School of Theology at Claremont
10011437734

Theology Library

SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

S.C.S.L.

A DICTIONARY

OF THE TARGUMIM, THE TALMUD BABLI AND YERUSHALMI, AND THE MIDRASHIC LITERATURE

Ref.
PJ
5205
J3
1903
v.2

COMPILED BY

MARCUS JASTROW, PH. D. LITT. D.

WITH AN INDEX OF SCRIPTURAL QUOTATIONS

VOLUME II:

ת—ל

LONDON, W.C.: LUZAC & Co. | NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS
46, GREAT RUSSELL STREET | 27 W. 23d STREET

1903

A DICTIONARY

OF THE TARGUM, THE TALMUD BABLI
AND YERUSHALMI, AND THE MIDRASHIC
LITERATURE

MARCUS JASTROW, PH. D., RAV. D.

VOLUME II:

כ—ן

LUZAC & Co.: NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS

1903

ל

ל *Lamed*, the twelfth letter of the Alphabet. It interchanges with the liquids, e. g. שַׁלְשֶׁלֶת a. שַׁרְשֶׁרֶת; נְדָנָה a. לְדָנָה &c.—ל as first radical letter often rejected in inflection, e. g. לָקַח, קַח, קִיחָה &c.

ל׳, as a numeral letter, *thirty*, v. א׳.

לְ־ (לֵ־, לִ־, לַ־, לָ־) prefix (b. h.) *unto, to, toward, for;* (before infinitive of verbs) *to.* Pes. I, 1 לְאוֹר לארבעה וכ׳, v. אוֹר II.—לְהַבָּא, לְבָא, v. בָּא III. Ber. I, 1 לְאָכוֹל to eat; לְקָרוֹת to read; a. v. fr.—Ib. לְיוֹם אחד to one day, i. e. within one day (until morning). Zeb. 5, 3 ליום ולילה וכ׳ within a day and a night until midnight (v. comment.). Ib. לפנים מן וכ׳ inside of the curtains. Ber. 2ª לפניה before it, לאחריה after it. Ib. 14ª בין אלהיכם לאמת between *Elohekhem* a. *Emeth*. Ib. 13ª ולרבי נמי וכ׳ but as to Rabbi's opinion, might not also argument be raised &c.?; a. v. fr. —With personal pronouns: לִי *to me*, לְךָ, לָךְ, לָהּ, Ch. לָךְ &c.—Ex. R. s. 3, v. וַהֲאִי. Ber. 2ᵇ לא שמיע לְהוּ was unknown to them.—Chald.: לִיתְנֵי (v. תְּנֵי) let the text read; לֵימָא (v. אֲמָא) let him say. Ib. 2ª, sq.; a. v. fr.

לֹא (b. h.; v. לַאי) *not, no.* Ber. I, 1 לא קרינו וכ׳ we have omitted to recite &c. Ib. III, 4 ולא וכ׳ . . . לא neither before nor after. Nidd. 5ª לא אין לחן וכ׳, no; it means &c., v. לַאו; a. v. fr.—וְלֹא *indeed not*? Hull. 4ᵇ ולא והכתיב וכ׳ indeed not (is it so that the verb הֵסִית never refers to persuasion by speech)? Do we not read &c.?; a. v. fr.—לֹא תַעֲשֶׂה (מִצְוַת) *a prohibitory law*, opp. עֲשֵׂה, a positive command; v. לַאו. Kidd. I, 7. Macc. 14ᵇ bot.; a. v. fr.—בְּלֹא *without.* Ber. 35ª bot. ב׳ ברכה without pronouncing a benediction; a. v. fr.—והוא שלא, v. הוּא.

לָא I ch. same. Targ. Gen. II, 5; a. v. fr.—Pes. 10ᵇ מקמיה . . . אין בתר . . לא before the time when it is forbidden, yes (he must search after leavened bread); after the time, no (he must not search). Ib. לא שנא there is no difference; a. v. fr.

לָא II m. (preced. wds.) *particle, note.* Yoma 20ᵇ, v. חֲרָגָא. Midr. Till. to Ps. LXVIII, 3 כלא חשיבי they are like a mote.

לָא III pr. n. m. *La*, abbrev. of אֲרִיאֵל, חִילָא; v. Fr. M'bo, p. 75ᵇ.

לְאַגְרָה, לְאַגְרָא, Koh. R. to VII, 11 end,—misplaced; read: סלק לאַגְרָא וטלק . . . ואמרה אם קצרא וכ׳; v. ib. to IX, 10, end.

לָאָה, v. לאי.

לַאו h. a. ch. (v. לַאי) *no, not.* Targ. Y. II Deut. XXXIII, 3.—B. Kam. 60ª ואם ל׳ but if not, opp. אם יש.—Ḥull. 24ª הא ל׳ חכי but without it (if the text did not say so).—B. Kam. 10ª בל׳ אידחו without him. Ib.ᵇ אר ל׳ את but for thee (sitting on it); אר ל׳ אתון בדידי had you not been (sitting on it) with me. Ib. כחו ל׳ כגופו דמי his force (pressure by leaning) is not to be considered as an action equal to (sitting on it with) his body; a. v. fr.—אלא ל׳ but, must you not admit?, i. e. *but to be sure*, v. אֲלָא. Ber. 2ᵇ; a. v. fr.—מאי ל׳ what (does this mean)? Does it not (mean) that &c. Nidd. 5ª; a. fr.—Esp. לַאו (לָוו) m. (= לֹא תַעֲשֶׂה) *a plain prohibitory law*, the violation of which, in the absence of any severer punishment indicated in the Scripture, is punished with thirty-nine lashes (v. אַרְבָּעִים, s. v. אַרְבָּעָה). Men. 58ᵇ, a. e. ל׳ שבכללות an implied prohibition, e. g. Lev. II, 11 (where כל implies any mixture of leaven or honey); Ex. XII, 9 (where אַל תאכלו refers to נָא, to מְבֻשָּׁל, and implicitly to any preparation not through the action of fire). Ib. לא לַאוֵיהּ כל׳ וכ׳ the prohibition in this case is not a special one for itself as is the prohibition, 'Thou shalt not muzzle' (Deut. XXV, 4, which is preceded by the law regulating corporal punishment); Pes. 41ᵇ.—ל׳ הבא מכלל עשה (v. פְּלָל) a prohibition derived by implication from a positive command, e. g. the law (Lev. I, 2) defining what animals are fit for the altar and indirectly excluding unclean animals. Zeb. 34ª . . . ל׳ לוקין עליו . . the transgression of an implicit prohibition is punishable with lashes; ib. אין לוקין עליו . . . ל׳ is not punishable. Pes. l. c. ל׳ הבא מכלל עשה עשה a prohibition derived from a positive command is treated like a positive command (the neglect of which is not indictable); Ḥull. 81ª; a. fr.—ל׳ חניתך לעשה, v. נָתַק.—*Pl.* לַאוִין (לַוִין). B. Mets. 111ª לעבור עליו בשני ל׳ to make the transgressor answerable for two acts.—חייבי ל׳ those guilty of transgressing a plain prohibitory law, punishable with lashes, contrad. to חייבי כריתות, ח׳ מיתות (v. חוּב h.).—Yeb. 10ᵇ; a. fr.—Ch. pl. לַאוִי. Ḥull. 80ᵇ. Tem. 4ᵇ.—[Tosef. Erub. XI (VIII), 23, v. לַאי.]

לֵאוּ, v. לִיאוּ.

לַאוְטוּמְיָא, v. לָטוּמְיָא.

לֵאוּתָא, v. לֵיאוּתָא.

לָאֵי, v. אֵי III.

לָאָה, לְאֵי (b. h.) *to labor (in vain); to be tired.* Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11), v. next w.

Nif. נִלְאָה *to be exhausted.* B. Kam. 82ª; a. e.

לְאֵי ch. same, 1) *to labor.* Targ. Josh. XXIV, 13; a. fr. — 2) *to be tired.* Targ. O. Gen. XIX, 11 לְאִירוּ ed. Berl. (oth. ed. לְאוּרוּ; Y. אשתלהיירו); a. fr.

Ithpe. אִתְלְאֵי *to be worn out, to make a vain effort.* Gen. R. s. 50 (ref. to וילאו, Gen. l. c.) אִתְלְאוּן they labored in vain (with ref. to Is. XVI, 12); אירנסון they grew sick (with ref. to Is. I, 14); [Yalk. ib. 84 ולעיראו (with ref. to Ex. VII, 18).—V. לְהֵי, לְעֵי.

לַאי, לַאיו, לַיו (= לָא חִי) = לַאו. Tosef. Erub. XI (VIII), 23 הא לאי ברירא חוות (ed. Zuck. לְוֵי, read לַוּו) was this (the first tongs) not a divine creation?, i. e. it was nothing else than &c.; Pes. 54ª הא ל׳ ברירה בידי שמים חזיא (v. Rabb. D. S. a. l. notes 9 a. 10); Tosef. Ḥag. I, 9 הא ל׳ (ed. Zuck. אלא, Var. לוי read: לוו).—Ker. 12ª לאיר ה״נ Ar. (ed. only לא עמדתי ה״נ לא עמדתי בטומאתי) no; in this case, too, he may correct himself (saying), I did not remain &c. Ib. 6ᵇ לאיר מיצדך צדיכי it is not so; they *are* necessary. Ib. ל׳ דכתיב וכ׳ it is not; for it is written &c.—Snh. 40ᵇ לאיר אפנויי מופנה it is not so; there is indeed an expression in the text open for interpretation; Sabb. 64ª לאר וכ׳ is it not? it is indeed &c. Yoma 22ᵇ ל׳ אפרעו מגופיה no? Indeed, he was punished on his body.

לָאִיט, part. of לוּט.

לָאִיסוֹר* m. (ῥήτωρ) *rhetor, advocate.* Sifré Deut. 343 ל׳ . . . תבוימה ונשכר לו לאחד וכ׳ like to an advocate who stands on the platform (in court) and has been hired by a man to speak in his behalf; Yalk. ib. 951 . . . ללאיטר ונזכר וכ׳ (corr. acc.).

לַאיר, v. לַאר.

לָאִית, v. לֵית.

לָאכְסִין* (accus. of Λάχεσις) *by Lachesis!* (the goddess of fate). Lev. R. s. 30 (in a speech of a gentile robber) א״ל ל׳ לא אשתייר וכ׳ Ar. (Var. לאכסן, לאכסין; in ed. differ. phraseology, a. our w. omitted) by L.! Nothing has been left to me of all &c. [Ar. explains לאלתר (?).]

לְאכסא*, Targ. Lam. III, 34 תחות ל׳ ריגלוי some ed. (oth. תחות ריגלוי), — a misplaced and corrupt Var. for למכא in the beginning of the verse.

לְאכְסִין, v. לָאכְסִין.

לָאַלְתַּר, v. אַלְתַּר.

לָאן, v. אָן.

לַאְעִי part. of לְעִי.

לְאפיסיא, לְאוסיא, Targ. Y. I Num. XI, 8, a corrupt. for אַלְפִּיסַס, v. אַלְפַּס; v., however, מַלִּיסָא.—V. לפריא.

לְאַרַשׁ, v. אַפְרַשׁ.

לְאַקְאֵי, v. לְוַקְאֵי.

לֵב m. (b. h.; לֶבֶב; cmp. קֶרֶב a. קָרַב) [*innermost,*] *heart, bosom; thought, inclination, mind* &c. Sot. I, 5 דיה לְבָּה נאה if her bosom was handsome (inciting the senses). Shebu. 26ª לִבָּךְ אנסך thy heart has carried thee away against thy will, i. e. you were under the impression that you told the truth. Nidd. 3ᵇ, a. fr. לִבּוֹ נוקפו, v. נָקַף I. Men. 79ᵇ, a. e. לב ב״ד מיחנה עליהן the authorities (in receiving materials or offerings) accept them with a condition at heart (that they may dispose at their discretion of what has not been used for sacrifices).—לבו גס, v. גּוּס I.—Midr. Till. to Ps. IX, 1 לבו עליו his heart is against him, he bears him a grudge.—Zeb. 21ª להוציא מִלִּבָּן של צדוקים to remove (the false opinion) out of the heart of the Sadducees, i. e. to demonstrate, by practice, the rejection of their opinion; Ḥag. 23ª (Ms. M. מפני הצדוקים); Yoma 2ª (Ms. M. מפני דע״, v. Par. III, 7). Gen. R. s. 87, end (in a gloss) להוציאה מלבן של הנריות in order to remove (the bad opinion about) her out of the hearts of men, i. e. to save her reputation.—Ned. 20ᵇ, v. פָּרוּשׁ; a. v. fr.—Trnsf. a) *the marrow of trees, the sap-wood.* Meg. 14ª; Succ. 45ᵇ as the palm-tree אין לו אלא לב אחד וכ׳ has only one 'heart' (sap-cells only in the stem but none in the branches), so has Israel one heart directed to his Father &c.—b) *centre, central portion.* Lev. R. s. 30, end לולב לְבָּהּ של וכ׳ a Lulab which is the central stalk of the palm tree, v. לוּלָב.—*Pl.* f. לְבוֹת. Midr. Till. to Ps. VII ממה שאתה בוחן ל׳ וכ׳ from the fact that thou examinest hearts and reins &c. —V. לֵבָב.

לִי׳, לְבָא, לִבָּא, לְבָּא, לֵב ch. same. Targ. Gen. VI, 5. Targ. I Chr. XII, 38; a. fr. — Ab. Zar. 55ª לִבֵּי וְלִבָּךְ ידע myself and thyself are convinced &c. Midr. Till. to Ps. VII (ref. to תשמרם, ib. XII, 8) נטר אורייתא בלִבְּהוֹן וכ׳ guard the Law in their hearts. Ib. to Ps. XXVIII, end (ref. to Gen. XXXVII, 4) מה דבל׳ חוי בפומא as they thought so did they speak, but there (II Sam. XIII, 22) מה דבל׳ לא בפומא he did not speak out what was in his heart; Gen. R. s. 84 דר בלִבְּהוֹן בפומהון; דר בלִבְּהוֹן בליביה what was in his heart remained there. Snh. 35ª [read:] נחר דפומא כחבין ל׳ דאנשי אינשי although they (the secretaries) record the word of mouth (the vote of each judge), the heart (the impressiveness of the argument), once forgotten, remains forgotten (cannot be recalled several days after; v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note). Ḥull. 59ª, a. fr. אַלִּיבָּא דר׳ ריקנא — אַלִּיבָּא on an empty stomach; a. v. fr.—(אַלִּיבְּרִיה), v. אַלִּיבָּא.—*Pl.* לִבְבָא, לִבְבַיָּא, לִיבֵּי, לְבָבַיָּא, לְבָבִין, לִבְבֵי, לִבְבֵיָּא, לִבְבֵי, לִי׳. Targ. Prov. XXVII, 19 לְבָבַיָּא (ed. Lag. לְבֵּירְהוֹן). Targ. Jer. XII, 3. Targ. II Esth. V, 1; a. fr.

לַבָּא* f. (b. h. לַבָּה) *flame.* Erub. 53ᵇ a Galilean woman

(v. אִימַּר) says instead of תאי דאוכלית חלבא (come, I will give thee cream to eat): תיכלית לבא Ms. M. a flame consume thee (ed. לָבְיָא a lion &c.), v. Rabb. D. S. a. l.—[Pes. 42b צבעי בחו לבא, v. לַבָּא.]

לַבָּא = לְהַבָּא, v. בָּא.

לָבָא, Targ. Y. Gen. XVIII, 8, v. לְוָאי.

לָבָא* or **לָבִי** (v. לָבָה) [*to grow white;* cmp. Joel I, 7,] *to be dried up*, v. infra.

Pa. לַבָּא or לַבִּי *to lay dry.* M. Kat. 11a פום בדיתאי לַבְּאֵי Ar. ed. Koh. the Pumbeditheans laid the fish dry (by changing the course of the water); [ed. as corrected in marginal note (v. also Rabb. D. S. a. l. note 300): בפום בדיתא לָבְאֵי כוורי at P. the fish were laid dry (the water failing through some obstruction in the channel); Var. in Ar. בריתא לָבָאי (read בד׳) the B'ditha dried up].

לָבְאֵי m. pl. (preced.) *dried up, laid dry.* Kidd. 72a אַקְפּוּ פירא דכוורי לַ׳ בשבתא Ar. they surrounded (with nets, mats &c.) a pond of fish that were laid dry on the Sabbath (to prevent the fish from being swept along with the coming flood); [for differ. version and interpret., v. לְקָפָא].

לָבְאִים, v. לָבְיָא.

לֵבָב m. (b. h.) = לֵב, *heart*; (in rabbinical homiletics) *double heart, seat of two opposite inclinations* (v. רֵצֶה). Ber. IX, 5 (ref. to Deut. VI, 5) בכל לְבָבְךָ בשני יצריך וכ׳ 'with all thy heart' means with both thy inclinations &c. (i. e. break thy evil inclination for the love of God). Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 5) וסעדו לְבַבְכֶם אין וכ׳ it does not say here, 'comfort ye your *l'bab*, but your *leb*', which intimates that the evil inclination has no power over angels; a. e.—[Pesik. S'liḥ., p. 166a, v. next w.]—*Pl.* f. לְבָבוֹת. Tanḥ. Ki Thabo 1 (ref. to Deut. XXVI, 16) בשעה שאתם מתפללים ... שתי ל׳ וכ׳ when you pray before the Lord, you shall not have two hearts, one for the Lord, and one for another thing (idol); ib. 2. Sot. I, 8 גנב ג׳ ל׳ (Bab. ed. p. 9b גנבות) he deceived three hearts (v. גָּנַב). B. Bath. 12b before eating and drinking man has שתי ל׳ וכ׳ two hearts (his thoughts are not clearly defined) &c. (ref. to Job XI, 12 'a hollow man is divided at heart').

לָבַב (b. h.) 1) *to join closely; to tie.*—Part. pass. לָבוּב, pl. לְבוּבִין. Sabb. V, 2 (52b) זכרים יוצאין ל׳ wethers may be taken out (on the Sabbath) coupled; expl. ib. 53b תותרי. Ib. מאי משמע דהאי ל׳ לישנא דקרובי הוא where is the proof that this root לבב has the meaning of bringing close together? Answ. ref. to לבבתני (Cant. IV, 9) 'thou hast chained me'; עולא אמר עור שקושרין להם כנגד לבם וכ׳ Ulla says (*l'bubin* refers to) the skin which is tied against their chests to protect them from the attacks of wolves; Y. ib. V, 7b bot. שהוא נותן עור וכ׳ (v. בּוּרְסִין).—2) (denom. of לֵב) part. pass. לָבוּב (עור) *a hide showing a hole in the place corresponding to the heart.*—*Pl.* לְבוּבִין. Ab. Zar. II, 3 (29b) עורות ל׳ hides with holes &c. (are forbidden, because the heart has been cut out for idolatrous purposes); expl. Tosef. ib. IV (V), 7; Y. ib. II, 41b; Bab. ib. 32a.

Nif. נִלְבַּב *to be tied around.* Y. Sabb. X, end, 12d חשושה לִילַבֵּב .... he who makes a strap to be tied around (an animal's chest &c., v. supra); Tosef. Kel. B. Bath. IV, 13 לְלַבֵּב Pi.

Pi. לִיבֵּב 1) *to join, tie,* v. supra.—2) (denom. of לֵב) *to encourage; to strengthen.* Tanḥ. Sh'moth 14; Ex. R. s. 2 (play on לַבֵּת, Ex. III, 2) לְלַבְּבוֹ וכ׳ (כדי) in order to make him courageous when he comes to Mount Sinai &c. Gen. R. s. 77 וְלִלְבְּבוֹ בארי היה .... the king took his son and made him courageous by making him attack the (tamed) lion; Cant. R. to III, 6 זיווג את הארי והיה מלבבו כנגד בנו he attacked the lion and incited him against his son. Pesik. S'liḥ., p. 166a [read:] יפה כחך לַבֵּב כחך גבור improve thy strength, strengthen thy powers, valiant man! (Ar. ed. Koh. לִיבֵּב כח בגבורה, oth. ed. לבב כח בגבורה *join* physical strength to valor).

לְבָבָא, v. לְבָבָא.

לָבַד, v. בַּד III.

לָבַד [*to join,*] *to full, stamp.*—Part. pass. לָבוּד q. v.

לֵבַד m. (preced., Arab. *libd*, v. Fl. to Levy Targ. Dict. I, p. 429[1]) *felt; thick, fulled or felted stuff* made of wool, hair &c. Tosef. Kel. B. Bath. V, 3 sq. (interch. with לָבוּד). —*Pl.* לְבָדִין, לְבָרִים. Ib. 3.—Esp. *felt-cloaks.* Ib. 11. Tos. Neg. V, 1; 14. Kil. IX, 9 ל׳ אסורים felt-clothes (of mixed material) are forbidden.

לִי׳, לְבָדָא ch. same.—*Pl.* לְבָדִין, לְבָדַיָּיא, לִי׳. Y. Ber. II, 5a top אתעבד זבין ל׳ וכ׳ he took to selling felt-clothes for children; Lam. R. to I, 16 לְבִירְדִין. Y. Sabb. VII, 10c bot. כאילין ל׳ like those felt-garments (which cannot be torn apart, but must be cut).

לַבְּדָא m. (preced.) *the hairy side of cloth.* Targ. Y. Lev. XIII, 55.

לבדניא, v. לְבָרְנָיָא.

לְבָדְקִין m. pl. (v. לִיבְדְקוֹס) *Libyan asses.* Targ. Y. Gen. XXXII, 16 Ar. (ed. לוזקרין, לוודין דקדן, וולדין ד׳, read: לְוִוּדְקִדִן).

לבדקס, v. לִיבְדְקוֹס.

לָבָה, v. לבי.

לָבוּד m. (לָבַד) 1) = לֵבֵד.—2) *compact, solid.* Sabb. 97a; Succ. 16b כל פחות משלשה כל׳ דמי wherever there is a gap of less than three handbreadths, the parts so separated are considered as a solid (partition). e. g. a mat suspended vertically so as to leave a gap of less than three handbreadths from the ceiling and one of the same size from the floor is to be considered a solid wall completing the requirements of the Succah (v. סֻכָּה).—Hence *labud*, the legal fiction of considering separated parts as united, if the gap is less than three handbreadths. Ib. מהו דתימא חד ל׳ אמרינן תרי ל׳ וכ׳ you might have thought we adopt one *labud* but not two *labud* (a fictitious connection with

the ceiling and with the floor); Erub. 9ª מרוח אחת אמרינן ל' משתי וכ'. Ib. 4ᵇ the traditional rule aplies לְגוּד וּלְלָ' וכ' to the fiction of stretching (v. נָגַד), of *labud* &c.; Succ. 6ᵇ ולל' Ms. M. (ed. ול', corr. acc.). Erub. 9ª, v. חָבוּשׁ.

לְבוּי, v. לִיבּוּי.

לְבוּטִים, v. לָבַט.

לְבוּן, v. לִיבּוּן.

לִבּוֹנָא m. (לָבַן) *foundation.* Sabb. 104ª, v. לְבֵן.

לְבוֹנָה f. (b. h.; לָבָן) [*white*] *frankincense.* Ker. 6ª. Snh. 43ª they gave the culprit קורט של ל' וכ' a grain of frankincense in a cup of wine to benumb his senses (v. טָרַח); Treat. S'mah. ch. II, 9; a. fr.

לְבוֹנְתָּא, לְבוּנְתָּא ch. same. Targ. Is. LX, 6 (some ed. לְבוֹנָה). Targ. O. Ex. XXX, 34; a. fr.

לְבוּצִין, v. לְבֵיצִין.

***לְבוּרְנִיקִיָּא** m. pl. (Liburnicus, cmp. Liburnici cuculli, Sm. Ant. s. v. Cucullus) *Liburnian mantles.* Targ. Is. III, 22 (h. text מטפחות); ed. Wil. a. Bxt. שושיפיא, taking ל' as an adjective: *Liburnian clothes*; (ed. Lag. ול'; Var. ולבורנקיא, ולבורנקיא; Ar. reads ברנקיא to which cmp. בּוּרְנִי I).

לְבוּשׁ m. (b. h.; לָבַשׁ) *garment, covering.* Ex. R. s. 1 הל' שלה לְבוּשׁוֹ מצרי his dress was Egyptian. Ukts. I, 2 the *husk* of the wheat grain; a. fr.—*Pl.* לְבוּשִׁין, לְבוּשִׁים. Snh. 90ᵇ צדיקים שנקברין בלְבוּשֵׁיהֶן the righteous who are buried in their garments, v. עָרוֹם; (Keth. 111ᵇ במלבושיהן). Meg. 16ᵇ חמשה לְבוּשֵׁי מלכות five official garments; Yalk. Esth. 1059 לבושים של מלכות; a. fr.—V. מְלֻבּוּשׁ.

לְבִי, לְבוּשָׁא, לְבוּשׁ ch. 1) same. Targ. Esth. IV, 2. Targ. II Kings IV, 42 בלְבוּשֵׁיהּ (ed. Lag. בלבשיה); h. text בצקלנו); a. fr.—Keth. 63ª שאילי מאני לבוש וכ' borrow dressy garments and cover thyself (to meet thy husband). Gen. R. s. 21 דלְבוּשֵׁיהּ מיניה וביה whose covering is a part of (inseparable from) its body. Taan. 21ᵇ, v. כּוּסִילְתָּא. Sabb. 77ᵇ (playful etymology) לבושא לא בושה no shame. Nidd. 20ª; a. fr.—*Pl.* לְבוּשַׁיָּא, לְבוּשִׁין. Targ. Gen. III, 21. Targ. Esth. IV, 1; a. fr.—Tam. 32ª לבישין דארגון purple garments; a. e.—2) *circumvallation.* Targ. Zech. XII, 6 ל' דנור (h. text כיור אש).

לִבְזִיזָא, לְבָזִיז contr. לְזִיז, לְזִבְזִיז m. (לבז, cmp. לָבַד) [*that which is joined to an object,*] *vertical rim, edge* (by which a flat utensil is made into a vessel-like receptacle, v. פָּשׁוּט a. פָּחוּד). Pes. 48ᵇ טבלה שאין לה לבזבז Ms. M. (ed. לבזבזין *pl.*) a board which has no edges; Kel. II, 3 לזבין (R. S. in some ed. לבזבז). Tosef. Ukts. II, 18 טבלה שיש לה ליזבין ed. Zuck. (oth. eth. לבזבזין). Tosef. Oh. XII, 5 an inverted vessel (v. פְּרִישָׁה) ויש לה ליז' טפח which has a rim of one handbreadth projecting from the bottom (so that it can be used as a receptacle in its inverted state). Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17 יש לה הליזבז (read יש לה ל'); Kel. VIII, 9, v. אִסְטַגְרוֹת. Mikv. IV, 2 לבזבז Mish. ed.; a. fr.—*Pl.* לְבַזְבִּזִין, לְזִבְזִין, לְזִיז'. Pes. l. c., v. supra. Kel. XVIII, 1 (ed. Dehr. לִיזְבִּיזִין); Tosef. ib. B. Mets. VIII, 1 ed. Zuck. (Var. לישבזין; oth. ed. לזבזין).

לִבְזָה pr. n. m. *Libzah.* Y. Shebi. IV, 35ª bot. בעליית בית ל', v. נִתְזָה.

לָבַט (b. h.; cmp. Sam. לבט = ענה, Ex. XXII, 21, sq.) *to knock about, to send from place to place.* Mekh. B'shall., Amal., s. 2 שאברהם לא לְבָטוּהוּ when Abraham was to be shown the holy land (Gen. XIII, 14) they did not trouble him to leave his place, ומשה לְבָטוּהוּ but Moses they did put to the trouble &c. (Deut. III, 27).—Part. pass. לָבוּט, pl. לְבוּטִים *outcasts.* Gen. R. s. 52, beg., v. next w.

Nithpa. נִתְלַבֵּט *to be troubled; to go from place to place.* Sifré Num. 84 they began to murmur against the king שנִתְלַבְּטוּ על דרך זו that they were troubled to make that journey (to meet him); ib. חמלך... שבשבילם נתל' וכ' the king had a right to complain, for he had taken all that trouble for their sake; Yalk. Num. 729 (v. Targ. Hos. IV, 14 s. v. רְעַשׁ).

לֵבֶט m. (preced.) *trouble, misery.*—*Pl.* לְבָטִים, constr. לִבְטֵי. Gen. R. s. 52, beg. (ref. to Prov. X, 8 רלבט, with play on לוט) חביא עליו לְבָטִים לְבוּטִים Lot brought upon himself the miseries of the outcasts (ref. to Deut. XXIII, 4 sq.); Yalk. Prov. 946 לבט לבטי troubles after troubles.

לְבֵי, v. לְבָא.

לָבַח, לִבֵּי (contr. of להב, *to be bright*; cmp. לבלב, לְבַן II); *Pi.* לִבָּה, לִיבָּה *to blow ablaze, enkindle.* B. Kam. VI, 4 (59ᵇ) בא אחר ולי' המְלַבֶּה חייב if a third person came (after one brought the wood and another the light), and blew the wood ablaze, he who fanned the flame is responsible; לִיבְּתָה חרוח וכ' (Y. ed. לִיבְּחוּ, Mish., Ms. H. a. E. לִיבֵּךְ, לִבָּחוּ, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) if the wind enkindled it, all are free. Ib. 60ª ולי' וליבתה הרוח if he blew and the wind set the fire ablaze, אם יש בְּלִבּוּיוֹ כדי לְלַבּוֹתָהּ חייב if there was in his blow enough force to set it ablaze, he is guilty; Tosef. ib. VI, 22 נִיבְּתָה וניבְּחוּ כדי לנבּוֹת... ed. Zuck. (Var. ל for נ).—B. Kam. l. c. מאן דתני ...ומאן דתני נ' וכ' ל' he who teaches *libbah* is not at fault, nor is he who teaches *nibbah* (ref. for *libbah* to *labbath*, Ex. III, 2, for *nibbah* to נִיב, Is. LVII, 19); Y. ib. II, 5ᶜ top (ref. for *nibbah* to Jer. XX, 9 'it (the word of prophecy, v. נָבָא) was in my heart like a burning fire'). Bab. ib. l. c. כגון שלי' ברוח מצויה ולִבְּחוּ וכ' it means, if he blew while there was ordinary air stirring, and then an unusual wind set in, and blew it ablaze. Ib. 59ᵇ מסר לו גחלת ול' he placed in his charge glowing coals, and he (the irresponsible person) did the blowing, opp. to מסר לו ול' שלהבת לְבָּה עליה ניצרת וכ' Y. Sabb. III, beg. 5ᶜ he lets hatchelled flax blaze over the hot ashes (so as to form a cover on which to place dishes for the Sabbath; Tosef. ib. III, 2 זדליקו).

Nithpa. נִתְלַבֵּה *to flame up.* Sabb. 37ᵇ קטמיה ונִתְלַבֵּיהּ

if after having covered the embers with ashes, the flames blazed up again; Y. ib. l. c. וניתלבת.

לָבִיא m. (b.h.; preced.) [*the flame-colored*, cmp. אַרְיֵה,] *lion*. Snh. 95a the lion has six names ארי כפיר ל׳ וכ׳. Ib. 106a בין ל׳ לְלַבְיָאָה מי . . . . who will dare to throw his garment between the lion and the lioness?—*Pl.* לְבָאִים. Y. Peah I, 16a (ref. to Ps. LVII, 5) שהיו ל׳ בתורה . . . זה this refers to Abner and Amasah who were lions in the Law (v. אַרְיֵה); Pesik. Par., p. 31b; a. e.

לַבְיָא pr. n. pl. (?) *Labia*. Y. Shek. VII, 2 Bab. ed. בפונדקא דל׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l., p. 63, note, ed. דלוי; Y. ed. 50c bot. (אפ׳ דלוי) in the inn of L.

לְבִיָּא, לְבִיאָה f. (v. לָבִיא) *lioness*. Snh. 106a, v. לָבִיא.—Midr. Till. to Ps. XXXIX; Yalk. ib. 721, v. כִּלְבָיָא.

לְבִידִין, v. לְבֵדָא.

לְבִיזְבֵז, v. לְבוּז.

לְבִילְרִין, לְבִילְדִין, v. לְבֵלָא.

לְבִין, Tosef. Shebi. V, 7, v. פֶּרַח.

לְבִינָה, v. לְבֵנָה.

לְבִינְתָא f. ch. = h. לְבֵנָה, *brick*. Targ. Y. Ex. XXIV, 10, v. גְּלוּגְדָּקָא. Targ. Gen. XI, 3 ed. Berl. לְבִינְתָא (oth. ed. לְבִרְנְתָא).—B. Kam. 96b ואבדיה ל׳ האר . . . if one stole earth . . . and made it into a brick; ועבדיה עפרא ל׳ if one stole a brick and crushed it to powder; a. e.—*Pl.* לְבִנְיָא, לְבִנְיָן, לִיבֵּי. Targ. Gen. l. c.—Targ. Ex. V, 7 sq.; a. e.

לְבִיסְיָא m. pl. (v. לֶבֶס) *caldrons*. Targ. Y. Num. XXXI, 23.

לְבִיסִין, לְבִיסִים, v. לֶבֶס.

לְבִיצִין, (לְבוּ׳), חַלְבִּיצִין = חַלְבִּיצִין, v. חַלְבִּיצִין.

לְבִישׁ, v. לְבַשׁ.

לְבִישָׁא, v. לְבוּשׁ ch.

לְבִישָׁה f. (לְבַשׁ) *putting on, dressing*, opp. פשיטה undressing. Yoma 32a מה ל׳ טעון וכ׳ as well as dressing (the priest's putting on his priestly garments) requires sanctification (washing), so does &c.; Y. ib. III, 40c מה ל׳ מקדש וכ׳ as well as he must sanctify himself for dressing &c. Lev. R. s. 22 לְבִישַׁת כלאים התרתי וכ׳ (I forbade thee) to wear clothes of mixed material, as an offset I permitted thee &c.

לְבַךְ *to hold fast* (v. P. Sm. 1882). Targ. Prov. XXXI, 19.

לְבַל, v. לַבְלֵב II.

לְבֵלָב (v. לָבָה) *to bloom, sprout*. Yoma 39b (ref. to בית היער, I Kings X, 21 as designating the Temple) מה היער מלבלב וכ׳ as the forest produces sprouts, so does the Temple. Ib. 81b (expl. לולבי גפנים) כל שלִבְלְבוּ מר״ה וכ׳ such as sprouted forth between New Year and the Day of Atonement; a. e.

לַבְלֵב I ch. same. Targ. Ps. I, 3. Targ. Job. VIII, 19; a. e.—Ab. Zar. 38b אדנפקו מְלַבְלְבֵי by the time they leave (the bathroom), the seeds blossom.

Ithpalp. אִתְלַבְלֵב same. Targ. Ps. XCII, 8.

לַבְלֵב II, **לַוְוֵלוּר** (v. preced.; cmp. meanings of צהל) *to shout*. Targ. Y. I Ex. XIV, 13 נְלַבְלְבָא; II נְלַוְוֵלוּ (נְלַוְוֵלוּ); (corresp. to צָוַח, Mekh. B'shall. s. 2). — Pesik. Dibré, p. 110b (expl. צהלי, קולך, Is. X, 30) לַבְלִין קולך (Ms. O. לבלירין בקלך, read לַבְלְוִין; oth. Var., v. Buber a. l. note); Yalk. Is. 284 לכלירין (corr. acc.).

לִיב׳, לְבְלוּבָא, לַבְלָבָא m. (לַבְלֵב I) *bloom, blossom*. Targ. Job XV, 33 לַבְלֵי (ed. Lag. ליבלו׳; h. text נִצָּה.—*Pl.* לִיב׳, לְבְלוּ׳, לַבְלָבִין. Targ. O. Gen. XL, 10 (Y. ed. Amst. לַבְלוּבָתָא). Targ. Num. XVII, 23 (Y. II פרחין). Targ. Ps. I, 3 לַבְלוּבֵי (ed. Lag. לוּבְלֵי, Ms. לולבי).

לַבְלָבוֹ* pr. n. pl. *Lablabo*, on the road from Acco to Ecdippa. Gitt. 7b; Tosef. Ohol. XVIII, 14 לכלאבי; Y. Shebi. V, 36b bot. לכלב.—Tosef. l. c. 2 לַבְנוֹב ed. Zuck. (Var. לַבְנוֹ; R. S. to Ohol. XVIII, 7 (לבלן).

לַבְלֵי, v. לַבְלֵב II.

לַבְלוֹנִית f. (= לַבְלוּנִית, preced. art.), pl. לַבְלוֹנִיּוֹת *Lablabo grapes*. Y. Bicc. I, 63d bot.

לִבְלִין, Pesik. Dibré, p. 110b, v. לַבְלֵב.

לִיבְלָר, לְבָלָר m. (librarius) *copyist, clerk, scribe*. Sabb. I, 3 (11a) ולא הלב׳ וכ׳ (Y. ed. הלירב׳) nor must the scribe go out (shortly before the beginning of the Sabbath) with his pen (behind his ear); Y. ib. 3b top. Gitt. III, 1 אמר ל׳ וכ׳ if one says to the scribe &c., v. בְּרִירָה. Snh. 17b (among the requirements of a town in which a scholar should live) רופא אומן ול׳ a physician, a surgeon and a clerk.—Peah II, 6 נחום הל׳ (Ms. M. הבבלי); Naz. 56b נחום הל׳ Nahum the scribe; a. fr.—*Pl.* לִיבְלָרִין, לְבָלָרִין, לִיבְלָרֵי. Sabb. 11a. [Ib. 92b שכן לְבָלָרֵי מלכות וכ׳ for the imperial scribes carry their bags that way; prob. to be read טַבְלָרֵי, v. טַבְלָר.]

לִיב׳, (לַב׳), לְבָלָרָא, לְבָלָר ch. same. Targ. II Chr. XX, 34. Ib. XXIV, 11; a. e.—*Pl.* לִיבְלָרִין, לְבָלָרֵי, לִיבְלָרֵיָא, לִי׳. Ib. XXXIV, 13; 17; a. e.—Targ. Y. II Num. XII, 7 ריש לבילדין, read: ריש לִיבְלָרִין chief clerk (a gloss to קומיטיסין q. v.).

לָבַן I (b. h.; denom. of לְבֵנָה) *to make* or *pile bricks*. B. Mets. X, 5 (118b) ואין לובְנִין לבנים but you are not permitted to pile up bricks (on the public road). Ib. גובלין . . . . אבל לא לובנין טיט Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לבנים; Y. ed. ללבינים) you may knead clay on the public road (for immediate use), but you are not permitted to form bricks; (Y. ed.: but not for making bricks). Tosef. Kel. B. Kam. III, 7; ib. Ohol. XVII, 7.

לָבַן II (cmp. לָבָה) *to glisten.*

Pi. לִבֵּן 1) *to polish, brighten; to finish.* Sabb. VII, 2 הגוזז . . . והמְלַבְּנוֹ he who clips wool and he who cleanses it (by washing, removing clods &c.); Y. ib. 10^{c} top המלבנו ההן דמגפר וכ׳ under *m'labben* of the Mishnah is implied (any preparation for improving raw material, e. g.) he who pitches wood &c., v. אַגְּרָקָה. Ib. המיינטן חייב משום מְלַבֵּן he who cleanses amiant (v. אַמְיַנְטוֹן) comes under the law forbidding polishing (on the Sabbath). Tosef. Ber. VII (VI), 2; Ber. 58^{a}; Y. ib. IX, 13^{c} top גזז ול׳ וכ׳ he (Adam) clipped (wool) and cleansed &c. Ab. Zar. V, 12 את שדרכו . . . לְלַבֵּן באור יְלַבֵּן וכ׳ such utensils as are ordinarily cleansed by being put in the fire (metal spits &c.) he must cleanse by fire.—Gen. R. s. 70 (play on לָבָן, Gen. XXIX, 5) do you know Him שהוא עתיד לְלַבֵּן וכ׳ who will cleanse your sins to make them appear like snow (Is. I, 18)?; a. fr.—*Part. pass.* מְלוּבָּן *finished, polished, refined.* Nidd. 31^{a} (of an embryo) מל׳ ומזורז well-formed and of strong vitality; Snh. 70^{b}; Num. R. s. 10.—Ib. מל׳ ברשע finished (refined) in wickedness, v. אפדכסיס; Gen. R. s. 60; Ruth R. to II, 1; Yalk. Gen. 109.—Esp. a) *to glaze tiles; to heat tiles.* Bets. IV, 7 (33^{a}) אין מְלַבְּנִין את וכ׳ you must not heat (new) tiles (on Holy Days) for roasting on them; Y. ib. IV, end, 62^{d} מאן דאמר מלבנין בבדוקים he who says that you may heat tiles &c., refers to such as have been tested (to be sound under fire).—b) (of metal utensils, v. supra) *to glow.* Ḥull. 8^{a} ל׳ סכין וכ׳ if one made a knife glowing hot and cut with it; a. fr.—Part. pass. מְלוּבָּן, f. מְלוּבֶּנֶת. Y. Yeb. XVI, 15^{c} bot.

Hithpa. הִתְלַבֵּן, *Nithpa.* נִתְלַבֵּן 1) *to grow white, glossy, be cleansed.* Ex. R. s. 23 (play on שְׁלֹמֹה a. מה השלמה) חזאת מתלכלכת וחוזרת ומִתְלַבֶּנֶת as the garment gets soiled and is cleansed again &c.; (Yalk. Cant. 982 מתכבסת). Ib.; Cant. R. to I, 6 ג׳ גופו his tanned skin became white again, v. כְּרִיכָם.—2) *to be glowed, heated.* Sabb. 27^{b} משיתְלַבְּנוּ...והאונין bundles of flax are considered finished after they are baked; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

Hif. הִלְבִּין 1) *to grow white.* Neg. I, 6 הרו . . . והִלְבִּינוּ if the hair was black and turned white. Ib. IV, 4 . . . עיקרן וראשן מַלְבִּין if their roots are black and their tops white. Yoma VI, 8; a. fr.—2) *to whiten, cleanse.* Cant. R. to V, 11 להַלְבִּין כנף וכ׳ to make white one wing of a raven. Yoma 39^{b} the Temple is called Lebanon שמַלְבִּין וכ׳ because it cleanses the sins &c.—Keth. 59^{b} חרוצה שמַלְבִּין את בתו he who desires to make his daughter white-complexioned (handsome); a. e.—Transf. (with פנים) *to put to shame, expose.* Ab. III, 11 המַלְבִּין פני וכ׳ he who exposes his fellowman to shame in public. B. Mets. 59^{a} נוח לו לאדם . . . ואל יַלְבִּין שיפיל man should rather have himself thrown into a furnace than put his neighbor to shame. Yalk. Deut. 938 אני מלבין פניהם I should put them to shame; (Pirké d'R. El. ch. XLIV מגלה, v. גָּלָה). B. Mets. 58^{b} כל המלבין . . כאילו שופך דמים he who puts his neighbor to public shame is considered as if he shed blood; a. fr.—Y. Succ. V, 55^{c} bot. (play on נִבֹּל) שמלבין כמה מיני זמר it shames (excels) many a musical instrument.

לָבַן ch. (denom. of לְבָנָא, cmp. אֲרִיחַ) *to have a strong rest; to be well balanced.* Sabb. 104^{a} מ״ט שקר אחידא כריעה ואמת מְלַבַּן לַבְנֵי Ms. M. why has the word שקר one single foot (in the letter ק), while the letters of אמת have a level foundation?; (ed. שקרא אחדא כרעא קאי ואמת מְלַבַּן לְבוּנֵיהּ *falsehood* (שקר) stands on one leg, while the foundation of *truth* (אמת) is level).

Pa. לַבֵּן *to found, rest.* Erub. 14^{a} מְלַבֵּין ליה בטינא וכ׳ you may form a level rest for it by plastering, partly on this, partly on the other side, so that it will be firm.—Part. pass. מְלֻבָּן, v. supra.

לָבָן I (b. h.) pr. n. m. *Laban,* son of Bethuel, freq. L. the Aramaean. Snh. 105^{a}. Ab. Zar. 3^{a} יבוא ל׳ הארמי וכ׳ let L. come and give testimony for Jacob &c. Gen. R. s. 60, v. אפדכסיס. Koh. R. to II, 26; a. fr.

לָבָן II m. (b. h.; v. לָבַן) *white; white color, white substance.* Gen. R. s. 73 בן ל׳ a white child, opp. כּוּשִׁי. Men. IV, 1 את הל׳ . . . התכלת the absence of the blue fringe is no obstacle to using the white one &c. Bekh. 45^{b}, v. בָּהַק. Lev. R. s. 31 אין אדם רואה מתוך הל׳ וכ׳ man does not see through the white (of the eye). Yoma 75^{a} ל׳ כמרגלית, v. גַּד II. Ib. VII, 4, a. fr. בגדי ל׳ garments of white stuff. Ib. I, v. אִסְטַלִּית; a. v. fr.—ל׳ (ה)שָׂדֶה a bright, shadeless field, vegetable or grain field, opp. שדה אילן orchard. Shebi. II, 1. M. Kat. I, 4^{c}; a. fr.—*Pl.* לְבָנִין, לְבָנִים. Mikv. VIII, 2 ל׳ נמשכים (מים) white and cohesive matter (urin). Tosef. Sabb. I, 22 הל׳ white garments, opp. צבועין colored; a. fr. —*Fem.* לְבָנָה. Y. Shek. VI, 49^{d} bot.; Cant. R. to V, 11 אש ל׳ white fire. Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII מה פשתים ל׳ אף צמר ל׳ as 'linen' means 'of natural white color', so does 'wool' &c. Gen. R. s. 73 שחורה או ל׳ is it the portrait of a black or of a white person?; a. fr.—*Pl.* לְבָנוֹת. Macc. 20^{b} במלקט ל׳ וכ׳ when he plucks the gray hair from among the black. B. Kam. 60^{b}; a. fr.

לָבֶן ch. 1) same. Targ. Y. Gen. XXX, 37, v. next w.—*2) = לְבֵנָא, *brick.* Targ. Y. II Ex. XXIV, 10 (Y. I, a. O. אבן; h. text לבנת).

לָבֶן, לְבֶן (לָבֹן) m. ch.=h. לִבְנָה, *white poplar.* Targ. O. Gen. XXX, 37 (Y. דפרח לבן, v. פְּרַח). Targ. Hos. IV, 13.

לֹבֶן, v. לוּבְיָא.

לִבֵּן, לְבֵן m. *brick*; pl. לִבְנִין, לְבֵךְ, v. לְבִינְתָא.

לִבְנָה, לְבֵנָה f. (b. h.; לבן *to stamp, tread,* cmp. לבר; v. Schr. KAT^{2}, p. 121 note) *brick.* Lev. R. s. 23 (ref. to Ex. XXIV, 10, cmp. Targ. Y. ib.) זה עד שלא נגאלו אבל משנגאלו חיכן היתה דרכה של ל׳ להנתן וכ׳ this (brick of sapphire under his feet) was before they (the Israelites) were redeemed, but after their redemption the brick was placed where it belonged. Kel. IX, 6 ל׳ שבלעה וכ׳ a brick in which a metal ring has entirely disappeared; Tosef. Mikv. VI (VII), 12 טבעת שנתונה בל׳ וכ׳ a ring which was stuck into a brick of soft clay. Ab. Zar. 46^{a} שזקק ל׳, v. זָקַק; a. fr.—*Pl.* לִבְנִים, לִבֵּי. Ex. R. s. 5. Pirké d'R. El. ch. XLVIII בין לובן הל׳ between the layers of bricks. B.

Bath. I, 1; a. fr.—Trnsf. *l'benah, the larger portion of a line filled out with writing*; [Rashi: *the blank*], v. אֲרִיחַ.

לְבֵנָה עַרְקַת ל׳, v. עֲרִקת.

לְבָנָה f. (b. h.) 1) fem. of לָבָן q. v.—2) *moon.* Ber. 59b. Erub. 56a והוא דאתחליד ל׳ או בל׳ וכ׳ provided the new moon sets in either at the moon-hour (the second hour of the night of the first day of the week and every eighth hour suceeding) or under the planet *Tsedek* (Jupiter). Pesik. R. s. 15, a. fr. מזונים לל׳, v. בָּנָה II. Ib. בזולד הל׳, v. מוֹלָד. Gen. R. s. 33, end רמזות הל׳, v. יוֹם; a. fr.

לַבְנוֹב, לַבְנוּ v. לַבְלַבּוֹ.

לְבָנוֹן (b. h.) pr. n. *Lebanon*, the mountain range in the north of Palestine. Cant. R. to IV, 15 . . . עד שתהא כמין ל׳ until the decision (Halachah) sprouts forth (bright) like a kind of Lebanon; ib. V, 12 (cmp. לְבְלַב); a. fr.—Metaph. *King; Temple.* Sifré Deut. 6; Gitt. 56b; Yoma 39b, v. לָבָן.—[Y. Kil. I, 27a bot., כירכי ל׳, v. כְּרִיסוֹלָבְנוֹן.

לַבְנוּנִית f. (לָבָן) *whiteness.* Neg. IV, 4 כמה יהא בל׳ how much of the hair must be white (as a symptom of leprosy)?—Lev. R. s. 14 טיפה של ל׳ (not לבלוכית) a drop of white matter; Yalk. Lev. 547. Lev. R. l. c. לַבְנוּת; Yalk. l. c. של לבנונית; של לוֹבֶן; (Ar. של בנונית, some ed. one w. שלבנונית, corr. acc.).

לַבְנוּת, v. preced.

לְבָנִין, לְבֵנֵי, pl. of לְבֵינָה.

לִיבְ, לִבְנָן ch.=h. לְבָנוֹן. Targ. Is. XXIX, 17; a. e.—אַרְקָא דל׳, v. אַרְקָא II.

לֶבֶס* m. (λέβης; cmp., however, לֶפֶס) *caldron.* Kel. XIV, 1 (Var. לפס); Tosef. ib. B. Mets. IV, 1 כדי וכ׳ הל׳ the caldron (if defective) must be capable of serving as a receptacle for cups (in order to be fit for uncleanness).—*Pl.* לְבִיסִין. Sifré Num. 158 לכוסין (corr. acc.; Pesik. Zutr. Matt., p. 279 ed. Bub. לפוסין); v. לְבִיסָא.

לַבָּקָן, v. לַוָּקָן.

לִבְרוּת* pr. n. *Libruth*, a river or canal. B. Mets. 87a צריכה וי״ו כי מורדיא הל׳ (Ms. M. לברות, Ms. R. לברית, v. Rabb. D. S. a. l. note) it requires a Vav as large as a rudder on the L.; Meg. 16b (v. Rabb. D. S. a. l. note 6, a. זִקְרָא II).

לַבְרִיטוֹן, לַבְרָטוֹן* m. (λαβρᾶτον, λαυρεᾶτον, S.) *the emperor's portrait wreathed with laurels.* Yalk. Ez. 356 נטלה לברינטין של מלך וכ׳ (corr. acc.) she took the king's portrait and used it as fuel for making a hot drink. Ib. בברנטן שלי (corr. בלב׳); Lam. R. to I, 9 לורטיא, read לַוְרִיטָא (laureata, sc. imago). [Ar. s. v. ברנט, quotes a Var. טורתק, for נוורתק, a. expl. our w. = קומקום.]

לִבְרִיוֹן, Yalk. Esth. 1056, v. בְּרִיוֹן.

לִבְרְנִיא m. pl. (v. בּוּרְנִי I) *Liburnian ships.* Targ. Y. II Num. XXIV, 24 בל׳ מן וכ׳ (ed. Amst. בלִבְרְנָיָא, corr. acc.) on Liburnian ships from Rome; (Y. I מן לִמְבַרְנְיָא ומארע אישלי׳א from Liburnia and the land of Italy). Targ. Y. II Deut. XXVIII, 68 (Y. I אילפריא); v. לִירְבָּרְנִין.

לָבַשׁ (b. h.) [*to join closely*; denom. לְבוּשׁ *garment*, whence] לָבַשׁ, לָבֵשׁ *to be dressed*; *to put on* (an undergarment), contrad. to עטף, כסה. Y. R. Hash. I, 57b top אדם . . . לובש שחורים ומתעטף וכ׳ a defendant before a human court puts on dark clothes and wraps himself in dark clothes,...; אבל ישראל אינו כן אלא לובשים וכ׳ but not so the Israelites (on the New Year), but they put on white (festive) clothes &c. M. Kat. 17a יִלְבַּשׁ שחורים ויתעטף וכ׳ let him put on dark clothes &c.; Kidd. 40a; Ḥag. 16a.—Gen. R. s. 75 לובשי ברזל; Yalk. ib. 130 לָבוּשֵׁי, v. בַּרְזֶל. Ex. R. s. 15 בריאים כדי לִלְבּוֹשׁ וכ׳ strong enough to wear helmets &c.; a. fr.—Part. pass. לָבוּשׁ, pl. לְבוּשִׁים. Ib. אחד ערום ואחד ל׳ one (the depth) was naked, the other (the earth) was covered (with water). Pesik. Aḥăré, p. 177b לבנים וכ׳ clad in white and wrapped in white. Yalk. Gen. 130, v. supra; a. fr.

Pi. לִבֵּשׁ *to invest*; part. pass. מְלוּבָּשׁ. B. Bath. 122a מל׳ אורים וכ׳ invested with the Urim and Tummim. Tosef. Ohol. XIII, 5 [read with R. S. to Ohol. XII, 4) מלבין שהוא מלובש בפיקות a bed frame upholstered with tufts.

Hif. הִלְבִּישׁ *to clothe, invest.* Ex. R. l. c. . . . . הפשיט והִלְבִּישָׁהּ לחכירו he caused one slave to take off his garment and the other to put it on. Sot. 14a . . . אף מה הוא מַלְבִּישׁ אתה הַלְבֵּשׁ וכ׳ as He clothes the naked..., so do thou &c. Tanḥ. Ḥayé 3 ומַלְבִּישָׁן כלי זיין וכ׳ (not ומלביש) and clothes them in armor &c. Ib. (ref. to Ps. CIV, 1) זה הענוז שהִלְבַּשְׁתִּיךָ בים that is the strength with which I invested thee at the Red Sea. Ib. מהודך והדרך הִלְבַּשְׁתָּ לראשו וכ׳ part of thy glory and majesty hast thou put on Abraham's head by granting him the dignity of old age. Yoma 5b כיצד הִלְבִּישָׁן in what order did Moses clothe them?—Y. Shek. V, 49a (expl. פנחס המַלְבִּישׁ, ib. V, 1, Mish. ed. שהיה (על המלבוש) מַלְבִּישׁ בגדי וכ׳ he invested (the appointed person) with (had in charge) the high priest's garments; a. fr.

לְבִישׁ, לְבַשׁ, לְבֵשׁ ch. same. Targ. Gen. XXXVIII, 19; a. fr.—Part. לָבִישׁ, לָבֵישׁ. Targ. Job XXVII, 17. Targ. Ez. IX, 2; a. fr.—Ber. 28a מאן דלביש מדא יִלְבַּשׁ ומאן . . . ואנא אַלְבְּשִׁיה let him who has been invested with the priest's cloak wear it; or shall he who is not invested say to him who has been, take off thy cloak, and I will put it on?; i. e. let us respect the hereditary office of the Nasi, v. מַזָּה. Keth. 54a לְבֵישָׁתִינְהוּ ואיכסתינהו לכוליה מינא she put on all her dresses and wraps. Sabb. 10b [read:] מֵילָתָא אַלְבֵישְׁיוּהוּ יקירין (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) cloaks are precious on those who are invested with them, i. e. a pupil likes to quote his teacher; a. fr.

Af. אַלְבִּישׁ 1) same. Targ. Ps. XCIII, 1; a. e.—Ber. l. c. Ms. M. אַלְבְּשִׁינְיָה, v. supra.—2) *to clothe.* Targ. Ps. CXXXII, 16. Targ. Job XXIX, 14 ואַלְבְּשַׁנְנִי and it clothed (protected) me; a. e.—Kidd. 30b ונַלְבִּישָׁהּ וניכסייה (not ולבשייה) and let him clothe and cover her. Y. Keth. XII, 35a top אַלְבְּשׁוּנִי; Y. Kil. IX, 32b top מלבשוני (corr. acc.), v. בּוּרְדִּינְקָא. Tam. 32a; a. e.—Trnsf. *to take hold of, seize.* Kidd. 81b יצר אַלְבְּשָׁהּ (her bashfulness in the presence of

her father is a sign that) sensuality has seized her; Keth. 51[b] רצר אלבשה passion has overpowered her (she speaks under the influence of sensual excitement).

לְגָא, לַגָּא or **לַגָּא**, v. לוּג, לוּגָא.

לְגַאי, לְגָא, v. לְגָיָא.

לְגַדְקֵס, Y. Sabb. V, beg. 7[b], v. נוּבְהִירְקוֹס.

לְגוּמְיָא, v. לוּגְמְיָא.

לָגַז (denom. of מַלְגֵּז) *to stack with the pitchfork.* Tosef. Sabb. IX (X), 10 שנים . . . . ולוֹגְזִין if two take hold of a pitchfork and stack; Sabb. 92[b]; Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. IX, Par. 7.

לִיגָּז, לֵיגָּז m. (legatum) *bequest, legacy.* Snh. 91[a] אב שכתב לו Ar. s. v. גט (ed. שנתן אגטין, Ms. M. גירטין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if a father made a bequest to his children in his life-time; Yalk. Gen. 110 לגירטין (read לִירָגָטִין *pl.*).—*Pl.* לִירָגָטִין, לִירָגָטָא (legata). Tanḥ. Noah 14 Abraham was the first (in the Bible) mentioned for old age, for a wayfarers' inn, ובכל and for disposing of property in life-time (ref. to Gen. XXIV, 6).

לְגָיָא f. (λάγεια, sub. δορά; v. Liddle et Scott Greek-Engl. Lex.[7]) *hare-skin.* Gen. R. s. 20 Mus. (ed. לגאי, Ar. לגא); Tanḥ., ed. Bub., B'resh. 24 לגנון לגירון read λάγειον, sub. δέρμα).

לִיגְיוֹן, לִגְיוֹן m. (legio) *Roman legion,* in gen. *legion, troops.* Ber. 32[b], v. פַּסְטָרָא. Tosef. Ḥull. VIII, 16 ל׳ עובר וכ׳ if a Roman legion passes from quarters to quarters, whatever has been used as a cover or shelter, (v. אֹהֶל) is unclean; Ḥull. 123[a]. Gen. R. s. 4, end ל׳ קשה an intractable legion. Tanḥ. Vayesheb 3 ל׳ אחד נאה ומשובח (not ראשו) ראשן וכ׳ a legion of fine and distinguished men, their heads reaching up to the capital of pillars; a. fr.—*Pl.* לִגְיוֹנִין, לִגְיוֹנִים, לִגְיוֹנוֹת, לִי׳. Ib. ל׳ אלו אינן וכ׳ these legions are not worth anything (in the economy of Providence). Num. R. s. 1 אין שבת . . . שימנה לגיונו עם הל׳ it is not worthy of the King that his own legion (body-guard) be counted with the legions. Y. Taan. II, 65[b] bot. שני ל׳ קשים two wild-tempered legions. Ex. R. s. 15 דוכוס שזרקו לו הל׳ פורפירא a general before whom the legions cast the purple cloak (whom they proclaim emperor). Ib. ומוצירא הלגיונין וכ׳ and leads the legions out (in parade), and this dates the beginning of his rule. Lev. R. s. 16, end קורא הקב״ה ל׳ שלו the Lord summons his legions (to execute punishment); a. e.

לִי׳, לִגְיוֹנָא, לִגְיוֹן ch. 1) same.—*Pl.* לִי׳, לִגְיוֹנִין. Targ. Y. Num. XIII, 1. Ib. XXIV, 24; Targ. Ez. XXX, 9 (h. text צִיִּים). [Targ. Job XV, 24 מיתד לאסתרא בל׳ quot. in Naḥmanides a. l. ready to go around among the legions; ed. אירטומוס לגלוגדק.]—2) (popular corrupt. = legatus) *legate, delegate.* Lev. R. s. 30 עבר עלוי חד ל׳ למגבי וכ׳ (Ar. ל׳ דמלכא; Tanḥ. Emor 18 שליח של מלך) a royal legate passed by, sent to collect taxes; Pesik. Ul'kaḥ., p. 182[a].

לִגְיוֹסִין, v. לְגִיסִין.

לְגִימָא, v. next w.

לְגִימָה f. (לגם, v. לוּגְיָא) 1) *quaffing, taking a draught.* Y. Sot. I, 16[c] bot. כדי לְגִימַת שלש וכ׳ (Bab. ib. 4[a] כדר לגמיע, v. גְּמָא) as much time as is required for quaffing three roasted eggs.—2) (in gen.) *eating and drinking, entertainment.* Snh. 103[b] גדולה ל׳ שהחרחקה וכ׳ a little refreshment plays an essential part, for its refusal estranged two tribes from Israel (Ammon and Moab, v. Deut. XXIII, 4 sq.). Ib. 52[a] (ref. to Ps. XXXV, 16) שחחניפו לקרח על עיסקי ל׳ they flattered Korah for the sake of entertainments (to which he used to invite them); Yalk. Ps. 723.—3) *living, support* (our 'bread and butter'). Gitt. 7[a] (play on צקלג ומדמנה כל מי שיש לו צעקת לגימא על חבירו ורומס (Josh. XV, 31) וסנסנה שוכן בסנה יעשה לו דין if one has cause to complain of being hindered in his livelihood by his neighbor and keeps his peace, He who dwells in the thornbush will take up his cause. Bekh. 35[a] ללגימא לא חיישינן we do not apprehend that their testimony may be influenced by their bread and butter, i. e. by their dependence on their employers. —*Pl.* לְגִימוֹת. R. Hash. 18[a] כנגד ד׳ ל׳ וכ׳ corresponding to the ten meals which Nabal gave to David's servants (I Sam. XXV, 5).

לִגִּין, Y. Snh. II, 20[c] bot. לבוש ל׳ דידך, read: לְגִין.

לְגִין, m. (לגג, v. לוּג, formed like קְצִין) 1) *bottle, a vessel* smaller than כַּד and larger than כּוֹס. T'bul Yom IV, 4 ל׳ . . . ומלאהו וכ׳ a *lagin* which requires sunset to be clean (v. טְבַל) and which was filled out of a cask containing tithes (intended for T'rumah); Erub. 36[a]; Y. ib. III, 21[b] bot. (corr. acc.). Tosef. Ohol. V, 10; Ohol. V, 4; Hag. 22[b] Ms. M. (ed. חניח..לְגִינוֹ וכ׳ (לוגין); ib. 26[a] ל׳ טמאין (read טמא). Ab. Zar. V, 1 the gentile put his wine bag on it. Tosef. Ter. VII, 16 ל׳ שהניחו (ed. Zuck. שהניחן, corr. acc. all the suffixes in the sentence); a. e.—*Pl.* לְגִינִין, לְגִינִים. Tosef. Dem. VIII, 22, sq. Kel. XXX, 4 ל׳ גדולים large flasks (of glass). Y. Ḥag. II, end, 78[c]. Kel. XVI, 2 בית הל׳ a case of wickerwork for flasks; Tosef. ib. B. Mets. V, 13 בית הלרגונין (corr. acc.). Ib. VI, 8 בית הל׳. . . של עץ a wooden flask case.—Bets. 15[b] הללו בעלי ל׳ these are people counting their wine by *laginin* (less rich than the בעלי כדין, but wealthier than the בעלי כוסות).—Yalk. Sam. 161 שבלְגִינוֹת (the water) in the bottles.—*2) also לְגִינָה f. *a garden-bed requiring a lagin of seed.* Ter. IX, 5 מאה לגינה Ms. M. a. Y. ed. (Bab. a. Mish. ed. לגנה) one hundred beds planted with T'rumah seeds; Tosef. ib. VIII, 4 מאה לגין ed. Zuck. (Var. לגינין; R. S. to Ter. l. c. quotes לוג); [v., however, לְגָנָא].

לְגִינְתָא, לְגִינִיתָא, לְגִינָא, לְגִין m., f. same. Targ. Y. Gen. XXIV, 14—20 (h. text כַּד). Targ. Jud. VI, 38 Var. ed. Lag., v. לְקִינָא. [Targ. Y. Num. XIX, 4 בן לגין, prob. to be read: מן לגיו.]—B. Mets. 85[b], v. פִּרֵשׁ. Yalk. Koh. 967, v. לְקִינִיתָא.—*Pl.* לָגִינִין. Targ. Job. XXXII, 19 (Var. לַגִּינִין, לַגִּינִים; h. text אֹבוֹת). Targ. Lam. IV, 2 (h. text נבלי).

לִיגֵּג, לְגֵּלֵג (Pilp. of לוּג, contr. of לעג) 1) *to stammer,*

be undecided. Deut. R. s. 5 אל תהי מְלַגְלֵג בדין do not give judgment in a hesitating manner (speak clearly and with full knowledge, cmp. גְּמְגֵם; Yalk. ib. 907 קץ).—2) (with על) *to sneer.* Sabb. 30[b] לי עליו וכ' a certain student sneered at him. Ber. 39[a] על המלגלג אני כועס I am angry with him who sneers; Y. ib. VI, 10[c] top אתה למה לְגַלַּגְתָּ why didst thou laugh?; a. e.

לַגְלֵג I ch. same.

Ithpalp. אִתְלַגְלַג *to be sneered at.* Targ. Esth. I, 17.

לַגְלֵג II (= גלגל, v. גְּלַגֵּל; cmp. געגע = געגע) *to proclaim, boast.* Targ. Y. I Gen. XXXIV, 31 מְלַגְלֵג במלירה ed. (Ar. בנפשירה; Y. II מחגאר בליביה).—Gen. R. s. 64, end זיל תהא מלגלג וכ' go and announce it that thou didst put thy head into the lion's mouth and camest out in peace; Yalk. ib. 111, end.

לִיגְ, לְגְלוּג m. (לְגַלְגֵּל) *stammering.* Cant. R. to II, 4 (ref. to ודגלו ib.) ולגלוגו וכ' even the child's stammering is pleasing to me.

לִיגְ, לַגְלוּג m. = חֲלַגְלוּג (ח rejected) 1) *purslane,* v. חֲלַגְלוּג.—2) *pl.* constr. לַגְלוּגֵי, לִיגְ, only in חרדל לי *stems of the mustard plant.* B. Bath. 18[a]; 25[b] אוכלות לי חרדלי they (the bees) eat the stems of my mustard plants, v. חַרְדָּל.

לגמן, Tosef. Kel. B. Bath. VI, 9 אלו לי Var., read: אַגְלוֹגִין.

***לִיגְ, לְגְנָא** m. (a corrupt. of linea) *a narrow path between fields.*—*Pl.* לִגְנִין. Targ. Is. XXVIII, 25 Regia (ed. Lag. לרגגין, Var. לִירְגִנִין; ed. בירר; h. text שורה; cmp. Löw Pfl. p. 221).

לִגְנָה f. same, in gen. *row, bed;* v. לָגִין 2.

***לגס,** *Part. Pa.* מְלַגֵּס, *to stammer.* Ḥag. 15[b] Ar. (ed. מגמגם).—

לגס, Y. Yoma III, 41[a] bot., v. לוּגָא.

לֶגֶשׁ, v. לֶגֶשׁ.

לְדוּקָא, v. לוּדְקָא.

לְדִיקִי m. (v. לוּדְקָא) *Laodicean.* Kel. XXVI, 1 סנדל לי (ed. Dehr. לְדָקִי) a Laodicean sandal.

לִידְנָא, לְדָנָא m.=b. h. נֶדֶן, *sheath.* Targ. I Chr. XXI, 27. Targ. II Sam. XX, 8; a. fr.—Targ. I Sam. XVII, 51 (ed. Wil. נְדָ).

לְדִקִי, v. לְדִיקִי.

לְדוּקָא, v. לוּדְקָא.

לְדָא, v. לְהִי.

לְהַב *to glisten, be bright,* v. *Shaf.* שַׁלְהֵב.

לַהַב m. (b. h.; preced.) *flame.*—*Pl.* לְהָבִים, constr. לַהֲבֵי. Deut. R. s. 11 עתיד אני...מתוך לי אש I am destined to receive the Law from between flames of fire.

לַהֲבָא ch. same.—*Pl.* constr. לְהָבֵי. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 2. Targ. Y. Ex. III, 2.

לְהָבָה f. (b. h.) same. Deut. R. s. 11 שרפי לי flaming Seraphim.

לַהֲבוּתָא ch. same. Targ. Ps. CVI, 18.

לַהֲגָ m. (b. h.; denom. of הֶגֶה) *study.* Num. R. s. 14 (ref. to Koh. XII, 12) אם יגעת הרבה בלי דברי וכ' if thou takest great pains in the study of the words of the wise &c. (v. Erub. 21[b] כל ההוגה בהן וכ').

לְהָגוֹנָא = חֶגְיוֹנָא. Targ. Lam. III, 62 Var.

לְהוֹב m. (לְהַב) *flourishing, brandishing.* Targ. Nah. III, 3 ולי וצלחוב וכ' (ed. Lag. מסרק לי producing *sparks* by the hoofs of the horses).

לָהַט (b. h.; cmp. להב) *to glisten, glow.* Gen. R. s. 21, end מי מציל . . מאש לוהטת זו what will save my children from this glowing fire (hell)?; a. e.—Part. pass. לָהוּט, f. לְהוּטָה; pl. לְהוּטִים, לְהוּטִין; לְהוּטוֹת *glowing;* (with אחר) *passionately following, anxious for.* Gen. R. s. 94 לי אחר גרונו, v. גָּרוֹן. Y. Taan. VI, 69[b]; Pesik Dibré, p. 114[a] שהיו (not שיהו) ישראל לי אחר וכ' the Israelites were greedy for sweet things. Gen. R. s. 22 היו לי אחר האדמה had a passion for agriculture. Cant. R. to I, 4 לי ...אחרי שכינה the Israelites were anxious for the Divine Presence; a. fr.—Tanḥ. Ḥuck. 4 (ref. to Ps. LVII, 5) שהיו לוהטים אחר לה״ר (= לְהוּטִים) they had a passion for denunciation; Midr. Till. to Ps. VII; Yalk. ib. 637; Yalk. Kings 213 להוטים; Y. Peah I, 16[a]; a. e.

Pi. לִיהֵט *to glow; to make glowing.* Lev. R. s. 16 האש מְלַהֶטֶת סביבותיו the fire was shining around him. Gen. R. s. 21, end (ref. to Gen. III, 24) שהיא מתהפכת...ומְלַהֶטְתּוֹ וכ' it (the fire of hell) turns around man and heats him through from top to bottom &c. Num. R. s. 18 לִיהֲטוֹ האש the fire seized him; a. e.

לָהַט, *Pa.* לַהֵט ch. same, *to heat.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 22 ולָהֲטַת (prob. to be read: ולַהֲטַת).

לְהַטְמִיהּ, Y. Nidd. III, 51[a], v. יְחַט.

לְהָטִים m. pl. (b. h.; Talm. etymol. fr. לָהַט) *glittering; delusions.* Snh. 67[b] (ref. to Ex. VII, 11, a. 22) בְּלָטֵיהֶם אלו מעשה שדים בלַהֲטֵיהֶם וכ' 'with their *laṭim*' (secret arts) refers to works of demons, 'with their *l'haṭim*'—to works of sorcery (with ref. to לַהַט Gen. III, 24).

לְהַטְמִיא, v. לָטַמְיָא.

לָהָא, לְהִי (cmp. להת) [*to be bent;* cmp. נָטָה] *to be tired.* Targ. Is. LXV, 23 ed. Lag., v. חָלִי. Ib. XLII, 4 יִלְהֵי (ed. Wil. יִלָּהֵי *Af.*; ed. Lag. יהלי, v. הָלִי).—Part. לָהֵי, pl. לַהֲיִין. Targ. Y. II Deut. XXV, 18 (h. text עָיֵף).

Af. אַלְהֵי 1) same, v. supra.—2) *to tire, annoy.* Targ. Mal. II, 17 (ed. Lag. אהלי).—3) *to bend (one's self),* v. לְהַת.

לְהַלָּא, לְהַלָּן, v. חל, הָלָא, הַלָּן.

לָהַם, *Hithpa.* הִתְלַהֵם, v. מִתְלַהֵם.

לְהֵן =אֶלָּהִין, *but, only.* Taan. 12ª (quot. fr. Meg. Taan. ch. XII, ed. Meg. Taan. לכן).

לְהַת (v. לְהִי), *Af.* אַלְהֵת *to bend (one's self).* Targ. II Kings IV, 34, sq. (ed. Wil. a. Bxt. אַלְהֵי, v. לְהִי; Ar. אלחת; h. text גהר).

לֹו *unto him*; v. ל־.

לוֹ (homiletic interpret.) =לֹא. Gen. R. s. 73 .. כל דבר שמעון בן לוֹ . . היה חוזר בו ר׳ פעמים למספרע שנ׳ חֵן לוֹ whatever agreements Laban made with Jacob, he retracted mentally ten times, for we read (Gen. XXX, 34) *hen, lu* yes, no; Yalk. ib. 130.

לָוָא, v. לְוִי.

לְוָאָה, v. לֵוָיָא.

לְוָאי, v. לְוִי.

לְוַאי, v. אַלְוַאי.

לוּב (b. h.) pr. n. *Libya*, v. ליבוי. Y. Kil. VIII, 31ᶜ הדא אמרה הרא ל׳ הרא מצרים this proves that Lub and Egypt are the same, v. לוּבי.

לוּבָא m. (preced.) = לוּבָאָה *Libyan.* Sabb. 51ᵇ חמרא ל׳ a Libyan ass.—*Pl.* לוּבָאֵי. Targ. Nah. III, 9. Targ. II Chr. XII, 3; a. e.—Tam. 32ª חמרי ל׳, v. supra.—V. לִיבִּי, לִיבְוָקָאֵי.

לוּבדקס, לוּבדקים, v. לִיבְּדְקוֹס.

לוּבִי m. h. a. ch. (b. h., v. לוּב) *Libyan.* Y. Kil. VIII, 31ᶜ; Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ an Egyptian bean when fresh צווחין ליה ל׳ וכ׳ is named Libyan, when dried, they call it Egyptian bean; ... הדא אמרה הוא ל׳ הוא מצרי this proves that Libyan and Egyptian means the same (v. לוּב). Ib. גר מל׳ a proselyte descendant of a Libyan. Y. Shebi. II, 34ª bot. מיסרן דל׳ bunches of Libyan beans.—*Pl.* לוּבִים. Y. Kil. l. c.; Y. Sabb. l. c., v. לִיבְּדְקוֹס. Ib. גרים חבאים מל׳ proselytes, descendants of Libyans; v. ליבוי.

לוּבירים, Yalk. Deut. 950, v. לוּפָּר.

לוּבלניות, v. לוּנְכִי.

לֹבֶן, לוּבֶן m. 1) (לָבָן) *white matter, white color.* Gitt. 57ª, a. e. ביצה ל׳ the white of an egg. Neg. IV, 1 מראה ל׳ the white color (of leprosy). Nidd. 31ª, a. e. הל׳ the white substance (semen virile). Ib. שבעין הל׳ the white of the eye; a. fr.—*Pl.* לוּבָנִים. Koh. R. to V, 10 לובן שממנו הל׳ the white (semen) out of which are formed the white substances of the embryonic body.—*2) (לָבֵן I) *the mass of clay for bricks.* Pirké d'R. El. ch. XLVIII בין ל׳ הלבנים in the clay stamped for bricks.

לוֹג, לֹג, m. (b. h.; לגג onomatop. *to lick, lap; to gurgle* v. Ges. H. Dict.¹⁰ s. v. לגג) *a small narrow-necked vessel, Log,* a liquid measure equal to the contents of (or the space occupied by) six eggs (v. Herzfeld Metrol. p. 46, sq.). Men. IX, 2. B. Bath. 90ª; Tosef. ib. V, 10. Tosef. Kel. B. Kam. II, 2; a. fr.—*Pl.* לֻגִּין, לוּגִּין. Ib.; Kel. II, 2; a. fr.

לוּגָא, לֻגָּא (or לַגָּא) ch. same, 1) *small bottle.*—*Pl.* לֻגֵּי or לַגֵּי. Yoma 83ᵇ [read:] אהדרוהו בל׳ וציר (v. Rabb. D. S. a. l. note, a. פְּלוּגִּ) they surrounded him with bottles (of cordials) and dishes; (Ms. O. אהד׳ ציר ולגי they placed around him dishes &c.).—2) *Log,* v. preced. Targ. Lev. XIV, 10; a. fr. (some ed. לוֹגָא).—Pes. 109ª דמקדשא ל׳ the Log measure of the Temple. Y. Sabb. VIII, 11ª bot.; Y. Shek. III, 47ᶜ top דאוריתא ל׳ the Biblical Log, v. תּוּמַנְתָּא; a. fr.—*Pl.* לוּגִּין. Targ. Y. Ex. XXX, 24. —Y. Ter. X, 47ᵇ top; a. e.

לוֹגָא, לוּגָא pr. n. m. *Loga.* Tosef. Yoma II, 7 שמעון בן ל׳; Cant. R. to III, 6 לוגה; Y. Yoma III, 41ª bot. לגס (corr. acc.).

לוּגִיסְטִיס m. (λογιστής = curator orbis among the Romans) *market commissioner.* Tanḥ. Tsav 1 לויגסטיס, ed. Bub. לוגסטוס (corr. acc.); Yalk. Lev. 479 לוגסטוס; Yalk. Mic. 555 לוגטוס, לויגט׳ (corr. acc.); (Tanḥ. Balak 12 בעל השוק).

לוּגְלָגָן m. (לָגְלֵג) *sneerer.* Y. Ber. VI, 10ᶜ top ed. Lehm. (ed. לוּגְלָן).

לוּגְמָא c., pl. לוּגְמִין (לגם, v. לְגִימָה) *puffed up cheek (filled with a quaff)*; מלא ל׳ *a mouthful, quantity of liquid filling one cheek.* Pes. 107ª מלא לוגמא (Ms. M. לוּגְמִיו). Yoma VIII, 2; Tosef. ib. V (IV), 3 השותה מלא לוּגְמָיו וכ׳ he who drinks (on the Day of Atonement) a quantity equal to the fill of his cheeks; expl. Bab. ib. 80ª and corrected ארמא כמלא ל׳ say as much as would cause the appearance of puffed cheeks. Y. ib. VII, 44ᵈ bot. [read:] תני כמלא ל׳ ומהו פליג . . . ניתן ללוגמא אחת there is a version (for מלא כמלא לוגמיו): (לוגמיו, and what is the difference? כמלא לוגמיו means) a mouthful which can be kept in one cheek. Ib. לוּגְמוֹ של בן וכ׳ the mouthful of Ben Abatiaḥ which is more than a quarter of a Log; a. e.

לוגמיא, לגומיא, Num. R. s. 2 דבר של ל׳, a corrupt. for לַגְנִירָא or לַגְנִירָמָא (λαγνεία or λάγνευμα) *lewdness*; (Lev. R. s. 20 שמצה, Ar. זיטמא).

לוגסטוס, v. לוּגִיסְטִיס.

לוּגְשָׁא m. ch. = h. לֶגֶשׁ. Y. Sabb. II, beg. 4ᶜ.

לוד (b. h. לד) pr. n. pl. *Lod, Lydda* in South Palestine (Roman name *Diospolis*). Maas. Sh. V, 2 מן המערב ל׳ Lod was the westernmost term (of one day's journey from Jerusalem). Tosef. Erub. IX (VI), 2. Y. Meg. I, 70ª bot. מוקפות וכ׳ . . . ל׳ Lod and Ge Haḥarashim belong to the fortified towns of the conquest days (v. יְהוֹשׁוּעַ). B. Mets. IV, 3 תגרי ל׳ the merchants of L. Snh. 32ᵇ אחר ר׳ אלישזר לל׳ follow R. El. to L.; a. fr.

לוּד (b. h.) *Lud, Lydia,* a district of Asia Minor. Pes. 50ª; B. Bath. 10ᵇ, a. e. הרוגי ל׳ the martyrs of L., v. לוּדְקָיָא. —Tosef. Yeb. IV, 5 (confession of a robber captured in Cappadocia) אני הרגתיו בכניסתו ל׳ I killed him on his entering Lydia (Laodicea); Y. ib. II, end, 4ᵇ; Bab. ib. 25ᵇ.

לוּדָא, לוּדָה (לוּדָאָה) (cmp. next w.) pr. n. m. *Luda, (Ludaah),* an Amora. Sabb. 96ᵇ (Ms. M. לודה; Ms.

O. לורא; Yalk. Ex. 413 לוד). Ib. 137a (Ms. M. לודה; Ms. O. לידה); Yeb. 71b לודאה.—Y. Taan. III, 67a ר' לודה

לוּדָאָה m. 1) =h. לוּדִי *Lyddan.* Ab. Zar. 36a שמלאי ל' קאמרת thou citest Samlai, the Lyddan; (Y. ib. II, 41d bot. הדרומי).—Yeb. 71b, v. preced.—*Pl.* לוּדָאֵי. Ab. Zar. l. c. שאני ל' דמזלזלי it is different with Lyddan scholars, because they disregard traditional laws.—2) לוּדָאֵי (denom. of *ludi*, the latter being treated as a geographical term) *people hiring men for gladiatorial contests, lanistae* (v. Sm. Ant. s. v. Gladiator). Gitt. 46b bot. ההוא גברא דזבין נפשיה לל' there was the case of a man who had sold himself to the *Ludaë.* Ib. 47a ריש לקיש...לל' Resh Lakish had sold himself &c.—Y. Ter. VIII, 45d top אילו זבנת גרמך ללודנין חות מזבין וכ' (not חוה; prob. to be read: לוּדָרִין) if thou hadst sold thyself to the lanistae, thou wouldst have sold (thyself) at a high price, but here thou hast sold (risked) thy life for a trifle.—V. לוּדִים.

לוּדָה, v. לִדָּא.

לוּדִי m., pl. לוּדִים *of Lod, Lyddan.* Pes. 62b.—[V. לוּדִים.]—*Fem.* לוּדִית, *pl.* לוּדִיּוֹת. Kel. II, 2, v. חָבִית.—[V. לוּדִית.]

לוּדִיָּא ch.=לוּדָאָה, same. Ex. R. s. 3 ר' שמעון ל'

לוּדִים m. pl. (v. לוּדָאָה 2) 1) *keepers of gladiators,* also *gladiators.* Pes. 12b; Sabb. 10a מאכל ל' the meal time of the gladiators (to whose diet special attention was paid). Y. Gitt. IV, end, 46b מכר עצמו לל', v. לוּדָאָה 2.—2) (=ludi) *public games.* Tanḥ., ed. Bub., Noah 20 בלעם התחיל בקובה בקוביא בל' ובקסמים Bal. introduced sleeping rooms (for prostitution), dice, public games and divinations; Tanḥ. ib. 14 (בבלורית בקסמים ובזנות).—[לוּדִין, Ab. Zar. 18b, v. בלרין.]

לוּדִית, v. לוּדִי.

לוּדִית f., pl. לוּדִיּוֹת (v. לוּדִים) *gladiator's food* (of beans or wheat; sagina gladiatoria). Bets. 14b חיטין לעשות מהן לוּדִית wheat (which can be made direct use of) for preparing &c.; Y. ib. I, end, 61a מאכל נדיות...פול (corr. acc.); Tosef. ib. I, 23 לחיות ed. Zuck. (Var. לודיות).

לוּדָנָא m. *ladanum,* a soft resin, a product of the Cistus (v. Löw Pfl., p. 127; Sm. Ant. s. v. Ladanum). Keth. 77b.

לוּדָנִין, Y. Ter. VIII, 45d top, v. לוּדָאָה 2.

לוּדְקִיָא pr. n. pl. *Laodicea,* name of several towns, esp. *L. ad Lycum,* a city of Asia Minor, counted to Lydia (v. לוּד). M. Kat. 26a, v. רִיחָרָא I. B. Mets. 84a, v. צֶרֶק. Y. Ab. Zar. III, 42c top לדוקיא.—Koh. R. to III, 17; Taan. 18b; Treat. S'maḥ. ch. VIII; Sifra Emor, Par. 8, ch. IX (לדקיא); Meg. Taan. ch. XII (martyrdom of Lulianus and Papus, v. לוּד). Gen. R. s. 11; Sabb. 119a; Pesik. R. s. 23.

לוּדָר m. (ludarius, not recorded in Lat. Dict., v. Sachs Beitr. I, p. 121; P. Sm. 1905) *a gladiator trained to fight beasts at the Roman games,* analogous to the Spanish *matador* (v. Sm. Ant. s. v. Venatio a. Bestiarii). Ex. R. s. 30, end, v. פִּילוּטְרִמָא. Gen. R. addit., ed. Wil. p. 376 top, v. מוּנוֹמָכוֹס.

לָוָה, v. לוה.

לַוּד, v. לַאוּ.

לְוָאי m. pl. (Syr. לוּוא, P. Sm. 1905; cmp. לַבְלֵב I) *the first milk after delivery,* a dainty dish. Targ. Job XX, 17 (ed. Lag. לְרִיר; some ed. לֶוִי; h. text חמאה). Ib. XXIX, 6 (ed. Wil. לְוָאי; h. text חֵמָה). Targ. Y. Gen. XVIII, 8 לוואר שמין וחלב ed. (Ar. לְבָא); Targ. Y. I Deut. XXXII, 14 לוואי שמיני.

לְוַאי, v. אַלְוַאי.

לְוַדִּקִין, לְ' דקין, v. לְבַדְּקִין.

לְוָוחָא, **לָוַח**, v. לוּחָא.

לְוָוטָא, **לָוָט**, v. לְוָט.

לְוּטִין, Ar. quot. fr. Y'lamd. to Num. XXIII, 7 or 18, or XXIV, 3,—quid?

לְוּטַס, Gen. R. s. 20 Ar., a corrupt. for לִיסְטִיס as in ed. a. Yalk. Gen. 32.

לָוָטָא f. (לוּט) *curse,* v. לְטוּתָא.

לָוֵי, v. אַלְוַאי.

לֵיוִי, **לָוִי** m. (לָוָה) *attachment.*—ל' שם *surname, epithet.* Neg. XIV, 6 שם ל' רוֹמִי &c.); Par. XI, 7; Succ. 13a; Ḥull. 62b; Sifré Num. 124; 129; a. e.—Ned. VI, 9 (53a) שהוא שם ל' for this (the addition of 'field') is a differentiating epithet.

לְוָוִיתָא, v. sub לִוְיָתָן.

לַוְלֵב, v. לַבְלֵב.

לְוַנְטִי, v. לִיוּנְטִי.

לְוָקֵאי, v. לִיוּקִי.

לְוָקָן, **לְוָקְנָאָה**, v. sub לִיק.

לְוּקְרִין, v. לְבַדְּקִין.

לְוַת, v. לִיַּת.

לוּז I (b. h.) pr. n. pl. 1) *Luz,* in Palestine, identical with, or near, Bethel. Gen. R. s. 69, v. next w.; a. e.—2) *Luz,* in the land of the Hittites (Jud. I, 26), supposed to be Lizan in Kurdistan (v. Neub. Géogr., p. 394), a place, mentioned in the Talmud as still existing, from which the purple blue (תכלת) was imported. Snh. 12a (in a secret letter) דברים הנעשים בל' (not חנעשה) things manufactured in Luz (תכלת). Sot. 46b (ref. to Jud. l. c.) חיא ל' שצובעין רב' it is that Luz where they dye purple blue, which

Sennaherib left undisturbed, and Nebucadnezar did not destroy, and where the angel of death has no permission to enter &c.; Gen. R. s. 69 (applied to Gen. XXVIII, 19).

לוּז II m. (b. h.) *nut, almond, hazel-nut*; also *nut-tree*. Bekh. 8a כ' חזה מה חל' וכנגדן באילן corresponding to chickens (hatched in twenty one days) is the almond tree among trees; Y. Taan. IV, 68c bot. (ref. to שקד, Jer. I, 11) מה חל' שקד וכ' as the almond tree requires twenty one days from blossoming &c.; (Koh. R. to XII, 7 חשקד). Gen. R. s. 69 (ref. to לוּז, v. preced.) מה ל' אין לו פה וכ' (some ed. לה, fem.) as the nut has no opening, so nobody could find the entrance to the town. Ib. ל' היה עומד וכ' a nut-tree stood before the entrance. Ib.; ib. s. 81 end, v. גָּמָב; a. fr.—*Pl.* לוּזִים, לוּזִין. Y. Kil. I, 27a bot., v. בּוּטָנָא.—Trnsf. ל' של שדרה *the nut of the spinal column, a hard vertebra*, (Judenknöchlein, v. Löw Pfl., p. 375 a. quot. ib. from Hyrtl, Das Arabische und Hebr. in der Anat., p. 165). Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5; a. e.

לוּזָא, לוּזְנָא ch. same. Targ. Gen. XXX, 37.—*Pl.* לוּזִין, לוּזְנָא. Targ. Y. I Num. XVII, 23 (Y. II לוזין בר לוזיא; h. text שקדים). Targ. Y. Gen. XLIII, 11.

לוּז III (b. h.) *to turn, bend, twist.*

Nif. נָלוּז *to be perverse*, v. infra.

Hif. הֵלִיז or הֵלִיז *to turn*. Kil. IX, 8 (play on נז in נָלוּז ומֵלִיז הוא את אביו שבשמים עליו (נוז, v. שעטנז) or (ומַלִּיז) he (who disregards the law of שַׁעַטְנֵז) is perverse and turns his Father in heaven against him; [Comment. 'and turns away (estranges) his Father . . . . on his account'].

לוּז IV (v. לָזַז) *to talk about, sneer, talk disrespectfully.*

Hif. הֵלִיז same. Y. Dem. II, 22c bot. הרי הכל מְלִיזִין עליו all people talked against him. Lev. R. s. 6, beg. Cant. R. to IV, 12 ושמע קול הבריות מליזין אחר וכ' heard the people talk evil of his daughters. Gen. R. s. 54 מליזין בארון spoke disrespectfully of the ark (v. Sot. 35a sq.); a. fr.—Y. Shek. V, 49a bot. מלזין (some Bab. ed. מַלְעִיזִין).

לוּזָא, v. לוז II ch.

לוּזָה, v. לִיזָה.

לוֹחַ I (or לָוַח) (cmp. לְוָה) *to join.*

Pi. לִוֵּחַ (denom. of next w.) *to place straps close together so as to form a boardlike surface.* Part. pass. מְלֻוָּחוֹת, *pl.* מְלֻוָּחִין. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 (R. S. to Kel. XVIII, 5 reads מְרֻוָּחִים, v. רָוַח).

לוּחַ II m. (b. h.; preced.; cmp. דַּף) *tablet, board.* Y. Shek. VI, 49d bot.; Ex. R. s. 47, a. e. חמשה על ל' זה וכ' five commandments on one tablet &c.; a. fr.—*Pl.* לוּחוֹת (mostly of the tablets containing the ten commandments); לֻוְחִין, לֻוְחֵי, constr. לֻוְחֵי. Ib. Ber. 8b ושברי ל' וכ' the (second) tablets and the broken tablets were both preserved in the ark, (therefore despise not an old scholar when his memory forsakes him); B. Bath. 14a; Men. 99a.—Y. Kil. IX, 32b top הבריח ל'; Y. Keth. XII, 35a top ל' (metaphorically for R. Jehudah han-Nasi; (Keth. 104a ארון הקודש, v. אֲרִיאֵל); a. fr.—Meg. 32a, v. בִּרְמָה.—Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 4 לווחין וכ'; Sabb. 47a לווחים (Ar. ed. Koh. לוחים, oth. ed. לוחיים); Tosef. ib. XIII (XIV), 15; Y. ib. XII, beg. 13c, v. סְטִירָבַס. Sabb. XII, 4 על שני לְוָחֵי פנקס (Bab. ed. 104b לווחי; Y. ed. דפי as in Mish. ib. 5) on (the rims of) two boards of a writing tablet (pinax). B. Mets. 117a (expl. תקרה לווחים) boards of the ceiling; a. e.

לְוָוְחָא, לוּחָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXXVI, 19, a. e. (O. דפא, h. text קרש). Targ. Prov. III, 3. Targ. Is. VIII, 1 (h. text גִּלָּיוֹן); a. fr.—*Pl.* לְוָוְחֵי, לוּחֵי, לוּחַיָּא, לְוָוֵי. Targ. Y. I Ex. XXVI, 15 (Y. II לְוָוְחֵי). Ib. 20. Targ. Ex. XXXI, 18; a. fr.—[Sabb. 18a; Gitt. 61a top, v. next w.].

לֻחָא, לוּחָא m. (= לוּטָא; v. לְחִי) 1) *jaw, cheek.* Y. R. Hash. I, 58b top לוּחֵיהּ, v. רַפַּח.—*Pl.* לוּחַיָּא. Targ. Y. Deut. XVIII, 3.—2) *fish-hook.*—*Pl.* לֻחֵי, לוּחֵי. Sabb. 18a לוחי וקוקרי Ms. O. a. Ar. (ed. לדר) hooks (fish-lines) and traps of little joists; Gitt. 61a top.

לוֹט I pr. n. m. (b. h.) *Lot*, the nephew of Abraham. Ber. 54a הרואה... אשתו של ל' he who sees... Lot's wife (the pillar of salt, Gen. XIX, 26). Erub. 65a הגיע לשכרותו של ל' who is as drunk (unconscious) as Lot. Gen. R. s. 44 (play on the name) לוט לוטא וכ' cursed Lot shall not be Abram's heir; a. fr.

לוֹט II m. (b. h. לט) *lotus.* Gen. R. s. 91, end, expl. מַסְטִירְבַּר q. v.

לוּט (v. next w.) *to curse.* Part. לָט, f. לָטָה, *pl.* לָטוֹת. Num. R. s. 9 (ed. Wil. p. 56) הכל נשבעות בך ול' זו וכ' all (women) shall swear by thee and curse each other saying, if thou hast done this, may thy end be &c.

לְוַט, לָוַט, ch. [*to cover, talk secretly*; cmp. לחש,] *to curse.* Perf. לָט, לְוַט. Targ. Lev. XX, 9. Targ. I Kings II, 8 לְוָטָנִי; a. fr.—Part. לָאֵט, לָאט, לָרֵט, לָרֵט. לוט. Targ. Y. I, II Num. XXIII, 8. Targ. Gen. XXVII, 29; a. fr.—*Part. pass.* לְוִיט, לוּט, לִיט. Ib. III, 14; a. fr. Gen. R. s. 44 לוט לוטא; Yalk. ib. 76 לרטא, v. לוּט I.—Snh. 49a top (prov.) תהא לוּטָא ולא תהא לָאטָה ed. (Ms. M. לָרָטָא, v. Rabb. D. S. a. l. note, Rashi ולא לטה) be cursed rather than cursing. Ib. 111a מֵילַט קָא לַיְרַטַת לִי wilt thou curse me?—Ib. 113a [read:] ודילמא כי לט יהושע הכי לט (v. Rabb. D. S. a. l. note) is it so that when Joshua cursed (Jericho) he meant &c.?—Lev. R. s. 17 (בגוה) לְוִיט ביתא באילין לְוִיטַיָּא (Yalk. ib. 563 לִיט) cursed (with leprosy) is the house with such accursed inmates (who refuse favors to their neighbors); ib. (play on שקערורת, Lev. XIV, 37, as if שקיע ארר) שקיע ביתא באילין לוי' to ruin goes the house with such &c.

לְוָוטָא, לָוָט, לָוָט m. (preced.) *curse.* Targ. Is. XIII, 1. Targ. Num. V, 21. Targ. Ex. IX, 28 קלין דל' (h. text קלה); Y. ib. 34; a. fr.—*Pl.* לָוָטַיָּא, לָוָוֵי. Targ. Gen. XXVII, 12, sq.; a. e.

לוּטוֹס, Midr. Sam. ch. II לל' (some ed. לול') a corrupt. of לבוּלְוָטוֹס.

לוּטְיִינוֹס* pr. n. m. (corrupt. of Diocletianus?) *Lutianus*, a Roman emperor. Gen. R. s. 83, end יום שמלך

ל׳ נראה . . . מגדיאל on the day when L. became king, R. A. heard in a dream: To-day Magdiël became king (i. e. the last but one King of Edom-Rome, v. Gen. XXXVI, 43); Yalk. ib. 140 לטרנוס.

לוטם, v. לְטוֹם.

לוֹטָסָאֵי, לוֹסָאֵי m. pl. (prob.) *Arethusii, the inhabitants of Arethusia* between Epiphania and Emesa (v. חֲמָץ). Targ. Y. I Gen. X, 18; Targ. I Chr. I, 16 (h. text אַרְוָדִי).

לוטריא, v. לַבְרָטִין.

לוטת, v. לְטוֹם.

לָוָה, לוי (b. h.) 1) *to join, be connected*, v. *Piel*, a. לְוָיָה.—2) (cmp. Sm. Ant. s. v. Nexum) *to assume an obligation; to borrow.* Shebu. 41b; Keth. 88a; B. Bath. 6a האומר לא לָוִיתִי וכ׳ he who (being sued for a loan duly testified by witnesses) says, 'I have not contracted any loan', is considered as admitting that he has not paid. Ḥull. 84a כגון אנו לוֹוִין אוכלין (delicate persons) like ourselves may buy food on credit. B. Mets. 72b אין לוֹוִין על שער וכ׳ (also לְוִין) you must not borrow money with the choice of repaying in grain at the present price; (another defin., v. Rashi a.l.). Bets 15b לְוֵה עלַי make a loan on my (the Lord's) account; a.v.fr.—Esp. לֹוֶה, לִוָּיָה *debtor*, opp. to מַלְוֶה creditor. Shebu. 47a מת ל׳ בחיי מ׳ if the debtor died before the creditor; a. fr.—*Pl.* לוֹוִין. Ib.b שני מלוין ושני ל׳ two (different) creditors and two debtors.

Pi. לִוָּה, לְוָוָה 1) *to order an escort for protection*, v. לְוָיָה. Tanḥ. Bal. 12; Num. R. s. 20 ל׳ להם ענני וכ׳ He appointed the clouds of glory to escort them. Sot. 46b בשביל . . . . . של׳ פרעה וכ׳ for the sake of the four steps which Pharaoh ordered his men to escort Abraham &c. —2) *to escort, to walk a distance with a departing guest; to follow.* Sabb. 119b שני מ״ש מְלַוִּין לו וכ׳ two ministering angels escort man to his house on the Sabbath eve. Sot. l. c. כל שאינו מְלַוֶּה ומְתַלְוֶּה וכ׳ whoever omits to escort a guest or (as a guest) declines an escort, is regarded as if he had shed blood; שאילמלא לִוּוּהוּ וכ׳ for if the men of Jericho had escorted Elisha &c. Koh. R. to V, 17 ומה מְלַוֵּהוּ וכ׳ and what does escort him (to the grave)? Merits and good deeds; a. fr.

Hithpa. הִתְלַוֶּה, *Nithpa.* נִתְלַוֶּה 1) *to join the company of, to associate.* Midr. Till. to Ps. CIV, 26 (play on לויתן, ib.) כל מי שמִּתְלַוֶּה עמהן עתיד להישטות וכ׳ whosoever joins them (the Romans) will be made sport of with them in future days. Ib. כל מי שמתלווה עמהן עתיד הקב״ה וכ׳ him who joins them (the scholars), the Lord will cause to rejoice with them &c.; Yalk. ib. 862. Gen. R. s. 63, end; Yalk. ib. 111 שנתלווה עמו קלונו וכ׳ the disgrace of starvation was made his companion. Tanḥ. Vayishl. 3 להִתְלַוּת לו to be his escort; a. fr. —2) *to be escorted, to accept escort.* Sot. l. c., v. supra.

Hif. הִלְוָה 1) *to escort.* Ber. 18a ואם הִלְוָתוּ if he does escort him (the dead).—2) *to lend.* Ex. R. s. 31 מַלְוֶה ברבית ל׳ שלא ברבית lends on interest; without interest. Ib. ראו שלא מַלְווּ וכ׳ that they must not lend &c. Ib. כמה הִלְוֵיתִי ואינו . . . ומה הִלְוָתָה הארץ וכ׳ see how much I lend (to man,) without taking interest, and what the earth lends &c. B. Mets. V, 1 המלוה סלע בחמשה וכ׳ he who lends a Sela to get five Denars in return. Ib. 62b מַלְוֵיני מנה lend me a Maneh.—B. Kam. 94b מַלְוֵי ברבית (a. ברבית) those who lend on interest; B. Mets. 62a; a. fr. —מַלְוֶה *creditor*, v. supra.

לָוָא, לְוִי ch. same, 1) *to join, cling to.* Targ. II Sam. XX, 2 (h. text דבק).—2) *to join a caravan, travel with.* —Ḥull. 7a ההוא טייעא דלווה בהדיהו an Arab that had been travelling with them.—3) *to escort*, v. infra.

Pa. לַוֵּי *to escort.* Targ. Y. II Gen. XXVIII, 12 דְיַלְוְנון (Y. I וְיהוֹלְכוּן לָוְיָן).—Gen. R. s. 48, end לַוֵּי, v. אֲבַל I. Tosef. Keth. VII, 6 לַוֵּי דְיַלְוְוֵנָךְ (ed. Zuck. לְוִי, Var. דילוין לך, read: דְיַלְוְוֹן) escort (the dead) that people may escort thee; Y. ib. VII, 31b bot. לווי דילוין (not לווֹרי); Bab. ib. 72a דלַוַּאי יְלַוּוּהי him who escorted, people will escort; a. e.

Af. אַלְוֵי same. Targ. Gen. XII, 20. Ib. O. XVIII, 16 לְאַלְוָיוּתְהוֹן ed. Berl. (some ed. לְאַלְוָיוּתְהוֹן; Y. לְאַלְוָאֵיהוֹן; h. text לְשַׁלְחָם); a. e.—Sot. 40b אַלְוֵיה לר׳ וכ׳ walked with R. A. (on dismissing him) from &c.; Ber. 31a אַלְוְיֵיה; a. fr.

לָוַי, v. אַלְוַאי.

לָוָי, v. לְוִי.

לֵוִי (b. h.) pr. n. *Levi*, 1) the son of Jacob, progenitor of the tribe of Levi. Gen. R. s. 19, a. e. עמד ל׳ וכ׳ Levi arose and brought her (the Shekhinah) down &c. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) שבט ל׳, or בן ל׳ or ל׳ *the tribe of Levi*; ל׳ *a Levite.* Yoma 26a דאחי משבט ל׳ a descendant of the tribe of Levi.—Hor. III, 8 כהן קודם לל׳ ל׳ וכ׳ a priest goes before a Levite (in religious privileges), a Levite before an Israelite. Gitt. V, 8. Ib. VIII, 5 בת ל׳ if she is the daughter of a Levite. Arakh. IX, 8; a. fr.—*Pl.* לְוִיִּם. *Levites.* Ḥull. I, 6; a. fr.—3) name of several Amoraim, esp. Levi, or L. bar Sisi, disciple of R. Jehudah han-Nasi (v. Fr. M'bo, p. 110b). Y. Yeb. XII, 13a top. Pes. 76b; a. fr.—4) (law) a fictitious name. B. Bath. 43b; a. fr.

לֵוִי, לֵוָאָה, לֵוְיָא m. ch. (preced.) *Levite.* Targ. O. Ex. IV, 14 (Y. לֵיוֹאי, corr. acc.).—Ḥull. 131a.—*Pl.* לֵוָיֵא, לֵוִי, לֵוָאֵי. [Ezra VI, 16.]—Targ. Ez. XLIV, 15: a. fr.—Y. Maas. Sh. V, 56b bot.; a. e.

בר ל׳, לְוְיָאנוס pr. n. *Bar-Livianus*, name of a family (gens). Ḥull. 87a; cmp. לוּפְרִינָר.

לְוִיָּה, לְוִיתָה I f. (לֵוִי) 1) *Levite, daughter* or *wife of a Levite.* Y. Yeb. X, 10d top; Tosef. ib. VIII, 2. Bekh. 47a; a. fr.—2) *the community of Levites, status of Levites.* Ex. R. s. 1 בתי כהונה ול׳ priestly and Levite families. Y. Maas. Sh. V, end, 56d מכרי כהונה ול׳ friends of priestly or Levite families. Bekh. l. c. כהונה ול׳ פטורין the priests and the Levites are exempt; a. e.—3) *the community of the attendants of the Tabernacle, priests and Levites.* Sifré Num. 1; a. e.—4) *the Levitical offices.* Ex. R. s. 5 זה נוטל כהונה ונותן ל׳ וכ׳ the one (Aaron) took the priesthood and gave (Moses) the Levite offices; the other took the Levite offices &c.; (Tanḥ. Sh'moth 27 מלכות); a. e.

לְוִיָּה, לְוִיִּית II or לְוִיָּת f. (לָוָה) 1) *consort, wife.* Yoma 54b top (ref. to וּלְוִיּוֹת, I Kings VII, 36), v. עֲגָרָה II.— 2) (v. next w.) *the wailing woman's company.* Y. M. Kat. I, 80d top, [read:] לֹא תְצוֹרֵר אִשָּׁה לְוִיָּתָהּ .. רִבִּי נְחֶמְיָה .. אָמַר a woman must not stir up her company for wailing during the festive week; R. N. read *livyatha* (with ref. to עוֹרֵר לְוִיָּתָן Job III, 8; cmp. אִרְיַנְוִיתָא).

לְוִיָּה, לְוָיָה f. (לָוָה) *escort, company,* esp. *the traveller's escort for protection.* Sot. IX, 6 וְהִנְחִינְהוּ בְּלֹא לְ׳ and we let him (the stranger) go without protection; (Y. ib. IX, 23d bot. הַלְוָויָה). Bab. ib. 46b כּוֹפִין לְ׳ we may force (the inhabitants of a place) to provide escorts for travellers. Ib. הַמְהַלֵּךְ .. וְאֵין לוֹ לְ׳ וְכוּ׳ he who travels on the road and has no company, let him be engaged in study of the Law (ref. to לְוָיַת, Prov. I, 9); Erub. 54a. Ḥull. 7a בְּנֵי לְ׳ fellow-travellers. Midr. Till. to Ps. CIV, 1 רְהָא אֱלָהָךְ לְוָיָתָךְ (or לְוָיָתָךְ) thy God be thy escort; a. e.

לְוִיָּטָס pr. n. m. *Levitas* (Lat. *Levites*). Ab. IV, 4.

לְוִיָּתָא, לְוָר, לְוָיְתָא f. ch.=h. לְוָיָה, *escort; caravan.* Gen. R. s. 16, beg.; Y. Yoma IV, 41d top (ref. to Gen. II, 12) טְרִיבוּר .... בְּלְוָויָתֵיהּ happy he in whose house it is, happy he in whose company it is (on travelling); Ex. R. s. 35, beg.; a. e.—Gen. R. s. 92 פּוּקוֹ דְלִ׳ אֲנָא עָבֵד לְכוֹן (not פּוּקוֹ לְכוֹן) leave now, for I have arranged on escort for you; Yalk. ib. 150.—Lam. R. to I, 1 (7 חַד מַאתְנִי׳ גּוּד דְנִמְטֵי) walk quickly that we may reach the caravan. Ib. וְאִית לְ׳ קוּמִינוּן is there a caravan ahead of us?

לוּינְטִי, v. לִוְיָטָן.

לוּיקָן, v. לִוְיָתָן.

לְוִיתָא, v. לְוִיָּתָא.

לִוְיָתָן, לְוְיָתָן m. (b. h.) *Leviathan,* a legendary sea-animal reserved, with B'hemoth, for the righteous in the hereafter. Lev. R. s. 13, v. בְּהֵמוֹת. Ib. s. 22, end. Ab. Zar. 3b; a. fr.—M. Kat. 25b (in a wailing song) לְ׳ דְּגֵי רַקָּק a great man, opp. the fish of the swamp, common humanity (v. אֲזוֹב).

לוּכּוּדִין, v. לוּפָּר.

לוּכְסוֹן, v. next w.

לוֹכְסָן adv. (λοξόν, v. אֲלַכְסוֹן) *athwart, crosswise; diagonally.* Kel. XVIII, 5, v. אֲלַכְסוֹן. Dem. VII, 8 נוֹטֵל שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת לְ׳ he must take two barrels from diagonally opposite corners. Ib. שׁוּרָה אַחַת לְ׳ one row of barrels following the diagonal line. Y. Kil. IV, 29c top בְּמוּדָד לְכַסֵּן (R. S. to Kil. IV, 6 אֲלַכְסוֹן) when he measures by diagonal lines. Y. Yoma V, 42d bot. חוּץ מִזּוֹ שֶׁהָיְתָה לְפָנָיו לְ׳ except that (corner of the altar) which was diagonally opposite to him. Lam. R. introd. (R. Josh. 1) חוֹרֵשׁ שָׂדֵהוּ לוֹכְסוֹן וְכוּ׳ ploughed his field crosswise and put up an image in the center &c.; a. e.

לוֹל a word in an incantation against thirst. Pes. 112a (Ms. M. לִיל).

לוֹל m. (b. h.; contr. of לְעַל, apocop. of עֲלָעַל = לְעֻלְעַל, cmp. formation of כֶּסֶךְ; cmp. עָלַל, עֲלָעוֹל, עֲלָעֵל I) 1) *winding pathway, passage way,* esp. *a small room with a staircase leading up to the upper rooms* (v. Sm. Ant. s. v. House, Amer. ed. 1858, p. 519a). Men. 34a לְ׳ פְּתוּחַ מִן הַחֲבִית לְעֲלִיָּה a small room opening (leading) from the ground floor to the upper room. Pes. 34a לְ׳ קָטָן הָיָה וְכוּ׳ there was a small passage way between the graded ascent (כֶּבֶשׁ) and the altar; ib. 77a (Zeb. 62b אוּרִיר; ib. 104a רִיוּחַ).—*Pl.* לוֹלִין, לוּלִים. Y. Erub. VII, beg. 24b מֵיתוֹ לְעֵרֶב דֶּרֶךְ לְ׳ how about connecting two dwellings for Sabbath purposes by the way of the staircases (leading to the roofs)?—Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, 75c bot. אֵלּוּ עֵ״גּ לְ׳ אֵלּוּ וְכוּ׳ staircases above each other (well-hole) require M'zuzah, (to be furnished by him) who has the right of use of the lower threshold. Pes. 8a; Yoma 11a לְ׳ וּמַתְבֵּן the staircase rooms and the provision room; [comment. refer to Nr. 3, v. infra]. Midd. IV, 5; Pes. 26a לְ׳ הָיוּ פְּתוּחִין וְכוּ׳ וּלְ׳ there were small passages in the loft leading to the Holy of Holies through which mechanics were lowered in boxes (closed elevators).—2) (anat.) *a passage from the vestibulum vaginae* (פְּרוֹזְדוֹר). Nidd. 17b, v. עֲלָיָה.—3) לְ׳ חֲשׁוּשָׁה נִקַּב בְּלְ׳ וְכוּ׳ שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים *hen-roost.* Sabb. 102b he who makes a hole (for ventilation) in a hen-roost; ib. 146a מִשּׁוּם לְ׳ שֶׁל וְכוּ׳ in order to prevent making a hole in a hen-roost which is done for ventilation. Ib. 122b; a. e.—*Pl.* as ab. Pes. 8a; Yoma 11a לְ׳ וּמַתְבְּנֵי hen-roosts &c., v. supra.

לוּלָא ch. same, *small room with a staircase.* Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, 75c bot. לְ׳ דְּרִ׳ אִילְעָא דְּהָוָה עָבִיד וְכוּ׳ the *Lul* of R. Il. which was made (with reference to the law of M'zuzah) in agreement with the opinions of the Rabbis.

לוּלָאוֹת, v. לוּלַי.

לוּלָב m. (=לְבְלַב; v. לְבְלֵב) 1) *sprout.* Esp. *Lulab,* the branch of the palm-tree used for the festive wreath on the Feast of Booths (Lev. XXIII, 40); also *the festive wreath* of the four species combined. Succ. III, 1 לְ׳ הַגָּזוּל וְכוּ׳ a palm-branch unlawfully acquired or one dried up. Ib. 4 לְ׳ אֶחָד one branch of the palm-tree is needed for the festive wreath. Ib. 9 מִי ... וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְ׳ לִישָׁנוֹל a traveller on the road who had no opportunity of performing the ceremony of taking the festive wreath in hand. Ib. כָּל הַיּוֹם כָּשֵׁר לְלֻ׳ the entire day is fit (no special time of the day is designated) for the ceremony &c. Ib. 12; R. Hash. IV, 3 הָיָה (ה)לְ׳ ... בְּמִקְדָּשׁ וְכוּ׳ the ceremony of Lulab was performed in the Temple seven days &c.; Succ. 46a יוֹם רִאשׁוֹן מִצְוַת לְ׳ וְכוּ׳ on the first day it is the Biblical law of Lulab which is carried out, on the following days it is the carrying out of an ordinance of the elders; a. fr.—*Pl.* לוּלָבִין, לוּלָבִים. Orl. I, 7. הֶעָלִים וְהַלְ׳ leaves and eatable young sprouts. Shebi. VII, 5, a. e. לוּלְבֵי זְרָדִים, v. זֶרֶד. Ber. 55a, a. e. גְּפָנִים לְ׳ sprouts of grape-vine; Yoma

81[b], v. לְבֵלֵב.—Gen. R. s. 41, beg. לוּלְבֵּיהּ לְהַלֵּל its branches are used for praise (v. הַלֵּל); Num. R. s. 3, beg., v. הִרְהֵל; Midr. Till. to Ps. XCII, 13 (sing.). Succ. IV, 4 מוליכין את לוּלְבֵיהֶן וכ׳ they used to bring their festive wreaths to the Temple mount &c.; a. fr.—2) לוּלְבִין twigs used as *brooms in the wine press* (Rashi), cmp. אַלְבְּרִינָא; *the two posts supporting the beams of the press* (Ar.). Ab. Zar. 75[a]; Y. ib. V, end, 45[b]; Nidd. 65[a]; Tosef. Toh. XI, 16; Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 3.

לוּלְבָּא, לוּלְבָּא ch. same, esp. *palm-branch, palm-tree.* Targ. Cant. VII, 9 (h. text תמר).—Succ. 32[a] ממאי דהאי כפות תמרים דל׳ הוא ed. (Ms. כפות לולב הוא ...) how do you know that this *kappoth* (Lev. XXIII, 40) means a green sprout?—B. Kam. 96[a] האי מאן דגזל לולי׳ וכ׳, v. הוּצָא. Gen. R. s. 6 הן דאת קטר לוּלְבָּיךְ וכ׳ when thou tiest thy *Lulab* (for the Succoth festival), tie thy feet (stop travelling); Y. Sabb. II, 5[b]; Yalk. Is. 317.—*Pl.* לוּלְבִּין, לוּלְבֵּי, לוּלְבֵּי. Targ. Lev. XXIII, 40. [Targ. II Esth. III, 8 לולבנא, v. next w.]—Targ. Ps. I, 3, v. לַבְלָבָא.—Ab. Zar. 57[a] (Ms. M. למישדא לולבא) ואייתי לולבי׳ took branches down. Ib. ראשה דלולבי (some ed. דלולבא, Ms. M. ריש לוליבא).

לוּלְבָנָא m. (preced.) *palm-gardens.* Targ. II Esth. III, 8 לוּלְבָנָא (ed. Lag. לולבנא, corr. acc.) our palm-gardens.

לוּלְגִין, Tosef. Kel. B. Kam. II, 3 או ל׳, v. אַגְלוּגִין.

לוּלוּמוֹס, Midr. Sam. ch. II, read למלך בו״ד (v. Yalk. Sam. 78).

לוּלַי f., pl. לוּלָאוֹת (b. h.; redupl. of לָוָה) *loops, couplings.* Yalk. Esth. 1048. Sabb. 99[a] top נראין קרסין בל׳ וכ׳ the hooks in the loops looked like stars on the sky; Yalk. Ex. 370; a. e.

לוּלְיָאנִית, לוּלְיָאנִי, v. sub לוּלְיָנִי׳.

לוּלְיָבָא I, v. לוּלָבָא.

***לוּלְיָבָא** II pr. n. m. *Luleba.* Y. Orl. II, beg., 61[d] ר׳ חייה בר ל׳; Y. Ab. Zar. II, beg. 40[c] ר׳ ח׳ בר ל׳ Fr. (in M'bo, p. 83[b]), ed. לוּלְיָנִי׳ q. v.

לוּלִין, לוּלוּן, Ab. Zar. 18[b], read לוּדִין (ludi) *games,* v. בלורין.

לוּלְיָא׳, לוּלְיָנוֹס pr. n. m. *Lulianus* (popular corrupt. of Julianus) 1) name of an influential man who suffered a martyr's death together with one Papus. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V (ref. to Lev. XXVI, 19, v. גֵּאֶה) כגון פפוס בן יהודה ול׳ אלכסדרי וכ׳ like P. son of Judah and L. the Alexandrian and his associates. Y. Taan. II, 66[a] top יום ... ל׳ ופ׳ the day on which L. and P. were put to death; Bab. ib. 18[b] לוּלְיָנִי׳; v. fr., v. לוּדְקָא.—2) מלכא King (emperor) *Julian.* Y. Ned. III, 37[d] bot.; (Y. Shebu. III, 34[d] דוקליטיאנוס).

לוּלְיָא׳, לוּלְיָנִי׳ pr. n. m. (preced.) (*son of*) *Lulian* (Julian). Cant. R. to IV, 12 [read:] לא היו קורין לראובן רופוס ולי׳ ... they did not change Reuben into Rufus, or Judah into Juliani; Lev. R. s. 32 (corr. acc.).—Y. Ned. III, beg. 37[d] ר׳ חייה בר לולי׳ ed. Krot.; Y. Yoma II, 39[d]; Y. Naz. IV, 53[c] top; a. fr.

לוּלְיָא׳, לוּלְיָה׳, לוּלְיָנִית f. (preced. wds.; sub. תִּסְפֹּרֶת) *Lulian style of hair-cutting, clipped hair.* Ned. 51[a] (expl. כסום רכסמי Ez. XLIV, 20) כעין ל׳ like the L. style, expl. ת׳ יתידאה 'the style of a distinguished person', ראשו של זה וכ׳ the top of one (row of hair) touching the root of the other; Snh. 22[b] כמין תספרת ל׳.

לוּלִיתָא, v. לִוְיָתָא.

לוּלְנִיאוֹת, v. לוּנְבִי.

לוּלְשָׁפָט, v. בֶּלְשָׁפָט.

לוּמָא m. (popular corrupt. of nummus=sestertius) *sesterce* (v. Sm. Ant. s. v. Sestertius).—*Pl.* לוּמֵי. Ab. Zar. 34[b] קרסטא דמודריס בלומא ... בד׳ לומי Ar. (ed. ... קרסתא בלומה וכ׳; Ms. M. omits לומי) a *xestos* of brine sells for one *nummus*, while one of wine sells for four *nummi*. —Tosef. Dem. III, 12 לימין מדה גסה וכ׳ ... סלי (R. S. to ib. II, 5 לימון read: לוּמִין or נוּמִין=νουμμίον) as to baskets of figs or grapes and piles of vegetables, quantities sold for a nummus (and upward) are considered wholesale, those sold for less than a nummus, retail; Y. ib. II, end, 23[a] כמן מדה דקה מט׳ ולמעלה וכ׳ (read: נו for ט; R. S. l. c. לימון) a quantity sold for a nummus (or less) is retail, for more than a nummus is wholesale.

לוּמְדָה, v. preced.

לוּמְכָסָה, Y. Hor. I, 46[a] top, read וּשְׁלֹ מֶכֶס.

לִין, לוּן I (b. h.) *to stay over night, to take (night-) lodging; to be kept over night.* Num. R. s. 12, beg. (ref. to Ps. XCI, 1) שֶׁלָּן שם לינות הרבה, v. לִינָה. Ib. .. הקב״ה נתאוה לָלוּן בצלינו the Lord .. is desirous to lodge under our shade (Tabernacle). Snh. VI, 4 ואם לן but if his body was allowed to hang over night. Pes. 42[a] מים שלנו water which has been kept in vessels over night (misunderstood for 'our water', v. בִּית). Ber. 18[b] ולן בבית הקברות and stayed over night in the burial ground; a. fr.—[Gen. R. s. 60, distinction between לָלִין, Gen. XXIV, 23 and לָלוּן, ib. 25, v. לִינָה.]

Hif. הַלִּין *to keep over night.* B. Kam. 99[a] עובר משום (לא) בל תַּלִּין transgresses the law which says, (Lev. XIX, 13) 'thou shalt not &c.'; B. Mets. IX, 12 יש בו משום לא תלין וכ׳ the prohibition to keep the wages of the hired man over night applies to it; ib. 111[b]; a. fr.—Esp. *to leave a corpse unburied over night.* Snh. VI, 5 כל המַלִּין את וכ׳ whosoever postpones the burial of his dead transgresses a prohibitory law (ref. to Deut. XXI, 23 in its general application); הַלִּינוֹ לכבודו וכ׳ but if one kept him over night for his honor's sake (to prepare a more honorable burial) &c.; a. fr.—V. הַלָּנָה.

Hithpol. הִתְלוֹנֵן, *Nithpol.* נִתְלוֹנֵן *to seek shelter; to take refuge.* Num. R. l. c. (ref. to Ps. l. c.) [read:] שדי תִּתְלוֹנֵן

בצל שעשה לך וכ׳ Almighty, be pleased to lodge in the shade which Bezaleel has made for thee. Yalk. Job 906 יש להם מנוס שתתלונן מדינה וכ׳ have a place of refuge where to find shelter from the judgment of Gehenna; (Yalk. Jud. 41 שינצלו).

לוּן II (b. h.; cmp. נָוָה) *to join.*

Nif. נִלּוֹן, *Hif.* הִלִּין (cmp. קָהַל) *to rise against, murmur, rebel.* Ex. R. s. 25 כיון שהלינו הירה וכ׳ when they rebelled, it would have been necessary that the anger (of the Lord) &c.

Hithpol. הִתְלוֹנֵן same. Tosef. B. Bath. VII, 9 התתלוננים והמרגלים וכ׳ the rebellious (Num. XIV, sq.) and the spies . . . took no share &c.

לוּן = לָהֶם, *unto them.* Y. Ber. III, 6[b] top; a. fr.

לוּנביות, לוּנביאות, v. לוּנְבִי.

לוּנְטִית f. (v. אִלּוּנְטִית I) *bathing clothes, sheet.* Y. Sabb. I, 3[a] top משיתעטף בל׳ from the time he wraps himself up in a sheet (for hair-cutting). Ib. IX, 12[a] bot.; a. e. (interch. with אלונטית).— *Pl.* לוּנְטִיּוֹת. Ib. III, 6[a]; Tosef. ib. XVI (XVII), 15 לֶנְטִיאוֹת Var.; a. e.

לוּנְיָא, v. לִינְיָא.

לוּנְכָא, v. next w.

לוּנְכִי f. (λόγχη) *spear-head, lance, javelin.*—*Pl.* לוּנְכִיּוֹת, לוּנְכִיאוֹת. Snh. 14[a] נעצו בו . . . ל׳ של ברזל Ar. (ed. לונכיאות. Ms. M. לוכוות, Ms. F. לונכיא; v. Rabb. D. S. a. l. note) they stuck into his body three hundred iron spear-heads; Ab. Zar. 8[b] (ed. לולנאות, Ms. M. לובלגיות). Sot. I, 8 (9[b]) לונכיות; Num. R. s. 9 some ed. לונכיאות (corr. acc.); a. e.—Ch. לוּנְכָא. Snh. 110[a] bot. עילוי ל׳ Ar. (ed. ברישׁ רומחא) around the spear-head; B. Bath. 74[a].—*Pl.* לוּנְכֵי. Gitt. 70[a] Ar., v. אֲלוּנְכָא.

***לוּס** pr. n. m. *Lus.* Gitt. 11[b], v. גַּיּוּס.

לוֹעַ m. (b. h. לֶעַ; לעע or לוע, cmp. לוּג, a. לוּחָא) *jaw.* Gen. R. s. 81; Yalk. Prov. 959 (ref. to רָלַע, Prov. XX, 25) אוכל קדשים בלועו who chews sacred things with his jaw. Ib.; Snh. 58[b] (ref. to Prov. l. c.) הסוטר לועו וכ׳ he who strikes an Israelite's jaw, is regarded as if striking the Shekhinah.

לוֹעָא, ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 3 (Y. לוּחֵיָא, h. text לחיים). Targ. I Sam. XVII, 35; a. e.—Sabb. 54[b] (expl. סולם) בר ל׳ Ms. M. (ed. בי ל׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) a bandage or bar under the jaw to prevent friction. Ib. 67[a], v. חֵטֶר. Snh. 18[b]; Y. ib. I, 18[c] bot. לוֹעָה, v. רַפַּח.

לוֹעָה, v. preced.

לוֹעֵז, v. לָעַז.

לוֹף m. (cmp. לָפָה) *lof*, a plant similar to colocasia, with edible leaves and root, and bearing beans. [It is classified with onions and garlic.] Peah VI, 10. Shebi. V, 2 המטמין את הל׳ וכ׳ he who puts *lof* in the ground for preservation in the Sabbatical year. Y. ib. 35[d] bot. [read:] עד כדון ל׳ בצלים מהו so much about *lof*; how about onions? (Answ.) הרא ל׳ הרא בצלים the same law applies to *lof* and to onions. Ib. (ref. to Mish. 3) בעלי ל׳ שוטה וכ׳ the Mishnah speaks of leaves of the *wild lof*, i. e. *lof* trained for the leaves. Ib. VII, 1 עלה ל׳ חשוטה the (edible) leaves of the wild *lof*; ib. 2 עקר ל׳ חש׳ the (inedible) root of &c. Sabb. XVIII, 1 מתיר בל׳ וכ׳ permits the handling of (the beans) of *lof*, because it may be used as food for ravens. Tosef. Maasr. III, 10 גומות הל׳ (ed. Zuck. גומת) *lof* preserved in pits, v. supra. Y. Erub. III, beg. 20[c] הל׳ והקולקס the bean of the *lof* and of the colocasia (not eaten raw), a. fr.

לוֹף (cmp. לָפָא, לָפַף) *to join.* B. Bath. 4[a] bot. אתי חבריה ולייף ביה (ed. לית חבריה ל׳) his neighbor may go to work and join (a front) to the hedge (v. חָזִית).—Part. pass. לִיף, לָיִיף, pl. לִיפֵי, לָיְיפֵי. Hull. 11[a] הרכא דל׳ when it remains joined (to the body), opp. חתיך לגמרי. Ib. 107[a] מַיְלַהּ לָיְיפֵי (fr. לָפַף) the waters are considered as connected. B. Mets. 100[b] בדלילפי Ar. (ed. בדיילפי, corr. acc.; Ms. M. בדלפי, Ms. H. a. oth. בדלפי, v. Rabb. D. S. a. l. note) when the goods are not yet cut. Shebu. 43[a] בדלילפי (Ms. F. בדלפי, v. Rabb. D. S. a. l. note 5) when the girdle consists of pieces sewed together.

לוֹפֵי m. pl. (לָפָה), בית ל׳ *place of coupling, border* (= b. h. מַחְבֶּרֶת). Targ. O. Ex. XXVI, 4 (Y. לילופא); Y. a. O. ib. XXXVI, 11, sq.; a. e.

לוֹפִיז, v. לוּפָּן.

בר ל׳, לוֹפִיינִי pr. n. m. (prob. corresp. to Joviani, cmp. לוּלְיָנִי) *Bar Lufiani.* Esth. R. to I, 4. Cmp. לוּרְיָאנוֹס.

לוֹפָן (לִיפָן) m. (cmp. לוֹפֵי) *one having thick and connected eye-brows.* Bekh. 44[a] לופין (Ar. לִיפָן, v. Koh. Ar. Compl. s. v. note); Tosef. ib. V, 9 ליפוד ed. Zuck. (Var. לופיז, לופיז), v. זַרְפָּא.

לוֹפִיר v. לוּפָּר.

לוֹפַס, v. לִיפַּס.

לוֹפָר (לִיפוֹר) m. (prob. corrupted fr. λογχοφόρος or δορυφόρος; cmp. הַרְבָּנְאָה) *spear-bearer, guardsman, satellite.* Num. R. s. 10 ובא הל׳ ותפשם and the guardsman came and arrested them (the revellers).—*Pl.* לוֹפָרִים, לוֹפָרִין, לוֹפְרֵי. Gen. R. s. 61 (ref. to Gen. XXV, 3, which verse must be inserted in the Midrash text.) [read:] אע״ג דאינון מתרגמין ואומרין תגרין ל׳ ורישי אומתא שמות אומות הן although they render (the words *ashshurim* &c.) by 'merchants', 'satellites' and 'chiefs of tribes', yet they are all names of tribes; Yalk. Chron. 1073; v. אַמְפּוֹרִין. Pesik. V'zoth, p. 196[b] רמז ללופרין שלו he motioned to his guardsmen, and they stabbed him; Yalk. Deut. 950 ללובריים (corr. acc.); Yalk. Sam. 151 ראו ללוכידין (corr. acc.).

לוֹפָתָא f. pl. (v. לוֹפֵי) *couplings.* B. Bath. 6[a] בקרנא ול׳ (Ms. M. בקנתא ובלפתא, read בקרנ׳) if a neighbor built against the party wall in an angle and joined his wall

to it with couplings; [Ar. בכ' ובקרן זוית if a neighbor joined a previously erected structure to the party wall or built against the latter in an angle].

לוּץ, (b. h.; cmp. לוז IV) *to talk*, esp. *to scorn, scoff*. Ab. Zar. 18b (ref. to Ps. I, 1) אם ישב סופו לָלוּץ if he sits (with scorners), he will finally scoff; ואם לוץ וכ' and if he scoffs, the Scripture says of him &c.; Midr. Till. to Ps. I, 1.

Hif. הֵלִיץ 1) (with אחר) *to talk behind a person, sneer, deride*. Ex. R. s. 52 beg. היו מְלִיצִין אחריו they derided him (Moses); (Yalk. ib. 417 מתלוצצים עליו). Ib. מְלִיצִים אחר משה (Yalk. l. c. מתלוצצים); a. e.— 2) (with בעד) *to speak in behalf of; to defend; to interpret*.—Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLII, 23) המֵלִיץ זה מנשה 'the interpreter' that means Manasseh.

Hithpol. הִתְלוֹצֵץ *to talk frivolously, make light of, scoff*. Ab. Zar. l. c. כל המִתְלוֹצֵץ דיסורין וכ' whoever speaks frivolously will be visited with suffering. Ib. (in Chald. dict.) I beg you דלא תִתְלוֹצְצוּ not to scoff. Kidd. 81a חוה מתלוצץ בעוברי עבירה (Rashi: בעבירה) made light of sinners (Rashi: of sin) (spoke as though temptation could never have power over him). Yalk. Ex. l. c., v. supra. Midr. Prov. to I, 6, v. מְלִיצָה; a. e.

לוּק, v. לָקַק.

לוקן, Ruth R. to II, 7, v. לוּקָנָא.

לוקוטינינטיס m. pl. (locum tenentes) *lieutenants, viceroys*. Midr. Till. to Ps. CXLIX [read:] מלך בו"ד יש a human king has a *dux*, has governors. [Our w. is a gloss to a word in the text which is now missing, prob. מְשָׁנִים.—Editions vary between לוקוטינטוס, לוקוטנטיס &c. V. Mus. s. v. in Ar. ed. Koh.]

לוקוס m. 1) (λύκος) *wolf*, an opprobious epithet of the altar. Succ. 56b; Tosef. ib. IV, 28 לוקיס ed. Zuck. (corr. acc.); Y. ib. V, end, 55d.— 2) pr. n. m. לוּקוס, לוּקיס, לוּקין, לוּקוּס read לוּקְרוֹס *Lucius*, v. גַּיוּס.

לוקטא m. (לָקַט) *picking, pinch*; ל' ל' *in small quantities*. Lam. R. to I, 1 (Ar. קטלפטא) לא יהבת לי ל' ל' (תעיר) לא יהבת לי ל' ל' (Ar. קטלפטא q. v.) wilt thou not sell me (pepper) at retail?—Ruth R. to II, 7 (expl. שבחה חבית מעט, ib.) [read:] תפשה לוקטא she took up a small quantity (of the ears) for her who was in the house (Naomi), who was looking out for her.

לוקמר, Gen. R. s. 61 וחיכן חיא ל' Ar., read with Yalk. ib. 110 (ed. והיכן שער שילוח וכ' והיכן הוא נותן לבני קשירה).

לוֹר', לַוְרָא', לַוְרָאנִי m. pl. (λευκόϊον) *a flower of the genus levcoium, snow-flukes*. Bekh. 45b a man cried out, מאן בעי ל' ואשתכח חיורי (Rashi לוקריני; Ar. לווקנר, v. next w.) who wants to buy *levcoiums*?, and it was found to be white flowers (snow-flakes). [Rashi: *white lambs*.] V. לַוְקָן.

לוקין, v. לַוְקָן.

לוקיס, v. לוּקוס.

לַוְקָן, לַוְרָן, לַבְ', לַוְרָן m. (a denom. of λεύκη, a kind of elephantiasis) *one who is white-spotted in the face*. Bekh VII, 6 לב' ed. (Rashi לוו'); ib. 45b expl. חיורא (from analogy with לוקראני, v. preced.); Tosef. ib. V, 9 לוירקן (read לוו'). Tosef. Ber. VII (VI), 3 לווקן ed. Zuck. (Var. לוקין); Y. ib. IX, 13b bot. לוו'; Sifra Emor, Par. 3, ch. III לב'; Ber. 58b לוו' (Ms. M. לוד', corr. acc.).

לוקניתא, v. לְקִרְנִיתָא.

לורמיא, v. לַבְרָכוֹן.

לוש (b. h.) *to knead*. Sabb. VII, 2 הלָשׁ he who kneads (on the Sabbath). Y. ib. VII, 10b bot., a. fr. חייב משום לָשׁ is guilty of an act coming under the category of kneading (v. ברלוש). Pes. 30a, a. e. ארן לָשִׁין את וכ' you must not knead dough (of bread) with milk; a. v. fr.—Part. pass. לוּשׁ, fr. לוּשָׁה. Y. Sot. IX, 24b bot. ל' ברבש וכ' kneaded with honey and cream (Bab. ib. 48b דומה לניסה שנילוּשָׁה וכ').

Nif. נִלּוֹשׁ, נִילּוֹשׁ *to be kneaded*. Pes. 35a עיסה שנילוּשָׁה וכ' dough kneaded with wine, oil or honey. Sot. 48b, v. supra. Men. V, 2 (55a) נִלּוּשׁוֹת בפושרין (Bab. ed. נִילָּשׁוֹת) must be kneaded with tepid water; a. fr.— Yalk. Prov. 959 (etymol. of לַיִשׁ) שבשרו של אדם נלוש בשיניו (not בולש) man's flesh is kneaded between his (the lion's) teeth; Ab. d'R. N. II Vers. ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שהכל נִלּוּשִׁין בפיו כמין בצק (not נישין).

לוּשׁ ch. same. Targ. O. Gen. XVIII, 6. Targ. Hos. VII, 4 מיעדין דמַלַּשׁ ed. Lag. (oth. ed. דמַילּוּשׁ, דמַילַּשׁ) from the time of kneading.—Part. pass. לְיִשׁ. Targ. O. Num. XI, 8 (h. text לשד).—Pes. 36a לא תְלוּשׁוּ לי וכ' do not knead (the bread on Passover) for me with &c. Pesik R. s. 22 אזלת מְלִישׁ וכ' went to knead (and bake her bread) at her neighbor's; Lev. R. s. 6 לְמַילַּשׁ; a. e.

לָוֹת, לָוָת (v. אֵת, עִם) *unto; with*. Targ. Gen. II, 19 לְוָת (constr.); a. v. fr.—With suff. לְוָתִי, לְוָתָךְ &c. *unto me, unto thee* &c. Ib. XXXIX, 15, sq. (h. text אֵצֶל); a. v. fr.— מִלְוָת *from the presence of*. Targ. Ex. IX, 33; a. e.—B. Kam. 111b; B. Mets. 62b bot. כי שכיבנא ... נפק לווחי when I die, R. O. shall come to meet me; a. fr.

לָז, v. חָלַז.

***לָזָא**, *to slip, move*. Targ. Prov. IV, 21 נְלָזָן Ms.; v. זְלַל, זְלֵל.

לָזְבוּ, v. לְבָזְבֵּז.

לָזוּ, v. חָלַז.

לָזוּת f. (b. h.; לוז IV), constr. לְזוּת *evil talk*. Yeb. 24b; Keth. 22b (quot. fr. Prov. IV, 24).

לַח m. (b. h.; לחח *to be sticky, sappy, fresh*) *moist, green, fresh; liquid*; opp. יבש. Dem. II, 3 לח ויבש either fresh or dried fruits. Ib. 5 ובלח דינר in selling fresh fruits (or liquids), a denar's worth is wholesale; Y. ib. II, end, 23a ניתנו דמים ללח וכ' for fresh fruit they adopt the standard of value, for dried that of quantity (cmp. לוּמָא); Tosef. ib. III, 12 ובלח חין and for *liquids* the standard is a *Hin*. Gen. R. s. 79, beg. (play on בלח, Job V, 26) תבא לח וכ'

thou shalt die in the possession of vigor (cmp. Deut. XXXIV, 7); a. fr.—*Fem.* לַחָה. Sabb. 49[a] כסות ל׳ a moist garment; a. fr.—*Pl.* לַחִין, לַחִים; לַחוֹת. Ib. ל׳ מחמת עצמן naturally moist, ל׳ מחמת דבר אחר moist through some incident. Y. Ber. I, 2[c] bot. ל׳ חיו שמים וכ׳ the heavens were liquid . . ., and on the second day they congealed (v. גָּלַד); Gen. R. s. 4, beg. ל׳ היו מעשיהם (corr. acc.); a. fr.—V. לֵחָה.

לַח m., v. לֵחָה.

לַחְדָּא, v. חַד II.

לִיחָה, לֵחָה f. (b. h. לֵחָ; v. לַח) *moisture, secretion.* Sifré Deut. 357 (ref. to Deut. XXXIV, 7) א״ת לא נס לֵחָה read not, 'his moisture (vigor) had not failed' but 'was not failing now' (that he was dead) (i. e. נס is not meant for the perfect tense but for the partic. present), whoever touched Moses' body, felt moisture burst forth from it in all directions; Yalk. ib. 963. Shebi. II, 1 עד שתכלה הל׳ until the moisture in the ground is gone; Y. ib. 33[c] מאן תנא ל׳ what Tannai is it that makes moisture a condition?—Sabb. 107[a] להוציא הל׳ מבינה to let the pus escape. Makhsh. VI, 7 סרוחה ל׳ ill-smelling moisture (purulent substance); a. fr.—Trnsf. ל׳ סרוחה (*product of*) *ill-smelling secretion*, i. e. *man*. Cant. R. to VII, 9 אי רשע ל׳ ס׳ Oh, thou wicked mortal! Ex. R. s. 20; a. e.

לְחוֹאָתָא, v. לְחָיָא.

לְחוֹד, לְחוּד adv. (v. חַד II) 1) *singly, separately, only.* Targ. Ex. XXVI, 9 (h. text לבד). Targ. Gen. VI, 5 (h. text רק); a. v. fr.—Taan. 21[b] גברי ל׳ ונשי ל׳ the men separately and the women separately. Ber. 2[b] עני שיעורא ל׳ וכהן שיעורא ל׳ there is a separate (different) standard of time for the poor man (when he goes to his meal) and another for the priest (when he goes to eat T'rumah), opp. חד שיעורא the same time. Hull. 55[a] ניקב ל׳ ונחתך ל׳ a perforated milt is one thing, and a removed one another (the laws are different); a. fr.—With suff. לְחוֹדִי, בְּלָחוֹדִי *for, by myself*, לְחוֹדָךְ, בְּלָחוֹדָךְ *for, by thyself* &c. Targ. Num. XI, 14. Targ. O. Ex. XVIII, 14 בלחודך; Y. לְבַלְחוֹדָךְ; a. fr.—B. Kam. 38[a] אזל הוא לְחוֹדֵיהּ לגביה Ms. M. (ed. לחודאי גביה, corr. acc.) he went to him by himself. Men. 38[a] כל חד לחודיה each for itself (one independent of the other), opp. תרויהו בחד both combined as one; a. fr.—וּבְלָבַד (= h. וּבִלְבַד. v. בַּד III) *provided, but.* Y. Ber. I, 3[d] top ובל׳ דלא יעביד וכ׳ provided that he does not do &c., v. חֲרְהוֹנָא. Y. Peah I, 16[b] bot. וב׳ דלא יתוב ליה provided that he does not return to it (his sin); a. fr.—2) (v. חוּד) *jointly, also* (h. גַּם). Targ. Ps. LII, 7. Ib. CXIX, 23 Ms. (ed. אירום); ib. 24. Targ. Job XXVIII, 27; a. e.

לְחוּדָאי, v. preced.

לָחוּז, v. לָחַז.

לָחוּשׁ, לָחוּשׁ m. (v. לָחַשׁ I) *flaming, red.* Targ. Y. Gen. XXX, 32, sq. a. e. (O. שחים, h. text חום).

לֶחִי I (b. h.) pr. n. pl. *Lehi* (v. next w). Gen. R. s. 98. (ref. to Jud. XV, 19) המקום ההוא שמו ל׳ the name of the place was L.

לֶחִי II, **לֶחִי** m. (b. h.; לחה; cmp. לוּעָא) [*joint,*] 1) *jaw.* Tanh. Ki Thissa 18 לוחות שיגיעתן בל׳ the tablets are called *luhoth*, because they must be studied with weariness of the *lehi* (jaw).—*Du.* לְחָיַיִם. Erub. 54[a] (play on לחת, Ex. XXXI, 18) אם משים אדם לְחָיָיו כאבן וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) if one will make his jaws as (untiring in repeating lessons as) a stone &c. Cant. R. to IV, 15; ib. to V, 12 (ref. to ib. 13) זה מלחים... עד שתהא הלכה יוצאה כמין ל׳ one scholar inserts one thing, another another thing, until the *halakhah* (decision) comes forth like jaws (well adjusted). Sabb. 57[b] (expl. סרבירין, ib. VI, 1) המגיעין לה עד לְחָיֶיהָ ed. (Ms. M. המגיעין עד הלחיים) ornaments of the head which hang down so as to reach her cheeks. Y. Taan. IV, 68[d] bot.; Lam. R. to II, 2 יעלו עשבים בלְחָיֵיךְ וכ׳ grass will grow through thy jaws (thou shalt be dead and buried), and the son of David shall not yet have appeared. Tosef. Ohol. I, 6 והלְחָיַיִן עמהן (ed. Zuck. והלחי) and the jaw-bones count among them. Ḥull. X, 1; a. fr.—2) *various objects resembling a jaw*, or *attached to another object*; a) *that part of the bridle which encompasses the jaw.* Kel. XI, 5.—b) *the cheek-pieces of a casque.* Ib. 8 (v. Maim. comment. ed. Dehr.).—c) *inserted sticks, with which the plough is guided.* Ib. XXI, 2.—Esp. 3) *lehi, a stake fastened in the ground* by the side of a wall, serving as a mark or as a fictitious partition (enclosure) for the purpose of enabling the inmates of an alley to move objects, on the Sabbath, within the space thus enclosed (v. עֵירוּב). Erub. 12[b] ל׳ משום מחיצה a *lehi* is to serve the place of a partition (palisade), contrad. to משום תיכר a mark to distinguish the alley from the public road. Ib. I, 2 חכשר ל׳ מבוי... the means of fitting an alley for movements on the Sabbath ... are a stake and a beam on top; ר׳ אל׳ אומר לְחָיַיִן R. E. says two stakes. Ib. 6 לחיין שאמרו וכ׳ the stakes about which they speak must be ten handbreadths high &c. Ib. 15[a] חוי ל׳ ... תעימד מאליו ל׳ a pole put up accidentally (not with the intention of making it a Sabbath mark) . . . serves the ritual purposes of a *lehi*. Ib. 12[b] הִכְשִׁירוּ בל׳ if the alley has been made available for Sabbath movements by means of a *lehi*; a. v. fr.

לְחִיָּא ch. same. 1) *the cheek-piece of a bridle.*—*Pl.* לְחִיָּאתָא. Hos. XI, 4 וכוריך בלְחִיָּאתְהוֹן ed. (ed. Lag. בלְחוֹתָם; oth. ed. לחיאתא, לְחוֹאָתָא, omitting the suffix) lengthening (loosening) their bridles (h. text לחייהם).—2) *stake* as a Sabbath mark, *lehi*, v. preced. Erub. 15[a] ל׳ נפל the *lehi* had fallen over.—V. לְחָיְיתָא.

לְחַי adv. (לחי, cmp. Aeth. la-ḥa-ya *to be beautiful*; cmp. בֶּשֶׁר, בָּפָה) *very well, all right.* Targ. Ruth III, 13.—Gitt. 67[b] bot. א״ל ל׳ said he to him, Very well (do so). Erub. 15[a] בשלמא קמה ל׳ as regards grain stacks, very well (they may have been so arranged on purpose); a. fr.

לְחָיְיתָא, לְחָיְתָא f. pl. (v. לְחָיָא 2) *palisades*, whence עֲרֵי לְחָיְתָא מוֹאָב (מוֹאָב) = לְחָיְתָא מוֹאָב pr. n. pl. *Fort (of Moab).* Targ. O. Num. XXI, 15 לְחָיְתָא; Y. לחייתא. Ib. O. 28 לחית

מואב (Y. II קרתחן וכ׳ ל׳). In gen. *fortresses.* Targ. Esth. IX, 27.

לְחִיךְ, v. לְחַךְ.

לְחִים, v. לָחֵם.

לְחִיכָה f. (לְחַךְ) *licking, lapping* (of flames). Y. Ḥag. II, 77[b] bot. וחיתה האש מלחכת אותן כלחיכתן מסיני and flaming tongues lapped them (the words) as they were lapped when coming down from Sinai.

לְחִינָה, לְחֵינָה* f. (v. next w.) *maid-servant.* — *Pl.* לְחִינוֹת. Ex. R. s. 40, end; (Tanḥ. Ki Thissa 13 שפחית).

לְחִינְתָא, לְחִינָתָא (לְחִין) f. (לחן, cmp. לוּח, *to join*; cmp. זוּג, לְיֵיחָה, לְיֵיחָא II) 1) *concubine* (=h. פִּלֶגֶשׁ); 2) *maid-servant* (=h. אָמָה). Targ. O. Gen. XXXV, 22 (some ed. תְּא . . . .). Targ. Jud. VIII, 31; a. e.—*Pl.* לְחִינָן, לְחִינָתָא, לְחֵינָן. Targ. I Kings XI, 3. Targ. O. Gen. XXV, 6. Targ. Y. ib. XX, 17. Targ. Job XIX, 15.

לְחִישָׁא, v. לָחַשׁ.

לְחִישָׁה f. (לָחַשׁ II) 1) *whisper; spell, charm.* Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. לחשים, Is. III, 20) קדשיריא דבר שהוא ניתן על בית חל׳ ear-rings, (namely) that which is put on the place where the whispering for charming purposes is done (the ear).—בל׳ *in a low voice.* Gen. R. s. 3, beg.; a. fr.—[Y. Ber. I, 3[d] top, v. לָחַשׁ.].—2) *hissing* (of the serpent), *emission of venom.* Ab. II, 10 לְחִישָׁתָן וכ׳ their (the scholars') hissing is that of &c.; Num. R. s. 3, beg.—Trnsf. *invidious talk, tale-bearing, insinuation.* Pes. 57[a] אוי לי מלחישתן woe to me on account of their talk; Tosef. Men. XIII, 21 בית לחישתן their mouth.—*Pl.* לְחִישׁוֹת. Tosef. Sot. XIV, 3; Sot. 47[b] לוחשי ל׳ בדרן those influencing the court by means of secret talk or insinuations.

לָחַךְ (b. h.) *to lick, lap* (cmp. לָחַת). Y. Meg. I, 71[c] bot. לוֹחֲכָהּ בלשונו ותיא וכ׳ he licks it (the ink) off with his tongue (from the interspaces of the letters) so that the Divine Name remains intact. Ḥull. 142[a] יִלְחוֹךְ עפר . . . פה Oh that the mouth which gave forth pearls must now lick dust!; Kidd. 39[b] וְלַחֲכָךְ (*Pi.*). Esth. R. to IV, 15 כי לוֹחֵךְ הייתי וכ׳ for I should have been willing to lick the shoe of his (Haman's) foot; a. e.

Pi. לִחֵךְ same, esp. (of lapping flames) *to lick up, dry up, make glowing.* B. Kam. 6[a] לְחֲכָה נירו (Rashi לי׳) it (the fire) lapped his neighbor's ploughed field. Gen. R. s. 4, beg.; Yalk. Job 914. Y. Ḥag. II, 77[b] bot. מְלַחֶכֶת, v. לְחִיכָה. (Ruth R. to III 13 מלחטת).

לְחַךְ ch. same. Targ. I Kings XXI, 19 (h. text לקק). Ib. XVIII, 38. Targ. Mal. III, 19 יְלַחוֹךְ ed. Lag. (some ed. יְלַחֵךְ *Af.*; h. text לחט, v. preced.); a. e.—Ab. Zar. 28[a] לַחֲכוּהָ לשיקיה they burned (cauterized) his shoulder (to get the poison out)..

Pa. לָחֵךְ same. Targ. Jud. VII, 5. Targ. Is. LXIV, 1; a. e.—Pes. 49[a] מְלַחֵךְ פינכי dish-licker.

לְחֵלוּחִית m. (לחח, v. לַח) *moisture.* Cant. R. to II, 1 כבר יש בי ל׳ there is still some moisture in it; (Midr. Till. to Ps. I לחלוחית).—V. לְכֵלוּךְ.

לְחֵלוּחָא ch. same.—*Pl.* לְחֵלוּחֵי. Y. Ab. Zar. II, 42[a] אין עבדת ל׳ if it gives out juice.

לִיחַ, לְחֵלוּחִית f. same, *moisture, juice; vitality.* Gen. R. s. 48 זקנה שיש בה ל׳ (Ar. לכלוכית) old age combined with vitality. Ib. s. 61, beg. (ref. to יונקתו, Job XIV, 7) עדיין לו׳ של וכ׳ זו that means his vitality. Snh. 49[a] עדיין לו׳ של וכ׳ David was yet in full vigor. Ib. 92[b] (ref. to Ez. XXXVII, 4; 11) 'dry bones' are men שאין בהם ל׳ של מצוה in whom there is no sap of good deeds; Sot. 46[b] bot.; Yalk. Kings 226; a. e.—[Cant. R. to I, 6 ונלה ל׳, read: לְלֵכְלוּכִית.]

לְחַלוּחָא ch. same. Y. Ab. Zar. II, 42[a] אסורה ל׳ the juice (brine of fish prepared by gentiles) is forbidden.

לִיחַ, לְחֵלוּךְ m. (לָחַךְ), פה ל׳ *lapping with the tongue into the mouth.* Lev. R. s. 22; Pesik. Eth Korb., p. 58[a]; Pesik. R. s. 16; Yalk. Num. 776; Yalk. Job 926; Tanḥ. Pinḥ. 12 [read:] יבר יש בהם כדי לחלוך פה (not לכלוך, לחלוח) is there in them (the waters of the Jordan) enough (for the Behemoth) for a lapping? [or ויש בהם כדי ל׳ פה and there is just enough for etc.]—Ib. אין בהם [כדי] ל׳ פה there is not enough &c.

לְחַלַּח (redupl. of לַח, v. נָחַח) *to moisten.*

Nithpa. נִתְלַחְלַח *to be moistened.* Gen. R. s. 36 (expl. שבשבילו נִתְלַחְלְחָה האדמה איש האדמה, Gen. IX, 20) since for his sake the ground became moist again (cmp. Gen. R. s. 33, end, quot. s. v. גָּרִיד). Y. Sabb. IV, 6[d] bot. ירישין שנִתְלַחְלְחוּ dry (plants) which have been moistened again, opp. לחין מיחמת עצמן, v. לַח.

לְחַלַּח ch. same. Gen. R. s. 41 (expl. מוגיך, Is. LI, 23) אילין דממיגין מחתיך דמְלַחְלְחִין מחתיך (some ed. מכתך) those who make thy wounds flow, who moisten thy wounds, v. מוּג.

I לָחַם (cmp. לוּחַ), *to join,* or *to be joined, be inserted.*

Hif. הִלְחִים *to fit, insert; to tenon.* Y. Sabb. XII, 13[c] המַלְחִים את וכ׳ he who inserts the shutters (of a shop); Y. Bets. I, 60[c] המלחם (corr. acc.). Cant. R. to V, 12; ib. to IV, 15, v. לְחִי. Lev. R. s. 3 (ref. to באדם שהוא מלחים שני נסרים ומדביקן זה לזה as one fits (with tenon and mortise) two boards and glues them to one another; באדם שהוא נ׳ שתי כריעי המטה (leave out ומדביקן זה לזה, v. Ar. s. v. מלח) as one inserts two legs of a bedstead.

II לָחַם (b. h.; v. preced.) *to join.*

Nif. נִלְחַם (cmp. use of זָנַב *Nithpa.*) *to come in (hostile) contact, to battle;* with ל of person, *to assist, battle for.* Mekh. B'shall. 2 (ref. to Ex. XIV, 14) לא . . . יִלָּחֵם לכם אלא לעשות ילחם כנגדן וכ׳ not only this time will he assist you, but he will always battle against your enemies. Tanḥ. Masé 6 כשהלך להִלָּחֵם בישראל when he (Sisera) went to war against &c. Ib. Vayera 7 (ref. to בלחומו, Job XX, 23) על המלחמות שהיו נִלְחָמִים עם וכ׳ for the battles which they fought against the Lord; a. fr.

Hithpa. הִתְלַחֵם *to contest, dispute.* Y. M. Kat. III, 81[d] top אם חברים מִתְלַחֲמִים וכ׳ if scholars are at variance with

one another, what concern is it to you? (B. Mets. 59[b] מניצחים זה את זה וכ׳).

לֶחֶם m. (b. h.; fr. לחם *to chew*, v. Ges. H. Dict.[10] s. v. לוּז) *food, bread;* [Arab. *meat*]. Ber. V, 1 the benediction over bread (פת) reads: המוציא ל׳ וכ׳ who makest food grow out of the earth; ib. 37[b]. Men. XI, 1 שתי הל׳ (sub. ככרות) the two loaves of bread (Lev. XXIII, 17). Ib. ל׳ הפנים the show-bread (on the table of the Sanctuary); a. fr.—Trnsf. *tribute, tax, salary* (cmp. annona). Ruth R. to II, 14 זו לַחְמָהּ של מלכות that is (thou shalt partake of) the royal maintenance. Zeb. 85[a]; Meïl. 7[b] לַחְמוֹ של מזבח the tribute belonging to the altar (cmp. Lev. XXI, 6; 8; Neh. V, 14).—*Pl.* לְחָמִים. Y. Ḥag. III, end, 79[d] שני ל׳ two sets of show-bread, opp. to לחם אחד.

לַחְמָא לְחִים, לְחֵם ch. 1) same. Targ. Gen. XIV, 18. Ib. XLIII, 31; a. fr.—Snh. 100[b] (from Ben Sira) אמר במאי איכול ל׳ סב מיניה if a man says, 'wherewith shall I eat bread (to season it)?', take the bread from him. Ab. Zar. 35[b] ל׳ דארמאי (Ms. M. נהמא) bread baked by gentiles, v. פַּת. Ber. 42[b] ניזדל ונירכול ל׳ וכ׳ (Ms. M. נהמא) let us go and dine at a certain place; a. fr.—2) *meat, flesh.* Ex. R. s. 42 (ref. to לחמם, Zeph. I, 17) בערביא קורין לבשרא ל׳ in Arabia they call meat *laḥma*.

לַחְמִי m., **לַחְמִית** f. (= בית חלחמי) *of Bethlehem.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 1; Bekh. 22[a] החבית הל׳ Bethlehem wine jug.—*Pl.* לַחְמִיּוֹת. Kel. II, 2; Tosef. ib. B. Kam. II, 2.

לַחְמָנִיּוֹת f. pl. (denom. of לֶחֶם) *a sort of bread offered as dessert, wafers.* Ber. 42[a] (Ms. F. לחמנאה).

לְחֵנְתָא, לְחֵנָה v. sub לְחֵינָה.

לָחַץ (b. h.) *to squeeze; to force, press.* Kidd. 22[a] (ref. to Deut. XXI, 12) 'thou shalt bring her to thy house' מלמד שלא ילחצנה במלחמה this intimates that he must not urge her (to yield to him) during the war. B. Mets. 59[b] והלוחצו and he who presses him (the stranger), contrad. to אֲנָה.—Part. pass. לָחוּץ, *pl.* לְחוּצִים. Num. R. s. 11 דחוקים ול׳ pushed and pressed.

לָחַשׁ I (cmp. לָחַךְ) [*to lick,*] *to flame, glow* (of coals), opp. עָמַם. Pes. 75[b] (ref. to גחלי אש, Lev. XVI, 12) גחלי רבוי שומעין . . . הא ביצד מביא מן הלוחֲשׁוֹת by *gaḥălé* I might understand dying coals, ...; by *esh* I might understand a flame; . . . how is it now (that it reads גחלי אש)? He takes from among the glowing coals; Y. Yoma II, end, 42[a]; Sifra Aḥăré, Par. 2, ch. III; a. e.

לָחַשׁ II (b. h.; cmp. חָשָׁה, נָחַשׁ) *to whisper.* Ber. 22[a] לְחָשָׁהּ לר׳ וכ׳ said it in a whisper to R. A.—Esp. *to whisper an incantation, to charm.* Snh. X, 1 (90[a]) חלוחֲשׁ he who mumbles over a wound reciting the verse (Ex. XV, 26) &c. Ib. 101[a] לוחַשׁין לחישת וכ׳ you may whisper a charm over bites of serpents and scorpions on the Sabbath; [Rashi: charm serpents &c. to make them innocuous]. Y. Sabb. XIV, 14[c] bot. לוחשין לעין וכ׳ you may cure by charm a sore eye &c.; a. v. fr.

Pi. לִחֵשׁ same, 1) *to whisper, hiss* (of the serpent); *to inform.* Tanḥ. Vaëra 4 (ref. to Ber. V, 1, v. מה (פְּרִיָּה חנחש מְלַחֵשׁ וחורג אף המלכות מְלַחֶשֶׁת וכ׳ as the serpent hisses and kills, so does the (Roman) government hiss (inform) and kill; [read:] הוא נותן את האדם בבית האסורין והוא מלחש עליו והורגו the same (officer) puts a man in prison and the same informs against him and puts him to death; Ex. R. s. 9.—Tanḥ. Balak 14 מְלַחֲשִׁין אחריו ברוך שם וכ׳ they (the demons) repeat after him in a low voice, Blessed be the name &c.; Num. R. s. 20; a. e.—Trnsf. *to incite, mislead.* Ber. 7[b]; Meg. 6[b] ואם לְחָשָׁךְ אדם לומר וכ׳ and if one mislead thee saying &c.; Gitt. 23[b]. Num. R. s. 4 מי לחשך שהוציא וכ׳ who told thee that the Lord discharged the first-born (in disgrace) &c.?—[Erub. 91[a] בר׳ לחשך, read חלבה בר״ש, as ib. 74[a], v. Rabb. D. S. a. l. note 90.]

Nif. נִלְחַשׁ (with ל) *to be hissed at, be incited.* Koh. R. to X, 11 אין הנחש . . . . אא״כ נ׳ לו וכ׳ no serpent bites unless it is set on from above; ואין המלכות . . . אא״כ נ׳ לה מלעיל nor does government persecute a man, unless it is set on from above.

לְחַשׁ, לָחַשׁ ch. same, *to whisper, charm.* Targ. Y. Gen. XI, 28.—Y. Sot. I, 16[d] bot. כל . . . תֵּילָחוֹשׁ לעיניה תיתי let any woman that knows how to cure a sore eye by charm, come forth and charm for me. Ib. עבדי גרמיך כַּלָּחֲשָׁה ליה וכ׳ act as if you were charming to him and you may spit into his eye; Num. R. s. 9; Lev. R. s. 9.—Y. Sabb. XIV, 14[d] bot., a. e., v. לֵישׁ. Yoma 82[b], v. infra; a. fr.

Pa. לַחֵשׁ same. Targ. II Sam. XII, 19.—Y. Ber. 1, 3[c] bot. גחנין ומְלַחֲשִׁין bending and whispering (a prayer).

Ithpe. אִיתְלַחִישׁ 1) *to be whispered to, be relieved by a whispered charm.* Yoma 82[b] [read:] לחשו לה . . . ואילחישא לה whisper to her that to-day is the Day of Atonement. They did whisper to her and she was relieved (of her morbid appetite); [Ms. O. ואילחיש and the embryo in her womb was quieted; v. Rabb. D. S. a. l. notes 10 a. 20].—2) *to listen.* B. Mets. 59[a] [read] ויתלחיש and listen v. גּוּרִין.

לַחַשׁ m. (b. h.; preced.) *whisper.*—בל׳ *in a low voice.* Erub. 54[a] היה שונה בל׳ was in the habit of studying in a low voice; (ib. 53[b] bot. גריס בלחישה). Ḥag. 14[a] (ref. to זה שמוסרין לו סתרי תורה שניתנין בל׳ לחש, Is. III, 3) Ms. M. in Rabb. D. S. a. l. a. Rashi to Is. l. c.) that is he to whom are handed over the secrets of the Law which are communicated in a low voice (cmp. Gen. R. s. 3 beg.); a. e.

לְחִישָׁה, לְחִישָׁא, (לְחִישָׁא) m. ch. same, 1) *whisper.* Y. Ber. I, 3[c] sq. מהו דתן לחישה what means that whisper (what do they pray in a low voice)?—2) *spell, charm, secret art.* Targ. Jer. VIII, 17 ed. Ven. (Bxt. לַחֲשָׁא, ed. Lag. לְחֵישׁ; Kimḥi לְחִישׁ).—*Pl.* לְחָשִׁין, constr. לַחֲשֵׁי. Targ. Ex. VII, 11 (h. text לחט־); ib. VIII, 14 (h. text לט־).

לָחַת, לָהַת *Hif.* הַלְחִית (cmp. לָחַךְ) *to loll the tongue* (of the dog); *to pant, be exhausted.* Lev. R. s. 13 החמור מהלך והכלב מַלְהִית the ass walked (patiently) and the dog panted; Yalk. Hab. 563; Sifré Deut. 343.

לְחַת ch., *Af.* אַלְחִית same. [Targ. II Kings IV, 34, sq., v. לְהַת.]—Lev. R. s. 13 את שעין מַלְחִית וכ׳ when burdened thou pantest, when unburdened thou pantest.—Pesik. B'shall. p. 86[b] לפום דהדרן כלבא מלחית בלישניה because a dog (habitually) lolls his tongue; Yalk. Ex. 227.

לְחַתָּא, לִיחַתָּא, לוּ׳ f. (v. לְחַי, לְחָיָא), ל׳ דכרשא *the splint-bone, the outer, smaller bone of the leg, fibula.* Yeb. 103[a] האי מאן דסגר על ל׳ דכרעיה Ar. ed. Koh. (Var. לי׳; ed. לי׳) he who walks on his splint-bone (his feet being turned outward so as to form an obtuse angle).

לָט, v. לוּט.

לָטָא, v. לְטִי.

לָטָאָה, v. חַלְטָאָה.

לְטוֹם m. (b. h. לֹט) *gum-mastich* (Ladanum), a resin used as perfume. Targ. Gen. XXXVII, 25.—Shebi. VII, 6 לוטם (Ms. M. לָטֹם; Y. ed. לוטת); Nidd. 8[a] לטום. [Maim. a. oth. take our w. for *chestnut* or *hazelnut*, whereas the context proves in favor of a resin.]

לַאוּטוּמְיָא, לַטוּמְיָא f. (λατομία, lautumiae) *quarry.* Ohol. XVII, 3 מְלַטְמְיָא וכ׳ Talm. ed. (Mish. מלטמריא; ed. Dehr. מלחטמריא) he who starts ploughing from a quarry (where chips of stones, bones &c. are deposited) or from a deposit of bones &c.; Tosef. ib. XVII, 3 מלוא טרמיא ed. Zuck. (read מַלְאוּט׳; ed. מלא חטמא, corr. acc.). [Comment.: = מְלֵא טְמָיָא *full of bones*; but מ is the prefix as context proves.]

לְטוֹסָאֵי, v. לוּטָסָאֵי.

לְטוּתָא f. (לְטִי) *curse.* Snh. 48[b] לְטוּתֵיהּ דלַטְרֵיהּ אבוך (Yalk. Kings 172 לַוְטָתָא) his curse with which thy father cursed him (euphemism for: the curse with which thy father cursed me). Nidd. 13[b] תנן או ל׳ תנן דינא does the Mishnah (II, 1) mean a law (punishment) or an execration?

לְטֵיט, לְטַט (sec. r. of לוּט) *to curse.* Targ. Jud. IX, 27. Targ. Job V, 3; a. e.

Pe. לַטֵּט same. Ib. II, 14. Targ. Jer. XV, 10; a. fr.

לְטָא, לְטִי same. Targ. Gen. V, 29; a. e.—Snh. 48[b], v. לְטוּתָא. Ber. 7[a] אַלַטְרֵיהּ I will curse him.

לְטֵיט, v. לְטַט.

לָטִים m. pl. (b. h.; לוּט) *secret arts*, v. לָהַשִׁים.

לְטוּמְיָא, v. לָטוּמְיָא.

לְטִינוּס, v. לוּטָרִינוּס.

לְטִיסָא, v. לְטַרְשָׁה.

לְטִישׁ, v. לְטַשׁ.

לְטִישָׁה f. (לְטַשׁ) *hammering, furbishing.* Kel. XIV, 1 (Hai G.: לטרסא); Tosef. ib. B. Mets. IV, 1.

לְטַם, v. לְטוֹם.

לְטָרָא, v. לִישָׁרָא.

לְטַרְגִיָּה, read: לִיטוּרְגְיָא f. (λειτουργία) *public service.* Tanḥ. Vaëra, ed. Bub., 4; Yalk. Ex. 178 שבטו . . . פְּנוּי ל׳ במצרים the tribe of Levi was exempt from public service in Egypt; (Tanḥ. ib. 6 פנוי מעבודת פרך).

לַטַּשׁ (b. h.; cmp. לָהַט) *to polish.* Pes. III, 4 (48[b]) תפח תְּלַטְּשׁ בצונן (Y. ed. בצונין) if the dough shows evidence of rising, let her polish it by means of cold water (slap the dough with hands dipped in cold water); Y. ib. 30[b] top. Gen. R. s. 23.

לְטֵישׁ, לְטַשׁ ch. same, *to polish, sharpen.* Targ. Gen. IV, 22 Levita.—Targ. Prov. XXVII, 17.—Part. pass. לְטִישׁ. Ib.

לִי=לֵית, *not.* Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d] למה לי נן מרין why do we not say?—Y. Snh. III, 21[b] דלי אכיל וכ׳ for I eat no unclean meat; a. fr.—לִינָא, לִינַן=לֵי אֲנָא=לֵי אֲנַן; לֵי אֲנַן=לִינַן. Ib. I, beg. 18[a] דלי חכים מירון that I know not how to judge. Ib. X, 28[b] לינח מיזל I will not go. Ib. ול׳ רכול וכ׳ and I cannot bear it. Y. Orl. II, 62[c] top ואנן ל׳ אמרין כן but we do not say so. Y. Shebi. IX, 38[d] ל׳ אזל מפלי וכ׳ will I not go and make sport of that elder of the Jews?, i. e. I will go &c.; a. fr.

לָיָא, *tail*, v. לְיָא.

לַיָּא, לַוְיָא pr. n. m. *Laya*, abbrev. of *Ilai, Hilai* (v. Fr. M'bo, p. 75[b]). Y. Ber. II, 5[c]. Ib. III, 6[d] top; a. fr.

לֵיָא, v. יֵא.

לֵיעַ׳, לֵיאוּתָא, לֵיאוּ f. (לְאַי, לְעַי) 1) *labor.* Targ. Is. XL, 28 (ed. Wil. לֵי׳). Targ. Gen. XXXI, 42 (ed. Berl. a. oth. לֵיאוּת).—Esp. *vain labor, vanity.* Targ. O. Num. XXIII, 21 (Y. לֵיע׳; h. text עָמָל). Targ. Is. X, 1; a. e.—2) *earning, acquired property.* Targ. Deut. XXVIII, 33. Targ. Ez. XXIII, 29; a. fr.

לֵיבָא *heart*, v. לֵב ch.

לֵיבָא, *Pi.* of לָבָא, v. לבי.

לֵיבְבָא, v. לֵב ch.

לֵיבְדָא, v. לִבְדָא.

לִיבְדָה, v לִיבְרָה.

לִיבְדִקוֹס, m. (variously corrupted; Libycus) *Libyan ass.* Sabb. V, 1 (51[b]) לובדקים, expl. ib. חמרא לובא. Kil. VIII, 4 (v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. V, 4 ולא את הל׳ לגמלין nor must you tie the Lybian ass to camels; Sifré Deut. 231 דולפקס (corr. acc.). Y. Kil. VIII, 31[c] הל׳ ארת תנרי תני ניבדקס some read Nibd'kos (Numidicus); [read:] נאן דאמר ל׳ על שם לובים he who reads L. refers to Lubbim (Dan. XI, 43) (שם ליבוי; read לִיבוּיָא, ם gloss); v. אמבטיס; Y. Sabb.

V, beg. 7b (corr. acc.).—Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 11) [read:] לִגְפֶן שכתתה רג׳ אוסרין ל׳ אחד to carry the fruits of a less fertile vine they harness *one* ass &c. (v. Keth. 111b).

לִיבּוּי, לִיבּוּ m. (לָבָה) *blowing, fanning a flame.* B. Kam. 60a בלִיבּוּיוֹ (בלִיבּוּוֹ), v. לָבָה.

לִיבִּי (read: לִיבִּיָא) pr. n. *Libya* in Africa, esp. a district of Northern Africa (*Libyae nomos*) between Egypt and Marmarica. Y. Kil. VIII, 31c גרים הבאים מל׳ proselytes from L.; (Y.Sabb.V, beg. 7b מלובים), v. לוּבִי a. לִיבִּדְקוֹס.

לִיבּוּן לִבּ׳, לִיבּוּן m. (לָבַן II) 1) *whitening, cleansing.* B. Kam. 93b ול׳ מי חזי שיניר is whitening (the stolen wool) a change (by which the right of paying an indemnity instead of restoring the object is acquired)? Y. ib. IX, beg. 6d; a. e. —*Pl.* לִיבּוּנִים, לִבּ׳; יְמֵי ל׳ *the days after menstruation during which white garments are worn* while marital contact is still prohibited. Sabb. 13b בימי לִבּוּנֵךְ וכ׳ how did he behave towards thee in thy days of white garments?—2) *heating, glowing.* Bets. 34a משום ל׳ רעפים because it resembles the act of heating (new) tiles, v. לָבַן. —Hull. 8a, v. חִירוּד. Y. Ab. Zar. V, end, 45b צריכה ל׳ (not לִיבּוּן) requires purification by fire (Num. XXXI, 23); וחל׳ צריך וכ׳ and the heating must be such as to make sparks come forth &c.; a. e.

לִיבּוֹן, Snh. 106a, v. אִסְפַּר.

לִיבּוֹנָא *foundation.* v. לִבּוֹנָא.

לִיבּוֹנָאָה m. (preced., v. לָבַן II) כתב ל׳ *well-balanced form of writing, the Samaritan characters* (v. Geiger Zeitschr. V, p. 117). Snh. 21b (expl. כתב עברי).

לִיבְלִיבָא, לִיבְלוֹבָא, לִיבְלָבָא, v. לַבְלָבָא.

לִיבְלָר, לִיבְלָרָא, v. לִבְלָר.

לִיבָּנָא, *pl.* לִיבְנִין, v. לִבֵּינָתָא.

לִיבָּנוֹס m. (Λίβανος) *Lebanon*, the mountain range on the confines of Syria and Palestine. Targ. Y. I Num. XXIV, 6 (not לִיכְ׳).

לִיבְנָן, v. לִבְנָן.

לִיבְרָה m. (libra) *scales.* Y. Sabb. VI, beg. 7d מיתן ל׳ (Ar. לִיבְרָה) דדהבא וכ׳ to put a pair of golden scales (as an ornament) on her head dress.

לִיבַּרְנִין f. (v. בּוּרְנִי I) *Liburnian ship.* Y. Shek. VI, 50a top (Bab. ed. לבירנין; Tosef. Succ. III, 8 בּוּרְנִי).

לִיגָא, v. טוֹגָא.

לִיגִּין, v. לָגִין.

לִיגוֹנִין, Tosef. Kel. B. Mets. V, 13, v. לָגִין.

לִיגְנָא, לִיגְלוֹג, לִיגְלוּג, לִיגְלָג, לִיגְלִין, v. sub לָגַג.

לִיגְנוֹן, Tanh., ed. Bub., B'resh. 24, v. לָגָא.

לִיד, fut. תֵּלִיד, v. יָלַד.

לֵידָה f. (b. h. id.; יָלַד) *birth, giving birth.* Ab. Zar. I, 3 יום ה׳ birthday. Y. Ber. II, 4d top אשרי . . . . כשעת לֵידָתוֹ וכ׳ happy he whose time of death is like his time of birth, as when he was born he was innocent &c. Sabb. II, 6 בשעת לֵידָתָן (or לִידָתָן) in their hour of confinement. Nidd. 29b; a. fr.—טמאה ל׳ (sub. טומאת) subject to the laws of cleanness for a woman in confinement (Lev. XII, 2—8). Ib. 23b; a. fr.—*Pl.* לֵידוֹת. Y. ib. III, 50c; a. fr.

לִידְנָא, v. לַדְנָא.

לִידָתָא f.pl., v. לֵידָה.

לִידָתָא, v. לֵוְדָא.

לִיוִ׳, לִיווְקָאֵי m.pl. (Λίβυκοι) *Libyans.* Targ. I Chr. I, 11 (ed. Lag. לִיאקִ׳, corr. acc.); Targ. Y. I Gen. X, 13 (h. text לְהָבִים), v. לוּבָא.

לִיוְיָתָן, v. לִוְיָתָן.

לִיוֹנְטֵי pr. n. m. (Leonteus) *Leonti*, name of an Amora. Y. Yeb. IX, end, 10b. Y. Sabb. III, 6a bot. (Var. לִוונטי, לוינטי); a. e.

לִיזְבִּיז, לִיזְבּוּז, v. לְבִזְבּוּז.

לִיזָה f. (לוּז IV) *evil talk, suspicion.* Y. Yeb. III, 5a top כדי שלא לחוציא ל׳ וכ׳ in order not to give rise to a suspicion about the legitimacy of her children; Y. Gitt. IX, 50b top. Ib. IV, 45d top לוזה (corr. acc.).

לִיחָה, v. לֵחָה.

לִיחְלוּחַ, לִיחְלוּחִית, לִיחְלוּחַ, v. sub לֵחָ׳.

לִיחָתָא, v. לֵחָתָא.

לִיט, v. לוּט.

לִיטוֹר, v. רִיטוּר.

לִיטוֹרְגְיָא, v. לִטוּרְגְיָא.

לִיטוֹרִין m.pl. (perh. a disguise of דִּילָטוֹרִין, or of לְאִיטוֹר, v. רִיטוּרִין) *informers* or *advocates.* Y. Meg. III, 74a bot. (in a secret letter) כבר פיסנו לשלשה ל׳ we have won over three informers (or speakers).

לִיטְמָא, Yalk. Is. 316, read לִינְיָא.

לִיטְרָא, לִיטְרָא c. (λίτρα) *Litra*, the Roman *Libra*, a pound; also *a measure* of capacity (divided into 12 unciae). Tosef. Ter. V, 11; Y. ib. IV, 43a ל׳ קציעות וכ׳ a pound of figs which one pressed &c. B. Bath. 89a if a person wishes to buy ג׳ רביע ל׳ three quarters of a pound, he must not say, weigh for me ג׳ רביעי ל׳ וכ׳ three quarters of a pound, each quarter separately &c. Y. Ter. X, 47b top

וכמה כ׳ טברא מאה זוזין and how much is a L.? One hundred *zin* (v. זוּז II). Ned. 59ᵃ כ׳ בצלים a Litra of onions; a. fr.—*Pl.* לִיטְרִין, לִיטְרָאוֹת, לִיטְרָוֹת. B. Bath. l.c. Tosef. Ter. l. c. Gen. R. s. 10; Lev. R. s. 22. Y. Peah II, 20ᵃ bot.; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. I, 16 חֲצָאֵי כ׳ (not לישרי כ׳), שְׁלִישֵׁי כ׳, רְבִיעֵי weights of a half-pound, a third of a pound &c.—Chald. pl. לִיטְרִין, לִיטְרַיָּא. Lev. R. l. c. ותרתין כ׳ וכ׳ . . . גיזגא a pigeon on one side and two L. on the other; Gen. R. l. c. —[Y. Ned. VI, 39ᵈ top לישרי, v. סְרִיתָא.]

לִיטְרָתָא f. (preced.) *(by the) pound.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot. בכמה חדין כ׳ how much is this (meat) a pound?—Pesik. R. s. 23 וזבניה . . כ׳ דינר and a Jew bought it at a denar a pound.

לַיי, v. הַיי.

לַיָּא, v. לַיָּא.

לְיֵיא, v. יָא.

לְיָא, לְיָיא m. (לְוִי) *tail*; בלפי כ׳, v. אַלְיָה.

לַיְדָאן, v. הַיי.

לְיוּף, לָיוּף, v. לוּף.

לַיְוְצָן, v. לִיצָן.

לַיְשׁ m. (לוּשׁ) *dough.* Sifré Num. 89 (ref. to לָשׁד, Num. XI, 8) [read:] זהו לשון נוטריקון דבר אחד משמש שלש לשונות הלישה והשמן והדבש כגון חזה וכ׳ this is short-hand writing, one word-sign serving for three words: dough, oil and honey, like a dough moulded into cake with oil &c.; Yalk. ib. 735.—[לַיִשׁ *lion*, v. לַבִּישׁ.]

לַיְשָׁא, לַיִשָׁא ch. same, v. לִישׁ.

לַיִת, v. לַיְת.

לַיְתָא, *lion*, v. לַיְתָא.

לִיכָּא I m. (לְבַךְ) *beating* (wine and oil) *into a mixture.* Sabb. 134ᵃ בעי כ׳ it requires beating.

לִיכָּא II (= לָא אִיכָּא) *there is not, none.* Kidd. 21ᵇ בעינא אחבתי . . . וכ׳ the case requires that he must say, 'I love my master and my wife' (Ex. XXI, 5), which he could not do (if the master were not permitted to give him a gentile slave to wife on account of his being a priest); ib. 22ᵃ וכ׳ which he cannot say (at the beginning of his servitude). Ib. 4ᵇ תרבא דכ׳ לשנויי where there is no other reply. Ber. 25ᵃ, a. fr. מהא כ׳ למשמע מינה from this nothing can be proved. Snh. 97ᵃ כ׳ קישטא וכ׳ . . . מריש formerly I thought there is no truth in the world; a. v. fr.

לִיכוֹן, Snh. 106ᵃ, v. אסף.

לִיכְלוּכִית, לִיכְלוּךְ, v. sub לְבַךְ.

לִיל, Tosef. B. Bath. I, 4, read: לוּגל.

לֵיל, Targ. Y. II Deut. XXXII, 10=יַלֵּיל, v. יְלַלָּא.

לֵילָה, לֵילְיָא m. (b. h.) 1) *night, evening*; *darkness*; metaph. *suffering, misery.* Cant. R. to II, 17 לֵילָן של מלכיות the misery (of exile) under the governments; לֵילוֹת של מצרים the sufferings in Egypt; v. פִּרְחָה. Y. Taan. I, 64ᵃ top, v. בֹּקֶר. Ber. 3ᵃ ג׳ משמרות חוי חל׳ the night is divided into three watches. Zeb. V, 3 לֵילְיָא וְיוֹמָא the same day and the night following to midnight. Snh. 96ᵃ שנעשה עמו מעשה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) night-work was done for him (the stars helping, v. Jud. V, 20); a. v. fr.—*Pl.* לֵילוֹת, constr. לֵילֵי (also used as a sing.: *night-time*, v. next w.). Ber. I, 5 בְּלֵילוֹת at night (in the night prayer). Taan. 23ᵃ בל׳ רביעיות ובל׳ שבתות (not רבעית) in the nights of Wednesdays and Sabbaths. Sifra B'ḥuck. ch. I בל׳ שבת every Sabbath night; Lev. R. s. 35 בל׳ שבתות. Pes. 71ᵃ ל׳ יו״ט האחרון the night of the last (eighth) day of the festival; Succ. 48ᵃ; a. fr.—2) pr. n. *Laylah* (ref. to Job III, 3), name of the angel of night and of conception. Snh. 93ᵃ. Nidd. 16ᵇ.

לֵילְיָא, לֵילְיָה, constr. לֵיל ch. same. Targ. Gen. I, 5. Targ. Ex. XII, 42; a. fr.—Ber. 3ᵇ שית דל׳ six hours of the night. Ib. נשף כ׳ וכ׳ the night moves &c.; v. נָשַׁף; a. fr.—*Pl.* לֵילְיָן, לֵילְוָן, לֵילְוָתָא, לֵילְיָתָא; constr. לֵילֵי. Targ. Y. Ex. l. c. Targ. O. Deut. IX, 9 לֵילְיָן . . ed. Berl. (oth. ed. a. Y. לֵילְוָן . . .). Targ. I Sam. XXX, 12. Targ. Job II, 13 לילוותא Ms. (ed. לילוון). Targ. II Esth. IV, 16; a. fr.—Gitt. 57ᵃ. B. Mets. 86ᵃ תלתי לֵילְיָתָא three nights; a. fr.—לֵילֵי (v. preced.) *night-time, at night.* Targ. Y. I Gen. VIII, 22. Targ. Ps. I, 2. Targ. Is. XXXIV, 10; a. fr.—Pes. 2ᵃ (explain. אור, Mish. I, 1); a. e.—[Y. Dem. VII, beg. 26ᵃ דיתקין לילא, read: דיתקין לֵיה לֵילְיָא, v. R. S. to Dem. VII, 1.]

לֵילָח, v. לַבְלַב.

לֵילוֹף f. (v. preced. wds.) גומרת כ׳ [*night-coal,*] name of an insect glowing by night, *fire-bug.* Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 336.

לֵילְיָתָא, v. לִילִית.

לִילְךְ, לִילוֹךְ, Sabb. 134ᵃ, v. לְבַךְ.

לֵילְיָא, לֵילְיָי, v. לֵילָא.

לִילֵי, v. לִילִית.

לִילִינוּס, v. לִילְדִינוּס.

לִילְיָן, v. next w.

לִילִית f. (b. h.; לֵילְיָא) *night-demon, Lilith.* Targ. Job I, 15 מגדלת שער בכ׳ (h. text שבא).—Erub. 100ᵇ כ׳ מלכת וכ׳ she (woman) lets her hair grow like L.—Nidd. 24ᵇ דמיה כ׳ (a fetus) like L. (with wings). B. Bath. 73ᵃ היתין בר כ׳ (Ms. M. לֵילְיָתָא, Var. in ed. a. Mss. לִילְיָתָא; לִילְיָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. הוּרְמִין. Sabb. 151ᵇ אחוזו כ׳ L. will take hold of him.—*Pl.* לִילְיָן, לִילְיִין m. *night-demons.* Targ. Y. Num. VI, 24. Targ. Y. I Deut. XXXII, 24. Targ. Is. XXXIV, 14. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Erub. 18ᵇ.

לִילִיתָא ch. same. B. Bath. 73ᵃ, v. preced.—Gitt. 69ᵇ גירא דכ׳ Rashi (ed. דלילותא, Ar. דלולי), v. גִּירָא II.

לִימָא, v. אֲמָא II.

לִימוּד, לִימּוּד m.(b. h. לָמַד) *teaching, learning, study* (interch. with תַּלְמוּד); *training; habit.* Kidd. 40ᵇ גדול שהלימוד ל׳ וכ׳ study is more (than practice), for study leads to practice; B. Kam. 17ᵃ; Meg. 27ᵃ (Ms. M. תלמוד). Hor. 13ᵃ משכחתם את הלימוד ל׳ cause man to forget what he has learned; ib.ᵇ משיב ל׳ וכ׳ brings back to recollection the study of seventy years. Ex. R. s. 43 לשון ל׳ (the root ירה in *Hif.*) means *to teach.* Ber. 7ᵇ יותר מלמודה ... גדולה the ministrations (of the disciples to the doctors) of the Law are more valuable than the direct teaching of it. Tanḥ. Ki Thetsé 1 מבקש למודו וכ׳ he seeks for the enjoyments to which he has been used and fails to find them; a. fr.—*Pl.* לִימּוּדִים, לִימּוּדִין, לְמֵי, לִימּוּדְרִין. Snh. 65ᵇ; Yalk. Deut. 918 (expl. מישון, v. מִשּׁוֹן) (who says) חטין יפות ... לימודיו it is usual for the wheat crops to be fine in the ante-Sabbatical years; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14; Sifré Deut. 171 לי׳ ... להיות יפות the ante-Sabbatical years are usually good (in crops); Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VI ... להיות יפות לְמוּדוֹת.

לִימּוּדִין, לִימּוּדִים, לְמֵי m. pl. (לָמַד) [*junctions,*] 1) *mortised shingles* or *boards* used as frames. Kel. V, 9 תנור ... ועשה לו ל׳ an oven which came in parts from the workshop and which (after being put up) was surrounded with a frame. Ib. סלק את לימודיו ed. Dehr. (oth. ed. לְמֵי) if the frame was removed; Tosef. ib. B. Kam. IV, 12. Ib. VII, 9 ... ל׳ וכ׳ עין של תנור a chimney-flue which is lined with boards. Tosef. Pes. VII, 1. M. Kat. II, 2 עושה לו ל׳ וכ׳ he makes a frame of shingles and covers the vat that the wine may not get sour; a. e.—2) *a sort of common bread, 'shingles'.* Tosef. Ḥall. I, 7; Y. ib. I, end, 58ᵃ עשאה ל׳ פטורה if he made the 'dog's dough', into 'shingles', it is exempt (from Ḥallah); Ber. 38ᵃ כל׳ ed.; v. כַּשָּׁךְ.

לִימוֹז, לִימוֹן, Tosef. Bekh. V, 9, prob. a. Var. Lect. to לוֹפִיז, v. לוֹפֶן.

לִימִין, לִימֵן *harbor,* v. לְמַיִן.

לִימִין, Tosef. Dem. III, 12, v. לוּמָא.

לִימְצָא* (Provençal, corresp. to French limace) *snail.* Gen. R. s. 51, beg., a gloss to כירכורי סירורי, v. פִּרְכּוּרָא.

לִין=אִילֵּין, v. הַדֵּי.

לִין, v. לוֹן.

לִין, Y. Sabb. II, 5ᵃ ל׳ ... מחרבין ל׳, read: לְהָן=לוֹן.

לִינָה, לִינָא, v. לִי.

לִינָה f. (לוּן I) *night-rest, staying over night, lodging.* Y. Maasr. II, 49ᵈ top אינה טובלת ל׳ taking a night-lodging (on the road to Jerusalem) does not make Tebel (v. טָבַל II). Ib. מה בין ל׳ לשבירתה why should there be a distinction between a night-rest and a day-station?—Ib. אדם מגלגל בל׳ one has to put up with a night's lodging (cannot help taking it and is contented with an improvised meal) &c., v. גִּלְגֵּל. Ḥull. 91ᵇ צדיק .. ויפטר בלא ל׳ this righteous man (Jacob) has come to my lodging place (Beth El), and shall he be suffered to go without the hospitality of a night's rest?—Y. Sot. II, 18ᵃ, a. fr. נפסלין בל׳ become unfit for use by being kept over night. Ex. R. s. 1; a. fr.—Gen. R. s. 60 (ref. to לָלִין, Gen. XXIV, 23, a. לָלוּן, ib. 25) ל׳ אחת .. לינות הרבה lodging for one, .. for many.—*Pl.* לִינוֹת. Num. R. s. 12, beg. (ref. to וְתָלֹנוּ, Ps. XC, 1) שלן שם ל׳ הרבה where he (Moses) lodged many nights (Ex. XXXIV, 28). Lev. R. s. 20; a. fr.

לִינְיָה לִינְיָא f. (linea) *line; string.* Tanḥ. B'midb., ed. Bub., 23 ל׳ אחת של וכ׳ one string of fine pearls; (Tanḥ. ib. 20 סחורה אחרת; ed. Const. לנוח, ed. Ven. לוח, corr. acc.); Yalk. Is. 316 לינטא (corr. acc.; Num. R. s. 4, beg. פרגמטיס). Cant. R. to I, 10 בלוניא; Yalk. ib. 983 בלינייס, בלוניא, read: בלוניא, v. חָרַז.

לִינְיוֹס, v. preced.

לִינְפָּה, Yalk. Gen. 127, v. נִינְפֵּי.

לִיסְטָא, לִיסְטָאָה m. ch.=לִיסְטִים, *robber.* B. Mets. 84ᵃ, v. לִיסְטִיוּתָא. Koh. R. to VII, 26 [read:] בההוא לילייא נפק ל׳ ותקף וכ׳ that night the robber (with his band) marched out, but the guard was close behind them. Esth. R. to I, 12 הן דל׳ וכ׳ (not דלסטאות), v. הֵן. Lev. R. s. 30 איתכב ההוא ליסטא איתצייד ההוא ל׳ וכ׳ that robber was captured. Snh. 106ᵇ (in a gentile record concerning Balaam) בד ... פנחס ל׳ when Phineas, the robber, slew him; a. e.—*Pl.* לִיסְטָאֵי, לִיסְטָן, לִיסְטָאֵן, לִסְטִי. Targ. Job IV, 11 (Ms. ... עַסָּא). Targ. Jud. V, 11.—Pesik. Shub., p. 165ᵇ (synon. with גַּיְיסוֹת). Gen. R. s. 60; Y. Shek. V, 48ᵈ top; a. fr.

לִיסְטָאוּת, v. preced.

לִיסְטוּת f. (denom. of לִיסְטִים) *robber's life, lawlessness.* Kidd. 30ᵇ כל שאינו מלמדו ל׳ whosoever does not teach him (his son) a trade, trains him for robbery; a. e.—*Pl.* לִיסְטֻיּוֹת. Yeb. 25ᵇ תפס ע״י ל׳ he was arrested on account of robberies (that had been committed). Snh. 46ᵇ יצא לל׳ turned to lawlessness; (Ms. M. לְלִיסְטָיָא = λῃστεία).

לִיסְטִמְרִין, לִיסְטִמְרִין, read: לִיסְטִירִין.

לִיסְטִיוּתָא לִסְ׳ ch.= preced. art. B. Mets. 84ᵃ (applied to Resh Lakish) לסטאה בליסטיותיה ידע (Ms. F. בלסטאה) the (former) robber understands his handicraft (knows the nature of deadly weapons).

לִיסְטִים, לִיסְטַס, לִסְ׳ (frequ. incorr. נים ..) m. (λῃστής) 1) *robber, pirate, freebooter,* in gen. *rover.* Targ. Y. Gen. XXI, 13.—B. Kam. 57ᵃ, a. fr. מזוירין ל׳, v. זוּן; B. Mets. 43ᵃ; 58ᵃ לסטין (corr. acc.). Y. Ber. IX, 13ᵇ top: a. fr.—*Pl.* לִיסְטִין, לִיסְטִים, לִסְ׳. Gen. R. s. 64 (v. גָּרַר II) שנכנסו ל׳ וכ׳ rovers had come to his house and revelled with him the whole night. Sabb. 10ᵃ; Pes. 12ᵇ מאכל ל׳ the meal-time of the lawless (prize-fighters &c., cmp. לוּדִים);

a. v. fr.—Ch. forms: לִיסְטָיָא, לִיסְטָא (v. לִיסְטָאָה), לִיסְטִירִין. Targ. Job V, 5.—2) pr. n. m. *Lestes* (cmp. Roman name Latro). Cant. R. to IV, 12; Lev. R. s. 32 ולא ליוסף ל׳ nor did they change *Joseph* into *Lestes*.

לִיסְטִירִין m. (λῃστήριον) *robbers' retreat, den.* Cant. R. to VI, 4 מה ל׳ הקשה . . . . ל׳ חרך וב׳ (not לוסטט) since the Lord has broken up the strong den (Egypt's idols), how much the more will he break up the weak one (the golden calf)!

לוסטר, Koh. R. to XI, 2, v. סְטַר II.

לוסטרון, לוסטרא, v. זוּטָלוּסְטְרוֹן.

לִיסְתָּא, v. לִסְתָּא.

לִישְׁטָא, לִישׁוּ, v. לִיאוּ.

***לִישָׁנוּת** f. (לִישָׁן) *work.* Tanḥ. Emor 24 ל׳ נבאות (do) good work, v. לִישָׁן.

לִישָׁר pr. n. m. (abbrev. of אֱלִישָׁר) *Liezer.* Y. Sot. III, 19ᵃ top בשם ר׳ ל׳ (prob. R. El. b. Hyrcanos). Ib. מצרונה שאלה את ר׳ לישר (corr. acc.; Yoma 66ᵇ . . שאלה אשה חכמה את ר׳ לישר . . . .).—Y. Bets. I, 60ᶜ bot., v. Fr. M'bo, p. 111ᵇ.

לִית, v. לוּט.

לוֹפארוס, v. מַקְרוֹאֲפַּרוֹס.

לִיפּוֹד, v. לוּפָּן.

לִיפּוּפָא m. (לָפַף) *coupling, joining.* Targ. Y. Ex. XXVI, 4; a. e., v. לוֹפֵף.—B. Bath. 4ᵃ bot. ל׳ מידע ידוע (Ms. R. לְיַפָּא) the joining (to the hedge) would be recognized, v. לוּט.—*Pl.* לִיפּוּפַיָּא. Targ. I Chr. XXII, 3 (ed. Lag. לְפָפָא, Var. ed. Rahm. לְפַפֵּי).

לִיפָן, לִיפֵּיז, v. לוּפָּן.

לוֹפֵס, לִיפֵּס f. (λοιπάς = reliqua) *remainder, arrears,* esp. *delinquent taxes.* Ex. R. s. 15 פינה לו׳ וכ׳ he remits the arrears of taxes, destroys the rolls and leads forth &c., v. לִגְיוֹן. Lev. R. s. 11 מדינה שהיתה חייבת לו׳ למלך a province that owed arrears to the king; Esth. R. introd.; Koh. R. to IX, 7 לִיפְסִין (*pl.*); Ruth R. introd., to I, 2 ליפסי (corr. acc.); Tanḥ. Emor 22; Pesik. Ul'kaḥ., p. 182ᵇ.—*Pl.* לִיפְסִין, v. supra.

לִיפְתָּנָא, לִיפָתָן, לִיפְתּוּתָא, לִיפָתָא, v. sub לְפַת.

לִיץ, v. לוּץ.

***לִיצוּי** pr. n. pl. *Litsuy,* prob. a suburb of Jerusalem. B. Bath. 75ᵇ אלף לו׳ ביריעות (earlier ed. אלף ולצוי) a thousand times the area of L. containing country seats; Yalk. Zech. 568. [Comment. takes לִיצוּי as numerals = 143); v. לְפַף.

לַצָּן, לַיָּן, לֵיצָן m. (לוּץ) (*irreverent*) *talker, scoffer, jester.* Midr. Till. to Ps. I, 1 מבאן שהיה לוי׳ (ed. Bub. לו׳) this proves that the serpent was an irreverent talker.—*Pl.* לֵיצָנִין, לֵיצָנִים, לֵצִי. Y. Ber. II, 4ᵇ bot. אין דור שאין בו ל׳ there is no generation without scorners. Ex. R. s. 52 לֵיצָנֵי ישראל the scoffers among the Israelites; Yalk. ib. 417 ל׳ חדור. Ab. Zar. 19ᵃ; a. e.—V. לֵץ.

לֵיצָנָא, לֵיצָן ch. same. Y. Ber. II, 5ᶜ bot.—*Pl.* לֵיצָנִין, לֵיצָנֵי. Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. סיעת ל׳ a troop of irreligious people; Yalk. Ps. 688 חדא סיעה דל׳ Pes. 112ᵇ דל׳ הוו וכ׳ (Ms. M. דאינשי ל׳ נינהו) for they are scoffers, and may draw thee into scoffing habits.

לֵיצָנוּת f. (preced.) *scoffing habits, sneering, irony.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot. קשה היא הל׳ שתחילתה וכ׳ (not הלרצניות) scoffing is a serious thing, for its beginning brings suffering, and its end destruction. Cant. R. to I, 3 דברי ל׳ frivolous speech, v. זְרָזִיף. Ib. אם נכנס . . . דבר של ל׳ when a word of the Law (a religious thought) enters the heart, a word of scoffing is removed &c. Num. R. s. 7; a. e.

לֵיצָנוּתָא ch. same. Targ. Koh. II, 2. Ib. VII, 4.—Meg. 25ᵇ; Snh. 63ᵇ בר מל׳ דע״א . . כל ל׳ all sneering is forbidden except the ridiculing of idols (by perverting their names).—Ab. Zar. 44ᵃ (phonetic etymol. of מִפְלֶצֶת, II Chr. XV, 16) דהוה מפלא ליצ׳ for it (the worship of that idol) carried lasciviousness to an extreme. Pes. 112ᵇ, v. לֵיצָנָא.

לֶקַח, לִיקּוּחַ m. (לָקַח) *purchase.* Tosef. Bekh. VII, 5 אירוחר ל׳ what purchase is this (that exempts from tithes)?—Bekh. 56ᵃ מה בניך אין בל׳ . . . . אינו בל׳ ובמתנה (Tosaf. מה בנך אינו) as thy children are not obtained by purchase or donation, so are thy sheep . . . not subject to tithes in the case of being obtained by purchase or donation. Ib. חל׳ חל על מחוסר זמן purchase takes effect (exempts from tithes) on that which is not yet subject to tithes because of lacking the required age; a. e.—*Pl.* לִיקּוּחִין, לְקִי, esp. *conducting a wife home, legal marriage, connubium* (v. Deut. XXII, 13, a. e.). Sot. 12ᵃ (ref. to Ex. II, 1) שעשה לה מעשה ל׳ he (in taking her back) went through the regular ceremony of conducting a wife home; B. Bath. 120ᵃ, Ex. R. s. 1 (v. אַפְרִיוֹן). Kidd. 22ᵃ (ref. to ולקחת, Deut. XXI, 11) ל׳ יש לך בה thy connection with her is a legal marriage. Ib. 50ᵇ ל׳ אפי׳ וכ׳ he dare not consummate marriage (no connubium can take place) even with one of the two (sisters whom he betrothed to himself at the same time).

לִיקּוּט m. (לָקַט) *collection.*—Esp. ל׳ עצמות, or לִיקּוּטֵי *the gathering of bones,* i. e. the transfer of a body from the provisional cave to a permanent burial place, at which certain mourning ceremonies are to be observed by the nearest relatives; v. לָקַט. Y. Pes. VIII, 36ᵇ top; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top המעביר . . אין בו משום ל׳ ע׳ he who transfers a coffin from one burial place to another need not observe the ceremonies connected with the transfer of bones. Ib. ארזיהו ל׳ ע׳ וכ׳ what is 'bone-collection' in a ritual sense? Carrying a skeleton wrapped &c., v. אַפָּקְרָסִין; a. fr.—*Pl.* לִיקּוּטִין. Y. Peah IV, end, 18ᶜ בל׳ . . . קל the scholars have adopted the lighter (less stringent) practice with reference to the collections (by the poor, v. לָקַט).—לִיקּוּטֵי עצמות, v. supra.

לִיקוּנִין, v. לַקְרִיתָא.

לִיקְמֵי, v. לֶקֶט.

לַיִשׁ I m. (b. h.) *lion*. Snh. 94b bot. (ref. to לַרְשָׁה, Is. X, 30) דמתרל כאריה מיתאי לא . . . of him (Sennaherib) be not afraid, but be afraid of Nebucadnezzar who is compared to a lion (Jer. IV, 7). Ib 95a בי דמי דתם ארי הכא ל' how can you draw an analogy between these two passages?; there (Is. l. c.) *layish* is used, while here it is *ări*!— Ib. וכ' . . . . ששה שמות the lion goes by six appellations &c., v. לָבִיא; Ab. d'R. N. ch. XXXIX; ib. II Vers. ch. XLIII; Yalk. Prov. 959, v. כּוֹשׁ; a. e.

לַיִשׁ II (b. h.) pr. n. pl. 1) *Laish*, the northern limit of Palestine, called *Dan*. Tanh. Ki Thissa 14 (ref. to Jud. XVIII, 27) ל' זו פמיאס L. is Paneas; ib. R'eh 16; a. e.— 2) *Laish*, or (*Laishah*), prob. between Anathoth and Gallim. Snh. 94b, v. preced.

לַיִשׁ III *dough*, v. לַרְשׁ.

לַיְשָׁא, לַיְשׁ, לַי, לַיְשָׁא, לַיִשׁ ch. same. Targ. O. Ex. XII, 39 לַי (Ms. I לַיר; Y. לַיְשָׁא). Targ. Y. ib. XVI, 2. Targ. Jer. VII, 18 לַיר ed. Lag.; a. e.—Y. Pes. III, beg. 29d מלמולין דלישׁ crumbs of dough. Ab. Zar. 76b top, v. גְּדָנָא. B. Kam. 18a בלישא (not בלושא), v. וגס.—Y. Hag. III, beg. 78d [read:] כבחדין לויש as if (they drove nails) into dough.—*Pl.* לַיְשִׁין. Targ. Y. Ex. XII, 34 לַיְשֵׁיהוֹן (O. ed. Berl. לַיְשָׁהוֹן, Bxt. לַיְשָׁתְהוֹן).

לִישְׁבִּיזִין, v. לְבִזְבֵּז.

לִישָׁה f. (לוּשׁ) *kneading*. Pes. 45b מקום ל' that part of the vessel where the kneading is done (the interior). Y. Sabb. VII, 10b bot. על לִישָׁתָהּ for kneading it. Y. Snh. X, 29a top לִישָׁתוֹ the kneading of the show-bread; a. fr.— [B. Kam. 18a, v. לַיְשָׁא.]

לִישָׁפָה, v. לְשִׁיפָה.

לִישְׁלֵשׁ, לִישְׁלוּשְׁתָּא, v. sub לְשֵׁשׁ.

לָשׁ, לִישָׁנָא, לִישָׁן m. ch.=h. לָשׁוֹן, *tongue; language; expression; meaning; version*. Targ. O. Ex. IV, 10. Targ. Y. II Gen. XXXI, 11 לִישָׁן קודשא sacred tongue (Hebrew); Targ. Y. ib. 47 לִישָׁן בית קודשא; ib. XLV, 12; a. fr.—Lev. R. s. 33 את זבן לי ל' וכד אנא וכ' . . . . כד אנא when I told thee to buy me the best thing in the market, thou boughtest a tongue, and when I told thee to buy me the worst, thou boughtest a tongue?—Ḥull. 142a ל' דר' וכ' he saw the tongue of R. Ḥ. lying on the dunghill.— B. Kam. 6b ל' קלילא (*ḥab* for *ḥayab*, v. הזב h.) is the easier form (of the Jerusalem dialect).—ל' מיפלא refined expression, *euphemism*. Ber. 11b; a. fr.—Ib. 28a ל' דתברא has the meaning of *breaking*. Ḥull. 3b לחד ל' דאמרת according to this, thy interpretation that &c. Sabb. 154a (in an editorial gloss) לל' בתרא according to the latter version (אחזה for אבוה); a. v. fr.—לישנא אחרינא (abbrev. ל"א) another version (reads). Ib. 104a; a. fr.—לישן ביש, לישנא בישא = h. לשון הרע *evil gossip, calumny, denunciation*; also ל' תְּלִיתָאֵי the talk about third (absent) persons. Targ. Y. Lev. XIX, 16; a. e.—Arakh. 15b ל' ת' קטל תלתאי Ar. (ed. לשון, corr. acc.) the talk about third persons kills three persons. Ib. כל מילתא . . . לית בה משום ל' ב' whatever evil is spoken in the presence of the person concerned is not to be called evil gossip; כל שכן חוצפא ול' ב' so much the worse, it is impudence and calumny. Ib. 16a כל מילתא . . . תלתא לית בה משום ל' ב' whatever has been said in the presence of three is not gossip (if repeated by one of those present); a. fr.—*Pl.* לִישָׁנִין, לִישָׁנֵי, לִישָׁנָיָא, לִישָׁנֵי Targ. Esth. II, 22. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Men. 65a, v. בְּרִיל. —Keth. 91a חנך תרי לִישָׁנֵי וכ' those first two versions; a. e.

לִישָׁתָא f., pl. לִישָׁתָא = לֵישָׁא. Targ. Y. Ex. XII, 17 Targ. O. ib. 34 ed. Bxt.

לַיְתָא, לַיִת, לַיְתָא I (=אֵין אֵית) *there is (was) not, none* Targ. O. Gen. II. 5 לַיְתָא (some ed. לַיָת; Y. לֵיתַי). Ib. XLVII, 13 לַיְתָא.—Targ. Prov. XXV, 14 לָאֵית. Targ. Ps. XXXVIII, 4; a fr.—B. Mets. 4a למלוה איתי . . . ללוה ל' וכ' the creditor has witnesses, the debtor has none. Ib. 5a השתא נמי דליתא לדר' חייא now, likewise, when R. Ḥiya's opinion is not adopt ed. Ib. לית ליה . . . . מודה he does not hold the opinion that the admission of the defendent must be of the nature of the claim; a. v. fr.—With suffix: לֵיתָנָא I (am) not לֵיתָךְ, לֵיתֵךְ, לֵיתָךְ thou (art) not; לֵיתֵיהּ, לֵיתָהּ he (is) not (no more) &c. Targ. Y. I Deut. XXXII, 1. Targ. Gen. XLIII, 5 Ib. O. XLII, 13. Ib. XXXIX, 9 (Y. לֵיתֵיהּ) there is none Ib. XXXI, 2; 5 לֵיתַנּוּן ed. Berl. (ed. לֵיתָנָן, לֵיתָנוּן). Targ. Ps. LIX, 14 לֵיתִינוּן ed. Lag. (ed. Wil. לֵיתָנוּן). Targ. Esth. III, 8 לֵיתְהוֹן; a. fr.—Shebu. 48a איתה אי לֵיתָהּ . . . אי איתה if the opinion of . . . . is to be adopted, it must be applied in each case; if rejected, in neither. Keth. 22 ואחד ליתיהי and one (of us judges) is no more. Shebu. 14 דְּלֵיתַנְהוּ בכל וכ' (not הי . . . .) which do not occur in the Torah, opp. דאיתנהו; a. fr.

לַיְתָא II, לַיְתָא m. ch.=h. לַבִּישׁ I. Targ. Gen. XLIX, (h. text לביא). Targ. Num. XXIII, 24. Targ. Job XXVIII, (h. text לחוש). Targ. Ez. XIX, 2 (h. text לָבְיָא); a. e.

לָךְ, לָךְ imperat. of הָלַךְ; v. also לְהָלְכָה.

לָכָה, לָךְ *unto thee*, v. לְ; v. וַהֲבֵאר.

לַכָּא (לְכָה; cmp. Arab. *lakka*, Lat. lacca) *juice of a plan* used for dyeing. Pes. 42b דעבדי ליה לל' Ms. M. marg (ed. דצבעי בהו לבא) (bran-water) which they use as priming for *lacca*. Ḥull. 28a ל' . . . . דקבעי its blood used to be mixed with *lacca*.

לָכָא (v. פָּא) *here*. Targ. II Esth. I, 9.

לְכָאוֹרָה, v. אוֹרָה I.

לָכַד (b. h.) *to seize, conquer*. Yalk. Ex. 168.

Nif. נִלְכַּד *to be caught, seized*. Ib. נִלְכְּדָה חטיר the ci was taken. Ex. R. s. 30 ובסוף נ' בזקנותו וכ' and finally his old age he was caught (in the tempter's net), and beg to be afraid &c. Pesik. R. s. 31 אימתי תִּלָּכֵד when w she (Jerusalem) be taken?; a. e.

לְכַד ch. 1) same, *to seize.* Targ. Prov. XXVI, 17.—*2) *to contain.* Targ. II Esth. I, 8 לָבֵיד ed. Lag. (ed. Amst. לכיד).

Ithpe. אִתְלְכַד *to be seized, caught.* Targ. Koh. VII, 26.

לָכָה, v. לָהָה a. לָהָה.

לכוסין, v. לוּבְסִין.

לכין, Snh. 106ᵃ, v. אכפר.

לָכִיס* m. (prob. a corrupt. of λευκίσκος) *the white mullet.* Y. B. Mets. II, beg. 8ᵇ, contrad. to ירק.—[Gen. R. s. 7 אחד תיור ואחד לי Var. in Ar. s. v. אספרון.]

לָכִיסָא ch. same. Y. Kil. I, 27ᵃ bot., contrad. to ירוקא.

לָכָךְ, v. לָהָה.

לָכַךְ (cmp. לְכַּךְ) *to mix thoroughly, to beat* oil and wine (corresp. to h. עָרַב). Sabb. 134ᵃ לא לילוך Ms. M. (ed. לילכך, v. Rabb. D. S. a. l. note) let him not mix it thoroughly by beating.

לכלב, לכלאבי, v. לְבַלְבֵּי.

לכל, Pesik. B'shall. p. 92ᵇ בתלכלוך, v. לְכְלֵךְ.

לִיכְלוּךְ, לְכְלוּךְ m. (לְכְלֵךְ) 1) (=לִיחְלוּחַ) *making palatable by moistening,* as dipping into vinegar &c. Y. Ber. VIII, 12ᵃ bot. כל דבר שרש בו לי משקה any food which is likely to be moistened with a liquid. Ruth R. to II, 14 (ref. to ובבלת וכו׳ ib.) זה לי מעשים this is symbolical of the seasoning of (Solomon's) deeds, i. e. of his amending his deeds, v. לְכְלֵךְ.—[Pesik. Eth. Korb., p. 58ᵃ, a. e., v. לִיחְלוּחַ.]—2) *soiling, staining.* Midr. Till. to Ps. XXIII; Yalk. Deut. 808 (play on לכתך Deut. II, 7) הילוכך לְכְלוּכָךְ thy travels, thy getting soiled and thy pains about thy support.—*Pl.* לִיכְלוּכִין, לִיכִּין. Mikv. IX, 4; Tosef. ib. VI, 17 לְכְלוּכֵי ציאה the (moist) stains of excrements. Ib. 9 לי פרות ed. Zuck. (ed. לכולם, corr. acc.) stains of fruit-juice. Ib. 18 לי שמרים שבכוס the muddy sediments in the cup.

לִיכְלוּכִית, לְכְלוּכִית f. same, 1) *glutinous moisture, humors; vitality.* Gen. R. s. 61 beg.; ib. s. 48 Ar., v. לִיחְלוּחִית. Ib. s. 79 תביא בך לי וכו׳ Ar. (read: תביא בכל לי) thou shalt go to the grave in the fulness of vigor; (ed. תוח תביא, v. נָחָה).—2) *thick nauseating substance.* Lev. R. s. 14 ניפה שלכ (of the semen virile). Ned. 66ᵇ, v. נָפָה.

לִיכְלֵךְ, לְכְלֵךְ (cmp. לְכַּלֵּךְ) 1) (=לִיחְלֵחַ) *to moisten; to season by dipping into vinegar* &c. Ruth R. to II, 14 (v. לְכְלוּךְ) שלי מעשיו ביחזקיה מעשים רעים he (Manasseh) amended his conduct as if with vinegar (freeing it) from bad deeds.—Part. pass. מְלוּכְלָךְ, f. מְלוּכְלֶכֶת; *pl.* מְלוּכְלָכִים, מְלוּכְלָכוֹת. Y. Hag. III, 78ᵈ במשקה לי dipped in liquid, contrad. to מלוא משקה, opp. to נגיב. Y. Sabb. XII, 16ᵇ top אם מלי במשקה if the cane is saturated with oil. Ker. 13ᵃ ניפה מלי על הכוס the drop with which the nipple is moistened; a. e.—2) *to soil, stain; to defile.* Midr. Prov. to XI, 22; Yalk. Prov. 944 (ref. to Prov. l. c.) אם . . . תיא מְלַכְלֵךְ בשדם if thou puttest a golden ornament on the nose of a swine, it will soil it with mud &c.; מְלַכְלֵךְ את תורתי . . . כך ת״ח so does a scholar . . . soil his learning; (Midr. Prov. l. c. מקלקל).—Part. pass. as ab. Yoma 77ᵇ חיו ידיו מלוכלכות וכ׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 100) if his hands are soiled &c. Gen. R. s. 65 חייתי משמשו בבגדים מל׳ I used to attend him in soiled (working) garments. Ex. R. s. 22, end (ref. to Job XVI, 17) כי שידיו מל׳ בגזל וכ׳ he whose hands are soiled with robbery, will call . . . . but not be answered. Ib. s. 27, end מל׳ בעבירות soiled with sins. Lev. R. s. 1, v. אִסְפַּקְלַרְיָא; a. fr.

Hithpa. הִתְלַכְלֵךְ, *Nithpa.* נִתְלַכְלֵךְ 1) *to be moistened, flavored.* Pesik. B'shall., p. 92ᵇ נִתְלַכְלְכוּ בריחות (not מתלכלכין) they were perfumed with the moisture of the herbs &c.; v. גָּבַג; Yalk. Deut. 850.—2) *to be soiled.* Y. B. Kam. III, 3ᶜ נִתְלַכְלְכוּ בגדיו (not נתכלכלו; Bab. ib. 30ᵃ נטנפו) if his garments were soiled. Gen. R. s. 65 מִתְלַכְלֵךְ בעיונות defiles himself with sins. Ex. R. s. 23; Cant. R. to I, 5 מִתְלַכְלֶכֶת, v. גָּבַס. Esth. R. to II, 7 נִתְלַכְלַכְתִּי בטיטאה I became soiled with impurity; a. e.

לְכֵלֵךְ ch. same, 1) *to moisten, saturate.* Part. pass. מְלֻכְלָךְ. Y. Meg. III, 74ᵃ bot. מל׳ באוריתא saturated with knowledge.—2) *to soil.* Y. Ab. Zar. V, 45ᵃ top (expl. עקבת יין *sediment,* Mish. ib. 10) בהתיא דמְלֻכְלָךְ it means that remnant of wine which soils (is thick, with ref. to עָכַר, Hos. VI, 8).

לָכֶן, v. כֵּן I h. a. ch.

לכנון, Y. Kil. I, 27ᵃ bot., v. בְּרִיסְלְבְנוֹן.

לָכָסָן, v. לוּכְסָן.

לֶכֶשׁ m. *the woolly substance of cedar twigs,* used for wicks. Sabb. II, 1 (Ar. לֶגֶשׁ), v. דְּרִינוֹן a. גּוּפָא.

לֶכְתָּא f. (חָכַךְ) *going, thrusting forward,* לי ומיתָנָא *thrusting forward and pulling home, a bolt* or *pin attached to a cord* for fastening the panniers, barrels &c. which hang down on each side of the beast of burden. Sabb. 102ᵃ לי וכ׳ it applies to thrusting a bolt which you can pull back by the cord in your hand; [Rashi reads: מִיתָנָא *rope.*]—Ib. 154ᵇ לי: בלִירְבָּתָא (Ar. some ed. א״י בל׳ *pl.*) or when the burdens are fastened with a bolt (which you can pull out without touching the animal).

לַכְתְּחִילָּה, לְכַתְּחִילָּה, v. תְּחִילָּה.

לָמָא I *wherefore?*; v. מָא.

לָמָא II, לָמָּא (=מָא) *naught, vanity.* Targ. I Sam. XII, 21. Targ. Is. II, 22; a. e.—V. לָהָה.

לַמְבְּרַנְיָא, v. לַבְּרַנְיָא.

למ״ד the letter *Lammed.* Y. Sabb. VII, 9ᵇ bot. Y. Meg. I, 71ᶜ bot., v. אַרְפִּיבָּה. Y. Yeb. I, 3ᵃ כל דבר שצריך לי וכ׳ a noun which would require the prefix *Lammed* (*to*) and has it not, is given a *Hé* as suffix; Gen. R. s. 85; a. fr.

לָמַד I, לָמַד (b.h.) 1) *to be joined, affixed to*, v. *Pi.*—2) *to accustom, train.* Part. pass. לָמוּד, f. לְמוּדָה; pl. לְמוּדִים, לְמוּדִין; Y. Ter. IV, 42[d] כמות שהוא לומד according to what he is used to. Lev. R. s. 4 אינה לומדת מבית וכ' she is not used (to handle T'rumah) from her father's house. Dem. IV, 4 ואם ... לומדין וכ' but if a priest or the poor are habitual guests at his table. Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VI, v. לְרַמּוֹד; a. fr.—3) *to learn, study.* Ab. II, 5 לא הבישן לומד וכ' he who is bashful will not learn, nor can the hot-tempered teach, v. בַּיְישָׁן. Ib. IV, 1 הלומד מכל אדם he who learns from everybody. Ib. 20 הלומד על הילד he who studies at an early age; הלומד על הזקן who begins to study at an advanced age. Ib. I, 9 ולמדו לשקר ..... שמא lest through them (your intricate cross-examinations) they may be led to tell a lie. Taan. 7[a]; Macc. 10[a] הרבה למדתי וכ' I have learned much from my teachers, more from my colleagues, and most from my pupils; a. v. fr.—B. Mets. 71[a], a. fr. הא למדת here you learn, i. e. this proves. [Targ. Esth. I, 1 מכאן אתה למד from this you will learn.]

Pi. לִמֵּד, לְמֵד 1) *to join; to arrange.* Sabb. 125[b] צאו ולמדום go out and place them (the building stones) in order (for sitting thereon the next day).—V. לְרַמּוֹדִים.—2) *to train, accustom.* Hor. 13[b] ילמד אדם עצמו וכ' man should train his body (to relieve his bowels) early in the morning &c. Nidd. 66[b] לעולם ילמד אדם בתוך וכ' man should make it a rule in his house; a. fr.—*Part. pass.* מְלוּמָּד, f. מְלוּמָּדֶת; pl. מְלוּמָּדִים, מְלוּמָּדִין; מְלוּמָּדוֹת *trained, experienced.* Snh. 109[a] top (in Chald. dict.) דמלמדין בניסין הוא for he has experience in miracles. Taan. 25[a]. Succ. 29[a] מפני שמלמדין במכות (שרגילין במכותיהן; Ms. M. במכותיהן) because they (the Jews) have experience in afflictions; a. e.—3) *to teach, instruct; to argue.* Keth. 50[a] ומלמדה ... הלומד he who studies the Law and teaches it. Pes. 112[a] למדני תורה teach me the Law; איני מלמדך I will not teach thee. Ib. ... כשאתה מלמד when thou teachest thy son, teach him from a revised (correct) copy. Snh. 19[b] אהרן ילד ומשה לימד וכ' Aaron begot (his sons), but Moses taught them, therefore they are recorded under his name; a. v. fr.—מְלַמֵּד תינוקות *primary teacher.* Ib. 17[b]. B. Bath. 21[a] מלמדי ת' teachers. ל' חובה *to argue in favor of, to plead for;* ל' זכות על *to plead against.* Sabb. 32[a] ואחד מלמד ... מלמדים ואפי' ... and even if nine hundred ... plead against him, and one (good deed) for him, he will be saved; a. v. fr.—Esp. (in textual interpret.) *to lead, hint, throw light on.* Sifra Emor Par. 4, ch. IV ... חייתי אומר תושב I might have thought *toshab* (Lev. XXII, 10) meant one hired for a limited period; therefore *sakhir* (ibid.) comes in to throw light on *toshab* that it means one bought for life; Kidd. 4[a]; Yeb. 70[a].—Sifra introd. יצא מן הכלל ללמד is specified for the sake of illustration, v. כְּלָל. Meil. 11[b], a. fr. שני כתובים ... אין מלמדין two verses which coincide (teach the same), prove nothing, cannot serve as an illustration for similar cases; a. fr.

Hithpa. הִתְלַמֵּד *to practice.* Gitt. 24[b]; Zeb. 2[b] בסיפרים התלמדו it treats of scribes who are in the habit of writing documents merely for practice. Gitt. 60[a] להתלמד בה .. לכתוב to write one portion of the Pentateuch for a child for practicing purposes; a. fr.

לָמַד II m., לְמֵדָה, לְמָדָה f. 1) *accustomed.* Tanh. Noah 2 מה שהיה לומד (מה שלו) what each was used to eat (ed. Bub. ib. לְמוּד).—2) (of persons) *learning, arguing.*—*Pl.* לְמֵדִין. Nidd. 22[b] כל ג"ש ... אין לומדין from an analogy of textual words (v. גְּזֵרָה) which are not free for interpretation (being necessary to the subject proper), you cannot derive any general rule; ib. ומשיבין לומדין we may derive a rule, but it is open to argument; a. fr.—הלומדין לפני חכמים those who were permitted to argue before the scholars (e. g. Levi before Rabbi). Meil. 9[b]; Snh. 17[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 3). Men. 80[b] לומדין לפני רבן.—3) (of subjects) *having light thrown upon, defined.* Pes. 25[b], a. e. חרי זה בא ללמד ונמצא למד (a proverbial phrase: behold this one comes as a teacher and turns out a learner) this is intended to throw light (on the case of a violated betrothed) and is at the same time receiving light.—Sifra introd. דבר הלומד מעניינו something which is clearly understood from the context; a. fr.—Y. Kidd. I, 59[a] עבריה למידה מבת חורין ועברי לומד מעבריה the case of the *Ibriya* (that a Hebrew handmaid can be acquired by a written deed) is learned from that of a free woman, and that of the *Ibri* (the Hebrew bondsman) from the *Ibriya*; נמצא למד consequently a case may be illustrated by one itself defined (only indirectly) by analogy; a. fr.

לָמָּה *whereto?*, v. מָה.

לָמָּה *why?*, v. מָה.

לָמוֹ (v. לָמָא II) *naught, vanity.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) שחזר לתוהו ולא כלום who was reduced to naught and nothing (on account of his sin, v. כְּלוּם). Y'lamd. to Ex. V, 4, quot. in Ar. (play on לָמָּה ib.) אתם לומו ודבריכם לומו you are vanity, and your words are vanity; Yalk. Ex. 176 (play on שלמה, ib.) אתם לומו דבריכם. Cant. R. to I, 7 אֶהְיֶה לומו בעיני וכ' that I may not appear a nonentity in the sight of &c., a. e.

לְמוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Lemuel*, homiletical surname of Solomon. Cant. R. to I, 1 שנסנ לומו בלבו (not בכל לבו) he was surnamed L. because he spoke against God in his heart (saying, I may take many wives and yet not be seduced to sin); Koh. R. to I, 1. Num. R. s. 10.

לָמוּד, v. לָמַד. [לומד Targ. II Esth. I, 8 ed. Amst., v. לְכַד.]

לְמוּדִין, לְמוּדִים, v. לְרַמּוֹדִים.

לְמֵדָה f. (לָמַד) *study.* Yeb. 109[b] (ref. to Deut. V, 1) כל שישנו בעשירה רשנו בלומדה whoever is bound to execute (the laws) is bound to study them; Yalk. Deut. 829.

לִימִין, לִימֵן, לֶמִין m. (λιμήν) *haven, bay.* Esth. I to I, 8 שתי ספינית חיו עולות בלימין אחת מבקשת וכ' two ships attempting to enter the harbor (from different directions), one desires a northern wind &c. Y. Yoma III, 41[a] לימנה של יפו the harbor of Japho. Y. Gitt. I, 43[b] bot. לימנה של קסרין of Cæsarea. Gen. R. s. 31 ... שחפא שומדת בלימין if a man wants to build a ship able to stand in th

harbor; (Yalk. Ps. 876 בנים).—Erub. IV, 2 (41b) נכנסי ללמן Ar. (ed. לעמל). Ex. R. s. 48, beg.; Koh. R. to VII, 1 (ref. to 'the day of death' &c. ib.) it is like two sea-faring ships אחת יוצאת מן חל' וכ' one leaving the harbor, and one entering it; Midr. Sam. ch. XXIII; (Yalk. Kob. 973 נכנס). Koh. R. to VI, 5; a. e.

לְמִינָה ch. same. Y. Ber. III, 6c bot.

לְמִלָּא, v. next w.

לִימֵּל, לְמֵלֵּם (transpos. of מִלֵּל, v. מָלַל; cmp. גִּנְגֵּן) *to talk against, murmur, sneer.* Pesik. R. s. 6 עוד לא לי' no longer did any one talk behind Moses. Ib. מְמַלְמְלִין (not מלמלאין); Yalk. Kings 184; (Ex. R. s. 52 מלרצים). Koh. R. to VIII, 8 מְמַלְמְלִין בפיהם וכ' (fr. מְלַלֵּל); Lam. R. introd. (R. Ḥān. 1) מְמַלְמְלִים sneering with their mouths; v. פֶּה.

לָמֵן v. לְמִין.

לָמַס (v. מס II) *unto tribute, tributary* (used homiletically as an independent word). Lam. R. to I, 1 שרתי (ref. to תיחת לנמס, ib.) לפי שעבדו ישראל ע"ז לפיכך תיחת לנמס because the Israelites worshipped idols (סֶמֶל), therefore she (Jerusalem) became tributary, the letters of סמל and לנמס being the same; ib. [read:] הפכה לנמס סמל the inversion of לנמס is סמל. Ib. הוא סינר הוא דלנמס סמל the numerical value of סינר (130) is the same as that of לנמס. Ib. ורבנן אמרי לנַמָּא דלבא (v. מס I) but the Rabbis explain *lamas, unto melting of the heart* (she became faint); v. נָמָא I.

לַמָּס* (נָמַס) *unto him who refuses* (used homiletically as an independent word, meaning in Greek) *dog.* Sabb. 63b (ref. to Job VI, 14, v. Targ. a. l.) שכן בל"י קורין לכלב ל' for in Greek they call a dog *lms* (?). [The sentence is an interpolated gloss, v. Y. B. Kam. VII, end, 6a; Keth. 96a; Gen. R. s. 76, end. The interpolator may have had in mind λοιμός *'a plague'*, used as adj. in LXX for בלי'ל.]

לַמְפַד m. (λαμπάς, -άδος) *torch, light, lamp.* Targ. Y. Ex. XX, 2 ל' דינור lamp, ל' דאישא torch.—*Greek genitive:* לַמְפַדּוֹס. Y. Yoma III, 41a top (ref. to Dan. V, 5; v. LXX) תרגם עקילס . . . לקבל ל' (not רם . . .) Aquila translates *likbel nabrashta*: opposite the lamp.

לַמְפַרְס, לַמְפַדּוֹס, v. preced.

לָנִין* m. pl. (lanae) *woollen garments.* Y. Snh. II, 20c bot. ל' דידך (not לגין; corresp. to חלוקיך דעמרא in the second version ib.).

לָנָן = לָא אֲנָן. Y. Peah III, 17d top ולמה ל' אמרין וכ' (abbrev. 'אנ, v. R. S. to Mish. ib. III, 6) and why do we not say . . . וידוי (in place of ראינן)?

לְסוֹטָה (sub. בגד, חלוק) m. (orig.=סְטוֹטָה, used as an independent w. as if from a root לסט, cmp. לָסַס) *the thin web worn by loose women* (= חלוק של יוצאת החוץ, Kel. XXVIII, 9, v. חוּץ II); in gen. *fine veil.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. רדידים, Is. III, 23) ל' כמה דתימר וכ' it is the dress of the ill-reputed, as we read (Cant. V, 7) they took my veil &c. (believing her to be a harlot). Ib. XIII, beg., 14a ותהן ל' אפי' בסוה וכ' (not לסרטה) as regards the thin web, even the finishing (adding the fringe) is considered an act of weaving (in the Sabbath law). Y. M. Kat. II, 81b top הורין בהדין ל' וכ' decided concerning (the sale of) stuff for veils (during the festive week) &c.—*Pl.* לָסוֹטִית. Y. Sabb. IV, 7a top, v. חָם.—Chald. form: לְסוֹטַיְיא. Y. B. Mets. IV, end, 9d . . ר' חיה עסיק בל' . . R. A. was engaged in weaving veils. Ib. מן באילין ל' what dare we do with those veils (dare we use means to give them a fine appearance)?

לְסִטִּים, לְסִטִּין, v. sub לִיס.

לָסַס (לְסַטֵּס) (denom. of לִיסְטִים) *to attack, as a free-booter, to commit robbery.* Ex. R. s. 1, beg. חיה מְלַסְטֵס attacked and robbed the people. Snh. 72a יוצא לפרשת דרכים ומְלַסְטֵם וכ' he will go out to the cross-roads and rob &c.; Yalk. Deut. 930.

לִסְטָה, v. לְסוֹטָה.

לֶסֶת f. (contr. of לעסת, v. לָעַס) *cheek, jaw.* Nidd. 23b; Y. ib. III, 50c bot.—*Pl.* לְסָתוֹת. Nidd. l. c. Y. Yeb. XVI, beg. 15c. Sabb. 151b; Lev. R. s. 18, beg.; Koh. R. to XII, 2 (expl. הכוכבים ib.) הל' אלו (ראשי) that means the flesh-covered cheek-bones.

לִיסָּא, לְסָא ch. same. Targ. Y. Deut. XIV, 9. Ib. XXXIV, 7. Targ. Job XL, 26.—*Pl.* לִיסָתָא. Targ. Lam. III, 30. Targ. Is. XXX, 28; a. e.—[Targ. Job III, 9, v. הַלְתָּא.]

לָעָא, v. לָעַע.

לָעַב, *Hif.* הַלְעִיב (b. h.; cmp. לגע) *to mock, talk lasciviously* (with ב).—Y. Sot. III, 19a יושבת ומַלְעֶבֶת בדברי תורה וכ' who sits down and quotes Biblical phrases in a lascivious manner (e. g. Gen. XXX, 16).

לָעַב, *Ithpa.* אִתְלַעַב ch. same. Targ II Kings II, 23. Targ. Jud. XIX, 25 (ed. Lag. אתעלבו, v. עָלַב).—Targ. Hab. I, 10 מִתְלַעַב (some ed. מִתַּלְעַב, fr. תַּלְעֵב).

לַעַב, לֵיעַב m. (preced.) *sport, mockery.* Targ. Jer. XX, 7 (some ed. לָ). Targ. Ez. XXXVI, 4 (h. text לעג). Ib. XXII, 4 (Levita לגע), v. לַגַּע ch.

לָעַג (b. h.; cmp. preced. wds) *to jest, mock.* Pesik. R. s. 34 לשוא לָעַגְנוּ על וכ' in vain did we deride their words.

Hif. הַלְעִיג same. Y. Peah I, 15d top (ref. to Prov. XXX, 17) עין שהַלְעִיגָה על וכ' the eye that mocked at the law commanding to honor father and mother and despised (Deut. XXII, 6) &c. Erub. 21b (ref. to לחג, Koh. XII, 12) כל המַלְעִיג על וכ' whosoever derides the words of the wise, v. לַגַּע. Gen. R. s. 94 מַלְעִיגִים בשפתותיהן spoke lasciviously. Esth. R. to III, 9 מַלְעִיגִין אותנו וכ' they deride us and our religion. Num. R. s. 16 הַלְעִיגוּ לי they spoke irreverently of me. Y. Naz. I, beg. 51a [read:] מיהו זה מַלְעִיג how is this? Does he mean it sarcastically, or does he mean to say, I will be a Nazir like them? Yalk. Ex. 250 ורוה"ק מַלְעֶגֶת עליו and the Spirit of Holiness laughs at him; a. e.

לָעַג, *Af.* אַלְעֵג, *Pa.* לַעֵג ch. same. Targ. Jer. VIII, 18. Targ. Is. XXVIII, 11.

לַעַג m. (b. h.; preced.) *sport, mockery.* Erub. 21^{b} (ref. to Koh. XII, 12, v. לָעַג) מי כתיב ל' וכ' does the text read *la'ag* (mockery)? does it not read *lahag* (thought)?; v. הָגָה.

לַעֲגָא ch. same. Targ. Jer. XX, 8 (ed. Lag. לַעֲבָא); v. לָעַב.

לָעֲזָן m. (לָעַז) *speaking a foreign tongue,* esp. *Greek.* Y. Meg. II, beg. 73^{a} היתה כתיבה כהלכתה חל' יוצא בה בלעזן if the Book of Esther was written according to law (in Hebrew), the Greek-speaking (reading from it) in Greek (translation) performs his duty.—*Pl.* לְעֲזוֹת. Mish. ib. II, 1 קורין אותה בל' בלעזן והלועזים וכ' Y. ed. (Bab. a. Mish. ללועזות) it is read to those speaking a foreign tongue in their tongue, but the foreigner that heard it in Hebrew &c. Y. ib. IV, 75^{a} bot. Tosef. ib. IV (III), 13 בית הכנסת של ל' (Var. ללעזות) in a synagogue of foreigners; a. e.

לָעֲזָא ch. same.—*Pl.* לָעֲזֵי. Macc. 6^{b} תנחו ל' וכ' foreigners (not speaking Chaldaic) came to court before Raba.

לַעַז, לַעֲזָן, לַעֲזִים m. pl. *garden-orache* (Artiplex Hortensis, v. Löw Pfl. p. 274). Kil. I, 3; Y. ib. 27^{a}, expl. חבשיירין 'having eyes' or 'colors'.—[Sabb. 90^{a}; Nidd. 62^{a}, v. לַבְנָה.]

לַעֲזָא, לַעֲזֵי, v. לְרֵאוּ.

לָעַז (b. h.; cmp. לָעַג) [*to talk, babble;*] 1) *to speak a foreign tongue,* esp. *to speak Greek.* Meg. II, 1 לוֹעֵז, pl. לוֹעֲזוֹת, v. לָעוּז.—2) (v. לוּז IV) *to talk against, criticise, cast suspicion.* Pes. 51^{a} לָעֲזָה עליו כל וכ' the entire country criticised him; a. e.

Hif. הִלְעִיז same. Y. Shek. V, 4 in some ed. of Talm. Babli מַלְעִיזִין, v. לוּז IV.

לַעַז m. (preced.) 1) *foreign tongue,* esp. *Greek.* Meg. 18^{a} בל' יוני the *la'az* (of Mish. II, 1) means Greek. Ib. שכתיבה בל' יוני Ms. M. (ed. יונית) written in Greek (translation). Ib. בכל ל' in any foreign tongue. Y. ib. I, 71^{b} bot.; Y. Sot. VII, 21^{c} top; Esth. R. to I. 22, v. זָמַר I; a. fr.—2) *evil talk, disrepute.*—חוציא ל' על *to spread evil talk against, to cast suspicion, discredit.* Kidd. 81^{a} שלא תהא מוציא ל' על בניה that you may not (by punishing her for private meeting with a man, v. יִחוּד) cast suspicion on the legitimacy of her children. Snh. 43^{b} אל תיצרא ל' על דכ' do not discredit the decision by lots; a. fr.

לָעֲזָר abbrev. of אֶלְעָזָר, q. v.—[Y. Sot. III, 19^{a} top, v. לַעֲזָר.]

לָעַט (b. h.; cmp. לָעַס) *to swallow, glut.* Deut. R. s. 1, beg. (ref. to לְתוֹרוֹפֵה, Ez. XLVII, 12, cmp. Men. 98^{a} לתורה כל מי שהוא אלם ולועט חימנה וכ' whoever is tongue-tied and eats greedily of it (the Law), will have his tongue loosened &c.

Hif. הַלְעִיט *to feed an animal by putting food into its mouth,* contrad. to אָבַס. Sabb. XXIV, 3 אבל מַלְעִיטִין but you may put food into the camel's mouth; Gen. R. s. 63 (with ref. to חלעיטני, Gen. XXV, 30); Num. R. s. 21. Tosef. B. Kam. VI, 17, ib. Ḥull. III (IV), 19 חַלְעִיטָהּ חלתית וכ' if he made the animal eat asafoetida &c.; a. e.—B. Kam. 69^{a} חַלְעִיטֵהוּ לרשע וכ' let the wicked (robber) glut it and die.

לְע"ט a mnemonical word, intimating לֵב, עֵינַיִם, טְחוֹל. Ber. 51^{a} לל"ט רפה it is good for the heart, the eyes and the milt.

לָעָא, לָעֵי (v. לְאִי) 1) *to labor, work; to study.* Targ. Y. Gen. III, 18; a. fr.—Targ. Prov. XVI, 26 לָעֲיָא.—Lev. R. s. 32 לְעֵי טבאות work right (Tanḥ. Emor 24 לרעות). Ib. s. 34 לית את אזיל לָעֵי ונגיס why doest thou not go working and have something to eat?—Y. Keth. V, 30^{b} top דאינון לָעֵי because they are working beasts. Y. Sabb. VI, 7^{d} bot. והוא לעי באורייתא that he might be able to study the Law; a. fr.—Y. Erub. I, 18^{d} top וְלָעָה בהדיה וכ' (cmp. חמי for חמית) and he studied (repeated) it after him forty times; ib. ולעידתה (read וְלָעָתַהּ).—2) *to be tired.* Targ. Y. Ex. XVIII, 18 מֵילָא תֵילֵעֵי Ar. (ed. מיתי תנחר; O. מֵילְאָה תֵילָאֵי). Targ. Lam. V, 5. Targ. Prov. XXVI, 15 לָאֵי ed. Lag. (oth. לָעֵי); a. e.—Lam. R. introd. (R. Isaac 3), v. עָרוֹן. —Y. Gitt. VIII, beg. 48^{c}; Y. Ter. I, 40^{b} יתיא לעי and he became tired (ceased from raving).

Af. אַלְעֵי *to tire out, ruin.* Targ. I Chr. XVII, 9 לְמַלְעֵי (not לְמִרְעֵי).

לָעֵיב, v. לָעַב.

לָעֵיג, v. לָעַג.

לְעִיטָה f. (לָעַט) *putting food into an animal's mouth.* Ḥull. 55^{b}, v. חַלְעָטָה.

לָעֵי, v. לָעָא.

לַעֲיִי pr. n. m. *La'yi,* name of a Tannai. Y. Dem. I, beg. 21^{c}; (Tosef. ib. I, 3 אַלְעַאי, cmp. אַרְעָא).

לָעֵיל, לָעֵלָא, v. עִלָּא.

לְעִינוּת, v. לַעֲנוּת.

לָעֵינָן, v. לְעִינִים.

לְעִיסָה f. (לָעַס) *pap* or *paste*; לְעִיסַת גריסין pap made of grits of beans. Nidd. IX, 7 (expl. בר גריסין); Tosef. ib. VIII, 9.

לְעִיסָה m. ch. same. Y'lamd. to Deut. beg., quot. in Ar. אריים הדין ל' וכ' remove this paste from off thy eyes (said to a bribed judge).

לָעֵלָא, לָעֵלַי, v. עִלָּא.

לַעֲנָה I pr. n. m. בֶּן ל' *Ben La'anah.* Y. Snh. X, 28^{a} top סרפיי בן ל' (Koh. R. to XII, 12 ספר בן תגלא).

לַעֲנָה II f. (b. h.; Arab. la'an *to curse*) *bitterness; wormwood.* Tanḥ. B'shall., ed. Bub., 21; Yalk. Ex. 258, v. עֵד I.

לַעֲנָתָא ch. same, *bitterness*. Targ. Y. II Deut. XXIX, 17 (not לַעֲנָתָא).

לָעַס (cmp. לָעֲנַט a. לוּשׁ) *to chew, masticate*. Sabb. XIX, 2 לוֹעֲסִין בשיניו וכ' one chews (cumin for a plaster) with one's teeth and applies it. Tosef. ib. XII (XIII), 8 אין לועסין סנדרי וכ' you must not chew gum-mastich on the Sabbath. Tosef. Pes. VI, 11 כהשמש עומד למזוג . . . ולועס עד וכ' (not לְלַעֲנֵס) when the attendant gets up from the table to mix the wine, he must close his mouth and chew (the meat of the Passover lamb) until &c. Pes. II, 7 לא יִלְעוֹס אדם חטים וכ' one must not chew wheat (on Pesaḥ) and put it on one's wound; a. e.—Part. pass. לָעוּס. Y. Ter. VIII, 45[b] bot., v. בָּלַע.

לָעַס ch. same. Targ. Koh. XII, 3.

לַעַת, v. לָעַע.

לַפַּד, v. לַפִּיד ch.

לַפְדָּא m. (לפד, cmp. לפת) *pap*, esp. *of figs*. Sabb. 37[b] bot. (Alf. לרפתא). B. Mets. 84[b] שיתין מיני ל' sixty kinds of pap.—*Pl.* לַפְדֵי. Ned. 50[b] (expl. כלופסין) דעבדין מינא . . . מינא a species of figs of which pap is made. Ib. אלפא מיתחן ל' מיני ל'.

*לַפְדָּרָא m., prob. to be read: לַפְדָּרָא *pl.* (v. לַפִּיד) *stew-pots*. Targ. Y. II Num. XI, 8.

לְפוּד, v. לַפִּיד.

לְפוּם, *according to*, v. פּוּם.

לְפוּסִין m. pl. *kettles*, v. לֶפֶס.

לְפִי *according to, because*, v. פֶּה.

לְפָא, לְפֵי *to join*.

Af. אַלְפֵי (cmp. לְמֵד) *to arrange*. Targ. Y. Lev. VI, 5.

לַפִּיד m. (b. h.; cmp. לֶפֶס) *a pot in which light is carried* (v. Maim. to Kel. II, 8 a. Ar. s. v.); *torch*. Kel. II, 8 חל' (R. S. לפיד) the light-pot.—Midr. Till. to Ps. LII (ref. to Gen. XV, 17) ואין ל' אלא תורה וכ' torch means the Torah &c. (with ref. to Ex. XX, 18); a. e.—*Pl.* לַפִּידִים. Snh. 108[b] (ref. to לפיד, Job XII, 5) שחם קשרים כל' as hard as light-pots.—Trnsf. *lightning, flash*.—*Pl.* as ab. Mekh. Yithro s. 9 (ref. to Ex. l. c.) קולי קולות ולפידי ל' various sounds and various flashes; וכמה . . וכמה ל' היו were there various kinds of sounds? various kinds of flashes?; a. e.

לַפִּיד ch. same. Gen. R. s. 30 (ref. to לפיד, Job XII, 5) תמן אמרין כרוז לידה ל' לוה (Ar. לפד) there (in certain places) they say (instead of) 'he has a crier' (that walks before him): 'he has a torch' (carried before him), i. e. he is a distinguished person.

לְפִימְמוֹ, Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 24, Var. לבטינין, read: לְפוּרְיָנִין m. pl. (leporinae, sub. lanae) *garments made of hare-wool*; (cmp. Gen. R. s. 20 צמר ארנבים).

לְפִיכָךְ (= לְפִי כָךְ, v. פֶּה a. כָּךְ) *therefore*. Pes. X, 5. Keth. 2[a]; a. v. fr.

לְפִיסָא, v. לִפְסָא.

לְפִיף, v. לִפַּף.

לְפִלּוּף m. (לִפַּף) *glutinous substance, pus*. Mikv. IX, 2 ל' שבעין pus sticking around the eye; ib. 4 ל' שבעין in the eye, on the eye-lids.

לְפִלּוּפָא ch. (preced.) *pulp, soft portion of cabbage*. Y. Ter. X, 47[d] bot. כב מן אירבה והב לְפִלּוּפָהּ take (for thyself) from its trunk and give (as T'rumah) its pulp.

לְפָנִים, לְפָנַי, לְפָנֶיךָ, v. פָּנִים.

לֶפֶס c. (לפס, cmp. לִפָּה) *a tightly covered pot, stew-pot*, v. אִלְפֶּס. Y. Ḥag. II, 77[d] top [read:] כל' חוה וברסויו, v. אִלְפֶּס. Y. Shebi. VI, end, 37[a] ל' אחד של ירק a stew of vegetables. Peah VIII, 4 מלפסו out of his stew. Y. Ned. VI, beg. 39[c] תרורד בל' a dish prepared in the stew-pot; (Bab. ib. 51[a] תרורד לאילפס; Tosef. ib. III, 2 תנעשין באילפס). Ḥull. 84[a] [read:] ירקח לילפסו וכ' may buy for his stew a litra of &c.; a. fr.—*Pl.* לְפָסִים, לְפָסִין. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13; Y. Bets. IV, 62[c] bot., v. סָתַם. Eduy. II, 5, v. אירונית; a. e.

לִפְסָא ch. same. Y. Peah VIII, 20[d] bot. תקניה מן גיא ל' gave the T'rumah out of the stew-pot. Ib. VII, 20[a] bot. לפיסא דכפר חנניה (read: לִיפְסָא; Keth. 112[a] אילפס כפר חינו) the pot of K'far Ḥ. (which was very large). Ib. VIII, 21[a] bot. עיקר . . . . . מן ל' חוא וכ' does not the dish originally come out of the (earthen) pot? Eat (now) of it, v. לִפְצָא.—*Pl.* לִפְסָיָא. Targ. Y. I Num. XI, 8, v. לאפיסיא.

לַפְסָן m. (preced. ws.; cmp. καψάνη) *charlock*, a plant resembling the mustard plant. Kil. I, 5.

לִפַּף (cmp. לָפַף) *to cling to, to clasp*. Tanḥ. B'har 3 (ref. to וילפפת, Ruth III, 8) לִפַּפְתּוֹ she clasped him; Ruth R. to l. c. לפפתו כחזרת (some ed. לפתתו), v. חֲזָרָה.

Pi. לִפֵּף 1) same. Bekh. 41[a] (interpret. שמלפפת) שֶׁמְּלַפֶּפֶת והולכת וכ' it continues to cling (to the body) to the day of death, v. supra. Sot. 3[b] (play on רלפתו, Job VI, 18) מְלַפֶּפְתּוֹ והולכת לפניו וכ' (sin) clings to him and goes before him on the day of judgment.—2) *to wrap, swathe*. Sabb. 129[b] bot. מְלַפְּפִין את הוולד וכ' you may swathe a new-born child on the Sabbath.—Part. pass. מְלוּפָּף; f. מְלוּפֶּפֶת. Deut. R. s. 3 התורה . . . חתומה באש ומל' באש the Torah scroll which was given to Moses,—the skin was of white fire, written upon with black fire, sealed with fire and swathed with bands of fire.

לְפַף ch., *Pa.* לַפֵּיף (interch. with לְפִיף) 1) *to swathe, bandage, wrap*. Targ. Y. Ex. XV, 2. Targ. Lam. II, 22 לפיפית (some ed. לפפית).—Sabb. 66[b]; 147[b] לַפּוּפֵי ינוקא to swathe a new-born child.—Part. pass. מְלַפְּפָא (מְלַפְּפָה). Targ. II Chr. XXXIV, 15 (of a scroll, v. preced.). Targ. Lam. II, 20 (Ar. מיתחל *Ithpa.*).—Trnsf. *to handle in the way a child is swathed, to turn clay, mould, shape* (cmp. עָצַב). B. Mets. 74[a] והא מיחסר לַפּוּפֵי ורבושי וכ' does it not require

moulding, drying, putting into the stove &c. Ib. בגין דמלפפן וכיבשין Ms. M. (ed. דמלפפה וכיבישו, corr. acc.) when they have been moulded and dried.—2) *to join, couple, loop.* Targ. Ex. XXXVI, 10. Ib. 18 לְלַפְּפָא (Var. לְלַפָּפָא, לְלַפָּפָא); a. fr.—Part. pass. מְלַפַּף, מְלַפָּם. Ib. XXVI, 3; a. fr.

Ithpa. אִתְלַפַּף *to be swathed*, v. supra.

לְפַצָּא, לְפַצָּה, לְפַצְתָּא, לְפַצְתָּה c.=לְפַסָּא. Y. Peah VIII, 21ª bot. אכיל מן לְ׳, v. לְפַסָּא.—Y. Shebi. II, 34ª bot. צורכה דלְ׳ as much only as is required for the stew-pot (immediate use).

לְפַקְקָה, Targ. Y. Lev. I, 16 in Ar. s. v. לקט some ed., read: וְלוֹפְקָא; v. וְלוֹפְקָא.

לָפַת (b. h.; cmp. לפף) 1) *to twine around, cling to, clasp.* Ruth R. to III, 8, v. לָפַף; Tanḥ. B'har 3 (expl. וילפת, Ruth l. c. 'he felt himself embraced') כמו דאמרת וילפת וכו׳ as you read (Jud. XVI, 29) and Samson clasped &c.—2) (cmp. כָּרַךְ) *to wrap up, to insert, combine* (dishes).—Part. pass. לָפוּת, pl. לְפוּתִין. Koh. R. to VII, 7 (expl. לִפְתָּן) שני תבשילין לְ׳ זה בזה two messes combined.

Pi. לִפֵּת same. Ab. Zar. 38ª; 59ª בְּלִפֵּת בו את הפת to go with bread as a relish.

לַפַּת ch., *Pa.* לַפֵּת as preced. *Pi.* Bets. 16ª בידי דמְלַפֵּת (Alf. דמְרַפֵּת) something used as a relish is required, בעינן (Ms. M. מילפת, Alf. מִילַפְתָּא) whereas bread ופת לא מְלַפְתָּא is not used for that purpose.

Ithpe. אִתְלַפַּת *to be used as* לְפִתָּא; v. supra.

לֶפֶת f. (v. preced. wds.) *something which goes with bread; vegetables.* Ber. 44ᵇ, v. בָּרִית 4.—Gen. R. s. 15 חד אמר לפת לא פת חיתה one says *lefeth* was *lo-path* (no food of man before he sinned, i. e. bread fully seasoned grew out of the ground, and no relish was required); לְ׳ לא פת היא עתידה להיות *lefeth* will be no food, in the Messianic days; Y. Ber. VI, 10ª bot.; Tanḥ. Ekeb 7 [read:] והאחד אומר היתה פת אלא עתידה לעשות לא פת (with ref. to פסת בר, Ps. LXXII, 16; cmp. Sabb. 30ᵇ, Midr. Till. to Ps. CIV, 12).—Esp. *lefeth, turnip.* Kil. I, 3. Ib. 9. Keth. 111ᵇ שוכל קינן בלְ׳ ושקלוהו וכו׳ a fox made his nest in a turnip, and when they weighed it &c.; a. fr.—*Pl.* לְפָתוֹת. Y. Ter. II, 41ᶜ bot. ראשי לְ׳ turnip-heads. Yalk. Deut. 944. Snh. 19ᵇ bot. (ref. וילפת, Ruth III, 8, v. Targ.) שנעשה בשרו כראשי לְ׳ his body became as soft as (boiled) turnip heads. Ber. 56ª Ar., v. גַּרְגְּלִידָא; a. e.

לִיפְתָּא, לִפְתָּא ch. same. Targ. Ruth III, 8, v. preced.—Ber. 44ᵇ כי חזית לְ׳ וכו׳ when thou seest turnips in the market, ask not, what wilt thou eat with the bread. Ib. 56ª, v. גַּרְגְּלִידָא; a. fr.—Bekh. 43ᵇ, v. לִפְתָּם.

לִיפְתָּא, לִפְתּוּתָא f. (preced.) פַּת כ׳ *bread seasoned with a relish.* Tanḥ. Ekeb 7 (ref. to פסת, Ps. LXXII, 16) יש מקומות שקורין לְפַת כ׳ פיסתא there are places where they call seasoned bread *piss'tha.*

לִפְתָּן, לִפְתָּם I m. (v. לְפַת), *one whose head is turnip-shaped.* Bekh. VII, 1 (43ª) לפתן Mish. (Talm. ed. לפתם), expl. ib. 43ᵇ לפתא דדמי וכ׳ (read ם... or ן...), v. גַּרְגְּלִידָא.

לִיפְתָּן, לִפְתָּן II m. (לְפַת) *relish.* Ber. 40ª עד שיביאו מלח או לְ׳ וכ׳ until salt or some relish is placed before each one, v. בְּשַׁשׁ. Neg. XIII, 9; Tosef. ib. VII, 10; Ḥull. 71ᵇ בסב ואוכל(ה) בלְ׳ reclining and eating (the named quantity of bread) with some relish; Koh. R. to VII, 7 בר טב אוכלה בלְ׳ (corr. acc.); expl. ib., v. לְפַת; a. e.

לִיפְתָּנָא, לִפְתָּנָא ch. same. Targ. Job VI, 6 Var. Ms. (h. text תפל), v. בְּשַׁשׁ.

לָץ, v. לוּץ.

לֵיץ, לָץ m. (b. h.; לוּץ) *scorner, scoffer, frivolous person.* *Pl.* לֵצִים, לְ׳. Sot. 42ª כת של לְ׳ the class of scorners. Snh. 101ª, v. פְּנוֹר; a. fr.—מושב לְ׳ (Ps. I, 1) scorners' gathering, *bad company.* Kidd. 41ª מושבו מושב לְ׳ his company is the bad company (meant in Ps. l. c.). Ab. Zar. 18ᵇ (אסור) מפני מי לְ׳ (is forbidden as) coming under the category of being in bad company; a. fr.

לָצוּת f. (preced.) 1) *scorn, lasciviousness.* Cant. R. to III, 4 (play on פלצות, Is. XXI, 4) פה שהוא מפרץ דברי לְ׳ the mouth which spreads words of lasciviousness; ע״ר שנפקו לרבר לְ׳ because they went out for lascivious entertainment; cmp. לְרַצְנוּתָא.—2) *sport, pleasure.* Tosef. Sabb. VI (VII), 4 שתחא לה לְ׳ that she may be entertained; Yalk. Lev. 587 שתתחילה לצאת (corr. acc.).

לַצְנוּתָא, לֶצָנוּת, לֶצָן, v. sub לֵיצָן.

לָק m. (לָקַק) *lapping, greedy.* Pesik. Zakh., p. 26ᵇ נמלק עם לק אומה וכ׳ Amalek is *'am lak* (a greedy people), a people that came to lap the blood of Israel like a dog; Yalk. Deut. 938; Yalk. Ex. 262; a. e. Tanḥ. Ki Thetsé 9, a. e. נֶמֶל לק פרח וכ׳, v. נֶמֶל.

לָקָה, לָקָא, v. לכי.

לָקוּחוֹת f. pl. (לָקַח) *bought property*, esp. *mortgaged property sold*; trnsf. *the purchaser of mortgaged property.* Keth. IX, 8 מכר... והיא נפרעת מן הלְ׳ if her husband sold his property to strangers, and she wants to collect (her K'thubah) from the sold property (sues the purchaser). B. Mets. 12ᵇ ואתי למירתך לְ׳ שלא כדין and he might seize the sold property unlawfully.—B. Bath. 107ª האחים שחלקו חוו לְ׳ after the heirs have divided up the estate, they are considered as purchasers (from one another, and the brother whose portion has been seized for his father's debts has no redress), opp. יורשים הן they are heirs (and the estate, minus the seized portion, has to be redivided); a. fr.

לָקוּחַ, v. לָקַח.

לוֹקֵט, לָקוֹט m. (לָקַט; v. לֶקֶט) *grain-gleaner*, a sort of *huckster* dealing in grains bought up in small quantities. B. Mets. 72ᵇ יזוק מלקוט חבריה ... מ״ש לוקט ed. (Ms. M. throughout לוקט; Ms. R. a. ed. Ven. לקוט, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) why is it different with the gleaner? Because, if he has none, he will borrow from a fellow-gleaner. Ib.

עד שיצא השער ללו׳ ולמוכר until the market price has been announced for (the goods of) the gatherer and the merchant alike; Tosef. ib. VI, 1 ללוקוח (corr. acc.).—[Keth. 54a בלקוט Ar., v. לָקַט.]—*Pl.* לָקוֹטוֹת. B. Mets. l. c. ... ושל ... היו של ל׳ כל אדם וכ׳ Ms. H. a. R. (v. Rabb. D. S. l. c.) if the gleaners' goods (mixed goods) were worth four S'ah (and more) a Sela, and those of other people three &c.; [ed. היו ... ולכל אדם וכ׳ לָקוּטוֹת] if the gleaned grains were worth &c.; Tosef. l. c. היו לקוטות הולכות מארבע (not והולכות).

לָקוֹטָא ch. same, esp. *the poor gleaner.*—*Pl.* לָקוֹטֵי. B. Mets. 21b (expl. נמושות) ל׳ בתר ל׳ gleaners after gleaners (the poor who come for the second gleanings).

לָקוֹטָאֵי, v. נְקוּטָאֵי.

לָקוֹטִינְטִיס, v. לוֹקוֹטִינְטִיס.

לָקוֹנָא, v. לְקִינָא.

לָקוֹשֵׁי, v. לָקַשׁ.

לָקוֹשִׁין, v. לָקַשׁ II.

לָקוּחָא f. (לְקַח) 1) *punishment.* Targ. O. Deut. XXXII, 32.—2) *being beaten.* Yoma 71b לקוחיה, v. כְּרִיתָן; Zeb. 18b; Yalk. Ex. 380.—3) *disorder, disease, defect.* B. Bath. 16b קרנא דקרש ל׳ הוא a complexion like the color of the horn of the unicorn is a defect (and not a perfection). Ḥull. 43a ל׳ דרכיש the disorder of the kidneys mentioned by Rakhish. Ib. 55a bot. דמטאי ל׳ וכ׳ when the disorder extends to &c.; a. fr.

לָקַח (b. h.) 1) *to take, receive.* B. Kam. 119a גבאי צדקה לוקחין וכ׳ collectors of charity may receive from them small contributions. Ex. R. s. 3 את שלו ל׳ he received his due (punishment). Tanḥ. Korah 3 טליתו ל׳ he took up his cloak; a. fr.—2) *to carry away; to persuade.* Ib. 1 (ref. to Num. XVI, 1) אין ויקח אלא משיכת וכ׳ *vayikkaḥ* means attraction by soft words; ib. 2 אין ויקח אלא לשון פלוגה שלבו לָקָחוֹ *vayikkaḥ* has the meaning of separation, for his heart (pride) carried him away; Num. R. s. 18.—3) *to buy, acquire.* Dem. IV, 5 קח לי וכ׳ buy (provision) for me of one who is reliable &c. Ib. הלך ליקח ... ולָקַחְתִּי לך וכ׳ if he went to buy of him (of the designated person), and ... not finding him I bought of &c. Ib. V, 1 הלוקח מן ... וכ׳ he who buys of a baker. B. Mets. 16b לכשאֶקָּחֶנָּה when I shall have bought it; a. v. fr.—לוֹקֵחַ *buyer.* Ib. 15b bot. דמית ל׳ when the buyer is dead. Ber. 5a ול׳ שמח and the purchaser is glad; a. v. fr.—Part. pass. לָקוּחַ, f. לְקוּחָה; *pl.* ל׳ הל׳ בכסף מעשר לְקוּחִים, לְקוּחוֹת; Y. Pes. II, 29b that which has been bought with tithe-money. B. Mets. 110a ל׳ חיא בידי I have it as a purchased property. Y. Snh. IX, beg. 26d [read :] עד שתהא הראשונה ל׳ לו until the first wife has been legally acquired (betrothed) by him; (Y. Yeb. XI, 11d top זקוקה), v. לְקִיחָה; a. fr.—V. לְקוּחוֹת.

Nif. נִלְקַח, נִילְקַח, נִקַּח *to be taken, bought, acquired.* Maas. Sh. I, 3 אינו נל׳ בכסף מעשר must not be bought with tithe-money; Ḥull. I, 7 אינו ניקח. Men. 42b נִקְחִיתִּין; a. fr.—Kidd. 2b (ref. to Deut. XXII, 13) it is not written כי חֻלְּקַח אשה לאיש if a woman is married (marries herself) to a man (Var. חִקַּח).

Hithpa. הִתְלַקַּח *to be enclosed, squeezed in.* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 11; Pesik. Vayhi, p. 4a (expl. מִיתְלַקְּחַת, Ex. IX, 24), v. עֻשָּׁשִׁיתָא.

***לָקַח** ch., *Ithpe.* אִלְּקַח *to be taken, married.* Keth. IV, 11 (52b) עד דתִלָּקְחוּן לגוברין Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. דתינסבן) until they shall be married; ib. 53b דתִילָּקְחָן.

לֶקַח m. (b. h.; preced.) *purchase; (acceptable) gift; lesson.* Taan. 7a (ref. to לקחי, Deut. XXXII, 2) אין ל׳ אלא תורה *lekaḥ* means the Law (with ref. to Prov. IV, 2); Tanḥ. Haăz. 3; a. fr.—אבן חל׳ *auction-stone.* Yalk. Lev. 667, v. מֶקַח.

לָקַט (b. h.) [*to seize,*] 1) *to gather, glean; to pick,* v. *Pi.*—Part. לוֹקֵט *gleaner, huckster,* v. לָקוֹט.—2) (in sewing) *to gather, pucker.* M. Kat. 26a bot. ללוקְטָן ולעשותן כמין סולמות to mend (the rents for the dead) by gathering or making a sort of stairs (chain-stitches), v. סוּלָּם.

Pi. לִיקֵּט same, 1) *to pick, harvest; to pick up, collect.* Tosef. Shebi. IV, 21 ל׳ אתרוג באחד וכ׳ he harvested Ethrogs on the first of Sh'bat; R. Hash. 14a; Erub. 7a; Yeb. 15a. Tosef. R. Hash. I, 9 ל׳ ירק if one picked vegetables; a. v. fr.—Maas. Sh. II, 5 מה שלו׳ לי׳ וכ׳ Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. מה שלקט לקט) what coins he picked up singly belong to the second-tithe fund. Y. ib. 53c והוא שלו׳ מיכן ומיכן אבל לי׳ על אומד וכ׳ (not אומן) provided he picked up here and there (deliberately selecting), but if he did so at random &c. Bekh. 7b כל המטיל בצים מְלַקֵּט וכ׳ every animal that lays eggs supports its brood by picking up food for it, except the bat ... which gives suck.—M. Kat. I, 5 מלקט אדם וכ׳ one may (during the festive week) collect for final burial the bones of &c., v. לִיקּוּט. Snh. VI, 6 מְלַקְּטִין את העצמות וכ׳ the bones (of the convict) may be collected and buried in their family tomb; a. fr.—Esp. *to glean, to take the poor man's share in the crop.* Peah IV, 9 מי שלקט וכ׳ (Y. ed. שלו׳) if one gleaned the corner of the field and said, this is to belong to &c.; Gitt. 11b; B. Mets. 9b.—Peah V, 6 לְלַקֵּט (Y. ed. לְלַקֵּט). Y. ib. IV, 18b ילכו וילַקְּטוּ וכ׳ let them have an opportunity to go and glean in another field &c., v. לִיקּוּט, a. v. fr.—[Peah IV, 5, v. Hif.].—[Sot. 11b ומלקט להן וכ׳, v. נָקַט.]—2) *to pluck (hair) out singly.* Naz. 40b לִיקְּטוֹ במלקט if he plucked it singly with pinchers; Macc. III, 5 לְלַקְּטוֹ. Ib. 20b במְלַקֵּט לבנות וכ׳ when one plucks out the white hair among the black; Sabb. 94b; a. e.—[Naz. l. c. עד שילקטנו בתער, read שיטלנו as Macc. III, 5.]

Nif. נִלְקַט 1) *to be collected, harvested.* Tosef. Shebi. IV, 21 שגדל בחובה ונ׳ בחובה what has been growing under obligation (as eventually subject to tithes) and been harvested under obligation; שגדל בשביעית ונ׳ בשביעית what has been growing in the Sabbatical year and collected in &c.; R. Hash. 15a; a. e.—2) *to be made smooth by plucking.* Sabb. 97a, v. מַלְקֵט.

Pu. לוּקַּט *to be gleaned.* Peah V, 1 גדיש שלא ל׳ תחתיו a stack of grain under which the gleaning for the poor has been left.

Hif. הִלְקִיט 1) *to cause picking, to strew feed for birds.*

Tosef. Sabb. XVIII, 4 מַלְקִיטִין, contrad. to מהלקטין (v. הִילְקֵט); Sabb. 155b.—2) *to arrange the gleaning by the poor.* Peah IV, 5 (3) היו מַלְקִיטִין על החבל Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. מלקטין) arranged the gleaning by the line, leaving a corner at the end of each furrow.

Hithpa. הִתְלַקֵּט *to be collected; to require collection.* Maas. Sh. II, 5 המִתְלַקְּטִים those coins which have been picked up singly, opp. הנִגְבָּלִין.—Ḥull. 46a מִתְלַקֵּט מהו if the required size of sound flesh can be obtained only by collecting (it not being in one place), how is it?—Ib. 77a מתל׳ מהו how is it, if the quantity of flesh required to cover the broken bone is scattered?

לְקִיט, לְקֵט, ch. same, *to pick up; to gather.* Targ. Gen. XXXI, 46. Ib. XLVII, 14 (ed. Berl. לְקֵדִט). Targ. Ex. XVI, 26; a. e.—Part. לָקֵט, לָקֵיט. Targ. O. Deut. XXIX, 10 לָקֵיט ed. Berl. (ed. Amst. לַקֵּט, corr. acc.; h. text חשב); Targ. Josh. IX, 21 לַחֲטֵי Bxt. (ed. מְלַקְּטֵי).—Sabb. 156a דלא לָקֵיט בלישניה (a calf) that does not take up with its tongue (the fodder placed before it), v. infra; a. e.

Pa. לַקֵּיט same. Targ. Gen. XLVII, 14, v. supra. Targ. Lev. XIX, 9 (Y. II *Pe.*); a. fr.—Targ. II Esth. III, 8 וּמְלַקְּטִין (not וּמְלַקְּטִין), v. חֲצָבָא.—Lev. R. s. 6 שרי ההוא מְלַקֵּט א״ל לַקֵּט . . את מלקט he began to pick up (the scattered Denars); said he to him, pick up, pick up, for it is thine own thou art picking up.—Y. Sabb. VII, 10a bot. וּמְלַקְּטָן (not וולקטה) and gathers them (the sun-dried fruits in cakes or strings; v. Maim. Sabb. VIII, 6); a. e.

Af. אַלְקֵיט *to cause to take up, to put the mouth to.* Sabb. 156a מַלְקִיטִין ליה יתיה Ms. O. (Ms. M. מְלַקְּטִין ליה, ed. מהלקיטין, v. Rabb. D. S. a. l. note) we may make it take up (taste the fodder).

לֶקֶט m. (b. h.; preced. wds.) 1) *gleanings; the poor man's share in the crop* (Lev. XIX, 9). Peah IV, 3. Ib. 10 איזהו ל׳ הנושר וכ׳ what is called *leḳet* (the poor man's share)? That which drops &c. Ib. 11 ספק ל׳ ל׳ where there is a doubt about *leḳet*, it is *leḳet*, i. e. the poor man has the benefit of the doubt. Ib. V, 1 אומדין אותה כמה ל׳ וכ׳ we calculate how much it would ordinarily give out for the poor man. Y. ib. V, beg. 18d שגדש ע״ג לִיקְטָן של ל׳ וכ׳ for he piled up the stack over the poor man's share; a. fr.—2) *pucker, seam.* M. Kat. 26b מתוך הל׳ . . . . הקורע he who rends his garment . . . in a place which has been mended by a pucker (after having been rent for a death).

לִיקְטָא, לָקְטָא, ch. 1) same, *gleanings, poor man's share.* Targ. Lev. XIX, 9.—2) *the accumulated food in a bird's crop.* Targ. Y. I Lev. I, 16.

לקטיות Maasr. III, 7; Ohol. XVIII, 10 הל׳ Ar., v. אַלְקָטִית.

לִקְטִיקָא, לִקְטִיקָא f. (lectica) *sedan-chair.* Mekh. Mishp. s. 1 לא ירכבנו . . . בל׳ he (the Hebrew servant) shall not be used to carry him (his master) in a litter, a chair or a sedan-chair; Yalk. Ex. 311; v. גְּלוּגְדָּקָא.

לָקָה, לְקִי [*to become less,*] 1) *to suffer, be under a disadvantage.* B. Mets. III, 12 יִלְקֶה בחסר ויתר he suffers the disadvantages of loss or gain, i. e. he must pay according to the original value of his charge in case of depreciation, or according to the present value in case of a rise in value. Tosef. Yeb. IX, 3 בזו מרדת הדין לוֹקָה justice suffers under this rule, i. e. it is inconsistent; Y. B. Kam. IV, beg. 4a; a. e.—Esp. *to be smitten, afflicted with disease* (esp. *leprosy*); (of crops) *to be struck* (by hail &c.); *to be blighted.* Sabb. 87b בכורות לָקוּ the first-born (in Egypt) were smitten. Ib. 97a; Yoma 19b לוקה . . . החושד בגופו he who entertains a suspicion against worthy men, will be smitten with disease; Ex. R. s. 3 אף אתה ראוי לְלָקוֹת בצרעת thou, likewise, deservest to be afflicted with leprosy. Ḥull. 55a לָקְתָה בכוליא אחת if one of its kidneys is disordered.— B. Mets. IX, 7 לקתה the wheat crop was blasted.—Ber. 18b שלו לא ל׳ his crop was not struck by hail.—Makhsh. IV, 3, a. e. שלא יִלְקֶה הכותל that the wall may not suffer (from the rain); a. fr.—2) (of luminaries) *to be eclipsed.* Mekh. Bo. s. 1 כשהחמה לוקה when there is an eclipse of the sun; כשהמזלות לוקים when planets are eclipsed; Succ. 29a; a. fr.—*Part. pass.* לָקוּי *disordered, sickly, stunted.* Sifra Thazr., Neg., ch. VII, Par. 5; Neg. X, 1 (expl. Lev. XIII, 30) דק ל׳ קצר *dak* means diseased (sparse) and short hair. Yeb. 80a כל שמעיו אמו ל׳ one born with defective genitals. Tosef. ib. X, 6 קולו ל׳ his voice is abnormal (womanly, thin). Ib. 7 קולה ל׳ her voice is abnormal (manlike; Yeb. 80b עבה). Ib. שערו ל׳ his hair is abnormal; a. fr.—3) (law) *to be punished with lashes.* Macc. I, 1 לוקה ארבעים he receives forty lashes (v. אַרְבַּע). Ib. III, 1 אלו הן הלוקין the following persons receive (thirty nine) lashes. Snh. IX, 5 מי שלׁ׳ ושנה he who has been lashed twice (and commits the same offence again); a. v. fr.

Hif. הִלְקָה 1) *to disaffect, weaken, strike.* Ber. 18b ברד מפני שהוא מַלְקֶה אותו hail will ruin his crops. Sabb. 113b מַלְקֶה because it makes thin (weakens one's constitution); a. e.—*Part. pass.* מוּלְקֶה *sickly, broken down.* Ruth R. to I, 5 אף הוא משובר ומ׳ he (the messenger) was likewise broken down and sick; Lev. R. s. 17; Pesik. Vayhi, p. 66a; Pesik. R. s. 17 מְלוּקֶה (part. *Pu.*).—2) *to punish with lashes, flog.* Macc. III, 10 כמה מַלְקִין אותו how many lashes does the court inflict? Ib. 12 כיצד מלקין אותו how is the flogging done? Kidd. 81a מלקין על לא טובה השמיעה the court orders the flogging of a person for conduct giving rise to suspicion, basing its action on I Sam. II, 24. Gen. R. s. 7 אתה מַלְקֶנִי, v. קַבָּלָה; a. fr.

לָקָא, לְקִי ch. same, *to be affected, disordered, smitten, punished.* Targ. O. Ex. V, 14 לְקוֹ (Y. לָקוּ). Ib. 16 לָקֵן (Y. לָקְדִין). Ib. IX, 31, sq. Targ. Y. I Num. XXVI, 11; a. fr.—Tem. 4b אמאי לָקֵי why should he be punished?—Ib. 5a הא נמי לִילְקֵי let him, too, be punished. Y. Kidd. I, 61b bot. אין מטת מִילְקֵי וכ׳ if it should happen to thee to suffer, it is better that I suffer in thy place; Pesik. R. s. 23—24 הדלמי (corr. acc.); a. fr.

Af. אַלְקִי as preced. *Hif.* Targ. Deut. XXII, 18 וַיַּלְקוּן (not וְיִלְ׳). Ib. XXV, 2, sq.—Targ. I Sam. V, 6; a. fr.—Sabb. 113b כיון דמַלְקֵי because it is ruinous to health.—Kidd. 81a מַלְקֵי ומכריז punished the woman of bad repute and published the cause (for the protection of her children, v. לַעֲז). Ib. מר נמי לַמַּלְקֵי וכ׳ why do you not likewise punish and publish?; a. fr.

לְקִיחָה f. (לָקַח) 1) *taking, seizing.* Succ. 37a (ref. to Lev. XXIII, 40) בעינן ל׳ תמה a real taking in hand is required. Ib. ל׳ ע״י דבר אחר an indirect taking (with gloved hand, by a string &c.). Ib. 11b ילפינן ל׳ ל׳ וכ׳ he compares the expression לקח (in Ex. XII, 22 a. Lev. l. c.); a. fr.—2) *purchase, acquisition.* Ex. R. s. 28, beg. (ref. to Ps. LXVIII, 19) בל׳ נתנה לו he gave the Law to him as an absolute acquisition.—Esp. *taking a wife, betrothal.* Y. Snh. IX, beg. 26d; Y. Yeb. XI, 11d top (ref. to Lev. XX, 14) בכולהון כתיב שכיבה וכאן כתיב ל׳ וכ׳ in all the other laws of incest the verb *shakhab* is used, but here *lakaḥ* is chosen, to intimate that one of the two must have been legally betrothed to him. Y. ib. VI, 7b bot.; (Bab. ib. 55b קִידָּה); a. e.—3) *taking away by death.* Gen. R. s. 25, beg.

לָקִיט, לָקֵיט, v. לִקֵּט.

לָקִיט m. (לָקַט) *gleaner*, a sort of *client, retainer.* Shebu. 46b שכירו ולקיטו מאי how about his hired laborer or his client (may they take the oath)?—Y. Erub. VI, 23c top שמשו ולקיטו his (the gentile's) attendant or client. Keth. 54a וחילופה בל׳ (Ar. בלקוט) and the reverse is the law (as to deducting from his wages the outlay for his garments) concerning the client; וכן בל׳ the same is the law &c.

לָקִיט* I ch. same, esp. *beggar.*—*Pl.* לְקִיטַיָּא. Y. Taan. IV, 69a bot. לל׳ (ed. לקיטא, corr. acc.); Lam. R. to II, 2 quot. in Arab. s. v. גרב; v. מַרְקוֹעַ I.

לָקִיט II m. (part. pass. of לִקֵּט) *pinched out, chiselled, in bass-relief* (cmp. Syr. לקטא *embroidery*, P. Sm. 1970). Targ. I Kings VII, 19. Ib. 26; Targ. II Chr. IV, 5 ל׳ כשושנתא chiselled in the shape of a rose.

לְקִיטָה f. (לָקַט) *picking, collecting, harvesting.* Peah I, 4 ולְקִיטָתוֹ כאחת and such fruits as are harvested all at once (not singly as they become ripe). R. Hash. 14b בשעת לְקִיטָתוֹ עישורו the duty of giving tithes begins when it is being cut. Ib. 15a; Tosef. Shebi. IV, 21 אחר לקיטתו למעשר after it is harvested begins the duty &c.; Succ. 40a אחר לקיטה (בתר). Ib. 11b לְקִיטָתָן זו הרא עשייתן the cutting them is their making (preparing for the religious ceremony); a. fr.

לַקְנָא, לָקְנָא m. (לקק, cmp. לָגִין a. Greek λεκάνη) *bottle, flask.* Targ. Jud. VI, 38 לקנא ed. Lag. (Var. לקר׳, לגינא, Ar. לקונא; h. text ספל).—Sabb. 12a דמרא ללקר׳ Ar. (Ms. M. ללקנא; ed. לקנא, corr. acc.) into a flask filled with water. Ib. 143a (Ms. M. לנקא, corr. acc.; Rashi Ms. לקונא, v. Rabb. D. S. a. l. note 100). Ber. 62a מקרקשא . . . בלקנא (Ms. O. בלקונה) clappered . . . . with a nut in a flask. B. Kam. 113b, v. פְּלִיזָא.—*Pl.* לְקִינִין, לְקָנִין. Targ. Job XXXII, 19, v. לְגִינָא.—Gen. R. s. 13, v. next w.

לוּקְנִיתָא, לְקִינִיתָא f. (preced.) *a little flask.* Koh. R. to I, 7 מלון לוק׳ מים והוו יהבין לגווה וכ׳ (not בגויה) they filled a flask with (Ocean) water and added water thereto, and it absorbed it.—*Pl.* לְקִינְיָיאתָא. Gen. R. s. 13 יהבון ליה מלא ל׳ וכ׳ (Ar. מלא לקונין) they handed him flaskfuls &c.; (Yalk. Koh. 967 מלון מינה לגרינתא).

לָקִישָׁא, לָקִישׁ I pr. n. m. *Lakish, L'kisha*; רבי שמעון בן ל׳, abbrev. ר״ל, ריש ל׳ R. Simeon ben Lakish (Resh Lakish) an Amora, contemporary and brother-in-law of R. Johanan by whom he was converted from a lawless life. Hull. 56a. Gitt. 47a; a. fr.—B. Mets. 84a בר לקישא; a. e.

לָקִישׁ II, לַקִּישׁ m., לְקִישָׁא c. (לָקַשׁ) *slow, late* (in the season); *late rain; late-born* (cmp. אַפִּיל). Targ. Deut. XI, 14 (ed. Berl. לַקִּ׳). Targ. Y. Lev. XXVI, 4. Targ. Hos. VI, 3; a. fr.—Snh. 18b, a. e., v. בַּכִּיר. Koh. R. to VII, 26 ל׳ לסטרים, v. בַּכִּיר.—*Pl.* לָקִישַׁיָּא, לָקִישִׁין; לַקִּ׳; f. לְקִישָׁן. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 לְקוּ׳. Targ. Gen. XXX, 42 (ed. Am. לַקְּשַׁי׳; h. text העטפים). Targ. Y. Ex. IX, 32.—Gen. R. s. 73, end (ref. to העטפים, v. supra) ל׳ דלבן the late-born were Laban's; Lev. R. s. 30 לקישא (corr. acc.).

לְקִי׳, לַקִּישׁוּתָא f. (preced.) *lateness, retardation.* Targ. O. Gen. XXX, 42 בל׳ ענא (ed. Berl. לָקְרִישׁוּת, v. Berl. Targ. O. II, p. 11; ed. Amst. לְקִשׁוּת) when the sheep were late (tired).

לָקָן m. (לְקִי; transl. of λεπτόν) *a very small copper coin.* Y. Maas. Sh. IV, beg. 54d ובארבאל בתרין אלפין ול׳ (not ל׳ . . . ובאדבאל) and in Arbela the Denar is worth two thousand P'rutahs and one Lakan.—Y. B. Mets. IV, beg. 9c ל׳ בל׳ אסיר to lend money on Lakan against L. (counting Lakans in place of Denars) is forbidden.

לַקְנָא, v. לְקִינָא.

לַקְנִי *Lakni*, name of a bird. Ḥull. 63a.

לָקַק (b. h.; cmp. לחך) *to lap, lick.* Pesik. Zakh. p. 26b אומה שבאה לָלוֹק וכ׳ (not שבא); Tanḥ. Ki Thetse 9; Yalk. Deut. 938, v. לָקָק.

Pi. לִיקֵּק same. Snh. 68a ככלב חמלקק וכ׳, v. חָסַר.

Hif. הַלְקַק same. Par. IX, 3 מפני שהיא מַלְקַת (ed. Dehr. מְלַקָּה) because it (the weasel) laps (lets the water drip back out of its mouth).

לָקַשׁ (b. h.) *to be slow, late.*

Hif. הַלְקִישׁ 1) *to retard.* Num. R. s. 1, beg. (ref. to מאפליה, Jer. II, 31; cmp. אָפִיל) שמא . . . . והלקשתי אותה did I ever promise . . . and retard it?; Tanḥ. B'midb. 2; Yalk. Jer. 267; Num. R. s. 23 שמא . . והלקשתי אתכם did I promise to bring you . . . and keep you back?—2) *to do a thing late, finish in a hurry, in a state of exhaustion.* Lev. R. s. 30 (interpret. ויעמס, Ps. CII, 1, with ref. to Gen. XXX, 42) מה הפועל . . . לכשיפלוג ממלאכתו קרמיה ויַלְקִישֶׁנָּה בסוף (not מלאכתו) as a laborer sits waiting for the time when he may rest a while from his labor, and finally finishes it in a hurry (when it is late).

לַקַּשׁ ch. same, *Pa.* לַקֵּשׁ *to be late, tired.* Targ. Y. Gen. XXX, 42 לַקְּשֵׁי (infin., not ל׳), v. לַקִּישׁוּתָא.

Af. אַלְקֵשׁ as preced. *Hif.* 2. Yalk. Ps. 855 (ref. to רעטקם, v. preced.) דהוא אתי ומַלְקֵשׁ לה for he (the poor man) comes (to prayer late) and goes through it in a state of exhaustion.

לַקֵּשׁ, v. לַקֵּישׁ.

לקת, inversion of תקל (Dan. V, 25). Snh. 22ª אנם אנם מנא מנא תקל ופרסין for ל׳ ניסרפו.

לְרַע (= לְאַרַע, v. אַרְעָא) *below.* Targ. Y. II Gen. XL, 23 חסדא דל׳ human favor, opp. דלעיל. Targ. Ez. I, 27.—מִלְּרַע (*from*) *below.* Targ. Gen. I, 7 (ed. Berl. מִלְּרָע). Targ. Deut. XXXIII, 13; a. e.—Y. R. Hash. II, 58ª bot. Y. Peah V, end, 19ª מן לרע; a. fr.—[In Hebr. grammar: מלרע *accent on the last syllable*; מלעיל *on the penultima.*]

לָשׁוֹן c. (b. h.; לוּשׁ) 1) *tongue.* Ber. 61ª, v. חָתַךְ. Bekh. VI, 8 (40ª), v. מְדַבֵּר. Lev. R. s. 16; a. v. fr.—*Pl.* לְשׁוֹנוֹת. Ib. s. 33, beg.; a. e.—Transf. a) *language.* Sot. 49ᵇ ל׳ הקודש (abbr. לה״ק) Hebrew; סורסי, Syriac, v. סוּרְסִי; ל׳ יונית Greek; a. v. fr.—b) *expression, phraseology, parlance.* Ber. 31ᵇ, a. fr. כלשון בני אדם, v. דָּבַר. Y. Ned. VI, beg. 39ᶜ ל׳ תורה Biblical usage; ל׳ ב״א common parlance (later Hebrew).—ל׳ נקי or ל׳ נקייה *decent expression, euphemism.* Gen. R. s. 70; s. 86 (ref. to Gen. XXXIX, 6) ל״נ it is a euphemism, i. e. 'the bread which he ate' means his marital life. Pes. 3ª; a. fr.—Ib.ᵇ ל׳ כבוד respectful, chaste language.—Par. I, 1 מה הל׳ שלשית what does the expression שלשית mean?—Eduy. I, 3; Sabb. 15ª רבו בל׳ שחייב אדם לומר in transmitting a tradition one must use the very words of the teacher, v. חִיַּן; Ber. 47ª.—ל׳ כפול a reiteration of the same word or an amplification. Cant. R. to I, 16, opp. ל׳ פשוט plain expression, v. infra.—ל׳ נופל על ל׳ *assonance, alliteration.* Gen. R. s. 31 (נְחָשׁ a. נְחָשֶׁת); a. e.—ל׳ הרע (abbr. לה״ר) *evil talk, calumny, gossip, denunciation.* Arakh. 15ᵇ; a. v. fr.—ל׳ זכר, ל׳ נקבה, v. זָכָר, נְקֵבָה.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. XIX, 17ª; Y. Yeb. VIII, 8ᵈ bot. (ref. to חמול ימול, Gen. XVII, 13) ל׳ ריבויין הן the double expressions intimate amplification (repeated action); ל׳ כפולין וכ׳ (כפולות) they are merely double expressions, the Torah speaking in the usual way (according to popular usage, v. supra); Y. Ned. I, beg. 36ᶜ. Y. B. Bath. VIII, end, 16ᶜ בעלי ל׳ linguists; a. fr.—2) *anything tongue-shaped, strip, strap, wedge.* Yoma VI, 8, v. זְהוֹרִית. Erub. 12ª ים ל׳ a small inlet, creek; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Mets. II, 1 ל׳ של ארגמן purple wool coming in straps; Erub. 96ᵇ, opp. חוטין in threads. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 שתי ל׳ two straps of a bed, v. לוּחַ I.—Kel. XVIII, 4 מלבן שנחתו על ל׳ a bottom of a bed made to rest on wedge-shaped corner pieces; a. e.

לְשִׁישִׁית f. (=לשלישית, v. לְשַׁלֵּשׁ) *juice* of a plant used for drying. Tosef. Kil. III, 12. Tosef. Shebi. V, 6; Y. ib. VII, 37ᶜ top שְׁלִשׁוּשִׁית.

לִישְׁכָּה, לִישָׁה f. (b. h.) *cell, chamber, compartment.* Midd. V, 4 לִשְׁכַּת העץ the compartment (in the Temple) for the storage of wood; ל׳ הגולה the compartment containing the pilgrims' well; ל׳ הגזית, v. גָּזִית.—Esp. ל׳ הל׳ *the Temple treasury* for congregational sacrifices. Shek. III, 2 בשלש . . תורמין את הל׳ the funds in the treasury are arranged in three piles. Ib. תרומת הל׳ the treasure of &c. Ib. IV, 1 נוטלין שכרן מתרומת הל׳ receive their wages out of the Temple fund; a. fr.—*Pl.* לְשָׁכוֹת. Midd. V, 3. Tam. III, 3; a. e.

לִישָׁא, לַשְׁפָּא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2 תרומת הלשכה =h. אפרשות ל׳, v. preced. Targ. Jer. XXXV, 4; a. fr.—*Pl.* לִישָׁן, לַשְׁפָּן. Targ. I Chr. IX, 26. Targ. Ezek. XL, 17; a. fr.

לִי׳, לְשִׁלּוּשְׁתָּא (v. next w.) *foam* (of nostrils). Targ. Job XXXIX, 20.

לִי׳, לְשִׁלְשֶׁת f. (transpos. of שִׁלְשֹׁל, v. שָׁלַל a. cmp. late Hebr. שִׁלְשׁוּל *diarrhœa*) *secretion, chicken's dirt, spittle* &c. Sabb. XXI, 2.

לָשַׁן, *Hif.* הִלְשִׁין (b. h.; denom. of לָשׁוֹן) *to slander, speak evil of.* Esth. R. to III, 9 עמד שטן וה׳ עליהם וכ׳ Satan arose and denounced them (the Israelites) before the Lord. Ex. R. s. 3 מה הנחש בשה׳ וכ׳ as well as I smote the serpent when he spoke evil (of the Lord). Ib. לקח את שלו על שה׳ was punished because he had spoken lightly (of the Israelites, Ex. IV, 1); a. fr.

לְשַׁן, *Af.* אַלְשֵׁן ch. same. Targ. Prov. XXX, 10.

לַת, v. לְתַת.

לָתָא f. (לות, denom. of לָוָה, *to join, attach,* v. P. Sm. 1920) 1) *fellowship, company.* Yeb. 29ª גזרה אחותה משום ל׳ דידה they made her sister subject to *Ḥălitsah* (v. חֲלִיצָה) on account of her associate in the case (i. e. her sister).—2) *that which clings to a person, fate, luck.* B. Mets. 20ᵇ משום לָתָאי דידי פקע the cedar column burst in my luck (to avenge the wrong done me). Ib. 106ª משום לָתָאךְ הוא (לָתָךְ דידך) it happened in thy (bad) luck; משום לתאי in my bad luck.

לְתִיתָה f. (לָתַת) *moistening the grain* before grinding. Pes. 36ª ל׳ ליתה בזריזין the moistening is not done by careful persons (priests). Ib. 40ª אי אפשר לנקייה בלא ל׳ Ms. M. (ed. נקייה) white flour cannot be produced without moistening. Ib. אי לא דבעי ל׳ וכ׳ if it required no moistening what is the guard for? (v. שְׁרִמּוּר).

לֶתֶךְ m. (b. h.) *Lethekh,* a dry measure, half a *Kor* (כּוֹר); also (= בית ל׳) a land-measure. Shebu. VI, 3.—B. Mets. 104ª; B. Bath. 7ª האומר בית כור . . אע״פ שאין בו אלא ל׳ וכ׳ if one said, 'I sell thee a Beth-kor of land', although it measures only a L. &c.

לָתַת (cmp. לוּשׁ a. Arab. *latta*) *to stir, mix,* esp. *to stir the grain* in water for the purpose of moistening it before grinding, in gen. *to wash* or *moisten grain.* Tosef. B. Kam. X, 9 ולא לָתָתָן and the miller omitted to moisten it. Tosef. Makhsh. III, 2 ללותתן בטל וכ׳ to have them washed in the dew or rain. Pes. 36ª אין לותתין וכ׳ must not be washed before grinding; a. fr.

לְתַת ch. same. Pes. 36[a] [read:] מֵילְתַּחַת נמי נִילְתּוּחוֹת (v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. M. לִיתּוּחֵי, read לַתּוּחֵי *Pa.*) let it also be permitted to wash (the grain for the meal-offerings), Y. Gitt. I, 43[c] מה אתון לָתְתִין how do you moisten the wheat (without fitting it for levitical uncleanness)?—אנן שלקין ביעין ולתין במיהון we boil eggs and wash with the water in which they were boiled; Y. Shebi. V, 36[c] top (corr. acc.).

מ

מ *Mem*, the thirteenth letter of the Alphabet. It interchanges with נ, esp. in the plural termination ים־, (Chald.) ין־, e.g. קוֹרְאִים=קוֹרְאִין, חֲשַׁיִן=חֲשַׁיִם &c., with ב, v. letter ב.—מ is frequently inserted for emphasizing a succeeding labial, cmp. סַמְפִּירִינוֹן a. סַפִּיר, זַמְבְּלִיגָא a. זַבְלִיגָא &c.—מ as a preformative letter in denominatives, e. g. מְזֻבַּח from זבח, מַדְבְּחָא from דבח, מְאוֹרָע from ארע &c.

מ', as a numeral letter, *forty*. [מ' the letter *Mem*, v. מ״ם.]

מִ־, מִ־ (followed by Dagesh forte), מֵ־, מֶ־ (before gutturals) prefix for מִן, 1) *from, of*, e. g. מִמְּקוֹם *from a place*; מֵאֵמָתַי *from what time* &c.—מֵאַל־, v. אֵל.—2) (v. מִדְּ־) *from the time that, when; from the fact that, since*; also separated מִי, e. g. Sot. IX, 7 משנתיכרפה העגלה מִי שהוא אומר after the heifer has been killed; Num. R. s. 2 מִי שֶׁהוּא אוֹמֵר (=מִשֶּׁ־) after having said; Y. Shek. V, end, 49[b] מידחזר מִי חָזַרְתָּ when I come back; Y. Peah VIII, 21[b] top מי חזרון מִי חָזְרוּ וכ׳ when we come back,—when they came back &c.; Y. Ber. II, 5[c] bot. מִסְּבָרִית ed. Lehm. (ed. מי סברית) because I thought; Y. Taan. IV, 69[a] מנפקין מִן (Lam. R. to II, 2 דנפקין) when they came forth; a. fr.

מַא, מָא ch.=h. מָה, 1) *what?* Targ. O. Gen. XXXI, 26 ed. Berl. (mostly מָה, q. v.). מָא אִם, contr. מָאִם *what* (will happen) *if?, suppose, perhaps*. Targ. O. Gen. XVIII, 24 מא אם ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מאים); a. fr.—מָא דֵּין, contr. מָדֵּין, מַדֵּין *what is this?, why?* Targ. I Kings I, 13 מא (מה) דין (ed. Lag. מדין; h. text מדוע). Targ. Jer. XII, 1. Targ. O. Gen. XL, 7 (some ed. מַה דֵּין); a. fr.—2) *how!* Ib. XXVIII, 17 (ed. Berl. מָא, oth. ed. a. Y. מַה).

מאגניות, Pesik. R. s. 33 אחד עשר מ׳, a corruption, prob. for אחת עשרה אוֹתִיּוֹת, v. אוֹת II.

מְאֹד m. (b. h., v. Schr. KAT[2], p. 564) *much;* (adv.) *very*. Ber. IX, 5 (ref. to מאדך Deut. VI, 5) . . בכל מדה ומדה . . הוי מודה לו במ׳ מ׳ (Ms. M. a. Y. ed. מ׳ מ׳; Bab. ed. 54[a] במ׳ מ׳ omitted) whatever measure he may measure out to thee, give thanks to him very, very much. Ab. IV, 4 מ׳ מ׳ הוי וכ׳ be exceedingly lowly in mind (humble).

מַאְדִּים m. (אֲדֹם) *the planet Mars*. Gen. R. s. 10. Sabb. 129[b], v. זֵוּאִי I; a. e.

מֹאזְנַיִם *scales*, v. מוֹזְנָא.

מְאָה (b. h.) *one hundred*. Tosef. Ber. VII (VI), 24 מ׳ מצות one hundred religious acts. Ib. 8; a. v. fr.—Pesik. Vattom., p. 131[b] מ׳ חסר שתים ninety-eight; a. fr.—*Du.* מָאתַיִם. Ex. R. s. 23; Mekh. B'shall., s. 6. Macc. I, 2. Keth. I, 2, v. פְּתוּבָה; a. fr.—*Pl.* מֵאוֹת. Macc. 23[b]; a. fr.

מְאַת ch. same. Targ. Gen. V, 3, sq.; a. fr.—*Du.* מָאתַיִן, מָאתָן. Ezra VI, 17.—Targ. Gen. XXXII, 15; a. fr.—*Pl.* מַאֲוָתָא, מָאָוָן, מַאֲוָתָא. Targ. II Sam. XVIII, 4 ed. Lag. (ed. מאתן; corr. acc.). Targ. I Sam. XXIX, 2.—Targ. O. Ex. XVIII, 21 מַאֲוָתָא ed. Berl. (oth. ed. מָאָוָן; Y. מַאֲוָן); a. fr.—Y. Kil. IX, 32[b] bot. תלת מ׳ צומין three hundred fasts; Y. Keth. XII, 35[a] bot. מאתן (corr. acc.). Y. Naz. V, end, 54[b] תלת מ׳ נזרין three hundred Nazarites; תשע מ׳ קרבנין nine hundred sacrifices; (Y. Ber. VII, 11[b] bot.; Gen. R. s. 91 תשע מאה, תלת מאה); a. fr.

מָאוֹז* (or מַאֲזָן) m. (Arab. *mawz*) *the fruit of the wild Strawberry-tree* or *Arbutus* (v. Löw Pfl. p. 334; Sm. Ant. s. v. Arbutum).—מי מ׳ the juice of the wild Strawberry, used for adulterating honey. Koh. R. to VI, 1; IX, 13 Var. in Lonzano (ed. מָאוֹס, מאיס, מאים); Tosef. B. Bath. V, 6 מאון ed. Zuck. (corr. acc.; Var. מעירין, read: מַעֲוָוִין); Sifra Vayikra, Ḥoba, Par. 12, ch. XXII; Yalk. Lev. 479 מעירין (corr. acc.).

מאום, Y. Ab. Zar. V, 44[d] bot. לאמאום=לְמ׳, v. אֲמָאוּס.

מָאן, v. מְאָה.—[Tosef. B. Bath. V, 6 מאון ed. Zuck., v. מָאוֹז.]

מָאֹס or מָאַס, Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מָאוֹז.—[Part. pass. of מָאַס, q. v.]

מְאוֹסָה, מְאוֹסָא, v. מִיאוּסָא.

מָאוֹר m. (b. h.; אוּר) 1) *luminary, light*. Ber. VIII, 5 Beth-Shammai reads שברא מאור האש (Blessed be &c.) who created the light of fire; Beth Hillel מְאוֹרֵי הָאֵשׁ בורא the Creator of the lights (colors) of fire. Tosef. ib. VI (V), 6 they differ על חב׳ וכ׳ as to the order of the benedictions over light and over spices; Ber. 52[b]; Pes. 103[a]; a. fr.—מ׳ עינים *eye-sight*. Ib. 62[b]. Y. Taan. IV, 68[d] top.—Ḥag. 5[b] (euphem.) ומ׳ עינים הוא he is *blind* (cmp. נְהוֹרָא).—Ber. 17[a] במ׳ תורה . . . . עיניך may thy eyes shine through the light of the Law. Midr. Till. to Ps. CXIX, 135 במ׳ פנים with a shining face (benevolence); a. fr.—*Pl.* מְאוֹרוֹת; constr. מְאוֹרֵי. Ber. 52[b] חרבה מ׳ יש באור there is a com-

bination of lights (colors) in the artificial light. Ib. פלוגי מאור ומאורר they differ as to (saying in the benediction) *maor* or *m'oré*, v. supra. Meg. IV, 6 כל שלא ראה מ' מימיו he who has never seen the luminaries (born blind). Ber. 12a (closing formula of a morning benediction) יוצר המ' the Creator of the luminaries; a. fr.—2) *light-hole, opening, window.* Ohol. XIII, 1 העושה מ' בתחילה he who leaves an opening (in the wall) from the start (when building). Tosef. ib. XIV, 1 פתח ששאו למ' an opening which one made to serve as a window; הגיפו למ' if he filled the window up. Sabb. XXIV, 5; a. fr.

מְאוֹרָע m. (אָרַע I) *event, occasion.* Sifré Deut. s. 1; Yalk. ib. 792 נקראו על שם המ' they were named from a certain event which occurred there. Gen. R. s. 37, end היו מוציאין שמן לשם המ' they passed (invented) names referring to events (instead of to genealogy). Y. Taan. I, 63d bot. לפי המ' . . . לפי הזמן according to the season, according to the needs of the occasion. Sabb. 24a ואומר מעין המ' and insert words (in the prayer) corresponding to the needs of the occasion; (Tosef. Ber. III, 10, sq. מוּרָע ed. Zuck., Var. מאורע); a. fr.

מְאוּשְׁכָּן, מאושבן, v. אֲשַׁךְ.

מְאוּזְנָן, מאוזנון, v. מֹאזְנַיִם.

מֹאזְנַיִם, מאזנים m. du. (b. h.; אָזַן) 1) *balances.* Ab. II, 8, v. פֶּה. Pesik. R. s. 20 מעשיו שקולים במ' his deeds are weighed on balances; a. fr.—2) *Libra,* a sign in the Zodiac. Ib. Yalk. Ex. 418; a. e.

***מְ', מְאָחָא** m. collect. n. (אחי) *harmonious singers, chorus.* Targ. II Esth. I, 2, beg. איך מ' דיהיב וכ' (Var. איך מודה ויהיב) like a chorus that renders praise &c.

מְאָחָא, v. מַחֲא.

***מְאָחוּי** m. (אָחָה; cmp. מָחֵי) = אִרְחוּי, *seam* made by stitching together the rents of a garment after mourning time. Treat. S'mah. ch. IX.

מַאי (= מא חי) *what?; why?* Ber. 2a מ' שנא דתני וכ' what does the change in putting evening before morning mean?, i. e. why does the redactor of the Mishnah put &c.? Ib. ומ' מאי דהאי וכ' and whence is it proven that this &c.?—Ib.b ומ' וטהר and what does *v'taher* mean? Ib. מ' ואומר why this *v'omer*, i. e. why is another citation required? Ib. 3b, a. fr. מ' לאו, v. לָאו. Ib., a. fr. מ' נעמא, v. נַעֲמָא. Hull. 107b מ' הוי . . . וכי נוגע and even if one touch the other, what of it? Ib. אמ', v. אֲמַאי. Gitt. 56b אסווהא מ' הרא . . . those remedies (mentioned before) which cured R. Z.,—what are they? Pes. 3b מ' האי דקמן what does this (case) before us mean? Snh. 39a מ' האי what does this (sigh) mean?—Pes. 9a, a. fr. האי מ', v. הַאי; a. v. fr.—In Talm. Y. also מַי, מַיי. Y. Ber. VI, 10b; ib. III, 6b bot., v. פְּדוּיָן; a. fr.

מָאִים, v. מָא. [Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מְאוּם.]

מָאִין m. pl. = מַיִן, *water.* Targ. II Chr. XXXII, 4; a. e.

מְאִינָן, Pesik. R. s. 33 מ' ר' ר' אומר (Y. Sabb. II, 4d bot. מירנן), corrupt. of יאנטירנן, v. אלטרנן.

מְאִיס, Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מָאוּם.

מָאִיס (v. מָאַס) *to be sticky, soiled; to be repulsive* (cmp. זהם). Targ. Ps. XXXVIII, 6 (Ms. אירתימסרו, v. מָסַר).—B. Kam. 18a מ' בלישא (not דמאוס), v. וזס.—Part. מָאֵיס. Targ. Ps. LVIII, 9 (ed. Wil. מָאֵס, read מָאֵס).—Keth. 63b מ' עלי he is repulsive to me. Yoma 63b משום דמ' because it is offensive (on account of blemishes).—Ber. 50b מידי דלא מ' Ms. M. (ed. מְמָאִיס) something which is not sticky (the handling of which does not create aversion); a. e.—*Pl.* מְאִיסֵי, מָאִיסֵי. Targ. Y. Deut. XXVIII, 13 (opp. מינטלין).—Yeb. 100a משום דמ' because they (the uncircumcised and the unclean) are rejected on account of their physical condition; a. e.—Lam. R. to III, 45 (transl. סחי ומאוס, ib.) מְאִיסָלָא פְּסִילָא loathsome, outcasts, v. פְּסִילָא.

Ithpe. אִתְמְאִיס *to become repulsive, to decay.* Ber. 50b, v. supra. Pes. 28a חמין דמתמאיס Ms. M. 1 (Ms. M. 2 דמאיס; ed. דְּמִתְמְרִיס) leavened matter which decays in course of time; ib. ע"א דלא מתמאיס Ms. M. 1 (Ms. M. 2 מאיסה; ed. מְמֻרְסָה, v. Rabb. D. S. a. l. note) an idolatrous object which is not subject to decay.

מְאִיסָה f. (מָאַס) *rejection, contempt; use of the verb* מָאַס. Lam. R. to V, 20; Pesik. R. s. 31; Yalk. Is. 332. Lam. R. to V, 22 (ref. to מאס ib.) אם מ' לית היא סבר וכ' if it be a rejection, there is no hope (of a reconciliation), but if it be anger, there is hope.

מְאִיסוּתָא f. (מְאִיס) *repulsiveness.* Men. 69a משום מ' Ms. R. (ed. דמאיסותא) is it on account of repulsiveness (that they must not be used for offerings), and when they have been sown, their repulsiveness is gone, or &c.?

מְאִיר pr. n. m. *Meïr,* esp. R. M., a renowned Tannaï disciple of R. Akiba and of Elisha ben Abuya (v. Fr. Darkhe Mish., p. 154, a. אֱלִישָׁע). Erub. 13b מ' שמו ר' אלא ר' מיישא שמו (v. Rabb. D. S. a. l. note) his name was not R. M. but R. Maysha. Hor. 13b, v. אַחֵר. Gen. R. s. 9 a. fr. בתורתו של ר' מ' in R. M.'s copy of the Pentateuch. Hull. IV, 4; a. v. fr.

מְאִירְתָּא, מֵאִירְתָּא, v. sub מְאִיר.

מַאישָׁא, v. מֵישָׁא II.

מָאִית, v. מוּת.

מָאַךְ, v. מוּךְ.

מְאַךְ ch. (v. מוּךְ) *to sink; to be humbled.* Targ. Jud. VI, 6. Targ. Is. II, 9. Ib. XXV, 5 רְמָאֲכִין (ed. Ven. רָמָ; ed. Wil. רמאסון, corr. acc.). Ib. XXIX, 4; a. fr.

Af. אַמְאִיךְ 1) *to lower, humble.* Ib. LI, 23; a. fr.—Targ. Ps. XLIV, 20 אַמְאַכְתָּ Ms. (ed. אַמַכְתָּ, v. מוּךְ).—2) *to lower one's self, bow down.* Targ. Is. l. c.

Pa. מָאֵךְ, מָאֵיךְ *to lower, humble.* Ib. XXV, 5. Ib. XXVI Levita (ed. *Af.*). Targ. Job XVII, 13. Targ. Ps. CXLVII

Ms. (ed. מַכִּיךְ, v. מָכַךְ). Targ. Prov. XXIX, 11 ed. Wil. [read:] מְאַבֵּה lowers it (appeases the fool's anger), v. חֲשֵׁב.

מָאבָא, v. מָבָא.

מַאֲכוֹלֶת f. (אָכַל) 1) *louse.* Nidd. 14ª. Ib. 52ᵇ. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 21; Sabb. 12ª; a. fr.—*Pl.* מַאֲכוֹלוֹת. Y. Nidd. II, 49ᵈ bot. (ed. Krot. sing.).—2) *wood-worm.*—*Pl.* as ab. Y. Taan. IV, 69ᶜ אינן עושין מ׳ do not produce worms (are never worm-eaten); Lam. R. introd. (R. Z'era) לֶת .... (sing.).

מַאֲכָל m. (b. h.; אָכַל) *food; meal; meal-time.* Sabb. 10ª; Pes. 12ᵇ מַאֲכַל לודים, v. לוּדִים. Ber. 40ª עד .... אסור שיתן מ׳ לבהמתו a person is forbidden to eat before giving food to his animal. Taan. 20ª מ׳ אדם food fit for human beings; a. fr.—[Y. Ḥag. II, end, 78ᶜ אפי׳ מ׳ אפי׳ כסות, read: אפי׳ מובל אפי׳ כפות, v. יָבַל.]—*Pl.* מַאֲכָלוֹת. Gen. R. s. 20 שתהא אוכל מ׳ כאדם that thou shouldst eat food like human beings; (Tosef. Sot. IV, 17 מצדנים, Var. מאכל אדם).

מַאֲכֶלֶת f. (b. h.; אָכַל) [*preparing food,*] *slaughtering knife.* Gen. R. s. 56, v. פָּשַׁר I. Pirké d'R. El. ch. XXXI. Pesik. R. s. 40. Gen. R. l. c. בזכות אותה המ׳ through the merit of (taking up) that knife (Gen. XXII, 10).

מאכסני, Targ. Prov. XXIV, 25, v. מַכְסָנָא.

מָאלָא, m. (אָלַל) *spy.*—*Pl.* מְאַלְלִין, מְאַלְלָיָא. Targ. Josh. II, 1. Targ. O. Num. XXI, 2; a. fr.

מָאמֵל, Tosef. Maasr. I, 7 ed. Zuck., v. מָמֵל.

מַאֲמָר m. (b. h.; אָמַר) 1) *command, order.* Ab. V, 1 וכי לא נברא העולם אלא במ׳ אחד וכ׳ could not the universe have been created by one divine command?—Meg. 21ᵇ; R. Hash. 32ª בראשית נמי מ׳ הוא the first verse of Genesis is also to be considered a command. Gen. R. s. 4 תלוים במ׳ ... המים the upper waters are suspended (in the air) by a divine ordainment; Taan. 10ª.—Sabb. 63ª העושה מצוה כמַאֲמָרָהּ who executes a divine command as it has been ordained; a. e.—*Pl.* מַאֲמָרוֹת. Ab. l. c. בעשרה מ׳ וכ׳ the world was created by ten divine orders (counting nine ויאמר in Gen. ch. I, and the first verse, v. supra).—2) *word,* esp. *maămar, the Yabam's betrothal* (v. בָּעַל) by word of mouth, contrad. to the consummation of marriage (בִּיאָה). Yeb. II, 1 עשה בה מ׳ if he betrothed her to himself; Y. ib. 3ᶜ אי זהו מ׳ וכ׳ היא מ׳ what is a *maămar* with regard to a *Y'bamah*? Saying, 'Be betrothed unto me', while handing to her money or money's worth. Ib. מ׳ גומר betrothal consummates the *yabam's* marriage (carrying with it all the legal consequences of his marriage), v. גָּמַר; a. v. fr.

מַאֲמָרָא, constr. מַאֲמַר ch. same, *word, sentence.* Targ. Prov. XVI, 24. Targ. Cant. V, 13; a. e.—*Pl.* מַאֲמָרַיָּא, constr. מַאֲמָרֵי. Targ. Prov. IV, 5 (ed. Lag. מַאֲמָרַיָּה דִּ־).

מָאַן, *Pi.* מֵאֵן (b. h.; v. אֵין) *to deny, refuse,* esp. 1) (of a woman betrothed in childhood, on arriving at majority) *to protest against, to annul one's marriage.* Yeb. XIII, 1 אין מְמָאֲנִין אלא ארוסות only betrothed (not married) women may have their obligation cancelled. Ib. מְמָאֶנֶת והרא קטנה וכ׳ she may protest (have her marriage cancelled) even while yet a minor, and even four or five times in succession. Ib. 2 איזו ... שצריכה למָאֵן what minor is bound to make declaration (before leaving her husband)? —Ib. 4 המאנת באיש וכ׳ if a woman refuses her husband by declaration, he is permitted to marry her kindred (who otherwise would be forbidden to him); a. v. fr.—2) *to advise a protest.* Eduy. VI, 1 שמְמָאֲנִים וכ׳ that the court eventually advises women married as minors to protest; Nidd. 8ª; Ber. 27ª.—V. מְיָאֵן.

מאן (cmp. מָאן) *who?, what?, which?;* (relat.) *who, which.* [Targ. מַן.] Sabb. 57ª, a. fr. מ׳ דכר וכ׳, v. דְּכַר I. Yeb. 107ᵇ מ׳ לא הודו לי who is meant by 'they did not agree with him'? Ib., a. fr. מ׳ תנא who is the authority for the law just quoted?, i. e. whose opinion is here represented?—Ḥull. 50ª אמר מ׳ דהו somebody said; Bets. 27ª; M. Kat. 22ª; (Nidd. 48ª ר׳ זירא). Y. Kil. IX, 32ᵇ פוק חזי מ׳ בעי וכ׳ go out and see who it is that wants thee outside (an intimation of a teacher's displeasure); Gen. R. s. 33 (some ed. מַן). Ber. 30ᵇ; Ḥull. 7ª חזי מ׳ גברא וכ׳ see how great a man gives testimony about him. Y. Maas. Sh. II, 53ᵇ bot. מ׳ דאמר וכ׳ according to him who says &c.; a. v. fr.—V. מַן.

מָאנָא, מָן, מָאנָא, מָאן, מָאן m. (v. preced.) [*thing,*] 1) *vessel, utensil.* Targ. Ps. II, 9. Targ. Lev. XI, 33; a. fr. (interch. with מָן).—B. Kam. 17ᵇ מ׳ חבירא חבר it was a broken vessel he broke. Ib. בתר חבר מ׳ אזלינן we judge by the final cause by which the vessel was broken; a. v. fr.—*Pl.* מָנִין, מָאנִין, מָאנֵי, מָנִ׳. Targ. Ex. XI, 2; a. fr.—Sabb. 105ᵇ חבר מ׳ חבירו broke broken vessels (pretending to be angry); a. fr. —2) (cmp. כְּלִי) *garment, dress.* Ib. 113ᵇ; Snh. 94ª קרי למָאניה called his dress (garments) &c., v. כָּבַר I; B. Kam. 91ᵇ למאני (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l.).—B. Mets. 47ª במ׳ דכשר למקני ביה (symbolical possession has been given) by means of a garment fit for the purpose; a. fr.—*Pl.* as ab. Ber. 6ª. Y. Kil. IX, 32ᵇ top; Y. Keth. XII, 35ª top מָאנוֹי, v. בְּזַז; a. fr.—3) (=h. קַנְקַן) [*handle,*] *coulter of the plough.* B. Mets. 80ª.

מָאַס (b. h.; cmp. מסס) [*to melt, faint,*] (with ב) *to be tired of, loathe;* (with accus.) *to cast away, reject.* Ber. 8ª אין הקב״ה מוֹאֵס בתפלתו וכ׳ the Lord never tires of the prayer of assemblies. Sifra B'ḥuck. ch. III, Par. 2 מואס באחרים despises others (for being his betters); (ib. מואס באחרים, corr. acc.). Tanḥ. Mishp. 11 כבר מָאַסָן וכ׳ their god has rejected them; Ex. R. s. 31. Ib. אמת שמָאַסְתָּ וכ׳ is it true that thou hast rejected thy son?; a. fr.—Part. pass. מָאוּס, f. מָאוּסָה; pl. מָאוּסִים, מְאוּסִין; מְאוּסוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 (play on כמס, Deut. XXXII, 34) כמוס למאוסים reserved for the rejected (nations; differ. in Sifré Deut. 324). Der. Er. ch. II חמ׳ בעיניהם those who are despised in their own eyes (think little of themselves); a. e.

Nif. נִמְאַס *to be repulsive, loathsome; to be rejected.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 44) ... וכי שלא נִמְאַסוּ ושלא נגעלו .. what has been left to them so that (it might be said) they were not cast away and loathed?; Yalk. Lev. 675 (corr. acc.). Ḥag. 5ª וכ׳ and be-

comes loathsome (creates aversion to his neighbor).—V. מִיאוּס.

מְאַס, ch. same. Targ. Y. Lev. XXVI, 44; a. e.—V. מְאִיס.

Ithpa. אִתְמְאַס *to melt, faint.* Targ. Ps. LVIII, 8 Ms. (ed. יִתְמְסוֹן).

Ithpe. אִתְמְאִיס, v. מְאִיס.

מָאַס m. (preced.) *rejection, contempt.* Lam. R. introd. (R. Abba 2) מָאֳסָהּ שֶׁל תּוֹרָה the contempt of the Law; (Y. Ḥag. I, 76^{c} על מאסם בתורה).

מְאַסָּא m. (אִסֵּי) *healer.* Targ. Job XXXI, 18 Var. Ms. (ed. מְאַסְּיָא, Ms. מְאַבָּא).—*Pl.* מְאַסֵּין, constr. מְאַסֵּי. Ib. XIII, 4 מְמָאַסֵּי (not מְמָאַסֵּי).

מאסאסה, v. מַסָּאסָא.

מְאַסְיָא, מָאסַיָּא, v. מְאִיס.

מאספומיא, v. אִסְפַּמְיָא.

מַאֲפָה f. (b. h.; אָפָה) *something baked, batch.* Men. V, 9 מַאֲפֵה כּוּפַּח, v. כּוּפָּח. Erub. VII, 10 אפי׳ מ׳ סאה והיא פרוסה even a batch of a S'ah but consisting of broken pieces; Y. ib. VI, 23^{d} top. Ab. Zar. 35^{b}, v. פּוּרְנִי.

מַאֲפֵי ch. same. Targ. O. Lev. II, 4 ed. Berl. (oth. ed. פָּה . ., פָּה . .).

מַאֲפֵל m. (b. h.; אָפֵל) *darkness.* Tanḥ. B'midb. 2 לא אני ... מַאֲפֵלְכֶם did I not myself illumine your darkness?

מַאֲפֵלְיָה f. (b. h.; preced.) 1) *darkness, gloom.* Yalk. Jer. 267 (ref. to Jer. II, 31) שמא .. שהיא נאה והיא ארץ מ׳ did I tell them that it was a beautiful land, and it was a land of gloom?—2) (homil.) *lateness, procrastination.* Ib. ד״א מאפילה שמא וכ׳ (corr. acc.) another interpretation; did I promise to bring you good things and procrastinate it? וראין מ׳ אלא לשון הלקשה, v. הַלְקָשָׁה; Tanḥ. B'midb. 2; Masé 9; Num. R. s. 1; s. 23; Yalk. Num. 683.

מָאָר, מָאֳרָא *lord*, v. מַר IV.

מָאֵר, מָאֵרֶת f. (b. h.; אָרַר) *curse, evil; decrease, destruction*, opp. בְּרָכָה. Ber. 20^{b} תבא מ׳ וכ׳ curse (poverty) will come upon him &c.; Y. Dem. II, 22^{d} bot.; Y. Peah V, end, 19^{a}. Y. Snh. X, 28^{b}; ib. 29^{d} נשלכה בהן מ׳ (not ושלכה) curse (poverty) was given power over them. Tanḥ. B'resh. 11 מה אנו מולידות לְמ׳ why should we give birth for curse (to see our offspring perish)?; Gen. R. s. 23. Ib. s. 34.—Sifra Thazr., Par. 5, ch. XIV (ref. to מאֵרת, Lev. XIII, 51) תן בו מ׳ וכ׳ put a curse on it (the garment) that no use be made thereof. Bets. 15^{b} חללו בעלי מ׳ these (being the last to leave) are poor men. Tosef. Kidd. I, 11 תהא לה מ׳ (Var. מורא) she will be cursed; a. fr.—*Pl.* מֵארוֹת, מֵארֵי. Tosef. B. Bath. VI, 2 עשר מ׳ למאה (ed. Zuck. מרים למאה) ten *spoiled* (bitter) pumpkins out of each hundred.

מַאֲרוֹפָה* f. (ארף, dial. for גרף or חרף; v. מַגְרֵפָה, a. חָרוֹפָה) *shovel, rake.*—*Pl.* מַאֲרוֹפוֹת. Shebi. V, 4 ed. (Ms. M. חֲרוֹפוֹת).

מָאֲרֵי, v. מַר IV.

מָאֲרִי pr. n. m., v. מָרִי.

מַאֲרִיסָא m. (אָרַס) = אֲרִיסָא, *tenant.* Lev. R. s. 5, end דוד מ׳ טבא הוה David was a smart tenant (that knows how to persuade the landlord to reduce the rent).

מָאַרְכָן = מָה אַרְכָן. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1, v. אַרְכָן II.

מָאָרַע m. (מְאוֹרָע I, v. אָרַע) *that which is struck against, object of attack, mark.* Targ. Job VII, 20 (h. text מִפְגָּע).

מָעֲרָא, מָאֲרָא, constr. מְעָרֵי, מְאָרֵי, מָעֵי, מ׳, m. (אָרַע II) *holy convocation, festival.* Targ. O. Lev. XXIII, 3; 8 מָעֵי, מָעֲ׳ ed. Berl. (oth. ed. מֵיעֵי); Y. מָא׳; a. fr.—*Pl.* constr. מֵאָרְעֵי, מֵעֵי. Ib. 4; a. fr.

מָאשֵׁי, v. מְשֵׁי.

מָאתָא *town*, v. מָתָא.

מָאתַן, מָאתֵן, v. מְאָה.

מַבְּאנָא, v. מְבַרְיָנָא.

מַבְגַּי, מַבְגַּאי pr. n. m. *Mabgay*, a Samaritan name. Macc. 11^{a}; Gen. R. s. 80 (מגבאי), v. גְּזַר.—Erub. 64^{b}; Tosef. Pes. I (II), 27 מ׳ שמני my name is M.

מַבְדַּתְנָא m. (בְּהַת) *causing shame, degenerate.* Targ. Prov. X, 5; XVII, 2; a. e.

מָבוֹא, pl. מָבוֹאוֹת, v. מָבוֹי.

מְבוֹאָה m. ch.=h. מָבוֹי. Erub. 15^{a}. B. Bath. 21^{b} בר מ׳ the inmate (of a building) in an alley. Keth. 77^{b} החיא מ׳ (fem.).

מָבוֹג pr. n. m. *Mabog.* Zeb. 9^{b}.

מָבוֹי m. (b. h. מָבוֹא; בּוֹא) *entrance, gate*, esp. *entrance to a group of buildings, alley, lane.* Erub. I, 1 מ׳ שהוא גבוה וכ׳ an entrance the joist over which lies higher than &c. Ib. 8^{b} המשוי כגדל מ׳ an alley formed like a polyp (with side entrances beside the main gateway). Tosef. ib. I, 2 מ׳ שיש לו צורת פתח an alley which has the shape of a gate (archway); a. fr.—*Pl.* מְבוֹאוֹת (fem.). B. Bath. 21^{b} בני מ׳ inmates of the same alley. Y. Ber. II, 4^{b} top מ׳ המטונפות filthy alleys; a. fr.

מַבּוּל m. (b. h.; נָבַל; v. Friedr. Del.Proleg., p. 122) *decay, destruction.* Gen. R. s. 100 מפני המ׳ in order to accelerate the decay (of my body in the ground; Midr. Haggad. המוחל). Snh. 108^{b} מ׳ של אש a destruction by fire; מ׳ של מים by water; Gen. R. s. 39. Tosef. Taan. III (II), 1 מ׳ של כל בשר a destruction of all flesh (flood, Gen. IX, 11); מ׳ של בשר ed. Zuck. (Var. מ׳ של יחידים) of individuals; ib. זה הוא מבולו

this (drowning) is his *mabbul* (v. infra); מ' של דבר an epidemic.—Esp. (חמי) *the flood* of Noah's days. Snh. X, 3, v. דור. Gen. R. s. 31 אנשי חמי' the men of the flood-period; a. v. fr.

מַבּוּלָא ch. same. Targ. Hab. III, 6; a. e.—Gen. R. s. 33 במ' ... לא טפת Palestine was not submerged during the flood; Cant. R. to IV, 1. Gen. R. s. 32, v. טוּהַ ch.; a. fr.

מַבּוּעַ m. (b. h.; נָבַע) *well, spring.* Koh. R. to XII, 7 (ref. to Koh. ib. 6) כדו של ... על מבועו וכ' the (drawing) pitcher of Barukh over the well (of prophecy) of Jeremiah: כדו ... על מבועו של ברוך the (pouring) pitcher of Jeremiah over the well (of inspiration) of Barukh; Lam. R. introd. (R. Josh. 2).—*Pl.* מַבּוּעִין, מַבּוּעִים. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1; Yalk. Ex. 257; a. e.

מַבּוּעָא, מַבּוּעַ ch. same. Targ. Jer. XVIII, 14 (ed. Wil. מַבּוּעֵי *pl.*). Targ. Prov. XIV, 27; a. e.—Y. Ab. Zar. V, 44^{d} הא מ' וכ' the well is before thee, drink! (i. e. do what you please, I shall not assist you). Y. Dem. I, 22^{a} top לית מַבּוּעָן וכ' our well does not supply us.—*Pl.* מַבּוּעִין, מַבּוּעֵי. Targ. O. Ex. XV, 27. Targ. Is. XLIX, 10; a. e., v. supra.—[Targ. Ps. CIV, 6 מבועין Ms., v. מְבַזְעָא.]

מַבּוֹרָא m. (v. מַיְבָרָא) *ferry-man.* Hull. 94^{a} מַיבּוֹרִין (not מבוריה) our ferry-man, v. פְּרִיס ch.

מְבַזְעָא m. (בָּזַע) *shred* of a garment.—*Pl.* מְבַזְעִין. Targ. Ps. CIV, 6 (Ms. מבועין).

מְבִינָא m. (= מִילְבִינָא; ל rejected as in מְקַח, fr. לָקַח, cmp. מַסְקָנָא fr. נָסַק; v. לָבַן II) *broom.* Targ. Is. XIV, 23 (some ed. incorr. מכ').—Gen. R. s. 79 end אימרת אשאיל לי מְבִינָיךְ וכ' (not מבניך) wanted to say, Lend me thy broom, and she said, Lend me מַטְאֲטֵיךְ; [Y. Meg. II, 73^{a} bot. אלבינא; correct etymol. s. v. אַלְבִּינָא].

מְבַלְבְּלִיתָא, v. בִּלְבֵּל.

מבלוגה, מבלוגא, v. זַבְלִינָא.

מַבְלַעְתָּא f. (בָּלַע) *the uppermost part of the gullet.* Hull. 43^{b}, expl. תורבין הווּשט.

מבניך, מבניך, v. מְבִינָא.

מַבְסִימָא pr. n. m. *Mabsima.* Y. Maasr. V, end, 52^{a} מנחם בר מ'.

מבססין Ar., v. מוֹסְסִים.

מַבַּסְרָנָא m. (בְּסַר I) *despiser; haughty.*—*Pl.* מְבַסְרָנַיָּא. Targ. Ps. LXVIII, 17. Ib. CXXIII, 4.

מַבָּעָא, מַבַּע (מְבָ') v. בְּעָא.

מַבְּעָה, v. בְּעָה.

מְבָעִיר, v. בְּעַר. [Tosef. B. Kam. IX, 1 ויהמבעיר, read with ed. Zuck. והמבעה.]

מַבָּרָא m. (= מיבראּ; עָבַר) *ferry, ford, crossing board.* Hull. 94^{a} עבר במ' was crossing on a ferry-boat; Keth. 105^{b} חוה יתיב במ' וכ' on a board (cmp. גַּמְלָא). Hull. 95^{a} was sitting by the ford of &c., v. אִרְשְׁתַּעֵית. Ib.^{b} ברדיק במ' made the readiness of a ferry-boat a foreboding test (whether it was auspicious to undertake the journey).

מַבָּרַחַת f. (בָּרַח) *a woman making an assignment before marrying in order to exclude her husband from the right of inheritance.* Keth. 79^{a} שטר מ' the document of assignment. B. Bath. 150^{b} מ' צריכה וכ' a *mabraḥath* must assign all her belongings. Ib. 151^{a} מ' קני (sub. שטר) an assignment of a woman &c. gives possession to the assignee (although it is merely formal); a. e.

מַבְרֵי (מְבָ') f. (inf. *Af.* of בְּרָא) *strengthening food* (v. הַבְרָאָה). Targ. Ps. XLII, 4 (ed. Wil. מ').

מברין, Y. Hall. I, 58^{a} top, ed. Krot., v. מכרין.

מַבְרַכְתָּא pr. n. pl. (v. next w.) *Mabrakhta*, a caravan station and market near Maḥoza. Erub. 47^{b} דכרי דאתו למ' rams that came to M. (on a Holy Day). Ib. בני מ' the inhabitants of M.; ib. 61^{b}. Keth. 10^{a}, v. חֲבַט.

מַבְרַכְתָּא (מַבְרֵכְתָּא) f. (בֶּרֶךְ; cmp. Gen. XIV, 11) *a caravan* (of camels). Y. Keth. XIII, 35^{d} top מ' חירתה עוברת a caravan passed (Shiloh); Y. Sot. I, 17^{a} top; Gen. R. s. 85 מ' ... בבאר שבע.

מְבַשְׁקְרָנָא m. (בִּשְׁקֵר) [*what is known by searching,*] *innermost, true nature* (corresp. to b. h. חֶקֶר).—*Pl.* מְבַשְׁקְרָנֵי. Targ. Job XXXVII, 16 (h. text מִפְלְשֵׁי, cmp. פָּלַשׁ I).

מַבְּתוּתָא, מַבְתָּא f. (בּוּת) *night-lodging.* Targ. Jer. XIV, 8 (some ed. מַבָּתָא). Targ. Is. I, 8 ערסל מ' (ed. Wil. מַבְּתוּתָא, corr. acc.; Regia מַבָּתוּתָא; some ed. מכ', corr. acc.) the hammock for night-lodging (h. text מלונה).—בֵּית מ' (בֵּי) *lodging place.* Targ. Gen. XLII, 27; a. e.—Targ. Jer. IX, 1 מְבָתָא (מַבָּתָא, constr.).

מְגָאגָא, v. מִגָּגָא.

מַגָּאנָא, v. מִגְנָגָא.

מַגְבַּאי, v. מַכְבַּאי.

מִגְבָּת f. (גָּבָה) *collection.* Y. Keth. IX, 33^{b} bot.; Y. Gitt. V, 46^{d} top במ' הדבר תלוי it (the widow's right of alimentation) depends on (ceases with) the collection of her widowhood; Y. Shebu. V, 36^{b} bot.—Y. Meg. I, 70^{b} bot.; B. Mets. 78^{b}, 106^{b}; מִגְבַּת פורים וכ' the collection for Purim must be given to the poor for the Purim festival; Tosef. Meg. I, 5 מַגְבִּית. Ib. מגבית העיר what has been collected in one town. Lev. R. s. 5 עסק מגבת צדקה לתלמידים the business of collecting contributions for the maintenance of students; Esth. R. to I, 4 מגבת תלמידים.

גַּבְיָא, מַגְבְּיָא m. (גָּבַב; cmp. Syr. מגביא coagulum, P. Sm. 2001) [*astringent,*] *alum.*—מ' גרילא (ג') (v. גְּוִילָא II) *liquid alum.* Sabb. 110^{a} (in a prescription) מ' מתקל זוזא ג' Ar. (ed. גביא, Ms. M. only מגבי; Ms. O. מגביא) alum of the weight of a Zuz. Men. 42^{b} bot. מ' גרילא (Ms. R. 2 גליא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8).

מַגְבִּילָה pr. n. m. *Magbilah.* Y. Ber. III, 6ª bot. מ׳ אחוי דר׳ אבא בר כהן; Y. Naz. VII, 56ª גבילה; Pesik. R. s. 33 אבליגה, אבליג (corr. acc.).

מַגְבִּית, v. מִגְבָּה.

מַגְבִּיתָא f. (dial. for מגפיתא; נָגַף; cmp. Sam. מגופי, Lev. XIX, 14, a. מגבי Ex. XXIII, 33; v. Fränkel Zeitschr. f. Assyriol., April 1894, p. 3) *stumbling block.* Targ. Is. III, 6 (h. text מכשלה).

מֻגָּג m. (v. next w.) *megeg*, a species of *reed.* Par. III, 9; Tosef. ib. III (II), 9; חבל של מ׳ a rope made of *m.*; Erub. 58ª.

מָגַג (cmp. מוּג) *to soften, dissolve, steep.* Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top מוֹגֵג בידים טמאות you may steep (fenugrec in a lotion) with levitically unclean hands.

Hithpalp. **הִתְמַגְמֵג** *to be dissolved, melt.* Pesik. R. s. 21 (ref. to נמוגים, Ps. LXXV, 4) כבר היה העולם מִתְמַגְמֵג והולך the world would have gone on melting away; Cant. R. to VII, 1 מתגמגם (transpos.).

מָגַג ch., v. מוּג ch.

מְגָגָא m. (preced.) *solution, maceration.*—*Pl.* מְגָגֵי. Pes. 107ª שיכרא בר תליסר מ׳ Ar. (ed. מגני, Ms. M. אגני; Ms. M. 2 מְגָאגֵי; Ms. O. מגאני) a date beer of thirteen solutions (the same water poured over thirteen basins of crushed dates in succession).

מֶגֶד m. (b. h.; נָדַר, as מָטָר fr. מָרַר; cmp. גַּד *fortune*) [*allotted gift,*] *precious goods*, esp. *fine fruit.*—*Pl.* מְגָדִים. Sabb. 127ᵇ מיני מ׳ all sorts of delicacies.

מִיגָ׳, מָגָ׳, מִגְדָּא I ch. same, *precious ware, fine fruit.*—*Pl.* מִגְדָּנִין, מַגְדָּא, מָגְדֵי, מִיגָ׳, Targ. Job IX, 26. Targ. Y. Ex. XV, 19. Targ. Y. Deut. XXVIII, 23. Ib. XXXIII, 13, sq., v. מִגְדָּנִין. [Targ. Y. I Num. XXII, 7 מיגדין דקוסמין jewels of divination (?); Y. II אגרין *letters.*]—Men. 43ᵇ אספרמקי ומגדי spices and choice fruits.

מִיגָ׳, מִגְדָּא II f. (נָגַד), constr. מִגְדַּת, *guidance, leading string.* Targ. Hos. XI, 4 (ed. Wil. מגרת); cmp. תִּרְגְּדָא.

מִגְדִּירָה, v. מַגְדֵּרָה.

מִגְדָּל m. (b. h.; גָּדַל) *tower, turret.* Sabb. XIII, 5. Tosef. Ohol. XVIII, 5 במ׳ הנכנס... he who enters gentile lands... in a portable turret. Ohol. IV, 1, v. אָוִיר. Ḥag. 15ᵇ; Snh. 106ᵇ three hundred *hălakhoth* (about levitical cleanness) במ׳ הפורח באויר concerning a turret flying (moving) in the air (cmp. Tosef. l. c.); [oth. opin. = מ׳ העומד באויר, Ohol. l. c.; for oth. explan. v. Rashi to Ḥag. a. Snh. l. c.].—Erub. 34ª שאינו מסומר מ׳ a turret which is not fastened (which can be let up and down). Kel. XII, 3 מ׳ של בעלי רופאים וכ׳ a turret (spice chest) of private people, of physicians. Tosef. Sot. III, 10 מ׳ אנשי the builders of the Tower of Babel, v. הַפְלָגָה; a. fr.—*Pl.* מִגְדָּלִין, מִגְדָּלוֹת. Y. B. Bath. IV, 14ᶜ bot.; Tosef. ib. III, 3 חמ׳ the turrets (store closets) in bath-houses. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8, v. אֲקוּנְבִּי. B. Mets. 25ª עשויין כמ׳ Tosef. ib. II, 7 עשויות מגדלות coins piled up pyramidally; ib. מקצתן מגדלין some of them piled up; a. fr.—Esp. מִגְדָּל pr. n. pl. *Migdal, Magdala*, near Tiberias. Tosef. Erub. VI (V), 13; Y. ib. V, 22ᵈ bot.—In compounds: מִגְדַּל, e. g. מ׳ עדר, מ׳ חרוב, v. respective determinants.

מוּגָ׳, מַגָ׳, מְגַדְּלָא, מְגָדְלָא ch. same. Targ. Is. II, 15. Targ. Gen. XI, 4 (ed. Berl. בַּ׳). Targ. Jud. VIII, 9; a. fr.—*Pl.* מְגַדְּלָיָא, מוּגָ׳. Targ. II Chr. XXVI, 9, sq. Targ. Ez. XXXVIII, 20 (h. text מדרגות); a. fr.—Esp. מַגְדְּלָא מוּגָ׳ *Magdala*, v. preced. Y. Snh. II, beg. 19ᵈ ערק לדא מוגי he fled to M.; Y. Hor. III, beg. 47ª ערק בדא דמ׳ (read: לדא, sub. כנישתא) to the synagogue (and school house) of M.; ib. בדא דמ׳ he is in the synagogue of M.; Y. Snh. l. c. 20ª top בהדא מ׳; Midr. Sam. ch. VII מְגַדְּלָא צְבוּעֲיָרָא. Y. Maasr. III, 50ᶜ top. Koh. R. to X, 8 כנישתא דמ׳, v. supra; a. fr.—In compounds: מִגְדְּלָא דַּ־, מִגְדְּלָא, v. respective determinants.

מוּגָ׳, מַגְדְּלָיָא, מַגְדְּלָאָה m. (preced.) *of Magdala*, surname of several scholars. B. Mets. 25ª, a. e., v. רִיצְחָק. Y. Ber. IX, 14ª top; Y. Taan. I, 64ᵇ top; a. e.

מְגַדֶּלֶת f. (גָּדַל) 1) *child's nurse.* Lev. R. s. 36, end.—2) *hair-dresser, hand-maid,* v. גַּדֶּלֶת.

מגדן, Koh. R. to VII, 26 some ed., v. מָגִיר.

מוּגָ׳, מְגַדְּנִין m. pl. ch. (v. מֶגֶד) *precious goods.* Targ. O. Gen. XXIV, 53 (Y. דורונין, h. text מגדנות). Targ. O. Deut. XXXIII, 13, sq., v. מַגְדָּא.

מִגְדַּת, v. מִגְדָּא II.

מָגוֹ, מִגּוֹ, v. גֵּו.

***מָגוֹב** m. (גָּבַב) *rake*, an agricultural implement with many teeth, forming a sort of sieve to separate the grain from the chaff. Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6; [Ar. s. v.: a sort of *glove*, oth. expl.: reading מַגְרֵב, fr. נָגַב, *an implement for drying* the grain by winnowing].

מָגוֹג (b. h.) pr. n. gent. *Magog*, מ׳ וגוג Gog and Magog, the two allied nations, the defeat of which, it is believed, will precede the redemption of Israel (v. Ez. XXXVIII, sq.). Eduy. II, 10 משפט ג׳ ומ׳ וכ׳ the judgment of Gog and Magog in the Messianic days will last twelve months. Ber. 13ª מלחמת גוג ומ׳ the war with G. a. M. Snh. 95ᵇ; a. fr.

מָגוֹד m. (נָגַד; cmp. גּוֹד) *a frame to spread clothes on.* B. Mets. 30ª; Pes. 26ᵇ אבידה לא ישטחנה ע״ג... מ׳ וכ׳ the finder must not spread a lost object in his charge over a bed or a frame for his own use.

מְגוּיָסָא, v. מְגִיסָא.

מְגוֹסֶת pr. n. f. (?) *M'goseth.* Yeb. VIII, 4 (79ᵇ) בן מ׳ one Ben M.

מְגוּסְתָּא, v. מְגִיסְתָּא a. מְגִיזְתָּא.

מְגוּפָה f. (גּוּף I), constr. מְגוּפַת 1) *bung, stopper.* Kel. IX, 1.

Ib. X,3, v. חֻלְחֵל.—2) *the clay used for sealing wine vessels, sealing clay.* Y. Ber. IX, 13[d] bot. כדי שתשרה המ׳ so much rain that the sealing clay looks as if dissolving; Y. Taan. I, 64[b] top (not שחשרה); a. e.—3) *an air-tight vessel.* Tosef. Bets. II, 14; Y. ib. II, 61[c] bot. ב׳ מכניסין . . . . . הרי they brought the burning perfume (מוּגְמָר) into the dining room (on a Holy Day) in an air-tight vessel.

מְגוּפְתָּא ch. same, *stopper; clay-seal.* Targ. O. a. Y. I Num. XIX, 15 (Y. II פוריית). Targ. Y. ib. 9.—*Pl.* מְגוּפָתָא. Targ. Joel I, 17 מְגוּפְתָּיהוֹן (h. text מגרפתיהם!).

מָגוֹר m. (b. h.; גּוּר I) 1) *dwelling, neighborhood.* Sabb. 149[b] (expl. יגרך, Ps. V, 5) לא יגור במָגוֹרָךְ רע a bad man shall not dwell in thy neighborhood; Hag. 12[b] evil shall not &c.; a. e.—*2) *rest, stand.* Tosef. Kel. B. Kam. IV, 20 (R. S. to Kel. V, 11 מגיר).

מָגוֹרָא, מָגוֹר *neighbor*, v. מָגֵר.

מְגוּרָה I f. (b. h.; גָּרַר, v. גּוּרְנָא) *store-room; bin* for wheat, figs &c.; *reservoir.* Pes. 4[b], a. e. מ׳ מליאה פירות a store-house full of provision. Maasr. I, 8, v. עָגַל; a. e.—Tosef. Mikv. I, 17 מ׳ של דיסקוס וכ׳ (ed. Zuck. ינורס, corr. acc.) the water-reservoir of Discus in Jabneh; Y. Ter. VIII, 45[b] מְגוֹרֶת של וכ׳; Kidd. 66[b] מ׳ של דסקים. — Trnsf. (v. אֲגוֹרָה) *pericarp* of nuts, almonds &c.; *drupe.* Maasr. I, 2 nuts are subject to tithes משיעשו מ׳ from the time they form drupes; Tosef. ib. I, 1; Y. ib. I, 48[d] bot.—Gen. R. s. 18 בנה בה מגורות וכ׳ (read מְגוֹרֶת) he built in woman's body one store-room (the womb) more than in man; (Erub. 18[a] sq. כבנין אוצר).—*Pl.* מְגוּרוֹת. B. Bath. IV, 6 (67[b]) מ׳ שלמים (Ms. M. מערות) reservoirs. Kel. XIX, 7 מ׳ שבה בית תבלין.. the *drawers* in a chest. Tosef. ib. B. Kam. II, 7 חצשור מ׳ מ׳ וכ׳ a wooden spice box having *compartments* (*partitions*) without lids. Ib. B. Mets. VIII, 1 שרדה שהמ׳ שלה וכ׳ (ed. Zuck. מגרות, corr. acc.) a chest whose drawers are inside (not protruding). Yalk. Cant. 992, v. אֲגוֹרָה.

מְגוּרָה II f. (גּוּר I) *a court containing several dwellings.* Erub. 70[b] (Rashi: *a barn divided off*, v. preced.).—*Pl.* מְגוּרוֹת (or מְגוֹרוֹת) *neighborhood, neighbors.* Gen. R. s. 99; Tanḥ. Vayḥi 9, v. מְכֹרוֹת.

מגורה, Y. Sabb. XVI, end, 15[d] במ׳ דר׳ יונה, read מְגִירֵיהּ, v. מָגֵר.

מגורסי, Lam. R. to II, 22, Ar. ed. Koh., v. מָגֵר.

מְגוֹרֶרֶת f. *strigil*, v. מַגְרֵרֶת.

מְגוֹרֶת f. 1) = מְגוּרָה I, q. v.—2) v. מוֹגֶרֶת.

מְגִירְתָּא, מְגוּרְתָּא f. ch. 1) = h. מְגוּרָה II, *court, neighborhood.* Y. Sabb. XVI, end, 15[d] [read:] נפלת..במְגוּרְתֵּיהּ בב׳ a fire broke out in the court of R. J.; Y. Yoma VIII, 45[b] במְגִירוּתֵיהּ; Y. Ned. IV, 38[d].—2) *neighbor*, v. מָגֵר.

מָגוּשׁ m. *magian, sorcerer.* Sabb. 75[a]. Sot. 22[a] ה״ז מ׳ he is a magian (saying words he does not understand).

מָגוּשָׁא ch. same. Yoma 35[a] Ms. M. (ed. אמגושא). Sot. 22[a] (prov.) רטין מ׳ ולא וכ׳ the magian mumbles and understands not what he says.

מְגוּשְׁתָּא f. (preced.) *the magian's practices*, v. אַמְגּוּשְׁתָּא.

מִיגָּ, מַגְזֵרָא m. (גָּזַר) *cutting tool, sickle, pruning knife.*—*Pl.* מְגָזְרִין, מִיגָּ׳. Targ. II Sam. XII, 31 (h. text מגזרות).—Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. מזמרות, Is. II, 4) מיגזרין (corr. acc.).

מְגַזְתָּא, v. מְגִיזְתָּא.

מָגֵי, v. מוּג.

מַגִּיד m. (נָגַד) *speaker, preacher.* Pes. 52[b] (play on Hos. IV, 12 כל המידקל לו מ׳ לו (ומקלו יגיד לו whoever makes it easy for him, is his preacher.—*Pl.* מַגִּידִים, constr. מַגִּידֵי. Erub. 53[b], v. עֲלָטָה.

מגידונית, Yalk. Num. 786, read מַטָּרוֹנִית.

מגידם, Num. R. s. 4, end, v. מָגִירוֹס.

מְגִיזָתָא (מְזִיגְתָּא) pr. n. pl. (cmp. מְגִיזְתָּא) *M'gizah (Pass), Mazaca*, later Caesarea, capital of Cappadocia. Yeb. 25[b] מְגִיזַת קפוטקיא; (Y. ib. II, end, 4[b] קיסרין שבקפודקייא; Tosef. ib. IV, 5 בקפ׳ only). Y. ib. XVI, 15[d] top מג׳ של קפ׳; Tosef. ib. XIV, 5 מְזִיגַת קפ׳ (Var. מדינת; Bab. ib. 121[a] מדינת; Koh. R. to XI, 1 מדינת). Tosef. Sabb. XV (XVI), 8 מז׳ (Var. מדינת). M. Kat. 26[a] מזיגת קסרי (Ms. M. מדינת דקסרי).

מְגִיזְתָּא, v. מְגִיזְתָּא II.

מְגִיזְתָּא I, **מְגִזְתָּא** f. (גָּזַז or גּוּז), constr. מְגִיזַת, מְגִזַת, *ford, pass.* Targ. II Sam. XIX, 19. Targ. Num. XXI, 11; a. e.—*Pl.* מְגִיזָתָא, מְגִזָתָא. Targ. Y. Num. XXXIII, 45. Targ. Jer. XXII, 20; a. e.

מְגִיזְתָּא II f. (גָּזַז) *arbitrary decision.* דיני דמ׳ *the arbitration practice of untrained magistrates*, opp. to learned courts. B. Mets. 30[b] אלא (מאי) דינא דמ׳ לדידנו ed. (Ms. M. מגוסתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) what else should they have followed the practice of the arbitrators?—V. מְגִירְסָתָא II.

מְגִילְתָּא, מְגִלְתָּא, v. sub מְגִלָּ׳.

מְגִינֵּי, v. מָגֵן.

מְגִינְּא (מְגִין) מִגִּין m. ch. = h. מָגֵן, *shield, protection.* Targ. Deut. XXXII, 38 (some Ms. מָגָן, Y. ed. Amst. מְגִין); a. e.—Gen. R. s. 59, end אניס במְגִינְּיהּ he swung his shield; Yalk. ib. 107; Yalk. Sam. 156. Gen. R. s. 77, end מגיניה דידין וכ׳ the shield of the one against that of the other; a. e.—*Pl.* מְגִינְּיָא, מְגִינִּין. Targ. I Kings X, 17 (ed. Wil. מָגִנִּין); a. e.—בֵּית מְגִינְּיָא pr. n. pl. *Beth Maginnaya* (Shield-House). Kil. VI, 4 Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. בית המגיניה; Ms. M. המגניא; Tosef. ib. IV, 7 בית המגינין).

מְגִינְתָּא, v. מְגֵנְתָּא.

מַגִּיס, מִגַּס (or מַגָּס) m. (v. גָּסַס) *tray, plate.* Yoma VI, 7; Pes. V, 10 נתנן במ׳ והקטירן וכ׳ he put them (the parts belonging on the altar) on a tray and burned them &c. Ib. 65[b] אטו במ׳ גופיה מקטר להו Var. in Rashi (v. Rabb.

D. S. a. l. note 60; ed. (אטו הוא גופיה וכ׳) did he burn them on the very plate?; Yoma 67b במ׳ מקטר להו (אטו) Var. in Rashi a. Tosaf. (v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Kel. XVI, 1 המגס (ed. Dehr. המגוס; Tosef. ib. B. Mets. V, 10 קערה). Y. Yoma V, beg. 42b כף מ׳ *Kaf* (Mish. V, 1) means *plate*.

מְגוּסָא, מְגִיסָא ch. 1) same, *plate, dish*. Targ. Ps. CXXIII, 2 מודרקן . . מ׳ וכ׳ looking out for (the remnant of) a dish at the hands of their masters (in ed. Wil. our w. omitted); Targ. Y. Num. XI, 6 (not דמוריק).—Lev. R. s. 28 כיון דהוה מ׳ עליל whenever a dish was brought in; ib. וכיון דמגוסי עליל as soon as a dish of mine comes in; (Koh. R. to I, 3 תחבשילא).—*Pl.* מְגִיסָתָא, מְגִיסָתָא, מְגוּסָתָא. Targ. O. Num. IV, 7 (ed. Amst. מַגֵּי); a. fr.—Targ. Ez. XIII, 19 מגוסין דלחם (not מנ׳; ed. Lag. מְגוּסָתַיִן) plates with morsels from the tables (h. text פתותי).—Lev. R. l. c. למה מגו׳ נפקין וכ׳ why are the plates carried out without having been tasted?—2) (=Lat. *accubatio*) *dinner, banquet*. Koh. R. to I, 3 דבגין מְגִיסָתָךְ אתית that I came for the sake of thy dinner. Lam. R. to I, 1 רבתי [read:] אעלירה ועביד ליה מגיסא (or מְגִיסְתָּא) he took him into his house and prepared a dinner for him.—[Targ. Y. Ex. XXVIII, 39 מגיסי, v. גּוּס I ch.]—[Pesik. Ha'omer, p. 70a מגיסך, v. מְגִירוֹס.]

מגיסטי, מגיסטאר, v. next w.

מָגִיסְטֵר, מָגִיסְטֵיר m. (magister) *a high imperial officer* (v. Sm. Ant. s. v.). Ex. R. s. 30 קרב קיסין למ׳ put the Magister in stocks. Lev. R. s. 28 מאן דעביד מ׳ פלטין וכ׳ he who used to appoint the Magister Palatii is now to be made a bather &c.—*Pl.* מָגִיסְטְרֵי (magistri). Gen. R. s. 26 (expl. זמזמים, Deut. II, 20, v. זָמַם I) מנטרומין מגיסטי (מנדמטין מגוסטי Ms. M.; some ed. מנטרמוי בג׳; Yalk. ib. 47 מלחמה) read: מְנָסְרִין ומגיסטרי וכ׳ mensores (camp-surveyors) and magistri militum (chief commanders).

מגיסטריני, Targ. II Esth. IX, 3 (Var. מגיסטרני, מגס׳, מסטרני, מכיצטרכי) read: מָגִיסְטְרֵי m. pl. (magistratus) *officials* (h. text אחשדרפנים).

מְגוּסְתָּא, מָגִיסְתָּא I f. (v. מְגִיסָא) *tray, plate*. Targ. O. Num. VII, 13 (ed. Amst. מָגִסְ׳; h. text קערה); a. fr.—*Pl.* מְגוּסָתָא, מָגִיסָתָא. Y. Snh. VIII, end, 26c [read:] מיסב מְגִיסָתַיי מינך to steal my (silver) plate.

מְגוּסְתָּא, מָגִיסְתָּא II f. (גּוּס I) *haughtiness, violence*. B. Kam. 114a בדינא דמ׳ (Ms. M. דמגו׳; Rashi in early prints מגוש׳; oth. vers. מגוד׳; Ms. F. מגוסא read מגורא, v. Rabb. D. S. a. l. note) in a court of violence, opp. בי דוואר regular Persian courts. V. מְגִיזְתָא II.

מְגִיפְתָּא, מַגִּיפְתָּא, v. sub מַגֵּף.

מָגוֹר *rest*, v. מָגוֹר.

מָגוּ׳ (מָגֵּרָא, מָגֵר), מָגֵּרָא, מָגֵר m. (גּוּר I; v. מְגוּרָה II) *fellow-inhabitant, neighbor*. Koh. R. to II, 20; Lev. R. s. 25 אנתתיה דמ׳ the wife of a neighbor (of the old man). Y. Yoma VIII, 45b; Y. Ned. IV, end, 38d הוה מָגֵּרֵיהּ וכ׳ was a neighbor of (living in the same court with) R. J.; Y. Sabb. XVI, end, 15d במגורה (corr. acc.). Y. B. Bath. II, end, 13c הוה מגרייה וכ׳ was his neighbor in the field and in the house (living in the same court). Koh. R. to VII, 26 מ׳ ליסטיס (not מגיד) a neighbor who was a robber. Ib. מָגְרָךְ (not מגדך) our neighbor. Ib. X, 19; a. fr.—*Pl.* מָגֵּרַיִן, מָגֵּרַיָּא, מָגוּ׳. Y. Peah III, 17d top מגו׳ כל מ׳ . . . לְמָגֵּרֵיהוֹן נוכראין gentile neighbors. Lam. R. to I, 5 עבדין do all neighbors, bent on doing evil, do it to their neighbors?—Midr. Till. to Ps. XLVIII (prov.) לא כמה דאמרת . . . דאמרין מָגוֹרָיָה (ed. Bub.) go not by what thy mother says (of thee), but by what the neighbors say. Cant. R. to VII, 2; a. fr.—[Lam. R. to II, 22 מגו ביתאי ed. (Ar. מגרוסי) read: מָגוֹרֵי בֵיתַאי inmates of my house, v. קוסיטרפיזין.]—*Fem.* מָגֵּרְתָּא, מָגוּ׳. Targ. Y. II Ex. III, 22 אתית לגבי מ׳ מְגָגוּרְתָּהּ (not דָּהָה . . .).—Lev. R. s. 5, end . . שלמא עלך מָגֵּרְתִּי . . she comes to a neighbor . . . ., peace with thee, my neighbor! Ib. s. 6; a. fr.—*Pl.* מָגֵּרָתָא. Ib. s. 9 אמרין לה מָגֵּרָתָהּ (some ed. . . . תא) said her neighbors to her. Ned. 21b דאמרין מָגֵּרָתָךְ עלה דברתך וכ׳ that thy neighbors will say of thy daughter &c. Y. Sabb. III, 5d bot. [read:] ובלחוד דלא ידעין מ׳ (not מגיריית) provided the neighbors do not know it.

מָגֵּרָה, מְגֵרָה f. (b. h. מָגֵרָה; גָּרַר I) 1) *saw*. Kel. XIII, 4. Bets. IV, 3. Hull. I, 2; a. fr.—2) *plane*. Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119b, v. גָּרַר I.—[Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 1 מגירות ed. Zuck., v. מְגוּרָה I].

מְגִירוֹס, (מַגֵּרוֹס) m. (μάγειρος) *baker, cook*. Lam. R. to III, 16 אצל המגרוס Ar., v. פַּרְכוּסָא. Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Lev. 643, a. e. מְגִירְסָךְ אנא (מְגֵּרְסָךְ) I (the Lord) am thy cook (ripening thy fruits); Pesik. Ha'omer, p. 70a מגיסך (corr. acc.). Ib. כמו גרירוס read: כמגרוס. Num. R. s. 4, end מ׳ של בו״ד (not מגירם, מגידם) the cook of a human master. Y. Keth. I, 25c קול מגרוס בעיר when it was announced that a cook (or baker) was in town (Snh. 32b קול רחים).—*Pl.* מְגִירְסִין, מְגֵּרְסִין. Lev. R. s. 7; Yalk. Num. 777 מגרסין; Pesik. R. s. 16 מגרפים (corr. acc.); Pesik. Eth Korb., p. 61a.—[Lam. R. to II, 22 מגרוסי Ar., v. מְגֵּר.]

מְגִירוּתָא, v. מְגוּרָתָא.

מָגֵּרִיוֹן m. (μαγειρεῖον) *cook-shop, kitchen*. Y. Bets. V, end, 63b.

מגריית, Y. Sabb. III, 5d bot., v. מָגֵּר end.

מָגֵּרְסָא, מְגֵרְסָא, v. מְגֵרוֹס.

מְגֵרְתָּא, v. מָגֵּר.

מַגָּל m. (b. h.; perh. contr. of מִגְגָל, v. עָגַל) 1) מַגָּל קצירה or מ׳ *sickle, scythe*, an implement with indentations. Succ. 32a עקום דומה למ׳ a Lulab curved like a sickle. Y. ib. III, 53c bot. עשוייה כמין מ׳ leaves shaped (and serried) like a sickle; Bab. ib. 34a עלה שלה עגול ופיה דומה למ׳ a. e.—2) מַגָּל יד or מ׳ *an implement combining knife and saw*. Kel. XIII, 1. Hull. I, 2. Bets. IV, 3 (used for splitting wood); a. fr.—Snh. 95b מַגְלָךְ נטושה (*fem.*), v. נָטַשׁ I.

מַגָּ׳, מַגְלָא, מַגַּל ch. same. Targ. Deut. XVI, 9; XXIII, 26 (h. text חרמש).—Taan. 31a יום חבר מגל the day of breaking the *maggal* (suspending the chopping of wood

for the Temple).—*Pl.* מַגָּלֵי, מַגָּלִין. Targ. Is. II, 4; Mic. IV, 3; Joel IV, 10 (h. text מזמרות).

מַגְלָב m. (גלב, v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 567[a]) [*scraper,*] an instrument of torture, *goad* or *whip*. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52; Yalk. Gen. 69 מגלבה; (Tanḥ. Lekh. 5 שרביט).—*Pl.* מַגְלָבִים, מַגְלָבִין. Ex. R. s. 14, beg. לך וחכהו חמשים מ׳ go and give him fifty lashes. Tanḥ. M'tsora 4 כבלים ומ׳ chains and straps; Num. R. s. 13. Ib. חמשה מ׳ five *afflictions*. Ib. s. 10, beg.; Lev. R. s. 27; Cant. R. to V, 16, v. מַרְזוֹבוֹת.

מַגְלָבָא, מִגְלָבָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 3 (Var. ומגלבא, Ms. נמגלבא, corr. acc.; h. text מתג).—*Pl.* מַגְלְבַיָּא, מַגְלְבִין. Lev. R. s. 15 חמת מ׳ תלן she saw the straps hanging. Gen. R. s. 84, beg.; Yalk. ib. 140; Yalk. Job 904 מאה מ׳ one hundred lashes.

מַגְלָבַד, v. מַגְלָב.

מְגִילָה, מִגְלָה f. (b. h.; גָּלַל) *roll, scroll, volume, part of a* סֵפֶר. Treat. Sof'rim V, 9 אין עושין שמע (או)הלל מ׳ וכ׳ you must not prepare the section of *Sh'ma* or of *Hallel* as a special volume for children; Gitt. 60[a] מהו לכתוב מ׳ וכ׳, v. לָמַד; Yoma 37[b]. Gitt. l. c. תורה מ׳ מ׳ ניתנה the Pentateuch was published in sections, opp. תחומה. Deut. R. s. 8 תחלה קורא במ׳ when beginning, the student reads (the Pentateuch) in a detached scroll, opp. בספר.—Y. Shek. V, 49[a]; Yoma 38[a]; Cant. R. to III, 6 מְגִלַּת ס(מ׳)מנין a volume containing prescriptions for frankincense; a. fr.—מ׳ יוחסין, מ׳ סתרים, מ׳ מגלת אסתר, &c., v. respect. determinants.—*Pl.* מְגִילּוֹת, מְגִלּוֹת. Cant. R. l. c. היו מוסרין מְגִילּוֹתָם וכ׳ they handed over their rolls (containing the prescriptions) one to the other; (Y. Shek. l. c. את המגלה הזאת).—Esp. (ה)מְגִלָּה = מגלת אסתר, a. אֶסְתֵּר. Meg. I, 1. Ib. 19[a] נקראת ספר מ׳ the book of Esther is called a book and also a letter. Ib., sq. הקורא במ׳ הכתובה בין וכ׳ he who recites from a Book of Esther as written among the Hagiographa (instead of using a special scroll); a. v. fr.—*M'gillah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, treating chiefly of the Festival of Purim.—*M'gilloth*, the five books: Esther, Ruth, Canticum, Lamentations and Koheleth.

מַגְלוֹגְנָאָה, v. מְלוֹגְנָאָה.

מַגְלְיָנָא m. (גָּלָה) *decreer of exile*. Y. Yoma III, 40[c] top מ׳ נסוחה *kerets* (Jer. XLVI, 20) means *sweeper*, that is, he who will banish (v. Deut. XXVIII, 63).

מְגִיל, מָגִיל, constr. מְגִילַת, מָגִילַת ch.=h. מְגִלָּה. Targ. Jer. XXXVI, 2; a. e.

מְגַמֵּר, v. מוּגְמָר.

מָגֵן m. (b. h.; גָּנַן) *shield, defense*. Pesik. Ha'omer, p. 70[a,b] (ref. to ואל מצנים, Job V, 5) לא בזרין ולא במ׳ not with weapon or with shield (will he prevail); Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Job 898.—Cant. R. to IV, 4 end (ref. to אלף המגן, ib.) אלפתי דור . . . אותו המ׳ I folded together (skipped over) a thousand generations and brought unto them that shield (the Torah).—Midr. Till. to Ps. I, 5, v. גּוֹן; a. fr.—*Pl.* מָגִנִּים, מָגִנִּין. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 5) שהיו מקרקרים . . . עושין אותן מ׳ they broke down the walls of their houses and made of them defenses. Cant. R. l. c. לבניך אני נעשה מ׳ הרבה unto thy children I shall be many defenses. Gen. R. s. 44 מ׳ של צדיקים shields of the righteous (protectors of their generation by dint of their righteousness); a. e.—Esp. *Magen, the first section of the Prayer of Benedictions* closing with מָגֵן אַבְרָהָם (usu. called אָבוֹת, v. אָב). Deut. R. s. 11, beg. חוזר לתחלת מ׳ (Ber. 34[a] לראש) he must go back to the beginning of the first section. Erub. 65[a], v. פּוֹק h.—בֵּית הַמָּגִנִּין, Tosef. Kil. IV, 7, v. מְגִנָּא.

מָגְנָא, מָגָן ch. same, v. מִגֵּן.

מַגָּן, מָגָן m. (חָנַן; cmp. חִנָּם fr. חָנַן) *grace, undeserved gift*; (adv. with or without prepos.) *for nothing, in vain*. Targ. Prov. XV, 27.—Targ. Gen. XXIX, 15. Targ. Ex. XX, 7; Targ. Deut. V, 11; a. e.—Y. Bicc. III, 65[c] bot. לא מ׳ מאריך ימים it is not for nothing that he has been allowed a long life. B. Kam. 85[a] אסיא דמ׳ a physician (that will cure thee) without pay; אסיא דמ׳ כמ׳ שוי Ms. M. a. oth. (ed. incorr., v. Rabb. D. S. a. l. note) a physician without pay is worth as much as unpaid service can be expected to be, i. e. an unpaid physician is likely to be careless. Y. Snh. X, 29[a] bot. אפי׳ על מ׳ even if the curse has been pronounced gratuitously (without cause), cmp. קללת חנם s. v. חִנָּם.

מְגָנָא m. (גָּנַן) *couch*, or *couch-room*.—*Pl.* מְגָנְיָא. Targ. II Esth. I, 9 (ed. Lag. a. oth. מגניא, corr. acc.).—[Pes. 107[a] מיגנא, v. מִיגָּנָא.]

מַגָּנָה, v. מַגְנָא.

מַגְנוֹן, v. מַגְנָנוֹן.

מַגְנָיָא f. (part. Ithpe. of גָּנָה) =h. מְגוּנֶּה (v. גָּנָה), *blameworthy*; מ׳ מילתא *blemish, defect*. Gen. R. s. 60 (prov.) מילתא דאית בך מ׳ וכ׳ what blemish there be in thee, be the first to tell it; B. Kam. 92[b] מילתא דמיגַּ׳ Ms. M. (ed. גנאה).

מַגְנִיּוֹת, v. מַגְנָא.—[Mekh. B'shall. s. 2 מגניות, emend. for מגפות; read: סַגְנִיּוֹת, v. סַגְנוֹן.]

מגניסין, v. במגניסין.

מָגִנָּת, מָגֵנָּת f.=מָגֵן, *protection, defense*. Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Yalk. Gen. 76 (expl. מגן, Gen. XV, 1) אני מ׳ לך I am a defense to thee.

מְגַס or **מְגַס**, v. מִיגַּס.

מְגַסְתָּא, מגסטרני, מָגַסְטִיר, מָגוּסְטָאר, v. sub מִיגַּס.

מַגָּע m. (נָגַע) *touch, contact*. Kel. I, 1, a. fr. מטמא במ׳, makes unclean by contact. Toh. VI, 4 ספק מַגָּע טומאה וכ׳ a doubt as to having touched an unclean thing is judged in favor of uncleanness; Ab. Zar. 70[a], a. e.—מַגַּע נכרי wine touched by a gentile suspected of idolatrous manipulations. Ib. 58[b].—Ib. 69[a] חבירו מ׳ another ignorant

man's touching things kept in levitical cleanness; a. fr.—*Pl.* מַגָּעוֹת. Y. Sabb. VII, 9[d] bot., v. מַדָּה.—Constr. מַגָּעֵי. Y. Pes. VII, 34[d] bot. מ׳ זבין those unclean through contact with gonorrhoeists.

מַגְעִירִי f. (גָּעַר) *threatening, shouting.* Yalk. Ps. 864; Midr. Till. to Ps. CVI, 9 ed. Bub. (missing in eds.) אפי׳ מ׳ לא חוות וכ׳ it was not even a shouting (at the sea) but only a blowing. Yalk. l. c. (missing in Midr. Till. l. c.) לא מ׳ אלא מנהומי not only a shouting but even a roaring.

מַגָּף m. (גּוּף or גָּפַף) *sealer* of wine vessels. Y. Ab. Zar. V, 44[d] top שירתימהון דרבנן מעשה מ׳ (not מעש) the boring of which the Rabbis speak (Mish. V, 4) is the work of a professional sealer (requiring care and time).

מַגָּפָה, מַגֵּר׳ f. (b. h.; נָגַף) [*striking,*] 1) *wound.* Makhsh. VI, 8 דם מַגֵּפָתָהּ the blood flowing from a woman's wound. Nidd. 55[b]; Ker. 13[a]. Ḥull. 35[b]. Yalk. Num. 710; a. e.—2) *sudden death, plague.* Mekh. B'shall. s. 2 אין המימה אלא מ׳ the verb חמם (Ex. XIV, 24) means pestilence. M. Kat. 28[a] מיתת מ׳ a sudden death. Ber. 4[b] בשעת חמ׳ during an epidemic; a. fr.—[מגפות, Mekh. l. c., v. מַגֵּפָה a. סַגְנוֹן.]

מְגַפַּיִן, מְגַפַּיִם m. du. (גּוּף I) *greaves, metal leggins.* Sabb. VI, 2 (expl. ib. 62[a] פוזמקי). Kel. XI, 8; Tosef. ib. B. Mets. III, 1 מנפש ed. Zuck. (corr. acc.; Var. מְגַפַּיִם).

מַגִּיפְ׳, מַגֵּיפְתָּא ch.=h. מַגֵּפָה. Targ. Y. II Num. XXV, 8 פָּתָא . . . (corr. acc.).

מְגַר, *Pa.* מְגֵּר, מַגֵּיר (b. h. מָגַר; cmp. גָּרַר) 1) *to drag down; to throw over.* Targ. Gen. XLIX, 17 (h. text וירפל). Targ. Ps. LXXXIX, 45. Targ. Ez. XXXIX, 3. Targ. II Kings IX, 33 (h. text שמט). Targ. Is. XXII, 19 (h. text הרס); a. e.—2) [*to scrape off,*] *to diminish, destroy* (corresp. to b. h. צָמַת a. גָּזַז). Targ. Ps. CXIX, 139. Ib. CI, 5; 8. Ib. CXLIII, 12; a. e.

Ithpa. אִתְמַגַּר *to be diminished.* Targ. Job VI, 17. Ib. XXIII, 17 Ms. (ed. אתגמר׳, h. text נצמתו).

מְגַר, מְגָרָא, v. מְגֵיר, a. סַבְּבָא.

מַגְרְדָתָא, מַגְרֵדָה, מַגְרְדָא, v. sub מְגֵרָה.

מְגֵרָה, v. מְגֵירָה.

מַגְרוּמָתָא f. ch.=h. מוּגְרֶמֶת, v. גָּרַם *Hif.* B. Kam. 99[b] החזיא מ׳ (Ms. R. מגרמתא) a case of a *mugremeth.*

מגריס, מַגְרוֹס, v. מְגִרוֹס.

מגרופות, Pesik. R. s. 6, read מַגְרוֹפִית.

מַגְרוֹפִי, v. מַגְרוֹפִיתָא.

מַגְרוֹפִית f. (גָּרַף; v. מְגֵרָפָה) 1) *spade, shovel.* Gen. R. s. 16, beg. ארבעה . . פותק במ׳ אחת he divided off the course of four river-heads with one (cut of the) spade.—2) *trowel.* Pesik. R. s. 6 [read:] לא נשבר לא מ׳ וכ׳ no trowel nor axe was broken; Yalk. Kings 186 מגרופת (corr. acc.).

מַגְרוֹפִי, מַגְרוֹפְיתָא ch. same. Gen. R. s. 38. Lev. R. s. 24.—*Pl.* מַגְרוֹפָיָתָא. Targ. Num. IV, 14; Targ. O. Ex. XXVII, 3 (Y. מַגְרַפְתֵּיהּ, corr. acc.); a. fr. (h. text מָעִים).

מגרופת, v. מַגְרוֹפִית.

מַגְרֵיפָה, מַגְרֵיף, v. מַגְרֵפָה.

מגריפים, Pesik. R. s. 16, v. מָגְרוֹס.

מַגְרְמָתָא v. מַגְרוּמָתָא.

מְגִירָסָא, v. מָגְרוֹס.

מַגְרֵף m. (גָּרַף) 1) *trowel.* Y'lamd. to Gen. XI, 1, quot. in Ar. s. v. גרף.—2) *shovel.* Y. Shebi. III, 34[c]; Y. M. Kat. I, 80[b] סלו ומַגְרֵיפוֹ וכ׳ his basket and shovel show that he is preparing dung.

מַגְרֵפָה, מַגְרֵף׳ f. (preced.) 1) *spoon, ladle; trowel.* Kel. XXIX, 8 מ׳ של ב״ב the ladle of the household (v. Maim. a. l.); מ׳ של סיידים the plasterers' trowel. Tanḥ. Sh'moth 9 של טיט the trowel for clay; Ex. R. s. 1 (some ed. מַגְרֵיפוֹ של טיט, v. preced.). Kel. XIII, 4 מ׳ ladle (v. Maim. a. l.).—2) (usu. in connection with סל) *spade* used for digging and shovelling; *shovel.* Gen. R. s. 16; Sifré Deut. 6, a. e., v. פָּרַת.—Tosef. Toh. VIII, 13; Zeb. 99[b]. Sabb. XVII, 2 מ׳ לגרום וכ׳ one may handle a spade (on the Sabbath) for grabbing &c., v. גָּרַם. Num. R. s. 15; Yalk. Ex. 163. Lev. R. s. 23; Cant. R. to IV, 8 היא והסל והמ׳ וכ׳ it (the Torah) and all its implements, v. אֶרְבֵּלָא.—Y. Hag. II, 78[b] bot. מ׳ של מתכת an iron spade (flat); מ׳ של עץ a wooden shovel; a. e.—*Pl.* מַגְרֵפוֹת, מַגְרֵי. B. Mets. 30[a]. Tam. II, 1. Gen. R. s. 46, beg.; a. e.—3) *magrefah,* a) name of *a musical instrument in the Temple.* Arakh. 10[b]; Y. Succ. V, 55[d] top.—b) name of a sort of *tympanum.* Tam. V, 6, Ib. III, 8; Y. l. c. 55[b] bot.

מגרפתית, v. מַגְרוֹפִיתָא.

מַגְרֶדֶת, מַגְרֵדָה, מְגוֹרֶרֶת) מַגְרֶרֶת f. (גָּרַר I, v. גָּרַד) *strigil.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 19 אין מתגררין במגו׳ ed. Zuck. (Var. מגרדין במגרדת); Sabb. 147[b] אין גוררין במגרר׳, v. גָּרַר I.—*Pl.* מַגְרֵדוֹת (מְגֵרְדוֹת). Tosef. Kel. B. Mets. II, 12 מגרד׳ ed. Zuck.; Kel. XII, 6 מגרד׳ (מגרד׳).

מַגְרַדְתָּא ch. same. Sabb. 147[b] (Ms. M. margin: מגרדא; Rashi Ms. מַגְרֵדְתָּא).

מְגָרָשׁ m. (b. h.; גָּרַשׁ) *open space outside of a place.* Gen. R. s. 21, end (ref. to Gen. III, 24) למִגְרָשָׁהּ של עדן וכ׳ he drove him out to the open outskirts of the garden of Eden. Macc. 12[a], a. e. אין פושין שדה מ׳ וכ׳ you must not change a cultivated field (outside of a town of refuge) into an open space &c.

מְגֵרֶת, v. מוּגְרֶתָה.

מגרת, Targ. Hos. XI, 4, v. מְגַדָּא II.

מִדְּ־, a prefix, =מִן דְּ־, 1) *than that.* Targ. O. Ex. XIV, 12 מֵהֲנִימוּת (ed. Amst. מִדְּנִימוּת, corr. acc.); a. e.—2) *from the time that; from the fact that; since, because.* Targ. Gen. XLVIII, 15. Targ. I Sam. I, 12. Targ. O. Ex. XIV, 11; a. fr.—Ber. 2[b] מִדְּקָתָנֵי . . . שמע מינה וכ׳ from the fact that the Boraitha says . . . . we conclude that &c. Ib. 15[b]

. . . מכלל . . . מדקתני סיפא since the second clause reads, 'R. Judah says &c.', we must conclude that the first clause does not express R. Judah's opinion. — Gitt. 19b מְדָּהָא הואי וכ׳ since one (of the papers found) was undoubtedly there (before the letter of divorce was thrown there), the other was surely there, too, and the letter of divorce may have been carried off by mice. B. Mets. 83b מְדַּחֲצִיף כולי since he is so bold.—אוֹרְיֵיתָא, מדאוריית, v. מדרבנן.— Gitt. 37a, a. fr. מְדַּרְבִּי וכ׳ as concluded from what R. . . . said; a. v. fr.

מַדָּא m. ch. = (b. h. מַד; מדר) *the priest's cloak*. Ber. 28a, v. לְבַשׁ.

מַדָּאַת, v. מְדָאָה.

מַדָּאנָא, v. מַדְיָנָא.

מַדָּאתָא f. (v. P. Sm. 2011) = מִנְדָּה, *tribute, taxe, fine*. Targ. Prov. XII, 24 למ׳ Ar. s. v. כרגא (ed. לְמַסָּא).

מְדָבָא, v. מֵידְבָא.

מַדְבּוּרָא* m. (דִּבֵּר) *guide*; מ׳ דנורא *torch* or *torch-carrier* directing the work of night laborers.—*Pl.* מַדְבּוּרֵי. M. Kat. 12b Ms. M. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מַדְכּוּרֵי, Alf. מַדְכּוּרָא).

מַדְבְּחָא, מַדְבַּח m. ch. (דִּבַּח) = h. מִזְבֵּחַ, *altar*. Targ. Josh. XXII, 10. Targ. Gen. XII, 8; a. fr. — Zeb. 54a רב מתרגם באחסנתיה יתבני מ׳ Rab translated (ובן כתיב שכן, Deut. XXXIII, 12) on his possession shall the altar be built; a. e.—*Pl.* מַדְבְּחַיָּא, מַדְבְּחַיִן; fem. מַדְבְּחָתָא. Targ. O. Num. XXIII, 1; 4; a. e.—Targ. Ps. LXXXIV, 4.—משקי בי מדבחייא (בית) liquids used on the altar (wine, oil), contrad. to משקי בי מטבחייא liquids of the slaughtering place (blood, water). Pes. 17a (ref. to Eduy. VIII, 4); Tosef. Kel. B. Mets. V, 7 (ed. Zuck. מט׳).

מַדְבָּן, v. גַּרְגָּר a.

מַדְבֵּק m. (דָּבַק) *junction, welding*. Targ. I Kings VII, 29; 36 (h. text לְיוֹת).—*Pl.* constr. מַדְבְּקֵי; מ׳ ידין *arm-pits*. Targ. Jer. XXXVIII, 12. Targ. Ez. XIII, 18 ed. Lag. (Var. מרב׳; ed. Wil. מַדְפְּקֵי).

מְדַבֵּר m. (דָּבַר) 1) *speaker*.—*Pl.* מְדַבְּרִים. Ber. 63b, a. e. ראש המ׳ וכ׳ the first among the speakers on all occasions (attribute of R. Judah).—2) *the anterior part of the tongue*. Bekh. VI, 8; Tosef. ib. IV, 11; Kidd. 25a.

מִדְבָּר m. (b. h.; v. דָּבַר) *pasture-ground, desert*. Gen. R. s. 31, end. Cant. R. to IV, 4 (play on מדברך ib. 3) אע״פ שהוא מ׳ וכ׳ although the Temple is a desert, you are bound to observe the sacredness of its precincts now that it is ruined &c.; a. fr.—מִיתֵי מ׳ the generation that died in the wilderness. B. Bath. 73b bot.; a. fr.—Tosef. Macc. III (II), 2; Macc. 9b; Y. ib. II, 31d top בצר במ׳ (b. h.) *Bezer in the Wilderness*, on the eastern side of the Jordan.—Tosef. Men. IX, 13 כבשים ממ׳ read: מִמִּדְבַּר חברון from the pasture-ground of Hebron; v. Men. 87a; Sot. 34b.—*Pl.* מִדְבָּרוֹת. Ber. IX 2. Ib. 54b הולכי מ׳ those travelling in the deserts; a. e.

מַדְבְּרָא, מַדְבָּרְתָּא m., f. ch. same. Targ. Ex. III, 1; a. fr.—B. Bath. 73b; 74b אזלינן במ׳ we were travelling in the desert; a. fr.—Cant. R. to IV, 4 (ref. to מדברך, ib. 3) מְדָבְּרֵךְ יאי מַדְבְּרֵיהּ דא thy *midbar* is beautiful, this means thy waste (the ruined Temple) is beautiful, v. preceding.; [Comment.: *thy speech*.]—*Pl.* מַדְבְּרַיָּא, f. מַדְבָּרָן. Targ. Ps. LXXV, 7. Targ. Is. LI, 3. Targ. Cant. II, 14.

מְדַבְּרָא m. (הִבֵּר) *leader*. Targ. Prov. XI, 14 (Levita מְדַבְּרָנוּתָא; h. text תחבלות, cmp. מְדַבְּרָנְתָא).—Targ. II Esth. IV, 1 Var. ed. Lag. (ed. מדברנא).—*Pl.* constr. מְדַבְּרֵי. Targ. Cant. I, 8.

מְדַבְּרוּת f. pl. (דבר) 1) *conduct, manners*. Koh. R. to III, 18 (ref. to דברת, ib.) מ׳ שהצדיקים מְדַבְּרִים the way the righteous conduct themselves. — 2) (b. h.) *conversation, talk*. Ib. מ׳ שהרשעים מדברים בהם the conversations which the wicked hold. Snh. 67b, a. fr. כלה מְדַבְּרוּתֵיךְ, v. כָּלָה; ib. 38b, Ms. M. (ed. כלך אצל) כלך למדברותיך אצל וכ׳ Hag. 14a כלה מד׳ ולך וכ׳ = כלך מדברותיך אצל, v. כַּלָּךְ.

מִדְבָּרִי m., **מִדְבָּרִית** f. (denom. of מִדְבָּר) *belonging to the desert*. Erub. 83a, a. e. סאה מ׳ the S'ah of the Israelites in the desert, containing six desert Kab, or five Jerusalem Kab.—*Pl.* מִדְבָּרִיִּין, מִדְבָּרִיִּים; מִדְבָּרִיּוֹת. Men. VII, 1, a. e., v. סְאָה.—Esp. מדבריות *pasture-animals*. Bets. V, 7 (40a), opp. בַּיְתִיּוֹת; Tosef. ib. IV, 11.

מַדְבָּרָן f. pl., v. מִדְבָּרָא.

מְדַבְּרָנָא m. = מִדְבָּרָא, *leader*. Targ. II Esth. IV, 1. Targ. Prov. XI, 14, v. מְדַבְּרָא.—Snh. 14a מ׳ דאומתיה (Ms. K. הַבְּרָנָא, v. הַבְּרָן) leader of his people; Keth. 17a.

מִדְבָּרְנוּתָא f. (preced.) *command, strategy; scheme* (b. h. תחבלות). Targ. Prov. I, 5; XX, 18; XXIV, 6. Ib. XII, 5.

מַדְבְּרָתָא, v. מִדְבָּרָא.

מַדְבְּשָׁתָא pr. n. pl., v. הַבְּשָׁתָא.

מָדַד (b. h.) [*to stretch,*] *to measure*. Sabb. 149b sq. (play on מְדוּדִים, Is. XIV, 4) the nation that said מְדוֹד וְהָבֵא measure (the area of thy land) and bring (tribute); Lev. R. s. 15, end (Ar.: מוֹד וְהָבָה measure and give). Erub. V, 4 אין מוֹדְדִין וכ׳ Sabbath distances must be measured only with a rope of &c. Ib. 5 אין מודדין אלא מן המומחה the measuring must be done only by the best experts. Y. Succ. I, 51d אם יָמוֹד מן וכ׳ if he measures from &c. Maas. Sh. V, 9 עשור שאני עתיד לָמוֹד one tenth (as tithe) which I shall measure off (when I come home); a. fr.—Sot. I, 7 במידה שאדם מוֹדֵד בה מוֹדְדִין לו the measure with which man measures will be measured out to him, i. e. as man deals, he will be dealt with, v. אַכְרַעְתָּא; Tosef. ib. III, 1 מ׳ בסאה he measured by the S'ah (committed great wrong). Ber. IX, 5, v. next w.—Ib. 30b לעולם יָמוֹד אדם וכ׳ man must always measure himself (examine the disposition of his mind; cmp. אֲמַד), if he feels that he can direct his mind, let him pray, if not &c.

Nif. נִמְדַּד *to be measured*. B. Bath. VII, 1 אינן נִמְדָּדִין עמה are not included in the measure. Arakh. VII, 1 נִמְדָּדִים עמה are included &c.; a. fr.

Pi. מִדֵּד same, *to stretch.* Gen. R. s. 3; Midr. Till. to Ps. XXIV, a.e. וְכַמְדֵּד, v. מָתַח.—[Cant. R. to VIII, 11 ממדדין, v. דָּדָה.]

מִידָּה, מִדָּה f. (b. h.; preced.) 1) *dimension, measure, proportion.* Sabb. 150ª (play on מִדְּהִבָּה, v. preced.) מֵאוֹ מִידָּה הִבָּא בלא מ׳ bring much, very much, without measure. Peah VIII, 6 מ׳ זו this proportion. Gen. R. s. 64; Esth. R. introd. (ref. to מגדה, Ezra IV, 13) זו מִדַּת הארץ that is the tax from the land as measured, i. e. the (Roman) land-tax. B. Bath. VII, 3 מ׳ בחבל וכ׳ I sell thee exact land-measure by the rope. Ib. 128ª מִדַּת ארכו the length-measure of the cloak. Ib. מדת משקלותיו the measure of its (the gold-bar's) weights, i. e. an estimate as to how many coins of a certain weight can be obtained from it. Ḥag. 12ª מדת יום ומ׳ לילה the combined length of day and night. Yeb. 76ᵇ (ref. to I Sam. XVII, 38) מִדָּיו כְּמִדָּתוֹ his (Saul's) garments such as fitted his stature. Mikv. X, 5; Ḥull. 73ª עד מקום (ה)מ׳ as far as the designed length of the handle (excluding the portion which it is intended to cut off).—Kidd. 42ᵇ; B. Mets. 56ᵇ, a.e. דבר שבמ׳ ושבמשקל וכ׳ objects which are sold by measure, by weight or by the piece. B. Bath. 89ᵇ לעולם . . . מ׳ חסירה וכ׳ one must never keep in one's house too small or too large a measure (smaller or larger than the legal size); a. fr.—*Pl.* מִדּוֹת, מִידּוֹת. Ib. 88ᵇ עונשן של מ׳ the divine punishment for fraudulent measures. Tosef. B. Mets. VI, 14 . . . . לא היו מיונין . . אלא על המ׳ they (the *agoranomoi* in Jerusalem) were appointed not for the regulation of market prices but for the superintendence of the measures; B. Bath. 89ª, v. אַגְרָדְמִיס; a. fr.—Men. 18ª לְמיצוּת מִידּוֹתַי, v. מָצָה.—Whence: *Middoth* (measurements of the Temple), name of a treatise of the Mishnah, of the order of Kodashim.—2) *dealing; reward* or *punishment; dispensation.*—מ׳ כנגד מ׳ *retaliation, adequate punishment* or *reward.* Sot. I, 7, v. preced. Ib. 9ª לכמ׳ the verse is to intimate that God dispenses adequate punishments. Ib. 8ᵇ (ref. to ib. I, 7) אע״ג דמ׳ בטילה במ׳ לא בטיל although retribution (by the Jewish court) has ceased, the adequate divine punishment has not ceased. Lam. R. introd. (R. Alex. 2) (expl. דין וביען, Lev. XXVI, 43) מ׳ כנגד מ׳ punishment corresponding to deed. Ned. 32ª. Snh. 90ª כל מִידּוֹתָיו של הקב״ה מ׳ כנגד מ׳ all retributions of the Lord are in correspondence with man's doings. Ber. 48ᵇ 'whatever the Lord thy God has given thee' (not מדה) דיינך בכל . . . בין מ׳ טובה ובין מִדַּת פורענות he is thy judge in whatever sentence he decrees upon thee, whether it be a good or an evil dispensation. Ib. IX, 5, v. מְאֹד. Sabb. 97ª. Ib. 151ᵇ זו מ׳ . . . . על לעולם at all times let one pray to be spared this fate (poverty); a. fr.—*Pl.* as ab. Snh. 90ª, v. supra. Yoma 87ᵇ המעביר על מִדּוֹתָיו וכ׳ he who passes over his retaliations (who forbears to retaliate), his failings will be passed over (be forgiven); Meg. 28ª. Ib. לא עמדתי על מִידּוֹתַי I never insisted on retaliation; Kidd. 71ª ואינו מעמיד על מדותיו (Rashi: מעמיד); a. fr.—3) *manner, ways, character, nature, condition.* Ber. 40ª לא כמדת הקב״ה וכ׳ the nature of divine (intellectual) affairs is not like the nature of human (material) affairs. Ib. 11ᵇ להזכיר מדת יום וכ׳ to mention the nature of the day (light) at night. Tanḥ. Balak 3 מה מִדָּתוֹ what is the nature of his power. B. Mets. 33ª מ׳ ואינה מ׳ it is a (meritorious) way (of studying) and is not, i. e. you might do better; Y. Hor. III, 48ᶜ top מ׳ שאינה מ׳; a. fr.—*Pl.* as ab. Ab. V, 10 ארבע מ׳ באדם there are four different dispositions of men (as to treating one's fellow-man); ib. 11 ארבע מ׳ בדעות four characters (temperaments); ib. 12 ארבע מ׳ בתלמידים four natures of students (with regard to receptive and retentive faculties). Y. Snh. XI, 30ª bot. כל שבע מ׳ וכ׳ all the seven characteristic features of righteous men which the scholars have defined have been realized in Rabbi. Ned. 20ᵇ בני תשע מ׳ children conceived under nine (abnormal mental) conditions. R. Hash. 17ᵇ, a. fr. שלש עשרה מ׳ the thirteen divine attributes (Ex. XXXIV, 6, sq.). Ned. 32ª, v. פָּרַז; a. fr.—מדת הדין a) *justice.* Tosef. Yeb. IX, 3, a. e., v. לָקָה. —Esp. *the divine attribute of justice,* opp. מ׳ הרחמים, v. דִּין II.—b) *common sense, logical argument.* Yoma 43ᵇ כך מ׳ הדין נותנת (הרא) common sense dictates this; Shebu. 14ª. Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top למ׳ הדין תחומין עשו (כמ׳) they regulated the laws of Sabbath limits according to common sense (not by textual interpretation).—c) *decision in money matters, civil law* (contrad. to ritual law). Y. Gitt. V, 46ᶜ bot. אף למ׳ הדין הכן the same principle holds good for civil law (collection of claims, v. בַּפְּרָנוּת); Y. Shebi. X, 39ᶜ bot. Ib. (last line) ולמידין מ׳ הדין וכ׳ do we apply the rules of Prosbol (v. פְּרוֹזְבּוּל) to ordinary claims? Y. B. Kam. V, beg. 4ᵈ לא תילכו במ׳ הדין אחר הרוב (strike out בממון) in civil law we are not guided by probabilities (v. רוֹב; cmp. Bab. ib. 27ᵇ). Y. Ber. II, 5ª bot. ולמ׳ הד׳ but in civil law (questions of possession).—4) *principle, standard, consistency.* Men. III, 4 כמדת ר׳ וכ׳ following the principle of R. &c.; Pes. 77ᵇ; Y. ib. VII, 34ᶜ top. Shek. IV, 6 אינה הרא המ׳ (comment. אינה כן המ׳) this is not consistent (with a previous rule). Ib. 7 השוה את מִדָּתוֹ (Y. ed. מִדָּתוֹ) he makes his standards even (is consistent). Pes. I, 7 אינה הרא המ׳ this is not the right argument. Ib. 15ᵇ אמאי אינה הרא המ׳ ומ׳ הרא why do you say, it is no argument? it is surely a correct argument. Y. Ḥag. III, 77ᵈ 'Menahem went out' means מימ׳ למ׳ יצא he went over from one principle to another (joined the opposition; Bab. ib. 16ᵇ יצא לתרבות רעה).—Esp. מִדּוֹת *rules of interpretation.* Sifra introd., ch. I, end שבע מ׳ וכ׳ הלל . . . Hillel the Elder explained seven rules &c.; Ab. d'R. N. ch. XXXVII; Tosef. Snh. VII, 11. Sifra introd., beg. (R. Yishm. said) בשלש עשרה מ׳ וכ׳ the Torah is interpreted by means of thirteen rules. [Appendix to treat. B'rakhoth. ל״ב מ׳ של ר׳ יוסי וכ׳ the thirty two rules of R. José the Galilean.] —Lev. R. s. 3, beg. הלכות ומ׳ decisions and interpretations (by which the decisions were reached), v. מְכִילְתָּא.—Gitt. 67ª מִידּוֹתַי תרומת מתרומות מִידּוֹתָיו וכ׳ my rules of interpretation are the selection from selections of rules by R. Akiba.—Ber. 33ᵇ שעושה מדותיו של הקב״ה רחמים וכ׳ he makes compassion the standard (or reason) of the divine laws, while they are decrees (the reasons for which it behooves not man to discuss); Y. ib. V, 9ᶜ כקורא תיגר על מ׳ וכ׳ because it sounds as if he were finding fault with the ways of the Lord (as if the Lord were partial); כנותן קיצבה למ׳ וכ׳ as though he were setting limits to the attributes of the Lord.

מִידָּה, מִדָּה ch. 1) same. Targ. Ps. LVI, 5; 11 מִידַּת, דִּינָ, v. מִדַּת רַחֲמִין, v. preced. Targ. Lam. I, 1; a. e.—Snh. 38[b] אִידֵי וְאִידֵי חַדָּא מִדָּה הוּ the two dimensions are alike.—2) *tribute.* Ezra IV, 20, a. e., v. מִנְדָּה.]

מְדָאָא, v. מָדַי.

מדהא, Targ. Esth. I, 2 יַת מְדִבְכָל ed. Lag. (ed. Amst. מדאה יַת דְּבְכָל) read מָדָאָה יַת מְדִינָתָא דִּבְכָל.

מַדְוָא m. (הִוֵּי) *affliction.* Targ. Esth. VI, 1 מַדְוָנָא our affliction.

מְדַאַר, v. הוּר I ch.

מְדוּבָּלָל, v. דַּבְלוּל.

מדוברי, M. Kat. 12[b] some ed., v. מְדוּבְּרָא a. מְדוּבָּרָא.

מַדְוָה m. (b. h.; דָּוָה) *flux.* Macc. 14[b]; Nidd. 41[b] עַד שֶׁיִּרְצֶא מִ' וכ' until the flux is discharged through &c. Ib. 54[b] מַדְוָתָהּ כְּמוֹתָהּ what flows from her is subject to the same laws as her body. Ib. מַדְוָתָהּ מִטַּמֵּא (not מִטַּמְּאָה).

מדוורתא, Yoma 23[a] Ar. s. v. דר[3], v. מְדָרָא.

מדוי, Gen. R. s. 91 במ' דמכסא (ed. Wil. במדיו), v. מְיַדֵּר. —Y. Kidd. IV, 65[d] top מדוי חולה, read: מָדַיי.

מ' חיוורא, מַדְוֵיָא, מַדְוֵי, v. מַרְוָא I.

מָדוֹךְ m. (הוּךְ) *pestle.* Bets. I, 7; Tosef. ib. I, 18. Ib. 17; a. e.

מְדוֹכָא m. ch.=next w. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת[3]) חַד מִ' מִטַּלְקָא a wooden mortar that had been thrown away (broken).

מְדוֹכָה f. (b. h. מְדֻכָּה; הוּךְ I) 1) *mortar.* Tosef. Bets. I, 17. Yoma 75[a], v. הוּךְ I. Kel. XXIII, 2 מ' המדיית a Median mortar (on the protruding handles of which the pounders ride when at work); [Maim., (ed. Dehrenb. מדיבה, corr. acc.): a sort of *saddle*, v. infra]. Sabb. 81[a] כחכרע מ' קטנה כ' (v. Tosaf. a. l.) as large as the leg of a small spice mortar; Y. ib. VIII, end, 11[c].—2) *a mortar-shaped seat.* Yeb. 16[a]; Y. ib. 3[a] bot. Kel. XXIII, 2, v. supra.

מְדוֹכְיָא m. ch.=h. מָדוֹךְ. Sot. 22[a] דמשפע . . . פרוש מ' כי מ' (he is called) the 'pestle-Pharisee' because he is bent sideways like a pestle (in the mortar).

***מְדוּכְרָא** m. (דִּבֵּר) *marker; mark.*—*Pl.* מְדוּבְּרֵי, v. מְדַבּוּרָא.

מְדוּכְתָּא f. ch.=h. מְדֻכָּה. Targ. O. Num. XI, 8 (Targ. Y. II מְדוֹכָתָא).—Y. Bets. I, 60[d] top. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. מְדוּכְתָּחִי. Ib. מדוכתיה (corr. acc.).—[Lam. R. to I, 3; Num. R. s. 12 כנישתא מ' מְדַרְתָּא, v.]

מְדוֹל m. (apocopate infin. of הֵדִיל) *the act of drawing water.* Targ. Y. Ex. II, 19, v. הֵדִיל.

מדוני, v. מְרוֹנִי.

מְדוּקָן, v. הוּקְנָן.

מָדוֹר m. (הוּר I) 1) *dwelling.*—מ' עמים (מ' כותים, עכ"ום) *a dwelling that has been occupied by gentiles* (in Palestine, which is unclean until examined and found free of corpses). Tosef. Ohol. XVIII, 10 כיצד בודקין מ' הע' how is a vacated gentile dwelling examined?—Ib. 6 כותיים עושים מ' הע' Samaritan inmates make a dwelling subject to the law of *m'dor ha'ammim.* Ohol. XVIII, 9; a. fr.—2) *story, compartment.* R. Hash. 24[b] מ' העליון the upper story of the heavens; מ' התחתון the lower story (sphere of the heavenly bodies). Nidd. 31[a] מ' התחתון the lowest compartment of the womb. Pirké d'R. El. ch. XXIII; a. fr.—*Pl.* מָדוֹרִין, מְדוֹרוֹת. Ohol. XVIII, 7 מ' הכותים; Pes. 9[a] מְדוֹרוֹתֶיהָ (v. כּוּשִׁי); a. e.—Tosef. Mikv. VI, 1 מְדוֹרוֹתֶיהָ (R. S. to Mikv. VIII, 1 מְדוֹרֶיהָ) the dwellings therein.—[Tosef. Maas. Sh. I, 5 מטבע מדור, v. מָרוֹר.]—[Midr. Prov. ch. VI; Yalk. ib. 939 מדורי, v. מְדוּרָה.]

מְדוֹרָא, מָדוֹר ch. same. Targ. Ps. LXXVI, 3. Targ. Gen. XXX, 20; a. fr.—*Pl.* מְדוֹרִין, מְדוֹרָיָא. Ib. VI, 16 (compartments of the ark); Targ. O. ib. 14. Targ. I Chr. IV, 41. Targ. Job XXXVII, 8; a. e.—Ib. XXXVIII, 40 מְדוֹרָתָא.—[מדורי, Bekh. 44[b], v. מְדָרָא.]

מְדוּרָא f.=next w. Targ. Is. XXX, 33 מ' דאשתא (ed. Lag. מדורה אישתא, corr. acc.). V. מְדוּרְתָּא.

מְדוּרָה f. (b. h.; הוּר I) *row, pile of wood, fire.* Tam. I, 1 ומ' הירחה שם and there was an open fire place there. Bets. II, 5; a. e.—*Pl.* constr. מְדוּרֵי. Midr. Prov. ch. VI; Yalk. ib. 939 י"ד מ' גיהנם the fourteen pyres of Gehenna.

מְדוּרְתָּא ch. same. Bets. 32[b]; Erub. 101[a].

***מְדוּשָׁא** m. (v. next w.) *treading*; (Arab.) *polishing.* —חומרתא דמ' Erub. 69[a] (Ms. O. מר'); M. Kat. 12[b], v. חוּמַרְתָּא.

מְדוּשָׁה f. (b. h. מְדֻשָּׁה; דָּשַׁשׁ) *that which is trodden* or *threshed.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 25.—*Pl.* מְדוּשִׁים. Ib. (Gen. R. s. 69 הַיִּשׁ, q. v.).

מָדַי, מָדַי (b. h.) pr. n. *Media.* Shek. III, 4 לשום מ' on behalf of the Median Jews. B. Kam. IX, 5 יוליכנו אחריו (אפי') למ' he must carry it (the unlawful property) after him even as far as Media. Kidd. 71[b] מ' חולה Media is sick (doubtful as to purity of descent), v. גּוֹסֵס; Gen. R. s. 37, end; Y. Yeb. I, end, 3[b]; Y. Kidd. IV, 65[d] top מדוי (read מדיי). Esth. R. to I, 3 תשעה במ' nine portions (of beauty) has Media; (different in Kidd. 49[b]). Ab. d'R. N. ch. XXVIII עשירה של מ' (ed. Schechter רומי) the wealth of Media (Rome); a. fr.

מָדַי, מָדַי m. (preced.) *Median.* Sabb. II, 1, a. e., v. נָחוּם. Yoma 11[b] שער המ' a Median gate (archway). Esth. R. to I, 22 לשון מ' the Median language; a. e.—*Fem.* מָדַיִת, מָדַיִת. Ib. Kel. XXIII, 2, v. מְדֻכָּה; a. e.—*Pl.* מָדַיּוֹת. Esth. R. to I, 11. Sabb. VI, 6, v. פָּרַס. Y. ib. XII, 13[c] bot.; ib. IX, end, 12[b] חטים מ' Median wheat-grains; a. e.

מְדָאָה, מָדַיָּא ch. same. Dan. VI, 1.—*Pl.* מָדָאֵי. Targ. Esth. X, 2. [Y. Ab. Zar. II, 41[c] top מדייא, v. מָדַיָּיה.]

מדיבח, v. מְדֻכָּה.

מְדִידָה f. (מָדַד) *measuring.* B. Mets. 61^{b} (ref. to במדה, Lev. XIX, 35) זו מְדִידַת קרקע this refers to land-measuring. Pesik. Vayhi, p. 7^{a} (ref. to Ex. XXVI, 6 a. 11) אחד לִמְדִידָה וחברת לכ׳ וכ׳ one refers to the measuring (fitting), the other to anointing (the tabernacle after it is put up). Y. Sot. IX, 23^{c} bot.; Snh. 14^{b}, v. עִרְסוּק.—Sot. 45^{a}, v. עֶגְלָה; a. e.

מדיונים, Pesik. Ekhah, p. 122^{b}, v. מְדִיוֹן.

מדיח, Targ. Prov. XIV, 14 ed. Wil., v. מְרַח II.

מְדַיָּא, מָדָיָא, מָדַי, v. מָדַי, מָדָא.

מְדַיְּינָא, v. מְדָנָא.

מָדַיל, v. מְדַל.

מַדִּין, v. מַדֵּן.

מָדִין, v. הֵן.

מָדְיָן I pr. n. (b. h.) *Midian*, a nomadic tribe. Targ. Ex. II, 16; a. fr.—Num. R. s. 20, v. חָבַר; Snh. 105^{a}; a. fr.—Denom. מָדְיָנִי, *pl.* מָדְיָנִים. Num. R. l. c.; Tanḥ. Balak 3; a. fr.

מָדְיָן II m. (b. h.; דִּין) *strife.*—*Pl.* מְדְיָנִים, מְדְיָנִין. Hor. 10^{b} שהטיל מ׳ בין וכ׳ he (Lot) cast strife between Israel and Ammon; Naz. 23^{b} (corr. acc.).

מְדִינָא, v. מְדִינְתָּא.

מְדִינָה f. (b. h.; דִּין I) [*jurisdiction,*] *district, country.* Maas. Sh. III, 4 (contrad. to Jerusalem). R. Hash. IV, 3; Succ. III, 12 (contrad. to the Sanctuary); a. fr.—In gen. *province; large town, capital.* Pes. 51^{a} כל מ׳ all the people of the place. Gen. R. s. 50, end, v. עִירוֹנִי. Esth. R. to I, 1 כל מקום שנ׳ . . . עיר מ׳ אפרכיה wherever *ʿir* is used in the Scriptures, it means a capital, wherever *m'dinah* is used, it means an hyparchia (province); a. fr.

מְדִינְחָא, מַדִּי, מָדְנָחָא m. (הִנַּח) *East.* Targ. Y. II Gen. XV, 19. Targ. Job I, 3 (h. text קדם); a. fr.—Y. Gitt. II, 44^{b} top בני מ׳ (=h. בני קדם) nomads. Gen. R. s. 37, end (translating הר הקדם, Gen. X, 30) טורי מ׳ the mountains of the East.—Constr. מַדְנַח. Targ. Num. XXXIV, 11; a. e.—Y. B. Bath. II, 13^{c} top מִמַּדְנֵיחֵיהּ on the east-side of him.

מְדִינָא, (· · תָּא) מְדִינְתָּא f. ch.=h. מְדִינָה. Targ. Is. X, 13 (ed. Lag. מדינה). Targ. II Esth. VIII, 9.—Targ. Prov. XVI, 32 (h. text עיר). Targ. Y. II Num. XXIV, 24 מ׳ רבתא Constantinople (or Rome); a. e.—Taan. 19^{b}, v. בְּצוֹרְתָא. Lam. R. to I, 1 רבתי beg. תריע פילי דהאי מ׳ the gate of that city; a. fr.—*Pl.* מְדִינָן, מְדִינָתָא. Targ. II Esth. l. c. Targ. I Kings XX, 14. Targ. II Esth. IV, 11; a. fr.

מְדִירָא m. (הִדַּר I) =h. מִזְרֶה, *winnowing fan.* Targ. Is. XXX, 24 (ed. Lag. *pl.*).—*Pl.* מְדִירַיָּא. Targ. Jer. XV, 7.

מַדְכּוּרָא m. (הִכִּיר) *marker, mark.*—*Pl.* מַדְכּוּרֵי, מַדְכּוּרֵיא, v. מַדְבּוּרָא.

מַדְכּוֹתָא f. (הִכִּיר) *cleansing, house-cleaning.* Targ. II Esth. III, 8.

***מַדְכַּנְתָּא** f. (הִכָּן) *clean fat* (permitted to eat). Bekh. 30^{a} Var. in Ar., v. מַר III.

מְדַל, part. *Hif.* of הָדַל.

מִידְלָא, מְדָלָא, מִדְל m. (compound of מָא, דִּי, a. לְ) *belonging, property.* Y. Keth. VI, 30^{d} bot. אתפקיד . . . ר׳ גבירה מדל דיתמין orphan's money was given in trust of R . . .; Y. Gitt. V, 46^{d} bot. (insert גבירה); Y. Shek. IV, 48^{a} bot. Y. Ned. IX, 41^{c} הוא ומִדְלֵיהּ himself and whatever belonged to him. Lam. R. to I, 1 רבתי beg. ואפקד בידיה מְדוֹרֵיהּ and gave him his belongings in charge. Ib. end כל עותרא ומ׳ הדין all these riches and belongings. Ib. דחלית (read מדליה) דלא יסבון מדלי וכ׳ I was afraid lest his relatives may take away his belongings; a. e.—V. מוֹדָא.

מַדְלָא I m. *watchman's lodge*, v. אַמְדָּלָא.

***מַדְלָא** II m., *pl.* מַדְלָיָא (הֵדִיל) *drawing, resorbing.* Pes. 40^{a} כל אגב מַדְלָיְהוּ וכ׳ as long as the grains absorb liquid, they do not ferment; v. מִזְגָּא.

מדלאות, v. next w.

מְדַלַּעַת f., *pl.* מְדַלָּעוֹת (denom. of הֲלַעַת) *gourd-fields.* Shebi. II, 1 במקשאות ובמ׳ (ed. Y. a. Ms. M. מקש׳ ומ׳; not מדלא׳) in cucumber and gourd fields; ib. 2. Y. ib. II, beg. 33^{c} בשיש לו מקשה ומדלעת R. S. a. l. c. (ed. ומודלה . . . בו . . .) when he himself has a field of &c; a. e.—Erub. 104^{a} מְדַלַּעְיָן Ms. M. (ed. דלעיו), v. מְקַשָּׁה.

מְדַמְכָא, מִדְמָכָא m. (דָּמַךְ) *sleeping.*—מ׳ בֵּי(ת) *resting place, bed-room.* Targ. Job XXXIII, 15. Ib. 19 (Ms. מִידְ׳). Targ. Y. Gen. II, 24 מְדַי; a. e.

מְדְמַר = מִן דאמר, v. מַר I.

מָדֵן, v. הֵן.

מִדֵּן, מַדִּין m. (=מִיעֵן; b. h. מִיעָנוֹת; עָנַן, *Hif.*) *knot* in reed-matting. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 12 טפחיים בין מדין למ׳ (R. S. to Kel. XX, 7 מִדֵּן) two handbreadths of matting between each two knots.—*Pl.* מַדַּנִּים, מַדַּנִּין, מַיְעַנְּךְ׳. Ib. 11 עד שלא קשר ראשי מ׳ (not קצר; R. S. l. c. מע׳) before he knotted the tops of the knots. Ib. VII, 11 [read:] משיקשור ראשי חמ׳ שלה (v. R. S. to Kel. XVII, 17). Kel. XX, 7 מיע׳. Succ. 13^{b}; Y. ib. II, end, 52^{c} מע׳.

מַדָּנָא ch. same, *bunch, bouquet.*—*Pl.* constr. מַדְנֵי. Sabb. 33^{b} Ar. (ed. מַדְאנֵי).

מָדָנָא m. (דִּין) *object of strife.* Targ. Ps. LXXX, 7 (Ms. a. Regia מְדִינָא).

מַדְנִיחָא, מְדִנְחָא, מַדְנַח, v. מְדִינְחָא.

מַדָּע m. (b. h.; יָדַע) *intelligence.* Macc. 23^{a}, v. עָתַר.

מָ׳, מַדְּעָא, מַדַּע ch. same, *knowledge, teaching; reason.* Targ. Jer. III, 15. Targ. Prov. I, 5. Targ. Ps. XXXIV, 1 (Ms. דיעת׳).—ידע מ׳ (euphem. for משתין בקורי) *male adult.* Targ. I Sam. XXV, 22; a. fr.—*Pl.* (fem. form) מִדְּעָן, מַדְּעָן׳ *objects worth knowing* or *well-known,* (used of persons) *notables.* Targ. O. Deut. I, 13; 15 (v. Berl. Massorah, p. 120; h. text ידעים).—V. מַנְדָּע.

מְיַדְּ׳, מְדַעַם m. (comp. of מִדַּע, v. preced., a. enclitic מ for מָא) [*noticeable,*] *something; anything* (corresp. to h.

מָדֹר, *pl.* מְדֹרוֹת, v. מָדוֹר.

מַדְרוֹכִיתָא f. pr. n. (דרך) *Madrokhitha*, name of a peak. Targ. I Sam. XIV, 4 (h. text סֶנֶה).

מְדֵּי, מִדְרוֹן (in Y. Dial.) מִנְדְּרָן, מִנְדְּרָן m. (v. מָדְרָא a. נָדַר II) *sloping*; מקום מ׳ *declivity*. Pes. 42ª, opp. אֶשְׁבּוֹרָן. B. Mets. 82ᵇ, sq.—Y. Sabb. XI, 13ª bot. בשהיה המקום מונ׳ when the place was sloping; Y. Erub. X, 26ª bot. מנ׳; Y. B. Bath. I, end, 13ª מְנַדְּרוֹן. Y. Erub. I, 18ᶜ top היה מונ׳ וכ׳ (sub. מקום) if there was a declivity in the middle of the alley. Y. Sot. IX, 23ᶜ bot. מנ׳.—Tosef. Mikv. IV, 10 (expl. חֲרִדְלִית) בי גשמים הבאין מד׳ (Maim. to Mikv. V, 6 מן המ׳) rain water that runs down a declivity.

מוֹדִי, מַדְרוֹן ch. same. Targ. Mic. I, 4 (ed. Wil. מוד׳; h. text מוֹרָד). Targ. Ps. LXXXIII, 14 (ed. Lag. מוד׳). V. נָדַר II.

מַדְרֵיגָה, v. מַדְרֵגָה.

מִדְרָס m. (דָּרַס) 1) *treading, place trodden upon*, in gen. *basis, seat*, esp. *midras*, levitical uncleanness arising from a gonorrhoeist's immediate contact by treading, leaning against &c. Nidd. VI, 3 מ׳ (ב)כל המיטמא whatever can be made unclean as a *midras*; expl. ib. 49ᵇ כל דחזי למ׳ whatever is fit to be used as a seat, couch &c. Kel. XXIV, 1. Par. X, 1; a. v. fr.—In gen. =אב הטומאה, *uncleanness of the first degree*. Ḥag. II, 7; a. fr.—*Pl.* מִדְרָסוֹת *cases of midras*. Ḥull. 35ª. Sabb. 59ª; a. e.—2) a sort of *shoe* or *heel*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 14 התקינו למנעול או למ׳ R. S. to Kel. XII, 5 (ed. למיתרים, corr. acc.) if he made the nail for a shoe or a *midras*.

מדרעא, v. מִדְרָעָא.

מדרקא, v. מִדְרָקָא.

מִדְרָשׁ m. (b. h.; דָּרַשׁ) *textual interpretation; study*. Keth. IV, 6 זה מ׳ דרש וכ׳ the following interpretation did R . . . . teach &c.; Shek. VI, 6.—Y. Yeb. XV, 14ᵈ עבדין לא המ׳ הוא העיקר וכ׳ פְּתוּבָה, v. כתובה מ׳; a. fr.—Ab. I, 17 not study is the main thing, but practice is. Kidd. 49ª bot. משנה . . . אומר מ׳ by Mishnah . . . . , R. Judah says, we understand textual interpretation (as Sifra, Sifré &c.), contrad. to הלכות. Ib.ᵇ מאי תורה מִדְרַשׁ תורה (R. Johanan means) by Torah the interpretation of the Torah text; a. fr.—בֵּית הַמִּ׳ (abbr. בה״מ) *school, college*. Meg. 27ª בה״כ מותר לעשותו בה״מ you may change a synagogue into a school house; a. fr.—*Pl.* מִדְרָשׁוֹת. Ker. 13ᵇ. Y. Ter. VIII, 45ᵇ top; (ib. I, 40ᵈ מקריות). Gen. R. s. 42 בתי מ׳ school houses; a. fr.—Esp. *Midrash, homiletic book*. מִדְרַשׁ רבה *Midrash Rabbah, homilies on the Pentateuch (and the five M'gilloth)* (beginning with ר׳ הושעיא רבה).—מ׳ חזית (from its beginning חָזִיתָ, Prov. XXII, 29)=מ׳ שיר השירים *Canticum Rabbah*; מ׳ אסתר *Midrash Esther* or *Esther Rabbah* &c.—מ׳ שמואל a Midrash to the Books of Samuel; מ׳ תְּלִים, also שׁוֹחֵר טוֹב (from its beginning, Prov. XI, 27) a Midrash to the Psalms.—מ׳ תַּנְחוּמָא *Midrash Tanḥuma*, to the Pentateuch.—*Pl.* מִדְרָשִׁים *Midrashim*, esp. רַבּוֹת *Rabboth* (a plural of רַבָּה by false analogy).

מְדֵי, v. מָדַד.

מָדֵי, v. מָדַי.

מֵדֶה m. (transpos. of מרד, v. מְרִדָּא) [*fallings*, v. גָּלָל,] *ordure*, a material used for vessels. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 6, ch. IV. [R. S. to Neg. XII, 6 quotes מרד, ref. to מרדא Ab. Zar. 75ᵇ.]

מָדַד, *Hif.* הֶמְדִּיר (denom. of מַדְרוֹן) *to slant, to incline*. B. Bath. 22ᵇ במדיר את וכ׳ Ar. a. Ms. F. (Ms. M. במימרי; ed. במדיר. Ms. H. בְּמָרְדֵּד; Ms. O. במרדיר, v. Rabb. D. S. a. l. note) when he inclines the sill of his wall (so that none can stand or lean on it).

מְדָרָא m., *pl.* מְדָרֵי (transpos. of מרדא; מָרַד; cmp. מַדְרוֹן) *water-courses, gutters*. Sabb. 145ᵇ חני מ׳ דבבל (Ms. M. בי מ׳; Ms. O. בי מרדי) the drains of Babylonia; Bekh. 44ᵇ מדורי (corr. acc.).

מַדְרָא m. (transpos. of מרדא, מָרַד; cmp. preced.) *chastising whip*. Yoma 23ª (Ms. L. מרתצא; Ar. s. v. דר³: מדוורתא; Ms. O. מיתעורתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8), v. פְּקִרְצַ I.

מְדֵרֵי, מַדְרֵגָה f. (b. h.; דָּרַג) 1) *embankment, acclivity*. Kil. VI, 2 אחת בארץ ואחת במ׳ one row on level ground and one on the embankment. Y. ib. 30ᶜ top שיפוע המ׳ כלמטן (not שופע) the slope of the embankment is considered as if on a level with the lower ground; Y. Sabb. XI, 13ª bot.; a. fr.—*Pl.* מַדְרֵגוֹת, מְדֵרֵי. Tosef. Peah I, 9. Shebi. II, 8; Tosef. ib. III, 4, v. גָּרָא.—2) *step, rank*. Kidd. 40ᵇ.

מְדְ', מִדְרָשָׁא ch. same. Lev. R. s. 9 מ' תתנא (read: אתנני; Num. R. s. 9 אתיני דרשה) the lecture was delayed. —בר מ' (in Targ. frequ. only מ' =h. בית המדרש, v. preced. Targ. Y. Gen. IX, 27. Ib. XXV, 27; a. fr. — Ab. Zar. 74b; Erub. 60a, v. צָוַח. Y. Yoma III, 40c bot., v. חֲדַת. Pes. 33a; a. e. — *Pl.* מִדְרָשַׁיָּא, מִדְרָשַׁיָּא, מְדְ'. Targ. Jud. V, 24. Targ. Ps. LXXX, 11; a. e.

מדרתא, v. כנישתא מ', מְדְרְתָא.

מָה, מָה (b. h.) 1) *something; anything.* Num. R. s. 14; Tanh. Hayé 3, v. בְּלִימָה.—2) *what? which?* Ḥull. 89a (play on מַאֲמִנִּים אֹאלֵם Ps. LVIII, 2) מה אומנתו ... כאלם which is the best policy for man in this world? Let him act as if he were mute (keep silence). B. Mets. 63a, a. e. מה לי הן מה לו דמיהן what are they to me and what their equivalent, i. e. what difference does it make whether the purchased objects or their equivalent be delivered?; Y. Yoma V, 43a bot. מה ביניהן ומה בין דמיהן. B. Bath. 32b; 31a מה (לו) לו לשקר what motive could he have to tell a lie? Ib., a. e. מה לי לשקר במקום עדים we do not apply the principle that we believe a defendant because he has no motive to lie, where witnesses are on hand; a. v. fr.—מה ... אף what ..., even so, i. e. *as ... so.* Gitt. 23b מה אתם ... אף וכ' as *you* (Num. XVIII, 28) refers to Israelites, so must your delegate be an Israelite. Sabb. 133b מה הוא .. אף וכ' as He is gracious and merciful, so be thou &c.; a. fr.—מה .. לא כל שכן, v. כָּל.—מה ... אינו דין, v. דִּין. II.—שכן מה ל.. תאמר ... what has this to do with ...? In this case ..., whereas &c., i. e. *it is different with ... because* &c. Kidd. 4b מה ליבמה שכן ... תאמר וכ' the case of a Y'bamah is different, because she can neither be acquired by means of a document, whereas this (an ordinary woman) &c.; a. fr. —מָה נַפְשָׁךְ (in Babli mostly: מַמָּה נפשך; abbr. ממ"נ) whatever be thy opinion (from whatever opinion thou start), i. e. *whichever side you take, at all events.* Y. Ber. I, 2b מ' נ' אם וכ' at all events (he has offended); if it was day-time when the first stars (on Friday evening) were visible, it was day-time when the first stars (on Sabbath evening) were visible &c.; Sabb. 35b חייב חטאת ממ"נ must bring a sin-offering at all events (whether you consider twilight a part of the day or a part of the night). Ib. 34a (in Chald. dict.) מה נפשך אר וכ' whichever side you take, if twilight is day &c. Erub. 10a למה לי ממ"נ אר וכ' ... גדולה what reason was there for saying 'large ...'? In either case (it is incorrect), if it be to permit the use of the larger court &c. Ḥull. 29a ממ"נ אי מחצה וכ' in either case (the slaughtering is ritually correct); if you adopt the opinion that an exact half is to be considered as if it were the larger portion &c.; a. v. fr.—Ib. 78b מה אם נפשך, v. נֶפֶשׁ.—בַּמָּה a) *wherewith?* B. Bath. 10b במה תרום וכ' whereby can the horn of Israel be lifted up? Sabb. II, 1; a. fr.—b) *in what case?* במה דברים אמורים (abbr. בד"א), v. אָמַר I.—לָמָּה *wherefore?* Ber. 3a סימנא למה לי ... תחלת what need is there for a sign for the beginning of the first watch? M. Kat. 28a נסמכה וכ' ל' why is the account of the death of Miriam attached to &c.?; a. fr.—לַמָּה *to what?, whereto?* Kidd. 40b צדיקים נמשלים ל' what are the righteous to be compared to?—לְמָה, v. הִדבר דומה ל', לָמָּה; a. fr.—V. לָמָּה.—3) (relat.) *which, what.* Pes. 88b מה שקנה עבד וכ' whatever the slave acquires belongs to the master. Ber. I, 1 כל מה שאמרו וכ' for whatever act the scholars designated the time 'up to midnight' &c.; a. v. fr.

מָה, מָה ch. same (v. אָמָא). Targ. II Sam. XVIII, 23. Targ. Ex. XXXIII, 21; a. v. fr.—Snh. 65b; Gen. R. s. 11, v. גּוּבְרָא. Y. Ned. VI, end, 40a מה שבקית תמן what (prominent men) I left there (in Palestine); Y. Snh. I, 19a top (corr. acc.) [Ib. מה מודיע לי, read מאן.]—Y. Gitt. I, 43d מה אנן קיימין what do we stand at, i. e. what is the case before us? Y. Dem. I, 21d bot. מה אפשר דר' וכ' what? is it possible that &c.? i. e. it is impossible that &c.; ib. מה ר' ז' מיכול וכ' it is impossible that R. Z. should eat &c. Y. Sabb. XIV, 14c מה ביניהון wherein do they differ?, v. בֵּין. Ḥull. 34a, a. e. מה, v. preced.; a. v. fr.—מָהֵיא=מה היא, how is it? Y. Sabb. l. c.

מָהָא, v. מָהָה.

מחגינות, Y. Keth. 1, 25b top, v. חָגַן. [Comment. take our w. as a geographical designation of coins; v. Zuckermann Talm. Münzen, p. 15.]

מַהְדוֹרָא m. (הֲדַר) *review, revision.* B. Bath. 157b מ' קמא דר' וכ' (in) the first revision (of the Talmudic traditions) by R. Ashi he told us (v. Rabb. D. S. a. l. note 3). [In later literature מ' *edition.*]

מַהְדוֹרָא m. (הֲדַר) *peddler.*—*Pl.* מַהְדוּרֵי. Ber. 51b, v. כַּלְמִיתָא.

מָהָא, מָהַת *Pi.* מְיַהֵא, מְיַהַת (v. מָהָה) *to dissolve, dilute;* (of clothes) *to make threadbare and ragged.*—Part. pass. מְהוּהָא, f. מְיוּהָה, מְהוּהָא. Toh. IX, 9 מטלית מהוהה ed. Dehr. (oth. ed. הא ...) a tattered (scorched) piece of cloth; Nidd. 56a מטלית המיהומא; ib. 4a המיהומי (corr. acc.). Kel. XXIV, 17 מהוהה שטלייה וכ' a threadbare shred patched on a sound one (בָּרְיָיה, v. בָּרִיא).

Nif. נִמְהָא, נִמְהָה *to be tattered, fall to pieces.* Ib. XXVII, 12 ed. Dehr. נמיהא, Mish. ed. נמהה; Talm. ed. נמחה).

Hif. הַמְהָה, הַמְהָא *to dissolve; to crumble, sift.* Maas. Sh. V, 1 מַמְהֶה ושופך Ar. (ed. pr. מַמְהָא; ed. מחמה) he dissolves (the lime) and pours it over the spot; B. Kam. 69a מיהה Ms. R. (ed. חה ..). Zeb. 54a מביא סיד ... ומיהא וכ' Ar. (ed. ומחמה) takes lime, molten lead and pitch and mixes them and pours &c. Ohol. XVIII, 4 ומיהה ed. Dehr. (Ar. ומיהא, ed. חה ...) and crumbles (and sifts the earth).

מָהוּ h. a. ch. (=מה הו) *what is it? how is it?* Targ. II Esth. I, 2 (3); a. e.—Kidd. 33b מ' שיעמוד וכ' how is it, i. e. must his father stand up before him? Ib. מ' לעמוד וכ' must one stand up &c.?—Y. Yoma III, beg. 40b מ' בורקי what does *bor'kay* mean?—Ḥull. 46a מ' מחלקט how is it if the liver is &c., v. לָקַט; a. v. fr.—מ' דתימא what is it you might think?, i. e. you might be under the impression. Arakh. 21b מ' ד' בטולי וכ' you might assume that he annulled (the protest), therefore we are given to understand &c., v. פְּשִׁיטָא; a. fr.

מְהוֹבְתָא, מְהוֹבְיָתָא, v. מוֹהֲבִיתָא.

מְהוֹכְיָא, v. מָחוֹךְ II.

מְהוֹלָא, מָהוֹלָא m. (מְהַל I) *circumciser*. Sabb. 156a. —*Pl.* מְהוֹלָאֵי. Ib. 135a.

מְהוֹלָא I f. = מְהוּלְתָא II. Keth. 8a בר מ' a festival of circumcision.

מְהוֹלָא II m. (נָהַל) *sieve*.—*Pl.* מְהוֹלָיָיא. Y. M. Kat. I, 81b top הורי באילין מ' וכ' permitted to make sieves during the festive week for the use on the Festival.

מְהוֹלְתָא I f. same. Gen. R. s. 81, v. חָרַשׁ; Tanḥ. Vayishl. 8, v. מָרַשׁ II.—Bets. 29b אגבא דמ' on an inverted sieve.—*Pl.* מְהוֹלָתָא. Ib. M. Kat. 11a למיגדל מ' to plait sieves (during the festive week), v. preced.

מְהוֹלְתָא, מְ' II f. (מְהַל I) *circumcision; foreskin*. Targ. Ex. IV, 25, sq. (O. ed. Berl. מְהַלְתָא). Targ. Y. Gen. XLV, 4; a. e.

מְהוּמָה, מְהוּמְתָא f. (b. h.; הוּם or הָמַם) *commotion, trouble*. Ab. V, 8 רשב שֶל מ' a famine in consequence of (war) trouble. Koh. R. to XII, 12 מְהַמְּמָה מ' שכל ... מ' הוא וכ' for *mehemmah* (ib.) read *m'hummah*, for whosoever brings more than the twenty four Biblical books to his house, brings trouble &c.; a. e. [Nidd. 4a חמהומיה, v. מָהָה.]

מְהוּמְתָא ch. same. *Pl.* מְהוּמָתָא. Targ. Esth. I, 10.

מְהַמְּטָ, v. מָחַט.

מְהַנְיָא, v. מָהָה ch.

מְהַנְיָא (מהיכא), v. מוֹהֲבָא.

מְהֵיכָא, v. הֵיכָא.

מְהִילָא f. (מְהַל I) *circumcision*. בר מ' fit for circumcision. Yeb. 71a.

מְהֵימָן, v. הֵימַן.

מְהִיר I m. *quick*, v. מָהִיר.

מְהִיר II m. *mahir*, a fabulous animal of gigantic dimensions. Y. Ab. Zar. I, 39d bot. [read:] ביהו מוהר לגדל א"ר בא כגון מ' שיהוא וכ' is it permitted to raise animals (in Palestine)? Says R. Ba, Even an animal like *mahir* &c.; Y. Pes. IV, 30d bot. (corr. acc.); Y. B. Kam. VII, end, 6a (out of place).

מְהִירוּת f. (מָהִיר I) *quickness, speed*. Gen. R. s. 10, oppos. מְתִינוּת.

מְהַל (= מוּל) *to circumcise*. Y. Yeb. VIII, 8d top על מנת למוהלן with the condition that he will circumcise them. Ib. bot. את מוהלו בע"כ thou must circumcise him (the slave) even against his will. Gen. R. s. 46. Cant. R. to I, 12; a. fr.—Part. pass. מָהוּל. Yeb. 71a, v. גְּבִיעוֹנִי. Ib. מ' נולד (כשהוא) born without a prepuce; a. fr.

מָהַל I ch. 1) same. Yeb. 71b מָהוּל לא ובמדבר מ"ט and why did they not practice circumcision in the desert? Ib. 72a מַהֲלִינָן ביה לא we do not perform the operation on it (a cloudy day &c.). Sabb. 134a ולימהליה Ms. M. (ed. ולִימָּהֲלוּהָ, v. Rabb. D. S. a. l. note) and then one (they) shall circumcise him. Ib. 136a מימהל היכי מַהֲלִינָן ליה how dare we circumcise him (on the Sabbath)? Ib. נימהליה מכ"ע let us circumcise him at all events (v. מָהָה h.); a. fr.—Part. מָהִיל. Ib.; a. fr.—2) (neut. verb) *to be circumcised*. Snh. 39a אנן דמהלינן וכ' we who are circumcised cannot become like you; אתון מַהֲלִיתוּ וכ' (Ms. M. מיהלן, read מְהִילוּ) have yourselves circumcised and be like us.

מְהַל II (cmp. מהה, a. מחל; cmp. Is. I, 22), *Af.* אַמְהִיל *to attenuate, dilute*. Pesik. Ekhah, p. 122b (ref. to Is. l. c.) המהיל ליה מַהֲמִיהִיל dilute it (the wine); Yalk. Is. 258 אמהיל.—V. מוֹהַל.

מְהַלֵּךְ, v. מַהֲלֵךְ.

מַהֲלָךְ m. (b. h.; הָלַךְ) *way, journey, diurnal distance*. Ḥag. 13a מ' חמש וכ' a journeying distance of five hundred years; Pes. 94b; Y. Ber. I, 2c bot.; a. fr.

(מְהַלֵּךְ) מַהֲלַךְ ch. same. Targ. Jonah III, 3, sq. Targ. Y. Ex. XII, 31.

מְהַלְתָא, v. מְהוּלְתָא II.

מַחְ', מַהֲמוֹרוֹת f. pl. (b. h. מהמרות; חמר, cmp. חֲמַר, I חֲמַר) *debris, mounds* used as burying places for executed criminals. Y. M. Kat. I, 80c bot. בראשונה ... במ' in former days they buried them (the convicts) in mounds (while later on special places were provided for them; v. Snh. VI, 5); Y. Snh. VI, 23d bot. במ' (correct the entire passage in accordance with Y. M. Kat. l. c.).

מַהֲמוֹרִין m. ch. same. Targ. Ps. CXL, 11 Regia (ed. מַחֲמִירִין).

מַהֵן=מַאן הֵן. Y. Shebi. IV, 35a bot. מ' מודע וכ' (Y. Snh. III, 21b מאן) who told thee &c.?—[Y. Erub. V, end, 23a, read אחורי הגנין מַהוּ.]

מְהַפְּכָא, v. הַפֵּךְ.

מְהַפְּכָא m. (הַפֵּךְ) *perverse*. Targ. Prov. XVI, 28.

מְהַפְּכָנוּתָא, v. נֶהְפְּכָנוּתָא.

מָהַר (b. h.; cmp. מוּר) *to exchange, buy*. Denom. מוֹהַר. *Pi.* מִהֵר (cmp. חָלַךְ) 1) *to hurry, be speedy*. Sabb. 97a מְמַהֲרִין comes quicker than &c. B. Kam. 93a מְמַהֲרִין לבוא וכ' he who cries for revenge will sooner be punished than he who is cried against. Sifré Deut. 277 מְמַהֵר אני לפרע ע"י עני I (the Lord) will sooner take revenge when a poor man is wronged than when a rich man is; a. fr. —2) *to expedite*. Kidd. 31b מַהֲרוּנִי expedite me (on my journey).

מְהַר, v. מוֹהַר.

מָהִיר, מָהִיר m. (b. h.; preced. art.) *quick, ready*. Ab. V, 12 מ' לשמוע ומ' לאבד quick of perception and quick to forget. Ex. R. s. 11, beg.; a. e.

מְהֵרָה f. (b. h.; preced.) *speed*; בְּמ' *speedily, easily*. Ab. V, 20 במ' ברבינו soon, in our life-time. Ber. 17a הפר מ'

וכ' soon destroy their counsel. Ned. 20a לא במ' הוא חוטא will not easily be led to sin; a. e.

מוֹאָב pr. n. (b. h.) *Moab*, son of Lot; *the Moabite people*. Gen. R. s. 51, end בזכות מ' מי אב through the merits of Moab, that is *mi ab*, of him who is called father (Abraham). Num. R. s. 20 נתחברו מ' עם מדין Moab and Midian formed an alliance; a. fr.—Targ. Y. Num. XXV, 15. Targ. Gen. XIX, 37; a. fr.

מואבא, v. next w.

מוֹאֲבָאָה m. ch. = next w. Targ. O. Num. XXII, 3 (Y. מואבא, read: אֵר...); a. e.—*Pl.* מוֹאֲבָאֵי, מוֹאָבָאֵי. Targ. Gen. XIX, 37. Targ. Deut. XXIII, 4; a. e.—*Fem.* מוֹאֲבִיתָא. Targ. Ruth IV, 5; a. e.

מוֹאָבִי m. (b. h.) *Moabite*. Yeb. VIII, 3 עמוני ומ' אסורים וכ' marriage with an Ammonite or a Moabite is forbidden and the prohibition continues forever (with reference to their descendants; Deut. XXIII, 4); a. fr.— *Pl.* מוֹאָבִים, מוֹאָבִיין, מוֹאָבִיִּים. Num. R. s. 20. Gen. R. s. 74; a. fr. —*Fem.* מוֹאָבִית. Yeb. 69a, a. e. (ref. to Deut. l. c.) מיאבי ולא מ' a male Moabite is excluded from intermarriage but not a female.

מוֹאֲבִיתָא, v. מוֹאֲבָאָה.

מוֹאַדְנִין, מוֹאַדְנָוֹן, v. מוֹדָנָא.

מוּבָאת f. (part. Hof. of בּוֹא; cmp. Ex. XXVII, 7) *wedged into, exact size of*. Neg. VI, 6 כעדשה מ' (Ar. מובת) exactly the size of a lentil; Tosef. ib. II, 10 quot. in R. S. to Neg. l. c. (ed. Zuck. מְכוּוֶּנֶת, v. כּוּן).

מוֹבְדָנָא, v. יוּבְדָנָא.

מובילי, מובילותא, v. next w.

מוֹבִילָתָא f. (יִבֵּל) *load*. Gen. R. s. 80 טעין מובילתיה carrying his load (to market). Ib. s. 70 ואם חוות מוֹבִילָתֵיהּ וכ' (not מובילי, מובילי) and if his load was worth two &c., v. פּוֹלָר.

מוּבְלָא, מוּבָּלָא c. same. Y. Ḥall. IV, end, 60b; Y. Dem, III, 23b bot. מ' (corr. acc.). Y. Taan. I, 64b bot. רהב גולתה מרום מוּבְלָה he put his cloak over his load. Lam. R. to I, 1 רבתי, beg. מ' דקרסין a load of wood; a. fr.—*Pl.* מוּבְלֵי. Ib. introd. (R. Joh. 1), v. מְטוּנָא.

מוּבָת, v. מוּבָאת.

מוּג ch. = b. h. מוּג, *to melt*.

Af. אַמֵּיג *to cause to flow, to make sore*. Gen. R. s. 41 (ref. to מוּגִיךְ, Is. LI, 23) אילין דמַמּיגין מכתך (Ar. דמַמְגְרִין), v. לְחַלַּח; ib. s. 69; Yalk. Is. 337 אילין דמיגיין ביך (some ed. דמניין . . . מוגיך, corr. acc.).—V. מוּגְלָא.

**Ithpol.* אִתְמוֹגַּג (v. Syr. מגיא, P. Sm. 2001) *to be languid, to act like a languid person*. Ab. Zar. 70b בעלמא הוא דקאיתמוגג Ms. M. Var. (not אירתמוגגי; strike out בעלמא הוא as a tautography) he may say, I was only a little lazy (and stretched myself so as to reach over to the neighbor's roof; Rashi a. l. quotes a Var. מיתמוגג אני h.).

מוֹג m. (מָגַג) a *melting substance, wax* (?). Pesik. R. s. 33 (play on אלמוג, II Chr. II, 7) הוו כמי חזה the hard blocks became soft like *mog*, v. שָׁמִיר.

מוּגְדָּלָא, v. מִגְדָּל.

מוֹגֵירָת, מוּגֵירָת, v. מוֹגֶרָה.

מוּגְלָא m. (denom. of מוּג; cmp. בּוֹהַל) *pus, tenacious matter*. Ḥull. 48a מלא מ' if the abscess in the kidneys is full of matter, opp. מים זכים. Ib. 55b. Yeb. 75b ונפק מיניה כחוט דמ' וכ' (Ar. ונפק מיניה מ') and there came out of the wound something like a thread of pus, and yet he begot children afterwards.

***מוּגְלָסָא** m. (גֻּלָּה with format. ס; cmp. סְגַלְגַּל) *pivot, hinge*.—*Pl.* מוּגְלָסָיָא. Targ. I Kings VII, 50 (h. text פּוֹתוֹת).

מָגְמָר, מוּגְמָר m. (v. גָּמַר, a. גְּמַר I) *spices put on coals*, offered after dinner, *perfume*. Ber. VI, 6. Y. ib. 10d מ' כיון שהעלה עשן וכ' as soon as the smoke rises from the burning spices &c.; a. fr.—Sabb. 18a מנידתין מו'; Y. ib. I, 4a top נותנין מג', v. גְּמַר I.—*Pl.* מוּגְמָרוֹת. Ber. 43a.

מוּגְמְרִין, Y. Keth. IX, 33b bot. דין מ', v. דְּיָאֲסַגְמָא.

מוֹגֶרָת, מוֹגֵרָת f. (אָגַר I) *storage, stored up provision, magazine*.—*Pl.* מוֹגְרוֹת. Tosef. Dem. I, 10 he who buys מן המוֹגֵרוֹת בצידון ed. Zuck. (Var. מְגֵר, מגרת) from the stores in Zidon; Y. ib. I, 22a bot. מְגוֹרָת. Tosef. l. c. מוגורות בצור ed. Zuck. (Var. מוגרות, מְגוֹרוֹת; Y. l. c. מגורת), opp. חַמָּרֶת.

מוּגְרָמֵת, v. גָּרַם.

מוֹגֶרָת, v. מוֹגֶרָה.

מוּד (cmp. מָדַד) [*to stretch one's self,*] *to swim*. Gitt. 67b ולימוד and let him swim.

מודגראות, Yalk. Ps. 656, v. פְּרִיסוֹ.

מוֹדְיָא, מוֹדִיָּה f. (modius) *modius*, a Roman dry measure, corresp. to סָאָה. Gitt. 57a.—*Pl.* מוֹדְיוֹת. Ib. Y. Maasr. IV, 51b bot. מוֹדָיוֹת. Num. R. s. 4, beg. מוֹדָאוֹת.

מוֹדְיָא, מוֹדִיָּה ch. m. same. Esth. R. to I, 4 חד מ' דדינרין a modius of denars; Y. Pes. IV, end, 31c מודיי (read מודיי). Ib. III, 30a top, v. עֲדַיְתוֹן. Erub. 83a, v. נָאוֹסָא.—*Pl.* מוֹדְיֵי. Y. B. Kam. IX, 6d, sq. [מודיי, frequ. in Talm. Y. for מוֹדְיָן, v. יָדִי.]

מוֹדִים m. *Modim*, the last but third section of the Prayer of Benedictions, so called from its beginning מ' אנחנו (we offer thanks). Ber. V, 3 (a reader who says) מ' מ' וכ' *modim* twice must be silenced; Meg. IV, 9 (25a). Y. Ber. II, 5a bot. כד הוה מטי מ' when it comes to *modim*; a. e.

מוֹדְיַע m. (יָדַע) *mark, mnemotechnical sign*.—*Pl.* מוֹדְיָעִין, מוֹדִיעִין. Erub. 54b bot. (play on מודע, Prov. VII, 4) עשה מ' לתורה ed. Sonc. (ed. מודיעים, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) make mnemonical symbols for the study of the Law; Yalk. Prov. 940; Yalk. Jer. 315.

מוֹדִיעִית, מוֹדִיעִים pr. n. pl., v. מוֹדָעִים.

מוֹדָלָא m. = מִדְלָא. Targ. Prov. XXIX, 3 Ms.; ib. XXVIII, 8 מיד'; ib. VI, 31 מיד' Ar. (ed. everywhere מַדְּלָל'; h. text הוֹן).

מוּדְלָה m., **מוּדָלָה** f. 1) part. *Hof.* of דָּלָה.—2) *gourd-field*, v. מִדְלַעַת.

מוּדְלִית f. (דָּלָה) *hanging fruits*. B. Mets. 91b, v. דָּלָה.

מוֹדָנָא c. (denom. of אוּדְנָא; v. מוֹזָנָן) *scale*. Targ. Y. Ex. I, 15.—*Pl.* מאדנין. Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. (oth. ed. מוֹאדְנִין, מוֹאזְנִין). Targ. Y. Lev. XIX, 36 מוֹדְנָוִן (not מורג').

מוֹדָעָא (h. form מוֹדָעָה) f. (יָדַע) *declaration*, esp. *protest* before witnesses against a forced or unduly influenced action. B. Bath. 40a לא כתבינן מ' אלא אמאן וכ' we write a protest only against a person who does not submit to law. Ib.b הויא מ' לחברתה the order to write a deed of donation in secret is a protest annulling a subsequent disposal by deed. Ib. 49a מ' חיו דבריני if witnesses subscribed to a deed say, We signed after the owner had entered a verbal protest before us against the deed; a. fr.

מוֹדָעִי m. (v. next w.) *of Modim*, esp. הכ' (ר' אלעזר) R. El. of Modim. Ab. III, 11; a. fr.—Sabb. 55b; B. Bath. 10b עדיין אנו צריכין לַמ' we still need the Modite (for interpretation).

מוֹדָעִין, מוֹדָעִים pr. n. pl. *Modaim, Modim, Modin*, the native place of the Asmonean family. [Eds. a. Mss. vary between מודיעית, מודעי, מודעית a.] Kidd. 66a. Pes. IX, 2. Ib. 93b מן הכ' ולירושלם וכ' from M. to Jerusalem are fifteen miles. Ḥag. III, 5; Tosef. ib. III, 33; a. fr.—[מודעים, Erub. 54b, v. מודיע.]

מוֹדַעַת f. (b. h.; יָדַע) *acquaintance*; trnsf. (m.) *friend*. Y. Peah IV, beg. 18a שלא יראה לעני מודַעְתּוֹ וכ' R. S. to Peah IV, 1 (ed. מַדְּעָתּוֹ) that he may not see a poor man who is his friend and cast it before him.

מוּדְרוֹן, v. מַדְרוֹן.

מוּדְרָקָא, v. מוּדְרָקָא.

מוֹדָא, v. מוֹי.

מוֹדָבָא f. (יָהַב) *gift*. Targ. Prov. XXI, 14. Ib. VI, 35 (some ed. מהיכא, read מהיבא).—*Pl.* constr. מוֹהֲבֵי. Targ. Y. I Deut. XVIII, 8 (not מותבי).

מוֹדַבְּתָא, מוֹדַבְּרִי, מוֹדַבְּרִיתָא f. same. Targ. Prov. XVIII, 16. Targ. Ps. XVI, 5 מוֹהֲבִית constr. (Ms. מיהוֹב'). Targ. Y. Deut. XVI, 17 מוהבות; a. e.—*Pl.* מוֹהֲבִיָּתָא. Targ. Prov. XV, 27 (some ed. sing.). Targ. Y. Deut. XVIII, 2 מוהביתא (corr. acc.).

מוֹדֵי, מוֹדֵת, a disguise of מֹשֶׁה. Ned. I, 2 (10a) נדר במ' (Mish. ed. במוהא, Bab. ed. נודר במוהי; corr. acc.) if one says, A vow by (that of) Mohi; Tosef. ib. I, 2 האומר מוחה ודאי מוחו ed. Zuck. (Var. מוהה... מוהי, מוחו, a. ודאמר for ודאי) read: האומר מ' ודאמר מ' if one says, (*Neder*) *Mohi*, or (*Neder*) *d'ămar Mohi*, the vow of M. or the vow which M. uttered; expl. Y. ib. I, 37a top [read:] בנדר דנדר מ' במומי דנדר משה וכ' by the vow which M. vowed, that means, by the oath which Moses vowed, as we read (Ex. II, 21) &c.; Bab. ib. 10b האומר במ' לא אמר כלום if a person said, by Mohi, he said nothing, but if he says, by the oath which M. spoke &c. Ib. 22b אי נדרת במ' וכ' if thou hadst vowed by M. (using the phrase נדר מ') &c.—[מוֹהִי *water*, v. מוֹי.]

מַוְהֵי, v. יָהִי.

מוֹהַל m. (v. מָהַל II) *a thin secretion*. Y. Naz. VII, 56b המ' שקרש the secretion (from a decaying corpse) which congealed, opp. עודהו מיחור if it is still fluid. Ib. IX, 57d bot.; Y. B. Bath. V, beg. 15a. [Mish. a. Tosef. מוּהַל, q. v.]

מוֹהֵל m. *circumciser*, v. מָהַל.

מוֹהֲלָא, v. מָהוֹלָא.

מוֹהַר, מוֹהַר m. (b. h.; מָהַר) *exchange*, esp. *the price paid for the wife;* (in later practice) *the wife's settlement, widowhood* (כתובה). Mekh. Mishp., N'zikin, s. 17 (ref. to Ex. XXII, 15) מלמד שהוא עושה עליו מ' this indicates that he (the father) imposes it upon him (the seducer) as a *mohar*; ואין מ' אלא כתובה וכ' and *mohar* means *k'thubah*, as we read (Gen. XXXIV, 12) &c.; Y. Keth. III, 27d top (read אותה for אותן). Bab. ib. 10a (ref. to Ex. XXII, 16) שיהא זה כמ' הבתולות וכ' that this (fine) be equal to the indemnity for outraged virginity (Deut. XXII, 29), and the settlement of virgins be like this (indemnity, i. e. fifty Shekel silver); a. fr.—*Pl.* מוֹהָרִין, constr. מוֹהֲרֵי. Y. ib. III, beg. 27a [read:] אילו היה כתוב כמוהרי בתולות יאות if it read, like the indemnities for virgins, it might be right (as you say).

מוֹהֲרָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXXIV, 12.—*Pl.* (with singular meaning) מוֹהָרִין; constr. מוֹהֲרֵי. Targ. O. ib. Targ. I Sam. XVIII, 25. Targ. O. Ex. XXII, 16 (Y. מַפְרוֹנֵי).

מוֹהֲרִין* m. pl. (preced.) *exchange*, adaptation of a name of a *Persian festive season and fair* (cmp. אֲקְנֵיהָא). Ab. Zar. 11b (Ms. M. מוֹהֲרָן; ed. Ven. a. oth. מיהורן, v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. I, 39c מְיוֹהֲרֵי a Babylonian season.

מוֹהֲרַנְקֵי* m. pl. name of *a Persian* and of *a Babylonian festive season*, (v. preced. a. next w.). Ab. Zar. 11b (Ms. M. מיהרסנקי for the Persian season; ed. Ven. a. oth. מיהרנקי); Y. ib. I, 39c מיתירקנה, a Median season (prob. a corruption of our w.). [V. Fl. to Levy Talm. Dict. p. 305².]

מוֹהֲרַקֵי m. pl. (used as sing., sub. שטר) (חֲרַקָּא, v. הרק) *surety*, esp. for royal taxes (פַּרְגָּא). Yeb. 46a; B. Mets. 73b מוֹהֲרַקֵיהוּ דהני וכ' (Ms. M. מוהר') the surety for these people lies in the archive of the king, and the king has ordained that he who pays no *charga* can be made the servant of him who pays (for him).—[Erub. 62a בריאה במ' ואבורגני (Rabad פרהגבני, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a lease is sound if made legal by sureties and (countersigned) by officers. Oth. explan., v. אַבּוּרְגָּנָא.]

מוּוהתין, Targ. Prov. XV, 8, some ed., a. Var. ed. Lag., a corrupt. for מְרַחֲקִיהּ or תּוֹעֲבַתֵּיהּ.

מַוְוחֵי, v. יְחִי.

מוּוָל, Tosef. Toh. VIII, 7, v. I. גָּבַל.

מַוְוִיעִי, v. יָצָא.

מַוְוֹרוֹן m. (μαυρός) *black*. Gen. R. s. 7 Ar. (ed. מירין), v. אַסְפַּרוֹן.

מַוְוֹרְיָאטִינוֹס, v. מוֹרְיָטִינוֹס.

מוֹזָא m. (זא; cmp. זָאזָא) 1) *chaff*. Targ. Ps. I, 4; a. e., v. בּוֹצָא.—2) מ' דשמכי* *leaves of onions, leek*. Kidd. 52b מ' דש' (Ar. מ' דירקא, a gloss to מ' דש'; Rashi: *a handful* of onions).

מוּזְבָּה, Y. Keth. XI, 34b דמ' אמר וכ', read: רימו בה ואמרו (v. Asheri to Keth. 53a).

מִוּזְחִין, Yalk. Deut. 945, v. נָזַח.

מוֹזַיְפָא m. (רַזָּה) *creditor*. Targ. Ps. CIX, 11 Ms. (ed. מָזוֹפָא).

מוֹזָיְקָא, v. מַזִּיקָא.

מוֹזָלָא, I, v. מַזָּלָא.

מוֹזָלָא II m. (אֵזֵל II) *yarn*. Midr. Sam. ch. XXIII פסוק מוֹזָלָיךְ וכ' cut thy yarn and cease thy talk (a proverbial expression).

מוֹזַנְיָן, מוֹזָנָן f. pl. = h. מֹאזְנַיִם, *scales*. Targ. O. Lev. XIX, 36 (some ed. מאזְנָן). V. מוֹדְנָא.

מוֹזַנְיָא m. pl. same. Targ. Y. II Lev. XIX, 36 (ed. Amst. מוֹזַנְיָא, corr. acc.). Targ. Is. XL, 12; 15.

מוֹזָפוּ, v. מְזָפוּ.

מוֹזַפָּא m. = מוֹזִיפָא. Targ. Prov. XXII, 7.

מוֹחַ m. (b. h. מֹחַ; מחח, v. מָחָה) *marrow*, esp. (with or without ראש) *brain*. Tosef. Pes. VI, 10, v. קוֹלִית. Ḥull. III, 1 קרום של מ' the membrane which surrounds the brain, v. חַיְיתָא IV. Ib. 45a מ' . . . . כל מה מ' as to *moaḥ*, whatever is contained in the skull is considered as brain. Ib.b רוב מוחו the larger part of the marrow of the spine (spinal cord); a. fr.—Men. 80b; Yeb. 9a אין לו מ' בקרקדו has no brains in his head.

מוֹחָא, מוּחָא ch. same, *brain*; also *head*. Targ. O. Deut. XXVIII, 35 (h. text קדקד).—Ḥull. 45a, v. חַיְיתָא IV. Meg. 19b ומחו לה אמ' and they struck it (R. Ḥia's opinion) on the head, i. e. opposed it (Rashi: and he (R. Ḥ.) struck it, &c., i. e. modified it, read: ומחי). Gen. R. s. 68 מוֹחַיְיהּ, v. פְּצַע; a. fr.—*Pl.* מוֹחַיָּא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 22 (some ed. מוֹחָיָא) *marrow* of bones.

מוּחַר, מוּרַח, Tosef. Ned. I, 2, v. מוּחָה.

מוֹחַל m. (denom. of מחח, v. מוֹחַל) *thin secretion*. Toh. IX, 2 חמ' היוצא מהן the fluid which runs out of the olives (before they are pressed); ib. 3 חמ' היוצא מהן that which runs (after the oil is pressed out); ib. היוצא מן החבור which comes out of the pit after the oil has been taken out; Tosef. ib. X, 3 מ' היוצא מיעוקת בית הבד. Makhsh. VI, 5 אין הכ' יוצא מידי שכן; Tosef. l. c. ידי צחצוחי שומן (read: שמן) the secretion (of olives) cannot be excluded from the category of (must be classified with) (diluted) oil; Sabb. 144a, v. צַחְצוּחַ; a. fr.

מוֹחָק m. (מָחַק) *the flat end of the writing instrument, used for erasing*, v. כּוֹתֵב. Kel. XIII, 2; a. e.

מוּט (b. h.) *to incline, waver, decline; to give way, bend*. Y. Snh. X, 27d bot., v. infra. Tanḥ. B'har 1 כשתמוט ידם לפני וכ' when their power shall sink before Nebuchadnezzar. Tanḥ. Vayishl. 3 (ref. to Prov. XXV, 26) כשמט לפני וכ' when he bends (humiliates himself) before the wicked; Gen. R. s. 75 (Yalk. Gen. 130 לִימוֹט) א"א לצדיק לָמוּט וכ' it is impossible to the righteous to bend &c.; a. e.

Nif. נָמוּט *to be shaken, bent*. Yalk. l. c., v. supra.

Hif. הֵמִיט *to bend, to shake*. Zab. III, 3 כל שאינה יכולה לְהָמִיט באדם (not בח אדם) (Asheri לְהַסִּיט, v. סוּט) a ship which has no staggering effect on man. Gen. R. l. c. מֵמִיט עצמו וכ' humbles himself.

Hithpol. הִתְמוֹטֵט, *Nithpol.* נִתְמוֹטֵט *to be declining; to sink*. Y. Snh. X, 27d bot.; Yalk. Is. 338 (ref. to Is. LIV, 10) אם ראית זכות אבות שמָטָה . . . שנִתְמוֹטְטָה וכ' when thou seest the merit of the fathers decline and that of the mothers sink, go and cling to grace; Lev. R. s. 36, end והיו מִתְמוֹטְטִין והולכין they sank deeper and deeper (into poverty). B. Mets. 71a נכסיו מתמוטטין (Ms. M. מתמיעטין) his wealth will be reduced; Yalk. Ps. 665 מִתְמוֹטֵט he will sink. B. Mets. l. c. הללו מתמ' וכ' (Ms. R. 2 מוֹטְטִין, v. Rabb. D. S. a. l. notes 2—4) these sink and rise again &c.; Yalk. l. c.

מוֹט ch. same. Targ. Lev. XXV, 35. Targ. Y. Deut. XXXII, 35; a. fr.

Af. אָמֵיט *to balance, weigh*. Pesik. B'shall., p. 82a באמטיתא דאמיטתון (אתמיט) אִיתְמַיט להון with the balances with which they weighed, weighing was done to them; v. מוֹטָה.

Ithpe. אִתְמַיט *to be weighed*, v. supra (v. Bub. a. l. note 42).

Ithpol. אִתְמוֹטֵט *to sink, waver, be reduced*. Targ. Ps. XCIV, 18; a. fr.—B. Mets. 71a דלא מוזפי ומִתְמוֹטְטֵי Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 4) who lend not on interest and yet become poor.

מוֹט m. (b. h.; preced.) *balancing pole, staff*. Bets. III, 3 (25a) לא . . . במ' במוטה (Y. ed. במיטה, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) he must not bring it to town on a staff or on a barrow. Sot. 34a (ref. to Num. XIII, 23) ממשמע שנאמר במ' וכ' it being said 'on a staff', do I not know that it was carried by two persons?—*Pl.* מוֹטוֹת. Ib., v. מוֹזְרִינִי. Tosef. Ohol. VII, 1, v. נִדְבָּךְ; a. e.

מוֹטָב m. (יָטַב) 1) (*it is*) *good, better*. Tanḥ. B'har 1 מ' שיחזיר בו מ' if he amends, it is good. Bets. 30a, a. fr. מ' שיהיו . . . ואל וכ' it is better that they fail unwittingly than &c. Snh. 7a (in Chald. diction) מ' דליעבדו וכ' it is better that they worship the golden calf (than commit murder). Ber. 28a מ' דאקום וכ' it is best that I get up and go to

them myself; a. fr.—2) *the better, the right conduct.* Lam. R. introd. (R. Abba 2) היה מחזירן לכ' המאור . . the light in it (the Law) would have led them back to the right way. Snh. 101[b]; a. fr.

מוֹטָה, מֻטָּה f. (b. h.; v. מוֹט) 1) *a small barrow.* Bets. III, 3 (25[a]), v. מוֹט.—2) *pl.* מוֹטוֹת *bands of a yoke; yoke.* Tanḥ. B'shall. 23 והיו מ' ומרכבות וכ' the yokes and the chariots ran (of themselves) &c.—*3) *balances.* Pesik. B'shall., p. 82[a] במטה דאמיטון אתמיט לחון Ar. with the balance with which they weighed, weighing was done to them; [Ar.: as they made others sink, so were they made to sink (v. מוּט); oth. opin.: במַשֶּׁה וכ' with the staff with which they struck, were they struck].

מוּטָה f. (b. h. מֻטָּה; נָטָה) [*bend,*] *the radial bone* of a bird's wing. Tanḥ. Thazr. 8; ed. Bub. 10 (ref. to Is. VIII, 8) חמ' חזו וכ' the radial bone of a chicken is one sixtieth portion of its wings; [Rashi to Is. l. c. quotes מוטות, *pl.*]; Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg.; Yalk. Is. 279.

מוּטָּה *reclining,* v. נָטָה.

מוּטְלָא, v. הָטְלָא.

מוּטְנָא, Gen. R. s. 44 some ed., v. מִלְכָּא.

***מוּטַרְדֵי** m. pl. (טִרְדָּא) *business* (?), an adaptation of the name of *a Persian festive season and fair.* Ab. Zar. 11[b] (Ms. M. מוטרדרי; Y. ib. I, 39[c], a Median festival, ניסרדי; Ar. מסרדי).

מוּטְרִין, read: מִיטְרִין.

מוֹי, מוֵי m. pl. = מַיִן, *water.* Targ. Ps. I, 3; a. fr.—Targ. II Esth. III, 3 מוי (ed. Lag. מוֹתֵי *its waters*); Targ. Is. LVIII, 11; Targ. Jer. XV, 18; a. fr.—מוֹהָא *her (its) waters.* Ib. L, 38; a. e.—Targ. Is. XIX, 10 מיהא (Var. ed. Lag. מהא) read מוֹהָא = מָיָהָא.—Y. Erub. X, 26[c] דלא יתן מוי that he add no water to it. Y. Pes. III, beg. 29[d]; a. e.

מוּךְ (b. h.) *to be crushed; to be low, sink; to be poor.* Tanḥ. B'har 3 על שמָכַךְ בעונות because he sank into sins. —V. מָךְ.

Hif. הֵמִיךְ 1) same. Mekh. B'shall., Amal., s. 1 כשהוא מֵמִיךְ ידיו שתידין ישראל לָהֲמִיךְ ול' when he (Moses) let his hands sink, (it intimated) that Israel is destined to sink in the knowledge of the words of the Law to be given through his hands; Tanḥ. B'shall. 27.—2) *to lower, let sink.* Ib., v. supra.—Sifré Num. 90 כאן חקב"ה מימיך ומשה מגביה וכ' here the Lord lowers (his anger) and Moses raises (is more angry), but when the golden calf was made, the Lord raised, and Moses lowered (tried to soften his anger); Yalk. Num. 735 בְּמֵאתֶךָ (fr. מָאַךְ).

Nif., part. נָמוּךְ; f. נְמוּכָה; pl. נְמוּכִים *low.* Kil. IV, 7 נ' מי' נמוכים lower than ten handbreadths. Ruth R. to III, 3 בנ' שבעיר in the lowest part of the city. Y. Maas. Sh. V, end, 56[d]; Y. Sot. IX, 24[a] bot. נ' קול in a low voice, opp. גבוה. Ber. 10[b]. Sifré Num. 58. Ib. 83, v. נָמַךְ. Ab. V, 19 רוח נ' a lowly spirit, v. גָּבוֹהַּ.—Cant. R. to IV, 4 ההרים הנ' the lower mountains; a. fr.

מוֹךְ ch. same, 1) *to decline, sink.* Targ. Y. II Ex. XII, 42. Targ. Hab. III, 6; a. e. (v. מְכִי).—2) *to become soft.* Snh. 95[a] מָכָא ליה ארעא וכ' the ground under him became soft.—3) (denom. of מוֹךְ) *to lay under, make a bed.* Targ. Ps. CXXXIX, 8.—Pes. 49[a] בר מָךְ רבע one who lays under (his cloak) and lies down (at any place, a shiftless person). Taan. 6[b]; Ber. 59[a] (prov.) כד מפתח בבי . . . מוֹךְ שקיך וגני if it rains when the doors are opened (in the morning), lay down thy bag, ass-driver, and sleep (do not export, for provisions will be cheap); a. e.—Part. מָיֵיךְ, מָאֵיךְ. B. Mets. 84[b] חוו מָיְרֵי ליה וכ' (Rashi: מָיְרִין; Var. מיירתי, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) they spread for him sixty mattresses. Taan. 21[b] bot. מאיך Ar. (ed. מך), v. בִּיסַּחְרָקָא.—V. מָכָא.

Af. אַמִּיךְ, אַמֵּיךְ 1) *to lower.* Targ. Ps. CXIII, 6 מְמִיךְ Ms. (ed. מְמֵיךְ; h. text המשפילי).—2) *to make soft, crush.* Ib. XLIV, 20 (h. text הִדְכָּה).—3) *to lay under, make a bed.* Targ. Job XLI, 22 (h. text רפד).

מוֹךְ m. (preced. 2) *a soft, spongy substance, hackled wool, rag, lint* &c. Sabb. VI, 5 מ' שבאזנה wool in her ear (to resorb running pus); מ' שבסנדלה in her shoes (to soften them). Ib. 134[b] מ' יבש וכ' a dry compress or dry sponge. Tosef. Nidd. II, 6 משמשות במ' insert a resorbent (to prevent conception); a. fr.—*Pl.* מוֹכִין. B. Kam. X, 10 מ' שהכובס וכ' the lumps (of threads) which the washer takes out (of the trough). Tosef. ib. XI, 12; 13. Neg. XI, 12; a. fr. —[מוּכִּין, מוּכִּים, v. נָכָה.]

מוֹכִיחַ m. (יָכַח) *evidence,* v. חוֹכֵחַ.

מוֹכִירִין, v. מְכִירִין.

מוֹכָן, v. כּוֹן *Hif.*

מוֹכָנִי f. (μηχανή) *machine* for lifting weights, *wheelwork.* Yoma III, 10 עשה מ' לכיור made a machine for sinking the wash-basin (v. כִּיּוֹר) into the well; Tam. III, 8. Kel. XVIII, 2 (ed. Dehr. מָכָנִי). Tosef. Par. III (II), 9 בִּירָנִי. Ḥull. 15[b] השוחט במ' if one slaughters by means of a machine; a. e.

מוֹכָנֵי ch. (pl. form) same, *rollers.* Targ. II Esth. I, 2.—V. מַנְגָּנוֹן.

מוֹכָנָס m. (כָּנַס) *storage.* Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 1 אלו עשויות לכ' these (vessels) are made for storage; (Ab. Zar. 74[b] מיכניסו לקיום Ms. M.).

מוֹכֵס m. (denom. of מֶכֶס) *revenue farmer, publican, custom-collector* (considered a robber in Jewish law). B. Kam. 113[a] מ' שאין לו קיצבה a publican who is not limited by legal stipulations; מ' חטומד מאליו a self-constituted collector. Ab. Zar. 39[a]; Bekh. 30[b] bot. קשרי מ' the publican's knots (seals or written receipts); a. e.—*Pl.* מוֹכְסִין. B. Kam. X, 2 נטלו מ' וכ' if publicans took away his ass and gave him one taken from somebody else. Ib. 1; Tosef. ib. X, 22 חיבת מ' the treasury of the publicans. Ned. III, 4; Tosef. ib. II, 2, v. נָדַר. Sabb. VIII, 2 קשר מ' . . . . ניר paper large enough to write on it a tax-receipt (v. supra). Shebu. 39[a] כולה מ' . . . אין לך there is no family in which there is a publican, whose members may not all be considered as publicans (in Jewish law); a. fr.

מָכְסָא, מוֹכְסָא, מוֹכֵס ch. same. Y. Snh. VI, 23c; Y. Ḥag. II, 77d bot. בריה דמעין מ׳ the son of Mayan the publican; Snh. 44b בעיא מ׳, v. בָּעְיָא.—Y. Sabb. VI, end, 8d [read:] קריב לְמָכְסָה והב ליה חמרא ואזיל ליה he came near (was caught by) a publican, and he gave him his ass and was let off, v. הִיפְּלָא.—*Pl.* מוֹכְסִין. Targ. Jud. V, 11 (ed. Lag. מָכְסִין).—[מוכסין, Ab. Zar. 14a Ms. M., v. next w.]

מוֹכְסָסִין, מוֹכְסָסִים m. pl. a species of *figs*. Bekh. 8a (inferior to בנות שוח). Ab. Zar. 14a (Ms. M. מוכסין; Ar. מבססין).

מוּל, מוֹל I m. (b. h.; Assyr. mâla, prob. a comp. of מ a. אֶל, v. Del. Proleg. p. 132) 1) *border, front, in sight of*. Ḥull. 19b (expl. ממול שרפו, Lev. V, 8, *border of the neck*, the space beginning with the back of the head, opposite the face, and ending with the end of the neck, opposite the throat) מ׳ הרואה את העורף the edge which sees the *ʿoref* (but not the *ʿoref* itself). Ib. וכ״ת עורף . . . מ׳ דידיה הרכא if you will say, we know not where *ʿoref* itself is, how can we know where its border is?—Sifré Num. 59 עֲשֵׂה לה מ׳ פנים (Ms. 3, a. Yalk. ib. 719 מ׳ ופנים) give the candlestick an edge of the front (an edge and a front), i. e. a prominent central light towards which the lights on both sides are turned. Ib. 60 עָשָׂה לה מ׳ פנים.

מוּל II (b. h.; v. preced.) 1) *to make an edge, to hem* or *fringe*. Tosef. Kel. B. Bath. V, 7 עד שיעה שֶׁיָּמוּל until he hems the girdle. Ib. ומָל מרוח אחת when he made a hem on one side (of the piece which he cut out of the middle of a piece of cloth).—2) *to circumcise*. Sabb. XIX, 4 אחר למול אחר וכ׳ one child which was to be circumcised after the Sabbath &c.; ושכח ומָל וכ׳ and by mistake he circumcised &c. Ib. 6 מל ולא פרע וכ׳ if he circumcised but failed to split the prepuce &c. Ib. 5 (137a) אין קטן . . . . מוּלִין Ms. M. (ed. מוהלין) a sick infant must not be circumcised. Pesik. R. s. 25 מי מל לשמי וכ׳ who circumcised a son in honor of my name, unless I gave him a son?; Lev. R. s. 27 מלל (corr. acc.); a. fr.—Part. pass. מוּל, *pl.* מוּלִין, מוּלִים. Yalk. Jer. 285.

Nif. נִימּוֹל, נָמוֹל *to be circumcised*. Sabb. XIX, 5. Lev. R. s. 25; Gen. R. s. 46 ומהיכן נִימּוֹל on what part of the body should one be circumcised?—Y. Shebi. IV, end, 35c משנמולו from the time they are circumcised. Gen. R. l. c. גזר הרופא שימולו the physician ordered that they must be circumcised; a. fr.—[*Polel* מוֹלֵל, v. מָלַל.]

מוּל ch., *Ithpol.* אִתְמוֹלַל (v. מלל) *to become brittle, fade*. Targ. Job XIV, 2. Ib. XXIV, 24 Ms. (ed. ויתקטפ׳). Targ. Ps. XC, 6; a. e.

מוֹלָא I, מוּלָא m. (מלא; cmp. b. h. מְלֵא) *plenty, power*. Targ. Prov. VI, 31 Ms. (v. Bxt. s. v. מדל; ed. מזלא). Targ. Job XII, 6 first vers. דזמין אֵל מ׳ וכ׳ ed. Lag. (some ed. אלמולא corr. acc.; in oth. ed. our w. is omitted).

מוּלָא II m. (mulus) *mule*. Pesik. Shub., p. 162a (ref. to נחשתים, II Chr. XXXIII, 11) כמין מ׳ של נחשת Ar. (ed. מולי) a sort of mule of bronze; Y. Snh. X, 28c bot. מילא; Deut. R. s. 2 מולן; Ruth R. to II, 14 מולה; Yalk. Kings 246 מולא.—*Pl.* מוּלָאוֹת. Sabb. 52a (Ar. *masc.*).—Ch. v. מוּלְתָא.

מוּלָאֵי, v. מַמּוּלָאֵי.

מוּלְגִית (מוּלִיגִית, מוּלִיגָא, מוּלְגִיָּה), Lev. R. s. 12, read: מָלוּגְמָא.

מוּלְבֵּז, v. מוּגְבָּז.

מוֹלָד m. (cmp. b. h. מוֹלֶדֶת; יָלַד) *issue, descendant*.—*Pl.* מוֹלָדִים, with suffix, emphatic form מוֹלָדָיו. Keth. 72b, v. יוֹלֵד.

מוֹלָד m. (יָלַד) *birth-time*. Sot. 11b זמן מוֹלָדֵיהֶן their time of giving birth; Ex. R. s. 1 מולדיהן (corr. acc.).—מוֹלַד לבנה (or only מ׳) the beginning of the first quarter of the moon, *New-Moon*. Pesik. R. s. 15 מ׳ הלבנה היה וכ׳ the New-Moon took place on a Wednesday at noon-time. —*2) *travail*. B. Bath 16b מִתְרַפָּה מִמּוֹלָדָה (not מחרפא) she is relieved of her severe throes (differ. vers. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note).

מוֹלָדָא ch. same. Targ. I Chr. XII, 32; Targ. Y. I Gen. I, 14 מוֹלַד סיהרא=h. מ׳ הלבנה, v. preced.

מוֹלֶדָא f.=h. מְיַלֶּדֶת, *midwife*. Ab. Zar. 26a מ׳ יהודייתא thou, midwife of Jewesses &c.

מוּלָוֹת, v. מוּלְתָא.

מוּלִי *mule*, v. מוּלָא II.

מוּלִי, *pl.* מוּלִים m. (v. מוּלָא) *mule-drivers*. Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, end, 75c, v. חוּלְדָה II.

מוּלְיָא f. (מָלֵא) *filled up ground, mound*. B. Bath. 54a שקל מ׳ ושדא וכ׳ if one takes earth from the mound and throws it on the low ground; מ׳ במ׳ if one throws from mound on mound (to make them even); M. Kat. 10b.—*Pl.* מוּלְיָדָתָא. Erub. 56b, v. בִּירַאי.—V. מִלְּיָתָא.—[For pr. n. pl. with מוּלִיא or מִלְיָתָא, מִלְתָא, v. respective determinants.]

מוּלְיוֹר, מוּלְיָאר m. (miliarium, μιλιάριον) *a large vessel to boil water in, caldron*. Sabb. III, 4 מ׳ הגרוף *a miliarium* from under which the coals have been removed; Y. ib. III, 6a bot.

מוֹלִיד, v. מוֹלֵד.—Ex. R. s. 1 מולידיהן, v. מוֹלָד.

מוֹלִידָא m. (יָלַד) *parent*.—*Pl.* מוֹלִידִין. Cant. R. introd.; Yalk. Sam. 134, v. הֲכָוָתָא.

מוּלְיוֹן m. (mulio) *muleteer*, a figure in a Roman play; cmp. בּוּקְרִין. Tosef. Ab. Zar. II, 6; Yalk. Ps. 613.—[Y. Ber. VIII, 12b, v. מוּלְתָא.]

מוּלְיֵי m. pl. (מָלֵא) *filling*. Y. Bets. II, 61c top; Y. Maas. Sh. V, 56c top; Y. Ḥag. II, 78a bot., v. בְּשׂוֹרְתָא. [Hiddushé Meïri to Bets. 20a quotes: כשורתא בידא מלאי a joist (to be felled) requires the (wooden) *handle* (of an axe), i. e. the teacher is beaten by his own pupil.]

מוּלָרִיאתָא, v. מַמּוּלָאֵי.

מוּלָרִיר, v. מוּלָרָאר.

מוּלְרִיתָא f. (מְלִי) *stuffing, stuffed meat.* Pes. 74ª הָאר מ׳ (Ms. M. 2 מִלְרָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) a roasted lamb stuffed with raw and unsalted meat; ib.ᵇ.

מוּלְרִיתָא, pl. of מוּלְתָא a. of מוּלְתָא.

מוּלְרִיתָא, v. מַמּוּלָאֵי.

מוּלִישׁוּת, v. מִלִישׁוּת.

מוּלְרִיתָא, מוּלְרִתָא, v. מוּלְתָא.

מוּלְרִתָא, v. מַמּוּלָאֵי.

מוֹלֶךְ m. (b. h. מֹלֶךְ) *Molekh*, the fire-god of the Canaanites and others. Snh. VII, 7 לְמ׳ . . . עַד שֶׁימְסוֹר לְמ׳ וכ׳ he who dedicates a child to M., is not punishable until he surrenders it to M. and passes it through fire. Ib. 64ª קתני עכו״ם וקתני מ׳ the Mishnah speaks first of idolatry (in general) and then of M.; מ׳ לאו עכו״ם הוּא (sub. עבודת) the Molekh worship is not included in general idolatry. Tosef. ib. X, 5 אֶחָד מ׳ וְאֶחָד וכ׳ whether he passes his son through fire for M. or for any other idol, he is equally punishable; Snh. l. c. Ib. כל מ׳ . . . . מִפְּנֵי מָה why does the Torah use the expression Molekh (when meaning any idol)? Whatever people make their ruler (מֶלֶךְ); Y. ib. VII, 25ᶜ top. Bab. ib. l. c. מ׳ עֲרַאי an improvised object of worship (a stone, piece of wood &c.); a. fr.

מוֹלְכָנָא m. (מְלַךְ) *counsel.* Targ. Y. I Num. XXI, 29. V. מִלְכָּנָא.

מוֹלָלָא, v. מִילָלָא.

מוּלְתָא f. (v. מוּלָא II) *mule.* Targ. II Chr. XXXIII, 13. —Ib. 11 מוּלָוֵות (*pl.* constr., used as sing.).—Targ. Y. Ex. XIV, 7 מוּלְרָתָא *team of mules.*—*Pl.* מוּלְרָתָא, מוּלְתָא. Targ. Y. II, ib. 25 (ed. Amst. מוּלֵי׳, v. supra; ib. מוּזְלוּתָא, corr. acc.).—מוּלָוָתָא, מוּלָוָתָא. Y. Ber. VIII, 12ᵇ ed. Lehm. (ed. מוּלְוִין, corr. acc.). Y. Taan. III, 66ᶜ top.

מוּם m. (b. h.; =מְאוּם; v. מָח, מָא; cmp. פְּלוֹנִי) 1) *something, anything.* Ned. 66ᵇ, v. רָפָה. —Y. Kidd. III, 64ᶜ bot. מַהוּ מִמְזַר מוּם זֶה what is *mamzer* (מַמְזֵר)? Something repulsive; Yeb. 76ᵇ מִמְזַר כְּתִיב מ׳ זֶה the Law says *mamzer* which means anything repulsive (male or female); Sifré Deut. 248 כָּל שֶׁהוּא מוּמְזָר (corr. acc.) whatever is in any way repulsive.—2) *blemish.* Bekh. V, 5, a. fr. בַּעַל מ׳ having a blemish (unfit for the altar, for priestly service &c.). Ib. VI, 9, a. fr. הֲרֵי זֶה מ׳ this is a legal blemish; אֵינוֹ מ׳ this is not &c.—Meg. 29ª, v. רָהַר. B. Mets. 59ᵇ מ׳ שֶׁבָּךְ וכ׳ do not reproach thy neighbor with a fault which is also thine own; a. fr.—*Pl.* מוּמִין. Bekh. VI, 1 עַל אֵלּוּ מ׳ וכ׳ these are the blemishes in consequence of which a first-born animal may be slaughtered (after the destruction of the Temple). Ib. 2 אֵין מ׳ בְּלֶבֶן a blemish in the white of the eye is no blemish in the sense of the law. Ib. VII, 1 מ׳ אֵלּוּ . . . . פּוֹסְלִין וכ׳ the above named blemishes, whether permanent or transitory, make also human beings unfit (for priesthood &c.); a. fr.—Denom. הוֹמֵם *to become blemished, defective.* Y. Shek. IV, 48ᵇ שֶׁפִּדְּרָן תְּמִימִין וְהוֹמְמוּ they had redeemed them when they were without blemish, and they became blemished. Num. R. s. 12, end; Cant. R. to VI, 4 וְלֹא הוֹמְמוּ וכ׳ and they have not become unfit for sacrifices on account of blemishes or old age &c., v. זָהַם.—Y. Yoma II, 39ᵈ קְטוֹרֶת שֶׁכִּבְּתָה הוֹמֶמֶת frankincense which was extinguished is unfit for the altar.

מוּמָא, מוּם ch. same. Targ. Job XI, 15. Targ. Lev. XXI, 17; a. fr.—Bekh. 35ª הֲרֵי מ׳ is a blemish in the sense of the law. Gitt. 56ª דְּלְדֶרֶךְ הֲרֵי מ׳ וכ׳ which according to our (Jewish) laws is a blemish (unfitting for the altar), but is not so according to their (Roman) ritual; a. fr.—*Pl.* מוּמִין, מוּמֵי. Snh. 5ᵇ, v. בְּקִרְעֵי II. Bekh. 36ᵇ; a. fr.

מוּמוֹס m. (μῖμος) *mimic actor, mime.* Lam. R. to III, 13 מְכַנְּסִים אֶת הַמ׳ וכ׳ (Ar. בִּיאמוּס, read בִּירְמוֹס) they bring a mime on the stage, his head shaved &c.; ib. introd. (R. Abbahu 6) הַמִּתִּים (corr. acc.).—*Pl.* מוּמָסִין. Gen. R. s. 80, beg.—Cant. R. to VII, 9 תִּפְתֵּרָא בִּימַרְס (read: בִּירְמוֹסִין) *tiftayé* (Dan. III, 2) means the actors.

מוּמַר, v. מוּם h.

מוּמְחָא, v. next w.—[Sabb. 58ª, v. מָחָה.]

מוּמְחֶה m. (מָחָה; cmp. τρίβων, Lat. tritus) *tried, skilled, expert, practical.* Snh. 5ª; R. Hash. 25ᵇ מ׳ לְרַבִּים recognized by the public as an experienced judge. Ib. אֵין לְךָ מ׳ יוֹתֵר מִמּשֶׁה there can be no expert more popular than Moses was. Bekh. IV, 4 (28ᵇ) מ׳ לְבֵ״ד a lawyer approved by a court. Ab. Zar. 27ª top רוֹפֵא מ׳ a practical physician (that has a reputation at stake). Ib. אִם הָיָה מ׳ לְרַבִּים if he is a recognized practitioner. Sabb. VI, 2 קְמִיעַ שֶׁאֵינוֹ מִן הַמ׳ an amulet which is not issued by an approved person; ib. 53ᵇ קְמִיעַ שֶׁאֵינוֹ מ׳ an unapproved amulet; Tosef. ib. IV (V), 10 מוּמְחֶה. Sabb. l. c. מ׳ לְאָדָם of approved effect on human beings. Y. ib. VI, 8ᵇ top קְמִיעַ זֶה מ׳ this amulet is approved.—Erub. V, 5 (58ᵇ) אֶלָּא מִן הַמ׳ (Ms. O. אלא מ׳, v. Rashi a. l.) only one of the best of the expert class; (oth. opin. v. Bart. a. l.).—Gen. R. s. 30 צַדִּיק וּמ׳ a righteous man and at the same time a practical man; a. fr.—*Pl.* מוּמְחִין, מוּמְחִים. Snh. III, 1 (23ª) מ׳ כְּשֵׁרִים (או) (Bab. a. Y. ed. מ׳ מִפִּי ב״ד, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) men otherwise qualified and (or) authorized by the court; expl. ib. 23ª אִם הָיוּ כְּשֵׁרִין נַעֲשׂוּ כְּמ׳ if not disqualified (on account of kinship or bad conduct) they are to be considered as if they were authorized judges; a. e.—[מוּמְחָא, מוּמְחָה, Sabb. 58ª, v. מָחָה.]

מוּמֵי m. pl. (יָמָא) *oath; imprecation, curse.* Targ. O. Num. V, 21 (Y. מְמוּמֵי). Targ. O. Lev. V, 1. Targ. I Kings VIII, 31 (not מוּמֵי); a. fr.—B. Mets. 85ª מ׳ עֲזוּבָה דְּא I swear, this (my desire) has been abandoned. Lev. R. s. 6 (prov.) בֵּין זַכַּאי . . . לִידֵּר מ׳ תַּעוֹל right or wrong, do not run the risk of an oath. Y. Ned. I, 37ª top, v. מוֹחֶה; a. e.

מוּמְיָקָה m. ch. (a corrupt. of מוּנְיָרָק) *necklace, official badge*, v. חֲמִינְיָא. Y. Sabb. VI, 8[b] top.

מוּמִיתָא* (prob. to be read סְמוּמִיתָא, or עֲשׁוּ׳) f. (v. סְמָמִיתָא) *a mite*. Y. Sabb. I, 3[b] מ׳ דרישא head-mite, דמניא clothes-mite.

מוּמָסִין, pl. of מוּמָס.

מוּמָר m. (part. *Hof.* of מוּר) 1) *exchanged*, v. מוּר.—2) *converted, apostate*, esp. *mumar, an open opponent of Jewish law, non-conformist*. [Our w. interchanges with מְשׁוּמָד in eds. a. mss.] Ḥull. 4[b] אפי׳ ישראל מ׳ even a non-observant Israelite; Tosef. ib. I, 1 משומד ed. Zuck. (Var. מ׳). Ḥull. l. c. מ׳ לערלות opposed to circumcision; מ׳ לאיחי דבר opposed to this one practice (of slaughtering according to ritual); ib. הוי מ׳ לכל התורה כולה is considered as a rebel against the entire Law; ib. מ׳ לע״א accused of idolatry. Ib. 5[a] חמ׳ ומנסך וכ׳, expl. ib. מ׳ לנסך וכ׳ one accused of idolatrous libation &c. Erub. 69[a], v. גִּילְגּוּי. Ab. Zar. 26[b] לתיאבון מ׳ להכעיס וכ׳ if eating unslaughtered flesh (נבילות) to gratify his appetite, he is called a *mumar*; if he does it in a spirit of defiance, he is called a *min* (heretic). Ib. (oth. opin.) אפי׳ להכעיס נמי מ׳ even if in defiance, he is only a *mumar*; Hor. 11[a]; a. v. fr.—*Pl.* מוּמָרִים. Yalk. Lev. 434, quoted fr. Sifra Vayikra, N'dabah, ch. II, s. 2 (ed. משומדים).

מוּמָרָא ch. same.—*Pl.* מוּמְרַיָּא. Targ. Y. Lev. I, 2.

מוֹמָתָא (מוֹתָא) f. (אָמָא, v. יְמָא; as to מוֹתָא cmp. דַּעֲתָא fr. יְדַע) *oath, imprecation, curse*. Targ. Job XXXI, 30 מומ׳ ed. Lag. (oth. ed. מותא). Targ. Ps. XXXVII, 22 מוֹמָתֵיהּ Ms. (ed. מותא). Targ. O. Num. V, 21 (ed. Amst. מוֹתָנָא). Targ. Ex. XXII, 10; a. fr.—B. Kam. 114[a] אינהו נמי חד אמ׳ שדו ליה they (the gentile courts), too, in the case of there being only one witness, administer an oath to him (the claimant). Pes. 113[b] ומוֹמָתֵיהּ הכי (Ms. M. ומומי קרו לתון incorr.; Ms. M. 2 וכי מימן מימן הכי, v. Rabb. D. S. a. l. note) and thus they swear.—[Ned. I, 2 במותא, v. מוֹתָא.]

מוּן (contr. of מִי־הוּן) *who?* Targ. II Esth. VII, 5 בר מ׳ (ed. Amst. בַּן) whose son?

מוֹנָא pr. n. m. *Mona;* v. בָּנָא III.

מוּנְבַז pr. n. m. (Μονόβαζος) *Munbaz*, 1) name of a King of Adiabene, and of one of his sons who embraced the Jewish faith (v. Jos. Ant. XX, 2, 1 sq.; B. J. II, 19, 2). Gen. R. s. 46.—Tosef. Peah IV, 18; Y. ib. I, 15[b] bot.; B. Bath. 11[a]. Yoma III, 10 (Ar. מוּלְבַּז). Men. 32[b]; a. e.—2) name of a scholar. Tosef. Sabb. VIII (IX), 5; Sabb. 68[b]; Yalk. Num. 749.

מוֹנוֹגִינוֹס (corr. מוֹנוֹגִרֵנֵס) m. (μονογενής) *only child*. Pesik. R. s. 10.

מוּנְדְּרוֹן, v. מַדְרוֹן.

מוּנְדִי, v. מוּנְחִי.

מוֹנוֹמָכוֹס (מנומ׳) m. (μονομάχος) *gladiator*. Y'lamd. to Gen. XLIX, 1, quot. in Ar. אין מ׳ עושה דיתיקי a gladiator makes no will (has nothing to dispose of; Yalk. Gen. 157 עבד; Gen. R., addit., ed. Wil. p. 376, Var. לודר).

מוּנְחִי, מוּנְדִי, Lam. R. to I, 13, prob. to be read: מוּמְחָה, v. מוּמְחָה; v. בַּבְלִי.

מוּנְטְיָא, Gen. R. s. 44 some ed., v. מִלְבָּא.

מוֹנֵיטָא, מוֹנֵיטָד f. (moneta) *mint; coin, coinage*. Ex. R. s. 5. Lam. R. to I, 1 (העיר) חמי הדא מ׳ look at this coin. Esth. R. end מה המלך מ׳ שלו תולכת...כך מרדכי מ׳ וכ׳ as the King's coinage passed all over the country, so did his (Mordecai's) coinage &c.; ומה מ׳ שלו and what was the legend of his coinage? Y. Snh. II, 20[b] top . . עדיין מ׳ קיים . . . . (*masc.*) our lord Saul's coinage still exists (he is yet king; Midr. Sam. ch. XXIII מטבע). Ex. R. s. 15 מ׳ של אלהיכם בטלה ושלכם קיימת the coinage of your gods is abolished (the Egyptian gods are defeated), and shall your coinage remain (shall you continue to beget)? —Gen. R. s. 37 כל מ׳ של מצרים אינה אלא בים וכ׳ every stamp (names of the descendants) of Mitsrayim is marked with ים (the sea in which they were destined to perish): *Ludim* (as though) *Lude-yam* &c.; Yalk. Chr. 1073; a. fr.—*Pl.* מוֹנִיטִין. Yalk. Gen. 62 [read:] אינן אלא פסולין...כל מ׳, v. פָּסוּל. Gen. R. s. 39; Yalk. Josh. 17 [read:] רצאו לחם מ׳ (not מוניטן) their coins (medals in their memory) were issued; a. e.—[מוניטא מן כדו, Gen. R. s. 44, v. מִלְבָּא.]

מוֹנִימוֹן, v. preced.

מָנָךְ, מוֹנָיָק m. (μανιάκης, v. חֲמִינְיָא) *necklace*. Deut. R. s. 4 [read:] הרי מ׳ והרי כבלים אם עשית רצוני הרי מ׳ של זהב ואם לאו וכ׳ (v. Yalk. Is. 256) here is a necklace and here are chains; if thou doest my will, here is a golden necklace for thee; if not &c. Pesik. R. s. 29-30.—*Pl.* מוֹנָיָקוֹת. Ib. (ref. to ענקים, Prov. I, 9) . . עשה הקב״ה כמ׳ וכ׳ (not קיח..) the Lord made the letters of the Torah like necklaces and suspended them &c.

מוֹנְיָנֵי m. pl. (a comp. of מוֹי a. נוּנָא; Versions vary, betw. מוֹנֵי, מִינוֹ a. מֵינוּ) *fish-brine, small fish in brine*; in gen. *brine*. Keth. 60[b] דאכלה מ׳ וכ׳ a woman that eats *moniné* (during pregnancy) will &c. Snh. 49[a] אפי׳ מ׳ וצחנתא וכ׳ (Yalk. Kings 172 מ׳ דצ׳) even brine and (Yalk.; brine of) hashed fish he used to taste and give to the poor. Sabb. 110[b] מ׳ דקמצי brine of locusts. Ab. Zar. 29[a] מ׳ לחתניתא (Ms. M. נינוני) *m.* is good to eat after fasting. Gitt. 69[b].

מוֹסְטָה, v. סָטָה.

מוֹסְיָא pr. n. *Mysia*, a district of Asia Minor. Targ. Y. Gen. X, 2 Ar. (for h. text מֶשֶׁךְ; ed. אוסירא q. v.); Targ. I Chr. I, 5 ed. Rahmer (ed. Lag. אוסרא); Yoma 10[a]; Y. Meg. I, 71[b] bot. מוּסְיָא.

מוֹסִיף, v. מוּסָף.

מוֹסֵירָה, מוֹסֵירֶת, v. מוּסָרָה.

מוּסְכִין m. pl. (μόσχος, muscus) the animal perfume

musk. Y. Ber. VI, end, 10[d] (Ar. מוּסְקִין), v. מוֹשֶׁךְ. Keth. 75[a] מוּשְׁקִין Ar. (missing in ed.), v. מוּרָא.

מוּסְמִיס, v. מְסִימִיס.

מוּסְמָס = מְמוּסְמָס, v. מְסִמֵּס.

מוֹסָף m. (סָפָה) [*addition,*] 1) *attachment, rim* (cmp. אִסְטַגְרוֹת). Kel. V, 5 מוֹסַף הַתַּנּוּר a chimney-piece; מ׳ הַיּוֹרֶה the rim around a boiler in the ground. Ib. 11 מ׳ שֶׁל טִיט a moulding of clay around the stove; Tosef. ib. B. Kam. IV, 18. Tosef. Par. XII (XI), 10 מ׳ יוֹרֶה, v. supra. Ib. הַמּוֹסָךְ (corr. acc.); a. fr.—2) (sub. תְּפִלַּת קֶרְבָּן) *Musaf, additional offering, additional prayer* on Sabbaths and festive (and fast-) days. Tosef. Ber. III, 10 כָּל שֶׁאֵין בּוֹ מ׳ a half-festival on which there is no Musaf (prayer or offering); וְכָל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מ׳ and one on which there is a Musaf; Sabb. 24[a] יְמֵי שִׁישׁ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן קָרְבַּן מ׳. Ib. כֵּיוָן דְּלֵית בֵּיהּ מ׳ since there is no Musaf appointed for it; a. fr.—*Pl.* (with sing. sense) מוֹסָפִין. Ib. Ber. IV, 1. Ib. 28[a]; a. fr.

מוּסָפָא ch. same, *Musaf*. Y. Yoma VI, 43[d] כד מפני מ׳ when he had finished the Musaf (on a fast day).—*Pl.* מוּסָפֵי, מוּסְפִין, מוּסַפְיָא. Targ. II Chr. VIII, 13; a. e.—Ab. Zar. 14[b]. Ber. 28[b]; a. e.

מוּסָר m. (b. h.; יָסַר) *discipline, morality, conduct*. Midr. Prov. to I, 2 אם יש . . . לְמֵד מ׳ if a man has wisdom, he can learn good conduct; ib. to I, 7; Yalk. ib. 929; a. e.

מוֹסָר m., pl. מוֹסֵרוֹת (b. h.; אָסַר) *bands, fetters, restrictions*. Yeb. 77[a] (ref. to Ps. CXVI, 16; cmp. אישור) שני מ׳ שהיו עלי פִּתַּחְתָּם וכ׳ two restrictions which were against me thou hast untied (permitted) (by confining the prohibition of intermarriage to male Moabites and Ammonites), v. מוֹאָבִי.

מוֹסָרָא ch.=next w., v. מֵצַר h.

מוֹסֵרָה, מוֹסָרָה f. (preced. art.) *reins*. B. Mets. 8[b] יושב לא תפוס במ׳ וכ׳ (not תפיס) he who sits in the wagon has not taken hold of the reins, while he who rides holds the reins (and leads the heterogeneous animals, v. נָהַג).—Esp. (sub. אחז or תפס; cmp. אֲפָסַר) *taking hold of the reins as a form of taking possession*. Ib. מ׳ אינה קונה במציאה Rashi a. Ms. R. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) taking hold of the reins does not give possession to the finder. Ib. מ׳ מחבירו קנה getting the reins from a fellowman (the owner) means possession. Ib. מאי לשון מ׳ what is the expression (the etymology of) *moserah?* (Answ.: from מָסַר).—Kidd. I, 4 quot. in Rashi to B. Mets. l. c. נקנית במ׳ (ed. בְּמַסֵּרָה) is taken possession of by seizing the reins (or chain). B. Kam. IV, 9 במ׳ . . קשרו if the owner tied the animal (to a fence &c.) by the reins. Par. II, 3 קיפל עליה את חמ׳ if he threw the reins over her back. Y. Kidd. I, 60[a] bot. מסר לו מ׳ של וכ׳ if he handed him the reins of one of the camels; a. fr.

מוֹסְרִין, Y. Sabb. VIII, 10[b] bot. שרי מ׳, read: מַשְׁרִין; v. בילוס.

מוֹסְתָּקֵי* m. pl. (redupl. of מסק) *olive barrels*, consisting of loosely joined splices lined with pitch. Bets. 33[b].

מוּעָד m., **מוּעֶדֶת** f. (עוּד) *forewarned*, esp. (law) *Mu'ad* (v. Ex. XXI, 29), *an animal whose owner stands forewarned* on account of three successive injuries; *liable to full indemnity*, contrad. to תָּם. B. Kam. I, 4 שור המ׳ an ox that has done damage three times. Ib. השן מ׳ לאכול וכ׳ the tooth of an animal is considered a *mu'ad* with reference to eating such things as are fit to be eaten by it, i. e. damages for eating must be paid in full without previous forewarning. Ib. הרגל מ׳ לשבר וכ׳ the foot is a *mu'ad* &c., i. e. what an animal treads upon on its way must be paid for in full without forewarning. Ib. הנחש מ׳ לעולם the serpent is always a *mu'ad* (even when tamed). Ib. מ׳ משלם נזק שלם וכ׳ the *mu'ad* pays full damage, collectible from the owner's best property. Ib. II, 4 מ׳ כל שהעידו וכ׳ a *mu'ad* is an animal against which three warnings on three days have been given; (another opin.) מ׳ שהעידו . . . פעמים against which three warnings have been given (even in one day). Ib. 5 אדם מ׳ לעולם damage done by a human being must under all circumstances be restored in full. Ib. 17[b] תרדום הרי זה מ׳ damage done by chickens must be restored in full; אינו מ׳ must not &c.; a. v. fr.—Trnsf. מ׳ לעבירה a *mu'ad* for sin, i. e. *likely to sin again*. Num. R. s. 9 כיון שנשתלש בחטא נעשה מ׳ לע׳ having sinned three times, he has become a *mu'ad* for sin.—*Pl.* מוּעָדִין, מוּעָדִים. B. Kam. I, 4; Tosef. ib. I, 4 חמשה מ׳ there are five kinds of *mu'ads*. B. Kam. 16[a]; a. fr.

מוֹעֵד m. (b. h.; יָעַד) 1) *appointed time, appointment*. Pes. I, 3 (10[b]) בתוך המ׳ within the time appointed for the removal of leavened matter (up to the sixth hour of the day); אחר המ׳ after the time (until nightfall), Rashi; (oth. interpret., v. infra).—*Pl.* מוֹעֲדִים. Erub. 54[b] עשה מ׳ לתורה have fixed times for the study of the Law, v. מוֹרִיעַ.—2) *festive season, festival*, esp. = חוֹל הַמּוֹעֵד, *the week-days intervening between the first and the last days of Passover and of Succoth*. M. Kat. I, 1; a. fr.—Pes. l. c. בתוך המ׳ during the festive week of Passover; לאחר המ׳ after Passover, Tosaf.; (oth. interpret., v. supra).—*Pl.* מוֹעֲדִים, מוֹעֲדוֹת. Pes. X, 6 מ׳ ורגלים אחרים other seasons and festivals. Sabb. 145[b] שבבל שמחים מ׳ the festivals in Babylonia are joyously celebrated; a. fr.—מ׳ קטן *Mo'ed Katon*, (*half-festival*) name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi, of the Order of Mo'ed.—סדר מ׳ *the Order of Mo'ed*, name of the second order of the Mishnah, Tosefta and Talmud Babli and Y'rushalmi.

מוֹעֲדָא, מוֹעֵד ch. same. Targ. I Sam. I, 3; 4.—M. Kat. 18[b] חוֹל הַמּוֹעֵד=חוּלְאָה דמ׳, v. preced. Y. Ab. Zar. I, 39[b] bot. בריה דמ׳ the day or days after a (gentile) festival.—*Pl.* מוֹעֲדַיָּא, מוֹעֲדָנָא. Targ. Lev. XXIII, 2. Targ. Hos. II, 13; a. fr.

מוּעֲדָא* f. ch.=מוּעֶדֶת *liable to do damage*. Targ. Prov. XXV, 19 רגלא מ׳ (h. text מוּעֶדֶת, v. B. Kam. I, 4; Ms. מְזַעֲזָעָא, v. זוּעַ; cmp. Lam. R. introd., R. Ḥănina 2, v. רָפַס a. מְטַמְטֵם).

מוּעֶדֶת, v. מוּעָד.

מוּעָט m., **מוּעָטוֹת** f. (=מְעַט; מָעַט) *small, minute, sparse.* מ׳ רבר *a little*; *small (spot* &c.). Tosef. Sot. XV, 12, sq.; Tosef. B. Bath. II, 17 משייר בה ד׳ מ׳ leaves a little portion (of the wall) unfinished in remembrance of the destruction of Jerusalem; משיירת ד׳ מ׳ leaves off a little portion of her toilet. Ḥag. I, 5 זה וזה מ׳ if he has little of both. Ib. 8 שהן מ׳ מקרא the Biblical text for these laws is sparse. Gitt. 14ᵃ מתנה מ׳ a small gift. Sifra Tsav, ch. XV, Par. 11 סמיכה מ׳ the putting on of hands which is rarer (than waving, being confined only to live sacrifices); תנופה מ׳ waving which is rarer (being performed by one person only, while putting hands on is done by all sharers in the sacrifice); a. fr.—*Pl.* מוּעָטִים, מוּעָטִין; מוּעָטוֹת. Ḥag. l. c. אוכלים מרובים ונכסים מ׳ many eaters (members of the household partaking of the peace-offering) and small wealth. Ib. עולות מ׳ less burnt-offerings (than peace-offerings). Ib. 11ᵃ מקרא . . . והלכות מ׳ the Rabbinical laws sparse in comparison to the profuse Bible text on the subject. Arakh. 30ᵇ שנים מ׳ . . . . וכי יש are there longer and shorter years?; a. fr.—Esp. מִמּוּעָט, מִמּוּעָט *the smaller thing, the lesser sphere.* R. Hash. 4ᵇ, a. fr. תפסת מרובה לא תפסת תפסת מ׳ if you take hold of the larger thing, you may lose your hold, if of the smaller, you will hold it, i. e. where the interpretation is doubtful, select the smaller number; Y. Yoma II, end, 40ᵃ חממ׳. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIII, Par. XII חממ׳ the least portion thereof. Y. Keth. III, 27ᵈ bot. בושת הקטן מ׳ the disgrace of a minor is the less grave thing; ib. ונזקו ממ׳ and the indemnity he gets, is smaller; a. fr.

מוֹעִיל, v. יָעַל.—[Meïl. 14ᵇ דקא מועיל, v. מְעַל.]

מוּפְיוֹן, Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ, v. בּוּקְיוֹן.

מוּפְלָא m. (פָּלָא) 1) *concealed, hidden*; *miraculous.* Ḥag. 13ᵃ (quot. fr. Ben Sira) במ׳ ממך וכ׳ search not into that which is concealed from thee (mysteries of theosophy); Gen. R. s. 8 (v. פְּלִיאָה). Midr. Till. to Ps. III; a. e.—*Pl.* מוּפְלָאִים, מוּפְלָאִין. Snh. 16ᵇ (play on פלחי) שמ׳ מישהיהן for their proceedings are wonderful; Ber. 4ᵃ שמ׳ ברבריהם.—Trnsf. (in the phrase מ׳ סמוך לאיש, arisen from איש כי יפלא, Lev. XXVII, 2) *a child whose power of discrimination is uncertain.* Tem. 2ᵇ לרבות מ׳ הסמוך לאיש *ish* (Lev. l. c.) is used in connection with vows (ערכין) in order to include 'a doubtful person next to a man', i. e. a boy near the age of religious majority; Num. R. s. 10; Naz. 62ᵃ; a. e.—Ib. 29ᵇ מ׳ סמוך לאיש דרבנן the rule that the vow of a boy of twelve years of age is valid is merely a rabbinical enactment.—2) *distinguished*, esp. *mufla*, a special expert assessor at court to whom questions of law are referred, *instructing judge.* Hor. I, 4 (if a court gave a wrong decision) לא היה מ׳ של ב״ד שם in the absence of the *mufla*. Ib. 4ᵇ לא היה מ׳ . . . נמי פטורין וכ׳ so also, if the *mufla* was absent, they cannot be made responsible for their decision, because they ought to have informed themselves and did not do so (therefore their judgment was not a legal act at all). Y. Snh. I, 19ᶜ top היה הוא ומ׳ שלהן he (the questioner) and the *mufla* of the court (to whom the question had been referred) went to &c.; Tosef. ib VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9 מופלג ed. Zuck. (Var. מופלא). Sifré Deut. 152 (ref. to יפלא, Deut. XVII, 8) מלמד שבמ׳ הכתוב מדבר this intimates that the text speaks of the *mufla*; Snh. 87ᵃ top (Rashi: =מומחה). Cant. R. to III, 7; Num. R. s. 11 (ref. to סריס, II Kings XXV, 19) זה מ׳ של ב״ד וכ׳ the *saris* means the *mufla* of the court, who is called *saris* (mediator) &c., v. סָרַס II.—*Pl.* מוּפְלָאִין. Hor. 7ᵃ Ms. M. a. Rashi (ed. מוּפְלִין). Midr. Till. to Ps. l. c. מוּפְלָאֵי ב״ד.

מוּפְלָג, v. פָּלַג. [Tosef. Ḥag. II, 9, v. preced.]

מוֹפֶת m. (יפת, cmp. יָפֶה) *confirmation, evidence*; *miracle.* Sifré Deut. 83 אות בשמים . . . מ׳ בארץ *oth* (sign) refers to a phenomenon in the heavens, ... *mofeth* to one on earth. Snh. 93ᵃ אנשים שנעשה להם מ׳ men in whose behalf a miracle was effected. Y. ib. XI, end, 30ᶜ; a. fr.—Ḥull. 103ᵇ מ׳ הדור thou prodigy of the generation!—*Pl.* מוֹפְתִים, מוֹפְתִין. Tanḥ. Sh'moth 23.

מוֹפָתָא, מוֹפֶת ch. same. Targ. O. Deut. XIII, 2; a. e.—*Pl.* מוֹפְתַיָּא, מוֹפְתָיִן. Ib. Deut. VI, 22. Targ. O. Ex. IV, 21; a. fr.

מוּץ (cmp. מְצִיץ) *to suck.*—Part. מָיֵץ. Sabb. 134ᵃ דאר אומנא ינוקא דלא מ׳ an infant that does not suck. Ib. 133ᵇ דלא מ׳ a surgeon (circumciser) that fails to suck the blood out of the wound.—Ab. Zar. 32ᵃ ומָיְצִי לחו וכ׳ and they (the earthen vessels) resorb the wine (Ms. M. עד דמצי וכ׳, v. מָצִי).

מוֹץ, imper. of מָצַץ.

מֹץ m. (b. h.; מָצַץ) [*sucked out, dry,*] *chaff.* Midr. Till. to Ps. I, 4 אם תאמר כמ׳ שבבקעה וכ׳ you might think 'like the chaff' in the valley in which there is yet some moisture &c. Gen. R. s. 83, end התבן ותקש והמ׳ וכ׳ the straw, the stubble and the chaff were disputing with one another. Midr. Till. to Ps. II; a. e.—[Tosef. Ter. III, 17 מן חמ׳ ed. Zuck. from the *grain before it is threshed*; v., however, עֲרֵמָה.]

מוֹצָא, מוֹץ I ch. same. Targ. Is. XXIX, 5 (ed. Lag. מֹץ). Targ. Hos. XIII, 3; a. fr.—[Targ. Ps. LXIX, 21 מוצא, some ed., read: מרעא, v. מָרַע II.]—Y. Snh. X, 27ᵈ bot. אתן מ׳ דבגויה וכ׳ the chaff which remains there (after the straw is removed) undermines the walls.

מוֹצָא II pr. n. pl. *Motsa*, near Jerusalem (also named *Colonia*). Succ. IV, 5. Y. ib. 54ᵇ bot. מהו מ׳ ממצייא וכ׳ what is Motsa? *Mamtsia* . . named Colonia; Bab. ib. 45ᵃ מיקום קלניא . . . קרי ליה מ׳ וכ׳ the place was named Colonia, but why does our Tanna call it Motsa? (Answ.: as if אירדי דמיפק וכ׳ (מוֹצִיא) because its inhabitants are exempt from royal taxes, he calls it *M.* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia).

מוֹצָא III m., pl. constr. מוֹצְאֵי (b. h.; יָצָא) *exit*; ב׳ שבת (abbrev. מו״ש, מוצ״ש) the night following the Sabbath; מ׳ יו״ט the night following a Holy Day. Tosef. Sabb. III, 5; Ḥull. 15ᵃ, a. e. יאכל במו״ש (or למו״ש) may be eaten after the Sabbath is past. Bets. 30ᵇ; Sabb. 45ᵃ עד מ׳ יו״ט האחרון וכ׳ not before the end of the last day of the (Succoth) festival; a. v. fr.—מ׳ שביעית the period beginning with the end of the Sabbatical year. Shebi. IV, 2. R. Hash. 9ᵃ; a. fr.

מוּצָהָב, v. מָצָהָב.

מוּצְטָבָה, v. מַסְטִיכִי.

מוּצִינָא, Cant. R. to IV, 1, read: בּוּצִינָא, v. גַּלְשָׁא.

מוּצָעָר m. (צָעִיר) *small, lesser.*—*Pl.* מוּצָעָרִין. Sabb. 10^{b} מתוך .... עונותיה מ׳ because its (Zoar's) settlement was more recent, its sins were less (Yalk. Gen. 84 מועצרין).

מוּק (cmp. מוּךְ a. מקק) *to be crushed, stamped upon; to be soft;* v. next w.

Pa. מַיֵּק, מְמַיֵּק (cmp. בָּאַר I; b. h. *Hif.*) *to talk contemptuously, sneer, mock.* Targ. Prov. XIX, 28 (Ms. corruptly מְמַרִיק, for מְמַיֵּק). Ib. III, 11 תְּמַרִיק (read: תְּמַיֵּק).

Af. אַמֵּיק same. Ib. IX, 12 (some ed. מְמַיֵּק; v. מוּךְ).—Targ. Is. XXXVII, 22 מְמִיקָא ed. Lag. (oth. ed. מְעִי); Targ. II Kings XIX, 21 מְמִי Bxt. (ed. Lag. מְעִי).

מוֹק m. (preced.) [*a soft hackled substance* (cmp. מוּךְ),] *felt-sock* or *stocking.* Tosef. Yeb. XII, 10 (Ms. Erf. מִיוּך, marginal correction מוּק); Yeb. 102^{b} bot.

מוֹקָא ch. same, *pl.* מוֹקֵי. Targ. Esth. VIII, 15, v. פַּרְתִּיאִין.—Yeb. 102^{b} top חמשא זוגי נרמקי (Ar. זוגי נרמקי, corr. acc.) five pairs of socks. Gitt. 68^{b} במ׳ קאתי he (Solomon) comes to us with socks on his feet; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45.—[Snh. 95^{a} מוקיה Ar., read: מוֹחֵירָה or מוֹקְדִירָה, v. מוֹקְדָא II.]

מוֹקֵד m. (b. h.; יָקַד) *fire-place, hearth where fire is maintained.*—בית המ׳ the room (in the Temple) in which fire is perpetually maintained. Tam. I, 1; Midd. I, 1; a. fr.—Sabb. I, 11 (19^{b}) מדורת בית מ׳ the pile in the fire-room (in the Temple or in private houses).

מוֹקְדָא, מוֹקֵד I ch. same. Targ. I Chr. II, 54.—Snh. 33^{b} אדמוֹקְדָךְ יקידי (זיל) קוץ וכ׳ (not יקוד; v. Rabb. D. S. a. l. note; Rashi: עד דמ׳) while thy fire is burning, (go) cut thy gourd and roast it, i. e. when listening to your teacher give him your full attention, and you need ask no questions.—(בי, בית) מ׳ דטבריה *the hot spring of Tiberias.* Esth. R. to I, 9 מוי דמ׳ דט׳ the waters of the hot spring &c.; Yalk. Gen. 133 בגוי דבי מ׳; Gen. R. s. 79 בי בני דביתא מ׳ the baths of &c.; Pesik. B'shall. p. 89^{b} חדרן מקור (corr. acc.).

מוֹקְדָא II m. (=h. מַקְדֵּקֶת) *top, crown of the head* (differ. fr. מוֹקְרָא). Targ. Job II, 7 (ed. Lag. מוקר, Var. מוקד). Targ. Y. Deut. XXVIII, 35. [Ib. 28 read: מוקרא.] Targ. Ps. VII, 17 (ed. Lag. ר, Var. ד).

מַקְדוֹן, מוּקְדוֹן m. (Μακεδών) *Macedonian.* Targ. I Chr. I, 7 (h. text יון, v. מוּקְדוֹנָיָא).—Esp. מ׳ אלכסנדרוס Alexander the Macedonian (Alex. the Great), v. אַלֶכְסַנְדְּרוֹס. [Mekh. Yithro, Baḥod. s. 9 מ׳, read with ed. Weiss רבריעית or אדום=Rome.]—*Pl.* מַקְדוֹנִין, מוּקְדוֹנִין. Targ. Esth. VIII, 15 מ׳ דדהבא Macedonian gilt shoes.

מוּקְדוֹנָא* same. Targ. Esth. VIII, 15 כלילא ... דדהבא מ׳ the great Macedonian gold crown; Targ. II Esth. VI, 10 כלילא ... מוקדוניא.

מַקְ׳, מוּקְדוֹנְיָא (Μακεδωνία) *Macedonia,* esp. the Greek empire founded by Alexander the Great and his successors. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (h. text יון); Gen. R. s. 37, beg.; Yoma 10^{a} [read:] מדי כמשמעו יון; v. אוּבַרְסוֹס.

מוּקְדָּשָׁא, מוּקְדָּשׁ, v. מַקְדֵּשׁ.

מוֹקֵי = מוֹקִים v. קוּם.

מוּקְרוֹן m. (Maccus, adapted to בּוּקְרוֹן) *Maccus* or *Macchus,* a buffoon in Roman farces. Ab. Zar. 18^{b}, a. e.; v. בּוּקְרוֹן.

מוּקִירוּס, v. מַקְרִין I.

מוֹקָמָא f. (קוּם) 1) *stand;* with suffix מוֹקָמַתּ־. Targ. II Chr. XXXV, 15 על אתר מ׳ ed. Lag. (ed. Beck על מ׳; h. text מַעֲמָד). *2) *place of combats, arena.* Ex. R. s. 30 שנים שירדו למ׳ וכ׳ (some ed. a. Matt. K. מ׳קבא) two entered the arena (for a combat), one a professional, the other a private (amateur).—V. קוּם ch.

מוֹקָמָנָא m. (preced.) *standing by, attendance.* Targ. II Chr. IX, 4; v. מְקָם.

מוֹקָמַתּ־, v. מוֹקָמָא a. מְקָמָא.

מוֹקְסִין m. pl. (קסי; cmp. תְּקָסָה a. מָקָא) a sort of *state garments.* Gen. R. s. 36; Cant. R. to VII, 9; Esth. R. to I, 12 (expl. סרבל-, Dan. III, 21: במוקסיהון; cmp. גּוּלְתָּא.

מוּקָף, v. נָקַף I a. II.

מוּקְצָה m. (Part. Hof. of קָצָה) [*cut off, set aside, stored away,*] 1) *a space back of the dwelling,* containing stored up wood, cattle in sheds &c. Erub. II, 3; ib. 22^{a}. Ib. X, 8. Bets. IV, 1 עצים שבמ׳ wood in the *muktseh* (stored for the winter); a. e.—2) *store of fruits.* Maasr. III, 2. Ib. I, 5 עד שיעשה מ׳ until the melon is stored away. Y. Ter. II, 41^{d} top היה נוטל .... מן המ׳ על וכ׳ he took ten dry figs from the storage as tithes for ninety in the basket (designated for immediate use, v. כַּלְכָּלָה); (Men. 54^{b}; 55^{a} מקצוע).—3) (sub. כלי) *the tool specially intended (for cutting figs).* Shebi. VIII, 6, v. חַרְבָּה; [Maim. *the shed where figs are spread for drying.*].—4) *an animal set aside (in a shed) for a sacrifice.* Tem. 28^{b} מ׳ לשבע שנים set aside until it would be seven years old. Ib. 29^{a} מניין למ׳ מן התורה where in the Torah is *muktseh* intimated? (misunderstood by Abbaye as meaning, 'where is it intimated that an animal must be kept in an enclosed space for some time before it can be offered on the altar?'—and corrected as meaning, 'where is it intimated that an animal designated for idolatry is forbidden for the Jewish altar?').—Tosef. Ab. Zar. V (VI), 10 איזה מ׳ מ׳ לע״ז וכ׳ what is meant by *m.* (as forbidden for the altar)? That which has been set aside (in a special place designated for the purpose) for idolatrous use, but if one merely devoted it by word of mouth &c. Tem. VI, 1. Tosef. l. c. 9 באומתי נקרא מ׳ משנעשה וכ׳ when is an animal called *m.* (for idolatry)? From the time that an act (of dedication) has

been done with it; Tem. 29a (בו) אין מ' אסור אלא עד שיעבדו (v. Rashi's first interpret.; second interpret.:) a *m.* remains forbidden only until it has been used for some work (whereby its designation for the idolatrous altar is annulled). Ib. מעשה . . . . אין מ' אסור a *m.* remains forbidden only until some act (as shearing its wool or some work) has been done with it; a. e.—4) (Sabbath law) *muktseh, that which is not counted on for use on the Sabbath or Holy Day* (v. מוּכָן s. v. פִּנּן, a. חֲזָמָנָה); *forbidden for use* or *handling.* Bets. 2a מאי טעמיהו דב"ש מ' הוא what reason had Beth Shammai (to permit the egg laid on the Holy Day by a hen which is kept for laying eggs and can, therefore, not be used for consumption on that day)? Is it not *muktseh?* Ib. דאית ליה מ' אית ליה נולד he who forbids *m.* forbids also *nolad* (v. נָלַד). Sabb. 44a מ' מחמת מיאוס not counted on (and therefore forbidden to handle) on account of its repulsiveness (e. g. an old clay candlestick); מ' מחמת איסור *m.* in consequence of a ritual prohibition (e. g. a candlestick which on the entrance of the Sabbath could not be moved because a light was burning on it). Ib. 157a מ' מחמת חסרון כיס not counted on for use on the Sabbath because the object is too expensive for a use for which it is not originally made; a. fr.—*Pl.* מוּקְצִים, מוּקְצִין *set apart, chosen.* Sifré Num. 85 (ref. to בקצה, Num. XI, 1) במ' שבהם the fire seized the distinguished among them (with ref. to קצין, Jud. XI, 11; Yalk. Num. 732 בקצינים).—*Fem.* מוּקְצָה, *pl.* מוּקְצוֹת. Sabb. 43b והא מ' נינהו are they not *muktseh* (because they are not intended for human food)?

מוּקצע, v. מְקֻצּוֹעַ.

מוֹקָרָא I m. (יָקַר) *honor.* Koh. R. to II, 20; Lev. R. s. 25 כל הדרן מ' תיקרינית וכ' so much honor do you show to this old Jew?—Ber. 28a כסא דב', v. יָקָרָא.

מוֹקָרָא II m. (נָקַר I, cmp. קוֹר I) [*pickings,*] *marrow, brain* (v. מוֹחָא). Targ. Job XXI, 24. Targ. Y. Deut. XXVIII, 28 דמשפשא מ' (not מוקדא) which makes the brain fat (dulls man's reason, v. טָפַשׁ).—Hull. 93a דביעי ודמ' the membrane covering the testicles and that covering the brain. —Yalk. Gen. 111, end; Gen. R. s. 64, end מוקריה some ed., v. מַקּוֹרָא.]—V. מוֹקָדָא II.

מוּקָשׁ m. *compared,* v. נָקַשׁ.

מוּקְשֶׁת m. (cmp. מְקֻשָּׁה) *a cucumber bed.* Y. Kil. III, 28c bot.; a. e.—*Pl.* (fr. מוּקְשָׁא) מוּקְשָׁיוֹת (Y. dial. for מוקשאות). Ib.d מוקשה בין המ' (not גינן) a cucumber bed between cucumber beds.

מוּר, *Hif.* הֵמִיר (b. h.; cmp. מָחַר) 1) *to exchange.* Snh. 56b אלהים אני לא תְּמִירוּנִי I am God, you shall not exchange me (for another god); a. e.—Esp. (with ref. to Lev. XXVII, 33) *to substitute a dedicated sacrifice* (by which both become sacred property). Tem. I, 1 כל מְמִירִים (Bab. ed. מְמִירִין) all persons have power to exchange; לא שאדם רשאי לְהָמִיר . . . . המיר מוּמָר which means not that one is permitted to exchange, but that if one did, the substitute is sacred. Ib. 2a יורש אינו מֵמִיר an heir cannot exchange his father's dedication. Ib. 3a, a. fr. מְיַמֵּר (Pi. of יָמַר). Ib. I, 1 (7b) מימירים את שלהם (Talm. ed. בשלהם) can exchange what belongs to them. Ib. הבכור לא יָמִירֶנּוּ (Talm. ed. אין מימרין בו) he (the priest) cannot exchange the first-born animal (although it is his as the priest's share). Ib. 2 מימירים בן הצאן על וכ' you can substitute small cattle for large; a. fr.—V. אֲרִמּוּרִים II.—2) *to convert.* Yalk. Gen. 136 אני מֵמִיר אתכם I shall force you to abjure your religion (Gen. R. s. 82 משמיד); v. מוּמָר.

Hof. הוּמַר *to be exchanged, to become sacred (without redeeming the original).* Part. מוּמָר. Tem. I, 1; a. fr., v. supra.

מוּר I ch., *Af.* אָמִיר (*Pa.* מַיֵּר) same. Tem. 2b אָמוּרֵי נמי מְמִיר he has also the power to exchange (v. preced.). Ib. 10b אֲרִמּוּרֵי הוא דלא מְיַמַּר וכ' (Rashi אמורי) he has no power to exchange, but to dedicate he has. [B. Mets. 77a אירמר. אירמו, v. מְרִי.—V. אֲמוּרָא.]

מוּר II = אָמַר. Y. Ber. II, 5b top נפיק ומור he went out and said. Ib. ומור דבתריה (ed. Lehm. ואמור) but say also what follows it.

מֹר, מוֹר m. (b. h.; מָרַר) *myrrh.* Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d (an ingredient of frankincense). Gen. R. s. 91, end; Yalk. ib. 149 (not מורי), v. אִרְגּוֹרִי. Mikv. IX, 5 המ' (Var. חֲמָר); Tosef. ib. VI (VII), 16 המ' the myrrh-gum. Cant. R. to V, 16; a. fr.—Ib. 13; Sabb. 30b, v. מַר II.—*Pl.* מוּרוֹת *lumps of gum.* Lam. R. to I, 20 (play on חמרמרו ib., as if fr. עשאן מ' מ', v. גּוּשׁ II.

מֵירָא (מִירָא), מוֹרָא ch. same. Targ. Ex. XXX, 23 (Var. מֵירָא, מוּרָא, מֵירָא, v. Berl. Targ. O. II, p. 29). Targ. Prov. VII, 17. Targ. Ps. XLV, 9 מיר'. Targ. II Esth. II, 5 (play on מִרְדְּכַי מִירָא דכיא) ed. Lag. (oth. ed. מיר').—Hull. 139b (translating מר דרור, Ex. l. c.) מירא דכיא clear (liquid) myrrh; Meg. 10b מירי דכי (Ms. O. a. L. מירא דכיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).—Keth. 75a מוּרָה ומושקן Ar. (missing in ed.) myrrh and musk, v. קִיטוּרָא.

מוֹרָא I c. (b. h.; יָרֵא) *fear, reverence.* Ab. I, 3, a. fr. שתהא מ' שמים עליכם כמ' ב"ד the fear of the Lord. Ber. 28b (Ms. M. שיהא) that your fear of the Lord be as great as the fear of man (before whom you hide yourselves when you want to do wrong). Kidd. 31a הקדים הקב"ה מ' האם למ' האב the Lord (the Bible text) places the reverence due to the mother before that due to the father (Lev. XIX, 3). Ib.b איזהו מ' whereby is filial reverence shown?; Sifra K'dosh., beg. איזו היא מ'. Ab. III, 2 שאלמלא מוֹרָאָה וכ' but for the fear of it (the secular government) &c.; a. fr.—Fem. form מוֹרָאָה, constr. מוֹרַאַת. Kidd. 30b. Num. R. s. 15 מורא זו . . . מ' הרב this 'fear' (Koh. VIII, 13), we know not what it refers to; but on reading . . . (Lev. XIX, 32) we learn that it means the reverence due to one's teacher. Ib. הרי מ' רבית ומ' משקלות there is also the warning to fear the Lord attached to the prohibition of usury (Lev. XXV, 36) and of false weights (ib. XIX, 36).—Naz. IX, 5, v. מוֹרָה II.—[Yalk. Sam. 78 . . מה הדרן מ', read: סרא . . . סירא, v. Midr. Sam. ch. II.]

מוֹרָא II, **מוֹרָה** f. (μωρά) *stupid, foolish.* Lam. R. introd. (R. Simeon) (play on מוראה, Zeph. III, 1) [read:] ל"ר הוא שכן בל"ר קורין לשוטיתא מ', it is a Greek expression,

for in Greek they call a foolish woman *mora*; Yalk. Zeph. 567 מירה (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. IX, 21 (play on מורה, ib.) מ' . . . שכן בל"ר הכנס בהן . . let folly enter into their hearts, for in Greek they call a fool *mora* (= מוֹרוֹס).

מוֹרָאָה, constr. מוֹרַאַת, v. מוֹרָא I.

מוֹרָאָה f. (b. h. מֵרָאָה; v. מָרָא *Hif.*) *crop* of birds. Zeb. VI, 5, sq. Yoma 21ª; a. e.—*Pl.* מוֹרָאוֹת. Tam. I, 4; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX.

מוֹרָאנָה, v. מוּרָנָא.

מוֹרְבִיוֹת, מוֹרְבִיוֹתָא, מוֹרְבִית, v. מוֹרְבִיוֹתָא.

מוֹרְבִית I f. (רָבָה) *young tree* or *bough*.—*Pl.* מוֹרְבִיּוֹת. Succ. IV, 5 (45ª) מ' של ערבה (Mish. a. Ms. M. מַרְ') young willows; Yalk. Ps. 876. Tam. II, 3 מר'.

מוֹרְבִית II f., pl. מוֹרְבִיּוֹת (= מוֹרְבִיעוֹת, v. רְבִיעָה) 1) *watering times*. Y. Shebi. II, 34ª מינע ממנו שלש מ' (sub. בירים) he omitted to water it for three periods (Mish. ib. 9 עיונות); Tosef. ib. II, 4 מריעות ed. Zuck. (read: מַרְבִּיעוֹת; Var. מַרְבָּעוֹת). —2) *layers, piles of hewn stones*. Ib. III, 1; Shebi. III, 5.

מוֹרְגָא, מוֹרָג, מוֹרָגָא, v. מוֹרִיג, מוֹרִיגָא.

מוֹרְגוֹן, Targ. Y. Lev. XIX, 36 some ed., v. מוֹדָנָא.

מוֹרְגָּשָׁה f. (רָגַשׁ) *perception*.—*Pl.* מוֹרְגָּשׁוֹת. Num. R. s. 14 (some ed. מַרְגָּשָׁה), v. הַרְגָּשָׁה.

מוֹרֵד, v. מָרַד I.

מוֹרָד m., **מוֹרֶדֶת** f., v. מָרַד.

מוֹרָד I m. (b. h.; יָרַד) *descent*.—*Pl.* מוֹרָדוֹת. Erub. 56ª.

מוֹרָד II (or מוֹרֵד) m. name of a species of *locusts*. Tosef. Ḥull. III, 25.

מוֹרְדָנִיתָא f. pl. (רדי *to plough*) *furrows*. Targ. Ps. CXXIX, 3 מוֹרְדָוָתָחוֹן ed. Lag. (Regia מוֹרְדָנִית; ed. Wil. מוֹרְדָנִית; ed. Ven. מורנית, corr. acc.).

מוֹרְדִיָּא m. (preced.; cmp. חתר, Jon. I, 13) *rudder*. B. Mets. 87ª; Meg. 16ᵇ, v. לְבָרוּת.

מוֹרְדָנְיָתָא, מוֹרְדָוָתָא, v. מוֹרְדָוָתָא.

מַרְמָקָא, מַרְדָּ', מוֹרְדָקָא m. (Pers. *murdah* mortuus, v. Fl. to Lev. Targ. Dict. I, p. 418¹; cmp. מָרְתָּא) *dead, withered flesh*. Ḥull. 121ª (expl. אלל, Mish. ib. IX, 1) R. J. says מרדקא Ar. s. v. אלל (ed. a. Yalk. Job 906 מרטקא); R. Lak. says, בשר שפלטתו סכין (v. פָּלַט); [Targ. Job. XIII, 4, a gloss to אלל, combining both opinions: ומורדקא דפלטיה סכינא ed. Lag. (ed. Wil. מודר; Ar. ed. Koh. s. v. אלל: דמ'].

מוֹרָה *myrrh*, v. מוֹרָא.

מוֹרָה I m. (b. h.; = מערה, of Phoenician origin, v. Wellh. Text d. B. Sam., p. 146, sq.) *razor*. Naz. IX, 5; Midr. Sam. ch. II מה מ' האמור(ה) וכ' as the word *morah* which is used in connection with Samson (Jud. XIII, 5) intimates that he shall be a nazarite, so also &c. (I Sam. I, 11); v. next w.—Num. R. s. 10 why is the razor (תער) called *morah*? שאין השער מתירא וכ' for the hair is afraid of nothing but the razor (v. מוֹרָא); v. Midr. Sam. l. c.

מוֹרָה II m. (cmp. מָרוּת) *authority*. Naz. IX, 5 והלא אין מ' אלא של בו"ד does not this *morah* (I Sam. I, 11, v. Targ.) mean, 'the authority of man (shall not come upon his head)'? שכבר היה עליו מ' של בו"ד (Var. מורא) the authority of man was obviously upon him (I Sam. XVI, 2); Midr. Sam. ch. II (corr. acc.).

מוֹרָה III f. *stupid*, v. מוֹרָא II.

מוֹרֶה I, part. *Hif.* of יָרָה; v. next w.

מוֹרֶה II m. (b. h. מֹרֶה; part. of מָרָה) *rebellious*.—*Pl.* מוֹרִים. Tanḥ. Ḥuck. 9 (ref. to המרים, Num. XX, 10) מהו המ' . . . המ' סרבנים what does this *hammorim* mean? There are several explanations of it: *hamm.* means 'troublesome'; המ' שוטרן וכ' *hammorim* means 'fools', for in the sea towns they call fools *morim* (v. מוֹרוֹס); ויש אומרים המ' שמורים את מלמדיהן and some say, *hamm.* means those who presume to teach their teachers; (or) המורים חצים וכ' those who shoot arrows (with ref. to I Sam. XXXI, 3); v. מָרָה; Num. R. s. 19.

מוֹרֶה III (μωρέ, vocat. of μωρός, v. next art.) *fool!* Pesik. Shimʿu. p. 118ᵇ למלך . . . אל תהי קורא לבני מ' like to a king who gave his son in charge of a pedagogue and said, never call my son fool; . . מה הדין לישנא מ' כהדין . . מורוס what does this *moré* mean?—As in Greek they call a fool *moros*; Yalk. Jer. 265; Yalk. Num. 764 לְבָנַי... מורים (corr. acc.).

מוֹרִין, Targ. Ps. LV, 22, v. מוֹרָנְיָתָא.

מוֹרוֹס m. (μωρός) *fool*. Pesik. Shimʿu, p. 118ᵇ, a. e., v. preced. art.—*Pl.* מוֹרִין, מוֹרְיִן. Ib. אל . . . . לבני מ' you shall not call my children fools (play on חֲמוֹרִים, v. preced. art.). Tanḥ. Ḥuck. 9, v. מוֹרֶה II.

מוֹרְזָמָה* m. supposed to be the name of a clean *bird with long legs and of a red color*, Rashi (differ. in Ar.). Ḥull. 63ª. [The sense of מ' וסרמניך is obscure.]

מוֹרַחַת, Tosef. Ter. IV, 15 = מָמוֹרַחַת, v. מָרַח.

מוֹרָט m. (= מָמוֹרָט; מָרַט) *bald-headed person*. Tosef. Naz. I, 6 (Naz. 46ᵇ נזיר הממורט).

מוֹרְטַנְיָא, מוֹרַטַּ' pr. n. *Mauretania*, a district of northwestern Africa. Sifré Deut. 320; Yeb. 63ᵇ (not מרטנאי), v. בְּרַבְרָא.

מוֹרִי, Yalk. Gen. 149, read מוֹר.

מוֹרִיג m. (b. h. מוֹרָג, מוֹרֵג; cmp. אָרַג *Pi*) 1) *an implement with grooves* or *indentations*, esp. *threshing sledge*. —*Pl.* מוֹרִיגִים, מוֹרְגִים. Zeb. 116ᵇ; Men. 22ª; Ab. Zar. 24ᵇ (expl. מורגים, II Sam. XXIV, 22), v. טוֹרְבֵּל.—2) *palate* (Rashi: *all parts of the animal which are rough and indented*).—*Pl.* as ab. Ber. 55ª; Sabb. 81ª מוֹרִיגֵי בהמה the palate (or tongue &c.) of an animal.

מוֹרִיגָא, מוֹרִיגָ ch. same; 1) *threshing ledge*. Targ. Is. XLI, 15.—*Pl.* מוֹרִיגָ֫א. Targ. II Sam. XXIV, 22. Targ. Is. XXVIII, 27 מוֹרִיגֵי ברזלא (ed. Lag. מורגי; h. text חָרוּץ).—Tem. 18ª אפי' מימוֹרִיגָ֫יהוּ Ar. (ed. מימוֹרַגְ; Rashi מימרג) even if you have to take them away from the threshing sledges. —2) *palate*. Targ. Job XII, 11; a. fr.—*Pl.* as ab. (with *sing.* meaning). Targ. Ps. XXII, 16 (ed. Wil. sing.). Targ. Cant. V, 16; a. e.

מוֹרִיגָן *morigan*, a word in an incantation. Sabb. 67ª Ms. M. (ed. מרגז).

מוֹרִיָּה, הַר הַמּ׳ (b. h.) *Mount Moriah*, the Temple mount. Taan. II, 4, sq. מי שענה . . . בהר המ׳ וכ׳ may He who answered Abraham on M. M. answer your prayer &c. Ib. 16ª; Y. Ber. IV, 8ᶜ top; Cant. R. to IV, 4; Gen. R. s. 55; Pesik. R. s. 40 (homiletical etymologies).

מוֹרִיוֹן, v. מָרְיוֹן.

מוֹרִיאָטִינוּס, מַוְרִיאָטִינוּס pr. n. m. *Mauriatinus* (?), eponymous hero of Raamah. Targ. Y. Gen. X, 7; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Lag. ממריאט׳).

שׁוּבְלַיָּא מ׳, מוֹרַיָּא m. pl. (v. שׁוּבְלָא, a. מוֹר) an ingredient of *frankincense*, supposed to be *unguis odoratus*. Targ. Y. II Ex. XXX, 34 (not שובלא; h. text שְׁחֵלֶת).

מוֹרִיָּה f. (= הוֹרָאָה; יָרָה) *decision, law*. Y. Snh. IV, beg. 22ª (in Chald. dict.) לא ידע מ׳ . . . דהוא that scholar did not know the law.

מוריית, Cant. R. to II, 16, צמר מ׳, v. צַמֶּרְמוֹרַיָּה.

מוֹרִיָּנָא, מוֹרְיָנָן m. (יָרָה) *teacher, scholar*. Keth. 23ª בנן דמ׳ אינהן they are the daughters of a scholar. Y. Sabb. VIII, 11ᵇ top מ׳ דנשיא (not דנש׳) the teacher of the Nasi (R. Judah); Y. Shek. III, 47ᶜ; ib. VIII, beg. 51ª מוֹרְיָנֵיהּ דנשיא.

מוֹרְיוֹס, (ch. form מוֹרְיָסָא) m. (muries) *brine, pickle* containing fish-hash and sometimes wine. Ab. Zar. 34ᵇ מ׳ אומן מותר you may use *muries* prepared by a gentile professional cook (because he puts no wine into it). Ib. ארבא דמוריוסא a ship-load of *muries*. Pes. 109ª קסתא דמ׳ וכ׳ a xestos measure for *muries* existed in Sepphoris which corresponded to the Log of the Temple; Y. Sabb. VIII, 11ª bot.; Y. Pes. X, 37ᶜ bot. תומנתא עתיקתא דמ׳ וכ׳ an old Tumanta (eighth of a kab) for *muries* in Sepphoris. Y. Ter. VIII, 45ᵇ bot., v. צִירָא I. Tosef. Ber. IV, 2. Tosef. Dem. I, 24; Ḥull. 6ª; a. fr.

מוֹרִיפַת *morifath*, a word in an incantation. Sabb. 67ª Ms. M. (missing in ed.).

מוֹרִיקָא m. 1) (יָרַק) *crocus, saffron*. Targ. Cant. IV, 14.—[Targ. Ps. CXIII, 9, v. יָרַק.]—Y. Kil. II, 28ª, v. חֲרִיעַ. Gitt. 70ª, v. הַרְדָּרָא. Ḥull. 47ᵇ וכמ׳ . . . דדמי which has the color of cuscuta or saffron; a. e.—2) v. מָרוֹקָא I.

מוֹרִיר m. (part. *Hif.*, denom. of רִיר) *spitting, discharging secretion*. Tosef. Par. IX (VIII), מפני שהוא מורר R. S. to Par. IX, 2 (ed. מוריד, corr. acc.) because it secretes liquid matter.—*Pl.* מוֹרְרִין. Ib. R. S. l. c. (ed. מודרין, corr. acc.). Neg. IX, 2, quot. by R. S. to Par. l. c.; v. מָרַד.

מוֹרִישׁ m. *testator, ancestor*, v. יָרַשׁ.

מוֹרֶךְ m. (b. h. מֹרֶךְ; רָכַךְ) *faintness, cowardice*. Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VII (ref. to מֹרֶךְ, Lev. XXVI, 36, without ו) [read:] אינו אומר והבאתי מורך . . אלא . . מרך וכ׳ it does not read *morekh* (with ו, which may be derived from ארך and mean *hope*, v. אֶרֶךְ) but *morekh* (without ו) which means fear, terror, despair &c. (v. מָרַךְ); Yalk. Lev. 675 (corr. acc.).

מוֹרְכִיָּתָא, מוֹרְכִיוָתָא f. pl. (אֶרֶךְ; cmp. אַרוּכָּה I) *long boards*, esp. *the trough at the well* (h. רְהָטִים). Targ. Y. I Gen. XXIV, 20 (ed. Amst. מוֹרְפִיוֹת, corr. acc.; Y. II ואחתת מוריבה, corr. acc.). Ib. XXX, 38; 41 (Y. II בָּרְכִיוֹתָא, corr. acc.). Targ. Y. Ex. II, 16 (ed. Amst. מוריביותא, corr. acc.).

מורכנין, Y. Shebi. VI, end, 37ª, v. דָּכַן.

מוֹרָם, Part. *Hof.* of רוּם q. v.

מוֹרָן* m. (prob. contract. of מאורן; אוּר) *moran*, name of *a compartment* of the house (the Greek peristyle?). B. Bath. I, 6 (11ª) חמ׳ (Ms. M. המרון; Ms. H. המירן).

מוּרָנָא (Ar. מראנה, מוראנה) name of a *parasite worm*. Ab. Zar. 26ᵇ לשום מ׳ (a circumcision performed) on account of a *murana*.—Ḥull. 49ª מ׳ פליגי וכ׳ as to a *murana* found on the lungs, there is a difference of opinion &c. Ib. 67ᵇ Ar. (ed. דרני).—*Pl.* מוּרָנֵי, מוּרָנָן. Targ. Y. Ex. XVI, 20. Targ. Job VII, 5 (not מוּרָנִי); a. e.—[V. next w. a. מוֹרָנִיתָא.]

מוֹרָנִין, מוּרְנִין (or מוֹ׳) f. pl. (cmp. אֹרֶן) 1) *ash-trees* (b. h. תִּדְהָר). Targ. Is. XLI, 19; LX, 13 (ed. Wil. מוֹרָנִין; ed. Ven. I מוּרְנִין).—2) *lances*, v. מוּרָנִיתָא.

מורנימא, Targ. Y. Ex. XXI, 18, a misplaced Var. lect. of מוּרְדְּכִיתָא, v. מָרְדְּכַי.

מוֹרָנִית f. (v. preced. art., cmp. μελία *ash* a. *spear*) *spear, lance*.—*Pl.* מוֹרָנִיּוֹת. Ex. R. s. 17, end הא לכם . . . מ׳ שלי וכ׳ it is for you my darts are prepared, which I send over the waves of the sea (on your ships). Ib. מ׳ שלי וכ׳ my (the Lord's) darts are ready.

מוּרְנִי׳, מוּרָנִיתָא ch. same, *lance, pole*. Targ. Ps. XLVI, 10. Targ. I Sam. XIII, 22; a. fr.—[Targ. Y. Ex. XXI, 19 מוּרְנִיתֵיהּ his *staff*, v. מַרְדְּכַיְתָא.]—[Targ. Ps. CXXIX, 3 מורניתהון ed. Ven., v. מוּרְדְּוָתָא.]—*Pl.* מוּרְנָיֵן, מוּרְנָיָתָא, מוּרְנִיָּתָא. Targ. Ps. LV, 22 (ed. Wil. מורוין, corr. acc.). Targ. Jer. XLVI, 4. Targ. II Chr. XI, 12; a. fr.—Targ. Ez. XXXIX, 9 אעי מוּרְנִין (h. text מִקֵּל יָד, v. מוּרָנִין).—Pesik. B'shall., p. 94ª; Koh. R. to XI, 2 בחוטרי ובמ׳ with sticks and poles.

מורנס, Pesik. R. s. 21, v. טוֹרְנוֹס.

מוּרָסָא m. (cmp. אֶרֶס) *abscess*. Eduy. II, 5; Tosef. ib. I, 8, a. e., v. פָּסַס. Gitt. 69ᵇ למ׳ a remedy for an abscess.

מורסין, v. מוּרְסָן.

מורסינטון, v. מירסינטון.

מוּרְסָן m. (רָסַס) *bruised grain, coarse bran* (differ. fr. סוּבִין). Y. Sot. I, 17[b]; Y. Peah VII, 20[a] bot.; Keth. 112[a] מורסין (corr. acc.). Tosef. Shebi. V, 8. Ḥall. II, 6 מוּרְסָנָן the bran thereof; a. fr.

מוּרְסָתָא f. (רָסַס) *destruction, ruins.* Targ. Prov. XXVI, 26 (h. text בַּשָּׁאוֹן).

מוּרָע = מְאוּרָע q. v.

מורע, Y. Yoma VIII, end, 45[c], read with Lev. R. s. 3: כל רע.

מוֹרֵר, *pl.* מוֹרְרִין, v. מוֹרִיר.

מוֹרָשָׁה, מוֹרֶשָׁא m. (cmp. יֵרֵשׁ) *projecting point.* Ber. 24[a] מ' דכובע the top of the cap (the bag containing the T'fillin). Erub. 76[b]; Succ. 8[a] מ' דקרנאתא the projection of the corners (of a square inscribed in a circle). B. Bath. 3[a] מ' דקרנתא the projections of a rough stone wall. Sabb. 77[b] מ' קמא דכתית the top of the scab, opp. חוּדְרָנָא. Ib. 100[b] ודילמא מ' אית לה Ms. M. perhaps the ground in the water has a projecting eminence (v. Tosaf. a. l.; ed. והא מ' אית לה but has not the ship a projecting point (a helm)?—Ḥull. 17[b] מ' קמא וכו' the anterior edge of a notch in a knife cuts smoothly (the skin and flesh) and the posterior edge tears the vital parts (סימנים). Men. 94[b] מורשה עביד לחו (Rashi מורשא) he attache sto the shipshaped cake a projection.

מוֹרָשָׁה f. (b. h.; יָרַשׁ) *inheritance.* Snh. 59[a] (ref. to Deut. XXXIII, 4) לנו מ' ולא להם it is our inheritance, not theirs. Ib. מאן דאמר מ' מיגזל וכו' according to him who reads *morashah*, he (the gentile studying the Law) robs (us). Ber. 57[a], a. e. אל תקרי מ' אלא מְאוֹרָשָׂה read not (Deut. l. c.) *morashah* inheritance, but *m'orasah* (betrothed), v. אָרַס. Ex. R. s. 33.

מורשיא, v. מרשיא.

מוּרְתָּא f. (v. מוֹר), מ' שחיקתא *a solution of pounded myrrh-gum.* Y. Ber. VI, 10[a] bot.

מוּשׁ (b. h.; v. מָשַׁשׁ) *to feel, touch.*

Nif. נָמוּשׁ, part. *pl.* נְמוּשׁוֹת [*gropers, searchers,*] *the last troop of gleaners.* Peah VIII, 1 משילכו חגי from the time the last gleaners go. Y. ib. 20[d] בסוף . . . למה נקרא שמן נ' why are they called *n'moshoth* (searchers)? Because they come out last. Ib. אית תנו' תגי נ' וכו' (not נמושית) some read *n'moshoth*, others *mashoshoth* &c.; he who reads *mash.* calls them so, because they feel their way in walking (old people); B. Mets. 21[b]; Taan. 6[b] מאי נ' סבי וכו' what is meant by *n'moshoth?* Old men walking on a staff; (oth. opin.) לְקוּטֵי וכו', v. לָקַט. Y. Peah l. c. חיה יוצא בין הנ' (not בן) used to go out among the last gleaners.

מוּשׁ ch. 1) same. Targ. O. Gen. XXVII, 12; a. e.—2) (perh. fr. מָשַׁשׁ; cmp. משמש) *to handle, attend to, prepare.* M. Kat. 27[b] תֵּימוּשׁ האי איתתא וכו' (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. incorr.) let that woman have her shroud in readiness. B. Kam. 92[b] מוּשׁ אוכפא לגביך prepare a saddle for thy back, v. אוּכָּפָא.

Af. אֲמִישׁ *to allow to touch.* Targ. Jud. XVI, 26 ואֲמִישֵׁנִי (ed. Lag. ואמשני, v. מָשָׁא).

מוֹשָׁב m. (b. h.; יָשַׁב) *seat, sitting.* Y. Ber. IX, 13[a] top מוֹשָׁבוֹ בקדושה His sitting (in judgment) is in holiness (with ref. to Ps. XLVII, 9). Meg. IV, 3 (23[b]) מעמד ומ' the ceremony of rising and sitting down at funerals; a. fr.—מוֹשַׁב לצרעים, v. לֵץ.—Esp. מ' (טומאת) *the uncleanness caused by an unclean man's sitting, the unclean seat* (Lev. XV, 4). Kel. I, 5 מטמא משכב ומ' causes uncleanness of couch and seat; Zab. I, 1; a. fr.—[Ḥull. 124[a] מוֹשַׁב זב the privy chair of one afflicted with gonorrhoea; Ar. reads: מושבוג, משבוג, *'a leather seat of a folding chair'*, v. זוג.]—*Pl.* מוֹשָׁבוֹת. Lev. R. s. 1; Tanḥ. Vayikra 1 (ref. to Prov. XXV, 7) רחק מן מקומך מ' וכו' keep removed from thy place two or three seats (behind that which is due to thy position), that they may say to thee, go up.

מושבוג, v. preced.

מושחן or **מושחן**, Y. Yeb. VIII, 9[d] top הדא עירי דמ' (or עירו); Y. Kidd. IV, 65[d] bot. הדא עדן רמשא, prob. to be read: עִיּוֹן דְּמִרְשָׁא or דְּמִרְשָׁן, v. מִרְשָׁא I a. עִיּוֹן.

מוֹשִׁיחוֹת, v. מָשׁוֹחַ.

מוֹשִׁיעַ m. (b. h.; יָשַׁע) *protector, aid,* esp. (by adopting the phrase Deut. XXII, 27) *means of saving a betrothed damsel assaulted.* Snh. 73[a] הא יש מ' לה בכל דבר שיכול להושיע but if there is aid, any means to save her is permitted (even by the death of the assailant). Ib. יש לה מ' אין וכו' if there is another way of saving her, you dare not kill him.

מוֹשֵׁךְ, v. מוֹשֵׁךְ.

מוֹשָׁכָא *hide*, v. מַשָּׁכָא.

כְּרַךְ מ', מוֹשְׁכִי pr. n. pl. *the Fort of the Moschi*, a people whose territory formed the southern part of Colchis. Kidd. 72[a]; Yeb. 17[a].

מוֹשְׁכָנִי pr. n. pl. *Moxoene*, a town east of the upper Tigris sources. Kidd. 71[b] עד מ' Babylonia extends (for genealogical purposes) as far as M. Ib. 72[a] מושכי לחוד ומ' לחוד (K'rakh) Moshki (v. preced.) is different from Moxoene.

מוֹשֶׁךְ m. (v. מוֹסְכִין) *musk.* Ber. 43[a] (Ms. M. מוֹשֵׁךְ).—*Pl.* מוֹשְׁכִין, v. מוֹסְכִין.

מוּת, מוֹת (b. h.) *to die.* Gitt. VII, 3, a. fr. אם מַתִּי if I should die. Gen. R. s. 9 (play on מְאֹד, Gen. I, 31) והנה כשמת ר' וכו' טוב מוֹת behold, it is good to die.—Kidd. 72[b] when R. . . died. M. Kat. 28[a] מת פתאום if one dies suddenly. Sabb. 55[b] בחטאם מֵתוּ died for their sin. Tam. 32[a] (in Chald. dict.) מה יעביד אינש ויָמוּת וכו' what must man do in order to die? Let him feed himself, v. חָיָה. Shebu. 18[a], v. נָטוּב; a. v. fr.—V. מֵת.

Hif. הֲמִית *to put to death; to cause death.* Snh. 53[a] אם אי אתה יכול לַהֲמִיתוֹ . . . שאתה ממיתו וכו' that if you cannot put him to death in the manner legally prescribed, you must execute judgment by whatever means you can. Ib. 56[b] מְמִיתִין עליהן דברים . . . acts on which a Jewish court passes a sentence of death. Tam. l. c. (in Chald. dict.) מה

יעבד אינש עצמו . . . מֵימַת עצמו what must man do in order to live? .. Let him starve himself (his appetites). Ber. 63b אין ד״ת . . . שממית עצמו עליה the words of the Law remain only with him who kills himself (denies himself all enjoyments) for its sake (with play on Num. XIX, 14); a. v. fr.

Hof. הוּמַת *to be put to death.* Keth. 37b מומתין בסייף those put to death by the sword. Snh. 55b מומתין על ידה are put to death on her account; a. fr.

מוּת ch. same, v. מִית.

מָוֶת m. (b. h.; preced.) *death.* Ab. II, 4 אל . . . עד יום מותך do not trust thyself (that thou wilt not sin) until thy dying day; Ber. 29a. Ib. 17a סוף אדם למ׳ man's final destiny is death; a. v. fr.—מלאך המ׳ (abbrev. מה״מ) the angel of death. Ab. Zar. 5a. Gen. R. s. 9 והנה טוב מאד זה מה״מ 'and behold, it was very good' (Gen. I, 31) this refers to the angel of death; a. fr.

מוֹתָא, מוֹתָה I ch. same. Targ. Ex. X, 17. Targ. Jer. XI, 19 סמא דמ׳ *poison*; a. fr.—Targ. Y. Gen. XXXV, 18 *fem.*—Sabb. 88b סמא דמ׳, v. supra; Yoma 72b.—Yeb. 63a מידי דקשי ממ׳ something harder than death. M. Kat. 28b, v. חֲבוּלָא; a. fr.

מוֹתָא II f. (יָמַי) *oath*, v. מוֹמָתָא.

מוֹתָבָא, מוֹתָב m. (יתב)=h. מוֹשָׁב, *seat, dwelling; session.* Targ. Ez. XLVIII, 15. Targ. O. Ex. XII, 42; a. fr.—B. Bath. 165b, a. fr. במותב תלתא in a session of three judges. Koh. R. to III, 6 [read:] יהב להון מותבירהון וכ׳ he assigned to them their place in a dark compartment of the ship; a. fr.—ביה מ׳ *court, school.* Bekh. 5b ביה מ׳ רבה in the Great College; Yalk. Ex. 224 מוֹתְבָה.—*Pl.* מוֹתְבִין, constr. מוֹתְבֵי. Targ. Ez. XXXIV, 13.—[Targ. Y. I Deut. XVIII, 8 מותבי, v. מוֹחֲבָא.]

מוֹתְבוּתָא, constr. **מוֹתְבוּת** f. (preced.) *settlement.* Targ. Y. Num. XXI, 15 (some ed. מוֹתְבוֹת; h. text שֶׁבֶת).

מוֹתְבָנָא m. (preced.) 1) *residence.*—*Pl.* מוֹתְבָנִין. Targ. Ex. X, 23. Ib. XXXV, 3 (Y. II ביה מדור); a. fr.—2) *seat, chair.*—*Pl.* as ab. Targ. II Esth. I, 2.

מוֹתִיבְתָא, v. מִתִּיבְתָא I.

מוֹתָלָא, *pl.* מוֹתְלַוָן, v. מַתְלָא.

מוֹתָן m. (מוּת) *pestilence.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV (ref. to בחלה, Lev. XXVI, 16) מכת המבהלת . . . . מכת מ׳ a plague which causes confusion among men, and which is that? It is the plague of pestilence (epidemic); Yalk. Lev. 673.

מוֹתָנָא ch. same. Targ. O. Num. XVII, 15 (Y. fem., sub. מִתָּה). Ib. XXXI, 16. Targ. Ps. LXXVIII, 50 Ms. (ed. מְמוֹתָא); a. fr.—Taan. 8b, v. בְּפָנָא. Snh. 29a; Yeb. 114b (prov.) שב שנין חוה מ׳ וכ׳ a pestilence may last seven years, yet none dies before his time, a. e.—[Targ. Y. II Num. XXIII, 10. מוֹתְנִין קשיטין, read מוֹתָא דְקִ׳.]

מוֹתָנָא *rope*, v. מִתְנָא.

מוֹתְנִין m. pl. ch.=h. מָתְנַיִם, *loins, sides.* Targ. Y. Gen. XXI, 14.—Ḥull. 51a אמותניהו שדו להו (Rashi: אמתיך) they throw them so that they fall on their sides.

מוֹתָנְתָא f. pl. (?)=מוֹתָנָא. Targ. Y. Lev. XXVI, 16 (ed. Amst. מוחנתא, corr. acc.).

מוֹתָר, v. נָתַר.

מוֹתָר m. (b. h.; יָתַר) *remainder, surplus.* Shek. IV, 3 מותר שידי וכ׳ what remains over of the surplus fund of &c. Ib. 4. Men. 83b מ׳ הפסח what has not been used of the money (or the animals) dedicated for the Passover sacrifice; a. fr.—*Pl.* מוֹתָרוֹת. Y. Yoma V, beg. 42b תנאי ב״ד הוא על המ׳ וכ׳ (תנייא not) it is a silent agreement of the authorities that surpluses (from sacrificial appropriations) shall be applied to burnt-offerings. Sifra Tsav, Mill., end מוֹתְרֵיהֶם their remnants.

מוֹתָרָא, מוֹתָר ch. 1) same. Targ. O. Ex. XVI, 23. Targ. Y. II Ex. XII, 34 (h. text משארת); a. e.—Lev. R. s. 34, end כד . . . מותר מלין וכ׳ when she talked a surplus of words (more than necessary) on the Sabbath.—*Pl.* מוֹתָרַיָּא, מוֹתָרַיָּה. Num. R. s. 11 אילין מ׳ וכ׳ how many days (above 3000) are there?—2) *superabundance.* Targ. Is. I, 9.—3) *preference, advance.* Targ. Koh. II, 13; a. e.

מִזְבֵּחַ m. (b. h.; זָבַח) *altar.* Zeb. V, 1, a. fr. מ׳ החיצון, v. חִיצוֹן Tam. III, 1, a. fr. מ׳ הפנימי the inner altar (in the interior of the Temple).—Gitt. V, 5 מפני תקון המ׳ in order to prevent neglect of the altar. Ib. 55b שלא יאמרו מ׳ אוכל וכ׳ lest people say, the altar receives stolen goods. Ber. 55a, v. כָּפַר. Gen. R. s. 80 כמ׳ כן כהניו as the altar, so are its priests; Y. Snh. II, end, 20d; a. v. fr.—Ab. Zar. 53b; Tosef. ib. V (VI), 8, a. e. (of an idolatrous altar), v. בִּירְמוּס.—*Pl.* מִזְבְּחוֹת. Lam. R. to I, 16 הרי אמנו בנתה שבעה מ׳ וכ׳ behold, our mother built seven altars and offered seven children on one day (as martyrs of their faith). Num. R. s. 20; a. e.

מַזְבָּלָא m., *pl.* מַזְבְּלֵי (v. זֶבֶל) *foliage in a bag, bolster* used by the shepherd; [Ar. *short pieces of matting*]. Succ. 20a, expl. מַרְזִבְּלֵי, q. v. Ib.b מזבלי Ms. M. (ed. מרזובלים).

מַזְבָּנָה, מִזְבָּנָא m. (זָבַן) *seller.* Targ. Is. XXIV, 2 (some ed. מזבננא).—Y. B. Mets. V, beg. 10a ויותר מיכן ווי למ׳ if prices rise above that, woe to the seller (on time). Esth. R. to III, 6 ווי לידה למַזְבַּנְיָה (not למיזב) woe to him who sells it (the king's purple). Pesik. R. s. 21, v. זְבִינָא II.

מִזְוָבְנָ׳, מִזַּבְנָנָא same. Targ. Ez. VII, 12, sq. (ed. Wil. מזוב). Targ. II Esth. III, 11; a. e.

מָזַג (denom. of מֶזֶג; b. h. מָסַךְ) *to mix wine with water, spices* &c.; *to temper*; in gen. *to fill the cups, to offer drink.* Ab. Zar. 58b (to one who used מָסְכוּ) ואימא מָזְגוּ why do you not say *m'zago?* Ib. יין שמזגו נכרי wine which a gentile mixed for drinking. Ib. 59a חמרא דמָזְגוּ נכרים וכ׳ wine which gentiles mixed and Jews drank. Pes. X, 2 מזגו לו כוס וכ׳ they (the attendants) offer him the first cup &c. Num. R. s. 1 (ref. to Cant. VII, 3) .. מי שהוא מוֹזֵג . . (not מזוג) וכ׳ he who mixes wine properly, mixes one third wine with two thirds water; Tanḥ. B'midb. 4.

Pes. VII, 13 לְמִזּוֹג to serve the wine; a. fr.—Part. pass. מָזוּג a) *mixed* (wine), opp. חַי. Ib. 108b. Neg. I, 2 כיין המ' בשלג the color of red wine mixed with snow, v. פְּתַחַד. Nidd. II, 6 כמ' like mixed wine; expl. ib. 7 שני חלקים וכ' two thirds water &c., v. supra; Sabb. 75a; a. fr.—b) *combined.* Num. R. s. 2, beg. בי״ח מקומות..מְזוּגִין in eighteen biblical passages are Moses and Aaron combined (the predicate being in the singular number as if they were one person).

Nif. נִמְזַג *to be mixed.* Y. Ab. Zar. V, 45a bot. אפי' נ' כל צרכו וכ' even if the quantity finally added to produce the required proportion was a permitted substance; Y. Orl. II, 62b bot.

Pi. מִזֵּג *to clarify, make clear.* Cant. R. to VII, 4 (play on מזג, ib.) the Sanhedrin שהוא מְמַזֵּג וכ' which makes the law clear for her (the congregation).

מָזַג ch. same. Targ. Y. Ex. XXX, 33 (h. text יִרְקָח). Targ. Prov. IX, 2. Targ. II Esth. I, 8; a. fr.—B. Mets. 60a מָזְגִיהּ טעמיה וכ' he mixed it, (and) when he tasted it &c. Erub. 54a אשכחיה..דקא מָזֵג ליה וכ' he found his servant when he was about to mix the wine for him; אֶרְמְזְגֵיהּ אנא I will mix it myself; Ned. 55a. Lam. R. to I, 1 רבתי (חר) תרין מַזְגִין (מאת' 6) (in an enigma) two give drink (the breasts). Ex. R. s. 45 תרין אפין מזגין וכ' two angry faces putting hot water into the drink!, i. e. one adding to the other's wrath, instead of placating; Midr. Till. to Ps. XXV, 4 מרגזין רתחין (corr. acc.; cmp. Deut. R. s. 3). [Lev. R. s. 28, end מזגיה, v. אֲזַר.] Gen. R. s. 63 (read:] מַזְגֵהּ קדמיהון, and tempered the bath before them (v. נָצַח); a. e.—Part. pass. מָזוּג, מְזִיגָא. Yoma 81b מ' מי אמרי Ar. (ed. מזוג) did I say, 'tempered' (vinegar)?

Pa. מַזֵּג same. Targ. Is. LXV, 11.

Af. אַמְזֵג same, esp. *to mix drugs.* Part. מַמְזְגָן *apothecary.* Targ. Y. Ex. XXX, 25 [read:] בשמא עובד מ' ; ib. 35 (h. text רֹקַח).

מְזוֹג (מְזוֹגַג) pr. n. *M'zog* (*Mizgag*), eponymous hero of a tribe answering to *Mazices, Mazyes* (*Maxyes*) in Northern Africa (v. Sm. Greek a. Roman Geogr. s. v. Mauretania). Targ. Y. Gen. X, 7; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Lag. מזוגג); ib. 32 (h. text דדן).

מֶזֶג m. (b. h.; זָגַג, cmp. מָמַר fr. מָרַר) [*clearing, refining*; fr. which מָזַג *to clear* (*dark*) *wine by dilution* &c.,] 1) *mixture.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 5, ch. VII לא במ' not in a mixture of water and wine. Nidd. II, 7 (19a) וכמ' Y. a. Bab. ed. (Mish. כמזוג), v. מָזַג. Y. ib. II, 50b top וכמ' מזוג נראה מבחוץ .... אבא (not וכמזגי) 'and like mixed wine', says Abba . . ., like a cup filled with mixed wine, seen from without (through the glass). Bab. ib. 20a חוץ מ' except the discharge which has the color of a mixture of one third wine &c.; a. e.—2) *temperament, disposition.* Gen. R. s. 28 מִזְגוֹ .... רע (not רעה) the king's disposition is bad (he is illiberal).

מְזִיגָא, מִזְיָא, מִזְיָנָא I, ch. same, *mixed wine, drink.* Targ. Prov. XXIII, 30 בית מ' drinking house (h. text מִמְסָךְ).—Ned. 55a הדין מיי' דמי וכ' this prepared wine tastes like that prepared by &c.; Erub. 54a דמי האי מזיגא וכ' B. Mets. 60a מ' דידי מידע ידוע wine which I mixed is easily distinguished (because I make it very weak).—Trnsf. מ' דעלמא the banquet of the world, *the needs of life.* Cant. R. to VII, 4; [Matt. K.: מְזוֹגָא the *butler of the world* (the Lord)].—*Pl.* מְזִיגֵי, v. next w.

מְזִיגָא II or **מְזִגָא** I m. (cmp. זְגִיגְיתָא) *crystal, glass.* Yoma 35b כחמרא במ' as the wine shines through a glass cup (be it ever so thick).—*Pl.* מְזִיגֵי or מְזִגֵי. B. Bath. 73b תרי מ' דחמרא (Rashb. כסי, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) two cups of wine. [Y. Nidd. II, 50b top וכמזגי אבא וכ', v. מָזַג.]

מַזְגָא II pr. n. pl. *Mazga.* Gen. R. s. 34, end; Yalk. Gen. 61 מן הן . . . מן מ' where are you from? Said they, from Mazga. Ib. אנא חכים מן מ' וכ' I am a scholar from M., and it contains no more than two stands (for students).

מִזְגָא m., v. מִזְנָא.

מְזִגָא f., **מ' חִבְרָא** (מְזַג) *Wine-Mixer*, name of an unclean bird; בת מ' ח' *Little Wine-Mixer*, name of a clean bird. Ḥull. 62b, sq.

מְזַגְגָא, v. מְזַג.

מְזַגְדְּנִין, מְזַגְדָּנִין, v. זְגוּגִי.

מְזַדְּרָע m. (זְרַע) *seed.* Targ. Y. Gen. IV, 3, v. הֶבֶל II.

מְזָה I (b. h.) = מַה זֶּה, *what is this?* Tanḥ. Sh'moth 23 (ref. to Ex. IV, 2) מ' בידך מְזָה כתיב מְזָה וכ' 'what is this in thy hand?' It may be read *mizzeh*, out of that which is in thy hand thou deservest punishment.

מַזֶּה II m. (נָזָה) *the priest appointed to do the sprinkling* (Num. XIX, 21). Tosef. Par. XII (XI), 12.—Trnsf. *priest, man of distinction.* Y. Ber. IV, 7d top מי שהוא מ' בן מ' יזה וכ' let him sprinkle (occupy the office) who is a sprinkler, son of a sprinkler (a scholar of scholarly ancestry); dare he who is neither himself a sprinkler .... say to him who is ...., Thy water is plain cave water, and thy ashes mere ashes from the stove (thy decisions are of no legal value)?; Y. Taan. IV, 67d; Ber. 28a; cmp. מַזָּא.

מַזּוּ = מַה זּוּ *what is this? why is this?* Y. Ab. Zar. III, 43b; ib. IV, 44b top.

מְזוֹבְנָנָא, v. מְזַבְּנָנָא.

מָזוֹגָא m. (מְזַג) *wine-mixer, butler.* Targ. Y. Gen. XL, 5; a. e.—Y. Sabb. I, 3a bot.—*Pl.* מְזוֹגְנָא. Targ. Y. Gen. XL, 1; a. e.

מְזוּדָה* or **מְזוֹדָה** f. (v. זוּד) *travelling bag* containing provision &c. Kel. XX, 1 Mish. ed. (Talm. ed. בזורה, בזרה, corr. acc.; ed. Dehr. מִזְוָדָה, Var. in Maim. מזרה).

מְזוּזָה f. (b. h.; זוּז=זוּז; cmp. זְוָיָא) [*coupling, set,*] *door-frame*, esp. *door-post.* Kidd. 22b (ref. to Ex. XXI, 6) דלתא ומ' שהיו עידי וכ' door and post were my witnesses in Egypt (ib. XII, 23) when I passed ... and said, my servants are the sons of Israel and not servants of servants &c. Ib.

מה מ' מיומד וכ' as *m'zuzah* is used only of what is in a standing position, so is here *deleth* meant of the door in its position. Men. 34ª לב' אחת where there is only one door-post; a. e.—*Pl.* מְזוּזוֹת. Mekh. Bo. s. 11; a. e.—Esp. *m'zuzah* (Deut. VI, 9; XI, 20) *the inscription on the door-post* (a slip of parchment containing Deut. VI, 4—9, a. XI, 13—21). Pes. 4ª מ' חובת הדר וכ' to fasten the *m.* at the door is the tenant's duty (not the owner's). Men. 44ª פטור מן המ' requires no *m.* Ib. כל שאין לו מ' בפתחו he who has no *m.* at his door. Ib. 34ª חייב במ' אחת is bound to have one *m.* at the door; a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75ᶜ bot. בירת מְזוּזָתוֹ של ר' the case of the *m.* in the house of Rabbi. —Yoma 11ª מְזוּזַת יחיד the *m.* in a private house.—*Pl.* as ab. Men. l. c. חייב בשתי מ' must have two door-post inscriptions; Yoma l. c.; a. fr.

מְזוּזְתָּא ch. same, *door-post; door-post inscription.* Targ. Ps. CXXI, 5 מן בגלל מ' וכ' ed. Lag. (missing in oth. ed.) for the sake of the *m'zuzah* &c. Targ. Y. Deut. XX, 5; a. e.—Men. 33ª קבע לי מ' fasten the *m'zuzah* for me.—Ab. Zar. 11ª חזא מ' וכ' saw the inscription at the entrance; a. e.—*Pl.* מְזוּזָתָא, מְזוּזְדָן, מְזוּזְדָן. Targ. Lam. II, 9 (h. text בריח). Targ. Deut. VI, 9; a. e.—[Targ. I Sam. I, 9 על מְזוּזֵי, missing in ed. Lag.]

מְזוֹכְתָּא, מְזוֹכִיתָא = מְדוּכְתָּא q. v.

מָזוֹן m. (b. h.; זון) *food, sustenance; meal; alimentation.* Erub. III, 1 הנודר מן המ' וכ' he who vows abstinence from *mazon* (nourishment) is permitted to partake of water and salt. Ib. 30ª; Ber. 35ᵇ מים ומלח הוא דלא איקרי מ' וכ' only water and salt are not called *mazon*, but all other food is included in *mazon*; Gen. R. s. 94, beg. Erub. VIII, 2 מ' ב' סעודות food for two meals. Ber. VIII, 8 לאחר המ' for the after-meal (dessert). Ib. מברך על המ' he says the grace after meal. Ib. 5 נר ומ' וכ' the benediction for the light, then for the meal, then for the spices &c.; Pes. 103ª. —ברכת המ', v. בִּרְכָּה.—Ber. VI, 8 והוא מְזוֹנוֹ and this was his meal.—Y. Yeb. XV, 14ᵈ bot. מ' האשה והבנות the alimentation of wife and daughters (after a man's death). Ib. VII, 8ª bot. מ' חבנות מדבריהן the obligation to support the daughters from a man's estate is a Rabbinical enactment; a. fr.—*Pl.* מְזוֹנוֹת. Ber. 35ᵇ ברא מיני מ' (abbrev. במ"מ) (Blessed be he) who created various kinds of food. Keth. IV, 6 חייב במ' בתו bound to support his daughter. Ib. XI, 2 אין לה מ' she cannot claim alimentation. Ib. 3 למ' מכרתי I have sold (a portion of my widowhood) for my support. Ib. XII, 2 דמי מ' . . . . הבעל נותן לה מ' her husband supports her, and they (the heirs) must give her the equivalent of her support; a. fr.

מְזוֹנָא, מָזוֹן ch. same. Targ. O. a. Y. I Deut. XXIV, 6. Targ. Y. I Gen. III, 18; a. fr.—Ber. 44ª, v. זִיזְנָא I.—*Pl.* מְזוֹנִין, מָזוֹנֵי. Y. B. Bath. IX, beg. 16ᵈ לית לה מ' she cannot claim alimentation. Keth. 65ª פסוק לי מ' decree alimentation to be given me (by my husband's heirs). Bets. 16ª דהאי חק לישנא דמ' הוא that this *ḥok* (Ps. LXXXI, 5) means sustenance; a. e.

מְזוֹנִיחָה, v. זְנוֹחָא.

מְזוֹנִיתָא, מְזוֹנִיתָה f. (preced. art.) *support, comfort.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 5) פריתא מ' דלבא bread is the comfort of the heart; Yalk. Gen. 82; Yalk. Jud. 75 מזינתא (corr. acc.).

מְזוֹפָא m. (יזף) *creditor.* Targ. Ps. CIX, 11 (Ms. מוֹזִיפָא).

מְזוֹפִיתָא I f. (preced.) *loan*; מרי מ' *creditor.* Targ. Ps. LXVI, 12. Targ. Y. Deut. XV, 2 (ed. Amsterd. מְזוֹפָתָא).

מְזוֹפִיתָא, מַזּוֹפִיתָא II f. (נזף) *threatening, rebuke, wrath.* Targ. O. Deut. XXVIII, 20 בְּמ' ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מָ', מ'). Targ. Ps. XVIII, 9. Targ. Is. XXX, 17; a. fr.

מְזוֹפָתָא, v. מְזוֹפִיתָא I.

מָזוֹר m. (b. h.; זור or זרר) *compress.* Y. Sabb. II, 5ª top לא כמי שעשאה מ' . . . עשאה מ' if he had made a compress out of it, it would have been clean; now that he soaked it in oil, is it not the same as if he had made it a compress?

מְזוֹרָה m. ch. (v. preced.) *an implement for mashing* olives &c. Y. Sabb. XVII, 16ᵇ top; Y. Bets. I, 60ᶜ, v. זַיְרָא. —*Pl.* מְזוֹרֵי. Sabb. 123ª.

מזורת, Kel. XX, 1, v. מִזְוָדָה.

מָזַז, מְזַז, v. מִזְמֵז, מִזְמֵז.

מַזְחִילָה f. (זָחַל) *gutter, spout.* B. Bath. II, 5 מרחיקין מ' המ' וכ' . . . you must build your wall at a distance of four cubits from your neighbor's spout, so that he can put up a ladder (to repair it). Ib. 22ᵇ מ' משופעת an inclined spout (under which people can pass). Ib. 59ª מ' המ' של בנין a spout made of masonry. Tosef. Toh. IX, 15 שהריחה שותה וכ' a spout which an unclean person broke apart while it was receiving and discharging liquids; a. fr.

מָזִי pr. n. pl. *Mazi*, near Tyre (v. Hildesh. Beitr., p. 27, note 192). Y. Dem. II, 22ᵈ top; Tosef. Shebi. IV, 7 מַזָּרִין ed. Zuck. (Var. מַזָּדִין, מזיל).

מִזְיָא, מַזְיָא, מִזְיָא m. collect. noun (זא, cmp. מוֹזָא; Syr. pl. מזא, P. Sm. 2064) *hair.* Targ. Y. Deut. XXI, 12.—Naz. 39ª האי מ' וכ' (Rashi ברינתא) does hair grow from beneath or from above?—Meg. 18ª חוה מהפך במַזְיָרֵיה was busying himself with his hair; R. Hash. 26ᵇ Ms. M. (ed. בשערה). Ned. 50ª. Snh. 110ª top סתרתה למַזְיָהּ she loosened her hair. Ib. גיזז ליה למִזְיָרֵיכוּ he cut your hair off (shaved you all over). Yeb. 116ᵇ סתרי מִזְיָרֵיךְ loosen thy hair. Ab. Zar. 75ª דמ' (filters made) of human hair.—[Targ. Is. III, 20 קולמז מסיא (קולמן ed. Lag.), Var. קלמסמסיא, קול מזמסיא, Ar. קלמזם, read: קוֹלְמֵסֵי מַזְיָא *hair-pins* (h. text קשרים; LXX ἐμπλόκιον; cmp. LXX Ex. XXXV, 22.]

מְזִיגָא, v. מְזִיגָא I.

מְזִיגָה I pr. n. pl., v. מְגִידָה.

מְזִיגָה II f. (מָזַג) *mixing the wine, offering drink.*

Sabb. VIII, 1 כדי מְזִיגַת הכוס as much wine as is required for a cup (of benediction) to be mixed with water. Keth. 61a מ' הכוס offering the wine cup (by the wife). Tosef. Sot. I, 2 כדי מ' הכוס as much time as is required for preparing a cup of wine; Y. ib. I, 16c bot.; Bab. ib. 4a; a. fr.

מְזִידָה, מֵזִיד, v. זִיד.

מַזָּיָא, v. מַזָּא.

מַזָּיִן, v. מָזִי.

מְזַיְּעֵי m. pl. (זִיעַ) *frightening demons.* Targ. Y. Num. VI, 24.

מזימיות, Yalk. Prov. 935, v. זִמְיָא.

מַזָּן, v. מָזִי.

מַזִּיק m. (נָזַק) *one who does damage, destroys, wastes.* Yoma 80b, sq. כי יאכל פרט למ' 'if he eats' (Lev. XXII, 14) which excludes him who wastes (by eating excessively).—In gen. מ'(ה) *the offender that occasioned damage,* opp. ניזק the injured claimant. B. Kam. I, 2; a. fr.—*Pl.* מַזִּיקִים, מַזִּיקִין. Ib. III, 11, v. נָזַק.—Gen. R. s. 54 מַזִּיקֵי ביתו the annoyances of one's house (flies &c.).—Esp. *demons.* Ber. 3a, sq. מפני המ' on account of the demons (dwelling in ruins). Num. R. s. 12, beg.; a. fr.

מַזִּיקָא, מַזִּיקָא ch. same, esp. *demon.* Targ. Cant. VIII, 3.—Kidd. 29b דאבבי מ' . . . הוה ההוא there was a demon dwelling in Abbayi's school house.—*Pl.* מַזִּיקֵי, מַזִּיקֵיקִין, מַזִּיקֵי. Targ. Job V, 7. Targ. Ps. LXXXIX, 33 (ed. Lag. מזוי); a. e.—Ḥull. 105b משום דשכיחי מ' because demons frequent there; a. e.

מְזִיקְתָּא f. (v. זִיקָא II) *irrigating channel* (h. תְּעָלָה). Targ. I Kings XVIII, 32; 35 (ed. Wil. קָתָא . . .). Targ. II Kings XVIII, 17; Targ. Is. VII, 3.

מַזִּירָקָא, v. מַזְרָקָא.

מַזָּל m. (b. h.; זלל, cmp. Arab. *manzil* hospitium) [*station of the stars,*] *constellation of the Zodiac;* in gen. *planet.* Gen. R. s. 10 יש מ' שגומר חלוכו וכ' there is a planet that finishes its circuit in thirty days . ., in twelve months &c. Ib. מ' וכ' . . . נוגה מהלכת י"ב מזלות the Venus passes the twelve constellations in ten months, requiring for each station twenty five days; a. fr.—*Pl.* מַזָּלוֹת. Ib. Ber. 32b שנים עשר מ' וכ' I have created twelve stations in the heavens, and for each station I have appointed thirty legions (of stars), v. גַּסְטְרָא. Tosef. ib. VII (VI), 6 . . הרואה [כסדרן] ואת חמ' he who sees the sun, the moon and the stars and planets in their original position (at the end of a lunisolar period). Sabb. 75a חישוב תקופות ומ' the calculation of periods and constellations. Gen. R. s. 25; Y. Pes. I, 27b top לא שמשו המ'וכ' the planets did no service during the year of the flood; a. fr.—עובד כוכבים ומ' (abbrev. עכו"ם) *idolater,* v. עָבַד, a. עֲבוֹדָה.—Trnsf. (astrology) *constellation at one's birth, planet, destiny; guardian angel, angel of destiny.* Gen. R. s. 10 אין לך כל עשב . . . . שאין לו מ' וכ' there is not an herb which has not a planet in heaven that strikes it and says, Grow!—Sabb. 156a לא מַזָּל יום גורם מ' שעה וכ' not the day's planet, but the constellation of the hour (of birth) has influence. Ib. מ' מחכים וכ' the planet (of birth) makes wise, rich &c. Ib. אין מ' לישראל Israel is not dependent on nativity; a. v. fr.

מַזָּלָא, מַזָּל ch. 1) same, *planet, constellation; luck.* Targ. Y. Num. XXXIII, 45 ביה מ' (h. text גד). Targ. Y. I Gen. XXX, 11. Targ. Koh. IX, 3 ביש מ' bad luck; a. fr.—Sabb. 53b, a. fr. אדם דאית ליה מ' man has a guardian angel (chance of recovery from a disease fatal to beasts). Taan. 29b ריע מַזָּלֵיהּ his luck is shaky (bad), opp. בריא מזליה. Koh. R. to VII, 15, a. e. טבריע מ', v. טָבַע; a. v. fr.—*Pl.* מַזָּלָתָא, מַזָּלַיָּיא. Targ. Y. Num. VII, 84.—Targ. Is. XLVII, 13 מַזָּלַת (constr.; ed. Ven. I מָזָלוֹת h. form).—Targ. Koh. VII, 15. Ib. IX, 2; a. fr.—Sabb. 146a מַזָּלַיְיהוּ הוו (מַזָּלְיהוּ) their guardian angels were present (at the giving of the Law).—2) (Ms. מִזְלָא) *fortune, possession.* Targ. Ps. CXII, 3. Targ. Prov. VIII, 18 (ed. Lag. מזלא, *pl.*); a. e., v. מוֹדְלָא.

מְזַלָּא*, מְזַלְיָיא *pl.* m. (נָזַל) *running motion.* Pes. 40a כל אגב מְזַלַּיְיהוּ וכ' Ar. (ed. מַדַּלַּיְיהוּ; Ms. M. אזליהו; Ms. M. 2 a. Ms. O. מיזליהו; v. Rabb. D. S. a. l. note) as long as the liquids are in motion (boiling), they do not create fermentation; v. מַדְלָא.

מִזְלָא, v. מַזָּלָא 2.

מַזְלָג or **מִזְלָג** m. (b. h.; זָלַג) [*dripper,*] *fork for taking meat out of the caldron.* Kel. XIII, 2 ניטל חבי' (not ניטלה) if the forked head of the soup-ladle is broken off, v. זוֹגִילִיסְטָרוֹן; Tosef. ib. B. Mets. III, 6.—Sabb. XVII, 2 (122b), v. בִּלְגֵּג.

מִזְלוּתָא, Targ. Y. II Ex. XIV, 25, v. מוּדְלָא.

מַזְמוּזִין m. pl. (=מזמוז, transpos. of זמזום, v. זַמְזוּמֵי; cmp. גְּנְגּוֹג for עגנג; as to זט for זד cmp. גְּיִסְטָרָא, גְּזוּזְטָרָא) *music, sweet melodies.* Targ. Job XXXVI, 11 (Ms. בסימיא; h. text נעימים).—Hebr. constr. מַזְמוּטֵי. Ḥag. 14b מ' תחן וכלה the musical entertainments at a wedding (Y. ib. II, 77a bot. בני חופה שמיחין לפני תחן).

מִזְמוֹר m. (b. h.; זָמַר) *song, psalm.* Lev. R. s. 10 חב' חזה אדם וכ' this psalm (Ps. XCII) was composed by Adam. Midr. Till. to Ps. IV; a. fr.—*Pl.* מִזְמוֹרוֹת, מִזְמוֹרִין, מְזַמְּרִין, כנגד י"ח מ' וכ' top Y. Ber. IV, 7d bot.; Y. Taan. II, 65c corresponding to the eighteen psalms &c. Y. Sabb. XVI, 15c; Treat. Sof'rim ch. XVI, 11 מאה . . . ב' one hundred and forty seven psalms (Pss. I and II, IX and X, XLII and XLIII forming severally one psalm). Lev. R. s. 4 מאה ושנים מ' אמר וכ' (not ועשרים) one hundred and two psalms had David composed (up to Ps. CIV, counting Ps. I and II, Ps. XLII and XLIII severally one psalm, v. Ber. 9b bot., a. Var. in Ms. M. in Rabb. D. S. a. l., a. Yalk. Ps. 862); a. fr.

מִזְמוֹרָא ch. same. Lev. R. s. 34 וכולה ענירנא דמ' and the entire contents of the psalm (CIX).—*Pl.* מִזְמוֹרִין. Koh. R. to VII, 8 אילין אמרין מ' וכ' the ones recited psalms, the others alphabetic acrostics; Ruth. R. to III, 13; Yalk. Koh. 974 מזמורים.

מְזַמֵּז (Pilp. of מזז) *to soften.*

Nithpalp. **נִתְמַזְמֵז** *to be softened.* Ḥull. 45[b] נתמסמס פסול נ' כשר if the spinal cord is a pulpy mass, the animal is unfit, if merely softened, it is fit for food (*Kasher*). Tosef. ib. III, 1 שנִתְמַזְמְזָה מוחה an animal whose brain is softened; quoted Ḥull. l. c. בהמה שנתמזמז וכ', and corrected into נתמסמס. Ib. (in Chald. dict.) מוחיה דדין נ' this man's brain is softened.

מִזְמֵז, *Ithpalp.* **אִתְמַזְמֵז**, ch. same. Targ. Y. I Gen. XXXIII, 4 דאִתְמַזְמִיזוּ which became soft (that they could not bite). Targ. Job XXVI, 5 מִתְמַזְמְזִין softened (decayed in the ground).

מִזְמָן, Targ. Prov. V, 19 some ed., read: זְמָן.

מְזַמְּנָא m. (זמן) *he who invites; host.* Ned. 24[a].—[מְזַמְּנָא, pl. constr. מְזַמְּנֵי, v. זְמָן I.]

מִזְמַסְיָא, v. מַזְיָא end.

מְזַמְּרַיָּא m. pl. (h. מזמרות; זְמַר I) *snuffers.* Targ. I Kings VII, 50; a. e.

מִזְנוֹן m. (denom. of מָזוֹן; cmp. אַרְנוֹן I; Hai G.: denom. of זַן) תמחוי המ' *a plate with many partitions* (each of which, if separated, may be a receptacle). Kel. XVI, 1.

מְזִפּוּ f. (זִיף) *loan.* Targ. Y. Deut. XXIII, 20. Ib. XXIV, 10 מִיזְפוּ (some ed. מִיזּוּ).

מְזַקְפְּתָא f. (זקף) *brushing up* an animal's hair to give it a delusive appearance of fatness. B. Mets. 60[b] (expl. משרביטין).

מְזַר (sec. r. of זור, זָרַר) *to twist yarn.* Sot. VI, 1 עד שישאו מְזָרוֹת בלבנה ... until the women twisting yarn by moonshine talk of her; ib. 6[b]. Y. ib. VI, beg. 20[d] אנן תנינן מוצרות אית ... מוזרות וכ' we read *mots'roth*, some read *moz'roth*; he who reads *mots'roth* מְצָרָן עמר means 'they twist wool'; he who reads *moz'roth* means, 'they spin flax yarn', v. שְׁזַר.—[מוֹזְרוֹת, מְזוֹרוֹת, v. זָרַר.]

Pi. **מִזֵּר** *to weave over, cover with a web.* Gen. R. s. 10 (ref. to מְזָרוֹת, Job XXXVIII, 32) מזל הוא שמְמַזֵּר את הפירות it is the planet that covers the fruits with webs (cmp. פִּירָה).

מְזֵרָה m. (b. h.; זָרָה) *winnowing fan.* Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3. Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI; a. e.

מַזָּרוֹת f. pl. (b. h.) *mazzaroth*, name of a constellation of stars. Gen. R. s. 10, v. עָזַר.

מִזְרָח m. (b. h.; זָרַח) *sunrise, East.* Men. 110[a] מקרטיגני ... מִכְּלַפֵּי מ' from Carthagene eastward. Tam. I, 3 דרך המ' in an eastern direction. Ib. 4 לְמִזְרָחוֹ של כבש east of the bridge. Ib. II, 4 מִזְרָחָה facing east. Ib. III, 2; Yoma III, 1 פני כל המ', v. אוֹר I.—Sabb. 156[b] (Chald. dict.) ומוקמינא ליה במ' and I will place it in the eastern horizon; a. fr.

מִזְרָחִי m. (preced.) *eastern.* Tam. VI, 1 המ' the eastern-most light on the candle-stick; a. fr.—*Pl.* מִזְרָחִיִּים. Ib. שני נרות מ' (Talm. ed. מערביים) the two easternmost lights. Gen. R. s. 43, beg. לבם של מ' the heart of the eastern kings (Gen. XIV, 1); Yalk. Is. 311 אזרחיים (corr. acc.).—*Fem.* מִזְרָחִית. Tam. IV, 1 קרן מ' צפונית the north-eastern corner of the altar. Zeb. V, 3; a. fr.—*Pl.* מִזְרָחִיּוֹת. Tam. III, 9 (Talm. ed. מזרחית, Var. מערבית); a. e.

מְזָרִים m. pl. *M'zarim*, name of a constellation of stars (*those scattering the clouds*, v. זָרָה). Targ. Job XXXVII, 9.

מִזְרִין, v. next w.

מִיזָר, מִזָּר m. (אָזַר) *girth, strap of cloth which is wound over the bed to keep the covering in position*, Maim.; [Hai G. a. Ar.: (fr. מזר *to spread under*) *a sort of carpet under the mattress*; v., however, Tosef. quot. bel.]. —Kel. XIX, 3 מ' היוצא וכ' a piece of the girth hanging from the bed. Ib. שירי מ' remnants of a torn girth. Ib. 4 ועל המ' ... נישא was carried (in his bed) by the bed and by the girth (the carriers holding the ends of the strap). Ib. 5, sq.; Tosef. ib. B. Mets. IX, 6. מ' שהוא מכרך בו וכ' the girth which one ties around the bed. Ib. מזרין ed. Zuck. (corr. acc.).

מִזְרָק m. (b. h.; זָרַק) *the bowl* out of which the sprinkling is done. Yoma IV, 3 קבל במ' וכ' received the blood in the bowl. Num. R. s. 13 מ' כנגד תירבשה the bowl is typical of the dry land; a. v. fr.

מַזְרָקָא, מְזַרְקָא, מַזְרֵיר, מְזַרְקָא ch. 1) same. Targ. O. Num. VII, 13 מַזְרֵי ed. Berl. (Mss. מְזַרְקָא, מַזְרֵי; Y. מזרק); a. fr.—*Pl.* מְזַרְקָא, מַזְרֵי. Targ. O. Ex. XXVII, 3 מַזְרֵיק ed. Berl. (Y. מְזַרְקָא). Targ. Zech. XIV, 20.—2) *blood-vessel, jugular vain.*—*Pl.* מְזַרְקֵי, מַזְרֵי *the neck with the jugular veins.* Ḥull. 93[b]; Pes. 74[b] מזרי. Ib. (used as a sing.) וכן מ' חתכיה וכ' (missing in Ms. M.) and so the neck-piece, if he cut it &c.

מִזְרֵת, Tosef. Men. XI, 2, read: כִּוֵּרֵת.

מָחָא I, מְחָא I, v. מחי h. a. ch.—[מָחָא, Targ. Is. XIX, 10, Var. ed. Lag. מהא, read: מָהָא *her water*, v. מוֹי.]

מָחָא II f. (מְחִי II) *stroke, plague.* Targ. Ex. VIII, 15.—Constr. מַחַת, מְחַת, *pl.* מָחָן, v. מַחֲתָא.

מְחָא II m. (preced.) *whip.* Targ. Nah. III, 2.

מְחָאָה f. (מָחָה) *protest* to prevent the claim of undisturbed possession (v. חֲזָקָה). B. Bath. 38[a], a. e. מ' שלא בפניו חויא מ' a protest (before witnesses) in the absence of the usurper is a legal protest (prevents the claim of undisturbed possession being recognized). Ib.[b] תרכי דמי מ' וכ' what is a legal protest? If he merely says, This man is a robber, it is not a legal protest. Ib. 39[b], sq. מ' בפני שנים ואין וכ' a protest is valid, if made in the presence of two witnesses, nor is it necessary to say, Write; i. e. they may write a document to that effect without being especially authorized; a. fr.

מַחֲבָא I m. (b. h.; חָבָא) *hiding place* in times of war &c. Nidd. IV, 7. Tosef. Yeb. XII, 4; Yeb. 99[a] ילדו ... במ' gave birth to two children (each to one child) in a hiding

place (so that the motherhood of each child could not be ascertained).

מַחֲבֵא II, (מַחֲבוֹא) f. (preced.) *a rod with which hidden olives are knocked down* (Maim.); [*the working men searching after the hidden olives* (other comment.)]. Peah VII, 2 משתחלך המ' (Bart. המחבוא; Ms. M. משתחלך) from the time the *maḥăbê* is gone; Y. ib. 20ᵃ bot. חלכה המ' (ed. Ven. חילכא); expl. משגיח את הכרכר (v. כַּרְכָּר 2) when he lays down the searching rod; v. next w.

מַחֲבוֹא m., **מַחֲבוֹאָה I, מַחֲבוֹאִית** f. 1) = מַחֲבֵא I. Keth. 27ᵃ אם יש שם מחבואה אחת if there was only one hiding place (where the troops did not enter); Y. Gitt. III, 45ᵃ top היה שם מחבויה (read היתה). — *Pl.* מַחֲבוֹאִים, מַחֲבוֹיִין, מַחֲבוֹאִין (b. h. מַחֲבֵאִים). Y. Keth. II, 26ᵈ היו שם מ' v. supra. — Men. 63ᵃ (play on מַחֲבֵאי אמחבואי חלב) דאתיא it atones for the hidden (sinful) thoughts of the heart. — Y. Peah VII, 20ᵃ bot. (expl. כרכר a. כרכרה as a substitute for שהוא משיר את המ' (not משייר) for it (the rod) causes the hidden olives to fall off. — 2) = מַחֲבֵא II, q. v.

***מַחֲבוֹאָה II,** *pl.* **מַחֲבוֹאִים** m. (homiletic transpos. of בְּבַת, as if from נָבַח) *bursting forth, idle talk.* Men. 63ᵃ (play on מַחֲבַת) דאתיא אמחבואי הפה it atones for the outbursts of the mouth, כדאמרי אינשי מְנַבַּח נְבוּחֵי (Ar. ed. Koh. s. v. חב 2: קא מבחבוחי, prob. to be read קא מַבַּח נַבּוּחֵי) as people say 'he blabs'. [Our w. seems to be a corrupt. for מַבּוּחֵי, formed like מַבּוּעַ, fr. נבח.]

מַחֲבוֹטָא m. (חָבַט) *stick for beating cumin* &c. Targ. Is. XXVIII, 27.

מַחֲבוֹיִת, מַחֲבוֹי, v. מַחֲבוֹא.

מַחֲבָטָא, v. מַחְבְּטָא.

מְחַבֵּל m. (חָבַל) *destroyer*, esp. (= מלאך חבלה) *messenger of injury.* — *Pl.* מְחַבְּלִין, מְחַבְּלִים. Num. R. s. 14. Ib. s. 20; a. e.

מְחַבְּלָא ch. same. Targ. Y. II Ex. IV, 25.

מְחַבְּלָנָא m. (preced.) *destroyer.* Targ. Prov. XVIII, 9; XXVIII, 24.

מְחַבַּלְתָּא f. (חָבַל *Pa.*) *travailing woman.* Koh. R. to III, 2 אורגן צווחין לה מ' דהיא מיתכנא וכ' she is called *m'ḥabbalta* (v. חָבַל 1), because she is pledged in the hands of death (with ref. to Ex. XXII, 25). Gen. R. s. 60, v. חַיְתָא II.

מַחֲבַת f. (b. h., v. חֲבִיתִים) *pan.* Men. V, 8 אין לה כיסוי the *maḥăbath* has no lid; צפה וכ' the *m.* is flat, and what is baked in it is a thick mass (contrad. to מרחשת); Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; Lev. R. s. 3; a. e.

מַחֲגָר m. (חָגַר) *the rope around the neck of the animal tied to the wagon* (Hai G. a. oth.); [*the pin fastening the yoke to the pole* to prevent the wagon from vacillating (being חָגַר), Maim.]. Kel. XIV, 4.

מְחַגְּרָא m. (v. preced.) *M'ḥaggra* (*girdler* (?) or *the lame one* (?)). Yeb. 116ᵃ surname of one Anan bar Ḥiya of Nehardea.

מחדוי, Targ. Y. II Num. XXXIV, 6, v. מְחוֹזָא.

מָחָה, v. מחי.

מַחֲוָא, v. מְחָוָא.

מְחוֹג m. (חָגַג) *drawing figures in the air, gesture.* Ber. 46ᵇ מחוי ליה במ' he talks to him by gestures. Ḥag. 5ᵇ גברא דלא ידע מאי מחוו ליה במ' וכ' (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) should a man who knows not what they indicate to him in gestures hold converse in signs before the King?

***מְחָוָא, מַחֲוָא** f. (חָוָא) *indication, sign.* — *Pl.* מַחְוָתָא, מַחְוָיָתָא, מַחְוָיָתָא. Targ. Y. Deut. XXIX, 1. Targ. Job X, 17. [Targ. Y. Deut. XXIX, 21, read: מְחָוָתָא, v. מְחָתָא.]

מְחַוְנִיתָא f. (preced.) *indication*; בר מ' *the officer of a community who indicates the boundaries of properties; topographical engineer.* B. Bath. 68ᵃ, sq. (Var. in Mss. מְחַוְנִיךְ, מְחַוְנֵךְ; v. Rabb. D. S. a. l. note 400).

מְחַוַּרְתָּא, מְחַוָּור, מְחַוִּיר, מְחַוַּר, v. חוַר, חָוַר.

מְחַוָּרְתָּא, v. מְחָוָא, a. מַחֲוָתָא.

מְחוֹז m. (b. h.; חוז, חזז, cmp. τέμενος, templum; Assyr. maḥâza *town*, Del. Hebr. Langu. p. 62) *harbor, marketplace* (cmp. Ber. 57ᵃ identifying כְּרַךְ with מחוז, Ps. CVII, 30), esp. *Maḥoz*, prob. a coast district. Arakh. III, 2; Tosef. ib. II, 8 מְחוֹזָא; v. חוֹלַת.

מְחוֹזָא ch. same, 1) *harbor, trading place.* Targ. Ps. CVII, 30. — *Pl.* מְחוֹזִין. Targ. Y. I Num. XXXIV, 6 מְחוֹזוֹי (מְחוֹזֵי) its harbors (or trading places; Y. II מחדוי, מחתוי, corr. acc.). Targ. Lam. II, 19; IV, 1 (h. text חוצות). Targ. O. Num. XXII, 39 קריית מְחוֹזוֹהִי (h. text חֲצוֹת) his city of markets. Targ. Job V, 10. — 2) in gen. *large town* (=כרך). Tam. 32ᵇ. Sabb. 12ᵃ בני מ' city people, opp. בני חקלתא. Ber. 37ᵇ, opp. חקלאי. — *Pl.* מְחוֹזֵי. B. Bath. 73ᵇ. — Esp. pr. n. pl. *Maḥoza*, a) a district in Palestine, v. preced. — b) *Maḥoza* (*M'ḥuza*), a large Jewish trading town on the Tigris. Targ. Esth. VIII, 15 (?). — Ber. 59ᵇ. Yoma 11ᵃ. Sabb. 95ᵃ; a. v. fr.

מְחוֹזָאָה m. (preced.) 1) *belonging to harbors or trading places.* — *Pl.* מְחוֹזָאֵי. Targ. II Esth. VIII, 13. — 2) *of Maḥoza*, v. מְחוֹזְנָאָה.

מְחוֹזִי m. (preced. wds.) *of Maḥoz.* Mekh. B'shall. s. 3 Abba José מ' of Maḥoz.

מְחוֹזִיתָא f. ch. *a woman of Maḥoza.* — *Pl.* מְחוֹזְיָיתָא. Kidd. 72ᵇ למינסב אתתא מיתכי ב' Asheri (ed. אתתא מ' Rashi אתתא מבי') to marry one of those Maḥoza women.

מְחוֹזְנָאָה m. (preced.) *of Maḥoza.* Erub. 57ᵃ; Yalk.

Num. 787. Sabb. 87b; B. Kam. 72a. Macc. 16a. Gitt. 85b; Kidd. 6b מחוזאה.—V. חוֹזָאָה II.

מְחַוֵּי m. pl. (חֲוָא) *idolatrous oracles.* Targ. Hos. III, 4 (h. text תרפים). Cmp. מַחֲוָוא.

מְחֵוִי m. (מָחָה) 1) *dissolved, watery.* Y. Naz. VII, 56b, v. מוֹחֵל.—Trnsf. *wasted by dissipation.* Esth. R. to II, 3.—2) *blotted out.* Yeb. 24a (ref. to Deut. XXV, 6) פרט לסריס ששמו מ' excluding the eunuch whose name is anyhow blotted out; Y. ib. IV, 5c top יצא זה ששמו מ' (not שאין שמו). Ib. את ששמו מ' he whose name would otherwise be blotted out. V. מָחָה.

מְחֵוִי, v. מִיחֵוִי.

מְחֵוִיאתָא f. pl. =מְחָאָה, *protests.* B. Bath. 39b חזיא לית מ' למחוויי (Ms. R. מחיתא, Ms. H. מחאה, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) had need to deposit a protest.

מָחוֹךְ* I m. (חוּךְ II) *laughter; obscenity.* Sabb. 64a Ms. M.; Yalk. Num. 786, v. גִּיחוּךְ.

מָחוֹךְ II, מָחוֹכָא m. ch. (v. חָכַךְ I) *gold hooks over the female bosom* (h. כּוּמָז). Targ. O. Ex. XXXV, 22 (ed. Amst. גְּחוּךְ); Num. XXXI, 50.—Sabb. 64a הדיינו דמיתרגמינן כומז מ' that is the reason why the Biblical כומז is rendered in the Targum with *maḥokh* (obscenity, v. preced.), v. גִּיחוּךְ. —*Pl.* מְחוֹכִין, מְחוֹכָיָא. Targ. Y. Ex. l. c.; Targ. Y. I Num. l. c. (not מידוכיא; Y. II מָעוֹכָיָא).

מָחוֹל m. (b. h.; חוּל) [*circle,*] 1) *untilled ground surrounding the vineyard* (between the vines and the fence). Kil. IV, 1, sq. מְחוֹל הכרם; Erub. 3b. Y. Kil. IV, 29b top ולא מ' לכרם קטן nor does the law concerning the planting of the *maḥol* apply to a small vineyard. Ib. יש לו מ' the law does apply to it. Ib. ניטל המ' (prob. to be read בטל) it has no more the nature of a *maḥol.*—2) *chorus of singers and dancers.* Taan. 31a לעשות מ' to arrange a chorus. Yalk. Is. 294, v. חוֹלָה II.

מְחוֹלָה f. (b. h.) as preced. 2. Koh. R. to I, 11, v. חוֹלָה II.—*Pl.* מְחוֹלוֹת. Cant. R. to VII, 1.

מָחוֹס, v. מֵיחוֹס.

מְחוֹסָא* m. (חֲסִי) *insult.* Targ. Y. Gen. XVI, 5 מְחוֹסִי ושירוי צערי Ar. (differ. in ed.).

מָחָק, מְחוֹק m. (מָחַק 2) *strike, an instrument for levelling a measure of grain* &c. Kel. XVII, 16; Tosef. ib. B. Mets. VII, 9 המ' שיש וכ' the strike which has a (secret) receptacle for a piece of metal (to increase its pressure fraudulently); Koh. R. to IX, 13 המחק. B. Bath. 89b; Yalk. Lev. 618 אין עושין המ' של דלעת וכ' the strike must not be made of gourd, because it is too light &c. Ib. אין עושין את המ' צדו וכ' (Yalk. l. c. צדה fem.) you must not make the strike thick on one side and thin on the other; a. e.—*Pl.* מְחוֹקִים. Y. Yoma I, 38c bot. Lev. R. s. 21 מְחוֹקֵיהֶן של כסף the strikes sent with the measures were of silver.

מִיחַ, מָחוֹר m. (חֲוַר) *white, white color.* Targ. O. Lev. XIII, 3, sq.; a. e.

מָחוֹרֵי, Y. Ab. Zar. I, 39c, v. מוֹחֲרִין.

מֵחוּשׁ, v. מֵיחוּשׁ.

מָחוּתָא m. (מָחַת) *going down, fall.*—*Pl.* מְחוּתָתִין. Targ. Y. Deut. XXVIII, 43. [מיחותא, Targ. Prov. XX, 30 ed. Lag., v. מַחֲתָא.]

מַחְוָתָא, v. מַחֲוָוא, a. מַחֲתָא.

מָחוֹתִיתָא f. (preced. art.) 1) *declivity.* Targ. Is. XV, 5; Targ. Jer. XLVIII, 5 ed. Lag. (ed. Wil. מַחֲתִית).—2) *alighting.* Lam. R. to II, 1 לא הוית מסוקיתיה כמחוֹתיתיה his mounting was not like his alighting; his mounting was gradual, his coming down sudden; Yalk. Hos. 528 מַחֲתוּתֵיהּ.—*Pl.* מַחֲתוּתָתָן. Koh. R. to XII, 5 אית תמן מסקין אית תמן מ' are there any ascents (on the road), or any declivities?; Lev. R. s. 18 מָחֲתִין.

מִחְוֵה, מִחְוֵי, v. מִיחֲוֵי.

מַחְזוֹרָא, מִחְזוֹר m. (חֲזַר) *cycle.* Ber. 59b כל כ"ח שנין דהדר מ' Ms. M. (ed. והדר) every twenty eight years when the (solar) cycle begins anew.—*Pl.* מַחֲזוֹרִין. Targ. Y. I Gen. I, 14.—[In later Hebrew: מחזור גדול *the solar cycle* of twenty eight years; מ' קטן *the lunar cycle* of nineteen years.—In liturgy: מ' *prayerbook for the festivals.*]

מַחֲזוֹרֵי m. pl. (used as sing.; preced.) *turning around;* trnsf. *longing* (cmp. Sam. עזרות, Gen. III, 16; IV, 7). Gen. R. s. 26 לא יהי ליך מ' להכא mayest thou never long for here (home); Yalk. ib. 43 מחזרו (corr. acc.).

מִיחַ, מְחֵזֵי m. pl. (used as sing.; חֲזִי) *appearance.* Targ. O. Lev. XIII, 3; a. e. (some ed. מָ').—With suffix מְחֵזוֹהִי, מְחֵזָהָא. Ib. 4; ib. 20 (some ed. מַחַ'); a. fr.

מַחְזָרָת m. (חֲזַר) = מַחֲדוֹרָא, *review, revision.* Y. Sabb. I, 2d (in a defective sentence) במ' תנינא א"ל וכ' on reviewing again he said to him &c.

מַחֲזִית f. (חָזָה) *glass; (spy-glass?)* Mekh. Yithro, Amal., s. 2 במ' זו שחוזין וכ' with the glass through which the kings look; Yalk. Ex. 270.

מִחְזִיתָא f. (preced.) 1) *mirror.*—*Pl.* מַחֲזִיתָא. Targ. Is. III, 23 (h. text גלינים). Targ. O. Ex. XXXVIII, 8 מְחָזַת. ed. Berl. (oth. ed. מַחֲזִית, מַחֲזִיתַ).—2) *show.* Cant. R. to VII, 1 ואתון אינון מַחֲזִיתֵיה דעלמא and you shall be the admiration of the world.

מחזקנא, Ned. 10b, read: מַנְזְקָנָא.

מחזרו, v. מַחֲזוֹרֵי.

מָחַח, מָחַח, v. מָחָה, מִיחַ.

מָחַט (מָחַט Ar.) (denom. of next w.; v. Kel. XIII, 8 התקינה לנר) *to snuff, trim* with a pin. Bets. 32b מוֹחֲטִין את וכ' you may trim the wick; expl. ib. עדויי חושכא to remove the charred top; Y. ib. IV, 62c bot.—Sabb. 90a; Men. 107a שמוחטין בה וכ' Ar., Rashi a. Ms. M. Men. (ed.

מחטטין) it was used for trimming the wicks and cleansing the snouts of the candlestick.—[מוֹחֶטֶת, v. יָחַט.]

מַחַט f. (חוּט I) 1) *needle, pin.* Sabb. VI, 1 מ׳ שאינה נקובה a *maḥat* without a hole, i. e. a dress or hair-pin; ib. 3 מ׳ הנקובה a needle. Ib. I, 3 לא יצא החריט במַחַטוֹ וכ׳ the tailor must not go out with his needle near Sabbath eve; ib. 11[b] במ׳ התחובה וכ׳ with his needle stuck in his garment; Tosef. ib. I, 8. Sabb. XVII, 2 מ׳ של יד a small (sewing) needle, של סקאיס the sack-needle (for loose and coarse webs); Kel. XIII, 5. Y. M. Kat. I, 80[d] bot. Orl. I, 4, v. מְחִיתוּת; a. fr.—2) *stitch.* Y. B. Kam. X, end, 7[c] מלא מ׳ the length of a stitch which those of . . . interpreted to mean כפליים כמלא מ׳ double the length of a stitch; Bar Ḳ. used the expression מלא משירת המ׳ וכ׳ as much as is required for making a stitch (carrying the needle), which R. J. interpreted כמשירת המ׳ (כפליים) double &c.; Bab. ib. 119[b] מלא מ׳ וחוץ למ׳ כמלא מ׳ the length of a stitch and besides it a thread the length of a stitch (Rashi: the length of a needle).—*Pl.* מְחָטִים, מַחָטִין (m.). Y. Kidd. I, 58[c] bot.; Y. Shebu. VI, beg. 36[d] שני מ׳ two needles (or pins). Sabb. 96[b] זורקין מַחָטֵיהֶן וכ׳ . . . תיפרי the embroiderers of curtains threw their *spools* (v. מְיַתְּחָא) one to the other; a. fr.

מַחְטָא ch. same, 1) *needle, pin.* Targ. Y. Ex. XXI, 6; Deut. XV, 17 (h. text מרצע).—2) *stitching.* Targ. Y. Ex. XXVI, 36, a. fr. ציור מ׳ stitched embroidery (h. text רקם). —Ber. 63[a] מ׳ דתלמיותא stitching in lines or furrows (quilting).—*Pl.* מַחְטִין. Y. Yeb. XII, 12[d] bot.—Y. Ber. IV, 7[d] top; Y. Taan. IV, 67[d] עביד מ׳ making needles.—מַחְטָאָה. Targ. Is. III, 22 Ar. (ed. מחכיא) *embroideries* (h. text חרוטים).

מַחֲטָבָה f. = חֲטָבָה, *chopping.* Macc. 8[a] מַחֲטָבָת עצים felling of trees.

מְחַטְּוֹן* m. (חָטָא II) *seducer.* Gen. R. s. 52 (play on מחטו לי, Gen. XX, 6) מַחֲטוֹנָךְ לי יצרך וכ׳ thy seducer is in my power, thy inclination which made thee sin &c.

מְחֻטֵּי *delicate,* v. חָטֵי I.—מָחֻטֵּי, Targ. Job I, 22, v. מָטֵי.

מְחַטְפָא* m., *pl.* מְחַטְפִין (prob. = מחטבין; cmp. Syr. מחטבתא, מחטפ׳, P. Sm. 1247) *embroidered horse-covers.* Targ. II Esth. VI, 11.

מַחְטָרָא m. (חַטַר) *striking with the rod, punishment.* Sabb. 32[a] תפיש תירוס אמתא בחד מ׳ ליהווי (Ar. Var. מחבטא) let the maid continue her rebellion, it will all go under one rod (in her hour of need a woman's sins are remembered).

מָחָה, מְחֵי, מָחֵי (מְחַח) (b.h.; v. מָהָה) *to rub, wipe out; to wear out, destroy.* [In Talm. mostly מָחַק.] Erub. 13[a]; Sot. II, 4 (17[b]) (ref. to ומחה, Num. V, 23) כתב שרכול למְחוֹת (Mish. להתמחק) a writing which one can wash off. Gen. R. s. 23 (play on מחויאל, Gen. IV, 18) מוֹחֶן אני וכ׳ I shall wipe them out of the world; a. e.—V. מָחוּי.

Pi. מִיחָה [*to strike out, annul,*] 1) *to protest against.* B. Bath. 38[b] מי׳ בפני שנים if he entered a protest against the illegitimate occupation of his property in the presence of two (v. מְיָחֲאָה). Ib. וכי למְחוֹת וכ׳ must he protest in the occupant's presence?—Keth. 11[a] מִיחֲתָה she protested against her conversion in childhood. Pes. 88[a] יכולה למחות she has the privilege of protesting (declaring her preference); a. fr.—2) (with ב or בְּיַד of the person) *to forewarn, interfere, try to prevent.* Sabb. 55[b] bot. מפני שהיה לו . . . בחפני ולא מי׳ (not לחפני, v. Rabb. D. S. a. l. note) it was for Ph. to forewarn Hofni, and he did not. Ib.[a] שאם מיחוּ בהם לא יקבלו מהם (Ms. M. קבלו . . . מחו) that if they warned them, they would not have heeded them. Pes. IV, 8, a. e. לא מיחו בידם they did not prohibit their doing so; a. fr.—Cant. R. to IV, 12 עמדו הבנות (ו)מִיחוּ על עצמן וכ׳ the daughters (in their father's absence) entered a protest concerning themselves and gave themselves away to husbands (Pesik. B'shall., p. 82[a], a. e. נתעסקו בעצמן).

Hif. הֵמְחָה 1) *to dissolve, dilute.* Y. Pes. III, beg. 29[d] ה׳ את החמץ if (by boiling) he made a mush of the leavened matter (made it unrecognizable). Ḥull. 120[a]; Y. Maas. Sh. II, beg. 53[b], a. e., v. גָּמָא; a. fr. (interchanging with הֶחְמָה).—Tosef. Par. IX (VIII), 8 הֵמְחָן באויר (not באויר) if he thawed the frozen water by artificial heat.—[Midr. Till. to Ps. VI, 7 ומימחה, read ומימסה, v. מָסָה.]—2) *to rub off, cleanse, polish.* B. Bath. V, 10 מַמְחֶה משקלותיו cleanses his weights. Lev. R. s. 7 (play on מיחים, Ps. LXVI, 15) כזה שהוא מימחה בקערה like him who wipes a dish (licks the remnants up); Pesik. Eth Korb., p. 61[a]; Pesik. R. s. 16; a. e.—Pirké d'R. El. ch. XVII מַמְחָה בכפיה she produces a sound by rubbing her hands (in sympathy with the mourners).—3) (denom. of מוּמְחֶה) *to recognize as an authority;* in gen. *to authorize; to appoint.* Snh. 23[a] לא כל הימנו . . . שהמְחוּהו רבים עליהם he cannot reject a judge whom the majority has recognized as an authority over them. B. Mets. IX, 12 הֶחְמִיחַהוּ אצל וכ׳ if he gave him an order to the storekeeper. Y. Pes. VIII, 35[d] top אם במַמְחִין סתם האשה מַמְחָה וכ׳ if by מדעתו is meant giving authority (and not merely knowing and tolerating), it is tacitly understood that a woman makes an appointment as if saying, I will dine with my children; if it means merely knowing, then the Mishnah (Pes. VIII, 1) means appointment.—[Y. Sabb. XIII, beg. 14[a] המימחה צדדין ed. Krot., v. מָחַח.]

Nif. נִמְחָה *to be dissolved, washed away; to be wiped out, destroyed.* Y. Pes. III, beg. 29[d] a cake boiled שלא נ׳ without being mashed beyond recognition (v. supra). Taan. III, 8, a. e. אם נִמְחֵית וכ׳, whether the stone . . . has been washed away, v. אֶבֶן. Tosef. Par. I. c. נימוחו (fr. מָחַח) the water was thawed up. Gen. R. s. 28 . . אפי׳ אסטרובולין וכמה נימוחו נ׳ . . even the millstone was washed away. Ib. כמה מהם and how many of them were destroyed?; a. e.

מְחָא, מָחָא I, (מְחַח) ch. same, 1) *to dissolve, mash* (by stirring &c.). Pes. 40[b] רבא גיפא מָחוּ ליה בחסיסי Ms. M. (insert קידרא) for R. himself they made a mush with flour of parched grains (v. חֲסִיסָא); ed. רבא . . מחי לה וכ׳ (read ליה) R. himself had a mush made for himself &c. Ib. למִימְחָה קדירא וכ׳ Ms. M. (ed. למְמָחָה) to make a mush &c. (corresp. to h. מלל).—V. מָחָא.—2) *to wipe off, blot out.* Targ. Is. XXV, 8. Targ. Ex. XXXII, 32; a. fr.—3) *to protest,* v. infra.

Pa. מְחֵי, *Af.* אַמְחֵי 1) *to protest, forewarn, interfere.*

Targ. Koh. VIII, 4.—B. Bath. 38ª אירבני ליה למְחוויי he ought to have entered a protest. Ib. 39ᵇ למָחוי (למָחוי), v. מְחָאתָא. Keth. 11ª מְמַחְיָא she may protest (against her conversion in childhood). Y. B. Bath. II, 15ᵇ bot. מַמְחִין וכו׳, v. מַסְמְרָא; a. e.—Ib. לְמִימְחֵי בידהון...לכלין their neighbors may inhibit them.—2) (denom. of מְחָאָה) *to declare approved, to recognize as efficient.* Sabb. 61ᵇ למחווי גברא (Ms. O. a. Rashi לאַמְחוויי) so as to make the man an approved physician; לב׳ קמיע to consider the amulet as approved.

Ithpe. אִיתְמְחֵי, אִיתַּמַּח, אִיתְמַחַי 1) *to be wiped off; to be blotted out.* Targ. II Kings XXI, 13. Targ. Ps. CIX, 13 יִתְמַח ed. Lag. (ed. Wil. יתמחי). Ib. 14; a. fr.—2) *to be diluted, dissolved.* Pes. 74ᵇ bot. חלא מִיתְמְחָא Ms. M. 2 a. early eds. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מִיתַּמְּחָא; Ms. M. 1 אתמהא, corr. acc.) weak vinegar. Gitt. 69ª אִיתְמוּחֵי אִיתַּמַּח (some ed. ח for ת) it (the liver) is dissolved.—3) *to be declared approved* (מִימְחָה). Sabb. l. c. א׳ גברא the person has become an approved physician; א׳ קמיע the amulet is considered approved. Ib. 61ª עד דמְמַחְיָא גברא ומְמַחְיָא קמיע early ed. (later ed. דמומחה...ומומחה, read מי׳; Ms. O. איתמחי, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) until both, the person and the amulet, have been approved; a. e.

מְחָא, מָחָה II (preced.) [*to diminish,* cmp. נָכָה,] *to smite, wound.*—Targ. Ex. VII, 20. Targ. II Esth. II, 21 יִמְחֵי חויא the serpent will bite him; a. v. fr.—Part. מָחֵי, מָחֲיָא; *pl.* מָחַיִן, מְחָיִן. Ib. XXI, 19 (Y. מְחָיְרִיא, corr. acc.). Targ. Is. X, 15. Targ. Y. Gen. III, 15; a. e.—Part. pass. pl. מְחָן (מָחַן). Targ. Is. LIII, 4.—B. Bath. 21ª כי מָחֵית לינוקא לא תְּמִימְחֵי וכו׳ when thou strikest a child, thou must strike it only with a shoe-strap. M. Kat. 17ª דהוה מָחֵי לבנו גדול was striking a grown up son. Gen. R. s. 41, a. e. אין אמרת מְחֵי מָחֵינָא as soon as thou sayest, 'strike', I shall strike. Snh. 109ᵇ דמחי לאיתתא וכו׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note) when a person struck his neighbor's wife, and she miscarried &c.; a. fr.—V. מַחָא.

Ithpe. אִתְמְחִי *to be smitten.* Targ. II Sam. XI, 15. Targ. Esth. VII, 9 וזקיף יִתְמְחֵי עלוהי (Ezra VI, 11) and hanging thereon he shall be flogged (to death).

מָחֵי m. (=מָאֲחֵי; אחי) *stitcher, fine weaver.* Targ. O. Ex. XXVIII, 32. Targ. II Sam. XXI, 19 (some ed. מוֹחֵי).—[Targ. Is. LIX, 5 מָחֲיָא ed. Wil., read מָחְיָא, or with ed. Lag. מָחְיַן.]—Denom.

מְחָא, מָחָה *to interlace, weave.* Targ. Is. XIX, 9 מָחָן. Targ. II Kings XXIII, 7 מָחְיָרִין. Targ. Is. LIX, 5 (v. preced.).—Y. Sabb. VII, 10ᶜ top כד מָחְיָרְיָא וכו׳ when she interlaces (plaits), she is guilty of an act of weaving. Sabb. 148ª; Ber. 24ª; Pes. 42ª; Ḥull. 58ᵇ, v. מְחָיְתָא.—[מחא, Targ. Is. XIX, 10 שתי מ׳, some ed., read: מוֹחָא, v. מוֹי.]

Ithpe. אִיתְמְחָא *to be interwoven, fastened.* Sabb. 58ª דְּמִתְמְחָא [בריה] מִיתְמְחָא Ms. M. a. Ar. (Ms. O. דְּמָאחֵי מִיאֲחָא, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. דמיחא ביה מומחא, some ed. מומחה, corr. acc.) it is fastened to it.

מְחָיָה, מִחְיָה f. (b. h.; חָיָה) 1) *support, provision.* Y. Peah III, 17ᵈ bot. יש לו מ׳ he has left for himself something to live on (a permanent source of income). Sifré Num. 159; Yalk. Num. 787 שווקים ובית המ׳ markets and a provision store (v. חִיוָתָא).—2) [*healing,*] *light cicatrization.* Y. Pes. VII, 34ª bot., expl. מְחָיָה (Lev. XIII, 24) חייתה ולא חייתה it is and is not healed up (has only a thin covering). Neg. I, 5. Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2 מְחָיָתָהּ כגריס if the half-healed part of it is as large as a bean. Ib. Par. 5, ch. XI; a. fr.—*3) *creatures;* מְחָיַת הַיָּם sea-animals. Gen. R. s. 7, end; Yalk. ib. 12 המרביע מ׳ הים he who causes the cross-breeding of sea-animals (Tosaf. to B. Kam. 55ª quotes: מין חיית הים); Y. Kil. I, 27ª bot. בחיות. (corr. acc.).

מְחִיוָא, Y. Snh. VI, 23ᶜ bot., read: ביזויא, v. חִיטָּא.

מְחִיָּיה, v. מְחָיָה.

מְחִיָּית f. (מָחָה; v. מָחוּי) *enervation.* Num. R. s. 10 (ref. to לְמִחְיַת, Prov. XXXI, 3) מְחִיַּית . . . חזהר be on thy guard against those things which are (the cause of) the enervation of kings.

מְחִיילָא, Gen. R. s. 77 מ׳ דמיטקסין (Ar. some ed. מירחלא), a corrupt., prob. for מַחֲצָלָא a mat (bale) of silk; (Cant. R. to III, 6 חבילה של מ׳).

מְחָיָתָא, pl. of מַחֲתָא.

מְחִילָה, מְחִילָא, v. sub מְחַל.

מְחִילָה f. (מָחַל) *pardon.* Yoma VII, 1; Sot. VII, 7 על מְחִילַת חטין the benediction offering praise for forgiveness of guilt. Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ אין לו מ׳ עולמית will never be forgiven. Snh. 44ᵇ; a. fr.

מְחִיצָא I m.=h. חַיִץ, *a wall of loosely piled stones.* Targ. Ez. XIII, 10, sq. (ed. Lag. מיחצא, Regia מחצא).

מְחִיצָא II, v. מְחִיצְתָּא.

מְחִיצָה I f. (מָחַץ) *striking, wounding.* Snh. 91ᵇ (ref. to Deut. XXXII, 39) מה מ׳ ורפואה באחד וכ׳ as striking and healing refer to the same person, so do death and life refer to the same person; Yalk. Deut. §946 מחצי (corr. acc.).

מְחִיצָה II f. (חוץ I or חָצַץ) 1) *division.* B. Bath. 2ᵇ אינכא מ׳ פלוגתא may I not say, *m'ḥitsah* (ib. I, 1) means a division of property?—Answ. רצו לחצות וכ׳ then it ought to have read, 'they agreed to divide'.—2) *partition, wall.* Ib. 3ª, v. גּוּדָא; a. e.—Esp. (in Sabbath law) *a partition ten handbreadths high,* to mark a space off as private ground (רשות היחיד). Erub. VIII, 7 אמת . . אע״פ שעשו לה וכ׳ if a canal runs through a (private) court, you must not draw water out of it on the Sabbath, unless you made at its entrance and its exit a partition &c.; כותל . . . תדון משום מ׳ the wall over the channel may serve as a legal partition. Ib. 8. Sabb. 101ª, a. fr. מ׳ תלויה an overhanging *m'ḥitsah* (not connected with the ground). Erub. 5ª קורה משום מ׳ the beam (across an alley) serves as a legal fiction for a *m.* (as if its broadside were prolonged so as to form a partition), v. גָּגַד; a. v. fr.—3) *divided off space, compartment;* (for sacred law) *camp, precinct,* cmp. מַחֲנֶה. Num. R. s. 4 מְחִיצַת הכהנים the camp of the priestly division. Macc. 20ª, a. e. מ׳ לאכול the limit (the area of Jerusalem) for consuming (the second tithes); מ׳ לקלוט the limit for protecting it (as having once entered the sacred precinct). Lev. R. s. 26 עמי במְחִיצָתִי 'with me' (I Sam.

XXVIII, 19) in my division (in heaven). Ib. אין לי רשות ליכנס למְחִיצָתָךְ I am not permitted to enter thy compartment. Num. R. s. 20 מְחִיצָתָן their compartment.—Gen. R. s. 98 (play on חצים, Gen. XLIX, 23) בעלי מְחִיצָתוֹ his camp-fellows (brothers); a. fr.—*Pl.* מְחִיצוֹת. Erub. 89[a] במ׳ הנכרות when the partitions (between one house and the other) are distinguishable on the roof. Num. R. s. 7 נתנו חכמים מ׳ the scholars fixed camps (for sacred law); Sifré Num. 1 מנו חכמים למ׳ (v. Kel. I, 9); a. fr.—מְחִיצָן *laws concerning partitions for Sabbath purposes*, v. supra. Erub. 4[a]; Succ. 5[b].

מְחִיצוֹתָא ch. same, *partition*. Targ. Y. Num. XVII, 13.—Erub. 89[a], v. next w.

מְחִיצָתָא (מְחִיצָתָא) m. same, 1) *partition, division*. Erub. 92[a] דמינכרא מ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 60) the partition between the two areas are distinguishable (v. מְחִיצָה). Sabb. 101[a], a. fr. גיד אחית מ׳ imagine the partition continued downward. Erub. 89[a] גוד אסיק מחיצותא imagine the partition continued upward, v. נָגַד; a. fr.—2) (also מְחִיצָא) *compartment, wing, extension* (cmp. גְּזָרָה). Targ. I Kings VI, 6 (not מְחִיצָ׳; h. text צלע, רצוע). Targ. Ez. XLI, 5, 8, sq.; a. fr.—*Pl.* מְחִיצָתָא, מְחִיצָיָא. Ib. 6, sq. Targ. I Kings l. c. Ib. 15, sq.; a. fr.

מְחִיק, v. מְחַק.

מְחִיקָה f. (מְחַק) 1) *rubbing, blotting out*. Erub. 13[b] עשירה דידה מ׳ חיא its preparation consists in washing (the writing) off (Num. V, 23). Y. Sot. II, 18[a] bot. לנ׳ ניחנה is intended to be blotted out. Bab. ib. 18[a]; a. e.—2) *scraping*. Y. Sabb. VII, 10[c] bot. מאי מ׳ היתה וכ׳ what scraping was done in the preparation of the Tabernacle?

מְחִיקָתָא* f. pl. (מְחַק) *a load counted by stricken measures*. B. Mets. 80[b] (oth. opin.: *reduced in weight by being worm-eaten*).

מְחִיר m. (b. h.; מחר, cmp. מָהַר) *exchange, that which is obtained by exchange; price*. Sot. 26[b], a. e. מ׳ זונה the price obtained from selling a harlot.—[Tosef. Mikv. I, 19 מיחירו ed. Zuck. (missing in ed.) a corrupt. for מיחיים, a misplaced gloss to מיחייו ib.]

מְחִית part. pass. *Af.* of נָחַת.

מְחִיתָא f. (מָחָה) *web*. Pes. 42[a] אנו כולהו (ב)חדא מ׳ מחיתינהי wilt thou weave all these things in one web (bring under one category)?; Ḥull. 58[b] מיחתינהו (corr. acc.); Ber. 24[a] מיחתא מיחתינהו Ms. M. (ed. מחתא, corr. acc.); Sabb. 148[a] מחיתה (v. Rabb. D. S. a. l. note).

מְחִיתָא, v. מַחֲתָא.

מְחַךְ (sec. verb of חוּךְ II) *to laugh*. Shebu. 34[b]; Bets. 14[a], a. e. מְחָכוּ עלה וכ׳ they laughed at it &c.

מחכיא, Targ. Is. III, 22, read מחטיא, v. מַחֲטָא.

מָחַל (cmp. מָחָה) [*to blot out, annul,*] *to remit* (a debt); *to forgive, pardon, to forego, renounce*. Keth. 85[b] המוכר . . . וחזר ומָחֲלוֹ מָחוּל if one sells a note of indebtedness to a neighbor, and then remits the debt, it stands remitted (and the buyer of the note must settle with the creditor). Ib. מָחֲלָתוּ she remitted it. Y. B. Mets. VI, end, 11[a] שמָחֲלוּ להם מוכסין whom custom officers remitted the fine. Ib. לשם פלוני מָחַלְנוּ we remitted (the fine) for this man's sake (individually). Ber. 12[b] מוֹחֲלִין לו על כל כל וכ׳ all his sins are forgiven to him. Ib. 32[a] אינו . . . עד שתְּמָחֵל ותסלח להם וכ׳ I will not leave thee until thou forgivest and pardonest &c.—Sabb. 30[a] מָחוֹל לי על וכ׳ forgive me that particular sin (the seduction of Bathsheba); מָחוּל לך thou art forgiven; a. v. fr.—מ׳ על כבודו *to forego the honor due to one's self*. Kidd. 32[a] האב שמ׳ . . כבודו מָחוּל if a father allows a son to omit the acts of reverence due to him, his honor is remitted (the son may avail himself of the permission); הרב שמ׳ וכ׳ but if a teacher gives permission &c.; a. fr.—Num. R. s. 19 שאין המוֹחֵל נעשה וכ׳ for he who is asked to forgive, must not be relentless (v. B. Kam. VIII, 7).

Nif. נִמְחַל *to be cancelled; to be forgiven, pardoned*. B. Mets. 17[a]; Gitt. 26[b], a. e. שטר . . . שכבר נ׳ שעבודו on a note once given and paid off you cannot raise a loan again, because the security which it contains (v. אַחֲרָיוּת) has once been cancelled. Yoma 88[a] סדורין לִימָּחֵל (his sins) lie ready to be forgiven. Taan. 7[b] אא״כ נִמְחֲלוּ וכ׳ unless Israel's sins are forgiven. B. Kam. VIII, 7 אע״פ שהוא נותן אין נ׳ לו וכ׳ although he pays (the fine for insulting a neighbor), he is not forgiven (by the Lord), until he asks pardon; a. fr.—V. מְיֻחָלָה.

מְחֵיל, מְחַל ch. same. Keth. 86[a] . . . תיזיל ותימְחַל Asheri (תירחלה . . . אחילתה), v. חוּל II ch.—Y. ib. XIII, 35[d] הוא מָחֵיל לי he might have remitted my debt. Kidd. 32[a] מְחַל על כבוידו=מחיל ליה ליקרייה, v. preced.

מְחִילָא, מְחִלָא ch. = next w., *cavity*.—*Pl.* מְחִילִין, מְחִיר׳. Targ. Y. I Deut. XXXII, 18 (Y. II מְחִלִּין, read: מְחִיל׳; v. next w.). Targ. Is. II, 19.

מְחִילָה, מְחִלָה f. (b. h.; חָלַל) *cavity, cave*. Mekh. B'shall., Amal., s. 2 let me enter the land בְּמְחִילַת קסריון by the cave Caesarion (Sifré Num. 135 דרך חלל). Tosef. Yeb. XIV, 6 מ׳ של דגים an underground fish pond; Yeb. 121[a]; a. fr.—*Pl.* מְחִילוֹת, מְחִי׳. Tosef. Kel. B. Kam. I, 11 מ׳ שתחת וכ׳ the underground places under the Temple are not sacred area; Pes. 86[a]. Ib.; Tam. 27[b], a. e. מ׳ לא נתקדשו the caves under the Temple have not been consecrated. Keth. 111[a] מ׳ נעשות וכ׳ underground passages are made for them (v. גִּלְגּוּל). Ib. שמא לא יזכה לנ׳ perhaps he will not be privileged to pass underground. Gen. R. s. 96; a. e.—*Pl.* m. מְחִילִין, מְחִירִין. Pesik. R. s. 31. Gen. R. s. 1, beg. והאדם עשוי מ׳ מ׳ וכ׳ man's body is made with many channels and cavities; Yalk. Ps. 835. Sifré Deut. 319 (play on מחללך, Deut. XXXII, 18) שעשאך מ׳ מ׳ who made thee full of cavities; Num. R. s. 9, beg. עשרת . . מ׳ מ׳ אלו וכ׳ I built you with many cavities, that means the hearts and the kidneys.

מַחֲלָה f. (b. h.; חָלָה) *sickness*. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Ex. XV, 26) אם אין בהם מ׳ וכ׳ (הא) if there is to be no sickness among them, what healing will they need?

B. Mets. 107b; B. Kam. 92b מ׳ זו מרה 'the sickness' means (affection of) the bile &c., v. חָלָה.

מַחֲלוֹקֶת f. (b. h. מַחֲלֹקֶת; חָלַק) *division; separation; difference, dissension, strife, faction.* Gen. R. s. 4 למה אין כתיב . . . נבראת המ׳ why are not the words 'that it was good' written about the second day of creation? . . . Because separation was created thereon (Gen. I, 6); אם מ׳ שהיא לתיקונו וכ׳ if to a separation which was made for the establishment and settlement of the world, 'that it was good' cannot be applied, how much less to a separation which tends to the confusion of the world! Ab. V, 17 מ׳ שהיא לשם שמים a dissension which is carried on for the sake of heaven (of truth, without selfish motives). Ber. 37a עד מתי . . . בין חמ׳ how long wilt thou put thy head between contending parties, i. e. why dost thou deviate from the established rule? Ib. 38b במ׳ שנויה this has been taught under a controversy of opinion. Y. Peah I, 16a בעלי מ׳ people who create strife. Y. Snh. I, 19c top בתחלה לא היתה מ׳ וכ׳ in former days there were no conflicting opinions in Israel (they being settled by the Sanhedrin); Bab. ib. 88b לא היו מרבין מ׳ וכ׳ they allowed no differences to spread &c.; Tosef. ib. VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9 מַחֲלוֹקוֹת (*pl.*). B. Bath. 147a אל תחזרו במ׳ do not join a political faction. Hor. 11b מפני מַחֲלוֹקָתוֹ של וכ׳ (not מחלקותו) on account of the contention of Adoniyah (who claimed the right of succession). Ib. כי אזכא מ׳ בעיא וכ׳ wherever there was a contest between claimants, anointing was required; a. fr.—*Pl.* מַחֲלוֹקוֹת. Sot. 47b רבו מ׳ וכ׳ the factions in Israel became numerous. Tosef. Snh. l. c., v. supra. Meg. 3a שלא ירבו מ׳ וכ׳ in order that dissensions may not spread &c.; a. e.

מַחְלוֹקְתָּא ch. same, *division.*—*Pl.* מַחְלוֹקָתָא. Targ. Y. I Gen. L, 1.

מַחֲלָף m. (b. h.; חָלַף) *sharp knife.*—*Pl.* מַחֲלָפִים. Y. Yoma III, 41a top (ref. to Ezra I, 9) מ׳ . . אלו הסכינין *maḥălafim* . . means the slaughtering knives.

מַחֲלָץ m., *du.* מַחֲלָצַיִם, *pl.* מַחֲלָצִין (חָלַץ, cmp. חָלִילִין) *a sort of windlass, loops of a rope attached to a heavy slab* for rolling over plastered roofing &c., v. מַעֲגִילָה. Macc. 9b עד שישמט מַחֲלָצוֹ מידו Var. in Ar. s. v. מחצל (ed. מיחצלו) until the entire ramming machine slips out of his hands (opp. to נפסק the breaking of the rope); Y. ib. II, beg. 31c עד שיתור את כל המחלצין (read שיפרוד or שיורייד) until he lets go all the loops (expl. = נפסק החבל). Ib. מה דמר ר״ש בשמיטת חמ׳ (not המחלצון) what R. J. says ('until he drops the whole rope') refers to the slipping of the machine; Tosef. ib. II, 3 ed. Zuck. עד שיפול כל חמחצלין מידו (read: שיפרול . . . המחלצ׳). M. Kat. I, 10 (11a) אבל לא שפין את . . במחלצים (Y. ed. צרים . . .; Ms. M. מחצלים) you may plaster over cracks in the roof, or roll them over with a (small) roller, using the hands or the feet, but not with the windlass, v. Y. ib. 81a top.—[The Var. lect. מחצל־ rests upon a popular transposition, as if from מָחַץ. The interpretation of מחצל by commentators as *trowel* does not fit the context.]

מַחֲלָצַיָּיא m. pl., ch. same. M. Kat. 25b אישתיצו . . וחוו למ׳ ed. (Ms. M. למחצלייא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) the statues became smooth (effaced) and they were used as slabs for rolling machines.

מַחֲלֹקֶת, מַחֲלָקוֹת, v. מַחֲלוֹקֶת.

מָחֲלַת pr. n. f. (b. h.) *Maḥălath*, name of the mother of the queen of demons, v. אַגְרַת. Pes. 112b; Num. R. s. 12.

מָחַם, v. מִיחַם.

מַחְמַדְתָּא f. (חֶמֶד) *something desirable, treasure.* Koh. R. to V, 10 דמוביד מַחְמַדְתֵּיהּ who loses a dear object.

מִיחְמֵי, מַחְמֵי m. (חֲמִי) *sight, appearance,* v. אִיתְחֵי. Targ. Y. Gen. XXIII, 8. Ib. XLI, 21. Targ. Y. Deut. IV, 6; a. e.

מַחְמָע m., **מַחְמָעָא** f. (חֲמַע) *that which is leavened.* Targ. Ex. XII, 19, sq.

מַחְמָצָן m. (חָמַץ) *a wash-pit* containing ordure &c. to create fermentation. B. Bath. 19a.

מַחְמַר, מַחְמָרָא (מַחְמִי) m. (חַמַר I) *a pile of debris, mound (of a ruined place).* Targ. Is. XVII, 1 כרך מ׳ a fortress of debris.—*Pl.* מַחְמָרִין, מָחְמֵי, מַחְמַיָּא. Targ. Ps. CXL, 11.—V. דְּמַחְמָרָא.

מַחְמַת (popular pronunc. מַחְמַת), v. חַמַת.

מַחֲנָה m. (b. h.; חָנָה) *camp,* esp. *the encampment of the Israelites in the desert* (v. Num. II); transferred to the *limits of graded sacredness in Jerusalem* (v. מְחִיצָה II). Sifré Num. 1 מַחֲנֵה ישראל the camp of the Israelites (from the gate of Jerusalem to the Temple mount); מ׳ לויה the camp of the attendants (priests and Levites, from the Temple mount to the Temple court); מ׳ שכינה the camp of the Divine Majesty (from the entrance of the court and further). Ib. מ׳ ארון the camp of the Ark in the desert (= מ׳ לויה); Y. Sot. VIII, 22b bot.; a. fr.—*Pl.* מַחֲנוֹת. Sifré l. c. שלש מ׳ הן there are three camps of graded sacredness (= מְחִיצוֹת).

מִחְסָא m. (חוּס) *mercy.* Targ. Is. LXIII, 9. V. מֵיחוּס.

מַחֲסוֹמִית f. (חָסַם II) *polish, glaze.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 3 מַחֲסוֹמִיתוֹ מן וכ׳ (some ed. חסומ׳; R. S. to Kel. XI, 4 חַסְרָתוֹ, expl. *the steel-edge* of an axe) its glaze is of an unclean material.

מַחְסוֹר m. (b. h.; חָסַר) *need.* Cant. R. to VII, 2 לכל גויה . . . כדי מַחְסוֹרָהּ to each body according to its need; Ber. 29b.

מַחְסוֹר ch. (preced.) *defect, shortcoming.* Targ. Y. Num. XI, 23.

מַחְסוֹרְיוֹתָא f. pl. (preced.) *defects (of sight).* Bekh. 44a אבל מ׳ לא but mere defective eye-sight does not disqualify (opp. perfect blindness). Ib. מ׳ מדק the disqualification from defective eye-sight is derived from דַּק (Lev. XXI, 20).

מְחַסְיָא, מָתָא מ׳ pr.n. pl. *Matha M'hasia* (or *Maḥseia*, v. Jer. XXXII, 12), prob. a suburb of Sura (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 45, sq.). Keth. 4[a]. Ber. 17[b] בני מ׳ מ׳ וכ׳ the (gentile) inhabitants of M.M. are obstinate. Kidd. 33[a]. B. Kam. 119[b]. Snh. 7[b]; Hor. 3[b].

מְחַסֵּיל, מְחַ׳ adv. (חֲסַל) *complete measure.* Targ. I Kings VII, 26, a. e. (h. text גָּמוּר).

מַחְפּוֹרָא m. ch.=next w.—*Pl.* מַחְפּוֹרִין. Targ. Zeph. II, 9 (ed. Wil. מַחְפּוּ׳) salt-mines. Targ. Ez. XLVII, 11.

מַחְפּוֹרֶת f. (חָפַר) 1) *mine.* Keth. 79[b] מ׳ של צריף an alum-mine.—2) *product of the mine.* Ab. Zar. 33[b] (expl. כלי נתר) כלי מ׳ של צריף vessels made of alum crystals.—3) (v. חֲפוֹרָה II) *fruits obtained by digging, bulbous vegetables.* Tosef. Maasr. I, 6 מ׳ של כרי storaged vegetables (some ed. מַחְפּוֹרוֹת *pl.*).

מחפ״ז, a mnemonical abbreviation for מִיתָה penalty of death, חוֹמֶשׁ fine of one fifth, פְּדְיוֹן not redeemable, and זָרִים forbidden to non-priests. Yeb. 73[b].

מַחְפֶּרֶת (or **מִחְפֶּרֶת**) f. (חָפַר) *a field which is cleared of trees.*—*Pl.* מַחְפָּרוֹת. Tosef. Shebi. III, 18 ed. Zuck. (Var. מַחְפַּרְיוֹת).

מַחְפַּרְנָא m. (חָפַר II) *one causing shame.* Targ. Prov. XIX, 26.

מָחַץ (b. h.; sec. r. of חצץ) *to split, strike.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV מָחַצְתִּי את ירושלים וכ׳ I struck Jerusalem on the day &c.; Yalk. Deut. 946. Snh. 91[b].

מַחַץ m. (חָצַץ, v. Jud. V, 11) [*distributor*, cmp. בָּזַךְ,] *ladle* for filling vessels out of the well, or the wine- or oil-pit. Par. V, 5 שולי המ׳ the sides of a broken ladle. Ab. Zar. 74[b]; Y. ib. V, end, 45[b]; Tosef. ib. VIII (IX), 1. Toh. X, 7 אם היה זולף מ׳ if he emptied the pit by using a ladle (to pour into the vessels).—*Pl.* מַחֲצִין. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15.—[Fl. to Levy Talm. Dict. III, 309[a]: מָחַץ, fr. מחץ *to stir*, cmp. Ps. LXVIII, 24.]

מְחָצָא, v. מְחִיצָא I.

מַחְצָב m. (חָצַב) *quarry, mine.* Shebi. III, 5. Ib. 6 פחות מיכן מ׳ if a stone fence is less than ten handbreadths high, it comes under the category of a quarry. Y. ib. 34[c] bot. מ׳ שבינו וכ׳ a quarry situated between two estates. Ex. R. s. 15 ברוך המ׳ וכ׳ blessed the quarry from which it was hewn. Lev. R. s. 26, end ומלאו המ׳ לפניו וכ׳ and they filled the quarry before him with gold Denars. Esth. R. to I, 6 המ׳ הזה וכ׳ this (marble) quarry had not been revealed to any man before &c.

מַחְצָבָא ch. same.—*Pl.* מַחְצָבַיָּא. Targ. Jud. III, 26 (h. text פְּסִילִים).

מֶחֱצָה f. (b. h.; חֲצָה) *division, half.* Shek. VII, 1 מ׳ למ׳ at an equal distance from each. Hull. 29[a]; Pes. 79[a] מ׳ על מ׳ כרוב half to half (if the nation is equally divided between clean and unclean), we treat it as if the majority were clean. Hull. 28[b] מ׳ על מ׳ כרוב half (of the vital organ) cut and half uncut is considered as if the larger portion were cut. Lev. R. s. 10 תשובה עושה מ׳ repentance effects half (the atonement); a. fr.

מַחֲצָלִין, מַחֲצָלִים, *pl.* v. מַחֲלָא.

מַחְצָלָא f., v. מַחֲצַלְתָּא.

מַחֲצַלַּיָּא, v. מַחֲלַצַּיָּא.

מַחֲצֶלֶת f. (v. חוֹצֶלֶת) *matting* used for partition, covering &c., in gen. *mat.* Succ. I, 11 מ׳ קנים a reed mat. Tosef. ib. I, 10 מ׳ של שיחופא; Succ. 20[a] מ׳ של שיפה a mat of bulrushes. Bets. 36[a] פורסין מ׳ ע״ג וכ׳ you may spread a mat over bricks &c.; a. fr.—*Pl.* מַחֲצֻלוֹת. Succ. l. c. (expl. חוצלות) מ׳ ממש real mats. Y. ib. II, end, 52[c] מַחֲצֻלוֹת אושא mattings of Usha.—Y. Erub. VII, 24[c] top מַחֲצָלָאוֹת (not לידיה . . .). Num. R. s. 21 מַחֲצָלָאוֹת; a. fr.

מַחְצָלָא, מַחֲצַלְתָּא ch. same. Gen. R. s. 33 . . חמא מ׳ בחדא . . saw a poor man wrapped in a mat; Yalk. Ps. 727.—*Pl.* מַחְצָלָן, מַחֲצַלְתָּא. Y. Sabb. VII, 10[c] top. Y. Ab. Zar. III, 42[c] top חפון איקונתא מ׳ they covered the statues with matting; Koh. R. to IX, 10 [read:] חפון אפי דאיקונתא מ׳.

מְחַצְּרָא m. (= מחצצר׳, v. חֲצַצְרָה) *trumpeter.*—*Pl.* מְחַצְּרַיָּא. Targ. II Chr. V, 13. [מְחַצְּרִין, part. pl., v. חֲצַצְרָה.]

מְחַק (cmp. מָחָה) 1) *to rub out, blot out.* Sabb. VII, 2 המוחק ע״מ וכ׳ he who rubs out in order to write over the erasure. Sot. 18[a] כתב אות אחת ומ׳ וכ׳ if he wrote (the adjuration of the Sotah) by writing and washing off letter by letter. Ib. ומְחָקָן לתוך וכ׳ and washed them off in one cup. Sabb. 75[b] מ׳ אות גדולה if he erased one large letter. Ib. זה חומר במוחק וכ׳ in this case he who erases, is more severely dealt with than he who writes (on the Sabbath); a. fr.—Part. pass. מְחוּק. Ab. IV, 20 נייר מ׳ erased papyrus (palimpsest).—2) *to scrape, smooth.* Sabb. VII, 2 (73[a]) המעבד והמוחקו . . Mish. a. Y. ed. (Bab. והמְמַחֲקוֹ) he who tans its skin, and he who scrapes it. Y. ib. 10[c] bot. חייב משום מוחק is guilty of an act coming under the category of scraping. Ib. 10[a] המוחקה he who planes the beam; a. fr.—3) *to level, strike.* B. Bath. V, 11 רְמָחוֹק . . . לְמָחוֹק, v. גָּדַשׁ. Sabb. 153[b]; Tosef. ib. I, 17 מָחֲקוּ סאה they made the measure (of laws passed) just even (so that anything added would make it overflow), opp. גָּדַשׁ; Y. ib. I, 3[c]; a. fr.—V. מְחוֹק.

Nif. נִמְחַק *to be blotted out.* Sot. II, 4, v. מָחָה. Ib. 18[a] קודם שנמחקה מגילה before the roll (containing the adjuration of the Sotah) has been washed off. B. Bath. 164[a] נ׳ בן יומו an erasure of one day's standing, נ׳ בן שני ימים an erasure two days old; a. e.

Pi. מִיחַק *to smooth, shave.* Sabb. 73[a], v. supra. Y. ib. VII, 10[d] top חייב משום מְמַחֵק is guilty of an act coming under the category of scraping; a. fr.

מְחַק, מְחִיק ch. same, 1) *to blot out, wash off, erase.* Targ. Num. V, 23.—B. Bath. 164[a] דילמא מחיק ליה וכ׳ he may erase it and write over it what he may choose. Ib. ולִמְחוֹק ולִידַמֵּי let one erase (some writing) and compare;

a. fr.—Part. pass. מְחִיקָא, f. מְחִיקָא. Gen. R. s. 65, beg. ריתי הדין מ׳ שמא ויסב להדא מְחִיקַת שמא let this man whose name deserves to be blotted out come and marry that woman &c.; Yalk. ib. 112; 113 (not מחקת).—Koh. R. to XII, 5 אדריאנוס שחיק עצמות מ׳ שמיה Hadrian, his bones be ground, his name be blotted out. Esth. R. to I, 4 נבוכדנצר שחיק מ׳ וכ׳ Nebuchadn., he be ground, blotted out &c.—2) *to strike.* Part. pass. as ab. Y. Pes. IV, end, 31ᶜ; Esth. R. l. c., v. גְּדִיל. B. Mets. 80ᵇ, v. מְחִיקָא.

Ithpe. אִתְמְחִיק *to be blotted out.* Gen. R. s. 28, end כאיניש . . דְּיִתְמְחֵק שמיה דפלן as one says, that man's name be blotted out.

מָחָק m. *strike,* v. מְחוֹק.

מֶחֱק or מַחַק m. (preced. wds.) *erasure, erased spot.* B. Bath. 163ᵇ bot. הוא וכדיו על המ׳ the document itself and the signature of witnesses written over an erasure. Ib. 164ᵃ; a. fr.—*Pl.* מְחָקִין. Ib. 161ᵇ כל המ׳ צריך וכ׳ all erasures written over must be ratified (on the margin).

מְחָקָא ch. 1) same. B. Bath. 164ᵃ לא דמי מ׳ דהא וכ׳ the erasure (written over) of one paper cannot be compared to that of another paper. Ib. . . . אנחנא על מ׳ we witnesses have signed our names over an erasure; a. e.—2) *papyrus.* Meg. 19ᵃ top (explaining נייר).

מְחָקָא m. (מְחַק 2) *stricken measure.* Targ. Y. Lev. XIX, 35, opp. גְּדִישׁוּתָא.

מָחָר m. (b. h.; = מאחר; אָחַר) *next day, future day.* Mekh. Bo. 18 יש מ׳ עכשיו וכ׳ there is a *maḥar* which means *now* (the next day), and there is a *maḥar* which means some future time; Yalk. Ex. 225.—Ber. 28ᵃ למ׳ אני ואתה to-morrow I and you &c. Sot. 48ᵇ כל מי . . . מה אוכל למ׳ וכ׳ he who has bread in his basket and says, what shall I have to eat to-morrow? &c.—Y. Gitt. II, 44ᵃ bot. הוא לילה הוא למ׳ וכ׳ it makes no difference whether the same night or the next day or after some time; a. fr.—מָחָרָת f., constr. מָחֳרַת. Men 65ᵇ ממ׳ השבת מ׳ יו״ט 'the morrow of the Sabbath' (Lev. XXIII, 11) means the day after the first day of the Festival (Passover). Ib. או אינו אלא למ׳ שבת בראשית may it not mean the morrow after the regular weekly Sabbath?; a. e.—מָחֳרָתַיִם *day after to-morrow.* Midr. Till. to Ps. XII ולמ׳ נלך וכ׳ and the day after to-morrow we shall go &c.

מָחָרָא, מָחֳרָא ch. same. Targ. Ex. XVII, 9. Targ. Prov. XXVII, 1 דְּלְמָ׳; a. fr.—Lev. R. s. 34 למ׳ ליתי היא הכא to-morrow she (the soul) is no more here. Y. Gitt. II, 44ᵇ top מחרא דמחר the day after to-morrow; a. e.

מַחֲרוֹזוֹת f. pl. (חָרַז) *strings* (of meat, fish &c.). Tosef. Shek. III, 10 מ׳ if the meat found was on strings; Y. ib. VII, beg. 50ᶜ אם היו מ׳ של דגים.—B. Mets. II, 1 fish on strings. Tosef. ib. II, 1 מ׳ של קרדומות axes strung together; a. e.

מַחֲרוֹךְ m. (חָרַךְ) *singe, burn* (*wound*). Targ. Y. Ex. XXI, 25.

מְחָרִים, Tosef. Kel. B. Mets. II, 14, read with R. S. to Kel. XII, 5: מְנָדֵס.

מַחֲרִישָׁה f. (b. h. מַחֲרֵשָׁה; חָרַשׁ) 1) *plough.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 יתד של מ׳ the pin of the plough; Y. ib. XVII, beg. 16ᵃ. Y. Naz. VII, beg. 55ᵈ כדי שלא תעלם חמ׳ so that the plough might not stir them up. B. Mets. IX, 13 ואת חמ׳ ביום and must give him back the (pledged) plough for the day; a. e.—2) *strigil.* Ib. 113ᵇ מ׳ דכספא a silver strigil (which, if pledged, the creditor may sell and give the debtor a common one); Keth. 68ᵃ מ׳ דכספא (such a luxury as) a silver strigil.

מַחֲרֵשֶׁת pr. n. pl., v. מַרְחֶשֶׁת.

מָחֳרָת, v. מָחָר.

מְחַרְתָּא, מ׳ דְּיַתִּיר pr. n. pl. (חור) *M'ḥarta d'Yattir* (*the Cave Region of Y.*, v. Hildesh. Beitr., p. 25), in Upper Galilee. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 סחרתא; Sifré Deut. 51 נחוראתה דיתר; Yalk. ib. 874 נְחוּרְתָּא דיתר (read דיתיר).

מַחְשָׁבָה f. (b. h.; חָשַׁב) 1) *thought, plan.* Ber. 61ᵃ בתחלה עלה במ׳ וכ׳ it was the original plan to create &c.—Kidd. 40ᵃ מ׳ שעושה פרי an intention which bears fruit (is carried out). Ib. מ׳ טובה מצרפה וכ׳ the merit of a good intention does the Lord (in rewarding) add to that of a good deed; Y. Peah I, 16ᵇ top; a. fr.—2) *troubled mind, care, apprehension.* Snh. 26ᵇ מ׳ מועלת וכ׳ trouble (about sustenance) affects the memory even for the words of the Law (makes one forget one's learning).—*Pl.* מַחֲשָׁבוֹת. Ib. 19ᵇ, v. בָּעַל. Ib. 26ᵇ (ref. to Ps. XI, 3) אילו מַחְשְׁבוֹתָיו וכ׳ if this wicked man's plans be not frustrated, what will the righteous man do?

מְחַשְׁבְתָּא f. (b. h.; preced.) *design, art.*—מ׳ מלאכת a productive work (with a direct purpose). Bets. 13ᵇ; Ḥag. 10ᵇ, a. fr. מלאכת מ׳ אסרה תורה the Torah forbids (on the Sabbath) productive work (by which you affect the property of an object, not mere changing of position, planless efforts &c.).

מַחֲשַׁבְתָּא ch. (preced. wds.) 1) *plan; art.* Targ. Jer. XLIX, 20. Targ. II Chr. XXVI, 15; a. fr.—*Pl.* מַחְשָׁבָתָא, מַחְשְׁבָן. Targ. Is. LV, 8, sq. Targ. Ez. XXXVIII, 10; a. fr.—2) *trouble.* Erub. 29ᵇ ומבטלי מ׳ and drive trouble away.

מַחְשָׁכָן m. (חֲשַׁךְ) *darkening,* מַחְשָׁכָן עיינין dimness of eye-sight. Targ. Y. Deut. XXVIII, 65 ומ׳ (not דמ׳; h. text כליון עינים).

מַחַת, מָחַת, part. act. a. pass. *Af.* of נָחַת.

מָחֲתָא f. (preced.) *declivity.*—*Pl.* מָחֲתִין. Lev. R. s. 18, v. מָחוֹתִיתָא.

מְחָתָא, מַחְתָּא f. (מָחָה II) 1) *deficiency.* Targ. Prov. X, 20 (h. text כמעט).—2) *defect.* Targ. Cant. IV, 7 (h. text מום).—3) *stroke, plague, slaughter* (corresp. to h. מַכָּה; v.

אֲתָא II).—Targ. Josh. X, 10. Targ. Y. Ex. IX, 27 (ed. Amst. מַחְתָּא). Ib. XXIII, 25 מַחַת (מְחַת), v. מְרִירְתָּא; a. fr.—*Pl.* מָחָתָן, מָחָתָא. Targ. O. Deut. XXVIII, 59 (Y. מַחְתִּין); a. fr.—Targ. Y. Lev. XXVI, 18 מָאחָתָא.—Targ. Prov. XX, 30 מַחְרָתָא (ed. Lag. מַחְנָתָא, Var. מחיוטי, corr. acc.); Targ. Y. Deut. XXIX, 21 מַחְוָתָא (fr. מָחוּתָא).—[V. מַחְוָא.]

מַחְתָּה f. (b. h.; חָתָה) 1) *coal-pan.* Kel. II, 3 מ׳ פרוצה a coal-pan the rims of which are broken off (having a flat plate only), opp. ib. 7 מ׳ שלמה. Yoma V, 1; a. e.—2) *snuff-dish.*—*Pl.* מַחְתּוֹת. Men. 88ᵇ ואין מלקחיה ומַחְתּוֹתֶיהָ מן הכבר the tongs and the snuff-dishes of the candlestick were not made out of the *Kikkar* of gold; Yalk. Ex. 369; a. e.

מַחְתּוּתְיָן, מַחֲתוּתָא, v. מְחוּתְיָתָא.

מַחְתְּיָן, מַחְתְּיָא, v. מַחְתִּירָא.

מַחֲתִית, v. מְחוּתְיָתָא.

מַחְתִּירָא f. ch. = h. מַחְתָּה. Targ. O. Num. XVII, 11 (Y. מַחְתָּיָא). Targ. II Chr. XXVI, 19; a. fr.—*Pl.* מַחְתִּירִין, מַחְתִּירַיָּא, מַחְתִּירָתָא. Targ. Num. XVI, 6; 17. Ib. XVII, 2 (Y. ed. Amst. מחתיא, corr. acc.). Targ. Y. ib. 13; a. e.

מַחְתָּנָא m. (נָחַת) *declivity.* Targ. Josh. VII, 5 (h. text מוֹרָד); a. e., v. מְחוּתְיָתָא.

מַחְתֶּרֶת f. (b. h.; חָתַר) *breaking in, breach.* Snh. VIII, 6 הבא במ׳ נידון וכ׳ he who breaks in is judged (allowed to be killed with impunity) on account of what he will do. Ib. 72ᵃ; Yoma 85ᵇ מאי טעמא דמ׳ what is the reason of the law allowing to kill one breaking in (Ex. XXII, 1)?—Snh. 72ᵇ אין לי אלא מ׳ גגו וכ׳ the text speaks only of breaking in, whence can it be proven that the thief found on one's roof &c. may be killed?—Ib. מַחְתַּרְתּוֹ זו וכ׳ his breaking in serves the place of forewarning (he knew what he might expect). Ib. 103ᵃ (ref. to ויחתר, II Chr. XXXIII, 13, v. S. Baer, Liber Chron., p. 126, a. Rabb. D. S. to Snh. l. c. note 200) עשה לו חק״בה כמין מ׳ וכ׳ the Lord made for him an opening in the heaven to receive him &c.; (Pesik. Shub., p. 162ᵇ חֲתִירָה). Midr. Till. to Ps. CXVIII, מן המ׳.. מה מצא what has he found in our possession (taken) from the place we broke into? Ib. המ׳ זו העיר the place broken into is the City (of Jerusalem); a. e.

מַחֲתַרְתָּא ch. same. Targ. O. Ex. XXII, 1. Targ. II Chr. XXXIII, 13 (v. preced.).—Snh. 72ᵇ כל דאתי עלאי במ׳ וב׳ I should kill any one that would break into my house, except &c.—Ber. 63ᵃ (prov.) גנבא אפום מ׳ רחמנא קרי En Yaăkob (missing in ed.; Ms. M. 2 דארגרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) the thief at the entrance of the breach calls on the Lord for help.—*Pl.* מַחְתַּרְתָּא. M. Kat. 25ᵇ; Snh. 109ᵃ (Ms. F. מַחְתַּרְתֵּי, v. Rabb. D. S. a. l. note 50), v. חֲתַר.

מָט m., **מָטָה** f., v. מוּט.

מָטָא, v. מְטֵי.

מַטְאֲטֵא m. (b. h.; טאטא) *broom.* Gen. R. s. 79, end, v. מְבִרְנָא; Y. Meg. II, 73ᵃ bot., v. אַלְבִּרְנָא.

מַטְאָרְתָּא, מַטְאָרָתָא, v. מַטְרְתָּא.

מִטְבְּחָוְיָא m. pl. (v. next w.), בֵּי מ׳ (בַּיִת) *slaughtering place* (in the Temple). Eduy. VIII, 4, a. e.—Kel. XV, 6; Tosef. ib. B. Mets. V, 7, v. מַדְבֵּחַ.

מִטְבָּחַיִם m. pl. (טָבַח) *slaughtering*; בית המ׳ *slaughtering place* (in the Temple). Midd. III, 5 (Mish. ed. מִטְבָּחַיִם). Ab. V, 5 (Strack a. other pointed ed. read מַטְבֵּחַיִם).

מַטְבֵּעַ, מִטְבֵּיעַ c. (טָבַע II) 1) *coin, medal* (v. מוֹנִיטָא). B. Kam. 97ᵃ sq. על המ׳ ונפסלה המ׳ ... המלוה if one loans money in a certain coin, and that coin was afterwards repealed, נותן לו מ׳ היוצא וכ׳ he must pay him in the present legal coin. Ib.ᵇ על המ׳ וחוסיפו עליו ... המלוה if one loans &c., and the coin was in the meantime made larger (heavier), נותן לו מ׳ היוצאת וכ׳. B. Mets. 45ᵇ, sq., v. חֲלִיפִים.—B. Kam. l. c. מ׳ של א״א the Abraham medal; a. fr.—*Pl.* מַטְבְּעוֹת, מַטְבֵּיעוֹת. B. Mets. II, 2 שלשה מ׳ זה וכ׳ three coins heaped upon another, v. מְגַדָּל. Y. ib. 8ᵇ שלשה מ׳ של וכ׳ three coins of three different kings; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XVIII עשה כל התורה כולה מ׳ מ׳ (v. ed. Schechter note 5) he assorted the entire law (like) coins, i. e. systematized.—2) *type* (of prayers, documents), *formula.* Y. Ber. V, 9ᵇ שלא תשנו מַטְבֵּיעָה של וכ׳ that you do not change the formula of a benediction. Ib. bot. אומר מ׳ ברכה he recites the regular form of the benediction. Ib. VI, 10ᵇ bot. כל המשנה על המ׳ וכ׳ (read מן) he who changes the formula of prayers which the scholars have fixed. Gitt. 5ᵇ, a. e. כל המשנה ממ׳ וכ׳ he who changes the formulas of documents &c. Y. Meg. III, end, 74ᶜ משה התקין מַטְבֵּיעָה של וכ׳ Moses introduced as a type of prayer, O God, the great &c.; a. fr.

מַטְבֵּעָא ch. same, *coin, medal.* Targ. II Esth. III, 9 עבדי מ׳ workers in the mint. Targ. Esth. IX, 4 מַטְבְּעֵיהּ his medal (h. text שִׁמְעוֹ); cmp. מוֹנִיטָא.

מָטָה, v. מְטֵי.

מִטָּה, מִטָּה f. (b. h.; נָטָה) *couch, bed, frame, bier.* Ned. VII, 5, v. הַרְגֵּשׁ. Ib. 56ᵃ, a. fr. הכופה את מִטָּתוֹ, v. כָּפָה. Ib.ᵇ מ׳ המיוחדת לכלים a bed designated for the exhibit of garments (not slept upon); Snh. 20ᵃ. Ber. III, 1 נושאי המ׳ those carrying the bier; a. fr.—מ׳ של גילחא, מ׳ גלילתא, v. גַּלָּח, גְּלִילְתָּא.—Sabb. 47ᵃ, v. טַרְסִי I.—*Pl.* מִטּוֹת, מִיטּוֹת. Ned. 56ᵃ; a. fr.—Trnsf. *family, offspring.* Lev. R. s. 36 שהיתה מִטָּתוֹ שלימה his bed was perfect, his children were all righteous; Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII. Ber. 60ᵇ. Pes. 56ᵃ שמא .... יש במִטָּתִי פסול perhaps there is a blemish in my family; a. e.

מַטֶּה m. (b. h.; נָטָה) 1) *staff.* Ab. V, 6 המ׳ the staff of Moses. Ex. R. s. 3 המ׳ שתייסרנו בו the staff with which thou shalt chastise him. Ib. 'the signs which I placed in thy hands' (Ex. IV, 21) זה המ׳ that means the staff; a. fr.—2) *tribe.* Tosef. R. Hash. III (II), 3 שלש על כל מ׳ ומ׳ three notes for each tribe; Y. Succ. V, 55ᶜ.

מִטָּה, v. מוּטָה.

מַטָּה adv. (b. h.; מט fr. נָטָה, a. ה locale) *downward*, (used as a noun) *below*. Tanḥ. B'shall. 23 מחמת אש של מעלה . . . של מ׳ through the fire from above were his wheels below ignited; (Yalk. Ex. 235 שלמעלן . . . שלמטן, v. infra). Ḥag. II, 1 (11b) מה למעלה ומה למ׳ what is above (in heaven) and what is below (in the nether world, Rashi: above the Ḥayoth, below the Ḥayoth, v. חַיָּה). Tosef. Ber. V, 5 שלישי לו למ׳ הימנו he who is the third in rank reclines below him (v. Sm. Ant. s. v. Triclinium); a. fr.—Euphem. for מעלה in order to avoid a blasphemous expression: B. Kam. 79b כביכול עשה עין של מ׳ . . . ואוזן של מ׳ וכ׳ he treated, if one may say so, the divine eye as if did not see, and the divine ear as if did not hear.—Frequ. מַטָּן. Y. Yoma VII, 44b של מ׳ . . . כשירות של מעלן as the service in heaven, so is that on earth; Lev. R. s. 21, end (not שורות). Y. R. Hash. II, 58b ב״ד של מ׳ the court on earth; a. fr.

מַטְהֶרֶת f. (טָהַר) *water pipe of a bath, gutter*. Mikv. VI, 11; Tosef. ib. V, 8. Ib. VI, 4 בזמן שמ׳ שלה וכ׳ when the gutter of the bath opens into private ground.—*Pl.* מַטְהֲרוֹת. Tosef. Erub. XI (VIII), 9.

מַטּוּ f. (נָטָה) *inclining* (the ear &c.), *favor*.—בעי מ׳ *to ask a favor, beg*. Targ. Y. Ex. XI, 8. Targ. Ps. LXXII, 12.—Yoma 87a (in Hebr. diction.) המבקש מ׳ וכ׳ he who begs his neighbor (to forgive him).—במ׳, בְּמַטּוּתָא (cmp. בָּעוּ) *I pray*. Targ. Y. Gen. XLIII, 20. Targ. Y. I ib. XLIV, 18. Targ. Y. Ex. XXXII, 31; a. fr.—Yoma 72b במ׳ מיניכו I beg of you. Snh. 97a במ׳ בעינא מינייכו ed. (Ms. M. במ׳ מינייכו); a. fr.

מַטְוֶה f. (b. h.; טָוָה) *yarn*. Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4.

מַטְוְויָאתָא f. (טָוִי I) *spider*. Targ. Job VIII, 14 בֵּי מ׳ (Ms. בַּטְוְויָתָא) spiderweb.

מטוורד, v. טַבְרֵר.

מַטְלֵט, מַטּוֹלְטֶלֶת, מְטוֹטֶלֶת f. (טָלָה) 1) *plummet, plumb-line*. Kel. XII, 8 מטוט׳ Ar. a. Mish. (some ed. מטוטלת; ed. Dehr. מְטוֹטָלוֹת; Talm. ed. מטולטלת); Tosef. ib. B. Bath. VII, 12 מַטְלְטֶלֶת. Kil. VI, 9 כאילו מ׳ תלויה וכ׳ (Ms. M. מטול׳) as if a plumb-line were suspended on it (take the vertical line).—2) *stem with foliage attached to a fruit*.—*Pl.* מְטוֹטְלוֹת (cmp. טוֹטְלָוָתָא). Y. Ab. Zar. I, 39d אריצטרובלין במטוטלותיהן pine cones with their attachments (so that they can be used for the thyrsus, v. Sm. Ant. s. v. Thyrsus).—3) (cmp. מַטְלִית) *a pad* or *cushion made of pieces of cloth*. Sabb. V, 3 לא ירצא גמל במ׳ the camel must not be taken out (on the Sabbath) with the pad on his back; expl. Y. ib. 7b bot., v. גְּבִינְתָא. Bab. ib. 54a במ׳ הקשורה בזנבו the pad tied only to his tail (hence liable to slide down); Tosef. ib. IV (V), 3 במ׳ התלויה וכ׳ with the pad hanging (loosely lying) on his hump to let the air strike through; ib. [read:] אבל יוצא הוא במ׳ הקשורה לו בזנבו .—Tam. V, 4 במין מ׳ וכ׳ there was on the top of the lid (of the coal pan) a sort of pad (with which to handle it). Tosef. Sabb. VI (VII), 1 הקושר מ׳ וכ׳ he who ties a pad to his hip (a superstitious custom).—*Pl.* מְטוֹטְלוֹת. מְטוֹלְטְלוֹת, v. supra.

מַטְוִיתָא, Ber. 44b, v. עִיר II.

מְטוּל, מָטוּל I (טוּל, טָלַל, v. אַמְטוּל; cmp. גִּין) *on account of, for the sake of*. Targ. Y. I Num. XXV, 8 מ׳ אלין on account of these persons. Targ. Ps. XLIV, 27 (h. text למענך).—מ׳ דר׳ *because, for*. Targ. Ps. I, 6.—מ׳ הכי, מ׳ הרכנא *therefore* (h. על כן). Ib. 5. [Ib. 4 מ׳ הרכנא ed. Wil., strike out מ׳, as ed. Lag.]—Ib. XLIX, 15; a. fr.—מְטוּלְתִּי *for my sake*, מְטוּלְתָּךְ *for thy sake*, &c. Targ. Prov. VIII, 15, sq. Ms. (ed. מטול אנא!).—Targ. Ps. CXV, 1; a. fr.

מָטוּל II (מַטּוּל I) m. (טָלַל) *moving, marching* (=h. מַסָּע). Targ. O. Deut. X, 11 (ed. Berl. מַטּ׳), v. מַטָּלָנָא II.

*מַטּוּל II m. h. (נָטַל) *handkerchief*.—*Pl.* מַטּוּלִין. Yalk. Gen. 7; Yalk. Ps. 848 ובמ׳ and by waving handkerchiefs (for salutation); Gen. R. s. 5; s. 28 מנולין, מנולין (corr acc.).—V. מַנְטוּלִין.

מָטוּל III, מָטוּלָא III, מַטּוּל (מָטוּ׳, מַטּוּלָא) m. (נָטַל) 1) *weight, burden* (h. מַשָּׂא). Targ. O. Num. XI, 11 (ed. Amst. מָ׳). Targ. ib. IV, 27 (O. ed. Amst. בְּמַטְלָהוֹן, read: בְּמַטְלֵ׳). [Ib. 24 למיטל ed. Berl., למטול ed. Amst.; Y. לְמָטוּל, infin. of נְטַל.]—Targ. Y. I ib. XXV, 8 מן מְטוּלָא through the weight (of the two bodies); a. fr.—Y. Ḥag. I, 77b top חד מ׳ . . . . הון מטענין לון מטולין והוון מתכוונין they (the Romans) made them carry loads (on the Sabbath), and they (the Jews) arranged it so that each two persons should carry one load.—*Pl.* מַטּוּלִין. Targ. Is. XLVI, 1.—Y. Ḥag. l. c.—2) *burden of prophecy*. Targ. Is. XXI, 1 Rashi מטול (ed. מטל); Y. Taan. IV, 69b top מ׳ רב בערבייא a heavy burden of prophecy (charge) against Arabia. V. מַטָּלָא.

מְטוֹלְטֶלֶת, v. מְטוֹטֶלֶת.

מְטוּלְתָּא f. 1) *booth*, v. מְטַלְּתָא.—2) (with suff. of personal pronoun) *on account of*, v. מְטוּל.

מְטוּנָךְ, v. טוּנָא I.

מְטוּפְרְסָא, v. מְטַרְפְּסָא.

מְטוּתָא, v. מָטוּ.

מְטָחָא or מַטְחָא m. (טוּחַ I, v. Targ. Y. Gen. XV, 6) *rebellion, reproach*. Targ. Job I, 22 מילי מ׳ Ar. s. v. נטח 2 (ed. מחטי, מרחטי, fr. חָטָא II, *sinful* words; h. text תִּפְלָה).

מַטְחָאתָא, v. מְטַחְתָּא.

מַטְחֵן m. (טָחַן) *grinding mill* for olives. Ex. R. s. 36, beg.

מְטַחְתָּא f. (טוּחַ II; cmp. טחות Ps. LI, 8) *kidney, loin*. Gitt. 69b אחא מְטַחְתֵּיהּ וכ׳ (Ar. ed. Koh. מטחתא, some ed. מַטְחָאתָא) on this (his) loin and . . . on the other loin.

מְמַטַּט, מַמַּטַּט, v. מוּט h. a. ch.

מְמָטְטוֹר, v. מִיטָּטוֹר.

מַטַּטְרוֹן, (מִיטַּ׳) pr. n. (=מיטרטרון, redupl. of נטר, v. מַטָּרָא) [*Chief of the Service,*] *Mattatron* (*Mittatron*), name of the chief of the angels (corresp. to שר הפנים). Targ. Y. I Gen. V, 24 מ׳ ספרא רבא M., the chief recorder.—Snh. 38ᵇ (ref. to Ex. XXIV, 1, cmp. Targ. Y. a. l.) זה מ׳ וכ׳ that is M. whose name is like that of his master (with ref. to Ex. XXIII, 21, cmp. Rashi a. l.). Ḥag. 15ᵃ חזא מט׳ וכ׳ Ms. M. (ed. repeatedly מי׳) saw M. to whom permission was given to be seated while writing down &c. Ab. Zar. 3ᵇ ארבעית אימא מט׳ Ms. M. (ed. מי׳) if you choose, say it was M. (that instructed the children). Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) בא מ׳ ונפל וכ׳ M. came and fell upon his face. Sifré Deut. 338 [read:] באצבעו הית מ׳ מראה וכ׳ with his (Moses') finger Metatron pointed out to Moses &c.; Yalk. ib. 949 (v. מִיטָּטוֹר). [Gen. R. s. 5, v. מִיטָּטוֹר.]

מְמָה, מְמָא, מְמֵי (=h. מָצָא) 1) *to stretch, reach; to arrive at; to obtain; to happen to.* Targ. Gen. XI, 4 (Y. II מַמְטֵי). Targ. O. ib. X, 19 (h. text באכה). Targ. II Kings XIX, 26. Targ. Koh. VIII, 14; a. fr.—Targ. Esth. V, 2 [read:] ומָטַת לִרְדָה and it (the scepter) reached her hand (v. Meg. 15ᵇ).—Snh. 109ᵃ כי מ׳ לחאר וכ׳ when he arrived at a certain inn. Keth. 63ᵃ כי מָטָא לגביה when she came near him. Ib. מ׳ מעלי וכ׳ the eve of the Day of Atonement came. R. Hash. 12ᵇ א״ר אסי א״ר יוחנן ומָטוּ בה משמיה וכ׳ said R. A. in the name of R. Joḥ., and they arrived in the chain of tradition up to 'in the name of R. J. the Galilean' (an editorial gloss). Y. Ber. III, 6ᵃ top, a. fr. מַטָתֵיה אונס an accident (mourning) befell him. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ ומטתיה כן and so it happened to him (as he had wished). Ib. ולא מ׳ מיכול וכ׳ and he had no chance to dine with him. Y. Snh. VI, 23ᶜ; Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot. בעי מַמְטֵי מיא ולא מ׳ wanted to fetch water but could not. Ib. 78ᵃ top כל כל חד מינן דְמָטֵי וכ׳ זוֹנָא, v. כל מטי יעבוד וכ׳ [Ib. read: כל חד מינן let each of us do &c.] Y. Keth. IV, 28ᵇ top מָטִינָתָה לאחי דאמר וכ׳ thou hast found that which R... said; ib. מְטִינָתָא.—Ḥag. 5ᵃ כי מ׳ לאחי קרא when he came to this verse. Snh. 100ᵃ כי מָטוּ מגלת וכ׳ when (in preparing wrappers for the scrolls) they came to the roll of Esther; a. v. fr.—[Ḥull. 132ᵃ top מָטוּנָךְ we or they (the words of the text) have reached thee, agree with thee, Rashi; v. טוּנָא I.]—2) (sub. בישולא or זימנא) *to be ripe, ready.* Ḥag. l. c. שביק חנך דְמָטוּ וכ׳ he left those (figs) which were ripe and plucked those which were not. Ḥull. 112ᵃ תיתאה מטא the lower portion was ready (roasted).

Af. אַמְטֵי *to cause to reach; to fetch, bring, offer.* [Targ. Y. II Gen. XI, 4 מַמְטֵי part. pass., v. supra.] Targ. Y. ib. XXVII, 25. Targ. O. Lev. IX, 12; a. fr.—B. Kam. 117ᵃ דרר ואַמְטֵי בהדן take it up and hand it over (to the King's treasury) in our presence; דרא ואי וכ׳ he did take it up &c. Ib. 119ᵇ, a. e. אַמְטוּיֵי ואתויי חד (not אמטוי) is leading the needle forth and bringing it home one stitch (=h. הולידך והביא)? B. Bath. 21ᵃ לא מַמְטִינָן וכ׳, v. יָנוּקָא I. Keth. 103ᵇ sq. אַמְטִיוּהִי לצ׳ וכ׳ they took him to Sepphoris which lies high. Gen. R. s. 14, beg.; ib. 20 בן דירדכון אנא מַמְטֵי לכון from your own language I will offer (proof) to you; a. fr.

Ithpe. אִתְמְטֵי *to repair to.* Targ. O. Num. XXIII, 15; a. fr.

מַטְכָּא, v. טִיכְסָא.

מָטַכְסָא, (...סָה, מָטַ׳, מִיטַ׳) m. (μέταξα) *silk.* Y. Kil. IX, 32ᵃ top השרירין מ׳ *shirayin* (Mish. ib. IX, 2) is silk. Sabb. 20ᵇ, v. כַּבָּה. Y. B. Mets. IV, 9ᶜ bot. יהב דינרין למ׳ gave an earnest money on silk. Lev. R. s. 34 information was brought against them בהדין מ׳... כד that they dealt in silks (v. Sm. Ant. s. v. Sericum). B. Kam. 117ᵇ החיא דאחוי אמ׳ וכ׳ one informed (the royal officers) of the silk goods of R. A.; a. fr.—*Pl.* מָטַכְסִין, מָיטַ׳, מָטַכְסֵי, מָטַכְסָן, מָטַכְסִי. Targ. Esth. I, 6 (h. text בוּץ).—Gen. R. s. 40 דמ׳ אנא יהיב I am willing to pay the duty on silk goods. Y. B. Kam. VI, end, 5ᶜ מ׳ חוה מלא it (the bag) contained silk goods. Gen. R. s. 77, v. מחיילא; Cant. R. to III, 6; a. fr.

מָטָל m. (נָטַל) *javelin* for thrusting. Targ. I Sam. XVII, 6 (h. text כידון).—*Pl.* מָטָלַיָּא. Targ. Job XL, 18 Ms. (ed. מטלנא, Regia מַטְלוֹתָא; h. text מָטְרֹל).

מַטָּלָא m., constr. מַטַּל (v. נטל III) *imposed destiny, burden of prophecy.* Targ. Is. XIII, 1 (h. text מַשָּׂא). Targ. II Kings IX, 25. Targ. Is. XXI, 1 (Kimḥi מַטְלַנָּא, v. מַטְלָנָא; Rashi מטול); a. fr.

מְמַטְלָא, מָמַטְלָא, v. מַטְלָנָא.

מַטְלוֹל m. (טָלַל I) *shade, cover.* Targ. Y. Num. XIV, 14.

מַטְלוֹן m. (טָלַל, v. טַלְטֵל; cmp. Jer. XXII, 26) *exile, place of banishment.* Num. R. s. 7 מ׳ של טרודין the place of exile for those condemned to banishment. Deut. R. s. 2; ib. s. 6, v. טָרַד.

מַטְלוֹנִית f. (diminutive of מַטְלִית) *a small patch.*—*Pl.* מַטְלוֹנִיּוֹת, v. מַטְלִית.

מַטְלוּתָא f. (נָטַל) 1) *javelin,* v. מָטָל.—2) *thrusting.*—מַטְלוּת אֲבָנִין *stoning to death,* v. אַטְלוּתָא. Targ. Y. Ex. XXXI, 15; a. e.

מְמַטְלְטָלָא m. (טַלְטֵל) 1) *exile, homeless.*—*Pl.* מְטַלְטְלַיָּא. Targ. Mic. IV, 6, sq.; Targ. Zeph. III, 19 (h. text הַצֹּלְעָה).—2) (mostly *pl.*) מְטַלְטְלֵי, מִיטַ׳=next w. Yeb. 99ᵃ עבדא מ׳ ומ׳ וכ׳ a slave is chattel, and chattel (in R. Meir's opinion) is seizable for widowhood; Keth. 81ᵇ ומ׳ לכתובה לא וכ׳ and chattel is not seizable &c.; a. fr.

מִיטַּ׳, מְמַטַּלְטְלִין m. pl. (טַלְטֵל) *movable goods, chattel,* opp. מִקַּרְקַע immovable property. Kidd. 26ᵇ; B. Bath. 156ᵇ היו לו מ׳ הרבה had a large fortune in movables. B. Mets. 11ᵇ, v. אַגַּב. Tosef. Kidd. I, 8, sq. B. Mets. IV, 1 כל מ׳ קונין זה וכ׳ all movables (exchanged) buy each other, i. e. taking possession by the one gives possession to the other party; a. v. fr.

מְמַטְלִיא, v. הִתְמַטְלֵא.

מִטְלִית, Lam. R. to III, 7, v. מַטְלִית.

מְטַלְיוּתָא f. (טָלַל) *protection, shade.* Targ. O. Lev. XXIII, 43 Ms. (v. Berl. Targ. O. II, p. 37), v. מְטַלַּלְתָּא.

מַטְלִית f. (טָלָא) *patch, strip; lining.* Kel. XXVII, 12 אף מ' חדשה וכ' even a new piece of that stuff. Y. Meg. I, 71^{d} top וטולין במ' and is mended by underlining a patch. Gen. R. s. 4, beg. יעשה מ' לרקיע let there be made a lining to the firmament (be made stronger). Kel. XXVI, 2 טלה עליו את המַּטְלִית (R. S. מטלית) if he underlined the bag. Tosef. Ohol. XIV, 6; Zeb. 94^{a}; a. fr.—Trnsf. *a strip of land.* Lam. R. to III, 7 (ref. to גדר בעדי, ib.) זו מ' של וכ' (not מטליה) that means the Samaritan enclave (between Galilee and Judaea).—*Pl.* מַטְלִיּוֹת. Ib. introd., end מ' מ' זורעין אותה they planted the land by strips (not the whole at a time); Y. Keth. XII, 35^{b} top מ' מ' חיתה נשרפת the land was burned up strip-wise; Y. Kil. IX, 32^{c}; Pesik. Dibré, p. 114^{a}; (Yalk. Dan. 1066 מטלניות). Lam. R. introd. (R. Abbahu 3, ref. to Ez. XXIV, 6) מ' מ' חרו גולים they were exiled by districts (not all at once); Yalk. Ez. 362.—Dimin. מַטְלוּנִית, מַטְלָנִית; pl. מַטְלוֹנִיּוֹת, מַטְלָנִיּוֹת. Sabb. 125^{a} מ' שאין בהן וכ' (Ar. מטליות) strips of less than three square handbreadths; Succ. 16^{a}; B. Bath. 20^{a}; a. e.—Yalk. Dan. 1066, v. supra.

מְטַלָּא, מַטְלָא m. (טָלַל I) *shelter, hut, booth.* Targ. Ps. X, 9 (Ms. מְטַלָּא).—Y. Succ. III, beg. 53^{c} עבד ליה מטלא וכ' put up a festive booth for himself in the street.—*Pl.* מְטַלַּיָּא (מְטַלָּיָא). Targ. O. Lev. XXIII, 42 (ed. Amst. מְטָלָתָא, corr. acc.). Targ. II Sam. XI, 11; a. fr.

מַטַּלְתָּא, מַטַּלָּתָא f. same. Targ. Is. I, 8. Targ. Jon. IV, 5. Targ. Y. Lev. XXIII, 42; a. e.—Constr. מְטַלַּת (מָטַלַת). Targ. O. ib. 43 מְטַלַּת (Ms. I מְטָלָרוּת, III מְטַלָּת pl.). Targ. Is. IV, 6.—Esp. *festive booth, Succah.* Succ. 3^{a} אפומא דמטלל' Ms. M. (ed. מטולתא, מטלתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) at the entrance of the Succah. Ib. 28^{b} במ' in the Succah, בר מ' without the Succah (in the house &c.). Y. M. Kat. III, 82^{a} חוות מַטַּלְתֵּיהּ וכ' if his (the mourner's) Succah is small; a. fr.—[Treat. S'mah. ch. XI, end מטלתא דכרמא the watchman's hut in the vineyard—a mistaken gloss to אודרינו, which found its way into the text; v. M. Kat. 27^{a}, a. אורדינו.]—*Pl.* מַטַּלָּן, מַטַּלַּתָא. Targ. O. Lev. l. c., v. supra. Targ. Gen. XXXIII, 17 (Y. מַטַּלָּן).

מַטְלָנָא I m. *javelin,* v. מַטָּל.

מַטְלָנָא II m. (טלל, נטל, cmp. מַטָּלוֹן) *journey* (h. מַסָּע). [Targ. Is. XXI, 1 מַטְלַן Kimhi, v. מַטְלָא.)—*Pl.* מַטְלָנִין, constr. מַטְלָנֵי. Targ. Num. XXXIII, 1; a. fr.

מַטְלָנִית f. diminutive of מַטְלִית, q. v.

מַטְלַעְתָּא f. (טלע) *limping.* Keth. 103^{b} (to Levy who was lame) צריכא לך ולמַטְלַעְתָּךְ do we need thee and thy limping (lame remark)?

מִטְלָת, v. מַטְלִית.

מַטַּלְתָּא, מִטַּלְתָּא, v. מְטַלַּתָּא.

מִיטְמוּט, מַטְמוּט m. (טָמַט) *decline, use of the root* מוּט. Tosef. B. Mets. VI, 18 (ref. to רמוט, Ps. XV, 5) המ' הזה וכ' (ed. Zuck. המידשוט) we know not in what sense this 'decline' is meant; Y. ib. V, end, 10^{d} המימט'; [Yalk. Ps. 665 הרמוט this *yimmot* &c.].

מַטְמוֹן m. (b. h.; טָמַן) *secret chamber, treasury; treasure.*—*Pl.* מַטְמוֹנִים. Num. R. s. 9 התחילו . . . לתוך חמ' the inhabitants of the city began to put their gold and silver in the secret chambers of the fortress; Tanh. Naso 5. Lev. R. s. 1 הולך במ' he goes (to her) through secret walks (of the palace), v. next w. Cant. R. to I, 1, v. חָפַשׂ; a. e.

מַטְמוֹנִית f. (preced.) *secrecy.*—*Pl.* מַטְמוֹנִיּוֹת. Tosef. Dem. II, 9 חזרו . . במ' (Var. במטמורנית, במטמונות, corr. acc.) if they repent in secret, opp. בפרהסיא; Ab. Zar. 7^{a}; Bekh. 31^{a}.—Lam. R., introd. (R. Josh. 1) חרו עובדין אותן במ' (some ed. במטמניות) they worshipped idols in secret; Yalk. Ez. 348.—Gen. R. s. 52 הולך במ' he goes to her in secret; ib. s. 74 (v. preced.). Ib. s. 17 למה במ' why did he do it secretly (while Adam was asleep)?—Pesik. R. s. 8 whatever a man does במ' בחשך וכ' in secret, in the dark or openly; Yalk. Prov. 959. Pesik. R. l. c. שבמַּטְמוֹנִיּוֹת whatever is hidden in the secret chambers (of the heart); a. e.

מַטְמוֹנֶת f. (preced.) *treasure in charge.* Snh. 100^{b} (quot. fr. Ben Sira) בת לאביה מ' שוא a daughter is to her father a false treasure (causing anxiety).—*Pl.* מַטְמוֹנִיּוֹת. Midr. Till. to Ps. CXIX, 17.—V. preced.

מִטְמָטָא, v. מִטְמָטָא.

מטמועיתא, Y. B. Bath. VI, end, 15^{c}, v. מַטְעוּמִיתָא.

מַטְמוֹרָא m. (טָמַר) 1) *hiding place.* Targ. Is. XXXII, 14.—2) *hidden object.*—*Pl.* מַטְמוֹרִין. Targ. Ob. 6; Targ. Jer. XLIX, 10 (some ed. מִטְמָר').

מַטְמוֹרִיתָא f. (preced.) *hiding place, hidden place.* Targ. Is. XXII, 8 (h. text מסך).—*Pl.* מַטְמוֹרְיָתָא. Targ. I Sam. XXIII, 23 (not מַטְמוֹרֵי; h. text מחבאים). Targ. Jud. VI, 2 (not מַטְמוֹרֵי; h. text מנהרות).

מִטְמָטָא, *Nithpa.* נִתְמַטְמָטָא (contr. of מִטְעַטָּעָא, v. טָעָא) *to be crumbled, reduced to atoms.* Erub. 80^{b}, v. טָעָא *Nithpa.*

מַטְמֵטָא ch. (v. מוּט) *to make shaky.* Part. pass. f. מַטְמְטָטָה. Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 2) (expl. מוּטַדְתָּא, Prov. XXV, 19) רגל מ' a wavering walk; v. מוּטַדָּא.

מִטְמִיעִין, v. מִטְמָעָא.

מַטְמוּנִית, v. מַטְמוֹנִית.

מִטְמוֹעָא, מִטְמָעָא m. (טָמַע) *sinking;* (with שמשא) *sunset; west.* Targ. Y. Deut. XI, 30 (ed. Amst. מַטְעָנָא). Ib. XXI, 23 מִטְמוֹעֵי. Targ. Ps. CXIII, 3.—*Pl.* מַטְמוֹעִין, מִטְמָעִין, מִטְמָעֵי. Y. R. Hash. II, end, 58^{b} י"ד מטמיעין (corr. acc.) fourteen sunsets. Gen. R. s. 63 עם מִטְמוֹעֵי יומא וכ' Ar. (ed. מטעמי, corr. acc.) on Friday at sunset.

מַטְמָרָא, v. מַטְמוֹרָא.

מַטָּן, v. מַטָּה.

מַטְעִינָה, v. טָעַן.

מַטָּע m. (b. h.; נָטַע) *plantation.* Y. Kil. IV, beg. 29[a] והוא שבא מַטָּעַ כרם גדול provided it was originally a large vine plantation. Lev. R. s. 25 לא תתעסקו אלא בכ׳ תחלה as the first thing be engaged in nothing but planting; a. e.

מַטָּעָה, מַטָּעַת f. 1) same. Gen. R. s. 15, beg.; Midr. Till. to Ps. CIV, 16 ישבעון מַטָּעָן they (the cedars) shall enjoy their transplantation. Gen. R. s. 30 מַטָּעַת כרמים plantation of vineyards. Cant. R. to II, 3 כמטעת של כרם (prob. כְּמַטָּעוֹת pl.) like the rows of plants in a vineyard. Midr. Sam. ch. XXVIII מַטָּעָתְךָ מהיכן הוא whence is thy origin?—2) *cultivated state*, opp. חורבן. Y. Kil. IV, end, 29[c] יותר מִמַּטָּעָתוֹ more than when it is cultivated. Midr. Sam. ch. XXV שהיה רואה מטעת שלו נקצצת וכ׳ he saw his (Saul's) plantation cut down (his descendants put to death, v. II Sam. ch. XXI), and did not worry about it &c.; Yalk. Ps. 765 מיעל (corr. acc.).

מַטְעוּמִיתָא, תָּא . . . f. (טַעַם) *exhilarating effect of the wine.* Y. Gitt. III, end, 45[b] משום הדא ב׳ (the distinction between יָשָׁן and יְרוּשָׁן is made) on account of its effect; Y. B. Bath. VI, end, 15[c] מטעומ׳ (corr. acc.).

מַטְעָיָא f. (טעי) [*leading astray,*] *prostitute.* Targ. Lev. XXI, 7 (some ed. מַטְעָנָא). Targ. Y. I Gen. XXXIV, 31 מְטַעְיָא.—*Pl.*, v. next w.

מַטְעִיתָא f. same. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 21, sq. Targ. Y. Deut. XXIII, 19.—*Pl.* מַטְעִיָּיתָא. Targ. Y. Num. XXIV, 14. Targ. Y. Gen. XLII, 9 (not מַטְעֵי). Ib. 12 מִיטְעַיִית constr. (not מִטְעֵי..).

מַטְעָמָא f. (טַעַם) *savory, refreshing.* Targ. Hab. I, 16 (h. text בריאה).

מַטְעֲמָה m. (preced.) *refreshment.* Y. Snh. II, 20[c] bot. אייתי עטעמה (corr. acc.) bring refreshment (for the mourner)—[which may also mean *good cheer*, whence the reply: 'send and get Menahem &c.'].

מטעמי, Gen. R. s. 63, v. מְטַעְמָא.

מַטְעַמִיתָה f. ch.=next w. Y. Ned. VIII, beg. 40[d] הדא כ׳ וכ׳ the partaking of food for the sake of tasting requires no benediction, nor is it subject to laws about robbery &c.

מַטְעֵמֶת f. (טַעַם) *tasting.* Ber. 14[a] מ׳ אינה טעונה ברכה, v. preced.

מִטְפַּחַת f. (b. h.; טָפַח II) *towel, apron* (for wiping moist hands); in gen. *bandage, wrap.* Tosef. Ḥag. III, 2 מַטְפַּחְתּוֹ his apron; Ḥag. II, 7. Kel. XXIV, 14 (מ׳) של ידים towel, של ספרים bands for scrolls; של תכריך bands around shrouds; ושל נבלי בני לוי and the wraps of the musical instruments of the Levites (Maim.); (oth. vers. של תכריך נבלי וכ׳ bands used for tying up the instruments &c.). Ib. XXVIII, 5 כסת שעשאה מ׳ a bag of a bolster which was changed into a plain sheet; a. fr.—*Pl.* מִטְפָּחוֹת. Ib. XXIV, 14 שלש מ׳ הן וכ׳ there are three kinds of *mitpaḥoth*, v. supra. Snh. 100[a] (in Chald. dict.) מיתקני מִטְפָּחוֹת ספרים בי רבי וכ׳ Ms. M. were fitting up wraps for the books in the house of &c. Kil. IX, 3; a. fr.

מַטְפֵּיתָא f. pl. (טִפָּה II, cmp. טפטף) *drippings.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד נאת׳) מן מ׳ from the nature of the drippings.

מְטַקְּסָא, מְטַקְּסָא, v. טָקַס.

מְטַקְסָא *silk*, v. מְטַבְּסָא.

מָטָר m. (b. h.; טרר *to drip;* cmp. טָרַד) *rain.* Taan. 6[b] (ref. to חֲמֵי, Am. IV, 7) היא ניקום מ׳ it will be a place where the rain will stand (in pools). Ib. 9[a] כ׳ בשביל יחיד rain is sent for the sake of an individual; a. fr.

מָטַר, Hif. הִמְטִיר (b. h.; denom. of preced.) *to let rain.* Tanḥ. ed. Bub., B'shall. 20 הייתי מַמְטִיר וכ׳ I let rain bread &c.

מְטַר ch., *Af.* אַמְטַר same. Targ. Y. Gen. II, 5. Targ. O. ib. XIX, 24.

מִיטְרָא, מְטָרָא ch. = h. מָטָר. Targ. O. Gen. II, 5. Targ. Job XXXVII, 11 (h. text אוֹרוֹ!); a. v. fr.—Sabb. 65[b]; Bekh. 55 פרת . . . . מ׳ במערבא that rain fell in the West (Palestine), the Euphrates is the great witness (when the Euphrates rises, it indicates that Palestine has had rain). Taan. 6[a] מ׳ בעלה וכ׳, v. בַּעֲלָא; a. fr.—*Pl.* מִיטְרִין, מִ׳. Targ. Y. Gen. XIX, 24. Targ. Ps. LXV, 10 Ms. (ed. *sing.*).—Taan. 9[b] מ׳ שקרר מִיטְרָוְיהוּ their rains are faithless (the signs of rain are deceptive). [מִיטְרִין, מִטְרִין *womb*, v. מִיטְרִין.]

מַטְרָאתָא, מַטְרָא, v. מַטְרְתָּא.

מִטְרָדָה m. (טָרַד; cmp. Arab. *mitrad*, hasta brevis) *the hunter's spear.* Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 (play on מטרד, ib.) גברא דהוה לעי במ׳ וכ׳ ('Rashi' to Gen. R. s. 83 quotes: גברא טָרוֹדָא דהוה לטולם כמטרידא, read: לעי במ׳) a (busy) man, for all his life-time he worked with the hunting spear; Y. I במ׳ ובסרדיתא with hunting spear and with net; Targ. I Chr. I, 50 בְּמִטְרְדוֹתָא ובסרדותא.

מַטְרוֹנָה, מַטְרוֹנָא f. (matrona) *matron, lady* (mostly used of Roman women of quality). Gen. R. s. 41, beg., a. e., v. טוֹלְמִיסִין. Ib. s. 52 עשאה מ׳ he raised her to the rank of a lady (who is protected from the gaze of men, v. פָּסָה II). Ex. R. s. 44 . . . נטלה ועשאה מ׳ וכ׳ he took her for wife and made her a lady and gave her a chain &c. Gen. R. s. 4; a. fr.—*Pl.* מַטְרוֹנוֹת, מִטְרוֹנִיוֹת, v. next w.

מַטְרוֹנִית f. (preced.) *lady-like.* Ex. R. s. 3 שפחה אחת מ׳ a maid, opp. כושית a negress (slave). In gen. *lady.* Num. R. s. 16 (not מטרוניתא); a. e.—*Pl.* מַטְרוֹנִיּוֹת. Y. Ned. III, end, 38[b] בישל לשתי מטרוניות וכ׳ (not לשני) this is to be compared to two ladies meeting one another (in car-

riages). Ex. R. s. 19 שתי מַטְרוֹנוֹת דומות ed. Wil. (oth. ed. נויות . . .) two ladies apparently of equal rank. Sifré Deut. 317 (ref. to Deut. XXXII, 14 'with the fat of' &c.) אלו מ׳ שלהם this alludes to their (the Roman) ladies (living in luxury); a. fr.

מַטְרוֹנִיתָא ch. same. Ḥull. 105b. Ned. 50a bot. ומן מ׳ and (he became rich) through a business affair with a matron (v. comment.). Kidd. 40a; a. e.—*Pl.* מַטְרוֹנָיָתָא. Targ. Esth. II, 14 (not נִי׳ . . .; h. text פלגשים). Targ. II Chr. XXXV, 25 (h. text שָׁרוֹת!).

מִטְרוֹפּוֹלִין f. (μητρόπολις) *metropolis, capital; city.* Meg. 6a שהיתה מ׳ של בלכים . . . זו קסרי that is Caesarea . . for she became the residence of (the Roman) governors; Lam. R. to I, 5 [read:] נעשית קסרין מ׳ (strike out ותנופרלין) Caesarea became &c. Gen. R. s. 92 מטרפ׳ היתה וכ׳ it was a metropolis and you say, 'they returned to the town'!; a. fr.—[Gen. R. s. 42, v. אֶלֶּרוּתְרוֹפּוֹלִיס.]

מִטְרוֹפְּסָא, v. מַטְרְפָּסָא.

מַטְרוֹת, v. מַטָּרָה.

מַטְרִיד* m. (טָרַד) *funnel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 12 מ׳ שנפרץ וכ׳ (ed. Zuck. שנפרד) a funnel which is broken into or the pipe of which is off.

מִטְרִין *womb*, v. מֵיטְרִין.

מִטְרִיפּוֹלִין, v. מִטְרוֹפּוֹלִין.

מִטְרְנִיאוֹת, Sifré Deut. 204, v. טוּרְמְנִטְרִין.

מַטְרְנִית, v. מַטָּרוֹנִית.

מִטְרָפָא m. = טַרְפָּא I, *leaf.*—*Pl.* constr. מִטְרְפֵי. Targ. Y. Gen. III, 7.

מִטְרְפוֹלִין, v. מִטְרוֹפּוֹלִין.—[Midr. Till. to Ps. XXXVI, v. תְּסִילוֹפָנוֹס.]

מִטְרְפַלּוֹן, Tosef. Ohol. XVIII, 13, v. טִרְטַרְפַּלּוֹן.

מִיטַּ׳, מַטְרְפָּסָא m. (טרפס, Pales of טֶרֶם) *debt matured for collection by seizure; שקל לְמ׳ to get one's due, to be punished.* Pes. 57b . . . בריך רחמנא דאשקליה ליששכר למ׳ דשַׁקְלֵיה לישׁ; Yalk. Lev. 469 דשקליה ישששכר למיטרפסיה, read: לישששכר); Ker. 28b דשקליה ליש׳ למטרפסיה. Yeb. 105b רבי למטרפסיה שָׁקְלֵיה Rabbi received his due (it served him right). Snh. 21a שִׁקְלְתֵּיה מיכל למ׳ Michal received her due.

מַטְרָקָא m. (טָרַק I) *goad, whip.* Yoma 23a (expl. מַדְרָא) Ar. (ed. omit קטירא) מ׳ קטירא דטדיני וכ׳ a plaited whip of the Arabs the head (sting) of which is taken off. Ib. 77a דילמא מסוסיא וכ׳ Ar. a. Ms. M. 2 (Ms. M. 1 דמ׳; ed. ומרטקא, corr. acc.) perhaps *yaḥef* (II Sam. XV, 30) means without horse and whip?

מַטָּרָא, מִטַּ׳, מַטָּרְתָּא f. (נטר) 1) (=h. מִשְׁמֶרֶת, מִשְׁמָר, אַשְׁמוֹרָה) *service, post, watch, guard.* Targ. O. Num. III, 36 מַטַּר, v. מָנַטַּר. Targ. Is. XXI, 8. Targ. II Kings XI, 5. Targ. I Chr. XVIII, 17. Targ. O. Deut. XVIII, 8 the division on duty (h. text ממכריו). Targ. Ex. XIV, 24 (Bxt. מַטָּרוּת; h. text אשמרת).—בית מ׳ *prison.* Targ. Gen. XLII, 17; 19; a. fr.—Lam. R. introd. (R. Abba 2) ריש מ׳ the chief of the city guard.—*Pl.* מַטָּרָתָא, מַטָּרָאתָא, מַטָּרָן, מַטָּרָן. Targ. I Chr. IX, 22. Targ. II Kings XI, 18. Targ. Ps. LXIII, 7 (ed. Wil. *sing.*; h. text אשמרות); a. e.—V. מַטָּרוֹן.—2) *safe, leather bag.*—*Pl.* מַטָּרָתָא, מַטָּרָאתָא. Ab. Zar. 10b במ׳ .. חוה שדר ליה וכ׳ (Rashi in early eds. מַטָּאתָא, מַטָּאתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) he sent him gold dust in bags and wheat on top. Keth. 110a הפוכי מ׳ למה לי why change bags (of equal weight from one side of the animal to the other)?, i. e. let the two accounts balance each other.

מִ׳ I, מִי־, מֵי־ *from, of; because*, v. מִ־.

מִ׳ II h. a. ch. (b. h.) 1) *who?; which?; he who.* M. Kat. 16b ראה מי קורא וכ׳ Ms. M. (ed. omit ראה) see who calls thee outside. Keth. 64b מי שוכר את מי which hires which?, i. e. which (of the two) hires and which is hired? B. Bath. IX, 1 מי שמת וכ׳ he who (if one) died and left &c. Ib. VI, 7 מי שהיתה דרך וכ׳ he through whose field there is a public passage. Ib. 6 מי שיש לו גינה וכ׳ he who has a garden &c.; a. v. fr.—(Chald.) Ab. Zar. 41b מי יימר דבטלה Ms. M. (ed. דבטלה) who can say (how do we know) that he cancelled it?—2) [*who will?,*] *Oh that!* Sot. V, 2, a. e. מי יגלה וכ׳, v. גָּלָה. Pes. 49b מי יתן לי ת״ח וכ׳ Oh that I had a scholar before me, and I would &c.; a. fr.—3) [*is there any?;* in gen. introducing a question:] *is there?, does he?* &c. Sabb. 31a מי כאן הלל does Hillel live here? Ḥull. 33a מי אינא מידי וכ׳ is there anything which is permitted &c. Ber. 34a top, v. חַבְרוּתָא. Ḥull. 32b מהו מי מצטרף וכ׳ how is it? can the first cut be combined with the second to effect &c.? Naz. 32b אילו . . . מי הוה נדריתון if one had come . . . . would you have vowed? Ib. מי ידעין לאימתי did they know when? Ib. מי ידעין בהי וכ׳ did they know on what day?—Pes. 14b, a. fr. מי דמי (sub. הא לחא) is there an analogy between the two cases?; v. הֲמֵי I; a. v. fr.

מַי, מִידִי *what?*; v. מַאי.

מַי *water*, v. מַיִם.

מַיָּא ch. pl. *water*, v. מַיִן.

מְיָאוּן m. (מָאַן) *a woman's protest against a marriage contracted during her minority, annulment of marriage.* Yeb. XIII, 4 גט אחר מ׳ a divorce issued after annulment (her husband having remarried her after annulment and then divorced her); מ׳ אחר גט annulment following divorce (having divorced and remarried her during minority). Ib. 108a; Tosef. ib. XIII, 1 כיצד מ׳ (אזהו) in what way is *miun* performed? Ib. אין לך מ׳ גדול מזה there can be no surer protest than this; a. v. fr.—*Pl.* מְיָאוּנִין, מֵיאוּנֵיךְ. Ib. שטרי מ׳ (Yeb. 107b גט מיאון) letters of protest. Yeb. 108a קידושיה הן הן מֵיאוּנֶיהָ her betrothal (to another man) serves as a declaration of protest. Snh. I, 3; a. fr.

מִיאוּס, (מְאוּס) m. (מָאַס) *repulsiveness, creating*

aversion.—מ׳ מיחמת, v. מוּקְצֶה. Y. Maas. Sh. II, 53^{b} bot.; Y. Sabb. XIV, 14^{c} מְאוּס הוּא it is a nauseous manipulation (and therefore forbidden on the Sabbath, v. מוּקְצֶה).

מְאוּסָה, מִיאוּסָא ch. same. Y. Maas. Sh. II, 53^{b} bot.; Y. Sabb. XIV, 14^{c} מאי בניהו מ׳ what is the practical difference between them? It lies in the applicability of the Sabbath law concerning repulsive things, v. preced.

מיאמוס, Lam. R. to III, 13 Ar., v. מוּמוֹס.

מִיאָשָׁא, v. מֵישָׁא.

מֵיאָשָׁן, v. מֵישָׁן.

מיבלא, מיבל, v. מוּבָּל.

מִיגְדֵּי, v. מִגְדֵּי.

מִיגּוֹ, v. גּוֹ.

מִיגּוֹס, v. גָּסַס.

מֵיגּוֹסִין, Y. Sabb. VI, 8^{b} bot., v. מִיגְזָרָא.

מִיגְזָרָא, v. מְגֻזָּרָא.

מִיגֵּיס, v. מְגֵיס.

מֵיגַּס, v. גָּסַס.

מיגרי, Targ. Y. Ex. XV, 19 some ed., read: מֵיגַּדֵּי, v. מַגָּדָא.

מֵדָבָא, מֵידְבָא (b. h.) pr. n. pl. *Medeba*, a town on the Eastern side of Jordan. Mikv. XII, 1.

מִידָּה, v. מִדָּה.

מִידֵּי, מִידִּי m. (cmp. of מַן a. דִּי, מָאי) 1) [*whatever it may be,*] *something, anything.* Targ. Job VI, 6 (sec. vers.). Targ. II Esth. I, 9.—Gitt. 56^{b} בעי מינאי מ׳ וכ׳ ask something of me that I may grant thee. Hor. 13^{b} דילמא..(Ms. M. מילתא) is perhaps something (a conspiracy against me) going on at college? Snh. 38^{a} ולא חוו קאמרי ולא מ׳ and they did not speak at all. Gitt. 14^{a} ולא פש גביה ולא מ׳ there was no surplus whatever in his account. Sabb. 62^{b} ולא אמר ליה ולא מ׳ and he said nothing to him (did not object). Ib. כל מ׳ דאית ביה וכ׳ whatever is connected with enjoyment. Erub. 103^{b} ותו לא מ׳ and there is nothing more to be said against it; a. v. fr.—Gen. R. s. 91 אי... טענין לן במדוי דמכסא (ed. Wil. במדוי; read: במידי) if we find that he argues with us about an affair of custom; Yalk. ib. 148 במדוי במכסא (corr. acc.).—2) (cmp. מִי a. בְּלוּם) [*is there?*] *will he, will it? is it?* &c. Ab. Zar. 53^{b} מיהדר הדור . . . . מ׳ will the war of Joshua come up again?; a. fr.—Shebu. 20^{b}, a. fr. מ׳ אידיא is this an argument?, v. אִידָּא.—מ׳ דהוה אַ׳ something which can be placed by the side of, *because it is analogous to.* Nidd. 3^{a} מ׳ דהוה אהרגשת וכ׳ because it is like the sensation of &c. Hull. 19^{a}; a. fr.—[Not to be confounded with מִידֵי *out of the power of*, v. יָד.]

מִידְלָא, מֵידַל, v. מְדָלָא.

מִידָם m. (=מִידֵי, with enclitic מ for מא) *anything.* Targ. Prov. XXVII, 7 כל מ׳ דמרירא (ed. Lag. דמרירותא; Ms. מירם, corr. acc.) anything however bitter.

מִידַמָּא, v. מְדַמָּא.

מִידַּעַם, v. מְדַעַם.

מִידַּק, v. דָּקַק.

מִידַּת, מִידָּא (contr. of מִי or מַן a. הַוָּא, הֲוָת) [*whatever it be, be it as it may,*] *however, at all events.* B. Kam. 106^{b} השתא מ׳ הא לא אודי מידי Ms. M. (ed. השתא מ׳ לא אודי) now, however, you see, he has not confessed. B. Mets. 84^{b} בתורה מ׳ גדול מימך לא וכ׳ in knowledge, at all events, (even according to thy own admission) he was thy superior, (though) I do not know (cannot judge). Sabb. 125^{a} אודי לי מ׳ וכ׳ do at least admit that &c., v. אֲרִיז. Nidd. 6^{b} קתני מ׳ ככרות וכ׳ at all events it says 'loaves of T'rumah'; a. v. fr. [Not to be confounded with מִיָּדָא *from this*, v. הָא.]

מִידְּתוֹ (preced.) [*be it as it may,*] *but.* Snh. 39^{a} לחרי מ׳ אנן וכ׳ Ms. M. (ed. omit מ׳) very well; but we &c. Ib.; Ab. Zar. 10^{b} מימר . . . מ׳ וכ׳ thou spokest well, but (there is a law that) he who defeats the King &c.; a. fr.—[Ib. 41^{a} הוא מ׳ דזיל, read with Ms. M. נִירְהוּ.]

מִידַּר = מִנְהַר. Targ. I Sam. XXV, 34; 36, a. e. ed. Lag., v. נְהַר.

מִידַּת, v. מִיָּדָא.

מָיוּמָס (not מ...) m. (μαϊουμᾶς, S., majuma) *May-day; largess (to soldiers); a kind of mock sea-fight* (in Rome). Tanḥ., ed. Bub., Sh'mini 8; Num. R. s. 10 כל שבט . . . היה לו מ׳ וכ׳ each tribe had its own May-day. Midr. Till. to Ps. XVIII, 13 [read as in ed. Bub.:] וכשהוא הולך לנ׳ מ׳ but when he (the King) goes out to celebrate his majuma; Yalk. Sam. 160 (Pesik. R. s. 21 לפרוס; Ex. R. s. 29 אֲמִירָה II; Sifré Num. 102 לשלום).—[*Pl.* מָיוּמָסָאוֹת. Lev. R. s. 5 Ms. M. (ed. דימיסיאות).]

מְיוּשָּׁב (יָשַׁב) 1) (adv.) *seated, in a sitting position,* opp. מְעוּמָד. Shebu. 38^{b}, v. מְשׁוּבָּד. M. Kat. 20^{b} אידכר דנ׳ קרע he recalled to mind that he had rent his garment while seated; a. fr.—2) *sedate, collected,* v. יָשַׁב.

מְיוֹת* f. pl. (homiletically=מֵאוֹת) *hundreds,* (at least) *two hundred.* Num. R. s. 13 (play on קומתו, Lev. XXVI, 13) קומה של מ׳ a height of hundreds (Tanḥ. B'resh. 6; ed. Bub. 18 מאה אמה). Num. R. l. c. קוֹם מאה מְיוֹת אמתים (not קוּם) *kom* (=קוֹמָה) is one hundred cubits, *meyoth* is two hundred (which combined makes three hundred); Gen. R. s. 12; Tanḥ. l. c.

מִיזְגָא, v. מִזְגָא.

מִיזְדָּה, v. מִזּוּדָה.

מִיזָּיָא, v. מַזָּיָא.

מִיזְפוּ, v. מִזּוּפוּ.

מִיזְרָן, מִיזְרָק, מִיזְרָקָא, v. sub מִזַּר.

מִידָא* m. (מְחָה, v. מְחִי I) *stirred flour in a dish, paste.* Sabb. 37[b].—Ber. 37[b] Ar. a. Ms. M. margin (ed. קימחא).

מִידּוּי m. (מָחָה) 1) *cleansing.* Pes. VI, 1 מ׳ קרביו the cleansing of its bowels, expl. ib. 68[a].—2) (=מְחָאָה) *protest, declaration.* Ib. 88[a] אין לך מ׳ וב׳ there can be no more distinct manifestation of will than this.

מִיחוּס m. (חוּס) *grace.* Targ. Y. Gen. XXXIII, 11. Targ. Y. II ib. XLIV, 21 מְחוֹס עיני my gracious look.

מִיחוּשׁ m. (חוּשׁ II) 1) *apprehension, doubt.* Kidd. 5[b] אין כאן בית מ׳ in this case there is no room for any doubt. —2) *indisposition, ailment.* Sabb. 11[a] כל מ׳ ולא מ׳ ראש any ailment, only no headache. Tem. 16[a]; Mekh. Yithro, Amal., s. 2.—*Pl.* מֵחוּשִׁין. Ned. 41[a] מְחוּשֵׁי הראש (those suffering from) headache.

מִיחָזֵי, v. חָזָה.

מִיחֲמֵי, Targ Job I, 22, v. מְטָא.

מִיחְלָא, Gen. R. s. 77 Ar. some ed., v. מחילא.

מִיחַם m. (חָמַם) *vessel for heating water, boiler for mixing wine.* Sabb. III, 5 מ׳ שפינהו וכ׳, expl. ib. 41[a], sq. מ׳ שפינה מימיו מים חמין a boiler which was emptied of its hot water; (oth. explan.) מ׳ שפינהו וכ׳ a boiler which has been removed from the stove; Y. ib. III, beg. 5[c] העביר את המ׳ when he has removed the boiler. Pes. VII, 13 מ׳ באמצע the boiler for mixing the wine is placed between the two parties. Kel. XIV, 1; Tosef. ib. B. Mets. IV, 1 מ׳ כדי לקבל סלעין a boiler (when defective) is susceptible of uncleanness as long as it can be used for keeping coins in it; a. fr.

מִיחֲמֵי, v. חָמָה.

מִיחְצָא, v. מְחִיצָא I.

מִימ, v. מוּם.

מִימָב m., constr. מִימַב (b. h.; יָטַב) *the choice of.* B. Kam. 7[a] (ref. to Ex. XXII, 4) מ׳ שדהו של ניזק it means the highest assessment of damage of the property of the injured party; מ׳ שדהו של מזיק the best property of the injurer is held responsible for the damage. Ib. מ׳ אין מידי must he pay only in the best value (as property, cash &c.) and in no other stock? Ib.[b] כל מילי מ׳ הוא all movable objects are payment in good value (must be accepted); a. fr.

מִימָבָא ch. same; שלם במ׳ *to pay the highest assessment and in best value.* B. Mets. IX, 3; Y. Keth. IV, 29[a] top, a. e. (formula of a farmer's contract) אשלם במ׳ I promise to pay indemnity in full and best value.

מִימָטָה, v. מְטָה.

מִימְטוּט, v. מְטְמוּט.

מִימָטוֹר, מְמָ׳ m. (metator) *measurer of boundaries;* (v. Sm. Ant. s. v. Castra) *officer sent in advance of persons of high rank,* or *of troops, to lay out the camp* or *to arrange quarters; quartermaster.* Tanḥ. Ki Thissa 35 (ref. to Ex. XIII, 21) אני הולך לפניהם מ׳ I went in advance of them as a *metator.* Y'lamd. to Deut. II, 31, quot. in Ar. אני עתיד לעשות מ׳ וכ׳ I will be the *metator* even of an uncircumcised person (ref. to Is. XLV, 2). Gen. R. s. 5 קולו ... נעשה מימטור למשה וכ׳ 'Rashi' (ed. מיטטרון, corr. acc.) the voice of the Lord was the *metator* for Moses, when he said to him, Rise &c. (Deut. XXXII, 49); ib. מ׳ על המים the *metator* for the waters (assigning to them their courses, paving their roads &c.); Midr. Till. to Ps. XCIII היה מטטור לפניהם ed. Bub. (ed. מטרטר, corr. acc.).—[Sifré Deut. 338 quot. in Sachs Beitr. I, p. 108, באצבעו היה הקב״ה מטטרון למשה read: מטטור; v., however, מַטָּרוֹן.]—*Pl.* מִימָטוֹרִין. Y'lamd. Balak, quot. in Ar. מימטרין (Tanḥ. Balak 10 שלוחין).

מִימַכְסָא, מִימַכְסָה, v. מַכְסָא.

מִימַל, v. מָשׁוֹל III.

מִימַלְבִּילִין, מִימַלְבִּילֵי, v. sub מְמַלְבֵּל, מַלַּל.

מִימְמוּט, v. מְטְמוּט.

מִימַסַּר, v. מְסַר.

מִימְרָא, v. מֵימְרָא.

מִימְרָא, v. מַרְיָא.

מִימְרִין f. (μήτρα, μήτρη, accus.) *womb, uterus.* Pesik. Zakh., p. 23[a] חתך מ׳ שלה he severed her womb (in birth); Tanḥ. Ki Thetsé 4 ed. Bub. (ed. מיתרין, corr. acc.); Yalk. Ps. 868 הפך נמיטרין (corr. acc.). Gen. R. s. 47, a. e. עיקר מ׳ *ovary* (Yeb. 64[b] בית ולד), v. גַּבַּת; Pesik. R. s. 42 מטרין; a. fr.

מִיר, v. מַאי.

מַיָּא, v. מַיִן.

מִירְמוּס, Gen. R. s. 45, beg. Ar., v. חֲמָם.

מַיִן (מִי׳) מַיָּא, מַיָּא, מַיִן m. pl. ch. = h. מַיִם, *water.* Targ. O. Gen. XXVI, 19 (Y. מוֹר). Targ. Gen. I, 2; a. fr.—Constr. מֵי, מֵימֵי. Targ. O. Ex. XV, 19. Ib. VII, 19; a. fr.—Targ. O. Deut. XXIX, 10 מָךְ ed. Berl. (Var. מַיָּךְ, מַיָּךְ, v. Berl. Targ. O. II, p. 58) thy water.—Hull. 105[b] מיא אוסיפתא מ׳ וכ׳ having added water, you must add flour, i. e. having added to my objections, you are so much the more bound to find a solution. Hull. 97[b] דביצי מ׳ water in which eggs have been boiled; a. v. fr.

מַיְנוּקָא, מַיְנִיקָא, v. sub מְנַק.

מִיסְרוֹן, v. מַיְסְרוֹן.

מִיעֵרֵי, v. אֲרִי I.

מַיִישׁ m. *mayish,* name of a tree, *Celtis* (v. Löw Pfl., p. 250) *'a tall tree with fruits like myrtle-berries'.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI; Tosef. Men. IX, 14; Tam.

29b.—*Pl.* מַיְרְשִׁין *fruits of the mayish.* Gen. R. s. 72, beg. (expl. הוֹדָאִים).

מַיְרְשָׁא, v. מִירְשָׁא.

מַיְתָ, v. מִית.

מַיְתֵי, v. אֲתָא.

מִיכָאֵל pr. n. (b. h.) *Michael*, name of an angel. Targ. Job XXV, 2 (sec. vers.). Targ. Ps. CXXXVII, 7; a. e.—Hag. 12b מ׳ חשר הגדול M., the great chief; Men. 110a. Y. Ber. IX, 13a bot. one in distress לא רצוות לא למ׳ וכ׳ cries not to M. nor to Gabriel, but &c.—Num. R. s. 2; Pesik. R. s. 46 מי כמוך ואין כאל הרי מ׳ Michael is a combination of *mi* (Ex. XV, 11) and *kaël* (Deut. XXXIII, 26); a. fr.

מִיכָה I (b. h.) pr. n. m. *Micah*, 1) M., the owner of an idolatrous temple (Jud. XVII). Esth. R. to III, 7 צלם מ׳; Snh. 103b פסלו של מ׳ the image put up by M.; ib. עשן פסל מ׳ the smoke rising from the sacrifices to the image &c.—Ib. 101b, v. מִיכָּאֵל. Shebu. 35b במ׳ חול . . . . כל שמות all divine names mentioned in connection with M. (Jud. l. c.) are profane (not names of the Lord). Pes. 117a פיסלו של מ׳ עומד בבכי וכ׳ with Micah's image at Bekhi, the Israelites should have sung the Hallel?—Ex. R. s. 41; a. fr.—2) M., the prophet. Lev. R. s. 10 שלחתי את מ׳ וכ׳ I sent M. and they smote him. Macc. 24a בא מ׳ והעמידן וכ׳ M. came and based all the laws of the Torah on three principles; a. e.

מִיכָה II f. (מוּךְ) *decline, reduction to poverty.* B. Mets. 114a מי גמר מ׳ מיערכין can an analogy between assessments of vowed values and assessments in cases of indebtedness be based on the use of the root מוּךְ (Lev. XXVII, 8 a. XXV, 35)?

מֵיכוֹלְתָּא f. (אֲכַל I) *food, meal.* Targ. Prov. XXIII, 3. Ib. IV, 17 (ed. Lag. a. oth. מֵירַכְלְתֵּהּ); a. e.

מִיכַּיְילָא, v. מִכַּיְילָא.

מִיכַל pr. n. f. (b. h.) *Michal*, daughter of Saul and wife of David. Tosef. Sot. XI, 15; Snh. 19b. Ib. 21a. Midr. Sam. ch. XXV; a. e.—Erub. 96a מ׳ בת כושי daughter of Saul(?), v. comment.

מֵיכְלָא, מֵיכַל I m. (אֲכַל I) 1) *food.* Targ. Lev. XI, 34. Targ. Jud. XIV, 14; a. e.—Pes. 114a מֵירְכָךְ, v. פַּחַת. Succ. 29a; 48a מאני מ׳ eating vessels, dishes, opp. to drinking vessels.—2) (infin. of אֲכַל) *eating.* Gen. R. s. 19 במֵירְכַּלֵּיהּ when eating thereof; a. fr.

מֵיכְלָא II, **מֵיכְלָה** c. (כּוּל, אֲכַל II) 1) *measure.* Targ. Y. I Lev. XXVI, 43 (מַכְלָא II).—2) (v. מָכַר) (מַכְרוֹלְתָּא) *system of laws, treatise, tract.* Y. Shebi. X, end, 39d בר נש דתני חדא מ׳ וכ׳ a man that has studied one tract and comes to a place where they honor him for two tracts, is bound to tell them אנא חדא מ׳ אנא חכם I know only one tract; Y. Macc. II, end, 32a.—*Pl.* מֵירְכָלָן. Targ. Y. Num. XIII, 33, מ׳ בישין bad *manners* (cmp. מָכַר).—Y. Macc. l. c. תרין מ׳ (not מיכלה). Yalk. Koh. 971 מרי מנלן, read מֵירְכָלָן or מְכַרְכָּלָן, v. מְכַרְכְּלָא.

מִיכְלָה, v. מִכְלָה.

מֵיכְלוֹתָא f. = מֵירַכְל, *food.* Targ. Prov. XXXI, 14 (ed. Wil. a. oth. מֵירְכָּ׳).

מֵיכַלְתָּא same, v. מֵירְכוֹלְתָּא.

מִיכְנִי, v. מוּכְנִי.

מִיכְסָא, v. מִכְסָא. [Snh. 44b בעיא מ׳, read: מוֹכְסָא.]

מִיל m. (an adapt. of mille, sub. passuum) 1) *mil (mile)* =2000 cubits. Yoma VI, 4 שבעה ומחצה לכל מ׳ seven and a half Ris for each mile. Y. Shebi. VI, 36c top ר״ב מ׳ כמחנה ישראל twelve mil, corresponding to the encampment of the Israelites (ref. to Num. XXXIII, 8); a. fr.—*Pl.* מִילִין. Tosef. Yoma IV (III), 13. Yoma VI, 8; a. fr.—2) *milestone.*—*Pl.* as ab. Yalk. Deut. 907 מסילה שלא היה בה מ׳ a road on which there were no milestones.

מִילָא I ch. same. Ḥull. 139b, v. פְּתַח.—*Pl.* מִילִין. Targ. Y. Ex. XIV, 22. Ib. XVII, 8; a. fr.—[Y. Snh. X, 28c bot. מילא, v. מוֹלָא II.]

מֵילָא, (מִילָא) I, (II) f. ch. (v. מִילַּח) 1) *a lock of wool, woolly substance.* Nidd. 17a פרחבא מ׳ cotton, Rashi (oth. opin.: lock of clean and soft wool).—2) *fine wool; a cloak of fine wool.* Targ. O. Gen. XLIX, 11 מֵ׳ מֵ׳ (ed. Berl. מֵ׳ מ׳; Var. מֵירָלָא מֵירַלַּח; מֵירָא מֵירַלַּח) all woolen. Targ. Hos. II, 7; a. e.—[Tosef. Sabb. V (VI), 14, v. חֲטִירָה.]

מִילָא II (a Chald. adapt. of h. אֶל-, v. אֶל), with pref. בְּמִ׳ *of itself.* Targ. II Esth. VI, 1 מִמֵּילֵּיהֶם (=מִמֵּילֵּיהוֹן; some ed. מֵאֵלֵּיהֶם) of themselves.—Yoma 42b כל הפרשה כולה משמע מיוצא מיד משמע ומשמע מ׳ in that section (Num. XIX) there are texts intimating an exception from a preceding intimation, and texts independent of preceding or following intimations. Sabb. 140b ואורכא מ׳ and the length comes of itself, v. אוֹרְכָא. B. Mets. 16a ירושה מ׳ היא an inheritance comes of itself (without an effort on the part of the recipient); a. fr.

מִילָא, מִילַּח, מִילְתָא f. a species of *oak* from which the gall-nut is collected (*quercus infectoria*), or the acorns of which are used as tanning material (*quercus aegilops* or *Oak of Bashan*) [not *ash-tree*]. Midd. III, 7 מלתראות של ב׳ (some ed. מילה, Maim. מילת) beams of Milla; Erub. 3a Ms. M. (ed. מילה); Lev. R. s. 17, beg.—[Tosef. Shebi. V, 3 עלי מילת leaves of the Millath (prob. used for steeping in wine or oil). Ib. (missing in ed. Zuck.) עיקר מלת the real Millath-nut(?).]—*Pl.* מִילִין. Ib. VII, 11; Y. ib. IX, 38d bot.; Pes. 53a סימן להרים מ׳ an indication of highlands is the growth of Milla-trees.—מֵי מ׳ *a solution of acorns*; also *a solution of gall-nuts.* Gitt. 19a (v. אַפְּיָן) שארן מי מ׳ על גבי מי מ׳ (Ar. ע״ג מ׳) for a tanned ink will not take on a tanned hide. Y. ib. II, 44b top: when one desires to write a secret letter to his friend, הוא כתב במי מ׳ והדר דמיקבל וכ׳ he writes with a solution of gall-nut,

and the recipient of the letter pours over it untanned ink which settles on the writing.

מִילָא II, מִלָּא, (מִלְּתָא) c. (=h. מִלָּה; מְלַל II) *word, command*; (cmp. דְּבָר) *thing, object, affair, subject* &c. Targ. Y. Gen. XLI, 13. Targ. Y. Deut. XXVII, 26.—Targ. Y. Gen. XVIII, 2; a. fr.—Y. Sabb. XIX, beg. 16d כל מילה באתרה every subject in its proper place (not digressing); Y. Erub. VI, end, 24a כל מלא ומלא (not ומלא). Lev. R. s. 24; Y. Yeb. II, 3d בישא מ׳ something bad (euphem. for *pollution*); a. fr.—*Pl.* מִילִין, מִילַיָּא, מִילֵי, מִלִּין, מִלֵּי. Targ. Y. Gen. XVIII, 2. Targ. Jud. XXI, 13; a. fr.—Ḥull. 139b אמר לי חנינא מ׳ said Ḥănina to me, These are (idle) words; מ׳ ס״ד אלא אימא במ׳ you cannot mean that this is an untruth? But say, it was done through words (of charm, v. מִילְּתָא); Ab. Zar. 38b.—Ned. 22a מ׳ דעזובה (Ar. דעזובה) things (actions) of an abandoned woman. Gitt. 29a, a. e. מ׳ לא ממסרן וכ׳ words cannot be transferred to a deputy, i. e. an order authorizing somebody is not transferable; ib. 71b מ׳ ממסרן וכ׳ an order is transferable. B. Bath. 77a אותיות מ׳ נינהו ומ׳ במ׳ וכ׳ letters (documents) are words (symbols of value) and words cannot be taken possession of by means of words (by a document of assignment, but the original document must be handed over); a. v. fr.—Erub. 2a סוכה דנפישין מילין (corrected in Ms. M. מִילָתָהּ) *Succah* (Succ. I, 1) about which much is said (several disqualifications stated); מבוי דלא נפישי מִילַּיהּ *Mabuy* (Erub. I, 1) about which not much is said (only one disqualification is mentioned); Succ. 2a סוכה דנפישי מִילָתָא Ms. M. 2 (Ms. M. 1 מילה, ed. מִילָתָהּ); דלא נפיש מִילַּיהּ (sing.).—מנא הני מילי, מנא הני מ׳ (abbrev. מה״מ) *whence is it proved?* Ḥull. 140a. Ib. 24b; a. v. fr.—הני מילי, v. חֵן.—מ׳ דשמיא *divine, religious affairs.* Keth. 105b; a. fr.—מ׳ דעלמא *secular, trivial affairs.* Sabb. 82a; a. fr.—[For other combinations see the respective determinants.]—V. מִילְּתָא.

מִיֵּילְדָא, מְיַלְּדָא f. ch.=next w.—*Pl.* מְיַלְּדָתָא, מְיַלְּדָן. Targ. Y. II Ex. I, 15 some ed., v. יַלְּדָתָא.

מְיַלֶּדֶת f. (b. h.; יָלַד) *midwife.* Ex. R. s. 1 וכי מ׳ אינה צריכה מ׳ וכ׳ does a midwife not need a midwife to deliver her?—*Pl.* מְיַלְּדוֹת. Ib. ומי היו המ׳ and who were the midwives (Ex. I, 15); a. e.

מִילָּה I *oak*, v. מִירָא I.

מִילָּה II *word, thing*, v. מִלָּה a. מִירָא II.

מִילָּה f. (מוּל) *circumcision, circumcised membrum.* Sabb. 130a גזרה . . . . על המ׳ the government decreed a prohibition against circumcision. Ib. XIX, 2 עושין כל צרכי מ׳ וכ׳ you may do on the Sabbath whatever is necessary in connection with circumcision (of a child on his eighth day). Ib. 24b, a. fr. מ׳ שלא בזמנה a circumcision not taking place on the eighth day. Ib. 118b במ׳ שלי at my membrum; Y. Meg. I, 72b bot. בִּמְרָתָהּ; a. v. fr.—[Targ. Cant. III, 8 חתימת מ׳ the seal of the covenant of circumcision.]—*Pl.* מִילוֹת. Y. Sabb. XIX, 17a מיכן לשני מ׳ וכ׳ from this (*himmol yimmol*, Gen. XVII, 13, *lammuloth*, Ex. IV, 26) we learn that the act of circumcision is a complicated one, one that of cutting &c.

מְיוּלָּא, v. מִילּוּי, a. מְמֻלָּא.

מִילּוּט m. (מָלַט) *saving, delivery.* Pes. 118a מ׳ נפשות וכ׳ the delivery of the souls of the righteous from Gehenna (ref. to Ps. CXVI, 4).

מְלוֹט׳, מִילוֹטוֹמְיָא m. pl. (μελιτώμια, a denom. of μελίτωμα, not otherwise recorded) *sweet-cakes, confection.* Gen. R. s. 48. Y. Sabb. VI, 8c bot. מזבן מן אילין מלטומה (corr. acc., a. strike out מן) dealing in confection. Yalk. Num. 777 מיני מלטמיה; Pesik. R. s. 16 מלטוכים (corr. acc.; Pesik. Eth. Korb., p. 58a ציקי קדרה).

מִיל׳, מִילּוּי m. (מָלֵא) *filling, drawing water.* Par. VII, 2 המלאכה פוסלת במ׳ labor during the act of filling makes the water unfit (for the sprinkling ceremony). Tosef. ib. IV (III), 11. Y. Succ. IV, 54c bot. צריך שיהא מְילּוּיָן לשם החג the water must be drawn especially for the purpose of libation on the Festival. Bab. ib. 54a אין תוקעין למ׳ המים וכ׳ on the Sabbath (during the festival of Succoth) the horn is not blown at drawing water for the altar; a. e.—V. מְלּוּי.

מִיל׳, מִילּוּלָא, מִילּוּל m. (מְלַל) *speech.* Targ. O. Ex. IV, 10. Targ. Is. VI, 4; a. fr.

מִילּוֹסָא m. (Pales of מלי; cmp. חוּלָּא fr. חוֹל) *space, area.* B. Bath. 67a מ׳ של חצר (Ms. O. מילוסה, Ms. R. מילוסירה; Ms. F. מילואס, v. Rabb. D. S. a. l. notes 60; 70) the area of the court (not the buildings around it, corresp. to אֲוִיר).—[*Pl.* מִילּוֹסָיָא, v. מִילּוֹסָא.]

מִילְוָתָא* f. pl. (מִילֵּי; cmp. Syr. מלותא P. Sm. 2127) [*pitchers,*] name of *an aquatic plant bearing beans.* Y. Kil. I, 27a top (expl. טוּפַּח, q. v.).

מִילָּחָא, v. מְלָחָא.

מִילְטָמִית, מִילְטָמְיָא, v. מִילּוֹטוֹמְיָא.

מִילִי, Pesik. Baḥod., p. 107b; Yalk. Ex. 286; Yalk. Ps. 796, v. כִּילִי, a. מִירִי.

מִ׳ מִילַּת, מִילִי, read:

מִילִימִילָא m. pl. (μελίμηλα, melimela) *honey-apples, must-apples.* Y. Maasr. I, 49a top תפוחי מ׳ melimela apples; Tosef. ib. I, 1 מי נמלה (corr. acc.).

מִילִירְדִים, Pesik. R. s. 21, read: מִירְיָאדִין, or מִירְיָאדִין.

מִילְּךָ, Sabb. 150a Ar., v. מְלָךְ.

מִילְכְּתָנוּתָא, מִילְכְּתָא, מִילְכָּנָא, מִילְכָא, מִילַּךְ, v. מִלְכָּ׳.

מִילָּל m. (מָלַל I) *broken down.*—*Pl.* מִילָּלִין. Snh. 66a, v. אוּמְלָל.

מִילְלָא, v. מִלְּלָא.

מִילְמִרִין, v. next w.

מִילָן m. (μέλαν, τὸ) *black pigment, ink.*—*Pl.* מִילָנִין. Gen.

R. s. 1 טלו מ' וקלמין וכ' carry this 'pen and ink' for my son; Yalk. Num. 766 מילמרין וקלמרין (corr. acc.); Y'lamd. to Num. XXIII, 9 quot. in Ar. מלן וקלמין.

מִילָנִי f. (μελανός, ἡ S.=μέλας, μέλαινα) *dark-colored.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ top, v. אִירְמְיָא.—[Ar. s. v. מל 13 quotes: כמילניא, שחורה.. כמילנית, read: כְּמִילָנִין, v. preced.]

מִילָסָא, v. מִלַּיסָא.

מֶלִ', מִילְפְּפוֹן m. (μηλοπέπων) *an apple-shaped melon, cucumber-melon,* prob. the fruit *squash* (v. Sm. Ant. s. v.). Kil. I, 2 הקישות והמ' וכ' (Ms. M. הקישות והמלפפין) cucumbers and melopepons are not forbidden as mingled seeds (כִּלְאַיִם); Ter. II, 6. Y. Kil. I, 27ᵃ bot. . . . לפום כן בלישנא יוני מ' . . . (not יונא) therefore (because it is a hybrid product of apple [μῆλον] and pepon [σίκυα πέπων] they call it in Greek melopepon. Tosef. Shebi. V, 3 (missing in ed. Zuck.) עיקר המלפפין (Var. חבלבסין) the real fruit melopepon (contrad. to leaves). Tosef. Ukts. II, 10 מלפין (Var. טלפין; corr. acc.). Ib. 14 מלפפין. Tosef. Toh. V, 4 מלפפן.—*Pl.* מִילְפְּפוֹנוֹת, מֶלִ'. Tosef. Kil. I, 1. Ter. VIII, 6; a. e.—Yalk. Koh. 968 מלפפונין וכ' . . . אפי' even melopepons in Nisan were not absent from Solomon's table; Tanḥ. Yithro 7 מלספנון; ed. Bub. 5 בילפפונין (corr. acc.).

מֶלִ', מִילְפְּפוֹנָא ch. same. Snh. 110ᵃ ומיטלל לכו כר מ' Ar. (ed. כפותא) he knocks you about like a melopepon.—*Pl.* מַלַּפְּפוֹנַיָּא. Targ. Y. I Num. XI, 5 (Y. II מלפניא, corr. acc.; h. text אבטיחים).

מִילִרִין, מִילִרְיָא, Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ, v. בלרין.

מֵלַת, מִילַּת f. *oak,* מִילָּא I.

מֶלֶת, מֵילַת f. (מָלַל II) [*something soft and thick,*] 1) *lock of wool, wool, down.* Ḥull. 50ᵇ; 52ᵇ (expl. כרס מקום שאין בו מ' (הפנימי that portion of the stomach which has no downy lining. Tosef. Sabb. IV (V), 1; Y. ib. V, 7ᵇ bot. כבונית למי', v. כָּבַן; Bab. ib. 54ᵃ. Ib. 10ᵇ; a. e.—*Pl.* מֵילְתִין, מֶלִ'. Koh. R. to I, 9 מילתן (corr. acc.), v. גָּזַז.—2) *ear-lap.* Sifré Deut. 122 אין רוצעים אלא במלת the slave's ear must be bored through in the lap only; Bech. 37ᵇ; Kidd. 21ᵇ במילתא; Y. ib. I, 59ᵈ top [read:] דרש רבי יהודה בירבי מן המ' חיה נרצע.—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 40 במֵלָתֵיהו (not תין . ., expl. in a gloss זה מקום הנזם) hanging on his ear-laps.

מֵילָתָא, מֵילַת ch. same (interch. with מִילָּא) 1) *fine wool,* also *a cloak of fine wool.* Targ. Ez. XXVII, 18 (v. כְּבִירָא). Targ. O. Gen. XLIX, 11, v. מֵילָא I; a. e.—Snh. 44ᵃ; M. Kat. 28ᵇ, v. אִסְטְוָא.—*Pl.* מֵילָתִין. Targ. Esth. I, 6. Targ. Lam. II, 20 ed. Lag. (ed. מִילַתַּיהּ, read: מֵילָתַיהּ).—מֵילָתָא. Sabb. 10ᵇ, v. לְבֵּשׁ.—2) *ear-lap.* Kidd. 21ᵇ, v. preced.

מִלְּתָא, מִילָּתָא f.=מִילָּא II, *word; thing, affair* &c. Targ. Prov. XXV, 15. Targ. Y. Num. XXXI, 8 מ' דקוסמין (not מִלְּתָא) some sorcery; a. fr.—Bets. 38ᵃ דאימא מ' דתתקבל that I may say something acceptable.—Gitt. 23ᵃ לאו מ' היא דאמרי וכ' what I said that..., was nothing (was not correct).—Tem. 4ᵇ, a. fr. כל מ' דאמר וכ' anything that the Law says not to do, if done &c., v. חֲנִי. Shebu. 34ᵇ, a. fr. כל מ' דלא רבויא וכ' a thing in which one has no interest, is not noticed exactly. Ab. Zar. 18ᵃ זילא בר מ' וכ' it is something disgraceful to me that &c. B. Mets. 114ᵇ; Taan. 21ᵇ, v. דָּחַק. Sabb. 81ᵇ אמרה איהי מ' she spoke a word (magic spell). Gitt. 30ᵃ, v. אֲקַן. Ab. Zar. 66ᵇ; a. e. ריחא מ' הוא the flavor (of a forbidden thing) is something substantial (fit to affect ritually the substance receiving it). Gitt. 52ᵇ בעלמא מ' וכ' it is merely a favor he does the court; a. v. fr.—מנהני מילי=מנא הא מ', v. מִילָּא II. Ḥull. 10ᵇ; a. fr.—Esp. עביד מ' (euphem., sub. דאסיותא) *to let blood; to be bled.* Taan. 21ᵇ כי הוה עביד מ' when he (the surgeon) bled a person. Ḥull. 111ᵃ ביומא דעביד מ' on the day he was bled (Rashi: ביומא דמ').

Sabb. 129ᵃ sq.; a. e.—*Pl.* מִילָּתָא, v. מִילָּא II.

מַיִם m. pl. (b. h.; cmp. מָהָה) *water, fluid; secretion; solution.* Constr. מֵי; *pl.* מֵימוֹת, constr. מֵימֵי. Snh. 108ᵃ גלגל העין שדומה למ' the eye-ball which (in restlessness) resembles water, v. גָּלְגֵּל. Par. VIII, 9 המ' המוכרים וכ' smitten waters (springs or lakes formed through a catastrophe, v. Snh. l. c.). Ib. המ' המכוזבים, v. כָּזַב; a. v. fr.—מ' ראשונים, מ' אחרונים &c., v. respective determinants.—מֵי פֵּרוֹת *juice of fruits* (wine, date-honey, &c.). Pes. 35ᵃ, sq.; a. fr.—מֵי רגלים *urin.* Ker. 6ᵃ; a. fr.—בֵּית המ' *urinary.* Meg. III, 2; Y. Ber. II, 4ᶜ bot.—Ḥag. 3ᵃ מֵימֶיךָ אנו שותין we drink thy water, i. e. we depend on thy teaching; B. Mets. 84ᵇ מֵימֵיהֶן אנו שותין; Hor. 14ᵃ; a. e.—Taan. 16ᵃ כל מימות וכ' all the waters of the world; a. fr.

מ"ים, *pl.* מֵימִין, v. מ"ם.

מִימוֹס, v. מוּמוֹס.

מֵימֵי, מֵימוֹת, v. מַיִם.

מֵימָר m. ch.=h. מַאֲמָר, 1) *word, command.* Targ. Gen. XLI, 44. Targ. Ps. XIX, 4; a. fr.—2) (hypostatized) מ' (דְּיָ) the Word, i. e. *the Lord* (used in Targum to obviate anthropomorphism). Targ. Gen. III, 10. Targ. Y. ib. 9; a. v. fr.—לְמֵימְרָא, לְמֵימַר, v. אֲמַר.

מִימַרְס, Cant. R. to VII, 9, v. מוּמוֹס.

מְמַשׁ, v. מְמוּשׁ.

מִן I *from,* v. מִן.

מִין II m. (b. h.; cmp. מִי, מַאן) *kind, genus, species.* Peah II, 5 מ' אחד one kind of seed. Ter. II, 4 אין תורמין מ' על שאינו מינו you must not separate T'rumah from one species to redeem fruits of another species. Ib. 6 . . חקישות מ' אחד cucumbers and melopepons are considered as the same species. Bicc. III, 10 תוספת הבכורים מ' במינו what you add to the legally required quantity of first fruits must be of the same species; what is used for decorating the first fruits, מ' בשאינו מינו must be of a different kind. —Ḥull. 100ᵃ, a. fr. מין במינו לא בטיל, v. בָּטַל. Ib. 97ᵇ, a. fr. מ' בשאינו מינו a heterogeneous mixture (of forbidden and permitted things); a. v. fr.—*Pl.* מִינִין, מִינִים, constr. מִינֵי. Peah l. c. זרעה שני מ' if he planted on it two different

seeds. Ib. שני מיני חטים two kinds of wheat. Naz. VI, 1 שלשה מ׳ אסורין וכ׳ three kinds of prohibitions exist with reference to the nazarite.—שבעת המ׳ the seven products of Palestine (Deut. VIII, 8). Bicc. I, 3; a. fr.—חמשת המ׳ the five species of grain (wheat, barley, rye, oat and spelt). Ned. VII, 2; a. fr.—ארבעה מ׳ (שבלולב) the four species of the festive wreath, v. לוּלָב. Men. III, 6; a. fr.—כְּמִין *something like, in the shape of, of the nature of.* Ker. 5[b] כמ׳ נזר כמ׳ כי drawing the shape of a crown; כמ׳ יוני, v. כי. Ib. כמ׳ שתי טיפין וכ׳ two drops of oil looking like pearls. Taan. 8[b]; a. v. fr.

מִין III m. (preced.) [*a peculiar person,*] *sectarian, infidel.* Ab. Zar. 65[a] הרי הוא כמ׳ שבאומות he is legally treated like an infidel of the gentiles, i. e. like a gentile that has rejected the gods of his people.—Esp. *Min*, a Jewish infidel, mostly applied to *Jew-Christians* (and in editions controlled by censors, often substituted by כותי,צדוקי &c.). Hor. 11[a] להכעיס הרי זה מ׳ Ms. M. (ed. צדוקי) if he eats forbidden fat in a defiant manner (v. כָּעַס), he is a Min; ib. (another opin.) אידוחו מ׳ כל העובר ע״ז who is a Min? (A Jew) who worships idols.—Gitt. 45[b] ס״ת שכתבו מ׳ a book of the Law written by a Min, contrad. to נכרי; a. fr.—*Pl.* מִינִים, מִינִין. Y. Ber. IX, 12[d] bot. המ׳ שאלו את וכ׳ the Minin asked R. Simlai &c. Tosef. B. Mets. II, 33 המ׳ והמשומדים והמסורות the Minin, the apostates and the informers; Ab. Zar. 26[b] (Rashi: idolatrous priests, Jews or gentiles); a. fr.—בִּרְכַּת הַמִּ׳ the (twelfth) section inserted in the Prayer of Benedictions and containing an imprecation against the Minim. Ber. 28[b], sq. (ed. הצדוקים); a. fr.

מִינָא I ch.=h. מִין II. Targ. Y. Lev. XI, 4.—Ḥull. 79[a] מ׳ דאמה the species to which its (the mule's) mother belongs. Ib. כולהו חדא מ׳ נינהו all of them are considered one species (independent of their parentage). Ib. 66[a] דמיניה that which is of the same kind, דלאו דמיניה that which is of a different kind; a. e.—*Pl.* מִינִין, מִינֵי, מִינַיָּיא, מִינָיָּא. Targ. Y. Lev. XI, 13. Targ. Koh. II, 5.—[Y. B. Kam. IX, 6[d] bot. מיני עמר, v. מָנָה.]

מִינָא II, **מִינָאָה**, **מִינָיָּא**, **מִינַיי** ch.=h. מִין III. Ber. 58[a] Ms. M. (ed. צדוקי). Y. Snh. VII, 25[d] top חמתון חד מינייו וכ׳ a certain Min saw them, and said what he said (a conjuration). Ib. מי נפיק אהן מינייא when that Min came out. Ib. bot. חד מ׳ נסיב צריר וכ׳ a Min took up a pebble and threw it up &c.; a. fr.—*Pl.* מִינָאֵי, מִינָיָּא, מִינַיי. Koh. R. to I, 8 עבדון ליה מ׳ מַגָּא משתבח...למ׳ וכ׳ the Minin did something (some sorcery) to him. Ab. Zar. 4[a] R. Ab. praised R. S. to the Minin (in office) as being a great scholar; a. fr.—[Sabb. 133[b] bot. שב מינאי, read מָנָאֵי, v. מָנָה.]

מִינָא III pr. n. m. *Mina.* Y. B. Mets. V, beg. 10[a] ר׳ בא בר מ׳ (v. Fr. M'bo p. 66[b]).—[Y. Ber. I, 3[d] top שמואל בר מ׳, ed. Lehm. אינייא, read אינא, v. Fr. ib. p. 125[b].]

מִינְגִּי, v. נָאגָא.

מִינְדָּגָא, **מִינְדָּחָא** v. sub. מִנְדָּה.

מִינּוּי, **מִנּוּי** m. (מָנָה) *appointment* to office, *ordination.* Y. Snh. I, 18[c] bot. (ref. to Ez. XIII, 9 ובכתב בית זה המ׳ (וכ׳ that means the ordination (of teachers). Ib. 19[a] bot. [read:] מִינּוּיוֹ מ׳ its (his) appointment is valid. Y. R. Hash. II, 58[b] top לעיבור הולכין אחר המ׳ to proclaim an intercalation we go by the dates of ordination (the oldest graduate voting first); Y. Snh. I, 18[c] המינויין (corr. acc.).—Y. Hor. III, end, 48[c] אבל למ׳ ראי וכ׳ but in ordination 'those seeing the face of the King (the Nasi) are those seated first in office' (an adaptation of Esth. I, 14), i. e. the scholars of Tiberias, as the seat of the Nasi, have the preference to those of the South; Esth. R. to I, 14 ברם במי׳ Num. R. s. 15, end מ׳ הזקנים the appointment of the elders; a. fr.

מִינּוּרִית, **מִינּוּרְיָא**, **מִינּוּרְיָה** ch. same. Targ. II Chr. XXXI, 13.—Y. Snh. I, 19[a] bot. תמן קרון למ׳ וכ׳ there (in Babylonia) they call the ordination *s'mikhutha* (v. סְמִיכוּת); a. e.—*Pl.* מִינּוּרִין. Y. Taan. IV, 68[a] מ׳ תרין הוה מינה ordained only two (each year); Koh. R. to VII, 7 מנאן (read מִינּוּרִין).

מִינְיָנֵי, v. מוֹנִינֵי.

מִינִי, **מִינְיָקָא**, **מִינְיוֹקָא** m. (רַיָּק) *child, boy.* Targ. Y. II Num. XI, 12 (Y. I מִינְיָקָא).—Y. Sabb. XIV, 14[d] צואה דמיינוק ירישה dry excrements of a child. Y. M. Kat. III, 81[d] bot. חמת . . . לחד מ׳ וכ׳ she saw a teacher strike a child too severely. Gen. R. s. 87; Yalk. ib. 145, v. פַּתְיָא I. Y. Sabb. I, 3[b] מִינְיוֹקֵיהּ his child; a. fr.—*Pl.* מִינְיָנֵי, מִינְיוֹקֵי, מִינְיוֹקָא, מִינֵי. Y. Snh. VII, 25[d], v. גַּבְשׁוּשִׁיתָא. Y. Ber. II, 5[a] top, v. לְבָבָא. Lev. R. s. 37 דמ׳ מקלקלי וכ׳ with which the children make sport &c.; a. e.

מִינְיוֹקְתָא f. (preced.) *girl.*—*Pl.* מִינְיוֹקָתָיָתָא. Pesik. R. s. 3, beg. כהדא ספירא דמ׳ (not תין...) like the ball of the girls (= h. כדור של בנות, v. כַּדּוּר).

מִינוּת f. (מִין III) *heresy, infidelity.* Tosef. Ḥull. II, 24 נתפס על דברי מ׳ was arrested on the charge of heresy (suspicion of being a Jew-Christian). Ib. שמא . . . דבר של מ׳ וכ׳ perhaps one of the Minin told you some interpretation in their style, and it gave thee pleasure?; Ab. Zar. 16[b] bot. שמא מ׳ בא לירדך (insert דבר); Koh. R. to I, 8. Meg. IV, 8 (24[b]) הרי זו דרך המ׳ (Bab. ed. הקראים, Ms. M. המ׳) such is the manner of the Minin; ib. דרך החיצונים (Ms. M. המינות, corr. חיצונה, v. Rabb. D. S. a. l. notes 100, sq.). Ib. 9 דרך המ׳; Ber. V, 3 (34[a]) דרכי מ׳ early eds. (ed. מצות, missing in Mishn. a. Y. ed.). Lev. R. s. 28, beg.; Koh. R. to I, 3; XI, 9 דברים שהן מטין לצד מ׳ words which manifest an inclination towards *heresy*; a. e.

מִינְמַר, v. מִנְעַר.

מִינְרוֹמִי, v. מִנְיוֹמִי.

מִינְרְיָא, Y. Snh. I, 18[c] top מ׳, read: מִמִּינְרְיָנָא.

מִינַּן, **מִינַּיִן**, v. מִן h.

מִינָנָא, **מִינָנָן**, **מִינְיָנָא**, **מִינְיָן**, v. sub מִנְיָן.

מֵינִיקָת, v. יָנַק.

מֵינִיקוֹת, מֵינִי' f. (יָנַק) *nursing.* Y. Nidd. I, 49[a] bot.; ib.[c] top רמי מֵינִיקוּתָהּ the time during which she nurses; Bab. ib. 36[a]; 10[b]; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5, v. מֵינֶקֶת.]

מֵינֶקֶת, v. מֵינֶקֶת.

מֵינִיקְתָּא, v. יָנַק.

מִינָן *whence?*, v. מְנָן.

מִינַס m. (אֲנַס) *oppression, violence.* Targ. Is. X, 1 (h. text אָוֶן).

מִינָקָא, מִינֵי' m. name of an *undergarment* (perh. a corrupt. of manica = tunica manicata). Targ. Esth. VIII, 15 (some ed. מְנַנְקָא).

מִינַקוּתָא f. ch.=h. מֵינִיקוּת. Lam. R. to I, 1 רבתי ירחי מ' (חד מאת 6) עשרין .... twenty-four months of nursing.

מֵינֶקֶת, מֵינִיקֶת f. (b. h.; יָנַק) 1) *a woman giving suck, wet-nurse,* v. יָנַק.—2) (v. אָנַק) *siphon, tube; small cup.* Kel. IX, 2. Ab. Zar. 58[a] קדח במ' tapped with a siphon. Kel. XIV, 2 עשה בראשו מ' if he put a knob (cup) on the top of the cane. Tosef. ib. B. Mets. IV, 5 מינקות ששאה לתחת וכ' ed. Zuck. (R. S. to Kel. XIV, 2 מניקת) a cup which one put under a door (as a pivot). Tosef. Dem. III, 6 מניקית ed. Zuck.; Y. ib. II, 22[d] bot. מנקת.—Y. Ab. Zar. IV, 44[b] top מיניקת.—[Pirké d'R. El. ch. XLIII מ' ראשו, v. מְנִיקָה.]—*Pl.* מֵינִיקוֹת, מֵינִי'. Tosef. Zeb. I, 12 בין במ' ed. Zuck. (ed. מֵינָקוֹת) or when he made the libation out of tubes.—V. מְנַקּוֹת.

מ' חִיוְיָא, מֵינֶקֶת (read חִירְיָא or חֵירְיָא) f. (יָנַק) [*sucker of animals,*] *hedge-hog.* Targ. Y. Lev. XI, 30, v. יָרְלָא.—V. פַּלְגֵית.

מִינְתָּה, מִינְתָּא m. (mentha, μένθα) *mint.* Ukts. I, 2 (Mish. ed. חמיתנא, corr. acc.; Var. in R. S. a. l. אַמִּירְתָּא q. v.). Y. Dem. II, 22[c] bot.

מִיס, v. מְאִיס.

מִיסָא, v. מְסָא.

מִיסָא, Y'lamd. to Num. I, quoted in Ar., v. מִיסּוֹן.

מִסַּב, מִיסַּב, מֵיסַּב, מְסַב m. (נָסַב) *taking, lifting up.*—מ' אפין=h. משוא פנים, *partiality.* Targ. Y. Ex. XXIII, 3; a. e.—Targ. Y. I Gen. IV, 8 (not מתיב). Targ. Prov. XXVIII, 21 מ' באפי (read: אַפֵּי).—מ' ויהבתן taking and giving, *dealing.* Targ. Is. IX, 4.

מִיסֵּב, v. מֵיסֵּב.

מִיסּוֹן, read:

מִיסּוֹן m. (μέσος -ον,) *middle.* Lam. R. to I, 1 רבתי במ' דאורחא (7 חד מאת') in the middle of the road. Ib. במ' דחנותא Ar. (ed. במצעי) in the middle of the shop.

מִיסּוֹן m. (missus) *course* at dinner. Tanh. ed. Bub. B'resh. 2 מ' מ' course after course.—*Pl.* same. Ib. כמה מ' הוה לך how many courses had you?—Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar. כמה מיסא (corr. acc.).

מִיסְטִירִין, מִיסְטוּרִין, v. sub מִסְטֵר.

מִיסִּין, מִיסִּים, v. מַס.

מִיסִיק, v. מְסִיק.

מִיסְכִּי, v. מִסְכִּי.

מִיסְמַס *semissis,* v. מְסִיסִים.

מִיסְמָרָא, v. מַסְמָרָא.

מִיסָן, Y. Gitt. I, 43[b], a corrupt., prob. for כְּסָן (כְּעַס) *hot-tempered.* [Comment.: =אסיא *physician,*—does not fit the context.]

מִיסְפָּק, v. מִסְפָּק.

מַסַּק, מִיסַּק m. (נָסַק) *rising, (sun-) rise.* Targ. Ps. XXII, 5. Targ. Cant. III, 6, a. e., v. קְרִיצְתָּא.

מֵיסָרָא f. (אֲסַר) *bunch.*—*Pl.* מֵיסָרָן. Y. Shebi. II, 34[a] bot., v. לוּבִי.

מִיסְרָן* m. (סוּר) *seducer, tempter.* Pes. 107[a] Ar., v. פְּרִיס h.

מִיסְתּוּ, מִיסַּת, v. מִסָּתוּ.

מִיסְתּוֹסִיס f. (μίσθωσις) *lease, rent.* Y. Pes. VI, 31[b] bot. מיסתיד (corr. acc.); v. אוֹנִי I.

מִיסְתְּיָא, מִיסְתָּיָא, v. sub מִסְתֵּי.

מִיסְתּוֹסִיס, v. מִיסְתּוֹסִיס.

מִיעוּט, מְעוּט m. (מָעַט) 1) *reduction of size, the space reduced.* Erub. 77[a] אם יש במיעוטו וכ' if the reduction of the height (by lowering the wall or raising the embankment) extends over four handbreadths; כנגד המ' only as far as the reduction extends.—2) *minority.* Y. Pes. VII, 34[c] bot. ברוב או כמ' (not כרוב, במ') do we treat the case as if it were a majority (of unclean persons), or as if it were a minority? Ib. אין תימר כמ' (not במ') if you will consider it a minority. Y. Kidd. I, 59[b] top. Yeb. 119[a] מ' מפילות a minority of women miscarry; a. e.—3) *the least of.* R. Hash. 11[a]; Yeb. 42[a]; Nidd. 38[b] (ref. to I Sam. I, 20) מ' תקופות וכ' the least of *t'kufoth* (plural number) is two (seasons, of three months each), the least of *yamin* is two days; a. e.—4) *narrowing qualification, limitation.* Yoma 43[a]; B. Kam. 86[b], a. fr. חזר מ' אחר מ' ואין מ' אחר מ' אלא וכ' this is a limitation following a limitation, and a double limitation serves to widen the scope (because the repetition indicates that no limitation is meant, but only an exemplification); Y. Peah V, end, 19[d] (corr. acc.). Y. Hor. I, beg. 45[c] מ' אחר מ' אחר מ' three successive limitations. Lev. R. s. 24, end ת"ל רק לשון מ' it says 'only' (Deut. XXVIII, 13) which intimates a limitation; a. fr.—*Pl.* מִיעוּטִין, מִידּוּטִין, מְעִי'. Tosef. Shebu. I, 7 הרי דורש ריבויין ומ' interpreted the Bible texts with a view to

widening and narrowing the limits of the respective laws. Y. Sabb. VII, 10[b] אך הוא הרי אלו מ' וכ' *akh* and *hu* (Ex. XII, 16, are limiting qualifications intimating that you must not cut, grind &c. (on the Holy Day). Y. Ber. IX, 14[b] bot., v. אַךְ I; a. fr.

מִיעוּטָא ch. same. Erub. 77[a] אי אהני מ' if the reduction has any effect. Yeb. 119[a] סמוך מ' דמפילות וכ' add the minority of miscarrying women to the half of female births, and the male births will be a minority. Ḥull. 6[a], a. fr. חיוש למ' takes into consideration the minority (the possibility of the rarer cases). Yeb. 119[b], a. e. מ' דמ' לא חייש a minority of a minority he does not take into consideration. Kidd. 80[a] כמאן דליתא דמי מ' a minority is considered as non-existent.—*Pl.* מִיעוּטֵי. Snh. 45[b], sq. דריש ריבויי ומ', v. preced.

מִיעַיִן, מֵיעַיִם, v. sub מֵעַי.

מֵיעַיִן, v. עַיִן.

מִיעֲרָקָא, v. מְעָרְקָא.

מֵיעֲלֵי, מֵיעָלָא, v. מֵעָלָא.

מִיפְּחַזְנָא (a feigned part. Ithp. of פחז, denomin. of פַּחִיז, a substitute of פּוּרְיָא which again is a substitute of נְזִיר, v. כִּינּוּי) *I will be a paḥiz.* Ned. 10[b] מ' מאי how is it, if one says *mipp'ḥazna* (for *mipp'ziḥna*)?

מִיפַּטְרָא, v. מְפַטְרָא.

מֵיפַּךְ, v. אֲפַךְ.

מִיפְּסוֹלֵת, מִיפְּסַלְתָּא, v. מְפַסְלְתָּא.

מִיפְּקָא, מִיפָּקָא m. (נְפַק) 1) *exit, end.* Targ. Ex. XXXIV, 22 (ed. Berl. מִיפְּקַת; cod. 7 מַפְּקָה; oth. מִפְּקָא, מִפְּקַת; v. Berl. Targ. O. II, p. 31); ib. XXIII, 16.—*Pl.* מִיפְּקֵי. Y. Ter. VIII, 46[b] bot., sq. מ' שובתא = h. מוצאי שבת, v. מוֹצָא III. —2) *going out,* v. מֵעָלָא.

מִיץ *to suck,* v. מוּץ.

מִיץ m. (b. h.; מוּץ) [*that which is won by squeezing,*] *juice.* Y. Naz. I, 51[b] מ' של ערלה the juice of 'Orlah fruits (v. עָרְלָה).

מִיצַב, v. מְצָבָא.

מִיצַדְתָּא f. (מוּץ) [*that which is squeezed in,*] *the joint* or *collar* of reeds, stalks &c. Kel. IX, 8 מ' שניה של שיפון the second joint of a stem of oats; מ' של קנה... of reeds.

מִיצּוּי, מִצּוּי m. (מְצָה) 1) *squeezing, wringing out* (of the blood of the sacrifice). Zeb. 52[a]. Ib. 65[a]; a. fr.—2) (cmp. בֵּירוּר) *exact measure.* Bets. III, 8 מפני... אם בחול מ' המדות in week-days he did the same (filled the measures beforehand) for the sake of exact measure (in order to allow the liquids to settle). Ib. 29[a] they collected three hundred *garab* of oil ממ' המדות as the surplus in his accounts realized from the remnants in the measures; Tosef. ib. III, 8 (v. ed. Zuck. Var.).—Trnsf. מ' הנפש [*the squeezing of the soul out of the body,*] *agony of death.* Tanḥ. Mick. 10 (ref. to מְצָא, Ps. XXXII, 6) יתפלל על מ' הנ' let him pray that he may be spared the agony of death.—מ' היום [*the pressing through of the day,*] *sunrise* and *sunset.* Gen. R. s. 92 (ref. to Ps. l. c.) לעת מ' היום at evening-time; Y. Ber. IV, 7[b] bot. לעת מיצויו של יום (*pl.*) at morning and at evening, v. הַמְיוּם.—מ' הדין *final* (*exact*) *judgment* (after death); מ' החשבון final count (of sins). Gen. R. l. c.—*Pl.* מִיצּוּיִין, with suffix מִיצּוּיָו (cmp. מְנוּיָו for מְנוּיָיו s. v. מָנָה); v. supra.

מְצִי, מִיצְעַ m. (מְצַע) *middle, midst.* Targ. Job VII, 12 (Ms. מִיצַע). Targ. Y. Deut. XXIII, 11.

מְצִי, מִיצְמָרָא m. (μύστρος, -ον) *spoon.*—מ' מכיררן (v. מְכֵירְרָן) *mystromacherion,* an instrument having a spoon on one side and a knife on the other (cmp. Sm. Ant. s. v. Cochlear). Lev. R. s. 33, beg. (ref. to Prov. XVIII, 21) תרגם עקילס מ' מ' וכ' Aquila interpreted it, 'a spoon-knife', death on one side and life on the other; Yalk. ib. 661 מצירטאר מ'; Yalk. Ps. 768 מצטרו ומ' (read: מצטרום).

מִיצְמַרְד, Sabb. 154[b], v. צְרָא.

מִיצַלְתָּא, v. מְצִילְתָּא.

מִיצְעָא, מִיצְצָא, מְצִי, m.=מִיצּוּעַ. Targ. Y. Num. XVII, 12, sq. (ed. Amst. מַצַּע). Targ. Y. I, ib. XXII, 24. Targ. Y. I Ex. XIV, 27; a. fr.—B. Mets. 108[a] [read:] במ' דנכסיה (Rashi: בר מִיצְעֵי) in the centre of his (the seller's) land).

מִיצְעָא, מִיצָּעָא m. (=מְצִיעָא) *central, middle, between extremes.* Targ. Y. Lev. XIV, 17, v. גְּרִירָא.—Ned. 31[b] top זבינא מ' (R. N. מציעא) middle goods (holding the mean between goods which the seller is anxious to get rid of, and such as are sought after eagerly), v. חֲרִיפָא.—*Pl.* מִיצְעֵי, מִיצָּעֵי. Targ. II Chr. VI, 18 (ed. Lag. מְצִיעָאֵי). —Ber. 18[b]. Ker. 6[b] במ' in between (the other ingredients). B. Mets. 108[a], v. preced.—Naz. 56[b] מ' לא אמרינן those intermediate in the chain of tradition need not be mentioned (only the first and the last). V. מְצִיעָא.

מִיצַּף, v. צוּף.

מִיצַּר 1) part. Hif. of צָרַר q. v.—2) *pathway, narrow, balk,* v. מֵצַר.

מִיצָרָאָה, מִיצָרָא, v. sub מְצִי.

מִיק, *Pa.* מִיֵּיק, v. מוּק.

מִיקַל, מֵיקַל, v. קָלַל.—[Y. Dem. III, beg. 26[a] מ' בלשר, read: מְקַלְקֵל.]

מִיקַם, מֵיקַם m. (קוּם) *standing.* Targ. Josh. IV, 3 אתר מ' (h. text מצב).

מִיקַמָּת, v. מְקַמָּא.

מִיקַן (מיק; cmp. הַאֲבַן) *to mock.* Targ. Ps. CXIX, 51 מְמִיקְנִין ed. Lag. (ed. נָן . . ., נַן . . .).

מִיקַר m. (קָרַר) *cooling.* Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 18; Sabb. 151[b] כלי מ' cooling vessels (glass &c.). Ib. 53[b] אין מ' לבהמה cooling (as placing in water) is not gener-

ally done to beasts (unless they are sick).—[Part. *Hif.* מֵיקַר, v. קָרַר.]

מֵירָא *myrrh*, v. מוֹרָא.

מֵירְדָא, v. מֵרְדָא.

מֵירְת, Yalk. Zeph. 567, v. מוֹרָא II.

מֵירוּג m. (denom. of מְאָרֵג, v. אָרַג) *selecting the green and tender onions in the bed.* Y. Peah III, 17^{c} top ואי דינו מ' and what is *merug?* [Ib. המירוג, read: המְאָרֵג, v. אָרַג.]

מֵירוֹן, v. מֵרוֹן.

מֵירוּק m. (מָרַק) *polishing, finishing.* Pesik. Nah., p. 127^{a} דבריכם צריכין מ' your words require polishing (are incomplete).—Euphem. *sexual gratification attended with effusion of semen.* Yeb. 55^{b}.

מֵירוּק, Tosef. Dem. IV, 13, v. מֵרוֹן.

מֵירוּר m. (מָרַר) *embittering, hard labor* (with ref. to Ex. I, 14). Num. R. s. 3 the family was called M'rari, על מ' (שם) an allusion to their bitter task (of carrying the wooden material of the Tabernacle). Pesik. R. s. 15 גירים לשון מ' . . . Miriam intimates the bitterness (of slavery); Yalk. Cant. 986. [Cant. R. to II, 11, a gloss.]

מֵירְטוֹם m. (מָרַט) *a bird that has lost its feathers.* Y. Meg. I, 72^{b}.

מ' מִירְיָאדִין, מִירֵי (μυρι-μυριάδες) *ten thousand times ten thousand.* Pesik. Bahod., p. 107^{b}; Yalk. Ps. 796 (corr. acc.); v., however, כִּילֵי.

מִירִין, Tosef. Neg. III, 10 ed. Zuck. (Var. וחמירק), read: וחמוֹרְדִין, v. מָרַד II.

מִירָם, מִירָס, v. חֲמִירָם.

מִירְסִינְטוֹן m. (μυρσινᾶτον, S. = Lat. myrtatum) (*wine* or *oil*) *flavored with myrtle-leaves.* Y. Shebi. VII, 37^{b} (some ed. מור').

מֵירַע *weakening*, v. מֵרַע.

מִירְעָא *pasture*, v. מַרְעֵי I.

מִירְקוּ, Tosef. Mikv. VI (VII), 13 ed., read with ed. Zuck. סִידְקוּ, v. סָדַק.

מֵירַת, מֵירָת m. (ירת, as תְּרוּשׁ fr. ירש, v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 568[1]) *must, juice.* Targ. Y. Deut. XXIX, 5 (h. text שֵׁכָר). V. מֵרִית.

מֵישָׁא I pr. n. pl. (v. next w.) *Mesha*, 1) a place in northern Galilee (v. Hildesh., Beitr. p. 38). Tosef. Shebi, IV, 11 ed. Zuck. note (Var. מֵירִישָׁא).—2) M. in Babylonia, in the district of Mesene, v. מֵישָׁן. Y. Yeb. I, 3^{b}; Y. Kidd. IV, 65^{d} top. Gen. R. s. 37 מֵישָׁה (identified with מֵשָׁא, Gen. X, 30; Targ. מֵישָׁא, מֵירִישָׁא). [Talm. Bab. מֵישָׁן q. v.]

מֵישָׁא II, **מַיְישָׁא** (מיאשא, מיראשא) pr. n. m. *Mesha* (= משחא, v. Nöld. Mand. Gr., p. 64), name of several persons. Erub. 13^{b} לא ר' מאיר . . . אלא מיישא Ms. M. (ed. נהוראי, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. מֵאִיר. Peah II, 6 מישא Y. ed. (Ms. M. מיר'; ed. מיא', v. Rabb. D. S. a. l. note); Naz. 56^{b} מיא'.—Ḥull. 121^{a} מירי'. Y. Orl. I, 61^{a} bot.; Y. Maasr. V, 51^{d} top.—Y. Sabb. I, 3^{a} bot.; Y. Ber. II, end, 5^{d} יסא (corr. acc.).—Ib. 4^{c} bot. M., grandson of R. Joshua b. Levi.—Y. Sabb. I, 2^{c} top.—Y. Naz. IX, 57^{d} bot. M., son of R. Jeremiah.—Y. Pes. IV, 30^{d} top בני מ' members of the Mesha family.

מִישַׁבְקָא, v. מְשַׁבְקָא II.

מֵישָׁן, v. מֵישָׁן.

מִישׁוֹר m. (b. h.; יָשַׁר) *plain, level; common* (cmp. בְּקָעָה). Yoma 75^{a} (play on מישרים, Prov. XXIII, 31) עריות כולן דומות עליו כמ' all forbidden connections appear to him like a common (to which all have access). Ib. כמ' . . . כל העולם the entire world appears to him like a common (he disregards other people's rights); Num. R. s. 10 עושה אותן חפקר כמ' he considers all sins free like a common. Ib. שניטלין . . . בתיהם כמ' they (the oppressors) carry off all that belongs to them (the Jews), and their houses are left levelled like a common. Tanḥ. R'eh 3 אחת תחלתה קוצים וסופה מ' ואחת תחלתה מ' וכ' one road full of thorns in the beginning but level in the end, and one level in the beginning &c; a. e.

מִישְׁחָא, מִישְׁחָן, מִישְׁחָא, v. sub מְשַׁח.

מִישְׁכְּנוּתָא, מִישְׁכָּן, מִישְׁכּוֹנָא, v. sub מִשְׁכּוֹן.

מִישְׁלָם, v. מְשֻׁלָּם.

מֵישׁוֹן, מֵישָׁן pr. n. (v. מֵישָׁא I) *Meshan, Mesene*, the island formed by the Euphrates, the Tigris and the Royal Canal. Kil. 49^{b} תשעה נטלה מ' nine measures (of impudence) M. has carried off. Ib. 71^{b}, a. e. מֵישׁוֹן מיתה M. is dead (for purity of descent), v. גּוֹסֶס. Yoma 10^{a} (expl. רחבת עיר, Gen. X, 11) פרת דמ' *Perath Meshan* (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 44). B. Kam. 97^{b} הוציאו במ' יכול . . . he may say to him, pass it (the repealed coin) in Mesene. B. Bath. 73^{a} דמיאשן; Sabb. 101^{a} דמיש', v. בִּיצְרָא. Kidd. 72^{b}, v. אַסְטַנְדְּרָא.

מִישָׁנִי m., **מֵישָׁנִית** f. (preced.) *Mesenian.* Kidd. 71^{b} הא דמשתעא מ' that Apamea where the Mesenian dialect is spoken.

מֵישָׁר, מֵישַׁר m. (b. h. מֵישָׁרִים; יָשַׁר) *straight line, horizontal, level.* Kidd. II, 6 לעשות שדהו מ' מ' to divide his field in straight lines (beds) of various seeds (instead of squares, מרובע). Y. ib. II, 28^{a} top. Y. Erub. IV, 21^{d} bot. a telescope (v. מְצוֹפִית) שהיה משער בה עיניו במ' the horizontal range of which he had tested before (v. Bab. ib. 43^{b}).—Y. ib. V, 22^{d} top [read:] . . מביא בצופית ומשער במ' וכ' he takes a telescope and tests its horizontal range, and then &c.

מֵישָׁשׁ, מִישְׁרָא, מֵישְׁרָא I ch. same, 1) *bed.*—*Pl.* זרע . . . בישרי מ' Kidd. 39^{a} Ar. (ed. מֵשָׁא) מֵשְׁאֵרֵי מֵישָׁרֵי planted the garden of the school-house in beds (of various plants), v. preced.—2) *plain, valley.* Targ. Gen. XII, 6 (h.

text אֲלוֹן). Ib. O. XXXV, 8 (h. text אֵלוֹן). Targ. Deut. XI, 30 (h. text עֲרָבָה). Ib. III, 10 (h. text מִישׁוֹר); a. fr.—Lev. R. s. 12, beg. סוֹף דהוּא עביד ביתיה מ' finally he (the drunkard) will make his house a level (v. מִישׁוֹר). Sabb. 110b הב לי מי' דכרתי (sub. מבתוותא דּ־) give me of what grows in the waste places of the valley (or bed) of leek.—*Pl.* מֵישָׁתָא, מֵישָׁרֵי, מֵישָׁרָיָא (מֵשָׁאִי). Targ. O. Num. XXII, 1 (Y. מִשְׁרָיָא, corr. acc.). Targ. O. Deut. XI, 30; a. e.—Gen. R. s. 42 (transl. אֵזֶל, Gen. XIV, 6) משריא דפארן. Ib. end (ref. to אֲלוֹנֵי, ib. 13) דמישרי דמישרא (Rashi משריא, Ms. M. מֵשָׁאֵרֵי), v. בַּתָּא a. פָּתָא.

מֵישָׁרָא II, מֵישָׁרֵי *camp*, v. מֵשָׁרֵי.

מֵישָׁתֵי, מִישְׁתֵּי, v. sub מִשְׁתֵּי.

מִית I ch.=h. מוּת *to die, be dead.* Imperf. יֵימוּת, יְמוּת. Targ. Gen. V, 8. Ib. XLIV, 20. Targ. O. Num. XX, 29 ארי מית (Var. דְּהָמֵית, דהוא מ', v. Berl. Targ. O. II, p. 44). Targ. O. Gen. II, 17 מָמַת תְּמוּת (ed. Amst. מֵימַת); a. v. fr.—*Part.* מֵיתָא; f. מַיְתָא; *pl.* מַיְתִין, מָתִין. Targ. Y. Num. XXII, 30 מַיְתָא (ed. Amst. מִיתָא). Targ. Ex. XII, 33; a. fr.—Ber. 31a דמיתנן that we must die. Y. Peah I, 15c bot. מִיתַת she (his mother) died. Snh. 97a לא הוה מָיֵית אינש וכ' none of that place ever died before his time; a. fr.

Af. אַמִית *to cause death, slay.* Targ. O. Gen. V, 24 אַמִית ed. Berl. (oth. ed. אַמִית, אֲמִי'). Ib. XXXVIII, 7 אַמְיְתֵיהּ ed. Berl. Targ. I Sam. XIV, 13 מְמִית (ed. Lag. מְמַתֵּית *Polel*); a. fr.

מִית II m., **מֵיתָא, מֵיתָא** I, **מֵיתָא** c. (preced.) *dead; corpse.* Targ. Deut. XIV, 1. Targ. O. Num. XIX, 11 (ed. Amst. מֵתָא); a. fr.—Y. Bicc. III, 65b דקיימין מן קומי מ' who rise before the dead (being carried to burial); a. fr.—*Pl.* מֵיתָיָא, מֵיתַיָּא. Targ. Num. XVII, 13; a. fr.—Y. Kidd. I, 61c bot. כד חווין קיימן על מ' (not קיימין) when they stand by the dead (lamenting); a. e.

מֵיתָא, מֵתָא II m. (infin. of אֲתָא) *coming.* Targ. I Sam. XVI, 4 מֵיתָךְ ed. Lag. (ed. Wil. מַתָּךְ); a. fr.—Gen. R. s. 60 (ref. to בא מבא, Gen. XXIV, 62) אתא מ' וכ' he came from coming? Where did he go to?—*Pl.* מֵיתָיָא (with sing. sense; cmp. מֵיתָלָא). Targ. O. Gen. XXIV, 62 מֵיתוֹתֵי).—Gitt. 30a לא שמיה מיתיא this is not called 'coming home' (as fulfilling the condition). Keth. 17a בריך מֵיתָיִךְ blessed by thy coming for peace; Snh. 14a מֵיתָיִךְ וכ'.

מֵיתָא f., constr. מִיתַת = h. מִיתָה. Targ. Y. I Gen. XXXV, 8; a. e.

מֵיתָגָא, v. מִיתָגָא.

מִיתָה f. (b. h.; מוּת) *death, penalty of death.* Sabb. 156b מ' משונה an unnatural death; מ' נצמה natural death. Snh. 68a אם רמזתו מִיתַת נצמן if they shall die a natural death. Ib. XI, 4 (89a) מ' בב"ד death at the hand of the court. Ib. 5 מִיתָתוֹ בידי אדם he must be put to death by man (court); מיתתו בידי שמים he shall be put to death by the Lord. Keth. 37b אריכתא מ' one continued act of execution (comprising lashes and putting to death); a. fr.—*Pl.* מִיתוֹת. Snh. VII, 1 נמסרו לב"ד ארבע מ' four forms of capital punishment have been entrusted to the courts. Sot. 8b דין ארבע מ' וכ' the divine judgment taking the place of the four forms of capital punishment (which the Jewish courts can no longer decree) has not ceased; a. fr.

מִיתְּחָא, מִיתְּחָא m. (מָתַח) *stretching, drawing tight.* Y. M. Kat. I, 80d bot.—מחט של מ' a pin used in weaving or embroidery to draw the thread tight, *spool.* Kel. XIII, 5 (Talm. ed. מִיתּוּן). Ib. תחקינה למ' (ed. Dehr. למיתא, v. מֵיתָא II a. מִיתָנָא). Ib. 8; Yeb. 43a לנר או למ' (Kel. ed. Dehr. למיתא) made for snuffing the light (v. מָתַח) or as a spool.

מִיתּוּן, מִיתּוֹן m. (מָתַן) *stretching,* v. preced. Orl. I. 4 מחט של מ' (Ms. M. מיתין), v. preced.

מִיתּוֹרִין, מִיתּוֹרְיִין m. pl. (μεσθύρια) *borders, frontiers.* Gen. R. s. 50, beg. Ar. (v. אוֹרְדָן I); Lev. R. s. 27 מיתורין (corr. acc.).

מִיתָתָא f. (מִית) *death, dying.* Targ. Y. I Num. XVI, 29; a. fr.—B. Bath. 16b; Taan. 23a, v. חַבְרוּתָא.

מִיתַּחֲזָנָא (a feigned part. Ithp. of נחז, denomin. of נחזז, a problematic substitute of נזיר, itself a substitute of נָזוּר; v. כִּינּוּי) *I will be a naẓir.* Ned. 10b; v. מִיפְּסַחְזָנָא.

מִיתָנָא m. (מִית) [*death,*] *the deceased.* Yeb. 37b, sq. בר מ' the son of the decceased person.

מִיתָנָא m. (אֲתָא) *bringing home, drawing towards one's self.* Sabb. 102a, v. לֶבְתָּא; [Rashi: מִיתָנָא *rope*].—[Ukts. I, 2 וחמיתנא, v. מִיתָנָא.]

מִיתָנָא, v. מִתָּנָא.

מִיתַּעֲזָנָא (a feigned part. Ithp. of נעז, as a dialectic substitute of נקז, denom. of נקיז, a substitute of נזיק, itself a substitute of נָזִיר) *I will be a naʿiz.* Ned. 10a; v. מִיתַּחֲזָנָא.

מִיתָר m. (b. h.; יָתַר) *cord, rope.*—*Pl.* מִיתָרִים, מִיתָרִין. Num. R. s. 12, end. Yalk. Ex. 374; a. e.—[Tanḥ. Ki Thetsé 4 מיתרין, read: מִיטְרִין.]

מִיתַּרְכָא, v. מִתַּרְכָא.

מִיתַת, v. מִיתָא.

מָךְ *thy water,* v. מַיִן.

מָךְ m. (b. h.; מוּךְ) *lowly.* Sot. 10b (play on מַכֹּתֹם, Ps. LVI, 1) שחיה מך ותם לכל he was lowly and sincere to everybody. Lev. R. s. 34 מך שהוא מך לפני כל וכ' the poor man is called *makh,* because he is lowly before everybody, he is like the lowest threshold; Midr. Prov. to ch. XXII מך עד האסקופה וכ' he is lowly (bent down) to the lowest threshold.

מָאכָא, מָכָא m. (= מעכא; מָעַךְ) *crushed, battered.*—מ' זוזא a battered Zuz (which cannot be passed). Sabb. 129a; B. Kam. 37a (Ms. M. מא'); Bekh. 51a מא'.

מָכָא, v. מָכִי.

מַכְבֵּדָא, מַכְבֵּדְתָּא m., f. (כָּבַד. *Pi.*) *broom;* also *the fan-shaped twig of the palm-tree.* Ukts. I, 3 יד תמ' של תמרה

the stem of 'the broom' of the palm-tree; Tosef. ib. I, 4 מכברה. Tanḥ. Mas'é 13 (ref. to הכביר, Is. VIII, 23) הכבידן כבמ' he swept them off as with a broom; Num. R. s. 23, end; Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) המעם כבמַכְבִּיד, v. הָמַם. Tosef. Sabb. VI (VII), 7 שב על המ' sit on a broom (a superstitious practice); a. e.—*Pl.* מַכְבֵּדוֹת. Succ. 13[b] מ' ובהן תמרים palm-twigs on which there are dates; Y. Bets. IV, 62[c] top. Pes. 56[b] מ' של תמרים the dates hanging on the branches. Y. Peah IV, beg. 18[a] תמרים במ' (leave for the poor) dates on the branches. Y. Maasr. I, 48[d] bot.—[Sabb. 113[b] מַכְבְּדוֹתַי, v. מָבַד I, *Pi.*]—[Ruth R. end מכברות some ed., read: מַכְבֵּרוֹת.]

מַכְבִּיד, v. preced.

מכבין, Targ. II Sam. XVII, 28, v. מַכָּא.

מַכְבִּישׁ, v. מַכֹּבֶשׁ.

מַכְבְּנָתָא f. ch. (כָּבַן) = h. כְּבָרָה, *brooch, buckle.* Sabb. 62[a], expl. כּוֹלְיָאר.—Ib. 156[b], v. הוֹן II.

מַכְבֵּר, מְכַבֵּר, v. מְכַוֵּר.

מַכְבֶּרֶת f. (b. h. מִכְבָּר; כָּבַר; v. כְּבָרָה) *sieve.*—*Pl.* מַכְבֶּרוֹת. Gen. R. s. 39; Yalk. ib. 62; Yalk. Neh. 1071; Ruth R. end (not מכברות).

מַכֹּבֶשׁ m. (כָּבַשׁ) *clothes-press; screw, vise.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 5 מ' של בעלי ... כלים (ed. Zuck. מים for כלים, corr. acc.) a domestic clothes-press which has been unscrewed to take out clothes. Sabb. XX, 5 מ' ... מתירין וכ' you may unscrew a domestic clothes-press but not screw it (on the Sabbath). Ib. של כובסין (מ') the washers' clothes-press. Kel. XVI, 7 מ' של חרש the carpenter's vise (for straightening wood), v. מְכַוֵּן; Tosef. ib. B. Bath. I, 8 מכברש של נגר. Ib. 15 מ' של שכף וכ' the leather worker's press on which he stretches the hides. Y. Sabb. XX, end, 17[d]; a. e.

מְכַדֵּי, v. כְּדֵי I.

מַכָּה f. (b. h.; נָכָה) *wound, plague, stroke, blow.* Sabb. 134[b]. Meg. 13[b] (ref. to Esth. III, 1) רפואה אחר שברא . . . לב' after the Lord had prepared the healing of the wound (the means of salvation); a. v. fr.—מַכַּת בצורת, מ' בכורות, מ' מרדות &c., v. respective determinants. Sot. III, 4 מכת פרושין Y. ed. (Bab. a. Mish. מַכּוֹת) the wound inflicted by the Pharisees, i. e. injury done under the pretext of strict adherence to the letter of the law, or of benevolence; Y. ib. 19[a] מ' פ' זה שהוא נותן עצה וכ' 'the plague of the Pharisees' is he who advises heirs to evade paying alimentation to the widow. Ib. זו מ' פ' נגעו בה (collect. *pl.*) the Pharisean plague has struck her; ib. זה מ' פ' נגעו בו his friends under the pretext of benevolence have deprived him of the benefit of the poor-law; Y. Peah VIII, 21[a] bot.—Sot. 10[b] (play on מַכְתֹּם, v. כָּתַם) שהיתה מכתו תמיה וכ' his defect was a perfection, for he was born circumcised; [Rashi: 'the place where he was to be wounded'].—*Pl.* מַכּוֹת. Ex. R. s. 10; a. fr.—Snh. I, 2 מ' בשלשה corporal punishment (lashes, v. מַלְקוּת) must be decreed by a court of three. Ib. 10[a] מ' הראויות לחשתלש a number of lashes which is divisible by three (39); a. fr.—*Maccoth* (*Punishments*), a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, of the Order of N'zikin.

מְכָוָה f. (b. h.; כָּוָה) *burnt spot on the skin, burn.* Neg. IX, 1 כל שהוא מחמת האש זו היא מ' all wounds produced through fire (directly or indirectly) are called 'burns'. Ib. VIII, 7 מחירת הכ' the cicatrization of a burn. Ib. IX, 2; Sifra Thazr., Neg., Par. 4, ch. VII אין שחין ומ' וכ' an inflammation and a burn cannot be combined (to make up the minimum size required for uncleanness); a. fr.

***מְכַוֵּן** m. (כּוּן) *a straightening device, vise.* Pesik. Zutr., Haăz. (p. 111 ed. Bub.) נתנו במ' ולא וכ' he placed it (the crooked wood) in a vise, and it was not straightened; (Sifré Deut. 308; Yalk. Deut. 942; Yalk. Ez. 362, corrupt versions); cmp. מַכְבֵּשׁ.

מַכְוִר, מְכַוֵּר pr. n. *Mikhvar, Makhvar*, a district of Peraea. [The situation of *Machaerus* forbids its identification with our w.] Targ. Y. I, II Num. XXXII, 1; ib. XXI, 32 (Y. I מכבר; h. text ויעזר). Ib. XXXII, 35 (Y. I מ' גרמיתא, II מ' ויגבהה; h. text ויעזר ויגבהה).—Y. R. Hash. II, 58[a] top הרי מ' וגדור; (Bab. ib. 23[b]; Tosef. ib. II (I), 2 חרים וכויר), v. גְּדוֹר; Y. Shebi. IX, 38[d] bot; (Tosef. ib. VII, 11 חרים הר מ' ויחבירותי' ed. Zuck., v. Var. ib. note).—Tam. III, 8 (Talm. ed. 30[b] טרי); Yoma 39[b] הרי מכמר (Ms. O. מכוור; Ms. M. חרים; Ms. M. 2 מכאוור).

מְכוּלִין m. pl. (כּוּל, כָּלַל; cmp. כִּילָה) *curtain, cover.* Targ. II Kings XXIII, 7 (Ar. מְכַרְלִין).

מָכוֹן m. (b. h.; כּוּן) *defined place; plan; residence.* Sot. VIII, 3 הבונה בית על מְכוֹנוֹ he who rebuilds a house on its old place and plan. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) למכוני הראשון to my original residence (heaven).—Esp. *Makhon*, name of one of the seven heavens. Ḥag. 12[b].

מְכוֹנָה f. (preced.) *a place where animals are kept ready for slaughtering; stall, coop.*—*Pl.* מְכוֹנוֹת. Ohol. VIII, 1.—[Y. Sabb. XVII, 16[b] top ובמכונה, v. בּוּכְנָא.]

***מַכְוִינְתָּא** f. (כּוּן *Pa.*) *looking out, lurking.*—Targ. Jud. V, 11 בית מַכְוִינְתָּא ליסטין the place where robbers lie in wait.

מְכַוֵּר, v. מְכַוֵּר.

מְכוּרָה, v. מְכֵרָה.

מְכוֹרוֹת, v. מְכֵרוֹת.

מְכוֹרָן, v. כָּרַן.

מכורסינין, v. בּוּרְסִין.

מַכּוֹשׁ I m. (נָכַשׁ) *hoe, spud; digging with the spud.* B. Bath. 54[a] כיון שהכריש בה מ' אחד וכ' (Ms. R. שנכש בה) as soon as he has inserted the spud once, he has taken possession of the entire field. Ib. מקום מַכּוֹשׁוֹ בלבד only the place where he dug.—[Y. Ned. IV, beg. 38[c] קורדום של מ', v. נִכּוּשׁ.]

מַכּוֹשׁ II m. (כָּשַׁשׁ, v. פַּשְׁפֵּשׁ) 1) *clapper of a bell.* Midr. Till. to Ps. VII, 10 דומה לפעמון . . . מַכּוֹשׁוֹ של וכ' like a golden bell whose clapper is made of a jewel.—2) *hammer,*

striking with the hammer. Ab. Zar. 19[b] מ׳ אחרון the last stroke (driving the nail in).—[Tosef. Mikv. VI (VII), 17 והמכושים, ed. Zuck., read: המכובשים, v. כָּבַשׁ.]

מַכּוּשׁ, מַכּוּשָׁא I, **מַכּוּשָׁה** ch. same, *hammer*; *knocker.* Lev. R. s. 24 מאן דחוה ליה מ׳ whoever has a hammer (or a *hoe*, v. next w.). Gen. R. s. 44 (ed. Wil. מַכִּישָׁה); Yalk. ib. 77 מכושה, v. כָּשַׁשׁ. Y. Meg. III, 73[d] bot., v. פַּכּוּשָׁא.

מַכּוּשָׁא II ch.=h. מַכּוּשׁ I, *hoe, spade.* Lev. R. s. 25 יטעון מַכּוּשָׁרה וכ׳ (Var. in Ar. (יסב פסא shall take up his spade and go out and plant trees.

מָכוּת f. (מָךְ) 1) *poverty.* B. Mets. 114[a]; Arakh. 17[b] (ref. to מָךְ, Lev. XXVII, 8) עד שיחא במכותו וכ׳ he must have remained in his impoverished condition from the beginning to the end of the proceedings.—2) *humility.* Gen. R. s. 74, end (play on מְכוֹתָם, Ps. LX, 1) מכות ותמות humility (of David) and innocence; Yalk. Sam. 147 מ׳ ותמות לדוד.

מְכוֹרָא f. (Assyr. *makua*, v. Fränkel Zeitschr. für Assyriol. III, p. 53; Proceed. Soc. for Bibl. Archaeol. 1887, p. 103) a certain kind of *boat*, (*low boat?*). Keth. 69[b] אסקריא דמ׳; (Taan. 21[a] דספינתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 300), v. אִסְקַרְיָא; [Rashi: *sail*]. B. Bath. 161[b] מ׳ (ציירו) drew a ship in place of his name (Rashb. *mast*); Gitt. 36[a]; 87[b] (Rashi: *sail-yard*).

מַכּוּתָא f. (נָכָה) *bite.* Koh. R. to VI, 11 [read:] או חדא מ׳, v. מַעֲקוּצֵי.

מַכְחוֹל, מַכְחוֹל m. (פָּחַל) *staff used for painting the eye.* Kel. XIII, 2 מ׳ שניטל הכף a painting staff the spoon-shaped side of which is broken off; Tosef. ib. B. Mets. III, 5, v. זָבַר. Snh. 68[a] כמ׳ בשפופרת; Cant. R. to I, 3, v. זְבוּרִית a. חָסַר. B. Mets. 91[a] כמ׳ בשפופרת as the painting stick is inserted in the tube; Macc. 7[a]; a. e.

מַכְחֹלָא m., **מַכְחֹלְתָּא** f. ch. same. B. Kam. 117[a] דלו ליה במ׳ דכספא Ar. (ed. לתא . . . .) they lifted his eyelids with a silver stick.—*Pl.* מַכְחֹלֵי. Gitt. 69[a] תלתא מ׳ three staff-fuls of paint.

מְכָא, מְכִי (v. מוּךְ) *to decline, bend.* Targ. Jud. V, 4; a. e. (v. מוּךְ).

Af. אַמְכִי *to lower.* Gen. R. s. 17, beg. אַמְכַת לאפה she lowered her face (looked down sulkily); Lev. R. s. 34 אמכת על אפא (corr. acc.).

Ithpe. אִתְמְכִי *to be bent down, depressed.* Targ. Ps. XXXVIII, 9 אִתְמַכְיִית (ed. Wil. אִתְמַכִּית; h. text נדכיתי). Ib. CVI, 43. Targ. Job XXIV, 24 (Ms. אִתְמַכִּיכוּ).

מְכֵי m., **מְכִיא, מְכִיָּה** f. (preced.) 1) *bent, cowed, timid.* Lev. R. s. 13 [read:] הדא חיותא כי סלקא מן ימא היא מ׳ וכ׳ Ar. (ed. (ממכיא an animal coming on land from the water is timid, coming out of the forest, it is not; Cant. R. to III, 4 (corr. acc.).—2) *low.*—*Pl.* מְכַיָּיא. Gen. R. s. 32 אי מן מ׳ הוא if it is one of the low mounts; (Cant. R. to IV, 4 מְכִיבַיָּא, v. next w.).

מְכִיכְתָּא, מַכִּיכָא, מַכִּיכְתָּא, מַכִּיךְ m., **מְכִיכָא, מַכִּיכָא** f. (מָכַךְ) 1) *low; lowly, humble.* Targ. Lev. XIII, 20, sq.—Targ. Prov. XVIII, 14 (ed. Wil. מְכִיכְתָּא). Ib. XVII, 27; a. fr.—*Pl.* מְכִיכַיָּא, מַכִּיכַיָּא. Targ. Is. LVII, 15. Targ. Job V, 11; a. fr.—Cant. R. to IV, 4, v. preced. [—2) *bolster, cushion*, v. מַכְבָּא.]

מַכִּיכוּתָא f. (preced.) 1) *lowliness, humility.* Targ. Koh. X, 6; a. e.—2) *languor.* Ib. 18 מַכִּיכוּת תפקידתא languor in the observance of the law (h. text שפלות ידים).

מַכִּיכְתָּא, v. מַכִּיךְ.

מְכָל, מָכִילְתָּא, מָכִילָא f. (כּוּל) 1) *measure of capacity*; trnsf. (v. מָדָה) *retribution, dealing out.* Targ. O. Deut. XXV, 14. Targ. I Chr. XXIII, 29; a. fr.—Targ. Job IX, 22 חדא מ׳ the same destiny.—*Pl.* מָכִילָתָא, מְכִילָן, מָכִילָתָא, מְכִילוֹ, מְכָלָ׳. Targ. Y. Deut. l. c. Targ. O. Lev. XIX, 36 (Y. מְכִילוֹ, read: לָן...). Y. B. Bath. V, end, 15[b] חוה מחי על מ׳ punished for false measures.—2) *a vessel used in connection with the show-bread* in the Temple.—*Pl.* מְכִילָתָא. Targ. Ex. XXV, 29 (h. text מנקיות); a. e.—3) (cmp. מָדָה) *a collection of rules of interpretation, treatise, tract.* Gitt. 44[a] עיין במכילתיך read it up in thy collection (Boraitha). Pes. 48[a] ואהדר ליה במ׳ וכ׳ and his reply is recorded in another collection.—Y. Ab. Zar. IV, 44[b] top מ׳ . . אפיק R. Y. produced the M'khilta (v. infra; v. Mekh. Mishp. s. 20, ed. Weiss, p. 107, note 100).—*Pl.* מְכִילָאן. Lev. R. s. 3, beg. רעותיה . . . בר מ׳ he likes to be called a man mastering many Mekhiltas; Koh. R. to IV, 6 מרי מ׳ (some ed. מיכוילא, מיכליאן, v. מֵילָא II).—Esp. *M'khilta*, or *M. d'bé R. Yishmael*, a *Halakhic and Midrashic book* on Exodus from ch. XII, to XXXV.

מַכִּיר, v. נָכַר.

מכיר, Pirké d'R. El. ch. XXXVIII, read מְכִירָא, v. מְכִירִין.

מְכִירָה f. (מָכַר) *sale.* R. Hash. 26[b]; Sot. 13[a], v. פִּירָה I. Y. Kidd. I, 59[a] מ׳ מ׳ we draw an analogy between the expressions מכר (Deut. XV, 12 a. Ex. XXI, 7). Ib. bot. שבירית של מ׳ the seventh year counted from the date of sale, opp. שלם של עולם the Sabbatical year. B. Kam. 68[a] מ׳ שאינה חוזרת a sale which cannot be reconsidered; a. fr.—Y. Maas. Sh. III, beg. 54[a] מְכוּרָתוֹ מיוחדת its sale is permitted in a special Biblical passage (Deut. XIV, 24, sq.).

מְכִירִין m. pl. (μάχαιρα) *knives, daggers.* Tanḥ. Vayḥi 9 (play on מְכֵרוֹת, Gen. XLIX, 5) לשון יוני הוא שקורין לחרבות מ׳ it is Greek, in which swords are called *machaerin*. Gen. R. s. 99 לשון יוני הוא מ׳; Pirké d'R. El. ch. XXXVIII שחיונים קוראים לחרב מכיר (read: מְכֵירָא). Gen. R. s. 88 קונדא מ׳ נתנו וכ׳ (combine into one word: κονδομάχειρα, v. S. compounds of κοντο) they put short daggers in their shoes. Lev. R. s. 33, beg. מוכיריין (corr. acc.), v. מיצטרא.

מכיצטרכי, v. מגיסטריני.

מַכִּישָׁה, v. מַכּוּשָׁא I.

מָכַךְ (v. מוּךְ), *Hif.* הֵימֵךְ *to bend, lower.* Tosef. Naz. IV, 7 הֵימַכְתִּי את רוסי I bent my head.

Nif. נָמְכָּה *to be crushed.* Sifré Deut. 296 נִמְכּוּ, v. חָשַׁל.

Nithpa. נִתְמַכֵּךְ, v. נִכְמַךְ.

מְכַךְ ch. same, *to lower, level; to humiliate.* Targ. Y. Ex. XII, 37 לְמֵיכַךְ וכ׳ to level mountains. Targ. Ps. XXXV, 15 (h. text נכים).—*Part. pass.*: מְכִיךְ, *pl.* מְכִיכִין *laid under, bolstered.* Targ. Ez. XXIII, 41, v. next w.

Pa. מַכֵּךְ same. Targ. Y. Num. XIV, 14. Targ. Prov. XXII, 22.—Targ. Lam. III, 34. Targ. Ps. CXLVII, 6 [read :] מְמַכֵּיךְ, v. מָאַךְ; a. e.—Yoma 84[b] מַכִּיךְ מַכּוּבֵי Rashi a. Ms. O. (ed. מְמַכֵּיךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. L. מסכיך סכוכי, v. סָכַךְ) he subdues the flame (and produces a coal fire which can be utilized).

Ithpa. אִתְמַכַּךְ *to be humbled, cast down.* Targ. Ps. XLII, 6; a. e.

מַכְּא m. (preced.; cmp. מוֹךְ) *bolster, cushion.* Targ. Ez. XXIII, 41 מְכִיכִין מִ׳ דיקר ed. Lag. (ed. only מַכִּיכִין דיקר, corr. acc.) bolstered with cushions of honor. Targ. II Sam. XVII, 28 ed. Lag. (ed. מכבין, corr. acc.; h. text מִשְׁכָּב). Targ. Am. VI, 7 ed. Lag. (ed. מַכִּיכִין).

מְכַכְתָּא, v. מִכִּיךְ.

מַכָּל m. (כָּלַל) *fraud, adulteration.* Mekh. Mishp. s. 13, v. הֵלֵם.

מֵכְלָא, v. מֵיכְלָא.

מִכְלָא, מִכְלְתָּא, מִכְלָא, v. מִכִּילָא.

מִכְלָה, מִ׳ f. (b. h.; כָּלָה) *perfection.*—*Pl.* מִכְלוֹת, מִ׳; מ׳ זהב (vessels) *made of pure gold.* Men. 29[a] (expl. ב׳, II Chr. IV, 21) שכילתו לכל זהב וכ׳ it used up all the locked up gold of Solomon.

מַכְלֶה m. (כָּלָה) *Destroyer*, name of an angel of judgment. Deut. R. s. 3, v. חַשְׁמַד.

מֵכְלוּתָא, v. מֵיכְלוּתָא.

מִכְלָל, v. כְּלָל.

מכללה, Cant. R. to II, 15, v. בלגוורא.

מַכְלַלְתָּא pr. n. pl. (כְּלַל) *Makhlalta (Crown).* Targ. Y. Num. XXXII, 3; 34 (h. text עַטָרוֹת, עֲטָרֹת). Ib. 35 מַכְלִלַת (Y. II מ׳ ד׳; h. text עַטְרֹת).

מִכְלָתָא, v. מִכִּילָא.

מכלתייא, Yalk. Dan. 1061 some ed., v. מצלתייא.

מִכְמוֹר, pl. מִכְמוֹרִין, v. next w.

מִכְמֶרֶת, מִכְמוֹרֶת f. (b. h.; כמר *to hide*) *trap, small fisher's net*, contrad. to חֵרֶם. Y. Pes. IV, 30[d] top; Y. M. Kat. II, end, 81[b] צד הוא במ׳ one may fish with the small net. Y. Yeb. XVI, 15[d] top (prob. to be read: רוֹת . . . *pl.*), v. כְּמַר.—*Pl.* מִכְמוֹרוֹת, מִכְמוֹרִין, מִכְמֶרוֹת. Tosef. Bets. III, 1; Y. ib. 62[a] top. Yeb. 121[a] מכמורין; Tosef. ib. XIV, 6 מכמרות (Var. מכמרראות, read מַכְמוֹרָאוֹת, fr. מַכְמוֹרִית). Kel. XXIII, 5. Makhsh. V, 7. Pirké d'R. El. ch. LI נאחזין במכמרותיהם will be caught in the nets laid for them; a. e.

מְכַמֵּךְ (v. מָכַךְ) *to crush.*

Nithpalp. נִתְמַכְמֵךְ *to be crushed.* Snh. 101[b] (Ar. ed. pr. נִתְמַכֵּךְ); cmp. מָעַךְ.

מכמם, v. next w.

מִכְמָס pr. n. pl. (b. h. מכמש) *Mikhmas* in Benjamin. Men. VIII, 1 (Bab. ed. 83[b] מכניס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l.); Tosef. ib. IX, 2 מכמם ed. Zuck. (Var. מס . .).

מִכְמַר, v. כְּמַר.

מִכְמָר m. (b. h., v. מִכְמוֹרֶת) *trap, net.* B. Kam. 117[a].—[מכמרים, Esth. R. to VI, 10 ed. Wil., read מסמרים.]

מִכְמֶרֶת, v. מִכְמוֹרֶת.

מִכְּמֹתֵי f. constr. (compound of מִ, כְּ a. אֵלֶּה; cmp. הָכָא) *of those like.* Targ. Ps. LXXIII, 15 ed. Lag., v. הָכָא.

מִכַּן, v. כַּאן.

מִכֵּן, v. כֵּן.

מִכְנִי, v. מִכְּנִי.

מכניס, Men. 83[b], v. מִכְמָס.—[Gen. R. s. 31 מכניסו, some ed., v. next w.]

מִכְנָס m. (כָּנַס) 1) *storing up, laid-in stock.* Y. Kil. II, beg. 27[c] מ׳ דרך in the way of storing up (for home consumption). Gen. R. s. 31 רוב מִכְנָסוֹ, v. דְּבִילָה. Y. Dem. III, 22[c] top רוב מכנסו מישראל the larger portion of his storage comes from Jews.—2) מ׳ בית *the lower side of the shovel*, v. כּוֹנֵס. Y. B. Mets. IX, beg. 12[a].

מִכְנָסַיִם, מִכְנָסַיִם m. du. (b. h.; כָּנַס) [*clothes of retirement,*] *undergarment, drawers.* Yoma VII, 5. Ib. 23[b] שלא יהא דבר קודם למ׳ that there must be no garment put on before (under) the drawers; a. fr.

מִכְ׳, מַכְנָסַיִן ch. same. Targ. O. Lev. VI, 3; a. e.

מַכְנַשְׁתָּא f. (כָּנַשׁ) *gathering in.* B. Mets. 21[a] מ׳ דבי דרי the season of storing up the grains from the threshing floor; ib.[b] מ׳ דביזרי (corr. acc.). [Ar. s. v. כנש, reads כְּנִישְׁתָּא, and explains: *the sweepings* of the threshing floor.]

מָכַס (denom. of next w.) *to pay toll on.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 20 אם אינך מוֹכֵס כל וכ׳ unless thou payest the toll on all thy goods, thou wilt have nothing left.—V. מוֹכֵס.

מֶכֶס m. (b. h.; כָּסַס) [*marking off, counting,*] *toll, tax.* Succ. 30[a] בית המ׳ the custom-house. Sabb. 33[b]; Ab. Zar. 2[b] תקנתם גשרים לישטל בהם מ׳ you put up bridges in order to raise toll on them. Ib. 13[a] ירית לו את הב׳ to him shall the toll be remitted. Tanh. Lekh 5 טלו מ׳ של חטין collect the duty as if it were wheat; a. fr.—*Pl.* מְכָסִאוֹת. Ab. d'R. N. ch. XXVIII.

מִיכְסָא, מִכְסָא ch. same. Gen. R. s. 40 כיון דמטא למ׳ (=לבי מ׳) when he arrived at the custom-house. Ib. הב מ׳ pay toll. Ab. Zar. 4ª שבקו ליה מ׳ וכ׳ they released him from taxes for thirteen years. [מִיכְסָא, infin. of כָּסָא, v. כָּסַס.]—*Pl.* מִיכְסֵי, מִכְסֵי בי מ׳ *Custom House*, name of a place. Keth. 112ª top; Yeb. 45ª; Gitt. 46ᵇ; v. כּוּפָא II.

מָכְסָא, v. מוֹכְסָא.

מכסאני, v. מַכְסָנָא.

מִכְסָה m. (b. h.; כָּסָה II) 1) *tent-cover.* Sabb. 28ª; a. e.—*Pl.* מִכְסָאוֹת. Ib. Num. R. s. 12, end; a. e.—2) (v. Lev. III, 3) *the cover of the inwards, peritoneum.* Y. Hor. I, 46ª top ושל מ׳ (not ולוב׳) and the fat of the peritoneum.

מַכְסֹרִי, מִכְסוֹרִין* m. pl. (כסר, cmp. Arab. *kasar* and denom.) *division, settlement* of shares (cmp. מֶכֶס). Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. לכשתטול את שלך ותעשה מכסורין חמ׳ וכ׳ when thou (Balaam) takest thy share and makest a settlement, thou shalt agree with (or thank) me. [Ar. refers to אַכְסָרָה.]

מכסח, Y. Sabb. VI, end, 8ª קריב לכ׳, read: לְמָכְסָה, v. מוֹכְסָא.

מכסיוטינוס, Mekh. Yithro, Amal., s. 2 end, read: סַכְסְיוֹטִיסִין m. pl. (ταξεώτης) *magistrate's assistants.*

מַכְסִירִין, v. מְכַסְּרִין.

מָכְסֵן (denom. of next w.) *to chastise.* [Targ. Ps. XCIV, 12 מכסנניה, Var. ed. Lag., read: תַּכְסֵי, v. כָּסַן.]

Ithpa. אִתְמַכְסֵן *to be chastised.* Targ. Job XXXIII, 19.

מַכְסָנָא m. (כָּסַן) *chastiser.*—*Pl.* מַכְסָנֵי. Targ. Prov. XXIV, 25 (ed. Lag. מאכסני, Ms. מכסאני).

מַכְסָנוּתָא f. (preced.) *chastisement, rebuke.* Targ. Ps. L, 17. Ib. XXXIX, 12 (some ed. מסכ׳, corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַכְסַנְיָתָא (v. next w.). Ib. XXXVIII, 15. Targ. Job XXIII, 4 מכסניותא ed. Lag. (corr. מַכְסַנְיָתָא or מַכְסַנְיָא; oth. ed. sing.).

מַכְסַנְיָא same. Targ. Job XXXI, 23 מַכְסַנְיָה Ms. (ed. Lag. מסיים; ed. Wil. מספרי).

מכפה, Y. Succ. II, end, 53ᵇ, read: מְכַפֶּה.

מַכְפֵּלָה f. (b. h.; כָּפַל) *doubling, coupling.* Erub. 53ª חירנו מ׳ that is the reason why it is called 'double cave'. Ib. מאי מ׳ why is it called &c.?—Gen. R. s. 98 שמע ישראל אבינו מכירת חמ׳ hear, oh Israel, our father of the double cave!; a. e.

מָכַר (b. h.; cmp. מָרָה) *to sell.* Sifré Deut. 169 (ref. to Deut. XVIII, 8) מה מָכְרוּ וכ׳ what have the fathers sold to one another? (Answ. the weekly turns); Succ. 56ª; Y. ib. V, end, 55ª. B. Bath. 64ᵇ, a. fr. מוֹכֵר בעין יפה מוכר the seller is presumed to sell liberally, i. e. to sell all except that which is specified as excluded; מ׳ בעין רעה מ׳ he sells only that which is specified as sold. Ib. IV, 1 . . . חמוכר לא מ׳ וכ׳ if one sells . . ., he has not implicitly sold &c. Sot. III, 8 אין האשה מוכרת וכ׳ a woman cannot sell her daughter; a. v. fr.—Part. pass. מָכוּר; f. מְכוּרָה; *pl.* מְכוּרִים, מְכוּרִין; מְכוּרוֹת. Tosef. Ab. Zar. III (IV), 18 הרי זה מ׳ he is sold (the sale is valid). B. Bath. IV, 3. Tosef. B. Kam. VII, 8 חביות חמ׳ וכ׳ wine casks which have been sold to the shopkeeper (awaiting delivery); a. v. fr.

Nif. נִמְכַּר *to be sold.* Sot. l. c. האיש נ׳ . . . נמכרת a man can be sold for his theft, but a woman cannot &c. Mekh. Mishp. s. 2; a. fr.

מְכַר*, *Ithpa.* אִתְמַכַּר (denom. of מַכָּר) *to be made acquainted.* Targ. Prov. XIX, 14 Var. ed. Lag. (ed. מיתמסרא, v. מְסַר).

מֶכֶר m. (b. h.; מָכַר) *sale.* Kidd. 6ᵇ במ׳ לא קנה if the transaction is a sale (of land), he has not acquired possession (by delivering the purchasing money as a loan). Ib. 47ª ושוין במ׳ and they agree in the case of a sale. Keth. XI, 4 מְכָרָהּ בטל her sale is invalid; a. fr.—V. מִמְכָּר.

מַכָּר m. (b. h.; נָכַר) *acquaintance, friend.* Y. Gitt. III, 45ª ויש מ׳ לעני has the poor man a friend?, i. e., is he who separates the poor man's tithes permitted to reserve them for a certain person?—*Pl.* מַכָּרִים, constr. מַכָּרֵי. Ib. במ׳ כהונה וכ׳ the Mishnah speaks of friends of priests or Levites (to whom the owner is in the habit of giving the priestly shares); Bab. ib. 30ª. Ib. במ׳ לא קתני (sub. כהונה) the Mishnah does not distinctly speak of friends. Ḥull. 133ª; a. fr.

מַכָּרָא ch. same. Targ. II Kings XII, 6.—*Pl.* מַכָּרִין. Ib. 8.

מְכֻרוֹת f. pl. 1) (מָכַר) *sales*, trnsf. m. (cmp. לְקוּחוֹת) *seller.* Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 6 מְכֵרֹתֵי-) למכרותיהן וכ׳ to their seller, to Esau who sold the birth-right (to their father).—2) (=מְכֹרוֹת, fr. נָכַר, cmp. מַכָּר) *friendship, neighborhood, neighbors.* Tanḥ. Vayḥi 9; Gen. R. s. 99 (ref. to Gen. l. c.) וי״א מכרותיהם מגורותיהם וכ׳ (ed. Wil. מְכוֹר׳) and some say *m'khorothehem*, means their neighborhoods (ed. Wil.: and some say, read it *m'khorothehen*) as we read (Ez. XVI, 3) &c.—V. מְכֵרִין.

מכרין, Y. Ḥall. I, 58ª top עיסת מ׳ (ed. Krot. מברין) prob. to be read בּוֹכְרִין, the dough prepared by sellers (intended to be used as leaven).

מִכְשׁוֹל m. (b. h.; כָּשַׁל) *hindrance.* Succ. 52ª רשעיה קראו מ׳ Isaiah called the evil inclination 'hindrance' (Is. LVII, 14).

מַכְשִׁיר m., pl. **מַכְשִׁירִין** (כָּשַׁר) 1) *preparatory means, preliminary acts.* Meg. 7ᵇ מַכְשִׁירֵי אוכל נפש acts preliminary to the preparation of food (as grinding the slaughtering knife &c.). Ib. הוא ולא מַכְשִׁירָיו it says (Ex. XII, 16) 'that' (alone may be done), but not its preliminaries. Ib. מ׳ שאפשר וכ׳ acts which might have been done a day before. Erub. 102ᵇ, sq. מ׳ מצוה requirements of a religious act (to be performed on the Sabbath, v. הָכָה). Sabb. 136ª מ׳ מילה requirements for circumcision. Tosef. Pes. V, 1; Y. Sabb. XIX, 17ª top; a. fr.—2) *Makhshirin* (things which make an object fit for levitical uncleanness), name of a

treatise of the Mishnah and Tosefta, of the Order of Tohăroth.

מְכַשֵּׁף m. (b. h.; כָּשַׁף) *sorcerer.* Snh. VII, 4. Ib. 11 חמ׳ חשושה מעשה a sorcerer, that is, he who performs a real act of sorcery; a. fr.—*Pl.* מְכַשְּׁפִים. Tanh. Vaëra 3. Snh. 67b אוב . . . בכלל מ׳ היו *Ob* and *Yid'oni* are included in the law against sorcerers; a. fr.

מְכַשֶּׁפֶת f. (b. h.; preced.) *sorceress.* Snh. 67a מ׳ אחר האיש וכ׳ by the expression 'sorceress' (Ex. XXII, 17) both man and woman are meant. Y. ib. II, end, 25d בפרשת מ׳ on the section treating of sorcery; a. e.

מְכַשֻּׁפוּת f. (preced.) *sorcery.* Tanh. Vayetsé 12 בנ׳ (some ed. במכשפו, corr. acc.) with sorcerous charms, v. צִירָן II.

מְכָתָב m. (b. h.; כָּתַב) *writ, letter.* Ab. V, 6, a. e. חכתב וחכ׳ וכ׳, v. כָּתָב.—*Pl.* מִכְתָּבִים, מִכְתָּבִין. Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 8 חמ׳ שבכרכים (ed. Zuck. חמכתבין) the public announcements in cities.

מִכְתָּבָא, מַכְתָּבָא ch. same. Targ. Esth. IX, 27.—*Pl.* מִכְתָּבִין. Targ. Y. I Deut. XXXII, 8.

מַכְתֵּב m. (preced. wds.) *writing tool, pencil, stylus.* Kel. XIII, 2; Tosef. ib. B. Mets. III, 4 מ׳ שנטל הכותב וכ׳ the stylus of which the pointed end is broken off, v. כּוֹתֵב; Y. Sabb. VIII, 11b bot. Kidd. 21b; a. e.—*Pl.* מַכְתְּבִין, מַכְתְּבִים. Y. Taan. VI, 69a top בנ׳ חללו אנו וכ׳ (not במכתובים) with these our pencils we shall march out and stab them; Lam. R. to II, 2; to III, 49.

מְכַתְּבָא ch. same. Ab. Zar. 22b, v. הַגְלָא.

מִכְתָּבָא, v. מִכְתָּב ch.

מִכְתּוֹבִים, v. מִכְתֵּב.

מַכְתָּוָתָא f. pl. (v. כְּתָא) *after-crop.* Sabb. 110b מנ׳ Ms. M., v. כְּתָא.

מַכְתִּיר, v. כָּתַר.

מִכְתָּם m. (b. h.; כָּתַם) *impression, writ.*—*Pl.* מִכְתָּמִין. Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 8 ed. Zuck., v. מִכְתָּב h.

מַכְתֵּשׁ m. (b. h.; כָּתַשׁ) 1) *mortar.* Y. Peah II, 17a top, v. כָּתַשׁ.—2) *mortar-shaped cavity*;—3) *jaw.* Gen. R. s. 98 (expl. Jud. XV, 19) המקום ההוא מ׳ שמו that place was named *Makhtesh* (Cavity); ib. מלמד שחבירא לו וכ׳ it intimates that the Lord opened to him a spring from between his (the ass') teeth (taking מ׳ as *jaw*).—4) *an instrument of torture.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8, v. פֶּתַח. Pesik. Shek. p. 15a, v. חֲמוֹר.

מַכְתֵּשָׁא, מַכְתְּשָׁא m. (כָּתַשׁ) 1) *wound, plague, affliction.* Targ. Ex. XI, 1. Targ. Lev. XIII, 29; a. fr.—[Targ. Y. Gen. XII, 19 *fem.*]—*Pl.* מַכְתְּשִׁין, מַכְתְּתִי. Targ. Gen. XII, 17. Targ. Ps. LXXXIX, 33.—2) [*pounding.*—*Pl.* מַכְתְּשֵׁי, מַכְתְּתִי. Targ. Prov. XXVII, 22, combining massoretic vers. with one from which LXX. a. Pesh. are translated, v. אִוַּרְהָּ.]

מַכְתֶּשֶׁת f. (preced.) 1) *mortar.* B. Bath. IV, 3 חמ׳ הקבועה the stationary mortar in the house. Ib. 65b; Tosaf. ib. III, 1 חמ׳ חקוקה a mortar hewn out of a rock in the house. Taan. 28a; a. fr.—2) *cavity.* Tosef. Nidd. VIII, 6; Nidd. 61a מ׳ מלאה עצמות a hole in the ground full of bones.

מַל, v. מוּל.

מַל m. (מָלַל) *brittle, easily crushed.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 (play on כַּרְמֵל, Lev. II, 14) רך מל tender, yet brittle; Men. 66b רך ומל (Ms. M. כר ומלא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. Sabb. I, 2d bot. רך מלא (corr. acc.), v. כַּרְמֶל.

מְלָא, v. מִלֵּא a. מָלָה.

מָלָא I (b. h.) *to be full*, v. מָלֵא II.—Tosef. Dem. V, 24 היאך מְלָאָה לִיבָּךְ how could thy heart be so full of thyself, i. e. how daredst thou?

Pi. מִלָּא, מִילָּא *to fill, to draw* (water). Erub. VIII, 6 אין מְמַלְּאִין (Y. ed. מְמַלִּין) וכ׳ you must not draw water out of it on the Sabbath. B. Bath. 162b מילאהו בקרובים if he filled the vacant space on the document with the signatures of relatives; Gitt. 87b. Hor. 11b מלא מקום אבותיו הוה he was filling his ancestors' place, was a direct successor; a. fr.

Hithpa. הִתְמַלָּא, *Nithpa.* נִתְמַלָּא *to be filled.* Ber. 3b; 59a אין חבור מִתְמַלֵּא וכ׳, v. חוּלְיָא I. Y. Succ. III, end, 54a עד שיתמלא זקנו until he has a full beard. Y. Ber. IX, 13d bot. תִּתְמַלֵּאי דינרי זהב be full of gold denars; והיתה מִתְמַלֵּאָה and it became filled with &c. Gen. R. s. 33 הִתְמַלְּאוּ רחמים אלו על אלו be merciful to one another. Ib. ראיתי . . והִתְמַלֵּאתי עליה רחמים I saw her in distress and was filled with pity for her; a. fr.

מְלָא ch. same, v. מְלֵי.

מָלָא II m., **מְלֵיאָה, מְלֵאָה** f. (b. h.) *full.* Ab. IV, 20 יש . . . . מ׳ ישן many a new vessel is full of old wine (many a young man is full of wisdom). Meg. 6a (ref. to Ez. XXVI, 2) אם מ׳ זו חרבה זו when one (of the two cities, Jerusalem and Caesarea) is full, the other is waste; a. fr.—Esp. *a full month*, of thirty days. Bekh. 58a דרבנן מ׳ וכ׳ at times (in some years) it is full, at times defective, v. חָסַר; a. fr—*Pl.* מְלֵאִים, מְלֵאִין; מְלֵי׳; f. מְלֵאוֹת, מְלֵי׳. Ber. 57a; Erub. 19a, a. e. מ׳ מצות כרמון are full of good deeds as a pomegranate (is full of seeds); a. fr.—[מְלֵאָה as a noun, v. מְלֵיאָה.]

מְלָא h., **מָלָא** ch., v. מְלוֹא.

מְלֵאָה, v. מָלֵא II.

מְלָאי pr. n. m. *M'laï.* Sabb. 139a (Ms. O. שמלאי, v. Snh. 98a).

מִלְאֵי I m. (מָלֵא) *store, goods, merchandise.* Pes. 31b

ומ׳ של נכרים and the goods (in the store) belong to gentiles. Tosef. ib. I (II), 17 חמ׳ של ישראל if the goods belong to an Israelite. Pes. 53b כל המטיל מ׳ לכיסו׳ one who throws the profits of merchandise into the purse of scholars, i. e., gives scholars an opportunity of gaining a livelihood.—Sabb. 56a מ׳ הטילו על בעלי בתים they (the sons of Samuel) forced goods on private people (abused their station by making people their mercantile agents or their customers); Tosef. Sot. XIV, 6; ib. 5; a. e.

מְלָאי II m. *husk, glume*, v. מֻלָּא.

מַלַּאי* m. ch. (מָלֵי) *helve of an axe*. Y. Bets. II, 61c top, quot. in Ḥiddushé Meïri, v. מוּלְיֵי.

מַלְאָךְ m. (b. h.; לאך *to work*, cmp. לָאָה) *messenger*, esp. *angel*. Gen. R. s. 50 אין מ׳ אחד עושה וכ׳ one angel never performs two missions. Snh. 96a אותו מ׳ שנדמין וכ׳ the name of the angel that came to Abraham was Night. Gen. R. s. 9 מַלְאַךְ חיים angel of life. Ib., a. fr. מ׳ המות (abbrev. מה״ב) angel of death; a. v. fr.—*Pl.* מַלְאָכִים. Ib. s. 50 ולא שני מ׳ וכ׳ nor do two angels go on one mission. Ib. נדמו לו בדמות מ׳ they appeared to him as angels. Ib. משעשו שליחותן קראן מ׳ after they have done their mission, the text calls them messengers. Y. R. Hash. I, 56d bot. אף שמות חמ׳ עלו וכ׳ the names of the angels, too, came (to Palestine) with them (the exiles) from Babylonia; Gen. R. s. 48.—מַלְאֲכֵי (ה)שרת (abbrev. מ״ה,מ״ש) the ministering angels. Sabb. 55b תנא דמ״ה the teacher who said (ib. top) that the angels asked the Lord &c. Ned. 20a ד׳ דברים סחו לי מ״ה four things did the ministering angels tell me; ib.b מאן מ״ה רבנן ‘the ministering angels’ means *teachers;* מ״ה ממש ministering angels in the true sense.—Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 3 מַלְאֲכֵי שטן messengers of hindrance, opp. to מה״ש.—Y. Shebu. VI, 37a bot., a. fr. מלאכי חבלה, v. חַבָּלָה.—Ḥag. 5b, a. fr. מלאכי (ה)שלום the angels of peace; a. v. fr.

מַלְאָכָא, מַלְאָךְ ch. same. Targ. Y. I Ex. IV, 25; a. fr.—*Pl.* מַלְאָכַיָּא, מַלְאָכִין, מַלְאָכֵי. Targ. Gen. XIX, 1; a. fr.—B. Bath. 75a פלגי תרי מ׳ ברקיע וכ׳ two angels in heaven, Michael and Gabriel, differ. Ib. חזא מ׳ שרת וכ׳ he saw ministering angels sitting &c. Koh. R. to IX, 11 (ref. to Ps. LXVIII, 13) אפי׳ מלכיהון דמ׳ וכ׳ even the chiefs of the angels, Michael and Gabriel, were afraid of Moses. Taan. 24b, v. מָלָא; a. fr.

מְלֶאכֶת, מַלֶּאכֶת f. (b. h.; preced.) *work, trade, vocation; task*. Ab. I, 10 אהוב את המ׳ love trade, opp. to רבנות, office. Ned. 49b, v. גָּדוֹל. Ber. 17a אני מַלַּאכְתִּי בעיר והוא מַלַּאכְתּוֹ בשדה וכ׳ my work (study) is done in town, and his, in the field &c., v. גָּדֵר. Ab. II, 14 בעל מַלַּאכְתֶּךָ thy *employer* (the Lord). Ib. 15 היום קצר והמ׳ מרובה the day (life) is short, and the task great. Ab. d’R. N. ch. XI ועשו בו מ׳ בשבת (not ויעשה) and they made him work on the Sabbath. Sabb. VII, 1 אב מ׳, v. אָב; a. v. fr.—*Pl.* מְלָאכוֹת. Ib. עשה מ׳ הרבה וכ׳ he did several (forbidden) labors on several successive Sabbaths. Ib. 2, v. אָב; a. v. fr.

מַלְאָכוּת f. (b. h.; denom. of מַלְאָךְ) *messenger’s function, angeldom*. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84 לבשו מ׳ they put on the appearance of angels.

מַלְאָכִי (b. h.) pr. n. m. *Malachi*, the prophet. Meg. 15a ולמה נקרא שמו מ׳ וכ׳ M. means Mordecai, and why is he called M. (minister)? Because he was viceroy. Ib. מ׳ שמו the prophet’s real name was M. Ib. בנבואה מ׳ in the prophetic book of M.—Ex. R. s. 28; a. e.

מְלֶאכֶת, v. מְלָאכָה.

מַלְאָתָא f. ch.=h. מִלֵּיאָה, (*the priestly gift from*) *the fruits laid in store*. Targ. O. Num. XVIII, 27 ed. Berl. (oth. ed. מַלְאָתָא; Ms. I מְלִיתָא, II מַלְיָתָא; Y. חמרא דמַלְיָתָא).

מַלְבּוּשׁ m. (b. h. לָבַשׁ) *dress, cover*. Shek. V, 1 חמ׳ על, v. לָבַשׁ *Hif.*—Deut. R. s. 7, end מַלְבּוּשׁוֹ its dress (shell), v. חֲגָוָן. Sabb. 113a שלא יהא מַלְבּוּשְׁךָ של שבת כמלבושך וכ׳ that thy Sabbath dress be not the same as thy week-day dress.

מַלְבֵּן, v. מְלָבֵן.

מַלְבְּנִיקִי, מַלְבִּינִיקִי m. pl. (a corrupt. of mala pumica) *pome-granates*. Y. Sabb. VI, 8a bot.; Y. Yeb. XII, 12d top, v. אֲגוֹד.

מַלְבִּינְתָּא, v. מַלְבֵּנְתָּא.

מַלְבִּישׁ, v. לָבַשׁ.

מַלְבֵּן, מַלְבִּין m. (b. h.; לָבַן I, v. לְבֵנָה) 1) *press, frame, mould*. Sot. 11a (ref. to Ex. I, 11) הביאו מ׳ וכ׳ they brought a brick mould and suspended it from Pharaoh’s neck; Ex. R. s. 1. Zeb. 54a מ׳ שהוא שלשים וכ׳ a frame of thirty-two by thirty-two cubits (which was filled with stones, cement &c.). Y. Sabb. XII, beg. 13c כנוטל מ׳ וכ׳ like taking a frame and putting it over the piled up bricks (which cannot be called building). Tosef. ib. XIII (XIV), 15 מ׳ של מיטה the frame (bottom) of a bedstead. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 מ׳ של ספקלריא a window frame. Tosef. B. Bath. II, 14 מ׳ או צורת וכ׳ a window frame or the shape of a door; B. Bath. III, 6. Tosef. Kel. B. Mets. V, 9 מ׳ לחיות נותנו וכ׳ a bedstead bottom intended to be moved from one bed to another, opp. intended for one particular bed. Tosef. Ohol. XIII, 5 [read:] מ׳ שהוא מלובש וכ׳, v. לָבַשׁ. Tosef. Kel. B. Bath. I, 8 מ׳ של מסר הגדול the frame of a large saw. Neg. XIII, 3 מ׳ הבנוי וכ׳ a casing to protect that portion of the beam which rests on the wall.—Gen. R. s. 38; Yalk. Prov. 961 (ref. to Prov. XXVII, 22) במ׳ . . . . כזה שהוא like one undertaking to crush barley in a frame; a. fr.—*Pl.* מַלְבְּנִים, מַלְבְּנִין, מַלְבְּנוֹת, מַלְבֵּי. Neg. l. c. B. Bath. 69a מ׳ של פתחים door frames; מ׳ של חלונות window frames; מ׳ של כרעי המטה sockets for the legs of a bedstead. Kel. XVIII, 3 מַלְבְּנֵי בני לוי stands for the musical instruments of the Levites; Tosef. ib. B. Mets. V, 9 מ׳ לוי ed. Zuck. (corr. acc.); a. e.—2) (from its shape) *a small garden-bed, a plot* (of three handbreadths in width).—*Pl.* as ab. Peah III, 1. Ib. 4 מ׳ הבצלים שבין הירק plots of onions between vegetables. Ib. VII, 2 ג׳ שורות של שני מ׳ three rows at a distance of two *mal-*

benim (six hand-breadths) from one another; Tosef. ib. III, 10. Ter. IV, 8 המ׳ (sub. דבלי) figs pressed in quadrangular moulds, opp. עגולים.

מַלְבְּנָא ch. same, *a quadrangular piece.* B. Mets. 116[b] מ׳ רווחא a wide piece of cemented bricks of a fallen wall (Ms. F. ליבנא רווחא a brick wider than the usual size, v. Rashi a. l.).

***מַלְבֵּינָ׳, מַלְבְּנָתָא** f. (preced. wds.) *quadrangular frame.* Targ. Y. Num. XXXIII, 20 [prob. to be read:] מַלְבֵּינָתָא דבנייז (*pl.*) building moulds.

מַלְבְּשָׁתָא, v. דְּבָשְׁתָּא.

מְלַג (cmp. Syr. מלג, P. Sm. 2131) *to pluck, to strip* (of hair, feathers &c.). Tosef. Bets. III, 19 מוֹלְגִין את וכ׳ you may cleanse the head and legs of an animal (by scalding).

מְלַג ch. same, *to pluck* (cmp. Pesh. Deut. XXIII, 26). Gen. R. s. 45, beg. (expl. מָלוֹג) מה את מְלֵיג מְלִיג Ar. whatever thou pluckest, is plucked; (ed. כמה דתימא מְלוֹג מְלוֹג as you say, 'pluck, pluck'); Y. Yeb. VII, 8[a] bot. כמה דאת אמר מלוג מלוג (corr. acc.).

מַלְגֵּז m. (transpos. of מִזְלֵג) *pitch-fork; the cook's fork.* Sabb. XVII, 2 (122[b]; Mish. a. Ms. M. מזלג); Y. ib. 16[b] top את המ׳ לתת עליו לקטן the kitchen fork to place food for a child upon it. Tosef. ib. X (XI), 7; Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. IX, Par. 7, a. e., v. לָגַז.

מְלָה, מִלְּ׳ f. (b. h.; מָלַל III) *word.* Lev. R. s. 16 (prov.) מ׳ בסלע משתוקא בשנים where a word is worth a Sela, silence is worth two; Meg. 18[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 1). —*Pl.* מִלִּין, מִי׳. Cant. R. to IV, 4, v. קָצַב; a. e. —Ch. מִלָּה, v. מִילָא.]

מל״ח, Y. Naz. II, 51[d] bot., v. דל״ח.

מלחטמיא, v. לָטוּמָא.

מְלָא, מָלוֹא m. (b. h.; מָלֵא) *fulness, contents.* Mikv. III, 1, sq. עד שירצא ממנו מְלוֹאוֹ ועוד until a quantity equal to its original contents and something besides have run off. Y. Succ. I, 51[d] top אכסדרה שנפרצה במְלוֹאָהּ וכ׳ an *exedra* which is (on one side) entirely open towards the public road. Ib. bot. כמְלוֹאוֹ של דלי as far as the bucket is let down into the water (for filling it). Ḥull. II, 3 אם יש בסכין מָלֹא צואר if the slaughtering knife has the length of the width of the neck. Kidd. 33[a] מ׳ עיניו as far as his eye can reach. Sabb. 30[a], a. e. כמ׳ נימא as much as a hair's breadth. Sifré Num. 160 (expl. אבן יד, Num. XXXV, 17) מ׳ יד as large as the grasp of the hand; a. fr. —[Tosef. Ohol. XVII, 3 מ׳ טימיא, v. לָטוּמָא.]

מָלָא, מְלָא ch. same. Targ. Y. Num. XXXV, 17. Targ. O. Deut. XXXIII, 16 (Y. וּמַלְיָהּ, v. מְלָיָא II); a. e. —Ab. Zar. 29[a] מ׳ חמש אצבעיה as much as one can pinch with five fingers; מ׳ אצבעיה . . . . וכ׳ וכ׳ as much as one can pinch with thumb and little finger; a. e.

מִילוֹא, מִלּוֹא m. same, *full capacity.* Gitt. 70[a] מִילּוֹאָהּ (Ar. מלראה), v. פָּעַם 2. Ohol. XIV, 2 מִלּוֹאוֹ; Tosef. ib. XIV, 7 במִילּוֹאוֹ the full extent of the hole which the carpenter's borer is capable of making, opp. מָלֹא מקדח כל שהוא, v. מַקְדֵּחַ. Ib. 4, a. e.—*Pl.* מִי׳, מִלּוּאִים (b. h.) [*filling one's hands,*] *investment, inauguration.* Lev. R. s. 11, a. fr. שבעת ימי המ׳ the seven days of the inauguration of the priests (Lev. VIII). Y. Yoma I, 38[b] bot. מ׳ מה הוו of what nature were the sacrifices at the inauguration?; a. e.—*Milluim,* name of the first division of Sifra Sh'mini.

מָלוֹג m. (מָלַג, v. מְלַג) [*plucking,*] *usufruct.*—עבדי מ׳ (נכסי) a wife's estate of which the husband has the fruition without responsibility for loss or deterioration, contrad. to צאן ברזל, v. בַּרְזֶל. Yeb. VII, 1; Tosef. ib. IX, 1. Keth. 79[b] בהמת מ׳ a domestic animal belonging to the wife &c. —Gen. R. s. 45 שפחת מ׳ היתה וכ׳ Hagar was a handmaid of Sarah whom Abraham had to support but could not sell; a. fr.

***מְלוֹגָא** m. ch. (v. מְלַג) *a hairless skin, bag.*—מ׳ דשטרי a bag containing documents. Keth. 85[a]. B. Bath. 151[a].

מְלוֹגְמָא, מָלוֹגְמָא c. (μάλαγμα) *any emollient, plaster, poultice.* Sifra B'har ch. I (ref. to Lev. XXV, 6) ולא לעשות מלוגמא מ׳ but not to use (the fruits of the Sabbatical year) for a poultice; Succ. 40[b]; B. Kam. 102[a]. Tosef. Dem. I, 25 קמח לעשות מ׳ flour to make poultices; a. fr.—Trnsf. *a soothing remedy.* Sabb. 119[b] חמין..מ׳ hot water after the exit of the Sabbath is soothing. Deut. R. s. 8 מ׳ למכה the Law is an emollient for every wound; Midr. Till. to Ps. XIX מ׳ ללב soothing for the heart; Yalk. Ps. 675; Lev. R. s. 12 מולגי׳, מולגא (corr. acc.)

מְלוֹגְנָאה m. *of M'loga* (supposed to be a Babylonian place), קבא מ׳ name of a particular *Kab* measure. Pes. 48[a] קבא מ׳ (Ar. a. Ms. M. 2 מַגְלוֹנָאה *of Magla,* v. Rabb. D. S. a. l. note 100). Ib.[b] קבא מְלוֹגְנָאי (Ms. M. 2 a. oth. אה . . .).

מַלְוֶה m. *creditor,* v. לָוָה.

מִלְוָה f. (לָוָה) *loan, debt.* Keth. IX, 2 והיה לו פקדון או ב׳ וכ׳ and left a trust or a loan in the hands of strangers. Ib. 84[a] מ׳ להוצאה ניתנה a loan is made to be spent (opp. to trust). Kidd. 6[b], a. e. המקדש במ׳ וכ׳ if one betroths a woman to himself by remitting her indebtedness to him, she is not betrothed (there being no consideration offered to her at the time); בהנאת מ׳ offering as a consideration the benefit of the loan (by extension). Ib. 47[b], a. fr. מ׳ על פה a verbal loan, מ׳ בשטר against a note. Ib. 46[a], a. e. המקדש במ׳ ופרוטה if one betroths a woman with remittance of a loan and the offer of a P'rutah besides.—Bekh. 48[a]; a. e. מ׳ הכתובה בתורה an obligation arising from a Biblical law, e.g. the duty of redeeming the first-born; a. fr.

מְלַוְּיוּתָא f. (לְוִי) *funeral escort, wailing ceremonies.* Midr. Till. to Ps. CIV, 26 (play on לויתן זה, ib.) זה טובו מן הדא מ׳ this (the reward of the hereafter) does him more good than that funeral service (with its eulogies, Koh. XII, 5; ed. Bub. טיבוי מן ואת מלווהא; Yalk. Ps. 862 זה טיבויו מן דאת מְלַוְּיוּתֵי׳ (corr. acc.).

בֵּית מ׳, מִלְוָן pr. n. pl. *Beth Milvan* (prob.=b. h. בֵּית מִלֹּא, II Kings XII, 21; cmp. מְלֵיתָא). Y. Meg. IV, 75c bot.

מִלְוותא, v. מַלְוַויתָא.

מִלוּזְמָא, מִלוּזְמָה m. (a Babylonian corrupt. of νόμισμα, numisma) *stamp* of a coin. Ber. 53b כדי שירכיר בין מ׳ ... לְמ׳ וכ׳ when one can distinguish the stamp of a Tiberian coin from that of a Sepphorian coin.

מְלוּחַ, *pl.* מְלוּחִין, מְלוּחִים, v. מֶלַח.

מַלּוּחַ m. (b. h.; מֶלַח) *a salt-plant, sea-purslane* (Halineus).—*Pl.* מַלּוּחִין, מַלּוּחִים. Kidd. 66a. Pesik. R. s. 15 כל אוכל מ׳ וכ׳ ... מי whoever believes in him (the Messiah), is contented to live on salt-plants &c.

מַלּוּחָא ch. same. *Pl.* מַלּוּחִין. Targ. Zeph. II, 9 (h. text חָרוּל).

מְלוּט, v. מְרוּט.

מְלוּמוֹמָא, v. מְרוּמוֹמָא.

מְלוּר, v. מְרוּר.

מְלוּתָא f. (מְלֵי) *place for drawing water, well.* Lev. R. s. 21 ויתיב לֵיה על מְלוּתְהָן דנשרא sat down by the place where the women draw water; Pesik. Aḥărê, p. 176b; Yalk. Lev. 571 מְלַתְּהוֹן; (Keth. 62b דאגודא דנהרא).

מְלַוַּויתָא, v. מַלְוַויתָא.

מַלּוּךְ (b. h.) pr. n. m. *Malluch*, an Amora. Ḥull. 49a מ׳ ערבאה וכ׳ you quote M. the Arabian, but he said &c. Ib. אתריה דר׳ מ׳ the home of R. M. (in Arabia). Y. Succ. III, beg. 53c. Y. B. Bath. 16a top; a. fr.

מְלוֹכָא, v. מְלֵיכָא.

מְלוּכָה f. (b. h.; מֶלֶךְ) *rulership, office.* Midr. Prov. ch. XXI בו״ד שולה למ׳ וכ׳ when a human being rises to rulership, he is in the hands of the Lord; Yalk. ib. 959. Sabb. 56b יחלקו את המ׳ shall divide the rulership between themselves. Num. R. s. 3 בעלי מ׳ rulers; a. e.

מְלוּלָא, מְלוּלָל, v. sub מרל׳.

מָלוֹן m. (b. h.; לוּן I) *lodging.* Snh. 95b צדיק ... לבירית מְלוֹנִי this righteous man (Jacob) has come to my lodging place; Ḥull. 91b, v. לִירָה. Midr. Prov. ch. IX שנמצא לך מ׳ טוב וכ׳ a beautiful lodging has been offered thee in the hour of thy death; a. fr.

מְלוּסָא v. מְלֵיסָא.

מָלוּשׁ m. (לוּשׁ) *kneading trough.* Y. Gitt. VIII, 49b bot.

מָלַח (b. h.; denom. of מֶלַח) *to salt, brine*; esp. (in ritual law) *to strew salt on raw meat* to resorb its blood. Midd. V, 3 הרי מוֹלְחִין עורות וכ׳ they put salt on the hides of sacrifices.—Ḥull. 113a אלא א״כ מוֹלְחוֹ יפה יפה וכ׳ unless one salts it carefully and washes it thoroughly. Ib. מדיח ומוֹלֵחַ וכ׳ one must first wash the meat, then salt it and again wash it. B. Bath. 74b ומְלָחָהּ לצדיקים וכ׳ and preserved it in salt for the benefit of the righteous &c. Ḥull. l. c. דג טהור שמְלָחוֹ וכ׳ a clean fish which was salted together with an unclean one; a. fr.—Part. pass. מָלוּחַ (v. מָלֵיחַ); pl. מְלוּחִין, מְלוּחִים. Ib. שניהם מ׳ both were salted, opp. חָפֵל. Yalk. Ps. 887 מ׳ salty secretions.—Y. Taan. IV, 69b top מינר מ׳ various kinds of salted food. Y. Sabb. I, 3c bot. מְלוּחֵיהֶן brines prepared by gentiles; a. fr.

Hof. הָמְלַח, הָמְלָח *to be strewn with salt.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 9, ch. XI שלא הומְלָחָה no salt had been put on it.

Pu. מוּמְלָח same. Part. מְמוּמְלָח *salted*, trnsf. *bright.* Kidd. 29b אם היה בנו זריז ומ׳ (Var. ומ׳) if his son is eager to learn and bright; [our w. missing in Tosef. Bekh. VI, 10).

מְלַח I ch. same. Targ. Lev. II, 13. Targ. Y. Gen. XXXI, 19.—Sabb. 75b האי מאן דמ׳ בשרא וכ׳ he who salts raw meat (on the Sabbath) &c. Ḥull. 113a מ׳ לֵיה גרמא גרמא salted each piece separately. B. Bath. 74b לִימְלְחָהּ לנקבה let him preserve in salt the female (Behemoth); a. fr.—Part. pass. מְלִיחָא, pl. מְלִיחֵי. Ib. בוורא מ׳ מיעלי fish in salt is good; בשרא מ׳ וכ׳ meat in salt is not.—Ib. צפרי מ׳ fowls in salt; a. fr.—V. מְלִיחָא.

Ithpe. אִתְמְלַח, אִיתְמְלַח *to be strewn with salt, be salted.* Targ. Ez. XVI, 4.—Ḥull. 112b. Ib. 97b וכ׳ אִיתְמְלָחוּ were (ritually) salted.. with the nervus ischiadicus left therein; a. fr.

מְלַח II, *Pa.* מִלַּח (denom. of מַלָּח) *to row; to balance.* Keth. 85a מְמַלַּח בְּפוּחֵי (not מרמלח) rowed the boat (as an act of possession). B. Kam. 117b מ׳ ברה חד מינייהו (Alf.) one of them tried to keep the boat in balance (against the ass that threatened to upset it); [ed. מ׳ לֵיה לחמרא (Var. מלא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) he tried to counterbalance the ass].

מֶלַח c. (b. h.; cmp. מלל) [*brittle,*] *salt.* Ker. 6a; B. Bath. 20b מ׳ סדומית (sub. ארץ) sea-salt, v. אַסְתְּרוֹנְקִנִית. Ḥull. 112a נאכל מחמת מֶלְחוֹ is eaten on account of (with) the salt it has absorbed. Keth. 66b (prov.) מ׳ ממון חֶסֶר וא״ל חסד the salt (means of preservation) of wealth is its diminution (by charitable deeds), and some say *ḥesed* (benevolence). Gen. R. s. 51 תמאה במ׳ she (Lot's wife) sinned through salt; תנו לי מ׳ מ׳ הולכת .. she went to all her neighbors and said, give me salt for we have guests; a. fr.

מַלַּח, מַלְחָא, מַלַּחָא, מַלָּח ch. same. Targ. Lev. II, 13 constr. ed. Berl. (Var. מָ׳, מַ׳, v. Berl. Targ. O. II, p. 32; Y. מָ׳). Targ. II Chr. XIII, 5. Targ. Y. Gen. XIX, 26 (v. Gen. R. s. 51 quot. in preced.); a. fr.—Kidd. 62a; Ḥull. 113a, v. גְּלַלְנִיתָא. Bekh. 8b מ׳ כי סרי וכ׳ when salt becomes unsavory, wherewith do they salt it? B. Bath. 74b מַלְחָהּ מעלי (differ. vers. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) as to the female (Behemoth), its brine is more savory. Yeb. 63a, v. חֲפִירָה II; a. fr.—*Pl.* מְלָחֵי, מַ׳. Pes. 8a בי מ׳ salt-store. Ab. Zar. 33a שדא חמרא לבי מ׳ דישראל poured wine into a Jew's salt-store (Rashi: a vessel filled with salt).

מַלָּח m. (b. h.; cmp. meaning of ἅλς; a. מַלַּח) *mariner, sailor.* Koh. R. to IX, 8.

מַלָּחָא ch. 1) same.—*Pl.* מַלָּחֵי. Gitt. 73ª, v. אָגַר II. Taan. 24ᵇ חזאר מלאכי דאידמו למ' וכ' (differ. vers. in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note) I saw angels disguised as boatmen who brought sand and loaded the ships.—2) *dealer in sailors' outfits.* Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ, v. סַרְהוּטָא.

מִלְחָא, v. מֶלַח ch.

מִגְדַּל מ', מַלְחָא pr. n. pl. *Tower of Malha*, near Caesaraea (v. Hildesh. Beitr. p. 9). Y. Dem. II, 22ᶜ.

מִלְחַיָּא, מַלְחוֹיָא pr. n. pl. *Milhaya*, native place of R. José, prob. in Galilee (v. Hildesh. Beitr. p. 9; Neub. Géogr. p. 269). Y. Ab. Zar. II, 41ᶜ top. Gen. R. s. 42. Lev. R. s. 26. Lam. R. to I, 9; Yalk. Is. 302 יוסף ממלי (corr. acc.).

מִלְחָמָה f. (b. h.; לָחַם II) *war, contest.* Sot. VIII, 1, a. fr. מ' משוח מִלְחָמָה chaplain of the army (Deut. XX, 2), v. מָשַׁח I. Ib. 7 מִלְחֶמֶת הרשות (Bab. ed. 44ᵇ, *pl.*) secular (political) warfare; מ' מצוה וכ' a war for religious causes; מ' חובה וכ' a war of duty. Ib. 44ᵇ מ' ירושע וכ' the war of conquest under Joshua, all agree, is a war of duty &c.—Meg. 15ᵇ מִלְחֶמְתָּהּ של תורה disputes about the Law; a. fr.—*Pl.* מִלְחָמוֹת. Sot. l. c. מִלְחֲמוֹת בית דוד לרווחה the wars of the house of David for extending the dominion. M. Kat. 25ᵇ (in a eulogy) ועמו ספר מ' . . . גזע an offspring of worthies came up from Babylonia and with him came the book of wars (allegorically for *knowledge of the Law;* oth. interpret. *R. Hamnuna* who came with Rabbah). Snh. 97ª בשביעית מ' in the seventh Messianic year there will be wars; a. fr.

מִלְחָת f. (מֶלַח) *saline atmosphere, corrosion produced by saline influences.* Ohol. III, 7 חור . . . שאכלתו מ' a cave formed through saline corrosion.

מַלְחָתָא f. ch. (preced.) *salt deposit* in a cavity in which sea-water was allowed to evaporate. Sabb. 66ᵇ. Ib. 73ᵇ, v. בָּנַק I.

מָלַט (b. h.) [*to stand forth, project* (cmp. בָּלַט),] *to escape.*

Pi. מִלֵּט *to rescue.* Midr. Till. to Ps. XLI ביום רעה אֲמַלְּטֶךָּ on the day of evil I shall save thee. Taan. 23ª מילַּטְתּוֹ בתפלתך thou hast saved it (the generation) through thy prayer. Yalk. Ps. 777 מיכל מְמַלֶּטֶת וכ' Michael helped David to escape from within and Jonathan from without; a. e.

Nif. נִמְלַט *to be saved, to escape.* Esth. R. introd. נח ראש לנִמְלָטִים Noah is the first of those saved (mentioned in the Bible). Koh. R. to IX, 15 כל השומע ליצר טוב נ' whosoever listens to the suggestions of his good inclination will be saved; a. e.

Hithpa. הִתְמַלֵּט same. Yalk. Deut. 854 ואתם מִתְמַלְּטִים וכ' and you will be saved from the judgment of &c.

מְלַט ch. same. *Ithpe.* אִתְמְלִיט *to be saved.* Targ. Prov. XIX, 5 נִתְמְלִיט (ed. Wil. נִתְמַלַּט; Ms. נתפליט).

מֶלֶט m. (b. h.), pl. מִלְטָן, v. מַלְטֵשׁ.

מִלְטוּכִים, v. מִילוּטוּמָא.

מִלְטוּמְיָא, v. לָטוּמָא.

מִלְטוּס, v. next w.

מַלְטֵשׁ m. (denom. of מֶלֶט, fr. לוּט or לטט *to wrap, cover*; cmp. Syr. מלטא P. Sm. 2136) *frame* or *casing* around the beam-rest in the wall (corresp. to מַלְבֵּן).—*Pl.* מִלְטָשִׁין. B. Kam. 67ª (expl. צלעות, Ez. XLI, 26) מ' (Ms. M. מלטוסין; Ms. H. מלוטסין, Ms. R. מִלְטָשִׁין), v. הִרְמְלָטָא.

מַלְמִיתָא f. (מלט; cmp. בּוּלְעִיתָא) *crumbling, corrosion.* Targ. Prov. XII, 4. Ib. XIV, 30 מִלְמִירָא (Var. ed. Lag. נימלירא, cler. error). Targ. I Chr. XIV, 1.

מִלְמְיָא, מִלְמִיָּא, v. מִילוּטוּמָא, a. לָטוּמָא.

מְלֵי *to speak*, v. מָלַל II.

מְלָא, מְלִי ch. = h. מָלֵא, 1) *to be full.* Targ. Josh. III, 15; a. fr.; v. next art. Ab. Zar. 28ª דלא מָלוּ תרלתא, v. תִּרְלָתָא; a. e.—2) *to fill.* Targ. Gen. I, 22. Targ. Deut. VI, 11 (O. ed. Vienna מַלֵּי *Pa.*); a. fr.—Part. מָלֵי; f. מַלְיָא; pl. מָלְיָן; מַלְיָיתָא, מַלְיָיתָא. Ib. O. XXIX, 10. Targ. Josh. IX, 21 (ed. Wil. מָלָן). Targ. Gen. XXIV, 11; a. fr.

Pa. מַלֵּי 1) *to fill.* Targ. Jer. XIII, 13; a. fr.—Lev. R. s. 21 מַלֵּאוֹר קולתיך fill thy vessel; Pesik. Aḥarê, p. 176ᵇ; Yalk. Lev. 571 מליתי (read: מַלֵּאתִי); Keth. 62ᵇ מְלֵי. Ab. Zar. 29ª ומַלַּיְיהּ מיא and fill it with water. Taan. 29ª; Shebu. 10ª; Pes. 77ª תמוז . . . מַלּוּיֵי מַלַּיוּהָ they made the Tammuz of that year a full month (of thirty days); a. e.—2) *to complement, compensate, replace.* Targ. O. Gen. II, 21 ומְלֵי ed. Berl. (ed. Amst. ומ', corr. acc.).—B. Mets. 105ª טרח ומַלַּייהּ he took pains to make up for the loss. Ib. טרחת ומַלַּיְיתֵיהּ וכ' Ms. M. (ed. למַלַּיוּתֵיהּ) thou didst take pains to make up &c.; a. e.—[3) מ' על לבא *to comfort.* Targ. O. Gen. XXXIV, 3 ed. Berl. (v. Berl. Mass., p. 27); v., however, Kidd. 50ª, quot. s. v. מָלַל II.]

Ithpe. אִתְמְלִי *to be filled, full.* Targ. Gen. VI, 13. Targ. Ex. XL, 34 א' ית וכ' (*filled*); a. fr.

מְלִי, Y. Hall. I, 57ᵈ מלי גאלה, v. מִילְגָאלָה.—Yalk. Is. 302 יוסף ממלי, v. מִלְחָיָא.

מְלֵי m., מַלְיָא I c. ch. = h. מָלֵא, *full.* Targ. Deut. XXXIII, 23 (Var. מְלֵי, מַלֵּי, מַלְיֵי). Targ. Ruth I, 21; a. fr.—Erub. 84ª כי מליא when the pit is full of water; a. fr.—*Pl.* מַלְיָין, מַלְיָן. Targ. Deut. VI, 11; a. fr.—[Targ. O. Deut. XXIII, 26 דמַלְיָן ed. Berl. those ears which are full (ripe; oth. ed. מְלִילָן).]

מַלְיָא II m. (preced.) *fulness.* Pesik. Haḥod., p. 53ª (ref. to Ps. LXXXIX, 38) כהדין סיהרא על מ' like the moon growing to fulness. Ib.; Yalk. Ex. 190 הא סיהרא על מ' this (Solomon's reign) is the full moon; Yalk. Chr. 1082; (Pesik. R. s. 15 מְלִיאָתָהּ).—Constr. מִלֵּי (= h. מְלֹא) *the fill of, as much as.* Targ. Ex. IX, 8. Targ. Ps. XCVI, 11; a. fr.—Meg. 16ª מ' קומציה a handful.—V. מְלוֹא.

מְלֵאָה, מְלִיאָה f. (b. h.) 1) *full*, v. מָלֵא.—2) *fulness, full growth.* Pesik. Haḥod., p. 53ª (ref. to Ps. LXXXIX, 38, v. preced.) אם זכיתם . . . למְלִיאָתָהּ if you will do good,

you shall count (your historical records) by the nation's growth to fulness, opp. פגם decrease; Pesik. R. s. 15, a. e., v. preced. Gen. R. s. 12 נבראו . . . על מְלֵיאָתָן those things had been created in perfect condition. Ib. s. 14 על מְלֵיאָתָהּ, על מְלֵיאָתוֹ fully developed. Num. R. s. 12; a. e. — Gitt. 70ª Ar., v. מְלֵיאָה.—3) *(the priestly gifts from) the ripe or stored fruits.* Tem. 4ª (ref. to Ex. XXII, 28) מ׳ זו ביכורים *m'leah* means the first fruits; Mekh. Mishp. s. 19 אלו ביכורים חנטלין מיחמ׳ that means the first fruits which are taken from the fulness (the stored fruits). Ib. . . . בכורים שהם קרויין וכ׳ first fruits which go by four names, *reshith* . . . and *m'leah*; Yalk. Ex. 351.

מלי׳ארין, מליאדין, read: כִּילְיָאדִין.

מַלְיָאתָא f. pl. *women drawing water*, v. מְלַי.

מְלִיגָאלָה m. (μελίγαλα, S.) *honey- and milk-cake.* Y. Ḥall. I, 57ᵈ, v. הוּבְשָׁן.

מַלְיוּתָא f. (מְלֵי) *filling, replacing*, v. מְלֵי *Pa.*

מְלִיחַ m. (מָלַח) 1) *preserved in salt, pickled.* Ḥull. 113ª מ׳ (בשר) salted meat, opp. תָּפֵל. Ib. 97ᵇ, a. fr. מ׳ . . . כרותה what is preserved in salt, is ritually to be considered as if boiled or roasted; a. fr.—[*Pl.*, v. מְלָחִים.]—2) *salted relish, dessert.* Ber. VI, 7. Ib. 44ª כל סעודה שאין בה מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. מלח, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) a meal without salted preserves is no meal.

מְלִיחָא ch. same, v. מְלַח I.

מַלְיָא, v. מַלְיָא.

מַלְיוּתָא, v. מַלְיָתָא.—מַלְיָתָא, v. מְלֵי.

מְלִיךְ, מְלֵיךְ, v. מְלַךְ a. מֶלֶךְ ch.

מְלִיכָא m. (מְלַךְ) *counsellor.* Targ. II Sam. XV, 12 (ed. Lag. מְלוֹכָא; Levita מַלְכָא).

מַלְיָלָא, v. מַלָּלָא.

מְלִילָא f. ch. = next w.—*Pl.* מְלִילָן. Targ. O. Deut. XXIII, 26 (ed. Berl. דמַלְּלָן, v. מְלִי).

מְלִילָה f. (b. h.; מָלַל I) *ripe ear*, esp. *parched ear.*—*Pl.* מְלִילוֹת. Maasr. IV, 5 המולל מ׳ he who rubs parched ears; Tosef. Bets. I, 20. Tosef. Ter. III, 18 . . חכנים שובלין . . לעשותן מ׳ . . . if one brought ears to his house with the intention of parching them.—Y. Pes. III, beg. 29ᵈ, v. עֲמִיל. Pesik. R. s. 43, a. e., v. קָמָה; a. fr.

מְלִיסָא m. (P'ales noun of מְלִי, cmp. מִרְפּוּסָא) [*water-pot* (cmp. ὑδρία),] *a cooking vessel.* Targ. I Sam. II, 14 (ed. Lag. מִילְפָּסָא, Var. אִילְפִּיסָא; h. text פרור). Targ. Y. Num. XI, 8 מילסא Levita (ed. לאפוסיא, לפריא; h. text פרור).—*Pl.* מִילְפּוֹסָא, מִילְפּוֹסָיָא. Targ. II Chr. XXXV, 13 (h. text צלחות).

מַלַּךְ, מַלֵּךְ m. (= מָאַלַּף; אִלֵּף) *teacher.* Targ. I Sam. XIX, 20. Targ. Ez. III, 17.—*Pl.* מַלְּפִין. Targ. Jer. VI, 17. Targ. Is. L, 4; a. e.

מְלִיץ, v. לוּץ.

מְלִיצָה f. (b. h.; לוּץ) 1) *speech, argument, defence;* (in an evil sense) *sneer, scorn.* Midr. Prov. to I, 6 מ׳ זו תתורה וכ׳ *m'litsah* (ib.) means the Law proper &c., ולמה נקראת מ׳ וכ׳ שמה מְלִיצָה שהיא מַצֶּלֶת וכ׳ and why is it called *m.*? Because it saves those engaged in it from the judgment of Gehenna; למה נקראת שמה מ׳ שכל מי שמתלוצץ וכ׳ why is it called *m'litsah* (scoff-producing)? Because whoever desires to scoff, will be amply supplied with scoffing.—2) *metaphor.* Cant. R. to I, 1 מ׳ . . משל . . יש להם מקרא they find confirmation in plain Biblical prose, in proverbs, and in metaphors.

מְלִיקָה f. (מָלַק) *pinching a bird's head.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7; Zeb. 65ª מ׳ שקבע לה כהן the pinching, for which function the Text appoints a priest; a. fr.

מלישות, Tosef. Neg. IV, 10 ed. Zuck. חמ׳ (oth. ed. חמול׳), read with R. S. to Neg. X, 10 חֲלִישׁוֹת.

מַלְיָתָא f. (מְלֵי) *filling up, complement.* B. Bath. 104ᵇ top [read:] ואי אינא יתירא למ׳ דתשעה וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) and if there is a surplus, it must go to make up the nine *ḳab.*

מַלְיָתָא (מַלְתָּא), מַ׳, מְלֵיתָא, מַלְיָתָא, f. (preced.) 1) *mound, rampart.* Targ. II Sam. V, 9; Targ. I Kings IX, 24 (ed. Lag. מַ׳; h. text מִלּוֹא). Targ. II Sam. XX, 15 (h. text סֹלְלָה); a. e.—*Pl.* מִילְיָ׳, מַלְיָתָא. Targ. Jer. XXXII, 24.—2) *stuffing.* Pes. 74ª, v. מוּלְיָיתָא.

מַלָּךְ* (= מַה לָּךְ) *what is it to thee?; of no practical value.* Sabb. 150ª sq. חשבונית של מ׳ ושל מה בכך (Ms. M. מה לך, v. Rabb. D. S. a. l. note) accounts of 'what is it to thee?' and of 'what is in it?', i. e. for no practical purpose. [Oth. opin., v. Ar.]

מָלַךְ (b. h.) [*to lead in council,*] *to preside; to officiate; to be ruler.* B. Bath. 164ᵇ מ׳ שנה מונין לו שתים when he has been in office one year, they date (in documents) 'the second year'. Meg. 11ª (ref. to חַמְלֻכָה, Esth. I, 1) מ׳ מעצמו started a dynasty with himself (had no claims of succession). Ib. מָלְכוּ בכריפה, v. כְּרִיפָה. Zeb. 118ᵇ עשרה שנה שמ׳ וכ׳ ten years during which Samuel ruled alone, ושנה שמ׳ שאול וכ׳ and one year during which Saul and Samuel ruled conjointly; Tem. 15ª; a. fr.

Nif. נִמְלַךְ [*to be led,*] 1) *to take council, to ask advice* or *permission.* Ber. 3ᵇ נִמְלָכִין בסנהדרין they ask the Sanhedrin for their confirmation. Ib. 4ª כל מה . . . אני נ׳ במפיבשת וכ׳ in whatever I undertake, I consult the opinion of M., my teacher. Ib. 29ᵇ חַמְלֵךְ בקונך וצא . . . וכשאתה and when thou art about to go on a journey, take council of thy Maker (pray) and go out. B. Mets. 14ª צריך לִירָמְלֵךְ the scribe must ask for authorization (to insert in the contract); a. fr.—2) [*to take council with one's self,*] *to reconsider, change one's mind.* Gitt. III, 1. Dem. III, 2 חלוקח . . . וכ׳ להחזיר if one buys vegetables . . . . and then decides to return (the goods). Ib. 3 נטלן לאוכלן וכ׳ להצניע if he took

them up to eat them and changed his mind (deciding) to keep them; a. fr.

Hif. הַמְלִיךְ *to appoint* or *elect for rulership, to acknowledge the authority of.* Snh. 64ª שהַמְלִיכוּהוּ עליהם, v. מוֹלֵךְ. Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ (ref. to Ps. LXXXI, 10) זר שבקרבך אל תַּמְלִיכֵהוּ עליך allow not the tyrant within thee (the evil inclination) to rule over thee. Ab. Zar. 18ª אומה זו מן השמים הַמְלִיכוּהָ this (Roman) nation has been given the rulership by divine decree. R. Hash. 16ª אמרו לפני מלכיות שתַּמְלִיכוּנִי עליכם .... recite before me verses of homage (v. מַלְכוּת), in order that you may declare me your ruler; a. fr.

מְלִיךְ, מָלַךְ ch. same, 1) *to rule.* Targ. Gen. XXXVII, 8; a. fr.—Part. מָלִיךְ. Targ. Jer. XXXIII, 21 (ed. Wil. מָלִיךְ, corr. acc.); a. fr.—Ab. Zar. 10ª בעינא דִּימְלַךְ וכ׳ I desire that my son Severus be king after me; ib. דִּימְלוֹךְ.—Ber. 64ª מ׳ רבה Rabbah officiated (as teacher and judge); a. fr.—2) (mostly מלך) *to decide.* Targ. Is. XIV, 27. Ib. XXIII, 8 (ed. Ven. כַּלִּיךְ). Ib. 9 מִילְכָהּ ed. Lag. (some ed. מלכא, read: מַלְכָהּ); a. fr.—Part. pass. מָלִיךְ. Ib. XIV, 26; a. e.—3) *to advise.* Targ. II Sam. XVII, 7. Targ. I Kings I, 12; a. fr.

Pa. מַלֵּיךְ 1) *to advise.* Targ. Job XXVI, 3.—2) *to decide,* v. supra.

Af. אַמְלִיךְ 1) =preced. *Hif.* Targ. I Kings III, 7; a. fr.—2) *to counsel, persuade.* Targ. Josh. XV, 18. Targ. Y. Deut. XXX, 6; a. e.—[Targ. Prov. VIII, 15 מַמְלְכִין ed. Lag. *rule* (oth. ed. מלכין).]

Ithpa. אִתְמַלַּךְ, *Ithpe.* אִיתְמְלִיךְ, אִימְלִיךְ, אִמְּ׳ = preced. *Nif.*—Targ. Is. XXXII, 7; a. fr.—B. Bath. 4ª בתר דעברין מִיתְמַלְּכִין do people ask for advice (or permission) after they have acted? Ber. 27ᵇ אִיתְמְלִיךְ וכ׳ consult my family. Ib. אזיל ואִמְּ׳ וכ׳ he went and consulted his wife. Ned. 54ª כל מילתא דצריך שלוחא לאִמְלוֹכֵי וכ׳ any change of order for which the messenger has to ask special authorization, is heterogeneous (to the object of the original commission); כל מילתא דמִימְלַךְ שליח עלה וכ׳ a change for which the messenger asks for instructions is homogeneous. Sot. 43ᵇ אי אימ׳ עלה if he reconsiders his original disposal; a. fr.

מֶלֶךְ m. (b. h.; preced.) *leader in council, chief, king.* Ber. 3ᵇ אדוננו המ׳ our lord the king! Tosef. Snh. VIII, 5, a. fr. מ׳ מלכי המלכים the Most Supreme King (the Lord). Ib. IX, 8 אפי׳ מ׳ של מלכים even a king of kings (great sovereign). Snh. 38ª, a. fr. מ׳ בו״ד (v. בָּשָׂר) a human chief. Ab. Zar. 10ª אין מושיבין מ׳ בן מ׳ they (the Romans) do not allow the son of a king to succeed his father. Kerith. 5ᵇ מ׳ ראשון a first king, starter of a dynasty. Shebu. 6ᵇ משה מ׳ וכ׳ Moses has made himself the chief, and Aaron is high priest &c.; a. v. fr.—*Pl.* מְלָכִים. Hor. 12ª כיצד מושחין את המ׳ וכ׳ how are kings anointed? By drawing with the oil the outlines of a crown; Ker. 5ᵇ. Ib. מַלְכֵי בית דוד the kings of the house of David (southern kingdom); מ׳ ישראל the kings of the northern kingdom; a. v. fr.—מַת מ׳ *Princess,* name of a demon afflicting the eye, also *a certain disorder of the eye,* v. מַת I. Sabb. 109ª (Var. בת תורין, v. Rabb. D. S. a. l. note).—*Pl.* בניות מֶלֶךְ. Tosef. B. Kam. IX, 27 יצאו בנות מ׳ the 'princesses' (humors of the eye) escaped (in consequence of a blow).

מַלְכָּא, מְלֵיךְ, מֶלֶךְ ch. same. Targ. Ps. XXIV, 7; 9. Targ. Ex. I, 8; a. fr.—Snh. 110ª אירתו חוה מ׳ he (Moses) himself is chief. Y. Yeb. XVI, 15ᶜ, v. אָרְסְקִינָס. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. אתגביד מ׳ he (Dioclet) became king; a. fr.—*Pl.* מַלְכִין, מַלְכַיָּא, מַלְכֵי. Targ. Gen. XVII, 6. Ib. XIV, 5. Targ. Prov. VIII, 15; a. fr.—Gitt. 62ª שלמא עליכו מ׳ (to scholars) peace be with you, chiefs!—Shebu. 6ᵇ תרי מ׳ וכ׳ two kings and two viceroys (hyparchs); a. fr.

מ׳, מַלְכָּא, מֵ׳, מַלַךְ m. (preced. wds.) *counsel, advice.* Targ. Is. III, 3. Targ. Y. Deut. VIII, 18 (O. עצה; h. text כֹּחַ); a. fr.—*Pl.* מַלְכִין, מַלְכַיָּא, מֵ׳. Targ. Is. XXV, 1. Targ. Job XII, 17 (not מַ׳). Targ. Hos. X, 6; a. e.

מַלְכָּא, v. מְלֵיךְ.

מַלְכָּה f. (b. h.; מֶלֶךְ) *queen, king's wife.* B. Bath. 15ᵇ כל האומר מַלְכַּת שבא וכ׳ whoever says *malkath Sheba* (I Kings X, 1) means a woman is mistaken; ...it means the kingdom (מַלְכוּת) of Sheba. Sabb. 119ª שבת המ׳ the queen Sabbath; a. fr.

מַלְכוּ f. (מְלַךְ) *consultation.* Gen. R. s. 8; Yalk. ib. 13 (ref. to Gen. I, 26) ליח תכא מ׳ this does not mean holding council (with the ministering angels).

מַלְכוּ, v. מַלְכוּתָא.

מַלְכוּת f. (b. h.; מֶלֶךְ) 1) *kingdom, government; office.* Ab. III, 5 עול מ׳ the yoke of (secular) government (burden of office). Ber. 13ᵇ, a. fr. עול מ׳ שמים the yoke of (submission to) divine government. Gitt. VIII, 5, v. חִזְּק. Ber. 48ᵇ, a. e. אין מ׳ נוגעת וכ׳, v. חֲבֵר. Sot. 11ᵇ (ref. to בתים, Ex. I, 21) בתי מ׳ dynasties.—מרד במ׳ to rebel against the government, to commit treason. Snh. 49ª; a. fr.—מ׳ חַרְשָׁעָה the wicked government (Rome). Ber. 61ᵇ Ms. M. a. early ed. (later ed. רון); a. fr.—קרוב למ׳ connected with the court (influential). B. Kam. 83ª. Gitt. 14ᵇ; a. fr.—*Pl.* מַלְכֻיּוֹת. Gen. R. s. 44 ארבעה .... גיהינם וכ׳ וכ׳ the Lord showed him (Abraham) four things: future punishment, (persecution by foreign) governments &c.; Mekh. Yithro, s. 9 ארבע מ׳ וכ׳ the four empires which were destined to subject his descendants. Ber. 34ᵇ, a. e. אלא ... אין בין שעבוד מ׳ למלבד there will be no difference (in the conditions of life) between the present and the Messianic days except (the delivery from) the oppression of governments; a. fr.—2) (in liturgy) *a benediction invoking God as king* (אלהינו מלך העולם). Ib. 12ª כל ברכה שאין בה מ׳ וכ׳ a benediction in which the word 'king' does not occur, is no benediction.—*Pl.* מַלְכֻיּוֹת *the references to the divine kingdom in the Musaf of the New Year's Day, the section called Malkhiyoth.* R. Hash. IV, 5. Ib. 6 עשרה מ׳ the recitation of ten Biblical verses referring to the divine government. Ib. (32ᵇ) זכרונות מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. sing.), v. זִכָּרוֹן. Y. ib. III, 58ᵈ; a. e.

מַלְכוּתָא, מַלְכוּ f. same, *kingdom, rulership.* Targ. Ob. 21. Targ. Jud. IX, 9; a. fr.—B. Kam. 113ª, v. הֵיזָא.

Ber. 58a מ' דארעא כעין מ' דרקיעא royal majesty on earth is similar to that of heaven. Ab. Zar. 10b חשובי דמ' the notables of the (Roman) empire. Tam. 32a יסני מלכו וכ' let him shun government and governor; ירחם מ' וכ' let him be a friend of government and ruler and (use his influence to) do good to mankind. Pes. 113a מַלְכוּתַיְרִיהוּ אחורי וכ' their rulership dwells behind their ears, i. e. they may rise to power at some future time. Ab. Zar. 2b משכי במַלְכוּתַיְרִיהוּ עד וכ' (or מַלְכָּן, *pl.*) they will continue in power until the Messiah comes; a. fr.—*Pl.* מַלְכָּנָתָא, מַלְכָּוָתָא, מַלְכָוָתָא. Targ. Gen. XXV, 23. Targ. Deut. III, 21; a. fr.

*מַלְכִּיָא, מַלְכְיָא c. (מְלַךְ, cmp. מְלִכוּ) *deliberation, vacillation.* Pesik. R. s. 15 פסוק הדא מלכי לבך cut (end) this deliberation of thy heart (decide); Pesik. Haḥod. p. 43a מילניה מן לבך (read: מלכיא, and insert פסוק); Yalk. Gen. 77 קטע הדין מלני מלבך (read with Matt. K. to Gen. s. 44: מלכיא); Gen. R. s. 44 קטע הדין מוטניא מן כרו (ed. Wil. מוניטא; Ar. s. v. קטע: חד פטטרא); Midr. Till. to Ps. XL, end הדא מילניא (ed. Bub. מילתא); Yalk. Ps. 737 הדין מלניא (corr. acc.). [מוטניא, seems to be a corrupt. of μετάνοια in the sense of *change of mind*, the Greek equivalent of our w.]

*מַלְכִּיָא f. (μαλαχία, malacia) *want of appetite, nausea.* Deut. R. s. 6 שעלת מ' באחותו (not לראותה) whose sister was suffering from malacia.

מַלְכִּיָּה, מַלְכִּיָּא (b. h.) pr. n. m., רב מ' *Rab Malkia*, an Amora. Sabb. 46a; a. e., v. next w.

מַלְכִּיּוּ pr. n. m. *M'lakhiu*, 1) father of R. Kahăna. Erub. 8b.—2) רב מ' Rab M., an Amora. Keth. 61b; Macc. 21a; Nidd. 52b. אמר ר' מ' אמר ר' וכ' Rab M. reports in the name of R. Ada &c.; Bets. 28b Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. (mnemonical rules by which to distinguish between the subjects reported by R. Malkia and those by R. M'lakhiu); ib. וסימנך מיתניתן מַלְכָּתָא and the mnemotechnical mark is: the Mishnah is queen, i. e. all opinions referring to Mishnah (and Boraitha) belong to Rab Malkiya (*God is King*).

מַלְכָּא, מְלַכְנָא m. (מְלַךְ) *counsel, wisdom.* Targ. Prov. VIII, 14. Ib. XXIV, 6 (ed. Lag. מוֹלְכָנָא); a. e.—V. מוֹלְכָנָא.

מַלְכְּתָא f. ch.=h. מַלְכָּה. Targ. I Kings XI, 19; a. fr.—Ker. 28b; Pes. 57a; a. fr.—*Pl.* מַלְכָּן, מַלְכָּאתָא. Targ. I Kings XI, 3. Targ. II Esth. V, 1.

מוֹלְכָּא, מַלְכְּתָא f.=מַלְכָּא, *counsel.* Targ. Ps. XXXIII, 11. Ib. I, 1; a. e.—*Pl.* מַלְכָּתָא, מֵי. Ib. V, 11; a. e.

מוֹלְכָּא, מַלְכְּתָנוּתָא f. (preced.) *consultation, meeting of councilmen.* Targ. Prov. XI, 14.

מַלָּל m. (denom. of מוֹל) *border, hem.* Kel. XXVIII, 7; Sabb. 29a חוץ מן המ' . . . . שלש על the measure of three square handbreadths of which the Rabbis speak, means exclusive of the portion used for hemming. M. Kat. 26b מתוך המ' . . . . חקורע he who rends his garment only as far as the hem goes; Y. ib. III, 83b top מן המ'.—Denom.:

מַלַּל I *to hem, edge.* M. Kat. 26a ...למולְלָן וכולן רשאין and all these rents may be mended by... hemming. Kil. IX, 9 מוֹלֵל עד וכ' he hems (the purple band) before he knots it.

מָלַל II (b. h.) 1) *to crush, squeeze*, esp. *to rub ears* for husking the grain. Taan. 6a דבר שמָל, v. מַלְקוֹשׁ. Maasr. IV, 5, v. מָלִילָה. Bets. 13a למולְלָן במלילות with the intention of husking them when parched. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 22; Sabb. 12a מוֹלֵל he rubs it between two fingers; a. fr.—Part. pass. מָלוּל. Tosef. ib. XIV (XV), 17 מולְלִין את המ' you may husk that which needs husking.—2) *to stir a mush, make a pulp.* Pes. 40b ארן מוֹלְלִין . . . והרוצה שירמלול וכ' you must not stir a dish (in the usual way) on Passover, but he who desires to make a mush, must put in the flour and then add vinegar.—Part. pass. as ab. Tosef. Maasr. I, 7 מן המלול ed. (ed. Zuck. המאמל, Var. המגל) out of the olive pulp.

Nif. נְמַלַּל *to be compressible*, (of webs) *to be soft and downy.* Gitt. 59a (ref. to מְלֹתָּחָה, II Kings X, 22) דבר הנמלל ונמתח a cloth which can be compressed (creased) and stretched (again, showing no creases when unfolded); [Rashi: a stuff the thread of which is twisted between the spinner's fingers and stretched].—V. מַלְמָלָה.

מַלַּל I ch. same, v. מוֹל ch.

מָלָּל ch., constr. of מִלָּה.

מַלֵּל III, *Pi.* מִיר, מִלֵּל (b. h.; denom. of מוֹל) [*to present, show*; cmp. מַגִּיד, חִוָּה,] *to proclaim, utter, speak.* Hor. 13b; Meg. 18a; Macc. 10a (ref. to Ps. CVI, 2) למי נאה למַלֵּל וכ' whom does it become to utter the mighty deeds &c.?—Y. Keth. II, 26d bot. שמענו פלוני מְמַלֵּל על פלו' אשתו we heard that man speaking of (pointing out) that woman as his wife; מְמַלֶּלֶת על בניה speaking of her children; a. e.—[Lev. R. s. 27 מי מלל, read: מָל, v. מוֹל II, 2.—Lam. R. introd. (R. Hăn. 1) מְמַלְּלִים, v. לְמַלֵּם.]

מָלַל II, *Pa.* מַלֵּיל, מַלֵּל ch. same, in gen. *to speak* (corresp. to b. h. שִׂיחַ, דִּבֵּר). Targ. Gen. XXXIV, 3 (O. ed. Berl. מַלֵּי). Ib. XVII, 22, sq.; a. v. fr.—Part. מְמַלֵּל, מְמַלְּלָא &c. (in ed. frequ. with one מ, corr. acc.). Targ. Job II, 10; a. fr.—Kidd. 50a מְמַלֵּי מילי עלוי (=מְמַלְּלֵי) they speak against me.

Ithpa. אִיתְמַלַּל 1) *to be spoken, said, told.* Targ. Ps. LXXXVII, 3. Targ. Y. Ex. XX, 16; a. e.—Y. Shek. VI, 50, top (play on שחו, Ez. XLVII, 5) [read:] מאי מי שחו מיין what is *me saḥu?* Waters which are spoken of in the world (v. שִׂיחַ).—2) *to converse.* Targ. Y. Ex. XXXIII, 9. Targ. Ez. II, 2; I, 28; a. e.

מַלָּא (מִלָּא) m. (preced.) *word, speech.* Targ. Job XV, 11. Targ. II Esth. VII, 9 מֶלֶּא (constr.); a. e.—*Pl.* מִלִּין, constr. מִלֵּי. Targ. Y. II Deut. XXXI, 24 (ed. Amst. מִלֵּי).

מִי, מִלָּא m. (מְלַל I) 1) only in מ' דנורא *embers.* [Comm. identify our w. with preced., referring to the double

meaning of לְחַשׁ.] Ab. Zar. 28[b] (Var. מוֹלָאָא. v. Rabb. D. S. a. l. note 400).—*Pl.* מְלָלֵי, מִי׳. Sabb. 109[b] בר מיללי דנ׳ (Ms. M. במל׳) between the embers.—*2) *gold ore* as broken in the mine. Keth. 67[a] במ׳ Ar. (ed. בְּמַמְלָא) it means ore (Rashi: *gold leaf*).

מַלָּא m. (= מַאֲלָא, v. אַלַל) *spy*.—*Pl.* מַלָּאֵי, (מַלַּי). Targ. Y. II Deut. I, 1 (Y. I אללייא).—[מַלָּלֵי, v. מַלָּלָא.]

מַלְוּתָא f. (מְלַל II) *speaking*. Constr. מַלְוֹת. Targ. Y. Ex. XXXIII, 16.

מַלְמַד m. (b. h.; לָמַד) *ox-goad*. Kel. IX, 6, v. הֲרֶבֶן. Y. Snh. X, 28[a] מ׳ שהוא מְלַמֵּד וכ׳ it is called *malmed*, because it trains the cow &c.; Pesik. Bahod., p. 153[a]; a. e.

מְלְמוּל m. (מָלַל II), *pl.* מְלְמוּלִין *crumbs*. Mikv. IX, 2 חמ׳ the crumb-like particles of dirty or sweaty hands when they are rubbed against each other.

מְלְמוּלָא ch., *pl.* מְלְמוּלִין same. Y. Pes. III, beg. 29[d], v. לְרִישׁ.

מְלַמְלֵל (Pilpel of מָלַל) *to talk*, v. לְמִילֵם.

מַלְמַלְתָּא, מַלְמַלְא f. (מָלַל II; cmp. מִילְתָא) *cloth of a fine and downy texture*. Gitt. 59[a], explained דבר הנמלל, v. מָלַל II, *Nif*.

מלניא, מלני, v. מִלְנֵי.

מלספנון Tanh. Yithro 7, v. מִילְפַּפּוֹן.

מַלַּע m. (לעע, v. לוֹעַ) *whiskers*; מ׳ של שיבולין *glume, the outer husk of grains*.—*Pl.* מְלָעִין. Ukts. I, 3; Hull. 119[b], sq. מְלָאֵי; Tosef. Ukts. I, 2 מְלָאֵי של שובלין ed. Zuck. (R. S. to Ukts. l. c. מלעין; Var. Tosef. ed. Zuck. סלעי, corr. acc.).—Hull. l. c. במלאי שבין חִמְלָאִים when he takes hold of a number of glumes (which do not break).

מִלָּה, *pl.* מַלְפִין, v. מַלְרָה.

מַלְפָּא, מַלְכָּה, infinit. *Paël* of אַלַּף or יָלַף. Y. Kil. IX, 32[b] bot.; Y. Keth. XII, 35[a] bot. מ׳ גלי, v. אַלַּף II.

מלפין, Tosef. Ukts. II, 10, v. מִילְפַּפּוֹן.

מַלְפָּנָא m. (v. מַלְרָה) *teacher*. Yeb. 21[b] חזית מ׳ thou shalt be a teacher. Gen. R. s. 68, beg. מַלְפָּנֵי, v. מַעֲבַדְנָא.

מַלְפַּפּוֹנָא, מִלְפַּפּוֹן, מלפניא, v. sub מִילְפַּפּ.

מַלַּק (b. h.) *to pinch* a bird's neck with the finger nail. Zeb. VI, 5; Ib. VII, 5; a. fr.—Part. pass. מְלוּק; f. מְלוּקָה, *pl.* מְלוּקוֹת. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 9, ch. XI מְלוּקָת רשות a bird that has been pinched for a profane purpose, opp. מ׳ מצוה. Ib. מלוקות ישראל birds pinched by Israelites (not for sacrificial purposes), opp. מ׳ כהנים.

Nif. נִמְלַק *to be killed by pinching*. Y. Sabb. II, 5[a] bot. משנִמְלְקָה after the pinching has been performed. Ab. d'R. N. ch. I כמה עופות נִמְלְקוּ עלך how many birds have been pinched for thee (the altar)!; a. fr.

מְלַק ch. same. Targ. O. Lev. I, 15; a. e. (Y. חזם).

מַלְקוֹט m. (לָקַט) *bag*. Kel. XVI, 7 חמ׳ של בקר the bag for receiving the excrements of working cattle; [Tosaf. Yom. Tob a. l. attests a version מַלְקוּט].—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 14, v. מְלַקֵּט II.]

מַלְקוֹשׁ m. (b. h.; לָקַשׁ) *late rain*. Taan. 6[a] מ׳ בניסן the late rain (the *malkosh* of the Bible) is the rain in Nisan. Ib. (play on מלקוש) דבר שמלקשין וכ׳ Rashi (ed. קשיותיהן) something which crushes the stiffneckedness of the Israelites (who humble themselves in prayer for rain); דבר המְמַלֵּא תבואה בקשרה something which fills the grain in its stalks; דבר שיורד על המלילות ועל הקשין which falls upon both the ears and the stalks; Yalk. Deut. 863. Sifré Deut. s. 41; a. fr.

מַלְקוֹשָׁא ch. same. Targ. O. a. Y. II Deut. XXXII, 2.—*Pl.* מַלְקוֹשִׁין. Targ. Y. Ex. XL, 4.

מַלְקוּת f. (לָקָה) *the punishment of lashes*. Macc. I, 3 שהוא חייב מ׳ ארבעים that he (has done something for which he) is subject to forty lashes. Y. Naz. IV, 53[a] bot. מ׳ תורה ארבעים וכ׳ the Biblical punishment consists of thirty-nine lashes; a. fr.—*Pl.* מַלְקִיוֹת. Snh. 81[b] מ׳ של כריתות the punishment of lashes for offences punishable with extinction. Ber. 7[a], v. מְרֻדּוּת I; a. fr.

מַלְקוּת, מִלְקוּתָא ch. same, *chastisement*. Targ. Y. Deut. XXV, 3. Targ. II Sam. VII, 14.

מֶלְקַחַת, v. מֶלְקַחַת.

מֶלְקָחַיִם m. du. (b. h.; לָקַח) *tongs*; (in Midr.) *two pairs of tongs*. Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 271 (ref. to Is. VI, 6) מיהו במ׳ why with two pairs?; v. next w.

מֶלְקַחַת f. (preced.) *tongs*. Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 271 נטל מ׳ אחרת (some ed. מֶלְקָחָה) he took another pair of tongs.

מְלַקֵּט I m. (לָקַט) *gatherer, eclectic scholar*. Ab. d'R. N. ch. XVIII, end מ׳ רפה רפה בלא וכ׳ a discriminating eclectic scholar without any pride.

מְלַקֵּט II m., מְלַקֶּטֶת f. (לָקַט) *pinchers* for picking hair, wool &c. Macc. III, 5; Naz. 40[b], v. לָקַט. Kel. XIII, 8 (ed. Dehr. 10) ועשאן למלקטת and he makes use of them as pinchers; Yeb. 43[a] למלקט. Tosef. Kel. B. Mets. III, 14 המְלַקֵּט של כובסין (ed. Zuck. המלקוט של כובשין) the fullers' pinchers (with which they remove knots in a web). Sabb. 97[a] אר אפשר . . . שתילקט במ׳ וכ׳ a public road cannot be made even (as skin is made) with pinchers and razors.

מלקמי, Y. Naz. I, 51[b] bot., כמ׳ קיין, read: חַלְקָטֵי, v. חַרְטָן.

מַלְקָטָא m. ch., *pl.* מַלְקָטַיָּא (preced. art.) *snuffers*. Targ. Y. Num. IV, 9 (Ar. ed. Koh. מַלְקָטָתָא, Var. מִלְקָטַיָּא; h. text מלקחי). Targ. Y. Ex. XXV, 38; XXXVII, 23 (Ar. מַלְקָטָתָא).

מַלְקָטִית, v. מְלַקֵּט II.

מַלְקָטָתָא, v. מַלְקָטָא.

מְלַקֵּיט, v. מְלַקֵּט II.

מְלַרִין, מְלַרְיוֹן, v. בלרין.

מְלַרֵּעַ, v. לְרַעֵּ.

מְלַשְׁיָן m. (לָשָׁן) *slanderer, informer.* Midr. Till. to Ps. CXX.

מַלְשִׁינָא ch. same. Targ. Ps. CXX, 3.

מַלְשִׁינוּתָא f. (preced.) *slander.* Targ. Ps. LII, 4.

מֶלֶת, v. מִילַּת.

מָלַת, v. מִילָּא I.

מְלַתָּא, v. מִילְּתָא.

מְלֻתָּא *mound*, v. מַלְּתָא.

מְלָתָא *place for drawing water*, v. מְלוּתָא.

מֶלְתַּחַת f. (b. h.) *wardrobe.* Gitt. 59ª, v. מָלַל II.

מְלֻתָּן, v. מִילַּת.

מלתורת, read מַלְתְּרָה.

מַלְתְּרָה, מַלְתָּרָא, v, אַמַּלְתְּרָא.

מֵם, מ״ם *Mem*, name of the thirteenth letter of the alphabet. Sabb. 103ᵇ מ״ם דשם סתומה Ms. O. (ed. סתום) the Mem in *shem* is closed (final letter); מ״ם שמעון פתוחה (ed. פתוח) the Mem in Shim'on is open (initial letter). Ib. 104ª מ״ם פתוחה מ״ם סתומה מאמר וכ׳ the open and the closed *Mems* intimate that there are subjects in the Law which are open to all, and such as are closed (esoteric studies). Y. Meg. I, 71ᵈ מהו דין דכתיב מ״ם מ״ם וכ׳ why is it that the letters *Mem*, *Nun* &c. are written in two ways?—Maas. Sh. IV, 11; a. fr.—*Pl.* מֵימִין, מֵימִין. Sabb. 103ª one must not write מ׳ סמכין וכ׳ *Mem* like *Samekh* or vice versa; a. e.

מַמַּאי, v. בַּאי.

ממד, Y. Erub. IV, end, 22ª בית מ׳, v. בַּמָּל.

מָמַד, v. מָדַד.

מָמוּדָן (b. h.) pr. n. m. *Memucan*, one of the seven princes of Persia and Media. Meg. 12ᵇ; Esth. R. to I, 14 (play on the name), v. כּוּן a. מָרַס.

מַמוּלָאֵי (מוּלָאֵי)* m. pl. (מָלַל II) *frail, short-lived people* (by the way of play on מַמָּלָא, q. v.).—*Fem. pl.* מַמּוּלָיָתָא, מַמּוּלָאָתָא (מוּלָּי) (with מֵילֵּי) *frail words* (untenable arguments). Yeb. 75ᵇ sq. משום דאַתּוּ מילי אמריתו מ׳ because you are frail, you speak frail words; (Var. משום דאתיתו ממּוּלָּאֵי...מוּלָּיָתָא because you are descendants of &c.); B. Mets. 109ª; B. Bath. 137ᵇ (Ms. R. דאַתּוּן); 151ª (ed. Pes. מַמּוּלָאתָה).

מְמוּמֵי, v. מוּמֵי.

מָמוֹן m. (contr. of מְהֵימוֹן, v. הָמָה; מָמוֹן) *accumulation, wealth, value* (in Greek writers: *Mammon*). Tanḥ. Matt. 7 אתם חיבבתם את מָמוֹנְכֶם וכ׳ you loved your wealth (of cattle) more than your souls; Num. R. s. 12. Ib.; Tanḥ. l. c. 6 מָמוֹן מה שאתה מונה אינו כלום money is named *mamon*, that which thou countest is nothing. B. Mets. 2ᵇ, a. fr. מ׳ המוטל בספק property of doubtful ownership (with several claimants). Tosef. B. Mets. VII, 13; B. Kam. 116ᵇ מחשבין לפי מ׳ the loss of a caravan attacked by robbers (the redemption paid them) is apportioned according to the value of the freight which each passenger carried, contrad. to לפי נפשות according to the number of passengers. Ib. 83ᵇ עין תחת עין מ׳ 'eye for eye' (Ex. XXI, 24) means a fine in value, opp. עין ממש an actual putting out of the eye; a. v. fr.—[Pesik. R. s. 21 (ed. Fr., p. 105ᵇ) אין אתה עומד במימריו, read בְּמָמוֹנוֹ, thou canst not define its value; Fr. a. l. emends בְּטַרְמִיּוֹ, v. טַרְמִי.]—*Pl.* מָמוֹנוֹת. Snh. I, 1, v. דִּין; a. fr.

מָמוֹנָא, מָמוֹן ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 26 מה מ׳ (Y. תהניות מ׳; h. text מה בצע). Targ. Ex. XXI, 30 (h. text כֹּפֶר); a. fr.—B. Kam. 15ª פלגא נזקא מ׳ the payment of 'half-damage' is considered as a due indemnity, opp. קנסא penalty. Ib. 108ª תרי גווני מ׳ two kinds of indemnity (for the same action); ib. תרי מיתנא two indemnities; a. fr.

מְמוּנָה f. (מָנָה) *appointed, deputy, superintendent*, in gen. *officer*. Tosef. Pes. II (III), 11 זונין המ׳; Pes. 49ª מ׳ של ר״ג Zunin the deputy of Rabban G. (superintendent of the College). Sot. 42ª שיש מ׳ על גבירו who has a superior in office. Ib. סגן לאו מ׳ הוא the deputy high priest is no active officer. Snh. II, 1 המ׳ מיצעו וכ׳ the *m'munneh* places him between himself and the people; ib. 19ª הירינו סגן הירינו מ׳ the *sagan* (Tosef. ib. IV,1) is the same as the *m'munneh* (in Mish. l. c.), i. e. the deputy high priest. Shek. V, 4 שהוא מ׳ על וכ׳ who was the superintendent of seals &c.; a. fr.—*Pl.* מְמוּנִין, מְמוּנִים. Ib. 1 אלו הן חבי׳ וכ׳ those were the special officers in the Temple; a. e.

מְמוּשׁ m. (מוּשׁ) *touch, feeling*. Targ. Y. II Gen. XXVII, 22 (Y. I מִימַּשׁ . . . מַמָּשׁ).

מְמוֹתָא m. (מוּת) *pestilence, death*. Targ. Ps. LXXVIII, 50 (Var. מוֹתָנָא).—Constr. מְמַת. Targ. Jer. XVI, 4; a. e.

מְמַזּוֹר m. (v. מָזַר) *twisted yarn, cord*. Y. Sabb. VII, 10ᶜ top.

מַמְזָג m. (מָזַג) *druggist*. Targ. Y. Ex. XXX, 25; 35, v. מָזַג.

מַמְזֵרֵי, v. sub מַמְזֵר.

מַמְזֵר m. (b. h.; מזר, sec. r. of זר, cmp. מַמְגֵּרָה, מַמְכָּר, v. Arnheim Hebr. Gr. p. 173) [*rejected, outcast,*] *bastard*. Yeb. IV, 13 איזהו מ׳ כל שאר וכ׳ who is a *mamzer*? The issue of any connection forbidden in the Torah; (oth. opin.) כל שחייבין עליו כרת וכ׳ the issue of a connection forbidden under the penalty of extinction; a. fr.—*Pl.* מַמְזֵרִים, מַמְזֵרִי, מַמְזֵרִין. Kidd. III, 13 יכולין מ׳ לישהר there is a possibility for the issue of bastards to be rehabilitated. Yeb.

VIII, 3. Y. ib. 9c bot. מַמְזֵרֵיהֶן the bastards among them; a. fr.—*Fem.* מַמְזֶרֶת. Tosef. Kidd. V, 2. Yeb. 78b; a. fr.

מַמְזֵי, מַמְזָרָא ch. same. Targ. O. Deut. XXIII, 3.—Yeb. 78b; a. e.—*Fem.* מַמְזֵרְתָּא, מַמְזֵרְתָּה. Lev. R. s. 32; Y. Yeb. VIII, 9c bot. שמע קלון קריין ממזירא ומ' he heard people call (certain persons) bastards.

מַמְזֵרוּת, מַמְזֵרִית f. (preced.) *the legal condition of a mamzer, bastardship.* Y. Gitt. IV, beg. 45c שלא תבוא לידי מ' in order to prevent cases of bastardship. Ib. בניה בארץ לידי מ' her children will be subjected to the restrictions of &c. Y. Kidd. I, 58d top מ' בנידם ואת וכ' the difference between the two opinions concerns bastardship, and you say so (that the several followers of the two opinions did not hesitate to intermarry)?; Y. Yeb. I, end, 3b ממזרית (corr. acc.). Yoma 18b מ' . . . . ומלא and fills the world with cases of bastardship; Yalk. Lev. 617; (Yeb. 37b ממזרין; a. e.

מַמְזֵרִי, מַמְזֵרִי m. (preced.) *descendant of a mamzer, belonging to the mamzer class.* Kidd. IV, 1; Tosef. ib. V, 1.

ממזרית, v. מַמְזֵרוּת.

מַמְזֶרֶת, מַמְזֵרְתָּא, מַמְזֵרְתָּה, v. מַמְזֵר, מַמְזֵרָא.

מַמְזָק, מַמְזָקָא m. (מוּק) *scorner.* Targ. Prov. IX, 7; a. fr.—*Pl.* מַמְזָקַי, מָמְזָקָנֵי. Targ. Ps. I, 1; a. e.—Ib. XXXV, 16 מַמְזָקָנְיָא *scorning words* (ed. Wil. מָמַיָּק).

מָמָק, מָמְזָקָנוּתָא f. (preced.) *scorn.* Targ. Prov. I, 22; a. e).

מַמְכָּר m. (b. h.; נָכַר) *sale.* B. Bath. 155b מַמְכְּרָהּ מ' her sale is valid.—Ib. מַמְכָּרָן מ' their sale &c.; a. e.—מ"ק מ' *commerce, commercial transactions.* B. Mets. 79b; a. e.

ממכתא, Targ. Prov. XV, 13, read with ed. Lag.: מַכְּרִכְתָּא.

מֶמֶל m. (מָלַל II) *crushing tool, press-beam* (or *stone*) *for olives; mill.* B. Bath. IV, 5; expl. ib. 67b מַכְּרַכְתָּא. Tosef. Ter. III, 13 נותן לתוך המ' ומהלך וכ' when he puts them in the mill and walks over them crosswise; Y. ib. III, 42b top תחת המ' Maasr. I, 7 מבין המ' Mish. ed. (Bab. ed. מבית המ'; Y. ed. a. Ms. M. מן המ') from the pulp under the press; Tosef. ib. I, 7 המאמל ed. Zuck. (Var. המלול, המלול).

מַמַּל pr. n. m. *Mammal.* Tosef. Erub IV (III), 17 בית מ' the family of M.; Y. ib. IV, 22a ממה (corr. acc.).—Yeb. 105a; Y. Bets. I, 60b top, a. fr. אבא בר מ' (בא).

מַמְלָא I *ore,* v. מִלְּלָא.

מַמְלָא II pr. n. pl. *Mamla,* a place whose inhabitants were short-lived. Gen. R. s. 59, beg.; Midr. Sam. ch. VIII; a. e.; v. מַמּוּלָאֵי.

מַמְלָל m. (מָלַל II) *speech.* Targ. Gen. XI, 1. Targ. Ex. XXXIII, 11 (h. text פָּנִים); a. fr.

מִמְסָךְ m. (b. h.; מָסַךְ) *mixture, mixed drink.* Num. R. s. 10 אין מ' אלא יין ביין *mimsakh* (Prov. XXIII, 30) means a mixture of wine with wine.

מַמְצִיא pr. n. pl. *Mamtsi,* a Palestinian border town (v. Hildesh. Beitr., p. 26). Y. Shebi. VI, 36c מ' דאבהתא; Tosef. ib. IV, 11 מ' דעכתא (Var. דעב', דגתא); Sifré Deut. 51 מנוא רעבתא; Yalk. Deut. 874 מנוא רעבת'.

מַמְצִירָא pr. n. pl. *Mamtsia.* Y. Succ. IV, 54b bot., v. מוֹצָא II.

מַמְקְנוּתָא, מָמְקָנָא, v. sub מִמַּיִּק.

מַמָּק m. (מָקַק) *decay, worm-eaten material.* Sabb. IX, 6 (90a) מ' ספרים ומ' וכ' Y. ed., Ms. O. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. מָקֵק) worm-eaten sacred books and their worm-eaten bands.

מַמְרֵא I (b. h.) pr. n. m. (or pl.) *Mamre.* Gen. R. s. 42, end (ref. to Gen. XIV, 13) מ' . . . אתרא it was a place called M.; מ' . . . גברא it was a man &c.—Men. 85a name of an Egyptian sorcerer, v. יוֹחָנִי.

מַמְרֵא II m. (מָרָה, מרי) *rebellious,* זקן מ' (על פי ב"ד) an elder disregarding the decision of the Supreme Court. Snh. XI, 1 (84b); 2 (86b). Y. Sabb. I, 3d; a. e.

מַמְרוּ f. *Mamru,* name of a plant. Gitt. 69a, v. חוּמְתִּי.

מַמְרִיאֲמִינוֹס, v. מַמְרִיטִינוֹס.

מָמְרָעָא, מַמְרַע, v. מְרַע I.

מַמָּשׁ m. (מָשַׁשׁ) [*something tangible,*] *substance; substantial, real.* Ex. R. s. 14, beg. (ref. to וירש, Ex. X, 21) שהיה בו מ' there was substance in the darkness (it was thick). Ab. Zar. 67a כל שטעמו ומָמָשׁוֹ אסור anything the taste of which (in a mixture) as well as its substance is forbidden. Ib.b טעמו ולא ממשו אסור a mixture in which there is the taste of a forbidden thing whose substance, however, is not visible, is forbidden. Ḥull. 108a טעמו ולא ממשו בעלמא דאורייתא that a forbidden substance should ritually affect a mixture in which is left a taste after its removal, is in all cases a Biblical rule. Snh. 63b . . יודעין . . שאין בו מ' וכ' . . the Israelites knew very well that there is no reality in idols, yet they worshipped them for the sake of being permitted public licentiousness. B. Kam. 83b יצר מ', v. מָמוֹן. Ib. מיתה מ' actual putting to death. Snh. 64a, v. דָּבַק; a. v. fr.—Y. Ber. III, 6d bot. מַשָּׁמָשָׁהּ קיים its substance remains (on the skin, even if dried up).

מַמָּשָׁא, מַמָּשׁ ch. same. Targ. Y. II Deut. XXXII, 17.—Sabb. 152b bot. דאית ביה מ' Ms. O. a. Ar. (ed. מַשָּׁשָׁא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) that there is substance in him (that it is not a mere apparition).—[מַמַּשׁ constr. *touch,* v. מְמוּשׁ.]

מִמְשָׁלָה, מְמָשָׁל *parable,* v. מָשָׁל.

מָמְשָׁלָה f. (b. h.; מָשַׁל I) *rulership, power.* Koh. R.

to X, 4 כי באתה לך מ' וכ' if rulership happens to be thine, leave not thy humility.—Gen. R. s. 53 חמ' . . . נטלה that rulership was taken from them; a. e.—[Gen. R. s. 20, read: מְמַשְׁלָתָהּ, v. מָשַׁל.]

מְמַשְׁמֶשֶׁנִּית, v. מַשְׁמֶשֶׁנִּית.

מְמַת, v. מְמוֹתָא.

ממתו"ס a combination of each first letter of the words מִנֹּא מְנָא תִּקֵל וּפַרְסִין divided off in groups of three letters each (Dan. V, 25). Snh. 22ª; Cant. R. to III, 4; v. אאלר"ן.

מַמְתַּקִּין, מְמַתְּקִין m. pl. (b. h.; מָתַק) *sweet things.* Mekh. Yithro, Amal., s. 1.

מִן (b. h.) *from, of; more* (or *less*) *than.* Ab. Zar. 18ª מן השמים ירחמו from heaven they will have mercy (on me), i. e. I trust in God. Sabb. 21ᵇ המהדרין מן המהדרין v. הָדַר.—מן המובחר, v. בָּחַר; מן המומחה, v. מוּמְחֶה.—Tem. 28ª מן הבהמה להוציא וכ' 'of the cattle' (Lev. I, 2) intimates the exclusion of &c.; a. v. fr.—Prefix מִ־, מֵ־, מֶ־, מִי־, מֵי־, מֶי־ q. v.—מִנַּיִן, מִנַּיִן, מֵינַּיִן (=b. h. מֵאַיִן, v. אַיִן) *whence?, whence is it proven?*—Yoma 32ª מ' לחמש וכ' whence is derived the regulation about five immersions &c.? Ib. ומ' שכל טבילה וכ' and whence is the rule derived that each immersion requires &c.? Ib. 44ª אין לי אלא . . . מ' this would prove to me only in favor of . . ., whence do you derive that the same applies to . . .?; a. v. fr.

מִן, מִין, בִּן ch. same. Targ. Gen. I, 2; a. v. fr.—With suffixes of pers. pron. מִנִּי, מִינִי *from me*; מִנָּךְ, מִינָךְ *from thee*; מִנֵּיהּ, מִינֵיהּ *from him, it &c.* Ib. XXII, 12. Ib. III, 3; a. fr.—Y. Ber. II, 5ª bot. מן הן דסלק to where he had come from. Sabb. 80ᵇ מן דילה דא לה this came to him from his own doing. Sot. 40ª ומאי נפקא לך מינה and what difference does it make? מִנִּי ומִנֵּיהּ יתקלס וכ' through myself and him the Most High is exalted. B. Kam. 18ª קאזיל מיניה it was lost through its (the chicken's) action alone. Y. Peah VII, 20ᵇ מיניה ובידה הוא (the sweetness) is entirely its own (no honey has been added). Snh. 39ᵇ, v. אִבָּא; a. fr.—לא כולא מיניה, לא כל כמיניה it is not at all in his power; v. כּוֹלָא.—מן ד־ *from the time that, after; from the fact that; when; because.* Lam. R. to II, 2 מן דאכלון after they had eaten; a. v. fr.; v. מִדְּ־.

מָן I m. (b. h.; מָנָה) *portion, food.* Num. R. s. 12 (play on אַרְגְּמָן) the sun שיצרו הקב"ה לארוג מן וכ' whom the Lord has created to weave (ripen) food for creatures; ואין מן אלא פירות וכ' *man* means fruits and food (with ref. to וימן, Dan. I, 5).—Esp. (הַ)מָּן *the manna* of the desert. Ex. R. s. 25. Tanḥ. B'shall. 20; Mekh. ib., Vayassa, s. 2 אוכלי המן those eating manna (not troubling themselves about to-morrow). Yoma 75ª; a. fr.

מָנָא I, **מַן** ch. same (*a day's*) *support.* Succ. 39ᵇ בכדי דהאי מן for as much only as is needed for the day. Ib. מ' וכ' that *man* means support, v. preced.—Esp. מַנָּא *the manna.* Targ. Ex. XVI, 31. Targ. Y. ib. 27; a. e. (some ed. מָנָא).

מָן, מַן II *who?, what?,* v. מאן. Targ. Gen. XXIV, 23. Ib. XXXIII, 8 (ed. Berl. מָנָא; oth. ed. מאן); a. fr.—Emphatic. מָנָא (מָנָּא). Targ. Ps. XXXIX, 5. Targ. Prov. IV, 19; a. fr.

מָן, מָנָא III, I *thing, vessel, garment*; *coulter,* v. מָאן.

מָנָא I, (מָנָּא II) *who?, what?,* v. מַן II.

מָנָא II (apocop. of מִן אָן = h. מֵאַיִן; v. מֵינָן) *whence?; whence is it proven?* B. Kam. 117ª ומ' תימרא דמקנסא וכ' but whence will you prove that we draw no analogy from fines? Ib. 44ª bot. ומ' ידעינן וכ' and how do we know &c.? Snh. 61ᵇ מ' אמינא לה whence (on what evidence) do I say so?; a. fr.—מְנָחֵי מילי, מנא הני מילי, v. מָצָא II.—מְנָן. Gen. R. s. 11, v. רְבַע.—מנא לן, מְנָלָן *whence do we have this?, how do we know?* Ber. 7ª. Meg. 2ª מ' כדבירנן וכ' whence do we derive this?—Whence we derive this? (you ask, as if it were a law requiring an intimation in the Biblical text, while it is merely a measure of accommodation,) as we were going to explain further on. Ib. 20ª; a. v. fr.

מָנָא, (מָנָּא) *manna,* v. מָן I.

מָנָא *to count,* v. מָנָה.

מָנָא III, (מוֹנָא) pr. n. m. *Mana* (*Mona*), name of several Amoraim. Y. Sabb. I, 2ᶜ top. Y. Dem. IV, 24ª top; Taan. 23ᵇ מָנִי.—Y. Ab. Zar. II, 42ª top; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 114ᵇ, sq.

מָנָא IV *a weight,* v. מָנֶה.

מנאין, Koh. R. to VII, 7, תירין מ', read with Y. Taan. IV, 68ª: מִינוּרִין, v. מִינּוּר ch.

מְנָאן *whence?,* v. מָנָא II.

מְנָבְּז, v. מוּנְבָּז.

מַנְגְּדָנָא m. (נָגַד) *lasher* at court. Yoma 15ª; 54ᵇ sq.; Zeb. 38ª (expl. כמצלקים) מחור .. כמ' R. Judah showed it by imitating the movement of the lasher, v. שִׁבֵּר.

מנגמן, v. מַנְגָּנוֹן.

מנגיאות, v. next w.

מִנְגָּנָא m. (v. next w.) *any means of charming; art, contrivance.* Tanḥ. Lekh 15 (play on מִגֵּן, Gen. XIV, 20) מ' עשה הקב"ה וכ' (ed. Bub. ib. 19 מגינה, corr. acc.) the Lord made a charm . . ., for Abraham took dust &c. Zeb. 116ᵇ Ms. M. מַגְּאָנָא; Yalk. Lev. 579 מַנְגָּנָה=מַנְגָּנָא, v. מָנָא II.—*Pl.* מַנְגָּנָאוֹת. Gen. R. s. 43 כמה מ' עשיתי וכ' (Ar. מַנְגָּנִיוֹת) how many arts did I not contrive to bring them under thy power?; Yalk. ib. 74 מנגיאות (corr. acc.).—Esth. R. end (ref. to Ps. LXVI, 3) מה דחילין אינון מַנְגָּנוֹת שלך וכ' (corr. acc.) how fearful are thy contrivances; those to be slain slay their slayers &c.; Midr. Till. to Ps. XXII מַנְגָּנְיָא דילך; Yalk. Ex. 225; Yalk. Ps. 790; Pesik. B'shall., p. 81ª מַנְגָּנְיָרִיה.

מַנְגָּנוֹן m. (μάγγανον) same, i) *charm, potion.* Gen. R. s. 88 מ' עשו לו לחנוקו (ed. Wil. מַנְגָּנִין, pl.) they prepared

a charm for him to choke him.—2) *art, contrivance.* Ex. R. s. 18 (play on נגיניתי, Ps. LXXVII, 7) מ' שעשית וכ' (ed. Wil. *pl.*) thy contrivance in Egypt (in not sending the plague of the first-born at once). Ib. מי יודע מ' וכ' (ed. Wil. נגנין, corr. acc.) who understands thy contrivances at the Red Sea (when those who had drowned the Israelitish children, were drowned)? Tanḥ. B'har 2 הופך אני מ' שלי וכ' (not שלו) I will reverse my plans and make him (the poor) rich &c. Y'lamd. to Deut. VII, 12, quot. in Ar. חפך הקב"ה עליו מ' the Lord turned the plan (of drowning the Israelites) against him (v. supra).—3) *mechanic contrivance, machine.* Lev. R. s. 20, beg. לא היה יודע מ' שלו Ar. (ed. מנהגרו) he did not know the mechanism (of the throne of Solomon); Pesik. Aḥăré, p. 168ª מנהג מנגנתן שלו (corr. acc.); Tanḥ. Vaëthḥ. 1 מנגנין (corr. acc.).—Yalk. Esth. 1046; Targ. II Esth. I, 2 בב' by machinery (in the throne of Solomon).—*Pl.* מְנָגְנִין, מְנָגְנוֹת. Ib. Yalk. l. c. הרו מנגנות פוקעים the machinery burst; a. fr. (v. supra).—מַנְגָּנְיָא, מַנְגָּנְיָה, v. preced.

מְנָדָה f. (Ezra IV, 13; =מָדָה; cmp. מַנְדַּע a. מַדַּע) *land-tax.* Esth. R. introd.; Gen. R. s. 64, v. מָדָה; Ned. 62ᵇ; B. Bath. 8ª מ' זו מנת המלך *mindah* is the king's share (of the crops).

כְּפַר מ', מַנְדוּ pr. n. pl. *K'far Mandu* (Kafr Menda, north of Sepphoris; v. Sm. Bible Dict. s. v. Madon, a. Fischer a. Guthe Map of Palestine). Pesik. Shub., p. 163ᵇ; Yalk. Job 906; Gen. R. s. 52 a. Lev. R. s. 1 ed. Wil. מַנְדִּי.—[Tosef. Yeb. X, 3 כפר מנורי ed. Zuck., Var. מַנְדָּרִין.]

מַנְדִּי, v. preced.

מַנְדָּרִיאָן, v. נְדִירִין.

מַנְדִּין, v. מַנְהוּ.

מנדמטין, v. מָגִיסְטֵיר.

מַנְדָּעָא, מַנְדַּע m. (=מַדַּע; cmp. מְנָדָה) *knowledge, wisdom.* Targ. Y. Deut. I, 13 מרי מ' possessors of knowledge (O., v. מַדַּע). Targ. Job XXXIII, 3; a. fr.

מַנְדְּעוּתָא f. same. Targ. Koh. IX, 11.

מְנַדַּעַם, v. מְהַדַּעַם.

מַנְדַּעְתָּא f. (v. preced. wds.) *sentiment, disposition.*—*Pl.* מַנְדַּעֲתָא (cmp. הֲדָעָה). Targ. Job XXXVI, 4 (some ed. *sing.*; Ms. מנדעא; h. text דעות).

מְנַדְּרָן, מַנְדָּרוֹן, v. מַהֲרוֹן.

מנדרנא, Y. Naz. I, 51ª bot., read: מַנְזְרָנָא.

מָנֶה m. (b. h., from which μνᾶ, mina; מָנָא) [*one hundred,*] *Maneh,* a weight in gold or silver, equal to one hundred common or fifty sacred shekels (v. Zuckerm. Talm. Münz. p. 7, sq.). Bekh. 5ª מ' של קודש כפול היה the sacred *Maneh* was double the weight of the common. Ib. VIII, 7 במ' צורי taking the Tyrian *M.* as a standard. Ib. 49ᵇ מ' צורי . . . מ' של צורי 'the Tyrian M.' . . . means the standard of the Tyrian system (one Sela = 4 Zuz, Rashi). Keth. I, 2 בתולה . . . מאתים ואלמנה מ' the widowhood of a maiden is two hundred (Zuz), and that of a widow (remarried) is one hundred (Zuz, a common Shekel). B. Kam. 90ᵇ מ' צורי הנן או מ' מדינה תנן does the Mishnah (VIII, 6) mean a Tyrian or a country Maneh (twelve and a half Zuz)? Shebu. VI, 1 מ' לי בידך thou owest me one hundred denars. Snh. VIII, 2 מ' בשר meat of the weight of a Maneh. Shebi. I, 2 ששים מ' באיטליקי the weight of sixty M. in the Italian system. Ker. 6ª; a. fr.—Erub. 85ᵇ bot. פנו מקום לבן מאה מ' make room for one worth one hundred M. (in gold).—Trnsf. מ' בן פרס a Maneh son of a P'ras (half a Maneh), i. e. *a distinguished son of a less distinguished father.* Taan. 21ᵇ.—*Pl.* מָנִים, מָנִין. Y. Shek. VI, 49ᶜ bot. מ' . . . אלף the weight of fifteen hundred M. Ker. l. c.; a. e.—Chald. form: מְנֵי. Targ. Ez. XLV, 12 (Kimḥi מָנָא).—*Pl.* מְנִין, מָנֵי, מָנָן, מָנַיָּא, מְנוֹי, מָנָאֵי. Ib. Targ. Is. VII, 23. Targ. I Kings X, 17; a. e.—Esth. R. to VI, 10; Lev. R. s. 28.—Sabb. 133ᵇ שב מ' תרבא (not מינאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) fat weighing seven M. (Rashi: seven *portions* of fat). Y. B. Kam. IX, 6ᵈ bot. [read as Tosaf. to Bab. ib. 100ᵇ:) חמש מנוי עמר וח' מ' סממנין וכ' wool worth five M., dyeing material worth five, and ten M. wages. Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. מנוי (corr. acc.); a. e.

מָנָה I f. (b. h.; preced.) *share, portion.* Bekh. V, 1 שוקלין מ' כנגד מ' you must weigh one piece (of the meat of the first-born) against another piece (of secular meat of ascertained weight). Gitt. 59ᵇ, a. e. ליטול מ' יפה ראשון that he (the priest) have the privilege of first choice (when a division is made). Sifré Deut. 53; Yalk. ib. 875 מ' יפה the best portion (at the meal). Yalk. Num. 765, end מלך שבירר לעצמו מ' וכ' a king who selected a portion for himself, and another came and spoke disparagingly of it; a. fr.—*Pl.* מָנוֹת. Sabb. 149ª; Tosef. ib. XVII (XVIII), 5. Ib. 4 מפיסין על מָנוֹתֵיהֶן cast lots for their portions (at the table); a. e.—V. מְנָת.

מָנָה II *to count,* v. מני.

מְנָהָג m. (b. h.; נָהַג) *conduct, manner, usage.* B. Mets. VII, 1 מְנָהַג המדינה the usage of the country. Tosef. ib. VII, 13 מ' הולכי שיירא the usage among members of a caravan; ib. 14 מ' הספנין the usage of shippers (in cases of jetsam). Y. Pes. IV, 30ᵈ top אינו מ' this is no religious usage (deserving recognition); מ' it is &c. Ḥull. 13ᵇ נכרים . . . אלא מ' אבותיהן בידיהן the gentiles outside of Palestine are not to be considered as idolaters, they only continue the usages of their ancestors. Ab. Zar. 54ᵇ עולם כמנהגו נוהג the world (nature) follows its laws. Pesik. Aḥăré, p. 168ª, v. מַנְגָּנוֹן: a. fr.—*Pl.* מְנָהָגִים. Lev. R. s. 20, beg. מְנָהָגָיו its arrangements, v. מַנְגָּנוֹן.

מִנְהָגָא ch. same. Targ. Ruth IV, 7; a. e.—Snh. 46ᵇ מ' בעלמא a mere usage (is incidentally recorded in the Bible, not meant as a law). Ib. דלא לשתני מ' in order not to depart from the common custom; דלישתנו מ' intimating that they will be treated differently from the common usage (as a disgrace). Nidd. 66ª אמינא לך אסורא ואת אמרת מ' I speak of a legal prohibition, and

you quote a usage; Yeb. 13[b]; a. e.—[Y. Ber. V, 9[a] מנהגו מנהגיה, v. הֲגִי.

מַנְחוּמִי f. (נָחַם) *roaring*. Yalk. Ps. 864, v. מַגְעוּרִי.

מַנְחִיג m. (נָהַג) *leader, director*. Gen. R. s. 39, beg.; a. e. תאמר שהשולם הזה בלא מ' is it possible that this world has no leader? — B. Bath. 91[a] sq. אבד מַנְהִיגוֹ וכ' . . . אוי woe to the world (humanity) whose leader is gone, woe to the ship whose captain is gone!; a. e.—*Pl.* מַנְהִיגִים. Gen. R. s. 24 דור ודור ומַנְהִיגָיו generation after generation and their several leaders. Ib. s. 12 ברא הן ומַנְהִיגֵיהֶן created them (the heavens) and their directing agencies, v. נַוְטָא.—V. נָהַג.

מָנְהַנֵּי = מָנָא הַנֵּי, v. מָנָא II.

מָנְהַרָא m. (נְהַר I) [*light-giver,*] *morning star*. Y. Yoma III, beg. 40[b]; Y. R. Hash. II, beg. 57[d], v. בְּרַק I.

מָנְהַרוּתָא f. (preced.) *fine appearance, display of dignity*. Ned. 38[b] עבדיו . . . למ' עבדין Ar. (v. Asheri a. l.; ed. למנחרותא; Var. in R. Nissim למנקרותא) slaves are mainly used for display (and need no fattening food).

מַנְהוּ (= מַן הוּ) *who is he?, who is it?* Snh. 14[a] וחד דירמיה ומ' ר' יונתן וכ' and one with him, and who is the one? R. J. &c.; a. fr.—*Fem.* מַנְהִי (= מַן הִי). Sabb. 140[b] לא תימרין מנו אלא מ' do not call, Who is he? (at the door) but 'Who is she?'—Esp. מני (הא) (ellipt. for הָא דְמַן הִי) *whose opinion is this?* Hull. 15[b] מ' לא ר' וכ' whose opinion is it (you represent)? This is neither Rabbi's nor &c. Succ. 3[a] דאמר לך מ' ב"ש וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) he who said this to thee,—do you know whose opinion he represents? Beth Shammai's &c.; a. fr.—[B. Bath. 91[a] מני, v. next w.]

מָנוֹבִיתָא, מָנוֹבִירְתָא m. (comp. of מָנָא a. בִּירְתָא) *manager of the house, executor*. B. Bath. 91[a] (prov.) עד דלא קרמא מָנוֹבִירְתֵיהּ . . . Ms. M. (ed. קרמא מנו ב', v. Rabb. D. S. a. l. note) before the dying man is dead, his executor stands (ready to assume the administration).

מָנוֹד m. (b. h.; נוּד) *shaking*; מָנוֹד רֹאשׁ *shaking of the head, ready assent, submission*. Sabb. 104[a] (ref. to the shapes of certain letters, v. כָּפַף) שניתנה תתורה במ' ר' (Ar. only בְּמָ') the Law has been given under repeated signs of assent.

מָנוּלִין, v. מַטוּל II a. מַנְטוּלִין.

מָנְוָולְתָא f. (נָוֵול I) *nasty, muddy*. Taan. 6[b], v. טֵבֵת.

מַנְוָותָא, v. מָנָא.

מָנוֹחַ I (b. h.) pr. n. m. *Manoah*, 1) the father of Samson. Ber. 61[a]. Num. R. s. 10. B. Bath. 91[a]; a. fr.—2) *M.*, father of R. Huna. Taan. 9[a].

מָנוֹחַ II m. (b. h.; נוּחַ) *rest*. Sabb. 152[b] יש להן מ' (Ms. M. מינוחה) find rest. Lam. R. to I, 3 אילו מצאה מ' וכ' if she (Judah) had found rest (among the nations), she would not have returned (to the Lord); a. e.

מְנוּחָה f. (b. h.); same. Num. R. s. 10 הנבואה נקראת מ' inspiration is called resting (ref. to Jer. LI, 59, a. Is. XI, 2). Ber. 64[a] ת"ח אין להם מ' scholars are never at rest (constantly progressing). Ex. R. s. 1 ראה שאין להם מ' he saw that they had no recreation from labor; a. fr.—Esp. *the seat of the central sanctuary* (with ref. to Deut. XII, 9). Tosef. Zeb. XIII, 20; Zeb. 119[a], sq.

מְנוּיָא, מִנְיָא, v. sub מְנָא.

מְנוּמְכוֹס, v. מוֹנוֹמְכוֹס.

מָנוּמָר, v. נָמַר.

מָנוֹן m. (b. h.; מָנָה; sub. אִישׁ) *manager, executor*. Gen. R. s. 22 (ref. to Prov. XXIX, 21) כל מי שמפנק . . . סופו להיות מ' עליו וכ' if one indulges his passion in his youth, it will be his ruler in his old days; (Yalk. Prov. 962 מותח, some ed. מושל; ib. 961 מותק). Succ. 52[b], v. אטב"ח.—[Cant. R. to II, 1 מנון עבורי, a corrupt gloss, perhaps for עיין שמ"ר, a reference to Ex. R. s. 23.]

מְנוֹנָא m. (v. מָנָא; מְנֵי) *the ordinary daily food*. Targ. Y. II Deut. VIII, 3 (h. text לחם).

מָנוֹנֵי, v. מוֹנֵנֵי.

מָנוֹס m. (b. h.; נוּס) *refuge*. Ex. R. s. 1 נתן מ' למשה וכ' suffered Moses to take refuge with an idolater. Yalk. Job 906; Yalk. Jud. 41, v. לוּךְ; a. e.

מְנוּסָה f. same. Midr. Till. to Ps. LXVIII אין להם מ' להדבק נסים have no resort to which to flee.

מְנוֹרָה f. (b. h.; נוּר) *candlestick, lamp*. Pesik. Ekhah, p. 123[a], a. e., v. כַּפָּה. Gen. R. s. 20 מ' של זהב ונר וכ' a golden candlestick with an earthen lamp on top (typical of a noble woman married to an ignoble husband); a. fr.—Esp. *the candlestick in the Sanctuary*. Num. R. s. 15. Men. 29[a]. Tam. III, 9; Yoma 21[a], v. הִרְשׁוּן; a. fr.—*Pl.* מְנוֹרוֹת. Men. l. c.

מנורי, כפר מ', v. מַנְהוּ.

מַנְוָתָא, v. מָנָא.

מנזדנא, read: מַנְזַרְנָא.

מַנְזִיחְ, מַנְזַחְנָא (a feigned denom. of נזר, with suffix of first person) *I will be a Nazih* (substitute of Nazir), v. next w.

מַנְזִיקְ, מַנְזִקְנָא (v. preced.) *I will be a Nazik* (substitute for Nazir). Y. Naz. I, beg. 51[a] [read:] היידך אינון כינויי כינויין . . . מ' מנזיחנא מפזיחנא what are the substitutes of substitutes? . . . I will be a Nazik, a Nazih &c. Ib. אין אלו כינויי כינויין כינויין ממש אינון אילו האומר מנזירנא שמא אינו נזיר כך האומר מנזיחנא מפזיחנא כאומר מנזירנא these are not substitutes of substitutes; these are direct substitutes. If one said *manzirna* (I will be a Nazir), is he not a Nazir? So he who says &c. (turning the sub-

stitute nouns into verbs) must be considered as if he had said *manzirna*. Ned. 10[b] [read :] מנזקנא מנזחנא מפזחנא.

מַנְזִירְנָא, מַנְזֵרְנָא (v. preced.) *I will be a Nazir*. Y. Naz. I, beg. 51[a] (not מנזד), v. preced.

מְנָח m. ch. = h. מְנוֹחַ, 1) *rest, relief*. Targ. O. Gen. VIII, 9. Targ. Deut. XXVIII, 65 (Y. some ed. מַנַּח). Targ. Ps. CXVI, 7 מְנָחְכִי (Ms. נוח, Regia נוח).—2) *going to rest, decline* (v. next w.). Targ. Gen. III, 8 מְנַח יומא (h. text רוּחַ).

מִנְחָה f. (b. h.; נוּחַ; cmp. נַחַת) 1) [*laid down,*] *offering, present*.—*Pl.* מְנָחוֹת. Num. R. s. 13 שלשלמה הביאו האומות מ' וכ' as the nations brought gifts to Solomon &c.; a. e.—Esp. (in ritual) *meal-offering*. Men. I, 1 מְנָחַת חוטא the sinner's meal-offering (Lev. V, 11). Ib. X, 6 (68[b]) מנחת בהמה the meal-offering connected with animal offering (e. g. Lev. VII, 13). Ib. XII, 3 הרי עלי מ' וכ' I vow a *minḥah* of barley; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. I, 1; a. fr.—*M'naḥoth*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli of the Order of Kodashim.—2) (cmp. preced. 2) [*decline,*] *afternoon* (corresp. to b. h. בֵּין הָעַרְבַּיִם); תְּפִלַּת המ' (or מִנְחָה) *afternoon-prayer, Minḥah*. Ber. IV, 1 (26[a]) תפלת המ' עד הערב the *Minḥah* may be read until sunset; ib. 26[b] .. שחרי תמיד של בין הערבים וכ' תפלת המ' the Minḥah may be read &c., because the daily sacrifice of the afternoon could be offered until sunset. Ib. עד פלג המ' up to the middle of the afternoon. Ib. מ' גדולה (קמא) the large (first) afternoon, i. e. the time from six and a half hours after sunrise to sunset (the day being divided into twelve hours); מ' קטנה (מ' אחרונה) the smaller (later) afternoon, i. e. from nine and a half hours to sunset. Ib. פלג מ' אחרונה the middle of the late (small) afternoon. Ib. top טעה ולא התפלל מ' if by mistake he failed to read the Minḥah; a. fr.

מְנַחֵם (b. h.) pr. n. m. *Menahem*, 1) King of Israel. Yalk. Kings 236 (from Seder ʿOlam).—2) name of the Messiah to come. Snh. 98[b]. Y. Ber. III, 5[a] top; Lam. R. to I, 16; Pirké d'R. El. ch. XIX מ' בן עמיאל בן יוסף.—3) M., associate judge of Hillel. Ḥag. II, 2. Ib. 16[b] יצא מ' לעבודת המלך M. resigned from the judgeship to enter the King's (Herod's) service.—4) M. bar Simai, surnamed 'the son of saints'. Pes. 104[a]; Ab. Zar. 50[a]; (Y. ib. III, 42[c] top נחום איש קודש קדשים).—5) name of several scholars. Y. Maasr. V, end, 52[a] M. bar Mabsima.—Y. Erub. VII, 24[c] top.—Tosef. ib. XI (VIII), 10 מ' איש גלא (Keth. 60[a] נחום). Tosef. Shebu. I, 7 מ' איש גם זו, v. גַּמְזוֹ.—Tosef. Keth. V, 1; a. fr.

מנחרותא, v. מְנַחֲרוּתָא.

מְנַחֵשׁ m. (b. h. נָחַשׁ) *diviner*, v. נָחַשׁ.

מְנַחֵשָׁא, מְנַחֲשָׁא ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 10.—*Pl.* מְנַחֲשַׁיָּא, מְנַחֲשִׁין. Targ. Y. Lev. XXVI, 30; a. e.

מִנְחָת, מִנְחָתָא f. ch.=h. מְנָחָה, 1) *offering; meal offering*. Targ. Lev. II, 1; a. fr.—*Pl.* מִנְחָתָן. Targ. O. Num. XVIII, 9 ed. Berl. (ed. מִנְחָתַ').—2) *afternoon, afternoon prayer, Minḥah*. Targ. I Kings XVIII, 29.—Y. Pes. V, 30[d] top.—Sot. 39[b] במ' דחנניה in the Minḥah of the fast-day.—*Pl.* מִנְחָתָא. R. Hash. 31[a] במ' דשבתא in the Minḥah of Sabbath days; a. e.

מַנְטוּלִין f. (correct מַנְטֵר, mantela, μαντήλιον, of Semitic origin, v. מַשּׁוּל II) *napkin, handkerchief*. Y. Ber. III, 6[d] bot. דרקק אמ' וכ' quot. in Asheri to Ber. 24[b] (ed. אירצטלין, Rashba אם טרילין, Var. אם עצטלן, corr. acc., and read: מוטר for אסור) who spits into his handkerchief.—*Pl.* same. Gen. R. s. 5; s. 28 ובמנוטלין, ובמנולין (corr. acc.), v. מַשּׁוּל II.

מ' מִנְטָר m. (נָטַר) 1) (infin. of לְמִ' דמסיר) *the charge of*. Targ. Y. Num. III, 36 (O. דמסיר למיטר ל- ed. Berl., oth. ed. למַטַּר).—2) [*guard,*] *border, edge* of a cloak (corresp. to Lat. clavus). Targ. Y. Ex. XXVIII, 31; 34.—Trnsf. (like clavus) *tunic*. Targ. I Chr. XV, 27.

מנטרומין, v. מָגִרְסְטֵר.

אַרְעָ מ', מָנִי pr. n. *Land of Minni* (supposed to be *Minyas* in Armenia). Targ. Ps. XLV, 9; (Targ. Jer. LI, 27 חוּרְמִינִי).

מָנִי pr. n. m., v. מָנָא.

מַנְיָ', v. מַנּוּ.

מָנֵי *a weight*, v. מָנֶה.

מְנָה, מני (b. h.) *to divide, distribute*; *to count*. Bekh IX, 7 ומונין א' (Bab. ed. 58[b] ומוֹנֶה בשבט אחד וכ') and he counts with the rod, one, two &c. Ib. מְנָאָם רביצין if he counted them while they were crouching. Shebu. 34[a] bot. מָנֵה מְנִיתִיךְ לְךָ וכ' (not מְנִיתִיךָ, v. Rabb. D. S. a. l. note) I counted (delivered) to thee a Maneh (as a loan) in the presence &c.; ib.[b] R. Hash. 12[a] חכמי ישראל מונין למבול וכ' the Jewish scholars count the dates of the flood in accordance with R. El. (beginning the year with Tishri), and the astronomical calendar in accordance with R. J. (beginning with Nisan). Pesik. R. s. 15, beg. אין מונין ללבנה וכ' we count by the moon (fix the date of the new month) only when seen after sunset. Succ. 29[a], a. fr. מונין ללבנה regulate the seasons by the moon (have a lunar year). Men. 65[b], a. e. מָנֵה ימים וכ' count the required number of days and proclaim (one day as) the New Moon Day. Yoma V, 3; a. fr.—Part. pass. מָנוּי; f. מְנוּיָה; pl. מָנוּיִם, מְנוּיִין, מָנוּן; מְנוּיוֹת a) *counted*. Taan. 8[b] דבר המ' that which has been counted (is known by number). Bekh. IX, 7 אחד מן המ' one of the sheep already counted.—b) *classified; (pl.) class*. Ḥag. 17[b] מה חדש למְנוּיָיו אף עצרת למְנוּיָיו (שבוע של ע' = עצרת) as the New Moon festival belongs to its class (of days), so does the Pentecost (which is determined by counting weeks) belong to its class (of weeks), i. e. the pilgrim's sacrifice (חגיגה) may be offered during the entire eighth week from Passover; R. Hash. 5[a] למְנוּיָיו.—c) (v. *Nif.*) *entered for a share in the sacrifice*. Zeb. V, 8 אינו נאכל אלא למנויו can be partaken of only by those registered for it. Pes. V, 3 (61[a]) שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו (Bab. ed. למנויו) if while slaughtering he had

in mind such as were unable to partake of it (sick persons &c.) or such as had not been registered for it. Ib. 61a bot. אוכלין למנויין (Ms. M. אוכלו למנויו) אירתקש the partakers (to be held in mind) are analogous to the registered. Ib. 70a למְנוּיָהּ . . . אינה Ms. M. (ed. incorr. למנויו, למנויו) it (the pilgrim's sacrifice) can only be partaken of by those registered for it; a. fr.

Nif. נִמְנֶה, נִמְנָה 1) *to be counted.* Num. R. s. 1 אינן נִמְנִים, v. נִי 1) neither numbered nor measured. Bets. 3b, a. e. את שדרכו לִימָּנוֹת, v. אֶת. Gitt. V, 6 נִמְנוּ (usu. נמנו וגמרו) they (their votes) were counted, they resolved, v. פָּסַר II; a. fr.—2) *to be counted on for a share in the Passover lamb, to be registered* (Ex. XII, 4). Pes. VIII, 3 לעולם נִרְשָׁמִין עליו וכ׳ persons may continually be entered for a share in it, as long as there remains for each &c. Ib. נרשמין ומושכין וכ׳ they may be entered and withdraw again. Ib. 89a אבל לִימָּנוֹת but as for registering (additional names). Tosef. ib. VII, 7 רצו להמשך ולהִתְמַנּוֹת וכ׳ (ed. Zuck. incorr.) if some of them wish to withdraw and have others entered on their share &c.; a. fr.—3) *to be specified.* Y. Taan. IV, 68b (ref. to Mish. IV, 5) להִתְמַנּוֹת . . . . מה ראה what reason was there for that specification of the time when each family of priests and the people had to offer wood?; Y. Shek. IV, beg. 47d; Y. Meg. I, 70c top.

Hif. הִמְנָה, הֵנִי׳ *to cause to be entered; to add to the number of sharers; to transmit one's share to another person.* Y. Pes. VIII, 36a top הני׳ אותו על חנם he gave him a share gratuitously. Tosef. ib. l. c. בני חבורה שרצו להַמְנוֹת (ed. Zuck. לַמְנוֹת) וכ׳ members of a party who desire to give others a share in their own portion. Ib. המַמְנֶה אחרים על חלקו (ed. Zuck. פסחו) he who assigns to others a share in his portion; a. fr.

Hof. הוּמְנָה *to be added to the number; to be entered as a member of a group or of a family.* Tosef. ib. 3 ח׳ על אחד מהם if he (the orphan) has been entered as his guest by one of the guardians. Ib. 6 בני חבורה שהוּמְנוּ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. שנמנו) members of a group who have been entered (in a body) in addition to the original participants; a. e.

Pi. מִנָּה, מִנִּי׳ *to appoint, elect.* Gitt. V, 4 שמנו׳ להן אביהן וכ׳ for whom their father had appointed an executor. Ib. שמִנָּהוּ אבי וכ׳ whom the father . . . has appointed. Taan. 10b כל שראוי לִמַּנותו וכ׳ who is worthy to be elected manager &c.; a. fr.—Part. pass. מְמוּנֶּה; *pl.* מְמוּנִים. Sot. 42a למה סגן ממ׳ for what purpose is a deputy high priest appointed?; Yoma 39a מימינו ed. (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); a. fr.—Hor. 13b שאביהם ממונים פרנס וכ׳ Ms. M. (ed. שממ׳ אביהם, = מן המממונים) whose father is of those worthy to be elected manager (v. Taan. l. c.).—V. מְמוּנֶּה.—Esp. *to ordain as teacher and judge.* Y. Snh. I, 19a bot. ב״ד שמי׳ שלא וכ׳ a court that ordained without the consent of the Nasi. Ib. היה כל אחד מְמַנֶּה וכ׳ each teacher used to ordain his own pupils; a. fr.

Hithpa. הִתְמַנֶּה, *Nithpa.* נִתְמַנֶּה 1) *to be appointed, designated as deputy, to be ordained.* Sifra Aḥaré Par. 5, ch. VIII לרבות כהן אחר המִתְמַנֶּה to imply the other priest that is designated as a deputy. Y. Bicc. III, 65d top חכם שנ׳ וכ׳ when a scholar is ordained, his sins are forgiven. Ib. זה שהוא מתמ׳ בכסף וכ׳ (not מתמני) before him who has been ordained for money, we must not stand up, nor do we call him rabbi, and the cloak upon him is like the cover of ass. Yoma 22b. Y. Shek. V, 48d bot. מאי אם זה שנ׳ על . . . . אתם שאתם מִתְמַנִּין וכ׳ if this one appointed superintendent of wicks, was privileged to be counted among the great of the generation, how much more you who are to be appointed over the preservation of lives (as directors of charities). R. Hash. II, 9 (25a) שנִתְמַנּוּ ב״ד על וכ׳ Ms. O. (ed. שעמדו, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) who have been ordained as a court for all Israel; a. fr.—2) (of things) *to be assigned.* Tosef. Sot. VII, 20 נִתְמַנָּה לאדם פרנסה וכ׳ if a livelihood has been assigned to a man (by Providence, i. e. if he has succeeded in establishing a livelihood), he must buy a house; חזר נ׳ לו ירקו וכ׳ (v. ed. Zuckerm. note) if more has been provided for him, he must buy a field . . . and then marry a wife.

מְנָא, מְנִי ch. same 1) *to count.* Targ. Ps. LXXVIII, 9 מנו (ל)קיצא (ed. Lag. מיני, corr. acc.) they calculated the term (of redemption). Targ. Num. I, 44; 49; a. fr.—Men. 66a למִמְנֵי יומי וכ׳ to count the days . . . and the weeks (of the ʿOmer). Ib. מְנוֹ יומי וכ׳ . . . רבנן Ms. M. (ed. מני) the scholars of . . . counted the days but not the weeks. Ḥull. 60b לִימְנוֹ בך וכ׳ the Israelites shall count days and years after thee (the moon); a. fr.—[Yalk. Is. 337 דמניין, v. מוּגּ.]—2) *to appoint*, v. infra.

Pa. מַנֵּי 1) *to appoint, ordain.* Targ. O. Gen. XLI, 33, sq. (Y. *Pe.*); a. fr.—Y. Bicc. III, 65c bot. חוזן בעיין מְמַנֵּיתֵיהּ they wanted to ordain him; ib.d top מְמַנֵּיהּ. Ib. ומַנּוּנֵיהּ and they ordained him. Sot. 40a אִימְנוּ רבנן עליה למניריה ברישא the scholars agreed to appoint him first; a. fr.—*Part. pass.* מְמַנֶּה, מְמֻנֶּה; *pl.* מְמֻנִּין *appointed; officer* (v. מְמוּנֶּה). Targ. Y. Num. II, 5. Targ. Jer. XXXVII, 13. Targ. I Chr. IX, 19; a. fr.—2) *to assign, commit.* Targ. Ps. XXXI, 6. (h. text אפקיד). Targ. II Chr. XII, 10; a. e.

Af. אַמְנֵי 1) *to register, enter, designate for a share.* Pes. 89a דאַמְנִינְהוּ מעיקרא that he had originally designated them for participation in the Passover meal; a. e.—2) *to take a vote.* Ib. 52a מַמְנוּ Ms. M. (ed. ממרנן, read מַמְנִין), v. נָגַד II.

Ithpa. אִתְמְנִי, אִיתְמְנִי, *Ithpe.* אִיתְמְנִי 1) *to be numbered, counted; to vote.* Targ. Num. II, 33; a. fr.—Sot. 40a, v. supra. Gitt. 56b ואִתְמְנוּ לֵהוֵי חשיבי וכ׳ (not . . ואמרינא . . חשרבא) the nobles of Rome have agreed to place thee at the head; a. e.—2) *to be appointed; to be ordained.* Targ. Ps. CX, 4; 6; a. fr.—Y. Bicc. l. c. חד מן אילין דמיתמני (read: דמִיתְמַנִּין) בכסף one of those ordained for money's sake. Ib. (adapting Hab. II, 19) לא בכספייא אר׳ וכ׳ has he not been ordained for money? &c. Ib. לא קבל עלוי מִתְמַנֵּי he would not allow himself to be ordained; a. fr.—3) *to be designated for a share.* Targ. O. Ex. XII, 4.—Pes. 89a ונִתְמְנֵי כל חד וחד ונימַנֵּינְהוּ בהדי כל חד וחד Ms. M. (Ms. O. בהדיה; ed. ונימני עילויה הני וכ׳, read עילוי דהני; v. Rabb. D. S. a. l. note) and let them be designated as participants with each of them (and let each of them be designated &c.). Ib. בתר דשחיט מי קא מיתמני after the lamb is slaughtered how can he be entered? Ib. 60b ומִתְמְנוּ עילויה אחריני (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) and other persons will be entered for a share in it; a. e.

מִנְיוֹמִי, מִ' pr. n. m. *Minyomi*, a physician. Ab. Zar. 28b (Ms. M. מִנְיָמִין). Sabb. 133b (Ms. M. בנירמין; Snh. 99b bot. בנימין).

מִנְיוֹמִין pr. n. m. *Minyomin*. Hull. 49b, v. כַּנְהוֹקָא.

מָנִיט, part. *Af.* of נוּט.

מִנְיָמִין, v. מִנְיָמִין.

מִנְיָן, v. מִן h.

מִנְיָן, מִנְיָנָא, v. מִנְיָן, מִנְיָנָא.

מִנְיָק, v. מוּנְיָק.

מִנְיָשָׁא, Y. Meg. II, 73b, read מְנַשְּׁיָא.

מְנִיקָא, מְ' m. (מנה, v. חֲמִינְיָא) [*badge of office,*] *necklace*. Targ. Gen. XLI, 42; a. e.—Tam. 32a.—*Pl.* מְנִיקִין. Targ. Y. II Gen. XLIX, 22.

מְנִיקָה* f. h. form, same. Pirké d'R. El. ch. XLIII ואחזו אותו במְנִיקַת ראשו quot. in Men. Hamm. V, ch. V, 1, 2 (ed. במרינקת) they seized him by his necklace.

מִנְיָמִין, מִנְיָן, מִנְיָנִי, מִ' pr. n. m. *Minyamin*, name of several persons; 1) M., an Egyptian proselyte. Tosef. Kidd. V, 4; (Sifré Deut. 253 בנימין); Sot. 9a; Yeb. 78a.—2) מ' בר איתי. Meg. 28a (Ms. M. בני בר איתי; v. Rabb. D. S. a. l. note).—3) Nidd. 65a, v. גְּנַזְבָּרִיָּה.—4) Ab. Zar. 28b, v. מִנְיוֹמִי.

מִנְיָן, v. מִן h.

מִנְיָן, מִנְיָן, מִנְיָנִי, מִ' m. (b. h.; מָנָה) *number, count; ballot, vote*. B. Mets. 6b; Bekh. 59b, a. e. מ' הראוי פוטר a count properly begun redeems, i. e. if one began to count ten or more animals for tithing purposes, and during the count one animal died or ran off. those which passed the rod are redeemed. Ib. אירפטרו לחו במ' הראוי they were redeemed by means of the (interrupted) count properly begun.—רוב מִנְיָנוֹ, רוב חמ', v. בְּנָן.—Bets. 3b דבר שיש בו מ' דבר שבמ' (דבר שבמ'); Zeb. 73a Ms. M. (ed. שישנו במ') objects sold by the piece.—Y. Ber. I, 3a top נעמוד על חמ' let us decide by vote; Tosef Ohol. IV, 2 נעמוד למ'. Eduy. I, 5, a. fr. בחכמה ובמ' . . . . . גדול superior to a previous meeting of scholars in learning and numbers. Bets. 5a כל דבר שבמ' צריך מ' וכ' a prohibitory measure passed by ballot, requires another ballot to be abrogated (although the reason for the measure has ceased to exist). Snh. 26a . . . . אינו מן חמ' קשר a measure passed in a meeting of wicked men does not count (deserves no consideration on the part of successors). Hull. 97b . . . מן חמ' אין does not count, is not included.—Num. R. s. 1 במִנְיָנָן ישראל at the census of the Israelites in the desert; a. fr.—[In later Hebrew: מ' *the requisite number of males for congregational worship*.]

מִנְיָנָא, מִנְיָנִי, מְ' ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 30. Targ. Num. I, 2; a. fr.—Sabb. 73b מ' למה לי why does the Mishnah state the number (39)?; Kerith. 2b; a. fr.—Bekh. 60a bot. הואיל ואיתידה במ' פרסאה וכ' because it occurs in the Persian (?) system of counting that they call ten *one*.—Snh. 36a; Gitt. 59a אנא הואי במ' I was one of the voters in the school of Rabbi, and with me they commenced. Y. Snh. I, 18c top [read:] אין אנא סלקית מ' וכ' whether or not I was counted in (to make up the required number); a. fr.—*Pl.* מִנְיָנֵי, מִנְיָנַיָּא, מִ'. Targ. Num. I, 44; a. fr.—Gitt. l. c.; כולהו מִנְיָנַיְרְהוּ וכ' in all their ballots they began their vote from the side benches (with the juniors).—Sabb. 66b כל מ' וכ' all incantations which are repeated several times, must contain the name of the patient's mother; a. e.

מְנִיפָא, מְ' m. (נוּף) *fan*. B. Mets. 86a הניפי עלי במ' (Ms. M. a. oth. בְּמְנִיפָךְ) fan me with the (thy) fan; v. מְנָפָה.

מְנִיקוּת, מְנִיקָה &c., v. sub מֵינִי.

מְנִישָׁא, Y. Meg. II, 73b, read: מְנַשָּׁיָא.

מִנְיָת (b. h.) pr. n. pl. *Minnith*, in Palestine. Lam. R. to III, 16 (play on בחטי מ', Ez. XXVII, 17) חטי דלא מנירן כמנין מ' as many as the wheat dishes without number; ib. as the numerical value of מנית (500); Koh. R. to I, 8 (corr. acc.).

מִנְכִיָּה, Y. Sot. V, 20c bot., v. הַנְפָיָה.

מְנָלָן, v. מָנָא II.—[Yalk. Koh. 971 מרי מנלן, v. מֵידְכָּא II.]

מִנְמָם, Koh. R. to V, 11 some ed., read: אִתְנַמְנֵם, v. נְמְנֵם.

מִנְמַנְמִי, Targ. Y. Num. XXVI, 9 Ar. (ed. מערעי), read: מְזַמְּנֵי, v. זְמַן I.

מִנָּן, מְנַן, מְנָן, מְ' (= מִן אַן; cmp. מָנָא II) *whence?* Targ. Num. XI, 13. Targ. O. Gen. XVI, 8 (Y. מן האן). Targ. Jon. I, 8 (some ed. מִפַּן, corr. acc.); a. e.

מְנַסָּח, or מְנַסַּח, Targ. Prov. XXIX, 21, v. נְסַח.

מִנְסְמָאר, v. מְגִרְסְטַיר.

מִנְסְקִי, Num. R. s. 12; Sifré Num. 45, v. אִסְקְפְסָטֵי.

מָנַע (b. h.) [*to cut off,*] *to withhold, refuse, refrain*. Pes. 113b המונע מנעליו מרגליו he who denies shoes to his feet. Keth. 96a המונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע וכ' he who denies to his pupil the privilege of attendance, is considered as if denying kindness to him. Ber. 10a, sq. אל יִמָּנַע עצמו מן הרחמים must not cut himself off from (despair of) divine mercy. Gen. R. s. 76, end (ref. to Job VI, 14) מָנַעְתָּ מרעך וכ' thou (Jacob) didst refuse kindness to thy friend (Job); a. fr.

Nif. נִמְנַע 1) *to restrain one's self; to shrink*. Eduy. IV, 8; Yeb. I, 4 לא נִמְנְעוּ (מ)לישא וכ' they did not refrain from intermarriage. Ib. לא נ' (להיות) עושין מהרוס וכ' they did not shrink from relying on one another in the observances of levitical pureness; Tosef. ib. I, 10. Ib. 12 מן חספק לא היו נִמְנָעִין (אבל) נמנעין וכ' they did not shrink (from interchange) where the case was doubtful &c.; Yeb. 14b. Gitt. 36a נמנעו מלהלוות וכ' they hesitated to lend money to one another; a. fr.—2) *to be withheld*. Num.

R. s. 15 נִמְנְעָה השמחה וכ׳ (some ed. נִמְנַעַת) joy was withheld from the wicked and given to &c.

Hif. הֶחְמִינִיעַ *to keep apart.* Y. Taan. I, 64[b] top שאת מַמְנִיעָן זו מזו for thou keepest them (the rain-drops) from commingling (v. הָפוּס); Y. Ber. IX, 14[a] top ממנימען (corr. acc.).

מְנַע ch. same, *to diminish; to withhold.* Targ. Gen. XXII, 16. Ib. XXX, 2. Targ. O. Deut. XIII, 1 (h. text גרע); a. fr.

Ithpe. אִתְמְנַע, אִרְמְנַע 1) *to be diminished; to cease, omit.* Targ. Ex. V, 11 (O. ed. Vien. רִתְמְנַע; h. text גרע). Ib. IX, 29 (h. text חדל). Targ. Deut. XXIII, 23 (O. ed. Vien. תִּתְמְנַע). Targ. Jud. XV, 7; a. fr.—2) *to restrain one's self; to refuse, shrink.* Targ. Ex. XXIII, 2; a. e.—Gitt. 52[b] אתי לאִרְמְנוּעֵי he might shrink (from becoming a guardian). Y. Sabb. VII, 9[b] bot. לא מִתְמְנְעִין, v. ה״א; a. e.

מַנְעוֹל m. (b. h.; נָעַל) *lock.* B. Bath. 65[b]; Tosef. ib. III, 1 את הנגר ואת המ׳ the bolt (fastened to the wall) and the lock (fastened to the door), opp. to מפתח the portable key. M. Kat. I, 10. Zab. IV, 3; a. fr.—Trnsf. *the lock of the buttock, anus.* Koh. R. to III, 19; Gen. R. s. 17 (some ed. מַנְעָל); Yalk. Koh. 969 מנעל; v. אֲפִרְפִּירוֹן.

מָנָעַל, מִנְעָל m. (b. h.; נָעַל, v. נעל) *foot-covering, shoe,* contrad. to סנדל sole. Kel. XXVI, 4. Esth. R. to IV, 15, v. לָחַךְ. Yeb. XII, 1. Tosef. ib. XII, 10 במ׳ שנפרם וכ׳ with a torn shoe which still covers the larger portion of the foot; a. fr.—*Pl.* מְנָעָלִים, מְנָעָלִין. Sabb. 129[a]. Pes. 113[b], v. מָנַע. Y. Sabb. VI, 8[a]; a. fr.—Kil. IX, 7 מִנְעֲלוֹת הפרנון cloth *socks,* v. דַּרְדָּסָא.

מִנְעָל, v. מַנְעוֹל.

מָנָפָה f. (נוּף) 1) *fan.* Kel. XVI, 7 (Ar. מנפא). Yeb. 63[a] במ׳ תתנופפר Ar., v. נוּף ch.—V. מְנִירָפָא.—*2) (v. מַפָּה) *flag.*—*Pl.* מְנָפוֹת. Mekh. B'shall., s. 2 מגפות (corr. acc.); v., however, סִינְנוֹן.

מנפוח, Pesik. R. s. 17, read: מִנְפִּיס.

מָנָפוֹל m. (μονοπώλιον) *a trading mart enjoying a monopoly.* Dem. V, 4 בלוקח מן המ׳ when he buys (loaves of bread) in a monopolized market (where the numbers of bakers and of retailers are limited). Y. ib. 24[d] top אזהו מ׳ וכ׳ what sort of a mart? Where there are nine sellers supplied by eight bakers, so that eight may have bought from one baker severally, but one baker must necessarily have supplied at least two sellers.

מַנְפִּיס pr. n. pl. (Μέμφ, Μέμφις) *Memphis,* in Egypt. Pesik. R. s. 17 נוֹף מנפוח; Pesik. Vayhi, p. 63[b] מרפיס (corr. acc.) the Biblical Nof is Memphis; v. מֶפִּיס.

מנפש, Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 ed. Zuck., v. מַנְפִּירִים.

מַנְצַפ״ךְ m. pl. *Mants'fakh,* a vox memorialis for the five letters (מ, נ, צ, פ, ך a.) which have separate forms at the end of words. Y. Meg. I, 71[d] מ׳ הלכה וכ׳ the double forms for the five letters are a Mosaic tradition. Ib. מהו מ׳ . . . מה שהתקינו לך חצופים what does the vox M. intimate? What the inspired seers (prophets) have instituted for thee; Gen. R. s. 1. Ib.; Sabb. 104[a]; Meg. 2[b] מ׳ צופים אמרום M. intimates that the seers indited them; Num. R. s. 18; Tanḥ. Korah 12.

מנקדותא, v. מְנַקְרוּתָא.

מנקט, Ab. d'R. N. ch. XVIII, end, v. מְלַקֵּט.

מְנַקְטָא f. (נָקַט) *holder,* פארי מ׳ *a band on which various trinkets are suspended.* Sabb. 59[b] (defining קטלא), v. פְּאֵרָא.

מְנַקְּיוֹת* f. pl. (b. h.; נָקִי; v. מְרֻנָּקֶת) *tubes.* Men. 97[a] (ref. to Ex. XXV, 29) מְנַקִּיּוֹתָיו אלו קנים by *m'nakkiyoth* are meant the tubes placed between the show-loaves to let the air pass; Rashi: 'which keep the bread clean from mould', fr. נָקָה); v. סָכַךְ I *Pi.*—[LXX translates our w. with κύαθοι.]

מְנַקְּרוּתָא, מְנַקְרוּתָא f. (נָקַר II) *cleanliness.* Ḥull. 105[b] (Ar. מנקד). Ab. Zar. 30[a] (Ar. מנקד; Ms. M. נַקְרוּתָא.]

מְנֻקָּת, v. מְרֻנָּקֶת, a. מְרֻנָּקֶת.

מְנַר׳, מְנָרְתָּא f. ch.=h. מְנוֹרָה, *lamp.* Targ. Ex. XXV, 31; a. fr.—Y. Yoma III, 41[a] top, expl. נברשת. Gen. R. s. 63, end (translat. צפה הצפית, Is. XXI, 5) סדר מ׳ arrange the lamp; Cant. R. to III, 4 אקימת מ׳ וכ׳ thou (Belshazzar) hast put up the lamp, kindled the light; a. fr.—*Pl.* מְנָרְתָּא. Targ. Jer. LII, 19; a. e.

מְנַשֶּׁה (b. h.) pr. n. m. *Manasseh,* 1) son of Joseph; also *the tribe of Manasseh.* Gen. R. s. 84 מ׳ גרם לשבטים לקרוע M. was the cause that the sons of Jacob rent their garments (Gen. XLIV, 13; v. Gen. R. s. 91); a. fr.—2) M., King of Judah. Snh. X, 2; Tosef. ib. XII, 11. Yeb. 49[b] מ׳ הרג וכ׳ M. put Isaiah to death; a. fr.—3) M., grandfather of Jonathan (Jud. XVIII, 30). Tosef. Snh. XIV, 8; B. Bath. 109[b] וכי בן מ׳ וכ׳ was he the son of M.? Was he not the son of Moses? Ib. מתוך שעשה מעשה מ׳ וכ׳ because he acted like king Manasseh &c.—4) M., a scholar. Y. Meg. II, 73[a] bot.

מְנַשְּׁיָא, מְנַשִּׁיָּא pr. n. m. *M'nashia.* Y. M. Kat. III, 83[c] top; Y. Meg. III, 73[b] מנירשא, מנרשא (corr. acc.).

מָנָת f. (b. h.; מָנָה) 1) *portion, share.* B. Bath. 12[a] מ׳ בכרם וכ׳ I sell thee a portion of my vineyard.—מָנַת המלך the king's share (*annona*). Ned. 62[b]; B. Bath. 8[a], v. מָנָה. Ab. Zar. 71[a] הפס עלי מ׳ מלך settle for me the *annona* (in kind or money).—2) *appointment;* בְּמָנַת, עַל מָנַת (abbrev. ע״מ) *on condition that, for the sake of.* Tosef. Dem. VI, 13 ואם התנה עמו במ׳ כן ed. Zuck. (Var. מתחלה ע״מ לעשות כן . .) but if he originally had made that agreement (of dividing the profits) with him. Ib. VII, 3 ע״מ שהמעשרות שלי with the condition that the tithes be mine. Y. B. Mets. V, 10[b] bot. במ׳ לעלות לו וכ׳ with the condition that he will give him (as his share) one new-born animal or one crop of wool. Ab. I, 3, v. עֻבָּר. Tosef. Snh. XI, 2 יודע אני ועי״מ כן אני עושה I know (the nature of the offence and

its penalty), and on that condition I am committing it; Mekh. Mishp. s. 20 יודע אני ע"מ כן (read: יע"מ). Kidd. 6b מתנה ע"מ להחזיר a present made with the condition that it shall be returned (possession for the time being); a. v. fr.—Ab. Zar. 37a, a. fr. כל האומר ע"מ . . . מעכשיו דמי if a man says 'on condition', it is to be considered as if he had said 'from now', i. e. the stipulated transaction takes retrospective effect when the condition is fulfilled.—B. Bath. X, 8 (175b) על מָנָתוֹ הלוהו Ar. (ed. אמונתו, v. אֱמוּנָה) he extended the loan to him (the friend) on the condition which he (the guarantor) offered.

מִנְתָא, מְנָתָא ch. same. Targ. II Sam. VI, 19 (ed. Wil. מָנָתָא).—B. Bath. 167a (in a contract) מנת ראובן ושמעון אחי the share of Reuben and Simeon the brothers. B. Kam. 113b מנת חמלכא=מ' דמלכא, v. preced. B. Mets. 109b מ' דילך thy share. Yeb. 37b; a. e.—על מ', v. preced. Targ. Y. II Gen. XLIV, 18 ע"מ מיעבד וכ' even if it must be done against the will &c.—*Pl.* מְנָוָתָא. Targ. II Esth. II, 9.

מַס I m. (מָסַס) 1) (cmp. מְסָמֵס II) *juice.* Num. R. s. 14 (play on כמשמרות, Koh. XII, 11) כמס מרות (bitter) as the juice of bitter things, v. מְסָמֵס II.—2) *melting, fainting.* Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס.

מַס II m. (b. h.; =מנס; נסא=נשא) *impost, tribute, tax.* Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס a. נָסָא I.—*Pl.* מְסִין. Y. Dem. II, 22d top מיעלי מ' כמי שנתכבשו the places which were made tributary (under Joshua) are considered as conquered (belonging to the Holy Land); Y. Shebi. VI, 36c bot. בעלי סיסין (corr. acc.); Gen. R. s. 98. Lev. R. s. 33, end לא למסגד אלא למפלח במ' וכ' (this ועבדתם, Deut. IV, 28) does not mean 'to worship' but 'to serve' by paying imposts, *annonae* &c. Ib.; Cant. R. to II, 14 אם לכ' . . . את מלך עלינו וכ' (some ed. לפסים) if it be a question of taxes . . . . thou art king over us . . . . (we recognize thy sovereignty) . . ., but &c.

מִיסָא, מָסָא ch. same. Targ. Prov. XII, 24, v. מַדָּאתָא. —*Pl.* מִיסִין, מְסִין. Targ. Josh. XVII, 13; a. fr.

מַסָּא I m. ch. = מַס I, *melting*; מ' דליבא *faint heartedness.* Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס.

מַסָּא II m. (נסא, v. נָסַס) *peel, shovel* for taking bread out of the oven. Taan. 25a אייתי מ' וכ' bring the shovel, for thy bread is getting charred. Bekh. 27a שקלה לה ברישׁ מ' she takes the priest's gift of the dough on the point of the shovel (to avoid direct contact).

מָסָא *to melt,* v. מָסַס a. מָסַס.

מְסָאבָא, מָסָאבָא m. (סָאַב) *repulsive; unclean.* Targ. O. Lev. V, 2 (Y. מָסָאוּב). Ib. XIII, 45; a. fr.—Eduy. VIII, 4 Ms. M. (ed. מסתאב); Ab. Zar. 37a; a. e.—*Pl.* מְסָאֲבִין, מָסָאֲבִין. Targ. Lev. XI, 26; a. fr.—*Fem.* מְסָאֲבָא, מָסָאֲבָא. Targ. Ez. IV, 14. Targ. Lev. V, 2; a. fr.—Y. Kil. IX, 32c bot. ארעא מ' an unclean land (outside of Palestine); Y. Keth. XII, 35b מָסָאֲבָתָה.

מסאחיא, v. מְסַחְרָא.

מסאחתא, v. מְסַחְתָּא.

מָסָאִיב, v. מְסָאַב.

מָסָאנָא m. (סאן *to tread;* v. סִינָא) *shoe.* Targ. Ps. LX, 10 (ed. Wil. מָסָנֵי *pl.*); a. e.—Gitt. 56a היה שלופא מ' she happened to be barefooted. Ib.b היה סיים חד מ' (not מסאני) he had put on one shoe. Kidd. 49a, v. בַּרְנָא. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52, end, v. כּוֹלְמַרְסִין; a. e.—*Pl.* מְסָאנֵי. Lam. R. to I, 5 תרין מָסָאנַי both my shoes. Taan. 22a מ' אוכמי black shoes (worn by gentiles).—Contr. מְסָנָא, מָסָן, q. v.

מסאנא, Y. Dem. II, 21d bot., v. מְסָנְתָא.

מָסָאסָא m. (נסא *to move; Hif. to drive*; v. Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 313a) *ox-goad.* Pesik. Bahod., p. 153a; Lev. R. s. 29; Yalk. Lev. 645 מאסאסה (corr. acc.); Yalk. Num. 782. [Ar. s. v. סקד: מַסָּסָא.]

מַסַּאר *to saw,* v. מְסַר II.

מְסָאסָרָא, v. מְסָרָא.

מָסָאתָא f. (נָסָא; v. P. Sm. 2179; 2391) *balance, pair of scales.* Targ. Prov. XVI, 11 ed. Lag. (ed. Wil. מָסָחָא). Ib. XI, 1 ed. Lag. (Var. מסאכא, corr. acc.; ed. Wil. מסחא). Ib. XX, 23 (ed. Lag. a. oth. מְשָׁחֲתָא); v. מְסָחָתָא.

מִסַּב, מְסַב, v. מִיסַּב.

מִ', מֵסֶב m. (b. h.; סָבַב) *dining couch.* Sabb. 63a top במ' רחב וכ' on a wide couch or on a narrow couch (an obscene disguise for a fat or a lean woman, v. גּוּדְלָא).—Cant. R. to I, 12 במסבו ברקיע 'on his couch' (ib.), in heaven.

מִסִּיבְתָּא, מְסִבְתָּא f. (preced.) 1) *banqueting party.* Sabb. 149b bot.—2) *banquet, dinner.* Ber. 52b סתם מְסִבַּת כיתים לע"ז (Ms. M. חסבת גוים) the banqueting of gentiles is presumed to be dedicated to idolatry. B. Bath. 120a במ' חלך אחר זקנה in sitting down for a festive meal age takes the precedence.—3) (b. h.) *winding staircase.* Tam. I, 1 מ' החולכת וכ' the staircase leading (to a well) under the Temple. Midd. IV, 5; a. fr.

מִסְרָא, מְסִבְרָא ch. same, *winding staircase.* Targ. Ez. XLI, 7 (h. text ונסבה!).—*Pl.* מְסִבָּתָא, מִסְרֵי. Ib. Targ. I Kings VI, 8 (h. text לולים).

***מְסִבְּכָא** m. (סְבַךְ) *a netted, meshy plant,* perh. *pine-cone.* Par. III, 3 קושרין מקל ומ' וכ' (Var. מ' או) they tied (to the top of the rope) a stick with a cone (to which the ashes would adhere).

מסבלי, v. מְסוּבָּלָא.

מסבסלא, מסבסלה, a corrupt. for מְסִפְּרָלָא m. pl. (μέσπιλα) *medlars.* Y. Sabb. VII, 10a bot. [read:] ההן דשטח . . . מ' ומלקטן he who spreads (for drying) dates, grapes or medlars and gathers them (on the Sabbath).

מִסְגֵּי m. (סְגֵי I) *multitude.* Targ. Y. Deut. X, 22. Targ. O. Gen. XXX, 30; a. e.—[Targ. Is. V, 24, v. מַסְגָּן.]—V. סְגֵי III.

מַסְגֵּירָא, v. מַסְגֵּרָא.

מַסְגָּן m. (סְגֵי I) *greatness.* Targ. Is. V, 24 (ed. Lag. מַסְגֵּי).

מַסְגֵּר m. (b. h.; סָגַר) 1) *enclosure.* Ex. R. s. 15 ונעל המ' בפניה he locked the enclosure up before it (the cattle). Y. B. Kam. V, 4[d] bot.; ib. VI, 5[b] bot. (in Chald. diction) דאית לה מ' (not לית) when it (the stack of grain) has an enclosure around it.—2) *locksmith;* (allegorically) *scholar.* Snh. 38[a]; Gitt. 88[a]; v. סָגַר.

מַסְגֵּר', מַסְגְּרָא ch. same, *enclosure, prison.* Targ. Ps. CXLII, 8.

מִסְגְּרֵיָא pr. n. pl. *Misgaria,* in Babylonia. Kidd. 72[a] (Rashi: מסיגריא).

מִסְגֶּרֶת f. (b. h.; סָגַר) *rim.* Men. 96[b] מִסְגַּרְתּוֹ the rim of the table; Succ. 5[a]; Yalk. Ex. 369.

מָסָה, v. מסי.

מַסָּה f. (b. h.; נָסָה) *trial; wonder.*—*Pl.* מַסּוֹת. Pesik. R. s. 33. Deut. R. s. 7, v. מָסָה.

מַסַּהֲדָא m. (סְהַד) *witness.* Targ. Job XVI, 19.

מָסוֹ m. (מָסָה; cmp. חֲמֵסָא) *a liquid substance used for curdling.* Gen. R. s. 4, end טרפה אחת של מ' one drop of *m'so.* Ib. s. 14; Lev. R. s. 14; Yalk. Job 905.

מסו, Sabb. 78[a], read with Ms. M. מָאסָן=מָסָן, v. אֲסִי.

מַסּוּאָה, v. מַשּׂוֹאָה.

מְסוּבָּה m. (סָבַב; v. מְסִבָּה) *reclining; invited guest.* Lam. R. to IV, 2 (in Chald. diction) לית את מ' thou art not invited.—*Pl.* מְסוּבִּין *guests, dining party.* Gen. R. s. 71 רוב מ' של לאה היו אעפ"כ וכ' (not לפיכך) most of the guests (assembled at Boas' wedding, Ruth IV, 11) were descendants of Leah, and yet they made Rachel the chief person (placing her before Leah); Ruth R. to l. c.; Pesik. Ronni, p. 141[b] (not מסובן); a. e.

מְסוּבְיְתָא f. (סַבְיָא; v. סַבּוּיְתָא) *keeper of a wine shop.* Ab. Zar. 70[b] החזיר מ' דמסרת לאקלידא לגויה Ms. M. (ed. incorr.) a shopkeeper who gave her key in charge of a gentile woman.—[Sabb. 105[b] Alf. Ms. מס', v. מְצוּבְיְתָא.

מְסוּבְלָא m. (סְבַל) *load.*—*Pl.* מְסוּבְלֵי. B. Bath. 86[a] במס' דתומר Ar. (Ms. H. מְסַבְּלֵי, Ms. M. מְסָאבְּלֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מְתָאבְּלֵי q. v.) in the case of loads of garlic (which are not packed in bags or baskets).

מסובריא, v. מְסוֹכְרָיָא.

מְסוּגָּן* m. pl. (סוּג; cmp. סָגָא) *low border-marks* (v. מְסִיפָּס). Y. B. Bath. II, 13[b] bot. אילין דעבדין מ' וכ' if partners of a property divide off between one another by means of border-marks (which can easily be stepped over), they may object (to opening a school; v. Tosef. ib. I, 4).

מַסּוֹד m. (b. h.; סוּד, Ges. Thes. p. 941) *cover, sheath;* מ' שבמעדר the (iron) sheath of the ploughshare. Tosef Kel. B. Bath. I, 7 (R. S. to Kel. XXI, 2 המ' שבמעצד). Erub. 22[a] Ms. O., v. מַשּׂוֹא.

מְסוֹוִין m., מַסְוָן f. pl. (preced.) *veils, masks.* Lam. R. to IV, 3, v. יְרוֹדָא.

מְסוּמָּק, v. סְמַק.

מַסּוּי *load,* v. מַשּׂוֹא.

מסיך, מסוך, Lev. R. s. 22, beg. למ', v. סְכַךְ.

מְסוּכָּן m. (סְכַן II) *critically ill.* Gitt. VI, 5 אף המ' the same applies to one taken sick; Y. ib. 48[a], sq. מ' כל שקפץ וכ' *m'sukkan* is he who was suddenly overcome, contrad. to חוֹלֶה. Ber. 62[b] והוא סבר מ' הוא and he thought his health was endangered (by a delay); Tam. 27[b] דילמא מ' הוא; a. fr.—Fem. מְסוּכֶּנֶת. Hull. II, 6 השוחט את המ' he who slaughters a beast which threatens to die.—[Midr. Prov. ch. XXII מסוכן בחייו, v. סָכַן I].

מְסוּכְּסֶכֶת, מְסוּכְסָךְ, v. סְכְסֵךְ.

מְסוֹכְרְיָא, מְסוֹכְרִיָּא m. (סְכַר) *stopper.* Sabb. 111[a] bot.; Keth. 6[a]; Bekh. 25[a] מ' דנזדיתא (Ar. s. v. סבר, a. Ms. M. a. F. Sabb. l. c.: מסוב') the stopper of the brewing boiler (made of soft material, as rags &c.).

מסולים, מסוליים, מסוליא, read: מְסוּלְיָיס m. (denom. of סוֹלֶיס) *a shoe consisting of a mere sole.* Yeb. 103[b] פרט לסנדל המ' וכ' to exclude the sandal which consists merely of a sole and has no heel; Yalk. Deut. 938 מוסליי', מסולי'; Kidd. 14[a] sq. פרט למסולים (Ar. לסוּלְיָיס).

מסומיס, v. מְסִימִיס.

מְסוּמָּר, v. סְמַר.

מְסוֹסָא m. (מְסַס; v. חֲמֵסָא) *stomach* (of man). Koh. R. to XII, 4 (ref. to מחנה, ib.) ע"י דלית מ' טחין because the stomach grinds no more; (Sabb. 152[a] קורקבן; Lev. R. s. 18 חמסס).

מְסוֹסְטוֹלָא m. pl. (μεσόστυλον, -α) *intercolumniation, space between two columns.* Y. Ned. III, 37[d] bot. אנא חמית . . . אורייה על תומני מ' (not עומני) I saw the tanned slough of a serpent stretched over eight intercolumniations; Y. Shebu. III, 34[d] עיבידו על תמניא מסוסטל', v. אוֹרָא II.

מסוסלא, v. מסבסלה.

מסופות, Tosef. Sabb. VIII (IX), 22 ed. Zuck., v. מְסִיפָּס.

מַסּוֹקָא, מסוקיותא, v. next w.

מַסּוּקִיתָא f. (נְסַק) *ascent, step.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 4 (some ed. מסוקיותא; Y. II מְסִקְיוּתָא). Targ. Is. XV, 5.—*Pl.* מַסּוּקְיָין. Targ. Y. Ex. XX, 23; a. fr.—Targ.

Ps. CXX, 1 על מסוקין דתהומא (ed. Wil. מַסּוּקָן) on the rise of the depths (v. Succ. 53[a]); ib. CXXI, 1 מַסִּיקָנַיִן ed. Lag.; ib. CXXIII, 1 מַסְקָנַיִן (h. text המעלות).—[Koh. R. to XII, 5 אית תמן מסוקין (not מסוריין) are there any steps to go up?, a Var. lect. inserted in the text; v. מַסָּקָא.]

מְסוּקָתָא f. (preced.) *going up.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 49.

מְסוֹר m. (מָסַר) *informer, traitor* (delivering Jews into the hands of the Roman government). B. Kam. 119[a] ממון מ׳ the property of an informer. Ker. 2[b]; B. Kam. 5[a] Ms. M. (ed. מוסר, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* מְסוֹרוֹת. Y. Sot. IX, end, 24[c], a. e. מפני המ׳ (studying Greek was forbidden) on account of the informers (whose familiarity with Greek tempted them to treason, v. Bab. ib. 49[b]). R. Hash. 17[a] המירין והמ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 50) the heretics and the informers.—*Fem.* מְסוֹרָה. Midr. Till. to Ps. XII תחא אומתך מ׳ לך (ed. Bub. אומתיה מסיראה, corr. acc.) may thy own people turn informer against thee; Yalk. Ps. 656 (not אימתך).

מסוריין, Koh. R. to XII, 5, read: מַסּוֹקָנַיִן, v. מַסּוּקָתָא.

מַסּוֹרֶת f. (מָסַר) (*a chain of*) *tradition.* Sot. 10[b] דבר זה מ׳ בידינו מאבותינו וכ׳ we hold a tradition from our fathers that &c. Ḥull. 63[b] עוף טהור נאכל במ׳ as for eating clean birds we rely on tradition (there being no rules for distinguishing them in the Biblical law).—Esp. *the traditional Scriptural text without vowels*, contrad. to מקרא the traditional vocalization, v. אֵם. Y. Meg. IV, 74[d] bot. (ref. to Neh. VIII, 8) 'they explained the reading', זה המ׳ this means the traditional text; Bab. ib. 3[a] אלו המסורות (some eds. מסורת; v. Rabb. D. S. a. l.); Ned. 37[b] המסורות. Ab. III, 13 מ׳ סייג לתורה the tradition is the fence for (preserving the integrity of) the Torah. Zeb. 37[b], sq. אהני מקרא ואהני מ׳ the traditional vocalization is a help (in interpretation), and so is the traditional literal text (e. g. בסכת, Lev. XXIII, 42, which may be interpreted as singular number, and which is read as a plural); a. fr.—*Pl.* מַסּוֹרוֹת. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 נטלו מ׳ חכמה וכ׳ the traditions of wisdom were taken from Moses and given to Joshua.—Meg. 3[a]; Ned. 37[b], v. supra.—[מַסּוֹרָה *Massorah*, the collection of textual readings systematically arranged.]

מַסּוֹרְתָא ch. same. Targ. Job XV, 18. Targ. Is. XXX, 11 מַסְרָתָא (Bxt. מסטונא, corr. acc.).

מסות, Tosef. Pes. II (III), 3 המ׳ ed. Zuck. (Var. המסית, חמסית), read: חֲרוֹסֶת or *pl.* חֲרוֹסוֹת (v. Pes. 40[b]).

מְסוּתָא f. (=מַסְחוּתָא q. v.) *bath.* Snh. 62[b]; Erub. 27[b], v. רָבַל. B. Mets. 6[a], sq. מנצו עלה וכ׳ . . . הדיא מ׳ (not עלה) there was a bath-house which two contested, one saying, it is mine &c. Lev. R. s. 28, end [read:] אסר מני מְסוּתֵיהּ he put on his bathing apparel, v. זְוִיר.

מְסָחָא m. (נָסַח) *balance*, v. מְסָאתָא.

מַסְחוּתָא f. (סָחַי) *bath; bath-house.* Kidd. 33[a] הוה יתיב בי מ׳ was sitting in the bath-house; v. מְסוּתָא.

מַסְחִיט m. (סָחַט) *squeezing appliance, wringer.* Tosef. Kel. B. Mets. VI, 7 מ׳ של דלת a wringer on hinges.

מסחיא, v. מְסַחֲרָא.

מסחפא, Targ. I Sam. XVII, 6 (Kimḥi in ed. Ven. I מחצפא), read: מַחְסָפָא (v. חַסָּם) *scaly.* [The entire clause קולסא . . . ומ׳ דנחשא is a misplaced and corrupted gloss to verse 5, ref. to ושריון קשקשים of the text, v. גַּלְבִּין a. גַּלְבָּא.]

מְסַחֲרֵיא m. pl. (סְחַר; cmp. אִסְתַּחְרוּתָא) *feasters, those who feast mourners.* Targ. II Esth. I, 2 (3) קבררי מ׳ ed. Lag. (ed. מסאחריא, corr. acc.; ed. Frf. מַרְזְחָיֵא).

מַסְחָתָא, מְסַחֲתָא f. (נָסַח) 1) =מְסָאתָא *balance, pair of scales.* Targ. Ps. LXII, 10.—*Pl.* מְסַחָאתָא. Targ. Job VI, 2 ed. Lag. (ed. Wil. מַסְחָתָא). Ib. XXXI, 6 מסאתא Ms. (corr. acc.; ed. מַשְׁחָתָא). Targ. Y. Deut. XXV, 15 (not מִסְחָא).—2) *weighing counter*, esp. *butcher's stall.* Ḥull. 132[b] קבע מ׳ he put up a permanent stall for selling meat. Shebu. 42[a] איתיבת אמ׳ וכ׳ you sat by the stall and took your (advanced) money as the meat was being sold. B. Kam. 23[b] תיב אמ׳ וכ׳ (sell your animal to the butcher, and) sit by the stall and get your money (v. Rabb. D. S. a. l. note); a. e.

מְסַטְּבָא m. (Ithpe. noun of סבב) = אִסְטַבָּא, *porch*, esp. *dealer's stall with a bench attached to the house.* Y. B. Bath. II, beg. 13[b] זבין . . ושייר בה חד מ׳ sold his dwelling and reserved for himself one porch.

. . . . תָּא, מְסַטְּבִיתָא f. same. Cant. R. to VI, 12 אין הוא מסתכל להחוא (not להחוא) מ׳ וכ׳ if he looks up to that stall where he used to sit tailoring &c.—*Pl.* מְסַטְּבָיְיתָא. Y. Bets. I, 60[c] bot. לא . . . . על מ׳ ברייתא וכ׳ sit not on the outer benches of the hall of Bar Ula, for they are cold.

מְסַטָּוֹת f. h. same (cmp. אִסְטָוָא, אִסְטְוִי). Y. Kil. IX, 32[a] נתון ע״ג מ׳ placed on a stationary stone bench, opp. מיטה, couch. Y. Erub. VII, 24[b] bot. עשה מ׳ על פני וכ׳ (not עשרה) if he attached a porch along the whole front of the wall.—*Pl.* מְסַטָּוִיּוֹת. Y. Pes. V, 32[c] bot. מ׳ הרו עושין להן they made for them projecting boards (along the wall, that they should not step on the blood; Bab. ib. 65[b] דמסגי אריצטבי, v. אִסְטַבָּא).

מסטונא, Targ. Is. XXX, 11 Bxt. Lex. p. 1462, a corrupt., v. מַסּוֹרְתָא.

מְסַטֵּר m. (סָטַר) *a blow, slap.* Tanḥ. Ḥayé 3 סטרו מ׳ he slapped him in the face; a. e.; v. מְסָטֵר.—*Pl.* מְסַטְּרִין. Yalk. Koh. 968 (play on אַתָּ, Koh. II, 9) תורה שלמדתי באתָּ נתקיימה לי . . שלמדתי במ׳ היא עמדה לי the lesson which I learned with 'heat' remained to me; . . . the very lesson which I learned with (my teachers') slaps stood by me; Koh. R. to l. c. כל תורה שלמדתי בזקניי פסטרין באתָּ נתקיימה לי (corr. acc.; v. Matt. K. a. l.).

מְסַטְּרִין *secret*, v. מִסְתָּרִין.

מַסְטֵי m. (סְטֵי) *one who diverts judgment from its straight path* (=h. דִּין מְשֻׁחָת), *prevaricator*. Targ. Is. LVIII, 6 דין מ׳ (h. text מוֹטָה).—Gen. R. s. 50 (fictitious name of a Sodomite judge) רב מַסְטֵי דין (=מַסְטֵי דִּין, some ed. מסטיריון, corr. acc.) Chief Prevaricator (Snh. 109b מצלי דינא); Yalk. ib. 84 (corr. acc.).

מַסְטִידִין, v. preced.

מַסְטִיכִי f. (μαστίχη) *gum mastic*. Gen. R. s. 91 end; Yalk. Gen. 149 (expl. לט, Gen. XLIII, 11; ed. מצטוכא, מוצטבה, corr. acc. מוצטכ׳). Tosef. Sabb. XII (XIII), 8, v. לָעַס.

מסמירים, v. next w.

מִיסְ׳, מִסְמוּ׳, מִסְמִירִין m. sing. a. pl. (μυστήριον, -α) *secret*. Midr. Till. to Ps. IX, 6 מיסטורין זה אני וכ׳ ed. Bub. (ed. מסתורין, corr. acc.) this secret I reveal to thee. Gen. R. s. 50; s. 68 ע״י שגלו מ׳ וכ׳ because they revealed the mysteries of the Lord (Gen. XIX, 13); Yalk. ib. 84 מסתורין. Gen. R. s. 71 בעלי מ׳ secret-keeping, discreet men. Ib. s. 98; Tanḥ. Vayḥi 8; Pesik. R. s. 21 מסטרים (corr. acc.). Y. Gitt. II, 44b top כתב מ׳ a secret letter; (Y. Sabb. XII, end, 13d מילה מסטריקון); a. fr.—Targ. Y. I Gen. XXVIII, 12 מַסְטֵרִין (some ed. מַסְתֵּי, corr. acc.). Targ. Y. Num. XVI, 26 מְסַטְּרִין (some ed. מְסַטְּרִין, corr. acc.).—[Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84, v. מַסְטֵי.]

מַסְטֵר m. (סְטַר) *slap in the face*. Ex. R. s. 15 סטרו מ׳, סטרן מ׳, v. מְסָטֵר. Num. R. s. 20, end נתן מַשְׁטֵר אחד וכ׳ he slapped one of the boys; (Tanḥ. ed. Bub. Balak 30, note 175 מסטר).—V. מְסָטֵר.

מִסְטַ׳, מִסְטַ׳ מִסְטִירִין, v. מְסָטִירִין.

מִסְטִירִיקוֹן m. (μυστηριχόν) *of a secret nature*. Y. Sabb. XII, end, 13d, v. מְסָטִירִין.

מסטרני, v. מגיסטריני.

מָסָה, מסי (b. h.) *to melt, flow; to cause running off, effect curdling*. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 25 שלא יִמְּסֶה that the manna might not melt.—Denom. מְסוֹ.

Hif. הִמְסָה *to cause to flow*. Ib. to Ps. VI, 7 התחיל בוכה ומַמְסֶה מטתו וכ׳ ed. Bub. (ed. וממחה) he began to weep and make his bed flow with (his) tears; Yalk. Ps. 636.

Pi. מִסָּה same, *to dissolve, weaken*. Deut. R. s. 7 (play on מַסּוֹת, Deut. XXIX, 2) המכות מְמַסּוֹת גופיהן וכ׳ the plagues weakened the bodies of the Egyptians; Yalk. ib. 940.

Nif. נִמְסָה *to be melted, to fall away*. Tosef. Sot. III, 4 ירכה נִמְסֵית her thigh will fall away.

מְסָא, מסי ch. same, *to flow, melt away*. Targ. II Sam. XVII, 10 מְסַס וְיִמְסֵי (ed. Wil. וַיִּמְסֵי *Af.*), v. מְסַס.—Part. מָסֵי, f. מָסְיָא. Targ. O. Num. V, 21 (ed. Vienna מַסְיָא = מַמְסָיָא, v. infra).

Pa. מַסֵּי *to cause melting, falling away*. Targ. Ps. XXXIX, 12 מַסֵּית. Targ. Y. Num. V, 22 לְמַמְסָיָא = לְמַסָּיָא.—Part. pass. מְמַסֵּי, מַמְסֵי, f. מְמַסָּיָא (מָ), v. supra. Pes. 28a Rashi לא מְמַסָּה is not dissolved in water, v. בְּאֵיס.

Af. אַמְסֵי same. Targ. O. Num. l. c.; a. e.—Targ. II Sam. l. c., v. supra.

Ithpe. אִתְמְסִי *to be melted, fall away*. Targ. Num. V, 27. Targ. O. Lev. XXVI, 39 (v. רְמַס); a. fr.—Targ. Y. Gen. VII, 21 אִתְמַסִּי (not אִתְח׳; h. text וַיִּגְוַע).

Ittaf. אִיתְמְסִי same. Targ. Ps. LXXVIII, 6 Ms., v. מְאִיס. Ib. LXVIII, 3 Ms. (ed. *Ithpe.*); a. fr. (in Ms.).

מַסֵּי, *pl.* מַסְיִין, v. אֶסִי.

מסיא, Targ. Is. III, 20 ed. Lag., v. מַזְיָא.

מַסְיָא = מָמַסְיָא, v. מְסֵי.

מְסִיב, Targ. Y. Gen. IV, 8 מ׳ אפין some ed., read: מְיַסֵּב.

מְסִיבְתָּא, מְסִיבְּתָא, v. sub מְסִבְּ׳.

מְסִיָּה f. (מָסָה) *melting, losing courage*. Yalk. Ex. 251; (Mekh. B'shall., Shir. s. 9 נְמֵרְסָה).

מסיפא, v. מְסִפְיָא.

מסיק, v. מסק.

מְסִיקָה* f. (סָקַק, *Hif.* הסיק את רגליו) *easing one's bowels*. Y. Yoma III, 40b bot. סמיכה (corr. acc.), v. חֲפַלֵּג.

מְסִילָה, מְסֵלָה f. (b. h.; סָלַל II) *path, road*. Yalk. Deut. 907, v. מְיַל.—*Pl.* מְסִילוֹת, מְסִפֵּי׳. Ber. 59b; Lev. R. s. 23 כבבים במְסִלּוֹתָם the planets on re-entering their periodical orbits.

מוֹסְ׳, מִיסְמִיס (מִסְמִיס), m. (a popular corruption of semissis) *semissis*, a Roman value, equal to half an as or six ounces. Tosef. B. Bath. V, 12 מ׳ שני קונטרונין a semissis is equal to two quadrantes; Kidd. 12a מסמס שני קוטרונקין; Y. ib. I, 58d שני קרדונטס מסר׳.—*Pl.* מְסִמְסִין, מִיסְמְסִין, מוֹסְמְסִין. Tosef. l. c. איסר שני מיס׳ an as has two semisses; Kidd. l. c. מוסמר׳; Y. l. c. מסומרסין.

מסימס, a species of *wood*, v. מְסַמֵּס III.

מְסִימְתָּא, v. מַסְמְתָּא.

מסיע, Y. Taan. IV, beg., 67b, v. חֲסִיעַ.

מְסִיפָס m. (=מסיפסת; סוּף; cmp. פְּסִיפָס, פַּסְפָּס with which our w. interchanges) *border-mark, partition consisting of wooden or stone pegs*, contrad. to מחיצה or כותל partition wall. Erub. 72a (Ms. O. twice פסיפס, v. Rabb. D. S. a. l. note 10), opp. to מחיצה עשרה a partition ten handbreadths high. B. Bath. 2b במ׳ בעלמא (Ms. M. בְּפַסִּיסִין, v. Rabb. D. S. a. l. note) where there are only pegs as border marks, opp. לכותל. Ib. bot. במ׳ (Ms. M. פס׳, emended מס׳). Ab. Zar. 70b; Y. ib. V, 44d bot. מ׳ חצר החלוקה במ׳ a court which is divided off by mere marks (cmp. מְסוּגָּרִין). Tosef. Sabb. VIII (IX), 22 [read:] כדי לעשותו מ׳) Var. ed. Zuck. (ed. מסיפות) large enough to be used for a marking peg.—*Pl.* מְסִיפָסִין. Yalk. Ex. 422 [read:] כמין מ׳ היו עשויות מלמעלה a sort of marks were on top (to distinguish between the Holy and the Holy of Holies; ib. 370 כמין פספסין היה וכ׳).

מְסִיק m. (מָסַק) *olive harvest.* Y. B. Bath. III, 14[a] top, v. בָּצִיר I. Ḥall. III, 9 זיתי מ׳ olives collected at the regular harvest, opp. זיתי ניקוּם gleanings (v. נִיקוּם II); Y. Maasr. V, 51[d] top (not מיסיק). Y. Yeb. XV, 14[d] יצא בציר ונכנס מ׳ when the grape-cutting is over, the olive-harvest begins; a. e.—V. מְסִיקָה.

מַסִּיק, part. *Af.* of נָסַק.

מַסִּיק I m. (נָסַק) *reaching definite conclusions, decided.* Hor. 14[a], v. מַקְשֶׁה.—V. נָסַק.

מַסִּיק II m. (נָסַק; sub. מַסִּים &c.) *one who levies contributions,* in gen. *a Roman collector, oppressor* (interch. with מְצִיץ). Tosef. Ohol. XVI, 13 (ed. Zuck. מצית); Y. Pes. I, 27[c]; (Bab. ib. 9[a], a. Ab. Zar. 42[a] מצ׳).—*Pl.* מַסִּיקִין. B. Kam. X, 5 ונכלוחו מ׳ and government officers confiscated it. Ib. 116[b] מאן דאמר מס׳..מצ׳ וכ׳ he who reads *massikin* is not at fault, nor is he who reads *m'tsikin* (ref. for the latter to מצוק, Deut. XXVIII, 57, for the former to Chald. סקאה for צלצל, ib. 42). Y. Sabb. XVI, end, 15[d] סופך לעשות צלצל במ׳ thou shalt be forced by the officers.—Y. Dem. VI, 25[b] מן חמ׳ שנו it means that he rented the field from the officers (who had confiscated it).

מַסִּיקָא ch. same.—*Pl.* מַסִּיקֵיָּא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 42 (h. text צלצל, v. B. Kam. 116[b] quot. in preced.).

מְסִיקָה f. =מְסִיק. Sabb. 17[a].—*Pl.* מְסִיקוֹת. B. Bath. 36[b] שלש מ׳ three olive-crops.

מַסִּיקְנִין, v. מַסּוּקְיָא.

מְסִירָה f. (מָסַר) 1) *harnessing, taking possession of a working animal by an act resembling harnessing.* Kidd. I, 4, v. מוֹסֶרָה. Tosef. ib. I, 8 אינו הרא מ׳ מסר לו . . ומוסירה (ed. Zuck. ומוסרה, Var. במוסרה) what is *m'sirah?* He (the seller) hands him (the buyer) a bit and he harnesses it (the animal); Kidd. 22[b] כיצד במ׳ אחזה וכ׳ what is *bimsirah* (Kidd. I, 4)? He seizes its hoof, hair &c., a. fr.—2) *handing, delivery.* Gitt. 9[b], a. fr. עדי מ׳, v. בָּרַת; a. fr.—3) *levy.* Cant. R. to IV, 4 (ref. to Num. XXXI, 5) . . שנים במ׳ . . twelve thousand men were raised by levy, opp. בנדבה as volunteers.

מְסִירִין m. pl. (סָרַר) *rebels,* v. מְסָרְבָן.

מַסִּית, מְסִית, v. נָסַת.

מְסִית m. (סָתַת) *stone-cutter.* Pesik. S'liḥ., p. 166[a]; Yalk. Num. 744, v. גָּשַׁשׁ.

מָסַךְ I (b. h.; denom. of מֶסֶךְ) *to temper, mix wine* (cmp. מָזַג). Ab. Zar. 58[b], v. מָזַג. Num. R. s. 10 יין מָסְכָה they mixed strong with light wine; a. e. וכ׳ Eve mixed wine for Adam. Ib. חיו מוֹסְכִים יין

מָסַךְ II (b. h.; denom. of מַסֵּכָה I) *to cast (metal).* Y. Ber. I, 2[d] top; Gen. R. s. 12, end מוֹסֵךְ Ar. (ed. Y. Ber. נוֹסֵךְ; Gen. R. מוֹצֵק), v. בּוּלָס.—[Yalk. Ex. 165 ממסכת, read מָסֵךְ, v. סוּךְ.]

מֶסֶךְ m. (b. h.; סָכַךְ II *to be clear*; cmp. מזג) *clarified, mixed drink.* Ex. R. s. 42, end (play on מַסֵּכָה, Ex. XXXII, 8) ק״כ קנטרונין מנין מס״ך שהוא מעביר ה׳ the gold in the calf weighed 120 centenaria, corresponding to the numerical value of *mesekh* (drink) which removes Hé (the Lord, i. e. leads to godlessness).

מָסָךְ m. (b. h.; סָכַךְ I) *web, screen, curtain.* Num. R. s. 6 מסך שער וכ׳ the curtain for the gate of the court. Yalk. Ex. 372; a. e.

מְסֻכָּא, Sabb. 96[b], v. נְסֻכָּא III.

מַסֵּכָה I f. (b. h.; נָסַךְ) *molten image.* Snh. 103[b] (play on Is. XXVIII, 20 כונס כנד מי הים תֵּעָשֶׂה לו מ׳ (והמסכה וכ׳ צרה should a molten image be made a rival to him 'who gathers the waters of the sea together like heaps'?; Num. R. s. 7; Yoma 9[b]. Sifra K'dosh., beg. (idols are called) מ׳ ע״ש שהם ניסוכים *massekhah,* because they are cast.

מַסֵּכָה II f. (b. h.; סָכַךְ I) *web, garment.* Ex. R. s. 42, end (ref. to Ex. XXXII, 8) מ׳ רכה חסכתן לדורות משתי וכ׳ a bad web have you woven for future generations (follows the Chaldaic translation).—V. מַסֶּכֶת.

מַסֵּכָה* III (homiletic play, =מַסֵּי כָּה, v. אַסִי) *thus healing.* Ex. R. s. 42, end [read:] כך . . . לשון סורסי הוא אני מרפא אותן וכ׳ (v. סוֹרְסִי) it is a contraction; the Lord says, 'Shall I thus cure them?', as we read (Ex. XXXII, 8—9): 'They have made themselves a molten calf'...'and the Lord said unto Moses, I have seen this people, and behold, it is a stiffnecked people' (i. e. it is incurable).

מְסֻכְּנוּתָא, מַסְכִּינוּתָא, מַסְכִּינָא, מִסְכֵּן, v. מִסְכֵּן.

מַסְכָּן* m. (next w.) *poverty.* Cant. R. to I, 4 (interpreting מִמַּסְכְּנֵי, v. מִסְכֵּן II; strike out דבר אחר) מסכני אחריך נרוצה out of my poverty, we shall run after thee.

מִסְכֵּן I m. (b. h.; סָכַן I) *poor man;* (adj.) *scanty, scarce;* trnsf. *mean.* Midr. Prov. ch. XXII מ׳ שהוא מיסוכן בחייו the poor man is called *misken,* because he is sparsely supplied with means of livelihood; Lev. R. s. 34 מיפני שהוא בזוי לכל he is called *misken,* because he is despised of all men (ref. to Koh. IX, 16). Ruth R. to I, 1 (ref. to Koh. l. c.) וכי חכמתו של ר״ע שהיה מ׳ בזויה היתה אלא מהו מ׳ מי שהוא בזוי בדבריו וכ׳ was the wisdom of R. Akiba who was a poor man despised? But what does *misken* here mean? One who proves himself mean by his own words (not practicing what he preaches); Koh. R. to l. c. [read:] אלא זה שהוא מ׳ בדבריו אלא ההוא דמ׳ בדבריו; Yalk. Ruth 598 אין מ׳ אלא מי שמְמַסְכֵּן בזויה (insert חכמתו). Koh. R. l. c. אלא מי שמסכין דבריו (not שמסכין) behold, a *misken* is none but he who makes his words appear mean. Ib. to IX, 15 ולמה קורא אותו מ׳ שאינו מצוי בכל חבריות ואין וכ׳ and why does the text call him (the good genius in man) *misken* (scarce)? Because he is rare among men, and (*mean*) because the majority of people do not listen to him; ib. to IV, 13; a. fr.—Yalk. ib. 979; Y'lamd. to Num. XXIV, 5 quot. in Ar. שמ׳ מדברי תורה, read: שמ׳ בדבריו, v. supra.—Denom.

מִסְכֵּן II, מִסְכֵּין *to make poor, make contemptible.* Koh. R. to IX, 16, v. preced. Ex. R. s. 1; Sot. 11ª (play on מִסְכְּנוֹת, Ex. I, 11) שמסכינות את בעליהן (read: בוניהן) for they (the buildings) impoverish their builders; Yalk. Ex. 162 שמסכנות (corr. acc.). Cant. R. to I, 4 (play on משכנני, ib.) [read:] מַסְכְּנֵינִי אחריך נרוצה make me (Israel) poor, and we shall run after thee (v. preced.).

Ithpa. הִתְמַסְכֵּן, *Nithpa.* נִתְמַסְכֵּן *to become poor.* Sot. l. c. כל העוסק בבנין מִתְמַסְכֵּן whoever makes building his business will get poor; Yeb. 63ª; Ex. R. l. c.; Yalk. Ex. l. c.

מִיסְ, מִסְכָּא, מִסְכְּנָא m. ch. = h. מִסְכֵּן I. Targ. Koh. IV, 13, sq. Targ. O. Deut. XV, 11; a. e.—Y. B. Mets. II, 8ᶜ top אינש מ׳ a poor man. Y. Peah VII, 21ᵇ top; a. fr.—*Pl.* מִסְכְּנִין, מִסְכְּנָיָא, מִסְכָּבֵי, מִי׳. Targ. Y. Deut. l. c. (not מַסְכְּנִין). Targ. Prov. XXII, 7; a. e.—Y. Peah l. c. יהב... דפלג למ׳ gave his son Samuel money to distribute among the poor. Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; Y. Snh. VI, 23ᶜ יירתון מ׳ וכ׳ let the poor come and eat it, that it may not go to ruin. Y. Sot. III, 19ª; Y. Peah VIII, 21ª bot. .. ילקט זכי מעשר מ׳ .. used to give him the tithes of the poor every third year; a. fr.—Denom.:

מִסְכֵּן, מַסְכֵּן = מִסְכֵּן II, *to make poor, reduce.* Targ. Ps. LVI, 8 (h. text חורר). Ib. XCIV, 5 (h. text עִנָּה). Targ. Job VI, 9 (h. text הִכְּא); a. e.

מִי׳, מִסְכִּי׳, מִסְכְּנוּתָא, מְסִכְּנוּתָא f. (preced.) *poverty, scarcity.* Targ. O. Deut. VIII, 9 (ed. Vien. עצורין). Targ. Job V, 11 אוכמי מי׳ those black from starvation (h. text קדרים); a. e.—Lev. R. s. 35; Pesik. Shimʿu, p. 117ª; Yalk. Lev. 670; Yalk. Is. 256 יאי מ׳ ליהודאי וכ׳ poverty is as becoming to Jews as a red line on a white horse; Lev. R. s. 13 מסכנותיה (read מסכינותא).

מַסְכְּנוּתָא f. (preced.) *making poor.* Targ. Jud. XIV, 15.—[Targ. Ps. XXXIX, 12, v. מְסְכְּנוּתָא.]

מַסְכֶּסֶת, v. סְבַךְ.

מַשְׁכָּת f. (b. h.; סָבַךְ I) 1) *web on the loom.* Ohol. VIII, 4 מ׳ הפרוסה the spread web, i. e. the web hanging from the transverse beam (vestis pendens, v. Sm. Ant. s. v. Tela). Kel. XXI, 1 נפש המ׳ *the woof*, opp. to שתי עומד the warp of the standing loom. Midr. Till. to Ps. XXXVIII; Yalk. Ps. 733 אנו המ׳ וכ׳ we are the web, and Thou the weaver; a. e.—2) (cmp. Lat. textus) *construction, Talmudic treatise.* Ruth R. to II, 9 (play on וַיַּסֵּךְ, II Sam. XXIII, 16) עשאה מ׳ וקבעה וכ׳ (not מסכתא) he (David) constructed it and fixed it as a rule for future generations that the king forces the road &c. (v. Snh. II, 4); Midr. Sam. ch. XX; Y. Snh. II, 20ᶜ top. Sabb. 114ª, v. כַּלָּה; a. fr.—*Pl.* מַשְׁכָּתוֹת. Midr. Till. to Ps. CIV, 25 אלו חמ׳ דבר וכ׳ those are the systematic collections of Bar Ḳ. &c. Num. R. s. 18 ששים מ׳ sixty Talmudic treatises [editions, however, count sixty-three]; Tanḥ. Korah 12; Cant. R. to VI, 9 (not תיות...); a. fr.

מַשְׁכְּתָא ch. same, *text, treatise* &c. Snh. 49ª דפתיח ליה במ׳ a legal subject had just been opened for them (for discussion, and he would not disturb them). Hor. 10ᵇ אוקימתון מ׳ פלן וכ׳ have you put up such and such a web, i. e. have you mastered this and that subject?

מְסָדָּה, v. מְסִידָּה.

מְסַלְיָא m. (סְלִי) *rejectable, drossy.* Targ. Prov. XXVI, 23 כספא מ׳ (h. text כסף סיגים).

מְסַלְסְלָה m. (v. סְלְסֵל) *hair-dresser.* Lam. R. to I, 15 (expl. סַלְסְלָה, ib.) [read:] סרקן במסרק שכן בערביא צווחין למסרוקה מ׳ he combed them (carded their skins) with an (iron) comb, for in Arabia they call the hair-comber hair-curler.

מְסַמְּמָא, מְסַמָּא f. (סָמָא) *closing a cavity*, אבן מ׳, v. אֶבֶן. Nidd. 69ᵇ באבן מ׳ when the apparent corpse lies on a stone under which there is a cavity; Sabb. 82ᵇ (Ms. M. מוסמא, v. Rabb. D. S. a. l. note). Sifra M'tsora, Zab., Par. 2, ch. III; a. fr.

מסמים, v. מְסָמֵס III.

מְסָמֵס I (v. מָסַס) *to melt, dissolve.*

Nithpa. נִתְמַסְמֵס *to be molten, to be in a state of dissolution* or *liquefaction.* Ḥull. 45ᵇ, v. מְזַמֵּז. Ib. 53ᵇ נ׳ חבשר if (in one spot of an animal known to have been attacked by a beast of prey) the flesh appears decayed; ib. הירכי דמי נ׳ what do you mean by 'decayed' (Answ.) כל שחרופא וק׳ what a physician would peel off, until he comes on sound flesh; ib. 77ª מִתְמַסְמֵס. Y. Ter. VIII, 46ª top שניתמסמסו בני מעיה (a melon) the core of which is liquefied.

מְסַמֵּס ch. same, 1) *to melt, make faint.* Targ. Y. Deut. I, 28 מְסַמְּיסוּ (not מסמיסן; h. text חִמַּסּוּ).—Y. Shek. V, 48ᵈ היו דין חמר מְמַסְמֵס מעיא Bab. ed. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 43; oth. ed. סמס; Ms. M. סמי) which wine loosens the bowels. —2) *to soil, make loathsome.* Ḥull. 18ª מְמַסְמֵיס ליה בפרתא the authority soils the meat with dung, so that it cannot be sold &c.—Part. pass. מְמֻסְמָס. Ib. 28ª כי ממ׳ קויצה דמא its throat stained with blood; ib. 53ᵇ.

Ithpa. אִיתְמַסְמֵס *to be dissolved, melt away, perish.* Targ. Job IX, 23 (h. text מַסַּס).

מְסַמֵּס II (cmp. מְשַׁמֵּשׁ) 1) *to press, squeeze.*—*Part. pass.* מְמוּסְמָס *mashed, shapeless.* Num. R. s. 14 (play on משמרות, Koh. XII, 10) בשעה שהם יוצאים מְמוּסְמָסִים הם מרות וכ׳ when they (the words of the Law) come out disfigured, they are bitter (drops) to those who hear them; v. מַס I; Y. Snh. X, 28ª bot.—Nidd. 24ª (מוסמסין) מי שפניו מוסמסים (= מְמוּ׳) a foetus whose face is mashed, contrad. to מטוחות, v. טוּחַ I. — 2) (cmp. אָמַץ) *to press, urge*, esp. (of medical treatment) *to sustain vital energies.* Gen. R. s. 82 כך מְמַסְמְסִין נפשה וכ׳ this is the way they stimulate the vital energy of the travailing woman; (Yalk. ib. 136 משיברן); Yalk. Is. 263 שמסמסין את החיה (corr. acc.).

מְסַמֵּס ch. same, 1) *to press, squeeze.* Ḥull. 4ª מְמַסְמֵס ליה בסמוסי he holds the bird's head closely in his hand (so that no mark, if there was any on it, could be rec-

ognized).—2) *to stimulate, sustain strength.* Yeb. 42[b] מְמַסְמְסָא לֵיהּ וכ׳ she may sustain the child's strength with eggs and milk (replacing the mother's milk).

Ithpa. אִתְמַסְמֵס, אִירַמַּ׳ *to be squeezed, mashed.* Y. Yeb. VIII, 9[a] top; Y. Sabb. XIX, 17[a] bot. [read:] אתילד ליה חד בר כד מִיתַּמְסְמֵס ביה ומית a son was born to him with his membrum mashed, and he died.

מְסַמֵּס III, מְסַמֵּיס m. (v. מְסָמֵס I) *polished wood,* prob. (=אַלְמוּג, cmp. מוּג) *coral-wood.* Ḥag. 26[b] כלי מ׳ Ms. M. (some ed. מסמיס, read מסמיס; Ar. מסמס) vessels of polished wood, opp. to כלי אכסלגום; Men. 97[a].—[Kidd. 12[a] מסמס, v. מְסַמְרִיס.]

מְסָמָסָה, v. הֲמַסְמָסָה.

מסמסתא, Targ. Ez. XLIII, 14 Ar., v. מְסַמְּתָא.

מַסְמָר m. (b. h. only in pl.; סָמַר) 1) *a pointed object, nail, pin.* Sabb. VI, 10 (67[a]) מ׳ מן הצלוב (Y. ed. מ׳ תצלוב) a nail from the gallows of an impaled convict (used as an amulet). Kel. XII, 4 מ׳ הגרע the blood-letter's pin (v. infra); מ׳ של אבן השעות the style of the sun-dial; מ׳ הגרדי the weaver's pin. Ib. 5 מ׳ שהחקינו וכ׳; Tosef. ib. B. Mets. II, 14 מ׳ שעקמו וכ׳ an iron pin which was bent in order to be used as a key. Kel. l. c. מ׳ של שלחני the banker's pin for fastening the shutters, v. תְּרִיס.—Num. R. s. 14 מ׳ שיש לו שושנה a nail which has a big knob.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 3 מקל שעשה בראשו מ׳ להיות חופס בו וכ׳ a staff to the end of which a pin was attached for the sake of taking hold of the threshing floor (of making it stationary); ib. V, 10. Ib. B. Bath. VII, 2 חוט חמ׳ של וכ׳ the builder's cord to which a pin is attached (i. e. plumb-line). Ib. B. Mets. II, 11 מ׳ הגרוע the scraper's pin (fastened to the smith's block); a. fr.—*Pl.* מַסְמְרִין, מַסְמָרוֹת. Gen. R. s. 68, end. B. Bath. 7[b] קבע בה מ׳ drive nails into it, i. e. remember it well. Tosef. Kel. B. Mets. II, 11 גולת חנוני שכולה מ׳ a store-keeper's bowl (?) studded all over with nails. Tanḥ. B'haăl. 15 (ref. to Koh. XII, 11) כתיב כמשמרות ואנו קורין מ׳ וכ׳ it is written *k'mishm'roth* (like guards) and we read *k'masm'roth* (like nails) to teach thee, if thou drivest them like a nail into thy heart, they will guard thee; Num. R. s. 4. Esth. R. to VI, 10 אני . . . חבלים ומ׳ I prepared for thee ropes and nails (for impaling); a. fr.—2) (*pl.*) *cloves.* Num. R. l. c. ערבין . . . כמ׳ נטועים as sweet to their hearers as cloves.—3) *a peg-shaped attachment to a loaf, knob.* T'bul Yom I, 3 מ׳ שאחר הכבר the knob on the back of the loaf (supposed to serve as trade-mark).—4) a *wart* or *corn* (cmp. Lat. clavus).—*Pl.* מַסְמָרוֹת. Sifra Thazr. Neg., Par. 1, ch. II המ׳; Tosef. Neg. II, 12 הַמַּסְמֶרֶת (*sing.*).

מַסְמָרָא, מִסְמָרָא ch. same, *pin, nail.* Targ. Y. Num. XXV, 3.—Y. Ḥag. III, beg. 78[d] כל חד וחד נסיב חד מ׳ וכ׳ each took one nail and drove it in. Y. Pes. V, 32[b] top [read:] הא קבייא גבך כמסמרא let this be fixed in thy memory like a nail; Y. Yeb. XIII, 13[c] top במיסמרה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַסְמָרְנָא, מַסְמָרְיָא . . . Targ. Jer. X, 4; a. e.—Y. B. Bath. II, 13[b] bot. [read:] מבחין אילין לאילין מ׳ דנוולית refused to one another the fastening of the weaver's pin to the party wall.—[מְסַמְּרָא, v. סְמַר.]

מַסְמֶרֶת f. *wart* or *corn,* v. מַסְמָר h., end.

מִסַּמְּתָא f. (סוּם) *one of the marked-off tiers* or *settles of the altar* (v. Midd. III, 1). Targ. Ez. XLIII, 14; 17 (ed. Lag. מְסַמְּרָ׳ a. מְסַמֵּ׳; ed. Wil. first time מְסַתְּמָא, Ar. מסמסתא; corr. acc.; h. text עזרה).

מְסָנָא, מָסָן m. (v. מְסָאנָא) *shoe.* Targ. O. Gen. XIV, 23. Targ. Ez. XVI, 10; a. fr.—Lam. R. to I, 5 חד מ׳ דידיה one of his shoes; חד מ׳ חורן the other shoe; a. e.—Kidd. 22[b] bot. מְסָנָאי (prob. to be read: מְסָאנַי) my shoe.—*Pl.* מְסָנִין, מְסָנְיָא. Targ. Josh. IX, 5 (ed. Wil. מְסָנָן). Targ. Is. III, 18 (h. text עכסים).—Hebr. pl. מְסָנִים. Y. Pes. X, beg. 37[b], v. צוֹצָל.

מַסְנָא, v. next w.

מַסְנָנָא m. (סָנַן) *pure gold.* Targ. Is. XIII, 12 (ed. Wil. מַסְנָא; ed. Lag. מסננה; h. text כתם).

מִסְנֶנֶת f. (סָנַן) *strainer*; *the strained mass.* Sabb. XX, 2 (139[b]) מ׳ של חרדל a mustard mixture in the strainer (v. Rashi a. l.). Ib. 134[a] אין מסננין . . . במ׳ שלו you must not strain a mustard mixture (on the Holy Day) in the strainer designated for it.

מְסַנְתָּא f. (preced.) *sieve, basket.* Y. Dem. II, 21[d] bot. Ib. מסאנא (corr. acc.).

מָסַס (b. h.) *to melt, dissolve.*

Nif. נִימַּס, נִימּוֹס, נָמַס, נְמִיס *to melt, be liquefied; to fall away; to faint; to despair.* Ex. R. s. 25 נִימּוֹסִין (Var. נִימַּסִּין) they faint. Yalk. ib. 251 התחילו נִמְסִין they began to lose heart; Mekh. B'shall., Shir., s. 9 לֶהָמֵס. Deut. R. s. 1, end תִּימַּס עינו וכ׳ may this man's (thy) eye run out. Maasr. I, 2 הרמונים מישתַּמְּסוּ pomegranates are subject to tithes when their core becomes pulpy; expl. Y. ib. 48[d] bot. מישתמ״ך אוכל וכ׳ (cmp. מְסָמֵס II) when the eatable portion (core) can be mashed under one's fingers; [anoth. definition taking our w. in the sense of *falling away, diminution*; משיכנימו מחצה when the ripening core is reduced to half the capacity of the cavity,—upon which the remark is made, דילמא . . . חַמְּסוּ . . . פלגון לבבנו perhaps he learned it from the homiletical teachers who interpret *hemassu* &c. (Deut. I, 28), they divided our hearts (an allusion to Num. R. s. 17)].

Hif. הֶמֵס *to cause to melt away.* Deut. R. s. 2, beg. (ref. to Ps. XXXIX, 12) . . הֶמַסְתָּ אותה וכ׳ כל חמדה (not אותו) all the delight which Moses longed for, to enter the land,—thou hast caused it to decay as a moth enters garments and makes them decay. V. מָסָה.

מְסַס ch. same. Targ. II Sam. XVII, 10 מְמַס ימסי (ed. Lag. מְמָסָא מסי), v. מְסִי.

Ithpe. אִתְמְסַס *to melt, decay.* Targ. Ps. LXXV, 4.—[אִמְּיס, v. מְאִיס.]

מָסָס m. *stomach,* v. חֲמֵיסָא.

מַסָּסָא, v. מַסָּאסָא.

מסמטולא, v. מְסוֹמְטוֹלָא.

מַסָּע m. (b. h.; נָסַע) *removal; journey; station.* Cant. R. to III, 6 ממ׳ למ׳ from station to station; a. fr.—*Pl.* מַסָּעוֹת (*fem.*). Snh. 94ᵇ עשר מ׳ נסע וכ׳ that wicked man (Sennacherib) marched ten journeys in that one day; Yalk. Is. 284. Tanḥ. B'midb. 2 ובאה עמהן במ׳ and it (the well) went with them on their journeys; Num. R. s. 1. Tosef. R. Hash. III (II), 3 ובמ׳ and the signal for marching (Num. X, 2-8); a. fr.—Pesik. R. s. 16 המַּסָּעִים the marches in the desert.—[Tosef. R. Hash. II (I), 2 מסעות, מסעיות, v. מַשּׂוֹאָה.]

מְסַעֵד m. (סָעַד) *assistant, attendant.*—*Pl.* מְסַעֲדִים. Par. III, 6 פרה וכל מְסַעֲדֶיהָ the red cow and all her attendants.

מסעיות, v. מַשּׂוֹאָה.

מְסַפֵּד m. (b. h.) = חֻסְפֵּד. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) מה לכם קושרין מ׳ why do you compose these lamentations?, v. חֻסְפֵּד.

מְסַפְּדָא, מְסַפֵּד, מְסַפֵּד ch. same. Targ. Gen. L, 10. Targ. Y. Deut. X, 6; a. e.—*Pl.* מְסַפְּדָנָא. Targ. Am. V, 16 (ed. Lag. a. oth. *sing.*).

מספומיא, v. אסְפַמְיָא.

מְסַפֶּרֶת v. מִסְפֶּרֶת.

מְסַפְּרְיָא m. (סְפַר) *fearfulness.* Targ. Job XLI, 17 (Ms. מְסָרְיָם; h. text שׁת). Ib. XXXI, 23 (ed. Lag. מסריפ׳; Ms. Var. סַפְּרְיָא; h. text שְׁאֵת).

מְסַפֵּק m. (סָפַק II; v. סָפַק) *strait, dilemma; difficulty.* Y. Sot. III, 19ᵃ bot. הכניסה עצמה למ׳ חזה המרובה she placed herself in such a dilemma (to be suspected of adultery and to have to drink the waters of jealousy). Y. Gitt. VIII, 49ᶜ bot. מה ראית להכניס עצמך למ׳ חזה וכ׳ what was thy reason for taking such a responsibility (by deciding in favor of a lenient opinion)?—Esth. R. to II, 3 באו לידי המ׳ חזה they (the Persian matrons) came to that trouble (to have to compete with all maidens of the country); a. e.

מְסַפְּקָא, מְסַפְּקָה m. (סְפַק II) 1) *sufficiency.* Y. Ber. IV, 8ᵃ top [read:] אית לך מ׳ לכל חדא וחדא אדכרה מינהון you have enough material for each Divine Name out of them (the combined benedictions); Y. Taan. II, 65ᶜ top.—2) *Pa.* of סָפַק, q. v.

מִסְפָּר m. (b. h.; סָפַר) *number, count.* Cant. R. to VI, 9 (ref. to II Sam. XXIV, 9) מ׳ זה המנין וכ׳ *mispar* means counting, *mifkad*, summing up. Pesik. R. s. 11 היו מ׳ they were a limited number; שלא במ׳ innumerable; a. fr.

מַסְפָּרָא, מַסְפָּר m. (סָפַר) *tool for cutting hair, razor, scissors.* Targ. O. Num. VI, 5. Targ. Ez. V, 1 (not מְסַ׳); a. e.—Snh. 96ᵃ הבי לי מ׳ (Ms. F. מַכְפָּרְתָא) give me a razor; ib. ויהבו ליה מספרתא; Yalk. Is. 276 מספרא.

מִסְפָּרַיִם, מַסְפְּרַיִם m. du. (preced.) *shears, scissors.* Kel. XVI, 8 תיק מספרת ומ׳ the sheath of a shearing knife or of scissors. Y. M. Kat. III, 82ᵃ top במ׳ with scissors, contrad. to סכין a. מספרת; Bab. ib. 17ᵇ; a. e.—[Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5 מספרים ed. Zuck., read מַסְמְרִים.]

מִסְפֹּרֶת, מִסְפֶּרֶת f. (preced.) *shearing knife, clipping tool.* Kel. XVI, 8, v. preced. M. Kat. 17ᵇ, a. e., v. preced. Kel. XIII, 1 (Maim. מספר, ed. Dehr. מספרת). Tosef. ib. B. Mets. III, 4 מ׳ של פרקים shears consisting of separable blades; Sabb. 48ᵇ; 58ᵇ מספו׳. Tosef. Bets. III, 19, v. סָפַר; a. e.

מַסַּפְרְתָּא f., v. מַסְפֵּר.

מָסַק (denom. of a noun מָסָק, fr. נסק *to ascend*) *to harvest olives*, opp. to נָקַט to pick, glean. Tosef. Dem. VI, 6 ישראל שקיבל . . . זיתיו לְמָסוֹק בזתים if an Israelite rented from a fellow Israelite . . . his olive trees for harvesting, the rent to be payable in olives; זיתיו למסוק בשמן payable in oil; Y. ib. VI, 25ᵇ top. Neg. II, 4 כמוֹסֵק וכ׳ in the position of one taking olives down. Tosef. Toh. X, 4 עד שלא מָסָקָן before he plucked them; a. fr.—Part. pass. מָסוּק; *pl.* מְסוּקִין. Tosef. B. Mets. IX, 1.—Denom. מָסִיק, מְסִיקָה.

מַסָּק part. *Af.* of נָסַק.

מַסְקָא m. (נָסַק) *ascent.*—*Pl.* מַסָּקִין. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5; v. מָחוֹתִיתָא.

מַסְקָאנָא, v. מַסָּקָנָא.

מסקום, Y. Bicc. III, 65ᵈ, v. הַמַּסְקוֹס.

מַסָּקָנָא m. (נָסַק) 1) *ascent, height, steps.* Targ. I Sam. IX, 11 (ed. Lag. מַסְקָאנָא). Targ. Is. XXXVIII, 8; a. e.—2) *final result, upshot.* Meg. 14ᵇ ומ׳ חכי חואי and so it finally came to pass.

מַסְקִין, v. מַסּוּקִיתָא.

מַסָּקָתָא f. pl. (preced. wds.) *going up, procession.* Targ. II Chr. IX, 4.

מָסַר (b. h.; sec. r. of אָסַר, cmp. meanings of b. h. סָגַר) 1) *to seize* (v. Num. XXXI, 5).—Denom. מְסִירָה 1.—2) *to hand over; to deliver, transmit.* Ab. I, 1 ומְסָרָהּ וכ׳ and handed it (the Law) over to &c. (in the chain of tradition). B. Mets. 8ᵇ (expl. מוֹסֵר) כאדם המוסר דבר וכ׳ like one handing over (giving possession) &c. Ib. 111ᵇ bot. (expl. נשא את נפשו, Deut. XXIV, 15) דבר שמסר את נפשו עליו Ms. M. (ed. המוסר, v. Babb. D. S. a. l. note) a labor for which he binds (obligates) himself; [oth. explan.] ib. 112ᵃ מ׳ את עצמו למיתה (Ms. M. מ׳ לו נפשו עליו) he delivered himself to death, i. e. risked his life; (Ms. M. for which he surrendered his life to the employer); Sifré Deut. 279 מ׳ לך את נפשו he surrendered his life to thee (the employer); a. v. fr.—מ׳ דין על to surrender one's case against a man (to Providence); v. דִּין. B. Kam. 93ᵃ; R. Hash. 16ᵇ; a. e.—Esp. a) *to surrender a person to the authorities, to inform against.* Gitt. 7ᵃ ובידי לְמָסְרָם למלכות it is in my power to bring them to judgment through the (Roman) government. Tosef. Ter. VII, 20 יהרגו כולם ולא יִמָּסְרוּ וכ׳ let them

all suffer death rather than surrender one Israelite &c.; a. fr.—V. מְסוֹר.—b) מ׳ עצמו (sub. למיתה) *to suffer martyrdom.* Pes. 53[b] שמָסְרוּ עצמן על קדושת וכ׳ who were ready to suffer death for the sanctification of the Name (of the Lord). Yalk. Ex. 182 אומה המוסֶרֶת עצמה וכ׳ a people that is ready to die for the unity of my Name; a. fr.—Part. pass. מָסוּר; f. מְסוּרָה; pl. מְסוּרִים, מְסוּרִין; מְסוּרוֹת. Kidd. 32[b]; B. Mets. 58[b] דבר המ׳ ללב וכ׳ to an injunction which is entrusted to the heart (over which human authorities have no control), the Text adds, 'and thou shalt be afraid of thy God.' Mekh. Ki Thissa (ref. to לכם, Ex. XXXI, 14) לכם שבת מ׳ ואי אתם מ׳ לשבת the Sabbath is given in your charge, but you are not surrendered to the Sabbath, i. e., there are higher objects for which the Sabbath law must eventually be violated; Yoma 85[b]; a. fr.

Nif. נִמְסַר *to be delivered, transmitted.* Num. R. s. 4 נִמְסְרָה לו בכורה the birth-right (priesthood) was transferred to him. B. Kam. 82[b] אין נִמְסָרִים בידכם they will not be given into your hands, you will have no power over them; Men. 64[b]. Y. Yoma III, 40[d] bot. לא היה נִמְסָר it (the pronunciation of the Tetragrammaton) was not communicated to any but &c.; a. fr.

מְסַר, (מָסַר) I ch. same. Targ. Gen. XXXIX, 8. Targ. Am. I, 6. Targ. O. Deut. XXIV, 15; a. fr.—Part. pass. מְסִיר; f. מְסִירָא; *pl.* מְסִירִין. Targ. Num. III, 9; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XVI, 5 מְסָרִין בידך, a corrupt., prob. to be read: מַסְרִית עלך; cmp. B. Kam. 93[a].]—B. Mets. 8[b] מאן קא מ׳ ליה דליקני who is there to deliver it to him, that he might take possession? Y. Yoma III, 40[d] bot. אנא מָסַר יתיה לך I will transmit it (the pronunciation of the Tetragrammaton) to you. Koh. R. to III, 11 [read:] אית הכי בר נש דאיתמסור ליה is there a person here to whom I might communicate it?; כד אתי מימסַר when he was about to communicate it. Kidd. 12[b] דמ׳ מודעא וכ׳ who enters a protest against his own letter of divorce. Ber. 20[a] הוו קא מָסְרֵי נפשיידהו וכ׳ were ready to suffer martyrdom for the sanctification of the Name; אנן לא מַסְרִינָן וכ׳ we are not ready to suffer &c.; a. fr.

Ithpe. אִיתְמְסַר, אִתְמְסַר *to be surrendered, transmitted; to surrender one's self.* Targ. Lev. XXVI, 25. Targ. Ps. LXXIX, 11; a. e.—Gitt. 66[b] מִיתְמְסָרָן; 29[a] מִתְמְסָרָן, v. מִיטָא II. Snh. 26[a] מִיתְמְסְרֵי have decided to surrender (to capitulate). Koh. R. l. c. ולא קבל עליה מימסַר ליה (some ed. למימסר ליה) he declined to have the Tetragrammaton transmitted to him (v. Y. Yoma l. c.).

מְסַר II, *Pa.* **מַסֵּר** (denom. of מָסָרָא) *to saw.* Targ. Is. XLIV, 13. Targ. II Sam. XII, 31 (ed. Wil. מְסַר); Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. מסאר).—Part. pass. מְמַסַּר. Targ. I Kings VII, 9.

מַסַּר m. (b. h. מַשּׂוֹר; נָסַר) *a tool with rough edges* or *teeth, file, saw.* Sabb. XVII, 4 מ׳ הגדול saw for cutting wood. Kel. XXI, 3; Tosef. ib. B. Bath. I, 8 מלבן של מ׳ הגדול the frame of the saw. Y. Succ. III, 53[c] bot. כמין מ׳ leaves serrated like a saw, v. מַגָּל; Tosef. ib. II, 7; Bab. ib. 34[a] דומה למ׳. Gen. R. s. 6; Midr. Sam. ch. IX, v. נָסַר; Ex. R. s. 5 כס׳ (Var. כמַסְמֵר); a. e.

מְסָרָא ch. same. Targ. Is. X, 15 (ed. Wil. מַסָּרָא).—*Pl.* מְסָרִין. Targ. I Kings VII, 9. Targ. II Sam. XII, 31; Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. מָסָאנִין).

מָסָרְבָא, *pl.* מְסָרְבָן, v. מְסַרְבָּן.

מְסַרְבָּיו pr. n. m. *M'sarbay*, by-name of the family of Jojarib. Y. Taan. IV, 68[d] bot. מ׳ מסר בירושא וכ׳ he was surnamed M., because he surrendered the Temple to the enemy; יה חֲרֵיב .. על שמרדו ומרבו בו ... the Lord went into judgment . . . because they rebelled against him.

מְסַרְבָּנָא, מְסָרְבָן m. (סָרַב I) *rebellious.* Targ. Ps. LXXVIII, 8 (ed. Lag. מסרהבן, Var. מסירין; ed. Wil. מְסָרְבִין (*pl.* followed by sing. מרגז; Ms. מסרהוון). Targ. Is. LXV, 2.

מסרדי, v. מוּסַרְדֵּי.

מְסַרְהָבָא m. (סָרַהּ) 1) *impatient, impetuous.* Targ. Prov. XXI, 5 (h. text אָץ). — 2) *rebellious.*—*Pl.* מְסָרְהָבִין. Targ. Y. Deut. XXXI, 27. Targ. Ps. LXVI, 7 ed. Wil. (ed. Lag. מְסַרְהָוִין; Ms. מְסַרְהוֹבִין; h. text סוררים).

מְסַרְהָבָאִית adv. (preced.) *impetuously.* Targ. Prov. XXV, 8 (h. text מהר).

מְסַרְהָבָן, v. מְסַרְבָּן.

מְסַרְהָוִין, מְסַרְהוֹבִין, v. מְסַרְהָבָא.

מְסַרְהָוָן, v. מְסַרְבָּן.

מסרוכי, v. מַסְרֵךְ.

מסרולה, Y. Ned. VII, beg. 40[b] ופלולויה מ׳, a corrupt. for מְלִיסּוֹפִּילוֹן m. (μελισσόφυλλον, cmp. Syr. מהלסופולון, מילסופולון, P. Sm. 2025; 2091) *Melissophyllon, melissa* or *baum*, an herb (v. Sm. Ant. s. v.); v. חֲמַצְלָא.

מַסְרוֹק, v. מַסְרֵק.

מַסְרוֹקָה m. (סָרַק II) *hair-comber.* Lam. R. to I, 15, v. מְסַלְסְלָה.

מַסְרִיךְ, v. מַסְרֵךְ.

מַסְרִיקָא, v. מַסְרָקָא.

מַסְרִיתָא, v. מַסְרָתָא.

מַסְרָךְ m. (סָרַךְ; v. סָרַךְ I) *band with which the saddle is fastened around the ass' belly.* Tosef. Sabb. IV (V), 2 שלא יקשור את המַסְרָכוֹ (v. ed. Zuck. note) he must not tie his band; Sabb. 53[a] שלא יקשור בו במסרכו Ms. M. (ed. לו מסריכו, read: מַסְרֵיכוֹ); Y. ib. V, 7[b] bot. את המסרוכי (read: המַסְרֵיכוֹ).

מַסְרֵק m. (סָרַק II) 1) *comb, strigil.* Kel. XIII, 8 מ׳ של פישתן hackle for flax. Ib. 7; T'bul Yom IV, 6 מ׳ של ראש hair-comb; a. e.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4 מ׳ שיש בו דרבן (an instrument (an iron) comb to which a sting is attached (an instrument of torture cmp. פַּרְגָּל).—2) *an indented attachment to a vessel*

or *a plant* &c. Ib. 9 שלשלת חבור על המ׳ a lamp-chain is considered as joined to 'the comb'. Kel. II, 8 מ׳ של צרצור; Tosef. ib. B. Kam. II, 8 מסרוק, v. צַרְצוּר. Ukts. II, 3 המ׳ the crown of a pomegranate. — *Pl.* מַסְרֵקוֹת. Ber. 61b, a. e. מ׳ של ברזל iron combs for flaying, v. supra.

מַסְרֵקָא, מַסְרֵי׳ ch. same. Ber. 18b מַסְרֵקָאי my comb. — *Pl.* מַסְרֵיקִין, מַסְרֵקֵי. Gitt. 57b במ׳ דפרזלא with iron combs, v. preced.; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); ib. to II, 2 מסריקין (not קון . . .); Koh. R. to III, 16 מסרקא (*sing.*)

מַסֶּרֶת f. (b. h. מַשֶּׂרֶת; v. נָסַר) *a mould for frying a batter* (חֲלוּט), in gen. *pan*. Ḥall. I, 4 חלת המ׳ Ms. M. (ed. המ׳) cake formed in the mould; Pes. 37a; expl. ib. חלוט home-made *ḥalut* (v. חָלַט I). Y. Ḥall. I, 57d, v. וכ׳ של חַלִּיטָא III. Y. Pes. II, 29b bot.

מַסְרֵי׳, מַסְרֵתָא ch. same. Targ. II Sam. XIII, 9 (ed. Wil. מִסְרֵי׳). Targ. Lev. II, 5 (also מַסְרֵי׳; h. text מחבת). Targ. Ez. IV, 3. Targ. I Chr. IX, 31 (h. text חבתים).

מְסַרְתָּא, v. מַסּוֹרְתָּא.

מִשַּׁת f. constr. (b. h.; v. next w.) *as much as, in accordance with*. Ḥag. 8a (ref. to Deut. XVI, 10) . . מ׳ מלמד . . מביא חגיגתו וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) 'in accordance with' (the free-will offering &c.), this intimates that one must procure his festal offering with secular money (not from second tithe-money). Ib. מאי משמע דהאי מ׳ וכ׳ where is the intimation that this *missath* means secular? (Answ. ref. to מִס, Esth. X, 1).

מְסָתָא, (מִסְתָּא), מִ׳, f. ch. (מסס; cmp. דַּי fr. דָּוָה) *plenty, enough*. Targ. Prov. XXX, 15, sq. (h. text חוֹן).— Constr. מְסַת, מִסַּת, מִי׳, מֵ׳, adv. (=h. דַּי). Targ. II Sam. XXIV, 16 (h. text רַב). Targ. Ex. XXXVI, 5 (h. text מִדֵּי). Ib. O. 7 (Y. כְּמִיסַת; h. text דַּיָּם). Targ. Prov. XXX, 8 מְסָתִי enough for me (h. text חקי). Targ. Jer. XLIX, 9 מִיסַתְחוֹן (h. text דַּיָּם); a. fr.—כְּמִ׳, (כְּמֵ׳), כְּמִי׳, כְּמֵי׳ *as much as required*. Targ. Y. Ex. l. c., v. supra. Targ. Lev. XII, 8 (Y. ed. Amst. במ׳). Targ. II Chr. VIII, 13 במ׳ (ed. Lag.); a. fr.—V. כְּמִיסַת. —*Lev. R. s. 3 מיסת מתפרע מינהון לעלמא דאתי it is enough, they will pay for it in the hereafter (Yalk. Koh. 971 מִיהַת). —V. מְסַתְּתָא.

מְסַתּוּ, v. מְסַתְּתָא.

מְסָתּוֹר, v. מִסְתָּר.

מְסָתּוֹרִין m. pl. (סְתַר II, v. next w.) *confusion*. Yalk. Gen. 126 בר מ׳ v. סְתוֹרִים.

מְסָתּוֹרִיתָא f. (סְתַר II) *reel*. Ḥull. 60a, v. דַּוְלָלָא.

מְסָתְיָא, מִסְתְיָא, מִ׳ f. (denom. of מִסַּת) 1) (*it is*) *enough*. Targ. Y. Num. XII, 14 מְסָתְיָה it is enough for her. Targ. I Chr. XXI, 15; 27 מְסָתְיָךְ; (Targ. II Sam. XXIV, 16 מסת).—Y. Keth. I, 25c לא מְסָתְיָה וכ׳ is it not enough for her that she has been raised to priesthood? —Gitt. 14b לא מִיסְתְיָה וכ׳ (some ed. מִיסְתְיָה) not enough that he did not help us but &c. Ib. 56b מִסְתְיָךְ דקא חזית וכ׳ thou art sufficiently rewarded by seeing the distress of thy enemy. B. Bath. 126a לא מי׳ וכ׳ was it not enough that thou didst sell his property &c.? Ber. 55a חדויה מְסָתְיֵיהּ his joy (over his good dream) is enough for him (he must not expect its realization); a. fr.—Yalk. Gen. 62 הא מי׳ דכולהי בישא this (sample) is enough to prove that all the wine is bad; Gen. R. s. 38 מְסָתּוּ Ar. (ed. מְשָׁפוּ; prob. to be read: משפו מ׳ וכ׳, v. מְשָׁפוּ).—2) (v. P. Sm. 2184) *saturation, plenty*. Targ. Job VI, 7 (sec. vers.) והוות . . הנין מ׳ וכ׳ they made me sickly, and thus there was more than enough for my meal (h. text חמה כדוי, play on דַּי a. הָוָה), v. הָוְיָתָא.

מִסְתִּירִין, v. מִסְתֵּר a. מִסְטֵירִין.

מְסַתְּמָתָא f. (סְתַם; cmp. אוֹטֶם) *substructure* filled with earth, *tier*; v. מְסַמְּתָא.

מִסְתָּר m. (b. h.; סְתַר I) *secret*. — *Pl.* מִסְתָּרִים, מִסְתָּרִין, מִסְתָּרֵי׳. Gen. R. s. 82 (quot. adopted fr. Jer. XLIX, 10) גליתי מִסְתָּרָיו בשביל וכ׳ I laid open his (Esau's) secrets in order to expose his bastards; Yalk. Jer. 331; Yalk. Chr. 1073 מסתי׳ (corr. acc.). Ex. R. s. 19 אל ידעו מִסְתּוֹרָיו shall not learn his (Israel's) secrets. Ḥag. 5b ומ׳ שמו . . . מקום the Lord has one special place whose name is *mistarim* (Jer. XIII, 17).—V. מִסְטֵירִין.

מִסְתָּרָא, Targ. Y. Deut. XXIX, 5, v. סְתַר I.

מָעָא I ch.=h. מָעָה, [*grain,*] *m'ah*, a coin and a weight. Targ. I Sam. II, 36 (h. text אגורה). Targ. Job XLII, 11 Ms. Var. (ed. חורפא, h. text קשיטה).—*Pl.* מָעֵי, מָעִין. Targ. O. Ex. XXX, 13 (Y. מְנִין; h. text גרה).—B. Mets. 102b אסתירא מאה מ׳ מאה מ׳ if he said 'an Istira', (adding) 'one hundred m'ah', he must pay one hundred m'ah. Kidd. 81a, v. דְּמָא. Snh. 26a; a. fr.—מָעָתָא=h. מָעוֹת, *money*. Targ. Esth. IX, 22.

מָעָא II ch.=h. מֵעֶה, *belly, womb*. Targ. Ps. CXXVII, 4. Ib. LVIII, 4 מִן מָעָן (h. text מרחם). Ib. XLIV, 26 מְעָנָא Ms. (ed. מְעִינָנָא; h. text בטנו).—Mostly *pl.* מְעִין, מְעַיָּא, מֵ׳, מֵי׳; constr. מְעֵי, *bowels, intestines*. Targ. Gen. XXX, 2. Ib. XXV, 22, sq.; a. fr.—Ḥull. 93a ריש מעיא the starting point of the (large) intestines. Yalk. ib. 976, v. כַּנְתָא. Lev. R. s. 3 בר מעיא (some ed. מַעֲיָה) the small bowels; Koh. R. to VII, 19 [read:] בנת מ׳; a. fr.—V. מַעֲנָא.

מַעְבְּדָא m. (עֲבַד) *doing*. — *Pl.* מַעְבְּדִין. Targ. Job XXXIV, 25.

מְעַבְּדָא, v. עֲבַד.

מַעְבְּדָנָא m. (preced.) *maker*; *parent*. Gen. R. s. 68; Yalk. Ps. 878 (play on הָרִים, Ps. CXXI, 1) אל ההורים למלפני ולמעבדני (v. הוֹר) I lift my eyes unto the *horim*, to my teacher and my begetter.

מַעְבְּדָנוּתָא f. (preced.) *making, getting*. Targ. Prov. XXI, 6.

מְעִבְּתָא, v. מְעוּבְּתָא.

מַעְבוּרָא m. (עָבַר; v. עִיבּוּרָא) *growth.* Y. Ned. VII, 40c top הָדָא מַעְבוּרָהּ, v. הָדָא.

מַעְבּוֹרֶת f. (b. h. מַעְבָּרָה; עָבַר) *ferry-boat.* B. Kam. 116a (Ms. M. מַעְבֹּרֶת); Yeb. 106a (ed. מעברא; corr. acc.).

מַעְבַּט, Toh. X, 5, Ar., v. עֶבְרִיט.

מעבות, Lam. R. to IV, 19, v. עֲבִית a. הָלַק.

מַעְבָּר m. (עבר) *pitchfork* for the first stage of winnowing (passing the grain from one side to the other). Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6. [Ar. reads מעדר, with Var. lect. מעפר, מעבר.]

מַעֲבָרָא m., constr. מַעֲבַר (עֲבַר) *passing, mustering.* Targ. Is. XXX, 32.—V. next w.

מַעְבָּרָא m. (עָבַר) *ford, ferry.* Targ. O. Gen. XXXII, 23 מַעְבַּר constr. ed. Berl. (oth. ed. מַעֲבַר).—Yeb. 106a, v. מַעְבּוֹרֶת. Hull. 95a Ar. (ed. מַעְבָּרָא). Ned. 27b פסקיה מ' the ferry cut him off, i. e. there was no ferry to take him over. Ib. מיגלי אונסיה מ' the accident of missing a ferry can be foreseen.

מַעְבָּרָה f. (b. h.; preced.) *crossing*, esp. *the place of crossing.*—*Pl.* מַעְבָּרוֹת, constr. מַעְבְּרוֹת. Ber. 54a מ' הירדן the place where the Israelites crossed the Red Sea; מ' הירדן where they crossed the Jordan; a. e.

מַעְבַּרְתָּא ch. same, 1) *crossing, ferry, ford.* Y. Taan. IV, 68c, sq.—B. Bath. 73a Ms. F., v. מַרְבַּעְתָּא.—2) (בדיקנא) מ' *a parted beard* (perh.=מַעְבָּר, *pronged like a fork*). Snh. 100b.—3) (דתפלין) מ' *the hollow rim of the capsule of the T'fillin of the arm through which the thong is slipped.* Men. 35a.

מַעְגִיל m. (v. next w.) *rolling machine.* Sifré Deut. 229 כמה הוא מקום מַעְגִילוֹ וכ' how large a railing is required around the place where one puts his rolling machine? Three handbreadths, opp. to בית דורסין the part of the roof used for moving about; Yalk. ib. 930 מַעְגָּלוֹ.

מַעְגֻלָּה f. (עָגַל) 1) *roller, a slab for rolling over a plastered roof*, v. מַחֲלָץ. Macc. II, 1; Tosef. ib. II, 3; Y. ib. II, beg. 31c. M. Kat. I, 10 במ' בירד וברגל, expl. ib. 11a כיצד with hands and feet as with a roller.—2) *a press for straightening wood.* Sifré Deut. 308, v. כּוֹן *Pi.*; Yalk. ib. 942 מַעְגָּלָה.

מַעְגָּל m. 1) (b. h.; עָגַל; מַעְגֻלָּה) *the wagons surrounding the camp, ring.* Num. R. s. 19; Midr. Till. to Ps. VII; a. e.—2) v. מַעְגִיל.

מַעְגָּלָה, v. מַעְגִילָה.

מְעֻדְיָא f. *with child*, v. עֻדִּי I.

מַעְדִּיר, v. מַעְדֵּר.

מַעְדָּן I m., *pl.* מַעְדַּנִּין, מַעְדָּנִים (b. h.; עָדַן; מעדנות *Hif.*) *knots* of reed matting; v. מַדָּן.

מַעְדָּן II m., *pl.* מַעְדַּנִּין, מַעְדָּנִים (b.h.; עָדַן) *dainties, sweets*; מַעְדַּנֵּי עולם the best things in the world. Sot. 9a; 15b. Num. R. s. 7 כל מ' ע' טועמין במן they found in the manna the taste of all the best things &c.—Y. Ber. VI, 10b top בורא מיני מ' the Creator of various kinds of sweet things (fruits &c.). Ib. מַעְדַּנֶּיהָ על הארץ ועל for the land (Palestine) and its good things. Gen. R. s. 67 טעם כל מ' שבעולם the taste of all good things in the world; Yalk. ib. 115 מערכים (corr. acc.); a. fr.

מַעְדֵּר m. (b. h.; עָדַר) *mattock*, also *the share of the plough.* Kel. XIII, 7, v. מַעְבָּר. Tosef. ib. B. Mets. III, 14; IX, 3 מעדיר. Tosef. ib. B. Bath. I, 7, v. מַסָּרָה. Ib. 8.. חמשירות מ' the strings and thongs of the share-beam; a. e.

מַעְדֵּר ch. same. Targ. Is. VII, 25.

מָעָה f. (b. h. *pl.* מֵעִים, Is. XLVIII, 19, v. Targ.; cmp. next w.) [*grain* of sand &c.) *m'ah*, (cmp. גֵּרָה) 1) *a weight.* Y. Kil. I, 27a top מ' אחת וכ' one m'ah's weight from the top of a melon, cucumber &c.; [R. S. to Kil. I, 2: one *seed* taken from the top &c., v. next w.].—Lev. R. s. 17 מ' אחת עבה ומ' וכ' one m'ah's weight of coarse thread &c.; (Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 מַטְוֶה).—2) *a coin*, corresp. to the Tyrian Obolus (v. Zuckerm. Talm. Münz. p. 4). Tosef. B. Bath. V, 12 שש מ' כסף וכ' six m'ah silver make one denar; מ' כסף שני וכ' one m. silver is equal to two dupondia; Y. Kidd. I, 58d; Bab. ib. 12a; Bekh. 50a. Y. Shebu. VI, beg. 36d; a. fr.—*Pl.* מֵעִין. Ib.; a. fr.—מָעוֹת in gen. *small coins, money.* B. Mets. IV, 1, v. קָנָה. Pes. 50b מ' הבאות ממדינת הים proceeds from trans-oceanic traffic. Ib. מ' יתומים orphans' money (invested at half-profits between executor and orphans). Ab. Zar. 17b מ' של פורים money laid aside for Purim enjoyments; מ' של צדקה charity fund. Ib. לא יתן אדם מעותיו וכ' one must not give his contribution to the charity fund, unless its manager be &c.; a. fr.

מֵעֶה (or מְעִי) m.; *pl.* מֵעַיִם, מֵעַיִן, מֵעִים, מֵי', (b. h.; עָוָה) [*curve*; cmp. חָלָל.] *inside, bowels, belly.* Kinn. III, 6 מעיו לנבלים בני מֵעָיו לכנורות its large intestines are used for harp-strings &c., v. כִּנּוֹר. Nidd. 22b מכה יש לה בתוך מֵעֶיהָ has an internal wound (abscess); (Tosef. ib. IV, 3 מבפנים). Y. Naz. VII, 56c bot. תחת מֵעֵי הגמל under the belly of the camel; תחת מעי השקום under the *arch* of the gate. Snh. VIII, 2 (52a) יורדת לתוך מעיו וחומרת בני מעיו runs into his inside and scalds his bowels. Hull. 56b באלו בני מ' by the intestines of birds (Mish. III, 3) are meant the stomach, the heart &c.—Eduy. III, 3 מיני אבטיח the seeds and the juice of the melon (v. preced.). Y. Maasr. I, 48d מה בין מֵיעֵי מלפפון למ' אבטיח what is the difference between the core of the melopepon and that of the melon?—Y. Ter. VIII, 46a top, v. מְסַמֵּס I.—Tosef. Kel. B. Mets. IX, 2 מיעיין שלה the *stuffings* of the sofa.

מֵעַי, v. עֵוִי II.

מְעוּבֶּה m. (עָבָה) *dense, large-sized*, opp. מְרוּדָּק, v. דָּקַק. Arakh. 25a לא מְעֻבֶּה וכ' neither too densely, nor too sparsely sown. Succ. IV, 9 (48b); a. e.—*Pl.* מְעוּבִּין. Pes. 64b והיו

מ' קוראין אותו פסח (not אותן, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. M. מְנוּוִין, v. מָנָה) and they called it the Passover of the crowded, v. מָצַק.

מָעוּט, v. מָעַט.

מְעוּטָא, מִעוּט, v. sub מִיעַט.

מַעוּטֵי, infin. *Pa.* of מָעַט.

מְעוּטְנָא, מָעוּטָנָא, v. מַעֲטָנָא.

מְעַוֵּי, v. עֲוֵי II.

מְעוּנִין* m (denom. of עַיִן) *having many eyes* or *colors*, name of a *plant* (prob. πολυόφθαλμος = βούφθαλμος), *Chrysanthemum*. Y. Kil. I, 27ª, v. לְעוּנִים.

מָעוֹכְיָא, v. מָחוֹךְ II.

מְעוּלֶה m., **מְעוּלָה** f. (עָלָה, *Pi.*) *prominent, distinguished*. Ber. 10ᵇ (expl. עֲלִיַּת, II Kings IV, 10) מ' בבתים the most distinguished room (the *exedra*); Ned. 56ª (expl. העלייה, Mish. VII, 4) מ' שבבתים (Var. שבנכסיו) the best room. Men. 108ᵇ מ' שבביתי (Ms. M. מעליית שבבתיו) my best room. B. Kam, 16ᵇ (expl. מן העלייה, Mish. I, 4) במ' שבנכסיו with the best portion of his estate; a. e.—*Pl.* מְעוּלִים, מְעוּלִין. Ib. מ' שבמשפחה the most distinguished of his family; a. e.

מְעוּמָד adv. (עָמַד) *standing, in a standing position*. Shebu. 38ᵇ שבועה מ' וכ' an oath must be taken standing, but scholars may remain seated. Ber. 30ª רב חסדא אמר מ' Rab H. says (he who is walking on the road) must stand still (during prayer), opp. מהלך; Y. ib. II, beg. 4ª. Sifré Deut. 155 אין שירות כשר אלא מ' no function is properly performed if the priest is not standing; a. fr.

מָעוֹן I m. (b. h.; עוּן) 1) [*selection*; cmp. בִּירָה,] *residence*, esp. *the Temple*; חמ' by the Temple! Tosef. Keth. III, 2. Tosef. Ker. IV, 4. Num. R. s. 12 שמת מְעוֹנְךָ בעליונים thou hast placed thy residence with the uppermost (angels). Koh. R. to XII, 7 מעוני טהור my residence (in heaven) is pure; a. e.—2) *Maʿon*, name of one of the heavens. Ḥag. 12ᵇ.—3) [*that which is looked for*,] *sustenance, support* (v. I Sam. II, 29; 32). Gen. R. s. 68, a. e. הקב"ה מְעוֹנוֹ של עולמו the Lord is the support of his world; cmp. מָקוֹם.—[Ex. R. s. 24 מעון בתוך גרגרתו, some ed., read: מַעֲנָן.]

מָעוֹן II pr. n. pl. 1) (b. h.) *Maon*, in Judaea. Mekh. Yithro, Baḥod. s. l. מ' יהודה.—2) מ', also מ' בֵּית *Maon, Beth Maon*, near Tiberias. Sabb. 139ª bot. בי כנישתא דמ' the synagogue of M.; (Gen. R. s. 80, beg. בכנישתהון דמעונא, read דמִיעוֹנָאי; Y. Snh. II, end, 20ᵈ בכ' בטבריא). Y. Erub. V, 22ᵇ bot. ברת מ'; Y. Sot. I, 17ª bot. ברת מעיין (corr. acc.); Num. R. s. 9 (ed. Wil. p. 58).—[Tosef. Shebi. VII, 13 מעון Var., ed. Zuck. שמעון; oth. ed. מען.]

מָעוֹנָאָה m. (preced.) *of Maon*. Gen. R. s. 80, beg. יוסי מ' Jose of M.; Y. Snh. II, end, 20ᵈ מְעוֹנִי (h.); Yalk. Ez. 357 יוסף מְעוֹנָאי.—*Pl.* מְעוֹנָאֵי. Ib. בכנישתהון דמ'; Gen. R. l. c. (not דמעונא), v. preced.

מְעוֹנִי m. 1) *of Maon*, v. preced.—2) מ' סֵפֶר *the Book M'oni*, name of a Pentateuch copy in Jerusalem in which מְעוֹן was written in place of מְעוֹנָה (Deut. XXXIII, 27). Y. Taan. IV, 68ª bot. ספר מ'; Sifré Deut. 356 של מְעוֹנִים; Treat. Sof'rim VI, 4 ספר מעונה (corr. acc.).

מְעוֹנָיָא, v. מְעוֹנָאָה.

מָעוֹנִים, v. מְעוֹנִי.

מְעוֹנְנָא, מָעוֹנֵן, v. מְעָנֵן.

מעוסה, Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4, read with ed. Bub. מעוכה, v. קָטַם.

מעופרת, read: מַעֲפוֹרֶת.

מְעוֹרָב m. (denom. of עֵרֶב), שמש מ' *one who has become clean with the setting of the sun* (Lev. XXII, 7), opp. to טבול יום, v. טָבַל I.—*Pl.* (ח)שמש מְעוֹרְבֵי. Par. III, 7; Tosef. ib. III, 7. Ib. 6 מערבי שמש, מערבי של שמש (corr. acc.).—*Fem.* מְעוֹרֶבֶת. Sifra M'tsora, Zab., Par. 5, ch. IX.—[מְעוּרָב *mixed*, v. עָרַב I.]

מְעִינְיָא, מְעִינְיָ, מַעֲזָיָא, מַעֲזֵי m. (v. עִזָּא) *from goats, goats-hair, horn* &c. Targ. O. Ex. XXV, 4 מַעֲזֵי ed. Berl. (v. Berl. Targ. O. II, p. 27, a. Massorah, p. 111); Y. מֵעַזֵּי. Ib. XXVI, 7 מָעֲזֵי ed. Berl. (Y. דמֵיעִזֵּי). Targ. Num. XXXI, 20. Targ. O. Ex. XXXV, 26 מַעֲזָא (ed. Berl. מָעַזָּא); Y (מ') מֵיעִזַּיָּא.

מַעֲזִיבָה f. (עזב, v. infra) *a concrete of stone chippings, clay* &c., used for paving floors, *pavement* covering the ceiling (תִּקְרָה) of the lower story and serving as flooring to the upper story. B. Mets. X, 2 התחתון..העלון את חמ' the dweller below must provide the ceiling, and the one above the pavement. Ib. 117ª מ' אחזוקי וכ' the plaster preserves the ceiling (thus benefitting the owner of the lower story); (oth. opin.) מ' אשווי וכ' it serves only to level the floor. Succ. I, 7 תקרה שאין עליה מ' a ceiling not covered with pavement; a. fr.—[עזב, Neh. III, 8 is supposed to mean: *to form a concrete for fortification purposes*.—Our w. seems to be a hebraization of מלט caementum (v. P. Sm. 2137), by confounding it with h. r. מָלַט; cmp. a. חִרְמִלְטָא, מַלְטֵט.]

מַעֲזִילָא m. (עָזַל) *spinner*. Koh. R. to VII, 9 (prov.) חרכמא דמ' עזיל על פלכתיה כן סליק ליה מפלכתיה (not בפ'; strike out היא נסיב, being a Var. lect. or gloss to סליק) as the spinner winds (the yarn) on his distaff, so will it get off his distaff, i. e. the rash man hurts none but himself; v. גְּרָסָא III.

מָעֲזָלָא m. (preced.) *the yarn on the distaff*. Targ. Prov. XXXI, 19 (h. text פלך).

מָעַט (b. h.; cmp. מוּט) *to be thin, minute*.—Part. pass. מָעוּט, f. מְעוּטָה; *pl.* מְעוּטִים, מְעוּטָרִין; מְעוּטוֹת. Y. Pes. V, 32ª bot.; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. גסי רוח ומיעוטי תורה big in spirit (haughty) and small in learning (of narrow capacity). Tosef. Ḥall. I, 7; a. e.—Tam. IV, 2 במיעוטה *at least* (Talm. ed. 31ª במעוט, comment. במיעוטן on the *smallest* of the tables).

Pi. מִיעֵט, מֵיעֵט 1) *to diminish, reduce; to do little.* Ab. IV, 10 הֵוֵי מְמַעֵט בְּעֵסֶק וכ' do less business, and busy thyself with the Law. M. Kat. 22ª, v. עֵסֶק. Taan. I, 7 מְמַעֲטִין בְּמַשָּׂא וכ' we must reduce business transactions, building &c. Ib. IV, 6 מְשַׁנְּכְנִס אָב מְמַעֲטִין בְּשִׂמְחָה with the beginning of the month of Ab we must reduce rejoicing. Hull. 60ᵇ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ go and make thyself smaller (be reduced). Snh. 17ª הוֹאִיל וּמִיעַטְתֶּם עַצְמֵיכֶם because you made yourselves small (were modest); Num. R. s. 15. Tosef. Erub. IX (VI), 15 מִיעֵט בָּאֲבָנִים וכ' if he reduced the size of the gap by means of stones &c. Y. ib. VII, beg. 24ᵇ מְמַעֲטִין בַּכֵּלִים you may use utensils for reducing the opening. Bab. ib. 77ᵇ מִמְעֵט effects the reduction, i. e. puts the two adjoining places in the legal condition of dwellings connected by a gate; a. fr.—2) (interpret.) *to limit, qualify, exclude from the rule.* Shebu. 26ª הֵיכָא דּוֹרֵשׁ אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּרִיבָּה וּמִיעֵט if he interpreted the entire Law on the principle of 'It includes and it excludes', i. e. on the principle that if, in the Biblical text, a specification is preceded and followed by general terms, both an extension (ריבוי) and a limitation (מיעוט) must be found; e. g. ib. (ref. to Lev. V, 4) מִי' . . . לְהָרַע . . . אוֹ נֶפֶשׁ 'or if a soul swears', this is a general expression, 'for bad or for good', this limits (the sphere of the law to things which are either an advantage or a disadvantage); 'whatsoever it be &c.', this is again a generalization; now what does it include? All kinds of words (vows); וּמַאי מִי' וכ' and what does it exclude? It excludes a religious act (the vow of doing a forbidden thing or not doing a commanded thing). Sifra Tsav, ch. XV, Par. 11 אִם מִיעַטְתִּים מִסְּמִיכָה מְרוּבָּה לֹא אֲמַעֵטֵם בִּתְנוּפָה וכ' if I exclude them (the gentiles) from the privilege of laying hands on the sacrifice, which has a wider sphere of application, must I not exclude them from the privilege of waving &c.?; a. fr.—Part. pass. מְמוּעָט, v. מוּעָט.

Hif. הֶמְעִיט *to do little, less.* Ber. 17ª שְׁמָא תֹּאמַר אֲנִי מַרְבֶּה וְהוּא מַמְעִיט lest you say, I do much good, and he but little; שְׁנִינוּ אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וכ' we have learned, whether one does much or little (they are equally worthy), provided one directs his heart &c.; Men. XIII, 11; a. fr.

Nithpa. נִתְמַעֵט, *Hithpa.* הִתְמַעֵט *to be diminished, reduced.* Erub. VII, 5 נ' הַדּוֹחֵק מֵעֲשָׂרָה וכ' if the pile of straw has been reduced to less than ten handbreadths. Ib. 54ᵇ; Ab. Zar. 19ª מִתְמַעֵט he will become less (will decline in learning). Arakh. 30ᵇ נ' כִּסְפּוֹ if his value was reduced. Tosef. Sot. XIV, 10 נִתְמַעֲטוּ הַיָּמִים וכ' the days were reduced, and the years shortened. Ib. הִתְחִילוּ הַגּוֹיִם לְהִתְרַבּוֹת וְיִשְׂרָאֵל לְהִתְמַעֵט the nations began to grow and the Israelites to be reduced (in rank). Pesik. R. s. 14 נִתְמַעֲטָה יָדוֹ he became reduced in fortune. Midr. Till. to Ps. XII, end נַפְשָׁם מִתְמַעֶטֶת עֲלֵיהֶם their soul within them shrinks, i. e. they feel jealous and angry; Yalk. ib. 659; Lev. R. s. 32, beg. מִתְמַעֶנֶת (corr. acc.). Sifra l. c. נִתְמַעֶטֶת תְּנוּפָה the sphere of the act of waving is the smaller one; נִתְמַעֶטֶת סְמִיכָה the laying on of hands has the smaller sphere; a. fr.—Erub. 80ᵇ מַאי נִתְמַעֵט נִתְמַעֵט 'it was reduced' (Mish. VII, 7) means, it was reduced to atoms, v. מְעַט.—B. Mets. 71ª נִכְסֵיהֶן מִתְמַעֲטָן, v. מוּט h.—Tosef. Mikv. VI (VII), 14 מִתְמַעֲטִין, v. מְעַט.

מְעַט I ch., *Pa.* מַעֵט same, *to reduce; to exclude.* Yoma 74ª לְמַעוּטֵי מֵאי . . . . לְמַי' וכ' this 'none but' is to exclude what (whom)? . . . It excludes the king; Shebu. 31ª Ms. M. (ed. לְאַפּוֹקֵי); a. fr.

Ithpe. אִתְמְעִיט *to be reduced; to be excluded.* Erub. 79ᵇ דְּאִתְמְעִיט מֵאִיתְמוֹל when its size was reduced the day before; a. e.

מְעַט II m. (b. h.; preced.) *a little, little.* Ab. I, 15 אֱמוֹר מְ' וְעֲשֵׂה הַרְבֵּה promise little and do much. Sabb. 31ᵇ (ref. to Koh. VII, 16) הָא מְ' לְרִשְׁעָ but a little wrong one may do?; a. e.—V. מוּעָט.

מַעְמִין, מַעֲמִין m. (עָמַן) *vat* or *pit* where olives are packed until they form a viscid mass. Toh. IX, 1 זֵיעַת חַבְּ' the (intended) exudation produced by lying in the vat, opp. זֵיעַת הַקּוֹפָה the (unwelcome) exudation originating in the pile or basket, v. זוּג h. Ib. 9; Tosef. ib. XI, 1. Tosef. Maasr. III, 7 מַעְטִין. Ib. 13, a. e. מִעוּטָן. Y. Dem. VI, 25ᵈ top מְ' שֶׁל זֵיתִים a mass of olives from the vat; a. fr.

מַעְטְנָא ch. same.—*Pl.* מַעַטְנֵי. Snh. 11ᵇ (Rashi מַעֲטִינֵי); Tosef. ib. II, 6 מִיעוּטְנֵי; Y. ib. I, 18ᵈ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top.

מַעֲטֶפֶת f. (עָטַף II) *wrap.* Tosef. Kel. B. Bath. V, 4.

מְעִי, v. מֵעָה.

מֵעִינָיָא, מֵעִיזֵי, v. מֵעַזִּי.

מְעִילָא, v. מַעֲלָא.

מֵעַיִן, מֵעִים, v. מֵעָה.

מַעְיָנָא, מַעְיָן, v. מַעְיָנָא, מַעְיָן.

מְעִיל, v. מְעַל.

מְעִיל m. (b. h.; עוֹל) *cloak, robe.* Ruth R. to IV, 8 (ref. to I Sam. XV, 27) מְעִילוֹ שֶׁל מִי whose cloak (did Samuel seize and rend)?; Midr. Sam. ch. XVIII; a. e.—Esp. *the high priest's robe.* Yoma VII, 5. Zeb. 88ᵇ; Arakh. 16ª; a. e.

מְעִילָא, מַעְלָא ch. same. Targ. I Sam. II, 19. Targ. Ex. XXVIII, 4; a. fr.—*Pl.* מְעִילִין. Targ. Ez. XXVI, 16.

מְעִילָה f. (מָעַל; b. h. מַעַל) *false dealing, bad faith.* Sifré Num. 7 (ref. to Num. V, 12, sq.) הֲרֵי מְ' עַל דְּבַר עֵרוָה this (context) proves that *ma'al* refers to marital faithlessness (not to pecuniary defalcation). Ib. . . . אֵין מְ' אֶלָּא שִׁקּוּר . . *m'ilah* everywhere (in the Scripture) has the meaning of false dealing; Num. R. s. 8. B. Bath. 88ᵇ זֶה הַקָּדִים חֲטָא לְמִי וכ' this one (who robbed a man) makes sin precede faithlessness (ref. to Lev. V, 21), whereas that one (who robbed the Temple) makes faithlessness precede sin (ib. 15); a. fr.—*Pl.* מְעִילוֹת. Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 12) שְׁתֵּי מְ' הַלָּלוּ וכ' why this repetition of the stem מעל?—Esp. *m'ilah, the law concerning the unlawful use of sacred property* (Lev. V, 15 sq.). Tosef. Meïl. I, 5 בֵּין הַצָּרִיל . .

המ׳ protects the flesh of the other animal from being subject to the law of *m.*, i. e. no use made of it is considered sacrilege. Ib. ▪ רצא ידי מ׳ is no longer amenable to the law &c.; Meïl. 2ª. Tosef. ib. III, 2 להיכן מ׳ זו ניפלת to what fund does this fine for mal-appropriation go? Meïl. 12ª אית ביה מ׳, איכא מ׳ the law of *m*'. applies to it; a. fr.—*Pl.* as ab. Zeb. V, 5 אשם מ׳ the guilt-offering for mal-appropriations of sacred property; a. fr.—*M*ᵉ*ilah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta and Talmud Babli of the Order of Kodashim.

מֵעַיִן, מֵעַיִם, v. מֵעֶה.

מְעִין, מָעִין, v. מְעָא, מָעָא.

מֵעֵין, v. עַיִן.

מַעְיָן, מַעְיָן m. (b. h.; עִין; cmp. עַיִן) 1) *spring, fountain; source, issue.* Mikv. V, 1. Ib. 3, v. נָדַל. Ned. 41ᵇ מ׳ הנובע a bubbling well, v. בּוֹרְדָם. Tanḥ. Thazr. 6 כל שער . . . מ׳ בפני עצמו for each hair . . . a separate well (which feeds it). Ex. R. s. 24 ברא הקב״ה מ׳ וכ׳ (not מעון), v. גַּרְגֶּרֶת. Gen. R. s. 26; Midr. Till. to Ps. I, 2 מַעְיָנוֹ...כבש the Lord held back his germinating issue. Lev. R. s. 32; Cant. R. to IV, 12 מ׳ חתום אלו הזכרים 'a sealed well' (Cant. l. c.), that means the (pure) males. Yeb. 64ᵇ מ׳ גורם the well (in her womb) is the cause of the death of her successive husbands. Nidd. 11ᵇ; ib. 35ᵇ מ׳ אחד הוא it is one and the same source (from which the menses and the blood at parturition issue); a. fr.—*Pl.* מַעְיָנוֹת, מַעְיָנֵי׳. Ib. B. Mets. 87ª, a. e. כשני מ׳ like two springs. Pesik. R. s. 42 יבש כל חמ׳ שלו וכ׳ he laid dry all the wells (secretory organs) both his own and those of his household &c. Tosef. Sot. XV, 3, a. e. מ׳ חכמה the well-springs of wisdom. Nidd. 28ᵇ מַעְיְנוֹתֶיהָ, מַעְיְנוֹתֶיהָ his, her (the leper's) discharges; a. fr.—2) (cmp. מֵעֶה) *inside, digestive organs.* Snh. 81ᵇ עד שיוקטן מעיינו until his bowels are shrunk.

מְעִינָא מַעְיָנָא ch. same, *belly, womb, bowels.* Targ. Ps. XLIV, 26 (v. מְעָא II). Ib. XXII, 11; a. e.—Taan. 10ᵇ bot. משום מ׳ to prevent disorder of the bowels; ib. 11ª קסבר משום מ׳ he thought the reason for recommending short diet was to prevent disorder of the bowels (of which he was not afraid).—*Pl.* מְעָיְרִין, מַעְיָרֵי׳. Targ. Ps. XL, 9; a. e.

חֲמִעְסָה, מְעִיסָה f. (עסה, denom. of עִיסָה) *a paste made of flour on which boiling water is poured*, contrad. to חֲלִיטָה. Ḥall. I, 6; Pes. 37ᵇ (Ms. O. המעסה); Eduy. V, 2 (Ms. M. המעסה); a. e., v. חֲלִיטָה II. Tosef. Ḥall. I, 2 חמעיסא.

מְעִיק, מָעִיק, v. עוּק.

מְעִיקָא I m. (עוּק) *oppressor* (=h. מֵצִר). Targ. Is. LI, 13. Targ. Job XXXVI, 16 (h. text צַר). Targ. Esth. VII, 4; a. e.

מְעִיקָא II f. (preced.) *oppression, distress* (=h. מְצוּקָה). Targ. Ps. CXIX, 143; a. e.—*Pl.* מְעִיקָתָא. Ib. CVII, 13; 19. Ib. 6 מְעַקְתְּ; a. e.—[מְעִיקָתָא, part. f. of מְעַק, q. v.]

מָעַךְ (b. h.; cmp. מוּךְ) *to crush; to dissolve by rubbing.* Lam. R. to I, 1 (חצר) מָעֲכוּ את הזקן they crushed an old man to death. Yeb. 34ᵇ מוֹעֲכוֹת, v. infra. Tosef. Pes. IV, 3, v. infra.—*Part. pass.* מָעוּךְ; f. מְעוּכָה; *pl.* מְעוּכִין, מְעוּכִים; מְעוּכוֹת *dissolved by rubbing, crushed.* Nidd. 22ᵇ מ׳ צ״ר הרחק a foetus which can be squashed by rubbing, although with some difficulty. Y. Dem. VI, 25ᵈ top מ׳ תרבור a substance pressed into a mass (as olives in the vat) is considered as connected, v. תַּרְבּוּר. Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 מעוכה ed. Bub., v. קָטַם.—Lam. R. l. c. פסח מעוכין (not מעוכן) the Passover of the crushed (crowded); Pes. 64ᵇ שנחמעך . . . פסח מ׳ when one old man was crushed to death, and they called it &c. Tosef. ib. IV, 3 נכנסו ישראל...פסח מ׳ the Israelites entered the Temple mount and it could not contain all of them, and they called it &c.; (Var. מוֹעֲכִין the Passover of the crushers; Var. מוכין); Pes. l. c., v. מוּעָכָה.

Pi. מְעִיךְ 1) same. Nidd. l. c. מְמַעֲכָתּוֹ ברוק וכ׳ she tests the nature of the foetus by pressing and rubbing with her nail moistened with spittle. Y. Yoma VIII, 44ᵈ bot. צריך למעך את חללה you must squeeze the core of the olive together (to be used as a standard of size). Yeb. 34ᵇ תמר באצבע מיעכה Tamar destroyed her virginity by friction with her finger; (ib. מוֹעֲכוֹת brides acting like Tamar). Y. Sabb. XX, 17ᶜ bot. מְעַכֵּךְ (Bab. ib. 140ª מַחְתּוֹ, v. מָחָה). Keth. 36ᵇ; Gitt. 81ª.—Esth. R. to I, 14, v. מָרַס; a. e.—2) (cmp. מוּךְ) *to lower.* Ber. 45ª קולו הקורא יְמַעֲכֵךְ (Var. יְמַעִיךְ *Hif.*), v. נָמַךְ.

Hithpa. הִתְמַעֲכֵךְ, *Nithpa.* נִתְמַעֲכֵךְ 1) *to be crushed, squashed, rubbed off.* Y. Maasr. I, 48ᵈ bot., v. מָסַס. Pes. l. c., v. supra. Tosef. Mikv. VI (VII), 14 והן מִתְמַעֲכִין על הבגדים quot. in R. S. to Mikv. IX, 2 (ed. Zuck. מתמעטין) they are rubbed against (and stick to) the garments, v. גֵּץ. Men. X, 4 (66ª) שלא יתמעכו that its grains may not be crushed; a. e.—2) *to be lowered, flattened.* Nidd. 47ª, sq., v. כַּף.

מָעֵךְ ch. same. Part. pass. מְעִיךְ *having crushed genitals.* Targ. Y. Lev. XXII, 24.

Pa. מַעֵךְ same. Gen. R. s. 57, end; Yalk. ib. 102 (play on מעכה, Gen. XXII, 24) מְעַכּוֹן crush them; v. גַּהֲמוֹן.

מַעַל m. (adopted fr. Deut. XXV, 9) [*from on,*] *upper of the shoe.* Yeb. 102ª התורה אמרה מ׳ ולא מ׳ דמ׳ the text says 'from on' (his foot) but not the cover of a cover, i. e. the upper must be immediate to the skin of the foot, v. אִפַּנְתָּא. Ib. א״כ לרכתוב רחמנא במ׳ רגלו if it were so (that חלץ, Deut. l. c. meant 'to fasten'), the text ought to have read 'on the upper part of his foot'.

מַעַל m. (b. h.; עול or עלל; cmp. עָוַל) *circumvention; fraud, adulteration, faithlessness.* Yalk. Ex. 343, v. הֶלֶם. Num. R. s. 7, v. next w.

מָעַל (b. h.; denom. of preced.) *to circumvent, defraud.* Sifré Num. 7 (ref. to Num. V, 12) ומָעֲלָה בו מ׳ על דבר ערוה וכ׳ does 'she was faithless to him' refer to marital betrayal or to money matters?; v. מְעִילָה.—Esp. *to make inappropriate use of sacred property, to be guilty of transgressing, be amenable to, the law concerning* מְעִילָה (Lev. V, 15, sq.). Meïl. I, 1 מועלים בהן in using them inadvertently

Freq. מַעֲלָה, לְמַעְלָן, שֶׁלְּמַעְלָה, מִלְּמַעְלָן, v. מִשָּׁה.—b) *upward, behind, beyond.* Kidd. IV, 5 מן המזבח ולמ' v. בָּרַךְ; a. fr.—c) (of time) *further on.* Pes. 50b, a. fr. מן המנחה ולמ' from the *minḥah* time and onward. Ber. 26b; a. fr.—d) *above, of superior rank.* Kel. I, 2, sq. למ' מהם of a higher rank (in Levitical law); a. fr.

מַעֲלוֹ f., v. next art.

מַעֲלֵי (מַעֲלֵי), pl. of מְעֻלֶּא.

מַעֲלֵי m. (עֲלֵי; cmp. עֲלַל, תּוֹעֶלֶת) *achievement, profit; good.* Targ. II Chr. XIII, 2 שמא דמ' a name of good portent.—Targ. Lam. IV, 9 מ' better off.—Ber. 10a בנין דלא מעלו (cmp. בְּלִיַּעַל) bad children; בני דמ' (cmp. חֲנָנְיָה ch.) good children (Ms. M. זרוא דמעלי, v. Rabb. D. S. a. l. note).—Used as adj. B. Bath. 74b מלחה מ' (Ms. M. עדיקא), v. מְלַח ch. Ib. לא מ' is of no good. Keth. 105b משום דמ' דמ' ביה שימשא because they are better. Sabb. 129a Ms. M. when lying in the sun is healthy. Keth. 62b צניע וכ' pious and capable; a. fr.

מַעֲלְיָא c. (preced.) *good, perfect, valid.* Targ. Job XXXIII, 28 נהורא מ' the perfect light (of the hereafter).—Nidd. 29a ולד מ' a genuine embryo. Gitt. 29a bot. גיטא מ' a valid divorce. Ber. 11b, a. fr. לישנא מ' a more appropriate expression, opp. דבר מגונה, v. גְּנָה.—Shebu. 45b כמה מ' הא שמיעתא how fine an argument is this!; a. fr.—*Pl.* f. מַעֲלְיָתָא Ber. 8a מהני מילי מ' וכ' one of those fine sayings of thine concerning &c.—[Targ. Ps. CXVIII, 20 מעלוא, some ed., v. מַעֲלָנָא.]

מַעֲלִיוּתָא f. (preced.) *perfection, excellence; improvement.* Shebu. 45b מאי מ' wherein consists the excellence (of the argument)?, v. preced. Men. 43a אי אישתני למ' Ms. M. (ed. אשתנאי) if it changed for the better. Ber. 56a מפשר ליה למ', v. גְּרִישׁוּתָא. Ḥull. 5b מ' היא does it imply perfection?; a. fr.

מַעֲלָל m. (b. h.; עָלַל) [*bringing about,*] *deed.*—*Pl.* מַעֲלָלִים. Midr. Till. to Ps. LXII, 13 מַעֲלָלָיו הרעים his evil deeds.

מַעֲלָלָא ch. same, *evil deed.*—*Pl.* מַעֲלָלֵי. Targ. Ps. XXVIII, 4 Ms. (ed. עובדי).—[Targ. Y. Gen. XLII, 9; 12 Ar. v. מְעַלְעֵלָא.]

מַעֲלָן, v. מַעֲלָה.

מַעֲלָנָא m. (עוּל) 1) *entrance, gate.* Targ. Jud. IX, 40. Targ. Ps. CXVIII, 20 (some ed. מעלוא, corr. acc.); a. fr.—Gitt. 56b מ' אית לה it has an entrance (for taking in food), opp. מפקנא discharge.—*Pl.* מַעֲלָנֵי. Targ. II Chr. XXIII, 14. Targ. Ps. LXXXVII, 2; a. e.—2) mostly *pl.* (=מְעֻלָּא) *setting.* Ib. L, 1. Targ. Josh. I, 4; a. fr.—[Targ. Ps. XIX, 6 Ms. (read מַעֲלָנֵי; ed. only באורחא) באורח מעלני בפניא.]

מְעַלְעֵלָא m., *pl.* constr. מְעַלְעֲלֵי (עָלַע) *that which is to be explored, weak points.* Targ. Y. Gen. XLII, 9; 12 Levita (Ar. מַעֲלָלֵי; ed. מעריות מעשיהא).

מַעֲלַת מָרָא, מַעֲלַת מ' pr. n. pl. *Maʿălath M'ra.* Targ.

one commits *m'ʿilah* (i. e. they retain their sacred character in spite of a mistake made at their slaughtering). Ib. אין מוֹעֲלִין בה it has no longer a sacred character. Ib. III, 2 לא נהנין ולא מועלין בהן you must not make use of them, but if you did, you are not amenable to &c.; a. v. fr.—[Yalk. Num. 765 מועל ומשקר, read מַעֲוֶל, v. עָוַל.]

מְעַל ch. same. Meïl. 14b דקמעיל בקודשא that he makes improper use of sacred property; ib. דקא מועיל בקדשים (corr. acc.).

מֵ', מֵעָלָא m. (עָלַל, infin. מֵיעַל; cmp. בִּיאָה II) *coming in, entering.* Targ. Y. II Ex. XXI, 10 [read:] מֵיעָלֵיהּ ומיפקיה his visiting her (for marital duties); [Y. I מעייל לה read: מֵיעָלֵיהּ לה or מֵעֵילֵיהּ (fr. עוּל)].—Keth. 53a מֵעָלָאי דידי my very coming in (with you).—*Pl.* constr. מֵ', מֵעֲלֵי, מֵעֵי. [Dan. VI, 15 מֵעֲלֵי, ed. Baehr מֵעֵלֵי.]—Targ. Y. II Num. XXV, 4.—מ' שבחא, מ' (יומא ד)פסחא &c. *Sabbath eve* (*Friday*), *Passover eve* &c. Ib. XXII, 28.—Targ. Y. Gen. XIV, 13.—Gitt. 77a. B. Mets. 49a bot. Keth. 62b כל מ' יומא וכ' every eve of the Day of Atonement. Ib. 63a; a. fr.

מַעֲלֶה I m. (part. *Hif.* of עָלָה; מַעֲלֵה עָשָׁן) *Smoke-Raiser,* name of a plant used as an ingredient of frankincense (*Fumitory?*). Ker. 6a. Tosef. Yoma I, 8 (ref. to בענן, Lev. XVI, 2) מלמד שנותן בו מ' ע' this intimates that he must add *maʿălesʿashan.* [Ib. II, 6; Y. ib. III, 41a חיו בקיאין . . . במ' ע' understood how to make the smoke of the frankincense rise; Bab. ib. 38a להעלות ע'.]

מַעֲלֶה II m. (b. h.; preced.) *ascent.*—מַעֲלֵה אֲדוּמִּים (b. h.) pr. n. pl. *Maălé Adummim, Maledomim* between Jericho and Jerusalem. Tosef. R. Hash. I, 15; Y. ib. II, 57d bot.; Bab. ib. 22b.

מַעֲלָה f. (b. h.; preced.) 1) *ascent, step.* Midd. II, 3 רום מ' the height of every step; a. e.—*Pl.* מַעֲלוֹת. Ib. Succ. V, 4 חמשה עשר מ' היורדות . . שיר המ' fifteen steps leading down . . . ., corresponding to the fifteen 'Songs of Steps' (Ps. CXX to CXXXIV). Ib. 53a הני חמש עשרה מ' those fifteen (Songs of) Steps. Yoma 23a מ' האולם the steps in front of the Temple hall (Tosef. ib. I, 12 פתח); a. fr.—2) *rise.* Num. R. s. 15 מַעֲלָתָן של צדיקים מ' וכ' the rise of the righteous is a rise without a decline; מַעֲלָתוֹ של עשו מ' שכולה וכ' Esau's (a Roman's) rise is a rise which may lead to degradation; a. e.—3) *degree, gradation, superiority; preference; advantage.* Yoma 44a; Num. R. s. 7 חזר מה מ' יש בין וכ' now, there is no gradation of sanctity between the interior of the Temple and the space . . ., except &c. Keth. 13a, a. e. מ' עשו ביוחסין where priestly descent is concerned, they put up a higher standard (made the law more stringent). Kidd. 70b זו מ' יתירה יש בין וכ' this is the distinction of Israelites over converts; a. fr.—*Pl.* as ab. Yoma 44b מ' דאוריתא the gradations in sanctity are of Biblical origin (v. Kel. I, 8, sq.).—3) *height, on high.* Mekh. Mishp. s. 15 עין של מ' the eye of the Lord. Tanḥ. B'shall. 23 אש של מ' (some ed. שַׁלְהֶבֶת), v. מַטָּה.—לְמַעְלָה a) *on high, in heaven.* Ḥag. II, 1 (11) מה למ' (Ms. M. a. Y. ed. למעלן) what is on high; Gen. R. s. 1; a. fr.—

Y. I Num. XXXII, 3; 37 (h. text אלעלה; O. some ed. בעלי דבבא; Y. II לעלא).

מְעַלְתָּא f. pl. (עֲלַל) *income.* Pesik. R. s. 31 (emend. in ed. Fr.) שרבבא בישא מנר מ' ולא מיני נפקתא a bad neighbor counts (his neighbor's) income but not (his) expenses.

מַעֲמָד m. (b. h.; עָמַד) 1) *standing up;* ומושב מ' *standing up and sitting down, halt of the funeral escort on returning from burial for lamentation or consolation.* Tosef. Pes. II (III), 15 אין מ' ומו' וכ' no less than seven halts are made. Ib. 14 מקום שנהגו לעשות מ' ומו' where it is customary to make halts (on the eve of Passover). B. Bath. 100b עבד לה מ' ומו' arranged for her sake a *maʿămad* &c. Meg. IV, 3 (23b) אין עושין מ'... בפחות מיעשרה we arrange no *maʿămad* &c. with less than ten persons; a. fr.—B. Bath. l. c. מקום.. המוכר מְעֲמָדוֹ if one sells his grave, the road to his grave, or his halting place.—*Pl.* מַעֲמָדוֹת. Ib. אין פוחתין מז' מ' ומישבות no less than seven &c., v. supra.—2) (law) *presence* of witnesses, judges &c. Ib. 144a bot. במַעֲמָד שלשתן in the presence of us three (the owner, the trustee, and the recipient). Y. Shebu. VI, 37a top; Y. Gitt. IX, 50c bot., v. אָשַׁר. Y. Keth. XIII, 36a bot. בשפסק במַעֲמָדָהּ when her father made the promise in her presence; a. fr.—3) *post,* a division of popular representatives deputed to accompany the daily services in the Temple with prayers, and also a corresponding division in the country towns, answering to the divisions (guards, v. מִשְׁמָר) of priests and Levites. Taan. IV, 2 על כל משמר ומשמר היה מ' וכ' corresponding to every guard was a post of priests, Levites and Israelites stationed in Jerusalem. Ib. 4 אין בו מ' no prayer meeting of the *maʿămad* took place.—מ' אַנְשֵׁי, v. אֲנוֹשׁ; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 2 אלו הן מ' this is the origin of the *maʿămadoth.* Ib. 27b, a. e. אלמלא מ' but for the prayer meetings of &c. Meg. III, 6 במ' במעשה בראשית at the prayer meetings the first chapter of Genesis was read (one section each day of the week).

מַעֲמִיד m. (עָמַד II) *support, frame.* Sabb. 60a; 15b הכל הולך אחר המ' (in levitical law) everything depends on the nature of the support (e. g. the seal is judged by its setting, the ladder by its frame). Tosef. Kel. B. Bath. II, 5 למ' a piece of a web which can be used for the weaver's frame, v. נָוְלָה.—*Pl.* מַעֲמִידִין. Y. Yeb. XII, 12d top מ' של עץ the main body of the shoe made of wood. Y. Sabb. VI, 8b אחר מַעֲמִידָן it depends on the nature of its supporters (i. e. the parts which keep the framework in position; (Bab. ib. 60a מסמרותיו; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 השלובים).

מְעֻמָּקִים m. pl. (b. h.; עָמַק) *depths.* Ab. d'R. N. ch. III כשירדתי למְעֻמָּקֵי מצולה when I went down to the depths of the abyss.

מעַן, Lev. R. s. 32 מחמענת, v. מָעַט.

מַעֲנָה m. (b. h.; עָנָה I) *answer.* Midr. Till. to Ps. VIII לא מצאו לו מ' they knew not what to answer him.

מַעֲנָה f. (b. h.; preced.) 1) *turn* of the plough, *furrow, furrow's length.* Tosef. Ḥull. IV (V), 6. Ohol. XVII, 2; a. e.—2) (perh. מַעֲנֶה m.) *handle of the plough; coulter.* Tosef. Shebi. III, 20 ובלבד שלא יסמוך לה מ' ובלבד שלא יסמוך את המ' provided that (in training the cow for ploughing) he will not press the coulter (so as to make the appearance of real ploughing).

מְעַנֵּן, מְעוֹנֵן m. (עָנַן I) *augur from clouds.* Targ. O. Deut. XVIII, 10 מְעָנֵּן ed. Berl. (oth. ed. מְעוֹנֵן, מְעַנֵּנָא).—*Pl.* מְעָנְנִין, מְעָנְנִין, מְעַנְּנֵי. Ib. 14 מְעָנֵּי ed. Berl. (oth. ed. מְעוֹנְנֵי, מְעוֹנְנָא).

מַעַסְרָא, v. מַעֲשְׂרָא.

מַעֲפוֹרָא v. מַעֲפָרָא.

מַעֲפֹרֶת, מַעֲפוֹרֶת f. (denom. of עָפָר) [*duster,*] *apron, any garment for the protection of clothes.* Zeb. 94b; Ḥull. 123b כדי מ' enough to be used as an apron. Sabb. 9b משירוח מ' וכ' from the time he puts the hair-cutters' wrap upon his knees. Ib. משיערה מַעֲפָרְתּוֹ וכ' (Rashi: מְעַפֹּרְתּוֹ) from the time he shakes his wrap off (to prepare for bathing).—Esp. *a travelling cloak with a hood* (cmp. Sm. Ant. s. v. Cucullus), also *a short cloak with a hood* (palliolus). Tosef. Meg. IV (III), 30 עטוף במ' וכ' for one wrapt in a travelling cloak, a birrus .... it is unbecoming to read &c. Sifré Deut. 234 פרט למ' שלא וכ' exclude a *maʿăfo-reth* with which one cannot cover his head and the larger portion of his body; Yalk. ib. 933 (not מיעוף). Y. Ter. VII, 44d bot. מַעֲפָרְתּוֹ. Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d (one of a class of clothes permitted to be saved on the Sabbath). Lev. R. s. 2; Pesik. Shek., p. 17a.—*Pl.* מַעֲפָרִיּוֹת, מַעֲפָרָאוֹת. Ib.

מְעַפֵּר m. (denom. of עָפָר) *pitchfork* for the first stage of winnowing (to remove dust &c.), v. מְעַפֵּר.

מַעֲפָרָא f. (v. מַעֲפוֹרֶת) *cloak with a hood.* Targ. I Kings XX, 38; 41 (Ar. מעפורא; Kimḥi מעפרתא; h. text אֵפֶר).—*Pl.* מַעֲפָרָן. Y. Sabb. VI, 8b bot. (transl. מעטפות, Is. III, 22) קולבין ומ' *colobia* and *m.*

מעפריא, Y. Bicc. III, 65d שמיעון דמ', v. עֲפָרָא.

מַעֲפֶרֶת, v. מַעֲפוֹרֶת.

מַעֲפָרְתָּא, v. מַעֲפָרָא.

מעפרתים, Y. Sabb. XIV, 14c bot., v. עֶפְרָתִים.

מַעֲצָד m. (b. h.; עצד *to cut*) *adze.* B. Kam. X, 10 מה שהחרש מוציא במ' the chips which the carpenter makes with the adze; Tosef. ib. XI, 15. Kel. XIII, 4. Sabb. XII, 1 (the stone-cutter's trimming adze). Sifré Deut. 308; Yalk. Deut. 942, v. פַּסָּל. Kel. XXIX, 6 המ' של לגיונות the battle-axe of the legions. Tosef. ib. B. Bath. I, 7 מצער (corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַעֲצָדִין. Arakh. VI, 3 (Bab. ed. 23b מצעדין, corr. acc.).

מַעַצָּא, מַעְצָרָא m. (עָצַר) *vat.* Targ. Is. LXIII, 2, sq.; a. fr.—Ab. Zar 60a (Ar. מַעְצָרָא), v. זַיְרָא.—*Pl.* מַעֲצֵי, מַעְצָרַיָּא. Targ. Is. XVI, 10.

מַעַצַּי, מַעְצַרְתָּא I f. (preced.) *press-room* (=h. בית

הגיחות, v. גַּח). Targ. Num. XVIII, 27 (h. text יקב).—Ab. Zar. 70a. Ib. 74b מַעֲצַרְתָּאי my press-room; a. e.

מַעֲצַרְתָּא II f. (עֲצַר; cmp. עֲצַרְתָּא I) *meeting room, school-house.* Erub. 49a; 60a.

מְעֵיק, מַעֵק (v. מוּק) *to beat, stamp;* trnsf. *to scorn.* Part. מְעֵיק, f. מְעֵיקָא. Targ. II Kings XIX, 21; Is. XXXVII, 22, v. מוּק.—Y. Ber. II, 4d top למחר . . . ואינון מְעֵיקִין לן to-morrow they will be with us (the dead), and now they scorn us (by treading on our graves).

מַעֲקָה m. (b. h.; עקה *to restrain*) *railing.* M. Kat. I, 10. Sifré Deut. 229 פטור מן המ׳ not subject to the law &c. (Deut. XXII, 8). Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2, v. קוּפָּה; a. e.—בֵּית מַ׳ pr. n. pl. *Beth-Ma'ăkeh.* Y. Maas. Sh. IV, 54d bot., v. מָשַׁח III.

מַעֲקוּצִי* f. (עֲקַץ) *sting.* Koh. R. to VI, 11 [read:] או חדא מכותי או חדא מ׳ either a bite or a sting; v., however, אמכותי.

מְעָקָא, v. מְעִיקָא II.

מַעֲרָב m. (b. h.; עֶרֶב) *sun-set, West.* Erub. III, 5, v. עֵירוּב. B. Bath. II, 9 מַעֲרָבָהּ west of the town; a. v. fr.

מַעֲרְבָא, מַעֲרָבָא ch. same. Targ. Prov. VII, 9 מַעֲרַב יומא (h. text ערב יום). Targ. Gen. XXVIII, 14; a. fr.—In Talmud Babli מ׳ *the West, Palestine.* Ber. 2b במ׳ in the Palestinian colleges. Yeb. 117a; a. fr.—[Lev. R. s. 17 במ׳ אמרי, read בְּמַעֲרָבָאֵי, v. עַרְבֵּב.]—[Sot. 41b בר מ׳ prob. pr. n. m.]

מַעֲרָבָאָה m. ch. = h. מַעֲרָבִי *western, western man.* Targ. Is. XXIII, 4. Targ. Joel II, 20; a. fr.

מְעַרְבְּבִיָּא, v. עַרְבֵּב.

מַעֲרָבִי m. (denom. of מַעֲרָב) *western.* Zeb. V, 2; a. fr.—Fem. מַעֲרָבִית. Ib. 3 צפונית מ׳ (קרן) north-western corner of the altar. B. Bath. 25b קרן מ׳ צפונית north-west; a. fr.—[מערבי, Tosef. Par. III, 6, v. מְעוֹרָב.]

מְעַרְבְּלָא m. (עַרְבֵּל) *whirlpool.*—*Pl.* constr. מְעַרְבְּלֵי. Targ. Job XXXVIII, 16.

מְעָרָה f. (b. h.; עור, cmp. אור) *cave.* Y. Ber. IV, 7d top, v. מַזֶּה II. Sabb. 33b חיזרו למְעָרַתְכֶם go back to your cave (hiding place). Yeb. 119b; a. fr.—מְעָרַת המכפלה, v. מַכְפֵּלָה.—*Pl.* מְעָרוֹת. M. Kat. 5b; a. fr.

מְעָרוֹבָה, v. מַעֲרוֹכָה.

מַעֲרוֹךְ m. (עָרַךְ) *board on which the baked bread is arranged* (Maim.); *rolling pin* (R. S. a. oth.). Kel. XV, 2.

מַעֲרוֹכָה* ch. same. Y. Sabb. VII, 10a bot. במ׳ משם טוחן (not במערובה) he who beats flax (on the Sabbath) using a rolling pin, is guilty of an act of the category of grinding (crushing the seeds).

מְעָרוֹקָא, מַעֲרוֹ׳, v. מְעָרָקָא.

מַעֲרִיב m. (ה)מ׳ עֲרָבִים (עָרַב II) *who causes the evenings to set,* name of *the first section of the night prayer.* Ber. 12a פתח במ׳ ע׳ וכ׳ if one began the first section with *ma'ărib 'ărabim* and closed with 'Creator of the lights'. Ib. סיים במ׳ ע׳ if he closed with *m. 'ăr.* (in place of 'Creator of the lights').—[In liturgy: מַעֲרִיב (תְּפִלַּת) *the night prayer.*]

מַעֲרָכָה f. (b. h.; עָרַךְ) 1) *arrangement, order,* esp. *pile of wood on the altar in the Temple.* Yoma 33a אבייי מסדר מ׳ . . . מ׳ גדולה וכ׳ Abbayi related the order of the priestly functions in behalf of the college . . as follows: the large pile comes before &c. Tam. II, 3, sq. Tosef. Yoma III (II), 3; Yoma 45a; a. fr.—*Pl.* מַעֲרָכוֹת. Ib. IV, 6; a. fr.—2) *line of battle, battle-field.* Midr. Sam. ch. XI; Yalk. ib. 102 במ׳ היה he (Saul) was in the battle.

מערכים, Yalk. Gen. 115, read: מַעֲדָנִים.

מַעֲרָכִים m. pl., constr. מַעַרְכֵי (b. h.; עָרַךְ) *arrangements, ordinances,* esp. מ׳ (כהן) מלחמה *the regulations concerning excuses from the army to be proclaimed before battle* (Deut. XX, 5—9). Tosef. Sot. VII, 18 on arriving at the frontier he says, מי ששומע ילך לשמוע מ׳ כהן מלחמה let him who hears (this) go to hear the proclamation of the priest of war (v. מָשׁוּחַ); במ׳ מלחמה מהו אומר what is said in the proclamation before the battle? Sot. 42b top שמעו דברי מ׳ מלחמה listen to the words of the proclamation. Ib. VIII, 2 כל אלו שומעין דברי כהן מ׳ וכ׳ all these listen to the words of the priest appointed over the ordinances of battle and go back &c.; Sifré Deut. 193, sq.—V. עֶרֶךְ.

מְעַרְעָא, v. מְאָרְעָא.

מְעָרְקָא m. (עָרַק) *run, haste.* Targ. Ps. CXVI, 11.

מְעָרָקָא m. (preced.) *fugitive.*—*Pl.* מְעָרְקָיָא. Targ. Jer. XLVIII, 19 (ed. Wil. מְעָרְקַן; ed. Lag. מְעִירְקָיָא). Targ. Y. Lev. XXVI, 36 (מַעֲרוּקֵי).

מְעָרְתָּה, מְעַרְתָּא f. ch. = h. מְעָרָה. Targ. Gen. XIX, 30; a. fr.—Sabb. 33b, a. fr.—Esp. *burial cave.* B. Bath. 58a מ׳ דאברהם the cave where Abraham was buried; a. fr. —*Pl.* מְעָרְתָּא. Targ. I Sam. XIII, 6.—B. Bath. l. c. הוה מציין מ׳ undertook to mark the burial caves.

מַעֲשֶׂה m. (b. h.; עָשָׂה) *deed, act; practice; fact, event.* Yeb. IV, 9 מ׳ עד שיעשה . . . until thy older brother takes action concerning her (v. חָלִיצָה a. רִבּוּם). Ab. I, 17, v. מִדְרָשׁ. Kidd. 40b, v. לִימּוּד. B. Bath. 130b . . אין למדין הלכה מ׳ you dare not derive a law either from a theoretical decision or from an act (of your teachers) unless they declare their decision a rule for practical guidance. Ib., a. fr. רב מ׳ a practical decision is a teacher (a guiding precedent). Yeb. XV, 2 וכמ׳ שהיה and only in the same way as it (the precedent) happened. Ib. 116b, a. fr. משום מ׳ שהיה on account of an occurrence. Ib. . . ביירדן דהיה מ׳ וכ׳ only for the Jordan and for a ship exactly as the event took place, they established the ordinance &c. Ber. I, 1 מ׳ ובאו וכ׳ it happened that &c. Bets. III, 2 מעשה

בעכו״ם וכ׳ it happened that a gentile brought &c. Ib. 24ª, a. fr. מ׳ לסתור you quote a fact which disproves your rule! Yeb. 70ᵇ מחוסר מ׳ ומ׳ בגופו he (the uncircumcised) lacks an act and this to be performed on his body; a. fr.— אנשי מ׳ (sub. נִסִּים) *men in whose behalf miracles occur, saints.* Sot. IX, 15; a. fr.—מַעֲשֵׂה מרכבה, מ׳ נסים &c., v. respective determinants.—*Pl.* מַעֲשִׂים, constr. מַעֲשֵׂי. B. Kam. 95ᵇ, a. fr. הא מ׳ בכל יום is it not a daily occurrence? Tosef. Nidd. IV, 3 שני מ׳ הוליך וכ׳ my father brought the report of two precedents from Tibin to Jabneh. Ber. 32ᵇ טובים מ׳ good deeds; a. v. fr.

מַעֲשְׂנָא m.(עָשַׂן) *stronghold.* Targ. Prov. X, 29 (Ms. מְעַשְׂנָא).

מַעְשֵׂר m. (b. h.; denom. of עֶשֶׂר) *tithe.*—תרומת מ׳ the tithe of the tithe which the Levite owes to the priest (Num. XVIII, 26); מ׳ or מ׳ ראשון the first tithe belonging to the Levite; מ׳ שני the second tithe to be consumed by the owner in Jerusalem (Deut. XIV, 22, sq.); מ׳ עני the poor man's tithe, every third year (ib. XXVI, 12). Maas. Sh. V, 6; a. v. fr.—*Pl.* מַעְשְׂרוֹת (מְעַשְׂרוֹת). Maasr. I, 1 חייב במ׳ is subject to tithes; a. v. fr.—*Maʿasroth, Maʿăser Sheni,* respective names of two treatises of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'raim.

מַעַ׳, מַעְסָ׳, מַעְשָׂרָא ch. same. Targ. Num. XVIII, 26 (ed. Berl. מעס׳); a. fr.—Targ. Y. Deut. XII, 6 מַעְשַׂרְתְּכוֹן (collective noun).—*Pl.* מַעְשָׂרַיָּא, מַעְסָ׳, מַעַ׳. מַעְשָׂרָתָא. Targ. Num. XVIII, 28; Targ. O. Deut. l. c. מעסריכון ed. Berl. (ed. Vienna מַעְשָׂרָתֵי). Targ. Mal. III, 8; 10; a. fr.

מְעַשַּׂרְתָּא, v. preced.

מְפַבֶּשֶׁת, v. sub פִּיבֶ׳.

מַפְגִּיעַ m. (פָּגַע) *mafgiʿa (plague),* name of an animal of which the lion is afraid, *the Aethiopian gnat* (Levys. Zool. d. Talm. p. 316). Sabb. 77ᵇ (Rashi: *a small beast* frightening the lion with its howl).

מִפְגָּרוּתָא f. (פָּגַר I) *desolation.* Targ. Is. XLIX, 19.

מִפְדוֹנִי, Targ. Y. Ex. XXII, 16 some ed., v. מִפְרוֹנָא.

מַפָּה f. (נָפָה) 1) *flag.* Num. R. s. 2 לכל נשיא ונשיא מ׳ וצבע for each prince a flag of a different color. Ib. צבע מ׳ the color of the flag; a. fr.—[*Pl.* מַפּוֹת. Mekh. B'shall. s. 2, v. מְנָפָה.]—2) (cmp. Lat. mappa, of Punic origin) *napkin, towel.* Ber. VIII, 3; a. fr.—3) *bandage* around a scroll. Y. Meg. I, 71ᵈ; Y. Erub. X, 26ᵇ top ספר שאין עליו מ׳ a scroll which is not bandaged (so that the writing is partly exposed).

מַפּוּחַ m. (b. h. מַפָּח; נָפַח) 1) *mechanic's bellows,* contrad. to שפופרת blowing tube. Tosef. Bets. III, 15.—2) *smithy.* Tanḥ. Vayesheb 1, v. נִיצּוֹץ—Gen. R. s. 84 לנפח שהיה פתוח, read: מַפּוּחוֹ, v. נָפַח.

מַפּוּחָא, מַפּוּחָה ch. same, *bellows.* Taan. 12ª מ׳ דמלא וכ׳ belows full of wind (abstinence without merit).

מְפוּלָם, v. פָּלַם.

מְפוּלָשׁ, v. פָּלַשׁ.

מַפֶּלֶת, מַפּוֹלֶת f. (נָפַל) 1) *dropping, throwing seed.* Arakh. 25ª כור זרע . . . במ׳ ד׳ we assess the value of a field by the quantity of seed ... which it takes when strewing with the hand, opp. to מ׳ שוורים strewing from a perforated bag or wagon drawn by oxen; B. Mets. 105ᵇ; a. e.—Y. Ber. III, 6ᶜ bot. במפלת יד with one and the same throw.—2) *falling in, debris.* Ber. 3ª, sq. you must not enter a ruined building for prayer מפני חמ׳ because it may fall in. Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top מיד חמ׳ . . מצילין we must save (on the Sabbath) .... persons buried under debris. Pes. II, 3 חמץ שנפלה עליו מ׳ leavened matter covered with debris; a. fr.—3) (= מַפָּלָה) *downfall.* Y. Ber. V, beg. 8ᵈ במ׳ של מחריביו תחם Jeremiah closed with prophesying the downfall of the destroyers of the Temple; (Midr. Till. to Ps. IV בְּמַפַּלְתָּן).

מְפוּקִים* m. pl. (v. פָּרַק II) *gliding, sinking.* Koh. R. to VIII, 11 (in Chald. dict.) חא רומיא עללין . . . ליה להון מ׳ (some ed. מפרק) those haughty ones (or Romans) go in, . . . go out, they never slip.

מְפַזְּיחָנָא, מַפְזִיחָנָא (a feigned denom. of פזח, v. מְנַזְּחָנָא) *I will* be a *pazih* (a substitute for *nazir*). Y. Naz. I, beg. 51ª מפחונא (corr. acc.); Ned. 10ᵇ מפרחנא (corr. acc.); v. מְנַזְּרְקָנָא.

מַפָּח m. (b. h.; נָפַח) *blowing, expiring;* מפח נפש *exhaustion, despair.* Tanḥ. Sh'mini 11.—[Tosef. B. Bath. II, 17 מפח, read with ed. Zuck. מפוייחת, v. פּוּחַ h.]

מַפָּחָא m., **מַפְחָתָא** f. ch. same; מַפַּח נַפְשָׁ, מַפְחַת *despair.* Targ. Job XI, 20. Targ. Is. XVII, 11. Targ. Deut. XXVIII, 65 מפחת (ed. Vien. מַפְחַן, *pl.* constr.; Y. מְפָחַת).—[*Pl.* מַפְחִין. Targ. Ps. XI, 6 מ׳ דאשתא, v. נְפַח.]

מִפְחַזְנָא, v. מְפַזְּחָנָא.

מַפְחַת, מְפָחַן, v. מַפָּחָא.

מִפְטִילוֹן, Sifré Deut. 43, v. פּוּטִילוֹן.

מַפְטִיר m. v. פָּטַר.

מַפְטָרָא m. (פָּטַר) *dismissal from school, reading of Scriptures and prayers at dismissal.*—*Pl.* מַפְטָרֵי. Ber. 53ᵇ בעידן מַפְטָרֵיהוּ (Ms. F. דקא מפטרי) at the time of their dismissal with devotional exercises; בדלא עידן מ׳ (Ms. F. דקא מגמרי לחו) not at dismissal (when they recite merely for practice).

מִפְטָרָא, מִפְטָרָא f. (פָּטַר) *divorced.* Targ. Y. Lev. XXI, 7; 14.

מְפִיבֹשֶׁת, מְפִיבֹ׳ (b. h.) pr. n. m. *Mephibosheth,* son of Jonathan, fabled to be a great scholar and acknowledged by David as his teacher. Ber. 4ª. Num. R. s. 8; a. fr.—Erub. 53ᵇ, v. נָגַב.

מִפִּיחָנָא, v. מַפְזִיחָנָא.

מַפִּיס, מֶפִּיס pr. n. pl. *Memphis* in Egypt. Targ. Jer. II, 16, a. e. (h. text נֹף). Targ. Ez. XXX, 13 מֶפֶס ed. Wil.—V. מִנְפִּיס.

מְפַסֶּלֶת f. (פָּסַל) 1) *plane.* Kel. XIII, 4 (ed. Dehr. 5; Mish. ed. מפסלות; Maim. in comment. מְפַצֶּלֶת).—2) *sculptor's chisel.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17, v. מַקֶּבֶת.

מִיפְּ, מְפַסְלְתָּא f. ch. (preced.) *sculptor's work, engraving.* Targ. Ps. LXXIV, 6 מִיפְּסַלְתַּה ed. Lag. (some ed. מִיפְּסוֹ; ed. Wil. מִיפְּ), v. הֲרוֹסְטָר.

מֶפֶץ m. (פָּצַץ *to split*) *mat of reeds, bark* &c.; *the poor man's mattress.* B. Mets. 113b in cases of seizure for debt we must allow מיטה ומיטה ומ׳ וכ׳ a (dining) couch and a couch with matting to the poor man, contrad. to מַצָּע. Sabb. 84a, sq. Kel. XXVII, 2; a. fr.

מַפְצָא ch. same.—*Pl.* מַפְצֵי. Sabb. 65a ובו׳ בירחו תשרי and had mats for them (spread at the bottom of the river in which they bathed; oth. opin. put up on the shore as screens) in the days of Tishri; Ned. 40b; a. e.

מְפַצֶּלֶת f. *plane,* v. מִיפְּסֶלֶת.

מְפָקָא, v. מִיפְּקָא.

מִפְקָנָא m. (נָפַק) 1) =h. מוֹצָא, *coming forth*; כ׳ דמיא *spring*; (of a building) *exit*; (of troops) *exodus, march.* Targ. II Kings II, 21.—*Pl.* מַפְקָנִין. Targ. Ps. CXXVI, 4.—Targ. Ez. XLII, 11. Targ. Num. XXXIII, 2 (ed. Berl. מִפְּ; Y. ed. Vien. מִפְּ); a. e.—2) *discharge* from the bowels. Gitt. 56b, v. מַפְלָנָא.—V. מַפְקָתָא.

מִפְקָנוּתָא f. same, 1) *source; mine.* Targ. Ps. CVII, 33. Targ. I Chr. I, 23; a. e.—2) *that which comes forth, sprouting.* Targ. Job XXXVIII, 27.—Targ. Ps. LXXXIX, 35 (Targ. O. Deut. XXIII, 24 אַפְקוּת).—3) *going out, leaving.* Targ. Ex. XXI, 7 (ed. Vienna מִפְּ). Targ. Ps. LXVIII, 21 מפקנות נשמיא death.—V. next w.

מַפְקָתָא f. (preced.) =h. יְצִיאָה, 1) *discharge, excrement.* Constr. מִפְקַת. Targ. Ez. IV, 12. Targ. O. Deut. XXIII, 14 (ed. Lisb. מִפְקָנוּתְ; Ms. מַפְקָנוּתְ); a. e.—Sabb. 134a מפקתיה (בר) its anus.—2) *expense, outlay.* Lev. R. s. 34 מן דמאן כ׳ (not דמא) who shall make the outlay?; Yalk. ib. 665.

מִפְרוֹכֶת, v. מַפְרֵכֶת.

מְפָרוֹנָא m. (פָּרַן) *wife's settlement.*—*Pl.* constr. מִיפְּרוֹנֵי. Targ. Y. Ex. XXII, 16 (not מפדוני; O. מוֹהֲרֵי).

מַפְרַחְיָתָא f. pl. (פֶּרַח) *loose threads of a tassel, fringes.* Sabb. 59b.

מַפְרֵכֶת f., pl. מַפְרֵכוֹת (פָּרַךְ) = מַמֶּל, *press-beam* or *stone.* B. Bath. 67b Ms. M. (ed. מַפְרוֹ; Ms. R. מַפְרֵכ׳); Y. ib. IV, beg. 14c; Tosef. ib. III, 2.

מִפְרִיעַ, v. מַפְרֵעַ.

מְפָרְנָא m., infin. of פָּרַן q. v.

מְפָרְנָק m. (part. pass. of פָּרְנַק) =מְפֻנָּק. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 54.—*Fem.* מְפָרְנָקְתָּא, מְפָרְנַקְתָּא. Ib. 56 (not מְפָרְנָקָא. Ar. מְפָרְנִיתָא).—*Pl.* מְפָרְנָקְתָּא. Targ. Y. Num. XXXI, 50.

מְפִיס, v. פִּיס.

מְפִיקִים, v. מְפוּקִים.

מִפִּירְיָא, Yalk. Lev. 547, מ׳ של ניצוח, read: אֲפוּנְדָּה.

מֵפַּךְ inf. of אָפַךְ.

מַפָּלָה f. (b. h.; נָפַל) *fall, downfall.* Gen. R. s. 17 תחלת מ׳ שינה the beginning of (moral) ruin is sleep (laziness); Yalk. ib. 23 מַפָּלוֹת (*pl.*). Snh. 39b מַפָּלָתָן של רשעים the downfall of the wicked; Midr. Till. to Ps. IV, v. מַפּוֹלֶת; a. fr.—*Pl.* מַפָּלוֹת. Yalk. l. c.; a. e.

מְפֻלָּצֶת f. (b. h.; פלץ) *debauchery,* name of an idol. Ab. Zar. 44a, v. לְרַצְנוּתָא.

מַפֹּלֶת, v. מַפּוֹלֶת.

מַפַּלְתָּא f. ch.=h. מַפָּלָה, a. מַפּוֹלֶת. Targ. Ez. XXXI, 13; 16; a. fr.—*Pl.* מַפָּלָתָא. Y. Taan. III, end, 67a כ׳ הווין תמן ruinous houses were there.

מָפֵנָה m. (פָּנָה) *vacancy.* Toh. X, 5 מקום המ׳ a vacant place.

מְפָנֵי, v. פָּנִים.

מְפָנֵי, Gen. R. s. 63 מ׳ רגישא, v. פְּנֵי I.

מְפֻנָּק m. (part. pass. of פִּנֵּק) *brought up in wealth, delicate, fastidious.* Targ. Prov. IV, 3; a. e.—Keth. 67b מ׳ כולי האי is he used to such comforts?—B. Kam. 84a אדכא אינש דמ׳ וכ׳ one man is delicate and feels pain more intensely, another is hardened &c.; a. e.—*Pl.* מְפֻנָּקִין, מְפֻנָּקֵי. Targ. Is. XLIV, 4; a. e.—Hag. 4a sq. לאתויי נ׳ to include delicate persons (that do not walk barefooted). Sabb. 109a; a. fr.—Fem. מְפֻנָּקָא, מְפֻנָּקְתָּא. Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (Y. מפרנקא). Targ. Is. XLVII, 8; a. e.—*Pl.* מְפֻנָּקָאתָא, מְפֻנָּקָתָא. Targ. Lam. IV, 3.

מְפֻנָּקָא f. (preced.) used as adv. *in the manner of a nobleman.* Targ. I Sam. XV, 32 (h. text מעדנות).

מְפֻנָּקוּתָא, מְפַנְקוּתָא f. (preced.) *good breeding; delicacy, fastidiousness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 ed. Berl. (Ms. I מְפַנְקוּתָא, some ed. אתפנקו, v. Berl. Targ. O. II, p. 58; Y. פרניקא).—Pes. 50b משום מ׳ חוא it is merely because they are used to indulgence (idleness). Hag. 6a חנה כ׳ ידתירתא Hannah saw in Samuel extraordinary tenderness (saw that he was a very delicate child).

מְפַנְקָתָא, v. מְפֻנָּק.

מָפֵס, v. מָפִיס.

מְפַסּוֹלֶת, v. מִיפְּסֶלְתָּא.

מְפַסּוֹעִיתָא f. (פָּסַע) *trotting.* Targ. Jer. VIII, 16 ed. Lag. (ed. פסיעות, Kimhi מפסיעות). Ib. XLVII, 3 (ed. Wil. מִיפְּסוֹ).

מִפְסָלִית, v. next w.

מִפְרַע m. (פָּרַע) *upsetting*; לְמִ׳ (adv.; cmp. חפך) 1) *irregularly, out of order.* Meg. II, 1 לְמִ׳ . . . הקורא he who reads the Book of Esther in an irregular way (corresp. to סידוסין, ib. 18b top). Ib. 17a (ref. to Esth. IX, 27) מה זמנם לְמִ׳ לא אתה כותבם לְמִ׳ לא as you cannot disregard the order of these days in celebrating their season, so you must not transpose the order in which the events of these days are described. Ib. (ref. to Esth. IX, 28) מה עשירה לְמִ׳ לא אתה זכירה לְמִ׳ לא as you cannot subvert the celebration, so you must not subvert the order of recitation. Ber. 13a; Sot. 32b; a. e.—2) *backward, retroactively, retrospectively*, opp. מבאן ולהבא. Snh. 27a לְמִ׳ הוא נפסל he becomes disqualified as witness retroactively, i. e. his testimonies are invalidated from the time that he perjured himself (opp. מיכן ולהבא, v. בָּא III). Erub. 37b, sq. ונמצא . . לְמִ׳ and the retroactive result would be that he drank untithed wine at the time; Y. Dem. VII, 26b לְמִפְרַעְנוֹ. Y. Gitt. III, end, 45b למפרעו הוא נעשה חומץ is it to be considered as sour wine at the time, i. e. from the day that he was bound to examine it? Tosef. Sot. XI, 9 מְנֵה . . לְמִ׳ count thirty-three days backward. Gen. R. s. 49 חזור בך לְמִ׳ take up the argument going back gradually (from fifty to forty-five &c.); a. fr.—Tosef. Ber. IV, 19, sq. לברך לְמִ׳ to say the blessing after meal, opp. בתחלה(ל); Pes. 101b.

מַפְרַעְתָּא f. (פָּרַע I) *tearing open*, esp. (sub. בית) *the place of the abdomen which the butcher strikes when tearing the peritoneum.* Ḥull. 50b (expl. כרס הפנימי מ׳) (some ed. מַפְרַנְתָּא).

מִפְרָק m. (פָּרַק; cmp. פֶּרֶק) *joint.*—*Pl.* constr. מִפְרְקֵי. Naz. 52b מ׳ ידים וכ׳ the joints of arms and legs.

מִפְרָקָת f. (b. h.; preced.; cmp. אַפִּקוֹתָא) [*that which branches off,*] *neck, nape.* Ḥull. 113a חשובר מְפָרְקָתָהּ וכ׳ he who breaks the neck of a slaughtered animal before it is dead. Zeb. 65b תוחך שדרה ומ׳ he cuts (with his nail) the spinal column and the nape; Ḥull. 21a; 28a. Ib. 10b (in Chald. dict.) בינצם דמ׳ ארפגים the knife may have been notched on striking the neck-bone; a. fr.

מִפְרָשׁ m. (v. פָּרַשׁ) *one who undertakes a voyage.* Gitt. VI, 5 המ׳ והיוצא וכ׳ one who starts for a sea voyage or a caravan journey.—*Pl.* מְפָרְשֵׁי חיים, מְפָרְשֵׁי ימים, מ׳ ימים *sea-farers.* Y. Sabb. II, beg. 4c, a. e. חיזרתי על כל מ׳ ימים I went around inquiring of all sea-faring people; (Bab. ib. 20b נחותי ימא).—[In later Hebr. מ׳ *commentator.*]

מִפְשׁוּטְיָתָא f. (פִּשֵּׁט; v. פִּישׁוּט) *stretching out* hands and feet, *prostration at prayers* (=h. הִשְׁתַּחֲוָיָה). Y. Ab. Zar. IV, 43d top דתכניתא וערובתא וכ׳ מ׳ the prostration on fast days (that it must not be done on stone floors, v. ib., a. Meg. 22b), and the arrangement of the calendar with regard to the seventh day of Succoth (that it should not fall on the Sabbath), v. עֲרֻבְתָּא; Y. Shebi. I, 33b bot.; Y. Succ. IV, beg. 54b מיפשיטו׳.

מִפְתָּח m. (b. h.; פָּתַח) *opening, entrance.* Mikv. VIII, 1 חוץ לְמִ׳ (Var. לפתח) outside of the (town) gate; Tosef. ib. VI, 1 (R. S. to Mikv. l. c. פתח).—Pesik. R. s. 37 מִפְתָּח שפתיו וכ׳ the opening of his lips is blessing and peace. Sabb. XV, 2 (111b) מ׳ חלוקה (Y. ed. מפתחר) the neckhole of her shirt; Y. ib. 15b; a. e.—*Pl.* מְפָתְחֵי, constr. מִפְתְּחֵי. Ber. 61a bot. רה״ר דומה..בין שני מ׳ הלב man's evil inclination resembles a fly and is seated between the two valves of the heart; Yalk. Koh. 979; Yalk. Gen. 38.—מ׳ חלוק, v. supra.

מִפְתַּח ch. same, *opening.* Targ. Ez. XXIX, 21.

מְפַתֵּחַ m. (פָּתַח, *Pi.* 2) 1) *engraver, sculptor.*—*Pl.* מְפַתְּחִים. Kel. XXIX, 5 מיקבת של מְפַתְּחֵי אבנים the sculptors' mallet (contrad. to סַתָּם stone-cutter).—2) *seal-ring.* Tosef. Sabb. IV (V), 11 מ׳ שבאצבעה; Sabb. 62b מ׳ שברדה (corresp. to טבעת שיש עליה חותם, ib. VI, 3).

מַפְתֵּחַ, מַפְתֵּחַ c. (b. h.; פָּתַח) *key.* Kel. XIV, 8, v. אַרְכּוּבָה. Bech. 45a. Taan. 2a, sq.; a. fr.—*Pl.* מַפְתְּחוֹת, מַפְתֵּיחוֹת. Tam. III, 6. Taan. l. c.; a. fr.

מַפְתְּחָא ch. same. Targ. Jud. III, 25. Targ. Is. XXII, 22. Targ. Y. Deut. XXVIII, 12; a. e.—Y. Bets. I, 60c bot., v. פְּלוּמַטְרִין; a. e.—Midr. Sam. ch. VII מ׳ יהיב במגדל וכ׳ the key (of the College, i. e. Resh Lakish, the chief arguer, v. infra) is in Migdal Z.; Y. Hor. III, beg. 47a מ׳ ואנו (=וָאן) (הוּ) and where is the key?; Y. Snh. II, 20a top (incorrect version).—*Pl.* מַפְתְּחִין, מַפְתְּחָיָא, תַּיְרֵי . . . Targ. Y. Deut. l. c.—Y. Sabb. XIX, 16d bot.—Trnsf. גברא מפתחא, or מַפְתְּחָנָא *a scholar that opens the discussion, arguer.* Y. Sabb. I, 3a bot., a. e. דהוא ג׳ מ׳ . . . . לית אנן we must not heed what is reported in behalf of R. Shesheth, for he is an arguer, i. e. brings matters up for mere argument's sake; Yalk. Ps. 735 מ׳ דהתוא (read: דהוא).

מִפְתָּן m. (b. h.) *threshold.* Ab. Zar. 41b; Y. ib. III, 42d top נהגו במ׳ יותר וכ׳ (sub. קדושה) they revered the threshold more than the Dagon; a. e.—*Pl.* מְפָתָנוֹת. Ib. ישראל עשו כמה מ׳ the Israelites worshipped many thresholds.

מְצָא, מֹצָא, v. מוֹצָא.

מָצָא, מָצָא, v. מצי I.

מַצְבָּא m., מַצְבְּתָא f. (נצב) *plant, set.* Targ. Is. V, 2 מַצְבָּ (ed. Lag. מִיצַּב).—*Pl.* מַצְבָּתָא. Targ. Mic. I, 6 מַצְבָּת (ed. Wil. מִצְבַּת, ed. Lag. נִצְבַּת).

מַצֶּבֶת f. (b. h.; נצב) *array, general assembly.* Tanh. Nitsab. 1 (ref. to Deut. XXIX, 9) מפני מה נשאן משה מ׳ וכ׳ why did Moses call them for a general meeting? Because they were to be handed over from one administration to another.

מַצֵּבָה f. (b. h.; נָצַב) *pillar, statue, monument.* Sifra K'dosh. introd. (idols are named) מ׳ מפני שהם עומדים *matsebah*, because they are made to stand. Sifré Deut. 146 (ref. to Deut. XVI, 22) ומה מ׳ שאהובה וכ׳ if the erection of a pillar which was loved (of the Lord) in the fathers, is hateful in the descendants &c. Y. Ab. Zar. IV, 44a top אזוהר מ׳, v. זָהַר; a. fr.

מְצֻבְיְתָא, v. מְצוֹבְיְתָא.

מְצַד, *pl.* מְצָדוֹת, v. מְצוּדָה.

מְצָדָא I מְצַדְתָּא f. (צוּד) *net, trap.* Targ. Jer. XLVIII,

43. Targ. Ex. XXXVIII, 4 (Y. some ed. מצרתא, corr. acc.; h. text רשת); a. fr.—*Pl.* מְצָדָתָא, מְצָדָתָא. Targ. Is. XIX, 8, sq. (ed. Wil. מַצְדָן). Targ. Koh. VII, 26 מְצַדְתָן.—Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מ' דשיתאי by מצודות are meant woven nets (not traps).—V. מְצוּדְתָא.

מְצָדָא II m. (צוד; v. מְצוּדְתָא) *fort, stronghold.*—*Pl.* מְצָדָתָא. Targ. I Sam. XXII, 4, sq. (ed. Wil. מְצוּדָתָא). Targ. Ez. VII, 7; a. e.

מְצַדְתָּא f. (preced. wds.) 1) *net*, v. מְצָדָא.—2) *fort.* Targ. I Sam. XXIV, 1 (h. text מצדות); a. e.—*Pl.* מְצָדָאתָא, מְצָדָתָא. Targ. Jer. XLVIII, 41.—V. מְצוּדְתָא.

מָצָה, v. מצי II.

מַצָּה f. (b. h.; מָצַץ) 1) [*dry, pressed bread,*] *unleavened bread*, esp. *the bread served at the Passover meal.* Pes. X, 3. Ib. 5 כ' פסח ... כל שלא אמר whoever does not explain, at the meal, the following three ceremonies, has not done his duty, and these they are: the Passover sacrifice, the eating of *matsah* and the bitter herbs. Men. V, 1 כל המנחות באות מ' all meal offerings are offered in an unleavened condition, opp. חָמֵץ. Pes. 35[a] .. דבריהם הבאים .. אדם יוצא בהן ידי חובתו במ' one performs his duty of eating *matsah* (on the first Passover night) with such things only as are capable of leavening (the five species of grain); a. fr.—*Pl.* מַצּוֹת. Mekh. Bo, s. 8 שומע אני כל מ' במשמע I might think anything unleavened is included (may be used for eating on the first Passover night); a. fr.—2) עור המ' or מ' *a hide not tanned by a process of fermentation, untanned hide.* Kel. XVII, 15. Gitt. 22[a]; Sabb. 79[a] שלשה עורות הן מ' וכ' there are three kinds of hides, *matsah* &c., v. דִּרְפְּתָא. Ib. כמשמעו וכ' מ' *m.* is what its name implies, not salted and floured nor tanned with gall-nut.

מְצַדְתָּב m. (b. h.; צָהַב) *a bright metal*; נחשת מ' (נחש) *bronze.* Targ. II Chr. IV, 16 נחש מ' (h. text נחשת מרוק).—Y. Succ. V, 55[d] top; Arakh. 10[b] (quot. fr. Ezra VIII, 27) נחשת כיוצהב.

מְצוּ, v. מְצִיתָא.

מְצוֹבָה m. (רצב) *pyramid, pyramidal pile.* Y. B. Mets. II, 8[b], sq., v. קַרְפִּיפָא.

פִּי מְ', מְצוּבָת pr. n. pl. *Pi-M'tsubah* (*Maasâb*, Neub. Géogr. p. 22), in the district of Tyre. Y. Dem. II, 22[d] top (ed. Krot. מְצוֹבָת; Tosef. Shebi. IV, 9 פומא ציבא).

מְצוֹבְיָתָא f., *pl.* מְצוֹבְיָתָא 1) (v. ציב) *tufts* or *thrums.* Sabb. 105[a] (expl. מ' (קירוס (Ms. O. מצוביי, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) the thrums or slips to which the threads of the warp are attached. Ib.[b] שלקח מציבייו Ms. O. a. Rashi (ed. מַצְבְיָתָא; Ms. M. מְצוּבְתָא; Ms. Alf. מְסִיבְיָתָא, v. סִיב) pulled the thrums (of his garment, to indicate his anger).—[2) (v. צִיבָּא II) *dry twigs, chips.* Succ. 29[a] אתא זיקא וקא מבלבל מ' Ar. (ed. וקא מייתי ציבותא; Ms. M. 1 צבריתא 2 ציוותא; ed. Pes. a. oth. צִיבֵי) a wind came and stirred up the withered twigs of the covering of the Succah.

מְצוּבָה, v. מְצוּבָה.

מְצוֹנָא m. (רצנ) *stalk.*—*Pl.* מְצוֹנְיָא, מְצוֹנְדָא. Targ. Y. Gen. XL, 10 (not מְצוֹנְדָא). Targ. Y. I ib. 12 (h. text שריג).

מְצוּדָא, מְצוֹדָא m. = מְצָדָא II.—*Pl.* מְצוּדִין, מְצִידָתָא. Targ. Koh. IX, 14. Targ. I Sam. XXII, 4, sq. ed. Wil. (v. מְצָדָא II).

מְצוּדָה f. (b. h.; צוד) *hunting apparatus, net, trap; bow.* Kel. XXI, 3, v. אֲשׁוּת. Ib. XV, 6 מְצוּדַת הַחוֹלְדָה a trap for weasels. Sabb. 43[b] שלא ירפשנה כמ' he must not spread the mat so as to form a trap (for the bees). Esth. R. to III, 2 (ref. to Ps. CXL, 6) מ' פרשו לי או"ה וכ' the nations laid a trap to ruin me, saying to me, worship idols &c. Ab. III, 16 מ' פרוסה על וכ' a net is spread over all the living (none can escape divine judgment); a. e.—Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' זו שאין בה דגים Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) like a net without fish; (oth. vers. כמ' .. דגן like a *fort* without provision; Rashi: like a *trap* without grain to attract the birds), v. מְצוּדָלָה.—*Pl.* מְצוּדוֹת. Tosef. Bets. III, 1; Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מְצָדוֹת; a. fr.—[Y. Erub. IV, 21[d] bot. מצודות, read: מְצוּפוֹת.]

מְצוּדָנִיוֹת, Tosef. Bekh. V, 3, v. מְרוּדָנִית, a. צִירָן.

מְצוּדְתָּא f. ch. = h. מְצוּדָה, 1) *net, trap.* Y. Kil. I, 27[a] bot. הבא פרס כהנא מְצוּדְתֵּיהּ וכ' herewith Kahâna laid his net for Resh Lakish and caught him; Gen. R. s. 7, end (some ed. מְצָדְתֵּיהּ); a. e.—2) *stronghold.*—*Pl.* מְצוּדָתָא. Targ. Jud. VI, 2 (ed. Lag. מְצָדָאתָא). V. מְצָדְתָּא.

מִצְוָה f. (b. h.; צָוָה) *command*, esp. *religious act, meritorious deed.* Hull. 141[a], a. fr. לדבר מ' for a religious purpose, opp. לדבר הרשות for a secular or religiously indifferent purpose.—מִלְחָמַת מ' v. מִלְחָמָה.—Ab. IV, 11 מ' אותה one good deed, opp. עֲבֵרָה sin. Ib. שכר מ' מ' the reward of a good deed is another good deed, v. גָּרַר. Ib. II, 1 מ' קלה a light command (obeyed with little sacrifice); Ned. 39[b]; a. fr.—הבאה בעבירה מ' a religious act achieved through a wrong deed, e. g. using an illegitimately obtained object for a religious ceremony. Succ. 30[a]; a. fr.—Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Hall. I, end, 58[a] אין עבירה מ' no-sin is virtue; אין מ' עבירה no-virtue is sin.—Zeb. 52[a], a. fr. מ' (sub. קִרְבַּן) an offering dependent on certain occasions as ordained in the Law, opp. חובה an obligatory offering (at regular seasons).—אִיסּוּר מ', v. אִיסּוּר.—Y. Sot. I, beg. 16[b] אתמירת למ' (או) לעיכוב is this said only as a recommendation or as an indispensable act?; Y. Pes. II, 29[b] bot., a. fr., v. עִיכּוּב.—Hull. 106[a] משום מ' because it is meritorious; מאי מ' מ' לשמוע וכ' what is the merit of it? It is meritorious to obey &c. Ib. לא חובה ולא מ' אלא רשות neither an obligatory, nor a meritorious, but a religiously indifferent act; Sabb. 25[b].—מִצְוַת עֲשֵׂה (abbr. מ"ע) *a positive command;* מ' לא תעשה *a prohibition.* Kidd. I, 7; a. v. fr., v. גְּרֵמָא, a. לָאו.—מת מ' the corpse of a person whose relatives are unknown and whose burial is obligatory on everybody. Hor. 13[a] פגע בהם מת מ' they struck upon a corpse; a. fr.—M. Kat. 20[a] חמשה מיתי מ' the five relations (besides father and mother) whom one is obliged to bury (Lev. XXI, 2, sq.).—Lev. R. s. 34 תן לו מ' give

me what thou art commanded to, i. e. *alms*, v. next w.—*Pl.* מִצְוֹת, מְצָוֹת. Macc. 23[b] מ' ... שש מאות six hundred and thirteen commands (positive and prohibitive). Y. Sabb. I. c.; Y. Ḥall. I. c. (ref. to אלה המצות, Lev. XXVII, 34) אם עשיתן כְּמִצְוָתָן מ' וכ' if thou doest them as they are commanded, they are deeds of merit &c. R. Hash. 28[b] מ' אינו עובר עליהן אלא בזמנן one violates the law by adding to the prescribed form of ceremonies only when executed in their due season (e. g. one does not violate the law by dwelling in the Succah on the eighth day). Ib. מ' אין צריכות כוונה; Ber. 13[a] מ' צריכות כ', v. כַּוָּנָה. Succ. 39[a], a. e. כל המ' כולן מברך וכ' the benediction at the performance of religious ceremonies must precede the act. Nidd. 61[b] מ' בטלות לע"ל ceremonial laws find no application in the hereafter (e. g. a dead body may be wrapped in *Kilayim*). Ib. חפשי מן המ', v. חָפְשִׁי; a. v. fr.—Ker. 17[b] (ref. to Lev. V, 17) מצוות קרינן the traditional reading (v. אִם) is *acts* (therefore a doubt between two pieces, one permitted and one prohibited, is required for a sacrifice (אשם תלוי). Ib. ליכא מ' the requirement of two pieces is not complied with.

מִצְוָה (h. form), **מִצְוָתָא, מְצוָתָא** ch. same. Targ. Y. I Num. XII, 16.—Targ. Y. II Deut. XXV, 10.—[Y. Kidd. I, 61[b] bot. אתא מ' לטחוניא, v. צוּמוּת.]—Esp. *charity*. Lev. R. s. 34 כל עמא יפלגון מצוה let every one distribute charity; a. e.—*Pl.* מִצְוָן, מִצְוָתָא, מְצָוָתָא, מְצָוָתְהָא. Targ. Y. II Deut. VII, 10. Targ. Y. II Num. l. c.; a. e.—Lev. R. l. c. אנא שמיע דהוא עביד מ' I hear that he is charitable. Ib. s. 3 רעותיה דמתקרי בר מ' he desires to be called a charitable man. Y. Ber. IX, 14[b] bot. פרוש שכמי מחזי טעין מ' וכ' ed. Lehm. (oth. ed. omit מחזי) 'a carrier Pharisee', he looks as if carrying religion on his shoulder; Y. Sot. V, 20[c] bot. טעין מְצָוָתְהָא, Num. R. s. 9 (prov.) למצותיה פתיח לאסיא ... תריעא a gate which opens not for good deeds, will open for the physician; a. fr.

מִצְוִר, v. מִרְצוּר.

מִצְוִירִין, מְצוּרִין, v. מְצָא.

מַצְוִירְיָא* m. (denom. of מַצּוּי; נָצַר) *wrangler, hair-plucker*. Sabb. 152[a] קרחא מ' (בר) ed. (Rashi מַצְוִירְיָאנָא, Ms. M. מְצָרְיָא) Baldhead (wants to be) a hair-plucker!, v. גַּוְנָרְיָא.

מְצוּלָה I f. (b. h.; צָלַל) [*precipitous declivity,*] *glen, shaft, fish-pond*. B. Bath. 67[a] חולסית ומ' a sand-mound (for glass-making) and a glen (shaft for metal-digging; oth. opin. fish-pond); Arakh. 32[a]. Meg. 6[b] (missing in editions revised by censors, v. Rabb. D. S. a. l.) וצידו אחד חולסית ומ' (Ms. M. חרסית) and on the fourth side it (Rome) is bounded by sand-hills (clay-ground) and glens (or shafts). —Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' שאין בה דגה (דגים) (v. Rabb. D. S. a. l. notes) like a pond without fish (oth. vers., v. next w.); Yalk. Gen. 154; Yalk. Kings 204; v. מְצוּדָה. Mekh. B'shall., Shir., s. 5 (ref. to Ex. XV, 5, a. Jon. II, 4) יונה ירד למ' אחת וכ' Jonah went down into one whirlpool, but they (the Egyptians) into two; Yalk. Ex. 246.—*Pl.* מְצוּלוֹת, מְצוֹת. Mekh. l. c. ואין מ' אלא מים עזים *m.* means rapid waters; (Yalk. l. c. ואין מצולה וכ'); a. e.

מְצוּלָה II f. (נָצַל; cmp. נִיצוֹלֶת) *refuse, threshed-out halms, husks* &c. Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' שאין בה דגן Var. lect. (v. Rabb. D. S. a. l. notes) like husks without grain.—*Pl.* מְצוּלוֹת. Tosef. Ter. X, 3 (Var. ed. Zuck. נרצולות), v. נִרְצוֹלֶת.

מְצוּלְתָא f. ch. = h. מְצוּלָה I, *depth, glen*. Targ. Job XLI, 23; a. fr.—*Pl.* מְצוּלָתָא. Targ. Y. Ex. XV, 5. Targ. Ps. LXXXVIII, 7 (ed. Wil. sing.).

מְצוּעַ, v. מִרְצוּעַ.

מְצוֹפוֹת f. pl. (צָפָה; cmp. b. h. מכורות, fr. כרה) (also used as sing.) *a tube for measuring distances*, a sort of *telescope*. Y. Erub. V, 22[d] top [read:] מבריא מ' ומשער וכ', v. מִישָׁר (cmp. Tosef. ib. VI (V), 13). Y. ib. IV, 21[d] bot. מ' חירו לו וכ' (not מצודות) he had a telescope &c. (Bab. ib. 43[b] שפופרת), v. מִישָׁר.

מְצוּפִית f. (צָפָה, *Pi.*) *overlaid mouthpiece* of a musical instrument. Kel. XI, 7; Tosef. ib. B. Mets. I, 7 מצרבות (corr. acc.).

מְצוָצָא m. (צוּץ) *chirper*; מ' דתננא [*smoke-chirper,*] *cricket* in the chimney. Midr. Till. to Ps. CII, 4 כהדין מ' דת' (my days pass in smoke) like that cricket (ed. Bub. מצרצא דיקר, read דיקיד, the cricket on the hearth, v. Bub. a. l. note 14).

מְצוּקִין, מְצוּקִים m. pl. (מָצַק) *mortals*, v. רָצַח.

מְצוֹרָע m. (b. h. מְצֹרָע; צָרַע) *leper*. Neg. XIII, 11. Ib. XIV, 1. Meg. I, 7 מוחלט, מ' מוסגר, v. חָלַט II. Ned. 64[b]; a. v. fr.—*Pl.* מְצוֹרָעִין, מְצוֹרָעִים. Neg. XIV, 13. Keth. 77[b] bot. אין מ' בבבל there are no lepers in Babylonia; a. fr.

מְצוֹרָעָא ch. same. Targ. Y. Lev. XIV, 2; a. e.

מַצּוּת f. (b. h. מַצָּה; נָצָה) *quarrel, wrangling*. Snh. 74[a]; 79[a]; Keth. 33[a] (ref. to Ex. XXI, 22) במ' שבמיתה וכ' the text speaks of a fight with murderous intent; Ex. R. s. 1. Y. Naz. IX, end, 58[a] (ref. to Ex. l. c. a. 18) והלא היא מ' היא מריבה וכ' are not *matsuth* and *m'ribah* the same?; Y. Snh. IX, 27[a] bot.; Y. B. Kam. IV, 4[c] top. Gen. R. s. 50 (play on מַצּוֹת, Gen. XIX, 3) מ' גדולה וכ' a great dispute arose (between Lot and his wife) about the salt; Yalk. ib. 84. Pesik. Vattomer, p. 133[b] (ref. to נצו, Lam. IV, 15) לא גלו ... בעלי מ' להקב"ה they did not go into exile until they had become contestants against the Lord. [Not to be confounded with מַצּוֹת, pl. of מַצָּה, a. מְצוֹת, pl. of מְצוָה.]

מַצּוּ, מְצוּתָא, מְצוּתָא ch. same. Targ. O. Gen. XIII, 7 (some ed. מְצוּ). Targ. Ps. III, 7 (h. text רִבְבוֹת!). Targ. II Sam. XV, 4; a. e.

מְצוּתָא, מְצוּתָא, v. מְצוּוָתָא.

מֵצַח m. (b. h.; צחח *to glisten*) *forehead*. Koh. R. to XII, 2 והירח זה המ' 'and the moon' (ib.) means the forehead; Lev. R. s. 18 והאור זה המ' (Sabb. 151[b] זו פרחת). Yoma 7[b], a. e. עודהו על מִצְחוֹ as long as it (the plate) is on the high priest's forehead; a. e.—Trnsf. *effrontery*.

Tanh. T'rum. 11 לכפר על מ׳ הנחשת to atone for the brazen front. Kidd. 70ᵇ עזות מ׳, v. עַזּוּת; a. e.

מְצָחָא ch. same. Targ. Y. I Gen. IV, 8.

מצמבלה, Gen. R. s. 65, end לב׳, read לְמִצְמְלֹבָא, v. צְלַב.

מְצַמְרוּ, מְצַמְרָא, v. sub בּוּץ.

מָצָא, מצי (b. h.; cmp. מָטָה) *to reach; to find.* B. Mets. I, 1 אני מָצָאתִיהָ I found it. Ib. 2ᵃ הואי אמינא כאי מצאתיה ראיתיה וכ׳ I might have thought 'I found it' meant 'I discovered it', although he had not taken it up &c. Ib., a. e. וּמָצָאתָ דאתאי לידיה וכ׳ 'and which thou hast found' (Deut. XXII, 3) means that it came into his possession. Gitt. IX, 10 מ׳ בת דבר ערוה he discovered in her something disgraceful (infidelity); מ׳ אחרת וכ׳ he found another woman handsomer than she; a. fr.—מה מָצִינוּ ב׳ . . אף וכ׳ what do we find with regard to—? So also &c., i. e. *as in the case of—, so* &c. Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 מה מצינו בהקטרה . . . אף מליקה וכ׳ as when burning (the sacrifice on the altar) the head is separated from the trunk, so when pinching the neck of the bird the head must be severed &c.; a. fr.—*Part. pass.* מָצוּי, f. מְצוּיָה; pl. מְצוּיִין מְצוּיוֹת *accessible, frequent; likely.* Arakh. 30ᵇ ומצא פרט לכ׳ 'and he find the means' (Lev. XXV, 26), this excludes the case of the means being accessible, i. e. of one who had the means at the time being. B. Mets. 27ᵃ (ref. to Deut. XXII, 3, v. supra) כי שאבודה הימני ומ׳ אצל וכ׳ that which is lost to him but accessible to any body else; אבודה הימנו ואינה מ׳ אצל וכ׳ lost to him and inaccessible to every one else (e. g. swept away by a flood). Sabb. 151ᵇ כשה עד שאתה מוצא ומ׳ לך וכ׳ do good while thou findest (an opportunity), and it is possible to thee (thou hast the means), and thou art yet in thy own power (possessest thy faculties). Snh. 86ᵃ כי ימצא פרט לכ׳ 'if one be found stealing &c.' (Deut. XXIV, 7), this excludes the case when the abducted and sold person was in his power (his own child &c.). Ib. כמצויין בידו דמי the case is to be judged as if they (the children) had been in his possession. Gen. R. s. 85 השטר מ׳ להגבות the note can be produced for collection, i. e. evidence can be found against us. Gitt. 2ᵇ אין שדרים מ׳ לקיימו no witnesses are to be had to identify it. B. Mets. 18ᵃ במקום שהשיירות מ׳ where caravans pass frequently. Esth. R. to I, 1, v. דִּירָתָן. Ib. (ref. to Ps. XXI, 9) תהא ידך מ׳ לפרע מאויביך thou shalt have the opportunity of punishing thy enemies. B. Kam. 4ᵃ הזיקה מ׳ the damage through it is frequent. Ib. 60ᵃ רוח מ׳ an ordinary wind; רוח שאינה מ׳ an extraordinary wind; a. v. fr.

Nif. נִמְצָא *to be found.* Gen. R. s. 85 שנמצאו בגניבה who are caught at a theft; a. fr.—Esp. *to turn out, to follow, to result.* Hull. I, 4 נ׳ כשר וכ׳ the result is, what is legal in slaughtering is illegal in pinching. Pes. 25ᵇ נ׳ למד, v. לָמַד II. Sifré Deut. 210 נמצינו למדים from which we can consequently derive.—Y. Pes. V, beg. 31ᶜ, a. fr. נִמְצָאתָ אומר thou turnest out saying, i. e. *the result is, consequently.*—אם תימצי (תִּמְצָא) לומר (abbr. את״ל) if you will say. Gitt. 82ᵇ אם תמצא לומר אימא וכ׳ if you will adopt the opinion of &c. Sabb. 136ᵃ את״ל פליגי וכ׳ if you assume that they differ &c.; a. fr.—Tosef. Ohol. IV, 12 כשתמצא לומר וכ׳ if you assume &c.

Hif. הִמְצִיא *to furnish, provide with.* Gen. R. l. c. נאבדו וה׳ חקב״ה וכ׳ they (the tokens) had been lost, and the Lord provided others instead. Hag. 5ᵃ (ref. to תִּמְצָאן, Deut. XXXI, 21) עבד שרבו מַמְצִיא וכ׳ what remedy is there for a slave for whom his master invents evils and troubles? Ib. הממציא לו מעות לעני וכ׳ he who is ready to furnish the means (of his delivery) to the poor man in distress (by which the persecutor's greed is increased); [Rashi: he who has money ready for the poor man in extreme distress, instead of helping him to a livelihood in due time]. Arakh. 30ᵇ (ref. to Deut. XIX, 5) ומצא פרט לממציא את עצמו 'and it strikes', this excludes the case of one who brings himself within the range of the missile (after it is started); Macc. 8ᵃ; a. e.

מָצָא I, מְצִי ch. same, *to reach, be able; to master.* B. Mets. 114ᵇ בארבעה לא מָצִינָא וכ׳ I could not master four orders of the Talmud, how could I master six?—Ib. 14ᵃ, a. fr. מָצֵי אמר ליה he may say to him. B. Bath. 84ᵃ לא (הוה) מָצֵית הדרת בך (v. Rabb. D. S. a. l.) thou wouldst not have had the right to retract; מצית וכ׳ השתא . . מצית now that thou hast overreached me, canst thou retract?; a. fr.

Ithpe. אִתְמְצִי, אִימְצִי [*to find one's self,*] *to succeed.* Keth. 62ᵃ לא אי׳ נכרי וכ׳ the gentile did not succeed in keeping pace with him. Ned. 89ᵇ ולא אמ׳ למיתנא . . . רהיט he tried his utmost (v. אֲפָא I), but had no success in his studies; a. e.

Af. אַמְצִיא (with נפשיה, or without) *to place one's self within sight* of an enemy so as to give him a chance for reconciliation, *to be ready for reconciliation.* Yoma 87ᵃ הוה מַמְצִיא נפשיה (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. ומצית לירה).—[Keth. 60ᵇ מַמְצָא, v. מְצִי II.]

מָצָא, מצי (מָצָה) (b. h.) *to squeeze, wring,* esp. *to wring out the blood of the bird sacrifice.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 הוא מוֹצֶה he wrings it; a. fr.

Pi. מִיצָּה, מִצָּה 1) same. Zeb. VI, 5, sq.; a. fr.—2) *to pour out to the last drop, to drain.* Ib. 64ᵇ מי כתיב יְמַצֶּה יְמַצֶּה וכ׳ (ed. punctuate יְמַצֶּה, *Hif.*) it does not say (Lev. V, 9), 'he shall pour out (the remainder) at the bottom &c.', but 'it shall be wrung out', which means, that it will run out to the bottom of itself. Ter. XI, 8 הִרְפִּינָה ומִיצָּה (Y. ed. ומִיצֵּי; Ms. M. ומִצֵּי) if he bent the vessel and drained it; B. Bath. 87ᵇ (Ms. H. a. R. ומיצי); ib. V, 8 (87ᵃ) תרכינה ומיצה (Y. ed. ומצי; Bab. ed. וּמִיצֵּי, Ms. M. ומיצי; Ms. R. ומְמַצֶּה). Gen. R. s. 85; s. 92 (play on מצא, Gen. XLIV, 16) כזה שהוא מְמַצֶּה וכ׳ as one drains a vessel and leaves nothing but the lees. Midr. Till. to Ps. LIX (play on מצא, Prov. XVIII, 22) כשהאשה רשה הרי מְמַצָּה (כל) הטובות כולן מביתו וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. מְמַצֵּאת, a. oth. variants) when the wife is bad, she drains all the good things out of his house and makes him poor; Yalk. Prov. 957 ממציא (read: מְמַצֵּית); a. fr.—3) (cmp. מָצַע) מ׳ מידות *to measure exactly.* Erub. IV, 11 (52ᵇ) אין המשוחות מְמַצְּעִין וכ׳ the surveyors (in marking distances for Sabbath limits) do not measure exactly (but mark within the limits), in order to allow for mistakes.—Trnsf. *to sound one's learning.* Men. 18ᵃ למצות מידותי to have my own learning examined; למ׳ מידותיו וכ׳ to sound the learning of &c.

Hithpa. הִתְמַצָּה *to be wrung out; to be emptied, drained*

Sifra Vayikra, Ḥob., Par. 10, ch. XVIII; Zeb. 64ᵇ שהשיירין מִתְמַצִּים ליסוד where the remainder is poured out towards the bottom of the altar; a. fr. [Ib. VI, 4 (64ᵇ) חיה מתמצה, read מְמַצָּה, v. Rabb. D. S. a. l. note 50.]—Y. R. Hash. I, 56ᶜ top; Y. Shek. III, beg. 47ᵇ עד כאן הן מִתְמַצּוֹת לראש וכ׳ up to that time (the first of Elul) the latest births of the old year (of those conceived before the first of Nisan) take place &c.—Trnsf. (with וחשבון) *to be exactly counted, to be finally settled.* Y. Sot. I, 17ᵃ (he suffers a loss by the death of his ox &c.) והחשבון מִתְמַצֶּה and the account (of his sins) is settled; ib.; Num. R. s. 9 אתת מתארכא וכ׳, v. אָרַךְ I; Koh. R. to VII, 27.

מָצַי II ch. same, 1) *to wring.* Zeb. 65ᵇ וכיון דמָצֵי לדם וכ׳ (not דמצוי דם, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) and since he wrings the blood out, he does the act prescribed for the burnt-offering &c.—2) *to suck.* Sabb. 54ᵇ לְמִמְצְיוּהָ, v. רְגָלָא.

Pa. מַצֵּי *to give suck.* Keth. 60ᵇ מְמַצְּיָא ליה נפי she will give him (her own child) more suck.

Ithpa. אִתְמְצֵי, *Ithpe.* אִימְצִי *to be wrung out, drained.* Targ. Lev. I, 15; a. e.—Targ. Job IV, 12 דאיתמצי (Ms. דאיתימצי) *Ittaf.*; h. text שֶׁמֶץ).

מַצָּיָא m. (נְצִי) *quarreler,* v. מַצּוּרְיָא.

מצי׳, Tosef. Sabb. VII (VIII), 1 ומ׳, v. רמ״א.

מְצִיאָה f. (מְצָא) 1) *finding, discovery.* Y. Sot. I, beg. 16ᵇ (ref. to מצא, Deut. XXIV, 1) אין מ׳ בכל מקום וכ׳ 'finding' means everywhere ascertaining through witnesses.—2) *something found.* Gitt. V, 3 המוצא מ׳ לא ישבע the finder of a lost object cannot be made subject to an oath (if the owner claims more). B. Mets. 8ᵃ, v. גָּבַהּ; a. fr.—*Pl.* מְצִיאוֹת. Ib. II, 1 אלו מ׳ שלו וכ׳ the following things if found belong to the finder, and the following must be published; a. fr.—Trnsf. *precious things.*—Pl. as ab. Gen. R. s. 50 (ref. to תנמצאות, Gen. XIX, 15) שתי מ׳ וכ׳ two precious acquisitions, Ruth &c.; ib. s. 41; Yalk. ib. 70; 84.

מְצִיאָתָא ch. same.—*Pl.* מְצִיאָן. Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. עביד גרמיה מחזר מ׳ ועבד וכ׳ he gains for himself the reputation of one returning lost objects, and makes great gains; חמי ליה ביורייתא מחזר מ׳ וכ׳ people see him return lost objects and give in his trust &c.

מציבות, Tosef. Kel. B. Mets. I, 7, v. מְצוּפֶרֶת.

מְצִיָּה, v. מְצִירָה.

מצימאר, v. מִיצְטַרְא.

מְצִיצָה f. (מָצָה) = מְרוּצָה, *wringing out the blood.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7.—*Pl.* מְצִיצוֹת. Ḥull. 132ᵇ bot. (missing in Tosef. Dem. II, 7; Men. 18ᵇ).

מְצִילָה f., *pl.* **מְצִילוֹת** (b. h. מְצִלּוֹת; צָלַל) 1) *bells.* Pes. 50ᵃ (ref. to Zech. XIV, 20) כל מ׳ שתולין וכ׳ all bells which they suspend on the horse . . . shall be sacred unto the Lord.—[2) (homilet.) *shades.* Ib.; Y. ib. III, end, 30ᵇ, v. צָלַל *Hif.*]

מְצִילְתָּא f. (נְצַל), מְצִירְתָּא קַצְרָיָא *the washers' fork* (?). Targ. I Sam. XIII, 21 Kimḥi (ed. מְצִלְתָּא, מְרִיצָ׳; ed. Lag. מַצְלִיתָא; h. text מַחֲשׂוֹף).

מַצִּי׳, מְצִינְפְתָּא, v. מְצִנְפְתָּא.

מְצִיעָא, מְצִיעַ m. (מְצִיעַ) 1) (noun) *middle, midst.* Targ. O. Num. XXXV, 5 מציע ed. Berl. (oth. ed. מצינא; Y. מירצא).—Constr. מְצַע. Targ. Ps. XXII, 23; a. e.—*Pl.* מְצִיעִין. Targ. Jud. XV, 4 ed. Lag. (oth. ed. מְצִיעָן).—2) (adj.) *middle, average.* Ned. 31ᵇ top R. N. (ed. מיצעא).—בבא מציעא, v. בָּבָא I.—[מְצִיעָאָה, Targ. Prov. XXIX, 13 Ms., v. מַצִּיעָא.]

מְצִיעָאָה m. (preced.) *lying between, central, average.* Targ. Ex. XXVI, 28; a. e.—*Pl.* מְצִיעָאֵי. Targ. Jud. XVI, 29; a. e., v. מִיצָּעָא.—*Fem.* מְצִיעָאָה, מְצִיעָתָא. Targ. I Kings VI, 6 מציעי ed. Lag.; ib. 8.—B. Bath. 107ᵃ מילתא מצועתא it is the average (between twenty and thirty).—Esp. מצועתא *the middle clause* of a Mishnah &c., contrad. to רישא first clause, and סיפא the ending clause. Ḥull. 94ᵇ; a. fr.

מְצִיעוּתָא f. (preced. wds.) *middle, centre;* constr. מְצִיעוּת. Targ. II Chr. VII, 7. Targ. Ps. XXXVI, 2; a. e.

מְצִירָא, מְצִירְתָּא, מְצִירְתָּא, v. מְצִירָאָה.

מְצִיצָא, v. מְצוּצָא.

מְצִיצָא m., *pl.* constr. מְצִיצֵי (מָצַץ) *compressed;* מ׳ עינא *having blinking eyes.* Keth. 60ᵇ bot.

מְצִיק m. (b. h.; צוּק) *oppressor,* esp. *Roman tax collector,* v. מַסִּיק II.—*Pl.* מְצִיקִין, מְצִיקֵי. Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944 מ׳ שהחזיקו בה וכ׳ the oppressors that have taken possession of Palestine &c.

מְצִיקִין m. pl. (Chald. adapt. of h. מְצוּקִים) *mortals.* Y. Kil. IX, 32ᵇ top שרון מ׳ rest now, ye mortals (it is Sabbath); Y. Keth. XII, 35ᵃ; Koh. R. to VII, 11 מְצוּקִין (h. form).

מַצְלִיךְ, v. צָלַךְ.

מַצְלִית, v. מְצִילְתָּא.

מְצַלְצְלִין m. pl. = צַלְצְלִין, *cymbals.* Targ. I Chr. XV, 28 ed. Lag. (ed. Rahm. נצלצלין, Var. מצ׳).

מְצַלַּת, v. מְצִילְתָּא.

מצלתייא, Yalk. Dan. 1061 תבן קרון למ׳ אלהייא (some ed. למ׳ כלתייא) read: לְצַלְמֵי מַלְכַיָּא, there (Deut. IV, 28) the images of the kings are called gods (authorities); Lev. R. s. 33 למלכייא.

מְצַמְּחָא m. (צַמַּח) *brightness;* מְצַמְּחֵיהּ דיומא *noon.* Lev. R. s. 24 (Tanḥ. K'dosh. 9 צהררים).

מְצַמֵּץ (v. מָצַץ) *to squeeze, suck, sip.* Y. Ter. XI, 47ᵈ bot. במחוסרים למַצְמֵץ when they are too poor to be sucked out. Y. B. Mets. VII, beg. 11ᵇ שלא יקלף בתאנים וימַצְמֵץ he must not peel (taste the surface of) the figs בענבים

or take a suck of the grapes (and throw them away); Y. Maasr. II, 50[a] bot. ומצמץ (read: ומְמַצְמֵץ). Gen. R. s. 60 (expl. משחאה, Gen. XXIV, 21, as if fr. מְמַצְמֵץ (שָׁתָה he sipped (the water which she handed him) and looked at her; Yalk. ib. 109.

מְצַנְפָא, מְצַנְיְפָא, מְצַנְיָפָא, v. מִצְנֶפֶת.

מְצַנֶּפֶת f. (b. h.; v. צנף a. derivatives) [*the bright headdress,*] *turban* esp. *the priest's turban.* Tosef. Yoma I, 10 נוטל מְצַנַּפְתּוֹ של וכ׳ he took the turban from the head of one of them, and they knew that the count for the lot was to begin with him; Yoma 25[a]. Ib. בבגדי חול וכ׳ מי׳ is there a turban (*mitsnefeth*) among common dresses (not used at the priestly service)? Ib. VII, 5; a. fr.

מְצַנְפָא, מְצַנְיְפָא, מְצַנְיָפָא ch. same Targ. Is. XXII, 18. Targ. Ex. XXVIII, 37. Targ. Zech. III, 5; a. e.—*Pl.* מְצַנְיְפָן. Targ. Y. Ex. XXVIII, 4 (ed. Vien. מְצִינְיָפָן; O. ed. Berl. מְצִינְפָן).

מְצַע (v. מָצָה) *to press, squeeze.*—Denom. אֶמְצַע q. v. *Pi.* מִיצֵּעַ 1) (v. מָצָה *Hithpa.*) *to be exact in calculation, to measure exactly.* Tosef. Erub. IV (III), 4 ואם מִיצְּעוּ את וכ׳ התחום וכ׳ and if they (those authorized to lay for him the Erub, v. עֵרוּב) measured the Sabbath limit exactly (laying the Erub in opposite directions, each exactly at 2000 cubits from his present place), he must not move from his place; Erub. 50[b]; Y. ib. III, 21[b] מיצע את וכ׳ if he had the Erub laid &c. Ib. מיצעת את וכ׳ (read מִיצְּעוּ) if they (the partners) laid the Erub &c.; Tosef. ib. IX (VI), 12 מיצע (read: מיצעו); a. e.—2) (denom. of אֶמְצַע) *to place in the middle.* Snh. II, 1 מְמֻצָּעִין, v. מְמוּצָּע. Y. Ber. V, end, 9[d] מְמֻצָּעִין את הכהן the priest is called upon to read between the two common Israelites. Gen. R. s. 95 היו מְמֻצָּעִים אותו וכ׳ they took him in the middle and guarded him. Pes. 111[a] שלשה אין ממצעין ולא מתמצעין there are three objects we must not allow to pass between two persons, nor must any person be passed between them.—*Part. pass.* מְמוּצָּע a) *exactly placed* (=מְכוּוָּן); b) *placed between.* Zeb. 58[b] מזבח מי׳ ועומד וכ׳ the altar was placed exactly in the centre of the Temple; Yoma 16[a]; ib. 33[b]; Sifra Vayikra, N'dab., Par. V, ch. VII מְמֻצָּע. Ex. R. s. 2 שהיה מי׳ ועומד באמצע וכ׳ who was standing in the very centre of the fire. Y. Ber. IV, 8[b] top שהיא מְמוּצַּעַת . . . גדולה וכ׳ knowledge is something great, for it is placed between two divine names (I Sam. II, 3).

מְצַע ch. *Pa.* צִיעֵץ same, *to pass between.* Pes. 111[a] ואי מְצָעָא מאי נעביד Ms. M. (ed. ואי מְצַעֲיָן מאי תקנתיה) and if it (the serpent) passed between &c. (ed. and if they allowed it to pass &c.). Ib. דמצעא להו אשה נדה ed. (Ms. M. דעברה . . . . בניהו; Ms. O. דפציא; Ar. s. v. פין: דפצא, v. Rabb. D. S. a. l. notes 200, sq.) between whom a menstruant has passed.—[Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot.; Y. Ter. VIII, 45[d] top מיצע סכינא (ל), v. עֵיצֵץ.]—Part. pass. מְמֻצָּע=h. מְמוּצָּע, v. preced. Targ. Y. Num. XIX, 4. Targ. Y. II Gen. XLIX, 14. Targ. Y. Num. XXI, 13 מְמֻצָּע (h. form).

מְצַע, מַצַּע, v. מִיצֵּעַ.

מַצָּע m. (b. h.; יָצַע) *mattress, bed.* B. Mets. 113[b], v. מְפֻיָּן. Ab. Zar. 10[b] מי ישרמני מ׳ וכ׳ Oh! that I might be thy mattress in the hereafter!—Sabb. 55[b] בילבל את מַצָּעָהּ he upset her (Bilha's) bed; a. e.—*Pl.* מַצָּעוֹת. Ib. Nidd. 32[b]. B. Bath. 53[b]. Ḥag. 14[b] מ׳ נאות מוצעות וכ׳ (fem.) fine dining couches were prepared for you; a. e.

מַצָּעָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXII, 26 מַצַּע (constr., not מִצְעָא). Targ. Y. Gen. XXXV, 22 (v. Sabb. 55[b] quot. in preced.).—*Pl.* מַצָּעִין. Targ. Ps. CXXXII, 3.

מְצָעָא, v. מִיצְעָא.

מִצְעָד m. (b. h.; צָעַד) *step.*—[Tosef. Kel. B. Bath. I, 7, v. מְמֻצְעָד.]—*Pl.* מִצְעָדִים, constr. מִצְעָדֵי. Yalk. Jon. 550 וכ׳ כל חי אתה בוחן and the steps of every living creature dost thou examine.—[Arakh. VI, 3 (23[b]) מיצערין, v. מְמֻצְעָד.]

מַצְעִיא* m. (מָצַע) *oppressor, creditor.* Targ. Prov. XXIX, 13 גברא מ׳ (Ms. מְצִיעָא, read דמ׳ *of oppression;* h. text איש תככים).

מִצְפָּה, מִצְפֶּה (b. h.) pr. n. pl. *Mizpeh* or *Mizpah* (*Watch-Tower*). Peah II, 6 איש חמ׳ the man of M. (or the governor of the Watch-Tower of the Temple).

מִצְפְּיָא pr. n. pl. (v. preced.) =h. מִצְפָּה, name of several places. Targ. Josh. XI, 3. Targ. I Sam. XXII, 3; a. fr.—V. סְכוּתָא.

מְצַץ (b. h.; v. מוּץ) *to press, suck; to drain.* Sabb. XIX, 2 ומוֹצְצִין and compress the blood-vessels of the wound by sucking. Par. IX, 3 שהיא מוֹצֶצֶת she (the dove) sips (and lets no water out of her mouth again). Tosef. Sot. V, 9 נוטלו ומוֹצְצוֹ ואוכל וכ׳ he takes out the fly and sucks it out and eats the dish; Y. ib. I, 17[a] bot.; Gitt. 90[a]. Lev. R. s. 15 לא שהוא מוצץ וכ׳ not that the dry sponge drains the wound, but it protects it. Deut. R. s. 2 אין לך טבעת מוץ אותה וכיוצא hast thou not a ring (containing poison)? Suck it and die; a. fr.—[Cant. R. to III, 10 מוצצת באש, read: מוּצֶתֶת, v. יָצַת.]

מְצַץ ch. same, 1) *to suck, drain.* Targ. Ps. XII, 9. Ib. LXXV, 9 (some ed. יְמַצְצוּן *Pa.*).—2) *to wring, press.* Ib. LXXIII, 10 מְמַצְצִין Ms. (ed. מיחתין; h. text יִמָּצוּ).—V. מוּץ, מְצַר II.

מְצַק (sec. r. of יָצַק) *to pour, cast.* Hor. 12[a] מוֹצְקִין (Ms. M. מְצִיקִין, fr. יָצַק) שמן וכ׳ they pour oil on his head; (Ker. 5[b] מְצִיק) וכ׳ Gen. R. s. 12 מוֹצֵק וכ׳, v. מוֹלֵס.—Part. pass. מְצוּק cast, (poet.) *mortal,* v. יָצַק.

מְצַר I (sec. r. of צרר) *to twist, make a rope.* Y. Sot. VI, beg. 20[d] מוֹצְרוֹת, v. מוֹצֵר.

מְצַר ch. same. Y. Sot. VI, beg. 20[d] מְצַרְתָּן, v. מָצַר.

מְצַר II (denom. of מֵצַר) *to define the boundaries, to bound.* B. Bath. 61[b], sq., v. מֵצַר h.

מְצַר ch. same. B. Bath. 61[b] top אע״ג דמ׳ לית מצרי וכ׳ although he mentioned in the agreement the outer bound-

aries of the land. Ib. הוה ליה למימצר ליה ולא מ' he ought to have defined (the parts of the house which he sold), but did not do so. Ab. Zar. 70[b] מימר אמר אַמְצָרֵי דגג קְמַצְּרָנָא Ms. M. (v. Rashi a. l.) he may say (I stretched my hand over to the neighbor's roof, because) I wanted to measure the boundary lines on the roof; v. infra.

Ithpe. אִתְמְצוּרֵי קא *to stretch one's self.* Ib. ed. מְמַצְּרָנָא (not מיצרא; v. Rashi a. l., a. Koh. Ar. Compl. s. v. מצר; Rashi Var. אומצודי קא מצדנא, corr. acc.) I stretched myself, v. מוּג ch.—[B. Bath. 6[b] מְמַצְּרֵי קא מְמַצְּרְנָא, a gloss borrowed fr. Ab. Zar. l. c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 300.]

מִיצַר, מֵצַר m. (b. h.; צָרַר I) 1) *narrow, pass.* Ḥull. 50[b] (expl. כרס הפנימי) מן המי' ולמטה from where the stomach begins to narrow and downward (the animal being suspended with its head down).—2) *distress.* Midr. Till. to CXVIII, 5 מן חמ' מדבר במצרים 'out of distress' (ib.) alludes to Egypt; Yalk. ib. 875.—3) *a narrow path marking the boundary between fields, balk, ridge;* in gen. *boundary.* B. Bath. 55[a], v. חֲצַב II. Y. ib. III, beg. 13[d]; Y. Kidd. I, 60[d] top אפי' מי' בניתיים even the (common) balk between them; Y. Peah II, beg. 16[d]. B. Mets. 107[a] אילן העומד על חמ' a tree standing on the balk. Ib. במלא כל חמ' כולו when it covers the entire width of the balk. B. Bath. 53[b] מי אמרינן האי מ' דהאי ודהאי ארעא הוא Ms. M. (ed. מ' דארעא חד הוא) do we say, this balk belongs to both fields (and taking possession of it means possession of both)? Ib. מ' אפסרא דארעא וכ' (Ms. O. מוסָרָא; differ. in Ms. M.), v. אַפְסָרָא. Ib. 62[a] מ' ראובן וכ' the field which I sell thee is contiguous to Reuben's on the east and on the west side; a. fr.—*Pl.* מְצָרִים *boundary lines, bounds.* Ib. 61[b] אע"פ שמצר לו מ' החיצונים although he defined (in the agreement) the outermost lines (of the group of buildings or fields), מ' התחיב לו he intended only to give an amplified description of the situation (not to sell him the entire group). Ib. VII, 3 בסימניו ובמְצָרָיו (if he says, I sell thee a Beth Kor of land) giving its description and boundaries (and it turns out to be less than a Beth Kor); a. fr.—Sabb. 118[a] נחלה בלא מ' a boundless possession.

מִיצָא, מְצָא, מֵצַר I מִיצָ', מְצָרָא ch. same. B. Bath. 5[a] זבין ארעא אצ' וכ' bought a field contiguous to the estate of R.—Ib., a. fr. דינא דבר מ' the prerogative of the neighbor, the right of preemption. B. Mets. 108[b], a. fr. ליתי בה דינא דבר מ' the law of preemption does not apply in this case. B. Bath. 62[b], v. פַּלְגָּא; a. fr.—*Pl.* מִצֵּי, מִי'. Ib. 61[b], v. מֵצַר II.

מִי', מְצָרָא, מֵצַר II m. (מְצַר I, v. מְצָרֵי I) *rope* of rushes &c.; 1) a contemptuous name for *slave* (cmp. אַרְוִירְתָּא). B. Bath. 127[b] מאה דקארי ליה עבדא מ' מאה when he had been in the habit of calling him (whom he now claims to be his son) promiscuously 'slave', 'metsar (rope)', 'one hundred'); מאר מ' מאה מ' עבדא מאה [דשוה] מאה זוזי (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) what is *metsar meah? M.* means slave; *meah*, that he is worth one hundred Zuz; [differ. interpret. in comment.—Alf. דאמרי אינשי מ' עבדא מאה זוזי for people say, 'the rope of a slave (is worth) one hundred Zuz'].—2) *a cable stretched across a river and holding a board suspended, rope-bridge.* M. Kat. 6[b] bot. Kidd. 81[a]. Bets. 7[b]. B. Bath. 167[a] אנחי ידאי אמ' I would put my hand on a rope-bridge (and write to imitate the writing of a trembling hand).

מַצְרָא m. *vat*, v. מַיְצְרָא.

מִי', מְצָרְיָא, מְצָרַי, מְצָרָאי, מְצָרָאָה m. ch.=h. מִצְרִי, *Egyptian.* Targ. Gen. XXXIX, 1; 2; 5 (Y. רָאֵי . ., read: רַאי . .). Targ. O. Ex. II, 11 מְצָרֵי ed. Berl. (oth. ed. רִי . .; Y. מְצָרָאי, corr. acc.). Targ. Y. II ib. 12 מְצָרְיָא (read רָיָא . .); a. e.—Y. Sabb. V, beg. 7[b] מיצרדיא פולא, v. לוּבְר. Gen. R. s. 64, end קורא מיצראה the Egyptian heron; a. e.—*Pl.* מִיצָ', מְצָרָאֵי. Targ. Gen. XLIII, 32; a. fr.—*Fem.* מְצָרְיָתָא, מְצָרָתָא, מִי'. Ib. XVI, 3.—*Pl.* מְצָרְיָתָא. Targ. Ex. I, 19 (Y. ed. Vien. רִיתָא . ., corr. acc.).

מְצָרָאָה, v. מְצָרְנָאָה.

מְצָרָאִין, v. מְצָרְנִין.

***מְצָרֵי** I m. (v. מְצַר I) *anything twisted* of rushes, palm-twigs &c. חבל מ' a common rope (badge of disgrace worn by the Sotah, v. סוֹטָה). Sot. I, 6; a. fr.—[Y. ib. I, 17[a] top; Num. R. s. 9 take our w. to mean *Egyptian*, v. next w.].—*Fem.* מְצָרִית. Sot. II, 1, a. fr. כפיפה מ', v. כְּפִיפָה.

מְצָרִי II m. (b. h.) *Egyptian.* Yeb. VIII, 3 מ' ואדומי an Egyptian and an Edomite convert. Ib. 76[b], a. e. גר מ' היה לי וכ' an Egyptian proselyte was my fellow student &c. Ib. מ' ראשון an original Egyptian proselyte, opp. to מ' שני the son of an Egyptian proselyte. B. Bath. III, 6 סולם המ' an Egyptian (small) ladder; a. fr.—*Pl.* מְצָרִיים, מְצָרִים. Pes. X, 5. Ex. R. s. 1; a. fr.—*Fem.* מְצָרִית. Yeb. l. c. מ' שניה, מ' ראשונה, v. supra. B. Bath. l. c. חלון המ' חַלּוֹן, v. חַלּוֹן; a. fr.—*Pl.* מְצָרִיוֹת. Ex. R. l. c.; a. fr.

מְצָרְיָא, מְצָרַי, v. מִצְרָאָה.

מְצָרַיִם (b. h.) pr. n. *Egypt.* Pes. IX, 5 פסח מ' v. הוֹר. Ex. R. s. 1; a. v. fr.

מְצָרְיָתָא, מְצָרִית, v. מִצְרָאָה, מִצְרִי.

מְצָרְנָאָה m. (v. next w.) *growing on the balk.* Yoma 18[b] (Ms. M. מְצָרָאָה), v. גַּרְגִּירָא.

מְצָרְנִין m. pl. (v. מְצָרָא I) *boundaries, adjacent fields.* Targ. Y. Num. XXXIV, 12.—B. Bath. 63[a] if he added in the agreement אילין מְצָרְנָתָא (Alf. מְצָרָאנָתָא) these are the fields adjacent to it. Ib. 128[a] אפשר דמכוין מצרנהא he may know exactly the estates contiguous to the field which he identifies. B. Mets. 108[b] הנהו ד' בני מְצָרְנֵי וכ' those four neighbors of a field (entitled to preemption, v. מְצָרָא I).

מְצָרְתָא, v. מִצְרָאָה.

מְצַת, *Pi.* מִיצֵּת, v. מְצָה.

מַצְתּוּתָא f. (צוּת) *bending*; מַצְתּוּת אודנין (not מ') *making the ear willing to hear.* Targ. Y. Gen. II, 7.

מַקָּבָא m.= h. מַקֶּבֶת, *mallet.* Bekh. 43b מקבן דדמי רישיה למ׳ (not למקבן) a *makkaban* is one whose head resembles that of a mallet.—*Pl.* מַקְבָּרִין. Targ. Jer. X, 4 (ed. Lag. מַקּוּבְרִין). Targ. Is. XLIV, 12 (ed. Wil. מקוברין).

מַקְבִּיל, מְקַבֵּיל, v. קְבָלָא II.

מַקְבִּילוֹת f. pl. (a jocular denom. of קַבָּלָה, adopted fr. Ex. XXVI, 5) *founded on tradition*; contrad. to מַקְרִילוֹת a corresponding feigned denom. of מִקְרָא, *founded on the Bible.* Y. B. Kam. VIII, end, 6c מָן תניתה אילין לָמַ׳ לָךְ מַ׳ (=לָא מַ׳) where didst thou learn these things, founded neither on Bible nor on tradition?

מְקַבְּלָנָא m. (קְבַל I) *one who takes in, wins.* Targ. Prov. XI, 30, v. next w.

מְקַבְּלָנוּתָא f. (preced.) *taking in, winning.* Targ. Prov. XI, 30 מ׳ דנפשי חכמתא (ed. Lag. מקבלנא נפשיה) (the art of) winning souls is wisdom (Lag. a winner of souls is wisdom; h. text לֹקֵחַ נפשות חכם).

מַקָּבָן m. (denom. of מַקָּב) *one whose head is mallet-shaped.* Bekh. VII, 1, v. מַקָּבָא.

מַקֶּבֶת f. (b. h.; נָקַב) *mallet.* Kel. XXIX, 7 מ׳ של סתתין the stone-cutters' mallet. Ib. 5, v. מַפְתֵּחַ. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 ולא יכה במ׳ ע״ג מפסלת וכ׳ he must not strike (on the Sabbath) with the mallet on the chisel (to open a casket of dates) ... as one does on week days.—*Pl.* מַקָּבוֹת. Par. III, 11 מ׳ של אבן stone mallets.

מַקְדָּה, v. מַכֵּירָה.

מַקְדֵּחַ, מִקְדַּח m. (קָדַח) *borer.* Kel. XIII, 4. Ib. XVII, 12 כמלא מ׳ גדול של לשכה וכ׳ as large as the hole made with the large carpenters' borer kept in the Temple cell, which is the size of an Italian *dipondium* &c.; Ohol. XIII, 1; Tosef. ib. XIV, 1. Ohol. II, 3 באיזה מ׳...בקטן וכ׳ what borer do they mean? The small one used by physicians &c. Ib. XIV, 2 מלא מ׳ כל שהוא any hole made with the borer, v. מְפַלֵּא; Tosef. ib. XIV, 7. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 מקדיח; a. fr.—[Num. R. s. 9 מ׳ של חרס some ed., read מַקְדָּה.]

מַקְדִּין, v. מַיְתִין I.

מַקְד״שׁ, an abbreviation for מַחֲשָׁבָה, קְצָת, דָּם and שְׁלִישִׁי, *wrong intention* at slaughtering a sacrifice, illegality concerning one *part* of a sacrifice, the legal effect of the sprinkling of the *blood*, and the occurrence of the word *sh'lishi* (*third*) in both laws under discussion. Zeb. 28b.

מִקְדָּשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) *sanctuary*, esp. מ׳ or בֵּית הַמ׳ (abbr. בה״מ) the Jerusalem Temple, contrad. to משכן the Tabernacle. M. Kat. 9a. Erub. 2a אשכחן משכן דאיקרי מ׳ וכ׳ we find that the Tabernacle is sometimes called *mikdash*, and the Temple *mishkan.*—מ׳ ראשון the first Temple (the Solomonic Temple); מ׳ שני the second (post-exilic) Temple. Yoma 21b; a. e.—Ib. בשעה ... בה״מ when Solomon had built the Temple; a. fr.—*Pl.* מִקְדָּשִׁים. Meg. 16b מ׳ שני two sanctuaries (that of Shiloh and the Jerusalem Temple); Yalk. Gen. 152.

מוּקְ, מַקְדָּשָׁא, מִקְדָּשׁ ch. same. Targ. Ex. XXV, 8; a. fr.—Y. Ber. II, 5a top בֵּי מוּקְ, בֵּית חַמִּקְדָּשׁ=h. בית המקדש, v. preced.; Lam. R. to I, 16 בית מַקְדָּשׁוֹן דיהודאי (not מקדשין) the Temple of the Jews.—*Pl.* מַקְדָּשִׁין. Targ. Ez. XXI, 7; a. e.

מַקְדַּשְׁתָּא f.= h. קְדֵשָׁה, *prostitute.* Targ. O. Gen. XXXVIII, 21, sq. (ed. Vien. מְקַדְּשָׁ׳).

מַקּוּבָא, v. מַקָּבָא.

מִקְוֶה m. (b. h.; קָוָה) *gathering* of water, esp. *the ritual bath of purification.* Yoma VIII, 9 (play on מקוה *hope*, Jer. XVII, 13) מה מ׳ מטהר וכ׳ as the bath purifies the unclean, so does the Lord &c. Ib. 31a מי מ׳ ארבעים סאה the contents of a ritual bath must be forty S'ah; Num. R. s. 18. Mikv. I, 7 שוה למ׳ וכ׳ has the qualification of a ritual *mikveh* when gathered in a pond, contrad. to מַעְיָן; a. v. fr.—Trnsf. *means of purification.* Kidd. 64a בנות ישראל מִקְוֶה טהרה וכ׳ daughters of common Israelites are the means of purity (reinstatement to priestly status) for (the issue of) degraded priests, i. e. the daughter of an Israelite woman and a degraded priest may marry into priesthood; ib. 77a; Tosef. ib. V, 3; a. e.—*Pl.* מִקְוָוֹת, מִקְוָאוֹת, מִקְוָו׳. Y. Ter. IV, 43a bot. שני מקוות; Mikv. II, 3 שני מ׳ וכ׳ two adjacent reservoirs one of which contains &c. Ib. I, 1; a. fr.—*Mikvaoth*, name of a treatise of Mishnah and Tosefta of the Order of Tohăroth.

מִקְוֶה I ch. (v. preced.) 1) *gathering of merchants, fair, merchants' station*; 2) *goods at the fair.* Targ. I Kings X, 28.—3) *reservoir.*—*Pl.* מִקְוָיָא. Targ. Is. XXII, 11 (h. text מִקְוֶה).

מִקְוֶה* II m. (קָהָא) *acid.* Keth. 75a Ar., v. קִיהָא.

מָקוֹלִים, v. next w.

מִקּוֹלִין m. pl. (macellum, μάκελλον) 1) *slaughter-house.* Gen. R. s. 86, beg.; Midr. Till. to Ps. CV, 16.—2) *meat-market, provision-market.* Hull. 95a מ׳ ובתחי ישראל if there are meat-stands (kept by gentiles) in a place where the butchers are Jews. Ib. 92b top אין שוקלין בשר המת במ׳ they (the gentiles) do not retail carrion in the markets; a. fr.—[Sifré Num. 131 בנו להם מקולים they erected markets for them (Var. מקלעים), v. קְלַע III.]—Y. Ḥag. I, 76b top אפי׳ מִקִּילוֹן even if you have to buy your meat in the market (having no sacrifice of your own).

מְקוֹלָס, v. קָלַס I.

מָקוֹם m. (b. h.; קוּם) 1) *place.* Ab. Zar. 8b; Snh. 14b חמ׳ גורם, v. גָּרַם. Yoma 38a bot. בשמך יקראוך ובמְקוֹמְךָ וכ׳ thou shalt be called by what name thou deservest, and given the place due to thee &c., i. e. be not afraid of human envy. Shebu. VII, 4 חזרה השבועה לִמְקוֹמָהּ the oath goes back to its home, expl. ib. 47a חזרה שבועה לסיני the oath goes back to Sinai, i. e. no oath is demanded and

no decision rendered, the case being surrendered to him who proclaimed on Sinai, 'thou shalt not rob'; oth. opin. חזרה שבועה למחוייב לה the oath goes back to him who by right should have been asked to make oath but could not be permitted to swear on account of disqualification, i. e. he must pay; a. v. fr.—בכל מ׳, כל מ׳ (abbr. בכ״מ, בכ״מ) *everywhere.* Sabb. 40^{b}; a. fr.—בכ״מ, כל מ׳ ש־ *wherever.* Erub. 81^{b}. Meg. 29^{a}; a. fr.—אותו מ׳, v. אוֹת III.—2) *existence, substance;* מָ׳ *the Existence, the Lord* (cmp. מָעוֹן). Gen. R. s. 68 מפני מה מכנין שמו של הקב״ה וקוראין אותו מ׳ in circumscribing the name of the Lord, why do we call him *Makom?* שהוא מְקוֹמוֹ של עולם ואין עולמו מקומו because He is the existence (the preserver) of the world, but His wor ld is not His existence; Pesik. R. s. 21; a. e.—Ab. Zar. 40^{b} ברוך המ׳ שמסר עולמו לשומרים blessed be the Lord who has given his world over to preservers (who has created remedies). Nidd. 49^{b} המ׳ יהיה בעזרו the Lord be with him. Ber. 16^{b}; Lev. R. s. 5, v. חֲסַרוֹן; a. v. fr.

מקום, Treat. Sof'rim XXI, 7 ברבי מ׳, v. מֵרוֹם.

מְקוֹמָא, v. מְקָמָא.

מָקוֹף m. (קפף, קוף; cmp. קוּפָּא *needle-eye*) *the eye of the coulter* for the insertion of the horizontal pole. Kel. XIII, 3.

מָקוֹר m. (b. h.; קור, v. קָבַר I) *fountain,* esp.=מְקוֹר דָּם, *the interior of the womb* from where the menses are discharged. Nidd. 65^{b}. Ib. 66^{a}; a. fr.—[Pesik. B'shall., p. 89^{b} מקור דטבריא, v. מוֹקָא I.]

מַקּוֹר m. (נָקַר, v. next w.) *beak, a tool for whetting millstones.* Kel. XXIX, 6 (not מקיר).

מַקּוֹרָא ch. same, *beak* of a bird. Gen. R. s. 64, end, the Egyptian heron דמקורה אריך whose beak is long; Yalk. ib. 111, end דמוקריה (corr. acc.). Gen. R. l. c. יהיב מקוריה וכ׳ (not מוקריה) he put his beak (into the lion's mouth), and brought the bone out; Yalk. l. c. קוציה (corr. acc.).

מְקוֹרָא, v. מְקָרָא.

מְקוּרְזָל, v. קַרְזֵל.

מַקּוֹשָׁה m. (נָקַשׁ; v. מַפּוֹשָׁה) *knocker.* Y. Bets. V, 63^{a} bot. [read:] מ׳ דכנישתא מותר the use of the knocker in the synagogue is permitted (on the Sabbath); [oth. emend. v. ed. Krot. marginal note].

מָקוֹשֵׁשׁ I, v. קָשַׁשׁ I.

מָקוֹשֵׁשׁ II, **בֶּן מ׳** pr. n. pl. (?) *Ben M'koshesh.* Yeb. 15^{b}; Y. ib. I, 3^{a} bot. בֵּית קוֹשֵׁשׁ.

מקות, Koh. R. to I, 9 כמה מ׳ פנסין, a corrupt Var. lect., v. קַסִילוֹפְנוֹס.

מקזווי, v. next w.

מַקְזָא* m. (קזז, cmp. גזז a. Arab. *kazz* salire) *jumper, runner.* Y. R. Hash. II, 58^{a} top כהדין מקזנה (corr. acc.) the torches were moved (v. Mish. ib. 4) in the manner of the runner (in zigzag).—*Pl.* מַקָּזֵי. Pesik. B'shall. p. 84^{a} מַקָּזוֹר מן קדמוי וכ׳ Ar. (ed. מקקווזוי; Yalk. Ex. 225 מקזווי, corr. acc.) his runners before him, his runners behind him (Cant. R. to IV, 12 ועבדים מהלכין אחריו).

מַקְזָנְתָּא* ... f. (קָזַז) *calculation.* Y. Shebi. I, 33^{b} bot. אַף הדא מ׳ וכ׳ this calculation has also been adopted (v. מַפְשׁוּטְרָא): that ten young plants within an area of a Beth-S'ah are equal to three old trees as regards the Sabbatical year laws; Y. Succ. IV, beg. 54^{b}; Y. Ab. Zar. IV, 43^{d} top.

מָקָח m. (b. h.; לָקַח) 1) *taking.* Ab. IV, 22 מְקַח שוחד bribe-taking. Pes. IX, 5 מְקָחוֹ מבעשור it must be selected (designated) on the tenth day of the month (Ex. XII, 3).—2) (traditional pronunc.) מֶקַח *buying, purchase, bargain.* Ib. 112^{b} אל תעמוד על המ׳ וכ׳ do not stand bargaining when you have no money. B. Mets. IV, 3 שתות למ׳ if the overcharge amounts to one sixth of the price paid. Ib. 50^{a} תן לי מְקָחִי give me back my goods. Ib.^{b} ביטול מ׳ annulment of the bargain. Ib. 51^{a} לוקח מקחו בידו the purchaser has his purchase in his possession (and can show it to his friends to have it valued); a. v. fr.—אבן המ׳ *auction-stone* for slaves. Sifra B'har ch. VII, Par. 6 (Yalk. Lev. 667 הלקח), v. סִימְטָא I.—מ׳ וממכר, v. מִמְכָּר.

מִקְטוֹרָא, מִקְטוֹרְתָּא m. ch. (קָטַר II) *the upper garment with the girdle, walking cloak* or *sheet.* Y. B. Mets. II, beg. 8^{b} אשכח .. כריך במ׳ found a web wrapped up in a cloak. Ab. Zar. 58^{b} אדמקטורתך עלך וכ׳ before you take off your cloak, go back (and rescind your decision).

מִקְטוֹרֶת m. h. same. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 נימר פסריקיא וחמ׳ (R. S. to Kel. XXIX, 1 ומקטורין; Kel. l. c. הפונדא והמעפורת) shreds of the girth and of the wrapping clothes. Sabb. 120^{a}; Y. ib. XVI, 15^{d} top (differ. fr. מעפורת).

מְקַטְיָא m. (denom. of קִשְׁאָה) *cucumber-field.* Targ. Is. I, 8 ed. Lag. (oth. ed. מְקִשְׁיָא).—**בַּר מ׳** pr. n. pl. *Bar-Miḳṭ'ya.* Y. M. Kat. I, 80^{b} bot.

מַקְטְיָא, מְקַטְיָא ·· m. pl. (נָקַט) *objects* held in the hand while making oath. Tosef. Snh. V, 1 [read:] דור לי .. בקיטא ובמ׳ דנקיטי if the contestant says, swear to me by thy life, or by the object or objects which I hold (v. קָנָה); Y. ib. III, beg. 21^{a} (corr. acc.).

מְקַטְרֵג, v. קַטְרֵג.

מְקִיא, v. קִיא.

מַקֵּידָה, מַקֵּדָה f. (יָקַד) *fire-pot, fragment of a vessel used for carrying fire.* Sifra M'tsor., Par. 1, ch. I אי חרס יכול מ׳ וכ׳ from the word *ḥeres* (Lev. XIV, 5) I might infer that a fragment of a vessel was meant, therefore it says 'a vessel'. Y. Sot. II, 17^{d} bot. מאן דמר .. לא במ׳ בשנרטל וכ׳ he who says ... you must not use a *makkeda,* means a vessel the larger portion of which is missing. Num. R. s. 9; Sot. 9^{a} מ׳ של חרס a piece of an earthen vessel, opp. כוסות משוברין; ib. 32^{b}. Sabb. XXIV, 5; a. fr.

מְקִילוֹן m., v. מְקוּלִין.

מְקִימָה f. (v. מָקָא) *bought object, thing.* Lev. R. s. 5 אית לך מ׳ פלנית תתנין לי (not תתנון) hast thou such and such an object? wilt thou lend it to me?

מְקִינָקָא, v. מָקָא.

מְקִינְתָּא, v. מְקֵרְתָּא.

מַקֵּל c. (b. h.; קלל *to swing*) *walking stick,* in gen. *staff.* Sabb. 66ª מ׳ של זקנים old men's stick. Kel. XVII, 16; Tosef. ib. B. Mets. VII, 9 מ׳ שיש בו בית וכ׳ a staff which has a secret receptacle for a *m'zuzah* (מְזוּזָה) or jewels. Ab. Zar. III, 1 כל שיש בידו מ׳ a statue holding in its hand a staff; ib. 41ª מ׳ שרודה את עצמו . . . כמי the staff intimates symbolically that he causes himself to be chastised as with a staff in behalf of the entire world (vicarious sacrifice). Y. Dem. VII, beg. 26ª [read:] מחו דחמית בחלמי דמ׳ בלשי וכ׳ (not דמיקל) what does it mean that I saw in my dream an officer's staff suspended from my body?—Y. Ned. IX, beg., 41ᵇ מַקְלוֹ של ר״מ היתה בידי וכ׳ R. Meir's staff was in my hand, and it taught me knowledge. Toh. VIII, 9 מ׳ שהיא מלאה וכ׳ a staff which has become wet with unclean fluids; Tosef. ib. IX, 15 מ׳ שהיה וכ׳ (corr. acc.); a. v. fr.—Sabb. 139ª (ref. to Is. XIV, 5) אלו הדיינים שנעשו וכ׳ this alludes to judges who are a staff (of support) to their beadles (conniving at their abuses).—*Pl.* מַקְלוֹת. Pes. V, 9. R. Hash. I, 9 לוקחין בידם מ׳ they may take sticks with them (for defence); a. e.—Yoma VI, 7 (67ᵇ) קלטן במ׳ Y. ed. (Bab. a. Mish. במקלעות, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) he twisted the limbs of the animals around carrying poles.

מַקְלָה m. (קָלָה II) *roasting place;* אפר מ׳ ashes from the roast, i. e. *vegetable ashes,* contrad. to אפר which includes any crumbled substance. Taan. II, 1. Ib. 15ᵇ (ref. to ונותנין אפר וכ׳ ib.) אפר מ׳ הן מבראין they must bring wood-ashes (not dust, crushed bones &c.). Par. IX, 7 אפר כשר שנתערב באפר מ׳ ashes fit for lustration (ashes of the red cow) which were mixed with wood-ashes. Tosef. ib. X (IX), 1 חרי הן כא׳ מ׳ they are as unfit for lustration as wood-ashes. Ber. 28ª, a. e., v. מַגֵּה II.

מִקְלָה ch. same. Targ. Lam. II, 10.—[B. Mets. 74ª מחוסר מקלה, v. קְלִי II.]

מַקְלוֹט m. (קָלַט) *bag* for collecting the excrements of working cattle Y. B. Kam. II, beg. 2ᵈ. Kel. XVI, 7, v. מַלְקוֹט.

מַקְלוֹפִין, Targ. Y. Num. VI, 4 מגופנין מַ׳, read מַקְלוֹפִין, and strike out מגופנין, as a gloss to מגופנא; v. קְלוֹפָא.

מִקְלָט m. (b. h.; קָלַט) *refuge,* esp. for the unintentional man-slayer. Macc. II, 4. Ib. 6 אחד שוגג . . מקדימין לערי מ׳ both the innocent and the willful slayers go temporarily to the place of refuge; Sifré Num. 160. Macc. II, 8 רוצח שגלה לעיר מִקְלָטוֹ a man-slayer who arrives at his place of refuge; a. fr.

מִקְלִיעָתָא f. (קָלַע II) *braid, plait.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. הות מזבנה מ׳ דרישה וכ׳ she sold the plait of her head (hair), and gave (the proceeds) to him (Akiba), that he might study the Law; Y. Sot. IX, end, 24ᶜ קְלִיעָתָא דשערה

מִקְלָעוֹת f., pl. (preced.) *braids, nets.* Yoma VI, 7; v., however, מַקֵּל.

מָקָם, מָקְמָא I m. (קוּם) 1) = h. מַעֲמָד, *standing, attendance, office.* Targ. I Kings X, 5. Targ. Is. XXII, 19 ed. Lag. (ed. מְקוֹמֵ׳, מְקוֹמָ׳).—2) *that which is placed before the guest, portion, plate.* Esth. R. to I, 4, v. קִרְנָךְ.

מָקָם, מָקְמָא II, **מָקָמָה, מָקָמְתָּא** f. (קוּם; v. רָקוּם; cmp. Gen. XXIII, 17; 20) *acquisition, bought object, thing.* Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. דו יב לה מ׳ טבא when he allows her a good bargain. Cant. R. to VIII, 9 למזבן מָקְמָא to buy some goods.—Targ. Y. Ex. XXII, 7; 10 מקמתא Ar. (ed. עיסקא; h. text מלאכת).—Gen. R. s. 73 מאן אכל הדא מקמתא . . . מאן תבר הדא מ׳ who ate this thing (dish, v. מָקָמָא I, 2)? who broke this thing (or plate)?—Constr. מְקָמַת, מִרְקַמַּת. Y. Erub. III, 21ᵇ top; Y. Gitt. VII, end, 49ª מ׳ פלן an estate bearing the name of a certain person; Y. Kidd. III, 64ª top מוקמת; Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ bot. מקמת.

מִקְמֵק, v. מְקַק.

מָקָמְתָּא, constr. **מְקָמַת, מִיקְמַת,** v. מָקָמָא II.

מָקְנָה m. (b. h.; קָנָה) *property,* esp. *cattle.* Num. R. s. 22 היה לחם מ׳ גדול they had a large stock of cattle; a. e.

מַקְנִיתָה, מַקְנִיתָא f. (denom. of קָנֶה) *a bundle of reeds.* Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ מ׳ מרגלתא the bundle of reeds (seen in an alleged dream) means the bolster at the bottom of the bed.

מִקְפֶּה m., **מִקְפָּה** f., (קָפָה) *a stiff mass* of grist, oil and onions. Ned. VI, 10. Ḥull. 14ᵇ. Succ. II, 9 משתסרת חמ׳ when a stiff dish gets spoiled. Ib. 29ª מ׳ של גריסין a pulp of grist; Y. ib. II, end, 53ᵇ מִקְפַּת גריסין. Ib. מכפה של כל דבר (corr. acc.) a pulp of anything; a. fr.

מַקְפָּנָא m. (נָקַף II) 1) *surrounding, circumvallation.* Targ. Lam. II, 8 (h. text חֵל).—2) *going around;* משרריין מ׳ *nomadic camps, freebooters.* Targ. O. Num. XXXIII, 55 מש׳ מקפנכין freebooters surrounding you.

מִקְצָה, Yalk. Lev. 658, v. מוּקְצֶה 3.

מִקְצוֹעַ m. (b. h.; קָצַע) 1) *corner, angle.* Tam. III, 3; Yoma 15ᵇ מ׳ צפונית מערבית the corner of the north-western side of the Temple.—2) = מוּקְצֶה, *store.* Men. 54ᵇ; 55ª, v. מוּקְצֶה.—B. Bath. X, 8 (175ᵇ) שאין מ׳ בכל התורה כולה גדול מהן Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) for there is no store (of wisdom) in the entire Law richer than these (civil laws); Ber. 63ᵇ.—*Pl.* מִקְצוֹעִין. Tosef. Ḥag. I, 9 מקצועי תורה גופי וכ׳ stores of the law, bodies of Halakhoth; Tosef. Erub. XI (VIII), 24 מוקצעי ed. Zuck. (Var. מקצועי).—3) v. next w.

מַקְצוֹעַ m. (b. h. מַקֶּצֶעֶת; preced.) מ׳ של דבילה *a tool for cutting fig-cakes, knife* or *saw.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 (ed. Zuck. מְקַצּוֹעַ); Sabb. 123ᵇ; Y. ib. XVII, beg. 16ª. —*Pl.* מַקְצוּעוֹת, v. next w.

מַקְצוּעָה f. (v. preced. wds.) *stored fruits,* esp. *fig-cake.*—*Pl.* מִקְצוּעוֹת. Ned. VIII, 4 (61ᵇ) עד שיקפלו המ׳ (שיקפילו),

שירכפילו) up to the time when people lay the figs in layers; [oth. opin.: people fold up the *knives* (v. preced.) to store them away; oth. opin.: people fold up the *matting* on which the figs are dried before they are stored]. Ib. 62a. Tosef. Dem. I, 3 משירקפלו חמקצעות; Y. ib. I, beg. 21c המקצועות.

מְקְצָת f. (b. h.; קְצָת; v. קְצַת) *a part*; (adv.) *partially, in some cases.* Shebu. VI, 3 הואיל והודה לו מ׳ ממין וכ׳ since he has admitted a part of what is comprised in the claim (empty 'casks' against the claim of 'pitchers of oil'). Ib. הודה במקצת כלים if he admits that he owes a portion of the vessels claimed.—B. Mets. 3a, a. fr. מודה (ב)מ׳ מטענה ישבע he who admits a portion of the claim must make oath. Y. Shebu. VII, beg. 38b לפי שנהנה מ׳ ומהנה מ׳ וכ׳ because he is benefitted to a certain extent and benefits (the owner) to a certain extent, he must swear in some cases and pay damage in other cases. Sifra Sh'mini, Par. 9, ch. XI טמאת מ׳ וטהרת מ׳ you make it possible to declare (the seeds) unclean in some cases and clean in others. Ab. V, 8 מקצתן מעשרין ומקצתן וכ׳ if a part of the people give tithes and a part give not, v. בְּצוֹרֶת. Koh. R. to VII, 27, a. e. מ׳ הנפש ככל הנפש loss of a part of one's life (pain, loss of property &c.) is considered like a sacrifice of one's entire life; a. fr.—Ch. v. קְצָת.

מָקַק (b. h.; cmp. מוּק) *to soften.*

Nif. נִמַּק, נִימַּק׳, נִירְמַ׳ *to be softened; to decay; to be squashed beyond recognition.* Nidd. X, 4 עד שירמוק הבשר until decay has set in. Bicc. I, 8 נִמַּקוּ if the first fruits became decayed. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 39) אינו אומר יִמַּקוּ אלא יִמַּסּוּ it does not merely mean 'they shall decay' (when a portion remains sound), but 'they shall dissolve' (v. Macc. 24a bot.). Nidd. III, 4 נִירְמוֹק הולד וכ׳ the embryo may have been mashed (mixed up with the blood) before it was passed. Y. ib. III, end, 51a נִירְמוֹקָה שליריתו וכ׳ the placenta was mashed. Bab. ib. 27a אינו דומה נמוק פעם וכ׳ there is no comparison between one presumption that the embryo was mashed and two such suppositions (that the placenta of one embryo and the embryo of another placenta were mashed). R. Hash. III, 8 הרו נִירְמוֹקִים they decayed (from the serpent's bites), opp. מתרפאין; a. e.—Tanḥ. Noah 10 נמק יסודו; Yalk. Dan. 1060 נימק סידו, v. infra.

Hif. הֵמֵק 1) *to squash.* Y. Ab. Zar. II, 40c bot. שלא תֵמֵק וכ׳ lest she may squash the embryo in her womb.—2) *to enervate, cause consumption.* Keth. VII, 10 מְמַקְּתוֹ she (the intercourse with her) will enervate him (the leper).

Hof. הוּמַק *to be crumbled, to dissolve.* Snh. 92b ה׳ סורו (Rashi) his (Nebucadnezzar's) pride was crumbled (he confessed his wrong), v. מָרַק; (ed. ה׳ סודו its (the kiln's) foundation was crumbled (from the heat); [oth. vers. ה׳ סידו the lime in it melted; Tanḥ. Noah 10 נמק יסודו; Yalk. Dan. 1060 נימק סידו].

Hithpalp. הִתְמַקְמֵק *to be crushed, to pine.* Taan. 25b עד שיתמקמק ויצטער until he is made submissive (by starvation) and feels pain.

מְקַק ch. same.

Ithpalp. אִתְמַקְמֵק 1) *to pine away, be weakened.* Targ. Y. Deut. XXXI, 18; a. e.—2) *to decay, melt.* Targ. Job XIV, 10 (h. text חלש). Targ. Ps. LXXIII, 8 (h. text ירמיקו).—3) *to sneeze,* v. infra.

Ithpe. אִיתְמָקַק (cmp. מוג, *Ithpol.*) 1) *to be languid, to stretch one's self.* Targ. I Kings XVII, 21.—2) [*to collapse*; v. מְרַפֵּא a. מְנַשֵּׁשׁ,] *to sneeze.* Targ. II Kings IV, 35 ed. Lag. (ed. Ven. I אִתְמוֹקַק *Ithpol.* of מוּק; Regia אִתְמַקְמֵק; ed. אתמורק; h. text ויזורר; Pesh. אתפקק).

מָקָק, v. מְמָקָק.

מְקָק m. (preced.) מ׳ דסיפרי *book-worm.* Sabb. 90a.

מְקֵקָא, מִקְקָא m. (v. מְקַק, *Ithpe.*) *sneezing.*—*Pl.* מְקֵקֵי, מִקְקֵי. Targ. Job XLI, 10 מַקְקוֹי Regia (Ms. Var. מְקִיקוֹי; ed. זְרִירוֹי; h. text עטישות־).

מֵקֵר, v. מִיקַּר.

מַקָּר m. ch.=h. מִקַּר, *cooling*; כיקה מ׳ *shady rock.* Targ. Is. XXV, 5 (h. text צמא).

מַקְרָא pr. n. m. (Μακρός) *Macra.* Gen. R. s. 46 [read:] מסתברא הדא דמ׳ this interpretation of M. is plausible; (Lev. R. s. 25 דנגדא).

מִקְרָא, מִקֹּרָא m. (קָרָא) *being called, summons.* Y. Ber. II, 4d top; Y. Meg. I, 71c (play on מקורך, Prov. V, 18) יהי מִקְרָאֵךְ לקבר וכ׳ blessed be thy being summoned to the grave; Yalk. Prov. 937; Koh. R. to IV, 17. Ib. בבית מקוראך תהיה בריך be blessed in the house to which thou wilt be called.

מִקְרָא m. (b. h.; קָרָא) 1) *call, convocation.* Sifra Emor, Par. 11, ch. XIV אלא אם עשאו מ׳ קדש unless one made it (the Day of Atonement) a holy call (observed it). Ib. ch. XIII, Par. 11 בני ישראל מ׳ קדש וכ׳ the sons of Israel are a holy convocation (called to celebrate the festivals) &c. Mekh. Bo. s. 9; a. fr.—2) *reading,* esp. *the reading from the Scriptures.* Ber. II, 1 זמן במ׳ the time for reading the Sh'm'a. Meg. 3a, a. fr. מ׳ מגילה the recitation of the Book of Esther. Tosef. Ber. II, 20 יש שם מ׳ ותפלה reading the Scriptures and prayer are permitted there; Sabb. 10a; a. e.—Meg. l. c. (ref. to Neh. VIII, 8 ויקראו מ׳) זו this means the reading of the text; Ned. 37b; a. fr.—3) *pronunciation, vocalization*; מ׳ סופרים the traditional vocalization of the Scripture texts. Ib.—4) *teaching the Bible, primary instruction.* Ib. IV, 3 לא ילמדנו מ׳ he must not teach him Bible, contrad. to מדרש &c. Ib. 36b bot. במקום . . . על המ׳ where is it customary to take remuneration for teaching the Bible. Y. Meg. III, beg. 73d; Y. Keth. XIII, beg. 35c בית ספר למ׳ וכ׳ Beth Sepher was the school for Bible, Beth Talmud for Mishnah. Lev. R. s. 2, beg. נכנסין למ׳ enter the primary school; a. fr.—5) *the Scriptures.* Y. Taan. IV, 68a bot. חיזרנו על כל המ׳ v. חָזַר; a. fr.—6) *Biblical verse, text.* Sot. V, 2 שאין לו מ׳ מן התורה וכ׳ there is for it no passage in the Torah intimating that it is unclean. Ib. מביא לו מ׳ מן וכ׳ produces for it a Biblical text in evidence &c. Yeb. 11b, a. e. אין מ׳ יוצא מידי פשוטו a Bible verse can never lose its literal sense (although its meaning

may be extended by the methods of interpretation). Snh. 34a, a. e. מ׳ אחד יוצא וכו׳, v. טַעַם. Ib. 101a מ׳ זה מיצמו נדרש this verse must be interpreted from its own wording. Ib. bot. מ׳ אני דורש מינן לך ... how do you know this? .. I interpret Bible verses; a. fr.—*Pl.* מִקְרָאוֹת, מִקְרָיוֹת. Men. 19b; Zeb. 63b; Sot. 14b כ״מ שאתה מוצא שני מ׳ אחד וכו׳ wherever there are two possible interpretations of two parallel expressions one of which contradicts the other, and one of which confirms the other &c. Yoma 52a bot., v. חֲבֵרַיָּא. Y. Snh. VIII, 26c top זה אחד משלשה מ׳ this is one of the three passages where the Law speaks metaphorically; Y. Keth. IV, 28c top; a. fr.

מִקְרָבָא, v. מִקְרוֹבוּתָא.

מִקְרָא, v. next w.

מִקְרוֹאֲלַפְרוֹס m. (μακρο-ἔλαφρος, a made-up word) *Macro-claphros* (*Tall-Lightfoot*). Gen. R. s. 65 .. והיתה שם מקרוא לפרוס .. (corr. acc.) and a woman was there who had a son that was a dwarf, but whom she called M. and said, בני מ׳ my son is tall and lightfooted (fit for the body guard); Cant. R. to II, 15 מיקרו ליפארוס (corr. acc.); Yalk. Jer. 332 מקרולפוס, מקרולפס (corr. acc.).

מִקְרוֹבוּתָא f. (קָרַב) *coming near, touching.* Yalk. Gen. 26 כמה דלא דמכת במקרובוּתֵיהּ וכו׳ as thou didst not die on touching it &c.; Gen. R. s. 19 כמה דלא מיתת במקרביה.

מִקְרוֹלַפְס, מִקְרוֹלְפוֹס, v. מַקְרוֹאֲלַפְרוֹס.

מַקְרוֹס m. (μακρός) *tall.* Yalk. Gen. 114 אם בעיניך בעינינו וכו׳ though in thy sight he is tall, in ours he is a dwarf; (Gen. R. s. 65, a. e. מקרוא לפרוס &c., v. מַקְרוֹאֲלַפְרוֹס).

מַקְרֵי m. (קְרֵי I *Af.*), מ׳ דרדקי, מ׳ ינוקי *primary teacher.* B. Bath. 21b במ׳ ד׳ דלא וכו׳ that a teacher cannot prevent a colleague from opening a school in the same avenue. Ib.a סך מ׳ ד׳ וכו׳ the highest number of pupils for a primary teacher is twenty-five; a. fr.—*Pl.* מַקְרֵי. Ib. תני תרי מ׳ ד׳ וכו׳ where there are two teachers one of whom &c., v. גְּרַס II.

מַקְרִילוֹת f. pl. (a jocular denom. of מִקְרָא, to rhyme with מַקְבִּילוֹת) *based on textual interpretation.* Y. B. Kam. VIII, end, 6c, v. מַקְבִּילוֹת.

מַקְרִין* I pr. n. m. *Macrin,* (supposed to mean) *Macrianus,* one of the thirty tyrants, who after the capture by the Persians of Valerian, was declared Roman emperor together with his sons Macrianus and Quietus. Gen. R. s. 76 (ref. to 'three of the older horns', Dan. VII, 8) זו שנתנו להם מלכותם מ׳ וקרוס וקרידוסי (some ed. מקדין) those (Romans) who gave them (the princes of Palmyra,) their royal titles (v. נְצַר IV); M. &c.; Yalk. Dan. 1064 מוקרוס וקריוס וקוקוס (omitting ... מלכותם זו) (some ed. וקריוס; Fürst Gloss. Graeco-Hebr. p. 145 quotes: וקירידיס). [The other two names, obviously corrupted, refer perhaps to the two sons of Macrianus. V. Fürst l. c. for other conjectures.]

מַקְרִין II m. (b. h. מַקְרֶן; denom. of קֶרֶן) *having horns.* Hull. 60a; Sabb. 28b; Ab. Zar. 8a מ׳ מפריס ... שור שהקריב the ox which Adam offered had one horn in his forehead, for it is written (Ps. LXIX, 32) &c.; מ׳ תרין משמע but does not *makrin* mean 'having two horns' (as מפריס 'having hoofs')? מקרן כתיב it is written without *Yod* (intimating a defect).

מַקְרָנֵי f. pl. (קְרִיץ) *rents.* Y. Maas. Sh. IV, 55b bot., v. אִיסְטְרָטָא II a. מַרְקְנָא.

מִקְרֶצֶת f. (קְרִיץ) *a piece of dough,* separated from the main dough in the trough. Tosef. Toh. XI, 2. Toh. I, 8.—*Pl.* מִקְרָצוֹת. Ib. 7. Tosef. Hall. I, 12 מ׳ משתעשה from the time the dough is divided up into lumps; Y. ib. I, beg. 59a מ׳ משתעשה; a. e.

מִקַּרְקַע, מְקַרְקְעָא m., mostly *pl.* מְקַרְקְעֵי (v. קַרְקַע) *attached to the ground, real estate,* opp. מטלטלא. Yeb. 99a, a. e. עבדא כמ׳ דמי a slave is legally considered as real estate; B. Bath. 150a כמקרקעא (Ms. M. *pl.*). Ib. שאני מ׳ דניד וכו׳ there is a difference between movable real estate (a slave) and an immovable estate; ib. 68a. Ib. 150b כתובה דמ׳ תקינו רבנן Ms. M. (ed. דאמ׳) the widowhood which the Rabbis have instituted to be guaranteed by real estate. Ib.a bot. כתובת אשה מ׳ הוא the wife's settlement is considered real estate; a. fr.

מִקֵּרְתָּא, מְקֵרְתָּא f. (v. מַקַּר) *cooling place.* Targ. I Kings VII, 2, a. e. בית מְקֵרְתָּא מלכיא the royal summer-house (h. text בית יער הלבנון).—מ׳ דציליָא pr. n. *M'kerta d'Tsillaya* (*Cooling Shades*), name of a field. Y. M. Kat. I, beg. 80a (ed. Krot. מְקֵרְתָּא).

מִקְשָׁאָה m. (קְשָׁא) *one who raises objections, disputant.* Gen. R. s. 48; s. 85; Yalk. Gen. 82; B. Mets. 87a, v. אֲפָרִים (cmp. מַפְתְּחָא).—*Pl.* מַקְשָׁיֵי. Y. Kil. III, beg. 28c הוון יתבין מ׳ were sitting and raising questions.

מִקְשָׁאִין, מְקָשָׁאוֹת, v. next w.

מִקְשָׁה f. (b. h.; =מקשאה, denom. of קִשּׁוּאִים, v. קִשּׁוּאִים) *cucumber field,* in gen. *truck-farm.* Tosef. Ter. I, 4; Y. ib. I, 40b bot. Tosef. B. Mets. IX, 32; a. e. (v. also מוּקְשָׁה).—*Pl.* מִקְשָׁאוֹת, מִקְשָׁיוֹת, מִקְשָׁאִין. Shebi. II, 1 ליטע במ׳ (Ms. M. מקשות, corr. acc.; Maim. מקשיות), v. מְדַלַּעַת.—In gen. מ׳ ומדלעות *late vegetables* or *fruits.* Pes. 6b. Erub. 104a מִקְשָׁאֵיהוּ וּמִדְּלָעָיו ed. Sonc. (Ms. O. ודלעיו; Ms. M. מקשאיו ומדלעיו, ed. only ודלעיו) (who guards) his late fruits; a. e. —[Sabb. 90b מקשה של חזיר, read: מְקָשָׁה v. קָשָׁה.]

מִקְשָׁה m. h.=ch. מַקְשָׁאָה, *disputant, undecided.* Hor. 14a חריף וכו׳ מקשה quick but undecided, opp. to מתון ומסיק slow but coming to a conclusion.

מִקְשְׁיָא = h. מִקְשָׁה, v. מִקְטְיָא.

מַקְשְׁיֵי, v. מַקְשָׁאָה.

מַקְשְׁיָא, מִקְשְׁיָא, f., part. pass. *Af.* of קְשִׁי.

מקשיצת־. Targ. Y. II Deut. XXIX, 16, read: מַשְׁקֵיצַת־.

מֹר m. *myrrh*, מוֹר.

מַר I = אֲמַר, *to speak, say*. Y. Sabb. I, 3[b] top חזר ומר again he said. Y. B. Bath. X, 17[c] bot. מִדְּמַר הונא (not מרמר) from what H. said (we learn). Y. Snh. III, 21[b] bot. מאן דמר he who said. Ib. X, 27[d] bot., v. הַךְ.—Y. Ter. VIII, 46[a] חמון מה אתון מָרִין observe what you say. Y. Ber. II, 5[c] top אית דְּמָרִין (not דמרוי) some say; a. fr.

מַר II m. (b. h.; מָרַר) 1) *bitter*. Pes. 39[a] כל ירק מר וכ׳ every bitter herb contains a gum (won by impissation). Lev. R. s. 31 מר מזה מתחת ידו וכ׳ rather something bitterer than this out of the hand of the Lord, than sweets out of thine; Yalk. Gen. 59; Gen. R. s. 33 (corr. acc.); a. fr.—Y. Snh. X, 27[d] מר לי woe is me. Keth. 69[b] (play on וסֹד מְרוֹזֵי סרוחים, Am. VI, 7) מֹר וזה נעשה שר לסרוחים he who is bitter (of soul) and distracted (through bereavement) is made the chief of those banqueting (i. e. the mourner must sit at the head at the comforting meal); M. Kat. 28[b] (not מרזח, Ms. M. מרוזח); Yalk. Am. 545.—2) *corrosive substance*; trnsf. *care, worry*. Sabb. 30[b]; Pes. 117[a] (play on מוֹר, Cant. V, 13) a student before his teacher, ואין שפתותיו נוטפות מר whose lips to not drip from care; (Cant. R. l. c. ששפתיו נוטפות מור).—3) *mar*, name of a bitter herb, *ferula*. Pes. l. c. מר ירואר, expl. מר זה חוא *mar* is *y'roar*, v. יְרוֹאָר; [for. Var. lect. v. Rabb. D. S. a. l. note].—*Fem.* מָרָה, q. v.

מַר III (or מָר) m. (מוּר) *exchange*; במֹר ד־ *instead of; as*. Ḥull. 94[a] ויהבה ניהליה במר דשחוטה and he gave her (the ritually forbidden hen) to him (the gentile) pretending that it was ritually cut. B. Kam. 113[b], v. פְּלִיזָא. Bekh. 30[a] מזבין ליה במר דכנתא sold it for fat of the ileum (which is permitted; Ar. מרכנתא, suggesting מַדְכַּנְתָּא, q. v.).

מַר IV, מָר (h. a. ch.), **מָרָא I** m. (*pl.* forms מָרֵי, מָרֵא) (Arab. *marua*, cmp. מָרָא, *to be strong;* cmp. גְּבַר a. גֶּבֶר) *man, lord, master; somebody;* (as a title) *Mar*. Tosef. Shek. II, 15 מפני שמר על הכל because he was ruler &c., v. אֲמַרְכּוֹל; Hor. 13[a] אמר כולא (prob. to be read מרא כולא).—Lev. R. s. 31 מָרִי נח my lord Noah. Y. Peah VIII, end, 21[b] לא יכעוס מָרִי עלי let my lord not be angry &c.; a. e.—Targ. Gen. XXXVII, 19. Targ. Prov. XXIII, 2; a. fr.—Snh. 109[b] ואי מר וכ׳ ... אי מר רבה if the one (Moses) is teacher (leader), thou art a pupil (subordinate), and if the other (Korah) is &c. Ḥull. 105[a], a. fr. מר אמר חדא ומר אמר וכ׳ one said one thing, another another thing, but they do not differ. Yoma 20[b] ומר אמר לי Ms. M. (ed. ואת אמרת) and you, Sir, say to me &c. Ib. מר ניהו רב נינח מר (Rashi מר הוא) the man (you speak of) is a teacher; sit down, Sir. B. Kam. 60[b] מר אמר ליה לימא מר וכ׳ one said to him, tell us, Sir &c.—Ber. 2[a], a. fr. אמר מר it has been said (introducing a discussion on a subject previously touched upon). Y. Snh. I, 18[c] bot., a. e. אכן מָרָה דשמעתא וכ׳ in such a case the author of the rule would not have maintained it. Y. Ter. VIII, 45[c] מר מרי שמועתא והא מ׳ הא עובדא here is a master of traditions and a master of practice. Gen. R. s. 58 (expl. חושב, Gen. XXIII, 4) מארי ביתא (=בעל הבית) owner of a house, *citizen*, opp. דיורא. Succ. 32[b], a. fr. שרי ליה מָרֵיה לי־ the Lord forgive him (he is mistaken).—Ned. 50[a] ייעבד מָרָנָא עליה let our lord do with this (be contented for the present). Y. Ab. Zar. V, 44[d] [read:] ארן את מָרָה דנפשך (cmp. Prov. XXIII, 2) if thou art master over thy desire; אי נפשך מָרָתָךְ if thy desire is master over thee; Deut. R. s. 2 אנא מָרֵי דנפשי אנא I am master over my desire; a. fr.—*Pl.* מָרֵי = בַּעֲלִים (used as sing. a. pl.; v. supra). Targ. Is. III, 12; a. fr.—מָרְוָתָא, מָרְוָתָא (pl. of מָרְוָתָא). Targ. Prov. V, 13 (h. text מוֹרִי).—Gitt. 40[a] כלו מ׳ בתראי the owners at second hand (of the settlement of slaves) died out; אהדרו אבני מ׳ קדמאי apply (for emancipation) to the heirs of the original owners. B. Bath. 3[b] קטלינהו לכולהו מָרְוָתֵיהּ (Var. לכולהו בני מרותיה) he (Herod) killed all of his master's family. B. Kam. 103[a] מ׳ דכיתנא Ms. M. (ed. מָרְוָתֵיהּ) the owner of the flax; a. fr.—Mar Samuel, Mar Ukban &c., v. respect. pr. nouns.—Fem. מָרְתָא, מָרְתָה 1) *mistress*, constr. מָרַת. Targ. I Kings XVII, 17. Targ. Is. XXIV, 2; a. fr.—Gen. R. s. 52, v. בַּעֲלָה. Y. Ḥag. II, 77[d] מ׳ דביתא the hostess. Y. Peah VIII, 21[b] top [read:] הב ליה יתיר דנפשיה מָרְתֵיהּ give him (the poor man) more, for his appetite is his master (he is used to good living). Y. Ab. Zar. l. c., v. supra; a. fr.—2) pr. n. f. *Martha*. Gitt. 56[a]; a. fr. מ׳ בת ביתוס, v. בָּיְתוֹס.—M. Kat. 26[b] bot. אבא בר מ׳ (Ms. M. מָרַת); Yeb. 120[a]; Sabb. 121[b]; Yoma 84[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 60); a. e.—3) pr. n. m. (?). Snh. 5[a] bot. B. Bath. 52[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Pes. 103[a] top מ׳ אמר (Ms. M. 1 רב ברונא; Ms. M. 2 מרונא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מָרָא, מָרָה II f. 1) (=מארא, v. אָרָה) *hoe, rake*. Erub. 77[b] דבעי מ׳ וחצינא it requires hoe or pick-axe (to get it out). Meg. 28[a], v. דְּחֵי II. Taan. 23[b] top ציבי ומ׳ the wood (he had collected) and the rake. B. Mets. 82[b] מ׳ ופסל וקרדום (Ms. מר, Ar. מר פסל) hoe and mattock and axe; Ber. 57[b] מר פסל וקרדום. Keth. 64[a] בעינא . . . ומָרָה לקבורה I want a staff to lean on and a hoe to make my grave, i. e. a son to support me in old age and to provide for my burial; Yeb. 65[b]. Taan. 21[b], v. זְבִילָא; a. e.—*2) (=מארא, denom. of אוּרָא; cmp. Arab. *marvu* silices &c.) *flint* for striking a light. Zeb. 116[b] אפיקו נורא מ׳ חדתא (Ms. M. מִמַּגְנָא, Yalk. Lev. 579 מַמַּגְנָא, v. מַגְנָא; Ms. K. מְמָאנָא; En Yaăk. מָגָנָא) produce fire with a flint-stone which has not been used before.

מָרָא, *to be strong*, v. מרי.

מָרָא, v. מָרֵי.

מַרְאָה, m. (b. h.; רָאָה) *sight, looks, appearance; color, shade*. Yoma 74[b] מַרְאֵה עינים באשה the pleasure of looking at one's wife. Tosef. Neg. I, 2 מ׳ ראשון the first inspection of a leprous affection (Lev. XIII, 3), מ׳ שני the second (ib. 5) &c. Ib. 4 כל מ׳ לבן all shades of white; מ׳ סיבות grey color. Ib. 5 מ׳ גבוה the appearance of an elevation; כמ׳ צל בחמה as the appearance of a shade thrown on a sunlit object; Sifra Thazr., Neg., ch. I; a. fr.—*Pl.* מַרְאוֹת (with pronom. suffix) מַרְאָיו, מַרְאֶיהָ &c. Neg. I, 1. Sifra l. c., Par. 2, ch. II במראיו retaining its original color; כהה ממראיו fainter than its original color. Bekh. VII, 5; v. חָשׁוּךְ; a. fr.

מַרְאָה f. (b. h.; preced.) 1) *mirror.* Kel. XIV, 6 שעשה מ׳ בי מ׳ (not שעשאה) one part of which he polished to serve as a mirror. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 16; a. fr.—*Pl.* מַרְאוֹת. Gen. R. s. 4 מ׳ גדולות magnifying mirrors; מ׳ קטנות diminishing mirrors; a. e.—2) *picture.*—*Pl.* as ab. Ib. s. 73 היה לך שחורה מ׳ בתוך ביתך didst thou have pictures in thy house? ... או לבנה of black persons or of white?

מְרָאָה, v. מִרְאָה.

מַרְאַטְאֵי, v. מַרְוַטְאֵי.

מַרְאִית f. (רָאָה), מ׳ (ה)עין, *appearance, sight, semblance.* Bekh. VII, 3 מפני מ׳ הע׳ because he is repulsive to look at. Lev. R. s. 26; Midr. Till. to Ps. VII ... מפני מ׳ אינו מולידן he does not take his children with him, because he is afraid of the evil eye.—Esp. מפני מ׳ (ה)ע׳ in order to avoid the semblance of wrong-doing, for appearance sake. Bets. 9ª, a. fr. כל מקום שאסרו חכמים מפני מ׳ הע׳ אפי׳ וכ׳ wherever the scholars have forbidden a thing for appearance sake, it is forbidden even in strictest privacy, cmp. חֶדֶר; Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ. Y. M. Kat. I, 80ᵇ. ולית לרבנן מפני מ׳ ע׳ do the Rabbis not care for appearance?; a. fr.

מראנא, v. מוּרְנָא.

מְרַאֲשׁוֹת f. pl. (b. h.; denom. of רֹאשׁ) *head-part of the bed, bolster, pillow.* Y. Ber. III, 6ᵈ bot. מ׳ (ב)תולה ... המטה he may suspend them from the head-board of the bed, opp. מרגלות. Yoma 78ª מניחה תחת מְרַאֲשׁוֹתיו put it under his bolster. Sabb. 12ᵇ שכינה למעלה מראשותיו של תולה (=מ׳) the Divine Presence is above the head-side of the patient; Yalk. Ps. 741.

מְרַב, מֵרַב, (b. h.) pr. n. f. *Merab*, daughter of King Saul. Snh. 19ᵇ; a. e.

מרבג, v. מִרְבָּד a.

מְרֻבָּה, v. מְרוּבֶּה.

מְרַבְּוְעָתָא, מַרְבּוּעָתָא, v. מַרְבַּנְתָּא.

מַרְבִּינָא, מְרַבְּיְנָא m. (רְבִי) 1) *educator, teacher.* Targ. Prov. II, 17 ed. Lag. (ed. מַרְבִּיתָא *teaching*; h. text אלוף).—2) (=h. יָלִיד) *raised* (*servant* or *child*).—*Pl.* מַרְבִּינִין, constr. מַרְבִּינֵי, מַרְבָּנֵי. Targ. Y. I Gen. XIV, 14 (II מרביצי, corr. acc.). Ib. XVII, 12. Targ. Y. Num. XIII, 23; 28; a. e.—3) (*pl.*) *sprouts.* Targ. Ps. LXV, 11 מַרְבְּנֵי צמחהא (Ms. נְצִיבִינָהָא; h. text תלמיה).

מַרְבִּיתָא, מְרַבְּיְתָא f. (preced.) *nurse, foster-mother.* Targ. Y. II Gen. XXXV, 8 (Ar. מַרְבַּנְיְתָא; h. text מינקת).—V. מַרְבִּינְתָא.

מַרְבְּיָנָא, v. מַרְבִּינָא.

מַרְבִּינְתָא f.=מַרְבִּיתָא. Kidd. 31ᵇ ההיא מַרְבִּינְתֵּיהּ הואי (Ar. מַרְבַּנְיְתֵּיהּ) she (whom he calls his mother) was his foster-mother (or nurse).

מַרְבִּיעָה, *pl.* מַרְבִּיעוֹת, v. מוּרְבִּית II.

מַרְבִּיעָתָא, v. מַרְבַּנְתָּא.

מַרְבִּיצִי, Targ. Y. II Gen. XIV, 14, v. מַרְבַּיְנָא.

מַרְבִּית f. (b. h.; רָבָה) 1) *increase, profit.* B. Mets. 61ª. —2) *young tree.*—*Pl.* מַרְבִּיּוֹת, v. מוּרְבִּית I.

מַרְבִּיתָא f. 1) =h. מוּרְבִּית I, *a growing tree* (not yet fully developed). Y. Shebi. I, end, 33ᶜ .. ואנן חמיי הדא מ׳ אתיא בפירי .. (not בפורי) and yet we see young fig trees come out with full fruit; [Y. Orl. I, 61ª .. הדין מרויתא לעוביה ..., a corrupt gloss transferred from Y. Shebi. l. c.].—2) *training, teaching.* Targ. Prov. II, 17, v. מַרְבַּיְנָא.

מַרְבַּיְתָא, v. מַרְבַּנְתָּא.

מַרְבַּד m. (רָבַד) *an irregular pile.* Ohol. III, 7 מ׳ של אבנים (Ar. מרבג, Var. מרבן) a pile of (large) stones; Succ. 20ᵇ מדבך ed. (Ms. M. 2 נדבך). Sabb. 125ᵇ מרבך (מרבג) Ar. (ed. נדבך).

מַרְבַּנְיָתָא, מַרְבַּנְיְתָא, v. מַרְבַּיְנָתָא a.

מַרְבָּעָה, *pl.* מַרְבָּעוֹת, v. מוּרְבִּית II.

מַרְבְּעִי, מַרְבִּשְׁתָּא, מַרְבַּעְתָּא f. (רְבַע) *crouching; den, resting place.* Targ. Am. III, 4 מַרְבּוּעֲיֵיתֵיהּ ed. Lag. (ed. Wil. מַרְבְּעֵיתֵיהּ). Targ. II Esth. I, 2 מַרְבְּעִי.—B. Bath. 73ª בי מַרְבַּעְתֵּיהּ דכוכבא זוטא the resting place of a small star (Ms. F. בי מַעְבַּרְתֵּיהּ the transit of &c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 40). Ib.ᵇ בי מ׳ דרישיה the place where his head rests.

מְרַג *to sway to and fro, vacillate.*

Pa. מַרְגֵּג *to cause swaying.* Targ. II Sam. VI, 6; Targ. I Chr. XIII, 9.

Ithpe. אִתְמַרְגֵּג *to be swayed, become unsteady.* Targ. O. Deut. XIX, 5 Regia a. oth. (ed. Berl. תתמריך, v. Berl. Targ. O. II, p. 55; h. text נדחה).

מַרְגּוּאַן* pr. n. pl. *Marguan* (prob. Antiochia Margiana, in Central Asia). Ab. Zar. 31ᵇ (Ms. M. מרגוז, Tosaf. R. Elḥ. מר גזאן, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מַרְגְּלָא f.=b. h. מַרְגֵּעָה (cmp. רְגוֹרֵיתָא), *rest, ease.* Targ. Job XXI, 13 (h. text רגע).

מַרְגְּנָא, מַרְגֵּז, v. רְגַז.

מרגואות, v. פְּרִיסוֹ.

מרגואן, v. מַרְגּוּאַן.

מַרְגְּנִיזִית m. pl. (transpos. of מִגְזַר; גָּזַר) *mincing knives, meat-chopper.* Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מיכתת במ׳ when he chops (meat &c. for sausages) with the chopper, v. בגומא.

מַרְגְּנִיתָא f. (רְגַז) *irascible, quarrelsome.* Targ. Prov. XXI, 19 (Levita מַרְגְּנִיתָא).

מַרְגְּלָא I f. (רָגַל, v. מָגִיל) *habitual saying, a familiar*

word; מ׳ בפומיה דר׳ used to say. Ber. 17a.—Snh. 50b; Zeb. 36b (of a traditional law).

מַרְגְּלָא II m. (v. מַרְגְּלִיתָא) *a jewel.* Targ. Job XXVIII, 19, v. בַּרְקָא.—*Pl.* מַרְגְּלָתָא.

מַרְגְּלוֹת f. pl. (b. h.; denom. of רֶגֶל) *the bottom-part of a bedstead;* (also adv.) *at the bottom of* &c. Y. Ber. III, 6d bot., v. מְרַאֲשׁוֹת. Yalk. Ruth 606 שוכבת . . . נשתהתה מַרְגְּלוֹתָיו (not שוכב) she tarried six hours lying at his feet.

מַרְגַּלְיָא, מַרְגָּלִי, v. מַרְגְּלִיתָא.

מַרְגְּלִיטִיס (not טוס . . .) m. (μαργαρίτης) *margarites chersaios,* name of a precious stone. Ex. R. s. 38, end (corresp. to ישפה, Ex. XXVIII, 20).

מַרְגְּלִית f. (cmp. μαργαρίτης, μαργηλίς &c., prob. of Semitic origin, cmp. רגג, רגרג) *gem, jewel, pearl,* mostly *pl.* מַרְגְּלִיּוֹת. Ab. Zar. 8b מ׳ ואבן טובה וכ׳ in setting pearls and a precious stone (for an ornament), which is made the base (subordinate) to the other?—Gen. R. s. 31 (expl. צחר, Gen. VI, 16) מרגלית a polished gem; Y. Pes. I, 27b top; Pirké d'R. El. ch. XXIII מ׳ אחת תלויה וכ׳ one jewel was suspended in the Ark which lighted up &c.; Snh. 108b.—Y. Shek. II, beg. 46c מ׳ ויעשו אותן why not let them exchange the coins (to be taken to Jerusalem) for a jewel . . . שמא תזול המ׳ the jewel may fall in price. Yoma 75a לבן כמ׳ white as a pearl; a. fr.

מַרְגַּלְיָא, מַרְגָּלִי, מַרְגְּלִיתָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 10; a. fr.—Y. Dem. I, 22a top מרגלי מן דמלכא a jewel out of the crown of the King. Esth. R. to I, 6, v. הוֹרָא II. Y. Keth. XII, 35b; Y. Kil. IX, 32c bot. אנא מובד מַרְגְּלִיתִי וכ׳ I am to give up my pearl (soul) in an unclean land; a. fr.—Lam. R. to I, 9 דא מ׳ this *precious idea* (cmp. חוֹמֶר II); a. e.—*Pl.* מַרְגַּלְרִין, מַרְגַּלְיָתָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 9; 11. Targ. Is. LIV, 12 מַרְגְּלִין (prob. to be read גַּבְלָן..). Targ. Ez. XXVII, 16 ed. Lag. (ed. Wil. לִין ···); a. fr.

מַרְגְּלָתָא f. pl. ch.=h. מַרְגְּלוֹת, (*the bolster at*) *the bottom of the bed.* Y. Maas. Sh. IV, end, 55c, v. מַקְנִיתָא.

מַרְגְּנִין m. pl. (μάραγνα) *whips, scourges.* Targ. I Kings XII, 11; 14; Targ. II Chr. X, 11; 14.

מַרְגְּנִיתָא f. (v. מַרְגְּלִיתָא) *pearl* or *jewel.* B. Bath. 146a שחקו ליה מ׳ וכ׳ they ground for him a pearl worth &c. Kidd. 26b תלה בה מ׳ וכ׳ he set in it (the needle) a pearl (or a precious stone) worth &c. Ib. 18a נקיט מ׳ בידיה he possessed a pearl (a precious slave). Ber. 33b תקינו לן מ׳ they composed for us a precious prayer. Yeb. 94a חרה ליה . . . למדרש ביה מ׳ R. E. had an opportunity for a most precious interpretation, opp. חספא. Ib. 92b, a. e., v. דְּלֵי; a. fr.—*Pl.* מַרְגַּנְרִיתָא. R. Hash. 23a מסקן מ׳ they bring up pearls (from the bottom of the sea).

מַרְגֻּשׁוֹת f. pl. (רָגַשׁ) *noises.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) הלשון הזה . . צירות מ׳ וכ׳ this expression (תשאות, Is. XXII, 2) serves for three meanings: distress, noises and darkness; Yalk. Is. 289 מתרגשות (corr. acc.).—[Num. R. s. 14 מרגשות some ed., v. מוּרְגָּשָׁה.]

מָרַד I (b. h.; denom. of מֶרֶד; cmp. עָצַל a. מַעֲצַל) 1) *to rebel, refuse obedience; to protest.* Keth. V, 7 המורדת על בעלה she who rebels against her husband (refusing marital duties; oth. opin. refusing to work). Ib. המורד על אשתו a husband refusing marital duties (oth. opin. refusing to give her work and support); ib. 63b. Snh. 49a, a. fr. מורד במלכות rebel.—Meg. 13a מ׳ ביצת מרגלים he (Caleb) protested against the counsel of the spies. Ib. מרדה בגילולי וכ׳ she refused homage to the idols of her father's house; a. fr.—[Y. Maas. Sh. I, 52d top מטבע שמרד, read: של מֶרֶד or מָרוֹד, q. v.]—2) *to incite to rebellion.* Gen. R. s. 23, v. infra.

Hif. הִמְרִיד *to make rebellious, to incite.* Y. Keth. V, 30b bot. התורה המרדתה עלינו the Law requires her to be rebellious against him (to refuse sexual connection). Gen. R. s. 26 זה המרדנו עלי this man (Nimrod) made them rebel against me; ib. s. 23 זה המורדנו עלי ('Rashi': המרידן).

מָרַד II (v. preced., cmp. רָדַר) *to run, discharge matter; to be sore, inflamed.* Ab. Zar. 28b; Y. ib. II, 40d top עין שמרדה an inflamed eye (comment.: 'which rebels', i. e. threatens to burst out of its socket).—Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV שחין המורד ומכוה המורדת a running (open) wound from contusion or from a burn; Neg. VI, 8; VIII, 5 השחין המכוה והקרח המורדין (not והמורדין) running wounds from contusion, burn or inflammation; Tosef. ib. III, 10 השחין והמכוה והקרח והמיירין ed. Zuck. (Var. והמירק, corr. acc.; v. R. S. to Neg. l. c.; R. S. to Neg. VI, 8 quotes a Var. מורר, v. R. S. to Par. IX, 2; v. מוֹרִיר). Sifra l. c., Par. 4, ch. VII מורדת; Y. Pes. VII, 34a bot. מגרדת (corr. acc.); a. fr.

מְרִיד, מָרַד ch. 1)=h. מָרַד I, *to rebel, run away.* Targ. I Kings XV, 27 (h. text קשר). Targ. II Kings IX, 14 (ed. Wil. מריד; h. text קשר *Hithpa.*). Targ. Jer. VIII, 5 למְמְרַד מן ed. Lag. (ed. למרד) to run away from (desert); a. fr.—Ber. 44a עד דמריד until he ran away (bewildered).—2) cmp. מָרֵד II a. רָדָה) *to rule.* Targ. Lam. I, 7.

Ithpe. אִתְמְרִיד *to become rebellious, run away.* Keth. 63b אִתְמְרִידָא Rashi (ed. אִימְרְדָה, Alf. אִתְמְרְדָא) ran away (from her husband). B. Mets. 84b אימרדה אזלה וכ׳ (Ms. M. אימרי, v. מְרִי) she ran away and went to her paternal home.

מֶרֶד I m. (b. h.; denom. of רָדַד) [*running away, running against,* cmp. מַעֲצַל,] *desertion, rebellion.* Pes. 55b אחר שלשה למרדה after three days since her (the bird's) deserting the eggs; ib. למורדה. Midr. Till. to Ps. XC בשביל המ׳ שמרדתי אני וכ׳ I beg for amnesty for the rebellion which I made. Gen. R. s. 23; s. 26 (ref. to חוחל, חחל, Gen. IV, 26; VI, 1; X, 8) לשון מ׳ it means desertion from the Lord (cmp. חוּלַיִן, חָלַל); a. fr.—מ׳ איגרת a document stating a wife's, or a husband's, refusal of duties, v. מָרַד I. Keth. 64a; Y. ib. V, 30b bot.; Y. Kidd. I, 59a bot.; a. fr.—*Pl.* מְרָדִים *rebellious acts,* contrad. to sins of passion (זדונות). Tosef. Yoma II, 1; Yoma 36b; Y. ib. III, 40d bot., v. פֶּשַׁע.

מֶרֶד II m. (v. preced.; cmp. מִרְחוּת I a. רָדָה) [*bringing*

down,] *subjugation.* Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 4, sq.) בארבע עשר למרדן in the fourteenth year counting from their subjugation; Yalk. ib. 72.

מַרַד, מְרָדָא, מִי׳, מְרָדָא (Bibl. chald. מְרַד) ch. = h. מֶרֶד I. Targ. Josh. XXII, 22 מירד ed. Lag. (ed. מרדא). Targ. II Sam. XV, 12 (h. text קשר); a. e.—*Pl.* מִרָּדִין, מִי׳. Targ. Job VIII, 4. Ib. XXXV, 6 מְרָדָדִיךְ Ms. (ed. מְרוֹדָךְ, v. מָרוֹדָא).

מָרְדָּא f. (מְרַד) *rebellious.* Targ. Y. Deut. XX, 20 (ed. Amst. a. oth. מַרְדָּא).

מַרְדָּא I *baker's shovel,* v. מַרְדֵּה I.

מַרְדָּא II name of *a bird,* v. מַרְדֵּה II.

מַרְדָּא III f. (v. מָרַד II) *moist, green.* Targ. Is. XVII, 6 (h. text פריה); cmp. רַדָּא.

מְרָדָא m. (ירד; v. מֵרֵד) *ordure,* a material for vessels. Ab. Zar. 75^{b} מנא דמ׳ (some ed. מְרָדָה; Alf. מרמרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) a *mirda* vessel (v. גָּלָל); Tanḥ. ed. Bub. Ḥuck. 2 דמְרָדָתָא.

מַרְדַּאוּת, v. מַרְדֵּעַ.

מַרְדֵּה I f. (רָדָה II) *baker's shovel, peel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 7. Taan. 25^{a} (Var. מַרְדָּא).

מַרְדֵּה II (or **מַרְדָּה**) m. *mardeh (mardah),* name of a lowland bird. Ḥull. 65^{b} Ar. (ed. מרדא).

מַרְדוּ I m. (?) same. Ḥull. 62^{b} ודיינו מ׳ and this ('hen of the marsh') is *mardu.* Ib. מ׳ זגיד (Rashi מרה), v. זָגִיד.

מַרְדוּ II f., v. מַרְדוּתָא.

מַרְדוּת I f. (רָדָה I) *chastisement, punishment.* Ber. 7^{a} טובה מ׳אחת וכ׳ one chastisement in the heart of man (self-reproach) is better than many lashes. Gen. R. s. 23, beg. כולן לשון מ׳ הן all (those names) have the meaning of chastisement; ib. s. 57 end. Ex. R. s. 42 (play on רד, Ex. XXXII, 7) מ׳ הם צריכים they need chastisement. Ib. s. 1 כל המונע בנו מן חמ׳ he who refrains from punishing his son; a. e.—[*Pl.* מַרְדֻיּוֹת. Tanḥ. M'tsora, ed. Bub. 3 אין המרדות חללו משלי וכ׳ (corr. acc.) these punishments do not come to thee by mistake (or suddenly, v. שֶׁלִּי, v. Bub. a. l. note 10), I have warned thee &c.; Tanḥ. ed. 1 אין המרידות הזו וכ׳ (read: המַּרְדוּת); Yalk. Lev. 558 אין המְּדוֹת הללו וכ׳.]

מַרְדוּת II f. (b. h.; מָרַד I) *rebellion, disobedience.*—(מ׳׳מ, abbrev. מכות) *punishment for disobedience,* left to the discretion of the court, contrad. to the Biblically ordained punishment (מַלְקוּת). Naz. IV, 3 (23^{a}) אם אינה...תספוג מ׳ מ׳ if she cannot receive the lawful punishment of forty lashes, let her receive the punishment for rebellion. Keth. 45^{b}. Sabb. 40^{b}; Yeb. 52^{a}; Ḥull. 141^{b}. [Rashi: = רדיה, 'blows enforcing *submission*', v. מֶרֶד II a. preced. w.]

מַרְדּוּתָא, מַרְדּוּ I ch. = h. מַרְדּוּת I, *chastisement, correction* (corresp. to b. h. מוּסָר). Targ. Ps. II, 10. Targ. Prov. XXII, 15. Targ. Y. II Lev. XIX, 20 מרדו (h. text בקרת); a. e.—*Pl.* מַרְדְּוָתָא. Targ. Y. ib. XXVI, 18; 23.

מַרְדּוּתָא II ch. = h. מַרְדּוּת II. Targ. I Sam. XX, 30.

מַרְדְּיָא *rudder,* v. מוּרְדָּא.

מָרְדְּיָא m. (רְדִי) *ploughshare.* Targ. Ps. CXLI, 7 (ed. Wil. מָרְדַּיָּא, corr. acc.).

מְרָדִין* m. pl. (v. מֶרֶד) *rebellious acts, political crimes,* esp. the unauthorized exercise of criminal jurisdiction by Jews under the Parthian government. B. Kam. 117^{a} עד האידנא מלכותא דיוונאי הוו ... השתא פרסאי נינהו .. ואמרי מ׳ מ׳ .. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) formerly the rulers were Greeks who cared not about bloodshed (execution by unauthorized courts), but now they are Persians (Parthians) who do care &c., and cry, rebellion! rebellion! —B. Mets. 39^{a} בורח מחמת מ׳ who flees from persecution for political offenses; B. Bath. 38^{b}. [Hai Gaon derives our w. from the Persian, giving it the meaning of *murder*; Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 317^{b} suggests *murdan,* to die.]

מרדין, Gen. R. s. 71 גידין ומרדין (גרדים), v. גַּד I.

מָרְדְּכַי (b. h.) pr. n. m. *Mordecai,* 1) the uncle of Esther. Pes. 117^{a} מ׳ ואסתר אמרוהו M. and Esther recited (composed) those psalms of Hallel. Yeb. 24^{b}, v. גֵּר; a. fr.—2) name of an Amora. Keth. 87^{a}. Ber. 31^{a}; a. fr.

מַרְדְּכִיתָא f. (transpos. of מדרכ׳; דֶּרֶךְ; cmp. מְדָרָא for מרדא &c.) *staff, crutch.* Targ. Y. Ex. XXI, 19 Ar. (ed. מורניתי, misplaced Var. מורנימא, corr. acc.).

מרדנין, Yalk. Deut. 945 some ed., v. פּוּרָן.

מַרְדֵּעַ m. (רדה = רדע) *to plough*) *the handle of the plough,* having on one end a broad iron blade (חרחור), on the other a spud (דרבן). Kel. XXV, 2; Tosef. ib. B. Bath. III, 5. Num. R. s. 14; Pesik. R. s. 3 המשנה .. מ׳ וכ׳ the Mishnah calls it *mardé'a,* whereas the Bible calls it *dar'ban* and *malmâd.* Ib.; Koh. R. to XII, 11 (phonetic etymol.) מרדע שהוא מורה דעה לפרה *mardéa,* because it teaches the (ploughing) cow sense. B. Bath. II, 13 (27^{b}) מלא חמ׳ על גבי המחרישה as far as the handle protrudes over the plough (differ. in comment. which take our w. to mean *ox-goad*). Y. R. Hash. I, 58^{a} bot. מלא מ׳ אחד ▪ distance equal to the length of &c.—*Pl.* מַרְדְּעוֹת. Ib.—מַרְדְּעוֹת (fr. מַרְדְּעָה f.). Sabb. 12^{b}; 149^{a} שתי מ׳ the height of two *m.*—R. Hash. 24^{a} (Ms. O. מדרגות, v. Rabb. D. S. a. l. note 80); Tosef. ib. II (I), 2 מַרְדַּאוּת ed. Zuck. (Var. מרדעות, מרדעות).

מַרְדְּעָא f. (Syr. ברדעתא, P. Sm. 604; Arab. bardaʿat, v. Fr. Aram. Fremdw., p. 104) *a garment made up of patches.* Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כות׳) מ׳ אית ליה וכ׳ (ed. Wil. מדר, corr. acc.) he has a garment made up of twenty four patches, v. אִיסְכְּתָא II.

מַרְדַּעַת f. (preced.) *pack-saddle* or *cushion,* consisting of patches. Sabb. V, 2 (52^{b}) חמור יוצא במ׳ וכ׳ an ass may be driven out (on the Sabbath) with the cushion tied on his back (as a protection from cold); ib. 53^{a}. Tosef. Kil. V,

18 לא יתן את חמ׳ וכ׳ one must not put a cushion of patches on his shoulder (on account of the mixture of stuffs, כִּלְאַיִם). Y. Bicc. III, 65[d] top הטלית שעליו כמ׳ וכ׳ his official cloak is as befitting to him as an ass' pack-saddle; Midr. Sam. ch. VII; a. e.

מַרְדְּקָא, v. מוּרְדְּקָא.

מָרְדָּתָא (מָרְדְּתָא) f. (מָרַד) 1) *running about, turbulent.* Targ. Prov. VII, 11 (Ms. מרדותא, read: מָרוֹד׳).—*2) כְּנִישְׁתָּא מ׳ name of a synagogue in Caesarea (*the turbulent synagogue*, v. Josephus B. J. II, 14, 5). Y. Naz. VII, 56[a]; Y. Ber. III, 6[a] bot. מדרתא (ed. Krot. מדתתא); Lam. R. to I, 3 מדוכתא; Num. R. s. 12 מדוכת׳ (prob. to be read: מרודת׳).

מְרַדְּתָא, Tanḥ. ed. Bub. Ḥuck. 2, v. מִרְדָּא.

מָרָה I f. (b. h.) 1) fem. of מַר II, *bitter.*—2) *bitter taste.* Y. Ber. VI, 10[a] בטלה מָרָתָן their bitter taste is gone.—3) *drop, poison* (v. אֶרֶס). Ter. VIII, 5 חמ׳ the serpent's discharge.—Esp. *gall, bile.* Ḥull. III, 1; a. fr.—B. Mets. 107[b] (ref. to Ex. XXIII, 25) זו מ׳ that means (overflow of) bile, v. חָלָה.—Trnsf. *austerity, gravity.* Cant. R. to IV, 4 (play on מְרִירָה) שממנו יוצאת מ׳ לעולם (not יוצא) from it austerity (responsibility) went forth to the world. Keth. 103[b] זרוק מ׳ בתלמידים cast bile among the students (be austere against them). Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 32 הגדולים שבכם מָרָתָן פרוסה בכם כאשכל (אשכלת מררת as to the great among you, their bile (austere rebuke) is distributed among you as the juice in the grapes; Yalk. ib. 946 מרתן פרוסה בהן וכ׳ their bile is distributed within them.

מָרָה II (b. h.) pr. n. pl. *Marah*, a station in the desert (so named from its bitter waters). Snh. 56[b]; Hor. 8[b]; a. e.

מָרָה III *hoe*, v. מָרָא II.

מָרָה IV 1) *to be fat*; 2) *to be disobedient*, v. מרי I, II.

מַרְהֲבְיָא* m. (רָהַב) *pride, haughtiness.* Targ. Ps. XXXV, 16 (ed. Wil. מַרְהַבְיָא (v. הִרְהֵב) *sports*).

מַרְוָא m. (רְוֵי; cmp. Lat. salvia, v. Sm. Ant. s. v. Elelisphacos) *marva*, a medicinal plant; מ׳ חיוורא *white marva, sage.* Sabb. 109[b] (a defin. of אזוב יון; Ms. M. מַדְוִי, מַדְוָיָא; cmp. דָּוְתָא).

מַרְוָא, מָרְוָא m. (v. מָרַר IV) *power, dominion; tyranny.* Targ. Nah. III, 14 אסגי מ׳ וכ׳ increase the yoke of tyranny and force them &c. Targ. Is. XXVIII, 20. Ib. XLVII, 2 Regia (ed. מִרְוָתָא).—V. מָרוּתָא.

מַרְוָא f. (רְוֵי) *intoxicating drink.* Targ. Ps. LXIX, 13 Ms. (ed. מִרְוָת).—V. מִרְוֵי.

מְרוּבָּה m., **מְרוּבָּת** f. (v. רָבָה) *large, numerous, frequent*; opp. מְזוּעָט; *pl.* מְרוּבִּים, מְרוּבּוֹת. Ḥag. I, 5; a. fr.—Sifra Tsav ch. XV, Par. 11 מ׳ (מדה) the more frequent act, v. מְזוּעָט. Pes. 37[a]; Bets. 22[b] פת מ׳, v. עָבַי I; a. fr.—R. Hash. 4[b], a. fr. מְרוּבֶּה the larger sphere, v. מְזוּעָט.—מְרוּבֶּה בְּגָדִים *the priest distinguished by a larger number of official garments* (v. Yoma VII, 5), i. e. *the high priest* during the second Temple when no anointing took place. Sifra Tsav, Par. 3, ch. V (ref. to Lev. IV, 5) מ׳ ב׳ מנין how do you know that the law refers to the high priest even when he has not been anointed? Hor. III, 4. Ib. 12[a]; a. fr.

מְרוּבָּע *square*, v. רָבַע.

מָרוּד m. (רָדַד; cmp. רָדוּד), חַמָּ׳ *the lowest, youngest.* Gen. R. s. 23, beg. חמ׳ שבכולם Ar. s. v. המרוד (ed. הַבָּרוּר שבהם).

מָרוֹד m. (מָרַד I) *rebel.* Tosef. Maas. Sh. I, 5 מטבע מ׳ (not חמטבע, Var. מדור, corr. acc.) a coin issued by a rebel (Bar Kokhba); Y. ib. I, 52[d] top, v. מָרַד I.

מָרוֹדָא, מָרוֹדָה I ch. same. Targ. Y. Lev. XXIV, 10. Targ. Y. I Num. XXIV, 19 (not מרורא); a. e.—*Pl.* מָרוֹדִין, מָרוֹדַיָּא. Targ. Job XXIV, 13 (ed. Wil. מָרָדִין; oth. ed. מוֹרְדִין). Targ. Is. XXX, 1; a. e.

מָרוֹדָא, מָרוֹד II (or מָ׳) m. (מָרַד; cmp. רָדוֹד a. b. h. מָרוּד, pl. מְרוּדִים) *running wild*, esp. *the wild ass.* Targ. O. Gen. XVI, 12 (h. text פרא). Targ. Job. VI, 5 (Var. ערודאה). Ib. XXXIX, 5; a. e.—*Pl.* מָרוֹדַיָּא. Ib. XXIV, 5.

מְרוֹדָא (or מָ׳) m. (מְרַד) *rebelliousness.* Targ. Ps. L, 16 (ed. Wil. מרומא, corr. acc.).—*Pl.* מְרוֹדִין, מְרוֹדַיָּא. Targ. Lam. I, 5 מְרוֹדָתָא (some ed. מרור, corr. acc.). Targ. Ps. XXXII, 1; 5.

מְרוֹדָנִית f. (מָרַד II) *running.*—*Pl.* מְרוֹדָנִיּוֹת. Tosef. Bekh. V, 3 (ed. Zuck. מצודניות), v. צִיָּן.

מַרְוָא, v. מַרְוָא.

מַרְוִית, v. מָרְוִית.

מָרְוָתָא, v. מָרוּתָא.

מרוח, Y. Taan. IV, 65[b] bot., read: מִיחַר, v. חָרַר.

מְרוּחַ m. (b. h.; v. מָרַח) 1) (denom. of רוח) *filled with air.* Bekh. VII, 5 (expl. Lev. XXI, 20) כל שרוח וכ׳ he who has wind in his testicles; Tosef. ib. V, 4 (v. קִילִּיטֵיס); Yalk. Lev. 632.—2) (= מְמוּרָח, v. מָרַח) *smashed.* Ib. (R. Yishm.) מַרְאֵה חשֵׁךְ = מ׳ אשך שנמרחו וכ׳; (Tosef. l. c. שחוק).—[3) *black complexion.* Bekh. l. c., opin. of R. Antigonos.]

מְרוּטָה f. (מָרַט; sub. שערה) *plucked hair*, nickname of a baldheaded person. Ex. R. s. 24; Tanḥ. B'shall. 18; Yalk. Ex. 255.

מְרוֵי m. (רְוֵי) *intoxicating drink.* Targ. O. Lev. X, 9 (Y. מדשם מַרְוִי). Targ. Zech. XII, 2 מְרוֵי.—V. מִרְוָא.

מְרַוְיָא, v. רְוֵי.

מַרְוִית f., *pl.* מַרְוִיּוֹת (רָוָה) *dripping olives.* Y. Maasr. I, 49[a] top [read:] משרווי מ׳ שניה וכ׳ from the time that the olives of the second year in the store-house begin to drip (from the heat).

מרויתא, Y. Orl. I, 61[a], v. מַרְבִּיתָא.

מרוך, v. מְיוֹרָךְ.

מרום, Tosef. B. Kam. I, 4 Var., v. מָרוּת.

מְרוֹם pr. n. m. *Merom.* Y. Taan. IV, 68[b] top; Y. Meg. IV, 75[a] bot. לעזר בר מ׳(א); Treat. Sof'rim XXI, 7 ברבי מיקום (corr. acc.). Gen. R. s. 66 בן מְרוֹן; Cant. R. to VII, 1 ב״ר מרון; Ruth R. to II, 5 מרים; Yalk. ib. 601 מריון (corr. acc.).

מָרוֹם m. (b. h.; רוּם) *height, on high.* Lev. R. s. 5; Yalk. Is. 290, v. חֲצַב.—*Pl.* מְרוֹמִים, constr. מְרוֹמֵי. Nidd. 16[b] (cit. fr. Ben Sira) המושיב שבת במ׳ קרת he who places his (scholar's) seat on the heights of the city.

מְרוֹמָא I ch. same. Targ. Ps. LXXV, 6; a. e. —Y. Taan. I, 64[b] bot. מְרוֹם מובלה, v. מִיבְּלָא.—*Pl.* מְרוֹמַיָּא. Targ. Job XVI, 19.

מְרוֹמָא II f. (preced.) *uplifted.* Targ. Y. Ex. VI, 6, v. מְרָמַם.

מְרוּמָה m. (רָמָה) *fraudulent*; דין מ׳ a case in which the court has reason to suspect legal trickery or conspiracy. Snh. 32[b]. Shebu. 30[b].

מָרוֹן I m. (מָרָה) *rebellion*; בני מ׳ *rebels* who surrender, v. אִירְמָנָא. R. Hash. I, 2 (16[a]) (differ. in comment.); v. also next w.—[B. Bath. I, 6 Ms. M., v. מוֹרָן.]

מָרוֹן II, **בֵּית מָ׳** pr. n. pl. *Beth Maron,* a place the access to which was by a narrow path. R. Hash. 18[a] (expl. בני מרון, v. preced.) כמעלות בית מ׳ like going up the ascent to B. M. (in single file; Var. בית חורון). Erub. 22[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 20).—V. next w.

מִירוֹן, מֵרוֹן 1) pr. n. pl. *Meron,* in Galilee, south of Giscala. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. Tosef. Dem. IV, 13 מי׳ ed. Zuck. (Var. מירוק). Tanḥ. ed. Bub., P'kudé 7 בקעה שעל פני מ׳ וכ׳ the valley in front of M., his native town; Ex. R. s. 52 בקעה אחת שעל פני מירון some ed. (corr. acc.). Cant. R. to VIII, 1 מי׳; Ex. R. s. 5, beg. בית מר׳ (not מד׳). Y. Taan. IV, 68[d] (in a fragmentary passage) מר׳ קרתה Meron (in connection with Jojarib) designates the place (of the family).—2) pr. n. m., v. מֵרוֹם.—[Hull. 60[b] מירון, Ar., v. חֲמִירָם.]

מֵרוֹנָאָה m. (preced.) *of Meron.*—*Pl.* מֵרוֹנָאֵי. Koh. R. to XI, 2; Pesik. B'shall., p. 94[a] sq. בני מֵרוֹנֵיא.

מֵרוֹנִי h. same, (or מָרוֹנִי *of Maron*). B. Bath. 156[b] (Ms. F. מָדוֹנִי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3); Kidd. 26[b] מד׳; Y. Peah IV, 17[d] מד׳.

מרוס, Tosef. B. Kam. I, 4, v. מָרוּת.

מְרוֹעָא f. (רַעַע) (*evil*) *occurrence, visitation* (cmp. אַרַע I). Targ. Hos. XI, 7. Targ. Mic. VI, 3. Targ. Is. XLVII, 2 (v. מַרְוָא II).

מְרוּצָה I f. (b. h.; רוּץ) *running.* Yalk. Gen. 109 הכיר בו שמְרוּצָתוֹ לרעה (some ed. שמְרִיצָתוֹ) he (Eliezer) recognized that his (Laban's) running was for evil. Midr. Till. to Ps. LXIII ed. Bub. במ׳ . . היה רץ would run after the horse in speed.

מְרוּצָה II f. (b. h.; רָצַץ) *oppression, arrogance.* Ruth R. introd., v. מְרוּדָנְיָא

מְרוֹקָא I m. (מָרַק) *a substance used for polishing,* prob. *pumice* (v. מְרֻקָּה). B. Mets. 47[a], sq. קונין במ׳ (Ar. ed. Koh. במרקא) you may take vicarious possession with a vessel made of *maroḳa* (although it is too brittle for practical use; Tosaf.: 'date-stones used for smoothing parchment'; Rashi: 'a vessel made of baked ordure', v. גָּלָל). Ib. מוריקא ed. (Ms. M. מרוקא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מְרוֹקָא II m. (v. מוֹרִיקָא) *saffron-colored.*—*Pl.* מְרוֹקִין. Targ. Esth. I, 6.

מָרוֹר m. (b. h.; מָרַר) 1) (adj.) *bitter.*—*Pl.* מְרוֹרִין, מְרוֹרִים. Snh. 108[b]; Erub. 18[b] יהיו מזוניתי מ׳ וכ׳ let my food be bitter as an olive leaf but given at thy (the Lord's) hand &c.; a. e.—2) *bitter herb,* esp. *maror,* (cmp. πικρίς) a plant, prob. *Cichorium Itybus, Succory.* Pes. II, 6, expl. ib. 39[a] מה מ׳ תחילתו רך Ms. M. (ed. only מרירתא). Ib. מררירתא דאגמא Ms. M. (ed. incorr.) as *maror* is soft (mild) in its beginning and hard (pungent) at its end (root). Ib. מנאי דהאי מ׳ וכ׳ how can you tell that the *maror* (מְרוֹרִים, Ex. XII, 8) means an herb, perhaps the gall of a *kufia* is meant? Ib. אימא מ׳ חד but may I not say, *maror* means one certain species exclusively? Ib.[b] כל שיש בו טעם מ׳ whatever has the taste of *maror* (bitter, v. supra). Ib. מ׳ דרבנן bitter herbs which are subject to tithes merely by rabbinical enactment; a. fr.—*Pl.* מְרוֹרִין, מְרוֹרִים. Ib.[a]; a. e.

מְרוֹרָא ch. same, 1) *bitterness, bitter taste.* Targ. I Sam. XV, 32 מְרוֹר Regia, v. מָרִיר II.—Ab. Zar. 31[b] מ׳ דכשותא the bitter sap of cuscuta.—2) *bitter herb.*—*Pl.* מְרוֹרִין. Y. Meg. IV, 74[d] bot.; Y. Bicc. III, end, 65[d], v. יְרוֹקָנָא.—*3) (trnsf.) *evil-doer.*—*Pl.* מְרוֹרַיָּא. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 [prob. to be read: מְרוֹדַיָּא, v. מָרוֹדָא.—Targ. Lam. I, 5 מרורהא, v. מְרוֹדָא].

מְרוֹרָה f. (b. h. מָרָה; preced. wds.) *venom.* Pirké d'R. El. ch. XIV מְרוֹרַת פתנים, v. פֶּתֶן.—*Pl.* מְרוֹרוֹת *troubles, evils.* Esth. R. introd. to Par. 5 (ref. to מררת, Deut. XXXII, 32) הללו הביאו מ׳ לעולם (some ed. מְרוֹרוֹת) it is they (the grapes) that brought troubles into the world; Lev. R. s. 12 מרירות (corr. acc.); Gen. R. s. 15 אותן האשכלות הביאו מ׳ וכ׳; Yalk. Deut. 946 (some ed. מר דו, corr. acc.).

מרושא, Erub. 69[a] Ms. O., v. מְדוּשָׁא.

מרושין *vessels* (?). Y. Ter. VIII, 45[d] bot. ושוי . . על ארבעה מ׳ דמיין (prob. to be read: חרשין=חרסין, v. חֶרֶס I) and he put the posts of his bedstead into four vessels filled with water (cmp. Ab. Zar. 32[a]; Y. ib. II, 41[b] לסמוך חמשה).

מרושניא, v. מִשְׁרוּנְיָא.

מַרְוָת f. *intoxicating drink*, v. מְרָוָא.

מָרְוָת f. (מָר) 1) *authority, dominion.* Pesik. R. s. 40 (play on מִרְדָּה) בתוכה .... ארץ שמרוחו (not לתוכה) the district in which the lordship of the world resides; ואף המקום מ׳ הוא על וכ׳ and the place, too, is the ruler of all other places (ref. to בעלתה, I Chr. XIII, 6, as a surname of Zion, v. בַּעֲלָה). Ber. 48ᵃ (in Chald. dict.) קא חזית דלא מקבלי מ׳ you see that they (the Pharisees) recognize no (royal) authority.—2) *domestication.* Sabb. 106ᵇ (v. הִרְגִּישׁ) שאינה מקבלה מ׳ it does not submit to domestication. Tosef. B. Kam. I, 4 אם היו מ׳ Var. in ed. Zuck. (sub. של; ed. מרוס, מרוס; ed. Zuck. תַּרְבּוּת) if they (the animals) were domesticated, opp. באו מן המדבר.

מָרְוָא, מָרְוָתָא, מָרוּתָא ch. same, *authority, dominion* (v. מָרְוָא). Targ. I Sam. I, 11 (v. מוֹרָה II). Targ. Ez. XVI, 9 מַרְוָתָא ed. Wil.; a. fr.—Gen. R. s. 55 (play on מְרִיָּה) אתר מרוו׳ דעלמא ed. Wil. (oth. ed. מרותא) the seat of the dominion of the world, v. preced.—*Pl.* מַרְוָתָאֵי, v. מָר.

מַרְזֵב m. (רזב, transpos. of ברז; cmp. פָּרִיז) 1) *tube, spout;* esp. *the movable tube attached to the roof gutters* (מַזְחִילָה). B. Bath. III, 6 חמ׳ אין לו חזקה no claim, based on undisturbed use, can be made for the special position of the pipe discharging the water into the neighbor's yard; expl. ib. 58ᵇ; Y. ib. III, end, 14ᵇ מקום..מקום חמ׳ בחצר יש קילוחו וכ׳ the right of a pipe for the discharge of water into the neighbor's court can be claimed on the basis of undisturbed use, but not the special place of its discharge; (Tosef. ib. II, 13 צינור). Yeb. 75ᵇ כמ׳ if the mutilated membrum has the shape of a spout (leaving the urinary canal unprotected). Sabb. 146ᵇ גזרה משום מ׳ it is forbidden, lest he shape a regular tapping tube (v. בְּרָזָא I).—2) a sort of *cape*, having the shape of a gutter, formed by throwing the edges of a garment over the shoulders backward. Ib. 147ᵃ, v. כִּיסָא.

מַרְזֵבָא, מַרְזֵיבָא ch. same. Targ. Job XXXVIII, 25 מַרְזֵי (ed. Lag. מַרְזֵי׳). — Hull. 105ᵇ אותבוה תותי מרזי׳ they put it under a spout. Gitt. 69ᵃ תותי מרזב׳.—*Pl.* מַרְזְבִין, מַרְזְבֵי, מַרְזְבַיָּא, מַרְזֵי׳. Targ. Koh. II, 8 (h. text שדה ושדות). Targ. Job XXVIII, 4; a. e.—Snh. 109ᵃ; M. Kat. 25ᵇ מ׳ דציפורי the spouts of the roofs of Sepphoris.

מַרְזְבָנָא m. (Pers. marzbân, Vullers II, 1161) [*custodian of borderland,*] *prefect, duke.*—*Pl.* מַרְזְבָנֵי. Meg. 6ᵇ (Ms. O. מַרְזוּבְנָן, v. Rabb. D. S. a. l. notes 70 a. 90).

מַרְזְבָתָא, v. מַרְזַפְתָּא.

מָרְזוּ, v. רְזִי.

מַרְזוֹבוֹת f. pl. (v. מִרְזוֹפָא) *hammers*, as instruments of torture. Lev. R. s. 27 במ׳ ובמגלבין Ar. (ed.; Num. R. s. 10, beg.; Cant. R. to V, 16 בנור ובזפת, read: במַרְזְפוֹת or (במַרְזְפָתָא) with hammers and whips.

מַרְזוּבְלֵי m. pl. (רזב, transpos. of ברז, as in מַרְזֵב; cmp. בּוּרְיָא II, חוֹצֵלָת &c.) *mats* (used for partitions), *matting.* Succ. 20ᵃ, explaining חוצלות (v. חוֹצֵלָת) מ׳ (some ed. מרזובלים); ib. מאי מ׳...מזבלי וכ׳ what is *marzublê?* R. A. (judging by phonetic resemblance) says, bags filled with foliage; R. S. says, real matting. Ib. מ׳ של וכ׳ Ms. M. (ed. מרזובלים).

מַרְזוּבָנָן, v. מַרְזְבָנָא.

מַרְזוּחַ m., *pl.* **מַרְזוּחִים** (v. מַרְזֵחַ) *banqueters, merry-makers.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 7) [read:] מהו מרזח סרוחים מרזח מ׳ what is *mirzaḥ s'ruḥim?* The banqueting of the feasters.

מַרְזוֹפָא m. (רזף, transpos. of פרז; cmp. מַרְזֵב) *hammer* (=h. מַקֶּבֶת).—*Pl.* מַרְזוֹפִין. Targ. Ps. LXXIII, 10 (h. text הֲלֹם, v. הָלַם). Ib. LXXIV, 6 מחין כבמ׳ (some ed. בכמר׳, ed. Wil. במ׳, corr. acc.; h. text יַהֲלֹמוּן).—V. מַרְזַפְתָּא.

מַרְזֵחַ m. (b. h.; זחח or זוח, with ר inserted) *merry-making, banquet,* also *the banquet given to mourners to cheer them up.* Lev. R. s. 5, v. מַרְזוּחַ.—[M. Kat. 28ᵇ, v. מַר II.]—*Pl.* מַרְזְחִין, מָרְזְחִין, מָרְזֵי׳. Sifré Num. 131 חזרו לעשות להם מ׳ they (the Moabites) again arranged (idolatrous) banquets for them. Koh. R. to VII, 1, end הכל סופדין עושה לו מ׳ . . all people lament and clap hands over the death of the righteous man (Samuel), and this wicked man (Nabal) holds banquets; Yalk. Sam. 134; Midr. Sam. ch. XXIII. Esth. R. to I, 2; ib. to I, 9; a. e.

מָרְזֵי, מַרְזֵיָא ch. 1) same. Keth. 69ᵃ, v. infra.—*Pl.* מַרְזְחִין, מַרְזַיְחִין. Targ. Am. VI, 7. Targ. Y. I Num. XXV, 2 (v. Sifré Num. 131, quot. in preced.).—Esp. (*banquet*) *exhilarating the mourner;* בֵּי מ׳ (בֵּית) *the place of the mourners' meal.* Targ. Jer. XVI, 5.—Keth. 69ᵃ מאן יתיב בי מ׳ וכ׳ who sits at the head at mourners' meals? expl. ib.ᵇ מהו מ׳ אֵבֶל (*be-*)*marzeḥa* means (house of) mourning (ref. to Jer. l. c.).—2) (v. מִרְזוֹחַ) *pl.* מַרְזְחָנֵיָא *those who cheer the mourners.* Targ. II Esth. I, 3 ed. Frf. (v. מְסַחֲרָנֵיָא).—Y. Ber. III, 6ᵃ top לא תקבלון..למחר מ׳ .. (not מזרח) after my death do not receive to-day mourning (condolence) and to-morrow merry-makers.

מַרְזֵיבָא, v. מַרְזְבָא.

מַרְזֵיחָא, מַרְזִיחָא, v. מַרְזוּחָא.

מַרְזֵמָא, v. מוּרְזְמָא.

מַרְזַפְתָּא f. = אַרְזַפְתָּא I, *hammer.* Targ. Jud. IV, 21 (quot. in Rashi to Ber. 34ᵃ top; ed. אַרְ׳).—Ber. 34ᵃ מחינן לית במ׳ דנפחא we strike him with a smith's hammer, i. e. he must be taught his duty; Meg. 25ᵃ (some ed. אר׳). Tanḥ. Ḥuck. 1; (Gitt. 56ᵇ אר׳).

מָרַח (b. h.; sec. r. of רוח) *to soften; to poultice.*

Pi. מֵירַח 1) *to strike a plaster, rub a salve;* in gen. *to mash, crush.* Tosef. Sabb. V (VI), 6 חמָרַח בשבת he who mashes ingredients for a plaster on the Sabbath; Erub. 102ᵇ; Y. ib. X, 26ᶜ.—Sabb. 75ᵇ חממ׳ רטיה וכ׳ he who spreads and presses the poultice over a sore; Y. ib. VII, 10ᵈ top. Ib. XXII, 3 (146ᵃ) he must not put on wax מפני שהוא ממרח (Mish. Pes. מְמָרִיחַ, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) be-

cause it is an act resembling the spreading of plaster. Sifra Sh'mini, Par. 8, ch. X; Kel. V, 11 מְרָחָהּ בטרש if he smeared clay over it; Tosef. ib. B. Kam. IV, 10; 12. Ib. VII, 10 ומ׳ שפתותיה עם הכותל and connected its rims with the wall by plaster or pitch; a. fr.—Part. pass. מְמוֹרָח *crushed*. Bekh. 44b האי מ׳ אשך וכ׳ (not ממרוח) if *m'roah* meant *crushed*, it ought to read *m'morah* &c.; Yalk. Lev. 632, v. מְרוֹחַ.—2) *to pass* (the hand) *over a viscid mass, to wipe off, rub off*. Y. Sabb. VII, 10a bot. מְמָרְחוֹ בידו אחת he may wipe (or brush) it off with one hand; (Bab. ib. 141a מגרר בצפרן).—3) *to give a pile of grain an even shape, to finish the process of storing up*. Maasr. I, 6 משירְמָרַח ואם אינו מְמָרֵחַ וכ׳ (Y. ed. מְמָרִיחַ or מַמְרִיחַ) (is subject to tithes) as soon as he evens the pile, and if he does not even &c.; expl. Y. ib. I, 49a bot. מן דו ישפר וכ׳ when he gives a finish to the surface of the pile. Ib. בשאין בדעתו למְרַח (not למרוח) when he has not the intention to even the pile; a. fr.—Part. pass. מְמוֹרָח, f. מְמוֹרַחַת; *pl.* מְמוֹרָחִין; מְמוֹרָחוֹת. Bekh. 11a, sq. טבלים מ׳ (Ar. מְרוּחִים) untithed grain stored up in proper shape. Y. Peah IV, 16c bot. כרי מ׳ a finished pile; a. e.—Tosef. Ter. IV, 15 ממורחת = מומרחת.—4) (denom. of רַחַת) *to winnow*. Part. pass. as ab. Tosef. Maasr. II, 17 מצא תבואה מ׳ עשויה כרי וכ׳ if one finds winnowed grain (which has been abandoned), if it is made up into a pile, you dare not take it, opp. מפוזרת scattered; Y. ib. III, 50c bot. פירות ממורחין.

Nif. נִמְרַח 1) *to be crushed into a viscid mass*. Bekh. VII, 5 (expl. מרוח אשך, Lev. XXI, 20) כל שנִמְרְחוּ אשכיו (Bab. ed., 44b, נרמחו) whose testicles are crushed; (refuted ib. in Gem.) האר ממורח וכ׳, v. supra.—2) *to be smeared over*. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 10 עד שתִּמָּרַח עם השפה until it is smeared over so as to be even with the rim.

Hithpa. הִתְמָרַח, *Nithpa.* נִתְמָרַח *to be shaped into an even pile, to be finished*. Y. Peah I, beg. 15a עד שלא נתמ׳ הכר as long as the pile is not struck off; a. e. [Y. Maasr. I, 49a bot. תביאה משיתמדח, read: משימרח, v. supra.]

מְרַח I ch., *Pa.* מַרַח same, *to strike off the pile, finish*. Bekh. 11b דמַרְחִינְחוּ מאן who, do you mean, finished the pile?

מְרַח II (denom. of רוּחַ) *to blow up*.—*Part. pass.* מְרִיחַ *haughty, bold*. Targ. Prov. XIV, 13 (ed. Wil. מדרת, corr. acc.; h. text סוג).—V. מְרִיחָא.

מְרַחְמָא m. (רַחַם) *friend*.—*Pl.* מְרַחְמִין [illegible]. Targ. Lam. I, 19. Targ. O. Gen. XXVI, 26 מְרַ׳ (ed. Berl. רחמודי, v. Berl. Targ. O. II, p. 10); Gen. R. s. 65 מְרַ׳.—Sabb. 32a, v. בְּזִיוְנָא I.

מְרַחְמָנָא m. (preced.) *friendly, compassionate*.—*Pl.* מְרַחְמָנֵי. Targ. II Esth. I, 2 (3) גבריא מ׳ (ed. Lag. a. oth. מְרַחְמוֹנֵי). Ib. אמהתא מְרַחֲמָנָא (Var. for מהימנריא, read: מְרַחְמָנִיָּין).

מֶרְחָץ c. (רָחַץ) *bath*. Y. Ber. IX, 14b top תפילת המ׳ prayer on entering and on leaving the bath-house. Ib. מ׳ שהיא נסוקת a heated (vapor) bath. Ab. Zar. III, 4, v. אַפְרוֹרִיטֵר; a. fr.—*Pl.* מֶרְחָצָאוֹת. Ib. 2b; Sabb. 33b. Cant. R. to I, 6 במעט מרחץ מן המֶרְחָצָאוֹת with a slight bath in one of the bath-houses. Arakh. 32a בתי מ׳; Sifra B'har, ch. V, Par. 4; Y. Maasr. III, end, 51a מרחצאות; a. fr.

מֶרְחָק m. (b. h.; רָחַק) *distance*. Yalk. Prov. 964 שבאת מ׳ for she (Sarah) came from a distant land; a. e.

מְרַחֲקָא m., **מְרַחֲקָא** f. (רָחַק) *abominable, unclean*. Targ. Job XV, 16 (h. text נתעב). Targ. O. Lev. VII, 18 (h. text פגול). Targ. O. Deut. VII, 26 דמ׳ that which is abominable (cmp. הַמְּתַמְּרָא). Targ. Lev. XX, 21 (ed. Berl. מְרַחֲקָא; h. text נדה); a. fr.—*Pl.* מְרַחֲקִין. Targ. Y. Deut. XXIV, 4.

מְרַחֲקוּתָא, מְרָךְ, מְרַחֲקָא f. (preced.) *abomination*. Targ. Deut. XXIV, 4. Targ. Prov. XIII, 19; a. fr.

מַרְחֶשְׁוָן, מַרְחֶשְׁוָן (Assyr. *Araḥ samna*, Schr. KAT2, 380) *Marḥeshvan*, the eighth month of the Jewish calendar, containing twenty nine or thirty days, varying between the fifth of October and the second of December. Targ. Y. Deut. XI, 14. Targ. II Esth. III, 7.—R. Hash. 11b.

מַרְחֶשֶׁת I f. (b. h.; v. רָחַשׁ) *deep and covered pan*. Men. V, 8; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; a. e.; v. מַחֲבַת.

מַרְחֶשֶׁת II pr. n. pl. *Marḥesheth* (v. Hildesh. Beitr., p. 31). Y. Shebi. VI, 36c; Tosef. ib. IV, 11 מחר׳ ed. Zuck. (Var. מרח׳); Sifré Deut. 51 מַרְחֶשֶׁת; Yalk. ib. 874 מַרְעֲשָׁתָא.

מָרַט (b. h.) *to pluck off* (hair, wool &c.); *to pull*. Tosef. Sabb. IX (X), 20; Sabb. 74b והמוֹרְטוֹ and he who plucks the down off the large feather of the wing. B. Mets. 68b גוזזות ושוטפות ומוֹרְטוֹת (Ar. גזזות) they yield wool by being shorn, by passing through water, and by being plucked (in passing bushes &c.; [prob. to be read גוזזות ושטופות ומְרוּטוֹת].

Pi. מֵירֵט 1) same. Naz. 39b/ סיפסף וכ׳ תלש מ׳ if he pinced his hair (near the root), plucked it off, or trimmed it &c.; (Ar. s. v. סְפְסֵף: 'created a bald spot by using a depilatory'). Sabb. l. c. מְמָרֵט חייב משום מחק he who plucks the down (v. supra) is guilty of an act coming under the head of scraping (leather).—*Part. pass.* מְמוֹרָט *bald-headed*. Naz. 46b; Yoma 61b נזיר מ׳; Tosef. Naz. I, 6 חמוֹרָט; Y. ib. VI, end, 55d נזיר מירט (read: נזיר מ׳ or מורט).—2) *to smooth, polish*. Num. R. s. 12 נחשת מ׳ (prob. to be read: מְמוֹרֶטֶת) polished bronze.

Nif. נִמְרַט *to be plucked, to be bald*. Sifra Thazr., Par. 5, ch. X נ׳ ראשו וכ׳ if his head became bald through sickness.

מָרַט I ch. same. Targ. O. Lev. XXI, 5. Targ. Jer. XVI, 6; a. e.—Part. מָרֵיט, *pl.* מָרְטִין. Targ. Is. L, 6 ed. Lag. (oth. ed. מָרְטָן; ed. Wil. מוֹרְטִין).

Ithpe. אִתְמְרֵיט *to be laid bare, to have the shoulder uncovered* (in mourning), v. חָלַץ. Targ. Ez. XXIX, 18 (ed. Wil. אִתְמְרַט; h. text מְרוּטָה; Pesh. חלץ).

Pa. מָרֵיט, v. infra.

Palp. מְרַעֲרֵיט *to pull to pieces, to divide, plunder*. Targ. Job XVI, 11 מְמָרְעֲטָא ed. Lag. (Ms. מרטיט, Var. מָרֵט) *Pa.*; h. text ירטני). Targ. Ps. XXXIX, 3 כיבי ממרטיט he lacerates my wound (h. text נעכר).—Hull. 92b מרטט ליה he pulled the fatty fibres out (going to the root).

Ithpalp. אִיתְמַרְטָט, אִירְטַ׳ *to be torn to pieces, dismembered.* Ab. Zar. 69ª אִירְמַרְטוּטֵי אִירְטַ׳ (the mouse in the liquid) was dismembered. Nidd. 56ᵇ אֲמַרְטוּטֵי אִימַרְטִיט it would have been dismembered.— --[Koh. R. to X, 16 אִיתְמַרְטַת, read: אִיתְמַרְעַת, v. מְרַע I.]

מָרָט II, מָרְטָא m. (preced.) 1) *baldness.* Targ. O. Deut. XIV, 1. Targ. Is. XV, 2; a. fr.—2) *plucked wool, tuft.* Sabb. 49ª מ׳ דביני אטמי of wool plucked from between the flanks (of a living animal, which contains moisture).

מַרְטוּטָה, מַרְטוּטָא, מַרְטוּט m. (preced.) 1) *tuft of plucked wool,* &c.; *lint.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ סיפלני דמ׳ עמר a compress of wool lint; דמ׳ דכיתן of linen lint. Y. Sabb. IV, end, 7ª אולו מאן דנסב מ׳ וכ׳ if one takes a tuft of wool and puts it on his head in cold weather. Y. Yoma VIII, 44ᵈ top; Y. Taan. I, 64ᶜ תרי מ׳ soaked a tuft.—2) *a garment made of* (*plucked*) *wool* (v. P. Sm. 2224; Arab. *mirṭ* species indumenti ex lana &c.), *a coarse garment.* Targ. Prov. XXV, 20. Ib. XXVII, 13.—*Pl.* מַרְטוּטִין. Y. Maas. Sh. I, 52ᵈ bot. תלירן ביה מַרְטוּטֵירְכוֹן . . . עד כדון (not טכין . . .) R. S. is still alive, and you hang your garments on him, i. e. you refer to him as your authority!

מַרְטוֹסָה, מַרְטוֹסָא, read: מַרְסָסָה m. (סָס; cmp. הַרְסָנָא) *hash of small fish* or *locusts preserved in salt.* Y. Ab. Zar. II, 42ª top (v. תוורנס).

מַרְטְיוֹטָאֵי, v. מַרְיוֹטָאֵי.

מַרְטַנְיָא, מַרְטַנָא, v. מִרְטַנְיָא.

מַרְטָקָא, m. 1) (transp. of מַשְׁרָקָא, q. v.) *whip.* Yoma 77ª.—2) *withered flesh,* v. מִרְדְּקָא.

מָרֵי, v. מָר.

מָרֵא I (b. h.) *to be strong, fat.*

Hif. הִמְרִיא *to fatten, stuff.* Sabb. XXIV, 3 (155ᵇ) אין מַמְרִים וכ׳ (Y. ed. מַמְרִין; Bab. ed. מאמרין, v. אָמַר II) you must not stuff calves (on the Sabbath), v. חַמְרָא I.

מָרָא II, מָרָה (b. h.; v. preced.; cmp. מָר, מְרוּת) *to rebel against.* Part. מוֹרֶה.—(בן) סורר ומ׳ *the rebellious son,* amenable to the law (Deut. XXI, 18–21). Snh. VIII, 1 מאימתי נעשה בן ס׳ ומ׳ when is one to be dealt with as a *sorer umoreh?* Ib. 68ᵇ; a. fr.—*Pl.* מוֹרִין, מוֹרִים, v. מוֹרֶה II, a. מוֹרוֹס.

Hif. הִמְרָה 1) *to make strong, energetic.* Gen. R. s. 42, end (play on שה׳ פנים וכ׳ מַמְרֶה) he showed a stern countenance against Abraham (rebuking him).—2) *to provoke, to rebel.* Y. Kidd. IV, beg. 65ᵇ (play on אמר, Neh. VII, 61) שהִמְרוּ לאל וכ׳ they provoked God with their evil doings. Ex. R. s. 1, end שעתידים להַמְרוֹת וכ׳ that they will rebel at the Red Sea; a. fr.—Esp. *to disregard the authority of the Supreme Court* (v. מַמְרֶא II). Snh. 14ᵇ; Sot. 45ª; a. e.—3) *to incite one against the other, to arrange a race; to bet.* Snh. 25ᵇ (expl. מפריחי יונים) שמַמְרִין וכ׳ those who race doves (and bet on them). Sabb. 31ª top שהִמְרוּ זה את זה who entered a wager.

מָרֵא, מְרֵי ch. same; *Af.* אַמְרֵי *to provoke.* [Targ. Zech. XII, 10, v. מְרַר].—Sot. 35ᵇ top מאן אַמְרִיךְ דאִרְמַרְתְּ (Ar. ed. Koh. s. v. אמר: אימרייך דארמרת, corr. acc.) who provoked thee that thou didst get angry?; Num. R. s. 5, end.—Gen. R. s. 42 (play on אִמְרֵי דאִמְרֵי ואַפְּלִי וכ׳) he provoked and made sport of &c.

Ithpe. אִיתְמְרֵי, אִימְּ׳ 1) *to get angry.* Num. R. l. c. דאִתְמְרַת; Sot. l. c., v. supra.—2) *to quarrel, rebel.* B. Mets. 84ᵇ אִירְמְרָא Ms. M., v. מְרַר.—Ḥull. 58ᵇ לבקא . . . אִירְמְרָאי Ar., v. בָּקָא (ed. מב׳ . . . אִירְמָא she ran away in anger from &c., v. מְרַר). Keth. 63ᵇ אירמראי quot. in Rashi to Job XXXIX, 18 (ed. אירמרדה).—3) *to refuse to abide by a bargain; to retract.* B. Mets. 77ª אירקרא . . ואירְמְרוּ פועלים labor became dearer, and the laborers struck. Ib. ב״ה ואירמרי Ar. (ed. ואימר, fr. רמר, v. מוּר I) and the employer refused &c.

מָאֲרִי, מָרִי pr. n. m. *Mari,* name of several persons. Sabb. 154ª (v. marginal note); B. Mets. 110ª מ׳ ברה דבת שמואל; B. Bath. 149ª (דאיסור גיורא) מ׳ בריה.—Y. Ber. VI, 10ᵇ top רב יצחק בר מ׳ (Bab. ib. 51ª top יצחק קסקסאה); cmp. מָרְיוֹן.—B. Mets. 39ᵇ, v. אִרְסָק.—Bets. 28ᵇ מ׳ בריה דרב בינא; a. several others.

מַרְיָא, v. מִרְדְּיָא.

***מָרְיָבָג** name of a *jewel* in the high priest's breastplate. Targ. Cant. V, 14 (corresp. to שהם, Ex. XXVIII, 20).

מְרִיבָה f. (b. h.; רִיב) *strife.* Num. R. s. 3 חמטרלים מ׳ וכ׳ those who caused strife between him and her. Ib. אף הם היו בעלי מ׳ they, too, were men of strife. Pesik. R. s. 20 מימיכם אנשי מ׳ אתם you have at all times been in the opposition. Ib. אתם עומדים במדינה (corr. acc.) you are of the opposition. Midr. Till. to Ps. CIII עשיתי מ׳ I entered a contest. B. Mets. 59ª; a. fr.

מְרִיגַּז a word in an incantation. Sabb. 67ª, v. מוֹרִיגַּן.

מְרִיד, v. מְרַד.

מְרִידָא m. (preced.) *rebellious.* Targ. Prov. XVII, 11 גברא מ׳ ed. Will. (ed. Lag. מרירא; h. text מרי).

מְרִידָה f. (מְרַד) *rebellion.* Nom. R. s. 18, beg.; Tanḥ Kor. 1., a. e.

מְרִידְתָא, Ḥull. 59ª top, v. מְרָרִיתָא, a. נוּרְיָתָא.

מְרִידָה, v. מַרְדִּיָּה.

מַרְיוֹטָאֵי m. pl. (Μαρεώτης) *the people of Mareotis,* a district of Lower Egypt with the town of Marea. Targ. Y. Gen. X, 13 (some ed. מַרְדְּיוֹטָאֵי); Targ. I Chr. I, 11 ed. Rahmer (ed. Lag. מראטאי, read יו for א; h. text ענמים).

מְרִיוֹלָא, Pes. 39ª Mus., v. יְרוֹאָר.

מָרְיוֹן pr. n. m. (Μαρίων) *Marion,* name of several persons. Y. Succ. II, 53ª יצחק בר מ׳ (cmp. מָרִי); Pesik. R. s. 15 מור׳; Yalk. Hos. 518; a. e.—M. Kat. 11ᵇ מ׳ בריה דרבין.—B. Bath. 12ᵇ כי נכסי דבי בר מ׳ (Ms. M. מור׳; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) as (improved as) the estate of the house of Bar M.—B. Mets. 84ᵇ בני בר מ׳ Ms. M. (ed. בני בירי).—Yalk. Ruth 601, v. מְרוֹם.

מְרִיוֹן m. (מָרָה) *rebel.*—*Pl.* מְרִיוֹנִים. Pesik. Ekhah, p. 122ᵇ, v. אטקטיא (v., however, אַרְכִי III).

מְרִיחַ, v. מָרַח II.

מְרִיחָא m. (preced.) *a haughty man.* Targ. Prov. XXI, 24 (h. text יָהִיר).

מַרְיָה, מַרְיוּא pr. n. m. *Marya* (cmp. מָרִי). Y. Pes. V, 32[c] bot.; Y. Peah I, 15[c] top מריא; Y. Ter. XI, beg., 47[c] מריה; Y. Ab. Zar. II, 41[c] top מדריא (corr. acc.); Y. Bicc. II, 64[d] מריא; Y. Erub. VII, beg. 24[b] כד מ׳ (corr. acc.).

מִרְיָם (b. h.) pr. n. f. *Miriam,* 1) sister of Moses. Sot. I, 9 (9[b]). Ex. R. s. 1; a. v. fr.—2) name of several persons. Lam. R. to I, 16, v. בֵּיתוֹס.—Ib.; Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr. p. 140[a]) M., daughter of Nakdimon.—Lam. R. l. c. M., daughter of Naḥtom; Yalk. Deut. 938 (of Tanḥum).—M. the hair-dresser; M. the children's nurse, v. גָּדַל I, II.—M. a member of the priestly family of Bilgah. Tosef. Succ. IV, 28; Succ. 56[b]; Y. ib. V, end, 55[d]; a. others.—3) *Imma Miriam.* Keth. 87[a]; 88[b].—[Ruth R. to II, 5, v. מֵרוֹם.]

מרימות, Cant. R. to I, 6, read: מרכבות, v. מֶרְכָּבָה.

מְרֵימַר pr. n. m. *M'remar,* name of several Amoraim. Ḥull. 62[b]. B. Bath. 3[b]. Ab. Zar. 33[b] ביו מיניה ממ׳ (Pes. 30[b] מאמימר). Ib. דריש מ׳; a. fr.

מָרִינוֹס pr. n. m. (Μαρῖνος) *Marinus,* name of several persons. Tosef. Toh. VII, 7.—B. Bath. 56[a].—Lam. R. to II, 22. Y. Gitt. IV, 46[a].

מְרִיעַ m. (v. מָרַע) *weak, ailing.* Targ. Mal. I, 8 דמ׳ (ed. Lag. דמרע) that which is sick; ib. 13.—*Pl.* מְרִיעַיָּא, מְרִיעֵי. Targ. Y. Ex. XVIII, 4 (ed. Lag. מָרְעָיָא).—R. Hash. 16[a] אקצירי ואמ׳ .. מצלינן we pray now for the sick and the ailing; Ned. 49[b] קצירי קצירי מימש מ׳ רבנן by *ḳ'tsire* we mean the really sick, by *m'ri'é* we mean the scholars (in delicate health).

מְרִיעוּת f. (denom. of רֵעַ) *friendship, sociability, social gathering.* M. Kat. 22[b].—[Tosef. Shebi. II, 4, v. מוּרְבִּית II.]

מְרִיצָה I f. (רָצַץ) *a tool for crushing* bones, stones &c. Shek. VIII, 2 חוץ מן .... וחמ׳ והמיוחדין וכ׳ Ms. M. (ed. חמיוחדין, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ms. M. וחמרחצ׳; Y. ed. omits our w.) except the basket (for gathering disinterred bones for burial), the shovel, and the crusher, and things specially designated for burial purposes. Y. ib. 51[a] bot. מ״ד מ׳ שמריצה את האבן (v. Rabb. D. S. to Bab. ed., p. 68[a]; Bab. ed. add לבית הקברות) he who calls the tool *m'ritsah* (instead of צפורן) does so, because it makes the stones run (fr. רוּץ), i. e. makes them portable.

מְרִיצָה II, v. מְרוּצָה I.

מְרִיק, v. מָרַק.

מְרִיקָה, מָרֵיקָא, v. מְרֵקָה.

מְרִיקָה f. (מָרַק) *scouring, washing.* Sifra Tsav, Par. 3, ch. VII מ׳ כמריקת הכוס the *m'rikah* (Lev. VI, 21) means like washing a cup, contrad. to שטיפה (rinsing); Zeb. XI, 7. Tosef. ib. X, 14 מְרִיקָתָן their being washed; a. fr.

מָרִיר I, מָרְרָא, מָרִירָא, מָרִירְתָּא m., f. (מָרַר) *bitter; embittered, grieving.* Targ. I Sam. XXII, 2. Targ. O. Gen. XXVII, 34 מָ׳ ed. Berl. (ed. מָ׳); Y. מְרִירְתָּא. Targ. II Esth. IV, 1; a. fr.—[Targ. Prov. XVII, 11 גברא מ׳ (ed. Wil. מְרִירְתָא; h. text מרי).]—Ber. 56[a] מ׳ עסקך כר חסא thy business will be bitter (thy goods disliked) like lettuce (v. חָסָא I). Sabb. 127[b] bot. B. Mets. 113[b]; a. fr.—B. Bath. 20[a] bot. במריריתא bitter (salt) is meant.—*Pl.* מְרִירֵי, מְרִירַיָּא, מְרִירָן; f. מְרִירָן. Targ. Ex. XV, 23. Targ. Num. V, 18, sq. Targ. I Kings II, 8 (ed. Lag. מרירא, corr. acc.).—[Targ. Y. Num. V, 24 מְרִירַיְתָא, read: רָגָא . . . .].—Lam. R. to III, 40, v. בְּסִרְתָּא.

מָרִיר II, m., **מְרִירָא** f. (preced.) *bitterness, bitter disposition, grief.* Targ. I Sam. XV, 32 מְרִיר מותא (Regia מְרוֹר) the bitterness of death. Targ. Ez. III, 14. Targ. Is. XXXVIII, 17; a. fr.—V. מְרִירְתָּא.

מְרִירָה f. (b. h.; preced. wds.) [b. h. *bile,*] *bitterness,* trnsf. 1) *sin.* Ex. R. s. 43 (ref. to וימחל, Ex. XXXII, 11) חַלֵּי מְרִירָתָן וכ׳ sweeten thou the bitterness of Israel (pardon their sins) and heal them.—*Pl.* מְרִירוֹת. Ib. מי שירחלה חמ׳ one to sweeten our bitternesses (to pray for us). Lev. R. s. 12 (ref. to Deut. XXXII, 32) הללו שהביאו מ׳ וכ׳ it is they (the grapes) that brought sins &c.—2) (v. next w.; cmp. לַעֲנָה II) *curse.* Midr. Till. to Ps. XC, 9 (expl. חֵמָה ib.; cmp. חָגָה a. אָגָא) זו מ׳ that means 'curse'.

מְרִירוּתָא, מְרוּרוּתָא ch. same, 1) *bitterness.* Targ. Prov. XIV, 10. Targ. Ps. LXXV, 9 ed. Lag. (oth. ed. מְרִירְתָא). Targ. Esth. IV, 1.—2) *curse.* Targ. O. Num. V, 24; 27 (Ms. I, III מָרָר; ed. Berl. a. Y. לָוָט; h. text מָרִים); v. preced.

מְרִירוֹאָר, v. יְרוֹאָר.

מְרִירוּת, Tanḥ. M'tsora 1 הכ׳ זו, v. מַרְדּוּת I.

מְרִירוּתָא, v. מְרִירוּ.

מְרִירִי m. (b. h.; v. preced. arts.) [*poisonous,*] חֻטָּב מ׳ or מ׳ (Ḳeṭeb) *M'riri,* name of a demon. Num. R. s. 12; Lam. R. to I, 3; Tanḥ. Naso 23; Midr. Till. to Ps. XCI, 6; Yalk. Ps. 842. Pes. 111[b]. Ber. 5[a] (quot. fr. Deut. XXXII, 24).

מְרִירִיתָא, v. מְרִיר I.

מְרִירְתָּא f. (מָרַר) 1) *bitter,* v. מָרִיר I.—2) also מָרִירְתָּא, מִרְתָּא מ׳ = h. מָרָה, *gall, bile.* Targ. Y. Ex. XXIII, 25 affection of the gall, v. מָרָה I; a. e.—Keth. 50[a] מרר דרבה וכ׳ the gall of a white *dayah* (v. דַּיָּה). Pes. 39[a], v. פּוּפְיָא. [Ib. במרור מרירתא; אמררתא, v. מְרָרִירְתָּא.]

מְרִישׁ m. (contr. of מארש, v. אָרַשׁ; cmp. Targ. of מוֹרָשׁ, Job XVII, 11: לוחי) *joist, beam* (cmp. פְּשׁוּרָא). Gitt. V, 5 חמ׳ חגזול וכ׳ an illegally taken joist which was placed in a group of buildings. B. Kam. 66[b] (ref. to Gitt. l. c.) והרי מ׳ כשורא וכ׳ here is the case of the *maresh* (where the stolen object changed its name), before it was placed it was named כשורא, and now it is טללא (ceiling); a. fr.—*Pl.* מְרִישׁוֹת.

Ib. 67a, v. צוֹב. Y. B. Bath. I, beg. 12d תיפתר ע״י מָרִישָׁיו it means (a protection) by means of its timber (roofing).

מָרִישָׁא ch. same; (collect.) *timber*. Targ. Hab. II, 11. Targ. I Kings VI, 36; a. e.

מָרִית, (מָרֵת) m. (denom. of מְרִיתָא חמר מ׳), *first flow of trodden grapes, sweet wine*. Targ. Is. XLIX, 26 (h. text עסיס); a. e.

מָרֵךְ, v. מוֹרֵךְ.

מָרַךְ (denom. of מֹרֶךְ; רָכַךְ) *to be soft; to soften*. *Nithpa.* נִתְמָרֵךְ *to be softened; liquefied* (of the brain or the spinal column). Ḥull. 45b, v. חַמְרָכָה.

מְרַךְ ch. same.
Itphe. אִתְמְרִיךְ (cmp. מוֹרֶךְ) *to be faint, become unsteady*. Targ. O. Deut. XIX, 5 ed. Berl., v. מְרַגֵּשׁ.

מֶרְכָּב m. (b. h.; רָכַב) *riding seat, saddle, handle of the saddle*, esp. מ׳ (טומאת) *that degree of uncleanness which arises from an unclean man's riding* (Lev. XV, 9); *unclean saddle*. Tosef. Kel. B. Bath. II, 7; Erub. 27a האוכף טמא מושב והתפוס טמא מ׳ the saddle itself (on which an unclean man sat) is unclean as a seat, and its handle is unclean as a riding implement. Kel. I, 3. Zab. V, 8; a. fr.

מֶרְ׳, מַרְכְּבָא ch. same. Targ. Lev. XV, 9; a. e.

מֶרְכָּבָה f. (b. h.; preced.) *chariot*. Esth. R. to I, 2 (ref. to II Chr. IX, 17) [read:] שהיה עשוי כמֶרְכָּבָתוֹ של מי שהיה אומר וכ׳ it was made like the chariot of him who spoke and the world existed. Num. R. s. 12 ומֶרְכָּבָתָהּ . . אגרת Igrath.. and her chariot; a. e.—Esp. *the divine chariot of the vision of Ezekiel* (Ez. I); מעשה מ׳, or מ׳ *the mystic speculations on the divine chariot, esoterics*. Gen. R. s. 82 האבות הן הן חמ׳ the patriarchs are the divine chariot. Ḥag. II, 1. Ib. 13a אגמרך במעשה חמ׳ I shall instruct thee in the secret of the vision of Ezekiel. Ib. עד היכן מעשה חמ׳ up to which verse (in Ez. I) do the speculations on 'the Chariot' go (the communication of which is subject to certain restrictions)?—Tosef. Meg. IV (III), 28. Cant. R. to I, 4 (ref. to חדריו ib.) מנין . . . וגלה להם חדרי מ׳ how should Ezekiel be able to reveal to them the inwardness of the Chariot? Ib. 10 שמא בחדרי מ׳ וכ׳ hast thou perhaps been studying the secrets of the Chariot?; Lev. R. s. 16 בסדרי מ׳ (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* מֶרְכָּבוֹת. Pesik. Baḥod., p. 107b; Pesik. R. s. 21; a. fr.

מַרְכְּבָנָא m. (preced. wds.) *chariot-driver*. Targ. I Kings XXII, 34.

מַרְכַּבְתָּא ch.=h. מֶרְכָּבָה יקרא; מַרְכַּבְתָּא *the divine Chariot*. Targ. I Kings VII, 33; a. e.

מַרְכּוֹב, v. מַרְכּוֹל.

מַרְכּוֹל, v. מַרְכֹּל.

מַרְכּוֹל, (מַרְכּוֹב) m. (cmp. אַרְכּוֹל) *markof*, name of a *musical instrument* made stationary. Kel. XV, 6 חמ׳ שהור the *m.* (used in the Temple) is not susceptible of uncleanness. Ib. XVI, 7 מ׳ של זמר the *m.* used for the accompaniment of songs; Tosef. ib. B. Mets. V, 10.

מַרְכְּיוֹתָא, v. בּוֹרְכִיוֹתָא.

מַרְכֹּל, מַרְכָּל m. =אֲמַרְכֹּל. Y. Sabb. X, 12c. Y. Shek. V, 49a; a. e.—*Pl.* מַרְכּוֹלִין. Shek. V, 3 Y. ed.; a. e.

מַרְכְּנְתָא, v. מַר III.

מְרַמָּא, v. מְרַמֵּם.

מִרְמָה f. (b. h.; רָמָה) *fraud, guile*. Num. R. s. 20. Koh. R. to I, 16 הלב עושה מ׳ the heart plans fraud; a. fr.

מַרְמְהוּז m. (v. Löw Pfl., p. 252) *Origanum Marjorana, marjoram*, an aromatic plant. Gitt. 69b top גווזא דמ׳ Ar. ed. Koh. (other ed. Ar. הון . . .; Talm. ed. הרן . . .) a piece of the stem of marjoram.

מַרְמוּטָא, v. מַרְמִיטָה.

מַרְמוּצִי f. (רָמַץ, v. רְמָצָא) *a wound from stepping on a pointed stone*. Koh. R. to VI, 11 או חדא מ׳ (not חד), v. מַרְצוּמִי.

מַרְמְטָא, v. next w.

מַרְמִיטָה, a corruption, prob. to be read: מַדְמֶנָּה f. (דמם) *trance, catalepsy*. Gen. R. s. 17 (and thence copied in s. 44; Yalk. Gen. 23 מרמטא; Yalk. Sam. 139 דורמיטא).

מַרְמִיר, v. מְרַר.

מַרְמָרִי, מַרְמָרָא m. (marmor, μάρμαρος) *marble*, in gen. *polished stone*. Targ. Y. Deut. IX, 9, sq.; a. e.—*Pl.* מַרְמָרַיָּא, מַרְמָרִין. Ib. V, 19. Targ. Esth. I, 6. Targ. I Chr. XXIX, 2. Targ. Lam. III, 9.—V. מַרְמָרָא.

מְרַמֵּם m., **מְרַמְּמָא** f. (רוּם) *uplifted, high*. Targ. O. Ex. VI, 6 (ed. Vien. מְרָמָא; Y. מְרוֹמָא). Targ. Y. I Ex. XIV, 8; a. fr.

מִרְמָס m. (b. h.; רָמַס) *that which is trodden upon*. Tanḥ. ed. Bub., B'resh. 23; Yalk. Dan. 1066 עד מתי הם מ׳ לאו״ה how long will they be trodden upon by the nations? Gen. R. s. 21 מ׳ לפני מלאך וכ׳ trodden upon by the angel of death.

מַרְמָצָא f. (רָמַץ) *casing, ouch*.—*Pl.* מְרַמְּצָן, מְרַמְּצָתָא. Targ. Ex. XXVIII, 13, sq. (h. text משבצות); a. e.—V. רְמַץ I.

מַרְמַר, מְרַמֵּר, v. מָרַר, מְרַר.

מרמר, Y. B. Bath. X, 17c some ed., read: מְהַמֵּר, v. מַר I.

מַרְמָרָא m. (v. מְרַמְּרָא) *white marble*. Succ. 51b שישא כוחלא ומ׳ yellow, black and white marble; B. Bath. 4a; Yalk. Deut. 913.—*Pl.* מַרְמָרִין (marmora) *marble* or *cemented pavement*. Targ. Esth. I, 6.—Y. Ter. VIII, 45d bot. יתבי בחר ביתא אזלו מ׳ sat in a house the pavement (of which) was worn out.

מֶרֶס (b. h.) pr. n. m. *Meres*, one of the attendants of King Ahasver. Esth. R. to I, 14, v. next w.

מָרַס, *Pi.* מֵירֵס (denom. of מֶרֶס fr. רסס) *to crush; to rub; to stir.* Esth. R. to I, 14 (play on מֶרֶס ib.) שהיה מָמָרֵס את העופות he prepared the hash of birds; ib. (play on מרסנא, ib.) שהיה מירס את הסלתות he stirred the flour (making dough). Ib. מי מִמָּרֵס לפניך את הדם (not העופות, v. infra) who will stir before thee the blood (of the sacrifices)?; מי מִמָּרֵס ... הסלתות who will stir the flour (for the meal offerings)? Ib. (play on מְרַסְּסִין מרסנא מְמוּכָּן, ib.) מְמָרֵס אני מְרַסְּסִין ומְמֹכָּךְ וכ׳ I will crush, chop and dissolve their lives &c.; Meg. 12[b] כלום מֵירְסוּ בדם לפניך did they ever stir the blood (of sacrifices) before thee? כלום מירסו לפניך במנחות did they ever stir the flour for the meal offerings &c.?; Yalk. Esth. 1051 מֵירְסוּ. Yoma IV, 3; V, 3; a. fr. — Shebi. II, 10 מְמָרְסִין באורו וכ׳ you may, in the Sabbatical year, stir (mix) the ground of a rice field with water (so as to make it dough-like).

מְרַס ch. same. Targ. Esth. I, 14.—Gitt. 69[a] וכ׳ נִימְרַסֵיהּ, and let him rub it (the garlic) with oil.—Part. pass. מְרִיס. Targ. O. Lev. XXI, 20 (h. text מרוח, v. מָרַח). Ib. XXII, 24 (h. text מעוך).

מַרְסְנָא (b. h.) pr. n. m. *Mars'na*, one of the attendants of King Ahasver. Esth. R. to I, 14; a. e., v. מָרַס.

מֵי, מָרַע m. (מָרַע) *shaking, weakening.* Y. B. Mets. I, end, 8[a] מפני מ׳ כחן וכ׳ because this would injure the privilege of the purchaser.

מָרַע I (denom. of next w.) 1) *to become* or *be weak, fall sick.* Targ. Is. XIV, 10. Ib. XXIII, 4 (h. text חלתי). Targ. Ps. XLI, 9 (h. text שכב, v. next w.); a. e.—2) *to be shaken, quake.* Targ. Mic. IV, 10.

Af. אַמְרַע *to make sick, afflict.* Targ. O. Deut. XXIX, 21. Targ. Y. II Gen. III, 15.

Pa. מָרַע same. Targ. Jer. XIV, 17; Targ. Nah. III, 19 (not מְמָרָר) *grievous* (h. text נחלה).—*Part. pass.* מְמֻרַּע *suffering, unwell.* Targ. Jer. XIV, 18. Targ. I Sam. XIX, 14 ed. Lag. (oth. ed. שכיב מרע, v. next w.). Targ. I Kings XIV, 5 ed. Lag. (oth. ed. מרע); a. e.

Ithpa. אִתְמַרַּע, *Ithpe.* אִתְמְרַע 1) *to fall sick.* Targ. I Kings XIV, 1 (ed. Lag. מרע). Ib. XXII, 34 ed. Lag. (oth. ed. מרע). Targ. II Sam. XIII, 2; a. e.—Koh. R. to X, 16 (ref. to I Kings III, 19) אִיתְמְרַעַת עלוי (not רטת...) שכבה she fell sick (fainted and fell) upon him (cmp. Targ. to Ps. XLI, 9); a. e.—2) *to feign sickness.* Targ. II Sam. XIII, 5, sq.—3) *to be shaken, quake.* Targ. Jer. LI, 29.

מָרַע II, **מָרָע** m. (denom. of רַעַע) *sick, suffering.* Targ. Y. Gen. XVIII, 1 מ׳ מִכְּבָא וכ׳ (not מַכַּאי) suffering from the wound &c.; Targ. Y. I Deut. XXXIV, 6 מ׳ מְנוּזֶרֶת וכ׳. Targ. O. Gen. XLVIII, 1 מָרָע ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מ׳ שכיב); a. fr.—Esp. (in Talm. also in Hebr. dict.) מ׳ שכיב *dangerously ill, expected to die.* Targ. I Sam. XIX, 14 (v. preced.).—B. Bath. IX, 6 מ׳ שכתב שכיב וכ׳ if a sick man assigns all of his property to a stranger (as an unqualified donation, v. מַתָּנָה). Ib. לא כתב בה ש׳ מ׳ if it was not stated in the document that he was sick; הוא אומר ש׳ מ׳ היה he (the donor) says that he was sick (at the time), opp. בריא. Ib. 152[a], a. fr. מתנת ש׳ מ׳ the donation of a sick man; a. v. fr.—*Pl.* מָרְעִין, מַרְעֵיָא. Targ. Y. I Deut. l. c. Targ. Ps. CXXVI, 1 היך מ׳ וכ׳ like the sick when recovering (h. text בחלמים, v. חָלַם I). Targ. Ez. XXXIV, 4; a. e.; v. מְרִיעַ.—*Fem.* מַרְעָא, מָרְעָא, מָרְעִיתָא. Targ. Ps. LXIX, 21 ואה היא מרעא ed. Lag. (Var. מוצא, cler. error; ed. Wil. ואה היא תקיפא; h. text וָאָנוּשָׁה). Targ. Cant. II, 5. Ib. V, 8. Targ. Koh. V, 12; 15; a. e.—*Pl.* מָרְעָן. Targ. Y. Gen. XXX, 36 (some ed. מַרְעָן).

מַרְעָא III, **מָרָע** c. (preced.) *evil, sickness, affliction.* Targ. I Kings VIII, 37. Targ. Koh. VI, 2; a. fr.—B. Bath. 153[a] (in a formula of a deed of donation) ומגו מַרְעֵיהּ וכ׳ and in consequence of (this) his sickness he departed &c.—*Pl.* מַרְעִין. Targ. O. Ex. XXIII, 25. Targ. Ps. CXVI, 3 מַרְעֵי Ms. (ed. מָרָעֵי); a. fr.

מְרַעָא, v. מַרְעֵי I.

מִרְעָה m. (b. h.; רָעָה I) *pasture.* Pesik. R. s. 16; Yalk. Kings 176 (expl. רעי, I Kings V, 3) מן המ׳ directly from the pasture ground. Num. R. s. 10 כל המ׳ the whole flock; a. e.

מַרְעוּתָא, מַרְעוּ f. = מַרְעֵי III. Targ. Ps. LXXVII, 11 מִרְעוּתֵי (ed. Wil. מִרְ׳; Ms. מַרְעִיתֵי). Ib. XXXV, 13; v. מַרְעִיתָא I.

מְרִי, מִרְעָא I, **מָרְעֵי** m. ch. = h. מִרְעֶה. Targ. Y. I Gen. XIII, 7. Targ. II Esth. IV, 1.—*Pl.* מִרְ׳, מִרְעַיָּא, מָרְ׳. Tem. 18[a] אפי׳ מִמִּרְעֵיהוֹן even if you have to take them away from their pastures, v. מוֹרִיגָא.—[Targ. Y. Deut. XXXIII, 24, v. רְעֵי II.]

מַרְעֵי II m. (v. רְעִי II) *dung.* Targ. Y. II Lev. XVI, 27 מַרְעֵיהוֹן.

מַרְעֵילָא, v. מַרְעֵלָא.

מַרְעִית I f. (b. h.; רָעָה I) *pasture-ground, pasture.* Pesik. R. s. 26, end והיא עשויה מ׳ וכ׳ and she (Zion) has become a pasture-ground for the beasts of the field. B. Mets. 86[b] (fusion of Hebr. a. Chald.) מביאין תור מַרְעִיתוֹ וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 60) they bring from his pasture an ox that has not been forced (used for labor) &c.; Yalk. Kings 176 (not מרעיתן); a. e.—Trnsf. *feeding one's eye, satisfaction.* Cant. R. to IV, 5 (ref. to הרעים, ib.) והיכן היתה מַרְעִיתָן וכ׳ where did the Israelites have their satisfaction on Egypt?

מַרְעִיתָא II, **מַרְעִיתָא** I f. = מַרְעוּתָא, *evil* &c. Targ. Ps. CXXIV, 4 (h. text נחלה); a. e., v. מַרְעוּ.

מַרְעִיתָא II f. ch. = h. מִרְעֶה. Targ. I Chr. IV, 39, sq.

מָרְעִיתָא, v. מַרְעֵי II.

מַרְעֵלָא, מַרְעֵי m. (רָעַל) *long pouch thrown over an animal's back, haversack.* Lev. R. s. 25; Koh. R. to II, 20.

מַרְעֲשָׁתָא, מִרְעֶשֶׁת pr. n. pl., v. מִרְעֶשֶׁת II.

מַרְפֵּא m. (b. h.; רָפָא) *healing, recovery.* Keth. 103ª לשון חכמים מ׳ (v. Prov. XII, 18) the tongue of the wise teaches medicine (indirectly, ref. to Pes. II, 7).—Esp. *'your health'*, a wish uttered to one sneezing. Tosef. Sabb. VII (VIII), 5 האומר מ׳ הרי זה וכ׳ (not האמר) to say *marpé* is a superstitious practice (v. אֲמוֹרִי). Ib. לא אמר מ׳ מפני וכ׳ did not say *m.* (at college), because it is an interruption of study; Ber. 53ª.

מְרַפֵּא m. (preced.) *surgeon, operator.* Mekh. Mishp., N'zik., s. 4 מ׳ שהמית a surgeon who caused the death of his patient (through negligence), v. עָרַם II.

מַרְפִּיוֹתָא f. pl. name of certain *fruits* (prob. so named from their loosening effect on the bowels, v. רָפָה), perh. a certain kind of *apples.* Y. Maasr. I, 48ᵈ bot.

מַרְפִּיס, v. מַנְפִּיס.

מַרְפֵּיקָא, מַרְפֵּיק, v. מַרְפֵּקָא, מַרְפֵּק.

מִרְפָּס m. (b. h. מרפש; רָפַס) *that which is trodden.* Pirké d'R. El. ch. XLVII שלא ישתה . . . כי אם מִרְפַּס רגלם that no Israelite shall drink the wine of idolaters, but only wine trodden with their own feet (allud. to Ez. XXXIV, 19).

מַרְפֶּסֶת f. (preced.) *a gallery* or *balcony* to which doors of the upper compartments open, and from which steps lead down to the court. Erub. VIII, 3 אנשי מ׳ tenants that have a common gallery; ib. 83ᵇ, sq. בני מ׳ מאי קס״ד בני עליה וכ׳ at first it was thought *marpeseth* (in Mishn. l. c.) meant the dwellers of the upper story, and they are so called, because they go up to their rooms by the way of the gallery; אותן הדרים במ׳ those who have rooms on the gallery itself. Tosef. ib. IX (VI); 19; a. fr.

מַרְפֵּק m. (רָפַק; cmp. Arab. marfik) *elbow.* Sabb. X, 3 (92ª). Arakh. V, 1 עד מַרְפֵּקוֹ up to his elbow (Tosef. ib. III, 2 האציל). Ohol. I, 8 שנים במ׳ two joints are in the elbow. Gen. R. s. 44 אוחזון אותו במַרְפֵּקוֹ וכ׳ held him by his elbow that he might not fall; ib. s. 65; Yalk. Gen. 115; Yalk. Is. 313.

מַרְפֵּקָא ch. same; *pl.* constr. מַרְפְּקֵי same. Targ. Ez. XIII, 18; (Tosaf. to Men. 37ª quotes מַרְפִּיקֵי, R. S. to Ohol. I, 8 מרפקי); v. מַדְבֵּק.

מָרַק (b. h.; sec. r. of רוץ) *to quicken.*

Nif. נִמְרַק *to be made rapid, to flow rapidly* in a gutter. Tosef. Par. IX (VIII), 8 המים הנמשכין והנִמְרָצין ed. Zuck. (Var. והנגררין, v. נָגַר; R. S. to Par. IX, 5 והנזרקין) water running slowly in a channel or rapidly in a gutter. Num. R. s. 9 (play on נִמְרַץ, Mic. II, 10) נואם ממזר וכ׳; Sabb. 105ª (play on נִמְרֹצֶת, I Kings II, 8), v. נוֹטָרִיקוֹן.

מַרְצוּמִי f. (רצם) *contusion.* Koh. R. to VI, 11 (a gloss to מרמוצי) ויש אומרים מ׳ some read *martsumi.*

מַרְצוּף m., only in pl. מַרְצוּפִין, מַרְצֻפִּין (רָצַף) *packing bags, leather bags,* esp. adapted for ship-loads. Kel. XX, 1 (ed. Dehr. מרצפין). B. Bath. V, 1. Y. Sabb. X, end, 12ᵈ, v. חָתַךְ; a. fr.—[Cmp. μάρσιπος, marsupium, prob. of Semitic origin.]

מַרְצִיעָא, v. מַרְצֵעָא.

מַרְצֵעַ m. (b. h.; רָצַע) *awl, borer.* Kidd. 21ᵇ המ׳ להביא 'the awl' (Deut. XV, 17), this includes the largest awl (borer); Sifré Deut. 122; a. fr.—*Pl.* מַרְצְעִין. Kidd. l. c.

מַרְצֵעָא ch. 1) same. Targ. O. Ex. XXI, 6; a. e.—Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ sq. מַרְצֵעָה דעקיבא וכ׳ the awl (penetrating acumen) of Akiba . . . . has been here.—2) (cmp. רְצוּעָה) *strap.*—*Pl.* מַרְצְעַיָּיה, contr. מַרְצַיָּיה. Y. Sot. I, 16ᵈ bot. [read:] לא הוינן מייתין ספסלייה ומ׳ ומלקין ליה ומרציין וכ׳ should we not have brought in benches and straps and smitten him and reconciled him to his wife?

מַרְצֵפָ, v. מַרְצוּף.

מָרַק (b. h.; sec. r. of רק; cmp. מצהב, Targ. II Chr. IV, 16) *to brighten, cleanse* (metal); *to scour, scald.* Sifra Tsav, Par. 3, ch. VI; Zeb. XI, 6 מוֹרְקוֹ ושוטפו וכ׳ he must scour and rinse it &c.; Tosef. ib. X, 13 מוֹרֶקֶן (not מוריקן); a. fr.

Nif. נִמְרַק *to be cleansed, purged.* Ab. d'R. N. ch. I, beg. בשביל שיִמָּרֵק מכל וכ׳ that he might be cleansed of all the food and drink in his bowels.—[Tosef. B. Bath. XI, 9 נמרק, read: נִמְחַק].

Pi. מֵרֵק 1) *to polish up.* Koh. R. beg. סיתתה ומֵירָקָה he chiselled the stone and polished it, v. כִּרְכֵּם. Sabb. 33ª (ref. to תמרוק, Prov. XX, 30) המְמָרֵק עצמו וכ׳ he who polishes himself (makes toilet, prepares himself) for a sinful act; (Rashi: who makes himself free from all other thoughts, devoting himself entirely to sin, v. infra).—2) (cmp. מכה בפטיש) *to finish.* Tosef. Ḥull. I, 2 וכ׳ הגוי וכ׳ and a gentile finished the slaughtering (by cutting farther than the ritual requires); (Ḥull. 121ᵇ גמר); Yoma III, 4 ומֵרֵר; Ḥull. 29ª ומֵי׳. Tam. IV, 2 מ׳ את ההפשט he finishes the flaying. Mikv. X, 1 הכניסן .. ולא מֵירָקָן he inserted the handles properly but did not finish them off (by fastening &c.). Ohol. XIII, 3 הגיפה ולא מֵירָקָה he fitted the door in, but did not finish it off (so that it fitted accurately). Y. R. Hash. I, end, 57ᶜ, a. e. מֵרַק . . . . מכיון שהתחיל inasmuch as he commenced the act, we say to him, finish it; a. fr.—3) *to cleanse* from sin by suffering, *to remove sin, effect forgiveness.* Ber. 5ª יסורין שמְמָרְקִין כל וכ׳ sufferings which cleanse the entire body of man; ib. ממרקין כל עוונותיו וכ׳ wash away all sins of man; Yalk. Ex. 339; Yalk. Deut. 850. Yoma 86ª מיתה מְמָרֶקֶת death finishes the atonement (v. supra); Y. Snh. X, 27ᶜ bot. מיתה ממרקת שליש death removes the last third of sins; a. fr.—Y. Keth. VI, beg. 30ᶜ (in mixed dict.) ולא מְמָרֵק לה פורנה and does not pay off the entire dowry.—Sabb. 33ª, v. supra.

Hof. הוּמְרַק *to be washed off, cleansed.* Snh. 92ª סירוי וה׳ Ar. s. v. סר 3, ed. Koh., v. מָקַק *Hof.*

מְרִיק, מְרַק ch. same, *to polish; to cleanse.* Targ. Is. XXI, 5 (ed. Wil. מְרִי *Pa.*). Targ. Y. II Lev. XXVI, 43.—[Y. Bets. I, 60ᵈ שחק הוא מרק קונדיטון, read: שחיק מר קוֹנְדִּיטוֹן, v. R. N. to Alf. Bets. I, 7; v. קוֹנְדִּיטוֹן.]

Pa. מֵרֵק same, *to cleanse, clear, finish.* B. Mets. 15ª

(in a deed of sale) ואשפי ואדכי ואמריק וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6) and I will satisfy (all claimants) and clear and clean the property &c. Yalk. Is. 352 מְמָרְקָא לה to pay it, v. שְׁבַח. — Y. Keth. VI, beg. 30c, v. preced.—[Targ. Prov. III, 11 תמריק, read: תְּמַרֵיק; ib. XIX, 28 מרמיק Ms., read: מְמַרֵיק; v. מוּק.]

Ithpa. אִתְמְרִיק, *Ithpe.* אִתְמְרֵיק 1) *to be scoured.* Targ. O. Lev. VI, 21.—2) (denom. of תמרוק) *to be used for toilet*; (of persons) *to be perfumed.* Targ. Y. Ex. XXX, 32.—[אתמורק, Targ. II Kings IV, 35, v. מְמַקֵּק.]

מָרְקָא m. (preced.; cmp. מָרוֹקָא) *yellowish, pale.* Yeb. 80a שיכרא מ׳ pale (diluted) beer; (Rashi, another opin.: *strong* beer).—מ׳ חמרא *diluted wine.* Gitt. 69b, opp. חיורא. Erub. 29b.—[B. Mets. 47b Ar., v. מָרוֹקָא I.]

מָרְקָה f.(preced. wds.) *a sort of earth used for polishing* (cmp. גַּרְגְּשָׁתָא in Targ. Y. Lev. VI, 21). Mikv. IX, 2 (Barten. מָרֵיקָא); Tosef. ib. VI (VII), 13 מָרֵיקָה של water mixed with *marekah.*—[Y. Bets. I, 60d top משום מרקה, read: מָרַקָּח, v. רָקַח.]

מָרְקוּלִיס pr. n. *Mercurius*, name of the Roman divinity, identified with the Grecian *Hermes*; esp. *a statue* or *way-mark dedicated to Hermes* (v. Lübker Reallex. s. vv. Hermes and Hermae). Snh. VII, 6 הזורק אבן למ׳ זו היא עבודתו casting a stone on a *merculis* (*hermaeon*), that is the way of worshipping it. Ib. 64a א״ל מ׳ היא they said to him, it was a *merculis* (at which you cast a stone). Ib. הזורק אבן במ׳ תנן the Mishnah reads, he who casts a stone *on* a *m.* Ab. Zar. IV, 1 שלש אבנים . . . בצבר מ׳ וכ׳ if three stones near one another are found by the side of a *m.*, they are forbidden for use. Ib. 50a אבנים שנשרו מן המ׳ stones which have fallen off a *m.*—Tosef. ib. VI (VII), 13 מ׳ וכל מה שעליו אסור a *m.* with all that is on it is forbidden. Ib. 15, sq. (also מַרְקוּלֵס). Ab. Zar. l. c. עיקר מ׳ the original statue of, or heap of stones for, Mercurius, opp. to מ׳ קטין a heap of three stones by its side; a. fr.—Abbr. קוּלִיס.—בית ק׳ *a way-mark dedicated to M.* (consisting of two stones with a third across the top). Ib.; B. Mets. 25b (Ms. H. מרקוליס).

מַרְקוֹעַ I f., *pl.* מַרְקוֹעִין (רָקַע; cmp. רָקִיק) *thin cakes, wafers.* Y. Taan. IV, 69a [read:] טור שמעון הזה מפרק . . גריבין דמ׳ ללקוטיריא כל וכ׳ . . the town of Tur Simon used to distribute three hundred *griva* (of flour in) wafers among the poor on every Sabbath eve (v. לָקִיט I); Lam. R. to II, 2 גרבי דמ׳ בכל ערובה לאוילין קיטרא . . . Ar. Compl. ed. Koh. (defective in eds.).

מַרְקוֹעַ II, **מַרְקַע** c. (רָקַע *Pa.*) *piece of cloth, patch.* Y. Snh. IV, 22b top איתקלקלה מַרְקוֹעֵךְ thy patch is peeling off, i. e. thy ignorance is laid bare. B. Bath. 20a חזר למ׳ דלבושא Ms. H. a. Ar. (ed. לקריעה) can be used for a patch on a garment.—*Pl.* מַרְקוֹעִין, מַרְקְעִין, מַרְקָעִין. Lam. R. to I, 1 עשרים וארבע מרקועין (ed. מרקע; [1]יחד כות) רבתי, v. מַרְדְּעָא; Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. מרקען ed. Amst. (ed. Krot. מַקְרָעָן), v. אִיסְטְוָא II.

מרקוש, Tosef. Sabb. XIV (XV), 2, v. מַרְכֹּשׁ.

מָרְקָחַ m. (b. h.; רָקַח) *aromatic herb.*—*Pl.* מָרְקָחִים. Pirké d'R. El. ch. XXV; Yalk. Gen. 84 בית המ׳ drug-store.

מִרְקַחַת f. (b. h.; preced.) *druggist's preparation, drug; poison.* Gen. R. s. 10 ('Rashi': מָרְקָחוֹתָיו, pl. of מָרְקָחָה), v. סַם.

מַרְקַחְתָּא f. (preced.) *a spiced dish.* Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) (ref. to Ez. XXIV, 10) היה גופן תוסס כהדא מ׳ their bodies were bubbling (hot with grief) like a spiced broth; Yalk. Ez. 363.

מרקיח, Y. Bets. I, 60d top, read: מְרַקֵּחַ, v. רָקַח.

מַרְקַע, v. מַרְקוֹעַ II.

מָרַר (b. h.) 1) *to drip;* 2) (cmp. אָרַשׁ) *to be bitter.*—V. מְרוֹר, מַר, מְרוֹר &c.

Pi. מֵרֵר *to make bitter; to afflict.* Pes. X, 5 מרור על שום שמררו המצרים וכ׳ we eat bitter herbs in memory of the Egyptians embittering the lives of our fathers in Egypt. Cant. R. to I, 13 (play on מֹר, ib.) אברהם מְמָרֵר עצמו וכ׳ Abraham afflicted himself and plagued himself with sufferings; ib. to III, 6; a. e.

Hif. הֵמַר same. Gen. R. s. 98 (play on וימררהו, Gen. XLIX, 23) שה׳ לאחיו who made his brothers suffer; שהֵמַרּוּ לו אחיו whom his brothers made suffer; שה׳ לאדונתו שהֵמִירָה לו אדונתו (v. Matt. K.) whom his mistress made suffer. Sabb. 88b (play on אע״פ שמיצר ומיַמֵּר לי וכ׳ צְרֹר תַּמֵּר, Cant. I, 13) although my Beloved decrees anguish and suffering for me; a. e.

Hithpa. הִתְמָרֵר, *Nithpa.* נִתְמָרֵר *to become sticky and bitter* from handling myrrh. Cant. R. to I, 13 כל . . . ידיו מִתְמָרְרוֹת (Matt. K. מִתְמוֹרְרוֹת, *Hithpol.*) whoever plucks it (myrrh), gets his hands sticky (and bitter). Num. R. s. 13 (play on מוֹרִי, Cant. V, 1) נִתְמָרְרוּ בגלות וכ׳ they became bitter (affected with sin) in captivity, and were sweetened (atoned for their sins) by martyrdom.

Hithpalp. הִתְמַרְמֵר, *Nithpalp.* נִתְמַרְמֵר *to get excited* (in battle); *to be enraged.* Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr., p. 140a) מיד היה מִתְמַרְמֵר וכ׳ at once he became enraged and kicked it (the missile) &c. Ib. נחמ׳ לצאת he was excited in rushing out.

מְרִיר, מְרַר ch. same, *to be bitter; to grieve, mourn.* Perf. מַר, imperf. יֵמַר, יֵימַר. Targ. Is. XXIV, 9. Targ. I Sam. XXX, 6; a. fr.—Targ. Zech. XII, 10 ויְימְרוּן, v. infra.

Pa. מְרַר *to embitter, aggrieve.* Targ. Ruth I, 13 תְּמָרְרוּן (ed. Amst. תְּמֵרוּ). Targ. Y. I Deut. XXXII, 32 מְמָרְרִין (some ed. מְמָרְרָן; Y. II מְמָרְרָן).

Af. אַמְרֵר 1) same. Targ. Ruth I, 20 (not אֲמַר). Targ. Ex. I, 14; a. e.—2) *to arrange mourning.* Targ. Zech. XII, 10 כמא דמְמָרְרִין . . וימרון they shall arrange mourning for him, as is arranged for &c. (v. infra).—[אָמְרֵר, v. *Ithpa.*]

Palp. מְרַמֵּר, מְרַמֵּיר *to aggrieve.* Targ. Prov. XVII, 25. Targ. Y. I Gen. XLIX, 23 ממרירו, read: מְרַמְּרוּהוּ; (Y. II אַמְרוּהוּ, read: אַמְּרוּ *Af.*).

Ithpa. אִתְמְרַד 1) *to be enraged, fight.* Targ. O. Gen. l. c. (Var. אִתְמְרִרוּ, v. Berl. Targ. O. II, p. 18; oth. ed. אִתְמְרוּ *Af.*).—2) *to mourn.* Targ. Zech. l. c. Var. (v. Lag. Proph. I, p. XLII).

מֶרֶר m. (preced. wds.) 1) *bitterness; trouble;* מ׳ *bitter-*

ly. Esth. R. to III, 9 (ref. to Is. XXXIII, 7) וכל צבא .. בוכים במ׳ all the hosts on high weep bitterly.—2) *sin.* Cant. R. to V, 5 (play on מור עבר, ib.) מָרַר עבר על he passed over (pardoned) my sin.—*Pl.* מְרָרִים. Ib. מ׳ דגזר כורש וכ׳ troubles,—when Cyrus decreed and said &c. Ib. מ׳ שאמרתי לעגל וכ׳ sins,—when I said of the calf, these are thy gods &c.

מֵרַר, מֶרֶר, מְרָרָא, ch. same, 1) *trouble.* Snh. 19ᵃ אגב מְרָרֵיהּ in his trouble (excitement of mourning).—במ׳ *bitterly.* Targ. Esth. VI, 1; a. fr.—2) *curse.* Targ. O. Num. V, 24; 27, v. מְרִירוּ.—3) *bitter herb.*—*Pl.* מְרָרִין. Targ. O. Ex. XII, 8; a. e.; v. מְרוֹרָא.

מְרָרִיתָא f. ch., *pl.* **מְרַרְיָתָא**=h. מָרוֹר, *a bitter herb,* prob. *succory.* Succ. 13ᵃ הני מ׳ דאגמא וכ׳ that succory of the marsh. Ib. הני מ׳ סתמא שמייהו וכ׳ the name of that plant is plain *m'raritha,* and the reason why they name it 'm. of the marsh' is, because it is frequent in marshes. Pes. 39ᵃ (expl. מרור) מ׳ דאגמא Ms. M. (ed. only מרירתא, read מררי). Ib. הוה מהדר אמררתא ed. (corr. acc., as in Tosaf. to Succ. l. c.; Ms. M. 2 אמְרַרְיָתָא דדברא) took pains to get *m'raritha* (of the field). Ḥull. 59ᵃ top עיקרא דמרירתא ed. (read as Tosaf. to Succ. l. c. דמרריתא; Ar. דנוריתא) the root of &c.

מְרֹרָה, v. מְרוֹרָה.

מְרַרְיָתָא, v. מְרִירִיתָא.

מָרַשׁ, מָרְשָׁא, v. מָרֵישׁ, מָרֵישָׁא.

מַרְשְׁוָתָא f. pl. (Syr. מרשותא, מרשתא, P. Sm. 401; רשש) *mortars.* Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. [read:] מרתקא אילין מ׳ מכותליה וכ׳ (v. Mus. in Ar. s. v.; ed. מרשותיה, read: וָתָה...) to remove those mortars from the walls &c. [Comment. *saw-mill* (v. מְרִישָׁא)—which corresponds neither to form nor to context.]

מורשא, מרשיא, v. כרפוונה.

מֵרַת, v. מֵירַת.

מָרַת, מָרְתָּה, מָרְתָא, v. מַר IV.

מרתחן, Ex. R. s. 51 שמואל בר מ׳, read: מָרְתָה or מָרְתָא.

מַרְתּוֹקָא m. (רתק) 1) [*knuckles,*] *fist.* Targ. Y. Ex. XXI, 18.—2) *a blow with the fist.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ (ed. Krot. מרתיקא); Y. Snh. VII, 25ᵇ top.—3) *knocker* at the door. Ib.ᵈ top [read:] מאן דעליל יהיב ליה חד במרתוקה whoever entered (the bath-house) struck him with the knocker, v. נְתִיקָה ch.—V. מַרְתֵּק.

מַרְתָּחָא f. (רתח) *frying pan.* Targ. Y. Lev. II, 7; VII, 9 (h. text מרחשת).

מַרְתֵּיפָא, v. מַרְתֵּפָא.

מַרְתֵּיקָא, v. מַרְתּוֹקָא.

מַרְתָּכָא m. (Pers. *murtakh,* older form of *murdah,* v. מוּרְדָּקָא) *litharge,* dross formed during the purification of silver from the lead with which it is combined. Gitt. 69ᵇ. Ib. 86ᵃ.

מַרְתֵּף m. (רָתַם) *store-room, cellar* where vessels are stored in rows and layers. Pes. I, 1 שתי שורות על פני כל מ׳ the two rows of piled vessels in front of the cellar. Snh. 108ᵃ מ׳ של חומץ a store-room for vinegar. Lev. R. s. 24, end; a. fr.

מַרְתֵּי׳, מַרְתְּפָא ch. same.—*Pl.* מַרְתַּפַּיָּיא, מַרְתַּפַּיָּיה, מַרְתֵּי׳. Targ. I Chr. XXVII, 27 (h. text אֲצַרוֹת).

מַרְתֵּק m.=מַרְתּוֹקָא, *blow.* Gen. R. s. 51 (expl. 'from the Lord', Gen. XIX, 24) כמ׳ מן גבר as (we say), 'a blow from a strong man'; Yalk. ib. 85.

מַשׁ־, v. מִ־.

מָשָׁא, v. מְשֵׁי.

מַשָּׂא m (b. h.; נָשָׂא) 1) *carrying.* Kel. I, 1 מטמאין במ׳ make the carrier unclean. Ib. 3 ששוה מַגָּעוֹ לְמַשָּׂאוֹ the touch of which has the same effect as the carrying of it; a. fr.—2) מ׳ ומַתָּן *carrying and giving, business, dealings; worldly affairs; intercourse.* Sabb. 120ᵃ במ׳ ומ׳ in worldly affairs, opp. בדברי תורה. Kidd. 35ᵃ איש דבר מ׳ ומ׳ a man (has the protection of the law) because he is engaged in business. Yoma 86ᵃ מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ וכ׳ his dealings with men; a. fr.—Kidd. 30ᵇ כל משאו ומתנו בך he (the tempter) will always be busy with thee.—3) *burden.* Tanḥ. B'midb. 2, v. מַשּׂוֹא.—Trnsf. *burden of prophecy.* Gen. R. s. 44 עשרה לשונות נקראת נבואה...מ׳ וכ׳ prophecy goes by ten names: 'vision'... 'burden' &c.; ib. רבנן אמרי מ׳ כמשמיע וכ׳ the Rabbis say, the severest of all is *massa,* as its name indicates (burden) &c.; Cant. R. to III, 4; a. e.—*Pl.* מַשָּׂאוֹת. Gitt. 71ᵃ מ׳ ומתנות business transactions.

מְשָׂא, v. מֵישָׁא.

מִשָּׂא, Pes. 111ᵇ כרו מ׳, v. כְּרוּמְשָׂא.

מַשְׂאוֹי, v. מַשּׂוֹא.

מַשָּׂאָה m. (מָשַׁךְ) *stretching.* B. Bath. 73ᵇ מ׳ דצואריה וכ׳ (Ms. M. בֵּי מְשָׂאָא) the length of its neck when stretched was &c.

מִשְׁאָלָה f. (b. h.; שָׁאַל) *request, prayer.*—*Pl.* מִשְׁאָלוֹת. Num. R. s. 11 יחנך במשאלותיך 'be gracious unto thee' (Num. VI, 25) by granting thy prayers (beyond deserts); Sifré Num. 41; Yalk. ibid. 710.

מִשְׁאַר m. constr. (שְׁאַר) *the rest of, others.* Targ. Y. II Ex. XXXV, 34 מ׳ אומניא the other mechanics. Targ. Y. Num. XIX, 3 מ׳ בעירן other (not dedicated) animals.

מִשְׁאָרָא, v. מִישְׁרָא I.

מִשְׁאֶרֶת f. 1) (b. h.; שָׁאַר *to swell, rise*; cmp. שְׁאוֹר) *baking trough* or *dish.* Tanḥ. Vaëra 14 (ref. to Ex. VII, 28) אימתי מ׳ מצויה וכ׳ when is the trough near the oven?—2) (שָׁאַר *to remain*) *remainder.*—*Pl.* מִשְׁאָרוֹת. Mekh. Bo s. 13 (ref. to משארתם, Ex. XII, 34; v. Targ.) אלו שיורי מצה

ומירור that means the remnants of the unleavened bread and the bitter herbs (of the Passover meal); Tanḥ. Bo 8.

מִשְׁבָּא m. (נשב) *bellows.* Targ. Jer. VI, 29 מִשְׁבָּא constr.

משבזג, v. מוֹשָׁבָ.

מְשַׁבְּחָא m. (שָׁבַח) *singer.*—*Pl.* מְשַׁבְּחִין. Targ. I Chr. IX, 33. Targ. Jer. XV, 17 (h. text מְשַׂחֲקִים).

מְשַׁבְּקָא I m. (שָׁבַק) *divorcer, former husband.* Y. Keth. XI, 34[b] bot. שכונה דמְשַׁבְּקִי the neighborhood of my first husband.

מְשַׁבְּקְתָּא II, **מַשְׁבַּקְתָּא** f. (preced.) *divorced wife.* Targ. Y. Lev. XXI, 7 Ar. (ed. מיפטרא). Targ. Y. Num. XXX, 10 Ar. (ed. מיתרכא).—Gen. R. s. 17 מַשְׁבַּקְתֵּיהּ אנא I am his divorced wife; Lev. R. s. 34. Ib. עם מַשְׁבַּקְתָּךְ with the woman thou hast divorced; Yalk. Lev. 665 לְמִישַׁבַּקְתָּךְ; a. e.

מַשְׁבֵּר m. (b. h.; שָׁבַר) [*orifice of the matrix,*] (in Talm.) *travailing chair.* Kel. XXIII, 4. Gen. R. s. 72; Y. Ber. IX, 14[a] bot. ביושבת על המ׳ when she is seated on the travailing chair; a. e.

מְשַׁבְּשְׁתָּא f. (שָׁבַשׁ) *a faulty version, a rejected Boraitha,* opp. מְתַרְצְתָּא. Gitt. 73[a] (ref. to Tosef. ib. VII (V), 2) כיון דקשיא . . . ומ׳ היא since there is a contradiction between the first and the second clause, it could not have been discussed at college (or an attempt to harmonize would have been recorded), and (therefore) it is to be rejected. Sabb. 121[b]; a. fr.

מְשַׁדְּרָתָא f. (שָׁדַר) *sending.* Targ. Esth. IX, 22 מְשַׁדְּרַת quot. in Levy Targ. Dict. (ed. לשדרא).

מֹשֶׁה (b. h.) pr. n. m. *Moses,* 1) the law-giver, often מ׳ רַבֵּינוּ M. our teacher. Ber. 3[b]. Sot. 12[a]; a. v. fr.—Y. Taan. IV, beg. 67[b], a. e. מ׳ דאנא וכ׳ by Moses, I will look (at the priests) and not be diverted. Y. Dem. IV, 24[a] top בדין הוא מימר מ׳ דאנא וכ׳ will he (R. Ḥaggai) in this case, too, say, by Moses, I know the reason? Said he, by M. &c.; a. fr.—Bets. 38[b] מ׳ שפיר קאמרית by Moses, art thou right? (Rashi).—Trnsf. *great scholar (that thou art)!,* (mostly ironically). Ḥull. 93[a]. Sabb. 101[b] מ׳ שפיר קאמרת great scholar, art thou really right?; Bets. l. c. (v. supra); a. fr.—2) *M. Bar 'Atsri,* father of R. Huna. B. Bath. 174[b] מ׳ בר עצרי (Ms. M. עצורי); Arakh. 23[a].

מַשְׁהוּ (tradit. pronunc. מַשֶׁהוּ) m. (=מִיהוּ, v. הוּא) *anything, the least portion, minimum.* Targ. Y. Num. XXXV, 16.—Sifré Num. 160 חברזל במשהוא an iron weapon may wound fatally, be it ever so small of size. Pes. 11[b] שעה ומ׳ an hour and a fraction of an hour. Ḥull. 102[b] במ׳ when one eats ever so little of it, opp. בכזית; (ib. top בכל שהוא). Ib. במ׳ בשר וכ׳ when one eats a little of each, flesh, sinews and bones (so as to make up the size of an olive when combined); a. v. fr.—*Pl.* מַשְׁהוּרִין. Erub. 87[a] ושני מ׳ and two fractions, i. e. ten and a fraction high, and two and a fraction wide.

משחיג, v. מָשְׁמַחִיג.

מַשּׂוֹי, מַשָּׂא, מַשּׂוֹא (מַסּוֹי) m. (b. h. מַשָּׂא; נָשָׂא) *burden, load.* Y. Dem. II, 22[d] top אין כל א״י עושה מ׳ וכ׳ (not עשוי) the whole of Palestine does not produce one load of raisins. Ib. [read:] ואין כל א״י עושה מ׳ אחד של צימוקין אלא כן אמר לן אין מקום באה״י עושה מסוי וכ׳ does the whole of Palestine not produce &c.? But thus he said to us, no single place in Palestine produces &c. Sabb. 92[a] המוציא מ׳ למעלה וכ׳ he who transfers a load from one territory to another at a height from the ground of more than ten handbreadths. Erub. 22[a] (ref. to אל פניו, Deut. VII, 10) כאדם שנושא מ׳ על פניו וכ׳ like a man who carries a burden (hanging down) over his face, and is anxious to throw it off; Yalk. Deut. 846 באדם שיש לו מ׳ (add: על פניו; Ms. O. Erub. l. c. מַסָּוֶה). Midr. Till. to Ps. XXXVIII (ref. to Ezra IX, 6) לאדם שהיה...והמ׳ עליו like a man wading through a river, his feet sinking into the ground and a load on his head &c.; a. fr.—*Pl.* מַשּׂוֹאִין. Y. Dem. II, 22[c] הביא שלשה מ׳ וכ׳ if one brings three loads of provisions at a time, he is not yet considered a huckster (תגר).—Trnsf. *care, interest.* Y. Ber. III, beg. 5[d] אין לו מי שישא מַשּׂוֹאוֹ he has none to take from him his duty (of burying a dead relative).—*Pl.* as ab. Num. R. s. 1, beg. משלח...שיהיו נושאים מַשּׂוֹאֵיהֶם he sends important men...to attend to their (political) affairs; (Tanḥ. B'midb. 1 מַשָּׂאָם; ed. Bub. מַשּׂוֹאָן).—מ׳ פנים (v. נָשָׂא) *respect of person, partiality.* Ab. IV, 22; Y. Snh. VI, end, 23[d], sq. מ׳ פ׳ ומיקח וכ׳ partiality and bribe-taking. Yeb. 79[a] וכי מ׳ פ׳ יש בדבר was there partiality shown in that case?; Snh. 104[b]; a. fr.

מַשּׂוֹאָה f. (b. h. מַשָּׂאָה; נָשָׂא) *signal,* esp. *fire signal* announcing the New-Moon.—*Pl.* מַשּׂוֹאוֹת. R. Hash. II, 2, sq. חיו מישראין מ׳ they raised signals (at the stations); Tosef. ib. II (I), 2 מישראין מ׳ ed. (ed. Zuck. מסיעין מסיעות, מסעות; Var. מסיאין מסואות); a. e.

מְשׁוֹאָה f. (b. h.; שָׁאָה) *desolation.*—*Pl.* מְשׁוֹאוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXIV, 3 הפעמים שאמרת לנו...הרי הם משוואות the steps (pilgrim's roads) of which thou hast said to us (Deut. XVI, 16) . . ., behold they have become desolations; Yalk. ib. 809.

משובן, Bekh. 44[b], v. אֶשֶׁךְ a. שַׁכְבֵּז.

מְשׁוֹרְרָא* m. (שָׁרַר; v. שָׁרוֹר) [*jumper,*] *rover, free-booter.*—*Pl.* מְשׁוֹרְרֵי. Ab. Zar. 70[a] bot. רוב מ׳ ישראל Ar. (Ms. M. שיירי, read שוורי; ed. גנבי) the majority of rovers (around Pumbeditha) are Jews.

מַשְׁרוֹרְתָּא* f. (שָׁרַר) *stirrup* (for jumping on an animal's back). Snh. 64[b] כמ׳ דפוריא like the stirrup (a ring suspended from a frame) thrust over a bonfire on Purim, Ar. (Rashi: 'like the children's *leaping* over a bonfire').

מָשׁוּחַ, v. מָשַׁח I.

מָשׁוֹחַ m. (מָשַׁח II) *surveyor.*—*Pl.* מָשׁוֹחוֹת. Erub. IV, 11, v. מָצָה. Kel. XIV, 3 יתדות המ׳ the surveyors' marking pins; שלשלת של מ׳ their measuring chains; Tosef. ib. B. Mets. II, 3 מושיחות.

מְשׁוֹחָאָה ch. same. B. Mets. 107b.

מָשׁוֹט m. (b. h.; שׁוּט) *oar*. Zab. IV, 3.—*Pl.* מְשׁוֹטִין. B. Bath. 73a ed. (Mss. מְשׁוֹטוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מְשׁוֹטָא, מְשׁוֹם ch. 1) same. Targ. Ez. XXVII, 29.—*Pl.* מְשׁוֹטִין. Ib. 6.—2) *light ship*.—*Pl.* as ab. Targ. Is. XLIII, 14 (h. text רִיחִים!).

מְשׁוֹי, v. מַשּׂוֹי.

מָשׁוּךְ m. (מָשַׁךְ) *one who has his prepuce drawn forward* in order to disguise the sign of the covenant. Tosef. Sabb. XV (XVI), 9; Y. Yeb. VIII, 9a top המושך (corr. acc.). Bab. ib. 72b ב׳ דאיריתא that a *mashukh* must be circumcised again is a Biblical injunction; a. fr.—*Pl.* מְשׁוּכִין. Y. Yeb. l. c.

מְשׁוּכָה f. (b. h.; סָכַךְ=שָׂכַךְ) *hedge, a hedged-in place, fold*.—*Pl.* מְשׁוּכוֹת. Tosef. Ohol. XVIII, 12 (ed. Zuck., a. R. S. to Ohol. XVIII, 10 משיכות; ed. Zolk. משונית).

מְשׁוּלַּחַת f. (שָׁלַח) *a divorced wife taken back after being married to another man* (against the law, Deut. XXIV, 4). Nidd. 69b ב׳ בת the daughter of a woman illegitimately remarried.

מְשׁוּלָּשׁ m. (b. h.; שָׁלָשׁ; denom. of שָׁלֹשׁ); *pl.* מְשׁוּלָּשִׁים, מְשׁוּלָּשִׁין 1) *developed to one third of the full growth*. B. Mets. V, 4.—2) *group of three*. Y. Shebi. I, 33b חשבון ב׳ the quantity (of one cake of figs) for each three trees out of nine.

מְשׁוּמָּד m. (שָׁמַד) *one deserving extinction*; (interch. in edd. a. mss. with מוּמָר q. v.) *open opponent to Jewish law, apostate*. Y. Snh. X, end, 29d משום קדשר ב׳ it comes under the category of dedicated sacrifices of an apostate (which cannot be offered, but are forbidden for private use). Y. Pes. VII, 34c bot. הב׳ בהוריה a heretic inasmuch as he opposes the decisions of the Supreme Court (v. מַמְרֵא II). Y. Hor. III, 48b bot. גר ומ׳ מ׳ קודם if a proselyte and a (penitent) apostate ask for charity, the apostate has the preference; a. fr.—[Y. Snh. III, 21b top חד מ׳, v. הֲאַסְטוּ.]—*Pl.* מְשׁוּמָּדִים. R. Hash. 17a Ms. M. (missing in ed.). Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2; a. e.

מְשׁוּמָּדוּת f. (preced.) *apostasy*. Pes. 96a Ms. M. (ed. המרת דת), v. הֲמָרָה; Yalk. Ex. 211 משמדות פסולות (read: משומ׳ פוסלת).

מְשׁוּמָּשָׁנָא, מְשׁוּמְשָׁנָא m. (שִׁמֵּשׁ) *servant, attendant*. Targ. Num. XI, 28; a. fr.—*Pl.* מְשׁוּמָּשָׁנִין, מְשׁוּמָּ׳. Targ. I Kings X, 5 מְשׁוּמָּשָׁנוֹהִי (ed. Lag. נית..., corr. acc.).—Koh. R. to I, 3 והוה ר׳ אמר למשומשנוהי and Rabbi asked his waiters; Lev. R. s. 28 לְמְשׁוּמָּשָׁנוֹר.

מְשׁוּמָּת m. (denom. of שַׁמְתָּא) (*be*) *excommunicated*. Sabb. 67a (in an incantation).

מְשׁוּנִית* f. (next w.) *grotto*. Tosef. Ohol. XVIII, 12, v. מְשׁוּפָה.

מְשׁוּנְיָתָא f. (denom. of שִׁנְיָא *tooth*) 1) *jaw*. Erub. 100a דדמו כמ׳ (some ed. ניתה ...; Ms. M. כי שִׁנְיָתָא) if the roots on the surface are shaped like a jaw-bone (Rashi: 'rocky crag', v. infra).—2) *cliff; bluff; grotto*. Gen. R. s. 10 מ׳ דרמא וכ׳ the bluffs at Caesarea; (Koh. R. to XI, 1 שוניתא; ib. to V, 8 שונתא).—Taan. 23a אהדרא ליה מ׳ a grotto formed around him; Midr. Till. to Ps. CXXVI. B. Mets. 108b אפסיק מ׳ if a craggy mound separated the fields. Ib. 109a אהדר ליה מ׳ he surrounded the fields with an embankment.

מַשּׂוּפֵי f. (נָשַׂף) *blowing*. Yalk. Ps. 864, v. מַגְּפוּרֵי.

מְשׁוּפָּשׁ m. (transpos. of מפושפש, v. פִּשְׁפֵּשׁ; cmp. בֶּסֶךְ, בַּסְבָּס for סבסך) *small side-door, passage-way* (v. Tam. III, 7). Zeb. 82b דרך מ׳ (Ms. K. משובש) by the way of small passages in the loft (v. Midd. IV, 5 quot. s. v. לוּל). Men. 27b דרך מ׳ by breaking through a side entrance (or walking in a zigzag as on winding stairs); [Rashi: = משובש, v. שָׁבַשׁ]; Yalk. Lev. 571 משופצ (corr. acc.).

מְשׁוּקָּע, v. שָׁקַע.

מְשׁוּרָה f. (b. h.) *m'surah*, a measure of capacity, one thirty-sixth of a Log. Ab. ch. VI (adopted fr. Ez. V, 11). B. Mets. 61b; B. Bath. 89b.—Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VIII במ׳ זו זרד הגדול 'in measure' (Lev. XIX, 35) that means you must leave a large crest (in dry measure), v. זֶרֶד.

מְשׁוּרְיָא f. (שור) *journey*.—*Pl.* מְשׁוּרָיָן. Targ. Y. I Num. XXI, 1.

מְשׁוֹרֵר m. *singer*, v. שִׁיר I.

מָשׁוֹשׁ m. (מוּשׁ or מָשַׁשׁ; cmp. דָּשׁוֹשׁ) *groper, slow walker*.—*Pl.* מְשׁוֹשׁוֹת. Y. Peah VIII, beg. 20d, v. מוּשׁ h.

מְשׁוּשְׁבָא, מְשׁוּשְׁבָּא, etc., v. sub מְשִׁישְׁבָּא.

מָשַׁח I (b. h.) *to stroke, smear*; esp. *to anoint; to install in office by anointing*. Ker. 5b מושחין את המלכים כמין גזר וכ׳ in anointing kings you draw the figure of a crown with the oil on your finger &c., v. כִּי. Ib. אין מושחין מלך וכ׳ a king succeeding his father is not anointed; a. v. fr.—Part. pass. מָשׁוּחַ, *pl.* מְשׁוּחִין, מְשׁוּחִים. כהן מ׳ a high priest installed with the ceremony of anointing, contrad. to מרובה בגדים, v. מְרוּבֶּה. Hor. III, 4; Meg. I, 9 אין בין כהן מ׳ בשמן וכ׳ there is no difference between the anointed and the unanointed high priest except &c. Sifré Tsav, Par. 3, ch. V; a. fr., v. מְשִׁיחַ.—מָשׁוּחַ מלחמה the priest anointed as the chaplain of the army. Yoma 72b; a. fr., v. מְשִׁיחַ.—Pesik. R. s. 8 מ׳ מלחמה, v. מָשִׁיחַ end. Hor. 12a, v. רָמַן. Ib. 11b מלכי בית דוד מ׳ וכ׳ the kings of the house of David are anointed kings, those of Israel are not installed by anointment; a. fr.

Nif. נִמְשַׁח *to be anointed*. Ib. יהיא לא נ׳ וכ׳ Jehu would not have been anointed but for the contest of Joram's followers. Ib. וממנו היה נִמְשָׁח המשכן וכ׳ with that oil (prepared by Moses) were anointed the Tabernacle &c.;

Y. Sot. VIII, 22c. Num. R. s. 12 עד שנמשחו כולם until all the vessels were anointed; a. fr.

מְשַׁח ch. same. Targ. O. Gen. XXXI, 13. Targ. Ps. LXIV, 4 (Ms. מתח); a. fr.—Part. pass. מְשִׁיחַ. Targ. II Sam. I, 21; a. e.—Ker. 5b ההוא דמשיח וכ׳ (not דמשח) that son of the high priest that was anointed was high priest &c.; Hor. 11b אי הוה מישיח וכ׳.

Ithpe. אִיתְמְשַׁח *to be rubbed with oil, perfumed.* Targ. Am. VI, 6.

מָשַׁח II *to stretch, measure.* Denom. מָשׁוֹחַ, מְשִׁיחָה. *Hif.* הִמְשִׁיחַ *to draw the outlines.* Yalk. Num. 719 עומד והמשיחַ בה stood there drawing (the pattern of the candlestick).

מַשַׁח ch. same. Targ. Y. Gen. X, 25. Targ. Ez. XL, 5; a. fr.—Sabb. 19a נימשַׁח וניתיב ליה נימשח ונשקול מיניה Ms. M. (ed., v. מְשָׁאָה II) let him measure when giving it out and again when receiving it back. B. Mets. 107b לא תימְשַׁחִינְהוּ כלל Ms. M. (ed. תימשחנו) do not measure (survey) at all.

מְשַׁח III, **מְשָׁא׳, מְשָׁחָא** I m. (מְשַׁח I) 1) *oil, fat.* Targ. Num. VII, 13. Targ. Ex. XXIX, 7; a. fr.—Y. Maas. Sh. IV, 54d bot. הוה ליה משח וכ׳ had oil which he took down to Acco (for sale). Ib. ההוא מִישְׁחָךְ וכ׳ (not מישחך, some ed. מישחא) that oil of thine at Beth M.—Ab. Zar. 37a דשרו מ׳ who permitted oil (of gentiles). Ib. 28a ב׳ דאווזא goose-fat; a. fr.—2) *resin.* Targ. Is. XLI, 19 אעין דמ׳ *pine-wood* (h. text עֲצֵי שמן, v. דדנין).—Succ. 40a, v. מְשָׁחָן. Gitt. 69b, v. פּוּפְּרָא II.

מַשַׁח IV, **מְשָׁחָא, מְשָׁא׳** II m. (מְשַׁח II) *measure, length.* Targ. II Chr. IV, 2 חוט מ׳ measuring line; a. e.—[Targ. I Kings VI, 25 משחא חדא, v. מְשִׁחָתָא.]—B. Bath. 145b עתיר משח rich in things that are measured (corn &c.).—Sabb. 19a בב׳ ניתיב וכ׳ let him give it out (for washing) by measure &c., v. מְשַׁח II.—V. מְשִׁחָתָא.

***משחביב**, Targ. Is. XXXIV, 4 ed. Lag., Ar. s. v. שחביב, absent in ed., a corrupt Massoretic gloss, perh. משתבש, v. Berl. Mass., p. 142.

מְשָׁחָה f. (b. h.; מָשַׁח I) *official distinction, official emoluments.* Y. Bicc. II, 64d (ref. to Num. XVIII, 8) למ׳ לגדולה למ׳ וכ׳ *l'moshḥa* means for official distinction, for anointing (the body) &c., v. הַדְלָקָה; Zeb. 28a, a. e. לכ׳ לגדולה וכ׳ *l'moshḥa* means for distinction, as kings eat.

מִשְׁחָה f. (b. h.; v. preced.) 1) *anointing, official installation*; שמן המ׳ the oil used for installation. Hor. III, 4; Meg. I, 9, v. מָשָׁח I. Tosef. Sot. XIII, 1 וצנצנת ... גנז של שמן המ׳ (Josiah) removed out of sight the Ark ... and the bottle of the oil of installation (made by Moses). Hor. 11b היו שולקין וכ׳ ... ש׳ המ׳ in the oil of installation which Moses prepared, they boiled the roots of spices. Ib. נמעול מש׳ המ׳ Ms. M. (ed. omit המ׳) dare we desecrate the sacred oil (by using it for non-Davidic kings)? Ib. 12a ומי הוה ש׳ חמ׳ did any oil for the installation exist (in the days of Joahaz)?; a. v. fr.—הר המ׳ (=b. h. הר הזיתים) *Mount of Olives.* R. Hash. II, 4; Tosef. ib. II (I), 2; a. fr.—[Sabb. 56b, quot. fr. II Kings XXIII, 13 הר המ׳, Ms. M. המשחית.]

מִשְׁחָה f. (שָׁחָה) *whetting implement* of stone or wood. Kel. XVII, 17; Tosef. ib. B. Mets. VII, 10 מ׳ שיש בה ביתּ וכ׳ a (wooden) whetter which has a receptacle for oil. Bets. 28a מ׳ של אבן a whetstone; מ׳ של עץ a wooden whetter; a. fr. [Ar. reads מִשְׁחָה.]

מַשְׁחִית m. (b. h.; שָׁחַת) *destroyer*, esp. *Mashḥith*, name of a demon of destruction. Deut. R. s. 3; Yalk. Deut. 853; a. e.; v. הַשְׁחֵת.—הר המ׳ Mount Mashḥith, v. מְשָׁחָה.

מְשׁוֹחַ m. (v. מְשָׁחָא I) *pine.* Succ. 40a עצרים דמ׳ (Ms. M. דמישחא) wood of the pine-tree (used for torches).

מְשָׁחָנָא m. (preced.) *ointment, perfumed oil.*—*Pl.* מְשָׁחָנִין. Targ. II Esth. VI, 11 (ed. Vien. מַשְׁחִנִין); a. e.

משחף, v. מְשַׁח III.

מְשַׁחְתָּא, מַשַׁחְתָּא, מְשָׁא׳ f. (מְשַׁח II) *measure, length.* Targ. I Kings VI, 25 ed. Lag. (oth. ed. מְשָׁחָא *fem.*). Targ. Ex. XXVI, 2; a. fr.—Sabb. 74b אי קפיד אמ׳ if he is particular about a uniform length (of the chips). B. Mets. 107b לא תזלזל במ׳ (or במִשְׁחָתָא, *pl.*) do not treat surveying lightly.—*Pl.* מְשָׁחָן, מִשְׁחָתָן, מ׳. Targ. O. Num. XIII, 32 אינשן דמ׳ (h. text אנשי מדות).—מְשִׁחָתָא. Targ. Ez. XL, 28, sq.; a. e.—[משחתא *balance*, v. מְסָאתָא a. מְסִחָא.]

מַשְׁטוּחָא, v. מַשְׁטָחָא.

מִשְׁטִיחַ, מִשְׁטִח m. (b. h. מְשָׁטַח; שָׁטַח) *spreading, grapes spread on the ground; spreading place.* Toh. X, 4 הנותן ... ומן הכ׳ של אדמה he who puts in the press grapes collected in baskets or such as were spread on the (naked) ground; ib. מן הכ׳ של עלים grapes spread on leaves. Tosef. ib. XI, 8. Y'lamd. to Num. VII, 1 מִמלא מְשָׁטְחוֹ he fills his spreading place.—*Pl.* מִשְׁטִיחִין, מְשָׁטְחִים, מִשְׁטֵי׳ *layers.* Sifré Num. 98 שהיתה עשויה מ׳ מ׳ the quails formed layers; Yoma 75b.

מִשְׁטָחָא ch. same. Targ. II Kings XVIII, 17 חקל מִשְׁטַח וכ׳ field where washers spread (their clothes).—*Pl.* מַשְׁטָחִין *layers.* Targ. O. Num. XI, 32 ed. Berl. (Var. מַשְׁטִיחִין, מַשְׁטִחִין, v. Berl. Targ. O. II, p. 41; Ms. II מַשְׁטוּ׳; Y. מְשָׁטֵי׳).

מַשְׁטִיחָא, מִשְׁטִיחַ, v. preced. wds.

מִשְׁטָר, v. מִסְטָר.

מְשָׁא, מְשֵׁי (cmp. מוּשׁ) 1) *to feel, touch.* Targ. O. Gen. XXVII, 22.—2) (with יד׳) *to rub*, whence *to wash and dry*, esp. *one's hands* before and after meals. Ber. 46b מְשֵׁי ידך wash thy hands. Hull. 107a מְשׁוּ ידיכו וכ׳ wash your hands in the morning. Ib.b ולא מְשֵׁית ידך (not ידיה) and didst not wash thy hands. Ib. ואנא מְשֵׁינָא and I should wash? Pes. 112a. Ned. 91a מַשְׁיָא ידיה וכ׳ she washed her husband's hands. Ib. למְשָׁא to wash; a. fr.—Sabb. 77b מָאשֵׁי, v. מְשִׁירְבָּלָא. Kidd. 52b מַשְׁיָא כריכא וכ׳ was washing a foot in a basin of water.

Af. אַמְשֵׁי *to handle, draw.* B. Bath. 153ª .. אַמְשִׁינְהוּ במיא .. they drew Raba's clothes through water.

משיגא, Y. Shek. VII, 50ᶜ bot., read משזגא, v. שְׁזַג.

מְשִׁיזָב, מְשִׁיזְבָא, m. (שִׁיזֵיב) *one who has escaped, refugee.* Targ. Deut. III, 3 (Y. מְשֵׁזִיב). Targ. II Kings IX, 15; a. fr.—*Pl.* מְשִׁיזְבִין, מְשִׁיזְבָיָא, מְשִׁיזְבַי. Targ. Is. LXVI, 19. Targ. Jud. XII, 4; a. fr.

מְשִׁיזְבְתָא f. (preced.) *escape, deliverance.* Targ. Ob. 17 (ed. Lag. שְׁזִיבְתָא).

מָשִׁיחַ m. (b. h.; מָשַׁח I) *anointed,* esp. 1) כֹּהֵן מ' or מ' (v. מָשׁוּחַ, s. v. מָשַׁח I, v. Lev. IV, 3) *the high priest installed by anointment.* Tosef. Meg. I, 18 כ' מ' משמש the active high priest; כ' מ' שעבר the unfitted high priest (prevented from officiating on the Day of Atonement). Hor. III, 4 ואיזהו הכ' מ' המשוח וכ' what high priest is called *mashiaḥ?* He who has been anointed &c. Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. I, Par. 2, a. e. מ' יכול זה המלך by *mashiaḥ* (Lev. IV, 3) you might understand the king. Ib. הכ' זה מ' וכ' 'the anointed' means an anointed who has no superior anointed; a. fr.—2) מֶלֶךְ הַמָּ' or מ' *the Messiah, the future redeemer of Israel from captivity.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זה רוחו של מ' הכ' that means the divine spirit of the king Messiah (with ref. to Is. XI, 2). Succ. 52ª, a. fr. מ' בן דוד the Davidic Messiah, contrad. to מ' בן יוסף the M., son of Joseph, who is to precede the former. Snh. 98ᵇ אין מ' לישראל וכ' Israel has no Messiah to expect, for it has enjoyed him (the glory which he was predicted to bring) in the days of Hezekiah. Ib. 97ª; a. fr.—ימות המ' the Messianic epoch. Ib. bot. Ber. I, 5 לחבריא לימות מ' this includes (the duty of remembering the exodus from Egypt) even in the Messianic days; a. fr.—חבלו של מ', v. חֶבֶל.—*Pl.* מְשִׁיחִים. Pesik. R. s. 8 (ref. to Zech. IV, 3) אלו שני המ' אחד משוח מלחמה וכ' these are the two expected Messiahs, one appointed to conduct war (מ' בן יוסף) &c.; Yalk. Zech. 570.

מְשִׁיחָא I ch. same. Targ. I Sam. XXIV, 7; a. fr.—Esp. מַלְכָּא מְ' or מ' *the Messiah,* v. preced. Targ. I Chr. III, 24. Targ. Y. Ex. XL, 9; a. fr.—[Targ. Cant. IV, 5 מְשִׁיחָא חֵירִינִי בר דוד, בר אפרים מ', v. preced.]—Lam. R. to II, 2 מלכא מ' this (Bar Kokhba) is the expected king Messiah; Y. Taan. IV, 68ᵈ bot.—Sot. IX, 15 (49ᵇ) בעקבות מ' in the period preceding the coming of the Messiah; a. fr.

מְשִׁיחָא II f. *rope,* v. מְשִׁיחָה II a. מְשִׁיחָתָא.

מְשִׁיחָה I f. (מָשַׁח I) *anointing, installation by anointing; use of the stem* מָשַׁח. Ker. 5ᵇ, a. fr. מ' (בעי) טעון requires anointment (in order to be recognized). Ib. מ' צריפא anointing (by drawing a figure, v. מָשַׁח I) is preferable to pouring oil (יְצִיקָה). Num. R. s. 12 מְשִׁיחַת אהרן כיצד how was Aaron's installation done? Ib. במְשִׁיחָתָן של אלו וכ' with the anointment of these vessels were all the vessels of subsequent days consecrated. Sifré Num. 117 אין מ' אלא גדולה the stem משח refers to official emoluments, as we read (Lev. VII, 35) &c.; ib. אין מ' אלא שמן המשחה *mashaḥ* means installation with oil; a. fr.

מְשִׁיחָה II f. (מָשַׁח II) *band, cord,* esp. *flax rope for surveying.* Tosef. Erub. VI (V), 13. Kel. XXI, 3 בחוט ובמ' the string or the rope (of the saw). Tosef. Sabb. V (VI), 2 כרכן במ' (ed. Zuck. במשיחא) tied a cord around them; Sabb. 50ª. Tosef. Ḥull. III (IV), 22 כל הנותן ע"ג מ' התולק וכ' when you place a fowl on a rope, that fowl which divides its claws &c., is unclean; Ḥull. 65ª מותחין לו חוט של מ' you stretch a cord for it in a line; a. fr.—*Pl.* מְשִׁיחוֹת. Kil. IX, 9 מ' של ארגמן purple-colored ribbons, v. מָלַל I end; Y. ib. 32ᵈ. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7.

מְשִׁיחוּת f. (denom. of מָשִׁיחַ) *office of the anointed priest.* Hor. III, 1 עבר מִמְּשִׁיחוּתוֹ resigned his office.

מְשִׁיחָא, מְשִׁירְחָא f. ch.=h. מְשִׁיחָה II, *rope.* Y. Kil. IX, 32ᶜ top יהבון מ' וכ' fasten a rope to my feet; Y. Keth. XII, 35ª bot. יבון משיחא בריגלי (not בריגלו).—Y. Kil. l. c. bot. (R. Meir said before his death) הא מְשִׁירְחָכוֹן דידכון this is your band (the attraction of Palestine made me travel all the way to die there); Y. Keth. l. c. bot. דר דא מ' וכ' (corr. acc.).

מְשָׁיְלָא m. ch. (שאל) =h. מִשְׁאָלָה, *prayer, request.*—*Pl.* constr. מְשָׁיְלֵי. Targ. Ps. XXXVII, 4 (ed. Wil. מְשָׁרְלֵי).

מְשִׁיךְ, v. מְשַׁךְ.

מְשִׁיכָה f. (מָשַׁךְ) *drawing, pulling.* Y. B. Kam. X, end, 7ᶜ מְשִׁיכַת המיחט, v. מַחַט. Num. R. s. 18, beg. משיכת דברים רכים the drawing (winning) power of soft words; Tanḥ. Korah 1; a. e.—Esp. *m'shikhah, taking possession by drawing towards one's self the object to be acquired.* Kidd. I, 4 נקנית במ' is taken possession of by pulling, contrad. to מְסִירָה a. e. B. Mets. 9ª, contrad. to הֲנָחָה. Ib. 47ᵇ, a. e. כדרך שתיקנו מ' וכ' as the scholars declared *m'shikhah* to be necessary to bind the seller, so did they make it necessary to bind the buyer; a. fr.

מְשִׁיכוּת, Tosef. Ohol. XVIII, 12, v. מְשׁוּכָה.

משיכותא, v. next w.

מְשִׁיכְלָא m. (שכל, Shaf. of כּוּל; cmp. מְכִילְתָא, מְכִילָא) 1) *a wash-basin.* Sabb. 77ᵇ (phonetic etymol.) מ' מאשי כולא 'washing everybody', contrad. to משכילתא כלתא: משיא 'washing brides' (distinguished people). Kidd. 52ᵇ, v. מְשֵׁי. —*Pl.* מְשִׁיכְלֵי. Ab. Zar. 39ª חיורי מ' white (glazed) basins. B. Mets. 84ᵇ שיתין מ' דמא sixty basin-fuls of blood. M. Kat. 18ᵇ מ' דמני וכ' (Ms. M. sing.) basins filled with linen garments (for rinsing in the lake). Gitt. 69ᵇ bot.—Fem. form מְשִׁיכְלְתָא (מַשְׁכִּילְתָא). Sabb. l. c. משיכ' Ms. M. (ed. משכיל'), v. supra. Ḥull. 47ᵇ משיכותא דמיא וכ' (corr. acc.) a basin of tepid water. Ab. Zar. 51ᵇ דסחיפא ליה מ' אירישה (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) the idolatrous statuary has an inverted washbasin on its head.—2) (cmp. כְּלִי, כְּאן as *vessel* and *garment*) *a sort of cloak.* Lev. R. s. 23 (expl. שמיכה, Jud. IV, 18) ורבנן דחמן אמרי במ' . . רבנן the rabbis here (in Palestine) say, it means with a *sudra* (סוּדָרָא), while the Babylonian rabbis say *m'shikhla*; Yalk. Jud. 44; Yalk. Lev. 585.

מַשְׁלֵי, v. מְשָׁרְלָא.

מַשְׁלְיָא, v. מְשָׁלְיָא.

מִשְׁמָה f. (שׂוּם, formed with ref. to שום תשים, Deut. XVII, 15) *appointment, office.* — *Pl.* מִשְׁמוֹת. Yeb 45[b] כל מ' שאתה משים וכ' whatever offices thou createst, the elected must be from among thy brethren; Kidd. 76[b]; a. e.

מִשְׁמָה f. (שׁוּם) *embrocation.* Sabb. 77[b].

מַשְׁקוֹת, v. שׁוֹקְיוֹתָא.

מַשְׁרְיָא, v. מַשְׁרְיָתָא.

מַשְׁרְיָתָא pr. n. m. *M'shitha*, surname of one Joseph or José. Gen. R. s. 65; Yalk. Gen. 114 משריתה.

מֶשֶׁךְ (b. h.) pr. n. *Meshech*, a son of Japheth and progenitor of a race of the same name (v. Schrader KAT, p. 84). Y. Meg. I, 71[b] bot.; Yoma 10[a], v. מוּכְרָא.

מָשַׁךְ (b. h.; cmp. מָשַׁח II) *to draw, pull; to seize;* (with מִן) *to withdraw;* in gen. *to stretch, produce a continuous line or flow; to conduct.* Kil. VIII, 2 לחרוש לְמָשׁוֹךְ ולהנהיג to plough with, to pull (by the head, go in front of), and to drive. Gen. R. s. 86 שהיו מוֹשְׁכִין וכ', v. infra. Mekh. Bo, s. 11 (ref. to Ex. XII, 21) מְשׁכוּ מי שיש לו וכ' 'lead forth' (select), refers to him who has a lamb, 'and buy', refers to one who has none. Ib. מְשׁכוּ מע"ז withdraw from idolatry. Ib. שמוֹשְׁכִין את ידיהם ממנו וכ' that you may withdraw your share in the Passover lamb as long as it has not been slaughtered (v. מָנָה); Pes. VIII, 3. Ib. IX, 10 אלו מושכין לאחן אחד וכ' the one company select one lamb, the other &c.—M. Kat. I, 3 מוֹשְׁכִים את המים וכ' you may draw (conduct) the water in channels from tree to tree. Pesik. R. s. 26 שמא יִמָּשׁוֹךְ לו חלב והוא אינו מוֹשֵׁךְ perhaps it (the breast) will yield him milk when sucking, but it did not yield. Ex. R. s. 52 התחילה מוֹשֶׁכֶת דינרי וכ' it (the valley) began to give forth a flow of gold denars before their eyes. Tosef. Sot. XIV, 8; Sot. 47[b] מוֹשְׁכֵי הרוק those who draw out their spittle (assume aristocratic airs). Ḥag. 14[a] מושכין לבו של וכ' they draw the heart of the people as one conducts water, when they lecture; Sabb. 87[a] (play on ויגד, Ex. XIX, 9, v. נָגַד) דברים שמושכין כאגדה .... words which draw (attract) the heart of man like a lecture. Y. Ab. Zar. III, 42[c] top מָשְׁכוּ צינורות דם וכ' the gutters of Laodicea carried a flow of blood; a. v. fr.—Esp. (law) *to take possession* by drawing or seizing an object, v. מְשִׁיכָה. B. Mets. IV, 2 מ' הרמנו פירות וכ' if he took possession of fruits bought of him before paying. Ib. 47[a] לא הספיק לְמָשׁוֹךְ וכ' he had not yet had time to take possession of the ass; a. v. fr.—Zeb. 6[b] סכין מוֹשַׁכְתָּן למה שהן the slaughtering knife takes possession of them for what they are to be, i. e. the slaughtering of the sacrifices decides their purpose; Shebu. 12[b]. — מ' ערלה *to stretch the prepuce, to disguise circumcision.* Y. Peah I, 16[b]; a. e.—Part. pass. מָשׁוּךְ; f. מְשׁוּכָה; *pl.* מְשׁוּכִים, מְשׁוּכִין, מְשׁוּכוֹת a) *straight-lined, continuous.* Nidd. 57[b] אם מ' if the blood-stain has the shape of a line, opp. עגול. Y. Erub. I, 19[b] top היה מ' if the wall is straight-lined. Ib. שלא תהא הקורה מ' וכ' that the beam be not prolonged more than &c. Ib. במשוכין when they are longer than &c.; a. fr.—Mikv. V, 3, v. נָדַל.—b) (with מִן) *withdrawn.* Pes. IX, 10 ידיך מ' משלך וכ' thy share be withdrawn from thy lamb, and be transferred to ours; a. e.—c) v. מָשׁוּךְ.

Nif. נִמְשַׁךְ 1) *to be stretched.* Y. Yeb. VIII, 8[d] bot. נִמְשְׁכָה מאליה if the prepuce overgrew the corona of itself, v. מָשׁוּךְ.—2) *to be prolonged, continued.* Hor. 12[a] .. אין מושחין .. כדי שתִּמָּשֵׁךְ מלכותן . . . kings are anointed at a spring in order that their government may be prolonged (cmp. Ḥag. l. c.). Ib. נמשכה מלכותן their dynasty was prolonged; a. fr.—3) *to be withdrawn.* Tosef. Pes. VII, 7 רצו להִמָּשֵׁךְ .. ולהמנות וכ' (ed. Zuck. incorrect) if they desire to withdraw, and that others be entered &c. Ib. נִמְשָׁכִין והולכין וכ' they may go on withdrawing &c., a. fr.—4) *to be drawn after; to follow.* Ex. R. s. 24. Gen. R. s. 86 לפרה שהיו מושכין .. ולא חיתה נִמְשֶׁכֶת like a cow which they attempt to pull to the slaughter-house, and which will not go; a. fr.—5) *to be conducted in a channel.* Tosef. Par. IX (VIII), 9 חמים הנִמְשָׁכִין וכ' well-water derived into a channel &c., v. מָבַּרְיָא; a. e.

Hif. הִמְשִׁיךְ 1) *to cause to extend.* Keth. 10[b] (the rain) מיפה ומַמְשִׁיךְ gives beauty and enlargement (to the fruits). —2) *to draw, pull.* Y. Kil. VIII, 31[c] top, a. e. הנהיגה הִמְשִׁיכָהּ if he drove the animal, or pulled it, or called it. Ex. R. s. 20, beg. הִמְשַׁכְתִּיו ברסן I pulled him by the bridle; a. e.—3) *to conduct* water into channels. Tem. 12[b] שאובה שהִמְשִׁיכוּהָ כולה a collection of drawn water all of which has been conducted through a channel. Y. Shebi. II, end, 34[b] להַמְשִׁיךְ to irrigate by gutters, contrad. to להשקות. Y. M. Kat. I, 80[b] top ה' המשיכן וכ' he led the water of a well into it. Tosef. Sabb. VII (VIII), 16 מַמְשִׁיכִין יין וכ' you may let wine or oil run in gutters before bride and groom; Ber. 50[b]; a. fr.—4) *to prolong a meal, to add a course.* Succ. 27[a], v. פַּרְפֶּרֶת.

מָשַׁךְ I ch. same, 1) *to draw, carry along.* Targ. Y. Gen. IX, 20 דמושכיה נהרא וכ' (read: דמַשְׁכֵיהּ) which the river had carried along from &c.—Zeb. 53[b], a. e. מַשְׁכוּ גברי לגברא the many brought the single man over (to their opinion).—2) *to attract.* Ab. Zar. 27[b] שאני מינות דמָשְׁכָא it is different with heresy, because it attracts (persuades, offers inducements).—3) (neut. verb) מָשַׁךְ, מָשְׁכָה *to run in a continuous line; to be prolonged, continued.* Targ. Y. Num. XXI, 35; Ber. 54[b] מַשְׁכֵי שיניה his teeth were prolonged. Hor. 12[a] כי הדכי דַּמָּשְׁכוּ מיא מַשְׁכָן וכ' as the water runs continually, so may the traditions which you teach be continued. Ib. אי משיך נהוריה (Rashi משוך) if the light continues to burn; Ker. 5[b].—[Ib. כשכו שתא, read: מסיק.]—Pes. 8[a] משיך נהוריה the light (of a lamp or a candle) burns steadily, opp. מיקטף איקטופי. Ab. Zar. 2[b] משכי במלכותיהו they will continue their rulership; Yalk. Is. 316 משכה מלכותיהו; a. e.—4) *to take possession.* B Mets. 48[a] עד דמָשְׁכָה until he takes possession; עד דמשך until he has taken &c. Ib. 49[a] מַשְׁכֵיהּ he has taken possession of it; a. fr.—Meg. 31[a] משך תורא 'take possession of the ox' (mnemotechnical words to designate the order of Scriptural readings on the Passover days, ref. to משכו, Ex. XII, 21; שור, Lev. XXII, 26 &c.).

Ithpe. אִתְמְשִׁיךְ 1) *to be attracted, carried away, seduced.* Ab. Zar. l. c. דאתי לִמְמָשַׁךְ בתרייהו he may be induced to

follow them (the heretics). Snh. 70ª משום אִימְּשׁוּכֵי הוא it is in order to prevent being carried away (led to intemperance); לא מִימְּשַׁךְ he will not be carried away (it has no attraction for him); Yalk. Deut. 929. Sabb. 147ᵇ אי' בתרייהו he was drawn after them, he indulged in the luxuries of the place; a. fr.—2) (v. preced. *Nif.*) *to withdraw.* Pes. 78ᵇ אי מְמָשְׁכֵי הני וכ' if these should withdraw (from their participation in the Passover sacrifice), it would remain fit for the others.

מְשַׁךְ II, מַשְׁכָּא, מִישְׁ', מוֹשְׁ' m. (preced.) *hide, skin.* Targ. O. Num. XXXI, 20. Targ. Lev. XIII, 8 (ed. Berl. מַשְׁכָּא). Targ. Y. Gen. III, 14 מְשַׁךְ; a. fr.—Y. Ned. III, 37ᵈ bot. משך דחיוי the hide of a serpent. B. Kam. 66ᵇ, v. אֲבַרְזֵין. Tanḥ. B'resh. 7 הדרין ערקא מן הדין מ' such a strap from such a hide (such poor work with such good material)!; a. fr.—*Pl.* מַשְׁכֵי, מִשְׁבֵי, מִי', מוֹ'. Targ. Ex. XXVI, 14. Targ. Gen. XXVII, 16; a. fr.

בִּי מְ', מְשָׁאכָא, v. מְשָׁאכָה.

מִשְׁכָּב m. (b. h.; שָׁכַב) 1) *couch, bed; grave.* Kidd. 31ᵇ כפרת מִשְׁכָּבוֹ, v. כַּפֹּרֶת. Keth. 104ª; a. fr.—Esp. מ' (טומאת) *the uncleanness caused by an unclean person lying on an object,* v. מוֹשָׁב. Kel. I, 3; a. fr.—*Pl.* מִשְׁכָּבוֹת. Keth. l. c. Midr. Till. to Ps. CXLIX; a. e.—2) *sexual connection.* Snh. 55ª; a. fr.—(זכר) מִשְׁכַּב זכור *pederasty.* Succ. 29ª; a. fr.—*Pl.* as ab. Snh. l. c. שני מ' two ways (the natural and the unnatural way) of sexual gratification. Ib. 54ª.

מִשְׁ', מִשְׁכְּבָא ch. same. Targ. Lev. XV, 4; a. fr.—Ber. 56ᵇ מ' הפוך (Ms. M. משכבו h.) (his) couch will be upset (his domestic life disturbed).—*Pl.* constr. מִשְׁכְּבֵי. Targ. O. Gen. XLIX, 4. Targ. Num. XXXI, 17; a. fr.

משכוביתא, משכובית, v. next wds.

מַשְׁכּוֹכִית f. (מְשַׁךְ) *the shepherd's leading implements, as staff, bell* &c.; trnsf. *the bell-wether, leader.* B. Kam. 52ª כיון שמסר לו מ' קנה המוכר . . . ed. (Ms. M. משכוב; Alf. ed. משכוכ', Ms. משכוכ', v. Rabb. D. S. a. l. note) as soon as he delivers the *mashkokhith,* the sale is perfected. Ib. מאי מ' הכא וכ' what is *m.?* Here (in Babylonia) they explain it, 'the bell'. R. J. says, 'the goat that leads the herd'; Y. Kidd. I, 60ᵇ top, expl. 'the staff', 'the pipe', 'the leader'; Y. B. Bath. III, beg. 13ᵈ, v. פַּנְהוּדְרָה.

מַשְׁכּוֹכִיתָא f. ch. (preced.), מ' ענא *the leading flock.* Targ. Y. Gen. XXX, 40 (ed. משכוב', corr. acc.; h. text פני הצאן).

מַשְׁכּוֹן m. (שָׁכַן) *security, pledge.* B. Mets. VI, 7 חלוחו מותר . . . מַשְׁכּוֹנוֹ וכ' if one loaned on a pledge. Ib. 82ª (in Chald. dict.) בדלא שוי מ' וכ' when the pawn is not worth the money loaned on it. Ib. בעל חוב קונה מ' the creditor owns the pledge (for the time being, and is reponsible for it); a. fr.—Ex. R. s. 31 אל תהא קורא מִשְׁכָּנַי אלא מַשְׁכּוֹנַי read not (Lev. XXVI, 11) 'my dwelling' but 'my pledge'. Ib. s. 35 (play on למשכן, Ex. XXVI, 15) שהוא עומד למַשְׁכָּן וכ' the sanctuary stands as a pledge, when the Israelites deserve destruction, it is seized on their account.—*Pl.* מַשְׁכּוֹנוֹת, מַשְׁכָּנוֹת. Ib. s. 31 (ref. to משכנתיך, Num. XXIV, 5) שני מ' two pledges (the First and the Second Temple); Num. R. s. 12 אל תהי קורא מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ אלא מַשְׁכְּנוֹתֶיךָ read not thy dwellings &c. (v. supra); Tanḥ. Naso 14. Ex. R. l. c. (with ref. to Ex. XXII, 25), cmp. חֲבוֹלָה; a. fr.

מַשְׁכּוֹנָא, מַשְׁכּוֹן ch. same, *pledge, seized goods.* Targ. Am. II, 8. Targ. Gen. XXXVIII, 17; a. fr.—Gen. R. s. 70 הבו לי מ' דלית וכ' (Yalk. ib. 125 משכונין) give me a pledge that none of you will divulge it; a. e.—*Pl.* מַשְׁכּוֹנִין, מַשְׁכּוֹנִיז, מִישְׁ'. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 25 (not נְיָא . . .).—Gen. R. l. c.—Y. Pes. IV, 31ᵇ bot. והוון בניהון מ' גבן and their children were placed as pledges with them (for military levies).

מַשְׁכִּילְתָּא, v. מְשִׁיכְלָא.

מַשְׁכֵּן, v. מַשְׁכֵּן. — [Y. Yeb. VIII, 9ᵇ top נימולין ומ' read: וּמַשְׁכָּן, v. נָשַׁךְ.]

מִשְׁכַּן or **מַשְׁכָּן,** v. מַשְׁכּוֹן.

מְשַׁכֵּן (denom. of מַשְׁכּוֹן) *to take a pledge; to seize, levy.* B. Mets. 81ᵇ מְשַׁכְּנוֹ בשעת הלואתו he made him give a pledge at the time when the loan was transacted; מ' שלא בשעת וכ' he seized it (through court proceedings) after the transaction of the loan. Ib. 113ᵇ שליח ב"ד שבא לְמַשְׁכְּנוֹ when the court messenger comes to seize his goods. Shek. I, 3 את מי מְמַשְׁכְּנִין against whom was seizure (for the contribution of the half-Shekel) executed?—Y. ib. II, beg. 46ᶜ מכיון שב"ד ראויין לְמַשְׁכֵּן ולא מִישְׁכְּנוּ since the court had a right to seize and did not do so (because the claim was satisfied with another man's money). Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) מַשְׁכִּינְנִי אחריך נרוצה execute levy against me (take my sanctuary, v. מַשְׁכּוֹן), yet after thee we run. Ex. R. s. 35 אני נוטל . . . וּמְמַשְׁכְּנוֹ בעדם I take a righteous man from them and seize him for their guilt; a. fr.—Part. pass. מְמוּשְׁכָּן; pl. מְמוּשְׁכָּנִין, מְמוּשְׁכָּנִים. Y. Shek. I. c. אין תורמין . . . ולא על המ' in distributing the Temple contributions we do not take into account that which is being collected (and has not yet come in) or that which is to be obtained by seizure. Peah VIII, 8. B. Mets. 73ᵇ, v. next w.; a. e.

Hithpa. הִתְמַשְׁכֵּן, *Nithpa.* נִתְמַשְׁכֵּן *to be seized.* Ex. R. s. 51, beg. שני שחי פעמים וכ' it (the sanctuary) was twice seized for their sins, v. מַשְׁכּוֹן. Ib. s. 35; Tanḥ. Vayakh. 9 וירא המשכן מִתְמַשְׁכֵּן עליהם וכ' v. מַשְׁכּוֹן. Ib. ויהיו מִתְמַשְׁכְּנִין וכ' and they (the righteous) will be seized &c. Num. R. s. 12 המשכן והמקדש יִתְמַשְׁכְּנוּ וכ' the Tabernacle and the Temple shall be seized &c.; a. fr.

מַשְׁכֵּין, מַשְׁכִּין ch. same. Targ. Y. Ex. XXII, 25. Targ. Job XXIV, 3; a. fr.—B. Mets. 68ª מ' ליה פלניא וכ' (not משכון) A pledged his field to B, and then rented it from him. Ib. 73ᵇ top מ' ליה וכ' . . . מרי ר' a gentile gave his house (for occupation) as a pledge, and then sold it to &c. Ib. 113ª אבל מַשְׁכּוֹנַי לא Ms. M. (ed. מַשְׁכְּנוֹ) but to take a pledge out of his house he (the messenger of the court) is not permitted; a. fr.—Part. pass. מְמַשְׁכְּנָא, f. מְמַשְׁכְּנָא. Koh. R. to III, 2, v. מְחַבְּלְתָּא. B. Mets. 73ᵇ אי הוה ידענא דמשכן וכ' Ms. F. (Ms. M. דמשכן, corr. acc.; ed. דחוה ממשכן) if I

had known that the house was pledged to you. Y. ib. VIII, end, 11d בירתיה הוות מְמַשְׁכְּנָא וכ׳ his house was pledged to &c.; a. e.

Ithpa. אִתְמַשְׁכַּן *to be given as a pledge; to be levied upon; to borrow on pledge.* Targ. II Chr. XXV, 24 (h. text תערבות). Targ. Y. Deut. XV, 6; a. e.

מִשְׁכָּן m. (b. h.; שָׁכַן) *dwelling*, esp. *the sanctuary of the desert, the Tabernacle.* Erub. 2a, v. מְקֻדָּשׁ. Num. R. s. 12; a. v. fr.—*Pl.* מִשְׁכָּנוֹת. Ib.; a. fr.

מ׳, מִשְׁכְּנָא ch. same, *dwelling, tent.* Targ. Job XVIII, 14.—Esp. *the Tabernacle.* Targ. Ex. XXV, 9; a. fr.—*Pl.* מ׳, מַשְׁכְּנַיָּא, מַשְׁכְּנִין. Targ. Gen. IV, 20. Targ. Ps. CXXXII, 5. Ib. LXXXIV, 2; a. fr.

מִשְׁכְּנוּתָא, מִישְׁ׳ f. (v. next w.) *pledged property, occupancy subject to redemption at the original owner's will.* Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) לארעא טבתא דאתקריאת מ׳ to the good land which is called a tenancy (cmp. Lev. XXV, 23); Yalk. ib. 981 מַשְׁכַּנְתָּא.

מִשְׁכַּנְתָּא f. (v. מַשְׁכּוֹן) *a loan transaction whereby landed property is transferred to the creditor with the privilege of redemption by returning the loan* (v. Sm. Ant. s. v. Pignus). [The particular conditions of the מ׳ depend on local usages.] B. Mets. 67a הא מ׳ באתרא דמסלקי וכ׳ as to the settlement of a *mashkanta*, where the usage allows the debtor to repay the loan at any time, he may reclaim his property as soon as the value of the creditor's usufruct has reached the amount of the loan, but if the usufruct amounts to more, the balance cannot be claimed. Ib.b top, v. נַכְרָיְתָא. Ib. 68a סתם מ׳ שתא a *m.* without a fixed term for redemption is meant for a year (during which the occupant cannot be disturbed). Ib. 110a, a. e. מ׳ דסורא וכ׳ the agreement of a *m.* customary in Sura, in which it is written, 'After the lapse of so and so many years, the property shall go back without payment'. Ib. שטרא דמ׳ the document of a *m.*; a. e.—Yalk. Cant. 981, v. preced.

מָשַׁל I (b. h.) 1) *to handle, to touch.* Yoma 46a מָשְׁלָה בְּחַן הָאוּר the flames had attacked them.—2) *to attend, manage, control.* B. Mets. 75b מי שאשתו מוֹשֶׁלֶת עליו he whom his wife rules. Hull. 60b לכי ומְשׁוֹלִי ביום וכ׳ (not לך ומְשׁוֹל; Rashi לך ומְשׁוֹל) go thou and attend by day and by night.—B. Bath. 78b (ref. to Num. XXI, 27) הַמּוֹשְׁלִים בִּיצְרָם who control their inclinations; a. e.—מוֹשֵׁל *governor, consul.* Yad. IV, 8 אתם כותבים את המושל וכ׳ you write the governor's name and year together with the name of Moses in a document. [B. Kam. 38a מוֹשְׁלֵי, מוֹשְׁלִים, censorial emendations for מַלְכוּת, v. Rabb. D. S. a. l. notes.]

Pi. מִשֵּׁל *to handle, dispose of, use.* Gen. R. s. 20 יכול מְמַשְּׁלָהּ מכל צד you might think, he may use her in whatever way he pleases; Yalk. ib. 32.

Hif. הַמְשִׁיל *to make a ruler.* Sot. 36b ... עבר עלינו a slave whom his master bought for twenty pieces of silver,—wilt thou make him a ruler over us?; a. e.

מָשַׁל II (b. h.; denom. of next w.) 1) *to speak metaphorically.* Nidd. V, 7 מָשְׁלוּ וכ׳ the scholars introduced metaphors for designating the stages of female puberty.—2) *to compare, to give an illustration.* Tosef. Ber. I, 11 משלו למה וכ׳ they made a comparison: what is this to be compared to? To &c. R. Hash. 17b אֲמָשׁוֹל לך משל למה וכ׳ let me tell thee a parable: what is this like to? To &c. Cant. R. to II, 15 כשהוא מוֹשֵׁל את המלכיות אינו מוֹשְׁלָן אלא באש when one wants to find a simile for hostile governments, one compares them to fire; a. v. fr.—Part. pass. מָשׁוּל; f. מְשׁוּלָה, *pl.* מְשׁוּלִים, מְשׁוּלִין; מְשׁוּלוֹת. Meg. 16a אומה זו מ׳ לעפר ומ׳ וכ׳ that nation (Israel) is compared now to dust and now to the stars; a. v. fr.

Nif. נִמְשַׁל *to be compared* (followed by ל־, כ־ or ב־). Taan. 7a נִמְשְׁלוּ דברי תורה לאש Ms. M. (ed. כאש, באש. v. Rabb. D. S. a. l. note) the words of the Law are compared to fire. Gen. R. s. 41 התורה שנמְשָׁלָה למים the Law which is compared to water; a. v. fr.

מָשָׁל m. (b. h.; v. מָשַׁל I) [*something tangible, substantial, plausible*; cmp. אֲמִתְּלָא,] *a truth substantiated by an illustration, wise saying; fable, allegory; example; mashal.* Cant. R. introd. אל ירחי חמ׳ הזה קל וכ׳ do not esteem the *mashal* lightly, for through it man gets at the basis of &c. Ib. יש לו מקרא ויש לו מ׳ וכ׳, v. מְלִיצָה. Ex. R. s. 40, beg. צריך אדם להזות נוטל מ׳ man should take an example (of the Lord). Pes. 49a bot. מ׳ לענבי וכ׳ it is like mixing grapes with &c.—מ׳ למה הדבר דומה, v. דָּמָה a. preced.—B. Bath. 15a אלא מ׳ היה ... איוב לא היה the story of Job never occurred, but was invented merely as a parable. Snh. 92b אמת מ׳ היה (the vision of the valley of the dead) was the truth of a *mashal*, (emended:) באמת מ׳ היה in the truth (the fact of resurrection) there was a symbol (for the redemption of Israel from captivity; Ez. XXXVII, 11).—Y. Keth. IV, 28c top; Y. Snh. VIII, 26c top ... זה שנאמרו בתורה במ׳ this is one of the three verses in which the Law uses metaphorical expressions (Ex. XXI, 19; XXII, 2; Deut. XXII, 17); Mekh. Mishp. 6; a. fr.—*Pl.* מְשָׁלוֹת, מְשָׁלִים. Sot. IX, 15 (49a) משמת ר״מ בטלו מושלי מ׳ with the death of R. M. ceased the composers of fables. Cant. R. l. c. מִשְׁלוֹתָיו של וכ׳ the wise sayings of Solomon. Ib. דברי מ׳ didactic literature, opp. זמר. Ib. שלש מ׳ three collections of sayings (Prov. I to IX; X to XXIV; XXV to XXXI). Num. R. s. 14, end רעם בלעם ... כי אם במ׳ God spoke to Balaam only through allegories (visions).—Succ. 28a מְשָׁלוֹת שועלין (Ms. M. מְמָשָׁלוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note) fox-fables; מ׳ כובסין washers' fables; B. Bath. 134a. Snh. 38b (Ms. M. ממשלת); Yalk. Prov. 947.—Gitt. 35a bot. ספר איוב ומְשָׁלַי copies of the Books of Job and *Proverbs* (v. infra).—מְשָׁלַי (sub. שלמה) *Mishlé, the Book of Proverbs* (commencing with the word *mishlé*). Cant. R. l. c. B. Bath. 14b. Y. Yoma I, end, 39b; a. e.

מְשַׁלְהֵי *tired*, v. שִׁלְהֵי.

מִשְׁלַחַת f. (b. h.; שָׁלַח) 1) *errand, message; substitution.* Num. R. s. 14 וחירה זריז במִשְׁלַחְתּוֹ and he (Naftali) was zealous in carrying out his mission. Koh. R. to VIII, 8 (expl. משלחת, ib.) אין אדם וכ׳ ('there is no substitution in war',) none can say to the angel of death, let my slave or an inmate of my house go in my place.—2) *letting loose* (by divine dispensation), *visitation* (of wild beasts). B. Mets. VII, 9; a. e., v. זְאֵב.

מִשְׁלֵי, v. מָשָׁל.

מִשְׁלָיָא, מַשְׁלָיָא m. (עָלַי I) *fork.* Targ. I Sam. II, 13, sq. (ed. Wil. מַשְׁרַלָּיָא).—*Pl.* מִשְׁלָיָתָא, מַשְׁלָיָתָא, מְשִׁי׳, מַשְׁלַיָּתָא. Targ. I Chr. XXVIII, 17. Targ. Y. Ex. XXVII, 3 (some ed. מַ׳). —[Tosef. Sabb. XIV (XV), 3, v. next w.]

מִשְׁלִית f. (preced.) *a tool for lifting objects out of a well, lifter.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 3 (some ed. משלייא, corr. acc.).

מִ׳, מִשְׁלָם m. (שָׁלַם) *completion, end.* Targ. Job I, 4. —B. Mets. 67b, a. e. בְּמִשְׁלַם שניא אילין after the lapse of so and so many years, v. מַשְׁבַּנְתָּא.

מִשְׁמַדּוּת, v. מְשׁוּמָּדוּת.

מָשְׁמָהִיג pr. n. pl. *Mashmahig* (P. Sm. 2245), a place on an island of the Persian Gulf.—פרוותא דמ׳ the port of M., mentioned for its pearl fisheries. R. Hash. 23a. Yoma 77a (in a passage omitted in many editions) פ׳ דמ׳ (ed. cited in Rabb. D. S. a. l. משהיג, Ms. O. משנהיג).

מַשְׁמוּטָא m. (שָׁמַט) *a sneak thief*, opp. to לסטים. Ab. Zar. 15b במ׳ דזמנין וכ׳ (Ms. M. במשמיטא בעלמא, Rashi במשמוטי׳) it refers to an (ordinary) thief who sometimes commits murder to save his own life.

מִשְׁמוּשׁ m. (מִשְׁמֵשׁ) *touch.* Gen. R. s. 52 מ׳ ידים an illicit touch (of her) with his hand. Midr. Till. to Ps. VIII, 4 [read:] תצלוניך....אלא מ׳ אצבעותיך (ed. Bub. מיעשה, corr. acc.) those above (the angels) and those below have only (as much power as) the touch of thy fingers; ib. to Ps. XIX כדי מ׳ אצבעו ed. Bub. (ed. כדי אצבעו, corr. acc.); Yalk. Ps. 640.—[Y. Ber. III, 6d bot., v. מַשְׁמֵשׁ.]

מִשְׁמָע m. (b. h.; שָׁמַע) 1) *obedience.* Sifré Deut. 357 ref. to Deut. XXXIV, 9) אין לך מ׳ גדול וכ׳ there can be no obedience greater than this. — 2) *ordinary sense.* — פְּמִשְׁמָעוֹ *in its usual sense.* Yoma 61a מזבח כמ׳ 'altar' in its usual sense (requires no explanation); חכמים כְּמִשְׁמָעָן 'the priests' &c.; a. fr.

מִשְׁמָע m. (שָׁמַע *Hif.*) *intimation, logical conclusion.* Yoma 42b, v. מִרְלָא II.—Esp. מִמַּשְׁמַע *by implication, constructively.* Y. Erub. III, 21b top; Y. Ned. I, end, 37a, v. הֵן. אינו יודע וכ׳ ... מ׳ שנאמר— by mere logical conclusion from the text ..., would I not learn that &c.? B. Bath. 110a מ׳ שנאמר וכ׳ when the text says 'the daughter of Amminadab', do I not know that she is the sister of N.? B. Mets. 113a; a. fr.—*Pl.* מַשְׁמָעוֹת. Y. Yoma V, 43a top מ׳ ביניהון they differ only as to the grammatical construction of the text (without any difference in the law of the case).—מַשְׁמָעוֹת דורשין אינא ביניהו they differ only as to the texts from which the law is derived. B. Mets. 27a; Snh. 76b; a. fr.

מַשְׁמַע ch., v. שְׁמַע I.

מִשְׁמָעָא, (מִשְׁמָעָא) m. (שְׁמַע I) *hearing.* Targ. Job XLII, 5. Targ. Y. I Gen. XLIV, 18 (Y. II some ed. מַשְׁמָעֲרִיה); a. fr.

מִשְׁמַעְתָּא f. (preced.) 1) (=b. h. מַשְׁמַעַת) *following, suite.* Targ. I Sam. XXII, 14. Targ. II Sam. XXIII, 23.— 2) (=מַסְרַתָּא) *tradition.* Nidd. 20a דלביה כמשמעתיה whose own opinion agrees with his tradition (Var. דעביר כשמעתיה).

משמר, Y. Shebi. IV, 35a bot., v. הָאַסְטוּ.

מִשְׁמָר m. (b. h.; שָׁמַר) 1) *guard*, esp. *a division for duty of priests and Levites.* Taan. IV, 2, v. מַעֲמָד. Hor. 13a ראש מ׳ chief of the guard. Taan. l. c. ישראל שבאותו מ׳ the Israelites attached (as מַעֲמָד) to that division; a. fr.—*Pl.* מִשְׁמָרוֹת. Ib. Num. R. s. 3; a. fr. — 2) (=אַשְׁמוּרָה) *watch, a certain portion of the day or the night.* Ber. 3a על כל מ׳ ומ׳ at the beginning of every watch.—*Pl.* as ab. Ib.; Tosef. ib. I, 1 שלש מ׳ בלילה the night is divided into three watches.

מִשְׁמֶרֶת f. as preced. 2, *watch.* Ber. 3a מ׳ ראשונה וכ׳ (at the entrance of) the first watch, &c.—*Pl.* מִשְׁמָרוֹת, v. preced.

מִשְׁמֶרֶת f. (b. h.; preced.) *guard*, trnsf. (v. גָּדֵר) *preventive measure.* M. Kat. 5a; Yeb. 21a (ref. to Lev. XVIII, 30) עשו מ׳ למִשְׁמַרְתִּי make a guard to my guard, enact measures to prevent a transgression of Biblical laws.

מְשִׁמֶּרֶת f. (שָׁמַר *Pa.*) *filter, strainer.* Sabb. XX, 1 you may suspend (spread out) a strainer &c. Y. Ter. VIII, 45d חמ׳ של יין a strainer filled with wine; a. fr.—Trnsf. Ab. V, 15 מ׳ a scholar retaining what is useless and discarding the useful knowledge.

מְשַׁמֵּשׁ (v. מוּשׁ, מָשַׁשׁ) *to touch, feel; to handle, manipulate; to examine, search.* B. Mets. 21b אדם עשוי למְשַׁמֵּשׁ בכיסו וכ׳ a person (carrying money with him on the road) usually feels for his bag at short intervals. Men. 36a מְמַשְׁמֵשׁ בהן he puts his hand on them. Erub. 54b top כל זמן שאדם ממשמש בה as often as one searches it (the fig-tree); כ״ז שהתינוק ממשמש בו as often as the suckling touches the breasts. Sabb. 82a יְמַשְׁמֵשׁ בצרור וכ׳ let him manipulate (stimulate the rectum) with pebbles. Erub. 13b ירמשמש במעשיו let him examine what he is doing, contrad. to יפשפש search (investigate) his past doings. Keth. 12a למַשְׁמֵשׁ את וכ׳ to be around (watch) the bridegroom and bride (in order to prevent deception). Snh. 63b מְמַשְׁמְשִׁין בהן they (the famished animals) licked them (begging for food); a. fr.—מ׳ ובא *to come gropingly, slowly.* Y. Peah VIII, beg. 20d, v. מוּשׁ h.—Y. Ned. III, 38a ראה...ממשמשין ובאין if he saw the king's cutters come near and nearer, v. קָצוּעַ; ib. ראה דליקה מְמַשְׁמֶשֶׁת ובאה if he saw the fire coming near and nearer.

Pulpel מְשֻׁמְשׁ *to be attended to, watched.* Keth. l. c. כל שלא מ׳ when he was not watched.

מְשַׁמֵּשׁ ch. same. Targ. Is. LIX, 10 (h. text נגשׁ). Targ. Ps. CXV, 7 (h. text ימישׁ); a. fr.—B. Mets. 21b מְמַשְׁמְשִׁי מְמַשְׁמֵשׁ בהו he feels for them (to make sure that he has not lost them). Ib. ממשמש בהו he has been looking after the fruits (which he was carrying, and found out their loss). Erub. 41b למְשַׁמְּשֵׁי להו זוודתא (not בהו) to make shrouds ready for them.

מַשְׁמָשׁ m. (preced. wds.; cmp. מַפָּשׁ) *substance.* Y. Ber. III, 6[d] bot. מַשְׁמָשָׁהּ קַיָּם its substance remains visible; מַיִם אֵין מַשְׁמָשָׁן קַיָּם (not משמשה, ed. Lehm. משמוש) of liquids there is no substance left (when the spot is dried up).

מְמַשְׁמֵשׁ, מַשְׁמֶשֶׁת f. (preced. wds.) *one who touches everything, thievish.* Gen. R. s. 74 הֲוָה מַכִּירָהּ שֶׁהִיא מְ׳ he knew her to be inclined to steal. Ib. s. 18 מִמֵּשׁ׳; Yalk. ib. 24 מִשׁ׳; Yalk. Is. 265 מִמֵּשׁ׳ (Deut. R. s. 6 גּוֹנֶבֶת).

מִשָּׁן, v. מִיּשָׁן.

מִשְׁנָה I m. (b. h.; שָׁנָה I) *lieutenant, viceroy.* Midr. Till. to Ps. CXLIX חַקְבָּ״ה אֵין לוֹ...וְלֹא מְ׳ the Lord has no dux nor eparch nor lieutenant.

מִשְׁנָה II m. (b. h.; preced.) 1) *repetition.* מִשְׁנֵה (סֵפֶר) תּוֹרָה *the Book of Deuteronomy.* Gen. R. s. 3; Yalk. Gen. 4. Meg. 31[b] קְלָלוֹת שֶׁבְּמ׳ ת׳ וְכוּ׳ the curses contained in Deuteronomy (Deut. XXVIII, 15—68); a. e.—2) *copy, duplicate.* Snh. 22[a].—3) = next w. Sifré Deut. 161; Yalk. ib. 915 תַּרְגּוּם מְבִיא לִידֵי מ׳ מ׳ מְבִיא וְכוּ׳ interpretation (of the Law, Targum) leads to oral law, the study of the oral law leads to discussion (Talmud).

מִשְׁנָה f. (preced.) *repetition, verbal teaching by repeated recitation; traditional law,* opp. to מִקְרָא. Ab. III, 7 מַפְסִיק מִמִּשְׁנָתוֹ interrupts his study. Ib. 8 כָּל הַשּׁוֹכֵחַ...מִמִּשְׁנָתוֹ he who forgets one word of what he has learned. Ib. תִּקְּפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ his study was too hard for him. Erub. 54[b] כֵּיצַד סִדְרָה (ה)מ׳ what was the order of delivery of the oral law? Ber. 5[a] (ref. to Ex. XXIV, 12) הַתּוֹרָה...וְהַמִּצְוָה זוֹ מ׳ 'Torah' means the Pentateuch, 'Mitsvah', the oral law; a. fr.—Esp. *Mishnah, a collection of oral laws,* esp. that edited by R. Judah han-Nasi; also *a section of the Mishnah.* Esth. R. to I, 2, a. fr. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מ׳ the six Orders of the Mishnah; Cant. R. to VI, 4; Pesik. Vayhi, p. 7[a], sq. עֵרֶךְ מ׳, v. עֵרֶךְ. Ned. 91[a] רִאשׁוֹנָה מ׳ the earliest collection, שְׁנִיָּה מ׳ the second edition. Y. Keth. V, 29[d] bot.; Y. Ter. VIII, beg. 45[a], sq.; a. fr.—Y. Yeb. III, 4[d], a. e. אַבָּא חוֹנְיָא מ׳, v. חוֹנְיָא. Y. Hor. III, end, 48[c] מִשְׁנָתוֹ שֶׁל וְכוּ׳ the collection made by &c.—Y. Ter. VIII, 46[b] bot. וְלֹא מ׳ עֲשִׂרְתִּי did I not follow the law of the Mishnah?; ib. וְזוֹ מִשְׁנַת הַחֲסִידִים but is this the *mishnah* of the pious (who must act kindlier than the strict law demands)?—Erub. 62[b], a. fr. קַב וְנָקִי...מִשְׁנַת ר׳ the opinions of R... recorded in collections are merely a *ḳab* (few) but pure (incontestable); a. fr.—*Pl.* מִשְׁנָיוֹת. Y. Hor. l. c. גְּדוֹלוֹת מ׳ the large collections. Ib. רוֹב מ׳...שֶׁיִּקֵּץ Rabbi embodied (in his collection) most of the collections (of his predecessors); a. fr.

מַשְׁנֶה m. (preced.) *Mishnah-teacher.* Y. Maasr. III, 50[d], v. סַפָּר.

מִשְׁנוֹרְיָתָא f. pl. (שְׁנַי) *different directions* of the axis of the eyes, *squinting, strabismus.* Bekh. 44[a] מִ׳ מִבְּעֵינוֹ מ׳ the disqualification from strabismus is derived from *b'eno* (Lev. XXI, 20). Ib. מִשּׁוּם מִשְׁנִיּוֹתָא (corr. acc.; Rashi: מִשְׁנַיְרָתָא).

מִשְׁנִיּוֹת, v. מִשְׁנָה.

מִשְׁנִיתָא, v. preced. art.

מִשְׁנִין, מַשְׁנִין m. pl. (= מְשַׁנְּיִם, denom. of מִשְׁנָה) *teachers of Mishnah.* Lam. R. introd. (R. Abba 2); Y. Hag. I, 76[c], a. e. סוֹפְרִים וּמ׳ teachers of Bible and of Mishnah. Ex. R. s. 47 שֶׁיִּתְּנוּ הַמ׳ יוֹשְׁבִין וְכוּ׳ that the teachers of Mishnah should hold sessions in the morning &c.; a. e.

מִשְׁעַמְמוּתָא, v. שִׁיעֲמוּמְתָא.

מִשְׁעֶנֶת f. (b. h.; שָׁעַן) *crutch.* Gitt. 72[b], sq. הָלַךְ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ when he walked on his crutch; a. e.

מְשַׁעֵר m. (denom. of שַׁעַר) *market-commissioner.* Gen. R. s. 98.

מִשְׁפּוֹ* f. (שפר) *wine-sample.* Gen. R. s. 38 (play on שִׁפָּה, Gen. XI, 1) הָא מ׳ דְּכוּלָּא בִּישָׁא this sample (proves) that all the wine is bad, v. מִסְחָנָא.

מִשְׁפָּחָה f. (b. h.; שפח, cmp. ספח) *family, kinship.* Tanḥ. ed. Bub., Noah 24 (play on שִׂפָה, Gen. XI, 1) מ׳ אַחַת one kinship (all equally bad, cmp. preced. w.). B. Bath. 109[b] מִשְׁפַּחַת אָב קְרוּיָה מ׳ the father's kinship is called one's family (not the mother's). Eduy. VIII, 7; Kidd. 71[a] מִשְׁפַּחַת בַּיִת וְכוּ׳ (not מִשְׁפָּחוֹת) a family named Beth &c.; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּחוֹת. Tosef. Naz. I, 3, a. e., v. גָּלָה; a. fr.

מִשְׁפָּט m. (b. h.; שָׁפַט) *sentence, judgment; justice, law.* Meg. 21[a] top; Snh. 11[b] בְּיוֹם וְכוּ׳ מַה מ׳ as sentence can be passed in day-time only &c. Eduy. II, 10 מִשְׁפַּט רְשָׁעִים וְכוּ׳ the judgment (punishment) of the wicked in Gehenna lasts twelve months. Tanḥ. Mishp. 1 בַּעַל זְרוֹעַ אֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דִּבְרֵיהוּ בְּמ׳ אֶלָּא מַעֲבִיר עַל הַמ׳ a man of might does not care to act according to law, but ignores the law; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּטִים. Ex. R. s. 30 עַל יְדֵי הַמ׳ שֶׁנָּתַתָּ לָהֶם וְכוּ׳ through the laws which thou hast given to them, they, having a dispute with one another, go to law and make peace. Ib. בִּבְקָר נִיתְּנָה הַתּוֹרָה...נִתְּנוּ הַמ׳ in the morning the Law (religious principles) was given, and in the evening the civil law (Ex. XXI, sq.). Midr. Till. to Ps. XXXVI אֵין קִצְבָּה לְמ׳ וְכוּ׳ there is no limit to the judgments for the wicked; a. fr.—*Mishpatim,* name of a Scriptural lesson of a week (Ex. XXI, 1 to XXIV, 18).

מִשְׁפֵּךְ m. (שָׁפַךְ) *funnel.* Kel. III, 8. Tosef. Sabb. VIII (IX), 10; a. fr.—Ab. V, 15 מ׳ a scholar that learns and forgets easily, cmp. מְשַׁמֶּרֶת.—*Pl.* מַשְׁפְּכִים, מַשְׁפְּכִין. Tosef. Kel. B. Mets. II, 7.

מַשְׁפֵּךְ m. ch. (preced.), מ׳ מֵרָמְתָא *outpouring (of torrents) from the heights, ravines; slopes.* Targ. O. Deut. III, 17 (h. text אַשְׁדֹּת). Targ. Josh. X, 40; a. fr.

מִשְׁפָּלֶת f. (שָׁפַל, cmp. פָּשַׁל) *a wicker basket carried on a pole over the shoulder.* Kel. XIX, 10. Tosef. ib. B. Mets. VI, 9; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּלוֹת. Kel. XXIV, 9. Shebi. III, 2 מ׳ שֶׁל לְתֶךְ מ׳ baskets (of foliage for dung) of a *lethekh* each. Ib. מוֹסִיפִין עַל הַמ׳ וְכוּ׳ you may add to the number of baskets (to be put on the dunghills) &c. Y. ib. 34[c] top לֹא יְפָרֵק אֶת הַמ׳ he (the Israelite) must not unload the baskets. Cant. R. to VII, 3; a. fr.

מְשַׁקְדֵי* m. pl. (שקד) *guards*; מ' חלזוני *snail-shells*. Ab. Zar. 28[b] ed. (Ms. M. a. Ar. משקרי).

מַשְׁקֶה m. (b. h.; שָׁקָה) *drink, liquid*. Sifra Sh'mini ch. IX, Par. 8 מ' זה היין 'drink' (Lev. XI, 34) means wine. Ib. מ' סרוח spoiled liquid; Pes. 18[a]; a. fr.—*Pl.* מַשְׁקִים, מַשְׁקִין. Ib. 17[b] מ' הבאין מחמת ידים liquids which have become unclean through contact with unclean hands. Ib. שנטמאו מחמת מ' vessels which have become unclean through the liquids put into them; a. fr.—מַשְׁקֵה בית מטבחיא, v. מַדְבַּחֲיָא a. מַטְבַּחֲיָא.

מַשְׁקוֹי, מַשְׁקוּי, v. מַשְׁקֵה.

מַשְׁקוֹל, v. מִשְׁקָל.

מִשְׁקוֹלֶת f. (b. h. מִשְׁקֹלֶת; שָׁקַל; sub. (אבן *plummet*. Kel. XXIX, 3. חוט מ' plumb-line. B. Bath. II, 13 כנגד מ' measure by the plummet (cutting off all branches as far as they hang over the border line); Tosef. ib. I, 15; cmp. מִטּוֹלֶת; a. e.—*Pl.* מִשְׁקוֹלוֹת. Kel. XII, 8 Talm. ed. חמטולטלות (Mish. ed., a. ed. Dehr. מִשְׁקָלוֹת) two kinds of plummets (R. S. *weights*, v. מִשְׁקָל).

מִשְׁקַלְתָּא, מַשְׁקוֹלְתָּא ch. same. Targ. Zech. IV, 10; a. fr.

מַשְׁקוֹף m. (b. h.; שקף) *cross-piece, lintel*. Ab. d'R. N. ch. XXVI, end מ' העליון contrad. to אסקופה. Mekh. Bo, s. 11; Yalk. Ex. 197 וכי מ' ... שלשה מזבחות our ancestors in Egypt had three altars; the lintel and the two posts; a. e.

מַשְׁקוֹפִי, מַשְׁקוּפִי f. (שָׁקַף) *knock, bruise*. Targ. O. Ex. XXI, 25 (not פִּי...). Targ. Y. I ib. XV, 25.

מַשְׁקְיָא, מַשְׁקֵי m. ch. 1) = h. מַשְׁקֶה, *drink*. Targ. Lev. XI, 34; a. e.—Koh. R. to III, 9 חד מַשְׁקוֹיֵי חמים (some ed. מַשְׁקוֹר, oth. מַשְׁקַיי) one hot drink.—2) = h. מִשְׁתֶּה, *feast*. Targ. Esth. I, 3. Targ. II Esth. IX, 17, sq. מַשְׁקָיָא; a. fr.

מַשְׁקַצְתָּא f. pl. (שֶׁקֶץ) *abominations, idols*. Targ. Y. II Deut. XXIX, 16 מ' מקש (corr. acc.).

מִשְׁקָל m. (b. h.; שָׁקַל) *weighing, weight*. Tosef. Ḥull. IX, 9 לקח הימנו במ' if he bought of him by the weight. B. Bath. V, 10 על כל מ' ומ' as often as he uses the weights; Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VIII על כל מ' מ' (corr. acc.). Ib. (ref. to Lev. XIX, 35), v. טוּרְטָנִי. Ker. 5[a] לא יניח מ' במ' וכו' he must not use one weighed species as a weight for the other; a. fr.—*Pl.* מִשְׁקָלוֹת. Sifra l. c.; B. Bath. l. c.; v. מָתָה. Tanḥ. Balak 12 מְעַוֵּל ומשקר במ' (not מעולה) committing wrong and fraud in weights; ib. משקר במ' using false weights; Yalk. Num. 765; a. fr.

מִשְׁקַלְתָּא, מִשְׁקַלַּתָּא, v. מִשְׁקוֹלֶת, מַשְׁקוֹלְתָּא.

משקרי v. מִשְׁקְדֵי.

מֵשַׁר, v. מֵישָׁר.

מֵשְׁרָא I *garden-bed; plain*, v. מֵישְׁרָא.

מֵשְׁרָא II *camp*, v. מַשְׁרֵי.

מִשְׁרָה f. (b. h.; שָׁרָה) *infusion; steeping*; מ' ענבים *infusion of grapes*. Pes. 44[a] תאר מ' וכו' this additional specification of *mishrath* (Num. VI, 3) &c.; a. e.—Tosef. Shebi. VI, 25, v. כְּבִיסָה.—B. Kam. 102[a], a. e. לאכלה ולא למ' you may use the products of the Sabbatical year 'for eating' (Lev. XXV, 6), but not as substances for steeping, v. מִלְגְּמָא; a. fr.—Esp. *a pond for steeping flax* &c. B. Bath. II, 10 מרחיקין את המ' וכו' you must keep your pond removed from your neighbor's vegetable garden &c. Ib. 18[b] מ' וירקא the legal distance between a pond and your neighbor's vegetable garden; a. e.

מִשְׁרֵי, v. מַשְׁרֵי.

מַשְׁרוּנְיָא pr. n. pl. *Mashrunia*, in Babylonia. B. Mets. 107[b] בני מ' (Ar. מִרְוַשְׁנֵי; oth. Var., v. Rabb. D. S. a. l. note 6) the community of M. (to which the adjacent forest belonged).

מַשְׁרוֹעָא m. (שָׁרַע) *slippery spot*.—*Pl.* מַשְׁרוֹעִין. Targ. Jer. XXIII, 12.

מַשְׁרוֹעִיתָא (preced.) pr. n. *Mashru'itha*, name of a peak. Targ. I Sam. XIV, 4 (h. text בּוֹצֵץ).

מִישְׁרֵי, מִ', מַשְׁרֵי m. (שָׁרֵר) *camp, resting place*. Targ. Y. Gen. XXXII, 9. Targ. Ps. XIX, 5 מַשְׁרֵי (מָשְׁרֵי; Ms. מֵישָׁרָא). Targ. Is. XIII, 22 מֵישְׁרֵי; a. fr.—*Pl.* מַשְׁרְוָיִן, v. next w.

מַשְׁרִי, מַשְׁרְיָא, מַשְׁרְיָתָא f. same. Targ. O. Gen. XXXII, 9; a. fr.—Constr. מַשְׁרַת, מַשְׁרֵת, מַשְׁרִי. Targ. Num. II, 9; a. fr.—*Pl.* מַשְׁרְיָתָא, מַשְׁרְיָתָא, מַשְׁרְיָן, מַשְׁרְיָן, מַשְׁרֵי. Targ. Gen. XXXII, 8; 11 (Y. מַשְׁרְוָיָן, v. preced.). Targ. Num. XXIII, 10; a. fr.—Snh. 26[a], sq. באפי מַשְׁרְיָתֵיהּ in the face of his camps (soldiers); מַשְׁרְיָתָךְ היכא where are thy soldiers?

מַשְׁרְשִׁית, מַשְׁרְשְׁיָא pr. n. m. *M'sharsh'ya*, an Amora. Snh. 63[b]. Ker. 6[a]; a. fr.

מִשְׁרַת, v. מִשְׁרָה.

מַשְׁרַת f. (נָשַׁר) *a depilatory substance*. Naz. 42[a] מפני חמ' because he might eventually use a depilatory earth.

מַשְׁרֵת, v. מַסְרֵת.

מְשָׁרֵת, m. (b. h.; שָׁרַת) *servant, attendant*. Y. Ned. IX, beg. 41[b] מ' ר' מאיר וכו' I was the attendant of R. Meïr on both his flights; a. e.—[Ber. 63[b] תחתיך מ', v. שָׁרַת.]—*Pl.* מְשָׁרְתִים. Snh. 63[b] מְשָׁרְתֵי עכ"ם idolatrous temple-servants.

מָשַׁשׁ (b. h.; v. מוּשׁ) *to feel, grope, search*.—*Palp.* מְשַׁמֵּשׁ q. v.

מְשַׁשׁ I ch., *Pa.* מַשֵּׁשׁ same. Targ. O. Gen. XXXI, 34; 37 (Y. פשפש).

מְשַׁשָּׁא II, **מַשָּׁשׁ, מַשָּׁשָׁא** m. (preced.) *substance, essence; reality*. Targ. Lam. II, 14. Targ. Job XV, 3; a. e.—Ab. Zar. 55[a] דע"ז לית בה מ' that there is no reality in idols. Pes. 4[b] אנו אמירה דחני מידי מ' אית ביה has their decla-

ration any significance?—Yeb. 102b, v. חֲלַץ. Sabb. 152b bot., v. מַמָּשָׁא; Yalk. Gen. 33 מַמָּשָׁה.

מְמַשְׁתָּן, part. *Hif.* of שׁוּשׁ q. v. Koh. R. to VII, 19.

מְמַשְׁתָּאל m. (שְׁאַל) *one inquiring of the oracle, augur, diviner.* Targ. Is. III, 2 (h. text קֹסֵם).

מְמַשְׁתָּה m. (b. h.; שָׁתָה) *drink.* Keth. 8b כמשתה ראשונים וכ' as those before you drank (the cup of grief) &c.—Esp. *feast, wedding meal* &c. Gen. R. s. 53 מ' גדול מְמַשְׁתֵּה גדולים 'a great feast' (Gen. XXI, 8) a festive gathering of great men. Keth. 4a, a. fr. שבעת ימי המ' the wedding week. Sabb. 67b עשה מ' לבנו gave a feast in honor of his son. Keth. 8a נערים מ' נגינתם the voices of the youths singing at their banquets. Ber. I, 1, a. fr. בית המ' (the house of a) wedding. Deut. R. s. 1, end; a. fr.—*Pl.* מְשַׁתָּאוֹת, מְשַׁתָּיוֹת. B. Bath. 91a. Ruth R. to IV, 2; Y. Keth. I, 25a מכאן לבית חזה שחממנים . . . בבית מ' וכ' from here (Ruth l. c.) this house (of the Nasi) learned to ordain elders at its banquets. Nidd. 16b, v. רָגַל; a. fr.

מְמַשְׁתְּוִין m. pl. (v. מַשְׁתִּית) *foundations, supports*; trnsf. *faith.* Targ. Y. II XXX, 11, v. מַשְׁתִּית.

מְמַשְׁתּוֹקָא m. (שְׁתַק) *silence.* Targ. Y. Lev. X, 3.—Meg. 18a, a. e. מלה בסלע מ' בתרין a word is worth a Sela, silence is worth two. Ib.; Y. Ber. IX, beg. 12d סמא דכולא מ', v. סַמָּא II.

מִישׁ', מְמִשְׁתָּא f. ch.=h. מִשְׁתֶּה, *drinking; feast.* Lam. R. to I, 7 מ' . . . מדכרא she remembers the seven days of her wedding feast. Gen. R. s. 3 כן ובן אנא מפקד . . דמיישתותי this is my order for my wedding feast. Y. Shebi. IV, end, 35c; Lev. R. s. 11, beg., v. פְּרוּטוֹגַמְיָא. Koh. R. to III, 2 במשתותיה at his wedding. Y. Ber. VI, 10c bot. למישתיתיה וכ' to the wedding of &c.; a. e.—*Pl.* מְמִשְׁתָּוָתָא. Esth. R. to I, 9 מְמִשְׁתָּוָתֵירהון, v. גְּרַר.

מַמְשְׁתּוּתָא f. ch.=h. מַשְׁתִּית, *foundation.* Esth. R. to I, 9 (play on גַּם a. וּשׁתי) [read:] גם וגם מ' של ושתי הגיע וכ' level, level the foundation of Vashti, the time has come &c., v. גַּמַּי.

מַמְשְׁתִּי *web*, v. מַשְׁתָּא.

מְמִשְׁתָּא, מְמִשְׁתְּיָא, מְמִשְׁתִּי m. ch.=h. מִשְׁתֶּה. Targ. Is. III, 1. Targ. II Chr. IX, 20. Targ. I Sam. XXV, 36; a. fr.—Sabb. 152a מיעלי מ' drinking is more effective. Pes. 103b עקר דיעתיה ממשתיה Ms. (ed. ממשתיא) he has discarded the thought of drinking; a. e.—[Yalk. Is. 289, v. next w.]

***מַמְשְׁתִּי** m. pl. (preced.) *horsemen watering their horses.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) (expl. שת שתו, Is. XXII, 7) אזלין מ' אתיין וכ' מ' one troop watering their horses went, another came, so that they appeared to be very numerous; Yalk. Is. 289 משתי (corr. acc.).

מַמְשְׁתִּית f. (denom. of מַשְׁתִּי, *pl.* שְׁתוֹת; שִׁית) *foundation.* Gen. R. s. 71 (play on בֹּגֵד, Gen. XXX, 11) בא מי שעתיד לגדר מַמְשְׁתִּיתָן וכ' he is coming who is destined to cut down the foundation (idolatry) of the gentiles (Elijah the Gadite), v. מְשַׁתּוּרִין; Midr. Till. to Ps. XC, 1 מַמְשְׁתִּיתוֹ של עכו"ם the foundation of idolatry. Gen. R. s. 75 (ref. to השתות, Ps. XI, 3) Jacob שהוא מַמְשְׁתִּיתוֹ ויסודו וכ' who is the foundation and basis of the world; (Yalk. Ps. 653 שְׁתִּית עולם, v. שְׁתִיָּה). Koh. R. to II, 5 מַמְשְׁתִּיתָהּ של ארץ the foundation (centre) of the earth. Ib. to II, 12. Midr. Sam. ch. XXVI.

מְמִשְׁתְּיָתָא *drink*, v. מְשִׁתְּיָתָא.

מַמְשְׁתִּיתָא, מַמְשְׁתִּי, מַמְשְׁתִּי' f. (שְׁתִי II) *web.* Targ. Jud. XVI, 13, sq.—Nidd. 58a. Ex. R. s. 42, end משתי בישתא, v. מַסֶּכָה II.

מְמִשְׁתַּמּוֹדַע m. (v. אִשְׁתַּמּוֹדַע) *acquaintance, friend.* Targ. Ps. CXLII, 5.

משתמיחה, prob. to be read: מַשְׁתִּירְמָה m. (שְׁתַם) *borer, siphon.*—Y. Erub. X, 26d top, expl. דְּרוֹבִיט.

מֵת m. (b. h.; מוּת) *dying, dead; corpse.* Ber. 3b בפני המת in the presence of a dead body; דברו של מת affairs concerning the dead. Ib. 18b, a. e. קשה רמת למת וכ' the gnawing of the worm is as painful to the buried corpse as a pin &c.; a. v. fr.—מת מצוה, v. מְצִיָּה.—*Pl.* מֵתִים, constr. מֵתֵי. M. Kat. 20a מתי מצוה, v. מְצִיָּה. Ber. 18b. Tosef. Sabb. VI (VII), 1 לבין המ' to the graveyard; a. v. fr.—Snh. 55a, a. fr. משמש מת coition with *membrum mortuum.*

מֵתָא, v. מִיתָא I a. II.

מָתָא f. (=מאתא; אֲתָא; cmp. מָקוֹם; Mand. מאתא; Assyr. mâtu, constr. mât *land*, v. Schr. KAT2, p. 510; 568) *home, place, town.* Men. 85a (prov.) למת ירקא ירקא שקול Ar. a. Ms. K. (Ms. M. לבירא; ed. למתא ירקא) carry vegetables to the home of vegetables; Ex. R. s. 9 למתא ירקא; Yalk. Ex. 182 במ' שמאי שלא במ' וכ' למ' דירקא. Sabb. 145b bot. (prov.) Ms. M. (ed. בלא מ') at home my name (will give me my position), abroad, my dress. B. Kam. 113b בר מ' אבר מ' מיעבט one citizen may be levied upon for the delinquent taxes of a fellow citizen. Snh. 112a בני מ' citizens (taxpayers, after a residence of twelve months); דיבי מ' residents (after thirty-days). Yeb. 17a מָאתַיִם, v. חַרְפַּנְיָא; a. v. fr.—*Pl.* (fr. מחוזא, v. P: Sm. 2246) מָתָוָתָא *settlements.* Gitt. 7a מ' דארעא וכ' small Palestinian places. Erub. 21a מ' מבלען וכ' (ruined) settlements within a distance of &c.—מתא מחסיא, v. מְחַסְיָא.

מַתַּאי pr. n. m. *Mattai* (abbr. of מַתִּתְיָהוּ), *Matthew*, a disciple of Jesus. Snh. 43a (in a passage omitted in most editions), חמשה תלמידים היה לו לישו מ' וכ' Jesus had five disciples; M. etc. Ib. (by way of play on מָתַי, Ps. XLII, 3, a. XLI, 6) מַתַּי, v. בּוּנִי.—V. מַתְּיָא.

מַתְאִים m. (תָּאַם) *twin-*; esp. *twin-leaf, the central rib of a branch of palm-leaves.* Y. Succ. III, beg. 53c; v. תְּאוֹמָה.

מַתְאֵימוֹת *f., pl.* (preced.) *twin-teeth (bicuspids), molar teeth.* Bekh. VI, 4 חמ' Mish. (Talm. ed. 39a

תחומת; Rashi מתא; ib. in Gem. תיומת, תיומת); Sifra Emor ch. VI, Par. 7 (Rabad to Sifra l. c.: *corner of the mouth*).

מְתַאכְלֵי * m. pl. (cmp. אִיתַכְלָא), מ' דתומי *bunches of garlic.* B. Bath. 86ª, v. מְסוּבְלָא.

מְתָאנָא m. (= מתחרא, v. תַּחֲרִי; חֲרֵי; Syr. מתרא, מתוארא, P. Sm. 2256) *rake, poker, shovel.* Hag. 4ᵇ, sq. הוה נקיטא מ' בידה כ' (Ar. מתוארה; En Yakob מתחרא) took a shovel in hand and raked &c., v. חֲרֵי. Gitt. 69ᵇ bot. וניחי מתוארא וכ' Ar. ed. Koh. (oth. Ar. ed. מתורא; ed. פתורא) and let him bring a shovel and put it over them &c. [Ar.: *a board.*]

מַתְבֵּן m. (b. h.; denom. of תֶּבֶן) *shed for straw* &c. Erub. VII, 5; Tosef. ib. IX (VI), 17; a. e.

מִתְבְּרָא m. ch. = h. מַשְׁבֵּר. Targ. II Kings XIX, 3; Targ. Is. XXXVII, 3. Targ. II Sam. XXII, 5 (h. text מִשְׁבְּרֵי); Targ. Ps. XVIII, 5 (h. text חבלי). Targ. Ex. I, 16 (G. ed. Dien. מ'; h. text אבנים); a. e.

מַתְבְּרָא m., *pl.* מַתְבְּרִין (חבר) = b. h. מְשֻׁבָּרִים, *breakers, waves.* Targ. Ps. XLII, 8.

מַתֵּג (denom. of next w.) *to bridle.* Pesik. Zakh., p. 24ᵇ את מַמַּתְּגוֹ, v. בְּלָם II; Yalk. Deut. 938; Tanḥ. ed. Bab., Ki Thetsé 6 שמתגו (corr. acc.)

מֶתֶג m. (b. h.) *bridle, reins.* Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to מתג האמה, II Sam. VIII, 1) לקח אמה אחת מ' חמור וכ' he (Isaac) took one cubit's length of the reins of his ass, and gave it to him (Abimelech) as a sign of friendship (v. Targ. Y. Gen. XXVI, 31).

מְתָגָּא, מְתִי' ch. same. Targ. Y. Gen. XXVI, 31 (v. preced.).—[Sabb. 51ᵇ bot., v. מְתִינָא.]

מְתַדְּמְרִי f., v. דְּמַר.

מְתוֹאֲרָא, v. מְתָארָא.

מְתוּבְיָא, מְתוּבְיָתָא f. (יְתַב) *seat.* Targ. Jud. V, 11 מְתוּבִית ed. Lag. (oth. ed. מְתוּבַת) constr.—V. מְתִיבְתָּא.

מְתוּנְיָא, v. מְתִינָא.

מְתוּנְתָא, v. מָתָא.

מַתּוּ', מְתַוְיָא m. (אֲתָא; cmp. מֵיתָא) *being carried, desire.* Targ. Y. Gen. III, 16 מַתְּוָיְךָ (h. text תשוקתך). Ib. IV, 7; a. e.

מְתוֹךְ, v. תָּוֶךְ.

מְתוּכִילְתָּא f. (אֲכַל I) *relish, preserve.* Pes. 43ª קריבו לי מידי מ' Ms. M. (ed. קריבו לי מתכילתא) bring me something to go with the meat. Sabb. 77ᵇ (phonetic play) מ' מִתּי תִּכְלִיתָא דדא Ar. (ed. מתכולתא מתי תכלה דא, Rashi a. Ms. O. מתוכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) *m.*, 'when will this end?'

מְתוֹלָא m. (מְתַל) *poet.*—*Pl.* מְתוֹלָיָא. Targ. Y. Num. XXI, 27; O. מָתְלָיָא (ed. Berl. מָתְלָיָא). Targ. I Sam. XXIV, 14 מָתְלָיָא Bxt., v. מְתָלָא.

מָתוֹן I pr. n. *Mathun,* 1) name of an Amora. Y. M. Kat. III, 83ᵇ top. B. Kam. 96ª, sq.; Succ. 32ª Ms. M. (ed. יוחנן).—2) name of a woman. Ber. 20ª, v. next w.

מָתוֹן II m., **מְתוֹנָה** f. (מָתַן) *slow, careful, considerate, patient.* Hor. 14ª, v. מַקְשֶׁה. Ber. 20ª (a proverb cited, when a person was fined for attacking a Samaritan woman named מתון) היינו דאמרי אינשי מ' מ' ארבע וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) that is what people say, *mathun, mathun* (to be slow) is worth four hundred Zuz. Tosef. Sabb. VII (VIII), 24, sq.; a. e.—*Pl.* מְתוּנִים, מְתוֹנִין; f. מְתוּנוֹת. Ab. I, 1 חוו מ' בדין be careful in judgment. Tosef. Makhsh. I, 8 טיפין מ' (R. S. to Makhsh. II, 4 תתוכות) slow (interrupted) drops, opp. טפה אחר טפה; a. e. [Chald. מָתוּן, v. מַתָּנָן.]

מתון*, Y. Sot. I, beg. 16ᵇ ולא מתוך מ' אלא מתוך וכ', a corrupt., prob. arisen from a tautography of מתוך, read: ולא מתוך דבר של אימה (v. Maim. Sot. IV, 18, a. Num. R. s. 9; B'er hag-Golah to Shulḥ. Ar. Eben ha-Ezer 178 suggests מָדוֹן, corresp. to מריבה in Maim. l. c.).

מְתוּנָא c. (מְתַנָּא, v. מְתַנָּא) 1) *reeky, foul.* B. Bath. 19ᵇ במ' when the straw is foul.—2) (noun) מ', מְתוּנְתָא f. *reeky, infiltrated earth.* Ib. 18ª מ' קשה וכ' ground infiltrated (with urine &c.) is injurious to the wall. Ib. 19ª היזיקא דמ' the damage caused by &c. Pes. 47ᵇ במתונא Ar. a. Ms. M. 2 (ed. במתונתא; Ms. M. 1 במיתינה) it means swampy earth (which cannot be crushed to powder).

מְתוֹנָה v. מָתוֹן II.

מְתוּנְתָא, v. מְתוּנָא.

מָתוֹק I m., **מְתוּקָה** f. (b. h.; מתק) *sweet; pleasant.* Cant. R. to V, 16, v. חֵךְ; Num. R. s. 10, beg.; a. fr.—*Pl.* מְתוּקִים, מְתוּקִין; מְתוּקוֹת. Erub. 18ᵇ; a. fr.—Esth. R. to I, 9 מיני מתוקים, v. מְתִיקָה.

מָתוֹק II m. *Bitter Apple* or *Cucumis* (v. מְתִיקָה 2). Shebi. III, 1; IX, 6 עד שייבש חמ' until the *mathok* begins to dry up; [R. S. a. l. *the juice of the dung*].—Y. ib. III, beg. 34ᶜ, expl. פְּקוּעָה.

מְתוּקָה, v. מָתוֹק I.

מְתוּקָן m. (תִּקֵּן) *perfected, well-arranged, finished,* esp. *fruits properly tithed.* Dem. IV, 7 אינו מ' the tithes have not been given of it. Nidd. 15ᵇ, a. fr. חזקה אין חבר מוציא דבר שאינו מ'.... the presumption is that a *ḥaber* will not let go out of his hands anything not perfected (according to law); a. fr.—*Pl.* מְתוּקָנִים, מְתוּקָנִין. Ib.; a. fr.—Yoma 71ª ומ' ... חיים a prolonged, blessed and perfect life.

מְתוּרְגְּמָן m. (תִּרְגֵּם) *interpreter.* Lam. R. to I, 13 (ref. to Esth. VII, 5) ויאמר המ' וכ' .. למ' ויאמר King Ahasver spoke to the interpreter, and the interpreter to Esther; Yalk. Esth. 1058; (Meg. 16ª תורגמן).—Esp. a) *translator* (into Chaldaic or Greek) *of the Biblical portion read at services.* Meg. IV, 4 לא יקרא למ' וכ' one must not read

for the translator more than one verse at a time. Ib. עד כדי שלא יפסוק הת' occupying no more time (in rolling the scroll) than the translator requires for interpreting the verse last read; a. e.—b)=אֲמוֹרָא q. v. Hull. 142ª ר' תוצפית הת'. Ex. R. s. 3, end; a. e.—*Pl.* מְתוּרְגְּמָנִים, נִין ... Koh. R. to VII, 5. Ib. to IX, 17. Pes. 50ᵇ; a. e.

מְתוּרְגְּמָן, מְתוּרְגְּמָנָא, מְתֻרְגְּמָן ch. same. Targ. Gen. XLII, 23.—Targ. Ex. IV, 16; a. e.—*Pl.* מְתוּרְגְּמָנִין. Targ. II Chr. XXXII, 31.

מְתוּרִין, v. מִיתּוֹרִין.

מְתוּשָׁע m. (denom. of תֵּשַׁע) *a group of nine.*—*Pl.* מְתוּשָׁעִים. Y. Shebi. I, 33ᵇ top חשבון מ' the aggregate quantity (of one cake of figs) for each nine trees; v. מְשׁוּשָׁע.

מָתַח (b. h.) *to extend, stretch* (cmp. משׁך, משׁח). Kil. VI, 9 המותחַ זמורה וכ' if one trains a vine from one tree to another. Sabb. 75ª המותח חוט וכ' he who pulls the thread of a seam (bringing the ends closer together), v. infra. Gen. R. s. 3, a. e. שלא תאמר מיכאל היה מותח וכ' lest you say, Michael stretched (the world) in the south &c., v. מָדַד; Midr. Till. to Ps. XXIV מְמַתְּחָן. Y. Ber. I, 2ᵈ top אדם מותח אהל וכ' when one stretches a tent-cover, in course of time it becomes loose; Gen. R. s. 12, end; Yalk. Is. 314.—Gen. R. s. 10, end, v. *Nif.*—[Yalk. Prov. 961 סיפו להיות מותח v. מָתַן.]—Part. pass. מָתוּחַ; f. מְתוּחָה; *pl.* מְתוּחִין, מְתוּחוֹת *stretched, extended*; (of a bow) *bent*; trnsf. (of judgment) *ready to be discharged, aimed.* Kel. XXI, 3. Gen. R. s. 35 ... אותה מדת הדין שהיתה מ' כנגד וכ' ומְתוּחָה וכ' that very judgment which was aimed against Israel, did the Lord turn and aim against the Egyptians. Y. M. Kat. III, 83ᶜ top הדין מ' כנגד וכ' judgment is ready against the whole family. Pesik. R. s. 38; a. fr.

Pi. מִיתַּח same, esp. *to straiten straps; to bring objects closer together.* M. Kat. I, 8 אם מְמַתְּחִין you may also straigten (bed-straps). Ib. 10ª מְמַתְּחוֹ .. ומיתחין שאם 'you may stretch', means when it (a strap) is lax, you may straiten it; Y. ib. I, 80ᵈ bot. Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10 למַתֵּחַ .. מהוסרין need ... stretching. Midr. Till. l. c., v. supra. —Y. Sabb. XIII, beg. 14ª המְמַתֵּחַ צדדין (ed. Krot. המיתח צדדיו, corr. acc.) he who brings the ends of two pieces close together (by pulling the thread up and knotting it), v. supra; Y. Kil. IX, end, 32ᵈ המְמַתֵּיחַ צדדין (or המַמְתִּיחַ *Hif.*; not צדדיו); a. e.

Nif. נִמְתַּח *to be stretched, spread, drawn.* Snh. 38ᵇ נמתחו אבריו his limbs were stretched (shaped); (Ab. d' R. N. ch. I נתקשרו); Yalk. Gen. 15. Ib. 16 היו נִמְתָּחִין והולכין (ib. also נוֹתְחִין; Gen. R. s. 10, end מותחין) they (the works of creation) continued to extend (develop). Y. Ber. I, 2ᶜ bot. רְמָתַּח הרקיע (or רְמָתַּח) let the firmament be stretched out. R. Hash. 22ᵇ יְמָתַּח על העבוד shall be stretched on the pillory. Y. Hor. II, 46ᵈ נְמָתְּחָה הקשת the bow was bent (euphem. for *erection*). Yalk. Ps. 796 נמתחה החרב the sword (of judgment) was drawn; (Tanḥ. B'midb. 7 נמשכה; ib. ed. Bub. 7 נשמטה).

Hithpa. הִתְמַתַּח same. Tanḥ. Ḥayé 3 והיו הולכין ומִתְמַתְּחִין וכ' they would have gone on spreading &c.

מָתַח ch. same. Targ. Ps. CIV, 2. Ib. LXIV, 4 Ms. (ed. משחי, v. מְשַׁח II).—Ib. L, 4; a. e.—Part. pass. מְתִיחָא, מְתִיחָה ('יתו'). Ib. VII, 13; a. e.—Gen. R. s. 63, a. e., v. זְרָתָא.

Af. אַמְתּוּחֵי same. B. Mets. 107ᵇ משום אַמְתּוּחֵי אשלידן for pulling their ropes (to drag boats), v. פַּרְפָּא. Ib. אי מַמְתְּחֵי וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) if they can pull their ropes all along the shore, they will walk there. Keth. 85ª, v. אַשְׁלָא; a. e.

Ithpe. אִיתְמְתַח *to extend, spread.* Targ. Job XV, 29.

מְתָחָא m. (preced.) 1) *extension.* Targ. Ps. XIX, 5 מְתַח (constr.).—2) *tent-pin.*—*Pl.* מְתָחֵי. Targ. Y. Ex. XXXVIII, 20 (not מַתְּחָיָא); a. fr.—3) (with גִּירָא) *bow-string.* —*Pl.* constr. מְתָחֵי. Lev. R. s. 5 (expl. יתר, Ps. XI, 2) מ' גירא.

מְתַחְלָא m. (תְּחַל; cmp. תּוּחְלָא) *the calyx surrounding the date in its early stage.* Keth. 77ᵇ.—*Pl.* מַתְחֵלֵי. Pes. 52ᵇ; Ber. 36ᵇ, v. שׁוֹמֵר.

מַתַּחְתָּא f. (מָתַח) *stretching*; מ' דמגילתא *the borders of stretched* parchment, distinguishable by their darker color. Gitt. 88ª דדרינא ביה מ' דמ' when the borders of the document are distinguishable (evidence that nothing has been cut off).

מַתַּי pr. n. m., v. מַתַּאי.

מַתִּי, v. מוּת.

מָתַי (b. h.) *when?* Ber. I, 1 מָתָּם Ar. (ed. מֵאֵימָתַי). Midr. Till. to Ps. IV, 3; 5 עד מ' יכ' how long will you &c.? Succ. 56ᵇ; a. fr.

מַתְיָא f. Part. *Af.* of אֲתָא. Ned. 81ª מ' לידי וכ' leads to (may cause) &c.; a. fr.—[מִיתְיָא, v. מֵיתָא.]

מַתִּיָּה, מִתְּיָא pl. n. m. (abbrev. of מַתִּתְיָהוּ) *Mattia* (Matthew). Shek. V, 1 (Mish. ed. מַתִּתְיָה). Eduy. II, 5 (Ms. M. מתתי'). Yoma VIII, 6; Ab. IV, 15, a. fr. מ' בן חרש.—Y. Orl. I, 60ᵈ top ר' מ' מן דבתריתה.

מַתִּיב, Targ. Y. I Gen. IV, 8 מ' אפין, v. מֵיתַב.

מְתִיבְתָּא, מָתְבְתָּא I f. (יְתַב; v. יְשִׁיבָה) 1) *seat, sitting,* esp. *school, academy; council.* Targ. I Chr. XI, 25. Ib. IV, 22 מָתְבַת (constr.); a. e.—Ber. 18ᵇ מ' דר' אפס the college of R. E.—Ib. מ' דרקיעא the heavenly session (of the departed scholars). B. Mets. 86ª וכולהו מ' דרקיעא וכ' and all those participating in the heavenly session declared &c. Yeb. 105ᵇ; a. fr. 2) *the proceedings at college, subject of discussions.* B. Kam. 117ª מסדים מ' דיומא לרבנן he finished up (reviewed) the subject discussed that day before the scholars. Ib. לעיין מר במותב דלמחר study carefully the subject of discussion for to-morrow; a. fr.—*Pl.* מְתִיבָאתָא, מְתִיבָתָא. Gitt. 6ª כיון דאיכא מ' because there are colleges (in Babylonia). Ib. מ' בגירסייהו וכ' the colleges are engrossed in their theoretical studies.

מְתִיבְתָּא II f. (תּוּב) *answer, argument.*—*Pl.* מְתִיבָתָא. Y. Gitt. VIII, 49ᶜ top כל אילין מ' וכ' the same arguments which &c.

מְתָא, v. מְתָיָא.

מְתַיִן, v. מְתָנָן.

מְתִיכְלָא f. (תכל, *Taf.* of כּוּל or כְּלִי; cmp. מְשִׁירְכְלָא) *apothecary's pot.* Targ. Job XLI, 23 מתי׳ ed. Lag. (ed. Wil. מְתַכְּ׳).

מְתִיכְלָתָא f. (preced.) *basin.* Ḥull. 46ᵇ (Rashi משירכלתא).

מְתִין, מְתִין, v. מְתַן.

מְתִין, (מְתִין) m. ch.=h. מָתוֹן, *slow, careful.* Targ. Y. I Lev. XXIV, 12 (ed. Amst. מַתְיִנִין; Y. II מְתוּן); Targ. Y. I Num. IX, 8 מַתְנָן ed. Amst. (oth. מְתִין; Yr. II מְתוּן).—*Pl.* מְתִינִין, מְתִיחִין (מְתוּ׳). Ib. Targ. Cant. V, 12. [The form מַתְיָן, מַתְנָן fr. מתי=מתח.]

מְתִינָא, v. מְתוּנָא.

מְתִינָה f. (מְתַן) *deliberation, consideration.* Gen. R. s. 67 בא לו עשו במ׳ Esau planned against Jacob with deliberateness (taking his time for revenge); Yalk. ib. 115.

מְתִינוּת f. (preced.) *slow motion,* opp. מְהִירוּת. Gen. R. s. 10.

מְתִינְתָא f. (מְתַן) *that which is waited for, hope.* Targ. Job XVII, 15 מְתִינָתִי.

מְתִיק m., מְתִיקָא f. (מְתַק) *sweet.*—*Pl.* מְתִיקִין, מְתִיקֵי; מְתִיקָן. Targ. Cant. II, 5 (ed. Amst. מְתִיקָן).—Meg. 6ᵃ, v. I כְּפַר.

מְתִיקָה f. (מְתַק) 1) *sweet taste.* Y. Ber. V, 9ᵃ top.—2) *seasoning, relish.* B. Mets. VII, 1.—3) מיני מ׳ *sweetmeats, delicacies; sweet drinks.* B. Kam. 85ᵃ. Y. Orl. II, 62ᵇ top. Esth. R. to I, 9 מיני מתוקים. Y. Ned. VII, 40ᵇ bot. הנידר מן התירוש אסור בכל מיני מ׳ he who vows abstinence from *tirosh,* is forbidden all kinds of sweet (unfermented) drinks; a. e.

מְתִיר m. (נָתַר, *Hif.*) 1) part. Hif. of נָתַר q. v.—2) *that which makes an object permitted for enjoyment.* Zeb. II, 3 המ׳ *the blood* (the sprinkling of which makes the sacrifice fit for eating or for the altar); a. fr.—*Pl.* מַתִּירִים, מַתִּירִין. Ib. IV, 3; Meïl. II, 9 כל שיש לו מ׳ whatever may become permitted through a certain act, e. g. the meal-offering by taking a handful for the altar. Ib. מַתִּירָיו those things which cause it to be available. Ib. 10ᵇ דבר שיש לו מ׳ אינו חייב עד שיקרבו מ׳ a thing (sacrificial object) which requires an act to make it permissible, is not subject to מְעִילָה, until the things by which it is made available have been offered on the altar.—Bets. 3ᵇ דבר שיש לו מ׳ a thing which may become permitted (being prohibited only for the day). B. Mets. 53ᵃ חוה ליה דבר שיש לו מ׳ it would be considered a thing which can be made fit (by redemption); a. fr.

מְתִירְקִנְתָּא, Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ, v. מוֹתַרְקִנְתָּא.

מַתֵּךְ m. (נָתַךְ) *cast metal; molten image.* Targ. I Kings VII, 16; 23 (h. text מצק). Targ. Is. XLVIII, 5.

מַתְּכָא f., constr. מַתְּכַת same. Targ. Ex. XXXII, 4. Targ. Jud. XVII, 3 (ed. Lag. מתכה). Targ. Is. XXX, 22; a. fr.—*Pl.* מַתְּכָתָא. Targ. O. Num. XXXIII, 52 (Y. מַתְכְּוָותָ׳, fr. מַיְתְכוּ׳).

מְתִכּוּלִיתָא, v. מְתוּכְלִיתָא.

מַתְכּוֹנֶת f. (b.h. תָּכַן; מַתְכֹּנֶת) *measure, required amount.* Tanḥ. Ki Thetsé 9 שהיה שמם חקוק עליהם במ׳ הלבנים (the lists) in which their names were recorded with their daily task of bricks. Yalk. Ex. 182 מַתְכּוֹנוֹת הלבנים *pl.*—Ker. 6ᵇ בכל יום היה מתקן במַתְכּוֹנְתָהּ he might prepare every day the quantity of frankincense required for the occasion.

מַתְּכוֹת, v. מַתֶּכֶת.

מַתְכִּילְתָּא, v. מְתוּכְלִיתָא.

מַתֶּכֶת f. (נָתַךְ) [*molten*] *metal.* Kel. XIII, 6 עץ חמשמש את חמ׳ the wooden part of a utensil which is subservient to the metallic part. Ib. 7 עשאו של מ׳ he replaced it by a metallic tooth; a. v. fr.—*Pl.* מַתָּכוֹת.—כְּלֵי מ׳ metallic vessels, utensils, tools &c. Ib. XIV, 1. Ḥull. I, 6; a. v. fr.

מְתַל I ch.=h. מָשַׁל II, 1) *to speak mataphorically, recite a mashal.* Targ. Ez. XII, 23; a. fr.—Pes. 114ᵃ מתלא מְתַלְּגִין וכ׳ they have a saying (witticism) about it in the West. Y. Dem. I, 21ᵈ top; a. e.—2) *to banter, sneer.* Targ. Prov. XIV, 9 (h. text יָלִיץ).—3) *to place beside, to compare.* Y. Dem. I. c. (play on שומרה) שמר מרה מאן מ׳ לידך וכ׳ guarding bitterness—who classed thee among the spices? Ib. (play on כּוֹפֶר) מאן מְתַלְּגָא וכ׳, v. כּוֹפֶר.—Part. pass. מְתֻחָל; f. מְתִילָא; *pl.* מְתִילֵי, מְתִילָן *compared, comparable.* Targ. Koh. XII, 2; a. e.—Ḥull. 59ᵇ באריא מ׳ is compared to a lion.—B. Mets. 83ᵇ לאו כחיותא מ׳ are they (robbers) not like wild beasts?—Ber. 53ᵇ, v. infra; a. fr.

Af. אַמְתִיל 1) *to recite a mashal.* Targ. Ez. XXI, 5.—2) *to propound a riddle.* Targ. II Esth. I, 3.

Ithpe. אִיתְמְתִיל, אִיתְמְתִל *to be compared, to be like.* Targ. Ps. XXVIII, 1. Ib. XLIX, 13 (not אִיתְחַל); a. e. —Snh. 95ᵃ כנסת .. לירונה אִיתְמְתִילָה the community of Israel is compared to a dove; Ber. 53ᵇ מְתִילָא Ms. M. (ed. מתלא, corr. acc.); Sabb. 49ᵃ אמתיל, read: אִמְתִילָא; a. e.

מַתְל II, מַתְלָא m. (preced.) 1)=h. מָשָׁל, *parable, witty saying, riddle, comparison; by-word.* Targ. Prov. I, 6 (some ed. מתלאה, corr. acc.). Targ. O. Deut. XXVIII, 37.—Targ. I Sam. XXIV, 14 (Bxt. מְתוֹלָא, v. מְתוֹלָא). Targ. Num. XXIII, 7; a. fr.—Y. Dem. I, 21ᵈ top. Pes. 114ᵃ, v. preced.—Gen. R. s. 48, end מ׳ אמר the proverb says; a. fr.—2) *plausible reason,* v. אַמְתִילָא. Y. Yoma III, end, 41ᵇ מצאו מ׳ לדבריהן offered good reason for their doing so. Y. Keth. II, 26ᶜ bot.—*Pl.* מַתְלֵי, מַתְלָא, מִתְלֵי. Targ. Y. Deut. I. c.—Targ. Prov. I, 1; a. fr.—Snh. 38ᵇ . . . ר׳ מאיר בפורקיה הוה דריש תילתא מ׳ R. M., when holding sessions, used to spend one third of the time on legal subjects, one third on homiletical preaching, and one third on parables (illustrating Biblical verses). Lev. R. s. 28 תלת מאון דמ׳ וכ׳ three hundred parables on the fox; a. fr.—Targ. II Chr. IX, 1 מוֹתַלְנוֹן.

מְתָלָא, v. מְתוֹלָא.

מִתְלָאה, v. מַתְלָא.

מְתַלְחֵם m., *pl.* מְתַלְחֲמִים (b. h.; לְחֵם, cmp. לָחַם) *professing attachment, flatterers, hypocritical sympathizers.* Sifré Num. 85 (ref. to Num. XI, 1 [read:] אין כמתאוננים אלא כמ' וכן הוא אומר ותרגנו וכ' *k'mithon'nim* means like those who pretend to sympathize (with their neighbors' troubles, v. אוֹנֶן), and even so we read (Deut. I, 27) *vatterag'nu* &c. מהו ותרגנו שהיו מדברים כמ' וכ' what does *vatterag'nu* mean? They were speaking like sympathizers (with ref. to Prov. XXVI, 22); Yalk. Num. 732. Sifré Deut. 24 (ref. to Deut. l. c.) מלמד שהיו יושבים ... ואומרים דברים כמ' ומתרגנים כמ' שנ' וכ' which intimates that they sat in their tents and spoke words like sympathizers, as we read (Prov. l. c.) &c.; Yalk. ib. 805. Ib. בוכין ומבכין כמ' (or במתלחם, sing.; not כמת להם) weeping and moving to tears like sympathizers.

מְתַמְחָא, **מְתַמְחָא**, v. מְחֵי I.

מָתַן [*to stretch,*] (cmp. ארך) *to be long, slow; to wait*; esp. (of fruits taken off the tree) *to lie over for complete ripening.* Toh. IX, 5 שרמתונו שיהו וכ' that they (the olives) may lie over so that they be easy to crush; ib. שירמתונו that they may lie over until they be ripe for salting; Tosef. ib. X, 10 שרמתינם ושירמלחם (*Hif.*) to let them lie over &c.

Hif. הִמְתִּין 1) (neut. verb) *to last, remain fresh, keep.* Makhsh. VI, 2 בשביל שירמתינו (Maim. in comment. ed. Dehr. שירמתונו) that they may remain fresh (Maim.). Sabb. XXIII, 5 (of a corpse) בשביל שרמתין (Ar. שְׁרַמְתֵּן, *Nif.*) that it may be preserved.—2) *to keep, to let (fruits) lie over.* Tosef. Makhsh. l. c., v. supra.—3) *to wait, tarry, postpone.* Ḥull. II, 4. Ib. 47b המתינו לו עד וכ' postpone his circumcision until &c. Y. Pes. X, 37d אילו נמתין וכ' (not מיתין) if we were to wait (with the recital of the exodus) until &c. Gen. R. s. 18 (play on יתבששו, Gen. II, 25) לא המתינו בשלותן וכ' they did not remain in their happiness for six hours; a. fr.—4) *to be slow, patient.* Ab. d'R. N. ch. I שיהא אדם ממתין בדבריו ואל יהא מקפיד על דבריו that man should be slow and patient in giving his opinion, and not angrily insist on his words.

מַתֵּן ch. same, *to cause delay, to let wait.* Targ. Job XXXII, 4 (h. text חִכָּה).—Part. pass. מְתִין *waiting, detained,* fr. which מָתִין, מְתִין *to wait for, hope; to be slow.* Targ. Lam. II, 16. Targ. Esth. II, 12. Targ. Ps. LVI, 7. Ib. CXXX, 5 Ms. (ed. אַמְתִּינִית) *Af.*); a. e.—Yeb. 63a מתון נסיב וכ' be slow in taking a wife, opp. קפוץ.—V. מְתִין.

Af. אַמְתִּין *to tarry, remain; to wait.* Targ. Y. I Gen. II, 25 (v. Gen. R. s. 18, quot. in preced.). Ib. XXXI, 28 לא אַמְתַּנְתַּנִי thou didst not wait for me (give me an opportunity, h. text ונטשתני). Targ. I Chr. IV, 18; a. fr.—Yeb. 91b איבעי לה לאַמְתוּנֵי she ought to have waited.

מַתָּן=מָאתָן, v. מְאָה. Targ. O. Num. XVI, 2; 17 ed. Berl.

מַתָּן m. (b. h.; נָתַן) *giving, gift.*—מַתַּן תורה giving of the Law, *revelation at Mount Sinai.* Ber. 58a bot. Gen. R. s. 34; a. fr.—שכר מ' *reward.* Ab. II, 16; a. fr.—מ' דמים *sprinkling* or *smearing the blood* (on the altar &c.). R. Hash. 28b; a. fr.—Zeb. VIII, 10 מתן ארבע במ' ארבע blood requiring four applications mixed with &c.; R. Hash. l. c.; Y. Erub. X, end, 26d; Bab. ib. 100a. Ib. מ' ארבע במ' אחת (Zeb. l. c. במתנת) blood requiring four applications mixed with blood requiring one application; a. fr.—בִּשָּׂא ומ', v. בִּשָּׂא.

מַתָּנָא, **מַתְנָא**, v. מַתַּנְתָּא.

מַתָּנָא, **מַתְנָא** pr. n. m. (abbrev. of מתניה) *Matt'na,* an Amora. Hull. 42b. Y. Taan. III, 67a top; a. fr.

מַתְנָא c. (תָּנָן) *steaming, reeking.* Pes. 111b bot. [read:] אדמ' ברישה (v. Rashi a. l.; Rashb. אדמותנא, read אדמתוגא; ed. אדמייתניה כרישא; Ms. M. אדמיתיה כרישא, Ithpe. of תנן) while his foot is still steaming (from bathing). V. מִתּוּגָּא.

מַתָּנָא, **מַתְנָא**, **מַתְנֵי**, **מוֹ'** m. (מָתַן; cmp. מְשִׁרְתָּא II. fr. מָשַׁח) *cord, strap.* B. Bath. 89a מיתנא Rashb. (ed. מִתְנָה, h. form) the cord of the scales. Men. 35b top (בריה) כל הוכי דכר מיתלי Rashi (ed. במו'; Ms. R. 2 במ') whenever it is lifted up by its strap and it (the capsule of the T'fillin) follows after it (the strap not breaking). Erub. 34a לַיתֵּיהּ בבוותא וכ' let him bring it down through the window (of the tower) and with a string. Sabb. 51b סגי לה במי' בעלבא (Ms. M. במירצנא, incorr.) a mere string would have been sufficient for controlling the animal. B. Mets. 113b באן דאסר מי' דכיתנא וכ' he who ties a rope of moist flax around his loins. Y. Ned. III., beg. 37d מו', v. חָגַר I; a. e.

מְתָנָה, v. preced.

מַתְנָא, v. מַתְנָא.

מַתָּנָה f. (b. h.; נָתַן) 1) *gift, present, donation; grant, privilege.* Y. Peah III, 17d bot. ארזו הרא מ' .. מ' וכ' what is a *mattanah?* All my property be given to—as a gift from now, contrad. to דיאתיקר. B. Bath. 147a מנירן למתנת שכיב וכ' how can it be proven that the donation of one expecting to die is legal by Biblical law (without formal possession)? Kidd. 6b, a. fr. מ' כ"מ להחזיר שמה מ' a present made with the condition that it must be returned, is legally a present (the recipient's property for the time being); a. v. fr.—*Pl.* מַתָּנוֹת. Ber. 5a; a. fr.—מתנות כהונה, v. כְּהוּנָּה.—Tosef. Dem. II, 7 מ' גבוליו the priestly privileges outside of the Temple. Ib. 8 יש לו בנ' has a right to priestly gifts. Tosef. Peah II, 13 ארבע מ' בכרם there are four gifts for the poor connected with the vineyard; Ḥull. 131a מתנות עניים; a. fr.—2) (Lev. VIII, 15) *sprinkling or smearing the blood* (on the altar &c.). Zeb. V, 1 מ' אחת כיחן וכ' one of those applications if omitted makes the sacrifice invalid. Ib. VIII, 10 חנחנין מ' אחת וכ' blood of a sacrifice which requires only one application if mixed with blood &c., v. מָתַן; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. V, 3 ארבע מ' על וכ' four applications (with the finger dipped in the blood) at the four corners. Ib. 4 שתי מ' שהן ארבע two sprinklings appearing like four, i. e. towards two opposite corners of the altar; a. fr.

מַתְנִי m. ch. (תָּנֵי)=h. מְתוּנְיָנִי, *teacher of the Mishnah.* Keth. 8b, contrad. to מְקָרֵי.—V. מַתְנִיתִין.

מַתַּנְיָה, מַתַּנְיָא (b.h.) pr.n.m. *Mattaniah*, 1) original name of Zedekiah, king of Judah. Pesik. R. s. 26; a. e.—2) name of an Amora. Y. Bets. I, 60[c] bot. Y. Keth. IV, 28[d] bot.; a. e.

מַתְנִין m.=מַתְנֵי. Y. Ḥag. I, 76[c]; Midr. Till. to Ps. CXXVII לא ספר ולא מ' neither a Bible teacher nor a Mishnah teacher.—*Pl.* מַתְנִינִין, מַתְנִינֵי, מַתְנִינְיָא, מַתְנִינְיָה ... Y. Ḥag. l.c.; Midr. Till. l.c. מַתְנִירִין (fr. מַתְנֵי). Num. R. s. 12 מַתְנַנְיָה; Lam. R. to I, 3 מַתְנַנְיָא.

מָתְנַיִם m. du. (b. h.; מתן, cmp. מָתְנָא) *loins*. Nidd. 13[b] Pirké d'R. El. ch. XXXI אזור מָתְנַיִו וכ' the girdle of the loins of Elijah. Ib. ch. XXX בְּמָתְנֵיהָ, v. הַרְהוּר. Snh. IX, 2; a. e.

מַתְנִיתָא f. ch.=h. מִשְׁנָה, *Mishnah*, esp. (in Babli) *collection of Mishnahs not embodied in the Mishnah of R. Judah*, as Boraitha, Tosefta &c., contrad. to מַתְנִיתִין (abbr. מתני') *our Mishnah*, i. e. the Mishnah proper. Targ. Y. Ex. XXVI, 9.—Taan. 21[a] ממתניתין ... אר אדכא שאיל לי' במ' דר' (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.) if there be one that will ask me something from the Mishnah of R. Ḥiya or of R. Oshia which I cannot answer from our Mishnah. Y. M. Kat. II, beg. 81[a] מַתְנִיתָן צריכה לדר' חייא וכ' our Mishnah needs (for explanation) that of R. Ḥiya, and R. Ḥia's needs ours. Ib. מַתְנִיתָיהּ דר' וכ' the collection of &c.; a. v. fr.—Trnsf. *school, college*. Pes. 101[b] במ' דבי וכ' at the school of the house of Rab Hinek &c. (where Mishnah was taught). Keth. 104[a] bot.; a. fr.—[Y. Ned. IV, 38[c] bot. מתניתין נסבין וכ', read: מַתְנִינִין.]—*Pl.* מַתְנִיתָא. Ber. 25[b] מ' קשיין אהדדי the two Boraithas quoted contradict each other!—Nidd. 33[b] ותני מ' (some ed. מתניתא) and he teaches Mishnahs.

מָתָן, מַתָּן, מַתַּן pr.n.=h. בָּשָׁן, *Bashan*, the country east of the Jordan, v. בּוּתָנָן. Targ. Num. XXI, 33. Targ. I Chr. V, 12 (ed. Lag. בו', Var. ed. Rahmer בבבתנן=כבני מ'); a. e.

מַתָּנָא, *pl.* מַתְנָנְיָא, v. מַתְנָנִין.—[מַתְנָנְיָא *smoking*, v. תְּנַן.]

מַתָּנָא, מַתָּא, מַתַּנְתָּא f. ch.=h. מַתָּנָה, *gift, grant, donation*. Targ. Num. XVIII, 6, sq. Ib. 11; a. fr.—B. Bath. 153[a] חהיא מ' וכ' a deed of donation in which was written &c. Ib. 40[b] דגיטא ודמ' the protest against a letter of divorce or of donation. Ib. מ' כמירתא a deed of donation intended to be kept secret; a. fr.—*Pl.* מַתָּנָן, מַתָּנָתָא. Targ. Y. Num. XXV, 13. Targ. Y. II Gen. XVIII, 17; a. fr.—Sabb. 10[b] תרתי מ' דתורא the priestly portions from two oxen (Deut. XVIII, 3). Ḥull. 131[b]. Y. Snh. II, end, 20[d] כ"ד מ' the twenty four priestly gifts, v. כְּהוּנָּה; a. fr.

מְתַּפְנְקוּ, v. פִּנֵּק.

מָתַק (b. h.) 1) *to be sweet, palatable*. Ukts. III, 4 עד שתמתוקו until they are made palatable (by pressing). Gen. R. s. 85 יִמְתַּק לכם may it be sweet to (well agree with) you, v. בָּסַם.—2) *to partake with delight, smack, gnaw*. Yalk. Job 910 (ref. to Job XXIV, 20) שמתק רמה מהם the worm gnawed at them with delight; Gen. R. s. 33 שמיתקו רמה מהם (*Pi.*) the worms did &c.—Yalk. Prov. 962 סיפי מותח להיות מיתק עליו shall finally feed on him; ib. 961 (corr. acc.).

Pi. מִיתֵּק 1) *to partake with delight*, s. supra.—2) *to sweeten, season*. Tosef. Bets. III, 15 אין מְמַתְּקִין וכ' you must not (on the Holy Day) sweeten a mustard mixture by dipping a live coal into it; Sabb. 134[a]; Y. Bets. IV, 62[c] bot. Sabb. 90[a] למתק קדרה to season a dish. Ber. 5[a] מלח מְמַתֶּקֶת וכ' salt seasons the meat; a. fr.—Trnsf. *to pacify*. Y. Ab. Zar. II, 42[a] top והוא יודע למתק וכ' he knows how to calm the great Ocean. Y. Meg. III, 74[a] bot. (in a secret letter) תמר ... ובקשנו למַתְּקָהּ וכ' Tamar still endures in her bitterness (hostility), and we attempted to sweeten her (by bribery), 'but the melter has refined in vain' (Jer. VI, 29).—3) *to indulge*. Yalk. Prov. 961 (ref. to Prov. XXIX, 21) כל מי שמְמַתֵּק וכ' he who indulges his passion in his youth (v. פִּנּוֹק).—Taan. 9[b], v. infra.

Hif. הִתְמְתִיק *to sweeten*. Cant. R. to V, 16 (play on מתקים, ib.) ה' לחם וכ' he sweetened (softened) the word for them; Num. R. s. 10, beg.

Hithpa. הִתְמַתֵּק *to become sweet, to be quieted*. Y. Ab. Zar. l. c. בשעה שהמים ... מִתְמַתְּקִין when the waters praise their Creator, they grow calm. Gen. R. s. 13, a. e. מִתְמַתְּקִים הן בעבים (some ed. מתמ', corr. acc.) the salt water becomes sweet in the clouds; Taan. 9[b] Ms. M. (ed. מתקין, corr. acc.).

מַתֵּק ch. same, v. מְתִיק.

Pa. מַתֵּק *to taste, suck* (v. preced.). Ab. Zar. 18[b] טמש בהא ומ' בהא he dipped one finger (into it) and sucked the other.

Ithpa. אִתְמַתֵּק *to become sweet*. Targ. II Chr. XIII, 5.

מַתְקוּלְתָּא f. (תְּקַל I)=h. מַשְׁקוֹלֶת, *plummet*. Targ. Job XXXVIII, 5. Targ. II Kings XXI, 13.—[Pes. 50[b], v. מַיְתַקְלָתָא.]

מִתְקַל m. (תְּקַל II) *stumbling, offense*. Targ. Is. VIII, 14 (ed. Wil. מַתְקַל). Targ. Prov. XII, 13 (not מַתָּ; h. text מוקש).—[Targ. Ps. CV, 37, read: לְמַתְקָלָא, v. תְּקַל II.]

מִתְקָל, מַתְקָלָא m. (תְּקַל I)=h. מִשְׁקָל, *weight*. Targ. Ex. XXX, 34. Targ. Lev. XIX, 35; a. e.—Y. Sabb. XX, 17[c] bot. מ' זוזא the weight of a Zuz; a. e.—*Pl.* מִתְקָלִין, מַתְקָלִין, מַתְקָלֵי. Targ. Lev. XIX, 36 (some ed. חָלָן ...). Targ. Deut. XXV, 15; a. e.—Bekh. 50[a] עשרין מ' במתקל דינרא (not במיתקלי) twenty times the weight of a (Tyrian) Denar.

מִתְקָלְתָּא f. same, *selling by weight*. Pes. 50[b] שכר אשתו מ' Ms. M. (ed. מתקול) 'the earnings of his wife' means when she goes around selling (wool) by weight (but does not refer to woven garments).—*Pl.* מַתְקָלֵי, v. preced.

מְתַקְנָתָא f. (תָּקַן) *a firm, decided solution*. Yoma 70[a] לא משכחת לה מ' וכ' (Ms. M. 2 מיתרצא) (from the words of the Mishnah) you cannot arrive at a decided answer, but you must adopt either &c.

מִתְרִיתָא f. (תְּרָא I)=h. מִשְׁרָה, *infusion*. Targ. O. Num. VI, 3 (ed. Berl. מַתָּ).

מִתְרִין, Koh. R. to III, 9, v. שְׁרֵי *Af.*

מְתָ׳, מְתַרְכָא f. (תְּרַכּ)=h. גְּרוּשָׁה, *divorced woman.* Targ. O. Lev. XXI, 14. Ib. XXII, 13 (Y. מִיתַּרְכָא, not מִית׳). Targ. O. Num. XXX, 10 (Y. מִת׳); a. e.

מִתְרְמַרְ Targ. Prov. VI, 30, v. הַמַּר, a. רוּם I ch.

מִתְרַמְרְמוּתָא f. (רמרם, *Palp.* of רוּם) *subject for self-elevation, object of contempt.* Targ. Ps. XXII, 7 (h. text בּוּז, cmp. preced. w.).

מִתַּרְצָא, v. next w. a. מְתַקְּנָתָא.

מְתַרְצָתָא f. (תְּרַץ) *sustained version, a tradition the objections to which have been met successfully,* opp. מְתֻּבָּשְׁתָּא. Sabb. 121^{b}; Pes. 99^{b} bot.

נ

נ *Nun,* the fourteenth letter of the alphabet. It interchanges with מ q. v.; with ל, q. v.; with ר, cmp. זָרַח a. זָהַח; שְׁנַיִם a. תְּרֵין; with י as preformative letter, cmp. רצב a. נצב.—נ frequently inserted, a) in place of Dagesh forte, e. g. מַיְדַּע=מַיְדַּע; מְנַדְּרוֹן=מְדַּרוֹן;—b) to avoid a hiatus, as e. g. אִינְדוּ, נִינְחוּ &c.—ן—, ־ָן, ־ֵן, ־ִן, ־ֻן—afformative, e. g. גַּזְלָן, גַּזְלָנָא.—ן, Nun emphaticum, as אוֹרַיְתִי=אוֹרַיְתִין; esp. epenthetic Nun between verb and suffix, e. g. בָּרָאנוּן, Targ. Gen. V, 2; a. fr.

נ׳ as numeral letter, *fifty,* v. א׳.

נָא I, **נָה**=אֲנָא. Y. Ter. V, 43^{c} bot. ואוקי נא וכ׳ I, too, think so. Y. Ber. IV, beg. 7^{a} וְנָא אמרית וכ׳ and I gave a reason for it; a. fr.—V. לַיְנָא, הַנָּה.—*Pl.* נַן. Y. B. Kam. II, beg. 2^{d} מה נן אמרין וכ׳ why do we say &c.; a. fr.

נָא II m. (also adverb) (b. h.; cmp. נע) 1) *hurried, half-done.* Pes. 41^{a} bot. אכלו נא if he ate it (the Passover lamb) half-done. Ib^{b} ישנו בבל תאכל נא is subject to the law (Ex. XII, 9) &c. Tosef. Macc. IV (III), 1, contrad. to חַי. Men. 78^{b} מצה נא, v. הַרְנָא; a. fr.—2) *slender, fine, brittle.*—*Pl.* נָאִין; f. נָאוֹת. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9 [read with R. S. to Kel. III, 2:] היסקו והנאין (=והן נאין) if the vessels were heated but turned out brittle. B. Bath, 97^{b} (expl. פרעסות, ib. VI, 2) נאות ומגיפרות thin, but lined with pitch; Tosef. ib. VI, 3.

נָא III (b. h.) *I pray, prithee.* Yoma IV, 2; a. fr.—Ber. 9^{a}, a. e. אין נא אלא וכ׳, v. בְּקָשָׁה.

נאגא *soot* (?). Lam. R. to IV, 8 (ref. to שְׁחֹר, ib.) כהרא נ׳.

נָאגָנָא m. (נגא, corresp. to h. נקע, cmp. Syr. נגעא P. Sm. 2284) *small cleft, cavity.*—*Pl.* נָאגָנֵי. Kidd. 61^{a}; B. Bath. 103^{a} (some ed. נָגְאֵי; Ms. M. חֲרִיצֵי; Ms. H. נָגְנֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Arakh. 25^{a} נגאני; Yalk. Lev. 677 מינגני (corr. acc.).—B. Kam. 61^{b} top, v. בָּאגָנָא.

נאד, v. נוֹד.

נָאדֵי m. (נדי, v. נוּד) *flying off.* Sot. 45^{b} רישא דנ׳ it was the head (of the murdered man) that flew off and fell (at a distance from the body). Ned. 16^{a} הוה נ׳ מן וכ׳ Rashi (ed. only נ׳) flew off from, i. e. rejected the reason given by A.

נָאֶה m., **נָאָה** f. (b. h. ;=נאוה, v. אוה) *suited, becoming; handsome.* Tanḥ. B'shall. 11 נ׳ שירה וכ׳ it is meet to sing unto the Lord. Sabb. 133^{b}; Naz. 2^{b} סוכה נ׳ a handsome Succah; a. fr.—Ib. I, 1, v. נָוֶה.—*Pl.* נָאִים, נָאִין; נָאוֹת. Sifra Aḥărê, end (ref. to Lev. XVIII, 26 אתם נ׳ (ושמרתם אתם שומרים וכ׳ you are the proper persons to guard them (the laws of chastity), because you opened (were the first to observe) them. Tanḥ. Mas'é 4 הם נ׳ ולבושיהם נ׳ הם נ׳ לארץ וכ׳ they are handsome, and their garments are becoming, they are suited to the land, and the land to them. Ned. IX, 10 בנות ישראל נ׳ הן אלא וכ׳ the daughters of Israel are good-looking, but misery disfigures them. Sabb. l. c. Sifré Deut. 320 (ref. to Deut. XXXII, 19) מניח שהם נ׳ לו וכ׳ because they are pleasing to him (he calling them sons and daughters), they are bold before him. Tosef. Sot. II, 3 יולדת נ׳ she will bear handsome children; Y. ib. III, 18^{d} bot. נָעִים; a. fr.—נְאוֹת f. pl. (noun) *beauties.* Lam. R. to II, 2 (ref. to נאות, ib.) כל נְאוֹתָיו של יעקב all the beauties (excellent men) of Jacob. Yalk. Ex. 244 (ref. to יאיוהו, Ex. XV, 2) אגיד נאותיו ושבחו של וכ׳ I will tell the excellencies and praises of &c.; ib. אדבר בנאיותיו ושבחיו; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 בנביאתו שבחו (corr. acc.); Yalk. Cant. 988 בנוריתיו ובשבחו, read: בנוֹתָיו, v. נוֹר. Treat. Sof'rim III, 13 הרבות בנאית שלו speak much of his excellencies. Lam. R. introd. end, v. קְרִינָה; a. fr.—נָאֶה (adv.) *becomingly, well.* Tosef. Yeb. VIII, 4, a. e. נ׳ דורש preaches well, ונ׳ מקיים and acts in conformity (with his words).

נָאָה f. (b. h., v. preced.) *marked off, distinguished place.*—*Pl.* constr. נְאוֹת. Deut. R. s. 7 end בנ׳ דשארים של באר in the grass-covered oases around the well.

נָאַה *to be becoming* &c., v. נאר.

נָאוֶה m., **נָאוָה** f. (b. h.; preced. wds.) *beautiful.* Naz. I, 1 אהא נ׳ Y. ed. (Mish. ed. נָוֶה; Bab. ed. נָאֶה) I will be good-looking (let my hair grow, a substitute for נָזִיר, v. כִּינּוּי). Cant. R. to I, 5 ונ׳ בניעשה אבותי and I am beautiful (worthy) through the deeds of my fathers; ונ׳ בפני קוני and I proved beautiful in the sight of my Master; ונ׳ אני במדבר and I proved worthy in the desert; a. fr.

נָאוֹסָא* pr. n. pl. *Nausa.* Erub. 83ª Bunios sent to Rabbi a modius נ' דמן (Var. נאסא, נירסא, נאונסא, נאנסה, v. Rabb. D. L. a. l. note 50) copied from the standard measure of N., v. קונדסא.—[Perh. our w. is ναός *temple* where the standard measures were kept.]

נָאוֹצָא, נָאוּץ, נָאוּצָה, v. sub נרא'.

נָאוֹת, v. אוה.

נאזאי, v. גזוזטאי.

נָאָה, נאי (b. h.; cmp. אוה) *to be becoming, handsome. Pi.* נִיאָה *to beautify, decorate.* Succ. 10ª לְנַאוֹתָהּ to decorate it (the Succah); a. e.

Nif. נִיאָה, *Hithpa.* הִתְנָאָה 1) *to adorn one's self.* Naz. 2ᵇ (ref. to ואניחיו, Ex. XV, 2) אֶתְנָאֶה לפניו וכ' I will adorn myself before him with good deeds; Sabb. 133ᵇ הִתְנָאֵה וכ' adorn thyself before him &c. R. Hash. 26ª חוטא בל יִתְנָאֶה a sinner must not adorn himself (when appearing before the Lord to ask forgiveness). Gen. R. s. 16 (play on שהם נִינְוֵה) מִתְנָאוֹת (not מתגאות) מישראל they (the governments) adorn themselves with what they take from Israel; a. e.—V. נָוָה I.—2) (cmp. הָנָה *Nif.*, a. אוה) *to be pleased, to enjoy, make use.* R. Hash. 11ª beautiful trees בהן בנו לְהִתְנָאוֹת (Ms. M. לַהֲנוֹת מהן) for men to enjoy their beauty. Snh. 21ᵇ שלא יתנאה בשל וכ' that he make no use of a copy that his fathers have written; (Tosef. ib. IV, 7 שלא יהא נויאות).

נָאִים, part. of נוּם.—[נָאִין, נָאֶה pl. of נָאֶה, a. נָא II q. v.]

נַאלָא I m. (אלי II, v. P. Sm. 2260) *lamenting, howling.* Snh. 59ᵇ יאדוד נ' (Rashi ירוד נאלה; Yalk. Gen. 15 תנין שוכה), v. רָוַדָא.

נַאלָא II, **נַאלָה** m. (לָהֵי, לָאֵי, v. P. Sm. 2260) 1) *fatigue, heavy load*; cmp. איבצנא. Targ. Y. Deut. XXI, 3 דלא סליק עלה דכר ולא אטרחא בנ' שעביד דנור Ar., read: דלא סליק עלה דכר ולא אטרחא (נאלא being a gloss interpreting שעביד דנור); cmp. Targ. Y. Num. XIX, 2.—2) *incubus, asthma* believed to be caused by a demon בן נפלים. Bekh. 44ᵇ (ref. to רוח קצרה or קצרית, Mish. ib. VII, 5) מאי ניהו נאלה Ar. (Rashi נאלה or נאלא, read נאלה; missing in Talm. ed.) what is it? Nâla. [Prob. version: מאי ניהו נ' מאי תנא רוח בן נפלים וכ'.]

נָאַם *to speak,* v. נוּם.

נֶאֱמָן m. (b. h.; אָמַן) *faithful, trustworthy.* Ber. 60ª, v. רוֹפֵא; a. fr.—Esp. *neĕman, one who can be relied upon in matters of tithes and T'rumah*; cmp. חָבֵר. Dem. II, 2; Tosef. ib. II, 2 המקבל עליו להיות נ' וכ' he who takes upon himself the obligations of a *neĕman*, must give tithes both of what he eats &c. Dem. IV, 6; a. fr.—*Pl.* נֶאֱמָנִים, נֶאֱמָנִין. Tanh. Vayesheb 5; a. fr.

נַאנָאי f. (a corrupt. from mamma, μάμμη; cmp. Syr. נגא, P. Sm. 2387) *mammy, aunty, old maid, slave.* Sot. 42ᵇ (ref. to איש הבנים, I Sam. XVII, 4 a. 23, with play on מערות ib., as if מאה עֲרָוֹת) בר מאה פפי וחדא נ' (Rashi פאפי . . . וחד נ'; Yalk. Sam. 125 וחד נאנאי; Ar. ed. Koh. s. v. בן: פאפאי וחד נ' . . .) Goliath was the son of one hundred papae (fathers) and one old maid; [Rashi: נ' וחד and one, the *real parent*; Tosaf. a. Ar. וחד נ' and one *dog*; v. Ruth R. to I, 14, a. Midr. Sam. ch. XX].

נָאַף (b. h.) *to be unchaste, voluptuous,* esp. *to have illicit intercourse; to commit adultery.* Lev. R. s. 23 (ref. to Job XXIV, 15) [read:] שלא תאמר שכל מי שהיא נוֹאֶפֶת בגופו נקרא נוֹאֵף אפי' נוֹאֵף בעיניו נקרא נוֹאֵף do not say, he only who is unchaste with his body is called a *noëf*, but even he who is unchaste with his eye &c.; Pesik. R. s. 24 (corr. acc.); a. fr.—Esp. נוֹאֵף *adulterer, paramour*; f. נוֹאֶפֶת *adulteress.* Ib. Num. R. s. 9; Tanh. Naso 4; a. fr.

Pi. נִיאֵף same. Pes. 113ᵇ זקן מְנָאֵף a lewd old man. Nidd. 13ᵇ המְנָאֲפִים ברד who commit masturbation. Ex. R. s. 31, end, a. e. (prov.) מְנָאֶפֶת בתפוחים וכ' she prostitutes herself for apples and distributes them among the sick, v. גוּם I ch.—Sot. IX, 9 משרבו המְנָאֲפִים וכ' when the lewd men became numerous, the proceedings against the faithless woman (סוֹטָה) were abolished. Shebu. 47ᵇ עיקב אחר מנאף Ms. M. a. Rashi (ed. נואף) he who follows up the voluptuous (to procure prostitutes for him); a. fr. —(Hull. 63ª, v. אָנַס.]

Hif. הִנְאִיף *to cause illicit intercourse; to bawd.* Shebu. l. c. ת"ל לא תנאף לא תַנְאִיף (Ms. M. only לא תנאף) it says (Ex. XX, 14) 'thou shalt not be lewd', (which implies) thou shalt not assist lewdness.

נָאַף ch., *Pa.* נָאֵף same. Targ. Is. LVII, 3.

נאפון, Y. Sabb. IX, 11ᵈ top וכ', read: וכאפון, as Y. Ab. Zar. III, 43ª bot.

נָאַץ (b. h.; cmp. אוץ) [*to press, stamp* in anger, v. Deut. XXXII, 19,] *to be indignant; to be bold*; (act. verb) *to reject, insult, blaspheme.*

Pi. נִיאֵץ 1) same. Keth. 8ᵇ (ref. to Deut. l. c.) [read:] דור שאבות מְנָאֲצִים לו הקב"ה וכ' a generation in which the parents insult him, the Lord will &c.; Yalk. Deut. 945 מְנָאֲצִין בו וכ'. . . .—Sifré Deut. 320 מנאצים לפנינו, v. נָאָה. Num. R. s. 7 כל מי שיני' לאלהים נעשה זר whoever insults God becomes an outcast (leper). Ib. הם נְאֲצוּ אותי they insulted me. Ib. מי שמְנָאֵץ בדברי תורה who makes bold with the words of the Law (blasphemes); a. fr.—2) *to threaten.* Mekh. B'shall., Shir., s. 7 מנאין וכ' . . . חמשה five things did Pharaoh threaten to do; Yalk. Ex. 249. Mekh. l. c.; Yalk. Ex. 250 הרה עומד ומנ' אחר וכ' stood threatening at the palace &c.; a. e.

Hithpa. הִתְנָאֵץ *to be insulted.* Midr. Till. to Ps. LXXIV, end עשה בשביל . . שמתחרפ ומְתְנָאֵץ בעולם do it for the sake of thy great and holy Name which is blasphemed and insulted in the world; a. e.

נַאק, v. נָהַק.

נְאָקָה I f. (b. h.; cmp. אנק) *groaning.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. II, 24) נַאֲקַת החללים the groaning of the wounded. Ib. s. 6; a. e.—Esp. *n'aḳah* (*prayer in distress*), one of the expressions for prayer. Lam. R. introd. (R. Ḥănina); Sifré Deut. 26; Deut. R. s. 2; a. e.

נְאָקָה II, נָקָא (אֲנָקָה) f. (v. preced.; cmp. ענק) [*longnecked,*] *camel.* Kel. XXIII, 2 (Ar. נקה); Sifra M'tsora, Zab., Par. 2, ch. III נקה. Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ישיבת הנקה the seat (saddle) on the camel's back. Sabb. V, 1 (51b) נא' (Ms. M. אנ'; Y. ed. הנקה); Y. Bets. II, 61c bot. הנקה.

נָאקֵר, Midr. Sam. ch. VII, v. נְקַר I.

נָקָא, נָאקָתָא ch.=h. נְאָקָה II. Sabb. 51b.—Lam. R. to I, 1 רבתי (7 חד בר נש עוירא חדא Ar. (ed. אֲנָקָא חדא) a blind camel.

נָאַר, v. נִיר I.

נָאתָא f. (אות) [*joint,*] *seam* of a wound, *cicatrix* (cmp. אֲרוּבָּה II). B. Kam. 85d, v. בַּרְבִיתָא (Ar. נָבָתָא; ed. נְאָתָה).

נָבָא* *eggs of lice,* Var. in Ar. for אֲנָבָא II.

נָבָא, נָבָא, v. נבי II.

נְבָאָרָא, v. נְבָרָא.

נָבַג, נָבוֹג, נָבִיג (cmp. בוג s. v. בָּאנָא) *to break forth, come to the surface.* Succ. 53b כריזן . . . ונַבְּעֵי מרא Ar. (ed. ונפקי, v. Rabb. D. S. a.l. note 80; Tosaf. to Bekh. 44b ונַבְעֵי) we dig a little, and water bubbles forth. Snh. 82a קברה ואהדר נבג he buried the skull, but it came up again; ib. 104a ואהדר נבג (Mss. F. a. K.); Yalk. Kings 249 נבגו.

נַבְגָּא m. (preced.) *shoot, twig.* Pes. 74a נ' בר שתא (Ms. M. נִיבָּ') a twig (of the pomegranate tree) of this year's growth.

נַבְגָּא m. (preced.; cmp. b. h. בַּקְבּוּק) *a vessel, nabya,* a certain measure, v. אַנְבָּג. Ber. 51b כל האי נ' וכ' the whole *nagba* is of the wine over which the blessing has been pronounced.

נבדקוס, v. נוּבְדִּרְקוֹס.

נָבָה, v. נבי I.

נְבוֹ (b. h.) 1) pr. n. pl. *Nebo,* a town on the eastern side of the Jordan. Sot. 13b (identifying נ' with הר נבו). —2) הַר נ' *Mount Nebo* in Moab. Ib.; a. e.—3) *Nebo,* name of an Assyro-Babylonian deity. Snh. 63b; a. e.—[Tosef. Pes. II (III), 20 נ' הרו, נ' הירן, v. בּוּהֲרִין.]

נְבוּאָה f. (b. h.; נבא) *prophecy, inspiration.* Y. Hor. III, 48b bot. (ref. to Zech. III, 8) אין מופת אלא נ' *mofeth* means prophetic gift. Cant. R. to III, 4; Gen. R. s. 44, v. הַמַּטָּפָה. Koh. R. to I, 1 נתלה נְבוּאָתָן בעצמן their prophecy went by their own names ('the words of—'). B. Bath. 12a from the day of the destruction of the Temple נ' ניטלה וכ' prophetic inspiration was taken away from the prophets and given to &c. Y. Macc. II, 31d bot.; Yalk. Ps. 702 שאלו לנ' וכ' prophecy was asked, what is the sinner's punishment?—Meg. 14a נתקיימה נְבוּאָתְךָ thy prophecy has come true. Ib. הרכן נביאתיך where is thy prophecy? Ib. לדעה לדעת מה יהא בסוף נְבוּאָתָהּ 'to know' (Ex. II, 4) to know what will be the end of her prophecy; a. v. fr.—*Pl.* נְבוּאוֹת. Lev. R. s. 10, beg.; Yalk. Is. 307 נ' פשוטות plain words of prophecy, נ' כפולות repeated words &c. (as *naḥămu naḥămu,* Is. XL, 1); a. fr.—V. נְבִיאוּת.

נְבוּאָתָא, נְבִיאוּתָא ch. same. Targ. O. Gen. XV, 1. Targ. Num. XI, 28. Ib. 29 (Y. נְבוּחֵירָה=נבואתירה); a. fr.—B. Bath. 14b כתיב נְבוּאָתֵירָה גבי וכ' his (Hosea's) prophecy is joined to Haggai &c. (belonging to the twelve Minor Prophets); a. e.—*Pl.* נְבוּאָן. Targ. Ez. XIII, 14, sq.

נְבִיאוּתָא, v. נְבִיאוּתָא.

נְבוּאֲתָא, v. נְבוּאָה ch.

נָבוּב m. (b. h.; נבב, cmp. בִּיב) *hollow;* trnsf. *hungry.* B. Bath. 12b (homiletic interpret. of Job XI, 12).

*נָבוֹז m. (בוז) *distributor* (of royal largesses), *chief.* Cant. R. to VII, 7 (ref. to נבזבריתך, Dan. V, 17) נ' ראשה *naboz* means chief (officer); ib. [read:] תמן הינון . . . נְבוֹז בְּזָתָא (ed. נבוז בזאתך, some ed. נבוזבזתאך) there (in Rome) they name an eparch (a high officer) distributor of largesses (Comes Largitionum).

נבוזבזתאך, v. preced.

נְבוּזַרְאֲדָן (b. h.) pr. n. m. *Nebuzaradan,* a high officer of king Nebuchadnezzar. Ex. R. s. 46. Gitt. 57b. Snh. 96b; a. e.

נָבוֹךְ m. (b. h.; בּוּךְ) *bewildered, confused, perplexed.* —*Pl.* נְבוּכִין, נְבוּכִים. Mekh. B'shall., s. 1, v. עַרְבֵּב.

נְבוּכַדְנֶצַּר, נְבוּכַדְנֶאצַּר (also in two words נבו כ') (b. h.) *Nebuchadnezzar,* king of Babylonia. Ber. 57b ראה בירתו של נ' when one sees the ruined palace of N. Ib., a. fr. נ' חרשע. Ex. R. s. 8 (among the four kings that declared themselves gods); a. v. fr.

נְבוּל, v. נִיבּוּל.

נָבוּלָא m. (נָבָל) *mean person, scamp.*—*Pl.* נְבוּלִין. Y. Macc. I, end, 31b אית נ' סגין כאן וכ' there are plenty of mean persons who see their fellowmen taken out for execution (through false testimony) and say nothing (although they could save them).

כְּפַר נ' חַיִל (כְּפַר) נְבוּר pr. n. pl. (*K'far*) *Nibbur Ḥayil,* v. next w.

כְּפַר נ', נ', נִבּוּרַיָּא, נְבוּרַיָּא pr. n. pl. *K'far Nibburaya* (prob.=Nimrîn, near Tiberias, v. Hildesh. Beitr. p. 60, note 444), mentioned as the home of one R. Judah and one R. Jacob. Meg. 18a איש כ' נ' וא"ל איש נבור חיל Ms. M. (ed. ג for נ) of K'far Nibburaya, and some say, of Nibbur Ḥayil; Keth. 65a נבירייא (corr. acc.). Gen. R. s. 7, beg. איש כפר נבוראי (corr. acc.); Koh. R. to VII, 23; Tanḥ. Huck. 6; Pesik. R. s. 14 כ' נִבּוּרִין; ib. רעקב נובראי (read: נִבּוּרָאָה or נִבּוּרַאי); Pesik. Par., p. 35b נבורין (corr. acc.); Num. R. s. 19 נ'ב ed. Wil.; Yalk. Gen. 11 כ' צפורי (corr. acc.); Y. Yeb. II, 4a top נִבּוּרָיָה; Y. Kidd. III, 64d bot.—Y. Ber. IX, beg. 12d; Midr. Till. to Ps. XIX, 1 נוברייא ed.

Bub. (oth. ed. טבריא, corr. acc.). Y. Bicc. III, 65d top. ינקב ' איש כ' נ; Midr. Sam. ch. VII (not בב').

נָבוֹת (b.h.) pr. n. m. *Naboth*, a citizen of Jezreel. Snh. 102b, a. e. (ref. to I Kings XXII, 22) רוחו של נ' the spirit of (the murdered) Naboth. Shebu. 35b בנ' וכ' ... כל שמות all the names (Elohim) mentioned in connection with Naboth (I Kings XXI, 10; 13) are sacred (meaning God).

נְבוּאָתָא, v. נְבוּאָתָא.

נְבָזְבָה, נְבָזְבָא f. (=נבזבז, v. בזבז) *present, largess.* Dan. II, 6; a. e.—*Pl.* נְבָזְבָן. Targ. Jer. XL, 5 (ed. Wil. נְבַזְבַּי).—נְבָזְבָרְיָתָא (fr. נְבָזְבָרִית), constr. נְבָזְבָרִית. Targ. Y. Deut. XXIII, 24.—[Dan. V, 17, v. נְבוֹז.]

נָבַח (b. h.) *to bark.* Y. Yoma VIII, 45b top (of the mad dog) והכלבים נובחין בו and the dogs bark at him; ib. אף הוא נובח וכ' he barks, too, but his voice is not audible; Bab. ib. 83b. Ex. R. s. 20, end; a. e.

נָבַח ch. same. Targ. Ex. XI, 7 לְמִיבַּח (ed. Berl. לְמִיבַּח). Targ. Is. LVI, 10 למיבח ed. Lag. (oth. ed. למ').—Pes. 113a דלא נ' בה כלבא do not live in a place where no dog barks. Erub. 86a, v. גּוּרְיָתָא; a. fr.

Pa. נַבֵּח 1) same. Gen. R. s. 59 end ושמע קל כלביא מְנַבְּחִין (not מנבחים) and hears the dogs bark; Yalk. ib. 107.—2) *to produce a dull sound.* Ber. 57a ונַבְּחוּ בה נְבוּחֵי v. טַבְלָא I.—Bets. 14a נבוחי מְנַבְּח וכ' the sound produced by pounding spices is a dull one, opp. צליל.

נִבְחָן (b. h.) *Nibhan*, name of an idol. Snh. 63b, expl. *dog* (cmp. preced.).

נָבַט (b. h.; cmp. בטט, v. Friedr. Del. Proleg. p. 98) *to burst forth, to shine.*

Hif. הִבִּיט 1) *to illumine.* Targ. II Esth. I, 2 (in an enigma about nafta) נשפך כמים ומַבִּיט לבית it is poured out like water and illumines the house.—2) (cmp. הֵצִיץ fr. צִיץ) *to look.* Yalk. Gen. 76 (ref. to Gen. XV, 5) אין הַבֵּט וכ' (Gen. R. s. 44 הַבָּטָה q. v.). Pesik. R. s. 21 [read:] האירקונין מַבִּיטִים בה ... בי הוא מַבִּיט בי a thousand people look at a portrait, every one says, it is looking at me. Ib. ולהַבִּיט בכל אחד ואחד וכ' and for the Lord to look at every one of the Israelites and say &c. Ib. מה לך מביט באלו why dost thou look up to those men?; a. fr.

Pi. נִבֵּט same, *to have a vision.* Snh. 101b (play on נבט) שני' ולא ראה he (Nebat) had a vision but did not see (interpret it properly); ib. שלשה נִבְּטוּ וכ'; Yalk. Kings 196.

נָבַט ch. (v. preced.) *to sprout, grow.* Taan. 4a כיון דנ' נ' when it once has sprouted, it grows fast. M. Kat. 18b חדר נ' (the rumor after having died out) comes up again.

נָבָט I (b. h.) pl. n. m. *Nebat*, father of Joroboam I. Snh. 101b, v. נְבָט. Ber. 35b; a. fr.

נָבָט II *Nebaṭ*, an Arabic settlement south-east of Palestine (v. Sm. Bibl. Dict. s. v. Nebayoth). Targ. Is. LX, 7 (ed. Lag. a. oth. נבוית). Targ. Y. Num. XI, 22. Targ. Ez. XXVII, 21 (h. text קֵדָר).

נַבְּטַיְרָא m. (preced.) *Nabaṭaean.* Y. Shebi. VI, 36b bot. (transl. הקדמני, Gen. XV, 19); Y. Kidd. I, 61d top נְבָטָיְרָה; Gen. R. s. 44 end נְוָטָיְרָה; (B. Bath. 56a נַפְתּוּחָאָה, נַפְתּוּחָאָה, transl. הקיני, Gen. l. c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 6).—V. נַפְתָּחְיָא, נַוְיוֹעֵר.

נבי I, **נָבָה** (cmp. next w.), *Pi.* נִיבָּה *to blow ablaze.* Tosef. B. Kam. VI, 22; B. Kam. 60a, v. לָבָה.

נבי II, **נָבָא** (b. h.; cmp. נָבַע) *to burst forth, blow.*

Nif. נִיבָּא *to be inspired, to prophesy.* Snh. 39b ... רבא ורָבָא אמ' let Obadiah come ... and prophesy against &c.; a. e.

Hithpa. הִתְנַבֵּא, *Nithpa.* נִתְנַבֵּא same. Ex. R. s. 4 ... כמה שלא לְהִתְנַבְּאוֹת ונ' וכ' how much Jeremiah desired not to be a prophet, and yet he prophesied against his will. Sot. 12b נִתְנַבְּאָה שלא מדעתה she prophesied unwittingly. Ib. מִתְנַבְּאָה ואינה וכ' she prophesied but did not know what she prophesied. Meg. 14a נִתְנַבְּאוּ להם וכ' ... ארבעים forty-eight prophets and seven prophetesses prophesied to Israel &c. B. Bath. 15b; a. fr.

נָבָא, נָבֵי ch., *Ithpa.* אִיתְנַבֵּי, אִיתְנַבָּא same. Targ. Num. XI, 25, sq.; a. fr.—Meg. 14b ובמקום דקאי ירמיהו היכי מִיתְנַבְּיָא אידך how could she (Huldah) dare to prophesy in the same place with Jeremiah? Snh. 96b דאינ' לה' לישראל בחורבתא וכ' who had prophesied to Israel the destruction of the Temple. B. Bath. 15b אינבי לאומות העולם (read. אִינַבִּיי; Ms. M. אִינַבְּרָאוּ) they prophesied for the gentiles; ib. הכא נמי איוב אינבי לעכ"ם so Job likewise prophesied for the gentiles. Ib. [read:] אטו כולהו נביאי מי לָא אִינַבִּיו וכ' (Ms. M. אינביאו, v. Rabb. D. S. a. l. note) did not all prophets prophesy for the gentiles?

נָבִי, נָבֵי, constr. of נְבִיָּא.

נָבִיא m. (b. h.; preced. wds.) *prophet.* B. Bath. 12a חכם אטו חכם לאו נ' וכ' was a scholar never a prophet? Ib. עדיף מנ' a scholar is superior to a prophet. Meg. 15a; a. v. fr.—*Pl.* נְבִיאִין, נְבִיאִים. Sot. IX, 12 הראשונים נ' the early prophets (of the first Temple). Lev. R. s. 1, beg., v. בְּרִית. Pes. 66a אם אין נ' הן בני נ' הן if they (the Israelites) are no prophets, yet they are sons of prophets (they will find what is right intuitively); Y. Sabb. XIX, 17a top. Lev. R. l. c.; Gen. R. s. 74 נְבִיאֵי ישראל Israelitish prophets; נ' אומות העולם heathen prophets; a. v. fr.—נָבִיא (sub. ספר) נְבִיאִים (sub. ספרי) *N'biim, Prophets*, the second division of the Scriptures. Tosef. Meg. IV (III), 18 אין מפטירין בנביא וכ' we read in the Prophets for the Haftarah no more than three verses at a time (to be interpreted). Meg. 21b ובנביא אחד וכ' and when reading from the Prophets (for the Haftarah), one reads and two may interpret. Ib. 27a על גבי נביאים וכתובים ... מניחין you may put ... parts of the Pentateuch on the Prophets or the Hagiographa, but not the Prophets &c. B. Bath. 14b סדרן של נ' the order of the books of Prophets; a. fr.—*Fem.* נְבִיאָה. Pes. 9b וכי חולדה נ' וכ' is the weasel (*ḥuldah*) a prophetess to know &c.? Deut. R. s. 6; a. fr.—*Pl.* נְבִיאוֹת. Meg. 14a; a. e.

נְבִיָּא, נְבִיָּה ch. same; constr. נְבִי, נְבֵי. Targ. Jud.

VI, 8. Targ. Gen. XX, 7 (O. Ms. II נְבָיָא). Targ. Deut. XVIII, 20; a. v. fr.—Gitt. 57b נ' חוה בן וכ' there was a prophet among us who rebuked us &c.; Lam. R. to II, 2 נ' כהנא וכ' a prophet priest was ours &c.; a. e.—*Pl.* נְבִיאַיָּא, נְבִיאַיָּה; נְבִיאָן, נְבִיִּין (נְבִיָּין); נְבִיאֵי. Targ. I Kings XVIII, 4. Targ. Num. XI, 29; a. fr.—Kidd. 49a נְבִיאֵי the Books of the Prophets, v. preced.—Fem. נְבִיאָתָא, נְבִיאַתָּא. Targ. Ex. XV, 20. Targ. Jud. IV, 4; a. fr.

נְבִיאָת, v. נְבִיא.

נְבִיאוּת f. (denom. of נְבִיא) *prophecy, prophetic mission.* Meg. 15a נ' בנ' וכ' . . . כל (מקום) ששמו (v. Rabb. D. S. a. l. note) wherever the name of a person and that of his father are mentioned in connection with prophecy, it is sure that he was a prophet and the son of a prophet. Snh. 39b מפני מה זכה עובדיהו לנ' for what merit was Obadiah granted the gift of prophecy?—Bekh. 45a עשו דבריהם כדברי נ' they made their verdicts like those of prophecy, i. e. they gave no reasons for their opinions. B. Bath. 12a; Erub. 60b אין אלו אלא דברי נ' these are prophetic verdicts, i. e. obviously well-established traditions; a. e.

נְבִיאוּתָא, נְבִיוּתָא ch. same. Targ. O. Ex. XIV, 31 נְבִיוּת ed. Berl. (oth. ed. נבואות, Y. נבואת). Targ. Prov. XXXI, 1. Targ. Y. II Num. XXIV, 15; 21 (Y. I נְבוּת); v. נְבוּאָתָא.—B. Bath. 15b עיקר נְבִיאוּתֵיהוּ וכ' their main prophecy was directed to &c.; ib. נְבוּאוֹתֵיהוּ. Meg. 15a בִּנְבוּאוֹתֵיהוּ דמלאכי Ms. M. (ed. בִּנְבִיאוּת נ', v. Rabb. D. S. a. l. note) in the prophetic book of Malachi.

נְבִיאָתָא, נְבִיאַתָּא, v. נְבִיָּא.

נְבִיג, v. נְבַג.

נְבִיָּה, v. נְבִיִּיה.

נְבִיוֹת (b. h.) pr. n. *Nebayoth*, an Arabic settlement, v. נְבָט II. Targ. Is. LX, 7 (v. נְבָט II).—B. Kam. 92a אפי' הכיא כל אילי נ' וכ' even if he offers all the rams of N., he will not be forgiven until &c.

נְבִיוּתָא, v. נְבִיאוּתָא.

נְבִיָּא, v. נְבִיָּא.

נְבִיָּא, v. next w.

נְבִיָּה, נְבִיעָה f. (נָבָא) *sproutings, leaves and flowers.* Ab. Zar. III, 8 (48b) מפני שחנ' נישרת עליהן וכ' Y. a. Bab. ed. (Mish. הִנָּיָה, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) because the foliage of the Asherah drops on them &c., v. זֶבֶל. Ib. 48b מה שמשביח בנ' וכ' the benefit conferred upon a plant by its foliage, is neutralized by the disadvantage of the shade. Meïl. III, 8 (14a) לא בשיפויי ולא בנ' Rashi (Bab. ed. נְבָרָא; Mish. נְוָיָה) neither by using the shavings nor by using the sproutings (twigs &c. of the dedicated tree); Tem. 31b שפויי נ' Rashi (ed. נִיבָא); Tosef. Meïl. I, 25 נְבָיָא ed. Zuck. (Var. מִנּוּיָה; מִנּוֹיָה, corr. acc.)

נְבִילְתָּא, נְבֵילָה, נְבֵילָא, v. sub נְבֵל.

נְבִירוּ, v. נְמִירוּ.

נָבֵל (b. h.; cmp. בָּלָה) *to fade, shrivel, decay.* Y. R. Hash. I, 56d bot. הֶעָלֶה נוֹבֵל, v. בּוֹל III. Erub. 54a הלכו נובלין, v. הָלָה. Gen. R. s. 53 (ref. to Is. XL, 7) יבש חצירו . . . ונ' צירצר וכ' Abimelech's grass is dried up and his flower has faded, but &c.; a. e.—V. נוֹבֶלֶת.

Pi. נִבֵּל 1) *to cause fading; to ruin, deface; to disgrace.* Y. Shebi. I, beg. 33a מיכן ואילך הוא מְנַבֵּל פירותיו after that time (by ploughing an orchard field after the Feast of Weeks) he causes deterioration of his fruits. Ib. IV, 35b bot.; Y. Maas. Sh. V, beg. 55d אילן שהוא מנבל פירותיו a tree which fails to mature its fruits; (Ḥull. 77b; Sabb. 67a שמַשִּׁיר, v. נָשַׁר). Y. Sabb. IX, 11d; Y. Ab. Zar. III, 43a bot. צואתו נַבֵּלִיהוּ treat him (the idol) like excrements, make him abominable (change his name cacophemistically). Cant. R. to V, 16 מנבל את עצמו בטיט he begrimes himself by working in clay. Ib. אל תְּנַבְּלוּ וכ' do not degrade yourselves by any evil thing (ref. to Lev. XI, 43; XIX, 28); Num. R. s. 10, beg. Ib. (ed. Amst. p. 240b) הַמְנַבֶּלֶת עצמה who neglects her appearance, opp. מקשטת. Ber. 63b (ref. to Prov. XXX, 32) כל המנבל עצמו על וכ' (נְבַלְתָּ) he who lowers himself (exposes his ignorance) for the sake of learning, shall finally be raised; Midr. Prov. to ch. XXX אם נָבַל וכ'; Gen. R. s. 81 אם נְבַלְתָּ עצמך; Ab. d'R. N. ch. XI אם מנבל אדם עצמו וכ' if a man makes himself look offensive (through privations) &c.—Midr. Prov. l. c. (ref. to Prov. l. c.) זו רון שגזרו לְנַבֵּל נשותיהן וכ' (not לבטל) that means the Greeks who decreed to disgrace Israel's women; a. fr.—נ' פיו to make one's mouth turpid, *to talk obscenely.* Sabb. 33a; Keth. 8b; a. e.—2) (denom. of נְבֵלָה) *to make an animal ritually forbidden by unskillful slaughtering.* Tosef. B. Kam. X, 10 המוסר . . . ונִיבְּלָה if one entrusts his animal to a slaughterer, and he makes it unfit, v. infra.

Hithpa. הִתְנַבֵּל, *Nithpa.* נִתְנַבֵּל 1) *to be defaced, degraded, disgraced.* Y. Yeb. XII, end, 13a מי גרם לך לְהִתְנַבֵּל וכ' what was the cause of thy disgrace (exposure of thy ignorance) in the Law?; Gen. R. l. c. Y. Keth. IV, 28d top. יִתְנַבְּלוּ הן וכ' they and their offspring shall be disgraced; a. e.—2) *to become ritually forbidden* (נְבֵלָה) *by unskillful slaughtering.* Ḥull. VI, 2 השוחט ונִתְנַבְּלָה בידו if one cuts an animal and it becomes unfit under his hand; ib. V, 3; Tosef. ib. V (VI), 3; a. e.

נָבֵל ch. same, *to be soiled.* Y. Kil. IX, 32a bot. דלא יִתְנַבְּלוּן מאנוי that his garments may not be soiled.

Pa. נַבֵּל *to disgrace, make vile.* Targ. Am. VI, 8. Targ. Nah. III, 6; a. e.

נָבָל I (b. h.) pr. n. m. *Nabal* the Carmelite. Gen. R. s. 85. Koh. R. to VII, 1, end; a. fr.

נָבָל II m. (נבל) *Nabal* (*Filth*), name of the genius of poverty. Pes. 111b, v. אִרְסָא II.

נֵבֶל, נֶבֶל m. (b. h.; cmp. b. h. נבב, a. אַבּוּב) 1) *leather bottle.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 5) שהיו פורטים . . . אלא בנ' they opened their mouths with words of levity, saying, David recited his songs only with the bottle (wine).—2) *a hollow musical instrument, lyre* (with a leather body). Y. Succ. V, 55c bot. הרא נ' הרא כנור וכ' *nebel* and *kinnor*

(cithern) are the same, with the only difference of more strings (for the former). Ib. למה נקרא נבל שהוא מלבין וכ' , v. לָבַן II; ע"י עור שאינו עבוד וכ' on account of the untanned skin and the larger number of strings it shames &c. Arakh. II, 6 לא היו אומרים בנ' וכ' they (the Levite boys) sang without accompaniment of *nebel* or *kinnor*; ib. 13b לבימרא דנ' לחוד וכ' does this intimate that *nebel* and *kinnor* are not the same?; a. e.—3) *a leather wind-instrument, a sort of bellows.* Ib. (ref. to Ps. XXXIII, 2 sq.) לעוה"ב אידיד דנפישי נגינין דידיה נפיש קלידה כר נ' קרי ליה נ' because the *kinnor* of the future will have numerous strings (ten strings), and its sound will be loud like that of the *nebel*, it is called *nebel*.—*Pl.* נְבָלִים. Ib. II, 3. Kel. XV, 6 נְבָלֵי השרה the instruments for secular music; נ' בני לוי those of the Levites (in the Temple). Ib. XXIV, 14, v. מְטַפַּחַת.

נֵבֶל, נְבֶלָא, נֵ' I ch. same, 1) *lyre, nebel.* Targ. Is. V, 12. Targ. O. Gen. IV, 21; a. e.—*Pl.* נְבָלִין, נְבָלַיָּא, נֵ'. Targ. I Sam. X, 5. Targ. Is. XXII, 24; a. e.—2) (from its shape, cmp. Sm. Dict. Ant. s. v. Tela, Amer. ed. 1858, p. 955, explaining pecten and jugum) *the upright loom.* Y. Kil. IX, 32a top נ' דלא מוקמה דעמר וכ' not to put up a loom for wool in front of a loom for linen, on account of the fringes (which may become mixed).

נֵבֶל, נְבֶלָא II, נֵ' m. (נִבֵּל)=h. נוֹבֵלָה, *an inferior variety of figs.* Targ. Jer. VIII, 13. Targ. Is. XXXIV, 4.—*Pl.* נְבָלֵי, נֵ'. Gen. R. s. 49 חלואי צדיקים דהא אינם אלא צדיקים נ' I wished, they were righteous, but they are only righteous men of an inferior quality (cmp. פַּגָּה); Yalk. ib. 83 (some ed. נִיבְלֵי).

נְבֶלָא, v. נִבְלָתָא.

נְבֵילָה, נְבֵלָה f. (b. h.; נָבַל) *carrion, an animal that has died a natural death.* Gen. R. s. 81, end לחוט אחר הנ' greedy for carrion. Ukts. III, 3 נבלת בחמה טמאה the carcass of an unclean animal; a. fr.—Esp. (ritual) *an animal not slaughtered according to the ritual rules* (v. הַגְרָמָה, דְּרָסָה &c.). Ḥull. II, 4 כל שנפסלה בשחיטתה נ' whatever has become unfit through faulty slaughtering, is called *n'belah*, contrad. to טְרֵפָה. Ab. Zar. 67b sq. כל הראויה לגר קרויה נ' וכ' that which is fit for the stranger (Deut. XIV, 21) is called *n'belah* (the eating of which is a punishable offence), whatever is unfit for the stranger (putrefied &c.) is no longer called *n'belah*. Ker. 21a נבילתו מנלן whence do we derive the prohibition to eat it when unlawfully slaughtered? Y. Shebi. IV, 35a bot. (in Chald. dict.) בשר דנ' forbidden meat; Ḥull. 95a בְּשַׂר נ', opp. בשר שחוטה. Ib. מוהרות משום נ' they are permitted as far as *n'belah* is concerned, i. e. they do not make unclean (Lev. XI, 39); a. v. fr.—*Pl.* נְבֵילוֹת, נִבֵּילוֹת. Ib.; Shek. VII, 3 איברים נ' if found cut in limbs, they are forbidden, opp. מוהרות. Eduy. VIII, 1. Ib. V, 1; a. fr.

נְבָלָה f. (b. h.; נָבַל) 1) *meanness, obscenity.* Treat. Der. Er. ch. II מְדַבְּרֵי נ' those talking obscenely. Ib. הדר בנ' עם אשתו who lives with his wife in an obscene manner; a. e.—*Pl.* נְבָלוֹת. Ex. R. s. 24 (ref. to Deut. XXXII, 6) עם נבל שעשו נ' וכ' 'a disgraced people', for they did disgraceful things, as it is said (Ps. LXXIX, 2), they made 'the disgraced' of thy people food &c. (taking נְבֵלַת as if from נְבָלָה).—2) *destruction.* Gen. R. s. 38; Yalk. ib. 62 (play on וְנָבָלָה, Gen. XI, 7) נ' משפתם (עמהם) אעשה through their own lips I shall bring destruction upon them.

נְבָלוּת f. (b. h.; preced. wds.) *obscenity, levity.* Sabb. 33a פח נ' obscene talk, v. נָבַל *Pi.*—Lev. R. s. 5 (play on הנבל, Am. VI, 5) דברי נ' words of levity, v. נֶבֶל.

נְבִי', נְבֶלָא, נְבֶלָתָא ch.=h. נְבֵלָה. Targ. O. Deut. XXI, 23 נְבִילְתֵּיהּ ed. Berl. (oth. ed. נִבְלֵהּ; Y. נִבְלַת גושמיה) his corpse. Targ. Lev. XXII, 8 (some ed. נְבִילָא); a. fr.—B. Bath. 110a; Pes. 113a (prov.) פשוט נ' בשוקא וכ' (נטוש) flay a carcass in the street and earn a living, and say not, I am a noble priest.; a. fr.—*Pl.* נְבִילָתָא. Ib. חפוך בנ', v. חָפַךְ.—[Targ. Job V, 16 נבילתא ed. Lag., Ms. ניבלתא, read with ed. Wil. נְכֶלְתָּא.]

נָבַע (b. h.; cmp. נָבָא a. בִּיבַע) 1) *to burst forth; to flow, gush.* Ned. 41b מעין הנובע, a bubbling spring, v. בּוּרְכָּם.—2) *to give forth, utter.* Midr. Till. to Ps. XVI והיו נובעות וכ' and they (the kidneys) poured forth wisdom &c.; ib. to Ps. I; Gen. R. s. 61, beg.; Tanḥ. Vayigg. 11 והיו נובעין וכ'; a. e.

Hif. הִבְרִיעַ 1) *to cause bubbling, fermenting* (of ointment). Koh. R. to X, 1 אינו מבאיש ומַבְרִיעַ וכ' זבוב . . . one dead fly does not spoil and cause to ferment the ointment of the apothecary, but by a single sin which one commits &c. (ib. IX, 18).—2) *to utter* (speech). Ib. מַבִּיעִים דברים they utter words (of praise).

נְבַע ch. same. Targ. Y. Gen. XXVI, 21; a. e.—Part. נָבְיַע. Targ. Prov. XVIII, 4.—[Targ. Job VI, 10 וְאַבּוּעַ some ed., read: וְאָבוּעַ, v. בּוּעַ a. בְּעַע.]

Af. אַבַּע as preced. *Hif.* Targ. Prov. I, 23. Ib. XV, 28; a. fr.—Taan. 25b (first time in Hebr. Dict.) אַבַּע מימיך (Ms. M. first time אר) let thy waters spring forth. B. Bath. 151b; Keth. 91a מחינא לכו בסילוא דלא מַבַּע דמא we shall strike you with the thorn which makes no blood flow (i. e. excommunication). Sabb. 88a וקא מַבְּעָן אצבעיהו דמא blood burst forth from his fingers.

נַבְעָה*, name of a *plant* (νᾶπυ?). Y. Ned. VII, beg., 40b, [prob. to be read: נַנְעָה].

נָבַר (cmp. בָּרָה) *to dig*; (of the swine) *to turn the ground up* with the snout. Tosef. B. Kam. I, 8 נוֹבֵיר; B. Kam. 17b נוֹבֵר.

נבר ch., impf. יִנּוֹבַר or יִנּוֹבֵר (denom. of נִיבְרָא, Syr. נבורא P. Sm. 2273) same. Targ. Ps. LXXX, 14 יְנוּבְרִינַהּ (ed. Wil. יְנוּבְרֵנַהּ).

נְבָארָא, נְבָרָא m. (cmp. בַּר I; corresp. to h. סִיב) *covering, bast, bark* (Syr. נבארא fibrae palmarum, P. Sm. 2273). Sabb. 30b וְאַכְלֵי מילת נ' בר קורא and as to (something corresponding to) fine woolen garments, he showed him the bark of a young palm-shoot. Ib. 90b דיקלא דחד נ' (ed. נבארא) a palm which has only one covering; Erub. 58a (expl. נרגילא) דיקלא דחד נ' (a rope made of fibres of) a

palm &c.—Ḥull. 51[b] ג׳ חיישינן if an animal fell upon a pile of dried bark, we apprehend internal injury (v. חִיסּוּךְ).

נברזא, v. נַפְרָזָא.

נְבַרְכְּתָא f. (v. בְּרֵיכָה) *wash-pond.* M. Kat. I, 6, expl. ib. 8[b] בְּקִרְצֵי, v. גִּיתָא; Y. ib. I, 80[d]. B. Bath. II, 1 ג׳ כובסין; a. fr.

נברקוס, v. נוּבְּדִיקוֹס.

נְבַרְשְׁתָּא f. (v. next w.) *lamp.* Yoma III, 10; Tosef. ib. II, 3 נברשות ed. Zuck. (Var. שת . . .); expl. Y. ib. III, 41[a] top מְנַרְתָּא a. קוּנְדִּילְתָּא.

נְבַרְשְׁתָּא, נְבַ׳ ch. (dial. for נְבַלְשׁ, fr. בְּלַשׁ; cmp. Targ. Zeph. I, 12) same, *lamp, candle.* Targ. Zeph. I, 12.—Y. Yoma III, 41[a], v. לַמְפַּד.

נברתא, Yalk. Deut. 874, v. בְּבִרְיְתָא II.

נָגָאנָא, v. נָאגָנָא.

נֶגֶב m. (b. h.; v. next w.) 1) *dry soil.* Tosef. B. Kam. VIII, 19.—2) *south* (in Talm. דָּרוֹם).—3) pr. n. pl. *Negeb,* in the district of Ascalon. Tosef. Ohol. XVIII, 15 (Var. גנב).

נָגַב (cmp. גֵּב) [*to have a crust,*] *to be dry.* Ab. Zar. V, 3 (69[a]) כדי שישתום . . . ויגוב as much time as would be required for a person to bore a hole (uncork), and close it up, and (for the sealing clay) to get dry; ib. כדי שיפתח (את החבית) . . . ותיגוב to open the jug and close it up again, and (for the clay) to dry; a. e.—Part. pass. נָגוּב; f. נְגוּבָה; pl. נְגוּבִין, נְגוּבוֹת *dry.* Ḥag. III, 3 אוכלים נ׳ dry eatables (which have not come in contact with liquids and are, therefore, insusceptible of levitical uncleanness, v. הֶכְשֵׁר); Tosef. ib. III, 11. Ib. 12 וכי יש נגובים לקדש are the exemptions in favor of dry objects applicable to sacred matter?; Ḥag. 24[b] וכי יש נגובה וכ׳ (Ms. M. נְגִידָה). Ib.[a], sq. יד נ׳ מיטמאה וכ׳ one dry hand (which has become unclean) makes the other hand unclean; a. e.

Pi. נִיגֵּב *to dry, wipe, scour.* Ib. III, 1 (20[b]) מיתיר ומְנַגֵּב ומטביל (Bab. ed. וּמַנְגִּיב, v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Y. ed. מיתיר ומטביל) he must open (the knots of the garment) and wipe it dry and smooth and then immerse. Lev. R. s. 28, beg. עד שלא יְנַגְּבָהּ before he gets it (the garment) dry and glossy; ib. ומְנַגֵּב את הארץ and makes the earth dry; Koh. R. to I, 3 ומכבסן ומבשלן ומְנַגְּבָן and washes them (the plants) and ripens and glosses them. Ab. Zar. V, 11 מְנַגְּבָהּ he scours it; ib. 74[b] במה מְנַגְּבָן וכ׳ wherewith does he scour them? . . . with ashes, . . . with water. Ib. 75[a]; a. fr.—*Part. pass.* מְנוּגָּב *dry, parched, sapless, bare of.* Tem. 16[a] (play on הנגב Josh. XV, 19) בית שמנ׳ מכל וכ׳ a household bare of all that is good; Yalk. Josh. 27 אדם הכנ׳ וכ׳ a man bare &c.

Hif. הִנְגִּיב 1) same, v. supra.—2) (denom. of נֶגֶב) *to go south.* Erub. 53[b] (in an enigmatic speech) וה׳ למפירבשת and went south to the great scholar (v. מְפִירְבֶּשֶׁת).

Nithpa. נִתְנַגֵּב *to be dried up.* Sifra B'ḥuck. ch. I ונתנגבה הארץ the ground was dried up; Lev. R. s. 35.

נָגִיב, נָגוּב, נָגֵב ch. same, *to be dry, to dry out.* Targ. Gen. VIII, 13; a. e.—Y. Sabb. V, beg. 7[b] כדו נגיב אינון וכ׳ when it is dry, they name it Egyptian bean; Y. Kil. VIII, 31[c].—Y. Gitt. VII, end, 49[a] ונ׳ נהרא the canal dried up. Ib. דניגבּ וכ׳ that the canal may dry up; a. e.

Pa. נַגֵּב *to dry, wipe.* B. Mets. 24[a] וג׳ בגלימא וכ׳ wiped (his hands) on his neighbor's cloak; a. e.—*Part. pass.* מְנַגַּב; f. מְנַגְּבָא *parched.* Targ. Y. Num. XI, 6.

Ithpe. אִתְנַגִּיב, *Ithpa.* אִתְנַגַּב *to be dried up.* Targ. Y. Gen. I, 9. Targ. Ps. CVI, 9; a. e.

נָגַד (b. h.) *to draw* a line; denom. נֶגֶד.

Hif. הִגִּיד (denom. of נֶגֶד) *to show; to announce, tell; to testify.* Tanḥ. Tsav 13 והגידה לאהרן . . . ומשם from there Miriam learned it and told Aaron. Ib. מַגִּיד שהכל מודים this shows (intimates) that all agreed as to her beauty. Snh. IV, 5 להַגִּיד גדולתו וכ׳ to show the greatness &c. Ib. 44[b], a. e. (ref. to Lev. V, 1) כיון שה׳ שוב אינו חוזר ומַגִּיד after he has once testified, he cannot again testify, i. e. is not permitted to retract; a. v. fr.—[Pes. 87[a], v. אָגַד.]—V. מַגִּיד.

Hof. הוּגַּד *to be told, proclaimed.* Yalk. Koh. 989 שה׳ לה בסיני the word which has been proclaimed at Sinai; a. e.

Pi. נִגֵּד *to oppose.* Yeb. 63[a]; Yalk. Gen. 23 (ref. to כנגדו, Gen. II, 18) זכה כנגדו לא זכה מְנַגְּדָתוֹ if he is favored, she will be corresponding to (in harmony with) him, if not, she will oppose him (Rashi: 'she will be a lash to him', v. II נְגֶדָא); Pirke' d'R. El. ch. XII א״ת כנגדו אלא לנגדו אם זכה תחזיר לו עזר ואם לאו לְנַגְּדוֹ להלחם read not *k'negdo,* but *l'nagg'do;* if he is favored, she will be a help to him, if not, 'to oppose him', to fight.

נְגִיד, נְגַד ch. 1) (corresp. to h. נָטָה, מָשַׁךְ a. אָרַךְ) *to stretch; to draw, pull, spread.* Targ. Jud. XVI, 30. Targ. Deut. XXI, 3. Targ. Jer. XLIII, 10.—Targ. Ps. LV, 4 יְנִיגְדוּן ed. Lag. (ed. Wil. ינגרון; h. text ירמיטו). Targ. Y. Deut. XVII, 20. Targ. Y. Ex. XII, 21 נגודו ידיכון וכ׳ withdraw your hands from (v. מָשַׁךְ); a. fr.—Succ. 4[b] גוד אסיק וכ׳ stretch and raise the partitions, i. e. adopt the legal fiction that the partitions around the stand are prolonged so as to reach the ceiling (v. הוֹפָן). Sabb. 101[a] גוד אחית וכ׳ stretch and bring the partitions down, i. e. adopt the fiction that the walls are prolonged so as to reach the bottom. Erub. 4[b] לְגוּדוּ, v. לְבוּד. Gitt. 68[b] נְגִידוּ מינה מיכלהּ (Rashi: נְגוּדוּ) withdraw his food from him, reduce his rations. B. Mets. 74[a] למידש ולמְנַגֵּד to tread the grapes and to conduct the wine into the pit. Ib. 84[b] נְגִדוּ מיתותיה וכ׳ they drew from under him sixty &c., v. מְשִׁירְיָא. B. Bath. 111[b] גוד לית וכ׳ draw (take me away from here), this man does not want to learn. Pesik. B'shall., p. 90[a]; Koh. R. to X, 8 גוד חמר לי lead the way, show it to me. Bekh. 44[b] נגדו לית גלימא they spread for him (held up between him and the people) a cloak. Erub. 94[a] בה נְגִידוּ . . שקולי take a cloak and spread it (as a partition); a. v. fr.—Ab. I, 13 נָגַד שמא וכ׳ he who stretches his fame (is ambitious), will lose his name.—2) *to lash,* v. *Pa.*—3) *to guide, rule.* Targ. Ruth I, 1 (h. text שפט).—4) *to grow long; to be drawn, follow after; to flow.* Targ. Job XXI, 33 (h. text ימשוך). Targ. Jer. VI, 4 (h. tex ינטו). Targ. Cant. I, 4 וכ׳ נְגַדְנָא we

are drawn after &c. Targ. Deut. XXXIII, 13; 22; a. fr. (v. נָגַר).—B. Bath. 91b והוה נָגִיד חוטא וכ׳ a line of honey flowed over both his arms; Y. Peah VII, 20a bot. ונ׳ מלא וכ׳ and honey flowed as much as my hands could hold; a. e.—Part. pass. נָגִיד *stretched, fainting* (v. *Ithpe.*). Targ. Ps. LXXXVIII, 16.—Sabb. 152a, v. *Ithpe.*

Pa. נַגֵּד (denom. of נַגְדָּא II) *to lash, punish.* Targ. Cant. VII, 5 לנַגְּדָא .. לכִירְנַגֵּד.—Keth. 33b נַגְּדוּהָ .. אַלְמָלֵא, v. אַלְמָלֵא. Kidd. 12b נַגְּדִיהּ כרב punish him in accordance with Rab's practice. Pes. 52a ולִירְנַגְּדֵיהּ מר נַגְּדֵיהּ Ms. (ed. נגידי, corr. acc.) why do you not order him to be lashed?; a. e.

Af. אַנְגֵּד *to declare liable to lashes.* Kidd. l. c.; Yeb. 52a, a. e. מַנְגְּדִי (על) וכ׳ רב Rab decreed punishment for him who &c. Kidd. l. c. לא מינגיד רב (read: מינגיד, as) Yeb. l. c.

Ithpe. אִתְנַגַּד, אִתְנְגַד, אִיתְנְגִיד, *Ithpa.* אִתְנַגְּדָא 1) *to be drawn, to extend; to run.* Targ. Is. XXXIV, 11. Targ. Y. Num. XXV, 8. Targ. Y. Gen. XLV, 19. Targ. Is. XLIV, 3; a. e.—2) *to spread, invade.* Targ. I Sam. XXVII, 10 (h. text פָּשַׁט); a. e.—3) *to be withdrawn.* Targ. Josh. IV, 18; a. e.—4) [*to stretch one's self,*] *to faint, fall away, die* (h. נָגַע). Targ. Gen. XXV, 8; a. fr.—Pes. 50a חלש וא׳ כי וכ׳ was sick and fainted (seemed to be dead), and when he came to &c.; B. Bath. 10b. Snh. 39a א׳ ואתנח he became faint and sighed; Sabb. 152a נגיד ואתנח.—5) *to be lashed.* Macc. 11a; Pes. 113b מִתְנַגְּדִי, v. זִיפּוֹד.—[Kidd. 12b מינגיד, v. supra.]

נֶגֶד m. (b. h.; נָגַד) *line, direction*; prep. נֶ׳, mostly כְּנֶ׳ *towards, opposite, corresponding to.* Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 זה נ׳ זה .. והלא כבר זיוג has not the Scripture, before this, paired the two rams, one to correspond with the other? Tam. II, 5 (29a) כנ׳ מערבית דרומית משוך וכ׳ (Mish. ed. מִכְּנֶ׳) in a line with the south-west corner of the altar continued northward to a distance of &c.; Zeb. 58a. Ib. אם שחטן כְּנֶגְדָּן בקרקע if he slaughtered them in the corresponding direction, but in the ground. Mekh. Yithro, Baḥod, s. 11 (ref. to Ex. XX, 24) כְּנֶגְדּוֹ *'alav* means in a certain direction opposite the altar (not on top of it). Ber. 10a תנחו .. כנ׳ מי אמרין with reference to whom did David compose these five psalms beginning with *bar'khi nafshi?* Ib. 26b כנ׳ תמידין corresponding to the daily offerings. Num. R. s. 18 חמחלוקת הזו אינה כְּנֶגְדְּנוּ אלא כנ׳ וכ׳ this rebellion is not directed against us but against &c.; a. v. fr.—Yeb. 63a (ref. to Gen. II, 18) זכה .. לא זכה כנגדו if he is favored, she will be his help, if not, she will be against him; ib. כתיב כְּנֶגְדּוֹ וקרינן כְּנֶגְדּוֹ (missing in Yalk. Gen. 23) following the writing we may read *k'nagg'do* (opposing him, v. נָגַד), but the Massoretic reading is *k'negdo* (corresponding to him); Gen. R. s. 17 זכה עזר ואם לאו כנגדו; Pirke d'R. El. ch. XII, v. נָגַד.—מֵנֶ׳ *at a distance.* Num. R. s. 2 (ref. to Num. II, 2) מהו מנ׳ what distance is meant by *minneged?*. Ib. ילפינן מנ׳ מנ׳ וכ׳ we draw an analogy between *minneged* (Num. l. c.) and *minneged* (Gen. XXI, 16) &c.; Gen. R. s. 53 הא למדנו נגד מנגד.

נֶגֶד, נֵגֶ׳, נֶגְדָּא m. (נָגַד) 1) *prolongation, length, distance.* Targ. Ps. XXI, 5 (ed. Lag. נִיגְ׳ h. text אֹרֶךְ). Targ. Prov. III, 16 (ed. Lag. נוּגְדָּא q. v.); a. fr.—Gen. R. s. 11 לנ׳ את נגיד לי thou leadest me to a distance; i. e. thy evidence is far off.—2) [*lead,*] *path, pass.*—*Pl.* נְגָדִין, נְגָ׳. Targ. Is. XLI, 18; a. e.—Targ. Y. Ex. XIV, 3 נְגָדּוֹי וכ׳ his narrows in the desert.—נ׳ הַכַּרְכִּין (or sub. דמיין) *river-courses* (corresp. to b. h. יִבְלֵי מָיִם). Targ. Is. XLIV, 4. Ib. LIII, 2. Targ. Jer. IV, 11 (h. text שְׁפָיִם). Ib. XVII, 8 נִירְגְּדִין ed. Lag. (ed. Wil. נְגָ׳; h. text יִוְּבֵל). Targ. Ez. XXXI, 3 (ed. Lag. נִירְגְּ׳; h. text עֲבֹתִים).

נְגָדָא I נְ׳, נְגָ׳ m. 1) (נְגַד ;=b. h. מֶשֶׁךְ) *load, freight.* Targ. Ps. CXXVI, 6 (Ms. נו׳, ed. Lag. נְ׳). Targ. Job XXVIII, 18.—2) v. preced.

נְגָדָא II נְ׳, נְגָ׳ (נְגַד; cmp. מַשְׁכָּא) *leather-strap, lash*; trnsf. *lashing, punishment.* Yoma 23a פקרינ׳ נ׳ (Ms. M. מַכְּ׳) *p'ki'a* (Shek. V, 1) means lashing. Pes. 52a מינין מינו אנַגְּדָא (not מטיינן; Rashi a. Ms. O. אנו׳; Ms. M. אנַגְּדָתָא) a vote must be taken on the lashing of a scholar; ib. אנַגְּדָתָא. Shebu. 41a עד דמטי זמן נְגִידָה until the time comes when he is to be lashed (for not heeding the excommunication).

נְגָדָא pr. n. m. *N'gada* (*Long*). Lev. R. s. 25; (Gen. R. s. 46 מַקְרָא).

נַגְדָּא m. (נְגַד) 1) (v. נְגָדָא 1) *one who tracks a vessel.*—*Pl.* נַגְדֵי. B. Mets. 107b, v. כַּחְפָּא. Sot. 48a זמרא דנ׳ the songs of the draggers. Snh. 106a bot., v. זְנֵי.—2) *leader*, v. נָגוֹדָא.

נַגְדָּתָא f. 1) (collect. noun; v. נָגוֹדָא) *leaders* of the flock. Y. Kidd. I, 60b top; (Y. B. Kam. X, end, 7c, a. e. תיריש רבא).—2) *lashing*, v. נְגָדָא II.

נָגַהּ (b. h.) *to burst forth; to be bright, shine.* V. גִּיהַּ a. גָּרַח.

Hif. הִגְהִיהַּ 1) *to shed light.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Josh. 18 [read:] היתה אבנו מַגְהֶיהָ את אורה its (the tribe's) jewel shed its light; a. e.—2) (cmp. *Hif.* of נָבַט) *to look over; to revise* a manuscript, *to correct, restore* (when faded). Ber. 13a בקורא לְהַגְהִיהַּ when he reads for the sake of revising. Y. Sabb. VII, 10b bot. (in a misplaced passage) אם להגיה בדי להגיה וכ׳ (not להגות) if (he carries ink) for the purpose of correcting, (he is guilty when carrying) enough to correct one letter. Keth. 106a מַגְהֵיהֶ ספרים וכ׳ the official revisers of Biblical manuscripts; Y. Shek. IV, 48a top מַגְהֵיהֶ ספר העזרה (Bab. ed. Var. עזרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the revisers of the Temple manuscript. M. Kat. III, 4 (18b) אין מַגְהִיהִין אות אחת אפי׳ בספרי העזרה Ms. M. (ed. בספר עזרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) we dare not (during the festive week) correct (restore) one letter even in the Temple books (ed. in the manuscript named after Ezra). Meg. II, 2 היה .. ומַגְהִיהַּ if he recited the Book of Esther while he was writing or teaching or correcting it; a. fr.—Part. pass. מוּגָהּ *revised, correct.* Pes. 112a למדהו בספר מ׳ .. כשאתה when thou teachest thy son, teach him from a corrected book. Keth. 19b ספר שאינו מ׳ an unrevised Bible manuscript.

נְגַהּ ch. 1) same, *to be bright, shine.* Yoma 28b אר חבר נ׳ לידה טובא (Ms. M. נַגְהָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) if that is so (that it was the time for working men to go to their labors), it must have been bright day-light (sunrise). M.

Kat. 16b לא נ׳ לך לישרי לי מר בתיגראי (or בתיגרי, not בתיגריה, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ms. M. נהגא a. differ. version; ed. Ven. נגיחא, v. נְגַח) is it (the case you have been thinking of) not yet clear to you? Attend, sir, now to my case (differ. interpret. in Rashi).—2) (denom. of נַגְהָה) *to get dark, to be belated.* Taan. 24a נ׳ להו וכ׳ night set in, and no food was brought to them. Ib. האי דנְגַהֲנָא (differ. in Ms. M.) the reason why I am late. Sabb. 10a נ׳ לצלויי the time for the evening prayer arrived (Rashi: he *delayed*).—[Y. Dem. II, 22c נגיהרין, read: נְהִירְגִין.]

Af. אַנְגַּהּ *to dwell until late.* Nidd. 65b דמַנְגְּהֵי בידיה טפי וכ׳ Var. (v. גִּיחַ) they protract their negotiations before they sign.

נְגַהָּא, נַגְהָא m. (preced.) 1) *light, morning.* Dan. VI, 20.—*Pl.* נְגַהֵי. Pes. 2a נ׳ ממש .. קס״ד the first impression was that he who explained אור (Mish. I, 1) by *naghé* meant really light (morning).—2) (cmp. אור) *the breaking in of the night, the beginning of the calendar day, evening.* Ib. 3a באתריה .. קרו נ׳ וכ׳ in the home of R. H. they call the evening *naghé* ('night-break'), while in the home of R. J. they call it *lelé.* Ib. 4a באורתא דתליסר נ׳ וכ׳ on the evening closing the thirteenth (day of Nisan) which is the beginning of the fourteenth. Men. 68b.

נגהקיחו, v. נְגַח.

נְגוּב, v. נְגַב.

נְגוּבָה f. (נְגַב) *law of levitical cleanness concerning dry objects.* Ḥag. 24b וכי יש נ׳ לקדש (Ms. M. נְגִרְבָה) is there any distinction in favor of dry objects as regards &c.?, v. נְגַב.

נְגוּבְתָּא f. (נְגַב) *dry, waste.* Targ. Ps. CII, 7.—V. נְגִרְבָא.

נְגוּד, v. נְגַד.

נְגִיד (נָגִיד) m. (נְגַד) *leader.* Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9 (ref. to Lev. XVIII, 4) לא המשנה נ׳ וכ׳ (Rabad: נָגִיד) not the teaching is the guide, but the practice (precedent, v. מעשה רב, s. v. מַעֲשֶׂה).

נְגוּדָא ch. same, esp. *ruler, judge.* Targ. I Chr. XXVII, 16. Targ. Jud. II, 18, sq. (ed. Wil. נְגִירָא); a. e.—B. Kam. 52a (prov.) עבריד לנ׳ סניותא ... כדרגיז Ms. M. (ed. לְנַגָּדָא) when the shepherd is angry with his flock, he makes the leader blind.—*Pl.* נְגוּדְרִין, נְגוֹי, נְגוּדְרָא, נְגִירָא. Targ. Jud. II, 16; 18 (ed. Wil. נְגִי׳). Targ. I Chr. XVII, 6; a. fr.

נַגּוּדָא m. *lashing,* v. נְגִדָא II.

נְגוּדָא I, נָגוּדָא m. (נְגַד, v. נְגִיד I) *a vessel of beaten metal.*—*Pl.* נְגוּדֵי, נְגוּדְרֵי. Targ. Prov. XXV, 11 (h. text מַשְׂכִּיּוֹת!).

נְגוּדָא II m., constr. נְגוּד (נְגַד) *duct, canal.* Targ. Job VI, 15 (some ed. נְגִיד); v. נְגַדָא.

נַגְוָא, נִגְוָתָא, נִגְוָן f. pl. (נגו, cmp. נָאגְנָא; Assyr. *nagû, pl. nagê*; cmp. בִּקְעָה) *plains,* esp. *islands, sea-districts*; also *inhabitants, colonists.* Targ. O. Gen. XXV, 3 ולנ׳ (ed. Berl. לִינְגָוָן = לְאַנְגָּוָ׳; cmp. Nöld. Mand. Gramm. p. 166, note; h. text לאמים). Ib. X, 5 נְגָוַת ed. Berl. (oth. ed. נְגָוַת; h. text אִיֵּי). Targ. Is. LXVI, 19; a. fr.

***נְגוֹמָא** m. (prob. a Babylonian corrupt. of unguentum; cmp. נגוסטרי for אנגריסטור) *a spiced drink* (v. Sm. Ant. s. v. Vinum); [Ar. a *cup*]. Ab. Zar. 38b נ׳ דחלא a spiced drink of sour wine.

נְגוֹן, v. נְגָוָן.

נגוסטרי, v. אנגריסטור.

נְגוֹתָא, constr. נַגְוָת, v. נְגָוָן.

נִיזָ׳, נְגָזָ׳ m. (גָּזַל) *a complainant in a case of robbery.* Shebu. VII, 1; a. fr.

נָגַח (b. h.) *to break forth* (v. גִּיחַ); *to gore, butt, fight.* B. Kam. V, 1 שור שנ׳ וכ׳ if an ox gored a cow, and her embryo is found (dead) by her side. Ib. אם עד שלא נָגְחָה וכ׳ whether she gave birth before he gored her. Tosef. ib. IV, 6 עד שיתכוין לִנְגַח unless he pushes intentionally. Ib. 10 יש בנוגֵחַ וכ׳ there are laws concerning the butter (that killed a person) which do not apply &c.; a. v. fr.—[Gen. R. s. 32, end נוגח דם some ed., read: נוֹגֵחַ.]

Pi. נִגַּח same. Ḥull 51a זכרים המְנַגְּחִין וכ׳ rams that butt one another. Ex. R. s. 41, end אתמול מְנַגֵּחַ בהם וכ׳ yesterday he (Moses) pushed them (the angels of destruction) away, and now he is afraid of them. Tanḥ. Balak 3; Num. R. s. 20, beg. מה שור מנ׳ .. מְנַגְּחִים וכ׳ as the ox fights with his horns, so do the Israelites fight (their enemies) with their prayers. Ber. 56b שמְנַגְּחִין בתורה ... נָגְחוֹ if (in his dream) an ox attacked him, he will have children who fight in (discussing) the Law; a. fr.—Part. pass. מְנֻגָּח. Tosef. B. Kam. III, 6 אפי׳ זה מנ׳ וכ׳ even if the one is found gored.

Hif. הִגִּיחַ *to stir up to fighting.* B. Kam. IV, 4 כי הַגַּח שלא שהַגִּיחוּהוּ 'if he butt' (Ex. XXI, 28), but not when they stir him up (in the arena).

Hithpa. הִתְנַגַּח *to fight with one another.* Tanḥ. Vayigg. 4 שור וארי מִתְנַגְּחִין וכ׳ ox and lion fighting with each other; a. e.

נְגַח ch. same. Targ. O. Ex. XXI, 28 (ed. Vien. נַגַּח *Af.*).—B. Kam. 47a כי נְגָחָה at the time he gored her; a. e.—נ׳ קרבא *to wage war.* Targ. Y. Gen. XXI, 10 (v. גִּיחַ).—Part. pass. נָגִיחַ *breaking through, flowing over.* B. Bath. 68b דנ׳ קאיחו לגיו Ms. M. (ed. קאיחי; Rashb. דנגח; Ms. F. a. R. דנגחקיחו in one w., Ar. דנגחק, corr. acc.) when their outlet runs inside of the township (v. קָאֲרָא, cmp. גִּידָא).—Trnsf. *enough* (cmp. דַּי). M. Kat. 16b בתיגריה לא ... נָגִיחָא לך ed. Ven. (v. Rashi a. l.) have you not enough (that I escorted you thus far)? attend now to your business yourself; v. נְגַהּ.

Pa. נִגַּח same. Targ. Ps. XLIV, 6; a. e.—B. Kam. 21a; Sot. 48a מְנַגַּח כי תורא he butts like an ox.

Af. אַגַּח same. Tosef. Sot. XIII, 5, a. e. לאַגָּחָא קרבא to wage war. Nidd. 65b דמַגְּחֵי וכ׳ Var., v. גִּיחַ a. נְגַהּ.

נְגַח m. (preced.) *wont to gore, a butter.* Targ. O. Ex. XXI, 29; 36 (some ed. נָגַח).

נַגָּחָן m. h. same. B. Kam. 46a; B. Bath. 92a; Y. Shebi. V, 36a נוֹגְחָךְ; a. e.—*Pl.* נַגָּחָנִין. B. Kam. 39a אם הוחזקו נ׳ if they are known as butters.—*Fem.* נַגָּחָנִית. B. Mets. 80a; Tosef. B. Bath. IV, 6.

נַגְחָנָא, נַגָּחָן ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 36 (ib. 29 נגשן).—B. Kam. 24b, a. e. תורא נ׳ אית וכ׳ thou hast a butter in thy herd.—*Pl.* נַגְחָנִין. Targ. Ps. XXII, 13 Regia (ed. סגיאין).

נָגִיב, v. נָגַב.

נְגִיבְתָּא, נְגִיבָא f. (preced.) *dry land.* Targ. Y. I Ex. XIV, 21. Targ. Y. Gen. I, 10.

נָגִיד I m. (b. h.; נָגַד) *leader, ruler.* Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9, v. נְגוֹד.—*Pl.* נְגִידִים. Y. Ber. VII, 11b bot.; Gen. R. s. 91, a. e. (fr. Ben Sira) סלסלהּ ותרוממך ובין נ׳ תושיבך lift her (Wisdom) up, and she will raise thee and seat thee between princes.—[Yalk. Ps. 677, v. נָגַף h.]

נָגִיד II m. (a Chaldaism, v. נָגַד Part. pass., a. *Ithpe.*) *a frail animal.*—*Pl.* נְגִידִין, נְגִידִים. B. Kam. 67b חמשה.. ריכול נ׳ (v. Rabb. D. S. a. l.) you might think ...., he may pay as a fine five emaciated oxen.

נְגִידָא I m., נְגִידְתָּא I c. (נָגַד) 1) *stretched.* Targ. Esth. VIII, 15 נ׳ גדולא (ed. Amst. a. Vien. נגיר) stretched for shade, *awning.*—2) (of metal) *beaten, beaten work.* Targ. Ex. XXV, 18 (h. text מקשה). Targ. O. Num. VIII, 4.—Targ. Jer. X, 5; a. e.—3) (with רוּחָא; interchanging with נְגִיר) *long-suffering, forbearing.* Targ. Prov. XIV, 29 (ed. Lag. רא . . .). Ib. XXV, 28 נגירא ed. Lag. (oth. ed. מְצַעֵר). Ib. XVI, 32 רוחא (אפי) נְגִיד (ed. Lag. נְגִיר).—4) *duct,* v. נְגוּדָא II.—[Targ. Ruth I, 1 נגיד, inf. of נְגַד.]

נְגִידָא II m. *leader,* v. נָגוֹדָא.

נְגִידָא III, (נְגִירָה, נְגִירָא) f. (נְגַד, נְגַר) *dragging out of the grave by necromancy.* Gitt. 56b אסקיה לטיטוס בנ׳ (Ar. ed. Koh. רה . . .; oth. ed. Ar. רא . . .) he had Titus brought up out of his grave; ib. 57a top אסקיה לישו בנ׳ Ar. (ed. לפושע ישראל). Sabb. 152b בנ׳ .. אובא כמיא how could the necromancer have brought Samuel up (if his soul was not in the grave)?

נְגִידוּתָא f. (v. נְגִיד I, 3) *prolongation,* with רוחא *forbearance.* Targ. Prov. XXV, 15 (ed. Lag. נגירות, Var. נגידות); cmp. אוֹגְדוּתָא.

נְגִיחָא, v. נְגַח.

נְגִיחָה f. (נָגַח) *goring.* B. Kam. 2b (ref. to Ex. XXI, 28) אין נ׳ אלא בקרן the root נגח refers to injury by the horn, contrad. to נגיפה collision of bodies. Ib. האי נגיפה נ׳ הוא that *nagaf* (Ex. ib. 35) means injury through goring. Y. ib. I, beg. 2a. Mekh. Mishp., s. 12; a. fr.

נְגִידוּתָא f. (preced.) *being pushed.* Ḥull. 51b ההוא תורא .. קל נְגִידוּתֵיהּ an ox was thrown down for slaughtering, and the sound of his forced fall was heard; [Rashi: נְגִיחוּתֵיהּ his groaning, v. נְגַח].

נְגִינָה f. (b. h.; נָגַן) 1) *knocking, affliction, defeat.* Ex. R. s. 18 (ref. to נְגִינָתַי, Ps. LXXVII, 7) נזכרתי אני השבריים וכ׳ I remember the defeats &c.; אין נגינתי אלא לשון שבר *n'ginathi* means breaking; a. e. v. שָׁבַר I.—2) *music.* Ib. (ref. to נגינתי, Ps. l. c.) נזכרת אני שיריים וכ׳ I remember the songs &c.—[In later Hebrew: נ׳ *accent.*]

נְגִינַר, v. נַגְּנַר.

נְגִינְתָּא f., *pl.* נְגִינָתָא (v. נְגִינָה) *musical instruments.* Targ. Ps. VI, 1; a. fr.

נְגִיפָה f. (נָגַף) *striking, injury through collision, pushing* &c. Mekh. Mishp., s. 12 (ref. to Ex. XXI, 35) [read:] בכלל נ׳ נגיחה וכ׳ striking includes goring, pushing &c.; Yalk. Ex. 341. B. Kam. 2b; a. fr., v. נְגִיחָה.

נְגִירוּתָא, נְגִירָה, נְגִירָא, v. נְגִיד, נְגִידוּתָא.

נְגִישָׁה f. (נָגַשׁ) *drawing near, addressing, use of the root* נָגַשׁ. Y. Sot. VIII, beg. 22b; v. הַגָּשָׁה.

נִיגְמִי, נוּגְמִי, נִגְמִי, Targ. II Esth. IV, 1, v. בּוּגְנִי.

נָגַן (b. h.; cmp. נגע) *to strike, knock,* v. נְגִינָה.

Pi. נִגֵּן (cmp. Lat. pulso) *to play on a musical instrument,* in gen. *to make music.* Ber. 63b חנניה רְנַגֵּן בכנור let Hananiah play on the harp (act as a Levite). Midr. Till. to Ps. CXIII; Yalk. Ps. 872 והייתי מְנַגֶּנֶת לך and I (Israel) was singing unto thee; a. fr.

נַגֵּן, נָגֵן same. Targ. II Kings III, 15.

נַגְנַגְד, v. נַגְּנַר.

נַגָּנֵי, v. נָאגָּנָא.—[Ab. Zar. 4a בנגני, v. בְּנִיגְנֵי.]

נַגְנִין, Ex. R. s. 18 some ed., v. מַנְגָּנוֹן.

נַגְנִינַר (?) pr. n. pl. *Nagninar,* home of R. Johanan b. Nuri. Y. Kil. I, 29b; Y. Erub. I, 19c top נגנגד; Y. Succ. I, 52a נגרנר; (Tosef. Ter. VII, 14, a. e. בית שערים).

נָגַס *to break off; to bite off.* Ukts. II, 6 עד שיִגּוֹס until he has knocked off (a piece of the eggshell). T'bul Yom III, 6 שנגס מן האוכל וכ׳ (not שנגוס) who took a bite of some food, and something mixed with his saliva fell on his garments.

נְגַס ch. same, esp. *to break bread, eat.* Y. Ber. VII, 11b bot. מן דיתבין נַגְסָן ed. Lehm. (ed. אכלין) when they sat down to dine; Gen. R. s. 91; Yalk. ib. 148 נגשין. Lev. R. s. 34 ונָגֵיס, v. לְעֵי. Koh. R. to IV, 6 ריעותיה דמתקרי ליעי ונגיס it is his ambition to be called one who works for a living; a. e.—[Esth. R. to I, 8 מְיַגֵּס; Lev. R. s. 28 דְיַגְסָן, v. נָסַס, some of the citations in which may belong to our w.]

נָגַע (b. h.) 1) *to touch; to strike; to injure* (with ב of object). Sabb. 13b. Num. R. s. 14 אילו נ׳ באשת וכ׳ if he touched Potifar's wife. Ib. (ref. to Koh. VIII, 5) שלא נ׳ בי הדבר the thing (the speech of the chief butler) did not harm him, v. נְגִיעָה. Y. Peah VIII, 21a bot., a. e. נָגְעוּ

בה, v. מַגָּה. Y. Yeb. I, end, 13b לא חיו ב״ש נוגעין בו the Shammaites would not take up the case; a. v. fr.—נוֹגֵעַ *an interested witness.* Snh. 34a דמיחזי כנ׳ בעדותו he has the appearance of an interested witness. B. Bath. 43a top אמאי נוגעין בעדותן הן why are they admitted to testify? Are they not interested witnesses? Kidd. 43b; a. fr.—2) (v. *Hif.*) *to arrive, to come to pass.* Gen. R. s. 84 שיתירדין הדברים ליגע for these things (which Joseph dreamt) shall come to pass; Yalk. ib. 141.

Hif. הִגִּיעַ 1) *to reach; to become the property of; to obtain; to cause to reach.* B. Mets. X, 5 הגיעוך they shall be thine. Arakh. VIII, 1; 3 (27a, sq.) הגיעתיך it is thine (Bab. ed. הנעתיך I let thee have it), i. e. thy offer is accepted; Tosef. ib. 1V, 20 הגעתהו thou hast acquired it. Tosef. B. Bath. VI, 7, a. e. הגיעו it is his, i. e. he must pay for it. Y. Erub. III, 21a bot., a. e. הגיעוך סוף thou hast been made to reach the final conclusion, i. e. thou must admit, v. חָזַר. Ber. IX, 3 (54a) שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה (Mish. ed. only שהחינו) who hast granted us life and sustenance and suffered us to reach this period. Pes. X, 6 כן ... הגיענו וכ׳ so may He allow us to reach &c.; a. v. fr. —הַגַּע עצמך put thyself in the position, i. e. *suppose.* Y. Gitt. III, 44d, v. גָּוַג; a. fr.—2) *to arrive, to come to pass; to concern.* Gen. R. l. c. שתחיית המתים כגעת בימיו that the resurrection of the dead will come to pass in his days. Ib. שהדברים מגיעים לבלהה וכ׳ that these things concern Bilhah. &c. Gitt. VIII, 3 כיון שה׳ לאויר וכ׳ as soon as the letter of divorce reaches the space over the roof. Ib. VII, 7 ה׳ לאנטיפטריס if he came as far as Antipatris. Num. R. s. 5 שלא יגיע לכם כשם שה׳ וכ׳ that the same may not happen to you as happened to the sons of Aaron. Ned. VIII, 2 עד שיגיע until the time (Passover) comes, opp. עד שיצא until it is passed; a. fr.—[Tosef. Toh. VI, 14 ומשהגיע, v. נָגַע.]

**Hof.* הוּגַּע *to be brought to a condition.* Zeb. 88a, sq. הוגעו למים Rashi (ed. במים, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) if they have come to such a condition as to need washing in water; הוגעו לניתר ואהל if they need cleansing with natron and aloes; (Yalk. Ex. 381 הוגעלו במים if they can be cleansed with &c., v. נָעַל).

Pi. נִגַּע (denom. of נֶגַע) *to afflict* with leprosy.—Part. pass. מְנוּגָּע; f. מְנוּגַּעַת; pl. מְנוּגָּעִים; מְנוּגָּעוֹת. Neg. XIII, 9 מי שנכנס לבית המ׳ he who enters a house which is unclean on account of leprosy in the walls. Erub. VIII, 2 חצייה לבית המנ׳ half the time (required for consuming it) is the measure for the stay in a leprous house. Tosef. Neg. VI, 1 בית המנ׳ לא חזה וכ׳ a case of a leprous house has never occurred &c. Ib. אבנים מנ׳ stones from a leprous house; Snh. 71a; a. e.

Nithpa. נִתְנַגַּע *to be afflicted with leprosy.* Ker. II, 3 מצורע שנ׳ נגעים הרבה a leper that had several attacks in succession (before being purified from the first); Tosef. Neg. IX, 7. Tosef. B. Mets. VIII, 30 ונירתי .. המשכיר if one rented a house to his neighbor, and it became leprous; Arakh. 20b; a. fr.

נָגַע ch. same, *to touch.* Snh. 19a לא אתי למיתנגע he will not chance to touch (the corpse). Y. Keth. VII, end, 31d טולמיסין למגע dared to touch, v. טוֹלְמִיסִין; a. fr.

Af. אַגַּע *to bring in contact.* Bekh. 28b דא׳ בהו שרץ he (the judge) made the disputed objects touch a reptile; Snh. 33b דאגעי וכ׳ (corr. acc.). Zeb. 88a דמגע לחו he brings the blood in immediate contact with the altar; a. e.

Pa. נַגַּע *to afflict* with leprosy.—Part. pass. מְנַגַּע. Hull. 60a they have a custom in Rome דכל דמנ׳ וכ׳ to give every one stricken with leprosy a reel &c., v. הַדּוֹלְלָא; Yalk. Ps. 862 דמיתנגע.

Ithpa. אִתְנַגַּע, אִיתַּנַּגַּע *to be stricken* with leprosy. Targ. Is. VI, 1.—Hull. l. c. אִיתַּנְּגַעַת she became a leper; Yalk. l. c. אִתְנַּגְּעָה.

נֶגַע m. (b. h.; preced.) *plague*, esp. *suspected leprosy.* Neg. II, 4 כיצד ראירת הנ׳ what must be the patient's position when the priest is examining the plague (Lev. XIII, 3)? Tosef. ib. VI, 7 כיצד ראירת הנ׳ what are the proceedings at examining a plague in the wall?; a. fr.—*Pl.* נְגָעִים, constr. נִגְעֵי. Ib. 1, a. fr. מטמאה בנ׳ is subject to uncleanness from house plagues. Ib. 7 אין הנ׳ ... לה״ר plagues are the punishment for an evil tongue. Neg. II, 5 חוץ מנגעי כיצטו .. כל הנ׳. a priest may examine all suspicious plagues except his own; a. v. fr.—נִגְעִים *the laws concerning plagues.* Y. M. Kat. II, end, 81b; Hag. 14a, v. אֲהִיל.—*N'ga'im*, name of a treatise of the Mishnah and Tosefta of the Order of Tohäroth, and of a section of Sifra (Thazri'a and M'tsor'a).

נְגִיעָה f. (preced. wds.) *hurt, detraction.* Num. R. s. 14 (ref. to Gen. XLI, 12) בנגיעת יוסף .. דבר he said here three things ('lad', 'Hebrew', 'slave') meant to be derogatory to Joseph, v. נֶגַע.

נגעה, Y. Shebu. III, 34d, v. נְגִיעָה.

נָגַף (b. h.) *to strike, push; to injure.* Tosef. B. Kam. I, 9 נגח נ׳ וכ׳ if he gored, pushed, bit &c. Num. R. s. 5 הקב״ה עשר וכ׳ and the Lord struck those who made the golden calf; a. fr.—Part. pass. נָגוּף; *pl.* נְגוּפִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 23 כשיראו ... אינן אלו הנ׳ וכ׳ when the nations shall see Israel in prosperity, they shall say, these are not the stricken, these are not the rejected &c.

Nif. נִגַּף *to be stricken.* Yoma 19b.

Hithpa. הִתְנַגֵּף *to strike against.* Lam. R. introd. (R. Joh. 2) לכשתתנגפו רגליכם וכ׳ when your feet shall strike against the mountains &c. (fr. Jer. XIII, 16).

נְגַף ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 24. Targ. Ex. XXI, 35; a. e.

Pa. נַגַּף same. *Part. pass.* מְנַגַּף *bruised, wounded.* Yoma 53a עד דמנגפן ברייה וכ׳ (some ed. דמיגפן *Ithpa.*; Ms. M. a. Ar. דחוה מנקפן, v. Rabb. D. S. a. l. note) until his feet were bruised (bleeding) &c.

Ithpa. אִיתְנַגַּף, אִיתַּנַּגַּף *to strike against, be bruised.* Targ. Jer. XIII, 16.—Yoma l. c., v. supra.

נֶגֶף m. (b. h.; preced.) *plague.* Ex. R. s. 15 מצרים ... לברוח מן הנ׳ וכ׳ the Egyptians went around seeking a way how to flee from the plague; a. e.

נָגַר (b. h.; cmp. גרר) *to carry along, roll*, v. *Nif.*—2) *to scrape, to saw*; v. נַגָּר.

Pi. נִגַּר (denom. of נַגָּר) *to do carpenter's work.* Yalk. Josh. 7 (ref. to חרש, Josh. II, 1) כלי נגרות היו בידם מְנַגְּרִין

they had with them carpenter's tools, pretending to be carpenters; Ruth R. to I, 1 (Par. 2) מרגלים וכ׳ (corr. acc.).

Nif. נִגַּר (cmp. אָגַר I, a. משך) (of water) *to be conducted in gutters; to be stored up.* Tosef. Par. IX (VIII), 8 חמים הנמשכין והנגררין Var. (read: והתגָּרִין; ed. Zuck. והנמרצין, v. גָּרַץ) waters running in channels or stored up.—נִגָּרִים, נִגָּרִין animals *in pens*, fish *in caufs* &c. Tosef. Bets. III, 1; Bab. ib. 24ᵇ; Y. ib. III, 62ᵃ top; Y. Sabb. XIII, 14ᵃ bot. מן הנ׳, opp. to מן המצודות those found in traps, nets &c.

נָגַר ch. same; 1) *to scrape, plane, saw.* Targ. Is. X, 16 (ed. Lag. נגד; corr. acc.).—2) interch. with נגד *to be prolonged, continue.* Targ. Prov. XXVIII, 16 נִיגָּרוּן יומוי (ed. Wil. נגדו); ib. 2 נירגון (ed. Wil. נגדון; h. text יאריך).—3) *to run along, flow.* Targ. Job XL, 23 (ed. Lag. a. oth. נגיד). Targ. Y. Ex. XVI, 21. Targ. Is. VIII, 6 Ar. (ed. נגד); a. e.; v. נְגַד.

Pa. נַגַּר 1) *to saw.* Targ. Is. X, 15 נַגְּרִית ed. Wil. (v. supra).—2) (denom. of נַגָּרָא) *to bolt.* Targ. Jon. II, 7 נַגְּרַת (Bxt. נַגְּרֵת; ed. Lag. a. oth. נגדת corr. acc.; h. text בָּרְחָה).

נָגַר II pr. n. m. *N'gar*, legendary name of one of the ancestors of Haman. Targ. Esth. V, 1; Targ. II Esth. III, 1 (נַגַּר)—[Targ. Y. Ex. XXXV, 35, v. נַגָּרָא.]

נַגָּר m. (נָגַר) *carpenter, turner*; in gen. *artisan.* B. Kam. 32ᵇ; Tosef. ib. VI, 25 חנותו של נ׳ a carpenter's workshop. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5, v. חוֹלֵיץ; a. fr. *Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרִים. Lev. R. s. 5 מה נ׳ הם וכ׳ how *skillful* are the Israelites that know how &c.; Yalk. Ps. 677 נגידים (corr. acc.); Midr. Till. to Ps. XIX גבורים.

נַגָּרָא, נַגָּר ch. 1) same. Targ. Ex. XXXV, 35 (Y. נַגַּר; h. text חָרָשׁ). Targ. Is. XL, 19; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8ᶜ top מבהתה מיטוור לנ׳ וכ׳ she is ashamed to tell the turner (of ivory), make me another tooth. B. Bath. 73ᵇ בר נ׳ a young carpenter; a. fr.—נַגַּר טוּרָא [the carpenter of the mountain,] *wood-cock.* Targ. Lev. XI, 19; Targ. Deut. XIV, 18 (h. text דוכיפת).—Gitt. 68ᵇ והיינו דמתרגמינן נ׳ כ׳ that is the reason why we translate (תרנגולא ברא) *naggar ṭura.*—Trnsf. (cmp. חָרָשׁ) *artist, master.* Ab. Zar. 50ᵇ ולית נ׳ ולא בר נ׳ וכ׳ and there is no master nor son of master that can solve that; Y. Yeb. VIII, 9ᵇ bot.; Y. Kidd. IV, 66ᵃ bot. מילה דנ׳ בר נגרין וכ׳ something which no master, son of masters, can solve.—*Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרֵא, נַגָּרֵי. Targ. II Sam. V, 11. Targ. Esth. V, 14; a. e.—Pes. 108ᵃ בשוליא דנ׳ we mean artisans' apprentices.—Snh. 106ᵃ bot., v. זְנֵי. Y. Yeb. l. c.; Y. Kidd. l. c., v. supra. Sabb. 123ᵇ, v. חֲצִינָא.—2) *carpenter's axe.*—*Pl.* נַגָּרֵי. Bets. 33ᵇ קתתא דנ׳ וחצינא Ms. M. a. Ar. (ed. נרגי) helves of axes and adzes; Yoma 37ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 8), v. נַרְגָּא.

נָגָר m. (preced. wds.) [*trimmed chip,*] *door-bolt, pin* fitting into sockets top and bottom. Erub. X, 10, v. גְּלוֹסְטְרָא. Ib. 11, v. קֶרֶן. B. Bath. 101ᵃ (in Chald. dict.) דעביד לחו כמין נ׳ he made the sepulchral chambers like an upright bolt, i. e. placed the bodies in an upright position. Men. 33ᵃ עשאה כמין נ׳ if he fastened the door-post inscription (מזוזה) so as to look like a bolt shoved into a case, i. e. horizontally. Y. Meg. IV, end, 75ᶜ כמין .. בית מזוזתו נ׳ the case for the inscription in Rabbi's house was made like an upright bolt (reaching the top of the door). Num. R. s. 15; Yalk. Josh. 32 יריחו היתה נָגָרָה וכ׳ (not נגרא) Jericho was the bolt of Palestine; a. fr.

נַגְרָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVI, 28.—Y. Erub. X, 26ᶜ top, v. infra.—*Pl.* נַגְרָא, נַגְרִין. Targ. Y. l. c. 26; 29. Targ. Job XXXVIII, 10 נַגְ׳ Ms. (ed. נְגִ׳). Targ. II Chr. V, 8, sq. (h. text בַּדִּים); a. e.—Y. Sabb. XVII, end, 16ᵇ נִירְגְּרָא דר׳ אליעזר the bolts in the house of R. El.; Y. Erub. l. c. נגרא הדא ר׳ אליעזר (corr. acc.).—[נַגְרִין, Targ. Jer. XVII, 8, v. נַגְדָּא.]

נַגָּרָא, v. preced., a. נִרְגָּרָא.

נַגָּרוּת f. (denom. of נַגָּר) *carpenter's trade*; כלי נ׳ *carpenter's tools.* Y. R. Hash. I, 57ᵇ top.—Ruth R. to I, 1 (Par. 2); Yalk. Josh. 7, v. נָגַר.

נַגָּרוּתָא ch. same, *carving.* Targ. Ex. XXXI, 5; a. e.

נָגַשׁ (b. h.) also *Nif.* נִגַּשׁ *to come in contact; to draw near.* Yalk. Ps. 842 (ref. to יגש, Ps. XCI, 7) אין אחד מהם נָגַשׁ אליך וכ׳ none of them comes to thee, none says, provide for me; Midr. Till. to Ps. XVII, 7 נוֹגֵשׁ אצלך ed. Bub. (oth. ed. נוֹגֵשׁ אותך, v. נָגַשׁ).—Tanḥ. Vayigg. 5 (ref. to Gen. XLIV, 18) שנ׳ בתוכחות he came near (attacked him, v. next w.) with rebukes. Yalk. Gen. 150 (ref. to Gen. l. c.) אין וַיִּגַּשׁ אלא לשון שלום *vayyigash* has the meaning of (coming near in) peacefulness &c., v. הַגָּשָׁה.

Hif. הִגְרִישׁ *to bring near.* B. Kam. 46ᵇ (ref. to Ex. XXIV, 14) הַגְרֵשׁ ראיה אליהם (a claimant) must offer evidence &c.; יגיש דבריו וכ׳ must prefer his claims &c., is the first to be heard; a. e.

נָגַשׁ ch. same, *to attack, gore.* Targ. Y. Ex. XXI, 28. Ib. 32 (ed. Amst. a. oth. נגח).—[Yalk. Gen. 148, v. נָגַס.]—Part. נָגֵשׁ; f. נָגִישָׁא. Gen. R. s. 80, beg. (prov.) לית תורתא נ׳ עד וכ׳ 'Rashi' (ed. ענגשא; Ar. עגישא) no cow is a gorer until her calf is a kicker (the mother is judged by her daughter).

נָגַשׁ (b. h.; cmp. preced.) *to push on, drive, press.* Midr. Till. to Ps. XVII, 7 ואין אחד מהם נוֹגֵשׁ אותך וכ׳ none of them presses thee &c., v. נָגַשׁ.—נוֹגֵשׁ *task-master.* Tanḥ. Sh'moth 9 אותו נ׳ עשור וכ׳ that taskmaster was appointed over &c.; Ex. R. s. 1 נ׳ ממונה על עשרה שוטרים one (Egyptian) taskmaster was appointed over ten (Israelitish) officers. Lev. R. s. 32 (in Chald. dict.) קרין נ׳ גבי וכ׳ Ar. (ed. קדם) the taskmaster came early to the officer, saying, go and gather thy men &c.; a. fr.—*Pl.* נוֹגְשִׁים, נוֹגְשִׁין. Ib.; Ex. R. l. c. Pirké d'R. El. ch. XLVIII נוֹגְשֵׁי פרעה the taskmasters appointed by Pharaoh; a. fr.—Esp. *to exact a debt.* Macc. 3ᵇ (ref. to Deut. XV, 2) לא קרינן ביה לא יִגּוֹשׁ we do not apply to him (he does not violate the law) 'he shall not exact'; סוף אתי לידי יגוש he will finally (after the lapse of ten years) transgress &c.—Sifré Deut. 113 (ref. to Deut. XV, 3) ואת אחיך לא תָגוֹשׁ but thou must not exact of thy brother.

נַגְשָׁן m. (נָגַשׁ) = נַגְחָן. Targ. Y. Ex. XXI, 29.

נַד or **נֹד**, v. נוֹד.

נָדָא, v. נָדַי.

נדא, Ab. Zar. 28[b] אודדא דנ׳, v. נָדָא.

נָדַב (b. h.) 1) *to make willing, to prompt.* Tanḥ. T'rum. 3 (ref. to Ex. XXV, 2) שאין לבו נודבו ... רבי this excludes the insane whom his heart (reason) cannot prompt; (Tanḥ. ed. Bub. ib. 2 שאינו מתנדב בלבו).—2) (denom. of נְדָבָה) *to offer willingly, donate, consecrate,* contrad. to נָדַר (v. נְדָבָה). Ned. 9[b] (ref. to Mish. I, 1) תני נ׳ בנזיר וכ׳ read *nadab* (in place of *nadar*), he made a noble vow &c. Ib. 10[a] תני נודבו וכ׳ read *nodeb* (in place of נודר), he dedicates the sacrifice and fulfills (offers it).

Nif. נִידַּב, נִדַּב *to be donated, dedicated.* Meg. I, 10 כל שהוא נידר ונ׳ whatever sacrifice is dependent on vow or dedication; Zeb. 117[a] כל הנדר ונ׳ Ms. M.; Sifré Deut. 65; Tem. 14[b]. Ib. נזיר לאו נדר ונ׳ הוא the sacrifices of the Nazarite are not to be classified among the vowed or free-will offerings; a. e.

Hithpa. הִתְנַדֵּב *to be prompted; to vow a free-will offering; to donate.* Tosef. Ned. I, 1 אין הרשעים מִתְנַדְּבִים wicked men do not vow offerings. Ib. מתנדבים נזירות used to vow to be Nazarites. Men. XII, 3 לא ה׳ בדרך המתנדבים he did not make his vow in the ordinary way of vowing people. Ib. 4 מִתְנַדֵּב אדם וכ׳ a man may vow a meal offering of sixty &c. Tanḥ. ed. Bub. l. c. מתנדב בלבו is prompted by his heart, v. supra. Arakh. 6[b] עכו״ם שה׳ מנורה וכ׳ if a gentile donated a lamp to a synagogue. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 בשעה שצוה .. להתנדב וכ׳ when the Lord of the world ordered free-will donations for the sanctuary; שלא יתנדב אדם גזל וכ׳ that no man must donate what is forced out of him, i. e. no pressure may be used for contributions for a sacred purpose; Yalk. Lev. 515. Snh. 43[a] מִתְנַדְּבוֹת וכ׳ .. נשים worthy women .. volunteered their services and brought them (benumbing drinks for the culprits); a. fr.

נְדַב, ch. *Pa.* נַדֵּב, *Ithpa.* אִתְנַדֵּב, אִיתְנַ׳ same, *to donate; to be devoted to.* Targ. Is. XIII, 2 מְנַדְּבִין ed. Lag. (oth. ed. מִתְנַ׳; h. text נדיבים). Targ. Ps. CX, 3.—Pes. 50[a] .. מתעתדי ומִתְנַדְּבי Israelites will grow rich and offer donations. Arakh. 6[b] אינ׳ שרגא וכ׳ donated a lamp &c.

נִדְבָא, **נִי׳** f. ch. = next w. Y. Pes. IV, 31[b] bot. צרכון רבנן נ׳ the Rabbis were in need of contributions.

נְדָבָה f. (b. h.; preced.) *free-will offering, donation.* Kinn. I, 1 אידהו נ׳ וכ׳ ... ואיזהו נדר a vow is called *neder*, when one says, I vow to dedicate a burnt-offering; *ni'dabah*, when one says, this animal is to be a burnt-offering. Ib. 3 בחובה ובנ׳ when an obligatory and a free-will sacrifice are mixed up. Men. I, 1 מנחת נ׳, opp. to מנחת חובה. Ib. 2[a] יהא נ׳ it will be a free-will offering (and the vow itself is not yet fulfilled); opp. יהא נדר it will be the fulfillment of his vow; a. fr.—*Pl.* נְדָבוֹת. Kinn. I, 1. Ned. I, 1 כנדבותם like their (the good men's) free-will offerings or vows; a. fr.

נְדָבָה, **נִי׳** pr. n. m. *Nidbah.* Y. Meg. I, 71[c] (twice) אשירן בר נ׳; Men. 29[a] אשיאן בר נדבך (Ms. M. נדבר).

נִדְבוּתָא f. (נְדַב) *willingness, devotion.* Targ. Ps. LI, 14 Regia (ed. נבואה; h. text נדיבה).

נִדְבָךְ m. (דוך=דבך; v. Del. Prol., p. 150) 1) *rammed wall* (pisé), *a mould filled with earth or rubble; a block of a certain size* (four handbreadths cubic measure), or *a course of bricks* &c., used as 'binder' (coagmentum); in gen. *a course of stones, layer.* Y. Shebi. III, 34[c] bot. זה שהוא מקבל נ׳ צריך וכ׳ he who contracts to build *nidbakh*, must build with blocks of four handbreadths as far as the space contracted for (v. infra). Sabb. 115[a] אמר לבנאי שקנחו תחת הנ׳ he said to the builder, sink it (the translation of the Book of Job) under the rubble; Y. ib. XVI, 15[c] top. Ber. II, 4 mechanics at work may read the Sh'ma בראש הנ׳ while standing on top of a course of the wall. Sabb. 125[b] נ׳ של אבנים a mouldful of stones (v. מִרְדָּךְ); a. fr.—2) *a frame* carried to the building ground with tools and vessels above and under it. Tosef. Ohol. VII, 1 ארבעה שהרו נושאין את הנ׳ ואין וכ׳ if four persons carry a frame the poles of which have not the size of a plough-handle; Ohol. VI, 1 (ed. Dehr. נדוד; Ar. גרוד, read: נָדָךְ, נַדָּךְ; Maim. *a bier*). Zab. V, 2 אצבעו של זב תחת הנ׳ if the gonorrhœist has his finger under the frame (while it is carried).—*Pl.* נְדָבְכִין, נְדָבְכוֹת. Ohol. XIV, 1 שלשה נ׳ וכ׳ a distance of three courses of stones which is twelve handbreadths; Tosef. ib. XIV, 8; Y. Shebi. III, 34[d] top. Ib. שלשה נ׳ עשרה וכ׳ three courses of trimmed stones making ten handbreadths, v. סִיתוּת.

נִדְבַּךְ׳, **נִי׳** I **נְדַבַּךְ** ch. same, *a course of stones, tier.* Ezra VI, 4 נְדַבְּכָךְ.—Targ. Hag. II, 15 (h. text אבן). — *Pl.* נְדַבְּכִין, נִי׳, נְדַבְּכַיָּא. Ezra l. c.—Targ. Zech. IV, 10. Targ. Ez. XLVI, 23 (h. text טור, טוּר).

נְדַבַּךְ II pr. n. m., v. נִדְבָּה.

נִדְבָּכָה (sub. בית) pr. n. *Nidbakhah*, name of an idolatrous temple (and market) in Baalbec (or in Acco). Ab. Zar. 11[b]. [Ib. א״ר נתבורא some call it *Nithbara*, missing in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note.]

נָדַד (b. h.) 1) *to move, shake, chase.* Snh. 107[a] (ref. to Ps. XI, 1) שלא יאמרו .. צפור נָדְדָה lest they say, that mountain among you (David)—a bird has shaken it. Esth. R. to VI, 1 נָדְדוּ שמים כסאו וכ׳ the heavens shook the throne of &c. Sifré Deut. 38 ונודד שנת וכ׳ and chases away the sleep of his eyes (watches constantly) over it; a. e.—2) *to be restless, flee.* Meg. 15[b] (ref. to Esth. VI, 1) נָדְדָה שנת מלכו וכ׳ the sleep of the King of the world fled; ib. נדדו עליונים וכ׳ those on high were agitated; Pirké d'R. El. ch. L; a. e.—Tosef. B. Kam. IX, 27 ונדדה and the tooth was loosened.—Part. pass. נָדוּד; f. נְדוּדָה. Ib. שינו .. היתה נ׳ וכ׳ (not נדדה) if his tooth had been loose, and he (the master) caused it to fall out; Kidd. 24[b]; a. e.

Pi. נִדֵּד *to make unsteady, chase.* B. Bath. 10[a] שמְנַדְּדִין שינה מעיניהם who chase the sleep from their eyes (study by night). Keth. 62[a] שמְנַדְּדוֹת וכ׳ who keep themselves awake (while their husbands are studying); a. e. — Lev. R. s. 18, v. נִדְנֵד.

Hithpa. הִתְנַדֵּד *to be shaken.* Yalk. Lev. 571 ובלבד שלא

תהא מיתנדדת provided it (the bench) be not shaken (when they sit on it).

נָדַד ch. same, *to be restless, flee.* Targ. Job VII, 4. Targ. Ps. LV, 8. Targ. Esth. VI, 1 נָדַת; a. fr.

Pa. נַדֵּד 1) same. Targ. Job XV, 23 (some ed. מַנְדַּד part. pass. *Af. driven about*).—2) *to make (sleep) flee, to keep awake.* Targ. Esth. l. c. נַדֵּיד ed. Lag. (ed. Amst. נָדַד; oth. ed. נַדֵּי; corr. acc.).—3) *to cause to be sleepless.* Targ. II Esth. l. c.

Ithpe. אִתְנַדַּד *to be restless, agitated.* Ib.

נִדְדָּת נִי׳ f. pl. *constr.*, נ׳ שינתא (preced.) *wakefulness.* Targ. Job VII, 4 (h. text נְדֻדִים).

נָדָה, v. נדי.

נִדָּה f. (b. h.; נָדָה) 1) (v. נִידּוּי) *isolation, condition of uncleanness,* esp. *period of menstruation.* Sabb. 64[b], a. e. (ref. to Lev. XV, 33) בְּנִדָּתָהּ תהא וכ׳ she shall remain in her isolation (from her husband) until &c. Ib. VI, 5 שהתקינה לנדתה which she has prepared for her menstruating time. Ib. II, 6 בנ׳ (=במצות נ׳) in the observance of the laws connected with menstruation; a. fr.—2) (sub. בעלת) *a woman during menstruation, menstruant.* Nidd. I, 7 חוץ מן הנ׳, expl. ib. 11[a] בתוך ימי נדתה during the days of actual menstruation. Treat. Kallah beg. נ׳ שלא טבלה a woman after menstruation before she has taken the ritual bath; כנ׳ is to be treated like a woman during menstruation; a. fr.—*Pl.* נִדּוֹת. Nidd. IV, 1 נ׳ are to be treated like menstruants; a. fr.—*Niddah,* name of a treatise, of the Order of Tohăroth, of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli and Y'rushalmi (fragmentary).—Ab. III, 18 פתחי נדה the laws treated in Arakh. II, 1 (8[a]), v. פֶּתַח.

נְדוּד, Neg. VI, 4 ed. Dehr., v. נרוד.—Ohol. VI, 1 Maim., v. נִדְבָּה.

נְדוּיָא, נָדוּי, v. sub נִידּוּי.

נָדוֹ׳, נַדּוֹנָא f. (נָדַד) [*migrant,*] name of a species of edible locusts. Targ. Y. Lev. XI, 22 (ed. Vien. נַדְּוֹנָא); v. נַדְרִין.

נְדוּנְיָא, נַדּוּנְיָא m. (v. נָתַן) *a bride's outfit,* given by her father; *wedding equipment.* B. Mets. 74[b] יהב זוזי לנ׳ וכ׳ paid a stipulated amount for an outfit to be delivered at the house of his daughter's father-in-law; לסוף זל נ׳ in the meanwhile the value of the equipment was reduced (and the father-in-law refused to receive it for the value stipulated). Keth. 54[a] נ׳ לברת . . . ההוא a man in his dying bequest defined the nature of the equipment for his daughter. Taan. 24[a]; a. e.

נָדַח (b. h.) *to slip, move away.*

Nif. נִדַּח 1) (interch. with דחה) *to be banished, exiled.* Y. Snh. X, 29[c] top (ref. to Is. XXVII, 13) והנידחים . . זו הנ׳ דור וכ׳ 'those who were exiles in the land of Egypt' means the generation of the wilderness. Midr. Till. to Ps. CXLVII, 2 שנדחו (or שנדרחו); a. e.—2) *to be made to slip, to be led away (to idolatry);* עיר הנדחת *the case of a place whose inhabitants were led astray, the condemned town* (Deut. XIII, 13 to 18). Snh. X, 4 אנשי עיר הנ׳ the inhabitants of a condemned city. Tosef. ib. XIV, 1, a. e. עיר הנ׳ לא היתה וכ׳ a case of a condemned city never occurred nor ever will occur. Ib. אין עושין שלש עיירות נ׳ three cities dare not be condemned (at a time) in Palestine; Yalk. Deut. 886 מְנוּדָּחוֹת (*Pu.*); a. fr.

Hif. הִדִּיחַ *to lead astray.* Snh. VII, 10 המַדִּיחַ זה האומר וכ׳ a *maddiah* (amenable to the law Deut. l. c.) is he who says, let us go and worship &c.; contrad. to מסית; ib. 67[a] מַדִּיחֵי עיר הנדחת שנו כאן the seducers of a condemned city are meant here. Ib. נביא שה׳ a prophet that led a town astray. Ib. X, 4 (111[b]) הֲדִיחוּהָ נשים if women led a town astray; היו מַדִּיחֶיהָ חוצה לה if the seducers were outsiders; עד שֶׁמַּדִּיחוּהָ אנשים unless the seducers are men; a. fr.

Hof. הוּדַּח 1) *to be led astray.* Ib. ה׳ מיעוטה if a minority of the town was led astray. Tosef. ib. XIV, 3 הודחו עמה they were led astray along with the inhabitants; a. e.—2) (interch. with דָּחָה) *to be banished.* Yalk. Num. 739 הודחתי מן האהל I have been banished from the Tabernacle.

נָדַח ch. same, *to cause to slip.* Targ. Ps. LXII, 5 (some ed. לְמִנְדַּח, corr. acc.).

Ithpa. אִתְנַדַּח *to be banished.* Targ. Job VI, 13 אִתְנַדַּחַת Regia (ed. אתברחת; h. text נְדָחָה).

נָדָה, נְדִי (b. h.; cmp. preced.) *to be restless, flee.*

Pi. נִדָּה *to banish, excommunicate.* Ber. 19[a] את מי נָדוּ ב״ד whom did they (the scholars) excommunicate? Ib. מְנַדְּין על כבוד חרב the court proclaims the ban to protect a teacher's authority. Pes. 52[a] מנדין על שני וכ׳ we excommunicate for disregarding the second Holy Day observed in the diaspora; a. v. fr.—[Yalk. Is. 287 נדית עלי, v. נְהַדֵּר.]—Part. pass. מְנוּדֶּה; *pl.* מְנוּדִּין. M. Kat. 15[a] מנ׳ לשמים one excommunicated by the Lord, i. e. a mourner. Ib. מנ׳ מהו בד״ת dare an excommunicated person study the Law? Ib. מנ׳ מהו בקריעה must an excommunicated person rend his garments? Ned. I, 1 מנ׳ אני לך I vow to be excommunicated towards thee, i. e. I vow not to receive any favors at thy hands. M. Kat. 17[a] מנ׳ לרב מנ׳ לתלמיד one excommunicated by a teacher must be treated as such by his disciple (the latter cannot raise the ban). Ib. מנ׳ לעירו one excommunicated by the authorities of his own city. Ib. 15[b] מנ׳ היו . . . כל ארבעים שנים during all the years the Israelites were in the wilderness, they were excommunicated (by the Lord); a. v. fr.

Hithpa. הִתְנַדֶּה, *Nithpa.* נִתְנַדֶּה *to be excommunicated.* Eduy. V, 6 ח״ו שעקביא נ׳ God forbid (to say) that 'A. was excommunicated. Ib. כל המִתְנַדֶּה ומת וכ׳ he who dies while under excommunication has a stone placed on his coffin; a. fr.

נִדֵּי I ch. same; *part. pass.* נְדִי *isolated, excommunicated.* Ned. 7[a] נְדִינָא מינך I will be isolated from thee (=h. מְנִידָה אני לך, v. preced.).

נָדֵי II, **נְדָא** ch.=h. נָזָה 1) *to bespatter, asperse.* Kidd. 49[a] ואזלא נַדְיָא (ב״י) גבי וכ׳ Ar., that she may go and asperse me before my neighbors.—2) (neut. verb) *to spatter, be sprinkled.* Targ. II Kings IX, 33.

Af. אַדֵּי 1) same. Targ. Lev. VI, 20, הַדֵּי (Ms. III הידי).—2) *to sprinkle.* Ib. IV, 17; a. fr.—Targ. Ps. CXVIII, 27 ותַהוֹן

ed. Lag. (some ed. וְתִשְׁתּוֹן, corr. acc.; ed. Wil. וְתִשְׁתּוֹן).—3) *to throw, pitch.* B. Kam. 98a, a. e. אַדֵּי, v. אֲדֵי.

נְדִידַיָּא* m. pl. (נָדַד) *fugitives.* Y. Sabb. IV, 7a הרר נ' דאשקלון (ed. Krot. נדיר) is there not against thee the case of the fugitives of Ashkelon? (Koh. R. to I, 15 והלא יורדי אשקלון שקיוה וכ';—the case cited is unknown).

נְדִיוָן m. (נָדָה) *nadyan*, a species of edible locusts, v. נְדוֹנָא. Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V, expl. חגב (Lev. XI, 22); Ḥull. 65a גדיאן, read נַדְיָאן.

נְדִיחָן, נְדִיחָן m. (v. נְדֵי II) *wash-pond.* B. Bath. 19a חנד' (Ms. M. חנידד, Ms. H. המנדיאן, ed. Pes. הנידאן, v. Rabb. D. S. a. l. note 5), contrad. to מחמצן.

נְדִירִיא, v. נְדִידַיָּא.

נְדָלָא m. (v. Syr. נדנלא, דנדלא, P. Sm. 2290, 925) *polyp, centipede.* Sifra Sh'mini, Par. 10, ch. XII, expl. מרבה רגלים (Lev. XI, 42); Ḥull. 67b.—Mikv. V, 3 מעין שהוא משוך כנ' a well the waters of which are conducted in channels radiating like the feet of a centipede. Erub. 8b, v. מְבוּל.

נַדַּל ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 42.—Y. Sabb. I, 3b bot. אתעביד נ' .. בר the skeleton of a fish changes into a centipede.

נָדַן (Assyr. nadanu, v. Fried. Del. Proleg. p. 139; v. נְדוּנְיָא) *to give; to place*; (neut. verb) *to be given.* Y. Snh. X, 29b bot. (ref. to לֹא יָדוֹן .. שאירי נותן רוחי, Gen. VI, 3) לא my spirit shall not be given to him, (which means) I shall not put my spirit into them &c. (at the time of the resurrection); Bab. ib. 108a; Gen. R. s. 26; v. next w.

נָדָן m. (b. h.; preced.) [*place where a thing is put,*] *sheath, case.* Snh. 108a (ref. to נָדוֹן, v. preced.) חוזרת שלא .. לנְדָנָהּ their souls shall not return to their cases (bodies); Y. ib. X, 29b bot.; Gen. R. s. 26.—*Pl.* נְדָנִים. Ib. ... אינו מחזיר לנְדָנֵיהֶן I shall not return their spirits to their cases.

נְדָנָא ch. same. Targ. Ez. XXI, 35 (ed. Lag. לדנ'), v. לְדָנָא.

נְדְנֵד (*Pilp.* of נָדַד) 1) *to make restless, shake, weaken.* Lev. R. s. 18 (ref. to נָד, Is. XVII, 11) נְדְנַדְתֶּם עליכם קצירן וכ' (or קצירין; Ar. נַדְנַדְתֶּם, fr. נָדַד) (through your willing acceptance of the Law) you had made powerless over you the harvest (harvests, destructive forces) of the governments &c.; Yalk. Is. 287 נדית עלי (corr. acc.).—2) (neut. verb) *to be rocked.* Gen. R. s. 53 לא נִדְנְדָה ערוסה וכ' never was a cradle rocked before it was rocked in the house of Abraham, i. e. never before was there such a festival at the weaning of a child.

Nithpa. נִתְנַדְנֵד *to be moved, stirred up.* Ex. R. s. 20, end ארון נ' Joseph's coffin (sunk in the Nile) was stirred up (and came to the surface); Tanḥ. Ekeb 6 נזדעזע; Tanḥ. B'shall. 2, a. e. צף). Cant. R. to VI, 10 (play on כנדגלות, ib.) כדור שנתנדנד לגלותו like the generation (of Hezekiah) that was stirred up for its exile; ib. כדור שנ' לגלות ולא גילה (read: ולא יגלה ... שיתנדנד) like the generation (of the Messiah) which shall be moved about as if to go into exile, but shall not go. Ib. מתנדנדים מיסע וכ' moving from journey to journey; a. e.

נְדָנוּד נְדִי, m. (preced.) *moving about, exile.* Gen. R. s. 39 (expl. נָדַד, Ps. LV, 9) נ' טלטול וכ' *n'dod* means moving about, exile after exile.—2) (sub. ראש) *head-shaking*; נ' עבירה an act at which people shake their heads as being wrong. Tosef. Yeb. IV, 8; Pes. 50b (Ar. נדי לעבירה).

נְדַע, מִנְדַּע, נִנְדַּע, v. יָדַע.

נָדַף (b. h.; cmp. הָדַף) [*to drive, scatter,*] (neut. verb) *to spread* (of odors). Gen. R. s. 39, beg. היה ריחו נודף its perfume went forth. Ber. 51a נודף .. מי שאכל שום וריחו נודף Ms. M., shall he who has eaten garlic so that his breath smells, eat again, that his breath may smell still more?, i. e. having done one wrong, shall one do another wrong?; a. fr.

נָדַף ch. same; part. נָדִיף. Targ. Cant. IV, 10. Targ. Y. Ex. XL, 5 (ed. Vien. נָדֵיף).

**Ithpe.* אִיתְנְדִיף *it blows.* Ab. Zar. 55a כי מִתְנְדִיף בעלמא ולא אתי מיטרא Ms. M., when a wind blows in the world and no rain comes, (v. גזם).

נָדַר (b. h.; cmp. נָדָה) [*to keep off,*] *to vow* (abstinence). Ned. V, 1 שנָּדְרוּ זה מזה who vowed not to receive benefits from one another. Ib. III, 6 הנוֹדֵר מיורדי הים he who vows to forbid himself benefits from seafarers. Ib. VI, 1 הנודר מן המבושל who vows to abstain from whatever is cooked. Ib. 77b כל הנודר אי"פ וכ' whoever vows, even if he fulfills his vow, is called a sinner. Ib. I, 1 .. נ' בנזיר ובקרבן his is a valid vow implying nazariteship and sacrifice. Naz. IV, 4 שנָּדְרָה בנזיר who vowed to be a Nazarite; a. fr.—Imperative: הוֹר. Snh. III, 2 הוֹר לי בחיי ראשך vow (swear) to me by anything concerning thy person (and I will accept it as a legal oath). Kidd. 41a דור הנאה ממני renounce all benefit from him.—Ned. III, 4 נוֹדְרִין להרגין וכ' (Tosef. ib. II, 2 תולין) you are not bound by a vow made to escape robbery by highway-men &c. Arakh. I, 1, a. e. נודרים may vow to dedicate the value of a certain person to the sanctuary, contrad. to עָרַךְ q. v.—*Part. pass.* נָדוּר *being under the obligation of a vow; being the legitimate subject of a vow.* Shebu. 20a והוא שנ' ובא מאותו היום provided he was bound by a vow to fast on that day; Ned. 12a והוא שנ' באותו היום (v. Rashi a. l.). Ib. שנ' ובא מאותו היום ואילך that he has vowed to fast regularly on that day (every week). Ib. 13a דבר הנ' a thing which can be made forbidden by a vow (not otherwise forbidden by law). Ib. 46a חנני ונ' הנאה וכ' interpret מודר as meaning, and he through his own vow is forbidden any benefit &c. Naz. 9b נ' ונזיר he is under the influence of a vow (of abstention from dried figs) and is also a Nazarite; a. e.

Nif. נִידַּר 1) *to be made the subject of a vow; to have one's personal value dedicated to the sanctuary.* Arakh. I, 1 נידרים ונידָּרִים are entitled to dedicate (v. supra) and to be dedicated. Ib. 3 נ' לא cannot be dedicated (has no value); a. fr.—2) *to be vowed for a sacrifice.* Meg. I, 10 כל שהוא נִידַּר, v. נָדַב; a. e.

Hif. הִדִּיר *to put a person under the influence of a vow; to prohibit, forbid.* Keth. VII, 1 הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלֵּיהָנוֹת לוֹ if one vows that his wife shall derive no benefit from him. Ib. הַמַּדִּיר .. שֶׁלֹּא תִּטְעֹם וכ׳ if a man (by confirming her vow) subjects his wife to a restriction from tasting &c. Y. ib. 31[b] וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִתְּחִילָּה (not חבירו) can a man forbid his wife that which belongs to the necessaries of life? Ib. bot. הִדִּירָהּ שֶׁלֹּא לְהַשְׁאִיל וכ׳ if he, by means of a vow, forbade her to lend to her neighbors a winnow or a sieve. Ned. III, 3 הִדִּירוֹ חֲבֵירוֹ וכ׳ if his friend urged him under a vow to dine with him. Naz. IV, 6 מַדִּיר אֶת בְּנוֹ בִּנְזִיר has power to make his (minor) son a Nazarite; a. fr.—Trnsf. *to make inaccessible.* B. Bath. 22[a] בְּמַדִּיר אֶת כֵּיתְלוֹ, v. מָדַר.

Hof. הוּדַּר *to be forbidden by a vow; to be subjected to the influence of a vow.* Gitt. 35[b] נִדַּר שֶׁהוּא בְּרַבִּים a votary prohibition imposed on a person in public; ib. 36[a]; a. e. Ned. IV, 1 הַמּוּדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ he who is forbidden, by his neighbor's vow, to derive any benefit &c. Ib. 46[a] הָיָה אֶחָד מֵהֶם מוּדָּר וכ׳ if one was forbidden &c., expl. 'forbidden through his own vow', v. supra. Ib. V, 4 הַמּוּדָּר אָסוּר he against whom the vow was directed is forbidden (all benefits). Ib. I, 1 מוּדַּרְנִי מִמֵּךְ I will be (as if) subjected to a vow of thine forbidding me any benefit at thy hands. Ib. 5[a] מוּדָּר אֲנִי מִמֵּךְ לֹא מִשְׁתִּינָא וכ׳ 'I will be *muddar* (kept distant) from thee' may mean, I will not talk to thee; a. fr.

נֶדֶר I ch. same. Targ. Num. XXX, 3; a. fr.—Ned. 22[a] אִילּוּ הָוֵית יְדַעְתְּ .. מֵי נֶדֶרְתְּ if thou hadst known ..., wouldst thou have vowed? Ib.[b] נֶדֶר הֲוֵית אָדְעַת דְּהֲכִי wouldst thou have made the vow, if thou hadst known this. Ib. לֹא נָדַרְתִּי I should not have vowed. Ib. 9[a] לֹא נָדַרְנָא I will not vow; a. v. fr.

Af. אַנְדַּר as preced. *Hif.* Ib. 21[b] דְּאַנְדְּרָהּ לִבְרָתָהּ who forbade her daughter all benefits from her. Ib. 24[a] אַנְדְּרֵיהּ מִזְמְנָא וכ׳ the host urged the guest with a vow; אַנְדְּרֵיהּ זְמִינָא וכ׳ the guest caused the host to invite him with a vow. Ib. 22[a] מִי אַנְדַּרְתָּהּ wouldst thou have forbidden her? Gitt. 36[a] דְּאַנְדְּרֵיהּ ר׳ אחא whom R. A. forbade to teach. Keth. 70[b] אַנְדַּרְתָּנִי thou hast put me under restrictions; a fr.

נָדַר II (transpos. of גרד, cmp. מָדַר) *to run down* (v. Peshit. Mic. I, 4).

Pa. נַדֵּר *to roll down.* Targ. O. Gen. XXIX, 3; a. e., v. גְּנִדֵּר I.

Af. אַנְדַּר same. Targ. I Kings XIV, 10 Var. ed. Lag., v. גְּנִדֵּר I.—V. מַדְרוֹן, מַדְרָא.

נֶדֶר m. (b. h.; נָדַר) *vow.* Kinn. I, 1, v. נְדָבָה. Ned. II, 3 יֵשׁ נֶדֶר בְּתוֹךְ נֶדֶר there is a vow within a vow, i. e. if one repeats the vow to be a Nazarite, it is a double vow. Ib. 8[a] נֶדֶר גָּדוֹל נָדַר וכ׳ (by saying so) he has made a great vow to the God of Israel; a. v. fr.—Y. Sabb. II, 5[b] bot. הוּתַּר הַנֶּדֶר the vow is annulled, i. e. the ban is rescinded.—*Pl.* נְדָרִים, constr. נִדְרֵי. Ned. I, 1, v. כִּינּוּי. Ib. III, 1 אַרְבַּע נֶדֶרִים four sorts of vows have the scholars declared not to be binding; נִדְרֵי זִירוּז וכ׳, v. זֵירוּז, חֲבֵאר &c. Ib. XI, 1, a. fr. נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ vows referring to privation of the necessaries of life; a. fr.—*N'darim*, name of a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi.

נְדַר III, נְדָרָא, נְדַר׳ ch. same. Targ. Jud. XI, 36. Targ. Num. XXX, 3; a. fr.—Ned. 8[b], v. יָאלִי. Ib. רְבִינָא הוּה לֵהּ נְדַר׳ the wife of R. had made a vow. Snh. 109[b] נְדַרִי נְדַר׳ I have vowed; a. fr.—*Pl.* נְדָרִין, נְדַר׳. Targ. Ps. LXXVI, 12. Targ. Num. XXX, 12; a. fr.

נְדָרָא m. (preced.) *he who vowed.* Targ. O. Lev. XXVII, 8 ed. Lisb. (ed. Berl. a. oth. נְדָרָא, corr. acc.; ed. Amst. נְדָרָא; Y. נוֹדְרָא).

נַדְרִית, v. next w.

נוֹדָן, נַדְרָן m. (preced. wds.) *one wont to make vows.* Yalk. Sam. 143; Midr. Sam. ch. XXVI נו׳.—*Fem.* נַדְרָנִית. Keth. 71[a], a. e. אִי אִפְשַׁר בְּאִשָּׁה נ׳ I will not live with a woman in the habit of vowing; Y. ib. VII, 31[b] bot. נדרית (v. אֶפֶשׁ).

נדרשיר, v. נַרְהַשִּׁיר.

נָה, v. נָא I.

נָהָא, v. נְהֵי.

נָהַג (b. h.) [*to drive* an animal,] *to lead, conduct; to demean one's self; to be guided by, be wont to; to apply, be practiced.* Keth. 103[b] נָהוֹג, v. דָּמִים. Ḥull. VII, 1 נוֹהֵג, v. גִּיד. Sifra Tsav, Par. 11, ch. XVIII שֶׁנִּתְנַהֵג הַדִּבּוּר לְדוֹרוֹת which intimates that this order should be preserved at all times. Pes. IV, 1 מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ וכ׳ where it is a local usage to &c. Meg. 6[b] כָּל מְצוֹת שֶׁנּוֹהֲגוֹת בְּשֵׁנִי וכ׳ all laws that apply to the second (Adar) apply also to the first. Ib. 5[b], a. e. דְּבָרִים .. וְאֵחֲרִים נָהֲגוּ בָּהֶן אִיסּוּר things which are permitted, but which some treat as forbidden; a. v. fr.—קְלוּת (רֹאשׁ), v. קָלַל.—כְּבוֹד, v. כָּבַד.—קְפִיצַת, v. קָפַץ.—Ab. Zar. 54[b] נוֹהֵג שְׁמָנִים וכ׳ he applied oils and baths. — Yalk. Num. 764 נוֹהֵג .. עוֹלָם, v. מְנָהֵג.

Hif. הִנְהִיג same, esp. 1) *to drive, direct; to take possession of an animal by driving.* Kil. VIII, 2 לְהַנְהִיג, v. מָשַׁךְ. Ib. 3 הַמַּנְהִיג the driver of heterogeneous animals. B. Mets. I, 2 אֶחָד רוֹכֵב וְאֶחָד מַנְהִיג one rode (the animal that was found), and the other directed it (by leading). Ib. 8[b] רוֹכֵב בְּמָקוֹם מַנְהִיג the rights of the driver as against those of the leader. Ib. בְּמַנְהִיג בְּרַגְלָיו when the rider drives by means of his heels. Ib. תְּרֵי גַוְונֵי מַנְהִיג there are two ways of driving; a. fr.—B. Bath. V, 1 וְאֶת כָּל הַמַּנְהִיגִין וְאֶת כָּל הַכֵּלִים אוֹתָהּ and all the implements needed for directing the ship; a. e., v. מַנְהִיג.—2) *to lead, conduct.* Ber. 35[b] הַנְהָגָה בְּהֶן דֶּרֶךְ אֶרֶץ combine with the study of the Law a secular occupation; Yalk. Deut. 863 הַנְהוֹג. Snh. 92[a] כָּל פַּרְנָס שֶׁמַּנְהִיג .. וּמַנְהִיגָם וכ׳ a manager that leads a community with gentleness, will be privileged to lead it in the days to come (of resurrection); a. fr.—Tosef. Bets. II, 15 ה׳ אֶת בְּנֵי רוֹמִי וכ׳ made it a custom among the Jews in Rome &c.—ה׳ עַצְמוֹ בְּרַבָּנוּת to assume airs of superiority. Sot. 13[b]; a. fr.

Hithpa. מִתְנַהֵג 1) *to conduct one's self.* Sifré Deut. 323 תִּתְנַהֲגוּ זֶה אֶת זֶה וכ׳ conduct yourselves towards one another in charity; a. fr.—2) *to be conducted.* Y. B. Kam. VI, 5[c] top רוּחַ שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג בּוֹ a wind by which the world

is maintained, i. e. an ordinary wind, opp. של אונסים a calamitous wind (Bab. ib. 60ª רוח מצויה, v. נָצָא).—3) *to move.* Gen. R. s. 66 מתנהג בה וכ׳ moves with her (Israel) from tent to tent.—V. נ׳הַג.

נָהוּג, נָהֵג ch. same. Targ. Lam. I, 8. Ruth IV, 7. Targ. Koh. X, 4.—Part. pass. נָהִיג; *pl.* נָהִיגִין. Targ. Y. Ex. XXXIX, 37.—Ber. 22ª; Ḥull. 136ᵇ נָהוג עלמא כהני וכ׳ the world follows in practice the opinion of these three elders &c. Gen. R. s. 33 שרי נָהֵיג ביה יקרא he began to do him honor (= h. נהג כבוד).—Part. pass. as ab. *accustomed.* Y. Pes. IV, 30ᶜ sq. אינו מנהג ... נשויא דנָהִירָן (not דנהיגין) that custom of the women not to do ..., is no binding custom; ib.ᵈ top דנָהֲגָן. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top הכין אתין נ׳ גבירכון וכ׳ is that your custom, to annoy your superiors?; a. fr.

נְהוּג, v. נ׳הוּג.

נַהֲוַנְד pr. n. pl. *Nahăwand*, a Median town south of Ecbatana (v. Neub. Géogr. p. 377, a. Sm. Dict. Geogr. II, 495ª s. v. Orontes). Kidd. 72ª 'the cities of Maday' (II Kings XVIII, 12) זו נ׳ וחברותיה וכ׳ that means N. and her neighbors; ... the forts of the Moschi &c.; Yeb. 17ª ניחר (corr. acc.). Kidd. l. c. חלזון ניתוונד, v. חָלְזוֹן (v. Neub. Géogr. p. 372, sq.).—[Our art. מוֹשְׁפֵי needs correction; כרך נ׳ must be sought in Media.]

נְהוּם, constr. of נַהֲמָא.

נְהוֹרָא, נְהוֹר c. (נְהַר) *light; eye-sight.* Targ. Job. XVIII, 6. Targ. Prov. IV, 18. Ib. ed. Lag. נוֹהֲרֵיה (oth. ed. נַהֲרֵי). Targ. Ps. XVIII, 29 (ed. Lag. ניהור). Targ. Prov. VI, 23 נוֹהֲרֵי; a. fr.—Pes. 2ª (expl. Gen. I, 5) קריה רחמנא לנ׳ וכ׳ the Lord called the light and appointed it over the service of the day. Ib. 7ᵇ דאבוקה נ׳ torch-light; נ׳ דשרגא candle-light; דנפיש נ׳ טובא whose light is very strong; דזוטר נ׳ טפי whose light is very small (of limited range). Ib. 8ª; Hor. 12ª משיך נְהוֹרֵיה, v. מְשַׁךְ I. Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כות׳) זיתא נ׳ וכ׳ the olive tree (in thy dream) means light &c. Ber. 52ᵇ חרא נ׳ אינא בנורא fire contains only one sort of light. B. Kam. 83ᵇ דילמא נ׳ שקיל מיניה וכ׳ perhaps the law says (Ex. XXI, 24), he deprived him of his eye-sight, let him be deprived of his eye-sight?—Kidd. 24ᵇ נ׳ בריא good (normal) eye-sight, נ׳ כחישא defective sight; a. fr.—[Y. Orl. II, 62ᶜ top נהור אתית, v. נָהַר I.]—נ׳ סגי rich of light, euphem. for *blind.* Ber. 58ª. Lev. R. s. 34. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ, v. infra; a. e.—*Pl.* נְהוֹרִין, נְהוֹרַיָּא, נְהוֹרֵי. Targ. Gen. I, 14; 16; a. fr.—Ber. l. c. אינא בנורא טובא נ׳ there is a combination of lights in fire, v. נָאוֹר. Pesik. R. s. 21 הא בריתי לך תרין נְהוֹרִים וכ׳ I created two lights for thee, thy father and thy mother; a. fr.—נהוריא (א) סגי, v. supra. Y. Peah V, end, 19ª (ref. to Prov. XXIII, 10, quot. in Mish. ib. V, 6 עולים, Ms. M. a. Y. ed. עולם) אלו שירדו מנכסיהן .. סַגֵּיא נ׳ by 'those going up' are meant those who went down from their estates (reduced to poverty), as the blind are euphemistically called rich of light. Y. Keth. I, 25ª bot. [read:] כאינשי דצווחין לסמריה סגיא נ׳. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ חד דס׳ נ׳ one of the blind men (whom the charitable honored by inviting them to their tables).

נְהוֹרַיי, נְהוֹרַאי pr. n. m. *N'horay*, name or title of several persons. Sabb. 147ᵇ; Erub. 13ᵇ לא (ר׳) נ׳ שמו וכ׳ his name was not N., but. ..., and he was named N., because he enlightened &c. Naz. IX, 5; a. fr.—[Y. Ber. III, 6ª bot. אחתיה נ׳ N., sister of &c., v. יְהוֹדְרַנְיָי.]

נְהוֹרִיתָא I f. (נְהַר) *affection of the eye-sight occasioned by lightning*, prob. *Gutta Serena.* B. Mets. 78ᵇ, expl. הברוקה, v. בָּרַק (Rashi נהרייתא, Ms. R. 2 נַהֲרִיתָא).

נְהוֹרִיתָא II pr. n. f. *N'horitha*, legendary name of one of queen Esther's maids, attending on Wednesdays (v. Gen. I, 14). Targ. Esth. II, 9.

נְהִי I (b. h. נָהָה; cmp. נחם) *to move; to be in commotion* (cmp. Syr. אתנחי, P. Sm. 2295).

Ithpe. אִתְנְהִי *to follow eagerly.* Targ. I Sam. VII, 2. Targ. Jer. III, 17 ויתיהנון (some ed. וְיִתְנַהְנוֹן; h. text ונקוו). Ib. XXX, 21 (h. text ונגש). Targ. Hos. II, 18; ib. III, 3; a. e.—Targ. Is. LIII, 5 ובדניתנהי וכ׳ ed. Lag. (ed. Wil. וכד צָיֵית) and when he pursues (is eager for) &c.

נְהִי II m. (b. h.; v. preced.) *commotion; lamentation, elegy.* Lam. R. to IV, 11, v. קִינָה. Y. Pes. VIII, 36ᵇ; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top, v. קִינָה; a. e.

נְהֵי or **נְהֵ׳** II (=נהוי; v. הֱוֵי) *let it be, granted, admitted.* Yoma 64ª נ׳ נמי ד׳ even if I admit that. B. Kam. 76ª נ׳ דסבר וכ׳ granted that R. S. holds &c.; a. fr.

נְהִילָא, v. נָהַל.

נְהִילַאי pl. n. m. *N'hilay.* Taan. 6ª (Ms. M. חֲנִילַאי; v. Rabb. D. S. a. l. note).

נְהִים, v. נָהַם.

נְהִימָה f. (נָהַם) *cooing, expression of love.* Pesik. R. s. 21 (play on מנחמכם, Is. LI, 12) הנ׳ שניחמיתם [מאותה] לפני וכ׳ for the sake of that love to which you gave expression &c.; Yalk. Is. 336; Pesik. Anokhi, p. 140ª הנחמה שנחמתם (corr. acc.; v. Bub. a. l. note).

נְהִיקָא f. (נְהַק) *braying.* Targ. Y. Gen. XXX, 16.

נְהִיר, v. נָהַר I.

נְהִירָא pr. n. m. *N'hira* (*Light*), allegorical name of the Messiah. Lam. R. to I, 16 (ref. to Dan. II, 22).

נָהַל (b. h.), *Pi.* נִיהֵל *to quiet, support, lead* (v. Del. Proleg., p. 17 sq.). Num. R. s. 12 (interpret. Ex. XV, 13) נִיהֲלָם בזכות תורה וכ׳ he supported them for the sake of the Law which they accepted, until the sanctuary was erected.

נָהַל (Syr. נחל, P. Sm. 2336; cmp. נְהִי I) *to shake, sift* (cmp. Am. IX, 9). Bets. 29ᵇ נַהֲלָא וכ׳ .. דביתהו the wife of R. J. sifted flour (on the Holy Day) on the back of &c., v. מְחוּלְתָּא I; a. e.—Part. pass. נָהִיל, נָחִילָא. Ḥull. 51ᵇ. קטמא נ׳ sifted ashes (which bake and harden when piled up). Ber. 6ª. Taan. 9ᵇ נ׳ (עיבא) 'a sifted cloud', a form of light and scattered clouds.

נָהַם (b. h.; v. נְהִי I) *to be agitated; to make a noise.* Ber. 32[a] אין אריי נוֹהֵם וכ׳ the lion does not get excited over a heap of straw but over a heap of flesh, i. e. plenty produces haughtiness. Yalk. Jer. 277 (play on בן הֹנֶם, Jer. XIX, 2) שקולו של תינוק נוֹהֵם וכ׳ for the voice of the child shrieked under the fire; a. fr.

Pi. נִיהֵם same, esp. *to coo* (in love, longing &c.). Ber. 3[a] מְנַהֲמִין כיונה cooing (in mourning) like a dove. Pesik. R. s. 21, a. e., v. נְהִימָה.—Midr. Till. to Ps. CVI, 9 מְנַהֵם עליהם כנהמת ים (adapted fr. Is. V, 30) he roared over them &c.; Yalk. Ps. 864 וְנָהַם.

נָהֵם, נָהֵם ch. same. Targ. Prov. V, 11. Targ. Is. XXXVIII, 13. Ib. 14; a. e.—Ḥull. 59[b] נהים חד קלא (not ניהם) he roared once; Yalk. Am. 541.

נַהֲמָא m. (dialect. for לחמא) *bread.* Bets. 16[a] דאכלי נ׳ בנ׳ who eat bread with bread i. e. use farinaceous food to go with bread, instead of herbs &c.; (Ned. 49[b] לחמא בלחמא). Ber. 35[b] (Ms. F. לחמא); a. fr.—Constr. נְהוּם. B. Kam. 97[a]; Gitt. 12[a] נ׳ כרסיה (Ar. נَهَم), v. כַּרְסָא.—Trnsf. (with ref. to חלחם, Gen. XXXIX, 6; v. Gen. R. s. 86, end, quot. s. v. לָשׁוֹן) *marital intercourse.* Nidd. 17[a].

נָהֲמָה f. (b. h.; נָהַם) *excitement, shrieking, roaring.* Lam. R. to I, 19 נַהֲמַת בניהן the shrieking of their children (passed through the fire). Midr. Till. to Ps. CVI, 9; Yalk. Ps. 864, v. נָהַם. Yalk. Prov. 959 (ref. to Prov. XX, 2) נַהֲמָתוֹ של חקב״ה the roaring (anger) of the Lord.

נַהֲמוּתָא ch. same. Targ. Ps. XXXII, 3 (h. text שאגה).

נְהֶפְכָנוּתָא f. (הֶפֵךְ) *perversity.* Targ. Prov. I, 32 (ed. Lag. מהפ׳; Ms. תהפ׳).

נָהַק (b. h.; cmp. נָהַם) *to shout,* esp. *to bray.* Cant. R. to I, 1 חמור נוֹהֵק וחוא וכ׳ when the ass brayed, he (Solomon) knew what his braying meant; Koh. R. to I, 1; Yalk. Kings 175.

נָהַק ch. same, *to cry, groan* (for hunger). Targ. Job XXIV, 12 (h. text נאק). Ib. XXX, 7 (Ms. נאק).

Pa. נַהֵק *to bray.* Y. Dem. I, 21[d] bot. שריית מְנַהֲקָה (the ass) began to bray.

נַהַר (b. h.; v. נוּר) *to break forth, shine* (v. אוֹר I).

Hif. הֵנְהִיר *to enlighten.* Erub. 13[b]; Sabb. 147[b] שמַנְהִיר וכ׳, he enlightened the eyes &c., v. נְהוֹרַאי.

נַהַר I ch. same, *to shine.* Targ. O. Gen. XLIV, 3 (Y. נְהִיר). Targ. Job XVIII, 5; a. fr.—Taan. 10[a] נְהוֹר ענני וכ׳ when the clouds are bright, their waters are little. Pesik. Ekha, p. 123[a] נְהוֹר דינא וכ׳ let justice shine before thee like this lamp; Yalk. Is. 258 נְהַר דיני וכ׳ let my case shine &c.; Sabb. 116[b] נְהוֹר נהורך וכ׳ let thy light (wisdom) shine (prob. to be read: ינהור); a. fr.—*Part. pass.* נְהִיר; f. נְהִירָא; pl. נְהִירִין, נְהִירָן a) *bright, clear.* Lev. R. s. 19 אולפני מה נ׳ באפי how my learning shines on my face (makes me look well); Yalk. Prov. 964 נהיר באפוי (corr. acc.). Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] אפוי נהירין (נהירן) his looks were bright.—Ber. 58[b] נ׳ לי שבילי וכ׳ the paths of the heavens (the courses of the heavenly bodies) are as clear (well-known) to me as the streets &c.; a. fr.—b) *knowing clearly, remembering.* Y. Taan. I, 64[a] bot. נ׳ את כד הוינן וכ׳ dost thou remember when we were standing &c.?; Y. Meg. III, 74[b] bot. Y. Keth. V, 30[a] top נ׳ דחויתון וכ׳ (insert את) dost thou remember that thou &c.? Y. Orl. II, 62[c] top [read:] נ׳ את דאמריתון את וכ׳ dost thou remember that you, thyself and R J., said &c. Y. Naz. V, end, 54[b] נ׳ הוינן וכ׳ we remember that an old man was here &c.; Y. Ber. VIII, 11[b] bot. נ׳ אנן; Gen. R. s. 91 נהרין אנן (corr. acc.); Koh. R. to VII, 11. Ḥull. 54[a] ולא נְהִירַת לירה וכ׳ dost thou not remember (recognize) that student &c.? Ib. 93[a] נְהִירְנָא I remember. B. Bath. 91[b]; a. fr.—[R. Hash. 34[b] כי נהירנא לך, v. נָהַר].

Af. אַנְהַר, *Pa.* נַהַר 1) *to give light, shine; to illumine, brighten, make shine.* Targ. O. Gen. I, 15 (Y. לְמַנְהָרָא). Targ. Num. VI, 25; a. fr.—Y. Yoma III, beg. 40[b] א׳ מְנַהֲרָא, v. פְּרַק I; Y. R. Hash. II, beg. 57[d]. Y. Taan. III, 66[d] bot. שמינן . . . והיא מְנַהֲרָה we hear that when he entered the Temple court, it used to shine; עאל ואַנְהֲרַת he entered, and it shone. Cant. R. to V, 11 הוה מנהרא לי וכ׳ it (the Law) brightened my countenance by night. Sot. 6[a] וא׳ לן עיינין וכ׳ and he enlightened our eyes (by evidence) from our Mishnah; a. fr.—2) *to recall to memory, remember.* Y. Peah III, 17[d] bot. וא׳ ר׳ אימי וכ׳ whereupon R. I. recalled (that he had heard the same tradition), and rescinded his decision. Y. Kidd. I, 61[a] bot. א׳ ונפיק וכ׳ it struck him (that he had forgotten to hear his grandson's lesson), and he left the bath house &c.; a. e.—Part. pass. מְנַהֲרָן; pl. מְנַהֲרִין. Gen. R. s. 33 אתון .. מְנַהֲרִין אנא מְנַהַר לירה you do not remember that poor man, I will remember him.

Ithpe. אִתְנְהַר 1) *to be brightened, enlightened.* Targ. Y. Gen. III, 7. Targ. Ps. XXXIV, 6.—2) *to come forth.* Cant. R. to IV, 1 טורא דאִתְנַהַרְתּוּן וכ׳, v. גְּבַשׁ.

נָהָר m. (b. h.; v. נָהַר) *river, stream, canal.* Ex. R. s. 15 נ׳ של אש, נָהָר אש a river of fire (v. דִּינוּר). Gen. R. s. 16 עד מקום שהנ׳ מהלך וכ׳ as far as the river (Euphrates) goes, goes the border of the land of Israel. Shebi. VI, 1 מכזיב ועד הנ׳ from Kezib to the river (N'har Mitsrayim); a. fr.—*Pl.* נְהָרוֹת, נְהָרִים. Gen. R. l. c. (ref. to Gen. II, 10) והיה לארבעה נ׳ אין וכ׳ it does not say, 'and it divided into four rivers' but 'into four heads'. Ib. נ׳ של אווירתנטין, v. אֲוִירַתַּנְטִי. Bekh. 55[a] כל הנ׳ למטה וכ׳ all other rivers are lower than the three (mentioned Gen. II, 11, sq.), and these three are lower than the Euphrates; a. fr.—נָהַר in pr. n. of rivers, e. g. נ׳ פקוד, v. respective determinants.

נַהֲרָה I, **נַהֲרָא** II, **נַהַר** ch. same. Targ. Jon. II, 4. Targ. Gen. II, 10; a. fr.—Gen. R. s. 16 אעברת נ׳ בָּנָה build (me a house) on the (western) banks of the river. Gitt. 60[b] קא מתקיל לנַהֲרִין he spoils our portion of the canal. Ib. נ׳ כפשטיה לירזל let the canal run its natural course (and those above have no right to dam it before those below have used it for irrigation). Ḥull. 18[b] (prov.) נ׳ נ׳ ופשטיה every river has its own course, i. e. each place has its own usages; ib. 57[a]; a. fr.—*Pl.* נַהֲרַיָּא. Targ. Gen. l. c. Targ. Ex. VIII, 1.—Y. Sabb. VII, 9[a] top, a. e., v.

פְּרִי I; a. fr.—Fem. forms: נַהֲרָנְתָא, נַהֲרָוְתָא. Targ. Is. XLIII, 19. Targ. Ps. XXIV, 2; a. e.—Taan. 25[a] תלישרי נ׳ וכ׳ thirteen rivers of balsam oil; a. e.—נָהַר in pr.n. of canals or places, e. g. נ׳ אבא *N'har Abba*, Sabb. 140[b]; v. respective determinants (v. Berl. Beitr. Geogr. p. 47).

נַחֲרָא II, pr. n. *Nahăra* (v. preced.) 1) בַּב נַ׳ *Bab Nahăra* (River Gate), name of a canal or bay containing salt water. Succ. 18[a]; Ab. Zar. 39[a].—2) פּוּם נַ׳ *Pum Nahăra* (River Mouth), name of a town. Kidd. 72[b], a. e., v. חוּצַנְיָא. Yeb. 17[a]; a. fr.

נַחֲרָא III m. *brightness*, v. הוֹרָא.

נַחַרְבֵּיל pr. n. pl. *N'harbel*, in Babylonia (v. Neub. Géogr. p. 395). Ḥull. 87[b]; 136[a] מנ׳ (יוסי) ר׳ אסי.—Denom.

נַחַרְבְּלָאִי m. pl. *of N'harbel*. B. Mets. 104[b]. Snh. 17[b] נ׳ wherever it is said, 'those (scholars) of N'harbel taught', it alludes to &c. Bets. 8[b].

נַהַרְדְּעָא pr.n pl. *N'hard'a, Nehardea* (Wood-River), 1) a place in the Arabian desert. Targ. Y. Deut. II, 26.—2) a town in Babylonia, renowned as the seat of a college founded by Samuel. Ber. 58[b]. Snh. 17[b] דיינ׳ דנ׳ וכ׳ by 'the judges of N.' is meant &c.; אמוראי דנ׳ וכ׳ by 'the Amoraim of N.' is meant &c.; a. fr.—Denom.

נַהַרְדְּעִי, נַחַרְדָּעִי m. *of Nehardea*. Y. Pes. V, 32[a] bot.—*Pl.* נְהַרְדָּעִים. Bab. ib. 62[b].—Chald. נְהַרְדְּעֵי. B. Mets. 104[b] (Ms. M. נַחַרְדָּעֵאי); B. Bath. 70[b]; a. e.

נַחֲרָת, v. נְחֵרָא.

נוּ (=נִיהוּ) *itself, it indeed*. Y. Kil. IX, end, 32[d] והתן (=והַהֲנוּ) נו נשוך this, indeed, is 'interlaced' (v. נָשַׁךְ). Y. Naz. III, end, 52[d], v. הַיְיִדְנוּ. Y. Yeb. X, 11[a] bot. והתן נו קל (not נוקל) is this the lighter case?

נוֹא I (b.h. נֹא) pr. n. pl. No (Thebes), in Egypt. Pesik. Vayhi, p. 63[b] נ׳ זה אלכסנדריא No is Alexandria; Pesik. R. s. 17 נוון אלכסנדרי (corr. acc.); v. Targ. Nahum III, 8.—V. אָמוֹן II.

נוֹא II, **נוֹאי** *beauty*, v. נוֹי.

נָוַאי pr. n. pl. *N'vay*. Tosef. Shebi. IV, 8 תחום נ׳ ed. Zuck. (Var. נְוַיַּי, גיתו) the district of N. in northern Palestine; Y. Dem. II, 22[d] top נכי (prob. נְבַי).—Sabb. 30[a] ר׳ תנחום דמן נָוִי (Ms. M. נגוה) R. Tanḥum of N. (?).

נוּב (b. h.; cmp. נבע) *to spring forth, flow*.—V. נִיב.

Hif. הֵנִיב *to cause to flow, be fluent*. Lev. R. s. 16, end (ref. to Is. LVII, 19) אם הֵנִיבוּ וכ׳ if one's lips are fluent in prayer &c. (Y. Ber. V, end, 9[d] תנובה . . . יעשאו).

נוֹב I m. (preced.) *growth, bud*. Targ. Hos. VIII, 7; IX, 16.

נוֹב II (b. h. נֹב) pr. n. pl. *Nob*, 1) a town in Benjamin. Snh. 95[a] עֲוֹנָה של נ׳ the (unexpiated) sin committed at Nob (I Sam. XXII, 19). Ib. על ידך נהרג נ׳ וכ׳ on thy account were the inhabitants of Nob, the sacerdotal city, massacred; a. e.— 2) a place in the district of Tyre (v. Hildesh. Beitr., p. 22, note 167). Y. Dem. II, 22[d] top.

נוּבְדִיקוֹס m. (Numidicus) *a Numidian ass*. Y. Kil. VIII, 31[c] ניבד׳ Ar. (some ed. ניבר׳; corr. acc.); Y. Sabb. V, beg. 7[b] לגדקס (corr. acc.); v. לִיבְדִיקוֹס.

נוֹבֶלֶת f. (נָבַל) *unripe fruit*, esp. *date, fruit falling off unripe*. Y. Maasr. I, 48[d] bot. נ׳ היא it is unripe fruit (and not yet subject to tithes).—*Pl.* נוֹבְלוֹת. Midr. Till. to Ps. XIV עתיד . . . לחשירו כנ׳ וכ׳ the Lord will cause him (Esau-Rome) to drop like unripe fruit which drops from the tree—Esp. *nob'loth* a) *an inferior quality of dates* (which generally fall off unripe). Dem. I, 1 נ׳ התמרה. Ber. VI, 3, expl. ib. 40[b] בושלי כמרא (v. בּוּשְׁלָא), and תמרי דזרקא (v. זְרָקָא I). Y. ib. VI, 10[c] top ראה נ׳ שנשרו וכ׳ when one sees *nob'loth* which fell off, one says, 'blessed be the faithful Judge'. Tosef. Dem. I, 1 התמרה . . נ׳ the unripe dates which are sold with the palm; Y. ib. I, 21[c] bot. Tanḥ. B'midb. 15 מה התמרה הזו עושה תמרים ועושה נ׳ as the palm bears good dates and inferior ones &c.; Num. R. s. 3, beg. תמרים רטובין ניקלווסין נ׳ (read נ׳); a. e.—b) (trnsf.) *an inferior variety*. Gen. R. s. 17 נ׳ מיתה וכ׳ a variety of death is sleep, of prophecy, dream &c.; ib. s. 44; Yalk. ib. 23; 77; Yalk. Sam. 139. Ib. נ׳ אורה של מעלה וכ׳ a variety of the upper (divine) light is the globe of the sun, of the upper wisdom, the Law.

נוֹבַר, v. גבר.

נוּגְבָא m. (נֻגְבָּא) *dryness*. Targ. Job XXX, 30. Targ. Y. Lev. XI, 37.

נוּגְדָּא, v. נֻגְדָּא I, II, a. נוּגְרָא.

נוֹגַהּ m. (b. h. נֹגַהּ; נָגַהּ) *splendor, light*; esp. (sub. כּוֹכַב) *the planet Venus*. Num. R. s. 21; Tanḥ. Pinḥ. 14.—Pesik. R. s. 20 כוכב הנ׳.

נוּגְהָא, נוֹגַהּ ch. same, נ׳ כיכב *the planet Venus*; v. כּוֹכְבָא.

נוּגְחָן, v. נִגְחָן.

נוּגְרָא m. (נְגַר) *prolongation*. Targ. Prov. III, 2; 16 ed. Lag. (oth. ed. נוּגְדָּא); v. נֻגְדָּא.

נוֹגֵשׁ, v. נָגַשׂ.

נוּד (b. h.; cmp. נדד) *to move, be unsteady; to escape*. Sabb. 63[b] נָד; v. וָלָד.

Hof. הוּנַד *to be removed*. Part. מוּנָד. Yalk. Esth. 1059 (adapted from II Sam. XXIII, 6) נשלו קוין מ׳ משם they took a chip (of a pillar) removed from there (the palace).

נוּד ch. same, 1) *to move, be unsteady*. Targ. Is. XXIV, 19; a. e.—Part. נָאֵד, נָיֵד; f. נָיְדָא; *pl.* נָיְדִין, נַיְדֵי; נַיְדָן. Targ. I Kings XIV, 15. Targ. I Sam. I, 13.—Erub. 46[a] מיא . . מַיְנַד נַיְדִי the waters in the cloud are constantly in motion. Keth. 15[a] הני נַיְדִי these (the caravans) are unsteady, opp. קְבִיעִי stationary (v. דדי ch.). Zeb. 73[b] דנַיְדִי, v. infra.—Ber. 59[b] והאי דנַיְדִי עַיְנֵיהוּ and the reason why

their eyes are unsteady. Kidd. 72ª כי הוה ... הדיני דובא נידרא when he saw a Persian on horseback, he said, this is a restless bear. B. Bath. 25ᵇ הוה נידרא אפדניה his cottage shook; a. e.—2) (with ל־) *to shake the head, sympathize.* Targ. Job II, 11. Ib. XLII, 11 ונַיְדוּ.

Af. אֲנִיד 1) *to scare.* Targ. O. Lev. XXVI, 6 מָנֵיד (Y. מָנֵיט); a. fr.—2) *to shake,* (with רישא or ברישא) *to shake the head; to nod.* Targ. Zeph. II, 15. Targ. II Esth. I, 2. Targ. II Kings XIX, 21; a. e.—Snh. 95ª ומניד ברישיה and shook his head (in derision).

Ithpa. אִתַּנַּיַּד *to be chased, scattered.* Zeb. 73ᵇ ניכבשינהו דנתנידו Rashi (Ms. M. דנינידן, ed. דנירדי; corr. acc.) let us force them to scatter.

נוֹד c. (b. h. נאד; preced., v. Ges. Thes. s. v. נָאַד) *leather bottle, skin.* Ges. R. s. 53 (ref. to Ps. LVI, 9) כאותה בעלת נ׳ as (thou didst to) that woman carrying the water bottle (Hagar); Yalk. Ps. 774 נאד; Yalk. Gen. 94. Ḥull. 14ᵇ, v. בָּקַע. Lev. R. s. 6 משביעין האדם .... אתמול היה הנ׳ הזה וכו׳ they administer an oath to a person by the book of the Law and bring before him blown-up (empty) hides, to intimate, yesterday this hide was filled with sinews and bones and now it is empty, so will he who wantonly causes his neighbor to swear become empty &c. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to Ex. XV, 8) מה נד צרור וכ׳ ונד as a tied-up skin stands and neither lets (air) escape nor receives any &c.; Yalk. Ex. 248 נוד; a. e.—*Pl.* נוֹדוֹת. Lev. R. l. c. נ׳ נפוחים, v. supra. Y. Taan. IV, 69ᵇ top נ׳ נפוחות; Lam. R. to II, 2 נ׳ מנופחות blown-up bottles (having the appearance of being filled with water). Ab. Zar. II, 4; a. e.

נוֹדָא ch. same. Targ. I Sam. XIX, 13; 16 נ׳ דעזא a cushion of kid-skin (h. text כביר העזים).

נוֹדִיִּין m. pl. (perh. from their shape, v. preced.) *Nodiin,* name of a superior variety of *olives.* Y. Peah VII, 20ª זיתי נ׳ (not זית). Ib. דרכן ליבחן בנ׳ (not בני) they are usually examined to see whether there are Nodiin among them.

נוֹדְיָרָא, (נוֹדְרָא) v. נָדַר.

נוֹדָרָן, v. נַדָּרָן.

נָוָה *to be pleasing,* v. נוי.

נָוֶה I m., (=נָאֶה) *becoming, handsome.* Arakh. III, 1 הנ׳ שבישראל Ar. (ed. הנָּאֶה) the handsomest in Israel, v. נָאוּר. Naz. I, 1 אהא נ׳ Mish. (Bab. ed. נאה; Y. ed. נָאוֶה) I will be handsome (like the Nazarite).

נָוֶה II m., נָוָה f. (b. h.; =נאוה, v. אָוָה II) *marked-off place, circle, dwelling.* Y. Ber. IX, 13ᶜ bot. (ref. to Jer. XXV, 30) בשביל נָוֵיהוּ on account of his (destroyed) dwelling (the Temple); Midr. Till. to Ps. XVIII. Mekh. B'shall., Shir., s. 3 (ref. to ואנוהו, Ex. XV, 2) ואין נ׳ אלא וכ׳ (not נאה) *naveh* means the Temple (ref. to Ps. LXXIX, 7, a. e.). Sot. 9ª (ref. to Ps. XXXIII, 1) אל תקרי נאוה אלא נָוֶה תהלה read not *nâvah* (becoming) but *n'veh* of glory, i. e. a dwelling of glory is that of the righteous (which no human hand is permitted to destroy). Ib. 47ᵇ (ref. to Hab. II, 5) לא נָוֶה אפי׳ בנ׳ שלו he will not be pleasing (popular) even in his own household; B. Bath. 98ª; Yalk. Hab. 562. Keth. XIII, 9 מוציאין מנ׳ הרעה נ׳ היפה וכ׳ a husband may compel his wife to move with him from a worse to a better house (and style of living). Ib. הנ׳ היפה בודק, v. בָּדַק. Ib. 110ᵇ לאיתויי .. לנ׳ הרע including even a change from a better to a worse household; Arakh. 3ᵇ.—Trnsf. *climate; health.* Gen. R. s. 64 [read:] שנָוָה .... מפני מה לא גזרו על הנ׳ why did they not forbid (as unclean) the air of Gerariké? Because its climate is bad; Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. מפני מה לא גזרו על הרוח .. שנִּירָה וכ׳ Ib. וחרי עזה נירה but there is Gaza whose climate is healthy. Y. B. Bath. II, 13ᶜ top נִיאוֹ רע (prob. to be read: נִירוֹ) a tree makes the neighborhood unhealthy; v. נוֹר 2.

נָוֶה, נָוָה III pr. n. pl. *Naveh,* east of Gadara in Galilee (v. Neub. Géogr. p. 245). Lev. R. s. 23, a. e., v. חַבַּמְרִישׁ.—Ruth R. to II, 19 שילא דנווה ר׳; Lev. R. s. 34 דנָוָה.—Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. חוטא דנ׳ the line passing N. [prob. Neveh in Peraea].

נוֹהַג m. (נָהַג) *custom;* בנ׳ שבעולם according to the custom of the world, *ordinarily, naturally.* Y. Ber. I, 2ᵈ top, v. אֲנַנְקַר. Gen. R. s. 70, end; a. fr.

נוֹהֲרָא, v. נְהוֹר.

נָוָה, נָוֵי, v. נָוֵי, נָוֵה.

נַוְטָא m. (nauta, ναύτης) *seaman, sailor.*—*Pl.* נַוְטִין, נַוְטִין. Gen. R. s. 12 ואח״כ הוא מעמיד עליה נ׳ and finally (when the ship is finished) he places sailors upon her; נוטריהם ונַוְטֵיהֶם כתיב *v'noṭehem* (Is. XLII, 5) allows the reading *v'navṭehem* (and their (the heavens') sailors); Yalk. Is. 314 חמוטי׳ (corr. acc.).—Chald. *pl.* נַוְטַיָּא. Koh. R. to III, 6.

נַוְטִי m. (v. נַבְטָיָא) *Nabatean.* Gen. R. s. 48; Yalk. ib. 82.—V. נִירוֹתִי.

נָוָל m. (next w.) *contemptibility, degeneracy.* Tanḥ. Vayesheb 1 להודיע נִוּולָם (נִוּולָן) to make their meanness known.—*Pl.* נִוּולִים. Ib. להודיע לבריות עקריהן ונִוּולֵיהֶם to let people know their origins and their degeneration.

נָוַל, נָוֵל (cmp. נָבַל) *to be disfigured, look repulsive; to degenerate.* Tosef. Sot. XIV, 7 אזלה ונָוְלָה (Var. ונָבְלָה) becomes more and more corrupt.

Pi. נִוֵּל *to disfigure; to disgrace.* B. Bath. 154ª אר׳ .. לנַוְּולוֹ you are not permitted to disgrace him (to search a corpse for tokens of maturity). Sot. I, 6 מיבריים ממנה כדי לנַוְּלָהּ we divest her (of all jewelry) in order to disgrace her. Ned. 66ª בנות ישראל .. שהענויות מְנַוְּלָתָן Israel's daughters are handsome, it is only poverty that makes them appear homely. Sifré Deut. 240 (ref. to נבלה, Deut. XXII, 21) לא עצמה בלבד נִוְּלָה וכ׳ she has disgraced not only herself but all virgins of Israel; a. e.—Part. pass. מְנוּוָּל; f. מְנוּוֶּלֶת; *pl.* מְנוּוָּלִין, מְנוּוָּלוֹת. Y. Pes. VI, 33ª, sq. זבח נ׳ (not מזבח) a repulsive (putrid) sacrifice (Sabb. 116ᵇ מוטלין כנבלה).

Naz. IV, 5, a. e., v. אֶפֵּשׁ. Tosef. Sot. II, 3 הרי היא בדוקה ומנ' she (by refusing to drink the searching waters) is already searched and disgraced, i. e. has admitted her guilt. Y. M. Kat. III, beg. 81c. מנ' .. שלא that they may not enter the Sabbath with neglected hair; a. e.—Kidd. 30b אם פגע בך מנ' זה וכ' if that ugly one (the tempter) meets thee, drag him to the house of learning, i. e. overcome evil inclinations by study.

נָוַל, נָוֵל I ch. same. Sot. 47b ומלכותא אזלא וניוולא, v. preced.

Pa. נִוֵּול as preced. *Pi.* Ib. 8b חשתא נוולי מנווול לה וכ' since the law requires her disgrace (by stripping her upper body), can there be any question as to these (jewels)? Ḥull. 11b נינוולינה we may dishonor his body (by a post-mortem examination); a. e.

Ithpa. אִיתְנַוַּול *to be disfigured, disgraced.* Ib. הא קא מתנוול he would be disgraced (by autopsy, v. supra). B. Bath. 8b האי קא מינוול וכ' the one (put to death by the sword) is disfigured &c. Ib. 154b ליתנוול ולינוול let him be disgraced (by autopsy, v. supra); a. e.—V. מְנַוַּלְתָּא.

נָוַל, נָוֵל II (denom. of next w.) *to weave.* Snh. 95a דחות נָוְלָא (Ms. M. קא טווא; early ed. קא נוזלא; Ms. F. קא עזלא, v. Rabb. D. S. a. l. note) was weaving. Gitt. 34a יתבא ונָוְלָה she was sitting and weaving.

נָוֶל, נָוַל, נָוְלָא III I m. (v. בֶּל ch. 2) *loom,* also *the web on the loom.* Targ. Is. XXXVIII, 12 מנוול גרדאין Var. ed. Lag. (read: כְּמַנָּוַל; ed. נחל, corr. acc.; oth. ed. כְּנַוַל) as from the loom (as the web) of the weavers.—Y. B. Bath. II, 13b bot. מיתן חד נוול וכ' to place one loom in the space between two neighboring walls. Bab. ib. 13b ידעא פילכא ונ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) understands the spindle and the loom (spinning and weaving).—*Pl.* נַוְלָתָה. Y. l. c. (ed. Krot. דנו ליה, corr. acc.), v. מַסְמְרָא.

נָוְלָא II pr. n. f. *Navla.* B. Mets. 67a את ונ' אחי (Rashi ונַוְלָה) thou and N. are relatives (and she will surely restore the field to thee whenever thou art able to redeem it). Ib. כל את ונ' אחי סמכא דשתיה וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 80) in every case when such an expression as 'thou and N. are relatives' is used, the seller relies on it &c. [Oth. opin. נ', a colloquial expression for 'a certain person', as our 'N. N.', both male and female; v. Koh. Ar. Compl. I, p. XXI].

נַוְלָה f. h. (a Chaldaism) = נַוְלָא I. Meïl. 18a שכן עומד לנ' for it (a small piece of cloth) may be used to tie around the weaver's frame (Rashi: to tie around the weaver's finger when he puts up the frame; Var. לטולא, v. טוּלָא).

נוּן, Pesik. R. s. 17, v. נוֹא I.

נוּנָא, Gitt. 69b bot. צימרא נ' some ed., read: גוונא, v. צִימְרָא.

נְוָנָה, נַוְנֵא, v. נוני.

נַוְסִין* m. pl. (ναῦς) *ships, ship-building.* Gen. R. s. 16 Ar., ed. בנימוסין, v. נִימוֹס II.

נוּרְתּוֹק, v. נַרְתִּיק.

נְוָתִי, v. נִוְתִּי.

נוּז (cmp. לוּז) *to twist, twine; to weave.* Part. pass. נוּז. Kil. IX, 8 (expl. שִׁפְכְּנוֹ) דבר שהוא שוֹעֵ טווי ונוז a substance (of wool and linen) which is hackled and fulled, or spun, or twined (R. S. *woven*); Sifré Deut. 232; Yeb. 5b; a. e.—Nidd. 61b עד שיהא שוע טווי וכ' until it is fulled *and* spun *and* twisted (or woven).—Y. Kil. IX, end, 32d חוון אמרינן הא לָנוֹז מותר we might have thought, but to twist (wool and linen) is permitted.

נוּז ch. same; part. pass. נִיז. Targ. Y. Deut. XXII, 11 (ed. Vien. גרז, corr, acc.).

נוֹזְלָא, Snh. 95a early ed., v. נָוַל II.

נוֹזָלִים, נוֹזָלַיָּא, v. נָזַל, נָזַל.

נוּחַ (b. h.) *to rest, lie; to be at ease, rest satisfied.*—Sabb. 7b זרק .. והלכה ונָחה וכ' if one threw an object higher than ten handbreadths, and in its course it came to rest in a little hole. Ib. וזרק ונח על גביו and he threw an object and it came to rest on it. Gen. R. s. 25 כיון שעמד נֹחַ נָחוּ when Noah rose, they rested (submitted to man's rulership; Yalk. Chr. 1072 נִינּוֹחוּ; Yalk. Gen. 42 נִחָמָן he appeased them); ib. וכיון שעמד נֹחַ נחו and when Noah rose, they remained undisturbed in their graves; Yalk. Chr. l. c. נרנוחו.—Meg. 25b, a. fr. נָנוּחוּ לו ברכות וכ' blessings rest upon his head. Sabb. 152b, a. e. שהנחת וכ' .. תָּנוּחַ let thy mind be at rest, for thou hast set my mind at rest; a. fr.—Part. נָח, נוֹחַ, f. נוֹחָה; *pl.* נוֹחִין, נוֹחִין; נִיחוֹת a) *resting.* Gen. R. s. 11 אתם נוחין you rest. Y. Erub. III, end, 21c, a. fr. נוֹחֵי נפש whose souls are at rest; a. fr.—b) *pleased.* Ab. III, 10 כל שרוח הבריות נ' הימנו וכ' in whom the mind of man finds pleasure, the mind of God finds pleasure. Shebi. X, 9; a. fr.—V. נוֹחַ.

Hif. הֵנִיחַ, חֲנִיחַ (fr. רָנַח) 1) *to set at rest; to set down, place.* Gen. R. l. c. (ref. to Gen. V, 29) או נח זה ינִיחֵנוּ וכ' either let him be called Noaḥ, then it ought to read, 'he shall set us at rest', or Naḥman &c. Sabb. l. c. שֶׁהֵנִיחָם, v. supra; (Snh. 30b שהתנחת, v. תָּנַח; v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Ḥull. 91b עלי נַיִּיחַ צדיק וכ' let this righteous man rest his head on me.—B. Kam. III, 1. B. Mets. VI, 6 הַנַּח לפני put it down before me (I will take charge of it). Sabb. 21b להַנִּיחָהּ על פתח וכ' to place it over the entrance &c.; a. fr.—2) *to leave; to leave alone; to allow.* B. Bath. IX, 1 מי שמת וה' בנים וכ' if a person died and left sons and daughters. Ib. 3 ראו מה שה' לנו וכ' see what our father left us. Snh. 30a מעות שה' לו אביו money which his father had left him (without telling him where it was deposited). Pesik. R. s. 26; Yalk. Ps. 884 אבינו ירמיה חדיר אתה מַנִּיחֵנוּ שם J., our father, wilt thou leave us there (in Babylonia, without a prophet)?—Bets. 30a, a. fr. הַנַּח להם לישראל leave Israel alone (let them do as they please). Yoma I, 4 לא היו מְנִיחִים אותו וכ' they did not let him eat much. Ab. Zar. 10b נַנִּיחָנָּה, v. נוֹמִי. Ib. 17a לא ה' זונה וכ' he did not forego a single prostitute &c. Ex. R. s. 30 לא ה' שלא היה מצערו he allowed no opportunity to pass without

tormenting him; a. v. fr.—3) *to relieve, remit.* Ab. Zar. 13ª יום שע״א מְנַחַת בו וכ׳ a day on which the idol grants a remission of duties. Ib. כל מי . . . וְנָיְחַ וכ׳ to him who will take a wreath and place it on his head (in honor of the deity), he will allow a remission &c.; a. fr.—4) *to wish rest* (to a deceased); *to bless the memory of.* Yalk. Ex. 411 מזכירין ומניחין there are those who are mentioned and blessed (opp. משתקין); Ex. R. s. 48 מדכרין ומניחין; (Tanḥ. Vayakh. 4 מזכירין ומשבחים;) [Midr. Sam. ch. I מדכרין ומניחין we mention and *let alone*, neither praising nor blaming by mentioning the ancestry].—5) *to give pleasure.* Gen. R. s. 16 לַהֲנִיחוֹ וכ׳ to give him pleasure, to protect him &c.

Hof. הוּנַח *to be put down, rested.* Sabb. 4ª, a. fr. קלוטה כמי שהוּנְחָה דמיא an object intercepted in the air (crossing an area, v. רְשׁוּת) is considered as having rested there, v. הֻנְחָה. B. Mets. III, 4, a. e. יהא מוּנָח וכ׳, v. אֶלְיָהוּ. Yoma 72ᵇ עדיין מונח הוא וכ׳ still lies (undisposed of), whosoever desires to obtain it &c. Kidd. 66ª חרי כרוכה ומוּנַחַת it (the Law) is wrapped up and lies in the corner, whosoever wishes to study &c.; a. fr.

Nif. נִינּוֹחַ *to be released; to be rested.* Cant. R. to VII, 5 והגלויות באות וְנִינּוֹחוֹת וכ׳ and the exiles will come and rest under it; (Yalk. Is. 334 ונוחות; Yalk. Zech. 575 וְתָנוֹחַ). Y. Ber. V, end, 9ᵈ בטוח אני שנ׳ בנו וכ׳ I am confident that the son of . . . will recover from his illness. Gen. R. s. 13 נִינּוֹחוּ they are relieved (out of danger). Yalk. Chr. 1072, v. supra; a. e.

נוּחַ ch. same. Targ. Gen. II, 2 ונח. Targ. II Sam. XXI, 10 לְמָנָה; a. fr.—Part. נָיֵחַ, נָיְחָא. Targ. Y. Num. XXIII, 24. Targ. Job III, 25 נָיְחִית (Ms. נָחִית); a. fr.—B. Mets. 86ª נַח זעפא the storm subsided. Ib. כי הוה נָיְחָא נפשיה when his soul was at rest (when he was dead). Ib. תִּינַח נפשיה וכ׳ let me rather die, than be delivered &c. Ib. ההוא יומא דנח נפשיה on the day when he died. Keth. 104ª, a. fr. נח נפשיה דר׳—is dead. Yoma 20ᵇ נִינַח מר leave it alone, sir (be no longer my interpreter). Sabb. 3ª bot. גופו מִינַח נָיֵחַ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) his body had been resting (and he lifted it from the ground in moving). Ib. 5ᵇ מים מי עבידי דנָיְחִי is it possible that water (running down an incline) is at rest at any time?; a. v. fr.

Af. אַנַח, אַנִיחַ, אָנִיחַ 1) *to give rest, to assuage.* Targ. O. Deut. III, 20 הֵינִיחַ (ed. Vien. הֵי נְיִחַ); Y. הָנְיַחַ. Targ. Ezek. XXIV, 13; a. fr. —Targ. II Chr. XV, 15; XX, 30 אַנְיָחִית (ed. Lag. אניח; fr. נָיֵחַ, v. supra).—Ber. 28ᵇ לַאֲנוּחֵי דעתיה to quiet the mind of &c.—[Lev. R. s. 32, a. e. מדכרין ומניחין, v. preced.]—2) *to rest, put down; to leave alone.* Targ. Ex. XXXII, 10 אַנַח (O. ed. Vien. הַנַח; ed. Berl. אָ). Targ. Jud. VI, 18; a. fr. —Sabb. 6ª כי מַנַּח ליה when he sets it down. Keth. 47ᵇ אֲנוּחֵי נַנְחִינְהוּ he must let them lie (store them); a. fr.—Part. pass. מַנַּח; f. מַנְּחָא; *pl.* מַנְּחֵי. Hull. 46ª bot. דמ׳ ברה וכ׳, v. וַרְקָא. Keth. 84ᵇ דמנחי הכא where were they placed (at the time of death)?; a. fr.

Ithpa. אִתְנַיַּח *to be relieved, recover.* Targ. Y. Lev. XXVI, 35.

Ithpe. אִתְנַח 1) *to be laid down, placed.* B. Bath. 14ᵇ דְּמִתְנַח ליה וכ׳ (Rashi דְּמַנַּח, v. supra) it was placed by the side; a. e. —2) (v. נִיחָא) *to be satisfactory.* Kidd. 45ᵇ אִיתְנוּחֵי אִיתְנָחָא ליה it was agreeable to him. B. Bath. 129ª אִתְנָחַת לן חדא Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. אנחתח, v. נָחַת) one of thy arguments has been satisfactorily disposed of for us.—Contr. אִירַנַּח, תִּירַנַּח.—תְּחִיְנַּח, תְּחִיְנָּא (a dialectical term) *this might be right, acceptable, might do well.* Sabb. 5ª תח׳ ברשות היחיד וכ׳ this might be acceptable with regard to a covered private ground, but &c. Ib. 132ᵇ ת׳ גדול וכ׳ this may apply to an adult, but &c.; a. fr.

נוֹחַ m. (b. h.; preced.) *rest; satisfaction.* Tosef. Sot. XIV, 10 ואין נ׳ בעולם לישראל and there is no rest in the world for Israel; Sot. 47ᵇ אין נ׳ בעולם there is no satisfaction (to the Lord) in the world.

נוֹחַ II m., **נוֹחָה** f. (preced. wds.) 1) *pleasing, kind.* Ab. III, 12 חוי קל לראש ונ׳ לתשחורת be quick (to serve) to thy superior, and kind to youth; Y. Taan. II, 65ᵇ bot. ונ׳ תשח׳ (corr. acc.).—2) *easy.* Gen. R. s. 17 מפני מה האיש נ׳ להתפתות וכ׳ why is man easily pacified, and woman not? Ab. V, 11 נ׳ לכעוס ונ׳ וכ׳ easily angered and easily reconciled, opp. קשה. Yalk. Deut. 845 נַח לקנות שונא וכ׳ it is easy to acquire an enemy, but hard to acquire a friend; נח לעלות לבימה וכ׳ it is easy to be brought up to the platform of the court, but hard to come down (be acquitted); a. fr.—*Pl.* נוֹחִים, נוֹחוֹת, נ״ח. Gen. R. s. 90 ונח׳; Yalk. ib. 148 ונוח׳, v. יָפֶה.—3) נ׳ לו *it is good (better) for.* Erub. 13ᵇ נ׳ לו לאדם שלא נברא יותר וכ׳ it would have been better for man not to have been born at all than &c. Sabb. 56ᵇ נ׳ לו לאותו . . . ואל וכ׳ it would have been better for that pious man, had he been a slave in an idolatrous temple, only that it might not be written about him &c.; a. fr.

נוֹחַ III pr. n. m., v. נֹחַ.

נוֹחֵשׁ, pl. נוֹחֲשִׁים, v. נָחַשׁ.

נוּט ch. (b. h.; cmp. מוּט a. נוּד) *to shake.*
Af. אָנֵיט *to scare.* Targ. Y. Lev. XXVI, 6, v. נוּד ch.

נוּטוּמִי, Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ א״ר יונה והן נוטי נ׳, a corruption, prob. a corrupt tautography of א״ר יונה והוא שליקט מיכן ומיכן ib.

נוּטִי, v. preced.

נוּטִירִין, v. next w.

נוֹטָרִין m. pl. 1) (notaria) *indictments.* Ex. R. s. 31 כיון שקרא נ׳ שלו וכ׳ and when he read the indictments against him, he said, And he lives yet?—2) (notarius, -ii) *clerks.* Sot. 35ᵇ שיגרו נ׳ שלהם וכ׳ (not נוטירין) they sent their clerks who peeled off the lime and copied the inscription; Y. ib. VIII, 21ᵈ משלחין נוֹטָרִיקֵי, Tosef. ib. VIII, 6 ושלחו נוטירין ed. Zuck. (Var. נטורין, corr. acc.).—[Sifré Num. 157 נוטרים, v. נָטַר].

נוֹטָרִיקוֹן m. (νοταρικόν, sub. μεθόδιον, S.) *stenographer's method, abbreviation.* Sabb. XII, 5 כתב אות אחת נ׳ if one wrote (on the Sabbath) one letter as an ab-

breviation (e. g. ק׳ for קרבן). Ib. 105ᵃ לשון נ׳ the acrostic method of speech (ref. to אֹב הַמּוֹן, Gen. XVII, 5, אב, בחור, חביב, מלך, חתיך, נאמן). Ib. אנכי נ׳, v. אָנֹכִי; a. fr.—Trnsf. קידוש לשון נ׳ by a mere hint. Deut. R. s. 2, v. קִידּוּשׁ.

נָוָה, נוי I (b. h.) *to be becoming, pleasing.* Sot. 47ᵇ, a. e. נְוֵה, v. נָוֶה II.

Hif. הִנְוָה 1) *to beautify, adorn.* Y. Peah I, 15ᵇ (ref. to Ex. XV, 2) לַהֲנָוֹת את בוראו ... וכי is it possible for man to beautify his Maker?; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 להַנְווֹת קונו; (Yalk. Ex. 244 להשוות לקונו, v. infra).—2) *to equal, adapt one's self to.* Sabb. 133ᵇ (expl. ואנוהו, Ex. l. c.) חוי דומה לו be like Him; Mekh. l. c. נדמה לו let us be like Him. Yalk. l. c. להשוות לקונו .. וכי is it possible for man to equal his Creator?

Nif. הִתְנָוֶה *to adorn one's self.* Mekh. l. c. אֶתְנָוֶה לפניו, v. אָנָה.

Nithpa. נִתְנַוֶּה *to make one's self handsome, to be vain.* Sot. I, 8 אבשלום נ׳ בשערו Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. 9ᵇ נתגאה) Absalom was vain of his hair.

Pi. נִוָּה *to beautify.* Mekh. l. c. (ref. to ואנוהו, v. supra) נַוֵּינוּ וְנַשְׁבְּחוֹ beautify Him, and praise the Lord before all nations (Yalk. l. c. אגיד נאותיו וְנַשְׁבְּחוֹ וכ׳, v. אָנָה).

נָוָה, נוי II, *Hithpa.* הִתְנַוֶּה *to fall away,* v. נָוֶה.

נוֹא, נוֹי m. (נָוָה, נָאָה) 1) *beauty, ornament.* Kel. XIV, 2 נשאן לנוי (ed. Dehr. לנואי) he attached them for ornamentation. Yeb. 39ᵇ הכונס את יבמתו .. לשם נ׳ he who married his deceased brother's wife (v. יְבָמָה) for her beauty (not with the intention of perpetuating his brother's name). Y. Maasr. III, end, 51ᵃ לנוֹיָהּ של חצר to embellish the court. Zeb. 54ᵇ (play on בנוית, I Sam. XIX, 18) עוסקין בנוֹיוֹ של וכ׳ engaged in the embellishment of the world (consulting about building the Temple). Koh. R. to II, 12 והוא נוֹאוֹ and this (the nose) is man's beauty; Gen. R. s. 12 נאה (corr. acc.). Pesik. R. s. 31 בעלת נ׳ a handsome woman; a. fr.—*Pl.* נוֹיוֹת. Yalk. Cant. 988 בנוֹיוֹתיו (not בנויותיו), v. נָאָה.—2) נוֹי or נָוֵי (=נָוֶה II) *dwelling, climate.* B. Bath. 24ᵇ משום נויי העיר because of the health of the town (which suffers from trees; Rashi: because of *the beauty* of the town which requires an open space all around); Y. ib. II, 13ᶜ top שניאוּ רע׳; Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. נִוְיָהּ, v. נָוֶה II.

נָוֵי, pr. n. pl., v. נְוַאי.

נְוֵיָה, v. נְבָרָיָה.

נוּךְ m. (נָכָה) *diminution, lesser portion.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III (expl. תְּנוּךְ, Lev. XIV, 14) תוך נ׳ וכ׳ inside of the lesser helix, which is the anti-helix, v. גְּדֵרָא.

נוּכְזְרָיָא, v. נְכָזְרָיָא.

נוּכְרָיָא, נוּכְרִי, נוּכְרָאָה, נוּכְרָא m. ch. = h. נָכְרִי, *strange; stranger; gentile.* Targ. Prov. VI, 1. Targ. O. Deut. XVII, 15; a. fr.—[Targ. Prov. XI, 17; XVII, 11 נוכרייא some ed., v. נְכָזְרָיָא.]—Sabb. 65ᵇ נוכראה גופא another person's body, v. גּוּפָא.—*Pl.* נוּכְרָאֵן. Targ. Lam. V, 2; a. e.—*Fem.* נוּכְרָאָה, נוּכְרָיָא, נוּכְרִיתָא. Targ. Ex. II, 22. Targ. Job XIX, 17; a. e.—Esp. נוּכְרִיתָא *a gentile woman.* Targ. Prov. V, 20; a. fr.—[Ib. XXVII, 4 נוכריתא Ms. *abomination* (Pesh. מְרַחֲקָתָא), ed. נְכָזְרִיוּתָא.]—*Pl.* נוּכְרָאֵן, נוּכְרִיתָא. Targ. Gen. XXXI, 15 (not נוּכְרִיתָא).

נוּכְרִיתָא, v. preced.

נוּכְתָּא f. (נָכָה)=h. נֶשֶׁךְ, *usury.* Targ. Prov. XXVIII, 8.

נוֹלָא, נוֹל, נָוֵל &c., v. sub נוי.

נוֹלַד, v. יָלַד.

נְוָלֵי, נְוָלוֹ f. (נְוָל I) *offensiveness; dunghill, cesspool.* Ezra VI, 11. Dan. II, 5.

נוּם I (denom. of נָאוּם, as נָאַם, Jer. XXIII, 31) *to speak, say.* Cant. R. to I, 1 שְׁנָם, v. לְמוּאֵל. Tosef. Ohol. IV, 14 נם לי הן said he to me, Yes. Ib. נַמְתִּי said I; a. fr.—Part. נוֹמֵיהּ (fr. נמה), fr. which (as in Chald.) נוֹמֵירְנוּ, נוֹמֵירְתֵּי &c. Yeb. XVI, 7 (122ᵃ) ונומירתי לו (Y. ed. ונימרתי, *Pi.*) and I said to him. Ib. נוֹמֵירת Bab. ed. (Y. ed. נוֹמֵת; Mish. אמרה) said she. Gitt. VI, 7 נומינו לשליח (Ar. נְמִינוּ) we said to the messenger; a. e.—Y. Yeb. XII, 12ᶜ top לי וגומה (ed. Krot. ונימה); Y. Naz. II, end, 51ᶜ נִימָא (fr. נמא); Tosef. ib. IV, 7 נם; Sifré Num. 22 נָאם, נֶאֱמַתִּי.—Treat. Der. Er. ch. II המנמין והמפפין בידיהם who make motions with their hands when speaking.—[Tosef. Ohol. V, 12 נמיתי ed. Zuck., oth. ed. נמתי, read: נצנרתי, v. צָנָה II.]

נוּם II (b. h.) *to slumber.*

Hithpalp. הִתְנַמְנֵם, *Nithpalp.* נִתְנַמְנֵם *to be drowsy; to nap.* Meg. II, 2 ומתנמנם or (he read the Book of Esther) while he was half asleep. Pes. X, 8 נִתְנַמְנְמוּ if they napped (at the table), opp. נרדמו. Ib. 120ᵇ; Meg. 18ᵇ תיכי דמי נתנמנם what condition is meant by *nithnamnem?*, v. נרם. Yoma I, 7 בקש להתנמנם if he showed a disposition to fall asleep; a. fr.—Koh. R. to V, 11 (in Chald. dict.) נתנ׳ עבדא ודמך ליה the slave was overcome with drowsiness and fell asleep.

נוֹם ch. same. Targ. Is. V, 27; a. e.—Part. נָאֵם, נָיֵם, נָיֵם. Targ. Ps. CXXI, 3, sq. ינום Ms. (ed. נָיֵם, נאים).—Erub. 65ᵃ לא בעי מר מֵינַם פורתא would you not take a little nap? Ib. ונינום טובא ... השתא soon will come the days which are long and yet short (of deeds), when we shall have a long sleep. Pes. 120ᵇ מינם קא נאים מר were you asleep?, v. infra. Yeb. 24ᵇ, a. fr. כי ניים ושכיב וכ׳ Rab must have said so when he was sleepy and going to bed; B. Kam. 47ᵇ; 65ᵃ (Ms. M. גאני, v. גָּנֵי). Snh. 7ᵃ הוא נָיְמָא, v. דִּרְקוֹלָא.

Palp. נַמְנֵם *to be drowsy; to doze.* Pes. l. c. אין נַמְנוּמֵי קא מְנַמְנֵמִי Ms. O. (ed. incorr., v. Rabb. D. S. a. l. note 90) no, I was dozing. Kidd. 17ᵇ, v. דְּרוּנוּתָא.—Esp. *to be in a comatose condition, be dying.* M. Kat. 28ᵃ מְנַמְנֵם קא דהוה that he was dying. Kidd. 72ᵃ bot. כי הוה קא מנ׳ רבי Ar. (ed. ניחא נפשיה) when Rabbi was dying.

Ithpalp. אִרְנַ׳, אִיתְנַמְנֵם *to be drowsy.* Targ. Ps. LXXVI, 6. —Y. Yeb. I, 3ᵃ bot. שריין מִיתְנַמְנְמִין they began to be drowsy. Y. Meg. II, 73ᵃ bot.; a. fr.

נוֹמָא, v. נוֹמִי.

נוֹמָה, v. נוּם I.

נוּמְרִין, v. נוּמֵרוֹן.

נוֹמוֹס m. (νόμος) *law, custom.* Y. R. Hash. I, 57ª bot., v. אַנָרְפּוֹס. Lev. R. s. 7, end הוא וקילוסין הוא נ׳ Ar. ed. Koh. (ed. נימוס קלוסים; corr. acc.) it is a law and a command.—Mostly נִימוֹס.

נוֹמִי f. (νομή, nome, *pl.* nomae) *corroding sore, ulcer.* Ab. Zar. 10ᵇ מי שעלתה לו נ׳ וכ׳ Ar. ed. Koh. (ed. שעלה .. נימא, corr. acc.) if one has an ulcer on his foot, shall he have it cut and live, or let it go and die?—Gen. R. s. 46 עלתה נ׳ בבשרם וכ׳ (some ed. נמי) they have an ulcerating sore ..., and the physicians advice circumcision. Ib. (play on ונמלתם, Gen. XVII, 11) כנומי הוא תלוי בגוף it (the prepuce) is like an eating sore hanging from the body. Sifré Deut. 45 ואם .. הרי אתה מעלה נימי (corr. acc.) but if thou removest it (the plaster), thou wilt cause ulceration; Kidd. 30ᵇ; a. e.

נוּמִין, v. next w.

נוּמֵרִין, נוּמִירִין f. (numerus, νούμερος, -ον, S.) *a division of troops.* Mekh. B'shall., s. 1 אחת בטלה שאין נ׳ (not ואין) not one division (of the Roman empire) is unemployed; Yalk. Ex. 230 נומרון, נומרין (corr. acc.).

נוּמְתָא, v. נוּמְתָא.

נוֹמָס, v. נוֹמוֹס.

נוּמְתָא f. (נוּם II) *slumber.* Targ. Prov. VI, 10 (some ed. נוּמִיתָא).

נו״ן the letter *Nun.* Ned. 54ᵇ, v. next w. Sabb. 104ª; a. e.—Pl. נוּנִין. Ib. 103ᵇ.

נוּנָא, נוּן m. (contr. of נענע, v. letter ו; cmp. זוזו = זרז) *fish.* Targ. Jon. II, 1; a. e.—Targ. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 17 שלו נונא, v. שְׁלֵינוּנָא.—Ned. 54ᵇ נו״ן סמ״ך עי״ן נ׳ סמא לעינים the succession of the letters *Nun, Samekh, 'Ayin* serves as an intimation, 'fish is a remedy for the eyes'. Gen. R. s. 11; a. fr.—Ab. Zar. 39ª שפר נ׳ (καλλίχθος) *sh'far nuna,* name of a fish of the genus *anthias*; קדש נ׳ (ἱερὸς ἰχθύς) *K'dash nuna,* a name for *anthias,* called by some קבר נ׳ (Ar. קברנונא, in one w.) *K'bar nuna* (Grave-fish); [for corr. vers., v. Rabb. D. S. a. l. note 70, a. Tosaf. a. l.]. Ib. לשפרנונא (Ms. M. in two words).—*Pl.* נוּנַיָּא, נוּנַיָּיה, נוּנֵי Targ. Deut. IV, 18; a. fr.—Y. Naz. IX, 57ᵈ, v. צְלֵי I.—Y. Ned. IV, beg. 39ᶜ, v. חל; a. fr.

נוֹנֵי, נוֹנֵח (= נונו = נענע, v. preced.; cmp. צוצי, s. v. צָנַן) *to be tender, delicate.*

Hithpalp. הִתְנוֹנֵי, *Nithpa.* נִתְנוֹנֵי *to become delicate, be failing, to fall away.* B. Kam. 91ª אמדוהו והדר מִתְנוֹנֵי והולך (Ms. M. מִתְנַוְונֵי; ed. Sonc. מִתְנַוֵּי) if the experts declared his injuries as curable (and the court assessed the damages accordingly), but he continues to be falling away. Hull. 57ᵇ מִתְנוֹנֵי והולכת (Tosef. ib. III, 9 מכחשת) if the animal loses flesh, opp. משבחת. Sot. III, 5; ib. 6ª מתנונא (corr. acc.). Ib. 26ª במתנונה דרך איברים when she is ailing all over the body (not suffering locally as predicted for the faithless woman, Num. V, 27); Y. ib. III, 19ª bot. הִמְתְנַוָּה.

נַוְנֵי ch., *Ithpalp.* אִתְנַוְּנֵי same. Sot. 6ª היא מִתְנַוְּנָא she was falling away (before witnesses arose against her).

נוּס (b. h.) *to flee.* Ex. R. s. 3 לִמָּה נָס why did he flee (before the serpent)? Yalk. Ex. 237 בכל מקום שהיה מצרי נס וכ׳ withersoever an Egyptian fled, the sea ran against him; Mekh. B'shall. 6 מצרים נָסִים; a. fr.

נוּס ch., v. נְסַס.

נוּעַ (b. h.) *to shake, move; to be tender.*

Pilp. נִיעֵנַע, נִי׳ 1) *to shake; to stir up, scare.* Tosef. Bets. I, 8 עד שיְנַעֲנֵעַ unless he stirred the bird up (the day before, by which act he made it his property and designated it for slaughtering); Y. ib. I, 60ᶜ top. אלא אם כן נִי׳ מבעוד יום. Succ. III, 1 כדי לְנַעֲנֵעַ בו large enough to (hold it in his hand and) shake. Ib. 9 והיכן היו מְנַעְנְעִים and at what passages of the Hallel did they shake (the Lulab)? Sabb. XX, 5 (141ª) הקש .. לא יְנַעֲנֵעוֹ וכ׳ (Bab. a. Y. ed. יְנִיעֲנֵיעוּ) must not stir up with his hand the straw &c.; a. fr.—(ב)ראש נ׳ *to (shake) bow the head.* Ber. 28ᵇ כיון שנ׳ ראשו וכ׳ if he only bows his head (in prayer), it is sufficient. Yeb. 121ª נִיעֲנַעְתִּי לו ראשי וכל גל ... and as each wave came, I dipped my head under (to let it pass over me). Ib. יְנַעֲנֵעַ לו ראשו ... אם if wicked people come over man, let him bow his head. Pesik. R. s. 37 ומנענעים בראשיהם and shook their heads (in derision, ref. to Ps. XXII, 8).—Yalk. Prov. 953 ומנענע בו בקולו and sings it with a tremulous voice; Snh. 101ª מנענע בקולו Ms. K. (v Rabb. D. S. a. l. note 2); Tosef. ib. XII, 10 מנ׳ קולו.—Part. pass. מְנוּעְנָע, *pl.* מְנוּעְנָעִין. Bets. 25ª חמקושרים וחמ׳ the birds designated a day before the Holy Day by being tied or by being stirred up; ib. והמקושרין והמ׳ בכ״מ אסורין birds found anywhere tied or stirred up are forbidden to be taken up (because somebody has taken possession of them); Tosef. ib. I, 10 והמְנוּעְנָעִין (Var. והמנענין, corr. acc.).—2) *to move in different directions, to introduce a surgical instrument.* Nidd. 25ᵇ, v. סְכָסֵךְ I.

נוּעַ ch. same, *to totter.* Targ. Ps. CVII, 27.

Palp. נְעַנַּע *to shake.* Gen. R. s. 75, beg. דְמְנַעְנְעָה (= דמנענעה), v. נְעַר.

נוּעַן, נוּעְדָן, v. נַעֲדָן.

נוּף (b. h.) *to move in the air, to soar.* [Yalk. Ps. 676 שהוא נפה, read: שהיא צפה, v. צוּף.]

Hif. הֵנִיף 1) *to swing, wave.* Men. 61ᵇ כהן מניח .. ומֵנִיף the priest places his hand under those of the owner of the offering and waves. Ib. אין העכ״ום מֵנִיפִין gentiles are not permitted to wave their offerings; אין הנשים מֵנִיפוֹת women are not permitted &c. Ib.ª וכול מֵנִיף ויחזור וינוף I might think that he must wave twice. Snh. VI, 1

מֵנִיף gave the signal by waving a cloth; Succ. 51b. Pesik. R. s. 41 (ref. to רִפְיָה נוֹף, Ps. XLVIII, 3) הרפה שהיא עתידה להָנִיף את וכ׳ the beautiful one (Israel) who is destined to swing (rule) the nations; Yalk. Ps. 755; Yalk. Ex. 417 שהיא מְנִיפָה לאו״ה (ref. to Is. XXX, 28); a. fr.—2) *to fan.* B. Mets. 86a הֲנִיפֵי עלי מְנִיפָא, v. Y. Yoma I, 38c ומניפין לרבוניהם and fan their masters. Pesik. R. l. c.; Yalk. Ps. l. c. וכל מניפין עליה and all fan her (are subservient to her); a. e.

Pilp. נְפַנֵּף *to swing, fan.* Y. Ber. I, 2d ומְנַפְנֶפֶת ..והיתה רוח בי and the northern wind blew and set the harp swinging. Yalk. Ps. l. c. שיוצא ומְנַפְנֵף את דגיריה (not רגליה) (the dew) which goes forth and makes her grain in the ear wave (bend with its weight); Pesik. R. l. c. ומְנַפְנֵף את הדגנים. Ohol. VIII, 5 טלית המְנַפְנֶפֶת a sheet suspended as a banner (cmp. מַפָּה).

Hithpol. הִתְנוֹפֵף 1) *to be winnowed.* Yeb. 63a (addressing the ears in the field, in Chald. dict.) אי במנפה תִּתְנוֹפְפִי Ar., eh! thou desirest to be winnowed with the fan; [oth. vers. in Ar.: כמנפה תתנופפי (not במנ׳) thou swingest thyself like a swing, v. infra]; ed. v. next w.—2) *to swing one's self; to soar; to be proud.* Ab. Zar. 24b הִתְנוֹפְפִי וכ׳ rise (O Ark) in the &c., v. הָדַר; Gen. R. s. 54. Yeb. l. c., v. supra.

נוּף ch. same; part. נָיֵיף. Yeb. 63a חזנהו דקא נָיְיפָן he saw them (the ears in the field) waving.

Af. אָנִיף *to swing, wave, winnow.* Targ. Is. XIII, 2. Targ. Y. II Lev. VII, 30.—M. Kat. 16b מְנִיפָה, v. חוּשְׁלָא.

Ithpol. אִתְנוֹפַף, *Ithp.* אִתְנִיף אִתְנוֹף *to swing one's self; to be proud.* Yeb. l. c. (addressing the standing grain) אִתְנִיפָא אִיתְנוֹפְפִי וכ׳ Ar. (not תניפא) swing thyself (be as proud as thou wilt): trading in business brings more profit than thou dost; ed. אי נָיְיפַת אִיתְנוֹפִי how thou wavest! swing thyself &c.; (Rashi אי תנפינו, read: אִיתְנִיפּוּ or אִיתְנִיפּוּ).

נוֹף I (b. h. נֹף) pr. n. pl. *Nof, Memphis* in Egypt. Pesik. R. s. 17; Pesik. Vayhi, p. 63b, v. מִנְפִּיס.

נוֹף II m. (b. h.; נוּף) *boughs of a tree, swinging branches, summit.* Y. Ber. I, 2c bot. לא סוף דבר נופו וכ׳ (not טפו) after all, not only its boughs in swinging, but even its main branches (extended over an area of &c.). Macc. II, 7 ... ונופו נוטה וכ׳ אילן a tree which stands within the limits (of the place of refuge), but whose branches spread beyond &c. Ib.; Maasr. III, 10 הכל הולך אחר הנ׳ the location of the branches decides the nature of the territory; Tosef. Arakh. V, 14 הניף. Kidd. 40b; a. e.—*Pl.* נוֹפִין, נוֹפִין, נוֹפוֹת. Num. R. s. 20 מי שאינו בקי קוצץ את הנ׳ וכ׳ he who is no expert (in felling trees) lops off the branches, each branch separately, and gets tired. Yalk. Ps. 755 (ref. to רִפְיָה נוף, Ps. XLVIII, 3) [read:] רפה בנ׳ שלה she (Israel) is beautiful with her waving boughs when marching around the altar (on the Feast of Booths); Pesik. R. s. 41 יפה שלה (corr. acc.; Friedm. emends רָפָה נוף שלה).

נוֹפָא ch. 1) same. Targ. II Kings XIX, 30 (h. text פרי). Targ. Ez. XIX, 10; a. e.—2)=נַפָּא, q. v.

נוֹפִי, Tanh. Ki Thissa 18, v. נִיפֵּי.

נוֹפֶךְ I *a jewel,* v. נֹפֶךְ.

נוֹפֶךְ II m. (חָפַךְ; cmp. אֲפוּכִי) *exchange, consideration.* B. Kam. 99b; Kidd. 48b אם הוסיף לה נ׳ משלו if he gave her in addition a consideration (a small coin) out of his own.

נוֹפֵר, v. נִיפֵּר.

נוֹפֶת f. (b. h. נֹפֶת; denom. of נָפָה) 1) *sifted flour, flour-dust;* 2) *the net-like honey, honey-comb.* Sot. IX, 12 בטל ... ונ׳ צופים the *shamir* ceased and the *nofeth tsufim*; ib. 48b נאר נ׳ צ׳ סולת שצפה ע״ג נפה what is meant by *n. ts.*? Fine flour which floats on (sticks to) the top of the sieve; (anoth. explan.) שתי ככרות וכ׳ two loaves stuck to opposite walls of the oven, which rise so that they touch each other; (anoth. explan.) דבש הבא מן הצופים Rashi (ed. מן הצרפיא) honey which comes from Tzofim (v. צוֹפִים); Y. ib. IX, 24b bot. דבש הבא בצפיריה, v. צִיפּוֹרְיָא.—Gen. R. s. 71 (play on נִפְתָּלִי) נפת צצמה לא שלי היא (not צצמו) is not mine the honey-comb itself? (allud. to Ps. XIX, 11); Yalk. ib. 127. Tanh. Ekeb 1 .... שאין בכל מיני שהיא צפה בנפה וכ׳ (not בפה) for among all kinds of grain flour there is none more precious than the fine wheat flour which sticks to the sieve, but the words of the Law are more precious than it, for we read (Ps. l. c.), 'sweeter than honey and flour-dust;' Yalk. Ps. 676.—[Gen. R. l. c. ניפתי פיתיתי some ed., v. נָסָת.]

נוּץ h., v. נָצַץ.

נוּץ ch., v. נִיץ.

נוֹצָה f. (b. h.; =נוֹצָאָה; נָצָא) 1) [*growth,*] *feathers, down.* Ḥull. III, 4 אם נטלה הנ׳ if the down is lost, contrad. to גָּזַם; Tosef. ib. III (IV), 18 נוֹצָא. Ib. VI, 11. Zeb. VI, 5 וחסיר את המוראה ואת הנ׳ וכ׳ he must remove the crop and the down-covered skin with the entrails that go along with it; ib. 65a בנוצתה נוטל את הנ׳ עמה 'with its plumage' (Lev. I, 16), he must take the plumage that covers it with the crop; Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 ושלנה עם הנ׳ ; a. fr.—Sabb. 28b נ׳ של עזים *goats-hair.*—2) cmp. צוֹאָה) *maw containing the faeces* (=קורקבן). Zeb. l. c. (expl. בנצתה, Lev. l. c.) נוטלה ונוטל וכ׳ he takes it (the crop) and takes the maw with it; Sifra l. c.

נוֹצְחוּיָא, v. נָצוּחָא.

נוֹצָיָא, v. נָצָא II.

נוֹצִיצָיָא* f. (v. נוֹצָה) *feathers, pinion.* Targ. Job XXXIX, 13 נוֹצִיצָיְרָא (ed. Lag. נוֹצְצָיְרָא; Ms. נִיצוֹצָיְרָא); [ed. Wil. נוֹצִיצָיְרָא *pelican* (?)].

נוֹצְרִי m. *Nazarene, of Nazareth* (in southern Galilaea). —ישו הנ׳ Jesus of N. Snh. 43a Ms. M.; a. fr., v. יֵשׁוּ.—Ab. Zar. 7b יום נ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. יום א׳) the day of the Nazarene (Sunday).—*Pl.* נוֹצְרִים *Christians.* Taan. 27b מפני הנ׳ Ms. M. (ed. העכ״ום; in some ed. the

entire passage omitted) on account of (in order not to be identified with) the Christians (v. Treat. Sof'rim ch. XVII, 5).

נוֹצְרִין, Tosef. Toh. XI, 16, v. נֵצֶר III.

נוּקְבָּא, נוּקְבָא I *hole*, v. נִקְבָּא.

נוּקְבְתָא, נוּקְבָה II f. ch.=h. נְקֵבָה, *female*. Targ. Gen. I, 27. Targ. Lev. XXVII, 4; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª bot. Gen. R. s. 33, v. דְּכַר II; a. fr.—*Pl.* נוּקְבִין, נוּקְבָתָא, נוּקְבָן. Keth. IV, 11, v. פַּר II. Y. Kil. IX, 32ᵇ; Y. Keth. XII, 35ª bot.; Gen. R. l. c., v. דְּכַר II, a. e.

נוּקְבָתָא pr. n. pl., v. נָקְרְפָּא.

נוֹקֵד m. (b. h. נֹקֵד; נָקַד I) [*marker, accountant,*] *shepherd*. Pesik. Shek., p. 12ᵇ; ib. Eth Korb., p. 60ª; Pesik. R. s. 16; Tanḥ. Ki Thissa 5 מחו נ' רועה what is *noked* (II Kings III, 4)? A shepherd.

נוּקֵד m. (נָקַד I; cmp. Arab. *naḳd* probus et justi ponderi nummus) *a stamped coin*. Par. I, 3 בן עזאי קורהו נ' וכ' Ben 'Azzai called it (the sheep between one and two years of age, when it is neither כֶּבֶשׂ nor (אַיִל) 'a distinct coin;' R. Yishm. called it 'counterfeit;' v. פְּרָכַגְמָא.

נוֹקְדָנָא, נוֹקְדָן, v. sub נַקְדָּן.

נוקל, Y. Yeb. X, 11ª bot., v. נוּ.

נוּקְנִיקָה m. (lucanica) a sort of *sausages*. Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. (Bab. ed. VII, 2 נקוניקה, Var. נקא כי קא, נקוניא כי קא, Ms. M. נקאני קא, read: נוּקָאנִיקָא).

נוֹקְרָן, v. נַקְרָן.

נוֹקְרָנָא, v. נַקְדָּנָא.

נוּקְשֶׁה m. (קָשָׁה) *old, spoiled*, esp. נ' (חמץ) *a leavened substance unfit for food*. Pes. 43ª בעיניה נ' spoiled leavened substance in its natural condition, opp. ע"י תערובת in a mixture. Men. 54ª; a. fr.—[Ar.: נוּקָשָׁא.]

נור as a verb, v. נִיר I.

נוּרָא, נוּר m. (v. נָהַר; cmp. מוּל a. מָהַל) *fire*. Targ. Job XVIII, 5; a. fr.—Hag. 13ᵇ, a. e. דינור, v. דִּינוּר. M. Kat. 12ᵇ, v. מַדְבּוּרָא. Ned. 62ᵇ עבדא דנ' a fire-worshipper (gheber). Ib. בי נ' fire temple, gheber-service; a. fr.—[Lev. R. s. 27, a. e. בנור ובזפת, v. מַרְזוֹבוֹת.]

נוֹרָאוֹת, נוֹרָא, v. יָרֵא.

נורה, Tosef. B. Kam. VII, 8, some ed., v. גֵּרָה II.

נוּרִי pr. n. m. *Nuri*, father of R. Johanan. Erub. IV, 5; a. fr., v. רוֹחָנָן.

נוּרִיתָא f. (Syr. נורתא, Löw Pfl., p. 258) *Crow-foot* (Ranunculus). Ḥull. 59ª top Ar. (ed. מרידתא), v. מְרָרִיתָא.

נורתק, נורתוק, v. נַרְתִּיק.

נוּשְׁקָתָא f. (נְשַׁק) *kiss*.—*Pl.* נוּשְׁקָאתָא. Targ. Prov. XXVII, 6 (ed. Wil. נִשְׁקָתָא).

נוֹתָר, v. יָתַר.

נִיזָ', נִזְבָּא m. *nizba*, supposed to be a *measure of length*, the height of a fist with the thumb. Men. 69ᵇ רום נ' חיטי Ms. M. (ed. כיזבא, v. Rabb. D. S. a. l. note) a layer of wheat of the height of a *nizba*; [for oth. vers., v. רִיזִינָקָא].

נָזָה, v. נזר.

נָזַהּ (Syr. נהז, P. Sm. 2295; cmp. זוּחַ II) *to be agitated; to roar, low* &c. Targ. Job VI, 5 יְנָזֶה Ms. (Bxt. יַנְזֶה *Af.*; ed. Lag. יגיח, ed. Wil. ירעי).

Pa. נַזֵּהַּ *to chide, rebuke*. Sabb. 48ª נַזְּהֵיהּ רבא Ms. M. (ed. רבה) R. chid him.

נִיזָ', נִזְהָא m. (preced.) *chiding off, stirring on, cry*. Pes. 112ᵇ נ' דתורא (Ms. M. נהום, corrected into נזהא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the cry with which to chase an ox away (or goad him on); נ' דאריה the lion-hunter's cry; נ' דארבא the sailor's cry, v. הֵיָרָא.

נְזוּפָא, constr. נְזוּף m. (נָזַף) *rebuke*. Targ. Koh. VII, 5.

נָזַז* (cmp. זוּז I) *to be unsteady*. Lev. R. s. 10 שנ' לבו עליו Ar. (ed. נתגאה; Ex. R. s. 37, v. זוּחַ I) whose heart within him was unsteady (whose mind was unbalanced, who was wanton).

Hif. הֲנִיזָ *to make unsteady*. Part. pass. מְנִיזָּן, *pl.* מְנִיזָּרִין *staggering, reeling*. Pesik. Zutr. Hağz., ed. Bub. p. 115 (expl. מזי רעב, Deut. XXXII, 24) שיהו מ' ... מפני הרעב they shall be reeling and shall fall on the dunghill from hunger; Sifré Deut. 321 מאוזים ברעב (or מאוזרים, read: מְנִיזָּרִים) staggering in starvation; Yalk. ib. 945 מְנִיזָּחִין, v. נָזַח.

נָזֵז ch. same. Part. נָזֵיז, *pl.* נָזְזִין. Yoma 78ᵇ מאני נ' Ar. shaky vessels (that cannot stand, and are used as toys), v. נָזַז.

נָזַח (b. h.; cmp. זוּחַ II) *to be unsteady, shift*. Yoma 72ª כדי שלא ינזח that it (the breast plate) may not slip.

Hif. הֲזִיחַ *to move, loosen; to remove*. Ib. חַמְּזִיחַ, v. חוֹשֶׁן. Keth. 10ᵇ מַזִּיחַ (or מְזִיחַ); Ḥull. 7ª מַזְחִיחִין (or מְזַחְזְחִין), v. זוּחַ II.—*Part. pass.* מְנִיזָּח, *pl.* מְנִיזָּחִין *unsteady, reeling*. Yalk. Deut. 945, v. נָזַז. [Ib. (ref. to זחלי, Deut. XXXII, 24) שיהו מ' בעפר מְנִיזָּחְלִין, read with Sifré ib. 321 *dragged along* in the dust, v. זָחַל.]

נָזָה, נָזַי (b. h.; cmp. זוּעַ, a. נָדָה, נָדַי II) *to move, shake; to drip*.

Hif. הִזָּה *to sprinkle*. Yoma V, 3 וה' ממנו וכ' and sprinkled from it once upward &c. Ib. ולא היה מתכוין להזות and he did not aim at definite points in sprinkling. Tosef. Toh. VIII, 12 שבא להזות who comes asking to be sprinkled upon; אין מַזִּין עליו וכ' we do not sprinkle upon him &c. Par. XII, 8 לא יַזֶּה וכ' he must not sprinkle upon

the spindle and the whorl separately; a. fr.—Trnsf. *to have a cleansing influence.* Tosef. Dem. I, 14; Tosef. Makhsh. III, 15 טהור אחד מֵאָה על וכ׳ one clean person has a cleansing influence on one hundred unclean persons; Y. Dem. III, 23^{c} bot.

Hof. הוּזֶּה *to be sprinkled.* Par. I. c. ואם הזה מוּזֶּה but if he has sprinkled (on each separately), it is sprinkled (the lustration is valid).

נְזָאתָא, v. נְזִירְתָא.

נְזִיד m. (b. h.; זוד) *dish, pottage.* Toh. II, 3 נְזִיד הרמע a pottage containing T'rumah. Ib. 4 נְ׳ חקודש a pottage containing sacrificial matter.

נְזִיחוּתָא f. (נְזַח) *chiding, railing.* Snh. 41^{b} מטיבותיה מִנְּזִיחוּתֵיהּ וכ׳ דמר אמרינן ... (v. Rabb. D. S. a.l. note; Ms. M. מנזיותיה) as you speak kindly, we have said many things about it (which we will tell you), but when you rail at us &c.

נזיות, Targ. Y. Num. V, 28, v. יְזִיחָה.

נזיותא, v. נְזִיחוּתָא.

נָזִיחַ *naziah*, a substitute for נָזִיר (v. כִּינּוּי). Ned. I, 2.

נְזִיר m. pl. (v. next w.) *seeds to be pressed for their oil.* M. Kat. 12^{b} חזי לנ׳ דאית בהו (Ms. M. נְזִירָתָא) they (the sesame plants) are fit (for immediate use) for the seeds which they contain.

נְזִירְתָא f. pl. (cmp. זִיתָא, a. זֵיתָא I, II) *beer in the process of brewing, brewage.* Ab. Zar. 31^{b}. Pes. 20^{a} וסימנך נ׳ and the mnemonical word (for remembering the order of the objects named) is the brewing process ('vessel', 'eatable' (dates), 'liquid'). Ib. 113^{a} לבי נ׳ רחוט Ar. a. Ms. M. 2 (ed. סודנא) run to the brewery, v. חֲלוּפֵי. Succ. 20^{b} חזו לִנְזִירָאתָא they (the mats) are fit for covering up the brewing vat. Keth. 6^{a}, a. e., v. מְסוֹכְרָא. B. Kam. 35^{a} לנ׳ פתקיה (פסקיה) וכ׳ (=לבי נ׳) he burst the vat open and drank the beer, and was cured.

נְזִיפָה f. (נָזַף) *anger, rebuke,* esp. *n'zifah*, a lower degree of excommunication; v. נִירוּד. Snh. 68^{a} גער בו וכ׳ ויצא בנ׳ he frowned at him, and he (the son) went away feeling the rebuke. Sabb. 31^{a} והוציאו בנ׳ and made him go out in anger. Ib. 97^{a} ההוא בנ׳ בעלמא this (בם, Num. XII, 9) refers only to the anger (of the Lord, not to leprosy). M. Kat. 16^{a} אין נ׳ פחות וכ׳ the minor ban lasts no less than seven days. Ib.^{b} דידהו נ׳ their (the Palestinian) *n'zifah*; נ׳ דידן our (the Babylonian) *n.*; a. fr.

נְזִיפוּתָא ch. same. Targ. Koh. X, 12.—M. Kat. 16^{a} נהג נ׳ בנפשיה וכ׳ he considered himself under the minor ban for thirty days. Ib.^{b}; a. e.

נָזִיק *nazik*, a substitute for נָזִיר, v. כִּינּוּי. Ned. I, 2.

נְזִיקִין, v. נֵזֶק.

נָזִיר, v. נָזַר.

נָזִיר m. (b. h.; v. נָזַר) 1) *abstinent.* Naz. II, 3 הריני נ׳ ממנו I will abstain from this (cup); a. e.—*Pl.* נְזִירִים, נְזִירִין. Lev. R. s. 24, end, opp. שכורים.—Esp. *nazir, Nazarite,* one bound by a vow to be set apart for the service of God, and as such to abstain from grapes and all productions of the vine and from intoxicating drinks, and to let his hair grow (Num. VI, 1—21). Naz. I, 1, a. fr. הרי זה נ׳ he is a Nazarite (his words mean the vow of nazaritism). Ib. 2 נ׳ שמשון a Nazarite like Samson; נ׳ עולם a nazarite for life; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. V, 5; a. fr.—Fem. נְזִירָה. Ib. III, 6. Ib. II, 2 אמר אמרה פרה זו הריני נ׳ וכ׳ if he said, this cow thinks I will be a *nazir*, if I stand up ... he is a Nazarite by implication (it being his meaning that he will be a Nazarite if the cow gets up); a. fr.—2) *guarded.* Sifra B'har ch. I; Y. Shebi. VIII, 38^{b} top. (expl. נזרך, Lev. XXV, 5) מן השמור בארץ וכ׳ of that which is guarded in the ground &c. (v. Rashi to Lev. l. c.), opp. מובקר.—*Nazir*, name of a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Talmud Babli and Y'rushalmi (in Tosefta *N'ziroth*).

נְזִירָא, נָזִיר I ch. *same,* 1) *Nazarite.* Targ. Num. VI, 18; a. fr.—Num. R. s. 10 (ref. to the precautions prescribed for the Nazarite, Num. VI, 3) מתלא אמר לך לך אמרין (ל)נ׳ סחור וכ׳ the proverb says, go, go, they say (to the) Nazarite, go all around that thou mayest not come near the vineyard; Sabb. 13^{a}, a. fr. משום לך לך אמרי נ׳ וכ׳ as a measure of precaution; a. e.—*Pl.* נְזִירַיָּא, נְזִירֵי. Y. Naz. V, end, 54^{b}; Gen. R. s. 91; a. fr.—2) *crowned, nobleman. Pl.* as ab. Targ. Lam. IV, 7.

נְזִירָא, נְזִירָה II I pr. n. m. *N'zira.* Gen. R. s. 12 ר׳ לוי בשם ר׳ נ׳ (ib. s. 11 זעירא). Midr. Till. to Ps. XCII לוי בר נזרא (ed. Bub. בשם ר׳ נזי׳); Pesik. R. s. 23 בשם בר נזירה; Y. Ber. VIII, 12^{b} בשם ר׳ בזירה (corr. acc.); Yalk. Ps. 843; 888. Y. Ber. II, 4^{b} bot. לוי בר נ׳; Y. Shek. II, end, 47^{a} בר נ׳; שמעון בן נ׳; Y. M. Kat. III, 8 בר טירא׳ (corr. acc.); Yeb. 97^{a} שמעון נ׳ (v. however, Bekh. 31^{b}). Y. Sabb. II, 5^{a} top ר״ש נ׳; Pesik. Dibré, p. 111^{a} שמעון בן נזירה.

נְזִירָה II f., v. נָזִיר, a. נְזִירוּת.

נְזִירְתָא, v. נְזִירוּתָא.

נְזִירָה, נְזִירוּת f. (denom. of נְזִיר or נָזִיר) *abstinence,* esp. *the Nazarite's vow, nazariteship.* Sifra Emor, ch. III, Par. 4 (ref. to Lev. XXII, 2 וינזרו) אין נזירה אלא הפרשה the verb *nazar* means to abstain (guard); Num. R. s. 10 אין נזירות .. אלא פרישות; Yalk. Lev. 632; Sifra l. c. הא אדם קובע עליו נזירות בתוך וכ׳ אין נזירות. Num. R. s. 10 נְזִירָתוֹ a person may take the Nazarite's vow within the time of his vow. Naz. IV, 7 מגלח על נזירות אביו may cut his hair (and sacrifice at the expiration of his vow) on the nazariteship of his (deceased) father, i. e. use his father's money set apart for the purpose. Ib. הפריש לִנְזִירָתוֹ ... (Rashi to ib. 30^{a}; נְזִירוּת) he had set apart money for his nazaritic expenses without mentioning special items; Tosef. ib. III, 16; Tosef. Meïl. I, 9. Ned. 3^{b} הנ׳ חל על הנ׳ (sub. נֵדֶר) one nazaritic vow may take effect on top of another, i. e. a vow taken within the term of another, takes effect when the first expires, v. supra; a. fr.—*Pl.* (of נְזִירָה) נְזִירוֹת, (of נְזִירוּת) נְזִירִיּוֹת. Ned. I, 1 (כינויי) נ׳ כנ׳ the substitutes for *nazir* are as effective

as the word *nazir* itself. Tosef. Naz. I. c. לשאר נְזִירוֹתָיו for his other nazaritic expenses. Naz. 14b נ' שתי two nazaritic vows. Y. ib. V, end, 54b נזרויות ... וכולן and all of them must observe nine nazaritic vows in succession; a. fr.

נְזִירוּ, נְזִירוּתָא ch. same. Targ. O. Num. VI, 2 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. נזורא).—Naz. 14b נ' חדא one Nazarite vow. Ib. 3a למיעבר על נְזִירוּתֵיהּ to violate his vow; a. e.

נָזַל (b. h.; cmp. אזל) *to run, melt, be distilled.* Gen. R. s. 13 (ref. to Job XXXVI, 28) תיכן הם נוֹזְלִין בשחקים where are they (the salty waters of the Ocean) distilled? In the clouds; Yalk. Gen. 20 (corr. acc.); Koh. R. to I, 7 איכן הם נעשים נוֹזְלִים בשחקים where are they made into distilled (sweet) waters? In the clouds; Yalk. Koh. 967.—Esp. נוֹזְלִים, נוֹזְלִין *running waters.* Mekh. B'shall., Shir., s. 6; a. e.

Pi. נִזֵּל, *Hif.* הִזִּיל *to cause to flow; to distill.* Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) אם כנסת ... לסוף שאתה מְנַזֵּל ומשקה וכ' if thou gatherest the words of the Law after the manner of those who collect rain water in the cistern, thou shalt finally be able to make them flow and give drink to others. B. Bath. 25a (ref. to Deut. l. c.) זה רוח צפונית שמַּזֶּלֶת וכ' that is the nothern wind which makes the gold run (increases commerce; Rashi: *makes* gold *cheap*, v. זזל). Cant. R. to IV, 15 (ref. to וגולים וכ', ib.) זה מַזִּיל מקצת דבר וזה מזיל וכ' the one lets flow (utters, cmp. נָבַע) one part of the argument, and the other another part, until the *halakhah* shines forth like the Lebanon.

נָזָל ch. same; *part.* (or *adj.*) *pl.* נָזְלָא, נוֹזְלִין *running waters, rivers*; v. preced. Targ. Y. Ex. XV, 8 (O. אזלא). Targ. Ps. LXXVIII, 16; a. e.

נֶזֶם m. (b. h.; זָמַם II, cmp. זְמָמָא) *nose-ring, earring.* Kel. XI, 9; a. e.—*Pl.* נְזָמִים. Ib. 8 נ' earrings; נְזָמֵי האף nose-rings. Sabb. VI, 1 בנ', expl. ib. 54b נזמי חאף. Ex. R. s. 48, end; a. fr.

נָזַף (cmp. זוּף II a. זכך) *to be angry, to rebuke, chide.* Gen. R. s. 12 שנ' בעברו who rebuked his servant. Num. R. s. 13 נ' בו משה Moses reprimanded him; a. e.—Part. pass. נָזוּף, *pl.* נְזוּפִין, נְזוּפִים *reprimanded, placed under the ban* (v. נְזִירָה). Tanḥ. Ki Thissa 16 נ' הוא לפני וכ' he is banned in the sight of the Lord; Ex. R. s. 41 הרי זה נ' להקב"ה; Ab. VI נקרא נ'; a. fr.—Sabb. 115a יוחנן הנ' Joh. the excommunicated; Tosef. ib. XIII (XIV), 2 בן הנ' (Var. נִיזָּף *Nif.*), v. הִנָּף. Taan. I, 7 כבני אדם הנ' למקום like men excommunicated in the sight of God. Yeb. 72a; a. e.

נָזַף, נָזִיף ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 10 (h. text גער). Targ. Ps. IX, 6. Targ. Num. XII, 14 מְזִיפָא ed. Berl. (Y. מְנַזְּפָא, not מ'); a. fr.—Part. pass. נָזוּף. Ḥull. 133a רבא נ' הוה (Rashi נָזוּף) Raba was under the ban.

Ithpe. אִיזְדַּנַּף *to be chid, chastised.* Ab. Zar. 55a מִיזְדַּנַּף עלמא, v. גזף.

נָזַק *Hif.* הִזִּיק (denom. of נֶזֶק) *to hurt, injure, damage.* Ex. R. s. 20, beg. ולא הִזִּיקוֹ ... דלג stepped over the child and did not injure it. B. Kam. I, 1 לילך ולהזיק to do injury in moving (be an active agency of damage); ib. וכשהזיק חב וכ' and when one of them caused damage, the offender (מַזִּיק) is responsible. Ib. III, 6 והזיקו זה וכ' and hurt one another (by collision); a. fr.—V. מַזִּיק.

Hof. הוּזַּק *to be hurt, injured, damaged.* Ib. III, 1, sq. Ib. 31b שהוזקו כלים בכלים vessels (belonging to one person) were damaged by collision with (another person's) vessels; a. fr.

Nif. נִיזַּק same. Ex. R. l. c. end שלא נִזָּקוּ that they be not hurt (by the wolves). Deut. R. s. 7 ולא תִּנָּזֵק צפורני של אחד מהם rather than a nail of one of them be injured; a. e.—Usu. part. נִיזּוֹק, נְזוּק; *pl.* נִיזּוֹקִין, נְזוּקִין. Ber. 9b אינו נ' כל וכ' has no evil to fear for the entire day. Ib. 40a ואי אתה נ' and thou shalt not get sick; a. fr.—Ḥull. 142a; Pes. 8b, a. e. שלוחי מצוה אינן נ' those going on a religious mission will not meet with evil; a. e.—V. נִיזָּק.

נְזַק ch. same. Targ. Ps. XCI, 7 יקרבון למְנָזָק (h. text ירגש); a. e.

Pa. נַזֵּק same. Targ. Jer. XII, 14 (h. text נגע); a. e.

Af. אַנְזֵק (הַנְזֵק), אַזֵּק same. Targ. O. Gen. XXVI, 11. Targ. Ex. XI, 7 לא יַנְזֵק ... בלישניה ed. Berl. (ed. Vien. לישניה, corr. acc.; Y. יְהַנֵּךְ); a. e.—B. Kam. 27b הוא דא' אנפשיה it is he who hurt himself (through his own action); ib. 28a א' נפשיה. Ib. 13b אַזֵּקְרֵיה תורא דמשאיל וכ' the ox of the lender injured that of the borrower. Ib. אזקו ed. (read with Ms. M. אזקיה). B. Mets. 117a אזלי ומַזְּקֵי וכ' the water came down and damaged the property of those living below; a. fr.—Gitt. 53a לאוזוקי קא מכוין (read: לְאַזּוּקֵיהּ or לְאַזְּוּקֵיהּ, Rashi לצעריה) he has the intention to harm him.

Ithpa. אִתְנַזַּק, *Ittaf.* אִיתַּנַּזַּק; *Ithpe.* אִיזְדַּנְזִיק, אִיתְנְזִיק *to be hurt, to meet with an accident.* Targ. II Chr. XXXII, 31. Targ. Job V, 24.—B. Kam. 13b אילו איתזק מעלמא if he had been hurt through any other cause. Ber. 9b ואיתַּזְּקֵי and I met with evil; במאי אִיתַּזְּקַתְּ what was the evil thou didst meet with?—Lev. R. s. 24 ולית אתון מִיתַּזְּקִין and you have never been injured. Kidd. 29b הוו מִיתַּזְּקֵי they used to be hurt (by a demon, v. מַזִּיק); a. fr.

נֶזֶק m. (b. h.; denom. of נזק) [*junction, touch*; cmp. נגע, רע &c.,] *accident, evil, injury, damage*; תַּשְׁלוּמֵי נ' *indemnity.* Ab. Zar. I, 7 וכל דבר שיש בו נ' לרבים or anything through which the public may be injured. B. Kam. I, 1 ... חב לשלם תשלומי נ' וכ' the offender is bound to pay indemnity with the best of the land (out of his best lands, v. עִידִּית). Ib. 2 הכשרתי במקצת נְזָקוֹ I have been partly instrumental in injuring him, v. הֶכְשֵׁר. Ib. II, 5, a. fr. חצי נ' indemnity up to half the damage, opp. נ' שלם full indemnity. Ib. VIII, 1 בנ' בצער וכ' (has to pay) damages (for the maimed limb), an indemnity for the pain inflicted &c.; a. fr.—*Pl.* נְזָקִין, נְזָקִים; constr. נִזְקֵי. Ib. 84a דנין נ' מנ' וכ' we may draw an analogy between different cases of mayhem, but not between mayhem and homicide. Ib. נ' שור בשור damages for an ox injured by an ox; a. fr.—נְזִיקִין, נְזָקִין (fr. נְזִיק) *cases of damages, laws concerning injuries; damages.* Ib. I, 1, v. אָב II. Mekh. Mishp. s. 14; a. fr., v. נִיזָּקִין.—Esp. *N'zikin, (Seder N'zikin)* name of the fourth Order of the Mishnah, Tosefta and Talmud, also of a section of M'khilta Mishpaṭim. Sabb. 31a. Lev. R. s. 19 נ' ל' פרקים *N.* which

contains thirty chapters; a. e.—B. Kam 102a כולה נ' חדא וכ' the entire *N'zikin* (*Baba Ḳamma, M'tsi'a and Bathra*) is one treatise.

נִיזַ', נְזָקָא, נֶזֶק ch. same. Targ. O. Ex. XXIV, 11. Targ. Y. ib. XXX, 12 נ' דמיתא (h. text נֶגֶף). Ib. XXI, 19; a. e.—B. Kam. 84a לבר מנזקא Ms. M. (ed. מנזק) except indemnity for loss of limb. Ib. שומו ליה נִיזְקֵיהּ assess the damages due him for the loss of his hand; a. fr.

נְזָקִין, v. נִיזָק.

נָזַר (b. h.; sec. r. of זור) 1) *to surround; to keep off; to set apart.* V. נֵזֶר, נָזִיר.—2) (denom. of נָזִיר) *to vow to be a Nazarite; to dedicate one's self to nazariteship.* Naz. III, 2 שנ' שחר וכ' who vows to be a Nazarite for two terms. Ib. 5 מי שנ' והוא וכ' if one makes the vow while in a burial ground. Ib. 17a לא תִּינְזוֹר thou must not vow (while in a burial ground). Ib. I, 5 אחת גדולה נָזַרְתִּי I meant by my vow one nazaritic term which I consider a long one. Ned. 3b נזמא קרא לִינְזוֹר the text (Num. VI, 2) ought to read *lizzor* (instead of *l'hazzir*). Y. Naz. I, beg. 51a במיהכווין לִינְזוֹר when he intended to vow nazariteship; a fr.

Hif. הִזִּיר 1) (sub. נפשו) *to abstain.* Ned. 4a עד שיַּזִּיר מכולן (Naz. 3b שיִּנְזוֹר) unless he vows abstinence from all of them (mentioned Num. VI, 3).—2) *to impose the vow of abstinence.* Sifré Num. 22 להַזִּיר אף את אחרים *l'hazzir* (Num. VI, 2) includes also the imposition of nazariteship on others (one's son &c.). Ib. את עצמו מַזִּיר וכ' himself he may obligate, but he cannot obligate others; Num. R. s. 10; a. e.—3) *to be a Nazarite* Naz. 19a אע"פ שלא הביא ח' even if he did not bring the due sacrifice, he must resume his nazariteship. Ib. אימתי ח' וכ' when can he resume &c.? After he brought the sacrifice (Num. VI, 12).

Nif. נִזַּר 1) (with ל) *to dedicate one's self to.* Sifré l. c. המצוה להִתְנַזֵּר לשם the merit of nazariteship consists in the dedication of one's self to the Lord (in the sacred motive).—2) (with מ) *to abstain from; to renounce.* Ib. 131 הִתְנַזֵּר מתורתו .. והוא נִנְזַר renounce the law of Moses, and he did renounce; Y. Snh. X, 28d הִינַּזֵּר.

נְזַר, נַזֵּר ch. same, *to abstain; to vow, observe nazariteship.* Targ. O. Num. VI, 3 נַזַּר (ed. Berl. נַזַּר *Af.*; Y. II יִתְנַזַּר *Ithpe.*). Targ. O. ib. 5 דְּנִזַּר ed. Berl. (Var. הַנְזַר, דְּיִנְזַר, v. Berl. Targ. O. II, p. 40).

Af. אַנְזַר, אַזַּר same. Ib. 12; v. supra.

Ithpe. אִתְנְזַר *to abstain,* v. supra.

נֵזֶר m. (b. h.; preced.) 1) *crown,* esp. *the Nazarite's hair.* Num. R. s. 10 (ref. to Num. VI, 7) קראו הכתוב עטרה לראשו the text calls it (his long hair which defaces him) a crown on his head. Ib. נִזְרוֹ בקרבן his hair is as sacred as the sacrifice; a. fr.—2)=נְזִירוּת, *the Nazarite's vow.* Num. R. l. c.; Tosef. Naz. II, 6 (ref. to Num. VI, 21) ולא נ' על קרבנו but not the vow to follow the dedication of his sacrifice; Y. ib. II, 52b top שיקדום נזרו וכ' his vow must precede the dedication of his sacrifice &c. Ib. V, 54a גרלגל בנזרו he turned around (trifled with) his vow. Ned. 90a נשאל על נזרו, v. שָׁאַל; a. fr.

נִי', נְזִירָא ch. same, *crown; vow.* Targ. Num. VI, 19. Ib. 5; a. fr.—V. נְזִירוּ.

נַח *easy,* v. נוֹחַ.

נֹחַ (b. h.) pr. n. m. *Noah.* Ab. V, 2. Snh. 108b; a. fr.—בְּנֵי נֹחַ, *pl.* בְּנֵי נֹחַ *Noahide, the human race;* מצוות ב' נ' laws obligatory upon all mankind, contrad. to such as bind Israelites alone, *universal laws.* Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 4 נצטוו בני נ' ... על the gentiles have been commanded seven laws, namely, concerning justice, idolatry &c.; Snh. 56a; a. e.—Ib.b בן נח וכ' ... כל האמור the gentile stands forewarned concerning all that is said in the section on sorcery (Deut. XVIII, 10-12); Tosef. l. c. 6. Snh. 59a כל מצוה שנאמרה לב' נ' וכ' whatever law has been published for the Noahides (prior to the Sinaitic legislation) and repeated at Sinai &c. Tosef. l. c. 8. Ab. Zar. 64b .. ב' נ' כל שקיבל (a gentile entitled to citizenship in Palestine) is he who obligates himself to observe the seven Noachidic laws, v. גֵּר; a. v. fr.

נַחְבִי (b. h.) pr. n. m. *Nahbi,* one of the twelve spies. Sot. 34b; Tanḥ. Sh'laḥ 6. Ib. Haăz. 7, v. חָבָא.

נַחְבָּל m. (חָבַל) *the complainant in a case of battery.* Shebu. VII, 1; a. fr.

נָחָה I, v. נחי.

נָחָה* II f. (נוּחַ=)הֲנָחָה, *rest, relief.* Gen. R. s. 10, end כיון שנחו ... ניתן להם נ' when the hands of their Maker left off from (extending) them, they were given rest (permanency); Yalk. ib. 16 חנייה.

נָחוּם, v. נִיחוּם.

נָחוּם (b. h.) pr. n. m. *Nahum,* 1) N. the prophet. Pesik. Nah., p. 127b; a. e.—2) N., name of several Tannaim a. Amoraim. Peah II, 6; Naz. 56b הלבלר נ'.—Sabb. II, 1, a. fr. המדי נ'.—Taan. 21a, a. fr. איש גם זו נ', v. גַּמְזוֹ.—Y. Taan. I, 64b top נ'; (Y. Ber. IX, 14a top תנחום).—Ib. VIII, 12b bot., a. fr. סימאי נ' בי ר'; (Pes. 104a; Ab. Zar. 50a מנחם בר' סימאי;) Y. Meg. I, 72b bot., a. fr. איש קדש קדשים נ'.—Y. Bets. V, 63b R. N. brother of R. Ila; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 116a.

נְחוּמְיָה, Y. Ber. III, 6a (ed. Krot. נְחֶמְיָה q. v.).

נְחוּנְיָה, נְחוּנְיָא pr. n. m. *N'ḥunia,* 1) son of one Joseph ben Pakhsas (Paskas). Sifra Emor, beg. (also חונא); Y. Naz. I, beg. 55d; a. e.—2) name of several Tannaim. Eduy. VI, 2 בן אלינתן נ'.—Ib. VII, 9 בן גודגדא נ' (Gitt. V, 5 יוחנן).—Ab. III, 5; Ber. IV, 2, a. fr. בן הקנה נ'; Meg. 28a. Ib. הגדול (Ms. M. חנינא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—3) Y. Shek. V, 48d; B. Kam. 50a נ' חופר וכ' N. the well-digger. Cmp. חוֹנִיָא, חוֹנִי.

נְחוּנְיוֹן pr. n. m. *N'ḥunion* (Onias, cmp. חוֹנִיו). Y. Ned. VI, end, 40a; Y. Snh. I, 19a top נִיחוּנְיוֹן.

נְחוּשׁ, v. נִיחוּשׁ.

נְחֹשֶׁת, נְחוֹשֶׁת f. (b. h.) 1) *copper.* Zeb. 22a (ref. to Ex. XXX, 18) לנ' חקשתיו וכ' I compared it (the foot of the laver with the laver itself) with regard to its being of copper, but not with regard to anything else. Pesik. Ekhah, p. 122b מטבעות של נ' וכ' silver-plated copper coins. Keth.

VII, 10, v. צַהֲבָה; a. fr.—2) *bronze*, v. next w.—3) *copper vessels*. Y. Keth. X, 33d bot. לחיות גובין מן הנ׳ וכ׳ to seize (for the widowhood) copper vessels and dining plates.—4) *the (copper) bottom* or *rim*. Sabb. 41a מפני שנחושתה מחממתה because its double bottom gives out heat to warm the water (even after the removal of the coals). Kel. VIII, 3; IX, 1; 3 נ׳ של תנור the (copper) rim of the stove. [Yoma 38a, v. next w.]—5) *the polished, smooth side of skin* (קֻלְפָּה). Y. Meg. I, 71d top מקום נחושתו on its smooth side, opp. מקום שיער the hairy side.

נְחַשׁ׳, נְחוּשְׁתָּן I m. (preced.) *bronze*. Midd. II, 3; Tosef. Yoma II, 4; Y. ib. III, 41a מפני שנ׳ מצהיב because bronze has the appearance of gold; (Bab. ib. 38a מפני שנחושתן מצוהבת היתה (from נחושת, v. preced.) because the bronze of which they were made was goldlike). Tosef. l. c. נ׳ קלנתיא היה (Var. נְחוּשְׁתָּא) it was Corinthian bronze; Yoma l. c. נחושת קלוניתא היתה (Ms. M. קלניתא); Yalk. Cant. 985.

נְחַשׁ׳, נְחוּשְׁתָּן II m. (b. h.) *Nehushtan*, name of the copper serpent erected by Moses. Targ. II Kings XVIII, 4.

נְחוּתָה, נְחוּתָא, v. אַנְחוּתָה.

נָחוֹתָה, נָחוֹתָא m. (נָחַת) *one going* or *coming down*, esp. one coming from Palestine to Babylonia. Y. Shek. VIII, 51a, a. e. אבדומא (not אבודמא) נ׳ A. who had been in Babylonia. Y. Kil. IX, 32c bot. עולא נ׳ הוה Ulla had gone to Babylonia; Y. Keth. XII, 35b bot. (not יללא).—*Pl.* constr. נָחוֹתֵי. Targ. Ps. CXV, 17 ed. Lag. (ed. נָחֲתֵי); a. fr.—נ׳ ימא *sea-farers*. Ib. CVII, 23. Targ. Is. XLII, 10 נַחֲתֵי.—Sabb. 20b; 90a שאילתינהו לכל נ׳ ר׳, I inquired of all sea-farers. B. Mets. 85a (not נחיתי); a. fr.

נָחָה, נחי (b. h.; cmp. נוּחַ) *to bring to rest, to lead*. Ex. R. s. 20 (ref. to Ex. XIII, 17) לא נָחָם ממצרים וכ׳ he did not lead them from Egypt to Palestine by the route of eleven journeys; Tanḥ. B'shall. 1 נחם נהגם *naḥam* means, he led them; v. נִיחוּם.

נָחִיל m. (חוּל, חָלַל; cmp. נַחַל) 1) *basket* for catching fish. Y. Sabb. XIII, end, 14b [read:] ולהעלות נ׳ של דגים וכ׳ and to bring up a basket of fish with the child; (Men. 64a מצודה).—2) *bee-hive*, also *the bees of a hive, swarm*. Y. Sabb. IV, 7a top נ׳ של דבורין (Bab. ib. 43a כוורת); Y. Bets. V, beg. 62d; a. e.—B. Kam. X, 2 מכאן ריצא נ׳ זה this swarm came from here. Tosef. Bets. III, 4. Tosef. M. Kat. I, 6 נחול דבורים שברח וכ׳ ed. Zuck. (Var. נחיל) a swarm of bees that flew away may be brought back (during the festive week); a. fr.—*Pl.* נְחִילִין, נְחִילִים. B. Bath. V, 3 פירות כוורת נוטל שלשה נ׳ וכ׳ he who buys the issue (bees) of a bee-hive takes three swarms of young bees &c., v. סָרַס.

נְחִיל ch. same, *swarm*. Targ. Y. Deut. XXI, 8 נ׳ דמורינין a swarm of worms, v. מוּרָנָא.

נַחֲלָה f. (homilet. = נַחֲלָה) *inheritance*.—*Pl.* נְחִילוֹת. Midr. Till. to Ps. V, 1 (ref. to הנחילות ib.) על שתי הנ׳ שנחל דוד וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שני, corr. acc.) for the two inheritances, because David inherited royalty &c.; Yalk. ib. 629 על שני נְחֲלוֹת. Midr. Till. l. c. בשתי נ׳ נחלנו וכ׳ two inheritances: we inherited thee and inherited the Torah.

נְחִים, v. נְחַם.

נְחִיצָה f. (נָחַץ) *pressing, driving on*. Num. R. s. 10 (ref. to Jud. IV, 3) לפי שהיה מחרפם ומגדפם בנ׳ because he railed at them while driving them on to labor.

נָחִיר m., *pl.* נְחִירִין (b. h. נְחִירַיִם; נָחַר) *nostrils;* trnsf. *outlets*. Tosef. Mikv. V, 1.

נְחִירָא ch. same, *nostril*. Targ. Job XXXIX, 20; a. e.—Gitt. 69a לדמא דאתי מנ׳ for bleeding from the nose. Snh. 67b נפיץ ושרי ... מנחיריה blew his nose and threw bands of silk out of his nose (Rashi: מנְחִירָיו, v. preced.); a. fr.—*Pl.* נְחִירֵי, נְחִירִין. Targ. Ps. CXV, 6; a. e.—Y. Yeb. XVI, beg. 15c על נחיריהון ... יתבון put plasters on their noses (to disguise themselves); Y. Sot. IX, 23c bot.; v. סַרְפְּלָנִי.

נְחִירָה f. (נָחַר) 1) *stabbing*. Ḥull. 17a נ׳ שלהן וכ׳ the stabbing of them is named *sh'ḥiṭah*. Ib. בשר נ׳ flesh of an animal killed by stabbing (instead of ritual cutting). Ker. V, 1 דם נ׳ blood of a stabbed animal; a. e.—2) *the mucous discharge of a healing wound*. Nidd. 64b.

נְחֵית, v. נְחַת.

נְחִיתוּתָא, v. נְחָתָא.

נ׳ ימא, נחיתי, v. נָחוֹתָא.

נְחִיתַת, v. נְחָתָא.

נַחַל m. (b. h.; חוּל, חלל; cmp. מְחִילָה) *wady, river-bed, ravine, stream*. Sabb. 56b (ref. to I Sam. XV, 5) על עסקי נ׳ (he was discussing) the subject of *naḥal* (Deut. XXI, 4), i. e. the regard due to human lives. Cant. R. to I, 2 עד שנעשה כנ׳ נובע until he (through his erudition) becomes like a bubbling stream; a. e.—*Pl.* נְחָלִים, נְחָלִין. Ib. מה מים .. ונעשין נ׳ נ׳ as waters come down in drops and grow to be torrents; Midr. Till. to Ps. I. Ber. 16a (ref. to Num. XXIV, 6) מה נ׳ ... אף אהלים וכ׳ as the waters of streams raise man from uncleanness to cleanness, so do the tents (of learning) &c.; a. fr.

נַחֲלָא, נַחַל ch. same. Targ. Gen. XXVI, 19. Targ. Num. XIII, 24. Targ. Ps. LXXIV, 15; a. fr.—[Targ. Is. XXXVIII, 12 נַחַל, v. נָוַל III.]—*Pl.* נַחֲלִין, נַחֲלָא, נַחֲלֵי. Targ. Deut. VIII, 7. Targ. Koh. I, 7. Targ. Prov. VIII, 26 (h. text חוצות); a. e.

נָחַל (b. h.; denom. of נַחֲלָה, q. v.) *to inherit*. B. Bath. VIII, 1 יש נוחלין ומנחילין there are such relations as inherit from and eventually transmit to one another (e. g. father and son); ויש נוחלין ולא מנחילין and some inherit, but (when they die) do not transmit their estate to those whose natural heirs they would have been (e. g. son and mother). Kidd. I, 10 ונוחל את הארץ and shall inherit the land (of life everlasting). Sifré Num. 133 יודע .. שהבנות נוחלות Moses knew that daughters (in the absence of sons) are legal heirs. Midr. Till. to Ps. V, beg. (ref. to Num. XXI, 19) משנחלו ע״ז בא עליהם וכ׳ when they adopted idolatry, the angel of death came upon them. Ib. נחלו

להק״בה לאלוה והוא נ׳ וכ׳ they adopted the Lord as God, and he adopted them as a people; ib. מ׳ נְחַלְתִּי through the gift (of the well in the desert) I adopted God; מתוך שנתן לי הקב״ה הבאר נחלתי אותו (ed. Bub.) because the Lord gave me the well as a gift, I adopted him; Erub. 54a וכיון שניתנה לו במתנה נְחָלוֹ אל and since it (the Law) is given him as a gift, the Lord claims him as his own; a. fr.

Hif. הֶנְחִיל *to transmit by legal succession; to give in possession.* B. Bath. l. c., v. supra. Tosef. B. Mets. XI, 32, a. fr. שעל מנת כן ה׳ וכ׳ for Joshua gave possession of the land with such provisions (restricting the rights of ownership). Ukts. III, 12 עתיד הקב״ה להַנְחִיל וכ׳ (Snh. 100a ליתן) the Lord will in the hereafter give every righteous man possession of &c. B. Bath. 114b אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל וכ׳ a son in the grave does not succeed his mother so as to transmit his estate to his paternal brothers; a. fr.

נַחֲלָא, v. נַחֲל ch.

נַחֲלָה f. (b. h.; חוּל) [*turn, lot,*] *inheritance, right of succession.* B. Bath. VIII, 4 אחד הבן ואחד הבת בנ׳ the same law of succession applies to sons and (eventually) to daughters (v. ib. 122b). Bekh. VIII, 1, v. בְּכוֹר. Midr. Till. to Ps. V, 1 (play on נחילות ib.) על הנ׳ שנחלתם וכ׳ for the possession which you took from me, and for the possession which I took from you; a. fr.—Trnsf. *the central sanctuary at Shiloh* or *at Jerusalem.* Tosef. Zeb. XIII, 20; Zeb. 119a, sq.; Meg. 10a, contrad. to מְנוּחָה.—*Pl.* נַחֲלוֹת. B. Bath. VIII, 2 סדר נ׳ וכ׳ the following is the order of succession (among relatives). Ib. 117a משונה נחלת זו מכל נ׳ משונה this division of inheritance (after the conquest of Canaan) is different from all other successions; a. fr.—Yalk. Ps. 629, v. נָחִירָה.

נָחַם (b. h.; cmp. נוּחַ) *to be at ease.* Ex. R. s. 20 (homiletic interpret. of נָחָם, Ex. XIII, 17) אמר הקב״ה איני מתנחם וכ׳ the Lord said, I shall not be contented, until &c., for we read וְלֹא נָחַם (perhaps meant for נֹחַם *Nif.*).

Pi. נִחֵם *to comfort, console.* Pesik. Nah., p. 128a א״ל הקב״ה אני ואתם נלך ונְנַחֲמֶנָּה the Lord said to them (the prophets), Myself and you, let us go and comfort her (Jerusalem); ib. נַחֲמוּהָ עמי וכ׳ comfort her, O my people; comfort her, you on high (angels) &c. Ib. הקב״ה שלחני אצלך לְנַחֲמֵךְ the Lord sent me to thee (Jerusalem) to comfort thee. Ib.b נַחֲמוּנִי נחמוני עמי comfort me, comfort me, O my people. Pesik. R. s. 30 וכנסו חביריו לְנַחֲמוֹ and his friends came in to comfort him; אם על אשתו מְנַחֲמִים לו וכ׳ if it is for the loss of his wife that they seek to console him, and he refuses to be consoled &c. Midd. II, 2 השוכן בבית הזה יְנַחֲמֵךְ may He who resides in this house console thee. Y. Gitt. V, 47c top; Y. Dem. IV, 24a bot. ומְנַחֲמִין אבילי וכ׳ and you must comfort the gentile mourners (of your place) as well as the Jewish mourners; Y. Ab. Zar. I, 39c bot. ניחמים (corr. acc.); Tosef. Gitt. V (III), 5; a. fr.—מְנַחֵם *the consoling friend of the mourner.* Yalk. Prov. 947 בבית האבל בחול פורס מ׳ ויהיב לאבל ... יש לה מ׳ פורס מ׳ וכ׳ in the house of the mourner, on week days, the comforter breaks the bread and gives it to the mourner, as it is written (Lam. I, 17), 'Zion breaks (the bread) with her own hands, she has no comforter', but if she had a comforter, the comforter would break it &c.—*Pl.* מְנַחֲמִין. M. Kat. 27a בית המנ׳ the room where the comforters meet. Ib.b אין מנ׳ וכ׳ ... כיון שניענע as soon as the mourner nods with his head (indicating that he accepts their consolations), the friends are no longer permitted to sit with him; a. fr.—Sabb. 152a מת שאין לו מנ׳ a deceased person that leaves no direct relations to be comforted.

Nif. נֶחָם, *Hithpa.* הִתְנַחֵם, *Nithpa.* נִתְנַחֵם 1) *to be comforted, accept consolation.* Pesik. l. c. מי צריך לְהִתְנַחֵם which of them is in need of being comforted?; ib. להִתְנַחֵם. Snh. 19a תִּתְנַחֵם be comforted. Ib. מִתְנַחֵם מאחרים receiving consolations from others. Pesik. R. l. c. ואינו מתנחם, v. supra. Gen. R. s. 84 מִתְנַחֲמִים על המתים וכ׳ people accept consolation for dead persons but not for living ones (that have disappeared); a. fr.—Ib. s. 27 (expl. וינחם, Gen. VI, 6) מתנ׳ אני שבראתי וכ׳ I have that consolation that I created him (man) to live on earth below &c.—2) *to seek comfort; to be sorry, regret, reconsider.* Ib. מתנ׳ אני שעשיתי וכ׳ I regret that I made him, and that he was placed on earth. Ex. R. s. 45, beg. ואני מתנ׳ עליו and I am sorry for him (reconsider my judgment). Num. R. s. 23 (ref. to Num. XXIII, 19) לא בן עמרם עשה אותו לְהִתְנֶחֱם did not the son of Amram cause him (God) to reconsider (Ex. XXXII, 14); ib. להִתְנַחֵם; Y. Taan. I, 65b bot. שעשה לאל שיִּתְנֶחֱם; a. fr.

נָחֵם, נָחַם ch. same. [Targ. Y. II Gen. XXXV, 9 וחיטת; some ed., read: נַחֲיַטַת *Pa.*; v. גֶּרֶם II.]

Pa. נַחֵם, נַחַם *to comfort.* Targ. Gen. L, 21 נָחֵם ed. Berl. (v. Berl. Targ. O. II, p. 18). Targ. Is. LXI, 2; a. fr.—Targ. Job II, 11 לְנַחֲמוּתֵיהּ to comfort him.—Part. מְנַחֵם, pl. מְנַחֲמִין, v. preced. Targ. II Sam. X, 3.—Keth. 8b אתא לְנַחוּמֵי צעורי וכ׳ he came to console, and he grieved him? Y. Shek. V, 48d bot., a. e. בעי מְנַחֲמֵיהּ desired to comfort him. Snh. 19a כי מְנַחֲמֵי אחריני וכ׳ when others comfort him; a. fr.

Ithpa. אִתְנַחֵם as preced. *Nif.* Targ. Job XLII, 6; a. fr.—Y. l. c. ולא קביל עלוי מִתְנַחֲמָא and would not allow himself to be comforted; a. e.

נֶחָמָה f. (b. h.; preced.) *consolation, relief.* Taan. 11b אל יראה בנֶחָמַת צבור (Yalk. Ex. 264 בנחמות, *pl.*) shall not live to see the relief of the community. Pes. 54b (man does not know) יום הנ׳ what day his relief from trouble will come; a. fr.—Esp. הנ׳ *the comfort* (of Zion), *restoration of Israel.* Macc. 5b, a. fr. (a euphemistic affirmation) אראה בנ׳ לא וכ׳ may I not live to see the consolation, if &c.—*Pl.* נֶחָמוֹת. Y. Ber. V, beg. 8d the prophets שהיו חותמין .... ובדברי נ׳ who closed their books with words of praise and of consolation (predictions of relief; Bab. ib. 31a תנחומים); a. e.

נַחֲמוּתָא, infin. *Pa.* of נָחֵם q. v.

נְחֶמְיָה (b. h.) *Nehemiah,* 1) N., son of Hacaliah, governor of Judea. Sabb. 123b. Snh. 93b; a. e.—2) name of several Tannaim and Amoraim. Yeb. XVI, 7 N. of Beth-Dŏli.—Ter. VIII, 6, a. fr. R. N.—Men. 68b Judah ben N.—Pes. 22b, a. fr. נ׳ העימסוני.—Y. Ber. III, 6a (some ed.

נחומיה).—Y. Peah I, 16c bot. ר׳ נ׳ בר עוקבן; Y. Yeb. XIV, beg. 14b ר׳ נ׳ בר מר ע׳.—Y. Shek. V, end, 49b; a. oth.—V. Fr. Darkhé p. 137; p. 176; M'bo p. 116b.

נַחְמָם* m. (חָמַם; formed like נחתום) *attendant at hot baths, bather* (practicing medicine). Y. Ab. Zar. II, 40d top, opp. רופא אומן professional surgeon.

נַחֲמָן, *pl.* of נְחֶמְתָּא.

נַחֲמָן pr. n. m. *Naḥăman.* Gen. R. s. 25, v. נוּחַ *Hif.*—Esp. name of several persons. Y. Dem. I, 22a; Y. Shek. V, 48d ר׳ שמואל בר נ׳. Y. Meg. I, 70b top; a. oth.—V. Fr. M'bo, p. 116b, sq.—Esp. R. N., the renowned Babylonian Amora. Keth. 94a; a. fr.

נַחְמָנִי pr. n. m. *Naḥmani.* Pes. 23b, a. fr. שמואל בר נ׳. Y. Sabb. I, 3d bot. נחמן בריה דר׳ שמואל בר נ׳; Y. Meg. I, 70b top נחמן בריה דר׳ ש׳ בר נחמן; v. preced.—R. Hash. 34b, a. fr. רבה בר נ׳.

נְחֶמְתָּא f. ch.=h. נֶחָמָה.—*Pl.* נְחֶמָתָא, נֶחָמָן. Targ. Y. Gen. I, 21. Targ. Is. XVIII, 4 (ed. Lag. נִיחֲמָן); a. fr.—B. Kam. 38a מאי אית לי גבי נ׳ דבבלאי what do I care for the consolations of the Babylonians? B. Bath. 14b וסיפיה נ׳ and ends with consolations. Ib. סמכינן .. ונ׳ לנ׳ we join ... the consolations at the end of one book to those at the beginning of the next, v. חוּרְבָּנָא.—Y. Snh. X, 28b bot. וכל טבן ונ׳ וכ׳ and all the good times and consolations (predicted) in the world have come true in my own days.

נַחֲנָא, *pl.* of אֲנָא.

נָחַץ (cmp. חצץ I a. חוּץ I) *to squeeze in, strap. Part. pass.* נָחִיץ *closely corded.* Y. Meg. III, 74c bot. (not נחת), v. קוּנְטָרָא.

נָחַר (sec. r. of חור, חרר) 1) *to perforate,* esp. *to kill by stabbing.* Ḥull. V, 3 הנּוֹחֵר if one stabs (instead of cutting according to ritual). Pes. 49b מותר לנוֹחֲרוֹ you may stab him.—[Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII שלא תנחור, read: תְּנַחֵשׁ, v. נָחַשׁ; Rabad תנקור, v. נָקַר II.]—2) (denom. of נְחִירַיִם) *to discharge mucus, run.* Nidd. 64b כל זמן שנוֹחֶרֶת as long as the healing wound discharges matter. V. נְחִירָה.

Pi. נִיחַר *to be stabbed.* Ḥull. 17a (ref. to ישחט, Num. XI, 22) יְנֻחַר להם מיבעיא ליה if no ritual cutting was prescribed for the people in the desert, the text ought to have read, 'shall be stabbed for them'.

Pi. נִיחַר (denom. of נחירים) *to snort.* Snh. 94a (play on סְנוֹחֲרִיב) שסח וניחר וכ׳ he spoke and snorted forth words against heaven.

נָחַר ch. same, 1) *to stab.* Targ. Y. Num. XXII, 40.—Gitt. 69a ולינחרו לכלבא וכ׳ and let them stab the dog in the pupil of his eye.—2) *to blow the nose, sneeze, to give a sign by means of a nasal sound.* Ib. 68a נ׳ ליה רב וכ׳ R. Ḥ. uttered a sound of warning behind him. Sabb. 152b נ׳ בהו וכ׳ R. A. (who was buried there) snorted at them (warned them off; Ag. Hatt. נחם). R. Hash. 34b כי נְחִירְנָא לך (ed. נחירנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) when I give thee a sign. Ber. 62b.

Pa. נַחֵר *to rebuke.* Kidd. 81b נַחֲרוּ ביה they rebuked him (for his misbehavior).

נַחְרְתָּא f. (preced.) *wrath.* Gen. R. s. 67 (ref. to Am. I, 11) עוברתיה ונַחְרְתֵּיה וכ׳ his anger and his wrath do not cease &c.; Yalk. ib. 116 וזחרתיה (corr. acc.).

נָחַשׁ (b. h.; cmp. לחש) *to whisper.*

Pi. נִיחֵשׁ *to divine, to make action dependent on an omen, to augur.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 13 אירחו מְנַחֵשׁ a diviner (under the law, Lev. XIX, 26) is he who says, 'my staff fell out of my hand' (it portends evil) &c.; Snh. 65b. Ib. 66a המְנַחֲשִׁים בחולדה וכ׳ like those who divine (evil or luck) from a weasel, birds &c. Y. Sabb. VI, end, 8d כל המנחש סופו לבוא עליו if one believes in omens, what he fears will finally befall him (with ref. to Num. XXIII, 23, changed into לא נחש); Ned. 32a כל המנחש לו נחש for him who believes in omens, the omen exists (will be realized). Ib. כל אדם שאינו מנ׳ he who rejects divination. Mekh. B'shall. s. 2 שמא יְנַחֲשׁוּ וירחזו וכ׳ lest they consider it a bad omen and go back. Ib. וזקני מדין נִחֲשׁוּ וכ׳ and the Midianite elders considered (Balaam's death) a bad omen and went home; a. fr.—Sifra Vayikra, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) [read:] שלא תְנַחֵשׁ thou must not augur (v. however, נָקַר II).

נָחַשׁ I, *Pa.* נַחֵשׁ, נָ׳ same. Targ. II Kings XXI, 6. Ib. XVII, 17 (ed. Wil. ונְחַשְּׁשׁוּ *Pe.*); a. fr.—Ḥull. 95b דְּנָחֵישׁ because he had made his movements dependent on an omen. Yeb. 120b מְנַחֲשֵׁי אינשי וכ׳ כרס .. as to purse and bag people are superstitious and do not lend them; a. e.

נָחַשׁ II, *Af.* הַנְחֵשׁ, אַנְחֵשׁ (denom. of נְחָשׁ) *to use copper* and plate it with silver, *to plate.* Pesik. Ekhah, p. 122b הַנְחֵשׁ ליה make it plated for him (in place of solid silver); Yalk. Is. 258 אכחיש, read: אַנְ׳.

נַחַשׁ m. (b. h.; נָחַשׁ) *divination from omen, superstition.* Num. R. s. 20 בעל נ׳ a believer in omens. Ned. 32a, v. נָחַשׁ. Y. Sabb. VI, 8c bot. אע״פ שאין נ׳ יש סימן although you must not make them an omen, they are a sign (presage); Ḥull. 95b. Ib. כל נ׳ שאינו .. אינו נ׳ an omen which is not proposed in the manner of Eliezer ... (Gen. XXIV, 13, sq.) or of Jonathan (I Sam. XIV, 9, sq.) is not considered a divination (in the sense of Lev. XIX, 26); a. fr.—*Pl.* נְחָשִׁים. Tanḥ. Balak 4 בטל נ׳, v. supra.

נָחָשׁ m. (b. h.; נָחַשׁ) 1) [*the hissing.*] *serpent.* Gen. R. s. 22 נ׳ הקדמוני the original serpent (the seducer of Eve). Ib. s. 20 נ׳ זה רשע בעל תשובית that serpent is wicked and skilled in arguments. Bekh. 8a נ׳ לשבע שנים וכ׳ a serpent's pregnancy lasts seven years, and for that wicked animal I find no parallel (in the vegetable kingdom). Gen. R. s. 54 חנ׳ של בית the domestic serpent (harmless); a. fr.—*Pl.* נְחָשִׁים. Ib. s. 84 נ׳ ועקרבים snakes and scorpions; a. fr.—2) *a pungent (poisonous) fluid* in the leaves or in the stems of onions kept for a long time in the ground. Erub. 29b.—3) *a disease of the eye,* v. חֲלָזוֹן. Bekh. VI, 2 חלזון נ׳ וכ׳, expl. ib. 38b as identical with חלזון; Tosef. ib. IV, 2; Sifra Emor ch. II, Par. 3.

נַחְשָׁא, נַחֲשָׁא ch.=h. נַחַשׁ. Targ. Y. II Num. XXIII, 23.—

Snh. 19ª נ׳ קא רמי להו (by saying to his comforters, 'be comforted') does he not cast an evil omen on them (that they would suffer bereavement)? Gen. R. s. 87, v. נָחָן; a. e.—*Pl.* נַחְשִׁין, נַחְשַׁיָּא, נָחָ׳. Targ. Num. l. c. (O. ed. Berl. נַחַשׁ). Targ. O. ib. XXIV, 1. Targ. Y. Lev. XIX, 26; a. fr.

נָחָשׁ, (נְחַשׁ), נְחָשָׁא m. ch.=h. נְחוֹשֶׁת. Targ. Jer. XV, 20. Targ. Num. XXI, 9; a. fr.—Y. Kidd. I, 58ª נ׳ יקיר זקיף נחשא Esth. R. to I, 22 (ר׳ עזריה) מה דהדין קיתונא דנ׳ וכ׳ what purpose this copper vessels serves, an earthen vessel may serve as well; Lev. R. s. 12 (not נחשת); a. e.

נַחְשׁוֹל m. (נָחַשׁ; Syr. מחשולא, P. Sm. 1404) *a crushing wind* (cmp. I Kings XIX, 11); esp. (שבים) נ׳ *gale on high sea, also Nahshol*, a spirit. Tosef. Yoma II, 4; Yoma 38ª (Y. ib. III, 41ª סער גדול). Tosef. B. Mets. VII, 14; B. Kam. 116ᵇ; Y. B. Mets. VI, end, 11ª ספינה שכמד עליה נ׳ והיקל וכ׳ if a gale threatened the ship, and they lighted it. Pesik. R. s. 32 אחזו נחשולה (corr. acc.). Num. R. s. 13 (play on נחשון) על שם שירד תחלה לנ׳ שבים because he was the first to go down to the surf (or to Naḥshol) in the sea. Gitt. 56ᵇ עמד עליו נ׳ שבים וכ׳ a *naḥshol* in the sea stood up against him to drown him; Yalk. Koh. 972 נ׳ של ים.

נַחְשׁוֹלָא, נַחְשׁוֹל ch. same. Targ. Jon. I, 4. Ib. 15; a. e.—Lev. R. s. 22 מחא נ׳ בימא a *naḥshol* smote the sea; Gen. R. s. 10 מחאיה נחשלא בימא (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 מחא נ׳ גו רמא.

נַחְשׁוֹן (b. h.) pr. n. m. *Nahshon*, prince of the tribe of Judah. Num. R. s. 13, v. נָחְשׁוֹל h. Snh. 12ª (in a secret letter) עמוסי ורוכי נ׳ the burdened (the officers) of the offspring of N., i. e. of the Nasi of Palestine; a. fr.

נַחְשִׁירָ, נַחְשִׁירָן (not נחשירד) m. (Pers., v. Nöld. Mand. Gramm. p. 63) *hunter; a shrewd man.* Targ. Gen. XXV, 27 (h. text צַיָּד) ידע ציד; cmp. Gen. R. s. 63; Tanḥ. Tol'doth 8).

נחשלא, v. נַחְשׁוֹלָא.

נַחְשִׁירָן, v. נַחְשִׁירָ.

נָחְשָׁתָן, נָחֻשְׁתָּן, v. נְחוּשְׁתָּן.

נַחַת f. (b. h.; נוּחַ) 1) *rest, tray, stand* (v. אַנְחוּתָא). Ḥag. 26ᵇ; Men. 96ᵇ, a. e. כלי עץ העשוי לנ׳ a wooden utensil intended for resting things on it (table &c.). Gen. R. s. 25; s. 33 לשם נ׳ התיבה נקרא Noah was named from the resting of the ark (Gen. VIII, 4). Yeb. 103ᵇ סנדל של נ׳ ע״ז Ar. (in ed. our w. omitted) a sandal used as a rest for an idol.—2) *ease; gentleness; comfort.* Erub. 83ᵇ שלזה תשמישו בנ׳ which one neighbor can make use of with ease, opp. בקשה with difficulty. Ber. 56ᵇ בנ׳ at a slow trot, opp. בדרוק at full speed. Snh. 92ª, v. נָהַג; a. fr.—נ׳ רוח *gratification, pleasure.* Keth. 95ª עשיתי נ׳ רוח לבעלי she may say, I did it only to gratify my husband (but did not mean to sell). Ḥag. 16ᵇ כדי לעשות נ׳ לנשים to let the (offering) women have the satisfaction (of putting their hands on the sacrifices). Ber. 17ª וכושה נ׳ לי׳ and acts so as to please his Creator; a. fr.

נָחַת (b. h.; sec. r. of נוּחַ) *to be put down, to go down.* *Nif.* נִחַת same, *to be humbled, bow.* Y. Ber. IV, beg. 7ª (ref. to Mal. II, 5) נ׳ הוא .... קודם before he mentions the Name (in the benediction), he must bow.—V. נָחֵת.

נָחֵת, נָחֵית ch. same, *to go down.* Impf. יֵחוֹת, inf. מֵיחַת, מֵירְחוֹת, imper. חוֹת. Targ. Ex. XV, 5. Targ. Y. Gen. XLIV, 26; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 לִמְנַחֲתָא, some ed. לִמְנַחֲתָא, read: לְמַנְחָתָא *Pa.*]—Sabb. 41ª כי נָחֵית when one is going down (to bathe). Ib. כי קא נָחֲתֵי when they were going down. Meg. 25ª הדהוא דנ׳ וכ׳ a man went down (to the praying desk) in the presence of &c. B. Kam. 39ª נ׳ לעומק וכ׳ goes down to the depth of the law; a. fr.—B. Bath. 133ª נָחֲתָא לדיקלא she seizes the palm-tree for her widowhood, v. יָרַד.

Pa. נַחֵית 1) *to put down.* Yoma 47ª ונַחֲתֵיה וכ׳ and let him put down the pan; v. חֲתֵי I.—2) *to lower, remove.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 (v. supra; Y. I לְמַחֲתָא *Af.*).

Af. אַנְחֵית *to put down, rest; to let come down.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (h. text הַעֲנֵג). Targ. Y. I Gen. XLIX, 23, v. supra. Targ. O. ib. II, 5. Targ. Ez. XXIII, 15; a. fr.—*Part. pass.* מַנְחֵת (מָחֵית); f. מַנְחָתָא; *pl.* מַנְחָתִין; מְנַחֲתָן *placed, resting, lying; inlaid.* Targ. O. Gen. VIII, 11 (ed. Vien. נָחִית; Y. מְחִית). Targ. Jer. XXIV, 1. Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Pesik. B'shall., p. 91ª לכון והוא מַנְחֵית and he will take bread down out of the oven (cmp. רָדָה II). Taan. 21ᵇ הוה מָנַחֵית גברי וכ׳ used to place men apart &c. Sabb. 101ª גוד אַחֵית וכ׳, v. נָגַד. Ned. 91ᵇ חוו מַנְחָן תחלי וכ׳ cress was deposited there. B. Bath. 69ª, a. fr.

Ithpe. אִיתְנַחַת, *Ithpa.* אִיתַּחַת 1) *to be brought down.* Targ. Gen. XXXIX, 1. Targ. Ez. XXXI, 17; a. fr.—Y. Peah XIII, 21ª bot. איתנחת מן ניכסוי became poor, v. יָרַד; Y. Keth XI, 34ᵇ bot.—2) (of an argument) *to be settled.* B. Bath. 129ª אנַחֲתַת לן חדא, v. נוּחַ *Ithpe.*

נַחְתָּא f., constr. נַחֲתַת (preced.) *layer.* Targ. O. Ex. XVI, 13 (Var. נְחִיתַת, נָחֲתַת; h. text שִׁכְבַת). Targ. Ps. CX, 3 (Bxt. נְחִיתוּת).

נַחְתּוֹם, נַחֲתוֹם m. (חָתַם; cmp. טָפוּס) *baker of bread in moulds, professional baker.* Tosef. Ḥall. I, 7 נ׳ אחד מארבעים וכ׳ the professional baker has to give one forty-eighth portion of his dough to the priest, opp. בעל הבית a private baker; Y. ib. II, end, 58ᵈ. Ḥall. II, 7 נ׳ שהוא עושה למכור בשוק the baker that makes bread for sale in the market. Y. Dem. V, 24ᵈ top נ׳ עושה טפוס אחד וכ׳ each baker makes his own peculiar form of bread, while the dealer (פלטר) deals with many bakers; ib. נ׳ עושה כמה טפוסין וכ׳ a baker makes several forms, while the dealer deals with one baker; a. fr.—ר׳ יהודה הנ׳ R. Judah, the baker, prob. identical with R. Judah ben Baba. Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. Tosef. Ohol. XVIII, 13; a. e.—*Pl.* נַחְתּוּמִים, נַחְתּוּמִין. Y. Ḥall. l. c. Kel. XV, 2, v. אַרוּבָּה I; a. fr.

נַחְתּוֹמָא, נַחְתּוֹמִי, ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—*Pl.* נַחְתּוֹמַיָּא, נַחְתּוֹמֵי. Ib. 2. Y. ib. 1. Targ. Jer. XXXVII, 21; a. e.—B. Bath. 20ᵇ בדנ׳ of the bakers' ovens.

נַחְתּוֹמַר m. (preced.; cmp. חַלִּישַׁר) *bread-shop-keeper.* Y. B. Bath. II, beg. 13b.

נַחְתּוֹם, v. נַחְתּוֹם.

נָטָא, v. נָטַי.

בַּר נָטוֹזָא pr. n. m. *Bar Naṭoza.* Y. Ter. VIII, 45c bot.; Y. Ab. Zar. II, 41a.

נְטוּל m. (נָטַל) *heaviness, load.* Targ. Prov. XXVII, 3.

נָטוּל, v. נָטַל.

נְטוּלָא m. ch. = next w.—*Pl.* נְטוּלֵי. Ḥull. 54b דדמיא לנ' it may be classified with the cases of lost limbs.

נְטוּלָה f. (נָטַל) *the case of an animal in whose body an organ is found to be absent* or *destroyed.* Ḥull. 43a.—V. נָטַל.

נְטוֹפָא pr. n. pl., v. נְטוֹפָה.

נְטוֹפָא m. ch. (נְטַף) = h. נֹטֶף, *balm.* Targ. O. Ex. XXX, 34 (ed. Vien. נ'). Targ. I Chr. II, 54 (Var. ed. Rahmer נטופתי). Targ. Ruth IV, 20.—Gitt. 69b וניגבול בנְטָפָא let him knead it with balm.

נְטוֹפָה I pr. n. m. *Netofah.* Targ. Ruth IV, 20 (after I Chr. II, 54 נטופתי).

נְטוֹפָה, נְטוֹפָא II (b. h. נְטֹפָה) pr. n. pl. *Netofah,* near Bethlehem in Juda. Gen. R. s. 79 בקעתא דבית נ' the valley of Beth N.; Yalk. Koh. 972; (Gen. R. s. 10 טרפא); v. טוֹפָה.—(ה)נ' זית name of a species of olives, *Netofah olive.* Peah VII, 1 an olive which bore at one time a special name כזית נ' בשיעתו (אפר') Ms. M. (ed. הנ') (even if it be) like the N. olive; Tosef. ib. III, 9. Y. ib. VII, beg. 20a היו שניהן נ' if two of the trees were N. trees; היתה כל שדהו נ' if all the trees of his field were N. Ib. (defining נוטף שמן (נ' one dripping oil, contrad. to שפכיני (pouring), yielding large quantities of oil. Ib. והתנו נטיפה (corr. acc.).—Denom.:

נְטוֹפָתִי m. (b. h.) *of Netofa.* Taan. 28a סמלאי הנטפתה Ms. M. (ed. סלמאי הנְטוֹפָתִי, v. Rabb. D. S. a. l. note; cmp. I Chr. II, 54); Tosef. ib. IV (III), 8 סלמאי הנט' Var. (ed. Zuck. הנתוצתי); Y. ib. IV, 68b bot. סלמיי הנתיצתי (ed. Krot. דנ'; corr. acc.).

נְטוֹפָתָא, v. נִיטוֹפָתָא.

נְטוֹרָא m. (נָטַר) *watchman, observer.* Yalk. Koh. 989 מה רשו ... חצוק האי נ' וכ' wherein lies the power of that sheep (Israel), that it can feed among seventy bears (nations)? Said he, strong is the watchman that guards it against all of them.—*Pl.* נְטוֹרַיָּא, נְטוֹרִין. Targ. Y. Deut. XVIII, 10 נְטוֹרֵי נחשין (ed. Amst. 'נט) observers of omens (h. text מנחש). Targ. Y. Gen. XLII, 6 (not 'נְטוּ); a. e.—Y. Ḥag. I, 76c אייתין לן נְטוֹרֵי קרתא bring before us the guards of the town; Lam. R. introd. (R. Abba 2); Midr. Till. to Ps. CXXVII; Yalk. Ps. 881; ib. אילין נ' קרתא וכ' are these the guardians of the town? They are the destroyers &c. Lev. R. s. 12 צרי לי מן נ' I am afraid of the guards (to open the wine shop); Esth. R. to I, 22 (ר' עזריה); a. e.

נְטוֹרָא m. (preced.) [*that which is reserved,*] *reward.* —*Pl.* נְטוֹרִין. Gen. R. s. 11 דוגמא נ' some ed., v. הוּגְמָטְרִין.—[Tosef. Sot. VIII, 6 נטורים Var., v. נוֹטָרִין.]

נְטוּשׁ m. (נָטַשׁ) *a fugitive whose estate is abandoned.* Y. Keth. IV, 29a bot. נ' זה שיצא לדעת a *naṭush* is he who left of his own accord (not carried away by force); Y. Yeb. XV, 15a top.—*Pl.* נְטוּשִׁין, נְטוּשִׁים. Ib.; Tosef. Keth. VIII, 3 אלו הן נכסי נ' וכ' this is (in a legal sense) the abandoned estate of *n'ṭushin:* if the heir took possession without a report of the absentee's death having arrived, contrad. to רטושים; B. Mets. 38b. Ib. שמעתי שהנ' כשביין I heard a tradition that the estate of fugitives is of the same legal category as that of captured persons. Ib., sq. מאי שנא הנך .. נ' וכ' why are these called *n'ṭushin,* and the others *r'ṭushim*? נ' דבע"כ *n.* are those who emigrate against their will (fugitives from justice).

נָטָה, נְטִי (b. h.) 1) (cmp. נָטַע) *to stretch; to pitch* a tent. Yalk. Gen. 67 בתחלה נ' אהלה וכ' (Gen. R. s. 39 נטע) first he pitched Sarah's tent &c.—2) *to hang over, incline; to decline.* Macc. II, 7 ונופו נוֹטֶה, v. נוֹף II; Kidd. 40b. Ned. IV, 5, a. e. הנוטות overhanging fruit. Y. M. Kat. III, 82a בנוטות when one's mustache hangs over the mouth.—Snh. 6b להיכן הדין נוטה which way the judgment will incline (in whose favor the verdict will be). Ib. 3b (ref. to Ex. XXIII, 2) עשה לך בית דין נוטה arrange for thyself a court which can lean towards one side, i. e. of uneven numbers. Gen. R. s. 96, a. fr. נ' למות one inclines towards dying, feels death approaching; a. v. fr.—3) *to bend, pervert judgment.* Mekh. Mishp. s. 20 שמא תאמר .. ואיני נוטה את הדין lest you say, I will take a bribe but will not pervert the law.—*Part. pass.* נָטוּי; f. נְטוּיָה; *pl.* נְטוּיִים, נְטוּיוֹת; נְטוּרִין a) *hanging over, threatening, inclining.* Snh. 109a קרר נ' a threatening wall; R. Hash. 16b; a. e.—Gen. R. s. 49 נ' למות, v. supra.—b) *spread; pitched.* Ohol. VII, 2. Tosef. ib. VIII, 2; a. e.

Hif. הִרְשָׁה 1) (neut. verb) *to incline.* B. Mets. 59b הרשו כותלי וכ' the walls of the school-house bowed (threatening to fall). Ib. ועדיין מַשָּׁן ושומדין and so they still stand bending over. Ber. 11a חִשַּׁבְתִּי, v. זָקַף. Keth. 84b; Erub. 46b מַשָּׁן one is inclined (in favor of R. Akiba's opinion), i. e. the presumption is in his favor, opp. הלכה definite decision for general practice. Y. Snh. I, 18a bot. (ref. to I Kings XXII, 19) אלו מטין לכף זכות וכ' these argued in favor, and those against. R. Hash. 17a ורב חסד מַשֶּׁה וכ' and He who is abundant in kindness inclines (the scales) towards the side of kindness; a. fr.—2) *to decline, move sideways.* Keth. 10a a man walking in the dark, ה' מצאו פתוח if he moves sideways (towards the door), he finds it open, if he does not (but strikes against the door) &c.—Trnsf. *to perform coition without violently tearing the hymen.* Ib.—3) (act. verb) *to bend;* ה' דין *to wrest judgment.* Mekh. l. c. שלא תאמר .. אַשֶּׁה עליו את הדין say not, because he is a wicked man, I will turn the verdict against him. Peah VIII, 9 כל דיין ... ומַשֶּׁה את הדין a judge that takes a bribe and

perverts judgment; a. fr.—4) (after Ex. XXIII, 2) *to decide by majority* (cmp. פְּרַע). Snh. IV, 1 דיני ממונות מטין וכ׳ in civil law a majority of one decides in favor or against (the claimant), ודיני נפשות מטין וכ׳ in criminal law a majority of one decides in favor of the defendant, but for a verdict against the defendant a majority of two is required, v. הֲטָיָה. Mekh. l. c. הרוג על פי מטין put to death on a majority vote; אם מטין בשנים .. מה עדים as incriminating witnessess must be two, so must the majority be two.—*Part. pass.* מוּטֶה; f. מוּטָה *reclining, bending over.* M. Kat. 21ᵃ; Yeb. 103ᵃ בין מ׳ .. בין עומד standing, sitting or reclining. Kel. IV, 3; Tosef. ib. B. Kam. III, 10 היתה מ׳ על צדה וכ׳ if the vessel was misshaped so as to bend sideways like a sedan chair. Ib.; ib. 5 מַטָּה על צדה.—V. מוּטָה.

נְטָה, נְטָא, נְטֵי ch. same. Snh. 26ᵃ דילמא .. נַטְיָה דיתיה וכ׳ perhaps the opinion of the Lord inclines after the majority. Y. B. Bath. II, end, 13ᶜ חד אילן נטה גו וכ׳ a tree the branches of which hung over that Roman's ground. Ib. זיל קוץ מה דנטה גו דידיה go and cut off what hangs over his ground; a. e.

Af. אַטֵי *to bend.* Y. Ber. II, 4ᵇ top לית אפשר דלא יַטֵי מילה it is not possible that he should not turn the discussion (so as to mention the exodus from Egypt; v. Bab. ib. 13ᵇ).

נְטִיָּה, נְטִיָּא f. (preced.) *spreading.* Ohol. VII, 2 כנְטִיַּת האוהל as a tent is spread; Tosef. ib. VIII, 2.

נָטִיל m. (נְטַל) *heavy.* Y. Snh. VI, 23ᵈ bot., v. קָלַל.

נְטִילָא, v. נַטְלָא.

נְטִילָה f. (נָטַל) 1) *taking; lifting up; carrying.* Zeb. 34ᵃ; Macc. 14ᵇ נְטִילַת נשמה death penalty. Y. Sabb. VII, 10ᶜ נשמה נ׳ taking life (destroying vitality); Bab. ib. 75ᵃ; a. fr.—Meg. II, 5 נטילת לולב taking up the festive wreath.—Pesik. R. s. 10 נטילת ראש lifting up the head (with the ambiguous meaning of 'taking off the head' or 'promotion'). Lev. R. s. 17; Y. Ber. II, 5ᶜ bot. נטילת רשות, v. רָשׁוּת.—Y. M. Kat. III, 82ᵃ top, a. e. נטילת צפורנים cutting the nails; a. fr.—2) נטילת ידים, or נ׳ *washing the hands* before and after meals &c. Ḥull. 106ᵃ, sq. Sot. 4ᵇ; a. fr.

נִטִּילָה, Targ. Ps. LV, 9, v. נְטַל.

נְטִילוּתָא ch.=h. נְטִילָה, esp. *washing the hands.* Ber. 22ᵃ בטלוה לנ׳ they abolished the washing of hands (before prayer or studying the Law).

נְטִיעָה f. (נָטַע) 1) *planting; plant.* Cant. R. to VI, 11 בשעת נְטִיעָתָן when you plant them. Ber. 35ᵃ בר נ׳ that which belongs to the vegetable Kingdom. Snh. 68ᵃ נְטִיעַת קישואין planting of cucumbers; a. fr.—Esp. *young tree, shoot.* Bets. 25ᵇ נ׳ מקטע וכ׳ the law concerning young trees (עָרְלָה) cuts off the feet of the butchers (ought to teach them patience, so as not to use meat before flaying and dissecting). Shebi. I, 8 נ׳ כשמה by 'a young plant' (with reference to the Sabbatical year law) we understand what its name indicates (during the first year). Y. ib. 33ᵇ bot. נ׳ מעין עשר as to young shoots the proportion of ten to a field of a S'ah's size is required, v. infra; a. fr.—*Pl.* נְטִיעוֹת. Cant. R. l. c. כחן של נ׳ וכ׳ the endurance of young plants and the beauty &c., v. זִיו. Shebi. I, 6 עשר נ׳ מפוזרות וכ׳ if ten young trees are scattered over a field of one S'ah's size, we may plough the entire field for their sake (on the eve of the Sabbatical year); Succ. 34ᵃ, a. e. עשר נ׳ the law concerning young trees in a field &c. Taan. 5ᵇ bot. יהי רצון שכל נ׳ שנוטעין וכ׳ may all shoots taken from thee be like thyself. Y. Yeb. I, 2ᵇ חמש נ׳ נטע he planted five shoots, had five sons; a. fr.—Ḥag. 14ᵇ, a. e. קיצץ בנ׳ he mutilated the shoots (of the garden of religion, v. פַּרְדֵּס), i. e. became irreligious, v. קָצַץ.—Mekh. B'shall., Shir. s. 10, v. נְתִיצָה.—2) *pitching a tent, putting up a temporary structure.* Meg. 5ᵇ, a. e., v. אַכְרַנְקָא, a. נָטַע.

נִטִּיפָה, v. נְטוֹפָה II.

נְטִיר, v. נָטַר.

נָטִיר m. 1) part. pass. of נָטַר.—2) (נָטַר) *observance, worth observing.* Targ. O. Ex. XII, 42.—3) בְּנ׳ *in secret.* Targ. Job IV, 12.

נָטַר, נָטֵר, נָטִיר m. (preced.) 1) part. of נָטַר.—2) *guardsman.* Targ. Ps. CXXVII, 1. Ib. CXXI, 4; a. fr.

נְטִירָה f. (נָטַר) *guarding*, esp. (with ref. to Lev. XIX, 18) *bearing grudge.* Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV עד היכן כחה של נ׳ וכ׳ how far does the law forbidding to bear grudge extend? If you ask your neighbor for the loan of an axe, and he refuses, and the next day he asks thee ...., say not, I am not like thee; Yoma 23ᵃ.

נְטִירוּתָא ch. same, *watching, proper care.* B. Mets. 42ᵃ, v. פְּשִׁרְיוּתָא. B. Kam. 48ᵃ קבל עליה נ׳ he assumed the duty of guarding. Ib. עליה ידיה רמי נ׳ the duty of guarding rests upon him. B. Bath. 7ᵇ, a. e. רבנן לא צריכי נ׳ scholars require no guard; a. fr.—Pesik. Haḥod., p. 56ᵃ, v. נַטְרוֹנָא.

נְטִישָׁה f. (נָטַשׁ) *renunciation, giving up.* Y. Peah VI, beg. 19ᵇ (ref. to Ex. XXIII, 11) יש לך נ׳ אחרת כזו there is another resignation like this (הֶפְקֵר). Ib. מיצוע וכ׳ נ׳ the superfluous ונטשתה (Ex. l. c.) intimates a limitation: *this* you must resign indiscriminately for the benefit of the poor or of the rich, but &c.

נָטַל (b. h.; cmp. טָלְטֵל) 1) *to move, carry off; to receive, take.* B. Mets. I, 1 זה נוֹטֵל וכ׳ the one (of the claimants) gets three shares &c. Y. Sot. I, 16ᵈ bot., a. e. ומה שכר נָטְלוּ על כך what reward did they get for it?—Sifra Sh'mini, beg. מסיני נטלו לחם they got (their punishment) from Sinai. Sabb. 151ᵇ טול מה וכ׳ take away what thou hast put into me. Arakh. 16ᵇ; B. Bath. 15ᵇ טול קיסם מבין עיניך (Ag. Hatt. שיניך) remove the chip from between thy eyes (teeth); טול קורה וכ׳ remove the beam from &c. Gitt. VI, 1 אם האומרת טול לי גט even if she says, get me my letter of divorce (instead of 'receive for me'). Ib. 78ᵃ שְׂלִי גיטך וכ׳ take up thy letter of divorce from the ground. Pesik. R. s. 26, end נָטַלְתִּי עיני I lifted up my eyes. Ber. II, 8 Y. ed., לא כל הרוצה לִישָׁטֵל לו את השם יִשָּׁטֵל not every one who desires to assume a name, may assume it, i. e. not

every one has a right to consider himself superior to the masses (v. רוֹחֲרָא); a. v. fr.—Part. pass. נָטוּל; f. נְטוּלָה *removed.* Ned. XI, 12 (if a woman says) נ׳ אני מן חיהודים I will be removed from (keep no company with) Jews; ...יפר ותהא נ׳ וכ׳ the husband may forbid the vow as far as it concerns himself, and (for the rest) let her be isolated &c.—Snh. 21ᵇ נְטוּלֵי טחול persons who had their milt cut out (to make them fast runners).—V. נְטוֹלָה.—2) (sub. מים) *to pour water over one's hands* for purification; נ׳ לידים, (ellipt.) נ׳ ידים, or only נ׳ *to wash the hands* before and after meals, before prayer &c. Tosef. Yad. I, 1 מי רבי׳ נוֹטְלִין לידים וכ׳ (Var. ed. Zuck., a. Mish. ib. I, 1 נותנין) a quantity of one fourth of a Log of water may be used for pouring over the hands of one person &c. Ib. 13 הנוֹטֵל לידים הנושל מתכוין וחנותן וכ׳ if a person had his hands washed, himself having the intention (of purification), while he who poured it had not. Ib. 2; Mish. ib. II, 3 נ׳ את הראשונים if he began to use the water for washing before the meal (v. מַיִם). Ḥull. 107ᵃ נוטלין מיבנו לידים you may use it for washing the hands; Tosef. l. c. 6. Ber. VIII, 2. Ib. 51ᵃ אל תִּטוֹל ידיך מיבי וכ׳ have not water poured over thy hands by one who has not washed his hands &c. Ḥull. 105ᵃ בכלי .. נוטלין you must wash over a vessel (receiving the water); ע״ג קרקע on the floor; a. v. fr.

Nif. נִיטַל 1) *to be handled.* Sabb. XVII, 1 (122ᵇ) כל הכלים ניטָלִין בשבת all vessels (implements, utensils &c.) may be handled on the Sabbath. Ib. 43ᵃ, a. e. אין כלי נ׳ אלא לדבר הנ׳ בשבת a utensil must not be handled on the Sabbath except for the protection of a thing which may be used on the Sabbath. Par. V, 9 וכן יכולות להָנָּטֵל וכ׳ and they can be handled simultaneously; a. fr.—2) *to be removed, be gone.* Ḥull. III, 1; 2, v. כָּבֵד III. Ohol. II, 3 כדי שיִּנָּטֵל מן כ׳ as much of it as, if cut out from the skull of a living being, would cause death; a. fr.—3) *to be used for washing hands.* Tosef. Yad. II, 7 לא נִטְלוּ מן הכלי the water was not poured directly from the vessel; לא ניטלו מן הרבי׳ not poured from a vessel containing one fourth of a Log; a. fr.

Hif. הִשְׁטִיל 1) *to throw; to put; to hang on, attach.* Gitt. V, 9 משהִשְׁטִיל המים from the time she pours water on the flour. Yoma III, 2 המַשְׁטִיל מים who urinates. Men. 40ᵇ ה׳ לבעלת וכ׳ if he attached the fringe (תְּכֵלֶת) to a three-cornered garment. Sabb. 42ᵇ להַשְׁטִיל ברצחה to lay her eggs; a. fr.—2) (of plants) *to assume the shape of, to develop.* Maasr. I, 2 משישטילו שאור, v. שְׂאוֹר; ib. בשישטילו גידין, v. גִּיד.

Hof. הוּשְׁטַל *to be thrown; to lie.* Part. מוּשְׁטָל, f. מוּשְׁטֶלֶת; *pl.* מוּשְׁטָלִין, מוּשְׁטָלוֹת a) *lying.* Kidd. 82ᵇ מ׳ ברעב lies prostrated from starvation. Ber. III, 1 מי שמתו מ׳ לפניו he whose dead relative lies before him; ib. 18ᵃ כיון שמ׳ עליו לקוברו כמ׳ וכ׳ since the duty of burying rests upon him, it is the same as if the body were lying before him. Yeb. 37ᵇ, a. fr. ממין המ׳ בספק, v. סָפֵק; a. fr.—b) מוּשְׁלֶת *a garment provided with show-fringes.* Men. l. c. חטיל למ׳ if he attached additional fringes to a garment provided &c.; a. fr.

נְטַל ch. same, 1) (corresp. to h. נָשָׂא) *to take, lift, move, carry.* Targ. Ex. X, 13. Targ. Ps. CXXXIV, 2 טולו (imperat.); a. fr.—2) (corresp. to h. נָסַע) *to move.* Targ. Gen. XX, 1. Targ. Ps. LV, 9 נָטֶלָא (Bxt. נטרלה; h. text סעה); a. fr.—3) *to wash the hands.* Y. Ber. VIII, 12ᵃ bot. חוה נ׳ ידיה is to be considered as if he had washed his hands.

Pa. נַטֵּל *to lift, carry.* Targ. O. Deut. XXXII, 11. Targ. Is. LXIII, 9; a. e.—*Part. pass.* מְנַטֵּל; f. מְנַטֶּלָא; *pl.* מְנַטְּלִין, מְנַטְּלָא מְנַטְּלָתָא *exalted, high.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 13 (opp. מאירסין). Targ. Y. I ib. IV, 7. Targ. Is. LVII, 15. Targ. II Esth. I, 2. Targ. Prov. XXX, 13. Targ. Y. Ex. XV, 1 (not מַנְטָלַי). Targ. Is. II, 14.

Af. אַנְטֵל, אַטֵּל 1) *to cause to move, to pass.* Targ. Ex. XV, 22. Targ. Ps. LXXVIII, 26. Targ. Y. Deut. XXVI, 9; a. fr.—2) *to throw*; נ׳ א׳ (ב)אבנין *to stone* to death. Targ. Y. Deut. XIII, 11 תְּאַנְטְלוּן, תְּאַטְּ (!); a. fr.—[Targ. Y. II Ex. XXXIII, 22, v. נְטַל.]

Ithpa. אִתְנַשֵּׂל, אִתְנְטֵל; *Ithpe.* אִתְרַנַּ׳, אִתְרְנֵ׳ 1) *to be lifted up; to be exalted.* Targ. Ps. XC, 2. Targ. Y. Ex. XV, 1; a. e.—2) *to lift one's self up, be overbearing.* Targ. Y. Num. XVII, 5.—3) *to be taken away, removed.* Targ. Job IV, 21. Targ. Esth. VIII, 10; a. e.—[Snh. 91ᵃ (quot. fr. Meg. Taan. ch. III) אתנטרלו דימוסנאי, v. דִּימוֹסְנָאֵי.]

נַטְלָא c. (preced.) 1) *a ladle* or *small vessel* used for taking liquid out of a larger vessel, esp. for pouring over the hands before and after meals, before prayer &c. Targ. Y. Ex. XL, 31; a. e.—Ib. XXX, 21 נְטַרְלָא f.—2) (as a measure) *one fourth of a Log.* Ḥull. 107ᵃ אתקין ... נ׳ בת וכ׳ R. J. ordered that a *naṭla* (to be used for washing hands) must contain one fourth of a Log; (Rashi: had a standard *naṭla* made, containing &c.). Gitt. 69ᵃ bot. נ׳ בת מחוזא a Moḥazean *naṭla.*—Y. Sabb. III, 6ᵃ bot. [read:] הבא ע״י נ׳ והיא .. כלי שני get the hot water into the basin by means of a ladle, when it (the basin) becomes a 'secondary vessel' (v. שֵׁנִי; cmp. Bab. ib. 40ᵇ טול בכלי שני).—*Pl.* נַטְלֵי. Ber. 51ᵃ מיעטר ליה בנ׳ surrounded the large cup (over which the benediction was said) with small cups (for distribution).

נטלתא, Targ. Prov. XIV, 30, v. מַלְטֵרְתָּא.

נָטַע (b. h.) [*to fix,*] 1)=נָטָה, *to pitch a tent; put up a temporary structure.* Meg. 5ᵇ נטיעה של שמחה נ׳ he put up a temporary structure for a festive religious occasion, v. אַבְרְנָקָא. Ib. היכי נ׳ נטיעה וכ׳ how dared he put up a temporary structure on Purim?—Snh. 111ᵃ ביקש מקום לנְטוֹעַ אהלו (Ex. R. s. 6 לִנְטוֹת) he wanted a place to put up his tent; a. fr.—2) *to insert, to plant,* contrad. to זרע. *Kil.* II, 4 זרועה ונמלך לנוֹטְעָהּ if a field was sown, and he resolves to plant trees in it, לא יאמר אֶטַּע וכ׳ he must not say, I will first plant and then &c., v. אֶפַּךְ. Ib. I, 8 אין נוֹטְעִין ירקות וכ׳ you must not plant vegetables &c.; a. v. fr.—Part. pass. נָטוּעַ; f. נְטוּעָה; *pl.* נְטוּעִים, נְטוּעִין; נְטוּעוֹת. Ib. V, 1; 4; sq.; a. fr.—Trnsf. *to beget.* Y. Yeb. I, 2ᵇ, a. e., v. נְטִיעָה.

Nif. נִיטַּע, נִטַּע *to be planted* with trees. B. Bath. 24ᵇ; Erub. 23ᵇ רובו נ׳ if the larger portion of it was planted with trees, opp. נזרע. Ohol. XVIII, 3 אינה נִטַּעַת כל נטע must not be planted with any kind of trees; Tosef. ib. XVII, 10; a. fr.

נֶטַע m. (b. h.; preced.) *plant, plantation.* Koh. R. to IV, 6 כמה בית נ' וכ' how much land fit for plantation is in it?—נ' רבעי *the fourth year's fruits of a young tree* (Lev. XIX, 24). Maas. Sh. V, 4; a. fr.; v. רְבָעִי.

נָטַף (b. h.; cmp. טִפְטֵף) *to drip, overflow.* Ker. 6ª שרף הנוֹטֵף וכ' the gum which exudes from balm-shrubs. Y. Peah VII, beg. 20ª, v. נְטוֹפָה II. Sabb. 30ᵇ, a. e. שפתותיו נוֹטְפוֹת וכ', v. מַר II; a. fr.—נוֹטְפִין, נוֹטְפִים *dripping water, collected rain water.* Mikv. V, 5, v. זָחַל; a. fr.—Trnsf. (cmp. נָבַע) *to speak, prophesy.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, end (ref. to Joel IV, 18) אין יִטָּפוּ אלא נבואה *yitt'fu* alludes to prophecy; v. חָטַף.—2) (cmp. נְטֵפָה III) *to be too long, protrude, hang over.* Bekh. 43ᵇ חוטמו נוטף one whose nose overhangs his lips; Tosef. ib. V, 3.—[Y. Ber. I, 3ᶜ bot. שלא נטפו ed. Ven., v. חָטַף.]

Pi. נִיטֵּף *to drop.* Taan. 19ª התחילו גשמים מְנַטְּפִין the rain began to come down drop-wise. Ohol. III, 5 מת שדמו מְנַטֵּף a slain body whose blood flows in drops, opp. שוחת. Y. M. Kat. I, 80ᵇ top ועודה מְנַטֶּפֶת and when it is still overflowing; a. fr.

Nif. נִיטַּף, נִישַׁף 1) *to be fed by an overflow.* Tosef. M. Kat. I, 1 בריכה שניזוֹנָה משדה וכ' (Var. ed. Zuck. נִיטָּפָה, נִיתַּפָּה *Nithpa.* of טוּף) a pond formed by the overflow (of rain) from a field &c.—2) *to be inundated, to overflow.* Y. l. c. שדה .. שניטופה לתוך וכ' a field dependent on irrigation which discharged its overflow (from rain) into another field (and there formed a pond).

Hif. הַטִּיף *to cause to flow; to drop.* Y. Gitt. II, 44ᵇ top וכתב לא (ה)מַטִּיף 'and he shall write' (Deut. XXIV, 1) but not form letters by dropping; Y. Sabb. XII, end, 13ᵈ. Y. Pes. V, 32ᶜ bot. ישפך לא יַטִּיף 'it shall be poured out' (Deut. XII, 27), but he must not let it fall in drops. Tosef. Sabb. XV (XVI), 9 צריך לְהַטִּיף וכ' he must cause a few drops of the blood of the covenant to flow; Gen. R. s. 46. Midr. Till to Ps. LXXIII, end; a. fr.

נְטַף ch. same, 1) *to drip.* Part. נָטֵף, נָטֵף. Targ. Prov. XXVII, 15. Targ. Ps. LXXII, 6 דְּנָטְפִין (ed. Wil. דְּנָטְפֵי).—B. Bath. 73ᵇ לא נָטְפָא נישופתא וכ' not a drop fell to the ground.—נָטְפֵי (=h. נוֹטְפִים, v. preced.) *dripping rain water,* contrad. to שפכי rain water collected in spouts (v. מְרַזֵּב). Ib. 6ª אחזיק לנ' וכ' if one has the right to let the dripping water from his roof run into his neighbor's yard, he may make spouts and gutters &c.—*2) (cmp. טוּף) *to turn up, lift.* Keth. 60ª (to a woman who had her eyes cast down in order not to look at her child) נְטוֹף עיניך Rashi (ed. נטף) turn thy eyes up (look freely around).

Af. אַטֵּף *to drop.* Targ. Ps. LXVIII, 9; a. e.—V. טוּף.

נֶטֶף m. (נָטַף 2) *grapes hanging down directly from the trunk,* v. פֶּתֶף. Peah VII, 4; a. e.

נְטָפָא, v. נְטוֹפָא.

נָטְפָא, *pl.* נָטְפֵי, v. נָטַף.

*נַטְפִּיק f. (transpos. of נפטיק, corresp. to Pers. נפתיק, Fl. to Levy Talm. Dict. s. v.) *naphtha-salve.* Gitt. 86ª נ' חיורא a salve of white naphtha.

נָטַר (b. h.; cmp. טוּר I) *to guard, observe.* Sifré Num. 157 (expl. טרורתם, Num. XXXI, 10) מקום שהיו נוֹטְרִים ע"ז וכ' the place where they guarded their idols; Yalk. ib. 785 שהיו נוטרין בית וכ' their idolatrous temple. Yalk. Prov. 964 כשם שהתרנגול .. ונוֹטֵר לבני אדם as the cock crows by night and holds guard for men; a. e.—Esp. (with ref. to Lev. XIX, 18) *to reserve anger, bear grudge.* Gen. R. s. 55 כתבת בתורתך .. ואת נוקם ונוטר thou hast written in thy Law (Lev. l. c.) thou shalt not &c., and thou takest revenge and reservest wrath (Nah. I, 2)?; Koh. R. to VIII, 4 לא אֶטּוֹר I will not reserve &c. Yoma 23ª; a. fr.—[Cant. R. to IV, 12 מנטרים, read: מנסכים, v. נָסַךְ.]

נְטַר, נֶטַר ch. same, *to guard, wait; to observe; to reserve.* Targ. I Sam. XXX, 23, sq. Targ. Deut. V, 10. Targ. Ruth I, 13; a. fr.—Imper. שַׁר, *pl.* טָרוּ. Targ. O. Deut. V, 12. Ib. XXVII, 1 (Y. טוֹרוּ); a. e.—Part. pass. נָטִיר, f. נְטִירָא; pl. נְטִירִין. Targ. I Sam. IX, 24; a. fr.—Targ. Y. Deut. V, 10 נְטִיר read: נְטֵר.—B. Bath. 74ª נְטַר עד וכ' wait here until to-morrow. B. Mets. 63ᵇ; 65ª, v. אַגְרָא I.—Ḥag. 5ª, v. infra.

Pa. נַטֵּר same. Keth. 37ª נפשה מְנַטְּרָא (not מיני) she guarded herself (her purity).—[Yalk. Job 898 קמנטר תאני, read as Ḥag. l. c. מְנַקֵּיר.]—Part. pass. מְנַטַּר, f. מְנַטְּרָא, v. infra.

Ithpa. אִתְנַטַּר, *Ithpe.* אִתְנְטַר, אִיתְּ׳ 1) *to be guarded; to be reserved.* Targ. Hos. XII, 14. Targ. Y. Ex. XXIV, 11; a. fr.—Bets. 15ª מִינַּטַּר וכ' ולא מִינְטַר מחמת כלבי (or מִינַּטַּר) Ms. M. (ed. מְנַטְּרָא) it is safe from dogs, but not from thieves.—*2) *to keep watch.* Targ. Prov. VI, 22 (perh. to be read תִּנָּטֵר *Pe.*).—3) *to be preserved.* Ḥag. 5ª הני מִינַּטְּרָן והני לא מִינַּטְּרָן Ms. M. a. Rashi (ed. נטרן, corr. acc.) these (the unripe figs) can be kept, but those (the ripe) cannot; Yalk. Job 898 מנטרן.

נָטֵר, v. נָטִיר.

נָטְרָא m. (preced.) *guard.* Targ. I Sam. XXVIII, 2.—*Pl.* נָטְרַיָּא. Targ. Is. LXII, 6. Targ. Jer. LI, 12; a. fr.—[נָטָרָא f., part. of נְטַר.]

נִטְרוֹן m. (νίτρον) *nitrum,* (prob.) *native carbonate of soda* (v. Sm. Ant. s. v.). Y. Sabb. IX, end, 12ᵇ (expl. נֶתֶר, ib. IX, 5).

נַטְרוֹנָא, נַטְרוֹנָה m. (נָטַר) *Natrona* (*Avenger*), a symbolical name. Pesik. R. s. 15 מי פורע לכם .. נ' who will avenge you on Rome? Naṭrona; Yalk. Ex. 191; Pesik. Haḥod., p. 56ª נטירותא (corr. acc.).

נָטַשׁ I (b. h.; cmp. טוּשׁ I) *to polish, sharpen.* Snh. 95ᵇ (כלום) מגלך נְטוּשָׁה is thy sickle (of death) polished? Sabb. 67ª (in an incantation) נטושה יקלע חרב שלופה the sword is drawn and (the stones of) the sling sharpened.

*נַטֵּשׁ ch. same, esp. (cmp. מָרַק) *to dress* a dead animal. Snh. 100ᵇ לא תְּנַטְּשׁוּ וכ' (Ms. M. תפשוט), v. גְּלָדָא.—B. Bath. 110ª נְטוֹשׁ וכ' (Ms. M. פשוט; Ar. נשוט), v. גַּבְלְתָּא; (Pes. 113ª פשוט, Ar. נשוט).

נָטַשׁ II (b. h.; cmp. טוּשׁ II) *to sink, drop* (cmp. Num. XI, 31); *to abandon, let alone,* v. infra. Gen. R. s. 75 אם רחקת ונָטַשְׁתָּה וכ' if thou wert to reject and abandon Jacob &c.; Yalk. Ps. 653.

Pi. נִטֵּשׁ same. Snh. 6[b] (ref. to Prov. XVII, 14) לְנַטְּשׁוֹ to drop it (the case, to compromise), v. גָּלַע; Tanḥ. Mishp. 6; Y. Snh. I, 18[b] לְנוֹטְשׁוֹ.

Pu. נוּטַשׁ, *Nif.* נִיטַשׁ *to be torn loose, be released.* Pesik. Baḥod., p. 154[b] נ' מחורש וכ' (not מחודש) released from one thicket and caught &c.; ib. נ'; Yalk. Num. 782 נ' וכ'; (Y. Taan. II, 65[d] top ניתור, v. נָתַר I; Lev. R. s. 29, a. e. ניתש, v. נָתַשׁ).

נָטַשׁ ch. same. Targ. Ps. XCIV, 14.

Pa. נַטֵּשׁ same. Y. Shek. V, 48[d] top נטשנה דלא תרמות Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 42), read: נַטְּשׁוּנָהּ גבן נטשת נטשונה.. let her go, that she may not die while with us; they did let her go (ed. אפקונה).

***נְטָשָׁא** m. (preced.) *dropping, excrements.* Targ. Y. II Lev. I, 16 (h. text נִצָּה).

***נִיא** m. *climate.* Y. B. Bath. II, 13[c] top, v. נָוֶה II a. נוֹר.

***נִיאוּב, נִיאָב** m. (נוּב) *trough.* Y. Naz. I, end, 51[c] ניאב (ed. Amst. שאוב); Num. R. s. 10 ניאוב; (Y. Ned. I, 36[d] bot. שאוב).

נִיאוּף m. (b. h. נִאֻפִים; נָאַף) *lewdness, illicit intercourse.* Sifré Deut. 26 דבר נ' an unchastity; Deut. R. s. 2. Ned. 20[a]. Num. R. s. 9; a. fr.

נִיאוּץ m. (נָאַץ) *insult.* Gitt. 56[b] נִיאוּצוֹ וגידופו וב' this man's (Titus') insult and blasphemy.—*Pl.* נִיאוּצִין, נִיאוּצִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) נ' הן .. נחומין these consolations ... are insults; Pesik. R. s. 28; Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. Ps. 884 נאוצים.

נִיאוּצָא ch. same. Targ. II Kings XIX, 3; a. e.

נִיאוֹת, v. אוֹת.

נִיאָקָא, v. נְיָקָא.

נִיאָר, *pl.* נִיאָרוֹת, v. נְיָר.

נִיאָרֵת, Tosef. Kel. B. Kam. V, 8 ed. Zuck., v. כְּוֵרֵת.

נִיב *to flow,* v. נוּב.

נִיב m. (b. h.; preced.) *flow, overflow; that which hangs over.*—נ' שפתים (borrowed fr. Is. LVII, 19; cmp. next w.) *upper lip.* Ḥull. 128[b]. Gitt. 56[a].

נִיבָא I ch. same; (cmp. טפי, a. נוֹטֶפֶת s. v. נָטַף) *tusks, canine teeth;* also *pl.* נִיבֵי. Targ. Ps. LVIII, 7 (h. text מלתעות).—[Targ. Y. I Deut. XXXIV, 7 נ' לסתיה his *molar teeth*; (h. text לֶחִי!).]—B. Kam. 23[b]. Ḥull. 59[a] גמלא נ' איתי ליה a camel has canine teeth. Sabb. 63[b] שקילי נִיבֵיהּ his (the dog's) tusks are gone. Gen. R. s. 86, פכרון ניביה break its tusks out; Yalk. ib. 145 תברון ניביה. Ib. מסתכל בניביה, v. סָכַל I.—Trnsf. *the sinews connecting the hip-bone with its socket.* Ḥull. 54[b] נירביה אירפסוק (some ed. אירפסיק) its sinews are severed.

נִיבָא II m. *sproutings,* v. נְבָרְיָה.

נִיבְדְקוֹס, v. נוּבְדִּירְקוֹס.

נִיבּוּל, נִבּ' m. (נָבַל) *disfigurement; disgrace, exposure.* Y. Ab. Zar. I, 39[b] bot., v. נִיהוּל. Ib. III, end, 43[c] נִיבּוּלָהּ רע (an idol worshipped by an Israelite) is bad even when disfigured, i. e. its material can never be used even after its worshipper has abandoned and disfigured it. Gen. R. s. 87; Cant. R. beg., v. זִבּוּל.—נ' פה *lascivious talk,* v. נָבַל. Lev. R. s. 24.

נִיבּוּרְיָא, v. נְבוּרְיָא.

נִיבְזִין m. pl. (זוּז; cmp. נָבוּז; Samar. נבזה) *lots.* Y. Snh. VI, beg. 23[b] אסקון נ' וכ' cast lots between you two, and one of you will at all events be caught.

נִיבָלָא, v. נְבָלָא.—[ניבלין, Targ. Is. LIII, 9 some ed., v. נְכָלָא.]

נִיבְלְתָא, Targ. Job V, 16 some ed., v. נִבְלָתָא.

נִיבְרִיוֹת, Y. Erub. V, end, 23[a] וחוצה לה ע"ר נ', read: וחוצה לה אלפים אמה ע"ר עירובי.

נִיבְרְקוֹס, v. נוּבְדִּירְקוֹס.

נִיגָדָא, v. נְגָדָא.

נִיגּוּן, נִגּ' m. (נָגַן) 1) *playing on a musical instrument; use of the root* נגן. Pes. 117[a]; Y. Succ. III, 54[a] top; Y. Meg. I, 72[a] top; a. e.—2) *musical accent, melodiousness.* Cant. R. to IV, 11 בעינוגו ובניגוניו, v. עִינּוּג.

נִגּ', נִיגּוּנָא ch. same, *music.* Targ. Is. XXXVIII, 20; a. e.

נִיגְמִי, v. נגמי.

נִיגְנִי, v. בְּנִיגְנֵי.

נִגָּ', נִיגָּרָא m. (נָגַר) 1) *gutter, dike.* B. Mets. 107[b] ד' אמות .. דבני אנ' Ar. (ed. גרמידי דאַגָּ' לבני נ') four cubits on the shores of a dyke belong to the owners of the dyke. Pes. 113[a] נ' לא תשוור leap not over a dyke (oth. opin., v. infra). B. Bath. 12[b] תריתי אחד נ' two fields dependent on one dyke for irrigation; a. e.—*Pl.* נִיגְרֵי, נִגְּ'. Ib.—[V. also נִגְדָּא.]—2) *track, step.* Pes. l. c. לא תשוור נ' do not leap in place of walking (v. supra).—*Pl.* as ab. B. Kam. 57[a] נקטי להו נ' ברויתא Rashi (ed. sing.) they adopted the habit of running out into the fields; ib. 118[b] אנקטה נ' (not אנקטי) וכ' he taught her the way out of the fold; B. Bath. 88[a] אנקטינהו ניגרא וכ' he taught them &c.—Sabb. 51[b] דחמרא שיערי נ' the gait of the ass is (in accordance with) the barley (which he feeds on). Ib. 66[b] קל נ' the sound of steps. Pes. 111[a] שתין נ' sixty steps. Ber. 41[b] דפרזלא נ' iron run (unwearied walk).

נִידָא Targ. Cant. I, 12, v. נַרְדָּא.

נִידְבָא, v. נִדְבָא.

נִיהָה, v. נְהָה.

נִיהוּי, נְדּ', m. (נְהָה) *banishment, isolation.* Num. R. s. 10 תהא בנ' (Sabb. 64[b], a. e. בנרתה), v. נְהָה.—Esp. *excommunication,* of a higher degree than נְזִיפָה and lesser than חֵרֶם. M. Kat. 16[a] אין נ' פחות וכ' *niddui* lasts no less than thirty days. Ib. נִיהוּיוֹ נ' the excommunication pronounced by him is valid. Ber. 19[a] גוזרנא עלך נ' I should have decreed the ban over; a. fr.

נִיהוּיָא ch. same. Ned. 7[b] (ref. to מנורה, v. נְדָה) לישנא דנ' חיא it has the meaning of excommunication (as if he had said נדינא, v. נְדִי I).

נָיָח*, pr. n. pl. *Nayah* (prob. to be read נוה, v. נָוֶה III). Y. Snh. III, 21[b] רבנן דנ' the rabbis of N.

נִיחֵי m. = איחוּ (mostly after an open syllable to avoid a hiatus, or after ן) *he, himself; it, it is.* B. Kam. 114[b] דילמא .. והוא נ' קא מפיק שמא perhaps he sold them, and he himself spread the report (that they had been stolen). Ber. 58[b] לא ידענא מאי נ' I do not know what it is (its nature). Taan. 24[a] אנא נ' (differ. in Ms. M.) I am he (of whom you are speaking). Pes. 104[a], a. e. מאן נ' בנן וכ' (Ms. M. נינהו, v. Rabb. D. S. a. l. note) who is (are) meant by 'the son of saints'?; a. fr.—*Fem.* נִיחֵי. Ber. 44[a].—*Pl.* נִינְהוּ, נִינְחוּ. Ḥull. 38[a] מאי נ' דברים וכ' what are the movements indicating the agony of death? Ib. 79[a] כולהו חדא מינא נ' they all belong to the same species. B. Mets. 24[b] רובה ישראל נינחו the majority are Jews; a. fr.—With suffixes: נִיחֲלִי, נִיחֲלָךְ, נִיחֲלֵיהּ &c. (*to*) *myself, thyself, himself* &c. Ḥull. 59[b] בעינא דמחזית ליה ניהלי (Rashi דמחזית ניהליה) I want thee to show him to *me* (Rashi: to make him visible). Ib. 142[a] והדר לקנינהו נ' and then let him transfer them to thyself. Ber. 54[b] ברוך רחמנא דיהבך נִיחֲלָן וכ' blessed be the Merciful who returned thee to *us* and not to the dust. Ned. 41[a]; Erub. 10[a], a. fr. את אמרת ניהלן וכ' thou didst cite it to ourselves &c. Keth. 92[a] מגבי לחו נִיחֲלֵיהוּ ארעא he will give land in payment to the very claimants, and then seize it from them; a. fr.

נִיחוּג, נְחַג, m. (נְחַג) *leading.* Mekh. B'shall. beg.; Yalk. Ex. 226, v. נִיחוּם.

נִיחֲלֵי, v. נִיחֵי.

נִיחַר, Yeb. 17[a], v. נָחַר.

נִיוּוּל m. (נָוַל) *ugliness; disgrace.* M. Kat. I, 7 מפני שנ' הוא לה because it defaces her (for the time being); Y. Ab. Zar. I, 39[b] bot. נִיבּוּל. Snh. VII, 3 (52[b]) נ' הוא זה this (the Roman way of decapitation with the sword) is a repulsive disfigurement. Y. Sot. III, end, 19[b] אבל אשה על ידי שנִיוּוּלָהּ מרובה וכ' but a woman, because her disgrace (feeling of shame) is greater, must not be executed naked. Ib. 18[d] bot. תחת ניוולה המקום .. the Lord will indemnify her for her (unmerited) exposure. Yalk. Prov. 943 חיים של נִיוּוּל a hideous life (without enjoyment). Ned. 80[a] (in Chald. dict.) נ' דחר יומא לא שמיה נ' a neglected appearance for one day (by not bathing) is not considered self-neglect in the sense of the law; a. fr.

נִיוּוּלָא, נִיוּוּ, ch. same. Targ. Lam. III, 51.—Ned. 80[a] איתי לה נ' it would make her repulsive.

נִיוּמְאֵי, v. גִּיוּמְאֵי.

נִיוָּרוֹ, נִיוָּרָה, v. נִיר.

נִיוָּרְיָנָא* m. pl. (naeviana, sub. pira) *naeviana,* a species of *pears* (v. Sm. Ant. s. v. Pyrus). Y. Kil. I, 27[a] אתי הרוגירנ' (corr. acc.).

נִיוְלִי pr. n. m. *Nivli.* Ḥull. 45[b].

נִיוְמָא m. (נוּם) *slumber; idleness.* Targ. Prov. XXIII, 21.

נִיוְמְתָא, נִיוּ, f. same. Targ. Prov. VI, 4 ed. Lag. (ed. נִיוְמָתָא; ed. Wil. נִימְתָא). Targ. Ps. CXXXII, 4.—*Pl.* נִיוְמָתָא. Targ. Job XXXIII, 15 Ms. (ed. sing.).

נִיוְתִי m. *Nabatean.* Sabb. 121[b] (Ms. M. כותי); Y. ib. XIV, beg. 14[b] נִפְתִי.

נִיזְחָא, נִיזְבָּא, v. sub נְזַח.

נִיזָק, נְזָק, m. (v. נְזַק) *one who claims damages; pl.* נִיזְקִין, נְזָק *cases of damage claims.* Gitt. V, 1; v. עִירְבִית. B. Kam. 83[b]; a. fr.; v. גֵּזֶק.

נִיזָקָא, נִיזְרָא, v. sub נְזַק.

נִיחַ, v. נוּחַ.

נִיחָא I m. (נוּחַ) *soft, gentle.* Targ. Job XXXVII, 13; Taan. 3[b] bot. מיטרא נ' a gentle rain, opp. רזיא. Ib. דאתא נ' when a gentle rain has fallen.—*Fem.* נִיחָא, נִיחָתָא. Targ. II Esth. VIII, 13.—Sabb. 7[b] תשמישתיה נ' it is convenient for use; a. fr.

נִיחָא II m. (preced.; v. נוּחַ) *ease, satisfaction.* Yeb. 118[b] דגופא וכ' נ' bodily comfort (even in an unhappy marriage) is preferable (to singleness). Snh. 45[a], v. בְּזִרוֹנָא. Sabb. 132[a] משקרא מאי קא נ' ליה וכ' what satisfactory reason had he at first (for his interpretation), and what was again the objection he attempted to meet?—נ' ל— *one likes, prefers.* Targ. Y. Deut. XXXII, 50.—Meg. 28[a] אתייקורי .. לא נ' לי I do not want to be honored at the expense of thy disgrace. Ib. לא נ' לכו וכ' do you not want me to live? B. Bath. 172[a] מילתא דנ' ליה וכ' something which is satisfactory to the creditor and &c. Arakh. 30[b] לאיניש דליזבן וכ' נ' it is better for man to sell his daughter than to borrow on interest. Erub. 32[b]; a. fr.—נָ, נָךְ (a dialectical term, v. נוּחַ *Ithpe.*) *it is right; it will do.* Y. Pes. I, 27[b] top העליונים וכ' נ' this is right as far as the uppermost and nethermost cavities are concerned. Y. Yoma III, 40[c], sq. ארן תימר מיד נ' ... נ' של משה if you say, sacred vessels are consecrated at once (as soon as finished), it is right; but if you say, they are not consecrated until they are used, it would be right as far as the Mosaic vessels are concerned, but &c.—Ḥull. 56[a]

הנ׳ למאן דאמר this would be right according to the opinion of &c.; a. fr.—Cant. R. to I, 6 ג׳ (an editorial gloss, as a punctuation mark) *as a positive assertion*, opp. אִתְּמָהָא.—V. נְיָחָא.

נִיחָא III pr. n. m. *Niha*, name of an Amora. Y. Kil. IX, beg. 31[d]; Y. Yeb. VIII, end, 9[d]; a. e.

נִיחוֹחַ m. (b. h.; נוּחַ) *pleasing*. Koh. R. to IX, 7 כריח נ׳ like the pleasing flavor (of a sacrifice); a. e.

נִחָ׳, נִיחוּם m. (b. h.; נָחַם) *comfort, consolation*. Mekh. B'shall., beg. (ref. to נחם, Ex. XIII, 17) אין נ׳ זה this (*naḥam*) does not mean comforting but אלא נהוג leading (i. e. the מ is not radical); Yalk. Ex. 226 אין נ׳ בכ״מ וכ׳ (corr. acc.), v. נָחַם a. נָחָה.—*Pl.* נִיחוּמִין, נִיחוּמִים, נִחָ׳. Pesik. Shim'u, p. 117[b] דברו נ׳ comforting words, opp. קינטורין. Ib. Naḥămu, p. 124[a] דברים טובים ונ׳; Yalk. Is. 307 דברים טובים דברו נ׳. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1), v. נִיאוּץ; a. e.—V. תַּנְחוּמִים.

נְחוּנְיוֹן, v. נְחוּנְיוֹן.

נִיחוּתָא f. (נוּחַ) 1) *mildness, gentleness*. Targ. Job XXXI, 18 (v. הוּנְיָחָא).—Taan. 4[a], v. אֲלַק II. Arakh. 17[a] לעניין תוקפא ונ׳ as regards ruling with rigor or with leniency. B. Bath. 25[b] דאתיא מיטרא בנ׳ when the rain comes down gently, opp. בשפיכותא. Sabb. 34[a], a. e. צריך למימרינהו בנ׳ he must say them in a gentle way; a. e.—2) *submission, humility*. Gitt. 36[b], v. עוּלְבַּן.—3) *ease of mind, satisfaction*. Snh. 30[b]; Pes. 32[b] מאי נ׳ why this ease of mind (why does he say, Let thy mind be set at rest as thou didst mine)?

נִיחָתָא, v. נִיחָא I.

נִיטּוּף m. (נָטַף) *overflow*. Y. M. Kat. I, 80[b] top.

נִיטּוֹפְתָּא f. (נָטַף) *drop*. B. Bath. 73[b], v. נָטַף.—*Pl.* נִיטּוֹפְרִיתָא. Gitt. 69[b].

נִיטְלוּתָא, v. בַּלְטִירָא.

נָיִיד, v. נוּד ch.

נָיְיָה, *Pi.* of נָוָה.

נָיַיח I, v. נוּחַ ch.

נָיַיח II m. = h. נוֹחַ II, *kind, gentle, pleasing*. Targ. Y. Deut. XVII, 18.—ל־ נ׳ *it is good (better) for*. Koh. R. to X, 5 [read:] והוה נ׳ ליה דקבריתיה וכ׳ it would have been better for him that I should bury him than &c.; (Y. Sabb. XIV, 14[d] bot. נוֹחַ הרה ליה אילו הוה מירת). Koh. R. l. c. הוה דייתירים וכ׳ נ׳ it would have been better that his head were taken off than to do this; a. e.

נָיַיח, נִיחָא, נְיָחָא (נִיחָא) m. = h. נוֹחַ I, 1) *rest, satisfaction*. Targ. Ps. XCV, 11 ed. Lag. (ed. Wil. a. oth. נִיחַ). Ib. CXVI, 7 Ms. נִיחַיְיכִי (Regia נוחייכי; ed. מְנָחַיְיכִי). Targ. Job XXXVI, 16. Targ. Lam. I, 3; a. fr.—Y. Taan. I, 64[a] (transl. Is. XXX, 15) בשׁוּבָה ונ׳ וכ׳ through Sabbath rest and repose you will be redeemed. Gen. R. s. 87 (ref. to Ps. CXXV, 3) אין לו נ׳ וכ׳ (the evil spirit) has no satisfaction in the company of the righteous; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. ib. 880; a. e.—2) *gentleness*. Snh. 94[b] בנ׳ gently.—V. נְיָחָא, a. next w.

נִיחָת, נְיָחָת f. h. same. Gen. R. s. 30 (play on נח, Gen. VI, 9) נ׳ לו נ׳ וכ׳ (ed. Wil. נייחא) he was a comfort to himself, a comfort to the world &c.; Yalk. ib. 48; Yalk. Chr. 1072 נייחא. Gen. R. s. 25 (ref. to נח, Gen. V, 29, a. ינוח, Ex. XXIII, 12) נְיָחַת שור וכ׳ . . . . נאמר כאן נ׳ here ease is mentioned, and so there: as there appeasement of the ox is meant, so here (the ox submitting again to man's control, v. נוּחַ); ib. נייחת קבר rest in the grave; Yalk. Chr. l. c.

נַיְימָתָא, v. נִיוּמְתָא.

נָיְיקָא, נְיָקָא pr. n. = אַנְיָקָא; v. אַנְגָּרָא.

נְיָיר m. (נור) [*blank,*] *paper, parchment, papyrus* &c. Ab. IV, 20 דיו כתובה על נ׳ חדש ink on a new blank, opp. נ׳ מחוק palimpsest. Gitt. 9[b] חלק נ׳ blank paper, v. קַבָּע. Ib. 19[b] נתן לה נ׳ חלק if he handed her a blank sheet. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 11; Kel. X, 4. Sifré Deut. 160 לא על נ׳ not on a loose sheet, opp. מגילה; a. fr.—*Pl.* נְיָירוֹת. Pes. 42[b] סופרים . . . מדבקין בהו נְיָירוֹתֵיהֶן scribes . . glue their parchments with it (Ms. M. נַיְירוֹתַיְיהוּ ch. form). Kel. II, 5 נ׳ . . . כסוי (Var. והנ׳) covers . . . made of papyrus; Tosef. ib. B. Kam. II, 5 נייארות ed. Zuck. (Var. ונרות, corr. acc.).

נִיכּוּ׳, v. next w., end.

נְכִ׳, נִיכּוּשׁ m. (נָכַשׁ) *weeding; lopping (trees)*. Kel. XXIX, 7 קרדום של נכ׳ (perh. נְכוּשׁ; ed. Dehr. נַכָּשׁ) the axe used for lopping trees (v. Maim. a. l. ed. Dehr.); Y. Meg. I, 71[b] top נכ׳; Y. Ned. IV, beg. 38[c] מכוש (corr. acc.). Tosef. B. Mets. VII, 6 גמר נִיכּוּשׁוֹ (ed. Zuck. נְכִישׁוֹ) if he finished the weeding for which he was hired. Gen. R. s. 39 ראה אותן עסוקין בנ׳ בשעת הנ׳ וכ׳ when he saw them engaged in weeding (lopping) at the proper season &c.; a. fr.—[Pesik. R. s. 31 קטה כמין נ׳, ed. Fr. נכו׳, read: כווי קטנה, v. כְּוִוי; Fr. emends: כווי קטנה כמין צינור.]

נִיכָּסְתָּא, נִיכָּסָא, נִיכָּלָא, v. sub נְכִ׳.

נִילוֹס pr. n. (Νῖλος) *the Nile*, also *the godhead Nilus*. Targ. Y. Gen. XLVII, 7; a. fr.—Sot. 13[a]. Gen. R. s. 87; Pesik. R. s. 6, v. זִיבּוּל; a. fr.

נִים *to slumber*, v. נוּם.

נִים m. (preced.) *slumber, sleep*. Pes. 120[b]; Meg. 18[b], a. e. (expl. מתנמנם) נ׳ ולא נ׳ וכ׳ a sleep which is no sleep, a wakefulness which is no wakefulness.

נִימָא, *Pi.* of נמא, v. נוּם I.

נֵימָא, v. אֵמָא II.

נִימָה, נִימָא f. (נמא, cmp. נְמָרְיָה = נְבָרְיָה, also meanings of נִיב, נִיבָא) [*hanging over,*] 1) *fringe, cord, hair* (of the eye-brow); *bristle; fibre*. Bets. 14[b] שמא תכרך נ׳ וכ׳ lest a

fringe (shred of the garment used as mattress) wind itself around his body; Y. Kil. IX, 32[a] bot. Nidd. 67[a], a. e. נ' אחת one single thread; Y. Sabb. VII, 7[d] top נמא (corr. acc.). Gen. R. s. 93 קשר חבל בחבל ונ' בנ' (Ar. נינייא) he tied rope to rope, string to string. Ib. נ' אחת חיתה לו בלבו he had one bristle on his chest; Yalk. ib. 150. Gen. R. s. 65, end קשר בה נ' וכ' (Ar. נינייא) he tied a string to it ...., and hanged himself. Tosef. Sot. I, 2 כדי שיקשור הגרדי נ' as much time as the weaver needs to knot a fringe; Y. ib. I, 16[c] bot.—B. Bath. 16[a] (ref. to סערה, Job XXXVIII, 1) וכל נ' ונ' וכ' for each hair (of the eye-brow) &c., v. גּוּמָא. Sabb. 30[a], a. fr. בלא נ' a thread's (or hair's) breadth. Erub. X, 13 קושרין נ' במקדש they were permitted to knot a broken string of a musical instrument in the Temple; ib. 102[b] נִימַת כינור; a. fr.—*Pl.* נִימִין. B. Bath. l. c. Shek. VIII, 5 ed. (Ms. M. נִירִין); a. fr.—2) (cmp. נֵיר) *pl.* נִימִין *mustache.* Yoma 38[b] בין חנ' on the division line between the two parts of the mustache.—3) (cmp. בְּרִיָּא III) *leech.* Ab. Zar. 12[b]. [Ib. 10[b], v. נוֹמִי.].

נִימָא ch. same, *cord; string* &c. Targ. Ps. XI, 2 (h. text יִתְרֹ); a. e.—*Pl.* נִימִין, נִימַיָּא. Targ. Koh. IV, 12. Targ. Y. Num. XV, 38. Targ. Ps. VI, 1; a. e.

נִימְאִיק, v. עִמְקִי.

נִימָה, v. נִיטָא h.

נִימּוֹל, v. מוּל II.—[נימולין, Y. Yeb. VIII, 9[b], v. נִטְלָה.]

נִימוּס, נִימוּם, Tosef. Bekh. IV, 15; Tosef. Men. XIII, 6, read נְמוּם, v. נָמַם.

נִימּוֹס, v. מָסַס.

נִימּוֹס I pr. n. m. *Nimos,* 1) נ' הגרדי, v. אַבְנִימוֹס.—2) N., brother of Joshua the grist-maker. Bekh. 10[b]; Tosef. Makhsh. III, 13 אונימיס ed. Zuck. (oth. ed. אינ'), read אַבְנִימוֹס, v. אַבְנִימוֹס.

נִימּוֹס II m. (νόμος) *usage, law; religion* (v. נוֹמוֹס). Meg. 12[b] מוכתר בנימוסו, v. פָּתַר. Gitt. 65[b] עשו לה כנ' deal with her according to law. Ex. R. s. 15 בנ' המלכות in accordance with the royal usage of warfare; (Tanh. Bo 4, a. e. כטקסין). Gitt. 43[b] נימוסו .. כיון שעשה Ar. (ed. נמוסי) as soon as the gentile did to him (the hypothecated slave) what the law requires (to take possession, v. נִשְׁקִי); Tosef. Ab. Zar. III (IV), 16 נימוסות (corr. acc.). Gitt. l. c. [read:] אע"פ שעשה לה נימוסה although he (the Jew) did what the law requires in regard to the field; a. fr.—*Pl.* נִימוֹסִין, נִימוֹסוֹת. Num. R. s. 18 בדרכי הגוים יש נ' וכ' it is the way of the nations to have many religious observances (for various deities) and many priests. Gen. R. s. 16 בנ' .. בשלשה (Ar. בנַוסין) in three things is Greece in advance of Rome: in codes &c., v. פַּנְיָקְטִין. Ib. s. 67. Num. R. s. 8 בנ' שלנו in our (Roman) law; a. e.—[Ex. R. s. 15 הוציא חנמוסין read: הטומוסין, v. טוֹמוֹס.]

נִימוֹסָא, ch. same. Targ. Ps. I, 2. Targ. I Sam. II, 13; a. fr.—Gen. R. s. 48 (prov.) עלת לקרתא הלך בנימוסָהּ when you come to a place, follow its customs.—*Pl.* נִימוֹסִין, נִימוֹסָיָא. Targ. Ez. XX, 25; a. fr.—Y. Ber. V, 9[a] בנ' דבריית וכ' (ed. Lehm. sing.) he is engaged in studying the laws of his Creator.

נִימּוֹק, v. עָמַק.

נִימּוּק m. (contr. of נעמוק; עָמַק) *depth, penetration.* Ab. d'R. N. ch. XVIII; Gitt. 67[a] ר' יוסי נִימּוּקוֹ עמו gave to R. Jose the surname, 'His depth is with him', i. e. he has deep reasons for whatever he says. Ib. אלמלא ראיתו נ' עמו if thou hadst seen him, (thou wouldst have seen) his depth was &c. Erub. 51[a]. Bekh. 37[a] מהו דתימא נ' עמו you might have thought, we must adopt R. Jose's opinion because he is known to have deep reasons.

נִימּוֹרְתָּא* f. (מוּר; cmp. אֲמוּרְיָא) *a detachment of troops sent to take hostages* until a requisition be complied with. Y. Pes. IV, 31[b] bot., v. מַשְׁכּוֹנָא.

נִימָסִים* m. du. (מָסַס) *mashing mill.* Ab. d'R. N. ch. XXXI, end, contrad. to ריחים grinding mills (v. Ber. 61[b] top).

נִימְסִי, v. נִינְפֵי.

נְמ', נִימְפִיוֹן m. (νυμφεῖον, nympheum) *a fountain consecrated to the nymphs,* in gen. *fountain.* Tanh. Mishp. 8 (some ed. נמסין, corr. acc.); Ex. R. s. 31 גיפיון (corr. acc.).

נִימְרִית, נִימְרִין, (נימרון), v. sub נְמַר.

נִין m. (b. h.; נִינָוֵי) [*tender.*] *child, offspring.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 אם אניח נ' ונכד וכ' I will not leave over a son or son's son of Amalek; Yalk. Ex. 266).

נִינְגִי, v. בְּנִינְגִי.

נִינְהוּ, pl. of נִיהוּ.

נִינְוֵה (b. h.) *Nineveh,* the capital of Assyria. Yoma 10[a]; Gen. R. s. 37. Sabb. 121[b]; Y. ib. XIV, beg 14[b] צירעה שבנ' the hornet of N.; a. e.

נְנָ', נִינְיָא* I m. (contr. of נענע, cmp. גונִי) (*slender*) *hemp-cord, line* (v. P. Sm. 2362; 2387). Gen. R. s. 65; s. 93 Ar. (ed. נִינְיָא).—[Lev. R. s. 22, beg. נינייא, read: גִּרְנָא, v. סִרְנָא.]

נְנָ', נִינְיָא II f. (v. preced.) *ammi, Bishop's-weed* (v. אַפִּירְחָא). Ab. Zar. 29[a] (Rashi: *mint*). Sabb. 128[a]; 140[a] נִינְיָא. Ib. הארי נ' מעליא וכ' *ninia* is good for seasoning cress. Gitt. 69[b] תלת ביעי נ' (Ar. בנ') three eggs' sizes of *n.*—V. נַעֲנָא.

נִינְפָה, v. next w.

נְנָ', נִינְפֵי f. (νύμφη) *bride.* Targ. Cant. IV, 8, sq.—R. Hash. 26[a] הינו קורין לכלה נ' I heard them call a bride *nin'fe.* Gen. R. s. 71 (play on נִפְתּוּלֵי, Gen. XXX, 8) נ' היה לי ליעשות וכ' (not פה ...) I ought to have been made a bride before my sister; Yalk. Gen. 127 לינפה (corr. acc.). Ex. R. s. 36, beg. (ref. to יפה נוף, Ps. XLVIII, 3) לשון יוני .. נימפי (some ed. נְמ') in Greek they call a bride

nymphe. Ib. s. 52, end (ref. to Ps. l. c.) קלי נוי׳ ed. Const. (missing in ed.) καλὴ νύμφη, the beautiful bride; Pesik. R. s. 41 קלונירפו (corr. acc.); Tanḥ. Ki Thissa 18 (ref. to Cant. IV, 11) בלה נופי; ed. Bub. ib. 9 קלונינפי, read קלי נ׳.— [Yoma 10ᵃ, v. נִיפָּר.]

נֵיס, *pl.* נִיסִין, נִיסִים, v. נֵס.

נִיסָא, v. נְסָא.

נָסָא, נִיסָא m. (an adapt. of νῆσος, as if fr. נסע=נסא *to emigrate*, or אנס *to subject*; cmp. אֲנִיסִין, Sam. ענישוסי, Gen. X, 32, Mand. נסיסיא, v. Nöld. Mand. Gr. p. XXX) *settlement, colony*, esp. *island* (v. נְגָוָן). Targ. Is. XX, 6 (ed. Wil. נסא). Targ. Jer. XXV, 22; a. e.—*Pl.* constr. נִיסֵי, נְסֵי. Targ. Is. XXIV, 15. Ib. II, 16 (ed. Wil. נסי; h. text אניות). Targ. Am. IX, 3 (h. text קרקע). Targ. Y. II Gen. X, 18 נ׳ אומיא (belonging to ib. 5, as quoted in Ar.); a. e.—Hebr. form, *pl.* (of נִיסוֹס) נִיסִים, נִיסִין, נֵסִין; v. אֲנִיסִין.— [Deut. R. s. 2 נֵס; Yalk. Is. 369; Yalk. Deut. 825 נָמֵל.]

הַר נ׳, נִיסָאי pr. n. (v. נֵס) *Mount Nissay* (Miracle), a substitute for Sinai, introduced for argument. Sabb. 89ᵃ (against one explaining הר סיני as הר שנעשו בו נסים, the mount whereon miracles were wrought for Israel) הר נ׳ מיבעי ליה then its name ought to have been Har Nissay; v. סִיטָנַאי.

נִיסָה f. (נוס) *flight.* Sot. VIII, 6 שתחלת נ׳ נפילה, corrected ib. 44ᵇ (as in Y. ed.) שתחלת נפילה נ׳ for the beginning of falling (in slaughter) is the rout; Y. ib. VIII, end, 23ᵃ; Sifré Deut. 198 שתחלת נ׳ נפילה for the beginning of flight means falling.

נְסָ׳, נִיסוּךְ m. (נָסַךְ) 1) *libation.* Succ. IV, 1 נ׳ המים שבעה the water libation (on the Succoth festival) is continued for seven days. Y. ib. 54ᵈ top; Tosef. ib. III, 15 נִיסּוּכוֹ בקדושה at its libation the laws of sanctity must be observed; (Tosef. Meil. I, 16 נְסִיכָתוֹ). Zeb. VI, 2. Snh. 62ᵃ נ׳ libation to idols; a. fr.—*Pl.* נִיסּוּכִין, נִיסּוּבִים, נְסָ׳. Gen. R. s. 78, end כמה נ׳ ניסך יעקב how many libations Jacob performed. Taan. 2ᵇ, a. e. שני נ׳ two kinds of libations.—2) *the manipulation by an idolater* by which he causes wine to be forbidden to Jews as יֵין נֶסֶךְ (v. נָסַךְ). Ab. Zar. 56ᵇ (in Chald. dict.) נ׳ דרגל .. נ׳ operating with the foot is not called a ritual manipulation (does not affect the wine); a. e.

נְסָ׳, נִיסוּכָא, נְיסוּכָא ch. same, *the act of libation*; (in Targ. Y. also) *the liquid used for libation.* Targ. Num. XXVIII, 7. Ib. IV, 7; a. fr.—*Pl.* נִיסּוּבַיָּא, נְיסּוּבַיָּא, נְסָ׳. Ib. O. some ed. Targ. Y. ib. XV, 13 (not נְסוּבַיָּא); a. fr.—V. נְסָכָא I.

נְיסָחָנָא m.; *pl.* נִיסָחָנֵי, נְסָ׳ (נָסַח, v. *Af.*) [*despaired of, given up,*] *palms which never mature their fruits, male palms*; דִּנ׳ *fruits of nisḥanê, stunted dates* which cease growing early in the spring (נִיסָן). Pes. 53ᵃ בדנ׳ קץ he selected for felling (in the Sabbatical year) palms whose fruits had reached their limited maturity. Erub. 28ᵇ התם בדנ׳ there it means fruits of the *nisḥanê* (which having reached their maturity are considered as food). Ib. לאו בנ׳ (read בדנ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) it does not mean fruits of the *n.*—[Ms. M. נְסָחָנֵי, Var. נְסָאנֵי Ar. נִיסָנֵי, v. Rabb. D. S. to Erub. l. c.—The Var. נסאני dialect. for נִיסָח (cmp. נסח a. נסע) gave rise to etymologica derivation from נִיסָן.]

נִיסִיתָא, נִיסִיוֹנָא, נְיסָיוֹן, v. sub נְסִ׳.

נִיסוּתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נִיסְבָּא, v. נְסָבָא.

נִיסֶל or **נֵסֶל** m. (v. אַסְלָא II) *easy-chair, (royal) arm chair.* Tosef. Snh. IV, 2 על נִיסְלוֹ ספסלו (strike out ספסלו as a gloss; Var. כסאו); Y. ib. II, 20ᶜ bot. (Var. כסאו).

נִיסָן (b. h.; v. Fr. Del. Proleg., p. 138, note) *Nisan* the first month of the Hebrew calendar, containing thirty days, varying between the sixteenth of March and the eighth of May. R. Hash. I, 1 באחד בנ׳ ראש וכ׳ on the first of Nisan begins the royal year. Ib. 2ᵇ בנ׳ .. בנ׳ וכ׳ if a king dies in N., and his successor ascends the throne in N., we count a year for the one, and one (the first year) for the other; a. v. fr.

נִיסַן ch. same. Targ. Y. Ex. XII, 8; 18; a. e.—Y. Maas Sh. IV, end, 55ᶜ; Ber. 56ᵇ; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מתלמ׳), v. נְסָא.

נִיסָנֵי, v. נִיסְחָנָא.

נִיסְקָא m. (transpos. of ניקסא), v. נְחָצָא.

נִיסְרָא, v. נְסָרָא.

נִיסְרְדִי, v. מוּסְרָדֵי.

נִיסְרוּי, Targ. II Esth. III, 8 בנ׳ ed. Lag. a. oth., read: בְּנוֹ סַדְרָא, v. סַדְרָא.

נִיסְרְפוֹ, v. לקח.

נִיסָתָא, v. נְסִיתָא.

נִיעַ m. (נוּעַ) *the effort made to remove phlegm, hawking; the phlegm discharged by hawking*, contrad. to כִּיחַ. Nidd. VII, 1 הנ׳ והרוק the phlegm (of an unclean person) and the spittle. Ib. 55ᵇ ונ׳ ונירעו; B. Kam. 3ᵇ, v. כִּיחַ; a. e.

נִיעָא, נְיָעָא m. (נוּעַ) [*something hanging*, cmp. Syr. נעא *lobe of the liver*, P. Sm. 2403,] 1) *fat-tail, rump.* Targ. Y. II Lev. III, 9 (h. text אליה).—2) *breast of an animal.* Ib. VII, 30 (h. text חזה); [Ar. נָעָא, v. Koh. Ar. Compl. s. v.].—Midr. Sam. ch. XIV שוקה ונ׳ the shoulder and the breast.

נִיעָה, v. preced.

נִיעוּר m. (נָעַר) *shaking* of a garment. B. Mets. 29ᵇ.

נֵיעוֹר, v. עוֹר.

נֵיעוֹת, v. עוֹת.

נִיעֲנַע, נִיעֲנוּעַ, v. sub נִעְנַע.

נִיף, Tosef. Arakh. V, 14, v. נוֹף II.

נִיפּוּחַ m. (נָפַח) *blowing into.* B. Bath. 79[a] (play on נפח, Num. XXI, 30) אש שאינה צריכה נ׳ a fire which needs no fanning (hell); Yalk. Num. 765.

נִיפּוּל, נֵפִי׳ m. (נָפַל) 1) *falling off,* esp. (with ref. to Lev. XI, 32) *of a limb detached from the body.* Ḥull. 74[a] מיתה עושה נ׳ וכ׳ the natural death of an animal causes the hanging limb (הַלָּהוּל) to be considered as if detached (in life-time, so that it does not come under the law of נְבֵלָה), but slaughtering does not &c. (and the dangling limb is considered as a part of the slaughtered animal. Ib. 129[a] אי מיתה עושה נ׳ לטמא וכ׳ if death causes the limb to be considered as detached, let it be susceptible of uncleanness as a limb cut off from a live animal, and if not &c.; a. fr.—*Pl.* נִיפּוּלִין פת נ׳ *bread which falls apart, spoiled bread.* Tosef. B. Kam X, 9; B. Kam. 99[b]; B. Bath. 93[b]. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI פת ניפולה (corr. acc.; Yalk. Lev. 675 נוֹפָלֶת).—[V. נִיפּוּלִין.]—2) *falling down* for prayer. Deut. R. s. 2, beg. (as one of the expressions for prayer, with ref. to Deut. IX, 25); Yalk. ib. 811; Sifré ib. 26.

נִיפּוּל, נֵפִי׳ m. (preced.) 1) *young birds found near their nests.* B. Bath. II, 6 (23[b]) נ׳ הנמצא וכ׳ (Ms. O. נְפִיל; Ms. H. נֵפֶל, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) birds found within fifty cubits &c.—2) a species of *locusts, nippol.* Ḥull. 65[b] סלעם זה נ׳ (Ar. החרגל) *Sal'am* (Lev. XI, 22) is *nippol;* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V חרגל זה נפול.

נִיפּוֹלָא, נִיפּוֹלָא ch. as preced. 2. Targ. Y. Lev. XI, 22 (Ar. נעלא, corr. acc.; h. text חרגל).

נִיפּוֹלֶת, Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI, v. נִיפּוּל.

נִיפּוֹלֶת, v. next w.

נִיפּוֹלִין pr. n. pl. *Neapolis* on the site of the ancient Shechem. Y. Ab. Zar. V, 44[d] ניפולית (corr. acc., or ניפולים); Deut. R. s. 3 נ׳ של כותיים. Num. R. s. 23 (expl. שכם, Josh. XX, 7) נֵפִי׳.

נִיפָּחָא, v. נְפָחָא.

נִיפּוֹרָא, v. נִיפְרָא.

נִיפַּל, v. נְפִילָה.

נִיפְלָא, נֵפִי׳ I m. (cmp. נְפִיל) [*giant,*] the constellation of *Orion* (h. כְּסִיל). Targ. Job IX, 9. Ib. XXXVIII, 31.—*Pl.* נִיפִילִין, constr. נִיפִילֵי, נְפִילֵי Targ. Is. XIII, 10 (h. text וכסיליהם).—Snh. 96[b] בר נפלי *son of giants* (?), surname of the Messiah (with allus. to הִנָּפְלָה, Am. IX, 11); Yalk. Am. 549 (some ed. נְפִילֵי).

נִיפְלָא II m. *untimely birth,* v. נְפִילָה II.

נִיפָּקָא, v. נְפָקָא.

נִיפָר pr. n. pl. (Assyr. Nipur, modern Niffer, v. Schr. KAT.[2], p. 572) *Nifar.* Yoma 10[a] (identified with כלנה) נ׳ Ms. M. 2 (Ms. M. 1 נפגר for נפור, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. נופר נינפי, strike out the second w., as a corrupt gloss, induced by phonetic resemblance of כַּפְלֵנָה a. כַּפָּה, v. נִינְפֵי).

***נִיפְרָא** m. (a mutilation of λυχνοφόρος, cmp. לוּפָר) *torch-bearer.* Ab. Zar. 11[a] נ׳ Ar. (ed. נִיפְרוֹרָא; Ag. Hatt. נוּפָרָא; Yalk. Ex. 229 ed. Salon. אנפירא, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); v. פִּרְפְּרוֹרָא.

נִיפַּשׁ m. (נָפַשׁ)=h. רֶוַח, *vacant space.* Targ. Y. Gen. XXXII, 17.

נִיץ, נוּץ, נֵץ (יָנַץ) 1) *to sprout, blossom.* Targ. Ps. XC, 6 יֵנֵץ. Ib. CXXIX, 6 יֵינִיץ Ms. (ed. יצִיץ).—Snh. 18[b] יֵנֵץ; Y. R. Hash. II, 58[b] top מֵינֵץ, v. בַּכִּיר; Y. Snh. I, 18[c] bot. מינץ (corr. acc.).—2) *to shine* (cmp. נָבַט). Targ. Ps. CXXXII, 18 (h. text יציץ).

Af. אֵנִיץ, אֲנֵיץ *to bring forth blossoms.* Targ. Num. XVII, 23 (ed. Berl. אַנֵּיץ).

נִיצָא, נֵיצָא, v. נֵץ.

נִיצְבָתָא, נִיצָבָא, v. sub נְצִיבָה.

נִיצּוּחַ, נִצּ׳ m. (נָצַח) *glory; use of the stem* נָצַח *for song.* Midr. Till. to Ps. IV (expl. למנצח) למי שנצחוהו נצח נצחים to him whose glory is everlasting. Ib. בני׳ וכ׳ with glorification (use of נצח) &c.; Pes. 117[a], a. e. נִירּוּן.

נִיצּוֹחָא, v. נְצוֹחָא.

נִיצּוּרֵי, נִצּ׳ m. pl. constr. (נִיצָּר) *strife, rivalry.* Meg. 24[b] top, v. נִיצָּר.

נִיצּוֹלִית, v. next w.

נִיצּוֹלֶת, נִצּ׳ f. (נָצַל) *remnants, refuse.* Gen. R. s. 67 (ref. to אצלת, Gen. XXVII, 36) מן הנ׳ ed. (Ar. התְּצוֹלוֹת) of the leavings (of the poorest kind). Ib. s. 74 (ref. to ויצל, Gen. XXXI, 9) כזה שהוא מציל מן הנ׳ (Ar. תנצולות) like one that saves things from among the refuse.—*Pl.* נִיצּוֹלוֹת, נִצּ׳. Tosef. Ter. X, 3 הניצולית וכ׳ (corr. acc.; ed. Zuck. תמצולות) the leavings and the rotten fruits &c.—V. נָצַל a. נְצוּלָה.

נִיצּוֹץ c. (נָצַץ) 1) (b. h.) *spark, sparkling light.* Tanḥ. Vayesheb 1 נ׳ אחד וכ׳ one spark from thy smithy.—*Pl.* נִיצּוֹצוֹת, נִיצּוֹצִים, נִיצּוֹצִין. Tosef. Yoma II, 3 הרו נ׳ יוצאות מִמֶּנָּה sparkling rays proceeded from it (the golden tablet); Yoma 37[b] נ׳ יוצאין; Y. ib. III, 41[a] top הנ׳ מנהזרין; Y. Sot. II, 18[a] top הנירוצים וכ׳. Num. R. s. 5, beg. שנו נ׳ של אש two sparks of fire &c. Ib. שנו נצ׳ מקדמין וכ׳ two sparks preceded them. Y. Ab. Zar. V, end, 45[b] (v. לִיבּוּן) צריך שירהא נ׳ וכ׳ it must be so heated that sparks burst forth from it. Tosef. Sabb. VI (VII), 2 נפלו הרמנו נ׳ ואמר וכ׳ if snuff falls off the candle, and he says, we shall have guests &c. (v. אֲמוֹרִי). Sabb. III, 6 לקבל נ׳ to receive the snuff; a. fr.—*2) *shivers scattering from the broken sledge-hammer.* Sabb. 88[b]; Snh. 34[a] (ref. to Jer. XXIII, 29) מה פטיש זה מתחלק לכמה נ׳ as the sledge-hammer (when shattered by

the harder rock) is divided into many shivers (differ. in commentaries).—3) *squirtings* (of boiling water &c.). Ab. Zar. 76b מה בולעו נ' וכ' as the rim of a caldron absorbs forbidden substances through squirtings, so does it emit them again through the squirtings (of the boiling cleansing water, v. גיעשול). Nidd. 13a נתזין וכ' drippings (of urine) squirt upon his feet. Yoma 29b, sq.; a. e.—4) (cmp. Arab. *nuḍâḍah*) *residue.* Sabb. 139b האיכא נ' but there is the residue (the last drops percolating through the dregs in emptying liquid from vessel to vessel); נ' לבר ר' וכ' that residue was not cared about in the house of &c.

ניצוצא ch. same, ניצוץ נורא *spark.* Targ. Is. I, 31.

ניצוצָיא, v. נוצִיצָא.

ניצוק, v. נְצוֹק.

ניצור בר נ', pr. n. m., v. נצר IV.

ניצחנוקא, ניצחנא, v. sub. נצח.

ניצָיָנָא, ניצָיָא, v. נְצָיָא.

ניצל, v. נְצַל.

נִיצָא, נִיצָנָא m. (נִיצָן) = b. h. נֵצֶן, *blossom.*—*Pl.* נִיצָנַיָּא, נִיצָּא. Targ. I Kings VI, 1; 37.

ניצָצָא, v. נְצָצָא.

ניצָרָא, v. נְצָרָא.

ניקבָא, v. נְקָבָא.

נִיקוּד, נִיקוּדָא m. (נְקַד I) 1) *dot, point.*—*Pl.* נִיקוּדִין, נִיקוּדִים, נִקּ׳. Tosef. Sabb. XI (XII), 13 הכותב שני נ' וכ' if one writes (on the Sabbath) two dots, and another person finishes them up &c., v. נְקוּדָּה.—2) *pl.* (as ab.) *minute loaves, cakes* (of half the size of an egg). Ter. V, 1 (oth. opin. *crumbled pieces*; v. Josh. IX, 12); Bekh. 22b. Y. Ter. V, 43c top והדין נ' כהדא חציי וכ' those *nikḳadim* are half the size of eggs.—[Midr. Sam. ch. XXII ניקודים some ed., read: נִיקוּרִים.]

נִיקוּי, נִיקּוּי m. (נְקָה) *cleansing, clearing* from sin. Gen. R. s. 82, beg. עולמים אין לו נ' will never be cleared (forgiven).

נִיקוֹלוֹגוֹס m. (νεικολόγος, not found in Greek Dict.) *pleader in a law-suit.* Pesik. Baḥod., p. 153b מנה לך ניקלגיס וכ' (corr. acc.) retain for thyself such and such a man as pleader, and thou shalt be acquitted; Yalk. Num. 782; Yalk. Lev. 645 ניקולינ' (corr. acc.); Lev. R. s. 29 נקול׳; v. הֵיקוֹלוֹגוֹס.

נִיקוֹמָכִי pr. n. m. (Νικομάχης) *Nicomaches*, an Amora. Y. M. Kat. I, 80d top; Y. Snh. II, 23d bot. (not נִיקוֹמִי).

***נִיקוֹן** m. (Νίκων, v. Joseph. Bell. Jud. V, 7, 2) *an engine of war, iron ram.* Kel. XI, 8 (comment. *iron point of a javelin*, ref. to קִינוֹ II Sam. XXI, 16; R. Hai G. reads נִיקִין); [Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 גינין].

נִיקוּף, נִיקּוּף I m. (נְקַף I) *knock, bruise.* Ḥull. 7b דם נ' וכ' the blood of a bruise atones &c. Ib. שני נ' a second bruise (before the first one is healed).

נִיקוּף, נִיקּוּף II m. (נְקַף II) *crown, rim.*—זיתי נ' (cmp. פֵּאָה; v. Is. XVII, 6) *the olives left on the tree for the poor, the poor man's share, gleaning*, opp. to זיתי מָסִיק. Ḥall. III, 9. Peah VIII, 3. Yib. 20d bot. מקום שנהגו . . ז' נ' וכ' where the custom prevails to take down the gleanings (instead of leaving them on the trees), the poor man may say, this oil is from gleanings; a. e.—[Comment. זיתי נ' olives which are *knocked down*, v. preced.]

נִיקוּר, נִיקּוּר m. (נְקַר I) 1) *picking, biting; chiselling.*—נ' עינים *putting out the eyes.* Pesik. Aḥărê, p. 168b; Lev. R. s. 20; Tanḥ. Vaëthḥ. 1; Koh. R. to VIII, 17.—נ' אבנים *chiselling of stones.* Sot. 46b.—Esp. *the picking* or *biting* done by birds, snakes &c., *traces of biting.* Ab. Zar. 35a משום נ' (נחש) because a serpent may have touched it. Y. Ter. VIII, 46a top דג נ' a fish showing traces of bites; a. fr.—*Pl.* נִיקוּרִין, נִיקּוּרִים, נִקּ׳. Ter. VIII, 6 ניקורי תאנים וכ' figs &c. which appear to have been bitten at (possibly by snakes); Tosef. ib. VII, 16 תבשיל וכ' נ' a dish &c. showing traces of bites. Kidd. 80a, sq. נמצאו נ' נ' וכ' the dough shows that it has been pecked at (by chickens); a. fr.—Esp. *nikkurin, laws concerning food suspected of having been touched by snakes.* Y. Ter. l. c.; v. אֲפָךְ; a. fr.—2) *pl. worm-eaten cloth, shreds.* Midr. Sam. ch. XXII (some ed. ניקוד, corr. acc.); Yalk. ib. 129, v. בְּרוּקְלֵי.

נִיקוּרָא ch. same.—*Pl.* נִיקוּרֵי, נִיקוּרִין. Ḥull. 59a לא חיישׁ מר לנ' do you not apprehend that it may have been bitten by snakes?—Ab. Zar. 30b אי אית ביה נ' Ar. (ed. נְקִירֵי) if there are bites in it.—Ḥull. 57a צנא דנקורי Ar., v. אִירְנְקוֹרָא.

נִיקוּשָׁא m. (נְקַשׁ) *knocking, rattling.* Targ. Jer. XLVI, 22. Targ. Nah. II, 11. Ib. III, 2; a. e.—V. נְקָשָׁא.

נִיקְמָמוֹן m. (v. אֲנִקְרִיטְמִין) *a musical instrument resembling a wooden leg.* Kel. XV, 6.

נִיקָּרוֹן, v. נְקִירוֹן.—[Kel. XV, 8, R. H. G., v. נִיקוֹן.]

ניקלבס, ניקלבוס, ניקלבים, v. נִיקְלָבוּס.

ניקלוגוס, ניקלגיס, v. נִיקוֹלוֹגוֹס.

נִיקְלָבָס, נִיקְלָבוּס m. (Νικόλαος, S.) *a variety of the date.* Ab. Zar. I, 5 (13b) נקליבס (Bab. ed. נקלב; Mish. Nap. ודנקלבס, v. Rabb. D. S. a. l. note 400; Y. ed. ניקלבים). Ib. 14b נקלס (Ms. M. נקלווס); Y. ib. I, 39d bot. נקלבי. Y. Sabb. XIV, 14d דניקלבס stones of *nicolaos* dates; Y. Ab. Zar. II, 40d דנקלבירסין (*pl.*)—*Pl.* נִיקְלָוִוסִין, נִיקְלָוִוסַיָּא &c. Y. Ber. VI, 10c bot.—Num. R. s. 3, beg., v. לוּבְיָא; Midr. Till. to Ps. XCII מקולסין (corr. acc.).

נִיקְלֵי, v. אוּנְקְלֵי II.

נִיקְלִיטִין, v. נַקְלִיטִין.

נִיקָנוֹר pr. n. m. (Νικάνωρ) *Nicanor*, 1) a general

under Antioch Epiphanes and Demetrius I, defeated and slain by Judah Maccabi (I Macc. VII, 39; II Macc. XV, 30). Y. Taan. II, 66ᵃ top (Még. Taan. XII) יום נ׳ Nicanor-Day (a half-festival); Y. Meg. I, 70ᶜ bot.—2) N., who imported Corinthian bronze doors for a Temple gate. Yoma III, 10; Tosef. ib. II, 4; Y. ib. III, 41ᵃ; Bab. ib. 38ᵃ. Midd. II, 3, a. fr. שער נ׳ (שערי), v. נְחוּשְׁתָן.

נִיקָרָא, נִיקָצָא, v. sub נִקּ׳.

נִיר I נוּר (b. h.; v. Del. Proleg., p. 98, sq.) [*to conquer,*] *to break ground, clear.* Tosef. Men. IX, 3 נָרָה שנה ראשונה ושניה חורשה וכ׳ he breaks the field the first year, the second year he ploughs it &c.; Men. 85ᵃ. Arakh. IX, 1 (29ᵇ) נָרָה if he broke it (without planting). Tosef. B. Mets. IX, 7 לא יהא נָר .. אלא נָאר וכ׳ (Var. נָר) he must not plough it over entirely one year and plant the next, but plough one half &c. Ib. 8 והיה נָרָה וכ׳ and he ploughed all of it one year &c. Ib. 26 נאר (Var. נָיֵר, נָר); a. fr.—Part. pass. נִיר; f. נִירָה. Ib. 29 מניחה לפניו נ׳ when he surrenders the field to him cleared, opp. שְׁלֵמָה.—[Men. 85ᵇ נִיר חצירה, Ms. M. נָר.]

Pilp. נִרְנֵר *to plough over repeatedly.* Part. pass. מְנוֹנָר (=מְנוּרָנָר; cmp. a. מְשׁוֹטָטֶת מְשׁוֹלָטֶת); f. מְנוֹנֶרֶת, *pl.* מְנוֹנָרוֹת. Men. 85ᵃ שדות .. והמ׳ לכך הנונרות לבד (Ms. M. corr. acc. or הנִינָּרוֹת *Nif.*) fields .. repeatedly ploughed over for that purpose; Tosef. ib. IX, 3 הגינירות, Var. הנישרות, read הנִינָּרוֹת or הנִינָּרוֹת).

Nif. נִינַּר, נִינּוֹר (cmp. נִידּוֹן fr. דִּין) *to be broken,* v. supra.

נִיר ch. same. Targ. I Sam. VIII, 12 לְמֵינָר (ed. Wil. לְמִינַר).

נִיר II m. (b. h.; preced.) 1) *clearing, ploughing over.* Tosef. B. Mets. IX, 24 בשעת הנ׳ (read: בשנת) in the year during which he cleared the land.—2) *newly broken land.* Peah II, 1 הבור והנ׳ fallow land or newly broken land. Y. Naz. VII, 56ᵇ top; a. e.—*Pl.* נִירִין. Shebi IV, 3.

נִירָא, נִיר I ch. same. Targ. I Sam. VIII, 12.

נִיר III, נִירָא II m. ch. (preced. wds.; Assyr. *nîru*) *yoke; servitude.* Targ. Deut. XXI, 3. Targ. Num. XIX, 2.—Targ. Jer. XXVII, 8; a. fr.—Y. Sabb. V, end, 7ᶜ; Bab. ib. 54ᵇ, v. גִּירְמוֹן.—*Pl.* נִירִין. Targ. Jer. XXVII, 2. Ib. XXVIII, 13.

נִיר IV m. (v. preced.; cmp. jugum a. ζυγόν, v. Sm. Ant. s. v. Tela) *cross-beam of the loom,* also *the cross-rod* under the cross-beam (liciatorium) to which the ends of the leashes are fastened; trnsf (mostly *pl.*) נִירִין, נִירִים *the leashes* or *thrums* to which the threads of the warp are fastened; also *the warp.* Gen. R. s. 94, v. פָּתַל. B. Kam. 119ᵇ אין לוקחין .. ולא נ׳ you must not buy from the weaver remnants of woof or of warp threads. Kel. XXI, 1 הנוגע בנ׳ ... he who touches the upper beam ... or the rods, contrad. to קֵירוֹס.—ביח נ׳ that portion of the web produced by passing the spool with the woof across the warp, *mesh, slip.* Sabb. XIII, 2 (105ᵃ) העושה שני בתי נ׳ בנִירַיִם וכ׳ Ms. M. (ed. בניריין) he who starts a web by making two meshes, attaching them either to the cross-pieces or to the slips (קֵירוֹס). Ib. 105ᵃ ברוחב ג׳ בתי נ׳ within a distance of three meshes; (Tosef. ib. XII (XIII), 1 על ג׳ בתים). Y. ib. VII, 10ᶜ בניר אחד ... שני נ׳ בחק two sets of warp threads fastened to one old border web (licium) or two borders fastened to one set of warp threads. Shek. VIII, 5 על ע״ב נ׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. (ed. נימין; v. Rabb. D. S. a. l., p. לד, note) the curtain was woven on seventy-two leashes, and each twist of the warp (נִימָה) contained twenty four threads; Ḥull. 90ᵇ; Tam. 29ᵇ נימין; Num. R. s. 4 נימין; Tanḥ. Vayakh. 7 נימין; ed. Bub. 10 נירים.

נִירָא III ch. same; בת נ׳ the *cross-rod* (liciatorium). Sabb. 105ᵃ (expl. שני בתי נירין בניריין, v. preced.) תרתי בבת נ׳ וחדא בנ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. בבתי, early ed. בבי; v. Rabb. D. S. a. l. note) he passes a thread twice around the cross-rod and once around the cross-beam (jugum). Ib. 67ᵃ ברקא נ׳ a white twisted cord.—*Pl.* נִירֵיָּא. Y. ib. XIII, beg. 14ᵃ (expl. בניריין, v. supra) נ׳ the two cross-rods (the liciatorium and the jugum).

נִירְדָּא, v. נִרְדָּא.

נִירוֹן pr. n. m. *Nero,* the Roman emperor. Gitt. 56ᵃ נ׳ קיסר. Lam. R. to I, 5 מית נ׳ (Gitt. 56ᵇ קיסר).

נִירוֹנִית f. (preced.) *a Neronian coin.* B. Mets. 25ᵇ; Tosef. ib. II, 10. Kel. XVII, 12 כסלע הנירו׳ ed. Dehr. (ed. הנר׳, corr. acc.) the size of the Neronian Sela; Bekh. 37ᵇ. Ib. 38ᵃ.

נִירוֹק, v. רָקַק.

נִישְׁבִּין, נִישְׁבִּים, נִישְׁבָּא, v. sub נִשְׁבָּא.

נִישָׁדוּר, נִשָׁ׳, m. (Pers. našâdur. v. Perl. Et. St. p. 48) *gum-ammoniac.* Gitt. 69ᵃ bot.

נִשּׂוּאִין m. pl. (נָשָׂא) *taking in marriage* (v. אַרוּסִין); *married state.* Keth. I, 4 מן הנ׳ ... אלמנה a widow, a divorced woman ... after having been actually married, opp. to מן הארוסין. Ib. V, 1. Yeb. 23ᵃ (ref. to Deut. XXI, 15) אהובה בנישואֶיהָ וכ׳ beloved for her (blameless) marriage, hated for her (illicit) marriage. Ib. 64ᵇ ומלקות נ׳ as to marrying (a third time), and as to the treatment of one twice lashed; a. fr.

נִישׂוּאִין ch. same. Targ. I Chr. VIII, 9 דאתחדתא בני נישואה, read: דאתחדתא הלכה בנישׂוּאָהּ for a novel interpretation of the law was established through her marriage; v. Y. Yeb. VIII, 9ᶜ top.

נִישׂוּאוֹתָא, v. נִשּׂוּאוֹתָא.

נִישׁוּבִים, v. נִשְׁבִּים.

נִישׁוּבֶת f. (נָשַׁב) *chaff.* B. Bath. 94ᵃ (Ms. M. נִישׁוּבוֹת *pl.*; Ms. R. נִשּׁוּפוֹת).

נִישְׁרָא, נִישְׁפָּא, נִישְׁמָא, v. sub נִשְׁ׳.

נִישְׁתְּרוֹפֵי m. pl. (denom. of שָׁרָף) *drippings;* קירא

דנ *wax that runs through the beehive.* Sabb. 110b (Ms. M. נְשׁ).

נִיתְבְּרָא, v. נִדְבְּבָה.

נִיתּוּחַ, נִתּ׳ m. (נָתַח) *dissection.* Zeb. V, 4, v. הֶפְשֵׁט. Gen. R. s. 34; a. fr.

נִיתְקָא, נִיתְרָא, v. sub נִתּ׳.

נָכָא, v. נְכִי.

נַכַּאי, v. נַכְּאִי.

נָכְאָלָא m. (נְכִיל) *deceiver, hypocrite.* Targ. Prov. XI, 9 Ms. (ed. נְכְלָא).

נֵכֶד m. (b. h.) *offspring, grandson.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2, v. נִין.

נָכָה, v. נכי.

נֵכֶה m. (b. h.; נָכָה) *crippled,* נֵכֶה רגלים *paralyzed, lame.* Yalk. Deut. 933. משל לנ׳ ר׳ וכ׳ like a lame person that disturbed the peace of &c., opp. שָׁלֵם.—*Pl.* נְכִים. Pesik. R. s. 13, v. צָלַע.

נְכֹה פַּרְעֹה נ׳, (b. h.) pr. n. m. *Pharaoh Necho* (II), King of Egypt. Sot. 9a; a. e.

נָכוֹן m. (b. h.; כּוּן) 1) *firm, ready.* Ber. 60a; a. e.—2) pr. n. נ׳ גּוֹרָן, v. כִּידּוֹן II.

נָכוֹסָה, נָכוֹסָא m. (נְכַס) *butcher.* Y. Yoma III, 40c top (expl. קרץ, Jer. XLVI, 20) חד אמר נ׳ one says, it means the butcher (with ref. to Yoma III, 4 קרצו).

נְכוּשׁ, v. נִיכּוּשׁ.

נָכוֹשׁ m. (נָכַשׁ) *he who lops trees,* v. נִיכּוּשׁ.

נַכְזָרְיָא m. (v. אַכְזָר) *cruel.* Targ. Prov. XI, 17 (ed. Lag. נוכריא). Ib. XVII, 11 (ed. Wil. נוּכְזִי).

נַכְזָרְיוּתָא f. (preced.) *cruelty.* Targ. Prov. XII, 10 (ed. Wil. נַכְזִי). Ib. XXVII, 4 (v. נוּכְרָא).

נָכַח, נכי (b. h.) *to be lessened.*—[Lev. R. s. 33 אלא נכה, some ed., v. אָנַח.]

Pi. נִכָּה, נְכָּה *to deduct.* Hull. X, 3 ואינו מְנַכֶּה לו׳ וכ׳ and the seller is not bound to allow him a reduction for the priest's share. B. Bath. VII, 2, sq. יְנַכֶּה he must make an allowance for what there is less than specified in the contract. Num. R. s. 20 (ref. to נכה, ib. XXII, 6) כמי שמְנַכֶּה אחד מכ״ד לסאה as one (purchasing grain) is prepared for a deficiency of one twenty-fourth for each S'ah (allowance for chaff, v. טִירוֹפֶת); Tanh. Balak 4 (not למאה); ed. Bub. 6; a. fr.—[Cant. R. to III, 4 שנכה מכהריב some ed., read שְׁנָכְתָה, v. נָכְיָתָה.]

Hif. הִכָּה, הַכָּה 1) *to injure, knock, strike.* B. Kam. VIII, 1 הִכָּהוּ חייב וכ׳ if he hit him (created a sore), he must pay for curing him. Ib. 3 הִכָּה את וכ׳ if a person strikes his father &c. Snh. IX, 2 נתכוין לְהַכּוֹתוֹ וכ׳ if he intended to hit him on his loins. Y. Peah I, 16a bot. (ref. to Ps. CXX, 3, sq.) כל כלי זיין מַכִּין וכ׳ all weapons strike in their place, but this (calumny) strikes at a distance; a. v. fr.—Part. pass. מוּכֶּה; f. מוּכָּה; *pl.* מוּכִּים, מוּכִּין; מוּכּוֹת. Keth. VII, 10, a. fr. מוּכָּה שחין afflicted with leprosy. Ib. I, 3, a. fr. מוּכַּת עין one who lost her hymen through an accidental lesion. Par. VIII, 9; Mikv. I, 8, v. מוּם.—2) (trnsf.) *to strike, produce sound, play.* Yoma I, 7 מַכִּין לפניו באצבע וכ׳ snap their middle-fingers. Arakh. II, 3, v. חָלִיל; a. fr.

נָכָא, נְכִי ch. same.

Pa. נַכֵּי *to deduct.* Targ. Y. Lev. XXVII, 18.—Y. Sot. V, 20c bot.; Y. Ber. IX, 14b bot. אנא מְנַכֵּי, v. הַנְכָּיָה. Sabb. 140a מְנַכְּפוּ, v. זְכוּתָא. B. Kam. 97b, sq. מְנַכְּרִינָן ... אי מחמית לית וכ׳ if provisions have become cheaper in consequence of the increased weight of the coin, we impose upon the creditor a corresponding reduction of the debt &c.; a. fr.

Ithpe. אִתְנְכֵי, אִיתְנְכֵי *to be injured, suffer.* Y. Ab. Zar. II, 41d top אשתון .. ואִתְנְכוּן the first drank and did not die, but were sick; ib. ולא מיתתין אינכון read ואי׳; (Y. Ter. VIII, 45d bot. only מיתתין). Y. Dem. I, 22a top ולא אנכון and they suffered no more (from mice). Ib. יעבור ולא מִתְנַכֶּה let him cross, he shall not be injured. Y. Keth. XII, 35b top כל הן דחוא מחו מִתְנַכֵּי wherever he be buried, what does he lose (what difference does it make to him)?; Y. Kil. IX, 32c top מתנכי (corr. acc.).

Af. אַכֵּי *to harm.* Y. Sabb. III, 6a bot. (in Hebr. dict.) ומַכֵּי הוא לה כלום can he harm her in any manner?; Y. Bets. II, 61c.

נַכַּאי, נַכֵּי m. (preced. wds.) *deduction.* B. Kam. 59a נכי חיה payment is made with a deduction of the expense for the midwife (which the husband now saves); נ׳ מזונות a deduction for nursing expenses (incident to a regular confinement). Y. ib. VIII, beg. 6b נותנין נכאי מזון the injured person must be fully indemnified, deducting what his ordinary alimentation would have cost; Tosef. ib. IX, 3 נכי מזון Var. (ed. Zuck. דמי ניזק, oth. var. זכי, זבי, corr. acc.).

נַכֵּי m. (preced.) 1) *deduction; less.* Gitt. 15b; B. Bath. 57a נ׳ ריבעא (the whole) less a quarter, i. e. *three fourths* (cmp. הַל I).—2) *loss, harm.* Y. Kidd. IV, 66b bot. משם מה נַכֵּייהּ because of 'what is his loss?', i. e. because it makes no difference in the law.

נַכְיָתָא, נְכִיתָא f. (preced. wds.) *reduction of a debt against a landed security* (מַשְׁכַּנְתָּא) *by deducting a stipulated amount every year for usufruct.* B. Mets. 67b top הארי משכנתא ... לא ניכול אלא בנ׳ where the usage prevails that a land pledge can be redeemed at any time, the creditor must not have the usufruct except for the consideration of a rent deductible from the debt, v. מַשְׁכַּנְתָּא. Ib. בלא נ׳ without paying any rent by deduction. Ib. 62a משכנתא בלא נכיתא (Rashi נכיי) in the case of usufruct from pledged land without consideration; a. fr.—Y. Ber. IX, 14b bot. מה נ׳ ed. Lehm., v. הַנְכָּיָה.

נְכֵל, נָכַל *to be crafty; to contrive.* Targ. Ps. LXXXIII, 4.

Pa. נַכֵּיל same; (with accus.) *to deceive.* Targ. O. Num.

XXV, 18 ed. Berl. (oth. ed. *Pe.*). Targ. Ps. XII, 3 (ed. Wil. מנבל׳). Targ. I Chr. XII, 17.

נְכִיל m. (preced.) *craftiness, fraud.* Targ. Mal. I, 14 (ed. Lag. נכל).

נָכִיל, נְכִילְתָּא, נְכִילָא m., **נְכִילָתָא, נְכִילָא** f. (preced.) *crafty, deceitful.* Targ. Ps. XLIII, 1. Targ. Jer. IX, 2. Targ. Ps. CXX, 2; a. e.—Targ. Hos. VII, 16 (ed. Lag. נִיבְלָא).

נְכִילוּתָא, נְכִילוּ f.=נְכִיל. Targ. Ex. XXI, 14; a. e.—Targ. Ps. X, 2 נכילו׳ Ms. (ed. נְבִלוּתָא; Regia נְכִילָתָא). Targ. Job V, 16 נְבָלָתָא ed. Wil. (ed. Lag. נבילתא, h. text עלתה).

נְכִילָתָא, v. נָכִיל, a. preced.

נְכִיס *to slaughter,* v. נְכַס.

נָכִיס m., **נְכִיסְתָּא, נְכִיסָא** f. (preced.) *slaughtered.* Targ. Lev. XIV, 6 (O. ed. Amst. נְכִסְתָּא). Ib. 51 (O. ed. Vien. נְכִיסְתָּא); a. e.

נָכִישׁ m.=נִיכּוּשׁ q. v.

נְכִית, v. נְכַת.

נְכִיתָה f. (נְכַת) *bite*; trnsf. *booty.* Cant. R. to III, 4 (play on נכתה, II Kings XX, 13) נ׳ שנכת וכ׳ (some ed. נְכָתָה) he showed him the bite which he had bitten off from Sennacherib, the booty &c.

נְכִל, v. נְכִיל.

נָכָל, נָכְלָא, נָכְלָה m. (נְכִיל) 1)=b. h. נֵכֶל *deceit.* Targ. Ps. XXIV, 4; a. fr.—*Pl.* נְכָלִין, נְכָלִים. Targ. Is. LIII, 9 (not נִיב׳). Targ. Mic. VI, 12. Targ. O. Num. XXV, 18; a. e.—2) *deceitful; hypocrite,* v. נְכָאלָא, a. נָכִיל.—*Pl.* נְכָלֵי, נְכָלִים. Gen. R. s. 49; Yalk. ib. 83, v. נְבָלָא II.

נְכָלְתָּא, נְכָלוּתָא, v. נְכִילוּ.

נָכַס (cmp. נְכָסַס) 1) *to cut; to slaughter.* Imper. כּוֹס. Pes. 61ª (expl. תכסו, Ex. XII, 4) לשון סורסי הוא ... כוס לי טלה זה it is an abbreviated form (v. סוֹרְסִי), as one says to his neighbor, *kos* (for נְכוֹס) &c., cut this lamb for me; Y. ib. V, 32ª bot.; Mekh. Bo. s. 3.—Snh. 82ᵇ (play on כזבי, Num. XXV, 15) שאמרה לאביה כוס בי עם זה she said to her father, cut (ruin) this people through me. Ḥull. 37ᵇ בָּשָׂר כוס כוס meat of an animal about which one says, 'cut, cut', i. e. meat of an animal hurriedly cut, because it threatens to die; Treat. Kuthim (ed. Kirchh., p. 33, sq.) we must not sell to Samaritans כּוֹסְכוֹס (sub. בשר) meat of an animal on the point of death.—2) *to mark, count,* v. נְכָסִים.

נָכַס, נָכִיס ch. same; impf. יִכּוֹס. Targ. Gen. XXXI, 54. Ib. O. XXII, 10 לְמִיכַּס ed. Berl. (oth. ed. a. Y. לְמֵיכַס); a. fr.—Snh. 25ᵇ bot. והאידנא נ׳ אבא וכ׳ and presently he will slaughter the father for the son and the son for the father (he will exercise extortions). Y. Shebi. V, end, 36ª מִיכּוֹס תורא וכ׳ to slaughter an ox available for thē plough; a. fr.

Ithpe. אִיתְנְכִיס, אִתְנְכִיס *to be slaughtered.* Targ. Lev. XIX, 6; a. fr.—Gen. R. s. 33 אזל לְמִיתְנַכְסָה וכ׳ was going to be slaughtered, and it lowed, as if to say, save me; Y. Keth. XII, 35ª מִידְּנְכִיס; Y. Kil. IX, 32ᵇ מְיִנְכַס taken to be slaughtered.

נִכְסָתָא, נִכְסָא נ׳ f. (preced.) *slaughter; slaughtering* (according to the ritual, שְׁחִיטָה); *sacrifice, feast* (=h. זֶבַח). Targ. Is. XXXIV, 6 (h. text טבח).—Targ. Y. Deut. XIV, 21. Targ. Y. Lev. XVII, 13 (ed. Vien. נִיכְסְתִּיה). Targ. Gen. XXXI, 45; a. fr.—Targ. Y. Gen. XLIII, 16 בית נ׳ the place for ritual cutting (בית השחיטה), *ritually cut throat.*—B. Bath. 92ª אי גברא דזבין לנ׳ לנ׳ if it is a man that sells cattle for food, the purchase was made for slaughtering (and not for work); B. Kam. 46ª (not אנכסותא); v. Rabb. D. S. a. l.); a. fr.—*Pl.* נִכְסָן, נִכְסָתָא; constr. נִכְסַת, נִכְסֵי; (also נִכְסִין, נִכְסֵין). Targ. O. Ex. XXXII, 6 ניכסן ed. Berl. (oth. ed. a. Y. ניכסין). Ib. XVIII, 12; a. fr.—Targ. Ps. CVI, 28 נִכְסֵי (Ms. נכסת).

נכסותא, v. preced.

נְכַסְיָא, v. נִכְסִין.

נְכָסִים m. pl. (b. h.; נֶכֶס or נָכַס) [*counted things,*] *account; property, business.* Ber. 46ª ויצלח מאד בכל נְכָסָיו וירחיו נכסיו וְנִכְסֵינוּ וכ׳ may he have great success in all his accounts (enterprises), and may his business and ours be successful and near a city. Ab. Zar. 19ᵇ, v. צְלַח. B. Bath. IX, 7, a. fr. המחלק נכסיו וכ׳ Ib. אַחֲרִיוּת נ׳, v. שיש להן אחריות if a person disposes of his belongings by word of mouth. Yeb. IV, 3 הנכנסים נ׳ וכ׳ property which the wife brings in and takes out again (v. מָלוֹג). B. Kam. I, 2 נ׳ של בני בריית Jewish property; נ׳ המיוחדין individual property; a. v. fr.

נִכְסֵי, נְכַסְיָא, נִכְסִין נ׳ ch. same. Targ. Y. II Num. XXXII, 1 (h. text מקנה) *herds.* Targ. Josh. XXII, 8 (h. text נכסים). Targ. Deut. VIII, 17 (h. text חַיִל); a. fr.—B. Kam. 93ª (prov.) בתר מרא נ׳ וכ׳ behind a man of wealth chips are dragged along, i. e. in the company of a wealthy man you have an opportunity of making money. Bekh. 48ª הא אשתעבד נ׳ Rashi (read: אשתעבוד; ed. אשתעבדן) (לחו לנ׳ has not the estate been made responsible for the debt (before the father's death)? Ib. מכדי נ׳ דבר וכ׳ does not a person's property merely take the place of a guarantor? B. Bath. 58ª כל נְכָסַי לחד ברא all my property shall go to one son (of mine). Ib. כולהו נְכָסֵי דהאי all the property (of the father) goes to this (son).

נְכָסְתָּא, v. נְכָסָא.

נְכָפָה, v. כָּפָה.

נָכַר (b. h.) *to be unknown, strange.*

Hif. הַכִּיר 1) *to recognize, know; to favor.* Ruth. R. to II, 10 (ref. to להכירני, ib.) נתנבאה .. לְהַכִּירָהּ כדרך וכ׳ she prophesied that he would know her in the way of all people (as his wife, cmp. יָדַע). Ber. 10ᵇ האשה מַכֶּרֶת באורחין וכ׳ woman recognizes the character of guests better than man. R. Hash. II, 1 אם אינן מַכִּירִין אותו if the court does not know him personally. Y. Yeb. IV, 6ᵇ כנסה ולא הִכִּירָהּ he married her but did not touch her (v. supra). Snh. 7ᵇ (ref. to Deut. I, 17) לא תַכִּירוּ thou shalt not

favor him (if he is thy friend); a. fr.—Num. R. s. 9 במקום שמכיר where he knows (the people), where he is acquainted; Sifré Num. 14 במקום שמכירין אותו.—2) *to make known, identify; to acknowledge, own.* R. Hash. l. c. מן המכירים on the declaration of those who identify (the witnesses; v. Rabb. D. S. a. l. note 2). Gen. R. s. 43 לא היה שמי נזכר .. והכַּרְתָּ אותי וכ' my name was unknown .... and thou hast made me known among my creatures. Sifré Deut. 217; Kidd. 78b, a. e. (ref. to יכיר, Deut. XXI, 17) יַכִּירֶנּוּ לאחרים he may identify him before others (as his first born son). Sifré Deut. 312 שאהיה מַכִּירוֹ that I may make it known as mine. Ib. מהיכן המקום מַכִּיר את חלקו beginning with whom does the Lord acknowledge his share (claim as his)? With Jacob; a. fr.

Hof. הוּכַּר *to be recognized; to be discernible.* Kidd. III, 5 ה' עוברה her pregnancy was certain, v. חַפָּרָה; ib. 62b. B. Mets. 93b ה' הגנב the thief was found out; a. e.

Nif. נִיכַּר same. Part. נִיכָּר. Ber. 28a אתה נ' .. מכותלי וכ' by the walls of thy house, one sees that thou art a smith. Kidd. 31a מסוף דברך נ' וכ' from thy last words (the fifth and following commandments of the decalogue) it is seen that thy first one is true. Ib. מבין ריסי עיניך נ', v. רֵיס. Gitt. 53a שאינו נ' מקומו, v. חֵיזֵק. Sabb. 91b נִיכָּרִין דברי אמת words of truth are easily recognized. Gen. R. s. 43, v. supra; a. fr.

Pi. נִכֵּר *to treat as a stranger, ignore; to discriminate against.* Snh. l. c. (ref. to Deut. I, 17) לא תְנַכֵּרֵהוּ (if he is thy enemy) do not discriminate against him (v. supra). Sifré Deut. 322 בשעת ... מְנַכְּרִים וכ' when Israel is in trouble, the nations ignore them and act as though they did not know them; a. e.

נְכַר ch. same; *Af.* אַכַּר *to recognize, know.* Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25, sq.

Ithpa. אִיתְנַכַּר *to be distinguishable.* B. Kam. 5a דמיתנכרא, v. חֲזָקָא. Ib. 97a מיתנכר היזיקא its reduction in value is distinguishable.

Pa. נַכֵּר *to make strange, remove.* Sabb. 82b (ref. to חזרם, Is. XXX, 22) נַכְּרִינְהוּ מינך כַּזָּר (v. Rabb. D. S. a. l. note) remove them from thee like a strange (disgusting) thing.

נָכְרִי m. (b. h.; preced. wds.) *stranger, gentile.* [In editions published under the censor's supervision, our w. is frequently changed into עכו"ם, גּוֹי, כּוּשִׁי, כּוּתִי &c.] Ab. Zar. IV, 4 (51b; 52b; Mish. ed. עכו"ם). Sabb. 31a; a. v. fr.—*Pl.* נָכְרִים. Hull. 13b נ' שבחוצה לארץ לאו עובדי ע"ז הם gentiles outside of Palestine are not to be considered as idolaters, they only continue their fathers' customs. Gitt. 61a מפרנסין עניי נ' וכ' we must support the poor of the gentiles &c.; (Tosef. ib. V (III), 4 גורם). Gitt. V, 9 (61a) מספידין מתי נ' וכ' (Mish. ed. עכו"ם) we must lament for the dead of the gentiles &c.; a. v. fr.—Fem. נָכְרִית. Yeb. 17a. Ib. III, 7 שלשה אחים ... ואחד נשוי נ' in the case of three brothers, two of whom married two sisters, and one a stranger; a. fr.

נָכַשׁ (cmp. כשכש, קשקש) *to come in near contact.* *Pi.* נִיכֵּשׁ (denom. of מַכּוּשׁ I) *to weed; to lop.* Kil. II, 5 אין מחייבין אותו לְנַכֵּשׁ the law does not bind him to pluck out (the plants which grow among the fenugrec). Ib. ואם נִכֵּשׁ (Y. ed. נִי') but if he did &c. Tosef. ib. I, 15 והמְנַכֵּשׁ and he who does the weeding (in a field of mixed seeds); M. Kat. 2b; a. fr. [B. Bath. 54a Ms. R., v. מַכּוּשׁ I.]

Hif. הִכְּישׁ 1) *to strike, wound, sting.* B. Mets. 30b; B. Bath. 88a הִכְּישָׁהּ if he struck the lost beast which he took in charge. Gen. R. s. 30, beg. הִכִּישׁוֹ ארי וכ' a lion struck and crippled him. B. Mets. 78a הִכִּישָׁהּ נחש a serpent bit her.—2) *to cause injury by contact.* B. Kam. 23b מַכִּישׁ (Ms. H. משיך) he who caused a neighbor's death by bringing the serpent's tooth in contact with his neighbor's body; Snh. 78a. Yalk. Deut. 944 שמַּכִּישִׁין, v. קונטרינים; Sifré Deut. 317 שמכרינים (corr. acc.).—3) (denom. of מַכּוּשׁ I) *to insert the hoe* or *spade.* B. Bath. 54a, v. מַכּוּשׁ I.

Hithpa. הִתְנַכֵּשׁ, *Nif.* נִכּוֹשׁ *to be hoed for.* Gen. R. s. 45 הקוצים ... לא מִתְנַכֵּשִׁין ולא נזרעין וכ' for thorns there is neither hoeing (digging over) nor sowing, but they grow of themselves, while wheat &c.; Yalk. ib. 79 לא נִכּוֹשִׁין ולא נחרשים וכ' neither digging, nor ploughing, nor sowing &c.

נָכַשׁ ch. same; *Pa.* נַכֵּישׁ *to bite.* Gen. R. s. 91 ... כן מְנַכְּשָׁא .... ואכלה וכ' so may this woman (I) take a bite of the flesh of this and eat; (Yalk. Gen. 148 only אכלה); v. נְכַת.

Af. אַנְכִּישׁ *to weed.* B. Mets. 105a מַנְכִּישְׁנָא וכ' I shall weed as much as is required for thy share.

נַכָּשׁ m. (preced.) *he who lops trees;* v. נִיכּוּשׁ.

נָכַת (v. next w.) *to bite.* Cant. R. to III, 4; v. נְכִיתָה.

נָכַת, נָכִית (cmp. כתת; v. נכש) *to wound, bite, injure.* Targ. Num. XXI, 9. Ib. 6 (ed. Berl. נַכִּיתוּ) *Pa.*); a. fr.—Gen. R. s. 98 חיויא דבעי למיכַּת וכ' the serpent that is to bite my son. Y. Peah I, 16a bot. [read:] ... אילולי דאתאמר נְכוֹת לא הוינא נָכִית had I not been told from on high, 'bite', I should not bite. Koh. R. to VII, 1 מאן דנָכְחֵיה דנכחיה חמרא וכ' young wine from the press has bitten him (made him delirious). B. Mets. 60b נשך איכא דקא נכית ליה וכ' it is *neshekh* (usury, v. נֶשֶׁךְ), for he bites (injures) him, by taking from him something which he (the creditor) had not given him; a. fr.

Pa. נִכֵּית 1) same. Targ. O. Num. XXI, 6, v. supra.—Ab. Zar. 35b הוה מְנַכֵּית ואכיל וכ' took a bite and ate of the bread (of a non-Jew) &c.—2) *to cause to bite.* Yeb. 76a מייתינן .. ומְנַכְּחִינָן ליה וכ' we get a big ant and let it bite (insert its head into the opening) and cut its head off.

Ithpe. אִיתְנְכִית, אִיתְנָכִית *to be bitten, stung.* Targ. O. Num. XXI, 8. Targ. Y. II ib. 9.

נָכְתָה, v. נְכִיתָה.

נַכְתָּמָא m. (כתם) (*wooden*) *lid* of a water pitcher. Bets. 30a. B. Bath. 26a top כדנייד נ' וכ' as much as a lid on a pitcher shakes. Sabb. 105b. Pes. 112a.

נָם perf. of נוּם.

נָמָה, נָמָא, *Pi.* נִימָּה, נִימָּא, v. נוּם I.

נְמוֹרִיָּה, v. נְמָרָה.

נָמוּךְ m., נְמוּכָה f. *low, lowly,* v. מוּךְ.—*Pl.* נְמוּכִים; נְמוּכוֹת. Num. R. s. 19 בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנ׳ with the highest of the high (the cedar) and the lowest of the low (the hyssop). Sot. 5ᵇ נְמוּכֵי הרוח the humble. Koh. R. to IX, 10 פניהם נ׳ with downcast countenances, opp. זקיפות; a. fr.

נָמוֹס *law,* v. נִימוֹס.

נָמוֹס, v. נָמַס.—[Tosef. Bekh. IV, 16, read: נָמוּם, v. נָמַם.]

נָמוֹק, v. מָקַק.

נָמוֹק, v. נִימוֹק.

נָמוֹר m. (נָמַר) *speckled.* Targ. Gen. XXX, 32, sq.—*Pl.* נְמוֹרִין; f. נְמוֹרְתָא. Targ. O. ib. 39. Ib. 35 נְמוֹרְתָא; Y. ib. נְמוֹרְתָא (corr. acc.).

נְמוֹרֵי pr. n. pl., v. נְמִירֵי.

נְמוֹרִין pr. n. pl., v. נְמִירִין.

נְמוּרְקִין, v. גְּמוּרְקִין.

נַמְטָא f. (מְטֵי or מוּט) *felt-mattress, felt-cloth.* Yoma 69ᵃ; Bets. 15ᵃ, v. גְּמַד.—*Pl.* נְמִיטֵי. B. Mets. 84ᵇ, v. מוּךְ ch. B. Kam. 119ᵇ מאי בגדים נ׳ what kind of garments is meant? Felt-spreadings; ib. 93ᵇ.

נְמִי, v. נוֹמִי.

נַמִּי adv. (=נָהֲדִי מִי; cmp. ויהי מה II Sam. XVIII, 23) *at all events, really, even, likewise.* Pes. 102ᵃ נימא ניהוי תיובתיה נ׳ מהא Ms. M. (ed. נימא מהא נ׳ תיהוי תיובתא) I mean to say, at all events (even if the previous objection could be met) he will stand refuted from this citation; Erub. 30ᵃ. Pes. 114ᵃ, a. fr. חכא נ׳ (abbrev. ח״נ), v. הָכָא. Yoma 64ᵃ נהי נ׳, v. נָהִי II.—חכי נ׳ (abbrev. ח״נ) *it is really so; is it really so?* Ḥag. 11ᵇ ח״נ will you say, it is really so (that this subject must be taught only in the presence of three students)? Ḥull. 11ᵇ sq. ח״נ דלא וכ׳ (will you say) it is really so that he ate no meat?; וכי תימא ח״נ וכ׳ and if you will say, 'yes, it is so', what about sacred meat? Ib. 12ᵃ אפי׳ תרומה נ׳ then you must say 'yes' even with regard to T'rumah; אפי׳ שחיטה נ׳ לא then you must say 'no' even with regard to slaughtering. Ib. אי נ׳ שמע אינש אחרינא Rashi (ed. incorr.) even if another person did overhear it. Ib. 51ᵃ והאי נ׳ וכ׳ and this animal has really measured its strength. B. Mets. 98ᵃ, a. fr. אי נ׳ or indeed (which would be better).—R. Hash. 22ᵇ, a. fr. הכי נ׳ מסתברא so, indeed, it stands to reason. Ib., a. fr. תניא נ׳ הכי so, indeed, it has been taught. Ber. 4ᵇ ... מה קימה אף שכיבה נ׳ וכ׳ as on getting up you must recite ...., so on lying down likewise &c.; a. v. fr.

נָמְיָא, v. נְמִיָּה.

נְמִיגָה f. (denom. of נָמוֹג, Nif. of מוּג) *melting, loss of courage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9 (ref. to נמגו, Ex. XV, 15) אין נ׳ אלא נמיסה the root מוג is synonymous with מסס; Yalk. Ex. 251 אין נ׳ אלא מסירה.

נְמִיָּה, נְמִיָּה f. (supposed to be) *marten.* Ḥull. 52ᵇ. B. Bath. II, 5. Y'lamd. to Gen. XVI, 5, v. חָמַס; a. fr.

נְמִיָּה, נְמִיָּה f. (נמי, dialect. corresp. to נבי; cmp. Arab. *namay*) *sproutings,* v. נְבָיָה.

נמימטרין, Yalk. Ps. 868, v. מִיטְרִין.

נְמִיָּה, v. נְמִיָּה.

נְמִיָּה, v. נְמִיָּה.

נְמִיל, v. נָמַל.

נְמִיסָה f. (denom. of נָמַס, Nif. of מָסַס) *melting, loss of courage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9, v. נְמִיגָה.

נְמִירֵי pr. n. pl. *N'miré,* a twin-town of (Hash-)Shulami, separated from it by the Jordan. Tosef. Bekh. VII, 3 כגון השולמי ונ׳ ed. Zuck. (Var. מנרי, corrupt.) like Hash-Sh. and N., being two autonomous places (v. אֲבָטוֹנִיּוֹת); Bekh. 55ᵃ של נמר ונמורי (corr. acc.); Y. B. Bath. III, 14ᵃ top שלומי ונבירו.

נָמֵךְ (v. מוּךְ, a. נָמוּךְ), *Hif.* הֵנְמִיךְ *to lower.* Sifré Num. 83 הגבוה מַנְמִיכוֹ וכ׳ every hilly place he lowered, and every depression he raised; Yalk. Ex. 228.—Ber. 45ᵃ רַנְמִיךְ הקורא קולו Ms. F. (v. Rabb. D. S. a. l. note 6; ed. רמעך) the reader must temper his voice.

נָמֵל m. (a popular corrupt. of לִמֵּן, q. v.) *haven, bay.* Erub. IV, 2, v. לִמֵּן. Tosef. Yoma II, 4 נְמֵלָה של יפו (Var. נְמֵי׳) the harbor of Japho; Yoma 38ᵃ נ׳ של עכו; a. e.

נְמָלָה f. (b. h.; perh. a contr. of נעמלה, fr. עָמֵל) *ant.* Ḥull. 63ᵃ (in Chald. dict.) כי הוה חזי נ׳ וכ׳ when he saw ants (at work), he used to say, 'thy righteousness &c. (Ps. XXXVI, 7). Deut. R. s. 5; Yalk. Prov. 938 הנ׳ שלשה וכ׳ in the house of the ant there are three stories. Ib. מעשה בנ׳ אחת וכ׳ once an ant dropped a grain of wheat &c.; a. e.—*Pl.* נְמָלִין, נְמָלִים. Peah IV, 11. Tosef. ib. I, 8; Men. 71ᵇ; a. fr.—Y. Yeb. VIII, 9ᵇ מבריא נימולין v. נָשַׁךְ.—[Chald. שׁוּמְשְׁמָנָא.]

נַמְנוּמָא m. (נמנם) *sleeping couch.* Y. Keth. II, 26ᵃ bot., v. הֵרְנוּמָא.—[נַמְנוּמֵי, inf. of נמנם.]

נַמְנֵם, נְמַנֵּם, v. נוּם II h. a. ch.

נָמָס m. (b. h.; מָסַס) *decayed.* Ex. R. s. 15 מי שהיה של עץ היה נ׳ that (idol) of wood appeared rotten; a. e.—V. מָסַס.

נמסיאות, Tosef. Toh. VII, 11, read: הִירְמוֹסְרָאוֹת or אֶסְטְרוֹנִיּוֹת (v. Toh. VI, 10).

נמסינן, v. נִימְפִּירוֹן.

נָמָקִים m. pl. (מָקַק) *decaying sores.* Sabb. 62ᵇ.

נָמֵר m. (b. h.) *tiger* or *leopard*. Y. Yeb. VIII, 9c top, v. חוּשׁ II. Snh. I, 4; B. Kam. I, 4, v. בְּרִדְלָיס; a. e.—*Pl.* נְמֵרִים. Gen. R. s. 34. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; a. e.—[From Sabb. 107b, ref. to Jer. XIII, 23, it would appear that נמר, in Talmudic days, meant *leopard*.]

נָמַר, *Pi.* נִמֵּר (denom. of preced.) *to give a checkered* or *striped appearance*, esp. נ׳ שדה *to take out* or *cut the ripe plants* of a field, leaving the unripe stand for later crops. Peah III, 2. Men. 71b בְּמִנַּמֵּר לִקְלִיוֹת when he cuts portions of the grain field with the intention of using the ears for roasting; במנמר לאוצר when he cuts for storage.—*Part. pass.* מְנוּמָּר *striped, speckled*. B. Kam. 119b לוקחין מהן בגד מנ׳ you may buy from them (weavers) (even) a checkered web (for which they may have used remnants of other people's wool). Gitt. 54b משום דמיחזי כמנ׳ because (if he were to pass his pen over all the Divine Names in the scroll) the writing would look speckled; Men. 29b bot. משום דמיחזי כמ׳ it would look speckled (if he were to insert omitted vowel letters). Y. Succ. III, 53d bot.; Y. Maasr. I, 49a המ׳ a speckled Ethrog.

נְמַר, נִמְרָא, (נִמְרָה) נ׳ ch.=h. נָמֵר. Targ. Jer. V, 6; a. e.—Y. Peah III, 17c top (expl. המנמר ib. III, 2) כהדין נימרה making the field look checkered like a tiger (or leopard), v. נִמְרִירָה.—*Pl.* נִמְרִין, נִמְרַיָּא, נ׳. Targ. Cant. IV, 8 (ed. Vien. נְמֵרִין). Targ. Hab. I, 8.—[בית נמרי, בית נמרין, v. next w.]

בֵּית נ׳, נִמְרָה (b. h.) pr. n. pl. (*Beth*) *Nimrah*, modern *Nimrîn*, in Peraea. Tosef. Shebi. VII, 11; Y. ib. IX, 38d bot.; ib. (expl. בית נמרה, Josh. XIII, 27) בֵּית נִמְרִין.—Targ. O. Num. XXXII, 3 ed. Berl. (ed. Vien. כומרין דבית נִמְרִין, read with Y. (מכוור ובית נ׳); Targ. O. ib. 36; Y. בית נִמְרִין, נִמְרֵי.—Tosef. Shebi. IV, 11 נמרין מלי (Var. נמרים); Yalk. Deut. 874 נימרין מדליה; Sifré ib. 51 נימרון עליה (corr. acc.); Y. Shebi VI, 36c only נמרין.—[Sifré l. c. טרכונא דנימרא; Yalk. l. c. טרכונא דמחתם לבוצרא; Y. Shebi. l. c. טרכונא דזימרה; Tosef. l. c. טרכונא דבתחום בצרה.] V. Hildesh. Geogr. p. 60.

נִמְרִידָה, v. נִמְרִירָה.

נִמְרִי, נִמְרִין נ׳ pr. n. pl. *Nimrin*, 1)=בית נמרה, v. preced. art.—2) *Nimrin* in Syria, the last station of messengers proclaiming the new moon. Y. Keth. II, 26d top עד נ׳ .... עד מקום ששלוחי as far as the messengers to announce the new moon go, as far as N. Y. R. Hash. I, 57b bot. אילין דאזלין לְנִמְרִין those messengers who go to N.—Tosef. Yoma V (IV), 3 ככוחבת הנימרין, v. נִמְרִית.

נִמְרִירָה f. (sub. שדה; v. נָמַר) *a checkered field*. Y. Peah III, 17c top (in a corrupt and defective passage) מקום ... נ׳ קריי לה (not נמרידה) the manured spots mature their plants earlier (and such a field) is called *nimrirah*.

נִמְרִית f. *of Nimrah* or *Beth Nimrah*. Y. Yoma VIII, 44d bot כותבת הנ׳; Tosef. ib. V (IV), 3 הנימרין; v. כּוֹתֶבֶת.

נַן, *pl.* of נָא I.

נָנָאי, v. נָאנָאי.

נַנַּי, נַנַּאי pr. n. m. (prob. abbrev. of חנניה) *Nannai*, a name frequent in Mahoza. Yeb. 115b bot., v. חֲבַי.

נִנְגִּי, v. בְּנִינְגִּי.

נִנְדָּא, Sabb. 140a Ar. ed. pr., v. נִינְיָא II.

נִנְדָּה, *pl.* of נִידָּה.

נִנּוֹסָא, נַנּוֹס, v. נְנָסָא.

נִנֵּי, v. נִנַּאי.

נִנְיָא, נִנְיָה, v. נִינְיָא.

נִנֵּיס, v. נְנָסָא.

נַנָּס m. (νᾶνος, nanus, of Semitic origin, fr. נסס, cmp. מִמֵּל fr. מלל) *dwarf*; (adj.) *puny, stumped*. Nidd. 24b, opp. אָרוּךְ; Num. R. s. 9. Ber. 58b נ׳ one whose limbs are too small for his body, opp. כְּרִפְּתָּא; Tosef. ib. VII (VI), 3 ננוס ed. Zuck. (Var. ננס); Y. ib. IX, 13b bot.; Tanh. ed. Bub., Pinhas 1. Sifra Emor, Par. 3, ch. III; Bekh. VII, 6 (45b, of animals and of men). Cant. R. to II, 15; Gen. R. s. 65 נ׳ שבננסים a puny dwarf. Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Pesik. R. s. 31 הנ׳ הזה that dwarf (Nebuchadnezzar); a. fr.—Ḥull. 63a וסימנך ננוס פסול שקרטנא and thy sign (to remember that the small species of is unclean) be, 'the dwarf is unfit' (for priesthood).—*Pl.* נַנָּסִים, נַנְסִין. Cant. R. l. c.; Gen. R. l. c., v. supra. Ib. s. 37; Yalk. ib. 62 כפתוריים נ׳ Caphtorites (Gen. X, 14) are dwarfs; a. fr.—Tam. III, 5; Midd. III, 5 עמודים נ׳ small columns. Ib. V, 2 הנ׳ (sub. עמודים).—*Fem.* נַנֶּסֶת. Bekh. 45b. Par. II, 2; a. e.

נַנִּיס, נַנָּסָא ch. same. Targ. Y. II Lev. XXI, 20 נניס (h. text דק).—Pesik. Dibré, p. 112a sq. נ׳ דבבל (Ms. Parma ננוסא) the Babylonian dwarf (Nebuchadnezzar); Yalk. Dan. 1062 (ref. to Dan. IV, 14 שפל אנשים) זה נבוכדנצר נ׳ וכ׳ that means N. the dwarf &c. (v. 'Rashi' to Gen. R. s. 16, end).

נַנְעָה, נַנְעָא m. ch.=h. נַעֲנַע, *mint*. Y. Maasr. V, end, 52a והא נ׳ וכ׳ (not והיא) but there is mint (which has a quadrangular stem, whereas you say, there is nothing quadrangular in nature)? (Answ.) It is full of knots; Y. Ned. III, 37d bot. והוא כנעה (corr. acc.); Y. Shebu. III, 34d bot. והנגעה (corr. acc.).

נַנְקַפְ״י, a fictitious word made up of every second letter in מנא מנא תקל ופרסין, v. אאלר״ן.

נַס I m. (b. h.; נסס *to lift up*, cmp. נָסָה) 1) *flag*. B. Bath. V, 1, v. אֲדָרָא II. Gen. R. s. 55, beg. (ref. to Ps. LX, 6) כנס הזה וכ׳ like the flag of a ship; ib. (ref. to נסה, Gen. XXII, 1) גדלו כנס וכ׳ he lifted Abraham up like &c.; Yalk. Ps. 777 כנסו של וכ׳ (read: כנס זה); a. e.—2) (cmp. אוֹת, מוֹפֵת) *sign, wonder, providential event*. Nidd. 31a אפי׳ בעל הנס אינו מכיר בנסו even he to whom the providential sign happens, does not recognize it. Yoma 21a כרובים בנס וכ׳ the cherubs (above the ark in the Solomonic Temple) stood by a miracle. Ib., a. e. נס גדול הירה וכ׳ a

great miracle was connected with the show-bread which was as fresh at its removal &c. Sot. 47a, a. fr. נס בתוך נס a double wonder. Ned. 41a גדול נס שנעשה וכ׳ the wonder of recovery which the sick man experiences, is greater than that which happened to Hananiah, Mishael &c. Sabb. 23a, a. e. אף הן היו באותו הנס the women, too, were concerned in that wonderful delivery. Ib. ונימעוט נס why not omit the benediction mentioning the wonder (שעשה נסים וכ׳)?; a. v. fr.—*Pl.* נְסִין, נְסִי׳, נֵי׳. Ber. IX, 1 הרואה מקום שנעשו בו נ׳ .. ברוך שעשה נ׳ וכ׳ he who sees a place where miracles happened to Israel, must say, Blessed be he who performed wonders &c. Ib. 60a, a. fr. מעשה נ׳ (abbrev. מ״נ) a miraculous event, v. זָכַר. Yoma 29a אסתר סוף כל הנ׳ the Book of Esther is the last record of miracles. Taan. 25a; Snh. 109a top, v. לָמַד; a. v. fr.

נֵס* II *island.* Deut. R. s. 2, v. נִיסָא.—*Pl.* נִיסִים, נִיסִין, נַיסִין, v. נִיסָא.

נֵס, נֶסָא, נֵי׳ I m. ch.=h. נֵס I, 1) *flag, sign, miraculous event.* Targ. Y. Num. XXV, 8; a. fr.—Y. Pes. V, 32c bot. נסא חוה רב a great event (delivery from danger) had occurred; Y. Taan. III, end, 67a ניסא. Ber. 54a דרבים נ׳ a providential event which concerns the community, opp. נ׳ דיחיד. Meg. 3b משום פרסומי נ׳ because it is a duty to proclaim the wonderful event (in the Book of Esther); Sabb. 23b פרסומי נ׳ to proclaim the wonderful events (of the Maccabean days, by lighting the candles); a. v. fr.—*Pl.* נְסִין, נְסָיָא, נְסֵי, נְסֵי׳, נֵי׳. Targ. O. Ex. XVII, 15. Targ. Y. II Num. XXI, 14; a. fr.—Y. Ter. VIII, end, 46c. Yoma 21a נ׳ דגואי wonders which happened within the Temple; נ׳ דבראי outside of the Temple. Ib.b נ׳ דקבייעי permanent, regularly recurring wonders; a. fr.—2) (=נִסָּיוֹן) *trial.*—*Pl.* as ab. Targ. Y. II Ex. XV, 25.—Y. Maas. Sh. V, end, 55c (oneirocritical play on נִיסָן) וניסין ליתי את חמי and thou shalt experience no trials; (Lam. R. to I, 1 רבתי נְסִיוֹנִין (חד מתלמי׳); Ber. 56b ולא אתית לידי נסיון).

נֵס, נֶסָא, נֵי׳ II pr. n. m. *Nissa*, an Amora. Y. Erub. II, 20a bot. Y. B. Bath. II, beg. 13b. Y. Ter. XI, end, 48b; a. fr.

נָסָא, נָסָא, v. נסי.

נסאנאי, v. נַסְיוֹנָאֵי.

נָסַב, (corresp. to h. נָשָׂא a. נָטַל) *to lift up; to take; to carry.* Targ. Gen. II, 21; a. fr.—נ׳ ויהב (=h. נשא ונתן) *to deal.* Targ. Zech. V, 6, sq.—(איתתא) נ׳ *to take to wife, marry.* Targ. Gen. IV, 19; a. fr.—נ׳ אפין (=h. נשא פנים) *to be partial, favor.* Targ. O. Gen. XXXII, 21. Targ. Y. Ex. XXIII, 3.—Part. pass. נָסִיב; f. נְסִיבְתָּא, נְסִיבָא; *pl.* נְסִיבָן; נְסִירָן. Targ. O. Gen. II, 23. Targ. Y. Num. V, 22 נסיבתא wedded.—נ׳ אפין *respected.* Targ. Is. III, 3 (not נְסִיב); a. fr.—Y. B. Mets. II, 8c bot. וחוא נָסֵיב כולא וכ׳ and he takes everything (entrusted to him) and runs away. Gen. R. s. 84, beg. דיסַב מאה וכ׳ that he should receive one hundred lashes; Yalk. Job 904; Yalk. Gen. 140 דיחיב (corr. acc.). Lam. R. to I, 1 סַב מובלא וכ׳ take that load &c. Ib. סב לי׳ טימיתהון וכ׳ take their price at my hands and carry them &c. Y. Kidd. IV, 66a נחות דרג וסב איתתא; Yeb. 63a נְסִיב איתתא וכ׳, v. הֲרָג. Macc. 11a; Gen. R. s. 80, v. גְּזַר; a. v. fr.—Zeb. 11b היא אַגְּרָהּ נַסְבָהּ the redactor took this up (inserted it) by the way, v. גְּרָא II.—Cant. R. to II, 16 ואיהנסיב וחוה נ׳ נפש and he took courage, felt better; ib. וחויית נסיב נפש read: וחויית נפש and I felt better.—Y. Sabb. I, 3a bot. נ׳ לידוי washed his hands (v. נָטַל). Y. Ber. VIII, 12a bot. נַסְבוּן ידיכון (not נסבין) wash your hands; ib. סב ברייך wash thy hands and say grace.—[Y. Maasr. IV, 51b bot. והוון סבין מיניה, perh. to be read: והוון נסבין, they took from him.]

Af. אַנְסֵיב, אַסֵּיב, אֲסֵי *to cause to take*, esp. *to give in marriage to, to allow to marry.* Targ. Zech. III, 5. Targ. Y. Gen. XXXVI, 3 דְאַסֵּיבָהּ (not בא ...); a. e.—Yeb. 121a ואנסבה רב .. לדביתהו (not ואנסבי) and R. D. allowed his wife to marry again; ib. ואנסבוה (corr. acc.). Ib. 120a top לְאַנְסוּבֵי לצרה וכ׳ (Rashi: לאיסוי, *Ithpe.*) to permit her rival to marry before her. Lev. R. s. 34 ואַסְבוּן יתיה איתתא and they made him marry another wife; Yalk. Is. 352 אסביתיה, read: אַסֵּב יתיה; a. fr.—[Sabb. 123a אַסּוּבֵי ינוקא *to handle*, treat the infant; v., however, אֲסֵב.]

Pa. נַסֵּב same. B. Mets. 105a קא מְנַסֵּבְתְּ וכ׳ thou causest my land to bear a bad reputation. Yeb. l.c. מְנַסְּבִינָן לה we allow the rival to marry; a. fr.

Ithpa. אִתְנַסִּיב, *Ithpe.* אִיתְנְסִיב *to be taken; to be taken away; to be married.* Targ. O. Num. XXXV, 17. Targ. Y. Gen. II, 23. Targ. Jud. XVII, 2; a. fr.—Snh. 51a משום דאִיתְנְסִיבָא להו להני because she is married to one of those. Yeb. 120a (repeatedly) אינסיב (read אינסיבא). Ib. 43b אִיתְנְסוּבֵי הוא דלא וכ׳ to marry she is not allowed, but to be betrothed &c.; a. fr.—Cant. R. to II, 16 אתנסיב, v. supra.

נְסָבָא f. (preced.) *selection, choice.* Targ. Ez. XVII, 5 ed. Lag. a choice vine (ed. נְצָבָא; h. text צפצפה) גפן נ׳.

נְסָבָא or **נְסָבְתָּא** f. (preced.) *free-will offering.*—*Pl.* נְסָבָאתָא, נְסָבָתָא. Targ. Ps. CXIX, 108 (ed. Wil. נְכָסָ׳, corr. acc.). Targ. Y. Deut. XII, 17 (ed. Amst. a. oth. נסכ׳, corr. acc.); v. נְסִיבָא.

נַסּוֹחָא, נַסּוֹחָה m. (נָסַח) *one who removes, sweeper.* Y. Yoma III, 40c top, v. מְגַלְּדְנָא.

נְסוֹרֶת f. (נָסַר) *chips, saw-dust.* Sabb. IV, 1 (49a) נ׳ של חרשין וכ׳ (Talm. ed. נְסוֹרוֹת) *pl.* (fine) saw-dust of the carpenters; Y. ib. 6d bot. נ׳ נעורת וכ׳ .. אנן תנינן we read *n'soreth*, the teachers of the house of Rabbi read *n' oreth*, which shows that both mean the same. B. Kam. X, 10 (119a) אף הנ׳ של בעה״ב Y. ed. (Mish. ed. הַנְּסָרוֹת, some Bab. ed. הַנְּסָרִים; v. Rabb. D. S. a. l. note 200; Ar. הנסורות) even the saw-dust belongs to the employer.

נְסוֹרְתָּה* f. (preced.) *saw-dust*, name of a certain *aromatic plant.* Y. Shebi. VII, beg. 37b.

נָסַח (נְשַׁח) (b. h.; cmp. נסע) *to remove.* Sot. 42b; Yoma 75a (ref. to נְשַׁחְתָּנָה, Prov. XII, 25) רְשַׁחְתָּנָה מדעתו (Ms. M. 2 נְסַחְתָּנָה, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) let him banish it from his mind; Yalk. Prov. 950; Snh. 100b רַשַׁחְתָּנָה; v. סוּחַ.

Hif. הַסְחֵי (with דעת) *to divert the mind, to discard.*

Sabb. 82ª יַסַּח דעתו מדברים אחרים, expl. יסיח דעתו מכל he must discard from his mind everything else. Y. Ber. VI, end, 10ᵈ ה' דעתו (ed. Krot. הִסְּיעַ) if he has abandoned the thought (of drinking more wine); a. e.—Snh. l. c.; Yoma l. c., v. supra.—V. חֲסַר.

נָסַח ch. same, 1) *to remove, take out.* Targ. Jud. XIV, 9 (h. text רדה).—Part. pass. נְסִיחַ. Ib.—Cant. R. to V, 14 אימיה נְסָחָא וכ' his mother took the bread out of the oven, and he ate; Pesik. B'shall., p. 90ᵇ, sq. נשא (corr. acc.).—[2) *to lift, weigh.*—Denom. מִסְחָא, מְסַחְתָּא.]

Pa. נַסַּח *to remove, sweep out; to exile.* Lam. R. to I, 13 (expl. וירדנה, ib., with ref. to Jud. l. c.) נַסְּחָהּ (not נסאתא) he removed (exiled) her.—Part. pass. מְנַסַּח. Targ. Prov. XXIX, 21 (h. text ומנון).

Ithpe. אִתְנְסַח *to be pulled out.* Targ. Esth. VII, 9 (fr. Ezra VI, 11).

Af. אַסַּח as preced. *Hif.* Zeb. 20ᵇ אַסּוּחֵי מַסַּח דעתיה he discards (the service) from his mind; לא מַסַּח he does not. Pes. 103ᵇ אַסְחִיתּוּ דעתיכו you have abandoned the thought (of drinking). Gitt. 53ᵇ א' דעתיה he ceased to have his mind on it (as sacred matter that must be guarded); a. fr.

נָסָא, נְסֵי *to lift up, take, carry,* v. נְשָׂא.

נָסָה, נְסֵי (cmp. preced.) *to lift up.*

Pi. נְסָּה 1) same; 2) (denom. of נֵס) *to put up a sign; to ask for a test* (cmp. Is. VII, 11, sq.); *to try, test.* Gen. R. s. 55, beg. (interpret. נְסָה, Gen. XXII, 1) .. בשביל לנַסּוֹתָן לגדלן וכ' in order to lift them up (as a standard) for the world, to raise them &c., v. נֵס. Ib. (ref. to Gen. l. c.) R. J. says גדלו כנס וכ' he raised him &c.; R. A. says, נ' אותן בוודאי he really tried him, v. וַהֲאִי. Ib. אין הקב"ה מְנַסֶּה וכ' the Lord does not test the wicked, but only the righteous; ib. s. 32; s. 34. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Ex. XV, 25) שם נשא לו (ל)גדולה there he raised him (Moses) to greatness; ... שם נסה המקום את ישראל there God tested Israel. Ib. Yithro, Baḥod., s. 9 לבעבור נַסּוֹת אתכם בשביל לגדל אתכם (Ex. XX, 28) 'to lift you up', to raise you. Arakh. 15ª עשר נסיונות נִיסּוּ וכ' ten times did our ancestors try the Lord; Ab. V, 4; a. fr.

Hithpa. הִתְנַסֶּה, *Nithpa.* נִתְנַסֶּה *to be tried.* Ib. 3. Yalk. Ps. 777 תראשונים מִתְנַסִּים ביד הקב"ה ... אבל האחרונים נִתְנַסּוּ וכ' the ancients were tried by the Lord ..., but the latter generations were tried by the nations; a. fr.

נָסָא, נְסֵי (נְשָׂא) ch. same, 1) *to lift up.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 נְסִיאַת ed. Berl. (oth. ed. נְסֵי, Pa.); Y. נְסָיַת (h. text נְסָתָה). Targ. Ps. IV, 7 נְסָא (h. text נְסָה).—[Pesik. B'shall., p. 91ª, v. נְסָח.]—2) *to take, receive, carry* (v. נְסַב). Lam. R. to II, 2 לא נְסָיָין לחון they (the areas described) could not receive (would have no room for) them; Y. Taan. IV, 69ᵇ לא נְסָיֵיהּ. Y. Maas. Sh. IV, 54ᵈ נְסָתֵיהּ לקניא וכ' Bar Ḳ. took them. Lev. R. s. 6 נסאתיה בר קפר he took the cane and knocked it down. Ib. s. 34, end נסאתיה ואחמי ליה וכ', read: נסא יתיה ואחמי וכ' he took him along and showed to him &c.; (Yalk. Is. 355 נסביה ואחמתיה וכ').—Pesik. R. s. 22 נשא ואפקדיה וכ' he took (his money) and put it in trust with him. Ib. נְסָתָהּ ויהבה ליה she took it (the deposited money) and gave it to him; a. fr.

Pa. נְסֵי 1) *to find out by sign, to divine.* Targ. O. Gen. XXX, 27.—2) *to try, test; to attempt.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56, v. supra.—Targ. Esth. V, 14 למְנַסְיָא צליבא to test the (strength of) the gallows. Targ. Ex. XVI, 4; a. fr.—Snh. 107ª מְנַסְיָנָא לך I will try thee. Ib. אמר מינסנא לך (corr. acc.). Ab. Zar. 15ª ניסיית ניחלי, read: נְיַנַּסְיֵיהּ let us try the animal for me; a. e.

Af. הַנְסֵי, אַנְסֵי same. Targ. Ps. LXXVIII, 56 (Ms. *Pa.*). Targ. Y. II Gen. XXII, 1.

Ithpa. אִיתְנַסֵּי, אִירְתַּנַּסֵּי 1) *to be lifted up.* Targ. Ps. LX, 6.—2) *to be tried.* Targ. II Esth. V, 14.—Snh. l. c. אירתו מִירְנַסּוּ לי .. מִיתְנַסְיָין לי they have been tried (proved true) to me, thou hast not.

אתא נ', נסיא, v. חניס נ'.—אֲתָאנַסְיָא, v. חֲנִיסְנַסְיָא.

נְסֵיב, v. נְסַב.

נְסִיבָא I m. (preced.) *that which is taken, assessment, tax.* Targ. O. Num. XXXI, 28 (h. text מכס); ib. 39; a. fr.—Targ. O. Lev. XXVII, 23 (h. text מכסת).

נְסִיבְתָּא II, f. 1) same. Targ. Y. Num. XXXI, 37; 39; a. fr.—2) *that which is lifted up* (תרומה), *free-will offering.* Targ. Y. Lev. XXII, 23; 21; a. e.—[נְסִיבְתָּא *married,* v. נְסַב.]—V. נְסָבָא.

נְסִיבֵי m. pl. (=נסיבי; preced. wds.; cmp. פְּרַשׁ a. פְּרֵשׁ) [*that which is separated,*] נ' דחלבא, or נ' *whey.* Pes. 42ª. B. Mets. 68ᵇ נ' ותותרי whey and refuse of wool. Ab. Zar. 35ᵇ איכא נ' דלא קיימי there is the whey which does not curdle (and which may contain unclean milk).

נסיומאי, v. נַסְיוֹתָאֵי.

נְיָסָא, נְסָא m. (נְסָה) 1) *lifting up.* Gen. R. s. 55, beg. נ' אחר נ' גידולין וכ' (ref. to Ps. LX, 6) a repeated elevation, dignity &c.—2) *trial, test; temptation.* Snh. 107ª דוד ... הביא עצמו לידי נ' David ... placed himself in the power of trial (asked to be tried, Ps. XXVI, 2). Ber. 60ᵇ אל תביאני .. לידי נ' suffer me not to come within the power of sin, iniquity, or temptation. Sifré Deut. 21 נותן אתה לי לנ' wilt thou let me have (the animal) for a trial?; a. fr.—*Pl.* נְסָיוֹנוֹת, נְסָיוֹנִין. Ab. V, 3 עשרה נ' נתנסה וכ' Abraham underwent ten trials and stood all of them. Arakh. 15ª עשר נ', v. נְסָה. Num. R. s. 17 נ' אחרים additional trials; a. fr.

נְיָסוֹנָא, נְסָיוֹן נ', ch. 1) same, *sign, test, trial.* Targ. Y. Num. XXVI, 10 (h. text נס). Targ. Y. II Gen. XXII, 1. Targ. Y. Ex. XV, 25; a. e.—Ib. XVII, 7, v. נְסִיתָא.—Ber. 56ᵇ, v. נְסָא I.—2) *wonder, providential escape, salvation.* Y. Ter. VIII, end, 46ᶜ לנ' הוא מיתחמי he appears as a messenger of salvation; (Gen. R. s. 63 על נסין).—*Pl.* נְסָיוֹנִין, נְסָיוֹנֵי. Targ. II Esth. V, 1; a. e.—Ab. Zar. 15ª משום נ' on account of the trials (connected with the purchase of animals, and which the Jewish seller may be induced to attend on the Sabbath eve). Lam. R. to I, 1, v. נְסָא I; a. e.

נַסְיוֹתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נסיא, v. נסיא.

נָסִיךְ, v. נָסַךְ.

נָסִיךְ m. (b. h.; נָסַךְ) [*anointed,*] *viceroy, prince* (contradist. to מֶלֶךְ). Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXII, 4) והלא מתחלה נ׳ הוה וכ׳ but was he not originally a viceroy? ... But when Sihon was slain, they appointed him king in his place; Yalk. ib. 765.

נְסִיכָה f. = נִיסּוּךְ, q. v.

נְסִיס m. (נסס) *falling away, grief.* Tem. 16ᵃ (interpreting עִצְבֵי, I Chr. IV, 10) הריני הולך בנסיסי לשאול (not לנסיסי) I shall go with my grief to the grave (cmp. Gen. XXXVII, 35; XLIV, 31; a. e.); Mekh. Yithro, Amal., s. 2 יורד כבן סיסי (corr. acc.); Yalk. Josh. 27 (a. Ar. s. v. בר) ברסיסי (corr. acc.).

נְסִיס ch. 1) same, *evil, trouble.* Targ. II Esth. I, 3 נ׳ לנונין a trouble to the fishes. [Targ. Koh. V, 16 בְּנִסִיס, ב radical, v. בְּנַס; perh. to be read: בְּנָסָא.]—*Pl.* נְסִיסִין. Koh. R. to II, 17 תלת נ׳ בישין three great evils.—2) adj. constr. *suffering, weak.* Targ. Y. Lev. XXII, 22 נ׳ עיני Ar. (ed. עינוי לקרין).

נסיע, or **נסיעה**, Koh. R. to I, 11 ענתה נ׳, read: אֲתָאנַסְיָא.

נְסִיעָה f. (נָסַע) *moving, marching.* Y. Erub. V, 22ᶜ bot.; Men. 95ᵃ בְּנְסִיעָתוֹ when marching, opp. חֲנִיָּיה. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 1; a. e.

נְסִיתָא, נִסְתָּא, נִי׳, f. (נסה) *trial*; pr. n. pl. *Nissetha, Nistha.* Targ. O. Ex. XVII, 7 (Y. נִסְיוֹנָא); Targ. O. Deut. XXXIII, 8 (h. text מַסָּה); a. e.

נָסַךְ (b. h.) *to pour, cast.* Y. Ber. I, 2ᵈ top, v. מָסַךְ II. *Pi.* נִסֵּךְ 1) *to offer a libation.* Succ. IV, 9 ולמנסכי אומרים לו וכ׳ and they said to him who offered the libation (of water), raise thy hand. Ib. שפעם אחת נ׳ אחר וכ׳ for once it happened, that a priest poured the libation out at his feet. Snh. 62ᵇ זרבח ... ונ׳ וכ׳ if one sacrificed, burnt incense, and offered a libation (to an idol) &c.; a. fr.—Cant. R. to IV, 12 מֵאָן הוו ישראל מנסרים כל וכ׳ (read: מְנַסְּכִים, v. Matt. K. a. l.) whence did the Israelites take wine for their festive gatherings during the forty years &c.?—2) *to make wine forbidden* (יין נֶסֶךְ) *by the manipulation of a gentile suspected of dedicating it to idolatrous purposes.* Keth. 27ᵃ; Sabb. 41ᵃ אין פנאי לנסך they do not take the time to manipulate the wine. Ab. Zar. 56ᵇ (in Chald. dict.) והא קא מנסך ברידיה but might he not dedicate it to idolatry by putting his hand into it?; והא קא מנסך ברגל might he not do it with his foot (while treading the wine)? Gitt. V, 4 המנסך he who does damage to his neighbor by touching his wine for idolatrous purposes (v. interpret. ib. 52ᵇ). Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot. מנסך כל חבור he causes all the wine in the pit to be forbidden; a. fr.

Nif. נִיסַּךְ *to be offered as libation, to be poured on the altar.* Pes. 22ᵃ כמים חניסכין like the water which is poured on the altar, opp. הנשפכין which is poured out at the foot of the altar.

Hithpa. הִתְנַסֵּךְ, *Nithpa.* הִיתְנַסֵּךְ 1) same. Ib. הִמְתְנַסְּכִים; a. fr.—2) *to be made forbidden (as dedicated to idolatry).* Y. Ab. Zar. l. c. נתנ׳ חבור וכ׳ if the wine in the pit has been manipulated and become forbidden, the jet of wine poured into the pit becomes forbidden (affecting the wine in the vessel).

נָסַךְ, נְסַךְ ch. same, esp. *to offer a libation.* Targ. Cant. IV, 15; a. e.

Pa. נַסֵּךְ, נְסַךְ as preced. *Pi.* Targ. Ex. XXX, 9; a. fr.—Sabb. 41ᵃ לא מְנַסְּכֵי they will not take the time to manipulate &c., v. preced.

Ithpa. אִתְנַסַּךְ, *Ithpe.* אִיתְנְסִיךְ as preced. *Hithpa.* Targ. Num. XXVIII, 7; a. e.—Ab. Zar. 71ᵇ קמא קמא אינ׳ לירה every drop as it comes out becomes forbidden.

נֶסֶךְ m. (b. h.; preced.) 1) *libation.* Ex. R. s. 15 יין נ׳ wine from which a libation has been poured on the altar.—*Pl.* נְסָכִים, נְסָכִין; constr. נְסְכֵי, נִי׳. Zeb. IX, 1 הנ׳ ירדו the libations brought on the altar illegally, may be taken down. Tosef. ib. V, 1; Men. 15ᵇ, a. e. נסכי בהמה the libations connected with an animal sacrifice. Ib. II, 4 ונְסָכָיו and the libations belonging thereto; a. v. fr.—2) יין נ׳ (ר״נ) יין שנתנסך לע״ז; abbrev. ר״נ) *wine known* (or *suspected*) *to have been manipulated by an idolater, wine forbidden to Jews because of such* (*known or suspected*) *manipulation.* Ab. Zar. IV, 8 (55ᵃ) ואינו נעשה ר״נ וכ׳ (Bab. ed. עושה) it does not become (the gentile does not make it) forbidden wine until &c. Ib. V, 1 לעשות עמו ביין נ׳ to work with him in wine dedicated to an idol. Ib. 2 יין נ׳ שנפל וכ׳ if forbidden wine was poured over grapes. Ib. 74ᵃ bot. יין נ׳ really idolatrous wine, opp. יין סתם suspected; a. fr.

נְסָךְ, נִי׳ I ch. same. Targ. O. Ex. XXIX, 40 (Y. נִיסּוּכָא); a. fr.—*Pl.* נְסָכִין, נִי׳. Targ. Jer. XIX, 13; a. fr.

נְסָכָא, נִי׳ II (preced. wds.) *cast metal.* Sabb. 59ᵇ, v. אֲנִיסְכָא.—Esp. *a piece of silver* or *gold, bar,* opp. to מטבע, coined metal. B. Kam. 96ᵇ האי מאן דגזיל נ׳ וכ׳ if one steals a piece of metal and makes it into coins. Ib. 98ᵃ שבח לעניין נ׳ he profits by the increased value of the metal. Keth. 110ᵇ וארמא נ׳ but may not 'silver' in the agreement mean metal (not coins)?; Men. 107ᵃ; a. e.—B. Bath. 33ᵇ הרינו נ׳ דר׳ אבא וכ׳ this is a case corresponding to that of a metal bar which R. Abba decided, the case being that one took by force a piece of metal &c.; Shebu. 32ᵇ; a. e.

נְסָכָא*, נִי׳ III m. (סבך) *weaving manipulation.* Sabb. 96ᵇ בנ׳ בתרא (Ms. M. מְסָכָא) at the last manipulation (when the weaver throws the clue through the web for the last time).

נָסַל, v. יָסַל.

נָסַס (b. h. נָסַס) [*to pine away,*] *to be sick;* trnsf. *to be troubled.* Targ. Esth. IV, 17.

Pa. נַסֵּס *to trouble.* Targ. II Kings IV, 28 (h. text תשלה).

Ithpa. אִתְנַסֵּס, אִתַּנַּס, אִיתַּנַּס, *Ithpe.* אִיתְנְסִיס *to be troubled; to grieve; to be weak.* Targ. Gen. XLV, 5. Ib.

XXXIV, 7 (O. ed. Berl. אִתְנַסְּיאוּ; v. Berl. Mass., p. 77). Targ. II Chr. XVI, 10; a. e.—Sabb. 145[b]; Gitt. 56[a]; v. אִיתְנִיס. Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11) אִיתְנַסּוּן or אִינְסוּן they became weak.

נָסַע (b. h.) *to move, march.* Tosef. Sot. VIII, 1 בכל יום נוֹסֵעַ אחר וכ' .. every day the ark moved behind two standards (divisions), .., but on that day it moved in front; Sot. 33[b]. Num. R. s. 2 נוסעים .. לאחר שהיו נוסעים את המשכן after these two standards had moved, the Levites marched (carrying) the Tabernacle. Yalk. ib. 686 מתקרבים לִיסַּע came together to make ready for the march. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 זו נסיעה לא נָסְעוּ וכ' this march they undertook by the order of Moses, but all other marches they made at the order of the Deity, a. fr.

Hif. הִסִּיעַ 1) *to remove, cause to depart, to separate, take apart.* Mekh. l. c. הִסִּיעָן בעל כרחן במקל he forced them to march, against their will, with the staff. Ib. ע"ז ... והִסִּיעָה משה וכ' an idol went with the Israelites across the sea, and Moses removed it &c. Kel. V, 7 צריך להַסִּיעוֹ he must (not only divide, but) separate the parts of the stove entirely. Sot. 8[a] בית דין מַסִּיעִין את העדים וכ' the court orders the witnesses to change their places; Tosef. Snh. IX, 1 (ed. Zuck. מַשִּׁיאִין). Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 2) הִסִּיעוּ עצמן מקדמונו וכ' they removed themselves from the Originator of the world; ib. s. 41 ה' עצמו וכ' he removed himself &c. Mekh. B'shall., Shir., s. 10 גפן שהִסַּעְתָּה ממצרים the vine (Israel) which thou didst transfer from Egypt (Ps. LXXX, 9); a. fr.—B. Bath. 8[b] להַסִּיעַ על קיצתן to remove (place outside of the protection of the law, Rashi) those who disregard the terms fixed by the authorities.—Erub. VIII, 5 (86[a]) הסיע מלבו (Ms. M. הסירה; ed. Sonc. הסיחה מדעתו, v. Rabb. D. S. a. l. note) he has removed from his mind (the thought of returning to his residence). Mekh. B'shall. s. 3 (ref. to ויסעו, Ex. XIV, 15) מלבן (שהיו דוברים) יַסִּיעוּ דברים let them remove from their hearts the (evil) words which &c.; Ex. R. s. 21.—הסיח דעת=ה' דעת, v. נָסַח. Y. Ber. V, 9[c] bot.; a. fr.—[Y. Taan. IV, beg. 67[b] מפני מסיע, read: הֲסִיעַ.—Tosef. Shebi. II, 20 מסיעין, read מְסַיְּיעִין.]—2) *to signalize*, v. נָשָׂא.

Hof. הוּסַע *to be removed.* Tosef. Yoma I, 4 ה' מן הכהונה was removed (deposed) from the high priesthood; Y. Hor. III, 47[d] top.

נְסַע ch. same. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 2) נְסָעוּ מן מדינתא וכ' they moved from the east to go further east.

Af. אַסַּע *to remove.* Y. Meg. IV, 75[c] top אנא מסתכל ולא אַסַּע דעתי I can look (at the priests) without diverting my attention (from my prayers); Y. Taan. IV, beg. 67[b] מַסַּעְתָּה; v. הֲסַע.

***נֶסַע** m. (preced.) *march.*—*Pl.* נְסָעִים. Num. R. s. 2 תחלה לנ' (Judah was) the first in marching in the desert, opp. חֲנִירוּת.

נָסַק (b. h. נשׂק) *to go up, ascend*; v. מְסַק.

Hif. הִסִּיק 1) *to impose a tax, to assess*, v. מַסִּיק II.—2) *to bring to a conclusion*, v. מְסִיק I.—3) *to put on* wood, *to make the flame rise*; [cmp. עָלָה *Hif.*,] *to start a fire, to heat.* Bets. 32[a], a. e. מַסִּיקִין בכלים וכ' you may, on the Holy Day, use wooden vessels for heating &c. Pes. 27[b] המַסִּיק he who put the wood on. Ib. תנור שהִסִּיקוּ וכ' if one heated an oven with wood belonging to the sanctuary &c. Sabb. III, 1 כירה שהִסִּיקָהּ בקש וכ' a range which they heated with straw &c. Tosef. Yoma II, 5; Yoma 38[a] מַסִּיקִין מבפנים placed the fire deep into the stove. Sabb. 41[a]; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XXVIII, v. infra.]

Nif. נִיסַּק; נִיסָּק; *Hof.* הוּסַק *to be heated.* Y. Ber. IV, 8[b] top נְסוּקֶת; ib. IX, 14[b] top נִיסַּק, v. מֶרְחָץ.—Pes. 30[b] top הא ה' התנור but if the oven has been made glowing. Midr. Till. to Ps. XXVIII אם הוא נ' .. יהא ני' וכ' if it (the furnace) is usually heated with one bundle, let it now be heated with seven; ib. אם הוא מסיק בשבעה יהא מסיק וכ' (corr. acc.) if it is heated with seven bundles, let it be heated &c. Kel. V, 4. Tosef. Ḥull. I, 22 עד שלא הוּסְקוּ before they are hardened by heating; a. fr.

נָסַק ch. same, *to go up.* Impf. נְסַק, נֵיסַק; inf. מֵיסַק, מֵיסָק; imper. סַק, סוּק. Targ. II Sam. V, 22, sq. Targ. O. Num. XX, 19 נֵיסָק ed. Berl. Targ. Gen. XLIV, 17; a. fr.—Kidd. 50[a] אדעתא למֵיסַק וכ' with the idea of going up to Palestine. Bets. 27[a] אזכי ואסַק; M. Kat. 22[a] ואֵיסַק (not ואסיק), a. e., v. זְכִי; a. fr.

Af. אַסֵּיק, אַסִּיק 1) *to cause to rise, to bring up, offer.* Targ. Lev. II, 9, a. fr. (h. text הקטיר). Targ. II Sam. VI, 2 לַאֲסָקָא ed. Wil. Targ. Lev. XI, 3, sq.; a. fr.—Targ. Josh. XVII, 13 מַסְקֵי מסרן *tributaries.*—Y. Keth. XI, 34[b] bot. והוה מַסִּיק לון מזונין וכ' and he offered them support as long as they lived. Gitt. 56[b], a. fr. אַסְקֵיהּ וכ', v. גְּדָא III. Y. Peah I, 15[c] אַסְקוּנֵיהּ למאתים וכ' they raised the offer to two hundred, to one thousand; Y. Kidd. I, 61[b] top. אַסְקְרִיָּה. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] מַסִּיק חסין will produce lettuce; a. fr.—2) (sub. בישרא) *to produce new flesh, to heal.* Gitt. 69[a] לאַסוּקֵי וכ' for healing let him take &c.—3) *to heat.* Targ. Koh. II, 6.—4) *to finish.* Succ. 39[a] אַסּוּקֵי מילתא the winding up of a proceeding; Yeb. 106[b] Ar. (ed. אפסוקי).—5) (with בְּשֵׁמָא) *to name after, to adopt a name.* Yoma 38[b] לא מַסְקִינָן בשמייהו we do not name children after them. Gitt. 11[b] דלא שכיחי ישראל דמַסְקֵי בשמהתייהו names which Israelites are not in the habit of adopting. Shebu. 29[a] זוזי (שמא) ואסיק להו and named them coins; a. e.—6) (with זוזי, a. ב of person) *to produce a claim against.* Shebu. 41[b] הב לי .. דמַסְקִינָא בך give me the one hundred Zuz which I claim against thee (which thou owest me). Keth. 85[a] הוו מַסְקֵי ביה זוזי וכ', v. חוֹזְאֵי. B. Kam. 97[a] אינשי דמסיק בהו זוזי persons against whom he had a claim; a. e.—7) (with אדעתא) *to have in mind.* Shebu. 29[a] דמסקי אדעתייהו וכ' they might have in mind an idol.

Ittaf. אִיתַּסַּק 1) *to be offered up.* Targ. O. Lev. II, 12 יִתְסְקוּן ed. Berl. (oth. ed. a. Y. יְתַסְּקוּן); a. e.—2) *to be kindled, burnt.* Targ. Ps. LXXVIII, 21; a. e.

נַסְקָא, v. נְקָצָא.

נָסַר (b. h. נשׂר, a. שׁוּר; cmp. סער a. שער) [*to produce a rough, grating sound*; cmp. גָּרַר I,] *to saw, plane.* Gen. R. s. 6 כמסר הזה שהוא נוֹסֵר בעץ (the light of the sun pro-

duces a sound) like (that of) the plane which planes wood, opp. שָׁקַ to glide; Midr. Sam. ch. IX. Y. Ber. I, 2c bot. עד שהחמה נוֹסֶרֶת ברקיע וכ׳ while the sun passes in the sky a journey of &c. Gen. R. s. 8, beg.; Lev. R. s. 14, beg. נְסָרוֹ וכ׳ he sawed him apart &c., v. גַּב.

Pi. נִסֵּר same. Yoma 20b גלגל חמה שמְנַסֵּר ברקיע וכ׳ the globe of the sun which saws in the sky like a carpenter sawing cedars, v. supra. Gen. R. s. 65, end ... נתנו והיו מְנַסְּרִים בו they placed him on a sawing-jack (v. חֲמוֹר) and sawed his body; a. e.

Nif. נִסַּר *to be sawed.* B. Kam. X, 10 נִסָּרִים, נִסָּרוֹת, v. נְסוֹרֶת.

נְסַר ch. same. Targ. Y. I Ex. XIV, 25 (h. text וַיָּסַר; cmp. I Chr. XX, 3).

Pa. נְסַר same, *to split.* Targ. Ps. XXIX, 7.—Yeb. 49b אתיוה לארזא ונסרוּה they brought the cedar and sawed it through; Yalk. Is. 274. B. Bath. 75a מְנַסְּרֵי אבנים וכ׳ Ms. M. (ed. מינסרי, corr. acc.) who were cutting precious stones.—V. מְסַר II.

נָסָר m. 1) (preced.) (*planed*) *board.* Cant. R. to I, 11 שחיפה בין נ׳ לנ׳ he put gold on between one board and the other; Y. Shek. VI, 49d bot. Y. Ḥag. II, 78b bot.—*Pl.* נְסָרִין, נְסָרִים. B. Bath. IV, 6 הנ׳ the boards in the bath house. Ib. 67b בית הנ׳ the room in which the boards are stored. Ib. מכר את נ׳ sold (with the press) the boards, v. יְצִירִין. Kel. XXII, 10, v. שָׁגַם. Y. Sabb. III, 6a top לחוות נ׳ veneered boards, opp. שלמין solid.—Pl. constr. נְסָרֵי. Targ. Hos. VIII, 6 לווחין נ׳ gold foils for boards (h. text שִׁבְּרֵי; cmp. שִׁרְבָּא).

נַסְתַּ, v. נְסִי.

נְסָתָא, v. נִסְתָּא.

נָעָא, v. נְעִי.

נָעָא, v. נְעָעָא.

נָעָה m.=נָאָה; pl. נָעִים, v. נָאָה.

נַעֲוָא, נַעֲוָא m. (עוי) [*hollowed out,*] *tank* of the press (h. גַּת). Targ. Y. Ex. XXII, 28.—*Pl.* נַעֲוָתָא, נַעֲוָוֵי. Targ. Joel II, 24. Targ. O. Gen. XLIX, 12.—[Sachs, Beitr. II, 27: adaptation of Lat. *navia.*]

נַעֲוָה f. h. same. Ab. Zar. 74b ארתחו נ׳ (Ms. M. ארתותי) as to a tank (used by gentiles), cleanse it with hot water.

נַעֲוָר, v. עוּר.

נְעוּרִים m. pl. (b. h.; נַעַר) *youth.* Ex. R. s. 1 חופת נ׳ canopy of youth (bridal canopy).

נעוריתא, v. נְעוּרְתָּא.

נְעוֹרָן, v. נַעֲרָן.

נְעוֹרֶת f. (b. h. נְעֹרֶת; נער) [*light matter,*] *scraps, chips.* Y. Sabb. IV, 6d bot., v. נְסוֹרֶת.—Esp. (של פשתן) נ׳ *hatcheled flax.* Sabb. IV, 1 (49a) נ׳ של פ׳ דקה thoroughly beaten flax (cmp. רַקְתָּא). Ib. 11a, a. e., v. אֵשׁ. Snh. 37a, v. הִבְהֵב; a. fr.

נְעוֹרְתָּא ch. same; constr. נְעוֹרַת. Targ. Is. I, 31 (Regia נַעֲרַת).

נְעוֹת, v. נוּחַ.

נְעָי, נָעָא=נְעָא, q. v. (cmp. נצץ).

נְעִילָה f. (נָעַל) 1) *closing, shutting.* Y. Erub. III, 21a נ׳ קשירה היא tying a door (the stem קשר) means the same as shutting (the stem נעל). Num. R. s. 14 (play on נעלי, Ps. LX, 10) בְּנְעִילַת גרונו by tying up his throat (strangulation).—נעילת שערים *the time of closing the Temple gates*; (sub. תְּפִלַּת) *the concluding prayer on the Day of Atonement, on public fasts and Maʿămadoth* (v. מַעֲמָד); *the prayer called Nʿilah* (נְעִילָה). Taan. IV, 1 בנ׳ ש׳ ... בשחרית during the morning prayer, the Musaf, the Minḥah and the Nʿilah. Y. Ber. IV, 7c top אימתי הוא נ׳ when is the time for the N.? בנעילת שערי שמים when the gates of heaven are closed (sunset); בנ׳ שערי היכל when the Temple gates are closed. Ib. דנצלי נ׳ שערים that we may offer the N. prayer. Ib. פוטרת וכ׳ נ׳; Yoma 87b תפלת נ׳ וכ׳ the concluding prayer exempts from reading the evening prayer; a. fr.—Trnsf. *locking up, interruption of business.* Cant. R. to VII, 2 (play on בנעלים, ib.) שתי נעלים נ׳ בפסח ונ׳ בחג two cessations of business, one shutting up on Passover, and one &c.—2) נעילת הסנדל (or נעילה) *putting on sandals, wearing shoes.* Yoma VIII, 1. Ib. 74a. M. Kat. 15b; a. fr.—Gen. R. s. 100 רשות נ׳ wearing shoes (by the mourner on the Sabbath) is a matter of choice, v. נח״ר.

נְעִים I m., **נְעִימָה** f. (b. h.; נָעֵם) *pleasing, lovely.* Ruth R. to II, 5 כיון שראה אותה נ׳ ומעשיה נאים when he saw that she was lovely and her conduct becoming.—*Pl.* נְעִימוֹת; נְעִימִים. Ib. מעשיה נאים ונ׳ her conduct is becoming and lovely. Midr. Till. to Ps. V כל מה שנתתה לנו טובים ונ׳ הם all the things which thou hast given us are good and pleasing. Gen. R. s. 23, v. נַעֲמָה. Cant. R. to IV, 4 כולכם נ׳ וחסידים וכ׳ all of you are welcome, all of you are pious &c.; a. e.

נָעִים ch. same. Targ. Y. Ex. XIX, 19.

נָעִים II pr. n. pl. *Naʾim* (*Nain*), in Isachar. Gen. R. s. 98.

נְעִימָה f. (preced.) 1) fem. of נָעִים.—2) *taste, disposition.* Ab. d'R. N. ch. IV, end (Snh. 38a דעת).—*Pl.* נְעִימוֹת. Ib. שינה הקב״ה נ׳ בני אדם זה מזה the Lord made the dispositions of men different one from the other.—3) *tune, chant; trill.* Y. Shek. V, 48d bot. יתירה חיה נ׳ he knew an extraordinary way of singing; Yoma 38b כשהוא נותן קולו בנ׳ when he tuned his voice to a trill. Kidd. 71a הבליע שם בנְעִימָה וכ׳ he let the Divine Name (the Tetragrammaton which he pronounced) be drowned in the chant of his brother priests; Num. R. s. 11, end אמרו בתוך נעימת וכ׳ he pronounced it during the chant &c. Y. Shek. V, 55c bot. סורח את הנ׳, v. אַדְרַבְלִיס.

Meg. 32ª הקורא בלא נ׳ he who recites Bible verses without chanting; Treat. Sof'rim III, 10. Cant. R. to VIII, 14 בנ׳ אחת in one accord; a. fr.

נְעִימְתָּא, נְעִימָתָא ch. same, *sweetness, melody.* Targ. II Esth. I, 1 נְעִימַת constr. Targ. Y. Ex. XIX, 19 ונ׳ מַלְיָא and full melody.

נָעִיץ m. (נָעַץ) *a wedge-like ditch.*—*Pl.* נְעִיצִין, נְעִיצִים. B. Kam. V, 5 (50ᵇ). Mikv. V, 6; a. e.

נָעַל (b. h.) 1) *to tie* (the door), *to lock up, close.* B. Kam. VI, 1 נ׳ בפניה כראוי if he locked it in (secured the flock) properly. Tosef. B. Bath. II, 11, a. e. נ׳ וגדר וכ׳ if he fastened (something on the property), fenced in or tore down, it is possession (חֲזָקָה). Sabb. XIII, 6 ונ׳ אחד בפנין and one blocked it (by placing himself in the entrance). Ib. 7 לנועלו את ביתו וכ׳ it is like one locking up (sitting at the entrance of) his house to guard it. Mekh. Mishp. s. 18 שלא לְנָעוֹל בפני וכ׳ in order not to close the door to future proselytes (not to discourage them on account of advanced age). Snh. 32ª, a. fr. כדי שלא תְּנָעוֹל וכ׳, v. הֵלֶךְ.—Y. Naz. VIII, 57ª bot., v. וַעַד. Tosef. Sot. V, 9 [read:] שנעל דלת וכ׳ who locked his wife up (to prevent her from going astray); Y. ib. I, 17ª bot.; Gitt. 90ª; Y. Kidd. IV, 66ª; a. fr.—Cant. R. to VII, 2 (play on בנעלים, ib.) אתם נוֹעֲלִים לפני .. ואני נועל וכ׳ you lock up (interrupt business) for my sake on Passover ..., and I lock up (the rain) for your sake, v. נְעִירָה. Ib. מה היה ... שהיו נועלין בעד כל הצרות how great wa is the beauty of thy steps (pilgrimage to the Temple) which locked up (protected against) all troubles.—Part. pass. נָעוּל; f. נְעוּלָה; *pl.* נְעוּלִים, נְעוּלִין; נְעוּלוֹת. Midr. Till. to Ps. IV שערי תפלה ... נ׳ וכ׳ the gates of prayer are sometimes open, sometimes closed, but the gates of tears are never closed; a. e.—2) *to tie a sandal, to put shoes on.* Tosef. Sabb. IV (V), 8 לא יִנְעוֹל .. לנעול בו ביום הורי R. .. allowed (the people mourning for R. Yassa) to wear shoes on the same day. Tosef. Kidd. I, 5 נ׳ לו סנדלו וכ׳ if the slave tied his sandals for him (the new master) or untied them, it is possession (v. supra); B. Bath. 53ᵇ (Ms. M. הֶנְעִיל); a. fr.—Part. pass. as ab., *shod.* Yalk. Josh. 7 וכי במנעלים אתה נ׳ וכ׳ dost thou wear shoes and observest not mourning?

Hif. הֶנְעִיל *to put shoes on a person.* B. Bath. l. c.; Kidd. 22ᵇ הלבישו הֶנְעִילוֹ וכ׳ if the slave helped him put on his clothes or his shoes or lifted him up (helped him into a conveyance), it is possession.

Nif. נִנְעַל *to be closed.* Ber. 32ᵇ מיום .. נִנְעֲלוּ שערי וכ׳ since the day the Temple was destroyed, the gates of prayer have been closed. Ib. שערי דמעה לא ננעלו; Midr. Till. to Ps. IV נִנְעָלִים, v. supra. B. Mets. 59ª כל השערים נִנְעָלִים חוץ וכ׳ all gates (of prayer) are (at times) closed, except the gates for the cry of oppression. Ib. הפרגוד נגעל, v. פַּרְגּוֹד. Erub. 6ᵇ, a. e. אילמלא דלתותיה נִנְעָלוֹת if its gates were not shut by night; a. fr.—Sabb. 67ª bot. (in an incantation for a swallowed fish-bone) נִנְעֲלָתָה כתריס (Ms. M. מנעלתה בתריס) thou art locked up as (within) a cuirass.

נַעַל ch. same, *to tie* a shoe. Part. pass. נָעִיל, נְעִיל. Targ. Y. Deut. XXV, 9 וידהא נ׳ וכ׳ and there shall be tied on the foot ... a sandal which &c.

Af. אַנְעֵיל *to provide with shoes.* Targ. II Chr. XXVIII, 15. [Dan. II, 25, a. e. הַנְעֵל *to bring up,* fr. עֲלַל.]

נַעַל m. (b. h.; preced.) 1) (cmp. Gr. ὑπόδημα) [*tied under the foot,*] *shoe.* Yeb. 102ª נַעֲלוֹ ולא מנעלו התורה ... the Law (Deut. XXV, 9) says, what is tied to his foot, but not what covers his foot (a full shoe, v. מְנָעוֹל). Sifré Deut. 291 (ref. to Deut. l. c.) נעלו שלו his own shoe; a. e.—2) *lock, locking up.*—*Pl.* נְעָלִים. Cant. R. to VII, 2, v. נְעִירָה.

נעלא, Targ. Y. Lev. XI, 22, Ar., v. נִיפּוֹלָא.

נָעֵם (b. h.) *to be pleasing, lovely.*

Hif. הִנְעִים 1) same. Snh. 24ª (ref. to נֹעַם Zech. XI, 7) אלו .. שמַנְעִימִים זה לזה וכ׳ this refers to the scholars in Palestine who are polite to one another in discussion, opp. מחבלים.—2) *to sweeten* the voice; *to sing, accompany.* Y. Shek. V, 48ᵈ bot. היה מַנְעִים את קולו וכ׳ he sweetened his voice when singing, v. נְעִימָה. Gen. R. s. 23 שהיתה מַנְעֶמֶת בתוף וכ׳ she sang to the timbrel in honor of idolatry, v. נַעֲמָה. Cant. R. to IV, 4 מי מנעים זמירותיהם וכ׳ who sweetens Israel's songs? David &c.; a. e.

נְעַמָּא, v. נְעִימְתָּא.

נַעֲמָה (b. h.) pr. n. f. *Naamah,* 1) sister of Tubal-Cain. Gen. R. s. 23 (ref. to Gen. IV, 22) למה היו קורין אותה נ׳ וכ׳ why was she (the wife of Noah) called N.? Because her doings were pleasing; ib. אחרת היתה וכ׳ Tubal-Cain's sister was a different Naamah, and she was so named &c., v. נָעֵם Hif.; Yalk. ib. 38.—2) N., the Ammonite, mother of King Rehoboam. Gen. R. s. 41; Yeb. 77ª. Ib. 63ª; a. e.

נָעֳמִי (b. h.) pr. n. f. *Naomi,* the mother-in-law of Ruth. B. Bath. 91ª, v. חָזָה. Snh. 19ᵇ. Ruth R. to I, 2; a. e.

נַעֲמִית f. (נָעֵם; v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 569 sq.) *ostrich.* Kel. XVII, 14 ברצת נ׳ חמצופה the glazed shell of an ostrich egg; Tosef. ib., B. Mets. VII, 6. Y. Sabb. I, 3ᵈ את בת היענה זו ברצת נ׳ 'the child of a *yaʿănah*' (Lev. XI, 16), this intimates that the egg of an ostrich (and of all other unclean birds) is forbidden; a. e.—*Pl.* נַעֲמִיּוֹת. Tosef. Sabb. XIV (XV), 8; Sabb. 128ª מפני שהוא מאכל לנ׳ because glass pieces are given to ostriches to swallow. Y. Yoma IV, 41ᵈ top. Midr. Sam. ch. XVIII; a. e.

נְעַמָא, נְעָי, נְעַמְיָתָא ch. (נ׳, ברת נ׳, בת נ׳) same. Targ. Lev. XI, 16 (ed. Berl. נְעָי). Targ. Is. XXXIV, 13 בת נַעֲמָא ed. Wil. (ed. Lag. נעמין; some ed. נעמנין, corr. acc.). Targ. Job XXX, 29.—Sabb. 110ᵇ ברעתא דנ׳ an ostrich egg. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. נ׳; Bab. ib. 26ª ברת נ׳.

נַעֲמָן I (b. h.) *Naaman,* a Syrian general. Gitt. 57ᵇ נ׳ גר תושב היה N. was a convert &c., v. גֵּר. Ned. 40ª שיזדמנו לו רעים כנ׳ וכ׳ that he may meet with friends like those of N. who cured him of his leprosy. Deut. R. s. 2; a. fr.

נַעֲמָן II m. *Naaman,* name of a planet. Pirké d'R. El. ch. VI חלון נ׳ window of N. (a station of the sun).

נַעְנַע, נַעֲנָא m. (cmp. נִירְנָא II) *mint.* Y. Sabb. VII, 10[a] נעכע ed. Krot. (oth. נענא).

נַעְנוּעַ ר׳, m. (נַעְנֵעַ) *shaking* (the Lulab). Succ. 37[b].

נַעְנֵעַ, נְעֵינֵעַ, v. נוּעַ h. a. ch.

נַעְנֵעַ, v. נַעְנָא.

נָעַץ (cmp. אוץ, עוץ) 1) *to prick, stick; to wedge in.* Men. 64[b] צפרניו וכ׳ נ׳ the swine pressed its nails against the wall; Sot. 49[b]; Y. Ber. IV, 7[b], a. e.—Y. Shek. V, 48[d] bot. כשהיה נועץ גודלו וכ׳ when he inserted his thumb into his mouth. Sabb. 17[a] נָעֲצוּ חרב וכ׳ they stuck a sword into the floor of the college; a. fr.—Part. pass. נָעוּץ. Bets. 7[b], v. הֶקֵּר. Erub. III, 3; a. e.—2) *to cut a wedge-like ditch* (נְעִיץ). Y. Sabb. V, 9[d] bot.; Y. Kil. VII, 31[b] bot., v. חָרַץ; a. e.

Nif. נִנְעָץ *to be fixed, stuck in.* Sabb. 67[a] bot. (in an incantation, v. נָעַל) נִנְעֲצָתָה כמחט (not תא ...) thou art stuck in like a pin.

נָעַץ (transp. נָצַע) ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 38 (O. דעע). Targ. Y. Deut. XV, 17; a. fr.—*Part. pass.* נָעִיץ; f. נְעִיצָא; *pl.* נְעִיצִין; נְעִיצָן *inserted; perforated.* Targ. O. Gen. XXVIII, 12. Targ. Cant. II, 2.—Y. Ter. VIII, 45[d] top; Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot. מיצע סכינא וכ׳ (ל) (or למיעץ) to stick a knife into a radish.

Pa. נַעֵץ (transp. נַצֵּע) same, *to plant.* Cant. R. to I, 16 וכוון אפי׳ את מְנַעֲצָהּ (not מצנעה) and now, even if you tried to stick into it sixty myriads of reeds &c., v. נְסַר; Y. Taan. IV, 69[b]; Y. Meg. I, 70[a] bot. מבצע (corr. acc.); Lam. R. to II, 2 כד את נַעֲצָתוֹן (not נצחון).

נַעֲצוּץ m. (b. h.; preced.) *thorn*; (homilet.) *a wicked person.* Meg. 10[b] (ref. to Is. LV, 13); Yalk. Is. 345.

נַעֲצוּצָא ch. same.—*Pl.* נַעֲצוּצַיָּא. Targ. Is. VII, 19.

נָעַר I (b. h.; cmp. next w.) [*to be excited, noisy,*] esp. (of the ass) *to bray.* Ber. 3[a]. Ib. 56[a] (in Chald. dict.) דקאי אאיסדן ונועֵר standing at the head of the bed and braying. B. Kam. 18[b]; Kidd. 24[b]; a. e.—[Cant. R. to IV, 8 בתחלה הוא נועֵר, read: נֵעוֹר, v. עוּר.]

נָעַר II (b. h.; cmp. עור, ערר) *to shake, stir.* Makhsh. I, 4 חנועֵר אגודה וכ׳ he who shakes (the rain off) a bundle of vegetables. Ib. V, 7. Pesik. R. s. 26 לאיוב נָעַרְתִּי מן האשפה וכ׳ I shook Job (making him rise) from the dunghill, and concerning thee (Israel) it is written (Is. LII, 2), shake thyself &c.; a. e.

Pi. נִיעֵר 1) *to shake.* Pesik. Shek., p. 17[a] נַעֲרָהּ קפלה shake it (the garment), fold it; Lev. R. s. 2. B. Mets. II, 8 מצא כסות מְנַעֲרָהּ וכ׳ if one found a garment (and holds it in charge waiting for the owner to claim it), he must shake it once in thirty days. Sabb. 147[a] top; a. fr.—2) *to stir.* Ḥull. VIII, 3 את הקדרה נ׳ if he stirred (the meat in) the pot. Y. Ab. Zar. I, 39[d] top שמא נ׳ הגוי בקדרה the gentile might have stirred the pot; a. fr.—3) *to empty; to cause evacuation.* Toh. II, 1 מְנַעֶרֶת את הקדרה she may empty (or *stir*) the dish. Kel. XXVIII, 2 לנַעֵר בו וכ׳ used for (lifting and) emptying the pot. Tosef. ib. B. Mets. II, 10 שהחנוני מְנַעֵר וכ׳ which the shop-keeper uses when pouring out &c. (or through which he pours for straining), v. נַתִּיךְ; a. e.—נ׳ את הצאן *to use means by which to expedite the discharge of excrements of the flock on the spot to be manured* (v. הזר I, *Pi.*). Tosef. Shebi. II, 20; M. Kat. 12[a]; Y. Shebi. III, 34[c] bot. Ib. לנַעֲרָהּ ... השוכר he who hires a flock (for manuring) is forbidden to use means &c.; expl. ib. מוליכה ממקום וכ׳ by driving it from place to place.—*Part. pass.* מְנוֹעָר; f. מְנוֹעֶרֶת; *pl.* מְנוֹעָרִין, מְנוֹעָרִים: מְנוֹעָרוֹת *empty, vacant.* Y. Ber. IV, 7[b] bot. (play on שְׁנָעָר) שהם מנ׳ מן המצות וכ׳ they (the Babylonians) are vacant of (cannot perform) certain religious observances &c.; Koh. R. to XII, 7; Gen. R. s. 37 שהרא מנ׳ וכ׳ she (Babylonia) is deprived &c. Ḥag. 14[a] (play on נערים, Is. III, 4) אלו בני אדם שמנ׳ וכ׳ that means persons empty of good deeds, opp. ממולא; Yalk. Is. 261.—[B. Bath. 74[b] ור״ נועֵר some ed., v. עור I.—Ḥull. 51[b] נירה, v. infra.]

Nif. נִנְעַר 1) *to be stirred up; to bestir one's self.* B. Bath. 74[b] ונר׳ ר״א and R. El. was stirred up (awoke). Sot. 5[a] אין עפרו נ׳ his dust will not be stirred up (for resurrection). Ex. R. s. 1 (play on חלאה ונערה, I Chr. IV, 5) חלתה ונִנְעֲרָה מחליה וכ׳ she (Miriam) was sick, but she bestirred herself (arose) from her sickness, and the Lord restored her to youth. Y. Ber. III, 6[d] top (play on מנעריו, Gen. VIII, 21) משעה שהוא נ׳ ויוצא וכ׳ from the moment the embryo bestirs itself to come out into the world; Gen. R. s. 34; Yalk. ib. 61. Ḥull. 51[b] נגערה לעמוד וכ׳ Rashi (ed. נִיעֲרָה) if the animal made an effort to get up, although it did not succeed; a. e.—2) (of flax) *to be hatcheled.* Y. Sabb. II, beg. 4[c] (expl. חוסן, ib. II, 1) פשתן שלא נגערה flax which has not yet been hatcheled.—3) *to be emptied, poured out.* Y. Ber. l. c. (play on שנער) ששם נִנְעֲרוּ וכ׳ for into that valley the dead of the generation of the flood were dumped; Gen. R. s. 37; Koh. R. l. c.—Snh. 92[a] קשתו נִינְעֶרֶת his bow will be empty (his sexual vitality broken).

Hif. הִנְעִיר *to stir up, to keep awake.* Erub. 53[b] (play on נערה &c., v. אַהֲרוֹנִית) והִנְעִירָתוֹ and she kept him awake.

Hithpa. הִתְנַעֵר *to be emptied*; trnsf. *to be displaced.* Zeb. 116[a] (ref. to Cant. IV, 16) הִתְנַעֵר אומה ... וחבא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note) removed be the (Roman) nation whose sacrifices are slaughtered northward (Lev. I, 11, which is entitled only to burnt-offerings), and let the nation enter &c.

נָעַר ch. same, *to shake, stir.*—*Part. pass.* נָעִיר *waking.* Targ. Job XXI, 32 (Ms. נָעִיר; ed. Wil. רָעִיר, v. עור).

Pa. נַעֵר *to shake; to empty.* Yalk. Zech. 570; Cant. R. to IV, 8 (ref. to Zech. II, 17) דמְנַעֲרָא וכ׳ (דמנענא), v. גּוּ ch.; Gen. R. s. 75. Sabb. 142[a] ולִינַעֲרִינְהוּ נעורי let him shake the fruit out of the basket.

נַעַר m. (b. h.; preced., cmp. נְעוּרֶת, a. meanings of דַּק, זְעֵר, דַּרְדָּקָא &c.) *tender, young; lad.* Tanḥ. Ḥayé 1 שיתכבד חזקן בִּנְּנַעַר that the old may be honored by the young. Ex. R. s. 1 ילד היה ומנהגו כנ׳ he was a child, but his behavior was like that of a lad; a. fr.—*Pl.* נְעָרִים. Yoma 75[b] לנ׳ לחם וכ׳ the manna was bread to the young, oil to the old &c. Tanḥ. Sh'mini 11 אם נ׳ הם וכ׳ if they (the elders) are young &c., v. קָפַץ. Ib. חבחורים והנ׳ the young men and the lads. Sot. 46[b] חיו ובזבוז וכ׳ נ׳ they were young

men, but behaved contemptibly like children; a. fr.—*Fem.* נַעֲרָה *lass, maid,* esp. (law) *a girl between twelve and twelve and a half years of age,* v. בַּגְרוּת. Esth. R. to V, 1; a. fr.—Keth. III, 8, contrad. to בוגרת a. קטנה. Ib. IV, 1; a. fr.—*Pl.* נְעָרוֹת, constr. נַעֲרוֹת. Ib. III, 1 (29[a]). Esth. R. l. c. שתי נַעֲרוֹתֶיהָ her two maids; a. fr.

נַעֲרוּת f. (preced.) *youth; vitality; puerility.* Ex. R. s. 1, v. נָעַר II *Nif.*—Kidd. IV, 14 בִּנְעֲרוּתוֹ ... משמרתו the Law guards him from all evil while he is young. Deut. R. s. 8, end. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 2) שהיה רועה בנעורותו מעשה נ׳ he acted puerilely (was vain); a. fr.—Esp. *maidenhood, the age* or *the legal status of a* נַעֲרָה. Y. Yeb. I, 3[a] top, v. בַּגְרוּת; Kidd. 4[a] bot. סימני נ׳ the symptoms of maidenhood (puberty); a. fr.

נַעֲרוּתָא f. (v. נָעַר I) *roaring, camel's cry.* Yeb. 120[b] ולא אפסיקה לנַעֲרוּתֵיהּ Rashi (ed. אפסיקתיה) and this did not make the camel cease from crying (until life was entirely extinct).

נַעֲרָן (b. h.) *Naaran,* near Jericho. Lev. R. s. 23 (ref. to Lam. I, 17) ירחו לנ׳ ... כגון as hostile as Jericho to N.; Cant. R. to II, 2; Lam. R. to I. c. נועדן (corr. acc. or נוֹעֲרָן).—Ḥull. 5[a] (ref. to נערה קטנה, II Kings V, 2) קטנה דמן נ׳ (ed. נְעוֹרָן) a little girl from N.; Sot. 46[b] נעורן.

נְעוֹרֶת, v. נְעוֹרָת.

נַעֲרַת, v. נְעוֹרָתָא.

נַעֲתָא, v. נָאתָא.

נָפָא, v. נְפֵי.

נָפָא, *pl.* נָפָן, v. נַפְרָא.

נָפַח I, *Pi.* נִיפַּח, v. נפי.

נָפַח II (b. h.; נוּף) *fan; winnow; sieve.* Men. VI, 7; X, 4, v. נפי. Y. Keth. VII, 31[b] bot., v. נָדַר. Ḥull. 45[a] נרקבה כנ׳ if the windpipe has perforations like a sieve. Sot. 48[b]; Y. ib. IX, 24[b] bot., v. נוּפָּה. Tanḥ. Ekeb 1; Yalk. Ps. 676, v. נוּפָּה; a. fr.—Ab. V, 15 נ׳ a scholar who retains the best teachings.—*Pl.* נְפוּחִים. Men. 76[b].

נְפוּחָא, v. נְפָחָא, a. נַפְרָא.

נְפוּל, v. sub נִיפֵּל.

נְפוּלָא, v. נְפִילָא II.

נְפוּלִין, v. נִיפּוּלִין.

נְפוּס (נְפוּץ) m. (נפס, נפץ) ■ kind of *radish,* resembling the carrot as to foliage, and the radish as to taste. Kil. I, 3; 5; Y. ed. a. Ms. M. ס ... (Mish. a. Bab. ed. ץ ...). Ukts. I, 2. [Lat. *napus* is a kind of *turnip.*]

נָפַח (b. h.; cmp. פּוּחַ) 1) *to blow, breathe.* Y. Sabb. VII, 10[d] הנופח כלי זכוכית he who shapes glass vessels by blowing (on the Sabbath); Bab. ib. 75[b] המְנַפֵּחַ בכלי וכ׳. Makhsh. I, 6 הנופח בעדשים וכ׳ he who breathes at lentils to ascertain their quality. Tosef. Sabb. XV (XVI), 2 נופח בחוטמו וכ׳ you blow into its nostrils and put the teat into its mouth; Sabb. 128[b]; Y. ib. XVIII, end, 16[c] מביא יין ונופח וכ׳ you take wine and squirt it &c. B. Mets. 60[b] אין נוֹפְחִין בקרביים it is not permitted to blow up entrails (for sale, to give them a delusive appearance); a. fr.—2) *to be blown up, to swell.* Tanḥ. K'dosh. 8 נָפַח פניו his face was swollen. Ib. עיניו נְפוּחוֹת his eyes swollen.

Nif. נִיפַּח same. Sabb. 75[b], v. supra. Maasr. IV, 5 מְנַפְּחִין .. ואם נר׳ וכ׳ Y. ed. (Bab. ed. נפח .., מנפח; Ms. M. מנפיח; Mish. ed. נפח .., מנפח, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) he may blow out (the chaff of the wheat-ears) from hand to hand and eat, but if he blows and puts the grain in his lap, he is bound (to pay tithes); Bets. 13[b]. Ib. 14[a]. Ber. 19[b]; Nidd. 57[a], a. e., v. פָּרַס; a. fr.—[Y. Peah VIII, 21[b] top המנפח, read המכפח, v. כָּפַח.]

Pu. נוּפַּח *to be blown, fanned.* Treat. S'maḥ. ch. VIII מוטב .. אש שנופחה ולא אש שלא נופחה וכ׳ it is better that a fire consume me which has been blown (by man), than a fire that has not been fanned (Gehenna; Job XX, 26).

Nif. נִיפַּח *to be blown up, to swell.* Num. R. s. 7 תִּנָּפַח כרסי וכ׳ my belly may swell and burst.

נָפַח ch. same, 1) *to blow.* Targ. Gen. II, 7; a. fr.—Y. Bets. II, end, 62[b] מִנְפּוֹחַ וכ׳ (ל) to blow meat up. Gitt. 69[a] bot. לְנַפֵּחַ לרע חבריה וכ׳ let his neighbor blow white cress-seeds (into his throat) through a straw. Ḥull. 46[b] ונַפְּחִינָא לה and we blow the lungs up; a. fr.—*Part. pass.* נְפִיחַ; f. נְפִיחָא; *pl.* נְפִיחִין; נְפִיחָן *blown, ignited; blown up, swollen.* Targ. Job XX, 26. Targ. O. Num. V, 21; a. fr.—Ḥull. 47[b] דמיא לאופתא א״ד דנפיחה (not דנפיחה) some explain (v. אוּפְתָא) as meaning lungs which look as if distended (white). Sabb. 33[a] נְפִיחֵי כפנא, v. כַּפְנָא; a. fr.—2) *to be blown up, to swell.* Targ. O. Num. V, 27, v. *Ithpa.* (Y. וְתִנָּפַח, prob. to be read: וְתִתְנַפַּח).—Lev. R. s. 33; Cant. R. to II, 14, v. קוּלְתָא.

Pa. נַפַּח same, *to blow, cause swelling.* Targ. Y. Num. V, 22 (O. לְאַפָּחָא, *Af.*; ed. Amst. כְּאַפָּחָא); a. e.—Part. pass. מְנַפַּח; f. מְנַפְּחָא; *pl.* מְנַפָּחָן; מְנַפָּחָן. Targ. Y. ib. 21.—Lam. R. to I, 1 כל עמא מְנַפְּחִין לי וכ׳ (1 חד כות׳ רבתי) (I dreamt) all the people were blowing at me with their full cheeks. Ib. דאינון מנפחין (it meant) that it (the wheat) was swollen (through rain drippings). Snh. 43[a]; B. Bath. 134[b] מְנַפֵּחַ רב ששת וכ׳ R. Sh. blew into his hand (intimating that the question raised was scurrilous); a. e.

Af. אַפַּח, אַפָּח 1) *to blow, swell.* Targ. O. Num. V, 22, v. supra. Targ. Ps. XI, 6 מַפְּחִין דאשתא (Ms. מפ׳ אש) blowers (winds) of fire (h. text פחים אש).—2) (with נפש) *to incite longing, to cause despair.* Targ. Job XXXI, 39. Targ. I Sam. II, 33 (h. text לאדיב).—V. מַפַּח.

Ittaf. אִתַּפַּח, *Ithpa.* אִתְנַפַּח, אִירַיְ; *Ithpe.* אִתְנַפַּח, אִירַיְ 1) *to be swollen.* Targ. Y. Num. V, 27 (v. supra; O. וְיִפַּחוּן, ed. Berl. וְיִתְפַּחוּן). Targ. Job XIX, 26 (ed. Wil. אִתְפַּח; h. text נקפו). Targ. Koh. XII, 5.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] אירַנְפַּחָן the wheat shall swell (v. supra).—2) *to be blown, ignited.* Sabb. 26[a] אינפח בה נורא she caught fire.

נְפַח m. (preced.) *swelling; bulk, volume* (v. אַפּוּחָא). B. Mets. VI, 5 הכ׳ קשה למשאוי an increase of volume

makes the load harder for the animal (Bab. ed. 80ª חנ' קשה כמשאוי an increase of size is as hard for the animal as an increase of weight), v. נִפְחָא. B. Kam. 47ª נִיפְחָה, v. נִפְחָא.

נַפָּח m. (preced. wds.) *smith.* Gen. R. s. 84, beg. [read:] נ' שהיה מפותח פתוח באמצע פלטיא ופתח בנו וזהבי מפותח כנגדו a smith whose open shop was in the middle of the road, and whose son, a jeweler, opened a smithy opposite him; Tanḥ. Vayesheb 1; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top, a. e. בן חנ' the smith's son, i. e. R. Johanan, v. next w.—*Pl.* נַפָּחִין. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ ולא של נ' nor dare an oven for smiths be put up (without the precautions mentioned in the Mishnah).

נַפָּחָא, נַפָּחָה ch. same. Targ. Is. XLIV, 12.—Gitt. 69ᵇ בנורא דבי נ' Rashi (ed. only בי נ') by the fire of the smithy. Ib. מיא דבי נ' water used in the smithy. Sabb. 25ᵇ, a. fr. ר' יצחק נ' R. Isaac, the smith. Ḥull. 77ª יצחק בר נ' (corr. acc.)—בר נ' a) the smith's son, v. רוֹחָנָן. Snh. 96ª טבא דנ' מדבר נ' better is what the smith (R. Isaac) said, than what the smith's son (R. Johanan) said. B. Mets. 85ᵇ; a. e.—b) name of *a bird.* Ḥull. 62ᵇ.—*Pl.* נַפָּחִין. Targ. Jer. VI, 29. Targ. Jud. V, 26 נַפָּחִין.

נִי', נָפְחָא ch.=h. נֶפַח. B. Mets. 80ª (expl. קשה כמשאוי, v. נָפַח) נ' כי תקלא וכ' the volume of the load is like the weight, i. e. loads of the same volume are considered of the same weight as regards the stress on the animal, and if he added three Kab to the volume bargained for, he is responsible for any injury to the ass; ib. (expl. קשה למשאוי) .. ונ' הוי וכ' תקלא weight is weight, and the volume is an addition, i. e. if he changed the load for a more voluminous one although of the same weight, he is responsible for the additional volume. Tem. 30ᵇ ניחא ליה בניפְחֵיה its fuller appearance is welcome to him; Ab. Zar. 34ᵇ בנפחיה. B. Kam. 47ª נ' מאי (Ms. F. נִיפְחָה) how about the gain in value from its fuller appearance?

נָפְחַיָּא pr. n. pl. *N'faḥaya.* Targ. Y. Num. XXI, 30 (h. text נֹפַח).

נָפַט, *Pi.* נִיפֵּט (cmp. נפץ) *to beat (cotton).* Sabb. 73ᵇ חדש המנפץ והמְנַפֵּט וכ' threshing, beating flax and beating cotton are all one kind of labor (threshing). [Ar. s. v. פץ reads: והמנפס, v. נָפַס.]

נֶפְטָ m. (prob. a transpos. of נטף, a readaptation of νάφθα) *naphtha.* Sabb. II, 2. Ib. 26ª אין מדליקין בנ' לבן white naphtha must not be used for lighting ... because it is explosive. Ib. ומה ישנו ... אלא נ' and what shall the Cappadocians do who have .... only naphtha? Yoma 38ᵇ, sq. Y. Snh. VII, 24ᵇ bot. (v. שְׂרֵפָה) בפתילה של נ' the Mishnah, describing capital punishment by burning, means a wick saturated with naphtha. Y. Sot. VII, beg. 22ᵇ אש כנגד נ' שלהן 'fire' (Ps. XVIII, 13) corresponds to the arrows of the human armies tipped in naphtha; Pesik. R. s. 17 רמה בהן נ' he (the besieger) throws naphtha &c. (βέλη πυροφόρα or πυροβόλα).

נֶפְטָא ch. same. Targ. Y. II Ex. XIV, 24. Targ. II Esth. I, 2.—Sabb. 46ª.

נַפְטוֹרְיָא m. (preced.) *dealer in naphtha.*—*Pl.* נַפְטוֹרֵי. Ned. 91ᵇ.

נָפָה, נפי, *Pi.* נִיפָּה (denom. of נֶפָה) *to fan, winnow, sift.* Maasr. IV, 5, v. נָפַח. B. Bath. 94ª אם בא לנַפּוֹת מְנַפֶּה וכ' if the buyer winnows (a sample of the wheat, and it is found to contain more than the legally allowed refuse), he winnows the entire quantity, and the seller has to indemnify him for the entire quantity lost by winnowing. Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. ובלבד שלא יְנַפֶּה וכ' (better יְנַפֶּה) but he must not blow the chaff out over a basket; a. e.—Part. pass. מְנוּפֶּה; f. מְנוּפָּה. Men. X, 4; VI, 7 מנ' בשלש עשרה נפה sifted thirteen times. Ib. סלת מנ' כל צרכה fine flour sufficiently sifted. Tanḥ. T'tsavveh 5, v. סָלַת; a. e.—Pesik. R. s. 3 (ref. to כברה, Gen. XLVIII, 7) בזמן שהארץ מנ' .. בכברה (not ככברה) at a season when the ground can be sifted and be shaken in the sieve.

נָפָא, נָפֵי, *Pa.* נַפֵּי, same. Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מְנַפְּיָא וכ' when she fans (blows the chaff out, on the Sabbath), she is guilty of an act coming under the category of winnowing. Ruth R. to III, 3 [read:] אזל נַפֵּיהּ והוא וכ' go and winnow it (again), and it will yield the remainder; Yalk. ib. 604 זיל נַפֵּי תיבנא וכ' (not כפי).

נַפְיָא f. (preced.)=h. נָפָה, *fan, winnow, sieve.* Pes. 111ᵇ והדר ברית כנ' (Ms. M. כינוּפָא) and he moves to and fro like a fan. B. Kam. 97ᵇ אפי' כי נ' (Ms. R. מנפיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) even if the new coin be of the size of a sieve?; Ḥull. 124ª אפי' כנ' even if the flesh on the hide be of the size &c.?—Gitt. 69ª bot. פארי דריש נ' the bran which comes up to the top of the sieve when shaken.—Ḥull. 45ª וסימניך נ' to remember the process required to ascertain the condition of the trachea perforated like a sieve, think of the construction of a sieve; a. e.—*Pl.* נַפְוָיָתָא, נַפְוָתָא. Sabb. 134ª, v. נַפָּא. B. Mets. 74ª אירפשר בנ' the winnowing may be done with a fan (independently of the wind). Succ. 20ᵇ חזו לפרסי וכ' can be used for covers and sieves, v. פְּרָסָא.—Y. Sabb. VII, 10ᶜ top נָפָן (fr. נָפָא).—[Tosef. Ḥull. III (IV), 27 נפיא, v. אַפְיָרִין.]

נָפְיוֹרָא, v. נִיפְרָא.

נְפִיחָה f. (נָפַח) *blowing, breath.* Y. Sabb. II, 5ª bot. הבעיר וכיבה בנ' אחת if he ignited and extinguished in one continued act of blowing. Gen. R. s. 14, end בעולם הזה בנ' וכ' in this world the breath of life is put in by blowing (Gen. II, 7), ... but in the coming world by placing (Ez. XXXVII, 6). Ib. ומה אם זה שעשוי בנְפִיחָתוֹ של בשר ודם וכ' if this (glass) which is produced by the blowing of a human being, can be restored (when broken) &c.; a. e.—Y. Meg. III, 74ᵇ bot. אחת בנ' in one breath (v. נְשִׁירָה).—[Ruth R. to III, 3 אזל נפירתה, v. נְפִי.]

נָפִיל m., *pl.* **נְפִילִים, נְפִלִים** (b. h.; cmp. פלא) *giants.* Gen. R. s. 26 נ' שהפילו וכ' they are called *n'filim,* because they caused the downfall of the world; a. e.—בֶּן הַנֵּ' a) name of *a demon.* Bekh. 44ᵇ רוח בן נ' *nervous prostration,* v. נָאלָא II.—b) name of a *species of lizards,* living in the water. Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5; Ḥull. 127ª (not כן). Ex. R. s. 15 בן הפילי some ed. (corr. acc.).

נְפִיל m., נְפִילָא I f. ch. same, 1) *giant.* Ruth R. to II, 1 נסיב נ' לנ' when a giant marries a giantess.—2) *Orion.* —*Pl.* נְיפִילִין, v. נִיפְלָא I.

נְפִיל, נְפִילָא (נְפַלָא) II m.=h. נֵפֶל, *untimely birth, not viable.* Targ. Y. I Lev. XXII, 27 דלא נְפִיל (ed. Vien. נְפִיל, ed. Amst. נֵפִיל) that it is not an untimely birth. Targ. Ps. LVIII, 9 Ms. (ed. נְפוּלָא). Targ. Job III, 16 נְפַלָא (Bxt. נְפֵלָא; Ms. נְפַלָא).—*Pl.* נְפַלֵי, נְיִ'. B. Bath. 101b בדנ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 30, ed. בנ') it means a lot set aside for burying untimely births. Ib. 102b תרתי בנ' וכ' we do not presume two lots to be set aside for &c.

נְפִילָה f. (נָפַל) 1) *falling.* Sot. VIII, 6, a. e. v. נִיסָה. B. Kam. V, 7 (54b) לנְפִילַת חבור as to the laws relating to an animal falling into a pit (Ex. XXI, 33 sq.). Y. Ber. I, 3d top שתסמכנו מנְפִילָתֵנוּ that thou mayest support us in our downfall.—*Pl.* נְפִילוֹת. Yalk. Esth. 1058 (ref. to Esth. VI, 13) שתי נ' חללו למה why this double use of *nafal?*—2) (v. מַפּוֹלֶת) *quantity of seed required for a field.* Peah V, 1 נותן לעניים (ב)כדי נ' (Y. ed. לעניים נְפָלָה) he must give to the poor as much as the field requires for seed (v. Maim. a. l.; oth. opin.: as much as is generally dropped at cutting); B. Mets. 105b. Ib. IX, 5 אם יש בה כדי נ' (Y. ed. נִיפְלָה) if the field yields as much as is required for seed, expl. Y. ib. 12a כדי הזרע הנופל בה; Y. Peah. V, 18d כדי ניפלת (corr. acc.).—[Y. Orl. I, 60d top כדי נפילתה R. S. to Orl. I, 2, v. טְפִילָה.]

נְפִיצָה f. (נָפַץ) *shattering.* Y. Orl. I, 60d bot. [read:] נְתִיצָה הרא עשיריה הרא חקמה הרא שבירה הרא נ' (some ed.) 'making' an idol is the same as putting up, 'breaking' the same as shattering (v. Y. Ab. Zar. IV, 44a).

נָפִיק, v. נְפַק.

נָפִיק m. (preced.; cmp. Syr. נופקא, P. Sm. 2424) *quick, alert.* Targ. I Sam. XXIII, 22 ערים ונ' (h. text יערם יערים).

נפיקא, Lev. R. s. 26 מאנין נ' (מאנויין) some ed., oth. פנינקא, v. פְּנִינְקָא.

נָפַשׁ (interch. with פּוּשׁ a. פָּשֵׁי, q. v.) 1) [*to be blown up,*] *to be large; to increase.* Targ. Ex. I, 7; a. e. Imper. פּוּשׁ. Targ. Gen. I, 28; a. e.—*2) [*to be blown away,*] *to be gone.* B. Bath. 121a; Ned. 78a אתא לנהרדעא .. נ' Ar. (ed. ולא אשכחיה) he came to N. to see R. S.; he was gone.

Af. אַפֵּישׁ (interch. with אַפֵּישׁ, a. אַפְשֵׁי) *to extend, enlarge.* Targ. Gen. XLVIII, 4 (some ed. מַפְשֵׁי). Targ. Y. Num. XIX, 6 אַפּוּשֵׁי; a. fr.—Men. 23b דא' לה תבלין טפי וכ' when he made the quantity of spices larger than &c. Bets. 7a לא מַפְשֵׁינַן .. אַפּוּשֵׁי (or מַפְשֵׁי .. אַפּוּשֵׁי) we must not extend the range of unclean things by rabbinical enactments. Sot. 26a לא לְמַפְשֵׁי .. אפושי we ought not to increase the number of illegitimate births (by allowing intermarriage between bastards). B. Bath. 12b בעינא דא' אריסי (Rashi נוחא לי לאפושי) I desire (it is an advantage to me) to have a large number of tenants around me (whom my neighbor must employ). Ib. אפושי לאו מילתא הרא this plea about a large number &c., is no plea; a. e.—Y. Kil. IX, 32c top; Y. Keth. XII, 35b top נַפֵּישׁ לר' וכ' let us make room for R. H.

נְפִישׁ m., נְפִישָׁא c. (preced.) [*blown up,*] *large, numerous* (cmp. אֲנַשׁ). Targ. Y. Deut. XXV, 9.—B. Bath. 73b כמה נ' חדיה וכ' how great is the strength of the tree. Keth. 66b דנ' זיונא the management of which is a large concern, v. זִיוּנָא III.; a. fr.—*Pl.* נְפִישִׁי, נְפִישֵׁי; נְפִישָׁן, נְפִישָׁן. Targ. II Esth. VI, 10; a. e.—Snh. 52a, v. הוֹנָאָה. Yeb. 74b נ' חנך those (laws relating to dedicated objects) are extensive. B. Bath. l. c. משום דנ' מיא because the water is deep; a. fr.

נְפִישׁ, *pl.* נְפִישִׁים, v. נָפֵשׁ.

נְפִיתָא, v. נְפִיתָא.

נֹ', נֹפֶךְ m. (b. h.) name of *a jewel* in the high priest's breast plate, *emerald.* Ex. R. s. 38, end על נ' הרה כתוב וכ' on the *nofekh* the name of Judah was engraven.

נָפַל (b. h.) *to fall, lie down; to be dropped; to occur.* Sabb. XVI, 2 נָפְלָה דליקה if a conflagration takes place. Pes. II, 3, v. מַפּוֹלֶת. Y. Sot. VII, 21d top (ref. to יקים, Deut. XXVII, 26) וכי יש תורה נוֹפֶלֶת is there a falling law (to need erection)? Ned. 65b כל הנוֹפֵל אינו נופל לידי וכ' he who falls (becomes poor) does not immediately fall into the hands of (become dependent on) the charities (but his friends support him for a time). B. Kam. IX, 11, a. fr. נְפָלוּ דמיו לנדבה its equivalent must be surrendered as a donation to the Temple. B. Bath. IX, 4 האחין .. שנ' אחר מהן לאומנות נ' לאמצע if one of two partner brothers (heirs) has been summoned to public service, his salary goes into the common fund. Y. Shek. V, 49b top בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה וכ' since I heard that an inheritance has fallen to thy share at a distant place, take (this as a loan) &c.; a. v. fr.—Imperat. פּוֹל. Tosef. Dem. VI, 4 ופול תחתיו וכ' (Var. טול, some ed. עול) and surrender thyself to public service in my place (v. supra).

Hif. הִפִּיל *to cause to fall; to throw down.* Gen. R. s. 26, v. נָפִיל. B. Kam. III, 10 ה' את שיניו struck out his tooth; Tosef. ib. IX, 23; a. fr.—Esp. *to miscarry.* Nidd. III, 1 המַפֶּלֶת וכ' if a woman loses a lump-shaped embryo; a. fr.

Hithpa. הִתְנַפֵּל *to prostrate one's self.* Deut. R. s. 2, v. נִיפּוּל.

Nif. הִנָּפֵל (denom. of נִיפּוּל) *to fall apart, be spoiled.* Tosef. Sabb. VI (VII), 14 שלא תִינָּפֵל הפת, v. צָנוּחַ.

נְפַל ch. same. Targ. II Sam. I, 4. Targ. Koh. XI, 3 לִמְנָפַל; a. v. fr.—Imperat. פּוֹל. Targ. Is. L, 11.—Part. נָפֵל, part. pass. נְפִיל. Targ. Prov. XI, 5 (ed. Wil. נָפַל). Targ. Ps. CXLV, 14; a. e.—Hull. 51a אי נפול לארעא if they were thrown down (violently). Ib.b, v. נְגִיחוּתָא. Ned. 65b כל דמיני לאו עלי נפיל not every one that becomes poor, falls on me (for support). B. Mets. 105a בזרא דנ' נ' a seed (of weeds) once fallen, has fallen (cannot be destroyed by the plough). Meg. 15b נַפְלָה ליה מילתא בדעתיה something (a suspicion) had entered his mind; a. fr.

Af. אַפֵּיל, as preced. *Hif.* Targ. Ps. LXXVIII, 28. Targ. Y. Ex. XXI, 22; a. fr.—Hull. 42a top אפולי אפיל (read אַפְלָא)

she may have miscarried. Snh. 109b ומפלא לירה and she miscarried through his fault; a. fr.

Ithpe. אִיתְנְפִיל *to be upset, fall in.* M. Kat. 2a דאתי לאיתנפולי a caving in (of the ground through which the water makes a road) might occur; ib.b; a. e.

נָפֵל, *pl.* **נְפָלִים**, v. נָפִיל.

נֵפֶל, נ' m. (preced. wds.) 1) *capacity for seed*, v. נְפִילָה.—2) (b. h.) *abortion; premature, not viable birth.* Tosef. Ohol. XVI, 13; Pes. 9a, a. e.—Y. Yeb. XI, end, 12b ארבו נ' is not considered a non-viable birth (for legal purposes); a. v. fr.—*Pl.* נְפָלִים. Gen. R. s. 26 (play on הַנְּפָלִים, Gen. VI, 4) שמלאו את העולם נ' וכ' they filled the world with abortions by their lascivious life. Tosef. l. c.; a. fr.

נְפָלָא I (**נִפְלָא**, **נִפְלָא**) ch. same, v. נָפִיל.

נְפָלָא II m. *giant*, v. נָפִיל ch., a. נִיפְלָא I.

נְפָלָא III m., **נְפָלָאָה** f., *pl.* **נְפָלָאוֹת** (פָּלָא) *miracles.* Midr. Till. to Ps. CVI; v. פֶּלֶא.

בַּר נְ', v. נָפִיל ch.

נְפֶנֶף, v. נוּף h.

נְפַס, **נַפְסָא**, **נַפַּס**, v. נפץ, נפצא.

נָפַע (cmp. פּוּעָה, פָּעָה) *to blow, squirt into the mouth.* Ex. R. s. 1 (play on פּוּעָה, Ex. I, 15) שהיתה נופעת יין וכ' she squirted wine into the child's mouth after having given its mother to drink, v. נָפַח.

Hif. הִפְרִיעַ *to blow air into the lungs, to revive.* Ib. שהיתה מַפְרִיעָה את וכ' (or מְפִרְיָעָה, fr. פּוּעַ) she revived the child when they said it was dead.

נָפַע (interch. with נָפַץ) *to shake.*

Pa. נִפַּע *to shatter.* Targ. Jer. XXIII, 29 ed. Lag. (ed. מפנץ, מפגע, corr. acc.; Bxt. נפץ).

Ithpa. אִתְנַפַּע *to be shattered.* Targ. II Chr. XXXIII, 13 (ed. Wil. אתכ', corr. acc.).

נָפַף, *Pi.* נִפֵּף, v. נוּף h.

נָפַף, *Pa.* נַפֵּף (preced.) *to fan, inspire.* Sabb. 134a, v. next w.

נַפָּא f. (preced.) *fan.* Sabb. 134a לינפייה בנ' Ms. M. (not לירכ'; ed. בנפוותא *pl.*, Rashi בנ'; v. נַפָּא) let one fan the child with a fan.

נַפְּרִיתָא f. (preced. wds.) *remnant of flour in the sieve.* Yeb. 114b ס"ד בהאי פורתא דנ' וכ' (Ar. דנפריתא) can it be imagined that he could live on that little remnant of flour which thou hast left to him?

נָפַץ (b. h.; cmp. פּוּץ) *to scatter, shake out, empty.* Bicc. I, 8 נופץ וכ' he scatters them on the ground, and does not read. Tosef. B. Bath. IV, 2 נוֹפְצוֹ he shakes the bag out. Keth. 72a (the Mishnah means) שתמלא ונופצת that she should receive (the semen) and then discharge it (by violent movements); a. e.

Pi. נִפֵּץ 1) same. Kil. V, 7 יְנַפֵּץ he must shake the grain out of the ears; Y. ib. 30a bot. Deut. R. s. 3 וינפץ אבני וכ' and scatter the stones prepared for rebuilding the Temple. Lev. R. s. 10; s. 19 בשעה שאתה מְנַפְּצוֹ אין וכ' as soon as you shake it out (of its marrow), it is good for nothing. Midr. Till. to Ps. XVII כשם שאתה ... אני מְנַפֵּץ I will dash thy babes against the rock, as thou didst my babes; a. e.—2) (interch. with נפס) *to beat* flax, *to hatchel* wool. Sabb. XIII, 4 והמנפץ (Y. ed. a. Ar. המְנַפֵּס). Ib. VII, 2. Ib. 73b, v. נָפַט. Ber. 58a ונפץ; Tosef. ib. VII (VI), 2 וניפס, ed. Zuck. (Var. נפין); Y. ib. IX, 13c top וניפס; a. fr.—3) *to spread.* Midr. Till. to Ps. XXII מְנַפְּצָה, v. נָצַץ.

נְפַץ ch. same, 1) *to scatter, shake out.* Targ. O. Gen. XXIV, 20 (ed. Berl. נְפַצָה). Targ. Jud. VI, 38 ed. Lag. (ed. נפק, incorr.).—Nidd. 31a (prov.) פוץ מלחא ושדי וכ' shake the salt off, and throw the meat to the dog (when life escapes, the body decays). Gen. R. s. 36 (ref. to נפצה, Gen. IX, 19) לדגה .. דנְפָצָה עוברה וכ' like a large fish that scatters its roe &c.; a. e.—Snh. 67b דנְפַץ (Rashi מְנַפֵּץ) he scattered, i. e. *blew his nose.*—2) *to shatter, break.* Targ. Jud. VII, 19.—3) *to beat, hatchel.* Yoma 20b, v. אֲגַר II.—Part. pass. נְפִיץ. Hull. 51b, a. e. כיתנא דדיוק ולא נ' flax which has been pounded, but not carded (freed of hard substances).—4) *to snap* a chalked cord for marking. Targ. Is. XLIV, 13.

Pa. נְפֵיץ same. Targ. Jer. LI, 34.—Ib. XXIII, 29, v. נְפַע.—Targ. Esth. I, 11 ומְנַפְּקָן.—Part. pass. מְנַפֵּץ. Targ. Is. XXVII, 9.—B. Kam. 93b נְפִיצֵי, v. סַרְבָּךְ II. Sabb. 147a מְנַפְּצֵי גלימיהו shaking their cloaks. Ib. נְפוּצוּ וכ' shake them in his face. Hull. 113a ומְנַפֵּיץ לירה and shakes the salt off. Ib. 76b נְפֵצֵיה וכ' he split it, and found two nerves; a. e.—[B. Bath. 45a מפצי; Keth. 91b, sq. מפצינא, v. פְּצָא.]

נַפָּסָא, **נַפָּצָא** m. (preced.) *flax-beater, carder.* Yeb. 118b; Keth. 75a דנ' גברא תירקריה וכ' though the husband be a carder, his wife will call him out to the threshold and sit down (proud of her husband); [Ar. נפסא: *a guardsman in the vegetable garden,* denom. of נְפוֹס.]

נַפְצָא f. (preced. wds.) *scattering.* Nidd. 30b סמא דנ' וכ' he made them drink a scattering drug (which destroys the semen in the womb).

נָפַק* (cmp. פּוּק) *to go out.* Cant. R. to III, 4 (play on פַּלְצוּת, Is. XXI, 4) על ידי שנפקו לדבר לצות because they went out for lascivious purposes.

נְפַק ch. (corresp. to h. יצא) same, 1) *to go out, come out; to result, end.* Targ. O. VIII, 7 מִיפַּק ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מִיתַּק); a. v. fr.—Y. Ber. I, 2c top שרי מלכא נ' וכ' when the king begins to march out, even if he has not yet gone out, we say, he has gone out. Ib. 3c bot. הורינן נְפַקִין לתעניתא we went out for fast and prayer. Koh. R. to X, 8 מיכְּפַק לירה (= מן נ') after he came out. Y. Taan. IV, 69a מִינְפַּקִין when they came out; Lam. R. to II, 2 מן דנפקון. Y. l. c. לא נפקון טבאות (Matt. K. to Lam. R. l. c. לא נְפַקַת לחון) they did not end well. Pesik. B'shall., p. 94a וגוש חלבאי נפקין וכ' and the men of Giscala went out after them with sticks &c.; Koh. R. to XI, 2 וגוש חלב אנפקין (corr. acc.); a. v. fr.—Imperat. פּוֹק. Targ. Gen. VIII, 16; a. fr.—Erub. 14b, a. e. פ' חזי וכ', v. דְּבַר. Sabb.

106[a], a. e. פ׳ תנר וכ׳, v. בַּר I ch.—Part. נָפִיק. Targ. I Kings XV, 17; v. next w.; a. fr.—כד נפיק ברה(כנ׳)=h. כיוצא בו (v. יָצָא) *similar to, corresponding.* Targ. Y. II Gen. II, 18. Targ. Y. Deut. XIV, 8 (not פַּנְפָּק, פַּקְפָּק).—Y. Ber. VI, 10[b] bot. נ׳ אנא ידר חובתי do I do my duty?, v. יָצָא. Succ. 36[b] ונ׳ בה and used it for doing his duty (for the ceremony of Ethrog).—Y. Sabb. VI, 8[a] top, a. e. מה נָ׳ מן ביניהון what is the outcome from between them?, i. e. what is the difference between them in practice?—נפקא מינה וכ׳ the practical difference is &c. Bets. 6[b] למאי נ׳ מינה in regard to what practice is there a difference (whether or not eggs found in a chicken can be hatched)? למקח וממכר it makes a difference in trade (if one bought eggs for breeding). Keth. 72[a] מאי נ׳ לה מינה תיעביד what difference does it make to her? let her do it; a. v. fr.—Tem. 7[a] נ׳ ליה וכ׳ it is derived from the Biblical word &c. Ib. חֲרִיפוּק ליה זריקה וכ׳ let 'sprinkling' be derived from &c.—Gen. R. s. 52 ונֵיפוֹק ידוי and do justice to it (to the verse to be explained), v. supra.—2) *to take out, exclude.* Sabb. 74[a] ולֵיפוֹק חדא וכ׳ let him take out one (of the enumerated categories) and insert another one. Ḥull. 43[a] לא תֵיפַק, v. infra.—[Targ. Am. IX, 13, v. infra.]

Af. אַפֵּיק, *Haf.* הַנְפֵּק 1) *to lead forth, carry forth; to bring forth, produce; to derive; to take out, exclude.* Targ. Ex. XVI, 3. Targ. Am. IX, 13 במפיק ed. Lag. (oth. ed. במפק, corr. acc.). Targ. Job XV, 13; a. fr.—Ber. 38[a] (ref. to המוציא in the benediction over bread) דא׳ משמע it means 'who has brought forth'; דמפיק משמע it means 'who brings forth'. Ib. אַפִּיקוּ ליה ריפתא they brought out bread (and placed it) before him. Ib. (ref. to המוציא, Ex. VI, 7) כד מַפֵּיקְנָא לכו ... דאַפֵּיקית וכ׳ when I lead you forth, I shall do for you a thing that you may know that it is I who led you forth. Sot. 16[b]; R. Hash. 13[a] תַּפִּיק נפשך וכ׳ לא do not let thyself go beyond the established rule. B. Bath. 60[a] דהוה מַפִּיק וכ׳ which led to (opened towards) etc. Tem. 3[b] מפיק שם וכ׳ utters the name of the Lord in vain. Ib. 7[a] מַפְקִינָן לבמת יחיד we derive from it a rule for individual high-places.—Ḥull. 42[b] אַפֵּיק חדא וכ׳ take out one category and insert another. Ib. 43[a] top הנך דאַפְּקַת לא תַּפִּיק Tosaf. (ed. לא תיפק) the two which thou didst exclude, do not exclude; a. v. fr.—לְאַפּוֹקֵי or לַאֲפוּקֵי *to the exclusion of*, v. אַפֵּק.—2) *to take out by legal decision; to collect; to claim.* Keth. 76[b] מיתתי אב ראיה ומפיק the father brings evidence and gets a verdict for collecting, opp. ומוקים for letting the money stand where it is. Y. Gitt. I, end, 43[d] ואַפְּקוּן מינירה and collected from him. Ib. בעון מֵיפְּקָא (v. supra *Pe.* 2) they wanted to collect. Y. Shebu. VII, 38[a] top אתון ואַפְּקוּן דלא וכ׳ they came and claimed that he had not given them anything; a. fr.

Ittaf. אִיתַּפַּק, *Ithaf.* אִתְאַפַּק *to be carried forth.* Targ. Gen. XXXVIII, 25; a. fr.—Y. Gitt. VI, 48[a] bot. אתא׳ למקטלא was led out to be executed.

נָפֵק m., constr. נְפַק (preced.) *going out*; נ׳ בַּר *a male prostitute; fem.* נָפְקָא, constr. נָפְקַת; נָפְקַת בָּרָא a) *a female prostitute.* Targ. Y. II Deut. XXIII, 18. Targ. Gen. XXIV, 35.—b) (sub בית) *brothel, prostitution.* Targ. I Kings XIV, 24; a. fr.

נִ׳, נַפְקָא m. (preced. wds.) 1)=h. צֵאָה, *excrements.* Gitt. 69[b] top.—2)=h. מוֹצָא, *outlet, opening*; [Ar.: *projection*].—*Pl.* נְפָקֵי. נִ׳. Erub. 87[b].

נַפְקוּתָא f. (preced. wds.)=h. הוֹצָאָה, *expense.* Ned. 7[a] לנ׳ בעלמא for general expense (not charity). Tosef. B. Mets. IX, 13 (in a farming contract) ואנא בעמלי ובנַפְקוּת ידיי וכ׳ and I shall get one half for my labor and my outlay; B. Mets. 105[a].—[In Talmud. comment. and casuists: נ׳ *outcome, difference*, v. נְפַק.]—*Pl.* (fr. נפקתא) נַפְקָתָא. Pesik. R. s. 31, v. מְעַלְתָא.

נַפְקַת, constr. of נַפְקָא, v. נָפֵק.

נַפְקָתָא, v. נַפְקוּתָא.

נַפְרָזָא m. (an adapt. of λεόπαρδος) *leopard.* B. Kam. 16[a] (Ms. M. נפריא), v. אַפָּא.

נֶפֶשׁ m. (נָפַשׁ, b. h. *Nif.*) *breathing, resting.*—*Pl.* נְפָשִׁים, נְפֵי׳, נְפֵשִׁין. Tanḥ. Vaëra 6 (expl. ישעו, Ex. V, 9) אל ירהיו משתעשעין כלומר אל ירהון (not ואל ירהון) let them not play, that is, let them not rest (on the Sabbath); Ex. R. s. 5.

נְפֵשׁ, v. נְפִישׁ.

נֶפֶשׁ f. (b. h.; preced. wds.) 1) *resting place*, esp. *a structure next to* or *over a tomb.* Ohol. VII, 1 נ׳ אטומה a solid tomb-structure (to which there is no access). Shek. II, 5 מותר המת בונין לו נ׳ וכ׳ from what is left over of the appropriation for funeral expenses, we build a monument &c.; (Gen. R. s. 82 בְּרִית). Tosef. Erub. VI (V), 4, sq.; Erub. 55[b] (contrad. to קבר).—*Pl.* נְפָשׁוֹת. Ib. V, 1 נ׳ sepulchres (containing a place of shelter). Y. Shek. II, 47[a] top; Gen. R. l. c. אין עושין נ׳ וכ׳ no monuments need be put up for the righteous, v. זָכַר. Tosef. Ohol. XVII, 4 חזקת נ׳ שבא״י וכ׳ the presumption in the case of sepulchres in Palestine is that they are levitically clean, except those marked.—2) *soul, life; person; will, desire, disposition.* B. Mets. IV, 6 שאינו אלא נ׳ רכה for it (the refusal of a coin on the ground of a slight abrasion) proves merely a malevolent soul (illiberality in dealing); ib. 52[b], v. קָחֵי. Gen. R. s. 14 (names of the soul) נ׳ רוח וכ׳. Ib. נ׳ זו הדם *nefesh* means blood (life). Ib. (ref. to Gen. II, 7, a. VII, 22) כאן הוא עושה נשמה נ׳ וכ׳ here the text calls the soul (נשמה) *nefesh*, and there, *ruaḥ* (spirit); ib. s. 32.—Snh. IV, 5 נ׳ אחת one (person's) life. Y. Taan. III, beg. 66[b] מכיון שנתנו ב״ד נַפְשָׁן וכ׳ as soon as the court has declared its will to do a thing. Nidd. 65[b], a. fr. בעל נ׳ one who is master over his desire, *a conscientious man.*—Ber. 44[b] כל נ׳ משיב את הנ׳ all life (animal food) restores life; וכל קרוב לנ׳ וכ׳ and what is nearest life (the neck which contains the jugular vein) &c.—Y. Keth. V, 30[b] top דברים שהן קיום נ׳ things required for sustaining life. Yoma 74[b] אבידת נ׳, v. אֲבִידָה; a. v. fr.—דחה נ׳, v. דָּחָה.—Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 3, ch. VI ואם נַפְשְׁךָ לומר וכ׳ (=ואיבעית אימא, v. אִי) or if you prefer (another argument); Ḥull. 78[b] bot. Ib. מה ואם נפשך לומר why should you prefer another argument?, i. e. what objection can there be to the argu-

ment offered before?—מה נפשך (מ), v. מָה.—Hull. IV, 7 (77[a]) הירפה נ' *one not fastidious.*—B. Bath. 89[a] מאזנים נ' *the opening in which the tongue of scales rests* (agina).—*Pl.* as ab. דיני נ', v. דִּין II. Snh. l. c. עדי נ' witnesses in capital cases.—Yoma VIII, 6 ספק נ' the possibility of danger to human life; Sabb. 129[a]; a. fr.

נַפָּשָׁה, נַפְשָׁא, ch. same, 1) *monument.* Pesik. B'shall., p. 79[b] ועבדון לידה נ' וכ' and they erected a monument to him (the dog that saved their lives), and to this day they call it דכלבא נ' the dog's monument. Y. Erub. V, 22[b] bot. דסרירקין נ', v. סְרִירָקִין; a. e.—2) *soul, will* &c. (v. preced.). Targ. Gen. I, 20. Ib. XXIII, 8; a. fr.—Cant. R. to II, 16, v. נְכַב. Sabb. 129[a] בשר נ' חלקם meat (is a necessary of life), life for life, v. preced.—נח נַפָּשֵׁיהּ, v. נוּחַ ch. Pes. 68[b] נַפְשָׁאי, v. חֲדֵי. Ib. אדעתא דנפשיה with the intention of benefiting himself. Sot. 16[b], a. e. לא תפיק נַפְשָׁךְ, v. נְפַק; a. v. fr.—*Pl.* נַפְשָׁן, נַפְשָׁתָא. Targ. Jud. XVIII, 25 (ed. Lag. sing.). Targ. Gen. XIV, 21; a. fr.—[Targ. Y. Lev. XXVI, 15 נַפְשָׁתֵיכוֹן (sing.).]—Y. Ab. Zar. III, 42[c], v. סָכַן II.

נָפָת, v. נוֹפֶת.

נְפָתָאֵי, v. נִפְתִּי.

נַפְתּוּחָאָה, נַפְתּוּחָא, נַפְתּוּחָ', v. נִבְטָיָא.

נִפְתִּי, נִפְתַּאי, נִפְתָּיָא, נִיחַ ... נִ', m. (preced.) *Nabataean.* Y. Sabb. XIV, beg. 14[b], v. נִירוּתִי. Ib. XVI, end, 15[d]; Y. Yoma VIII, 45[b].—*Pl.* נִפְתָּאֵי. Y. B. Bath. VIII, 16[b] bot. Y. Snh. IX, end, 27[b].

נֵץ I m. (b. h.; נָצַץ) 1) *sprouting, flower, blossom.* Ukts. II, 1 והנץ שלה and the flower-like substance on cucumbers. Ib. 3 הנץ שלו the sproutings on the pomegranate; (Tosef. ib. I, 8 סיאר, שיסר). Y. Shebi. IV, end, 35[c] (ref. to משיגצו, ib. IV, 10) לאי דו נץ שהוא וכ' what blossoming is meant? Such as promises one Rob'a of olives. Cant. R. to II, 3 נִיצוֹ קודם לעליו its blossoms come out before its leaves. Tosef. Par. XII (XI), 1 משישיר את ניצו when it has shed its blossoms; a. fr.—Gen. R. s. 28 נץ השדרה Ar. (ed. לוז q. v.).—נץ החלב, v. חָלָב.—2) נֵץ, חַנֵּץ name of *a coin* (Blossom)=7/8 of an As (v. דְּרוֹסָה). Kidd. 12[a]; Tosef. B. Bath. V, 12 ed. Zuck. (Var. חרינץ, some ed. חרצין, corr. acc.).—*Pl.* חִרְנִצִין, נִיצִים. Y. Kidd. I, 58[d]; Bab. ib. l. c.; Tosef. l. c.; v. חַנֵּץ.

נִיצָא, נֵיץ, נֵץ, ch. same, *blossom.* Targ. O. Gen. XL, 10. Targ. O. Num. XVII, 23 (ed. Berl. נָץ). Targ. Job XIV, 2 (ed. Lag. צריצא). Targ. Y. II Deut. XXVIII, 40 נְצָה; a. e.—*Pl.* נֵיצִין, נְצִין. Targ. Y. Num. l. c. Targ. Job XXXI, 8 נְצִירִי (not נְצִירִי); a. e.—נְצָיָא *the blooming stage.* Y. Maass Sh. IV, 55[b] bot., v. חֲבָטָא; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כות[2]) נצבא (corr. acc.).

נֵץ II m. (b. h.; prob. fr. its far-sightedness, cmp. צָרַץ, *Hif.*) *hawk.* Hull. III, 1; Tosef. ib. III, 3; a. e.

נָצָא, נַצָּא I ch. (mostly בר נ') same. Targ. O. Lev. XI, 16; Deut. XIV, 15. Targ. Job XXXIX, 26 (Ms. נְיָצָא).—*Pl.* נְצָן. Targ. II Esth. I, 2.

נָצָא II c. (נְצִי) 1) (adj.) *shrunk, withered.*—*Pl.* f. נְצָן. Targ. Gen. XLI, 23 (h. text צנמות).—2) *lean (low) ground.* M. Kat. 10[b] נצא (Ms. M. צנא, v. Rabb. D. S. a. l. note); B. Bath. 54[a], v. מוּלָא.

נָצָא *to quarrel,* v. נְצִי.

נָצָא III (or נְצָא) m. (preced.) *strife*; pr. n. m. *Natsa.* Sabb. 56[b] (transl. מריב, I Chr. VIII, 34, a. ref. to וירב, I Sam. XV, 5) בר נ' Strife (Mephibosheth), son of Strife (Saul), v. נַחַל.

נְצַב *to put up, place,* v. נָצַב.

Nif. נִצַּב *to stand (defiantly).* Num. R. s. 18, v. הִתְצַבָּה.

נְצִיב, נְצַב, ch. same, *to put up, plant.* Targ. Gen. IX, 20 (h. text נטע). Targ. Y. Deut. XXXII, 50 (cmp. נָטַע); a. fr.—Lev. R. s. 25 למִנְצַב נציבין to plant (trees); Koh. R. to II, 20 לִמְיַנְצַב. Y. Orl. I, 61[a] top ונ' לון בארץ and planted them in the land (Palestine); a. fr.—Part. pass. נְצִיבָא, נְצִירָא. Lam. R. to I, 1 חד גופנא . . והוה נ' (רבתי) וכ' we had a vine which was planted on our father's grave.

Af. אַנְצַב *to point, sharpen* (cmp. נצבתא, Dan. II, 41). Targ. I Sam. XIII, 21 לְאַנְצָבָא, (Ar. לאנצא, v. אָנַץ; h. text לחציב).

נְצִיבָא, נְצִיבְתָא, נְצִיבָה, נְ', c., **נְצִבְתָא, נְ',** f. (preced.) *plant, shoots.* Targ. Job XIV, 8, sq. (Ms. נְצִיב). Targ. Is. LVII, 3. Targ. Mic. I, 6 ed. Lag. (ed. מְצִבְתָּא). [Targ. Ez. XVII, 5, v. נְסָבָא.]—*Pl.* נְצִירִין, v. נְצִירָא.

נְצָה, v. נצי.

נְצוּחַ, v. נִיצּוּחַ.

נְצוֹחָא m. (נְצַח) *victor.* Lev. R. s. 30 מאן הוא נ' .. ולית (some ed. נצח) and we do not know which is the victor; Yalk. Lev. 651 חי דין ניצוחיה (corr. acc.); (Pesik. Ul'kah., p. 180[a] חידין נצח). Lev. R. l. c. דהוא נצוחיה (corr. acc.)—*Pl.* נְצוֹחַיָּא. Ib. דישראל אינון נ' that the Israelites are the victors; Pesik. l. c., p. 180[b]. Ib. ניצוחיה (corr. acc.); Yalk. l. c. נוצח' (corr. acc.).

נְצוֹחוֹת m. pl. (preced.) *illustrious men.* Cant. R. to II, 13 (play on הנצנים, ib. 11) הנ' נראו וכ' the illustrious appear in the land.

נְצוּלָה f. (נָצַל; v. נִיצּוֹלָה) *place for refuse, dumping ground, mire.* Ber. 9[b] כנ' שאין בה דגה Ar. (ed. כְּמִצּוּלָה).

נִיצּוֹק, נְצוֹק, m. (נָצַק) *uninterrupted flow* of a liquid poured from vessel to vessel. Toh. VIII, 9 הנ' ...אינן חבורי וכ' an uninterrupted flow, a current on slanting ground and . .., are not considered a connection (of the two liquids) either for communicating uncleanness or for producing cleanness. Ab. Zar. 56[b], a. fr. חִיבּוּר נ', v. חִיבּוּר. Yad. IV, 7. Naz. 50[b] רש' נ' לאוכלין וכ' does, or does not, the law regarding connected flow apply to eatable things (e. g. melted fat)?; a. fr.

נָצוֹר, v. נָצַר IV.

***נְצוֹרָא** m. (יצר) *joiner's frame, clasps* to keep glued objects in shape. Targ. Is. XLIV, 13 ed. Lag. (oth. ed. נְצוֹרִין) *pl.*; Var. ed. Lag. נצוריין; ed. Ven. I a. Levita Var. נְצִמִין; h. text מְחוּגָה).

נָצַח (b. h.; cmp. צח) [*to be bright, pure,*] (cmp. זָהַב)

to be victorious, win, prevail. Y. Sabb. VII, 5[b] top אם לִנְצוֹחַ אם לְהִינָּצַח whether to conquer or to be conquered. Pes. 119[a] (play on לַמְנַצֵּחַ) זמרו למי שנוֹצְחִין אותו ושמח sing to him who rejoices when they conquer him (prevail over him to change his evil decrees); Midr. Till. to Ps. IV. Pesik. R. s. 40 נָצַחְתִּי לדור וכ׳ I conquered the generation of the flood and was the loser by it, because I destroyed &c. Ib. נְצָחַנִי משה וכ׳ Moses conquered me . . . ., and I gained all those masses; a. fr.—Part. pass. נָצוּחַ. Ib. בשעה שאני נוצח . . . ובשעה שאני נ׳ וכ׳ when I prevail, I lose, but when I am prevailed over, I gain; a. e.

Pi. נִצַּח 1) *to make illustrious, to glorify.* Midr. Till. l. c. (expl. למנצח) למי שהוא נאה לְנַצֵּחַ to him whom it is befitting to glorify.—2) *to conquer, prevail over.* Ib. מלך ב״וד מְנַצְּחִים אותו וכ׳ a human king is angry when people defeat him (in argument; cmp. זְכִי *Pa.*); Pes. l. c.—B. Mets. 59[b] נִצְּחוּנִי בני (or נְצָחוּנִי) my children have won over me. Ib. תלמידי חכמים שמנצחים וכ׳ scholars who defeat one another in discussion. Snh. 91[a] אם יְנַצְּחוּנִי . . נְצַחְתֶּם if they defeat me, say to them, you have defeated an ignoramus among us; תורת משה נְצַחְתֶּכֶם . . . ואם אני אֲנַצֵּחַ and if I defeat them, say to them, the law of Moses has defeated you; a. fr.—Part. pass. מְנוּצָּח. Midr. Till. l. c. למי שמנ׳ וכ׳ to him who allows himself to be won over by his creatures (v. supra); a. e.

Nif. נִיצַּח *to be defeated.* Y. Sabb. II, 5[b] top v. supra.

נְצַח ch. same, 1) *to be glad, to sing.* Targ. II Esth. I, 2 והוה נָצַח וכ׳ it flew singing among &c.—2) *to succeed, thrive.* Targ. Koh. XI, 2.—3) *to be victorious.* Targ. O Ex. XXXII, 18, v. נְצָחָא; a. e.—Y. Sot. IX, 24[b] נַצְחוּ טליא the boys (John Hyrcan's sons) have won the battle; Bab. ib. 33[a]; Tosef. ib. XIII, 5. Tam. 32[a], v. סְטָנָא; a. e.

Pa. נַצֵּח *to conquer, overpower.* Targ. Y. Num. XVI, 14; a. e.—Lam. R. to I, 13 (expl. וירדנה ib.) נַצְּחָהּ (not נצחא) he conquered her.

Af. אַנְצַח *to cheer up, play.* Y. Ter. VIII, end, 46[c] וא׳ קדמיהון and played before them; (Gen. R. s. 63 מוזגה, v. מָזַג).

Ithpe. אִתְנְצַח 1) *to be bright, shine, excel.* Targ. Ez. XIX, 11. Ib. XXXI, 8; a. e.—2) *to be defeated.* Targ. Y. Ex. XXXII, 18.

נֶצַח m., **נְצָחָה** f. (b. h.; preced.) *successful, convincing, irrefutable.* Snh. 105[a] (ref. to Jer. VIII, 5) תשובה נ׳ השיבה וכ׳ the congregation of Israel defeated the prophets with an irrefutable argument.

נֶצַח m. (b. h.; preced.) *success, endurance*; (adv.) *forever.* Erub. 54[a] כל מקום שנאמר נ׳ וכ׳ wherever the Biblical text has the words *netsaḥ, selah,* or *va'ed,* it means &c., v. הֶפְסֵק.—*Pl.* נְצָחִים. Midr. Till. to Ps. IV, v. נִיצּוֹחַ.

נְצָחָא m. (preced. wds.) *victor.*—*Pl.* נְצָחִין. Targ. II Esth. I, 2 כלל ריש דנ׳ the crown of the chief of victors. Targ. Ex. XXXII, 18 (O. ed. Berl. דְנָצְחִין, v. נְצַח).

נִי׳, נְצָחוֹן m. (preced. wds.) 1) *victory, strength.* Sot. VIII, 1 בניצחונו של וכ׳ (Y. ed. ב״וד בנצחת, corr. acc.) relying on the strength of &c.; a. e.—2) *praise, song.* Midr. Till. to Ps. LXXXIV; Yalk. Ps. 833 נוחן עליה נ׳ . . . כל מי שרואה whoever sees that wine press (Is. LXIII, 1 sq.), gives forth songs over it.

נַצְחָן m. (preced. wds.) *victorious, strong.* Targ. Job XXII, 8 Ms. (ed. v. next w.).

נִי׳, נְצָחָנָא, נְצָחָן m. ch.=h. נֶצַח, *strength, victory.* Targ. Job XXII, 8 (h. text זְרוֹעַ; Ms., v. preced.). Targ. Jud. VII, 18. Targ. Ps. XXXV, 23; a. fr.—*Pl.* נִי׳, נְצָחָנִין; constr. נִי׳, נְצָחָנֵי. Targ. Jud. V, 28. Targ. Y. II Ex. XIV, 14; a. e.

נְצָחָנֵת pr. n. pl. *Nitsḥana.* Koh. R. to II, 8.

נְצָחָנוּתָא f., constr. נְצָחָנוּת=נְצָחָנָא. Targ. Y. I Ex. XIV, 14; a. e.

נְצַחַת, v. נצח.—[Sot. VIII, 1 (3), Y. ed. נצחת ב״וד, v. נִצָּחוֹן.]

נְצָח, נְצִי *to press; Nif.* נִצָּח (b. h.; cmp. חָבַל) *to wrangle, fight.*

Hithpa. הִתְנַצֵּח same. Tanḥ. Huck. ed. Bub. 1; Num. R. s. 18, end ראה שני צפרים מִתְנַצְּחִין וכ׳ saw two birds fight &c.

נְצָא, נְצֵי ch. same, 1) *to be pressed; to shrink, be lean,* v. נָצָא II.—2) *to wrangle.* Targ. Gen. XXVI, 20, sq.; a. fr.—Part. נָצֵי, נָאצֵי; f. נְצָיָא; *pl.* נָצָן. Targ. Prov. XXVI, 17 נא׳ ed. Lag. (ed. Wil. נְצֵי, corr. acc.). Ib. XXVII, 15. Targ. Ex. II, 13; a. e.—M. Kat. 16[a] דנְצִיצָן וכ׳ that we (the court) must contend (with persons disregarding legal summonses) and curse &c.

Ithpa. אִתְנַצֵּי, *Ithpe.* אִתְנְצֵי, אִיתְּ׳ same. Targ. O. Lev. XXIV, 10. Targ. Gen. XLV, 24; a. fr.—B. Mets. 84[b] חוה קא מִינַּצְיָא וכ׳ his wife was quarrelling with &c. Kidd. 76[a] נשי דכי מִינַּצּוּ בהדי הדדי בעריות הוא דמִינַּצּוּ when women quarrel with one another, they will eventually reproach one another with unchaste conduct; גברי . . ביוחסין הוא דמינצו when men quarrel, they will reproach each other with spurious descent (if there is any rumor about it). Ib[b]. כיון דמְנַצּוּ בהדי אינשי (or דמְנַצּוּ *Pa.*) because they (charity collectors) expose themselves to reproaches. Ib. והוה קא מְנַצֵּי אידהו וכ׳ (or מְנַצֵּי) he and Rab Bibi strove with each other, one saying, I want the town office &c. Meg. 24[a] משום דאתי לאִינַצּוּיֵי because it may come to quarrels between them. Ib.[b] אינצי אבוי ומינצי רבו Ms. M. (ed. ניצּוּיֵי) his father may take up the quarrel for him, or his teacher. B. Kam. 117[a] מנצו, v. שׁוּחָא III; a. e.

Pa. נַצֵּי same. Targ. Koh. III, 7; a. e.—Meg. 24[a] קטן בר נצוּיֵי הוא will a minor quarrel (about precedence)? Ber. 56[a] מְנַצְּוּ (Beth N. מְנַצְּצֵי); a. e. (v. supra).

נְצָא, v. נֵץ ch.

נְצֵב, v. נצב.

נָצִיב m. (נָצַב; cmp. רְצִיבָא) *permanent resident,* opp. גֵּר. Gen. R. s. 64 (ref. to שָׁכֵן, Gen. XXVI, 2) עשה שכונה .. חור נוטע חור זורע הוי נ׳ make a settlement in the land of Israel, be a planter, be a sower, be a citizen.

נְצִיב m. (b. h.; נָצַב) *officer, post*; (in a secret letter) *month.* Snh. 12[a] לקבוע נ׳ אחד to establish one post (to intercalate one month).

נְצִיבָא, נָצִיב m. ch. = נְצִבָא, q. v. Targ. Job XIV, 8, sq. Ms. — *Pl.* נְצִיבִין. Targ. Ps. CXLIV, 12. — Lev. R. s. 25, v. נְצַב; a. e. — Targ. Y. Ex. XXVI, 15 כאורח נְצִיבֵיהוֹן the way they grow, v. גְּדִילָה I.

***נְצִיאָ** m. (v. נְצָא II) *lean land.* Targ. Ps. LXV, 11 נְצִיאָתָא תבריך ed. Lag. (ed. Wil. צְמָחָא; h. text צִמְחָה). Ib. נְצִירָנָא רוי Ms. (ed. מרבינו צמחה; h. text תלמיה).

נְצִירָנָא, v. preced.

נְצִיץ, v. נְצַץ.

נָצִיר m. (b. h. Kethib; נצר) *guarded;* (homiletically interpreted = יצר) *that which is being formed, embryo, premature birth.* — *Pl.* נְצִירִים, constr. נְצִירֵי. Y. Shebi. IV, end, 35c אפילו נפלים וכ׳ even premature births will have a share in the resurrection, as we read (Is. XLIX, 6) &c.

נְצִית, v. צוּת.

נָצַל (b. h.; cmp. אצל) *to remove, set aside.*

Pi. נִצֵּל *to empty, ransack.* Esth. R. to III, 9 עד שניצלו את מצרים so that they ransacked Egypt.

Nif. נִצַּל, נִיצַל, נִיצּוֹל *1) *to be fit for throwing away* (as נִצֵּל), *to be decayed.* Y. Naz. VII, 56b bot. בשר המת שנצל Ar. (Ar. ed. Rome שנצול; ed. שנתוק), v. נִצֵּל. — 2) (b. h.) *to be rescued, saved.* Midr. Till. to Ps. I לא נִצַּלְתִּי מידו I did not escape his power; Yalk. Num. 750 נוצלתי (read: ניצי; ed. Liv. נִצּוֹלְתִּי). Yoma 86b וכ׳ הימנה ..... כגון שבאת when an opportunity to sin offered itself to him once and again, and he escaped it; Kidd. 39b. Esth. R. to II, 7 עתידין לִהְנָּצֵל וכ׳ are destined to be saved through me; עתידין לְהִנָּצֵל על ידה be saved through her. B. Bath. 164b שלש .. אין אדם ניצול מהן וכ׳ there are three sins which man cannot escape &c.; a. fr.

Hif. הִצִּיל *to save, rescue.* Num. R. s. 18 אשתו הִצִּילָתוּ his wife saved him. Ib. משה .. הַצִּילֵנוּ O Moses . . ., save us! Sabb. XVI, 1 מַצִּילִין אותן וכ׳ we must save them from fire (on the Sabbath). Snh. VIII, 7 שמצילין אותן בנפשן whom we must save (prevent from committing a crime) even at the risk of their lives. Ib. 73a ניתן לְהַצִּילָהּ בנפשו it is a duty to save her (from rape) at the expense of the assailant's life; a. fr. — Trnsf. (in ritual and levitical law) *to protect.* Ḥull. 55b מַצִּיל בגלודה ... כל every part of the skin (which has remained unaffected) protects a flayed animal from being declared *ṭ'refah.* Ib. מהו שיַצִּיל וכ׳ does it form a protection from &c.? Ohol. V, 3 מַצָּלֶת על הכל protects everything in it from uncleanness; a. v. fr.

Hof. הוּצַל *to be saved.* Esth. R. to V, 3 כבר הוּצְלוּ חנניה וכ׳ Hananiah and his colleagues have long ere this been delivered from the furnace; a. e.

נְצַל ch. same, *to save.* Taan. 9b רחמנא לִיצַּלַן, v. כְּרִיסוּפָא; a. e.

Af. אַצֵּיל same. Snh. 72b דלא מצי אַצּוֹלֵי when he cannot save him. Sabb. 115a השתא אַצּוֹלֵי מַצִּילְנָן וכ׳ since we are bound to save them (on the Sabbath), is it necessary to say that they require burying (when defective)?; a. fr.

Ittaf. אִתַּצַּל *to be saved.* Ab. Zar. 18a bot. ומִתַּצְּלַת and thou shalt be saved.

נֵי׳, נֶצֶל m. (preced. wds.) [*that which is thrown away,*] *decayed matter,* esp. (in levitical law) *liquid and coagulated portions of a corpse.* Ohol. II, 1; Naz. VII, 2. Y. ib. VII, 56b bot. אירוהו נ׳ בשר המת שנתוק ומוהל וכ׳ (Ar. שנצל) what is *netsel* (in levitical law)? A corpse which is dissolving &c., v. מוֹהַל; Bab. ib. 50a אירוהו נ׳ בשר המת שקרש ומוהל שהרתיח a secretion from a corpse which became coagulated, and a liquid secretion exposed to heat. Tosef. Ohol. III, 6; a. e.

נְצָמִין m. pl. (צמם) *clasps,* v. נָצוֹרָא.

נְצַנֵּץ, נִצְנֵץ, v. נצץ.

נָצַע transpos. of נָעַץ q. v.

נְצִיף, נְצַף (cmp. צפצף) *to chirp, squeal.* Targ. Is. XXIX, 4; a. e.

Pa. נְצַף same. Ib. XXXVIII, 14 (some ed. מְנַצְּרָה *Af.*). Ib. XIII, 22; a. fr.

נְצָפָה f. *caper-bush.* Dem. I, 1 וכ׳; expl. Ber. 40b פְּרִחָה the flower of the caper-bush. Ib. 36a מיני נ׳ (identical with צָלָף) the various products of the caper-bush which are eatable; the leaves &c. — Y. Sabb. XV, end, 15b סוכה אחת של נ׳ one bush of &c.; Lev. R. s. 34, end אילן של נ׳; (Sabb. 150b צלף).

נָצַץ (נוץ) (b. h.; cmp. צוץ) *to sparkle, blossom.* Erub. 54a נוֹצְצִין, v. חָלָה.

Hif. הֵנֵץ 1) *to sparkle.* Y. Ber. I, 2c עד שֶׁהֵנֵץ החמה עד; Gen. R. s. 50, a. e. (Pes. 93b עד הנץ), v. הָנֵץ. — 2) *to blossom, sprout.* Shebi. IV, 10 משֶׁרִנְצוּ; Pes. 53a משרנצו (or משֶׁרִנְצוּ) as soon as they blossom (expl. Y. Shebi. IV, end, 35c משרנצו בשעה שניצו, v. נֵץ). B. Bath. 147a משחכניסו רובן שהֵנֵיצוּ (Ms. M. שהניצו) when they are in blossom. Koh. R. to XII, 5, v. צוץ; a. fr. — 2) *to cause to sprout.* Gen. R. s. 28 מֵנֵיץ Ar. (ed. מציץ), v. צוץ.

Pilp. נִצְנֵץ 1) *to sparkle, be enkindled.* Gen. R. s. 84 נִיצְנְצָה בו רוה״ק the spirit of prophecy was enkindled within him; Cant. R. to I, 12. Midr. Till. to Ps. XC, end, נ׳ עליו מזיו וכ׳ a ray of the Divine Glory shone upon him, v. זָהַר. — 2) *to sprout, grow.* Cant. R. to VI, 10 מְנַצְנֶצֶת spreads wider and wider; (Midr. Till. to Ps. XXII ומנפצת).

נְצַץ ch. same, *to sprout, grow forth, bloom.* Targ. Ps. XCII, 8. Ib. LXXII, 16 וְיִנְצֵץ Ms. (ed. *Pa.*).

Pa. נֵצֵץ 1) same, v. supra. — 2) *to sparkle.* Targ. Ez. I, 7 Levita (ed. מְנַצְנְצָן *Palpel*).

נְצָצָא, נִיצָצָא m. = בַּר נ׳, נָצָא *hawk.* Targ. Y. Lev. XI, 16; Targ. Y. Deut. XIV, 15 (נְצָצָא). Targ. Y. Lev. XX, 25 נְיִ׳.

נָצַר (b. h.; cmp. אצר, צרר) *to preserve, guard.* B. Bath. 91b (play on היוצרים, I Chr. IV, 23) שנָּצְרוּ שבועות וכ׳ who guarded their father's oath (of abstinence). Ber. 17a נְצוֹר thy tongue from evil. Tanḥ. B'midbar 13 עד היכן how far did He guard them?; Num. R. s. 2. Midr. Till. to Ps. CXL רצונך שאֶצְרָךְ נצור וכ׳ if it is thy desire that I guard thee, guard thou my law; a. fr.

נְצַר (cmp. Arab. ṣarṣara, a. צַרְצוּר) *to chirp.* Lev. R. s. 33 end (play on נבוכד נצר) נ׳ כצרצרא נבח .. bark like a dog ..., chirp like a cricket; מיד ... נ׳ וכ׳ presently he ... chirped &c.; Cant. R. to II, 14.

נֵצַר I m. (preced.) *cricket.*—*Pl.* נְצָרִין. Tosef. Ḥull. III, 25 (Ḥull. 65ᵇ צרצור).

נֵצֶר II m. (b. h.; cmp. Arab. naḍara, a. נצץ) *sprout, offshoot.* Tanḥ. Lekh, ed. Bub. 9 אם ניטלין נ׳ מהם וכ׳ if you take a shoot of them (the felled trees) and plant it &c.; Tanḥ. ib. 5 ונוטעין מִנְצָרָה שלהן.

נְצָר III m. (cmp. מַצָּר II) [*twist,*] *willow, wicker.* Erub. 58ᵃ של נ׳ (חבל) a wicker rope.—*Pl.* נְצָרִים. Ib. Kel. XX, 2 כלי נ׳ (ed. Dehr. נְסָרִים) vessels of wickerwork. Bicc. III, 8 סלי נ׳ (Ms. M. נס׳) wicker baskets; a. fr.—Tosef. Toh. XI, 16 נוֹצְרִין.

נֵצֶר IV pr. n. m. 1) *Netsar*, one of the alleged disciples of Jesus of Nazareth. Snh. 43ᵃ Ms. M. a. ed. Ven. (omitted in later edit., v. בּוּנִי).—2) בֶּן נ׳ *Ben-Netsar* (*son of Nassor*) name of a chief of robbers who became founder of a dynasty, i. e. *Odenathus* of Palmyra (v. Cyclop. Brit. s. v. Palmyra, Ersch u. Gruber II, Vol. 27, p. 185, Fürst Gloss., p. 145). Keth. 51ᵇ (opp. to מלכות אחשורוש the legitimate Persian dynasty). Gen. R. s. 76; Yalk. Dan. 1064 בן נָצוֹר. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. בר ניצור.

נְצָרָה, נִצְרָא I, **נִ׳** m. ch.=h. נֵצֶר III, *wicker-basket.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ אפי׳ נ׳ even an ordinary basket of figs, opp. to כַּלְכָּלָה.—*Pl.* נְצָרִין, נִ׳. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot.—[Targ. Job XXXI, 8 נצרי, read with ed. Lag. a. oth. נִצְרִי, v. נֵץ ch.]

נְצָרָה II f. *shoot,* v. נֵצֶר II.

נִצְרְפֵי m. pl. (fr. צרף, a cacophemistic disguise of נוֹצְרִי, v. נוֹצְרִי); בי נ׳ *a Christian place of worship,* contrad. to בֵּי אֲבִידָן. Sabb. 116ᵃ (Ms. O. נצרפו, v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

נָקָא, v. נְקִי.

נָקָא, v. נָאקְתָא.—[Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. נ׳ כי קא, v. נוּקָנִיתָא.]

נָקַאי, נָקַי pr. n. m. *Nacai* (*Lucas,* v. Neub. Stud. Bibl. I, p. 61); 1) נ׳ ספרא N. the scribe (or teacher). Gen. R. s. 79 שמע קליה דנ׳ ס׳ he heard N. say; Koh. R. to X, 8 קליה דנ׳ ס׳ דיבו׳; Yalk. Gen. 133 דנקא׳ דמינקי ס׳ (corr. acc.).—2) N., one of the disciples of Jesus of Nazareth. Snh. 43ᵃ Ms. M. a. early eds. (v. נֵצֶר IV).

נ׳ קא, נקאני, v. נוּקָנִיתָא.

נָקַב (b. h.; cmp. קבב s. v. קַב) 1) *to bore, perforate.* Snh. 97ᵇ מקרא זה נוקב וכ׳ this verse bores and penetrates to the depth. Ib. 6ᵇ, a. e. יִקּוֹב הדין וכ׳, v. דִּין II; a. e.—Part. pass. נָקוּב; f. נְקוּבָה; *pl.* נְקוּבִים, נְקוּבִין; נְקוּבוֹת. Y. Keth. XII, 35ᵃ top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top; (Gen. R. s. 100 נקופה), v. אָרוֹן. Cant. R. to VIII, 5 מצאתי חכמכם נ׳ וכ׳ I found your palate perforated, unable to receive blessings.—Esp. נקובה *the case of an animal found to have a vital organ perforated.* Ḥull. III, 1 נְקוּבַת הושט, v. וֶשֶׁט. Ib. 43ᵃ; a. fr.—Esp. נְקוּבִים (נְקֵבִים) *female parts.* Y. Meg. I, 71ᵈ bot. (reported as one of the changes adopted in the Greek translation of the Pentateuch, ref. to Gen. I, 27, a. V, 2) זכר ונְקֻבָּיו ברא׳ם a male with corresponding female parts created he them; Gen. R. s. 8; Mekh. Bo, s. 14 (v. Gen. R. l. c., beg.).—[Y. Meg. I, 71ᶜ לנקוביו, v. נֶקֶב.]—2) (cmp. אָרַר) *to curse, blaspheme.* Snh. 56ᵃ (ref. to Lev. XXIV, 16) ממאי דהאי נוֹקֵב וכ׳ whence do you prove that this *nokeb* is used in the sense of blasphemy? .... perhaps it means *to perforate?* Ib. למימרא דנוקב וכ׳ to indicate that *nokeb* means curse.—3) *to point out, to pronounce.* Ib. אימא פרושי שמיה הוא I might say, *nokeb* means uttering His name (the Tetragrammaton)? Tanḥ. Emor 24 התחיל לְנַקֵּב וכ׳ he began to pronounce the Name and curse Him.—[Midr. Till. to Ps. I ונקובות ירדים; ed. Bub. נקיבת ירק, read: קְנִיבַת יֶרֶק, v. קָנִיבָה.]

Nif. נִקַּב, נִקַּב *to be perforated, punctured.* Ḥull. III, 1 הריאה שניקְּבָה if a lung is found to be perforated. Ib. עד שתִּינָּקֵב וכ׳ until the puncture reaches &c. Ib. 43ᵃ נ׳ זה בלא נ׳ זה if only one of the two is perforated. Bekh. 44ᵇ אם נִקְּבוּ זה וכ׳ if there is a perforation going from one channel to the other; a. fr.

נְקַב ch. same, *to perforate.* Targ. II Kings XII, 10; a. fr.—Ḥull. 48ᵃ אי האי נְקִיב וכ׳ whether this lobe is perforated or the other; a. e.

Pa. נַקֵּיב same. Ib.ᵇ נקיבי נקיב ואתאי נַקּוּבֵי the needle perforated (the entrails) and came into the lungs.

Ithpe. אִיתְּנְקַב, אִיתְּנַקַּב *to be perforated* Ib. Ib. 45ᵃ; a. e.

נֶקֶב m. (b. h.; preced.) *hole, perforation, incision.* Ḥull. 45ᵃ נ׳ אחד ארוך one lengthy incision; a. fr.—*Pl.* נְקָבִין, נְקָבִים. Ib. נ׳ שיש בהן חסרון perforations connected with loss of substance (holes); נ׳ שאין בהן חסרון mere punctures. Bekh. 44ᵇ שני נ׳ יש בו וכ׳ two channels are in the membrum. Gen. R. s. 1, beg.; a. fr.—Esp. *the organs of the extremities, urinary organ* &c. Tosef. Ber. II, 18 ויהא צריך לְנַקְּבָיו when needing to ease himself; Ber. 23ᵃ; Y. Meg. I, 71ᶜ לנְקוּבָיו. Sabb. 152ᵃ; a. fr.

נוּ׳, נִ׳, נָקְבָּא ch. same. Lev. R. s. 12 חזא נו׳ בתרעא saw a hole in the door. Sabb. 90ᵃ בנ׳ דמרגניתא in the cavity wherein the pearl is seated; a. e.—*Pl.* נָקְבִין, נִיקְבִין, constr. נִ׳, נוּקְבֵי. Targ. Ez. XXVIII, 13 נָקְ׳ (ed. Lag. נִיקְ׳). Targ. II Chr. XXXIII, 11; a. e.—Nidd. 62ᵃ מרגניתא נ׳, v. supra; a. e.

נְקֵבָה, נָקְבָה f. (b. h.; preced. wds.) *female sex, female; female gender.* Nidd. III, 2, a. fr. תשב לנ׳ she must observe the laws of cleanness for the birth of a female child (Lev. XII, 5). Ib. 31ᵇ, v. נָקָר I; a. v. fr.—לשון נ׳ feminine gender. Kidd. 2ᵇ, v. זָכָר; a. fr.—Y. Yeb. VIII, end, 9ᵈ ממקום נ׳ v. next w.—*Pl.* נְקֵבוֹת, נְקֵבִי׳. Kidd. 82ᵇ; a. v. fr.—Succ. 12ᵇ חצין נ׳, v. חֵץ.

נְקֵבוּת, נְקֻבוּת f. (preced.) 1) *female genitals, female sex.* Snh. 82ᵇ; (Y. ib. X, 28ᵈ bot., a. e. קיבה). Yeb. 83ᵇ בנ׳ שלו

at his (the hermaphrodite's) female organ; (Y. ib. VIII, end, 9[d] מקום נְקֵרְבָה). Ib. צד נְקֵרְבוּתוֹ (ed. Krot. נְקֵרְבָתוֹ) inasmuch as he is a female, v. זְכָרוּת.—2) *the broadside of a double tool.* Bets. 31[b], v. זְכָרוּת.

נְקַבְתָּה, נְקֵבְתָּא, v. נִקְפְּתָא.

נָקַד I (cmp. קָדַר) *to sting, point, puncture, break through.* Y. Keth. II, 26[b] bot. לבי נוֹקְדֵנִי my conscience stings me (I am afraid that I may have sinned); Y. Yeb. X, 11[a] top נוקדיני (corr. acc.). Gitt. 56[a] (play on נוֹקְדִימוֹן) שֶׁנָּקְדָה לוֹ חמה בעבורו for his sake did the sun break through again (after being obscured); Yalk. Deut. 809; Taan. 20[a] Ms. M. (ed. שנקדרה). Ib. אילו לא נ׳ החמה Ms. M. (ed. נקדרה). [Ib. שלשה נקדה Ms. M. (ed. נקדמה, read, as Ab. Zar. 25[a]: עמדה.]—2) (Massorah) *to dot, mark with diacritical points.* Ab. d'R. N. ch. XXXIV, כבר נָקְדוּ עליהן I (Ezra) have marked these words with dots.—Part. pass. נָקוּד. Ib. שביניך נ׳ על ר׳ there is a dot over the Yod of *benekhah* (Gen. XVI, 6). Snh. 43[b] למה נ׳ על לנו וכ׳ why are there dots over *lanu* &c. (Deut. XXIX, 28)? Pes. IX, 2 לפיכך נ׳ על וכ׳ therefore the Hé (of רחקה, Num. IX, 10) is marked &c.; a. fr.

Nif. נִיקַּד *to be spotted.* Maasr. I, 3 החרובים משיינָקְדוּ carobs are subject to tithes as soon as they get dark spots; Y. ib. 48[d] bot. משיתְנַקְּדוּ.

נָקַד II (dialect. interch. with נָקַר) *to be clean,* v. נָקַר II.

נַקַד ch. same, v. נְקַר.

נַקְדוּד m. (v. נוֹקֵד) *herder.* Lev. R. s. 1 אין גנאי.. נַקְדוּדוֹ it is not beneath a king's dignity to speak with his herder (the Lord spoke to Noah).—Y. Ber. I, 3[c] bot. (ref. to I Kings VIII, 54) כגין הדין נקדים היה עומד (Var. נקריס; corr. acc.) Solomon stood before the Lord like a herder (giving an account of the Temple expenses), expl. by R. El. bar A. ככפים הללו וכ׳.

נִקְדִים, v. preced.

נַקְדִימוֹן pr. n. m. *Nakdimon* (Nicodemus) ben Gorion, a wealthy citizen of Jerusalem during the siege by Vespasian and Titus. Gitt. 56[a]. Taan. 20[a] (ed. Pes. נִיקוֹדִימוֹן); Ab. Zar. 25[a]; Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 21. Gen. R. s. 42. Lam. R. to I, 16; Pesik. R. s. 29—30—30.

נוֹקְדָן, נַקְדָן m. (נָקַד I) *a punctilious person, caviller.* Der. Er. Zuta ch. VI (נוֹ׳).—*Pl.* נוֹקְדָנִין, נַקְדָנִין. Tosef. Ber. V, 18 והנו׳ תופשין וכ׳ ed. Zuck. (Var. והנקד׳) the cavillers (overscrupulous) take him to task for it; Y. ib. VII, 11[c] top הנו׳ (ed. Lehm. החוקרנין); Bab. ib. 50[a] נקד׳ (Ar. נקר׳), v. נַקְדָן.

נוֹקְדָ׳, נַקְדָנָא ch. same. Y. Ber. VII, 11[c] top בגין ... רצוות ... נו׳ (ed. Lehm. נ׳קו׳) because R. .. called R. .... a caviller.—*Pl.* נַקְדָנֵי. Ned. 49[b] הלין נ׳ דהוצל those fastidious persons of Hutzal.

נָקָה I f., v. נְאָקָה II.

נָקָה II *to be clean,* v. נקי.

נָקוּב m., pl. נְקוּבִים, v. נָקַב a. נָקֵב.

נְקוּבָא m. ch. = h. נְקוּבָה, v. נָקַב.—*Pl.* נְקוּבֵי. Ḥull. 42[b] תמניא חוו נ׳ there are eight cases of perforations (which cause the animal so afflicted to be declared *t'refah*). Ib. 54[b].

נְקוּבָה f., 1) v. נָקַב.—2) בֵּית נְ׳ *anus, buttock.* Pes. VII, 1 בית נְקוּבָתוֹ; a. e.

נְקוּבְתָּא, v. נִקְפְּתָא.

נְקוּד, v. נִיקּוּד.

נָקוֹד m. (b. h. נָקֹד; נָקַד I) *speckled.*—*Pl.* נְקוּדִים. Tanḥ. Vayetsé 11 היה מתחפך עליו מן הצקודים לנ׳ ומן הנ׳ וכ׳ he turned around (changing his wages) from the ring-streaked to the speckled and from the speckled to the ring-streaked; a. e.

נְקוּדָה f. (b. h. נְקֻדָּה; preced.) *point, dot, drop.* Y. Sabb. VII, 10[d] top ריש שהוא כותב נ׳ אחת וכ׳ sometimes a man writes one dot (a touch of the pen by which a Daleth is changed into a Resh &c.). Y. Ḥag. II, 77[c] והוא מראה להן בנ׳ (של מעלן) וכ׳ and it (the letter Beth) points with its upper stroke (saying), He above (has created me); ib. לאחריו נ׳ the projecting point (of the Beth) beneath to the right side; Pesik. R. s. 21; (Gen. R. s. 1 עוקץ); a. fr.—*Pl.* נְקוּדוֹת. Y. Gitt. II, 44[b] top אפי׳ עירב נ׳ even if he connected the dots (which he had dropped to form letters, v. נָעַם); a. fr.—Esp. (Massorah) *mark by diacritical dots above letters.* Ab. d'R. N. ch. XXXIV אעביר נ׳ (מעליהן אעבור) I will remove the dots from above them. Gen. R. s. 48, v. פָּתָח; a. fr.—*Pl.* as ab. Ab. d'R. N. l. c.; Treat. Sof'rim VI, 3 עשר נ׳ בתורה there are ten passages in the Torah marked with dots; a. fr.

נָקוֹטְאֵי m. pl. (נָקַט) (*laborers*) *gathered from different places.* B. Mets. 83[b] (Ms. H. לְקוֹטָאֵי).

נָקוֹי, v. נִיקּוּי.

נְקוֹנִיקָא, נְקוֹנְיָא, v. נוֹקְנִיקָה.

נָקוֹסָה, נָקוֹסָא pr. n. m. *Nakosa.* B. Kam. 81[b] יהורה בן נ׳ Ms. M. (ed. קנוסא); Y. Ber. II, end, 5[d] ed. Lehm. (ed. פפוס). Koh. R. to I, 8; VII, 26 (some ed. נקרסא).

נְקוּף, v. נִיקּוּף.

נָקוֹפָא m. (נָקַף I) *striking against, bruise.* Targ. Ps. LVI, 14 (ed. Wil. נְקִיפָא).

נְקוּרָא, נִקּוּר, v. sub נִיקּוּר.

נְקוּרוֹת m. pl. (נָקַר I) *those sharpening the millstones, chisellers.* Tosef. Kidd. V, 14; Kidd. 82[a].

נְקוּשָׁא, v. נִיקּוּשָׁא.

נָקַז (cmp. חָזַז a. נָצַר I) *to puncture.*
Hif. הִקְזוּ (mostly with דָּם) *to let blood; to be bled.*

Bekh. V, 2 אין מַקִּיזִין לו דם you must not bleed it; נַקִּיז one may &c. Sabb. 129a ה' דם ונצטנן if one feels chilly after having been bled. Ib.b ה' דם ועמד if one stands up after &c. Ab. Zar. 29a. Ned. 54b אין מקיזין על וכ' you must not be bled after having eaten &c. Sot. 22b (expl. פרוש קיזואר.) המַקִּיז דם לכתלים who bleeds himself by striking against the walls (walking with closed eyes from sanctimoniousness). Ber. 60a הנכנס לְהַקִּיז דם he who enters (the surgeon's office) to be bled; a. fr.

נְקַז ch., *Af.* אַקֵּיז same. Y. Ber. III, 5c bot. [V. חֲנַז.]

נָקַט (cmp. לָקַט) *to hold in hand, take, seize.* [נקטה Pesik. B'shall., p. 81b; Yalk. Ex. 225, v. קוט.]

Pi. נִיקֵּט *to cause to hold, to procure.* Ex. R. s. 1 וְנִיקְּטָן להם שני וכ' (some ed. ומלקט) and provided for them two balls (breast-shaped stones); (Sot. 11b ומלקט; Yalk. Ex. 164 ומלקט; Yalk. Ez. 354 ונותן).

נָקַט ch. same (corresp. to h. אָחַז). Targ. Esth. VI, 1; a. fr.—Part. act. נָקִיט, pass. נְקִיט *holding.* Ib. VIII, 15; a. fr.—Shebu. 38b נ' חפצא וכ' he held an object in his hand (on being sworn). Ab. Zar. 30a הוה נקיט חמרא בהדיה was carrying wine with him. Ib. סירכא דגברא נְקִיטָה she holds fast (clings to) the habit of her (deceased) husband. Sanh. 5a נְקִיטְנָא רשותא I hold a license (to teach). M. Kat. 28a, a. e. נְקוֹט לך מיהא וכ' hold at least half of it in thy hand, i. e. admit as certain &c.; Snh. 90b נְקוּטוּ (not נקיטי); a. v. fr.—Ḥull. 53a, a. fr. נְקִיטִינַן, נַקְטִינַן we hold a tradition.—Sabb. 116b top נקיט שמא וכ' quoted in Levy Talm. Dict. (ed. שקיל) had the reputation that &c. Gitt. 56a נְקוֹט נפשך בקצירי have thyself counted among the sick, i. e. have the report spread that thou art sick. Ḥull. 87a נקוט לי זימנא וכ' keep time for me &c., i. e. allow me three days' time.—Trnsf. *to contract a habit.* B. Kam. 57a, v. נִיגְרָא.

Af. אַקִּיט, אַנְקִיט, *Pa.* נַקֵּיט 1) *to cause to hold, to give, hand.* Targ. II Esth. IV, 16.—Pes. 110a מְנַקְּטָא ליה אימיה וכ' (not מנקיט, v. Rabb. D. S. a. l. note) his mother was ready to hand him two cups. Ib. מַנְקֵיט ליה וכ' (or מְנַקֵּיט) his servant was ready to hand him &c. B. Kam. 85b לְאַנְקוֹטֵי גווא דבישריה to make him regain the natural color of flesh; a. e.—B. Bath. 22a נַקֵּיט ליה שוקא make him take the market, i. e. give him the monopoly of sale.—2) *to pick up, gather.* Ned. 50a וכ' (read מְנַקְּטָא..חות) חוה קא מנקיט she picked the straw out of his hair.—3) *to cause to contract a habit, train.* B. Kam. 118b; B. Bath. 88a אַנְקְטִינְהוּ וכ', v. נִיגְרָא.—4) **to carry.* Targ. Y. Ex. XXI, 37 אַקְטֵרֵיה בגנבותיה he carried it (on his shoulder) when he stole it.

Ithpe. אִתְנַקַּט *to receive.* Yeb. 42b מִתְנַקֵּיט ואזיל הלכתא וכ' received instruction from him while walking.

נְקַטְמוֹן, v. נִיקַּטְמוֹן.

נָקָה, נְקִי (b. h.) [*to be rubbed off, be white,*] *to be clean, clear* (cmp. זָכָה).

Pi. נִיקָּה 1) *to cleanse.* Ex. R. s. 1 ומְנַקָּה אותם and cleansed them (the new-born); Yalk. ib. 164; Yalk. Ez. 354; (Sot. 11b מנקיר). B. Kam. 93b פשתן ונִיקָּהוּ if he stole flax and cleansed (bleached) it; Tosef. ib. X, 2; a. e.—2) *to clear, let go unpunished.* Yoma 86a (ref. to Ex. XXXIV, 7) מנקה הוא וכ' he clears the repentant sinners &c. Tem. 3b. Pesik. R. s. 42 כדי לְנַקּוֹת את שרה in order to clear Sarah (from suspicion); a. fr.—Part. pass. מְנוּקֶה, *pl.* מְנוּקִין *clear, clean, bare.* Snh. 49a מנ' מגזל innocent of robbery. Sot. 28a. Snh. 36b, a. e. מנ' בצדק .. מנ' כשם שב"ד מנ' מכל מום as the judges must be clear (from suspicion) as to righteousness, so must they be clear of every blemish (of descent). Gitt. 86a מ' מכל מום free from all objectionable qualities; a. e.

Nif. נִקָּה, נִיקָּה, *Hithpa.* הִתְנַקָּה *to be cleared, vindicated.* Tosef. Sot. II, 3 שנ' ונקתה נִקְּתָה מכל פורעניות וכ' (v. ed. Zuck. note) the text says (Num. V, 28) 'and she shall be cleared', she shall be cleared (released) from all the evils which might come upon her deservedly (because she gave rise to suspicion through her conduct). Ib. שניקללה ניוולה (Var. שניקל) read: שניקתה בניוולה she is released from further visitation (being sufficiently punished) by her exposure to disgrace. Pesik. R. l. c. מִתְנַקֶּה ... היאך by what severe means has Sarah been vindicated!

**Hif.* הַנְקָה *to clear, remove.* Kidd. 62a (ref. to הַנְקִי, Num. V, 19) הַנְקִי כתיב it may be read *hanki*, clear thy life out of thy body (die, if thou art guilty); v. חָנַק.

נָקָא, נְקִי ch. same. [Targ. Prov. XVII, 3, v. בְּקָא.]

Pa. נַקֵּי *to cleanse, clear.* Targ. Is. I, 25.—Keth. 87a נַקֵּי נפשך בשבועתא clear thyself by means of an oath. Part. pass. מְנַקֵּי. Ib. מְנַקֵּית משבועתא thou art free from the obligation of an oath.

Ithpa. אִתְנַקֵּי, אִתְנַקָּא *to be cleansed.* Targ. Ez. XVI, 4; v. נְקַר II.

נָקִי I m. (b. h.; preced.) *clean, clear; bare.* Tosef. Toh. III, 8, opp. מלוכלך. Pes. 22b (ref. to Ex. XXI, 28) as one says to his neighbor יצא פלוני נ' מנכסיו that man went out of his possessions empty-handed; B. Kam. 41a. Ib.b נ' מחצי כופר free from paying the half-fine. Taan. 23a (ref. to Job XXII, 30) דור שלא היה נ' וכ' thou hast saved with thy prayer a generation which was not clear from sin. Y. Meg. I, 71c; Y. Ber. II, 4d top (ref. to Koh. V, 17) שמור ... שתהא טהור וכ' guard thy foot, that thou be pure and guiltless when thou art called to the house of God; a. fr.—Erub. 62b, a. fr. קב וכ' only a Kab (little in quantity), but well-sifted (v. infra).—(Adv.) נָקִי נדר, נ' שבועה without vow (as an oath), without oath; or: cleared by means of a vow &c. Keth. 87a.—*Pl.* נְקִיִּים, נְקִיִּין. Gen. R. s. 98, v. נְקָדוֹן. Gitt. IX, 10 נְקִיֵּי הדעת the pure-minded; a. e.—*Fem.* נְקִיָּה, נְקֵיָּה. Nidd. 31b נקבה נקיה באה a female comes into the world poor (without the means of making a livelihood). Y. Maasr. II, 49d דעתו נ' his mind is clear (he is wise). Y. Ḥag. II, 77b top אין דעתן נ' their minds are not clear enough (for esoteric wisdom). Num. R. s. 9 כדי שתהיי נ' לבעלך וכ' in order that thou be clean for thy husband through these waters. Y. Shek. V, 48d bot. פת נ' bread of fine (sifted) flour; Pes. 37a, v. הַדְרָאָה. Kidd. 82b אומנות נ' וקלה a cleanly and easy trade; Tosef. ib. V, 15; a. fr.

נָקִי II m. (preced.) *a young lamb* (v. Syr. נקיא, P. Sm. 2446). Sabb. 54a; Shebu. 6b, v. גָּבַן.

נָקַי, v. נָקַאי.

נְקִיבוּת, נְקִיבָה, v. sub נְקֵב׳.—[נקיבת ירק, Midr. Till. to Ps. I ed. Bub., v. קְנִיבָה.]

נָקִיד pr. n. (נָקַד II) *Nakid (Cleanliness)*. Pes. 111ª, v. אִיסְרָא.

נְקִידָא c. (preced.) *pure, clear*. Gitt. 69ª bot. חמרא נ׳ clear (not dark) wine.—*Pl.* נְקִידֵי. Sabb. 110ᵇ מונינו נ׳ Ms. O. (Ar. דנקידי; ed. דנקירי) clear fish-brine, v. נְקִירָא.

נְקִיָּה, v. נָקִי I.

נְקִיּוּת, נִ׳ m. (b. h.; נָקָה) *purity, innocence; clearness*. Ruth R. to I, 1 (play on ולבן שנים וכ׳ Gen. XLIX, 12) שהיו סודרין ... בְּשִׁנַּיִם עד שהיו מוציאין אותה בנ׳ כחלב (the Sanhedrin) that used to discuss the points of law in couples (v. Snh. V, 5), until they brought them out with a clearness like that of milk; Gen. R. s. 98 שהיו .. בשינים עד שהן מוציאין אותן נְקִיִּים כחלב (read בְּשִׁנַּיִם).

נְקִיּוּת f. (preced.) 1) *cleanliness*. Yeb. 46ᵇ ודילמא נ׳ בעלמא perhaps mere cleanliness of appearance is intended? (not levitical purification). Sot. IX, 15; Y. Shek. III, end, 47ᶜ; Ab. Zar. 20ᵇ זרזוהו מביאה לידי נ׳ zeal leads to cleanliness, נ׳ מביאה וכ׳ cleanliness leads to levitical purity. Y. Pes. VII, 35ᵇ bot. אינה אלא נ׳ it is a mere matter of cleanliness.—2) *innocence, expiation*. Tem. 3ᵇ .. נ׳ ואימא כלל may I not say, it means that there is no expiation for him?; a. e.—3) *respectability, dignity*. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV מתפרנס בנ׳ he will make a decent living (not be dependent on charity). Gen. R. s. 99; a. e.

נַקִּיוּתָא or נְקִיוּתָא ch. same, *cleanliness*; v. מְנַקְּדוּתָא.

נְקִיט m., נְקִיטָה f. (קוּט) [*shrinking,*] *feeling aversion, disgusted*. Pesik. Dibré, p. 111ª ונפשו נ׳ עליו ממנה and he has a disgust for it; Yalk. Lam. 998; Yalk. Prov. 932 קניטה (corr. acc.); v. קָנִיט.

נָקִיט, נָקִיט, v. נְקַט.

נְקִיטָא, נְקִיטָה m. (read: נִיקִי, νικῆτα, Vocat. of νικήτης) *O, conqueror!* Lam. R. introd. (R. Josh. 2), v. בַּרְבִּרוֹן; Lev. R. s. 22 ברבריא נ׳.

נָקִיָּה, v. נָקִי I.

נְקִימָה f. (נָקַם) *revenge, retaliation; use of the root* נקם. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV; Yoma 23ª (defining the difference between נ׳ and נְטִירָה). Snh. 52ᵇ נ׳ זו סייף *n'kimah* (Ex. XXI, 20) means putting to death by the sword; Y. ib. VI, 24ᵇ bot.

נְקִיפָא, v. נְקוֹפָא.

בֵּית נְקִיפֵי, בֵּית נִ׳ pr. n. gent. *Beth N'kifé*. Y. Yeb. I, 3ª bot. משפחת בית נ׳; v. קוֹפְאֵי.

נְקִיפְתָּא, נִ׳ דְּעִיּוֹן pr. n. pl. *N'kifta (Hollow) of Iyon* (Merg ʿAyun), in the north of Palestine (v. Hildesh. Beitr., p. 37, sq.). Tosef. Shebi. IV, 11 (Var. נְקוּבְתָּא, נְקִיבְתָּא, נְקַבְתָּא); Sifré Deut. 51 נקבתה רעיון; Y. Shebi. VI, 36ᶜ נוקב׳ דעוון; Yalk. Deut. 874 נקיב׳ רעוין (corr. acc.).

נָקִיק m. (b. h.; cmp. נקע) *cleft*. Yalk. Cant. 986 ... ליונה וננכנסה לְנִ׳ הסלע like a dove that, fleeing before a hawk, entered the cleft of a rock.—*Pl.* נְקִיקִים, constr. נְקִיקֵי. Tosef. Zab. II, 9; Pes. 81ᵇ; a. e.

נְקִירָא m., pl. נְקִירֵי (נָקַר I) 1) name of *small birds (pickers)*. Sabb. 110ᵇ מונינו דנ׳ brine of small birds; v. נְקוּרָא.—2) *bite*, v. נְקוּרָא.

נְקִירָה f. (preced.) *picking, bite*. Toh. III, 8 קִירַת, תרנגולים תִּרְנְגוֹלִים (Ar. נְקִרַת) traces of hens' pickings.

נְקִירְתָּא f. (preced. wds.; cmp. b. h. נְקָרָה) *cave, underground passage*. Ab. Zar. 10ᵇ נְקִרְתָּא.—*Pl.* נְקִירָתָא. Targ. Job XXX, 6 (h. text חֹרֵי).—Ber. 54ᵇ top (Ms. M. נחורתא); Yalk. Num. 764.

נְקִישׁ, v. נְקַשׁ.

נְקִישָׁא, v. נְקָשָׁא.

נְקִלָּבָס, v. sub נִיקְבָּס.

נְקִלָּה, v. אוּנְקְלֵי II.

נִיקְלוֹגוֹס, v. נִיקוֹלוֹגוֹס.

נְקִלָּוָס, v. sub נִיקְבָּס.

נַקְלִטִין m. pl. ch. = next w. Targ. Esth. I, 6.

נַקְלִימִין m. pl. (קָלַט, cmp. נָזִיר fr. זוד) [*retirement*] *the poles of the bedstead, connected by a cross-pole* over which a net is spread so as to form a slanting cover, *curtain-frame*. Kel. XII, 2. Ib. XVIII, 3 נַקְלִישֵׁי המטה; Succ. I, 3; Y. ib. 52ᵇ bot. נִיקְלִישֵׁי. Bab. ib. 10ᵇ נ׳ שנים וכ׳ *naḳliṭin* means a frame with two poles (one on each side), *kinofoth*, one with four poles; a. fr.

נָקַם (b. h.; cmp. קוּם) 1) *to take revenge*. Sabb. 63ª נוֹקֵם ונוטר כנחש revengeful and grudge-bearing like a serpent. Yoma 23ª; a. fr.—2) *to be hostile, do evil*. Midr. Till. to Ps. CXLIX, 7 מה שנָּקְמוּ, v. נָקְמָה.

נְקַם ch. same. Targ. Lev. XIX, 18.
Ithpa. אִתְנַקַּם *to be punished*. Targ. Y. II Ex. XXI, 20.

נְקַמְתָּא, נְקַמָא f. (preced.) *revenge; judgment*. Targ. Y. I Deut. XXXII, 43 (ed. Amst. נְקָמָא); Y. II (ed. Amst. נְקַמְתָּא). Targ. Y. II ib. 35.

נְקָמָה f. h. (b. h.) same. Ber. 33ª (ref. to Ps. XCIV, 1) גדולה נ׳ וכ׳ divine judgment is something great, for it is placed between two divine names. Ex. R. s. 20 עד שאנקום נְקָמָתָן וכ׳ until I execute judgment for the slaughter of the Ephraimites. Midr. Till. to Ps. CXLIX, 7 איזו היא נ׳ what revenge is meant here?... מה שנקמו לישראל ... the revenge for the evil they did to Israel. Ib. ולא נְקָמַת אדם nor will it be a revenge executed by man; a. fr.—*Pl.* נְקָמוֹת. Ib. כל הנ׳ האירלו יש וכ׳ all these retaliations are reserved with the Lord for the wicked; a. e.—[Ber. l. c. שתי נ׳

הללו וכ׳ why these two judgments (*n'kamah* in the plural)?; v., however, הוֹפָעָה.]

נְקָמָן m. (preced.) *revengeful.* Gen. R. s. 99, end כשם שנחש נ׳ וכ׳ as the serpent is revengeful, so was Samson.

נְקָמְתָא, v. נְקָמָא.

נקסמן, v. פִּירְקְסִינוֹן.

נֶקַע m. (cmp. נְקִיק) *cleft, cavity, ravine.* Kil. V, 4. Tosef. Erub. III (II), 3; a. e.—*Pl.* נְקָעִים. B. Bath. VII, 1. Ib. 103ª; Kidd. 61ª מלאים מים נ׳ ravines filled with water; v. נְאָנָא.—Y. Sabb. VII, 10ª top שתחת הזתים נ׳ cavities under olive trees; cmp. אוּגְרָא.

נָקַף I (b. h.; cmp. נגף) *to bring in close contact; to knock, strike against, wound.* Ḥull. 7ᵇ אין אדם נוקף וכ׳ no one on earth bruises his finger, unless it is decreed &c. Ber. 7ᵇ; Meg. 6ᵇ מי שלבו נוקפו he whom his heart smites (who has no clear conscience). Nidd. 3ᵇ, a. e. לבו נוקפו ופורש he may have scruples and separate himself entirely from his wife. Midr. Till. to Ps. IX, v. נָקַף.—Maas. Sh. V, 15; Sot. IX, 10 הנוקפים those who knocked the sacrifices on their heads; expl. ib. 48ª; Y. ib. IX, 24ª bot.—Part. pass. נָקוּף; f. נְקוּפָה; *pl.* נְקוּפִין, נְקוּפִים; נְקוּפוֹת. Tosef. Ḥull. III, 24 ביצים נ׳ לקערה eggs cracked open into a dish (Ḥull. 64ª טרופות).

Hif. הִקִּיף, הַנְקִיף 1) *to cause a knocking together.* Sot. 22ᵇ (expl. נקפי) המנקיף את רגליו he who knocks his feet against each other (by his mincing gait; Rashi: who causes his feet to strike against objects on the road); cmp. נָקַשׁ.—2) *to bring closely together.* Bekh. VII, 6 שמקיף, v. נָקַשׁ. Nidd. X, 7 ומקפת and brings the vessel which contains the Ḥallah near the dough; T'bul Yom IV, 3, sq. Bets. IV, 5 ואין מקיפין שתי וכ׳ and you must not move two wine vessels together to put upon them &c.—Esp. (ritual law, in examining an organic defect found in a slaughtered animal) *to create a defect similar and near to the one found,* in order to ascertain whether the latter was not the result of an accident after slaughtering; in gen. *to compare.* Ḥull. 50ª מקיפים בבני מעים we may compare defects in entrails in which was found a perforation the origin of which is doubtful by making a hole next to it. Ib. מקיפין בקנה we may compare defects in windpipes; a. fr.—Kidd. 40ª אין מקיפין בחילול השם no comparing (balancing of sins against good deeds) is granted when the Name of God is profaned; (oth. interpret., v. נָקַף II).—*Part. pass.* מוּקָף *brought near.* Erub. 30ᵇ; Ḥull. 7ª; a. fr. לתרום שלא מן המ׳ to take T'rumah out of a mass which is not in close neighborhood of those products which are to be redeemed; Bicc. II, 5; Ter. IV, 3; a. e.

נָקַף ch. same, *to strike, knock, push down.* Targ. Ps. CXL, 5. Targ. O. Ex. XXXIV, 20 ותיקפיה ed. Berl. (oth. ed., a Y. ותנך; ed. Vien. ותנק׳ *Af.*; h. text ויערפתו). Targ. Deut. XXI, 4 (O. ed. Berl. וינק׳, *Af.*); a. e.—Part. pass. נְקִיף; f. נְקִיפָא. Ib. 6 (O. ed. Vien. נְקִיפְתָא).—Erub. 53ᵇ (enigmatic speech) עלת נקפת בכד ידאון וכ׳ the ladle strikes against the jug, shall the eagles fly to their nests (the wine is gone, shall the students go home)?

Pa. נַקֵּף same. Targ. Ps. CXL, 12 (Ms. *Pe.*).—Part. pass. מְנַקֵּף. Ber. 6ª כרעי דמנקפי bruised feet; Yoma 53ª, v. נָגַף.

Af. אַנְקֵף 1) same; v. supra.—2) *to knock the feet against each other, to mince* (v. preced. *Hif.*). Targ. Is. III, 16 (h. text טפף).—2) *to compare defects* (v. preced. *Hif.*). Ḥull. 50ª אַקְפִּינְהוּ ולא וכ׳ they compared them, and they did not look alike.

Ithpa. אִתְנַקַּף *to knock against, to stumble.* Targ. II Esth. IV, 13.—Yoma l. c. מִיתְנַקְּפִין Ar. ed. Koh., v. נָגַף.

נָקַף II (b. h.; cmp. קוּף a. נָקַב) *to circle; to bore.*—Part. pass. נָקוּף; f. נְקוּפָה. Gen. R. s. 100, v. נָקַב.

Hif. הַקִּיף 1) *to surround.* Erub. I, 8 (15ᵇ) והקיפוה (ב)כלי בהמה and they surrounded it (the camp) with utensils of travel (wagons, saddles &c.). Ib. 9 מקיפין שלשה וכ׳ you may surround the camp with three ropes &c. (for Sabbath purposes). Ib. 53ᵇ מצאתי שמקיפין אותה גנות וכ׳ I found that gardens and orchards surrounded the town (making it inaccessible); a. fr.—2) *to cause to go around.* Mekh. B'shall. s. 1 אקיפם במדבר וכ׳ I shall make them go around in the desert forty years; ib. תרוני מקיפן וכ׳. Snh. VIII, 1 עד שיקיף וכ׳ until he has grown hair around &c., v. זָקַן.—3) *to cut all around,* esp. (with ref. to Lev. XIX, 27) *to cut around the corners of the hair of the head.* Naz. 57ᵇ אחד המקיף ואחד הנקף he who cuts and he whose hair is cut are alike guilty; a. fr.—4) *to sell on terms* (v. תְּקוּפָה), *to lend.* Ab. III, 16 החנוני מקיף the shopkeeper allows credit (the Lord is long-suffering). B. Kam. 79ª top גנב וה׳ if he stole an animal and sold it on credit (and has received no pay); a. fr.—Kidd. 40ª אין מקיפין וכ׳ no loan on time is granted (no chance for repentance is allowed), when the Name of the Lord is profaned; (oth. interpret., v. נָקַף I).

Hof. הוּקַף *to be surrounded.* Arakh. 33ᵇ; Meg. 3ᵇ שה׳ ולבסוף וכ׳ it was surrounded (a fort was built) and then settled; a. fr.—Part. מוּקָף; f. מוּקֶפֶת; *pl.* מוּקָפִין; מוּקָפוֹת. Ib. I, 1 המ׳ חומה וכ׳ fortified since the days of Joshua. Ib. 2ᵇ. Ib. 4ᵇ. Gen. R. s. 39, v. פָּתִיל; a. fr.—Mekh. B'shall., s. 1 מוקפות *semicircular.*

Nif. נִיקַּף *to have one's hair cut all around.* Naz. l. c., v. supra. Ib. כל היכא דנ׳ מיחייב וכ׳ whenever he who has his hair cut &c. is punishable (is not a minor or a woman), the cutter is punishable; a. e.

Pi. נִיקֵּף 1) *to collect fruit which remained in the crown of the tree* (v. נִיקּוּף II), *to glean olives* (corresp. to פֵּאָה, Deut. XXIV, 20). Gitt. V, 8 עני המנקף ... מה שתחתיו גזל when the poor man does the gleaning on the top of the olive tree, what falls down under him is forbidden to any other person; Y. ed. המנ׳ בראש הזית גזל (corr. acc.; v. ib. 47ᶜ top).—2) *to cut all around, trim.* B. Kam. 119ᵇ; Tosef. ib. XI, 18 מנקפי היגרן those who trim shrubs. Ib. השוכר ... לנקף עמו וכ׳ if one hires a laborer to help him trim &c.

נְקַף ch. same.—*Af.* אַקֵּף as preced. *Hif.* Targ. Jud. XI, 18.—Targ. Lev. XIX, 27; a. fr. Part. pass. מַקֵּף (=h. מוּקָף, v. preced. *Hof.*). Ib. XXV, 31. Targ. Is. XXIX, 2; a. fr.—Snh. 69ª מקמיה דמקיף זקן before his hair around the genitals is grown.—Y. Ber. IX, 14ᵇ bot., a. e. (expl. נריקפי) אקיף לי וכ׳ (the Pharisee that says,) Lend me that I may do a certain pious work; a. fr.

נֶקֶף m. (נָקַף I) 1) *bruise.*—*Pl.* נְקָפִים. Sabb. 62[b] (expl. נקפה, Is. III, 24); Yalk. Is. 264.—2) *beating* (of the heart), *scruples, doubt.* Midr. Till. to Ps. IX, 2 שלא יהא בלבי נ׳ that there be no struggle in my heart (ed. Bub., a. Yalk. ib. 642: שלא יהא לבי נוקף, v. נָקַף I).

נְקֻפְתָּא, v. נָקַף I.

נַקְפִי, נַ׳ m. (נקף) *knocker*, or *borrower*, an opprobrious epithet for a sort of sanctimonious Pharisees. Sot. 22[b], v. נָקַף I; Y. ib. V, 20[c] bot.; Y. Ber. IX, 14[b] bot., v. נָקַף II.

נַקְצָא, נַ׳ m. (קצץ) *piece, splinter.* Targ. Prov. XXVI, 8 נ׳ דטסא ed. (ed. Lag. a. oth. נסקא, transp. of נקסא, cmp. קְרָסָא) a splinter of foil (*mica*; h. text אבן צרור).

נָקַר I (b. h.; cmp. חָרַר I) 1) *to dig, chisel*, esp. *to whet a millstone.* M. Kat. 10[a] נוקרין ריחים וכ׳ you may roughen a millstone during the festive week. Sot. 46[b] ולנקור, v. infra.—2) *to bore, perforate; to put out.* Sabb. 130[a] יְנַקְּרוּ they shall perforate (or put out) his brain. Sot. I, 8 את מוחו נקרו (or ינקרו) the Philistines put out his eyes; a. e.—3) (of birds, mice, serpents &c.) *to pick, gnaw at.* Tosef. Ter. VII, 17. Y. ib. III, beg. 42[a] בשראו אותו נוקר when they saw the bird pick; a. fr.—[Y. Yeb. X, 11[a] top לבי נוקריני, v. נָקַד I.]—Part. pass. נָקוּר; *pl.* נְקוּרִין, נְקִירִין. Y. Ter. l. c. Tosef. l. c. שמא נ׳ היו may be they were already picked at (by birds); a. e.

Pi. נִקֵּר same. M. Kat. l. c. מְנַקְּרֵי ריחים, v. supra. Sot. IX, 5 ולנקר שם וכ׳ (ib. 46[b] ולנקור) and to chisel stones there.—Pes. 8[b] תרנגולתך מְנַקֶּרֶת וכ׳ (not מנקר) thy hen shall be picking in the dunghill &c. Toh. IV, 3 היו מְנַקְּרִין בהן וכ׳ if they have been picking them (the pieces of carrion) on the ground; a. e.

Nif. נִיקַּר *to be picked at.* Y. Ter. VIII, 45[c] top תאנים שניקרו ... figs or grapes which have been picked at.

נָקַר ch. same. Targ. Y. Num. XXI, 35. Targ. I Sam. XI, 2 דין נָקַר וכ׳ מיקר (ed. Wil. מיקר); a. e.—Yalk. Prov. 963 the one (the raven) picks the eye out, and the other (the eagle) eats it; Midr. Sam. ch. VII נְאַקֵּר.—Pesik. B'shall., p. 93[b] one worm דעתידא דנָקָא וכ׳ which shall bite me behind the ear.—Y. Sabb. XII, beg. 13[c] הדן דנ׳ כיפין וכ׳ he who chisels stones, columns, millstones &c.; a. e.—Part. pass. נְקִיר. Kidd. 80[b] אם איתא דנ׳ וכ׳ if it had been picked at (by the hens after drinking of a red liquid), it would have been noticeable.

Pa. נַקֵּר same. Y. Ter. VIII, 45[c] top הוה מְנַקָּרָא בתאיניא a serpent had been biting at figs.—M. Kat. 10[a] דקא מְנַקֵּר ריחיא (Ms. M. נָקַר) whetted millstones &c.

נָקַר II (interch. with נָקַד; cmp. נָקָה) *to be clean.* [Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII שלא תְּנָקוֹר 'Rabad', be not *foppish* in dress in order to attract the admiration of women; v., however, נָחַשׁ.]

Pi. נִקֵּר *to keep clean.* Ḥull. 41[b] הרוצה לנַקֵּר וכ׳ (Ar. לנַקֵּד) he who wishes to keep his court clean.

Hif. הִנְקִיר *to cleanse.* Sot. 11[b] מְנַקְּרִין, v. נָקָה.

נָקַר ch. same; *Ithpa.* אִתְנַקַּר, *Ithpe.* אִיתְנְקִיר, אִיתְּ׳ *to be cleansed.* Targ. Ez. XVI, 4 ed. Lag. לְאִתְנַקָּרָא (Var. לְאִתְנַקְּרָא; ed. Wil. לאתנקאה; h. text למשער).—B. Mets. 103[b] בעינא דתיתְנְקַר ארעאי (Ar. דתיתְנַקַּד) I desire that my field be clear (of stubble).

נֶקֶר m. (נָקַר I) *bite, trace of a bite.* Tosef. Ter. VII, 16 נ׳ בתאינה וכ׳ if there was a bite to be seen in a fig, and it shrivelled (v. גְּרוֹגֶרֶת,—which is an indication that it was not a serpent's bite). Y. ib. VIII, 46[a] top מקום הנ׳ אכלו they (the birds) ate from a spot which had been bitten at (by a serpent); a. e.—V. נִיקּוּר.

נֶקֶר, נַ׳ m. (נָקַר I) 1) *cleft.*—*Pl.* נְקָרִים. Targ. Y. I Num. XXIV, 21 (Y. II כבקרת, read: בנְקָרָתָא, v. נְקִירָתָא).—2) *rag, lint.* Sabb. 134[b] האר נ׳ מסי Ms. O. a. Ar. (ed. הני כתיתין מסו) a compress of lint has a healing effect (and is not merely a protection).—3) *pickings, worms which hens pick.* Ab. Zar. 28[a] נ׳ מקילקלתא (Ms. M. נִיקְרֵי) *pl.* worms from a dunghill.

נְקָרָה f. (נָקַר I) 1) *offal at chiselling, stone-dust.* Ḥull. 88[b] נְקָרַת פסולין dust of chiselled millstones.—2) *bite.* Toh. III, 8 Ar., v. נְקִירָה.

נקריס, v. נַקְרְדוּד.

נוֹקֵד, נַקְדָן m. (נָקַר I) [*picker,*] *carper, fault-finder.*—*Pl.* נַקְדָנִים, נַקְדָנִין, נוֹ׳. Y. Snh. X, 28[d] bot.; Num. R. s. 20, end; Sifré Num. 131 החקרנים (some ed. התיקר; corr. acc.); Yalk. ib. 771 נקדנין (some ed. נקרבין; corr. acc.).—V. נַקְדָן.

נַקְרְתָּא, v. נְקִירָתָא.

נָקַשׁ (v. קְשַׁקֵּשׁ I) *to strike against; to touch closely.* Bekh. VII, 6 (45[a]) (expl. עיקל) כל שמקרס ... נוקשות וכ׳ (Mish. ed. נושקות) he whose legs do not touch each other when he puts his feet together. Meg. 12[b], v. infra.

Hif. הִקְשִׁישׁ 1) *to cause striking against; to knock.* Bekh. l. c. (44[b]) המַקְשִׁישׁ בקרסוליו וכ׳ he who knocks his ankle-bones against each other (in walking, because his legs are bent outward), or rubs his legs against each other (his feet being bent outward). Midr. Sam. ch. IX מַקְשָׁה ברגליה ומקשת בקרניה she knocks (creates a loud sound) with her feet and with her horns. Zab. IV, 1, sq. ה׳ על וכ׳ if he knocked against &c. Meg. 12[b] (play on בן קיש, Esth. II, 5) שה׳ על וכ׳ (Ms. M. שנָקַשׁ) he (Mordecai) knocked at the gates of mercy &c.; a. fr.—Esp. (cmp. נָגַן, נָכָה) *to strike an instrument, play.* Tam. VII, 3. Gen. R. s. 18 (play on הפעם, Gen. II, 23) עתידה להַקְשִׁישׁ עלי כזוג ('Rashi': לקשקש) she is destined to be loud against me like a bell. Pesik. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. CXXXVII אני מבקש שתעמדו ותַקְשִׁישׁו ... כדרך שהייתם מַקְשִׁישִׁין וכ׳ I desire that you play on the cithern before me and the idol, as you played before your God. Ib. אנו עומדים להַקְשִׁישׁ וכ׳ shall we stand playing before this dwarf (Nebuchadnezzar) and this idol? Ib. to Ps. XCII, end (play on ריקשן, Gen. XXV, 2) שהיו מקישין בתוף לעכו״ם they struck the timbrel before idols; Yalk. Chr. 1073; Gen. R. s. 61 מקשין בית׳ (corr. acc.).—2) (cmp. נָקַק) *to bring under the same category by juxtaposition, to compare.* Kidd. 5[a], a. fr. (ref. to ורצאה a. והיתה in the same verse, Deut. XXIV, 2) מקיש הויה ליציאה, v. חַוָּיָה. Snh. 60[b] (ref. to Ex. XXII, 19 a. XXXIV, 14) להַקְשִׁישׁ אלילה זביחה בכלל ... slaughtering for the idol would have been included in worshipping, and why is it singled out? To compare all other idolatrous functions

with it: as slaughtering is a function performed inside &c. Zeb. 5[b] הִקִּישׁוֹ הכתוב וכ׳ the text (Lev. VII, 37) places it side by side with peace offerings; a. fr.

Hof. הוּקַּשׁ *to be placed side by side, to be compared.* Ker. 3[a] (ref. to Num. XV, 29, sq.) הוּקְּשָׁה כל התורה וכ׳ all the laws of the Torah are here placed on an equality with idolatry (as regards conditions of punishment). Ib. 2[b] הוּקְּשׁוּ כל העריות כולן וכ׳ all laws concerning incest are put on an equality with &c. (Lev. XVIII, 29); a. fr.—Part. מוּקָּשׁ. Gen. R. s. 35 (play on קשתי, Gen. IX, 13) דבר שהוא מ׳ לי something comparable with me (with the Divine Glory); Yalk. ib. 61; v. קְרִישׁוּת II.

נָקַשׁ ch. same, *to strike against; to knock, drive in.* Targ. II Esth. VI, 10, sq. Targ. Jud. IV, 21 (ed. Wil. ׳נקיש); a. e.—Snh. 25[b] אנא ידענא למְנָקַשׁ וכ׳ Ar. (ed. לְנַקּוּשֵׁי, *Pa.*; Rashi בִּנְקָשָׁא) I know better how to clap (at the pigeon-race). B. Kam. 52[b] איבעי ליה למיזל ומִינָקַשׁ עלה it was his duty to go and knock upon it (to try the soundness of the board). B. Mets. 59[a] (prov.) כְּמִשָּׁלַם . . . נָקֵשׁ ואזיל when the barley is gone out of the pitcher, quarrel knocks and comes in; a. e.

Pa. נַקֵּשׁ same, v. supra.

Af. אַקְרִישׁ 1) same. Y. B. Bath. IV, end, 15[c]; Y. Gitt. III, end, 45[b] מַקְּשִׁין על גרבא וכ׳ they knock at the vessel outside and know what is in it. Lev. R. s. 6 נסתיה . . ואַקְּשֵׁיה לארעא he took the cane and knocked it against the floor; a. e.—2) *to compare.* Targ. Job XXX, 19 (sec. Vers.).—Zeb. 5[b] מאי חזית דאַקְּשַׁת . . . אַקְּשָׁהּ לחטאת (ed. אַקְרֵשׁ) why do you compare it with peace offerings? Compare it with sin offerings; Yalk. Lev. 470. Snh. 15[a] לאַקּוּשֵׁי וכ׳ to place on an equal footing &c.; a. e.

Ithpe. אִתְנַקַּשׁ *to be knocked together.* Targ. Koh. XII, 3 (of the trembling hands of the age-stricken; h. text התעותו).

Ittaf. אִיתַּקַּשׁ *to be set side by side, be compared.* Pes. 61[a] (ref. to Ex. XII, 4) א׳ אוכלין למנורין those who partake of the Passover lamb are placed on an equal footing with those who are entered as shareholders, i. e. it must be slaughtered in behalf only of those entered and of such among them as are able to partake. Snh. 15[a] עבד א׳ לקרקעות a slave is classed with landed estate. Ib. 63[a] אִיתַּקּוּשֵׁי אִיתַּקּוּשׁ they (the bowing and the sacrificing to the idol) are legally alike; a. fr.

נְקָשָׁא m. (preced.) *knocking, rattling.* Snh. 25[b] בנ׳ חלרא מילתא (Ar. בִּנְקִישָׁא) the winning of the race depends on the clapping, v. preced.—V. נִיקּוּשָׁא.

נקשנין, נקשונין, v. פִּרְקְסִינוֹן.

נֵר c. (b. h.; v. נוּר) *light.* Sabb. 22[b]; Men. 86[b] נר מערבי שנותנין וכ׳ the westernmost light (on the candlestick in the Temple) into which as much oil was put as all the others together contained. Sabb. 22[a] מדליקין מנר לנר you may light one Ḥanuckah light on the other; a. v. fr.—Ber. 28[b], a. e. נר ישראל light of Israel (great scholar).—Ex. R. s. 36 נֵרִי my (the Lord's) light (the Law), נֵרְךָ thy (man's) light (the soul); Lev. R. s. 31 נֵרִי (the Lord's light in the Temple).—*Pl.* נֵרוֹת. Tam. VI, 1 שני נ׳ מזרחיים (Talm. ed. שתי נ׳ מערביים, corr. acc.) the two easternmost lights. Ib. III, 9 (30[b]) שתי נ׳ מזרחיות (Talm ed. ב׳ נ׳ מערביות, read מערביות or מערביים); a. fr.

נָרָא m. (v. preced.) *violet* (color), *violet* (flower). Gitt. 19[b] בדקינן ליה במיא דנ׳ we examine the sheet with a violet-colored liquid (to bring out any faded writing). Ab. Zar. 28[b] אודדא דנ׳ Ar. (ed. אודרא דנדא; Ms. M. דנורא) violet-dyed wool. [R. Ḥan.: מיא דנ׳ decoction of the bark of the *pomegranate-tree*, Pers. nâr, Perl. Et. St., p. 37, sq.]

נַרְגָּא c. (transpos. of נַגְרָא, v. נַגָּרָא) *axe.* Targ. Y. Num. XXI, 35.—Ber. 54[b] שקל נ׳ ברר וכ׳ Moses took an axe measuring ten cubits. Keth. 10[b], v. הִקְלָא. R. Hash. 13[a] שדא ביה נ׳ he swung an axe at it, i. e. disproved the opinion; Succ. 12[a]; Snh. 30[b]; Pes. 32[b]; a. e.—*Pl.* נַרְגִּין, נַרְגֵּי, נַרְגֵּא. Targ. II Esth. I, 2 (3). Targ. Job XLI, 21 (ed. Wil. ׳נָר).—Yoma 37[b]; Bets. 33[b] קתתא דנ׳ וחציני (Ms. M. a. Ar. נגרי, v. Rabb. D. S. a. l. note) the helves of axes and adzes. Snh. 96[b] תלת . . נ׳ וכ׳ (not נרגא) three hundred mule loads of axes of iron that has power over iron (steel).

נַרְגּוֹל, v. נַרְגַּל.

נַרְגַּז, v. רָגַז.

נרגזא, Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 ed. Bub. (oth. ed. נרגזין), read: בַּר גַּזָּא or בַּר גַּזִּין, v. גַּזָּא.

נַרְגִּילָא m. (Pers. nârġil, Perl. Et. St. p. 38) *cocoanut, cocoanut-palm* the bast of which is used for making ropes. Erub. 58[a], v. נְבָרָא.

נַרְגַּל (b. h.) pr. n. *Nergal,* 1) a deity of the Cutheans (v. Schr. KAT[2], p. 282, sq.). Snh. 63[b] (quoting II Kings XVII, 30 נרגול), expl. תרנגול a cock; Y. Ab. Zar. III, 42[d] top ריגליה דיעקב וריגליה דיוסף וכ׳ Nergal has the meaning of *luck* in the sense in which the Scripture speaks of the luck of Jacob (Gen. XXX, 27 בגללך, for which לרגלו in verse 30) and the luck of Joseph (ib. XXXIX, 5 בגלל), v. רִגְלָא.—2) *N. Sarezzar,* one of the princes of Nebuchadnezzar. Targ. II Esth I, 2 (3).

נִרְגַּל, v. רָגַל.

נִרְגַּן, v. רָגַן.

נֵרְדְּ m. (b. h.) *Nard,* an aromatic herb, *Valerian.* Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[d], v. שִׁיבּוֹלֶת.—B. Mets. 86[a] bot. ככרין דנ׳ וכ׳ talents' worth of N. [Cant. R. to I, 12 נרדי, expl. by R. M. סרירי my ill odor, v. next w.]

נִרְדָּא ch. same, believed to smell badly. Targ. Cant. I, 12 (ed. Lag. a. oth. נידא, corr. acc.).

נַרְדִּינוֹן m. (νάρδινον, sub. μῦρον) *nard-oil.* Cant. R. to IV, 14 (expl. נֵרְדְּ ib.).

נַרְדְּשִׁיר m. (Pers. a. Arab. *nard,* also *nardshir*) *Nardshir,* name of a game, *checkers.* Keth. 61[b] Ar. (ed. ׳נדר).

נרווד, Neg. VII, 4 Ar. (ed. גדווד, ed. Dehr. נדוד) pr. n. pl., prob. a corrupt fragment of בְּרוּנְדִּיסִין *Brundisium*, v. בלדרסין.—[Ohol. VI, 1 Ar., v. נְדָבָה.]

נָרוּס m. (naurûz, Koh. Ar. Compl. s. v.) *narus*, the Persian and Median *New-Year's Festival*, at the vernal equinox. Y. Ab. Zar. I, 39c.

נָרוֹק, v. רָקַק.

נרמקי, Yeb. 102b top זוגי נ׳ Ar., misreading of דמוקי (ed. מוזי מוקי).

נרקוס, נרקום, v. next w.

נַרְקִס, נַרְקִיס m. (νάρκισσος) *narcissus*, prob. *White Daffodil*. Targ. Cant. II, 1 (some ed. ברקום, corr. acc.).—Ber. 43b נרקס דגנוניתא Ar. (ed. נרקום; Ms. M. נרכום) garden narcissus, דדברא wild n.

נָרָשׁ pr. n. pl. *Narash* (*Ners*), *Narse* in Babylonia. B. Mets. 93b גמלא דנ׳ the crossing of N. (v. גְּמָלָא). Nidd. 67b. Erub. 56a; Ḥull. 127a, v. בִּירַאי. Yoma 81b בירי דנ׳ Beray near N.; a. e. (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 54).—B. Kam. 115a bot. נַרְשָׁא.

נַרְשָׁאָה m. (preced.) *of Narash*. Ḥull. 127a נ׳ נשקיך וכ׳ if a Narashean kissed thee, count thy teeth. B. Kam. 115a נ׳ גנב וכ׳ a Narashean stole &c. Sabb. 60a; 140a אדא נ׳ Ada of N.; a. e.—*Pl.* נַרְשָׁאֵי. B. Mets. 68a חכירי נ׳ Narashean tenancies, i. e. the owner gives a field in pledge for a debt and takes it back in tenancy, v. בַּשְׁבַּן.

נַרְתֵּק, נַרְתִּיק m. (νάρθηξ) [*narthex*, a small umbelliferous plant with a hollow pithy stalk, which may be used as a receptacle; in gen.] *case, casket*. Y. Ber. V, 9b top נַרְתִּיקוֹ של רופא a physician's medicine chest. Y. R. Hash. I, 57b. [Lam. R. to I, 9 נוזרתוק Vers. in Ar. (corr. acc.), v. לַבְרָטוֹן.]—Y. Erub. I, 19b bot. (של קרן) נרתיקו the pithy hollow part of the horn, opp. זַכְרוּת. Gen. R. s. 6 גלגל חמה יש לו נ׳ the globe of the sun has a sheath; ib. חקב״ה מערטלו מנרתיקו (Ar. מנושתקו) the Lord will denude it of its sheath; Koh. R. to I, 5 (v. נְשַׁתֵּק); Ab. Zar. 3b bot., a. e.—[Y. Yoma IV, 41d top, v. נְשַׁתֵּק.]

נַרְתָּקָא, נַרְתִּיקָא ch. same. Targ. Ruth IV, 7 sq. נרתק *sleeve* (h. text נעל).—*Pl.* נַרְתִּיקִין. Targ. Y. I Deut. XXV, 13 (weight-chests).

נרתיקות, Cant. R. to IV, 4 נ׳, read: נִרְתָּקוֹת, v. רָתַק.

נַרְתֵּקָא, נַרְתִּיקָא, v. נַרְתִּיק.

נָשָׁא I m.=אֱנָשׁ, only in בַּר נ׳ *son of man, human being*. Targ. Job VII, 1; 20; a. fr.—Y. Dem. I, 22a top; a. v. fr.—*Pl.* נָשָׁא, בְּנֵי נָשׁ, also בְּנֵי נָשֵׁי. Targ. Ps. LXII, 10; a. fr.—Gen. R. s. 60. Y. Shek. V, end, 49b; a. fr.

נָשָׁא I f. (preced.) *woman*. Targ. Y. Deut. XXII, 5.—*Pl.* נְשִׁין, נַשַׁיָּא, נְשֵׁי. Targ. Ruth I, 4. Targ. Gen. VI, 2; a. fr.—Tam. 32a מחוזא דכוליה נ׳ a place inhabited by women only. Ber. 17a חני נשי מאי זכיין Ms. M. (ed. נשים) whereby can women acquire merits? M. Kat. 28b נ׳ דשכנצרב the lamenting women of &c.; a. v. fr.—בֵּי נ׳ a) *the wife's family, father-in-law* &c.—b) *the paternal house after the father's death*. B. Bath. 12b אמצרא דבי נְשָׂיא contiguous to the estate of his father-in-law (Rashi: of his deceased father). Sabb. 23b. Ib. 156a בי נשיה in the house of his deceased father (Ms. M. נשיאה, v. גַּבָּלָא). Yeb. 35a בי נְשֵׁיהוּ their (the women's) paternal home; a. e.

נָשָׁא II, נְשָׁא II *to forget*, v. נשי.

נָשָׁא III m. name of a *plant* the sap of which is used as a depilatory. B. Kam. 86a סָכוֹ נ׳ וכ׳ he smeared *nasha* over it so that the hair will not grow again. Macc. 20b. Naz. 40a.—V. נְשָׁם.

נָשָׂא (b. h.; cmp. נָסָה) 1) *to lift up, carry*. Sot. 35a נ׳ ארון את נושאיו the Ark carried its carriers. Ab. ch. VI נושא בעול וכ׳ helps his brother to bear his yoke. Ber. III, 1 נוֹשְׂאֵי חמטה, v. מִטָּה. Meg. 9a (one of the changes in translating the Bible into Greek) נוֹשֵׂא בני אדם a carrier of men (for חַמֹּר, Ex. IV, 20); a. v. fr.—Pesik. R. s. 6 אנר מרומם ונושא את ראשם I will raise and elevate their head; v. infra.—נ׳ כפים, v. כַּף.—נ׳ פנים *to lift up the face, to respect, favor, spare, be partial*. Ḥag. 14a (expl. נשוא פנים, Is. III, 3) זה שנושאין פ׳ לדורו בעבורו he for whose sake his generation is favored in heaven. Sabb. 13b שלא נ׳ פ׳ לתורה who spared him not for the sake of his scholarship. Yoma 87a שנָשְׂאוּ לו פ׳ בעה״ז that indulgence was shown him (by the Lord) in this world. Num. R. s. 11 לא אֶשָּׂא פ׳ מפניך shall I not favor thee for thy own sake? Ib. כשם שהם נוֹשְׂאִין לי וכ׳ as they (the Israelites) honor me (by saying grace even after a scanty meal), so do I favor them; a. fr.—נ׳ נפש אל *to lift up the soul to, to long for*. Midr. Till. to Ps. XXV, 1 למה אתה נושא נפשך אלי why dost thou lift up thy soul to me (why dost thou depend on me)?; Yalk. ib. 701.—נ׳ קרבן *to offer up a sacrifice*. Ib. 702 אדם חוטא ונושא ק׳ if a man sinned, he offered &c.; Midr. Till. l. c. נושא ומביא ק׳ (corr. acc.)—Part. pass. נָשׂוּא, f. נְשׂוּאָה &c. Ib. עכשו הרי נפשנו נ׳ לך . . . now that we have no sacrifices, our soul is lifted up to thee.—2) *to lift, remove*. Pesik. R. l. c. (ref. to the double meaning of נ׳, *to raise* a. *to remove*) לכו שְׂאוּ את ראשו go and remove (or lift up) his head; a. fr.—נ׳ עון *to forgive*. Y. Snh. X, beg., 27c (ref. to Ex. XXXIV, 7) נושא עוונות אין וכ׳ the text does not say, 'removing iniquities', but 'removing iniquity', the Lord takes away (from the scales) one bond of man's sins, and the merits prevail &c.; Y. Peah I, 16b bot. (corr. acc.); Yalk. Ex. 400; v. שָׂשַׂר. Pesik. R. s. 45; a. e.—3) *to take*, esp. נ׳ ונתן *to take and give, to deal; to transact, argue*. Sabb. 31a נָשָׂאתָ ונתת באמונה hast thou (while on earth) been dealing honestly? B. Mets. 48a הנושא ונותן בדברים he who concludes a bargain verbally. Tanḥ. Sh'moth 18 כשם שנושאין ונותנין בהלכה וכ׳ as well as they debate on the law below, so do they above. Ib. שנושאין ונותנין בדין וכ׳ they argue in court, and the Lord argues with them; a. fr.—4) נ׳ אשה, or נ׳ *to take a wife into one's house, to marry*. Keth. II, 1 בתולה נָשָׂאתַנִי thou hast married me as a virgin; אלמנה נְשָׂאתִיךְ I married thee as a widow. Yeb. 37b לא יִשָּׂא אדם וכ׳ one may not marry in one country and go away &c. M. Kat. I, 7 אין נושאין נשים וכ׳ no marriages may take place during the festive week; a. v. fr.—*Part. pass.* נָשׂוּי (followed by accus.) *having married*; f. נְשׂוּאָה (followed by ל) *being married to*; *pl.* אֵין, נְשׂוּאִים...;

נְשׂוּאוֹת. Yeb. III, 6 ואחד נ' נכרית one of them has married a stranger. Ib. ומתו הנ' את האחרות and those brothers who had married two sisters died. Ib. I, 2 (2[b]) . . . חירתה נשואה לאחיו Y. ed. (Mish. ed. נשואת, corr. acc.; Bab. ed. נשואות) if his daughter or . . . was married to &c.; a. fr.—Tosef. ib. VI, 5 נָשׂאוּ.

Nif. נִישָּׂא 1) *to be lifted up, removed* &c. Pesik. R. l. c. כבר . . שרָנָשׂאוּ את ראשם וכ' it had been decreed that their head should be lifted (v. supra): turn its meaning and elevate their head.—2) f. נִישֵּׂאת, נִישֵּׂת, נִישֵּׂת *to be married.* Keth. I, 1 בתולה נ' וכ' a virgin's marriage takes place on the fourth day of the week. Ib. V, 2 הגיע . . ולא נִשְׂאוּ if the time set for marriage expired and they were not taken in marriage. Yeb. II, 10 מותרות לִינָּשֵׂא להם they may marry them. Ib. 88[b] הרי זו לא תִּנָּשֵׂא ואם נישאת וכ' she must not marry again, and if she does &c.; Keth. 22[b]; a. v. fr.

Hif. הִשִּׂיא 1) *to lift up, to announce by signals* (the New Month). R. Hash. II, 2, a. e. מַשִּׂיאִין, v. מַשִּׂיאָה. Y. ib. II, 58[a] top אין משיאין לילי זמנו we do not raise signals in the night of the regular New Month (from the 29th to the 30th) &c.; a. fr.—Tosef. ib. II (I), 2 מַסִּיקִין את החדש ed. Zuck. (מסיא', משיא' על) we signalize the New Month.—2) *to transfer.* Deut. R. s. 11 (ref. to רישא, Ps. IXXV, 5) יַשִּׂיא ברכה לאחרים he will bring blessing upon others.—3) *to move, remove, pass.* Bets. III, 7 מַשִּׂיאָה על גבי חברתה he may pass one knife over the other (to whet it). Tosef. Par. X (IX), 3 הִשִּׂיאוֹ לדבר אחר he diverted his mind towards another subject; Ab. Zar. II, 5. Y. ib. II, 41[c] bot. היה לו לְהַשִּׂיאוֹ וכ' v. הַשִּׂיאָה.—4) *to transfer, transcribe, translate.* Tosef. Sot. VIII, 6 הִשִּׂיאוּ את הכתב וכ' they transcribed the inscription on the stones in seventy languages; Sot. 35[b]; Y. ib. VII, 21[d] bot.—5) *to give away in marriage; to cause to marry.* Keth. 111[b] כל המַשִּׂיא בתו וכ' he who marries his daughter to a scholar. Ib. 67[b] top מַשִּׂיאִין את היתומה וכ' we must first help the fatherless maiden to marry, and then the fatherless lad. Kidd. 29[a] האב חייב . . ולְהַשִּׂיאוֹ אשה a father is bound to . . ., and to provide a wife for him; a. fr.

Hithpa. הִתְנַשֵּׂא *to be raised; to exalt one's self, to boast.* Ab. Zar. 44[a], v. הָלַם. Ber. 63[b] לְהִתְנַשֵּׂא, v. נָבַל; a. e.

נְשָׂא ch. same, 1) *to lift up,* v. נְסָא.—2) *to bring, offer.* Pesik. B'shall., p. 90[b], sq. אימיה נשא (Ms. O. נַשָּׂאָה) his mother was bringing (the bread); v., however, נְסָה.—3) (neut. verb) *to move, stir.* Taan. 24[a]; B. Mets. 85[b], v. נְעַשׁ.

נָשַׁב (b. h.) *to blow.* Ber. 3[b] . . ונוֹשֶׁבֶת בו בא (Ms. M. ומְנַשֶּׁבֶת *Pi.*) the north wind came and blew at him. Ab. III, 17 אפילו . . ונוֹשְׁבוֹת בו even if all the winds of the world came and blew at it (to uproot it) &c.; Taan. 20[a]; a. fr.

Pi. נִשֵּׁב 1) same. Cant. R. to IV, 16. Yoma 21[b]; a. fr.—2) *to cause to blow.* Keth. 111[b] הקב"ה . . ומְנַשְּׁבָהּ עליה the Lord brings a wind . . . and lets it pass over it (the wheat).

Hif. הִשִּׁיב same. מַשִּׁיב הרוח ומוריד הגשם 'who causes the wind to blow and the rain to descend', a clause inserted in *G'buroth* (v. גְּבוּרוֹת) during the winter season. Taan. 3[b] אמר משיב הרוח אין וכ' if he said in his prayers, 'Who causes the wind to blow' only. Ib. 24[a] אמר מ' הרוח וכ' as soon as he said, 'Who causes &c.', a wind arose; a. e.

נְשַׁב ch. same. Targ. Is. XL, 7; a. e.—Taan. 24[a], sq. וכ' זיקא (ed. once ונשא, v. נְשָׂא), v. preced.; B. Mets. 85[b] (Ms. M. נשא; Ms. R. נְשָׂאָה; v. Rabb. D. S. a. l. note).

נְשַׁבָּא, נְ֫ר' m. ch. = next w. Targ. Prov. VI, 5 (some ed. נשכא, corr. acc.). Ib. XXII, 5 (some ed. *pl.*).—*Pl.* נְשַׁבֵּי, נְ֫ר'. B. Mets. 85[b] גדילנא נ' וכ' I plaited nets and caught deer; Keth. 103[b].

נְשָׁבִין, נְשָׁבִים, נְ֫ר' m. pl. (נשב; cmp. פַּח) *trap, snare, net.* Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מחוסר נ' that which must be caught by snares to be available. Sabb. 90[b] מצנירין אותן לנ' they (the horse's hairs) are laid aside to be used for bird snares. B. Kam. VII, 7 (79[b]) אין פורסין נשובים וכ' (Talm. ed. נישובים; Ms. M. נשבין; Rashi to Ḥull. 116[a] quotes ריישבין) you must not spread gins for doves, unless &c.

נְשַׁדּוּר, v. נִישְׁדּוּר.

נָשָׁה, v. נשי.

נָשֶׁה m. (b. h.; preced.) *movable;* v. גִּיד הַנָּ'.

נְשׂוֹא* m. (נָשָׂא) *burden, affairs* (v. מַשָּׂא). Num. R. s. 3 נשא נְשׂוֹאָן של וכ' (some ed. נְשׂוֹאִין, *pl.*) he administered the affairs of Israel.—V. נָשָׂא.

נְשׂוֹאִין, v. נִישׂוּאִין.

נְשׂוָאר, v. נְתוּאר.

נְשׂוּרָא m. (collect. noun; שאר, *Pa.* שַׁיֵּר) *crumbs, leavings.* Pes. 111[b] נ' בביתא וכ' to leave crumbs lie around in the house, is bad for poverty. Ḥull. 105[b] (not ראה . . .).

נשותא, v. נְשׂוֹאָה.

נְשׂוּפוֹת, v. נִישׂוּבֶת.

נְשַׁט (v. P. Sm. 2475) *to flay,* v. נְטַשׁ.

נָשָׂא, נָשָׁה, נשי (b. h.; cmp. נְשָׂא) 1) *to move, slip.* Ḥull. 91[a] it is called *gid hannasheh* (v. גִּיד), שנ' ממקומו וכ' because it slipped from its place and went up; Yalk. Gen. 133. Ib. R. Ḥ. said, א"ר חנניא . . שנשא את מקומו . . because it left its place; Gen. R. s. 78 שנשה ממקומו; a. e.—2) *to discard, forget.* Ned. 50[b] אבותינו אמרו נָשִׁינוּ טובה וכ' our fathers said (Lam. III, 17), we have forgotten the good times: we have not even seen them &c. Snh. 102[b] (play on מנשה) שנשה יה he forgot Yah. Pesik. R. s. 45 (ref. to נְשׁוּי, Ps. XXXII, 1) ש"ין נְשׁוּי . . אל תהי read it not with Samekh (*n'suy*), but with Shin, *n'shuy*, whose sin is forgotten; a. e.—3) (with ב, cmp. נָסַק *Af.*) [*to raise, collect,*] *to have a claim against; to be a creditor of.* B. Mets. 75[b] נוֹשֶׁה בחבירו מנה he who has a claim &c., to whom his neighbor owes money. Men. 85[b] נושה בי וכ' I owe him &c.; a. e.

Hif. הִשִּׁיא 1) *to carry away; to incite, allure.* Gen. R. s. 19 (expl. השיאני, Gen. III, 13) הטעני he led me astray; v. גָּרָה.—2) *to make a loan to; to collect, distrain; to pledge.* Ib. (expl. השיאני) חייבני he made me a debtor (guilty, v. חוֹב). Cant. R. to II, 7 (ref. to אֶשָּׁא, Ps. XXV, 1) אַשִּׁיא כתיב it may be read *ashshi*, I pledge (my soul); שהיו מַשִּׁיאִין נפשם על וכ' they (the martyrs) pledged their lives for the sanctification &c. (v. Midr. Till. to Ps. XXV שנתמשכנו

וכ׳); ib. משיאין ... מהם they (the torturers) take their lives as pledges; Midr. Till. to Ps. XVI; Yalk. Ps. 667 משיחין (corr. acc.).—3) הִנְשִׁי *to cause to forget.* Snh. l. c. (play on מנשה) שהנשי את ישראל לאביהם וכ׳ he made Israel forget their Father in heaven; Yalk. Kings 245 שהִנְשִׁיאַ.

נָשָׁא, נָשֵׁי ch. same, *to forget.* Targ. Deut. VIII, 19 (O. ed. Berl. *Ithpe.*).

Af. אַנְשֵׁי 1) same. Targ. Ps. CXXXVII, 5; a. e.—Y. Dem. IV, 24ª [read:] דילמא אַנְשֵׁיתָה מתקנה perhaps thou didst forget to prepare it (by giving tithes)? Keth. 20ª ומַנְשֵׁי חד וכ׳ and one of the witnesses has forgotten (that he knows of the case). Ḥull. 93ᵇ אַנְשִׁיוּהָ לדר׳ וכ׳ they have forgotten R. Judah's opinion. Gen. R. s. 77 דילמא אַנְשֵׁינָן כלום perhaps we forgot something (left behind). Ib s. 78 אַנְשֵׁית מאה I forgot one hundred (of the fables); a. fr.—2) *to cause to forget.* Targ. Lam. II, 6 (ed. Vien. ארנשי, corr. acc.); a. e.

Ithpe. אִתְנְשֵׁי, אִירְנְשֵׁי *to forget.* Targ. O. Deut. VIII, 19 (v. supra); a. e.—Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. ואירְנְשָׁהּ and forgot to take it out; a. e.

נָשַׁח, v. נָסַח.

נַשָּׁא m. ch.=h. נָשָׂא. Targ. Gen. XXXII, 33 גידא דנ׳.—Ḥull. 97ᵇ גידא נ׳, v. גִּידָא.

נָשִׂיא m. (b. h.; נָשָׂא) 1) *prince, chief, ruler, officer.* Num. R. s. 1 לנ׳ שנכנס וכ׳ like unto a chief that entered a country. Ib. שלא מנה נ׳ לשבט וכ׳ he appointed no prince for the tribe of Levi. [Ib. נשיא שבטים, read נְשִׂיאֵי]. Hor. II, 6; a. v. fr.—*Pl.* נְשִׂיאִים. Num. R. s. 12 למה נזדרזו הנ׳ וכ׳ why were the princes so anxious to be the first &c.? Ib. s. 3; a. v. fr.—Esp. *Nasi,* the chief of the Great Sanhedrin in Jerusalem and of its successor in Palestinian places (v. אָב). Taan. II, 1. Pes. 66ª מינוהו נ׳ עליהם they elected him as their Nasi; a. fr.—R. Judah the Nasi, v. רַבִּי.—*Pl.* as ab. Ḥag. II, 2; a. e.—2) *pl.* as ab. *clouds.* Kidd. 32ᵇ .. הק״בה מעלה נ׳ וכ׳ the Lord causes the wind to blow and brings up clouds and lets rain come down &c.

נְשִׂיא I **נְשִׂיאָה, נְשִׂיאִית, נְסִ׳,** ch. same, *prince, Nasi.* Ḥull. 98ª a. fr. דבי נ׳ those of the Nasi's (R. Judah's) house. Ib. 124ª חתניה דבי נ׳ the son-in-law of the Nasi's (the Resh Gelutha's) house. Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot. אין אנא מתעביד נ׳ if I am made Nasi; a. fr.—Y. Erub. VII, end, 24ᵈ ר׳ יודן נסיא.

נְשִׂיאָה II f. (נָשָׂא) 1) *lifting up*; נְשִׂיאַת כפים *pronouncing the priestly benediction,* v. נָשָׂא, a. בָּהַ. Taan. 26ᵇ; a. fr.—2) *carrying, loading.* Ex. R. s. 4, v. נְבִיסָה. Gen. R. s. 89 (ref. to Ps. LXXII, 3) נשאו הרים נְשִׂיאָתָן וכ׳ when the mountains bear their load (of fruits), there is peace for the people.—3) נְשִׂיאַת ראש *taking the sum, census.* Num. R. s. 6ᵇ (ref. to Num. IV, 2, sq.) למה הקדים ... לנ׳ ר׳ why does the Biblical text give Kehath the first place in taking the census?; v. next w.

נְשִׂיאוּת f. (נָשָׂא, v. preced.) 1) *lifting, carrying.* Num. R. s. 6 נאמר בהן נ׳ ראש the expression 'lifting up the head' (Num. IV, 1; 21; v. preced.) is used in connection with them. Ib. נ׳ ראש של בני קהת .. בנ׳ הארון the taking the census of the sons of Kehath (v. preced.) is not made dependent on their genealogical descent but on their office of carrying the Ark. Ib. s. 16 (ref. to Ps. CVI, 26, a. Num. XIV, 1) נ׳ יד כנגד נ׳ קול lifting up the hand (for oath) against lifting up the voice (for murmuring).—נ׳ עון *carrying sin, responsibility.* Tosef. Shebu. III, 4 (ref. to Lev. V, 1) תלה הכתוב נ׳ ע׳ וכ׳ the text makes the responsibility dependent on the telling. Y. Ter. I, 40ᶜ bot. (ref. to Num. XVIII, 32) את שהוא בנ׳ ע׳ וכ׳ only he who is responsible can separate T'rumah; ib. II, end, 41ᵈ ממה שהוא בנ׳ ע׳ וכ׳ from the fact that he is made responsible, you learn that his act is valid. Y. Shebu. I, 33ª bot.; a. e.—2) (denom. of נָשִׂיא) *elevation to office, dignity.* Num. R. s. 4 (ref. to Num. IV, 2) אינו אומר פקוד ... לשון נ׳ the text does not read *p'kod,* but *naso* . ., which expresses elevation; קבלו נ׳ מתוך וכ׳ they were given a superiority over the other sons of Levi.—Esp. *the office of the Nasi.* Keth. 103ᵇ נהוג נְשִׂיאוּתָךְ וכ׳, v. דָּמִים. Sabb. 15ª נהגו נְשִׂיאוּתָן וכ׳ occupied their office &c.; a. e.

נְסִ׳, נְשִׂיאוּתָא, ch. same, *the office of the Nasi, the house of the Nasi.* Y. Pes. VI, 33ª bot. דשרון גרמון מן נ׳ וכ׳ who resigned from the Nasiate and appointed him (Hillel) &c.; Y. Kil. IX, 32ᵇ מנשיאותיה (corr. acc.) Y. Sabb. XII, 93ᶜ bot. אתחתנון בנ׳ they married into the Nasi family. Y. Peah III, 21ª bot. Y. Kil. IX, 32ª bot. ביתא דנְשִׂיאוּתָא הוא משועבד הוא לנישיותה it is the Nasi's official residence, and is pledged to those who occupy the office (and the widow must leave); Y. Keth. XII, 35ª top נשוותא (corr. acc.); Gen. R. s. 100. Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ אילין דנַשָּׂיָתָא נסיותיה those of the family of the Nasi. Y. Sot. IX, end, 24ᶜ (corr. acc.), v. חֲתַן.

נְשִׂיָּא, v. נְשִׂיאָה.

נְשִׂיָּא, pl. of נָשָׂא I.

נְשִׂיוּתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נְשִׂיכָה f. (נָשַׁךְ) *biting, bite.* Mekh. Mishp., N'zikin, s. 12; Y. B. Kam. I, beg. 2ª. Bab. ib. 2ᵇ נ׳ תולדה דשן היא is not biting a species of damage by the tooth? Ab. II, 10 נְשִׂיכָתָן נְשִׂיכַת וכ׳ their (the scholars') bite is the bite of a fox; a. e.—[Y. Ter. VI, end, 44ᵇ נשיכת פראה, read נשירת, v. נְשִׂירָה.]

נְשִׂילָה f. (נָשַׁל) *falling off, chopping off; dropping.* Y. Macc. II, beg. 31ᶜ מה נ׳ שנ׳ להלן נשירה וכ׳ as the verb *nashal* there (Deut. XXVIII, 40) means dropping, so here it means (ib. XIX, 5) the slipping (of the iron from the helve). Ib. מה נ׳ שנ׳ להלן מכה וכ׳ as well as *nashal* there (Deut. VII, 1) means striking (diminishing), so here it means (Deut. XIX, 5) striking (the iron will cause a chip to fly off the wood). Koh. R. to IX, 12 בִּנְשִׂילַת אברים they died from decaying limbs; a. e.

נְשִׁימָה f. (נָשַׁם) *breath.* Meg. 18ᵇ צריך למימריהו בנ׳ אחת you must recite them (the names of the sons of

Haman) in one breath; (Y. ib. III, 74b bot. בנפיחה). Gen. R. s. 14, end (ref. to כל הנשמה, Ps. CL, 6) על כל נ׳ ונ׳ שאדם נושם וכ׳ for every breath that one takes one must praise &c.; Deut. R. s. 2, end.—[Tanḥ. R'eh 9, v. next w.]

נְשִׁיפָה f. (נָשַׁף) *blowing.* Tanh., ed. Bub., R'eh 3 מתו בנ׳ they died from one current of wind; Tanḥ. ib. 9 בנשרמה (corr. acc.).

נְשִׁיק, v. נָשַׁק.

נְשִׁיקָה, v. נָשַׁק.

נְשִׁיקָה f. (b. h.; נָשַׁק) 1) *kissing, kiss.* Gen. R. s. 70; Ex. R. s. 5, a. e. נ׳ של גדולה the kiss of homage; נ׳ של פרקים the kiss of meeting again; נ׳ של פרישות the kiss of parting; נ׳ של קריבות the kissing of relations. Deut. R. s. 11, end בנְשִׁיקַת פה .. ונטל and took his (Moses') soul with a kiss of the mouth. B. Bath. 17a מרים נמי בנ׳ מיתה Miriam, likewise, died with a (divine) kiss (without agony); M. Kat. 28a. Ber. 8a נ׳ דמיא וכ׳ death without agony is like taking &c., v. בִּרְיָא II; a. fr.—*Pl.* נְשִׁיקוֹת. Ex. R. l. c. Cant. R. to I, 2 מה״ש אמרוהו ויתן לנו מנ׳ וכ׳ the ministering angels said the verse, 'May he give us of those kisses which he gave to his sons' (at Mount Sinai). Ib. בסיני נאמרה יוציא לנו נ׳ מתוך פיהו at Mount Sinai the verse was said (by the Israelites), 'May he let kisses go forth to us out of his mouth'; a. e.—2) *contact of sexual membra.* Yeb. 55b.

נְשִׁיקוּת f. (preced.) *attachment, love.* Cant. R. to I, 2 יוציא לי קול נ׳ וכ׳ may He issue forth unto me the voice of attachment.

נְשִׁיקָא pr. n. pl. (or district) *N'shikya* in Babylonia. Sabb. 121a Ábin נ׳ דמן (Ms. M. מִנְּשִׁירְקָאָה?) of N.

נְשִׁיקָתָא, constr. נְשִׁירַקַת ch.=h. נְשִׁירָקָה. Targ. Y. I Deut. XXXIV, 5.

נְשִׁירָה f. (נָשַׁר) *falling off, dropping* (of fruits). Y. Macc. II, beg. 31c, v. נְשִׁירָה. Y. Peah II, 20a bot. פרט בנְשִׁירָתוֹ קדש the dropping grapes are dedicated (to charity, cease to be private property) at the moment of dropping (before they reach the ground). Ib. לקט בנשירתו וכ׳ if one intercepts the grapes in falling &c.; Y. Ter. VI, end, 44b. Ib. בנשיכת פיאה וכ׳, read: בנְשִׁירַת פרט it refers to grapes intercepted in falling. Tem. 25a אמר על הלקט עם נשירת רובו וכ׳ if he said concerning gleanings, As soon as the larger portion of them drops (before they reach the ground) they shall be free to all (הֶפְקֵר); a. e.

נְשִׁירְתָּא f. (v. נֶשֶׁר II) *birds of prey.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 (expl. ערוב ib.) נ׳ (some ed. נַשְׁרִירְתָּא; ed. Bub. נעוריתא, corr. acc.; Yalk. Ps. 820 פוריחה).

נַשְׁרִיתָא, v. נְשַׁרְיוּתָא.

נָשַׁךְ (b. h.; cmp. נשק) 1) *to bite.* Gen. R. s. 74, beg. שאינן נוֹשְׁכִין ואוכלין וכ׳ they do not bite off and eat, but eat &c.; Pesik. Par., p. 34a; Koh. R. to VII, 23. Pirké d'R. El. ch. XXXVII אל תהי קורא וישקהו אלא וַיִּשָּׁכְּהוּ read not, 'and he kissed him' (Gen. XXXIII, 4) but, 'and he bit him.' Tosef. B. Kam. I, 5 לִישׁוֹךְ . . . אינה מועדת is not considered as forewarned (v. מוּעָד) as regards . . . biting; a. fr.—Part. pass. נָשׁוּךְ, f. נְשׁוּכָה &c. Num. R. s. 20 רופא בלשונו ... נְשׁוּךְ נחש a physician that comes to heal with his tongue (charm) one bitten by a serpent. Ter. VIII, 6 נְשׁוּכַת הנחש וכ׳ any food showing traces of being bitten at by a serpent is forbidden &c.; a. fr.—Trnsf. *to adhere to, be affixed.* Pes. 48b שנוֹשְׁכוֹת זו מזו .. ככרות Babylonian loaves which stick to one another; T'bul Yom I, 1 נושכות זו בזו; Ḥall. II, 4 עד שיִּשּׁוֹכוּ (*Nif.*) until the pieces of dough have grown together in rising, contrad. to נגע. Sabb. 17a חנושכות clusters of grapes which stick together (and cannot be separated without squeezing some grapes open); a. fr.—Part. pass. as ab. Y. Ḥall. I, 57b בנ׳ if refers to pieces of dough sticking together, contrad. to בלול kneaded. Ib. III, 59c top עיסת הנ׳ dough made one lump by sticking; נ׳ מאליו sticking together of itself (by rising), opp. חִשְּׁיכוֹ בידו he pasted it together with his hand. Ib. 58b bot., sq. חַיַּב נ׳ תורה the liability to T'rumah, Ḥallah &c. of joined lumps of dough is Biblical law. Y. Kil. IX, end, 32d אין אסור אלא בלבד נ׳ the combination of heterogeneous materials (כִּלְאַיִם) is forbidden only when they are interlaced. Ib. וחהן נו נ׳, v. נוּ.—2) (denom. of נֶשֶׁךְ) *to take interest.* B. Mets. V, 1; a. e.

Nif. נִישַּׁךְ same, *to bite.* Gen. R. s. 78 לְנַשְּׁכוֹ to bite him. Tanḥ. Vayishl. 4 וינַשְּׁכֵנוּ and may bite him; a. e.—Part. pass. מְנוּשָּׁךְ. Tosef. B. Kam. III, 6 או מ׳ or he is found to have been bitten.

Hif. הִשִּׁיךְ 1) *to cause to bite.* Snh. IX, 1 ה׳ בו וכ׳ he brought the serpent near him to bite him, contrad. to שיסה to set on. Ib. 78a; B. Kam. 23b, v. נָבַשׁ. Y. Yeb. VIII, 9b top [read:] מבריא נמלין ומַשִּׁיכָן וקוצץ he gets ants and makes them bite (the open wound) and cuts their bodies off (and so the gap is filled), v. Bab. ib. 76a.—Trnsf. *to paste or press together.* Y. Ḥall. III, 59c top, v. supra. Ib. מבריא ארבע רובעין ומַשִּׁיךְ he takes four lumps of dough which joined contain four fourths of a Kab and presses them together into one lump; a. e.—2) *to pay interest.* B. Mets. 70b (ref. to Deut. XXIII, 21) מאי תשיך לאו תְּשׁוֹךְ לֹא מַשִּׁיךְ what is meant by *tashshikh?* Does it not mean thou mayest (or must) take interest? No, it means, thou mayest (or must) pay him interest.

נֶשֶׁךְ m. (b. h.; preced.) [*bite,* trnsf., cmp. חִבּוּלָא) *usury, interest.* B. Mets. V, 1 איזהו נ׳ המלוה וכ׳ what is *neshekh?* If one loans a Sela stipulating the debt at five Denars, contrad. to תַּרְבִּית. Ib. 60b נ׳ איכא דקא נכית וכ׳ in this case it is *neshekh,* for he bites (injures the debtor) by receiving what he had not given him; a. fr.

נַשְׁכָנִית f. (preced.) *an animal wont to bite, biter.* Tosef. B. Bath. IV, 6; B. Mets. 80a.

נָשַׁל (b. h.; cmp. שָׁלָה) 1) *to strike off, chip.* Tosef. Macc. II, 6 נ׳ הברזל מן העץ המתבקע if the iron (axe) chipped a piece off the wood which was to be split (and the chip struck a person dead); v. נְשִׁילָה.—2) *to slip off, fall off.* Lev. R. s. 22 נָשְׁלוּ איבריו his limbs fell off (by decay; Gen.

R. s. 10 נְשָׁרוּ; Koh. R. to V, 8 נשרין, נשרין, ch.). Macc. 7b ונְשַׁל קרינן, v. infra.

Pi. נִישֵּׁל *to strike off, to cause chips to fly off.* Ib. ונִישֵּׁל כתיב *v'nashal* (Deut. XIX, 5) may be read *v'nishshel* (*Pi.*) and the iron chips off a part of the wood &c., v. supra; ונְשַׁל קרינן the traditional reading is *v'nashal*, and the iron slips out of the helve (v. אֵם).

Nif. נִשָּׁל, נִישׁוֹל *to fall off, decay.* Lev. R. s. 37, end שהיה נ' ממנו אבר אבר וכ' limb after limb fell off his body and was buried each in a different place; ib. נ' אבר אבר; Koh. R. to X, 15; Gen. R. s. 60. Num. R. s. 9 יהא בשרה נ' her flesh (limbs) shall fall off; a. e.

Hif. הַשִּׁיל *to let fall, drop.* Bets. V, 1 מַשִּׁילִין פירות וכ' you may let down fruit (that was spread on the roof) through the aperture &c.; (versions ib. 35b: משחילין, משחיררין, מנשיררין, משחיררין).

נְשַׁל* ch., *Af.* אַשִּׁיל *to send off.* Targ. Y. Deut. XXIV, 1 ed. pr. (oth. ed. ויְשַׁגֵּיר; h. text ושלחה).

נָשַׁם (b. h.; cmp. נשב) *to breathe.* Gen. R. s. 14 end, v. נְשִׁירָה.

נְשַׁם ch. same.

Ithpe. אִיתְנְשַׁם, אִיתְנַשַּׁם, *Ithpa.* אִירְתַּנַּשַׁם 1) *to take breath, to rest.* Pesik. B'shall., p. 93a בעי את למִתְנַשָּׁמָא וכ' wouldst thou rest a while?—2) *to recover, get well.* Y. Sabb. XIV, 14d bot.; Y. Ab. Zar. II, 40d וא' לחש ... he whispered ...., and the person recovered, v. רָשׁוּ. Lam. R. to II, 11 כחול .. ואת מִינַּשְׁמָה use my eye-paint, and thou shalt get well. Y. Kil. IX, 32b bot. אִירְתַּנַּשְׁמַת it (the tooth) was cured; Y. Keth. XII, 35a bot.; Gen. R. s. 33 אִיתְנַשְׁמִית (some ed. אִיתְנַשְׁמִית I feel better). Lev. R. s. 9 רוקר .. ואנא מִיתְנַשַּׁם spit in my face seven times, and I shall be cured.

Ittafel אִיתְנַשְׁתֵּם *to breathe, to give signs of life.* Sabb. 134a דלא מִיתְנַשְׁתֵּם הוי ... Rashi a. Ms. O. (ed. מנשתיה, מנשתי; Rashi Ms. מִתְנַשְׁתִּין, v. Rabb. D. S. a. l. note 40; Ms. M. מינשתין) an infant which gives no signs of life.

נֶשֶׁם m. (cmp. נָשָׂא III) *neshem*, a medicine which produces depilation. Neg. X, 10 אכל נ' סך נ' if one ate *n.* or smeared *n.*; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. X.

נְשָׁמָא m. (נשם) *breath, respiration.*—*Pl.* נְשָׁמִי. Succ. 26b; Yalk. Prov. 938 שתין נ' sixty respirations.—נְשָׁמָא f., v. נִשְׁמָתָא.

נְשָׁמָה f. (b. h.; preced.) *breath, spirit, soul.* Gen. R. s. 14, end, v. נֶפֶשׁ. Snh. 52a, a. e. שריפת נ' וגוף וכ' burning of the breath of life while the body remains intact. Y. Gitt. VII, beg. 48c בחזקת שהנ' תלויה בו under the presumption that he is still alive. Y. B. Kam. VII, end, 6a דבר שהנ' תלויה בו a part of an animal's body the removal of which results in death; a. fr.—*Pl.* נְשָׁמוֹת. Yeb. 62a, a. e., v. גּוּף II. Sabb. 152b נְשָׁמוֹתָן של צדיקים (not נשמתן) the souls of the righteous; a. fr.

נִשְׁמָא, נִשְׁמְתָא ch. same. Targ. Deut. XX, 16; a. fr.—*Pl.* נִשְׁמָתָא. Targ. Is. LVII, 16; a. e.

נָשַׁף (b. h.; cmp. נָשַׁב) *to blow, breathe.* Num. R. s. 20 וכי לא .. לְנָשׁוֹף וכ' could not the angel have blown at him, and he (Balaam) would have given up his spirit?; Tanḥ. Bal. 8. Yalk. Cant. 986 נוֹשֵׁף בה ... והיה and a serpent blew (hissed) at it (the dove); a. e.—נ' עֵמָה (or עֵיסָה) *to make the leaven swell, to stir up passion, hatred.* Esth. R. introd. (ref. to Am. V, 19) the serpent, that is Haman שהיה נוֹשֵׁף עֵמָא כנחש who stirred up passion like the serpent (Gen. III, 13); Lev. R. s. 13 שנשף עיסה כנחש (not שמשך); ib. s. 15 end ששף כנחש (insert עמה); Gen. R. s. 16 שהיה המן שף עמה וכ' (fr. שׁוּף); Yalk. ib. 22 שף כנחש (corr. acc.).—[*Nif.* נִשּׁוֹף, נִישׁוֹף, v. שׁוּף II.]

נָשַׁף I ch. same. Ber. 3b (expl. נֶשֶׁף) נ' לילא וכ' the night blows (expires), and the day comes in; the day blows, and night sets in (Rashi: *retires*), v. נֶשֶׁף, נִשְׁפָּא.

Ithpe. אִירְתַּשַּׁף *to be covered with breath, to become dim.* Men. 50b אִירְתַּשָּׁפָה לה (Ar. איג, Var. אינ; some ed. Ar. אינשבא) the bread loses its glistening surface (when it gets stale).

נָשַׁף II (cmp. שׁוּף I ch.) *to slip, glide, move.* Meg. 3a לִינְשׁוֹף מדוכתיה וכ' let him move (Rashi: *skip*) from his place four cubits.

Ittaf. אִירַתַּשַּׁף *to be made to slip.* B. Mets. 23a מִירַתַּשְׁפָא it slips from its place (by people's stepping against it).

נֶשֶׁף m. (b. h.; נָשַׁף) [*zephyr,*] *early morning; sunset.* Keth. 111b קדמיתי בנ' (fr. Ps. CXIX, 147) I got up early in the morning. Ber. 3b (ref. to Ps. l. c.) ממאי דהאי נ' אורתא וכ' how do we know that *neshef* means evening? (Answ. ref. to Prov. VII, 9). Ib. ונ' אורתא הוא הא נ' וכ' does *neshef* mean evening? does it not mean morning?—Lam. R. introd. (R. Joḥ. 2) הרי נ' the mountains of darkness. Lev. R. s. 23 אימתי נ' בא וכ' when will the dusk come, when the evening?; a. e.

נִשְׁפָּא, constr. נִשְׁפָּ, נָשְׁפָּ ch. same. Targ. Job III, 8. Ib. XXIV, 15 (ed. Wil. נָשְׁפָּ).—*Pl.* נִשְׁפֵּי. Ber. 3b תרי נ' חוו וכ' there are two *neshef*, the night expires &c., v. נֶשֶׁף.

נָשַׁק (b. h.; cmp. נָשַׁךְ) 1) *to touch closely; to kiss.* Y. Yeb. XV, 14d (ref. to נשק, Ps. CXL, 8) ביום שהקרין נוֹשֵׁק וכ' when the summer kisses the autumn (at the change of seasons, when disease is rife). Ib. ששני עולמות נוֹשְׁקִין וכ' when the two worlds touch eath other (the moment of death). Gen. R. s. 90, beg. (ref. to Gen. XLI, 40) שלא יהא אדם נוֹשְׁקֵנִי וכ' none shall kiss me (the kiss of homage) but thou. Ber. 8b, a. e. כשנוֹשְׁקִין ארן נושקין אלא וכ' when they (the Medians) kiss, they do so only on the hand. Yalk. Gen. 159 בדבר שהוא נוֹשְׁקוֹ על ערפו וכ' with a thing which one puts close to one's neck, that is the bow; a. fr.—*Part. pass.* נָשׁוּק (cmp. אָחוּז fr. אָחַז) *kissing.* Sot. 42b (ref. to Ruth I, 14) יבאו בני הנְּשׁוּקָה ... הדבוקה let the children of her that kissed (and parted) come and fall into the hands of the children of her who clung (to Naomi); Yalk. Sam. 156 הִתְנַשְּׁרָקָה .. הִדְּבָקָה.—2) (denom. of נֶשֶׁק) *to arm, equip.* Cant. R. to I, 2 (expl. ישקני, ib.) יזדיינני יכהרני ידביקני may he arm me (ref. to I Chr. XII, 2), may he purify me (v. infra), may he attach me (ref. to Ezek. III, 13).

Pi. נִשֵּׁק 1) *to kiss.* Snh. VII, 6 הִמְנַשֵּׁק he who kisses (an idol); a. fr.—2) *to arm, equip.* Part. pass. מְנוּשָּׁק; f.

מְנוּשָּׁקוֹת, *pl.* מְנוּשָּׁקוֹת. Cant. R. l. c. אם עסקת .. ששפתיך מנ׳ וכ׳ if thou studiest the words of the Law so that thy lips be equipped (ready for contest), all shall kiss thee &c.

Hif. הִשִּׁיק 1) *to bring in close contact, to close* (lips). Y. Ab. Zar. II, 41[d] top יש דברים שמַשִּׁיקִין וכ׳ there are things on which you must seal your mouth (v. חָשַׁק).—2) (Levitical law) *to restore a liquid to cleanness by contact or levelling with a clean well.* Mikv. VI, 8 מבריא .. ומושכו ומַשִּׁיקוֹ he takes a pipe ... and draws (the water from the clean pond) and makes it touch the surface of the unclean pond; Tosef. ib. V, 5. Cant. R. l. c. (expl. ישקני, may He cleanse me, v. supra) כאדם שהוא מַשִּׁיק וכ׳ as one brings in contact or levels &c., v. גָּבָא. Bets. II, 3 ושוין שמַשִּׁיקִין וכ׳ and they agree that you may (on the Holy Day) dip a vessel with an unclean liquid into a well so that the two surfaces are on a level, v. חָשַׁק. Ḥull. 26[a] sq. עד שלא החמירין מַשִּׁיקוֹ וכ׳ before it is sour, you may cleanse it by levelling &c.; a. e.

נְשִׁיק, נָשַׁק ch. same. Targ. Gen. XXIX, 11; 13 (O. ed. Vien. נַשֵּׁק *Pa.*). Targ. Prov. XXIV, 26 נְנַשְּׁקוּ וכ׳ let them *close* the lips of &c. Targ. Job XXXI, 27; a. fr.—M. Kat. 25[b] נָשׁוּק, v. כְּרִפָּא. I. B. Bath. 74[a] הכא דנַשָּׁקָא ארעא וכ׳ where earth and heaven meet. Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. חמית נשקה וכ׳ .. I saw in my dream one of my eyes touch the other. Gitt. 57[b] bot. ואֵינַשְּׁקֵיה פורתא that I may kiss him a little (before he is put to death); a. fr.

Pa. נַשֵּׁק, נְשַׁק same. Targ. O. Gen. XXXI, 28; a. e.

נָשֶׁק m. (b. h.; preced.) [*hostile meeting*, cmp. זָנַג, מִלְחָמָה &c.,] *going to war*; כלי נ׳ (or sub. כלי) *weapon, armor*. Y. Yeb. XV, 14[d] (ref. to Ps. CXL, 8) נְשָׁקוֹ של גוג the day of war against Gog (v. זִיזָן); Yalk. Ps. 888.

נִשְׁקִי* f. (preced. wds.) *kiss* (of the foot), a form of *taking possession of a slave*. Gitt. 43[b] מאי נמוסי .. נ׳ what is meant by the gentile's doing to the slave his *nomos* (v. נִימוֹס)? (Answer.) נ׳. Ib. שדה בת נ׳ הוא can a field be taken possession of by *nashḳi*?—[Ar. *armor*, Rashi *seal*, suspended from the slave's neck].

נָשַׁר (cmp. נָשַׁל) *to drop, fall off*. Peah VII, 3 אילנות שנושרין וכ׳ trees that drop their fruit prematurely. Naz. VI, 3 פרט הנושֵׁר וכ׳ by *pereṭ* (Lev. XIX, 10) is understood that which drops on cutting grapes. Bets. 2[b] פירות הנושָׁרִין fruit which drops from the tree (on the Holy Day). Y. ib. I, beg. 60[a] ספק מחיום נָשְׁרוּ וכ׳ where it is doubtful whether they fell off to-day (on the Holy-Day) &c. Gen. R. s. 10, v. נָשַׁל; a. fr.—Sabb. XXII, 4 (146[b]) מי שנשרו כליו בדרך (במים) if one's garments (cloak) fell into a puddle on the road.

Hif. הִשִּׁיר (הִנְשִׁיר) 1) *to let fall, drop*. Ib. 67[a] אילן שמַשִּׁיר פירותיו a tree that drops its fruit prematurely. Naz. VI, 3 מפני שמַשֶּׁרֶת וכ׳ because it causes falling out of the hair. Y. Peah VIII, 20[a] bot. מַשִּׁיר (not משייר), v. מַחֲבוֹא. Midr. Till. to Ps. XIV להַשִּׁירוֹ .. עתיד the Lord will cause him to drop, v. נוֹבֶלֶת. Keth. 6[b] אע״פ שמַשִּׁיר צרורות although (by walking through the breach) he causes pebbles to break loose; Y. Ber. II, 5[b] top אפי׳ מַשֶּׁרֶת צרורות even if the wall is so brittle as to drop &c.; a. fr.—Bets. 35[b] מְשִׁירִין, מַנְשִׁירִין (prob. to be read: מְנַשְּׁרִין as versions of מְשִׁירִין, v. מַשִּׁילִין).—Esth. R. to I, 14 וּמַשִּׁירָן, v. פִּרְשָׁיְנָה II.

Pi. נִשֵּׁר 1) *to drop, let drop*, v. supra.—2) (cmp. Assyr. našâru, Del. Assyr. Handw., p. 487) *to tear, lacerate*. Ab. Zar. 11[a] sq. המְנַשֵּׁר .. איזהו עיקור what mutilation of an animal's feet does not affect its vitality (v. טְרֵפָה)? Cutting the tendons of its hoofs beneath the ankle; ib. 13[a]. Pesik. R. s. 31 מְנַשְּׁרִים בשערו they pluck his hair.

נָשַׁר I ch. same, 1) *to fall off*. Koh. R. to V, 8 נְשָׁרִין, נַשָּׁרָן, v. נָשַׁל.—2) *to lacerate*. Ber. 8[a] [a gloss, v. Ar. ed. Koh. s. v. נשר 4] דלאחורי נַשָּׁרָא (Ar. נָשְׁרֵי) which tears backwards (when you attempt to pull it out), v. חִיזְרָא I.

Af. אַשִּׁיר *to cause to fall off, drop*. Targ. I Chr. V, 23, v. סְרֵי II.

נָשֶׁר I or נֶשֶׁר m. (preced.) *dropping, dropped fruit*. Succ. I, 3 מפני הנ׳ to intercept the droppings (from the branches covering the Succah). Pes. 56[a] להאכיל נ׳ לעניים וכ׳ to give the poor an opportunity to eat of the fallen fruit (on Sabbaths &c.) in years of famine; Men. 71[a]; a. fr.—*Pl.* נְשָׁרִין, נְשָׁרִים. Tosef. Pes. II (III), 19. Y. Bets. I, bg. 60[a]; a. e.

נֶשֶׁר II m. (v. נָשַׁר *Pi.*) *eagle*. Ḥag. 13[b] מלך שבעופות נ׳ the king of birds is the eagle. Ḥull. 60[b] sq. (ref. to Lev. XI, 13) נ׳ מה נ׳ וכ׳ the text specifies the eagle to intimate, as the eagle has no additional toe ...., so all birds like him are unclean. Y. Peah I, 15[d] top נ׳ שהוא רחמן the eagle who is kind (to his young ones); Yalk. Prov. 963. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2; a. fr.—Snh. 12[a] (in a secret letter) ותפשו נ׳ and the eagle (Roman) caught them (the messengers, v. נָצִיב).—*Pl.* נְשָׁרִים. Ib. 92[b] עושה לחם כנפים כנ׳ וכ׳ he shall give them (the righteous) wings like those of the eagles, and they shall soar &c.; a. e.

נָשַׁר II, נְשַׁרְיָא, נְרִ׳ 1) same. Targ. Lev. XI, 13; a. fr.—*Pl.* נְשָׁרַיָּא, נְשָׁרִין, נְרִ׳. Targ. Ex. XIX, 4. Targ. II Sam. I, 23.—Erub. 53[b], v. נָקַם I.—2) *Nishra*, name of an Arabian deity (Sabaean: *Nasr*). Ab. Zar. 11[b].—[נשרא, Ber. 8[a], v. נָשַׁר I.]—בן נִשְׁרַיָּא pr. n. pl., v. בֵּן ch.

נַשְׁרִיתָא, v. נְשִׁירְתָּא.

נשתי, Sabb. 134[a], מנשתי, מנשתיה, v. נְשַׁם.

נַשְׁתִּיק, v. נַשְׁתֵּק.

נַשְׁתֵּם, v. נְשַׁם.

נַשְׁתֵּן (v. שְׁתַן) *to urinate*. Sabb. 134[a] מְנַשְׁתֵּן Ms. M., v. נְשַׁם.

נַשְׁתֵּק, נַשְׁתִּיק m. (נָשַׁק, cmp. אינשתם, fr. נְשַׁם) *attachment*, a contrivance to prevent the handle of a coal-pan from getting too hot. Tosef. Yoma III (II), 3 בכל יום לא חיה לה נ׳ on any other day the priest's coal-pan had no damper &c.; Yoma 44[b] נְיאַשְׁתִּיק (Ms. M. נְיאוּשְׁ; Rashi: 'a rattling ring'); Y. ib. IV, 41[d] top נרתיק. Koh. R. to I, 5 [read:] מישרשלו מְנַשְׁתְּקוֹ or מְנַעֲרְתְּקוֹ (v. השתק).

נְתִיב, נְתַב=נְשַׁב, *to blow.* Targ. Ps. CXXIX, 6 (ed. Wil. נְתֵיק). Ib. CIII, 16 (ed. Wil. נתכת, some ed. תבת, corr. acc.).

Pa. נְתֵב same. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 (ed. Vien. דמיתבין *Ithpe.*).

Af. אַנְתִיב *to cause to blow.* Targ. Ps. CXLVII, 18 (Ms. *Pa.*).

Ithpe. אִיתְנְתַב, אִירְנְתַב *to be blown,* v. supra.—[Targ. Y. Gen. XII, 10 לְאִיתְנְתְבָא, read: לְאִיתּוֹתָבָא, v. יְתֵב.]

נְתְבְּרָא, v. נִדְבָּרָא.

נְתוּחַ, v. נִיתּוּחַ.

נְתוֹפְתִי, נְתוֹצְתִי, (נְיִצְתִי), v. נְטוֹפְתִי.

נָתַז, *Pi.* נִתֵּז (sec. verb of נָזָה, v. Kidd. 25a) 1) (neut. verb) *to squirt, fly off.* Kidd. 25a חרי ... מַיָּה וְנִתְּזָה הוֹאִיל וכ׳ (perh. *Nif.*) if a person (priest) was sprinkling for purification, and the sprinkling flew upon his (the unclean person's) mouth. Y. Yoma III, 41a top, a. e. מְנַתְּזִין, v. נִיצּוֹץ. B. Kam. II, 1 חיו ... מנ׳ וכ׳ if stones flew off from under the animal's feet; a. e.—2) (act. verb) *to cause to fly off.* Ib. 19a במקום .. אלא אם כן מְנַתְּזִין where the animal cannot help making stones fly off. Nidd. 61a וְנִתְּזוּ בקרדומותיהן they chopped with their axes.

Hif. הִתְּזִיז (b. h. הִתַּז) *to cause to fly off, to chop off; to squirt.* B. Kam. l. c. בעטה והתזיזה וכ׳ she kicked and made stones fly off and thus did damage. Ib. 17b. Snh. 102a כשתי מקלות שמתזזות זו את זו like two sticks which splinter one another. Sabb. 62b ומתזזות עליהם and caused the balsam to squirt at them; a. fr.—Esp. (with ראש) *to decapitate.* Snh. VII, 3 חיו מְתַזְּזִין את וכ׳ they decapitated him with a sword. Y. Ber. IX, 13a חייבו להתזיז וכ׳ he sentenced him to decapitation; Cant. R. to VII, 5; a. fr.—Trnsf. *to separate syllables* or *words distinctly, to articulate* (*sybillants*). Y. Ber. II, 4d צריך להתזיז למען תזכרו (ed. Lehm. צריך לה׳ זי״ן וכ׳) you must articulate *tiz-k'ru* (emphasizing the *zayin,* Num. XV, 40). Ib. צריך לה׳ כי לעולם חסדו you must articulate *has-do* (so as not to make it sound *hasto* or *hazdo.*—[Gitt. 70a מַתְזִיזִין גופו וכ׳ *scatter* the strength &c.; En Yaăk. מתישין.]

Hof. הוּתַּז *to be made to fly off, be cut off.* Ḥull. 27a. Gen. R. s. 9, end יותז ראשו בסייף his head shall be cut off with a sword.

Nif. נִתַּז *to fly off; to splash.* Cant. R. l. c. .. נִתְּזָה החרב והתזיזה the sword flew off the neck of Moses and struck &c. Nidd. 13a נִתְּזִין, v. נִיצּוֹץ. Tosef. Macc. II, 1 נִיתְּזָה בקעת וכ׳ if a chip flew off &c., v. נָשַׁל.—Ḥull. VI, 6 דם הנתז the blood which splashes forth at slaughtering; ib. 88a הנ׳. Zeb. XI, 3; a. fr.

נָתַז ch. same, *to gush forth, splash.* Targ. O. Deut. I, 44 נָתְזָן (ed. Vien. נַתָּזָן, of bees). Targ. Job III, 23 (h. text נחר).—Sot. 48b (quot. fr. Targ. O. Deut. l. c.).

Af. אַתִּיז (with רישא) *to decapitate.* Targ. I Chr. X, 9 (h. text נשא).

Pa. נתֵּיז *to cause to fly off.* B. Kam. 19a מְנַתְּזָא צרורות קא, v. preced.

נְתַזָה pr. n. m. *Nithza.* Snh. 74a נמנו וגמרו בעליית בית נ׳ they voted and passed a law in the upper chamber of the house of N.; Y. ib. III, 21b top; Yalk. Deut. 838; Y. Shebi. IV, 35a bot. לבזה. Kidd. 40b; (Sifré Deut. 41 ערוד).

***נְתְזוּאי** (prob. to be read נְתָזוּאר) pr. n. m. Erub. 59a (Ms. M. נְשָׁזוּאר; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. נתזור, prob. for נְתָזוּר).

נָתַח (b. h.), *Pi.* נִתֵּחַ 1) *to sever, dissect.* Zeb. 85a רפשיט וירְנַתֵּחַ וכ׳ he must flay and dissect it in its place (where he slaughtered it). Ḥull. 28b כיון שמְנַתְּחָהּ אבר אבר (not דמנ׳) since he cuts it into parts; a. fr.—2) *to distrain, take by force,* esp. *to seize* by waiting for the debtor to come out of the house with an object, opp. to מְשַׁכֵּן, to enter and seize. B. Mets. 113a אימא לא יְנַתֵּחַנּוּ וכ׳ read in the Mishnah (IX, 13), he must not seize his goods outside of his house except through the court messenger.

נָתַח ch., *Pa.* נַתֵּחַ same, 1) as preced. 2. B. Mets. 113a נַתּוֹחֵי אין וכ׳ the court messenger may distrain out side of the house, but enter and seize he dare not?—2) *to tear, pull.* Bets. 10b גוזלות מְנַתְּחֵי מחדדי (not אהדדי; Ms. M. מנתקי) pigeons might pull against each other (and tear the bands); Gitt. 51a.

נַתַּח m. (b. h.; preced.) *piece.*—*Pl.* נְתָחִים. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. V (ref. to Lev. I, 6) יכול ינתח נְתָחֶיהָ לנְתָחֶיהָ you might think, he may cut its parts into their parts again; Ḥull. 11a ולא נתחיה לנ׳ but he must not cut &c.; a. e.

נָתִיב m. (b. h.) *highway, road.* Keth. 8b הוא משנת נ׳ וכ׳ such is the road (the course of events) from the days of creation. Ex. R. s. 30 התורה אומרה באי זה נ׳ אני מהלכת the Torah says, what road do I follow?; a. e.—*Pl.* נְתִיבוֹת. Ib.

נְתִיבְתָא f. ch. same. Targ. Prov. I, 15 Ms. (ed. שְׁבִיל׳).

נַתִּיךְ m. (נָתַךְ I; cmp. נָצוּק) *cast, firm.* Targ. Job XLI, 16 Ms. (ed. אַתִּיךְ).

נָתִין m. (b. h.; נָתַן) [*donated, dedicated to the Temple service,*] *Nathin,* a descendant of the Gibeonites (Josh. IX, 27). Macc. III, 1; a. fr.—*Pl.* נְתִינִים, נְתִינִין. Yeb. 78b נ׳ דוד גזר עליהן as to N'thinim, David decreed concerning them (their exclusion from the Israelitish community with regard to intermarriages). Ib. VIII, 3 ממזרין ונ׳ אסורין bastards and N'thinim are forbidden (for intermarriage). Tosef. Kidd. V, 4; a. fr.—*Fem.* נְתִינָה. Macc. l. c.; a. e.

נְתִינָאָה ch. same.—*Pl.* נְתִינָאֵי. Targ. I Chr. IX, 2.—Kidd. 70b דרא דנ׳ (דורנוניתא) Rashi (ed. דראי נ׳) village of N'thinim.

נְתִינָה I, v. נָתִין.

נְתִינָה II pr. n. m. *N'thinah,* father of Dama, (v. דָּמָא). Kidd. 31a; Y. ib. I, 61b top; a. e.

נְתִינָה III f. (נָתַן) 1) *donation.* Pes. 21b, a. e. (ref. to Deut. XIV, 21) אין לי אלא לגר בנ׳ וכ׳ from this I would

conclude that it is permitted to give it to the sojourner as a gift &c., contrad. to מכירה; a. fr.—2) *delivery.* B. Mets. 19ª עד שעת נ׳ up to the time of the delivery (of the letter of divorce). Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot.; Cant. R. to I, 10 כנתיך נתן מסיני, v. שְׁמִיטָה; a. fr.—3) *putting on,* opp. חליצה taking off. Y. Ber. III, beg. 5ᵈ בנ׳ .. הלכה the practice is in accordance with ... as regards putting on (the shoes by mourners); Y. M. Kat. III, 82ᵇ; Gen. R. s. 100.

נְתִינוּת f. (נָתִין) *the legal status of the Nathin; the class of N'thinim.* Tosef. Kidd. V, 4 'I shall cleanse you' (Ez. XXXVI, 25) אפי׳ מן הנ׳ even from the class of *n'thinim* (i. e. they shall be restored to full Jewish citizenship). Ib. 2 כל שאין בה לא משום נ׳ וכ׳ a family which is not suspected of intermarriage with N'thinim; Keth. 14ª. Ibᵇ; a. e.

נְתִינִי m. (preced.) *one belonging to the class of N'thinim.* Kidd. IV, 1; Tosef. ib. V, 1; v. מַמְזֵרִי.

נְתִיצָה f. (נָתַץ) *cutting out, breaking up.* Sifra Sh'mini, Par. 8, ch. X את שיש לו נ׳ that which can be broken up (brick-work &c.). Y. Sabb. IX, 11ᵈ top נ׳ מבית המנוגע the breaking up of idolatrous structures (Deut. XII, 3) is analogous to the breaking up of leprous buildings (Lev. XIV, 45). Y. Orl. III, 63ª bot. דכתיב נ׳ נ׳ for the term נתץ is used for idolatry and for levitical purity (Lev. XI, 35). Tosef. Neg. VI, 10, contrad. to חליצה the removal of one affected stone. Mekh. B'shall., Shir., s. 10 נטיעה שאין בה נ׳ a putting up not to be followed by a tearing down. Y. Orl. I, 60ᵈ bot., v. נְפִיצָה. Y. Ab. Zar. IV, 44ª; a. fr.

נְתִיקָה f. (נָתַק) 1) *breaking loose.* Pesik. Shub., p. 163ª (ref. to אתקנך, Jer. XXII, 24) ממקום נְתִיקָתוֹ תהא תקנתו from where he will be torn away will arise his regeneration (through repentance); Cant. R. to VIII, 6 ממקום שנְתִיקָתָהּ שם וכ׳; Yalk. Jer. 303.—2) *forcing a door open.* Y. Snh. VII, 25ᵈ (in Chald. dict.) בנ׳ (חד) יהיב ליה struck him by opening the door forcibly; v. מַהְוֹקָא.

נָתַךְ (b. h.; cmp. נחת, נתק) *to cut, reduce, smelt.* [Tosef. Shebi. III, 19 יתוך, לתוך Var. ed. Zuck., v. נָתַק.]

Nif. נִיתַּךְ *to be smelted, reduced to slags.* Zeb. XII, 6 נ׳ חבשר if the flesh in the fire is burned to hard lumps; ib. 106ª, contrad. to נעשין אפר; v. חֲרוּבָא.

Hif. הִתִּיךְ *to smelt, cast, pour.* Ex. R. s. 15 ... של כסף הִתִּיכָן וכ׳ the idols of silver ..., he caused to melt and be shapeless as before they were cast. Y. Sabb. X, 10ᵇ bot. המַתִּיךְ אבר he who casts lead (on the Sabbath). Naz. 50ᵇ והִתִּיכוֹ and he melted it (the fat); Tosef. Ohol. IV, 3 והיתכו, והתיכו (corr. acc.); Y. Naz. VII, 56ᵇ bot. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ; ib. IV, 44ᵇ top המתיך כוס לע״ז he who casts a cup for an idol.—[Pesik. R. s. 31 מנתכי׳ אחוריה, read: מכופתים לאחוריהם; v. ed. Fr. note 49.]

Hof. הוּתַךְ *to be molten; to be reduced to slags.* Meïl. II, 3 (9ª) עד שיותַךְ הבשר (Talm. ed. שיתיך, corr. acc.) until the flesh is charred in small lumps; Zeb. 35ᵇ; 104ᵇ.—Part. מוּתָךְ. Sabb. 21ª, a. fr. חלב מ׳ Ar. (ed. מְהוּתָךְ, v. התך) molten fat.

נָתַךְ I ch. same; *Af.* אַתִּיךְ *to melt, cast, pour.* Targ. Job X, 10 Ms. (ed. סנן). Targ. Ex. XXV, 12; a. fr.—Part. pass. מְתַךְ. Targ. II Chr. IV, 2, sq.—Midr. Till. to Ps. II, 6 (expl. נסכתי ib.) אֲתַּיכְתֵּיהּ I cast him (made him strong, cmp. רָצַק *Hof.*); Yalk. ib. 620.

Pa. נַתֵּךְ same. Targ. II Chr. XXXII, 21.

נָתַךְ* II (v. P. Sm. 2480; cmp. נָתַח *Pi.* 2) *to distrain, fine.* Targ. Prov. XVII, 26 (h. text ענש).

נָתַל* (v. P. Sm. 2480)=נָתַן *to give answer, teach.* Targ. Prov. XXVI, 4; 7.

נָתָן (b. h.) pr. n. m. *Nathan,* 1) the prophet. Koh. R. to IV, 12. Midr. Till. to Ps. LI; a. fr.—2) N. the Babylonian, a Tannai. Ber. IX, 5. Tosef. Yeb. VIII, 4. B. Bath. 73ª; a. fr.—3) name of several Amoraim. Y. Erub. VI, 23ᶜ bot., v. הִרוֹמָאָה; a. e.—Y. M. Kat. III, 82ª נ׳ בר אבא.—Y. Ter. VII, 44ᶜ נ׳ בר הושעיה.—Y. Ber. IV, 7ᵇ נ׳ בר טובי; a. fr.—4) N. d'Tsutsitha, a penitent. Sabb. 56ᵇ. אבות דר׳ נ׳, v. אָב II.

נָתַן (b. h.) *to give; to place, put.* Gitt. I, 6 תֵּן גט וכ׳ give this letter of divorce to my wife. Ib. תְּנוּ גט וכ׳ give ye &c. Ib. לא יִתְּנוּ לאחר מיתה they must not deliver it after the man's death; a. v. fr.—נשא ונ׳, v. נָשָׂא. נ׳ עיניו ל— (to put an eye upon) *to intend.* B. Mets. 19ª, a. e. כיון שנ׳ ע׳ לגרשה as soon as he has resolved to divorce her; a. fr.—נ׳ עיניו ב׳ (to have an eye on) *to desire, think of.* Ned. XI, 12 שלא תהא אשה נוֹתֶנֶת עיניה באחר lest the woman have a liking for another man. Ib. 20ᵇ שלא אֶתֵּן עיני וכ׳ lest I think of another woman. Ib. אל ישתה .. ויִתֵּן וכ׳ one must not drink of one cup (have connection with one woman) and think of another; a. fr.—Esp. נ׳ עיניו בו *to cast an angry eye at, to hurt by an angry look.* Ber. 58ª נ׳ ע׳ בו ונעשה וכ׳ he cast an eye at him and he was changed into &c., v. גַּל; Sabb. 34ª; a. e.—Y. Ber. III, beg. 5ᵈ, a. fr. נותן תפלין puts on T'fillin.—נ׳ טעם, v. טַעַם.—הדין נותן the conclusion *ad majus* gives it, it is a legitimate conclusion. Bekh. 59ᵇ, a. fr. Ib. הוא הנוֹתֵן (on the contrary,) it is thus we should argue.—Gen. R. s. 33 והדין נותן and it stands to reason.—Esp. נ׳ (sub. דם) *to put blood on the altar, sprinkle, smear.* Zeb. VIII, 4; a. fr.—[Tosef. Neg. VI, 10 נותן, v. נָתַץ.]

Nif. נִיתַּן *to be given, put* &c.; *to be intended.* Ned. 38ª לא ניתנה תורה אלא וכ׳ the Law was given only to Moses and his descendants. Ib. וכולן נִתְּנוּ וכ׳ and all those (gates of understanding) were granted to Moses; a. fr.—Keth. 81ª לא ניתנה כתובה וכ׳ the K'thubah is not intended to be collected during life-time. R. Hash. 28ª נִיתְּנוּ .. מצות, v. הָנָה; a. fr.—[Tosef. Ab. Zar. V (VI), 8 עד שינתן, v. נָתַץ.]—Esp. *to be put on the altar, sprinkled, smeared.* Zeb. VIII, 9 הנִּתָּנִין למעלה .... בנתנין למטה blood which must be put below (the red line) which has been mixed with blood that must be put above. Ib. 10 יִנָּתְנוּ במתן וכ׳ shall be applied four times, v. מַתָּנָה a. מַתָּנָה; a. fr.

Hof. הוּתַּן *to be put.* Makhsh. I, 1 בכי יותַּן (הרי זה) it comes under the law (Lev. XI, 38), i. e. it is a liquid which, if put on eatables, makes them susceptible of uncleanness. Ib. 2 אינן בכי יותַּן do not qualify for uncleanness; a. fr.

נְתַן ch. same. Targ. Deut. XV, 10; a. fr.—[Targ. Is. LIII, 5 some ed., read: ובדניחנהי, v. נְהֵי I.]

נָתַץ (b. h.) *to chip off; to tear down.* Neg. XIII, 2 בזמן שהוא נוֹתֵץ נותץ את שלו when he has to tear down (Lev. XIV, 45), he must chip off his part of the house, contrad. to נָתַץ; Tosef. ib. VI, 10. Ib. בנתירצה נותץ את וכ׳ (not נותן) when he has to tear down, he must chop those stones which are affected as well as those which are not; a. fr.

Nif. נִיתַּץ *to be torn down.* Ab. Zar. 53[b] עד שיִּנָּתֵץ רובו until the largest part of it is torn down; Tosef. ib. V (VI), 8 שינתן (corr. acc.). Neg. XIII, 1; a. fr.

Hof. הוּתַּץ same. Ab. Zar. III, 9 אם חדש יוּתַּץ if the oven was new, it must be taken apart; Pes. 26[b]; a. fr.

נָתַק (b. h.; cmp. preced. a. נתך) 1) *to break loose; tear out.* Y. Shebi. IV, 35[b] bot. מקום שנהגו לקוץ יִתּוֹק לְתוֹק וכ׳ where it is customary to cut the reeds, let him pluck them; where it is customary to pluck them &c.; Tosef. ib. III, 19 Var. יִתּוֹךְ לְתוֹךְ. Cant. R. to VIII, 6 (ref. to Jer. XXII, 24) שהוא נוֹתֵק מלכות וכ׳ that he will tear the Davidic kingdom out of his hand; ib. משם אני נותק וכ׳ from there I shall tear loose the kingdom &c.; Pesik. Shub., p. 163[a]. Bekh. 33[b] נותק he who tears loose (testicles and throws them away); נותק אחר כורת who removes them after one has cut them (tearing off the roots). Sifra Thazr., Neg., ch. VII, Par. 5 אם נָתְקוֹ אדם if a man made it bald (נֶתֶק); (R. S. to Neg. III, 5 אם נִיתְּקוּ בידי אדם, Nif.); a. e.—*Part. pass.* נָתוּק (b. h.) *an animal whose testicles have been forcibly removed*; [oth. opin.: *whose membrum has been mutilated by a violent severance*]. Sifra Emor, Par. 7, ch. VII; Tosef. Yeb. X, 5.—2) *to cause oozing, to secrete.* Tosef. Ter. III, 13 ענבים רכות ונִתְּקוֹת .. ואינן נִתָּקִין וכ׳ grapes are soft and let their juice ooze out (when packed), but olives are hard and do not let their oil ooze out.; Y. ib. III, 42[b] top, v. הֵידֵא.

Pi. נִיתֵּק 1) *to tear loose.* Cant. R. l. c. (ref. to Jer. l. c.) אֲנַתֵּקְךְ אין .. it does not say *ănattekkha* (I shall tear thee loose), but (it may be read) *athakkenkha* (I shall restore thee, v. תָּקַן); Yalk. Jer. 303 אֲתַקֶּנְךָ (*Hif.*); Pesik. l. c.—2) [*to tear, pull*] *to remonstrate, protest.* Sifré Num. 115; Yalk. Num. 750 התחיל הבן ההוא מְנַתֵּק that son began to protest (against doing slave's work); התחילו ישראל מְנַתְּקִים the Israelites remonstrated (against the laws imposed upon them); v. infra.

Nif. נִיתַּק, נִיתּוֹק 1) *to be torn loose; to fall out.* Ḥull. 123[b] שומר העשוי לְנָתֵק מאליו a protection (cover) which is likely to come off of itself. Nidd. 65[a] כיון שנִתְּקוּ שניו וכ׳ when a man's teeth are gone; a. e.—2) [*to tear one's self loose,*] *to remonstrate, be discontented.* Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII גלוי .. לִיתָּנֵק בעריות it was known before the Lord that they would bear unwillingly the restrictive laws concerning sexual relations; נִיתְּקוּ בעריות they did remonstrate &c. (ref. to Num. XI, 10; v. Sabb. 130[a]; Yoma 75[a]); Yalk. Lev. 590.—3) *to be shifted, transformed, modified.* Zeb. 5[b], a. fr. אשם שנ׳ לריעה an animal dedicated as a guilt-offering which (on account of its owner's death &c.) has been condemned to pasture until natural death (v. סָאַב).—Y. Naz. IV, end, 53[c] מלא משנ׳ תעשה לעשה since it (the cutting of the hair which is forbidden to the Nazarite) has gone over from a prohibition to a positive duty (Num. VI, 18).—לאו שנ׳ לעשה a prohibition transformed into a command, i. e. a prohibitive law the transgression of which must be repaired by a succeeding act, e. g. (Lev. XIX, 13) 'thou shalt not rob', and (ib. V, 23) 'he shall make restitution.' Ḥull. 141[a] (for which ib. XII, 4 מצות לא תעשה שיש בה קום עשה). Yoma 85[b] לא תעשה שנ׳ לעשה; a. fr.—4) (v. Kal 2) *to enter a stage of moist decomposition.* Y. Naz. VII, 56[b], v. נִצַּל.—5) (denom. of נֶתֶק) *to become hairless and blanched, to be afflicted with* נֶתֶק. Neg. X, 9 וכ׳ כל ראשו and his entire head became bald (v. קָרַחַת). Sifra Thazr. l. c. את שני נתק בתוך נתק a person that became afflicted with a bald spot within a patch of hair surrounded by baldness (Neg. X, 7 שני נְתָקִין זה לפנים מזה; a. fr.).

נָתַק ch. same; *Af.* אַתֵּיק *to pull, drag.* Targ. Jer. XII, 3 אַתְקִינוֹן or אַתְקִינְנוֹן (ed. אַתְקִנְ׳, ed. Lag. אַתְקִינִ׳, v. תְּקַן; h. text תחיקם).

Pa. נַתֵּיק 1) *to tear, sever.* B. Kam. 9[b] שור דרכיה לנַתּוּקֵי an ox may be expected to tear (the rope). Bets. 10[b] מְנַתְּקֵי Ms. M., v. נָתַח.—2) *to snatch, take away.* Yoma 46[b] כיון דנַתְּקָהּ נתקה having snatched it (the coal from the altar), he has snatched it (and it has its sacred character no longer).—3) *to shift, transform.* Macc. 15[a] ההוא לנַתּוּקֵי לאוי וכ׳ Ms. M. (Rashi לאוירה, ed. לאו) this (positive command) has the function of modifying the prohibitory law (intimating the reparation in the event of its transgression); v. preced. *Nif.*

Ithpe. אִיתְּתִיק, אִתְנְתַק 1) *to be severed, snatched.* Targ. Koh. IV, 12.—Yoma l. c. אִיתְּתִיקָה למצותה the taking it from the altar was done for an ordained use of it; a. e.—2) *to be set aside, be designated.* Erub. 13[a] כיון דא׳ לשום רחל תו לא הדרא מִיתַּנְתְּקָא וכ׳ having been originally designated (copied) for Rachel, it cannot again be converted and used for Leah; Sot. 20[b]. Zeb. 3[a]; a. e.

נֶתֶק m. (b. h.; preced.) [*torn out,*] *bald (blanched) spot* on the head or in the beard. Neg. X, 2; a. fr. *Pl.* נְתָקִים, נְתָקִין. Ib. 1; 7; a. fr.

נִי׳, נְתָקָא ch. same. Targ. Lev. XIII, 30; a. fr.

נת״ר, a mnemotechnical abbreviation for נעילת הסנדל, תשמיש המטה, a. לחיצת ידים. M. Kat. 24[a].

נָתַר I (b. h.; cmp. נתק) *to sever, loosen.*

Nif. נִיתַּר, נִיתּוֹר 1) *to be torn loose, be released.* Y. Taan. II, 65[d] top, v. נָטַשׁ II a. נָחַשׁ.—Trnsf. *to be untied, released from an obligation; to become permitted.* Y. Yeb. IV, 6[b] bot. (ref. to Deut. XXV, 10) בית שהוא נִיתָּר וכ׳ a house (of several wives) which is released (from the leviratical marriage) by means of one *ḥălitsah* (performed on one of the wives). Y. Bicc. I, 64[b] top כל הביכורים שנראו לִיתּוֹר אינן נִיתּוֹרִין וכ׳ .. all the first fruits which are to be released (become permitted by being brought to the Temple) in the land (of Palestine), can become so only by reciting the confession (Deut. XXVI, 5—10). Erub. 10[a]; 12[a] חצר נִיתַּרְתָּ וכ׳ a court becomes permitted (for Sabbath purposes) by &c., v. פַּס. Ib. שהוא נִיתָּר וכ׳ that it is made available &c.; a. e.

Hif. הִתִּיר 1) *to loosen, untie, unscrew.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 5 שֶׁהִתִּירוֹ which one unscrewed; Sabb. XX, 5 מַתִּירִין, v. מַכְבֵּשׁ. Ib. 22ª מכבד לבגד מתירין (ציציות) you may untie show-fringes from one garment (and put them) on another garment. Gen. R. s. 5 מַתִּירָן ומוציא וכ׳ he unties them (opens the bags) and lets the air in escape; a. fr.—[Tosef. Shebi. I, 7, v. וָתַר.]—2) *to permit, declare permitted,* opp. אָסַר. Sabb. 4ª תְּהִירוּ לוֹ וכ׳ would they (the scholars) permit him to take it out &c.? Ib. II, 4 ור׳ יהודה מַתִּיר but R. Judah declares it permitted. Ib. 2 וחכמים מַתִּירִין; a. v. fr.—V. מַתִּיר.—3) *to free, surrender; to outlaw, proscribe.* Snh. 40ᵇ ה׳ עצמו למיתה did he surrender himself to death?, i. e. did he declare that he would commit the act in spite of the warning which defined it to be a deadly crime? Ib. 41ª (ref. to Deut. XVII, 6) עד שֶׁיַּתִּיר וכ׳ until he declares himself ready to undergo capital punishment for his act. Ḥull. 41ª. Y. Peah I, 16ª לְהַתִּיר דמן וכ׳ .. עילא they wanted a pretext to outlaw the rebels; a. fr.

Hof. הוּתַּר 1) *to be loosened, untied.* Lev. R. s. 28, beg., a. fr. חוּתָּרָה הרצועה, v. רְצוּעָה. Sabb. XX, 5 אם היה מותר שור an ox that is not tied, opp. קשור. Erub. II, 1 קשורות אבל לא מוּתָּרוֹת closely tied together, but not tied in a loose way; a. e.—2) *to be permitted.* Y. Sabb. II, 5ᵇ bot. ה׳ חנדר, v. נֶדֶר; Snh. 68ª. Ḥull. 17ª בתחילה ה׳ לחן וכ׳ originally they were permitted to eat the flesh of an animal killed by stabbing (v. נְחִירָה). Ib. 9ª נשחטה הותרה when the animal has been slaughtered according to the ritual, it is (absolutely) permitted. Ernb. 93ᵇ שבת כיון שהותרה הותרה as regards Sabbath laws what has been permitted at the entrance of the Sabbath remains permitted the entire day; ib. 70ᵇ כל שה׳ למקצת וכ׳ whatever is permitted for one part of the Sabbath &c.; a. v. fr.—Part. מוּתָּר; f. מוּתֶּרֶת; *pl.* מוּתָּרִים, מוּתָּרִין; מוּתָּרוֹת (*it is, they are*) *permitted* (of things and persons). Ter. X, 7. Yeb. I, 2 ומ׳ צרתה מ׳ her rival is permitted (to him as wife). Ib. III, 2 באחותה and he is permitted to marry her sister. Ib. II, 10 מותרות לינשא להן may be married to them; a. v. fr.—Pes. 48ª, a. e. (ref. to ממשקה ישראל, Ez. XLV, 15) מן המותר לישראל of what an Israelite is permitted to drink. Sabb. 108ª (ref. to בפיך, Ex. XIII, 9) מדבר המותר בפיך the Torah must be written on the skin of an animal which is permitted in thy mouth (a clean animal).

נָתַר II, *Pi.* נִתֵּר (b. h.; cmp. נתק) [*to move.*] *to leap.* B. Kam. 38ª (ref. to Hab. III, 6) מאי משמע דהאי ויתר לישנא דאגלויי הוא what evidence is there that this *vayyatter* has the meaning of sending into exile (causing to emigrate)? Answ. ref. to לְנַתֵּר (Lev. XI, 21). Lev. R. s. 20 (ref. to Job XXXVII, 1) מהו ויתר יקפץ וכ׳ what does *v'yittar* mean? It will leap, as we read (Lev. l. c.) &c.

Hif. הִתִּיר *to exile.* B. Kam. l. c., v. supra. Lev. R. s. 6, beg. ומַתִּיר את הגנבים and condemned the thieves to exportation (v., however, גִּיֵּר).

נָתַר ch.=h. נָשַׁר, *to fall off, drop; to fall apart, decay; to become wearied, faint.* Targ. Is. XL, 7. Ib. LXIV, 5; a. fr.—B. Mets. 21ᵇ דנתרא that it (the fig) dropped (and was not taken off the tree). Ib. אע״ג דנתרין זיתי וכ׳ even when the olives have dropped &c. Sabb. 33ᵇ ונתרן וקא דמעת עיניה and the tears fell from his eyes; a. fr.

Af. אַתִּיר *to drop, shed, let fall.* Targ. Ruth II, 16. Targ. Y. II Ex. IX, 32 ואתרת (not ואתך׳).—Y. Kil. VII, beg. 30ᵈ דמתרן טרפיהן וכ׳ where trees shed their leaves even in midsummer. Naz. 42ª דלא מתרא אדמה an earth which does not cause falling out of the hair; a. e.—Y. Yeb. XVI, 15ᵈ אתרין, v. infra.

Pa. נַתֵּר 1) (neut. verb) *to crumble, fall in.* B. Kam. 9ᵇ בור דרכה לנתורי a pit is liable to fall in (and mere covering it up is not a sufficient precaution).—2) *to drop, shed.* Targ. Is. I, 30; a. e.—Y. Yeb. XVI, 15ᵈ (if one says of a person) נתרי פלוני, 'I have dropped that man', you must not allow his wife to marry again (it does not necessarily mean that he saw him dead), for I may say, he means [read:] אַתְּרִי לפלוני מאכל I dropped that man something to eat.

נֶתֶר f. (b. h.; preced.; v. esp. Naz. 42ª quot. in preced.) 1) (*nitron,*) *natron, native carbonate of soda* (v. Sm. Bibl. Dict. s. v. Nitre, a. Sm. Ant. s. v. Nitron). Sabb. IX, 5; Nidd. IX, 6. Ib. 62ª; Sabb. 90ª, v. אֶלֶכְסַנְדְּרִי a. אַנְטִיפַּטְרִית; a. e.—2) כלי נ׳ *a vessel made of alum crystals.* Kel. II, 1. Ab. Zar. 33ᵇ (expl. כלי מחפורת וכ׳, v. מַחְפּוֹרֶת); a. fr. [v., however, Maim. to Kel. l. c.]

נִי׳, נְתָרָא I ch. same. Targ. Jer. II, 22. Targ. Prov. XXV, 20 (Ms. יתרא as in Pesh.).

נִי׳, נְתָרָא II ch.=h. נֶשֶׁר I, *dropping.* Targ. O. a. Y. I Lev. XIX, 10 (h. text פֶּרֶט).

נָתַשׁ (b. h.; cmp. נתץ) *to break loose, tear off.*

Nif. נִתַּשׁ, נִתּוֹשׁ *to be torn loose, be released.* Lev. R. s. 29; Gen. R. s. 56, v. נָטַשׁ II a. נָתַר I.

Hif. הִתִּישׁ *to uproot.* Gen. R. s. 23, beg. (play on מתושאל, Gen. IV, 18) מַתִּישָׁן אני וכ׳ I shall tear them out of this world.—[חֵתִּישׁ or הִתִּישׁ *to weaken,* v. תָּשַׁשׁ.]

***נְתַשׁ** h. same. Targ. Ps. CXVIII, 10, sq. אֶתְשַׁרִינוּן (ed. Lag. אֶתּוֹשְׁרִינוּן; Regia a. Levita אֶתּוֹשְׁשִׁיר׳, v. תְּשַׁשׁ.

ס

ס *Samekh*, the fifteenth letter of the Alphabet. It interchanges with שׂ, e. g. פָּרַס a. פָּרַשׂ, נָסָא a. נָשָׂא; a. fr.; with ז, q. v.; with צ, as סָנָאר a. צָנוּאר.—ס preformative for Safel forms, as in סקבל, סרהב &c.

ס׳ as numeral, *sixty*, v. א׳.

סָאָא, v. סְאָה ch.

סָאַב [*to be rough, ugly,*] *to be filthy, unclean, repulsive.*

Pi. סִיאֵב *to soil, make unclean; to unfit for sacrifice* on account of repulsive appearance. Part. pass. מְסוֹאָב, f. מְסוֹאֶבֶת; *pl.* מְסוֹאָבִין, מְסוֹאָבִים; מְסוֹאָבוֹת.—מְסוֹאָבִים מס׳—ידים *unwashed hands.* Ḥall. II, 2. Ḥull. II, 5; a. fr.—Tem. 8ª הרעו . . . הא מס׳ וקיימין (you say) 'let them go to pasture until they become unfit for sacrifice', but are they not already unfit (being blemished)?

Hithpa. הִסְתָּאֵב *to become filthy, repulsive, unfit for sacrifice.* Yeb. XI, 5 יהא רועה עד שיִסְתָּאֵב let it go to pasture, until it becomes unfit for sacrifice. Tem. l. c. עד שיִסְתָּאֲבוּ, v. supra. Ib. IV, 1 עד שהִסְתָּאֵב; a. fr.

סְאֵב I ch. same.

Pa. סָאֵב, סָאִיב 1) *to soil, defile, make unclean, unfit for sacrifice.* Targ. Lev. XV, 31. Targ. Gen. XXXIV, 5; a. fr.—Taan. 11ª bot. החוא דסָאִיב נפשיה that is because he defiled himself (by touching a corpse &c.). Y. Maas. Sh. III, 54ᵇ top מְסָאֵב לה ופדר לה made the fruit unclean and also redeemed it. Y. Snh. I, 18ᵇ top חד בר נש ס׳ וכ׳ a man caused a priest to become unclean; a. e.—*Part. pass.* מְסָאַב, f. מְסָאֲבָא; *pl.* מְסָאֲבִין &c. Targ. Lev. XIV, 40. Ib. O. XII, 2. Ib. XI, 8; a. fr.—Tem. 22ª הא מְסָאֲבָה וקיימא is it not already unfit for sacrifice?, v. preced. Ab. Zar. 37ª; Eduy. VIII, 4 Ms. M., v. infra.—2) *to declare unclean.* Targ. Lev. XIII, 44; a. fr.

Ithpa. אִסְתָּאֵב *to be made unclean, be unclean.* Targ. Num. VI, 12 (Regia מסאב). Targ. Y. ib. 11. Targ. O. Lev. XIII, 45. Targ. O. Deut. XXII, 9 (h. text תקדש); a. fr.—Eduy. VIII, 4 ודיקרב במיתא מִסְתָּאֵב (Ms. M. מְסָאַב) only what is sure to have touched a corpse is unclean (v. Ab. Zar. 37ᵇ).

סָאֵב II or **סָאֵב** (cmp. preced.; v. סִיב I) [*to be hairy,*] *to be old.* Targ. Prov. XXII, 6 נסאב ed. Lag. (oth. ed. נָסוּב, נסאובא, יסוב; Ms. נסאבא).—Y. Dem. III, 23ᶜ bot. כד תִּסָּאֲבוּן when you are old (appointed elders, v. זָקֵן), I shall tell you.

סָאָבָא m. (preced.) *old man*, v. סָב.

סְאָה f. (b. h.) *S'ah*, a measure of volume for dry objects and for liquids; in gen. *measure.* Men. XII, 4 בארבעים ס׳ וכ׳ in a reservoir containing forty S. he can bathe for purification, in forty less one drop &c. Mikv. I, 7; a. fr.—Sot. 9ª עד שתתמלא סָאתו . . . אין the Lord does not exact payment (punishment) of a man until his measure is full. Ib. 8ᵇ; Tosef. ib. III, 1 (ref. to בסאסאה, Is. XXVII, 8) אין לי אלא שמדד בס׳ וכ׳ this would prove only that the Lord measures by the S'ah (repays only great sins, overlooking the small ones) &c.; Y. ib. I, 17ª.—בֵּית ס׳ (or sub. בית) *a field requiring one S'ah of seed,* (a square measure) *Beth S'ah.* Shebi. III, 2. B. Bath. VII, 2 רובע לס׳ one fourth of a Kab for each (Beth) S'ah; a. fr.—Tanḥ. Ki Thissa 26 משקל ארבעים ס׳ forty S'ah in weight (weight of forty S'ah of wheat).—*Pl.* סָאוֹת, סָאִים, סָאִין. Y. l. c. (ref. to סאון, Is. IX, 4) ריבה כאן ס׳ הרבה the text intimates here a variety of measures (recompenses). Men. VII, 1 חמש ס׳ וכ׳ five Jerusalem S'ah which are equal to six Desert S'ah. Ib. 77ª; a. fr.—*Du.* סָאתַיִם. Ter. X, 8. Shebi. III, 4; a. fr.

סָאָא, **סָאָה** ch. same. Targ. II Kings VII, 1; 16; a. e.—*Pl.* סָאִין, סָאֲוִין, סָאֲוִון, סָאֲוִין, סָאִין, סָנִין. Targ. Gen. XVIII, 6. Targ. Y. Ex. XXIX, 4; a. fr.—Targ. Y. Deut. XXXIV, 12 (*a weight*, v. preced.).—Pes. 113ª סָאֲוֵי Ms. M. (ed. סָאָה). M. Kat. 12ª בר שרת ס׳ וכ׳ a vessel containing six S'ah (of beer) but well closed, is better &c.; a. e.—*Du.* סָאתָן. Targ. II Kings l. c.—V. סָאתָא.

סְאוֹב m. (סָאֵב I) *unclean object; uncleanness.* Targ. Y. Lev. XXI, 1. Targ. Y. Deut. VII, 26 ס׳ שקצא (ed. Amst. סְאִיב, not סָ) what has become unclean through an abomination.

סוֹבְתָא, **סוֹאֲבְתָא**, **סְאוֹבְתָא** f. (preced.) 1) *uncleanness*, esp. *menstruation.* Targ. Ez. XXIV, 11. Targ. Y. Gen. XVIII, 11 (ed. Vien. סוּבְתָא). Targ. Lev. XV, 25; 31 (some ed. סְאוּב); a. fr.—2) cmp. (נִדָּה) *menstruant.* Targ. O. ib. 33 (Y. סִיאוּבְתָא; some ed. סִיאִיבְ׳); a. e.—*Pl.* סוֹאֲבָתָא. Targ. II Chr. XXIX, 16. Targ. O. Lev. XVI, 16; 19 סוֹאֲבַת constr. (Y. סוֹאֲבוֹת Hebraism); a. e.

סָאוֹר, v. שְׂאוֹר.

סְאוֹרָא, **סְאִירָא**, v. סִיאוּרָא, סִיאוּר.

סָאט, v. סוּט.

סָאִיב, **סָאֵיב**, v. סְאֵב I a. סְאוֹב.

סָאִים, v. סוּם I ch.

סָאִין, v. סָנִין. [סְאִין *pl.* of סְאָה.]

סָאנָא *silver*, v. סִרְקָא I.

סָאן, v. סְנָן.

סָאנֵי, v. סְנֵי.

סאסא, **סאניא** Targ. Prov. XVI, 16; XVII, 3 some ed., v. סִרְקָא I.

סַאסָאָה, סָאסָא m. h. a. ch. (=סעסע, cmp. שׂער, סיר; cmp. זָאזָא) *bristle, awn* or *beard of grain.* Sot. 5ª (Ar. סָסָא). Ḥull. 17ᵇ דמיא לס׳ (Ar. לססא) if the slaughtering knife is rough like a bristle of &c.—*Pl.* סָאסִין, constr. סָאסֵי. Koh. R. to IX, 11 שהיה רץ על ס׳ שיבולין וכ׳ (not שיבוליא; some ed. שָׂאסֵי) he ran over the ears of standing grain, and they were not broken.

סָאפוֹן m. *soap, detergent,* v. צָפוֹן I.

סָאתָא I, סְאָתָה f. ch.=h. סְאָה, *S'ah; measure.* Targ. Is. XXVII, 8. Targ. Job XX, 22; a. e.—Y. Ter. X, 47ᵇ top כמה ס׳ עברא וכ׳ how much does a S'ah contain? Twenty four Log. Lev. R. s. 36; Y. Snh. X, 27ᵈ וכ׳ והא ס׳ כאינש ... as if one says, here is the bag, here is the Sela, and here is the measure, rise and measure (said of one who asks immediate reward for a good deed); Ruth R. introd. (some ed. סאה); a. e.—*Pl.*, v. סְאָה ch.

סָאתָא II f.=סָחוּתָא, *sweepings, refuse.* Lam. R. to I, 15 (expl. סלה, ib.) עברי ס׳ סָאתֵי וכ׳ (some ed. סָאתָא *pl.*) he made me like refuse before them. Ib. בבר גמזא צווחין לס׳ סרקי (read סלותא; Ar. לסחותא סולתא . . בברגיא) in Bar Gamza they call sweepings *sallutha* (that which is thrown away); v. סָחִיתָא.

סַב, v. נְסַב.

סָבָא, סָבָא I, סָאבָא m. ch. (v. סָאַב II, סִיב)=h. שָׂב, *grey, old; elder; ancestor; scholar* (=h. זָקֵן). Targ. Is. III, 2. Targ. Gen. XXIV, 2; a. fr.—Targ. Y. II Lev. XXII, 27 סָבְיָא.—Targ. II Esth. VII, 9 כאגג אבא סב (ed. Lag. אבא . טב, corr. acc.) like Agag my *grandfather.*—Y. Yeb. XII, 12ᵈ bot., opp. טַלְיָתָא. Ḥull. 6ª אשכחיה החוא ס׳ an old man (or scholar) met him; Sabb. 34ª. Gen. R. s. 74 (ref. to Ps. CXXIV, 1) ישראל ס׳ it means Israel the patriarch (not Israel the people); Midr. Till. to Ps. l. c. Y. Ned. X, end, 42ᵇ לסָבַי to my ancestor. Ib. ר׳ דוסתי ס׳ R. Dostay senior; a. fr.—[Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top, v. סַבָּא I.]—*Pl.* סָבִין, סָבֵי, סָבַיָּא. Targ. Zech. VIII, 4. Targ. Joel I, 14. Targ. Prov. XX, 29 (Ms. סִירֵי); a. fr.—Y. Peah VII, end, 21ᵇ אית חוו ס׳ וכ׳ there were (poor) old men in our days &c. Kidd. 33ª ר׳ ס׳ דארמאי ... R. J. used to rise before gentile old men. Snh. 17ᵇ ס׳ דסורא the scholars of Sura. B. Bath. 58ᵇ סאבי דיהודאי the Jewish scholars. Bekh. 8ᵇ, v. אַתְרָנָס; a. fr.—*Fem.* (סָבָא, סָבְתָא. Y. Maas. Sh. III, 54ᵇ top אמר לון חד סבא (read: אמרה לון הדא ס׳) said to them a certain matron (prob. wife of a scholar). Ib. מימר . . הדא סבתא that matron was of the opinion. B. Bath. 125ᵇ נכסי לס׳ I bequeathe my property to my grandmother. Ib. אי קדים ס׳ וכ׳ if that grandmother had sold the property bequeathed to her before the claim could be preferred, the sale would have been valid; a. fr.—*Pl.* סָבָן. Targ. Zech. l. c.; a. e.—[סב *to be old*, v. סֵיב.]

סָבָא II 1) pr. n. m. *Saba.* Y. Yeb. IX, beg. 10ª ניחא בר ס׳; Y. Kil. IX, beg. 31ᵈ כְּפַר ס׳.—2) pr. n. pl. *K'far Saba,* in Samaria. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. (ed. Krot. כפרסבא, one word). Nidd. 61ª; Tosef. ib. VIII, 5 (v. Hildesh. Beitr., p. 10).

סָבָא III (b. h.; cmp. שָׁבֵעַ) *to drink freely.*—Part. pass. סָבוּא, *pl.* סְבוּאִין, סָבִיאִין *soaked, satiated.* Nidd. 24ᵇ Ar. (ed. סכויין) his bones are found satiated with moisture, i. e. *porous,* contrad. to משוחין oily, smooth.

סָבָא ch. same. Part. סָבֵי. Targ. O. Deut. XXI, 20.—[Targ. I Sam. XXX, 20 וסבא some ed., read וְשָׁבָא.].

Pa. סַבֵּי *to retail wine* in the shop or tavern. B. Bath. 98ª אדעתא לסַבּוּרֵיהּ with the intention to retail it.

Af. אַסְבָּא *to satiate, soak*; trnsf. (cmp. סָפַג) *to lash.* Keth. 10ª אַסְבּוּחוּ כופרי make him absorb (strike him with) palm switches. Ib. ומַסְבִּרְנָן לִיהּ וכ׳ and we lash him nevertheless.

סָבַב (b. h.) *to go around, turn.* Num. R. s. 18 כשהיריתי והולך וסוֹבֵב כל וכ׳ ... when I travelled ... and went around all the towns; הירתי סובב והולך מעיר וכ׳ I went around from town to town. Erub. 56ª וסובב אל צפון בלילה 'and turns northward' (Koh. I, 6) by night; a. e.

Nif. נָסַב *to take a turn.* Num. R. s. 4 ונסבה ורחבה למעלה it turned upward and became wider.

Pi. סִיבֵּב 1) *to surround.* Erub. l. c.; B. Bath. 25ᵇ (ref. to Koh. l. c.) פעמים מְסַבְּבָתָן ופעמים מחלכתן (Rashi סוֹבְבָתָן, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) at seasons the sun goes around them (making a circuitous route), and at seasons it passes straight through (from north-east to south-west). Erub. 23ᵇ; Num. R. s. 13 סַבֵּב tie around; a. e.—Trnsf. *to be around a person, to wait upon.* Deut. R. s. 1 (play on סב הרבה ס׳ עשו את הורו וכ׳ a long while has Esau been around his parent &c.—ס׳ על הפתחים *to go around from door to door, to beg.* Tosef. Peah IV, 8 המְסַבֵּב על . . . ארן וכ׳ for the poor man that goes begging, the public charities are not bound to do anything. Y. ib. I, 15ᵈ top כבד . . אפי׳ את מסבב וכ׳ 'honor thy father and thy mother', even if thou have to go begging (thou must support them); Pesik. R. s. 23—24; a. e.—Ruth R. to I, 1 עכשיו . . מְסַבְּבִין פתחי וכ׳ now all Israel will surround my gate . . ., waiting for distribution of food; Yalk. ib. 598 יהיו . . מְסוֹבְבִין.—2) *to carry around from place to place.* Kel. I, 7 ומְסַבְּבִין לתוכן וכ׳ and you may carry a corpse from one (of the fortified places) to another; Tosef. ib. B. Kam. I, 14 ומס׳ בתוכן.—3) *to place around.* Num. R. s. 2 ס׳ לכסאו וכ׳ he placed four angels around his throne.—Part. pass. מְסוּבָּב, f. מְסוּבֶּבֶת *surrounded, closed.* B. Bath. 25ᵇ, v. אֲכַסְדְּרָא.—*Pl.* מְסוּבִּין, מְסוּבָּרִין *assembled, arranged around.* Ab. Zar. 18ª מס׳ לו וכ׳ (Ms. M. מְסוֹבְבִין אותו) (his sins) are arranged around him on the day of judgment (as witnesses). Yalk. Ruth l. c., v. supra.—Esp. *reclining on the dining couch around the tables* (v. מְסוּבָּה). Ex. R. s. 25 מס׳ ואוכלין וכ׳ lying on couches and eating and praising &c. Pes. 101ᵇ בני . . . מס׳ לשתות the members of a party that were assembled for a feast; ib. 102ª. Tosef. ib. X, 12; a. fr.—[Tanḥ. Ḥayé 3 מסביב, read: מכתיב, v. כָּתַב.]

Hif. הֶסֵב, הֵסִיב, הֵיסִיב 1) [*to surround the table,*] *to recline for dining in company.* Ber. VI, 6 (42ª) הסיבו אחד וכ׳ (Bab. ed. הִסְבּוּ; Y. ed. הֵיסִבּוּ) if they lie down for a meal, one says grace in behalf of all, opp. חיו יושבין. Tosef. ib. IV, 20 בעל הבית שהיה מֵיסֵב ואוכל וכ׳ if a host has been reclining in company and eating, and a neighbor called

him away to speak to him. Ib. V, 5; Y. Taan. IV, 68ª bot. בזמן שהן שתי ... ומיסב וכ׳ when there are two couches, the highest in rank goes up and reclines at the head of the uppermost couch &c., v. הֵסֵב. Pes. X, 1 אפי׳ עני ... עד שיסב even the poorest man in Israel must not eat (on the Passover night) without reclining (to indicate that he is a free man); a. fr.—2) *to cause to recline, to invite.* Ex. R. s. 25 (ref. to ויסב, Ex. XIII, 18, a. שלחן, Ps. LXXVIII, 19) סיבָּן תחת ענני וכ׳ he invited them to recline under the clouds of glory (v. סִירְמָטִין); a. e.—3) *to turn around.* Pesik. R. s. 14 עתיד אני להסיב על עולמי וכ׳ I shall turn again to my world in mercy.

Hof. הוּסַב *to be transferred* from tribe to tribe (Num. XXXVI, 7). B. Bath. 112ª כבר הוסבה the field had been transferred (before the division of the land); שכבר הוסבה לא אמרינן we do not adopt the argument that a transfer before the division made any difference (v. comment., a. Rabb. D. S. a. l. notes 4 a. 5 for Var. Lect.).

Polel סוֹבֵב *to surround.* Ab. Zar. 18ª, v. supra.

סְבַב ch. same; *Af.* אַסֵּב *to go around* (announcing). Y. R. Hash. II, 58ª top דהוון אילין מסבְּרין יומא דין וכ׳ these went around (as messengers to announce the New-Moon) to-day, and others the day after. Ib. מיהו דמסבּוּן; למה מַסְבָּה, v. צְפַת.

סְבָבָא m. (preced.; cmp. שְׁרָבָא) *neighbor, borderer.*—*Pl.* סְבָבַיָּא. Targ. Is. VII, 20 בס׳ ובמגריא בעברי וכ׳ (ed. Lag. בסיבכיא במגריא) read: בס׳ בעברי וכ׳ (במגריא being a gloss to our w.) among the borderers on the sides of &c.

סְבָה, v. סִיבָּה.

סבחיי, Targ. Prov. II, 7 ed. Lag., read שְׁבָחוֹר=סְבָחוֹר.

סַבְדַלּוֹם m.=h. יַהֲלֹם, name of *a jewel* in the high priest's breast-plate, *diamond.* Targ. O. Ex. XXVIII, 18 (some ed. סְ׳); XXXIX, 11. Targ. Y. Num. II, 10.

סְבוּ, v. v. סִיבּוּ.

סַבּוֹאָתָא, v. סַבּוֹיָתָא.

סבוי, Yalk. Num. 773, סברוני ס׳, v. סִיכּוּיָא.

סַבּוֹיָתָא c. pl. (סָבָא) *wine-retailers.* Ab. Zar. 71ª (Ar. סַבּוֹאָתָא); ib. 72ᵇ סַבְּיָתָא.

סְבוּךְ, v. סִיכּוּךְ.

סְבוּל, v. סִיבּוֹלֶת.

סַבּוֹלָאָה* m. (סָבַל) *load-carrier.* B. Mets. 93ᵇ בר אדא ס׳ (Ms. R. סַבּוֹלָא; Ms. H. סַכּוֹלָאָה, Ms. F. סַקּוֹלָא *of Saccola=Sacala* in Gedrosia?).

סְבוּלִית, סַבּוֹלֶת, v. סִיבּוֹלֶת.

סבונה, Y. Sabb. VI, 8ª bot. ed. Zyt., v. סְבָנִי.

סְבוּרָא, סְבוּר, v. sub. סִיב׳.

סְבוּרָא m. (סְבַר I) 1) *a reasoner* (opp. to learned, v. גְּמַר II). Y. Sabb. III, 6ª הדין ס׳ דלא יליף וכ׳ that reasoner who has neither studied nor attended scholars.—2) (adj.) *imaginative, fanciful.* Y. Kidd. III, 63ᵈ bot. דחגיר אינשא ס׳ הוא (not אינשי) for Ḥ. is a fanciful man (whose traditions cannot be relied upon).

סְבוּרָא m. *hope*, v. סְבָרָא.

סְבוּתָא, v. סִיבּוּתָא.

סַבְטָא pr. n. m. *Sabṭa.* Snh. 64ª ס׳ בן אלס (v. אָלָס, a. אַבְלַס); Y. ib. X, 28ᵈ סובתה; Sifré Num. 131, a. Yalk. ib. 771 סבטרא.

סַבְטָיָא, v. preced.

סַנְבַּ׳, סַמְבַּ׳, סַבְּטְיוֹן pr. n., נְהַר ס׳ (Σαββατεῖον, Σαββατικός) *the river Sabbation*, said to rest on the seventh day (v. Plin. Hist. Nat. XXXI, 2; Jos. Bell. Jud. V, 5, 1; Neub. Géogr. p. 33). Snh. 65ᵇ נהר ס׳ יוכיח let the river S. prove (that the seventh day is the Sabbath); Yalk. Lev. 617 סנ׳; Gen. R. s. 11 סמ׳; Tanḥ. Ki Thissa 33 סמ׳; Pesik. R. s. 23 סמ׳. Gen. R. s. 73 עשרת .. לפנים מנהר סמ׳ וכ׳ the ten tribes were exiled to within the confines of the river S., whereas Judah and Benjamin were scattered over all lands; Y. Snh. X, 29ᶜ bot. סנ׳; Targ. Y. Ex. XXXIV, 10 מן לגדו לנהר סמ׳.

סַבְיָא m. 1) *old*, v. סָב.—2) *officer of the royal household.* Koh. R. to IX, 18 (expl. המזכיר, II Kings XVIII, 18) ס׳ (some ed. סַכְנָא).

סָבִיב (b. h.; סָבַב) *around.* Tanḥ. B'midb. 12 ס׳ למשכן around the Tabernacle; a. e.

סְבִיבָה f. (preced.) *neighborhood.*—*Pl.* סְבִיבוֹת. Num. R. s. 18 כיון שראו שנסתלקו ישראל מסְבִיבוֹתֵיהֶם when they saw that the Israelites had removed themselves from their neighborhood; a. e.

סְבִיכָא m. (סָבַךְ)=b. h. סָבָךְ, *thicket.* Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. II Chr. XX, 2 סְבִיךְ דיקליא (h. text חצצון תמר).

סְבִילָה f. (סָבַל) *carrying a burden, use of the stem* סָבַל. R. Hash. 11ᵇ אתיא ס׳ Ms. M. (omitted in ed., v. Rabb. D. S. a. l. note) there is an analogy between סבל (Ex. VI, 6) and סבל (Ps. LXXXI, 7); Yalk. Ex. 177; Yalk. Ps. 831.

סבין, Y. R. Hash. II, 59ᶜ top, v. סְבֵי.

סְבִינְתָא, v. סַבְּנִיתָא.

סְבִיסְקִי m. pl. (v. Löw Pfl., p. 188 sq.) *mandrake flowers.* Snh. 99ᵇ (expl. דודאים, Gen. XXX, 14) ס׳ (Var. סיבסוך, Ms. M. סכסוך; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סְבִיעַ, v. שְׂבַע.

סבירניות, Y. Keth. I, 25ᵇ top, v. עִבְרָיָא.

סַבְּיָתָא, v. סַבּוּיָתָא.

סָבַךְ (b. h.) *to interweave, interlace*, esp. *to make a hedge* or *dam* with twigs, stones &c. Shebi. III, 8 לֹא יְסָבּוֹךְ Ms. M. a. R. S. a. l. (ed. יסמוך) he must not cover the dam with earth, opp. עושה חריץ, v. חָרִיץ.

Nif. נִסְבַּךְ *to be caught, entangled.* Lev. R. s. 29, a. e., v. נָטַשׁ II. Yalk. Num. 782, v. infra; a. e.

Hithpa. הִסְתַּבֵּךְ, *Nithpa.* נִסְתַּבֵּךְ same. Gen. R. s. 56 מִסְתַּבְּכִין בצרות entangled in troubles. Ib. [read:] עתידין בניך לְהִסְתַּבֵּךְ במלכיות ונמשכין ממלכות למלכות thy children will be entangled (come in conflict) with successive empires, and be drawn from empire to empire; Yalk. Num. 782 נִסְתַּבְּכִין. Gen. R. s. 65 וכ׳ בשערו and the chaff stuck in his hair. Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. נִסְתַּבְּכוּ בגדיו וכ׳ if his garments were caught in thorns; a. e.

Hof. הוּסְבַּךְ same. Peah VII, 3 [read:] עקץ .. ה׳ בעלים if he cut a cluster off by its stalk, and it was intercepted by the foliage, and in falling to the ground single berries fell off.

Pi. סִבֵּךְ *to entangle.* [Y. Kil. II, end, 28ᵇ מסבכין, some ed., v. סָבַךְ.]—Part. pass. מְסוּבָּךְ. Ḥull. 30ᵇ תחת צמר מס׳ if he put the slaughtering knife under the entangled wool (on the animal's neck). M. Kat. 6ᵃ top בְּמְסוּבָּכִין when the trees in the field are irregularly scattered (not planted in rows). Sot. 48ᵃ; Yalk. Is. 292 (ref. to ארזה, Zeph. II, 14) בית המסובך בארזים a house which lies in a thicket of cedars.

סֹבֶךְ ch. same. Part. pass. סָבִיךְ. Ḥull. 48ᵃ והוא דס׳ בבסרא provided the perforated lung is intergrown with the fleshy part of the ribs.

Pa. סַבֵּךְ *to weave a net.* Targ. Prov. XXX, 28 דְּמִסַּבְּכָא ed. Lag. (Var. דְּמִסַּבְּכָה).

סֶבֶךְ m. (preced.) *net-work, web.* Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 אם יש להן ס׳ (ed. Zuck. a. oth. סכך) if the fringes form a web. Ib. ס׳ עולה וכ׳ a web of fringes is partly subject and partly not subject to the standard measure of &c.

סַבָּךְ* m. (preced.) *net-weaver.* Erub. 72ᵇ top ר׳ יהודה חס׳ R. Ḥan. a. Alfasi (ed. הסבר, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

סְבָכָא ס״, m. (preced. wds.) *net, head-dress.*—*Pl.* סְבָכֵי, סְבָכָיָא. Targ. Is. III, 18 (h. text שהרנים); v. next w.—[Ib. VII, 20 סיבכיא, ed. Lag., v. סְבָכָא.]

סְבָכָה שׂ״, f. (b. h. שְׂ) 1) same. Tosef. Sabb. IV (V), 11 ס׳ המווהבת (ed. Lag. סבכא, Var. ספכא, corr. acc.) a gold-embroidered hair net; Sabb. 57ᵇ. Y. ib. VI, 8ᵇ bot.; Neg. XI, 11, a. fr. שבריס של ס׳, v. שָׁבְרִיס; Tosef. Kel. B. Bath. V, 15 שבריס של ס׳. Sabb. l. c. כל שהוא למטה מן הס׳ whatever ornament is worn beneath the net; ib. 65ᵃ הס׳; (Tosef. ib. IV (V), 7 חיפוי שלמטה משערה); a. fr.—2) *any net-work, mat* &c. Kel. XXVIII, 9 ס׳ של זקנה the old woman's net-work (mat to sit upon, v. Maim. a. l.). Ib. חלוק .. העשוי כס׳ the public woman's shirt which is like net-work (gauze, v. חוּץ II). Y. Ter. VIII, 45ᵈ עומד כס׳ אורס .. the venom of the serpent remains on top (of liquids) as a net-like film; Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ top דומה לש׳; Y. Sabb. I, 3ᵈ top עשוי כש׳; a. fr.—Ib. VI, 7ᵈ טבוסה, read שבכה, v. כָּבוּל II.—*Pl.* סְבָכוֹת. Kel. XXIV, 16; Tosef. ib. B. Bath. II, 10 שלש ס׳ הן וכ׳ there are three categories of nets with regard to levitical cleanness; a. e.

סִבְּכֵי, v. סִיבְּכֵי.

סָבַכְתָּא f. ch.=h. סְבָכָה. B. Bath. 146ᵃ (Ms. M. ספכ׳, oth. Mss. סבתכא, ספתכא, סככתא, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. בַּרְיָטָא.

סָבַל (b. h.) *to carry* a load; *to sustain; to endure.* Lev. R. s. 4, end הנפש הזו סוֹבֶלֶת ... והקב״ה סובל את עולמו the soul supports the body, and the Lord sustains his world; (Tanḥ. Ḥayé 3 משמרת ... משמרת). Pes. 113ᵇ ארבעה סוֹבְלָתָן ... ארץ there are four things which the mind (of man) cannot endure. Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. IV, 13) לעליונים אתה סובל ולפשעי אין אתה סובל .. thou bearest those on high and those below, and my trespass thou wilt not bear? Y. R. Hash. II, end, 58ᵇ (ref. to Ps. CXLIV, 14 אלופינו בשעה שהגדולים סוֹבְלִין את וכ׳ (מסבלים when the great bear the small (take care of them), there is no breach &c.; ib. בשעה שהקטנים סובלין וכ׳ when the small bear the great (respect their superiority), there is &c.; Yalk. Ps. 888; Ruth R. introd (ושם). Ex. R. s. 5 סָבְלוּ מכות they endured maltreatment; a. fr.—Y. Peah I, 16ᵇ חפורק .. ואיני סוֹבְלָה he who throws off the yoke, that is, he who says, there is a law, but I will not bear it.

Pi. סִיבֵּל *to load.* Part. pass. מְסוּבָּל. Ber. 17ᵃ (ref. to Ps. l. c.) מְסוּבָּלִים במצות laden with good deeds; מס׳ ביסורים laden with pains. Yalk. Deut. 963 מסובלים כספם וכ׳ (Deut. R. s. 11 הדו סובלים) carrying their silver and their gold; a. e.

סְבַל ch. same. Targ. Y. Deut. XXXII, 11. Targ. Job XXI, 3. Targ. Y. II Deut. XXIV, 15; a. fr.—Cant. R. to V, 14 לִמְסַבֵּל, v. סְבָנִי. Gen. R. s. 38 דְּסָבֵיל רוחא, v. רוּחָא; a. e.

Pa. סַבֵּל (v. סַבְלוֹן) *to send presents of betrothal.* Kidd. 50ᵇ מְסַבְּלֵי והדר מקדשי where it is customary to send the presents before betrothal; a. e.

סַבָּל m. (b. h.; preced.) *load-carrier.* Y. B. Mets. X, end, 12ᶜ; (Bab. ib. 118ᵇ בַּתָּם). Kidd. 82ᵇ; Y. ib. IV, end, 66ᵈ; Tosef. ib. V, 15 (ed. Zuck. note). Tanḥ., ed. Bub., M'tsora 11 בריאים כסַבָּלוֹ של עולם as strong as he who carries the world; Yalk. Ps. 808.—*Pl.* סַבָּלִין. Kel. XXVIII, 9 כסת הס׳ the cushion which load-carriers wear on their heads.

סַבָּלָה f. (b. h.; preced.) *load, burden.*—*Pl.* סַבְלוֹת. Lev. R. s. 37 שהיה רואה בסבלותם וכ׳ סַבְלוֹתָם, v. יָשַׁב. Ex. R. s. 1 היה הולך ומישב להן he saw their burdens and wept. Ib. סַבְלוֹתֵיהֶן he went and helped them to arrange their burdens; a. e.

סְבָלוֹן ס״, m. (preced. wds.) 1) *load.* Sifra introd. עשוי לסִבְלוֹן אחר made for the carrying of something else (than only persons).—2) *pl.* סְבָלוֹנוֹת, סִיבֵּי (cmp. b. h. מַשָּׂא, מַשָּׂאת) *presents*, esp. *presents of betrothal* (donatio propter

nuptias). Kidd. II, 6 אע"פ ששלח ס' וכ' although he sent presents after that (after an invalid betrothal). Ib. 50b חוששין לס' we have an apprehension concerning nuptial presents, i. e. the fact of a man's having sent presents to a woman gives rise to the apprehension that a betrothal may have taken place (Tosaf.), or that the presents may have been meant as a means of betrothal (Rashi). Ib. אימא ... כי קא משדר ס' אדעתא וכ' I might think ... when he sent the presents he did so with the intention of making them the means of betrothal. B. Bath. IX, 5 השולח ... אינן נגבין ס' if one sends presents ..., they cannot be reclaimed (in case of death or divorce before marriage). Ib. 146a ס' העשויין ליבלות presents intended for immediate consumption or wear; a. fr.

סבנת, v. next w.

סִיבִּי, סִיבְּנִי, סַבְּנִי m. (cmp. Arab. *sabanu*, nomen oppidi ... a quo panni nomen acceperunt (Freytag); cmp. σάβανον, sabanum) *a cloth*, esp. *a head-cover which fell down over the shoulders, sibni*. Y. Sabb. VI, 8a bot. כריך סַבְּנִיהּ עליהון (ed. Zyt. סבונה, corr. acc.) he tied his *sibni* around them; Y. Yeb. XII, 12d top סַבְּנָה. Gitt. 59a סי' אפי' סבניה לא הוה יכיל (Ar. סוּמָס), v. חוּמָס. Cant. R. to V, 14 למיסבל וכ' (he became so weak from studying that) he could not even carry his sibni (in his hand), but others had to take it off for him; v. next w.—*Pl.* סַבְּנִין. Gen. R. s. 19 סכנין (corr. acc.) *a female head-cover*, corresp. to סדינין for males.

סִבְנִיתָא, סַבְנִיתָא f. same. Sabb. 147b סבנ' צריך וכ' Ar. (ed. סכ'; Ms. O. סִיבְנִיתָא; Rashi Ms. סִיבְנִיתָא, *pl.*) if one carries a *sabnitha* (to be used at bathing, on the Sabbath), he must tie its two ends (around his neck, so that it be a part of his wearing apparel). Pesik. B'shall., p. 93b סבניתיה וכ' Ms. O. (ed. סכינתיה, v. Bub. notes a. l.) even his *s.*, if another person did not take it off for him, he could not &c. (Ar. אפי' ס' לא יכיל טעון, v. preced.). Y. Shebu. VI, end, 37b אירים סבינתיה וכ' tore his *s.* off his head and said, this sheet (סדינא) shall not go out of my hands &c.—*Pl.* סִיבִּי, סִבְנִין, סִבְנִיתָא, סִיבְנִי, סַבְנִיתָא, סִיבִּי. Sabb. l. c., v. supra.—Y. ib. VI, 8b bot. (expl. מטפחות, Is. III, 22) ס' רברבן large head-covers.

סַבַּסְטִי pr. n. pl. (Σεβαστή) *Sebaste*, built by Herod on the site of the old Samaria (Shomron). Num. R. s. 10 (ref. to Am. VI, 1) that means the ten tribes שהיו יושבים לבטח בס' (not שיושבים) who dwelt safely in S.; Tanḥ. Sh'mini 5 בסַבַּסְטָיָא. Arakh. III, 2 (14a), v. חוֹלַת; Sifra B'ḥuck. Par. 4, ch. X סַוּוסְטִי; Tosef. Arakh. II, 8 ספוסטא (Var. ספימטא, corr. acc.).

***סַבַּסְטִין** m. pl. (σεβαστοί) *members of the imperial family, princes*. Tanḥ. B'midb. 2 [read:] הרבצתי אתכם כס' וכ' I caused you to recline on couches like princes; (ref. to ויסב, Ex. XIII, 8) כדרך שהמלכים מסובין וכ' just as kings recline; [Var. בסיגמטין, בסוג', taken fr. Num. R. s. 1, beg., v. סִיגַמְטִין].

סָבַע *to be satisfied*, v. שָׂבַע.

סִיבְּ, סִבְעָא m. (preced.) *plenty*. Targ. O. Gen. XLI, 29; 30; 31 ed. Berl. (oth. ed. שׂוֹבְעָא, שַׂבְעָא). Targ. O. Deut. XXIII, 25 ed. Berl. (oth. ed. שִׂיר, שָׂכָר). Targ. Prov. III, 10 סוּבְעָא Ms. (ed. שׂוּבְעָנָא, שׂוּבָעָא).

סְבָקִין, v. סְבַק.

סָבַר (b. h. שָׂכַר *Pi.*; Saf. of ברר) [*to be bright,*] *to look for, be hopeful; to think, imagine*. *Part. pass.* סְבִיר; f. סְבִירָה; *pl.* סְבִירִין, סְבִירוֹת *hoping; thinking*. Ruth R. to I, 1 ס' עלוי ... היו the citizens were relying on him; (Yalk. ib. 598 בטוחין).—Keth. VII, 10 ס' חייתי וכ' I was in hopes that I might be able to bear it. Gitt. 56b וכס' חרג וכ' and he was like thinking (he imagined) that &c., v. חָרַג; a. fr.—Tanḥ. P'kudé 3 היו סוֹבְרִים וכ' (perh. to be read: סבורים) they thought that he (Adam) was their creator; Pirké d'R. El. ch. XI כסבורין.

Hif. הִסְבִּיר *to brighten, illustrate, make clear*. Koh. R. to X, 10 (ref. to Koh. l. c.) אם נקהה ... והוא אינו בא לידך להַסְבִּירוֹ בפניך וכ' if thy study has been dull to thee like iron (difficult), and he ... does not come to thy side to make it clear before thee, denounce him with all thy might.—Esp. ה' פנים *to show a bright face; to be friendly; to encourage*. Ib. ואין הרב מַסְבִּיר פ' לתלמיד and the teacher does not show the pupil a kind face (will not relent); ib. ואין הרב מסביר לתלמיד (sub. פנים). Ib. ואין הקב"ה מסביר פ' לדור and the Lord does not look favorably at the generation. Y. Yoma VI, beg. 43b שלא יהא הדיין מסביר פ' ... ומעיז וכ' that the judge must not be friendly towards the one and severe towards the other (of the litigants). Midr. Till. to Ps. CXXXVII ... וכיון אלהיהן שמַסְבִּירִין לו פ' וכ' their God is merciful, and as soon as they show him a kind face, he takes pity &c.; Pesik. R. s. 28. Ber. 63b אני ואתה נַסְבִּיר פ' בהלכה let us cheer each other up in the *halakhah* (by discussion). Ib. כשם שאני ... חַסְבַּרְתִּי as I have been kind to thee, so be thou kind (forgiving) to &c.; a. fr.

סְבִיר, סָבִיר I ch. same, 1) (with אַפִּין) *to show a bright face, be pleasant; to favor* (with ב or ל). Targ. Y. Gen. IV, 4, sq. Targ. Job XXXII, 22 וְיִסְבַּר Ms. (ed. וְיִסּוֹבַּר *Poël*; some ed. וְיִסְבַּר *Pa.*).—*Part. pass.* סְבִיר אפין, סָבִיר אפין *looked up to with favor, honored, popular*. Ib. XXII, 8.—2) *to be bright, intelligent*. Targ. O. Lev. XIX, 32 סָבַר (Y. ib. וְסָבִירִין).—3) *to look out for, hope; to speculate, plan; to imagine, believe*. Targ. Hos. XII, 7. Targ. Ps. XXVII, 14. Targ. Y. Ex. X, 11 סַבְּרִין. Targ. Prov. XIV, 12; a. fr.—*Part. pass.* סָבִיר, סְבִיר *looking for, planning, thinking, believing*. Targ. O. Ex. X, 10. Targ. O. Gen. XXXVII, 8; a. fr.—Y. Ber. III, 6c top תמן סְבִירְתֵּיהּ there I thought about it, v. סְבָר.—4) *to conclude, argue, understand; to have an idea*. Targ. II Sam. XII, 19; a. e.—B. Bath. 65a, a. fr. סָבוּר מינה וכ' they concluded from this that ..., but it is not so. Gitt. 56a סבור רבנן לקרוביה the scholars proposed to offer it up on the altar. Keth. 87b, a. fr. ס' ... למימר וכ' R. .. had an idea to say &c. (but was refuted). Ber. 3a, a. fr. מאי קס' וכ' what is R. E.'s opinion? אי קס' שלש וכ' if he holds that the night contains three watches &c. Ib. 4b ר' יוחנן מי סָבְרַת דהאי וכ' ס' וכ' do R. J. argues (thus) &c. Ib. 27a

you think that &c.?—Yeb. 72b תנריה .. וסְבָרָה וכ׳ he learned it by heart in three days, and reasoned it out (drew the logical conclusions from it) in three months. Sabb. 63a לְיִסְבַּר, v. גְּמַר II. Keth. 77a דקסְבְרָא וקבילא for she understood well (her husband's physical condition) and accepted it; ib. הא סְבִירָא וקבילא did she not understand and accept? B. Mets. 65a סְבַרַת וקבילת thou didst understand and accept; a. fr.—ס׳ כ׳ to think like, *to agree with, adopt the opinion of.* Succ. 33b ס׳ לה כותיה בחדא ופלוג וכ׳ he agrees with him in one point, and differs in another point; a. fr.—סְבִירָא ל׳ *is of the opinion, shares the opinion.* Ib.a אי ס׳ לן וכ׳ if we accept the opinion that &c. Ḥull. 48a ולית לא ס׳ ליה (abbr. ל״ס) but he himself does not entertain that opinion; a. fr.—Tanḥ. P'kudé 2 סַבְרֵי מרנן have the gentlemen formed an opinion?, i. e. how do you vote?—Ib. (introducing the benediction over wine) סברי מרנן have you agreed (to allow me to say the prayer)?, i. e. with your permission!—B. Kam. 32a ותְסְבְרָא how can you understand that?, i. e. is this not a contradiction?—Gen. R. s. 34; s. 38 הוה מַסְבַּר ליה ולא ס׳ he explained to him, but he could not comprehend; מאי טעמא ליח את סבר why is it that you do not comprehend?

Pa. סַבַּר 1) *to look for, hope, trust.* Targ. O. Gen. XLIX, 18 סַבָּרִית (ed. Berl. סַבַּרִית).—2) with (אַפִּין) *to favor.* Targ. Job XXXII, 22, v. supra.

Af. אַסְבַּר 1) *to trust.* Targ. Prov. XI, 28 מַסְבִּיר Ed. Lag. (oth. ed. מְסַבַּר *Pa.*); a. e.—2) *to make confident.* Targ. Ps. XXII, 10.—3) (with אַפִּין) *to be kind to, cheer up.* Targ. Y. Num. VI, 26 וַיסַבַּר סַבַּר אפוי. Targ. I Chr. II, 55.—4) *to illustrate, explain.* Ḥull. 48a אַסְבְּרָה לי רבין .. Rabin .. made it clear to me. B. Mets. 33a דאַסְבְּרָן זוהמא וכ׳ who explained to us what *zomalistron* meant. Erub. 21b ואַסְבְּרָה במאי דדמי ליה and illustrated it by a simile. Y. ib. X, beg. 26a אַסְבְּרֵי רב וכ׳ R. H. enlightened me (saying) &c. Gen. R. l. c., v. supra; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּבַּר 1) *to look for, hope; to plan, intend.* Targ. Ps. CVI, 13.—Targ. Y. II Gen. XLIX, 17.—2) *to be understood, be intelligible, evident*; to be *rational, logical.* R. Hash. 31b sq. אמר מלתא וא׳ טעמיה וכ׳ he said something, and his argument appeared reasonable, and his teacher instituted the usage in his (R. Johanan's) name. Y. Ab. Zar. I, 40a לא מְסְתַּבְּרָא כאהין סוברה וכ׳ it is not reasonable to follow this opinion that it is not forbidden. Ber. 36a כותך מסתברא it is reasonable to follow thy opinion, i. e. thou art obviously right. Sabb. 76a אדרבא כדמעיקרא מס׳ on the contrary, that which he first said stands to reason; a. fr.

Poël סוֹבַר, v. supra.

Ithpoël אִסְתּוֹבַר (cmp. צְפַן) *provide one's self; to store up for one's self.* Targ. Ez. XXXIX, 9. V. טְסְבְּרָא, תְּסְבְּרָא.

סְבַר II, *Poël* סוֹבַר (cmp. סבל) [*to encompass,*] *to carry; to bear, endure; to sustain.* Targ. Y. Gen. XXI, 15. Targ. Deut. I, 31.—Targ. Prov. XXX, 21 לסוֹבָרָא Ms. (ed. לְמִסְבְּרָא, לְמִסַּבְרָא). Targ. Ps. XCVI, 8 אובילו וסוֹברו ed. Wil. (ed. Lag. תוברו ושׁוֹברו, corr. acc.). Targ. I Kings IV, 7 (h. text וְכִלְכֵּל); a. fr.—Y. B. Bath. II, beg. 13b מְסוֹבָר ולא הוה יכיל and could not carry it (and dropped it).

סְבַר III, *Poël* סוֹבַר (*Saf.* of ברי; cmp. Arab. *sabar* exploravit vulnus &c., *misbâr* specillum vulnerarium) *to perforate, cut,* (only used in the sense of) *to let blood.* Part. pass. מְסוֹבַר. Pes. 112a top דמס׳ ולא משי וכ׳ Ms. M. (ed. מְסוֹבַר, v. סָבַר II) he who has been bled and has not washed his hands. Yeb. 72a לא מְסוֹבְרִינַן ביה Ar. (ed. מסוכ׳) and on it (that day) we must not be bled. Meïl. 20b דמס׳ ואכל וכ׳ (ed. דמסוכ׳; Ar. דסַבַּר, prob. clerical error, v. Koh. Ar. Compl. s. v.) he who eats fowl after blood-letting. Ab. Zar. 28b דכאיב ליה עינא ודמ׳ Ag. Hatt. (v. Rabb. D. S. a. l. note 7) one having pain of the eye and one who has been bled.—V. סִרְבּוּרָא II.

סַבַּר m. (סָבַר I) *reasoner, fine scholar.* Targ. O. Lev. XIX, 32 Ms. a. some ed., (ed. Berl. סָבַר, v. סָבַר I).—*Pl.* סַבָּרִין. Targ. Y. II Gen. XLIX, 10 (ed. Vien. ׳סכ, corr. acc.; Y. I ספרין).

סֵבֶר m. (b. h. שֵׂבֶר; סָבַר) 1) *hope.* Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLII, 1) אל תהי קורא יש שבר אלא יש ס׳ ... שסְּבָרוֹ read not *yesh sheber* (there is corn) but *yesh seber* (there is hope) &c., v. אִסְפַּקְלַרְיָא. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII ושמא תאמר אבד סֵבְרִי ואבד סכורי ... אני סִבְרָךְ וכ׳ lest thou say, my hope is gone, my outlook is frustrated, therefore it reads, 'I am the Lord', I am thy hope &c. Yoma 72a אבד סִבְרָן ובטל סכורין their prospect of restoration is gone &c. Erub. 21b אבד סִבְרָם וכ׳ they are beyond hope (of return to God) &c. B. Mets. 33b פסק סברם ובטל סכוים there is no hope for them &c.; Yalk. Is. 371 שכרן .. שכויין .. (read שִׂבְרָן).—2) with פָּנִים, *brightness, friendly expression;* in gen. *countenance.* Ab. I, 15 הוי מקבל .. בס׳ פ׳ יפות receive every man with a countenance of friendliness. Cant. R. to II, 5; a. fr.—3) *understanding, plain sense.* Yalk. Sam. 158 כך הוא סִבְרוֹ של דבר this is the plain sense of the thing (the common opinion), opp. to עיקרו של דבר the root, the deeper cause; v. סְבָרָא.

סְבַר IV, **סוֹבָרָא** סְ׳, **סְבָרָא** ch. same, 1) *hope.* Targ. Prov. XI, 7. Targ. Job V, 16. Targ. Prov. XIII, 12 סַבְרָא ed. Wil.—Targ. Ps. IX, 19 סוֹבָ׳ (Bxt. ׳סבו); a. fr.—Gen. R. s. 68 סִבְרִי, v. בְּרִירָא. Ib. s. 53 את לא אובדית סִיבְרָךְ וכ׳ (some ed. סוֹבָרָךְ) as thou didst not give up thy hope, so will I not suffer thy hope to be frustrated. Midr. Sam. ch. V; Yalk. ib. 86 (ref. to אפסי, I Sam. II, 10) ... אילין דסוֹבְרֵיהוֹן פסיק מן בריהון that means the nations whose hope is cut off from their Creator (who have no faith); a. e.—2) with אַפִּין, *countenance.* Targ. Gen. XXXI, 2; a. fr.—Gen. R. s. 35, v. אַפָּא. Lev. R. s. 5 מאן יכיל למיחמי ס׳ אפוי וכ׳ who can ever see the face of Abba Judan?; a. fr.—3) *opinion.* Y. Ab. Zar. I, 40a סִיבְרָה (ed. Krot. ׳סו), v. סָבַר I, *Ithpa.*

סָבְרָא, סְבָרָא m. (preced.) 1) *brightness of mind, ingenuity.* Targ. Cant. V, 10.—2) *speculation, logical argument.* Meg. 18b, a. e. (expl. מתנמנם, v. נים) ולא ידע דקרו .. לאהדורי ס׳ you call him, and he answers but cannot recall an argument. Y. Ber. III, 6c top כל סבר קשי דהוה לי תמן סבירתיה any hard thinking I had to do, there I did it. Ib. כל ההוא סברא קשיא וכ׳ all that difficult subject of T'bul Yom I studied there.—Esp. *logical deduction, conclusion by reasoning,* opp. to גמרא verbal tradition. Yoma

33a bot. גמרא גמירנא ס' לא ידענא I know the final decision as a tradition, the argument I do not know. Gitt. 6b בשלמא מילתא דהלא בס' לחיי וכ' if it were a thing which depends on reason, you might be right, but this is a tradition. B. Bath. 77a גמרא או ס' is this a tradition or a logical inference? Ab. Zar. 34b ארבעית אימא ס' ואב"א קרא I may say, it is founded on reason, or I may say, it is intimated in the Scriptures; a. v. fr.—3) *common sense, ordinary conception*, opp. עיקר. Y. Ber. IX, 13c bot.; Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 כך הוא ס' דמילתא, v. סֵבֶר 3.

סַבְרוֹנָא m. (dimin. of סַבְרָא) *dear hope*, or *dear little face*. Pesik. B'shall., p. 83a סַבְרוֹנֵי, v. בְּרוֹנָא I; Yalk. Num. 773; Cant. R. to IV, 12.

סַבְרוֹסִי m. (prob. a. geogr. term; cmp. סַמְרָאֵי) *sibrosi*, name of a species of olive. Ber. 39a Ms. M. (ed. סַמְרוֹסִי), v. אַבְרוֹסִי.

סִיבַּר', סַבַּרְתָּא, סַבָּרוּתָא f.=סִבְרָא, *hope*. Targ. Ps. IX, 11 סַבְּרוּתָךְ (Ms. סוֹבָ') the hope placed in thee. Targ. Job XI, 20 סִבְּרָתְהוֹן ed. Wil. (ed. Lag. סִיבַּר'); a. e.

סַבְּרִיקִין, סַבְרִיקִים, v. סְפַּרְקִין.

סַבַּרְתָּא, v. סַבָּרוּתָא.

סֶבְתָּא, v. סִיבְתָּא.—[Ab. Zar. 58b סבתא, v. סָכוּתָא II.]

סְג, v. סִיג.

סָגָא, v. סְגֵי.

סָגִיד, סָגַד (b. h. סָגַד) *to bend, bow; to worship*. Targ. Gen. XXIV, 26. Targ. O. ib. XXVII, 7; a. fr.—Part. סָגֵיד, *pl.* סְגִידִין. Targ. II Esth. III, 2; a. e.—Gen. R. s. 38, end ווי ליה ... ובעי למסגד לבר יומיה woe to that man who is sixty years old and wants to bow to an idol made to-day!; Yalk. ib. 62 למסגוד לחדתין דיעביד יומא דין. Ib. נסגוד לנורא .. נסגוד וכ' let us worship the fire; said he to him, let us worship the water which extinguishes the fire. Cant. R. to II, 5 מְסַגְּדִין, v. פְּחִיתָא; a. fr.—Hull. 62b סָגֵיד, v. זָגִיד.

סַ', סַגְדָּא c. (preced.) *kneeling, worship*. Targ. O. Lev. XXVI, 1 סיגדא ed. Berl. (oth. ed. סַגִּידָא); h. text (משכית).—*Pl.* m. סְגִידִין, סַ'; f. סְגִדָתָא, סַ'. Targ. O. Num. XXXI, 10 בית סַגְדַּהֲתְהוֹן; Y. בית סַגְדֵּיהֲתוֹן (ed. Vien. סַגְ'; h. text טירתם).

סַגְדוּ, סַגִּידוּ f. (preced.) *idol-worship*; trnsf. m. *idol*. Targ. Y. I Gen. XI, 4; Y. II בית סגידו (strike out בית).

סַגְדוּם, v. זַגְדוּם.

סגדיות, read: סַגְדְּיוֹת; v. אֲכְסִיגָרוֹן.

סגדיס, v. זַגְדוּם.

סְגוּ, v. סִיגוּ.

סְגוּד, v. סְגַד.

סַגּוּדָא, סְגוּד m.=סַגְדָּא, *idol-worship*. Targ. Y. Ex. XXIII, 24.

סַגְוִירָא, v. סַגְוִירָא.

סַגּוֹלָה, סְגוּלָא, סְגוֹלָא m. (סָגַל)=h. אֶשְׁכֹּל, *cluster* of grapes. Targ. Y. II Num. XIII, 23. Ib., sq. נחל סגולא Ar. (ed. לה ...). Targ. Y. II Deut. I, 24 נחלי סגולה.—Y. Peah VII, 20b top ס' וכ' ההוא that (much spoken of) cluster in the vineyard. Ib. הדין תורא דאת סבר הוא ס' that ox which you think you see (at a distance), is a cluster.—*Pl.* סְגוֹלָיֵא. Targ. Y. I Gen. XL, 12. Targ. Y. ib. 10.

סְגוּלָא m. (v. next w.) *acquisition, property*. Targ. Y. II Gen. XIV, 21 (not סגו לא; h. text רכש). Ib. XXXI, 18.—Hebr. form סְגוּלָה (v. next art.). Targ. Y. II Deut. XXVI, 18.

סְגוֹלָה, v. סְגוּלָא.

סְגוּלָה f. (b. h. סְגֻלָּה; סָגַל) *safe investment, heirloom, family relic, treasure*. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to סגלה, Ex. XIX, 5) מה סְגוּלָתוֹ של אדם וכ' as the heirloom a man possesses is dear to him, so &c.; Pesik. R. s. 11, end. B. Bath. 52a קבל מן הקטן ישטה לו ס' if one receives a trust from a minor, he must invest it safely (since he cannot return it to him until he is of age). Ib. מאי ס' וכ' what is a *s'gullah?* ... A scroll of the Law; ... a date-tree. B. Kam. 87b; Tosef. ib. IX, 8, sq.; a. e.

סגולה, Deut. R. s. 11 פגיעה בו ס', read with Yalk. ib. 963: סרח בת אשר.

סְגוּלָרִין m. pl. (saeculares, sub. ludi) *the secular games of the Romans*. Y. Ab. Zar. I, 40a סגיל' (corr. acc.); Tosef. ib. II, 6 סגלריון (Var. סגלאדין, corr. acc.); Bab. ib. 18b סלגורין (corr. acc.; v. Var. Lect. in Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Ps. 613 סגלרין.

סָגוּם, סָגוֹם m. (σάγος, sagus, sagum) *a coarse woolen blanket*, mostly mentioned as *a mattress* to sleep on. Sifré Deut. 277 ס' בלילה וכ' he must give him back the sagum for the night (B. Mets. IX, 13 את הסַּר). Sifré ib. 234 (ref. to Deut. XXII, 12, 'wherewith thou clothest thyself') פרט לס' this excludes the sagum. Kel. XXIX, 1. Ohol. XI, 3; a. fr.—*Pl.* סָגוֹסִין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 (ed. Zuck. סגסגין, oth. ed. סגסין, corr. acc.; v. R. S. to Kel. XXIX, 1). Ib. V, 11 הסנסין (corr. acc.; v. R. S. to Kel. XXVIII, 8); ib. Neg. V, 14 סנסין (corr. acc.).—[Tanḥ. ed. Bub., Vayera 21 הוא מהלך בסגו Ms. R. (Ms. Parma בסגי, printed text בפגן; Gen. R. s. 50, a. e. כפגן) read: מהלך בסָגוּן כפגן he travelled in a sagum like a commoner; (v. Sm. Ant. s. v. Sagum.]

סָגוּף, v. סָגַף.

סְגוּפָא, סְגוּף, v. sub סִיג'.

סְגוֹרָא, m., constr. סְגוֹר (סגר) *lock, secret*. Targ. Job XXXVIII, 16.

סְגֵי, סָגָא I (b. h. שָׂגָא, שָׂגָה; Saf. of גאי; cmp. Job VIII, 11) 1) *to swell, rise, grow, spread, increase, thrive*.

Targ. Lev. XIII, 12. Targ. Ex. I, 20. Targ. Ps. XCII, 13; a. fr.—Part. סָגֵי; f. סַגְיָא. Targ. O. Ex. IX, 9, sq. ed. Berl. (ed. Vienna, a. Y. סַגֵּי). Targ. Lev. XIII, 42; a. fr.—Esth. R. introd. מן דסגו דיניי שיקרא סגון וכ׳ when faithless judges are numerous, false witnesses are frequent; מן דסגון סגין ממונהן וכ׳ ... when informers are numerous, the cases of people's properties being despoiled increase; Yalk. Esth. 1044 סגיאו ... מדסגן; Yalk. Job 920 מדסגן .. סגיאו. Sot. IX, 15 (49b) וְיִסְגֵּא, v. חוּצְפָּא; a. fr.—2) (= h. רַב) *to be sufficient.* Snh. 6a תִּסְגֵּי בתרי let it be enough with two judges.—[Targ. II Esth. III, 3 סגיתיה, read סַגֵּי לָהּ, v. סוּג ch.]

Af. אַסְגֵּי *to enlarge, increase, make great; to have much, do m uch.* Targ. Gen. III, 16. Targ. Ps. XLIV, 13. Targ. Ex. XVI, 17. Targ. II Sam. XXII, 36; a. fr.—Yoma 88a סָגֵי וַסְגֵּי he will grow and multiply (his descendants will be numerous).

Pa. סַגֵּי same. Targ. O. Num. XIV, 17 סַגֵּי (imperative).

Ithpe. אִסְתַּגֵּי *to be multiplied; to increase.* Targ. Y. Gen. XLVIII, 16.

סָגָא, סְגֵי II, *Pa.* סַגֵּי (preced.; cmp. meanings of עָבַר) *to progress, pass, walk.* Snh. 95a אורחא דבעא לסַגוּדֵי סָגָא וכ׳ ... a distance which one would have required ten days to make, he made in one day. Taan. 24a ועד השתא הוא דסַגָּאי and I have been running until now. Sabb. 118b דלא סָגֵינָא וכ׳ that I never walk a distance of four cubits with my head uncovered. Keth. 62a לסַגוּדֵי, v. מְצִי I. B. Bath. 123a לסגוידי ברמאותא ... ומי שרי are righteous men permitted to walk in the way of fraud (to deal fraudulently with a deceiver)? Erub. 18b הי מיניירהו סַגֵּי ברישא which of them went ahead?; זכר ס׳ וכ׳ the male (part of the double body) went ahead; Yalk. Ps. 887 סַגֵּיא .. מְסַתַּגְיָא.

Af. אַסְגֵּי same. Targ. Jer. VIII, 6; XXIII, 10.—Sabb. 77b עיזי מַסְגֵּן ברישא goats take the lead. B. Kam. 60b מַסְגֵּי להדיא passes openly, מחבי חבויי ומסגי passes secretly; a. fr.

Ithpe. אִסְתַּגֵּי *to be marched, be set in motion,* v. supra.—Esp. א׳ ליה *he moved on.* B. Bath. 74a ולא הוה מִסְתַּגֵּי לן and we did not start; לא מ׳ ליה he (the camel) will not start. B. Mets. 107b, sq. מ׳ לחו they will march along the river. Sabb. 7a לא מ׳ לחו בהדיא they do not pass there openly (with ease); a. e.

סָגֵי III, סַגְיָא I m. (סָגֵי I) *multitude, greatness.* Targ. Gen. XXXII, 13 (12) מִסַּגֵּי (O. ed. Vien. מִסַּגֵּי; some ed. מלמסגי from being too numerous). Ib. XXX, 30 (O. ed. Vien. למסגי, v. מַסְגֵּי). Targ. Y. II Ex. XXIII, 2 סַגְיָא *majority*; a. e.—V. next w.

סַגִּיא, סַגִּיאָה m., סַגִּיאָה f. (preced.) 1) *spreading,* v. סָגֵי I.—2) *numerous, large, great.* Targ. Gen. XXVI, 14 (O. ed. Vien. סַגְיָא). Targ. Is. LXIII, 7; a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כותי) נהור בנהור ס׳ light within a great light (many joys).—ס׳ נהור, v. נְהוֹר.—*Pl.* סַגִּיאֵי, סַגִּיאִין, סַגְיָאִין, סַגְיָן, סַגְיָן. Targ. Ps. III, 2, sq. Targ. Jud. VIII, 30 (not אין ...); a. fr.—B. Bath. 65a, a. fr. וזמנין ס׳, v. זְמַן ch. B. Mets. 44b באתרא דס׳ פירא where money is plentiful, opp. דס׳ פירא where goods are plentiful; a. fr.—3) סַגִּי, סַגְיָא, also סַגִּין *much, enough; greatly.* Targ. Num. XVI, 3. Targ. II Esth. VI, 10 סַגְיָא באיש (not סַגְיָא); a. fr.—Y. Ber. V, 9a bot., v. הֲגָא. Y. Shebu. VII, end, 38a אנן עבדין טבות ס׳ מינכון we will do much better than you did. Y. B. Mets. II, 8c bot. דהב ס׳ much gold. Y. Yoma IV, 41d top חסר ס׳ it loses much (v. בְּרֵירָא); Num. R. s. 12 a. fr.—Y. B. Mets. l. c. סגוד .. אתון רחמין you love gold very much; ib. סְגוּדוֹן.—[Yalk. Prov. 935 סגוריא, read: סירגין סריגא, v. סוּג I ch.]

סַגְיָא, סַגִּי II m. (סָגֵי II, v. סוּגְיָא) *way;* לא ס׳ there is no way, *it is impossible.* Keth. 95b לא ס׳ דלא יהבו לה there is no way of not giving her, i. e. they *must* grant her alimentation. Tam. 32a לא ס׳ דלא אזלינא I must go; a. e.

סַגְיָא I, v. סָגֵי II, III.

סַגְיָא II m.=סְרָגָא, *fence.* Targ. Y. II Num. XXII, 24.

סַגְיָא III pr. n. *Sagia,* name of a canal in Babylonia. Kidd. 33a נהר ס׳ (Mss. M. a. R. פפא).

סַגְיוּתָא, סְגִיאוּתָא, סַגְיוּ׳ f. (סָגֵי I) *multitude, greatness.* Targ. O. Gen. XXVII, 28. Targ. O. Lev. XI, 42. Ib. XXV, 16; a. fr.

סָגִיד, סָגֵיד, סְגִידָא, v. סְגֵד, a. סַגְדָא.

סְגִידוּ, v. סְגֵדוּ.

סַגְיוּתָא, סַגְיוּ׳, v. סְגִיאוּתָא.

סגיין, Tanḥ. Ki Thissa 2 בשירתין ובס׳, read ובסַנְיִין, v. סְנָה (Pesik. R. s. 10 בסירים ובחוחים).

סְגִינָא, v. סוּגְיָנָא.

סְגִילָא, v. סִרְגְּלָא.

סגילאדין, v. סִגוּלָרִין.

סְגִילָרִיוֹת, סְגִילָרְיָא m.pl. (sigillaria) *Sigillaria, the Image Feast,* the last days of the Roman Saturnalia, on which little images were given and received as presents. Y. Ab. Zar. I, 40a סגילריה (missing or corrupted in Bab. ib. 18b; Ms. M. סגלורין; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); Tosef. ib. II, 6 סגלריא; Yalk. Ps. 613 סגלין (corr. acc.).

סגינים, Gen. R. s. 52 some ed., v. סִרְנִים.

סְגִיעַ, v. סְגַע.

סַגְיָא c. (preced.)=סַגִּיא, *large, great, numerous.* Targ. Prov. XXII, 1.—*Pl.* סַגְיִין, סַגְיֵי; f. סַגְיָן. Targ. Ps. IV, 7 ed. Lag. Targ. Prov. XIX, 4. Ib. 21; a. e.

סְגִיעָא, סְגִיעוּתָא f. (preced.) *greatness, multitude.* Targ. Ps. LI, 3. Ib. V, 11 סְגִיעַת Ms. (ed. סגעא, סרגעא, read: סַגְעַת).

סְגִיעֵי m. pl., v. סוּגְיָא a. סוּגְיָנָא.

סַגִּיף, סְגַף, v. סְגַף.

סְגִירְתָּא, סְגִירַת, סְגִירָא, סְגִירָא m., סְגִירְתָּא f. (סְגַר) [*locked up,*] *declared leprous after being locked up;* in gen. *leprous.* Targ. Lev. XIII, 44. Targ. O. ib. 45.—Targ. O. Num. XII, 10 סגירא ed. Berl. (ed. Vien. סְגִירַת). Targ. Y. Ex. IV, 6; a. fr.—*Pl.* סְגִירִין; f. סְגִירָן, סְגִירָתָא. Targ. II Kings VII, 3.—Tosef. Neg. VI, 1 סְגִירָתָה; Snh. 71ª חִוְרְבָּא ..., v. חִוְרְבָּא II.

סְגִירָה f. (סְגַר) 1) *closing in, use of the root* סגר. Mekh. B'shall. s. 1.—2) *enclosure.* Num. R. s. 13 משלימים לסְגִירַת האהל וכ׳ completing the enclosure of the Tabernacle on its sides and that of the court from all sides.

סְגִירוּתָא, סְגִירוּת f. (סְגִיר) *leprosy.* Targ. Lev. XIII, 2, sq. Ib. 42; a. fr.

סְגִירְתָּא, v. סְגִיר.

סָגַל, *Pi.* סִיגֵּל (*Safel* of גלל) [*to heap up,*] *to lay by, save; to treasure* as a relic. Y. B. Bath. IX, 17ª top בן שנראה חלוק ... מה שס׳ לעצמו if a son appears to have kept a separate household during his father's life-time: what he has saved (of what he took out for his private expenses), he has saved for himself (does not belong to the estate). Lam. R. to I, 17 צמד וס׳ וקנה וכ׳ he made an effort and economized and bought himself sheep. Tanḥ. Emor, ed. Bub., 30 מְסַגְּלִין עונות וכ׳ they accumulate sins during the whole year. Gen. R. s. 9 כלום .. אנו נְסַגֵּל מצות ... מסגלין the righteous live because they lay by good deeds, we shall likewise lay by good deeds (in order to live). Koh. R. to I, 3 מְסַגְּלוֹת במצות וכ׳ provide for the future world by means of good deeds; (Lev. R. s. 28, beg. מגדלין במצות *heap up*; Yalk. Koh. 966 מגדלים מצות; Pesik. Haʿom., p. 69ª מתגדלין, corr. acc.); a. fr.—Pesik. R. s. 11 (ref. to סגלה, Ex. XIX, 5) יכול כמו שהעבד מְסַגֵּל מאחר רבו והבן ... כך אתם מְסוּגָּלִים לי וכ׳ you might think, as a slave lays by something from what his master gives him, or a son from what his father gives him, or a wife from what her husband gives her, so have you been given me as a keepsake: therefore it is written, For mine is the whole earth; Yalk. Ex. 276 כשם שהאשה מְסַגֶּלֶת ... כן אתם מסגלין לי מאחורי as a wife ..., so could you lay by something for my benefit from what I give you; Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 אם אתם מסוגלין לי מאחרי (corr. acc.). Sifré Deut. 48 two brothers שהיו מסגלים ממון אחר אבירהם that saved what money their father gave them; Yalk. ib. 873.—*Part. pass.* מְסוּגָּל *given as a keepsake,* v. supra.

סְגַל ch. *to be round,* v. next wds.—[Targ. Ps. XLI, 4 יסגל Ms., read as in ed. ירתגלי, v. Ned. 40ª.]

Pa. סַגֵּל *to lay by, save.* Midr. Till. to Ps. VII כל מה דאנא מְסַגֵּל את נסבא whatever I may save, thou shalt have; [read:] הן אינון כל מה דסַגֵּלִית where is all that I have saved?; Yalk. Gen. 56 (not דסגילות).

סגלגל, Targ. Y. Ex. XXVI, 28 מסגלגל some ed., read: מתגלגל.

סְגַלְגַּל m., סְגַלְגַּלְתָּא f. (preced. art.) *round.* Ned. 66ᵇ אמרו לו ס׳ they said to him, (her head is) round.—*Pl.* סַגְלַגְּלַיָּן, סַגְלַגְּלוֹת. Sabb. 31ª ס׳ ... מפני מה ראשיהן (Ms. M. סגלגל ... ראשם, v. Rabb. D. S. a. l. note) why are the heads of the Babylonians round?

סַגְלַגְּלָא, סַגְלַגַּל ch. 1) (adj.) same. Targ. I Kings VII, 23; a. fr.—*Pl.* סַגְלַגְּלָן; סַגְלַגַּלְיָן. Ib. 31. Targ. Ez. I, 7; a. e.—2) (noun) *door turning on pivots, folding door* (v. גְּלָה).—*Pl.* סַגְלַגְּלִין. Targ. I Kings VI, 34 (h. text גלילים). Targ. Esth. I, 6, v. דַּשָׁא.

סְגַלְּתָה, s. סְגוּלָּה.

סגמוס, Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar., read: סִירְגְּמָא; v. סִירְגְּמָטִין.

סָגָן m. (b. h. *pl.* סְגָנִים; v. סְגִי I; cmp. רַב) *grandee, chief, viceroy.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 134 ארן ... כלי לס׳ רשות וכ׳ the viceroy is not permitted to use a vessel which the king has used.—[Num. R. s. 15; Tanḥ. Bhaăl. 11 למחר ס׳, v. פָּגָן.]—Esp. סְגַן הכהנים or הַסְּ׳ *the chief of the priests, adjutant high priest.* Ab. III, 2. Yoma III, 9. Y. ib. III, 41ª top ... עד שנעשה ס׳ לא היה none could be appointed high priest, unless he was made a Sagan first. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 נעשה משה ס׳ הכ׳ לאהרן Moses was Aaron's aid; וכשם שנעשה לו ס׳ בחייו וכ׳ and as he was his aid in his life-time, so was he his aid in his dying hour; a. fr.—*Pl.* סְגָנִים, סְגָנִין, constr. סִגְנֵי, סְרֵי. Es. R. s. 1 מי שם חס׳ אלמים וכ׳ who made the chiefs (Pharaoh's counsellors) mute &c.?; Tanḥ. Sh'moth 10. Cant. R. to VI, 12 כשנעשו ... ונעשו ס׳ על וכ׳ when they were made free men and were redeemed and made the primates of all entering this world; Yalk. ib. 992 נעשו חורין וס׳ וכ׳ they were made nobles and primates &c. Num. R. s. 18 אחיו כ״ג ובניו סגני כהונה his brother is high priest and his sons the high priest's aids; a. fr.—[סגנין, Midr. Till. to Ps. XX, end, v. סִירְגּוֹן.—סְגָנִים, Y'lamd. to Num. X, 2, quot. in Ar., v. סִירְגּוֹן.]

סְגָן, סְגָנָא, סְרִי I ch. same. Targ. Jer. LII, 24 כהניא ס׳ (h. text כהן המשנה), v. preced.—Targ. II Kings XXIII, 4 (h. text *pl.*); a. fr.—*Pl.* סְגָנִין, סְגָנָיָא, סְגָנֵיָּה, סְגָנֵי, סְרֵי. Targ. I Chr. XVIII, 16.—Snh. 110ª דכהנא ס׳ (Ms. M. סגני כהנים, v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. 106ª, v. זְנֵי. Esth. R. to I, 3, v. טְעָמָא.

סְגָנָא II, v. סוּגְרָנָא.

סַגְנָא III, סְגַנָּא, v. סִירְגְּנָא II.

סגנוס (סגנום) סְגוּנוֹן, סְגוּנוּם, v. סִירְגּוֹן.

סְגַנְּיוֹת f. pl. (v. סְגִי I, cmp. מִדְרְבִית) [*made of twigs, leaves,*] *loosely woven mats* used for covering up fruit. Kel. XVI, 5 ס׳ של עלין (R. S. סוּג׳) mats made of leaves; ס׳ של נצר of wicker.—[סרגניות, Yalk. Ex. 232, v. סִירְגּוֹן.]

סְגַנְיָי, v. סִירְגְּנָא II.

סְגַע, סְגֵי=סְגֵי I (with which our w. interchanges in mss. a. eds.). Targ. Ps. CXXXIX, 18. Targ. I Chr. XXIII, 17; a. fr.

סִיגָ׳, סִגְעָא f. (preced.) *greatness, multitude.* Targ. Ps. V, 11, v. סִגִּיעוּתָא.—*Pl.* m. סִגְּעֵי, v. סוּגְעָא.

סָגַף (*Saf.* of נגף) *to plague, afflict* (corresp. to b. h. עָנָה). B. Mets. VII, 10 (93ᵇ) סְגָפָהּ if he maltreated (starved)

her (v. סָגַף).—Part. pass. סָגוּף; f. סְגוּפָה; *pl.* סְגוּפִין, סְגוּפִים, סְגוּפוֹת (usu. combined with רְווּי, v. רָוָה). Sifré Deut. 24; Yalk. ib. 805. Gen. R. s. 74; (ib. s. 60 שפופין); a. e.; v. סָחַף a. סָכַף.

Pi. סִיגֵּף *to afflict.* Taan. 22[b] לסגף את עצמו בתענית to afflict himself by fasting. Y. Dem. VII, 26[b] top .. לא ירעיב ולא יְסַגֵּף the hired laborer must not starve himself or undergo privations, because he lessens his employer's work; a. e.—[Yalk. Josh. 27 שלא יסגפני, v. עָבַב.]

Hithpa. הִסְתַּגֵּף *to feel privation; to suffer.* Gen. R. s. 60 (הוא) מִסְתַּגֵּף he suffers; Ex. R. s. 26; Mekh. B'shall., Vayassa, s. 6; a. e.

סְגַף ch. same. Part. pass. סְגִיף. Targ. Y. Deut. I, 27 (ed. Vien. סַגִּיפִין).

Pa. סַגֵּיף *to afflict.* Targ. Y. Gen. XV, 13. Targ. Ps. XC, 13 תְּסַגְּפִינָך (incorr. תְּסַגִּיפִ׳). Ib. 15. Targ. I Chr. XVII, 9 סַגְּפוּנוּן ed. Lag. (oth. ed. סַגִּיפוּנוּן). Targ. Job XXX, 11 סַגְּפָנִי (ed. Lag. סגפרני, read סַגִּיפָנִי); a. fr.—Part. pass. מְסַגְּפָא; f. מְסַגְּפָא. Targ. Is. LVIII, 10.

Ithpa. אִסְתַּגִּיף, *Ithpe.* אִסְתְּגִיף *to be afflicted, reduced; to suffer.* Targ. Ps. CII, 24. Ib. CVII, 17; a. fr.

סָגַר (b. h.) *to bar, bolt; to lock up, close.* Snh. 38[a] (ref. to מסגר, II Kings XXIV, 16) כיון שסוגרין הלכה וכ׳ after they had closed the discussion about a law (declared it obscure), there was none to open again; Gitt. 88[a]; Sifré Deut. 321 אחר שפותח אין סוגר after he has opened (explained), none can close (raise objection). Tanḥ. Sh'mini 9 עבר על כל בתי .... וס׳ אותם he passed over all synagogues and schools and closed them. Mekh. B'shall., s. 3 הים סוגר ושונא רודף וכ׳ the sea forming a bar, and the enemy pursuing &c.; Ex. R. s. 21 (not סגר). Mekh. Yithro, Amal., s. 1 שהיתה סוגרת ומסוגרת וכ׳ ... מתחלה formerly no slave could flee from Egypt, for it was shut up and barred (Josh. VI, 1); a. fr.—Cant. R. to III, 10 (expl. זהב סָגוּר) שהיה סוגר בעד כל וכ׳ it locked up the shops of all workers in gold (ruined their trade); Y. Yoma IV, 41[d] top מכסיף (corr. acc.); Num. R. s. 12 (not סגור); Ex. R. s. 35 שהיה סגור כל וכ׳ (corr. acc.).

Nif. נִסְגָּר *to be locked up.* Yoma 45[a] כל החנויות נִסְגָּרוֹת all (gold) shops were closed (their business ruined, v. supra); a. e.

Hif. הִסְגִּיר *to lock up; to bind over, hand over, deliver.* Sifré Deut. 322 בקשו ישראל לברוח ... היו מַסְגִּירִים אותם when the Israelites attempted to flee northward, they blocked their way. Ib. 323 (ref. to Deut. XXXII, 30) איני מַסְגִּיר אתכם ע״י עצמי וכ׳ I shall not deliver you (into the hands of the enemy) directly, but through others (who will betray you). Ib. מוכרני מיד ומַסְגִּירַנִי מיד I sell and immediately deliver you. Tanḥ. Sh'mini l. c. (ref. to חמסגר, v. supra) שהן מַסְגִּירִין לכל האומות ... שכל או״ה all nations go before them into enclosures and flee, for they cause all nations to lock themselves up; a. fr.—Esp. *to lock up the leper* pending the priest's observation (Lev. XIII, 4, a. e.). Neg. V, 1; a. fr.—Part. pass. מוּסְגָּר a leper under trial, opp. מוּחְלָט (v. חָלַט I). Meg. I, 7; a. fr.

Pu. סוּגַּר *to be closed, locked.* Part. מְסוּגָּר, f. מְסוּגֶּרֶת, v. supra.

סָגַר ch. same. Targ. Job XXXVIII, 8 Var. Ms. (ed. אגיח). Targ. Y. Deut. XXI, 5.—Part. pass. סְגִיר, סְגִירָא a) *fenced in, barred.* Targ. Cant. I, 9.—b) *leprous,* v. סְגִיר.

Af. אַסְגֵּיר, אַסְגַּר same. Targ. Lev. XIII, 4. Ib. XIV, 38; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּגַּר, *Ithpe.* אִסְתְּגַר 1) *to be locked up, closed.* Targ. Y. Gen. VIII, 2 (h. text ויסכרו). Targ. O. Num. XII, 14; a. fr.—Trnsf. *to be engrossed with; to be bewildered,* v. אִסְתַּגַּר.—2) (v. סְגִיר) *to become leprous.* Targ. II Chr. XXVI, 22.

סְגַר or סָגָר m. (preced.) *lock, bolt.* Tanḥ. Ḥayé 3 ונעל חס׳ לפניה and he shut the lock before her [perh. סְגוֹר].

סגרגר, Targ. Ps. I, 3 Var, corrupt. of מגרגר, v. גָּרְגַּר.

סִיגָרוֹן, v. סִירָגוֹן.

סְגָרְיוֹת, v. אֲכְסִירָגוֹן.

סגריס, v. זַגְדּוּם.

סַגְרִיר m. (b. h.; *Saf.* of גָּרַר II, cmp. Jer. XXX, 23) *severe rain storm.* Y. Meg. I, 71[d]; Gen. R. s. 1 מעשה היה ביום ס׳ וכ׳ it happened on a stormy day, when the teachers did not come to school &c. Y. Ḥag. II, 77[d] bot.; Y. Snh. VI, 23[c] bot. Yeb. 63[b] ס׳ כיום ... קשה a bad wife is as hard to bear as a stormy day.

סַגְרִירָא ch. same. Targ. Prov. XXVII, 15.

סַד m. (b. h.; סדד *to join*; Arab. *sadda, to obstruct, block*) *block, torturing stock.*—*Pl.* סַדִּין. Tosef. Ab. Zar. II, 4 לא ס׳ וכ׳ (ed. Zuck. חסדן), v. כֶּבֶל.

סָדָא ch. same. Pes. 28[a] (prov.) סָדְאָה בסדיה יתיב וכ׳ Ms. M. 2 (ed. סָדְנָא בסַדְנִיָּה, not בסדני; early eds. נגרא) when the maker of the stocks (the carpenter) sits in his own stocks, he is paid &c., v. הָוִיל; Yalk. Ex. 201 סדנא בסדניה.

סַדְאָה m. (preced.) *carpenter,* v. preced.

סָדֶה, v. עָדֶה.

סַדָּה *raft,* v. אַסְדָּא.

סְדוֹם (b. h.) pr. n. pl. *Sodom,* one of the cities in the plain of Jordan destroyed for their wickedness. Snh. X, 3 (108[a]) (ref. to Ps. I, 5) אלו אנשי ס׳ this alludes to the men of S. Ib. 109[b] ארבעה ... בס׳ וכ׳ four judges lived in S. &c., v. זָיַרְפִּי; a. fr.—מִדַּת ס׳ *Sodomitic rule, unfairness, selfishness.* Ab. V, 10 'mine is mine, and thine is thine', זו הרא מ׳ ס׳ that is a Sodomitic principle (justice without charity). B. Bath. 12[b] כופין על מ׳ ס׳ the law may use force against unfairness (where one claims a privilege which causes the neighbor no loss); a. fr.—Ib. 114[b] יוסף בס׳ .. חלכתא Ar. (ed. בשדה) the law follows R. Joseph's opinion as to using force against unfairness.—ים ס׳ *the Lake of Sodom* (usu. ימא דמילחא). Sabb. 108[b], v. עָבַע I; a. e.

סְדוֹמִי, סְדָמִי m. (preced.) *Sodomite.* Gen. R. s. 41 כשאדם רע קורין אותו ס׳ when a man is bad, they call him

a Sodomite; Tosef. Sabb. VII (VIII), 23. Ib. 24; a. fr.—*Pl.* סְדוֹמִים, סְדוֹמִין, סְדוֹמְיִים, סְדוֹךְ. Gen. R. s. 26; Yalk. ib. 44; a. fr.—Y. B. Bath. II, 13ᶜ top בותל סודמין a wall of the Sodomites', i. e. a wall which may not have windows looking into the adjoining lot.

סְדוּרָא, סִדּוּר, v. sub סִדֵּר.

סַדְיָא f. (v. סַד a. אִיסָּדָא) *the head-board of a couch, head-side.* Keth. 61ᵃ אבר ס' by the head-side.—Esp. בֵּי סַ' *pillow, bolster.* Ber. 56ᵃ. Sabb. 118ᵃ; a. e.—*Pl.* סַדְיָתָא. Ib. 124ᵇ הנהו בי ס' סדיותא Ar. (ed. ההוא בי סדיותא; Ms. M. מסדייתא, read: בי סַדְיָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—[Hebr. pl. סַדְיוֹת. Y'lamd. to Gen. XXVIII, 10, quot. in Ar. פסדיות, read: בי ס' *cushions.*]

סדידין, Tosef. Kidd. V, 14 Var., v. סָדִין.

סדיין, Koh. R. to V, 8, v. סָדָן ch.

סָדִין m. (b. h.) *sheet,* usually of fine linen (cmp. σινδών; v. Sm. Ant. s. v. Pallium). Yoma III, 4 פרשו ס' של בוץ וכ' they spread a sheet of linen (for the high priest to walk on) between him &c. Y. Kil. IX, 32ᵇ top בס' אחד נקבר רבי Rabbi was buried in one linen shroud (without any other garments); Y. Keth. XII, 35ᵃ top. Y. Yeb. I, 2ᵇ; Gen. R. s. 85 דרך ס' each wrapped in a sheet (preventing direct contact). Men. 37ᵇ, a. e. ס' בציצית a linen cloak with woollen show-fringes; a. fr.—*Pl.* סְדִינִין, סְדִינִים. Nidd. 61ᵃ. Kel. XXIV, 13 שלשה ס' הן there are three classes of sheets with regard to Levitical purity. Tosef. ib. B. Mets. I, 14 ס' לצורות canvas sheets for paintings; ס' היו לאוהלים sheets for awnings. Tosef. Bets. II, 13 ס' פרוסין sheets (covering the floor of the dining room) were spread; Bab. ib. 22ᵇ; Y. ib. II, 61ᶜ bot.; a. fr.

סְדִינָא ch. 1) same. Targ. Ps. CIV, 2 (h. text שלמה).—Men. 40ᵇ לסְדִינֵיהּ . . . שרא R. Z. untied the show-fringes of his linen sheet. Ib. 41ᵃ מיכסי ס' he was wrapped in a linen sheet (without show-fringes); ס' בקייטא וכ' you wear a linen sheet in the summer, and a *sarb'la* in the winter (without show-fringes), what is to become of the law &c.?; a. fr.—*Pl.* סְדִינִין, סְדִינַיָּא. Targ. Lam. II, 20; 22.—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (interpret. סדינים, Is. III, 23).—*2) (cmp. סַדְנָא) *a litter.* Y. Bets. I, 60ᶜ bot. תורי . . מיטעני בס' וכ' allowed Bar G., the physician, to be carried in a litter to visit the sick on the Sabbath.

סְדִיק, v. סַדַּק.

סְדִיקָא, v. סִדְקָא.

סַדָּן m. (v. סַד) *block.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. I, 16) אין אבנים אלא ס' (gloss: שהוא דבר קשה) *obhnayim* means a block (which means a hard object); ס' . . . מה יוצר זה באמצע as the potter sits with one leg on each side of the block (mould); Sot. 11ᵇ. Gen. R. s. 10, end כזה שהוא . . . על הס' as one striking with the hammer on the block (anvil); Sabb. XII, 1. Snh. VII, 3 מניחין . . . על הס' they put his head on the (executioner's) block; a. fr.—Esp. ס' של שקמה (or sub. שקמה) *the trunk of the sycamore tree.* Kil. I, 8 אין . . . בתוך ס' של ש' you must not plant vegetables in a trunk &c. B. Bath. IV, 9; a. fr.—Pesik. R. s. 1 (ref. to Is. LXV, 22) [read:] זה עץ הס' שעושה וכ' that means the wood of the sycamore trunk, which endures in the ground for six hundred years; (Gen. R. s. 12 כשקמה הזו); a. e.—*Pl.* סְדָנִים. Ib. s. 42 (expl. עמק השדים, Gen. XIV, 3) שהוא מגדל ס' which produces sycamore trees.

סְדָנָא, סַדָּנָא, סַדָּן ch. 1) same. Targ. Jer. XVIII, 3 (h. text אבנים).—Hull. 16ᵃ ס' דפחרא Ar. (ed. סרנא) the potter's block (wheel turned by hand); ס' דמיא wheel turned by water. Pes. 94ᵇ כי ס' דריחתא Ms. M. 2 a. Ar. (ed. כבוצינא) like the movement of the block of the mill (millstone, the pivot remaining stationary, v. בּוּצִינָא). Ib. 28ᵃ, v. סַדָּא. Kidd. 27ᵇ ס' דארעא חד הוא the land (although consisting of disconnected fields) is one block (by taking symbolical possession of one field, you take possession of the whole complex contracted for); B. Kam. 12ᵇ (Ms. M. פרנא).—Lev. R. s. 22 והוה ביה חד ס' there was in the garden one sycamore trunk; Koh. R. to V, 8 סדיין (a. otherwise corrupted; corr. acc.).—[Pes. 113ᵃ בי סדנא Ar., v. סוּדָנָא.]—2) (perh. an adaptation of Latin *essedum*) *travelling carriage.*—*Pl.* סַדְנֵי, סַדְנֵי, סַדְנַיָּא. Targ. Y. Gen. XLV, 19; 21; 27 (ed. Amst. a. oth. סר', with ר').

סַדָּנָא II m. *block-maker, carpenter.* Pes. 28ᵃ, v. סַדָּאָה a. סַדָּא.

סדסים, Sifré Deut. 234, v. בְּרְסִין.

סָדַק (Saf. of דק) *to cleave, tear apart.* Part. pass. סָדוּק; f. סְדוּקָה; *pl.* סְדוּקִין, סְדוּקִים; Hull. 59ᵃ אם פרסותיה ס' if its hoofs are cloven. Cant. R. to VII, 3 בית חיטה ס' וכ' as the wheat grain is split (has an incision) &c. Nidd. 25ᵇ; a. e.

Pi. סִדֵּק 1) same. Cant. R. to III, 6 כדג סִדְּקָהּ he split it as a fish is split; Gen. R. s. 77; Yalk. ib. 132 (corr. acc.).—2) *to chip, chisel* (the surface of a stone). Cant. R. to I, 1 וסידקה וסתתה וכ' (ed. Wil. וסירקה, corr. acc.) he carved and chiselled and polished it; Yalk. Kings 182 וסתתה וסרקה; Yalk. Prov. 960 וסרקה (corr. acc.); (Koh. R. introd. וישבבה וסתתה ומירקה).

Nif. נִסְדַּק 1) *to be split, cut into.* Bekh. VI, 1 נִסְדְּקָה if there is a slit in the ear of the first-born animal, contrad. to נפגמה; a. e.—2) *to be chipped off*; trnsf. (cmp. פָּסַל) *to become unfit for use, to be abrogated.* B. Kam. IX, 2 גזל מטבע וכ' if a man stole a coin and it became 'chipped'; expl. ib. 97ᵃ נ' מימש chipped in its literal sense, i. e. the stamp was chipped off; [anoth. opin.] נ' פסלתו מלכות נמי if the government abrogated it, it is the same as chipped off; Y. ib. IX, beg. 6ᵈ.

סְדִיק, סַדִּיק ch. same. Targ. I Kings XI, 30 סְדִיקָה (not סרוקא, ed. Lag. סַרְקָה; h. text קרע). Targ. II Kings II, 12.—Part. pass. סְדִיק; f. סְדִיקָא; *pl.* סְדִיקִין; סַדִּיקָן *cloven.* Targ. Lev. XI, 7. Ib. 3. Ib. 4 מְסַדִּיקֵי (O. ed. Vien. מַסַּדֵּי) *Af.*). Targ. Y. Deut. XIV, 7; a. fr.

Af. אַסְדִּיק *to have a cloven hoof.* Targ. Lev. XI, 5 sq. ed. Vien. (ed. Berl. סדיקא). Ib. 4, v. supra. Targ. O. Deut. XIV, 7 (ed. Berl. מְסַדִּיקֵי).

Pa. סַדֵּיק *to split.* Targ. Ps. LX, 4 סַדֵּיקְ (some ed. סְדֵיקְ; ed. Lag. סְרִיקְ; corr. acc.; h. text פצמ).

סֶדֶק m. (preced.) 1) *split, slit.* Bekh. 37b חס' כל שהוא a slit in the ear disqualifies, even if it be of the minutest size. Koh. R. to I, 8 כמבין סִדְקוֹ של פתח like looking through the crack of a door; a. e.—*Pl.* סְדָקִין, סָדָקִים. Pes. 8a לחורין סיחוק שנתערבו ולס' into holes and fissures. Ib. III, 5 (48b) סִדְקֵי עריבה (Bab. ed. סדקין) dough is called *sidduk*, when its cracks run into one another. Ib. 48b אין לך כל סדק ... וסדק כמה ס' וכ' for every crack on the surface there are several inside. Ib. III, 2 סְדָקֵי עריבה (Bab. ed. 45a סִידְקֵי) the cracks in the kneading trough; a. fr.—2) *a strip* of a sheet. Tosef. Kil. V, 22 ed. Zuck., v. סֶרֶט II.

סִידָקָא, סִדְקָא ch. same, *split, slit; rent.* Targ. Y. Deut. XIV, 6.—*Pl.* סִדְקִין, סִ'. Targ. I Kings XI, 30. Targ. II Kings II, 12 (ed. Wil. סִדְרִיקִין); a. e.

סדקאריס, read: סִירִיקָארִיוֹס m. (sericarius, sub. textor) *silk-weaver.* Cant. R. to VIII, 11. V. סִילִיקָרִיוֹת.

סִדְקִית, סִדְקִי, v. sub סִידְ'.

סָדַר (Saf. of הִדּוּר) *to arrange, order* (corresp. to b. h. ערך). Pes. 54a סוֹדְרָן עַל הַכּוֹס he pronounces them (the benedictions) in successive order over the cup. Yoma 45b top שסודרן ע"ג המזבח that he must place them in order on the altar; וסודרן ... שסודרן על הכבש that he must arrange them on the bridge or on the rim of the altar, until a large pile (of wood) is formed, when he must put them in order (on the altar); Tam. II, 1; a. fr.—Part. pass. סָדוּר; f. סְדוּרָה &c. Taan. 8a בשביל משנתו שאינה סדורה עליו it is because his learning is not properly systematised in his mind. Ber. 57a עוונותיו ס' לו his sins are arranged before him; מאי ס'ס' לרמחל what does this mean? It means that they are arranged (ready) to be forgiven; Yoma 88a. B. Bath. 69a אבנים חס' לגדר stones arranged for erecting a fence, contrad. to צבורות piled up (v. סָנַר); a. fr.

Pi. סִידֵּר 1) same Tam. II, 3 לסַדֵּר אש המערכה to arrange the pyre, v. מַעֲרָכָה. Num. R. s. 4 כיצד מְסַדְּרִין לחם וכ' how did they arrange the showbread?; ib. also מְסִדְּרִין, מְסִדְּרִים (*Hif.*); a. fr.—ס' שבח (cmp. ערך, Ps. V, 4, a. e.) *to offer praise.* Ab. Zar. 7b; Ber. 32a לעולם יְסַדֵּר אדם וכ' one should always offer praise to the Lord first, and then pray (for what he needs). Ib. 34a ראשונות דומה לעבד שמְסַדֵּר וכ' in the first three benedictions of the T'fillah one is like a servant that offers praise to his master; a. fr.—Part. pass. מְסוּדָּר. Men. 95a במס' when everything in the Tabernacle was arranged, opp. במסולק when arrangements for moving were being made.—2) (corresp. to התריך, Lev. XXVII, 8) *to assess a person's value* with reference to the vower's ability to pay, whence: *to exempt from seizure* (bed, tools &c.; v. Arakh. VI, 3, sq.). B. Mets. 113b כדרך שמסדרין בערכין כך מסדרין בבעל חוב as well as we allow an exemption from seizure in cases of vows, so we allow it in cases of debt; [Rashi quotes a Var. משרדרין, v. שָׁרַר]. Ned. 65b שמעת מינה אין מסדרין וכ' (Var. מישרדרין) from this you may deduce that no exemption is granted the debtor; B. Mets. 114a מהו שיְסַדְּרוּ וכ' is a debtor allowed an exemption? Y. B. Kam. IX, 7a top על מנת שלא לסַדֵּר מה וכ' with the condition that what my wife or my child wears is not to be exempted from seizure. Ib. אין מסדרין לו מאיתו החפץ this special object is not exempted; a. e.

Hif. הִסְדִּיר *to arrange, establish the order of.* Num. R. l. c., v. supra. Ber. 28b; Meg. 17b ה' ... על הסדר וכ' arranged the eighteen benedictions before Rabbi in the order in which they are to be recited. Sifra Tsav, Mill. כשם שה' משה וכ' as Moses arranged the service of the Tabernacle, so he arranged &c.; a. e.

סְדַר ch. same. Targ. Y. II Ex. XL, 23 (Y. I a. O. סַדֵּר, some ed. סָדַר). Targ. Y. ib. XII, 39; a. e.—Part. pass. סְדִיר; f. סְדִירָא. Targ. Ps. VII, 13 *ranged.*

Pa. סַדֵּר 1) same. Targ. Gen. XXII, 9 (Y. ed. Vien. סָדַר). Ib. XIV, 8 (O. ed. Amst. סָדְרוּ). Targ. Job XIII, 18 (ed. Wil. סְדַר); a. fr.—Targ. Ps. V, 4 (v. preced.).—Part. pass. מְסַדַּר. Targ. Y. Lev. XXIV, 6 (not מְסֻדָּר). Targ. Y. Ex. XXXIX, 18; 37.—Ber. 13a התם נביא הוא דקא מְסַדֵּר לשבחיה וכ' there (Neh. IX, 7 where Abram is used instead of Abraham) the prophet praises the Lord by referring to the past. Yoma 38b דהוה מְסַדֵּר אגדתא קמיה who reviewed before him the homiletic sayings according to a certain system; a. fr.—Y. Ab. Zar. V, 44d נקרוץ נְסַדֵּר לאולין וכ' let us get up early and set in order those thorn-bushes (meaning, let us kill those men).—Shebu. 30b דמיחזי כמאן דמְסַדַּר דיניה Ms. M. (ed. דסַדַּר ליה לדיניה) he has the appearance of one whose case has been prearranged (with the judge; ed.: of one who has prearranged his case).—2) *to allow exemption from seizure* (v. preced.). B. Mets. 113b סְהוֹדֵי מְסַדְּרִינָן ליה השתא .. since we order his pledge (which consists of necessaries) to be sold for his debt, how can we allow him an exemption (so as to leave him a certain amount from the money realized by the sale)?

Ithpa. אִסְתַּדַּר *to be arranged,* (of prayers) *to be offered.* Targ. Job XXXVI, 19.

סָדָר, v. סָרַד.

סֵדֶר m. (b. h. סְדָרִים *pl.*; סָדַר) *row, pile, arrangement, order, succession.* Num. R. s. 4 ו' חלות לס' זה וכ' six cakes in one pile and six in the other. Yoma V, 7 כל .. האמור על הס' וכ' as to all the acts for the Day of Atonement here told in their consecutive order, if he advanced (changed the order) &c. Sifra Tsav, Mill. הסדיר את הקרבנות כסִדְרָן the text arranges the sacrificial functions in their proper succession. Yoma 73a sq. דוד שאל שלא כס' David did not put his questions (I Sam. XXIII, 11) in their natural order. Meg. III, 4 חוזרין לכסִדְרָן the regular reading (interrupted during the four distinguished Sabbaths, v. פָּרָשָׁה) is resumed. Ib. 30b לס' פרשיות הוא חוזר the regular order of the Pentateuch sections is resumed; לס' הפטרות וכ' the regular order of Haftaroth is resumed; a. v. fr.—ס' זרעים the Order of Seeds, the first Order of the Mishnah; ס' מועד the Order of Festivals, the second Order of the Mishnah &c. Sabb. 31a; a. fr.—Keth. 106a (ד)אליהו ס', v. אֵלִיָּהוּ.—Esth. R. to

I, 9 ראש חס' as the first words of a pericope (Lev. R. s. 3 ראש סדרא).—*Pl.* סִדְרִים, constr. סִדְרֵי, סִי'. סדרי — משנה, v. מִשְׁנָה.—Keth. 103b חכמה ס' orders (rules) of wisdom; ס' נשיאות rules for the conduct of the Nasi's office. Sabb. 53b בראשית ס' the order of nature; a. fr.—Esp. *regular homilies on the weekly portion.* Sot. 49a (ref. to Job X, 22) אם יש סדרים תופיע וכ' but if regular homilies are held, it (the earth) will come forth bright out of the dark.

סִדְרָא, סִדְרָה, סִי' ch., constr. סִדְרַי a. סִדְרֵי, same, 1) *row, order.* Targ. Ex. XXVIII, 17, sq. (h. text טוּר). Targ. O. Lev. XXIII, 44 (Y. סִידּוּרֵי); a. fr.—*Pl.* סִדְרִין, סִדְרַיָּא, סִדְרֵי, סִי', סִדְרַי. Targ. Ex. l. c. (Y. ed. Vien. סִדָּי). Targ. O. Lev. XXIV, 6, sq. (Y. סִידּוּר).—Targ. Y. Deut. V, 28 ס' דלעיל the upper ranks (angels). Targ. Y. Gen. XIV, 8 ס' בגו קרבא battle-lines. Targ. II Esth. III, 8 בגו סִדְרוֹי (ed. Vien. בגו סדרי; ed. Lag. בניסרוי, corr. acc.) when among his troops; a. fr.—2) *order* or *section* of the Scriptures, *the portion of the Pentateuch* to be read at public service on Sabbaths &c.; in gen. *Scripture lesson.* Sabb. 116b פסקו ס' בכתובים (not דכתי) they closed the reading from the Pentateuch with a reading from the Hagiographa (v. הַפְטָרָה). Yoma 87a bot. הוה פסיק ס' וכ' was reading the Haftarah; a. fr.—Sot. 49a קדושא דס' v. קְדוּשָׁא.—3) *order* or *part of the Mishnah.* Keth. 103b אתני סִדְרָךְ לחברך teach thy fellow student the Order which thou hast learned; a. e.—*Pl.* as ab. Ib. [read:] מתנינא שיתא סדרי לשיתא ינוקי I taught six boys the six Orders of the Mishnah, one Order to each; a. e.—4) *colonnade*, esp. *the hall of studies* (cmp. אַכְסַדְרָא). Y. Sabb. VII, 8a בן ס' רובא וכ' from the large colonnade to the store of &c.; Y. Snh. X, 28a bot. Y. Ber. III, 6b top כד הוו מסקין ליה לס' when they were carrying him to the hall; a. fr.—[סְדָרָא, סְדָרָא *net*, v. סְדָרָא.]

סדרונגיא, v. סִירוֹנְגַיָּיא.

סַדְרוּתָא, v. סַרְהוּתָא.

סדריוט, v. סִרְדִיוֹט.

סַדְרִיתָא, v. סַרְהוּתָא.

סוֹדָרָן, סְדָרָן m. (סָדַר) *one who arranges traditions systematically, systematic scholar*, opp. פִּילְפְּלָן dialectician. Y. Hor. III, 48c top חסו' (Bab. ed. חסד). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to II Kings XX, 20) 'he brought the water (of the Law) into the city', שהוא סו' because he (Ezekiah) was a collector, v. next w.

סוֹדָרָא, סַדְרָא, סוֹדִי' ch. same. Midr. Till. to Ps. LXXXVII (v. preced.) חמי ס' טב וכ' when he (Ezekiah) saw a good systematiser, he made him come (to Jerusalem); Yalk. ib. 837 סוד' גמרנא וס' אנא Pes. 105b (v. Rabb. D. S. a. l. note 400) I am a teacher and systematiser of traditions.

סָהֵד (v. next w.) *to be witness.*

Pi. סַיְּהֵד *to provide witnesses for.* Tosef. Gitt. VIII (VI), 8 הנותן גט לאשתו ולא סִיְּהֵדוֹ (ed. Zuck. שִׁיְּהֵדוֹ) if a man gives his wife a letter of divorce without witnesses.

סָהֵד, סָהִיד (v. עִנּוּד, a. וָדָה; Sam. סעד, סהד, v. Sam. Pent. Gen. XXXI, 52; cmp. also סעד = עֵד ib. VII, 16; for interch. of ע a. ה a. ו, v. letters ה a. ו) *to be sure, be present; to witness.*

Af. אַסְהֵד, אַסְהִיד (corresp. to b. h. הֵעִיד) 1) *to testify.* Targ. O. Ex. XX, 13; a. fr.—Keth. 21a אחתימוה v. אַחְתִּימוּתָא. Ib. לא צריך אידהו לאַסְהוּדֵי וכ' he would not need to identify his own signature; ואזל אידהו ואהאי ומַסְהֲדֵי וכ' (or ומְסַהֲדֵי *Pa.*) and thus he and the other man might identify the signature of that man (the deceased); a. v. fr.—2) *to call to witness; to give warning.* Targ. Deut. IV, 26. Targ. Ps. LXXXI, 9. Targ. II Chr. XXXIII, 10; a. fr.

Pa. שַׁהֵד, סַהֵד same, 1) *to testify.* Targ. Y. Ex. XX, 13; a. e.—Keth. 21a מְסַהֲדֵי, v. supra. Y. Snh. I, 18b top איתא שַׁהַד עלי come, testify in my behalf. Y. Shebu. VI, end, 37b דלא וְשַׁהֲדוּן . . . כאינש like one that ties up the mouth of witnesses that they may not testify; a. fr.—2) *to warn.* Targ. Y. Gen. XLIII, 3 מְסַהֲדָא אַסְהִיד; a. e.

Ittaf. אִיתְסַהַד *warning has been given.* Targ. Ex. XXI, 29.

סָהֵד, v. סָהִיד.

שַׁ', סְ', סָהֲדָה, סַהְדָא m. (preced.) 1) *witness.* Targ. O. Deut. XIX, 18. Targ. Prov. XII, 19; a. fr.—B. Bath. 33b. Sabb. 65b רבה פרת מטרא . . ס' (the rise of) the Euphrates is a weighty witness (indication) that it rained in Palestine; a. fr.—*Pl.* סָהֲדֵי, סַהֲדַיָּא, סַהְדֵי, שַׁ'. Targ. Ex. XXII, 12. Targ. O. ib. 2; a. fr.—B. Bath. l. c. Kidd. 65b לא אירבו ס' אלא לשקרי witnesses are created only for liars, i. e. the institution of witnesses is not intended to legalise an act, but only as a guard against faithless persons who might deny the transaction. Y. Shebu. VI, end, 37b פומהון דש' v. preced. art. Ib. ייתי עלוי ש' let him produce witnesses to confirm it. Y. Snh. III, end, 21d וקבלון לש' וכ' and they received (heard) the witnesses in the absence of &c.; a. fr.—Ber. 17b, a. fr. אנן ס' we know certainly.—Fem. סָהֲדָא. Targ. O. Gen. XXXI, 52.—V. סָהִיד.—2) *pl.* סָהֲדִין, constr. סַהֲדֵי *testimony.* Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Y. Deut. XIX, 18 סהדין שקרא; a. e.; v. next w.

שַׁ', סָהֲדוּתָא, סַהְדוּ f. (preced.) *testimony, evidence; warning.* Targ. Deut. V, 17. Targ. Is. VIII, 20; a. fr.—Y. Snh. III, end, 21d קביל ס' . . דלא באפוי וכ' R. E. heard evidence in the absence of the party; a. fr.—ידע בס' to know evidence, to have something to testify to. Macc. 5b; a. fr. Y. Snh. I, 18b top ידע ש'; a. fr.—*Pl.* סָהֲדָן, סָהֲדָנָן, סָהִיד', סָהִיד; constr. סָהִידַי. Targ. Jer. XVIII, 18 סהדון (ed. Lag. סַהֲדִין, v. preced.). Targ. Y. Deut. XXII, 14 (not רַוּוֹן . . .) *evidence of virginity.* Targ. Ps. CXIX, 14; a. fr.

סָהֵד, v. סְהַד.

סָהִד, סָהִיד m. (part. of preced.) *witness.* Targ. Prov. XII, 17 סָהֲד ed. Wil. (ed. Lag. סהדא). Targ. O. Deut. XIX, 15; 18; s. fr.—Fem. סָהִידָא. Targ. Y. Gen. XXXI, 52.—*Pl.*, v. סָהֲדָא.

סָהִידוּתָא, סְהִידָן, סָהִידָוָן, v. סְהַד.

סַהַר c. (b. h.; cmp. סחר) 1) *an enclosed place*, esp. *the enclosure for cattle* near a dwelling; *stable*. Erub. II, 3 (18ª; Mish. a. Ms. M. everywhere סַחַר). Ib. 22ª; Y. ib. IV, 21ᵈ bot.; Tosef. ib. III (II), 9. Tosef. Sabb. X (XI), 1. Shebi. III, 4 עושה ס' וכ' may put up (in the field) an enclosure covering an area of &c.; Tosef. ib. II, 15. Ib. 16 שׂחר; a. fr.—Tanḥ. Ki Thissa 2 (play on הסחר, Cant. VII, 3) הס' שדומה לסוחר וכ' (the meeting place of the Sanhedrin is called) *hassahar*, because it resembles a merchant's store.—2) (cmp. next w.) *moon*. Ib. ed. Bub. 1 אגן הס' כחצי הירח *ăgan hassahar* means, 'like a half-moon' (the semicircular seats of the Sanhedrin), v. פְּתַרוֹן I.—*Pl.* סְהָרִים, סְהָרִין. Tosef. Shebi. II, 19; Y. ib. III, 34ᶜ bot. סיהרין (corr. acc.).—Tosef. Dem. VI, 11 זה (ש)חביא שבלים וכ' if one brought (into the partnership) stores of ears of his own crop &c.; a. e.

סַהֲרָא, סַהֲרָת m. ch. (זהר = סהר) *light*, esp. *moonlight*. Cant. R. to VII, 3, v. זְהָרָא I. Ber. 53ª דאיכא ס' (Ms. F. סיהרא) when there is moonshine.—V. סִיהֲרָא.

סַהֲרוֹן m., *pl.* סַהֲרוֹנִים (b. h. שַׂהֲרֹנִים; preced.; cmp. זְהוֹרִית) *crimson* (or *saffron*) *colored ribbons*. Y. Sot. IX, 24ᶜ top וסַהֲרוֹנֵי זהב תלויין בהן with gold-embroidered ribbons hanging thereon (Tosef. ib. XV, 9 זהוריות מוזהבות); [oth. opin.: *moon-shaped* ornaments of gold].

סַהֲרָנָא, *pl.* סַהֲרָנֵי ch. same. Targ. Jud. VIII, 26 (Rashi: צונקיא as Targ. ib. 21).

סוֹא, v. סוּי.

סוֹאֲבָא m. (= מְסוֹאֲבָא; סְאֵב) *unclean*. Targ. Y. II Deut. XXVI, 14 בס' while unclean.

סוֹאֲבוּתָא f. (preced.) *uncleanness*. Targ. Y. Gen. XXXV, 2. Targ. Lam. I, 9; a. e.

סוֹאַבְתָּא, v. סְאוֹבְתָּא.

סוֹוֵר, סַוָּאר, סָוָּר m. (dial. for צַוָּאר; צַבָּר = סָוָּר; v. Maim. to Ohol. III, 7 ed. Dehr.) *a pile* of joists, *frame*. Ohol. III, 7 ס' של קורות (ed. Dehr. צווּאר, in comment. צִוּוּר, Var. צֶבֶר); Succ. 20ᵇ (Ms. M. סוואר); Y. Sabb. IV, 7ª top צבר. Bets. 31ᵇ אין מבקעין עצים לא מן הס' וכ' we must not chop (on the Ḥoly Day, for immediate use) wood from a pile of joists (intended for building purposes), v. מוּךְ.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 4 ס' של נתתומין הפרוס וכ' (R. S. to Kel. XV, 2 סרוד) the baker's frame when it is plain (without rims) is unclean, because dough is cut and carried to the stove on it.—V. סָוָּר.

סוּב (sec. r. of סבב), *Pa.* סִיֵּיב [*to go all around,*] *to finish up, trim*. Gen. R. s. 78 (a proverbial expression) שיריצת סַיְּיבַת hast thou finished? hast thou trimmed (so as to be entitled to wages)?; Yalk. ib. 133 סייפת.

סוֹב, *pl.* סוּבִּין, v. סוּבִּין.

סוֹבֵב m. (סָבַב) *ring, hoop*. Kel. XI, 3, a. e. ס' של גלגל the iron hoop of a wheel.—Esp. ס' הס' *the Sobeb*, a sort of gallery around the altar for the priest to walk on. Midd. III, 1 זה הס' there (at five cubits from the bottom) the Sobeb was attached. Zeb. V, 3; a. fr.

סוֹבְיָא, סוֹבָא ch. same. Targ. O. Ex. XXVII, 5 סוֹבְ' (ed. Berl. סוֹבֵי, ed. Vien. סוֹבָבִי, *pl.*; Y. סובבי; h. text כרכב). Ib. XXXVIII, 4 סוֹבְבִיהּ (ed. Berl. סוֹבֵי; Y. סוֹבְבֵי).

סוֹבִיָּיה, v. סוֹכִיָּיה.

סוֹבִין m. pl. = סוֹבְבִין (סָבַב) *galleries*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 [read:] הס' והסטיוין שלהן (v. סְטִיו) the galleries and colonnades on turrets (v. אֲקוֹנְבִי).

סוּבִין m. pl. (preced.; cmp. הַדְרָאָה) *flour of the second course, bran-flour* (differ. fr. מוּרָסָן). Keth. 112ª; Y. Sot. I, 17ᵇ, a. e.—B. Bath. 98ᵇ (from Ben Sira) הכל ... קל מס' וקל מס' וכ' I have weighed everything ..., and found nothing lighter than bran, but lighter (in mind) than bran is &c.; a. fr.—Sing. סוֹב, with suffix סוּבָן. Ḥall. II, 6. Sabb. VII, 4 (76ᵇ).

סוֹבֶךְ m. (סָבַךְ) [*thicket,*] *the fleshy part of the leg, calf*. Ḥull. X, 4. Y. Yeb. XII, 12ᶜ bot.; Tosef. Yad. II, 1 ברגל עד הס' he must wash his feet up to where the calf begins.

סוּבַלְתָּא, v. שׁוּבַלְתָּא.

סוּבְנִי, v. סַבְּנִי.

סוֹבָעָא m. (סְבַע) *plenty*. Targ. Ps. XVI, 11. [סוּבְעָא, v. סַבְעָא.]

סוּבָרָא m. (סְבַר II) *carrying*. Y. Taan. IV, 68ᵇ ס' דקוסמא טרד (not סוכרא) the carrying of wood kept them busy.—[Ḥull. 18ᵇ מסוברא, v. סִיבָּרָא II.]

סוֹבָרוֹתָא, סוֹבָרָא, סוּבְרָת, סוֹבָרָא, v. סִבְרָא a. סַבָּרוּתָא.

סוּבְרִיקִין, v. סַפַּרְקִין.

סוֹבְתָּא, סוּבְתָּא, v. סְאוּבְתָּא.

סוּג I (b. h.) [*to cut off, separate,*] *to fence in, mark off*. Y. Ab. Zar. IV, 43ᶜ, sq. כל שהוא סָג וכ' any stone that is put up to mark the sea-shore or the roads. Y. M. Kat. I, 80ᶜ פירצה שהיא סָגָה וכ' a fence which, though broken, still bars the ground behind it (from falling out); Y. Shebi. III, end, 34ᵈ; a. e.—Trnsf. (v. סָרַג a. גָּדַר) *to guard against trespassing a law, to make a prohibition more restrictive; to exaggerate*. Ab. d'R. N. ch. I סייג שסָג ... לדבריו (v. ed. Schechter) the guard which Adam set to his words (by adding the prohibition to touch the tree of knowledge). Ib. אם סג אדם לדבריו וכ' if a person exaggerates his words, he cannot abide by them.

Pi. סִיֵּיג *to fence in*. Part. pass. מְסוּיָּיג. Koh. R. to V, 14 והיה מס' וכ' it (the vineyard) was fenced in on all sides.

Hif. הִסְגִּיג (with גְּבוּל) *to remove the landmark*. Sabb. 85ª (ref. to Deut. XIX, 14) לא תַסִּיג ... גבול do not remove the landmark which those before thee (the Canaanites) have set.

סוּג ch. same. Targ. II Esth. III, 3 סָג יתיה (not סגיתיה).—Part. pass. סָיֵג, סָיְגָא. Targ. Hos. II, 8 כמא דסָיְגִין (missing in ed. Lag.).—Y. M. Kat. III, 83[c] top וְסוּג תורעתך may the Lord fence in thy breach (guard thee from further trouble); Gen. R. s. 100. Y. Kidd. I, end, 61[d]; Y. Shebu II, end, 33[c], a. e. סָיְגִין סייגה ותרעין וכ' a fence is fenced around, and a breach broken into, i. e. the good are assisted by Providence in their good work, and the bad in their evil ways; וכיני סייגין וכ' (not ובני) but is it right that the fence &c.?; Yalk. Prov. 935 סגיר סוגיריא (corr. acc.).

סוּג II m. (preced.) [*partition,*] *a large chest* or *basket* with partitions for various kinds of provision. Dem. V, 6 אפי' מאותו הס' וכ' even if he buys the second time from the same chest and of the same kind (quality). Y. B. Kam. II, 3[a] ס' שנתון וכ' a dealer's chest which stands at the entrance of the shop; a. e.—*Pl.* סוגין, סוגים. Kel. XVI, 3 הס' הגדולים (R. S. a. l. Var. סוֹאִין; Tosef. ib. B. Mets. V, 3; 13 הסאין, v. סוֹר) the large provision chests; Sifra Sh'mini ch. VII, Par. 6 סיגים (corr. acc.). Y. Sabb. XVII, 16[a] bot.; a. e.—[In later philosophical literature: סוּג *class, species.*—[Midr. Till. to Ps. CXIX, 119 עושה סוגים, v. סִיג I.]

סוּגָא I m. *Suga*, name of *a bird*. Ḥull. 62[b].

סוּגָא* II pr. n. m. *Suga*. B. Bath. 90[b] Ms. M. (ed. פוגא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּגָאֵי, סוּגָאָה, v. סוּגֵי.

סוּגָה f. (סוּג) *fence, enclosure*. Snh. 37[a] (ref. to Cant. VII, 3) אפי' בס' של שושנים וכ' even in a fence of lilies they will make no breach (they will not trespass a law however slightly guarded). Ib. (second time) בס' בשושנים ed. (Ms. M. של ש'; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּגוּן, סוּגוּ *much, very*, v. סַגִּי I.

סוּגֵי, סוּגָאֵי, סוּגָאָה, סוּגֵיָא, סוּגָיָא I m. (סַגִּי I) *multitude, largeness*. Targ. Prov. VII, 21 סוגי Ms. (ed. סיגיא). Ib. V, 23 סוגאי (Ms. סוגיא). Targ. Ps. LXIX, 14 Ms. (ed. סגיעי); a. fr.—V. סוּגְיָא.—Lam. R. to I, 1 (שרתי) סוּגְיֵיהוֹן בישין their masses are bad; Gen. R. s. 50 סוּגְיָיהּ בישין the masses of the place are bad; Yalk. ib. 84 סוּגְיָא. Y. Ab. Zar. I, 39[c] סוגיירה שמריין (not סי'; prob. to be read רומיין) most of the garrison are Samaritans (Romans).

סוּגֵיָא, סוּגָיָא II m. (סָגֵי II) 1) *walk*. Sabb. 66[b] top לתרוצי ס' הוא דעביד Ms. M. it (the cane) serves merely to direct the walk (not as a support).—2) (cmp. הֲלָכָה) *study, lesson, subject; practice, usage*. Num. R. s. 12; Lam. R. to I, 3, v. בְּזָז I, a. גְּזָז. Snh. 6[a] סוגיין דעלמא (Ms. M. ס' דשמעתתא בעלמא) the general practice (as regards that subject).—[Yalk. Prov. 935 סגיר סוגיריא, v. סוּג ch.—Koh. R. to V, 8 סוּגְיָא, v. סִרְגָא.]

סוּגְיָנָא m., *pl.* סוּגְיָנֵי (סָגֵי I, cmp. סְגִינִיוּת) *twigs*. Erub. 29[b] ס' דערבתא (some ed. סוּגְרִינֵי; Ms. M. סוגיתני, corr. acc.; Ms. O. סְגֵי) twigs of a willow.

סוּגְנֵי m. pl., with suffix סוּגְנוֹי (סָגֵי I, v. סגוגי, סגונן) *plenty of it*. Targ. Y. Gen. XXVII, 28.

סוּגְעָא, סוּגְעָה m. (סָגֵי) *plenty, largeness*; (adv.) *much, frequently*. Targ. Job XXXI, 25. Targ. Prov. X, 19 (ed. Lag. סוּגְאָה).—Targ. Ps. LI, 4. Targ. I Chr. XXII, 8; a. fr.—*Pl.* סוּגְעֵי. Targ. Ps. XXXIII, 16 Ms. (ed. סְגֵי). Ib. 17 (ed. סגיי; some ed. סְגִיעֵי); a. fr.

סוּגְעָתָא f. same. Constr. סוּגְעַת (adv.) *enough*. Targ. Ps. CXXIII, 4 (h. text רַבַּת).

סוֹגָר m. (b. h.; סָגַר) *collar* or *muzzle*. Sabb. 51[b]. Y. ib. V, end, 7[c]; Y. Bets. II, end, 61[d], v. חָבָה.

סוֹד m. (b. h.; cmp. סַד a. יָסַד) 1) *foundation*. Snh. 92[b] סודו (Tanḥ. Noah 10 יסודו), v. מָקֹם.—Trnsf. *principle*. R. Hash. 20[b] ס' העיבור the Principle of Intercalation (title of a book). Ex. R. s. 15 ס' הלבנה the principle of the lunar calendar.—2) *intimate union, circle, council*. Y. R. Hash. II, 58[b] (ref. to Ez. XIII, 9) זהו ס' העיבור that means the council (of the Sanhedrin) for intercalation; Keth. 112[a]; Y. Snh. I, 18[c] bot. זה עיבור (corr. acc.).—3) *deliberation, counsel*. Erub. 65[a] (ref. to the numerical value of יַיִן and סוֹד) נכנס יין יצא ס' where the wine enters, counsel leaves; Snh. 38[a]; Num. R. s. 10; s. 11. Ib. יצא יין נכנס ס' when the wine has left (where there is abstinence), deliberation enters. Ib. (ref. to Prov. III, 32) ... הוא נזיר זוכה לס' החכמה he is abstinent ..., therefore he is granted the counsel of divine wisdom. Ib. אנשי סודו the men of his (God's) counsel, i. e. his friends. Pes. 113[a] (play on סוֹדְנָא) סוֹד נאה וכ' (beer-brewing is) a profitable device and a charity (requiring a very small capital); a. e.—4) *secret*. Ib. 49[b] אין מגלין להן ס' we must not entrust a secret to them. Hag. 14[a] הקב"ה מגלה להם ס' וכ' the Lord shall reveal a secret (solve mysteries) to them in the hereafter. Yeb. 63[b] (fr. Ben Sira) גַּלֵּה ס' וכ' reveal a secret to one out of thousand; a. e.

סוֹד [cmp. זוּד, *to boil*, fr. which סִיד *lime*; denom. סוּד or סִיד (b. h. שִׂיד),] *to plaster, whitewash*. Sot. VII, 5 סְדוּהוּ בסיד they whitewashed it (the altar) with lime. Ib. 35[b]. Tosef. Sot. XV, 9 שלא יָסוּד אדם וכ' that a person must not plaster his rooms &c. Tosef. B. Bath. II, 17; B. Bath. 60[b] סָד אדם וכ' a man may plaster all his rooms &c.; a. e.—Esp. *to paint the skin* with a depilatory (of lime or orpiment). Sabb. VIII, 4 כדי לָסוּד וכ' as much as may be required for painting a little girl; ib. 80[b] כדי לסוד אצבע וכ' to paint the little finger &c.; Tosef. ib. VIII (IX), 20; a. e.

Pi. סִיֵּד *to cover with plaster*. Tosef. Sot. VIII, 7 וסִיְּידוּהוּ, v. כִּיר. Ab. Zar. III, 7; a. fr.—Part. pass. מְסוּיָּד; f. מְסוּיֶּדֶת. Tosef. B. Bath. l. c.; B. Bath. l. c.; a. e.—[Incorr. סִירֵר in some ed.]

סוֹד ch. same. Targ. Am. II, 1. Targ. O. Deut. XXVII, 2 תְּסוּד (some ed. תְּסִיד).

סוֹדָמִי, v. סְדוֹמִי.

סוֹדְנָא m. (v. סוּד h.) *brewer*; [oth. opin. סוֹדָנָא *beer*]. Pes. 113[a] לבי ס' (Ar. סד') to the brewery, v. חֲלוּז. Ib. מאי ס' why is the brewer (beer) called ס'?; v. סוֹד.

סוֹדָנִי I m. (preced.) *brewer*. Ber. 44[b]; Men. 71[a];

Nidd. 12[b] top (applied to R. Papa, the brewer). [Other opinion: ס׳ (denom. of סוֹד) *wise man*.]

סוּדָנִי II m. *Sidonian*.—*Pl.* סוּדָנִים. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 ed. Zuck. (Var. צִידוֹנִים; R. S. to Kel. XXX, 3 צִידוֹנִים).

סוּדָר (mostly pl. form סוּדָרִין) f. (סָדַר; cmp. הוֹד II) *scarf wound around the head and hanging down over the neck, turban*. Sabb. 120[a] וסודר שבצווארו and a scarf hanging down over his neck (v. Rashi); Y. ib. XVI, end, 15[d] וסודרין שעל זרועותיו (not וסדי) hanging down over his arms. Succ. 51[b] וחזן..והסודרין בידו and the superintendent of the synagogue stood there with a scarf (as a flag) in his hand; ומניחן בסודר; Tosef. ib. IV, 6 בסודרין; Y. ib. V, 55[b] top בסודרין, v. נוּם; Snh. VI, 1. Ib. VII, 2 (52[b]) ונותנין סודר קשה לתוך הרכה (Y. ed. סודרין) they put a twisted scarf of coarse material within a soft one and wound it around his neck; a. fr.—[Lat. *sudarium* is a phonetic coincidence with our w., from which it differs in meaning.]

סוּדְרָא, סוּדָרָא ch. same. Targ. Ruth III, 15 (h. text מִטְפַּחַת). Targ. Y. Ex. XXXIV, 33, sq. (h. text מסוה). Targ. Y. Lev. XX, 10 שינוק ס׳ וכ׳ strangulation with a twisted scarf &c. (v. Snh. VII, 2 quot. in preced.); Targ. Y. Ex. XXI, 15; a. fr.—Ab. Zar. 4[a] רמו ליה ס׳ וכ׳ they twisted a scarf around his neck and tortured him. Ber. 51[a] (expl. פריס ס׳ וכ׳ (עיטוף spread the scarf over his head; a. e.—Esp. *turban*. Pes. 111[b] סוּדָרֵיהּ דמר כי וכ׳ your turban looks like that of a scholar, yet I am sure you do not know the benediction (on putting it on: עוטר ישראל בתפארה). Sabb. 77[b] (playful etymology) סוֹדוֹ ה׳ לִירֵאָיו סוֹדָרָא 'the secret of the Lord is revealed to those that fear him' (the turban being the scholar's apparel); a. e.

סוּדָרִין, v. סוּדָר.—[Yalk. Prov. 947 מעלים לו ס׳, v. סְלָרִין.]

סוֹדָרָן, v. סַדְרָן.

סַוָּואר, v. סַוָּאר.

סוודא, v. סוּדָא.

סוחי, v. סַחְיָא.

סָוָן, v. סָנָן.

סָוָס m. name of a *bitter herb*. Pes. 39[a] וסורא ס׳ Ms. M. (ed. עסווס וטורא; Ms. O. סָוָאס; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סָוַוסְטִי, v. סַבַּסְטֵר.

סווסריתא, v. סַרְסָיָא.

סָוָר, v. סַוָּאר.

סַוְרִיקִין, v. סְפַרְקִין.

שׂוּחַ, סִיחַ (b. h. שׂוּחַ) [*to think,*] *to talk; to tell*. Shebu. VIII, 3; 6 אינו יודע מה אתה סָח (Y. ed. שָׂח) I do not know what you are talking about. Ber. 51[a] סח לי told me. Sot. 44[b] שח בין תפילה וכ׳ if one talks between putting on the T'fillin of the arm and of the head; Men. 36[a] סח; a fr.—Ḥull. 27[a], v. חָטָא I.—[Yalk. Ps. 755, read: שָׂח, v. שׂוּחַ.]

Hif. הֶשִׂיחַ same. Ber. 51[b] אין מְסִיחִין על כוס וכ׳ you must not converse while holding up the cup of benediction. Sabb. 13[b] והיתה מְסִיחָה וכ׳ and she told (me) all that happened to her. Y. Gitt. IX, end, 50[d] מסיחין, מש׳, v. סִיחָה. Pesik. R. s. 31 עומד ומַסִיחַ וכ׳ (the text, Is. XLIX, 8 sq.) stands and speaks (is a standing prophecy) of the king Messiah. Deut. R. s. 1 מי אתה מסיח עמי וכ׳ who art thou that art talking to me &c.?—Gen. R. s. 13, beg. (ref. to שיח, Gen. II, 5) כל ... כאילו מְשִׂיחִין אלו וכ׳ all trees speak to one another as it were; מש׳ עם הבריות speak to men; Yalk. ib. 20. Ex. R. s. 1 לְהָשִׂיחַ עלינו to talk against us. Tanḥ. T'rum. 9; Yalk. Mal. 587, v. קָבַע I; a. fr.—מסיח לפי תומו, v. תֹּם.—Yoma 75[a] (ref. to ישחנה, Prov. XII, 25) חד אמר יְשִׂיחֶנָּה מדעתו וחד אמר יְשִׂיחֶנָּה לאחרים one says, let him dismiss it (fr. נָשָׂא=נָסַח; Ms. M. 2 יַסִּיחֶנָּה) from his mind; the other says, let him speak it out to others; Sot. 42[b]; Snh. 100[b]; Yalk. Prov. 950; v. נָסַח.

סוֹחַ ch. same. Ḥag. 5[b] שמעיה דסַח וכ׳ heard him talk and laugh.—Part. סָיֵיחַ. Lev. R. s. 26 יתה גחין וס׳ bending down and talking to her (rebuking her in a persuasive way; prob. to be read: ומפייס).

Af. אַסִּיחַ, אֲשַׂיחַ same. Targ. Job VII, 11. Targ. Y. I Num. XXI, 27 (not מְשַׂיְחִין). Ib. 28 (not מְשַׂיְחִין); a. e.—[Targ. Prov. VIII, 15 אנא משיחין ed. Lag. (ed. Wil. מָשְׁחָא), fr. מְשַׁח I.]

סוּחָא m. (נָסַח; cmp. b. h. סוּחָה, a. סְחִיתָא) *that which is thrown out, dirt, disgusting matter*. Targ. Prov. XXIII, 29 ed. Compl. (ed. Lag. סוודא, Var. סְיֵירָא; ed. Wil. שׁוּחָא; h. text שִׂרָה).

סוּחָיְתָא, v. סְחִיתָא.

סוֹחֵר m. (b. h. סֹחֵר; סָחַר) 1) *traveller, beggar*. Snh. 107[a] דומה לס׳ כותי like a Samaritan beggar (v. Midr. Till. to Ps. XIX, end, a Lev. R. s. 5; Rashi: a Samaritan *peddler* that offers his goods by degrees, from the worse to the better).—2) *travelling merchant*, in gen. *merchant*. Tanḥ. Ki Thissa 2, v. סַחַר; a. e.—*Pl.* סוֹחֲרִים, סוֹחֲרִין. Gen. R. s. 84 אחיו .. לס׳ וס׳ וכ׳ his brothers sold him (Joseph) to the Ishmaelites, the Ishmaelites to the merchants, and the merchants to the Midianites &c. Shek. VII, 2 סוֹחֲרֵי בהמה cattle merchants (in Jerusalem); a. fr.

סוּחְתָא, v. סְחִיתָא.

סוּט (וָסַט) (b. h. שׁוּט) *to move about, be unsteady*, v. סָטָה.

Hif. הֵסִיט, הִסְיט *to shake; to swing* (v. הֵיסֵט), contrad. to נגע to touch directly. Zab. V, 1 המַסְּיט את הזב או שהזב מַסִּיטוֹ he who moves a *zab* (v. זָב) (by shaking the board on which he stands) or whom the *zab* moves. Ḥull. 124[b] והסיטן and shook them; a. fr.—[Ex. R. s. 23; Lev. R. s. 11; ib. s. 16 הסיטן, read הטרסן, v. טוס h.]

Nif. נִיסּוֹט *to be shaken, moved*. Tosef. Zab. IV, 6 אם הרו נִיסּוֹטְנִין if they moved (on account of his rapping, and did not merely vibrate). Tosef. Toh. X, 8 [read:] ובלבד

שלא יהו ניסוטין וכ׳ provided they are not shaken up by the vibrations of the partition.

סוט (יסט) ch. same, 1) *to be unsteady, go astray.* Targ. Koh. II, 15 (ed. Lag. סְטָא).—Snh. 67a (missing in some ed.) סַטַת, v. סְטָא.—2) *to move, swing.* Targ. Lam. II, 8 סְאִט (h. text נטה).

Af. אוֹסִיט, אֵיסֵיט *to shake.* Targ. Y. Lev. XV, 10; a. e.

Ithpe. אִיסְתַּוִּיט, אִיסְטַט *to become wild* (cmp. שָׁטָה); *to shy.* Ned. 41a איסתויט ed. (Ar. אסטויט, אסטוט, cler. error ויס . . .).

סוּטָדָא, v. סַטְדָא.

סוֹטָה f. (סָטָה) *faithless wife, a woman suspected of faithlessness,* to whom the law, Num. V, 12-31, applies; *Sotah.* Sot. 2a, a. e. פרשת ס׳ the chapter concerning the Sotah (Num. l. c.). Ib. כל הרואה ס׳ בקילקולה וכ׳ whoever sees a Sotah in her disgrace, will vow abstinence from wine. Yeb. 85b ס׳ ודאי a convicted adulteress. Ib. מחזיר ספק סוטתו as to taking back his wife suspected of adultery; a. fr.—Y. Keth. VII, 31c אין שוטה חיא וכ׳ if she is declared a Sotah, let her get out without dowry, and if she is not &c.—*Pl.* סוֹטוֹת. Sot. I, 5 ששם משקין את הס׳ there (in the Nicanor gate) they made the suspected women drink (the bitter water). Ib. 8a אין משקין שתי ס׳ כאחת two suspects must not be made to drink at the same time; a. fr.—*Soṭah,* a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Talmud Babli a. Y'rushalmi, a. Tosefta.

סוֹטָנָא, v. סְטַן II.

סוּטְנְחוֹן, Targ. Is. XXI, 8 ed. Lag., v. סִיטוֹנָא.

סוּטַר* pr. n. m. *Suṭar.* Y. Ber. I, 2c top (for which Yalk. Ez. 340: סִיסַרְטָאי).

סוֹ׳, סוּטָרָא m. (Saf. of נטר, cmp. סְנָטָר) [*that which is reserved,* cmp. נְטוּלָא] *reward, wages.* Targ. Y. Ex. XXII, 30 בסוטריה as his reward (for not barking at the Israelites, v. Ex. R. s. 31). Targ. Y. Lev. XIX, 13. Targ. Y. Deut. XXIV, 14, sq. Targ. Job XIV, 6. Ib. VII, 2 סְטַ׳.

סוֹי m. (נשא=נסא; cmp. שׂוֹא, Ps. LXXXIX, 10) [*load,*] *large basket.* B. Kam. 20a ס׳ מקצתו וכ׳ (quot. by R. H. G. to Kel. XVI, 3; ed. משׂוֹי).—*Pl.* סוֹאִין, סוֹאֵי. Kél. XVI, 3 R. H. G., a. R. S. a. l. Var. (ed. סוּגִים); Tosef. ib. B. Mets. V, 1; 13 (quot. by R. S. l. c.; ed. Zuck. וחסאין, read: וְיַחֲסֵאִין), v. סוּג II.

סְוִי* (cmp. Syr. סוא a. סוה cupio, P. Sm. 2540; 2546, a. זוּחַ I) *to be bright, cheer up.* Keth. 62b דל עינה . . ס׳ לבה וכ׳ he lifted up her eye (attracted her attention), she saw him, her heart was overjoyed, her spirit fled (she fainted).

Af. אַסְוֵי *to look up with joy.* Ib. 60a הוה קא מַסְוֵי לאפה (not חוה) the child looked up to her with joy (showing that he recognised his mother).

סְוִירָא* m. (סור, cmp. Syr. סורא mucus nasi, P. Sm. 2584) *nasty secretion, vomit.* Targ. Prov. XXIII, 29 some ed. (Ms. Var. סְרוּרָא; ed. Lag. סוודא, read סְוִירָא), v. סוּחָא.

סוּךְ (b. h.; cmp. נָסַךְ) *to pour (oil), to anoint; to oil.* Dem. I, 3 שמן לָסוּךְ בו וכ׳ oil for vessels. Ib. 4 שהגרדי סָךְ וכ׳ with which the weaver oils his fingers. Sabb. VIII, 1 כדי לסוך אבר קטן as much as required to rub one small limb. Tosef. Ter. X, 10 לא יָסוּךְ כהן שמן a priest must not pour oil of T'rumah on a marble plate &c. Ib. 11 ואין סָכִין בו מנעל וכ׳ nor must you use it for oiling a shoe &c. Shebi. II, 5 סָכִין את הפגים וכ׳ you may pour oil on green figs and pierce them (to accelerate ripening); a. fr.—Part. pass. סוּךְ; f. סוּכָה; *pl.* סוּכִים, סוּכִין; סוּכוֹת. Y. Bicc, I, 63d bot. תאנים ס׳ וכ׳ figs which have been oiled and pierced.

Hif. הִסְרִיךְ same. Yalk. Ex. 165 כחיה שהיא .. הסלע ... מַסְרִיךְ מְסָכֶת את בנה (not מנסכת) the rock by their side anointed them with oil like a confined woman that anoints her child; Pirké d'R. El. ch. XLII מניק .. מניק (corr. acc.).

Nif. נִיסַךְ *to be oiled, perfumed.* Tosef. Ter. X, 10 אין חזר ... אע״פ שנ׳ ממנו the non-priest need not hesitate to rub it (on the priest's body), although he himself (his hand) is perfumed thereby.—[*Nithpol.* נְסְתּוֹכָךְ, v. סָכַךְ II.]

סוּךְ ch. same. Targ. Ruth III, 3. Targ. O. Deut. XXVIII, 40 תְּסוּךְ (some ed. תְּסִיךְ; ed. Berl. תְּשׂוּךְ).

Ithpe. אִתְּסָךְ *to be poured., rubbed.* Targ. O. Ex. XXX, 32 ed. Berl. (ed. Vien. יִתְנַסַּךְ).

סוֹךְ (שׂוֹךְ) m. (b. h. שׂוּךְ; סבך=סוך) *bough, bush.* B. Kam. X, 2 (114a) לא יקוץ את סוכו וכ׳ (some ed. שׂ׳; Y. ed. חסוכה; v. Rabb. D. S. a. l. note 100) he must not cut off the bough of his neighbor's tree &c. Y. Keth. II, end, 27a בשוכו when the bees have settled on his neighbor's bough (or bush); a. e.—*Pl.* סוֹכִים, constr. סוֹכֵי. Succ. 13b; Tosef. Maasr. III, 5 ס׳ תאנים boughs of fig trees. Erub. 101a ס׳ קוצים וכ׳ boughs of thorn-bushes and bundles of twigs of which one made a movable hedge before a breach; Tosef. ib. XI (VIII), 11, חבילי וסיכה של קוצים ed. Zuck. (Var. סוכה); v. סוֹכָה.

סוֹכָא ch. same. Targ. II Sam. XVIII, 9 (h. text שׂוֹבֶךְ). Targ. Jud. IX, 49. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Lag. a. oth. סוֹכָה); a. e.—V. סוֹכְתָא.

סוּכָּא, pl. סוּכַּיָּא, v. סְכָּא.

סוֹכָה, שׂ׳ (b. h. שׂוֹכָה)=סוֹךְ. Makhsh. I, 3. Y. Sabb. XV, end, 15b. B. Mets. 105b, v. חִזָּרוֹן II. Pesik. R. s. 15 מס׳ לס׳ from bush to bush; Cant. R. to II, 9; Yalk. ib. 986. Ab. d'R. N. ch. XXXIX קוצו ס׳ זו וכ׳ cut this limb off the tree. Pesik. R. s. 10, beg. הס׳ חזו של קוצים (not הזה) this thorn-bush. Tosef. Erub. XI (VIII), 11 (not סיכה), v. סוֹךְ. Lam. R. to V, 13 בש׳ אחת, v. חָרַז; a. e.—*Pl.* סוֹכוֹת. Y. Bets. IV, 62c top תאנים ס׳, v. סוֹךְ.

סֻכָּה, סוּכָּה f. (b. h.; סָכַךְ) *cover* of twigs; *booth*; esp. *Succah, the booth* covered with twigs &c. *for the seven days of Succoth.* Maasr. III, 7 סוכת גינוסר the lodge of Genezareth gardens (inhabited during vintage); ס׳ חיוצרים

the potter's hut (the outer compartment serving as a workshop, the inner as a dwelling); סֻכַּת החג the festive booth. Num. R. s. 4 (ref. to וְסָפַחְתָּ, Ex. XXV, 29) שהיו מעמידין .. כמין ס' they put the bread up in the shape of a hut; שכל חלה ... ס' וכ' each cake forming a roof over that below (tubes being placed between them to allow the air to strike). Succ. I, 1 ס' שהרא גבוהה וכ' a Succah which is higher than twenty cubits is unfit for ritual use. Ib. 2 העושה סוכתו וכ' he who put up his Succah under a tree; a. v. fr.—*Pl.* סוכות, סֻכּוֹת. Ib. 8[b] שתי ס' של יוצרים the two combined huts of the potters, v. supra; a. fr.—*Succah*, name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Talmud Babli a. Y'rushalmi, a. Tosefta.

סוכו (b. h. סוֹכֹה a. שׂוֹכוֹ) pr. n. pl. *Soco, Sokho*, name of two towns in Judaea. Ab. I, 3, v. אַנְטִיגְנוֹס.

ס' בנות (סבות), סוכות (b. h.) *Succoth B'noth*, name of an idol. Sh'h. 63[b] ... תרנגולת ס' ב' Succoth B'noth (covering the young) ... is a hen; Y. Ab. Zar. III, 42[c] sq. תרנגולתא ופרחיה a hen and her chickens.

סוכי, Tosef. Succ. III, 6, v. סָחוּ.

סוכיה, סוכיא m. (סוכו) *of Sokho.* Y. Yoma VIII, 45[b] bot. לוי ס'; Y. Erub. X, 26[a] bot. סוכיא (not סי'); ib. 26[c] bot. סובייה (corr. acc.); Y. Pes. VI, 33[b] ר' סובייה (read: לוי סוב'); Y. Shebu. I, 33[b] לוי שובדא (read: שׂוֹבָא).

סוכלא, v. סַכְלָא.

סוכלתנא, סוכלתן ש' m. (סָכַל I) *intelligent; intelligent person.* Targ. Prov. I, 5. Ib. X, 5. Ib. 19 ש'; a. fr.—*Pl.* סוכלתנין. Targ. Deut. I, 13. Targ. Is. XXIX, 14; a. fr.—[Targ. Prov. XXI, 11, v. next w.]

סוכלתנותא, סוכלתנו f. (preced.) 1) *intelligence, intellect.* Targ. Ex. XXXI, 3. Targ. Is. XXIX, 14; a. fr.—2) *reasoning.* Targ. Prov. XXI, 11 בסוכלתנותיה דחכימא (Ms. בסוכלתנותי, some ed. בסוכלתניה, corr. acc.) when the wise man is reasoned with.

עין ס', סוכר pr. n. pl. *'En Sokher.* Sot. 49[b] בקעת ע' ס' the valley of 'E. S.—Y. Shek. V, 48[d]; Men. 64[b], v. next w.

סוכרא m. (סְכַר) 1) *bolt.* Targ. Prov. XVIII, 19.—Y. Shek. V, 48[d] (of a mute man that wanted to point out the place 'En Sokher, v. preced.) ... וידיה על והוה יהיב ס' he put one hand on his eye and the other on a bolt; Men. 64[b] סיכ' (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); Yalk. Ezra 1067.—2) ס' דנהרא *dam, lock.* Y. Bets. III, 62[a] top ס' דנהרא שרי it is permitted to catch fish (on a Holy Day) which are kept in the lock of a river, v. דטסים; Y. Sabb. III, 14[a] bot. סברא (corr. acc., or סַכְרָא).—[Y. Taan. IV, 68[b] ס' דקיסא, v. סוּבְרָא.

סוכתא f. ch. = h. סֻכָּה. Targ. Jud. IX, 48.

סול m. (v. סִיגוֹן I) *thorn, a wooden prick.* Y. Kidd. I, 59[d] top (ref. to Deut. XV, 17) מניין אפי' בס' וכ' whence do you prove that you may also use a prick, a thorn &c.?; Bekh. 37[b]; Shebu. 4[b]; a. e.—*Pl.* סוּלִין. Num. R. s. 3, beg. מה התמר .. עושה ס' as the palm bears dates ... and also pricks (v. נוֹבֶלֶת); Midr. Till. to Ps. XCII, 13 סילין; ed. Bub. סילון (corr. acc.). Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. והסולים (ed. Krot. והסלים, corr. acc.), v. סָמַל.

סול ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2.—*Pl.* סוּלַיָּא. Targ. Ps. CXIX, 119 (ed. Lag. פסולי; h. text סִגִּים).

סול, *Pol.* סוֹלֵל, v. סָלַל I.

סולא* pr. n. pl. *Sulla.* Cant. R. to II, 17 (ref. to הרי כד תסב מלכותא בתר ס' ib.) בתר when the (Roman) government will receive the payment for the massacre of S.

סולאנא m. (סְלַי) *offal, dross.* Targ. Prov. XXV, 4 (some ed. סוּלְאָנָא; h. text סִרְגִים; v. סוּג ch.).

סל', סוליגיתא f. *bread-basket* (?). Gen. R. s. 65 לא דמי האי דחמי ס' וכ' you cannot compare him who sees an empty basket and is hungry, to him who sees it filled and is satisfied (even without eating); Koh. R. to V, 10 סלגיתיה his basket; Yalk. Gen. 114; Yalk. Koh. 972 סולני (?).

סוליים, read:

סוליס m. (*solea*, accus. *pl.*) *sole, slipper* without heels. Yeb. 103[b], a. e. Ar., v. מְסוֹלְדִיס. Kel. XXVI, 4 (not סוליים). Y. Sabb. I, 3[c] top (ref. to Ps. CXI, 10, a. Prov. XXII, 4) מה ... עשת ענוה עקב לסוליסה that (fear of the Lord) which Wisdom makes the crown of her head, Humility makes the imprint of her shoe; Yalk. Prov. 960 עשתה ענוה סוליית לרגלה (corr. acc.) Humility makes the shoe of her foot.—Hebr. adapt.: סוֹלֵלִית (as if from סָלַל II). Tanh. B'resh. 1 סוליתה ענוה וכ' the Law,—her shoe (footprint) is humility, her crown, fear.

סוליס ch. same. Y. Taan. I, 64[c] bot. לביש סוליסיה wearing his slippers; Y. Yoma VIII, 44[d] bot. סוּלְסָה.

סוליית, סוליס, v. preced. h. a. ch.

סולם m. (b. h. סֻלָּם; סָלַל II) 1) *ascent, ladder.* B. Bath. III, 6, v. מְצָרֵי II. Gen. R. s. 68 בו עולים וויורדים בס' *bo* (Gen. XXVIII, 12), that is, they went up and down the ladder. Ib. סלם זה סיני *sullam* (whose numerical value is 110) is Sinai; a. fr.—סולמה של צור *the Ladder of Tyre* (Scala Tyriorum), a promontory south of Tyre. Y. Ab. Zar. I, 40[a] bot.; a. e.—*Pl.* סוּלָמוֹת. Gen. R. l. c. הקב"ה יושב ועושה ס' וכ' the Lord makes ladders, causing one to go down, the other to rise (on the social scale). Sabb. 26[a] מס' של צור וכ' from the Promontory of Tyre (along the sea-coast) to Haifa. Ruth R. to IV, 21 (play on שַׁלְמוֹן) עד כאן עשו ס' לנשיאים וכ' thus far they made ladders for princes (the genealogical tree of chiefs), from now (Salmon) they made ladders for kings; a. fr.—2) *a yoke* in the shape of a ladder, put on the ass to prevent him from scratching a sore. Sabb. V, 4 (54[b]), v. לוֹטֵא.—3) a sort of *hem, chain-stitch.* Y. M. Kat. III, 83[d], v. חֻפָּשׁ.—*Pl.* as ab. Bab. ib. 26[b] הקורע ... מיתוך הס' he who rends his garment (in mourning) where it has been mended with chain-stitches after a previous rent.

סוּלְמָא, סוּלָּמָא ch. same, *ladder*. Targ. Gen. XXVII, 12. (O. ed. Vien. סָלְמָא; oth. ed. סוּלָּ).—Y. R. Hash. II, 58ª, v. הַפַּךְ. Y. M. Kat. I, end, 81ª אִיתְבַּר עוּקָא דְסוּלַּמֵּיהּ a round of his ladder broke; a. e.—Succ. 53ᵇ top דִּפְרַת ס׳ (Rashi סוּלַּמֵּי *pl.*; Ms. M. 2 סוּלְמוֹת) the upper part (the source) of the Euphrates.—*Pl.* סוּלַּמַּיָּא, סוּלַּמַּיְיָא, סוּלַּמֵּי. Targ. I Chr. II, 54 (v. Taan. 28ª).—Y. B. Kam. IV, 4ᵇ לָא מְטוֹן לְס׳ דְצוֹר וכו׳ they (the Roman delegates) had not yet arrived at the promontory of Tyre (v. preced.), when they had forgotten everything. Bekh. 55ᵇ דִּפְרַת ס׳, v. supra.

סוּלָּעְמוּתָא, v. סַלַּעְמִיתָא.

סוּלְפִירִין, סוּלְפִירִים, v. סַלְפִּינְגָּס.

סוּלְקוּס, v. סַלְיוּקוּס.

סוּלְתָּא, סוּלַּת, סוּלְתָּא, v. סֹלֶת.

סוּלְתָּא, Lam. R. to I, 15 Ar. ed. Koh., v. סַגּוּתָא.

סוּלְתִּי, Sabb. 150ᵇ, v. סִילְתָּא.

סוּלְתִּין, Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 ed. Zuck., v. סַפָּת.

סוּלְתָּנוּת, (סוּלְתָּנוּת) f. (denom. of סוֹלֶת) [*fish fried with flour,*] *a small fish* believed to grow scales on reaching a certain age (cmp. אַפְּדִין). Ḥull. 66ª; Ab. Zar. 39ª אֵין לוֹ ... כְּגוֹן חס׳ וכו׳ one that has no scales now but will grow them after a time, as, for instance, the *sultanith* &c. Ib., expl. חֵילֶק I. (Ar. סִלְתָּ).

סוּלְתָּנִיתָא ch. same. Y. Ab. Zar. II, 42ª (expl. הִילֵק) רַב אָמַר ס׳ (Ar. סִלְתָּ).

סוּם I (v. שׂוּם) *to attach, place; to tie together.* Tosef. Shebi. I, 11 אֵין כָּבְלִין אֶת הַגְּפָנִים וכו׳ Var. ed. Zuck. (text: אִם סִימְּנוּ; oth. ed. אֵין סִכְּלוּ) you must not bind the grapevines in the Sabbatical year.

Pi. סִיֵּם 1) same. Cant. R. to VII, 1 (ref. to שׁוּלַּמִּית ib., a. Num. VI, 26) אוּמָּה שֶׁמְּסַיְּמִים לָהּ שָׁלוֹם וכו׳ a nation to which peace is assigned every day; (Gen. R. s. 66 שֶׁהַכֹּהֲנִים מְשַׁלְּשִׁין לָהּ שָׁלוֹם וכו׳).—2) *to mark, name* (cmp. שֵׁם, שׂוּם); *to distinguish.* Y. Peah VII, beg. 20ª הַדֶּקֶל מְסַיְּמוֹ the neighboring palm-tree serves as a mark for it (that the owner did not forget it); זֶה מְסַיֵּם וכו׳ they mark each other (cmp. Mish. ib. 1 שרש לו שם). Deut. R. s. 7 סַיְּמֵנִי בְּתוֹךְ הַמְּדִינָה וכו׳ give me some distinction in the country, (by which to show) that I am thy son. Y. Ber. V, end, 9ᵈ וְסִיְּמוּ בְאוֹתָהּ וכו׳ and they noted (the time when he said it), at that very time he (the patient) asked for food. Y. Meg. I, 71ᵈ וְסִיְּמוּ אוֹתָן חֲכָמִים וכו׳ the scholars noted them (took their names &c., in order to be able to observe their career), and all of them turned out great men; Gen. R. s. 1. Y. Dem. V, 24ᶜ bot. סִיְּמָתִי ... וּמְסַיֵּם and he makes a mark (on the pile), and says to the priest, so far I have marked (as tithe); a. fr.—[Gen. R. s. 42 end, v. סוּם וּמְסַיֵּם אֶת עַצְמָךְ II.]—Part. pass. מְסוּיָּם, מְסֻיָּם; f. מְסוּיֶּמֶת &c. Y. Peah l. c. הִיא מס׳ בְּדַעְתּוֹ if it (the olive or the sheaf left behind) was noted in his mind (so that he could identify it), כְּאִילּוּ הוּא מס׳ it is to be considered as if it were marked (by a special name, locality &c.). B. Bath. 54ª שָׂדֶה הַמס׳ בְּמִצְרֵיהָ a field definable by its boundaries. Y. Yeb. XV, 15ª אָדָם מס׳ a well-known man. Y. Shek. I, 46ᵇ top דֶּבֶר הַמס׳ an object which bears the name of its owner. Gen. R. s. 44 מַה אִירִים הַלָּלוּ מס׳ בַּיָּם וכו׳ as the islands are distinguishable in the sea, so were Abraham and Shem distinguished in the world; a. fr.—3) *to tie up; to finish, wind up,* opp. פתח. Arakh. 10ᵇ פָּתַח בְּחָלִיל וּמְסַיְּמִים בְּאָבוּב the Mishnah begins with *ḥalil* and ends with *abbub!* Ber. 10ª פָּתַח בָּהּ בְּאַשְׁרֵי וס׳ בְּאַשְׁרֵי he began it (the psalm) with *ashrê* and closed it with *ashrê*; a. fr.—Part. pass. as ab. Y. Bets. I, beg. 60ª בְּהֵמָה יוֹלֶדֶת לְחֳדָשִׁים מס׳ every animal gives birth after a certain number of complete months, opp. לְמִקּוּטְעִין counting a fraction of the last month as a whole month.

Nithpa. נִסְתַּיְּמִים 1) *to be marked, defined.* Y. Ter. III, 42ᵇ top מָקוֹם שֶׁנִּסְתַּיְּמָה וכו׳ where the T'rumah of one pile was marked, there (in the corresponding place) the T'rumah of the other pile was meant to be dedicated. Y. Shebi. VIII, 38ª וְנִסְתַּיְּמָה לוֹ וכו׳ זֶה שֶׁהוּא if one used a basket for measuring and after using it two or three times knew exactly how much it contained; a. e.—2) *to be finished, concluded.* B. Bath. 125ᵇ דָּבָר זֶה נִפְתַּח בִּגְדוֹלִים וְנִ׳ וכו׳ this subject was opened by great men and has been concluded by small men.

סִים, סוּם ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 14 חָסִים ed. Berl. (oth. ed. חָשִׁים); a. e.—Part. סָאֵם, סָאֵם, סָיֵם, סָם. Targ. Prov. VI, 27. Ib. XXVI, 24. Ib. XI, 15.—V. שׂוּם.—Gitt. 56ᵇ הֲוָה סָיֵם חַד וכו׳ he had tied (put on) one shoe. Taan. 22ª הֲוָה סָיֵם וכו׳ used to wear black shoes; a. e.

Pa. סַיֵּם 1) same, esp. *to put on shoes* (cmp. Ez. XXIV, 17). Gitt. l. c. בָּא לְסַיְּמָהּ וכו׳ he wanted to put on the other shoe. Taan. 12ᵇ דְּמְסַיְּמֵי מסניהו וכו׳ that they wear their shoes and come to the fast-meeting. Ib. כִּי מְסַיְּמִי וכו׳, v. אַפַּנְיָא; a. e.—2) *to mark, define.* Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. סַיְּמוּן וְכֵן וכו׳ they marked (the time), and so it was.—Part. pass. מְסַיָּם. B. Bath. 100ª דְּמְסַיְּמָן מֵחִיצְּתָא when the partitions are distinctly defined; a. e.—3) *to finish.* Targ. Y. Gen. XLIV, 18 Tosefta (ed. מחסיל).—Meg. 25ª סַיַּמְתָּ נִחוּמֵי לְשִׁבְחֵיהּ וכו׳ hast thou exhausted all the praises of the Lord? Ber. 12ª דְּשָׁכְרָא וס׳ בְּדַחְמְרָא פָּתַח .. he began the benediction under the impression that it was beer, and closed with the benediction over wine. Ib. 17ª כִּי הֲוָה מְסַיֵּם צְלוֹתֵיהּ וכו׳ when he closed his prayer, he said &c. B. Mets. 76ᵇ סַיְּמוּהָ קַמֵּיהּ they cited it (the Boraitha) before him to the end; a. fr.—Part. pass. as ab. Cant. R. to I, 11 מְסֻיָּמָה, v. חָתַם.—[Targ. Y. I Deut. VIII, 9 מְסִימִין, v. חָסַם.]

Ithpa. אִסְתַּיְּמִים 1) *to be marked, named.* Ab. Zar. 16ᵇ, a. e. מִינַּאי וּמִינָּךְ תִּסְתַּיְּמִים שְׁמִיעָתָא this tradition will be named from myself and from thee.—2) *to be concluded, proved.* Sabb. 31ᵇ תִּסְתַּיְּמִים דִּ׳ וכו׳ it can be conclusively proved that it was R. .. who said &c.; תִּסְתַּיְּמִים it is proved.

סוּם II (or סָמַם) (preced.) [*to tie up the eye,*] *to blind; to be blind.*—V. סמי, סוּמָא I.

Nif. נִיסּוֹם, נָסוֹם *to be blinded.* Taan. 21ª עינַי .. יִסּוֹמוּ (or יִסּוֹמוּ) may my eyes .. become blind.—V. סְמָא.

סוּם ch. same; *Pa.* סַיֵּים *to blind.* Targ. Cant. V, 7.—V. סְמֵי.

סוֹמָא I m. (preced.) *blind, blind man.* Ḥag. I, 1. Ib. 2ª ס׳ באחת מעיניו blind in one eye. Taan. 21ª ס׳ משתי עיניו וכ׳ blind in both eyes. Ex. R. s. 36 פקח וס׳ שהיו וכ׳ a seeing and a blind man that were walking &c. B. Bath. 12ᵇ; Nidd. 20ᵇ כס׳ בארובה, v. אֲרוּבָּה; a. fr.—*Pl.* סוּמִין, סוּמְיָן. Gen. R. s. 53 הרבה ס׳ נתפתחו בשעה ... when Sarah was remembered, many childless women were remembered with her, ... many blind persons had their eyes opened. Ib. (ref. to Gen. XXI, 19) הכל בחזקת ס׳ עד וכ׳ all men are to be considered as blind, until the Lord opens their eyes. Snh. 34ᵇ שלא בס׳ cannot be performed by blind persons; a. fr.—*Fem.* סוּמְטָא, סוּמְטִית. Keth. 17ª חרי .. או ס׳ suppose the bride is lame or blind. Y. Sot. II, end, 18ᵇ הוא סומא היא ס׳ whether he (the husband) be blind, or she, (the law is the same). Ḥull. 139ᵇ; a. fr.—[Ch. סוֹמָא, v. סַמְיָא.]

סוֹמָא II f. ch. (סוּם I, cmp. שׁוּמָא) *mark, spot.* Targ. Y. Lev. XIII, 10. Targ. Y. II ib. 2 some ed. (oth. שׁוּמָא). [Targ. O. Num. XXXII, 3 quot. as. Var. by Levita: ס׳ דבירת קבורתא וכ׳ (or סִרְטָא) the mark of the burial place of Moses, h. text שבם ונבו; ed. Amst. and oth. סרעת בירת שירן ובירת וכ׳; Y. I וכ׳. The entire passage came into Targ. O. by mistake; v. Berl. Mass. p. 60.]

סומבק, v. סִיבַּק.

סוּמָה I, v. סוּמָא I.

סוּמָה II pr. n. m. *Sumah.* Num. R. s. 14 ס׳ בר כתבה.

סומוקן, v. סוּמַק.

סומוקריו, v. סְמוֹקְרֵי.

סוֹמָךְ m. (סָמַךְ) *the pin for attaching the pole to the wagon,* Maim.; [*the ring* (ס) *suspended from the yoke and pulled over the front end of the pole,* R. Hai G. a. Ar.) Kel. XIV, 4.

סוּמְכָא m. (סָמַךְ) *thickness.* Targ. I Kings VII, 26; a. fr.—Ḥull. 55ᵇ בסומכיה on the thick part of the milt, opp. קולשא. Sabb. 98ª דקרש ס׳ the thickness of each board. Succ. 53ᵇ דארעא ס׳ the thickness of the rind of the earth (beneath which there is water); a. e.

סוּמְכִי׳, סוּמְכָוָתָא, סוּמְכָוָן f. pl. (סָמַךְ) 1) *approaches* (cmp. Ez. XXIV, 2), *works and troops of siege, forts.* Targ. Ez. XVII, 23. Ib. XXIX, 7 בירת ס׳ *fortification.* Ib. XXIV, 5; a. e.—2) *auxiliaries.* Targ. I Kings X, 15; Targ. Jer. XXV, 20, a. e. (h. text ערב). Targ. Nah. III, 9 סומכוותה ed. Lag. (oth. ed. סוּמְכָתָהָא; h. text עצמה).

סוּמְכוֹס pr. n. m. *Sumkhos* (*Symmachos*), a Tannai, pupil of R. Meïr. Erub. 13ᵇ. Ib. III, 1. B. Bath. 73ª; a. fr.—(V. Fr. Darkhé, p. 198.)

סוּמְכָתָא, סוּמְכָוָתָא, v. סוּמְכָוָן.

סוּמָנָא m. (סוּם I; v. סְרָטָא) *mark, balk.*—*Pl.* סוּמָנִין. Targ. Is. XXVIII, 25 (h. text נסמן).

סוּמְפוֹנְיָא, סוּמְפוֹנְיָה, v. סִרְפּוֹנְיָא.

סוֹמֵק *to be red, v.* סָמֵק.

סוֹמֵק, סוּמְקָא, סוּמָק I m. (=סעמק, Saf. of עמק; cmp. עָמוּק) [*dark,*] *red.* Targ. O. Lev. XIII, 30 (h. text צהב). Targ. O. Gen. XXV, 30 ed. Berl. (v. סְרָמוּקָא). Targ. Y. Lev. XIII, 24 סומקא (ed. Amst. סוֹמֵי) *red spot*; a. e.—Pes. 25ᵇ, a. e. מאי חזית דדמא דידך ס׳ טפי וכ׳ what reason hast thou to assume that thy blood is redder? may be thy neighbor's blood is redder, i. e. you dare not save your life at the expense of your fellowman's life. Sabb. 134ª תאר ינוקא דס׳ an infant that looks red. Gitt. 67ᵇ בישרא ס׳ red meat. B. Mets. 58ᵇ, v. חִיוָּר; a. fr.—Yeb. 64ᵇ יצחק סומקא surname of R. Isaac ben Joseph.—*Pl.* סוּמְקִין, סוּמְקֵי, סוּמֵי. Targ. II Kings III, 22; a. e.—Y. Snh. I, 18ᶜ bot.; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top (not סומוקן). Ḥull. 93ᵇ שורידקי ס׳ red veins. Sabb. 147ª חדורי וס׳ white or red garments; a. fr.—*Fem.* סוּמְקָא, סוּמְקָתָא. Targ. Y. Num. XIX, 2.—Ḥull. 46ᵇ, v. אֲחִינָא.

סוּמָקָא II m. (preced.) 1) *milt.*—*Pl.* סוּמָקֵי. Gitt. 69ª.—2) *inflammation of the eye.* Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ top; Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top, v. סַפָּנָה.

סוּמְקִי pr. n. *Sumḳi,* a fictitious name in a charm formula. Gitt. 69ª.

סומקינו, Pesik. R. s. 29-30 beg., read וּמַקְרִיבוֹ.

סוּמְקָנוּתָא f. (סוּמָק) *redness.* Targ. Prov. XXIII, 29 סומקנותת עינוי (ed. Lag. יורם קנצין, corr. acc., v. יורם).

סוּמָקָא, v. סוּמָק.

סָמַי, סוּמַקְתָּא pr. n. ס׳ חקל *Red-Field.* Y. Snh. II, 20ᵇ bot.; a. e., v. חַקַל II.

סוּמַקְתָּי m. (preced. wds.) *red-painter.* B. Bath. 84ª תאר שמשא ס׳ הוא the sun paints red.

סוּן, *Hithpol.* הִסְתּוּנֵן, v. סָנַן.

סונבא, Pesik. R. s. 29-30 (Var. שרינפא) quid?—perh. סוּקְבָא (v. סָקַב) *contusion.*

סונדוקרוס, v. סַנְקְתְּדְרוֹס.

סונטימוס, v. סִינְטוֹמוֹס.

סונטמא, Lev. R. s. 12, quot. in Ar., quid?—perh. סִיפוֹנָא (σίφων) *tube?*

סוֹנְיָתָא f. (v. סְנֵיָא II) *evil habit,* (by way of angry antiphrasis) *practice, virtue.* Gen. R. s. 50 אוף הדא ס׳ בישא וכ׳ (Ar. ed. Koh. סניתא) wilt thou introduce also this bad practice (another of your noble virtues)?; Yalk. ib. 84 חדין סוניתא (corr. acc.). [Ar. refers to συνήθεια.]

סוּנְקַלִיטוֹס, סוּנְקַלִיטִיקוֹס, סוּנְקַתֶדְרוֹס, v. sub סַנְקַ׳.

סוּס *to be bright, glad,* v. שׂוּשׂ.

סוּס m. (b. h.; v. Nöld. Mand. Gr. p. 147) *horse.* Pes. 113^{b}. Succ. 26^{b} שינת חס׳ the (short) sleep of the horse, v. נְשָׁמָא. Cant. R. to VIII, 9 אם ראית ס׳ פרסי וכ׳ when thou seest the Persian horse (Parthian cavalry) tied &c. Snh. II, 5 סוסו על on the king's horse; a. fr.—[Gen. R. s. 95, end חס׳ לקבלי (read: לקבלך) the horse is before thee (has been surrendered), v. בּוּצְלָא.]—*Pl.* סוּסִים, סוּסִין. Snh. II, 4. Ib. 21^{b} הבטלנין ס׳, v. בַּטְלָן; a. fr.—Cant. R. to I, 9 נקבות ס׳ mares.—*Fem.* סוּסָה. Ib. Pirké d'R. El. ch. XLII; סוּסְיָא.—*Pl.* סוּסְיוֹת. Ex. R. s. 23, end נקבות ס׳, v. supra.

סוּסָא ch. same, v. סוּסְיָא.

סוּסְבִּיל m. a species of *locusts.* Ab. Zar. 37^{a}, expl. איריל קמצא.

סוּסָה, v. סוּס.

סוּסְיָא I b. h., *she-horse,* v. סוּס.

סוּסְיָא c. ch.=h. סוּס. Targ. Ps. XXXII, 9 (Ms. סוּסָא). Ib. XXXIII, 17 סוסא. Targ. O. Ex. XV, 1; a. fr.—Hag. 9^{b}, v. בְּרָזָא II. Snh. 105^{b} ס׳ לא רכבת (א) מ״ט why didst thou not come riding on horseback?; a. fr.—[Ab. Zar. 4^{a} דארית ס׳ ליה, v. סִרְסְיָא.]—*Pl.* סוּסִין, סוּסָנָא, סוּסָוָנָא, סוּסְוָנִי. Targ. Y. Ex. XV, 1. Targ. Gen. XLIX, 17. Targ. Is. XXX, 16 סוסון ed. Lag. (ed. Wil. סוסותא; some ed. סוּסְוָתָן *our horses*). Targ. Ex. XIV, 23 סוּסָיַת constr.; a. fr.—Cant. R. to I, 9 (ref. to סוסיך Hab. III, 8) [read:] סוסון סגיין 'horses' in the plural.

סוּסְיָא* II m. (b. h. סוּס or סִיס) *swallow.* Targ. Is. XXXVIII, 14 כס׳ דאתיר (h. text כסוס עגור).—[Targ. Jer. VIII, 7 (h. text סוס ועגור) כורכיא וסנוניתא,—from which it would appear that our w. is meant for *horse.*]

סוּסִיתָא, סוּסִיתָה pr. n. pl. *Susitha (Hippos); district of Hippos* (Hippene, Jos. Bell. Jud. III, 3, 1). Tosef. Ohol. XVIII, 4 (gentile towns in Palestine) כגון ס׳ וחבירותיה (Var. סִיסִית) like S. and her sister towns. Tosef. Shebi. IV, 10 תחום סוסיתה Var. ed. Zuck. (ed. צריציתה, צריציה) the district of S.; Y. Dem. II, 22^{d} top ס׳. Y. Shebi. VI, 36^{c} bot. ארץ טוב זו ס׳ 'the land of Tob' (Jud. XI, 3) that is the district of S. Ib. VIII, 38^{a} מן ס׳ לטבריא from S. to Tiberias. Gen. R. s. 31; s. 32 כמן טבריא לסוסתא (ed. Leipz. לסיסטא; corr. acc.) as the distance (on the Lake of Tiberias) from T. to S. Lev. R. s. 23 כגון .. ס׳ לט׳ as hostile as S. to T.; Cant. R. to II, 2 סוסיתן (corr. acc.); Lam. R. to I, 17; a. e.

סוּסְיְנָתָא* f. (=סכסכ׳; cmp. סִרְפָּא I a. סַכִּין) *a cutting pain in the bladder, stone.* Yeb. 64^{b} (Ar. סססגוניתא).

סוּסְרִיתָא, v. סַרְסְיָא.

סוּסַרְנָא m. (σισύρνα) *a garment made of goat-skin with the hair on.*—*Pl.* סוּסַרְנָיָה. Y. Ned. VII, end, 40^{c} כגון אילין ס׳ (not סיסרנה) like those garments made of goat-skins (the hair of which is not used for clothing).—V. סִרְסַרְנוֹן.

סוּסְתָּא, v. סוּסִיתָא.

סוּעַ, v. סִיעַ. [Targ. O. Lev. XIV, 42 ויסוע some ed., v. שׁוּעַ ch.]

סוֹעֵד m., v. סָעַד.

סוֹעֲרָה, סוֹעֲרָא, v. סְעוֹרָא.

סוֹעֲרָת f. (b. h.; = מסוערה, v. סָעַר II) *storm-beaten, restless.* Pesik. R. s. 32; Yalk. Is. 339 מיערערתא וכ׳ ס׳ *so ʾărah* (Is. LIV, 11) means *stirred up,* for the nations have stirred her (Israel) up (with ref. to Ps. CXXXVII, 7). [Pesik. R. l. c. ס׳, read, with Yalk. l. c., מן חמציות עֲנֵיָה.]

סוֹעֲרָן, v. סְעוֹרָנָא.

סוּף I m. (b. h.; v. סוּף II) *reed, bulrush.*—ים ס׳ *the sea of Suf* (Red Sea). Sot. 12^{a} sq. (ref. to בסוף, Ex. II, 3) ר״א אומר ים ס׳ וכ׳ R. E. says, that means the sea; R. S. says, it means *ăgam* (v. אֲגַם II, 2); Ex. R. s. 1. Ib. s. 22 קרימת ים ס׳ the splitting of the Red Sea (for the passage of the Israelites); Y. Ber. I, 3^{d} bot.; a. fr.

סוּף ch. same, only with יַם, יַמָּא. Targ. Ex. XIII, 18. Targ. Jon. II, 6; a. fr.

סוּף II (b. h.) *to cut; to be cut off; to end.* Tanḥ. B'resh. 12 וסָפָה הטובים וכ׳ and destroys the good and the bad.

Pi. סִיֵּיף *to cut, diminish; to exterminate* (corresp. to b. h. כָּלָה). Gen. R. s. 100 מי יכול לסַיֵּיף וכ׳ who can annihilate the dust? ... the beasts of the field? &c. Ib. s. 42 מיה אתה חולך ומְסַיֵּיף את עצמך וכ׳ Var. in Yalk. ib. 73 for מסרס (ed. מסיים) why wilt thou reduce (weaken) thyself among thy enemies? (v. Tanḥ. Vayera 3).—*Part. pass.* מְסוּיָּיף (denom. of סוֹף); f. *pl.* מְסוּיָּיפוֹת *left to the end, ripening late;* opp. בְּכוּרָה, בִּכּוּר. Y. Dem. I, beg. 21^{c} הבכירות (Tosef. ib. I, 3 הבכורות והמסויפות) וחמ׳. Y. Shebi. IV, end, 35^{c}; a. fr.

Nithpa. נִסְתַּיֵּיף *to be late in ripening, to be left on the tree beyond cutting time.* Y. Dem. I, beg., 21^{c} נסתיפו וכ׳, v. סוֹף a. סוֹפֵת.

סוֹף ch. same, 1) *to finish; to destroy.* Targ. Y. II Num. XXXIII, 52 הסופון (Y. I תְּסַיְּפוּן a. תְּסַיְּרִיפוּן). Targ. Lam. IV, 11; a. e.—2) *to cease.* Targ. Is. XIV, 4. Targ. Lev. XXVI, 20. Targ. Prov. II, 22; a. fr.—Part. סַיֵּיף. Ib. XI, 31; a. e.—Koh. R. to X, 15 בסָפָת .. בינוי וכ׳ between the two (disputing) that unfortunate woman (Jephthah's daughter) perished; Lev. R. s. 37, end בין דין לדין ספת וכ׳ (some ed. נספת, corr. acc.).

Pa. סַיֵּיף *to finish; to consume, ruin.* Targ. Y. Gen. XLIV, 12 Ar. (ed. פסק). Targ. Y. Lev. XIX, 9. Ib. XXVI, 16; a. e.—Part. pass. מְסַיֵּיף. Targ. I Kings XIV, 10.—Yalk. Gen. 133 סַיְּיפַת, v. סוּב.

Af. אַסִּיף, אַסְּיֵיף same. Targ. O. Deut. XXXII, 22 (ed. Berl. אַסִּי; ed. Vien. אַסְּ; h. text אכלה). Ib. 23 (h. text אספה). Targ. Zeph. I, 3; a. fr.

סוֹף m. (b. h.; preced.) 1) *end.* Yeb. XVI, 4 (121[a]) מים .. שאין להם ס׳ waters without end (the shores of which you cannot see from all sides). Ned. 62[a] וס׳ הכבוד לבא and honor will finally come of itself. Gen. R. s. 71, beg. (ref. to Ps. LXIX, 34) לא ראשו .. סופו ולא סופו ראשו the first clause of this verse does not correspond (in syntactical construction) to its final clause &c. Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2 אם גנבת סופך לכחש וכ׳ if thou stealest, thou wilt finally deny &c. Kidd. 31[a] מס׳ דברך v. נָבַר. Meg. 7[a] בתחלה קבעוה בשושן ולבסוף וכ׳ at first they established it (the festival of Purim) in Shushan, and then for the whole (Jewish) world; a. v. fr.—לא ס׳ דבר אלא ... this is not the end of it ...., but. Gen. R. s.38 (ref. to Prov. XVII, 13) לא ס׳ ד׳ משיב וכ׳ after all, not only he who requites evil for good, but even he who requites evil for evil &c. Y. Shebi. III, end, 34[d]; a. fr.—2) *remnant*, esp. *pl.* סוֹפִין *fruit remaining on the tree after harvest time, late fruit.* Y. Yeb. XII, 12[d] bot. קידש בגופו של ס׳ (prob. to be read בנופו) if one betrothed a woman, giving as a consideration a branch of a tree of his containing remainders (mostly worthless). Pes. 6[b] ... סופי ומשמר וכ׳ if there are in a man's field late figs, but he watches his field for the sake of the grapes; v. סוֹפֵת.—[Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 סופין ed. Zolk., read: סוֹבִין.]

סוֹפָא, סוֹף ch. same. Targ. Job XXVIII, 3; a. fr.—Y. Snh. X, 29[a] bot. יהא סופיה וכ׳, v. חָנַק. Ab. Zar. 41[a] מעיקרא ... ולבסוף וכ׳ at first ..., but finally &c.; a. fr.

סוּפָנִין, סוּפָנִים m. pl. (סָפוּג) *cakes made of spongy dough*, a sort of *crackers*. Ḥall. I, 4, expl. Y. ib. 57[d] טְרִירְקָא. Ḥall. l. c. 5 תחלתה עיסה וסופה ס׳ if his first intention was to make regular dough (for bread), and then it was changed for crackers. Y. l. c. ס׳ שנעשו באור crackers baked over fire, opp. בחמה baked in the sun. Kel. V, 8; a. fr.

סוּפָדָא, v. סָפְדָא.

סופיינוס, Y. Ber. IX, 13[a] bot. מן דס׳; Yalk. Joel 537 מן דפופיינוס אנא, read דאספסיינוס, I am a follower of Vespasian; cmp. אִסְפַּסְיָאנִי.

סוּפִינָא, סוֹ׳ m. (v. סוֹף) *metal spike at the butt-end of the spear* (v. Sm. Ant. s. v. Hasta). Targ. II Sam. XXI, 16 (h. text קַיִן).—*Pl.* (in Hebr. dict.) סוּפִינֵי. Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 תלוי זיני וס׳ ed. Zolk. (ed. Zuck. ספטני) the handles of weapons and spikes.

סוֹפִיסְטָא, סוֹפִיסְטָה ..., סוֹפִיסְטָא m. (σοφίστης, sophista) *sophist*, teacher of grammar, rhetoric, mathematics &c., esp. *arithmetician*. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. Pesik. R. s. 21 עד מקום שאין ס׳ יכול לחשוב (not טוס ...; some ed. טופ׳, corr. acc.) up to where no arithmetician can count; Pesik. Baḥod., p. 107[b] עד מקום שהספיטס וכ׳ (corr. acc.).—*Pl.* סוֹפִיסְטִין. Targ. I Chr. XII, 32.

סוֹפִיק, v. סָפַק II, a. סִיפּוּק ch.

סוּפְלֵי m. pl. (ספל, v. סֶפֶל) *scrapings*, esp. [*scraped*] *date-stones* used as *fodder* (eventually as fuel). Bets. 21[b]. B. Bath. 11[a] פירא דס׳ a pit where offal is deposited for fodder. Gitt. 69[b] bot. מיא דס׳ water in which date-stones have been soaked; a. e.—[Tosef. Sabb. XV (XVI), 3 סופלי של שמן, v. סֶפֶל.]

סוֹפְלָנִי, v. סִיפְלָנִי.

סוֹפְנִי, pr.n. יַמָּא דס׳, יַמָּה שֶׁל ס׳ *Lake of Sof'ne.* Tosef. B. Kam. VIII, 18; Targ. Y. I Deut. XXXIII, 23 (h. text יָם); v. סִיבְּכַי.

סוֹפַפְתָּה pr. n. pl. (?) *Sofafta.* Y. Snh. II, 20[a] bot. שמעון דתוספת׳ שמואל דס׳; (Y. Ber. III, 6[b] שמעון דתוספת׳).

סוֹפֵק, v. סָפַק II.

סוּפָקָא m. (סָפַק II, cmp. אִסְפָּקָא) *large wine vessel.* Yalk. Esth. 1048 the Persians had a large goblet ... ומתקרי ס׳ quot. in Levy Talm. Dict. (ed. Frf. a. oth. והוא נקרא פוסקא) which was called *Sufḳa*; (Targ. II Esth. I, 8 פִּיתָקָא).

סוּפָקָנָא m. (preced.) *sufficiency.* Targ. Prov. XXVII, 27. Ib. XXV, 16 סוּפָקָנָךְ (not הוּפ׳).

סוֹפֵר m. (b. h.; סָפַר) 1) *scribe, writer of documents, copyist* of prayers &c. Gitt. VIII, 8 כתב ס׳ גט וכ׳ if the scribe wrote the letter of divorce for the husband and a receipt for the wife &c. Keth. 51[a], a. e. טעות ס׳, v. אַחֲרָיוּת. B. Bath. 21[b] ס׳ מתא (Ms. M. ספר) town-scribe (libellarius); B. Mets. 109[b] top ספר; B. Bath. 21[a] ס׳ מתא (some ed. ספר), v. Tosaf. a. l.; (Rashi: *principal of a town-school keeping assistants*, v. infra); a. fr.—2) *a scholarly man*, opp. בּוּר illiterate. Ber. 45[b] אחד ס׳ וכ׳ if one is a scholar (knowing the prayers) and the other illiterate.—3) *school teacher, primary teacher.* B. Bath. l. c. ס׳ יהודי a Jewish teacher; ס׳ ארמאי a teacher of secular branches (oth. opin.: a gentile teacher). Ib. ס׳ מתא, v. supra. Tosef. Meg. IV (III), 38 וחס׳ מלמד כדרכו but the Bible teacher teaches (these passages) in his usual way; a. fr.—*Pl.* סוֹפְרִים, סוֹפְרִין. Gitt. 24[b] העשויין וכ׳ ס׳, v. לָמַד. Y. Ḥag. I, 76[c], a. e. ס׳ ומשנים, v. מִשְׁנִי. Ber. l. c. בששניהם ס׳ when both of them are scholarly men (knowing the prayers); a. fr.—Kidd. IV, 13 לא יְלַמֵּד ס׳ must not be a teacher of primary schools.—מסכת ס׳ *the Treatise Sof'rim*, one of the small treatises attached to the Talmud, containing rules for writing Torah copies; (in Septem Libri &c., ed. Kirchheim: מסכת ספר תורה).—Esp. *Sofer, pl. Sof'rim*, title of the scholars of the ante-Tannaic period, beginning with Ezra (v. Ezra VII, 11). Y. Shek. V, beg. 48[c]. Kidd. 30[a] לפיכך ... ס׳ שהיו סופרים וכ׳ the early scholars were called Sof'rim, because they counted all the letters in the Torah; a. fr.—דברי ס׳ *enactments or interpretations* dating from the Soferic period. Yeb. II, 4 מד׳ ס׳ belonging to the prohibitions ascribed to the Sof'rim. Suh. XI, 3 תומר בד׳ ס׳ וכ׳ disregard of Soferic enactments is more strictly dealt with &c., v. חוֹמֶר I. Ib. 88[b] דבר שעיקרו .. מד׳ ס׳ a law which is founded on the Torah, but the interpretation of which dates from the Soferic period. Tosef. Kidd. V, 21; a. fr.—תקון ס׳, v. תִּיקּוּן.

סוֹפְרָא, v. סָפַר.

סוֹפֶת f. (v. סוֹף) *late fruit.* Tosef. Maasr. III, 12 ס' תאנים וכ' (ed. Zuck. אסיפת) if there are figs left on the tree, but he guards his field &c.; v. סוֹף.

סוּפְתָקָא, v. סִיפְתָקָא.

סוּקוּסִין, v. סִיקוֹסִים II.

סוּר I (b. h.) 1) *to go around; to turn*; with ל *to turn to, follow*; with מִן, מִ־, *to turn away*; in gen. [*to turn from the right path,*] *to go astray; to degenerate.* Snh. 21b (ref. to Deut. XVII, 17) אני ארבה ולא אָסוּר I (Solomon) will take many wives and yet not go astray. Ber. 19b, a. fr. לאו דלא תָּסוּר the prohibition inplied in the words, 'thou shalt not deviate' (from the decisions of the courts, the interpretations of the Rabbis, Deut. XVII, 11); a. fr.—2) *to pass away, cease.* Num. R. s. 9 (ref. to Am. VI, 7) אותה שעה תָּסוּר שמחת חסרוחים at that time shall the joy of the (corrupt) banqueters cease; a. e.

Hif. הֵסִיר 1) *to remove, take off.* Num. R. s. 14 (play on סִיר, Ps. LX, 10) והֲסַרְתִּי הצרעת מעליו and I removed the leprosy from him; שהסרתי אותו מן הטבילה whom I removed (saved) from drowning, v. טָבַע I; Num. R. s. 12 הָסֵר הטומאה וכ' remove the uncleanness out of thy house; a. e.—2) *to cause to deviate, to corrupt.* Snh. II, 4 (ref. to Deut. XVII, 17) ובלבד שלא יהו מְסִירוֹת את לבו provided they (the wives) do not corrupt his heart; אפי' אחת ומְסִירָה וכ' even one wife, if she might corrupt his heart, he must not marry. Kidd. 68b (ref. to Deut. VII, 4) לרבות כל המְסִירִים this is to intimate the extension of the prohibition of intermarriage to all nations that might lead astray; Yeb. 23a; Ab. Zar. 36b הַמְסִירוֹת.

Hof. הוּסַר *to be removed.* Macc. 5a (ref. to סרה Deut. XIX, 16) עד שתּוּסַר גופה של עדות Ar. s. v. זמם (ed. שתסרה) until the testimony itself has been removed (an alibi has been proved).

סוֹר ch. same, 1) *to turn,* esp. ס' סבינא (v. Hull. 17b, quot. s. v. טוּפְרָא) *to turn the slaughtering knife on all sides, to examine.* Erub. 63a רבינא סַר סבינא וכ' R. examined the slaughterer's knife (assumed the rabbinical function of superintending the slaughtering) in Babylonia. Hull. 18a דלא סר וכ' who failed to examine his knife before an authorised scholar.—2) *to go around, visit, superintend,* esp. ס' ניכסיה (or ארעיה) *to superintend one's estate, examine, watch laborers* &c.—Part. סָיֵר. Ib. 105a מאן דסיר נכסיה וכ' (Ar. סָאֵר) he who goes around examining his property every day. Ib. אבא הוה ס' ... ואנא לא סָיֵירְנָא my father used to examine his estate twice a day, but I do it only once a day.

Pa. סַיֵּר same. B. Mets. 76b, sq. [read:] סַיְּרָהּ לארעיה וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) he visited his fields &c. Gitt. 38b דמְסַיְּרֵי וכ' Rashi (ed. דסָיְּרֵי) those who examine their property on the Sabbath; a. e.—V. סְעַר I.

סוֹר II (b. h.) pr. n. שער הס' *the gate of Sur,* name of a Temple gate. Y. Erub. V, 22c.

***סָיַר** (cmp. צבר, v. סְוָאר) *to pile, arrange.*—Part. pass. סָיוּר; f. סְיוּרָה; *pl.* סְיוּרוֹת. Tosef. B. Bath. III, 6 . . העצים סיור האבנים ס' וכ' ed. Zuck. (Var. סיררות, some ed. סוררות, corr. acc.) wood or stones piled up whether for his untilled field (for building) or for his fence; v. סָדַר a. צָבַר.

סוֹר m. (=סאור, v. סְיאוּר) *fermentation, froth, leaven*; trnsf. (cmp. עִיסָה, עָאוֹר a. חָמֵץ) *germ, original nature, character.* Snh. 92b סורו his haughty nature; [oth. opin.: its (the kiln's) froth], v. מָקַק a. מָרַק. Kidd. 82a כל שעסקיו סירו רע . . . he who has a business which brings him in contact with women, has bad leaven in him (or else he would not have chosen such a trade). Hor. 13a מיפני שסורָן רע because they (the mice) are of a mischievous nature. B. Mets. 59b the Torah cautions repeatedly against ill-treating the proselyte (גֵּר), מיפני שסורו רע because his original character is bad (into which ill treatment might cause him to relapse). Kidd. 17b שמא יחזור לסורו lest he (the proselyte) relapse &c., v. קִילְקוּל. Gen. R. s. 70 הרה חוזר לסורו he (Aquila) might have gone back to his evil ways (to heathenism); v. סיאוּר. Ib. s. 74, end (expl. למקימו, Gen. XXXII, 1) לסורו to his evil manners (sensual pleasures). Cant. R. to II, 5; a. e.—*Pl.* סוֹרִים *degenerate, bad people.* Num. R. s. 3 אפי' סורֵיהֶן וכ' even the bad among them are charitable; (Midr. Till. to Ps. XCII בּוֹרִים שבהם).

סוֹרָא I (or סַוְרָא) m. name of *a bitter herb.* Pes. 39a, v. סָוַס.

סוּרָא II pr. n. pl. *Sura,* 1) a town in Southern Babylonia between the canals, seat of the college founded by Rab. Erub. 8a. B. Mets. 67b, a. e. משכנתא דס' v. מַשְׁכֵּנְתָּא. B. Bath. 89a רב יהודה מס' ס' דפרת; a. fr.—2) *Sura on the Euphrates* (*Soura-Soura,* mod. Surie). M. Kat. 24b (v. Neub. Géogr. p. 343, sq.).—[Y. Shebi. VI, 36d בסורא, read: בסוּרְיָא.—Midr. Till. to Ps. XII מ' ס' ... למזבן ed. Bub. (oth. ed. מסורתא), prob. to be read: מִסּוּרְיָא.]

סוּרְאָה m. (preced.) *of Sura.* Keth. 39b בת אבא ס' the daughter of Abba of Sura (wife of R. Papa). Ib. 52b; a. e.

סוּרְבָּא, סוּרְבָּנָא, v. סַרְבָּנָא.

סוֹרֵג m. (סָרַג) *lattice-work, Soreg,* name of one of the approaches of the Temple fortification. Midd. II, 3; Yoma 16a.

סוּרְהֲבָן m. (סָרַהּ) *rebellious.* Targ. Y. Deut. XXI, 18; 20.—*Pl.* fem. סַרְהֲבָנָן. Targ. Y. Gen. XXVI, 35 (ed. Vien. a. oth. סַרְהֲבִינִין, corr. acc.; Ar. סַרְבַּנָּן, v. סַרְבָּנִיתָא).

סוּרְהֲבָנוּתָא f. (preced.) *rebelliousness.* Targ. Y. Deut. XXXI, 27.

סוּרְחָא m. (סָרַח II) *overhanging part.* Targ. O. Ex. XXVI, 12 (some ed. סִרְ', סָרְ').

סוֹרְחָן m. (סָרַח III) *corruption, sin, offense.* Yoma 86b יכתב סורחני let my sin be recorded; Yalk. Ps. 718 סָרְחָנִי. Tanh. Ki Thissa 22 מה סרחני what is my sin?; a. e.—V. סִירְחוֹן.

סוּרְחָנָא, סוּרְחָן ch. same. Targ. Gen. XXXI, 36. Targ. Job XXXIV, 37; a. fr.—Lev. R. s. 27; a. e.—*Pl.* סוּרְחָנִין, סוּרְחָנֵי. Targ. Job II, 1 ed. Lag. (oth. ed. סִרְ׳, סָרְ׳).—Cant. R. to V, 16.

סוּרְחָנְתָא, סוּרְחָנוּתָא f. same. Targ. Job XXII, 29 Ms. (ed. סורחנא). Ib. XXXVI, 14 Ms. (Var. Ms. a. ed. טליות). Targ. Y. Lev. X, 17 סַרְחָתָ׳. Targ. Y. Deut. IX, 21 סוּרְחַנְתָּ׳; a. e.

סוּרְיָא pr. n. (Συρία) *Syria*, name of several districts situated north-east of Palestine (v. Neub. Géogr. p. 292), sharing in many respects the sanctity of the Holy Land. Ab. Zar. I, 5 ובבב׳ וכ׳ but in Syria &c., contrad. to א״י (Palestine) and to חוצה לארץ (v. אֶרֶץ). Ḥall. IV, 11. Shebi. VI, 2; 5, sq. Ohol. XVIII, 7; a. fr.

סוּרִיאֵל pr. n. *Suriel*, name of an angel. Ber. 51ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 100).

סוּרְיָאתָא, v. סִירְתָּא.

סוּרִיבְמִין, v. סוּרִיסְמִין.

סוּרִיגָא, סוּרִיגָה m. ch.=h. סוֹרֵג. Meg. Taan. ch. VIII אסתתר ס׳ the Soreg was broken up (v. Graetz Gesch. d. Jud. III², p. 420).

סוּרִיקָא, סוּרְיָקָא, v. שׁוּרְיָקָא.

סוּרִיסְטִין (Συριστί) *in the Syrian language*; מישמע ס׳ (ἐπίστασθαι Σ.) to understand Syrian. Y. Ned. X, 42ª bot. (not סוריב׳).

סוּרְיָקָא, v. סוּרְיָקָא.

סוּרְכִיתָא, Targ. Y. Gen. XXX, 38, ed. Amst., read: מוּרְכִיוָתָא.

סוּרְמָקִי pr. n. m. *Surmaki* (cmp. סומקי). Yoma 10ª (Ms. M. סירי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוֹרֶס m. *Sores* (?), name of a plant (?). Y. Ned. IV, 38ª top מי ס׳ וכ׳ a solution of S. &c., a spiced drink (perh. סוּרָא?).

סוּרְסִי m. (סָרַס) 1) (cmp. meanings of ἀπόκοπος a. ἀποκοπή) [*castrated,*] לשון ס׳ *aphœresis, dropping of a radical letter.* Mekh. Bo, s. 3; Pes. 61ª; Y. ib. V, 32ª bot. expl. תכסו (Ex. XII, 4)=תנכסו, v. נָכַס. Ex. R. s. 42, end לשון סרדושין (corr. acc.), v. סַכְּסֵךְ III.—2) (a contemptuous perversion of לשון ס׳ סוּרְיָנִי) *Syrian*, in gen. *Aramœan language.* Sot. 49ᵇ; B. Kam. 82ᵇ sq. בא״י ל׳ ס׳ למה וכ׳ what has the Syrian tongue to do in Palestine? Speak either Hebrew or Greek. Y. Sot. VII, 21ᶜ top לא יהא ל׳ ס׳ קל וכ׳ do not despise the Syrian language, for it is employed in the Torah (Gen. XXXI, 47) &c.; Gen. R. s. 74 פרסי (corr. acc.); Yalk. Gen. 130 פרסי (corr. acc.); (Yalk. Jer. 286; Yalk. Dan. 1060 ארמי). Y. Sot. l. c.; Y. Meg. I, 71ᵇ bot., v. אִרְלָא; Esth. R. to I, 22 פרסי (corr. acc.).—*Pl.* סוּרְסִין *Syrian cakes.* Y. Pes. II, 29ᵇ bot.; v. סְרִיקִין.

סוּרְקִין, Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 ed. Zuck., v. סִירִיקוֹן.

סוּרְתָּא, Midr. Till. to Ps. XII, v. סוּרָא II.

סוּת* or **סָוָה** f. (b. h.; סוה, v. מַסְוֶה) *dress, cloak.* Kel. XVI, 7 עושה ס׳ ed. Dehr. (oth. ed. סְוָתוֹת or סותות *pl.*), v. אִמּוּם. [Var. in Mish. ed. סראגוס, prob. meant for סָאגוֹס =סָגוֹס, as a gloss to our w.; R. S. to Kel. l. c. שראגות, Var. סבאות; Hai G. סאיכות, Var. סָאוֹת.]

סוֹת or **סִית,** *Hif.* הִסִּית, v. נָסַת.

סוֹתָה f. (homilet. etymology fr. נָסַת) *being misled, error.* Tanḥ. Vayḥi 10 (ref. to סוטה, Gen. XLIX, 11) ארן ס׳ אלא טעות וכ׳ (not סוטו) *suthah* means error, as we read כי יסיתך (Deut. XIII, 7): when an error in law is committed, it shall be washed clean in his (Judah's) borders (by the Sanhedrin); cmp. Gen. R. s. 98, quot. s. v. חָוַר.

סוֹתוֹרִיתָא, v. סִיתוֹרִיתָא.

סָחָא, סָחֵי, v. סָחֵי.

סָחוֹ f. (b. h. שָׂחוּ; סָחָה) *swimming.* Tosef. Succ. III, 6 אבל יעבירנה בס׳ Var. ed. Zuck. (anoth. Var. סחוי; ed. Zuck. סוכי, corr. acc.) but one may be able to cross it by swimming.

סַחְוָא ch. same. Targ. Ez. XLVII, 5.

סָחוּי, v. סָחוֹ.

סָחוֹס, with art. הַסְּ, contract. of החסחוס, v. חִסְחוּס.

סָחוֹר m. (סָחַר) *surrounding*; ס׳ ס׳ *all around.* Targ. O. Num. I, 53; a. fr. (v. חֲזוֹר).—Sabb. 13ª, a. fr. ס׳ ס׳ לכרמא וכ׳, v. נְזִירָא I.

סְחוֹרְתָּא, סְחוֹרָא f. (preced.) 1) *going around, circuit* (cmp. סוּר I ch.). Targ. Jer. XIV, 18.—2) *circulation, exchange.* Targ. O. Gen. XXIII, 16 מתקבל ס׳ received as exchange.—3) *trade, traffic; goods.* Ib. XXXIV, 10. Ib. 21 (ed. Berl. סְחוֹרְתָּא).—Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת׳) אי ... בהדא ס׳ וכ׳ if I come to you with this ware (shoes), wilt thou sell it for me? Ib. זבין ס׳ דסנדליא he bought an assortment of shoes.

סְחוֹרְתָּ f. h. (b. h.) same, *traffic; goods.* Pesik. R. s. 10 (play on סהר, Cant. VII, 3) בשעה ... הס׳ והשכר הרו בעולם when they (the Sanhedrin) were in session, there were traffic and profit in the world. Ab. II, 5 לא כל המרבה בס׳ מחכים not every one that has a large trade obtains wisdom. B. Mets. III, 2 כיצד הלא עושה ס׳ וכ׳ how (can this be)? Shall this man traffic with his neighbor's cow? Sifré Num. 23 שומע אני מסחורתו ומרפואתו I might understand, that the Nazarite must abstain from trading in wine or using it as external medicine; Num. R. s. 10. Ab. VI בסיעוט ס׳ by contentment with small business; a. fr.

סְחוֹרְתָּא, סְחוֹרָא, v. סְחוֹרָא.

סָחוּתָא, v. סָחֵי.—[Y. Shek. VI, 50ª top, Bab. ed. Ms. M. סחותא, read: סָחְוָנָא, v. סַחְיָא.]

סָחַט (b. h. שָׁחַט) *to press out, wring, cause to flow.* Sabb. XXII, 1 אין סוֹחֲטִין וכ׳ you must not press fruits (on the Sabbath) for the sake of the juice. Ib. 144[b] היו סוחטין ברימונים they squeezed pomegranates. Y. ib. X, 10[c] top הסוֹחֵט והמכבס מלאכה וכ׳ wringing clothes and washing are in the same category of labor. Bets. 3[a] שמא יִסְחוֹט lest he may squeeze (fruit); a. fr. — Ḥull. 27[a] א״ת וְשָׁחַט אלא read not (Lev. I, 5) *v'shaḥaṭ* (and he shall cut), but *v'saḥaṭ* (and he shall get the blood out) &c., v. חָטָא I.

סָחַט ch. same, *to absorb.* B. Mets. 114[b] ס׳ גלימא ריחא his cloak had absorbed the scent (of Paradise; Ms. F. סָחֲטִיה לגלימיה he wrung his cloak out; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Yalk. Lev. 675 ס׳ גלימיה ריחה.

סָחָא, סָחֵי 1) (b. h. שָׂחָה) *to swim.* Part. סָחֵי; f. סַחְיָא. Targ. Y. Gen. VII, 18. — Y. Sabb. VII, 10[a] bot. החזן דסָ׳ וכ׳ swimming (on the Sabbath). — 2) (=h. סָחָה, v. Ez. XXVI, 4) [*to scrape, sweep,*] *to wash, bathe.* Targ. Lev. XIV, 8; a. fr. — Y. l. c. נאל מיסחי וכ׳ went bathing with &c. Bab. ib. 141[a] מאן דסָחֵי במיא וכ׳ he who bathes in the river &c. Y. Pes. X, beg. 37[b] סָחָה וצחא had taken a bath and was thirsty. Y. Ter. VII, end, 46[c] סְחוֹן וכ׳ take ye a bath, for your Creator will help you &c. Ib. עד דאינון סָחְיִין until they shall have taken a bath. Ruth R. to II, 19 נחתון מִסְחֵי וכ׳ (not מסחו) they went down to bathe &c.; a. fr.

Pa. אַסְחֵי *to wash, cleanse, bathe.* Targ. Job IX, 30 (Ms. אשתזג, v. שְׁזַג). Targ. Lev. XIV, 9 (not וירָסְחֵי); a. fr. — Ruth R. l. c. כי קיריין מַסְחָיין יתיה (or מַסְחִין) when they were washing his body. Lev. R. s. 28 נאל אַסְחֵיה (not אסחי) he went in and scoured him (Mordecai); a. e.

סְחִיטָה f. (סָחַט) *pressing, wringing.* Sabb. 144[a] בני ס׳ fruits designated to be pressed (for the juice). Y. ib. VII, 10[c] top הצבעים .. עושים ס׳ מלאכה וכ׳ the dyers in Jerusalem made the wringing (of dyed clothes) a special work; a. e.

סַחְיָא or **סַיְחָא** m. (סְחֵי or סוֹחֵי) *swimmer.* Yoma 77[b] שכן קורין לשייטא סַיְ׳ ed. (Ms. M. שַׂיָּחָה; Ms. M. 2 סַחְיָא; Ar. סוחי) for the swimmer is called *s.*; Yalk. Ez. 381 שַׂחְיָרָא; Y. Shek. VI, 50[a] top שַׂחְיָנָא (Bab. ed. שַׂחְיָנָא; Ms. M. סחותא, read: סַחְיָנָא).

סחינין, Y. Dem. I, 22[a], read: טְחִינִין.

סְחִיפָא m. (סָחַף II) *an inverted vessel,* opp. זְקִיפָא. Pes. 40[a] ס׳ שרי (ed. סחיפה; Ms. M. סִיחְפָא) if the grain is roasted in an inverted vessel &c., v. זְקִיפָא I.

סְחִיתָא, סְחִיטָא f. (סְחִי 2) = b. h. סְחִי, *sweepings, refuse.* Targ. Zeph. I, 17 (ed. Wil. סָ׳; Ar. סְ־חָתָא). Targ. Is. V, 25 (Regia סוּחְיָ׳; some ed. סִרְחָ׳; h. text סוחה). — Sabb. 121[b] הוה שדי ס׳ Ar. (ed. רוקא) threw refuse (disgusting matter, cmp. סוֹחָא, before the Resh G'lutha). Y. M. Kat. II, 81[d] top והמת הדא אריא ס׳ דבייתא וכ׳ (not ויחמת) a woman swept the refuse out of the house and threw it &c. Lam. R. to I, 15, v. סְאָתָא II.

סחן, Y. Snh. X, 29[b] top אסחין, v. חָסַן I.

סָחַף (b. h.; cmp. חָפַף II) *to rub, sweep.* Pirké d'R. El. ch. XIV סוֹחֵף במיעיו על הארץ .. בעצבון in the pain of its growth, it (the serpent) shall sweep along (drag itself) with its belly on the ground. — *Part. pass.* סָחוּף, *pl.* סְחוּפִים, סְחוּפְיִין *swept away, driven about.* Tanḥ. P'kudé 3 like a dog שהוא ס׳ וכ׳ (some ed. חצוף, חשוף) that is pushed this way and that way. Yeb. 47[a] דווירים דחופים ס׳ ומטורפין broken down, pushed about, swept (from place to place) and tossed about; [Rashi: *covered* in mourning, v. חָפָה a. חָפַף I]. Yalk. Ps. 735, v. סָבַב.

Nithpa. נִסְתַּחֵף *to be swept, be inundated, ruined by a flood.* Keth. I, 6 (12[b]) נִסְתַּחֲפָה שדך (Y. a. Bab. ed. שדהו, euphemism) thy field has been ruined, i. e. it is thy misfortune, and I cannot be made to suffer for it. Ib. 2[a] נ׳ שדהו it is thy misfortune (that I was taken sick). Ib. VII, 8 האב .. וכ׳ שדהו the father has to bring evidence that these blemishes arose while she was betrothed and therefore it was his (the husband's) misfortune; a. e.

Nif. נִסְחַף *to be swept away, struck down*; (homilet. = נִסְפַּח) *to be smitten with leprosy* (v. סַפַּחַת). Tanḥ. Thazr. 11; Yalk. Kings 229; Zech. 586 (interpret. נסחף, Jer. XLVI, 15); Yalk. Lev. 555.

סָחַף I ch. same, *to sweep away; to reject, despise.* Targ. Prov. III, 34. Ib. X, 3 (h. text הדף). — *Part.* pass. סָחִיף *hurried.* Targ. Esth. VIII, 14 (h. text דחוף).

Ithpe. אִסְתְּחַף *to be swept away; to be inundated, ruined.* Targ. Prov. XIV, 32 (h. text ירדפה). Targ. Y. I Gen. XLIX, 4.

סָחַף II (v. חפף I) *to put on as a cover, to tilt over, invert.* Snh. 104[a] ס׳ אירישיה .. אוכלא (אובלא) he inverted a fuller's trough over his head. Ned. 51[a] וסָחְפֵיה על רישיה and tilted it over &c. Sabb. 110[a] ולִיסְחוֹף דיקולא אירישיה (Ms. M. incorr. ולירחסוף) and let him put a basket over his head. Ib. 121[b]. Ḥull. 8[b] כפלי וכ׳ ... לא ליסְ׳ one must not cover up meat with groins; a. e. — Part. pass. סָחִיף; f. סְחִיפָא. Ab. Zar. 51[b], v. מְשִׁירְבְּלָא. Ḥag. 15[a] כתרי כסי דסָחִיפֵי אהדדי (Rashi דסחופין, read: דסחוי) like two cups inverted one over the other. — V. סְחִיפָא.

סָחָק, v. שָׂחַק.

סָחַר (b. h.) *to go around;* esp. *to travel as a merchant.* — [Num. R. s. 13 אינה סוחרת, read, as Yalk. Lev. 554, a. Yalk. Prov. 959 סוֹרֶרֶת, v. סָרַר III.] — Denom. סוֹחֵר.

סָחַר ch. same, 1) *to go around, turn* (corresp. to h. סָבַב). Targ. Koh. XII, 5. Targ. Cant. III, 2 (ed. Vien. *Af.*); a. fr. (V. *Af.*). — 2) *to trade.* Gen. R. s. 52 סָחֲרַת בה וכ׳ .. אזלת thou wentest to Egypt and tradedst with her (Sarah), thou hast come here and tradest with her.

Pa. סַחֵר *to go around.* Targ. Koh. l. c. Targ. Lam. I, 6.

Af. אַסְחַר 1) *to surround, enclose.* Targ. Josh. VI, 3; 11; 14 (interch. with Pe.); a. fr. — 2) *to go about.* Targ. II Chr. XVII, 9. — 3) *to lead about, to move.* Targ. O. Ex. XIII, 18. Targ. I Sam. V, 8; a. fr. — 4) (cmp. סָבַב *Hif.*) *to recline around the table, to dine.* Targ. Ex. XXXII, 6. Targ. I Sam. XX, 5; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּחַר, *Ithpe.* אִסְתְּחַר 1) *to turn around, turn to* or *from, to be carried around.* Targ. O. Gen. XLII, 24. Targ. O. Ex. X, 10 (v. Berl. Targ. O. II, p. 22). Targ. O. Num. XXXIV, 4, sq. (some ed. *Pe.*, others *Af.*). Targ. I Sam. V, 8; a. fr.—2) *to be seated at the table.* Targ. Ps. I, 1. Targ. Gen. XXVII, 19.

סַחַר m. *enclosure*, v. סהר.

סַחֲרוֹנֵי, v. סַחֲרָנֵי.

סַחְרָן m. (סָחַר) *travelling merchant.* — *Pl.* סַחְרָנִים, סַחְרָנִין. Erub. 55ª; Yalk. Deut. 940.

סַחְרָנוּתָא, סַחֲרָנוּתָא f. (סחר) *surrounding*; constr. סַחְרָנוּת (adv.) *in the neighborhood of, round about.* Targ. O. Ex. VII, 24. Targ. Ez. XXXII, 22, sq. (some ed. סַחֲרְתְּהוֹן).

סַחֲרוֹנֵי, סַחֲרָנֵי m. pl. constr. (preced.) *neighborhood, neighbors of.* Targ. Jer. XLVIII, 17. Ib. XXXIII, 13; a. fr.—Sabb. 152ª סחרוני גלידן (Ms. M. סַחֲרָנֵיהּ; Ms. O. סַחֲרוֹנוֹהִי), v. גְּלַד.

סַחֲרְתָּא f. *neighborhood*, v. סַחֲרָנוּתָא.—[Tosef. Shebi. IV, 11, v. מִתְחָרְתָּא.]

סָט m. (סוּט; cmp. חֲסִיט, a. the phrase נשה יד) 1) *handle, that part of a handle which is indispensable in using the tool.* Tosef. Mikv. VI (VII), 21 מִסָּטָה ולחוץ beyond the indispensable part of the handle, מס׳ ולפנים within that part.—2) *swinging the forefinger*, v. סִיט.

סָטָא, v. סְטֵי.

סַטְדָא, (סוֹטֵי׳) pr. n. (prob. of Greek origin, cmp. pr. n. Σταδιεύς) *Satda*; בן ס׳ son of S., surname of Jesus of Nazareth. Sabb. 104ᵇ; Tosef. ib. XI (XII), 15; Y. ib. XII, end, 13ᵈ והלא בן ס׳ לא הביא וכ׳ but did not Ben S. bring sorcery from Egypt only in this way (by making incisions in his flesh)? Y. Snh. VII, 25ᵈ top כך עשו לבן סוט׳ וכ׳ so they did to Ben S. in Lydda, when they made two scholars lie in wait for him &c.; Y. Yeb. XVI, 15ᵈ bot. Sabb. l. c. (in editions not controlled by censors, v. Rabb. D. S. a. l.) בעל ס׳ בועל her husband's name was S., her lover's, Pandera; (refuted and changed) אמו ס׳ וכ׳ his mother's name was S. . . . סְטָדַת דא וכ׳ this one deserted her husband; Snh. 67ª סָטַת דא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note).

סְטוּמְתָּא, v. סִיטוּמְתָּא.

סְטוּתָא f. (סְטֵי) *aberration, madness.* Targ. Koh. II, 15 (ed. Vien. סטוי).

סַטְטוֹנָר m. (stationarius) *station-master, police officer.* Gen. R. s. 26 הק״בה עושה . . . ס׳ שלחם the Lord will make the angel of death their (the nations') officer (in the place of tyrants like Pharaoh &c.); ['Rashi': מיטוטר, v. מִיטָטוֹר;] Yalk. Is. 295 אִסְטָטְרִי׳. Ex. R. s. 51 ס׳ בראתיך וכ׳ I have created thee (the angel of death) a *stationarius* for &c.—*Pl.* סַטְטְרוֹנָרִין, אִסְטְ׳, אִיסְטְ׳. Cant. R. to VII, 1 (not רון . . .), v. אִיסְטַטְרִין.

סְטִיטִירִין, סְטִיטִירִין, v. לִיסְטִיטִירִין.

סְטָה, סְטֵי (b. h. שָׂטָה; v. נָטָה) *to deviate, to turn to* or *from.* Koh. R. to I, 16 חלב סוֹטֶה the heart deviates (turns to evil).—Esp. (of woman) *to be faithless.* Y. Sot. II, 18ᵇ top; Y. Kidd. I, 60ᵈ אמן שלא סָטִיתִי ארוסה וכ׳ 'Amen', that I have not been faithless as a betrothed, as a married woman &c.—V. סוֹטָה.

סָטָא, סְטֵי ch. 1) same (corresp. to b. h. נָטָה). Targ. Gen. XXXVIII, 1; 16 (h. text וירט); a. fr.—Esp. *to deviate from the right path, to go astray; to be faithless.* Targ. Num. V, 12 (h. text תשטה); a. fr.—Sabb. 104ᵇ סָטַת; Snh. 67ª סָטַת, v. סְטָנָא.—2) (of the mind) *to wander, be mad* (cmp. h. שָׁטָה). Targ. Koh. II, 15 סטא ed. Lag. (ed. Vien. סט, v. סוּט).—*Part.* סָטֵי; f. סָטְיָא; *pl.* סָטְיָן, סָטַיִן a) (of the mind) *distracted.* Targ. I Kings XXI, 5 (h. text סרה).—b) *inclining.* Targ. Y. Ex. XXIII, 2 (h. text להטות).—c) *deviating from the right path, rebellious.* Targ. O. Deut. XXI, 18; 20 (h. text סורר). Targ. Jer. V, 23. Targ. Ps. CI, 3 Ms. (ed. שָׂטִין, ed. Wil. שָׂ). Ib. CXXV, 5; a. fr.

Af. אַסְטֵי 1) *to turn (one's own way), to deviate.* Targ. Prov. XIV, 27 (h. text סור).—2) *to turn, direct.* Targ. O. Num. XXII, 23 (h. text להטות); a. fr.—Esp. א׳ דינא *to divert justice; to oppress.* Targ. Is. XXIX, 21; a. fr.—V. מְסַטֵּי.

סְטָיָא f. (preced.) *deviation, revolt.* Targ. Deut. XIX, 16 (h. text סָרָה). Ib. XIII, 6; a. fr.

סְטִיבָס m. (στιβάς) *straw-mattress.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 15 לווחין של יסטיבס (Var. יסטבס, סקיבס) the boards on which the straw rests; Y. ib. XII, beg. 13ᶜ ספינה (corr. acc.); Bab. ib. 47ª סקיבס (Ms. M. סקבין; Ms. O. סקיבוס; v. Rabb. D. S. a. l. note). Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 4 סטיכס (corr. acc.; R. S. to Kel. XVIII, 3 סקבס). [The phonetic corrupt. of ט into ק in the Babylonian Talmud has been reimported as Variant into Tosefta.—For the phonetic relationship between *t* and *k*, cmp. Lidd.-Scott. Gr. Dict. sub lit. K.]

סְטִיו m. = אִיסְטְיוּ, *colonnade.* Y. Succ. V, 55ª bot.; Y. Taan. III. 66ᵈ bot. אסטיו לפנים מס׳ a colonnade within a colonnade; Pes. 13ᵇ ס׳ לפנים מס׳ = ס׳ כפול; ib. 52ᵇ; Succ. 45ª; Tosef. ib. IV, 6. Tosef. Sabb. X (XI), 1 דרך ס׳ וכ׳ through a colonnade into the street. Tosef. M. Kat. II, 13 חנות פתוחה לס׳ a shop having an entrance from a colonnade; a. e.—*Pl.* סְטִיוִין. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 והסיטיון ed. Zuck. (ed. Zolk. והסטירין, corr. acc.), v. סוֹבִין.—V. אִיסְטֵיב, אִיסְטָבָא.

סְטָיו m. *mosaic pavement.* Targ. Esth. I, 6 (h. רִצְפָּה). Targ. Y. Lev. XXVI, 1 סַטְרוּ.

סטיטירין, v. סטטירין.

סטיין, v. סְטִיו.

סְטִים, v. סְתָם.

סָטִיס, סטים, v. אִיסְטִיס.

סְטִיפָה f. (סָטַם) *having a pustulate face.* Y. Sabb. IX, end, 12[b] אשה ס׳ (prob. to be read סְטוּפָה).

סְטִירְתָּא f. ch.=h. סוֹטָה q. v. Targ. Y. Num. VI, 2.

סְטַכְטוֹן m.=אִסְטַכְטוֹן. Lev. R. s. 28, end וחוא עביד ס׳ Ar. (missing in ed.) and he was a manufacturer of *stakton.*

סְטַכְתִּית f. (preced.; a corrupt. of στακτή) *oil of myrrh* or *cinnamon.* Pes. 43[a] (expl. שמן המר, Esth. II, 12); Meg. 13[a]; Yalk. Esth. 1083.—Targ. Esth. II, 12 טכסת (corr. acc.).

סְטַלָּא, Y. Sabb. III, 6[a] bot. תנה גו ס׳ Ar. (Var. חבה גו ס׳ חוה), ed. חבא גו נטלא, v. נַטְלָא.

סְטַם (v. טמם, טום) *to close, to seal.* Targ. Esth. VIII, 8 סְטִימוּ (imper.).

סְטַמְיָא, Pesik. Shek., p. 19[b], read סְכוֹמְיָא, v. סְכוֹם ch.

שְׂ, סְטַן (b. h. שטן; cmp. נטן, טָנָא) *to be hostile to; to hinder, accuse.* Pesik. R. s. 13 (על) אותה הברכה אתה שׂוֹטְנִי וכ׳ thou art hostile to me on account of that blessing; it is given to you. Ib. s. 12; a. e. (interch. with שטם).

Hif. הִסְטִין, חִשׂ (with על) *to bring charges against, accuse.* Ib. s. 36 בואו ונַשְׂטִין על דורו וכ׳ come, let us bring charges against the Messianic generation, so that it may not be created. Ib. היאך אתם מַסְטִינִים וכ׳ how dare you attack &c.

שְׂטַן, סְטַן I ch. same. Targ. Y. Num. XXII, 22 לְמִשְׂטַן (O. לְשָׂטָן; ed. Berl. לְסָטָן). Ib. 32 לְמִישְׂטַן (O. ed. Vien. לְמִסְטַן; ed. Berl. לְסָטָן). Targ. Ps. XXXVIII, 21 סָטָנָן Levita (ed. *Af.*). Ib. CIX, 4 סַטְנוּ (Ms. שַׂטְנוּ); a. e.

Af. אַסְטִין 1) same. Ib. XXXVIII, 21, v. supra.—2) (denom. of סָטָן) *to mislead.* Yoma 20[a] לית ליה רשותא לאַסְטוּגֵי (not לאוסי׳) has no permission to seduce to sin.

סָטָן II, סָטָנָא, סָטָנָא, סְ׳ m. (preced.)=h. שָׂטָן, 1) *hinderer, enemy.* [Targ. O. Num. XXII, 22; 32, v. preced.] Targ. I Kings V, 18; XI, 14 (interch. with שׂ).—*Pl.* סַטְנִין, סׂוּ׳. Targ. Ps. CIX, 20 סָטְנַי (ed. Lag. שׂוּ׳). Ib. 29 (ed. Lag. סׂ׳).—2) *the accuser, seducer, Satan.* Targ. Job I, 6; a. fr.—Tam. 32[a] נצח ס׳ Satan has been victorious, i. e. wrong has won against right.—Yalk. Gen. 23 סָטָן (in Hebrew dict.), v. סנ״ך.

סְטָנָה pr. n. ch.=h. שִׂטְנָה, *Siṭnah* [*enmity,*] name of a well. Targ. O. Gen. XXVI, 21 ed. Berl. (oth. ed. שטנה; Y. שִׂטְנָא).

סָטַף, *Pi.* סִיטֵּף (*Saf.* of נ״טף) [*to cause dripping,*] *to scarify* sycamores &c.—Part. pass. *f. pl.* מְסוּטָפוֹת *fruit burst open* (naturally or through scarification). Dem I, 1 Y. ed. a. Ms. M. (ed. מוסטפות, corr. acc.).—V. סְטִיפָה.

סָטַר (v. סְטַר II) 1) *to turn sideways.* Meg. 16[a] ובא מלאך וס׳ ידה וכ׳ and an angel came and turned her hand towards Haman.—2) *to strike sideways, slap.* B. Kam. VIII, 6 סָטְרוֹ if he slapped his neighbor, contrad. to תקע to strike with the fist, a. to לאחר יד with the back of the hand. Snh. 58[b] הסוֹטֵר, v. לוּעַ. Ex. R. s. 15 סָטָרָן, סְטָרָן; Tanh. Ḥayé 3, v. מְסָטֵר, מְסָטָר; a. fr.

Pi. סִיטֵּר same. Y. Peah I, 15[c] top היתה אמו מְסַטֶּרְתּוֹ וכ׳ his mother slapped him (with her shoe) &c., v. בּוּלְיָא II; Y. Kidd. I, 61[b] top; Esth. R. to I, 16; Lev. R. s. 12 מסרסתו (some ed. מסורתתו; corr. acc.); Pesik. R. s. 23-24 מיפרטתו (corr. acc.). Nidd. 25[b] שסיטר Ar. (ed. שסטר); a. e.

סַטַר I ch. same. [Targ. Prov. XV, 25 נסטר ed. Lag., v. סְתַר II.]

Af. אַסְטַר *to strike with the flat hand; to flatten.* Targ. Ps. CIV, 2 מַסְטַר Ms. (ed. מתח).

סָטַר II, סְטָרָא, צְ׳, סְ׳, m. (contract. of צִרצֵר, √צר, *to be near*; cmp. forms like זוטרא, כסוסטרא, גיסטרא &c.; cmp. Samar. ארצר, ארצטר a. צטרא for our w.) *side, border.* [Dan. VII, 5 שִׁטַּר.] Targ. O. Ex. XXV, 12 (Y. צִ׳). Targ. Y. Num. XIII, 17 צטרא. Targ. Y. Ex. XX, 2, sq.; a. fr.—Y. Snh. VII, 24[c] top דין מן דין ס׳ וכ׳ one stands on this side (of the culprit) and one on the other side (contrad. to מלפניו a. מלאחריו standing in front and behind). Sabb. 134[a] ליפניה לסִיטְרֵיהּ וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) let him turn its hem upwards (outside). Nidd. 56[b] בס׳ in the borders (folds) of the garment. Koh. R. to XI, 2 קמון לסיטר ... the two serpents placed themselves by the side (of the cave); Pesik. B'shall., p. 94[a] לסיטרא; a. fr.—[Targ. Ps. LXXIV, 6; CXLIX, 6, v. הֲרוֹסַטַר.]—*Pl.* סְטָרִין, סְטָרֵיָא, סְ׳, צְ׳. Targ. Y. I Gen. III, 24 (Y. II סטרה, corr. acc.). Targ. Ex. XXXVII, 7, sq. Ib. XXV, 14 (Y. צ׳); a. fr.—[סְטָרָא *wages,* v. סוּטְרָא.]

סְטָרָאָה m. (preced.) *coming from the side.*—*Pl.* סְ׳, סְטָרָאֵי *money given in settlement of another case than the present transaction.* Shebu. 42[a].

סִטְרְגַלִּים, v. סְטַרְנַלְיָא.

סְטָרוֹמָטִין m. pl. (στρώματα) *covering for a couch, mattresses.* Koh. R. to III, 9 (not סטרמוסין).

סִטְרוֹנְיָא, v. סְטַרְנַלְיָא.

סְטַרְטִיגּוֹס=אִסְטְרָטִיגּוֹס. Ex. R. s. 37.

סְטַרְטְיוֹט m.=אִסְטְרָטִיוֹט, *soldier.*—*Pl.* סְטַרְטְיוֹטִין. Ex. R. s. 15 מכתיב לו ס׳ וכ׳ levies as soldiers strong and sound men &c.; Tanḥ. Ḥayé 3 מסברב לו סרדיוטין (read מכתיב).

סְטָרְיוֹת f. pl., בְּאִסְטְרְיוֹת=בס׳ (v. אִסְטְרָטָא). Tanḥ. P'kudé 3 [read, as in ed. Warsaw:] עולם רביעי דומה לסוס שהוא מהלך בס׳ in his fourth stage man is like the horse that runs in races.

סִטְרְמוֹסִין, v. סְטָרוֹמָטִין.

סִטְרְנוֹרָא, v. next w.

סְטַרְנַלְיָא, סְטַרְנַלְיוּת f. (Saturnalia) *the Saturnalia,* a Roman festival beginning on the 17th of December and lasting several days. Ab. Zar. I, 3 Y. ed. (Mish. a.

Bab. ed. 8[a] variously corrupted or perverted). Y. ib. 39[c] (cacophemistic etymology) שנאה טמונה שונא נוקם ונוטר hatred hidden (under the merriment of social equality and good will), he (the Roman) hates &c. Ib. ס׳ דביריש the Saturnalian fair of Scythopolis (v. בִּירְשָׁן). Ib. top ס׳ אינה אסורה וכ׳ during the Saturnalia trading is forbidden only with those who worship thereon (celebrate it). Bab. ib. 8[a] ס׳ שמונה רמים לפני וכ׳ the Saturnalia begin eight days before the solstice; Y. l. c. ס׳ לאחר וכ׳ (corr. acc.). Deut. R. s. 7 סטרגלים, סטרנלים (corr. acc.).

סִי (sé) *thee*. Pesik. R. s. 40 סי לעולה (not חי), v. שֵׁה.

סִיאָה f. *Siah*, a plant classified with hyssop, *Satureia Thymbra* (*savory*). Maasr. III, 9. Shebi. VIII, 1. Tosef. Kil. III, 12. Sabb. 128[a], expl. צתרי; a. fr. — V. Löw Pfl., p. 135.

סִיאָה, Arakh. 18[a], v. סִיעָה.

סִיאוּר m. (שאר = סאר) *fermentation, leaven*. Ḥall. II, 6 Ar. (ed. וישאורן) וסיאורן the leaven required for them.— Trnsf. *original immoral condition; evil nature*. Y. Ab. Zar. II, 41[a] top חזר לסיאורו he returned to his old condition (heathenism). Koh. R. to VII, 8 אילולי כן חזר חפרסי לסיאורו because but for it (Samuel's forbearance) that Persian would have gone back to heathenism; a. e.— V. סוֹר.

סִיאוּרָא ch. same. Targ. Ps. LXXXV, 9 (ed. Lag. סְאוּרָא; oth. ed. סכלא; h. text כסלה).

סַיָּאנָא, v. סַיָּנָא.

סִיאַנְקִי m. pl. *of Siân*, a Persian town. Keth. 67[b] (Ar. זְרִינְקֵי, סְרִינְקֵי) דזרנרי ס׳ Sian (gold) Denars (v. Zuckerm. Talm. Münz., p. 33 note).

סִיאָר, Tosef. Ukts. I, 8, v. שִׁעֲר.

סִיב I m. (v. סָאֵב II) *gray, old; elder, scholar*. Targ. Gen. XXV, 8; a. fr.— Y. Sabb. VI, 8[a] bot. פוק חמי הד ס׳ וכ׳ go and look out for a scholar (observe his practice) and rely on him; Y. Yeb. XII, 12[d] top סב; a. fr.—*Pl.* סִיבֵּי. Targ. Prov. XX, 29 (some ed. סָבֵי).

סִיב II, סִיב (preced.) *to be old*. Targ. I Sam. II, 22. Ib. XII, 2 סָבִית; ed. Lag. סִיבִית; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58[b] top; Y. Snh. I, 18[c] bot. זכה למיסב וכ׳ he was permitted to reach so high an age that &c.; a. fr.

Ithpe. אִיתְסִיב *to become old*. Targ. Job XIV, 8 מִיתְסִיב Ms. (ed. מִתְסַב).

סִיב III m. (v. סָאֵב) *fibrous substance*, esp. *bast* of the palm-tree. Ukts. I, 2 חס׳ שלו the fibrous root of the radish. Pes. 115[b] כרכן בס׳ if he wrapped them up in bast. Y. Succ. I, 52[b] bot. חבלים של ס׳ ropes of bast; a. fr.— *Pl.* סִיבִּין. Gen. R. s. 41, beg.; Num. R. s. 3, beg. ס׳ לחבלים the bast of the palm-tree is used for making ropes; a. e.—[Yalk. Ps. 841 סיב קמלפי, v. סִיבַּךְ.]

סִיבָא I ch. same. Lev. R. s. 22, beg. ס׳ למעבד חבלא (not סיכא), v. preced.; Koh. R. to V, 8 (ed. Wil. שִׂיבָא); Yalk. ib. 971 סיכא (corr. acc.).

סִיבָא II m. (סִיב I) *old age*. Targ. I Kings XIV, 4.

סִיבְבָא, v. סַבְּבָא.

סִיבָּה, סְיָבָּה f. (סָבַב) *transfer of property from tribe to tribe* (interch. with הֶסְבָּה). B. Bath. 111[b], a. fr. סיבה נאמרה ס׳ בבן נאמרה בבעל, v. הֶסְבָּה II. Ib. 159[b] סיבה נאמרה ס׳ בבעל (Ms. M. הסיבה) the transfer is spoken of (as forbidden) concerning the son succeeding his mother and the husband succeeding his wife; a. fr.— [Bibl. Hebr. סִבָּה: *arrangement, divine dispensation*; in later Hebr.: *turn, misfortune*; in philos. literature: *cause*.]

סִיבוּ, סִיבוּתָא, סֵיבוּ, סֵיבוּתָא f. (סִיב I) *gray head, old age*. Targ. II Esth. VII, 9. Targ. Gen. XV, 15 (some ed. שֵׂיבוּ); a. fr.— Targ. Y. II Deut. XXXIII, 25 סֵיבוּ׳. — Cant. R. to VIII, 7 דלא שבקת לסיבותיך כלום that thou didst leave nothing for thyself in thy old age; Lev. R. s. 30; a. e.— Yeb. 65[b] מַסִּיבוּ דילה (not בי ...) = מה ס׳ what about her (my) old age? — Trnsf. *old men, elders*. Tosef. Ḥull. II, 24 (in Hebr. dict.) אפשר שחס׳ הללו טועים וכ׳ is it possible that these elders &c., v. רִשְׁבָּה.

סִיבוֹא, Lev. R. s. 22, beg., v. סִיגָא.

סִיבוּוִי, Cant. R. to IV, 12, v. סִיכּוּי.

סִיבּוּךְ, v. סִיכּוּךְ.

סִיבּוּלִית, סִיבּוֹל, v. next w.

סִיבּוֹלֶת, סִיבּוּלֶת f. (סָבַל; cmp. סַבְּלוֹנוֹת) *sending provisions for a common meal, picnic*. Pes. 89[b] אפי׳ חמשה ועשו ס׳ (Ms. O. repeatedly סבלונות, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) even (in ordinary cases) when five persons sent articles of food for a picnic; Tosef. ib. VII, 10 (Var. סבול, סיבלות); Y. ib. VIII, 36[a] סִיבְּבוּל (with anorg. נ). Y. Maas. Sh. IV, 55[b] אני אומר סיבולית וכ׳ I say (the inscriptions 'in behalf of—' intimate) that they have arranged a picnic among themselves (and each marked his contribution).

סִיבּוּר, סִיבּוּרָא, סְבִּי׳, סְבִּי׳ I m. (סְבַר I) *hope*. Targ. I Chr. XXIX, 15. Targ. Prov. XI, 23. Ib. 7; a. fr.

סִיבּוּרָא, סְבִּי׳, סְבִּי׳ II m. (סְבַר III) *blood-letting*. Ab. Zar. 29[a] (interch. with סִיבּוּרֵי, סְבִּי׳ *pl.*). — Keth. 39[b] תרפתא דסיבורי Ar. ed. Koh. (oth. ed. דסיכורי, a Var. to רבדא דכוסילתא, v. Rashi a. l.) the scar from blood-letting.

סִיבוּת f. h. = סֵיבוּ, *grey color, grey hair*. Tosef. Neg. I, 4 מראה ס׳ grey color.— Y. Ber. IV, 7[d] top נתמלא ... שֵׂיבוּת his entire head became grey.

סִיבוּתָא, v. סֵיבוּ.

סִיבְטָא, Snh. 112[a], v. סַבְּתָא.

סִיבְכָא, v. סַבְּכָא.

סִיבְּכַי pr. n. ימה של ס׳, ימא דס׳ *the Lake of Sibkhay* (*Merom*, *Samachonitis*). B. Bath. 74[b] (Ms. M. סִיבְּכֵי); Midr. Till. to Ps. XXIV; Y. Kil. IX, 32[c] bot. דסמכוי; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דכובבו (corr. acc.). Y. B. Bath. V, 15[a] (ref. to Deut. XXXIII, 23) זה ימה של סמכי this means the Lake of S.—Targ. Y. I Deut. l. c. ימא דסוּפָנֵי; Tosef. B. Kam. VIII, 18 ימה של סופני.

סִיבְּנַי, v. סִבְּנַי.

סִיבְּעָא, v. סִבְּעָא.

סִיבָּר m. (sebaceus) *tallow-candle*. Midr. Till. to Ps. XC [read:] מה בוצין טב קומוי מה ס׳ טב קומוי וכ׳ (ed. סרמבק, סומבק) of what good is a lamp before Him, of what good is a tallow-candle before Him?—Moses, a being of flesh and blood, dares to come before the Lord, who is all fire &c.; Yalk. Ps. 841 סיב קמלפני (corr. acc.).—*Pl.* סִיבָּקִין, סִבָּ׳. Ex. R. s. 36 קרוינן וס׳ wax and tallow-candles.

סִיבְרָא, סִיבְרָה, v. סִבְרָא.

סִיבַּרְתָּא, v. סַבָּרוּתָא.

סִיבְתָּא, סֵיבְתָּא f. 1)=סִיבּוּתָא. Targ. Gen. XLII, 38 (O. some ed. שֵׂי׳). Targ. Job XV, 32 (ed. Wil. סִבְתִּ׳); a. fr.—2) *eldership, receiving the title of* סָבָא. Y. Bicc. III, 65[d] וכתב ליה מן סֵיבְתֵּיה בגוה (not ויהב) and he informed him therein of his (expected) appointment as elder.—*Pl.* סֵיבָתָא, סֵבָ׳. Ib. בגין אילין ס׳ קום וכ׳ for the sake of those appointments (which will take place), rise, come to &c.

סִיג I m. (b. h.; סוג) [*that which is to be removed*; cmp. בְּדִיל,] *dross, base metal; refuse*. Bekh. 51[a] שלא יביא ס׳ לעזרה Ar. (ed. סִיגָה) in order that one may not bring base metal to the Temple (therefore stamped silver coins had to be brought along; Rashi: סיגה וכסף סיגים base metal or non-purified silver).—*Pl.* סִיגִים, סִגִּים. Num. R. s. 14 (ref. to סוג לב, Prov. XIV, 14) אותו הלב שחוא מלא ס׳ וכ׳ the heart full of base things, will get sick of its own ways. Ib. s. 13 יחזקאל קורא אותם ס׳ Ezekiel calls them base metal (ref. to Ez. XXII, 18). Midr. Till. to Ps. CXIX, 119) אכל הענבים נעשה ס׳ ed. Bub. (ed. עושה סוגים, corr. acc.) after he has eaten the grapes, it (the cluster) becomes refuse.

סִיג II m. (v. סָגֵי I; cmp. סוּגְרִינָא; for the apocopate form cmp. רֵיעָה a. רֵעָה) *growth, sproutings*, esp. *luxuriant growth* (in good or bad sense). Tosef. Ukts. I, 2 (T'bul Yom III) חס׳ של אשכלות the foliage covering the clusters of grapes, של רצפות the cobweb-like covering of fruits; Ukts. I, 2.—*Pl.* סִיגִים, סִגִּים. Deut. R. s. 3 (ref. to Deut. VII, 13) מה פרי אדמתך ס׳ וכ׳ as the fruit of thy ground will be of luxuriant growth, so will be the fruit of thy womb (strong people). Num. R. s. 16; Tanḥ. Sh'laḥ 12 (ref. to Is. XVII, 11) ביום שאמר ... (נ) עשיתם ס׳ on the day that he intended to plant you in the land, you became a luxuriant growth (degenerated); Num. R. s. 7.—[Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6, v. סוג II.].

סִיגָא, סִיגָּא, v. סְיָגָא, סָגָא.

סִיגָא m. (v. סִיג II, cmp. סוּגְרִינָא) *twig*.—*Pl.* סִיגֵי. Koh. R. to V, 8 [read:] למירסך גיניא ס׳ the twigs (of the palm tree) are useful for garden hedges; Lev. R. s. 22, beg. סיבוא וכ׳ (corr. acc.; Ar. למירסג גינין סיגא); Yalk. Koh. 971 סיכא למסנך ביה גופנין (corr. acc.).—[Y. Ab. Zar. I, 39[c] סיגירה, v. סוּגֵי.]

סִיגְדָּא, סִיגָּדָא, v. סִגְדָּא.

סִיגוּ, סִיגוּ m. (constr. of סִיגְיָא; סָגֵי I) *plenty of, much; very*. Targ. Prov. XIII, 3. Ib. XV, 23 (ed. Wil. סַגּוּ).—*Pl.* סִיגְוֵי. Targ. Is. V, 13 סיגויהון ed. Lag. (ed. Wil. סַגְיָהוֹן, sing.) their multitudes (h. text הֲמוֹנוֹ).

סִיגְוָיָא, pl. constr. סִיגְוֵי, v. preced.

סִיגוּם, סִיגוּם, Sifra M'tsora, Zab., Par. 1, ch. II, read: סָגוּם.

סִיגּוּף, סִגּ׳ m. (סָגַף) *affliction, privation, ascetic practices*. Koh. R. to III, 18 על מדברות שהצדיקים מתבדרים בעוה״ז בס׳ וכ׳ concerning the conduct with which the righteous conduct themselves in this world in privation, fasts and sufferings.

סִגּ׳, סִיגּוּפָא, סִיגּוּף ch. same, *affliction, misery*. Targ. Is. VIII, 21. Ib. XLI, 17; a. fr.—*Pl.* סִיגּוּפִין, סִגּ׳. Targ. Y. Gen. XLI, 52.

סִיגוּרִין, Y. Meg. II, 73[a] bot., read: סִירוּגִין.

סִיגִים, Gen. R. s. 52 some ed., v. סִירִים.

סִיגְלָא m. *pl.* סִיגְלֵי (סְגַל, cmp. סִגּוֹל) [*bunch of*] *violets* [Ar. s. v. עפר: *root of the Cyperus rotundus*, v. Löw Pfl.; p. 269]. Targ. Y. Num. XXI, 12.—Snh. 99[b] (expl. דודאים, Gen. XXX, 14). Sabb. 50[b], v. בֵּרְבָא II. Ber. 43[b] (Ar. some ed. סגילי).

סִיגְמִין m. pl. (sigma, *pl.* sigmata) *semicircular couches for reclining at meals*. Num. R. s. 1, beg. (homiletic play on וירסב, Ex. XIII, 18, v. סָבַב) חרבצתי אתכם בס׳ I caused you to recline on *sigmata* (like noblemen); Tanḥ. B'midb. 2 Var. סיג׳ (some ed. סוג׳), v. סַבְסְטִין.—Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar. כותב ע״ג סגמוס כמיח מיסא (read: סִיגְמָא ... מיסון ...) writes on the *sigma* the number of courses.

סִיגְנָא I, v. סָגֵן.

סִגְּ׳, סִיגְנָא II, בְּפַר ס׳ pr. n. pl. *K'far Signa* (cmp. סַכְנִין). Tosef. Ter. III, 18 בפרסגנא ed. Zuck. (Var. ס׳ (בכ׳). Kel. V, 4 סִיגְנָה, (סִגְּ׳). Men. VIII, 6 (86[b]).—*Eduy.* VII, 8 בן סִגְנַיי Ms. M. (ed. סִגְנַאי).

סִיגְנָא III, v. סוּגְרִינָא.

סִיגְנָה, סִיגְנַאי, v. preced. art.

סִגְּ׳, סִיגְנוֹן, סִיגְנוּם m. (signum, σίγνον S.) 1) *sign, ensign, banner*. Gen. R. s. 6, end ס׳ ספר משנה תורה היה לידהושע׳ וכ׳ (Ar. ed. Koh. סגנם, read סגנום) the Book of Deuteronomy was to Joshua a (commander's) banner; ... he took it up and showed it to the sun &c.; Yalk.

Josh. 22 שגנז יהושע (corr. acc.). Ex. R. s. 45 נטל סגנוס של וכ׳ (some ed. סגנם; corr. acc.) the commander (of the mutinous legion) took the royal ensign and fled.; Yalk. Ex. 394 סִיגְנִין (*pl.*); Tanḥ., ed. Bub., Ki Thissa 15; Y'lamd. to Num. X, 2, quot. in Ar. נטלו סָגְנִים וכ׳ they (the *singulares*, v. סְגַנְגַּלְרִין) took the ensigns &c.—*Pl.* סִיגְנִין, סִיגְנִים, סְגָ׳ (v. supra); סִיגְנִיּוֹת, סְגָ׳. Cant. R. to I, 9 נטל ס׳ שלהם וכ׳ the Lord took away their (the Egyptians') ensigns &c.; Yalk. Ex. 232; Tanḥ. B'shall. 23 סגיונות (some ed. סגיניות, corr. acc.); Mekh. B'shall., s. 2 מגפית (Var. מגניות, corr. acc.; v. מְגַפָּה); Y. Sot. VIII, 22[b] bot. והפיל סיגנם שלהן (corr. acc., or סיגנום).—Midr. Till. to Ps. XX, end מכיר דגלו מתוך סגנין שלו ed. Bub., not סגנין; oth. ed. דגלי מכל סָגָנָיו, read: דגלו מתוך ס׳) recognises his regiment by its colors; Yalk. Ps. 681 סימנין.—[Tosef. Ab. Zar. V (VI), 1 הסיגנין some ed., read with ed. Zuck. הַטִּיגָּנִין.] —2) *watchword, signal.* Snh. 89[a] ס׳ אחד בס׳ אחד . . . עולה the same watchword (divine oracle) is passed to many prophets, but no two prophets prophesy under the same watchword (use the very same expressions).—3) *sign in the heavens, constellation; v.* אִסְטַגְנִין.

סִיגְנֵי, pl. constr. of סָגָן.

סִיגְנַיָּא, v. סִירְגָּא II.

סִיגְנִין, סִיגְנִים I, *pl.* of סִיגְנוֹם.

סִיגְנִין II, *pl.* of סַגִּין.

סִיגְנֵם, Y. Sot. VIII, 22[b] bot., v. סִירְגְּנוֹם.

סִיגָּרוֹן I m. (סָגַר, *Pi. to surrender*, cmp. I Sam. XXVI, 8) *surrender.* Num. R. s. 8 כל מי שכותב את עצמו ס׳ למלך וכ׳ he who signs himself (is enlisted) for surrender to the king, must renounce his father &c.; Pesik. R. s. 23—24 מכתיב עצמו שרגיון וכ׳ . . . (corr. acc.).

סִיגָּרוֹן II pr. n. (v. preced.) *Siggaron* (Guard), surname of the angel Gabriel. Snh. 44[b].

סִיד I, v. סוּד.

סִיד II m. (b. h. שִׂיד; סוּד) *lime, plaster.* Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2; Neg. I, 1 כס׳ הסיכל (white color) like the plaster of the Temple walls (less intense than snow). Ib. 2; Sifra l. c. הפתוך שבס׳ וכ׳ the mixture of red and white colors (in plagues) resembles blood mixed with milk; a. fr.—Esp. *lime* or *orpiment* used as *a depilatory* and *a cosmetic.* Sabb. VIII, 4; a. fr.; v. סוּד and טַפָּל.

סִידָא ch. same. Targ. O. Deut. XXVII, 2; a. e.

סִידּוּק, סִדּ׳ m. (סָדַק) *being cracked*; (sub. עיסת) *dough, the surface of which is cracked* in consequence of fermentation. Pes. III, 5 ס׳ ישרת dough in the stage of *sidduk* (during Passover) must be burnt; expl. נתערבו סדקיו, v. סָדַק; ib. 48[b]; Mekh. Bo s. 9; a. e.

סִידּוּר I m. (סָדַר), corresp. to b. h. עֶרֶךְ, 1) *arrangement, order.* Gen. R. s. 32 סידורו של עולם the natural order, v. סִילּוֹן II. Y. Meg. IV, 75[a] bot. שהיא סדורו של יום (not סדורה) for this (the section of Amalek) is the order of the day.—[In later Hebr. ס׳ תפלה=ס׳, the order of prayers, *Prayerbook.*] —2) *piling up, putting in order*, esp. on the altar, the golden table &c., opp. סִילּוּק, removal. Yoma 24[b] ס׳ בזרכין the putting (on the show-bread) of the frankincense from the vessels; ס׳ איברים the offering of the sacrificial parts. Men. XI, 6 ס׳ קנים the arrangement of the tubes for the show-bread. Ib. 29[a], a. e. סילוקו כסידורו when it (the show-bread) was removed, it was as fresh as when it was put on; a. fr.—3) [*that which is arranged before a person,*] *offering, present.* Lev. R. s. 9 טלו סִדּוּרוֹ take what he has brought as his tribute.—4) *the daily ration.*—*Pl.* סִידּוּרִים. Ib. s. 5 ס׳ של דוב the portions (of honey) designated for the bear (in the vivarium).—5) (=עֶרֶךְ) *determination of a man's obligation (to the sanctuary &c.) based upon his financial ability* (v. סָדַר *Pi.* 2); *exemption from seizure.* B. Mets. 113[b] עיקר ס׳ בערכין כתיב the original exemption law is stated with reference to vows (Lev. XXVII, 8). Y. Naz. II, 51[d] bot. סידורו עלי וכ׳ if one said (pointing to a person), 'I vow his *siddur*' (instead of ערכו), he must pay his value according to his age.—*6) *net in the flour mill.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 15 חס׳ והסדן וכ׳ the net and the block of the mill, if made of metal &c.—Sifra Metsor[a], Zabim, Par. 1, ch. II, v. סָרוּד.

סִידּוּר II pr. n. m. *Siddur*, an Amora. Y. Ḥall. II, 58[c] top. Y. Sabb. VII, 9[c] top (ed. Krot. סירור).

סִדּ׳, סִידּוּרָא ch. = h. סִידּוּר I, *arrangement, order, row.* Targ. Y. Num. XIX, 4, sq. (not סָדוּ׳). Targ. I Chr. XXI, 23. Targ. Esth. II, 15 (h. text תור).—*Pl.* סִידּוּרִין, סִידּוּרַיָּא, סִדּ׳. Targ. Y. Lev. XXIV, 6, sq. Targ. Y. Num. XIX, 3 (not סָדוּ׳); a. fr.

סִידָק, v. סֵדֶק.

סִידָקָא, v. סַדָּקָא.

סִידְקִי (interch. with סִירְקִי) m. (v. סָדַק) 1) *small dealer, retailer* in the market, *huckster*, contrad. to פלטר shop-keeper. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] (ref. to Deut. XXVIII, 66) ופחדת . . זה שהוא לוקח מן חס׳ וכ׳ 'and thou shalt be in fear day and night', that is, he who buys from the huckster (who cannot lay in stock for a year), 'and thou shalt have no assurance of thy life'—that is, he who buys from the shop-keeper; ib. III, 47[c] ציוקי (corr. acc.); Y. Sabb. VIII, 11[a] bot.; Esth. R. introd., beg.; a. fr.—2) (also fem., sub. שוק) *market-stand, provision market.* Y. Ned. XI, 42[c] bot. והיו שם צבורים בס׳ and there were provisions piled up in the market. Ruth R. to I, 1 יצתה . . . ועומדת בס׳ (not מעילת) his maid servant went out and stood in the market (waiting for her turn to buy provision); Yalk. Ruth 598. Y. Dem. III, 23[c] ס׳ שהיתה מסתפקת וכ׳ a provision stand which was supplied with forbidden fruits one day; ib. II, 22[c] top כורכיא (corr. acc.); Y. Keth. I, 25[d] bot. סִירְקִית (סִירִי); a. fr.—Y. Kil. II, beg. 27[c] (in Chald. dict.) בסירקי in the market-stand.

סִדּ׳, סִידְקִית f. 1) same, v. preced.—2) (adj.) *very fine.* Erub. 53[a] נקב מחט ס׳ the eye of a very fine needle.—

3) *small ware, tinsel.* Sot. 40a מוכר מיני ס' one who sells tinsel, opp. אבנים טובות ומרגליות.

סידתא, Pesik. Shek., p. 11a, read: סִירָתָא.

סיואה* m. *of Siva.* Nidd. 20a כלבושא ס' (Ar. סיבא, Var. סיוהא, v. Ar. ed. Koh. s. v. סיבא a. סיגא) of the dark color of a Siva cloak; [oth. opin.: *dirty-dark*, v. Ar. l. c.].

סיוגא f., constr. סִיוּגַת (סוג I) *fencing in, protection.* Targ. Mic. VII, 4.

סיוד m. (סוד) *a coat of whitewash.* B. Bath. 53b.

סיומא m. (v. סוּם, *Ithpe.*) *fright.* B. Kam. 37b הך שופר קמא ס' בעלמא וכ' that first goring when the animal heard the sound of a trumpet, was merely due to the fright which seized it. Yoma 22b חזא ס' בחלמיה saw a panic in his dream (frightening demons, Rashi); Yalk. Sam. 117.

סיום m. (סוּם I, *Pi.*) *conclusion, finishing.* Tanḥ. Haăz. 5 ס' תתרמתו וכ' the final letter of Moses' signature. Ib. כאדם . . וחותם . . בס' ספרו like a man that finishes his book and signs his name (in an acrostic) at the end of his book.

סיומא ch. same. B. Bath. 22a משום דלא הוו בס' because they had not been present at the final lecture of Raba's course; [oth. opin.: at the final meeting when the election of the chief of the academy was held].

סיון m. (b. h.) *Sivan,* the third month of the Hebrew calendar, of thirty days, varying between the tenth of May and the eighth of July. Targ. Esth. VIII, 9. Targ. II Esth. III, 7; a. e.—Sabb. 87b. R. Hash. 7b ששה בס' וכ' the sixth of S. is the New Year for the two loaves (the wheat crop); a. e.

סיוע m. (סיַע) *help, assistance.* Y. Sabb. XVIII, end, 16c (ref. to מסעדין, Mish. ib. 3) אי זהו הס' wherein does the assistance (rendered to travailing animals) consist? Lev. R. s. 24 ומה אם הרוחות . . . לשום ס' צריכין ס' אנו שנבראנו לס' וכ' when the spirits that are not made dependent on assistance, require assistance, how much more do we (human beings) who are made dependent on assistance &c. Ib. (ref. to עזרה וס' וכ', Ps. XX, 3) יסעדך . . עזרך help and assistance come from Zion. Esth. R. to I, 1 וכי לסיועָן של וכ' does the Lord need the assistance of the nations?—Ex. R. s. 43 עשו לך ס' they have given thee (the Lord) an assistant (in the golden calf); a. e.

סיוע, סיועא, סיוּ' ch. same. Targ. Job VI, 13. Targ. Y. Gen. XLIX, 25; a. e.

סיופא m. (סוף II) 1) *ending, failing.* Targ. Y. II Deut. XXVIII, 65 סיוף עיינין (not יסוף) failing of eye-sight.—2) *pl.* constr. סִיוּפֵי the *fruit left to the end, late fruit.* Targ. Am. VIII, 1, sq. (ed. Lag. סָרְפֵי, סָרְפֵי). Targ. Mic. VII, 1 (h. text אספי); v. סוֹף.

סיורא, v. סְוֵרָא.

סיח, v. סוּחַ.

סיחא, סיחה, v. סָיַח.

שיחא, סיחה f. (b. h. שִׂיחַ; סוּחַ) *talk, conversation.* B. Bath. 78b ואמאי קרי ליה סיח שמהלך אחר ס' נאה and why do they call a young ass *sayyaḥ*? Because it follows a persuasive talk (of its driver, whereas the old ass must be struck). Ib. (play on עיר סיחון, Num. XXI, 27) אם כְּעַיִר שמהלך אחר ס' נאה . . . משים if a man makes himself like (is as obedient as) the young ass that follows &c. Ib. (play on ער ib. 28) זה המהלך אחר יצרו . . . ס' נאה that is he who follows his evil inclination as the young ass follows &c. Snh. 94a (play on סַנְהֵרִיבּ) שסיחתו רוב whose talk is strife. Kidd. 71b כל שסיחתו בבבל he whose conversation shows that he is a Babylonian. Ḥag. 5b (ref. to Am. IV, 13) אפי' ש' יתירה וכ' even superfluous talk between husband and wife is brought up against man in his hour of death; Lev. R. s. 26 אפי' ש' קלה שאדם משיח וכ' even frivolous talk &c. Succ. 28a שִׂיחַת חולין profane (secular) talk. Yalk. Num. 764 שיחת כנענים the language of the Canaanites; a. fr.—*Pl.* סִיחוֹת, שִׂ'. Y. Gitt. IX, end, 50d ס' בני אדם משיחין (ש') when people talk what people say (i. e. when you can trace the rumor; v. Bab. ib. 89a); a. e.

סיחוי m. (סחה, v. סְחֵי) *swimming.* Yoma 77b יכול ישבירנו בס' you might think one could cross the river by swimming; Yalk. Ez. 381 בשיחי (read: בשִׂחוי).

סיחון (b. h.) pr. n. m. *Sihon,* King of the Amorites. Ḥull. 60b; Gitt. 38a עמון ומואב טהרו בס' the districts of Ammon and Moab became permitted (a legitimate conquest) to the Israelites through Sihon (who had conquered them from Ammon and Moab, and from whom Israel took them by the right of conquest). B. Bath. 78b, v. סִיחָה; a. fr.—[Gen. R. s. 12 כפר סיחון (some ed. סירחין; oth. שירחון), v. שִׂירְחִין.]

סיט m. (סוּט; cmp. הֶסֵּיט), only with art. הַסֵּיט (cmp. הַנָּץ) [*swinging the forefinger*, cmp. the expression נטה יד,] *hassiṭ, the distance between the tip of the thumb and that of the index finger when held apart, or between the root of the thumb and the tip of the index finger, when the former is leaning against the latter* (כפוף). [Commentators differ in the definition of our w.—Maim. to Kel. XIII, 4 distinguishes between מלא ס' a. מלא רחב ס'.] Sabb. XIII, 4 כמלא רחב ס' כפול the double size of a *hassiṭ*; ib. 106a רב יוסף מיחוי כפול R. J. showed the double measure (Ar. כפוף, v. supra); רב חייא .. מיחוי פשוט R. H. b. A. showed the single measure (Ar.: with the thumb stretched); Tosef. ib. IX (X), 3 מלא ס' כפול. Orl. III, 2; a. fr.—Num. R. s. 18; Tanḥ. Ḥuck. 1 מלא ס' יש בו וכ' within a distance of a *hassiṭ* (in the human head) there are several wells (seats of mucous secretions).

סטי, סיטומתא f. (סְטַם) *seal, signet ring.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18. Targ. Esth. VIII, 2; a. e.—B. Mets. 74a האי

ס׳ קניא putting the seal (mark) on the wine bought gives possession.

סִיטוֹן m. (σιτώνης) *corn-merchant*, in gen. *wholesale provision dealer*, contrad. to חנוני shop-keeper, and בעל חבית the producer. B. Bath. V, 10. Tosef. Dem. III, 13; a. fr.—*Pl.* סִיטוֹנוֹת. Dem. II, 4 הס׳ ומוכרי וכ׳ the wholesale provision merchants and the corn dealers. Kel. XII, 1; a. e.—[Midr. Till. to Ps. XXIII הסיטון, v. אַמְרַיְנְטוֹן.]

סִיטוֹנָא ch. 1) same. Y. Maas. Sh. IV, 54d לחטוניא (read: לסיטונא or לסִיטוֹנַיִס).—2) (=frumentarius) *commissary of the army.*—*Pl.* סִיטוֹנִין. Targ. Is. XXI, 8 בסיטונרחון (ed. Lag. בסוטנהון; v. Sm. Ant. s. v. Frumentarii).

סִיטְסְמָא, סִיטוּסִימָה, read: סִיטְסְטָא m. pl. (σιτιστά, v. Matth. XXII, 4) *fatlings*. Y'lamd. to Gen. XXXVII, quot. in Ar. אפי׳ יהו לי פטומות וס׳ וכ׳ even if I were to have crammed (fowls) and fatlings in foreign lands &c.

סִיטִין, Tosef. Kel. B. Mets. II, 8, v. סָטִי.

סִיטְמַנְיָא* m. pl. (סָטַם) *sealed-up things, hidden treasures*. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 19 ed. Vien., v. סִיטְמָא II.

סִיטְמָא, v. סָטַם II.

סִיטְנָר, Tanḥ. Shof'ṭim 2; ed. Bub. 3 שיטנו, read: שִׁיטְרוּ, v. שֵׁטֶר.

סִיטְרָא, v. סִטְרָא II.

סַיּוּב, v. סוּב.

סַיּוּרָא, v. סַיָּרָא.

סִיּוּרָא, v. סִיָּרָא.

סִיּוּג, סְיָג m. (סוּג I) *fence, hedge*. Orl. I, 1 חנוטע לס׳ he that plants for the sake of forming a hedge (not for the fruit); a. fr.—Trnsf. (cmp. גָּדֵר) *guard, preventive measure, protection*. Nidd. 3b . . . ומיהו עשה ס׳ לדבריך but at least set a guard to thy words (add a restriction), for wherein does this case differ from other Biblical laws around which we (the Rabbis) place a fence? Y. ib. I, beg. 48d. Ab. d'R. N. ch. I, v. סוּג I. Ab. I, 1 עשו ס׳ לתורה make a fence around the Law. Ib. III, 13 מסורת ס׳ וכ׳, v. מָסוֹרֶת; מעשרות ס׳ לעושר tithe-giving is a preserver of wealth; נדרים ס׳ וכ׳ vows are a help to self-control; לחכמה ס׳ וכ׳ a protection of wisdom is silence; a. fr.

סִיּוּנָא, סְיָנָא, סִיָּג, סִי׳ ch. same. Targ. Mic. VII, 4. Targ. Y. Num. XXII, 25; a. e.—Y. Dem. III, 23b bot. תא אזיל ס׳ דגוברא the man's fence would soon be gone.—Y. Kidd. I, end, 61d, a. e. סיגין סְיָגָא, v. סוּג I ch.; Yalk. Prov. 935 סגיי סוגיא (corr. acc.).—*Pl.* סְיָגִין. Y. Ab. Zar. V, 44d bot., v. כּוּפָא I.

סַיּוּד, סְיָד, v. סוּד.

סַיָּד m. (preced.) *lime-burner, worker in lime, plasterer*. Koh. R. to IX, 8 הלך הס׳ לסידו the lime-burner went to his lime (workshop). [Tosef. B. Bath. II, 17 בסייד, read: בסִיד.]—*Pl.* סַיָּדִין, סַיָּדִים. Sabb. 80b, v. כַּף. Eduy. II, 8, a. e. סנדל של ס׳ the (wooden) sandal of the lime-burners; a. e.

סַיְחָא, סַיָּח m. *foal, young ass*. B. Bath. V, 3. Ib. 78b, v. סִיחָה. R. Hash. 3a סיחון שדומה לס׳ וכ׳ he was named Sihon, because he was (quick or untamed) as a foal in the desert. Pesik. Ekha, p. 123a, v. כָּפָה; a. e.—*Pl.* סַיָּחִים, סַיָּחִין. Y. Taan. II, 65b מבפנים ואימותיהן וכ׳ ס׳ foals (sucklings) within and their mothers without; (Bab. ib. 16a והוולדות . . הבהמות). Y. B. Mets. II, 8c bot. [read:] שלא יאכיל . . . סיחה לס׳ he must not feed . . . foals with a foal (sell one of the animals in his keeping to feed the others). Tosef. ib. II, 20. Lev. R. s. 20, a. e. הרבה ס׳ מיתו וכ׳ many foals died and their skins were spread on their mothers' backs (many old men survive the young); a. fr.—*Fem.* סַיָּחָה. Esth. R. to III, 1; Yalk. ib. 1053.

סַיָּחָא m. *swimmer*, v. סַחָרָא.

סַיָּחָה, v. סַיְחָא.

סַיְרָא, Targ. Y. Gen. XV, 11 Levita, read: טַיָּרָא.

סַיְרָן, m. (סוּט) *flighty*, v. טַיָּרָן.

סַיְרָנָא, v. סַיָּרָנָא.

סַיְרָן, Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28, v. סְנַן.

סַיָּרָנָא m. (denom. of סְנַן) *trowel*, name of a *felt cap with a shade in front*. Sabb. 138b Ms. M. (ed. סַיָּאנָא); Erub. 102b. Sabb. 119a אוחבה בסַיָּרָניה he stuck the jewel on his cap; (Ms. M. בסדרניה; Ms. O. בסַיָּראַיָּרִיה דרישיה; בסדרניה וא״ל בסַיָּראַיָּרִיה; Yalk. Gen. 16, a. Is. 356 בסדרניה).—[Nidd. 20a סיינא Ar. ed. Koh., v. סַיָּרָא.]

סַיְרָעָא m. (v. סִיּוּעָא) *help*. Targ. Lam. IV, 17.

סַיְרָעְתָא, סַיָּע׳ f. 1) same. Targ. Ps. XLVI, 2 (ed. Wil. סִיעָתָא, read סַיְעָתָא).—(סַיְעָתָא, read דשמיא) ס׳ מן שמיא ס׳ *divine assistance, providential grant*. B. Bath. 55a, v. אַגְדִּרְסְקֵי. Meg. 6b ס׳ מן ש׳ הוא success depends on divine grace (not on man's work alone); a. e.—2) *support* of an argument, *confirmation*, opp. תיובתא refutation. B. Mets. 48a קרא לא סַיְעָתֵיהּ .. תיובתיה (Ms. F. a. R. 2 תיובתא ולא ס׳ .. תיובתיה) no argument either against or in favor of his opinion could be derived from the text.

סַיְף, סַיּוּף m. (סוּף II) *sword*. Kel. XIII, 1. Ib. XIV, 5. Lev. R. s. 35; Sifré Deut. 40, v. כָּרַךְ; a. fr.—Esp. *execution by the sword* (=הֶרֶג), v. Snh. VII, 3. Ib. 50a סקילה חמורה מס׳ stoning is a severer punishment than beheading. Ib. 52b בס׳ is to be put to death with the sword; a. fr.

סִיפָא, סִיּוּפָא, (סֵיפָא) ch. same. Targ. O. Gen. XXVII, 3 (ed. Berl. בס׳). Targ. Y. Num. XIX, 16; a. fr.—B. Bath. 4a אם סִיּוּפֵיהּ עלך Ar. (ed. זיינך), v. זֵינָא.—*Pl.* סְיָפִין, סְיָפֵי, סְיָפִי. Targ. I Chr. V, 18. Targ. Is. II, 4; a. fr.—Taan. 21a כי הוה שדי עפרא חוו ס׳ (not סיפו) when he threw dust, it changed into swords (ref. to Is. XLI, 2).—V. סַיְפָא.

סַיּוּפָא m. (preced.) *sword-bearer, warrior*. Ab. Zar. 17b אי ספרא לא ס׳ ואי ס׳ וכ׳ Ar. (ed. אי סַיְפָא לא וכ׳) if one is a scholar, he is no warrior (robber), and if a warrior &c.

סְיוֹפָא, *pl.* סְיָפֵי, v. סִיּוּפָא.

סְיוֹפוֹת f. *pl.* (v. סִיּוּפָא) *late* (*stunted*) *fruits*. Tosef. Dem. I, 3, v. סוּם II. Gen. R. s. 22 את ח' ... שהיה אוכל who ate the first fruits and presented the late fruits to the king; a. e.—Constr. (m.) סְיָפֵי, סְיָפֵּי. Midr. Sam. ch. I סְיָפֵי סַיָּפָנִים (or סִיפֵי סִיפָנִים) the very poorest produces.

סַיּוֹפִי, v. סַיּוּפָא.

סְיוֹר, incorr. for סֵייר, v. סוּר.

סַיּוֹרָא, סַיּוּרָא m. (סוּר I ch.) *spy*. B. Bath 21^{b} יהבי ס' (the fish) place spies (to look out for bait).

סִיוּתָן, Tosef. Kil. III, 12 ed. Zuck., read: סִיעַרְתּוֹ, v. סָעַר II.

סְיוּפָא, v. סִיּוּפָא.

סִיכָּה, Tosef. Erub. XI (VIII), 11 ס' של קוצים, read: סוֹכָה.

סִיכָּה f. (סוּךְ) *anointing, rubbing with oil*. Yoma VIII, 1. Y. Bicc. II, 64^{d}, v. מְשָׁחָה. Eduy. IV, 6 כדי סִיכָּה, v. סוּךְ; אבר קטן, v. סוּךְ; a. fr.—*Pl.* סִיכּוֹת. Tosef. Sabb. III (IV), 6 כל מיני ס' all sorts of applications of oil.

סִיכּוּי, סִכּ' m. (סָכָה) *what is looked for, prospect, hope*. Erub. 21^{b} בטל סיכוייהם their prospect is frustrated. Sifra Aḥaré, Par. 9, ch. XIII סִיכּוּיִךְ, v. סָבָר. Ib. אני סיכוייך I (the Lord) am thy hope. B. Mets. 33^{b} סִיכּוּיִם; Yalk. Is. 371 שִׂיכּוּרִין; a. e.

סִיכּוּיָא, סִכּ' ch. 1) same. Targ. Prov. XIX, 18 (ed. Wil. סְבָרָא, corr. acc.); a. fr.—2) *looks*. Cant. R. to IV, 12 סִיכּוּיֵי (some ed. סיבויי, corr. acc.); Yalk. Num. 773 סבוי (corr. acc.); (Pesik. B'shall., p. 83^{a} סִכְּוֹנֵי); v. בְּרוּנָא I.

סִיכּוּךְ, סִכּ' m. (סָכַךְ) 1) *interlacing, training a creeper so as to be intertwined with another plant*. Tosef. Kil. I, 6 אסורה בס' וכ' (Var. לִסְכָּךְ) must not be trained over vegetables; Y. ib. II, end, 28^{b} ס' שאמרו בנוגע (not סיבוך) the training spoken of (as forbidden) means real contact.—2) *the branches or reads used for covering the festive booth* (סוּכָּה); *thatch-roof*. Succ. I, 9 הרחיק את ח' וכ' if he left a space of three handbreadths between the covering and the walls. Ib. 11 ל' if the reed-mat was intended for covering the Succah. Ib. 4 ואם היה ס' וכ' but if the covering (fit for the Succah) is larger in quantity than they (the vines trained over the Succah); a. e.—3) *hedging in*. Gen. R. s. 41; Num. R. s. 3, beg. חרדות ל' the dry twigs of the palm-tree are useful for hedges (about garden beds; cmp. Koh. R. to V, 8, quot. s. v. סַרְגָּא).

סִיכּוּלָא, סִכּ' m. (סָכַל I) *intelligence, deliberation*. Targ. Prov. XXI, 16. Ib. XXIII, 9 (some ed. שִׂיכ').

סִיכּוּן, סִכּ' m. (סָכַן II, v. סַכָּנָה) *endangering*; ס' נפשות *risk of life*. Y. Peah I, 15^{d} top; Y. Kidd. I, 61^{b} bot.

סִיכּוּף, סִכּ' m. (סָכַף) *affliction*.—*Pl.* סִיכּוּפִין, סִיכּוּפִּין, סִכּ'. Lam. R. introd. (R. Naḥm.) (expl. תאניה ואניה, Is. XXIX, 2) סִיכּוּפֵי ס' the worst of afflictions; Yalk. Is. 302 סכיכי סכופים (corr. acc.); Lam. R. to II, 5 (ref. to Lam. ib.) סכופים סכיפים (corr. acc.).

סִיכּוּרֵי, v. סָכַר II.

סִיכּוּת, v. סִכּוּת.

סִיכְנִין, סִיכְנָא, v. sub סַכִּין.

סִיכְסָא m. (=סיכסכא; v. סכסך I) *confusion, folly*. B. Bath. 74^{a} כל בר בר ח' ס' the whole Bar Bar Ḥanah is (all his stories are) nonsense (Rashi: =סַכְסָן q. v.).

סִיכְסָן, v. סַכְסָן.

סִכְּרָא, סִכְּ' I m. (סָכַר II) *grave, burial place*. Keth. 17^{a}; Meg. 29^{a}, v. אִבּוּלָא.—*Pl.* סִיכְּרֵי, סִכְּ'. Sabb. 67^{a} ז' עפרי ס' Ms. M. (ed. סנרי, Rashi סינרי; Ms. O. סוכרי דבבא; v. Rabb. D. S. a. l. note) seven specimens of earth from seven graves; [oth. opin. from under seven *door sockets*, v. סוֹכְרָא].—[Men. 64^{b}, v. סוֹכְרָא.]

סִכְּרָא, סִכְּ' II pr. n. pl. *Sikhra*, near Maḥuza (v. Berl. Geogr., p. 56). Ab. Zar. 40^{a} (R. N. סורא). Keth. 100^{b}. Ḥull. 18^{b} רב שמן מסוכרא (corr. acc.); Nidd. 36^{a} מסכ' ס' Ḥull. 94^{b}. B. Mets. 42^{a}; Pes. 31^{b} רפרם מס' B. Mets. 83^{a}.

סִיכְתָּא, סִיפְתָּא, v. סִפְתָּא, סִכְּ'.

סִילְוִים, סִילְוִין, סִילְוָא, v. סִלְוָא.

סִילּוֹן (correct סִילִּין) m. (σελλίον, σέλλιν) *chair*. Lev. R. s. 25 ס' דדהבא a golden (or gilt) chair.

סִילּוֹן I m. (b. h. סְלַלּוֹן; סָלַל I) *rod, thorn*. Koh. R. to VI, 6 כס' רטוב הפוך (not בסילין) like a green rod inverted (in the direction opposite to that of its knots, v. חִיזְרָא I); Lev. R. s. 4 בסִילָּן.—[Midr. Till. to Ps. XCII, 13 סילון ed. Bub., v. סוֹל.]

סִילּוֹן II, סִלּ' m (סָלַל II; cmp. סוּגָּם) *path, gutter*, in gen. *duct, pipe, tube*. Kil. VII, 1 חבריכה בדלעת או בס' if in sinking a vine he conducted it through gourd shells or through a pipe (so that it passed); Y. Bicc. I, 63^{d} top. Y. Kil. VII, beg. 30^{d} ס' של חרס an earthen pipe; ס' של אבר a leaden pipe. Sabb. III, 4 (38^{b}) חכריאו סל' של צונן וכ' (Y. a. Bab. ed. סרל') they passed a duct of cold water through an arm of the hot springs. Tosef. Makhsh. II, 2 ס' של יוצר an earthen water pipe. Bekh. 44^{b}, a. e. ס' החוזר the urin in the urinary duct which is forced back. Num. R. s. 14 כגרין ס' של אש like a duct of fire; a. fr.—B. Bath. 99^{b} בית ח' comment., v. קִילּוֹן.—*Pl.* סִילּוֹנוֹת. Kel. II, 3; Tosef. ib. B. Kam. II, 3. Tosef. Erub. IX (VI), 18 ס' שבכרכין the culverts in large cities; Y. ib. VIII, end, 25^{b}. Gen. R. s. 32 הם קלקלו ס' שלהן וכ' (not סילונית) they abused their (seminal) ducts, therefore the Lord changed the order (of irrigation) of the world. Pirké d'R. El. ch. V ס' עולין וכ' (not נית ...) ducts rise from the depth to irrigate &c.; Yalk. Gen. 20 (corr. acc.).

סִילוֹנָה m. ch. same, *tube.* Y. Sabb. VI, 8[b] top מהו מיחניתיה בההן ס׳ how about putting it (the amulet) into a tube (and wearing it on the Sabbath)?

סילונית, v. סִירוֹן II.—Yalk. Lev. 537, v. סִירוֹנִית.

סִילּוּק, סִלּוּק m. (סָלַק) *removal, taking up; being taken away.* Men. 29[a], a. e. סִילּוּקוֹ, v. סִיהוּר. Ib. 95[a]; Zeb. 60[b] בשעת ס׳ מסעות at the time of packing up (the Tabernacle) for journeying. Yoma 24[a] עבודת ס׳ the function of removing (the ashes &c.). Nidd. 53[a] עם ס׳ ידיה at the moment she removed her hands. Lam. R. to I, 16 ס׳ דעת the loss of the senses; ס׳ שכינה the departure of the Divine Presence. Cant. R. to III, 6; VIII, 5 עילויה ... סִילּוּקָהּ וכ׳ her (Israel's) elevation (to her priestly mission) dates from the desert, her removal (from divine grace) dates from the desert; a. fr.—Esp. (ס׳ מן העולם) *death.* Lam. R. to I, 15 סִילּוּקָן של בחורים the death of youths. Gen. R. s. 62, a. e. בשעת סילוקן וכ׳ when the righteous die &c. Pesik. R. s. 1 בשעת סילוקו מן העולם at the time of his death; a. fr.—*Pl.* סִילּוּקִים. Ex. R. s. 52 (ref. to עתק, Ps. XXXI, 19) דברים של ס׳ words of removal ('go away'), i. e. harsh words.

סִילֵי or סִילֵוֵי m. pl.=סִלְיָא, *thorns,* v. כִּילּוּיָא.

סילין, Y. Maasr. V, end, 52[a] זרע הס׳, read with Maim. to Maasr. V, 8 הַעֲלִין; [R. S. to Maasr. l. c. quotes: סלולין].

סילין, Midr. Till. to Ps. XCII, 13, v. סוֹל.

סִילְקָר, סִילִיקָרָאוּת f. (a denom. of סִירִי׳=סִירִי, sericarius, sub. textor) *silk-weaver's trade.* Pesik. R. s. 25; [Midr. Till. to Ps. VIII, ed. Bub. סריקה שירקוריים (note: סרוקה סירקוריס) read: סִירִיקָרִיוּס, sub. אומנות; Yalk. Ps. 639 סיריקי, סיריקר, read: סִירִיקָר].—V. סרקאריס.

סִילְתָא, v. סַלְיָתָא.

סִילְבָּא* pr. n. *Silka.* Lev. R. s. 5 מן בניו דס׳ (not בני); Y. Hor. III, 48[a] bot. מן אילין דבר סילני (prob. דבי ס׳).

סִילָן, v. סִירוֹן.

סילני, v. סִילְבָּא.

סִילְסָל, סִילְסוּל, סִילְעָא, v. sub סְלִי.

סילקי, Yoma 10[a], v. סְלִיק.

סִילְקָא, v. סַלְקָא.

סילקוס, v. סֶלֶוְקוֹס.

סילקי, Y. B. Mets. VI, 11[a] top בס׳, read: בְּסִילְקִי.

סִילְתִ, v. סַלְתָּא.

סִילְתָא m. (v. סְלַת) 1) *kindling chip.* B. Kam. 22[b], v. גַּוְוָזָא I.—*Pl.* סִילְתֵי. Sabb. 74[b] האי מאן דסלית ס׳ he who cuts chips (on the Sabbath). Ib. 150[b] (ed. סולתי), v. סְלַת.

סִילְתָא I f. (=סַל) *bread-basket.* B. Bath. 74[a] [read:] שקליתה לסִילְתָאי וכ׳ I took off my basket with provision &c. Ab. Zar. 38[a]. Pes. 111[b] (prov.) תלא סִילְתֵיהּ תלא מזוניה (ed. סילתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) he who suspends his bread-basket (in the air), suspends his sustenance (brings poverty into the house).

סִילְתָא II f. (cmp. סוֹל, סִלְיָא) *rod, thorny twig.*—*Pl.* סִילְתָא. Yeb. 63[b], v. חַבְרְתָּא.

סִילְתָא f. *after-birth,* v. סַלְיָתָא.

סילתית, v. סַלְתָּא.

סִים, v. סוּם.

סִימָא I, סָאמָא m. (Pers. *saim*; v. however, next w.) *silver.* Targ. Ps. XII, 7. Ib. XV, 5 (ed. Lag. סְמֵירָה). Targ. Prov. X, 20. Ib. VIII, 19 ed. Lag. (ed. סניא for סגיא). Ib. XVI, 16; XVII, 3 (some ed. סאנא, סאסא; corr. acc.); a. fr.; v. גַּבְרָא I.

סִימָא II c., סִימְתָא, סִימְתָא f. (סוּם, v. סְמֵי) [*tied up, hidden,*] *treasure.* Targ. Gen. XLIII, 23 (O. ed. Berl. סִיתָן; h. text מַטְמוֹן). Targ. Prov. XXI, 20 (h. text אוֹצָר); a. e.—Y. B. Mets. II, 8[c] bot. וס׳ יהוי וכ׳ let the treasure (that has been found) belong to both of them. Ib. וס׳ עלת למלכא; Lev. R. s. 27 וס׳ סלקא לבי מלכא and the treasure goes to the king's treasury; Tanḥ. Emor 6; Yalk. Ps. 727; Pesik. Zakhor, p. 74[b] sq. Y. Shek. III, 47[c] top ס׳ . . אשכח R. A. must have found a treasure (because he looks so bright); Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] סִימָה; a. fr.—*Pl.* סִימָן, סִימָתָא, סִימָאתָא. Targ. O. Gen. l. c. ed. Berl. (v. supra). Targ. O. Deut. XXXIII, 19 (ed. Vien. סרמא sing.; ed. Berl. סִימִּין; Y. II סִימָנְיָא; ed. Vien. סִימְמָנְיָא). Targ. Is. XLV, 3 (ed. Wil. סְמַן); a. fr.—V. סִימָה.

סִימָא III f. (v. סוּמָא II) *mark, sign.* Targ. Y. Ex. XXXII, 20. Targ. O. Num. XXXII, 3, v. סוּמָא II.—Esp. *pl.* סִימָן, סִימָנוֹן, סִימָנָתָא, סִימָאתָא, סִימָוָתָא, סְמֵי׳ *military ensigns, standards.* Targ. Jer. IV, 21 (Bxt. סִימָן). Targ. Hab. I, 16; a. fr.—Meg. Taan. IX, beg. איתנטלו ס׳ וכ׳ the (foreign) insignia were removed from the Temple; expl. ib. as referring to Greek idolatrous emblems (סִימָוָאוֹת). [The peculiar application of our w. is caused by the adaptation of σῆμα a. σημαία.]

סימא, Pesik. Vattom., p. 133[b], ס׳, ר׳, v. סִימוֹן.

סִימַאי pr. n. m., v. סִימַיי.

סִימְדִי, v. סְמִידָא.

סִימָה f. h. (also סִימָא=סִימָא II, *treasure.* Cant. R. to IV, 12 (ed. Wil. a. oth. סימא); Yalk. Ex. 225. Y. Ab. Zar. II, 41[d] top (play on תשים, Ex. XXI, 1) מה הס׳ חואת וכ׳ as a treasure is not revealed to every one &c.; Cant. R. to I, 2 שִׂימָה. Lev. R. s. 17; a. fr.—סִרְמָה ch., v. סִימָא II.

סִימְיָאוֹת f. pl. h. *ensigns,* v. סִימָא III.

סִימָן, סִימְרָא, סִימָנָא, ch. same, v. סְרָא III.

סִימּוּר m. (סָמָה) *making blind.* Lev. R. s. 6 זה ס׳ עינים וכ׳ this refers to the blinding of the eyes which they executed on &c.; Yalk. ib. 675; Yalk. Ez. 357.

סִימָנָא, v. סִימָנָאתָא.

סִימוֹן pr. n. m. (Σίμων) *Simon*, name of several Amoraim. Y. Sabb. VIII, 11[a] bot.; Y. Shek. VIII, beg. 51[a] (also שִׁמְעוֹן). Y. Succ. IV, beg. 54[b]; a. fr. — Y. Pes. IX, beg. 36[c]. Y. Sabb. VII, 9[a] top; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 118[a].—Lam. R. to IV, 15; (Pesik. Vatt., p. 133[b] סרמא).

סִימוּנָא, m. **ס׳ דְאַגְמָא** *Simuna of the marshland*, name of *a reed* (v. Löw Pfl. p. 344). Ḥull. 16[b] (Ar. סִימוּנִיתָא a. סִימוּנִיָּא; v. Koh. Ar. Compl. s. v.).

סִימוֹנַי, סִימוֹנָאי, v. next w.

סִימוֹנְיָא, סִימוֹנְרָיָא pr. n. pl. (Σιμωνίας, Joseph. Vita 24) *Simonia* (Semûniye), west of Nazareth. Gen. R. s. 81, beg.; Tanḥ. Tsav 5; Y. Yeb. XII, end, 13[a] (not כרמ׳); Yalk. Prov. 964 סימונאי.—Nidd. 24[b] סימוני.

סְמָ׳, סִימוּקָא, סִימוּק m. (סְמַק) 1) *reddish.* Targ. O. Gen. XXV, 25 (ed. Vien. סְמוֹק). Targ. ib. 30 (O. ed. Vien. סְמוּ׳); a. e.—Y. Dem. II, beg. 22[b] ס׳ הוא (not ט׳) it is reddish (blighted), v. אֲכַתֵּר.—2) (noun) *red meat.* Y. Ter. I, 40[b] [read:] אכרים גו ס׳ (they gave him) dark wine after red meat; Y. Gitt. VII, beg. 48[c] סְמִיק.—[Lam. R. to IV, 3 סרמוקן (ed. Wil. סמקון), read: סְמַקְקָן, v. סַמָּקָא.]—*Fem.* סִימוּקְתָא. Targ. O. Num. XIX, 2 (ed. Vien. סְמָקְתָא); a. e.

סְמָ׳, סִימְטָא I m. (סמט, Saf. of מוט, cmp. שמט; v. אִיסְמָטָא) *recess, alley* adjoining an open place to which merchants retire to transact business; *market-stand* under a colonnade. Keth. 84[b], opp. רשות הרבים. Pes. 50[b]; Tosef. Bicc. II, 16 תגרי ס׳ traders in market-stands. Sifra B'har, ch. VII, Par. 6, [read as:] Yalk. Lev. 667 (ref. to Lev. XXV, 42) לא יעשה ס׳ ויעמידם על וכ׳ one must not put up a stand and put them on the auction stone; a. e.—*Pl.* (h. form) סִימְטָרוֹת. Y. Sabb. I, 2[d] bot. שבין העמודים ס׳; (Bab. ib. 7[a] only בין העמודים) the stands between the columns.

סְמָ׳, סִימְטָא II (v. preced.; cmp. Lat. abscessus) *abscess, carbuncle.* Ab. Zar. 28[a] bot. Sabb. 67[a].

סִימוֹנָא, סִימוּנָא, v. sub סְמָ׳.

סִימְטָרוֹת, v. סִימְטָא I.

סִימְיָא, Targ. Y. Lev. XIX, 14 ed. Vien., read: סַמְיָא.

סִימַאי, סִימוֹי pr. n. m. *Simay*, 1) a Tannai. Kidd. 64[a]; Keth. 29[b]. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14; Y. ib. XII, beg. 13[c]; a. e.—2) an Amora. Ib. VII, 9[c] top. Y. Maas. Sh. II, 53[b]; Yeb. 74[a] סְמָיָא.—Pesik. Vattom. p. 134[a] ר׳ ס׳ בר קוסי (v. Bub. a. l. note 81); Yalk. Is. 333 ר׳ סימון.

סִימוֹן, Tosef. Shebi. I, 11, v. סוּם I.

סִימִיסִירִיקִין m. pl. (semiserica) *half-silken garments.* Koh. R. to I, 7 (not קוֹן . . .)

סִימְרוֹן (σήμερον=τήμερον) *to-day.* Y. Keth. II, 26[c] bot. שמירון (Ar. סמרון, corr. acc.), interch. with יום דין a. חיום.

סִימְלָק, סִימְלוֹן, v. sub סְמָ׳.

סִימְמָנִין, סִימָנִים, v. סַמָּן.

סִימָן m. (סוּם I, v. סוּמָא II) *mark, sign; omen; symptom; cipher, mnemotechnical note.* B. Mets. 22[b] ס׳ העשוי לידרס לא הוי ס׳ a mark (on a lost object) which is liable to be effaced by treading upon it, is no mark (by which one can claim it). Ib. 23[a] ס׳ הבא מאליו an accidental mark (not made purposely). Ib. 24[b] נתן בה ס׳ he told a sign (by which he identified it). Ib. 27[b] ס׳ מובהק a distinguished (specific) mark of identification.—Ber. 24[b] ס׳ יפה an auspicious omen. Taan. 30[b] אינו רואה סימן ברכה וכ׳ will never see a sign of blessing (will labor without success).—Kidd. 16[b] דברי הכל ס׳ all agree that it is a sign of puberty. Ḥull. 61[a] עוף הבא בס׳ אחד a bird which has one of the four marks of cleanness. Erub. 54[b] (ref. to שרמה, Deut. XXXI, 19) א״ת שרמה אלא סִימָנָהּ read not *simah* (put it), but *simanah* (its mark, catchwords). Ib. 54[a], a. fr. (editorial gloss) ס׳ וכ׳ the catchwords for the subject following are &c.; a. v. fr.—Trnsf. *the organ, the cutting of which is an indication that the animal has been slaughtered according to the ritual, the windpipe* and *the gullet.* Ḥull. 27[b] הכשרו בס׳ אחד is made ritually fit for eating by the cutting of either of the organs; a. fr.—*Pl.* סִימָנִים, סִימָנִין. B. Mets. 27[a], a. fr. ס׳ דאורייתא וכ׳ is identification by marks a Biblical or a rabbinical institution? Ib. II, 5 שיש בה ס׳ which can be identified by signs. Ib. 7 אמר אבידה ולא אמר סִימָנֶיהָ if he states the object he has lost, but cannot describe it.—Kidd. 4[a], a. fr. סִימָנֵי נערות evidences of puberty (v. נַעֲרוּת). Ib. 16[a] קונה את עצמה בס׳ acquires herself (becomes free) on showing evidences of puberty. Ib.[b] אין ס׳ באיש a man-servant does not go out free on reaching puberty. Ḥull. III, 6 סימני בהמה וכ׳ the distinguishing marks of cleanness in animals &c. Ib. 27[b] לחייבו בשני ס׳ to make it obligatory to cut both organs (the windpipe and the gullet). Ib. 44[a] עיקור ס׳ the case of the organs' being torn loose before cutting. Erub. 54[b] אין התורה . . . בס׳ knowledge of the Law can be obtained only by means of signs (rubrication by catchwords). Ib. 21[b] סימני נעמים notes of accentuation (v. טַעַם); a. fr.

סִימָנָא, סִימָן I ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 39. Targ. Y. II Num. XVII, 3 (h. text אוֹת).—Targ. Y. Ex. VII, 17 (fem.); a. fr.—Targ. Jer. IV, 21, v. סְרָא III.—Ḥull. 96[a] פלניא דהאי סִימָנֵיהּ וכ׳ that person whom I know by such and such a mark has killed a man; opp. טבריעות עינא, v. טְבֵרִיעוּתָא. Ib. 95[b]. Ker. 6[a]; Hor. 12[a] ס׳ מילתא היא there is something in an omen. Y. Snh. I, 18[c] bot. מיעקר אם אהן ס׳ to abolish even this (last) distinction of Judæa.—Ḥull. 46[a] וסִימָנֵיךְ וכ׳ and thy sign (the words by which to remember) be &c. Sabb. 66[a] ס׳ סמך and the mnemonical sign is Samekh Samekh (i. e.

ר׳ יוסי אוסר R. José is he that forbids); a. v. fr.—*Pl.* סִימָנִין, סִימָנַיָּא. Targ. Y. I Gen. I, 14. Targ. Y. Ex. XXI, 7 בס׳ with signs of puberty. Targ. Y. Num. XIX, 3 תרין ס׳ the windpipe and gullet (v. preced.); a. e.—B. Mets. 27[b]; a. fr.

סִימָנָא II m. = סִימָא II, *treasure.*—*Pl.* סִימָנַיָּא. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 19, v. סִימָא II.

הַר ס׳, סִימַנַּאי pr. n. (v. preced. wds.) *Mount Simanay* (Sign), a substitute for Mount Sinai, introduced for argument. Sabb. 89[a] (against one explaining הר סיני הר שנעשה סימן טוב וכ׳ as the mount which has become a good sign for Israel) הר ס׳ מיבעי ליה then it ought to have been named Har Simanay; v. נִיסַּאי.

סִימַנְטוּ (סִימַנְטוּרִין, סִימַנְטִיר, סִמַנְ׳ m. (σημαντήρ, σημαντήριον) *seal, signet, stamp.* Pesik. B'shall., p. 82[b] חותמו ... וס׳ שלו her husband's signature (to the marriage contract) and his seal; Cant. R. to IV, 12. Y. Ber. I, 3[b] bot. סמנטרין; Cant. R. to I, 2 סימנט׳. Ex. R. s. 19 אם אין סִימַנְטְרֵי וכ׳ (some ed. סינטרי, corr. acc.) unless the invited guests show my seal (on the invitation card) &c.; a. e.

סִימַנְטֵר, v. preced.

סִימַנְמָרָא, Midr. Till. to Ps. XVIII, v. סִוּרְמִנְטִרִין.

סִימָנִית f. (v. סִימָן) *mark.*—*Pl.* סִימָנִיּוֹת. Sabb. 115[b] (ref. to Num. X, 35-36) פרשה זו .... ס׳ וכ׳ for this section the Lord designated marks (an inverted נ) .... to indicate that it is not in its place; Yalk. Num. 729. R. Hash. 17[b] (ref. to Ps. CVII, 23-28) עשה להם הקב״ה סי׳ Ms. M. (ed. עשה להם סי׳, some ed. סמי׳) the Lord arranged for them marks. Sabb. XII, 3 (103[a]) if one writes two letters משני סי׳ Y. ed. a. Ms. O. (sub. מיני; Bab. ed. משתי סמניות; Mish. ed. סממניות, v. Rabb. D. S. a. l. note) belonging to two different marks (abbreviated signatures, numerical signs &c.); Y. ib. 13[c] bot. סימיונית or סימיונות (corr. acc.).—V. סַמְמָנִית.

סִמְ׳, סִימְפוֹן m. (=סנפון; סָנַף) [*ramification, interweaving,*] 1) *ramified blood-vessel, artery; bronchiae.* Y. Meg. I, 71[c] bot. הרח עשוי כמין ס׳ if the writing was done in the shape of arteries (furcated); cmp. חֲלִיטָה I.—Ḥull. 49[a] (expl. בית הסימפונות, v. infra) ס׳ גדול the main branch (of the aorta); a. e.—*Pl.* סִימְפוֹנוֹת, סְמָ׳. Ib. III, 1 עד שתרנקב לבית חס׳ until the perforation of the lungs reaches the starting point of the ramified blood-vessels (v. supra), expl. ib. 45[b] לחיכא דשפכי ס׳ כולהו into which all the vessels discharge themselves.—2) [*cross-writing,*] *postscript to a document, codicil, conditions* or *modifications attached to a deed; receipt in full or in part.* Y. Gitt. VII, end, 49[a]; Y. Kidd. III, 64[a] top; Y. Erub III, 21[b] top סדר ס׳ כך הוא וכ׳ this is the formula of a *simpon* (of betrothal), I—betroth thee—, with the condition that I marry thee on a certain day, and if that day arrives and I fail to marry thee, I shall have no claim &c. Ib. ירדו לס׳ בשיטת וכ׳ they entered into a conditional agreement in accordance with the principle of R. M. &c. (i.e. stating both alternatives), v. תְּנַאי. Y. B. Mets. X, 17[c] ס׳ כתוב מלעיל וס׳ וכ׳ if one postscript is written at the top of the document, and one effaced at the bottom. B. Mets. I, 8 (20[a]) אם יש עמהן ס׳ יעשה מה שבס׳ Y. ed. a. Ms. M. (Bab. a. Mish. ed. *pl.*) if a postscript is attached to the documents, you must be guided by the postscript. Ib. 20[b] ס׳ חיוצא וכ׳ a postscript (receipt to a note) produced by the creditor. Ib. 21[a] ס׳ שיש עליו עדים a receipt signed by witnesses; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Mets. I, 8, v. supra.—3) *an implicit condition the non-fulfillment of which annuls the agreement,* whence, *a bodily defect* (of a woman or a slave) *not stated in the contract.* Keth. 57[b], a. fr. משום ס׳ because a bodily defect may be detected before marriage, which would annul the betrothal. Ib. ס׳ בעבדים ליכא a bodily defect detected in a slave does not affect the validity of the purchase. Kidd. 10[b] ולא חיישת לס׳ do you not take into consideration the possibility of finding a bodily defect by which the betrothal might be annulled?; a. fr.

סְמָ׳, סִימְפוֹנָא ch. same, *artery, blood-vessel; bronchiae.* Ḥull. 48[b] בס׳ ... רבח דראה החוא a pin which was found in the large bronchus of the lungs. Ib. 49[a] ס׳ רבא דכבדא the large blood-vessel of the liver; a. e.—*Pl.* סְמָ׳, סִימְפוֹנָיָא. Ib. 47[b] והוא דקרימר סְמְפוֹנָהָא Ar. (ed. סמפונות) provided its bronchiae are unaffected.

סְמָ׳, סִימְפוֹנְיָא, סִימְפוֹנְיָה, סִימְפוֹנְיָא f. (Dan. III, 5 סִימְפֹנְיָה; 10 סִימְפֹנְיָה, Keth. סוּפּ׳; 15 סומפניה; v. preced., a. cmp. סבכא, שבכא Dan. ll. cc.) [*air-passages,* cmp. meanings of σύριγξ,] *simponia* (Greek adapt. συμφωνία), *a wind instrument, double flute.* Kel. XI, 6 ס׳ אם יש בה בית קיבול כנפים if the *simp.* has a receptacle for the wings (i.e. a *bagpipe*); Tosef. ib. B. Mets. I, 7. Kel. XVI, 8 סמפ׳ Mish. ed. a. ed. Dehr. (Talm. ed. סְפוֹנְיָא).—[Midr. Till. to Ps. XII, beg. עסוקים בהרי סימפוניא ed. Bub. (oth. ed. עוסקים בהחרא סמפניא; Var. in Mss. עוסקים הוסמפניא, הוסתרא &c., v. ed. Bub. note; Yalk. Ps. 656 עסוקים בהריח ספסונר׳, a corrupt. in a spurious passage; perh. to be read: בהורוסקופָיָא (ὡροσκοπία) engaged in *horoscopy.*]

סִימְפוֹרִין, v. סִמְפּוֹרִין.

סִימְפִית, Tosef. Makhsh. II, 4 ed. Zuck. ובס׳, read: ובמֵיָיה.

סִין (סִן), סָן m. (סאן *to tread*) *clay, dirt.* Targ. Ps. XVIII, 43; Targ. II Sam. XXII, 43. Targ. Is. X, 6. Ib. LVII, 20. Targ. Mic. VII, 10; Targ. Zech. X, 5 סין ed. Lag. (ed. עִין; Ar. סָוּן). Targ. Job XLI, 22; Targ. Ps. XL, 3, v. בָּסָן.

סִינָא m. (v. preced.) *shoe.* Targ. O. Deut. XXV, 9. Targ. Josh. V, 15 (ed. Wil. סִיָּנ׳). Targ. O. Ex. III, 5.—Yeb. 39[b] ושרת סִינֵיהּ וכ׳ and she has loosened his shoe &c.; Y. ib. XII, end, 13[a]; Y. Snh. I, 19[a] bot.

סִינָאָא, סִינָאָה, v. sub סְנָ׳.

סִינְבוֹל, v. סִיבּוֹלֶת.

סִינגוּרִים, v. סִנְגַּלְרִין.

סִינְדִיקוֹס, v. next w.

סִינְדִּיקְנוֹס m. (a corrupt. of σύντεκνος, S.) *godfather, he who holds the male infant on his knees for circumcision.* Midr. Till. to Ps. XXXV, end, ed. Bub. (missing in oth. eds.) בברכיי אני נעשה ס׳ וכ׳ with my knees (I praise God)—when I am made the godfather of children that are circumcised on my knees; Yalk. Ps. 723 אני עושה סינדיקוס (some ed. סנדיקות, corr. acc.).—[In ritual literature the godfather is called סנדק, *sandak*, and his function סַנְדָּקָאוּת.]

סִינוֹדְיָא f. (συνοδία) *travelling company, escort.* Y'lamd. to Num. III, 40, quot. in Ar. אני ומלאכי נעשינו ס׳ שלך (Ar. ed. Koh. סינוריא; Tanḥ., ed. Bub., B'midb. 22 נצבים עליך, Var. in Mss. סנהיגוריא, סנגוריא, corrupt. of our w.; Yalk. Is. 316 פמליא) I and my angels were thy escort.

סִינְוָתָא, v. סְנֵאתָא.

סִינוּפָא, v. סְנִיפָא.

סִינוֹקֶרֶת, סִינוֹקְרִית, סִינוּק, v. sub סְנַ׳.

סִינוּרִיא, v. סִינוֹדְיָא.

סִינְטוֹמוֹס (συντόμως) *concisely, briefly.* Cant. R. to I, 12 כך אמר לי הקב״ה ס׳ וכ׳ the Lord has told me so concisely, No uncircumcised &c. (Ex. XII, 48); ib. to III, 7 סונטי׳; Num. R. s. 11 (some ed. סינטי׳).

סִינְטְרִי, Ex. R. s. 19 some ed., v. סִימְנְטִיר.

סִינַי pr. n. (b. h.) ס׳ (הר) *Mount Sinai.* Sabb. 89ᵃ, v. סְמָנַאי. Shebu. 47ᵃ (expl. חזרה השבועה למקומה, ib. VII, 4) לס׳ .. חזרה the oath (which ought to have been administered to one of the contestants) goes back to Sinai, i. e. the case is referred to Divine Justice that proclaimed from Sinai, 'thou shalt not rob', on which all Israelites are sworn. Ib. 22ᵇ, a. fr. מושבע ועומד מהר ס׳ הוא does he not stand sworn (not to eat it) from Mount Sinai? Macc. 22ᵃ לא קא חלח ... מושבע ועומד מהר ס׳ הוא the oath (not to plough on the Holy Day) takes no effect, because he stands sworn &c. Ab. I, 1 משה קבל תורה מס׳ Moses received the Law from Sinai (by revelation); a. v. fr.—הלכה למשה, v. מס׳.—חֲלָכָה דרשיה ... כי ס׳ R. M. interpreted that verse (Cant. VIII, 7) like a revelation; Arakh. 30ᵇ.—Trnsf. *erudite scholar.* Hor. 14ᵃ, opp. to עיקר הרים (v. הַר) dialectician; Ber. 64ᵃ. M. Kat. 12ᵃ אמר הלכה וכ׳ ס׳ Sinai (R. Joseph) has said &c. (and you dare to differ?).

סִינִים pr. n. (ref. to ארץ ס׳ Is. XLIX, 12) *Sinim*, homiletical name for *South.* Gen. R. s. 52 Var. (not סיגים, texts incorr. סנינים, סגנג׳, סגוג׳); Yalk. ib. 87.—[Gen. R. s. 94 ירח סינים, read: דנה פניים, v. Midr. Sam. ch. XXXII.]

סִינִין, סִינִים, v. סִין.

סִינְפוֹן m.=סִימְפוֹן, *bronchial ramification.* Y. Peah VI, 19ᶜ bot. היו עשויים כמין ס׳ if the berries were joined to one another in the way of bronchiae.

סִינְקְלִיטִיקוֹס, סִינְקְלִיטוֹס, (סינקליטק׳), סִינַקְתִּידְרוֹס, v. sub סְנַ׳.

סִינָר or **סִינַר** m. (סנר, secr. r. of סור, cmp. טִינָף, צִינוֹק, צִנּוֹר &c.) [*surrounding, protecting,*] *a sort of petticoat* or *breech-cloth.* Sabb. X, 4 בין ס׳ האשה החוגרת מלפניה וכ׳ a woman that wears a *sinnar* (and attaches an object to it) whether in front &c. B. Kam. 82ᵃ Ezra ordained שתהא אשה חוגרת בס׳ that woman must wear a *sinnar* (as a matter of chastity); Y. Meg. IV, 75ᵃ. Y. Sot. I, 16ᶜ bot. לאחר התרת ס׳ after untying the *sinnar* (for immoral purposes). Sabb. 13ᵇ; a. e.

סִינָרָא m. (v. preced.)=צִנּוֹרָא I, *door-socket.*—*Pl.* סִינָרֵי. Sabb. 67ᵃ שבעה ... שבעה seven specimens of earth from under seven door-sockets; v. סִינְרָא I.

סִיס m. (סוס, cmp. ציץ) *tuft, tassel.*—*Pl.* סִיסִין. Men. 42ᵇ מן ס׳ ... עשאן if one made the show-fringes out of the tufts (cutting them into threads); Succ. 9ᵃ.

סִיסָא ch. same. Men. 41ᵇ עבד ליה ס׳ rolled the show-fringes up so as to form a tuft.—*Pl.* סִיסַיָּא. Targ. Y. I Num. XV, 38 (not סִיסְיָא).

כְּפַר ס׳, סִיסַאי pr. n. pl. *K'far Sisay,* a gentile place in Palestine, belonging to the district of Acco, although near Sepphoris. Gitt. 6ᵇ; Tosef. ib. I, 3 סָאסַאי (Var. סָסַי); Y. ib. I, 43ᶜ top סמרי (corr. acc.).

סִיסָאנָא, v. סִיסָנָא.

סִיסוֹן, v. סִיסִי.

סִיסְטָא, Gen. R. s. 32, v. סוּסִיתָא.

סִיסְמִין, v. סִיסַרְנוֹן.

סִיסִי, Mekh. Yithro, ʿAmal., s. 2 כבן ס׳, v. נָסִיס.

סִיסִי, סִיסַי pr. n. m. *Sisi, Sisay,* name of several persons. Y. Maasr. I, 48ᵈ top ר׳ סיסיי.—Y. Yeb. XII, end, 13ᵃ לוי בר ס׳, v. לֵוִי; Gen. R. s. 81; Yalk. Prov. 964; Tanḥ. Tsav 5 סיסין; ed. Bub. 7 סיסון (corr. acc.).—Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. חנינא בר סיסי אינייני בר סיסי (Naḥmanides: Y. Snh. II, 20ᶜ bot. חנ׳ בר סיסי; Y. Ber. VI, 10ᶜ bot. חנ׳ בר סיסיי.

סִיסְיָא f. (נסס; cmp. נָסִיס) *grief; bad humor; anger.* Ab. Zar. 4ᵃ (ref. to Am. III, 2) מאן דאית ליה ס׳ ברחמיה וכ׳ (Ms. M. סוסיא, oth. vers. סוסיא בישא, v. Rabb. D. S. a. l. note) if one is in bad humor, will he let it out on his friend?; Yalk. Am. 540. Tanḥ. Haăz. 7 (play on סוסי, Num. XIII, 11) והעלה ס׳ .. השיח he spoke rebelliously against the Lord, and caused anger.

סִיסַיוּ, v. סִיסִי.

סִיסִין I c. (cmp. סִיסָנָא) *Sisin,* name of a medicinal plant (expl. in Ar. a. Rashi *polio* or *poliol*) *poley.* Ber. 44ᵇ [read:] מי ס׳ יבש a decoction of dry *sisin*; ib. 57ᵇ מי ס׳

יבש Ms. M. (ed. ס׳ יבשין); Ab. Zar. 29ª מי ס׳ יבושה. Gitt. 69ᵇ (Chald.) ס׳ רטיבא green *sisin.*

סִיסִין II pr. n. m. *Sisin.* B. Bath. 30ª; 159ᵇ (נכסי) דבי (בר) ס׳ (v. Rabb. D. S. a. l. notes) the estate of the family of (Bar) Sisin.—[Tanḥ. Tsav 5, v. סִיסִי.]

סִיסִין, Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. בעלי ס׳, read: מְעַלֵּי מִיסִּין, v. מַס II.

סִיסִית, v. סוּסִיתָא.

סִיסְמָא* m. (*pl.* of σύσσημον, v. LXX Jud. XX, 40 for h. מַשְׂאֵת) *fixed signals.* Midr. Sam. ch. IX, beg. אילולי שעשו ס׳ ביניהן unless they had agreed upon certain signals between themselves (by which they could find each other on the road).

סִיסָנָא f. (=סנסנא, v. סַנְסָן) 1) *thorn, twig.* Gitt. 69ᵇ אס׳ יבישתא on a dry twig.—[Pes. 4ª, v. אֲסִיסְנָא.]—2) *basket made of twigs.*—*Pl.* סִיסָנֵי. B. Mets. 67ᵇ. Sabb. 110ª וסימניך סיסני Ms. M. (ed. סִיסְאנֵי) and thy mnemonical catchword be *sisânê* (i. e. יוסף סערי R. Joseph mentioned (שערי) barley).

סִיסְרָא (b.h.) pr. n. m. *Sisera,* 1) captain of the army of Jabin king of Canaan. Ber. 58ª (ref. to I Chr. XXIX, 11, a. Jud. V, 20) זו מלחמת ס׳ this refers to the warfare against S.—Num. R. s. 9; a. fr.—2) name of a gentile gardener. Y. Dem. II, 22ᶜ bot.

סִיסְרָמָא, v. next w.

סוּסְ, סִיסְרַמְיוּ, סִיסְרַמַּי, סִיסְרַמַּאי pr. n. m. *Sisraṭai.* Yalk. Ez. 340, v. סוּסַר.—Y. Kil. III, beg. 28ᶜ סיסרטא (corr. acc.). Y. Sabb. III, 5ᵈ top. Y. B. Mets. IV, 9ᵈ top; a. e.—Taan. 14ª סְסְרַמַּאי (Yoḥăsin סיטראטי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200).

סִיסְרְמוֹן, v. סִיסְרָנוֹן.

סִיסְרַמְיוּ, סִיסְרַמַּי, v. סִיסְרַמַּאי.

סִיסְרָנוֹן m. (σισύρνον, usu. σίσυρνα) *a garment made of skin.* Gen. R. s. 20 end, Ar. (ed. סיסרטון, corr. acc., or סִיסְרָנִיוֹן σισύρνιον); Tanḥ. ed. Bub., Bresh. 24 סיסטין (corr. acc.).—V. סוּסְרָא.

סִיַּע, *Pi.* סִיֵּיעַ (denom. of סִיעָה) [*to accompany, join a caravan, escort,*] *to aid, assist.* Sabb. 104ª; Yoma 38ᵇ, a. e. מְסַיְּעִים אותו, v. טָהֵר. Sifra K'dosh., Par. 1, ch. II לא תְסַיֵּיעַ את העני do not assist one poor man (in gleaning, to the injury of another poor man). Bets. 22ª אין מְסַיְּעִין בו ממש assisting (the gentile in an operation on the Holy Day) is no real act; a. fr.—Trnsf. *to support an opinion of, to prove in favor of.* Snh. 91ᵇ ומקרא מְסַיְּעוֹ and a Bible verse supports him. Y. ib. IV, beg. 22ª ובא חבירו וסייעו and a fellow witness came and confirmed his evidence; a. fr.—[Tosef. Kil. III, 12 סייעתו ed. Zuck. Var, read: סיערתו, v. סָעַר II.]

סִיַּע, *Pa.* סַיֵּיעַ, סַיַּע ch. same. Targ. Koh. II, 9. Targ. Job XXVI, 2; a. fr.—Bets. 22ª בהדיה וכ׳ מר קא מְסַיַּיע you assist him in his operation by closing and opening your eyes; a. fr.—Ḥull. 4ª תניא דמסייע לך there is a Boraitha supporting your opinion. Gitt. 48ª bot. קרא .. מְסַיְּיעֵי ליה a Bible verse and a Boraitha support Resh. L. Snh. 71ᵇ נימא מְסַיְּיעָא ליה can we deduce from the following an argument in his favor?; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּיַּע 1) *to join in troops, meet.* Targ. Mic. IV, 14 (h. text תתגדדי). Targ. Jer. V, 7; a. fr.—2) *to be helped, supported; to succeed* (*by divine help*). Targ. I Chr. XI, 11. Targ. Koh. IX, 11; a. fr.—B. Mets. 85ᵇ לא הוה מְסַתְּיְיעָא מילתא the attempt was not supported (it was not to be, the moment was not favorable); Ber. 25ᵇ לא הוה מסתייעא מילתא he could not consummate the marriage act. Ḥull. 7ᵇ לא מסתייע מילתיך thy sorcery shall not succeed. Ib. 5ᵇ חיכא מסתייע מילתא וכ׳ how could it happen (to such a righteous man) to eat something forbidden? a. fr.

סִיעָא m. (v. סַיָּעָה) *travelling company, escort.* Y. Peah VIII, 21ª אתא חד ס׳ וכ׳ one party of begging travellers came, and they ate &c.—[סִיעָא f., v. סִירְיָא.]

סִיעָדָא, סִיעָדָה f. (סְעַד) *support, strength.* Targ. O. Lev. XXVI, 37 (ed. Berl. תקומה; h. text תקומה).

סִיעָה f. (נָסַע; cmp. b. h. שִׂיא fr. נָשָׂא) *travelling company, escort.* Y. Keth. I, 25ᵈ ס׳ של כהנים עוברת a troop of priests passed the place; Bab. ib. 15ª ס׳ של ... כשרין a party of men of unblemished descent. Ib. רוב ס׳ the majority of transients. Shebu. 35ª ראה ס׳ של וכ׳ if he saw a troop of people standing and his witnesses among them; Arakh. 18ª סִיאָה; a. fr.—In gen. *company, followers.* Gitt. 76ᵇ ולא הודו לו כל סִיעָתוֹ none of his followers (disciples) agreed with him. Ber. 17ᵇ שלא תהא סִיעָתֵנוּ כסיעתו וכ׳ that our following be not like that of David; a. fr.—*Pl.* סִיעוֹת. Y. Dem. IV, end, 24ᵇ; a. e.

סִיעוּר m. = שִׁיאוּר, q. v.

סִיעָרָא, v. סְעוֹרָא.

סִיעַת pr. n. pl. (v. next w.) *Si'ath.* Targ. Y. Num. XXXII, 3 (misplaced in Targ. O., v. Berl. Mass. p. 54; h. text שבם).

סִירָא, סִירְיָא f. ch. = h. סִיעָה, *company, troop, band, party.* Targ. Josh. IX, 2 ס׳ חדא (h. text פה אחד). Targ. II Sam. II, 25 (h. text אגדה). Targ. Y. Gen. XI, 28; a. fr.—Targ. Prov. XXVII, 22 בגו ס׳ (ed. Wil. סְיָיתָא) in the *public assembly* (v. אוּרְדָּן).—Gen. R. s. 64 (expl. אחזת מרעהו, Gen. XXVI, 26) סִירַת מרחמוהי a suite of his friends (fr. Targ. O. a. l.).—*Pl.* סִירָן, סִירָתָא. Targ. O. Num. XXIV, 24. Targ. Jer. XXXI, 3 (4) סִירָן משבחין (h. text מחול משחקים); ib. XXV, 10 סִירַת דמשבחין בנהור בוצין (h. text רחיים ואור נר). Ib. XLIX, 3 (h. text גדרות); ib. XLVIII, 37 (h. text ידים). Targ. II Chr. XV, 6; a. e.—[Targ. Ps. XLVI, 2 סִיָּיתָא ed. Wil., v. סַיְיעָתָא.]

סַיְיעָתָא, v. סַיְיעָתָא.

סְיָף or **סִיף,** *pl.* constr. סְיָפֵי or סִיפֵי, v. סְיָיפוֹת.

סַיְּף, סַיְּפָא (סֵיפָא), v. סַיְּרָא.

סֵיפָא m. (v. סוֹפָא) *end.* Y. Snh. X, 29[a] bot. סֵיפֵיהּ (interch. with סוֹפֵיהּ). B. Bath. 14[b]; a. e.—Esp. *the last (second) clause of a Biblical verse; the last section of a Mishnah* &c. Ber. 60[a] מסיפיה .. מרישיה לסיפיה כל היכי .. לרישיה וכ׳ whatever way you interpret that verse, whether from the first to the second clause, it gives sense, or from the second to the first clause, it gives sense. Ḥull. 94[b], a. fr. אימא ס׳ how will you understand the last (third) clause? Sabb. 86[a] ס׳ כר׳ וכ׳ the last (second) clause agrees with &c.; a. v. fr.

סֵיפָא, (סֵיפָא, סִיפָא), v. סִפָּא.

סִיפְגִים, סִיפְגִין, v. סִיפּוּג.

סִפְּדָא, סִיפְדָא m. (סְפַד) *mourning, lamentation.* Targ. II Esth. IV, 3. Ib. VI, 11 סְפִידָא (ed. Amst. סַפִּידָא).

סִיפּוּג, סִפְּג׳ m. (סָפַג) *absorption, drying* after a bath. Zab. I, 4 כדי טבילה וס׳ (not וסיפג) long enough to bathe and dry one's self; Tosef. ib. I, 9 (not סיפג); 12, sq.; a. e.—*Pl.* סִיפּוּגִין, סִיפּוּגִים, סִפְּג׳. Zab. I, 5 שתי טבילות ושני ס׳ as much time as is required for twice bathing and getting dry. Tosef. ib. I, 10 סיפגים (corr. acc.).

סִיפְוָא m. (v. סִיפְתָּא) *lip; border.* Targ. Y. II Ex. XXVIII, 32 (ed. Vien. סִפְוָא).—*Pl.* fem. סִיפְוָן, סִיפְוָתָא, v. סִיפְתָּא.

סִיפְוָנִיּוֹת f. pl. (v. preced.; cmp. סִיפּוֹת) *fruit (figs) remaining on the edges of trees, late fruits.* Tosef. Shebi. VII, 15 ed. Zuck. (Var. שִׁיפְוָנִיּוֹת, שִׁפְ׳; Shebi. IX, 4 סִיתְוָנִיּוֹת, סִתְ׳). Ber. 38[a] סִפְוָנִיּוֹת (not ספינ׳; Ms. M. סחונ׳; Ter. XI, 2; Ḥull. 120[b] סיחו׳).

***סִיפּוּסְקָא** m. (partial reduplic. of ספק) [*satiating nourishment,*] *bran mixed with flour, coarse meal* (cmp. קִיבָּר). Gitt. 56[b] מיא דס׳ Ar. (ed. דסִרְפָּקָא, Rashi דסירפוקא) coarse flour-water. Pes. 42[a] bot. (a gloss to פת קיבר, missing in ed.) ריפתא ס׳ Ar. (Ms. M. דסירפיקא ר׳; Ms. O. פת ספסוקא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

סִיפּוּף m. (ספף, denom. of סוֹף; cmp. סִיפְוָנִיּוֹת) *late fruits, leavings.* Tanḥ. R'eh 8 (ref. to הסרופק, Ps. LXXXIV, 11) אפי׳ לא ... ס׳ של חרובין even if I had nothing but the leavings of carobs to eat in the land of Israel; Y'lamd. Vayesheb, quot. in Ar.—V. סִרְפּוּק.

סִפְּ׳ I m. (פסק סְפָק I) 1) *clapping* of the hand on the hip. Y. Bets. V, 63[a], v. מִרְפּוּק.—2) *connection, affixed object, attachment.* Kil. VI, 9 תחת הס׳ under the place where the rope is attached to the vine. Orl. I, 5 ס׳ הגפנים the connection of grape-vines (by training and engrafting); ס׳ על גבי ס׳ engrafting on an engrafted branch; Sifra K'dosh. ch. V, Par. 3 ס׳ על ס׳; Yalk. Lev. 615.

סִפְּ׳ II m. (סָפַק II) *sufficiency, adequate power; supply.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 אין ס׳ בידו וכ׳ (ed. Fr. סְפֵק; Yalk. Ex. 259 ספיקא) he has not enough power to give it to us. Tanḥ. Lekh 5 ס׳ הרבה לחם וכ׳ a large supply of bread and meat.

סִיפּוּק, סִיפּוּקָא, סִפְּ׳ ch. 1) same, *sufficiency, supply.* Targ. Jer. XXXI, 1 (2) ס׳ צרכיהון (ed. Lag. סופיק, corr. acc.) a supply of their wants. Targ. Job XXXVI, 18 ס׳ הרבה Ms. Var. (ed. מִיסַּת; h. text שפק).—2) *bran mixed with flour,* v. סִיפּוּסְקָא.

סִפְּ׳, סִיפּוּר m. (סָפַר *Pi.*) *narration.* Gen. R. s. 78 ס׳ הוא מספר the text (Neh. IX, 7) mentions a fact.—[Naz. VII, 3 ספורי Y. ed., v. סְפַר.]

סִיפּוּרִין, v. סְמָפּוּרִין.

סִיפָּטָא, v. סִיפְתָּא.

סִפְּ׳, סִיפְּטָא m. (mostly as collect. noun; cmp. צבט, צבת) *luggage, bag, bags.* B. Mets. 73[b]; Yeb. 46[a] Ar. (ed. שַׁפְטָא). Taan. 21[a] מלא ס׳ דאבנים וכ׳ (omitted in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a load of precious stones &c. Ib. (שקלו כל מה דהוה בסיפטיהו Ms. M. שקלינהו לסִיפְטֵיהּ וכ׳) they took out (the contents of) his bags and filled them with earth. Ib. שרינהו לס׳ (Ms. M. לסִיפְטֵיהּ; Ms. M. 2 everywhere טפס׳) they untied his bags; Snh. 109[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Yalk. Is. 312 (Ms. ספת, v. Rabb. D. S. to Taan. l. c. note). Snh. 82[a] אותביה בס׳ he put it (the skull) into a bag; ib. 104[a] בסִיפְתָּא.

סִיפִּין, סִיפִּים, v. סַף.

סִיפְלָא, v. סִפְלָא.

סִיפְלוּנִי, v. next w.

סִיפְלָנִי f. (v. אִסְפְּלָנִית) *rag, compress, plaster.* Y. Kil. IX, end, 32[d], v. מְרִטּוּט. Y. Sot. IX, 23[c] bot. מאן ... יהב סוף׳ וכ׳ let him who wishes not to be recognized put a plaster on his nose &c. Ib. סיפלני וכ׳ ... הוון (corr. acc.) they put plasters &c.; (Y. Yeb. XVI, beg. 15[c] ארספלני).

סַיְּפָנִים or **סֵיפָנִים** m. pl., v. סִיפּוֹת.

סִיפְסוּף m. (סִפְסֵף; cmp. סִיפּוּף) *late fruits, leavings.* Y. Peah VII, 20[a] bot.; Y. Sot. I, 17[b] top; ib. IX, 24[b] bot.

סִיפְסָלָה, v. סַפְסָלָא.

סִיפְסֵף, v. סִפְסֵף.

סֵיפָק m., v. סְפֵיקָה I.

סִיפְקָא, v. סִיפּוּסְקָא.

סִיפְרָא, v. סִפְרָא.

שׂ׳, סִפְּ׳, סִיפְתָּא f. = h. שָׂפָה 1) *border, hem.* Targ. O. Ex. XXVI, 4; 10 ed. Berl. (oth. eds. שׂ׳). Ib. XXVIII, 26; a. fr.—2) *lip.* Targ. Ps. LXXXI, 6 (some ed. סִפְוָתָא *pl.*; Ms. שִׂפְתָא). Ib. CXX, 2 Ms. (ed. סִפְוָתָא). Targ. Prov. XII, 19; a. fr.—*Pl.* סִיפְוָן, סִיפְוָתָא, סִפְ׳, שׂ׳. Targ. II Esth. VII, 9 (10) סִיפְוָתַי. Targ. Job XI, 2. Targ. Lev. V, 4. Targ. Prov. XIV, 23; a. fr.—[Ib. XXIV, 22 ספוותא, v. שַׂפְוָנָא.]

סִיפְתָּא m. *luggage,* v. סִיפְטָא.

סִיפְּתָקָא* m. (Pers. *sefta, seftakh*, Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 726[1]) *strong, very sour.* B. Bath. 96[a] (Ms. M. סוּף).

סִיצִילְיָא, v. סְלִיקְיָא.

סְכָךְ, סִיכּוֹסִין, סִיכּוֹסִים I m. pl. (also used as sing.) (σηκός, corresp. to Lat. saeptum, saepta) [*pen, enclosure,*] 1) *flood-gate.* Lam. R. to II, 11 ס׳ ניתן לעין a flood-gate has been made for (the tears of) the eye.—2) *limitation.* Gen. R. s. 10, beg. (ref. to Ps. CXIX, 96) לכל יש ס׳ וכ׳ everything has its limitations ... except one thing which has none, that is the Law (ref. to Job XI, 9); Yalk. Ps. 878. Ex. R. s. 25 (ref. to Gen. XXVIII, 14) ס׳ נתן הקב״ה וכ׳ the Lord has set limits (to his words) to Jacob, thy seed shall become (as low) as the dust of the earth, but when thy children have reached that condition, then shalt thou spread &c. Lev. R. s. 12 לקרבנות נתתי ס׳ ולך איני נותן ס׳ for the offerings (to me) I have set limits (ref. to Num. XXVIII, 14), but for thee I set no limits (God's gifts to man are unlimited).

סְכָךְ, סִיכּוֹסִין, סִיכּוֹסִים II m. pl. (fr. סיכוסיס, σύχωσις, v. also Gr. Dict. s. vv. σῦκον a. συκῆ) *excrescences* (on trees), *lumps.* Gen. R. s. 41, beg. (ref. to Ps. XCII, 13) מה התמרה .... לא עומקין ולא ס׳ Ar. ('Rashi' פקוסין, Var. ס׳; ed. עקומין for עומקין) as the palm and the cedar have neither cavities (curves) nor excrescences, so the righteous have not (in their character) either &c.; Yalk. Ps. 845 סוּכָּרוֹסִין.

סִיקוּף, v. סְקוּף.

סִיקוּרְיָא, סִיקוֹרָא m. (securis) *hatchet.* Targ. Y. I, II Deut. XIX, 5.

סִיקִי, סִיקוּרָח* m. (Siculus, Σίκελος) *Sicilian,* esp. *Sicilian cook* (v. Sm. Ant. Engl. ed.[3] s. v. Cena, I, p. 394[b]) *sausage-maker.* Y. Bets. IV, 62[c] bot., v. בגומא. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. החתן ס׳ כד מבחר וכ׳ (not מכחר) when the sausage-maker selects from the scraped meat, from the garlic &c. (v. בְּחַר).—*Pl.* סִיקְרַיָּא, סִיקְרִי׳. Y. Shek., Bab. ed. VII, 2 יחכמון ס׳ וכ׳ (Ms. M. סִיקוּרֵי, Var. in eds. סילוקוס; סילוקוס; Y. ed. 50[c] bot. סיקוריא) let the sausage-makers identify their product (whether the sausage found was or was not of their make), v. נוּקְנִיקָא.

סִיקוּרְיָא, v. סִיקוֹרָא.

סִיקְיָא* m. pl. [prob. to be read: שִׁיקְיָא (v. שִׁיקָא)] *wooden troughs.* Targ. Y. II Ex. VII, 19 (h. text עֲצִים).

סִיקוּרִיא, v. סִיקוּרָח.

סִיקְלָא Tosef. Sabb. XIII (XIV), 11 Var. ed. Zuck., v. סקילא.

סִיקְלֵי* m. pl. (Syr. סקל *to polish*; cmp. סָקַר II) *polishers.* B. Mets. 84[a] a silver cup מבי ס׳ Ar. (ed. סלקי; Rashi סילקי; Ms. M. ניקלי; Ms. H. סְקוֹלָאֵי) directly from the polishers' workshop.

סִיקְרָא I m. (v. סָקַר I) *leaping.* B. Kam. 22[a] כלבא בס׳ וכ׳ Ar. (v. Ar. Compl. ed. Koh. s. v. סקר 3; ed. בזקרא) if (contrary to their habits) the dog did damage by leaping or the kid by climbing.

סִיקְרָא II, **סְקִי** m. (v. סָקַר II, a. P. Sm. p. 2722) *rock-lichen* (fucus); *red paint.* Gitt. II, 3, expl. ib. 19[a] סקרתא. Bekh. IX, 7, v. סָקַר II; a. fr.—Y. Shebi. IV, 35[b] bot. סִירָה.

סִיקְרָא III, **סְקִי** pr. n. m., אבא ס׳ *Abba Sikra* (cmp. סִירָקִין). Gitt. 56[a], v. בַּרְיוֹנָא.

סִיקְרָה, v. סִיקְרָא II.

סִיקָרִין m. pl. (sicarii) *murderers, robbers.* Makhsh. I, 6 מעשה ... מפני ס׳ it happened in Jerusalem that they hid their fig-cakes in water to save them from the robbers (ref. to the terrorists during the last siege of Jerusalem, cmp. סִירְקָא III); [Var. lect. סִרִיקִין; R. Hai G. reads: סיקריקין, v. next w.] Ab. d'R. N. II, ch. VII (ed. Schechter, p. 20) עמדו כל ס׳ וכ׳ all the terrorists arose and burnt all the provision stores in Jerusalem; (Ab. d'R. N. I, ch. VII קנאים).

סִיקָרִיקוֹן, סְקָ׳ m. (a disguise of καισαρίκιον) *property confiscated by the Roman government*; (sub. דין) *the law concerning the purchase of confiscated property*; (sub. בעל) *the possessor of confiscated property.* Gitt. V, 6 לא הית ס׳ ביהודה וכ׳ (לא דנו בה דין ס׳ expl. ib. 55[b]) in Judæa the law concerning the purchase of confiscated property was not applied to the estate of those killed in the war. Ib. מהרוגי .... יש בה ס׳ after that period the law was applicable to Judæa. Ib. לקח מס׳ וחזר וכ׳ if one bought from the holder of confiscated property (the fiscus or whoever took possession of it) and then bought from the original owner, the purchase is invalid (as being obtained under pressure). Ib. (later enactment) הלוקח מס׳ נותן וכ׳ he who buys from the holder of confiscated property, must give the original owner one fourth (of the land or of the purchasing price), provided the original owner is unable to repurchase the entire land &c. Ib. אם שהחזה בפני ס׳ וכ׳ if it has been in the hands of the holder twelve months, whoever is the first to buy, gets the title, but he must give one fourth &c. Ib. 58[b] אין בו משום ס׳ the *sicaricon* law does not apply in this case. Ib. אם כן עשית ס׳ if you decide thus, you create a *sicaricon* law (for Babylonia); Y. ib. V, 47[b] top [read:] והיתה הארץ חלוטה ברד ס׳ ונמנעו מליקח and the land was entirely in the hands of the government (or whoever took unlawful possession of it), and they (Jews) refrained from buying it; Tosef. ib. V (III), 1 sq. Bicc. I, 2 חס׳ והגזלן וכ׳ (some ed. סְקָרִיקִין *pl.*) the holder of confiscated property or of illegally acquired land is not permitted to offer the first fruits in the Temple; a. fr.

סִיקְרִין, v. סִקָּרִין.

סִיר m. (b. h.; cmp. סַהַר) *pot.* Num. R. s. 14 (ref. to Ps. LX, 10) מה הבשר מתעכל בס׳ וכ׳ as the flesh is consumed in the pot, so were they (David's parents and

kindred) consumed there (in Moab).—[סִיר *thorn*, v. סִירָה I.]

סִירָא I m. = h. שִׁרְיָה, *coat of mail*. Targ. Y. Ex. XXVIII, 32 (Y. I שיריא; h. text תחרא).

סִירָא II m. (v. סִירָה I) *thorn*. Midr. Sam. ch. II, v. שַׁסְּרָא.—*Pl.* סִירִין. Targ. Is. XXXIV, 13.—[Hebr. סִרָה, v. סִירָה I, II).

סִירָא III pr. n. m. *Sira*; בן ס׳ (בר) Jesus son of Sira (Sirach), author of the Hebrew original of Ecclesiasticus. Snh. 100b. Gen. R. s. 73, end. Ib. s. 8; Y. Ḥag. II, 77c top בר סִירָה; a. fr.

סִרְ׳, סִירְגּוֹל m. (סַרְגֵּל) *drawing lines, ruling*. Gen. R. s. 24, end אפי׳ סִירְגּוֹלוֹ של ספר even the way of ruling the parchment for the Book (the Pentateuch). Cant. R. to I, 11 'the silver dots' זה חס׳ (some ed. הסַרְגֵּל) that means the ruling for sacred scriptures. Lev. R. s. 19, beg.; a. e.

סִירָא, סִירָה I f. (b. h. סִיר; סוּר, v. סרי) 1) [*degenerate growth,*] *thorn, thorn-bush*. Bekh. 37b; Shebu. 4b, a. e. הסוֹל והס׳ a prick or a thorn, v. סוֹל. Ker. III, 8 (15b) תוחבו בס׳ pins it with a thorn (to a stationary object). Lev. R. s. 26; Y. Peah I, 16a bot.; Midr. Till. to Ps. VII, a. e., v. עֲדָה I. Snh. 49a בור וס׳ גרמו וכ׳ well and thorn were the cause of Abner's death (i. e. when David had taken Saul's pitcher and spear, Abner said that the lads had left them at the well, and when the lap of Saul's cloak was shown in David's hand, Abner said, it was caught in a thornbush); a. fr.—*Pl.* סִירָאוֹת, סִירוֹת. Midr. Till. l. c. Ex. R. s. 30; a. e.—2) *refuse, foul matter*.—*Pl.* סִירוֹת. Midr. Till. to Ps. II, beg. מה הים הזה כל סירותיו על פיו כך סִירוֹתֵיהֶם וכ׳ as all the refuse of the sea is on its mouth (shore), so the foulness of the wicked is in their mouths; Yalk. Is. 350. Yalk. Num. 771 מה הנהר שוטף את הס׳ וכ׳ as the river carries off the refuse, so does the Day of Atonement &c.

סִירָא, סִירָה II f. (cmp. זִירָה, a. סַהֲר a. b. h. סָהַר) *surrounded place, court, prison*. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז .. וחס׳ באמצע וכ׳ as the nut has four store-houses (v. מְגוּרָה) and a court (vacant space) in the centre &c. Sifra Emor, ch. II, Par. 3; Bekh. VI, 2 (expl. תבלל, Lev. XXI, 20) לבן הפוסק בס׳ וכ׳ the white of the eye breaking through the ring and entering the black; ib. 38b הפוסק את חס׳. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52, end אברהם חוץ לס׳ ואנכי נתונה בתוך הס׳ (Sarah says) Abraham is outside of the prison and I am placed within it (at Pharaoh's court). Ib. s. 42 נתנו אותו בס׳ וכ׳ they put him (Lot) into an enclosure and took him with them.

סִירָא m. (סְרִי II) *ill-smell, nuisance*; trnsf. *quarrelsome person*.—Pl. סִירֵי. Koh. R. to IX, 10, v. טִילָא.

סִרְ׳, סִירוּב m. (סָרַב) *declining an office*. Y. Ber. V, 9c bot.; Bab. ib. 34a Ar. (ed. סִרְבָּנוּת).

סִרְ׳, סִירוּג m. (סָרַג) *plaiting, strapping*. Y. M. Kat. I, 80d bot. (expl. מסרגין, ib. I, 8) ס׳ שתי וערב strapping a bedstead means length- and breadthwise; (anoth. opin.) ס׳ או שתי או ערב strapping means either lengthwise &c. Bab. ib. 27a סִירוּגוֹ מתוכו has the strapping inside (through slits in the frame); סִירוּגָהּ על גבה the strapping over the frame.—*Pl.* סִירוּגִין, סִירוּגֵּי, סִרְ׳ (adv., with or without prepos.) *strapwise, in intervals, with interruption*. Meg. II, 2 קראה ס׳ if one read the M'gillah in intervals (pausing between passages). Tosef. R. Hash. IV (II), 9 אפי׳ בס׳ וכ׳ (ed. Zuck. בסריגין, corr. acc.) even if one heard the notes of the Shofar at intervals extending even over the entire day. Y. Meg. II, beg. 73a ס׳ קיטועין *serugin* means in sections. Ib. (Rabbi's handmaid speaking Hebrew) למה אתם נכנסין ס׳ ס׳ (not סיגורין) why do you enter in a broken line?; Y. Shebi. IX, beg. 38c; Meg. 18a; R. Hash. 26b. Gitt. 60a; Yoma 38a top בס׳ (the oath for the suspected woman on the tablet) was written by sections, i. e. the headings of sections were written out, and the rest intimated by initial letters. B. Bath. 62b top מהו בס׳ how is it, if he defined the borders of a field by the neighbors' alternate names (omitting one name on every side where there were two neighbors)? B. Kam. 37a לס׳ for every alternate case of goring. Nidd. 68b מונה בס׳ he counts (the dags of cleanness) with interruptions; (Tosef. ib. IX, 13 מסורגין); a. e.—V. סֵירוּס.

סִרְ׳, סִירוּחַ m. (סָרַח III) *stench, nauseous substances*.—*Pl.* סִירוּחִין, סִרְ׳. Lev. R. s. 14.

סִירָוֹת, v. סִרוּטָא.

***סִירוֹן** (σῆρον, imper. aor. of σαίρω) *sweep!* Lam. R. to IV, 15 (play on סורו, ib.) לשון יוני הוא ס׳ it is Greek, (they call) *sweep, sweep!* (remove the blood-stains); Lev. R. s. 16.

סִירוֹנִית, סִירוֹנִי f. (סוּר, an adapt. of Σειρήν) *Siren*, one of the mythical sea-damsels that entice the sailors with their songs. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3; Yalk. Lev. 537 חסרלוניות (corr. acc.).

סִרְ׳, סֵירוּס m. (סָרַס) 1) *castration, mutilation*. Kidd. 25a אף ס׳ castration of a slave also entitles him to his liberty. Sabb. 110b; a. fr.—2) *breaking the line, irregularity*. B. Bath. 80a (expl. ומסרס, Mish. ib. V, 3), נוטל ג׳ נחילין בס׳ he takes three broods of bees not in immediate succession of their birth, i. e. the first, the third and the fifth brood.—*Pl.* סֵירוּסִין, סִירוּסִים, סִרְ׳ (adv.) *out of order, irregularly*. Meg. 18a, sq.; Y. ib. II, beg. 73a קראה ... ס׳ if one read the M'gillah in deranged order (=לְמִפְרַע); cmp. סֵירוּג.

סִירָחָא I, v. סוּרְחָא.

סִירָחָא II, **סִרְ׳** m. (סָרַח III) *stench, decay*. Succ. 26a משום ס׳ דגרגישתא on account of the bad odor of the clay (on the floor of the Succah). B. Kam. 82b (Rashi סִירָחוֹן), v. next w.

סִרְ׳, סִירָחוֹן m. h. same. B. Kam. 82b (v. preced.) משום ס׳ on account of the bad odor of decaying matter in gardens. Pes. 35a שאין באין לידי חימוץ אלא לידי ס׳

which do not ferment (v. חִרְמוּץ) but decay; Y. Ḥall. I, beg. 57a.—Trnsf. *offense, mischief, fault.* Gen. R. s. 73, הס׳ ניחלה בה whatever mischief is done in the house is put upon her. Ib. s. 84 ואין הס׳ נחלה אלא בי none will be blamed but myself. Num. R. s. 20, end ע״ז ס׳ הם נמנים whenever they had sinned (and had been punished with pestilence). Pesik. R. s. 44 מי שאין לו חטא ולא ס׳ he who is without sin or fault; a. fr.—V. סוֹרְחָן.

סִירְחָן, v. סוּרְחָן.

סִירְטָא m. (סְרַט) *incision, scratch.* Tosef. Ter. VII, 14 בזמן שיש בו ס׳ when he has a scratch (on the skin, whereby the poison might be communicated to the blood); Ab. Zar. 30b מקום שיש ס׳; Y. Ter. VIII, 45d top מקום ס׳. Ib. פניו כס׳ הם a man's face is as susceptible of poison as a scratched spot.

סִירְטוּט m. (סרטט, v. סְרַט) *ruling.* Y. Meg. I, 70a top; cmp. סִרְגֵּל.—Mostly שִׁירְטוּט.

סִירְיוֹ, v. סֵרִי.

סִירָיוּת, v. סֵרוּת.

סִירְיִי, v. סֵרִי.

סִירְיָנָא, סִירְיָנָא, v. שִׁרְיָן.

בִּירַת ס׳, סִירִיקָה, סִירִיקָא pr. n. pl. *Birath Sirika* in Samaria. Ab. Zar. 31a סריקא ed. (Ms. M. סירקי, corr. acc.); Y. ib. V, 44d.

סִירִיקוֹן m. (σηρικόν, sericum) *silk-stuff, silken garment.*—Pl. סִירִיקִין. Sabb. 20b הסרריקון an inferior silk, (contrad. to שיראים); Men. 39b סרקין (v. Rabb. D. S. a. l. note 6). Ib. סירקין. Ḥag. 16b לבושים ס׳ dressed in silk. Kidd. 31a סירקון של זהב a gold-embroidered silk dress. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 סורקין (R. S. to Kel. XXVIII, 8 סיריקון, read סִירִיקִין) silk cloaks.

סִירִיקוֹן or סִירִיקִין *Syrians*, v. סִרְיָקִין.

סִירְכָא, v. סִרְכָא.

סִירְנוּקָא, v. סַרְנוּקָא.

סִירְסוּר, v. סִרְסוּר.

סִירְפַּיָּא, v. סַרְפַּיָּא.

סִירְקַאי, סִירְקָאָה, v. סַרְקַיי.

סִירְקִית, סִירְקִי, frequ. for סִירְקִי, סִירְקִית; [v. also סַרְקִי].

סִירָתָא f.=h. סִירָה I, *thorn.* Targ. Y. Num. XIX, 2.—Pesik. Shek., p. 11a (ref. to Prov. XV, 19) דהוא ... ס׳ וכ׳ (not סיד׳) he (Esau-Rome) is like a thornbush, you extricate yourself here and get caught there; Yalk. Prov. 953; (Yalk. Ex. 386 סיפָתָא).—*Pl.* סִירָיָתָא, סִרֵי. Koh. R. to VII, 6 הללין ס׳ וכ׳ those thorns when burning crackle saying, we, too, are wood; Yalk. ib. 973. Koh. R. to IV, 14 סִרְיָאתָא; Midr. Till. to Ps. IX סִירְיָאתָא, v. פַּשְׁפֵּשׁ; Yalk. Koh. 971 סִירָתָא.

סִית, *Hif.* הֵסִית, v. נָסַת.

סִיתָא, v. שִׁיתָא.

סִיתָן, סִיתָנִית, סִיתָוָא, סִיתָוָה, v. sub סְתָו.

סִיתוּרְיָתָא f. pl. (סְתַר II) *used for tearing down; sapping instruments.* Lam. R. to II, 1 (not סות׳) מאני ס׳.

סִיתָּת, סִיתּוּת m. (סְתַת) 1) *chiselling, cutting.* Y. Shebi. III, end, 34d צא חצי טפח לס׳ וכ׳ deduct half a handbreadth for chiselling on one side &c. Y. Sabb. IX, 11d bot. סִיתּוּתָן של אבנים וכ׳ the chiselling (smoothing) of stones is the finishing touch on them; Y. Ab. Zar. III, 43b top סתיתן (read סתו׳). Ib. IV, 43d bot. על כל ס׳ וס׳ at every stroke by which he breaks the stone loose in the quarry; a. e.—2) *chip.* Y. B. Mets. X, end, 12c והוזק בין בס׳ וכ׳ and a person was hurt either by a chip or by the stone itself. Ib. [read:] אחר שמסרה הסתת לסבל והוזק בס׳ וכ׳ if a person was hurt after the stone-cutter had delivered it to the carrier, if by a chip, the cutter is responsible &c.

סִיתָקוּת, v. סְתָקוּת.

סִיתָקָא f. (סְתַק) *split.* Targ. Y. Deut. XIV, 6 Ar. (ed. סְדָקָא); Targ. Y. Lev. XI, 3 Ar.

סִיתָרָא, סֵיתֶר, v. סְתָרָא, סֵתֶר.

סַךְ m. (v. סְכִי *Af.* 2)=h. חֶשְׁבּוֹן, *amount, number.* B. Bath. 21a סך מקרי וכ׳ the number of pupils for a teacher in the primary class is twenty-five. [In later Hebr. סך הכל *the sum total.*]

סַךְ, Ab. Zar. 11b סך קירי פלסטר (Ms. M. בר), an alleged proclamation, made in Rome on the occasion of a sort of secular game, and intended as a satire of Esau (Rome) on his brother Jacob (Judaism). The interpretations of commentaries (סך *number* of years predicted for the coming of the Messiah, or סך *brother*) are unsatisfactory.

סָבָא, v. סְבִי.

סִיכָּא, סִכָּא m. (סְכַךְ) [*anything interlaced* or *inserted,*] 1) *thorn; pin, nail,* v. סְכָתָא.—[Yalk. Koh. 971 ס׳ למיעבר חבלא, read: סִירָא; ib. ס׳ למסמך ביה גופנין, v. סִירָא.—Lev. R. s. 22, beg. סיכא some ed., read סִירָא.]—*Pl.* סְכִּין, סַכַּיָּא, סִכֵּי, סִכֵּי. Targ. Esth. V, 14. Targ. O. Ex. XXXVIII, 20; a. fr.—Y. Taan. II, 65b (ref. to Mic. VII, 4) ישרא דבהון כאילין ס׳ (ed. Krot. סוּכִּי) the upright among them is like those thorns. Sabb. 67a סיכי ז׳; a. e., v. סְכָתָא.—2) ס׳ דפרן (or סַכִּין) (or ס׳ only) *coulter of the plough* (v. Sm. Ant. s. v. Culter). Num. R. s. 8 יהב ביה סכין דפ׳ (some ed. סכן, corr. acc.) he (the Caesar) has a coulter put into him (orders him to be stabbed); Pesik. R. s. 23-24 מכה דפ׳ (corr. acc.).—*Pl.* as ab. Targ. Mic. IV, 3; Targ. Is. II, 4 (ed. Lag. סַכִּירִין).—3) *a sort of spade,* v. סְכָתָא.

סָבָה, v. סבי.

סָבָה, v. סוּבָּה.—[Cant. R. to II, 9 מסכה לסכה, some ed., v. סוֹכָה.]

סַכְוָו׳, סַכְוָאָה m. (סָבָה II) *watchman; seer, prophet.* Targ. II Sam. XIII, 34. Targ. I Chr. XXVI, 28; a. fr.—*Pl.* סַכְוָאַיָּא, סַכְוָאֵי, סַכְוָו׳. Targ. Is. XXI, 5. Targ. I Sam. XIV, 16; a. fr.

סֶכְוִי, סַכְוָוִיא, סְכָוָא, v. שֶׂכְוִי.

סְכוּךְ, סְכוּיָא, סְכוּי, v. sub. סיכ׳.

סְכוּכִית I f. = זְכוּכִית. Tosef. Sabb. VIII (IX), 21 ed. Zuck. (Var. ז׳). Sabb. VIII, 6 (81ª) Ms. M. (ed. ז׳).—*Pl.* סְכוּכִיּוֹת. Tosef. B. Kam. II, 6 ed. Zuck. (Var. ז׳).

סְכוּכִית II f. (סָכַךְ I), *something overhanging, shade* (v. סְכָכָה). Naz. 53ª אבן חס׳ a rock shading a grave.

סְכוּלָא, v. סִיפּוּלָא.

סְכוֹלַסְטִיקָא, סְכוֹלוֹסְטִיקָא, v. אִיסְפּוֹלַסְטִיקָא.

סְכוֹם m. (סָכַם; cmp. חֶשְׁבּוֹן) *fixed number, amount, sum total.* Ex. R. s. 1 חס׳ שלהן their fixed number (daily rate of bricks). Ib. אין אתם משלימין חס׳ וכ׳ you will be unable to finish your task. Yalk. Gen. 130 (expl. נקבה, Gen. XXX, 28) ס׳ קבוע פרוש define a fixed amount (v. סָכַם). Tosef. Bets. III, 7 ס׳ מנין the sum total of the amount of things (received on credit); ס׳ ממכר the total amount of the value of his purchases; Bets. 29ᵇ ס׳ מדה; ס׳ מקח (v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

סְכוֹמָא, סְכוּמָא ch. same. Targ. Ps. CXLVII, 4 (h. text מספר). Targ. II Chr. V, 6. Targ. Y. Ex. XII, 4 (h. text מכסת); a. fr.—*Pl.* סְכוֹמַיָּא. Targ. I Chr. XII, 23; a. fr.—Pesik. Shek., p. 19ᵇ (expl. Ex. XXX, 13) כל דעבר על ס׳ (not סטמיא; cmp. Targ. Y. II Ex. XXX, 12) all those who pass when the numbers are taken (census); Tanh. Ki Thissa 9, end.

סְכוֹן, v. סִיכּוֹן.

סְכוֹס, Ned. 55ᵇ Ar., Var. for סָגוֹס.

סְכוֹתָ, v. סִיכּוּתָ.

סְכוּת m. (b. h.) *Siccuth*, name of an idol. Targ. Am. V, 26 (ed. Lag. סיכ׳).

ס׳ בְּנוֹת, סֻכּוֹת, v. סוּכּוֹת.

סְכוּתָא, סְכוּתָא I f. (סֻכֵּי) 1) *outlook, watchpost.* Targ. O. Num. XXIII, 14 (h. text צפים). Targ. Y. Gen. XXXVIII, 21 סְכוּת עיינין (h. text עינים); a. fr.—2) *hope.* Targ. Lam. IV, 17.

סְכוּתָא II (v. preced.) pr. n. pl. *Sakhutha* (corresp. to h. מצפה). Targ. Gen. XXXI, 49 (not סַכּוּי׳).—Yalk. Deut. 874; Sifré Deut. 51 מכותא (corr. acc.; v. Hildesh. Beitr., p. 58); Tosef. Shebi IV, 11 סיכ׳ ed. Zuck. (Var. סחדותא).—Y. M. Kat. I, 80ᵇ bot. כהדא דבני ס׳ (not דס׳) as in the case of the men of S.; Bab. ib. 4ᵇ (prob. the same place).—Ab. Zar. 58ᵇ Ms. M. (ed. סבתא).

סָכָה, סָכֵה (cmp. זָכָה a. סְכוּכִית I) [*to be clear*; cmp. סָבַר,] *to look, see, foresee.* Meg. 14ª (play on יסכה, Gen. XI, 29) שְׂסָכְתָה ברוה״ק she looked into the future in holy inspiration. Ib. שהכל סוכין ביפיה Ms. M. (ed. סכין, incorr.) all looked at her beauty. Lev. R. s. 1, beg. (ref. to שׁוֹכוֹ=סוֹכוֹ, I Chr. IV, 18) the father of prophets שסוכים ברוה״ק who see &c.—*Part. pass.* סָכוּי *clear, transparent.* Nidd. 24ᵇ עצמותיו סכויין his bones are transparent (v., however, סָבָא III).

סָכָא, סָכֵי ch. same, *to look out; to hope.* Targ. I Kings XVIII, 43. Targ. O. Gen. XXXI, 49 יְסָךְ ed. Berl. (oth. ed. וְסַכֵּי, וְסַכֵּי; Y. יִסְתְּכֵי *Ithpe*; h. text ירצנ). Targ. Y. ib. XLV, 28. Targ. Prov. XX, 22; a. fr. (interch. with סבר).—Lev. R. s. 34 סָכֵי בי אסתכל בר׳ (the poor man says) look at me, observe me; סכי כי מה חוינא וכ׳ look at me (think) what I was, and observe what I am. Y. Taan. IV, 68ᵇ סָכוֹן מיעול וכ׳ look out (be on your guard) that you come in while it is yet day-time; Y. R. Hash. IV, 59ᶜ top סבין מטול ומיעול (corr. acc.).

Pa. סַכֵּי, *Af.* אַסְכֵּי 1) same. Targ. Hab. II, 1 מְסַכְּרְנָא (some ed. אִיסְכֵּרְנָא, incorr.). Targ. Is. XLVII, 13; a. fr.—Keth. 62ᵇ הוות מְסַכְּיָא וכ׳ his wife was looking out (for him, saying,) now he is coming &c. Midr. Till. to Ps. CV, 38 [read]: חמרא מְסַכֵּי .. מיני ואידהו מסכי וכ׳ the ass was looking (hoping), when will he get down off me?, and he was looking, when shall I get down &c.; a. e.—2) (cmp. חָשַׁב) *to calculate, count, sum up.* B. Bath. 166ᵇ sq. אֲסוּכֵי מְסַכֵּי וכ׳ Rashi (ed. מסכן, read: מְסַכְּנוּ; v. Rabb. D. S. a. l. note) he (they) would count them (the P'rutahs) and state their amount in Zuzé.

Ithpe. אִסְתַּכֵּי, *Ithpa.* אִסְתַּכֵּי same, *to look, face; to hope, wait.* Targ. O. Gen. XV, 5 (Y. אסתכל; h. text חבט). Targ. O. Num. XXI, 20 מִסְתַּכְיָא (ed. Berl. מִסְתַּכְיָא). Targ. Ps. XXXVII, 32; a. fr.—Snh. 97ᵇ אִסְתַּכֵּי .. עד הכא לא תִסְתַּכֵּי לית׳ until that time do not hope for him (the Messiah), after that hope for him; a. e.

סַכֵּי m. (preced.) סַכֵּי שמש *looking to the sun*, euphem. for *squinting, cross-eyed.* Tosef. Bekh. V, 3, expl. שרואה את החדר וכ׳ who takes in the room and the ceiling in one glance; Bekh. VII, 3, changed by R. Jose. ib. 44ª: סני שמש one who hates the sun, *blinkard.*

סַכְיָא m. (preced.) *seer, prophet; guardsman.* Lev. R. s. 1 (ref. to I Chr. IV, 18, v. סָבָה) בערביא קורין לנביא ס׳ in Arabia they call a prophet *sakhia* (seer).—[Koh. R. to IX, 18 (expl. המזכיר, II Kings XVIII, 37) ס׳ watchkeeper (some ed. סַבְיָא); v. סַקְרִיפְּטוֹר.]

סַכְיוֹנָא m. (preced. wds.) *looks* or *hope.* Pesik. B'shall., p. 83ª, v. סִיפּוּיָא.

סְכִין, v. סִכֵּן.

סַכִּין f. (b. h. שַׁכִּין, v. סָכָא) *knife* (inserted in a handle), mostly *slaughtering knife.* Ḥull. I, 2. Ib. 8ª; a. v. fr.—*Pl.* סַכִּינִין. Ib.ᵇ; a. e.

סַכִּינָא, סַכִּין ch. 1) same. Targ. Gen. XXII, 6; a. e.—Keth. 77b א"ל הב לי סַכִּינָךְ he said to him (the angel of death), give me thy knife. Ib. הב לי סַכִּינָאי give me my knife back. Ḥull. 8a; a. fr.—B. Bath. 111b, a. e. אֲ חריפא ס; Ḥull. 77a; Yeb. 122a דחריף ס, v. חָרִיף.—*Pl.* סַכִּינִין, סַכִּינֵי. Taan. 9b מלא צנא דס' וכ' (not דסכינא) a basketful of knives (pain-producing dates) for a Zuz. Ib. 24b מרשם פורייה בס' his bed was marked with cuts made with knives; a. e.—2) ס' דפדן, v. סַכָּא.

סכינתא, Pesik. B'shall., p. 93b, v. סַבְּנִיתָא.

סַכִּיס, v. סַכְסַן.

סכיפים, סכיפי, v. סִיכּוּף.

סָכַךְ I (b. h.) *to interlace, entangle; to be entangled, ramified.*—Denom. סֹכֶךְ.

Hif. הֵיסֵךְ 1) *to weave.* Sabb. VII, 2 והמֵיסֵךְ and the work of the weaver. Y. ib. VII, 10c top משום מֵיסֵךְ his act coming under the category of weaving; משום מֵיסֶכֶת her act coming &c. Tosef. ib. VIII (IX), 2 המוסיך שלשה וכ' ed. Zuck. (corr. acc.) he who weaves three threads (on the Sabbath); a. fr.—2) (denom. of סֹכֶךְ) *to hang over, shade.* Ohol. VIII, 2; M. Kat. 5b אילן המיסך על הארץ a tree (with a seat of uncleanness on one of its boughs) throwing a shadow (forming a tent, cmp. אֹהֶל) over the ground; a. e.; v. סְכָכָה.—3) ה' רגליו *to cross one's feet,* euphem. for: *to ease one's self.* Yoma III, 2. Y. Ber. IX, 14b bot.; a. e.

Pi. סִכֵּךְ, סִיכֵּךְ 1) *to cover with boughs* &c., esp. *to cover the festive booth* (*Succah*). Ber. 62b (ref. to להסך את רגליו, I Sam. XXIV, 4, v. supra) מלמד שס' עצמו כסוכה this intimates that he shaded himself (retired in a chaste manner) as in a booth. Succ. I, 4 הדלה ... וס' על גבה if he trained a vine over the booth and put twigs over it. Ib. אין מְסַכְּכִים בו you must not use it for covering. Ib. 14b סִיכַּכְנוּ על וכ' we covered a stable with them. Lam. R. to I, 17 (ref. to בסך, Ps. XLII, 5) לשעבר .. ואילנות מְסֻכָּכוֹת וכ' formerly I went up (to Jerusalem) with trees forming shades over my head; a. fr.—Part. pass. מְסוּכָּךְ; f. מְסוּכֶּכֶת. Succ. 8b ובלבד שתהא מס' וכ' provided the Succah is covered according to law. Gen. R. s. 42 (ref. to עמק סכות, Ps. LX, 8) עמק שהוא מס' וכ' the valley which is shaded with trees. B. Bath. 25b Ms. M., v. אַבְסַדְרָא.—2) *to weave; to intertwine plants; to train a creeper over another plant.* Men. 97a (expl. סֵכֶךְ, Ex. XXV, 29) the tubes שמְסַכְּכִין בהן וכ' with which they interweave the show bread (which they lay crosswise between the loaves, to allow the air to pass through). Tosef. Kil. I, 6, v. סִיכּוּךְ. Y. ib. II, end, 28b (not מסבכין). Lev. R. s. 14, end (ref. to Job X, 11 תשככני) סְכַכְתַּנִי אינו אומר אלא תְּסוֹכְכֵנִי it does not say, Thou *hast* woven me, but, Thou shalt weave me (in the future world).—3) *to form shade, to creep, intergrow.* Y. Kil. l. c. דלעת מצרית שהיא מְסַכֶּכֶת the Egyptian gourd which creeps. Ib. שאין כולן מְסַכְּכִין וכ' not all of them creep like the Egyptian gourd.

סִכֵּךְ ch. same, esp. *to hedge in.* Koh. R. to V, 8 למיסַךְ גרניא (not למסיך); Lev. R. s. 22, beg. (גניא) למסוך גינוא (corr. acc.); v. סִרְגָּא.

Pa. סִכֵּךְ 1) *to weave.* Targ. Prov. XXX, 28, v. סְכַךְ.—*2) *to fence in.* Yoma 84b מְסַכְּכִי Ms. L. (ed., v. מְכַךְ) he forms a fence (by placing vessels filled with water to check the fire).

סָכַךְ II or **סוּךְ** (sec. r. of סָכָה; cmp. סְכוּכִית I), *Nithpo.* נִסְתּוֹכֵךְ *to be enlightened.* Tanh. Vayakh. 8 (play on שׂוֹכָתִים, I Chr. II, 55) שנִסְתּוֹכְכוּ ברוח הקודש they (the men of the Great Assembly) were enlightened by holy inspiration.

סֹכֶךְ m. (סָכַךְ I) 1) *overhanging boughs* or *twigs.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 3 חותך בה את הס' he cuts the twigs (trims the trees) with it. Tosef. Nidd. IX, 13 יושב על גבי ס' sitting on boughs (in which there is a seat of uncleanness), v. סְכָכָה.—2) *ceiling of twigs* or *matting,* esp. *the cover of the festive booth.* Succ. 17a סְכָכָן ס' כשר הוא their cover is a proper one (such as is prescribed for the Succah); סְכָכָה ס' פסול הוא its cover is an unfit one; a. fr.—Y. Maasr. V, 51d bot. זרע בבית והעביר הס' if he planted in a covered space and (after the seed reached a certain stage) removed the ceiling; [strike out the following וסיכך על גביו].—*Pl.* סְכָכִין. Y. Succ. I, 52b.

סְכָכָא m. ch. = next w. Snh. 4b ס' לא בעי קרא that the Succah must be covered requires no special intimation in the Biblical text (it being self-explanatory).

סְכָכָה f. (preced. wds.) 1) *covering the Succah.* Succ. 6b ס' בעיא קרא that the Succah must be covered does require a special intimation, v. preced.; Zeb. 38a וחד לס' (Rashi: לְסֹכֶךְ) and one 'succoth' in the text is needed for intimating that the Succah must be covered.—2) *pl.* סְכָכוֹת (v. סֹכֶךְ) the case of *overhanging boughs* in one of which there is a seat of uncleanness. Ohol. VIII, 2, expl. אילן חמיסך וכ', v. סֹכֶךְ; Tosef. ib. IX, 3; Naz. VII, 3; ib. 54b, a. e. Nidd. 68b נזיר שהילך (ע"ג) ס' וכ' a Nazarite that passed over unclean boughs or protruding stones; Tosef. ib. IX, 13, יושב ע"ג סכך (v. סֹכֶךְ); a. fr.

סָכַל I (b. h. שָׂכַל; cmp. סָכָה) *to be bright.*

Hithpa. הִסְתַּכֵּל, *Nithpa.* נִסְתַּכֵּל *to look at, observe; to reflect, keep in mind.* Snh. 92a המְסַתַּכֵּל בערוה he who looks at his nakedness; (oth. opin.: who allows his obscene thoughts to dwell on a woman forbidden to him). Ber. 10a נ' בכוכבים וכ' he looked at the stars and planets and recited a song. Ib. נ' ביום המיתה he speculated on the day of death. Midr. Till. to Ps. XXXII (ref. to Prov. XV, 24) מי שהוא מסתכל למעלה he who looks on high (prays to God); בניו .. שנִסְתַּכְּלוּ וכ' the sons of Korah who looked on high escaped. Lev. R. s. 34 (ref. to Ps. XLI, 2) אשרי נותן ... הוי מסתכל בו וכ' it does not say, 'blessed who gives to the poor', but, 'blessed who looks at the poor', speculates how to do him good; a. fr.—V. שָׂכַל.

סְכַל ch. same, *to see clearly, be sensible.* Targ. Ps. XXXVI, 4 Ms. (ed. למשכל). Targ. Prov. VIII, 5 נִסְכְּלוּן Ms. (ed. נִסְתַּכְּלוּ).

Af. אַסְכֵּל 1) *to become wise.* Targ. Ps. XCIV, 8 Ms. (ed. תַּשְׂכִּילוּ).—2) *to explain, give to understand.* Targ. Job VI, 24.

Ithpa. אִסְתַּכֵּל *to look at, reflect; to become wise.* Targ. Prov. l. c., v. supra. Targ. Is. I, 3. Targ. O. Ex. III, 6 (Y. מִסְתַּכְּלִין); a. fr.—Gen. R. s. 86, end [read:] .. מִסְתַּכְּלִין אתון ואנא מִסְתַּכֵּל בניבריה של אותה דובה you look at that which is on her back, but I look at that bear's tusks; Yalk. ib. 145. Pes. 113[b] [read:] אירנהו ... לאִסְתַּכּוּלֵי בהו ואירנהו בהו (v. Rabb. D. S. a. l.) they looked at them (the shoemakers), but the latter did not lift up their eyes to look at them. Y. Keth. XII, 35[b] top תלא עינוי מִסְתַּכְּלָא he lifted up his eyes in order to observe; Y. Kil. IX, 32[c] top מִסְתַּכְּלָה; a. fr.

סְכַל II (b. h.; cmp. סָכַךְ I), *Hithpa.* הִסְתַּכֵּל *to become confused.* Meg. 2[a] הואיל ומִסְתַּכְּלִין וכ׳ because (if the M'gillah were read on any other day) they might be confused by it (in their calculations as to Passover), therefore they must read it on its proper day; [oth. explan., v. Rashi and Alfasi a. l.—Var. ומסתכנין, v. סָכַן II]; Tosef. ib. I, 3 הואיל ומסתכלין בה אין מתכנסין אלא בזמנה Var. (ed. Zuck. ומתכנסין, read with Var. ומסתכנין).

סְכַל ch. same, *to be confused, to be foolish.*

Af. אַסְכֵּיל *to act foolishly.* Targ. Gen. XXXI, 28.

Ithpa. אִסְתַּכֵּל *to be confused, foolish.* Targ. II Sam. XXIV, 10. Targ. I Sam. XXVI, 21.

שׂוּ׳, שְׂ׳, סוּכְלָא m. (סְכַל I) *reason, sense.* Targ. Ps. CXI, 10 (Ms. סו׳). Targ. Prov. I, 2 Ms. (ed. ביונתא). Ib. 3 שׂו׳. Ib. III, 4 שְׂ׳ (Ms. שׂו׳). Targ. Ps. XXXII, 1. Targ. II Chr. XXX, 22; a. fr.

סַכְלָא (not ס׳) m. (סְכַל II) *foolish, fool.* Targ. Prov. X, 1. Ib. XVII, 10. Ib. 24 (Ms. סָכְאָלָא); a. fr.—B. Bath. 126[b], v. בּוּכְרָא I.—*Pl.* סַכְלֵי. Targ. Prov. I, 22; a. fr.—*Fem.* סַכְלְתָּא. Ib. IX, 13 (ed. Wil. סַכְלָתָא; oth. סָכְלְתָּא).

סַכְלְנוּתָא f. = סוּכְלְתָנוּתָא. Koh. R. to II, 3 (expl. סכלות, ib.) ולאחזוי בס׳ (some ed. סכלתנותא) to hold firm to wisdom.

סָכְלָ׳, סַכְלָתָא, סָכְלְתָּא, v. סַכְלָא.

סָכְלְתָנוּתָא, v. סָכְלָנוּתָא.

סְכַם (cmp. סָכָה) *to look to, take in view.* Macc. III, 10 (22[a]) (ref. to במספר Deut. XXV, 3, combined with ארבעים of next verse) מנין שהוא סוֹכֵם את הארבעים Ms. M. (ed. שהוא סמוך לארב׳) a number which faces (is matched in counting with) forty, (i. e. thirty nine); ib. 22[b]; Yalk. Deut. 937 סמוך את וכ׳; Yalk. Zech. 581 סוכם; Sifré Deut. 286 סמוך לארב׳.

Hif. הִסְכִּים 1) *to contemplate, plan.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 7 (ref. to משכיות, ib.) יש שהיה מַסְכִּים וכ׳ (ed. Bub. מַשְׂכִּים) one planned to become a centurio, and thou madest him a general &c.; על כל מה שהיו מַסְכִּימִים העברת וכ׳ thou didst carry them beyond all they ever contemplated (to become).—2) (cmp. שָׂוָה, חָשַׁב) *to harmonize; to agree.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. IV, Par. 4 ואתה דורש ומַסְכִּים לשמועה and thou interpretest the text and harmonizest it with the traditional law; Yalk. Lev. 440 ומסכים הלכה and harmonizest the tradition (with the text). Yeb. 62[a] והִסְכִּימָה דעתו לדעת וכ׳ and his (Moses') opinion (the result of his deliberations) turned out to be in agreement with the Lord's; Sabb. 87[a] וה׳ הקב״ה עמו the Lord agreed with him; ib. ה׳ הקב״ה על ידו the Lord approved his doing; a. fr.

סְכַם ch. same, 1) *to count, muster.* Targ. Y. Num. XXVI, 63; a. fr.—2) *to agree.* Targ. I Chr. IV, 23. Targ. Job XV, 10 סכמו בנא Ms. (ed. Lag. סמכו, missing in oth. eds.). Targ. Y. Num. XXVII, 5 .. ס׳ על דשתיה וכ׳ he decided them in the sense of (his decision was approved by) the Lord.

Af. אַסְכֵּים *to agree, approve.* Targ. Cant. VIII, 13.—Gitt. 6[b] דא׳ מרידה על ידיה whose opinion the Lord approved. Y. Dem. I, 22[a] top דלית הוא מַסְכֵּמָה עימיה that he did not share his opinion; a. e.—Part. pass. מַסְכֵּם; f. מַסְכֵּמָא. Lam. R. to I, 2 הא חסילה והא מ׳ ע״י וכ׳ it is made final and confirmed by Jeremiah.

Ithpe. אִסְתְּכֵם *to be agreed upon, to be decreed.* Targ. Y. Num. XVI, 29 (h. text רָפַקֹד).

סְכָמוּתָא f. (preced.) *approved sentence, final decree.* Targ. Y. Num. XVI, 29 (h. text פקדת), v. preced.

סְכַן I (b. h.; *Saf.* of כון, כנן; cmp. Targ. Y. Num. XXII, 30) *to arrange, manage.*—Denom. (b. h.) סֹכֶן; מְסֻכָּן q. v.

Pi. סִכֵּן *to supply* (rations to the poor); *to give niggardly.*—Part. pass. מְסוּכָּן. Midr. Prov. ch. XXII, v. מְסֻכָּן I.

סְכַן ch. same; *Af.* אַסְכֵּן *to arrange.* Targ. Ps. CXXXIX, 3 (h. text הסכנת).

Ithpa. אִסְתַּכֵּן *to be trained, prepared.* Targ. Job XXXIV, 9 (h. text יסכן).

סְכַן II (b. h.; cmp. סָכַל II), *Pi.* סִכֵּן *to be perplexed; to despair; to be in danger.* Ber. I, 3 וסִכַּנְתִּי בעצמי וכ׳ and I despaired of my life on account of robbers (whom I met there); Y. ib. 3[b] bot. וסִיכַּנְתִּי. Men. 64[b] בזוב סִיכְּנָה, v. זוֹב; בעינה ס׳ she was in danger of losing her eye-sight; ברם ס׳ she was in danger of drowning in the sea.—Part. pass. מְסוּכָּן; f. מְסוּכֶּנֶת q. v.

Hithpa. הִסְתַּכֵּן 1) *to become confused, to be misled;* 2) *to be exposed to danger.* Tosef. Meg. I, 3; Meg. 2[a] Var. במקום שנכנסין וכ׳ הואיל ונִסְתַּכְּנִין בה, v. סְכַל II; Y. ib. I, 70[d] (read: שנִסְתַּכְּנִין, or שנִסְכָּנִין, *Nif.*) where people might be misled, they must read the M'gillah on the fourteenth; ר׳ יוסי בעי אם במקום שנכנסין אל יקראו וכ׳ (correct as above) R. José (taking מסתכנין in the sense of being in danger) objected, if danger to life is connected with reading the M'gillah, let them not read it at all.

סְכִין, סַכִּין ch. same. Y. Shebi. IV, 35[b] top וסכין and got himself into trouble. Y. Ab. Zar. II, 40[d] bot. רחם ... וס׳ fell in love with a woman ..., and became dangerously ill.; Y. Sabb. XIV, 14[d] bot. Y. Ab. Zar. l. c. ומשתי ולא יִסְכַּן and let him drink it, that he may not get ill. Y. Shek. V, 48[d] בעינה סַכְנַת she was in danger of losing her eye-sight; ברמה ס׳ she was in danger of drowning &c..

v. preced. Y. Ab. Zar. III, 42c וסַכְּנָן נפשתא (not וסכנתן) human lives were in danger; a. fr.

Pa. סַכֵּן *to expose to danger; to hurt; to mislead, bring into trouble.* Ber. 25b סַכַּנְתּוּן לברי you might have brought my son into trouble (by causing him to sin unawares). Sabb. 116a בעו לסַכּוּנֵיהּ they tried to give him trouble; a. fr.—Part. pass. מְסַכָּן; f. מְסַכְּנָא. Targ. II Sam. XXII, 5.—Y. Peah VIII, 21a top עד דהוא מצמית לון הוא מס׳ until he gets them together for a meeting, he might be in danger (of starving).

Ithpa. אִסְתַּכַּן *to be exposed to danger, be hurt; to be in trouble.* Targ. Y. Deut. XXV, 3. Targ. Ps. CXIX, 109.—Pes. 112b ואי ליה and he might be injured; ib. ומִסְתַּכְּנָן. Keth. 61a אי לאו .. אִסְתַּכַּנְנָא if he had not given it to me, I should have become seriously ill; a. e.

סְ׳, סְכָנָא pr. n. m. *Sikhna.* Koh. R. to IV, 17 שמעון ס׳ (prob. to be read: סְכָנָאָה, v. סְכָנִין).

סַכָּנָה f. (סָכַן II) *trouble, persecution, danger.* Keth. 3b ומס׳ ואילך and since the days of danger (the Hadrianic persecution when the Romans enforced the jus primae noctis). Ib. האי ס׳ אונס הוא you call that risk of life (for religion's sake)? This is rather assault (which no woman is bound to sacrifice her life in resisting). Ib. משום דאיכא צנועות ... ואתיין לידי ס׳ because there are chaste women who would rather suffer death, and their lives might be endangered. Succ. 14b; Sabb. 21b, a. fr. בשעת הס׳ in times of religious persecution. Y. Shebi. I, 52d top מעות של ס׳ coins of the revolution (confiscated coins). Bets. 22a סַכָּנַת נפשות risk of life (serious illness). Ib. דבר שיש בו ס׳ a case of serious sickness; Succ. 26a חולה שיש בו ס׳. Y. Ab. Zar. II, 40c top אופְּרִין ס׳, v. אוּפְּרִין. Ib., a. e. אהן סומקא ס׳ an inflammation of the eye is a case of serious illness (with regard to breaking the Sabbath laws); a. v. fr.

סְכָנִי, v. סִכְנִין.

סְכַנְיָא or **סַכַּנְיָא** pr. n. pl. (v. next w.) כפר ס׳ *K'far Sikhnaya* (or *S'khania*), the home of one Jacob, a disciple of Jesus. Ab. Zar. 27b (Ms. M. סכנ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Mic. 551 סכנייא; (Tosef. Ḥull. II, 22 סמא; Y. Sabb. XIV, 14d bot. סמא; Y. Ab. Zar. II, 40d bot. סמא; Tosef. l. c. 24 סְכָנִין).—Gitt. 57a כפר ס׳ של מצרים (?).

סְ׳, סְכָנִי, סִכְנִין pr. n. pl. (Σωγάνη, Jos. Vita 51) *Sikhnin* (*Sukhnin*), north of Jotapata in Galilee, seat of R. Ḥănania b. T'radyon, and home of R. Joshua. Taan. 16b סיכני. Snh. 32b לס׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 30).—Y. Ber. IV, 7b bot., a. fr. ר׳ יהושע דס׳. Lev. R. s. 5 (ref. to Is. XXII, 15) חסכן מן הדא ס׳ חוה he came from Sikhnin.—Tosef. Nidd. III, 11 בקעת סכני the Valley of S.—Cmp. סִיגְנָא II.

סכנין, Gen. R. s. 19, v. סִבְנִי.

סכניתא, Sabb. 147b, v. סַבְנִיתָא.

סַכְנְתָּא f.=h. סַכָּנָה. Constr. סַכְנַת. Targ. I Chr. XI, 19. Targ. Lam. V, 9 Levita a. some ed.—Ḥull. 9b מי קא מדמית how can you compare what is forbidde ritually with what is forbidden on account of possibl risk to health? Ib. 10a חמירא ס׳ וכ׳, v. חֲמִיר I. Koh. R. t VII, 11 דימא ס׳ for bathing in the sea is dangerous; a. fr

סְכָסָא, v. סִיכְסָא.

סכסיתא, v. כְּסִיתָא.

סָכַךְ I (b. h.; Pilp. of סָכַךְ I) 1) *to be caught; to stick* Nidd. 25b אם מְסַכֵּךְ וכ׳ מביא ... one takes a chip with a smooth head and introduces it at the place of the genitals (of a miscarried foetus), and if it gets caught (that it can proceed no farther), it is sure to be a male foetus.—2) *to entangle, snare.* Gen. R. s. 67 וצופות ומְסַכְּכָן וכ׳ and (he hunted) birds and ensnared them, but an angel came and freed them; Yalk. Prov. 950.—Part. f. מְסַכֶּכֶת (sub. סַכִּין) *a slaughtering knife having an indentation which catches the nail passing in one direction,* contrad. to אוגרת which catches the nail in either direction. Ḥull. 17b Ar. (ed. מְסוּכֶּכֶת *part. pass.*).

סָכְסֵךְ II (transpos. of כְּסַכֵּס; cmp. גְּעַגֵּעַ; v. כָּסַס) *to chew, nibble*; (of fire, cmp. לָחַךְ) *to graze, singe, make brittle.* Sabb. 21a האור מְסַכְסֶכֶת בהן the flame nibbles at them (producing sputtering sparks). B. Kam. 6a top סְכָסְכָה אבניו the lapping fire attacked his neighbor's stones; (Y. ib. II, 5c top סיפספה). Tosef. ib. VI, 23 אם היתה מְסַכְסֶכֶת והולכת if the fire went on lapping, opp. קפצה it skipped. Ḥag. 15b ירדה אש וסכסכה וכ׳ (Ms. M. 2 סבבה; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) fire came down and lapped Rabbi's chair.

סַכְסֵךְ m. (=סכסכן, v. סָכַךְ I a. סְכָסֵךְ I) *of confused mind; fool.* Snh. 100b (cit. fr. Ben Sira) עבדקן ס׳ (Ms. M. סַכְרִיס; Rashi to B. Bath. 74a סִירְכָּסָן) a thick-bearded person has a confused mind, opp. קורטמן.

סָכַךְ (*Saf.* of כפף; cmp. Del. Assyr. Handwört. s. v. סכך) *to bend, knock down, maltreat; to discourage.* B. Mets. VII, 10 (93b) סְכָכָהּ Y. ed. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 9), v. סָגַף.—Part. pass. סָכוּךְ; *pl.* סְכוּפִים, סְכוּפִין. Gen. R. s. 88, beg. דווים וס׳, (Yalk. ib. 146 שחופים; Yalk. Ps. 735 סַחוּפִין, v. סָחַף), v. סָגַף; v. infra.

Hif. הִסְכִּיךְ *to bend* (a person's courage), *to cause defeat,* opp. סעד. Lam. R. to II, 2 לא תסעוד ולא תַּסְכִּיךְ (some ed. תְּסַכּוֹךְ *Kal*; Ar. לא תסעדינך ולא תְּסַכְּפִינָּךְ Chald.) neither raise up nor bend down (neither assist, nor discourage us); Y. Taan. IV, 68d bot. תכסוף (corr. acc.); ib. 69a (in the third person) לא יסעוד ולא יסמוך (read: יַסְכִּיךְ or יְסַכּוֹךְ).

סְכַךְ ch. same. Lam. R. to II, 2 לא נְסָעוֹד ולא נְסַכּוֹךְ let him neither help nor discourage; v. preced.

סָכַר (b. h.; cmp. סָכַךְ I) *to bar, dam in; to stop, choke*; v. אַסְכָּרָה.

Nif. נִסְכַּר *to be choked, stopped.* Tanḥ. P'kudé 2 יִסָּכֵר פיהם של וכ׳ let the mouth of the nations be stopped.

**Hithpa.* הִסְתַּכֵּר *to be dammed in*; trnsf. (cmp. Is. XIX, 4) *to be hindered, curbed.* Y. Hor. III, 48c top צפה ... לְהִיסְתַּכֵּר במלכיות וכ׳ (Var. לְהִיסְתַּכֵּךְ) Moses divined that the Israelites

would be curbed (oppressed) by foreign governments, and their chiefs would stand by them (protect them).

סְכַר I ch. same. Gitt. 60b במיסְכַּר ואשקוי as to damming (the canal) and using the water for irrigation. Ib. סְכַר מיסכר ואשקי וכ׳ dam thou the canal, but &c., v. חַנָּוָא.

Pa. סַכֵּר same. Targ. Prov. XXI, 13. Ib. XXVIII, 9 דמְסַכֵּר Ms. (ed. מְסַכְּרִין *Af.*).—Sabb. 109b נְסַכְּרִינון וכ׳ let them stop up his orifices (ears and nose).

Ithpa. אִסְתַּכַּר, *Ithpe.* אִיסְתְּכַר *to be dammed in, closed.* Targ. O. Gen. VIII, 2 (Y. אסתגר).—B. Mets. 106b א׳ נהר מלכא סבא the Old King's Canal became obstructed (and the waters took a different direction). Ib. לא עביד דמְסְתַּכַּר Ms. F. a. oth. (ed. דמְיִסְתְּכַר) it is unusual (for this canal) to be obstructed.

סְכַר II, *Pa.* סַכַּר a. *Po.* סוֹכַר (cmp. סְבַר III a. פְּרֵי) [*to bore, dig,*] *to let blood.* Gitt. 67b לשומשא ... בת תרי יומי סַכּוּרֵי for sunstroke ... on the second day blood-letting is indicated (some ed. סִיכּוּרֵי *pl.* noun). Pes. 112a, a. e. מְסוֹכַר (interch. with סְבַר III).

סַכָּר m. (סְכַר) *maker of water-locks* for fishing purposes, *fisherman.*—*Pl.* סַכָּרִין. Kel. XXIII, 5 מצודות הס׳ the skeins of the fishermen.

סְכָרָא, סְכָרָא v. סוֹכָרָא a. סַיְכָרָא.

סְכָתָא, סְכָתָא f. (v. סְכָא), (corresp. to h. יָתֵד) 1) *thorn, peg, nail* (of the tent). Targ. Jud. IV, 21, sq.; a. e.—Gitt. 32a אפי׳ ס׳ וכ׳ even the peg in the wooden partition becomes loose (from the heat). Snh. 112a תלי בס׳ Ms. M. (ed. סיבטא) it hangs on a peg; Arakh. 7b. Erub. 53a ואנן כי ס׳ וכ׳ for us (the labor of impressing traditions on our memory is) like driving a peg into the wall. Ab. Zar. 38a דשדי ס׳ לאתונא who threw a tent pin (or a coulter, v. infra) in the stove (to let it dry); Sabb. 74b.—Y. Dem. I, 22a בס׳ איתעריית she remained hanging on a projecting peg (in the well). Yalk. Ex. 386, v. סִירְיָתָא; a. e.—*Pl.* m. סִכֵּי, סִכֵּי (from סִיכְתָא). Sabb. 67a top ז׳ ס׳ וכ׳ seven pegs from seven bridges, v. גְּשָׁרָא. B. Bath. 69a דנקיטי בס׳ when the door frames are fastened with pegs (easily removable); a. e.—Yeb. 80b ס׳ דיקנא הוה ליה he had single prickly hairs in his beard.—2) *a sort of spade.* Targ. O. Deut. XXIII, 14 (ed. Amst. סִירְתָא; Y. סִיכָא (not סִירָא).—3)=סְכָא דפדן, *coulter.* Targ. I Sam. XIII, 20 סִיכַּת, constr. (not סִירַת).—Lam. R. introd., end תקף ידיה אסיכתיה he pressed his hand on his coulter.—*Pl.* סִכָּתָא, סִיכֵּי; constr. סִיכַּת. Targ. I Sam. XIII, 21.

סִיכְ, סִכְתָא f. (סְכִי II; cmp. b. h. מַשְׂכִּית) *face, stamp of a coin.* B. Kam. 99b טעו בס׳ חדתא דההיא שעתא נפק מיתותי ס׳ they (the experts having declared a coin cancelled) made a mistake in not noticing the new stamp (by which it was reinstated), for it just had come from the stamping process.

סְכַל, v. סוֹל.

סַכַּל m. (b. h.; סָכַל I; cmp. סַכְלָא) *basket.* Shebi. I, 2 וסַכּוֹ with his basket, v. אָרָה. Y. Kil. VI, beg., 30b [read:] מלא בוצר וסלו room for the grape-cutter and his basket; ib. אמה בוצר ואמה סלו one cubit for the cutter and one for his basket; a. v. fr.—Yoma 74b, a. e. אינו דומה מי שיש לו פת בסלו וכ׳ you cannot compare one who has bread in his basket with one who has none, i. e. the craving of him who lacks the opportunity of gratifying it, is much more intense than that of him who has the opportunity.—*Pl.* סַכָּלִים. Gen. R. s. 46, beg.; a. e.

סַלָּא I ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—Y. Meg. IV, 74d bot., v. חֲזַר; Y. Bicc. III, end, 65d דר אמר כלה, read: ויאמר ס׳; a. fr.—*Pl.* סַלַּיָּא, סַלַּיִן. Targ. l. c., 16; 18; a. e.

סַלָּא II pr. n. m. *Salla,* name of an Amora. Ber. 29b; a. e.

סלא, סַלָּא, סְלָא, סָלָא, v. סלי.

סַלְבּוֹנְיָא* m. pl. (סלב, dialect. for שלב) *braided bands* worn in the hair. Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. שבסים, Is. III, 18) ס׳ Ar. (or Mus. s. v.; ed. שלטוניה, read שַׁלְבּוֹנֵי; Ar. s. v. שרטיא: שביס).

סַלְגִיתָא, v. סוּלְגִיתָא.

סלגורין, v. סְגוּלָרִין.

סָלַד (b. h.; cmp. סָלַל I, סלח) *to bound, rebound, shrink.* Makhsh. V, 9 מפני שהיא סוֹלֶדֶת לאחוריה because the jet of a viscous mass, when poured out and stopped, bounds backward (and the connection with the mass in the unclean vessel is not suddenly severed, v. נִיצּוֹק). Gitt. 57a ליבן ביצה סוֹלֶדֶת מן האור a stain on bed-clothes made by the white of an egg contracts (and hardens) when heated, opp. דיהה gets faint. Sabb. 40b יד סולדת בו when the hand put into it is spontaneously withdrawn (feeling the scald); Ḥull. 105b top. Pesik. B'shall., p. 103a ונפשו סולדת לאחוריה his soul starts backward (he shrinks back in disgust of the smell); Gen. R. s. 51 ונפשו ס׳ עליו; Midr. Till. to Ps. XI ed. Bub. (oth. ed. מסוללת); Yalk. Gen. 85; (Yalk. Ps. 655 קצה).—Sifra Emor ch. II, Par. 3; Bekh. 43b חוטמו סולד one whose nose is turned up (snub-nosed).

Pi. סִלֵּד *to spring, sport* (euphem. for unnatural sexual gratification). Y. Gitt. VIII, 49c bot., v. סָלַל I.

סלדית, v. סָלְדִין.

סֶלָה (b. h.) *selah* (supposed to be a musical direction); *forever.* Erub. 54a, v. נֶצַח.

סַלּוּא, v. סלוגי.

סְלָוָא, סְלָוָא, סְלָוָא, סְלָוָא m. (סלי=סלל, v. סוֹל) *rod,* esp. *prick, thorn.* Targ. Job XL, 26. Targ. II Chr. XXV, 18.—Ab. Zar. 28b דחרזיה ס׳ who was stung by a thorn. Ib. חמימי לס׳ hot water is good for a thorn sting; a. fr.—Keth. 91a בס׳ דלא מבע דמא v. נְבַע; B. Bath. 151b.—*Pl.* סַלְוַיָּא, סְלָוִין, סְלָוִין, סְלָוֵי, סְלָוֵי, סְרֵי. Targ. Cant. II, 2. Targ. Job XXXI. 40.—Sabb. 67a top שבעה ס׳ וכ׳ seven prickles from seven

palm-trees.—Yoma 75[b] (in Hebr. dict.) (ref. to כתב שָׁלָו שלוו וקרינן סָלָו ... צדיקים אוכלין אותו בשַׁלְוָה ... ודומה לתן כסִילְוִין it is written with ש (and may be read *sh'lav*), and we read *s'lav*; ... the righteous ate it (the quail) in safety, but the wicked ate it, and it appeared to them like thorns; Yalk. Ex. 260 כסִילְוִים; Yalk. Num. 738 אוכלין אותו בסילוא (corr. acc.); v. סָלָו.

סַלְוַוקְיָא, סַלְוַוכְיָא pr. n. pl. (Σελευκία) *Salvakhia* (*Seleucia*), in north-eastern Palestine (an anachronistic adaptation of סַלְבָה). Targ. Y. Deut. III, 10; Targ. I Chr. V. 11 (Ar. סלוקא).

סַלְוֵי, סַלְוָון, v. סָלָו ch.

סַלְוַוכְיָא, v. סַלְוַוקְיָא.

סָלוּל m. 1) (dial. for צָלוּל) *clear water*. Tosef. Mikv. III, 4 חס׳ בטיט וכ׳ (some ed. חסליל, corr. acc.) the clear water within the mud on the sides (of a pond) &c.—2) v. סָלַל.

סְלוּלָה, v. סִלְיָלָה.

סְלוֹן, v. סִילוֹן.

סלונדקי, v. סַלְקוּנְדְרִי.

בֵּית ס׳, סַלּוּנִי pr. n. *Beth Salluni* (the family of Sallu). Gen. R. s. 63 חד מן אילין דב׳ ס׳ one of those of B. S. (Ba'al 'Akeda: לר׳ מאיר בבית סַלּוּא R. M. at Beth Sallu; Yalk. Gen. 110 אח ר׳ גמליאל).

סְלוּפְתָּא, v. סַלְפִיתָא.

סְלוּק, v. סִילּוּק.

סלוקנרית, v. סַלְקוּנְדְרִית.

סלוקתי, v. סַלְקוּנְדְרִי.

סַלּוּתָא f. (סָלָה) *that which is thrown away, refuse.* Lam. R. to I, 15 (ed. סדקי, סדקי, corr. acc.; Ar. s. v. סחותא: סולתא, corr. acc.), v. סָאתָא II.

סָלַח (b. h.; cmp. סָלַל) [Assyr. *to sprinkle,*] *to forgive.* Y. Yoma VIII, end, 45[c] וְתִסְלַח לִי על וכ׳ and forgive me all my sins. Num. R. s. 16, end בשבילך אֶסְלַח להם for thy sake I will pardon them. Tanh. Ki Thissa 27 וְסָלַחְתִּי כדבריך and I pardoned (Israel) according to thy word; a. fr.

Nif. נִסְלַח *to be forgiven.* Yalk. Ps. 755 וכ׳ לו (Midr. Till. to Ps. XLVIII ומתכפר) and he is forgiven.

סַלַח ch. same. Targ. Ex. XXXIV, 7; a. e.

Pa. סַלַּח 1) same. Targ. Is. LV, 7.—2) *to effect forgiveness.* Targ. O. Num. XVIII, 1.

*סַלְטָא m. [*sprinkler* (?),] *a small vessel with two or more apertures.* Y. Ter. VIII, 45[d] bot.

סָלַד, סָלָא, סלי (b. h.) *to swing.*

Hif. הִסְלִיא, *Pi.* סִילֵּא 1) [*to make rise,*] *to balance, outweigh.* Snh. 82[b] (play on סלוא, Num. XXV, 14) על שה׳ וכ׳ because he outweighed the sins of his family; [oth. opin.: he caused the sins of his family to rise, i. e. become notorious]; Tanh. Pinh. 2; Yalk. Num. 772; Num. R. s. 21 בן שסילא וכ׳.—2) *to throw away, reject.* Snh. 104[b], v. פָּסַל.

סָלָא, סָלֵי ch. same. [Targ. Job XXVII, 23 וישלי Ms., read וישלי, v. כָּלֵי II.]

Af. אַסְלֵי *to throw away, despise, reject.* Targ. Prov. III, 11. Ib. V, 12 ed. Lag. (oth. ed. אַשְׁלֵי); a. fr.—V. מְסַלְיָא.

סָלְיו f. (b. h. שָׂלְוִי, שְׂלָו) *quail* (collect. noun). Yoma 75[b] ד׳ מינין ס׳ הן there are four kinds of *s'lav* (*fat birds*). Ib. כתיב שלוי וקרינן ס׳, v. סָלְוָא; [En Yaăk. ed. pr.: כתיב שלו וקרינן שלוי it is written without Yod (which allows the reading שָׁלָו) &c.]. Ib. שְׂלָוִי. Cant. R. to II, 5 והש׳ מצוי להם and they had quails; a. e.

סָלְיו ch. same. Targ. O. Ex. XVI, 13; Num. XI, 32, sq., ed. Berl. (oth. ed. vary between ס׳ a. ש׳).—*Pl.* סַלְוֵי. Targ. Y. Num. l. c. (ed. Vien. שׁ׳).—Targ. Y. II ib. 26 סַלְוָון (used as sing. m.).

סלוקא, v. סַלְוַוכְיָא.

סֶלֵיוקוֹס pr. n. m. *Seleucus* I, king of Syria. Midr. Till. to Ps. IX ed. Bub. סלייק׳ (oth. ed. סקילוס, corr. acc.); Yalk. Ps. 642 סולקוס, סול׳ (corr. acc.), v. סַלְיְקָא.

סְלִיחָא, constr. סְלִיחַת, v. סְלִיחוּתָא.

סְלִיחָה f. (b. h.; סָלַח) 1) *sprinkling.* Ker. 24[b] (ref. to Lev. V, 18) ידיעה בשעת ס׳ והא לא ... and he (who got knowledge of his innocence after the blood was sprinkled) had no knowledge of it at the time of the sprinkling.—2) *forgiveness.* Taan. 30[b]; B. Bath. 121[a]. Tosef. Naz. III, 14; Naz. 23[a]. Ex. R. s. 42 אין ס׳ there is no forgiveness (for Israel); a. fr.—*Pl.* סְלִיחוֹת. Midr. Till. to Ps. XXV ... חקב״ה ס׳ הרבה וכ׳ the Lord liberally granted us many pardons out of his own (treasury); a. e.—[סְלִיחוֹת: a) (in liturgy) *penitential prayers.*—b) name of *a Piska* in Pesikta (p. 166[a], sq.).]

סְלִיחוּתָא ch. same. Targ. Jer. VIII, 15. Ib. XIV, 19 (some ed. סְלִיחָת).

סליוקוס, v. סֶלֵיוקוֹס.

סליל, Tosef. Mikv. III, 4 some ed., v. סָלוּל.

סְלִיל m. (dimin. of סַל) *shuttle containing the spool.* Neg. XI, 9.

סלוּ, סְלִילָה f. (denom. of סַל) *the shopkeeper's basket stand.* Ab. Zar. II, 7 (39[b]) Y. ed. a. Ar. (Bab. ed. a. Mish. חסלו׳), v. הַפְתֵּק; Tosef. ib. IV (V), 12 ed. Zuck. (oth. ed. לָא ...).—[Bab. ib. 40[b] מן הס׳ (twice), read הספרינה, v. Rabb. D. S. a. l. note 5.].

סְלִיק, סַלִּיק, v. סְלַק.

סַלִּיק, v. סְלַק.

סַלִּיקָא, סְלִיק pr. n. pl. (Σελεύκια) *Seleucia* (*Assyriae* or *Parthorum*), on the confines of Assyria and Babylonia.

Yoma 10a אשור זה ס׳ Ms. M. (ed. סילק, v. Rabb. D. S. a. l. note); Keth. 10b סליקא.

סְלִיקוֹס pr. n. pl. (preced.) *Seleucia.* Macc. 10a there were two Kadesh ... כגון ס׳ ואקרא דס׳ just as S. and the Fort of S. are two different places.

סְלִיקוּסְתָּא f. (Pales of סָלַק, by false etymology of מוּגְמָר q. v.) *a fragrant plant* used after meals in place of burnt spices. Sabb. 50b ed. (Ms. M. סְלִיקוּתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. Var. חֲלִיקוּסְתָּא, v. next w.).

סְלִיקוּסְתָּא II f. (Pales of סָלַס) *refuse of boiled dates after brewing.* B. Kam. 31a top (Ms. F. סְלִיקוּתָא; Ms. H. a. Ar. חֲלִיקוּסְתָּא, fr. חלק, v. etymology of סָלַק).

סְלִיקוּתָא, v. preced. wds.

סְלֵיקְיָא pr. n. pl. (v. סָלַק) *Seleucia*, the great city and fortress of Syria founded by Seleucus Nicator. Midr. Till. to Ps. IX ed. Bub. סליקוס בנה ס׳ Seleucus built Seleucia; Yalk. ib. 642 סולקוס בנה ס׳ (not סליקוא); [Midr. Till. ed. Bub. l. c. סקילוס בנה סקיליא, a corrupt Var. lect. of our wds.; oth. ed. contain only the corrupt version, some having סיצרליא].

סְלֵיקָתָא, v. סָלַק.

סְלִירָא* f. (a corrupt. of sellula) *a little chair* or *stool.* Lev. R. s. 9 (mixed dict.) יהבו (לידה) לו ס׳ וישב עליה give him a stool that he may seat himself on it; Yalk. ib. 493 יהבו לידה סלריא ויתיב עליה (corr. acc.).

סְלִירָא, Ab. d'R. N. 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter p. 66), v. סָלָרִין.

סְלִית, v. סָלַת.

סִילְתָּא, (סִילְיָתָא) f.=h. שִׁלְיָה, *after-birth.* Sabb. 134a (Ms. O. שליירתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Ber. 6a סִילְיָתָא Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. סילתא; ed. שליירתא).

סָלַל I (b. h.; cmp. סָלַד) *to swing, be light; to bound.* Ab. d'R. N. 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter, p. 46) אם לב יעלה ... היא סוֹלֶלֶת אחריה if you take an animal to the top of a roof, it will start backward (be afraid).—*Part. pass.* סָלוּל; *pl.* סְלוּלִין *swinging, high.* Y. Maasr. V, end, 52a (expl. זרע הס׳ של לוף העליון, ib. V, 8) R. S. to Maasr. l. c. (ed. הסילון) the seed in the swinging tops of *lof* (Maim. חֲעָלִין).

Nif. נִסְלַל *to rebound.* Y. Ab. Zar. II, 41b, v. עָגַל.

Pi. סִלֵּל, *Polel* סוֹלֵל (fr. סוּל) *to sport*; (euphem.) *to commit lewdness.* Tosef. Sot. V, 7 חִמְסַלֶּלֶת בבנה קטן (ed. Zuck. חִמְסוֹלֶלֶת, Var. חִמְסוֹלֶסֶת) a woman that commits lewdness with her little son; Snh. 69b חִמְסוֹלֶלֶת (Ms. K. חִמְסַלְסֶלֶת; v. Rabb. D. S. a. l. note 300); Y. Gitt. VIII, 49c bot. חִמְסַלֶּדֶת. Yeb. 76a נשים חִמְסוֹלְלוֹת זו בזו women that commit lewdness with one another; Sabb. 65a; Y. l. c. חִמְסַלְדוֹת.—V. סִלְסֵל.

סָלַל II (b. h.) *to tread, press*; (cmp. כָּבַשׁ) *to make a path, pave.*—Denom. מְסִלָּה, סוּלָם, סִילוֹן II.

סַלְמָא, סַלְמָה, v. sub סוּבָּא.

סַלְמַי, סַלְמַאי pr. n. m. *Salmai.* Taan. 28a (Ms. M. סמלאי); Tosef. ib. IV (III), 8; Y. ib. IV, 68b bot.; v. נְטוֹפָתִי.

סַלְמִינְטִין, v. סַלְמָנְטוֹן.

סַלְמַנְדְּרָא c. (σαλαμάνδρα) *salamander*, a reptile believed to be engendered in fire. Targ. Y. Lev. XI, 29 Ar. (ed. עכברא); ib. 30 ed. (h. text חנשמת).—Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5; Ḥull. 127a (classified under צָב).—Ḥag. 27a ס׳ .. הסך מדמה וכ׳ he who oints himself with the blood of the salamander becomes fire-proof; Yalk. Ex. 373; Tanḥ. Vayesheb 3.

סַלְמָנְטוֹן m. (a corrupt. of salsamentum) *salted food, preserve.* Sifra B'har, Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. XXV, 22) ישן לא מלמטן (corr. acc., or סלסמן salsamen) 'old produces' (in natural condition,) not preserved; Yalk. Lev. 661 ולא סלמינטין (read: סַלְמִינְטוֹן); B. Bath. 91b ס׳ בלא without need of preserving; v. רְצִינְתָּא.

סִיל, סִלְסוּל m. (next w.) 1) *loftiness, distinction, dignity.* Y. Bicc. I, 64a וכהנים נהגו ס׳ בעצמן but the priests decided to guard their dignity (by abstaining from marrying one both of whose parents were proselytes); Kidd. 78b. Bekh. 30b נהגו ... ס׳ שאין וכ׳ the priests guarding their dignity decided not to entrust matters of levitical cleanness to everybody.—Y. Shek. IV, 48a bot. מעלה ... ס׳ הוא בפרה prominence was to be given, solemnity was to be given to the ceremonies connected with the preparation of the ashes of the red cow; Y. Ab. Zar. II, beg. 40c; Pesik. Par., p. 40a; Pesik. R. s. 14 משום ס׳ פרה in order to lend solemnity to &c.—2) *curling the hair.* Naz. 3a (ref. to מסלסל, ib. I, 1) מאי דהדרין ס׳ שערא הוא how do we know that this *m'salsel* means the curling of the hair?, v. next w.

סִלְסֵל (b. h.; v. סָלַל I) 1) *to swing, lift up*; trnsf. *to hold in high esteem.* Y. Ber. VII, 11b bot.; Y. Naz. V, end, 54b; Gen. R. s. 91, a. e. it is written in the Book of Ben Sira סַלְסְלֶיהָ ותרוממך ובין וכ׳ hold her (the Torah) high, and she will uplift thee and seat thee between princes (v. Prov. IV, 8). Pesik. R. s. 20 להרכיבה ... ולסַלְסָלָהּ בכל וכ׳ to let her ride on an elephant .... and raise her among all the nobles of the kingdom; a. e.—*Part. pass.* מְסוּלְסָל (v. סֹלֶת) *select, sublime.* Cant. R. to I, 1 המשולה שבשירים המס׳ שבשירים the loftiest, the sublimest of songs.—2) (cmp. שלשל) *to turn, to plait*, esp. *to curl the hair.* Pesik. R. s. 26 הרי מְסַלְסֵל קווצותיו behold, he (Elijah) curls his locks! Meg. 18a; R. Hash. 26b (ref. to Prov. IV, 8) the Rabbis did not know what *sals'leha* meant, until they heard Rabbi's handmaid say to one twirling his hair, עד מתי אתה מסלסל בשערך how long wilt thou curl thy hair (from which they deduced that *sals'leha* meant, 'turn the law in all directions'); Naz. 3a. Ib. I, 1 if one vowing uses the expression הריני מסלסל וכ׳ 'I will be a hair-curler', he is a Nazarite; Y. ib. I, 51b top כאומר הריני מן המְסַלְסְלִין it is as if saying, I will be one of those wearing curled locks. Ib. אֲסַלְסֵל I will curl my hair. Midr. Till. to Ps. LXXX (expl. שהיה מסלסל בשערו וכ׳ (פתואל he curled his hair like

a maiden (v. פֶּתַח); a. e.—[3) *to commit lewdness*, v. סָלַל I.]—[Yalk. Kings 232 מסלסלת, v. צִלְצֵל.]

סַלְסֶלָה f. (preced.) [*curling,*] *a cloth of very fine texture.* Gitt. 59a.

סַלְסָלָה f. (b.h.; v. סַל) *a small basket.* Tanḥ. K'dosh. 8 (contrad. to סל גדול).

סַלְסִלִּין m. pl. ch. same, *the grape-cutter's small baskets* for the gleanings. Targ. Jer. VI, 9.

סֶלַע m. (b. h.; Arab. *sal'a, to cleave*) 1) *rock, clod, boulder.* Tosef. B. Bath. I, 1 בס' הבא בירדים if there is (between the two pits) a clod which crumbles under one's hands; B. Bath. 17b; 19a. Orl. I, 3 ארלן שנעקר וחס' עמו if a tree has been uprooted with the clod on its roots; a. fr.—*Pl.* סְלָעִים, סְלָעִין. B. Bath. II, 1 מרחיקין ... את חס' וכ' deposits of stones (or earth) must be kept off the neighbor's wall &c.; Y. Sabb. IV, 6d bot. לא שחס' מרתיחין וכ' not because they generate heat, but because they generate mould and ruin the wall. B. Bath. l. c. תנא הכא ס' והוא הדין לחול the Mishnah mentions stones and implies sand. Tanḥ. Ḥuck. 20 ס' כמין שדים rocks protruding like breasts; a. fr.—2) *pl.* as ab. *scales* on the bodies of serpents. Tanḥ. M'tsor'a 2 חס' שהן על הנחש וכ' the scales on the serpent's back are its leprosy.—3) *Sela, a weight* and *a coin* equal to one sacred or two common Shekels (v. Zuckerm. Talm. Münz., pp. 9; 24). Kel. XII, 7 ס' שנפסלה וכ' a Sela which has been unfitted (as a coin) and which has been fitted up for use as a weight. Bekh. 50a ס' של קדש וכ' the sacred S. contains 48 dupondia. Ib. כל בסף האמור בתורה סתם ס' every silver piece mentioned in the Pentateuch without any qualification means a S. Ib.b (ref. to B. Kam. VIII, 6) ולא תימא ס' ארבע זוזי וכ' think not that the Mishnah means a S. of four Zuz, but it means half a Zuz, for people call half a Zuz a Sela (split, cmp. בָּקַע); B. Kam. 36b ס' צורי a Tyrian S.; ס' מדינה a country S. (one eighth of a Tyrian S., half a Zuz; v. supra); a. v. fr.—In gen. *coin.* Sabb. VI, 6 ס' שעל הצינית a coin placed on a sore of the foot. Ab. Zar. 54b סלעי my (the Lord's) coin (divine image of man), v. פּוּמְבָּרִי.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. l. c. תיפתר בס' של כסף it means *s'la'im* (coins) of silver; בשל זהב וכ' golden, copper *s'la'im.* Keth. V, 9 משקל חמשה ס' שתי וכ' warp of the weight of five S. in Judæa which is equal to ten S. in Galilee &c. Y. Kidd. I, 59d bot., a. e. כל שקלים ... ס' all Shekels mentioned in the Pentateuch mean S., v. supra; a. fr.—[Tosef. Ukts. I, 2 (T'bul Yom III) ס' של שבלים, v. מֵלַע.]

סְלָע, סְלָא ch. same, 1) *Sela.* Targ. Ex. XXX, 13 (h. text שקל); a. fr.—Y. Kidd. I, 58d bot. ס' ד' דינרין one Sela has four Denars; a. fr.—*Pl.* סַלְעִין, סַלְּ, סַלְעַיָּא, סְרֵי. Targ. Gen. XX, 16. Targ. Ex. l. c.; a. fr.—B. Bath. X, 2 (165b; v. Rabb. D. S. a. l. notes 6; 7); a. fr.—2) *pl.* as ab. *scales* on the serpent. Gen. R. s. 20 חלזן ס' דביה וכ' (not חרין) those scales on the serpent are leprosy (v. preced.); Ex. R. s. 3; Yalk. Gen. 30 (not רביה).

סַלַּע (Saf. of לעם; cmp. לעט, לעס) *to swallow; to ruin* (corresp. to h. בלע). Targ. Job X, 8; a. fr.—Part. pass. מְסַלַּעְתָּם; f. מְסַלַּעְתָּא. Targ. Nah. III, 11. Targ. Is. IX, 15 מְסַלַּעְמִין (Hebraism).

Ithpa. אִסְתַּלַּע *to be swallowed up, ruined.* Ib. XXVIII, 7; a. fr.

סֶלַע m. (b.h.; preced.) name of a *species of locusts.* Ḥull. 65a, sq.; Yalk. Lev. 537 (defined רשון or ניפול). Yoma 77b קרני ס' Ar., a. Mss. O. a. L. (ed. חגבים).

סַלַּעְמִיתָא f. (preced. wds.) *destruction, ruin.* Targ. Ps. LII, 6 (Ms. סוּלַּעְמוּתָא).

סָלַף (b. h.; cmp. סָלַל) *to twist, pervert.*

Pi. סִלֵּף same. Tanḥ. Noah 19 לא תְּסַלְּפוּ הדרך do not pervert the way (deviate from the right path).

סָלַף ch. same. Part. pass. סָלִיף. Targ. Prov. X, 10 Ms. (ed. סַלֵּיף adj.).—[Targ. Job XXXIV, 29 ויסלף ed. Lag., read ויסלק, v. סָלַק.]

Ithpe. אִסְתְּלִיף *to be distorted.* Targ. II Esth. VI, 10.

סַלְפִּידָס, סַלְפִּידִין m. pl. (σαλπίδες, accus. -δας, a form otherwise unknown; cmp., however, σαλπίζω, fut. σαλπίσω &c.) *trumpets,* v. next w.

סַלְפִּינְגָּס m. pl. (accus. *pl.* of σάλπιξ) *trumpets.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) ס' להרים קול בתרועה Ar. Var. (סלפידס Ar.; ed. סרפיגס, סרפינוס, corr. acc.) 'to lift up the voice in shouting' (Ez. XXI, 27), that means the trumpet signals; Koh. R. to XII, 7 בסרפינסם (corr. acc.) Gen. R. s. 99 סולפירים (סלפירין, סילפירי, read ד for ר, v. preced.). Pesik. R. s. 5 סלפירין (corr. acc.). Pesik. Baḥod., p. 152a כמה קרנות ... וכמה סלפירים וכ' how many horns have they (the gentiles) .... how many trumpets!; Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ספק ידים (ed. Bub. ספלירין; corr. acc.); Yalk. Lev. 645 סנפירים (corr. acc.); a. e. (variously corrupted).

סַלְפִּיתָא* f. *salpitha,* name of a species of fish. Y. Ab. Zar. II, end, 42a אחוי ליה הדא ס' he showed him the eggs of a *salpitha*; [Var. קַלְפִּיתָא, קַלִּיפְתָּא, v. Tosaf. to Bab. ib. 40a; Asheri to Ab. Zar. II, end סְלוּפְתָּא].

סָלַק 1) *to go up, go away.*—[2) *to pile up.* Tam. II, 1 סוֹלְקִין Talm. ed., v. סָנַק.]

Pi. סִילֵּק 1) *to remove; to cause cessation, suspend.* Sabb. XX, 4 גורפין ... ומְסַלְּקִין לצדדין you may rake ... and remove to the corners. Nidd. IV, 7, a. e. מְסַלֶּקֶת suspends, v. חֲרָדָה. Ex. R. s. 3 סִלַּקְתָּ אותו thou hast discarded him (omitted to mention him in connection with the Lord); a. fr.—Part. pass. מְסוּלָּק; f. מְסוּלֶּקֶת; *pl.* מְסוּלָּקִין, מְסוּלָּקוֹת. Nidd. 68b דמיה מס' her menstruation is suspended. Y. Keth. IX, beg. 32d if one uses the expression ידיי מס' וכ' my hands are removed, my feet are removed from this field, he has said nothing (has not thereby renounced his rights); a. e.—2) *to lift up, raise,* esp. *to tuck up the trail of a garment.* Zeb. 18b מרושלין שסילקן ... כשורין trailing (priestly) garments when tucked up by the belt, are fit for service; a. e.—*Part. pass.* as ab. *lifted up, too short.* Tosef. Men. I, 8; Zeb. 18a, sq., v. רָשַׁל.

Hithpa. הִסְתַּלֵּק, *Nithpa.* נִסְתַּלֵּק *to be dismissed, removed; to rise.* Erub. 54[b] נ׳ אהרן וכ׳ Aaron was dismissed (got up) and took his seat to the left of Moses; נִסְתַּלְּקוּ בניו when his sons were dismissed. Yeb. 64[a] .. שִׁסְתַּלֵּק גורם מישראל causes the Divine Presence to withdraw from Israel. Lev. R. s. 34 וראשון ראשון מִסְתַּלֵּק and one after the other rose (from the meal). Ab. I, 16 עשה לך רב והִסְתַּלֵּק get thyself a teacher so as to be removed from (to escape) doubt; a. fr.—Esp. (with or without מן העולם) *to be called away* from this world, *to die.* Tosef. Ḥag. II, 5. Gen. R. s. 62 הקב״ה יודע .. לְהִסְתַּלֵּק העולם ומְסַלְּקָן the Lord knows when it is time for the righteous to be called away .., and he does call them away. Ex. R. s. 52 היה מִסְתַּלֵּק וכ׳ was about to die; a. fr.

סְלִיק, ch. same, (corresp. to h. עָלָה) 1) *to rise, go up; to go away.* Targ. Gen. XIX, 28 (Y. ed. Amst. סַלִּיק). Ib. XXXII, 27 (Y. ed. Amst. סְלִיק). Targ. Ex. XIII, 18; a. fr.—Bets. 38[a], a. fr. כי ס׳ ר׳ וכ׳ when R. A. went up (from Babylonia to Palestine); ib. כי ס׳ להתם Ms. M. when he arrived there; a. fr. —2) *to occur.* Taan. 21[a] כל מילתא דהוה סָלְקָא ליה הוה אמר וכ׳ (Ms. M. כל דהוה ס׳ ביה) whatever happened to him, he said, this, too, is for good; Snh. 108[b] bot.; a. fr.—3) (interch. with *Pa.*) *to stop, hush, keep silence.* Targ. Jud. III, 19; Targ. Am. VI, 10; VIII, 3 (h. text חס).—4) *to turn out, result,* (with אליבא) *to agree with.* Targ. I Chr. XI, 11.—B. Kam. 92[a] bot. לא הוה סלקא ליה שמעתא וכ׳ Ms. H. (ed. סליק, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) whatever tradition he reported turned out not to be in agreement with the *halakha.*—5) with על ליבא דעתא &c. (=h. עלה על לב) *to occur to the mind; to desire; to entertain an opinion.* Targ. II Chr. VII, 11.—In Talm. סלקא דעתא = סלק אדע׳, v. דַּעְתָּא.—Ḥull. 64[b], a. fr. לא ס״ד that cannot rise in your mind, no idea of it.—6) (cmp. עלתה ארוכה, v. אֲרוּכָה II) *to grow, heal up.* Sabb. 134[b], a. e., v. הַיָּא.

Pa. סַלֵּיק 1) *to remove.* Targ. Ez. XLV, 9 (not סַלֵּי). Targ. Job XXXIV, 29 (not ויסלח). Targ. Ps. CII, 25; a. fr.—Nidd. 51[b] בתר דסַלִּיקוּ וכ׳ after they have taken off their phylacteries. Gitt. 52[b] ואִיסַלְּקִינֵיהּ and I shall remove him (from office). Ib. מְסַלְּקִינָן ליה we (the court) must discharge him; a. fr.—2) (with or without בזוזא) *to dismiss with payment; to settle, satisfy.* B. Mets. 68[a] מצי מְסַלֵּק ליה he has a right to settle with him (satisfy the mortgage). Ib. 67[a], v. מַשְׁכַּנְתָּא; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּלֵּיק, *Ithpe.* אִיסְתְּלֵיק 1) *to remove one's self, rise, go away; to be removed, taken away; to die.* Targ. Gen. XII, 8. Targ. I Chr. V, 1 (ed. Lag. a. oth. אשתקלת); a. fr.—Targ. Y. Ex. XII, 43 דא׳ who deserted the Jewish faith (O. ed. Berl. דאשתמד; oth. ed. דאסתלק; h. text בן נכר).—Keth. 106[a] כיון דעבד הכי א׳ after he had done this, he (Elijah) stayed away (ceased to appear to him); a. fr.—2) *to be accounted.* R. Hash. 27[a] תִּסְתְּלֵק לה בתרתי let it be accounted as two notes.—[Ber. 56[b] אסתליק Ms. M., v. צְלַק.]

סְלַק (=שְׁלַק) *to boil down.* Gitt. 68[b], sq. Ar. (ed. ש׳).—Part. pass. סְלִיק; f. סְלִיקְתָּא, סְלִיקָא; *pl.* סְלִיקָתָא. Pes. 34[a] top בס׳ ובאיסתא Ar. (ed. Koh. סַלְקָתָא; Ms. M. 2 סלקיתא; ed. שליקתא) when the wheat has been boiled (in the brewery) and becōme repulsive; v. סְלִיקוּסְתָּא II.

סַלְקָא, סַלְקָא I m. (v. next w.) *beet.* Ber. 35[b] bot., v. אֲגִינָרוֹן. Erub. 28[b], sq. חייא ... ס׳ חייא raw (not sufficiently boiled) beets kill a healthy man; a. fr.

סַלְקָא, סַלְקָא II m. (סְלַק) *well-boiled vegetable.*—*Pl.* סַלְקֵי, סַלְקֵי. Ber. 35[b] sq. מיא דכולהו ס׳ Ar. (ed. ש׳), v. אֲגִינָרוֹן.

סַלְקִינְדְּרֵי* m. pl. (siliginarii or siliquiarii) *bakers* of wheat flour (v. Sm. Ant.[3] s. v. Pistor). Ab. Zar. 39[b] (Ar. סלונדקי, סלותקי, סלוקתי), v. next w.

סַלְקִינָרִית, סַלְקִינְדְּרִית f. (preced.) מלח ס׳ *lumpy salt* (used by bakers), for which, it was believed, entrails of unclean animals were used as a condiment or to polish its surface. Ab. Zar. II, 6 (35[b]) מלח ס׳ Ms. M. (Mish. ed. סלקונטית; Bab. ed. שלקונדית; Y. ed. סלוקנריה; Alf. סלקונתית). Tosef. ib. IV (V), 12 מלח סלקונתית שחורה ed. Zuck. (Var. של קינטית, oth. ed. סלקונט) black Salkundre salt (prepared by pouring saline water over piles of burning wood, v. Lübker Reallex. s. v. Salinae); לבנה ... white Salk. salt; Y. ib. IV, end, 42[a]; Bab. ib. 39[b]. Ib. מאי מלח ס׳ מלח שכל סלקונדרי רומי אוכלין אותה (Ar. סלוקתי ... בה) what is Salk. salt? A salt which all Roman *siliginarii* use at their meals (R. Niss. to Alf.: which all Roman nobles eat, i. e. those using fine bakery or confections).

סַלְקוֹנְתִית, סַלְקוֹנְטִית (ט or ת arisen from ר), v. preced.

סַלְקִיטָא f. (סְלַק; cmp. Arab. šallāḳ) *beggar's bag containing victuals.* Y. Ter. VIII, 45[d] bot.

סַלְקְטִירִין, v. כּוֹלֶקְטֶר.

סַלְקִיתָא, v. סְלַק.

סַלְקְנָרִית, סַלְקְנְדִית, v. סַלְקִינְדְּרִית.

סְלָקָא, v. סְלַק.

סַלְרִיָא, Yalk. Lev. 493, v. סְלִירָא.

סַלָּרְיָא f., v. next w.

סָלָרִין m. (salarium) *pay, pension, salary.* Lev. R. s. 34 והן מעלין לו ס׳ Ar. (ed. מזונות) they grant him a salary (for his services); Yalk. Prov. 946 סודרין (corr. acc.); Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter, p. 66) המלכות מעלה לו סלירא וכ׳ (corr. acc., or סָלָרְיָא) the government grants him an annual pension. Ib. ch. XVIII (p. 38) שהיתה לו סלדיה בכל וכ׳ (corr. acc.) that he (Joiachin) had an annual grant.

סָלַת, *Pi.* סִילֵּת (denom. of סֹלֶת) *to sift, select, produce fine flour.* Ter. XI, 5 המְסַלֵּת קב וכ׳ he who gets one or two Kab out of one S'ah of wheat. Y. ib. 47[d] bot. מסלת

בחטים וכ׳ the priest may sift out of the (flour of) wheat (of T'rumah) as much as he wants (and abandon the rest). Tanh. T'tsavveh 5 וסַלַּיתְ לִי מיתוכה וכ׳ and get me out of it flour for one loaf (v. גְּלוּסְקָא) fine and well sifted.—Part. pass. מְסוּלָּת, *pl.* מְסוּלָּתִים. Sifré Deut. 21 בין .. בין המס׳ שבכם out of the chosen, out of the select among you, v. בָּרוּר.

סָלַת, *Pa.* סִלֵּית (denom. of סִילְתָּא II) *to cut chips, trim.* Sabb. 74^{b}, v. סִילְתָּא. Ib. 150^{b} וסִלַּתִינָן סילתי Rashi (ed. ומסלתיה, corr. acc.; Ms. M. וסַלְתִינָן) and we chopped kindling wood. Bets. 19^{b} השתא סַלּוּתֵי מסלתינן וכ׳ since we are permitted to chop kindling wood (during the festive week), can there be a question about offering &c.? B. Kam. 113^{b} זבין דיקלא ... לסַלּוּתֵי Ar. (ed. לצלחא) bought a palm-tree ... to cut it for fuel.

סִילְתָּא, סַלְתָּא m. (סָלַת) *flour-sifter, fancy-baker* (siliquarius).—*Pl.* סִילָתִים, סַלָּתִין, סִילֵּי. Kel. XV, 3 רם נפה של סילי (Talm. ed. סילתית) the bakers' frame for the reception of sifted flour, opp. נפה של בעל הבית. Ib. 4 נפה של סל׳ (Talm. ed. סלתית, corr. acc.). Tosef. ib. B. Mets. V, 5 (ed. Zuck. סולתין, corr. acc.).

סוֹלֶת, סֹלֶת f. (b. h.; סָלַל I, v. סְלִיל) 1) *sifted fine flour.* Men. XII, 3 קמח יביא ס׳ if one vows an offering of flour, he must bring fine flour. Sifré Deut. 315 ונושרות סוֹלְתָן וכ׳ and drop their flour on the ground. Cant R. to I, 1 כל ... לא ס׳ is not all of Solomon's wisdom fine flour (choice)?; a. fr.—Kidd. 69^{b}; 71^{b} Ezra did not leave Babylonia, עד ששאה כס׳ נקיה until he made her (the Jews in Babylonia) like the purest sifted flour, i. e. established the purity of descent of their families by careful investigation (cmp. עִירְסָה).—*Pl.* סָלָתוֹת. Shek. IV, 3. Ab. Zar. 37^{b} bot. Esth. R. to I, 14, v. מָרַס; a. fr.—2) *a dish made of fine flour, pudding.* Ber. 37^{a} (v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Y. ib. VI, 10^{b}; a. e.

סוֹלְתָּא, סֹלְתָּא, סוֹלָת, סֹלֶת ch. same. Targ. O. Ex. XXIX, 2. Targ. O. Gen. XVIII, 6 (ed. Vien. סָלְ׳); a. fr.—Y. Ber. VI, 10^{c} bot. סלת (ed. Krot. a. oth. סלית), a. סולתא *flour-dish*, v. preced.

סִלְתָּא, סִלְתָּא, v. sub סיל׳.

סִלְתִית, v. סָלַת.

סִלְתָנִיתָא, סִלְתָנִית, v. סוּלְתָנִית.

סַם m. (b. h. סַמִּים *pl.*; סמם, cmp. Arab. *samma, to penetrate*) *drug* (healing or deleterious); *medicine; poison; paint.* Sabb. XII, 4 כתב בדיו בסם וכ׳ if one wrote (on the Sabbath) with ink, with a paint (orpiment or sandaracha) &c. Lam. R. to II, 11, v. דִּמְעָה. Ḥull. III, 5 אכלה סם המות if the animal is known to have swallowed a deadly poison; ib. 58^{b} סם המות דבהמה what is deadly to animals, דאדם what is deadly to man. B. Kam. 85^{a} בין סריתו לסם ... כמה how much a person condemned by the government to have his hand cut off would pay for the difference (in pain) between the plain operation with the sword and that performed under the influence of a drug (mandrake, v. Plin. H. N. XXV, 150). Yoma 72^{b} (play on שָׂם, Deut. IV, 44) סם חיים וכ׳ ... זכה if he applies his learning rightly, it becomes to him a medicine of life, if not, a deadly poison. Kidd. 30^{b} (play on ושמתם, Deut. XI, 18) סם תם an unfailing remedy; Sifré Deut. 45; a. fr.—*Pl.* סַמִּים. Gen. R. s. 10 (fr. Ben Sira) אלוה העלה ס׳ וכ׳ God made drugs come forth out of the earth, with them the physician heals .., and out of them the druggist produces poisonous drugs. Ker. 6^{b}; a. e.

סַמָּא I ch. same. Targ. Y. Gen. XXIV, 33; a. e.—Nidd. 30^{b}, v. נִפְצָא. Ib. אירכא גופא דלא מקבל ס׳ sometimes a body is not susceptible to the effects of a drug. Ḥull. 54^{a}, v. בְּדַר. Sabb. 104^{b} (expl. סם, ib. XII, 4) ס׳ *orpiment*, v. preced. Yoma 72^{b} דחדי ס׳, v. preced.; Sabb. 88^{b}; a. fr.—[Targ. Prov. XXV, 20 למנא ס׳ some ed., read: סָמָא.—Y. Bets. III, 61^{c} top דקרסא ס׳, v. סָמָא I a. סָמָא.]

סַמָּא II m. (סמם, *to tie up, close*; cmp. תסתיים s. v. סום ch.) [*that which includes everything,*] *essence, sum.* Y. Ber. IX, beg. 12^{d}; Meg. 18^{a}, a. e. (ref. to Ps. LXV, 2) ס׳ דכולא משתוקא the sum (the highest) of all (praise) is silence. Y. Snh. XI, 30^{b} כל ס׳ דמילתא וכ׳ to conclude the matter, it is not this, but &c. Y. Taan. IV, 69^{a} כל ס׳ דמילתא ניתי וכ׳ to end the matter, let us bring &c.; Lam. R. to II, 2. Koh. R. to V, 12.

סַמָּא III 1) pr. n. m. *Samma*, name of several Amoraim (v. Yoḥăsin sub lit. ס) Ab. Zar. 50^{b}; a. fr.—2) כְּפַר ס׳ pr. n. pl. *K'far Samma*, the home of one Jacob, a disciple of Jesus of Nazareth. Tosef. Ḥull. II, 22; Y. Ab. Zar. II, 40^{d} bot.; a. e.; v., however, סְכַנְיָא.

סָמָא, pl. סַמְּנֵי, v. סִימָא II.

סָמָא, סָמָא, v. סמי.

סַמָּאֵל pr. n. *Sammael*, name of an accuser and angel of death. Targ. Y. Gen. III, 6. Targ. Job XXVIII, 7 second vers.—Sot. 10^{b}. Deut. R. s. 11 מלאך ס׳ הרשע ראש וכ׳ the angel S., the wicked, the chief of all Satans; a. fr.

סָמָאלָא, v. סְמָלָא.

סַמְבַּטְיוֹן, v. סַבְּטְיוֹן.

סמדאי, v. סְמַרְאֵי.

סְמָדָר m. (b. h.) (*berry*) *in the budding stage.* Gitt. III, 8 בהוצאת ס׳ at budding time. Orl. I, 7 והס׳ ... העלים Ms. M. מותרין וכ׳ the leaves, the sprouts, the sap of vines and the budding berries are permitted in the third year; ib. הס׳ אסור וכ׳ the buds are forbidden, because they are fruits; Sifra K'dosh. ch. V, Par. 3 מִי ס׳. Ber. 36^{b} (contrad. to בּוֹסֶר). B. Kam. 58^{b} המבכיר כרם .. ס׳ he who cuts (the berries of) his neighbor's vineyard in the budding stage. Ib. 59^{a}; a. e.

סְמָדָר ch. same. Targ. Is. XVIII, 5 (h. text גמל).

סַמַּדְרְקוֹס m. (transpos. of σαμάρδακος) *buffoon, quack.* Ex. R. s. 46 בן ארכיאטרוס שפגע בס׳ וכ׳ the son of

a chief physician who met a quack and addressed him Lord, master, father.

סַמָּה, Y. Keth. VII, end, 31d בס׳ דמטרונא Matt. K. to Gen. R. s. 41 בפונסא (some ed. בפסונא), read: בסִירָה, v. סִירָא; v. מָסָאנָא.

סָמָּה, v. סמי.

סַמּוּתָא f. (סָמֵי) *blindness*; (sub. בעיל) *blind person.* B. Kam. 31b כחוטרא דס׳ Ms. R. (ed. דסמיותא) barring the road in the position of a blind man's groping staff. Ib. 52a כד רגיז . . . לנגדא ס׳ Ms. R. (ed. סַמְוָתָא) when the shepherd is angry with his flock, he makes the leader blind.

סָמוּר, v. סָמָה.

סְמוּר, v. סִימוּר.

סָמוּקָא, סָמוּךְ, v. סָמַךְ, סָמַךְ.

סָמוּכוֹת m. pl. (סָמַךְ) 1) *supports, pillars.* Gen. R. s. 38.—2) (with or without רגלים or ידים) *cushions tied to the cripple's feet* or *hands.* Sabb. VI, 8 ס׳ שלו his foot-cushions. Ib. כסא וס׳ שלו his stool and his hand-cushions. Yeb. 103a ס׳ הרגלים. Ib. ס׳ הידים Rashi (ed. סמיכת). Ib. 102b סמיכת הרגלים.

סַמּוּמִיוּת, v. סַמְמִית.

סְמוּק(ָא), (סָמוּק), v. sub סִימוּק.

סַמּוֹקָא, סַמּוֹקָה pr. n. m. *Sammoḳa (dyer of red?)*, surname of R. Ṭayfa, v. טַיְיפָה.

אַבָּא ס׳, סְמוּקְיָד pr. n. m. *Abba Simmuḳyad* (Red-hand). Num. R. s. 3.

סְמוֹקְרִי, **סְמוֹ׳** m. (סָמֵק) *reddish, reddy.* Targ. Y. Lev. XIII, 42 (ed. Vien. סְמוּקְרֵי; h. text אדמדם). Targ. Y. I Gen. XXV, 25 סומוקְרֵיי (ed. Vien. סְמִיקְרֵיי); II סְמִיקְרֵיי (h. text אדמוני).

סְמוּקָנָא, v. סִימוּק, a. סַמְקָנָא.

סַמְוָתָא, v. סַמְוָיוּתָא.

סַמְטִיא, v. next w.

סַמְטְרִית pr. n. (transpos. of Sarmatia) *Sarmatia*, the country extending from the Vistula to the Rha (Volga). Cant. R. to II, 8; Pesik. Haḥod., p. 48a סמטריא (corr. acc.), v. בַּרְבַּרְיָא.

סָמָה, סָמָא, סָמֵי (v. סום II) *to tie up, close; to make blind.*—Part. pass. סָמוּי; f. סְמוּיָה, סְמִיָּה; *pl.* סְמוּיִים, סְמוּיִין; סְמוּיוֹת *a) tied up, hidden* (cmp. סְתוּמָה). Taan. 8b (ref. to אסמיך, Deut. XXVIII, 8) דבר הס׳ מן העין that which is hidden from sight (the exact quantity of which you do not know); B. Mets. 42a; a. e.—*b) blinded, blind.* Kidd. 24b הרי שהיתה עינו ס׳ וכ׳ if the slave's eye was blind, and he (the master) cut it out. Keth. 105a כמה ס׳ עיניהם וכ׳ how blind are the eyes of (how short-sighted are) those who receive bribes!

Pi. סִימָא, סְמָא 1) *to blind, make blind.* Kidd. l. c. סי׳ עובר וכ׳ he injured the eye of the embryo (while operating on the mother). Ib. וסְמָאָהּ . . . הרי שהיתה suppose the slave's eye was dim, and he (the master) made it entirely blind. Y. Kil. VIII, 31c top וסִירְיָהּ; B. Kam. 91a וסִירְמָאוֹ (Ms. M. וסירמאה) and he made him blind. Ib. VIII, 7 האומר סַמָּא וכ׳ if one says (to his neighbor), blind my eye, the neighbor is responsible. Gen. R. s. 75, end שלח לו . . . לסַמּוֹת וכ׳ he sent him a present in order to blind his eyes (with ref. to Deut. XVI, 19). Sabb. 109a top יד מְסַמְּאָה an unwashed hand put on the eye makes blind. Gen. R. s. 42 (ref. to ערן משפט, Gen. XIV, 7 ערן . . לסַמּוֹתָהּ they wanted to blind the eye (of him) that established the rule of justice in the world; a. fr.—2) *to tie up one's own eyes; to simulate blindness.* Tosef. Peah IV, 14; Y. ib. VIII, 21b top; Keth. 68a חסְמַּא את עינו (a beggar) who ties his eye up.

Nif. נִסְמָא, נִסְמָה *to be blinded; to become blind.* Num. R. s. 7, beg. Bekh. V, 5 (36b) שנִסְמֵית עינו (Talm. ed. שנִסְמֵית) that became blind on one eye; Keth. 77a נִיסְמֵית; a. fr.

Hithpa. חִסְתַּמֵּא, *Nithpa.* נִסְתַּמֵּא, נִסְתַּמָּה same. Arakh. 17b, sq. פְּתַח ונ׳ if he was open-eyed and became blind; B. Bath. 128a. Num. R. s. 18 מיד היה מִסְתַּמֵּא (not היתה) he would get blind at once; a. e.

סָמָא, סְמֵי ch. same.—V. סְמֵי.

Pa. סַמֵּי 1) *to close the eyes of; to blind.* Targ. Y. Ex. XXIII, 8. Ib. XXI, 26; a. e.—Y. Ber. II, 4b עבור קומוי וסַמֵּי עיניה (euphem. for עיניך) pass it (the idol) and blind thy eye (ignore it); Y. Shek. II, 47a top; Y. M. Kat. III, 83c bot. ואסַמֵּי (*Af.*). R. Hash. 24b סמי עיניה דדין put its eye out (destroy the form of the figure); a. e.—Trnsf. (cmp. גְּנַז) *to declare apocryphal, repudiate, cancel.* B. Bath. 77b אסַמֵּיהּ shall I cancel it (the Boraitha)?; ib. 78b (not אסמיא); Yeb. 40a אֲסַמֵּיהּ; B. Kam. 91b; a. e.—Sabb. 52a מאי חזית דסַמֵּית הא מקמי הא סמי הא קמי הא what reason dost thou see to repudiate this opinion rather than the other? repudiate rather the other.—2) *to bind, to act as an astringent.* Y. Shek. V, 48d (Bab. ed. to V, 1) סמי למעיין . . . הידין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 43; ed. סמס, ממסמס) which wine is good for the bowels and which binds the bowels.

Ithpe. אִסְתַּמֵּי *to become closed, get blind.* Targ. Koh. XII, 2.—Y. Peah VIII, end, 21b יִסְתַּמֵּיוּן . . . עיניה may the eyes of him who saw thee and gave thee nothing, become blind; Y. Shek. V, end, 49b. Lev. R. s. 22 ואִסְתַּמֵּית and she became blind. Ib. דין דהוה פתיח א׳ he who was open-eyed got blind; a. fr.

סַמְיָא, סָמֵי m. (preced.) *blind.* Targ. Y. Lev. XXI, 18. Ib. XIX, 14 (ed. Vien. סִימְיָא, corr. acc.); a. fr.—Gitt. 68b top חזא ס׳ וכ׳ (not חזיא) he saw a blind man that had lost his way, and led him back &c. Lev. R. l. c.; a. fr.—*Pl.* סָמֵיִין, סָמְיָא. Targ. Zeph. I, 17. Targ. Is. XXIX, 18 (some ed. סוֹמִין). Ib. XXXV, 5 (some ed. סוֹמִין); a. fr.—Gen. R. s. 30 בשוק ס׳ צווחין לעווירא וכ׳ in the market

place of those whose eyes are closed, they call a blind man rich of light. Y. Peah IV, end, 19a, v. נְהוֹרָא; a. fr.

סְמִיָא pr. n. m. *Simya*, v. סִרמִי.

סְמִידָא m. (cmp. סָמְדָר, a. σεμίδαλις) *finest flour* (in Targ. Y. corresp. to סֹלֶת in Targ. O.). Targ. Y. Ex. XXIX, 2; a. fr.—Targ. Y. Gen. XVIII, 6 ס׳ דסולתא (h. text סלת (קמח).—Gitt. 56a (contrad. to חִיוּרִיתָא a. גּוּשְׁקָרָא).—Pes. 74b בס׳ דמיפרך Ms. M. (ed. בְּסָמִידֵי דְמִפְרִיר; Ms. M. 2 (בדסימדי in the case of a paste of the finest flour, which is brittle. Ib. ׳דס a paste of &c. M. Kat. 28a ס׳ לחמא דס׳ לכלבי וכ׳ Ms. M. (ed. ׳ס only) bread of finest flour was given to the dogs and was not wanted (i. e. there was great affluence). Pes. 42a sq. פת נקייה דס׳ 'pure bread' means bread of fine flour. Yalk. Koh. 989 אייתי צמידא וכ׳ bring me bread of fine flour and good wine &c.; a. fr.—Denom. סְמִידִי, סְמִידִי, v. supra.

סְמִידָתָא f. (preced.) *pollen.* Gitt. 69a ס׳ דכשותא Ar. (ed. חוּמְרָתָא) pollen of cuscuta.

סְמִיכִין, סְמִיכִי m. (v. next w.) *rope* of a yoke.—*Pl.* סְמִיכִין, סְמִיכֵי, v. סְמִילוֹן.

***סְמִיכָא, סְמִיכִי** m. (סְמִי) *bond, shackle, fetter.*—*Pl.* constr. סְמִיכֵי. Targ. Job XIII, 27 (h. text שרשי). [Ib. XXI, 29 סמיניהון Ms.; ed. Lag. סמיני, read: סְמִיכֵי.]

סְמִיכִית, סְמִיכוֹנִית, v. סְרָמְנִית.

סְמִיכוּת f. (סְמָא) *being tied up, obstructed.* Keth. 105a ס׳ הלב obstruction of the mind, *dullness.*—Esp. ס׳ עינים *blindness.* Gen. R. s. 93, v. הֲשָׁמָה; Yalk. ib. 150. B. Mets. 71a.

סְמִיכָא, v. סַמְיוּתָא.

כְּפַר סְמִיכִי, v. סִרמַאי.

סְמִיךְ, סְמִיךְ, v. סָמַךְ.

סְמִיכָה f. (סָמַךְ) 1) *proximity, close neighborhood.* Y. Kil. III, 28d bot. מה ביניהון ס׳ they differ as to planting (the gourd) near (the onions, without intervening space).—2) (=סמיכת יד, v. Lev. I, 4) *putting hands upon the head of the sacrifice.* Men. IX, 8 (93a) ס׳ שירי מצוה laying hands on the sacrifice is a dispensable act, v. שָׁיַיר. Ib. תכף לס׳ שחיטה the laying on of hands must immediately precede the slaughtering. Tosef. Ḥag. II, 8 ס׳ על [אלא] except on the question of laying hands &c. (on the Holy Days, v. Ḥag. II, 2). Tem. 16a top ס׳ דופי של the taint which attached to them on account of their disputes concerning the *s'mikhah* (on the Holy Days). Snh. I, 3 סְמִיכַת זקנים the laying on of hands by the elders (Lev. IV, 15); Tosef. ib. I, 1, v. next w. Y. ib. I, 19a bot., v. next w.; a. fr.—*Pl.* סְמִיכוֹת. Kidd. I, 8. Men. 88a, a. e. שתי ס׳ בצבור in two cases of communal offerings is laying on of hands required (Lev. l. c., a. XVI, 21).—3) *laying hands on the scholar*, in gen. *ordination.* Snh. 14a אין ס׳ בח״ל ordination cannot take place outside of Palestine. Ib. ׳ס אלא *zaken* (I Sam. II, 32) can only refer to ordination as an elder; a. fr.—Ib. 13b סְמִיכַת זקנים, v. next w.—4) *leaning against, support.* Keth. 111a sq. ישיבה שאין בה ס׳ sitting without a back to lean against; עמידה שאין בה ס׳ standing without something to lean against; a. e.—5) *cripple's cushion*, v. סְמוֹכוֹת.—[Y. Yoma III, 40b bot., read: מְסִירָה.]

סְמִיכוּת f. (preced.) *ordination.* Tosef. Snh. I, 1 סמיכה וס׳ זקנים וכ׳ the laying of hands (on the head of a communal sacrifice) and the ordination of elders require the presence of three; Snh. 13b סמיכה וסמיכת זקנים (v. סָמַךְ I); Y. ib. I, 19a bot. הס׳ בשלשה, expl. ס׳ סמיכה הרא לא *s'mikhah* is not the same as *s'mikhuth*, v. מִינּוּיָא.—[In later grammatical writings: ס׳ *status constructus.*]

סְמִיכוּתָא ch. same, *ordination.* Y. Snh. I, 19a bot., v. מִינּוּיָא.

סְמִיכְתָא f. (סָמַךְ) *solid, thick.* Ber. 25b דדמו כארעא ס׳ which is legally to be considered like solid earth. B. Bath. 20a בס׳ when the material of the rag is very thick. Taan. 9b ס׳ עיבא a heavy cloud, opp. קלישא.

סְמִיק, v. סְמַק.

סמ״ך *Samekh*, name of the fifteenth letter of the Alphabet. Gen. R. s. 17; Yalk. ib. 23 מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב סמ״ך . . . נברא סטן from the beginning to this verse (Gen. II, 21) there is no Samekh; when Eve was created Satan (temptation) was created (Gen. R. l. c. שטן). Meg. 2b; Y. ib. I, 71c top ס׳ מעשה ניסים the letter S. (on the tablets of the Ten Commandments) was suspended by a miracle. Sabb. 66a, v. סְרָמָא I; a. fr.—*Pl.* סַמְכִין. Ib. 103b, v. מ״ם.

סָמַךְ (b. h.) [*to close, join,*] 1) *to pack, make close, stamp.* Shebi. III, 8 לא יְסַמּוֹךְ בעפר one should not support the dam by packing earth upon it, v. סָבַךְ. Gen. R. s. 5 סְמָכָן וכ׳ he crowded them between &c. (Lev. R. s. 10 שָׁמָן); a. e.—2) *to support, stem.* Midr. Till. to Ps. CXXXVI, עוג הרה . . . וסוֹמְכוֹ Og broke a mountain loose and threw it on the Israelites ...., Moses took a pebble and mentioned the Holy Name over it and stemmed its fall; הרדים שכך סוֹמְכוֹת the hands which thus stem (the mountain); Deut. R. s. 1, end; a. e.—3) *to bring close, to join.* Y. Sabb. III, 5d bot. אפי׳ לְסַמּוֹךְ לו even to place a vessel close to it (to be warmed); Bab. ib. 38b. Y. Kil. II, 27d סוֹמְכִין עומרין וכ׳ you may put packed sheaves by the side of &c. Kil. II, 7 לסמוך לו וכ׳ to plant closely adjoining to it &c. Ib. 8; a. fr.—Esp. (sub. יד) a) *to press hands on the head of a sacrifice* (to indicate ownership). Men. IX, 8 הכל סוֹמְכִין וכ׳ all persons are entitled to lay hands on their sacrifices, except &c. Ḥag. II, 2 שלא לסמוך that the laying on of hands must not be done on the Holy Days. Ib. 3 ואין סומכין עליהם but hands must not be laid on them; a. fr.—b) *to lay hands on the head of a scholar*, in gen. *to ordain.* Snh. 14a the government decreed שכל הסומך ירהרג וכ׳ that whosoever ordained a scholar should be put to death, and whosoever be ordained should be put to death, ועיר שסומכין וכ׳ and the town wherein the ordination takes place &c. Ib. וס׳ שם חמשה וכ׳ and he ordained there five elders. Ib. ר״מ לא סָמַךְ ר״ע that R. Akiba never ordained R. M.—Ib. סומכין בארץ ונסמכין וכ׳ if those ordaining stand on Palestinean ground, and

those to be ordained outside of Palestine; a. fr.—4) *to lean, to rely.* Ber. 9a, a. fr., v. בְּדֵרִי. Erub. 65b נְסָמוֹךְ עַל וכ׳ let us rely on the opinion of &c.; a. fr.—Trnsf. a) *to support; to find support for an opinion* or *a rule,* (v. אַסְמַכְתָּא). Y. Shebi. X, 39c bot. (ref. to Deut. XV, 3) מיכן סָמְכוּ לִפְרוזְבול וכ׳ here they found a support for the *prosbol* as a Biblical institution, expl. בשהתקין הלל סָמְכוּהוּ וכ׳ when Hillel had instituted it, they supported it by reference to &c.—b) (with ענין) *to bring under the same rule laws which are joined in the Biblical text.* Yeb. 4a (ref. to Ex. XXII, 17 a. 18) סמכו עניין לו וכ׳ they brought the subject (verse 17) close to it (verse 18) (to intimate) as the punishment for the one is stoning, so is it for the other. Ib. וכי מפני שסמכו וכ׳ can we put a person to death on an intimation suggested merely by the neighborhood of two subjects? (v. סְמוּכִים, infra).—*Part. pass.* סָמוּךְ; f. סְמוּכָה; *pl.* סְמוּכִין, סְמוּכִים; סְמוּכוֹת a) *near, close by.* Meg. 3b וכל חס׳ לו and all (the inhabited area) adjoining it. Men. 98a, a. e. בס׳ על the preposition ʿ*al* means *immediately on.* Sifré Num. 131 הרבה פרשיות ס׳ וכ׳ many sections (in the Torah) adjoin one another, and yet are (mentally) as far from one another &c. Sabb. I, 2 ס׳ למנחה near Minḥah time; a. v. fr.—Esp. סָמוּךְ, סְמוּכִים *the interpretation founded on the fact of local junction of texts* (v. supra). Yeb. l. c. מן התורה מנין ס׳ where is it intimated that Biblical texts are to be interpreted on the basis of proximity? Answ. (ref. to Ps. CXI, 8): they are arranged &c. Ib. מאן דלא דריש ס׳ he who does not adopt the interpretation based on textual proximity. Ber. 10a; a. fr.—b) *strong, hardened.* Num. R. s. 9 לבה ס׳ עליהם her heart is hardened towards them (and their presence will prevent her from confessing her guilt); cmp. גוּס I.

Nif. נִסְמַךְ 1) *to be adjoined.* Ber. l. c. למה נִסְמְכָה וכ׳ why has the section referring to Absalom (Ps. III) been joined to that relating to Gog and Magog (Ps. II)? Tanḥ. Huck. 20 ונ׳ להר וכ׳ and is close to the mountain opposite. M. Kat. 28a; a. fr.—2) *to be ordained.* Snh. l. c., v. supra. Yoma 87a שראויין לִיסָּמֵךְ who are worthy to be ordained; a. fr.

Pi. סִימֵּךְ *to support, prop.* Y. Maasr. II, 50a top הִסְמִיכָן בגפנים he who props vines. Yalk. Ex. 244 עוזר ומסמך אתה וכ׳ thou art a helper and supporter to all &c.; a. e.—Part. pass. מְסוּמָּךְ, *pl.* מְסוּמָּכִין. Kel. II, 2 יושבין שלא מ׳ (vessels or fragments of vessels) resting without the need of a support.

Hif. הִסְמִיךְ *to pack, tread.* Y. Maasr. l. c. ברגליו מַסְמִיךְ he who packs (sheaves &c.; Y. B. Mets. VII, beg. 11b מקמץ).

Hithpa. הִסְתַּמֵּךְ, *Nithpa.* נִסְתַּמֵּךְ *to lean one's self.* Gen. R. s. 45, end הירתה מִסְתַּמֶּכֶת על וכ׳ was leaning on her handmaid. Sifré Num. 131 והיה מִסְתַּמֵּךְ וכ׳ and he went off leaning on his stick; a. e.

סְמַךְ I, ch. same, 1) *to press, lay hands on, lean on.* Targ. Am. V, 19. Targ. Ex. XXIX, 10; a. fr.—2) *to support, uphold.* Targ. Ps. LI, 14; a. e.—3) *to rest on; to rely, feel safe.* Targ. II Sam. I, 6. Targ. Ps. LXXXVIII, 8. Ib. LXXI, 6; a. fr.—Hag. 20b מִיסְמַךְ דעתייהו their mind is at rest (they feel safe that they cannot be seen). Ab. Zar. 71b סמכא דעתיה he feels sure (of his bargain); a. fr.—4) *to bring close, join.* Y. Sabb. III, 5d bot., v. אַדְרָא. Yeb. 119a סְמוֹךְ מיעוטא וכ׳ bring close, i. e. add &c., v. מִיעוּטָא; Kidd. 80a; a. e.—Esp. *to ordain* (v. preced., a. Targ. Deut. XXXIV, 9). Snh. 13b (expl. סמיכת זקנים, v. סְמִיכוּת) בידא ממש סָמְכִין ליה ordaining of elders. Ib. סבי מִיסְמַךְ ליה או בשמא סמכין ליה Ms. M. must they ordain him by actually putting a hand on him, or merely by calling his name? Ib. וחד לא סָמִיךְ and one alone cannot ordain? Ib. 14a ור״מ . . . סְמִכֵיהּ was it R. J. ben B. that ordained R. Meir? Ib. הוה מיטמר מלמיסמכיה Ms. M. was on his guard not to be ordained. Ib. סְמוֹכוּ לנא appoint for us as teachers, v. חֲמִיסִין; a. fr.—*Part. pass.* סָמִיךְ, סְמִיךְ a) *ordained.* Pes. 49a תרי בני סָמְכֵי two sons both of whom were ordained teachers. — b) *near, adjoining.* Targ. Y. I Num. XXI, 14. Ib. II, 5; 12, a. e. (interch. with סְמוּכִין). Targ. Y. Deut. VI, 7.—Snh. 7b וס׳ ליה וכ׳ and next to it follows &c.; ib. 107a; a. fr.

Pa. סַמֵּךְ 1) *to press, stamp, make a thick mass.* Pes. 116a וצריך לְסַמּוֹכֵיהּ וכ׳ and you must make it a thick mass so as to be emblematical of clay (v. חֲרוֹסֶת).—2) *to secure,* esp. *to refer to a depositary for payment; to draw an order for.* Y. Kidd. III, 64a top סַמְכֵיהּ גבי לוי he referred him to Levy (as his depositary). Ib. סַמְכוּהוּ . . . גבי זבונה they secured the teacher by a deposit with a merchant. Y. Shebu. VII, 38a top, בַּחֲתָא. Y. B. Mets. IV, beg. 9c; a. e.

Af. אַסְמֵךְ 1) *to give an order to.* Ib. אנא בעי . . . דאַסְמִיכַתְּנִי I want to collect the money for which thou hast given me an order (at the banker's).—2) *to lean on; to find support; to give support.* Y. Ber. II, 4c מַסְמְכִין כל מילה . . . לה מן וכ׳ whenever a proposition is not evident, they try to support it by a large number of Biblical passages; Pesik. R. s. 22 מַסְמְכִינָן, v. אֲתַר. M. Kat. 5a אַסְמְכָהּ אקרא gave it support by reference to a Biblical verse. Ber. 19b אַסְמְכִינְהוּ על כל מילי . . כל they lean all rules of the Rabbis on the law, 'Thou shalt not deviate', v. סוּר I; a. e.—3) *to make substantial, put a thick layer on.* M. Kat. 13b מעברין אַסְמוּכֵי *m*ʿ*abbin* (Mish. II, 5) means covering with a heavy layer, opp. אַקְלוּשֵׁי, v. קְלַשׁ.

Ithpe. אִסְתְּמִיךְ *to lean; to rely.* Targ. Jud. XVI, 26. Targ. Is. L, 10; a. fr.—Yeb. 42b מְסְתְּמִיךְ ואזיל וכ׳ R. A. walked leaning on the shoulder of &c. Y. Ber. II, 4b; Y. M. Kat. III, 83c bot. ר׳ יוחנן הוה מיסתמיך וכ׳ R. J. was (walking) leaning on &c.; a. fr.

סְמַךְ II m. (preced.) *support, help.* Targ. O. Gen. II, 18 (ed. Vien. סָמֵךְ; Y. סְמִיךְ). Targ. Y. I Deut. XXXIII, 7 סמיך (Y. II סָמֵךְ); a. e.

סַמְכָא c. (preced.) 1) *socket, base.* Targ. O. Ex. XXXVIII, 27. Targ. Ez. XXXIX, 11 סָ (h. text תסמת); a. e. — *Pl.* סַמְכַיָּא, סַמְכִין. Targ. O. Ex. l. c. Ib. XXVI, 19. Targ. Job XXXVIII, 6; a. fr.—2) [*reclining,*] *banquet.* Targ. II Esth. I, 4.—3) *reliance;* בר ס׳ *trustworthy* in reporting traditions. Kidd. 44a אבין בר ס׳ הוא can Abin be relied upon?; Yeb. 64b אבין דס׳ וכ׳ (corr. acc.) A. is a trustworthy authority, Isaac . . is not.—*Pl.* בְּנֵי סַמְכֵי. Kidd. 31b חמשה ב׳ ס׳ וכ׳ Abimi had five sons who were authorities in traditional law during the life-time of his own father.

סַמְכוּ, v. סִיבְּכוּ.

סֶמֶל m. (b. h.; Saf. of מוּל II; cmp. אִזְמֶל) [*carving,*] *carved image.* Gen. R. s. 68 (ref. to סֶלֶם, Gen. XXVIII, 12) זה צלמו . . . הוא סלם הוא ס׳ וכ׳ that means the image of Nebuchadnezzar, *sullam* is *semel*, the letters being the same.

סַמָּל (or סַמְּל) m. (v. preced.; cmp. γλύφανον, γλυφεῖον) *cutting tool.*—*Pl.* סַמָּלִים, (or סַמְּ׳). Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. [read:] הסל והסולים והס׳ וכ׳ figures on a signet ring with emblems representing a basket, palm-pricks or shears are indications of common (commercial) use (opp. ornaments with idolatrous emblems), v. בְּזִיּוֹן.

סְמָאלָא, סְמָלָא m. ch.=h. שְׂמֹאל, *left side.* Targ. O. Num. XXII, 26 סמל׳ ed. Berl. (oth. ed. סְמָא׳; ed. Vien. שְׂ׳; Y. שְׂ׳); a. fr. (interch. in editions with שְׂמָא׳).—*Pl.* סְמָלִין. Targ. II Esth. VI, 11.

סְמַלּוֹן, סִי׳ m., *pl.* סְמַלּוֹנִין, סְמִילוֹנִין, סִי׳ (v. סָמַל; cmp. γλυφαί, Sm. Ant. s. v. Jugum) *the carved ends of a yoke.* Sifra B'ḥuck., Par. 1, ch. III קצץ את הס׳ Rabad a. Ar. (ed. סְמִירוֹנִין, סִירְמִי׳, v. סְמִילוֹן) he cut off the carved ends. Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 [read as:] Sabb. 59ᵇ bot. בעול הלך אחר סְמַלּוֹנָיו as regards the susceptibility of a yoke to levitical uncleanness, go by its carved ends (if they are broken off, the susceptibility ceases); Y. ib. VI, 8ᵇ ונעול אחר סמניריו (corr. acc.).

סְמַלְיוֹן pr. n. m. *S'malyon*, a scholar. Sifré Deut. 357; Yalk. ib. 963; Sot. 13ᵇ אמר וכ׳ ס׳ S. says, (the voice called out,) And Moses died &c.

סַמְלָנִית f. a species of *wild beasts* (?). Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 ed. Bub. Var. of כמלנית (expl. עֲרֹב ib.).

סִי׳, סְמַלָּק m. *jasmine.* Ber. 43ᵇ top (v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

סָמַם, v. סוּם II.

סַמְמִית f. (b. h. שְׂ׳; v. סַם) [*poisonous*] *spider.* Sabb. 77ᵇ ס׳ לעקרב (Ms. O. שׂ׳) a (crushed) spider is a remedy for a scorpion's bite; Y. Ber. IX, 13ᶜ bot. Sabb. l. c. אימת ס׳ על וכ׳ the fear which the scorpion has of the spider; Yalk. Am. 544 שׂ׳. Snh. 103ᵇ תעלה ס׳ ע״ג וכ׳ Ar. (ed. שׂ׳) caused spider-web to cover the altar.—*Pl.* סְמָמִיּוֹת. Sifré Deut. 354 ס׳ מכרשות אותו וכ׳ (not סמוס׳) spiders bite him, and he dies &c.; Yalk. ib. 961.—[LXX a. Vulg. translate שממית *spotted lizard*, v. next w.]

סְמָמִיתָא ch. (v. preced.) [*poisonous animal,*] 1) *spotted lizard.* Targ. Y. Lev. XI, 30 Ar. (ed. שׂ׳; h. text חלטאה).—2) *spider.* Y. Sabb. I, 3ᵇ ודמנוא שְׂמָמִי and the mite in garments is changed into a spider.

סַמָּן, סַמְמָן c. (v. סַם) *drug,* 1) *ingredient of frankincense.* Y. Yoma IV, 41ᵈ bot. (expl. חצי כל ס׳ וס׳ חצירים) a fraction of each ingredient.—*Pl.* סַמָּנִים, סַמְמָנִין, סַמָּנִי. Ib. 41ᵈ; Ker. 6ᵃ סַמְמָנֵיהּ, v. חָסַר. Ib. אחד מסממני הקטרת one of the ingredients of the frankincense; a. fr.—Y. Sabb. XII, 13ᶜ bot. ליטע סַמְמָנִין to plant the spices for the frankincense.—2) *pl.* as above: *paint, dye, colors*; in gen. *artist's material.* Gen. R. s. 1 שמצא ס׳ וכ׳ . . . ציירר your god is a great artist, but he found good material which helped him. Num. R. s. 12; Ex. R. s. 35, a. e. אתה בסַמְמָנֶיךָ וכ׳ thou (paint it) with thy materials, but I appear in my glory myself; Yalk. Ex. 369 בסַמְמָנֶיךָ; Pesik. Vayhi, p. 5ᵃ בסימנך (corr. acc.). B. Kam. 101ᵃ שבח ס׳ the value of the dye (additional to that of the wool); a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 סממנין, v. סְמָלוֹן.]

סַמָּנָא, סַמְמָנָא ch. same.—*Pl.* סַמָּנִין, סַמְמָנַיָּא, סַמְמָנֵי, סַמָּנֵי. Targ. Y. I Gen. XLIX, 20. Targ. Jer. XLVI, 11 (h. text רְפָאוֹת). Targ. Ez. XXIII, 14 (h. text ששר); a. e.—B. Kam. 101ᵃ הב לי סַמָּנַאי give me back my dyes. B. Mets. 85ᵇ bot. [read:] הוח מותיב ליה גובתא דס׳ וכ׳ (Ms. M. סַמְמָנַאי) he placed the tube containing the medicine under his cushion.

סַמָּנִית f. (preced.), *pl.* סַמָּנִיּוֹת, סַמָּנֵי *writing colors, inks.* Sabb. XII, 3 (103ᵃ) משתי ס׳ with two inks, v. סִרְעָנִית.

סָמַן (b. h. *Nif.*), *Pi.* סִימֵּן (denom. of סִימָן) *to mark.* Koh. R. to XII, 10, [read:] שלש סימנים סִימַּנְתִּי לָךְ בקבורתו וסיימתי לך (being a gloss) וכ׳ three signs did I mark out for thee with regard to the grave of Moses; Midr. Till. to Ps. IX (not סימנתין).—Part. pass. מְסוּמָּן; pl. מְסוּמָּנִים, מְסוּמָּנִין. B. Bath. X, 7 (172ᵃ) אם היו מ׳ (Y. ed. אם היו בסימנין; Ms. M. אם היו סימנין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if the two persons of the same name bear also the same marks.

סָמַן, *Pa.* סִמֵּן *to believe in* סִימָן, *be superstitious.* B. Mets. 27ᵇ כיס וארנקי משום דְּמְסַמְּנִי people are not likely to lend a money bag or purse, because they are superstitious about it.—*Part. pass.* מְסֻמָּן; f. מְסַמְּנָא *auspicious.* Kidd. 59ᵃ ולא מס׳ מילתא and it is inauspicious (to sell the first field one has acquired).

Ithpa. אִסְתַּמַּן *to be marked.* Targ. Y. Num. II, 2 אתוון דמסתמנין וכ׳ emblems which are marked out on &c.

סַמָּנָא, סַמְמָן, v. סַמָּנָא, סַמָּן.

סְמָנוֹן, v. אֲמָנָה II.

סַמָּנִיּוֹת, v. סַמָּנִית.

סמנין, סמנירין, v. סְמָלוֹן.

סָמָנִים, v. אֲמָנָה II.

סמס, Y. Shek. V, 48ᵈ, v. סִמֵּי.—Yalk. Is. 263 שמסמסין, v. מְסַמֵּס II.

סמפולינא, v. סַמְפּוֹרִינָא.

סמפון, סְמַפּוֹנָא, סְמַפּוֹנְיָא, סְמִפְּנִי, v. sub סִימְפּוֹן.

סַמְפּוֹרִינָא m. (v. next wds., a. b. h. סַפִּיר) *lapis*

lazuli, a jewel in the high priest's breastplate. Targ. Y. II XXVIII, 18 (some ed. סמפול׳).

סִימ׳, סַמְפּוֹרִין m. pl. (ספר ; cmp. צִפּוֹרֶן) *nails, points.* Targ. Is. XLI, 15. Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. סרפורין).

סמפירונין, v. next w.

סַנְפִּר׳, סַמְפִּר׳, סַנְפִּירִינוֹן m. (σαπφείρινον) *sapphir-like*; in gen. (= lapis sapphirinus) *sapphire, lapislazuli* (v. Sm. Ant. s. v. Sapphir). Tanḥ. KiThissa 26 ושל סמ׳ הרו וכ׳ and they (the tablets) were lapislazuli, and yet they were like a light object in his hands; Cant. R. to V, 14 [read:] מעשה נסים הרו של סנ׳ הרו וכ׳ they were a miraculous work: they were of sapphire, and yet could be rolled up. Tanḥ. B'shall. 21 המטה של סמפר׳ הרה the staff (of Moses) was of sapphire; Ex. R. s. 8. Pesik. ʿĂniya, p. 135b נאה כסמ׳ חזה beautiful like sapphire. Ib. סנפ׳ הרו׳ (corr. acc.); Pesik. R. s. 32; (Lam. R. to IV, 7 ספיר); a. fr.—*Chald.* Targ. Y. Deut. IV, 13. Ib. XXXIV, 12.

סָמֵיק, סָמֵק (v. סוּמָק) *to be red* (interch. with *Pa.* in Targ. editions). Targ. Y. Num. XXXI, 18. Targ. Gen. XLIX, 12 (Ms. יְסוּמְקוּן); a. fr.—B. Bath. 84a דקא סָמְקָא וכ׳ for it (the sun) is red in the morning and in the evening; a. e.

Pa. סַמֵּיק 1) same, v. supra.—2) *to redden.* Targ. Y. Gen. XLIX, 11.—Lev. R. s. 12 (expl. כי יתאדם, Prov. XXIII, 31) ודאי מְסַמֵּיק ליה (or מַסְמֵיק *Hif.*) the wine will surely make him red (excite him). Y. Ḥag. II, 77d bot.; Y. Snh. VI, 23c בגין דלא מְסַמְּקָא אפוי (not מסמקי) in order not to make his face red (put him to shame); a. e.—*Part. pass.* מְסַמָּק; *pl.* מְסַמְּקִין, מְסַמְּקֵי. Targ. Ex. XXVI, 14. Targ. Nah. II, 4; a. e.

Af. אַסְמֵיק 1) *to become* or *be dark red.* Ḥull. 93b; Pes. 74b אומצא דא׳ a piece of meat which is dark red (from congested blood). Ib. בין א׳ בין לא א׳ whether the fluid looks red; a. e.—2) *to make red*, v. supra.

סַמְקָא c. (preced.) *reddish.* Targ. Y. Lev. XIII, 43.—*Pl.* סַמְקִין; f. סַמְקָן. Targ. O. Lev. XIV, 37 (Y. סומקן).—Lam. R. to IV, 3 סמקין וכ׳ .. דלא (not סמקון; some ed. סרמוקן, corr. acc.) lest they see their young red-colored and eat them up.—Yalk. Prov. 960 סמקן דעיינין inflammation of the eyes (Lev. R. s. 12 שמשמין).

סַמְקִי pr. n. pl. *Samḳi.* Yeb. 121a דסמ׳ אגמא the swamp of S.

סַמְקָן, ס׳ m. (preced. wds.) name of a *red jewel, carnelian.* Targ. O. Ex. XXVIII, 17. Targ. Ez. XXVIII, 13; a. e.

סַמְקָרִי, v. סַמּוֹקְרִי.

סַמְקָתָא, v. סַרְמוּק.

סַמְקָתָא f. = סַמְקָן. Targ. Y. II Ex. XXVIII, 17 (not סַמָּק׳); Y. I סַמּוּקְתָּא.

סָמַר [(b. h.) *to stand erect, bristle.*—Denom. מְסַמֵּר; whence סְמַר] *to nail, fasten.* Y. Meg. IV, 75c bot. זָמְרוֹ he nailed it (against the door, in an inappropriate place).

Pi. סִמֵּר *to stud with nails.* Kel. XIV, 2.—Part. pass. מְסוּמָּר. Sabb. VI, 2, a. fr. סנדל המס׳ a nail-studded shoe.

סָמַר I ch., *Pa.* סַמֵּר same.—Part. pass. מְסַמָּרָא, מְסַמְּרָא. Y. Ḥag. III, beg. 78d עד כיפא מ׳ ... to this day it is called the nail-studded rock.

סָמַר II (= h. שָׂמַר), *Ithpa.* אִסְתַּמַּר, אִסְתְּמַר׳ *to take heed, beware.* Targ. O. Ex. XXIII, 21. Targ. Josh. VI, 18 (some ed. אסט׳). Targ. Job XXXVI, 21 (Ms. אסט׳); a. fr.—[Ib. XXXIV, 17, v. סַמְתֵּר.]

סַמְרָאֵי, or **סַמְרָאִי** m. pl. *Sʿmaraë* or *Samraë*, name of a Cushite tribe, prob. named from *Sabrata* (Abrotonum), in northern Africa; cmp. זִרְנְגָאֵי. Targ. Y. Gen. X, 7 סַמְדִי׳; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Rahmer סמד׳; h. text סבתה).

סַמְרוֹן, v. סִימְרוֹן.

סַמְרוֹסִי, v. סִבְרוֹסִי.

סַמְרָטוּט m. (Saf. of מרט; cmp. מַרְטוּט) 1) *rag, lint.* Sabb. XIX, 2. Ib. XXI, 2.—*Pl.* סַמְרָטוּטִין. Shebu. 31a אחד לבוש ס׳ one (of the contestants) clad in rags. Tosef. Bets. II, 11 לא יקרע לה ס׳ he must not tear rags (to dress the wound after circumcision). Tosef. Sabb. II, 1; a. fr.—2) (adj.) *ragged.*—*Pl.* as ab. Cant. R. to I, 5; Yalk. ib. 982.

סַמְרְטוּטָא ch. same.—*Pl.* סַמְרְטוּטֵי. Ber. 51b, v. בַּלְמִיתָא.

סַמְרָטִין m. pl. (v. סַמַּרְיָה) *Sarmatians.* Y'lamd. to Num. III, 45 (or VIII, 6) quot. in Ar. אפי׳ ס׳ אפי׳ ברבריים (ed. Koh. סמריטין) even Sarmatians, even Barbarians; [perh. Samaritans, v. next w.].

סַמְרִיטִיקִי f. (Σαμαρειτική, sub. χώρα) *the Samaritan district.* Y. Ab. Zar. V, 44d bot.

סמרימין, v. סַמְרָטִין.

סַמְרְמוֹרוֹת m. pl. (סָמַר) *shudder.* Nidd. IX, 8 (63a) Ar. [Var. in Ar. צַמְרְמוֹרוֹת; Mish. ed. צמרמורת; Bab. ed. צמרמורות).

סַמְתָּא, סַמְתּוֹרָא m. (comp. of סם a. תּוּרָא, v. תּוּרָא I; cmp. P. Sm. 2653 סם תרין) *an emollient*, esp. *cosmetics.* סַמְתָּר משחא, ס׳ רבותא *cosmetic ointments* (v. מְשָׁחָא I a. רְבוּתָא). Targ. Esth. II, 3; 9.—*Pl.* constr. סַמְתּוֹרֵי. Ib. 12.

סַמְתִּירָא m. (preced.) *an emollient* put on a sore, *plaster.* Targ. Job V, 18 מְעֵל ס׳ (Bxt. סַמְתַּרְתָּא; h. text חבש).—V. סַמְתֵּרִי.

סַמְתַּר, v. סַמְתּוֹרָא.

סַמְתֵּר (preced. wds.) *to apply an emollient, to heal.* Targ. Job XXXIV, 17 וְסַמְתֵּר ed. Lag. (ed. ירסתמר, Ms. ירסטמר; corr. acc.; h. text ירחבוש; cmp. סַמְתִּירָא). [As regards

formation of a verb from a compound noun, cmp. ברנש, P. Sm. 582.]

סַמְתְּרֵי m. pl. (v. preced. wds.) *a vulnerary preparation; dragon's-blood.* B. Mets. 107[b] הוו עבדי ליה ס׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. ed. Koh. (ed. סַמְּנָא; Ar. ed. סמתר) they might prepare *samtré*, and he might recover; Yalk. Deut. 849; Yeb. 114[b] (Rashi סַמְתְּרֵרֵי). B. Bath. 74[b] ההוא עישבא ס׳ הוה (Ar. הנך עישבי ס׳ הוו, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) that plant was *s.*—Ḥull. 54[a] quot. in Rashbam to B. Bath. l. c. עבדי לה ס׳ (ed. בדרי לה סמא).

סַמְתְּרָתָא f., v. סַמְתְּרָא.

סֶן (סנן, cmp. סַנֵּה a. שֵׁן) *tenon.*—*Pl.* סִינִּין, סִינֵּן, סִינָּן. Kel. X, 6 עשאן בס׳ (Mish. ed. סינן, corr. acc.) if he joined the boards by means of tenons, Maim. (R. S.: by placing between them *fine chips of thornwood*, v. סַנֵּה).

סַנָּא, v. סַנּוֹא.

סְנָא, סָנָא *to hate*, v. סני.

סְנָא, סָנָא m. (preced.) *hatred.* Targ. Y. Ex. XXIII, 5. Targ. Y. Num. XXXV, 20 בִּסְנָא. Targ. Y. Gen. XXVII, 41; a. e.

סַנָּאב, v. סְנָאָה.

סְנָאָה f. = סְנָא. Targ. O. Num. XXXV, 20 ed. Berl. (ed. Amst. ׳ס, corr. acc.).—V. סִנְאָתָא.

סַנָּאָה m. (preced.) *hater, enemy.* Targ. Ex. XXIII, 5. Targ. II Esth. VI, 10; a. e.—Y. Ber. II, 5[a] top סַנָּאֵיהוֹן דישראל the enemy of Israel. Ḥull. 43[b] (euphem.) כלפי סַנָּאֲיהּ דרבא (not סנאוה) against (the enemy of) Raba.—*Pl.* סַנָּאֵי, סַנָּאִין. Targ. Ps. XXXV, 19 (ed. Wil. סְנָאֵי). Targ. Ex. I, 10. Targ. Ps. CXXIX, 5 (Ms. סַנָּאֵי; some ed. סַנֵּי). Ib. XLV, 6 (some ed. ׳שׂ); a. e.—Y. Taan. IV, 68[d] שַׂנְאַיָּא.—V. שַׂנְאוּתָא.

סְנָאָה pr. n. m. *S'naah.* Taan. IV, 5 (26[a]) בני ס׳ (Ms. M. שְׂנָאָב; v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. IV, 68[b] bot.; Tosef. ib. IV (III), 6 ed. Zuck. (Var. סנאה); Bab. ib. 12[a] סְנָאָב (Ms. M. ׳ש); Erub. 41[a] סנאב (Ms. O. סנאה).

סָנֵי, v. סָנֵי.

סָנָאִין, סָנָאִים, v. סַנֵּה.

סַנָּאתָא f. = סַנָּאָה. Targ. II Sam. XIII, 15 (ed. Wil. סַנְאָתָא). Targ. Ps. CIX, 5 (ed. Lag. סַנְיָתָא). Ib. 3 סַנְוָתָא. Targ. Prov. XXVI, 26 סַנְיָאתָא (ed. Lag. סַנְיָאתָא; Ms. סִינְוָתָא).

סַנְבּוּטִין, v. סַרְבִּיטִין.

סַנְבּוּל, v. סִיבּוֹלֶת.

סַנְבַּטְיוֹן, v. סַמְבַּטְיוֹן.

צִינַי, צִנְבְּרֵירִי, צִנַּי, סַנְבְּרַאי pr. n. pl. *Sennabris*, near the lake of Tiberias. Gen. R. s. 98; Y. Meg. I, 70[a] ׳צִנַּי; v. יְרַח. Ib. III, 74[a] top Ursicinus burnt אוריסיתא דצנבראי the Torah scroll (of the synagogue) of S.—Denom. סַנְבְּרָא, ׳צַנַּי, ׳צִרַּי. Y. Shebi. VI, 36[d]; ib. IX, 39[a]; Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] לוי צ׳.

סנגדא, v. סַנִּיגּוֹרָא.

סנגדודין, v. סַנְגְּנָלָרִין.

סנגוריא, v. סְרוּנְגְּיָא.

סנגורין, v. next w.

סַנְגְּנָלָרִין m. pl. (variously corrupted) *singulares, orderlies in the army*; (under the later Roman emperors) *imperial clerks in the provinces.* Yalk. Num. 771 גירה בהן הס׳ he set the singulares on them, and they crushed their heads with clubs (v. Sm. Ant. s. v. Fustuarium); Sifré Num. 131 סנגדודים, סנגרורים; Y. Snh. X, 28[d] bot. סניגורים (corr. acc.).—Y'lamd. to Num. X, 2 quot. in Ar. s. v. סגנם: מה עשו חסניגורים (corr. acc., or סַנְגִּיפֵרִים signiferi?).

סַנְגָּרָא, v. סַנִּיגּוֹרָא.

סנגרין, סנגרורין, corruptions of סַנְגְּנָלָרִין.

סנדיות, read: סַנְדָּרִיּוֹת.

סַנְדִּיוּקְנוֹס, סנדיקות, סַנְדִּיקוֹס, v. סִינְדִּיקְנוֹס.

סַנְדָּל c. (σάνδαλον, prob. from Pers. *sandal* = calceus) *sandal*, 1) *a sole with straps, shoe*, contrad. to מַנְעָל a. נַעַל. Sabb. VI, 2, v. סָמַר. Yoma VIII, 1. Yeb. 102[a]; a. fr.—׳ס של בהמה a sort of shoe for animals (v. Sm. Ant., 3rd Engl. ed., s. v. Solea). Sabb. 59[a] ׳ס של וכ׳ a metal shoe for animals is liable to levitical uncleanness (expl. 'because it may be used as a drinking vessel in war' &c.); Kel. XIV, 5 סַנְדָּלֵי בהמה (*pl.*). Par. II, 3 עשה לה ס׳ וכ׳ if one made a shoe for her (the red cow), that she might not slip.—׳ס של ערימה *a sort of shoe for the legs of a bedstead;* [Ar.: *a board placed under a short leg*]. Ohol. XII, 4; Tosef. ib. XIII, 4.—Yeb. 103[b] ׳ס של נחת ע״ז Ar. (ed. ׳ס של ע״ז) the shoe for the rest of an idol.—*Pl.* סַנְדָּלִין. B. Bath. 58[a] 'the bed of a scholar' is ׳ס וכ׳ . . . כל שאין that under which nothing is placed except the sandals in summer and shoes in winter time. Y. Sabb. VI, 8[a]; a. fr.—2) *a flat fish* like *the sole* or *turbot*; trnsf. *a flat, fish-shaped abortion.* Nidd. III, 4 המפלת ס׳ וכ׳ a woman who discharges a sandal-like foetus or a placenta. Tosef. ib. IV, 7 ׳ס שאמרו דומה לס׳ דג שבים the sandal abortion of which they speak means a foetus resembling the sea-fish called sandal; [oth. opin.] דומה ללשון של שור resembling the fish called 'ox-tongue' (βούγλωσσος, lingulaca); Y. ib. III, 50[d] bot.; Bab. ib. 25[b]; a. e. [Snh. 59[b] סנדלין Ms. M., v. סַנְדַּלְנוֹנִים.]

סַנְדָּלָא, סַנְדָּלָא ch. same. Targ. Y. I Gen. XIV, 23 סַנְדָּלַת רצועא a sandal provided with straps; Y. II רצועה ׳דס a shoe-strap. Targ. Ps. CVIII, 10; a. fr.—Gen. R. s. 44; Yalk. Jer. 285 עד דסַנְדָּלָךְ וכ׳, v. כּוּבָּא I. Yeb. 102[a], v. עַטְרִיָּא. Snh. 7[b] ׳וס אפיקו לי מאני חנותאי . . . get me my shop-tools (the judge's implements): a stick, a strap, a trumpet (with

which to proclaim excommunication) and a sandal (for חֲלִיצָה); a. fr.—*Pl.* סַנְדַּלַיָּא, סַנְדְּלַיָּא. Targ. Is. XI, 15. Targ. Y. Gen. XXXVII, 28 (cmp. Am. II, 6); a. e.—Y. Sabb. VI, 8[a] top ס׳ תרין two pairs of shoes. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת׳ 8); a. e.

סנדלבין, סנדלבונין, v. next wds.

סַנְדַּלְכוֹן m. (a corrupt. of σαρδόνυξ, σαρδόνυχος) *sardonyx.* Targ. Job XXVIII, 18 (h. text ראבות).

סַנְדַּלְכוֹנִין, סַנְדַּלְכוֹנִים m. pl. h. same, in gen. *gems.* Snh. 59[b] סנדלב׳ טובים ed. (ed. Cracow סַנְדַּלְכָנִין; Ms. M. סנדלין; Ms. C. סנדלנין; corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Gen. 15 סנדלפונין; Ab. d'R. N., ed. Schechter, ch. I סנדלכים. Ib. ch XXXVIII סנדלפונין טובות פה שמוציא the mouth which uttered beautiful gems.

סַנְדַּלְכָנִין, סַנְדַּלְכִין, v. preced.

סַנְדַּלְפוֹן pr. n. *Sandalfon*, name of an angel. Ḥag. 13[b]. Pesik. R. s. 20 אשו של ס׳ the fire of S.

סנדלפונין, v. סַנְדַּלְכוֹנִים.

סַנְדְּלָר m. (sandalarius) *sandal-maker*, surname of R. Johanan; [oth. opin.: ס׳=אלכסנדרי, *the Alexandrian*; v. Y. Ḥag. III, beg. 78[d] ר׳ י׳ הס׳ אלכסנדרי וכ׳ R. J. the Sand'lar is a true Alexandrian]. Ab. IV, 11; a. v. fr.

סנדלריאות, Yalk. Gen. 79, read: בַּלְנַרְיָאוֹת, v. בַּנְרִיוֹת.

סַנְדַּלַת, v. סַנְדָּלָא.

סַנְדְּרִיאוֹס, סַנְדְּרוֹס, abbrev. of אַלֶכְסַנְדְּרוֹס. Ex. R. s. 15, v. אִרְלִיאוֹס.

סַנְדְּרִיוֹתָא, סַנְדְּרָאוֹת, סַנְדְּרָיוֹת, סַנְדְּרִי, v. סַנְהֶדְרִי h. a. ch.—[סנדריות, Sifra B'har, Par. 2, ch. III, v. אַבְסִינְגְרוֹן.]

סַנְדַּרְיָיתָא, v. סַנְהֶדְרִין ch.

סנדרנא, Cant. R. to IV, 4 ס׳ ע״י, a corrupt dittography of ע״י שני שדיך.

סַנָּה m. (b. h.) *prick, thorn, thorn-bush.* Ex. R. s. 2; Tanḥ. Sh'moth 14 (expl. בלבת, Ex. III, 2) משני חלקיו של ס׳ (from the heart of) from upward of two thirds of the height of the thorn-bush. Ib. אף אני בס׳ וכ׳ הם ... they (the Israelites) are in anguish, I (the Lord) also appear in the thorn-bush, out of a narrow place. Ex. R. l. c. מה הסנה שפל וכ׳ as the thorn-bush is the lowest of the trees, so are the Israelites &c.; a. fr.—*Pl.* סְנָאִים, סְנָאִין, סְנָנִים, סְנָנִין. Kil. VIII, 5, a. e. חוּגְלַת הס׳, v. חוּגְלָה I. Tanḥ. Ki Thissa 2 סגיין (corr. acc.). B. Mets. 117[a] (expl. תקרה) קנים ס׳ וטינא Ar. (ed. קנים וס׳) he must furnish reeds, thorns and clay (for the ceiling).—Y. Meg. I, 72[d] top בסנאיו של יוסף, v. סָנוֹא.]

סנדריומי, v. סַהֲדְרִיוֹט.

סַנְהֶדְרִין, סַנְדְּרִי f. (also *pl.*) (συνέδριον) *Sanhedrin*, the supreme council of the Jews; ס׳ גדולה *the Great S.*, consisting of seventy-one members; ס׳ קטנה *the Small S.*, a judicial court of twenty-three. Snh. I, 6. Ib. ס׳ נוהגת ראויה לס׳ fit to be a seat of the S. Macc. I, 10 בארץ וכ׳ the S. may exercise its functions in Palestine and outside. Ib. ס׳ התורגת וכ׳ a S. that executes capital punishment (more than) once in seven years. Ib. 9 (ref. to Deut. XVII, 6) שלא תהא ס׳ שומעת וכ׳ this intimates that the S. must not hear the testimony from the mouth of an interpreter. Snh. 63[a] לס׳ שהרגו וכ׳ that a S. which puts a person to death must not taste food during the entire day of execution; a. v. fr.—*Pl.* סַנְהֶדְרָאוֹת, סַנְהֶדְרָיוֹת, סַנְדְּרָאוֹת, סַנְדְּרִי. Ib. I, 5 אין פושין ס׳ לשבטים וכ׳ supreme courts for tribes (provincial courts, Small Sanhedrin) can be instituted only by decree of the court of seventy-one; Sifra K'dosh. ch. VIII, Par. 10 סנדריות של ישראל; Yalk. Lev. 619 סנהד׳ של שבטים, opp. ס׳ גדולה. Snh. 16[b] כנדראית (also in Chald. diction); a. fr.—*Sanhedrin*, name of a treatise, of the Order of N'ziḳin, of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli a. Y'rushalmi.

סַנְהֶדְרִי, סַנְהֶדְרִין ch. same. Targ. Y. II Num. XXV, 4. Targ. Y. I ib. 7. Targ. I Chr. XVIII, 17; a. fr.—Snh. 16[a]; a. fr.—*Pl.* סַנְהֶדְרָיֵיתָא, סַנְדְּרָיֵיתָא. Targ. Y. I Lev. XXIV, 12. Targ. Y. I Num. IX, 8; a. fr.

סָנָא, סַנָּא m. (קְנָא a. cmp. סָנֵא=שָׂנֵא) *hater.*—*Pl.* סַנָּאִין, סַנְיָין. Zeb. 118[b] (ref. to Deut. XXXIII, 16, play on סְנֶה) ... מן הס׳ שלו Ms. M. (ed. בין השנאין, v. Rabb. D. S. a. l. note) the eye (of Joseph) which refused to enjoy that which was not its own, shall be permitted to feast on that which belongs to his haters (the brother tribes); Yalk. Josh. 29; Y. Meg. I, 72[d] top ששרת שכינה בסָנָאָיו של יוסף the Divine Presence dwelt among Joseph's haters.

סַנְוַרְתָּא, v. סַנְוֵרְתָּא.

שׂ׳, סִנְוָאתָא f. (סָנֵי) 1) *the hated wife.* Targ. O. Deut. XXI, 15 ס׳ ed. Berl. (oth. ed. שִׂנְוָאֵי; a. שִׂנְיָאֵי; Y. סָנְיָתָא, a. סְנִיָתָא, סְנִי׳). Targ. O. Gen. XXIX, 33 ס׳ ed. Berl. (oth. ed. שׂ׳; Y. שִׂנְיָתָא). Targ. Prov. XXX, 23 שנוא׳ (ed. Lag. שִׂנְיָי); a. e.—2) *hatred*, v. סִנְאָתָא.

סַנֵּוֵר (Saf. of נור; cmp. חִינְּרָרָא) *to dazzle, blind.* Targ. Y. Num. XVI, 14.

סַנְוַרְתָּא, סַנְוֵרְתָּא f. (preced.; cmp. Syr. סנורא, lorica, P. Sm. 2680) *polished metal helmet.* Sabb. 62[a], expl. קסדא (Ms. M. סנירתא, read סנור; v. Rabb. D. S. a. l. note for Var. lect.).

סַנְוְנָתָא m. (v. סְנַפְתָּא) *of S'navta.* Sabb. 17[b] (Ms. M. נתוואה, v. Rabb. D. S. a. l. note); (Ab. Zar. 36[a] גְּוָתָאָה, early eds. נְוָתָא; v. נְוָתִי).

סְנוּנִית f. (סָנַן) [*the glistening,*] *swallow.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V הס׳; Ḥull. 62[a] ס׳ לבנה the white-bellied swallow. Tosef. ib. III (IV), 23 אוכלין את ס׳ לבנה וכ׳ used to eat the white-bellied swallow, because &c. Sabb. 77[b] אימת ס׳ על הנשר the fear which the eagle has of the swallow; a. e.

סְנוּנִיתָא ch. same. Targ. Jer. VIII, 7 (h. text עָגוּר).

סְנוּק, סְ׳ m. (סנק) *pressure, exhaustion.* Sabb. 67ª, v. גַּבָּא.

סְנוֹקֶרֶת, סְנִ׳ f. (סָכַר II, with anorg. נ) [*reddening,*] *a severe* or *insulting blow in the face* (*with the fist*; oth. opin.: *with the back of the hand*; Rashi: *with the saddle of an ass*). B. Kam. 27ᵇ (Ms. M. סִינוֹקֶרֶת; Ms. F. סינוקרת; ed. Sonc. סטקרת, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. VIII, end, 6ᶜ סקלונקות.

סַנְוֵרִים m. pl. (b. h.; v. סַנְוֵר) *blindness, dimness,* Yalk. Esth. 1056 שהיה חס׳ על עיניו his eye-sight was veiled.

סָנוּתָא v. סְנָאתָא.

סְנוּתָא v. סְנוּאָתָא.

סָנַט (cmp. Syr. סנט, P. Sm. 2676, a. Arab. sanuṭ) [*to scrape,* cmp. חָסַד II] *to sneer, scoff, malign.* Gen. R. s. 71, beg. הרו חבל סוֹנְטָן בה all sneered at her; ib. אף הגויתות סוֹנְטוֹת בה . . . (not סונטין), v. גְּוִיתִית; Yalk. ib. 125. Gen. R. s. 68 סוֹנְטִים 'Rashi' (ed. Leipz. סונטומוס, corr. acc.; ed. Wil. שׂוֹנְטִים; some ed. שוטנים, corr. acc.).

סַנְוֵרָא, סַנְוֵרְיָא v. סַנְוֵרָא.—סנוראי, v. next w.

סַנְוֵרְיָא, סְנַוְרַיָּא m. pl. (סנר; cmp. נָטַר) *grudge, hidden hatred, vindictiveness.* Gen. R. s. 67 עד .. סנוראי דרומי Ar. (ed. סנורי, סנוראי, corr. acc.) to this day people exclaim, 'the vindictiveness of Rome' (with play on *senatores*); Yalk. ib. 115 סנוראי דרומאי (סנוראי; corr. acc.). Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ (play on Saturnalia, v. בְּרוּמִי סַטַרְנַלְיָא) צווחין ליה סַנְטוֹרַנְיוּת דעשו in Rome they (the Jews) call it (that festival of apparent good-will) the hidden hatred of Esau (Rome).

סנמורתא v. סַנְוֵרוּתָא.

סַנְוֵרָא, סַנְוֵר, סְנַוְרָא, סְנַוְרָא v. סַנְוֵר, סְנַוֵּר, סַנְוֵרָא.

סנוראי v. סַנְוֵרִי.

סְנַוֵּר (Saf. of נָטַר) *to guard,* esp. *to watch jealously; to bear grudge.* Gen. R. s. 67 (ref. to וישׂטמהו, Gen. XXVII, 41) סְנַוְרוֹ ונכשה לו שונא נוקם ונוטר (better סִינְרוֹ; Ar. a. Yalk. Gen. 115 omit our w.) he watched him grudgingly, and became to him a vindictive and grudge-bearing enemy; v. סַנְוֵרִי.

סַנְוֵר, סַנְוֵיר m. (preced.) 1) *guardsman, bailiff.* B. Bath. IV, 7 המוכר .. מכר את חס׳ if one sells a township, he sells with it the *sanṭer* (a slave, v. אִירְקוֹנוֹמוֹס); expl. ib. 68ª בר מחווניתא, v. מַחְוָנְיָתָא; [oth. opin. ib. באגי *the fields around the town*]; Tosef. ib. III, 5. Snh. 98ᵇ פגע בו ס׳ a bailiff meets him (trying to contest his title to the field). Y. B. Mets. V, 10ᶜ .. או ס׳ ישראל שמינה an Israelite who appointed a gentile his manager or guardsman. Gitt. 80ᵇ לשם ס׳ שבעיר .. אפי׳ even if he dates a letter of divorce from the rule of a bailiff of the town. Tanḥ. B'rakhah 6 כס׳ הזה וכ׳ like the guardsman that speaks before the king; a. e.—2) *the guarded land outside of a township.* B. Bath. l. c., v. supra.—3) (cmp. meanings of לֶחִי, and phrases like שמר פתחי פיך, Mic. VII, 5) [*fence,*] *jaw, jaw-bone, chin.* Ber. 24ᵇ מניח ידו על סַנְוֵרוֹ .. . וכשהוא (Ms. M. סַנְוֵרוֹ) and when he yawned, he put his hand on his chin (to cover his mouth).—4) a sort of *cloak, sanṭer* (cmp. גּוּנְדָּא II). Treat. Der. Er. ch. XI סַנְוֵרוֹ לצדדין וקובעו וכ׳ he who walks with his *sanṭer* hanging sideways and his cap turned back . . ., belongs to the haughty.

סַנְוֵרִי, סַנְוֵי (סַנְוֵרוֹ) ch. same, 1) *guardsman, bailiff* &c. Koh. R. to IV, 8 בלשאצר ס׳ דבבל Belshazzar, governor of Babylon. Lev. R. s. 34 אתנסיבת לס׳ דקרתא she married the guardsman of the town; Yalk. Is. 352; Gen. R. s. 17 סנטרין (corr. acc.); Y. Keth. XI, 34ᵇ bot. לכסירא (corr. acc.). Pesik. Ha'om., p. 69ᵇ (ref. to Jer. V, 24 סַנְוֵרָךְ אנא וכ׳ (רשמר לנו I (the Lord) am thy guardsman (guarding thy crops), and wilt thou not give me my guard's pay (tithes)?; Pesik. R. s. 18; Koh. R. to I, 3 סנטורך; Lev. R. s. 28. Pesik. Ekhah, p. 120ᵇ ריש מטרתא וס׳ the chief of the town guard and the bailiff; Lam. R. introd. (R. Abba 2); a. e.—*Pl.* סַנְוֵרָיֵא, סַנְוֵרִין, סַנְוֵי, (סַנְוֵוֹ). Y. Shebi. IV, 35ᵇ top חמוניה ס׳ וכ׳ the field watchmen saw him (eat of the fruit) and began to strike him. Y. Ḥag. I, 76ᶜ סַנְוֵרֵי קרתא the guardsmen of the town (Pesik. l. c. ריש מטרתא וסנטרא, v. supra); a. e.—2) (only in *pl.*) *upper garments, outer clothing, walking dress.* Gen. R. s. 100 נפיק .. סַנְוֵרוֹי came forth to meet him dressed in his upper garments (although a mourner); מאי סנטרוי מאנין וכ׳ what do you mean by 'his *sanṭerin*'? Garments which showed no rents; Y. M. Kat. III, 83ᶜ top לבוש סַנְוֵרְיָא, expl. מאנין דלא חפיתין, v. חָפַת.—[Gen. R. s. 67 סנטרי, סנטרוי, v. סַנְוֵרֵי.]

סַנְוֵרוּתָא f. (preced.) *watchman's pay, watchman's charge.* Pesik. Ha'om. p. 69ᵇ סַנְוֵרוּתִי (not סנטורתי), v. preced.; Pesik. R. s. 18; Lev. R. s. 28 דסנטרותי of that which I have guarded; Koh. R. to I, 3 מסַנְוֵרוּתִי.

סַנְוֵרְיוּתָא, v. preced.

סַנֵּי, *pl.* of סַנְיָא.

סַנֵּי, v. סְנָא IV.

סָנָא, סָנֵי *to hate,* v. שָׂנֵא.

סְנָא, סְנֵי ch. same, 1) *to hate.* Targ. O. Deut. XXII, 16 (Y. ed. Amst. סַנְיָא). Ib. 13. Targ. Ps. XXXI, 7 Ms. (ed. שׂ); a. fr. (interch. with שׂ).—Part. סָנֵי, (סָאנֵי); f. סַנְיָא; *pl.* סָנְיָן, סָנָן. Targ. Prov. VI, 16. Ib. XXVI, 28 (some ed. שָׂא). Ib. VIII, 13 (Bxt. סַנְיָא). Ib. I, 22. Targ. Mic. III, 2; a. fr.—Yoma 9ᵇ באלהא דסָנְיָנָא לכו Ms. M. (אלהא ס׳) by God, we hate you (Babylonians). Keth. 105ᵇ לא לידון .. . דס׳ לית one must not act as judge in the case of one he loves, or of one he hates. Ib. מיניהו סָנוּ לי some of them hate me. Ib. אי נְסֵנֵי כולהו סני לי (not נסנו) if there is hating (among them), they all hate me. Sabb. 153ª דסני ליה כולהו וכ׳ (Rashi דסנו) whom all the people of Pumbeditha hate. Ib. 26ª דהווה סניא לכלתה Ms. M. (ed. סְנִיאָה לה לכלתה) who hated her daughter-in-law. Pes. 113ᵇ ומי שריא למְסַנֵיה (some ed. למסניה) is it permitted to hate a fellowman?

Ib. מהו למימרא . . . למיסניריחו (Yalk. Ms. למסניריה, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) is it permitted to denounce him to his teacher that he may hate him? Ib. מסנא סני ליה Ms. M. (ed. מיסני סני) they should hate him. M. Kat. 17a דהוו סני שומעניה whose reputation people disliked (who was ill-reputed, v. infra); a. fr.—*Part. pass.* סָנֵי, סָנִי; f. סָנְיָא *hated, hateful; ungainly, unsavory.* Targ. Prov. XIV, 20 (ed. Lag. סאני; h. text רָשׁ). —Sabb. 31a דעלך סני וכ׳, v. חַבְרָא. Meg. 25b האי מאן דסני שומעניה Ms. M. (ed. דסָנְאֵי, v. supra) one whose reputation is bad, v. בְּזֵי I. Ib. 14b סָנְיָן שמייחו (Ms. M. סני; Ms. Halberst. שָׂנְאָן; Ms. O. אִשְׁתַּבַּי; v. Rabb. D. S. a. l. note) they are ungainly of name; (Ms. M. their names are ungainly).—2) (fr. part. pass.) *to be ugly.* Taan. 7b top אי הוו סָנוּ וכ׳ if they had been ugly, they would have been still greater scholars.

סַנְיָא I f., v. preced.

סַנְיָא II m. (preced.) 1) *badness, inferiority.* B. Bath. 122a לשופרא וס׳ to equalize the distribution of land with regard to the better or inferior quality.—2) *evil nature*; (by way of antiphrasis for טיב) *nature.*—ביש סַנְיָרָה one whose nature is bad, *ill-natured.* Koh. R. to XI, 9 (some ed. ביש סַנְיָתָא).—V. סִנְיָתָא.

סַנְיָא III, **סְנֵיָא** m.=h. סְנֶה. Targ. Y. Ex. III, 4, sq.—Cant. R. to I, 1 (prov.) בן ס׳ נפיק וורדא (some ed. נפקא וירדא) from a thorn-bush comes forth a rose (good children of a bad father); Yalk. Sam. 134 ס׳ דאפיק וכ׳ (not סכיא) a thorn which produced a rose.—*Pl.* סַנְיָא, סַנָּיָא. Targ. Y. Deut. XXXIII, 16 (prob. to be read סַנְיָרָא sing.).—[Targ. Prov. VIII, 19 סניא for סגיא, v. גַּבְרָא I.]

סַנְיָא IV, or **סַנֵּי** m. (סנן) *sieve*; ס׳ דרבי *mucal sieve*, name of a certain *part of the intestines*; [oth. opin.: *disliked by wolves*, v. סָנֵי]. Ḥull. 50b.—Koh. R. to VII, 19 (some ed. סני); Lev. R. s. 3 *the ileum*; v. בַּנְיָא.

סְנִיאָס, Targ. Y. I Num. XXXIV, 11, read פַּנְיָאס.

סְנִיאָתָא, v. סְנוּאָתָא, a. סְנֵאתָא.

סַנֵּיגוֹר m. (συνήγορος) *advocate, attorney*, opp. קטיגור prosecutor. R. Hash. 26a אין קטיגור נעשה ס׳ the accuser (gold reminding of the golden calf) must not be made an advocate (therefore must the high priest on the Day of Atonement not enter the Holy of Holies in gold-embroidered garments); Ber. 59a. Ḥag. 13b קטיגור יעשה ס׳ shall the accuser (the ox or calf) become an advocate? Lev. R. s. 30 אוי . . סַנֵּיגוֹרוֹ וכ׳ woe to this man, his advocate has turned prosecutor!; Y. Succ. III, beg. 53c שניגורו (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* סַנֵּיגוֹרִין. Y. R. Hash. I, 57b top; a. fr. —Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 7) שלא יעמיד אצלו ס׳ וכ׳ that he (the judge) must not allow advocates to stand by his side (in place of the parties themselves), for it is said, 'before the judge the words of both of them must come' (ib. XXII, 8); [Shebu. 30b שלא יעשה סניגרין (Ms. M. יעשה דבריו סנגרון; Yalk. Ex. 352 שלא יעשה לדבריו סניגירין) that he must not appoint advocates for what he has to say (in defense of his decision, if a point of law is raised against it); the entire passage seems to require emendation in accordance with Mekh. l. c.]

בַּר ס׳, סַנִּיגּוֹרָא pr. n. m. *Bar-Sannigora.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 8 כרכי דבר ס׳ the towns of Bar-S. (on the border between Syria and Palestine); [for טבריא ib., read with Y. II אנטיכיא]; Sifré Deut. 51 כרכא דבר סנגרא (not דכר); Yalk. ib. 874 (not ברבא); Tosef. Shebi. IV, 11 כפרא דבר סנגרא (read כרכא; Var. סינגורא); Y. Shebi. VI, 36c ברכה רבה ובר סנגרא (corr. acc., or ס׳ כרכה רבה דבר the large town of &c.).

סְנִיגוֹרְיָא f. (συνηγορία) *defence, speaking in behalf of.*—לְמֵיד ס׳ עלֹ׳ *to speak in defence of.* Y. Taan. II, 65d top. Ex. R. s. 15, end. Lev. R. s. 6, beg. [read:] הדא רו״חק ס׳ היא מלמדת לכאן וכ׳ (זכות being a gloss to our w.) that holy spirit speaks in defence of both sides; a. fr.

סְנִיגְרוֹן, a corrupt. of סִינָגְרוֹן(אָב). Tosef. Shebi. VI, 3; Tosef. Ter. IX, 10; v. אֲבִסְנִיגְרוֹן.

סניגרון, Shebu. 30b, read: סְנֵיגּוֹרִין; v. סְנֵיגוֹר.

סַנְיָת, v. סַנְיָא II.

סַנְיוּתָא f. (סָנֵי) *dislike, displeasure.* Ned. 62a קסבר משום סַנְיוּתָא מילתא וכ׳ he thought that man spoke so from a dislike of the thing (spoke ironically because he was angry). Yalk. Dan. 1060, v. שַׂנְאוּתָא.

סְנַן, v. סָנַן.

סְנִיף m. (סָנַף) *attachment, wedge; key-stone.* Midr. Till. to Ps. XCI; Pirké d'R. El. ch. XXXV; Yalk. Gen. 120 כאדם שהוא ניתן ס׳ לכיפה as one inserts a key-stone in an arch. Ber. 47b; Y. ib. VI, 11b top עושין אותו ס׳ לעשרה we wedge him in among the ten, i. e. we count him in so as to make up the requisite number; a. fr.—*Pl.* סְנִיפִין, סְנִיפִים. Tosef. Snh. VII, 9 עושין אותן ס׳ .. בבית at a wedding feast we place them among (the adults); Hor. 13b. Taan. 25a ס׳ עשאום they made them (the beams) in links, i. e. joined mortised pieces to them. Tosef. Men. XI, 6 היו . . . ארבע ס׳ four golden attachments were there (to the table) shaped like forks; Men. XI, 6. Ib. 94b ס׳ מעבידין וכ׳ וחס these attachments supported the loaves; Num. R. s. 4; a. fr.—Kel. XXI, 3 ס׳ *the side-pieces of a saw which hold the blade, and the wedge with which the cord is twisted.*

סְנִיפָא ch. same.—*Pl.* constr. סְנִיפֵּי (סינופי) *the barbed tops of a fence* or *wall.* B. Bath. 4b, v. דָּרְכֵּי.

סְנִיפְתָּא, v. סְנִיפָּא.

סנירתא, v. סַנְוֵרְתָּא.

סְנִיתָא, סְנֵיתָא, v. סְנוּאָתָא a. סְנֵאתָא.

סָנַן [*to sting*, cmp. סָנֶה; of color:] *to be bright, shine.* V. סְנוּנִית.—Part. pass. סָנוּן; *pl.* סְנוּנִין. Num. R. s. 4 (expl. בִּיפוּז, II Sam. VI, 16) היה לבוש בגדי זהב ס׳ וכ׳ he was dressed in glistening, gold-embroidered garments shining like fine gold.

Pi. סִינֵּן *to clear, filter*; (of metals) *to smelt, refine.* Sabb. XX, 2 מְסַנְּנִין אֶת הַיַּיִן וכ׳ you may (on the Sabbath) filter wine through a cloth &c. Ḥull. 67ª רִבְחוּשִׁין שֶׁסִּינְּנָן gnats in liquids which one has passed through a filter; a. e.—*Part. pass.* מְסוּנָּן *refined, bright.* Num. R. l. c. (expl. מִפּוּז, v. supra) פּוּזוֹ . . . הַזָּהָב הַמְסוּנָּן the refined gold which he wore made a rustling noise.

Nithpa. נִסְתַּנֵּן, *Hithpol.* הִסְתּוֹנֵן *to be refined.* Ib. s. 7, beg. נִסְתַּנְּנוּ הַפְּסוֹלוֹת מִמֶּנּוּ וכ׳ when the base metals are removed from it (the silver) by refining, it shows at once &c. Pesik. R. s. 14 (ref. to Ps. XII, 7) [read:] כֵּשֵׁם שֶׁהַכֶּסֶף . . . וּמִצְטָרֵף וּמִסְתּוֹנֵן וכ׳ as the silver to be smelted enters the crucible and is smelted and refined etc.; כָּךְ הַיְרֵא הַתּוֹרָה מִסְתּוֹנֶנֶת וכ׳ so is the Law refined and smelted (through study) in forty-nine ways.

סְנִין, סְנַן ch. same; (act. verb) *to filter, clear, refine* (interch. with *Pa.*). Targ. Ps. CV, 19 (Ms. סְנֵּין). Ib. XVII, 3; a. fr.—Part. pass. סְנִין; f. סְנִינָא. Ib. XII, 7. Ib. LXVIII, 14. Targ. Job XI, 15; a. fr.

Pa. סַנֵּן same, v. supra. Ib. XXVIII, 1; a. e. [Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28 דְּסַנֵּין (some ed. דְּמִירִין; h. text עֹרֶף) prob. to be read: דְּמְסַנְּנִין וכ׳ (= דְּמִסְנְנִין) which let filter down dews &c.

סִנְסִין, סִנְסוֹן, Tosef. Kel. B. Bath. V, 11; Tosef. Neg. V, 14, read: סָגוֹסִין, v. סָגוֹס.

סַנְסַן I pr. n. m. *Sansan.* Gen. R. s. 19 חֲנִינָא בַּר סִ׳ (cmp. סִיסִי; Yalk. Esth. 1056 פִּפָּא).

סַנְסָן II f. (b. h. סַנְסִנִּים *pl.*; v. סְנַן) [*prick,*] *the pointed ribbed leaf of the palm tree.* Snh. 93ª (ref. to Cant. VII, 9) לֹא עֲלֶתָה בְיָדִי אֶלָּא סִ׳ אַחַת (v. Rashi) I can claim as mine only one leaf (of the palm Israel) that of Hanania &c.; Yalk. Cant. 992 סַנְסִנָּה.—*Pl.* סַנְסִנִּים. Num. R. s. 3, beg.; Gen. R. s. 41, beg.; Yalk. Ps. 845 סִ׳ לִכְבָרָה (not לִכְבֹד) the leaves (of the palm tree) are used for sieves.

סַנְסַנָּא ch. same.—*Pl.* סַנְסַנָּיָה. Cant. R. to VII, 9, v. אֶלְבָּנָא.

סַנְסַנָּה, v. סַנְסָן II.

סָנַף (Saf. of סנף; v. סִימְפוֹן) *to interlace; to insert.* Tosef. Keth. VII, 10 הָיְתָה בָהּ מוּם אַחֵר וּסְנָפוֹ בֵּין הַמּוּמִין if she had another blemish, and he in his enumeration had inserted it among the blemishes (which she really did not have, so as to make believe that she was also free from that blemish); Tosef. B. Bath. IV, 5, sq.; B. Mets. 80ª (אחד for אחר). V. סְנִיף.

סְנַף, Koh. R. to XI, 9 אִיסְתַּנְפְּנוּהוּ, read: אִיסְתַּנְפְּנוּן, v. סְפַן.

סְנַפִּיר f. (b. h.; = סְנַפִּיר; ספר with anorganic נ; cmp. סְמַפּוֹרִין, סַמְפִּיר &c.) *fins.* Ḥull. III, 7. Nidd. VI, 9 כָּל . . יֵשׁ לוֹ סְ׳ every fish that has scales has also fins; וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְ׳ וְאֵין לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת but some have fins but no scales. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 אַפִּי׳ אֵין לוֹ אֶלָּא סְ׳ אַחַת even if it has only one set of fins; a. e.—*Pl.* סְנַפִּירִין, סְנַפִּירִים, סְנַפִּרִים, סְנַפְּרִים. Ib. הַמְרֻבֶּה וּבַסְ׳ one that has more than one coat of scales and one set of fins. Ib. (ref. to Job XLI, 22) *ḥaddudé ḥares* אֵלּוּ סְ׳ שֶׁלּוֹ refers to its (the Leviathan's) fins. Ḥull. l. c. וְסִ׳ הַפּוּרַת בָּהֶן by *s'nappirin* is meant that organ with which it speeds its movements.—[Yalk. Lev. 645 סְנִפִּירִים, v. סַלְפִּינְגֵּס.]

סְנַפִּירִינוֹן, v. סַנְפִּירִינוֹן.

סְנַפֵּר, v. סְנַפֵּר.

סְנַפְּתָּא, סְנַפְתָּא pr. n. pl. *S'nafta,* a border town. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 סְנִיפְּ׳ ed. Zuck. (Var. סנפ׳); Sifré Deut. 51, a. Yalk. ib. 874 ספנתא.

סָנַק (Saf. of אנק, ענק; cmp. Assyr. סנק, Del. Assyr. Handw.) *to press, stuff.* Tam. II, 1 סוֹנְקִין אוֹתָן וכ׳ (Talm. ed. סוֹלְקִין) they press them against the sides of the altar.

Pi. סִינֵּק same. Mikv. II, 6 הַמְסַנֵּק אֶת הַטִּיט וכ׳ if one presses the mud against the sides of the pool.

סְנַק ch., *Pa.* סַנֵּק same, esp. *to stuff*; [oth. opin.: *to choke, cause loss of breath*].—Part. pass. מְסֻנָּק, (with ו emphat.) מְסֻנָּקָן. Pes. 3ᵇ כִּגְדֵי מְ׳ . . . שַׁוִּיתֶנוּ you made that subject to us (as savory) as a stuffed kid; כִּדְבָר אַחֵר מ׳ as a stuffed swine; [Ar. a. Rashi: this lesson made us (as tired) as a breathless kid, swine].

סַנְקַדְרִין, Yalk. Esth. 1057, read: סַנְהֶדְרִין.

סַנְקוֹמַס, v. סַנְקְלִיטוֹס.

סַנְקִנִירְקִים, סַנְקִירְקִים, Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944 סַרְקִנִי דְקִין, corruptions; prob. to be read: סַנְקְלִיטִיקִים, v. סַנְקְלִיטִיקוֹס; [Pesik. Zutr. Haăz., ed. Bub. p. 113 has סנקליטין].

סַנְקְלִיטוֹן, סַנְקְלִיט, סַנְקְלְטוּרִי, סִנְקְלִיטוֹן, v. next wds.

סַנְקְלִיטוֹס, סַנְקְלִיטוֹס, סִינְ׳, סִינְ׳, סוּנְ׳ m. (σύγκλητος) 1) (= סנקליטיקוס) *senator, councilor, counselor.* Ex. R. s. 46.—*Pl.* סַנְקְלִיטִין, סִנְקְלִיטִין. Pesik. Zutr. Haăz. (ed. Bub. p. 113) (ref. to עִתּוּדִים, Deut. XXXII, 14) אֵלּוּ סִ׳ שֶׁלָּהֶם that means their (the Roman) senators (sent to the provinces); (Sifré Deut. 317 סנקנירקים, Var. סנקירקים; Yalk. ib. 944 סרקני דקין). Y. Ber. IX, 13ᵈ חִילֵּף אֶת כָּל סִ׳ שֶׁלּוֹ he changed all his councilors; Y. Snh. XI, 30ᶜ top (some ed. סנקליטון, v. infra). Lev. R. s. 13 גִּחְכִין וְאָמַר לְסַנְקְלִיטָיו וכ׳ he bent down and said to his assessors, these three things (for which I put to death three persons) did I do in one night; Midr. Till. to Ps. LXXX לְסַנְקְלִיט שֶׁלּוֹ (sing.; ed. Bub. סנקוטס, oth. ed. סנקלוס, טוקלוס; corr. acc.). Gen. R. s. 8 מֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי סִ׳ וכ׳ a king that had two counselors, without whose consent he did nothing; Yalk. ib. 13; a. fr.—2) mostly סַנְקְלִיטוֹן (ἡ σύγκλητος, accus.) *senate, assembly.* Y. Snh. l. c.; Y. Ber. l. c., v. supra. Deut. R. s. 6 תִּיקְרִי אוּמָן שֶׁל סַנְקְלִיטוֹר (read: אִימָּן שֶׁל סַנְקְלִיטוֹן) let her be called the mother of the senate.—[Pirké d'R. El. ch. XLVIII, סַנְקְלְטוּרִי פְּרֹעָה, read with Yalk. Ex. 169 סַפְקְלָטוֹרִי, v. סַפְקְלָטוֹר.]

סַנְקְלִיטוֹר, v. preced.

סִינְ׳, סַנְקְלִיטִיקוֹס m. (συγκλητικός) *one of senatorial rank, senator.* Ex. R. s. 28 קְרָא לִפְלוֹנִי סִ׳ וכ׳ call such and such a senator that he may come with you.

Num. R. s. 18.—*Pl.* סִינִי, סְנַקְלִיטִיקִין, סְנַקְלִיטִיקִים. Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944, v. preced art.

סוּנִי, סִינִי, סְנַקְתַּדְרוֹן, v. next w.

סוּנִי, סִינִי, סְנַקְתַּדְרוֹס m. (συγκάθεδρος) *assessor, associate.* Gen. R. s. 49 מלך שהיה לו ס' אחד (not ים . . ., יס . . .; Ar. רון . . .) a king who had an associate; עשיתי ס' שלי . . . I have appointed him my associate. Ib. s. 78 רון . . . . Ex. R. s. 43, beg. סוּנְקַתְּדְרוֹ his associate regent. Tanḥ. Mishp. 5 סקנדרוס; ed. Bub. 3 סונדוקרוס (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* סִינִי, סִינִין, סְנַקְתַּדְרִין, סוּנִי. Yalk. Gen. 13 בילך שהיו לו ס' . . . חוץ מדעתן a king who had associates without whose consent he did nothing; Gen. R. s. 8 סנקתדרין . . תוץ מדעתו (some ed. מדעתם, corr. acc.). Yalk. Esth. 1057 סנקדרין (corr. acc.).

סְנָרָא, v. סִינְרָא.

סנריות, v. אֶכְסִינְרוֹן.

סָס m. (b. h.) *moth, worm.* Yoma 9ᵇ ארז מגור מן הסס Ms. L. (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) a cedar sawed out by the worm, v. סַסְמָגּוֹר.

סַסָּא ch. 1) same. Targ. Prov. XXV, 20 (some ed. סימא, corr. acc.).—Y. Bets. II, 61ᶜ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top; Y. Ḥag. II, 78ᵃ bot. ס' דקיסא מיניה וביה (vers. of Meïri to Bets. 20ᵇ) the worm of the wood comes out of itself (the wood); v. פַּסָּא I.—[2] = סָאסָא q. v.]

סַסְגּוֹן', סַסְגּוֹנָא m. (comp. of סס, v. סוּס a. שׁוּשׁ, a. גַּוָּנָא) [*of glistening color,*] *sasgona, sasg'vana* (Chald. rendition of תַּחַשׁ) 1) name of an animal the skin of which was used for covering the Tabernacle. Targ. Ex. XXV, 5. Ib. XXVI, 14 (Y. 'סמגוו); a. e.—Sabb. 28ᵃ היינו דמתרגמינן ס' שסס בגווניו חרבה Ar. (ed. שׁשׁ) that is the reason why we translate (*tashash*) with *sasgona*, because it glistened with many colors.—2) name of a *color, scarlet* (v. P. Sm. 2682). Targ. Cant. VII, 2 סנדלין דס' (not דססוגונא) scarlet shoes (cmp. Ez. XVI, 10).

סַסְגּוֹנִיתָא f. (preced.) *uratic stone* (from its color; Ar. *colored spots on the skin*). Yeb. 64ᵇ Ar. (ed. סוּסְפִּירְנְתָא).

סַסְמָגּוֹר* m. (supposed to be a comp. of סָס a. מגור, cmp. מְגֵרָה) [*a sawing worm,*] name of a species of *cedar* subject to decay. Yoma 9ᵇ [read:] מאי ארז שהרקב שולט בו ס' . . . what is the cedar over which decay has power? . . . Sasmagor (Ms. L. omits our w., and has only the explanation of it: ארז מגור מן הסס, v. סָס; v. Rabb. D. S. a. l. note 200). [To the following מאי ס' what is S.?, the reply ארז מגור מן הסס has obviously fallen out, whereas the subsequent אמר ר' אבא בת קול resumes the discussion interrupted by מאי ארז וכ';—different in comment.]

סָעַד (b. h.; Saf. of עוד, cmp. סָהַד) 1) *to support, strengthen.* Lam. R. to II, 2; Y. Taan. IV, 68ᵈ bot. לא הָסְעוּד, v. סָמַךְ. Midr. Till. to Ps. XLI, 3 אני סוֹעֲדוֹ ומעמידו I will strengthen and raise him (from his sick-bed); a. fr.—2) (with or without לב) *to satisfy the appetite, to satiate.* Ib. to Ps. CIV, 15 הלחם סועד (ed. Bub. לבב) bread satiates, v. מְזוֹנְתָא. Yalk. Lev. 675 (ref. to Lev. XXVI, 26) לרבות כל סוֹעֲדֵי לחם (fr. a noun סוֹעָד) this include all supports by bread (all substitutes of food); Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI מְסָעֲדֵי or מְסַעֲדֵי.—3) (denom. of סְעוּדָה) *to dine.* Hull. 7ᵇ רצונך סָעוֹד אצלי please dine with me. Erub. 53ᵇ מדוע אינך סוֹעֵד why dost thou not eat?; כבר סָעַדְתִּי וכ' I have had my meal in daytime; a. fr.—Sabb. 62ᵇ במה סָעַדְתָּ היום what did you dine on to-day? (a lascivious metaphor).—[Ib. 12ᵇ ששכינה סועד, v. סָעַד I.]

Pi. סִיעֵד *to support, assist.* Yalk. Num. 760 לסַעֲדָה in order to keep her (the cow) steady (on the ship). Sabb. XVIII, 3 אבל מְסַעֲדִין but you may assist (an animal in child-birth); expl. ib. 128ᵇ. Ib. (quot. fr. Tosef. ib. XV (XVI), 2) כיצד מסעדין אותזין וכ' (Tosef. l. c. מסייעין).

סִעֵד, סְעוֹד, סַעֵד ch. same, 1) *to assist, help.* Targ. I Sam. VII, 12 (ed. Wil. *Pa.*).—Targ. Gen. XXVII, 37 (h. text סמך); a. fr.—Lam. R. to II, 2 לא נְסִיעוֹד וכ', v. סָבַם.—2) (with or without לְחֵמָא) *to dine, eat.* Targ. Jud. XIX, 5. Targ. Ps. XIV, 4.—Gitt. 67ᵇ מאי טעמא לא סָעֵיד מר גבן why will you not dine with us?—3) *to satiate,* contrad. to זון and to גרר. Ber. 35ᵇ חמרא סָעֵיד wine satisfies; נהמא מְיסְעַד סעיד וכ' bread satisfies but does not exhilarate; a. e.

Pa. סַעֵיד *to support, help.* Targ. II Chr. XXVIII, 23. Targ. Y. Ex. XVII, 12.

Ithpa. אִסְתָּעֵד *to be supported.* Targ. Is. V, 6.

סַעַד m. (preced.) *support, auxiliary.* Tosef. Snh. II, 4 עושין אותן ס' לשנה we consider each of these circumstances an auxiliary reason for intercalation; Snh. 11ᵃ; Y. ib. I, 18ᵈ top (corr. acc.).

סַעֲדָא, סַעַד I ch. 1) same, *support, assistance.* Targ. I Kings X, 12 סעד Bxt. (ed. סְעִיד). Targ. Gen. XXI, 20; a. fr.—Lam. R. to II, 2 בריא בסַעֲדֵיכון מן אלין the Lord help you against these (Romans); (Y. Taan. IV, 69ᵃ בריכון סְעוּדִיכון).—*Pl.* סַעֲדִין, constr. סַעֲדֵי. Targ. Y. Lev. XXVI, 26 (v. סָעַד).—2) *food.* Targ. Ruth II, 14.—*3) סַעֲדִין *root of the Cyperus Rotundus.* Gen. R. s. 72 (expl. דודאים, Gen. XXX, 14) ס' Ar. (ed. שעורין).

סָעֲדָא, סַעֲדָא II m. (preced.) *assistant, helper, follower.*—*Pl.* סַעֲדְרָא, סָ'. Targ. O. Lev. XX, 5 סָעֲדוֹהִי ed. Berl. (not with ר; oth. ed. סַ'; h. text משפחה).

סַעֲדְתָּא f. (preced. wds.) *sustenance, comfort.* Gen. R. s. 48 quot. in Rashi to Gen. XVIII, 5 (ed. מְזוֹנְתָא).

סְעוֹד, v. סְעַד.

סָעוֹד m. = סְעוּדָה. Y. Ber. II, 5ᵃ bot. אם היו עושין עמו בסָעוֹדָן if they work for him for their meals (the meals included in the wages).

סְעוּדָא f., v. סְעוּדְתָּא.

סְעוּדָה f. (סָעַד) *meal, dinner; feast.* Yoma 75ᵇ (ref. to Ex. XVI, 12) קבע להן זמן ס' he (Moses) introduced for them fixed meal-times. Succ. 26ᵃ סְעוּדַת קבע a regular full meal, v. עֲרַאי. Tosef. Ber. IV, 10 מוסרין ס' לטבח they put the banquet in charge of the cook; נתקלקל דבר בס' if anything is wrong in the banquet; B. Bath. 93ᵇ. Tosef

l.c. 8 סדר חס׳ ed. Zuck. (Var. חסידה); a. v. fr.—סעודת ארוסין, ס׳ נישואין &c., v. respective determinants.—Ab. III, 16 הכל מתוקן לס׳ everything is prepared for the feast (the hereafter). Pesik. R. s. 41, end, v. זָמַן.—*Pl.* סְעוּדוֹת. Sabb. XVI, 2. Ib. 117[b]; a. fr.

סְעוֹדְנָא, סְעוּדְנָא m. (סָעַד) *assistance, help*; trnsf. *helper*. Y. Taan. IV, 69[a], v. סַעֲדָא I.

סְעוּדְתָא f. ch. = h. סְעוּדָה. Targ. II Esth. VI, 11. Targ. II Sam. XI, 8.—Yoma 74[b]; 75[b] מאן דאית ליה ס׳ וכ׳ he who has only one meal, let him eat it in daytime. Keth. 61[b]; a. fr.—*Pl.* סְעוּדָתָא. Gitt. 38[b] אחת קבעת ס׳ וכ׳ one family had their regular dining parties on the Sabbath &c. Ib. סְעוּדַתֵיהוּ their entertainments; a. e.

סְעוֹרָא f. (סָעַר I) *visitation*. Targ. O. Num. XVI, 29 ed. Berl. (oth. ed. סְעָרָא; Var. סוּעָרָא, סוּעָדָה, סַ׳). Targ. Mic. VII, 4 סְעוּרַת (constr.).

סְעוֹרִים, סְעוֹרָם pr. n. m. *S'orim, S'oram*. B. Mets. 73[b] רב סעורם; M. Kat. 28[a] רב שְׁעוֹרִים (Ms. M. סְעוֹרִים).

סְעוֹרִין *barley*, v. סַעֲרָתָא.

סְעוֹרְנָא m. = סְעוֹרָא. Targ. Hos. IX, 7. Targ. Jer. XI, 23. Ib. XXIII, 12 (ed. Lag. סוֹעָרָן).

***סְעוּתָא** f. (נסע; cmp. נסח a. נסע) = סְחוּתָא, *sweepings*. Pesik. 'Asser, p. 95[b] מן סְעוּתַיִיךְ דביתך וכ׳ Ar. (ed. Bub. פחותיה) out of the sweepings of thy house thou mightest give me so much; [Tanh. R'eh 10 סחורה; ed. Bub. 4 סחורתא (read: סחותא); Var. in a gloss חֲרָוָתָא; Var. in Ar. s. v. סעותא: חֲרָוָתֵיהּ, חֲרָוָתֵיהּ, v. חֲרֵי.]

***סעל**, a word in an enigmatic speech, Koh. R. to I, 8 ס׳ לרפאתו, perh. to be read: סַעֲדוּ *help*; [Matt. K. suggests תַּצַּל].

***סָעַר** I (cmp. סוּר) *to go around; to visit*. Sabb. 12[b] מנין שהקב״ה סוֹעֵד את החולה Ms. M. (Ar. סר; ed. שהשכינה סועד) whence is it proven that the Lord visits the sick?—Answ. ref. to וסעדנו (Ps. XLI, 4), [to which is added in Ar.: קרי ביה וְיִסְעָרֶנּוּ read it *yis'arennu* 'shall visit him].

סַעַר ch. same, (corresp. to h. פקד) *to visit, examine*. Targ. I Kings IX, 12 (ed. Lag. למחזי). Targ. I Sam. XIV, 17.—Esp. ס׳ (ל)שלם *to inquire after a person's health*. Ib. XVII, 18 (ed. Wil. תֵּס *Af.*). Targ. II Kings X, 13 (ed. Wil. למסעד, corr. acc.; v. Koh. Ar. Compl. s. v. סער).

Af. אַסְעַר 1) same, v. supra.—2) (with על of person) *to visit upon*. Targ. Job XXXIV, 29. Ib. XXXVI, 23 אַסְעַר Ms. (ed. וְיִסְעַר, read וַיִּסַּ׳). Targ. O. Lev. XXVI, 16; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּעַר *to be visited; to be inflicted upon*. Targ. O. Num. XVI, 29 (some ed. וְיִסְתְּ׳, *Ithpe.*).

סָעַר II (b. h.; cmp. ערר) *to be rough; to be in commotion*.

Pi. סִיעֵר *to stir up, to blow*. Kil. V, 7 וסִיעֲרָתוּ הרוח לאחוריו and the wind drove the seed backward; Tosef. ib. III, 12 סיירתו, סיירתו, הסעורתו ed. Zuck. (corr. acc., v. infra). B. Bath. 25[a] (ref. to שעירים, Deut. XXXII, 2) זו ... שמְסָעֶרֶת וכ׳ that is the east wind which stirs up the whole world like a *sa'ir* (demon); [Sifré Deut. 306 שמשחיר וכ׳; Yalk. ib. 942 שמשחרת which makes the sky black like goats.

Hif. הִסְעִיר same. Tosef. l. c. והסעורתו, read: יהסעירתו, v. supra. Num. R. s. 9 (play on שְׂעִירִים, Num. V, 15) והסעירם חב״ה וכ׳ (not והסעידה) and the Lord scattered them among the nations (with ref. to Zech. VII, 14).

סְעַר ch. same; *Ithpa.* אִסְתַּעַר *to be excited, troubled*. Targ. II Kings VI, 11.

סֵעָר *hair*, v. שֵׂעָר.

סַעֲרָא, סַעַר, סְעָר I m. (preced. art.; cmp. זִיקָא II a. זִיקָה) *hair*. Targ. O. Gen. XXV, 25 ed. Berl.; a. fr. [Mostly with שׁ, v. שַׂעֲרָא.]—Y. Naz. IX, end, 58[a] סַעֲרָה, v. שַׂעֲרָא.—*Pl.* סַעֲרָן f. Targ. Ps. LXIX, 5 (Ms. סַעֲרִין).

סַעֲרָא II, **סְעָרָא** f. *visitation*, v. סְעוֹרָא.

סַעֲרָה, v. סְעָרָה.

סְעָרָה I f. (b. h.; סָעַר II) *storm-wind*; (hypostatised) *the wind-bag*. Ḥag. 12[b] רוח בס׳ the wind rests on the storm, for we read (Ps. CXLVIII, 8) as to the wind (*ruaḥ*), storm does its bidding; וס׳ תלויה וכ׳ (not תלוי) and the storm depend son the arm of the Lord; Yalk. Am. 543; Yalk. Ps. 883; Y. Ḥag. II, beg. 77[a] רוח הלויה בס׳ the *ruaḥ* depends on the *s'arah*; וס׳ עשאה הקב״ה כמין וכ׳ and the Lord has made the *s'arah* a sort of charm and suspended it on his arm; a. e.

סְעָרָה II (v. סְעָר) = שְׂעָרָה, *hair*. B. Bath. 16[a] (ref. to שערה, Job IX, 17, a. סערה ib. XXXVIII, 1) איוב בס׳ חרתם .. ובס׳ השיבוהו Job when blaspheming used the word *s'arah* (storm, anger), .. and he was answered with *s'arah*, for we read, And the Lord answered Job (by argument), from the *s'arah* (the hair of man), v. נִימָה; Nidd. 52[a] בשְׂעָרָה חירתם בס׳ וכ׳.

סְעָרִין, סְעָרֵי, סָעֲרַיָּא m. pl. *barley*, v. סַעֲרָתָא.

סַעֲרָן m. (סַעֲרָא I) *hairy*. Targ. O. Gen. XXVII, 11 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. שׂ׳).—*Pl.* fem. סַעֲרָנָן. Ib. 23, ed. Berl. (oth. ed. שְׂעִירָן; Y. שערניין).

סערניא, Targ. O. Ex. IX, 31 ed. Vien., v. next w.

סְעָרְתָא f. (collect. noun) = h. שְׂעֹרָה, *barley*. Targ. Y. Ex. IX, 31 סַרְתָא (contr. of סַעֲרְתָא). Targ. Job XXXI, 40 (some ed. סַעֲרָתָא *pl.*).—*Pl.* סְעָרִין, סְעָרֵי, סָעֲרַיָּא, סְעוֹרִין. Targ. O. Ex. l. c. (ed. Vien. סַעֲרֵי; סערניא, corr. acc.). Targ. O. Num. V, 15 ed. Berl. (oth. ed. שׂ׳). Targ. Is. XXVIII, 25. Targ. Ruth III, 15; 17; a. e.—Y. M. Kat. I, beg. 80[a] דחווח זריעה ס׳ (not דהוון) which was planted with barley. Pes. 42[b] דשדי ביה שערי they put barley into it (the grape vinegar); a. e.

סָף, סַף part. a. perf. of סוּף.

סַף m. (b. h.; ספף, v. סוּף, *to cut, hollow out*; also *to put ends together, join*) 1) *door-sill*; 2) *bowl*. Mekh. Bo, s. 6

(ref. to Ex. XII, 22) מגיד הכתוב ... ואין סַפ אלא אסקופה the text intimates that he loosens and digs a hole on the side of the threshold and slaughters over it, for *saf* means (a cavity made in) the threshold. Ib. אין סַפ אלא כלי *saf* means a vessel; Y. Pes. IX, 36[d] bot., sq.—3) *pl.* סְפִין, סְפִים, סְרִ׳ [*cut stones,* cmp. גְּזִית,] *paving-blocks, stone-pavement.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 והס׳ נבקעין וכ׳ and the blocks burst before them (the frogs). Ib. to Ps. CV, 30 בתי חס׳ houses which had stone pavements; (Yalk. ib. 820 פספסין; Ex. R. s. 10 פסיפס).

סְפָא, סִיפָא (סָרִ׳, סִירָא) ch. same. 1) *door-sill, door-post*; also (v. סִירָא) *border, bank.* Targ. Ez. XL, 6, sq. Targ. I Sam. I, 9. Targ. II Kings X, 21; ib. XXI, 16 (סִירָא; h. text פה; v. Pesh. Josh. III, 15); a. fr.—Gitt. 68[b] bot. בסרי דבבא at the door-post.—*Pl.* סְפִין, סְפָיָא, סְפֵי, סְרִ׳, סָרֵי. Targ. Ex. XII, 7 (some ed. סְרַ׳). Targ. Deut. VI, 9; XI, 20 (some ed. סְרֵי, סִירֵי). Targ. Prov. VIII, 34 ספי (Ms. a. some ed. פכי, corr. acc.); a. e.—2) (v. preced. 3) *block, a course of blocks, layer* (v. נְדָבָךְ). B. Bath. 5[b] כל ס׳ וס׳ דמנית הוא Ar. (ed. שפא) every time he finishes a layer, it is his time (to get paid); ib. 6[a] (ed. שפה). Ib. 4[a] אפיק ס׳ ועייל ס׳ (some ed. שפה) he let one block protrude (beyond the line) and one block recede; Yalk. Deut. 913 שפא.—*Pl.* סְפָרִין (h. form, as if from סֵפֶר, v. סָפָה). Y. Sabb. VII, 10[d] top דיבבד ס׳ who lays a course of blocks; ib. XII, beg. 13[c].

סְפָא, v. סְפֵי.

סְפָאוֹת, (סְפָאוֹת), v. סְפֵי.

סְפַג (denom. of סְפוֹג) 1) *to swallow, absorb.* Cant. R. to VII, 3 מה חכמה זו סוֹפֶגֶת .. סוֹפְגִין וכ׳ as the wheat (flour) absorbs (water), so Israel absorbs &c. Ab. V, 15, v. סְפוֹג; a. e.—Trnsf. (cmp. בְּלַע, לָקָה) *to receive lashes, be punished.* Tem. I, 1, a. fr. סוֹפֵג את הארבעים receives forty (thirty-nine) lashes. Naz. IV, 3 אם אינה סופגת .. תְּסַפֵּג וכ׳ if she cannot receive the Biblical punishment, let her receive the punishment for rebellion; a. fr.—2) *to use a* סְפוֹג, *to wipe, dry.* Sabb. XXII, 1 לא יְסַפֵּג (Ar. יְסַפֵּג *Pi.*) he must not put down a sponge (to absorb the spilt wine). Zeb. VI, 5 סָפַג במלח he dried the dripping head of the sacrifice by rubbing salt on it. Tosef. ib. VII, 10 מלח ולא ס׳ וכ׳ if he put salt on but did not dry it, or if he dried it without putting salt on; a. e.—Sabb. 145[a] לסוּפָנָן Ar. (ed. לסיפתן, v. סְפַת).—[Tosef. Zab. I, 9 וסיפג, read: וספוג.—Yalk. Deut. 840 סופגין, read: סופנין, v. סְפַן.]

Pi. סִיפֵּג same; v. supra, a. infra.

Hif. הִסְפִּיג 1) *to wipe, dry.* Men. 7[b] ונכבל ולא מַכְפִּיג (Rashi: מְסַפֵּג *Pi.*) he must dip (Lev. IV, 6) but not wipe, i. e. there must be blood enough in the vessel to dip the finger into it; Yalk. Lev. 469; Zeb. 93[b] מַסְפֵּג. Num. R. s. 17 נטלו והִסְפִּיגוֹ he took it (the flayed ram) and wiped it (with salt, v. supra); a. e.—2) *to receive drippings, collect.* Gen. R. s. 94 ... עד שמַּסְפִּיגִין אותו כשרף הזה like resin which scarcely begins to ooze out, when arrangements are made to collect it; Tanh. B'midb. 16 (not השבט); ed. Bub. ib. 19; Yalk. Ezra 1067.

Hithpa. הִסְתַּפֵּג, *Nithpa.* נִסְתַּפֵּג *to be wiped off, dried.* Num. R. l. c. כאילו ריצחק מִסְתַּפֵּג לפניך as if Isaac's blood had been wiped off. Sabb. XXII, 5 ונ׳ ... הרוחץ if one bathed ... and dried himself &c. Ib. מִסְתַּפְּגִין וכ׳ wipe themselves with one sheet. Yoma III, 4. Tosef. Zab. I, 9 ... וייסתפג כדי time enough for a person to bathe, come up and dry himself; a. fr.

סֵפֶג m. (preced.) *drying, wiping.* Kil. IX, 3 מטפחות הס׳ (Ar. הסְפוּג) towels.

סְפַד (b. h.) [*to strike, beat;* cmp. Lat. plango,] *to lament, mourn.* Gitt. 57[a] סִיפְּדוּ לזה mourn for this man. Snh. 47[a], a. e. אל תִּסְפְּדוּנִי וכ׳ do not hold services for me in the towns; a. fr.

Hif. הִסְפִּיד *to arrange funeral* or *memorial services for; to lament, eulogise.* M. Kat. I, 5 ולא יַסְפִּידֶנּוּ קודם וכ׳ and must not engage a *safdan* (eulogist) for him thirty days before a festival. Meg. 28[b] אין מַסְפִּידִין בהן וכ׳ no funeral services for an individual must be held in them (the synagogues); ומספידין ... רבים but you may use them for funeral services in cases of public mourning (for a distinguished person). Treat. S'mah. III, 4 מספידין לעניים וכ׳ mourning services are held for children of poor men at the age of three, for those of rich men at the age of four years. M. Kat. 21[b] והִסְפִּידוּם הספד גדול and they arranged a great lamentation over them (the sons of R. 'Akiba); a. fr.

Nif. נִסְפַּד *to be mourned for, be eulogised.* Snh. 47[a] מת לא נ׳ וכ׳ a dead not mourned for and not buried. Yeb. 78[b] שלא נ׳ כהלכה no appropriate lamentations were held over his remains; a. e.

סְפַד ch. same. Targ. Gen. XXIII, 2; a. fr.—Yeb. 116[b] סְפַדִי בעלך observe mourning for thy husband. M. Kat. 28[b] דִּיסְ׳ וְסַפְּדוּנָיְה for him who has mourned for others, others will mourn; Keth. 72[a] דִּסְ׳; Tosef. ib. VII, 6 סְפוֹד דִּיסַפְּדוּנָךְ mourn, in order that people may mourn for thee; Y. ib. VII, 31[b] bot. (corr. acc.). Meg. Taan. ch. I; Sabb. 21[b], a. fr. דלא למִסְפַּד when no lamentations may be held; a. fr.

Af. אַסְפֵּיד 1) as preced. *Hif.* Targ. Lam. I, 18.—M. Kat. 25[b] ההוא יומא לא אתו לאַסְפּוּדֵיהּ that day (when he died), they did not come to mourn for him. Meg. 28[b] אַכְפְּדָהּ לכלתיה וכ׳ held funeral services for his daughter-in-law in the synagogue; a. fr.—2) *to beat the hip in mourning.* Koh. R. to XII, 7 הוה מַסְפֵּיד בחדא ידא וכ׳ made the motion of mourning with one hand and of praising (Nebuchadnezzar) with the other; Yalk Ez. 364 ... ומַסְפִּידִין וכ׳ הוון.

סַפְדָא m. (preced.) *mourner, wailer.*—*Pl.* סַפְדֵי. Targ. Koh. XII, 5 (some ed. סוֹפְדָיָא). Targ. Y. Lev. XIII, 45 ויכל ס׳ יהוי מהלך (not ספריא) and he shall go around to the wailers (v. M. Kat. 5[a]).

סִפְדָא, v. סִיפְדָא.

סַפְדָן m. (preced. wds.) *hired mourner, speaker at funerals* or *memorial services.* M. Kat. 8[a] בא ס׳ וכ׳ a wailer came and placed himself at the door (offering his services). —*Pl.* סַפְדָנִין, סַפְדָנִים. Ber. 62[a] כשם ... כן הס׳ וכ׳ as the dead are called to account (for their deeds), so the wailers and those who respond after them will be made responsible (for their eulogies).

סַפְדָנָא ch. same. M. Kat. 8[a] כד הדר ס' וכ' whenever, in Palestine, a wailer comes around, they say, let all those who are of a bitter heart (mourning for a relative) weep with him (engage him for wailing). Ib. 25[b] פתח עליה ההוא ס' the wailer on the occasion began thus; Ḥag. 15[b]; a. fr.—*Pl.* סַפְדָנֵיָא, סַפְדָנֵי. Taan. 5[b] וכי בכדי בכו בכירא וספדו ס' וכ' Ms. M., was it for nought that the weepers wept, and the wailers wailed &c.? Yeb. 121[b] כן וכן ס' הוו התם such and such wailers officiated there.

סַפָּה f., *pl.* סְפוֹת (b. h.; v. סַף) *bowls, moulds* of glassware. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 7 משינטלו מן הס' שלהן as soon as they are taken out of their moulds.

סְפוּג, v. סִרְפּוּג.

סְפוֹג m. (ספג, cmp. ספח) *a porous luxuriant growth, mushroom; sponge, any sponge-like material; wiper.* Y. Sabb. VII, 10[a] (in Chald. dict.) החתן דגזז ס' וכ' he who cuts mushrooms etc. (on the Sabbath) is guilty of the acts of harvesting and of planting (the cutting being the means of advancing the growth). B. Kam. 115[b]; Succ. 50[a]; Yalk. Mal. 587 ארס .. דומה לס' וכ' the venom of the serpent (on top of liquids) resembles a fungus (Ar.: a veil-like growth on the head of a certain sea-fish) and remains floating &c.; (Y. Ter. VII, 45[d] bot. עומד בסבכה, v. סְבָכָה). Kel. IX, 4 ס' שבלע וכ' a mushroom which has absorbed unclean liquids, though it is dry on the outside etc. Sabb. XXI, 3 ס' אם יש לו עור וכ' a sponge (used for sucking up liquids), if it has leather handles etc. Tosef. ib. V (VI), 3 ס' שע"ג המכה an absorbent substance (wool) put on a wound. Y. ib. XVII, 15[c] top ונתן עליה ס' יבש and he put on it a dry sucker (compress); Lev. R. s. 15; Lam. R. to IV, 20; a. fr.—Ab. V, 15 ס' שהוא סופג וכ' (a scholar indiscriminately cramming his mind is called) a sponge, because he absorbs every thing.—*Pl.* סְפוֹגִים, סְפוֹגִין. Y. Yeb. XVI, 15[d] top רצו לחתוך ס' (divers) wanted to cut sponges. Sabb. 129[b] ס' של צמר tufts of wool; (Tosef. ib. XV (XVI), 3 כסות). Ab. Zar. 18[a] הבריאו ס' של צמר וכ' they took tufts of wool, soaked them with water, and put them on his heart; a. e.—[Σπόγγος, σφόγγος seems to be of Semitic origin.]

סְפוֹגָא ch. (preced.) *a spongy cake.*—*Pl.* סְפוֹגִין. Targ. Y. Lev. II, 4 (ed. Vien. ספוג'); v. אַסְפּוֹג.

סְפוֹגָנִית f. (preced.) *sponge-like.* Ukts. II, 8 ס' פת spongy bread.

סְפָוָא, **סְפֵ'**, v. סִרְפָּוָא.

סְפָוָתָא, **סְפָוָן**, v. סִרְפָּתָא.

סָפוֹן m. *soap*, v. צְפוֹן I.

סַפּוֹנָא, v. סַפָּנָא.

סְפוֹנָאוֹת, Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17, v. סְפִי a. אַסְטַגְיוֹת.

סְפוֹנְיָא, v. סִרְמְפוֹנְיָא.

סְפוֹנְיוֹת, v. סִרְמְפוֹנְיוֹת.

סְפוֹסְטָא, v. סַבַּסְטֵי.

סְפוּקָא, **סְפוּק**, v. סִרְ'.

סְפוּקָה, v. סְפֵיקָה I.

סְפוּקְלָטוֹרָא, **סְפוּקְלָטוֹרָא**, v. אֵיסְפַקְלָטוֹרָא.

סְפוּר, v. סִרְפּוּר.

סְפוּר m. (סָפַר), pl. סְפוּרִים, סְפוּרִין *the days which have to be counted* (Lev. XV, 28), *legal calculation.* Nidd. 30[a] בינתן ס' שלימו לה ס' דידה her account is completed. Ib. בפנינו we (the judges) require the count before us, i. e. we count from the first day of her appearance before the ritual court; ib. 69[a].

סַפּוּרָא m. (סָפַר *Pa.*) *hair-cutting;* מאני ס' *barber's tools.* Lev. R. s. 28, end אפיק מאני סַפּוּרֵיהּ he took out his barber tools; ib. ואילין אונון מאניא ספוריה (read: מאני) and these are his (thy father's) tools; Yalk. Esth. 1058 ואילין אינון סַפְרַיָּא דידך and these are thy scissors; Esth. R. to VI, 10 ואשכחת מאני סַפָּרָא דידיה and thou shalt find his tools.

סְפוּרָה f. (b. h. סְפֹרָה; סָפַר) *number.*—Pl. סְפוּרוֹת. Y. Shek. V, beg. 48[c] (ref. to I Chr. II, 55 they are named Sofrim, שעשו את התורה ס' ס' because they arranged the Law by numbers (as in Ter. I, 1; Sabb. VII, 2 etc.); Yalk. Chr. 1074 סְפִירוֹת.

כְּפַר ס', **סְפוּרַיְיא** pr. n. pl. *K'far Sippuraya* (Es-Safiriye), near Lydda (Neub. Géogr. p. 81). Y. Kidd. III, 64[d] bot. [read:] הורי בב' ס'.

סָפַח (b. h.) *to grow, swell, be added to.*

Pi. סִפֵּחַ 1) *to add,* esp. (of a river) *to cast out alluvial soil, make new land* Gen. R. s. 13 על הנהר שמְסַפֵּחַ למדינה וכ' when a river ameliorates the soil of a district, we say the blessing etc.; Y. Ber. IX, 14[a] מספיק (corr. acc.).—2) *to join, conspire.* Tanḥ. Thazr. 11 (play on ספחת, Lev. XIII, 2) שהיה המן מספח עם וכ' Haman conspired with Ahasver to destroy etc.—3) (v. סַפַּחַת) *to smite with sores.* Pesik. Vattom., p. 133[a] (ref. to ושׂפח, Is. III, 17) ואין ספח אלא צרעת *sippaḥ* means striking with leprosy; Tanḥ. l. c. אין ושׂפח אלא הלקן בצרעת וכ'; Lev. R. s. 16.

Nithpa. נִסְתַּפֵּחַ *to attach one's self, become a citizen.* Ruth R. to I, 1 end שהניחו ישראל ונסתפחו וכ' they left Israel and became citizens in the fields of Moab.

סֶפַח, v. סָפִיחַ.

סִפְחִית, Y. Shek. IV, 48[a] top, v. סְפִירָה.

סַפַּחַת f. (b. h.; סָפַח) *rising on the skin, sore.* Sifra Thazr., Neg., ch. I (ref. to Lev. XIII, 2) ס' שני לשאת (not לבהרת) *sappaḥath* is secondary to (is a species of) *s'eth.* Ib.; Shebu. 6[b] אין ס' אלא נפילה the word *sappaḥath* itself intimates an attachment to something (ref. to I Sam. II, 36). Yeb. 47[b]; 109[b], a. e. קשים גרים לישראל כס' בעור proselytes are as bad to Israel as a sore on the skin (ref. to ונספחו, Is. XIV, 1).

סְפַטָא, v. סִיפְטָא.

***סְפַטָנִי** f. pl. (spatulæ) *small and broad swords.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 (ed. Zolk. סוֹפְרִנֵי).

סָפָה, סְפָה (b. h.; cmp. סוּף) 1) *to cut,* esp. *to cut a slice, to give a portion; to have a share in a meal.* Pes. 3[b] סְפוֹ לִי מֵאַלְיָה give me a piece of the fat-tail. Midr. Till. to Ps. IV, 7 ed. Bub. מִי יִתֵּן (לְנוּ) לְסָפוֹת עִמָּכֶם וכ׳ (differ. in ed., v. ed. Bub. note) oh, that we could share with you in the good of the hereafter; Yalk. ib. 627 לִסְפוֹר (corr. acc.).—2) *to consume, destroy.* Tanḥ. Vayera 8 (ref. to Gen. XVIII, 23) בְּשֵׂר וְדָם הָאָדָם סוֹפֶה אוֹתוֹ וכ׳ as regards a human being, anger consumes him (carries him away), is it so with thee? Wilt thou consume the righteous with the wicked?

Nif. נִסְפֶּה *to be destroyed, ruined.* Gen. R. s. 49 (ref. to Prov. XIII, 23) וְנִמְצָא נ׳ בְּלֹא מִשְׁפָּט מְקוֹמוֹ and thus he was ruined (by the tax-gatherers) not in accordance with the judgment of his place (which had been released from the tax in the meanwhile).

סָפָא, סְפָא ch. same, 1) *to cut, apportion, give to eat.* Targ. Y. Num. XI, 18 (ed. Vien. יַסְפֵּי *Af.*).—Pes. 3[b] מִי קָא סָפוּ לָךְ מֵאַלְיָה have they given you a piece &c.? v. preced. Ḥull. 107[b] לָא סְפִינָא לָךְ I should not have given thee to eat. Ib. קָא סָפֵית לִבְרִאי וכ׳ thou didst feed my son, and didst not wash thy hands (v. שֵׁי). Ib. 95[b] אֵיכוֹ הַשְׁתָּא סָפֵיתוּ וכ׳ how near you came giving the sons of B. forbidden food to eat. Ib.[a] top מִי לָא סַפֵּיר לָךְ וכ׳ (Ar. סְפָאי) should I not have given thee a portion of the fat ox? Ib. דזבן . . וס׳ such and such a gentile bought of it, and he gave me of it. B. Bath. 21[a] עַד שֵׁית . . . . קְבִיל וְסַפֵּי לֵיהּ וכ׳ Ar. (ed. אַסְפֵּי *Af.*) until six years of age take no pupils, from six and upward take (the child) and feed him (with knowledge) as you feed an ox; a. fr.—2) *to scrape together, collect.* Targ. O. Ex. XXVII, 3.—Cant. R. to I, 6 ס׳ חֹלֶא וכ׳ he grabbed up sand and put it in his mouth. B. Mets. 114[b] סְפֵי שְׁקוֹל וכ׳ grab and take of these leaves (of Eden); סְפָא שְׁקַל he grabbed and carried them off.

Af. אַסְפֵּי same, *to give to eat.* Targ. Y. Num. XI, 18, v. supra.—B. Bath. 21[a], v. supra.—[Lam. R. to I, 7 כַּד תִּסְפּוֹן כַּלָּה וכ׳, a corruption, prob. to be read: כַּד מְסַפְּיִן כַּלָּה וכ׳ 'when they give a bride to eat', some words like 'coarse food' being omitted.]

Ithpa. אִסְתַּפֵּי [*to be withdrawn,* cmp. *Nif.* of אָסַף II Sam. XVII, 13; Jer. IV, 5, a. e.,] *to shrink, be afraid.* Targ. Job XXXII, 6 אִסְתַּפֵּיתִי (h. text זחלתי). Targ. Y. Gen. XXI, 17 תִּסְתַּפְּדִין (not תִּסְתַּפְּדִין). Ib. XLII, 4; a. fr.—Ber. 20[a] לָא קָא מִסְתַּפֵּי מֵר מִידָּה״ר are you not afraid of temptation? Ib. 62[a] מֵהַאי לָא תִּסְתַּפֵּי are ye not afraid? Snh. 94[b] bot. לָא מִסְתַּפֵּיתוּ אֶלָּא אֵירְסְתַּפֵּי וכ׳ be not afraid of this one, but be afraid of &c.; a. fr.

סְפִי, Yalk. Gen. 133 ס׳ קוּלָא, read: סְפִיקוּלָא.

סְפֵי m. (סְפָה = b. h. שְׂפָה) *rim.*—*Pl.* סְפָאוֹת, סְפָאוֹת. Y. Ab. Zar. II, end, 42[a]; Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17 (not ספונאו׳), v. אַסְטַגְיוֹת; Kel. VIII, 9 שְׂפָיוֹת. Ib. IV, 4 ספיות Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. סְפָאוֹת, סְפָאוֹת; ed. שְׂפָיוֹת).—סְפַיְין, Y. Sabb. VII, 10[d] top, v. סְפָא.

סְפָא, v. מְסַפְּיָא.

סַפְּדָא, סְפִידָא, v. סִיפְּדָא.

סְפִיחַ, (סְפַח) m. (b. h. ספיח; סָפַח) *spontaneous growth, after-growth.*—*Pl.* סְפִיחִין, סְפִיחֵי, (סְפֵי). Shebi. IX, 1 כֹּל חַס׳ מוּתָּרִין חוּץ מִסְּפִיחֵי כְרוּב (Y. ed. הַסְּפָחִים . . סְפָחֵי) all spontaneous growths (of the Sabbatical year, dating from the sixth year) are permitted, except the after-growth of cabbage; Pes. 51[b] כֹּל חַס׳ אֲסוּרִין וכ׳ (v. comment.). Sifra B'har, Par. 1, ch. I (ref. to Lev. XXV, 5) מִכָּאן סָמְכוּ . . חַס׳ וכ׳ from here the scholars found a support for the prohibition of the after-growth. Shek. IV, 1 שׁוֹמְרֵי ס׳ בִּשְׁבִיעִית וכ׳ those appointed to watch the after-growth (of barley for the 'Omer) in the Sabbatical year receive their wages &c. Y. ib. 48[a] top סִפְחִית (corr. acc.); a. fr.

סְפִימָס, סְפִימוֹס, v. סוֹפִיסְטָא.

סְפָיָא, v. מְסַפְּיָא.

סְפִין, Y. Sabb. VII, 10[d] top, v. סְפָא.

סְפִימָא, v. סַבְּסְטִי.

סְפִינָא, v. סְפִינְתָּא.

סְפִינְתָּא f. (b. h.; v. סָפַן 2) [*storage,*] *freight-ship.* Taan. III, 7, v. טָרַם. B. Bath. 91[b] top (on the death of Abraham) אוֹי לָהּ לִסְ׳ וכ׳ woe to the ship whose captain is gone; a. fr. —*Pl.* סְפִינוֹת. Ex. R. s. 17, end ס׳ שֶׁל פִּירָטִין pirate ships; a. e.

סְפִינָא, סְפִינְתָּא ch. same. Targ. I Kings IX, 26, sq. ספינא Bxt. (ed. סְפִינְתָּא collect. noun; ed. Wil. סְפִינָתָא, *pl.*). Ib. X, 22.—Taan. 21[a] אִסְקְרִיא דס׳, v. אִסְכָּרָא. Ned. 50[a], v. אֵילָא; a. e.—*Pl.* סְפִינָן, סְפִינָתָא, constr. סְפִינַי. Targ. O. Deut. XXVIII, 68. Targ. I Kings XXII, 49. Targ. Is. XXIII, 1; a. fr.

סְפִיק, v. סְפֵק. [Pesik. B'shall., p. 89[a], ס׳ לְהוּ, read: סְפִיקוּלָא.]

סְפֵיק, v. סְפֵק.

סְפִיקָא, v. סְפֵקָא, a. סְפֵיקָה.

סַפֵּיקָא f. (סְפֵק) *sufficiency, opportunity, possibility.* Targ. Y. Gen. XXXI, 29.—V. next w.

סְפֵיקָה I f. h. same (frequ. Chald. form סַפֵּיקָא (v. preced.) or סְפִיקָא). Y. Peah I, 15[c] sq. הָאִישׁ ס׳ בִּידוֹ וכ׳ the man has the power (possesses the means, to honor his parents) but the married woman not; Y. Kidd. I, 61[a] bot.; Bab. ib. 30[b] סְפֵק; ib. 35[a]; Tosef. ib. I, 11 סְפֵק. Yalk. Ex. 259 אֵין סְפִיקָא בִּידִי וכ׳ I am unable to give it to you; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 ספק. Koh. R. to I, 15 שֶׁהִיתָה סְפִיקָא בִּידָהּ וכ׳ thou didst have an opportunity to repent. Midr. Till. to Ps. LXXXVI, 1 וְסִפּוּקָה בִּידוֹ וכ׳ ed. Bub. (corr. acc.; oth ed. וְסִפֵּק) while he has the power to prevent it. Ker. 5[a] אֵינוֹ סְפֵק, v. עִיקָּר; a. fr.

סְפֵיקָה II f. *doubt;* pl. סְפֵיקוֹת, v. סְפֵק.

סְפִיקוּלָא I, סְפִיקוּלָה, (סְפַקוּלָ׳) m. (spiculum) *dart, javelin;* נתן ס׳ [*to put up the javelin,*] *to call for judgment; to sentence* (v. Sm. Ant. a. Luebker Reallex. s. v. Hasta), opp. דִּימּוֹס II. Y. Ber. IX, 14[b] וכשהיא נותן ס׳ תכל וכ׳ but when he orders judgment, all murmur against him; Lev. R. s. 24, beg. ספיקלא.— Gen. R. s. 79 וכד ׳׳ ס׳ וכ׳ and when he heard the divine voice say 'judgment', the bird was caught; Koh. R. to X, 8 ספיקלא (correct the passage as in Gen. R. l. c.); a. e.— Ex. R. s. 15 prepare the swords (v. אִסְפָּתֵי), שאם ירדו ישמעו אִסְפִּיקוּלָא that, in case they rebel, they may hear the call for judgment ('spicula'). Midr. Till. to Ps. XCII ישב, read: ישב עליו ברדין לספק לו׳ (בדין, a gloss) he sat down to pronounce judgment upon him.

סְפִיקוּלָא I, סְפִיקְלָה f. (specula) *watch-tower.* Y. Sabb. I, 3[b] bot.

סְפִיקְמוֹרִין, v. סְקִיפְּטוֹרִין.

סְפִיקְלָה, סְפִיקָלָא, v. סְפִיקוּלָא.

סְפִיקְלַאטוֹר, v. סְפַקְלַאטוֹר.

סְפִיקְרִיא, סְפִיקְלִיא* Y. Ber. VIII, 13[c] bot. בבית ס׳; Asheri to Ber. 59[a] בכספיקלריא, Ma'ăd. Yomt. a. l. בבית ספוקלרי, prob. to be read: בבית סְפִיקְלָרְיָא (v. סַפְקְלָרְיָא) *in the mirror-room,* i. e. *toilet-room.*

סַפִּיר, m. (b. h.; סָפַר) 1) *sapphire.* Ex. R. s. 38, end על ס׳ היה וכ׳ on the sapphire (in the high priest's breastplate) the name of Issachar was engraven. Pesik. 'Ăniya, p. 135[b] ונבקע...וחס׳ לא חסר the anvil was split, the hammer was broken in two, but the sapphire remained intact. Lam. R. to IV, 7, v. גְּזֵרָה; a. e.—V. סַמְפִּירִינוֹן.—2) *sappir,* name of a species of beans. Kil. I, 1, expl. Y. ib. 27[a] top פישונה (R. S. to Kil. l. c. פְּרִישׁוֹנָא).

סַפִּיר־, v. סָפַר.

סְפִירָא, f. *goat's hair,* v. צְפִירָא II.

סְפִירָה, סַפִּירָה f. (σφαῖρα) *ball.* Pesik. R. s. 3; Num. R. s. 14 כהדא ס׳ וכ׳ like the ball with which girls play &c., v. הַדּוּר.

סְפִירָה f. (b. h.; סָפַר) 1) *counting.* Nidd. 73[a] ראוי לס׳ fit to begin with it the count (of the seven days of purification); ib. לִסְפִירַת או כי תזוב for the count required in the case described Lev. XV, 26, sq. Sifra Emor, Par. 10, ch. XII (ref. to Lev. XXIII, 16) כל סְפִירָתָם לא וכ׳ all they have to count (from Passover to the Feast of Weeks) shall be no more than fifty days. Ib. ס׳ שהיא תלויה בב״ד וכ׳ a count which depends on the court (deciding on the New Moons), to exempt the weekly Sabbath, שסְּפִירָתָהּ בכל אדם which everybody counts; Men. 65[b]; a. fr.—*Pl.* סְפִירוֹת. Ib. כל ס׳ שאתה סופר וכ׳ all the counted days together shall be no more than fifty (v. supra); a. e.—Yalk. Chr. 1075, v. סְפוֹרָה.—2) *writing, recording.* Gitt. 21[b]; Succ. 24[b] (ref. to ספר, Deut. XXIV, 1) לסְפִירַת דברים וכ׳ (the word *sefer* refers not to the writing material but) merely to the act of writing the words (formula of divorce). Yalk. Deut. 936; Erub. 15[b] לספירות.

סְפִירוּת f., v. preced.

סַפִּירִינוֹן, v. סַמְפִּירִינוֹן.

סָפָל m. (ספל *to scrape, cut out*) 1) (b. h.; cmp. סַף) *bowl, basin.* Kidd. 31[a] חטל לתן מים בס׳ וכ׳ pour water into a bowl for them (to drink from) &c., v. קִטְקֵט I. Nidd. 27[a]; Y. ib. III, 51[a] במוציא את הס׳ וכ׳ when he carries away the basin (with the after-birth) &c. Cant. R. to I, 1; Koh. R. to I, 1 (ref. to יקה, Prov. XXX, 1) כס׳ הזה שנתמלא בשעתו וכ׳ like a bowl which is filled in due time and emptied in due time, so did &c.; Num. R. s. 10; a. e.—*Pl.* סְפָלִים, סְפָלִין. Sabb. 129[b] the rich keep the after-birth בס׳ של שמן in basins filled with oil; Tosef. ib. XV (XVI), 3 בסופלי (corr. acc.). Ber. 44[a] סְפָלֵי טריית basinfuls of salted fish. Zeb. 91[b] לס׳ for the bowls (for *libations*); a. e.—2) *a frame stool* or *bench;* also *night-stool,* interch. with סַפְסָל. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 היה..יושב על הס׳ וכ׳ (ed. Bub. ספסל) the Philistine (to save himself from the attack of the mice) seated himself on a stool of bronze; והיה הס׳ נבקע וכ׳ and the stool burst of itself, and the mouse came up &c.; Midr. Sam. ch. X; Yalk. Sam. 102; Yalk. Kings 222 ספסל; Yalk. Ex. 183 ספסל; a. e.—*Pl.* as ab. Tosef. Ab. Zar. VI (VII), 3 הס׳ והתידראות ed. Zuck. (Var. חסַפְסָלִין) stools and chairs. Midr. Sam. l. c.; Yalk. Sam. l. c.; a. e.

סְפָלָא, סִיפְּ׳ ch. same, *bowl.*—*Pl.* סְפָלֵי, סִי׳. Targ. Y. Num XV, 7.—[Targ. Y. Ex. XXIV, 6 ספלים Ar.; ed. מזרקיא; h. text אגנות).

סְפַלְנִי, v. סִיפְּלָנִי.

סְפָמָא, סָפֵם, v. שְׂפָם.

סְפַמְרָא, v. אִסְפַּמְרָא.

סָפַן (cmp. צָפָה, צָפַן) [*to look up to, look out for,*] 1) *to respect; to care for, mind* Y. Snh. X, beg. 27[c] זהו שאומר ואיני סוֹפְנָה... that is he who says, there is a Torah, but I do not mind its authority; Y. Peah I, 16[b] סובלה (corr. acc.). Tosef. Sot. III, 14 ולא סָפְנוּהוּ וכ׳ (Var. סניפוהו, corr. acc.) they minded him not, because he was merely a common soldier (גּוֹלְיָיר). Sifré Deut. 33 (ref. to חרום, Deut. VI, 6) שלא יהו...שאין אדם סופנה Rashi ed. Berl. a. l. (ed. סופרה, corr. acc.; Ms. 3 צוֹפְנָהּ, v. ed. Fr. note) that they be not in thy eyes like an antiquated ordinance which nobody minds; Yalk. Deut. 840 שאין הכל סוֹפְנִין אותה (not סיפגין). Tosef. Keth. VII, 5 תהא מוטלת ואין כל בריה סופנה (not בריא) she will lie dead and none will care for her (to bury her); Keth. 72[a] סופנה...סופדה ואין (R. Hillel quoted in Sifré l. c., ed. Fr. note צופנה) and none will mourn for her, and some say *sof'nah*; (Y. ib. VII, 31[b] bot. משגחת).— Part. pass. סָפוּן; *pl.* סְפוּנִין, סְפוּנִים. Ex. R. s. 20 וחייתי ס׳ בפניו (some ed. בעיניו) and I enjoyed his respect. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2 וכי מה אנו ס׳ שאתם וכ׳ what is our distinction, that you murmur against us?; Yalk. Ex. 258. Tanḥ. Vayesh. 3 אתה עושה...כאלו הוא ס׳ thou wouldst treat the idolater as if he (his idolatry) was respected. Ib. אינן ס׳ לכלום are regarded as nothing (before God); a. e.—[2) (b. h.) *to provide, lay up*; v. next w.]

סְפַן ch. same, 1) *to brighten, scour*; v. *Ithpe.*— 2) *to regard.* Targ. II Esth. I, 12. Ib. VII, 9 (10).—3) *to look out for, provide, store*; (of a bird's ovary) *to be fructified.* Bets. 7[a] בֵּיצִי דְסַפְנָא מֵאַרְעָא eggs laid by a hen that was fecundated by friction in the dust, v. הִכְרָא. Ḥull. 58[a] בְּדִסְפְנָא מֵאַרְעָא if the hen was fructified by friction &c.

Ithpe. אִסְתַּפַּן 1) *to be brightened, scoured.* Targ. Y. Lev. VI, 21 (cmp. Tosef. Nidd. VIII, 11 הִצְפִּינַן, quot. s. v. צִפּוֹן I). —2) *to be provided, laid in.* Koh. R. to XI, 9 [read:] עַד דְּאִיסְתַּפְנוּן פְּרִיטוּר until the money which he owes is hatched (brought together); (Pesik. Shub., p. 164[b] מִתְפַּשֵּׁר, v. פְּשַׁר).

סַפָּן m. (denom. of סְפִינָה) *sailor, captain* of a freight ship. Shebi. VIII, 5, v. בַּיָּרוּר. Tosef. B. Mets. IX, 14, a. e.— *Pl.* סַפָּנִין. Sabb. XV, 1, sq. קְשַׁר הַס׳, expl. ib. 111[b], v. אִיסְטְרָטֵיטָא. Kidd. IV, 14 הַס׳ רוּבָּן וְכ׳ sailors are mostly pious men. Y. M. Kat. III, 82[b] bot. אִכָּרָיו וְסַפָּנָיו וְכ׳ (not אִבָּרָיו) his farm-hands, and the sailors and camel drivers in his employment.

סַפּוֹנָא, סַפְנָא ch. same. Bekh. 8[b] bot. אֲ״ל לְסַפּוֹר וְכ׳ he said to the captain, untie thy ship.—*Pl.* סַפְּנִין, סַפְנַיָּא, סַפּוֹנֵי. Targ. I Kings IX, 27. Targ. Jon. I, 5. Ib. 6 (not סָפָּן); a. e.—B. Mets. 84[b] סִפּוּנַאי; Yalk. Prov. 964 סַפְנָאֵי. Ned. 50[a], sq.

סַפְנָא m. (סְפַן; cmp. סְפִינָה) *store-room, hold.* Snh. 108[b] סַ׳ דְּתֵיבוּתָא the hold of the ark.

סַפְסוּנְיָא, Yalk. Ps. 656, v. סִימְפּוֹנְיָא.

סַפְסוּפָא, סַפְסוֹפָא m. (= אַסְפַּס; אסף) *riotous gathering*, or *indiscriminate capture* of people during a riot. Y. Ter. VIII, 46[b] bot. אִיתְצִיד בְּס׳ was caught in a riot.

סַפְסִיל, v. סַפְסָל.

סַפְסֵירָא c. (סְפַר; cmp. σαμψῆρα Jos. Ant. XX, 2, 2) *sword.* Targ. Prov. XII, 18. Targ. Esth. VIII, 15; a. e.— B. Bath. 21[b] שְׁקַל סַ׳ לְמִיקְטְלֵיהּ he took up a sword to kill him. Y. Ter. VIII, 46[b] bot. גִּינַּן חַד סַפְסֵר carrying a sword; בְּהַדָא סַ׳ וְכ׳ with this sword did Bar N. kill his brother. Snh. 7[a] כִּי רְחִימְתִּין עֲזָרָא אַפְּיתְרָא דְּס׳ וְכ׳ when our love was strong, we found room to sleep on the broadside of a sword &.; a. e.—*Pl.* סַפְסֵירֵי. Targ. Prov. XXX, 14 Ms. (ed. סַפְסָרֵי).

סַפְסִירָא m. = h. סַפָּר, *accountant, middleman, broker.* B. Mets. 42[b] סַ׳ דְּזָבֵין וְכ׳ a middleman who buys here and sells there (immediately). Ib. 63[b] וְהָא בְּגִין לְמֵיכְתַּב זוּזֵי לְס׳ but would he not have had to pay the broker?, i. e. has he not the advantage of saving the broker's fee?

סַפְסִירוּתָא f. (preced.) *broker's work, agency.* B. Mets. 63[b] סַפְסִירוּתֵיהּ דְּזוּזֵי a man's money does the brokerage for him, i. e. dealers come to the capitalist directly.

סַפְסָל m. (v. סֻפְסָל 2) *frame, bench, stool.* Kidd. 70[a] סַ׳ דְּאָמְרִי רַבָּנָן וְכ׳ call it *safsal* (Hebrew) as the scholars do, or &c. (v. אִיסְטַבָּא 2). Kel. XXII, 3 סַ׳ שֶׁנִּיטַּל וְכ׳ a bench (long board) which has lost one of its ends (supports). Tosef. ib. B. Bath. I, 12 סַ׳ שֶׁנִּתְפָּרֵק a frame which has fallen apart. Mikv. V, 2; a. fr.—*Pl.* סַפְסָלִין. Y. Ber. IV, 7[d] top שְׁמֹנִים סַ׳ הָיוּ שָׁם שֶׁל וְכ׳ eighty benches (forms) of students were there. Tosef. l. c. 11 הַס׳ שֶׁבְּפוּנְדָקָאוֹת the (movable) benches in inns; הַס׳ שֶׁל מְלַמְּדֵי וְכ׳ the school teachers' benches (open frames serving as foot-rests for those behind). Kel. XXII, 10 סַ׳ שֶׁבְּמַרְחָץ (used as singular) the (marble) board-frame (with wooden supports). B. Bath. IV, 6 הַס׳... לֹא מְכָרוֹ (Babli ed. 67[b] הַסְּפָלִין) has not sold (with the bath-house) the boards of the seats. Ib. 67[b] בֵּית הַס׳ Ms. H. a. R. (ed. הַסְּפָלִים) the room where the seats are kept. Pes. 51[a] סַפְסְלֵי נָכְרִים the frames on which gentiles spread their goods. Snh. 104[b] לִתְכַּח אֵשׁ בְּסַפְסִילֵיהֶן (some ed. בְּסַפְסַלֵּיהֶם) fire lapped their benches; a. fr.

סִיף, סַפְסָלָא, סַפְסָלְתָּא ch. same. Sabb. 29[b] גְּרַר סַ׳ dragged in a form (for the students to sit on). Y. ib. XV, beg. 15[a] הָן דְּמִיקַּפֵּל עַל סַ׳ he who folds a garment over a frame; a. fr.—*Pl.* סַפְסָלִין, סַפְסַלַּיָּא, סַפְסַלָּיָה, סַפְסְלֵי. Targ. Y. II Gen. XV, 17.—Ber. 28[a], v. יָסַם. Y. Sot. I, 16[d] bot., v. מַרְצֵנָא; a. e.

סִיף, סְפֵיף (denom. of סוֹף) *to cut the ends of, trim; to graze.* Naz. VI, 3 (39[a]) אוֹ שֶׁסִּיֵּף כָּל שֶׁהוּא (Bart. שֶׁשִּׁיפְשֵׁף, cmp. שָׁפָה) or trimmed his hair ever so little. Ib. 39[b]. Y. ib. VI, 55[a] bot. לְרַבּוֹת אֶת הַמְסַפְסֵף to include (in the prohibition) him who trims his hair. Y. B. Kam. VI, 5[c] top סִיפְסְפָה אֲבָנָיו if the fire grazed his stones. Ib. אוֹ מְסַפְסֵף or it went on grazing (objects) even to a mile's distance; v. סְבַךְ II.—Y. Bets. IV, 62[c] bot. אֵין מְסַפְּסְפִין אוֹתָהּ בָּאוּר you must not trim the ends of a wick by burning it (Bab. ib. 32[b] מִיחַבְּחִין); v. פְּסֵס II.

סַפְסָר m. (reduplic. of סָפַר) *accountant, expert in prices, speculator.* B. Mets. 51[a] בְּתָגַּר ס׳ וְכ׳ it means a speculating trader... he knows well what his goods is worth &c.—V. סַפְסִירָא.

סַפְסֵר, v. סַפְסִירָא.

סָפַק I (b. h.; cmp. סָפַד) *Pi.* סִיפֵּק 1) *to strike, clap*, esp. *to clap the hands against the hips to a certain tune* in mourning or in rejoicing; cmp. נָפַח I. Bets. V, 2 (36[b]) וְלֹא תְסַפְּקוּן וְכ׳ you must not clap or dance (on the Sabbath or Holy Day). Tosef. Sabb. VI (VII), 2 הַמְסַפֵּק וְכ׳ he who strikes the hip, claps hands or dances by a flame (a superstitious practice); a. e.—V. סִיפּוּק I.—2) (cmp. נָקַשׁ) *to join closely; to attach; to engraft* Y. Sabb. V, beg. 7[b] בְּמְסַפֵּק חֲבֵל עַל חֲבֵל when he ties a rope to a rope (of the halter). Kil. VI, 9 סְפָקָהּ בְּחֲבֵל וְכ׳ if, in training the vine, he attached to it a rope or a reed (with which he fastened it to a plant). Par. XII, 1 מְסַפְּקוֹ וְכ׳ הָאֲזוֹב... if the hyssop is too short, he ties it to a thread &c. Y. Orl. I, 61[a] bot. יַלְדָּה שֶׁסִּיפְּקָהּ a young plant (subject to 'Orlah) which one engrafted on an old tree; a. fr.—V. סִיפּוּק I.

סְפִיק, סַפֵּק ch. same, *to strike, knock.* Targ. Job XXXIV, 26 סְפִיקִינּוּן ed. Lag. (ed. Wil. סַפְקִי *Pa.*).—Esp. *to clap hands.* Targ. Lam. II, 15 (ed. Lag. a. oth. שָׂ); a. e.— [Targ. Koh. IV, 16 לְאִסְתַּפְקָא, read with ed. Lag. לְאִסְתַּקְפָא, v. סְקַף I.]

סָפַק II (b. h. שָׁפַךְ) *to divide, distribute; to supply;*

to suffice. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 ולא סָפְקוּ אלא וכ' and they supplied water for only seventy date trees; כיון וספקו לחם ושנו וכ' ... when the Israelites came and six hundred thousand men encamped around them, they supplied them (with drinking water), and this a second and a third time.

Pi. סִיפֵּק to *supply, furnish.* Ib. s. 6 אם מְסַפֵּק לנו צרכנו וכ' (ed. Weiss מַסְפִּיק, *Hif.*) if he supplies our wants, we shall serve him &c. B. Mets. IX, 1 (103b) שניהם מְסַפְּקִין את הקנים the two together have to furnish the needed poles. Sot. 11b היו מְסַפְּקוֹת להם מים ומזון they supplied them with water and food; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XCII לספק לו, v. סְפִיקוּלָא I.]—V. סִיפּוּק II.

Hif. הִסְפִּיק 1) *to distribute, supply.* Lev. R. s. 4 (ref. to Job XXXIV, 37) אתה מַסְפִּיק בנינו וכ' thou distributest thy sins among us, i. e. we have to suffer for thy sins; Yalk. Job 920 משתיק (corr. acc.; Var. משַׁפִּיר). Mekh. l. c., v. supra; a. e.—2) (with בִּיד) *to give sufficient time* or *power; to allow* an opportunity. Ab. V, 18 אין מַסְפִּיקִין בידו וכ' no time (or opportunity) will be given him to do repentance; Yoma 87a; Tosef. ib. V (IV), 11. Ib. 10 אין מספיקין בידו וכ' he will be given no opportunity (temptation) to sin; a. fr.—3) *to have sufficient time, power* &c.; *to succeed, finish.* Taan. 21a לא הִסְפַּקְתִּי לפרוק וכ' I had not yet finished unloading when &c. Y. Ber. IX, 14b bot. לא ה' לומר עד וכ' he had not yet finished saying Sh'm'a, when he expired; a. fr.—[Ib. 14a מספיק למדינה, v. סְפַק.]

Hitpa. הִסְתַּפֵּק *Nithpa.* נִסְתַּפֵּק 1) *to be supplied, to supply one's self.* Pes. 8a במִסְתַּפֵּק when it is a store-room from which supplies are taken for the table; ib.b. Y. Ab. Zar. V, 44d bot. אבותיכם היו מִסְתַּפְּקִין משלנו וכ' (not בשלנו) your fathers used to buy supplies (of wine) of our fathers, why do you not buy of us? Y. Dem. III, 23c, a. e. מִסְתַּפֵּקת, v. סִידְקִי. Erub. 88a אדם עשוי לְהִסְתַּפֵּק סאתים וכ' a person usually consumes two S'ah of water a day (from the supply in the cistern &c.); a. fr.—Der. Er. ch. VII ונִסְתַּפְּקוּ they ate and were amply supplied (enjoyed their meal).—2) (cmp. סָפֵק) *to be doubtful* Y. Yeb. XI, end, 12b לו נ' he was in doubt.

סְפֵיק, סַפֵּק ch. same, 1) *to supply, furnish; to give an opportunity.* Targ. Y. II Num. XXIV, 6. Targ. Y. II Deut. XXVIII, 32.—2) *to be sufficient; to have enough; to have done.* Targ. I Kings XX, 10. Targ. I Chr. XXVII, 24. Targ. O. Gen. XXIV, 19 דִיסַפְּקוּן ed. Berl. (oth. דִיסַפְּקוּן, *Pa.*; Y. דִי סַפְּקוּן); a. fr.—[Targ. Lam. II, 11 ספקו בדמעין וכ' my eyes have done shedding tears; prob. to be read: פסקו; h. text כלו.]

Pa. סִפֵּק 1) *to distribute, supply.* Targ. O. Deut. II, 7 סַפֵּק (ed. Berl. סוֹפִיק *Poël*; Y. ed. Vien. סִיפֵּק, read: סוֹ'). Targ. Hos. II, 7; a. fr.—2) *to be sufficient.* Targ. Jud. XXI, 14. Targ. Num. XI, 22; a. e.—Esp. (with יָדָא; interch. with *Pe.*) *to be able, afford,* Targ. Y. Lev. XIV, 21, sq.; 30, sq.—V. מְסַפְּקָא.—3) *to divide.*—Part. pass. מְסַפֵּק, מְסַפְּקָא *divided* in opinion, *doubtful, questionable.* Targ. Lam. V, 3 מס' ר' אסי סְפוּקֵי מס' ליה לְהוֹן they are in doubt.—Bets. 4b סְפוּקֵי מס' ליה R. A. was undecided in his opinion. Pes. 117a אלמא מס' ליה which proves that he was undecided; a. fr.—Hence: 4) *to create a doubt, make doubtful, treat as doubtful.* Kidd. 39a (ref. to doubtful 'Orlah fruit outside of Palestine) סַפֵּק לי וכ' make them doubtful for me (pluck them in my absence), and I shall eat them. Ib. מְסַפְּקִי לְהַדְדֵי they made (the fruit) doubtful to one another (by exchanging fruit cut by the one in the absence of the other). Bekh. 49a מְסַפְּקִינָן לֵיה we treat it as doubtful.

Poël סוֹפֵק *to supply.* Targ. Hos. XIII, 5. Targ. Deut. II, 7, v. supra.

Af. אַסְפֵּיק 1) same, *to supply; to be sufficient.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 20. Targ. Josh. XVII, 16; a. e.—2) *to divide, distribute.* Targ. Job XXXIV, 37 (v. Lev. R. s. 4, quot. in preced.).

סֵפֶק m. (preced.) *sufficiency,* v. סְפֵיקָה I, a. סִיפּוּק II.—[Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ס' ירדים, v. סַלְפִּינְגָּס.]

סָפֵק m. (preced. wds.) 1) *division, doubt,* opp. וַדַּאי. Ker. IV, 1 ס' אכל ס' לא אכל if there is a doubt whether or not he has eaten forbidden fat; ס' יש בו וכ' if there is a doubt whether it was the legally required quantity. B. Bath. 10a ס' מקבלין ... ס' אין וכ' it is uncertain whether it will be accepted from him or not. Ab. Zar. 41a הוי ס' וכ', v. וַדַּאי. Y. Bets. I, 60b bot. סְפֵיקוֹ, סְפֵיקָה where there is a doubt about it, v. וַדַּאי. Ib. מאי ס' יש שם what is the doubt there? i. fr. what difference does it make in practice?—Yeb. 37b, a. fr. ממון המוטל בס', v. מָמוֹן. Ker. VI, 3 (25a) המתן עד שתכנס לס' (Var. in Talm. ed. (לבית הס') wait until you arrive at a condition of doubt, i. e. until you are in doubt as to having committed a sin requiring a sacrifice. Ib. 2 בְּפָרָה סְפֵיקָהּ וכ' the heifer has atoned for the doubt for which it has been put to death, and is gone (i. e. at the time of its being thrown down the murderer was unknown); ib. 25a עדיין לא כיפרה סְפֵיקָתָהּ it had not yet atoned for the doubt for which it was to be put to death; a. v. fr.—*Pl.* סְפֵיקוֹת, סָפֵק (*fem.*). Kidd. IV, 3 ואלו הן ס' and these are the cases of uncertain parentage. B. Mets. 83b ס' שלכם cases in which you act on doubts (mere suspicion), v. וַדַּאי. Y. Keth. I, beg. 24d שתי ס' a double doubt, v. next w.; a. e.—2) *dilemma, difficulty.* Cant. R. to VII, 8 למה באו ישראל בס' וכ' why did the Israelites get into trouble in the days of Haman?

סְפֵי', סְפֵקָא ch. same. Targ. Y. Lev. VIII, 15 סְפֵיק (סָפֵק) constr.—Ber. 3b ס' איכא מי קמי וכ' is there a doubt before God?; Gitt. 6b. Ker. 21a, a. e. ס' הוא כוי the Koy is a doubtful animal (as to classification), v. כּוֹי. Ib. אצטריך ס' קרא למיסר does it need a special intimation in the Biblical text to forbid the blood of an animal of doubtful classification?; Yoma 74b אצטריך קרא לרבויי ס' does it need an intimation in order to include an animal of doubtful classification (i. e. is it doubtful with God who revealed the Law)?; a. v. fr.—סְפֵיק ס' (סָפֵק) the doubt of a doubt, *double doubt.* Ab. Zar. 70a bot. הוי ליה ס' it is a doubly doubtful case (first, whether a Jew or a gentile opened the cask, and secondly, if a gentile, whether he touched the wine). Keth. 9a; a. fr.—*Pl.* סְפֵי', סְפֵקֵי. Hull. 18b דאפילו ס' דגברי גריס who records even the doubts as to the authorities of a Halakhah. Ib. 95b תליסר גמלי ס' וכ' thirteen camel loads of questionable cases of *t'refah*; a. e.

סְפֵקָה, *pl.* סְפֵקוֹת, v. סָפֵק.

סְפַקְלָא, ספקלא, ...לח, v. סְפִיקוּלָא.

סְפַקְלָאטוֹר, סְפַקְלָטוֹר masc. (speculator, v. אִיסְפַּקְלָטוֹר) *executioner*. Sifré Num. 91. Lev. R. s. 26 נעשה ס' לכל וכ' (the serpent) has become the executioner for all who break down fences (of customs, with ref. to Koh. X, 8). Lam. R. to II, 1; a. fr.—*Pl.* סְפַקְלָטוֹרִין, סְפַקְלָטוֹרִים. Ib. introd. (R. Josh. 2) ספקלטרים..לפתח 'to open the mouth for murder' (Ezek. XXI, 27) refers to the executioners. Pirké d'R. El. ch. XLVIII סְפַקְלָטוֹרֵי פרעה (not סנקלטורי) Pharaoh's executioners; a. e.

ספקלטרים, v. preced.

ספקלי*, Koh. R. to IX, 18 (expl. על חבית II Kings XVIII, 37), a corruption, prob. to be read פילקס (φύλαξ) *chief of the guard* (excubitor).—V. סְקָרִיפְּטוֹר.

סְפַקְלַרְיָא f. (specularia) *window-panes; mirror*. Y. Ber. VIII, 12[b] bot. ס' בתוך..נר a light in one's lap, in a lantern, or seen in a mirror. Kel. XXX, 2 תמחוי שעשאו ס' ed. Dehr., v. אִסְפַּקְלַרְיָא. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 מילבן של ס' a frame with glass, i. e. a glass window; a. e.

סְפַר (b. h.) [*to cut; to mark,*] 1) *to write; to count*. Y. Kil. VII, end, 31[a] יִסְפּוֹר he (who is in possession of property bought from an oppressor, v. אֲנָס) must count (settle with the original owner according to rules, v. גּוֹרְדִּינִי), opp. יחזיר he must return the property; ib. יִסְפֹּר (or יְסַפֵּר *Pi.*). Kidd. 30[a] שהיו סוֹפְרִים, v. סוֹפֵר. Nidd. 69[a] סוֹפַרְתָּן למנין וכ' she counts them in with the requisite number of seven days. Ib. 31[a] יושב וסוֹפֵר וכ' sits and records the copulations &c. Men. 65[b], v. סְפִירָה; a. v. fr.—[Sifré Deut. 33 סופרה; read: סיפנה, v. סְפַן.]—Part. pass. סָפוּר, q. v.—2) *to cut, shear*, v. infra.

Nif. נִסְפַּר *to be counted*. Bekh. 45[a] שנִסְפֶּרֶת ע"ג חיד when the additional finger is counted (is in a line) with the others; Yalk. Sam. 156.

Pi. סִיפֵּר 1) *to cut, shear*. Sot. 49[b], a. fr. מְסַפֵּר קומי, v. קוֹמִי I. Ib. התירו (לו)לְסַפֵּר וכ' they allowed him to cut his hair in gentile fashion, because of his connections with royalty. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII תְּסַפּוֹר, v. קוֹמִי I. Tosef. Bets. III, 19 אין מְסַפְּרִין חירק וכ' you must not no trim vegetables with the clipper (on the Holy Day) &c.; a. fr.—2) *to tell, speak, count*. Y. Kil. l. c., v. supra. Gen. R. s. 78 (ref. to אברם in place of אברהם, Neh. IX, 7) סיפור הוא מְסַפֵּר וכ' he states a historical fact, saying &c. Y. Ber. IX, beg. 12[d] אם בא אדם לְסַפֵּר וכ' if one were to undertake to count the mighty deeds of the Lord, he would be ruined (ref. to Job XXXVII, 20); המספר בשבחו וכ' he who tells the praise of the Lord more than is beconing. Ib. מכאן..אסור לְסַפֵּר וכ' beyond that (which has been adopted in ritual prayers) one must not tell &c. Arakh. 16[a] לעולם אל יְסַפֵּר אדם בטובתו וכ' man should not count up his neighbor's good qualities, for he may be induced to speak of his shortcomings; B. Bath. 164[b]. Sot. 42[a] מְסַפְּרֵי לשון הרע gossipers. Snh. 38[b] בלשון ארמי סי' spoke Aramæan; a. v. fr.—Ib. 52[b] חימנו סי' if he (the scholar) holds conversation with him.

Hithpa. הִסְתַּפֵּר *to have one's hair cut*. Ab. Zar. II, 2 אין מְסְתַּפְּרִין מהן וכ' you must not have your hair cut by them in any place (on account of danger to life). Tosef. ib. III, 5 ישראל המְסְתַּפֵּר וכ' if an Israelite has his hair cut by a gentile, he must look into the mirror; Ab. Zar. 29[a]; a. fr.

סַפֵּר ch. same, 1) *to count, mark, write*, v. סְפָרָא I.—2) *to shear*, v. infra.

Pa. סַפֵּר *to cut, shear, shave*. Targ. Job I, 20 (Ms. סְפַר *Pe.*). Targ. Y. Lev. XIII, 33 (not יִסַּפֵּר); ib. XIV, 8, sq. (h. text גלח); a. fr.—Lev. R. s. 28, end ויתיב ומְסַפֵּר ליה (Haman) sat down and cut his (Mordecai's) hair; ib. (בן) מן דחסל מְסַפְּרָא ליה when he had done cutting his hair; a. fr.—Part. pass. מְסַפַּר. Ib. אית בר נש..ולא מ' is there a man who putts the royal crown on his head without having his hair cut?; Esth. R. to VI, 10.

סַפָּר m. (preced. wds.) 1) (v. סַפֵּר) *Bible teacher*. Y. Maasr. III, 50[d] בית..טובלין לס' ולמַשְׁנֶה (not ולא למש') school houses for Bible and Talmud make fruits *ṭebel* for the Bible teacher and for the Talmud teacher. [Perh. to be read: סָפַר Chald. form.]—2) *hair-cutter, barber*. Sabb. I, 2 לא ישב אדם לפני הס' וכ' one must not sit down for the hair-cutter near Minḥah time before saying the prayer. Shebi. VIII, 5; a. e.—*Pl.* סַפָּרִים, סַפָּרִין. Kel. XIII, 1 זוג של ס' the barbers' scissors. Sabb. 9[b]. v. מַעֲפוֹרֶת; a. e.

סַפָּר, סַפָּרָא ch. same, *hair-cutter*. Targ. II Esth. VI, 12.—Lev. R. s. 28, end; Esth. R. to VI, 10. Lev. R. s. 14, end ליה ס' דמספר לגרמיה no hair-cutter can cut his own hair (i. e. the female sperm begets the male embryo and vice versa); a. e.

סְפַר m. (סָפַר) [*mark, march,*] *boundary, border district*. Yeb. 48[b] עיר הסמוכה לס' a town near the boundary. Sot. 42[a] פעמים מדבר עמו אחת בס' וכ' the priest addressed the people twice, once on the border line (before entering the enemy's land) and once before the battle. Tosef. Erub. IV (III), 5 באו...הסמוכות לס' if the enemy invades towns near the boundary (of Palestine); Y. ib. IV, 21[d] bot.; Bab. ib. 45[a]. Ib. ובבל בעיר הסמוכה לס' וכ' and Babylonia is (as regards the duty of defence) like a town near the boundary, which was interpreted to mean Neharde'a. Num. R. s. 16 מה ראה לישב לו על הס' וכ' what reason had he (Amalek) to settle on the border, on the way of the entrance of the Israelites into the land?; a. e.—*Pi.* סְפָרִים, constr. סְפָרֵי. Y. Ḥall. II, 58[b] bot. ס' א"ר Palestinian districts, ס' חוצה לארץ foreign districts (conquered by Israelites).

סְפַר ch., constr. סְפַר, same; ס' יַמָּא *sea-district*. Targ. O. Gen. XLIX, 13 (h. text חוֹף); a. fr.—*Pl.* סַפְרָיָא, constr. סַפְרֵי. Targ. Y. ib.—[Targ. Y. Lev. XIII, 45 ספרייא, some ed., v. סַפְרָא.]

סְפַר m. (preced. wds.) = סְפִירָה, *counting*. Naz. VII, 3 (54[a]) ימי סְפָרוֹ (comment. סְפִירוֹ; Y. ed. ספורו) the days which the cured leper has to count (Lev. XIV, 8); Y. ib. 56[c] bot. ספירו.

סֵפֶר m. (b. h.; preced. wds.) *letter, document, book*. Erub. 15[b]; Gitt. 21[b]; Succ. 24[b], v. סְפִירָה. Eduy. I, 12, a. fr. ס' כתובה the formula of a *Kethubah*. Y. Sot. IX, end, 24[c] משמת ר"א נגנז ס' החכמה with the death of R. El. a book

of wisdom disappeared; Bab. ib. 49b נגנז ס׳ תורה; Tosef. ib. XV, 3 בטל ס׳ תורה. Gen. R. s. 24 סִפְרוֹ של אה״ר the book of Adam (the destinies of humanity); Ex. R. s. 40; Lev. R. s. 15 beg.; a. fr.—Esp. a *Biblical book*. B. Bath. 15a ירמיה כתב ספרו וס׳ מלכים וכ׳ Jeremiah wrote his book (the prophecies of Jerem.) and the Book of Kings and the Lamentations. Ib. 14b משה כתב ספרו וכ׳ Moses wrote his own book, and the Section of Balaam (the chapters on B., Num. XXII, 2—XXIV, 25) and Job; Y. Sot. V, end, 20d; a. v. fr.—ס׳ תורה (abbrev. ס״ת) (or ס׳ only) *the Pentateuch* in a scroll. Ab. Zar. 18a כרכוהו בס״ת וכ׳ they wrapped him up in the scroll &c. Sabb. 116a ס״ת שנמחק a scroll of the Pentateuch the writing of which is effaced; Yad. III, 5 ס׳ שנמחק; a. v. fr.—Kel. XV, 6, a. e. ס׳ העזרה the Pentateuch kept in the Temple court, v. עֲזָרָה.—ס׳ היא ס׳ זעטוטים &c., v. respective determinants.—בֵּית סֵ׳, בֵּית הַסֵּ׳ the school in which the Bible is taught, secondary school, contrad. to בית תלמוד Talmud school. Y. Maasr. III, 50d, v. סֵפֶר 1. Midr. Till. to XCII, 16 שתולים...אלו התינוקות שבבית הס׳ 'planted in the house of the Lord' (ib. 14), that means the children at school; a. fr.—*Pl.* סְפָרִים, constr. סִפְרֵי, סִיפְ׳. Ex. R. s. 41 זריז בכ״ד ס׳ well-versed in the twenty-four books of the Scripture. Sabb. 116a ס׳ מינים (ס׳ צדוקים) heretical books, v. מִין III. Snh. 68a שתי...כשני ס׳ תורה שתי my two arms which are like two rolled up scrolls of the Torah, a. v. fr.—Ch. סִפְרָא, constr. סִפְרֵי.

סַפְרָא, סַפָּר I m. = h. סוֹפֵר, 1) *scribe, writer of documents; copyist.* Targ. Jer. XXXVI, 20, sq.; a. fr.—Ab. Zar. 9a, v. בְּצִירָא. Ib. 10a, v. הַוְוָתָא. Hull. 64b, sq. פסיק לחו ס׳ וכ׳ the copyist (of the Scriptures) divides them into two words. Y. Succ. II, 53a top סַפְרָא דגופתא the scribe of Gufta; a. fr.—2) *scholar, teacher.* Targ. Is. III, 2 (h. text נביא); ib. IX, 14. Targ. O. Gen. XLIX, 10 (h. text מחקק); a. fr.—Gen. R. s. 70, end איית ס׳ דלית וכ׳ is there a teacher that has no pupils?, i. e. I (Laban) learned trickery from you (Jacob).—Esp. *Bible teacher.* Y. Hag. I, 76c, a. e., v. כַּיְתָנָיָן; a. fr.—מתא ס׳, v. סוֹפֵר.—*Pl.* סַפְרַיָּא, סַפְרִין, סִפְרֵי, סַפְרֵי. Targ. Y. I Gen. XLIX, 10. Targ. I Sam. X, 15 (h. text נביאים); a. fr.—Sot. IX, 5 (49a), v. חַכִּימָא. Midr. Till to Ps. XCI, 6 מפקיד לס׳ וכ׳ ordered the school teachers to let the children go free (during the summer) from the fourth to the ninth hour of the day; Lam. R. to I, 3; Num. R. s. 12 לסַפְרַיָּה; a. fr.

סַפְרָא II pr. n. m. *Safra*, an Amora. Pes. 52b. Ḥull. 110b; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 119a.

סַפָּרָא, v. סַפָּר ch.

סִי׳, סִפְרָא ch., constr. סִפְרֵי, סִפְרֵ, 1) = h. סֵפֶר. Targ. Is. XXIX, 11, sq. Targ. Ex. XVII, 14. Targ. II Chr. XXXIV, 15; a. fr.—B. Mets. 85b bot. ס׳ דאדה״ר the book of Adam, v. סֵפֶר. Ber. 23a ס׳ דאגרתא a homiletical book, v. אַגַּדְתָּא; a. fr.—Esp. *Biblical book; Pentateuch.* Snh. 93b מאי טעמא לא אקרי ס׳ על שמיה why was the book (of Ezra) not named from him (Nehemiah)? Meg. 22a בס׳ קרא he read from the Law. B. Kam. 82a דשכיחי דאתו למקרא בס׳...דנין court is held on Mondays and Thursdays, because they (the villagers) are accustomed to come (to town) for the reading of the Law; a. fr.—*Pl.* כִּפְרַיָּא, סִפְרַיָּא, סִפְרֵי, סִי׳. Targ. Koh. XII, 9; 12.—Y. Maasr. III, end, 51a וצווח להון ס׳ קוסמי called them (the books of Agadah) books of sorcery; a. fr.—2) ספרא דבי רב, or ס׳ *Sifra* (*of the school*), also called תּוֹרַת כֹּהֲנִים, a halakhic commentary on Leviticus. Targ. I Chr. XI, 22.—Ber. 18b. Ib. 11b; a. fr.—*Pl.* סִפְרֵי *Sifré* (*d'Be Rab*), a halakhic commentary on Numbers and Deuteronomy. Snh. 86a ס׳ וכ׳ ....סתם סיפרא an anonymous tradition in Sifra belongs to R. Judah, in Sifré, to R. S.—Yoma 74a בשאר ס׳ דבי רב in a fragment of the books of Be Rab (ref. to Sifra Emor, Par. 11, ch. XIV).

סַפְרְגוֹס, read:

סַפְרָגִיס f. (σφραγίς) *seal.* Gen. R. s. 32 נתן ס׳ שלו עליו he put his seal on it (the prison door); ib. s. 49; Yalk. Gen. 34 אירספרגוס. Midr. Till. to Ps. XVII, beg. שמו של הקב״ה חקוק...כמין אירסטרטיגוס (ed. Bub. אירטרטיגוס; corr. acc.) the name of the Lord is impressed upon the hearts of the angels like a seal.

סַפָּרָה, v. סַפְרָא.

סַפְרוּוה, v. כרפוונה.

סַפְרוּתָה, סַפְרוּתָא f. (denom. of סַפְרָא) *teacher's office.* Y. Meg. IV, 75b bot. שרון לידה מן סַפְרוּתָה they discharged him from the teacher's office.

סַפְרִינוֹן, v. סַפְּרִירִינוֹן.

סַפְרִיקִין, v. סַפְרַקִּין.

סַפְרְכִיתָא, Targ. Prov. II, 12 (ed. Wil. מפ׳), read with ed. Lag. הַפִּיכְיָתָא or הַפִּיכְיָתָא; Ms. תַּהַפּוּכְיָתָא; v. הָפְיָא.

סַפְרָנָא m. = סַפְרָא, *scribe, secretary.* Targ. Esth. V, 11.

סַפְרָקִין m. pl. (*Saf.* of פרק; cmp. אַוּרְקַסִּין) a sort of *trousers.* Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d סַבְּרִיקִין (ברק = פרק; cmp. בקר = פקר). Kel. XXIX, 2 סוּבְּרִיקִין (Var. סַוּוּרִיקִין, סִפְּרִיקִין); Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V. סַבְּרִיקִים.

סָפַת (cmp. סְפֵי) *to cut, chip, slice; to take a chip, a slice.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 2 לא יִסְפּוֹת חימנה וכ׳ one must not take a chip of it (the broken cask) as a support to &c.; Sabb. 124b ולא יספות ממנה שבר וכ׳ he must not trim a fragment of it (break off its projecting points, Rashi) to cover with it &c. Tosef. Kel. B. Mets. I, 12 ס׳ לה צואה חימנו if he cut a piece off it. Ab. Zar. 80b if he offered to it (the idol) excrements (in the place of cakes, flesh &c.); a. e.—Esp. (with or without במלח) *to cut slices (of melons) and salt them; to make an incision in olives and salt them.* Sabb. 145a חמפציע.....לסוֹפְתָן במלח (Ar. לסופגן) if one bursts olives open...with the intention of salting them. Maasr. II, 6 סוֹפֵת ואוכל (Var. כופף) he slices (and salts) and eats. Tosef. ib. II, 14 לא יספות במלח וכ׳ the laborer must not cut and salt (the fruits on which he works) and eat, unless the employer has given him permission. Y. Mass. Sh. II, 50a top אבטיח שס׳ בו וכ׳ a melon in which he made a cut, however small &c.—[Midr. Till. to Ps. IV, ed. Bub. לספות, v. סָפַת.]

סְפָתָא, v. סִיפְתָא.

סַק I imper. of נְסַק.

סַק II m. = שַׂק, *sack, sackcloth.*—*Pl.* סְקִין, כְּסָקִין. Tosef. Sabb. V (VI), 13 (Sabb. 62ª שַׂקִּין).—V. שַׂק.—[Sifré Num. 89 סק בקוטלא, v. סְקוּטְלָא.]

סַק, סַקָּא ch. same. Targ. Am. VIII, 10. Targ. Ps. XXXV, 13. Targ. O. Gen. XLII, 25 (Y. שׂ); a. e.—Lev. R. s. 36; Ruth R. to I, 1, v. סָאתָא I; (Y. Snh. X, 27ᵈ שׂ). Sabb. 152ª שרי שַׂקִּיךְ וכ׳ untie thy bag (open thy mouth) and put in food; a. fr.—*Pl.* כְּסָקִין, סַקָּנָא, שׂ Targ. O. Gen. XLII, 35 (ed. Berl. שׂ; Y. דיסקי). Targ. Joel I, 13; a. e.

סַקָּאָה m. ch. = h. סַקָּי II. Targ. O. Deut. XXVIII, 42; quot. B. Kam. 116ᵇ.

סַקָּאי, v. כַּסָּקָּי.

סְקַב, *Pa.* סַקֵּיב (Saf. of נ״קב; cmp. נקם I a. נגם) *to make sore.* B. Mets. 27ᵇ [read:] לא שאילי אינשי אוכפא משום דמְסַקֵּיב ליה לחמרא people do not borrow a saddle, because it makes sore the ass' back (which it does not fit; Ms. M. דמְסַקֵּיב לחו לחמרייהו לא שיילי .. people do not lend . . ., for it makes their asses' backs sore, after having been worn by a strange ass; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yeb. 120ᵇ לא שיולו . . . דמסקיב וכ׳ (read שיילי).

סַקְבָא m. (preced.) *sore spot.* Kidd. 81ª ס׳ דשתא ריגלא the sorest spot of the year (the time of the greatest danger to chastity) is the festive season (when people of all sorts congregate).

סַקְבָא, v. סַקְבָּנָא.

סקבמרין, Lev. R. s. 21; Pesik. Aḥăré, p. 175ᵃᵇ Ar., v. אֲגַסְיטַרִין.

סַקְבֵּל (*Saf.* of קבל), *Ittaf.* אִסְתַּקְבֵּל *to come to meet.* Targ. Prov. XII, 27 (h. text יתר; v. Pesh.).

סַקְבָּנָא m. (סְקַב) *sufferer from sores.*—*Pl.* סַקְבָּנֵי. Snh. 98ª יתיב ביני ס׳ דרומאי Ar. ed. Koh. (some ed. כַּסְקְבֵי; Talm. ed. עניי סובלי חלאים...) he (the Messiah) is seated among the sore-stricken of the Romans.

סקבס Ar., v. סְקִיבָּס.

סְקַד, *Pa.* סַקֵּיד (*Saf.* of נ״קד I; interch. with סקר, cmp. נקר I) *to sting, goad; to drive, train.* Targ. Y. Deut. VIII, 5 (some ed. מְסַקֵּר; incorr. מְסַקֵּר; h. text יסר).—Pesik. Baḥod. p. 153ª (ref. to מלמד, Is. XLVIII, 17; cmp. מַלְמֵד) [read:] מְסַקֵּיד לך כמא דהדין מסאסא מסקיד לחדא פרתא who trains thee (through sufferings) as the goad trains the cow; [Ar. s. v. מסקיד: מְסַקֵּידְנָא וכ׳ I train thee &c.]; Lev. R. s. 29; Yalk. Num. 782; Yalk. Lev. 645 מְסַקֵּר.

סקוימדיס, סקוטריס, v. אֲגַסְיטַרִין.

סַקְוָוסְתָּן, v. סְקִיסְתָּן.

סְקוּטְלָא f. (scutella, σκοῦτλον) = אִסְקוּטְלָא II, *salver, tray.* Sifré Num. 89 וכ׳ כגליד...ונעשה לארץ כמין ס׳ (not סק בקוטלא) first (the dew) came down like a frozen mass, and on the ground became like a tray, upon which the mannah then fell; Yalk. Num. 735 כמין אסקוטלא.

סקוטראק, Treat. Sof'rim ch. XIII, 6 ס׳ נטריא, a corruption, v. קוּנְטָרָא.

סְקוּל m. (*Saf.* of קלל) *mishap, accident.* Targ. Y. I Lev. X, 19. Targ. Y. Gen. XLII, 4; 38 סְקַל Ar. (ed. מוחא; Sam. אסקל; h. text אסון).

סְקוּנְדְּרֵי, v. אִיסְקוּנְדְּרֵי.

סקוסין, סקוסים, v. sub סְרִיק.

סְקוֹף, (סְקוּף) m. (v. next w.) *lintel, threshold.* Targ. Y. Num. IX, 10 (ed. Vien. סְקִיף); ib. 13 (ed. Vien. סִירְקוּף). Targ. Ez. IX, 3 Kimḥi (ed. סְקוֹפַּת); a. e.—*Pl.* סְקוֹפָיָא. Targ. II Chr. III, 7. Targ. II Kings XVIII, 16; a. e.—V. סְקוּפְתָּא, a. שַׁקְפָא.

סְקוּפָה f. h. (סקף, v. שָׂקַף I, a. אִסְקוּפָה) same. Lev. R. s. 34 כמין ס׳ התחתונה like the lowest door-sill.

סקופומי, Pesik. Baḥod., p. 103ª, v. אִסְקַפְסָנֵי.

סְקוּפְתָּא = h. סְקוּפָה. Targ. I Sam. V, 4 (ed. Lag. אִיסְקְ׳). Ib. 5 סְקוּפַּת constr. (ed. Lag. אִיסְק׳). Targ. Ez. IX, 3 (v. סְקוֹף). Ib. XLI, 25 (h. text עב); a. fr.—*Pl.* סְקוּפָתָא Ib. 36 (ed. Lag. סְקוּפַּיָא; some ed. סְקִיפָתָא, corr. acc.; h. text עברים).

סקורדקין, Gen. R. s. 45 Ar., v. קוֹרְדְּקִין.

סְקוֹרְטִיָּה, סְקוֹרְטִיָּא f. (scortea, sub. vestis; v. אִיסְקוֹרְטָא) *leather coat;* also *leather apron.* Kel. XVI, 4 (Maim. *leather table-cover*, v. צִיצָה). Ib. XXVI, 5 (6) ס׳ עור the skin intended for a *scortea.* Ohol. VIII, 1 ס׳ *a leather bed-sheet.* Tosef. Sabb. V (VI), 14. Ned. 55ᵇ], [read as:] Y. ib. VII, end, 40ᶜ; Tosef. ib. IV, 3 ס׳ אירסק; a. e. [Ned. l. c. מאי אירסק כיתונא דצלא *scortea* is a leather coat.]

סְקוֹת* f. pl. (נְסָק) *fire-brands.* Tanḥ. Mishp. 18 חרו כמו ס׳ מכבשן האש ... their faces became black like brands out of a furnace.

סַקָּי I m. (denom. of סק) *sack-maker; sack-carrier.*—*Pl.* סַקָּאִין, סַקָּיִין. Kel. XIII, 5 של ס׳ (מחט) the sack-makers' needle. Tosef. ib. B. Mets. VII, 1; Bekh. 22ª כפיקה גדולה של ס׳ of the size of a large stopper (seal) of the sack-carriers; a. e.

סַקָּי II m. (preced.) name of a *locust* or a *beetle* (*sack-carrier*), supposed to be the *cricket.* Sifré Deut. 42 מיעלה ס׳ (some ed. סַקָּאי) (the late rain) brings the cricket.—*Pl.* סַקָּאִין, סַקָּיִין. Taan. 6ª; Yalk. Deut. 863.

סְקִיבָּס m., v. סְטִיבָּס.

סקיווי, Koh. R. to IX, 18 ס׳ פטריוי ed., Mus. סְקִירִיפְטוֹר q. v.

סיקלא, סקילא, read סָקָלָא (scala) *a ship's ladder.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 11 עשה ס׳ וירד בו (read בָּהּ) a

gentile made (threw out) a ladder and went down on it; [ed. Zuck. כבש; v. Sabb. XVI, 8].

סְקִילָה f. (סָקַל) *stoning, execution by stoning.* Snh. VII, 1. Ib. 9 בס' (sub. נידון) is to be put to death by stoning. Ib. IX, 3 נידונין בס'. Ib. חס' חמורה stoning is the severer punishment; a. v. fr.—בית חס' the place of stoning, a scaffolding from which the culprit was thrown down. Ib. VI, 1. Ib. 4 בית חס' היה וכ' the scaffolding was two (men's) statures high; a. e.

סקילוס, v. סִלִּיקָא.

סְקִימְיוֹן* m. (a corrupt. of *xenium*) *a host's* or *king's gift, donation indefinite as to time and amount.* Taan. 19b מיום שחרב...נעשו הגשמים ס' וכ' Ar. (ed. צימוקין; Ms. M. צומוקין, Rashi ed. Pes. צומוקיון, substitutes for the unintelligible ס') since the destruction of the Temple the rains have become irregular and arbitrary gifts, in some years rains are abundant, in others, scanty; in some years rains are in season &c. [Compare the simile: לעבד שנתן לו רבו פרנסתו.]

סקיסאות, Yalk. Num. 713, read: סְקִרְפַּסְטָאוֹת, v. אִסְקִפַּסְטִי.

סָקִיסְתָן pr. n. (Σακαστηνή) *Sakistan* (Segestan), a district of Drangiana in the Persian empire, occupied by the Sacæ or Scythians. Yoma 10a (ref. to סבתה..וסבתכא, Gen. X, 7) Ms. M. 2 סגיסתאן ס' גוייתא וס' ברייתא וכ', v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ar. סַכְוִיסְתָן) the inner S. and the outer S., with one hundred parasangæ between &c.

סָקִיף, v. סָקוֹף.

סְקִיפְטוֹרִין m. pl. (exceptores) *short-hand writers, clerks in court.* Pesik. Hahod., p. 53b sq. [read:] הצמידו סנגורין ויעמדו ס' summon the advocates and let the clerks be ready; ib. ויעברו ס'...העבירו dismiss the advocates and let the clerks go; Yalk. Ex. 190 ספיקטורין; Yalk. Ps. 831 ספיקטרין ספיקטו' (corr. acc.); (Y. R. Hash. I, 57b top קטיגורין).

סקיפטיות, v. אִסְקִפַּסְטִי.

סקיפנטום, v. next w.

סְקִיפַנְטָא f. (συκοφαντία) *false accusation.* Sifré Deut. 349 (ref. to תריבהו, Deut. XXXIII, 8) ס' נסתקפה לו וכ' (ed. Fr.) false denunciation turned against him (Aaron); if Moses said ...., what have Aaron and Miriam done?; (oth. ed. סקיפנטום נסתקפת, read: סְקִיפַנְטִיס (συκοφάντης) *an informer*, v. סָקַף); [Yalk. Deut. 954 תסקופים נסתקפת (ed. Lemb. תשק'); Nah. to Deut. l. c. סקופים נסתקפו לו, v. סָקַף a. תַּסְקוּפִים].

שְׁקִי', סְקִיפַס m. (denom. of סְקִיף or שְׁקוֹף) *one whose occiput has the shape of a lintel* (having an angular projection). Bekh. VII, 1 (43a) (Mish. a. Ar. ש'). Ib. 43b ס' s'*kifas* refers to the hinder part of the head, as people say שקיל פיסא, a piece is taken off.

סְקִיפַסְטִי, v. אִסְקִפַּסְטִי.

סְקִיפָתָא, v. סְקוּפְתָא.

סְקִירָה f. (סָקַר II) *look, glance.* R. Hash. 18a, v. סָקַר II.

סָקַל (b. h.) *to stone, put to death by stoning.* Snh. VI, 1 (42b); מוציאין אותו לסוקלו (Mish. ed. לסוקלו) they take him out (from the court) to execute him. Ib. 46a וסקלוהו and they condemned him to be stoned; a. fr.—Tosef. Sabb. VI (VII), 5 האומר סקלו תרנגול זה וכ' (not תרנגולת) ed. Zuck. (Var. שחטו) if one says, stone this cock, for he crowed at evening,—that is a superstitious practice (v. אֲמוּרִי).

Nif. נִסְקַל *to be stoned, be condemned to death by stoning.* Snh. 43a אבן שנ' בה the stone with which the culprit is to be put to death. Ib. VI, 1 יוצא ליסקל is taken out to be stoned. Ib. 3 האיש נ' ערום ואין האשה נסקלת וכ' the male convict is put to death undressed, but not so the woman. Ib. 4 כל הנסקלין נתלין all those executed by stoning are afterwards hanged; a. fr.—שור הנסקל the ox that is to be, or has been put to death by stoning, having killed a human being (Ex. XXI, 28). Ib. I, 4 שור הנ' וכ' the case of an ox to be stoned is argued before a court of twenty-three. Mekh. Misp., Nziḳin, s. 10; a. fr.

Pi. סִיקֵל *to clear of stones.* Shebi. II, 3 מסקלין עד וכ' you may clear fields of stones (in the sixth year) up to the beginning of the Sabbatical year. Tosef. B. Kam. II, 12 כדרך...לא יסקל ואם סי' וכ' as one has no right to put dung on the public road, so one must not clear his field and deposit the stones on the road, and if he does clear it, he must carry the stones to &c. Ib. 13 (to one who deposited stones on the road) מפני מה אתה מסקל מתוך וכ' why dost thou remove the stones from a place which is not thine to a place which is thine?; a. fr.

סָקַל I ch. same. B. Kam. 41a היכא דסקלית מסקל after one has stoned him (the ox).

סְקַל II m., v. סִקּוּל.

סַקְלוּנְקוּת* f. (=סקלוקית, reduplic. of סקל) *a hard blow with the fist.* Y. B. Kam. VIII, end, 6c, v. סְנוֹקֶרֶת.

סקלין*, Midr. Hashkem, Vayaḳhel, quot. in Ar. and expl. as *court* or *palace*, prob. meant for סִיקְרִיטוֹן (secretum) *secluded place*; v. Koh. Ar. Compl. s. v.

סקנדרוס, v. סִנְקְתְּדְרוֹס.

סְקַסְנָאָה m. of *Sacassana* (Σακασσήνη), a province of Armenia. Nidd. 65a מנימין ס' Miniamin of S., v. גְּנִזַּכְדָּיָה.

סָקַף (Saf. of נ"ק, v. נָקַף II) *to go around.*

Hithpa. הִסְתַּקֵּף, *Nithpa.* נִסְתַּקֵּף 1) *to come in turn; to be arranged; to happen* (cmp. סָבָה); 2) (of persons) *to turn around;* (=נחפך) *to change.* Sifré Deut. 349 ed. Fr. נִסְתַּקְּפָה, v. סְקִיפַנְטָא; ed. Radwill a. oth. סקפנטרס ניסתקפת לו (not טום...) thou hast turned informer against him; Yalk. Deut. 954 תסקופים ניסתקפת לו (some ed. תשק', read נִיסְתַּקְּפוּ), v. תַּסְקוּפִים.

סָקַף I ch. same.

Pa. סַקֵּף *to turn over, transfer.* Targ. I Chr. X, 14 (h. text וימב).

Ithpa. אִסְתַּקַּף, *Ithpe.* אִסְתְּקַף 1) *to be turned; to pass over.* Targ. Y. Num. XXXVI, 7 תיתקף (read תִּיסְתַּקַּף; h. text תִּסֹּב, v. supra).—2) *to be brought about; to happen.* Targ. Y. Gen. XLV, 8. Targ. Y. Num. V, 15. Targ. Esth. VII, 7; a. e.—3) *to be visited with.* Targ. O. Num. XI, 1 כד מְסְתַּקְפִין ביש as though an evil (mourning) had befallen them (h. text מתאננים, v. אוֹנֵן).—4) *to be the cause of.* Targ. Y. ib. IV. 18. Targ. Koh. IV, 12. Ib. 16 ed. Lag. (oth. ed. לאסתפקא, corr. acc.); a. e.—5) *to turn against, seek occasion* (v. צְרָכָה). Targ. Lam. I, 22 (h. text יעולל). Targ. O. Gen. XLIII, 18 (h. text דתגולל; v. עֲקַם).

סְקַף II, (שְׁקַף) (*Saf.* of נ־קף, v. נקף I) *to bring close together, knock, clap.* Targ. O. Num. XXIV, 10 ed. Lsb. (ed. Berl. a. oth. שקפ; Ms. I שפק).

Pa. סַקֵּף same. Targ. Job XXVII, 23 Ms. (ed. ישקוף; ed. Lag. a. oth. ישפיק).—V. שְׁסַקָּף.

סְקַרְפְּטוֹרִין, v. סְקַרְפְּטוֹרִין.

סָקַר I (v. זָקַר) *to thrust.*

Nif. נְסְקַר *to stagger.* Cant. R. to III, 6 נְסָקְרִין וכ', v. בַּת II.—[R. Hash. 18ª, v. next w.]

סָקַר II (b. h. שָׂקַר) [*to blink, shine*; denom. סִיקְרָא] 1) *to look, gaze.* Y. Nidd. III, 50ᶜ bot. סוֹקְרִין לפנידן כאדם they look forward (have their eyes in front of the head) like human beings (v. Bab. ib. 23ª).—2) (denom. of סִיקְרָא) *to paint red, mark with sikra.* Bekh. IX, 7 (58ᵇ) הדוצא ·· סוֹקְרוֹ בסיקרא (Talm. ed. סוֹקֵר) he marks every tenth lamb that goes forth; ib. לא סָקְרוֹ וכ' (Talm. ed. סוקרו) if he failed to mark it. Sabb. 67ª סוקרו בסיקרא (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Ḥull. 77ᵇ; a. e.

Pi. סִיקֵּר *to paint* (the eyes). Pesik. Vattom. p. 132ª (ref. to Is. III, 16) שהיו מְסַקְּרוֹת וכ' Ar. (ed. סוֹקְרוֹת) they painted their eyes with *sikra*; Lam. R. to IV, 15 מְשַׂסְקְרוֹת; Lev. R. s. 16; Yalk. Lam. 1030 מְשַׂסְקֶרֶת עיניה וכ' (not משקרות) she painted her eyes &c.

Nif. נִסְקַר *to be overlooked, reviewed.* R. Hash. 18ª כולן נִסְקָרִין בסקירה אחת they are all reviewed with one glance; v. זָקַר.

סָקַר I ch. same, *to look at.* Targ. Job XX, 9; XXVIII, 7 (h. text שזפתו).—(With ב) Lev. R. s. 22 ס' בהחוא חויא he looked at the (dead) serpent; Gen. R. s. 10 קַם לְמִסְקַר וכ'. Koh. R. to XI, 9 לחבושי ליה את ס', v. חֲבַשׁ.

סָקַר II, *Pa.* סַקֵּר *to sting, goad,* v. סְקַד.

סִיקְרָא, v. סִיקְרָא.

סקרדין, v. סַקְרָרִין.

*סְקְרִיפְּטוֹר m. (scriptor) *scribe, secretary.* Koh. R. to IX, 18 (ref. to הספר, II Kings XVIII, 37) ס' Mus. (ed. סקריווי פטרוי). [The entire passage seems to be a corrupt gloss; v. ספקלי, a. סַכְּלָא.]

סקרירין, סקרידין, v. סַקְרָרִין.

סַקְרָנִית f. (סָקַר II) *looking around, coquettish.* Gen. R. s. 18 Eve was not made of Adam's eye ס' שלא תהא (Ar. סו') that she might not be a coquette; ס' והרי היא and yet she (woman) is coquettish; Yalk. ib. 24 (not נות..., ניות..); Yalk. Is. 265; Tanḥ. Vayesh. 6.

סַקְרָרִין m. (sacrarium) *shrine* in a temple or in a house. Gen. R. s. 89 שכך מוכתב בס' וכ' (ed. סקרירין, סקרירין) for thus is it recorded in the *aerarium* of the Pharaoh that a slave cannot obtain an office &c. (v. Sm. Ant. s. v. Aerarium); Yalk. ib. 147 בסירקרירין שלהם; (Tanḥ. Mick. 3 בספריו).

סְקַרְתָּא f. (v. סָקַר II) *red paint.* Gitt. 19ª (expl. סירקא) ס' שמה its name is *s'karta*.—Esp. *marking with sikra.* Bekh. 58ª משום ס' ... אי אפשר you cannot tithe sheep on the Holy Day on account of the required marking with paint; Ḥag. 8ª. Naz. 39ª תא שמע מס' וכ' come, learn it (that the hair grows from the root) from the mark on sheep, where you can see that the wool beneath is loose (while that on top is matted).

סַר = עֲסַר, *ten,* v. חַדְסַר.

סָר m. (b. h. סַר, sub רוּחַ; סוּר) *one whom courage has left, low-spirited* (v. I Kings XXI, 5). Ex. R. s. 2 (ref. to סָר, Ex. III, 4) סר וזעם הוא זה וכ' low-spirited and indignant is this man, seeing the trouble &c.

סָר אָפִיס, סָר pr. n., v. אָפִיס.

סָרָא, v. סְרֵי II.

סָרַב, *Pi.* סֵירֵב (*Saf.* of רָב) 1) *to assume importance, to allow one's self to be coaxed; to decline an office.* Pes. 86ᵇ מְסָרְבִין לקטן וכ' you may decline an offer from an inferior person than yourself, but not &c. Ber. 4ª ... הטובר צריך לְסָרֵב he who is asked to say the prayers, must first decline (wait to be asked again); ואם אינו מְסָרֵב וכ' and if he does not decline, he is like a dish without salt; ואם מסרב יותר מדאי וכ' but if he allows himself to be coaxed more than proper &c. Ib. פעם ראשונה יְסָרֵב וכ' when asked for the first time, he must decline, the second time &c., v. הִבְהֵב; Y. ib. V, 9ᶜ bot. בתחלה מסרב וכ'.—2) (with ב; v. סִרְהֵב) [*to be imperious,*] *to press, urge.* Y. Dem. IV, 24ª bot. לא יְסָרֵב וכ' one must not urge his neighbor to be his guest, when he knows that he will not accept; Tosef. B. Kam. VII, 8 המְסָרֵב בחבירו וכ' he who urges his neighbor to be his guest, when in his heart he does not mean to invite him; Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ bot.; Tosef. B. Bath. VI, 14; Treat. Der. Er. ch. VIII; (Ḥull. 94ª יסרהב). Tosef. Ned. IV, 8ª; Ned. 21; a. e.—3) (=מָרָה) *to rebel.* Koh. R. to I, 16 דלב מסרב וכ' the heart is rebellious, as we read (Jer. V, 23). Midr. Till. to Ps. V, 11 (expl. מרו, ib.) שסֵרְבוּ כנגדך ed. Bub. (oth. ed. שרבו, corr. acc.) they rebelled against thee; Yalk. ib. 632; a. e.

סָרַב I, *Pa.* סֵירֵב ch. same, 1) *to decline, refuse* (corresp. to b. h. מָאֵן). Targ. Gen. XXXVII, 35; a. fr.—2) (with עַל) *to rebel.* Targ. Deut. I, 26. Targ. O. Gen. XXVI, 35. Targ. Ez. II, 6; a. fr.—V. מְסַרְבָּן.

סָרַב II, *Pa.* סֵרֵיב (*Saf.* of ארב, ערב) [*to interlace,*] *to confound* (cmp. סרך). Targ. Lam. III, 9 ed. Lag. (Var. סראו!; ed. Amst. סרך; h. text עוה). Ib. 11 ed. Lag. (oth. ed. סרך; h. text סורר). Ib. 36 ed. Lag. (ed. oth. לסרכא; h. text לְעִוֵּת).—*Part. pass. Peil* סְרִיבָא; f. pl. סְרִיבָן. Targ. Koh. I, 15 ed. Ven. (oth. ed. סְרִירָן; h. text מְעֻוָּת).

סַרְבִּיטִין m. pl. (סבט, *Saf.* of בטט, with ר inserted; cmp. שׁוּרְבִּיט) [*blossoms,*] *a head-dress* hanging down the cheeks, *garland.* Sabb. VI, 1 (57ᵃ) Talm. ed. (Mish. a. Y. ed. סַנְבּוּטִין). Ib. 5 (64ᵇ); a. e.

סַרְבֵּל (cmp. אַרְבֵּל II, a. סְרַב II) *to interlace. Part. pass.* מְסוּרְבָּל; *pl.* מְסוּרְבָּלִין (with, or sub. בשר, בבשר) *interwoven with flesh, fat, thick.* Sabb. 137ᵇ קטן המ׳ בבשר a child whose membrum is overgrown with flesh (so that the sign of the covenant is invisible); Tosef. ib. XV (XVI), 9. Ab. Zar. 2ᵇ כדוב (בשר) ומ׳ fleshy like a bear; Meg. 11ᵃ; Kidd. 72ᵃ; Yalk. Is. 316.

סְרַבֵּל ch. 1) same. Part. pass. מְסַרְבְּלָא; f. מְסַרְבְּלָא; *pl.* מְסַרְבְּלִין; constr. מְסַרְבְּלֵי. Targ. Y. I Num. XI, 8 (לִישׁ O.). Targ. Ez. XVI, 26.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ רגלי...חמירת מסרבלא (ed. Krot. מסרבלא, corr. acc.) I saw in my dream, that my foot was thick.—2) (denom. of next w.) *to wrap up, cloak.* Part. pass. as ab. Targ. Nah. II, 4.

סַרְבַּל m. (preced. wds.) *a thick, shaggy web, cloak.* [σαράβαρα, Pers. *trousers.*] Sabb. 101ᵇ חיט הס׳ a thread of ■ *sarbal*; Ḥull. 76ᵇ.

סַרְבָּלָא, סְרַבָּלָא, סְרְבָּלָא ch. same. Targ. Esth. VIII, 15.—B. Mets. 81ᵇ גוצא מיכסי ס׳ the little man was covered with a cloak. Ib. 60ᵇ למרמא תומי לס׳ to put fringes on a cloak (so as to make it appear more woolly); a. e.—*Pl.* סַרְבָּלִין, סְרָבְּלֵי. Gen. R. s. 36, a. e. (expl. Dan. III, 21), v. מוּקְסִין. B. Mets. 116ᵃ bot. Ms. M. (ed. sing.), v. זָוִיא I. Sabb. 58ᵃ ס׳ תחתימי scholars' cloaks to which seals (knots) were attached (emblems of allegiance to the Resh Galutha); a. e.

סָרְבָן m. (v. next wds.) *stubbornness.* Pesik. R. s. 38 הרי הוא בסָרְבָנוֹ he remains stubborn (refuses to forgive me).

סַרְבָּן m. (סָרַב) 1) *one who waits to be coaxed, declining.* Ber. V, 3 ולא יהא ס׳ וכ׳ in such a case one must not decline (when asked to say prayers).—2) *persistent.* Sot. 13ᵇ הרב...ותלמיד כמה ס׳ how rigorous the teacher, and how persistent the scholar!—3) *rebellious, stubborn.*—*Pl.* סַרְבָּנִים, סַרְבָּנִין. Ex. R. s. 7; Sifré Num. 91; Yalk. Ex. 178; a. e.

סַרְבָּן, סְרַבְּנָא ch. same, *obstinate, rebellious.* Targ. O. Num. XVII, 25 (ed. Berl. סָרְבָּ׳). Targ. Ez. II, 8; a. fr.—*Pl.* סַרְבָּנָא. Targ. Y. Num. l. c. Targ. O. Num. XX, 10 (ed. Berl. סַרְבָּ׳; Y. סוּרְבָּ׳, סוֹרְבָּ׳). Targ. Ez. II, 3 סורב׳ ed. Lag. (ed. Wil. סרניא, corr. acc.); a. e.—*Fem. pl.* סַרְבַּנָן, v. סַרְבְּנִיתָא.

סַרְבָּנוּת f., v. סִירוּב.

סָרְבָּנוּתָא f. (preced. wds.) 1) *rebelliousness, obstinacy.* Targ. I Sam. XX, 30 ed. Lag. (ed. Wil. a. oth., v. next w.). Targ. O. Deut. XXXI, 27 (Y. סורהבנ׳).—2) *assumption,* v. סְרָרוּתָא.

סַרְבְּנִיתָא f. (preced.) *rebellious woman.* Targ. I Sam. XX, 30 ed. Wil. a. oth. (v. preced.).—*Pl.* סַרְבַּנָן. Targ. Y. II Gen. XXVI, 35 Ar. (ed. סרהב׳), v. סוּרְהֲבָן.

סַרְבֵּק (transpos. of סברק, *Saf.* of ברק) *to blink, cast eyes about.* Targ. Is. III, 16 (h. text שׂקר).

סָרַג (b. h. שָׂרַג; *Saf.* of אָרַג), *Pi.* סִירֵג [*to interlace, plait,*] 1) *to strap* (in zig-zag); *to girth.* Kel. XVI, 1 משׁתָּסְרֵג בה וכ׳ from the time he made three meshes of girthing. Tosef. ib. B. Bath. I, 12 סִירְגוֹ במשיחית וכ׳ if he strapped it (the disjointed frame) with cords &c. Ib. B. Mets. IX, 4 [read:] שהוא מְסָרֵג בו את המטה with which one girths the bedstead. M. Kat. I, 8 ומְסָרְגִין את המיטות you may girth the bedsteads (during the festive week). Y. Ber. III, beg. 5ᵈ, a. e. כל שמסרגין על וכ׳ a bedstead on which the girths are drawn on top is called *miṭṭah,* when drawn beneath, *dargesh*; Ned. 56ᵇ (v. אַבְקָא); a. fr.—Trnsf. a) *to unite, combine.* Gen. R. s. 85 (ref. to the chronological disorder in the Book of Daniel, in going from Belshazzar (ch. V) to Darius (ch. VI), again to the first year of B. (ch. VII), and to the third year of B. (ch. VIII)) unite כדי לְסָרֵג על וכ׳ in order to combine the entire section as one written in the spirit of holiness; Yalk. ib. 144; Yalk. Dan. 1063 לְסִירוּג (perh. to be read לְסָרֵג).—b) *to make a partition by means of net-work,* like lattices &c. Tosef. Men. X, 23 ומסרגין שם כנגד וכ׳ and there they fence in an area of about three S'ah.—Part. pass. מְסוֹרָג. Ber. 57ᵇ, v. next w.—2) *to do a thing in a manner in which straps are drawn in bedsteads* &c., i. e. *in zig-zag; to skip.* Tosef. Nidd. IX, 3 סִירְגָה לה וכ׳ if she skipped four days (beyond the ordinary period of menstruation); Nidd. 64ᵃ סירגה ליום וכ׳ if she skipped (from the twenty-first) to the twenty-fourth day. Y. Gitt. VII, 48ᶜ bot. ובלבד במְסָרְגִין לו provided they put cross-questions to him alternately (one question to which a positive, and one to which a negative answer are expected, so as to test his sanity).—Part. pass. מְסוֹרָג; f. מְסוֹרֶגֶת; *pl.* מְסוֹרָגִין, מְסוֹרָגִים; מְסוֹרָגוֹת. Mekh. Yithro, Baḥod. s. 6 [read as:] Yalk. Ex. 292 (ref. to Ex. XX, 5) בזמן שהן אינן מסורגין או בזמן שהן מס׳ (not מסרגין) are the sins of the fathers visited upon the children when the succession is uninterrupted, or even when interrupted (by a good generation)? Y. Snh. I, 19ᶜ bot. מס׳ עלו the differently marked ballots came up alternately. Tosef. Nidd. IX, 13, v. סֵרוּג.—Trnsf. a) *to write in broken lines* (leaving a vacant space in the middle of the line); *to spread.* Treat. Sof'rim I, 11 מְסָרְגוֹ וכ׳ he spreads the writing so as to make a small column of it.—Part. pass. as ab. Ib. 10 רצוק שעשאו מס׳ או מס׳ וכ׳ if he wrote in broken lines what is to be written in continuous lines or vice versa; או שעשה המס׳ שלא כהלכתו or if he did the spreading not in accordance with the rule.—b) *to trace cross-lines on stone, to carve designs.* Pesik. 'Åniya, p. 137ᵃ מְסָרְגִין בו carving it; Yalk. Is. 339 (omitted in Pesik. R. s. 32); v. סַתָּת.—V. סִירוּג.

Hithpa. הִסְתָּרֵג *to be provided with girths, be strapped.* Ned. 56[b] אי מטה מִסְתָּרֶגֶת על גבה if it be, that *miṭṭah* is a couch, the straps of which are drawn over the frame &c.

סָרַג, *Pa.* סָרֵיג ch. same, *to strap, saddle, harness.*—Part. pass. מְסָרָג. Ber. 57[b] הא דמסורג (Ar. דמסורג, h. form) in the one case the elephant was seen saddled. B. Bath. 73[a] הוה מְסָרְגָאן ליה וכ׳ (Ms. R. a. Rashb. סְרִיגָן, Ms. O. שְׁרִיגָן, Part. pass. *Pe.*) two mules were saddled for him.—[Targ. Job XIV, 5, v. סְרִיג.]

סָרָג m. (preced. wds.) *weaver, net-plaiter.*—*Pl.* סָרָגִין. Kel. XXIV, 8 ס׳ של ... מטה the frame of the net-makers [oth. opin. *harness-makers*].

סַרְגּוֹל, v. סִירְגּוֹל.

סַרְגִּיד m. (סרג, with format. ד) [*formed in zig-zag,*] *key-ward.* Y. Sabb. VIII, 11[b] bot., v. דָּקָה.

סָרַגְל (*Saf.* of רגל) [*to lead the writer,*] *to rule, draw lines.* Y. Meg. I, 71[d] top מְסַרְגְּלִין בקנה (for writing T'fillin) you must draw lines with a reed; Treat. Sof'rim I, 1 שמסרגלין בקנה הלכה .. it is a Sinaitic tradition that we must rule with a reed (in writing sacred books).—Part. pass. מְסוּרְגָּל; f. מְסוּרְגֶּלֶת. Ib. (quot. in Tosaf. to Gitt. 6[b] יריעה שאינה מס׳ וכ׳ a sheet (in a scroll) which is not ruled is unlawful.

סַרְגֵּל ch. 1) same, esp. *to trace outlines on hides for cutting.* Y. Sabb. VI, 10[c] bot. מהו משרטטין (לון) מְסַרְגְּלִין לון what is *m'shart'tin?* They traced on them.—2) *to level with a strickle. Part. pass.* מְסָרָגֵל *level.* Targ. Y. Ex. XVI, 14 (h. text מחספס).

סַרְגָּל m., v. סִירְגּוֹל.

סַרְגְּלָא f. (v. preced. wds.) [*runner,* Lat. currus,] *chariot.* Ex. R. s. 15; Tanḥ. Ḥayá 3 מלך בשר ודם עושה ס׳ שלו וכ׳ a human king makes his chariot strong &c.; ib. הקב״ה עושה ס׳ שלו עבים but the Lord makes clouds his chariot. —*Pl.* סַרְגְּלִין Ex. R. l. c.

סִרְגְּתָא, v. סִירְגְּתָא.

סָרָד m. (v. next w.) *net-maker.* Yoma 85[a] לוי הס׳ Ar. (Ms. O. הסַרְדִי; ed. הסַדָּר); Mekh. Ki Thissa, a. Yalk. Ex. 327 הסדר.—*Pl.* סָרָדִין. Tosef. Kidd. V, 14 (ed. Zuck. הסַדְּרִין; Var. הסרידין, הסרידין).

סָרָדָא m. (transpos. of סדרא, v. סדר; cmp. מְדָרָא, fr. ירד) [*arrangement,*] 1) *net-work, grate.* Targ. O. Ex. XXVII, 4 (ed. Amst. סְדָרָא; h. text מכבר); ib. XXXVIII, 4 (ed. Amst. סְדָרָא); a. e.—2) *web with wide meshes, sail, hanging.*—*Pl.* סָרָדִין. Ib. XXVII, 9 (h. text קלעים). Ib. XXXV, 17 (ed. Amst. סְדָרֵי); ib. XXXVIII, 9; 14 (ed. Amst. סְדָר); a. fr.—[Cmp. Syr. סדרא, P. Sm. 2533.]—[Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 סרדא דהוה ליה במטרדא Ar., read: טַרְדָּא, v. מִטְרָדָה, דהוה לעי וכ׳]

סרדה, Gen. R. s. 49, v. חֲלַם II.

סַרְדּוּתָא f. (preced. art.) 1) *hunter's net.* Targ. I Chr. I, 50; Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 (ed. Amst. סַדְרֵי), v. מִטְרָדָה.—2) *sail* (cmp. אַסְטָרְיָא).—*Pl.* סַרְדְּוָתָא. Y. B. Mets. IV, end, 9[d] הוה מפתר סַרְדְּוָתֵיהּ steeped his sails in water (to improve their appearance).

סַרְדִּיוֹט m. (a corrupt. of στρατιώτης, v. אַסְטַרְדִּיוֹט) *Roman* or *Greek officer, captain.* Tosef. Succ. IV, 28; Y. ib. V, end, 55[d]; Bab. ib. 56[b]. Sabb. 32[a] כמי שנמסר לס׳ as if given in charge of an officer (to be brought before court). Num. R. s. 15 למחר קומיס ולמחר ס׳ the next day one is a comes, the next day he may be (degraded to be) captain; a. fr.—*Pl.* סַרְדִּיוֹטוֹת. B. Kam. 38[a] שלחה מלכות הרשעה שני ס׳ Ms. M. (not סרדיוטת; Ar. סַרְדִּיוֹטָאוֹת; v. Rabb. D. S. a. l. note) the wicked (Roman) government sent two commissioners &c. (to study the Jewish law); Yalk. Ex. 341 סנדריוטי (read: סַרְדִּיוֹטִין); Sifré Deut. 344 סרדיטאות (corr. acc.); (Y. B. Kam. IV, 4[b] אִיסְכַּרְדִּיוֹטוֹת).—[Cant. R. to IV, 8 להביא אותה סרדיוטות, read: אותם הוֹרְנִיוֹת or הוֹרְיוֹת.]

סרדיוטין, Ex. R. s. 42 לשון ס׳, read: סוּרְסִי; v. מַסָּכָה III.

סָרָה I, v. סרי.

סָרָה II (b. h.; סור) *deviation, sin, transgression.* Sifré Deut. 189 (ref. to Deut. XIX, 16) אין ס׳ אלא עבירה *sarah* means transgression; Yalk. ib. 922; v. סרי.

סָרַח, v. סָרֵי II.

סָרְחֵב (*Saf.* of רחב; cmp. סָרַב) [*to be imperious,*] *to order, urge, press.* B. Kam. 32[b] כשרבו מְסָרְחֵב בו לצאת (Ms. M. מְסָרֵב) when his master (the smith) had strictly ordered him to leave the smithy. Ḥull. 94[a] אל יְסָרְחֵב אדם בחבירו (not לחבירו), v. סָרַב.

סַרְחֵב ch. same, 1) *to press, hurry*; (neut. v.) *to hasten, be quick.* Targ. Esth. VII, 7 (h. text צורה). Targ. II Chr. XXVI, 20 (h. text מהר). Targ. Ps. VIII, 8; a. fr.—Ber. 47[a] הוה קָמְסַרְחֵב ואכיל he hastened his meal (in order to say grace with them). Sabb. 10[b] הוה קא מסרהב ר׳ ר׳ R. J. hurried (his teacher to adjourn). Ḥull. 7[b] מְסַרְחִיבְנָא I am in a hurry; a. e.—2) *to be rebellious.* Targ. Y. Deut. XXXI, 27.

סַרְחֲבָנִין, סַרְחֲבִינִין, v. סוּרְחֵבָן.

סַרְחוֹבָא I m. (preced. wds.) *anxious, quick.*—*Pl.* סַרְחוֹבִין. Targ. Ps. CIV, 4.

סַרְחוֹבָא II f. = next w. Targ. Ps. CXLVII, 15 (h. text מהרה).

סַרְחוֹבְיָא, סַרְחוֹבְיָא f. (preced. wds.) *anxiety, hurry.* Targ. Ps. LV, 15 (h. text רגש).—Esp. בס׳ (adv.) *quickly, soon* (= h. מהרה). Targ. Ps. XXXI, 3 (Ms. בסרהובא, v. preced.). Ib. XXXVII, 2; a. fr.

סָרוּד m. (v. סְרָדָא) [*arrangement,*] *stand with shelves, frame.* Kel. XV, 2 ס׳ של נתתומין (Ar. סריד) the bakers' frame; Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II הס׳ (Rabad הסִדּוּר); Tosef. Kel. B. Mets. V, 4 הסָדוּר, v. סָדַר. Ib. 5, v. צְפִירָה II. Ib. X, 5 ס׳ של חייטין ed. Zuck. (oth. ed. סריד) the frame of the tailors. Y. Sabb. X, 12[c] top; a. fr.

סְרוּדוֹת, סְרוּדָה, v. סְרֵידָה.

סְרוּחַ, v. סָרִיחַ.

סְרוּחָא v. סְרוּתָא.

סרוטגין, read: סְרוּנְגִין.

סְרְוָיָא m. *of Sirva*(?). Sabb. 45[b] קרויא וא"ל ס' (missing in Ms. M.) of Ḳirva, and some say, of S.

סְרוֹךְ m. (סָרַךְ I) *perversion, wrong.* Targ. Lam. III, 59.

סְרוּנְגָיָא, v. next w.

סְרוּנְגִין, סְרוּנְגָיָא pr. n. pl. *S'rungaya, S'rungin* (Serğûnieh), near Tiberias (v. Hildesh. Beitr. p. 39, note 270). Y. Kil. IX, 32[d] top דס' ...כנישתא the old synagogue of S.; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דיסרוטגין (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 דסרוּנְגָיָא.—Denom. סְרוּנְגָיָא m. *of S'rungin.* Gen. R. s. 1 ר' אבא ס'; Lam. R. to I, 16 ר' ביבא סנגוריא. Ib. to I, 13 ר' ביבא מרנגיא (מרגיא, מרגינא; corr. acc.). Tanḥ. Matṭ. 6 ר' אבא סנגוריא (Ms. סרהוניא; v. Tanḥ. ed. Bub. ib. 9 note 44); Num. R. s. 22 מרומניא (corr. acc.); (Yalk. Num. 786 ר' אבא only; Yalk. Sam. 85 ר' אבין; Yalk. Ps. 812 ר' אבא). Num. R. s. 14 סדרונגריא (corr. acc.); Pesik. R. s. 3 סרונגלא (corr. acc.).

סְרוּנָקָא, v. סַרְנוֹקָא (a. next w.).

סְרוּנְקִי f. (סרך II, with נ inserted) [*interception, sticking,*] *choking, suffocation.* Yoma 84[a] מקיזין דם לס' בשבת you may let blood on the Sabbath in a case of asphyxia. Snh. 37[b]; Keth. 30[b]; Sot. 8[b]; Num. R. s. 14 מת בס' will die from suffocation.—Cmp. סרנק.

סָרוּק m. *hatchelled wool* or *flax*, v. סָרַק.

סָרוֹק m. (preced.) *hatcheller, dealer in hatchelled wool* or *flax.* Dem. I, 4 Ar. (ed. סוֹרֵק).—*Pl.* סְרוֹקוֹת. Kel. XII, 2; Tosef. ib. B. Mets. II, 4 סריקות (corr. acc.). Tosef. Kidd. V, 14 הסרוקת ed. Zuck. (Var. הסריקות; corr. acc.); Kidd. 82[a] הסְרוֹקְיָן Ar. (ed. הסריקים, corr. acc.) the carders of women's garments.

סרוקין, Y. Pes. II, 29[b] bot., read: סְרִיקִין.

סרוקיתא, Ned. 50[a] דמן דס', missing in En Yaăkob and unnoticed in comment., obviously a corrupt dittography of ומן מטרוניתא.

סרוקת, Tosef. Kidd. V, 14, v. סָרוֹק.

סרוריא, Targ. Y. I Gen. XIX, 11 Ar. s. v. סרר; a corrupt. of תְּיוּרְוָרָיָא.

סְרוּתָא f. (סְרִי II) *stench, decay.* Targ. Am. IV, 10 סְרוּת constr. (ed. Wil. סְרוּתַ; ed. Lag. סְרְוָוה, cmp. סְרְוָיָא). Targ. Y. Num. XI, 20 סַרְיוּתָא.

סָרַח I (*Saf.* of ארח; cmp. סרג, סרך) *to entangle, intercept.* Y. Succ. V, 55[c] bot. מפני שהוא סוֹרֵחַ את הנעימה because it (the sound of the organ) intercepts (confounds) the melody of the song; (Arakh. 10[b] מיצרבב)—Esp. (of a rough-edged surface) *to catch* (cmp. סָכַךְ); *to lacerate.* Kel. XXX, 4 סוֹרַחַת את היד it (the flask whose mouth is broken off) catches the hand (when you attempt to get the aromatic unguent out). Tosef. ib. B. Bath. VII, 10 סוֹרְחִין את הפה the rough edges lacerate the lips (R. S. to Kel. XXX, 3 סורקים, read סוֹרְחִים).

Hif. הִסְרִיחַ same, *to lacerate.* Keth. 61[b] שפשתן מַסְרִיחַ את הפה the flax (which the spinner moistens with saliva) makes the mouth sore; Y. ib. V, 30[a] bot. מְסָרַחַת, v. שִׁלְבֵּב.

Pi. סִירַח *to clutch, grasp.* Erub. 54[a] (ref. to Ps. LXVIII, 11) אם אדם משים...שמְסָרֵחַת ואוכלת וכ' if one makes himself like a beast of prey which seizes (with its claws) and eats (differ. in comment.), his learning will stay with him, i. e. only he who is plain in his living will become a scholar; Yalk. Ps. 795.

סָרַח ch. same; *Af.* אַסְרַח *to clutch.* Targ. Prov. XXVIII, 15 מַסְרִיחַ Ms. (ed. מַצְרִיחַ; h. text שקק).

סָרַח II (b.h.; *Saf.* of רוח, cmp. רָוַח; cmp. Arab. *saraḥa*) *to be* or *to make wide; to extend.*—*Part. pass.* סָרוּחַ; f. סְרוּחָה; *pl.* סְרוּחִים, סְרוּחִין; סְרוּחוֹת a) *overhanging, flapping.* Yoma 83[b] ואזניו ס' and his (the mad dog's) ears flap.—b) (v. Am. VI, 4; 7) *stretched indolently* on the couch, *banqueting.* M. Kat. 28[b]; Keth. 69[b]; Yalk. Am. 545 נעשה שר לס', v. סִיר II. Num. R. s. 9, v. סוּר I.—c) *emasculated, impotent.* Gen. R. s. 32 (ref. to Gen. VII, 16) פרש לס' ומחוסרי וכ' (ed. Leipz. סרוסים, corr. acc.) to the exclusion of emasculated animals (impotent from old age; 'Rashi': animals having overhanging, double, limbs) and mutilated ones. Deut. R. s. 3 (expl. עקר וכ', ib. VII, 14) ס' ואילוניות (some ed. סריסין) impotent men or barren women.

סָרַח ch. same, *to hang over.* Targ. O. Ex. XXVI, 12. Part. סָרִיחַ. Ib. 13.

Pa. סָרַח *to cause to hang over.* Part. pass. מְסָרַח. B. Kam. 117[a] ומְסָרְחֵי וכ', v. גְּבִינָא I.

סָרַח III (v. precd.; cmp. רִיחַ) *to evaporate, be decomposed; to decay; to smell badly.*—Part. pass. סָרוּחַ; f. סְרוּחָה; *pl.* סְרוּחִים, סְרוּחִין; סְרוּחוֹת. Ter. III, 1; a. fr.—Trnsf. a) (cmp. חָמַץ) *to sin, offend.* Snh. 71[b]; Keth. 45[a] סָרְחָה ולבסוף בגרה if she sinned (had intercourse) and afterwards became of age. Num. R. s. 13 אם אינה סוֹרַחַת..ואם סורחת מלקה (not סוחרת) is she (the ass whom he rides) is not mischievous, he does not strike her, but if she is, he strikes her; Yalk. Lev. 554; Yalk. Prov. 959. Ib. שאם יִסְרַח יהא וכ' to chastise him with them in case he should offend. Yoma 75[a] הוא ס' עלי he (my husband) acted offensively towards me; היא סרחה וכ' she acted offensively &c. Ib. 77[a] סרחה אומתך thy people has degenerated. Midr. Till. to Ps. VI סרחה עליו מדינתו one of his provinces rebelled against him. Ex. R. s. 43 סָרַחְתָּ כל הסרחון הזה וכ' thou hast done all that mischief, and thou criest? Ib. s. 42 לא היה לכם לְסָרוֹחַ וכ' you ought not to have sinned either on the second or the third day, but must you sin on the very first day?; a. fr.—b) *to become senseless* (cmp. שָׁגַם); *to be stupid.* Sot. IX, 15 (49[b]) וחכמות סיפרים תִּסְרַח (or *Nif.* תִּסָּרַח) and the wisdom of the scholars shall become

vapid (v. Jer. XLIX, 7); Snh. 97a; Cant. R. to II, 13; Yalk. Am. 549.—Part. pass. as ab. Cant. R. to IV, 8 דרישה ס׳ וכ׳ that senseless fool &c., v. הֶדְיָא. Num. R. s. 20; Tanḥ. Bal. 9 (ref. to the peculiar expression in Num. XXII, 29) אע״פ שלשונו ס׳.... even when speaking the sacred tongue, the gentile's speech is tasteless (or obscene).

Nif. נִסְרַח *to become vapid, be stupid.* Ḥag. 5b (ref. to Jer. l. c.) נִסְרַחַת וכ׳...כיון שאבדה when counsel was gone from the children (of Israel), the wisdom of the nations became vapid.

Hif. הִסְרִיחַ 1) *to make offensive.* Sabb. 62b (ref. to סרחים, Am. VI, 4) מַסְרִיחִין וכ׳ make their beds offensive with effusion &c.; Kidd. 71b. Tanḥ. Vaëra 14 הִסְרִיחוּ מצרים they made Egypt stink; a. e.—2) *to become vapid, putrid; to smell badly.* Cant. R. to II, 13 היין יַסְרִיחַ the wine will become vapid (Sot. l. c., a. e. היין ביוקר). Gen. R. s. 34 הוא מַסְרִיחַ it becomes putrid; ואינה מַסְרַחַת without decaying. Tanḥ. l. c. וַיַּסְרִיחוּ במצרים and spread stench in Egypt. Yalk. Ex. 391 מסרחת..חלבנה galbanum gives only an offensive smell; a. fr.

סְרַח ch. same, *to decay.* Part. pass. סְרִיחָא. Targ. Job XLI, 19 Ms. (ed. בּוּלְטִיחָא).—Esp. *to sin.* Targ. Y. Num. XV, 28. Targ. II Sam. VII, 14; a. fr.

Af. אַסְרַח *to make offensive.* Targ. Y. Ex. V, 21 דַאַסְרַחְתּוּן (not דְאַס׳).

סֶרַח (b. h. שֶׂרַח) pr. n. f. *Serah*, daughter of Asher, a legendary prophetess, a survivor of the Egyptian immigrants to the period of the exodus. Sot. 13a. Gen. R. s. 94 (some ed. שָׂ׳). Deut. R. s. 11 פגעה בו סגולה (read: ס׳ בת אשר). Koh. R. to IX, 18; a. e.

סְרָחָא, v. סִירְחָא a. סוּרְחָא.

סֶרָחוֹן, v. סִירְחוֹן.

סַרְחָן m. (סָרַח III) *sinner.*—*Pl.* סַרְחָנִין. Tanḥ. Vayera 13.

סָרְחָן, v. סוֹרְחָן.

סַרְחָנוּתָא, סָרְחָנָא, v. sub סוֹרְחָן.

סָרַט (b. h. שָׂרַט; contr. of סחרט, *Saf.* of חָרַט) *to make an incision; to mark.* Tosef. Sabb. XI (XII), 6 הסורט וכ׳ he who draws one mark over two boards at the same time; (Sabb. 103b שָׂרַט שריטה). Gen. R. s. 33, end יְסָרְטוֹ לו סריטה וכ׳ let him make a mark on the wall (indicating the standing of the sun) &c. Ex. R. s. 12, beg. ס׳ לו סריטה וכ׳ (Tanḥ. Vaëra 16 ש׳ לו שריטה) he drew a mark for him on the wall &c. Lam. R. introd. (Zabdi 2); ib. to IV, 12 (ref. to Is. X, 19) להיות שׂוֹרֵט...ששה שכן שריטה six were left over, for that is a child's way to make a stroke (resembling ו = six); (Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg.; v. ed. Bub. note 21); a. fr.—Esp. *to wound the body in mourning*, v. שָׂרַט.

Pi. סִרֵט same. Sabb. XII, 4 המְסָרֵט על בשרו he who makes a mark on his body by scratching, contrad. to הכותב. Sot. 48a (expl. מְסָרְטִין לעגל וכ׳ (נוקפין) שהיו they used to make a scratch between the calf's horns, that the blood might run over its eyes; (Tosef. Sot. XIII, 10 שמכין, ed. Zuck. שמושכין). Ex. R. s. 24 ... שאילולי היה ומְסָרֶטֶת אותו if a man were to eat (and swallow) a piece of bread in its natural condition (not softened by the moisture of saliva), it would enter his entrails and wound him; a. e.—[Tosef. B. Mets. III, 29 משרבטין ומסרטין, strike out ומסרטין as a corrupt dittography of משרבטין; v. ed. Zuck.]—V. שָׂרַט.

Nif. נִסְרַט, *Hithpa.* הִסְתָּרֵט *to be scratched, wounded.* Sabb. 53b כדי שלא יִסָּרְטוּ דדיהן that their udders may not be scratched (when passing between bushes). Ex. R. s. 2 וכשהוא מוציאה מִסְתָּרֶטֶת but when he takes his hand out, it will be wounded.

סָרֵט, *Pa.* סָרֵט same. Targ. I Sam. XXI, 14 ומְסָרֵיט (Levita יִסְרַט; Kimchi וְמָשָׂךְ) making marks (scribbling; h. text ויתו).

סֶרֶט m. (preced.) 1) (= b. h. שֶׂרֶט) *incision*, v. שֶׂרֶט.—2) [*that which is marked out for cutting,*] *stripe, strip of a sheet.* Kil. IX, 9 (Ms. M. סֶרֶק); [Tosef. ib. V, 22 סֶרֶק ed. Zuck.; oth. ed. סרק].

סִירְטָא, v. סִירְיָא

סִרְטָאִית, סִרְטָאוֹת, v. סִרְיָא.

סַרְטָבָא pl. n. pl. *Sarṭaba* (Karn Sarṭabe), a signal station for the proclamation of the New Moon. R. Hash. II, 4 מהר המשחה לס׳ ומס׳ וכ׳ from Mount Olives to S., and from S. to Agrippina; Tosef. ib. II (I), 2 (ed. Zuck. סרטכא; corr. acc.).

סִרְטוּט, v. סִירְטוּט.

סֶרְטוֹן, v. שַׂרְטָן.

סַרְטוֹן, v. סַרְטָן.

סַרְטָיָא f. (= אַסְטַרְטָיָא I) *camp, station.* Sabb. 6a ס׳ ופלטיא וכ׳ a camp and a large highway. (Ib. 151a אַסְרַטְיָא). Erub. 22b תיקן להם דרכים וס׳ (Ms. M. אַסְטַרְטָיָאוֹת; ed. Sonc. סַרְטִיּוֹת) (Joshua) made for them roads with stations.—*Pl.* סַרְטָיָאוֹת, סַרְטִיּוֹת. Tosef. Ab. Zar. II, 5 הצולה לסרטאיות של גויים (ed. Zuck. לתרטאי; corr. acc.) he who visits gentile camps (for entertainments). Ib. 7 ...הצולה לתרטייאות היה ציירו וכ׳ ed. Zuck. (corr. לסרט, and strike out היה; oth. ed. אם צווח..לסרטאות, corr. acc.) he who enters Roman camps (joins the Romans in besieging a Jewish city), if they undertake the siege for the benefit of the country &c., v. חָשַׁב (v. Ab. Zar. 18b ולכרכום מותר); Y. ib. I, 40b הצולה לתראטרון וצווח (read: לס׳ וציירו).

סַרְטַיְיתָא ch. same.—*Pl.* סַרְטַיְיתָא. Targ. Y. Gen. XLII, 6.

סַרְטָן m. (סָרַט) [*scratcher, scraper,*] *crab; Cancer*, the fourth sign of the Zodiac, corresp. to the Hebrew month of Tammuz. Pesik. R. s. 20 ואחריו מה אתה בורא ס׳ מיפני ... and after that, what wilt thou create? Cancer; because כס׳ man (in childhood) grabs out of holes and cracks like a crab; Tanḥ. Haăz. 1 תחלתו חלש כס׳ at first

man is weak like a crab. Pesik. R. s. 27-28 ... הס׳ הזה חמים (some ed. הסַרְטָן) the crab lives only on what it finds in the water. Yalk. Ex. 418.

סַרְמָנָה, סַרְמָנָא, Y'lamd. to Num. XX, 8, quot. in Ar. —, prob. misread in place of סִרְטָנָא, סִרְטָנָה (= עִטָּנָה) *enmity, quarrel.*

סָרֵי I c. = עֲסָרֵי *ten*, only in compounds. Ned. 50ᵃ תְּרֵיתֵי ס׳ twelve. Ber. 29ᵃ תְּמִנֵי ס׳ eighteen; a. fr.—V. חַדְסָרֵי.

סָרַח, סָרֵי (v. next w.) *to become offensive, vitiated; to decay.*

Hif. הִסְרָה *to cause to decay; to vitiate.* Macc. 5ᵃ (ref. to לְעִנּוּת בּוֹ סְרָה, Deut. XIX, 16) עַד שֶׁתַּסְרֶה גּוּפָהּ שֶׁל עֵדוּת until thou vitiatest the testimony itself (by proving an alibi of the witness himself).

סָרֵי II, **סָרָא** (dialect. for סָרַח; cmp. פְּתִי = פְּתַח) 1) (cmp. סָרַח II) *to become lax, feeble.* Snh. 22ᵃ (vers. in Ar.) חַד ס׳ וְלָא גְּנַב וכ׳ when one is weak and steals no longer &c.; v. גְּנָבָא.—2) (cmp. סָרַח III) *to decay, be spoiled; to smell offensively.* Targ. Ex. VII, 18; 21 (h. text בָּאַשׁ); a. fr. —Targ. Cant. I, 12. Targ. Prov. XI, 22 וְסָרֵי טַעְמָא (read: טַעֲמָהּ) her sense is vapid (h. text סָרַת טַעַם; Pesh. סְרֵירַת; cmp. דְּעָה סְרוּחָה, s. v. סָרַח III).—Succ. 12ᵇ sq. כֵּיוָן דְּסָרֵי רֵיחֲיהוּ because their odor becomes offensive (when they wither). Ab. Zar. 38ᵇ מִיסְרַח סְרֵי ed. (Ms. M. מִיסַּר סְרֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) it (the honey) would be spoiled (become running through an admixture). Bekh. 8ᵇ מִילְּחָא כְּבַר ס׳ וכ׳ when salt has lost its savor, wherewith can it be salted? Ned. 50ᵇ אָזְלַת ... וְס׳ she went and put the wine into gold and silver vessels, and it became stale; Taan. 7ᵃ תְּקוֹף וְאִיסַּר Ms. M. (read: וְאִיסְּרֵי, *Ithpe.*; ed. only וְתִקְפָה) it became sour and stale.

Af. אַסְרֵי *to make offensive, unsavory; to corrupt.* Targ. Ps. XXIX, 6 טוּר מַסְרֵי פֵּרוֹי 'the mount which produces tasteless fruits' (h. text שִׂרְיוֹן); Targ. Y. I Deut. III, 9 (Y. II ארכא read טוּרָא); Targ. I Chr. V, 23 מִסְרֵי פֵּרוֹי (in one w.) ed. Rahmer (Var. מִישְׁרֵי פֵּרוֹז; ed. Lag. מִישַׁר פֵּרוֹז, read: מַשֵּׁיר פֵּרוֹי that drops its fruit; h. text שְׂנִיר). Targ. Cant. I, 12 אַסְרִיאוּ עוֹבְדֵיהֶן they made their deeds unsavory. Targ. Koh. X, 1 מַסְרֵי חָכְמְתָא makes the wise man vapid (stupid, v. סָרַח III).

Ithpe. אִסְתָּרֵי (אִסְתָּרִיהַ) 1) *to be spoiled; to become mischievous.* B. Kam. 97ᵃ דְּלָא נִסְתָּרֵי עֲבִידָה Ms. R. (ed. לְסִתָּרֵיהַ; Rashi נִסְתָּרִיהַ) that his slave may not become mischievous (through idleness); B. Mets. 65ᵃ top נִסְתָּרֵי.—2) *to become a nuisance, a cause of corruption.* Sot. 5ᵇ דְּלָא לִיסְתָּרֵיהּ לְבֵיתֵיהּ (Tosaf. לִיסְתָּרֵי, Rashi תִּיסְתָּרֵי) that she may not become a cause of decay to his house; ib. דְּלָא תִסְתָּרֵי.

סָרֵי m. (preced. wds.) *stench; offense, sin.* Cant. R. to I, 12 (expl. נַרְדִּי ib., v. נֵרְדְּךָ) סָרְרֵי נָתַן רֵיחוֹ my offense (the making of the golden calf) gave forth its odor. Yalk. Ex. 391 (ref. to Cant. l. c.) הֵיךְ לוֹ לוֹמַר נַרְדִּי נָתַן סָרְרֵיהוּ (not שֶׁנּוֹ) it ought to have read, 'my nard gave forth its stench'.

סַרְיָא m. ch. (preced.) *offensive, putrid.* Gitt. 56ᵃ אֵירְתֵּי מִידֵּי ס׳ וכ׳ get some putrid substance and have it placed by thy side (in the coffin). B. Bath. 19ᵇ בְּס׳ if the straw is decaying.—Trnsf. (of persons) *ill-reputed, rogue.* B. Mets. 93ᵇ bot. גַּנָּבָא ס׳ contemptible thief that thou art. Y. Snh. VII, end, 25ᵈ לְסַרְיָה קְרָא וכ׳ (ed. Krot. לְסָרִיחַ) he called some rogue, and he stole &c., v. בַּקְרוּתָא I.

סְרִיאָתָא, v. סִרְיָתָא.

סָרִיג m. (סָרַג; b. h. שָׂרִיג *vine-branch*) *grate, lattice.* —*Pl.* סְרִיגִין, סָרְיָגִין; סְרִיגוֹת. Tosef. Ohol. IX, 4 סְרִיגֵי חַלּוֹנוֹת window lattices; Ohol. VIII, 4 הַסְּרִיגוֹת שֶׁבַּחַלּוֹנוֹת. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 סְרִיגִין שֶׁל חַלּוֹנוֹת (Var. טְרִיסִין, מְרִינִין, corruptions). Ib. X (VII), 12.—V. סְרִיגוּת.

סְרִיגָא, סְרִיגָ m. ch. (preced.) 1) *hedged in, besieged, cut off.*—*Pl.* סְרִיגִין. Targ. Job XIV, 5 (h. text חֲרוּצִים).—2) *net, checker-work.* Ib. XIX, 6 (h. text מָצוֹד). Targ. I Kings VII, 17 (ed. Lag. סְרִיגוּ; h. text שְׂבָכָה).—*Pl.* סְרִיגִין. Ib. B. t. (oth. ed. סְרִיגַן), v. סְרִיגְתָּא.

סְרִיגָתָא, *pl.* סְרִיגוֹת, v. סָרִיג.

סְרִיגוּ f. *checker-work,* v. סָרִיג.

סְרִיגוּת f. (preced. wds.) *in a broken line, in alternate order* (v. סְרִיגִין). Lam. R. to I, 14 (expl. רִשְׁתְּרִגוּ, ib.) עֲשָׂאַן עֲלֵי ס׳ וכ׳ he put them (the conquerors) over me in broken lines (at intervals); he brought them over me in couples: Babylonia and Chaldaea, Media and Persia; עֲשָׂאַן עֲלֵי ס׳ וכ׳ he put them over me in alternate order (as to severity): Babylonia was rigorous, Media mild &c.

סַרְגָ׳, סְרִיגְתָּא f. (v. סְרִיגָא) *net, net-work.* Targ. Job XVIII, 8 (h. text שְׂבָכָה). Targ. I Kings VII, 18; 20; a. fr. —*Pl.* סְרִיגָן, סְרִיגָתָא. Ib. 41, sq. Ib. 17; a. fr.

סָרִיד, v. סָרוּד.

סְרִידָה f. (v. סַרְדּוּתָא) [*net-work,*] *coarse web* or *matting,* esp. *stuffed matting used for stoppers of stoves, bag.* Kel. VIII, 3 (some ed. סְדוּרָה); ib. IX, 7. Ib. X, 7; a. e.—*Pl.* סְרִידוֹת. Tanh. B'shall. 18 חֲבָא ... וּמִלְּאוּ ס׳ תִּבֵּן (some ed. סְדִירוֹת) get ten strong men and let them stuff bags with straw; ed. Bub. 17 סְרוּדוֹת; v. אֲדַר I.

סְרִיָה, v. סַרְיָא.

סִרְיוֹן pr. n. *Siryon,* name of a mount. Targ. O. Deut. III, 9 (h. text שִׂרְיוֹן; v. סָרֵי).

סִ׳, סֵרָוּת f. (סרי) *offal, garbage, offensive matter; stench.* Y. Hag. II, 77ᶜ bot.; Gen. R. s. 1 מְקוֹם ס׳ a place where garbage is deposited. Ib. s. 28 ... וּמִלְּאוּ ס׳ they filled the whole city with stench. Ib. s. 63 וְתֵצֵא סֵרְיוּתוֹ עִמּוֹ (not סְרִירוּתוֹ) let the offensive matter (surrounding the embryo) go out with him; Yalk. ib. 110. Pesik. B'shall. p. 81ᵇ; Yalk. Ex. 225 סְ׳ putrid fish. Ex. R. s. 42 (ref. to סָרוּ, Ex. XXXII, 8, cmp. סָרָה a. סִירָה I) נַעֲשׂוּ כְּסֵ׳ כּוֹבִים (not כְּזֹבִים) they have become refuse, they have become thorns. Y. Kidd. III, end, 65ᵃ ... וְס׳ אֲצַל מוּלְיְכִין mud is

carried to mud, and refuse to refuse (v. טָרְנָא, a. correct quot. s. v.).—V. סְרָה I, 2.

סַרְיוּתָא ch. same, v. סְרוּתָא.

סְרִיחָא, סְרִיחַ, v. סְרַח.—[Y. Snh. VII, end, 25[d], לסריח, v. סַרְיָא.]

סְרִיטָא, סְרִיעָא, סִירְ׳, סְרִיעָא, v. שְׁרָיָן.

סַרְיָיטָא, v. סִירְתָּא.

סריותו, Gen. R. s. 63, v. סָרְיוּת.

סָרִיךְ, v. סְרַךְ.

סְרִיכָא f. (סְרַךְ II) *climbing.* B. Kam. 22[a] (Ar. סִירְכָא), v. סִיקָא I.

סרימוסין, v. טְרִימְסָא.

סְרִינָא, v. סְרָיָנָא.

סָרִיס m. 1) (b. h.; סָרַס I, cmp. עָקָר) *impotent, castrate; eunuch.* Yeb. VIII, 4 סְרִיס אדם one emasculated by man, a castrate, opp. to סְ׳ חַמָּה, v. חַמָּה. Ib. 80[a] ...והוא יביאו ראיה סְ׳ they shall bring evidence that he is twenty years old (without showing the symptoms of maturity), and this is the legal *saris.* Ib. נעשה ס׳ למפרע he is considered as having been a *saris* at the time of the deed (and legally responsible), opp. קטן. Ib. סרסני ס׳ וכ׳ persons with the symptoms of impotency . . . are not legally proceeded against (as responsible persons) until they are twenty years of age; a. v. fr.—*Pl.* סָרִיסִים, סָרִיסִין. Snh. 93[b] ס׳ ממש real castrates (סריס in the real sense). Deut. R. s. 3, v. סָרַח II; a. e.—[2) (homilet., v. סָרַס II) *mediator, manager.* Num. R. s. 11; Cant. R. to III, 7, v. מוּפְלָא.]

סָרִיסָא I ch. same, *castrate.* Targ. Is. LVI, 3.—*Pl.* סָרִיסַיָּא. Ib. 4.

סָרִיסָא II pr. n. m. *Sarisa,* surname of one Levi (on account of a simile drawn from a castrate which he used). Y. Sabb. III, 6[a] bot.; Y. Bets. II, 61[c]. Y. Gitt. VI, 48[a] bot. לוי פריסא (corr. acc.).

סָרִיק m., *pl.* סְרִיקִים, סְרִיקִין (Saf. of רֵק, v. סָרַק I) *idlers, vagabonds.* Tanḥ. Ki Thetsé 1 שסופי...עם חס׳ וכ׳ for he (the rebellious son) will finally waste his father's fortune with the vagabonds with whom he eats &c. Snh. 70[b] חבורה שכולה ס׳ a company all of which are vagabonds.—Makhsh. I, 6 מיפני חס׳ Var. lect., v. סְרָקִין.—[Kidd. 82[a] הסריוקים, v. סָרוֹק.]—[V. סְרִיקִין.]

סָרִיק, סָרֵיק, סְרִיקָא I c. ch. same, 1) *empty; hungry.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 24 (h. text רֵק).—Targ. Ps. CVII, 9 (h. text שוקקה *longing*).—Yeb. 87[a] sq. ס׳ גופא an empty body, opp. מליא pregnant.—*Pl.* סְרִיקִין, סְרִיקָא, סְרִיקֵי; f. סְרִיקָן. Ab. Zar. 37[b] בוקי ס׳, v. בּוּקָא.—2) *vain.*—*Pl.* as ab. Targ. Ps. CXIX, 113 דחשבין מחשבן סריקן (ed. Wil. סריקין; h. text סעפים).—3) *idler, reckless person, robber.*—*Pl.* as ab. Targ. Jud. IX, 4; XI, 3 (h. text ריקים). Targ. Ps. XXV, 3 בזוזין וס׳ (h. text בּגדים רֵיקָם!); a. e.—[סריקא, סריקין, part. pass. of סָרַק q. v.]

סְרִיקָא II m. *hatcheller,* v. סַרְקָא.

בֵּירַת ס׳, סָרִיקָא, v. סִירְיָקָא.

סְרִיקָה f. (סָרַק II) *hatchelling, carding.* Sot. 46[b] סְרִיקַת פשתן hatchelling of flax.

סריקוסתא, v. next art.

סריקות, v. סָרוֹק.

סְרִיקוּתָא I f. (סָרַק II) *comb.* Nidd. 20[b] (Ar. ed. pr. סריקוסתא).

סְרִיקוּתָא II f. (v. סָרַיְיק) *idleness; vanity; recklessness.* Targ. Ps. II, 1 (h. text ריק). Ib. LXXIII, 13; a. e.—Targ. Hos. VII, 3 סְרִיקוּתְהוֹן ed. Lag. (ed. Wil. סְרִיכַתְּ׳).

סְרִיקָן m. pl. (Syriaci, Συριακοί) 1) *Syrians.* Y. Erub. V, beg. 22[b] נפשה דס׳ (דסִירְיָקִין) the monument of the Syrians (near Tiberias).—2) (cmp. סוּרְסִי) *Syrian cakes.* Tosef. Pes. I (II), 31 ס׳ אין יוצאין בס׳ you do not comply with the law (commanding to eat unleavened 'bread of misery' on the first night of Passover) by eating Syrian cakes; ס׳ מצויירין Syrian cakes shaped in figures; Y. ib. II, 29[b] bot. סריקן (corr. acc.); Bab. ib. 37[a]. Ib. סְרִיקֵי בייתוס the Syrian cakes in the house of Boëthos; a. e.

סְרִיקְתָא, constr. סְרִיקַת, v. סְרִיקוּתָא.

סְרֵיךְ I, סָרַךְ (*Saf.* of ארך, cmp. סרג) *to interweave, twist;* trnsf. (corresp. to h. עָוַת) *to confound; to wrong.* Targ. Lam. III, 59; a. e. (interchanging with סָרַב II, q. v.).—Pes. 51[a], v. next w.—*Part. pass.* סְרִיךְ, f. סְרִיכָא; *pl.* סְרִיכִין; סְרִיקָן *intricate, perverted.* Targ. Koh. X, 3. Ib. I, 15.

Pa. סָרֵיךְ 1) *to subvert, wrong.* Targ. Lam. III, 36 לְסָרְכָא (ed. Vien. לְסַרְכָא; ed. Lag. לסרבא; h. text לְעַוֵּת).—2) *to confound,* v. next w.

סָרַךְ II (preced.; cmp. סָרַח I) 1) *to clutch, hold fast, hang to.* B. Bath. 86[b] שאני בהמה דסָרְכָא (Ms. R. דִּסְרָכָא) *Pa.,* v. Rabb. D. S. a. l. note 2) it is different with taking possession of an animal, because it clutches (the ground). Hull. 51[a] אית לה מידי למִיסְרַךְ the animal has something to clutch (when falling, so as to break the shock); והאי לית..למ׳ while this (kid) had nothing to cling to. Ib. top ליכא מידי למיסרך there is no object for the blood to hang to (around which to coagulate); כיון דאיכא מחט..מיסרך since a needle has been found there, if the perforation had taken place before slaughtering, blood would have clung round it; a. e.—Part. pass. סָרִיךְ; f. סְרִיכָא; *pl.* סְרִיכִין; סְרִיקָן. Gitt. 68[b] שוטה בחדא מילתא לא ס׳ an insane person does not cling to one fiction (he will betray his insanity in some other way than merely by repeating the same thing). Hull. 46[b] דס׳...הני two lobes of the lungs which adhere to each other (by a membrane). Ned. 50[b] ואם אית ביבא ס׳ עלה if there be a sore

in the bowels, it will cling to it (v. טְרוֹנִיתָא); a. e.—2) *to confound*, v. infra.

Pa. סָרֵיךְ same, 1) *to clutch*; (cmp. סָפַס) *to climb*. Bets. 11[a] סָרוּכֵי סָרוּךְ וסלקו they clutched and climbed up. B. Kam. 20[a] סריך סליק וכ׳ it climbed, came up and ate &c. Ib. לסרוכי ולמסלק (not לסרוכיה; Ms. F. למיסרך, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) to climb up; a. e.—2) *to cling to, adhere*. Ḥull. 111[a] חלב סָרוּכֵי סָרֵיךְ (not סרוכיה) milk adheres (and penetrates), opp. מישרק שריק glides off. Ab. Zar. 22[b] מְסָרֵיךְ סָרֵיךְ (Ms. M. מיסרך) he clings to her (runs after her).—3) (v. preced.) *to confound*. Pes. 51[a] משום דְּמָסָרְבֵי מילתא (Ms. M. דסריכי; Ms. O. במילתא), v. סָרַב II) because they confound one thing with another (if you permit them one thing, they will allow themselves another); הנך אינשי נמי סָרְבֵי מילתא (Ms. M. סָרִיבֵי, Ms. O. מסרבי מילתא במילתא) those people (ignorant Jews) will likewise confound &c.; a. e.

Ithpe. אִיסְתָּרִיךְ *to cling to*. Ab. Zar. l. c. כרון דמיסתריך Rashi (ed. דמיגרי), v. גָּרַר.

סֵרֶךְ m. (preced.) *clinging to, following the example of; habit*. Nidd. 67[b] משום ס׳ בתה because her daughter might follow her example (and make the mother's exceptional act a rule for all occasions). Ḥull. 106[a] נטילת משום ס׳ תרומה... the washing of hands before a meal on secular food was introduced for the sake of uniformity with T'rumah (to make it a habit). Y. Yoma III, 40[b] bot., sq. טבילת ס׳ an immersion required merely for the sake of uniformity; Bab. ib. 30[a] ס׳ טבילה. Y. Bicc. III, 64[d] bot.; Y. Ḥag. II, 78[b] נטילת ס׳ washing of hands (before meals) for the sake of uniformity (v. supra).

סִירָא, סָרְנָא ch. same, 1) *adhesion, cohesion*. Bets. 40[a] משום ס׳ דמשכא on account of the adhesion of the skin (because the hide is hard to flay unless the animal is watered before slaughtering).—[In ritual: ס׳ *an adhesion* of lobes of the lungs to each other or to the chest.]—2) *climbing*, v. סְרִיבָא.—3) *habit*. Ab. Zar. 30[a] ס׳ דגברא נקדתה she is supposed to have adopted her husband's habits. Snh. 51[b] ס׳ בעלמא נקט (v. Rabb. D. S. a. l.) he merely used the customary phraseology. Ber. 16[a] סְרָבְיָה נקט, v. דְּוִישָׁא.—*4) (cmp. b. h. שָׂרִיג) *branch, scion* of a figtree. Cant. R. to I, 1 (prov.) ס׳ דאקום תאינתא a scion which confirms (the reputation of) the fig tree, i. e. a good son of a good father; (Yalk. Sam. 134 בְּרָבָא תניחא (some ed. ברכה), prob. to be read: ברכא דמקים תינתא).—[סרכי, Yalk. Gen. 116, v. שְׂרָבָא].

סָרָבָא m. (סרך, *Saf.* of ערך, ארך; cmp. אַרְבָּן I, a. אָרִיכָא) *manager, commander*. Targ. Prov. VI, 7 (h. text שׁוֹטֵר).—*Pl.* סָרְבִין, סָרְבָיָא, סְרִ׳. Targ. Deut. I, 15. Ib. XX, 5; a. fr.

סרכונא, v. טַרְכְּנוּתָא.

סַרְבָּן m. (v. סָרְבָא) *leader, officer* (corresp. to h. נָגִיד). Targ. Y. Gen. XLI, 41. Targ. I Chr. XI, 2 (two versions, with ארכון a. ס׳, combined); a. fr.—Targ. Y. Ex. XXIV, 1 מיכאל סַרְבָּן חכמתא Michael, the prince (angel) of wisdom.

סַרְבִּיטִין, סַרְמִיטִין, v. חֲמִיסִין.

סרניא, סרני, סרנא, v. סַגָּן ch.

סַרְנוֹקָא m. (v. next w.) *choking, suffocation*. Targ. Ps. LXVIII, 21 (Ms. סַרְנִיקָתָא; v. Ber. 8[a]). Targ. Job VII, 15 Ms. סִירְנוּקָא (Ar. סְרוּנְבָא; ed. שִׁירֵי שִׁרְנוּקָא).

סַרְנֵיק, סַרְנֵק (= סַגֵּיר, v. סגק) *to close, stop*. Targ Ps. LXIII, 12 (h. text יִסָּכֵר).

סַרְנִיקָתָא f., v. סַרְנוֹקָא.

סָרַס I, *Pi.* סִירֵס (cmp. חָרַס, רָסַס) *to destroy, uproot; to mutilate*, esp. *to make impotent*. Tosef. B. Bath. IV, 7 חלות דבש אינו רשאי לסָרֵס ed. Zuck. (oth. ed. לירש) if the honey-combs of a bee-hive are sold, the purchaser must not uproot (tear out) all of them at the same time, but must leave the outermost cakes &c. Sot. 36[a] סִירְסָהָן מלמטה it (the wasp צִרְעָה) mutilated them at their lower extremities. Cant. R. to I, 1 סִירְסוֹ made him impotent. Kidd. 25[a] עבד שסָרְסוֹ וכ׳ a slave whom his master mutilated by injury to his testicles. Sabb. 110[b] הרוצה שיְסָרֵס וכ׳ if one desires to emasculate a cock, let him take off his comb, and he will thereby be emasculated (without an operation). Ib. 111[a] במְסָרֵס אחר מסרס if one adds to the mutilation caused by another person; a. fr.—B. Bath. V, 3 נוטל ג׳ נחלין ומסרס the buyer takes three broods, after which the owner may make the bees impotent of propagation; ib. 80[a] במה מְסָרְסָן וכ׳ by what means does one make them impotent?... By feeding them with mustard. Ib. לא חרדל מסרסן וכ׳ mustard does not make them impotent &c.—Trnsf. *to disarrange, upset; to transpose*. Ib. (another interpret. of ומסרס, Mish. l. c.) בסירוס.. נוטל, v. סֵרוּס. Ib. 119[b] (ref. to Num. XXVII, 2) סָרַס המקרא ודרשהו invert the order in which the persons are mentioned in that verse, and interpret it. Lev. R. s. 27, beg. (ref. to Ps. XXXVI, 7) סרס המקרא וכ׳ transpose the verse, and explain it: 'thy kindness is as far above thy judgments, as the mountains are above the great deep'. Ex. R. s. 5 (ref. to מי, Ex. V, 2) סרס אותו מי ים וכ׳ transpose *mi* and read *yam*, the sea made thee know the Lord; a. fr.—[Lev. R. s. 12 מסרסתו, read: מְסַשַּׁרְתּוֹ, v. סָשַׁר.]—*Part. pass.* מְסוֹרָס *upside down, transposed* &c. Nidd. III, 5 יצא..מס׳ if the embryo came out with its feet foremost. Num. R. s. 11 (ref. to Ex. XX, 24) זה מקרא מס׳ וכ׳ this verse must be interpreted by transposition, wherever I shall come and bless thee, there I shall allow my Name (the Tetragrammaton) to be pronounced. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4. Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXVIII, 22) מְסוֹרָס הוא הפרשה the accounts of the section are not in chronological order, opp. על הסדר וכ׳; a. e.

Hithpa. הִסְתָּרֵס, *Nithpa.* נִסְתָּרֵס 1) *to be emasculated*. Sabb. 110[b] והוא מִסְתָּרֵס וכ׳ v. supra. Gen. R. s. 86; a. e.—2) (cmp. עָקַר) *to be uprooted, removed*. Snh. 93[b] נִסְתָּרְסָה ע״ז וכ׳ idolatry was uprooted in their days (in the days of Hanania, Mishael &c.). Mekh. Mishp. s. 20 [read:] שלא תִסְתָּרֵס שבת בראשית ממקומה to intimate that the weekly Sabbath is not to be removed from its place, i. e. that it must be observed also in the Sabbatical year; Yalk. Ex. 354. Mekh. l. c. שלא יִסְתָּרְסוּ שלש וכ׳ that the three festivals

must not be removed from their place; Yalk. Ex. 356 שלא יסתרו וכ' (corr. acc.).

סְרַס, *Pa.* סָרֵיס ch. same, 1) *to emasculate.* Targ. Y. Lev. XXII, 24.—Ḥag. 14[b] מהו לסָרוּסֵי וכ' is it permitted to castrate a dog?—2) *to disarrange, transpose, reverse.* Lev. R. s. 22 הוה מְסָרֵס קריא וכ' Resh Lakish interpreted the verse (Is. LXVI, 3) by transposition (making the subject the predicate &c.), 'he who kills a man (thinks of it as lightly as if he) had slaughtered an ox' &c. Y. R. Hash. II, end, 58[b] [read:] ר"ש בן ל' מסרס הדין קריא אלופינו מְסַבְּלִים אין כתיב וכ' R. S. b. L. interprets this verse just in a reverse way (to R. Johanan's interpretation), it is not written, 'our teachers bear', but 'our teachers are borne with', when the small bear with (the shortcomings of) the great, then there is no breach &c.—Trnsf. *to plague, torment, weary into submission.* Gen. R. s. 58 (ref. to ופגעו, Gen. XXIII, 8) [read as:] Yalk. ib. 102 פגעוניה לי סָרְסוּנֵיה לי וכ' plague him for me, bore him for me, and if this has no effect, pray for him in my favor (that God may turn his heart to yield to my wishes).

סְרַס II, *Pi.* סִירֵס (*Saf.* of ארס, cmp. אָרִיס) *to manage*; trnsf. *to argue.* Y. Snh. I, 18[c] top; Cant. R. to III, 7 (ref. to סריס, II Kings XXV, 19) שמְסָרֵס את ההלכה he manages the decision (argues the point of law); Gen. R. s. 70 (ed. Leipz. מפרד, corr. acc.), v. מוּפְלָא.

סָרְסָא (סָרְסְיָא) m. (preced.) *agent, manager on shares,* esp. *foreman of the brewery.* Bekh. 31[b] ר' אידי סָרְסְיָה דר' וכ' Rashi (ed. סרסיא) R. J. was R. Shesheth's steward. B. Mets. 42[b] אמר ליה לסרסיה וכ' (Ms. F. a. R. לסרסיא) he said to his brewer, take from this pile. Kidd. 52[b] ההוא סרסיא (corresp. to ההוא אריסא, ib.).

סִיר, סָרְסוּר m. (reduplic. of סור; cmp. Arab. *sursûr*) *going around, examination*; (sub. בעל) *expert, middleman, broker* (cmp. סַפְסָרָא). B. Bath. V, 8 אם היה ס' ביניהן . . . לס' if a middleman is between them, and the cask is broken (before delivery to the purchaser), the middleman has to suffer the loss; ib. 87[a] במדת ס' when the vessel belonged to the middleman; Deut. R. s. 3 נשבירה בהבית נשברה לס'; Tanḥ. Ekeb 11 (corr. acc.). Gen. R. s. 8 עשה לו סחורה ע"י ס' had business done through a commissioner. Koh. R. to X, 16 הדיין יושב..והס' מכריע וכ' the judge is seated, the parties stand, and the mediator tries to compromise between them. Y. Meg. IV, 74[d] top כשם שנתנה ע"י ס' וכ' as the Law was given through an agent (Moses), so it must be taught through an agent (the Amora, v. אמורא). Pesik. Haḥod., p. 45[a] הס' the agent (Moses); Pesik. R. s. 15 פני הס' השליט or השליח, as a gloss to הס'). Lam. R. to I, 18 פרהו ופום סָרְסוּרוֹ against his commandment and that of his agent (the prophet); a. fr.—Y. Ber. III, 6[a] top; Y. M. Kat. III, 83[a] top הס' the agent of sin, v. פֶּתַח.—*Pl.* סָרְסוּרִין, סִירִ'. Num. R. s. 17, end (ref. to Num. XV, 39) הלב..ס' לגוף the heart and the eyes are the body's agents (panders); Tanḥ. Sh'laḥ 15; a. fr.

סִיר, סְרָסוֹרָא, סָרְסוּר ch. same. Y. Ab. Zar. I, 39[d] bot., v. סָרְסַר.—*Pl.* סָרְסוֹרִין, סִרְסוֹרֵי, סִי'. Y. Ber. I, 3[c] top לִיבָּא . . . ס' דחטאה the heart and the eye are the two agents of sin, v. preced.; Num. R. s. 10.

סָרְסָא, v. סָרְטָא.

***סַרְסָא** f. (סָרַס; cmp. סוּרְסִי) *mutilated* or *reduced coin.* Bekh. 49[b] אסתירא ס' וכ' (Rashi סוסריתא, סוורייתא; Tosaf. סטוירייא, prob. meant for סוּרְסָנָא or סוּרְסִיתָא) a battered or reduced Istira, eight of which sell for a Denar.

סָרְסֵר (v. סָרְסוּר) *to negotiate, be agent.* Deut. R. s. 3 כשסָרְסַרְתָּ לישראל וכ' (not בשסדרת) when thou wast the agent for Israel (conveying the Law to them), I gave thee as a reward &c. Tanḥ. Vayikra 6 היו מְסָרְסְרִין זה לזה וכ' they were the agents (pimped) for one another in sins; Yalk. Jer. 309.

סַרְסֵר ch. same. Y. Ab. Zar. I, 39[c] sq. ברא..לסרסור קנס דְּמְסַרְסֵר לארמאי he fined the broker (for selling a camel to a gentile), and they called him a man that serves as a Roman agent. Pesik. Shub. p. 165[a] והוה דין מסרסר לדין וכ' and thus they pimped for one another.

סַרְסָרוּת f. (preced.) *agency, broker's fee.* Gen. R. s. 72 סַרְסָרוּתָן של דודאים the brokership (conciliation) through the *dudaim* (Gen. XXX, 16).

סַרְעַפִּים, v. שַׂרְעַפִּים.

סָרַף, *Pi.* סִירֵף *to cover with resin*, v. שָׂרַף III.

סָרָפָא m. pl. = h. שְׂרָפִים, *Seraphim, ministering angels.* Targ. Ez. I, 8. Targ. Zech. III, 7 (ed. Wil. שַׂ; ed. Lag. סִירָפָא).

סַרְפִּינִיסָם, סַרְפִּינוֹס, סַרְפִּיגוֹס, v. סַלְפִּינְגוֹס.

סָרְפִּיס, v. אָפִּיס. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 1 סרפס (corr. acc.).

סָרַק I (*Saf.* of רק) *to empty.*—*Part. pass.* סָרוּק, *pl.* סְרוּקִין *empty, barren; idle.* Snh. 70[b] Ar. ed. R., v. סִירֵק.—Denom. סָרָק.

סָרַק ch. same. Taan. 21[a] סַרְקִינְהוּ לספטי Ar. (ed. שקלינהו לסיפטיה) they emptied the chests.

סָרַק II (cmp. preced.) [*to cleanse,*] *to comb, card, hatchel* (cmp. b. h. שְׁרִיקוֹת, Is. XIX, 9). Sot. IX, 5 מותר לְסָרוּק שם וכ' it is permitted to hatchel flax thereon. Naz. VI, 3 אבל לא סוֹרֵק but must not comb his hair. Y. Pes. I, 27[b] top סוֹרֶקֶת must comb her hair (before bathing). Ber. 61[b] חרו סוֹרְקִין את בשרו וכ' they flayed his flesh with iron combs; a. fr.—Dem. I, 4 הסוֹרֵק, v. סָרוֹק. [Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 סורקים, R. S. to Kel. XXX, 3, v. סָרַח I.]—*Part. pass.* סָרוּק; *pl.* סְרוּקִים. Kel. XXVI, 5 עור הסרוק the skin on which the carded wool is placed for sale; עור הסורק the skin which the carder uses as an apron. Yalk. Zech. 574 (play on שרוקים, Zech. I, 8) סרוקים כד"א וכ' 'hatchelled material' as the root *sarak* is used (Is. XIX, 9) in the sense of flax; this refers to the sons of Gershon whose burdens consisted mostly of linen garments.

סְרַק ch., *Pa.* סְרֵיק same. B. Kam. 93[b] דְסָרְקֵיהּ סָרוּקֵי he carded the wool with a comb, opp. נפציה נפוצי hatchelled it by beating. Lev. R. s. 5, end ס' שערייה he combs his hair. M. Kat. 10[b] לְסָרוּקֵי סוסיא to curry a horse. Lam. R. to II, 2; Gitt. 57[b], a. e. מְסָרֵיקְנָא וכ' I shall flay your flesh with iron combs; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) סְרֵיקְנָא; a. e.

סָרַק III, *Pi.* סִירֵק (*Saf.* of ירק; cmp. מרק) *to stain* wood; *to paint.* Kel. XV, 2 סִירְקוֹ; XXII, 9 סִירְקָן; v. כִּרְכֵּם. —[Cant. R. to I, 1; Yalk. Prov. 960, v. סָרַק.]

סָרָק m. (preced.) *paint.* Snh. 14[a]; Keth. 17[a] Ar. (ed. שָׂחָק), v. כּוֹחֵל. M. Kat. 9[b] מעברה ס' על פניה ed. (Ms. M. a. Ar. מעברת ש') she may pass paint over her face (during the festive week). [Ib. מעברת ס'.. של מטה, read with Ms. M. a. Rashi: סַפָּיִן.] Sabb. 95[a] אשה לא תעביר ס' וכ' (Ms. O. a. Ar. ש') a woman must not pass paint over her face (on the Sabbath), because this comes under the category of coloring; Tosef. ib. IX (X), 13 לא תקנח . . . שיש בו ש' a woman must not rub her face with a cloth on which there is paint.

סֶרֶק* m. (preced. wds.) [*that which is marked out with paint for cutting,*] *a strip* of a sheet. Kil. IX, 9 Ms. M.; Tosef. ib. V, 22 (ed. Zuck. סדק); v. סֶדֶק 2.

סְרַקְלִיאוֹפוֹלִיס v. הֶרַקְלִיאוֹפוֹלִיס.

סָרָק m. (סָרַק I) *barrenness, desert.*—אילן ס' *a tree which bears no fruit; shade-tree, wild-tree.* Kil. VI, 5 (ref. to ib. 3) אילן ס' כל שאינו וכ' what tree is meant by *illan s'rak*? Any tree which bears no fruit; (oth. opin.) הכל א' ס' חוץ מן הזית וכ' all trees are *s'rak*, except olive and fig trees; (oth. opin.) כל שאין...חרי זה א' ס' whatever trees you do not plant in orchards, are called *illan s'rak*. B. Kam. 91[b] (ref. to Deut. XX, 20) כי לא עץ...זה א' ס' 'that it is not a fruit tree', that means a tree which bears no edible fruit; לחקדים ס' למאכל (sub. אילן) to prefer (for cutting down) the barren tree to one that has edible fruit; Sifré Deut. 204. Gen. R. s. 16 אומרים לאילני ס' וכ' they ask the fruitless trees, why are you so noisy? Ib. אבל אילני ס' וכ' but the shade-trees are loud, because they are not burdened with fruit; a. fr.

סַרְקָא m. (סָרַק II) *hatcheller, carder.* — *Pl.* סַרְקִין. Targ. Is. XIX, 9 כיתנא דס' ed. Lag. (ed. סָרִיקִין) flax of the hatchellers (h. text שריקות).—[Lam. R. to I, 15 סרקא, סרקי, a corrupt., v. סָאתָא II.]

סַרְקַאי, סַרְקָאָה, v. סַרְקָא.

סַרְקִי, v. סִידְקִי.

סַרְקִי m. (v. סָרָק) [*desert-dweller,*] pr. n. *Sarḳí* (Saracenus), a nomadic trading tribe (v. Sm. Dict. Rom. a. Greek Geogr. s. v. Saraceni). Gen. R. s. 48 אחד נדמה לו בדמות ס' וכ' Ar. (ed. סדקי, corr. acc.) one of the angels appeared to him as a Sarḳí, one as a Nabatæan &c.; Yalk. ib. 82 סירקי.—*Pl.* סַרְקִינִין, סַרְקִין. Y'lamd. to Num. XXIV, 6; Yalk. Num. 771 (ref. to אָהָלִים, Num. l. c.) בקש לעשותן כאהלים של ס' וכ' he (Balaam) wanted to make them like the tents of the Saracens which are removed from place to place. Y. Yoma VI, 43[c] bot. הס' אוכלין איהו the desert dwellers ate it (the scape-goat that escaped death).

סִיר', סַרְקַאי, סַרְקָאָה, סַרְקִי, סַרְקָנָא ch. same. Y. Bets. V, end, 63[b], v. יָרַק. Y. Dem. I, 22[a] top מרגלי מן דמלכא סרקיא (prob. to be read דסַרְקָאֵי) one of the jewels belonging to a chief of the Saracens. Y. B. Mets. II, 8[c] top זבנין ליה . . . מחד סיר they bought for him (R. Simon ben Sheṭaḥ) the ass of a Saracen; (Deut. R. s. 3, in Hebr. dict.: ישמעאלי); a. fr.—*Pl.* סַרְקָאֵי, סַרְקָאִין. Targ. Y. I Gen. XXXVII, 25 (ed. Amst. ערביין; Y. II סָרָקָיִין). Ib. XXXIX, 1 Ar. (ed. ערבאי).

סרקין, Men. 39[b], v. סִירִיקוֹן.

סַרְקִין* (or סָרָקִין) m. pl. (v. סֶרֶק ch.) *unlawfully acquired.* Y. Taan. I, 64[b] bot. שמעית עליהון דאינין ס' I heard that they (the coins deposited with you by my father) were ill-gotten.

סָרַר (b. h.) [*to be strong,*] *to lord it, rebel* (cmp. מָרָה). —Part. סוֹרֵר, esp. (בן) ס' ומורה a rebellious son; v. מָרָה. Snh. VIII, 1; a. fr.

סררה, Y. Ber. IV, 8[a] סלקית לס', read: לסַדְרָה.—Y. Sabb. XII, 13[d] top בס'...אמר, read בסִדְרָה; v. סִדְרָא.

סְרָרָה f. (v. סָרַר = שְׂרֵרָה) *office, command.*—*Pl.* סְרָרוֹת. Tanḥ. Kor. 9 הם אבדו ולא סְרָרוֹתָן וכ' (or סִדְרוֹתָן) they perished, but not so their offices, but others in their stead were appointed; Num. R. s. 18 פחדותן (corr. acc., or פִּקּוּדָתָן).—V. שִׂרְרָה.

סַרְרוּטָא ch. 1) same. Kidd. 76[b] אנא עבידנא ס' דמיתא I want to be the officer of the town.—2) *lordliness, presumption.* Pes. 104[b] רברבנותיה דמר וסַרְרוּטֵיהּ דמר (Ms. O. סַרְבָּנוּתֵיהּ; Ms. O. 2 שְׂרָרוּתֵיהּ) your pride and your presumption.

סַרְתָּא = סַעֲרָתָא, q. v.

סְתָו, סְתָוָא m. (b. h.) *winter.* Pesik. Haḥod., p. 50[a]; Pesik. R. s. 15; Cant. R. to II, 11 ולא היא הגשם ולא הוא הס' are not rain and winter the same?; Yalk. ib. 986 ששה וכ' the winter lasts six months, but the real trouble about them is the rainy season; a. e.

סִי', סְתָוָא, סְתָוָא ch. same. Targ. Gen. VIII, 22 (h. text חֹרֶף). Targ. Is. XVIII, 6 יעברון ס' (h. text תחרף); a. e.—B. Bath. 3[b] סתרי..ס' ובי ס' וכ' they tore down and built the summer house (of worship) in winter, and the winter house in summer. Men. 41[a], v. סְדִינָא; a. fr.—Y. Taan. II, 65[b] top מן עפר קישא לס' out of the summer's dust the winter's mud is made, i. e. your doing during the year is passed in review at its end.

סִית', סְתָוָנִי, סְתָוָנִית f., *pl.* סִתְוָנִיּוֹת, סִתְוָנֵי, סִתְוָנִיּוֹת (preced.) *winter-fruits, late fruits* (remaining on the tree until winter-time). Shebi. IX, 4. Ter. XI, 2 חומץ ס' vinegar made of late grapes; a. fr—V. סִתְוָנִיּוֹת.

סְתוֹם (or סְתוּם) m. (סָתַם) *closing up, pasting over.* Ab. Zar. 69ᵇ סְתוּמוֹ נוכר (or סְתוּמוֹ; Ms. M. שתמו) its paste will tell (that the cask has been tampered with); v. שְׁתָם.

סְתוּמָה, v. סְתִימָה, a. סְתָמָא.

סְתוּמְתָּאָה, v. סְתִימְתָּאָה.

סְתוֹנִית, v. סְתָוְנִית.

סְתוֹר (b. h.) pr. n. m. *Sethor*, one of the twelve spies. Sot. 34ᵇ; Gen. R. s. 71; a. e.; v. סְתוּרִים.—[Tosef. Men. IX, 14 סְתִירָה II.].

סְתוֹרָא m. (סְתַר II) *destroyer.*—*Pl.* סְתוֹרֵי. Yoma 10ᵃ, v. בְּנוֹרָא.

סְתוֹרִין, סְתוּרִים m. pl. (preced.) *confusion, mischief.* Gen. R. s. 71 (play on סְתוֹר q. v.) בן ס' (not בין) a doer of mischief; (Yalk. ib. 126 בר מסתורין, v. מְסָתְּרִין).

סְתוּת, v. סִיתוּת.

סְתֵי, Lam. R. to I, 15 some ed., v. סָאתָא II.

סְתִידְרָאוֹת f. pl. (*Hithpa.* noun of סְדַר, as שְׁתַתְּוָה for הִשְׁתַּחֲוָיָה; cmp. אִסְטְרִידָא, אִסְתְּרִידָא) *riggings, sail-yards.* Ab. d'R. N. ch. XXXI ס' בעולם ס' באדם וכ' there are sail-yards in the world, and so there are sail-yards in the structure of man, that is, his two arms.

סְתִין, v. סְתָו.

סְתִימָא, v. סְתִימְתָּא.

סְתִימָה f. (סָתַם) *closing, closure, cover.* Snh. 47ᵇ, a. e. גּוֹלֵל, v. סְתִימַת הגולל. Kel. VIII, 8 מן הס' ולפנים (ed. Dehr. הסְתוּמָה) from where the covering of the vessel begins and farther inside (not the rim surrounding the lid); Tosef. ib. B. Kam. VI, 15 סְתוּ'.

סְתִימְתָּא f. (preced.) *that which is closed up, secret.*—*Pl.* סְתִימָאתָא. Targ. II Esth. IX, 14 (ed. Lag. סְתִירָאתָא).

סְתִימְתָּאָה m. (v. סָתַם) *an unnamed authority.* Bekh. 30ᵃ; Meg. 2ᵃ דברי ר"ע ס' those are the words of R. Akiba whose opinion has been adopted without naming him. Ib. 26ᵃ סְתוּמְ'. Keth. 101ᵇ; a. fr.

סְתִירָה I f. (סָתַר I) *hiding, retirement*, esp. (with ref. to Num. V, 13) *a married woman's retirement with a man under suspicious circumstances.* Sot. 2ᵃ קינוי וס' the husband's jealousy (warning) and the wife's retirement. Ib.ᵇ a. fr.

סְתִירָה II f. (סָתַר II) *tearing down, destruction.* Meg. 31ᵇ ס' זקנים...סְתִירַת the tearing down of the old is building, the building of the young is tearing down; Ned. 40ᵃ; Tosef. Ab. Zar. I, 19. Tosef. Men. IX, 14 ושל ס' מכל מקום ed. Zuck. (Var. סְתוֹר or סְתוּר) and wood of any kind taken from a torn-down building (or a broken vessel; v. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI; Men. 22ᵃ עצים..שלא נשתמש בהן הדיוט).—Trnsf. *discontinuance; cancelling.* Y. Naz. II, end, 52ᵇ סתירת תער כס' ממש the interruption of a Nazarite's vow brought about by cutting his hair, is like a real annulment (so that he has to begin his nazariteship anew). Ib. V, 55ᵇ top לס' שלש for cancelling the nazariteship (the obligation to begin it over again), the cutting of at least three hairs is required; v. סָתַר II.

סְתִירָתָא f., *pl.* סְתִירָאתָא, v. סְתִימְתָּא.

סְתִית, v. סִיתוּת.

סָתַם (b. h.; = סתתם, *Saf.* of חתם) 1) *to stop up, close, shut.* Ab. Zar. V, 3 כדי שרשתום ויסתום וגגוב, v. גָּגַב. B. Mets. VII, 5 שלא יהא..ויהא סותם את הפתח וכ' that he (the laborer) must not be greedy so as to shut the door before himself (make himself objectionable to employers). Ḥull. 43ᵃ, a. e. מרה שניקבה וכבד סותמתה if the bladder of the gall is perforated, and the liver (adhering to the perforated spot) closes it up. Ib. 49ᵇ חלב טהור סותם clean fat (such as it is permitted to eat) forms a stopper (to an adjacent organ, and makes the animal so affected permitted). Pes. IV, 9 (56ᵃ) מי גיחון וכ' ס' he stopped up the water of the upper Gihon (II Chr. XXXII, 3); a. fr.—*Part. pass.* סָתוּם; f. סְתוּמָה; *pl.* סְתוּמִים, סְתוּמִין; סְתוּמוֹת. Yeb. 71ᵇ; Nidd. 30ᵇ; Lev. R. s. 14 נפתח הס' ונסתם וכ' the organ which (in the embryonic stage) was closed, opens, and that which was open, closes itself. Bets. IV, 3 בית...ס' a room filled with fruit which was closed up (with bricks). Y. ib. 62ᶜ bot. לפסים ס' pots with their lids on (not yet cut apart); Tosef. ib. III, 13; Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13. Snh. 94ᵃ (ref. to לסרבה, Is. IX, 6) מפני מה כל מ"ם...וזה ס' why is every Mem in the middle of a word open, and this one is closed (final Mem). Meg. 3ᵃ פתוחין...וס' בסוף וכ' open in the middle of words and closed at the end (v. מנצפ"ך); a. fr.—Esp. פרשה סתומה *a paragraph in the Torah separated from the preceding by a vacant space in the middle of the line*, opp. to פתוחה a section beginning a new indented line. Gen. R. s. 96, beg., v. infra. Treat. Sof'rim I, 14 איזוהי ס' כל שהניח וכ' what is a closed paragraph? When space is left &c.; ותאנא נקראת ס'....וכמה ינית and how much space must be left ..., in order that the paragraph may be called closed?; a. fr.—2) *to conceal.* Gen. R. l. c. (ref. to the section beginning with Gen. XLVII, 28) that paragraph is closed, שס' ממנו וכ' because the Lord concealed from his vision all (coming) troubles; (Yalk. ib. 154 שנסתמו ממנו, v. infra); a. e.—*Part. pass.* as ab. *concealed, not explicitly stated*, opp. מפורש. Zeb. 53ᵃ מן הַכְּלָל ס' הבפורש let that which is not explicitly stated in a law be derived (by analogy) from what is explicitly stated; Sifra Aḥăré, beg. הַלְּמֵד פתוח על הס' let the explicit statement throw light on the implicit. Meg. 15ᵃ כל...אבותיו ס' a person (mentioned in the Bible) whose deeds and the deeds of whose ancestors are not stated; a. fr.—Y. Bets. I. c. (in Chald. dict.) סתומה *the anonymous opinion*, v. סְתָמָא.

Nif. נִסְתַּם, *Hithpa.* הִסְתַּתֵּם, *Nithpa.* נִסְתַּתֵּם *to be closed; to be concealed; to be silenced.* Gen. R. l. c. בקש..ונ' ממנו

Jacob wanted to reveal the end of the captivity, and it was closed before him; Yalk. ib. l. c. נִסְתְּמוּ מִמֶּנּוּ, v. supra. Cant. R. to I, 4 הָיָה אוֹמֵר . . וּמִסְתַּתְּמִין he said a word (of charm) over them, and they became silent (dumb). Snh. 31b לְעוֹלָם . . . עַד שֶׁיִּסָּתֵם טְעָנוֹתָיו (Alf. שֶׁיִּסָּתוֹם; Asheri שֶׁיִּסְתַּתֵּר) he may continually bring evidence and refute, until he declares himself closed as to his pleas, i. e., until he declares that he has no more evidence to offer. Yeb. 76a; Tosef. ib. X, 4, a. e. נ׳ כשר if the perforation in the membrum has closed itself again, he is considered unblemished. Kel. XIV, 8 נִסְתַּתְּמוּ נִקְבֵי if the holes have been stopped up. Snh. 94a לְכָךְ נ׳ therefore the Mem was closed (the final מ was written). Sot. 13b נִסְתַּתְּמוּ מִמֶּנּוּ שַׁעֲרֵי וכ׳ the gates of wisdom were closed before him (he lost his judicial judgment); a. e.

Pi. סִתֵּם *to close.* Y. Snh. X, 28c bot. הֵיוּ . . מְסַתְּמִין וכ׳ the ministering angels closed the windows (of heaven) that the prayer of Manasseh might not rise; Deut. R. s. 2; (Pesik. Shub., p. 162b סוֹתְמִין).

סְתַם ch. same. Targ. II Chr. XXXII, 3. Targ. II Esth. I, 2 (3) נפשיה ס׳ (the gate) closed itself; a. fr.—Part. pass. סְתִים; f. סְתִימָא; *pl.* סְתִימִין, סְתִימַיָּא, סְתִימָן. Targ. Ez. XLI, 16. Targ. Y. I Gen. XLIX, 1; a. e.—Ḥull. 49b חַד מִנְּהוֹן סְתִים one of them stops up a perforation (by close adhesion, v. preced.). Ib. sq. אִינְהוּ . . וְלֵידָן מְסִתְּמִי נְמֵי לָא ס׳ they eat (that kind of fat), and for us was it not even to have the effect of closing up the perforation (that the animal in the case be permitted)?; a. fr.—Esp. *to conceal an authority; to state a law without naming the author.* Bets. 2a (ref. to Sabb. XXIV, 4) דס׳ לֵן תַּנָּא כר״ש where the editor of the Mishnah states the law anonymously, in agreement with R. S.'s opinion. Ib.b (ref. to Bets. IV, 3) דס׳ לֵן תַּנָּא כר״י where the editor gives R. Judah's opinion anonymously; a. fr.

Pa. סִתֵּם same. Gitt. 68a וסִתְּמִינְהוּ בגבבי וכ׳ and stopped the waters up with wool.—Part. pass. מְסַתֵּם; f. מְסַתְּמָא; *pl.* מְסַתְּמָן. Meg. 3a אִיכָּא מִילֵּי . . . דמ׳ (Ms. O. דְּסָתְמָן) some things are clearly stated, others obscurely.

Ithpa. אִסְתַּתֵּם; *Ithpe.* אִסְתְּתֵם *to be closed, stopped up, sealed.* Targ. Esth. VIII, 10. Ib. V, 14 (some ed. אִסְתְּמוּ, incorr.); a. fr.—Targ. Y. Lev. XV, 3 אִיתְּסְתֵּם (v. חֲתֵם).—Keth. 106a אִיסְתְּתֵם טְעָנְתֵיהּ (v. preced.) he declared he had nothing to say (was intimidated). Shebu. 30b מְסְתַּתְּמָן טְעָנְתֵיהּ דבעל וכ׳ (Ms. M. מְסַסְתַּמָּא) the opponent will be intimidated; Yalk. Deut. 922 מִיסַּסְתַּמָּא טְעָנְתֵיהּ וכ׳; a. e.

סְתַם m. (preced.) 1) *closing up.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 14; Ab. Zar. 69b, v. סְתוּם, a. שְׁתַם.—2) *something unknown, undefined.* Ib. 74a bot. סְתַם יֵינָן Ms. M. a. Rashi (ed. יֵין) wine of gentiles of which it is not known that it has been dedicated to an idol, opp. יֵין נֶסֶךְ; Ḥull. 4b. Y. Ab. Zar. III, 43b bot. בס׳ חלוקין they differ with regard to a tree (Asherah) of which it is not known that is has been worshipped. Ib. סְתָם עובדין וכ׳ those of them (the gentiles) not otherwise known worship an image but not a tree. Macc. 3b המלוה את חבירו ס׳ he who makes a loan to his neighbor without terms, cannot claim payment before thirty days. Snh. 25b ס׳ גבאי כשר a tax collector, unless known to be dishonest, is admissible as witness; ס׳ רועה פסול a shepherd, unless known to guard his flock from illicit pasture, is disqualified. B. Mets. 69a (in Chald. dict.) ס׳ אריסא וכ׳ the presumption is that a tenant obligates himself, etc. R. Hash. 7b ס׳ כי אגר וכ׳ as a rule, when one rents a house etc.; a. v. fr.—3) *an opinion stated without an authority, anonymous opinion.* Yeb. 42b, a. fr. מחלוקת ואח״כ ס׳ הלכה כס׳ where differing opinions are quoted and followed by an anonymous opinion ('the scholars say'), the latter is the practice. Ḥull. 43a, a. e. הלכה כס׳ משנה the practice follows the anonymous opinion in the Mishnah. Snh. 86a, a. e. ס׳ מתני׳ ר׳ מאיר וכ׳ wherever an anonymous opinion is stated in the Mishnah, it is R. Meïr's; in the Tosefta, etc.; a. fr.—Y. Sot. I, 17b bot. כתוב לה ס׳ write the order for two men without specified names.

סְתָמָא ch. same. B. Bath. 61b אי אמר ליה ארעתא ס׳ if he said to him, fields (I sell thee), without any further qualification. B. Mets. 81b הנח ס׳ 'put it down' without anything else (instead of הנח לפניך or הנח לפני; הא ס׳ ולא כלום from which we deduce that if he said merely, 'put it down', he has said nothing. Ib. 15a, a. fr. ס׳ דמילתא ordinarily. B. Bath. 4a הא ס׳ אין מחיבין אותו but where there is no distinct usage in that respect, we do not force him; a. fr.—Yeb. 42b ס׳ דמתניתן ומחלוקת וכ׳ if the Mishnah states an opinion anonymously (as undisputed), and the Boraitha records differences; ס׳ בברייתא וכ׳ where the Boraitha states an undisputed opinion; a. v. fr.—Sabb. 157a ר״י ס׳ אחרינא אשכח R. J. found another ruling opinion of R. S. without having his name attached to it.—Y. Bets. IV, 62c bot. סְתוּמָה, v. סָתַם.

סְתַק* (dial. for סדק) *to split.*—Part. pass. סְתִיק; f. סְתִיקָא. Targ. Y. Lev. XI, 3 Ar. (ed. סדי׳).—V. סִיתְקָא.

סְתָקִית f. (preced.) = סִדְקִית. Sot. 40a Ar. (ed. סִידְקִית).

סָתַר I (b. h.) *to cover, hide.*

Pi. סִתֵּר *to conceal.* Meg. 13a (play on שהיתה (אסתר מְסַתֶּרֶת דבריה she used her words with discretion (ref. to Esth. II, 20); Yalk. Esth. 1053 (not שסתרת).—Part. pass. מְסוּתָּר; *pl.* מְסוּתָּרִים. Ab. d'R. N. ch. VI דברים המס׳ מבני אדם הוציאם וכ׳ things which are concealed to men, R. 'Akiba brought forth to the light.

Hif. הִסְתִּיר *to hide.* Yalk. Deut. 941 אע״פ שהִסְתַּרְתִּי פני וכ׳ although I hide my face before them, I will speak to him in a dream.

נִסְתַּר, *Hithpa.* הִסְתַּתֵּר *to be hidden, protected; to hide one's self.* Midr. Till. to Ps. XIX, 7 לע״ל מי נִסְתָּר מחמתו וכ׳ in the future who will be protected from his heat?—Esp. *to retire under suspicious circumstances* (Num. V, 13). Sot. 3a קִנְּאָה לה ונִסְתְּרָה he was jealous of her (forewarned her), and she retired (with the man). Y. ib. I, 16b bot. מה טִיבָהּ לְהִיסָּתֵר what business had she to retire? Bab. ib. 5b אל תִּסָּתְרִי do not hide thyself (with that man); ib. 2b (in Chald. dict.) לא תִּיסָּתְרִי וכ׳ do not hide thyself with that man. Ber. 31b אֵלֵךְ וְאֶסָּתֵר וכ׳ I will go and seclude myself (with a man) before my husband. Ib.

אם כן ילכו . . . ויסתתרו if this be so, all childless women would go and hide themselves; a. fr.—נִסְתָּרוֹת *f.pl.* a) *secret things, mysteries.* Ḥag. 13[a] (fr. Ben Sira) אין לך עסק בנ׳ thou must have nothing to do with (must not speculate on) mysteries; Gen. R. s. 8; a. e.—b) *secret sins* for which the whole community is made responsible. Snh. 43[b] לא ענש על הנ׳ וכ׳ the Lord did not punish (Israel) for secret sins until &c. Y. Sot. VII, end, 22[a] אין לכם עסק בנ׳ you will no more be made responsible for undetected sins.

סְתַר ch., *Pa.* סַתֵּר same, *to hide.*—Part. pass. מְסַתַּר. Targ. Is. LXV, 16. Targ. Jer. XVI, 17 (ed. Wil. מְסַתְּנָן, corr. acc.).

Ithpa. אִסְתַּתַּר, *Ithpe.* אִיסְתַּר *to hide one's self; to find shelter.* Targ. Koh. VII, 12.—*Targ. Y. I Deut. XXIX, 5 מְסַתְּרָא וכ׳ finding shelter in your schools.—Ber. 31[b] כיון דמְסַתַּתַּרְנָא when I closet myself (with a stranger), v. preced. Sot. 2[b] זמנין דלא אִיסְתַּתְּרָא ואמר אִיסתתרא (not אִיסתתר) it may happen that she did not closet herself with a man, but he (the husband) says that she did &c. Ib. ומְסַתְּתְּרָא וליכא וכ׳ Rashi (ed. ומיסתתרה) and she may closet herself, and we have in our days no waters . . . to test her &c.; a. e.

סְתַר II (= סחתר, Saf. of חתר; cmp. Arab. *šatar*) [*to dig under,*] 1) *to upset, tear down.* Meg. 31[b] אם אמרו לך זקנים סְתוֹר וכ׳ if the old tell thee, tear down, and the young, build, tear down and build not, v. סְתִירָה II; Ned. 40[a]. Sabb. VII, 2 הבונה והסוֹתֵר he who builds (on the Sabbath) or who tears down. Yoma 10[a] שיפלו בונין ביד סוֹתְרִין that the builders (of the Temple, the Persians) should fall through the hands of the destroyers (the Romans), v. סָתוֹרָא. Ab. d'R. N. ch. VI סָתְרוֹ ועקרו וכ׳ he dug under it (the rock) and broke it loose &c. Koh. R. to VII, 26 כותל קשה . . . וסוֹתְרוֹ a wall is strong, but man has more power and tears it down; a. fr.—2) [*to stir up,*] *to loosen, unravel.* Sot. I, 5 סותר את שערה the priest loosens her hair (Num. V, 18 ופרע); אם . . . לא היה סוֹתְרוֹ if her hair was beautiful, he did not loosen it. Treat. S'maḥ. ch. VIII סוֹתְרִים שערות וכ׳ you may untie the hair of dead brides; a. e.—3) *to dissolve, decompose.* Lam. R. introd. (R. Ḥănina 1) (ref. to Prov. XXV, 20) כזה . . וסוֹתְרוֹ כך היו סוֹתְרִים וכ׳ as one pours vinegar on natron and decomposes it, so they decomposed (counteracted) the words of the Law; v. infra.—4) *to undo, reverse, invalidate.* Snh. III, 8 כל זמן . . . סותר את הדין whenever he offers new evidence, he reverses the decision, i. e. the court has to try his case again; לאחר שלשים יום אינו סותר after thirty days, the judgment cannot be disturbed.—Esp. *to make void the days of a Nazarite's vow which have been observed, to begin anew.* Naz. II, 10 סותר שבעים he must count seventy days again. Ib. III, 3 ס׳ את הכל he must count over the whole period (of days); אינו ס׳ אלא שבעה he has to count only seven days over. Tosef. ib. II, 13 יש לו לְסַתּוֹר סותר וכ׳ if there is a portion of the period left to undo, i. e., if the period of his vow has not yet expired, he must count thirty days again; כל . . ואין לו לסתור סותר וכ׳ whenever he becomes unclean on a day on which it is improper to offer a sacrifice, and he has nothing left to undo, i. e. his term has expired, and he lacks only a sacrifice to be released: he must count seven days; a. fr.—5 (logics) *to contradict, disprove.* Succ. 26[b], a. fr. מעשה לסתור, v. מַעֲשֶׂה. Sabb. 13[b] שאלמלא . . שהיו דבריו סוֹתְרִין וכ׳ but for him, the Book of Ezekiel would have been expunged from the canon, because its words seemed to contradict the words of the Law. Ib. 30[a] לא דייך שדבריך סותרין וכ׳ not only do thy words contradict those of David, but they contradict one another; a. fr.—Num. R. s. 13 לא אחד מהן סותר על חבירו neither of them conflicts with the other.—[Yalk. Ex. 356 שלא יסתרו, v. סָרַס I *Hithpa.*]

Hithpa. הִסְתַּתֵּר *to be disarranged, be undone.* Y. Kil. IX, end, 32[d]; Y. Sabb. XIII, beg. 14[a] מיסְתַּתֵּר הוא the web will go apart again, opp. מתקיים.

סְתַר ch. same, 1) *to tear down, destroy.* Targ. Y. Deut. VII, 5. Targ. Jer. I, 19; a. fr.—Taan. 20[b] . . כל אשורתא הוה ס׳ לה every threatening wall he ordered to be torn down. B. Bath. 3[b] לא לִיסְתּוֹר וכ׳ one must not tear down a synagogue before having built another one. Ib. סָתֵרי ובנו, v. סְתָוָא; a. fr.—2) *to unravel, wind up.* Ḥull. 60[a], v. הַוְלָלָא.

Pa. סַתֵּר same. Targ. Prov. XV, 25 (Var. ed. Lag. נסטר, corr. acc.). Targ. II Kings XI, 18; a. e.—Yeb. 116[b] קרע סַתְּרִי מזייך . . rend thy garments, disarrange thy hair (in mourning). Ned. 50[b] עד דמְסַתְּרִין וכ׳ until the people of his household disarranged their hair for him (in sympathy with his pain).

Ithpa. אִסְתַּתַּר *to be torn down.* Meg. Taan. ch. VIII, v. סוֹרְיָא.

סֵתֶר m. (b. h.; סָתַר I) *secrecy.* Sot. I, 2 (2[a]) נכנסה עמו לבית הס׳ (not בס׳) if she went with him to a closeted place, v. סְתִירָה. Gen. R. s. 45 סִתְרָהּ, v. גָּלוּי.—בַּסֵּ׳ *in secret.* B. Bath. 9[b] גדול הנושה צדקה בס׳ וכ׳ he that dispenses charity in secret, is greater than Moses. Ḥag. 16[a] העובר עבירה בס׳ וכ׳ he who selects a secret place for committing a sin, is considered as though he pushed away the feet of the Divine Presence (denying the omniscience of God). Ab. IV, 4; a. fr.—*Pl.* סְתָרִים, constr. סִתְרֵי, סִ׳. Mikv. IX, 3; Lev. R. s. 15, a. fr. בית הס׳ covered parts of the body, posteriors &c. Meg. 3[a] מי הוא זה שגילה סְתָרַי לבריות who is he that revealed my secrets to men? Ib. אני סִתְרֵיךְ . . . I did reveal thy secrets. Ḥag. 11[b] סתרי ערוות the secrets of the laws of incest, i. e. the laws not explicitly stated (cmp. סָתָם). Y. Keth. V, 29[d] bot. סיתרי תורה the secrets of the Law, i. e. logical deductions; a. fr.

סִי׳, סִתְרָא, סִתְרָה ch. same. Targ. O. Deut. XIII, 7. Targ. Jud. III, 19; a. e.—*Pl.* סִתְרִין, סִ׳. Targ. II Esth. I, 2; a. e.

סִתְרָה f. (b. h. *cover*) same. Pesik. R. s. 1 אין אנו אומרים ס׳ וכ׳ we do not talk secrets (obscure language) &c.

סִתְרִיאֵל pr. n. m. *Sithriel.* Bekh. 57[b].

סָתַת (= סחתת, *Saf.* of חתת), *Pi.* סִיתֵּת *to chip, chisel; to polish.* Sabb. XII, 1 המְסַתֵּת he who chisels (on the Sabbath). B. Kam. 93[b] אבנים וסִיתְתָן . . . גזל if one stole

rough stones and chiselled them. Pesik. ʿĂniya, p. 137[b] מְסַתְּתִין בּוֹ וכ׳ chiselling it, shaping it, carving it (v. סָרַג). Ib. Shub., p. 165[a] סַתְּתוּ קִימְעָה וכ׳ chip off little by little &c. Ab. d'R. N. ch. VI הָיָה מִסְתַּת וְהוֹלֵךְ וכ׳ he went on chipping, until he came to a big rock; a. fr.

סַתָּת m. (preced.) *stone-cutter, chiseller.* Y. B. Mets. X, end, 12[c], v. סִיתּוּת; Bab. ib. 118[b], חַצָּב; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 6 כְּלֵי חַס׳ R. S. to Kel. XXI, 2 (ed. הַסַּתָּת) the stone-cutter's implements.—*Pl.* סַתָּתִים, סַתְּתִין. Kel. XXIX, 7. Y. Shek. IV, 48[a] top; a. e.

ע

ע *ʿAyin*, the sixteenth letter of the Alphabet. It interchanges with א, and ח, v. letters א a. ח; also with ו, v. letter ו; dialectically with צ, e. g. צָאן and עָנָא; with ק, e. g. אַרְעָא a. אַרְקָא.—ע elided, e. g. טוּעֲנָא = טוּנָא; מַהֲנִים = מְעַהֲנִים.—V. עי״ן.

ע׳ as a numeral letter, *seventy*, v. א׳.

עָא, sometimes for אָמַר. Targ. O. Num. XXXI, 20 ed. Vien. (ed. Berl. אָמַר); a. e.

עָאַל, עֵיאל, v. עול.

עָאן f.=h. צאן, *small cattle, sheep.* Targ. Job I, 3 (ed. Wil. עָן). Ib. XLII, 12; a. fr.—V. עָן.—Cant. R. to III, 6 ע׳ אוחרי more sheep; v. עָן.

*עָאס = עָסַס *to press.* Targ. Job XVI, 9 Ms. Var. (ed. Lag. עמס; ed. Wil. עַסֵּי).

עָאתָא, עֵיתָא f. (= עִוָּתָא; עִוֵּר) *crookedness, perverseness, wrong.* Targ. Prov. XII, 21 דע׳ (not דז׳). Ib. XV, 16. Ib. IV, 24 (ed. Lag. עָתָא, Ms. עִוָּתָא); a. fr.

עַב I m., עָבָה f. (עָבַב) *thick, dense, large.* Men. III, 2, v. בְּלִילָה. Pes. 36[b] sq.; Bets. 22[b] אֵין אוֹפִין פַּת ע׳ וכ׳ you must not bake thick bread on the Passover; וְכַמָּה פַּת ע׳ טְפָח and how high must it be to be called thick bread? One handbreadth; ib. (Rabbi's interpret.) פַּת מְרוּבָּה a large batch; a. fr.—*Pl.* עֲבִים, עֲבִין; עֲבוֹת. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 אֵלּוּ הֵן הע׳ these are the thick (heavy) garments; Kel. XXVIII, 8; Y. Sabb. II, 4[d] bot. הע׳ הָרְכִּים the thick but soft garments. Mikv. VIII, 3 טִפִּין ע׳ thick (turbid) drops; a. fr.—[Y. Kil. V, beg. 29[d] תִּרּוּ עֲבוֹת, ed. Krot. הָעֲבוֹת, R. S. to Kil. V, 1 הֵרּוּ עֲבִים, read: הֶעֱבּוּ, v. עָבָה.]

עַב II m. (b. h.; preced.) [*thick,*] *dark cloud.* Gen. R. s. 13 עַב שֶׁהוּא מְעַבֵּב וכ׳ the cloud is called *ʿab*, because it makes the sky look thick (dark); Yalk. ib. 20; Y. Taan. III, 66[c] שֶׁהוּא מְעַבֵּה אֶת הָרָקִיעַ; a. e.—*Pl.* עֲבִים. Taan. 3[b] הע׳ וְהָרוּחוֹת שְׁנִיּוֹת לְמָטָר the clouded sky and the winds are (as blessings) secondary only to the rain. Ib. 20[a] נִתְקַשְּׁרוּ שָׁמַיִם בע׳ the sky became covered with clouds. Ib. נִתְפַּזְּרוּ הע׳ the clouds dispersed; a. e.

עַב, v. עוב.

עֲבָא, v. עֵירָא.

עָבַב *to be thick, dark.*

Pi. עִיבֵּב *to thicken, darken.* Gen. R. s. 13, a. e. מְעַבֵּב, v. עַב II.—V. עָבָה.

עֲבָבִית, v. אֲבָאבִית.

עָבַד (b. h.) [*to work*] 1) *to serve, work for.* Gitt. IV, 5 עוֹבֵד אֶת רַבּוֹ וכ׳ works one day for his master, and one for himself; a. fr. Esp. *to do priestly service.* Ḥull. 24[b] אֲחִיו הַכֹּהֲנִים . . . . לַעֲבוֹד וכ׳ his brother priests allow him not to serve, until he is twenty years of age.—2) *to prepare; to till the ground; to dress* (hides). Gen. R. s. 22 קַיִן עוֹבֵד אַדְמָה Cain the tiller of the ground. Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot. גּוֹר עוֹבְדָן; Tosef. ib. IV (V), 10 עוֹבְדוֹ, v. הָבַב I; (Bab. ib. 33[a] עִיבְּדָן). Y. Sabb. I, 4[b] top נָתַן כֵּלִים . . . וּמְצָאוֹ עוֹבֵד בּוֹ וכ׳ if one gave a gentile garments to wash, and found him working at them on the Sabbath; a. fr.—*Part. pass.* עָבוּד, *pl.* עֲבוּדִין *dressed,* v. infra.—3) (v. עֲבוֹדָה) *to use* esp. *for idolatrous purposes; to worship.* Tem. VI, 1, v. infra. Ab. Zar. III, 7 (defining אֲשֵׁרָה) כָּל שֶׁעוֹבְדִין אוֹתָהּ a tree which is itself worshipped (not one at which idolatrous rites are performed). Ib. הוֹאִיל . . הֵן עוֹבְדִין since they worship merely the image (under the tree). Snh. VII, 6 הָעוֹבֵד ע״ז אֶחָד הָעוֹבֵד וכ׳ he who worships an idol, whether he goes through the regular forms of that particular worship (v. ib. 60[b]), or sacrifices &c. Ab. Zar. III, 5 הָעַכּוּמ״ז הָעוֹבְדִין וכ׳ as to idolaters that worship mountains and hills (as deities), they (the territories) may be used, but what is on them is forbidden. Ib. 45[b] אִילָן . . וּלְבַסּוֹף עֲבָדוֹ if one planted a tree and afterwards made it a subject of worship. Ib. 46[a] וְעוֹבְדֵיהֶן בְּסַיִף and those (Jews) who worship them are put to death by the sword; Tosef. ib. VI (VII), 8. Sabb. 56[b] . . . אִילְמָלֵי לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל ע״א had David not listened to evil gossip (against Mephibosheth), . . . Israel would not have worshipped idols (under Jeroboam). Ib. 105[b] עַד שֶׁיֹּאמַר לוֹ עִבּוֹד ע״ז until he (the tempter) finally tells him, worship idols; Tosef. B. Kam. IX, 31. Ḥull. 13[b] נָכְרִים שֶׁבְּחו״ל לְאוֹ עוֹבְדֵי ע״א הֵן gentiles outside of Palestine must not be considered as idolaters; a. v. fr.

Nif. נֶעֱבַד 1) *to be prepared, dressed.* Tosef. B. Kam. l. c. עוֹרוֹת שֶׁאֵינָן נֶעֱבָדִין ed. Zuck. (oth. ed. עֲבוּדִין) undressed hides; a. e.—2) *to be used,* esp. for illicit purposes; *to be worshipped.* Tem. l. c. הַמּוּקְצֶה וכו׳ the animal designated for idolatrous purposes and the one used; expl. כָּל שֶׁיְּעַבְּדֵן אוֹתוֹ whatever they may use it for ((e. g. yoking the ox, shearing the sheep for the benefit of idolatrous temples). Ib. 28[a] נֶעֱבְדָה בָּהֶן עֲבֵירָה an illicit act has been done with them (by coupling them); ib. לֹא נֶתְעַבְּדָה בָּהּ עֲבֵירָה no sinful act has been done with it

(by which to unfit it for the altar). Ab. Zar. 46b רש"י במחובר אצל גבוה does the law forbidding the use in divine worship of objects which have been used for idolatrous purposes include things fixed in the ground? Ib. רש"י שינוי בנ' does change of form restore to legitimate use objects otherwise forbidden on account of their use in connection with idolatry? a. fr.

Nithpa. נִתְעַבֵּד same, v. supra.

Hif. הֶעֱבִיד *to enslave, oppress.* Yalk. Ex. 162 הֶעֱבִידוֹ בכל וכ' he (Esau) oppressed him with all sorts of troubles.

Pi. עִיבֵּד *to prepare,* esp. *to dress hides.* Sabb. VII, 2 (among the labors forbidden on the Sabbath) והמְעַבֵּד את עורו dressing the hide of the deer (to fit it for parchment). Ib. 75b חייב משום מעבד is guilty of a Sabbath offence coming under the category of tanning. Gitt. 54b גורלין .. לא עִיבַּדְתִּין לשמן I did not prepare the parchment sheets with the proper intention; a. fr.

עֲבַד I, עֲבִיד ch. same (corresp. to h. עָשָׂה) 1) *to do, labor; to make; to act.* Targ. Gen. I, 7. Ib. XXXI, 26; a. v. fr.—Ber. 60b לעולם .. כל דעביד רחמנא לטב Ms. M. (ed. לטב עביד); v. Rabb. D. S. a. l. note 3) man should train himself always to say, Whatever the Merciful One does, is for good; Yalk. Job 893 לטב עביד .. כל. Tem. 4b מי עֲבוד רבנן תקנתא וכ' .. חֲנִי, v. Yeb. 37a אי עביד מיהני (not עביד) have the Rabbis adopted special measures for priests &c.? Ib. עֲבִידְנָן כרבנן we act (decide) in accordance with the opinion of the Rabbis. Keth. 60b לא עֲבִדִי נשי דחנקן וכ' women will not do such a thing as strangling their children. Kidd. 50a לא ע' אינש דמשוי וכ' a man will not declare himself a wrongdoer; a. v. fr.—2) *to do, fare, prosper.* Lev. R. s. 5, end מה את עָבִיד how art thou?; מה תורין ומה ארעא עֲבִידָא how are the oxen? how does the field fare?; Ib. לב טב ע' he assumes cheerfulness. Gen. R. s. 13 עֲבִדַת ארעא .. כל שיחתן all the talk of people turns on the land (material prosperity): 'the land is doing well' (crops promise to be good); 'the land is not doing well'; a. fr.—3) *to spend time.* Y. Shebi. VIII, 38b top עביד טמיר במערתא וכ' he remained hidden in a cave &c.; ib. IX, 38d. Y. Shek. V, 48d top עֲבִדַת נְמירא וכ' she (the ass) remained hidden with them &c.; Gen. R. s. 60 עבדת גבון; a. fr.—*Part. pass.* עָבִיד; f. עֲבִידָא *made, liable to, likely, used to.* Y. Peah III, 17d bot. חזק ע' how did it happen (i. e. in what case would it make a practical difference for the slave)? R. Hash. 22b, a. e. מילתא דע' לאיגלויי, v. גְּלֵי. Shebu. 46a, v. גְּזֵם; a. fr.

Af. אַעְבִיד, *Pa.* עַבֵּיד 1) *to make, produce.* Targ. O. Ex. XXXII, 10 אַעֲבֵיד ed. Berl. (oth. אֶעֱבֵיד; Y. אֶעְבֵּד). Ib. XXX, 37; a. fr.—Lev. R. s. 28, end, v. infra.—2) *to cause to prosper.* Gen. R. s. 13 מרי תַּעֲבִיד ארעא .. כל תפלתן וכ' all the prayers of men turn on the earth (mundane affairs): Lord, make the land (crop) thrive, make the land prosper; a. e.—3) *to work through.* Part. pass. מְעַבָּד, מְעַבְּדָא. B. Mets. 116b טרינא דמע' thoroughly kneaded clay.

Ithpe. אִיתְעֲבִיד, אִיתַּעֲבִיד *to be done; to be made, become.* Targ. Gen. XXIX, 26. Targ. Koh. VIII, 4. Targ. Ps. LXII, 4; a. fr.—Lam. R. to II, 2 בעית לאִיתַּעֲבָא וכ' (not לאיבדא, לעיבדא) dost thou want to be made a senator? Lev. R. s. 28, end מאן דעַבַּד .. אתע' וכ' he who made the comes ..., is now to become a bather &c.; Esth. R. to VI, 10 האי גברא מְעַבֵּיד .. עביד בלן (corr. acc.); a. fr. [Zeb. 75b דארעבד, read: דאיערוב, v. עֲרַב I.]—V. הִיעֲבַד.

עֶבֶד m. (b. h.; preced. wds.) *slave, servant.* Kidd. 20a הקונה ע' עברי וכ' he who buys a Hebrew slave, has, so to say, bought a master over himself. Sabb. 89a כלום יש ע' שניחן וכ' dare a servant salute his master (first)? Snh. 58b (ref. to Prov. XII, 11) אם .. כע' לאדמה וכ' if a man makes himself a slave to the soil, he will be satisfied with bread &c. Kidd. I, 3 ע' כנעני נקנה וכ' a Canaanite (gentile) slave is acquired by money, by deed &c. Ib. III, 13 .. ממזר הולד ע' if a bastard marries a slave, the child is a slave; הרי זה ע' ממזר the child is a bastard slave (subject to the disabilities of both). Shebu. 47b ע' מלך כמלך a king's officer is like a king (the inferior person is raised by association with a superior); a. v. fr.—*Pl.* עֲבָדִים. Kidd. 22b (ref. to Lev. XXV, 55) כי לי .. ולא ע' לע' 'the children of Israel are my servants', but they must not make themselves servants of servants (of human beings). Ab. I, 3 אל תהיו כע' וכ' be not like the servants that wait upon their master for the sake of getting their fare (reward), v. פְּרָס; a. fr.

עַבְדָּא, עֲבִיד, עֲבַד, עֶבֶד II ch. 1) same. Targ. Gen. IX, 25 (O. ed. Berl. עֲבַר; ed. Vien. עֶבֶד). Ib. 26; a. fr.—Gen. R. s. 86 ע' זברין .. ע' לחרוריהון a slave (Potiphar) buys, the son of a handmaid (the Ishmaelite) sells, and the free man (Joseph) is the slave of both; Koh. R. to X, 7. Gitt. 13a, a. e. חֶפְקְרָא וכ' ע', v. בהפקרא; a. fr.—[Y. Ber. IV, 7c נפק ע', read: עוּבְדָא.]—*Pl.* עַבְדִּין, עֲבָדֵי, עֲבָדַיָּא. Targ. Gen. XXIV, 25. Targ. Is. LIV, 17. Targ. Prov. XII, 9; a. fr.—B. Kam. 97a חוה תקוף ע' דאינשי וכ' used to seize slaves of men against whom he had a claim &c. Kidd. 70a רגיל דקרי אינשי ע' he is in the habit of calling people slaves; a. fr.—2) *worshipper.* Ned. 62b ע' דנורא fire-worshipper (Geber); a. e.

עַבְדּוּ, v. עַבְדּוּתָא.

עַבְדוּת f. (preced. wds.) *slavery, servitude; status of a slave.* Y. Kidd. I, 59d אחת בסוף שש עד שהוא בעַבְדוּתוֹ (not בעבודתו) one declaration at the end of the sixth year, while he is still a slave by law. Pes. X, 5 (in the Passover night service) הוציאנו מע' לחרות he led us forth from slavery to freedom; Kidd. 22b. Hor. 10a כמדומין אתם ששררה .. ע' וכ' you seem to believe that I place a rulership upon you (by appointing you to office), I place servitude upon you (ref. to I Kings XII, 7); a. fr.

עַבְדּוּ, עַבְדּוּתָא ch. same. Targ. O. Ex. XIII, 3; a. fr.—Gitt. 86a (in a deed of sale) עבדא דנן מוצדק לעבדו this slave is lawfully a slave.

עַבְדָּן m. (עָבַד *Pi.*) *hide-dresser, tanner.* Kel. XXVI, 8 (עורות) של ע' hides in the tanner's possession (intended for sale to mechanics). Sabb. I, 8; a. e.—*Pl.* עַבְדָּנִין. Kel. XV, 1 עריבת ת"ע (ed. Dehr. תעוּבָדָן) a trough used by tanners.

עַבְדְּקַן m. (comp. of עַב a. דְּקַן; cmp. זַלְדְּקַן) *thick-bearded.* Snh. 100b (Mss. F. a. K. עב דקן), v. סַבְסַן.

עָבָה I, f. of עָב.

עָבָה II, v. עבי.

עִבּוּד, Bekh. VI, 6 (40a) Ms. M., v. אֲכִיוּז.

עִבּוּד, v. עִרְבּוּד.

עֲבוֹדָה f. (b. h. עֲבֹדָה; עָבַד) *work, labor, service, attendance*, esp. 1) (in agric.) *space required for attending to a plant.* Kil. VI, 1, a. e. נותנין לו את עֲבוֹדָתוֹ (כדי ע׳) we must allow it (the vine) its space (within which no other seed should be planted). Ib. וכמה הוא עֲבוֹדַת הגפן and how large is the space for the vine? B. Bath. 83a כדי עבודת הכרם as much space as is required for attending to the vineyard. Tosef. Kil. II, 7 עבודת ירק בירק אחר the space to be left between one vegetable and another; a. fr.—2) *service, agricultural implements, working cattle* &c. Gen. R. s. 42 (ref. to אֲבָלָם, Gen. XIV, 11) זו ע׳ this means their agricultural service.—3) *manual labor; servitude, service.* Men. 109b, v. שִׁירוּת. R. Hash. 11a בר״ח בטלה ע׳ מאבותינו וכ׳ on the New Year's Day (prior to going out of Egypt) our ancestors in Egypt were freed from servitude; a. e.—4) *divine service, priest's service; worship.* Y. Kidd. I, 59d top וויפסל מן הע׳ and he (the priest) will be made unfit for service. Tosef. Shek. III, 26; Ḥull. 24a כ״ה ללמוד ושלשים לע׳ twenty-five years is the age for apprenticeship, and thirty years for practical service. Ib. הע׳ בכתף the service of carrying the Tabernacle on the shoulder. Men. l. c. אלמדך סדר ע׳ I will teach thee the order of the priestly service. Yoma 32a המשנה מע׳ לע׳ he who goes from one function of the Temple service to another. Ib. עבודת היום בבגדי וכ׳ the special service of the Day of Atonement is performed in white garments. Ib. 39b הגרלה לאו ע׳ הוא casting lots is no special function. Ib. III, 3 אין אדם נכנס לעזרה לע׳ וכ׳ no one must enter the Temple court for worship, unless &c. Snh. VII, 6 (60b) זו היא עֲבוֹדָתוֹ (not עבידתה) this is the form of worshipping that deity; a. fr.—Trnsf. *the emoluments of the officiating priest.* B. Kam. 109b, sq. עֲבוֹדָתָהּ ושורה וכ׳ (not עבודתו) the gifts for officiating at its offering and its hide belong to &c.—In gen. *divine worship, prayer.* Ab. I, 2. Taan. 2a (ref. to Deut. XI, 13) איזו היא ע׳ שבלב . . . זו תפלה what is meant by the service of the heart? Prayer. Arakh. 11a (ref. to Deut. XXVIII, 47) איזו היא ע׳ .. זה שירה what is the service in joy and cheerfulness of the heart? It is song. Ib. (ref. to Num. IV, 47) איזו היא ע׳ שצריכה ע׳ וכ׳ what service is that which requires (accompanies) sacrificial service? It is song; a. fr.—חֲיֵי עֲבוֹדָתָךְ *by the worship!*, for 'by God!' Yeb. 32b. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV; a. fr.—Esp. *'Ăbodah, the first of the last three sections of the Prayer of Benedictions* (חֲתִפְלָה), containing *the prayer for the restoration of the Temple service.* Ber. 29b בע׳ חוזר לע׳ טעה...בע׳ if he failed to insert the prayer for the New Moon Day in the 'Ăbodah, he must begin the 'Ă. anew; נזכר בהודאה חוזר לע׳ if he recalls the omission while reading the Hodaah (the second of the last three sections), he must begin &c. Y. ib. IV, 8a bot. כל דבר שהוא לַבָּא אומרה בע׳ whatever prayer refers to the future is inserted in the 'A.—Meg. 18a כיון שבאת תפלה באת ע׳ when you speak of prayer (praying that your prayer be acceptable), comes the prayer for the restoration of the Temple service. Ib. 'Ăb. and Hodaah are one thing (belong together); a. fr.—5) ע׳ זָרָה (abbrev. ע״ז) *idolatry*, mostly used for *idol, heathen deity*, interch. in editions with עֲבוֹדַת אֱלִילִים ומַמֵּכוֹת (abbrev. ע״א) and עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים (abbrev. עכו״ם, עכו״ז). B. Bath. 110a תעשה כהן לע״א thou (Jonathan, grandson of Moses) to be a priest of idolatry?; כך מקובלני...ישכיר אדם עצמו לע״ז וכ׳ I have a tradition from my grandfather, a man should rather hire himself out for 'strange service', than be dependent on man; הוא סבר לע״ז ממש...אלא ע׳ שזרה לו he thought it meant real strange service (idolatry), but it means 'for labor strange to him' (beneath his station). Snh. V, 1 (40a) השובר (המיבר כיכרים) עכ״ם את מי עבד וכ׳ (Mish. ed. in the case of one accused of idolatry, (the witnesses are asked,) whom (what special deity) did he worship? and in what manner did he worship? Ab. Zar. 11b בתי ע״א idolatrous temples (and fairs connected therewith); a. v. fr.—*'Ăbodah Zarah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, of the Order of N'zikin.—*Pl.* עֲבוֹדוֹת. Sifra Sh'mini, Milluim בשעה קלה למדו שבעה ע׳ וכ׳ in a short moment they learned seven sacrificial functions: the slaughtering &c. Yoma 47b זו היא מע׳ קשות וכ׳ this is one of the difficult services (manipulations) in sacrificial rites. Ib. 32a וחמש ע׳ הן וכ׳ and there were five rites (on the Day of Atonement): the daily morning sacrifice &c.; a. fr.

עִבּוּז, v. אֲכִיוּז, a. אָכוּז.

עֲבוֹט m. (b. h.; עָבַט; cmp. עָבֹת s. v. עֲבוֹת) [*fastening;* cmp. חֲזָקָה,] 1) *pledge, security.* B. Mets. 114b (expl. Deut. XXIV, 12) לא תשכב ועֲבוֹטוֹ אצלך thou must not go to bed with his pledge with thee.—2) = עָבִיט *saddle, saddle-bag.* [Tosef. Maasr. III, 13, v. עָבִיט.]—*Pl.* עֲבוֹטוֹת *saddle cushions, rugs* &c., *baggage.* Tanḥ. Emor, ed. Bub. 26, note 188 אתה יודע שאין לי זהב א״ל ותן לי ע׳ נתן לו טפיטוס וכ׳ thou knowest that I have no gold. Said he to him, then give me the baggage, and he gave him a rug and other garments that he had robbed him of; ib. תן לי איתן ע׳ שנטלת ממני give me that baggage which thou hast taken from me; נתן לו אותו זהב ואותן ע׳ מקצת he gave him that gold (of which he had robbed him) and the baggage, but only a part thereof; Tanḥ. Emor 18 עֲבִיטוֹת.

עָבוֹף m. (עבה, cmp. עכב) *densely covered, thick with leaves.* Targ. O. Deut. XII, 2 (not עָנוֹף); Targ. Jer. III, 13 (h. text רענן); a. fr.

עֲבוּפָא f. (preced.) *thick foliage.* Targ. Job XV, 32 (h. text רענה).

עִבּוּר, עִיבּוּרָא, v. sub עבר.

עִבּוּר (b. h.; עָבַר), בַּעֲ׳ *for the sake of.* Taan. 20a נקרה חמה בַּעֲבוּרוֹ the sun was made to break forth for his sake. Ib. בַּעֲבוּרָן for their sake; a. fr.—[Pesik. Haḥod., p. 45a sq. הרגיש בעבורה, read. בְּעֲבִירָה.]

עֲבוֹרָא m. (עָבַר) *passer-by, traveller.* Y. Taan. IV, 69ª bot. דלא חיו מקבלין לע׳ they would receive no stranger (Lam. R. to II, 2 אכסניא).—*Pl.* עֲבוֹרָיָא. Targ. Y. Gen. XVIII, 3 (ed. Vien. עִיבּוּרָיָא, corr. acc.).

עַבּוֹרָא m. (עָבַר) *one who hands over.*—*Pl.* constr. עַבּוּרֵי. B. Bath. 133ᵇ, v. אַחְסָנָא.

עָבוֹת f. (b. h. עָבֹת; עָבָה *to twist, plait*) *network, matting; ע׳ עץ a tree screened by a network of foliage.* Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI (expl. Lev. XXIII, 40) את שענפו עצו דומה לקליעה the tree the ramification around whose trunk resembles plaiting; Y. Succ. III, 53ᶜ bot. עץ שענפיו חופין...קליעה a tree the branches of which cover its larger portion and which rises in the shape of a plaiting; Bab. ib. 32ᵇ שענפיו חופין את עצו whose branches cover up its trunk. Ib. הכי דמי ע׳ וכו׳ what is *'aboth* like (when is a tree called *'aboth*)? When three leaves are on each stem. Ib. ובלבד שהוא עֲבוֹתוֹ קיימת provided its network (three leaves on each stem) remains; a. e.

עָבוֹת m. (b. h.; preced.) *chain, rope* for fastening the yoke of the animal to the plough (Maim.); [*the pole tied to the yoke* by means of a knotted rope (R. S.)]. Kel. XXI, 2. Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII.—Snh. 99ᵇ (ref. to Is. V, 18) בתחלה..לע׳ הצגלה at first the evil inclination resembles a thread of cobweb, and at the end it is like a wagon rope; Yalk. Gen. 129.—*Pl.* עֲבוֹתוֹת. Succ. 52ª; Yalk. Is. 270 (not עבותי׳).—V. עָבַת.

עֲבַט, v. עָבַט.

עַבַּט (denom. of עֲבִיטָא, v. עָבוֹט) *to seize a pledge.*

Ithpe. אִיתְעַבַּט *to have one's goods seized.* B. Kam. 113ᵇ בר מתא אבר מתא מִיתְעַבַּט the goods of one resident may be seized for the delinquent taxes of a fellow resident (v. חָפַס).

עָבָה, עבי (b. h.; cmp. עָבַב) *to be thick, dense, dark.*

Nif. נֶעֱבָה *to become thick, swell.* Tanḥ. Vaëra 3 ובלעו ולא נ׳ יותר וכו׳... Aaron's staff swallowed them up and yet was not thicker than before.

Hif. הֶעֱבָה same. Tosef. Kil. III, 4 הֶעֱבּוּ ונעשו מכוונות (not חיבן) if the plants on growing denser appeared to form a straight line; Y. ib. V, beg. 29ᵈ חיבות (R. S. to Kil. V, 1 חיו עבים; corr. acc.).

Pi. עִיבָּה *to make thick; to condense, darken; to facilitate growth.* Y. Taan. III, 66ᶜ מְעַבֶּה, v. עָב II. M. Kat. II, 5 מְחַפִּין...אף מְעַבִּין (during the festive week) you may cover up the cut figs with straw;...you may even &c.; expl. ib. 13ᵇ מחפין אקלושי מיעבין אסמיוכי by *m'ḥappin* is meant a loose covering, by *m'abbin* a dense, packed covering; (anoth. opin.) מחפין..מי׳..כמין בירי *m'ḥappin* means a loose or a dense covering, *m'abbin* means bringing the figs close together so as to form a pile. Y. Peah III, 17ᶜ בשעי׳ על מנת להדל if he set the plants close together with the intention of thinning them afterwards. Ib. VII, 20ᵇ מתוך שהוא מְעַבֵּן וכו׳ because he strengthens the remaining plants (by thinning the field), they produce more fruit the next year (and thus he benefits also the poor). Y. Shebi. I, beg. 33ª מיעבה את הכורת he advances the growth of the ramification, opp. מיתיש כוחה. Y. Bets. IV, 62ᶜ top בשלא נתכוין לְעַבּוֹתָהּ when (in putting wood on the booth) he had not had the intention to cover it more densely; a. e. —Tosef. Peah IV, 14 המעבה את שוקיו (ed. Zuck. המקפח) he who contracts his shoulders (simulating a hump), v. קָפַח.—Part. pass. מְעוּבֶּה, q. v.

עֲבִי ch. same, *to be thick, rough, strong.* Ḥull. 38ª, v. עֲמִי.

עֲבִי m. (preced.) *thick, rough.* Ḥull. 79ª ע׳ קליה וכ׳ if the voice of a mule is rough, its dam is an ass, if shrill (צניתא), a horse.

עֲבִי, v. עוֹבִי.

***עֲבִיא** m. (עבי) *cover, concealment.* Targ. Y. II Ex. XIX, 9 (Y. I a. O. עֵיבָא; h. text עָב).—Y. Taan. II, 65ᵇ top (expl. וריבתהו, Mic. VII, 3) עבדוה קליחא וכ׳ עבדוה ע׳ they make it (their speech) a cover, they make it a screen for their guilty acts (cmp. עָבוֹת).

עֲבִיד, עָבִיד v. עָבַד I, II.

עֲבִידְתָּא, עֲבִידָא, עָבִידָא, v. sub עִיבִּיד׳.

עֲבִיט m. (עבט, v. עָבוֹט; cmp. חָבֵט I) [*fastening, pressing,*] 1) (של גמל) *sumpter-saddle* consisting of a pair of panniers tied across the animal's back (Lat. clitellae, Gr. καναθήλια); also *the cushion on the camel's back* (Arab. ġabit). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 2, ch. III; Kel. XXIII, 2; a. e.—*Pl.* עֲבִיטִין. Tosef. Erub. III (II), 1; Erub. 16ª top; Y. ib. I, 19ᵇ bot.—Tanḥ. Emor 18 עבריטות. v. עָבוֹט.—2) ע׳ של ענבים (cmp. καναθήλια) *a large basket, strapped on the carrier's back, in which grapes are carried during the vintage.* B. Mets. V, 7 (72ᵇ); Tosef. ib. VI, 2. Tosef. Maasr. III, 13 (ed. Zuck. עבוט, corr. acc.). Tosef. Dem. VI, 11; Y. ib. VI, 25ᶜ bot. עֲבָט. Y. Bets. V, beg. 62ᵈ חיעבט. Toh. X, 4, sq. חיעברט ed. Dehr. (ed. חיעבט; Ar. מיעבט). Y. M. Kat. II, beg. 81ª דורכין את עַבְטוֹ you may press, for the mourner, the grapes in the basket (to prevent ruin by delay); a. e. —3) ע׳ של מימי רגלים *a large vessel for the collection of urine* (for manufacturing purposes). Ber. 25ᵇ גרף של ריעי׳ a vessel for the collection of excrements, and a tub for urine; Tosef. ib. II, 16 Var. B. Bath. 89ᵇ.—Keth. 82ᵇ, read with Tosaf.: ע׳ של נחושת a bronze tub.

עֲבִיטָא ch. same, *sumpter-saddle.* Targ. Gen. XXXI, 34 (h. text כַּר).—Gen. R. s. 74.—Trnsf. *burden, obligation.* Y. B. Kam. X, end 7ᶜ רבינל מימר לירה את שרי עֲבִיטָךְ מיני he (who has been forced to pay his neighbor's arrear taxes) can say to him, take thy saddle off me, i. e. pay me the amount you would have had to pay the government. Bab. ib. 115ª זיל שרי עביטך מיני...א״ל he said to that man (whose stolen goods had been bought in good faith), go, untie thy saddle, i. e. redeem thy goods by indemnifying the buyer.

עבין, Y. Taan. I, 64ᵇ bot. חמר ע׳, read: חמש עבירן, v. עֲבִירָא.

***עֲבִיצָא** m. = חֲבִיצָא 1.—*Pl.* עֲבִיצִין. Y. Ḥall. I, 58ª top.

עֲבִירָא, v. עֲבִירְתָּא.

עֲבִירָה f. (עָבַר) *passing by.* Y. Erub. I, 19ᵃ top כדי עבירת אדם as much space as is required for a person to pass.

עֲבֵרָה, עֲבִירָה f. (preced.) *transgression, sin.* Sot. 3ᵃ (play on עבר *Hif.*, with ref. to ויעבירו, Ex. XXXVI, 6) אדם עובר ע׳ בסתר והקב״ה מכריז וכ׳ man commits a sin in secret, and the Lord causes his exposure in public; ואין ע׳ אלא לשון הכרזה וכ׳ and the word *'āberah* (cmp. preced.) has the meaning of publication (passing forth) &c. Ib. אין אדם עובר ע׳ אלא אם כן וכ׳ a man does not sin, unless a spirit of insanity has entered into him. Tem. 20ᵇ אין אדם.... בדבר הבא בע׳ a person cannot obtain atonement by means of a thing which is connected with an offense, v. מִצְוָה; a. v. fr.—Esp. (cmp. אִיסּוּרָא) *sexual immorality.* Gen. R. s. 90. Snh. 70ᵃ top שהכל מצויין אצלה בע׳ for all people will finally associate with her in an immoral way; a. v. fr.—*Pl.* עֲבֵרוֹת, עֲבִירוֹת. Yoma VIII, 8 ע׳ קלות light transgressions. Ib. 9 ע׳ שבין אדם למקום sins affecting the relation of man to God; ע׳ לחבירו.. sins affecting the relation of man to his fellowman; a. fr.

עֲבִירִין, עֲבִירִים, v. עֲבִירִים.

עֲבִיר׳, עֲבִירְתָּא f. = h. עֲבִירָה. Targ. Prov. X, 23 עביר (not עבירד׳ עביד׳). Ib. XXI, 27. Targ. O. Deut. XXIII, 15; XXIV, 1 עֲבִירַת פתגם (h. text ערות דבר); a. fr.—*Pl.* עֲבִירָן, עֲבִירָתָא. Targ. Job IV, 4 Ms. (ed. Lag. עבירה *sing.*, hebraism; ed. Wil. עֲבִירָא; oth. ed. עבידתא, incorr.). Targ. Y. Num. XXXV, 25; a. e.—Y. Taan. I, 64ᵇ bot. [read:] א״ל חמש עבירין האי גיברא עביד בכל יום he said to him, five sins does this man (I) commit every day.

עֲבִית* f., *pl.* עֲבִיוֹת (עָבַת; cmp. עֲבוֹת) *engines for hurling missiles by means of twisted fibres, ropes &c.* (Lat. tormenta). Lam. R. to IV, 19, v. הָלַךְ.

עַבְעָבִית, v. אַבְאָבִית.

עֲבַע* I (v. next w.) *to become white, be put to shame.* Targ. Ps. XXXIV, 6 עֲבָצוּ Ar. a. Levita (ed. עֲבָעוּ; h. text יחפרו).

עֲבָנָא, עֲבָנָא II m. (transpos. of בעבץ = בצבץ; cmp. כַּסְכֵּס = כַּסְבֵּס, transpos. of סכסך) *tin.* Targ. Ez. XXVII, 12 (ed. Lag. בעיץ). Targ. O. Num. XXXI, 22 ed. Berl. (oth. ed. אבצא).

עָבַר (b. h.) 1) *to be thick, swell; to run over.* Par. VI, 4 כדי שתעברו חמים וכ׳ that the water may overflow into a vessel; a. e.—Ex. R. s. 15 שאני עוֹבֵר, v. עָבְרָה.—2) (cmp. סָגִי I a. II) *to pass, to cross.* Tosef. Sot. VIII, 1; Sot. 33ᵇ כיצד עברו ישראל את וכ׳ in what manner did the Israelites cross the Jordan? Cant. R. to V, 13 עובר הוא וחוזר וכ׳ he goes over his studies once and again &c.; a. fr.—ע׳ את הדין *to cross the line of justice, to be too severe.* Midd. II, 2 כאילו עברו עליו וכ׳ as if they had treated him too severely (arbitrarily). Ex. R. s. 30 כשם שאני יכול לעבור.. ואני איני מעביר וכ׳ as I (the Lord) have power to treat the nations with rigor, but refrain from doing so, so shall you not go beyond the line of justice. Ib. עִיבְּרָה את הדין (*Pi.*); a. e.—3) (with על) *to pass over* (a sin); *to forgive.* Cant. R. to V, 5 (play on מור עובר, ib.) מר עובר ע׳ על מרירי the bitterness passes away, he (the Lord) passes over my bitterness (sin). R. Hash. 17ᵃ (ref. to Mic. VII, 18) למי נושא עון למי שעובר על פשע whose iniquity does he pardon? the iniquity of him who forgives (his neighbor's) transgression; a. e.—4) *to transgress, sin.* Yoma 86ᵇ, a. e. כיון שע׳ אדם עבירה ושנה וכ׳ as soon as a man has committed a sin and repeated it, it becomes to him a permitted act. Ib.ᵃ, a. e. ע׳ על עשה when one has transgressed a positive law (committed a sin of omission). Ib. ע׳ על כריתות וכ׳ when one has committed sins punishable with extinction or death by a court. Erub. 100ᵃ, a. fr. חלוֹבֶרֶת על דת וכ׳ עובר על בל וכ׳, v. בַּל. Keth. VII, 6 if a wife offends against Mosaic or Jewish customs, v. דַּת; Y. ib. VII, 31ᶜ top נשים המעבְּרוֹת על הדת (*Pi.*); a. v. fr.—5) *to pass, overtake, precede.* Pes. 7ᵇ כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן in the performance of all religious ceremonies one must say the benediction over them before doing them; מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא what evidence is there that this *'ober* has the meaning of precedence? Answ. by ref. to ויעבר (II Sam. XVIII, 23) 'and he arrived before the Cushite'.—6) *to pass by, go away, be removed.* Pes. III, 1 אלו עוֹבְרִין בפסח the following things must pass away (their use must be suspended) during Passover. Bets. 26ᵃ, a. fr. מום עובר a transitory blemish, opp. קבוע. Ber. 26ᵃ ע׳ יומו בטל קרבנו when its day is passed, the sacrifice of the day is void. Pes. II, 2 חמץ... שע׳ עליו הפסח leavened matter... over which Passover has passed (which had been in the house during Passover). Ber. IX, 3 הצועק לַשֶּׁעָבַר וכ׳ praying for what is passed (decided) is a vain prayer, e. g. if one's wife is with child, and one prays, may it be the will of God that my wife bear a male child; Y. Taan. II, 65ᶜ bot. נותן הודיה לשעבר וצועק וכ׳ one gives thanks for what is passed, and prays for what is to come. Gitt. VII, 7 כל זמן שאֶעֱבוֹר מכנגד פניך וכ׳ as soon as I shall have been out of thy sight for thirty days; Tosef. ib. VII (V), 10. Keth. 17ᵃ ע׳ מלפני כלה he passed aside to make room for a bridal procession. Yoma 66ᵃ, a. e. חטאת שעָבְרָה שנתה a sin-offering whose year is passed (that is older than one year); Tem. 22ᵃ שעִיבְּרָה שנתה (Pi.) whose year is completed (v. infra). Ib. 21ᵇ בכור שעברה שנתו a first-born animal older than one year; R. Hash. 5ᵇ; Zeb. 29ᵃ bot. שיעברה; Tosef. Snh. III, 6 בכור שעיברה זמנו ed. Zuck. (read with Var.: שעבר). Keth. 87ᵃ ע׳ על as regards the past, v. עָתִיד; a. v. fr.—לַשֶּׁעָבַר *in former days.* Gen. R. s. 47, opp. עַכְשָׁיו; a. fr.

Hif. הֶעֱבִיר 1) *to lead past, stroke gently.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 23 [read:] מעבירין על גבי חטין בשבת you are permitted to stroke a sore eye on the Sabbath; Y. ib. XIV, 14ᶜ bot. מעבירין על החטין. Ib. העבירו עליו כלים they passed garments over it.—2) *to cause to pass; to remove, displace.* Keth. 17ᵃ מעבירין את המת מלפני כלה וכ׳ a funeral procession is made to make way for a bridal procession, and both of them for the king, v. supra. Gitt. 57ᵇ שאין אנו מעבירין אותו באל אחר that we shall never displace him for another god; שאין מַעֲבִיר אותנו וכ׳ that

he will never displace us for another nation. Ex. R. s. 30 כאילו הוא מעביר איקונין וכ' as if he removed (defaced) the king's portrait; a. fr.—3) *to go beyond.* Ib. אינו מעביר וכ', v. supra. Ib. הבריות מעבירין על הדין וכ' men go beyond the line of justice (are treacherous, cruel), and they are punished; a. e.—4) *to skip over; to forego, postpone.*—Yoma 33ª; 58ᵇ, a. fr. אין ה' על מדותיו מְדָּה, v. מְדָּה.—Yoma 33ª; 58ᵇ, a. fr. אין מעבירין על המצות you must not forego the occasion for performing a religious act. Erub. 64ᵇ אין מעבירין על האוכלין you must not pass by eatables (and let them lie in the street); B. Mets. 23ª; a. fr.—5) *to forego, overlook, pardon.* R. Hash. 17ª (ref. to Mic. VII, 18) מעביר ראשון ראשון וכך היא המדה (Ms. M. על ראשון וכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note) he pardons one sin after the other (before they are put on the scale), and such is the divine dealing. Ib. מעבירין לו על כל פשעיו all his transgressions are pardoned; a. fr.—6) *to cause to forego* or *disregard.* Erub. 41ᵇ שלשה דברים מעבירין..על וכ' three things make a man disregard his own sense (of right) and the sense of his Maker; a. e.

Pi. עִבֵּר 1) *to be completed, full.* Tem. 22ª, a. e., v. supra.—2) *to transgress repeatedly.* Y. Keth. VII, 31ᶜ top, v. supra.—3) *to go beyond.* Ex. R. l. c. עיברה את הדין, v. supra. [Tosef. B. Kam. VI, 22 שעיברה הדליקה עד, read with Y. ib. VII, 5ᶜ. את ... שעיברה.]—4) (v. עִבּוּר) *to carry, be with young.* Kidd. 31ᵇ כי עִבְּרָתּוֹ אמו וכ' while his mother was pregnant with him, his father died. Tosef. B. Kam. X, 1 ועִיבְּרָה אצלו (B. Kam. IX, 1 וְנִתְעַבְּרָה) and the cow became pregnant while she was in his possession. Ḥull. 58ª; a. fr.—*Part. pass.* f. מְעוּבֶּרֶת; *pl.* מְעוּבָּרוֹת *pregnant.* Yeb. XVI, 1. Ib. 36ᵇ, a. e. מ"ע חבירו a woman who is with child of another man (divorced or widowed during pregnancy). Gen. R. s. 85 מלכים אני מ"ע גואלים אני מ"ע I am pregnant with kings, with redeemers (kings and redeemers are destined to be of my offspring). Yeb. III, 10; a. fr.—4) (v. עִירּוּב) *to extend the city limits,* for the purpose of defining Sabbath distances, in cases of buildings projecting beyond the city lines (outskirts). Erub. V, 1 כיצד מְעַבְּרִין וכ' (v. אָבַר), defined ib. 53ª; Y. ib. V, beg. 22ᵇ; Y. Ber. VII, 12ᶜ top כאשה עוברה like a pregnant woman; Tosef. ib. VI (V), 1; a. e.—5) *to complement, add to,* esp. *to intercalate a month,* (second Adar); *proclaim a leap year; to complement a month* (v. מָלֵא) *by assigning to it an additional day* (thirty days). Tosef. Snh. II, 1 שנים אומרים צריכה לְעַבֵּר if two judges say, it is necessary to intercalate a month. Ib. 2 על שלשה סימנים מעברין וכ' on three indications the intercalation is decided; על שנים מעברין וכ' when two of them exist, the intercalation is decreed. Ib. ואם עִיבְּרוּהָ הרי זו מעוברת but if they proclaimed it a leap-year, it remains a leap-year; a. fr.—Part. pass. מְעוּבָּר; f. מְעוּבֶּרֶת. R. Hash. 19ᵇ אלול מ"ע an Elul of thirty days. Snh. 11ᵇ אינה מ"ע the year is not a leap-year (the declared intercalation is invalid); a. fr.

Hithpa. הִתְעַבֵּר, *Nithpa.* נִתְעַבֵּר 1) *to swell* (with anger), *to become wroth.* Sifré Num. 135 (expl. ויתעבר, Deut. III, 26) כאדם שאומר נ' בי פלוני נתמלא וכ' as a man says, that man (became full) got wroth with me, meaning, he was filled with wrath against me; Yalk. Deut. 818; Sifré Deut. 29 כאשה שאינה יכולה לשוח מפני עוברה (*swelled,*) like a woman that cannot bend down on account of the child she is pregnant with; v. עֻבָּרָה.—2) *to become pregnant.* Gen. R. s. 45 מביאה..וְנִתְעַבְּרָה she conceived on her first intercourse; אין אשה מִתְעַבֶּרֶת וכ' no woman conceives on &c.; Yeb. 34ª. Ib.ᵇ כדי שלא תִּתְעַבֵּר וכ' that she may not become with child, and her beauty &c., v. כָּעַשׁ. B. Kam. IX, 1 ונתעברה אצלו, v. supra; a. fr.—3) *to be extended, to be consolidated into one township.* Y. Erub. V, 22ᵇ bot. יכול אני ...בית מעון מתעברת וכ' I can cause Beth Ma'on and Tiberias to be considered one township (as regards Sabbath distances).—4) *to be added to, to be proclaimed a full month* (of thirty days), *a leap-year* (of thirteen months). Y. R Hash. III, beg. 58ᶜ מימיו ניסן לא נ' Nisan was never made a full month (by decree of the court); Y. Shebi. X, beg. 39ᵇ; a. e.—Snh. 12ª שתתעבר ...ראויה that year ought to have been a leap-year. B. Mets. 104ª נתעברה השנה נת"ל לשוכר if the year was made a leap-year, the tenant (that rented by the year) reaps the benefit of the intercalation. R. Hash. 19ᵇ; a. fr.

Nif. נֶעְבַּר (with עֻבָּרָה) *to be committed.* Tosef. B. Kam. X, 3 בהמה ונֶעְבְּרָה בה עבירה if one stole a beast, and some sinful act was committed on it (by which it became forbidden for any benefit); (B. Kam. IX, 2, a. fr. נעבדה...עבירה).

עָבַר, עֲבַר ch. same, *to pass, cross, step over, forgive* &c. (v. preced.). Impf. יְעִיבַּר; infin. מְעִיבַּר. Targ. Gen. XXXII, 17. Ib. XII, 6. Targ. O. Deut. XVII, 2 מְעִיבַּר ed. Berl. (oth. ed. מְעֲבַר, מְיַבַּר; Y. מְעִיבַּר). Targ. Ps. CXXIV, 4; a. v. fr.—Sabb. 40ª דאדרבנן מאן דע' האי he who disregards Rabbinical enactments. Y. ib. VII, 9ª top; Y. Yeb. VIII, 9ᶜ עָבְרַת בירדן וכ', v. יָדַי I. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ bot. מהו נֵיעֲבוֹר קומוי ...עבור how about passing it by?; וכמי עיניה סְמֵי pass it and ignore it, v. סְמֵי; Y. Ber. II, 4ᵇ מהו מֵיעֲבוֹר (not מידהו); Y. Shek. II, 47ª top; a. fr.

Af. אַעְבַּר, אַיְבַּר as preced. *Hif.* Targ. O. Lev. XVIII, 21 לְאַעֲבָרָא ed. Berl. (oth. ed. לְאַעְבָּא, לְאַיְבָּא). Targ. Gen. XLVII, 21. Targ. Ex. XXXVI, 6.—Targ. II Sam. XII, 13.—Targ. Mic. VII, 18; a. v. fr.—Esp. (b. h. עֶבֶר) *to pass through; to bar.* Targ. I Kings VI, 21. Targ. O. Ex. XXXVI, 33. —*Part. pass.* מֵיעְבַּר *passed through, barring.* Ib. XXVI, 28.—Ḥag. 5ª מֵיעְבַּר במילתיה = h. מֵעֲבִיר על נדותיו, v. preced. a. מְדָּה.

Pa. עַבַּר 1) *to be with child, to conceive.* Targ. Ps. LI, 7 עַבְּרַת (ed. Lag. עבריה, Bxt. עֲבַרַת, corr. acc.). Targ. Y. Num. XI, 12 (ed. Vien. עֲבָרִית, corr. acc.); a. fr.—Part. pass. f. מְעַבְּרָא, מְעַבְּרָתָא, מְעַבְּרָה; *pl.* מְעַבְּרָתָא. Targ. Y. Gen. XVI, 11. Ib. XXXVIII, 24; a. e.—B. Kam. 47ª פרה מ"ע a pregnant cow. Ḥull. 59ᵇ אַפְּדִילוּ כל מ"ע all pregnant women miscarried; a. e.—2) as preced. *Hif., to cause to pass; to remove, displace; to cover up.* Ab. Zar. 65ᵇ מְעַבְּרִין להו מעברא he passed them over the ford. Yoma 33ᵇ עַבּוּרֵי דריצא וכ', v. דְּרָעָא. Erub. 65ª, v. פּוּקָּן. Ḥull. 18ª שמיתיה ועִבְּרֵיה he excommunicated him and removed him (from his office). Ib. מְעַבְּרִינָן ליה וכ' we remove him and declare his meat *t'refah.* Ber. 27ᵇ תא ונְעַבְּרֵיה come, let us displace him. Ib. 39ª לעבורי זוהמא to carry off foul matter. Y. Ber. II, 4ᶜ bot. חזה מעבר וכ' covered it with a sheet, v. פַּלְיוֹם; a. fr.—Yeb. 63ᵇ עבורי, v. infra.—3) *to declare a full month, a leap year.* Targ. I Chr. XII, 32. Targ. Cant.

VII, 5; a. e.—Snh. 11b בתר דעִבְּרוּהָ after they had declared it a leap year. R. Hash. 20a עִבְּרוּהָ לאלול they have declared Elul a full month; a. e.—Part. pass. מְעֻבָּר; f. מְעֻבֶּרֶתָא. Snh. 12b שתא מע׳ a leap year; a. e.

Ithpa. אִתְעַבַּר, אִרְעַבַּר 1) *to become pregnant.* Targ. Y. Gen. XIX, 36, sq.; a. e.—Yeb. 45a מכותי אִרְעַבְּרָא was with child by a Samaritan.—2) *to get over it, to be appeased.* Yeb. 63b מתקיף... ועִבּוּרֵי אירעברא במילא she is irascible, but is easily appeased with a word.—3) *to be waded through, be crossed.* Targ. Ez. XLVII, 5.

עֵבֶר I (b. h.) pr. n. m. *Eber*, a descendant of Shem, believed to have maintained schools (oracles) in connection with Shem. Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 22) למדרשו של שם וע׳ to the school of Shem and Eber. Ib. s. 37 נביא גדול הרה ע׳ וכ׳ E. was a great prophet, for he gave names alluding to coming events. Ib. s. 42 (expl. העברי, Gen. XIV, 13) שהוא מבני בניו של ע׳ because he is a descendant of Eber; a. fr.

עֵבֶר II m. (b. h.; עָבַר) *border, bank, side.* Gen. R. s. 42 (expl. העברי, v. preced.) כל העולם כולו מֵעֵבֶר אחד וכ׳ the whole world was on one side (idolaters), and he (Abraham) on the other side; שהוא מע׳ הנהר וכ׳ because he came from the banks of the river (Euphrates), and spoke the Hebrew language (v. עִבְרִי).—מע׳ לים *beyond the sea.* Erub. 55a (ref. to Deut. XXX, 12) אם מע׳ לים.. ליעבור אחריה if the Law be beyond the sea, thou must go over to learn it.

עֵבֶר, עֵבֶר, עֵבְרָא, עִבְרָא, עֵבַר, עֶבֶר, עָבְרָא v. עֵיבַר II, a. next w.

עִבְרָא m. (עֵבַר *Pa.*) *bar, bolt.* Targ. O. Ex. XXVI, 28 (ed. Berl. עִבְּרָא). Targ. Jud. XVI, 3 (ed. Wil. עִיבְּרָא).—Erub. 102a, a. fr. עִיבְּרָא דדשא the door bolt.—*Pl.* עִבְּרִין, עִבְרִי Targ. O. Ex. XXVI, 26, sq.; a. e.

עִבְרַאי, עִבְרָאָה v. עִבְרִי.

עַבְרָאי, עַבְרָאֵי v. עִבְרִי end.

עֲבָרָה v. עֲבִירָה.

עִבְרָה v. עוּבְרָה.

עֲבָרָה f. (עָבַר) 1) = הַעֲבָרָה q. v.—2) *passing by*; ע׳ מ־ *passing from one act to another, ceasing.* Y. B. Kam. II, 3a top בשׁעת עֲבָרָתָן while they were passing by. Nidd. I, 7 בשעת עבריתן מלאכול וכ׳ when they cease to eat T'rumah.

עֶבְרָה f. (b. h.; עֶבֶר 1) [*swelling, running over,*] *anger, indignation.* Ex. R. s. 15 שחמ׳ שאני עובר קשה הרא severe is the anger with which I am filled. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 נתמלא הקב״ה בע׳ עליו the Lord was filled with anger at him (with ref. to Deut. III, 26). Yalk. Deut. 820 (expl. ויתעבר, Deut. l. c.) נתמלא עלי ע׳. Gen. R. s. 13 שהרא אוספת את הע׳ it calls in the wrath (i. e. it is a sign of forgiveness, with ref. to Ps. LXXXV, 4); a. fr.

עִבְרִי m., **עִבְרִית, עִבְרִיתָה** f. (b. h.) *Hebrew*; ע׳ (לשון) *Hebrew language*; ע׳ (כתב) *Hebrew character, type.* Kidd. I, 2 עבד ע׳ a Hebrew slave; אמה הע׳ a Hebrew handmaid. Gen. R. s. 42 ומשרת בלשון ע׳, v. עָבַר II. Gitt. IX, 6 שד אחד עברי וכ׳ if one witness signed in Hebrew type, and the other in Greek, and again one in Hebrew &c. Ib. 8 גט שכתבו עברית וכ׳ if a letter of divorce was written in Hebrew, and its witnesses signed in Greek. Y. Meg. I, 71b bot.; Esth. R. to I, 22, a. e. ע׳ לדרבור the Hebrew language is adapted for oratory; a. fr.—Meg. 18a קראה עברית... if he read the Megillah in a trans-Euphratean (Aramaic) translation.—*Pl.* עִבְרִים, עִבְרִיִּים; f. עִבְרִיּוֹת. Ib. עברית לע׳ an Aramaic translation read before Aramæan Jews. Ex. R. s. 3 על שם שעברו ים לכה קורא איתם ע׳ why does he call them *'Ibriim* (Ex. III, 18)? Because they passed the sea (on going to Egypt). Ib. s. 1. Pesik. R. s. 23; a. fr.

עִבְרַאי, עִבְרָאָה, עִבְרָי ע׳, ch. same. Targ. Gen. XIV, 13 (Y. ed. Vien. עיברא, corr, acc.). Ib. XXXIX, 14; 17 (not עִבְרָאי); a. fr.—*Pl.* עִבְרָאֵי, עִבְרָאִין ע׳. Ib. XL, 15; a. fr.—[Targ. Num. XXVII, 12; Targ. Deut. XXXII, 49 טורא דע׳ ed. Berl. (ed. Vien. עַבְרָאֵי, עַבְרָאִי; h. text הַר הָעֲבָרִים.]—Pesik. Vayhi, p. 65a; Pesik. R. s. 17; a. fr.

עֲבַרְיָן m. (עֲבִירָה, v. עָבַר) *renegade.* Nidd. 13b נקרא ע׳ may be called a renegade (to idolatry).

עֲבַרְיָנָא ch. same. Sabb. 40a bot. שרי למקרי ליה ע׳ it is permitted to call him an apostate.

עֲבַרְתָּא v. עוּבְרְתָּא.

עֲגָא v. עוּגָא.

עֲגִיבָאי, עֲגָבָאי* m. pl. *'Agbeans, 'Ăgebeans*, a tribe in Ituræa, cmp. אַרְגּוֹב. Targ. Ez. XLVII, 16 בריכת ע׳ (ed. Lag. עגי׳) the pond of the 'Agebeans (h. text חצר התיכון).

עֲגָבָה f., *pl.* עֲגָבוֹת (עגב *to be round*) *rump, buttocks* (cmp. עֲקֵבָה). Snh. 38b מאקרא וכ׳.. עִגְבּוֹתֶיהָ (not עגביותיו) the earth for Adam's rump was taken from Akra &c.; Yalk. Ps. 888. Nidd. 30b עגבותיו על ב׳ עקביו וב׳ and its (the foetus') two heels lie against the two sides of its rump; Lev. R. s. 14; Yalk. ib. 547. Ber. 24a משום ערוה כ׳.. the contact of posteriors (of two persons lying in one bed) does not come under the class of indecency (as regards prayer). Sabb. 152a (expl. חחגב, Koh. XII, 5) אלו ע׳ that means the rump; (comment. *the genitals*; Lev. R. s. 18 לוז של שדרה; Koh. R. to XII, 5 קרסוליו).

עָגַג (or עוּג) (cmp. עגל) [*to round, roll, press*; denom. עוּגָה, fr. which] 1) *to draw* (cmp. חגג). Taan. III, 8 (19a); 23a עג עוגה he drew a circle.—[2) *to make a cake.* Ez. IV, 12.]

עָגָה v. אָגָא.

עָגָח, עָגַח v. עוּגָה.

עָגוּל pr. n. m. *'Agul.* Y. Yeb. VI, 7c bot. ר׳ חנינה בר ע׳, v. עָגַל.

עָגוֹל m., **עֲגוֹלָה** f. (b. h. עָגֹל, עֲגָלָה; עָגַל) *round.* Nidd. VIII, 4 (58b) ע׳ a round blood-stain, opp. משוך lengthy. Y. Pes. VIII, 36a bot. גל ע׳ a round heap of debris, opp.

ארוך. Snh. IV, 3; Ex. R. s. 5 גורן ע' v. גֹּרֶן. Y. Erub. II, 20[a]; a. fr.

עִגּוּל m. (preced.; v. עִיגּוּל) *round cake, loaf.* Targ. Y. Ex. XXIX, 23 (h. text ככר).—*Pl.* עִגּוּלִין. Ib. XL, 4.

עִגּוּלָא, עִגּוּל, v. sub. עִיגּוּל.

עִגּוּלְגּוֹלֶת, עַגּוּלְגּוֹלֶת f. (preced. wds.) *round, rolling.* Ḥull. 64[a]; Ab. Zar. 40[a], v. בָּדַר; Tosef. Ḥull. III (IV), 23 (not לוח ...).

עִגּוּל m. (preced. wds.) *circle.* Tosef. Neg. VI, 3, v. עִיגּוּל.

עִגּוּל, עִגּוּלָא m. (preced. wds.) *round shield.* Targ. Ps. XXXV, 2 (h. text צנה). Targ. II Chr. IX, 15; a. e.—*Pl.* עִגּוּלִין, עִגּוּלַיָּא. Ib. Targ. Ez. XXIII, 24. Targ. II Chr. XXIII, 9; a. e.—Targ. Ps. XLVI, 10, v. עַגְלְתָּא I.

עָגַל *to be round; to roll; to circle.* Sabb. 85[b] וכותב עגל בה חמשה and inscribes in it a circle of five in diameter.

Nif. נֶעֱגַל *to be rounded.* Y. Ab. Zar. II, 41[b] חזא נסלל ונעגל the cut in the skin of an animal (whose heart has been taken out while alive) rebounds and becomes rounded.

Pi. עִגֵּל 1) *to draw a circle.* Part. מְעַגֵּל, v. חוֹנִי. Taan. III, 8; a. e.—2) *to roll, press, make even.* Maasr. I, 8 חמגורה משיעגל when the figs are stored in a bin, they are subject to tithes when he has pressed them. Ib. חזרה ומעגל וכו' דש... if after treading figs in a vessel or pressing in a bin &c. Macc. II, 1 חזרה מיעגל במיעגילה if he was levelling the roof with a roller, v. מְעַגְּלָה; Y. ib. II, beg. 31[c] (also מְעַגֵּיל, *Hif.*).—3) *to roll on an oiled surface, to smooth a person's skin.* Tosef. Ter. X, 10 ומעגלו על גביו and oints it (the child) by rolling it on his own body; Y. Maas. Sh. II, 53[c] top ומיעגלו ע"ג מיעיו.—4) *to round off, form a round body,* v. infra.

Hif. הֶעְגִּיל 1) *to round off, form a round body.* Ohol. VII, 4 שיעגילו ראש כפיקה עד; Tosef. ib. VIII, 8 שיעגילו וכו' (v. R. S. to Ohol. l. c.), v. פִּיקָא I.—2) *to roll,* v. supra.

Hithpa. הִתְעַגֵּל 1) *to form globules.* Nidd. 56[a] מה רוק שמתעגל ויוצא וכו' as the secretion in the mouth is formed in globules on being discharged &c.; ib. 19[b].—2) *to roll one's self on an oiled surface, to smooth one's skin.* Tosef. Ter. l. c. על טבלה של שיש להתעגל עליה on a marble plate to anoint himself upon it. Ib. 11; Tosef. Sabb. III (IV), 17; a. e.

עָגַל I ch. same, *to be round.* Y. Erub. II, 20[a] בחן דמעגלין in the case of those stones which are round (forming a fence).

Pa. עִגֵּל 1) *to round off.* Men. 94[b] דמעגיל להו מיעגל he rounded them off.—2) *to twine around.* Y. Kil. IX, end, 32[d] [read:] נסב פסקיא דצמר ועגלה וכו' (v. פְּסִיקָא) he took a woolen band and wound it around both of them.

עֵגֶל m. (b. h.) *calf.* Sabb. V, 4. Tosef. Bekh. VI, 13; Kidd. 8[a] (Ar. עֻגּוּל). Pes. 112[a], v. נָעַץ; a. fr.—Esp. חטא the golden calf which the Israelites made in the desert. Tosef. Sabb. I, 17 אותו שעשוי בו חטא that day was as ominous to Israel as the day whereon they made the golden calf; Sabb. 17[a]. Sot. 14[a] שכיפר על מעשה חטא he made atonement for the sin of the golden calf; a. v. fr.—[Tosef. Neg. VI, 3 Var., v. עִיגּוּל.]—*Pl.* עֲגָלִים. Snh. 63[b]; a. fr.—[Ab. d'R. N. ch. VI, end מביארן חטא, read: חטגולים, v. עִיגּוּל.]—*Fem.* עֶגְלָה *heifer.* Sot. VII, 2 פרשת ע' ערופה the verses to be read at the ceremony of breaking the heifer's neck (Deut. XXI, 7 sq.). Ib. IX, 7 (47[b]) אם נערפה חטא וכו' if the murderer was found after the heifer's neck was broken. Gen. R. s. 44 הראה לו... ע' ערופה the Lord showed Abraham the ceremony of &c. Sot. 45[a] מדידת ע' the measuring which is done for the ceremony of &c. (to ascertain the nearest town). Par. I, 1 ע' בת שנתה וכו' *heifer* (mentioned in the Law) means one not yet one year old, and *cow* means one two years old; a. fr.

עָגַל II, **עֲגַל** ch. same, v. עִיגֵּל.

עָגַל III, **עֲגָלָא** m. (עָגַל) [*rolling,*] *swiftness;* לע', בע', *very soon, swiftly, suddenly.* Targ. Job XX, 5. Targ. Prov. XXIX, 1. Targ. II Esth. VI, 10 בע' בע' make haste.—Ber. 18[b] דלע' קא אתית because thou shalt soon come (to us, the dead). Snh. 52[a] כי הכי דלישרוף לע' in order that he may be burnt to death so much sooner; Pes. 75[a] כי הכי דתימות בע' (Ms. O. לעגל) that she may die the sooner; Yalk. Lev. 630; a. e.

עֲגָלָא I f. *heifer,* v. עֶגְלְתָּא.

עֲגָלָא II f. *wagon,* v. עֶגְלְתָּא I.

עֲגָלָה pr. n., בְּרֵיכַת ע' *the Pond of 'Igla.* Targ. Jer. XXXI, 38 (ed. Lag. עיגלא; h. text גִּנָּה).

עֶגְלָה f. *heifer,* v. עֵגֶל.

עֲגָלָה f. (b. h.; עָגַל) [*roller,*] *wagon.* Bets. II, 10 ע' בע' שחתח וכו' with the little wagon under the tail (to protect the latter from friction, v. חֲמַשׁ II); a. e.—*Pl.* עֲגָלוֹת. Kel. XXIV, 2 שלש ע' זן וכו' there are three classes of wagons (with regard to levitical cleanness), one shaped like a *cathedra;* like a couch ..., and one for stones (loads). Gen. R. s. 95; a. e.—Esp. עֲגָלָה *the constellation called Charles' Wain* (Ursa Major). Pes. 94[b].

עֲגָלְתָּא I, **עֲגָלָא, עֲגָלְתָּא** (עֲגָלְתָּא) ch. same. Targ. O. Num. VII, 3 עֲגָלֵי ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֲגָלְתָּא, עֲגָ; Ms. II עֲגָלָא). Targ. Is. XXVIII, 27 (ed. Lag. עגלה); ib. 28; a. e.—Esp. *Charles' Wain.* Ber. 58[b] bot. רישא דע' the head-star of the Wain; [Rashi: the head of *the Ox* (Taurus)].—*Pl.* עֲגָלָן, עֲגָלָתָא, עֲגָ. Targ. O. Gen. XLV, 21. Ib. 27 (ed. Vien. עֲגָלָ). Targ. Ps. XLVI, 10 Ms. (ed. תריסיא עגילין round shields).

עֲגָלְתָּא II f. = h. עֻגָּל, *basin.* Y. Sabb. III, 6[a] bot. ליתן ... גו ע' to put the bottle of oil into a basin (of hot water), v. נִטְלָא.

עֲגָלְתָּא (עֲגָלָא, עִיגְ, עֲגָ, עֲגָלָתָא) III f. = h. עֶגְלָה. Targ. Y. Gen. XV, 9. Targ. Deut. XXI, 4 (O. ed. Berl. עֲגָלָתָא). Targ. O. ib. 3 עֲגָלַת (ed. Berl. עֲגָלַת; Y. עִיגְלַת). Targ. Hos. X, 11; a. e.—V. עִיגֵּל.

עָגַם (b. h.; cmp. אָגַם) 1) *to be bent, weighed down.*

Part. pass. עָגוּם; f. עָגוּמָה; (cmp. כָּפַת, כָּפֵת) a) *pressed down, tied.* Num. R. s. 10 לשונו ע׳ his (the drunken man's) tongue is tied.—Trnsf. (of a woman) עֲגוּמָה *tied to an absent husband, prevented from marrying* (cmp. עָגַן). Y. Snh. VI, 23c עד מתי .. ואני יושבת ע׳ בביתי how long yet shall my husband dwell with thee (Alexandria), and I (Jerusalem) sit a living widow in my house; Y. Ḥag. II, 77d ע׳ עליו ... tied (lonely) for his sake.—b) *bent down, grieving.* Lev. R. s. 1 חיתה נפשו של משה ע׳ עליו Moses' soul within him grieved. Ib. s. 34 שנפשן ע׳ עליהן who are in grief. Ber. 55b הרואה חלום ונפשו ע׳ he who has had a dream and is worried about it; a. e.

עֲגַם ch. same. Targ. Job XXX, 25.—Part. pass. עָגִים; f. עֲגִימָה, עֲגִירָה; *pl.* עֲגִימָן. Targ. Ruth I, 13 (h. text תעגנה). —Y. Meg. III, 74a top מן גו דנפשהון ע׳ וכ׳ since they will grieve (because they are deprived of the reading of the Law), they will go and buy another scroll.

עַגְמָה f. (preced.) *grief*, v. אַגְמָה.

עָגַן (b. h.; v. עָגַם) *to bend; to tie.*—V. נִתְעַגֵּן.—Part. pass. f. עֲגוּנָה *tied to an absent husband, deserted wife.* Y. Gitt. IV, beg. 45c שלא תהא יושבת ע׳ that she may not remain a deserted wife (prevented from marrying again); a. fr.—*Pl.* עֲגוּנוֹת. Ruth R. to I, 13 (ref. to תעגנה, ib.) יכולות יושבות ע׳ לבלתי וכ׳ ... can you afford to sit tied, so as not to get married? Gitt. 33a, a. fr. מפני תקנת ע׳ as a measure in favor of deserted wives (that they may be enabled to marry again). Lev. R. s. 20 הרבה נשים היו יושבות ע׳ ממתינות להם many women (to whom they had made love) remained unmarried, waiting for them (to propose); Tanḥ. Aḥăré 6; a. e.—Trnsf. (of animals in the stable) *left lonely.* Tosef. B. Kam. VIII, 12 מהו לגדל בהמה ... מקיימין את חכ׳ שלשים יום how about rearing (for consumption, v. B. Kam. 80a) small cattle in Palestine?... That which remains last (after the others have been disposed of) should be kept (no more than) thirty days; B. Kam. 80a ובלבד שלא ישהה חכ׳ שבהן שלשים יום (Tosef. l. c. האחרונה) provided he do not keep the last of them over thirty days.

**Pi.* עִגֵּן *to press against; to smooth.* Tosef. Ter. X, 4 מְעַגֶּנֶת שערה בשערה Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. מְעַגֶּגֶת, v. עָגַג; oth. ed. מְעַגֶּלֶת, v. עָגַל) she may smooth her own hair by rubbing it against her (the priest's daughter's) hair.

עַגֵּן ch. same, *to press, tie; to seclude, imprison.* Targ. Is. XXIV, 22 ויעגנונון וכ׳ and they shall press them into the prison house (ed. Lag. ויגנינון, ed. Ven. ויגונון, contr. of ויעגרינון). *Af.* (?); Ar. וְיַעְגְּנוּן *Ithpa.*; h. text וְסֻגְּרוּ).—Part. pass. עֲגִינִין; *pl.* עֲגִינִין. Ib. XLII, 7. Ib. 22, v. next w. Ib. XLIX, 9.

Pa. עִגֵּן *to make lonely, desert* (a wife). Gitt. 26b וְעִגְּנָן ומיחיב לה he might desert her.

Ithpa. אִיתְעַגֵּן, אִיתַּעֲגֵן *to be secluded, tied up;* (of a woman) *to be prevented from marrying, be an* עֲגוּנָה. B. Mets. 19a משום דלא תִּתְעַגֵּן ותחיב הוא Ms. M. (ed. תתעגן, corr. acc.) it was done in order that she might not remain a widow in life.

עַגְנָא m. (preced.) *solitude, prison.* Targ. Is. XXIV, 22 לְבֵית ע׳, v. preced. Ib. XLII, 22 עַגְנָיחוֹן Ar. (Regia עַגְנֵיחוֹן *pl.*; ed. Lag. עִירוּגְנָחוֹן; ed. Wil. עֲגִירְיָן, v. preced.).

עַגְעַג *to roll*, v. גָּעַג.

עִגָּרוֹן m. (אֲגַר=עָגַר)=אִגְּרוּ, *apt for storage, superior (wheat).* Tosef. Dem. IV, 23 (ed. Zuck. אֲגִרִי, v. אֲגִרִי); Y. Naz. V, 54a אגרון.

עָגַשׁ (dial. for נָגַשׁ; cmp. Pesh. Ex. XXI, 29; 36) *to attack, gore.* Part. f. עֲגִישָׁא. Gen. R. s. 80, beg. Ar., v. נָגַשׁ.

עַד m. (b. h.; יעד) *turn, continuation;* (prep.) *up to, until, during, while; in place of.* B. Mets. 87a; Snh. 107b עד אברהם up to Abraham's time, v. זְקֵנָה. B. Kam. 55a עד שאתה שואלני וכ׳ during the time that &c., instead of asking me &c. Gen. R. s. 58 עד שלא ישקדץ וכ׳ before yet the Lord causes the sun of one righteous man to set, he causes that of another to rise. Kidd. 29b עד כ׳ שנה until a person is twenty years old. Ib. 31a עד היכן כיבוד וכ׳ how far does the duty of honoring parents go?; a. v. fr.—Ber. 26b (ref. to ib. IV, 1 'up to four hours') עד עֶדֶד בכלל וכ׳ does it mean 'up to', and that 'up to' included, i. e. including the whole fourth hour of the day, or excluding the fourth hour? Nidd. 58b לימא ביד ועד בכלל קמיפלגי shall we say, their difference turns on the question whether 'until' is meant to include or to exclude the terminus? Ib. אימא עד ועד בכלל ואימא עד ולא עד בכלל sometimes 'until' means *inclusive of*, and sometimes *exclusive of*. Ib. קמיפלגי ביד ועד דהכא they differ as to the meaning of the word 'until' in this case (in the Mishnah); a. fr.—בְּעַד, בַּעֲד (cmp. עֲבוּר) *in behalf of, for, about.* Midr. Till. to Ps. IV וכי ... הפונדק בַּעֲדֵינוּ (our w. missing in ed. Bub.) has that innkeeper opened his shop for the first time today, for our benefit? Ib. to Ps. XII שאל בַּעֲדוֹ וכ׳ he inquired about him, where is he?; a. e.—עַד, v. עוֹלָם.

עֵד ch. same. Targ. Gen. II, 5. Ib. XIV, 14; a. v. fr.—B. Bath. 21a עד שית לא תקביל up to six years of age admit no child to school. Gen. R. s. 44a, a. e. עד דסנדלך, v. I. פּוּבָּא. Lam. R. to III, 20 עד דשמינא וכ׳, v. II חֲשִׁישָׁה; a. fr.

עֹד v. עוֹד.

עַד, Targ. O. Lev. XI, 13 ed. Amst., v. עַיִט.

עֵד m. (b. h.; יעד) [*present, confirming,*] (cmp. סהד) *witness, evidence.* Ḥull. 10b, a. e. עד אחד נאמן וכ׳ in matters of ritual the statement of one witness is sufficient. Bekh. 36a, a. e. עד מפי עד a witness testifying to what he has heard from an eye-witness. R. Hash. 26, a. e. אין עד נעשה דיין a witness in the case cannot act as judge. Keth. 21b עד נעשה דיין a witness may act as judge; a. v. fr.—*Pl.* עֵדִים. Ib. דיינים המכירין חתימות ידי ע׳ if the judges know (can identify) the signatures of the witnesses to a document. Ib. II, 3 חכ׳ שאמרו וכ׳ if witnesses declare, this is our signature, but we have been forced &c. Ib. 5 אם יש ע׳ וכ׳ if there is evidence that she was a married woman.—Kidd. 48a, a. fr. עידי חתימה, ע׳ מסירה, v. כָּרַת;

a. v. fr.—Trnsf. *evidence, proof.* Sabb. 81ª אם יש עליה עד (euphem.) if there is an evidence (stain of excrements) on it. B. Kam. 11ª top (ref. to Ex. XXII, 12) יביא עד עורה Ar. (ed. עדודה, אדורה, v. אָדַר) he shall offer in evidence its hide.—Esp. *a piece of cloth used by women for ascertaining their condition of cleanness or uncleanness.* Nidd. VIII, 4 עד שהוא נתון וכ׳ if an examining rag (after use) has been put under the cushion &c. Ib. 14ᵇ; 12ª משל לשמש ועד וכ׳ to speak allegorically (euphemistically), the servant and the examiner stand by the side of the threshold &c. (v. שַׁמָּשׁ). Ib. זהו עֵדָן של צנועות (Ar. עֵדָן) this (special) rag is that of the chaste women; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. I, 7. Ib. II, 1; a. fr.

עֵדָא, v. עִידָא.

עֲדָא, v. עֲדַי.

עֲדָא I or **עַדָּא** f. = אֲדָא I. Bekh. 45ᵇ אמרה ע׳ this proves. Pes. 53ᵇ תהא ע׳ let it be this (I admit).—V. עֲדָי I.

עֲדָא II m. (עֲדִי II) *plunderer.*—*Pl.* עֲדָיָא. Targ. Jer. XXX, 16.

עֲדָאָה m. (preced.) *booty, spoil.* Targ. O. Num. XXXI, 11, sq. Targ. I Sam. XXX, 16; a. fr.

עִי׳, עִ׳, עֲדָוָא, עַדְבָא m. (עדו, עדב; cmp. עֲדָהּ) [*rolling*; cmp. גּוֹרָל] *lot, share.* Targ. O. Gen. XLIX, 21. Targ. Deut. XXXII, 9. Targ. Esth. IX, 24 עדווא ed. Lag. Targ. Cant. VIII, 11 עִידְבִיה (Var. עִידְוֵיהּ).—*Pl.* עַדְבִין, עַדְבָיָא. Targ. I Sam. XIV, 42. Targ. Y. Num. XVIII, 7; a. e.

***עָדַד** (cmp. עָדַר) *to cut, strip.* Part. pass. עָדוּד; f. עֲדוּדָה. B. Kam. 11ª, v. אָדַר.—[Tosef. Makhsh. I, 3 מעודד, מעודדים, v. עוּד.]

עֵדָה I f. (b. h.; עָדַד) [*appointed meeting,*] *assembly, congregation; court; prayer meeting.* Tosef. Snh. XII, 3 (ref. to Ex. XXI, 18) מה אגרוף הדוט לע׳ לעדים וכ׳ as the fist (of the slayer) is ascertained before court and witnesses, so must the stone (weapon) be &c.; B. Kam. 90ᵇ; ib. 91ª. Snh. I, 6 (ref. to Num. XXXV, 24, sq.) ע׳ שופטת וע׳ מצלת there must be a possibility of an incriminating assembly (of ten persons), and of a saving assembly, which makes twenty persons; ומניין לע׳ שהיא וכ׳ and where do we find an intimation that an *'edah* consists of ten?; Y. Ber. IV, 11ᶜ top; a. fr.—Y. Maas. Sh. II, end, 53ᵈ; Koh. R. to IX, 9; Yalk. ib. 989 ע׳ קדושה the holy brotherhood.

***עֵדָה** II f. = עֵדוּת, *testimony.* Tosef. Bekh. III, 8 שבר עֵדָתוֹ ed. Zuck. (oth. ed. עדותו) pay for his testimony.—*Pl.* עֵדוֹת. Bekh. IV, 6 (29ª) עֵדוֹתָיו בטלין *masc.* (Var. in Mish. ed. עדותו בטילה) his testimonies are void; (Kidd. 58ᵇ עדותו בטילה).

עִידָא, עֵדָא, v. עַדְבָא.

עִידוּר, עִידוֹן, עֲדוֹן, עִדּוּי, v. sub עִידּוּר.

עֵדוּת f. (b. h.; v. עֵד) *testimony, evidence.* Ber. 14ᵇ באילו מעיד ע׳ וכ׳ as if offering evidence of falsehood against himself. Succ. 29ª מעידי ע׳ שקר those who give false witness. Sabb. 22ᵇ (ref. to Lev. XXIV, 3) ע׳ היא לבאי עולם וכ׳ it (the light in the Temple) is an evidence to mankind that the Divine Presence dwells in Israel; Men. 86ᵇ. Ib. מאי עֵדוּתָהּ how did it give evidence (of the Divine Presence)?; Sabb. l. c. מאי עדות (corr. acc., as Ms. M.). Macc. 5ª גופה של ע׳ (not עדיות) the testimony to the fact itself, v. סָרָה. Ib. I, 7 אם מתקיימת הע׳ בשנים וכ׳ if an evidence is legally established by two witnesses, why does the Scripture mention three? Ib. 8 מה שנים .. עֵדוּתָן בטלה וכ׳ as in the case of two witnesses, if one of them is found out to be a relative or a disqualified witness, their testimony is void, so in the case of three &c. —Ex. R. s. 41 מה כלה .. כל מי שיודע לו ע׳ וכ׳ as the bride ...on entering her chamber (in procession) uncovers her face, as if saying, whoever knows any evidence against me, let him come..., so must the scholar &c.; Yalk. ib. 391; Cant. R. to IV, 11 וזו עֵדוּתִי מעידה עלי and this (procession) is my testimonial testifying for me; a. v. fr.—Trnsf. (v. סְהָדוּ) *tokens of virginity.* Gen. R. s. 60 ממקום עֵדוּתָן Ar. (ed. ערוותן) at the seat of virginity. Ib. s. 45; s. 51 הוציאו עדיותן Ar. (ed.; Yalk. ib. 79 ערוותן).—*Pl.* עֵדְיוֹת. Macc. I, 9 הרי אלו שתי ע׳ these are two testimonies (two independent sets of witnesses); a. fr.—*'Eduyoth*, name of a treatise, of the Order of N'zikin, of the Mishnah and Tosefta, containing statements of traditional deliveries and rules. Ber. 28ª ע׳ בו ביום נשנית on that day *'Eduyoth* was taught.

עָדָה, עֲדִי I (b. h.; cmp. עוּד) [*to turn, pass*; cmp. סוּר and חוּל,] *to pass by; to pass away*, v. next w.

Hof. הוּעְדָּה *to be passed, be caught in passing.* Lev. R. s. 26 (ref. to I Sam. XXIV, 11, a. XXVI, 14) בכנף אמרת בסידה ח׳ . . . בסידה הועדה as to the skirt (of Saul's cloak) thou saidst, it was caught in a bush: have the spear and the cruise also been caught in the bush?; Num. R. s. 19 הועדת (read the second time הועדו); Midr. Till. to Ps. VII; Yalk. Sam. 133, a. e.; (Y. Peah I, 16ª bot.; Y. Sot. I, 17ᵇ הושרת, הושרו, v. עָרָה).

עָדָא, עֲדֵי ch. same, 1) (corresp. to h. עָבַר) *to pass by, between* &c. Targ. O. Gen. XV, 17 עֲדָא ed. Berl. (ed. Vien. דר עֲדָא; ed. Amst. עברא). Targ. Is. XLV, 14 יֶעְדוּן (ed. Lag. יעדון). Targ. II Kings IV, 8 מֵיעְדוֹתֵי ed. Lag. (oth. ed. ויעדון). Targ. Jer. XXXIII, 13 יְעָדְדוּן; fr. עוּד); a. fr.—Part. עָדֵי, עֲדֵי; *pl.* עָדָן. Targ. Is. XLIV, 22. Targ. Jer. IX, 11 ed. Lag. (oth. ed. יתיב, corr. acc.). Targ. Ez. XXXIX, 14, sq.; a. fr.—Kidd. 33ª כמה עֲדוּ עליהון וכ׳ .. how many vicissitudes have passed over these (old men); R. Hash. 16ª, v. חַרְפַּתָּא.—2) (corresp. to h. סוּר מ־) *to pass away, cease.* Targ. O. Gen. XLIX, 10. Targ. II Chr. XXXV, 15. Targ. O. Deut. IV, 9 יְעִידוּן ed. Berl. (oth. יעידון); a. fr.—Yoma 53ᵇ לא נֶעְדֵי וכ׳ (fr. Gen. XLIX, 10).—3) *to carry, become pregnant*, v. infra. Gen. R. s. 23 (play on עדה, Gen. IV, 19) דְּעָדָה מיניה because she was with child of him.

Pa. עַדֵּי 1) *to remove.* Bets. 32ᵇ עַדּוּרֵי חושבא, v. מָחַט.—2) (cmp. עָבַר *Pi.*) *to carry, be pregnant, conceive.* Targ. O. Gen. IV, 1 (Y. *Af.*). Targ. O. Lev. XII, 2 (ed. Ber. תַּעְדֵּי *Af.*; ed. Vien. תְּעַדֵּי; Y. תְּעַדֵּי, corr. acc.); a. fr.—*Part. pass.* f. מְעַדְּרָא; *pl.* מְעַדְּרָאתָא, מְעַדְּרָתָא [*made to carry,*] *pregnant.*

Targ. O. Gen. XVI, 11. Targ. Jer. IV, 31. Targ. Am. I, 13. Targ. Lam. I, 16; a. fr.

Ithpa. אִתְעֲדָא, *Ittaf.* אִתַּעֲדֵי אִתַּעֲדָא (corresp. to h. הוסר) *to be removed.* Targ. O. Lev. IV, 31 (Y. אִתְעֲדָא). Ib. 35 (Y. אִתְעֲדָא; ed. Amst. אִתְעֲדָא). Targ. Is. XVII, 1. Targ. II Esth. I, 1, beg.; a. e.

עָדָה, עָדַד II (b. h.; cmp. עָרַר) *to strip.*

Hif. הֶעְדָּה same, *to take off.* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) יום..ה׳ מהן וכ׳ on the day Nebuchadnezzar came in conflict with Israel, he deprived them of two garments, the garment of priesthood and the garment of royalty.

עֲדָא, עֲדֵי ch. same, *to strip, tear; to make spoil.* Targ. Is. X, 6. Targ. Ez. XXXVIII, 12, sq.; a. e.

עָדִי I m. (preced.) *spoil.* Targ. Is. XXXIII, 23 (ed. Wil. עָדֵי). Targ. Josh. XI, 14 (ed. Wil. עֲדֵי constr.); a. e.—V. עֲדָאָה, עֲדִיתָא.—[V. עָדִי II.]

עָדִי II m. (b. h.; עֲדָה I) *that which is carried* or *put on, cloak, ornament.* Meg. 12^{b} bot., v. עָבַר. Esth. R. to V, 1 ע׳ תפארתה her cloak of state. Ib. סומכת עֲדָיָהּ supporting her cloak (trail); a. e.—*Pl.* עֲדָיִים. Ab. Zar. 24^{b} מפוארת בעדי ע׳ adorned with the choicest ornaments.

עָדִי pr. n. m. *'Adi.* Ab. Zar. 33^{a}; Men. 69^{b}, v. עֲדִיתָא.

עָדֵי I (v. עָדָא I) *here is, here are.* Ber. 42^{a} ע׳ כפנא this is (what we call) hunger. Gitt. 45^{a}, v. גּוּבְרָא. Men. 34^{a} ע׳ פצימין Ms. M. (ed. פצימו, read: פצימיו) here (these extremities of the wall) are its posts.

עָדֵי II m. (עֲדֵי I), sub נהורא, *passing light, flash.* Targ. Zech. XIV, 6 (some ed. עֲדֵי; h. text יקרות, v. Rashi a. l.; Pesh. עריא *cold*, P. Sm. 2977).—V. עֲדֵי I.]

עֲדִיתָא (עֲדִיתָא) עֲדָיָא ע׳ m., (עֲדָיָא) f. (preced.) *a passing eruption, rash, scurf.* Targ. O. Lev. XIII, 2, a. e. (h. text סַפַּחַת). Ib. 6, a. e. (h. text מִסְפַּחַת).—[Targ. Y. II Deut. XIV, 12 ed. Amst. עדיא, v. עֲרָיָא.]

עֲדִיִּין, Targ. Y. II Gen. VI, 6 some ed., read: אִירַיִּין, v. יִרַּן I ch.

עֲדַיִּין = אֲרַיִּין. Sabb. 88^{b}; Gitt. 36^{b}, v. חֲבִיבוּתָא; Yalk. Cant. 983 עֲדַיִּין. Cant. R. to II, 5, v. זִיו; a. fr.

***עֲדִיָּנָת** f. (עֲדָה I) [*crossing,*] *board to cover a pit* (?). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II.

עֲדִילַיִן, v. עֲרַדִּילַיִן.

עֲדַיִן, v. עֲרַיִן.

עֲדִינִין, v. עֲרוֹן.

עָדִיף m. (עֲדָה) 1) *ample, liberal.* Yalk. Ps. 876 טובך ע׳ על כל באי עולם רַעְהָּם וכ׳ thy goodness is ample towards all those entering the world, let thy goodness be ample towards me, and teach me thy law.—2) *better, preferable,* v. next w.

עָדִיף, עָדִיפָא m., עָדִיפָא f. ch. (preced.) *more, better, preferable.* Targ. Ps. XLV, 3.—Meg. 3^{b} מקרא מגילה ע׳ the reading of the M'gillah takes precedence; מת מצוה ע׳ the burial of a dead person without relatives (v. מִצְוָה) takes precedence. Yeb. 39^{a} חליצת גדול ע׳ the discharge of the Y'bamah (v. חֲלִיצָה) by the elder brother is preferable; ביאת קטון ע׳ the marriage of the Y'bamah to the younger brother is preferable; a. fr.—*Pl.* עֲדִיפֵי. Meg. 3^{a} ארנהו ע׳ מיניה they (Haggai, Zechariah and Malachi) rank higher than he (Daniel); a. fr.—With personal pron. *to be better* &c. B. Mets. 101^{b} לא עֲדִיפַת מינאי thou hast no more rights than I have. Keth. 103^{b} לא עֲדִיפָנָא ממשה וכ׳ I am not more than Moses our teacher; a. fr.

עֲדִירָה f. (עֲדַר) *hoeing.*—*Pl.* עֲדִירוֹת. Koh. R. to II, 23 עדור לי שתי ע׳ do for me the hoeing of two fields; Gen. R. s. 27 עֲדָרוֹת (fr. עֲדָרָה).

עֲדִירִין, Y. Keth. VI, 30^{d} top אשכחינון ע׳ ed. Krot., read עֲרִירִין, v. עֲרַר I.

עֲדִישָׁא pr. n. f. *'Ădisha* (Khadija), legendary wife of Ishmael. Targ. Y. Gen. XXI, 21.

עֲדִיתָא, עֲדִיתָא I f., v. עֲדָא.

עֲדִיתָא, עֲדִיתָא II f. (v. עֲדָאָה) 1) *booty, spoil.* Targ. Y. Num. XXXI, 11, sq. (ed. Amst. ער, corr. acc.). Targ. Prov. XVI, 19.—Lam. R. to II, 13 (ref. to אשירך, ib.), v. עִירְיָא II.—2) *choice dwelling,* v. עִירְיָא.

עֲדַל, v. אֲדַל.

עֲדַן, v. עִדָּן.

עָדַן (b. h.) [*to turn,* v. עוד,] *to be round, smooth, pliant.* *Pi.* עִדֵּן 1) *to make pliant; to bend.* M. Kat. 16^{b} (play on עדינו, II Sam. XXIII, 8) כשהיה..היה מְעַדֵּן עצמו וכ׳ when sitting and studying the Law, he made himself pliant like a worm, opp. מקשה עצמו stiffening one's self.—2) *to smooth, lubricate, to improve* (the complexion); *to refresh, invigorate.* Cant. R. to I, 2 מה שמן מְעַדֵּן..מְעַדְּנִים וכ׳ as oil brightens the appearance of the head and the body, so the words of the Law &c. Pes. 43^{a} משיר..ומעדן את הבשר makes the hair fall out and improves the complexion. Y. Ber. VI, 10^{b} top מעדנים..אשר לְעַדֵּן בהן וכ׳ who created all sorts of delicacies to refresh therewith the soul &c. Gen. R. s. 16 עִדְּנוֹ מכל אילני וכ׳ he nursed him (with fruits) of all the trees of the garden of Eden; ib. לעדנו וכ׳ he had intended to nurse him &c. Sabb. 33^{b} מרחצאות לְעַדֵּן בהן עצמן (Ms. M. בְּעַדֵּן בהן; Yalk. Ms. לְהִתְעַדֵּן, v. Rabb. D. S. a. l. note) (the Romans have erected baths) for their own enjoyment (not for the benefit of the people); Ab. Zar. 2^{b}; Yalk. Is. 316. Sifré Deut. 306 כל זמן....היו מערבים ומעדנים ומפנקים וכ׳ as long as my son does my will, humor him, nurse him and indulge him and give him to eat and to drink; Yalk. Deut. 942 היו מְעַדְּנִין וכ׳. Sifré l. c. מה רבבים...ומעדנים וכ׳ as the rains come down on the plants and brighten them and embellish them &c.; Yalk. l. c.; a. fr.—*Part. pass.* מְעוּדָּן a) *well-nursed, graceful.* Y. Ned. IX, end, 41^{c} (ref. to

II Sam. I, 24) אין תכשיט...גוף מע׳ ornamentation becomes only a well-nursed (graceful) body.—b) *indulged, used to luxuries.* Mekh. Mishp. s. 8 אם היה מרוכך מע׳ מפונק if the wounded man was delicately reared, used to comfort and luxuries; Yalk. Ex. 339.

Hif. הֶעֱדִין *to surround, bind, connect.* Gen. R. s. 10 (ref. to Job XXXVIII, 31 (מעדנות וכ׳ כימה מַעֲדֶנֶת וכ׳ the Kimah binds (gives substance and shape to) the fruits; cmp. מָזַר.

Hithpa. הִתְעַדֵּן, *Nithpa.* נִתְעַדֵּן *to be made smooth, pliable; to be rejuvenated; to be nursed, recover strength.* B. Bath. 120a נ׳ הבשר ונתפשטו וכ׳ the body was again made smooth, the wrinkles of age were straightened out, and beauty returned &c.; Yalk. Ex. 165. Sabb. 33b, v. supra. Ned. 8b מִתְעַדְּנִין בה the righteous will be rejuvenated by it (by basking in the sun). Pesik. Hahod., p. 102a ויתעדן בני וכ׳ let my son be nursed with food and drink for two or three months; ויתעדנו בני וכ׳ let my children be nursed &c.; Cant. R. to II, 5; Koh. R. to III, 11; a. fr.

עֵדֶן m. (b. h.; preced.) *refreshment, pleasure*; esp. ג׳ or גַּן עֵ׳ (abbrev. ג״ע) *the garden of Eden; paradise (of the hereafter).* Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 8) גן גדול מע׳ the garden was larger than Eden, v. גַּן. Ib. s. 16 מכל אילני ג״ע, v. preced. Ber. 34b גן לחוד וע׳ לחוד the garden and Eden are two distinct things. Pes. 54a שבעה דברים וג״ע וכ׳... seven things were created before the world was made: the Law, repentance, paradise, Gehenna, &c. Ber. l. c. (ref. to Is. LXIV, 3) זה ע׳ שלא וכ׳ that is Eden which no living creature's eye has ever seen; Snh. 99a. Pes. 94a; a. fr.

עֵדֶן ch. same. Targ. Gen. II, 8. Targ. Job XXXVIII, 18; a. fr.

עדן Y. Kidd. IV, 65d bot., v. מושחן.

עֶדְנָה f. (b. h.; עָדַן) [*rejuvenation,*] (in homilet.) 1) (v. עֶדִי II) *ornaments.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 12) היתה לי ע׳ תכשיטים נאים וכ׳ 'I should have 'ednah' (= עדי נאה), beautiful finery (to make me attractive) (ref. to Ez. XVI, 11).—2) *period, menses.* Ib., v. עִירוֹן.

עָדַף (b. h.) [*to be lax, hang over,*] *to be abundant; to be larger, more, better.* Sifra K'dosh. beg. יכול שכבוד האב עודף וכ׳ you might think that honoring the father was more important than &c. Yalk. Ps. 876 רַיָּדֵף, v. עָדִיף h. Midd. IV, 7 האולם עודף עליו וכ׳ the hall extended beyond it (the Hekhal) fifteen cubits to the north &c. Y. R. Hash. II, 58b top [read:] אילו אמר בעיבור הייתי אומר....שההמה עודפת וכ׳ if he had said *b'ibbur* (by intercalation), I might have said, this refers to the eleven days by which the solar year is larger than the lunar year. Erub. 83a סאה של ירושלמית עודפת וכ׳ Ms. M. (ed. יתירה) the Jerusalem S'ah is larger than .... by &c.; a. e.

Hif. הֶעְדִּיף *to do more (than enough); to be liberal.* Kidd. 63a, a. e. שמא תַּעְדִּיף יתר וכ׳ she might do more work for him than is due to him. Tosef. B. Mets. IV, 14 אע״פ שמַּעְדִּיפִין זה על זה although one of the partners does more business than the other (they are liberal towards one another). Y. Dem. V, 24c חמַּעְדִּיף על מעשרותיו he who adds to his tithes (gives more than one-tenth; Tosef. ib. VIII, 13 (תמרבה במעשרות; a. e.

עָדַף, v. עָדִיף ch.

עָדַק (v. אָדַק) *to be fastened, stick to.* Part. pass. עָדִיק. Gitt. 78a דע׳ ליה בחרציה וכ׳ Mus. (v. Koh. Ar. Compl. s. v. עוּיק; Ar. עוּיק, עִיק, corr. acc.; ed. דיערק לה וכ׳, v. infra) when it (the letter of divorce) sticks in his belt, and she takes it out.

Pa. עִדֵּק, עַדֵּק 1) *to bring close to.* Ib. דע׳ לה חרציה וכ׳ (ed. דיערק, corr. acc.) when he pressed his loins (the belt in which the letter of divorce was sticking) close to her, and she took the letter out.—2) *to seize, overtake.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 45 (ed. Vien. ויערק, corr. acc.), v. אַדַּק.

**Af.* אַעְדִּיק *to squeeze out, push away.* Targ. Prov. XVI, 28 Var., v. אֲדַק.

עָדָק I m. *a perforated vessel,* v. אֲדָק.

עָדָק II m. (עדק; cmp. חָדַק, a. preced. wds.) *something squeezed together, compress.* Sabb. 54b טומנין לה ע׳ וכ׳ Ar. (ed. עֲזָק; Ms. O. עֲדָק, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) we dip a compress in oil for her and put it &c.—*Pl.* עֲדָקִין. Ib. שני ע׳ בשמן (not של שמן; ed. עֲזָקִין, v. Rabb. D. S. a. l. note 90).—[עדקין, Targ. Ezek. XXVII, 19 some ed., v. עַדְקָא.—Snh. 11b, v. הַעֲדֵק.]

עָדַר (b. h.; cmp. גָּדַר a. עָדַד) 1) *to strip.*—Part. pass. עָדוּר; f. עֲדוּדָה, v. אָדַר.—2) *to pluck, clear* (of weeds); *to hoe; to pick* (figs, cmp. אָדַר); [b. h. also: *to sift* an army, *to discharge the unfit* &c., *to muster out,* v. I Chr. XII, 34; 39]. Neg. II, 4; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV כעודר in the position of one hoeing; כעודר בבית הסתרים the position of one hoeing is required for the examination of the posteriors. Tosef. Maasr. II, 14 פועלים שהיו עודרין בתאנים laborers engaged in picking figs; B. Mets. 89b (Ar. אורין, v. אָדַר). Ib. לעדור ולקשקש וכ׳ Rashi (ed. לעדר, *Pi.*) to hoe and to cover up the roots of olive trees. B. Kam. 119b עודרי ירקות engaged in thinning vegetables (cmp. דָּלַל); a. fr.

Pi. עִדֵּר same. Tosef. Maasr. II, 13 מעדרין בשדה engaged in hoeing a field. Gen. R. s. 82 better is he who rents one field ומזבלה ומעדרה וכ׳ and manures and hoes it &c. Y. Maasr. III, end, 51a והוא שיעדר רובה provided he broke the ground of the larger portion of the court; a. fr. —[Tosef. Makhsh. I, 3 מיעודר, ed. Zuck. מיעודרון, v. עִוֵּד.]

Nif. נֶעְדַּר, נֶעֱדַר 1) *to be hoed, to be prepared for tillage.* Y. l. c. והרי שתחא נעדרת provided the ground of the court has been broken (before sowing). Ib. 50d bot. חצר שהרי נעדרת R. S. to Maasr. III, 9 (ed. only נעדרת) a court which has been hoed up and planted with seeds; a. e.—2) *to be cast out, rejected, banished.* Sot. IX, 15 (49b) והאמת תהא נעדרת and Truth shall be banished (fr. Is. LIX, 15); Snh. 97a; Cant. R. to II, 13; v. עִדֵּר.—3) *to withdraw one's self, fail.* Lev. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. XIX; Yalk. ib. 673 (expl. Zeph. III, 5), v. פָּסַק.

עָדַר I ch. same, *to hoe*; (of chickens) *to pick.* Lev.

R. s. 25 זיל עֲדוֹר וכ׳ go and pick in thy own dunghill; Yalk. Job 925.

Pa. עִדֵּר same. Lev. R. l. c. וְעִדְּרָה קדמיהון (not ומיצדרנה) and she (the mother) picks for them; Yalk. l. c. (not ומיצררה).

עָדַר II = h. עָזַר, *to help.* Targ. Prov. XIII, 12 דמשרי לְמֶעְדְּרֵיהּ (ed. Lag. a. oth. דמשדי) who begins to help himself (v. Pesh. a. LXX).

Ithpe. אִתְעַדַּר *to be helped.* Ib. XVIII, 19 דְּמִתְעַדַּר (oth. ed. דמתעזי; v. Pesh. a. LXX).

עֶדֶר m. (b. h.; עָדַר; cmp. גְּדֵרָה s. v. גּוֹדְרוֹת) *enclosure, pen, fold; herd, flock.* Ohol. VIII, 1 ע׳ בהמה וכ׳ clean or unclean beasts closely penned; Tosef. ib. IX, 1; [Ar. s. v. אדר, ed. Koh. s. v. אדורה, I, p. 39a, explains our w.: *hide*, v. עָדַר 1, a. עָדַד]. Yoma 34b; 70b; Meg. 28a אחד מיוחד שבעֶדְרוֹ 'one' (Num. XXVIII, 4) means one singled out (the best) of its fold. Bekh. 24a הנכנס לתוך עדרו וכ׳ if one enters his pen at night. Naz. V, 3 חצא ותרעה בע׳ let it go and be fed in the fold (as a profane animal). Yoma 61b, sq. וכי עדרו משלח .. וכי עדרו שורף shall one send off his whole flock (of goats)?.. shall one burn &c.?; a. fr.—*Pl.* עֲדָרִים, עֲדָרִין. Ex. R. s. 1 באין ע׳ ע׳ וכ׳ they came to their homes in flocks; א״ת עדי עדיים אלא עֲדָרֵי ע׳ read not (Ez. XVI, 7) *'ădi 'ădayim* (choice attractions) but *'edrê 'ădarim* (flocks after flocks). Cant. R. to II, 13 (ref. to Is. LIX, 5) לחיכן הולכת .. ויושבת ע׳ ע׳ במדבר whither does banished Truth go (v. עָדַר)? She goes and sits down in groups (of eremites) in the desert; Snh. 97a; Yalk. Is. 357; a. fr.—Tosef. Eduy. III, 2 נוחרין היו עֲדָרוֹת וכ׳ they stabbed entire herds in the camp. (v., however, עָדוֹד).—מִגְדַּל עֵדֶר (b. h.) pr. n. pl. *Migdal Eder* (Fold Tower), between Bethlehem and Jerusalem. Shek. VII, 4; Kidd. 55a.

עֵ׳, עַדְרָא ch. same, *fold, pen; herd, flock.* Targ. Gen. XXXII, 17; a. fr.—Targ. Ps. L, 9 עֲדָרָךְ (ed. Wil. עֶדְרָךְ; Ms. עדראך; h. text מִכְלְאוֹתֶיךָ).—Y. R. Hash. II, 58b top תור באדר בעֲדָרֵיהּ ימות (not בעדרייה) when in Adar the ox dies in his pen (from cold); Y. Snh. I, 18c bot. בעריה (corr. acc.; v. Bab. ib. 18b).

עִדְרִיוֹת, v. עֲדִירָה.

עד״ש, v. רצ״ך.

עֵדֶשׁ m., v. next w.

עֲדָשָׁה f. (b. h. *pl.* עֲדָשִׁים) 1) *lentil.* Neg. VI, 6, v. מוּבָאת. Kel. XVII, 8 כיצ׳ שאמרו וכ׳ wherever lentil is spoken of as a standard size, it means... the Egyptian lentil. Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 34); B. Bath. 16b גרש Ms. M., v. גַּלְגַּל h.; a. fr.—*Pl.* עֲדָשִׁים, עֲדָשִׁין, עֲדָשׁוֹת. Neg. VI, 1 תשע ע׳ space of nine lentils. B. Kam. 60b. Maasr. V, 8 הכ׳ המצריות Egyptian lentils; Tosef. ib. III, 14 אלו הן כ׳ המצריים וכ׳; Y. ib. V, end, 52a, v. גַּלְגַּל h.; a. fr. —2) (cmp. φακός) *a flattish warming vessel.* Tosef. Sabb. III (IV), 7; Gen. R. s. 80 'Rashi' (ed. ערוכה).—3) (v. טַלּוּפְחָא) *a trough* in the wine or oil press. Y. Ab. Zar. V, end, 45b. —*Pl.* as ab. Bab. ib. 75a; Tosef. ib. VIII (IX), 3; Tosef. Toh. XI, 16.—4) *dish of the steel-yard, scales.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 בע׳ אחר המסמר in the levitical law concerning (wooden) scales, the material of the nails (with which they are studded) decides; Sabb. 60a בע׳ הלך אחר שלשלותיו Ms. M. a. O. (ed. בערסא; Rashi ed. Sonc. בעדשא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the material of the chains decides. Tosef. Erub. XI (VIII), 21; Y. ib. X, 26d top אין ממלין בע׳ וכ׳ you must not draw water, on the Sabbath, by means of an *'ădasha* (using it as a lever).

עוֹב, v. עִיב.

עֵב, עוֹב m. (עבב, cmp. חבב) 1) (b. h.) [*junction,*] *beam.* —*Pl.* עוּבִּין, עוּבִּים. B. Kam. 67a (ref. to Ez. XLI, 26) חצובים אלו המרישות *'ubbim* means joists.—[Y. B. Bath. V, beg. 15a והצוגין, prob. to be read: והצוגין.]—2) (cmp. Arab. *'aybah*, عَبَاءَة, and חוֹב II) *bag.* Kel. XXVI, 6 עֵב כסות the bag for a garment, contrad. to חכריך.—*Pl.* עוּבִּים, constr. עוּבֵּי. Tosef. ib. B. Bath. IV, 9. Ib. 10 ע׳ הצמר (not הצור) woolen material for carpet bags. Hull. 49a ע׳ בית הכוסות the pockets (folds) of &c., v. כּוֹס I.

עוּבָּא (not עוּבָא) ch. (preced.; cmp. חוּבָּא I) 1) *bosom, lap.* Targ. Y. Deut. XIII, 7 בעוּבָּךְ (not בעידך). Targ. Prov. V, 20 (ed. Lag. עוּבָּהּ; Var. ח׳). Targ. Ps. XXXV, 13. Targ. Job XXXI, 33 Ms. (ed. עטפי; h. text חִבִּי); a. fr.—2) (v. חוֹב II) *the full ramification of a tree.* Ib. XV, 32 (ed. Wil. עוֹב; h. text כַּפָּה).

עוּבְדָּה, עוּבְדָא, עוֹבָדָא m. (עָבַד), corresp. to h. מַעֲשֶׂה, *deed, work; occurrence, event, fact, case, precedent.* Targ. Gen. XLIV, 15. Targ. Ex. XXVIII, 32 עובד constr.; a. v. fr.—Yoma 71b דעבדין ע׳ דאהרן who act like Aaron. Kidd. 79b עבד ע׳ כותיה דרב decided a case in agreement with Rab's opinion. Y. Ber. I, 3a top, v. בָּנָה. Y. Naz. V, 54a top נפק ע׳ כר׳ וכ׳ the case went forth (was decided) in agreement with the opinion of &c. Keth. 60b בדידי הוה ע׳ it was my case (that came up for decision). Y. Ab. Zar. II, 41a bot. ר׳ יוסי .. אהן ע׳ R. J. told the following story; ע׳ היה איהא חדא וכ׳ it happened that a certain woman loved to do charity &c.; Y. Ter. VIII, 45c bot. Ib. (mid-page) לע׳ for practice. Ib. מרי ע׳, v. מָרָא I. Y. M. Kat. III, 82d top הוה ליה ע׳ had a case (euphem. for, mourning befell him). B. Mets. 70a דע׳ וכ׳ .. גופא ארמא tell me now, what was the real case (from which you derived your report of Samuel's opinion)?; a. v. fr.—*Pl.* עוֹבָדַיָּא, עוֹבָדֵי, עוֹבְדֵי. Targ. Koh. IX, 10. Targ. Num. XVI, 28. Targ. Y. Lev. XXI, 4 (v. Sifra Emor, Par. 1); a. fr.—Y. M. Kat. l. c. תרין ע׳ two cases of mourning. Y. Taan. IV, 68d הוה דריש .. ע׳ בבירלע וכ׳ cited in his lectures twenty-four cases to which he applied the text *bill'a* &c. (Lam. II, 2); (Lam. R. to l. c. אפֵיך). Lam. R. to III, 58 מה אילין עובדי וכ׳ what deeds are those that thou doest?; a. fr.

עוּבְדְתָּא f. 1) same, *work.* Y. Ter. XI, end, 48b הוה עביד ע׳ גבי וכ׳ did work for &c.; Y. Sabb. II, 4d top עובידתיה ed. Krot. (read: עוּבִידְתֵּיהּ or עִיבִידְתֵּיהּ) his work, v. עִיבִידְתָּא.—2) *service, animals and their attendants, live stock.* Targ. O. Gen. XXXIII, 14 (Y. עִיבִידְתָּא; h. text מִקְנֶה).—[Targ. Y. Gen. XLIX, 22 עובדתתא ed. Amst., v. עוֹבָדָתָא.]

עובטין, Tosef. Ter. VII, 13, v. עוֹבֶשׁ.

עֲבִי, עוֹבִי m. (b. h.; עָבָה) *thickness, diameter.* Y. Ber. I, 2c bot. עוֹבְיוֹ שֶׁל רָקִיעַ וכ' the thickness (diameter) of the heavens is equal to a journey of 500 years; עוֹבְיָהּ שֶׁל אֶרֶץ the diameter of the earth; Gen. R. s. 4; Pes. 94a. Gen. R. s. 42 בַּעַל קוֹרָה טְעוֹן בְּעוֹבְיָהּ the owner of the beam must put his shoulder to the thickest part of it; Ber. 64a בְּעָבְיָהּ וכ', v. כַּאן. Tanḥ. Sh'moth 3 נוֹתֵן עֲבִיָּה שֶׁל תִּקְרָה זוֹ בְּצַד רֹאשׁ וכ' he places the thick side (trunk) of one beam by the side of the top (the thinner part) of the other beam; Ex. R. s. 1. Ohol. XVI, 1 בְּע' הַמַּרְדֵּעַ measured by the diameter of the handle of a plough; Sabb. 17a מַרְדֵּעַ שֶׁאָמְרוּ אֵין בְּעָבְיוֹ וכ' the handle of which they speak is less than a handbreadth in diameter, but is a handbreadth in circumference; a. e.

עוֹבְיָא, עוֹבְיָה, עוֹבְיָ' ch. same, *thick mass; thick part.* Targ. I Kings VII, 46 עוֹבְיָ constr. (ed. Wil. עוֹבֵי; h. text מַעֲבֶה); Targ. II Chr. IV, 17 (h. text עֲבִי).—Y. Sot. VII, 21d דְּתֵן גַּבֵּי קוֹטַנְתָּא דְּע' וכ' you place the thick part of one beam by the side of the thin part &c., v. preced. Y. Shebi. I, end, 33c לְע' increasing the size (of the fruits; v. however, R. S. to Shebi. I, 8); [Y. Orl. I, 61a bot., v. מַרְבִּיתָא].

עוֹבִידְתָּא, v. עוֹבַדְתָּא, עִיבִּידְתָּא.

עוֹבֵר m. (עָבַר) *passer-by, transient.* ע' מוּם, v. עָבַר. Snh. 70a דָּרַשׁ ע' גְּלִילָאָה a Galilean travelling lecturer preached; Ḥull. 27b; (Sabb. 88a גְּלִילָאָה).—Mostly ע' וְשָׁב *traveller.*—*Pl.* עוֹבְרִים, עוֹבְרִין. Y. Shebi. III, beg. 34c לֹא חָשׁוּ לְע' וְשָׁבִין וכ' they cared not for eventual travellers (who might misconstrue the act); a. fr.—Snh. 103b מִפְּנֵי שֶׁפִּיתּוֹ מְצוּיָה לְעוֹבְרֵי דְרָכִים because his bread was ready for travellers, i. e. he was hospitable. Ib. 109a לְמָה לָנוּ עוֹבְרֵי דְרָכִים וכ' why should we admit those travelling merchants who come only to take away our money?; Tanḥ. B'shall. 12; a. fr.

עוּבָּר m. (עִבֵּר *Pi.*) *embryo.* Ḥull. IV, 1 הוֹצִיא חִצּוֹ אֶת יָדוֹ if the embryo put forth its forefoot. Ib. 58a, a. e. ע' יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא the embryo is a thigh (part) of its mother, i. e. comes under the same law. Yeb. 37a עוּבָּרָהּ נִרְכָּר לִשְׁלֹשׁ רְמִיָּה her embryo (pregnancy) is felt when she has arrived at the third portion of her days of pregnancy (three months). Sifré Deut. 29, v. עִבֵּר *Hithpa*; a. fr.—Ab. Zar. 40a קִרְבֵי דָגִים וְעוּבָּרָן, v. infra.—*Pl.* עוּבָּרִין, עוּבָּרִים. Snh. 57b אַף עַל חִצּוֹ the law (Gen. IX, 6) applies also to killing embryos; Gen. R. s. 34 ע"י ע' (read: עַל ע'). Tem. I, 3. Sot. 30b; a. fr.—Ḥull. 64a top; Ab. Zar. l. c. עוּבְּרֵי דָגִים fish-roe. Ib. (וּעוּבְּרִין) קִרְבֵי דָגִים וְעוּבְּרִין the entrails of fish and their roe.

עוּבְרָא ch. 1) same. Targ. Cant. VII, 3.—*Pl.* עוּבְרַיָּא, עוּבִ', עוּבָ'. Targ. Ps. LXVIII, 27. Targ. Y. Gen. XXX, 21.—2) v. עִיבְרָא.

עוֹבָרָא f., v. עוֹבְרָתָא.

עוּבָּרָת, עוּבֶּרֶת f. (= מְעוּבֶּרֶת; עִבֵּר *Pi.*) *pregnant woman.* Erub. 53a, a. e., v. עִבֵּר *Pi.* Ber. 29b, v. עִיבּוּר. Gitt. 23b; Tem. 25a אִם הָיְתָה ע' זְכָתָה לוֹ if she (the slave) was with child (at the time of the emancipation of herself and her eventual issue), she can accept the privilege for it. Yoma 82b (in Chald. dict.) הֲהָרָא ע' וכ', v. רִיחַ ch. Tosef. Yoma V (IV), 4 עֲבָרָה ed. Zuck., v. רִיחַ h.; a. fr.—*Pl.* עוּבָּרוֹת. Y. Keth. XII, 35a bot.; Y. Kil. IX, 32b bot. Nidd. 60b; a. e.

עוֹבָרָא, עוֹבַרְתָּא f. (עִבֵּר; cmp. חֲלִיפִּים) *shoot, sprout, branch.* Targ. Num. XIII, 23 (24); Y. II עוֹבְרָא. Targ. Ps. LXXX, 16 (h. text כְּנָה). Targ. Ez. XVII, 3. Ib. 22 Ar.; a. e.—[Targ. Y. Gen. XXXIII, 14 some ed., read: עוֹבַדְתָּא.]—*Pl.* עוֹבָרָן, עוֹבְרָתָא. Targ. Ez. XVII, 6 (Bxt. עוֹבְרִין m.). Targ. Y. I Gen. XLIX, 22 (ed. Amst. עוֹבַד, corr. acc.).

עוֹבַרְתָּא f. = h. עֶבְרָה, *wrath.* Gen. R. s. 67 עוֹבַרְתֵּיהּ; Yalk. ib. 116, v. נַחֲרְתָּא.

עוֹבֶשׁ m. = חוֹבֶשׁ (v. חָבוּשׁ), *quince.* Tosef. Kil. II, 15 (ed. Zuck. עוּגַס).—*Pl.* עוֹבָשִׁין. Tosef. Ter. VII, 13 עוֹבְטִין Var. (corr. acc., v. חָבוּשׁ). [Tosef. Ukts. I, 5 שׁוּרְשֵׁי חִצּ' ed. Zuck., read with ed. עוּקְצֵי הָאוֹבְשִׁין.]

עוֹג (b. h.) pr. n. m. *Og,* king of Bashan. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 13) הוּא ע' הוּא פָּלִיט Og is the one that escaped; Tanḥ. Ḥuck. 25. Ber. 54a אֶבֶן..לְזָרוֹק עַל ע' וכ' the stone which Og king of Bashan wanted to cast upon Israel. Ib.b, a. fr.

עוּג, v. עָגַג.

עוּגָא m. (v. next w.) 1) cake.—*Pl.* עוּגִּין. Targ. Y. II Num. XI, 8 (some ed. עוּגִּין; Y. I חַרְרִין, v. next w.).—2) *cavity,* v. next w.

עוּגָה, (עוֹגָה) f. (b. h. עֻגָה, עֻגָּה; עָגַג) 1) *circle.* Taan. II, 8; 23a, v. עָגַג; a. e.—2) *cake* baked on coals. Tanḥ. Bo 9 *'uggah* has the meaning of *ḥărarah* (v. חֲרָרָה).—*Pl.* עוּגוֹת. Ib. לֹא הִסְפִּיקוּ לַאֲפוֹת ע' they had no time to bake cakes. Yalk. Ex. 209. Gen. R. s. 48 שָׁלֹשׁ לְע' (not לְעוּגוֹת) three S'ah of flour were used for cakes. Ib. s. 42 (play on עוֹג) שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּמִצְוֹת ע' he (Abraham) was engaged in the ceremony of preparing unleavened cakes; Yalk. ib. 72; Deut. R. s. 1, end בְּמִצְוֹת בְּע' הַפֶּסַח (read: בְּמִצְוַת ע' וכ'); Yalk. Ps. 883 בְּע' הַפֶּסַח. Yoma 75a; a. fr.—3) *cavity;* ע' שֶׁל מַיִם *pool.* Ḥull. II, 9 (41a; Mish. ed. עוּגָא; Ar. ed. Koh. אוּגָן; oth. ed. עוּגָן; Ar. s. v. עגל: עוּגָל). Tosef. M. Kat. I, 2 עוּגָתוֹ שֶׁל מַיִם (ed. Zuck. עוּנָתוֹ, corr. acc.).

עוּגָה, עוּגָא f. (עגי, v. אוּגְיָה) *cavity dug around a tree.*—*Pl.* עוּגָאוֹת, עוּגָרוֹת. M. Kat. I, 1. Ib. 3a; ib. 4b expl. בְּגֻבְּיֵי or בְּדִירִין; Y. ib. I, 80b top; Tosef. ib. I, 2; Tosef. Shebi. I, 7. Ib. III, 7 וּעוּשִׁין ע' מִזֶּה לָזֶה and you may make ruts from one tree to another (Var. וּעוּשִׁין ע' לְגַפְנִים מִזּוֹ לְזוֹ); Sifra B'har, Par. 1 עוּגִיאוֹת בֵּין אִילָן לְאִילָן חֲבֵירוֹ. Y. Sabb. VII, 10a top; a. e.

עוֹגִין m. (עָגַן) *anchor, ballast.* B. Bath. V, 1 (Y. ed. הוֹגִין); Yalk. Ez. 367. Tosef. Sabb. XIV (XV), 1, v. הוֹגֵן. [*Pl.* עוֹגְנִין, v. עִירְגּוֹן.]

עוּגִירְתָּא ch. = h. עוּגָה, *cake, bed.*—*Pl.* עוּגִירָתָא, constr. עוּגִירָתַי, עוּגָתַי. Targ. Ez. XVII, 7; 10 (ed. Ven. עוּגִית, sing.; h. text עֲרֻגוֹת).

עוּגָל m. (עֲגַל; cmp. עוּגָה, עוּגָרָה) *pond, reservoir.* Tosef. Mikv. IV, 10 סאה ע' ארבעים a reservoir containing forty S'ah. Ḥull. II, 8, v. עוּגָה.—Cmp. אֲגַלַּיִם.

עוּגָס v. אַגָּס.

עוּד (b. h.; cmp. עָדָה) *to turn, return, occur; to continue, endure, exist* (v. Ges. Thes. s. v.).—Denom. עוֹד, עֵד, עֵת &c.

Polel עוֹדֵד *to straighten, erect, help up.* Midr. Till. to Ps. CXLVI, 9 מְעוֹדֵד .... וכי כל does the Lord uphold all widows and orphans?—*Part. pass.* מְעוֹדָד; *pl.* מְעוֹדָדִים, מְעוֹדָדִין. Tosef. Makhsh. I, 3 שק אחד מע' (ed. Zuck. מעודר, Var. מועדר; R. S. to Makhsh. I, 4 מעורר; Makhsh. l. c. מלא פירות) one bag standing upright (closely packed); ib. שני שקין מע' (ed. Zuck. משודרין, Var. מעודדי, R. S. משוררין).

Hif. הֶעֱיד (denom. of עֵד) 1) *to declare one's presence at a certain occurrence,* esp. *to establish a law from a witnessed precedent* or *traditional knowledge.* Eduy. II, 1 ר' חנינא .. ה' וכ' R. Ḥ. .. related four things which he knew by tradition. Ib. 3 אף הוא ה' על וכ' he also reported as a precedent the case of a small village &c.; a. fr.—2) *to testify before court.* Ib. IV, 11 מי שהיו .. מְעִידוֹת אותו he concerning whom there were two sets of witnesses testifying; אלו מְעִידִים וכ' the ones testifying that &c. Macc. I, 1 מעידין אנו באיש ...שגירש וכ' (Bab. ed. 3ª את ... איש) we testify about this man that he divorced &c. Ib. 2, sq.; a. v. fr.—Ḥag. 5ª ומְמהר לְהָעִיד and is quick to testify against him; Yalk. Mal. 589 ומֵעִיד בו.—3) *to call upon as witness.* Lev. R. s. 2 מֵעִידְנִי עלי וכ' I call upon heaven and earth as my witnesses &c.; Arakh. 16ᵇ מעיד אני וכ'; a. fr.—4) *to forewarn, exhort.* Lev. R. l. c. שבעה נביאים .. והן מעידין וכ' seven prophets stood up for the nations exhorting them; לא הֵעִידוּ בנו they have not warned us; גירי הדור מעידין בדור the proselytes of every generation are an exhortation to their respective generation; a. e. —Esp. *to forewarn the owner of a noxious animal; to declare an animal noxious* (v. מוּעָד). B. Kam. II, 4 כל שהֵעִידוּ בו וכ' v. מוּעָד. Ib. 24ª עד שֶׁהֵעִידוּ בו וכ' unless he be declared noxious (testimony be deposited stating the facts on which the declaration is based) in the presence of the owner and in court. Ib. הֵעִידוּהוּ שנים וכ' if the first case has been ascertained by two witnesses &c.; a. fr. —Part. pass. מוּעָד q. v.

עוֹד m. (b. h.; preced.) *existence, strength;* (adv.) *still, yet, more.* Pirké d'R. El. ch. XXXII עד שאני בעוֹדִי אברכך while I am yet in my strength (of mind, able to dispose), I will bless thee. Ib. עד שהוא בעוֹדוֹ.—Y. Kil. IX, 32ᶜ top ואין ע' and none more (shall be buried here). Y. Erub. VI, 23ᶜ היא דבית שמאי ע' this is still in agreement with the opinion of Beth Sh. Y. Peah III, 17ᵈ bot. ולא ע' הוא בריא when he is no longer well; ולא עוֹדֵהוּ וכ' when he is no longer ill. Tosef. Mikv. V, 12 עודהו הראשון וכ' (not עדירהו) while the first bather is yet in the water; .. עוֹדֵירְהוּ רגלו [במים] while the first is still with one foot in the water; Ḥag. 19ª. Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 מפני שעודירהו כלי וכ' (not שענדירהו) because it is still a utensil, the girls sitting therein &c. Sabb. 151ᵇ ועוֹדְךָ בירך (Ms. M. ועודיין) and while thou art yet in thy own power (while thou canst still dispose of thyself, s. supra). Ib. 43ª בשעדן עליו when they are yet on it; שאין עודן עליו when they are no longer on it; a. fr.—ולא ע' אלא and no more? But (also this), *and not only this, but even more.* Ber. 4ª. Ib. 7ᵇ; Meg. 6ᵇ; a. fr.—מְבָעוֹד *while there is yet, during.* Sabb. I, 5 כדי שישורו מ' יום in time to be soaked through during day-time (before sunset). Ib. 6. Yoma 81ᵇ מתחיל ומתענה מ' יום he must begin the fast in day-time; a. fr.—[Targ. Y. Deut. XIII, 7 בעוּבָדָךְ, read: בעוּבָּדָךְ, v. עוּבָּא.]

עוּדְרָא, עוּדָּרָא m. (עדר, עדד) = אוּדָרָא, *tow-cotton, wool.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ sq. נפל עודריה דאוניה the cotton in his ear fell out.

***עוּדָּה** f. (עוד, cmp. עִוְּדֵנִי Ps. CXIX, 61) [*convolution, coil,*] *bundle.* Sot. 46ª; Ab. Zar. 23ª ע' של שקין a bundle of (empty) bags; [oth. opin. in Rashi Ab. Zar. l. c.: *the pin used for knitting sack-cloth.*]

עוּדָה, Y. Yeb. II, beg. 3ᶜ, read: עִירָה, v. עָרָה II.

עוֹדֵף m. (עָדַף) *surplus.* Y. Dem. V, 24ᶜ מעשר שני שבע' that portion of the surplus (over the exact tithe) which lawfully belongs to the second tithe. [Sifré Num. 126 פתיל זה הע', read עוֹדֵף, v. פָּתִיל.]

עוּדְפָא ch. 1) same. Erub. 83ª ואילו ע' שתין ותלת whereas the surplus (of the one measure as against the other) is sixty three egg-shells; [Ms. M. a. Rashi עוֹדֶפֶת f. h.].—2) *greater importance, gravity.*—*Pl.* עוּדְפָנְיָא. B. Bath. 88ᵇ מאי עוּדְפָנְיְהוּ wherein does their greater gravity consist?

עוּדָרָא, v. עוּדְרָא.

עָוָה, v. עוה.

עַוָּא pr. n. m., v. עִוְּרָא II.

עַוְוִירָא, v. עַוֵּירָא I.

עַוּלְתָּא, עַוְלָתָא, עַוְלָא, v. sub עול (with one ו).

עָוֹן, v. עָוֹן.

עוֹן, pr. n. pl., v. עִיּוֹן.

עוֹנְיָא, Y. Yeb. I, 3ᵇ top, v. שׁוּנְיָא.

עָוֹק, *pl.* עָוְקִין, עָוְקִון, v. עָנָק.

עָוּת, v. עִוּוּת.

עוּז, *Hif.* הֶעֱיז, v. עָזַז.

עֹז I, עוֹז m. (b. h.; עָזַז) *fortitude, strength, majesty.* Ber. 6ª התפלין ע' הם לישראל T'fillin are a sign of strength to Israel. Ex. R. s. 8 לבושו של הקב"ה ע' the garment of

the Lord is strength (with ref. to Ps. XCIII, 1). Midr. Till. to Ps. VIII, 3 אין ע׳ אלא תורה וכ׳ 'strength' means the Law, as we read (Ps. XXIX, 11) &c.; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 אין עֻזִּי וכ׳ 'my strength' (Ex. XV, 2) means &c. Ber. 16b תתכסה בְּעֻזְּךָ clothe thyself in thy majesty; a. fr.

עֹז II m. name of *a bird*, prob. *black eagle* (b. h. עזניה). Kel. XVII, 14; Tosef. ib. B. Mets. VII, 5.—V. עוּזָּא.

עוּזָּא I, **עֻזָּא** m. (cmp. preced.) name of *a bird of prey*, prob. *sea-eagle*. Targ. Y. Lev. XI, 13; Targ. Y. I Deut. XIV, 12 (h. text פרס).—V. עוּזָּא, a. עַר.

עוּזָּא II, **עֻזִּי**, **עָזָּא** (b. h.) pr. n. m. *Uzza*, 1) one of the brothers that accompanied the Ark to Gibeah. Sot. 35a; Num. R. s. 4. Ib. s. 21; a. e.—2) name of a fallen angel. Yoma 67b מעשה ע׳ ועזאל the deed of U. and Azael (who came down and had connection with the daughters of man, v. Targ. Y. Gen. VI, 4). Pesik. R. s. 34 ומיה עזא ועזאל when U. a. Azael.... sinned on coming down &c. Deut. R. s. 11, end עזה ועזאל.—[Yalk. Gen. 44 שמחזי ועזאל; Targ. Y. Gen. VI, 4 שמחזו ועזואל.]

עוּזָּא m. (v. עוֹז II) name of *a bird of prey*, prob. *black eagle*. Targ. O. Lev. XI, 13 (ed. Vien. עַזָּא); Deut. XIV, 12 (ed. Amst. עֻזָּא; ed. Vien. עַזּ; h. text עזניה); v. אֲזָא.

עֻזִּי, **עוּזִּיאֵל** (b. h.) pr. n. m. *Uzziel*, 1) the father of Jonathan the translator. B. Bath. 133b, a. fr., v. יוֹנָתָן.—2) name of two Amoraim. M. Kat. 5a ר׳ ע׳ בר בריה דר׳ ע׳ רבה R. U. grandson of R. U. the elder; Y. ib. I, 80b bot. ר׳ ע׳ בריה דר׳ חוניה Y. Bets. III, 62a top; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 119b.—3) name of a fallen angel, v. עֻזָּאֵל, a. עוּזָּא II.

עֻזִּי, **עוּזִּיָּהוּ**, **עוּזִּיָּה** (b. h.) pr. n. m. *Uzziah*, king of Judah. M. Kat. 7b יותם לא חיה לו לע״וכ׳ Jotham was begotten by U. after the latter was declared a leper; Tosef. Neg. VIII, 6. Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 35. Num. R. s. 4 שעל ידו נצטרע ע׳ on account of it (the offering of frankincense) U. became a leper. Ib. s. 7 זה ע׳ שבקש להכנס בתחום וכ׳ that is U. who attempted to encroach on the domain of priesthood; a. e.

עוּזָּרָד (**עוּזְרָד**) I m. (v. חִזָּרָד a. חַזָּרָד; popularly conceived as a transposed reduplic. of זער) [*small and shrunk*,] *medlar, crab-apple; sorb-apple*. [Tosef. Kil. I, 3 אוזרד, v. חִזָּרָד.]—*Pl.* עוּזָּרָדִין, עוּזְרָדִין, (עוּזָּדִין). Kil. I, 4 (Y. ed. עֲזָדָדִים) sorb-apples (Maim.). Maasr. I, 3 (Ms. M. חזוררין, Y. ed. חזודין). Dem. I, 1 (Y. ed. עז׳); Ber. 40b, expl. טוּלְשֵׁי; a. e.

עוּזָּרָד (**עוּזְרָד**) II m. (preced.) *shrunk, hardened* (reed).—*Pl.* עוּזָּרָדִין, (עוּזְרָדִין). Erub. 34b עוזרי׳ Ms. M. (or עוזדרין; ed. עוזרדין). [Ib. ע׳ אזדרין והיגין Rashi, v. וָרַד II.]

עָוַת, **עָוָה** (b. h.) [*to be curved, bent, crooked; to curve* &c.,] *to pervert, do wrong*. Yoma III, 8 עִוִּיתִי פשעתי וכ׳ I have done wrong, I have transgressed &c. Ib. VI, 2 עִוּוּ פשעו וכ׳ thy people Israel has done wrong &c.; a. fr.

Pi. עִוָּה 1) *to subvert, lay waste* (cmp. הֲפָךְ). Ḥull. 60b (play on עִוִּים, Deut. II, 23) שעִוּוּ את מקומן Ar. a. Rashi (ed. שעִוְּתוּ) they laid waste their home (deserted it); Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 22 שעִוּוּ.—*2) *to curve one's self* (like a serpent, v. עִוְיָא), *wriggle*. Ib. שעיוו לאלוהות הרבה Ar. they wriggled before many deities (ed. שאִיוּוּ, v. אָוָה I).

עָוַר I ch. same, *to curve*. *Targ. Ps. LIX, 5 עד לא עֲוָרָן ed. Lag. (oth. ed. עַד לא עֲוָרָן) without making a curve (deviation) (Ms. עֲוָרָא).

Af. אַעְוַר *to be wrong*. Ib. CVI, 6 (ed. Lag. שותנא, v. עָוַת).

Ithpe. אִתְעַוַּר *to be wronged*. Targ. Prov. XVIII, 19 (v., however, עָרַר II).

עָוַר II, *Pa.* עַוֵּר (cmp. צָוַח) *to cry*; Yoma 77a ע׳ כ׳ ולרכא דאשגח ביה (missing in later eds.; v. Rabb. D. S. a. l.) he cried and cried, and none minded him. Yeb. 71b הרכא דלא עַוַּר if the infant (on putting its head forth the first time) did not cry. Sabb. 134a האי דנוקא דלא מעוי if an infant does not cry (breathe). Sot. 12a כר׳ הכי.. ומעוי בהדייהו in order that it should hear them and cry with them; a. e.—Ḥull. 53a אידהו קא מְעַוַּאי when he (the lion) roars.

עַוָּר, **עַוְרָא**, **עִוְרָא** f. (עֲוֵר I) = h. עָוֶל *curve; wrong, iniquity*. Targ. Ps. LIX, 5 Ms. (v. עֲוֵר I). Targ. Ex. XXVIII 38 עַוְרַת (עֲוִרִית) constr. (ed. Berl. עִוָּרָת *pl.*). Targ. Ps. LI, 7 (ed. Wil. עִוְרָא); a. fr.—*Pl.* עַוְרָתָא, עֲוָרַיָּתָא, עֲוָרֵי׳. Ib. CXXX, 3 (ed. Wil. עִוְרָן). Targ. Lev. XVI, 21; a. fr.

עַוָּר, **עַוְרָא**, **עִוְרָא** I m. (v. עֲוָה) = חִוְיָא, *serpent*. Gen. R. s. 26 (play on עַוִּים, v. עָוָה) בגלילא .. ע׳ Ar. (ed. אַוְרָא) in Galilee they call a serpent *'ivya* (for *ḥivya*).

עִוְיָא II pr. n. m. *'Ivya*, an Amora. B. Bath. 129b; 133a, sq. (Ms. M. עַוָּיָא; Ms. R. עַוְרָא, v. Rabb. D. S. a. l. notes).

עַוְלָה, **עַוְלָא** m. 1) = b. h. עֲוִיל, *boy*. Gen. R. s. 36 (ref. to Job XXI, 11) בערביא .. ע׳ in Arabia they call a child *'ăvila*; Lev. R. s. 5, beg.; Yalk. Job 908.—2) *wrong-doer*, v. עַוָּלָא.

עוֹלָן, v. עוֹן ch.

עִוֵּר m., **עִוְרָא** I c., **עִוְרִי**, **עִוּר** = h. עִוֵּר, *blind*. Targ. O. Lev. XXI, 18. Targ. O. Ex. IV, 11; a. fr.—Lam. R. to I, 1 (חד מאת׳ 7), v. רבתי נְאַקָתָא. Gitt. 69a ונרמיא ליה ע׳ וכ׳ and let the blind man say to him &c. B. Kam. 85a עִוְרָא ע׳, v. אַסִּי. Gen. R. s. 30, v. סָבִי; a. fr.—Sabb. 151b תרתי תכלא ועִוְרָא shall I be both, childless and blind? (v. next w.)—*Pl.* עִוְרִין. Targ. Lam. IV, 14.

עִוְרָא II f. (preced.) *blindness*. Ned. 81a, v. עַרְבּוּבְרִיתָא.—Sabb. 151b תרתי תיכלא ועִוְרָא (Rashi) shall I suffer both, bereavement and blindness?

עִוְרָא III pr. n. m. *'Ăvira*, an Amora. Ḥull. 42b; 55b; a. fr.—V. עִוְרָא II.

עֲוִית, *Pa.* of עָוַת.

עֲוִית f. (עָוָה) *convulsion*. Ḥull. 60b (play on עַוִּים, v. שכל הרואה אותם אוחזתו ע׳ whoever saw them was

seized with convulsions (from fright); Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 22. Gitt. 70a. Tosef. Sabb. VII (VIII), 21, v. פִּרְקָה II. Koh. R. to I, 18 ראית מימיך חמור ע' עליו וכ' hast thou ever seen an ass in spasms, a camel in spasms?; v. אֲבָאבִית.

עוּכְבָנִיץ* m. (v. עַכְבִּית) *a dish of thistles* (Cynara Syriaca), the eating of which generates an evil smell of the body (v. Löw Pfl. p. 292, quot. fr. Dioscorides). Lam. R. to IV, 9 היו מתים מריח ע' they died from the smell of the thistles (which they ate during the siege).

עוּכְלָא m. (עכל, cmp. אוּכְלָא II a. כַּלָּה) *'Ukhla*, a small measure of capacity (also a weight). B. Bath. 89b. Ib. 90a וכמה הוא ע' אחד משמונה ברובע (ed. מחמשה ברביע, v. Rabb. D. S. a. l. to 89b note 400) and how much is an 'Ukhla? One-eighth (fifth) of a fourth of a Kab. Sot. 8b; Tosef. ib. III, 1 (missing in ed. Zuck.; Y. ib. I, 17a אוכלא); Num. R. s. 9. Erub. 29a ע' תבלין an 'U. of spices (v. כַּלָּה).—*Pl.* עוּכְלֵי. B. Bath. 85b מחו לה מאה ע' שוכלא they struck (defeated) that opinion with a hundred measures against one (a hundred arguments against for one in favor of it; Rashi: with a hundred strokes with a lash to which the weight of an 'Ukhla was attached); Keth. 53a דאמינא כמאן דקא מחו וכ' for I may adopt the opinion of him who said, they struck &c.

עוּל, עוֹל imperat. of עָלַל.

עוּל (interch. with עָלַל) 1) *to come, come in.* Perf. עָל, עָאל; part. עָל, עָאֵל, עָאֵיל, עָיֵיל. Targ. O. Ex. VII, 23 על; Targ. Y. עאל (ed. Amst. אָעַל). Targ. Y. ib. XXXIII, 9 עאיל (ed. Amst. אָעֵיל). Targ. O. Gen. XXIII, 10 עָאלֵי (ed. Berl. a. oth. עָלֵי; Y. עָלֵי). Targ. Prov. XVII, 10 עָאלָא ed. Lag. (oth. ed. עָלָא); a. fr.—Y. Kidd. II, 63a top דחק סומכוס ועאל S. pressed on and went in. Yoma 51b נישוּל וכ' (Ms. M. נעביד) let him make his entrance in the way prescribed by R. J. Ib. 52a נישול בין מנורה וכ' let him make his entrance between the candlestick and the wall. Pes. 112a; B. Bath. 21a שבשתא כיון דשל על a mistake once entered (into the mind) remains therein. Sabb. 98b האי עָיֵיל ואי נפיק one will go in (recede), the other go out (protrude, i. e. form an uneven surface); a. v. fr.—*2) *to bring in.* Targ. Y. Gen. VI, 19 תְּעוּל ed. Vien. (v. עָלַל).—Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 40) עיל חרבך וכ' bring thy sword home (into its sheath), and thou shalt live; (Yalk. ib. 115 תעול, read: תְּעוּל).

Pa. עַיֵּיל 1) *to come in habitually.* Inf. מְעַיְּלָא, v. מֵיעַל.—2) *to bring in, insert.* Ḥull. 42b ועיילו..אפיק, v. נָפַק. Erub. 44b בעי עיולינהו wanted to bring them in. Sabb. 96b מה לי אפוקי ומה לי עיולי what is the difference between carrying out and bringing in? Erub. 38b ע' רב חסדא וכ' R. Ḥ. brought (the subject) in, in order to show a contradiction &c. Keth. 61a עיילתיה וכ', v. חֲרִירָא. Ib. 101a עַיְּילָא לית גלימא if she brought him a cloak (as dowry). Yoma 47a נְעַיֵּיל והדר נעייל shall he bring in (one portion) and again bring in (another portion)?; a. fr.—3) *to produce, develop, ripen.* R. Hash. 13a ודילמא לא ע' כלל perhaps it means when it (the growing vegetation) had not yet begun to ripen at all? Ib. ד"ע ביד נכרי the barley of which the 'Omer was brought had ripened while in the possession of a gentile (a Canaanite). Ib. ד"ע ריבוע if it has developped one fourth of the full size; a. e.

Ithpa. אִתְעַיֵּיל *to insert one's self; to get in.* Yoma 51b ולא מִיתְעַיֵּיל ליה he could not get himself in (between the table and the wall).

Af. אָעֵיל; *Ittaf.* אִיתְעַל, *Ithpe.* אִתְעַל, v. עָלַל.

עוֹל m. (b. h. עֹל; עָלַל) *yoke*; also *pole* of a wagon. Kil. II, 6 מלא תע' השרוני the width of the yoke (the team) used in the plain of Sharon. Kel. XIV, 4 תע' של מתכות a metal pole (v. Maim. a. l.); ib. 5 תע' המצויפה the metal-tipped pole. Sifré Num. 123 בע' שלא לעבודה וכ' the text speaks of a yoke not put on for working. Sot. 46a ע' פוסל בין בשעת וכ' the bearing of a yoke disqualifies the animal for the ceremony, whether it was put on at working time &c.; a. fr.—Trnsf. *obligation, dependence.* Ab. III, 5 כל המקבל עליו ע' תורה...ע' מלכות וע' דרך ארץ whosoever takes upon himself the yoke (obligations) of the Law, from him shall be removed the yoke of government (oppression) and the yoke of worldly affairs; וכל הפורק ממנו ע' תורה וכ' but he who throws off the yoke of the Law, will be made to feel the yoke of &c. Ber. II, 2 כדי שיקבל עליו ע' מלכות שמים..ע' מצות in order that he may acknowledge his dependence on divine government first (by reciting Deut. VI, 4 sq., v. שְׁמַע) and then his subjection to religious duties (by reciting Deut. XI, 13 sq.); a. fr.—*Pl.* עוּלִין. Tanḥ. V'zoth 5 שני ע' וכ' thou puttest two yokes upon thy children; Yalk. Deut. 952.

עָוַל (b. h.), *Pi.* עִוֵּל, עִיוֵּל (denom. of עָוֶל) *to act perversely; to do wrong, cheat.* Tosef. B. Kam. VII, 8 המְעַוֵּל במידות והמשקר וכ' he who cheats in measuring, and is false in weighing; Mekh. Mishp. s. 13. Yalk. Num. 765 מה אתה מעיל ומשקר וכ' (read: מְעַוֵּל) why dost thou cheat and give false weights?; Tanḥ. Balak 12 מה אתה עושה מעולה ומשקר וכ' (corr. acc.); ib. ed. Bab. 16; a. e.

עָוֶל m. (b. h.; עוּל; cmp. עָוָה) *perversion, fault.* Yalk. Lam. 999 לא מצא בי ע' found no fault with me. Ib. מצאתם בי ע' you found fault with me; a. e.

עָוֹר, עַוְלָא ch. same. Targ. Y. I Deut. XXXII, 4 (O. עַוָּלָה). Targ. Prov. XIII, 11.—*Pl.* עַוְלֵי, עַוְרֵי. Ib. XXXI, 8, v. next w.—V. עַוְלְתָא.

עַוָּר, עַוָּלָא m. (preced.) *pervert; wrong-doer.* Targ. Prov. XXIX, 27 (ed. Wil. עַוָּן; some ed. כרלה). Targ. Job XVIII, 21 (ed. Lag. עַוְלָא).—*Pl.* עַוָּלֵי, עַוָּלַאי, עַוָּלָא, עַוָּרֵי, עַוָּרַאי. Targ. Zeph. III, 5 (not עַוְלֵי). Targ. Prov. XXXI, 8 (ed. Wil. עַוְלֵי; h. text חֲלוֹף). Ib. XXIX, 18 בסוגא דשולאי (h. text באין חזון!). [Ib. XIV, 22 ed. Lag. (ed. Wil. חֲלָא; h. text חֲלוֹא.]

עוּלָא I m. (b. h. עוּל; עול) [*that which is carried,*] *infant, nursling, child* (v. כּוֹלָל). B. Bath. 9a sq. ע' משגש ארחתיה דאימיה (Ms. H. אילא; Ms. F. עילא; ed. Ven. עיולא, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) the suckling that confounded its mother's way (a surname of R. Aḥadboy, or of R. Shesheth, v. Rashi a. Tosaf. a. l.)—[*Pl.* עוּלִין *foals*, v. עֻרְיָא I.]

עוּלָא II pr. n. m. *'Ula* (or *'Ulla*), name of several

Amoraim. Y. Shek. I, beg. 45[d]; a. fr.—Y. Ber. II, beg. 4[a] עילא.—Y. Meg. II, 73[b] עולה ביריית; Y. M. Kat. III, 83[b] bot. ע׳ ביריא; Bab. ib. 26[a] ע׳ ביראה, v. בִּירָאָה.—Y. Pes. III, 30[a] ע׳ דקיסרין; Y. Nidd. II, 50[a] bot.—Esp. known: *'U. bar Yishmael*, in Bab. only *'Ula*. Y. Succ. IV, 54[c]. Y. Gitt. V, 47[b] top; Bab. ib. 55[a]. Hor. 4[a]; (Y. ib. I, 46[a] top הילא). Y. Maasr. V, 51[d], a. e. עילא, עילה; a. fr.—Y. Kil. IX, 32[c] bot. ע׳ נחותא; Y. Keth. XII, 35[b] עללא (corr. acc.), v. נָחוֹתָא.—V. Fr. M'bo, p. 119[b], sq.

עוּלְבָּנָא, עוּלְבָּן m. (עֶלֶב) 1) = h. עֶלְבּוֹן, *humiliation, insult.* Targ. Zeph. III, 12 מקבל ע׳ submitting to humiliation (h. text דל). Targ. Y. Ex. III, 16. Targ. Is. XXXIV, 8; a. fr.—2) *assumption of superiority, arrogance.* Gitt. 36[b] הא פרוסבלא ע׳ דדייני הוא that institution of Prosbol (v. פְּרוֹסְבּוֹל) is an *'ulbana* of the judges. Ib. חאי ע׳ לישנא this *'ulbana*, דחוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא does it mean assumption of power, or does it mean submission (i. e. submission to a law which they at heart' disapprove)? [Rashi explains ניחותא *convenience*, i. e. an assumption of authority not from arrogance but from a desire to relieve the judges from overwork].

עַוְלָה f. (b. h; v. עָוַל) *wrong.* Keth. 19[b] כיון דע׳ הוא since it (the holding of a bill of indebtedness on trust, v. אֱמָנָה) is a wrong, (a violation of the rule, 'harbor no wrong in thy tent', Job XI, 14), they would not have lent their signature to a wrong act; a. e.

עַוְלָה ch., v. עַוָּלָא.

עוּלָה I pr. n. m., v. עוּלָא II.

עוּלָה II f. *girl*, v. עוֹלְלָה.

עוֹלָה f. (b. h. עֲלָה; עָלָה) [*rising,*] *burnt-offering.* Ḥag. 6[a] ע׳ . . . עולת תמיד הואי the burnt-offering which the Israelites brought in the desert (Ex. XXIV, 5) was the daily offering; עולת ראייה הואי was the Temple visitors' offering; Yeb. 5[b]. Zeb. 7[b], v. הוֹרָן II. Ib. ע׳ אחריתי another burnt-offering. Ib. V, 4; a. v. fr.—*Pl.* עוֹלוֹת. Ḥag. l. c. שריבה . . יותר מבע׳ for the Biblical text ordains, in connection with the princes, more peace-offerings than burnt-offerings. Ib. I, 3; 5; a. fr.

עוּלָּמָא, עוּלֵם, עוּלֵמָא, עוּלַיִם m. (עֻלָּם) 1) *strong, powerful.* Y. Ber. II, 5[c] כהנא הוה ע׳ סגין Kahăna was very powerful (in mysteries).—2) *young, young man;* (cmp. נַעַר) *servant.* Targ. II Chr. XXXV, 27 (contrad. to טלי). Targ. O. Gen. XLI, 12 (Y. טלייא). Targ. I Sam. XVII, 55. Ib. II, 13; a. fr.—Keth. 72[b] ע׳ אייתי וכ׳ boy, get me the spindle; Snh. 95[a] עֻלָּם (Ms. F. עולמא); a. e.—*Pl.* עוּלֵמִין, עוּלְמִי, עוּלְמֵי, עוּלַמַיָּא. Targ. I Sam. II, 33. Ib. XVI, 11. Targ. Esth. II, 2 (not עוּלְמֵי); a. fr.—Gen. R. s. 79 (play on אלמתיו, Ps. CXXVI, 6) אתא טעון ע׳ ועולמיתא he (Jacob) came laden with young men (sons) and a girl (daughter); Midr. Till. to Ps. l. c. ועולמין עולמיתא ed. Bub. (oth. ed. עוּלְמֵי ועולמותי, corr. acc.); Yalk. Ps. 881 עוּלֵימֵי ועולימות (read: ועוּלַימְיוּת); Yalk. Gen. 133 עולמי ועולמי׳.—*Fem.* עוּלֵימְתָא, עוּלְמִי, עוּלַמְתָא, עוּלְמֵי. Targ. O. Gen. XXIV, 14 (ed. Amst. עוּלַמְתָא); a. fr.—Gen. R. l. c., a. e., v. supra.—*Pl.* עוּלַימָן, עוּלַימָתָא, עוּלֵמָי. Targ. Zech. VIII, 5. Targ. Esth. II, 9. Ib. 2 (ed. Vien. עַלְמָן); Targ. II ib. עַלְמָן; a. fr.—Y. M. Kat. III, 83[b] bot., v. עֲלִימוּת.—V. next wds.

עוּלֵימָא *youth*, v. עוּלַיְמָא.

עוּלְמָא, עוּלֵימְתָא, עוּלַיְמָא f. (preced.) 1) *strength.* Targ. I Kings XII, 10; Targ. II Chr. X, 10 (ed. Lag. גבורתא).—2) *youth.* Targ. Is. LIV, 4. Targ. O. Gen. XVIII, 12. Targ. O. Num. XI, 28 ed. Berl. (oth. ed. מיטוּלֵימוּתִי, v. next w.). Targ. Joel I, 8 עוּלֵימוּתָא ed. Lag. (ed. Wil. עוּלְמְתָא; oth. ed. עוּלַיְמָתָא *pl.*); a. fr.—[עולמותי, עולימות, v. עוּלַיִם.]

עוּלַיְמִין, עוּלֵימָיָא m. pl. same. Targ. Is. LIV, 6 (ed. Ven. עֲלוּמִין). Targ. Ps. CXXVII, 4 Ms. (ed. עולמא). Ib. LXXXIX, 46 עוּלֵימוֹי Ms. (ed. עֲלֵימוֹי). Targ. O. Num. XI, 28, v. preced.; a. e.

עוּלְמָתָא, עוּלְמִי, עוּלֵימָתָא, עוּלֵימִית, v. עוּלַיִם, a. עוּלֵימוּ.

עוּלְתָּא, v. עוּלְתִּין.

עוֹלָל m. (b. h.; dimin. of עוֹל) *nursling, child.* Sot. 30[b] ע׳ מוטל וכ׳ an infant lying on its mother's knees; ע׳ חגביה וכ׳ the infant raised its neck, the suckling dropped the breast . . ., and they said, This is my God &c.; Y. ib. V, 20[c] top; a. e.—*Pl.* עוֹלְלִים. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 (ref. to Ps. VIII, 3) ע׳ אלו ע׳ שבחוץ *'ol'lim* means the children playing in the street (with ref. to Jer. IX, 20); Midr. Till. to Ps. l. c. ע׳ אלו שבחוץ *'ol'lim* means infants outside (of the womb, by ref. to Lam. IV, 4); (oth. opin.) ע׳ אלו שבפנים *'ol'lim* refers to those yet unborn (by ref. to Job III, 16); Mekh. l. c.; Yalk. Ps. 640 ע׳ אלו שבמעי אמן; ib. ע׳ חזרו לטיבורן the infants returned to their navel (womb); Yalk. Lam. 1043. Midr. Till. to Ps. IX (ref. הצלם, Koh. III, 11) גם אהבת ת״ע נתן וכ׳ even the love of the little ones has he put into the heart of their parents. Ib. to Ps. CXXI אני מנפץ את עוֹלָלַיִךְ . . את עוֹלָלַי I myself will shatter thy babes, as thou didst mine; a. e.—*Fem.* עוֹלְלָה *girl.* Esth. R. to I, 9 (ref. to לעוללותם, Ps. XVII, 14) ע׳ אחת וכ׳ (some ed. עוּלָה) one babe was left &c.; (Yalk. Ps. 671 יתומה).

עוֹלָלָא f., *pl.* עוֹלְלָתָא, עוֹלְלָן = h. עוֹלֵלוֹת (v. עוֹלֶלֶת) *gleanings, single bunches.* Targ. Jer. XLIX, 9; Targ. Obad. 5. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Wil. עוֹלְלִין m.).—Lam. R. to I, 22 (ref. to ושולל) קטרף עוֹלְלָתֵיהוֹן כמה דקטפת עוֹלָלָתַי cut their last bunches as thou hast done to mine; v. עוֹלֶלֶת.

עוֹלֶלֶת *girl*, v. עוֹלָל.

עוֹלֶלֶת, עוֹלָלָה f. (b. h. עוֹלֵלוֹת *pl.*, = מְעוֹלָל; עָלַל) [*that which is searched after,*] *gleaning reserved for the poor;* in gen. *small single bunch* (on a single branch, or hanging down directly from the trunk), opp. to אשכול. Peah VII, 4 אידהו ע׳ בָּתַם, v. בָּתַם. Ib. ע׳ בארכובה a bunch on the knee of a vine. Ib. ע׳ . . . גרגר יחידי (Mish. ed. עוֹלֵלוֹת *pl.*) single berries...are considered gleanings (belong to the poor); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III; a. fr.—Gen. R. s. 29 ראה עוללה אחת וכ׳ saw a single bunch (that was ripe), and said a blessing over it; כדאר ת״ע וכ׳ this single bunch is worth

saying a blessing over it. Lam. R. to I, 12 (ref. to עוֹלֵל ib.) קטַח עוֹלָלָתַי he cut my last bunch (destroyed me entirely), v. עוֹלָלָא.—*Pl.* עוֹלֵלוֹת. Sifra l. c.; Peah VII, 7 כרם שכולו ע' a vineyard in which all grapes grow in small separate bunches. Ib. 8 המקדיש...בו הנ' וכ' if one consecrates his vineyards before the bunches (which would have been the poor man's share) were distinguishable on it, they do not belong to the poor. Midr. Till. to Ps. CXXI אלקוט עוֹלְלוֹתַיִךְ של גפן (not עלילותי) I will pluck the very gleanings of the vines; ואת לקחת עד הנ' (read לקטת) but thou hast plucked the last grapes. Esth. R. to I, 9 (ref. to Is. III, 12, and Lev. IX, 10) מקטפין עוֹלְלוֹתֵיהֶן they (the officers) cut their gleanings (rob the people of their last belongings); a. fr.

עוֹלָלָא, v. עוֹלָלָא.

עוֹלָם m. (b. h.; עָלַם I) [*strength, endurance,*] *nature, existence, world;* (b. h.) *life-time, eternity.* Y. Ber. IV, 7[b] bot. (ref. to עד עולם, I Sam. I, 22) והלא אין עולמו של לוי וכ' but the life-time (active service) of the Levite is only up to fifty years. Kidd. 15[a] (ref. to Ex. XXI, 6 לְעֹלָם) הוה אמינא לנ' ממש I might have thought, that it meant really for ever (for life); קמשמע לן לנ' לעולמו של יובל it is intimated (by ושבתם וכ', Lev. XXV, 10) that *l'olam* means up to the period of the jubilee. Ber. 17[a] עולָמָך תראה בחייך וכ' mayest thou see (enjoy) thy existence during thy lifetime, and thy future (reward be reserved) for the life of the world to come. Arakh. 16[b] bot. קיבל עולמו has received his reward in this world. Ber. IX, 5 ...כל חותמי מן הנ' (Bab. ed. 54[a] עד הנ', v. Rabb. D. S. a. l. note 20) in all conclusions of benedictions in the Temple they used to say, (Blessed is the Lord....) from everlasting; משקלקלו ...אין ע' אלא אחד וכ' when the heretics (or Sadducees) degenerated and said, there is only one world, they ordained the formula, From everlasting to everlasting. Pes. 56[a]; Tosef. ib. II (III), 19 they did not say ברוך שם כבוד מלכותו לנ' וָעֶד blessed be the name of His glorious kingdom for ever and ever. Gen. R. s. 30, a. fr. ראה ע' חדש has seen a new world (a great change). Cant. R. to I, 3, a. e. ע' שאין בו מות, v. אֲתַאנְסָיָא; a. fr.—Y. Ned. XI, 42[c] bot. פירות הנ' the fruits of the world, i. e. coming from some other place, opp. צבירים בסידקי.—ע' הזה (abbrev. עה"ז) this world, *mundane existence*; ע' הבא (abbrev. עה"ב) the world to come, *the hereafter*, also *the Messianic days; the days of resurrection.* Pes. 50[a] לא בעה"ז עה"ב not as in this world (the present), will it be in the Messianic days. Ber. 51[a] זוכה ונוחל שני עולמים העה"ז והעה"ב will be permitted to inherit two worlds, this world and the hereafter. Ab. IV, 16, v. פְּרוֹזְדוֹר. Snh. X, 1, a. fr. חלק לעה"ב a share in the world to come (resurrection); a. v. fr.—אומות הנ' (abbrev. א"ה, איה"ע), v. אוּמָה.—בית ע' (euphem.) *cemetery.* Lev. R. s. 12, beg. (interch. with עָלַם q. v.).—*Pl.* עוֹלָמִים, עוֹלָמוֹת. Ber. l. c., v. supra. Snh. 100[a] שלש מאות ועשרה ע' three hundred and ten worlds (existences of beatitude). Gen. R. s. 3, a. e. חיה בורא ע' ומחריבן he created worlds and destroyed them again; a. fr.—בית ע' the permanent house, *the Jerusalem Temple*, opp. משכן the Tabernacle. Succ. 5[b]; a. fr.—לְעוֹלָם a) *forever, always, under all circumstances.* Y. Ber. V, 9[a] bot. חיים לנ' a life for ever (not ceasing). Keth. IV, 5 לנ' היא ברשות וכ' she (the betrothed) continues to be under the father's jurisdiction (sharing his legal status), until she is wedded. B. Mets. 59[a] בכבוד אשתו ...לנ' under all conditions a man must guard the honor of his wife. Yeb. 46[a], a. e. אין גר עד לנ' וכ' a person is not considered a proselyte, until he has been circumcised and immersed; a. v. fr.—b) (dialectic term) *at all events, in spite of your argument, still.* Ḥull. 101[a] קסבר וכ' לנ' Rab may still be of the opinion that &c.; Ber. 3[a]. Ib.[b] בחד וכ' לנ' I may still say, it refers to one person and to recent debris; a. fr.—לא מִנ' *never.* Yoma 49[a] לא שאלני וכ' מנ' never (in my life) did a person consult me about &c.; (Ḥull. 7[b] מירמי). Sabb. 108[b] לא מת' טבע גברא וכ' never yet has a person been drowned in the Dead Sea; a. fr.

עוֹלַמְיָא, עוּלְמָא, עוּלְמוֹ, עוּלְמָא, עוּלָם, עוֹלְמִין, v. sub עוֹלָמִין.

עוֹלָמִית adv. (v. עוֹלָם) *for ever, absolutely.* Tosef. Dem. II, 9 אין מקבלין אותן ע' they must never (under no conditions) be received (as *ḥaberim*, v. חָבֵר). Y. Sabb. IX, end, 12[b] אין לו תקנה ע' can never be remedied; a. fr.

עוּלֶמְתָּא, עוּלְמָתָא, עוּלְמִית, v. עוֹלָמִין, עוּלָמִין.

עוּלְשִׁין m. pl. *endives* (v. Löw Pfl., p. 255). Kil. I, 2 ע' ושולשי שדה (garden) endives and field endives; Y. ib. 27[a] top ע' טרוקסימון ע' *'ulshin* are endives that are eaten raw, שדה עולתין field *'ulshin* are known as *'ulthin* (Chald.). Pes. II, 6; a. e.

עוּלְשִׁין ch. same. Targ. Y. Ex. XII, 8 (h. text מררים); Targ. Cant. II, 9.

עוּלְשָׁתָא pr. n. pl. *'Ulshatha.* Tosef. Shebi. IV, 11 (missing in ed. Zuck., Var. עול שתא, עילשתא; v. Hildesh. Beitr., p. 34, a. p. 80 note).

עָוֶל, עַוְלָתָא f. (v. עַוְלָא) *perversion, wrong.* Targ. Ps. XCII, 16. Targ. Job XV, 16 Ms. (ed. עִילְתָא, עִילְתָא).

עוּלְתִין m. pl. ch. = h. עוּלָשִׁין. Y. Kil. I, 27[a] top, v. עוּלְשִׁין.—Lam. R. to III, 42 עוּלְתָא Ar. (ed. כרנבי), v. בְּסִיתָא.

עוּמָא, Tosef. Kel. B. Bath. I, 6, = עֻמְקָא.

עוּמָד m. = אוּמָד, *estimate, guess, medical prognosis.* Tam. II, 5 בע' חמש וכ' as much wood as would by estimate yield five S'ah of coal. Y. Snh. IX, 27[a] bot. ע' של טעות an erroneous prognosis. Y. Naz. IX, end, 58[a] ע' האמצעי, v. אוּמָד. Ib. עָמֵד, a. עָמַד.—*Pl.* עוּמָדִין. Ib. שנו ע' two subsequent medical opinions.

עוֹמֵד, v. עָמַד.

עוּמְדָה*, Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot., v. עֲמִירָה I.

עוֹמָדוֹת f. pl. (עָמַד) *standing at meetings, attendance while standing*, opp. יְשִׁירוֹת. Y. Sabb. X, 12[c] bot., a. e., v. יְשִׁירָה.

עוֹמְדִין, עוֹמְדִים m. pl. (preced.) 1) *upright loom.* Neg. II, 4 באורגת בע' in the position of one weaving at an

upright loom; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV (not בעומר); Lev. R. s. 15 בעמרים (corr. acc.); Yalk. ib. 551 (corr. acc.). —2) *side-pieces of a ladder.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 אחר תע' the material of the side-pieces decides (v. עֲדָשָׁה 4).

עוּמָה f. (b. h. עֻמָּה; עֻמַּם, cmp. עֻמָּם) *junction*; לְעוּמַת *corresponding, against.* Keth. V, 8 פוסק לעומתן וכ' must give her other products of the same nutritious quality.

עוֹמֶס m. (עמס) *pack*; מלא עומסו *as much as one can pack into one's hand.* Snh. 100ª; Yalk. Ps. 797.

עֹמֶק, עוֹמֶק m. (b. h.; עָמַק) *depth, profoundness.* Pes. 54ᵇ (among the things hidden to man) ע' הדין the profundity of divine judgment; [oth. opin.: the intricacy of human law]; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5. Meg. 3ᵇ top (ref. to Josh. VIII, 9, a. 13, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) שהלך ולן בעומקה וכ' Tosaf. (ed. שלן only) he went and spent the night in the depth (of study) of the Law; Erub. 63ᵇ שהלך בעומקה וכ' he entered into the depth &c.; a. fr. —Meg. 6ª הרוגי ע' those who died in the valley (Babylonia), v. חַפַּת.— *Pl.* עוֹמָקִין. Gen. R. s. 41 beg. Ar.; Yalk. Ps. 845, v. סִיקוֹסִים II.

עוּמְקָא I ch. same, 1) *depth, foundation; the soil under a building.* B. Bath. IV, 2 לא את חבור..אע"פ שכתב לו ע' ורומא (in selling a building, one has not implicitly sold) the well or the subterranean store-room, allhough he wrote in the contract 'depth and height' (ground under the building and space above the roof); ib. 61ª עומקה ע' ורומא בסתמא לא קני depth and height, unless explicitly stated, are not sold with the house (and the seller has a right to dig under and to build on top of the house); אחני ע' ורומא למיקני ע' ורומא the specification of 'depth and height' in the contract, has the effect to give possession of the ground beneath and the space above. Ib. ואי ס"ד בסתמא קני ע' ורומא ליחני ע' but if we were to assume that depth and height are implied in the sale, let the specification of 'depth and height' have the effect to give possession of the well &c. Ib. 64ª; a. fr.—Gen. R. s. 50 וסדום בע' הוא now, Sodom was situated in a depression, therefore he said, and I cannot escape to the mountain; שרי בע' וכ' he dwelt in a valley, and they say to him, go out to the mountain (which has a healthier climate), and yet he speaks in that manner? B. Mets. 117ᵇ נחית לע' דדינא; B. Kam. 53ª; ib. 39ª לעומקיה וכ', v. נָחַת; a. e.—*Pl.* עוּמְקָא, עוּמְקִין. Targ. Ps. CXXX, 1. Targ. Ez. XXVII, 34; a. e.—V. עִמְקָא.—2) (trnsf., cmp. חָכָל III) *intricacy, cunning, reservation.* Targ. Y. I Gen. XXII, 14 (Y. II פַּלְגּוּ).

עוּמְקָא II, **עו'** f., constr. עוּמְקָ, עוֹמַק; *pl.* עוּמְקָנִין, עוּמְקָן, v. עֻמְקָא.

עוּמְקָן m. (v. עוּמְקָא I, 2) *reserved person, trickster.* Der. Er. Zuta ch. VI.

עוּמְקָנָא ch. same, *tricky.* Targ. Ps. CI, 4 ed. Ven. (oth. ed. עוקמנא).

עֹמֶר, עוֹמֶר m. (b. h.; עָמַר) 1) *sheaf.* Peah IV, 3 ע' השכחה the forgotten sheaf (Deut. XXIV, 19); a. fr.—*Pl.* עוֹמְרִין, עוֹמָרִים, עֳמָרִין. Ib. VI, 5 שני ע' שכחה two sheaves left in the field are considered as forgotten (belong to the poor). Ib. 6 שני ע' ובהם סאתים two sheaves containing two S'ah between them (the ordinary size of a sheaf being one S'ah). Ib. וכי מרוב הע' וכ' is the privilege of the owner strengthened or infringed by the quantity of the sheaves (irrespective of their sizes)? Ib. V, 1; a. fr. [Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 551, v. עוֹמָרִים.]—2) [*the quantity of grain in a sheaf,*] *Omer*, a dry measure, esp. *the Omer of barley offered on the sixteenth day of Nisan* (Lev. XXIII, 10—14). Men. X, 1 הע' הירה בא בשבת וכ' the Omer, when offered on the Sabbath, was prepared by cutting three S'ah-fuls of barley (sifted down to one Omer). Tosef. Dem. I, 28 מותר ע' that which is left over when preparing the Omer. Men. X, 6 הע' הירה מתיר וכ' the offering of the Omer had the effect of allowing the use of the new crop in the country. Ib. 7 קודם לע' before the Omer was to be offered (before the sixteenth of Nisan); a. fr.

עֳמָרָא, עוּמְרָא ch. same, 1) *sheaf.* Targ. Deut. XXIV, 19. (O. ed. Vien. עֻמְּ)—2) *Omer.* Targ. Ex. XVI, 36 (Y. ed. Vien. עֳמָרָא; O. ed. Vien. עֻמְּ). Ib. 33. Targ. Lev. XXIII, 10; a. fr.—Targ. Hos. III, 2 עומר ארטותא (עוֹמֶר) the Omer of the wave-offering (h. text חֹמֶר).—*Pl.* עֳמָרִין, עוּמְרִין. Targ. Ex. XVI, 22.

עָוֹן m. (b. h.; עָוָה) 1) *perversion, wrong.* Deut. R. s. 3 לא אותו ע' חטא ולא ע' no sin or wrong. Sabb. 30ª that sin (of David's, against Uriah and Bathsheba); Snh. 107ª מחול לו על אותו ע' כולו pardon me for that sin entirely. Sabb. 88ᵇ אם יש בי ע' זה if I am guilty of that crime (for which I am to be put to death); a. fr.—ע' גלירון, v. גָּלִיר.—*Pl.* עֲוֹנוֹת, עֲוֹנֹת. Ib. תהא..עֲוֹנוֹתַי may my death be an atonement for all my wrong-doings. Ber. 5ᵇ מוחלין לו כל עֲוֹנוֹתָיו is forgiven all his sins. Yoma III, 8. Ib. 39ᵇ עֲוֹנוֹתֵיהֶן של ישראל the sins of Israel; a. v. fr.—2) (sub. עוֹנֶשׁ) *penalty.* Yeb. 47ª מודיעין אותו עֲוֹן לקט וכ' we acquaint him (the proselyte) with the consequences of a neglect of the laws concerning the share of the poor &c., v. עוֹנֶשׁ.— ע' בַּע as *a punishment for, in consequence of.* Sabb. 32ᵇ בע' נדרים (sub. ביטל) as a punishment for the neglect of vows; בע' מזוזה for neglecting the law concerning the door-post inscription; בע' ביטול תורה for neglecting the study of the Law; בע' גילוי עריות for unchastity; a. fr.

עון *to be round, curved;* denom. עִיֵּן.

Pi. עִיֵּן (denom. of עַיִן) 1) *to look in, read.* Tanh. Ki Thissa 34 אסור..לעיין בתורה וכ' the interpreter must not look into the Torah (Hebrew text) and translate; (Pesik. R. s. 5 לירתן עיניו).—2) *to look carefully; to search, investigate* (cmp. הִקְקֵק a. הִזֹּק). B. Bath. 115ª (ref. רבן אין לו, Num. XXVII, 8) עיין עלויו (Ar. אַיֵּן) investigate his case (whether he has really no male issue); Yeb. 22ᵇ. Kidd. 4ª (ref. to Lev. XXII, 13 וזרע אין לה) עיין לה; Yeb. 70ª עיין עלה (Chald.).—3) *to speculate, contemplate.* Ber. 55ª חמאריך בהפלתו ומעיין בה he who stays long in prayer and speculates on it (expecting its fulfillment as a reward for his lengthy prayer); Yalk. Prov. 950; Ber. 32ᵇ; a. e.—4) [*to measure with the eye*] *to balance exactly*, opp. הכריע (v.

כָּרַע). B. Bath. 89a אין מְעַיְּרִינִין במקום שמעיירינין..... where it is customary to give overweight, you dare not sell by exact weight, and *vice versa*; a. e.—*Part. pass.* מְעוּיָּרִין *a*) (adv.) *weighed exactly, even-balanced.* Num. R. s. 16, end (ref. to עִין בְּעִין, Num. XIV, 14) הרי מאזנים מע' אתה וכ' behold the scales are evenly balanced, thou sayest ..., and I say &c.; Deut. R. s. 5 הרי מדת הדין בכף מאזנים מע' judgment lies on evenly balanced scales. Tanḥ. Ki Thissa 34; Pesik. R. s. 5, beg. המאזנים מע' the claims on both sides are equal. Y. Snh. X, beg. 27c הרה מע' if it (his sins and his merits) be even; Y. Peah I, 16b bot.; Y. Kidd. I, end, 61d מחציין (corr. acc.); Yalk. Ps. 784 כף מאזנים מע' [הרה]; a. e.—*b*) *having eyes* (*rings*) or *colors.* Y. Kil. I, 27a, v. לְיוּנִים.

Polel עוֹנֵן (b.h.) [*to contemplate; to augur;*] *to produce apparitions, to conjure.* Snh. 65b, a. e. (interpret. מְעוֹנֵן, Deut. XVIII, 10) על העין ... המעביר, v. זְעוּרוּ. Ib. (oth. interpret.) האוחז את העינים, v. אָחַז. Ib. (oth. interpret.; cmp. *Pi.*) המחשב עתים ושעות וכ' who calculates what times and hours are auspicious &c.; [Comment. on המחשב explain עונן as denomin. of עוֹנָה I]; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14 נותני עתים וכ'.

עִין ch., *Pa.* עַיֵּן, עַיֵּן same, 1) *to watch, guard.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 10 עַיְּרֵי (*Paeli*).—B. Kam. 32b ארבעי ליה עַיּוּנֵי (עַיּוּנְיָה) he ought to have been on his guard; Macc. 8a לעַיּוּנְיָה.—2) *to look out for, select.* Targ. Job VIII, 17 יְעַיְּנוּן ed. Lag. (oth. ed. יְעַיְּרוּן).—3) *to look into, meditate, study, speculate.* M. Kat. 14b לעיוני בדיניה to study his case (not to decide it). Ib. אתו מצפרא ומעַיְּרִינֵי בדיניה וכ' they meet in the morning and consider his case ...., and then they come again at sunset &c. Ber. 25a עַיְּנִין אי וכ' examine and see whether &c. Ib. 58a עד דמעייריני ביה בדינא while they were arguing about him in court. Snh. 18b ומְעַיְּרִינְיָא וכ' and we argue on his case. Meg. 30b מְעַיְּרִינַן במילי דמתא we look into the affairs (the moral condition) of the town. Gitt. 60a; Tem. 14b מְעַיְּרֵי בספרא וכ' used to study the book of &c. R. Hash. 16a בחינה עיוני בעלמא הוא 'to probe' (בחן) means merely to investigate (without decreeing). Ber. 55a דמְעַיֵּין בה when he thinks of his prayer (expecting its fulfilment), v. preced; a. fr.—[*Pol.* עוֹנֵן, v. עָנַן.]

עוֹנֶג m. (b. h. עֹנֶג; עָנַג) *pleasure, enjoyment.* Sabb. 118b (ref. to והתענג Ps. XXXVII, 4) ע' זה איני יודע ... ע' שבת I should not have known what this 'delight' means, but when it is said (Is. LVIII, 13), thou callest the Sabbath a delight, I learn that this '*oneg* means the enjoyment of the Sabbath; a. e.

עוֹנָה I f. (עָנָה I) [*turn, circle, period,*] 1) *moment*, esp. '*Onah, the twenty-fourth part of an hour.* Yalk. Deut. 942 ואין להרהר ... אפי' ע' של כלים and you must not criticise God's dealings with man even for a moment of the least duration; Sifré Deut. 307 (some ed. שנה, emended in ed. Fr. עיולה; corr. acc.). Tosef. Ber. I, 3 בשעה ... הע' an 'Onah is the twenty-fourth part of an hour, and an 'Eth the twenty-fourth part of an 'Onah, and a Reg'a the twenty-fourth part of an 'Eth; Y. ib. I, 2d top; Lam. R. to II, 18 (corr. acc.).—2) '*Onah, a period of twelve astronomical hours, one half of the natural day and of the natural night*, or (at solstice) *natural day*, or *natural night.* Y. Ab. Zar. V, end, 45b; Bab. ib. 75a; Nidd. 65b. Y. Ab. Zar. l. c. כדי ע'; Tosef. Toh. XI, 16 מלא ע' for the term of an 'Onah; Ab. Zar. l. c. ע' וכמה how long? An 'Onah. Yeb. 62b; Nidd. 63b ע' ... וכמה and how long before? ... An 'Onah. Ib. אחריתי ע' an additional 'O. (day or eventually night). Ib. 65a שלמה ע' a complete 'O., expl. ib. לילה וחצי יום, expl. ib.b אי לילה וכ' either the space of one night at solstice, or half a day and half a night &c., in midsummer or midwinter; a. fr. —*Pl.* עוֹנוֹת. Mikv. VIII, 3; Tosef. ib. VI, 6; Sabb. 86a. Ib.b; Y. ib. IX, 12a top שלמות ע' full 'Onahs (not counting fractions); a. fr.—4) *due season, period, stage.* Peah IV, 8 עד שלא באו לעוֹנַת המעשרות before the harvested products have arrived at the stage when they are subject to tithes; Maasr. V, 5. Y. M. Kat. III, 83a top עוֹנַת קריאת שמע the time of the day for reading the Sh'm'a. Y. Shek. I, beg. 45d כדי שיבראו ... בעוֹנָתָן so that the Israelites might deliver their Shekels in due time. Y. Erub. VIII, end, 25b אם עונת הגשמים היא if it is during the rainy season; Y. Kil. IX, 32a. Y. Ber. II, 5c top בעל התאנה ... עוֹנָתָהּ וכ' the owner of the fig tree knows when it is time for the figs to be picked; כך הקב"ה ... עוֹנָתָן של וכ' so does the Lord know when it is time for the righteous to be called away; Cant. R. to VI, 2. Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. עונת אשה marriageable age, v. עוֹפֶר; a. v. fr.—Esp. (b. h. עֹנָה) *the duty of marital visits at certain intervals, marital duty.* Keth. V, 6 הע' האמורה בתורה וכ' the time for marital duties intimated in the Law (Ex. XXI, 10) is: for men of leisure &c.; Gen. R. s. 76; Yalk. ib. 131. Sabb. 118b למימרא ... מצות ע' לא קיים does this mean that R. J. neglected the regulations concerning the marital duty? Keth. 62b; a. fr.—Mekh. Mishp., s. 3 (ref. to Ex. l. c.) ועוֹנָתָהּ זו דרך ארץ *her 'onah* refers to marital visits; [oth. opin.: ועונתה לא יתן וכ' *her 'onah* means, he must not give her summer apparel in winter &c., but כל אחד ואחד בעונתה each in its due season; anoth. opin.: עונתה זו מזונה *her 'onah* means her sustenance (with ref. to ויענך Deut. VIII, 3; v. next w.); Keth. 47b; Y. ib. V, 30b top.]

עוֹנָה II f. (עָנָה II; cmp. עִינּוּי) *trouble, suffering.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (play on ריע ובריע, Lev. XXVI, 43) ע' של מדבר (Yalk. Lev. 675 עונות) the privations in the desert; ע' של בעל פעור (Yalk. l. c. של פעור) the suffering attendant upon the worship of Baal (Num. XXV, 3, Ps. CVI, 28, sq.); ע' של מלכי האמורי the suffering from the Emorite kings (Jud. II, sq.).—*Pl.* עוֹנוֹת. Lev. R. s. 17 (play on הִרְצִבוּת, Ps. LXXIII, 4, v. הִרְחִיב) ולא צִבִּיתִים בע' אין להם I did not make them swell from sufferings; ib. צירים של ע' וכ' they (the wicked) have no swellings (accumulations) of sufferings with which they die (so as to atone for their sins) &c.; Yalk. Ps. 808.

עוֹנָה III f. (denom. of עִין) 1) *sight* or *affliction of the eye.* Men. 64b, v. next w.—2) *shade of color, pattern* (in weaving, v. Sm. Ant. s. v. Tela).—*Pl.* עוֹנוֹת. Lev. R. s. 17 [read:] אלו לצירים ולע' (v. Ar. s. v. אספריטין, where our w. reads: ולעֲרִינוֹת) these (the coarse threads) are used for tassels and for producing (raised) patterns; Yalk. Ps. 808 לצביתים ולעֲנוֹת.

עוֹנָה IV f. (denom. of עֵין; cmp. Arab. *'âna* manare) *welling, flux.* Men. 64ᵇ a woman said, I am offering a sacrifice לעוֹנָתִי after my recovery from flux, .. סבור מינה לעוֹנָתָהּ ממש (v. Rabb. D. S. a. l.) which they understood to mean really for her flux, when the suggestion was offered, שמא בעינה סרכנה (v. preced.) perhaps she was in danger of losing her eye-sight; Y. Shek. V, 48ᵈ לעֵינָתִי, interpreted שופעת כמעיין, v. שָׁפַע.—[Rashi, ignoring Y. Shek. l. c., takes our w. in the sense of *due season* for a sacrifice, v. עוֹנָה.]—[Tosef. M. Kat. I, 2 עונתו של מים, v. עוּגָה.]

עוֹנִי I, **עֳנִי** m. (b. h.; עָנָה II, v. עוֹנָה II) *misery, poverty, privation.* Ab. IV, 9 כל המקיים...מע' וכ' he who fulfills the Law in spite of poverty, shall finally do so in wealth; סופו לבטלה מע'...וכל המבטל and he who neglects the Law on account of his wealth, shall finally neglect it from poverty. M. Kat. 17ᵇ, a. e. כל מקום...או מיתה או ע' wherever the scholars put their eyes (upon a person, i. e. decreed the ban), there follows either death or poverty. Midr. Till. to Ps. V (ref. to I Chr. XXII, 13) בָּעֳנִיי בצער וכ' what does 'in my misery' mean? In the pain which I suffered about it. Sifré Deut. 130 (ref. to Deut. XVI, 3) למה נקרא לחם ע' על שם עינוי וכ' why is it called bread of misery? For the affliction which they suffered in Egypt; a. fr.—[Pes. 36ᵇ באוני..תיפוק ליה מלחם ע' derive it (that you dare not use second tithes for unleavened bread to be eaten with the Passover lamb) from the expression 'bread of misery', which intimates 'that which it is permitted to eat in mourning (to the exclusion of second tithes, v. Deut. XXVI, 14); ib.ᵃ מה שנאכל באנינות לחם ע'. Ib., a. e. לחם ע' לחם שעונין עליו וכ' 'bread of recitation', bread over which they recite many words (the Hagadah, Hallel &c.).]

עוֹנַי ch., v. עֲנִי.

***עוֹנִי** II pr. n. pl. *'Oni.* Tosef. Ohol. XVI, 12 תחום ע' (R. S. to Ohol. XVI, 5 עכו); cmp. אוֹנִי II.

עוניתא, Lam. R. to IV, 18 עוניתיה, read: אוֹנִיָּתָא.

ענן, Y. Snh. VII, 24ᶜ top חניחוש והע', read: והתינוק.

עוֹנָנִין, v. עָנָנָא.

עוֹנָקָא, v. אוּנָקָא I, a. עֲנָקָא.

עוֹנָקְלָא, v. אוּנְקְלָא.

עוֹנָקָתָא f. = אוּנָקָא (v. אוּנָקָא I) *neck.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot. עד כדון עונקתיה..רפיא is this man's neck loose yet?; ib. החדא ע' דהוות וכ' this neck which was loose is now laced (thou art going to be hanged).

עֹנֶשׁ, עוֹנֶשׁ m. (b. h.; עָנַשׁ) 1) *punishment, penalty; responsibility.* Snh. 89ᵇ כך עונשו וכ', v. בְּדִיאַר; Ab. d'R. N. ch. XXX. Snh. 54ᵇ top, a. fr. שמענו אזהרה מנין ע' we learn here the penalty, whence do we learn the prohibition? Yeb. 3ᵇ, v. אַזְהָרָה. Ib. 47ᵃ ומודיעין אותו עונשן של מצות and we acquaint him (the proselyte) with the penalty attending the neglect of the duties (of an Israelite), v. עָוֹן. Sabb. 87ᵃ בתחלה פירש עונשה וכ' first he explained the penalty for trespassing the Law, .. and then the reward for observing it. B. Bath. 88ᵇ עוֹנְשָׁן של מדות the responsibility connected with measures (the punishment for giving wrong measures); Yeb. 21ᵃ ענשין (corr. acc.); a. fr. —2) *punishable act, sin.* Sabb. 115ᵇ גדול ע' האחרון וכ' the sinfulness of the latter act is greater than &c. B. Kam. 105ᵇ ע' ממון (Rashi ע' כפירה) the crime of denying an obligation; ע' שבועה the crime of false swearing; a. fr.—*Pl.* עוֹנְשִׁין. Snh. 43ᵇ שבגלוי ע' sins committed publicly; a. e.

עוֹ' עוֹנָא, v. עֲנָא.

עוֹנָתָא f. pl. (v. עוֹנָה III) [*eyes,*] *rings* of a yoke (χρίκος). Targ. Hos. X, 10 (Rashi: עֵינוֹתֶיהָ; h. text ענתם, K'ri עונותם). Cmp. עַיִן 2.

עוֹסָקָן v. עַסָּקָן.

עוּף I *to be bent, doubled; to be wearied.* Ḥull. II, 3 מריב עונות...עָפִים, v. שָׁחַז. Midr. Sam. ch. XXIII, beg. ומתעלפים on account of the multitude of my sins are the righteous in me wearied and faint.—Denom. עָיֵף.

עוּף ch., v. עִיף.

עוּף II (b. h.; denom. of עוֹף) *to fly.* Sabb. 26ᵃ מפני שהוא עָם because it is volatile (explosive). [Sot. 45ᵃ עפר, עם Ar., v. צוּף.]

Pol. עוֹפֵף same. Ber. 63ᵃ פרנסתו מְעוֹפֶפֶת לו כעוף his sustenance comes flying to him like a bird. Ḥull. XII, 3 הרתה מעופפת if the mother bird was flying about the nest; Tosef. ib. X, 10. Pirké d'R. El. ch. IV ובשתים מְעוֹפְפִים וכ' and with two wings they fly, and they sanctify &c.; Yalk. Is. 271; a. e.

עוּף ch. same. Targ. O. Deut. IV, 17 דפרח דתיעוף ed. Lisb. (ed. only דפרח; דתיעוף being a gloss).

עוֹף m. (b. h.; עוּף I) [*bend, wing*; cmp. כָּנָף,] *bird, fowl.* B. Kam. 92ᵇ (quoted fr. כתובים) כל ע' למינו ישכון ובן אדם לדומה לו (not ובני; Tosaf. ע' כנף) every bird nests according to (with) its kind, and man with one like himself; Yalk. Gen. 116; Yalk. Jud. 67. Ḥull. 27ᵇ, a. fr. אין שחיטה לע' מן התורה the ritual slaughtering of birds is not indicated in the Torah. Sabb. 130ᵃ, a. e. במקומו ... בשר ע' בחלב in the native town of R. J. the Galilean they ate poultry prepared with milk; a. v. fr.—*Pl.* עופות. Ḥull. l. c. Gen. R. s. 67, v. סְכָכָה I; a. fr.

עוֹפָא, עוֹף I ch. same. Targ. Y. Lev. V, 10. Targ. Gen. I, 20; a. fr.—*Pl.* עוֹפִין, עוֹפָא, עוֹפָן. Targ. Ps. L, 11 Ms. (ed. sing.). Ib. XXIII, 5 ed. Lag. Targ. Y. Gen. XXV, 27.

***עוֹפָא** II pr. n. *'Ofa,* name of a gate of Jerusalem. Targ. Zeph. I, 10 (h. text משנה, v. עוֹף I; Kimḥi reads: עוֹפֶל, עָפְלָא, v. עוֹפֶל).

עוֹפָא, Targ. Job XXVIII, 3 some ed., read: סוֹפָא.

עוֹפֶל (b. h. עֹפֶל; עָפַל) [*swelling,*] pr. n. *Ophel,* an elevation of the Temple mount (v. II Chr. XXXIII, 14). Y. Taan. III, 67ᵃ top קרן חע' the summit of O.; v. אָפֵל II.

עוֹפֵר m. (b. h. עֹפֶר; עפר *to be thick, strong*; cmp.

preced., a. אֲבִיר) *young animal*; trnsf. *youth, strong man.* Gen. R. s. 14 (play on עפר, Gen. II, 7) ע' עולם על מליאתו נברא the conqueror of the world was created in his fulness (completely developed).—*Pl.* עֲפָרִים. Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. (play on עֲפַר, Num. l. c.) מי מנה ע' וכ' who will count the youths among them that have reached the age of marriage &c.?; Yalk. Num. 766 כמה ע' ישׁ וכ' how many are the youths in Israel that study the Law &c.! (Tanna d'bé El. ch. XXI עפר, corr. acc.).

עוֹפֶרֶת f. (b. h. עֹפֶר; v. preced.; cmp. אֲבָר) *lead.* Mekh. B'shall., Shir., s. 5; Yalk. Ex. 246.

עוּץ (cmp. אוּץ) [*to press, urge,*] *to encourage, advise.* —Part. עָיֵיץ. Targ. Y. II Num. XXIV, 14. Targ. II Esth. I, 15; a. e.—Kidd. 80^{b} ועיריץ לו עצות וכ' and is likely to give him bad advice. Yeb. 107^{a} עָיְרִיצֶיהָ לה וכ' her relatives may advise her (put her up to it) and take the property away from me.

עוּצְבָּא I m. (עֶצֶב) *grief.* Ber. 56^{a} מע' ... ולא אהנך דלבך thou wilt find no pleasure in eating on account of the grief of thy heart.

עוּצְבָּא II, עוּצְבָּה f. (עֶצֶב, v. אֲבַרְזִין) *fur trimmed* (or *to be trimmed*) *of its ends, robe, cover.* Kel. XXVI, 7; B. Kam. 66^{b} Ms. M. (ed. עיצ'). Ib. ע' אינה צריכה קיצוץ an '*utsba* requires no trimming (in order to be considered a finished object of use). Zeb. 94^{a} ע' שחשב עליה לקצצה Ms. M. (ed. לירח, corr. acc.) a fur which the owner had intented to trim; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10 עוצבה R. S. to Kel. l. c. (ed. אצבע, corr. acc.); Zeb. l. c. ע' דחשיב עלה וכ'.

עוֹצָר or עוֹצֵר, v. אוֹצָר a. אָצַר.

עוּק (b. h.; cmp. חוּק) 1) *to circle, round.*—Denom. עָיֵק.— 2) (cmp. גּוּב) *to hollow out.*—Denom. עוּקָה.—3) *to press.* —Denom. עָקַק.

[*Hif.* הֶעִיק (b. h.) *to press, make a rut* (in the ground).]

עוּק ch. (= h. צוּק) *to be narrow, pressed.*—Perf. עָק; part. עָק, עָיֵק, עָיִק (עִיק). Targ. Is. XLIX, 20.—Trnsf. *to feel pain, disgust; to be sick of.* Targ. Jud. XVI, 16 (h. text קצר). Targ. O. Gen. XXVII, 46 (Y. *Ithpe.*; h. text קצתי); a. fr.—V. עָיְקָא.—ע' לי'=(h. צר לי') *to be in distress, fear, anxiety.* Targ. Ps. XXXI, 10, a. e. עִיק Ms. (ed. צִיק, צֵיק noun); v. עָיְקָא. Targ. II Sam. XXII, 7 עייקא ed. Lag. (ed. Wil. עָקָא); Targ. Ps. XVIII, 7 עָקָא Ms. (ed. עָיְקָא, עָיִיקָא). Targ. O. Deut. IV, 30 וְיעוֹק (ed. Berl. a. Y. תיעוק). Targ. O. Num. XXII, 3 (Y. אתיעקו, v. וְיָעַק); a. fr.—[Gitt. 78^{a} עייק, עויק Ar., v. עָדַק.]

Af. אָעִיק *to press, trouble, annoy, distress.* Targ. Ex. XXIII, 9 (h. text לחץ). Ib. 22 (h. text צרר). Targ. Jud. XVI, 16; a. fr.—Y. Kil. IX, 32^{b}; Y. Keth. XII, 35^{a} bot. חד שינא מעיקא לי one tooth annoys me. Gen. R. s. 14 [read:] עקתיה אלא דאתית לאעקא ליה ... לא has this man (I) not enough trouble that thou camest to trouble him?; Midr. Till. to Ps. II אלא אף את אתי לאעקא ליה (read: אתית); Yalk. ib. 621 אלא דאת מעיקא ליה (read: מְעִיקַת). Y. Ber. II, 4^{d} top למחר..ואינון מְעִיקִין לון to-morrow they will be with us, and they trouble us (by treading upon our graves); a. e.—*Part. pass.* מְעִיק *troubled, feeling dread.* Targ. Is. VII, 16 (h. text קץ). Targ. I Sam. XXII, 2 (not מְעִיק).

Ithpe. אִיתְעַק *to be distressed, sick.* Targ. Y. Gen. XXVII, 46 (v. supra).—Targ. Job XXXVI, 16 יִתְעַק, v. תְּעַק.]

Ithpa. אִתְעֲיֵיק *to be narrowed in.* Targ. Job XVIII, 7, v. יְעַק.

עָוּק, עֻוָּק m. (עוּק h.) *rundle of a ladder.*—*Pl.* עֻוָּקִים, עֻוָּקִין, עֻוָּקִי'. Tanh. Vayetse 2; Pesik. Bahod., p. 151^{a}; Lev. R. s. 29, a. e., v. חֲוָוק. Y. B. Bath. III, end, 14^{b} עד ג' ע' (בכסא not ככסא) a ladder of three or less rundles is considered a stool; Y. Sabb. III, end, 6^{c} עד ג' ככסא (corr. acc.).

עוּקְבָּא I, Snh. 96^{a} Ar., v. עֲקוּבָּה.

עוּקְבָּא II, עוּקְבָן, עוּקְבָה pr. n. m. *'Uḳba, 'Uḳban,* (*Mar 'U.*), name of several Amoraim and of one Resh Galutha (or two), commonly named Mar'U. Snh. 31^{b}. Pes. 115^{b} רבנא ע'. M. Kat. 16^{b}.—Y. Ber. I, 3^{a} bot. מר ע'.—Sabb. 56^{b} עוקבן בר נחמיה וכ' 'U. son of N., the Resh Galutha; a. e.—Erub. 34^{b} ע' בר חמא Ms. M. (ed. בר אבא, corr. acc.). B. Mets. 65^{a}. Ber. 44^{a} מר ע' בר ח' (Ms. F. רב ע'). Zeb. 55^{b} רב ע' Ms. M. (ed. מר); a. fr.—Y. Erub. I, 18^{d} bot. רבי ע'. Y. Ḥag. II, 78^{b} top ר' עוקבה. Y. Meg. I, 71^{a} top מר ע'; a. fr.—Lev. R. s. 28; Pesik. Ha'omer, p. 70^{b} רב חמא בר ע'. —V. Fr. M'bo p. 120^{b}, a. Koh. Ar. Compl. s. v.

עוּקָה f. (עוּק; cmp. עוּגָה) 1) *cavity, trough, pit.* Y. Maasr. II, 50^{a} top והשמן משרדד לע' oil (is subject to tithes), when it drips down into the trough; Y. B. Mets. VII, beg. 11^{b} (insert והשמן). Erub. VIII, 9 מחזקת וכ' ע' a pit (in the court for receiving waste water) containing two S'ah. Ib. 88^{b} ע' מחזיק וכ' (*masc.*). Tosef. ib. IX (VI), 18. Mikv. VI, 1 עוקת חמיערה a pit adjoining a grotto (filled with water); a. v.—2) עוקת נפש *distress,* v. עָקָה a. חֲלוּקָה.

עוּקַל, v. עָקַל.

עוּקְמָא m. (עָקַם) *insidious, tricky.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 5 (h. text עקש).

עוּקְמִין, Yalk. Jer. 332, v. עִנְקְמוֹן.

עָקָל, עוֹקָמָן m. (עָקַם) *trickster.* Gen. R. s. 33, v. כְּמָנוֹן. —*Pl.* עוֹקָמָנִין, עוּקְמָנִין, עָקָל'. Sifré Deut. 308; Yalk. ib. 942. Y. Yoma VII, 44^{b} bot. (not עיר'); Lev. R. s. 10 ע' שבלב; Cant. R. to IV, 4.

עוּקְמָנָא ch. same, *tricky, trickster.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 5 (h. text עקש, v. עוּקְמָא). Targ. Ps. CI, 4 (Levita עוקמתא, incorr.).—*Pl.* עוּקְמָנֵא. Targ. Job V, 13.

עַקָל, עוּקְמָנוּתָא f. (preced.) *trickery, insincerity.* Targ. Y. I Deut. VI, 4. Targ. Ps. CXXV, 5 (Ms. עוּקְמָתָ'). —V. עֲקַרְמוּתָא.

עוּקְמָתָא same; v. preced.—[Targ. Ps. CI, 4 Levita, v. עוּקְמָנָא.]

עוּקְסָא, v. עוּקְצָא.

עוּקָּץ m. (עָקַץ) [*tail, end,*] 1) (= קוֹץ) *thorn, point, prick, sting.* Y. Sabb. XIV, 14^{d} top עוּקַּץ עקרב Scorpion's Tail (name of a plant); Y. Ab. Zar. II, 40^{d} top. Gen. R. s. 12 וחכ' שלו למעלה the pointed stroke of the letter *He* is directed upwards. Kel. XIII, 5; Sabb. 52^{b} מחט..עוקצה a needle whose point is broken off (v. חוֹר I); a. e.—Esp. *the peduncle of fruits.* Succ. III, 6 נטל עוקצו if its (the Ethrog's) peduncle is off. Ukts. I, 6; a. fr.—*Pl.* עוּקָּצִים, עוּקְצִין. Lev. R. s. 30 תמרה יש בה אוכל ויש בה ע' on the palm there is eatable fruit and there are prickles. Ukts. l. c. עוקצי תאנים the peduncles of figs; a. fr.—*'Uktsim, 'Uktsin,* name of a treatise of the Mishnah and Tosefta, of the Order of Toharoth. Hor. 13^{b} ניתי מר וניתני בע' come, sir, lecture on 'Uktsin. Ib. גלי עֻקְצִים explain 'U. —2) (=b. h. עָצָה) [*spine,*] *haunch (with tail).* Tam. III, 1. Ib. IV, 3. Ḥull. 93^{a}; a. e.—3) (= קָצֶה) *corner, recess.* Y. Dem. V, 24^{c} bot. בתחלת כל ע' וע' (not בתחלה) at the beginning of each corner (in which fruits are piled up).

עוּקְצָא ch. same, 1) *sting, tail, spine.* Num. R. s. 20 לא מן דובשיך לא מן עוקצך I want neither thy honey nor thy sting; Midr. Till. to Ps. I, 5 מעוקצך... Y. Nâz. IX, 57^{d} like fish that are fried, רישיה דהן גבי עוקצה דהן the head of one by the side of the other's tail. Ber. 58^{b} ע' דעקרבא (Ar. עקוסא) the prick (tail) of the Scorpio. Erub. 100^{b} Ms. M. (ed. דאית ליה עוקצי; Ar. a. Ms. O. עוקסא) when they (the shoes) have spurs (pegs in the sole); a. e. —*Pl.* עוּקְצֵי, v. supra.—2) *corner, recess.*—*Pl.* as ab. Sabb. 106^{b} כל הרוכא דליכא ע' וכ' (Ms. O. אוקסי) a vivarium which is not divided off in recesses is called a small vivarium; Bets. 24^{a} (Ar. אוקסי עוקסי; v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

עוּר I (b. h.) [*to be stirred up,* v. עָרַר,] *to wake* (act. a. neut.). [Y. B. Bath. III, 14^{a} וצריך לעורו, read לעורר, v. infra.]—Part. עֵר; f. עָרָה; *pl.* עֵרִים, עֵרוֹת. B. Kam. II, 5 בין ער בין ישן whether awake or asleep. Nidd. 12^{a}. Sabb. 55^{b}; Snh. 82^{a} (ref. to Mal. II, 12) שלא יהיה לו ער..ועונה he shall have none awakening (teaching) among the teachers and none responding among the scholars. Cant. R. to V, 2 אני ישנה מן המצות ולבי ער לגמילת חסדים I am asleep (negligent) in ceremonies, but my heart is awake for charity; אני ישנה מן הצדקות ולבי ער לעשותן I am asleep (careless) about righteous deeds, but my heart awakens me (stirs me up) to do them; ib. ולבו של הקב"ה ער לגאלני but the heart of the Lord, is awake (anxious) to redeem me; Pesik. Haḥod. p. 46^{b}; Pesik. R. s. 15 ולבי ער להקב"ה לגאלני but my heart is awake (waiting) for the Lord to redeem me; Yalk. Cant. 988; Tanḥ. ed. Bub., Tol'doth 18. Der. Er. Zuta ch. V לא יהא אדם ער..בין העי' one must not be awake among those sleeping, nor asleep among those awake. Nidd. l. c. בין ישנות בין ע' whether they are asleep or awake; a. fr.

Nif. נֵעוֹר, נֵר *to be awake, wake up; to be stirred up, become active.* B. Bath. 74^{b} והיה ר"א ישן ור"י נעור (not ניער) R. E. was asleep, and R. J. awake. Gitt. VIII, 2 (78^{a}) נעורה קוראה וכ' (נר') when she woke up, she read and found it was her letter of divorce. Ab. III, 4 הנ' בלילה he who is awake by night. Sifré Deut. 314 כדי שיעוררו בניו (not שיעוררו) that his young brood may wake up; Yalk. ib. 944. Cant. R. to IV, 8 (read:) בתחלה הוא נעור וכ' (or נִנְעָר, v. נָעַר II) first he bestirs himself (and proceeds) from the Temple &c.; a. fr.—Ab. Zar. 73^{a}, a. fr. מצא מין את מינו ונרעור kind found its kind and was stirred up, i. e. the two equal elements in the mixture join to become working agents.—V. נָעַר II.

Hif. הֵעִיר *to wake up; to stir up, instigate.* Gen. R. s. 43 מי הוא זה שה' לבם של מזרחיים וכ' who was he that stirred up the heart of the eastsrn nations that they should come and fall &c.?; Yalk. Is. 311 שה' בלבם של אזרחיים (corr. acc.). Ib. ומי הֵעִירָן לבא וכ' ישנים... the nations were too indifferent to come under the wings of the Lord, and who waked them up to come under his wings? Snh. 25^{b} (expl. מפרירחי יונים, ib. III, 3) אלו שמְעִירִין וכ' Ms. M. (ed. שמרירין) those who stir up the pigeons (on which they bet), v. עָרָה II.

Hof. הוּעַר *to be stirred up, be removed.* Gen. R. s. 85 שה', מן העולם, v. עֵר II; Yalk. ib. 145.

Polel עוֹרֵר 1) *to wake up.* Y. Ber. I, 2^{d} (ref. to Ps. LVII, 9) דרכן של מלכים להיות משחר מְעוֹרְרָן... it is usual with kings that the dawn wakes them up; Tanḥ. B'ha'ălôt. 10 דרך השחר מְעוֹרֵר מעורר וכ'.. usually the dawn wakes the sons of man, but I wake the dawn up. Y. Ber. IX, 13^{d} bot. הוא הי'ודע..יְעוֹרֵר אתכם he that knows your numbers wake you (from death); a. fr.—Y. Ter. V, end, 43^{d} מעורר את מינו ליאסר stirs up its kind (makes it an agent) to become forbidden, v. supra.—Maas. Sh. V, 15 בטל את המְעוֹרְרִים abolished the wakers; Sot. IX, 10, expl. ib. 48^{a}; Tosef. ib. XIII, 9 מעוררין אילו הלוים וכ' the wakers are the Levites, who . . . sang, Awake &c. (Ps. XLIV, 24). Lev. R. s. 7, beg. שנאה...הוא עוֹרְרָה עליהן דיני דינין hatred . . . . stirred up against them judgment upon judgment; a. fr.—2) *to excite to lamentation, arrange a memorial service, engage a travelling wailer.* M. Kat. I, 5 לא יְעוֹרֵר וכ' one must not arrange a memorial service &c., v. סַפְדָּנָא; ib. 8^{a} לא יערער, v. עָרְעֵר.—3) *to raise an objection; to contest the legality of.* Y. B. Bath. III, 14^{a} (interch. with עָרַר) מכיון שערר..צריך לעוֹרֵר עליו since he contested the right of possession in three successive years, he need no longer contest. Ib. צריך לעורו (corr. acc.); v. עָרַר a. עָרְעֵר.

Hithpol. הִתְעוֹרֵר, *Nithpol.* נִתְעוֹרֵר 1) *to be waked up; to bestir one's self.* Lev. R. l. c. עד שנה שנתעוֹרְרָה עליהן וכ' up to the year when it (hatred) was stirred up against them &c. Ib. s. 9 (ref. to Cant. IV, 16) לכשיתעוֹרְרוּ הגליות וכ' when the exiled colonies in the north are waked up (to be redeemed), they will come &c.; ib. לכשיתעוֹרֵר גוג וכ' when Gog bestirs himself (to war) &c. Ib. דבר שהוא ישן ונתע' a thing (the daily offering) which was asleep (during the captivity) and has been reawakened (reinstated); a. e.—2) *to be lively; to enjoy one's self.* Midr. Till. to Ps. CXLIX התעוֹרְרוּ עלי וכ' enjoy yourselves with me at your pleasure.

עִיר ch. same, *to stir up, awaken; to awake.* Targ. Job XLI, 2 יְעִיר (ed. Lag. a. oth. יְעֵר *Af.*).—Taan. 4^{a} עורו, v. עוּרְפִּרְלָא.—Part. עָיֵר, עָיֵיר; f. עָיְרָא, עָיְרָה. Targ. Cant. V, 2.—

Part. pass. עִיר, *pl.* עִירִין, עִירֵי *awake.* Y. Ber. I, 2[d] עד כדון ברייתא ע' until then (the end of the first night-watch) men are awake. Snh. 29[b] ושכבי לידוי וכ' ע' shall those awake and those asleep be witnesses against thee (i. e. wouldst thou say so within the hearing of &c.)?

Af. אָעַר, אָעִיר 1) *to stir up, awaken.* Targ. Is. XIV, 9 (ed. Lag. אעדת, read אָעֲרַת). Targ. Zech. IV, 1.—2) *to wake, watch; to wake up.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 11 (not מְעָיֵר); a. e.—Midr. Till. to Ps. XXII (ref. to ib. LVII, 9) אַעִיר יקרי וכ' wake up, my dignity (soul), before the dignity of my Maker (v. infra).

Polel עוֹרֵר *to stir up, awaken.* Targ. Ps. LXXX, 3. Targ. Y. I Deut. l. c.—Y. Ber. I, 2[d] (ref. to Ps. LVII, 9) אנא הוינא מְעוֹרֵר שחרה וכ' I am wont to wake up the dawn, the dawn never wakes me up; Pesik. Vayhi, p. 63[a]; Pesik. R. s. 17 ושחרה לא עוֹרְרָתְנִי; Midr. Till. l. c.; Lam. R. to II, 18; a. e.

Ithpe. אִתְעִיר, *Ittaf.* אִתְעַר *to be stirred up; to awake; to bestir one's self.* Targ. Job XIV, 12. Targ. Gen. XLI, 4. Targ. Hab. II, 19; a. e.—Y. Ber. l. c. אִתְעִיר יקרי wake up, my dignity (v. supra); Pesik. l. c. אִיתְעַר; Pesik. R. l. c.; Lam. R. l. c.; Yalk. Ps. 776 יִתְעַר יקרי וכ' let my dignity wake up. Ber. 4[a] לְאִתְעוּרֵי משנתיה (Ms. M. לְאִתְעוֹרֵר) for the purpose of (his) being waked up from his sleep; Yalk. Ex. 186. Lev. R. s. 12, beg. א' משנתיה וכ' when he woke up from his sleep, he saw &c.; a. fr.—Koh. R. to I, 8 כיון דא' בך חמרא וכ' since that wicked man's ass has been stirred up against thee (as it will be a constant reproach to thee that that man has caused thee to ride on the Sabbath), thou canst no longer stay &c.; [Matt. K.: since that wicked man's ass has *brayed* at thee, as if from נער, v. נָעַר I.]

עִיר II m. ch. (v. next w.) *husk, chaff.* Y. Sabb. XIV, 14[d], v. אוּר II.

עוֹר m. (b. h.; עור; cmp. עָרָה I) *skin, hide.* Bets. I, 5, v. הוֹרְסָן. Kel. XXVI, 5 (6), v. חַמָּר II. Ib. ע' הרופא the surgeon's leather apron; ע' העריסה the leather sheet in the cradle; a. v. fr.—*Pl.* עוֹרוֹת. Ib. 8 ע' בעל הבית the skins in the possession of a private man, opp. ע' של עבדן, v. עִבְדָּן. Ab. Zar. II, 3, v. לָבַב; a. v. fr.

עִוֵּר I m. (b. h.; עור; cmp. חָוַרְוַר, חָוַר) [*white, blank,*] *blind.* Bekh. 44[a] (ref. to Lev. XXI, 18) ע' בין סומא וכ' *'iwer* means both blind of one eye as well as of both; a. e.—B. Mets. V, 11, a. fr. משום ולפני ע' וכ' it comes under the category of the law (Lev. XIX, 14), 'place no stumbling block before the blind' (cause no man to sin).—*Pl.* עִוְרִים. Midr. Till. to Ps. CXLVI, 8 ע' ומי הן הע' הדורות ... כע' who are the blind? These latter generations that walk in the Law like blind men; a. e.—[Usually סוּמָא].—Denom.

עִיֵּר II (b. h.) *to blind; to cause perversion of judgment.* Sifré Deut. 144 (ref. to Deut. XVI, 19) כי השוחד יְעַוֵּר שאומר על וכ' 'bribe blindeth', that means, that (in old age) he will declare unclean what is clean &c.; Yalk. ib. 907; Keth. 105[a] (v. Peah VIII, 9); Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 8) יעור עיני חכמים בתורה blinds the judgment of scholars of the Law.

Nithpa. נִתְעַוֵּר *to be blinded.* Tanh. Aḥăré 1 נִתְעַוְּרוּ עיניו his eyes were put out.

עִוֵּר ch. same. Targ. II Kings XXV, 7. Targ. O. Ex. XXIII, 8 מְעַוֵּר (ed. Berl. מְעַוֵּר); a. e.

Ithpa. אִתְעַוַּר *to get blind.* Sabb. 77[b] מִתְעַוְּרָא would get blind.

עוֹרֵב m. (b. h. עֹרֵב) *raven, crow.* Ḥull. 65[a], a. e. אצל ע', v. זַרְזִיר II. Ib. 63[a] אוכמא ע' the black *'oreb* (raven); העמקי חיוורא ע' the *'oreb* of the valley, the white spotted *'oreb*; חבא בראשי יונים ע' the *'oreb* (crow) that moves in advance of the doves. Snh. 108[b] לנח ע' ... תשובה the raven brought a convincing argument against Noah; Yalk. Gen. 58; ib. רק ע' the raven was punished inasmuch as he spits (semen from his mouth, Rashi). Pirké d'R. El. ch. XXIII. Tosef. Sabb. VI (VII), 6; Sabb. 67[b] (v. עוֹרְבְתָּא); a. fr.—*Pl.* עוֹרְבִים. Ḥull. 5[a] (ref. to I Kings XVII, 6) ע' דילמא ... שמיריהו ע' might it not mean two men by the family name of 'Oreb (as Jud. VII, 25); Gen. R. s. 33; a. fr.

עוֹרְבָא, עוּרְבָּא ch. same. Targ. Gen. VIII, 7 (ed. Vien. O. עָרְבָּא); a. e.—Bets. 21[a]; Ḥull. 124[b] פרח א"ל ע' said he to him, a raven flew by (an evasive answer). Gen. R. s. 65 (ref. to Gen. XXVII, 20) (Jacob through his pious speech came near frustrating his device) לע' דאייתי וכ' like a raven that carries fire to his nest (to warm his brood). Keth. 49[b] ע' בעי בניה וכ' the raven wants (and cares for his) children, and this man wants none; a. e.—*Pl.* עוֹרְבֵי, עוֹרְבָיָא, עוֹרְבִין. Targ. Is. XXXIV, 11. Targ. I Kings XVII, 4; 6.—Ber. 56[b] חזאי ע' וכ' I saw in my dream ravens which flew around my bed.

עוֹרְבִי m. *an inhabitant of a place called 'Oreb* (v. עָרְבוּ).—*Pl.* עוֹרְבִים, עוֹרְבִיִּים. Ḥull. 5[a] (ref. to הָעֹרְבִים, I Kings XVII, 6) ודילמא על שם מקומן might it not have been men called 'Or'bim after their place? אם כן עורביים מרבעי ליה if it were so, it ought to read 'Or'biyim.

עוֹרְבְתָּא f. (v. עוֹרְבָא) *she-raven.* Sabb. 67[b] (in Hebr. dict.) האומר לערב ... ולע' וכ' if one says to a raven, croak, and to a she-raven, shriek and turn thy tail towards me (a superstitious practice); differ. in Tosef. ib. VI (VII), 6.

בֵּי ע', עוֹרַבְתִּי pr. n. *Be-'Orabti,* name of a family. Kidd. 70[b].

עוּרְדַּעְנָא, עוּרְדָּעָן m. (h. equivalent צְפַרְדֵּעַ) 1) *frog.* Gen. R. s. 10 חמי חד ע' וכ' saw a frog carry a scorpion &c.; Yalk. Koh. 972; (Koh. R. to V, 8; Lev. R. s. 22, v. אוּרְדָּעָה).—*Pl.* עוּרְדַּעְנָיָא. Targ. Ex. VII, 27, sq. (ed. Vien. O. עָרְ'); a. e.—2) f. *a disease of the tongue* (*rana*). Y. Ab. Zar. II, 40[d] top, v. אוּרְדַּעְנָה.

עִוָּרוֹן m. (b. h.; עִוֵּר) *blindness.* Midr. Till. to Ps. CXLVI כעִוָּרוֹן עינים ... אין צער גדול there is no trouble so great ... as blindness.

עוּרְזִלָּא, v. אוּרְזִלָּא.

עָרְ', עוּרְלָתָא, עוּרְלָא f. = h. עָרְלָה, *prepuce.* Targ. Gen. XXXIV, 14 (O. ed. Berl. עוּרְלָה). Ib. XVII, 11; a. fr. —Ab. Zar. 10[b] עוּרְלָתֵיהּ (v. vers. of Ms. M., Rabb. D. S. a. l. note). Erub. 19[a] עָרְלָתֵיהּ Ms. M. (ed. עַרְלָתוֹ, h. form); a. e.

—*Pl.* עוּרְלָאֵי, עָרֵי. Targ. Josh. V, 3 עוּרֵי ed. Lag. (oth. ed. עָרֵי, עָרֵי). Targ. I Sam. XVIII, 25 עָרְלַת constr. (ed. Lag. עורלות, corr. acc.).

עוֹרְלָה, v. עָרְלָה.—עוּרְלָה, v. preced.

עוּרְמָא f. (עָרַם) *heap, pile.*—*Pl.* עוּרְמָן. Targ. Y. Ex. XV, 8, v. עֲרֵרְמָה.

עֹרֶף m. (b. h. עֹרֶף; עָרַף) 1) *hind part of the head with the neck, neck.* Ḥull. I, 4 השוחט מן הע' if one cuts the animal from the neck (frontward); ib. 19[b] מאי ע' what is meant by עורף? אילימא ע' ממש shall I say, the real *'oref* (occiput)? Ib. מול חרואה את הע', v. מוּל I. Ib. (ref. to Jer. II, 27) מכלל דע' להדי פנים from this we conclude that *'oref* is the part opposite the face. Ab. Zar. 25[a] (ref. to Gen. XLIX, 8) אידוחי מלחמה שצריכה יד כנגד ע' וכ' what kind of warfare requires the hand against (opposite) the neck? The bow; a. fr.—B. Bath. 25[a] (ref. to Deut. XXXII, 2 שבאה מעורפו של עולם ...זו (יערף that is (the rain coming with) the western wind which comes from the hinder part (cmp. אחור, Is. IX, 11) of the world; Sifré Deut. 306 שהוא ערפו של עולם. Ib. Num. 126; Yalk. ib. 762, v. פָּתִיל. —2) *separation, division.* Ḥag. 15[a] in the heavens above there is לא ישיבה..ולא ע' ולא עיפוי no sitting down (for deliberation), no conflict, no division and no junction (Maim. to Snh. ch. X; Rashi: no *back*, i. e. everything is in sight, nor *weariness*).

עוֹרְפִּילָא m. (dimin. of עֲרָפָה, v. Deut. XXXII, 2; XXXIII, 28; v. עָרַף) *fine rain, drizzle.* Taan. 4[a] top ע' אפילו וכ' (Ms. M. ער') the drizzling rain is good even for the seeds under a hard clod. Ib. (phonetic etym.) מאי ע' עורו פילי wake up, ye cracks (of the soil).

עורקומא, v. next w.

עֲרָקוּמָא (עוּרָקְמָא) m. (ערקם, *Parel* of עקם) 1) *knee* (cmp. בִּרְכָּה), ע' דמיא *a pool.* Yoma 78[a] עור' (Ms. M. 2 ערקו'; ed. once עורקומא). Meg. 28[b] (Ms. O. ערקו'); Kidd. 71[b].—2) *hough* of an animal's hindleg. Ḥull. 76[a] ערקו'.—Cmp. בִּרְקוּב.

עוּרָרָה, v. עִירָרָה.

עוּשׁ (cmp. חוּשׁ) *to take care, come to help.* B. Bath. 9[a] עושו אהדדי Ms. M. (ed. בהדי הדדי) take care of one another.

עוּשִׁינָא, Targ. Ps. XXX, 8 ed. Lag., v. עֻשָּׁן.

עוֹ, עוּשְׁנָא, v. עֻשְׁנָא.

עֹשֶׁף, עוֹשָׁף m. (cmp. חסף, a. b. h. חָשַׂף) *the curved blade of a double-edged axe, that part which is used for paring or chipping, adze,* contrad. to בית בקוע that part which is used for splitting, v. בְּקוּעַ. Kel. XIII, 3 עוֹשְׁפוֹ (Ar. עָשְׁפוֹ; R. S. a. l. reads: אָשְׁפוֹ). Tosef. ib. B. Mets. I, 3 קדומו ..ועשפו בין הטהור (ed. Zuck. ועשחו, R. S. to Kel. XI, 4 ועשאו, corr. acc.) an axe which one made of unclean material, but the adze-shaped part of it is of clean material.

עוּשְׁפָא ch. same, *adze.* Targ. I Sam. XIII, 20 (h. text מַחֲרֵשָׁה).—*Pl.* עוּשְׁפָיָא. Ib. 21.

עֹשֶׁק, עוֹשָׁק m. (b. h.; עָשַׁק) *withholding what is due to one's neighbor, oppression.* Sifra K'dosh., ch. III, Par. 2 (ref. to Lev. XIX, 13) אם ע' דבר של ממון *'oshek* likewise (like גזל) refers to money matters (not to personal injury). B. Mets. 111[a] (interch. with עשק) זהו לך ושוב...וכ' ע' saying, go and come again (for thy wages &c.), that is *'oshek*; I have what is due to thee, but I will not give it thee, that is *gazel* (robbery). Ib. איזהו ע' שחייבה וכ' what withholding is it for which the Law requires a sacrifice (Lev. V, 21 sq.)? דכפר ליה ממונא when one denies owing money. Ib. זהו ע' זהו גזל *'oshek* and *gazel* are the same; Yalk. Lev. 605. B. Mets. 48[a] יחד לו כלי לעשקו he assigned to him an object (as security) for the wages withheld from him; Yalk. Lev. 479 לעושקו; a. fr.

עוֹ', עוּשְׁקָא ch. same. Targ. O. Lev. V, 23. Targ. Is. LIV, 14; a. fr.—Targ. II Esth. III, 8 מזבנין בע' they sell with oppression, i. e. overreach (cmp. הוֹנָאָה), opp. בשוויאו at value.—*Pl.* עוּשְׁקָיָא. Targ. Prov. XXVIII, 16 עושקוי (ed. Wil. עו').

עֹשֶׁר, עוֹשָׁר m. (b. h.; עָשַׁר) *plenty, wealth, riches.* Ab. IV, 9, v. עָנִי. B. Bath. 9[b] בעלי ע' wealthy men; a. e.—Gen. R. s. 63 (play on ויעתר, Gen. XXV, 21; cmp. עוּתָּרָא) שפך תפלות בע' he poured out prayers plentifully; Yalk. ib. 110 כעתר (corr. acc., or בְּעֻתָּר, a Hebr. adapt. of עוּתָּר).

עוּת (v. אוּת I), *Nif.* נֵעוּת *to be gratified, enjoy.* Y. Ab. Zar. I, 39[c] top, a. e. Samuel reads יֵעוּתוּ (with ref. to לָעוּת, Is. L, 4).

***עוּת** ch., *Pa.* עַוֵּית (preced.) *to make suitable, adjust.* Lam. R. to III, 9 Ar., v. צָמַד.

עוּת, pr. n. m., v. עַוָּת.

עָוַת (b. h.; v. עָוָה) *to be curved, crooked.*

Pi. עִוֵּת, עִוְּתוּת 1) *to pervert, wrest; to corrupt.* Num. R. s. 10 מתוך כך ... ומעַוְּתִין את הדין in consequence (of drinking) they cause the Law to be forgotten, and they pervert judgment. Nidd. 10[b] מפני שמעַוְּתות ...אין בודקות (not בודקין) they (the women) must not examine them (the young girls) with the fingers, because they may corrupt them (teach them unnatural gratification; Rashi: they may *wound* them).—Koh. R. to I, 15 (ref. to מעוות ib.) אם אין אדם מעַוֵּת עצמו מדברי תורה וכ' as long as a person (though doing wrong) does not pervert himself through wilful misinterpretation of the Law, there is a remedy for him; משאדם מעוות וכ' but as soon as a person perverts himself &c.; a. fr.—Nidd. 12[b] (adapting Koh. l. c.) הן עִוְּתָתָהּ הן תקנוה they make her crooked (the evidence on the cloths will make her unfit for marital intercourse), and they make her straight (if the evidence is favorable).—2) *to offend, excite displeasure; wound the feelings of.* Snh. 97[a] וְיַעֲוֵת; Der. Er. Zut. ch. X יְעַוֵּת shall be offensive, v. אָמַר II. Midr. Till. to Ps. CXIX, 78 ..אע"פ מְעַוְּתִים אותי וכ' although the wicked insult me, I do not abandon the Law.—3) *to render offensive, loathsome.* Sifré Deut. 1; Yalk. ib. 792 למה אתה מְעַוֵּה עלינו וכ' why dost thou make the Scriptures loathsome to us (by absurd

interpretations)?—*Part. pass.* מְעֻוָּת, מְעֻוָּתָה; f. מְעֻוָּתֶת; *pl.* מְעֻוָּתִין, מְעֻוָּתוֹת, מְעֻוָּתֵיהֶם, מְעֻוָּתָן; מְעֻוָּתִים *crooked, perverted, perverse.* Koh. R. l. c. בעולם הזה מי שהוא מע׳ וכ׳ in this world, he who is crooked may be straightened again (a sinner may amend his ways) &c. Ex. R. s. 2, beg. (ref. to עֲלִילוֹת, Ps. CIII, 7, in contrast to Deut. XXII, 14) [read:] בשר ודם עלילותיו מע׳ וכ׳ the ʿăliloth (machinations) of man are perverse ..., but the ʿăliloth (dispositions) of the Lord are merciful; a. e.

Nithpa. נִתְעַוֵּת *to be curved, wrested; to be perverted; to deteriorate.* Koh. R. l. c. ... אין קורין מעוות וכ׳ we do not call a thing perverted, unless it was at a time straight (right), and it became curved. Ib. משנתעוותו המים וכ׳ when the waters dating from creation became deteriorated. Sot. 41b נתעוותו הדינין (or הדיינין, v. Rashi a. l.) the courts became depraved. Ib. 47b נתעוותו הדרינין justice became corrupt; (Tosef. ib. XIV, 3 נתקלקל הדין).

עָוֹת, עָוַת ch. same.

Pa. עִוֵּת, עַוֵּת 1) *to offend, oppress.* Targ. Ps. CXIX, 78. Targ. II Esth. I, 1 מלכא מְעַוְּתָא a tyrannous king.—2) *to do a thing wrong.* Ber. 14b שלוחא הוא דע׳ the servant did the wrong thing. Keth. 85a, a. fr. לתקוני שדרתיך ולא לְעַוּתֵי I deputed thee to do the right thing (to benefit me), but not to do it wrong (impair my cause); Ned. 36a.

עַוָּת, עַוְתָא I f. (עָוַת, v. עָאַת) 1) *crookedness, perverseness, wrong.* Targ. Prov. IV, 24 Ms. (ed. Lag. עתא; ed. Wil. עאתא). Ib. X, 29; a. e.—2) pr. n. pl. *Avtha* (*Wrong*). Targ. Y. II Gen. XIV, 15 (h. text חוֹבָה).

עַוָּת, עַוְתָא II m. (עָוַת) *perverse person.* Targ. Prov. III, 32 (h. text נלוז).

עִוְתָּק, עוּתָּק m. (v. עָתַק) *old (wine)*; שתי ע׳ drank old wine, i. e. has clear eye-sight. Y. Nidd. II, end, 50b ר״ה שתי ע׳ R. Ḥ. is an expert in examining colors; ר״ל לא שתי ע׳ ר״ה שתי ע׳ דע׳ R. J. no expert? R. Ḥ. is a great expert.

כְּפַר ע׳, עַוָּד, עַוְתָנַי, עַוְתָּנַאי pr. n. pl. *K'far Avthanai*, in Galilee. Gitt. I, 5; Tosef. ib. I, 4. Ib. VII (V), 9; Y. B. Mets. VII, end, 11c.

עִוְתָּק, v. עִוְתִּיק.

עִוְתָּקָא m. (preced.) *old age.* B. Bath. 91b לכל מילי ע׳ מעלי וכ׳ Ms. H. (Ms. M. לכל מילי מעלי עתיקא; ed. כל מילי עתיקא מעלי) for all things age is an advantage, except &c.

עָתָר, עִיתָרָא, עוֹתָר m. (עָתַר)=h. עוֹשֶׁר, *wealth, plenty.* Targ. I Sam. XVII, 25. Targ. Prov. XXII, 1; a. fr.—M. Kat. 28a עותריה דרב וכ׳ R. Ḥisda's fortune; a. e.

עַז m. (b. h.; עָזַז) *strong, firm; vehement, rough*; (of colors) *bright, intense*; (of smell and taste) *pungent, acrid.* Yoma 67b (expl. עזאזל) שרוחא עז וקשה the mountain must be rough and hard (rocky). Yalk. Ps. 852 (ref. to Ps. XCIX, 4) you will find, מי שהוא עז וכ׳ he who is powerful does not care to abide by the law; Midr. Till. to Ps. l. c. ed. Bub. עוז (corr. acc.). Ab. V, 20 הוי עז כנמר וכ׳ be strong (energetic) like a tiger ... to do the will of thy Father in heaven; a. fr.—עז פנים *insolent, impudent.* Ab. l. c.; a. e.—*Fem.* עַזָּה. Neg. I, 1, a. fr., v. בַּהֶרֶת. Ker. 6a כדי שתהא ע׳ that it may have a pungent flavor.—*Pl.* עַזִּין, עַזִּים; עַזּוֹת. Bets. 25b מפני מה ... מפני שהם ע׳ why was the Law given to Israel? Because they are impetuous (and the Law was to discipline them). Ib. שלשה ע׳ הן וכ׳ three (creatures) are of a vehement temper, Israel among the nations, the dog among the beasts &c.; a. fr.—Sabb. 30b; Ber. 16b עַזֵּי פנים insolent people, v. עַזּוּת. Taan. 7b; a. e.

עֹז, v. עוֹז.

עֵז c. (b. h.; עָזַז) *goat.* Bets. 25b אף עז וכ׳ (among the aggressive creatures, v. עַז) also the goat among the small cattle. Bekh. III, 1 עז בת שנתה וכ׳ that born of a goat in her first year belongs surely to the priest (as first-born); a. fr.—*Pl.* עִזִּים. Ḥull. 113b; a. fr.—V. עֵרָה.

עִזָּא, עֵז ch., v. עִיז.

עֲזָא, v. עוּזָּא.

עַזַּאי pr. n. m. ʿAzzai; שמעון בן ע׳, or בן ע׳ (*Simon*) *Ben Azzai*, a Tannai, disciple and colleague of R. ʿĂḳiba. Y. Shek. III, beg. 47b; Y. B. Bath. IX, end, 17b; Bab. ib. 158b, a. e., v. חֲבֵר. Ab. IV, 2. Tosef. Maas. Sh. II, 5. Sot. IX, 15. Yeb. 63b; a. fr.—V. Fr. Darkhé, p. 135 sq.

עֲזָאֵל pr. n. ʿĂzael, name of a fallen angel. Targ. Y. Gen. VI, 4 עזוּרְאֵל.—Yoma 67b, a. e., v. עוּזָּא II.

עֲזָאזֵל m. (b. h.) *Azazel*, (*Fort,*), *a rough and rocky mountain.* Yoma 67b קשה שבהרים ע׳ Az. means the hardest of the mountains. Ib. כ׳ עז וקשה, v. עַז; a. e.

עָזַב (b. h.) [*to cut off,*] 1) *to relieve an animal broken down under its load* (v. פָּרַק), *help to unload.* Mekh. Mishp. s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 5) פעמים שאתה חדל ופעמים שאתה עוֹזֵב at times you may abstain, at times you must help. Ib. פריקה מנין ת״ל עָזוֹב וכ׳ whence do we derive the duty of unloading? It says (Ex. l. c.), thou must release with him; B. Mets. 32a. Tanḥ. Mishp. 1 עֲזוֹב קרמעה מכאן וכ׳ loosen (the load) here a little, raise there &c.—2) *to leave, abandon.* Sot. 12a; Ex. R. s. 1 (ref. to עזובה, I Chr. II, 18) עזובה ... שהכל עָזְבוּהָ Azubah is Miriam ... for all (young men) left her alone (ignored her on account of her sickliness). Midr. Till. to Ps. X וציון אמרה עֲזָבַנִי וכ׳ and Zion said, he has forsaken and forgotten me. Ib. to Ps. XCII מי שמודה ... ועוֹזֵב וכ׳ he who confesses his sins and forsakes (them, Prov. XXVIII, 13); a. fr.

Hif. הֶעֱזִיב *to untie, release; to effect a divorce.* Gitt. 32b גט זה ... לא יַעֲזִיב this letter shall have no effect, shall not untie, shall not release, contrad. to אינו מַעֲזִיב does not release, v. יָעַל.

Pi. עִיזֵּב *to make worth abandoning, make abominable.* Yalk. Hos. 527 (ref. to Is. I, 4) אל תיקרי עזבו אלא עִיזְּבוּ read not, 'they have forsaken', but, 'they have made (me) worth abandoning (caused me to be cruel); Tanḥ. B'huck. 2

עוזבו אותי (read עיזבו אותי). Pesik. R. s. 31 (ref. to עזבני, Is. XLIX, 14) עִיזְּבַנִי he has made me contemptible.

Nif. נֶעֱזָב *to be forsaken.* Lev. R. s. 35 (ref. to Ps. XXXVII, 25) נ׳ מיראתו וכ׳ forsaken of his fear of the Lord.

Hithpa. הִתְעַזֵּב *to be abandoned, neglected, hated.* Gen. R. s. 45 ומתעזבת, v. עָזַר; Cant. R. to II, 14 ומתעבת, ed. Wil. מתעובת (corr. acc., or read: מְתוֹעֶבֶת, v. תָּעַב). Pesik. R. l. c. ויהיו ... ומִתְעַזְּבוֹת בפניהם and they became abominable and hateful in their sight.

עֲזַב ch. same, *to forsake.*—Part. pass. עֲזִיב. Y. Kidd. I, 61ᵃ מצורע ע׳ 'leper' (II Sam. III, 29) means abandoned (lonely).—V. שְׁזִיב.

עַ׳, עַזְגַּד m.=אִרְזַגַּד. Targ. Y. Gen. XXXI, 4 (some ed. אַ׳). Ib. XLIX, 21. Targ. Y. Num. XIII, 4, sq., a. e.—*Pl.* עַ׳, עַזְגַּדְרִין, עַזְגַּדְרָיָא. Ib. XXI, 21. Targ. Y. Gen. XXXII, 7 (ed. Vien. אַ׳); a. e.

עַזָּה I f., v. עַז.

עַזָּה II (b. h.) pr. n. pl. *Gaza*, one of the chief cities of the Philistines. Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ top ירד ע׳; Bab. ib. 11ᵇ, v. עַסְלַיז. Tosef. Neg. VI, 1; Snh. 71ᵃ תחום ע׳ the district of Gaza. Num. R. s. 9, a. e., v. קִילְקוּל; Tosef. Sot. III, 15 עַזָּתָה.

עֲזָה, v. עִזָּה.

עֲזָה, v. עוּזָּה.

עֲזוּבָה (b. h.) pr. n. f. *Azubah.* Sot. 12ᵃ, a. e., v. עָזַב.—[Ned. 22ᵃ Ar., v. עֲזִיבָה].

עָזוּז m. (b. h.; עָזַז) *majestic.* Ber. 33ᵇ; Midr. Till. to Ps. XIX.

עָזוּת f. (v. עַז) 1) with פנים or מצח, *insolence, effrontery.* Kidd. 70ᵇ כל כהן שיש לו ע׳ פ׳ וכ׳ (not בו) any priest that is insolent is surely one of them (the slaves of Pashḥur). Ib. אם ראית כהן בע׳ מ׳ וכ׳ if thou seest an insolent priest, do not criticise him, for it is said (Hos. IV, 4) &c. Sabb. 30ᵇ; Ber. 16ᵇ שתצילנו מיצר פנים ומע׳ פ׳ save us from contact with insolent men and from being insolent; (Rashi: from giving reason for the imputation of spurious descent, a sign of which is insolence). Taan. 7ᵇ כל אדם שיש לו ע׳ פ׳ (Ms. M. עזות only), v. supra. Kidd. 49ᵇ עשרה קבים ע׳ וכ׳ ten measures of insolence have come down into the world, nine of them Meshan took &c.; a. e.—2) *harshness.* Deut. R. s. 2 ענה אותו ע׳ gave him a harsh answer.

עָזַז (b. h.; cmp. חזז, s. v. חֲזָזִית) [*to sting, be pointed, flinty;*] *to be hard, strong,* v. עַז.

Hif. הֶעֱזִּז 1) (of color) *to be bright, intense.* Sifra Thazr., Neg., Par. 2, ch. II, v. כָּהָה.—2) ה׳ פנים *to set one's face against; to dare, be insolent.* B. Bath. 131ᵃ וחֶעֱזַתְּ פני, v. רַלְהוּת. Ber. 62ᵃ עד כאן חֶעֱזַתָּ פניך ברבך hast thou dared so much against thy teacher (as to enter into his private rooms)? Zeb. 102ᵃ חָעֲזִיז פניך בו *defy him.*—3) *to strengthen, encourage.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 7 תָּעֲזוּז לבבכם (or תָּעֲזוּזוּ, fr. עזז) strengthen your hearts, take courage.

Hithpa. הִתְעַזֵּז *to become strong; to be daring, defiant.* Midr. Till. to IX, 20 (ref. to עָז, ib.) אל יתעזזון במלכותן ואל יתעזזון בשלוחן let them not be defiant on account of their royal power, or on account of their prosperity; (ed. Bub., Chald. לא יתע׳ במלכותיהן ובלשניהון let them not be daring with their power or their tongues); Yalk. Ps. 645.

עֲזַז ch., *Ithpa.* אִתְעַזַּז same, v. preced.

עֲזָזֵל m. ch.=עֲזָאזֵל. Targ. O. Lev. XVI, 8; 10 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֲזָאזֵל).

עַזִּ׳, עֲזִּיחַ, עֲזִּיָא, v. עוּזָּא.

עֲזִּיחוּ, עֲזִּיחָה, v. עוּזָּה.

עֲזִיבָה f. (עָזַב) 1) *abandoning, giving up, renouncing* (in favor of the poor, Lev. XIX, 10). Ḥull. 131ᵇ ... וכולן מ״ט ע׳ כתיב בהו and from all of them the owner must not derive the benefit of putting a person under obligation (v. טִיבָה), because 'abandoning' (עזב) is written about them (Lev. l. c.). Y. Peah IV, end, 19ᵃ שהן בע׳ they must be abandoned. Ib. V, beg. 19ᵇ (ref. to תעזב אתם, Lev. l. c.) יש לך ע׳ אחרת כזו (it intimates that) there is another abandonment like this (renouncing one's property in favor of the poor, v. הֶפְקֵר). Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. מעשר עני ניתן בזכריה ואלו בע׳ the tithe of the poor is given to the poor by way of a transfer (to a certain person), but these (gifts) are abandoned (the owner having no right of disposal).—2) *forsaking.* Lam. R. to V, 20 ... ארבעה דברים מארסה וגירשה ע׳ ושכיחה Jeremiah used four expressions: rejection, loathing, forsaking, and forgetting. Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 15) אין ע׳ אלא פרנסה forsaking refers to sustenance (with ref. to Ps. XXXVII, 25); Lev. R. s. 35; a. e.—3) *shunning, unworthiness.* Ned. 22ᵃ (in Chald. dict.) מלין דע׳ things which must be shunned (indecencies); (Ar. מלין דעזובה things worthy of an abandoned woman).

עַזִּיזָא I f. (עָזַז) *strong, intense.* Snh. 7ᵃ, v. סַפְסִירָא.—*Pl.* עַזִּ׳, עַזִּיזִין; constr. עֲזִּיזֵי. Targ. Is. VII, 18.

עֲזִירָא II f. (preced.) *sting, insult.* Targ. Prov. XV, 1 (h. text עֹצֶב).

עֲזִירוּתָא f. (preced.) *hardihood*; עֲזִירוּת לבא *obduracy.* Lam. R. to III, 65 (expl. מגנת לב ib.).

עֲזַל, v. עֲזַל.

עֲזָל m. (עָזַל) *yarn, web.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ דיזבון ליה ע׳ קטן מן וכ׳ that he should buy him some small web at the fair of the Saturnalia of Beshan. Y. B. Mets. II, beg. 8ᵇ, v. מִקְטוֹרָא.

עֲזַק, v. עֲזַק.

עָזַל, עֲזִיל (v. אָזַל II, a. זוּל II) *to wind* the yarn; *to spin.* Targ. Ex. XXXV, 25 (O. ed. Vien. מְעַזְּלָא *Pa.*). Targ. II Chr. IX, 15; a. e.—Part. pass. עָזִיל, עֲזִיל. Targ. Ex. l. c. (Ms. מְעֻזָּל, read: מְעַזָּל, part. pass. *Pa.*). Targ. Y. Deut. XXII, 11.—Koh. R. to VII, 9, v. מְעֻזָּלָא.

עִזְלָא, עִיזְלָא m. (preced.) *web.* Targ. Ps. LVII, 3.—V. אִיזְלָא.

עֲזַם, v. חֲזַם.

עֲזַק (b. h. *Pi.*; cmp. חָזַק) [*to press,*] 1) *to break clods and level the ground; to break ground; to till.* Men. 85[b] הירח עוזק תחת זיתיו (cmp. בָּלַשׁ; Yalk. Deut. 962 עוסק; Yalk. Prov. 950 מוסק) was hacking and levelling the ground under his olive trees. Ohol. XVIII, 5 העוזק בית הפרס he who breaks a field suspected of containing human bones (v. פֶּרֶס). Tosef. ib. XVII, 9 עֲזָקוֹ אין לך בדיקה וכ׳ if he broke the ground, there is no better way of examining than this. Y. R. Hash. II, 58[a] top (ref. to בית יעזק, v. יַעֲזֵק) ששם היו עוֹזְקִין את ההלכה for there they cultivated (levelled) the law; a. e.—2) *to hold fast.* Ḥull. 94[a] עוזק אחת בפיו וכ׳ holding one piece in his mouth and two in his hands.

עֲזָק m. (preced.) 1) *compress,* v. עֲדָק II.—2) v. עֲזָקָה.

עִזְקָא, עִיזְקָא I m. (preced. wds.) *fetter, handcuff.*—*Pl.* עִזְקַיָּא, עִזְקָיָא. Targ. Jer XL, 1 (h. text אזקים).

עִיזְקָא, עִזְקָא II m., עִיזְקָא, עִזְקָתָא f. (preced.; cmp. חִזְקָא) *clasp, ring, signet-ring.* Targ. Ex. XXVIII, 11 (O. ed. Vien. עִזְקִין *pl.*). Targ. O. Gen. XXXVIII, 18; a. fr.—Gitt. 68[a] ע׳ דחקיק עלה שם a ring on which the divine name was engraven; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45. Y. Ab. Zar. IV, 44[a] top חד ע׳ צר a ring on which was a figure (Bub. ib. 43[a] טבעת ועליה צורת דרקון בעזקתא; a. fr.—[Lev. R. s. 13 סימקתא, read: בעזקתא.]—Trnsf. (v. עַבַּת) *anus, end of the rectum.* Koh. R., to VII, 19; Yalk. ib. 976.—*Pl.* עִזְקַיָּא, עִזְקָתָא; עִזְקִין; עִיזְקִין; עִיזְקָתָא; עִיזִין; עִיזְקִי. Targ. Ex. XXV, 12; 14; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. ושבעת Num. XXXI, 50).

עֲזִיקָה, עֲזוּקָה f. (עָזַק 1) *a newly broken field.* Tosef. Dem. V, 2 (a gentile vender praising his goods) פירות ע׳ הם ed. Zuck. (oth. ed. עֲזָק) they are fruits of a new land (in which case they would be forbidden as ʿOrlah); Yeb. 122[a].

עִזְקָתָא, v. עִזְקָא II.

עֲזַר (b. h.; cmp. אזר a. גדר) [*to surround,*] *to help, protect.* Yalk. Num. 759 (play on אל אלעזר, Num. XIX, 3) אל אל עוזר (give her, i. e. Rome, over) to the helping God (omitted in Pesik. Par., p. 41[a]; Pesik. R. s. 14). Yeb. 63[a] (ref. to Gen. II, 20) זכה עוזרתו וכ׳ if he deserves well, she is a help to him &c., v. next w.—Midr. Till. to Ps. CXXI אתם יודעים מי עוזר אתכם עושה וכ׳ do you know who is your helper? The maker of heaven and earth. Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 2 דמשק אליעזר) שבשבילו רדפתי מלכים ויעזרני האל עד דמשק for his (Lot's) sake I pursued the kings as far as Damascus, and God helped me; a. e.

עֵזֶר m. (b. h.; preced.) *help*; trnsf. (after Gen. II, 20) *helpmate.* Pirké d'R. El. ch. XII ועשאה ע׳ וכ׳ (not ועשתה) and he made her a help and placed her opposite him. Ib. משבנה לו ע׳ אשה when he had built for him a helpmate named *ishshah.* Ib. אם זכה תהיה לו ע׳ וכ׳ if he deserves well, she will be to him a help, if not, an opposition; Gen. R. s. 17, a. e., v. נֶגֶד. Yalk. Gen. 62 לאדם ולעזרו for Adam and his wife; Pirké d'R. El. ch. XX. Ib. ch. XXI אדם ועוזרו (corr. acc.); a. e.

עֶזְרָא (b. h.) pr. n. m. *Ezra,* 1) the priest and scribe. Succ. 20[a] כשנשתכחה ... עלה ע׳ מבבל ויסדה when the Law was forgotten in Israel, Ezra came from Babylonia and re-established it. Ber. 27[b]; Men. 53[a] עשירי לע׳ a descendant of Ezra in the tenth generation. Meg. 15[a] מלאכי זה ע׳ Malachi is Ezra; a. v. fr.—ע׳ (ספר) the Book of Ezra (and Nehemiah). B. Bath. 14[b].—[M. Kat. III, 4 (18[b]) ספר ע׳, v. עֶזְרָה.]—2) name of several Amoraim. Men. l. c.—Y. Erub. II, beg. 19[d]. Y. Taan. IV, 68[c] top עֶזְרָה; a. fr.

עֶזְרָד, v. עִזְרָד.

עֶזְרָה I pr. n. m., v. עֶזְרָא.

עֶזְרָה II f. (b. h.; עָזַר) *help.* Taan. III, 7 (19[a]) לע׳ ולא לצעקה (you may blow the alarm on the Sabbath to summon people) for help, but not for prayer. Kidd. 6[a] עֶזְרָתִי מהו (if one says to a woman) 'be my help', how is it (is she betrothed)?, v. עֵזֶר.

עֲזָרָה f. (b. h.; עָזַר; cmp. גְּזֵרָה) *enclosure,* esp. *Temple court.* Midd. I, 4 שבעה שערים היו בע׳ the Temple court had seven gates. Ib. II, 5 עֲזָרַת הנשים the women's compartment in the Temple court; עזרת ישראל the men's compartment (for non-priests). Ib. 6 כל הע׳ וכ׳ the whole ʿAzarah was one hundred and seventy five cubits long &c.; a. v. fr.—ספר הע׳ the copy of the Torah used in the Temple court. M. Kat. III, 4 (18[b]) ספר הע׳ (Var. עזרא the copy deposited by Ezra). B. Bath. 14[b] top. Kel. XV, 6; a. fr.

עֲזַרְיָה (b. h.) pr. n. m. *Azariah,* 1) A. ben Oded, the prophet. Lev. R. s. 19.—2) one of the Jewish exiles at the Babylonian court, v. חֲנַנְיָא. Sabb. 67[a]; a. v. fr.—3) brother of Simon. Zeb. I, 2 שמעון אחי ע׳; Toh. VIII, 7.—Lev. R. s. 25 ע׳ עסק בפרקמטיא וניתן וכ׳ A. was engaged in trade, and supported his brother Simon. Sot. 21[a].—4) father of R. Elazar, v. אֶלְעָזָר.—5) name of several Amoraim. Y. Ber. I, 2[d] top. Y. Sabb. VII, 9[b] (prob. identical with R. Ezra). Lev. R. s. 10, beg. Pesik. R. s. 14; Pesik. Par., p. 39[a].—Pesik. R. s. 16 ר׳ ע׳ דכפר חטיריה; Pesik. Eth. Korb., p. 61[a]; Lev. R. s. 7; a. fr.

עֲזָרְתָא f. = h. עֲזָרָה, *court.* Targ. Is. X, 32 (ed. Wil. עֲזָרְתָא, *pl.*). Targ. I Sam. III, 3 עֲזָרַת constr.; a. e.—*Pl.* עֲזָרְתָא. Targ. Is. I, 12 עֲזָרָתִי (not תִּי . . .).

עַזָּת* pr. n. m. (?) *ʿAzzath.* Snh. 19[a] Yoḥăsin (ed. עוז; Ms. M. אילת; Ms. F. עזה; Ms. K. עזא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

עַזְתָּה, v. עַזָּה II.

עִיט, עֵיט m. ch. (= b. h. עֵט; עטט, cmp. חטט) *style, pencil.* Targ. Jer. XVII, 1.

עֵיטָא, v. עִיטָא.

עֲטָה, עֲטָא, v. עטי.

עָטוֹף, *pl.* עֲטוּפִין, v. עָטַף.

עֲטוּשׁ, עֲטוֹר, v. sub. עיט.

עֲטוּשָׁיָא, עֲטוּשָׁיָה m. *of ʿAṭṭush*, surname of one R. Yitsḥak. Y. Sot. III, beg. 18c. Y. Peah VIII, 20d bot. (ed. Krot. עטרש). Y. M. Kat. III, 82b top; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 106b.

עָטַח, עטי (b. h.) *to wrap up; to cover one's self.* Cant. R. to I, 7 וע' את בגדו וכ' and rolled up his cloak and went off. Ib. כאבל הזה שהוא עוֹטֶה על שפמו וכ' like the mourner that wraps himself up to his lip and weeps. Ned. 49b ברוך שעטני מעיל blessed be he who wrapped me in a cloak; a. e.

עָטָא, עֲטֵי ch. same. Targ. Ps. CIX, 29 Ms. (ed. ויעטפ').

עָטִי m. (עטה *to press on*; cmp. יעץ, יעט; v. I Sam. XV, 19) *urging, instigation.* Sabb. 55b בת מי שמת בעֲטָיוֹ של נחש the daughter of him who died (for the sin committed) through the instigation of the serpent, i. e. for no sin of his own; B. Bath. 17a (cmp. Targ. Ruth IV, 22). Ib. ארבעה מתו בעטיו של נחש four persons died through no sin of their own.—V. עֲטָא.

עֲטִילָא, v. עַטְלָא.

עֲטִינִין, עַטִּינִים m. pl. (עָטַן) *packed olives*, beginning to drip. Y. M. Kat. II, beg. 81a מתניתן בע' the Mishnah (II, 1) speaks of packed olives, opp. גרגרים loose berries.

עִטְנִין, עַטִּינִין m. pl. (transpos. of נטע), v. אַטִּרִינִין.

עָטִיף m. (עָטַף II) *wrap, cloak.*—*Pl.* עֲטִיפִין. Y. Peah VII, 21b top (ed. Krot. עֲטוּפִין); Ruth R. to III, 3 עֲטוּפִים (some ed. עֲטָפִין).

עֲטִיפָא, עֲטִיף *bosom, lap,* v. עִיטְפָא.

עֲטִיפָה I f. (עָטַף I) *fainting, exhaustion.* Midr. Till. to Ps. CII, 1 ed. Bub. (ref. to עֲטָפִים, Gen. XXX, 42) אותם שקנה בעֲטִיפת תפלה those he obtained by exhaustion in prayer. Ib. אין ע' אלא תפלה, v. עָטַף I.

עֲטִיפָה II f. (עָטַף) 1) *wrapping one's self up* in mourning. M. Kat 24a כל ע' שאינה כעֲטִיפָה וכ' a covering which is not like the covering of the Ishmaelites (up to the lip) is not a mourner's covering.—2) *putting on a cloak, upper garment.* Y. Peah VIII, 21b top כעֲטִיפָתנו בחול וכ' as we dress on week days, so do we on the Sabbath (we have no change of cloaks); Ruth R. to III, 3. Gen. R. s. 11, beg. ברכו בע' he blessed it (the Sabbath) with the distinction of a special cloak; Yalk. ib. 16. Gen. R. s. 82 שינו עֲטִיפָתָן וכ' changed their (Jewish) cloaks in days of persecution; Yalk. ib. 136; Yalk. Is. 263. Cant. R. to V, 9 מלך בשר ודם מעֲטִיפָתוֹ ניכר a human king is distinguished by his cloak. Treat. Der. Er. Zuta ch. V בארבעה ... ובעטיפתן by four things are scholars recognized ... by their cloaks; a. e.

עִטּוּר m. (עָטַר III) *smoking.* Targ. Y. II Ex. XX, 15.

עָטִיר, v. עָטַר.

עֲטִישׁ, v. עָטַשׁ.

עֲטִישָׁה f. (b. h. *pl.*; עָטַשׁ) *sneezing.* Pirké d'R. El. ch. LII חייב אדם לומר בעֲטִישָׁתוֹ חיים on sneezing man must say, Life! (ref. to Job XLI, 10), v. עָטַשׁ.

עֲטִישָׁא, v. עֲטוּשָׁא.

עֲטִיתָא v. עִיטָא.

עַטַל pr. n. m. *ʿAṭal.* Esth. R. to I, 5 חנינא בר ע' (Y. Yeb. VI, 7c bot. בר עגול).

עַטְלָא m.=h. עָצֵל, *lazy, laggard.* Targ. Prov. X, 26. Ib. XXII, 13 (Ms. עַטְרָא); a. fr.—*Pl.* עַטְלֵי. Ib. XV, 19.

עִטְלוּזָא, v. עַטְלִיז.

עַטְלוּתָא f. (preced. art.) *idleness, laziness.* Targ. Prov. XIX, 15.

עִטְלִיז m.=אַטְלִיז, *bazaar, fair.* Ab. Zar. 11b עִטְלִיזָהּ של עזה Ar. (ed. עטלוזה, עטלוזא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) the bazaar of Gaza (outside of the town).

עֲטַלֵּיפָא, v. עֲטַלֵּפָא.

עַטַלֵּף m. (b. h.; supposed to be comp. of עטל a. עוף, v. Ges. Thes., a. Ges. H. Dict.10 s. v.) *bat.* Snh. 98b אמר לו תרנגיל לע' וכ' the cock said to the bat, I look out for the light, because the light is mine (I see it), but &c. Bekh. 7b, v. לָקַט. B. Kam. 16a, v. עָרַף.

עֲטַלֵּפָא, עֲטַלֵּפִי ch. same. Targ. O. Lev. XI, 19; Deut. XIV, 18.

עִיטְ, עִטְמָא, עִטֵּם m.=אַטְמָא, *flank.* Targ. II Esth. I, 2 עִיטְמִיה ed. Lag. (oth. ed. אירכמיה).—Y. Meg. I, 70d חד ע' (not חדא) one flank; (Bab. ib. 7a bot. אטמא דעגלא).

עָטַן (cmp. טנן; v. Targ. Job XXI, 24 for עטיניו, a. meanings of Arab. *ʿaṭana*) [*to moisten, cause dripping,*] *to pack olives in a vat* preparatory to crushing. Men. VIII, 4 (86a) חזרת השלישי עוֹטְנוֹ בתוך הבית וכ' (Ms. M. בבית, Bab. ed. בבית הבד) the third crop of olives (which are hard) he packs in the house, until they begin to rot &c. Tosef. Toh. X, 4 העוֹטֵן זיתיו בין שני בדין (R. S. to Toh. IX, 3 ... בשני בתים) if a man divides his olives and packs them in two separate pits (houses); a. fr.—Part. pass. עָטוּן; *pl.* עֲטוּנִים, עֲטוּנִין. Y. Dem. VI, 25c bot. דרך ... לאכול זיתיהן ע' ע"י עילה (strike out אלא) it is customary for people for some cause to use their packed olives for eating.—V. עֲטִינִים.

עִטְנִין, v. עִטִּינִין.

עִטְעֵמָה, v. מִטְעֵמָה.

עָטַף I (b. h.; cmp. עדף, a. meanings of Arab. *ʿaṭafa*, a. *ʿaṭaba*) *to be lax, hang down;* trnsf. *to droop, faint;*

to lag behind, be slow. Midr. Till. to Ps. LXI, 3 עד היכן ... עד שיעטוף לבו (ed. Bub. עד שיע׳) how long must a man remain in prayer? Until he (his heart) is faint. Ib. to Ps. LXXIII, 6 ואין יעטוף אלא לשון לידה ed. Bub. (oth. ed. אלא ילוד) *yaʿăṭof* (ib.) has the meaning of (drooping) giving birth (by homiletical ref. to Gen. XXX, 42). Ib. to Ps. CII, 1 ואין יעטוף אלא תפלה *yaʿăṭof* (ib.) means (exhaustion from) prayer (differ. in ed. Bub., v. עֲטִירָה I. Gen. R. s. 24 (ref. to Is. LVII, 16) מהו יעטוף משלהי ליה what does *yaʿăṭof* mean? It (the wind) becomes wearied; Yalk. Kings 219; Y. Ber. IX, 13^{d} top; a. e.

Hithpa. הִתְעַטֵּף, *Nithpa.* נִתְעַטֵּף: *to faint.* Tanḥ. Hăaz. 8 נתע׳ רוח האב his father's spirit fainted.

עָטַף II (b. h.; v. preced.) [*to let hang over,*] *to wrap one's self up, to put on an upper garment.* Y. Ned. III, 38^{a} bot. עתיד ... לַעֲטוֹף טליתו וכ׳ wicked Esau (Rome) shall put on his cloak (for prayer, v. לַיְלִית) and sit down among the righteous &c.—Part. pass. עָטוּף; *pl.* עֲטוּפִים, עֲטוּפִין. Num. R. s. 20 נראין ע׳ לשלום they appeared cloaked for peace, opp. מזויינין למלחמה in armor for war. Y. Ab. Zar. I, 40^{a} bot. ויושבין ע׳ wrapped (in the judge's cloak) and seated.

Hithpa. הִתְעַטֵּף, *Nithpa.* נִתְעַטֵּף same. Sabb. 10^{a} משהתעטפו הדיינין when the judges put their cloaks on. Ib. 31^{a} נ׳ ויצא וכ׳ he (Hillel) wrapped himself up and came out to meet him. Keth. 66^{b} נִתְעַטְּפָה בשערה she covered herself with her hair. Ber. 16^{b} ותתעטף בחסידותיך clothe thyself in thy kindness; a. fr.

עָטַף I ch. same. Targ. Jer. XLIII, 12 וְיַעְטֵף Bxt. (ed. וירוקין). Targ. Ps. LXXXIV, 7 (Ms. *Pa.*). Ib. CIX, 29, v. עֲטָר.—Part. pass. עָטִיף, עֲטִיפָא; *pl.* עֲטִיפִין, עֲטִיפֵי. Targ. I Sam. XXVIII, 14. Targ. II Esth. I, 3.—M. Kat. 28^{b} (in a funeral dirge) עטופו וכסו צוריי וכ׳ wrap and cover yourselves (in festive garments), ye mountains, for he (the deceased) is &c.

Pa. עִטֵּף *to put on, cover.* Targ. Is. LXI, 10. Targ. Ps. LXXXIX, 46 עַטֵּיתָ (ed. Wil. עִטַּף *Pe.*). Ib. LXXXIV, 7 (v. supra); a. e.—Part. pass. מְעַטַּף. Targ. Y. Lev. XIII, 45 (ed. Vien. מְעֻטָּף).

Ithpa. אִתְעַטַּף, אִתְעַטִּיף, אִיתְעַטַּף *to cover one's self.* Targ. O. Lev. l. c. Targ. Y. I Gen. XXIV, 65. Ib. XXXVIII, 14 (ed. Vien. אַתְעַטְּפַת *Af.*, incorr.). Targ. Ps. CIV, 2; a. fr.—Sabb. 10^{a} לביש ומתכסי ומתעטף וכ׳ dressed and put an upper garment on and covered his head with it and prayed. Ib. 119^{a} מיעטף וקאי וכ׳ (Rashi מתע׳) was wrapped (in his festive cloak) and stood (ready to receive the Sabbath); B. Kam. 32^{b} top; a. fr.

*עָטַף II (cmp. נטף) *to float.* Succ. 53^{a}, v. infra.

Pa. עִטֵּף *to cause to float; to drown.* Ib. דעטפת עטפוך ודעטפוך ויעטפוך Ms. M. (ed. דאטירפת אטפוך וכ׳), v. טוּף.

עָטֶף; *pl.* עֲטָפִין, v. עִטּוּף.

עִטְפָא, עִטְפָּא, v. עִיטְפָא.

עָטַר (b. h.; cmp. חטר) [*to cut off, surround,*] *to wreathe, adorn.*—Part. pass. עָטוּר. Pesik. R. s. 9, beg. כוס ... שירחא מודח ושירחא ע׳ וכ׳ the goblet of benediction must be cleansed (shining), wreathed and full; Y. Ber. VII, end, 11^{d} מלא ע׳ ומודח (not עיטור), v. infra.

Pi. עִיטֵּר 1) same. Ber. 51^{a} ר׳ ר׳ מְעַטְּרוּהוּ בתלמידים R. J. wreathed it (the goblet of benediction) by placing scholars around it (v. supra). Bicc. III, 9 מְעַטְּרִין את וכ׳ the first fruits must be decorated with plants not belonging to the seven kinds of fruits. Y. ib. 65^{c} היה מְעַטְּרָן תאנים decorated them with figs. Y. Taan. IV, 68^{b} bot. Bets. 5^{a} כדי לעטר שוקי וכ׳ in order to have the markets of Jerusalem decorated with fruits; a. fr.—Part. pass. מְעוּטָּר; f. מְעוּטֶּרֶת; *pl.* מְעוּטָּרִים, מְעוּטָּרִין, מְעוּטָּרוֹת. Ab. Zar. I, 4 (12^{b}) חניות מע׳ wreathed shops (in honor of the deity of the bazaar). Y. ib. I, 39^{d} במה מע׳ wherewith are they wreathed (in order to be recognized as dedicated to a deity)?; a. e.—2) *to crown, offer a crown.* Tanḥ. Vaëra 5 והיו ... ומְעַטְּרִין אותו and all the chiefs came and crowned him (Pharaoh); Ex. R. s. 5 מַעֲטִירִין (*Hif.*). Ib. משעטרוהו אותו after they had crowned him. Ib. s. 42 מדינה ... לעטר למלך a country that sent a delegate to offer the king a crown (of fealty); a. fr.

Hithpa. הִתְעַטֵּר, *Nithpa.* נִתְעַטֵּר 1) *to be surrounded, protected, saved.* Tanḥ. Tol'doth 4 (ref. to Prov. XVII, 6) הצדיקים מִתְעַטְּרִין בבני בניהם ובניהם מתעטרין באבותם the righteous are saved for the sake of their grandchildren, and their children for the sake of their fathers; אברהם נתע׳ בזכות וכ׳ Abraham was saved (from the furnace) for the sake of Jacob &c. Ib. יצחק נתע׳ וכ׳ Isaac was protected through Abraham, and Abraham through Isaac. Gen. R. s. 47, beg. (ref. to Prov. XII, 4, as applied to Sarah) בעלה נתע׳ בה והיא לא נִתְעַטְּרָה בבעלה her husband was protected through her, but she was not protected through him; a. e.—2) *to be crowned, adorned, distinguished.* Y. Snh. II, 20^{b} top (ref. to I Chr. II, 24; 26) הוא ירחמאל קדמור גורה להִתְעַטֵּר בה ... it is the Jerahmeel mentioned before, only that he married a gentile woman (named עטרה) to be ennobled through her; Ruth R. end. Y. Dem. II, 22^{c} bot. אותה עטרה ... להתעטר בה the Lord has left to him this crown to be crowned with it (this distinction to become renowned by it), v. גָּדַר; a. e.

עָטַר I same. Targ. Ps. LXXIII, 6 עֲטַרְתְּנוּן וכ׳ pride adoms them (some ed. עטרתהון, v. עֲטַרְתָּא).—*Part. pass.* עָטִיר *a) surrounded, guarded.* Gitt. 86^{a}, v. חֲרוּרִי (v., however, next w.).—*b) distinguished.* Y. Nidd. II, end, 50^{b} [read:] חמיתיה ע׳ מני dost thou see him (Rab)?—He is more distinguished than I am, i. e. let him decide.

Pa. עִטֵּר same, *to wreathe, decorate.* Targ. Y. I Deut. XXVI, 3. Targ. I Chr. II, 54. Targ. Y. I Gen. L, 26 עִטְּרִין וְיַעְטְּרוּן יתיה they decorated his body. Targ. Y. Ex. III, 22 ותעטרון על וכ׳ and put them as ornaments on your children.—Ber. 51^{a} מְעַטֵּר, v. נִטְלָא. Sot. 5^{a} ומעטרא ליה וכ׳ and it (a little pride) adorns (or protects) man as the awn protects the ear.

Ithpa. אִתְעַטַּר *to be wreathed* (with flowers). Targ. Joel II, 22 (h. text דשאו).

עָטַר II (v. preced.; cmp. בְּלִילָא a. בָּלָה) *to be gone; to*

cease entirely. Targ. I Sam. IX, 7 עַטְרוּ ממנא (h. text אזל מכלינו); (ed. Wil. עַדָּן עַטְרוּ מנא, corr. acc.; v. עֲדַי I). Targ. I Kings XV, 14 (h. text סור); a. fr.—*Part. pass.* עָטִיר *removed.* Gitt. 86[a] Rashi (v. preced.).

Pa. עַטֵּר *to abolish entirely.* Targ. II Chr. XXX, 14 (h. text הסיר). Targ. Y. Gen. XXXV, 2; a. fr.

עַטַּר III (preced. wds., cmp. קטר) [*to whirl around,*] *to smoke.* Targ. Y. II Ex. XIX, 18.—V. עַטֵּיר.

עִטְרָא, v. עִיטְרָא.

עֲטָרָה f. (b. h.; עָטַר) 1) *protection.* Gen. R. s. 63, beg. (ref. to Prov. XVII, 6) האבות ע' לבנים והבנים ע' וכ' the fathers are a protection to their children (who are saved for their parents' sake), and the children are a protection to their fathers; v. עָטַר *Hithpa.*—2) *wreath, crown, decoration.* Ex. R. s. 5 לא חית יודע לשלח לי ע' did (your God) not have sense enough to send me a crown? Y. Sot. IX, 24[b] bot. של זית ע' a wreath of olive leaves; Lam. R. to V, 16 עֲטֶרֶת זית. Tosef. Sot. XV, 3 בטלה עטרת חכמים שעטרת חכמים עושרם the crown (or protection) of the scholars ceased, for the crown of the scholars is their wealth (independence, Prov. XIV, 24); Sot. 49[b] בטלו עֲטָרוֹת וכ' Y. Dem. II, 22[c] bot., v. עָטַר *Hithpa.*—Yoma 69[b] החזירו ע' לישנה they restored the crown (the praise of the Lord) to its original condition (by re-introducing the phrase האל הגדול הגבור והנורא; Y. Ber. VII, 11[c] הַגְּדוּלָּה). Ned. 62[a]; Ab. IV, 5 עתיד הקב"ה להיות ע' וכ' the Lord, in the time to come, shall be a crown on the head of every righteous man (ref. to Is. XXVIII, 5); a. fr.—*Pl.* עֲטָרוֹת. Ab. Zar. IV, 2 של שבלים ע' wreaths of ears (used for idolatrous purposes); Y. ib. IV, 43[d] עֲטָרוֹת גזרו על שרבולים Ib. של וורד ע' rose garlands. Sot. IX, 14 ע' חתנים they forbade bridegrooms' garlands; ע' כלות brides' crowns. Ib. 49[b] אירחו ע' כלות עיר וכ' what brides' crowns were forbidden? A golden representation of the city (of Jerusalem); a. fr.—Sabb. 87[b] אותי יום נטל עשר ע' that day carried off ten distinctions.—3) *a) brickwork of an oven.* Kel. V, 3 עטרת כירה, v. טִירָה.—*b) moulding, sill, cornice.*—*Pl.* as ab. Ohol. XIV, 1. Midd. III, 8.—*c) corona of the membrum virile.* Yeb. 55[b], a. e., v. חַכְנָסָה.—*d) the ring around the teat* of a woman, as a symptom of puberty. Nidd. 47[a]; 52[b] עד שתקרם ע' until a ring is formed around &c.; Tosef. ib. VI, 4 משחקרם ע' (not משיקרם); ib. 5; a. e.

עֲטָרוֹת pr. n. pl. ע' דְּבוֹרָה *Ataroth Deborah.* Targ. Jud. IV, 5 (h. text תמר דבורה; cmp. תָּמָר a. עֲטָר III).

עִיר, עִטְרָן m. (cmp. עֲטָר III, a. Samaritan ארטרן, Gen. XXXVII, 25 for h. לֹט) *'itran, a sort of resin* used for lighting in place of oil. Sabb. II, 2 (24[b]). Ib. 26[a]; Tosef. ib. II, 4. Y. ib. II, 4[d] בין כבה בין דלק וכ' ע' *'itran* smells badly whether extinguished or burning.

עִיר, עִטְרָנָא ch. same. Sabb. 20[b] ע' פסולתא דזיפתא *'itrana* is the oily residue of pitch.

עַטָּרְתָּא f.=h. עֲטָרָה. Targ. Ps. LXXIII, 6, v. עֲטַר I.

עָטַשׁ 1) *to sneeze*; 2) (euphem.) *to break wind.* Pirké d'R. El. ch. LII; Yalk. Job 927 לא נמצא אדם עוטש והיה וכ' (up to Jacob's days) it had never occurred that a man sneezed and recovered from his sickness. Y'lamd. to Gen. XXVII, quot. in Ar. אדם עיטש אומר לו וכ' when a person sneezes, one says to him, Good life!—Y. Ber. III, 6[d] bot.; a. fr.

Pi. עִיטֵּשׁ same. Ib. מפחק ומְעַטֵּשׁ ... אני ī saw him yawn and sneeze. Nidd. IX, 8 מפחקת ומְעַטֶּשֶׁת she yawns and sneezes (or feels inflated; symptoms of approaching menstruation); a. fr.

Hithpa. הִתְעַטֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְעַטֵּשׁ same. Yalk. Job l. c. לפיכך ... כשמְתַעַטֵּשׁ therefore one must offer thanks when one sneezes. Ber. 24[a] bot. Num. R. s. 9 תהא מִתְעַטֶּשֶׁת וכ' she will feel inflated and languid. Y. Succ. V, 55[b] bot. היו מִתְעַטְּשׁוֹת מריח וכ' used to sneeze on account of the smell of the frankincense (offered at the Temple); a. fr.

עִטּוּשׁ, עֲטִישׁ ch. same. Y. Ber. VI, 10[d] top אהן דע' גו מיכלא וכ' he who sneezes at a meal must not say &c., v. זט. Y. Yoma III, 40[d] bot.; Koh. R. to III, 11.

עִיב (cmp. עָבָה) *to be thick, heavy.*

Pa. עִיֵּב *to press, seize;* trnsf. *to declare guilty, convict.* Lam. R. to II, 1 (expl. עָיֵב, ib.) איך ע' וכ' Ar. (ed. חייב), v. חוּב ch.—V. עִיבָא, עִיבָּא.

עִיבָא, (עָבָא) m. (preced.)=h. עָב, *thickness, darkness, cloud.* Targ. Ex. XIX, 9 (Y. some ed. עִיבָּא). Targ. Job XXX, 15 (ed. Lag. a. oth. עבא). Targ. Is. XLIV, 22; a. fr.—Ber. 59[a] דאתא בע' Ms. M. (ed. דקטר, v. Rabb. D. S. a. l. note) when it (the morning) comes with a heavy cloud, opp. ענגא. Taan. 3[b] ע' דבחר מיטרא כמיטרא a covered sky after the rain is as beneficial as the rain itself. Ib. 20[b] כל יומא דע' on every cloudy day (when heavy rains were threatening). Yoma 28[b] יומא דע' כולה שמשא on a cloudy day the sun is felt all over; a. fr.

עִיבָא, v. עִיבָּא.

עִיבּוּד m. (עָבַד) *dressing hides, working in leather.* Y. Sabb. VII, 10[c] bot., v. שְׁרִיטָה. Bab. ib. 75[b] אין ע' באוכלין the prohibition of dressing (by means of salting) does not apply to eatables (meat &c.); a. e.

עִיבּוּר, עִיבּוּר m. (עָבַר) 1) *passing, crossing.*—פָּרָשַׁת הע' *cross-road;* trnsf. *crisis.* Ber. IV, 4 (in a short prayer prescribed for one passing an unsafe road) ... בכל פ' הע' let their needs be before thee at every critical period, expl. ib. 29[b] עִבּוּרָה כאשה עוברת וכ' ... אפי' even at a moment when thou art full of swelling anger at them, like a woman big with child &c.; (anoth. explan.) ... אפי' עוברים על דברי תורה even at a moment when they trespass the words of the Law; Y. ib. IV, 8[b] top כל מה שש"ץ עובר וכ' whatever the messenger of the congregation passing before the ark may ask of thee &c.—2) דִּין ע' *passing beyond justice* or *law, rigor, tyranny.* Ex. R. s. 30 הדין שעיבר ע' על אחרים the rigorous judgment which he passed on others.—3) (b. h. עִבּוּר) *growth,* esp. *grain, breadstuff.* Gen.

R. s. 94 (ref. to Gen. XLV, 23) בר ע׳ *bâr* means breadstuff. Keth. 112ª ממנה ע׳ וכ׳ from this field I have my breadstuff, from it my peas &c.—4) *pregnancy, conception.* Gen. R. s. 20 (ref. to Gen. III, 16) עצבונך זה צער הע׳ 'thy pain' refers to the suffering attending upon conception, v. עִיהוּר; Erub. 100ᵇ והרונך זה צער הע׳ 'and thy pregnancy' refers to &c.; Ab. d'R. N. ch. I. Gen. R. s. 51, end (play on עִבְרִתּוֹ, Jer. XLVIII, 30) מתחילת עיבורו וכ׳ from the time when Moab was first conceived. Ib. s. 38, end שנה לעיבורה של וכ׳ deduct one year for the pregnancy with Milkah &c. Ib. s. 45, beg. (expl. מכרה, Prov. XXXI, 10) עִיבּוּרָהּ her going with child (with allusion to מכרתיך, Ez. XVI, 3); a. fr.—5) *extension of city limits* for Sabbath movements, *outskirts.* Erub. V, 7 ... חנותן בעיבורה של עיר he who places his 'Erub within the outskirts of a city. Y. ib. 22ᵇ bot. מהו ליתן ע׳ לע׳ may an outskirt be added to an outskirt (to be considered part of the township)?; a. fr.—6) *intercalation*; החדש ע׳ *proclaiming the month just past one of thirty days*; השנה ע׳ *proclaiming a leap-year, inserting a second Adar.* Snh. I, 1 ע׳ החדש בשלשה the proclamation of a full month (i. e. the postponement of the New Moon Day) must take place in a court of three. Ib. 11ª ע׳ השנה שלשים יום the intercalated month consists of thirty days. Ib. 12ª כנגד חדש הע׳ corresponding to the thirteenth month. B. Mets. VIII, 8 יחלוקו את חדש הע׳ let them (the landlord and the tenant) divide the rent for the additional month; a. fr.—*Pl.* עִבּוּרִין, עִיבּוּרִין, עִבֵּי׳, R. Hash. 7ª ולע׳ ... באחד בניסן the first of Nisan is the New Year's Day for the months and for intercalations; expl. ib. להפסקת ע׳ for interrupting the intercalation, i. e. after the month of Nisan has been proclaimed, no intercalation can take place for that year. Gen. R. s. 72 (expl. לעיתים, I Chr. XII, 33) לע׳ 'for seasons' means for intercalations; a. fr.—Trnsf. *calculations of the time of redemption* (v. קֵץ); *epochs.* Cant. R. to II, 8 מדלג על החשבונות ועל הקיצים וע׳ the Lord skips over (human) calculations and (speculations on) ends and epochs; Pesik. R. s. 15; Yalk. Cant. 986. Lev. R. s. 19 אנו ... כמה קצים וכמה ע׳ we who have been separated from the house of our life and from the house of our holiness and glory these many days and years, these many terms and epochs; Yalk. ib. 571 כמה יובלות וכמה ע׳.—7) ע׳ צורה (v. עִבֵּר *Pu.*) *disfiguration, decay.* Pes. 34ª, a. fr.

עִיבּוּר, עִיבּוּרָא ch. same, 1) (Targ. O. ed. Berl. a. oth. עִיר׳, without Dagesh) *grain, breadstuff.* Targ. Gen. XXVII, 28; 37 (h. text דגן). Targ. Is. LXII, 8. Targ. Gen. XLI, 35, sq. (h. text אכל); a. fr.—Y. Dem. I, 22ª top עיבורנן our grain. Y. Ned. VII, 40ᶜ top דגנה מעבורה (perh. to be read מַעֲבוּרָה) by *d'ganah* we understand, of its (Palestine's) breadstuff (and not Egyptian beans), v. הִגְנָא.—*Pl.* עִיבּוּרַיָּא. [Targ. Y. Gen. XVIII, 3 ed. Amst., v. עִבּוּרָא.]—Y. Dem. l. c. עבידין מהו ע׳ how are the crops?; Y. Taan. III, 66ᶜ top.—2) *pregnancy, conception.* Targ. Job III, 2 על ע׳ לילא (not ולילא). Targ. Y. Gen. XXV, 24.—Nidd. 40ª בחד ע׳ כגון וכ׳ two confinements of one pregnancy, as was the case with Judah and Hizkiah (who were born three months apart from one another).—*Pl.* עִבּוּרֵי, עִיבּוּרֵי. Ib. בתרי ע׳ two confinements of two conceptions (one being a miscarriage).—3) *intercalation, proclamation of a full month; proclamation of a leap-year.* Targ. I. Sam. XX, 27; 34 יום ע׳ ירחא תנינא the second New Moon Day which is observed in consequence of the proclamation of a full month. Targ. Esth. IX, 31; Targ. II Esth. IX, 29; a. e.—Y. Snh. I, 18ᶜ bot. וקאל ... מינה לע׳ (not מנין) R. Jacob bar A. was before him admitted to the meeting for the proclamation of a leap-year; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; a. fr.

עִבְרָא, עִיבְרָא, עִבְרָא, עִיבְרְתָּא f. (עֲבַר) 1) *labor, work, trade, occupation.* Targ. Lev. XVI, 29. Targ. Ex. XXXI, 5; a. fr.—B. Mets. 91ª בעבידתיה טריד his attention is absorbed by his business. Y. Taan. IV, 69ᵇ bot. מיעבד עִיבְרִתֵּיהּ to follow his pursuit (as a washer). Y. Sabb. II, 4ᵈ top, v. עוֹבְרָתָא; a. fr.—2) *beasts of labor*, v. עוֹבְרָתָא.

עֵיבָל (b. h.) pr. n., הר ע׳ *Mount Ebal*, near Shechem. Sot. VII, 5; Tosef. ib. VIII, 9; 11; a. e.

עִיבַר I m. (עֲבַר), אורחא ע׳ *traveller.* Targ. Job XXXI, 32 Ms. Var. (ed. אכסניי).—V. עִבּוֹרָא.

עִיבַר II, **עִיבְרָא, עִבְרָא, עִבְרָא** m.=h. עֵבֶר, *border, bank, side.* Targ. Ez. XLVI, 19 (ed. Wil. עִבַּר; h. text כָּתֵף). Ib. XL, 18 (ed. Wil. עִבְרָא). Targ. II Chr. XXIII, 10. Targ. O. Gen. L, 10; (Y. ed. Amst. עִיבְרָא); a. fr.—B. Bath. 40ᵇ בעיבר ימינה on the right bank. Ib. 91ª ע׳ זעירא דכותי זהו וכ׳ the small side of Kuthi is Ur Kasdim; [comment.: ʿ*Ibra Zʿera*, pr. n. pl.]; a. e.—*Pl.* עִיבְרַיָּא, עִבְרַיָּא. Targ. O. Ex. XXXII, 15. Targ. Jer. XLIX, 32; a. e.

עִגּוּל, עִיגּוּל m. (עָגַל) 1) *circle.* Succ. 8ª כמה מרובע יותר על הע׳ by how much is a square larger than a tangent circle within it? One fourth; Ohol. XII, 6. Naz. 8ᵇ בֵּית ע׳ Ar. (ed. ברית עגול) a circular building; Tosef. Neg. VI, 3 ברית העגיל ed. Zuck. (Var. העגל).—2) *a round mould in which figs or grapes are pressed, cake of pressed figs; cake, loaf.* B. Mets. II, 1 (21ª) מצא ע׳ ובתוכו וכ׳ if one finds a cake of figs within which was a piece of earthen ware (as a mark). Maasr. I, 8, v. חָלַק. Sabb. 93ª top (expl. ככר, ib. X, 5) בע׳ של דבילה a cake of figs (too large for one to carry); a. fr.—*Pl.* עִגְלִין, עִיגּוּלִין, עִגֵּי׳. Ter. IV, 8, v. מַלְבֵּן. Y. Ḥall. I, 57ᵈ bot. Toh. X, 8 בין חצ׳ לזגין the space between the moulds and the deposit of grape shells (Maim.; v. infra).—Ab. d'R. N. ch. VI, end היו מבריזין את הע׳ וכ׳ (not השגלים, v. ed. Schechter note) they took the loaves of bread and sawed them apart and soiled them with mud.—3) עִגּוּלֵי הגת, עִיגּוּלֵי, עִגֵּי׳ *weights* (*clay cylinders*) *put on the wine press.* Sabb. I, 9 שיענין ... ע׳ הגת you may put on (the press) the beams of the oil press or the cylinders of the wine press; Tosef. ib. I, 29 יתולין בע׳ הגת (Var. ע׳ הגת) and suspend the weights &c. Toh. l. c. בין ע׳ לזגין between the cylinders &c. (R. S.; v. supra).—4) in gen. *ball, lump.*—*Pl.* as ab. Sot. 11ᵇ, a. e., v. נָקַט. Tosef. Mikv. V, 8 עגולי שלג lumps of snow; a. fr.

עִגּוּלָא, עִיגּוּלָא, עִגּוּלָא ch. same, 1) *circle.* Succ. 8ª ע׳ דנפיק מגו ריבועא a tangent circle within a square; ריבועא דנפיק מגו ע׳ a tangent square within a circle; a. e.—2) (v. עִגּוֹל) *cake, loaf.* Y. Shebu. VI, 37ª bot. יאירכו גו ע׳, v. עֵרֶךְ.

Ib.[b] top קצוץ חד עיגל וכ׳ (corr. acc.) they cut one loaf and found &c.; Lev. R. s. 6 עגולה (corr. acc.). Gen. R. s. 49 חד ע׳ דריפתא בעשר פולרין (Ar. ed. Koh. חד דפתא בעיגול פולרי, corr. acc.) one loaf of bread for ten follera. Y. Bicc. III, 65[d] ולא הוה ליה ע׳ מיכליה and had not a loaf of bread to eat; a. fr.—*Pl.* עִיגּוּלִין. Lev. R. l. c. Lam. R. to III, 16 תמנין ע׳ (ed. פטרלקין); a. e.

עִיגּוּן, עִגּ׳ m. (עָגַן) *tying, holding fast.*—*Pl.* עִיגּוּנִין [*means of tying,*] *anchor, ballast.* B. Bath. 73[a] (expl. עיגון ib. V, 1) אלו ע׳ שלה Ms. H. a. F. (ed. עיגינין; Rashb. עִירְגּוּנָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) that is the means of her (the ship's) detention (with ref. to Ruth I, 13); Yalk. Ez. 367 (not עיגוני).—[In later Hebr. literature: עיגון *status of a deserted wife.*]

עִיגּוּנָא ch. same, 1) *anchor*, v. preced.—2) *condition of a deserted wife, disability to remarry*, v. עָגַן. Gitt. 3[a]; Yeb. 88[a] משום ע׳ אקילו וכ׳ in order to prevent the eventuality of 'widowhood in life', the Rabbis have made lenient rules for her (as regards testimony to her husband's death); a. e.

עֵיגָל, עֵגֶל, עִיגְלָא, עֶיגָל m. = h. עֵגֶל, *calf.* Targ. Lev. IX, 2, sq. (ed. Lsb. עֲגַל). Targ. Ex. XXXII, 24; a. fr.—Y. Snh. VII, end, 25[d] נחת ואתעביד חד עגל (the pebble) fell down and turned into a calf. Y. Kil. IX, 32[b] חמא חד עיר מנכס saw a calf which was going to be slaughtered. Snh. 65[b]; 67[b], v. בָּרָא I; a. fr.—[Y. Shebu. VI, 37[b] top חד עיגל, read: עֵין ע׳—עֵין עִיגּוּל *calf's eye*, name of a jewel. Targ. Ex. XXVIII, 19; XXXIX, 12 (h. text אחלמה). Targ. Y. Num. II, 18 עֵיגְלָא.—*Pl.* עֵגְלִין, עִיגְלִין, עִגְּ׳. Targ. II Kings XVII, 16. Targ. I Kings XII, 32; a. e.—[Targ. Jer. XXXI, 39 ed. Lag., v. עִגְלָא.]

עִידּ־, v. עֵד.

עִיד m. (יעד) = אֵיד, *anniversary, (idolatrous) festival.*—*Pl.* אִידִין, עִידִים. Ab. Zar. 2[a]; Y. ib. I, 39[c] top; Y. Erub. V, beg. 22[a], v. אֵיד. Tosef. Ab. Zar. I, 1 עִידֵיהֶן (Var. ׳אֵי).

עִידָּא ch. same, יומא דע׳ (cmp. ישר) *appointed day.* Targ. Prov. VII, 20 (ed. Wil. דעִדָּא; h. text כֶּסֶא).

עִידְבָא, v. עִדְבָא.

עִידּוּי, עִיד׳ m. (v. עִדֵּי I, *Pa.*) *carrying, going with child.* Gen. R. s. 20 הרונך זה צער הע׳ *heronekh* (Gen. III, 16) means the inconveniences during pregnancy, v. עִיבּוּר. Yalk. ib. 82 (ref. to עדנה, Gen. XVIII, 12) האשה ... ע׳ ולדות as long as a woman is young, there is for her a possibility of bearing children; a. e.—*Pl.* עִידּוּיִין. Gen. R. s. 48 (ed. Wil.) האשה הזאת כל זמן שהיא ילדה יש לה עידויין וכ׳ as long as a woman is young, there is for her a possibility &c., and I, after I am grown old, should have *ʿednah*?—V. עִידּוֹן.

עִידּוּיָא, עִידּוּי, עִד׳ ch. same. Targ. Ruth IV, 13. Targ. Y. II Gen. XVIII, 12 (Y. I עִידּוּיִין *pl.*; ed. Amst. עִידּוּנִין; h. text עדנה, v. preced.).—*Pl.* עִידּוּיִין (עִידּוּנִין fem.). Targ. O. Gen. III, 16 (Y. sing.). Targ. Y. I ib. XVIII, 12, v. supra.

עִידּוּן m. (עָדַן), *pl.* עִידּוּנִים, עִידּוּנִין *delicacies, indulgence in delicacies*; הנהיג ע׳ בעצמו *to indulge one's self.* Taan. 20[b] שכח ... ולא ינהיג ע׳ וכ׳ if he forgot himself and ate and drank (on a day observed as a fast day in the place), he must not show himself before the public, nor must he indulge himself with delicacies; Yalk. Gen. 148.

עִידּוֹן, עִד׳ m. (v. עִדָּן) *period*; *pl.* עִידּוֹנִים, עִידּוֹנִין, עִדּ׳ *menses.* Gen. R. s. 48 (ed. Wil.) האשה הזאת כל זמן שהיא ילדה יש לה ווסתות ואני ... עדנה ע׳ as long as she is young, a woman has her periods, and I, 'after I am grown old' (Gen. XVIII, 12) should have *ʿednah*, that is menses?; [Yalk. ib. 82 ד״א עדנה עִדָּנִין ווסתנית, v. וֶוסְתָנִית].

עִידּוֹנָא, v. עִדָּנָא.

עִידּוּר m. (עָדַר) *hoeing.* M. Kat. 3[a]. Gen. R. s. 39 בע׳ בשעת הע׳ engaged in hoeing at the proper time, v. נִיכּוּשׁ.

עִידִּית f. (עָדָה II, cmp. עָדַר) [*booty, lion's share,*] *choice land*, v. זִיבּוּרִית. Gitt. V, 1 הניזקין שמין להן בע׳ in cases of damage we assess (and collect from) the choice land of the defendant; Tosef. Kèth. XII, 2; Tosef. B. Kam. I, 1 שמין להם מן הע׳; a. fr.—[Tosef. Shebi. V, 17 העדירית, v. עִדִּירִית.]

עִידִּיתָא, constr. עִידִּית same, esp. *choice dwellings.* Targ. Lam. II, 2 (Bxt. עֲדִירִית, ed. Vien. עִדִּירִית; v. Koh. Ar. Compl. s. v., end; h. text נאות). Targ. Ps. LXXXIII, 13 (Ms. דירוות; ed. Wil. עִדִּירִית).

עִידָּן, עִדָּן c. (v. next w.) *period, time.*—*Pl.* עִדָּנִים, עִדָּ׳, עִדָּנִין Yalk. Gen. 82, v. עִדּוֹן.

עִדָּ׳, עִידָּנָא, עִדָּן ch. (עוד) same. Targ. Koh. III, 1, sq. (ed. Vien. עִדָּ׳). Targ. Ps. LXXI, 9 (ed. Wil. עִדָּ׳); a. fr.—עד העידנא *until now* (v. אִדְּנָא). Ib. 17.—Targ. O. Gen. XXIV, 55 עידן בעידן (h. text ימים).—Meg. 16[b] (prov.) תעלא בעִדָּנֵיהּ וכ׳ when the fox has his time, bow to him. Ber. 15[a] בעִדָּנָהּ צלותא when it is time for prayer; a. fr.—Esp. *the time appointed for the study of the Law, lesson.* Ib. 43[b] דלא קביע ליה ע׳ when he has no fixed time for study; אבל קביע ליה ע׳ ... דלעידניה קא אזיל but if his time is fixed (by his teacher), he will be known to go to his appointment (and not be suspected of going wrong). Gitt. 60[b] לותבן מר בע׳ let me sit (to study with you) at the hour of your studies; אית לי ע׳ לדידי that hour is mine (for my own studies). Hull. 133[a] אנסיה ליה עידניה his teaching engagements prevented him (from officiating as priest); a. fr.—*Pl.* עִדָּנִין, עִדָּנָא, עִדָּ׳. Targ. Esth. I, 14. Targ. Job XXIV, 1. Targ. I Chr. XII, 32. Targ. Ps. XLVI, 6 עִדָּנֵי ed. Lag. (oth. ed. עִדָּנֵי); a. fr.

עִוּוּת, עִיווּת m. (עָוַת) *perversion*; ע׳ הדין *perversion of justice.* Ab. V, 8; Ab. d'R. N. ch. XXXVIII; Sabb. 33[a], contrad. to עינוי. Tanh. Thazr. 7 שמא עיוות הדין וכ׳ (corr. acc.) is there perversion of justice in heaven?; v. פְּרוֹנִיקָא.

עִיּוּן m. (עון) *speculation, meditation, deliberation*; ע׳ תפלה *a) calculation of the effects of prayer, expectation of the granting of one's prayer as a due claim* (v. עון *Pi.*). Ber. 55[a] שלשה דברים ... וע׳ ת׳ וכ׳ three things cause a

man's record of sins to be called up: a threatening wall, calculation on prayer &c., v. דִּין II. B. Bath. 164b שלש עבירות . . . וע' ת' וכ' three sins man cannot escape every day: impure thought, calculation on prayer &c.; [oth. opin. *the lack of devotion* in prayer, v. Tosaf. a. l.].—*b) devotion.* Sabb. 127a. Ib. 118b קירמית ע' ת' I fulfilled (guarded the duty of) devotion in my prayers. B. Bath. l. c., v. supra.

עִיּוֹן (b. h.) pr. n. pl. *ʿIyon* (*ʿAyûn*), a town in the north of Palestine. Y. Dem. II, 22d top. Tosef. Shebi. IV, 11; a. e., v. נִקְרְפָּתָא.

עִיּוּק m. (עוק) *pressure, distress.* Targ. Is. XXX, 6.

עִיּוֵּר, v. עַוֵּר.

עִיּוָּרָא, v. עֲיִירָא I, II.

עִיז, עִיזָא, עִיזָה c. = h. עֵז, *goat.* Targ. O. Lev. XXII, 27 (ed. Berl. עֵז). Targ. Y. ib. III, 12; a. fr.—Meg. 3a . . . ע' מינאר the goat in the butcher's house is fatter than I am (a charm). B. Bath. 74a דימא ע' the sea-goat (a fabulous animal); a. fr.—Ab. Zar. 24b; Men. 22a, a. e. ע' דקורקסא, v. קוּרְקָסָא.—*Pl.* עִיזִין, עִיזֵי, עִיזֵּי, עִזֵּי. Targ. O. Gen. XV, 9. Targ. ib. XXVII, 9. Targ. Y. Lev. XXII, 27; a. fr.—B. Kam. 23b דבי תרבו ע' goats of the house of Tarbu. Ib. דשוקא ע' goats intended for slaughter on market day; a. fr.

עִיזָה f. (v. עֵז) *she-goat.* Y. Bicc. II, end, 65b (expl. כוי) צבי שעלה ע"ג ע' a hybrid of deer and goat.

עִיזּוּז, v. עִזּוּז.

עִיזְקָא, עִיזְקָא, עִיזְלָא, v. sub עֵזְקָא.

עִיט, v. עֵט.

עַיִט I m. (b. h.; עוט *to swing*) *bird of prey.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII. ואין הע' אלא בן דוד שנמשל לע' the *ʿayiṭ* (Gen. XV, 11) is typical of the son of David who is compared to a bird of prey. Ib. כדי שלא ימשול בהם הע' וכ' that the bird of prey might not have control of them until evening; Yalk. Gen. 76; a. e.

עַיִט II, v. עֲרִיט.

עֵיטָא, עִיטָא, עִיטְתָא, עֵיטָה f. (יעט) = h. עֵצָה, *counsel, advice, order.* Targ. Koh. XI, 3 (h. text חשׁך!). Targ. Y. Gen. XXXVII, 14. Targ. Esth. I, 1 (ed. Amst. עֲטָתָא, cmp. עֲטַר); a. fr.—Targ. Ruth IV, 22 *masc.*—*Pl.* עִיטָנִין, עֵיטָנִין. Targ. Y. Deut. XXXII, 28 (Y. II עֲצָצִן).

עִיטְדָא, v. עִטְדָא.

עִיטָה, v. עֵטָם.

עִיטּוּף m. (עָטַף II) *putting a cloak on, covering the head* (at prayer). Ber. 51a (the cup of benediction requires) עיטור וע' crowning (the cup) and covering the head (of those reciting).

עִיטּוּר, עִיטּוּר m. (עָטַר) 1) *crowning, wreathing.* Ber. 51a, v. preced.—[Y. ib. VII, end, 11d, read: עֲטוּר, v. עָטַר.]—Bicc. III, 10 הבכורים מין וכ' ע' the basket of first-fruits must be wreathed with plants different from those offered. Y. Ab. Zar. I, 39d משם עיתור (corr. acc.) as a decoration in honor of an idolatrous deity, v. פְּרַקְסִיס.—*Pl.* עִיטּוּרִין. Y. Succ. I, 51d bot. ותולה בה ע' וכ' and he suspended from the ceiling of the Succah wreaths (decorations) of material which may be used for covering. Y. Bets. I, 60b top עִיטּוּרֵי סוכה the decorations of the Succah; Y. Sabb. III, 6b bot.—2) (cmp. עִיטְרָא) *cutting off*; ע' סופרים *separation of words* (by omitting the conjunctive Vav) *as established by the Scribes.* Ned. 37b (ref. to אחר for ואחר, Gen. XVIII, 5; ib. XXIV, 55; Num. XII, 14; Ps. LXVIII, 26, a. to משפטיך for ומשפ', ib. XXXVI, 7).

עִיטּוּרִין, Tosef. Shebi. V, 11 ed. Zuck., read עֲטָדִין or אֲטָדִין, v. אָטַד.

עִיטְנִין 1) *pl.* of עִיטָא; 2) בַּר ע' pr. n. m. *Bar ʿEṭyan* (*counsellor*). Y. B. Bath. VI, end, 15c.

עִיטָם (b. h.) pr. n. pl. *Etam* (v. Neub. Géogr. p. 132). Yeb. XII, 6 כפר ע' (Y. ed. אבוס).—Zeb. 54b ערן ע' (Ms. R. 1 אוטם); Yalk. Deut. 910 עיטה (corr. acc.); Yalk. Josh. 24.

עִיטְמָא, v. עֵטָם.

עִיטְעָא, עִיטְפָא m. (v. עָטָף I) *bosom, lap* (corresp. to h. חֵק). Targ. O. Ex. IV, 6, sq. Targ. Lam. II, 12 עֲטוּרְהוֹן (עֲטוּרְהוֹן) constr. Targ. Koh. VII, 9 עֲטַף; a. e.—*Pl.* עִיטְפִין, עִיטְפֵי. Targ. Y. Deut. I, 27.

עִיטְרָא m. (v. עישור 2) *separation, deed of partition* between partners or heirs. B. Bath. 29b ולא אמרן אלא דלא כתוב ע' אבל כתוב ע' וכ' Ms. M. a. early eds. (א) this (that two partners, having arranged between themselves that their common slave should serve one of them alternately each year, cannot rest their claim of ownership on the ground of undisturbed possession for three consecutive years) has been said only, when they have not written an agreement of partition, but if they have &c. B. Mets. 39b דלא עבדי ע' Ms. R. 2 (Ms. M. אירא; ed. עישרא, corr. acc.) when no partition of the inherited estate has been made.

עִיטְרָנָא, עִיטְרָן, v. sub עִטְרָא.

עִיטָתָא, v. עֵיטָא.

עִיָּא pr. n. m. *ʿIyya*, dialectic pronunciation of חִיָּא. M. Kat. 16b אמר ליה ע' וכ' he (Rabbi, being angry with R. Ḥiyyah) said to him, Iyya, who calls thee outside? Ker. 8a צריכין לדברי ע' they still need the interpretation of Iyya (of whom you spoke so contemptuously as 'the Babylonian').

עַיָּבָא m. (עיב) *guilty.* Lam. R. to II, 1, v. חוּב ch.

עַיָּבָא m. (עיב) *heaviness, pain.* Lam. R. to II, 1, v. כִּיבָּא.

***עִיט** m. (עיט *to twist*, cmp. עטר) *tassel, fringe.* Tosef. Kil. V, 20 מותר ... ע׳ של צמר (Var. עִרְט; עיפי) a woolen tassel attached to a linen garment is permitted (Kil. IX, 9 פיקס ... אסור).

***עיים**, Y. Yeb. IV, end, 6c הן דעיימך רגלך, read as Y. Kidd. III, 64d top: הן דעימך מגליך וכ׳ he who is with thee (I, thy friend) exiles thee (advises thee to emigrate), before Samuel comes and disfranchises thee.

***עיימא**, Y. Ab. Zar. II, 40d אהן ע׳ דעינא, read: אהן דעינא (עיימא being a corrupt Var. lect. for עינא; v. Y. Sabb. XIV, 14d וההן דעיינה) that decision about the sore eye.

עי״ן, עִיִּין *the letter ʿAyin.* Cant. R. to III, 4 ע׳ תלויה a suspended ʿAyin, v. יָאוֹר. Y. Meg. I, 71c top ע׳ מיעשה נסים the ʿAyin on the tablets was a miracle, v. רַצַּץ; a. e.—*Pl.* עֲיִינִין. Y. Ber. II, 4d bot., v. אל״ם. Sabb. 103b one must not write אלפין ע׳ וכ׳ the Alephs so as to look like ʿAyins &c.

עִיִּין, v. עוּן.

עִיִּינָה, עִיִּינָא, עַיִּין, v. עֵינָא, עֵין.

עֲיִינוֹשׁ pr. n. pl. *ʿAynosh*, a northern border town of Palestine. Y. Dem. II, 22d top; (Tosef. Shebi. IV, 10 עיני שת, Var. צרינשת).

עֲיִינוּתָא; v. עִינוּתָא; a. עֵינָא.

ע׳ מַב, עִיִּינֵי pr. n. pl., v. טַב III.

עָיִיף, v. עָיֵף, a. עִיף II.

עָיִיק, v. עוּק.

עָיִיקָא, v. עָקָא.

עֲיָירוֹת, *pl.* of עִיר.

עַיְיתָא, v. קוֹבַעְיָא.

עֲיַיתְלוּ pr. n. pl. *ʿAyathlu.* Y. Nidd. I, beg. 48d; ib. 49b bot. (Bab. ib. 9b הֵיתְלוּ).

עִיכּוּב m. (עכב) *keeping back, hinderance, prevention.* Tem. 32a sq. אין בה אלא ע׳ גיזברין בלבד there is nothing to prevent the offering of the sacrifice, except that we must await the appearance of the Temple treasurers (as representatives of the owners).—Esp. *hinderance, a circumstance which makes a religious act invalid, indispensable condition, absolute necessity.* Y. Pes. VII, 34b top (ref. to כי אם צלי אש, Ex. XII, 9) שינה עליו הכתוב לע׳ the text has an extraordinary (emphatic) expression about it to intimate that the roasting of the Passover sacrifice over fire is indispensable. Ib. II, 29b bot. לע׳ תאמרת the rule that the unleavened bread to be eaten on the Passover night must not contain any fruit juice has been laid down as an indispensable condition, opp. למצוה, v. מִצְוָה; a. e.

עִכּ׳, עִיכּוּבָא ch. same, 1) *delay.* Targ. Y. Deut. XXIII, 22.—2) *indispensable condition.* Yoma 5a bot. ככה ע׳ הרא the emphatic expression 'thus' (Ex. XXIX, 35) intimates the indispensableness of any of the prescribed forms. Ib. 81b ושמרתם ... ע׳ the emphatic expression, 'and ye shall guard' (Lev. VIII, 35) intimates &c.

עִכּ׳, עִיכּוֹל m. (עכל); *pl.* עִיכּוֹלִין, עִכּ׳ *things attacked by fire, half-burned pieces* which bounded off the altar. Zeb. 83b עיכולי עולה pieces of a burnt-offering; עיכולי קטורת of frankincense; Yoma 45b. Hull. 90a בשר ע׳ pieces of flesh; ע׳ גידים ועצמות of sinews and bones.

כְּפַר עִ׳, עִיכּוּם pr. n. pl., v. אֲפִיקוֹם a. עַכּוֹ.

***עִיכְלוּת**, Y. Ab. Zar. I, 39c bot.; Y. Dem. IV, 24a bot. פילכיה, read with Matt. K. to Lam. IV, 2: פיבליה, v. פִּרְוֹלָא.

עֵלָא, עִלָּא, (עִי׳) עֵילָא, עֵיל m. (עוּל)=h. עֶלְיָה, *height, heaven.* Targ. Job XXXVII, 9 עִלָּא.—לע׳ מן, ע׳ מן *above, over.* [Dan. VI, 3 עֵלָּא.] Targ. Y. Gen. I, 7. Targ. Gen. XXII, 9. Targ. Num. I, 3 (O. ed. Vien. לעֵלָּא); a. v. fr.—מֵלְעֵ׳ *from on high, above.* Targ. Ps. L, 4. Targ. I Chr. XI, 11; a. fr.—B. Bath. 45a דסלקין לע׳ ודנחתין לתתא (for) those who go up (to Palestine) and those who come down (to Babylonia). Y. ib. VI, end, 15c חדא מלע׳ וכ׳ one (grave) above and one below. Sabb. 30a לע׳ מר׳ תנחום ... שאול they asked this question over (the head of) R. Tanḥum, i. e. those standing by him when he was teaching (v. אֲמוֹרָא). Ḥull. 51a לע׳ מרבי רבה with the great Rabbi when he was teaching; a. fr.—עִילּוֹי *upon him.* Targ. Y. Gen. XXVIII, 13; a. e.—Y. Ber. II, 4c bot. כד הויין תפילוי ע׳ when he had his T'fillin on. Ib. ולא סמכין ע׳ but we do not rely upon him, a. e.—[Usu. עִלַּוֵּיהּ, v. עִילָּוֵי, or עֲלוֹי, v. עַל ch.]

I עִילָּא, עֵיל m. (cmp. עוּלָא I a. עוּלָּל) *foal.* Targ. Zech. IX, 9 ed. Lag. (oth. ed. עַיָּר). Targ. Job XI, 12 (ed. Wil. עֵילָא).—*Pl.* עִילֵּי, עֵילִין. Targ. Jud. X, 4 (ed. Wil. עוּלִין; some ed. עַיָּרִין). Targ. Is. XXX, 6. Targ. O. Gen. XXXII, 16; a. e.—Sabb. 155a בע׳ זוטרי when feeding very young foals.—[B. Bath. 9a עילא משגש וכ׳ Ms. F., v. עוּלָא I.]

II עִילָּא c. ch. (v. עִלָּה) [*going around,*] 1) *circumvention, intrigue, falsehood.* Targ. Ruth IV, 22; [Dan. VI, 5, sq. עִלָּה]. Targ. Ps. XLI, 7 ed. Lag. (oth. ed. עִלָּא; h. text אָוֶן). Ib. LVIII, 3 (some ed. עילאה, corr. acc.; h. text עוֹלָה). Ib. LXXI, 4. Targ. Job XIII, 7 Ms. (ed. שקר).—2) *pretext* Y. Keth. XII, 35a bot. את בעי ע׳ you want a pretext; Y. Kil. IX, 32c top עִילָּתָהּ (*fem.*).—*Pl.* עִילִּין. Targ. Ps. LXIV, 7 (h. text עוֹלוֹת).—[עִילָּא f. h., v. עִלָּה.]

III עִילָּא, עִילָּה pr. n. m., v. עוּלָּא II.

עִלְּ׳, עִילַּאי, עִילָּאָה m. (v. עִלָּא) *high, uppermost; Most High.* Targ. Ps. LVII, 3. Targ. Is. XIV, 14 (ed. Wil. עִלָּאֵי, corr. acc.; ed. Lag. עִלַּי); a. fr.—Y. Maas. Sh. V, 56c top גלילא ע׳ Upper Galilee; Snh. 11b (not גלילאה). Sot. 40a יתקלס ע׳ the Most High will be praised. Pes. 76a, a. e. ע׳ גבר, v. גְּבַר I; a. fr.—[Targ. Ps. LVIII, 3 some ed., v. עִלָּא II.—Targ. Y. Gen. II, 22 עלאה, ed. Amst., v. עִלָּאָה.]—*Pl.* עִלְּ׳, עִילֵּיוָא, עִילָּאֵי Targ. Y. Gen. I, 6 (I ed. Vien. עִבְּ׳).

Targ. Ps. CIV, 13 (ed. Wil. עלאי sing., ref. to בית); a. e.—B. Mets. 107b קוצו ע' וכ' cut down the trees on the upper and on the lower river banks, then I shall cut mine. Ib. 108a תתאי מסייעי ע' those below must assist those above (in felling the trees). Lam. R. to I, 16; IV, 19; Y. Succ. V, 55b, v. אַרְעָא. Y. Kil. IX, 32d top דְּלָא שלח ע' לא שלח ארעיה for if he does not take off the upper socks, he cannot take off the lower ones (hence they are considered as if sewed together); a. fr.—*Fem.* עִילְיָתָא; *pl.* עִילְיָיתָא. B. Mets. 116b עִלְיָיתָא אתבור (Ms. M. עִלְיָתָא איתבר, corr. acc.) the uppermost bricks were broken, v. חֲבָטָא.

עילבו, Yalk. Deut. 940 גנבין ליה ע', v. גְּנָבָא.

עִילָא, עִלָּה f. (עֲלָל; cmp. בִּילָה fr. בָּלַל) [*going about, bringing about*; cmp. סִרְבָּה end,] 1) *circumstance, cause; pretext.* Keth. 20b מצאו וטהרו וכ' ע' they found some (paltry) reason to declare clean a spot in the land of Israel; Naz. 65b עילא; [Rashi: עילא = עילעא *rib* of a human body]. Y. Keth. III, end, 28a מצאתי ע' לשחררו I have found an opportunity to set him free. Y. Ter. X, 47b; Y. Ab. Zar. II, 42a (in Chald. dict.) על ידי ע', v. זְבִינָתָא. Gen. R. s. 20; s. 45; s. 63 ואם הרא על ידי ע' and even this in a roundabout way (indirectly); a. e.—2) *crookedness, insidiousness, falsehood.* Eduy. V, 7 שמא ע' מצאת בי (Mish. ed. עִוְלָה; Ms. M. עָוֶל) hast thou found any falsehood in me? Pesik. R. s. 28 נפלו עלויהם בע' they turned against them with insidiousness.—V. עֲלִילָה.

עִלַּי, עִילַּוֵי, עִילַּוֵי pl. constr. (v. עִיל) *above, upon, around.* Targ. Ps. LV, 11. Targ. O. Gen. XXVIII, 13 עִילְוֹהִי (ed. Vien. עִלָּי; ed. Berl. עִילָּי; Y. עִילּוֹי). Targ. Y. II Num. XXIV, 16 עִילַּוֵיהּ. Targ. I Sam. XIII, 11 מֵעִילַּוַי (not וי ...); a. fr.—Hull. 8b; 111a בישרא ע' on top of meat. Keth. 99a דלישנו שטרי עילַּואי that many notes should circulate against me; a. fr.

עִלּוּי, עִילּוּי m. (עָלָה) 1) *going up; elevation.* Cant. R. to III, 6; VIII, 5 עִילּוּיָהּ מהמדבר her (Israel's) rise dates from the desert; (Tanḥ. Sh'moth 14 עלירה). Tanḥ. B'ḥuck. 3 (ref. to וירקח, Gen. II, 15) אין ויקח אלא לשון ע' 'he took' has the meaning of elevation (with ref. to Gen. XII, 15), v. עָלָה *Pi.*; a. e.—2) *valuation, value.* Y. Naz. II, 51d bot. אמר לאדם עילווירו (not עילווין) if one says pointing at a man, I vow his value (instead of ערכו, v. סִידּוּר I). Arakh. VIII, 7; Tem. VII, 3 הקדש ע', v. הֶקְדֵּישׁ. Ib. 32a הקדש ע' לבית המקדש consecration of value to be applied to the repair of the Temple. Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. X אין מוסיפין ... על עילּוּיו של זה we do not demand an addition of one-fifth over this man's valuation (offer); Yalk. Lev. 677 עילוי (corr. acc.).

עִלּוּיָא, עִילּוּיָא ch. same, 1) *rise, improved stage.* Ber. 36a אית ליה ע' אחרינא בפת (flour) is capable of a still higher stage by being made into bread; ליה ע' אחרינא (oil) has no higher stage. Ib. 35b דאשתני לע' (wine) which has changed (from grapes) to a higher stage. Y. Ab. Zar. V, 44d, v. קַדַּר ch.—2) *valuation.* Targ. Job XXVIII, 13. Targ. Y. Lev. XXVII, 2 (ed. Vien. עִילּוֹי); ib. 3 (ed. Vien. עִלּוּיָה; ib. 4, sq. עִילּוּיָהּ, corr. acc.).—B. Bath. 12b מעלינן עלויה וכ' (Ms. M. מעלינן עלויה וכ') לית ליה ע' we value it as high as &c. Kidd. 42b פלוג בע' they divided the estate according to value, opp. במשתא by measure (irrespective of value).—3) *the best thing.* Keth. 50b עילווייא דאב, v. עֲלָיָה.

עִילּוֹרְיָא, עִילּוּרְיָא, v. preced.

עִילַּי, v. עִלָּאָה.

עִילָּן, Yalk. Lev. 677, v. עִלָּוּי.

עִילְוֵיָא, *pl.* of עִילָּאָה.

עִילָּן, עִילְיָן, *pl.* of עִילְיָתָא II.

עִילֵישׁ pr. n. m. *'Ilish.* B. Bath. 133b. Gitt. 45a.

עִילְיָתָא I f. (v. עִילָּא II) *falsehood, wrong.* Targ. Job XXIV, 20 ed. Lag. (ed. Wil. עִלְתָא; h. text עַוְלָה). Ib. XV, 16, v. עַוְלָתָא.

עִילְיָתָא, עִלְיָתָא II, **עִלְוָי'** f. (עֲלַי) 1) = h. עֲלִיָּה, *upper chamber, loft; upper story.* Targ. Jud. III, 23, sq.; a. fr.—Constr. עִילִּית, עִלִּית, עֲלַת, עֲלַרַת. Ib. 20. Targ. II Kings XXIII, 12. Targ. II Sam. XIX, 1; a. e.—B. Mets. 14a זבין ע' וכ' Ms. M. (ed. עלי) bought an upper story of his sister. Gen. R. s. 99 ע' קרירתא the summer chamber (Jud. III, 20). Pes. 114a, v. קָקוּלָא; a. fr.—ע' דדינרי *a roomful of Denars, a certain amount of money.* B. Bath. 133b.—*Pl.* עִילְיָן, עִלְיָתָא, עִילְיָתָא, עִלְיָין. Targ. Jer. XXII, 14. Targ. II Chr. III, 9; a. e.—B. Bath. l. c. תליסר עִלְיָיאתָא דדינרי thirteen roomfuls of Denars; Sabb. 119a עִילְיָתָא.—2) v. עִלָּאָה.

עִילֵם m. *strong*, v. עֵלֶם.

עֵילָם (b. h.) pr. n. *Elam* (Susiana), south of Assyria (v. Schr. KAT2, p. 111). Gen. R. s. 42 ע' זה מדי Elam (Gen. XIV, 1) is Media. Snh. 89a; a. e.—Denom. עֵילָמִי; f. עֵילָמִית *Elamite, Elamitic.* Meg. 18a ע' ... קראה if he read the Book of Esther in Elamitic.—*Pl.* m. עֵילָמִים. Ib. עילמית לע' (if he read the Book of Esther) in Elamitic to Elamites.

עִילְעֵל, עִילְעוֹל, עִילְעָא, v. sub עִלְּ.

עִילְתָא, v. עִילְיָתָא.

עִילְתָה f. *pretext*, v. עִלָּא II.

עִימָא, v. אִמָּה II.

עִימְאוּם, v. עִימְעוּם II.

עִימָה, v. אִמָּה II.

עִימוּם, v. עִימְעוּם I.

עִימּוּר, עִמּ' I m. (denom. of חִתְעַמֵּר, Deut. XXIV, 7, v. עָמַר) *using as a slave, deriving benefit from a stolen person, service.* Snh. 85b (ref. to Mish. ib. XI, 1) ותנא קמא לא בעי ע' does the first named authority not require that, in order to be guilty, the kidnapper must have imposed a slave's service upon the stolen person? Ib. יש דרך ע' בכך וכ' is this a sort of service or not? Ib. ותיפוק ליה לרבא ע' כלל but this would be no service at all.

עִימּוּר, עִמּ' II m. (עָמַר) *heaping up, carrying sheaves*

home. Peah IV, 6 אין השכחה אלא בשעת הע׳ the law concerning the forgotten sheaf begins to be binding only at the time of carrying sheaves home; Sifré Deut. 282. Sabb. 73b אין ע׳ אלא בגדולי קרקע ׳*immur* (as Sabbath labor) applies only to plants. Y. ib. VII, 10a bot. תולדות הע׳ the secondary labors coming under the category of ׳*immur*; a. e.

עִימְסוֹנִי, v. עִמְסוֹנִי.

עִימְעוּם, עִימְעִים I m. (עִמְעֵם) *obscuring* or *suppressing the law, irregular measure passed in an emergency.* Y. Shebi. VIII, 38a bot.; Y. Ab. Zar. II, 41d, a. e. מהלכות של ע׳ one of the regulations passed in an emergency contrary to the real law. Ib. ורש ע׳ לאיסור dare you pass a prohibitory measure contrary to law?; Y. Sabb. I, 3c bot. (also עִירְמוּם).

עִימְעוּם, עִימְעִים II pr. n. pl. ׳*Im'um* (Emmaus, v. אַמָּאוּס). Ker. III, 7 (15a) ארטלית של ע׳ Bab. ed. (Mish. אמאום) the bazaar of I.; Macc. 14a. ארטלז של עימאום (early eds. עימעום, v. Rabb. D. S. a. l. note 4).

עִימְעֵם, v. עָמַם.

עִימְקָן, עִימֵק, v. עָמְקָא.

עִימְקוֹתָא, v. עָמְקוּתָא.

עִיר״ן, v. עִירְ״ן.

עַיִן f. (b. h.; עִין) 1) *eye, sight, look.* Kidd. 24a בשן ועׁ, v. רָצָא. Ib.b הכהו על עינו וכ׳ if the master struck him on his eye and made it blind. B. Kam. 83b (ref. to Ex. XXI, 24) אימא ע׳ ממש may not the text mean that he who injures a person's eye must really suffer the same injury? Sabb. 108b bot. יד לע׳ וכ׳ an unwashed hand (in the morning) touching the eye deserves to be cut off. Taan. 8b סמוך מן הע׳, v. סָמָא. Ib. דבר שאין הע׳ שולטת בו something which the eye cannot look at (being stored away), v. infra; a. v. fr.—[Y. Ned. IX, end, 41c עשה לה ע׳ של זהב, a corrupt dittography of עשה לה שן של זהב.]—ע׳ טובה (also יפה) a benevolent eye, *good will, liberality,* opp. ע׳ רעה or עַיִן הָרָע (abbr. עה״ר), also ע׳ צרה *ill-will, selfishness, envy.* Ab. II, 9. Sabb. 74a משום ע׳ יפה וכ׳ he intended to show his good will. Tosef. Ḥall. I, 7 שעינו יפה בעיסתו he is liberal with his dough (is glad to give the priest's portion), opp. עינו צרה. Esth. R. to I, 4 היתה עינו צרה בממונו he was jealous of his wealth (unwilling to leave it to his heirs to be enjoyed by them). Ab. V, 13 עינו רעה בשל אחרים he is illiberal with regard to other people's money (begrudges them the privilege of giving charity), ע׳ רעה בשלו he is illiberal with his own money (is too greedy to afford himself the pleasure of giving charity). Ib. II, 11, v. רָצָר; a. fr.—עַיִן צָרָה ע׳ (= רָעָ ע׳) *selfish,* opp. עין טובה ע׳ *liberal, selfless.* Sabb. 108b שדורי ... צר ע׳ אנא I send you (the salve), lest you say that I am selfish. Sot. 38b אפי׳ העופות מכירין בצרי ע׳ even birds recognize selfish men. Ib. כל הנהנה מצרי ע׳ he who accepts benefits from self-seeking men, transgresses a law (ref. to Prov. XXIII, 6). Ib. לטוב ... אין ע׳ the cup of benediction must be handed to none but an unselfish person (with ref. to Prov. XXII, 9); a. e.—Esp. עַיִן הָרָע, ע׳ רעה (abbrev. עה״ר), or only עַיִן, *the evil eye, an envious glance that brings harm to the person looked at, bewitchment.* B. Mets. 107b (ref. to Deut. VII, 15) זו ע׳ that means the effect of an evil eye. Ib. תשעים ... בע׳ ninety-nine persons die of an evil eye against one in the natural course. Gen. R. s. 91 שלא תשלוט בכם עה״ר וכ׳ that the evil eye may have no power over you. Ib. לא מפני הע׳ היירתם ... were you not afraid of the evil eye? Ber. 20a אין עה״ר שולטת בי ... שלא ע׳ no evil eye can affect him whose eye refused to feed on what was not his (to look at the charms of a married woman); a. fr.—שקל ע׳ בע׳ *to balance the scales exactly, to allow no overweight* (v. עִין, a. עָקַר). B. Bath. V, 11; a. fr.—בע׳ *visible to the eye, discernible; in natural form.* Y. Ber. VI, 10a אע״פ ששחוקין בעינן הן although they are ground, they are still discernible. Ib. אם בעיניהן הן if they are in their natural form (not mashed); a. fr.—כְּעֵין *like the appearance of, similar to, a sort of* (cmp. בְּעֵין). Ib.b כל שהוא כע׳ סולת וכ׳ whatever resembles a pudding or dumpling. Ber. 58a (in Chald. dict.) מלכותא דארעא כע׳ וכ׳ the government on earth is like the government in heaven (inspires reverence); a. fr.—מֵעֵין *a reflection of, of the nature of; an abstract of.* Snh. 105b (ref. to the preposition מ in I Kings I, 47) מע׳ קאמר ליה he means, 'as a reflection' (of thy name, thy throne). Ib. (ref. to Jud. V, 24) מע׳ קאמר it means 'similar to' (the blessings of Sarah &c.). Ber. IV, 3 מע׳ ר״ח an abstract of the eighteen benedictions. Y. ib. 8a bot. שבע מע׳ ר״ח seven benedictions embodying the eighteen. Ib. VI, 10b ברכה אחת מע׳ שלש one benediction embodying the three. Gen. R. s. 11, a. e., v. הוּגְמַטְרִין.—*Du.* עֵינַיִם, עֵינַיִם. Bekh. VII, 4 עיניו גדולות וכ׳ if his (the priest's) eyes are as large as those of a calf. Ib. 3. Ber. 58a, a. e. נתן עיניו בו וכ׳ he put his eyes on him, and he was turned into a heap of bones. Y. Hor. III, end, 48c ניתנו עיניהן בשמואל וכ׳ they directed their attention to Samuel &c.; a. fr.—אחז את הע׳, v. אָחַז.—2) *anything resembling the eye, hole, ring* &c. Kel. VIII, 7 ע׳ של תנור the 'eye' of an oven (the fire-place under the oven, Maim.; the opening for the escape of the smoke, which may be closed to retain the heat, R. S.). Ib. IX, 8 תנור שניקב מעינו an oven in the eye of which is a defect. Ib. XXI, 2 ע׳ *the ring-shaped pad* around an animal's neck (a halter of soft material). Ib. ע׳ של מתכת a metal *hame* (cmp. עוֹנָתָא). Tosef. ib. B. Bath. I, 7 העיין שבמצצר the ring attached to an adze; a. fr.—3) *spring, well.* Keth. I, 10; a. fr.—[Frequ. עֵין in pr. n. pl., as סיכר ע׳, טב ע׳; v. respective determinants].

עֵינָא, עֵינָא, עַיְנָא ch. same, 1) *eye, sight* &c. Targ. Lev. XXIV, 20. Targ. O. Ex. XXII, 2. Ib. X, 5; a. fr.—Hull. 96a, a. fr. טבריעוּתָא, v. בע׳ (v. preced.) *discernible, in natural form.* Pes. 75a top בְּעֵינֵיהּ, v. קְיוּמָא.—מֵעֵין, כְּעֵין, v. preced. Targ. Deut. XXXIII, 28. Targ. Josh. XXIV, 27; a. e.—ע׳ בישא (or only ע׳) *evil eye.* Targ. Y. Gen. XLII, 5.—Ber. 20a. Pes. 50b שלטא בהו ע׳ the eye controls them (they cannot be hidden from sight; v. Taan. 8b, quot. in preced.). B. Mets. 30a משום ע׳ (Ms. M. ע׳ בישא) because it attracts the (evil) eye; a. v. fr.—Ned. 50a the

ram (figure-head, v. אִירָא) דכל ספינתא עבדין ליה מן ע׳ which all ships have attached (as a protection) from the evil eye (and which the losers paid a high price for redeeming; cmp. Sm. Ant. s. v. Insigne) [comment. explain differently].—*Pl.* עֵירִין, עֵירִין. Targ. Gen. III, 6; a. fr.—2) *ring, collar; hole.* M. Kat. 10[a] בת עינא (he cuts out) the hole for the hopper, v. בָּבַשׁ.—*Pl.* as ab. Targ. Hos. X, 10, v. עוֹנָתָא.—3) [*guide,*] *guide-post on cross-roads* (only in *pl.*). Targ. O. Gen. XXXVIII, 14 פרשות ע׳; ib. 21 ע׳ (ed. Berl. עֵינַיִם, as pr. n. pl.; Y. (סכות ע׳).—4) *spring, well.* Targ. Gen. XVI, 7; a. fr.—Targ. Y. I Ex. XV, 27 ענוא (some ed. ענא, read: עֵינָא or עֵירָנָא).—*Pl.* עֵירִין, עֵירָנָן, עֵירָנִין, עֵירְנָתָא, עֵירְנָוָתָא; עֵירָנָתָא. Targ. Y. I, II ib. Targ. II Chr. XXXII, 3. Ib. 4 עֵירְנָוָתָא. Targ. Y. I Num. XXXIV, 9, sq. עֵירְנָוָתָא (טירת) pr. n. pl. *Ṭirath ʿEnvatha* (h. text חצר ענן); Targ. Y. II ib. עֵירְנוֹתָא (דירת), v. עֵירְנוֹתָא.—Bekh. 55[a] sq. והאיכא עינתא מירדיין but are there not springs higher than the Euphrates?

עִינְבָא, עִינָבָא, v. עֲנָבָא.

עֵינְבוּל, עֵינְבוֹל pr. n. pl. *ʿEn-Bul.* Ḥull. 57[b] מעשה בעינב׳; Tosef. Ohol. II, 6 בעין בול. Bekh. 39[b] מעשה בעינבול באחד וכ׳ (not בעינבל אחד) it happened at ʿEn Bul with one &c.; (Tosef. ib. IV, 6 מעשה באחד). Tosef. Nidd. V, 14.

עִינְבָל, עִינְבֶל m. (dimin. of עֲנָב; v. אִינְבּוֹל) *clapper of a bell.* Kel. XIV, 4 ענבול ed. Dehr. (ed. ענבל). Sabb. 58[b] עינבל; a. fr.—*Pl.* עִינְבָלִין, עִינְבְּלִין, עִינְבּוֹלִין. Ib. ניטלו עִינְבְּלֵיהֶן if their clappers are gone; (Tosef. Kel. B. Mets. I, 13 אנבילהן, v. אִנְבּוֹל).—[Bekh. 39[b], v. preced.]

עִינַבְתָּא, v. עַנְבְתָּא.

עִינָה f. (v. עִין) 1) *affection of the eye*; 2) *well, flux,* v. עוֹנָה III, IV.

עִינּוּג m. (עָנַג) *pleasure, sweetness.* Cant. R. to IV, 11 הקורא מקרא בעֵרְפוּגוֹ ובניגונו he who reads a Bible verse so as to bring out its sweetness and its melodious sound. Koh. R. to II, 8 אלו האגדות שהן ענוגו של מקרא (some ed. ענוגר, read. עֲנוּגִין) *pl.* that means the *ăgadoth* (v. אַגָּדָה) which are the delightful part of Biblical interpretation. Ib. עִינּוּגָן של ישראל the enjoyment of Israel (in the Holy Land; Yalk. ib. 968 תענוגה של ארץ ישראל).—*Pl.* עֵרְפוּגִין, עִנּ׳, v. supra.

עִינָּן, pl. of עֵינָא.

עִינְוָתָנוּתָא, עִינְוָתָן, עִינָּן, עִינְוָן, v. sub עִנְ׳.

עִנְ׳, עִינּוּי I m. (עָנָה I) *chorus of lamentation, dirge.* M. Kat. III, 9 (ref. to מְעַנּוֹת ib.) אזהו ע׳ וכ׳ when is a lamentation called *ʿinnuy?* When all begin at once, contrad. to קִינָה, when one speaks and the chorus responds.

עִנְ׳, עִינּוּי II m. (עָנָה II) 1) *delay, postponement.* Ab. V, 8 הדין ע׳ delay in executing judgment, contrad. to עִוּוּת; Ab. d'R. N. ch. XXXVIII; Sabb. 33[a].—2) *affliction, oppression; suffering.* Mekh. Mishp. s. 18 (ref. to תענה, Ex. XXII, 22) אחד ע׳ מרובה וכ׳ whether a great oppression (effecting a great loss), or a small oppression; Yalk. Ex. 349. Yoma 74[b] בידי שמים ע׳ a divine affliction; ע׳ בידי אדם an affliction at the hands of men. Sifré Deut. 130 (ref. to Deut. XVI, 3) it is called 'bread of misery' with reference to the affliction which they suffered in Egypt; a. fr.—Esp. (with or without נפש) *self-affliction, mortification of the flesh.* Yoma l. c. (ref. to Lev. XVI, 31) ע׳ שיש בו אבידת נפש an affliction with which a loss of vitality is connected (v. אֲבִירָה). Ib. (ref. to Deut. VIII, 3) מה להלן ע׳ ריעבון וכ׳ as there affliction means suffering through lack of food, so here &c. Ib. 77[a] רחיצה דאקרי ע׳ that abstention from bathing is called a privation. Ned. XI, 1 נדרי ע׳ נפש, v. נָדַר; a. fr.—*Pl.* עִינּוּיִין, עִנּ׳. Yoma 76[a] הני חמשה ע׳ וכ׳ those five deprivations (on the Day of Atonement)—what do they correspond to? כנגד חמשה ע׳ שבתורה to the five afflictions (fivefold use of ענה) in the Biblical text; Y. ib. VIII, 44[d] top כנגד ששה ע׳ וכ׳ corresponding to the six afflictions &c.; a. e.

עִנְ׳, עִינּוּיָא I ch. = עִינּוּי I. Targ. Jer. IX, 19 (h. text קינה). Targ. Mic. II, 4 עִינּוּיֵיהּ (not עינוייא, ed. Lag.; oth. ed. עִנּוּיֵיתֵיהּ).

עִנְ׳, עִינּוּיָא II ch. = עִינּוּי II. Targ. Lam. III, 19.

עִינּוּן m. (denom. of עִוּנָּן, v. עִוּן) *conjuring.* Y. Sabb. VII, 9[c] bot.; Y. Snh. VII, 24[c] top העינן (corr. acc.).

עִינָּן, v. עֲנָנָן.

עִינָּן, v. עֵינָא.

עִינְתָּא, עַיְרוֹ׳, עַיְרָא f. (v. עֵינָא) *well, spring.* Targ. Y. II Num. XXXIV, 11 (Y. I עֵירְנָוָתָא). Targ. Y. ib. 15; a. e.—*Pl.* עֵירָנָן, עֵירְנָתָא, עֵירְנָוָתָא, עֵירָנָן, עֵירָנָתָא, v. עֵינָא.

***עִינְתָּא** f. (v. עֵינָא 3) *street-corner.* Targ. Prov. VII, 8 Var. ed. Lag. a. oth. ed. (ed. Lag. פִּינְיָתָהּ; ed. Wil. פִּנְיָתָהּ; h. text פִּנָּה).

עִינְתָּנוּתָא, עִינְתָּן, v. sub עִנְ׳.

עִינְתַּב, v. תַּב III.

עִינְתָּר, v. עֲנָב.

עִינְתָּר, עִינְתָּרָא, עִינְתָּרִין, v. sub עִנְ׳.

עִינְתָּא, v. עִינְתָּא I.—[Lam. R. to IV, 18 עינתיה some ed., v. עוניתא.]

עִינָּן pr. n. pl. *ʿEnan (Springs).* Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 (Y. II עינותא; h. text עֵין).

עִינְקָא, v. עֲנָקָא.

עִינְתָא, v. עַנְתָא.

עִיסְבָּא, v. עִסְבָּא.

עִיסָה f. (עסס) *started dough* (contrad. to בצק risen dough), *quantity of flour used for one person's meal.*

Erub. 83b כמה עיסת המדבר how much is the *ʿisah* of the desert? Makhsh. II, 8 פת ע׳ bread made of started dough (of pure flour), opp. פת קיבר. Tosef. Ḥall. I, 4 העושה ע׳ לאוכלה בבצק if one starts dough with the intention to eat it as dough when it is risen. Y. ib. II, end, 58d דרך ע׳ the way dough is made (of pure flour). Ib. עיסתו מרובה his (the baker's) dough is a large quantity. Ib. עינה יפה בעיסתה, v. עִין; a. v. fr.—*Pl.* עִיסּוֹת. Erub. l. c. (ref. to Num. XV, 20) כדי עיסותיכם וכ׳ a quantity large enough for your dough (for immediate use); וכמה עיסותיכם וכ׳ and how large is that quantity? As much as the *ʿisa* of the desert. Ab. Zar. 68a. Sot. 30a; a. fr.—Trnsf. *a) the human body, sensuality.* Lev. R. s. 13, v. גָּשַׁשׁ. Ber. 17a ומי גלוי ... מיכב שאור שבע׳ it is revealed and known to thee, that it is our will to do thy will, and what prevents it? The leaven in the dough (the fermenting passion). Gen. R. s. 34 (ref. to Gen. VIII, 21) עלובה היא הע׳ שנתחומה וכ׳ it is poor dough which the baker (that sells it) declares to be bad; a. e.—*b) a mixed family, a family suspected of containing an alien admixture, ʿisah,* (opp. סולת נקיה, v. סֹלֶת). Y. Keth. I, 25d top; Tosef. Kidd. V, 2 אידוהי ע׳ כשירה (כל וכ׳ what *ʿisah* is it the issue of which is admitted to priesthood? In which there is no suspicion of an admixture of *n'thinim* &c.; Keth. 14a אידוהי אלמנת ע׳ (strike out אלמנת, v. Tosaf. a. l.). Tosef. l. c. מפני מה אמרו ע׳ פסולה וכ׳ why, then, has it been declared that a woman of an *ʿisah* family is prohibited from marrying into priesthood? Because suspected *ḥălalim* (v. חָלָל II) are mixed up with it. Eduy. VIII, 3, a. fr. אלמנת ע׳ the widow of one belonging to an *ʿisah* family. Ib. ע׳ כשירה לטמא וכ׳ a member of an *ʿisah* family may serve (through intermarriage) to make clean as well as to make unclean, v. מְקֻוֶה; a. fr.—Yalk. Deut. 808 עמדו ... וערבו את הע׳ (not וערכו) the daughters of Lot arose and mixed the dough (had incestuous intercourse).

עִסּ׳, עִיסּוּק m. (עָסַק) *doing, management.* Lev. R. s. 13 אברהם ראה ... בעיסוקן Abraham (in his vision, Gen. XV, 9 sq.) beheld the empires typically represented by their doings (policy). Y. Ber. IV, 7b bot. צא שעה אחת לעיסוקו deduct one hour for the work of preparing the sacrifice; Y. Pes. V, 31c, sq. Y. Sabb. V, end, 7c שור שעיסוקו רע an ox hard to manage. Y. Sot. IX, 23c bot. מצות ע׳ מדידה the law demanding the act of measuring (even if there be no doubt as to the nearest place, Deut. XXI, 2); (Bab. ib. 45a; Snh. 14b לעסוק במדידה).

עִישּׂוּר׳, עִיסָּר׳, עִיסּוּרִיתָא f. pl. (עֶשֶׂר) 1) *divisions of ten.* Targ. O. Deut. I, 15; Ex. XVIII, 21 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עִישּׂוּר׳).—2) *arrangement of tenth portions in succession.* Ned. 39b כעיש׳ דבי רבי like the arrangement in the house of Rabbi (that the first daughter gets one-tenth of the estate, the second one-tenth of the remainder and so on).—3) (of coins) *decades, groups of tens.* B. Mets. 64a top בע׳ וחומשייתא (a reasonable mistake is) a mistake in decades or in fives (where you count by tens or fives).

עִיסָּוֹת, v. עָסוּת.

עִיסְקָא, constr. עִיסַּק, v. עִסְקָא.

עִיסְרִיתָא, v. עִיסּוּר׳.

עָיֵף, עָיֵף m. (b. h.; עוּף I) 1) *fainting, wearied; exhausted.* Pesik. Zakhor, p. 28a (ref. to Deut. XXV, 18) ע׳ בצמא faint from thirst; Tanḥ. Ki Thetse 10; a. e.—*Pl.* עֲיֵפִים, עֲיֵפִין, עֲיֵר׳. Ex. R. s. 19 מפני שהיו ע׳ מן הריח because they were fainting from the smell (of the Passover sacrifice).—2) (= עָמֵל) *hard-working, industrious.* Snh. 94b (ref. to Is. VIII, 23) אין נמסר עם ע׳ בתורה ביד מי המציק לו the people (of Judah) that studies the Law with painstaking shall not be delivered into the hands of him who distresses it.

עִיף I m. (v. preced.) *weariness.* Targ. Job VII, 11 Ms. (ed. עקת).

עִיף II, עוּף *to bend, double.* Targ. Ex. XXVI, 9 ותעוף Ms. I (Ms. II ותעיף; O. ed. Berl. a. Y. ותיסוף; oth. ed. ותעשה *Af.*).—Part. pass. עָיֵף (עֵיף). Ib. XXVIII, 16; XXXIX, 9 (Y. ed. Vien. עֵיף).—Ber. 56a, v. אָסָא I. Ḥull. 51b עִיף מֵירַכָּה Ar. (Alf. עָיֵף מירעם; ed. עוף ומשופף) if the cloak is well folded.

Pa. עִיֵּיף *to double, fold.* Keth. 67b עַיְּיפִינְהוּ וכ׳ he doubled them (his gifts) and sent them to him. Sabb. 134a ולעיירה לידה לעילאי (not ועיירה; Rashi ולעַפְפֵיהּ; Ms. Rashi ולכיריפיה, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) let him bend the border upward. Erub. 96b עיירפינהו ... אדעתא he doubled them with the intention of making borders to a cloak. Men. 42a; a. e.

Af. אָעֵיף same, v. supra.

Pol. עוֹפֵף, v. עָפַף.

עִיפָּא I m. (preced.) *cover, veil.* Targ. O. Gen. XXIV, 65 (h. text צעיף); a. e.

עִיפָא II pr. n. m. *ʿEfa,* v. חֵיפָא III.

עִפּ׳, עִיפּוּי m. (עיף = עפה, v. עָפָה I) *junction, combination*; [oth. opin. *weariness*]. Ḥag. 15a, v. עוֹרֶף.

עִיפּוּשָׁא m. (עָפַשׁ) *mouldering.* Pes. 40a אכיל נהמא דע׳ he eats mouldy bread.

עִיץ, v. עוּץ.

עִיצָה, עִיצָא, v. עֵצָה, עֵצָא.

עִיצְבָא, v. טוּצְבָא II.

עִצּ׳, עִיצּוּם m. (עָצַם) 1) *strength.* Lam. R. to III, 4 (expl. עיצומי בָּנַי שהיו כבני הצמוקים [read:] עיצומי בָּנַי שהיו כבני הצמוקים (he broke) my strength, that is, my sons who were like the sons of the mighty.—2) *essence, self.* Sabb. 86b; Yalk. Ex. 278 (ref. to זכור את וכ׳, Ex. XIII, 3, a. XX, 8) מה להלן בעיצומו של יום וכ׳ as there the word was delivered on the selfsame day (of the exodus), so it was here on the selfsame day (on a Sabbath day). Yoma 81a (ref. to בעצם, Lev. XXIII, 30) על עיצומו של יום וכ׳ labor on the day itself is punished with extinction (contrad. to תוספת). Men. 68b, a. e.—3) pl. עִיצּוּמִין, עִיצּוּמֵי׳, עִצּ׳ (cmp. אִסְמַכְתָּא) *surety, a promise made with the condition of a forfeit in case*

of failure to fulfill it. Y. B. Bath. X, 17[c] bot. . . . ע׳ גבי R. A. decided a promise of forfeit to be collectible. Y. Gitt. V, 47[b], [read as:] Y. B. Bath. l. c. אע״ג דלית לר׳ יוסי גבי ע׳ . . . דאינון גבוי וכ׳ although R. J. declares *ʿitsumim* not to be collectible, he admits that they are collectible in the case of those who indenture their sons to a trade, because the livelihood of men requires such a measure.

עִיצּוּר m. (עָצַר) *closing up* (of the womb), *obstruction of orifices.* Gen. R. s. 41; Yalk. ib. 69.—V. עֲצִירָה.

עִיצּוּרָא, עִיצּוּר עִצּ׳ m. ch. (עָצַר) 1) *wine pressing.* Targ. Is. XVI, 10 (h. text חִידֵד).—2) *grapes to be pressed.*—*Pl.* עִיצּוּרִין, עִיצּ׳. Ib. ed. Lag. (oth. ed. עֲצוֹרִין, v. עֲצוֹרָא). Targ. Jer. XLVIII, 33.—3) *pl.* as ab. *grape-shells.* Targ. O. Num. VI, 4 (h. text גַּג).

עִיצְיָא m.=h. עֶצֶה, *backbone.* Targ. Y. II Lev. III, 9 (ed. Vien. עֲצִיצָא).

עִיצְתָא, v. עֲצָא.

עִיר, עָיַר, v. עוּר.

עַיָּר m. (עוּר) *narrowness, anguish.* Targ. O. Ex. VI, 9 עַיַּר רוּחָא (ed. Berl. עַיַּר; ed. Vien. מַעְיַר). Targ. Ps. XXXI, 10 (ed. Wil. עַיַּר), v. עוּק ch.

עָיִר, עִיָּרָא I f. (preced.), constr. עִיַּרְתּ, *narrow, sorrowful.* Targ. I Sam. I, 15 (ed. Lag. a. oth. עָצַת). Targ. Is LIV, 6.

עָיִר, עִיָּרָא II m. (preced.) *oppressor, enemy.*—*Pl.* עָיְרִין, עָיְרִי׳. Targ. Y. Num. XXV, 18 (ed. Vien. עֲרִי׳).

עִיקְבָא, v. עִקְבָא.

עִיקָה f. (עוּק) *depression*; עִיקַת נפש *mourning.* Gen. R. s. 94, a. e., v. חֲלוּקָה.—Tosef. Toh. X, 3, v. עָקַל.

עִיקּוּל, v. עָקַל.

עִיק, עִיקּוּלָא עִק׳ m., *pl.* עִיקּוּלֵי, עִק׳ (עָקַל) *curves, small bays.* Keth. 97[a] בע׳ הוו קרימר . . . איגלאי it turned out that the ship (carrying provisions) was waiting in the bays (until the high water would subside, and it could go to harbor). Ab. Zar. 34[b] תחם ע׳ ופשורי אינא there (along the coast from Tyre to Accho) are bays (formed by protruding rocks) and shallow waters caused by melting snows.

עִיקִים עִק׳ m. (עָקַם) *curve.*—*Pl.* עִיקּוּמִים, עִק׳. Gen. R. s. 41, beg., v. סִיקּוֹסִים II.

עִיקּוּמָא עִק׳ ch. same, *crookedness, perverseness.* Targ. Prov. IV, 24. Ib. VIII, 8.

עִיקּוּר עִק׳ m. (עָקַר) 1) *uprooting, tearing loose.* Y. Shebi. V, 35[b] bot., v. דִּיפּוֹן. Ib. כעיקר (corr. acc.).—Esp. ע׳ סִרְמָנִים, or ע׳ *tearing loose the windpipe and gullet before cutting, looseness of* &c. (v. סִרְמָן). Ḥull. 44[a]. Ib. 9[a]; 27[a]; a. fr.—3) *mutilation, hamstringing; unfitting.* Ab. Zar. 11[a] ע׳ שיש בי טריפה a mutilation which affects the vitality of the animal; ואיזהו ע׳ שאין וכ׳ and what mutilation does not affect &c.?, v. נָשַׁר; ib. 13[a]; Tosef. Sabb. VII (VIII), 20; a. fr.—Bekh. 53[a]; Yoma 66[a], a. e. (ref. to בהמה תיעקר, ib.) ואי זה הוא ע׳ נועל וכ׳ what kind of *ʿiḳḳur* is meant? He locks the door before the animal and lets it die of itself.—*Pl.* עִיקּוּרִים, עִיקּוּרִין, עִיקּוּרוֹת, עִק׳ *plucking, harvest* (of leguminous plants). Snh. 65[b] לימודי . . . עיקורי קיטניות מחיות רעות (Rashi עיקרי) it is usual in ante-Sabbatical years . . . for the harvests of leguminous plants (of peas &c.) not to be bad (v. לִימּוּד); Yalk. Deut. 918 עוקרי קוטניות עֲקִירוֹת קטנות לחיות רעות מחיות (corr. acc.); Sifré Deut. 171 for the small harvests to be bad; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14 ed. Zuck. (Var. עקודות, קטנות); Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI עקורות קטניות.

עִיקֵּל m. (עָקַל) *bandy-legged.* Bekh. VII, 6 (45[a]), v. נָקַשׁ; Sifra Emor, ch. II, Par. 3 עִיקְּלָן; Tosef. Bekh. V, 9 עִקְּלָן.

עִיקֵּל, עִיקֵּל, v. עִקֵּל.

עִיקְּלָא, v. עִקְּלָא.

עִיקְּלָן, v. עִיקֵּל.

עִיקְמִנִין, v. עוּקְמָן.

עִיקָּר, עִיקָּר m. (עָקַר) 1) *root.* Kil. VII, 1 הע׳ השני the second root (that of the slip, v. אַרְפּוּבָה); a. fr.—*Pl.* עִיקָּרִים, עִק׳. Ib. 2 ועִקָּרֵיהֶם נראין and the roots of the sets are visible. Sabb. XIV, 3 כוס ע׳ root-drink (a medicine for gonorrhœa). Tosef. Yeb. VIII, 4 האיש . . . כוס ע׳ שלא יוליד a man must not take a root-drink for the purpose of becoming impotent. Sabb. l. c. שמן ע׳ oil in which roots have been soaked. Y. Shek. VI, beg. 49[c] שבו שולקין את הע׳ (oil) in which they boiled the roots (for frankincense); Hor. 11[b]; Kerith. 5[a] משלק בו הע׳ Ib. והלא לסוך הע׳ אינו סופק but there was not even oil enough to oint the roots (much less to soak them). Pesik. Par., p. 40[b]; Tanḥ. Ḥuck. 8, a. e. מביאין ע׳ ומעשנין וכ׳ they get certain roots (and kindle them), and let the smoke rise under him; a. e.—Trnsf. *origin.* Keth. 77[a] מעיקרו from its origin (shaft), v. חָתַךְ.—2) *essence, reality, main object, chief.* Y. R. Hash. III, end, 59[a] עיקרו לא נחש הוא (not עיקרה) is not its (the *saraf's*) real name *naḥash*? Snh. 87[a] דבר שעיקרו מדברי וכ׳ a thing (law) which in its main aspect is found in the Torah, but the details of which are based on Soferic tradition (v. סוֹפֵר). Y. Sot. VI, 21[a] top ע׳ עדותו the main testimony in the case. Ber. 12[b] (ref. to Jer. XXIII, 7, sq.) לא שתעקר . . . אלא שתהא שעבוד מלכיות ע׳ וכ׳ not that the memory of the exodus from Egypt will be entirely effaced, but the delivery from servitude to the empires will be the chief event commemorated, and the exodus from Egypt subordinate to it (v. עָקַל). Ib. 13[a] ישראל ע׳ Israel will be the chief name. Ruth R. to IV, 11, a. e., v. מְסוּבָּה. Ib. (play on עקרה, Gen. XXIX, 31) ורחל היתה עיקרו . . . ורחל עֲקָרָה עִיקָּרָה Rachel was his (Jacob's) main wife, for we read, 'and Rachel was *ʿăḳarah* which means *ʿiḳḳarah* (the chief); Gen. R. s. 71 רחל היתה עיקרו של בית Rachel was the chief person of the household. Num. R. s. 14

עִירְבּוּבְיָא, עִירְבּוּב, עִירְבָּב, עִירְבָּא, עִירְבּוּבְיָתָא, עִירְבּוֹן, עִירְבּוּיִן, v. sub ערב.

עִירַבְרְבִין, עִירַבְרְבִין m. pl. (reduplic. of עֵרֶב I) *mixed multitudes.* Targ. O. Num. XI, 4 ערברב' ed. Berl. (oth. ed. עֵרַב'). Targ. Cant. I, 12 עירברו' ed. Lag. (oth. ed. עֵרַב').

עִירָה f. (עָרָה II) *thread on the shuttle used for the woof, bobbin.* Kel. XXI, 1 ע' שאינו עתיד וכ' a bobbin which the weaver does not intend to shoot back again. Tosef. ib. B. Bath. I, 4 אירה.—*Pl.* עִירִין. B. Kam. 119b Ar. (ed. אִירִין, v. Rashi a. l.).—V. אִירָא.

עִירוּ, v. ערי.

עֵר, עֵירוּב m. (עָרַב II 1) *interweaving, mixture, conjunction.* Kinn. I, 4 ב' ע' ... שתי נשים שלקחו two women that bought their birds for sacrifices in common (not designating which of them belonged to the one and which to the other). Mikv. VI, 7 ע' מקואות in the case of two bathing reservoirs joined (a connection having formed between them); Ḥag. 21b; Yeb. 15a. Y. Pes. III, beg. 29d על עירובו for eating leavened matter in a mixture, opp. חמץ ברור; Bab. ib. 43a; a. e.—*Pl.* עֵירוּבִין, עֵר'. Y. Orl. II, 61d bot. Y. Bicc. II, 65a top אין הבכורין ... עירוביהן וכ' first-fruits have no prohibitive effect on mixtures or on what has grown of them as to eating them in Jerusalem. Ib. עירובי בכורים mixtures of first-fruits with common ones; ע' מעשר mixtures of tithes with secular fruit.—עירוב פרשיות *an interweaving of biblical sections, clauses of one section taken over, for interpretative purposes, to a succeeding section; misplacement.* B. Kam. 107a (ref. to the clause אשר יאמר ... שנידהם, Ex. XXII, 8) ע' פ' כתוב כאן וכ' here is a misplacement, and the words *Ki hu zeh* (which intimate that an oath can be administered only when the defendant admits a part of the claim) refer to the subject of loans (Ex. l. c. 24 sq.). Snh. 2b אי קסבר ע' פ' ... ליבעי נמי מומחין if he adopts the opinion that here is a misplaced clause (and *ki hu zeh* refers to loans), let him also require authorized, learned judges (אלהים)!—2) *'Erub, a symbolical act by which the legal fiction of community* or *continuity is established*, e. g. *a)* with ref. to Sabbath limits (תחומין): a person deposits, before the Sabbath (or the Holy Day), certain eatables to remain in their place over the next day, by which act he transfers his abode to that place, and his movements on the Sabbath are measured from it as the centre; *b)* with ref. to buildings with a common court (חצירות): the inmates contribute their share towards a dish which is deposited in one of the dwellings, by which act all the dwellings are considered as common to all (one רָשׁוּת), and the carrying of objects on the Sabbath from one to the other and across the court is permitted; *c)* with ref. to preparing meals (תבשילין) for the Sabbath on a Holy Day occurring on a Friday: a person prepares a dish on Thursday and lets it lie over until the end of the Sabbath, by which fiction all the cooking for the Sabbath which he does on the Holy Day (Friday) is merely a conti-

(play on קצרת, Num. VII, 61) א. אל תקרי קצרת אלא עִקָּרָה read not *ḳa'arath*, but *'iḳḳereth*, typical of Rachel who was the chief of the house: she was the chief person &c. Succ. 50b ע' שירה בכלי the chief element in the Temple music is instrumental music; שירה בפה ע' the song is the essential element; a. v. fr.—טַעַם כע', v. טַעַם.—כפר בע', v. כָּפַר.—לא ע' כל ע' *not at all.* Snh. 22a לא נשתנה כל ע' has not at all been changed. Ex. R. s. 16 אסיר ליגע בה כל ע' must not touch her at all; a. fr.—[In later Hebr. literature: עִקָּרִים, עִקָּר *principles of faith.*]

עִקּ', עִיקָּרָא, עִיקָּר ch. 1) same. Targ. Job XXIX, 19. Ib. XXVIII, 9 עִיקַּרְהוֹן Ms. (ed. עֲקַרְהוֹן, *pl.*). Ib. XIX, 28. Targ. Ps. XII, 5 כפרין בע' (v. כפר); a. fr.—Gen. R. s. 53, end, a. e. על עיקריה, v. זֶרַע. B. Mets. 103b כל עיקר בלמא, v. בְּלָמָא; a. fr.—מֵעִיקָּרָא *originally, at first.* Ab. Zar. 3b ומע' מאן וכ' and originally (ere this) who taught them? Ib. 41a ... מע' סבור ולבסוף וכ' at first they thought..., but finally &c.; a. v. fr.—*Pl.* עִקָּרִין, עִיקָּרֵי, עִקָּר'. Targ. Mic. VI, 2. Targ. Job XXXVI, 30; a. e.—2) *a castrated animal.* Sabb. 152a, v. אִיקָּא.

עִיקָּרֶת, עִיקָּרָה f., v. עִקָּר h.

עִיקֵּשׁ, v. עָקַשׁ II.

עִיקְּתָא I f. (v. עִקְּתָה) *distress, misfortune.* Targ. Y. Ex. XXI, 13. Targ. Ps. XVI, 3; a. e.—[Mostly עַקְּתָא.]

עִיקְּתָא II m. (עקת, sec. r. of עוק), *pl.* עִיקְּתִין *narrows.* Targ. Ps. CXVI, 3 (h. text מצרי).

*עִיר m. ch. (= h. עַיִר; v. עוּר; cmp. נַעַר) *foal.* Targ. Zech. IX, 9.—*Pl.* עִירִין. Targ. Jud. X, 4; v. עִיל.

עִיר I m. (עוּר) *guardian, angel.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 8 ולא ירד עמו לא ע' ולא שרתו וכ' ed. Bub. (oth. ed. ולא ע' ולא קדיש, borrowed from Dan. IV, 10) nor went down with him (Abraham) a guardian, or Seraph, or angel. Ib. to Ps. I (play on עיר, Gen. XI, 4) ואין ע' אלא אלוה *'ir* means a deity (ref. to Dan. l. c.).—*Pl.* עִירִין. Pes. 33a (quot. fr. Dan. IV, 14) בגזירת ע' וכ' by the decree of the guardians (scholars) the word (is established) &c., i. e. they have so decided at college.—[עִיר *awake*, v. עוּר ch.]

עִיר II f. (b. h.; עוּר) [*watch-tower, fort,*] *town, city.* B. Kam. 80b הלוקח ע' בארץ וכ' he who buys a township in Palestine, is bound by law to buy also the accesses to it on four sides. Snh. 17b כל ע' שאין בה עשרה וכ' in a town in which there are not the following ten things (institutions), a scholar is not permitted to live. Snh. I, 6 וכמה יהא בע' וכ' and how large must the population of a town be, to be fit as a seat for a Sanhedrin? Yoma 20b חָיְ' (Ms. M. רומי) the City of Rome; Pes. 119a בָּיְ' (Ms. M. ברומי) in Rome; a. v. fr.—*Pl.* עֲיָרוֹת, עֲיָרִים. Tosef. Macc. III (II), 1; Macc. 9b שלש ע' הבדיל וכ' Moses set apart three towns (of refuge). Ib. II, 4, a. fr. עֲיָרֵי מקלט, v. מִקְלָט. Meg. I, 1, sq.; a. fr.

עִירָאִין, Kel. XXI, 2 ed. Dehr., v. עֲרָיִין.

nuation of the preparation begun on Thursday. Erub. III, 2 השולח ערובו . . . ביד מי שאינו מודה בע' if a person sends his 'Erub (the eatables to be deposited) through a deaf mute or through one who does not believe in the Erub (e. g. a Samaritan), אינו ע' it is not a legal 'Erub. Ib. 3 אין ערובו ע' his Erub is not legal. Ib. 5 נתנה אדם על ערובו עירובי וכ' . . . a person may make his Sabbath centre conditional (by laying two 'Erubs on two opposite points) and say, if gentile troops should invade from the east, my Sabbath centre shall be on the western side &c. Ib. VI, 10 נתנו עירובן במקום וכ' if the inmates of a court placed their 'Erub (common dish) at a certain place, but one, of the inner or of the outer court, had forgotten to contribute his share. Ib. VII, 9 בתחלת ע' when the common dish is in its original state; בשירי ע' when there are merely remnants left over. Bets. 15b מי שהיה לו להניח ערובו וכ' he who had the means to prepare and leave a dish on Thursday and does not do it; a. fr.—*Pl.* as ab. Erub. 21b בשעה שהתקין שלמה ע' when Solomon introduced the 'Erub. Ib. VII, 11 עירובי תחומין 'Erubs for the purpose of regulating Sabbath limits; חצירות ע' for the purpose of regulating the Sabbath movements of inmates of common courts. Yoma 28b קרים...אפי' עירובי תבשילין Abraham observed even the regulations concerning preparations for the Sabbath on a Holy Day preceding it. Bets. l. c. מי שלא היה לו להניח ע' תבשילין he who had not the means to prepare a dish on Thursday &c. (v. supra). Gen. R. s. 49 אפי' הילכות עירובי חצירות וכ' Abraham knew even the laws regulating Sabbath movements among inmates of a court by means of 'Erub; a. fr.—*'Erubin*, name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

עֵר', עֵירוּבָא I ch. same, 1) *mixture of seeds*, or *copulation of heterogeneous animals* (כִּלְאַיִם). Sabb. 139a כשותא בכרמא ע' Ms. M. (ed. עירובא), v. פָּשׁוּתָא.—*Pl.* עֵירוּבִין, עֵר'. Targ. Deut. XXII, 9. Targ. O. Lev. XIX, 19 (Y. עירבובין). Targ. Y. ib. XVI, 3; 5 דלא ע' that are no hybrids; a. e.—[Targ. Y. Ex. XXIX, 2 דלחים ע', read: עֲרִיכִין, v. עֲרִיךְ.]—2) (v. preced.) *'Erub.* Ber. 39b דיפתא דע' bread which had been used as an 'Erub among the dwellers of a court. 'Erub. 60b לא מטי לעירוּבֵיהּ may not go to the place where he laid his 'Erub; a. e.

עֵר', עֵירוּבָא II, *pl.* constr. עֵר', עֵירוּבֵי (עָרַב II) *darkening*. Targ. Ps. CIV, 23 ע' שמשא Ms. (ed. רמשא).

עֵירוּי m. (עָרָה II) *pouring from vessel to vessel, emptying*. Y. Maasr. I, end, 49b ע' ככלי ראשון הוא a boiling liquid poured from a vessel is considered like a boiling liquid in the original vessel; Y. Sabb. III, 6 top. Y. Ab. Zar. V, 45a כל הע' מחמת הגוי the emptying of the wine is done entirely by the effort of the gentile; a. e.

עִירָנִי, עִירוֹנִי m. (denom. of עִיר II) *inhabitant of a country town, provincial*. Gen. R. s. 50, end אחד ע' ואחד בן המדינה one from a country town and another from a capital. Y. Ned. VII, end, 40c בע' . . . נראין R. Meïr's opinion seems acceptable in the case of a provincial (who uses בית in the sense of the *lower rooms*, contrad. to עלית). Lev. R. s. 4 משל לע' שהיה נשוי וכ' like a provincial (commoner) that married a princess; Yalk. Prov. 963 לעירני; a. e.—*Pl.* עִירוֹנִין, עִירָךְ. Y. Snh. V, 22d bot. הע' הללו those provincials (who do not know the exact date).—*Fem.* עִירוֹנִית. Lam. R. to IV, 2 ע' ירושלמי שנשא when a Jerusalemite married a provincial woman.—*Pl.* עֵירוֹנִיּוֹת, עִירָךְ. Sabb. 80a בע' in the case of provincial women (who may paint both eyes without being indecent).—[Bets. 32a, v. עִירָנִית I.]

עֵירוּעַ m. (עָרַע I) *accident*. Targ. I Sam. VI, 9. Ib. XX, 26 (h. text מקרה).

עֵירוּקָא m. (עָרַק) *flight*. Yeb. 37a עירוקיה מסתייה his flight is enough for him (proving that he will not marry his betrothed before the due time after her first husband's death).

עֵירוּר m. (עוּר *Polel*) *exciting to lamentation, memorial service*. Y. M. Kat. I, 80d top (ref. to לא יעורר, ib. I, 5) איזהו הע' וכ' what is called *erur?* She (the wailer) mentions him among the other dead (whom she was invited to lament).

עִירוּ, עִירִי, Y. Yeb. VIII, 9d top, v. מוּשְׁחָן.

עִירִיתָא, עִירְיָא, עִירְיָה, v. עִירְיָתָא

עִירִיסוּת, v. עֲרִיסוּת.

עִירִית f. (cmp. אִירָא, a. עִירָנִית) *a plant with woolly leaves, mullein* (Lat. verbascum, v. Sm. Ant., a. Lydd. et Scott Gr. Dict. s. v. φλόμος). Tosef. Shebi. V, 17 (Var. עִירְדִית, cmp. אִירְדָּא, a. אִירְקָן).

עֵר', עִירְיָא, עִירְיָה, עִירִי', עִירִיתָא, עִירְיָתָא f. = h. עֶרְוָה, *nakedness, shame*. Targ. Ex. XXVIII, 42. Targ. O. Gen. IX, 22, sq. עִירִי' ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶרֶר). Targ. O. Lev. XVIII, 7 עִירְיַת ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶרֶר); a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75c (expl. המכנה בעריות, Mish. ib. IV, 9) בעריר' דאבוי ובע' דאומיה he who modifies the text speaking of the nakedness of one's father or mother (Lev. XVIII, 7, by translating 'weakness' or 'disgrace'; v. Bab. ib. 25a), v. כָּנָה.

עִירָנִי, v. עִירוֹנִי.

עִירָנִית, v. next w.

עִירָנִית I f. (v. אִירָא) 1) = אִירוֹנִית, *vessel of white clay*. Y. B. Bath. IX, 16d bot. אפי' ע' (ed. Krot. עירונית, corr. acc.) even if the adult heirs added a clay vessel to the estate, the minors have a share in it.—*Pl.* עִירָנִיּוֹת. Bets. 32a Ms. M. (ed. ערניות), v. אִירוֹנִית.—2) (in enigmatic speech) *light-complexioned, handsome*. Erub. 53b (play on words) נעורה אחרונית אחרונית ע' והנעירתי, v. אֲחַרוֹנִית, a. נָעַר II; [Rashi, fr. עוּר: *wide awake, bright*].

עִירָנִית II, *pl.* עִירָנִיּוֹת, v. עִירוֹנִי.

עִירְנָתָא f. (v. עִירְיָה) *leaves of mullein* used for lamp

wicks (φλόμος λυχνῖτις, v. Sm. Ant. s. v. Ellychnium). Y. Sabb. II, beg. 4c (expl. אִרְקָן); v. עַמְרָנִיתָא.

עִירָרָה, עִיר m. (עור) [*waker,*] a sort of *clepsydra* used in sick rooms. Y. Erub. X, end, 26d (expl. עֲדָק). V. קוֹקְנִיתָה.

עַיִשׁ f. ch. (= b. h.) *Ursa Major* (?). Targ. Job XXXVIII, 32 Ms. Var. for זִנְתָּא, q. v.

עִישׁוּן m. (עָשַׁן) *raising smoke, burning spices.* Y. Ab. Zar. I, 39c bot. מיתה שיש בה ע׳ ושריפה heathen obsequies with which spice-burning and cremation (of clothes &c.) are connected.

עִישׁ, עִישׁוֹנָא m. (עָשַׁן) 1) = עָשְׁנָא, *strength.* Targ. Ps. XXIX, 1 ed. Lag., v. עָשְׁנָא. — 2) *fort, stronghold.* Targ. Prov. XXIV, 5 (ed. Lag. a. Wil. עֲשִׁירָנָא). Targ. Ps. LXI, 4 קוסטל דע׳ ed. Wil. (ed. Lag. בקושטא ע׳; Ms. קושקא עֲשָׁרָנָא); a. e.—3) (cmp. חוֹסְנָא) *store-house.*—*Pl.* עִישׁ׳, עִישׁוֹנֵי. Targ. Prov. VIII, 24 ע׳ דמיא store-houses of water (h. text נִכְבְּדֵי).

עִישׂוּר, עִישּׂוּר m. (עֶשֶׂר) *one tenth*; (= מַעֲשֵׂר) *tithe, giving tithes.* Keth. 68a ראשונה ניטלת ע׳ נכסים וכ׳ the first daughter gets one-tenth of the estate, the second one-tenth of what is left &c. Bicc. II, 6 בשעת לקיטתו עִשּׂוּרוֹ the giving of tithes is regulated by the time it (the Ethrog) is plucked, expl. Y. ib. 65a bot. בשעת לקיטתו עישורו למעשרות ולשביעית this regulation refers to tithes as well as to the Sabbatical year (the time of plucking decides to which year the fruit belongs). Maas. Sh. V, 9; a. fr.—Trnsf. *dedication, sanctification.* Deut. R. s. 3 (ref. to Deut. VII, 13) מה פרי אדמתך צריכים ע׳ . . . צריכים ע׳ וכ׳ as the fruit of thy soil requires sanctification by tithes, so the fruit of thy womb requires sanctification, which is circumcision.—*Pl.* עִישּׂוּרִים, עִישּׂוּרִין, עִשְּׂ׳. R. Hash. 14a נהג בו שני ע׳ he subjected it to two tithes (that of the second and that of the third year). Tosef. Dem. VIII, 18 תשעים ושלשה חסר שני ע׳ ninety-three parts less two-tenths. Ib. 15 שתי תאנים ושני ע׳ ועִשּׂוּרוֹ של עישור two figs (as Trumah), and two tithes (first and second), and tithe of the tithes (= מעשר מן המעשר); Y. ib. I, end, 22b ועישורין של עישור (corr. acc.).

עִישּׂוּרָא ch. same. Keth. 50a והא לא דמי ע׳ בתרא לע׳ קמא but the second tithe (one-tenth of nine-tenths left) is not equal to the first tithe (both together do not amount to one fifth)!

עִישּׂוּרִיתָא, עִישּׂוּרְיָתָא, v. עִיסּוּרְיָתָא.

עִישְׁרֵי, עִישַׁרְתֵּי, v. עֲשַׁרְתֵּי.

עִישְׁתּוֹנָא, v. עֶשְׁתּוֹנָא.

עִיתּ, v. עֵת.

עִיתָּה, עִיתָּא* f. = h. עֵת, *time.* Gen. R. s. 47, end בהדיא ע׳ on that occasion; (Yalk. ib. 82 עונת, read: עוֹנָתָא).—V. עַנְתָּא.

עִיתָּא, v. קוֹבְעָנָא.

עִיתּוֹר, Y. Ab. Zar. I, 39d, read: עִישּׂוּר.

עִיתִּים, עִיתּוֹת, v. עֵת.

עָכַב (cmp. עַכַּב) *to be curved; hooked.*

Pi. עִכֵּב 1) *to detain, prevent.* Mekh. B'shall. s. 1 ואל תְּעַכֵּב את גאולתנו and delay not our redemption. Ber. 7a ומי מְעַכֵּב, v. עִיסָּה; a. fr.—Esp. *to invalidate an act by an omission; to be indispensable* (v. עִיכּוּב). Zeb. V, 1 מתנה אחת מהן מְעַכֶּבֶת the omission of one of these manipulations (v. מַתָּנָה) makes the whole act illegal. Ib. אם לא נתן לא ע׳ if he did not pour the blood into the *y'sod* (יְסוֹד), it does not invalidate the act. Ib. 48a לעכב מנין whence do we prove that it is indispensable? (opp. למצוה). Men. IV, 1 התכלת אינה מעכבת את הלבן the absence of the blue thread in the show fringes does not hinder the white thread, i. e. in the absence of the one, the other may do for the ceremony. Ib. הסולת והשמן אינם מְעַכְּבִין . . . ולא היין מְעַכְּבָן the flour and oil (of the Minḥah) are no hinderance to offering the wine, nor does the wine form a hinderance to them, i. e. the order in which they are offered is immaterial. Ib. המתנות . . . אינן מְעַכְּבוֹת זו את זו the sprinklings upon the outer altar are no hinderance to one another, i. e. one of them is enough to make the ceremony legal. Ber. 2a בראת שמשו מְעַכְּבָתוֹ מלאכול וכ׳ the sunset of his last day of levitical uncleanness is indispensable for allowing him to eat T'rumah, but the offering of his sacrifice is not; a. v. fr.—Part. pass. מְעוּכָּב; f. מְעוּכֶּבֶת; *pl.* מְעוּכָּבִים, מְעוּכָּבוֹת; מְעוּכָּבִין. Y. Sot. II, beg. 17d ומכיון שהוא מע׳ מלשמוח וכ׳ since he is prevented from rejoicing with her (at the sacrifice), it is as if he prevented her from partaking of the sacrifice (by failing to provide for her offering of sanctification). Ib. והוא מעכב מלשמוח (read מְעוּכָּב). Mekh. l. c. כי בגללך אנו מע׳ for we are detained on thy account; a. e.—2) *to detain one's self; to tarry; to wait for.* Ex. R. s. 3 סבור אתה שחיה משה מעכב וכ׳ do you think that Moses hesitated (was unwilling) to go? Gen. R. s. 55 על מנת שנאמר לך . . . ולא תְעַכֵּב even if I tell thee to sacrifice thy son to me, thou wilt not hesitate. Ib. ולא יְעַכֵּב he will not hesitate. Ib. הלואי . . . ולא אֲעַכֵּב O! that the Lord would appear to me and tell me that I should cut off one of my limbs! I would not hesitate. Tanḥ. Ekeb 6 השכינה מעכבת ישראל וענני כבוד מְעַכְּבִין לך the Divine Presence is waiting, Israel and the clouds of glory are waiting for thee; ib. B'shall. 2; a. fr.

Hithpa. הִתְעַכֵּב, *Nithpa.* נִתְעַכֵּב *to be prevented; to be delayed.* Y. Pes. VI, 33b bot. מִתְעַכֵּב מן המצות he is precluded from religious acts. Koh. R. to II, 2 מה טיבו שבני מתעכב what is the cause of my son's tarrying? Num. R. s. 14 נ׳ לה הענן the cloud of glory tarried for her (Mjriam's) sake; Sot. I, 9 נִתְעַכְּבוּ לה ישראל וכ׳ Israel tarried for her sake seven days; a. fr.

עִכֵּב, *Pa.* עִכֵּיב ch. same, *to detain, prevent, delay; to hesitate; to withhold.* Targ. Y. Gen. XXII, 12 (ed. Vien. עֲכִיב׳ *Pe.*). Ib. 10 דנכס לא מְעַכֵּב he who is to slaughter tarries not. Targ. I Kings V, 7 (h. text עדר). Targ. Y. Ex. IV, 25 ע׳ עלוי prevented him. Targ. Y. Lev. XIX, 13 למְעַכְּבָא to retain; a. fr.—B. Bath. 12b עַכְּבֵיה גבירה he detained it

(the couple) with him. Zeb. 52a מְעַכְּבֵי are indispensable. Ber. 2a כפרה לא מְעַכְּבָא the offering of the sacrifice is no hinderance (to being permitted to eat Trumah); a. e.

Ithpa. אִתְעַכַּב, אִיעַכַּב *to be detained; to tarry.* Targ. O. Gen. XIX, 16. Targ. O. Num. XI, 23. Targ. Is. XL, 26 (h. text נעדר); a. fr.—B. Bath. 4a ולישַׁכֵּב שתא וכ׳ ... שדר send a messenger (to Rome), and he will be going one year, and be detained one year &c.

עַכָּבָה f. (preced.) *hinderance, prevention, delay.* Yeb. XIII, 3 כל ע׳ שהיא מן האיש any delay (in remarrying) of which the husband is the cause (v. ib. 108a). Meg. 21a אין ישיבה אלא לשון ע׳ *yashab* has the meaning of tarrying.—עַכָּבַת יין retention of wine, *drops of wine remaining on the rim.* Ab. Zar. V, 7 (72a) עכ׳ (Ar., a. Y. ed. עֲקָבַת; Mishn. Nap. עֲקֵרֶבֶת *sediment*; v. Rabb. D. S. a. l. note 10); ib. 71b; a. e.—Y. ib. V, 45a top מהו עקבת יין וכ׳, v. לְכָלֵךְ.

עכבונית, v. עִכְבּוֹנִית.

עַכְבּוּרֵי, עַכְבּוּרָא, v. עַכְבְּרֵי.

עַכְבִּית f., pl. עַכְבִּיוֹת (עָכַב) a species of edible *thistles, cardoon* (v. Löw, Pfl. p. 292). Gen. R. s. 20 (ref. to Gen. III, 18) קוץ אלו ע׳ *kots* is cardoon; (oth. opin.) דרדר זו ע׳ *dardar* is cardoon; Yalk. ib. 32 עַכּוּבִית. Bets. 34a; Tosef. ib. III, 19. Ukts. III, 2.

עַכְבִּיתָא, v. עַכּוּבִיתָא.

עַכְבָּר m. (b. h.) *mouse.* Ḥull. IX, 6 ע׳ שחציו בשר וכ׳ a mouse which is half flesh and half earth (it being believed that there is a species of mice developing from earth, v. Maim. a. l.). Ib. 126b ע׳ שבים sea-mouse (name of a fish). Hor. 13a האוכל ממה שע׳ אוכל וכ׳ he who eats what a mouse has been gnawing at, will lose his memory; a. fr.—*Pl.* עַכְבָּרִים, עַכְבָּרִין. Ib. Sabb. 151b. Pes. 10b; a. e.

עַכְבְּרָא, עַכְבָּר ch. same. Targ. Lev. XI, 29; a. e.—Ab. Zar. 68b. Y. Ter. X, 47b חורי ... בע׳ חד לאלף R. J. decided in the case of a mouse that a proportion of one to one thousand was required to neutralize it in an intermixture. Y. Sabb. I, 3b bot. דטורא ע׳ the mountain mouse. Bab. ib. 121b ההוא עכבר; Bets. 36b ההוא עכברא Ms. M. (ed. ההוא עכברתא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 50). Pes. 10b; a. e.—Snh. 29b דשכיב אדינרי ע׳ a mouse lying on denars, a *miser.*—*Pl.* עַכְבָּרֵיָא. Y. B. Mets. III, end, 9b.

עַכְבְּרַיִן, עַכְבְּרַיָּא, עַכְבְּרֵי pr. n. pl. *ʾAkhbré, ʾAkhb'raya, ʾAkhb'rin* in Upper Galilee (v. Neub. Géogr. p. 226). B. Mets. 84b בני עכבריא (Ms. M. עכבורא; Ms. H. עכבורי). Koh. R. to II, 8 מן עכבריין (pheasants) from ʿA. Y. Erub. VIII, 25a bot. עכברי. Y. Ter. IX, end, 48b; Y. Sabb. II, 4d top ר׳ חנניא בר ע׳.

עכברתא, v. עַכְבְּרָא.

עכה, Mekh. Yithro, Baḥod., s. 4 ומעכה; read: וּמַכֶּהָ, v. כָּהָה a. עָמָה.

עַכּוֹ (b. h.) pr. n. pl. *Acco, Accho* (*Ptolemais*), a town and harbor on the Phœnician shores. Ex. R. s. 9 כלום מבראין ... דגים לע׳ do people carry ... fish to Acco? Gen. R. s. 5 דג העולה מע׳ fish from A. Tosef. Shebi. V, 2; a. fr.—כְּפַר ע׳ *K'far Acco*, v. אֲכוּם. Tosef. Kil. I, 12; Mekh. Yithro, Amal., s. 2 יהודה איש כ׳ ע׳. Ib., Baḥod., s. 7 ר׳ שמעון בן יהודה איש כ׳ ע׳; Gen. R. s. 11; Tosef. B. Bath. VII, 10 ed. Zuck. (oth. ed. אכום); Pesik. R. s. 23 כ׳ ענים (corr. acc.); a. fr.

עַכּוּבָא, עַכּוּב, v. sub עִכֵּב.

עַכּוּבִית, v. עַכְבִּית.

עַכּוּבִיתָא I = h. עַכְבִּית. Targ. Jer. XVII, 6 (h. text ערער).—Y. Sabb. VI, 8c bot. טב לעַכְבְּרֵיתָא good for a thistle sting [or a *spider's bite*, v. next w.]; (Bab. ib. 67a לזִירְפָּא).

עַכּוּבִיתָא II f. (= b. h. עַכָּבִישׁ a. עַכְבְּשׁוּב) *spider.* Targ. Is. LIX, 5, sq. Targ. Ps. LVII, 3 (ed. Lag. עַכְבְּרִיתָא). Ib. CXL, 4 (h. text עכשוב).—V. עַכְבְּשׁוּב.

עָכָז, עָכוּז, v. אָכוּז.

עָכוֹל, v. עִכּוּל.

עכ״ום ʿakkum, abbrev. for עבודת כוכבים ומזלות *idolatry*; for עיבד כוכבים ומזלות, or עוֹבֶדֶת, or עוֹבְדֵי *idolater, idolatress, idolaters* (interchanging in editions respectively with ע״ז, נכרי, גוי, ע״ע &c.) Zeb. 40b שעירי ע׳ goats offered to atone for idolatry. Snh. 59a אפי׳ ע׳ עוסק בתורה וכ׳ even an idolater (gentile) studying the Law is the equal of the high priest; (Ab. Zar. 3a נכרי); B. Kam. 38a; a. fr.

עָכוּר* m. (עָכַר) *stirring up, making turbid.* Gen. R. s. 71 אין ע׳ לחם אלא חפות לחם ... (some eds. עבור) the names of the sons of Jacob are not meant to stir up (their shortcomings), but to cover them up; Yalk. ib. 126; [prob. to be read: כְּעוּר, v. כִּיעוּר].

עַכָּרִיָּה m. (denom. of עַכּוֹ) *of Acco.* Y. Sabb. XIV, 14d top חזקיה ע׳; (Y. Ab. Zar. II, 40d חזקיה only).

עָכִינָא, עָכֵן, v. עַכְנָא, עֶכֶן.

עֲכִירָה f. (עָכַר) *stirring up.* Nidd. 20a במאי ע׳ wherewith shall the stirring be done (with the hand or with a tool)?—[Ex. R. s. 22 תפלתו בע׳ some ed., read: בעֲבֵירָה.]

עֲכִירִין, עֲכִירִים* m. pl. (preced.) [*stirrers,*] *implement connected with the wine* or *oil press* for stirring up the pulp, *loadstones* (?), *screws* (?). B. Bath. IV, 5 (67b) העכ׳ (Bab. ed. העבירין; Y. ed. הכִּירִים; Ms. M. העמודין; Ms. O. העבירים a. העמודים, v. Rabb. D. S. a. l. note 6, sq.); expl. ib. 67b כְּבָשִׁי. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 12, quot. by Hai G. to Kel. XII, 8 (ed. Zuck. העתידין, oth. ed. עמידים) של זכוכית ... ע׳ (?).

עָכַל, *Pi.* עִכֵּל (v. אָכַל) *to consume.*—Part. pass. מְעוּכָּל; f. מְעוּכֶּלֶת; *pl.* מְעוּכָּלוֹת; מְעוּכָּלִים. Tam. I, 4, v. אָכַל.

Hithpa. הִתְעַכֵּל, *Nithpa.* נִתְעַכֵּל *to be consumed.* Ber. VIII, 7, v. אָכַל. Snh. VI, 6, v. אָכַל. Num. R. s. 14 (ref. to

Ps. CVIII, 10) מה הבשר מִתְעַכֵּל בסיר כך נִתְעַכְּלוּ שם as flesh is consumed (boiled to a pulp) in the pot, so they (David's family) were consumed there (in Moab; v. Yalk. Sam. 147; Tanḥ., ed. Bub., Vayera 25).

עָכַל ch., *Pa.* עַכֵּל same. Targ. Job XX, 18 Ms.

Ithpa. אִיעַכַּל *to be consumed, burnt.* Shebu. 17b אי דלא חפיך ביה לא מִיעַכַּל (v. Ms. M. in D. S. a. l. note) if without turning it, the sacrifice had not been consumed. Ib. אי לא חפיך בחו מִיעַכְּלֵי ... מיעכל בחד שעתא if he had not turned them (the pieces), they would have been consumed in two hours, and now all of it was consumed in one hour.

עַכְמַאי 1) pr. n. m. *ʿAkhmai.* Y. Ter. XI, end, 48b; Y. Sabb. II, 4d top, v. יוֹנָתָן.—2) בֶּן עַ׳ pr. n. pl. (?). Yeb. 15b משפחת בית עוביו משפחת בית צבועים מבן ע׳ מביה צבועים; Y. ib. 3a bot.

עָכַן (cmp. עכב) *to be curved, curled.*

Pi. עִיכֵּן (cmp. עִילָה, סִיבָּה end) *to bring about, to cause.* Snh. 44b (play on עָכָן, Josh. VII, 24) זמרי ... שעי׳ עוונותיהם וכ׳ his name was Zimri (I Chr. II, 6), but he was named ʿAkhan (Circle), because he caused the punishment of Israel's sins.

עָכָן (b. h.) pr. n. m. *Akhan,* who secreted a portion of the spoils of Jericho. Snh. 44b, v. preced. Num. R. s. 23. Lev. R. s. 9; a. fr.

עָכָן (עָכֶן) m., **עַכְנָה** f. (עָכַן; cmp. חִכְרָא) *annulated snake.* [Lam. R. to I, 3 אמר עכן בית, read, as Num. R. s. 12 אמרו אצפ״ס מת.]—Lev. R. s. 16 (play on תעכסנה, Is. III, 16, v. עָכַס) כארס של ע׳ ... והיה אותו הריח and the scent (of the balsam) permeated them like the venom of a snake; Sabb. 62b כארס של ע׳ Ms. O. (ed. כארס בכעוס, v. כָּעוּס); Yalk. Lam. 1031 ונצרר עכנה בהם (a misplaced corrupt. of כארס של ע׳).—*Pl.* עֲכָנִין, עֲכָנִים. Sifré Deut. 321 (ref. to זחלי עפר, Deut. XXXII, 24) אלו ע׳ וכ׳ (not עשנים, Var. חכרנים, read: חֲכָרִינִים) that means the snakes whose rulership is in the dust; Yalk. ib. 945 עֲכִרִינִין.

עַכְנָא, עַכְנָה c. ch. (also in H. dict.) same. Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (ed. pr. עכני).—B. Mets. 84b אשכחוה לע׳ דהדרירא לה למערתא they found a snake encircling the cave; ע׳ ע׳ פתחי פיך וכ׳ snake, snake, open thy mouth (drop the tail out of thy mouth), and let the son enter &c.; ib. 85a פתחי דלת Ms. M. (ed. פרך); B. Kam. 117b ע׳ ע׳ פתח דלת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פתח פימיך). Deut. R. s. 6 עכני m., עכנא f. (contrad. to דרקון). Ber. 19a; B. Mets. 59b, v. next w.—*Pl.* עַכְנִין, עַכְנִי, v. preced.

עַכְנַאי, (עַכִּינַאי) pr. n. m. *ʿAkhnai* (*ʿĂkhinai*). Kel. V, 10 תנורו של ע׳ the oven of ʿA. (consisting of tiles cemented with sand); Ber. 19a. Ib. שהקיפוהו ... מהו ע׳ (not כעכנאי) הלכות כעכנא זה why is it called the oven of A.? ... It intimates that they encircled it with discussions as the snake (winds itself around an object; v. Rabb. D. S. a. l. note 7); B. Mets. 59b כעכנא זו.

עַכְנָה, v. עֶכֶן.

עֶכֶס m. (cmp. עכן; b. h. *chain, clasp*) *adder, viper* (believed to kill a flying bird by looking at its shadow). Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 (expl. אפעה, Is. XXX, 6); Tanḥ. B'shall. 18; Yalk. Jer. 266.

עַכְסָה (b. h.) pr. n. f. *Achsa,* daughter of Caleb. Tem. 16a, v. כָּעַס.

עכסילו*, Gen. R. s. 98 במזל קשת ... זו ע׳, a corrupt gloss, prob. to be read: זה חדש כסלו וכ׳; v. Yalk. R'ubeni, B'resh., to Gen. I, 3 קשת מזל כסלו.

עָכַר (b. h.) *to stir up, disturb; to trouble, make turbid; to sadden.* Sot. 5a כל אדם ... עוכַּרְתּוֹ if a man has swelling of wind (haughtiness) in him, the slightest breeze will trouble him (the slightest adversity will upset him); מה ים ... עיכרתו וכ׳ if the sea ... is stirred up by the slightest breeze &c. Y. Keth. I, 25b bot. לעוכֵּר את העין וכ׳ (not לעובר) like one troubling the eye, which becomes clear again. Ber. 25b עוֹכְרָן ברגלו he must stir them up with his foot. Gen. R. s. 80, end (ref. to עכרתם, Gen. XXXIV, 30) צלולה היתה החבית ועכַּרְתֶּם אותה the wine in the cask was clear, and you have troubled it; Yalk. ib. 135 וְעַכַּרְתּוּהָ. Nidd. 20a צללו חזר ועוכרן if the mixture became clear (the earth settled), he must stir it again; a. fr.—Part. pass. עָכוּר; f. עֲכוּרָה; *pl.* עֲכוּרִין, עֲכוּרִים; עֲכוּרוֹת. Ib. אין ... צלולין אלא ע׳ you must not examine the mixture when it is clear, but when it is turbid; Tosef. ib. III, 11. Gen. R. l. c. ע׳ היתה וצללנו אותה ... the wine was turbid, and we cleared it (we redeemed our honor). Snh. 44b; Lev. R. s. 9 (ref. to Josh. VII, 25) היום הזה אתה ע׳ ואי אתה ע׳ וכ׳ thou art troubled (punished) this day, but thou shalt not be troubled in the hereafter. Sifré Deut. 48 שתה מימים של בוראך ... ע׳ וכ׳ drink of the water of thy Creator's well, and drink not muddy water, nor be attracted by the words of the heretics; Yalk. Prov. 937; a. fr.—Ex. R. s. 22 (ref. to Job XVI, 17) וכי יש תפלה ע׳ is there also a turbid prayer? Ib. שתפלתו ע׳ ... מנין where is it intimated that the prayer of him in whose hand is robbery, is turbid (rejected)?

Nif. נֶעְכַּר *to be stirred up; to become turbid, dreggy, foul.* Nidd. 9a דם נ׳ ונעשה חלב the blood (of a pregnant animal) is disturbed (decomposed), and turns into milk. Y. Sot. IV, 19c bot. אין החלב נ׳ וכ׳ the milk (of a nursing woman) becomes turbid only after three months (after conception). Y. Nidd. II, end, 50b רצללו ולא יֵעָכְרוּ the water mixed with earth must settle and not be stirred up again; a. fr.—Men. IX, 5 (90a) חלח נ׳ הובש אינו נ׳ (Bab. ed. נעקר; Ms. M. נעבר, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) liquid emptied from a large measure into a smaller one is stirred up (and what remains in the large measure partakes of the sacred character of the liquid in the smaller, sacred vessels), whereas dry objects are not stirred up.

עֲכַר ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 30; a. fr.—Nidd. 20a דלא לרמיה ... ולישַׁכְּרִינְהוּ אבל במנא כי ע׳ וכ׳ that he must not throw the earth in with his hands to make the water turbid, but when the earth is in the vessel, and he stirs

with his hands, it is right. Y. ib. II, end, 50b ר' ע' ... R. Ḥ. stirred the mixture up (in order to examine the color); a. e.—Part. pass. עָכִיר; f. עֲכִירָא; *pl.* עֲכִירֵי, עֲכִירָן. Ḥull. 55b. Men. 53a דהוות ע' דיעתיה (Ms. M. בדחא) that his mind was troubled; Yalk. Ex. 166; Yalk. Ps. 667 (not עבידא; v. Rabb. D. S. to Men. l. c. note 50).

Ithpe. אִיתְעֲכַר *to be disturbed, spoiled.* Targ. Prov. XV, 6.

עַכְשְׁבוֹנִיתָא f. (v. עַכְשׁוּב) name of *a disease*, prob. *wound from a spider's bite.* Y. Ab. Zar. II, 40d; Y. Sabb. XIV, 14d עַכְשְׁמוֹנִיתָה.

עַכְשָׁו, v. עַכְשָׁיו.

עַכְשׁוּב m. (b. h.) a species of *spider.* Tosef. Par. IX (VIII), 6.

עַכְשָׁיו (perh. a contraction of עָתָּה כְּמוֹ שֶׁהוּא) *presently, now.* Ab. I, 14 אם לא ע' אימתי if not now (I provide for my soul), when? Gitt. VII, 3 מע' אם מיתי ... זה גטך this is thy letter of divorce ... to take effect from now in the event of my dying from this disease. Ab. Zar. 37a, a. fr. כאילו אמר מע' דמי ע' העליונים, v. עָתָה. Gen. R. s. 12 וכ' now (in that case) the upper creatures would outnumber &c.; a. v. fr.

עַכְשְׁמוֹנִיתָה, v. עַכְשְׁבוֹנִיתָא.

עַל, v. עוֹל.

עַל m. (b. h.; עָלָה) *height*; (prepos.) *upon, above; about* &c.—With suff. (*pl.*) עָלַיִךְ, עָלָיו &c. Ab. I, 2 על שלשה וכ' the world stands on three things. Sabb. II, 6 על שלש וכ' for three sins &c. Snh. 20a, a. fr. אמרו עָלָיו על וכ' they relate about &c. Nidd. 23b מי שלבו דוה עליו whose heart within him &c., v. דָּוָה; a. v. fr.—על ידי, v. יָד; על מנת, v. מָנָה, &c.—Ab. Zar. 30a, a. e. עלי ועל צוארי, v. צַוָּאר.

עַל ch. same. Targ. Gen. I, 2; a. v. fr.—With suffix (*pl.*) עָלַי, עָלָךְ, עָלוֹהִי &c. Ib. XXVII, 12; a. v. fr.—Ab. II, 6 על דאטפת, v. טוּף.—ייתי עָלַי, v. אֲתָא; a. v. fr.

עַל עָל verb, v. עוּל, עֲלַל.

***עַל** f. (cmp. עִילָא II) *plan.* Pesik. Vattom., p. 133a (ref. to Is. V, 19) [read:] ונדע על דמאן הדא קיימא על דידן וכ' and let us know, whose plan will stand (be executed), our plan or his plan. Ib. הא קמת על דידהון על דידי לא קמת (not הדא) now their plan stands, shall mine not stand?; Yalk. Lam. 1033; 1034.

עֲלָא, עֵל, v. עִיל.

עֲלָא m. = h. עָלָה, *leaf.*—*Pl.* עֲלָיָא, עֲלָוָה, עֲלָוֵי. Y. Shebi. V, 35d bot. [read:] שיתין יומין שיתא ע' שיתא יומין שיתין ע' the first sixty days bring forth six leaves, the next six days, sixty leaves. Ḥull. 92a, v. אִיתְכָּא. Y. Shek. VI, 50a bot., v. תִּרְפִּיוֹן.

עִלְאָה, v. עִילָּאָה.

עִלְאָה *rib,* v. עִלָּע.

עָלַב *to press upon; to arrogate superiority; to humiliate, insult.* Gitt. 36b; Yoma 23a הנעלבין ואינן עולבין וכ' those who are insulted, and do not insult, hear themselves reviled &c., v. חֲרָפָה; Sabb. 88b עלובין וכ' (Ms. M. הנעלבין).—V. עָלוּב.

Nif. נֶעֱלַב *to be insulted, submit to humiliation,* v. supra.

עֲלַב ch. same.

Ithpa. אִתְעֲלַב, *Ithpe.* אִתְעֲלֵב 1) *to humble one's self, submit.* Targ. I Kings XII, 7 (h. text תהיה עבד).—2) (v. עוּלְבָּן) *to raise one's self above; to jest, sneer at* (= h. התעלל). Targ. Jud. XIX, 25 ed. Lag., v. לְעֵב. Targ. I Sam. XXXI, 4 ed. Lag. (oth. ed. ויתלעב) Targ. Jer. XXXVIII, 19 ed. Lag. (oth. ed. ויתלעב).—[Targ. II Chr. XXX, 10; XXXVI, 16 מתעלב ed. Bxt. (oth. ed. מתלעב).]

עֶלְבּוֹן m. (preced.) *arrogance, humiliation, insult.* Gen. R. s. 45, end (ref. to Gen. XVI, 13) את הוא הרואה בע' עלובים של thou seest the humiliation of the humbled. Ib. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 62) ראה בעלבונו ... הלך להביא he went to bring back Hagar, her who sat by the well and said to the Ever-living, behold my humiliation. Ab. Zar. 18a מי שמבקש עלבונה של תורה וכ' (not ס"ת של) he who will resent the insult offered to the Law, shall also resent the insult offered to me. Ex. R. s. 41; Ab. ch. VI אוי להם לבריות מעלבונה של תורה woe to men for the disregard of the Law; a. e.

עֶלְבָּתָא, v. עֲלִיבָא.

עֶלֶג, Num. R. s. 16 תלגיגו some ed., read: תלציגו, v. לָעַג.

עֲלָה m. (b. h.; עָלָה) [*cover,*] *foliage, leaf.* Gen. R. s. 19 (play on עֲלֵי תְאֵנָה, Gen. III, 7) ע' שהביאו תואנה וכ' the leaves which brought grief into the world; Yalk. ib. 27 ע' שהביא וכ' Shebi. VII, 1 עֲלֵה חלום השוטה, v. לוֹם; a. fr.—*Pl.* עֲלִין, עֲלִים; constr. עֲלֵי. Y. ib. V, 35d bot. מחוצאת ע' ועד וכ' from the sprouting of leaves to the coming forth of buds of fruits there is an interval of fifty days. Ib. עלי בצלים leaves of onions. Ḥull. 92a ע' שבה וכ' the leaves thereon (on the vine Israel) are the untutored, v. אֶשְׁכּוֹל; a. fr.

עֲלָה, v. עִילָּה.

עָלָה, v. עלי.

עֲלִין, עֲלָוִין, עֲלָיִין, v. אֲלִוִּין.

עָלוּב m., **עֲלוּבָה** f. (עָלַב) 1) *insulted, humbled, submissive, lowly; ill-fated, poor.* Meg. 29a ע' ואינו ע' מי נדחה מפני מי if one is submissive, and the other is not, which will yield?; Taan. 16a (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Yalk. Jonah 551. Pesik. R. s. 40 הא ע' בן של ע' O, thou hapless one, son of a hapless mother!; Tanḥ. Vayera 22; ed. Bub. 46; (Gen. R. s. 56 ברא דעלובא). Sifré Deut. 306; Yalk. Prov. 938 (ref. to Prov. VI, 6) ע' היית האדם הזה שצריך ללמוד ... ע' היה וכ' (ע' הוא) it was a (sufficient) humiliation for man that he had to learn from the ant; had he learned and acted (accordingly), he would have been sufficiently humbled, but he was to have learned, and did not. Gen. R. s. 34, v. עִרְסָה.—*Pl.* עֲלוּבִין, עֲלוּבִים. Sabb. 88b, v. עָלַב. Gen. R. s. 45, end, v. עֶלְבּוֹן;

a. e.—2) (cmp. עֲלַב *Ithpe.* 2) *arrogant, insolent.* Sabb. l. c. ע' כלה מזנה impudent is &c., v. זָנָה; Cant. R. to VIII, 5; Gitt. 36[b] (quoted to prove the meaning of חוּצְפָּא = עוּלְבָּנָא).

עֲלוּבְתָּא, עֲלוּבָא ch., v. עֲלִיבָא.

עֲלוּבְתָּה f. h., v. עָלוּב.

עֲלוּבְתָּא, v. עֲלִיבָא.

עֲלָל, עֲלָלָן, v. עָלַל.

עֲלַלַּי, v. עִילָּאי.

עֲלַלּוּי, v. עַל ch.

עֲלַלְוָא, עֲלִלְוֵיָא, עִלּוּי, v. עִילּוּיָא.

עֲלַלְוִין, עֲלָלְוִין, v. אַלְוָאִין.

עֲלוּלֵי m. pl. (עֲלַל; cmp. עֲלִילָה) *pretext, claim.* Gitt. 86[a], v. עֲרוּרֵי.

עֲלָל, עֲלָלָן, *pl.* of עֲלָלָא.

עֲלָלָא, עֲלוּקָא f.=next w. Targ. Ps. XII, 9 (Ar. עלקא).—Targ. Prov. XXX, 15 (ed. Lag. עֲלוּקָה), [perh. pr. n. of a person].—Bekh. 44[b] ותיפוק לי משום עלקא (Ar. ערקא) but may I not assume that the swelling of his belly arose from swallowing a leech?; Yalk. Deut. 848 עֲלוּקָה.

עֲלוּקָה f. (b. h.(?); cmp. חלק, a. Arab. *'alik*) *leech.* Ab. Zar. 12[b] (סבנית) ע' (Ms. M. עַלְקָה; Ar. עַלָּקָא) the danger of swallowing a leech in drinking.—Y. Ber. IX, 13[c] bot. (in Hebr. dict.) פשפש לעלוקתה a bed-bug is a remedy for a (swallowed) leech, (supposed to mean that a potion mixed with bed-bugs will cause the removal of the leech by causing vomiting).

עֲלוּקָתָה, v. preced.

עֲלָזָה, v. עֲלִיזָה.

עֲלָטָה f. (b. h.; עלט *to wrap up*) *darkness, mist.* Erub. 53[b] מגידי בע' עלטה, v. זָהַב. Gen. R. s. 44, v. אֲטִיטָא.

עֲלָה, עלי (b. h.) *to go up, rise; to come up, arrive.* Pes. VIII, 3 מי שעלה מכם וכ' whichever of you shall first arrive at Jerusalem (for the Passover), v. infra. Snh. X, 3 אינה עתידה לַעֲלוֹת shall not rise (from the grave at the time of resurrection). Y. Peah V, end, 19[a] (ref. to גבול שולם, Prov. XXII, 28) זו עולי מצרים this refers to those who came up from Egypt; Hag. 3[b]. Ib. עולי בבל those who came back from Babylonia. Ber. 20[a], a. e. (ref. to Gen. XLIX, 22) read not *'ăle 'ayin* אל"א עלי עין but *'ole 'ayin*, those rising above the (evil) eye (whom the evil eye cannot affect). Snh. 111[a] כשע' משה למרום when Moses came up to heaven. Keth. 61[a] עולה עמו וכ' she rises with him, but does not go down with him, i. e. the wife rises to the husband's social position and can claim its comforts, if it be a higher one than her own, &c.; a. v. fr.—Hull. 17[b] עולה ויורד a going up and down in a slaughtering knife, i. e. a curved blade.—בסכין, קרבן עולה ויורד, v. יָרַד.—עלה על דעת, v. דַּעַת.—Esp. *to be put on the altar, be offered.* Zeb. IX, 1 אם עָלְתָה if it has been offered, it must not be taken down again. Ib. 2. Men. 22[b] מכאן לעולין שאינן מבטלין וכ' this proves that things which are offered up (e. g. blood of several sacrifices that has become mixed up) do not neutralize one another. Ib. 23[a] חיבורי עולין that which is attached to things which go on the altar; a. fr.—Idiomatic uses: *a*) (sub. לחשבון) *to be counted in; to be accounted as.* M. Kat. III, 5 שבת עולה ואינה וכ' the Sabbath counts as one of the seven days of mourning, and does not discontinue the mourning, i. e. the mourning continues after the Sabbath; רגלים מפסיקין ואינן עולין festivals discontinue (the mourning begun before), but do not count, i. e. if the burial took place on a festive day, the mourning days begin after the festival. Ab. IV, 13 עוֹלָה זרון, v. זָרוֹן. Zeb. I, 3 לא עָלוּ לבעלים משום חיבה the owners of the sacrifices are not credited with them as a compliance with their obligation; a. fr.—*b*) *to rise in value; to be esteemed.* Ab. l. c. וכתר שם טוב עולה על גביהן the crown of a good name is worth more than all of them; a. e.—*c*) [*to rise on the scale, be outweighed,*] *to be void, be neutralized* (cmp. בָּטֵל). Ter. IV, 7 תרומה עולה באחד ומאה T'rumah (mixed up in secular matter) is neutralized in one hundred and one (i. e. one against one hundred). Ib. 11 חַטָּאת באחד ומאה is neutralized in &c.; לא תעלה is not neutralized. Ib. 13; a. fr.—*d*) ע' לרגל, or ע' *to go up* (to Jerusalem and the Temple) *for the festival.* Yoma 21 בשנה שישראל עולין לרגל when the Israelites were in the Temple on the festivals. Ḥag. I, 1. Ib. 4[a] שאינן ראויין לעלות who are not fit for the pilgrimage. Pes. 8[b], a. e. עולי רגלים pilgrims; a. fr.—*e*) בירו ע' *to obtain, achieve.* Ber. 35[b] עָלְתָה בידן they were successful. Naz. 23[a] מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר וע' בידו בשר טלה he who intended to obtain flesh of the swine, and happened to obtain mutton; a. fr.

Pi. עִלָּה 1) *to elevate, exalt, praise.* Sabb. 33[b] יהודה שע' יִתְעַלֶּה Judah who elevated (praised the Roman government), shall be elevated (to high office). Y. Snh. X, 29[c] top שעִלּוּנִי אותי וכ' who exalted me &c., v. זָבַח. Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 8) ע' אותו God raised him (made him a dignitary, by analogy to Deut. XVII, 15); a. fr.—2) *to prize, to acquire at the highest price, bid for.* Ib. s. 16 (ref. to Gen. II, 15) ויקח ע' אותו he acquired him (by analogy to Is. XIV, 2; v. infra *Hithpa.*); Yalk. ib. 22. Gen. R. s. 40 (ref. to Jer. XXXVIII, 13) ויעלו מְעַלִּין אותו (or בְּעַלִּין, *Hif.*) they bade for him.

Hif. הַעֲלָה 1) *to raise, bring up.* Makhsh. VI, 1 המעלה פֵּרוֹתָיו וכ' if one carries his fruits up to the roof, v. פֵּרוֹתָיו; Tosef. ib. III, 1. Pesik. R. s. 26 ובקושר הֶעֱלוּהוּ and with hard work they brought him up (out of the pit); a. v. fr.—Esp. *to offer on the altar.* Zeb. XIV, 3 המַעֲלֶה מבשר וכ' he who offers parts of the flesh of a sin offering &c. Ib. XIII, 1 שחט בפנים וה' בחוץ if he slaughtered a sacrifice within the Temple precincts, and offered it without; a. v. fr.—2) *to raise, promote to a higher dignity.* Yoma 20[b], a. fr. מַעֲלִין בקדש ולא מורידין we may promote (a person or thing) to a higher grade of sanctity, but must not degrade. Tosef. Ned. VI, 5 שמעלה ... מטומאתן which raises (relieves) the unclean from their uncleanness; Ned. 75[b]; Y. ib. X, 42[a]; a. fr.—לא מעלה ולא מוריד, v. יָרַד.—Idiomatic uses: *a*) *to cause to go up from the reader's place* (which was low, v. תֵּרוּבָה); *to remove, discharge.* Ber. 29[a] לא הֶעֱלוּהוּ

and they did not remove him. Ib. מעלין אותו ... נטעה if a reader makes a mistake in the twelfth section of the T'fillah (v. מֵיךְ III), he must be removed; a. fr.—*b*) (v. Kal, c) *to neutralize.* Ter. IV, 8 תאנים שחורות מַעֲלוֹת וכ' black figs help to neutralize in conjunction with white ones, i. e. the black and the white secular figs are counted together against the admixture of figs of T'rumah whether black or white; a. fr.—*c*) (v. Kal, a) *to account, credit* or *charge.* B. Mets. 69[b] אני אעלה לך סלע וכ' I will give thee credit for one Sela each month (as a compensation for the use of the cow). Ab. II, 2 מעלה אני עליכם וכ' I (the Lord) shall credit you with a large reward, just as if you had accomplished (the good you had intended to do). Ib. III, 7, sq. מעלה עליו הכתוב כאילו וכ' the Bible text (the Lord) charges him as if he had endangered his life (v. חוּב). Yoma 81[b] מעלה עליו הכתוב כאילו וכ' it is accounted to his credit, as if he had fasted on the ninth and the tenth; a. fr.—*d*) (v. Kal, e) *to succeed, profit.* Snh. 90[b] הֶעֱלִיתֶם בירדכם, v. עָלַל.—*f*) חן ה' *to effect grace; to find favor.* Gen. R. s. 9 הלואי תהא מַעֲלַת חן לפני ... כשם שהֶעֱלִית וכ' Oh, that thou wouldst find favor before me (please me) at all times, as thou dost now; a. e.—*g*) חֲמַת ה' [*to let anger rise,*] *to become angry.* Ib. s. 93 בשעה שהיה יהודה מעלה ח' וכ' whenever Judah got angry, the hair &c.; a. e.—*h*) (with or sub. ארוכה) *to heal up.* Hull. 77[a], v. אֲרוּכָה II. Shebi. IV, 6 לא שעָלָה, v. פָּשַׁח; a. fr.

Nif. נַעֲלָה *to be removed, withdraw.* Tosef. Yoma I, 12 בשבינה נַעֲלֵית ... בטין through the sin of bloodshed has the Divine Presence withdrawn (Sifré Num. 161 מסתלקת).

Hithpa. הִתְעַלֶּה, *Nithpa.* נִתְעַלֶּה 1) *to be raised, exalted.* Sabb. 33[b], v. supra; a. e.—2) *to be raised in price, to be bargained for at auction.* Gen. R. s. 40, end (ref. to וַתָּקָם, Gen. XII, 15) מִיתְעֲלָה וחולכת חד וכ' higher and higher prices were offered for her; one said, I give &c.; Esth. R. to II, 16 (ref. to ותלקח, ib.) מתעלה בליקוחין.

עֲלָא, עֲלֵי ch. same. Targ. Koh. III, 11 עולי ריגלאין (h. form) pilgrims to Jerusalem, v. preced.

Af. אַעְלֵי (v. preced. *Hif.* c) *to balance; to estimate, value* (corresp. to h. ערך). Targ. Job XXVIII, 17; 19. Targ. Y. Lev. XXVII, 8; a. fr.—Part. pass. מַעְלֵי, v. infra.

Ithpa. אִתְעֲלֵי, אִתְעֲלָא, *Ithpe.* אִתְעֲלָא 1) *to be elevated, exalted.* Targ. Ps. XLVII, 10; a. e.—2) *to be lifted up, be relieved of a burden.* Targ. Prov. XIX, 19 כמא דמִיתְעֲלֵי וכ' (ed. Lag. מַעֲלֵי, Pesh. מעלא) the more he is relieved, the more he adds to his burden (i. e. the more you attempt to quiet him, the angrier he gets; h. text כי אם תציל).—[*Ithpe.* אִתְעֲלֵי *to be carried in,* v. עָלַל.]

עֵלִי m. (b. h.; עָלָה) *pestle.* Y. Peah I, 17[a] top [read:] כוחש כעלי בְּמכתש, v. פָּתַשׁ. Bets. I, 5; ib. 10[a]; Sabb. 123[a].

עֵלוּבָא, עֲלוּבָא m. = h. עָלוּב, *humble, poor.* Targ. Prov. XIV, 31 (h. text אֶבְיוֹן).—Y. Taan. III, 66[c] top ומה יעבוד ע' what should the poor fellow do? Y. Kidd. III, 64[b] top ולינאי ע' את וכ' and you consult poor Jannai (me) in matters of betrothal?—*Pl.* עֲלִיבֵי, עֲלִיבָיָא. Targ. Prov. XXX, 14.—Lev. R. s. 32, end ואילין ע' מאי איכפת לחון why should these luckless ones suffer (for their parents' sins)?, v. אִכְּפַת. Yalk. Esth. 1056 בריא ... בריא על עלוי woe to the king that brings woe upon the unfortunate!; a. e.—*Fem.* (h. form) עֲלוּבָה; עֲלִיבְתָא. Y. Ber. IX, 13[b], v. אַסְנֵיָא. Lev. R. s. 37, end; Koh. R. to X, 15, v. סוּם II ch.; Tanḥ. B'huck. 5 עֲלַבְתָּא. Gen. R. s. 60, v. חִירְתָא II. Ib. s. 56 ברא דעלוי, v. עָלוּב. Y. Shek. V, 48[d] top הדא ע' this poor (animal). Lev. R. s. 5 ע' היא מדינתא וכ', v. הִיאֲקִיקְטָא; a. fr.

עֲלִיָּה, עֵלִיָּה f. (עָלָה) 1) (b. h.) *upper chamber, upper story.* B. Mets. X, 1 הבית והע' של שנים the house (lower compartment) and the upper story belonging severally to two persons. Ib. 2 הבית והע' נפחתה הע' של שנים (not הבית והע') if there is a lower story (in which the owner lives) and an upper story (inhabited by a tenant), and the upper story is out of repair. Ib. 3. B. Bath. III, 7. Ned. VII, 4 הנודר מן הבית מותר בע' he who vows abstinence from 'house', is permitted to use an upper story (v. עֲרוּנִי). Sabb. I, 4 בעֲלִיַּת חנניה וכ' in the upper chamber of Hananiah &c. Keth. 50[b] דברים טובים שנאמרו בע' the good things (in favor of females) that were said at the meeting in an upper chamber; a. v. fr.—בני ע' *sons of heaven, those enjoying the Divine Presence in the hereafter.* Succ. 45[b]; Snh. 97[b].—*Pl.* עֲלִיּוֹת, עֲלִיּוֹת. B. Mets. 117[a] שתי ע' זו וכ' two upper stories, one above the other; a. e.—2) *going up, rising,* opp. ירידה; also *flight of stairs.* Ib. (in Chald. dict.) קבילי עלאי ע' וירידה וכ' when I rented the upper story, I was prepared to go up, but to go up and go down again I was not prepared. Ib. קבילית עלי שתי חדא ע' עלות וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) I was prepared for one flight of stairs but not for two flights; a. fr.—Esp. *going up to Jerusalem, pilgrimage.* Pes. 8[b] ע' שלא לשמה a pilgrimage not for its own sake; a. e.—*Pl.* as ab. B. Mets. l. c., v. supra.—3) *elevation* (to a higher dignity), *promotion.* Y. Hor. III, beg. 47[a] עֲלָיָתוֹ וכ' v. יְרִידָה II. Gen. R. s. 68 ע' תהא להם they shall rise (to power). Keth. 61[a] (play on בעלת בעל, Gen. XX, 3) בעליותו של בעל וכ' the wife partakes of the comforts of the husband's higher position, but is not bound to share the restrictions of his lower position, v. עָלָה; a. fr.—4) *carrying up,* esp. *putting on the altar, offering.* Zeb. XIII, 1 חייב על הע' is punishable for the offering (outside of the Temple precincts). Ib. 3; a. fr.—5) (v. עָלָה, c) *neutralization, loss of identity.* Y. Bicc. II, 65[a] top מעשר אין לו ע' tithes (mixed up with secular food) are not neutralized.—6) *the most valuable property* (cmp. עִידִּית). B. Kam. I, 4, v. מְשׁוּלָּם. Ib. 91[a] ריודיא ע' דמרה הוא the compensation for damages which is won by using the noxious ox for ploughing, is equal to a collection from the owner's best possessions, (opp. to בגופו the indemnity collected from a sale of the animal). Ned. 56[a] if one says, בית בביתי ... מראהו ע' I sell thee a room in my house, he may show (assign) to him an upper chamber (v. supra); modified: מאי ע' מעילה וכ' ʿăliya means here (he must assign to him) the best room; Men. 108[b]. Keth. l. c. 50[b] ומאי ע' מעלוייא דאב and does ʿăliya mean 'of the father's best things'?; a. e.

עֶלְיוֹן m. (b. h.; עָלָה) *uppermost, highest; most high.* B. Mets. X, 2 הע' the owner of the upper story, v. מַעֲזֵרָה. Y. Bicc. II, 64[d] bot. (ref. to חקודש, Deut. XXVI, 13) חקודש הע' it refers to the sacred matter mentioned above (first-fruits, ib. 2, sq.). Maasr. V, 8 זרע לוקח הע' the seed-

capsules on the tops of *lof* (v. לוֹף), expl. Y. ib. 52[a] bot., v. סָלַל I; a. fr.—*Fem.* עֲלִילוֹנָה. Tanh. Tsav 1 (play on עוֹלָה) שהיא ע' וכ' it is the highest of all sacrifices. B. Bath. 64[a] דר לוקח על הע' the upper story. B. Mets. 77[b] הדיוטא הע' the buyer is at an advantage, has the choice between annulling and insisting on the bargain, opp. על התחתונה, v. יָד.—Lev. R. s. 24, beg. (ref. to Ps. XCII, 9) לעולם ידך בע' thy power is always uppermost, i. e. is always submitted to, whether thou blessest or punishest; Yalk. Ps. 843 על הע'; Y. Ber. IX, 14[b] על הע', על לע'; a. fr.—*Pl.* עֲלִלוֹנִין, עֲלִלוֹנִים; f. עֲלִלוֹנוֹת. Ib. 14[a] top המים הע' the waters from above the earth; a. fr.—Esp. עלוונים *heavenly creatures, angels.* Lev. R. s. 9 בראשון ברא מן הע' וכ' on the first he created heavenly and earthly things &c.; בראו מן הע' וכ' he created man so as to make him partake of the nature of the upper creatures and of that of the lower; a. fr.

עֲלִיוּתָא f. (עֲלֵי) *height, heaven.* Lev. R. s. 26 מתאמר לי מן ע' I am so ordered from on high; Num. R. s. 19; Tanh. Huck. 4.

עַלְוָז m., עַלְוָזָה f. (b. h.; עָלַז) *frolicsome, wanton.* Mekh. B'shall. 4 מלכות הע' the wanton (Roman) government; Yalk. Jer. 300.

עֲלִיזָה f. (preced.) *rejoicing, use of the root* עלז. Pesik. Ronni, p. 141[b]; Ab. d'R. N. ch. XXXIV, end; Cant. R. to I, 4 עֲלָזָה; Yalk. Is. 338 עֲלִיצָה.

עֲלִיזָתָא, v. עֲלִיזָתָא II.

עֲלִיזָה, v. עֲלִיזָה.

עֲלִיזָתָא, v. עִילְזָתָא II, a. עִילָּאָה.

עֲלִיזָתָא, v. עֲלַל.

עֲלִיל m. (b. h.; עָלַל) 1) *entrance.* Sot. 45[a]; Y. ib. IX, 23[c] bot. נמצא בע' לעיר if the slain was found at the entrance to a town (where there can be no doubt as to the nearest place); Tosef. ib. IX, 1 בע' העיר (Var. בחלול של עיר).—2) (cmp. עֲלִילוּת) *reality*; בע' *really, undoubtedly.* R. Hash. I, 5 מאי נראה בע' if the crescent is clearly visible; ib. 21[b] משמע דהאי ע' לרשנא דמיגלי הוא, v. גְּלֵי; Sabb. 133[b]; Men. 64[a].

עֲלִילָה f. (b. h.; preced.) 1) [*bringing about, causation,*] *dealing, government, disposition.*—*Pl.* עֲלִילוֹת. Ex. R. s. 2, v. עָוֹן.—2) (v. עֲלִילָה) [*round about way,*] *circumvention, perverseness, insidiousness; pretext, false charge.* Snh. 101[b] שלשה באו בע' three men (Biblical personages) came with indirectness (instead of praying in a straightforward manner). Gen. R. s. 93 מתחלה באת עלינו בע' from the start thou camest against us with insidiousness (trying to find charges against us); Tanh. Vayigg. 5; Yalk. Gen. 151. Esth. R. to III, 9 המן ... בע' גדולה וכ' Haman, the wicked, came with great trickery against Israel (tempting them to sin). Ib. באו בע' וכ' they (the Israelites) came with a pretext, saying, let us go to sacrifice (Ex. V, 3). Pesik. R. s. 26 ראה היאך תמצא לו ע' וכ' see how thou canst find a charge against Jeremiah and be revenged on him; a. fr.—*Pl.* as ab. Ex. R. l. c., v. עָוֹן. Num. R. s. 20 שלא ליתן לו ע' (not יתן) so as not to allow him any excuses.

עֲלִילוּת f. (preced., v. עֲלִיל 2) *reality.* Gen. R. s. 23 ולמה בחלום הא לך בע' and why in a dream? here it is for thee in reality.

עֲלִילוּתָא f.=h. עֲלִילָה, 1) *doing, disposition.* Yalk. Ps. 859 חוי בר נשא ... עֲלִילוּתֵיהּ וכ' (not יהוי) O man, how the Merciful deals with thee!—2) *indirectness, perverseness.* Sabb. 88[b] דסגן בע' those who walk perverse ways, opp. בשלימותא.

עֲלֵים, v. עֵלֶם.

עֲלִים, עֲלִים m. (preced.) *strong, powerful.* Targ. Job IX, 19.—*Pl.* עֲלֵי'. Targ. Ps. LIV, 5 (ed. Wil. עֲלֵי'; h. text עריצים).

עֲלִימוּת f. (v. preced.) *strength, vigor.* Y. M. Kat. III, 83[b] bot. עלמות בע' עלמות בזריזות עלמות כאילן עולימהא 'almuth (Ps. XLVIII, 15) means with strength, ... with quickness, ... like those maidens; Y. Meg. II, 73[b]; Lev. R. s. 11, end בעַלְמוּת (not בעולמות); Cant. R. to I, 3; Yalk. Ps. 757 בעלמות.

עֲלִימָן, *pl.* of עוּלֵימָא.

עֲלִיסָה f. (עָלַס) *rejoicing, use of the root* עלס. Pesik. Ronni, p. 141[b]; Cant. R. to I, 4 עלצה; Yalk. Is. 338; Ab. d'R. N. ch. XXXIV, end עלריצה; v. עֲלִיזָה.

עֲלִיצָה f. (עָלַץ) same, v. preced.

עֲלִיקָא, v. אַפִּיקָא.

עֲלִירָא, עֲלִירָא, v. עִילְזָתָא.

עָלַל (b. h. עוֹלֵל *Pol. to bring about*) *to go about,* 1) (cmp. סוּר I ch.) *to superintend, be busy.* Koh. R. to VI, 10 מלך ... ומסרו לאריס לַעֲלוֹל בו a King that had a vineyard and gave it in charge of a tenant to attend to it (ed. Wil. לעמול).—*Part. pass.* עָלוּל; f. עֲלוּלָה; *pl.* עֲלוּלִים, עֲלוּלִין; עֲלוּלוֹת [*brought about,*] *liable, likely* (cmp. רָגִיל). Nidd. 7[b] לקבל טומאה ע' likely to catch uncleanness; Tosef. Makhsh. II, 11.—2) (with ל-; cmp. סוּר I) *to ascend, land, enter.* Koh. R. to VI, 5 למה לא עָלִיתָה למדינה why didst thou not visit the city?; ואת שירדת ועָלֵית and thou who didst go down (leave the ship) and visit; (Yalk. ib. 972 עלת, נאל, עירלת, v. עוּל, a. next w.). Ab. Zar. 71[a] עול תחתי לעוצר go for me to the collector (settle with him).

Hithpa. הִתְעַלֵּל (b. h.), *Nithpa.* נִתְעַלֵּל [*to busy one's self,*] *to sport, abuse.* Gitt. 58[a]; Yalk. Jer. 276; a. e.

עֲלַל I ch. same, esp. (corresp. to h. בּוֹא) *to enter a town, a house* &c.; *to come in* (interch. with עוּל). Targ. Prov. XI, 2; a. fr.—Y. Taan. I, 64[b] bot. מי ע' when he was going home. Ib.[c] top כד דאנא עָלֵיל וכ' when I was coming home from the hill. Ib. כד דאתית לְמֵיעוֹל when thou wert about to go home. Y. Sabb. VI, 8[c] bot. בר קפרא אִיעַלַּל ... מי ע' וכ' B. K. was trying to enter a town; when he

entered it &c. Y. Erub V, beg. 22[b] תלת ... עבר עָלֵיל קומי וכ' thirteen years he spent going in and out before his teacher without need (of his instruction). Koh. R. to I, 3 עָלְלִין ונפקין are brought in and taken out again; a. e.—2) (with שמשא) *to set.* Targ. O. Gen. XV, 12; a. fr.—3) *to be busy, have to do with,* (euphem.) *to sport.* Esth. R. to II, 16 אנא יהיב ... ועלילי עמה I would give one hundred denars to sport with her; Yalk. Gen. 67; (Gen. R. s. 40 ואיעלל *Ithpa.*).

Pa. עַלֵּיל *to go around searching; to glean.* Targ. O. Lev. XIX, 10 (ed. Berl. לְתַעֲלִיל; ed. Amst. לְתַעֲלִיל); Deut. XXIV, 21 תְּעַלֵּיל ed. Berl. (ed. Amst. a. Y. לְתַעֲלִיל).

Af. אַעֵיל (fr. יהל), אָעוֹל, אֵ' *to cause to go in; to carry in, bring in.* Targ. Gen. VI, 19 (Y. ed. Vien. תְּעוֹל). Targ. Ps. LXVI, 11. Targ. O. Gen. XLVII, 24 אָעוֹלֵי ed. Berl. (oth. ed. אַעוּלֵי, verbal noun). Targ. Hag. I, 9; a. fr.

Ittaf. אִיתַּעַל, אִיתְתַּעַל *to be carried in.* Targ. Job X, 19 אֶתְתָּעַל. Ib. XXI, 32 יִתְתַּעֵל ed. Wil. (oth. ed. יִתְתָּעַל). Ib. 30 יִתְתַּעֲלוּן (some ed. יִתְתַּעֲלוּן *Ithpe.*). Targ. O. Gen. XLIII, 18 (Y. מִתְעֲל', ed. Vien. מִתְעָל'); a. fr.

Ithpe. אִיתְעַלַּל, אִיתְעֲלַל 1) same, v. supra.—2) *to attempt entrance.* Y. Sabb. I. c., v. supra.—3) *to busy one's self, to sport.* Gen. R. l. c., v. supra.

עֲלַל II m., **עֲלָלָא, עֲלָלְתָּא** f. (preced.) [*that which is brought in*; cmp. חֲבוּאָה,] *harvest, provision; income.* Targ. Job XL, 20 (h. text בול). Targ. Is. XXX, 23. Targ. Lev. XXV, 21; a. fr.—Ḥag. 5[a], v. זוּזָא I. Ned. 55[a] מן ... פקיד ע' דנהר פניא left in his will that they should give Raba thirteen thousand Zuz out of the *'ălalta* (income) of N'har Pania; הכי מיקרי ע' what is understood by *'ălalta*? Ib. ע' כל מילי משמע ... תבואה by *t'buah* (=תבואת שדה) we understand only the five kinds of grain, by *'ălalta,* anything (income). Ib. כיון דפתחן לאו ע' היא וכ' how about the rent from houses or ships? Shall we say, because their value is diminishing by wear and tear, it cannot be called *'ălalta* (income), or is it to be called *'ălalta,* because the diminution is not noticeable?; a. e.—*Pl.* עֲלָלָן, עֲלָלָתָא. Targ. Y. II Deut. XIV, 22. Targ. O. Gen. XLVII, 24 עֲלָלָתָא ed. Lsb. (ed. Berl. עֲלָלְתָא; oth. ed. עֲלָלוֹתָא, *sing.*); a. e.

עָלַם I (v. אָלַם) 1) *to surround, tie up.*—2) *to be strong.*

Pi. עִילֵּם *to tie up.* Yalk. Prov. 946 quot. fr. Y'lamd. (ref. to וחושך, Prov. X, 19) לא אמרתי שתְּעַלֵּם פיך וכ' I did not say that thou must tie up thy mouth and sit in silence, but restrain thy lips from &c.; Yalk. Num. 738 שתְּאַלֵּים שעי' עינו מאשת וכ' he closed his eye not to look at the wife &c. (v. עָלַם II, *Hif.*).

עֵלִּים, עֵלֵּם ch. same, *to be strong.* Targ. Ps. XXXVIII, 20. Targ. Josh. I, 6; a. e.—Denom. עִילֵּם, fr. which imperat. עִילַּמוּ, עִילַּם. Targ. O. Deut. XXXI, 6; 7; 23 ed. Berl. (Regia עֲלַּמוּ, עֲלַּם, v. Berl. Targ. O. II, p. 59). Targ. I Chr. XXII, 12 (13); a. e., v. אֲלַם.

Pa. עַלֵּים 1) same (denom. of עֵלִּים), v. supra.—2) *to strengthen.* Targ. Ps. XXVII, 14. Targ. Y. Ex. XIV, 27 (h. text וינער, v. Mekh. B'shall., s. 6).

Ithpa. אִיתְעַלַּם, *Ithpe.* אִיתְעֲלַם 1) *to be strengthened.* Targ. Ps. XXXI, 25.—2) *to be tied, to join, conspire.* Targ. II Chr. XIII, 7 (h. text ויתאמצו).

עָלַם II (b. h.; v. preced.) [*to surround, tie up,*] *to conceal.* Yalk. Cant. 981, v. infra.—Part. pass. עָלוּם; f. עֲלוּמָה; *pl.* עֲלוּמִין, עֲלוּמִים; עֲלוּמוֹת. Ab. Zar. 35[b] (play on עֲלוּמוֹת, Cant. I, 3) קרי ביה עלומות read it *'ălumoth* (secret things).

Pi. עִילֵּם same. Part. pass. מְעוּלָּם; f. מְעוּלָּמֶת; *pl.* מְעוּלָּמִים, מְעוּלָּמִין; מְעוּלָּמוֹת. Midr. Till. to Ps. XLVI, 1 (play on עלמות) מע' הן הדברים וכ' the things we saw are hidden, we know not what we saw.

Nef. נֶעְלַם, *Hithpa.* הִתְעַלֵּם, *Nithpa.* נִתְעַלֵּם *to be concealed, to escape; to hide one's self.* Num. R. s. 20 אין כל דבר נ' ממך nothing is unknown to thee. Y. Pes. VI, beg. 33[a] נֶעְלְמָה הלכה ממנו the law escaped his memory; Bab. ib. 66[a] נִתְעַלְּמָה. Y. Yoma III, 40[d] bot. מִתְעַלֵּם מהן ... לא they did not move from there before it (the pronunciation of the Tetragrammaton) escaped their memory again. Y. Ab. Zar. IV, 44[b] top עד שיתְעַלֵּם מיניהם until he is left out of their sight. Y. Ber. IV, 8[a] מתחינתנו ואל תִּתְעַלֵּם do not hide thyself (turn away) from our prayer; a. fr.

Hif. הֶעֱלִים 1) *to conceal.* Ex. R. s. 1 (ref. to תעלמה Ex. II, 8) שהֶעֱלִתְה she kept her own secret. Cant. R. to I, 3 (play on עלמות, ib.) על שהֶעֱלַמְתָּ מהם יום וכ' because thou hast concealed from them the day of death and the day of consolation, they love thee; על שהעלמת מהן וכ' because thou hast concealed from them the reward of the righteous &c.; Yalk. ib. 981 שֶׁעָלַמְתָּ (Kal); Midr. Till. to Ps. IX; a. fr.—2) (v. עָלַם I) הע' עינים *to close the eyes, to lose sight of.* Y. Ab. Zar. IV, 44[a] bot. Sot. 10[b] ואל תַּעְלֵם עיניך ממני do not avert thy eyes from me. Tosef. Peah IV, 20; B. Bath. 10[a], a. e. מן הצדקה המעלים ... who closes his eyes to charity; a. fr.

Hof. הוּעְלַם *to be concealed.* Koh. R. to III, 11 (play on ה' מהם שם וכ' ib.) הָעֶלֶם the pronunciation of the Tetragrammaton was concealed from them.

עֶלֶם I m. (preced.) 1) *secret.* Y. Yoma III, 40[d] bot.; Pes. 50[a] (ref. to לעלם, Ex. II, 15) לע' כתיב it is so written that you may read *l'elem* (this is my name for secrecy).—*Pl.* עֲלוּמוֹת. Midr. Till. to Ps. IX, 1 (play on עלמות, ib.) על הע' שהבן עושה וכ' on the secret sins which the child (of God) commits and which the Day of Atonement comes to atone for &c.—2) *forgetfulness,* v. הֶעְלֵם.

עֶלֶם II m. (b. h.; עֲלַם I) [*vigorous,*] *lad.* Yeb. 76[b] (ref. to I Sam. XVII, 55, sq.) תהם קרי ליה נער והכא קרי ליה ע' וכ' there he calls him young man, and here, lad! He thus said to him, הלכה נתעלמה ממך thou hast forgotten the law (v. preced.). Snh. 95[a] (in Chald. dict.) ע' אירחר לי וכ', v. פְּלָבָא.—*Fem.* עַלְמָה. Ex. R. s. 1, v. עֶלֶם II.—*Pl.* עֲלָמוֹת. Cant. R. to I, 3 חלים לפניו כע' they dance before him like maidens; Koh. R. to I, 11. Y. Meg. II, 73[b] (in Chald. dict.) כאילין ע', v. עֲלִימוּתָא; a. e.

עָלַם III, עֶלֶם, עָלְמָא, עַל' m.=h. עוֹלָם, *eternity, world* &c. Targ. Gen. IX, 16. Targ. O. Ex. XXI, 6. Targ. Ps. LXI, 7; a. v. fr.—R. Hash. 31[a] שיתא אלפי שני חורבא ע' וכ' the world shall last six thousand years, and one thousand years it will be waste. Gitt. 56[b], v. חֲשַׁב; a. v. fr.—Midr. Sam. ch. XXIV; Yalk. ib. 139 דשקר ע' the world of false-

hood (this world); Lev. R. s. 26 (some ed. עולם, h. form); ע' דקושטא the world of truth (the hereafter). Sot. 10b, a. fr. ע' דאתי the world to come (=h. עולם הבא).—בית ע' the house of eternity (euphem. for 'the house of death') *burial ground, cemetery.* Lam. R. to I, 5. Lev. R. s. 12, beg.; a. e.—Kidd. 80b ארושר דע' common people (opp. to scholars).—ע' כל, כולי ע' (abbrev. כ"ע), v. פּוּלָא. Ber. 36b כ"ע לא פליגי all the authorities mentioned agree; a. v. fr.—בְּעַלְמָא *in a general way, merely.* Targ. Y. Lev. XXVI, 24; 28.—Sabb. 103b, v. בגלטורי. Ib. 9b להזיע בע' merely to sweat (not to bathe); לעיוני בע' merely to examine (not to do any labor); a. v. fr.—*Pl.* עָלְמִין, עָלְמַיָּא; constr. עָלְמֵי. Targ. Ps. IX, 8. Targ. O. Ex. XV, 18; a. fr.—Targ. Is. XLII, 11 בתי עַלְמֵיהוֹן *their graves* (v. supra).

עַלְמָה, v. עֶלֶם II.

עַלְמוּת, v. עֲלִימוּת.

עֶלְמָא, *pl.* עָלְמִין, v. עוּלָם.

עַלְמִין pr. n. pl. *'Almin* (Elymais, Neub. Géogr. p. 381). Snh. 94a כי מטו ע' אמרי כי עלמין when they (the exiles) came to 'Almin, they said, it is like our world (Jerusalem; Rashi: like the house of *eternities*, the Temple).

עַלְמַת pr. n. pl. *'Almath* (Youth). Targ. II Sam. III, 16 (ed. Wil. עַלְמָת); ib. XVI, 5 (h. text בחורים, בחרים).

עָלַע, v. עָלְעַל II.

עִיר, עִרְעָא, עַלַע f.=h צֵלַע, *side, rib.* Targ. O. Gen. II, 22 (Y. ed. Vien. עִילָאה; ib. 21 עִלָּאה).—Trnsf. *beam, board.* Targ. Y. II Gen. XLIV, 19 ע' מן בית אבא a board of my father's house (a member of the family &c.).—*Pl.* עִירִין, עַלְעִין. Targ. Gen. III, 21.

עִיר, עִרְעוֹל c. (עָרְעַל I) *whirlwind, hurricane.* Cant. R. to III, 4 (ref. to כסופת, Is. XXI, 1) אין לך ע' קשה יותר מן דעי' חזה ... ומכסיף וכ' there is no wind more vehement than that which comes from the north and rises and makes pale the creatures in the south.—*Pl.* עִירִין, עַלְעוֹלִין. Koh. R. to VII, 1 [read:] כמה ע' היא מזדווגת how many storms the ship may encounter.

עַלְעוֹלָא, עַלְעוֹל ch. same. Targ. Is. XXIX, 6 (h. text רעש). Targ. Job IV, 15 (h. text שערת); a. fr.—Trnsf. *misfortune, trouble.* Targ. Y. I Num. XXI, 14 דסגירותא ע' the misfortune of leprosy (h. text סופה; v. Ber. 54a bot.). Targ. Job XXXVII, 1 ע' דצערא; ib. XL, 6 עַלְעוֹלִיתָא (ed. Lag. עַלְעוֹלְתָא).—*Pl.* עַלְעוֹלִין. Targ. Jer. IV, 13. Targ. Ez. XIII, 11; a. e.—Y. Ber II, 5a אחון רוחין וע' וכ' (ed. Krot. עַלְעוֹלֵי) winds and storms (demons) came and tore him away from me; Lam. B to I, 16.

עַלְעוֹלְתָא, עַלְעוֹלִיתָא f., v. preced.

עַלְעִיתָא f. (=עלעולתא, v. עָלַל, a. צִילָה) *pretext, opportunity.* Targ. II Esth. I, 16.

עִירְעֵל, עִרְעֵל I (reduplic. of עָלַל) *to drive about, hurl.* Kil. VII, 7 הרוח שעִרְעֲלָה וכ' if a wind cast grape vines over standing grain.

עַלְעֵל ch. same. Targ. Job XXVII, 21.

עִיר, עִלְעֵל II (transpos. of לעלע, reduplic. of לוע; cmp. געגע) *to sip.* Ḥull. 22b משרַעֲלָעֲלוּ Ar. (ed. משרַעֲלָעֲנוּ) when they are old enough to sip (expl. ib. by ref. to רעלעי, Job XXXIX, 30; misinterpreted by Abayi, as if fr. עָלָא, *to bleed from the side*, when the wing is severed); Tosef. ib. I, 15 משעִילְעֲלוּ ed. Zuck., read with Var. משעִירְעֲלוּ.

עָלַף I (b. h.; cmp. עָטַם I, II), *Pi.* עִילֵּף *to enclose, encase* (cmp. Arab. *galaf*).—Part. pass. מְעוּלֶּפֶת; f. מְעוּלֶּפֶת. Gen. R. s. 54 המע' מבין שני וכ' thou (Ark) encased between the two Cherubs; (Midr. Sam. ch. XII המפוארה בשני כרובים; Ab. Zar. 24b מפוארת בעדי עדיים).

עָלַף II (b. h.; cmp. חלם) *to turn, change.*

Hithpa. הִתְעַלֵּף, *Nithpa.* נִתְעַלֵּף (interch. with הִתְעַלֵּם, formed fr. a noun עלפה, v. Ez. XXXI, 15) 1) *to change off, take turns.* Tosef. Taan. I, 8 ולא היו מִתְעַלְּפִין עליה וכ' they did not change off (in watching) over it, but one sat &c.—2) *to be overcome, faint, swoon.* Ḥull. 3b שחט לפנינו ... ולא נ' when he cut in our (the judges') presence, without being overcome (his hand not trembling); ib. שמא יִתְעַלֵּף (Ar. יִתְעַלֵּם) lest his hand tremble; ib. ברי לי שלא נִתְעַלַּפְתִּי I am sure that my hand did not tremble. Sabb. 9b שמא יתעלפה he may swoon (in the vapor bath). Nidd. 69b שמא יתעלפה he may be in a swoon (and not really dead). Midr. Sam. ch. XXIII ומִתְעַלְּפִים, v. עוק I; a. e.

Pa. עִילֵּף same. Part. מְעוּלֶּפֶת; f. מְעוּלֶּפֶת; *pl.* מְעוּלָּפִים, מְעוּלָּפוֹת. Mekh. B'shall. Shir., s. 6 לא מוציאין ולא עוּלְפִין neither inhaling nor exhaling, being overcome by the smell of the sea; Yalk. Ex. 248; Yalk. Job 927.—Cant. R. to V, 14 (ref. to מעלפת, ib.) כחן מעולם, וכח (through the study of the Law) the strength of man is broken, though it had been as hard as sapphires; [prob. to be read: מְעַלֵּפְתָּ (*Pi.*) it makes faint &c.].

עַלַּף ch. same; *Pa.* עַלֵּף *to be overcome with weakness.* Ḥull. 3b לעלופי לא חיישינן we do not apprehend a sudden weakness of hands in slaughtering.

עִלְּפָה, v. עָלַם II.

עָלַץ (b. h.) *to rejoice.* Erub. 53b.

עַלְצָה, v. עֲלִיצָה.

עַלְקָה, עַלָּקָא, v. עֲלוּקָה, עֲלוּקָא.

עַלַּת f. (עלל) [*turning about,*] *ladle.* Erub. 53b (in enigmatic speech) ע' נקפת וכ', v. נָקַף I. Ib. [read:] יצרי כתר ... ותיקפי ע' בכד וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) shall the crown (stopper) of another (jug) be removed, that the ladle may float like a ship &c.?

עִי, עֲלָתָא f.=h. עוֹלָה, *burnt offering.* Targ. Gen. XXII, 2; a. fr.—Targ. O. Num. XXVIII, 10, a. e. עֲלַת constr., ed. Berl. (oth. ed. עֲלַת; Y. עוֹלַת); Targ. Y. ib. 6 עֲלַת.—*Pl.* עָלָוָן, עָלָן, עֲלִי, עָלִי. Targ. Ps. LXVI, 13 (not עֲלוֹנָן). Ib. 15; a. fr.

עִם (b. h.; v. עַם) *junction*; (prep.) *with, near*. Sabb. I, 8 עם השמש with the sun, i. e. as long as the sun shines, before sunset. Ib. II, 7 עם חשרכה, v. חֲשַׁרְכָּה. Ber. 7ª ותתנהג עם בניך וכ' and deal with thy children mercifully. Snh. 23ª מי חותם עִמָּהֶן who is to sign as witness with them; a. fr.

עִים, עִם ch. same. Targ. O. Gen. XXV, 11. Targ. Ps. LIV, 2 עִימְנָא Ms. (ed. עִמָּנָא). Targ. Job XXXII, 6 עִימְכוֹן Ms. (ed. עִתְכוֹן); a. fr.

עַם m. (b. h.; עמם *to press, crowd, join*) *gathering, crowd, people*. Snh. 94ᵇ, v. עָתָם. Men. 53ᵇ לעם ... יבא זה let 'this one' (Moses) come and receive 'this' (the Law) ... for 'this people' (Israel); a. fr.—עם הארץ, v. אֶרֶץ.—*Pl.* עַמִּים *gentiles*. Sabb. 14ᵇ, a. fr. על ארץ העמים concerning (importations from) heathen countries. Y. Shebi. VI, 36ᵇ bot.; a. fr.—V. עֲמָם.

עַמָּא, עַם ch. same. Targ. Gen. XII, 2. Targ. Ez. XLV, 16. Targ. Cant. VI, 5; a. v. fr.—Erub. 14ᵇ, a. e. מאר ע' דבר, v. דְּבַר. Y. Kil. V, 29ᵈ bot. כל ע'; Y. Yeb. XIII, beg. 13ᵇ כל עַמָּה, a. fr., v. כּוֹל. Sot. IX, 15 דארעא ע'=עם הארץ, ignorant people; a. fr.—Pl., v. עַמַּם II.

עַמָּא, v. עַמִּי.

עַמָּה, עֲמָא f.=אוּמָּא, *leaven*; trnsf. *passion*. Esth. R. introd.; Gen. R. s. 16, v. נָשַׁךְ.

עַמָּאוּס (עִמְּאוּס), v. עִמְּשׁוּם.

עַמָּאיִק, עמאוקן, v. עִמְּקִי.

עָמַד I=אָמַד, *to estimate*. Y. Naz. IX, end, 58ª; Y. Snh. IX, 27ª bot., עֲמַדּוּהוּ, v. אָמַד.

עָמַד II (b. h.) 1) *to stand, stand up, rise; to remain, endure; to be ready*. Ber. V, 1 אין עוֹמְדִין להתפלל וכ' you must not stand up (make ready) for prayer, &c., v. כּוֹבֵד. Ib. I, 2 שכן דרך ... לַעֲמוֹד וכ' for princes generally rise at three hours. Ib. 3 (expl. ובקומך, Deut. VI, 7) בשעה שבני אדם עומדים at the time when people get up (in the morning). Kidd. 71ª עוֹמֵד בחצי ימיו a middle-aged man. Y. Snh. VIII, 26ᵇ ע' בדין stood before court. B. Mets. 47ᵇ מי שאינו עומד בדיבורו who does not stand by (keep) his promise. Kil. IV, 4 העומד that part of the fence which is unimpaired, opp. פרוץ. Neg. I, 3, sq. העומד the leprous spot which remained in its place (Lev. XIII, 28). B. Bath. 60ᵇ רכולין לעמוד בה, v. גְּזֵרָה. Ex. R. s. 2 בקש משה שיעמדו וכו' Moses prayed that from him should rise priests and kings; a. v. fr.—Esp. uses: ע' על *a) to understand*. Y. Shek. I, 45ᵈ, v. אוֹפֶן; a. e.—*b) to insist upon*. Meg. 28ª לא עָמַדְתִּי על מדותיו, v. מִדָּה. Kidd. l. c. מְעַמְּדוֹ על מדותיו *Pi.* (Rashi מַעֲמִיד *Hif.*)—*c) to be reduced to*. Y. Ber. II, 5ᶜ ע' על חמשים it came down to fifty; a. fr.—2) (of liquids) *to settle, become consistent*. Ab. Zar. 35ᵇ חלב טהור עומד milk of a clean animal curdles (can be made into cheese or butter).—3) (of blades) *to become dull* (without being notched). Bets. 28ᵇ סכין שנעמדה ביותר וכ' a slaughtering knife which has become dull may be sharpened on the Holy Day.—4) עוֹמֵד ל- *standing ready, designated for*. Pes. 13ᵇ, a. fr. כל העומד לזרוק וכ' whatever is ready to be sprinkled, is considered as if it had been sprinkled. Keth. 51ª top; a. fr.—5) ע' בי *to resist*. Cant. R. to VII, 8 לעמוד בזנות ... כל he who can resister the temptation of lust; כאילו עומד בשתיהן as if he resisted both; a. e.

Hif. הֶעֱמִיד *to cause to stand, to place; to restore, preserve; to beget, produce*. Y. R. Hash. I, 57ᵇ top הַעֲמִידוּ בימה put the dais up (to hold court). Tam. V, 6 היה מַעֲמִיד וכ' made the unclean priests stand in the eastern gate. Yeb. 62ᵇ הם הם שהֶעֱמִידוּ תורה וכ' it was they who preserved the law (tradition) in those days. Ab. I, 1 הַעֲמִידוּ תלמידים הרבה rear many scholars. Num. R. s. 14 בנים ה' begot children. Koh. R. to I, 4 מה היא עומדת מַעֲמֶדֶת what does *'omadeth* (ib.) mean? She (the earth) preserves, v. תַּפְקִיד. Gen. R. s. 90 שכל ארץ וארץ מעמדת פירותיה each ground preserves its own fruits (when put into the ground). Ib. דברים שהן מַעֲמִידִין substances which conserve, v. קְטָמִית; a. fr.—2) *to change the standing of; to enlarge; to reduce*. Meg. 15ᵇ שתי אמות היה וְהֶעֱמִידוֹ על וכ' it was two cubits long, and he extended it to twelve. Macc. 24ª (of the 613 laws of the Torah) בא דוד והֶעֱמִידָן על וכ' David came and brought them down to eleven (Ps. XV); בא עמוס והעמידן על אחת Amos came and reduced them to one (Am. V, 4).—3) עצמו (על) ה' *to contain, check one's self*. Snh. 72ª אין אדם מעמיד עצמו על ממונו no one will restrain himself from defending his property. Ib. 93ᵇ מַעֲמִידִין על עצמם בשעה וכ' they restrained themselves when they had a human need.—4) (of liquids) *to make consistent, curdle*. Ab. Zar. II, 5 מעמידין אותן בקיבת נבלה they make the cheese by putting into the milk rennet from an animal not ritually slaughtered. Orl. I, 7 המעמיד בשרף חערלה if one curdles milk by means of a resinous substance (an acid) from an 'uncircumcised' tree (v. עָרְלָה); a. e.—5) ה' על חזקתו *to let a thing stand on the basis of its presumptive condition, to assume that the ordinary condition has not changed*. Nidd. 2ª חזקתה על העמד אשה מַעֲמִיד assume that the woman has not changed her presumptive condition (of cleanness); חזקתו על העמד דבר assume everything to remain unchanged (until a change is proven). Keth. 75ᵇ; a. fr.—6) ה' על מדותיו (sub. עצמו), v. supra.

Pi. עִמֵּד 1) (sub. עצמו) *to insist*. Kidd. 71ª, v. supra.—2) *to place*; part. pass. מְעוּמָּד, q. v.

עָמַד* ch. same, *to stay, dwell*, v. עָמַר II.

Pa. עִמֵּד *to place*; part. pass. מְעֻמָּד. Targ. Y. Gen. XXVIII, 13, v. עִמֵּד.

עֹד, עֶמֶד m. (b. h.; preced.) *stand*. Tanh. Vayikra 8 עמוד במקום עומדך stay where thou standest.

עֶמֶד I m. (v. עָמַד II, 2) *urin-soaked dung*. Gen. R. s. 39 בית הע', v. הָלוֹן.

עֶמֶד or **עָמֶד** II m., **עֲמָדָה** I f., v. עוֹמֶד.

עֲמָדָה II f.=הַעֲמָדָה, q. v.

עִמְדָה, Y. Sabb. IX, 11ᵈ, v. עֲמִידָה I, a. עֲמִילָא.

עַמָּה, v. עַמָּא.

עָמָּה, v. עַמָּא.

עָמָּה, v. עִמִּי.

עַמּוּד m. (b. h.; עָמַד II) 1) *column, stand.* Ex. R. s. 1 אדם . . . ועומד ע' השן an ivory column. Y. Ber. IX, 13[a] אחורי הע' וכ' a man enters a synagogue and stands behind a stand praying silently, and the Lord listens. Bab. ib. 28[b] (of R. Johănan) ע' הרמיני thou right-hand pillar (cmp. I Kings VII, 21). Ex. R. s. 2, end (ref. to תנני, Ex. III, 5) במקום עמודו של עולם וכ' thou standest in the place of the pillar of the world; Abraham said, here am I, and so dost thou; Tanh. Sh'moth 19; a. fr.—Trnsf. (v. מְעַמֵּד) *the group of people belonging to the maʿămad.* Y. Taan. IV, 67[d] bot.; Y. Pes. IV, beg. 30[c].—2) *cylinder around which a scroll is rolled, handle.* Yad. III, 4 אינו . . . עד שיעשה לו ע' does not make the hands unclean, until he fastens a handle to it. B. Bath. 13[b] כדי לגלול ע' blank margin wide enough to roll around the cylinder. Ib. 14[a] ספר תורה . . . וגלל ואילך ע' ושוה לו a scroll of the Law is rolled (on both sides) towards the middle of it, therefore it must have a handle on each side; Y. Meg. I, 71[d]; a. fr.—*Pl.* עַמּוּדִין, עַמּוּדְרִין. Ib.[c] top; Snh. 22[a], v. יא״ו; a. e.—3) ע' השחר *the morning dawn.* Ber. I, 1; a. fr.—4) *the fecal mass in the rectum;* also *the jet of urine when being discharged.* Ber. 62[b]; 25[a] ע' החוזר וכ' a suppressed discharge produces dropsy. Ib. כנגד ע' בלבד only in the sight of urine at its discharge; a. e.—5) (bot.) *the central stalk of onions* &c., *the scape.* Ukts. I, 2 הע' שהיא מכוון וכ' the scape as far as it is surrounded by the edible part, the scape within the bulb; ib. 3 הע' שאינו מכוון וכ' that part of the scape which protrudes above the bulb.—[B. Bath. IV, 5 עמודין, v. עֲבִירִים.]

עַמּוּדָא, עַמּוּדָה I ch. same, 1) *column, stand.* Targ. Y. Gen. XIX, 26. Targ. Ex. XIII, 22; a. fr.—עמוד קריצתא =h. עמוד השחר, v. preced. Targ. Y. Gen. XXXII, 25.—Keth. 17[a] אירפסיק ע' דנורא וכ' a column of fire was interposed between him and the rest of the world; ib. 77[b]; a. fr.—*Pl.* עַמּוּדַיָּא, עַמּוּדַיָּה, עַמּוּדֵי. Targ. Ez. XLII, 6. Targ. Y. Gen. XLVI, 28; a. fr.—Ber. 8[a] לא מצלו אלא ביני ע' וכ' they prayed only between the columns (or stands, of the building) where they used to study; ib. 30[b]. Gen. R. s. 34, end; Yalk. ib. 61, v. מַזְגָּא II; a. fr.—2) *continuous flow, jet.* Ab. Zar. 73[a] צירצור קטן דלא נפיש עמודתה a small bottle the jet from which is not large; חבית דנפיש עמודתה (not עמודיה, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) a jug whose jet is large.

עַמּוּדָא II pr. n. pl. *ʿAmmuda (Stand),* near Cæsaræa. Y. Dem. II, 22[c] bot. פונדקא דע' the inn of ʿAmmuda.

בְּנֵי ע', עַמּוֹן m. (b. h.) pr. n. gent. *Ammon,* a people descended from Ben Ammi, the son of Lot; mentioned chiefly in connection with Moab. Pes. 119[a] בני ע'. Yad. IV, 3 ע' ומואב מעשרין וכ' Jewish inhabitants of the land of A. a. M. must give the poor man's tithes in the Sabbatical years; Yeb. 16[a]; Hag. 3[b]. Gitt. 38[a]; Hull. 60[b], v. סִיחוֹן; a. fr.

עַמּוֹנִי, עַמּוֹנִית m., f. (b. h.; preced.) *Ammonite.* Y. Snh. X, 28[d] top הרין הע' שהוא קשה Ammonite wine which is strong; Bab. ib. 106[a]. Yeb. VIII, 3. Ib. 69[a], a. e. עמוני ולא עמונית a converted male Ammonite is excluded from intermarriage, but not a female, v. מוֹאָבִי; a. fr.

עִמּוּם, v. עִרְעֵעוּם I.

עָמוּס, v. עָמַס.

עָמוֹס (b. h.) pr. n. m. *Amos,* the prophet. Macc. 24[a], v. עָמַד. Lev. R. s. 10, beg. שלחתי את ע' וכ' I sent Amos, and they named him Psellos (stammerer), v. עָמַס; Koh. R. to I, 1; Pesik. Nah., p. 125[b]; Yalk. Is. 307. Ned. 38[a]; a. e.

עָמֹק m., **עֲמֻקָּה** f. (b. h. עָמַק) *deep, low;* (of color) *light-shaded* (which in the perspective looks lower, while the darker shade appears to protrude). Sifra Thazr., Neg., ch. I מה לשון עמוק עמוקה כמראה החמה שהם עמוקים מן הצל what does 'deep' (Lev. XIII, 2, sq.) mean? A depression, like the sun-lit spots (in a painting &c.), which have the semblance of being deeper than the shaded spots (which appear to be raised); Hull. 63[a] כמראה חמה העמוקה מן הצל כמראה החמה שבהן עמוקה מן הצל the lower shade among them is like the reflection of light on a shaded spot. Y. Succ. III, 53[d] (expl. אדמדם שבאדומים) מרחשת ע' זהורית ע' 'low' (light) crimson. Men. V, 8, a. e. *marḥesheth* is a deep pan, v. מַחֲבַת; a. fr.—*Pl.* עֲמוּקִים, עֲמוּקִין; עֲמוּקוֹת. Sifra l. c.; a. e.—עֲמוּקָה f. (as a noun) *depression.* Ib.

עִמּוּר, v. עִרְמוּר.

עִמּוּרָא, Y. Sabb. IX, 11[d] some ed., v. עֲמִירָא.

עַמּוֹרָאָה m. (denom. of עֲמָרָא) *wool-dealer.*—*Pl.* עֲמוֹרָאֵי. B. Bath. 22[a] (Ms. H. עֲמָרוֹרֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

עָמַם, עָמֵי (cmp. עכם) *to be dark, dim, faint.* Tanh. Yithro 13 קולו ע' וכהה the sound he produces becomes fainter and duller (the longer he blows); Yalk. Ex. 284 קולו ע', opp. מגביה.

Hif. **הֶעֱמָה** *to become faint.* Tanh. Haăz. 7 (play on הכמה כחו . . . וגמל וכ', Num. XIII, 12) עמיאל בן גמלי his strength failed him, because he said . . ., and he brought it upon himself that he did not enter Palestine.

עָמָא, עֲמֵי ch. same, *to be dim;* trnsf. *to be faint, grieved.* Targ. Lam. IV, 1 (ed. Amst. עַמָּא). Targ. O. Lev. XIII, 6; 56 עָמָא ed. Berl. (oth. ed. עַמְרָא; Y. עַמָּא). Ib. 26 עַמְיָא ed. Berl. (oth. ed., a. Y. עַמְרָא).—Targ. Is. LXI, 3. Targ. Ez. XXI, 12 וְתִתְעֲמֵי ed. Wil. (ed. Lag. ותיעמי, read וְתִתְעֲמֵי; Ar. וְיִתְעַמֵּי, *Ithpe.*).—Targ. Is. LIX, 11 עָמִינָא (ed. Lag. עמנא; ed. Wil. עסינא; h. text נֶהֱמֶה).—Lam. R. to IV, 1 איך עמא דין יועם וכ' how has the gold become dim (transl. ib.). Ber. 53[b] דעָמְיָא ואזלא when the flame is growing dimmer and dimmer.—Hull. 38[a] קלה ע' her voice is getting fainter, opp. עבי is strong.

Ithpe. אִיתְעֲמִי, אִיתַּעֲמִי *to become faint,* v. supra.

עַמְעָא f. (preced.) *dimness, twilight.* Ruth R. to I, 17 לעידן ע' (קטן וגדול) at twilight time; (Koh. R. to IX, 4 לעידן רמשא).

עֲמִירָה, עֲמִירָא I f. (עָמַד *Hif.*) [*concrete,*] *urine-soaked dung.* Gen. R. s. 39, end, v. הָהוֹן; Yalk. Josh. 17

עמירה (corr. acc.); Y. Sabb. IX, 11[d]; Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot. (corr. acc. to Yalk. l. c.).—[Ἀμίς, ἰδα, which is referred to by Mus. in Ar. corresponds neither in form nor in meaning to our word.]

עֲמִידָה II f. (עָמַד) 1) *standing, standing up.* Y. Keth. IV, 28[b] ב"ד עֲמִידַת appearing before court (institution of proceedings). Shebu. 30[b] בעדים . . . בע' as to witnesses before court, all agree that they must stand. Ib. בעלי דינין בע' the parties must stand. Y. Bicc. III, 65[c] bot; Y. R. Hash. I, 57[b] top (ref. to Lev. XIX, 32) . . . אני הוא עמידת זקן תחלה I (the Lord) was the first to observe the standing up before an old man (by ref. to Gen. XVIII, 22, emended instead of,'And the Lord was yet standing before Abraham', v. תִּרְקוּן); Lev. R. s. 35. Keth. 111[a] אל תרבה בע' וכ' do not stand too much, for standing is injurious to the heart. Ib.[b], v. סְמִיכָה; a. fr.; v. יְשִׁירָה.—*Pl.* עֲמִידוֹת. Y. Erub. V, beg. 22[b] כל ע' שעמד וכ' as often as he stood before Ahiya his teacher, he considered himself as if standing before the Divine Presence.—2) *putting up, erection.* Num. R. s. 12 המשכן נתקדש בע' ובפירוק וכ' the Tabernacle was consecrated by putting up and taking apart and by anointing. Yeb. 106[a] עֲמִידָתָהּ, v. יְשִׁירָה.—*Pl.* as ab. Y. Yoma I, 38[b] bot. היה שם שבע ע' וכ' seven times was the Tabernacle (at its consecration) put up, and six times taken apart; a. e.—3) *endurance, existence.* Num. R. s. 2 בסיד אין לו ע' וכ' . . . אם אין unless thou puttest sand into the cement, it will not last; so the nations cannot exist without Israel; a. e.—4) *that part of the daily prayers which must be read standing,* usually called תְּפִלָּה. Treat. Sof'rim XVI, 12, v. קָדוֹשׁ.

עֲמִירְטָא, v. אֲמִירְטָא.

עָמִיל m. (עָמַל; v. עֲמִילָה) *well-worked dough*; עֲמִילָן של טבחים *dough which cooks use to place over the pot.* Pes. III, 1, defined ib. 42[b] פת חבואה וכ' bread made of grain not yet one-third ripe, which is put over the pot to absorb the froth; Y. ib. III, 29[d] מביא מלילות וכ' one takes ears not yet one-third full &c. B. Mets. 86[b] הללו לע' של ט' (these quantities of flour) were used for the cooks' dough only.—[Ἄμυλον, which is referred to by Mus. to Ar., corresponds to our word neither in form nor in meaning (v. Sachs Beitr. I, 148), besides this etymology is contradicted by פת עֲמִילָה.]

עַמְלָא, עֲמִילָא m. (עָמַל) *hard worker.* Gen. R. s. 39, end תמן . . . לפועלא טבא ע' (not עמידה) there (at a certain) place they call a good working man *ʿămela*; Yalk. Josh. 17; Y. Sabb. IX, 11[d]; Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot. (corr. acc.); v. הָהוֹן, a. עֲמִידָה I.—[B. Mets. 15[a] ועמילידהון, v. עַמְלָא.]

עֲמִילָה f. (עָמַל; v. עָמִיל) *well-worked*; פת ע' *well-kneaded bread.* Pes. 37[a].—Sabb. 62[b] (in lascivious language) פת ע' an old prostitute, v. סָנַד.

עֲמִיסָה f. (עָמַס) *loading.* Ex. R. s. 4, beg. (ref. to נשאתי, Num. XVI, 15) אין נשיאה אלא לשון ע' the verb *nasa* means loading (i. e. Moses did not make any one's ass carry his load).

עָמִיק, עַמִּיק I m.=h. עָמוֹק, *deep,* (of color) *faint, light-shaded.* Targ. Lev. XIII, 3; a. fr.—Trnsf. *obscure, indistinct; profound.* Targ. O. Ex. IV, 10 (h. text כבד). Targ. Is. XXXIII, 19.—*Pl.* עֲמִיקִין, עֲמִיקֵי. Targ. Prov. XVIII, 4. Ib. XXV, 1. Targ. Ps. XCII, 6. Targ. Ez. III, 5 ed. Lag. (ed. Wil. עֲמִיקֵי); a. e.—*Fem.* עֲמִיקְתָּא, עֲמִיקְתָּה. Targ. Prov. XXV, 3. Ib. XXII, 14 (ed. Wil. עֲמִיקָא); a. e.—Taan. 23[b] [read:] בדוכתא ע' צניעא (v. Rabb. D. S. a. l. note 400) in a depressed, retired place. Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110 מילתא ע' היא דין this (that the name Israel includes Abraham) is a deep word (because it explains Ex. XII, 40; v. אִיסְפּוֹלִיטָא).

עָמִיק, עַמִּיק II m., **עֲמִיקְתָּא, עַמִּיקְתָּא** f. (preced ; cmp. עָמוֹק) *dark inflamed spot, rising, swelling.* Targ. O. Lev. XIII, 43 ; ib. 10 (h. text שאת), v. עֲמָקָא.

כְּפַר ע', עֲמִיקִין, עֲמִיקוּ, v. עִמְקִי.

עַמִּיקְתָּא, עֲמִיקְתָּא, v. עָמִיק I, II.

עָמִיר m. (b. h.; עָמַר) *tuft, spike,* esp. *ear of grain*; (mostly collective) *sheaves.* Sabb. VII, 4 המוציא . . . ע' וכ' he who carries out ears (fit for fodder) as much as a lamb's mouthful. Tosef. Dem. I, 17. Sifra K'doshim, Par. 1, ch. III leave for the poor תלתן בע' fenugrec in the spikes; Y. Peah IV, beg. 18[a]. Tosef. Shebi. II, 13 פול המצרי שזרעו לע' Egyptian beans which one planted for the sake of the spikes (as fodder). Y. B. Bath. V, beg. 15[a] בשזרעו לע' (not משזרעו) when he planted the fenugrec for the spikes, opp. לזרע. Tosef. Succ. I, 4, v. פְּקִרְעַ I; a. fr.

עֲ, עֲמִירָא ch. same. Targ. Am. II, 13. Targ. Mic. IV, 12; a. e.—Targ. Prov. XXVII, 25 (h. text חציר; v. Syr. עמיר, P. Sm. 2921).

עמירה, Yalk. Josh. 17, v. עֲמִידָה I.

עַמִּית f. (b. h.; =עממית, v. עַמָּם) *nationality, community*; (sub. איש) m. *country-man, associate, fellow.* Shebu. 30[a] (expl. עמיתך, Lev. XIX, 15) עַם שֶׁאַתָּה וכ' the people joined to thee in the Law and in duties. Ib. עולא חבירנו ע' וכ' ʿUla, our friend, fellowman in the Law &c.

עָמַל I (b. h.) *to labor, take pains; to be wearied.* Deut. R. s. 11 זו היא שילום . . . שעָמַלְתִּי וכ' is this the payment for the service of forty years during which I worked hard, until they became a holy and faithful people? Yalk. Prov. 950 מדבר בעוֹמְלֵי תורה it refers to those studying the Law industriously; Tanḥ. ed. Bub., Mick. 2 בעֲמֵלֵי; a. fr.—Part. or adj. עָמֵל; f. עֲמֵלָה; *pl.* עֲמֵלִים, עֲמֵלִין, עֲמֵלוֹת. Cant. R. to I, 2 מה חמים . . . כל מי שהוא ע' בהן וכ' as water raises plants, so the words of the Law raise him who works at (studies) them sufficiently. Deut. R. l. c. ולא אמר בעֲמֵלָתָהּ . . . בעושרה and he (Moses) did not say (in his blessing, blessed be who delights) in those laboring to study it, or in those who meditate on it, but in those who do it. Ber. 28[b] אני ע' והם ע' I wear myself out (in study), and they wear themselves out (in vanities). Ab. II, 2 כל חע' עם הצבור יהיו ע' וכ' (Var. העוסקים . . . עוסקים) all those who are engaged in public affairs must do their work for the sake of heaven (disinterestedly); a. fr.

Pi. עִמֵּל *to work through, knead,* esp. *to stimulate and heat the body* (v. *Hithpa.*). Sabb. 147[b] מפני שמעמלת ומרפא (read with Alf.: ומרפאת, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) because it (the mud of Dimsith) exercises the body and loosens (the bowels).

Hithpa. הִתְעַמֵּל 1) *to be kneaded, have massage.* Ib. XXII, 6 אבל לא מיתעמלים וכ׳ ... סכין you may have yourself ointed and rubbed on the Sabbath, but not kneaded or scraped.—2) *to wear one's self out,* esp. *to exercise (and heat) the body.* Tosef. Peah IV, 10 Hillel bought for a poor man of good breeding סוס שהיה מיתעמל בו a horse on which to take exercise; Y. ib. VIII, 21[a] bot. להתעמל בו; (Keth. 67[b] לרכיב עליו). Tosef. Sabb. XVI (XVII), 22 אין רצין בשבת כדי להתעמל וכ׳ you must not run on the Sabbath for the sake of exercise, but you may walk in an ordinary way the entire day.

עֲמַל I ch. same. Targ. Jon. IV, 13.

עָמֵל II m., v. עָמֵל I.

עָמָל m. (b. h.; preced. wds.) *toil, trouble; fruit of labor, achievement.* Midr. Till. to Ps. XC, 10 אפי׳ מלכותו ע׳ ואין even man's rulership is toil and vanity; Yalk. ib. 841. Ber. 17[a] אשרי מי ... ועמלו בתורה blessed he that has been reared in the Law, and whose toil is in the Law. Gen. R. s. 31 שהריחה ... בעמלו של רשע a curse rested on the wicked man's labor. Ex. R. s. 22 שלא היה בעמלו גזל in whose acquired property there was no robbery; a. fr.—Gen. R. s. 39 ביח הע׳, v. הָהוֹן.

עַמְלָא, עַמְלָה II ch. same. Targ. Gen. III, 17 (h. text עִצָּבוֹן). Targ. O. Deut. XXVI, 7. Targ. Ps. VII, 17 Ms. (ed. לעוותא); a. e.—Esp. *acquisition, income, rent.* B. Bath. 67[a] מגבינן אפי׳ מע׳ דבתי we used to collect (the daughter's share, v. יְרוּשׁוֹר) even from house rents; Keth. 69[a] (not דביתי; Rashi: דבייתיה).—*Pl.* עַמְלִין. B. Mets. 15[a] אינון ועמלייהון Rashi a. Tosaf. (ed. ועמלידהון) (I vouch for) themselves (the lands), and the income from them and eventual improvements; [Ar. a. Tosaf. עמלידהון *the cost of acquisition, original value*].

עַמְלָא, v. עַמְלָא.

עַמְלָה, v. עָמֵל I.

עָמַם (b. h.; v. אָמַם) 1) [*to be pressed,*] *to be dim.* Tosef. Sabb. III, 2 גחלים שעממו coals which have become dim (ceased to flame). Pes. 75[b]; a. e.—Ib.; Sabb. 77[b], a. e. עוממות, v. אָמַם.—2) *to press, quench.* Part. pass. עָמוּם; f. עָמוּמָה, *pl.* עָמוּמוֹת. Lev. R. s. 26 (ref. to Ez. X, 2). ששה ... גחלים ע׳ בידו וכ׳ for six years these coals were kept quenched in Gabriel's hand.

Pu. עוּמַם *to become dim.* Y. Orl. III, 63[a] bot. גחלי ערלה שעוממו וכ׳ ... (גידולי שעממו not שעממו) embers of Orlah wood are permitted for use.

Pilp. עִמְעֵם 1) (with עַל) *to cover up, supress a case; to disregard the law, act irregularly (in an emergency).* Y. Sot. IX, 23[d] bot. ועימעמנו על דינו ... ולא and that having seen the murderer we have not let him go, or quashed his case. Num. R. s. 9; Tanh. Naso 7; Sifré Num. 7 (ref. to ונעלם, Num. V, 13) ומעמם ... שלא not that her husband saw (her improper conduct) and covered it up (connived at it). Y. R. Hash. III, beg. 58[c] מעמעמין על הנראה לעברו ואין we may act irregularly (ignore the testimony), when the new moon has been seen (on the night of the twenty-ninth to the thirtieth day), if it is necessary to intercalate a day, but we must not ignore the law, when the new moon has not been seen in due time, in order to proclaim the New Moon Day (on the thirtieth day). Y. Shebi. VIII, 38[a] bot.; Y. Sabb. I, 3[c] bot., a. e. עימעמו עליה ותתירוה they disregarded the law, and permitted it (the bread); עימעמו עליה ואסרוה they ignored the law (that permitted it), and forbade it.—2) (cmp. הָבְהֵב) *to be like embers*; trnsf. *a) to be undecided.* Y. Snh. V, end, 23[a] שלא ייראה דין זה יוצא מיעמעם that the verdict in this case should not appear to go forth undecided (because the jury could not arrive at a majority of two against the defendant; Bab. ib. 42[a] כדי שלא יצאו מביה דין מיעורבבין).—*b) to nod consent without showing anxiety.* Y. Ber. V, 9[c] bot., v. הִבְהֵב.

עָמַם I ch. same, *to be dim,* v. עֲמִי.

Ithpe. אִתְעַמַּם *to be made* or *become dim.* Targ. Koh. XII, 2, sq.

**Palp.* עַמְעֵם *to make dim.* Targ. Is. VI, 10 (ed. Lag. עַמְעֵם), v. טָמַם.

עַמָּם m. = עַם, *people.*—*Pl.* עַמְמִים, עַמְמִין *gentiles,* esp. the seven nations of Canaan. Gen. R. s. 41, v. אֱמוֹרִי; Tosef. Sabb. VII (VIII), 23. Ib. 25 ואין לך בכל הע׳ מתון וכ׳ of all the (seven) nations none is so patient as the Emorite. Y. Shebi. VII, 36[b] bot. אבותיך ירשו ארץ של שבעה ע׳ וכ׳ thy ancestors inherited a land of seven nations, and thou shalt conquer a land of ten nations. Y. Sot. I, 17[b] top בשבעה ... לאסור שבעה ע׳ in seven passages it is said, 'thou shalt not make marriages with them', ... to prohibit the seven Canaanitish nations; Num. R. s. 9; a. fr.

עַמִּם II ch. same, esp. (= גּוֹי) *gentile.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בי אית) גמלא ע׳ the camel driver is a gentile.—*Pl.* עַמְמָא, עַמְמַיָּא, עַמְמִין, עַמְמֵי. Targ. Deut. XXXII, 8 (Y. II אומיא). Ib. XIV, 2 (ed. Berl. עַמְ, without Dagesh). Targ. Ps. LXIX, 9 עממין (ed. Lag. a. oth. עַמְמִין). Targ. I Kings VIII, 41; 43; a. fr.—Yoma 71[b] (alluding to Sh'maya and Abtalion who were said to be descendants of Sennacherib) ייתון בני ע׳ לשלם may the sons of gentiles go in peace; a. e.

עַמְמָאִיתָא f. (preced.) *gentile woman.* Targ. II Esth. II, 9.

עַמְמִי m. (preced.) *gentile.* R. Hash. 20[a] אפשר בע׳ it may be done through a gentile.—*Pl.* עַמְמִין. Bets. 6[a]; 22[a]; Sabb. 139[b] יתעסקו בו ע׳ let gentiles attend to his burial. Ib. (Chald.) יתעסקון ביה עממין.

עָמַס (b. h.) [*to press, be pressed,*] *to carry a load.* Cant. R. to VIII, 6 עומסי גרנות those who carry the crops to the granaries.—*Part. pass.* עָמוּס *a) laden, heavy;* ע׳ בלשונו *of heavy tongue.* Lev. R. s. 10, beg. למה נקרא שמו עמוס שהיה ע׳ בלשונו he was named Amos, because he was a stammerer; Yalk. Is. 307; (Pesik. Nah., p. 125[b] שהיה

פסילוס וכ׳).—*b*) (in a secret letter) *officer*. Snh. 12ª עֲמוּסֵי וכ׳, v. נַחְשׁוֹן.

Pi. עִמֵּס *to load*.—Part. pass. מְעוּמָּס. Tanḥ. P'ḳudé 3 והיא מע׳ מן בנים וכ׳ and he is laden (with troubles) on account of sons and daughters (depending upon him).

עַמֵּס* ch. *to press (the teeth together)*. Targ. Job XVI, 9 ed. Lag. a. oth. (Ms. Var. נאס; ed. Wil. עסר); v. עֲסַר.

עִמְסוֹנִי, עִימְסוֹנִי m. (perh. fr. Amasia, in Pontus) *Imsoni*, surname of two Tannaim, Simon and Nahemia. Pes. 22ᵇ; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot.

עִמְסוֹנְיָא ch. same, surname of R. Jacob, an Amora. Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ.

עִמּוּמִים, v. עִרְעוּם.

עִמִּים, עִמִּין, v. עַמִּים, עַמִּין I.

עָמַץ (v. אָמַץ; cmp. עָמַס) *to press*.

Pi. עִימֵּץ *to close* the eyes. Sabb. XXIII, 5 אין מְעַמְּצִין וכ׳ Mish. ed. (Y. ed. מאמצ׳; Bab. ed. 151ᵇ מְעַצְּמִין, Ms. M. מעמ׳; v. Rabb. D. S. a. l. notes) you must not close the eyes of a deceased on the Sabbath והמְעַמֵּץ עם יציאת וכ׳ (Y. ed. בא׳; Bab. ed. המעצים) and he who closes the eyes of a dying person &c. Ib. (in Gemarah) המעמין (Ms. M. האמין). Ib. 77ᵇ, v. אָמַץ.

Hithpa. הִתְעַמֵּץ *to be closed, to close itself*. Ib. 181ᵇ הרוצה שיתעמצו עיניו וכ׳ Ms. O. a. early eds. (Ms. M. שתאמץ, incorr.; ed. שיתעצמו) he who wants to have the eyes of a deceased closed &c.; Tosef. ib. XVII, (XVIII), 19 הרוצה לעַמֵּץ. Ib. והן מתאמצות וכ׳; Sabb. l. c. והן מִתְעַמְּצִין וכ׳ Ms. M. (ed. מתעצמין) and they will close themselves, v. אָמַץ.

עָמֵץ, *Pa.* עִמֵּץ same. Bets. 22ª דקא ע׳ ופתח for you closed and opened your eyes, v. סָרַס ch. Snh. 110ª top כל דחזר לה . . . ע׳ עינוי ואזל Ar. (differ. in ed.) whoever saw her . . . closed his eyes and went off.

עָמַק (b. h.) *to be depressed, deep*.

Hif. הֶעֱמִיק 1) *to deepen*. Ex. R. s. 1 העמיקו עצה וכ׳ they laid deep plans that the Lord etc.—2) *to grow deeper*. Yalk. Is. 302 (play on תפתה, Is. XXX, 33) . . . אף היא מתפתה ומרחבת ומַעֲמֶקֶת it (Gehenna) likewise extends every day and becomes wider and deeper.—[Cant. R. to IV, 4 והיה מעמיקו some ed., v. עָמַק.]

עֲמַק ch. same.

Af. אַעְמִיק *to grow deeper*. Targ. Is. XXX, 33 לאעמקא ed. Lag. (ed. Wil. לְאַעְמָקָא=לְעַמָּקָא, oth. ed. לעמקא, *Pa.*), v. preced.—[Targ. Prov. XXVIII, 6 דמעמיק מן Var. ed. Lag., v. עָקַם.]

עֹמֶק, v. עוֹמֶק.

עֵמֶק m. (b. h.; preced. wds.) 1) *valley*. Shebi. IX, 2 גליל התלוין . . . והע׳ Upper Galilee, Lower Galilee, and the (Galilean) valley; תחום טבריא הע׳ the district of Tiberias is the valley (of Galilee). Tosef. ib. VII, 10 ההר והע׳ והשפלה the mountain land, the valley, and the lowland. Ib. אוכלין מבחר על שבע׳ (in the Sabbatical year) you may eat the mountain fruits as long as the same kind is still to be had in the valleys. Ib. הר והורו ע׳ ועֶמְקוֹ וכ׳ mountain land and an elevation on it, a valley and a depression in it, lowland and a lower plain in it (are respectively subject to the same laws); Y. ib. X, 38ᵈ bot. (corr. acc.). Ib. מלוד עד הים ע׳ from Lydda to the sea is the valley (of Judæa), v. שְׁפֵלָה; a. fr.—*Pl.* עֲמָקִים. Ib. סימן לע׳ תמרים the presence of palms indicates valleys; Tosef. l. c. סימן לע׳ דקלים.—2) pr. n. pl. *'Emek*, in the district of Tyre. Tosef. Shebi. IV, 9 (Y. Dem. II, 22ᵈ top אמין).

עֲמָקָא ch. same, 1) *valley*.—*Pl.* עֲמָקַיָּא. Targ. 1 Chr. XXVII, 29 ed. Lag. (ed. Rahmer עֲמָקָאֵי, ed. Wil. עֲמָקָאֵיָה, dwellers in valleys).—2) *depth*.—*Pl.* constr. עֲמָקֵי. Targ. Ps. LXIX, 3 (ed. Wil. עֲמָקֵי), v. עוּמְקָא I.—[Targ. Ez. III, 5 עֲמִיק, v. עֲמִיר I.]

עֲמָקָא, עֲמָ׳ f. (v. עֲמִיר II) *dark (inflamed) spot, rising, swelling* (h. עֶשֶׁת). Targ. O. Lev. XIII, 2; 10; 19; XIV, 56.—Constr. עֲמַקַּת. Ib. XIII, 28 (Mss. עוֹמֶק, עוֹמֵק, עֲמַק).—*Pl.* עֲמָקָוָן *stains*. Targ. Am. VI, 4 (ed. Lag. עֲרָמָקָוָן, Ar. עומקין, עמקין; ed. Wil. עוּמְקִין; h. text סרוחים; v. Sabb. 62ᵇ ומסריחין כרסותם בשכבת זרע וכ׳).

עִמְקָאָה m. = h. עֶמְקִי.—*Pl.* עִמְקָאֵי, עִמְקָאֵיָה, v. עֲמָקָא.

עִימָ׳, עֲמוּקְתָּא f. (cmp. עוּמְקָנָא) *trickery, insidiousness*. Targ. Hos. VII, 16 (Regia עֲקִימוּתָא; h. text זעם).

עִמְקִי m. (עֵמֶק) 1) *belonging to the valley*. Kel. XXVI, 1 סנדל ע׳ sandals worn in valleys, Maim. (others: made in K'far Imḳi, v. infra). Ḥull. 63ª כורם הע׳ וכ׳, v. עוֹרֵב.—2) כְּפַר ע׳ pr. n. pl. *K'far Imḳi*. Taan. 21ª Ar. (ed. עמיקו, Var. עמיקון; v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Tosef. B. Kam. VIII, 10 ed. Zuck. (Var. עמאייק, נימאייק); B. Kam. 79ᵇ כ׳ עמאוקו כפר עמיקון Ms. M. (ed. כפר עכו, v. Rabb. D. S. a. l. note).

עֲמִקְתָּא, v. עֲמִיר I.

עָמַר (b. h.; cmp. אָמַר II) 1) *to be thick, tufty*.—Denom. עָמִיר.—2) (cmp. חָמַר I) *to heap up, pile*. Ukts. II, 5 והבצלים שעֲמָרָן, Var. for שחמירן.—Denom. עוֹמֶר.

Pi. עִימֵּר (denom. of עוֹמֶר) *to bind and pile sheaves; to harvest*. Peah V, 8 המְעַמֵּר וכ׳, v. כּוֹבֵעַ, a. חֲרָרָה. Y. Ber. IX, 13ᶜ top חרש זרע . . . קצר ע׳ וכ׳ he ploughed, he sowed . . ., he cut, piled up, threshed &c.; Bab. ib. 58ª עמר. Sabb. VII, 2. Y. Peah IV, 18ᵈ bot. בקוצר שורה ומעמר שורה when he cuts a row and puts it up in sheaves at a time; a. fr.

Hithpa. הִתְעַמֵּר (b. h.) (with ב) *to make one's self the master of; to make use of a person as a servant*. Snh. XI, 1 (85ᵇ) (expl. Deut. XXIV, 7) אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו he is not guilty of abduction, unless he brought the person to his own grounds; (oth. opin.) עד וישתמש בו unless he brought the person to his own grounds and made use of him; Sifré Deut. 273.

עֲמַר I, *Pa.* עַמֵּר ch. as preced. *Pi.* Targ. Ps. CXXIX, 7.

עָמַר II (Syr. עמר P. Sm. 2918; Arab. *'amar*; cmp. יָעַד) *to stay, dwell*. Targ. Prov. XXX, 28 עָמְרָא (ed. Lag. a. oth. עמדא). Ib. XXV, 24 מעמר ed. Lag. (ed. Wil. מְעֻמָּד).

עֹמֶר, *pl.* עֳמָרִים, v. עוֹמֶר.

עֲמַרְיָא III, עַמְרָא m. (עמר) = h. אֲמַר I, cmp. עָמִיר a. צֶמֶר, *wool.* Targ. Ps. XXXIX, 12, v. גַּרְדֹּם. Targ. Deut. XXII, 11. Targ. Lev. XIII, 48; a. fr.—Hag. 15[b], v. יוֹרֶה II. B. Bath. 74[a], a. e. גְּבָבָא דע', v. גְּבָבָא. Yoma 71[b]; Zeb. 18[b]; a. fr.—גופנא ע' (ד) *cotton*, v. גּוּפְנָא.

עָמְרָא, v. עוּמְרָא.

עַמְרוֹרֵי, v. עֲמוֹרָאָה.

עַמְרָם (b. h.) pr. n. pl. *Amram*, 1) father of Moses. Sabb. 55[b]. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) A., an Amora. Y. Macc. I, beg. 31[a] רב ע'; Y. Shebi. X, 39[c] (insert רב).

עַמְרָנְיָתָא f. (עַמְרָא) *woolly, tufty substance.* Sabb. 20[b] בע' דאית ביה שׁוּפְצָא it means the woolly substance in it, v. שׁוּפְצָא. Ib. (expl. אִירְדָּן, ib. II, 1) דבירני בירני ע' the woolly bast between (the bark and the wood of the willow); v. דִּירְדָּנְיָתָא.

עַמְתּוּ pr. n. pl. *ʿAmm'thu* (*ʿAmmete*, v. Hildesh. Beitr., p. 48, note 335; Neub. Géogr. p. 249). Y. Shebi. IX, 38[d] bot. צפון ע' the Biblical Zaphon (Josh. XIII, 27) is ʿA.

עַמְתָּן pr. n. pl. *ʿAmm'than* (prob. same as preced.). Y. M. Kat. III, 82[a].

עָנָא, עָנָה f. (v. עָנַן) *small cattle, sheep*; (mostly collect.) *flock, fold.* Targ. Gen. XXX, 31, sq. Targ. I Sam. XVII, 28; a. fr.—Lam. R. to I, 9, v. בַּקְרוּתָא I.—*Pl.* עָנֵי, עָנַיָּא. Targ. Y. I Deut. XXXII, 14 (ed. Vien. ענון, corr. acc.). Targ. Y. Gen. XXXI, 43; a. e.—Cant. R. to III, 6 [read:] והיה אבונן יעקב מעבר ע' דמלאכא מעבר וחוזר וכ' and our father Jacob transferred the angel's sheep, again and again, and always found one more to take across (v. Gen. R. s. 77).

עָנָא, v. עֲנִי.

עָנַב (cmp. ענק) *to intertwine, fasten by means of a loop*, contrad. to קָשַׁר. Sabb. 113[a] לא יהא קושרו אלא עוֹנְבוֹ he must not knot (the broken rope) but loop it; Tosef. ib. XII (XIII), 16 עוֹנְבִין אותו. Sabb. l. c. ובלבד שלא יַעֲנִבֶנּוּ provided he does not fasten it with a loop. Tosef. Erub. XI (VIII), 19; Y. ib. X, 26[c] bot. משלשל מלמעלן ועוֹנֵב וכ' he pulls the cord down and makes the loop at the bottom; Bab. ib. 102[b] עוֹנְבָהּ; a. fr.—Part. pass. עָנוּב; f. עֲנוּבָה; *pl.* עֲנוּבִים &c. Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 קשור וע' if the handle is tied to the vessel with a knot or loop. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 3 חרי אתם קשורים ע' תפוסים you are now tied, looped, held fast (by the covenant); a. e.

עֲנַב ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 28 Ar. (ed. וירכסו; h. text וירכסו).—Erub. 97[a] לִיעֲנְבִינְהוּ טַרְיַנְגַב let him fasten them with a loop. Succ. 33[b] לִיעֲנְבֵיהּ מיענב let him tie it (the Lulab) &c. Men. 38[b] לִיעֲנְבָן כולהו בהדדי (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) to make a loop of all of them together; a. e.

Ithpe. אִיתְעַנַּב *to be looped.* Ib. אלימי דלא מיתענבי ואי חוו קטיני מיענבי if the threads are too thick to allow a loop, but long enough to be looped if they were thinner; a. e.

עֲנָב c. (b. h.; preced.) 1) *grapes with the tendrils*, also *berry.* Y. Ned. XI, 42[d] קונם תאנה . . . ויעיד ע' I swear that I will not taste figs and furthermore (after thirty days) grapes.—*Pl.* עֲנָבִים, עֲנָבִין; const. עִנְּבֵי, עִנְּבֵי. Ib. Gen. R. s. 19 סחטה ע' וכ' she (Eve) pressed grapes and gave him the juice to drink. Pes. 49[a] משל לע' הגפן בע' הגפן (a marriage between a scholar and a scholar's daughter is) like bunches of grapes combined with bunches of grapes; לע' הגפן בע' הסנה (a scholar married to an ignorant man's daughter is) like a bunch of grapes with berries of thorns. Snh. 99[a] יין המשומר בעֲנָבָיו משׁשׁת וכ' wine preserved in its grapes from the six days of creation (future reward of scholars); Ber. 34[b].—Succ. III, 2 ענביו מרובות מעליו if the berries on the myrtle exceed its leaves; a. fr.—2) (cmp. σταφύλωμα) *a growth on the eye.* Bekh. VI, 2 וְעֵינָב (Ar. וענב; Bab. ed. 38[a] וצבב, corr. acc.); ib.[b] עצב (corr. acc.); Sifra Emor, ch. II, Par. 3 עֵינָיו (Rab. ענב); v. אֵינָב.

עִנְּבָא, עִנְּבָה ch. same, 1) *cluster, grape.* Targ. Y. Deut. XXXII, 14 (ed. Vien. עִנְבָא).—*Pl.* עִנְּבִין, עִנְּבַיָּא, עִנְּבֵי, עִנְּבֵי. Targ. Gen. XL, 10; a. fr. [O. ed. Berl. עִנְּ with Dagesh, oth. ed. a. Y. עִנְּבֵי, also עִנְּבִי, a. עִנְּבָי.]—Targ. Y. ib. XXVII, 25 חמרא דמיצטנע בעינבויי (not בעינבויי) = יין המשומר בענביו, v. preced.—Naz. 34[b]; (38[a]); B. Mets. 106[b], v. פֵּרוּם ch.—2) (cmp. next w.) *standing corn, fruits on the trees* &c. Ned. 62[a] חוו גנבי ליה עִינְּבִיהּ (some ed. עֵינְבִיהּ) they used to steal his crops; Yalk. Deut. 940 עילבי (corr. acc.).

עִנְּבָה f. (preced.) 1) *stalk of grapes.* Keth. 111[b] מיבא ע' אחת וכ' will bring in one stalk on a wagon or a ship . . . and will use its wood for cooking; ואין לך כל ע' וע' שאין וכ' and there will not be a stalk yielding less than thirty kegs of wine. Y. Naz. VI, 55[a] bot.; a. fr.—*Pl.* עִנְּבוֹת. Ib.; a. e.—2) [*ramified plants,*] *standing corn, fruit on the tree, crop.* Y. Snh. II, 20[b] bot. (ref. to II Sam. XXIII, 11, a. I Chr. XI, 13) שדשים חרו אלא שהרתה ע' שלהן יפה כשל שעורין it was a field of lentils, but their growth was as fine as that of barley; Ruth R. to II, 9 (Par. 5 beg.) עִנְּבוּתָן הוֹמָה לשעורין (ed. Wil. דומין, corr. acc.); (Midr. Sam. ch. XX חרו גביהם שמלים, read: שִׁבּוֹלְתָם, v. שִׁבּוֹלֶת; Yalk. Sam. 165 כשעורים).—Peah. I, 2 לפי רוב הע' (Var. in Maim.) according to the quantity of the standing crop; [ed. הַעֲנָוָה, Ms. M. הַעֲנָיָה]. Ib. VI, 7 כארלו הרא ע' של שעורים Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. ענוה, Ms. M. ענית) as if it were a crop of barley; v. עֲנָוָה I.

עִנְבָל, עִנְבּוֹל, v. sub עִינְבָל, עִינְבּוֹל.

עִנְבוּת, v. עֲנָבָה 2).

עִנְבְּתָא, עִי' f. = h. עֲנָב 1) *berry*; 2) *a berrylike excrescence.* Ab. Zar. 28[a] ההרא ע' פרוונקא וכ' an ʿenabta (carbuncle?) is a forerunner of the angel of death. Ib. (as a remedy) ליתי ע' בת מינא וכ' let one get a berry of the same kind (in size and color), and roll it over &c.

עָנַג (b. h.) *to be pliable, soft, tender.*—[B. Kam. 80[a] הנגונה Ar. s. v. ענג 2, mistaken reading for הנגונה, v. עָנַן.]—Denom. עִנֵּג.

Pi. עִנֵּג 1) *to soften.* Tosef. Maas. Sh. II, 1; Tosef. Ter. X, 4 מיעַנֶּגֶת שערה וכ' (Var. מיעגלת, מיעגנת, v. עָגַל, עָגַן) she

may soften her hair by pressing it against her (the priest's daughter's) hair.—2) (denom. of עוֹנֶג, with ref. to Is. LVIII, 13, 'and callest the Sabbath a delight') *to celebrate pleasurably, to enjoy.* Sabb. 118[b] כל המְעַנֵּג את השבת וכ' to him who observes the Sabbath with enjoyments, his heart's desires are granted. Ib. במה מְעַנְּגוֹ wherewith does one make it enjoyable? Tanḥ. B'resh. 2 עֲנֻגָּהוּ enjoy it (the Sabbath). Pesik. R. s. 23, end ובשבת הם באים ומְתַעֲנְּגִים (prob. to be read: וּמִתְעַנְּגִים) and on the Sabbath they come and enjoy themselves.

Hithpa. הִתְעַנֵּג *to enjoy one's self; to indulge in luxuries.* Ib. כל שהיא מִתְעַנֵּג בשבת שואל וכ' whoever enjoys the Sabbath may ask, and the Lord will grant (v. supra). Midr. Till. to Ps. CXLIX הצדיקים מִתְעַנְּגִים ... בא come and see how the righteous enjoy luxuries (in the hereafter). Ib. והם מתענגים ואומרים וכ' and they act like persons used to comforts, saying, it is impossible to sleep in this bed &c.; a. e.—[Deut. R. s. 7, end חיו מתענגים וכ' they enjoyed themselves by rolling in the flavored grass; prob. to be read: מִתְעַנְּגִים fr. עגג, v. גִּבְעַנְּגִים.]

עַנַּג ch. same; *Pa.* עַנֵּג 1) *to soften the skin* by ointment, bathing &c.; *to feel comfortable.* Taan. 25[a] יהיבנא לך ... דמְעַנְּגַת בהון I shall give thee, in the world to come, thirteen rivers of balsam oil clear as Euphrates and Tigris in which thou shalt find pleasure.—2) *to celebrate merrily.* Tanḥ. B'resh. 2 לעַנְּגֵיהּ במאכל וכ' to celebrate it (the Sabbath) joyfully with eating &c.

עֹנֶג, v. עוֹנֶג.

ענד, Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 שענדיהו כלי, read: שעוֹדֵיהוּ, v. עוֹד.

עָנָה, v. עני h. a. ch.

עָנָו, v. עָנִיו.

***עַנְוָא, עַנְוָה** f., constr. עַנְוַת (v. עֲנָוָה I) *a divine grant, supply.* Targ. Y. Ex. XVI, 13 Ar. (ed. אנחות).—[Targ. Y. I ib. XV, 27 ענוא (some ed. ענא), read: עֵינָא or עִירָנָא.]

עַנּוּבָא, עַנּוּבָה m. (עֲנָב) *loop, noose.*—*Pl.* עַנּוּבַיָּא, עַנּוּבִין, עַנּוּבֵי, עַנּוּבָא. Targ. Ex. XXVI, 4, sq. (ed. Berl. עַנּוּבִי, Y. ed. עַנּוּבֵי, also עַנּוּבִי); a. e.

ענובי, v. עַכְמַאי.

עָנוּג, v. עֲרִיפוּג.

עֲנָה I, (עֲנָה) f. (עָנָה I) *divine response to prayer, yield, fertility*; (Maim. refers to Hos. II, 23, sq.). Peah I, 2; ib. VI, 7, v. עֲנָבָה 2; a. e.

עֲנָוָה II f. (b. h.; עָנָה II) *humility, lowliness, meekness, kindness.* Sot. IX, 15 (49[a]) משמת רבי בטלה ע' וכ' with Rabbi's death ceased humility and fear of sin. Ib. 49[b] לא תירתני ע' דאיכא אנא do not read (in the Mishnah) 'humility', for there am I (striving after it). Arakh. 16[b] ע' שלא לשמה humility not for its own sake (e. g. you forbear to rebuke a friend, making yourself believe that you are unworthy to do so, whereas in fact you only fear to incur your friend's ill will). Y. Shek. II, end, 47[c] קדושה מביאה לידי ע' מביאה לידי יראת חטא holiness leads to meekness, meekness leads to fear of sin; Ab. Zar. 20[b]. Ib. ע' גדולה מכולן humility is the greatest virtue of all. Ab. d'R. N. ch. VII למד בני בריך ע' (not למוד) train the members of thy household to be kind (to strangers). Der. Er. Zutta, ch. V הדר חכמה ע' הדר יראה ע' the beauty of wisdom is modesty, the beauty of modesty is fear of sin. Tanḥ. Bresh. 1; Y. Sabb. I, 3[c] top, a. e., v. סוּלָּרִיס; a. fr.

עַנְוְתָנוּת, עִנְוְתָן, עֲנָוְנָא, עֲנָוָן, עַנְוָא, עַנְוְתָנוּתָא, v. sub ענו (with one Vav).

עִנּוּן, עִנְּוְרָא, עִנְּוָרָא, עִנּוּר, v. sub עִיר.

עִינָךְ, עִנְעָא, עֵינָן m. = h. עֵינַיִם. Targ. Prov. XV, 33. Ib. XVI, 19; a. e.—Y. Kil. IX, 32[b] סגין ר' הוה ע' Rabbi was extremely meek; Y. Keth. XII, 35[a] עינון; (Gen. R. s. 33 עינהן). Y. Snh. VI, 23[c] bot. ע' הוא סגי וכ' he is very kind and will believe thee; ib. X, 28[c]; a. fr.—*Pl.* עֵינָנֵי. Targ. Prov. III, 34.

עִנּוֹת, v. עַנְיָא.

ענותאי, v. עִנְוָתָנָא.

עִינָךְ, עִנְיָד, עִנְוָתָן m. (formed fr. עֲנָוָה) = עֲנָיו, *humble, forbearing, kind.* Snh. 88[b] ע' ושפל ברך forbearing and low-kneed (polite). Sabb. 30[b] bot. לעולם יהא אדם ע' וכ' one should always be meek (patient) like Hillel, opp. קפדן impatient; (Ab. d'R. N. ch. XV עָנָו). Sabb. 31[a] עי' הלל ינוחו וכ' O thou forbearing Hillel, blessings rest upon thy head; a. fr.—*Pl.* עִינָךְ, עִנְוָתָנִין, עִנְוָתָן, עִינָךְ. B. Mets. 84[b] bot. שלשה ע' הן three persons are known for their humility. Ab. d'R. N. ch. VII ענוותן ובני ביתו ע' וכ' ... בזמן when a man is kind (to strangers), and his household kind &c.; a. e.

עִינָךְ, עִנְיָד, עִנְעָא, עִנְוָתָן ch. same. Targ. Num. XII, 3. Targ. Zeph. III, 12 (h. text עני); a. e.—*Pl.* עִנְוָתָנִין, עִנְוָתָנֵי, עִנְוָתָנֵי, עִינָךְ, עִנְוָן, עִינָךְ. Targ. Ps. IX, 13. Ib. 19. Ib. LXIX, 33; a. fr.—Snh. 11[a] sq. תא חזי מאי אינא בין תקיפי לע' בתראי ... (Ms. M. לענותאי) come and see the difference between the rigorous rulers of former days and the mild of these latter days.

עִינָךְ, עִנְיָד, עִנְוָתָנוּת f. (preced.) *humility, patience, condescension.* Meg. 31[a] אתה ... כל מקום שאתה מוצא גדולתו מוצא עִנְוָתָנוּתוֹ wherever (in the Scriptures) you find a description of the greatness of the Lord, you also find a description of his condescension (towards the lowly). Sabb. 31[a] עינותנותו של וכ' Hillel's patience brought us under the wings of the Divine Presence (caused us to embrace the Jewish religion); Ab. d'R. N. ch. XV עִנְיָתָנוּתְךָ הביאני וכ' (read: הביאתני) thy patience brought me &c. Gen. R. s. 74; Pesik. Shimʿu, p. 116[b], a. e. קפדנותן ... עִנְוָתָנוּתָן של בנים rather the angry mood of the fathers (Jacob) than the patience of the sons (David); a. fr.—Snh. 19[b], sq., v. תּוֹקֵף.

עִינְךָ, עִנְוָר, עִנְוָתָנוּתָא ch. same. Targ. Prov. XVIII, 12 (Ms. עִרְנָךְ). Targ. Ps. XLV, 5; a. fr.—Sot. 40[a] מאי עִינְוָתָנוּתֵיהּ what is known about R. Abbahu's forbearance? M. Kat. 28[a]; a. fr.

עִנְתַּב = עִנְתַּב, v. עַב III.

עָנָה, עֲנִי I (b. h.) [*to turn, come out in turn,*] *to begin to speak; to respond; to speak* or *sing in chorus; to answer.* Tem. 16[a] עִתְנִיאֵל שֶׁעָנָאוֹ אֵל he was surnamed Othniel, because God answered his prayer (ref. to I Chr. IV, 10). Y. Sot. V, 20[c] top וחן עוֹנֶה אחריו על כל דבר ודבר and they (the class) repeat each sentence after him; וחן ... משה עונה אחריו אשירה Moses said, I will sing &c., and they repeated in chorus, I will sing &c. Ib. משה אמר עזי וחן עונה וכ׳ Moses said, My strength &c., and they responded, I will sing &c. Tosef. ib. VI, 2 ועונין על כל עונין ועונין and they (the class) repeat each sentence. Ib. 3 ועונין אחרוי עונין ראשון and they (the people) always repeated the first sentence (as refrain). Succ. 38[b] מציה לַעֲנוֹת הללוּיה it is proper to say in response Halleluiah. M. Kat. III, 9 כולן עוֹנוֹת כאחת all start the dirge at once; אחת מדברת וכולן עונות אחריה one speaks, and all repeat in chorus after her, v. עִינּוּי I. Ber. 47[a] עד שיכלה אמן מפי העונים until the Amen of the responding company is finished. Pes. 36[a] לחם שעונין וכ׳ v. עוֹנִי. Y. Succ. III, 54[a] top אם בירכך גוי עֲנֵה אחריו אמן if a gentile blesses thee, say after him Amen; a. fr.

Nif. נֶעֱנָה 1) *to be answered, to have one's prayer granted.* Sabb. 30[a] וכשאמר זכור ... מיד נ׳ but when he said, Remember &c. (Ex. XXXII, 13), his prayer was at once granted. R. Hash. 18[a] זה מתפלל ונ׳ וכ׳ one prays and is heard, another prays and is not heard; Koh. R. to IX, 11, v. פָּגַע. Gen. R. s. 60 [read:] שלשה הם שנֶעֱנוּ במענה פיהם three persons (mentioned in the Scriptures) were answered as soon as they had uttered their prayer; Yalk. ib. 108; a. fr.—2) *to be called upon to speak; to answer, to deliver an opinion.* Kidd. 40[b] נ׳ ר״ט ואמר וכ׳ R. T. (being asked his opinion) answered saying &c.; נֶעֱנוּ כולם ואמרו וכ׳ all of them in turn answered saying &c.; Sifré Deut. 41. M. Kat. 28[b] (at a mourner's house); a. fr.—3) [*to be made to respond Amen,*] *to be sworn; to promise allegiance.* Y. Dem. II, 23[a] top הוא נ׳ לחבורה ... נַעֲנִין לוֹ he (the head of the house) promises allegiance to the order (v. חֶבְרוּת), and the members of his house make the promise to him.

Pi. עִנָּה *to speak* or *sing in chorus*, esp. *to lament.* M. Kat. III, 9, מְעַנּוֹת, v. עִינּוּי I.

עָנָא, עֲנִי (עָנָה) ch. same. Targ. II Esth. VI, 10. Targ. I Kings XII, 7.—Targ. Ps. XXXIV, 5 (Ms. עֲנָנִי). Ib. CII, 3; a. fr.—Y. Succ. III, 54[a] top מה נַעֲנִי what shall we say in response? Ib. ר׳ יונה ע׳ הכרן והבין R. J. responded, so be it, and so be it. Ab. Zar. 18[a] bot. אימא אלהא דמאיר עֲנֵנִי say, O God of Meïr, hear me; a. fr.—[Men. 17[a] ענני מרי, v. עֲנִי II.]

Pa. עַנֵּי *to speak* or *sing in chorus; to respond.* Targ. O. Ex. XV, 21. Targ. II Esth. VI, 11.

Ithpa. אִתְעַנֵּי, *Ithpe.* אִיתְעֲנֵי 1) *to be answered.* Targ. O. Ex. XIX, 19. Targ. Prov. XXI, 13 נתענר ed. Wil. (ed. Lag. נַעֲנֵר will answer him; h. text יֵעָנֶה).—*2) (euphem.) *to be gratified, be eased.* Y. Shebi. III, 34[c] bot. ההן דאזל ולא מִיתַּעֲנֵי ... he who went out to ease his bowels without success; [perhaps to be read מתפני, v. פְּנֵי?]

עָנָה, עֲנִי II (b. h.; cmp. אָנָה) *to press, be pressed; to be detained.*

Pi. עִנָּה 1) *to detain, postpone*, esp. כ׳ דין *to delay execution of capital judgment* (which should take place on the day of sentence). Snh. XI, 4 (89[a]) אין מְעַנִּין את דינו של וכ׳ we must not put off his execution (opp. to the opinion משמרין אותו). Ib. 35[a] ולגמריה ... נמצא אתה מְעַנֶּה את דינו shall we pass sentence on Friday and put him to death on Sunday? In such a case you would postpone his execution (against the law); v. עִינּוּי II.—2) *to cause privation; to cause to fast.* Yoma 77[b] (ref. to וענה, Gen. XXXIV, 2) התם שִׁיעְּנָהּ מבריאות וכ׳ this may be interpreted, that he deprived her of other connections. Ib. VIII, 4 התינוקות אין מעניין אותן וכ׳ we must not let children fast on the Day of Atonement, v. חָנַךְ; a. e.—*Part. pass.* מְעֻנֶּה *fasting.* Tosef. Taan. II, 7; Erub. 41[a] כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מע׳ that he may not begin the Sabbath fasting; Tanh. B'resh. 2.—3) *to afflict, oppress, wrong.* Mekh. Mishp., s. 18 (ref. to Ex. XXII, 22) עד שֶׁיְּעַנֶּה וישנה until he practices oppression repeatedly; a. e.—Part. pass. מְעֻנֶּה; *pl.* מְעוּנִּין. Yeb. 48[b] מפני מה גרים בזמן הזה מע׳ וכ׳ why are the proselytes of our days afflicted and subject to suffering?—4) *to violate, outrage.* Num. R. s. 9 (ref. to Mic. II, 9) שהיו מְעַנִּים נשי וכ׳ they violated married women and caused them to be forbidden to their husbands. Lev. R. s. 19; a. fr.—Mekh. l. c.; Yalk. Ex. 349 אם כשלא תְעַנּוּן את הדין וכ׳ if your wives will be spared from widowhood and your children from bereavement, because you do not violate justice, how much more, when you execute justice.

Nif. נֶעֱנָה 1) *to be afflicted, oppressed.* Mekh. l. c. אלמנה ... שדרכן לֵיעָנוֹת בהן וכ׳ widows and orphans who are liable to be oppressed,—of them the text speaks (Ex. XXII, 21); Yalk. l. c. שדרכן לֵירָעוֹת (not שדרכו).—2) *to humble one's self; to submit to a person's discretion, beg pardon.* Ber. 28[a] נֶעֱנֵיתִי לך מחול לי I submit myself to thee, forgive me. Pesik. R. s. 38 נענית לו I beg his pardon. Yoma 22[b] נענית לכם עצמות וכ׳ I beg your pardon, bones of Saul!; Yalk. Sam. 117 נעניתי לך שאול וכ׳. Keth. 67[b] נעניתי לך קום אכול I beg of thee, get up and eat. Tosef. Ohol. V, 12 נמיתי לכם עצמות וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. נמתי, read נענית) I beg your pardon, bones of &c.

Hithpa. הִתְעַנָּה, *Nithpa.* נִתְעַנָּה 1) *to be afflicted, suffer.* Sifré Deut. 130 שנִּתְעַנּוּ, v. עִינּוּי II.—2) *to afflict one's self, to fast.* Ber. 8[b] (ref. to Lev. XXIII, 32) וכי בתשעה מִתְעַנִּין do men fast on the ninth (of Tishri)? R. Hash. 18[b] אין גזרת ... רצו מתענין when there is no political persecution, but no peace, those who wish may fast &c. Erub. 41[a] והִתְעַנִּינוּ בו ולא וכ׳ we fasted, but not to the end of the day; a. fr.

Hif. הֶעֱנִי (denom. of עָנִי) *to become poor.* Keth. VI, 6. Ber. 33[a] חזרו והֶעֱנוּ when they (the Jews) became poor again. Meïl. 17[a] מי שיש לו אויב יַעֲנִיר או יעשיר if one has an enemy, does one wish him to be poor or rich?; a. e.

עָנָא, עַנֵּי ch. same.

Pa. עַנֵּי 1) *to tarry, be detained, late.* Y. Sot. I, 16[d] bot. חד זמן ע׳ דריש once he (R. Meïr) was long in preaching (preached to a late hour, or came late); Num. R. s. 9 אִירַעֲנֵי דרשה (*Ithpa.*, read דְּרוֹשָׁה or דְּרִישָׁא); Lev. R. s. 9 תנחא מדרשא (corr. acc.). Y. Bicc. III, 65[c] bot. חד זמן ע׳ מיסק (not מסיק) once he was late in coming; (Keth. 62[b] משכתיה (שמיעתא); a. e.—עַנֵּי מרי be slow, my lord (a respectful form of interrupting and introducing an objection or correction). Men. 17[a] ע׳ מ׳ משמיה דרב וכ׳ beg pardon, sir; (do you mean to say) 'in the name of Rab?' Said he, yes. Ib. 81[a] ע׳ מ׳ ארבעין וכ׳ beg pardon, he deserves forty lashes (for exchanging sacrifices), and yet his act is legal?; Snh. 26[b] ע׳ מ׳ ארבעין . . . וכשר he deserves forty lashes, and yet his testimony is admissible? B. Kam. 49[b] ע׳ מורי וכ׳; [Rashi interprets: *give answer*, my lord, v. עָנֵי I].—2) *to afflict, oppress.* Targ. O. Ex. XXII, 21, sq. Ib. I, 12 מְעַנַּן (Y. מְעַנְּרַן); a. e.—Part. pass. מְעַנֵּי; *pl.* מְעַנָּן. Targ. Is. LIII, 4.—3) *to violate.* Targ. O. Deut. XXII, 24 (ed. Amst. עָנֵי, corr. acc.); a. fr.—4) (with, or sub. נפשא) *to afflict one's self, fast.* Targ. Lam. III, 33 (ed. Amst. עָנֵי). Targ. Lev. XVI, 31; a. fr.—Part. pass. as ab. Tanh. B'resh. 2 בשבת גופא לא מע׳ he does not fast on the Sabbath itself.

Ithpa. אִיתְעַנֵּי, אִתְעַנֵּי 1) *to be delayed.* Num. R. s. 9, v. supra.—2) *to be afflicted, suffer; to fast.* Targ. I Kings II, 26. Targ. Zech. VII, 5; a. e.—Y. Ber. III, 6[b] top; Y. Naz. VII, 56[a] bot. בער מזקפוניה ואשכחוניה אית׳ they wanted to help him up, but found that he was suffering; Koh. R. to VII. 2 (not אית׳ בדבורא).—4) *to be violated.* Targ. Lam. V, 11.

Ithpe. אִתְעֲנֵי *to become poor.* Taan. 23[b] אמר לִיתְעֲנוּ וְאִיתְעֲנוּ he said, let them become poor, and they became poor.

עִנְיָ m., v. עוֹנִי.

עַנְיָ ch. = h. עֹנִי. Targ. O. Deut. XVI, 3 ed. Berl. (oth. ed. עוֹנִי, עָנְיָ, עִנְיָ).

עָנִי m. (b. h.; עָנָה II) [*afflicted, humble,*] *poor.* Sabb. I, 1, sq., v. בַּיִת.—מעשר ע׳, v. מַעֲשֵׂר.—Ned. 64[b], a. e. ארבעה ע׳ סומא וכ׳ . . . four classes of people are as if dead, the poor man, the blind &c. Ib. 41[a] אין ע׳ אלא בדיעה only he is poor who lacks knowledge. Keth. 68[a] ע׳ בדעת poor in disposition, illiberal, niggardly. Pes. 118[a] (expl. Ps. CXVIII, 1) עשיר בשורו ואת ע׳ בשיו . . . שגובה he collects the debt of man out of the good bestowed upon him, taking from the rich man his ox, from the poor man his lamb. Lev. R. s. 34, v. רַעַן. Y. Ber. IX, 13[b] ואם הירה ע׳ כופר בו but if his relative is poor, he disowns him; a. v. fr.—*Pl.* עֲנִיִּים. Ex. R. s. 31 (ref. to Ex. XXII, 24) אמרו . . . ומי הם עמך אמר להם הע׳ Israel asked the Lord, and who are thy people? Said he to them, the poor. Ab. I, 5 ויהדו ע׳ בני ביתך let the poor be members of thy household. B. Mets. 71[a] (ref. to Ex. l. c.) עֲנִיֶּיךָ וַעֲנִיֵּי עירך וכ׳ as between thy own poor (relatives) and the poor of thy town, thy own poor have the first claim &c. Keth. 106[b] אם לא בשל ע׳ neither may you trade with funds designed for the poor. Peah I, 2 לפי רוב הע׳ according to the number of poor (dependent on the field corners, פֵּאָה); a. v. fr.—*Fem.* עֲנִיָּה. Keth. 62[b] ע׳ זו לשוא שימרה this poor woman has been waiting (for her husband) in vain. Y. ib. IX, 33[a] top מה נעשה באותה הע׳ what has been done in that poor woman's case? Gen. R. s. 60 פתחו לאותה הע׳ open the gate for the poor animal; a. fr.

עֲנִיָּא, עֲנִיָּה ch. same. Targ. Ex. XXII, 24. Targ. Ps. X, 2 (Ms. עֲנִיָּה). Targ. Y. Deut. XVI, 3 לחמא ע׳ poor bread (h. text לחם עֹנִי); a. fr.—Sabb. 155[b] ליח דע׳ מכלבא וכ׳ none is poorer than the dog, none richer than the swine. B. Kam. 92[a], a. e. (prov.) בתר ע׳ אזלא עניותא poverty follows the poor, i. e. the poor man is always under a disadvantage. Keth. 106[b] (managers must not trade with the poor fund) דילמא מתרמי להו ע׳ וכ׳ lest the case of a poor man come up before them, and they have no cash to give him; a. fr.—*Pl.* עֲנִיֵּי. Targ. Ps. XII, 6. Ib. X, 12 Ms. (ed. עַנְוָתָנֵי). Targ. Prov. XXXI, 5; a. fr.—[Targ. Ps. XLI, 2 לעניי, v. עִנְיָנָא.]—[ענוא, Targ. Y. I Ex. XV, 27 some ed., read: עֲרָנָא.]

עַנְיָבָא, v. עִנְבָא.

עֲנִיבָה I f. (עָנַב) *fastening with a loop,* opp. קשירה with a knot. Pes. 11[a]; Sabb. 113[a]; Succ. 33[b]; a. e.

עֲנִיבָה II m. ch. = עִנְבָא, *berry*; ע׳ דפילא *elephant's berry*, name of a plant the stalk of which is quadrangular. Y. Shebu. III, 34[d] bot.; Y. Maasr. V, end, 52[a] אבריבא דפ׳ (read: אַנְיָבָא); Y. Ned. III, 37[d] bot. ארכיבה דיעלא (prob. to be read: דפילא) *elephant's foot* (elephantopos).

עֲנִיָּה, עֲנִיָּה, v. עֲנָוָה I.

עֲנִיָּה I, **עֲנִיָּה** fem. of עָנִי.

עֲנִיָּה II, **ע׳ עֲנָתוֹת** pr. n. pl. *'Ăniya Anathoth.* Targ. Is. X, 30.

עָנָו, עֲנָו m. (b. h.; עָנָה II) *submissive, meek, kind, patient.* Ber. 6[b] אי ע׳ אי חסיד וכ׳ woe for the loss of the meek, . . . of the pious man, the disciple of Abraham!; Sot. 48[b]. Kidd. 71[a] אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע וע׳ we do not communicate it (the Divine Name) except to one who is chaste and meek; a. fr.—*Pl.* עֲנָוִים. Y. Taan. III, 66[c] ענן שהוא עושה ברוות ע׳ אלו לאלו the cloud is named *'anan*, because it (the rainfall) makes men kind to one another; Gen. R. s. 13; Yalk. Gen. 20; Yalk. Ps. 883 ענוים (Var. ענוים). Succ. 29[b]; a. fr.—V. עֲנָוָתָן.

עֲנִיּוּת f. (denom. of עָנִי) *misery, poverty; stint.* Sabb. 33[a]; Kidd. 49[b] ע׳ סימן לגסות (הרוח) poverty is a symptom of haughtiness (haughtiness will be followed by poverty). Ib. מאי ע׳ ע׳ דתורה the poverty (of the Babylonians) means poverty of the Law (ignorance). Sabb. 102[b]; Keth. 106[b], a. e. אין ע׳ במקום עשירות there must be no stint where there is wealth, i. e. you must not be small in large affairs. Ex. R. s. 31 אלו נתקבצו . . . והע׳ לצד אחר הע׳ וכ׳ if all suffering were gathered on one side, and poverty on the other, poverty would outweigh all. Ib. אמר הקב״ה . . . עֲנִיּוּתוֹ וכ׳ the Lord says (to the usurer), is not this man's poverty enough, that thou &c.?; a. fr.—Esth. R. introd. (play on

באניות, Deut. XXVIII, 68) בע׳ מיפשלים טובים in thy want of good deeds.—Y. Kidd. III, 64[b] top בענייותינו צריכה וכ׳ according to our poverty (of mind), she requires a letter of divorce from him.

עַנְיוּתָא, עִנְיוּתָא ch. same. Targ. Ps. LXXXVIII, 10 ed. Lag. (ed. Wil. עַנְיָתָא; oth. עַנְיָתָא). Targ. Job XXX, 16.—B. Kam. 92[a], a. e. אזלא ע׳, v. עַנְיָא. Ḥull. 105[b] משום דקשי ע׳ לע׳ because it is bad, for (it begets) poverty. Ib. שרא דע׳ the genius of poverty; Pes. 111[b], v. אִיסְרָא II. Sabb. 140[b] בעניותי when I was poor; a. fr.

עֲנִיָּה, v. עֲנִיָּה.

עֲנִיָּה, v. עֲנָיָה.

עֲנִיָּנִי, עֲנִיָּנָא, עֲנָיָן, v. sub עֲנָנָי (with one י).

עַנְיִיתָא* f. (עֲנִי I) *turn, chance.* Y. Sot. I, 16[d] bot. הא עַנְיִיתִיךְ תירצלן וכ׳ here is thy chance by which thou mayest be enabled to come to thy house again; (Num. R. s. 9 ענתיך).

כפר ע׳, ענים, Pesik. R. s. 23, v. עַכּוֹ.

עִיר, עֲנָיָן, עִנְיָן m. (b. h.; עָנָה I) [*answer, corresponding affair,*] *correspondence, relation; subject, object, affair, idea.* Sifra introd. שהוא כעניננו in keeping with the general subject to which it is related, v. עָנַן I; שלא כעניני out of relation to the general subject. Kidd. 6[a] והוא שעסוקין באותו ע׳ provided they are engaged in conversation on that subject (of marriage). Ib. מע׳ לע׳ באותו ע׳ when their conversation changed from one point to another all, however, having relation to that subject (of marriage, e. g. about dowry, about the man's financial condition). B. Bath. 114[a] כל זמן שעוסקין באותו ע׳ so long as the judges are engaged in that case (of donation), opp. כל זמן שיושבין so long as they are in session. Kidd. 43[a] אם אינו ע׳ לגופו הנהו ע׳ לכל וכ׳ if it (that word ההוא in the text) has no bearing on the subject itself (because a previous ההוא has already intimated the exclusion of a messenger), make it bear on all laws of the Torah (that you cannot authorize a deputy for an unlawful act). Tosef. Meg. IV (III), 5 [read:] בבית הוועד שיאלין לעניין הפסח וכ׳ in the school house the subject of Passover laws is discussed thirty days (before the festival). Tosef. Sot. VI, 2, v. עָנָה I. Cant. R. to I, 10 (ref. to Num. XXVII, 1-11, a. 12-23) וכי מה ע׳ זה לזה what relation is there between these two subjects?; a. v. fr.—*Pl.* עִנְיָנוֹת, עִנְיָנִין, עִנְיָנִי. Tosef. Meg. l. c. מדלגין מע׳ הפסח הכתובין בתורה Var. ed. Zuck. (ed. בעניין, corr. acc.) they skip (make selections) from the Scriptural passages relating to Passover. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 4 ברכות אע״פ וע׳ הרבה שבתורה וכ׳ ... benedictions (prayers), even if there be in them some of the letters of the Divine Name and many selections from the Torah, should not be saved from fire (on the Sabbath); Y. ib. XVI, 15[c]; Treat. Sof'rim XV, 4. Y. Maas. Sh. IV, 55[a] bot. מה פליגין כשהפליגו דשתן לע׳ in what case do they differ? When they had turned their mind to other points, opp. to עסוקין באותו ענין (v. supra); Y. Gitt. VI, 47[d] bot. (corr. acc.).

עִיר, עֲנָיָן, עֲנָיָנָא ch. same. Targ. Ps. XIX, 5 מתח עֲנָנָיהוֹן (ed. Lag. עֲנָנַיְהוֹן, *pl.*) the extension of their purpose.—Ned. 51[a] אמר ליה כר ע׳ קדמאה he said to him something similar to the first proposition ('let thy wife offer me a measure of wine'); עיביד כי ע׳ קדמאה do according to the first proposition. B. Bath. 9[a] בהדי עבדי ע׳ הדדי וכ׳ made an arrangement between themselves that &c. Ib. 114[a] sq. דיסלקו מע׳ לע׳ they turned from one affair to another; a. fr.—*Pl.* עִנְיָנִין, עֲנָיָן, עִיר. Targ. Cant. I, 11 סכום ע׳ וכ׳ the sum of their various interpretations is forty-nine. Targ. Ps. XLI, 2 לעניני מסכנא Ms. (ed. לעניי, corr. acc.) to the affairs (needs) of the poor (cmp. Lev. R. s. 34, quot. s. v. זָכָה).

עִנְיָנִי pr. n. m. *'Inyani.* Koh. R. to III, 11 ע׳ בר נחשון; (Y. Yoma III, 40[d] bot. ארינייני בר סוסי).

עָנִיץ, v. אָנִיץ.

עָנִיתָא, עֲנִיתָא, v. עֲנִיוּתָא.

עָנַן (b. h.), *Pi.* עִנֵּן *to make cloudy.* Part. pass. מְעוּנָּן; יום המע׳ a cloudy day. Neg. II, 2. Yoma 28[b]; a. fr.—[*Polel* עוֹנֵן, v. עון.]

עָנַן I ch. (preced.) *to gather clouds.* Targ. O. Gen. IX, 14 בעַנָּנוֹתַי.

Pa. עַנֵּן *to augur from clouds.* Targ. II Kings XXI, 6. Targ. O. Lev. XIX, 26 תְּעַנּוֹן ed. Berl. (oth. ed. תְּעַנְּנוּן, contr. of תְּתַעֲנְנוּן; Ms. II תְּעוֹנְנוּן, *Pol.* of נון).—V. מְעָנֵן, a. עֲנָנָא.

עָנָן I pr. n. m. *'Anan,* an Amora, disciple of Samuel. Y. Sabb. III, beg. 5[c]. Keth. 69[a]; a. fr.

עָנָן II m. (b. h.) *cloud,* frequently used in the sense of *cover, protection.* Gen. R. s. 60 כל זמן ... הדה ע׳ קשור וכ׳ as long as Sarah lived, a cloud was tied over the entrance of her tent; וכיון שמתה פסק אותו ע׳ and when she was dead, that cloud ceased. Cant. R. to II, 6 וימינו זה עָנָן שכינה וכ׳ ... 'and his right hand embraces me', that means the cloud of the Divine Presence in the future world (with ref. to Is. LX, 19). Y. Taan. III, 66[c], v. עֲנָיו; a. fr.—*Pl.* מלמד שהע׳ מתגברים וכ׳ עֲנָנִים. Taan. 9[b] (ref. to Gen. II, 6) this teaches that the clouds (like a hose) swell and rise to the sky, and there open their mouth like a hose and receive the rain water; Gen. R. s. 13. Ib. אין ע׳ אלא מלמעלה clouds (like a hose to receive the waters) come from above (ref. to Dan. VII, 13); אין ע׳ אלא מלמטה the clouds come from below (ref. to Ps. CXXXV, 7); Y. Succ. I, 52[b] bot.; Yalk. Ps. 883. R. Hash. 3[a] (ref. to Num. XXI, 1) שמע ... וגסתלקו עֲנָנֵי כבוד he heard that Aaron was dead, and the clouds of glory were removed. Tanḥ. R'eh 16 משיב רוחות ומעלה ע׳ ומוריד וכ׳ causes the winds to blow, and the clouds to rise, and the rains to come down; a. fr.

עֲנָנָא II, **עֲנָנָא** ch. same. Targ. Is. XLIV, 22. Targ. Job VII, 9 Ms. (ed. חננא). Targ. O. Lev. XXIII, 43 עֲנָנֵי ed. Berl. (oth. ed. ענגין); a. fr.—Ber. 59[a] דקטר בע׳ when the sky is covered with a light cloud, opp. עֲרָבָא. Ib. כך הקב״ה ... אריחי דבריך בע׳ v. בְּרַק I. Gen. R. s. 13 עֲנָנָךְ וקבל וכ׳ so the Lord says to the earth, bring thy cloud (hose, v. preced.) and receive the rain; Yalk. Ps. 883; a. fr.—*Pl.* עֲנָנִין, עֲנָנָיָא, עֲנָנֵי. Targ. II Sam. XXII, 12.

Targ. Is. XLV, 8. Targ. Y. II Num. XXI, 1 ע׳ דיקרא (= ענני כבוד, v. preced.); a. fr.—Ber. l. c. (expl. רעמים, ib. IX, 2) ע׳ בגלגלא clouds (rolling) in the sphere; (oth. opin.) ע׳ דשפכי מיא וכ׳ clouds (bottles, v. preced.) that empty the waters from one to the other; ib. ע׳ חלחולי וכ׳, v. חַלְחֵל; ברוק ברקא ומנהמי ע׳ וכ׳ the lightning flashes and the clouds rumble, and then comes the rain. Taan. 25ª שמעינהו לע׳ דאמרי נשדי מיטרא וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) overheard the clouds say, let us cast rain on Ammon &c. Cant. R. to IV, 8 כד אינון נקיין מן ע׳ (some ed. עֲנָנָן, f.) when the heavens are cloudless; a. fr.

עֲנָנָא m. (עֲנַן I) *interpreter of clouds, augur.*—*Pl.* עֲנָנָן. Targ. Is. II, 6. Targ. Jer. XXVII, 9 עֲנָנֵיכוֹן ed. Lag. (oth. ed. עוֹנְנֵי׳).

עֲנָנוּתָא, v. עֲנַן I.

עֲנָף c. (b. h.; cmp. ענב) *ramification, branch, foliage; locks.* Men. 42ª אין צריכת אלא ע׳ *tsitsith* (Num. XV, 38, sq.) means locks (fringes), as we read (Ez. VIII, 3) &c. Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI (ref. to עין עבת, Lev. XXIII, 40) את שעֲנָפָהּ עצו דומה וכ׳ (not עצן), v. עָבוֹת; Pesik. Ul'kaḥ., p. 183ᵇ עץ שכ׳ עצו (corr. acc.).—*Pl.* עֲנָפִים. Succ. 32ᵇ שעֲנָפָיו חופין וכ׳; Y. ib. III, 53ᶜ bot., v. עָבוֹת. Ib. ענפיו חופות וכ׳ its (the Zargunah's) foliage covers the largest portion of it, but forms no veil; a. e.

עֲנָפָא, עֲנָף ch. same. Targ. Ez. XVII, 8. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Lag. צנפא; h. text אָמִיר).

עָנַק (b. h.; cmp. אנק, חנק) 1) *to be narrow, elongated;* denom. עֲנָק, עוֹנָקָא &c.—2) *to press, force, rule.* Gen. R. s. 26 (expl. שֶׁעֲנָקִים גלגל חמה ואומרים הורד וכ׳ they seized the globe of the sun and said, Send us rain down; Yalk. ib. 47. Num. R. s. 16 (ref. to רגלידי שראוהו שהיה עוֹנֵק את השמש הענק, Num. XIII, 28) they (the spies) saw him force the sun (to give rain); Tanḥ. Shlaḥ 7.

Hif. הֶעֱנִיק 1) same. Yoma 10ª (ref. to Num. l. c.) שמַעֲנִיקִין החמה בקומתן they lorded it over the sun by virtue of their height; Sot. 34ᵇ (Rashi: they had the appearance of *squeezing* their heads *into* the sun).—2) [*to suspend around the neck, load,*] *to outfit the emancipated slave with gifts* (Deut. XV, 14). Y. Kidd. I, 59ᶜ bot. אילו שמַעֲנִיקִין להן וכ׳ the following are those who must be sent away with gifts; Bab. ib. 16ᵇ. Ib. יכול לא יהיו מַעֲנִיקִים וכ׳ you might think that only he who is discharged after the expiration of six years of servitude, must be outfitted. Sifré Deut. 119 שאם הֶעֱנַקְתָּ לו וכ׳ . . . תַּעֲנִיק that when thou hast outfitted him once, thou must do it again &c. Kidd. l. c. כמה מעניקים לו׳ how much must he be given?; a. fr.

עֲנָק m. (preced.) *an emancipated slave's outfit.* Kidd. 16ᵇ ע׳ עבד עברי לעצמו וע׳ אמה וכ׳ the outfit of a Hebrew slave belongs to himself, and that of a Hebrew handmaid to herself; ע׳ אמה העבריה ומציאתה וכ׳ the outfit of a Hebrew handmaid and what she finds belong to her father; a. e.

עֲנָק I m. (b. h.; עֲנַק) *giant.* Num. R. s. 16, a. e., v. עֲנָק.—*Pl.* עֲנָקִים. Gen. R. s. 26 (ref. to Gen. VI, 4) שבע שמות . . . ע׳ וכ׳ they (of that race) are called by seven names: Emim, . . . ʿĂnaḳim; Yalk. ib. 47, v. עֲנַק.

עֲנָק II m. (b. h.; עָנַק) [*neck,*] *necklace, chain.* Erub. 54ª (ref. to Prov. I, 9) אם כע׳ זה שרוי על וכ׳ if a man trains himself to be like a necklace which is loose around the neck, and is (sometimes) seen and (sometimes) not seen (i. e. is yielding and modest), his learning will be established &c.; Yalk. Prov. 929 שיפה לצואר (read: שַׁרְפֵּה). Yalk. Ps. 675 the Law is ע׳ לצואר a chain for the neck (Lev. R. s. 12 מוניריק). B. Bath. 75ª לא זכה טושין לו ע׳ if he is not worthy, they will make a chain for him. [Ib. זכה טושין לו ע׳ if he is worthy, they will make a necklace for him; omitted in Ms. R.; v. Rabb. D. S. a. l. note 9.]—*Pl.* עֲנָקִים. Gen. R. s. 26 (they are called ʿĂnaḳim) שהיו מרבים ע׳ ע״ג עֲנָקִים they increased the chains around the necks (subjugated many people); Yalk. ib. 47.

עֹנֶק m. (preced.) *neck.*—*Pl.* עֲנָקִים, v. preced.

עוֹ, עִי, עִנְקָא ch. (preced. wds.) 1) *neck, throat.* Targ. Ps. LXIX, 4 עִינְקֵי (ed. Wil. עִנְגֵי; Ms. עִוְגֵי). Ib. CXV, 7. Ib. CXLIX, 6; a. e.—Ber. 44ᵇ; Sabb. 140ᵇ, v. אוּנְקָא I.—2) *necklace, chain.*—*Pl.* עִנְקָא, עֵי׳, עִוֵּי׳. Targ. Jud. VIII, 21. Ib. 26 (ed. Wil. עֲנָק). Targ. Is. III, 19 (h. text הנטפות).—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. השהרנים, Is. III, 18) עוֹנְקָיָה.

עֲנָקוֹקְלוֹת f. pl. (= ענקלקלות; עִנְקָל, dimin. of עֲנָק; cmp. עוֹנְקָלָא) *little beads* (of a neclace), a name for *undeveloped grapes.* Orl. I, 8; expl. Y. ib. 61ᶜ top ענבים שלקו עד וכ׳ grapes which were smitten before they had grown to one-third of the normal size; (oth. opin.) אפי׳ לקו משהביאו וכ׳ even if they were smitten after having reached one-third of the normal size; ib. (as an abbreviation, ענבין דלקו תלתיהון (נוכריקון grapes smitten in the first of their three stages. Sifra K'dosh., ch. V, Par. 3.

עֲנָקְלִין, v. אוּנְקָלָא.

עֲנָקְמוֹן m. (denom. of עֲנָקִים; עֲנָק I) *a troop of tall men* (v. אַסְפַּתְרֵי), *body-guard.* Gen. R. s. 65 מדינה שתיתה מכתבת ע׳ למלך a province that was levying a body-guard (of tall men) for the King; Yalk. ib. 114 כתבת ענקמין (corr. acc.); Yalk. Jer. 332 עוקמין (corr. acc.).

עָנֵר (b. h.) pr. n. m. *Aner,* one of Abraham's allies. Gen. R. s. 42; Tanḥ. Vayera 3; a. e.

עָנַשׁ (b. h.; cmp. אָנַס) [*to press,*] *to punish, fine.* Zeb. 106ᵇ, a. e., לא ע׳ וכ׳, v. זָהַר. Snh. 54ª, a. fr. אין עוֹנְשִׁין מן הדין, v. דִּין II.—Ib. 43ᵇ לא ע׳ על הנסתרות the Lord did not punish undiscovered transgressions (committed in Israel's camps). Ib. 54ᵇ ע׳ וחזהיר the text defines the penalty, and forbids the act; a. fr.—*Part. pass.* עָנוּשׁ *punishable.* Yeb. 47ª כרת ע׳ doomed to extinction; סקילה ע׳ doomed to death by stoning; a. e.

Nif. נֶעֱנַשׁ *to be punished; to suffer.* Sabb. 56ª; Kidd. 43ª (ref. to II Sam. XII, 9) אין אתה נ׳ עליו וכ׳ . . . בית חרב as well as thou art not to be punished for the use of the sword against the sons of Ammon, so shalt thou not be

punished for the death of Uriah the Hittite. Sabb. 149[b] כל שחבירו נ׳ על ידו וכ׳ he through whose instrumentality a fellowman was punished (who was instrumental in causing a fellowman to sin), will not be entered within the precincts of the Lord. Yoma 22[b] מפני מה נ׳ שאול for what sin was Saul made to suffer? R. Hash. 16[b]; B. Kam. 93[a], a. e. המוסר ... הוא נ׳ תחלה he who appeals to the Lord for judgment against his neighbor, will himself be the first to be punished. Snh. 8[a] על דבר זה נ׳ משה for saying this ('you shall bring to *me*', Deut. I, 17) Moses had to suffer (by being compelled to admit his own incapability, Num. XXVII, 5); a. fr.

עָנַשׁ ch. same. Men. 41[a] עָנַשְׁתּוּ אפשה do you (in heaven) punish a sin of omission? בזמן דאיכא ריתחא עָנְשִׁינָן when there is a time of divine anger, we do punish.

Ithpa. אִיתְעַנַּשׁ, *Ithpe.* אִיתְעְנִישׁ *to be punished.* Erub. 63[a] ואי׳ רבי וכ׳ and R. Elazar ... was punished (came to grief). Ib. bot. אפ״ה אי׳ nevertheless he came to grief (was degraded). Succ. 51[b] מ״ט אִיתַּעַנָּשׁוּ why were they punished (to suffer execution under Hadrian)? Snh. 43[b] ועד חשתא מ״ט לא אִיתְּעְנוּשׁ and up to that time why were they (the Israelites) not punished (for Achan's misdeeds)? Ib. 44[a] top עכן מ״ט איתעניש (supply עלויה) why were they punished for Achan's (undiscovered) sin?; Yalk. Josh. 18 עכן מ״ט איתנש why was Achan's sin visited (upon the people)? Bets. 16[a] לא לִיתַּעְנְשׁוּ וכ׳ (not לימ׳) let gentiles not be punished for neglecting it; a. fr.

עִנֵּשׁ, v. עוֹנֶשׁ.

עֲנָשׁ m. constr. = h. עוֹנֶשׁ, *fine, confiscation.* Ezra VII, 26, quot. M. Kat. 16[a].

עֲנָת pr. n. pl. *ʿĂnath* (prob. identical with עֲנָתוֹת). Yoma 10[a]; Sot. 34[b] אחימן בנה ע׳ Ahiman (Num. XIII, 22) built ʿAnath.

עַנְתָּא, עִנְתָּא, עִדָּא f. = h. עוֹנָה I, 1) *marital duty.* Targ. O. Ex. XXI, 10 עַנְתָּהּ ed. Berl. (oth. eds. עִדָּהּ).—2) *time.* Y. Ber. II, 5[a] bot. ד׳ דצלותא the time for prayer. Ib. III, 6[a] bot. ע׳ דמיכלא the time for meals. Gen. R. s. 33 מן עד׳ דיהבת from the moment thou didst put thy hand on it. Cant. R. to IV, 4 בההיא ע׳ נשתתק וכ׳ in that moment (then) the Samaritan was silenced. Num. R. s. 9 הא עַנְתִּיךְ this is thy opportunity, v. עַנְיֵיתָא. Koh. R. to XI, 2 הא ע׳ מיתתן יתיה this is the opportunity to bring him. Ib. ענתה דמלעי the time for studying; a. fr.

עַנְתָּא* m. (ענת, cmp. ענש, a. עֲנִי II, 2, v. P. Sm. 2935) *oppressor, wrong-doer.* Targ. Prov. XVI, 33 ד׳ Pesh. (ed. דעצתא).

עַנְתּוֹדְרָיָא, v. עַנְתּוֹדְרָיָא.

עַנְתָּה, v. עַנְתָּא.

ענתת, Koh. R. to I, 11 נסרא ע׳ נסרע ע׳, read: אֲתָאנְסָרָא.

עַנְתּוֹדְרָיָא, עַנְתּוֹדְרִי׳ m. *of En-Todros* (?). Y. Shek. VI, 49[d] top ר׳ יודן ענתוד׳ (Bab. ed. Ms. M. יודן אנא תחדויה; ed. אבא היחדויזה, prob. corrupt. of תיודוזיא Theodosia, equivalent of תידריא). Y. Ber. IV, 7[c] top ענתודריא. Ib. 8[a] top ענתוריא; Y. Taan. II, 65[c] top ענתונד׳. Y. Sabb. IX, 12[a] bot. ענתדריא; a. e.

עַנְתְּנִיָּה, עַנְתּוּנָיָא m. *of En Tuna* (?). Y. Sabb. VII, 10[b] חנינא ע׳. Y. Peah I, 16[b] חנניא ע׳. Y. Ber. VI, 10[c] bot. ענתניה. Y. Orl. II, 62[c] top. Y. Ter. II, beg. 41[b] ענתונ׳.—Y. Ber. V, 9[a] top יוחנן ענתנייתא (?).—Cmp. תאנה עין, s. v. תְּאֵנָה.—[Gen. R. s. 29 חנינא אינוניתא, Ar. אין תתיה, prob. to be read: עין תוניה.]

ענתוריא, ענתורדיא, v. עַנְתּוֹדְרָיָא.

ענתותא, v. next w.

עֲנָתוֹתָיָא m. *of Anathoth.* Yalk. Is. 284 (ref. to Is. X, 30) תא ירמיה ע׳ וכ׳ Jeremiah of A. will come and prophesy reproofs against thee; Lam. R. introd., beg. ענתותא וכ׳ (corr. acc., or עֲנָתוֹתָאָה).

ענתותים, v. next w.

עֲנָתִים m. pl. (dial. for גּוֹתִי׳) *Goths.* Midr. Till. to Ps. XXV, end אם עשו שונא... אבל ברבריים וע׳ ושארית העמים ed. Bub. (oth. ed. לב׳ ולענתותים מה עשית׳ להם) if Esau (Rome) hates Jacob, it is because he took away his birthright, but what have I (has he, Jacob) done to the Barbarians (Germans), or to the Goths and the rest of nations?; ib. to Ps. CIX, end לברבריא ולשתותיא מה עשה (missing in ed. Bub.); Ms. 3: לברברים ולכותיים, Ms. 8 ולברבריים, v. ed. Bub. note 2; read: ולגוֹתִים or ולענתיים); Yalk. Ps. 702 לשבריים מה עשה לגוֹתִים (read לברב׳), v. גּוֹתָאֵי.

ענתניתא, עַנְתְּנִיָּה, עַנְתּוּנָיָא, v. עַנְתְּנִיָּה.

עִסְבָּא m. = h. עֵשֶׂב, *herb, plants.* Targ. Gen. I, 29. Targ. Ps. XXXVII, 2. Ib. XC, 5 (some ed. עִשְׂבָּא); a. e.—*Pl.* עִסְבִּין. Targ. Y. Gen. I, 30; a. e.—V. עֵשֶׂב.

עָסָה, v. עסי.

עַסָּוֹס, v. סוּס.

עָסוֹק, v. עָסַק.

עִסּוּק, v. עִסּוּק.

עִיסוֹת, עָסוֹת f. (denom. of עִיסָּה), *pl.* עִסִּיּוֹת, עִיסִּיּוֹת, *leaven.* Maas. Sh. II, 4 יתחלקו לעסות (Ms. M. לעסיות; Y. ed. לעיסיות) let them be divided into small portions to be used for leaven. Y. Ḥall. I, 57[b] עירס ראשי עיסיות if a person worked up (in the trough) morsels of dough for leaven. Ib. bot. חמש עי׳ five morsels &c.; a. e.

עִסָּה, עָסָה, *Pi.* עִיסָּה, v. עָשָׂה.

עֲסֵי, *Pa.* עַסֵּי *to press, tread.* Targ. Esth. I, 10. Targ. Job XXX, 17 דְּמַעֲסָן (not דְּמַעֲסָן).—Esp. *to press the teeth together, gnash the teeth.* Ib. XVI, 9 (v. עָמַס). Targ. Lam.

II, 16 (ed. Vien. עַסְיָאוּ *Pe.*). Targ. Ps. CXII, 10; a. e.—[Targ. Is. LIX, 11 עַסְּרִנָא, v. עָסַס.]

עַסְיָא pr. n. pl., v. אַסְיָא 2.—[Weinstein, Beitr. zur Gesch. der Essäer, identifies our w. with Callirhoe and surroundings, hot springs on the east side of Jordan, near the Dead Sea.]

עָסִיס m. (b. h.; v. עָסַס) *must, young wine.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, end השמים מטיפין לחן כ׳ the heavens shall drop wine for them.

עֲסִיס ch. same. Targ. Esth. I, 7 חמר כ׳ (some ed. כ׳) young wine.

עֲסִיסָא, Meg. 16[a] Ms. O., v. אֲצִיצָא.

עֲסִיסִית, v. עֲסִסִית.

עֲסִיקִין, *pl.* of עֵסֶק.

עֲסִירִיָא, עֲסִירָאָה, v. sub עֲשִׂירִי.

***עָסַס** (v. P. Sm. 2936 s. v. עס) *to be agitated.* Targ. Is. LIX, 11 נַסְּרִנָא ed. Wil., v. נָעַר.

עַסְסִיוֹת pr. n. pl. *ʿĂsasiyoth*, twin towns in Palestine. Gitt. 4[b].

עֲסִיסִית, עֲסִסִית f. (עָסַס *to stamp*), *pl.* עֲסִיסִיּוֹת, עֲסִסִיּוֹת, *pounded wheat* or *peas.* Tosef. Bets. I, 23 מיפני שהן מאכל ע׳ (ed. Zuck. מיפני שנאכל ע׳) because wheat may be eaten as a dish &c.; Y. ib. I, end, 61[a]; (Bab. ib. 14[b] לוּדְיוֹת). Sabb. 18[b]; Tosef. ib. III (IV), 1; Y. ib. III, 5[d] עסי׳; Y. Ter. II, 41[c] bot.

עָסַק (cmp. b. h. עָשַׂק) (with ב) *to work at, be engaged in.* Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4 ועוֹסֵק בו; Yalk. Lev. 619 ועוֹסֵקְנִי בו and busy myself with him (to punish him), v. עסק II. Ber. 11[a] (ref. to Deut. VI, 7, 'when thou sittest in thy house') פרט לעוסק במצוה this exempts (from reading the Sh'ma) him who is engaged in a religious work; Succ. 25[a]. Ib. והעוסק במצוה פטור מן המצוה מכאן נפקא לן׳ is it from here (Deut. l. c.) that we derive the rule, that he who is engaged in a religious act is exempt from other religious duties? Ib. 26[a]. Pes. 50[b] לעולם יעסוק אדם בתורה וכ׳ let man by all means be engaged in the study of the Law and the pursuit of religious work, even if not for their own sake &c., v. שֵׁם. Ib. וכל העוסקין במלאכת שמים and all those who make a living of religious work (deal in objects used for religious ceremonies &c.); ib. ואם עוסקין לשמה וכ׳ but if they do so from a religious motive &c.; a. fr.—Part. pass. עָסוּק; *pl.* עֲסוּקִין. Keth. 103[b] ר׳ חייא כ׳ במצות הוה R. Ḥ. was always engaged in some good work (charity). Tosef. Bicc. II, 15 וכל העסוקין לגבוה all whose business is connected with religion, v. supra. Ib. אם היו כ׳ לשום שמים, v. supra. Ex. R. s. 20 (ref. to Ex. XIII, 19) כל ישראל היו כ׳ בכסף וכ׳ while all Israel were busy taking along silver and gold, Moses was busy getting the bones of Joseph; a. fr.

Hif. הֶעֱסִיק *to engage, keep interested, entertain.* Yoma I, 7 ומעסיקין אותו and they entertain him (to keep him awake); ib. 19[b] הרי מעסיקין אותו וכ׳ לא they did not entertain him with music, but with their mouth (speech); Tosef. ib. I, 9. Ib. לעסקו בהברה (not בהברא, *Pi.*) to keep him awake with noise (recitations). Midr. Till. to Ps. VII היו מעסיקות אותו עד שיבוא שמואל they kept him engaged (in talk) until Samuel came; a. e.

Pi. עִסֵּק same, v. supra.

Hithpa. הִתְעַסֵּק, *Nithpa.* נִתְעַסֵּק 1) *to occupy one's self; to attend.* Sot. I, 9 מי לנו גדול מיוסף שלא נ׳ בו אלא משה who is greater than Joseph, to whose body none attended but Moses himself? (v. supra); מי גדול ממשה שלא נ׳ בו וכ׳ who is greater than Moses in whose burial none but the Lord himself was engaged? Lev. R. s. 25 מתחלת ברייתו ... לא נ׳ soon after the creation the Lord was first of all engaged in planting (Gen. II, 8), אף אתם לא תתעסקו וכ׳ even so, when you enter the land, you shall apply yourselves first of all to planting (Lev. XIX, 23). Y. Ḥag. II, 77[b] וישבו ונתעסקו, v. next w. Tanḥ. Vaëra 5 (play on הַעֹשֶׂק, Koh. VII, 7) עסק שנ׳ שלמה ... חטאתו (not חטאתו) the occupation with vain things in which Solomon engaged, led him astray; ib. כשהחכם מתעסק בדברים הרבה מערבבין וכ׳ when a scholar engages in too many affairs, they confound him so that he loses his wisdom; ib. חכם המתעסק בצרכי צבור משכחין וכ׳ if a scholar busies himself with public affairs, they cause him to forget his learning; a. fr.—Tosef. Arakh. IV, 27 מתעסק בירק בקורה בכל יום may arrange to have vegetables in the pot every day; מתעסק ירק בקדרה ואלפס וכ׳ (read: בירק) may have vegetables in the pot and stew &c.—2) *to do a thing without a direct practical purpose; to practice, experiment.* Sabb. 157[b] מתעסק בעלמא אנא I was merely playing (without the intention of measuring). R. Hash. IV, 8 (32[b]) אבל מתעסקין בהם כדי שילמדו Ms. M. (ed. מתע׳ עמהם עד) but you may practice with them that they may learn (to blow the Shofar); והמתעסק לא יצא and he who merely blows for practice, has not done his duty. Ib. 33[a] מתע׳ בהן עד שילמדו וכ׳ (Tosef. ib. IV (II), 10 מתלמדין לתקוע) you may practice with them ..., even on the Sabbath; a. e.—3) *to do one thing while intending to do another thing; to miss one's purpose, choose the wrong thing.* Snh. 62[b] המתעסק בחלבים וכ׳ he that misses his purpose in selecting forbidden fat to eat (intending to reach out for a permitted piece), or in consanguineous connection (by mistaking the person) is bound to bring a sin offering; המתע׳ בשבת who does a forbidden act by mistake on the Sabbath (meaning to do a different though forbidden act); Kerith. 19[b]. Ib. IV, 3 (19[a]) (ref. to אשר חטא בה, Lev. IV, 23) פרט למתעסק this is to exempt him who sinned by doing the thing which he had not intended to do. Ib. 19[b] מתעסק דמאי to what kind of a mistaken act does this refer? Ib. מתע׳ בדבר דלאו מצוה if by mistake he did an act which was not commanded (for that day). Ib. מתע׳ בחבורה making a wound (on the Sabbath) by mistake (circumcising the wrong child), opp. מקלקל בחבורה doing harm by making a wound; a. fr.—4) *to dispute, argue.* Gen. R. s. 8 עד שמלאכי השרת מדיינין ... ומתעסקין אלו עם אלו וכ׳ while the ministering angels were arguing with one another, disputing with one another, God created him (Adam); a. e.

עָסַק ch. same, 1) *to take pains, take trouble.* Targ. II Kings IV, 13. Targ. I Chr. XII, 34 (33; h. text לעדר).—2) (with ב) *to be occupied with.* Targ. Y. Lev. XX, 3; 5 (v. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4, s. v. עָסַק II). Targ. Koh. VI, 8. Targ. Prov. VII, 18 ונְעַסַק חד לחד וכ׳ and let us be engaged in dalliances in private (h. text נתעלסה וכ׳); a. fr.—Part. pass. עָסִיק; f. עָסִיקָא; *pl.* עָסִיקִין, עָסִירִין. Targ. Y. II Deut. XXXII, 4. Targ. Cant. I, 15. Ib. IV, 15; a. fr.—Y. Ḥag. II, 77^{b} כד דאינון עסיקין בדידון נעסוק וכ׳ (not עסוקין) while they are occupied with their doings (songs &c.), let us be occupied with our business (study); so they sat down and engaged in discussing words of the Law. Sot. 21^{a} בעידנא דעָסִיק בה while he is engaged in it. B. Mets. 12^{b}, a. fr. במאי עָסְקִינָן (במאי עסקינן אילימא וכ׳ what are we engaged in?, i. e. what is the case before us? Is it that the debtor admits &c. Ib., a. fr. חכא במאי עסקינן במגורשת וכ׳ (abbr. חב״ע) what is treated of here (in the Mishnah) is the case of a doubtful divorce. Ib. חכא בעבד עסקינן . . . the slave meant in this connection is one who perforates pearls (a skillful laborer); a. fr.

Ithpa. אִתְעַסַק, אִיעַסַק 1) *to occupy one's self, be busy.* Targ. Ps. L, 5. Targ. Ex. V, 9. Targ. II Chr. XXXV, 14; a. fr.—Ber. 25^{b} רב אחאי איע׳ ליה לבריה Rab A. busied himself with preparations for his son's wedding. B. Mets. 104^{b} יתיבנא לך לאיעסוקי ביה (Ms. M. לעסוקי *Pa.*) I gave it to thee to do business with (but not to spend thy share for personal use); a. fr.—2) *to dispute, quarrel.* Targ. Gen. XXVI, 20.

עֵסֶק I pr. n. *Eseḳ* (*Dispute*), name of a well. Targ. Gen. XXVI, 20 (h. text עֵשֶׂק).

עֵסֶק II m. (עָסַק) *business, worldly occupation; affair, concern.* Ḥag. 13^{a}, a. e. אין לך ע׳ וכ׳ thou hast no concern with, v. סָחַר I. Ab. IV, 10, v. מָעַט. M. Kat. 22^{a} bot. רצה ממעט בעסקו if he desires, he may do less business (as a sign of mourning). Treat. S'maḥ. ch. IX ואינו מרבה בעסקו and he need not make elaborate preparations for his funeral; a. fr.—Trnsf. *affair, display.* Men. X, 3 (65^{a}) כדי שיהא נקצר בע׳ גדול that the cutting of the 'Omer may take place with great display (in the presence of many people); Koh. R. to I, 3.—*Pl.* עֲסָקִים, עֲסָקִין, constr. עֲסָקֵי, עֲסָקַי. Yoma 75^{a}; Sabb. 130^{a} (ref. to Num. XI, 10) על ע׳ משפחותיו (the people wept) over their family affairs (the prohibition of consanguineous marriages); Yalk. Num. 735. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4 (ref. to פני, Lev. XX, 5) פינה אני מכל עֲסָקַי וכ׳ I shall leave all my affairs, and busy myself &c., v. עָסַק; ib. Aḥăré, ch. X, Par. 8; Yalk. Lev. 619; a. fr.—2) *controversy, dispute, cause.* B. Mets. 97^{b} כגון שיש ע׳ שבועה ביניהן when there is a dispute between them in which an oath is involved (i. e. when the oath that would have been required, cannot be administered).—*Pl.* as ab. Shebu. 31^{a} שדה שיש עליה ע׳ Ar. (ed. עסיקין) a field the title of which is disputed. Keth. 92^{b} sq. רצאו עלוה ע׳ (ed. עסי׳) protests against the title were issued; B. Mets. 14^{a} bot. עסי׳.

עִי, עִסְקָא ch. same, *occupation, painstaking; affair, business; merchandise.* Targ. Koh. X, 18 עיסק אורייתא וכ׳ the occupation with the Law and the commandments. Targ. II Kings IV, 13. Targ. Koh. III, 6 למשדי ע׳ וכ׳ to throw merchandise into the sea; a. fr.—עַל עִיסַק *on account of, for the sake of.* Targ. Gen. XX, 18. Ib. XXI, 11; a. fr.—Sot. 21^{a} שבנא עבד ע׳ Shebna engaged in business. Taan. 21^{a} ניזיל ונעביד ע׳ let us go into business. Keth. 66^{b} ע׳ רבה a large investment, v. זִיוְנָא III. Hor. 12^{a} מאן דבעי למיעבד ע׳ וכ׳ (not בע׳) he who wants to enter upon a certain enterprise and desires to know whether he will succeed or not; Kerith. 5^{b} מאן דבעי נעביד עִיסְקֵי (*pl.*); a. fr.—Esp. *'iṣḳa, giving a person goods to trade with on shares* (usually two shares of the profit going to the investor and one to the trader). B. Mets. 104^{b} האי ע׳ פלגא וכ׳ in the case of an *'iṣḳa*, half of the sum involved is a loan (at the risk of the trader), and the other half is a trust. Ib. להכא קרי ליה ע׳ וכ׳ it is therefore called *'iṣḳa* (business), because he has a right to say to him, I have given it to thee to trade with, v. עָסַק. Ib. חד ע׳ ותרי שברי (not חדא) if one *'iṣḳa* was agreed upon, and two instruments (each for half the amount) were made out. Ib. 105^{a} האי מאן דקבריל ע׳ מחבריה וכ׳ if one took merchandise on shares from his neighbor and suffered loss, but afterwards took pains and recovered the loss. Ib. הנך בי תרי ע׳ בהדי הדדי . . . if two entered a partnership with each other (one furnishing the capital). Bets. 32^{b} בנא מניהו ע׳ he asked them to give him goods on shares; a. e.—*Pl.* עִסְקֵי, עֲסָקֵי, עִי. Targ. II Kings IV, 13. Targ. Y. Gen. II, 2 תרי ע׳ ותד שטרא עשרתי ע׳ (Rashi *sing.*) two *'iṣḳas* and one document made out on both together. Ker. l. c., v. supra; a. e.

עַסְקָן m. (preced. wds.) 1) *experimenter, observer of nature.* Ḥull. 57^{b} ע׳ בדברים חיה וכ׳ he used to make experiments, and he made one to disprove R. Judah's theory. Ib. מאי ע׳ בדברים why was he called an experimenter? Lev. R. s. 19 (in Chald. dict.) ר׳ אסי הוה ע׳ בדברים R. A. used to experiment. Ib. s. 22 ר״ש הוה ע׳ בדברים; Koh. R. to V, 8 עוֹסְקָן.—2) *busy, moving automatically.*—*Fem.* עַסְקָנִית; *pl.* עַסְקָנִיּוֹת. Succ. 26^{b} הן ידים ע׳ hands are busy, i. e. touch things automatically.

עִסְרוֹנָא, עַסַר, v. עֲשַׂר.

עִפּוּשָׁא, עִפּוּי, v. sub צִיף.

עִפְּרִים, v. עֲפָרִים.

עָפַי (=עִיף; v. עוּף I) [*to be bent,*] *to toil.* Targ. Prov. XXI, 25 עָפְיָן ed. Lag. (some ed. a. Levita עִפְּרִין, corr. acc.; Bxt. a. ed. Wil. צָבְיָן).

Af. אַעְפֵי *to spread, be doubled, thick-branched.* Part. מְעַפֵּי; f. מְעַפְּיָא. Targ. Hos. IV, 13. Targ. Ez. VI, 13 (h. text עֲבֹתָה, v. עָבוֹת).

עָפְיָא, עָפְיָ m. (preced.) *sprouting, foliage, branches.* Targ. Cant. I, 16 (fr. Dan. IV, 18. Targ. Ez. XXXI, 3 עֲפָרִיה Regia (ed. נוֹפִיהּ).—*Pl.* עָפְיָן. Targ. Cant. II, 2 עֲפָרָא.—V. אוּפַי.

עַפְיָן, עִפְיָאן, v. אַפְיָן.

עֲפִיץ, v. עָפַר.

עִפִּיץ, Ab. Zar. 39ª, read: עַפָּדָן.

עָפַל (b. h.) *to swell, rise.*—V. עוֹפֵל.

Hif. הֶעְפִּיל *to act rashly, be foolhardy.* Sabb. 97ª מן המַעְפִּילִים הוה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מִמַּעְפִּילוּ) he was one of the foolhardy (Num. XIV, 44); Yalk. Num. 749 הַמַּעְפִּילִין.

עֹפֶל, v. עוֹפֵל.

עָפְלָא pr. n. *'Ofla*, name of a gate of Jerusalem. Targ. Zeph. I, 10 (v. עוֹפֶל); v. עוֹפָא II.

עַפְעַפִּים m. *Du.* (b. h.; עפעף, Pilp. of עפף or עוף) [*wings,*] *eye-lids.* Sabb. . . . מרבה שיער בע׳ פוך eye-paint advances the growth of the eye-lashes; Pesik. 'Ăniya, p. 135ª. Ber. 60ᵇ עַפְעַפָּיו, v. תְּנוּמָה.

עָפַף (reduplic. of עוּף II) *to fly around.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 אל תקרי אפפוני אלא עֲפָפוּנִי הצרות טסות וכ׳ read not *ăfafuní* (with א) but *'ăfafuní* (with ע), troubles come flying over me like birds; Yalk. Sam. 157.

עָפַף (v. עוּף I) *to double, bend, curve.* Targ. Is. II, 4; Mic. IV, 3 וְיִתְעַפְּפוּן (Levita וְיִטְעַפְּפוּן, *Pol.* of עוּף; h. text וְיִכַּתְּתוּ).—Sabb. 134ª לְעַפְּפָהּ, Rashi, v. עִיף II.

Pa. עַפֵּף *to double, roll up.* Part. pass. מְעַפָּף; f. מְעֻפְּפָא. Targ. I Kings XIX, 6 חררא מע׳ a rolled up cake (h. text עֻגַת רצפים).—Ḥull. 51ᵇ עוף ומעפף (not ומעופף), v. עִיף II.

עֲפַץ, v. אֲפַץ.

עֹפֶץ m. (v. אֲפָצָא) *gall-nut.* Y. Gitt. II, 44ᵇ top דיוש ארן בו ע׳ untanned ink, v. אִיפָּא I.

עִפְצָא, v. אֲפָצָא.

עֹפֶר, *pl.* עֲפָרִים, v. עוֹפֶר.

עָפַר, *Pi.* עִיפֵּר (b. h.; denom. of עָפָר) *to cast dust, cover with mud.*

Hithpa. הִתְעַפֵּר *to be soiled.* Lam. R. introd. (R. Abbahu 6) והם ישנים . . . ומתעפרים בעפר they sleep on the bare earth and become soiled with dust; ib. to III, 13.

עָפָר (b. h.; עפר *to be thick*, cmp. אָבָק; v. עוֹפֶר) *dust, mud, sand, mortar.* Gen. R. s. 14 (ref. to Gen. II, 7) ע׳ זכר אדמה נקבה היוצר מביא ע׳ זכר וכ׳ *'afar* represents the male element, *ădamah*, the female; the potter takes male dust (coarse sand) and female earth (soft clay), in order that the vessels be strong. Sot. II, 2 ניטל ע׳ מתחתיה he (the priest) takes earth from under it (the marble slab). Ib. 16ª מצינו אפר שקרוי ע׳ we find that ashes are likewise called *'afar*; Ḥull. 88ᵇ; Gen. R. s. 49ᵇ. Ib. עֲפַר סוטה the dust used in preparing the Water of Jealousy; ע׳ כיסוי the earth or ashes used for covering up the blood at slaughtering (Lev. XVII, 13); Num. R. s. 9. Ib. זכתה . . . ואנכי ע׳ ואפר לא זכתה תחזור לעֲפָרָהּ if she is worthy (innocent), let a son descend from her like Abraham, of whom it is written, 'And I am dust and ashes' (Gen. XVIII, 27); if she is unworthy, let her return to her native dust. Ib. זהב העגל ע׳ the gold dust of the calf. Y. B. Mets. VIII, end, 11ᵈ ע׳ שחור black potter's earth; a. fr.—Gen. R. s. 94 עֲפָרוֹ של יצחק (ed. Wil. אֲפָרוֹ), v. אֲפַר.—*Pl.* עֲפָרוֹת, constr. עִפְרוֹת. Num. R. l. c. (ref. to זהו ע׳ הזהב אשר נתן ומן הכיפר, Num. V, 17) [read:] this refers to the gold dust which he (Moses) made by grinding (Deut. IX, 21). Gen. R. s. 26 שהיו בקיאים בע׳ וכ׳ they were experts on the qualities of soil like serpents; a. e.

עַפְרָא ch. same. Targ. Lev. XIV, 45. Targ. Prov. VIII, 26 (h. text עפרות); a. fr.—B. Bath. 73ᵇ הוה שקיל ע׳ ומורח וכ׳ he took up dust and smelt of it and said, this is the road &c. Ib. 16ª לפומיה דאיוב ע׳ earth into Job's mouth (stop him)! Ib. 171ᵇ מאן יהיב לן מעַפְרֵיה דרב וכ׳ O, that some one would give us some of the dust of Rab and Samuel, and we should put it into our eyes! (i. e. we surely revere the memory of Rab and Samuel, yet we differ with them); Ab. Zar. 53ᵇ; Ḥull. 68ᵇ. Snh. 108ᵇ והוה ע׳ והוו חרבי . . . we threw dust and it turned into swords; a. fr.

עַפְרוּרִין m. pl. (preced.) ע׳ דדהבא *gold-dust.* Targ. Job XXVIII, 6 (ed. Lag. עפרותין, corr. acc.).

עַפְרוּרִית f. (preced.) *sandy matter* in grain. B. Bath. 93ᵇ וע׳ לא but sand (as an admixture) need he not accept? Ib. 94ª רובע ע׳ לסאה . . . עדשים the purchaser of lentils must accept one fourth of a Kab of sand for each S'ah; a. e.

עַפְרוּתִין, v. עַפְרוּרִין.

עֲפָרַיָּא pr. n. pl. (v. next w.) *'Ăfaraya.* Y. Bicc. III, 65ᵈ שמעון דמע׳ וכ׳ Simeon, a native of 'A. (a Palestinian) has not been appointed!

עֲפָרַיִם, ח׳, עֶפְרַיִם (b. h. חֲפָרַיִם Josh. XIX, 19) pr. n. pl. *'Ăfarayim, Ḥăfarayim* (*Hafaraim*). Men. VIII, 1 (83ᵇ) ע׳ Bab. ed. (some ed. עפור; Ms. M. הפריים; Mish. ed. ח׳; v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. 85ª חבן אחה מכניס לע׳ (Ms. M. לח׳) wouldst thou carry straw to 'A.?; Gen. R. s. 86, end לעֶפְרַיִם; Ex. R. s. 9.

עִפְרָן, Targ. Cant. V, 14 ברקן וע׳, read with ed. Lag. ב׳ זעפרנא (v. זְעִפְרָנָא) *saffron-colored smaragd.*

עֶפְרָתַיִם pr. n. pl. *'Efrathayim.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. ר׳ חוניא יעקב מע׳ R. Hunia Jacob of 'E. (perh. עֶפְרַיִם?).

עָפַשׁ, *Pi.* עִיפֵּשׁ *to grow mouldy, decay.* Pes. 15ᵇ; 45ᵇ הפת שעִיפְּשָׁה וכ׳ bread that is spoiled so as to be unfit for man to eat &c. Tosef. ib. II (III), 4 שעיפשו או שירבשו which have become mouldy or dried up. Tosef. Ter. IX, 10 פת שעִיפְּשָׁה (ed. Zuck.). Tanḥ. Mick. 7 . . . פת עָפְשָׁה the bread in our vessels has become mouldy. Y. Yoma III, 41ª bot. לא היתה מְעֻפֶּשֶׁת it never grew mouldy; Bab. ib. 38ª מְעֻפֶּשֶׁת; Tosef. ib. II, 5; Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מחע׳; a. e.

Hithpa. הִתְעַפֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְעַפֵּשׁ same, v. supra. Gen. R. s. 31 שלא ירקבו ולא יִתְעַפְּשׁוּ וכ׳ that they (the fruits in the ark) should not rot, or mould, or be disfigured.

עֲפַשׁ ch., *Ithpa.* אִיתְעַפַּשׁ same. Men. 23ᵇ לכי מִיעְעַפְּשָׁא when the bread is spoilt.

עֵץ m. (b. h.; v. עָצַר 2) *tree, pole; wood.* Esth. R. to V, 12 לאחר שעשה העץ after having made the gallows. Tam. II, 3, a. fr. עץ שמן pine-wood. Gen. R. s. 15 אילן שעֵצוֹ נאכל וכ׳ a tree whose wood is as fit to eat as its fruit. Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI, v. עָנָם; a. v. fr.—Pes. 30ᵇ עץ פרור wooden pot-ladle.—*Pl.* עֵצִים; constr. עֲצֵי. Tam. l. c. כל הע׳ כשרין וכ׳ all kinds of wood are fit for the altar pile. Ib. 5 עצי תאנה wood of a fig-tree. R. Hash. II, 3 עצי שמן, v. supra; a. v. fr.

עֵי׳, עֶצְתָּא, עֲצָא f. = h. עֵצָה II. Targ. O. Deut. XXXII, 28 (some ed. עֵצָה). Targ. Num. XXXI, 16. Targ. Y. II Num. XXIV, 14 עצה; a. e.—*Pl.* עֵי׳, עֲצָתָן, עֲצָתָא. Targ. Prov. XXII, 20 (ed. Wil. עֲצָתָא sing.). Targ. Y. II Deut. l. c. (v. עִיטָא).—Esth. R. to I, 3 בני עיצתא דלית (not עצתיא) his counsellors; a. e.

עֲצָא, v. עֲצִי.

עָצַב (b. h.) 1) *to cut, form, shape.*—2) (cmp. עָגַן a. עָגַן) *to cut, grieve, pain.*

Pi. עִצֵּב *to shape, handle,* esp. *to straighten an infant's body by manipulation.* Sabb. XXII, 6 אין מְעַצְּבִין את התקן you must not manipulate a child (on the Sabbath), expl. ib. 147ᵇ בחומרי שדרה straightening the vertebra (v. לְפַּף). Tosef. Kel. B. Mets. II, 9 שהוא מְעַצֵּב עליה וכ׳ because he (the surgeon) manipulates children thereon.

Hif. הֶעֱצִיב *to grieve.* Gen. R. s. 44 (ref. to Ps. CXXXIX, 24) (י)להַעֲצִיבְךָ וכ׳ . . . אם עתיד if it be my destiny to rear children who are to grieve thee, it is better that thou shouldst lead me in the way of the world (death); (Yalk. Ps. 888 ולהכעיסך).

Hithpa. הִתְעַצֵּב, *Nithpa.* נִתְעַצֵּב *to be grieved, mourn.* Snh. 38ᵇ שמח בתורתו ונ׳ במיתתו he rejoiced over his (R. ʿĂkiba's) learning, and mourned over his death (predestined martyrdom).

עָצַב ch. same; (intr.) *to be grieved.* Targ. Ps. XXXIV, 6 (v. חָסַל II).—*Part. pass.* עָצֵב, עָצִיב; f. עָצִיבָא; *pl.* עָצִיבֵי *grieved, sad.* Targ. Esth. IV, 1; Targ. Y. Ex. XII, 31 קל ע׳ the voice of a mourner.—Bets. 16ᵇ חזריה דהוה ע׳ he saw that he looked down-hearted; אמאי עָצִיבַת, v. מְבַרְחִינָן ע׳ why art thou grieved? Taan. 25ª. Ib. 22ª בְּרוֹחָא ע׳; a. fr.

Ithpe. אִיתְעַצִּיב *to be grieved.* Ber. 31ª ואִתְעַצִּיבוּ and they grew sad; Yalk. Ps. 881 ואיתע׳.

עֶצֶב m. (b. h.; עָצַב 1) *form,* esp. *idol.*—*Pl.* עֲצַבִּים. Sifra K'dosh., beg. ע׳ על שם שנעשו פרקים פרקים idols are called 'forms', because they are made limb by limb; Mekh. Mishp. s. 20; Ab. d'R. N. ch. XXXIV.—Snh. 63ᵇ וכושרן דמות עֲצַבֵּיהֶם (not עֲצַבִּים, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) they made an image of their (the rich men's) figures; Yalk. Hos. 529.

עֶצֶב m. (b. h.; עָצַב 2) *trouble, toil; that which is acquired through toil.*—*Pl.* עֲצַבִּים. Num. R. s. 9 (ref. to Prov. V, 10) אין עֲצָבֶיךָ אלא בנים (ed. Wil. עֲצִירָבָה וכ׳) 'thy toils' means thy children (with ref. to Gen. III, 16); ועצבך, Prov. V, 10 ע׳ זו יגיעת הארץ 'thy toils' means painful labor in the field (with ref. to ib. 17).

עָצֵב m., עֲצֵבָה f. (b. h.; preced.) *sad, grief-stricken.* Pes. 119ª מלך בו״ד מנצחין אותו וע׳ וכ׳ a human King grieves when he is defeated, but the Lord &c.; (Midr. Till. to Ps. IV כוכסס), v. נָצַח. Ber. 5ª מוכר ע׳ ולוקח שמח the seller grieves (because he has to part with a dear possession), and the buyer is glad; a. e.—*Pl.* עָצְבִין, עֲצֵבִין; עֲצֵי׳, עֲצֵבוֹת. Yoma 21ᵇ. Ib. 67ª; a. e.—Trnsf. (of the fingers of the hand) *pressed together, narrow,* opp. טוֹחֵק. Erub. 3ᵇ, a. e., v. אַמָּה.

עָצֵב ch., v. עֲצַב.

עִצָּבוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *grief, pain, toil.* Num. R. s. 9 (ref. to Prov. V, 10, v. עֶצֶב) לומר שיאכלו בע׳ וכ׳ intimating that they shall eat with toil whatever they may eat (with ref. to Gen. III, 17). Pirké d'R. El. ch. XIV בעִצָּבוֹן גדולי, v. סָחַם; a. e.—*Pl.* עִצָּבוֹנוֹת. Midr. Till. to Ps. XVI, 4 הרבית ע׳ לבני אדם ed. Bub. (missing in oth. ed.) thou didst decree many pains unto man (ref. to Gen. III, 16, sq.); ib. הרבית ע׳ לאבות העולם thou didst decree many troubles unto the patriarchs; הרבית ע׳ לדורו של שמד thou didst decree . . . upon the generation of (the Hadrianic) persecution; Yalk. ib. 667.—[V. next w.].

עִצְבוֹנִית f. (preced.) [*a stinging plant,*] prob. *wild rose-bush.* Gen. R. s. 63 משל לחדס וע׳ וכ׳ (Matt. K. עִיצְבוֹנוֹת; some ed. עכבינית, corr. acc.) this is like a myrtle and a rose-bush growing side by side; Yalk. ib. 110; Tanḥ. Ki Thetsé 4 עֲצָמוֹנִי.

עֶצְבוּת, עֲצֵבוּת f. (preced. wds.) *grief, sorrow.* Ber. 31ª אין . . . לא מתוך ע׳ וכ׳ you must not rise for prayer in a mood of grief or in languor . . . but in religious joy. Pes. 117ª אין השכינה . . . מתוך ע׳ וכ׳ the Divine Presence (holy inspiration) does not rest upon man in moments of languor or sadness &c. Ḥag. 5ᵇ אין עצר׳ לפני וכ׳ there is no sadness before the Lord, for it is written (I Chr. XVI, 27) &c.; Yalk. Jer. 292.

עֵצָה I f. (b. h.; v. עֵץ) 1) *trees, plantation.* Y. Sabb. III, 6ª; Y. Succ. I, end, 52ᶜ שבים התיר ע׳ allowed the carrying of things on the Sabbath from trees in the water (on an island) to the water and vice versa (cmp. Erub. 67ᵇ סלע שבים); Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ.—2) *pea-stalks.* Sabb. VII, 4, expl. ib. 76ª חבן של מיני קטניות. Ohol. XVIII, 2, contrad. to קש.

עֵצָה II f. (b. h.; עָצַץ) *counsel, advice, plan, consultation, council.* Gen. R. s. 74 נוטלין ע׳ they hold council, v. רֵיוַח. Sot. 11ª (ref. to Ex. I, 10) הוא התחיל בע׳ תחלה he was the first to propose (the destruction of Israel). Ib. שלשה הרו באותה ע׳ three men took part in that consultation. Meg. 12ᵇ נטלה ע׳ מכנו counsel (legal wisdom) has been taken away from us. Sot. 11ᵇ שפנה מעֵצַת מרגלים he turned away from the council of the spies. Gitt. 58ª, a. e. אם אתה שומע לעֵצָתי if thou wouldst listen to my advice. Tanḥ. Haăz. 8 ובעצתי אל וכ׳ and if you follow my advice, do not risk your life for her. B. Bath. 118ª, a. fr. ע׳ טובה קמשמע לן good advice is meant by it (not a law); a. fr.—*Pl.* עֵצוֹת. Kidd. 80ᵇ (in Chald. dict.), v. גּוּץ. Midr. Till. to Ps. I, 3 שהיה יועץ ע׳ ומחקרימות וכ׳ who suggested plans which were executed, and which turned out well; a. e.

עֲצָה ch., v. עֲצָא.

עָצָה m. (b. h.; v. עָצֵי) *backbone, spine.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 14, ch. XIX (ref. to Lev. IV, 9) רכנס לפנים מן העצה he must go inside of the backbone, i. e. cut off a portion of the spine; Yalk. Lev. 462.

עֲצָה, v. עֲצָי.

עֲצָוְתָא=אֲצָוְתָא. Targ. Y. Num. XV, 20, sq.; a. e. (interch. with אֲ).

עָצוּם m. (b h.; עָצַם) *strong, mighty.* Pl. עֲצוּמִים. Lam. R. to III, 4, v. עָרְצוּם.

עָצוּם, v. עָרְצוּם.

עֲצוּמָה f. (עָצַם) *possession.*—Pl. עֲצוּמוֹת. Yalk. Gen. 111, v. עָצַם.

עֲצוּצָא, v. אֲצָרְצָא.

עָצוּר עֲצוּרָא m. (עָצַר) *wine- or oil-presser.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 11 (not עֲצִיר, עַ׳).—Pl. עָצוּרִין. Targ. Is. XVI, 10 (v. עֲצוּרָא).—B. Bath. 25b הנך ע׳ those pressers (of poppy-oil).

עֲצוּרָא, v. sub עֲצָא.

עֲצָרִי עֲצוּרִי.

עֲצָרְתָא, v. אֲצָוְתָא.

עָצָה עָצָא עָצֵי 1) *to press, squeeze; to oppress,* esp. (=h. עָשַׁק) *to withhold what is due to a neighbor.* Targ. Y. Lev. V, 23. Targ. Y. II ib. 21 עָצָה some ed. (not עַ׳). Targ. Y. II Deut. XXIV, 14; a. e.—Part. pass. עָצֵי, pl. עָצָרִין. Targ. Y. ib. XXVIII, 29.—2) *to be hard, dry; sapless.* Part. pl. עָצָרִין. Targ. Y. II Num. XIII, 20 (21).

עָצָא m. (preced.) *withholding, that which is withheld* (h. עֹשֶׁק). Targ. Y. Lev. V, 23 (not עֲצָיָא).

עֲצִיבָה f. (עָצַב) *sadness, use of the root* עצב. Gen. R. s. 27; s. 32 ארן ע׳ אלא אבלות the root עצב (Gen. VI, 6) means mourning. Num. R. s. 9, v. עָצַב.

עֲצִיבוּת, v. עֲצֵבוּת.

עֲצִילִי, v. עָצַל.

עָצִיץ m. (עצץ, v. אֲצִיצָא) *a common earthen vessel* (used for refuse). Keth. III, 4 האונס שותה בעציצו the ravisher must drink out of the offensive vessel he has chosen, expl. ib. 5 אפי׳ היא חיגרת וכ׳ he must marry the woman, even if she be lame &c.—Esp. *flower-pot.* Dem. V, 10 ע׳ נקוב וכ׳ that which grows in a perforated pot (placed in the ground) is legally like that which grows in the ground itself. Men. 70a ע׳ שאינו נקוב a pot without a hole. Kil. VII, 8; a. fr.—Pl. עֲצִיצִים. Y. ib. end, 31a.

עֲצִיצָא עֲצִיץ ch. same. Y. Snh. X, 29a bot. אשכח חד ע׳ he found a pot (Midr. Sam. ch. XXVI חרש); v. אֲצִיצָא.

עֲצִירָה f. (עָצַר) 1) *closing up, obstruction of orifices,* v. עֲצִיר. Gen. R. s. 52 end (ref. to Gen. XX, 18) נאמר ע׳ בפה ע׳ בגרון וכ׳ the root עצר applies to closure of the mouth, of the throat &c.—עֲצִירַת גשמים (v. Deut. XI, 17) closing up the heavens so as to withhold the rain, *drought.* Sifré Deut. 43; Yalk. ib. 867.—2) *locking up, detention.* Sifré Num. 151; Yalk. ib. 782 (ref. to עצרת, Num. XXIX, 35) ארן ע׳ אלא כניסה the root עצר has the meaning of detention (by ref. to Jer. XXXVI, 5).

עָצַל, *Hithpa.* הִתְעַצֵּל, *Nithpa.* נִתְעַצֵּל (b. h. *Nif.*; v. עָצֵל; cmp. b. h. אצל) *to withdraw one's self, shirk the trouble of; to be careless, slothful; to consider one's self exempt.* Tam. II, 2 מימיו לא נ׳ הכהן מלהוציא וכ׳ never did a priest shirk the labor of carrying out the ashes. Lev. R. s. 19 (ref. to בעצלתים, Koh. X, 18) ע״י שהאדם הזה מִתְעַצֵּל מלכסות וכ׳ because that man considers himself exempt from covering his head as it is proper to do, he contracts rheumatism; ע״י שהאשה הזו מִתְעַצֶּלֶת וכ׳ because that woman is too careless (of chastity) to cover herself &c. Ib. ע״י שנִתְעַצְּלוּ מלחנות וכ׳ ... because the Israelites shrank from encamping in discord. Y. B. Kam. IX, end, 7a נתעצלו ולא הקריבוהו they were slothful and failed to offer it up; a. fr.

עֲצַל, ch., *Ithpa.* אִרְעַצֵּל same. Pes. 85a דאחי לאִרְעַצּוּלֵי ביה (not לעיצולי) one might be slothful about it (and fail to use the sacrifice up in due time).

עָצֵל m. (b. h.; cmp. אצל) [*standing aside,*] *slow; sluggard; lazy.* Deut. R. s. 5 מה ראה ... ללמד לע׳ וכ׳ what reason had Solomon to make the sluggard learn from the ant (Prov. VI, 6)?; a. e.—Pl. עֲצֵלִים, עֲצֵלִין, עֲצֵרִי. Pes. 85a עֲצֵלֵי כהונה the negligent among the priests (opp. זְהִירֵי); a. e.—Fem. עֲצֵלָה; pl. עֲצֵלוֹת, עֲצֵרִי. Y. ib. I, 27c bot. הנשים ע׳ הן women are slow (opp. זריז).

עַצְלוּת f. (b. h.; preced.) *laziness, indolence.* Yalk. Num. 720; Pes. 66a מי גרם ... ע׳ שהיתה בכם וכ׳ what is the cause that I had to come from Babylonia and be appointed your chief? Your indolence, which prevented you from waiting upon the two greatest men of the generation. Ib. 117a; Ber. 31a, v. עֲצֵבוּת; a. fr.—Y. Kil. VIII, 31c (of an animal tied by the side of a harnessed animal) זה נושא עַצְלוּתוֹ של זה וכ׳ this one carries the sluggishness of the other, i. e. when one is sluggish, the other has to carry the heavier load.

עַצְלָן m. (preced.) *laggard.*—Pl. עַצְלָנִין. Succ. 27b משבח אני את הע׳ וכ׳ (for once) I praise the laggards, because they do not leave their homes on a festive day. Tosef. Pes. III (IV), 11 כת ע׳ (Var. עֲצֵלִין) the group of laggards (coming late for the Passover sacrifice).—Fem. עַצְלָנִית. Pes. 65a כת ע׳, v. supra.—Pl. עַצְלָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. s. 6.

עָצַם (b. h.) 1) *to press; to close* (the eyes). Yalk. Is. 304 זה העוֹצֵם עיניו כשעומדות וכ׳ he who closes his eyes when (he sees) Israelitish girls stand washing. Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VII לְעַצּוֹם, v. infra.—2) [*to be compressed, hard,*] *to be strong,* v. עָצוּם a. עֶצֶם.—3) (denom. of עֶצֶם) *to acquire, possess.* Gen. R. s. 64 שעָצַמְתָּ, v. עֶצֶם.

Hif. הֶעֱצִים *to close* (the eyes). Kidd. 32b יכול יַעֲצִים עיניו וכ׳ perhaps a man might think, he will close his eyes

and pretend not to see him (the old man); Yalk. Lev. 617; Sifra l. c. יעצום. Sabb. XXIII, 5 מַעֲצִים, v. עָצַץ.

Pi. עִיצֵּם *to close* (a dead body's eyes), v. עָצַץ.

Hithpa. הִתְעַצֵּם, *Nithpa.* נִתְעַצֵּם 1) *to be closed*, v. עָצַץ.—2) *to be headstrong towards one another.* Snh. 31[b] שנים שנתעצמו בדין וכ׳ if both parties to a law-suit are stubborn, one saying, let us go to law here, and the other saying, let us go to the circuit court.—3) v. עִיצּוּם 3) *to fortify each other*, i. e. *to enter an agreement with the condition of forfeiture.* Tosef. B. Mets. I, 16 שנים שנתעצמו זה בזה ואמר וכ׳ if two made an agreement wherein one said, if I do not come &c.

עֶצֶם m. (b. h.; preced.) [*strength,*] 1) *bone.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 21 עמד ע׳ בגרונו if a bone sticks in one's throat; Sabb. 67[a]. Pes. VII, 11 השובר את חע׳ וכ׳ he who breaks a bone of the Passover sacrifice. Ib. 12 שאין בו משום שבירת חע׳ because the prohibition to break a bone does not apply to it; a. v. fr.—*Pl.* עֲצָמוֹת. Ib. 10. Ib. VIII, 8 והמלקט לו ע׳ he who has the bones (of a parent) collected, v. לָקַט; a. v. fr.—2) *substance, essence, self* (v. עִיצּוּם). Ab. I, 14 וכשאני לעצמי וכ׳ and if I am (I care) for myself only, what am I? Ib. II, 13 אל תהי רשע בפני עצמך be not a wicked man in thine own sight (despair not of thyself). Ber. 43[a]; Tosef. ib. IV, 8 כל אחד ואחד מברך לעצמו each says the blessing for himself. Zeb. VIII, 10 כשהוא בעצמו when it (the addition to, or the diminution from the prescribed action) stands by itself (is clearly visible); R. Hash. 28[b]; Erub. 100[a]. Sifré Deut. 19 לא מעצמי אני וכ׳ I did not say that of my own accord (as my idea), but at the command of God. Num. R. s. 20; Tanḥ. Bal. 13 בקש לילך לעצמו he wanted to go to himself (go home); a. v. fr.—*Pl.* constr. עַצְמֵי. Sifré Deut. 16 לשעבר ... עַצְמֵיכֶם וכ׳ in the past you were your own masters, now you are servants and subjects of the community; a. fr.—3) *substance, wealth*, esp. *live stock.* Yalk. Gen. 111 (ref. to וְעָבְדָהּ, Gen. XXVI, 14) כתיב אם אין אדם נעשה כעבד לעצמו וכ׳ it may be read 'and he shall serve it', unless a man become like a slave to his stock, he does not own it; Gen. R. s. 64 כמו עבד לעבדו (read לעצמו; cmp. Snh. 58[b]).—*Pl.* as ab. Gen. R. l. c. (ref. to עצמת ממנו, Gen. XXVI, 16) כל איתן ע׳ שעצמת ממנו היה לך all these possessions (herds and flocks) which thou hast obtained, are they not from us?; Yalk. l. c. עֲצוּמוֹת.

עַצְמוֹנִי* m. (עֶצֶם) [*bony,*] name of *a thorny plant*, v. עַצְכּוֹנִית.

עָצַר (b. h.; cmp. אָצַר) [*to press,*] *to close up; to detain; to ward off; to gather, store away.* Succ. 38[a] עוֹצֶרֶת רוחות וכ׳ wards off evil winds and dews (v. infra). Num. R. s. 19 ויעצרו ... היאך יכול how could the angel of death strike a man that had stood up against the angel of death and warded him off? (ref. to Num. XVII, 13). Sifré Num. 151; Yalk. ib. 782 (ref. to עצרת, Num. XXIX, 35) עָצְרוֹ הכתוב מלצאת the Scripture keeps him (the pilgrim) from leaving (Jerusalem, on the eighth day). Pesik. R. (ed. Fr.) addit. s. 4; Pesik. Bayom, p. 193[b] הק״בה עוֹצֵר וכ׳ the Lord locks his Presence up with them, v. infra. Ab. Zar. 71[a] עול תחתי לעוצרי, v. עָלַל; a. fr.—Part. pass. עָצוּר; f. עֲצוּרָה; *pl.* עֲצוּרִים, עֲצוּרוֹת; עֲצוּרִין. Sifré l. c. מה זה ע׳ מלצאת אף זה ע׳ וכ׳ as on this (the eighth day) one is prohibited to leave, so is one on this (the first day). Sifré Deut. 135 (ref. to עצרת, Deut. XVI, 8) יכול יהא אדם ע׳ כל וכ׳ from this you might infer that one must be confined the whole day in the schoolhouse (for religious exercises). Ib. מה שבירי ע׳ אף ששי ע׳ as the seventh day is under restrictions (as to week-day labor), so is the sixth day (i. e. the days intervening between the first and the seventh day); אי מה שבירי ע׳ מכל מלאכה וכ׳ you might infer from this that as the seventh day is under restriction as regards all sorts of labor (even work of necessity), so is the sixth; Ḥag. 18[a] השבירי ע׳ בכל מלאכה ... ימים ע׳ וכ׳ the seventh day is under a general restriction, but the six days are not; Yalk. Deut. 904; ib. 907. Ḥull. 67[a] בורות ... שהן ע׳ ככלים wells, pits and caves, the waters of which are restrained as in vessels; Yalk. Lev. 537 בכלים ... עצורים (corr. acc.); a. fr.

Nif. נֶעֱצַר *to be detained; to be gathered together.* Pesik. R. l. c. כל זמן שישראל נֶעֱצָרִין וכ׳ as long as Israel holds festive gatherings in synagogues and schoolhouses, the Lord locks up &c. (v. supra); Pesik. l. c.[a] מִתְעַצְּרִין (*Pi.*). Yalk. Num. 782 (ref. to עצרת, v. supra) למה נֶעֱצְרוּ עיד יום אחד why are they detained one more day? Taan. 7[b] הגשמים נעצרין the rains are withheld. Ib. 8[a] השמים נעצרין מלהוריד וכ׳ the heavens are locked up so as not to let down rain &c.; a. fr.

Pi. עִצֵּר 1) *to hold festive gatherings.* Pesik. l. c., v. supra.—2) *to detain, keep off.* Succ. 37[b] כדי לְעַצֵּר רוחות וכ׳ in order to keep off evil winds &c. (v. supra).

עֲצַר ch. 1) *to press, squeeze.* Targ. Jud. VI, 38. Targ. Gen. XL, 11 (O. ed. Vien. עַצְרִית, *Pa.*); a. fr.—Y. Sabb. XVII, 16[b] top; Y. Bets. I, 60[b] bot., v. זַרְזָא.—2) *to keep back, save.* Y. Taan. III, 66[d] top עֲצוֹר וכ׳, v. גּוֹלְתָא.

עִצָּר m. = עָצוֹר. Targ. Am. IX, 13 ע׳ ענבין (not עֵצֶר, עֲצַר).

עַצְרָא m. (preced. wds.) *wine-press, vat.*—*Pl.* עַצְרֵי. B. Mets. 86[b] ברנר ע׳ ... זגתא a black hen ... that moves about among the vats. B. Kam. 27[b] קרנא דע׳ (not דעצרא) a corner near the wine-presses.

עִצְרָא m. (preced. wds.) *juice.* Gitt. 69[b] Ar., v. אִיצְטָא.

עַצְרִי pr. n. m. *'Atsri.* B. Bath. 174[b] (Ms. M. עצורי); Arakh. 23[a] משה בר ע׳.

עֲצֶרֶת f. (b. h.; עָצַר) *detention, gathering,* esp. *a festive gathering for the conclusion of a festive season, concluding feast*; ע׳ של חג the concluding feast of the Succoth festival (Num. XXIX, 35); ע׳ של פסח the concluding feast of the Passover festival i. e. *the Feast of Weeks, Pentecost.* Pesik. Bayom, p. 193[a] ראויה היתה ע׳ של חג ... כשם שע׳ של פסח וכ׳ by right the concluding feast of the Succoth Festival was to have been fifty days after (the first day of Succoth) as the concluding feast of Passover is &c.; Cant. R. to VII, 2; a. e.—In gen. ע׳ f., (sub. יום) m. *Feast of Weeks, Pentecost.* Pesik. l. c., p. 190[b] בסיון ע׳ in the month of Sivan is the Feast of Weeks. Ḥag. II, 4 ע׳ שחל להיות וכ׳ if the Feast of Weeks occurs on a Friday. Ib. שלא לקיים ... ע׳ אחר השבת to oppose those who say that the Feast of Weeks must be observed on the day after the Sabbath (after seven complete weeks from

Passover, beginning with the first Sunday); Men. 65a. Ib.b; a. v. fr.

עֲצַרְתָּא I ch. same, *Feast of Weeks*. Targ. O. Num. XXVIII, 26 בעֲצַרְתְּכוֹן (ed. Vien. בעֲצַרְתֵּי; Y. בְּעֶצַרְתֵּי; h. text בשבעתיכם). Targ. II Esth. III, 8 רומא דע׳.—Pes. 42b; Sabb. 110a, v. הַבְדָּלָה. Pes. 68b; a. fr.

עֲצַרְתָּא II f. (עֲצַר) *vat*. Targ. Esth. I, 10.

עָצְתָּא, v. עֲצָא.

עָצְתָּא* m. (v. עֲצַי) *oppressor*. Targ. Prov. XVI, 33, v. עַנְתָּא.

עָקָא f. (עוק) *trouble, distress*. Targ. Is. XXX, 6. Targ. Prov. XXIII, 27. Targ. Y. II Num. XII, 12 הות עמנא בעַקָּנָא she was with us in (shared) our trouble; a. e.—Snh. 26a דא ע׳ that is the trouble (that thou callest them wicked).—*Pl.* עָקָן. Targ. O. Lev. X, 19 וצרעין ... ע׳ (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).—Snh. 11a וע׳ סגיאן עתידן וכ׳ and great troubles are destined to come over the world; Tosef. Sot. XIII, 4 ע׳ סגיאין (corr. acc.; Var. רברבן ע׳); Cant. R. to VIII, 9; a. e.—V. עַקָּתָא.—Y. B. Kam. X, 7c top בר נש דעַקִּין (masc. form) a man of troubles (a very poor man). Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 עָקָּתָא (ed. Bub. עקתא), v. פְּנֵי II.

עָקָא, v. עֲקַר.

עָקַב (b. h.; denom. of עָקֵב) 1) *to trace, follow*. Shebu. 47b עוקב אחר ניאתָ, v. נָאַף. Macc. 10a (expl. עקבה, Hos. VI, 8) שהיו עוקבין להרוג וכ׳ they followed up (their victims) to commit murder; Yalk. Hos. 523; Yalk. Josh. 30; Yalk. Num. 787.—2) *to go beyond, supersede*; (b. h. *to supplant*). Sot. 16a בשלשה מקומות חלכה עוקבת מקרא in three instances the practice goes beyond the Biblical text (Ar. Var. עוקפת, עוקמת). Ib. כי קא חשיב עוקבת ועוקרת וכ׳ he (R. Joh.) counts such cases only where the practice goes beyond and overthrows (the text), whereas in this case עיקבת ומיספת the practice goes beyond and adds to (the text).

עַקַּב ch., *Pa.* עַקֵּב *to trace, espy*. Targ. Prov. XXIII, 30 מְעַקְּבֵי ed. Lag. (ed. Wil. מְעַקְּבֵי; oth. ed. מיעקבא, corr. acc.).

עָקֵב (b. h.; עקב, cmp. עכב, *to be curved*) 1) *heel*. Y. Ber. I, 2c top; Sabb. 62b, v. גּוּדָּל. Deut. R. s. 3 אני דורך בעָקֵב רגלי ... גיתה I shall tread Edom's vat with the heel of my foot (v. Is. LXIII, 1 sq.). Yeb. XII, 1 סנדל שיש לו ע׳ a sandal which has a sole with a covering for the heel. Gen. R. s. 22 מיתלא בעֲקֵבוי swinging his heel (dandy-like); Yalk. Prov. 961 מיתלה בעֲקָבָיו (*pl.*). Zeb. VI, 3 (63b) יורדין על העֲקֵבִים (Mish. ed. חוזרים לע׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); Succ. 48b חוזרין על העֲקֵבִים they turn around on their heels, i. e. go back the same way. Yalk. Jer. 272 דשו בע׳ trod with the heel, i. e. ignored it wilfully. Midr. Till. to Ps. IV, 7, שׁוֹם II. Ib. to Ps. XCII, v. שׁוֹם I; a. fr.—2) (cmp. גַּבָּה) *haunch with thigh, posteriors*. Ned. 20a המסתכל במקום הטנופת שהיא מכוון כנגד בעֲקֵבָהּ של אשה, expl. ib. ע׳ (במקום החזרפה Ar.) he who gazes at the posteriors which correspond (in shape and position) to the heel. Naz. 51a רקב הבא מן הע׳ decayed matter that seems to come from the posteriors, Rashi (Tosaf.: the heel).—3) *rear-guard*. Sot. VIII, 6 (44a) עקבו של עם (Y. a. Bab. ed. עקיבו) the rear of the people.—*Pl.* עֲקֵבִים, עֲקָבִין. Snh. 108b הוא מביא לכם מבין עֲקֵבֵי רגליכם he will bring you (the flood) from under your heels. Tanḥ. Ekeb 1 מצות ... ומשליכין איתן תחת עֲקֵבֵיהֶן minor laws which people disregard and throw under their heels. Naz. 22b הריני נזרה בעִקְּבוֹתֶיךָ I will be a Nazarite following thy heels (example); הריני בעיקבייך I will follow thy example; a. e.—עִקְּבוֹת *foot-steps*. Sot. IX, 15 (49b) (in Chald. dict.) בע׳ משיחא (borrowed fr. Ps. LXXXIX, 52) in the footsteps of (events paving the way to) the Messiah.—[Snh. l. c. ועקוב שמו, v. עָקוֹב].

עֵקֶב m. (b. h.; preced.) *rear, consequence*; (conj.) *in consequence of*; (homilet.) *end, future world*. Deut. R. s. 3 (play on עקב, Deut. VII, 12) אבל שכרן בע׳ אני וכ׳ (not שכרו) but their full reward I shall give you in the end (after death); Yalk. ib. 847 שכר הקרן בע׳ וכ׳. Deut. R. l. c. אני מייסר אתכם עד הע׳ I shall try you to the end (of your lives); עד שתשמרו ... עד הע׳ until you shall observe my commandments to the end.

עֵקֶב ch., v. next w.

עִי׳, עִקְבָּא ch. = 1) = h. עָקֵב, *heel; curve*. Targ. Y. Gen. XLIX, 17; a. fr.—Cant. R. to V, 16 כד אתא מיתלי ע׳ מן ארעא when he (Abraham) began to lift his heel from the ground (from the time he attempted to walk).—*Pl.* עִקְּבִין, עִקְּבֵי, עִי׳. Targ. Y. I Gen. III, 15. Targ. Is. X, 32.—Ḥull. 52a דגפי ע׳ the curved ends of the wings (where they are attached to the body).—2) (v. preced.) *end, future*. Targ. Y. I Gen. l. c.; Targ. Y. II ib. עֵקֶב (constr.).

עֵקְבָּא m. (preced.) = h. עֵקֶב, *consequence*. Targ. Prov. XXII, 4 (Ms. עִקְּבָא).

עִקַּר, עִקְּבָא m. 1) v. preced.—2) (preced. wds.) *last, late*.—*Pl.* עִקְּבִין, עִקְּבֵי. Lev. R. s. 12 אילין דעללין לחנותא קדמאין ונפקין ע׳ Ar. (ed. ונפיק בתראי ... זה, incorr.) those who enter the wine shop the first and leave it the last.

עִקְבָּה f. (preced. wds.) *remnant*; עִקְבַּת יין, עִקַּר, עִקֵּר *sediment*; v. עִבְּרָה.

עֲקַבְיָא pr. n. m. *ʿĂḳabia*, name of a Tannai. Ber. 19a. Eduy. V, 6; a. fr.

עָקַד (b. h.) [*to bend*; cmp. פָּקַד.] 1) *to tie* hand to foot, contrad. to כפת (v. infra). Gen. R. s. 56 כל מה שהיה אברהם אבינו עוֹקֵד ... הקב״ה כיפת וכ׳ as Abraham was tying his son here below, so the Lord bound &c. Lev. R. s. 2; a. fr.—Part. pass. עָקוּד. Sabb. V, 3 לא ע׳ ולא רגול, expl. ib. 54a ע׳ עקידת יד ורגל כיצחק וכ׳ *ʿakud* refers to tying foreleg to hindleg like the tying of Isaac &c., *ragul* refers to bending the forefoot upward and tying it to the foreleg; Y. ib. V, 7b bot. ע׳ בידו אחת; Tosef. ib. IV (V), 3 (v. Var. ed. Zuck.); a. e.—2) (denom. of עֲקֵדָה) *to sacrifice*. R. Hash. 16a כאילו עֲקַדְתֶּם וכ׳ as if you offered yourselves, v. עֲקֵדָה. Lev. R. s. 30 (play on כפת, Lev. XXIII, 40) זה ריצחק שהיה כפות ועקוד וכ׳ this typifies Isaac, who was tied and offered up on the altar; a. e.—Gitt. 57b אתה עֲקַדְתָּ

מזבח אחד ואני עקדתי וכ׳ thou (Abraham) hast *put up* one altar, but I have put up seven altars (offered seven martyred sons).

Nif. נֶעֱקַד *to be tied; to be put on the altar.* Gen. R. l. c. זה לַעֲקוֹר וזה לֵיעָקֵד the one (ready) to sacrifice, the other to be sacrificed. Pirké d'R. El. ch. XXXI; Yalk. Gen. 101 האב מַעֲקִיד בכל לב ויחבן נ׳ וכ׳ the father offering with a whole heart, and the son offering himself with a whole heart. Ib. רחם ... שהיא אדם ובן אדם ונ׳ וכ׳ have pity on Isaac who is a human being, son of a human being, and is being offered before thee like a dumb beast; a. fr.

Hif. הֶעֱקִיד 1) *to tie* (foreleg to hindleg). Tam. IV, 1 (30[b]) לא חרו כיפתין ... אלא מַעֲקִידִין אותו (Mish. ed. מְעַקְּדִין *Pi.*) they did not bind the lamb (all feet together), but tied it, expl. ib. 31[b] יד ורגל כעקדת וכ׳, v. supra.—2) *to put on the altar.* Pesik. Aḥăré, p. 170[b] והֶעֱקִידוֹ ע״ג המזבח and laid him tied on the altar; a. e.

Pi. עִקֵּד same, v. supra.

עֲקַד ch. 1) same, *to tie; to offer.* Targ. O. Gen. XXII, 9. Targ. Y. II Lev. XXII, 27. Targ. II Esth. V, 1; a. e.—*2) *to bend, bow.* Targ. Y. II Ex. IV, 31. Ib. XXXIV, 8 (ed. Vien. אֲעַד). Targ. Y. Gen. XXIV, 48 ועקדית Ar. (ed. וגחנית).

Ithpe. אִתְעֲקַד *to be tied; to be put on the altar.* Targ. Mic. VII, 20. Targ. Y. I Lev. l. c. (Y. II עקד גרמיה). Targ. II Esth. l. c.; a. e.

עֲקַדָּא, עֲקֵדָה, v. sub עֲקִיד.

עֲקָה f. (עוּק) *depression, pressure*; עֲקַת נפש *mourning.* Yalk. Gen. 152, v. חֲלוּקָה.

עָקֹב, עָקוֹב m. (עָקַב) [*crooked, tricky,*] *akob*, a thing believed to prevent (or absorb) rain. Snh. 108[b] יש לנו ... ע׳ שמו Ar. (ed. ועקב) we have something, its name is ʿa.; Yalk. Job 906 וינקב; v. עָקוֹשׁ. Cmp. אַבְּלִיתָא.

עֲקוּבָה m. ch. (v. עָקַב) *haunch, posteriors.* Snh. 96[a] אשתיני אפיה כע׳ דכלבא Ar. s. v. (Ar. s. v. בן רכבד אב: כעוּקְבָא; ed. והוה כי דכלבא; Yalk. Kings 244 (והוה כי כלב his face changed so as to look like the posteriors of a dog.

עָקוֹד m. (b. h. עָקֹד; עָקַד) *ring-streaked.*—*Pl.* עֲקוּדִים. Tanḥ. Vayetsé 11, v. נָקוֹד; a. e.

עִקּוֹלָא, *pl.* עִקּוּלֵי, v. עִיקּוּלָא.

עָקוֹם m. (עָקַם) *curved, winding.* Succ. 32[a], v. בַּיָּא. Erub. 6[a] מבוי ע׳ a winding alley; Y. ib. I, 18[c] bot. ע׳ ומפולש winding but open on both sides. Y. Dem. II, beg. 22[b] ע׳ הוא the cumin of Cyprus is crooked; a. e.—*Fem.* עֲקוּמָה. Succ. 4[a], v. דּוֹקָן. Erub. I, 5; a. e.—Y. Taan. IV, beg. 67[b] (in Chald. dict.) הוה אצבעתיה ע׳ had a crooked finger; Y. Meg. IV, 75[b] bot. עֲקִימָה.—*Pl.* עֲקוּמוֹת. Bab. ib. 24[b] (ידיו) ע׳ עקושות לא וכ׳ if his hands (fingers) are curved (inward) or bent (sideways), he must not pronounce the priestly benediction.

עִקּוּמָא, עִקּוּם, v. sub עִיקּ׳.

עֲקוּמָה, v. עָקוֹם.

עָקוּצָא, עָקוֹסָא, v. עוּקְצָא.

עִקּוּר, v. עִיקּוּר.

***עָקוֹשׁ I, (עָקִישׁ), בֶּן ע׳** pr. n. m. *Ben ʿAḳosh,* (*ʿAḳish*). Koh. R. to II, 9 (perhaps to be read שאול בן קיש).

עָקוֹשׁ II m. (עָקַשׁ) [*crooked, crafty,*] *ʿaḳosh*, a thing believed to prevent (or absorb) rain. Snh. 108[b] ואבירי לה ע׳ שמו Ar. (ed. עָקֹשׁ; Ms. F. עָקֹשׁ, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) and some say, its name is *ʿa.*, v. עָקוֹב; Yalk. Job 906 עקש.

עֲקוּשָׁה f. (preced.) *crooked, bent.*—*Pl.* עֲקוּשׁוֹת. Meg. 24[b], v. עָקוֹם.

עָקַי (v. עוּק) *to press, narrow in, embarrass.* Gen. R. s. 49 מן דהוה חמי יהוה עקתא דהוה עָקֵי ליה (not מאן) when he saw the dilemma in which he (Abraham) had placed him.

עָקִיב, v. עָקֵב.

עֲקִיבָא m. 1) *last, late,* v. עֲקֵבָא.—2) *consequence,* v. עֲקֵבָא.—3) v. next w.

עֲקִיבָא I m. ch. = עֲקֵבָא, *heel.* Targ. Y. Deut. XXV, 9 (some ed. עֲקֵבָא).—*Pl.* עֲקִיבָיָא. Cant. R. to VII, 2 מה יאירין עֲקִיבָיִךְ וכ׳ how beautiful are thy heels (steps) in shoes, daughter of my friend!

עֲקִיבָא II, עֲקִיבָה pr. n. m. *ʿĂḳiba*, a renowned Tannai who began to study at an advanced age, and who, after taking part in the insurrection of Bar Kokhba, died a martyr. Yeb. 16[a] אתה הוא ע׳ בן יוסף וכ׳ art thou that ʿĂ. ben Joseph whose fame goes from one end of the world to the other? Ab. Zar. 5[a] כיון שהגיע לדורו של ר׳ ע׳ when he (Adam, in the revelations he received) came to the days of R. A., he rejoiced &c.; v. עָצַב. Ber. 61[b] (the story of his martyrdom). Sot. V, 1. Gen. R. s. 1; a. v. fr.—V. Fr. Darkhé Mish., p. 111 sq.

עֲקֵדָה, עֲקֵידָה f. (עָקַד) *tying* the sacrifice before slaughtering. Tam. IV, 1 וכך היתה עֲקֵידָתוֹ and in this wise it was tied (and laid down); a. e.—Esp. עֲקֵידַת יצחק, or ע׳ *the attempted offering up of Isaac.* R. Hash. 16[a] ... תקעו ע׳ יצחק וכ׳ blow before me on a ram's horn, that I may remember to you the offering of Isaac ..., and I account it to you, as if you had offered yourselves before me. Y. Taan. II, 65[d] top ויראה את נזכר להם עקידתו של וכ׳ 'the Lord shall see' (Gen. XXII, 14), thou wilt remember to them the offering of Isaac, their ancestor, &c.; Pesik. Baḥod., p. 154[b] עקדת יצחק; Gen. R. s. 56 תהא נזכר להם אותה העקדה; Yalk. ib. 101 העבודה הזאת (corr. acc.); a. fr.

עֲקֵד, עֲקֵידָה, עֲקֵדָא ch. same. Targ. I Chr. XXI, 15. Targ. Cant. I, 13 עֲקֵדַת, constr. Targ. Mic. VII, 20; a. fr.

עֲקִילַס pr. n. m. *ʿĂḳilas, Aquila,* the alleged translator of the Bible into Greek, frequ. surnamed הַגֵּר, the proselyte, and identified with אוּנְקְלוֹס. Y. Meg. I, 71[c] top תירגם ע׳ הגר וכ׳ A. the proselyte interpreted the Torah before R. El. and &c., v. יְפִיפָה (Bab. ib. 3[a] תרגים של תורה

(אונקלוס הגר אמרו מפי וכ׳ תירגם ע׳ Y. Kidd. I, 59ᵃ top A. the proselyte interpreted (the verse Lev. XIX, 20) before R. ʿĂḳiba. Targ. Cant. I, 3, v. אֲתָאנַסָּא; a. fr.

עֲקִים, v. עֲקַם.

עָקֹם m., **עֲקִימְתָּא, עֲקִימְתָּא** f. (preced.) *crooked, perverse.* Targ. Prov. XVII, 20 (ed. Wil. עֲקַם, *Pa.* of עֲקַם). Ib. XXII, 5 (not עֲקִימְתָּא).—Y. Meg. IV, 75ᵇ bot. עֲקִימְתָּה, v. עָקוֹם.—*Pl.* עֲקִימִין; f. עֲקִימָתָא. Targ. Prov. XI, 20.

עַקְמָה I, v. preced.

עֲקֹמֶת II f. (עָקַם) 1) *curvature, crookedness.* Y. Kil. IV, 29ᵇ top (in Chald. dict.) ע״י ע׳ תרתיו וכ׳ owing to the curvature (of the garden bed) two rows of vines disappear (become indiscernible).—2) עֲקֹמֶת פֶּה or ע׳ שפתים curving the mouth (the lips), *speaking sulkily, mumbling*, in gen. *talk*, opp. to מעשה action. Meïl. 17ᵇ מֵעַ׳ שפתיך וכ׳ from the argument thou didst utter in an undertone one can tell that thou art a scholar. Keth. 45ᵇ ע׳ שפתיו גרמה לו (not גרמו) his talk (casting suspicion on his wife) brought it (the punishment) upon him. Snh. 65ᵃ שפתיו הוי מעשה ע׳ talk (e. g. blasphemy, false testimony) is considered an action (can be punished). Ib.ᵇ; B. Mets. 90ᵇ (in reference to guiding an animal by means of a human voice).

עֲקִימוּתָא f. ch. (v. preced.) *crookedness, perverseness, insincerity.* Targ. Prov. VI, 12 (h. text עִקְּשׁוּת). Targ. Hos. VII, 16 Regia (Bxt. עֲקִמּוּתָא), v. עִקְּמוּתָא.

עֲקִימְתָּא, v. עָקֹם.

עֲקִיסָה, v. עֲקִיצָה.

עֲקִיפִין, עֲקִיפִים m. pl. (עָקַף)*1) *circuit.* Sifré Deut. 26 יהיו מחזירים איתו בע׳ they shall lead him around in a circuit (expose him to public disgrace; Deut. R. s. 2; Yalk. ib. 810 בקומפון).—2) *circumvention, lawyer's trick.* B. Kam. 113ᵃ באין עלין בע׳ we bewilder him by subtle arguments; אין באין עלין בע׳ וכ׳ you must not do it, because you must sanctify the name of the Lord (by your integrity in dealing with a gentile).

עֲקִיצָה f. (עָקַץ) 1) *sting.* Ab. II, 10 עֲקִיצָתָן עֲקִיצַת עקרב (Ar. עֲקִיסָתָן עֲקִיסַת) their sting (the scholars' ban) is a scorpion's sting; Num. R. s. 3, beg.—2) *cutting fruit by the stalk.* Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ top שכר ע׳ remuneration for cutting, contrad. to לקיטה.

עָקִיק* m. *ʿăḳiḳ*, name of *a jewel* in the high priest's breast-plate. Targ. Cant. V, 14 (Targ. Ex. XXVIII, 17 ירקן, ירקתא).

עֲקִירָא m. (part. pass. of עֲקַר) *castrate.* Sabb. 152ᵃ, v. אֲרָקָא.

עֲקִירָה f. (עָקַר) 1) *tearing loose, plucking.* Snh. 68ᵃ למדני עֲקִירָתָן teach me, how to tear them out.—*Pl.* עֲקִירוֹת. Sifré Deut. 171, v. עֲקוּר.—2) *removal from place, lifting up.* Sabb. 2ᵇ כל עֲקִירַת וכ׳, v. הוֹצָאָה. Ib. 3ᵃ עקירת גופו כעקירת חפץ וכ׳ is moving one's body (starting to walk) like lifting an object from its place?; a. fr.—3) *uprooting, undoing.* Y. Hor. I, 46ᵃ עקירת הגוף a decision which abrogates a Biblical law entirely; Y. Yeb. X, 10ᵈ bot.—4) *making childless, extinction.* Pesik. R. s. 47 (ref. to להשמידו, Deut. IX, 20) עקירת בנים ובנות extinction of sons and daughters (v. כִּילּוּי).

עָקַשׁ, v. עָקֹשׁ I.

עָקַל (b. h.; cmp. עגל a. עקב) *to be curved, round, twisted.* *Pi.* עִקֵּל *to curve.* Part. pass. מְעֻקָּל. Sifré Deut. 308; Yalk. ib. 942 מקל מע׳ a crooked staff.

עֲקַל ch., *Pa.* עַקֵּל same, *to curve*, v. עֲקַם.

עֻקָּל (or עָקָל) m. (preced.) 1) *a bale of loose texture containing the olive pulp to be pressed.* Maasr. I, 7; Tosef. ib. I, 7 (Var. עוקל). Toh. X, 8; Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ הע׳ מוחל היוצא מע׳ בית הבד של נצרים, v. infra. Sabb. 144ᵇ Ar. (ed. מעיקול) the watery fluid which oozes out of the bale made up for the press; (Tosef. Toh. X, 3 מעיקת; R. S. to Toh. IX, 1 מן שוקת, corr. acc.). Tosef. l. c. כינסו ועשאו עיקל (R. S. l. c. שוקת) if he collected the fluid and put it back into the bale. Snh. 26ᵃ יכול לומר לע׳ בית חבד וכ׳ he (who trims vines in the Sabbatical year) may say, I need the twigs to make a bale for the press. Ib. (proverbial expression) הלב יודע אם לע׳ אם לעקלקלות the heart knows whether it is done for *ʿekel* (a legitimate purpose) or out of *ʿăḳalḳaloth* (perverseness); Y. Shebi. IV, 35ᵃ; Lam. R. to I, 5; a. e.—*Pl.* עֻקָּלִין, עֻקָּלִים (or עֻקִּין). Y. Shebi. l. c. (in Chald. dict.) לע׳ אנא בעי I need the twigs for &c., v. supra. Ab. Zar. 75ᵃ; Tosef. ib. VIII (IX), 3 הע׳ של נצרין וכ׳ bales made of wicker or hemp &c.; Tosef. Toh. XI, 16 הע׳ של ניצרין. Ex. R. s. 15 ע׳ של זתים olive pulp.—2) (from its shape) *a mass of iron* used for *ballast.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 1. Makhsh. V, 7 המים העולים ... ובע׳ וכ׳ (ed. Dehr. ובעיקל) water that comes up (and settles) in the hull, on the ballast or on the rudders; [Maim.: in the cavity in the hull made for the reception of drippings from the deck; cmp. עוּקָה].

עֻקְלָא, עֻקְלָא m. ch. (preced.; cmp. Lat. torques) *band, clasp.*—*Pl.* עֻקְלָיָא, עֻקְלֵי. Targ. Y. II Num. XXXI, 50 (h. text צְמִידִים).

עקלגסים, v. קַלְגֵּס.

עֵקְלָן, v. עִקֵּל.

עֲקַלְקַלּוֹת f. pl. (b. h.; עָקַל) *tortuous ways, perverseness.* Snh. 26ᵃ; Y. Shebi. IV, 35ᵃ, a. e., v. עֻקָּל.

עֲקַלָּתוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *tortuousness*; דרך ע׳ *in a round about way, indirectly.* Y. Dem. IV, 24ᵃ top מהו שישאלני דרך ע׳ may one ask him indirectly (so as to give him an opportunity to confess his omission without compromising himself)?

עָקַם (cmp. עקב) 1) *to curve, wind.* Y. Erub. II, 20[a] bot. כל מה שהפרה פושטת . . . הגמל עוקם וכ' whereas the cow stretches her neck out straight, the camel turns his neck. Lev. R. s. 10, v. infra. Lam. R. to II, 8 עוקם את חוטמו turns up his nose (at the bad odor).—Meil. 17[b] R. El. . . . curved his mouth (pouted speaking in an undertone, v. עֲקִימָה).—2) *to circumvent, supersede,* v. עָקַב.

Pi. עִיקֵם *to curve, wind; to make a circuit.* Y. Yoma VI, 44[b] bot. שלשים . . . והיה מְעַקְּמוֹ וכ' the priest's belt was thirty-two cubits long, and he wound it this way and that; Lev. R. s. 10 ועיקמו לפניו ולאחוריו (read: ועיקְּמוֹ); Cant. R. to IV, 4 (not מעמקי). Gen. R. s. 50 (ref. to סורו, Gen. XIX, 2) אפי' אינו כדאי עַקְּמוּ עלי את הדרך though I be not worthy (of your visit), go out of your way on my account; ib. עקמו עלי את הדרך כדי שלא תהיו נראים וכ' take a circuitous route in coming to me, that you may not be seen going to me. Ib. s. 32 ע' חקב"ה שתים וכ' the Lord (Bible text) uses a circumlocution of two or three words (writes two or three words where one would have been sufficient) in order to avoid the word 'unclean'; Pes. 3[a]; Lev. R. s. 26, beg.; a. e.—*Part. pass.* מְעוּקָּם; f. מְעוּקֶּמֶת *tortuous; tricky.* Y. Erub. V, 22[d] top חיה חנחל מע' אם מה הנחש הולך מע' as the serpent moves in tortuous lines, so the government winds its ways; כשם שהנחש מע' אם פרעה מע' as the serpent is cunning, so is Pharaoh cunning; Ex. R. s. 9; a. e.

Hithpa. הִתְעַקֵּם *to wind one's self, be artful.* Ib. כשיבוא להתעקם וכ' if he (Pharaoh) tries his tricks, go and say to Aaron &c.; Tanḥ. l. c.

עֲקַם, ch. same. Y. Taan. IV, 68[a]; Koh. R. to VII, 7 הוינא עָקֵם וכ', v. אִסְטְרָא.—Part. pass. עָקִים, q. v., fr. which עֲקִימוּת. Targ. Ps. XXXVIII, 7 (h. text נעויתי).

Pa. עַקֵּם *to curve, wind.* Targ. Is. LIX, 8 (ed. Wil. עֲקַר *Pe.*; h. text עקשו). Targ. Prov. X, 9 דְּמַעֲקֵם Regia (ed. דְּמַעֲקַמְן, v. infra; Bxt. דְּמַעֲקֵל). Targ. Mic. III, 9; a. e.—Part. pass. מְעַקֵּם; f. מְעַקְּמָא *pl.* מְעַקְּמָן Targ. Prov. II, 15. Ib. X, 9 (ed. Ven. דמעק מן, corr. acc.), v. supra.

עֲקִמּוּמִית f. (preced. wds.) 1) *curve.* Erub. 14[a] עֲקִמּוּמִיתָהּ חוץ למבוי if the curved portion (of the beam placed over the entrance) is outside the alley. Ib. כל שאילו חינטל עקמומיתה וכ' Ms. M. if, after the curved portion is taken off, there remains a gap of less than &c. Y. ib. I, 19[a] bot. והוא שתהא ע' מן הצד ע' provided the curve is sideways; שהיא מעכבת וכ' a curve which obstructs the alley. Y. Ab. Zar. I, 40[a] bot. דרך ע' היתה it was a tortuous road (on which he met her); Y. Ber. IX, 13[c] top עקמומיתה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* עֲקִמּוּמִיּוֹת. Y. Erub. I, 18[c] bot. אלו דרך ע' וכ' . . . those living on this side of the alley make use of the curves (on this side of the wall), and those living on the other side make use of the curves (on the other side) &c.—2) *ambush, hiding place* (by the wayside).—*Pl.* as ab. Sifré Deut. 20 אין לך דרך שאין בה ע' there is no highway without ambushes; Yalk. ib. 804 (*sing.*). 3) *crookedness of the heart, insidiousness.* Midr. Till. to Ps. VII, 9 כתומי ולא כעקמימותי according to my simplicity, but not according to my insidiousness (sin).—4) (v. next w.) *hump*; trnsf. *haughtiness.* Ber. 59[a] לא נבראו רעמים אלא לפשוט ע' שבלב (Ms. F. לפסוק עקמימיות, *pl.*; v. Rabb. R. S. a. l. note 400) the thunders were created to level (to cut off) the protuberance (protuberances) of the heart (to break man's pride).

עַקְמוּמִיתָא ch. same, *hump, protuberance*; trnsf. *haughtiness.* Targ. Lam. II, 19 עקמומית ליבך . . . שדיאר throw out like water the protuberance of thy heart (humble thyself); Targ. Y. Ex. XL, 7.—Snh. 91[a] (speaking to a hunchback, v. גְּבִרְיָא) ופשיטנא לעַקְמוּמִיתָךְ מינך . . . בעיטנא Ms. K. (Ms. M. לעַקְמִימוּתָךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לעִקְּמוּתָךְ) I shall kick thee and level thy hump from off thee (drive out thy conceit).

עֶקְמוֹן m. (preced. wds.) *craft, trap.* Koh. R. to IX, 14, v. כְּפָנוֹן.

עַקְמִימוּתָא, v. עַקְמוּמִיתָא.

עֶקְמוּתָא f. (preced. wds.) 1) *crookedness, insincerity.* Targ. Hos. VII, 16 Bxt., v. עֲקִימוּתָא.—2) *protuberance,* v. עַקְמוּמִיתָא.

עַקְמָן, v. עוֹקְמָן.

עַקְמָנוּת f. (preced.) *indirectness, reserve,* opp. תמימות frankness. Lev. R. s. 11 בא בע' spoke with reserve; Midr. Till. to Ps. XVIII, 27; Yalk. Sam. 161.

עַקְמָנוּתָא, v. עוּקְמָנוּתָא.

עַקָּנָא *our trouble,* v. עָקָא.

עַקַס, v. עֲבַד.

עָקַף (cmp. עָקַב) [*to bend, go around,*] 1) *to circumvent; to seek occasion against.* Y. Gitt. V, 46[c] bot. . . . ומלוה ועוקפו ונוטלה ממנו he will lend him money and seek an opportunity to take it (the coveted field) from him; (Tosef. Keth. XII, 2 וקופץ, v. Gitt. 49[b]).—2) *to go beyond, supersede.* Y. Kidd. I, 59[d] top בשלשה מקומות ההלכה עוקפת למקרא וכ' (not התורה) on three occasions the practice supersedes the Biblical text, and on one the legitimate interpretation (ignoring the rules of interpretation); Sot. 16[a], v. עָקַב.

עֲקַף ch. same.

Ithpe. אִתְעַקַּף *to seek occasion against.* Targ. Y. Gen. XLIII, 18 לְאִתְעַקְּפָא (*infin.*; O. לאסתקפא, v. סְקַף I).

עָקַץ (cmp. עקב, a. Arab. ʿaḳaṣ) [*to bend, twist*; denom. עוּקְצָא *tail, point, peduncle* &c.,] 1) *to cut fruit by the stalks.* Peah VII, 3 ע' את כל האשכול Ms. M. if he cut an entire cluster. Snh. 41[a] תאנה ע' he cut figs. B. Kam. 70[b] עָקוּץ לך תאינה מתאינתי וכ' cut figs (to the value of the stolen object) in my fig plantation, and take possession for me of the stolen object which thou holdest; a. e.—2) *to sting, prick.* Y. Ber. VIII, 12[b] שעָקְצוֹ חברבר וחיה that a lizard stung him, and he recovered. Cant. R. to I, 12 אפי' פורטענא

לא ע' בם not even a flea stung them; ib. to V, 3 עָקְצָה. Ib. to II, 15 ועוֹקְצִין אותם and they pricked them (with a pin); a. fr.—Esth. R. to I, 12 (proverbial expression) רמזתו ולא נרמז עָקְצָתוּ ולא נעקץ she gave him a hint, and he did not heed it, she pricked him, and he did not feel the sting.

Nif. נֶעֱקַץ *to be stung, feel the sting*, v. supra.

עִקֵּץ ch. same, *to sting*. Targ. Y. Deut. VIII, 15.—Bekh. 31[b] מאן דעקץ תעקציה וכ' (Rashi: מאן דעקץ לרעקציה; Ar. מאן דנעקס נעקסיה) let a scorpion sting him who stings (stung), i. e. he who ignored me deserves to be excommunicated.

עָקַר (b. h.; cmp. עכב) [*to be curved, bent*; denom. עִקָּר *root*,] 1) *to uproot, tear loose, detach, remove; to eradicate, undo, abolish, abrogate.* Hor. 14[a] עוקר הרים; Snh. 24[a] עוקר הרי הרים, v. הַר. Ab. III, 17 הרוח באה ועוקרתו וכ' a wind comes and uproots it and turns it &c. Pesik. Ekha, p. 123[a] כל מקום שנאמר ארון עוקר דורין ומכניס וכ' wherever *Adon* (Master) is mentioned in the Bible, it means (the landlord) that displaces tenants and imports tenants; ib. עוקר כנענים וכ' who drives out the Canaanites and brings in the Israelites. Y. Yeb. I, 2[d]; ib. XIII, beg. 13[b] ... לַעֲקוֹר ממאנת זיקת חמת she may (on arriving at majority) refuse the *Yabam*, which has the effect of annulling her relation to her deceased husband. Ib. כל עמח מודיי שהיא עוֹקֶרֶת all agree that by doing so she annuls her marriage to her deceased husband. Pes. 101[b] עָקְרוּ רגליהן לצאת when they detached their feet, in order to go. Sabb. 5[a] ע' ממקומו וכ' (sub. רגליו) he moved from his place and received it. Y. Bets. V, 63[a] bot., v. קִרְפּוֹן. Meg. 5[b] בקש לעקור תשעה וכ' wanted to abolish the fast of the Ninth of Ab. Pes. 115[b] אין עוֹקְרִין את השלחן we do not remove the table (v. comment.); a. v. fr.—*Part. pass.* עָקוּר; f. עֲקוּרָה; *pl.* עֲקוּרִים, עֲקוּרִין; עֲקוּרוֹת *a) uprooted, torn out.* Peah VI, 9 תבואה ע' loose (cut) grain, שאינה ע' still in the ground.—*b)* = עָקָר [*rootless,*] *barren, impotent.* Yeb. 64[a] יצחק אבינו ע' היה Isaac was impotent; שניהם ע' היו both of them (Isaac and Rebecca) were impotent. Ib. מפני מה היו אבותינו ע' wherefore were our ancestors childless (until they prayed)?; a. fr.—Bekh. 44[b] (ref. to Deut. VII, 14 ועקרה) שלא תהא תפלתך עקורה ומבוטלת לפני המקום ע' וכ' that thy prayer shall not be fruitless before the Lord; Yalk. Deut. 884 שלא ... ע' מלפני המקום שלא that thy prayer shall not be removed from before the Lord; שלא יהא בירך עקור בן תלמידים (not עקורה) that thy house shall not be deprived of scholars.—2) *to mutilate, hamstring; to make barren*, v. infra.

Nif. נֶעֱקַר *to be uprooted; to be removed, eradicated, destroyed.* Y. Kil. III, 28[c] bot. נֶעֱקְרוּ הראשונים if the first seeds have been taken out. Ber. IX, 1 מקום ... הרואה שנֶעֱקָרָה וכ' he who sees ... a place from which an idol has been removed (by destruction). Ib. 12[b] לא שתֶּעֱקַר ממקומה וכ' ... not that the memory of the going out from Egypt will be removed from its place (entirely extinct) &c., v. עִקָּר. Ib.[b] לא שיֶּעֱקַר יעקב וכ' not that the name of Jacob will entirely fall into disuse; a. fr.

Hif. הֶעֱקִיר *to make barren* (עָקָר). Cant. R. to II, 14 מפני מה הֶעֱקַרְתִּי אתכן why did I decree that you be childless? Because I desired to hear your prayer; Gen. R. s. 45 עָקַרְתִּי *Pi.* (or עָקַרְתִּי Kal).

Pi. עִקֵּר 1) *to uproot; to tear loose* &c. Ib. s. 42 עִקְּרוּ tried to uproot the vines (destroy the entire nation); Lev. R. s. 11. Ib. המן ... לעַקֵּר וכ' Haman ... undertook to destroy the vines; Gen. R. l. c. בריקש לְעַקֵּר הגפן כלה. Hull. V, 3 המעקר he who tears loose the organs to be cut at slaughtering (v. סִרְטָן); a. fr.—2) *to unfit, mutilate, hamstring; to make barren.* Treat. S'mah. ch. VIII שורפין ומְעַקְּרִין לפני מלכים you may burn (clothes &c.) and hamstring horses at a king's death; Ab. Zar. 11[a] עוֹקְרִין; Tosef. Sabb. VII (VIII), 19 עוקרין; v. עִקּוּר. Gen. R. s. 45, v. supra; a. e.

Nithpa. נִתְעַקֵּר *to be made barren.* Ib. לכה נִתְעַקְּרוּ האמהות why were the Mothers allowed to be childless? Because the Lord desired to hear their prayers; Cant. R. l. c.; a. e.

עָקַר I ch. same, *to uproot* &c. Targ. II Kings III, 25. Targ. Jer. I, 10. Targ. Lam. III, 5; a. fr.

Pa. עַקַּר *to uproot, destroy; to mutilate, hamstring.* Targ. II Sam. XVII, 13; a. e.—Ib. VIII, 4 (ed. Wil. עָקַר *Pe.*). Targ. Josh. XI, 6; a. e.—Pes. 115[b] קא מְעַקְּרֵי תכא וכ' they want to remove the tray before us. Ib. 113[a] לא תְּעַקֵּר כבא, v. כְּבָא; a. e.

Ithpa. אִתְעַקַּר, *Ithpe.* אִיתְעֲקַר 1) *to be uprooted, detached, removed.* Targ. Prov. II, 22. Ib. XXIV, 31. Targ. Ps. LXXVI, 7; a. fr.—Sabb. 63[b], v. וְיַלַּד. Pes. 101[a] ואיתעקרא ליה שרגא his lamp was upset. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. ואיתעקרון and they were ruined (their trade became extinct), opp. קמון they remained in the trade. Sabb. 147[b] איע' תלמודיה his learning was uprooted; i. e. he forgot what he had learned; a. e.—2) *to become impotent.* Yeb. 64[b] איע' מפרקיה דרב וכ' became impotent through sitting at the lectures of R. H. (by suppressing his needs). Keth. 62[b] אִיתְעֲקָרָא דביתהו his wife had lost the faculty of conceiving; a. e.

עִקֵּר, v. עִיקֵּר.

עָקָר m., **עֲקָרָה** f. (b. h.; preced. wds.) [*rootless,*] *sterile, impotent, barren.* Bekh. 44[b] נמצא ע' he becomes impotent. Ib. (ref. to Deut. VII, 14) [read:] לא יהיה בך ע' שלא יהיה בירך ע' מן התלמידים 'there shall be no barren one among thee', means that thy house shall never be barren of scholars (v. Yalk. Deut. 848); Deut. R. s. 3 עקר ועקרה מן התשובה impotent to give a proper answer (to heretics). Ib. לא תהא תפלתך עקורה ועקרה, v. עָקַר. Gen. R. s. 53 לא היית אומר אברם פרדה ע' וכ' didst thou not say, Abram is a barren mule &c.?; B. Bath. 91[a] (in Chald. dict.) כודנא עקרה, v. כּוּדְנָא; a. fr.—Num. R. s. 14 (play on עקרת, Num. VII, 55) א"ת קערת אלא עֲקֶרֶת כנגד יעקב וכ' read not *ḳa'ărath* (dish), but *ʿăḳereth* (uprooted), corresponding to Jacob who wrested the birthright from Reuben and gave it to Joseph.—*Pl.* עֲקָרִים; f. עֲקָרוֹת. Gen. R. s. 39 כל הנ' וכ' ... אברהם Abraham prayed for the childless women, and they were visited. Ib. s. 53 הרבה ע' נפקדו עמה many childless ones were visited at the same time with her (Sarah); a. fr.

עֲקַרְתָּא, עַקְרָא II **עַקְרָא** m., **עַקְרָתָא** f. same. Targ. O. Deut. VII, 14. Targ. Ps. CXIII, 9; a. fr.—Sabb. 152[a] עקר Ag. Hatt. (ed. עיקרא), v. אִיקָּא. Gen. R. s. 47, beg. וצווחין דא ע' ; ib. s. 53, v. יְיָ I. Yeb 65[b] סנא דע' a drug which

causes barrenness; a. fr.—*Pl.* עַקְרִין; f. עַקְרָן. Targ. Y. Deut. l. c. (ed. Vien. נשין עקרין, corr. acc.).

עִקְרָא, v. sub עִיקָּר.

עַקְרָב c. (b. h.; prob. fr. עקב, with anorg. ר; cmp. עַקְרוֹב) 1) *scorpion.* Ab. V, 5 ולא חזיק נחש וע' וכ' nor did ever a serpent or a scorpion harm anybody in Jerusalem. Ib. II, 10, v. עַקְרִיצָה. Sabb. 121ᵇ שבחדייב ע' the scorpion of Adiabene; Y. ib. XIV, beg. 14ᵇ. Num. R. s. 10 חיין משול בע' (some ed. בע') wine is compared to a scorpion; מה ע' מכה בעיקצו ... סיפו as the scorpion wounds with its tail, so wine wounds at the end. Sifra K'dosh., Par. 1, ch. II עקצתו ע' if a scorpion stung him; a. fr.—*Pl.* עַקְרַבִּים, עַקְרַבִּין. Sabb. l. c. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 24) מים אין בו אבל נחשים וע' וכ' water was not, but serpents and scorpion were therein; a. fr.—2) *the constellation Scorpio.* Pesik. R. s. 20. Num. R. l. c. כל שנה ... אין ע' וכ' as long as Kimah (v. כִּימָה) is visible, Scorpio is invisible; a. fr.—3) *bit of a bridle.* Kel. XI, 5.—4) עַקְרַב בית הבד *the iron-shod part of the pressbeam.* Ib. XII, 3.

עַקְרַבָּא ch. same, *scorpion.* Keth. 50ᵃ דטרקא ליה ע' whom a scorpion stung. Ned. 41ᵃ חזיה לחחיא ע' וכ' (not להחוא קרוקיתא דע'), v. אַקְרוֹקְתָּא. Ḥag. 5ᵃ, v. זִיבּוּרָא; a. fr.—*Pl.* עַקְרַבֵּי, עַקְרַבְּיָן. Targ. Deut. VIII, 15; a. e.—Snh. 67ᵇ חוו ע' שדא he poured out a little (of the water), and scorpions appeared.

עַקְרַבְתָּא, עַקְרָבְתָּא, v. עַקְרַבְּתָא.

עַקְרַבְּיָן pr. n. pl., מסקנא דע' *the ascent of ʿAḳrabbin.* Targ. O. Num. XXXIV, 4 (ed. Vien. עַקְרַבִּים; Y. עַקְרַבִּית); Targ. Josh. XV, 3; Targ. Jud. I, 36 עקרבים (h. text מַעֲלֵה עַקְרַבִּים).

עַקְרַבְנִין, עַקְרַבְלִין, v. עַרְקַבְּ.

עַקְרַבַּת pr. n. pl. *ʿAḳrabbath,* a place at a day's distance north of Jerusalem. Maas. Sh. V, 2 Ms. M. (ed. עַקְרָבָה; v. Rabb. D. S. a. l. note); Bets. 5ᵃ עקרבת Ms. M. (ed. עקרבה, עקרבא).

עַקָּרָה, v. עָקָר.

עִקָּרָת, v. עִיקָּר.

עַקָּרֻת, v. עָקָר.

עִקֵּשׁ I, v. עָקֹשׁ II.

עִקֵּשׁ II pr. n. m. *ʿIḳḳesh.* Bekh. 38ᵃ חזקיה אבי ע'.

עִקְשָׁן m. (v. עֲקוּשָׁה) *crooked-legged,* v. קִרְשָׁן.

עָקַת, עַקְתָּא, עָקְתָּא I f. (עוק) *anguish, trouble, distress.* Targ. Ex. XVIII, 8 (ed. Berl. עָקָּה). Targ. O. Gen. XLII, 21 עֲקַת constr. (ed. Berl. עַקַּת); a. fr.—Gen. R. s. 81 (prov.) בשעת ע' נדרא וכ' in the hour of trouble—a vow, in time of release—forgetting; Tanḥ. Vayishl. 8; Yalk. Gen. 135 בשעת עקת נדר (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* עָקָן (v. עָקָא), עָקָתָא. Targ. Ps. XXV, 22.—Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 ed. Bub., v. פְּנֵי II.

עָקְתָּא II m. (עקת, v. עִיקְתָּא II), *pl.* עָקְתִין *narrows;* trnsf. *distress.* Targ. Ps. XXV, 17.

עָר m. (b. h.; עוּר or עָרַר) [*stirring up,*] *hater.* Gen. R. s. 37; Y. Ber. IV, 7ᵇ bot. שִׁנְעָר שׁוֹנֵא וּמְעַר וכ' Babylonia is called Shinar, because she reared an enemy and hater of the Lord (Nebuchadnezzar); Yalk. Gen. 62 (not וצר); Lam. R. introd. (R. Josh. 2).—[Midr. Till. to Ps. CII, 18 שהיה יר, ed. Bub., v. עַרְעָר.]

עָרָא, עֲרָא ch. same. Lev. R. s. 26 [read:] הידא ליגבי שנאך היזדא לגבי עָרָךְ (v. הֵידָא) why dost thou call on thy enemy, why on thy adversary?; Midr. Sam. ch. XXIV הידא ליה גבי ערך הידא ליה גבי חברך (corr. acc.).

עֵר I *awake,* v. עוּר I.

עֵר II (b. h.) pr. n. m. *Er,* son of Judah and Tamar. Gen. R. s. 85 ער שהועיר מן העולם his name was Er, because he was removed out of the world (died young); Yalk. ib. 145. Yeb. 34ᵇ; a. e.

עֵר m. (cmp. עָרַב) *ʿar,* name of a bird of prey, perh. *Lammergeyer.* Targ. O. Lev. XI, 13 (ed. Amst. עַד; Targ. Y. עוזא; h. text פרס); Targ. O. Deut. XIV, 12 (ed. Berl. עָר; Y. II עַרְעָא; ed. Amst. עַדָּה).

עָרָא I, v. עָרָה ch.

עָרָא II m. 1) *bay-tree.* Gitt. 69ᵇ טרפא דע' Ar. (ed. אטרפא דערא; Rashi דארזא, expl. ארא עלה של עץ bay-leaves (v. Löw, Pfl., p. 299).—2) a species of *cedar, pine.*—*Pl.* עָרֵי. B. Bath. 81ᵃ; R. Hash. 23ᵃ ארונים (ערונים) ע' *ăronim* (v. אֹרֶן) is (in Ch.) *ʿarê* (Rashi: laurel tree); (Yalk. Is. 314 ארמונים ערובי').

עֲרָאָה, v. preced.

עַרַאי, עַרְעַי m. (= עַרְעַי, v. עָרַע a. אָרַע) 1) *evil, misfortune.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V (ref. to קרי, Lev. XXVI, 23, sq.) אתם עושים ... עריי בעולם אף אני ... ע' וכ' you made my laws of justice a misfortune in the world, so I shall make you a misfortune in the world; ib. ch. VIII; Yalk. Lev. 675 עראי.—2) *accident, chance, improvisation,* opp. קבע. Succ. 2ᵃ צא מדירת קבע ושב בדירת ע' leave the permanent, and live in a temporary dwelling. Ib. II, 9 כל ... סוכתו קבע ודירתו ע' Ms. M. (ed. וביתו) during the seven days (of the Feast of Booths) man must make his booth the permanent and his dwelling the incidental residence. Ib. 26ᵃ אכילת ע' an incidental meal, luncheon, opp. to אכילת קבע a regular meal. Maasr. I, 5 אוכל מהם ע' וכ' (sub אכילת) he may make of them an irregular meal until &c.; Tosef. ib. I, 11, a. e. אַרְעַי ed. Wil., oth. עראי. Succ. l. c. שינת ע' irregular sleep, a nap; a. fr.

עָרַב I (b. h.; cmp. אָרַב) [*to insert, press into, interweave,*] 1) *to mix, confuse.* Yalk. Deut. 808 עָרְבוּ את העיסה (or עֵרְבוּ *Pi.*; not ערכו), v. עִרְסָה.—2) [*to substitute, put in place of,*] *to vouch for.* Cant. R. to I, 4 אבותינו עוֹרְבִים אותנו let our ancestors be our surety (for our observance of the Law); Yalk. Cant. 982. Deut. R. s. 3 מבקשים אתם שנַעֲרוֹב אתכם וכ' do you want us to guarantee to you that, if you separate your tithes properly, the mice will not attack

your grain any more? Ib. ע' אותן והלכו he did guarantee to them, and the mice went &c. Tanḥ. Vayigg. 5 מפני מה לא עָרַבְתָּ את וכ' why didst thou not pledge thyself for thy brother &c?; a. fr.

Pi. עֵירֵב 1) *to mix.* Gitt. 52ᵇ שמואל אמר מְעָרֵב Samuel explains (המנסך ib. V, 4, v. נָסַךְ), he who mixes forbidden wine with his neighbor's permitted wine. Koh. R. to IX, 13, a. e. המערב מים ביין וכ' who puts water into wine &c., v. גַּלְבְּקָא. M. Kat. 8ᵇ אין מְעָרְבִין שמחה בשמחה you must not mix one rejoicing with another (e. g. celebrate a wedding during the Festive Week); Gen. R. s. 70. Y. Ber. II, 4ᵈ top; Y. Meg. I, 71ᶜ עי' את האותיות if one made the letters of a word of uneven sizes (so that they are not in a line). Gen. R. s. 15 שלא לעָרֵב את האותיות he said המוציא in order not to confound the letters (by saying השולם מוציא); Y. Ber. VI, 10ᵃ bot. ראשי אותיות; a. fr.—Part. pass. מְעוּרָב; f. מְעוּרֶבֶת; *pl.* מְעוּרָבִין, מְעוּרָבִים; מְעוּרָבוֹת. Yalk. Deut. 808 וראה הפת מע' קיבר and saw that the bread was mixed with coarse flour. Erub. 27ᵃ כשקרבי דגים מע' בהן when entrails of fish are mixed up with the brine; a. e.—Lev. R. s. 20 (in Chald. dict.) מעורב, v. עַרְבָּב.—2) (denom. of עֵירוּב 2) *to lay an ʿErub, to create a symbolical community of residence* or *continuity of action.* Erub. III, 1 מערבין לנזיר ביין you may use wine for an ʿErub for the benefit of a Nazarite. Ib. 84ᵇ; 87ᵇ עד שיְעָרְבוּ עד until they connect them symbolically by an ʿErub; a. v. fr.—Part. pass. as ab. Sabb. XVI, 3 חצר המע' a court which has been made available for Sabbath movements by means of an ʿErub; a. e.—3) *to pledge.* Part. pass. as ab. Esth. R. to I, 1 (ref. to בני תתערבות, II Chr. XXV, 24) שהיו מְעוּרְבוֹתֵיהֶן של אבותיהן they were the hostages for their fathers.

Hithpa. הִתְעָרֵב, *Nithpa.* נִתְעָרֵב *to be mixed.* Ḥull. VI, 5 דם שנ' במים if blood (which requires covering up, v. כִּיסּוּי) has been mixed with water. Tosef. Ter. V, 15 ... פרוסות שנִתְעָרְבוּ וכ' if pieces of show-bread have become mixed up with a hundred times as many pieces of secular bread; Yeb. 81ᵇ שנִתְעָרְבָה וכ' ... פרוסה; Y. Orl. II, 61ᵈ bot. Cant. R. to I, 3 מה השמן הזה אין מִתְעָרְבִים וכ' ... אין מִתְעָרֵב as oil cannot be mixed with other liquids, so Israel should not be mixed with the nations of the world; a. fr.

עָרַב, עֵירֵב ch. same, 1) *to vouch for, be surety for.* Targ. Prov. VI, 1. Targ. Job XVII, 3; a. e.—Y. Dem. I, 22ᵃ top אמרו ליה עוֹרְבָן ועָרְבוֹן וכ' they said to him, pledge thyself to us (that the mice will not attack our produces, if we separate the tithes properly, v. preced.), and he did pledge himself to them, and they suffered no longer (v. נִגַּשׁ). Y. Kil. IX, 32ᶜ bot ... עָרְבוּנְיָה לביקמיתיה וכ' ריגלוי (not ערבתיה) man's feet are pledged to place him where he is wanted (to die); Succ. 53ᵃ ... אינון עָרְבִין ביה וכ' רגלוהי. Bekh. 48ᵇ ... מכדי נכסוהי ערבין ביה is a man's property pledged for his personal debts (that you can seize it, even if it is sold)?; B. Bath. 174ᵃ ... נכסי ערבין ביה Ms. M. (ed. מערבין יתיה) a man's property is pledged for him (you can attach it without previous summons); a. e.—2) *to mix*, v. infra, a. עֵירֵב.—3) *to combine.* B. Kam. 65ᵇ עֲרֵבֵיהּ, v. פָּסַק *Af.*

Pa. עֵירֵב 1) *to mix; to mix up, confound.* Targ. O. Gen. XXX, 40 (Bxt. ע' *Pe.*; Y. עֲרְבִיב). Targ. Y. I Deut. VII, 23 (ed. Vien. וישערב *Pe.*; Y. II וישערבב); a. e.—Hull. 6ᵃ כמאן דע' ברדים דמי it is as if he had mixed it (added leaven and spices) with his own hands. Ab. Zar. 39ᵇ דילמא מירתי ומְעָרֵב ביה lest he bring (unclean milk) and mix it with the clean milk; a. e.—Part. pass. מְעָרָב, מְעָרַב; pl. מְעָרְבִין, מְעָרְבֵי. Targ. Y. Lev. XVI, 18 (not מְעָרָב, מַ'). Targ. Ex. XXX, 35 (ed. Vien. מְעֻרַב *Af.*) *well-mixed, seasoned* (h. text מְמֻזָּג). Targ. Is. I, 22 (ed. Wil. מְעָרַב *Af.*); a. e.—Sabb. 85ᵇ והא קא מערבי להדי הדדי Ms. M. (ed. מִיתְעָרְבֵי בהדדי, *Ithpa.*) but will not the leaves of the seeds grow into each other?—2) *to lay an ʿErub* (v. preced. Pi. 2). Targ. Y. Ex. XVI, 5 ורַעְ' (ed. Vien. ויע', corr. acc.).—Y. Bets. I, 61ᵇ top אנשינן מְעָרְבָה we forgot to make ʿErub Tabshilin (v. עֵירוּב); a. e.—3) *to vouch, be surety.* Part. pass. as ab. Targ. O. Gen. XLIV, 32 מְעָרַב (not מְעָרָב).

Ithpa. אִיתְעָרַב, *Ithpe.* אִיתְעָרֵיב 1) *to be mixed.* Targ. Josh. XXIII, 7. Targ. Y. II Deut. VII, 3 (h. text תתחתן); a. e.—Sabb. l. c., v. supra.—Ab. Zar. l. c. אי משום אִיתְעָרוּבֵי shall we apprehend an admixture (of wine in the honey)? Zeb. 76ᵃ סוף סוף אישתרובי מִיתְעָרַב at the end it is mixed up. Ib. דאיע' when it became mixed; ib. 75ᵇ דאִיתְעָרוּב Ms. M. (ed. דאיתעבד) when things have become mixed; a. e.—[Ab. Zar. l. c. ולא מיתערב, read מִיתְעָרֵב.]

עָרַב II (b. h.; v. preced.; cmp. Assyr. ʿerêbu *to go in*, Del. Assyr. Handw., p. 126) *to go in*, (cmp. בּוֹא) *to set.*—Denom. עֵירֵב.

Hif. הֶעֱרִיב 1) same. Neg. XIV, 3 ה' שמשו when his (the leper's seventh day's) sun has set; Yeb. 74ᵇ; Pes. 35ᵃ; a. e.—V. הַעֲרֵב.—2) (denom. of עֶרֶב) *to be late, to do late in the day.* Lev. R. s. 19, beg. (play on שחרות בעורב, Cant. V, 11) מי שמשחיר ומְעָרִיב בהן who works at them (studies the words of the Law) early and late; ע"ש שהשחיר והע' בתורה because he was engaged in the Law early and late; Cant. R. to I. c.; Midr. Sam. ch. V; a. e.—V. הַעֲרָבָה.—3) *to cause the evening to come.* Ber. 12ᵃ, a. e. מַעֲרִיב עֲרָבִים ('blessed be thou, O Lord,) who causest the evenings to advance', name of one of the benedictions preceding the recitation of the evening Sh'mᶜa.

עָרַב ch., *Ithpe.* אִיתְעָרֵב *to set.* Ber. 2ᵇ אי' שמשא וכ' when the sun is set, the day is gone (v. הָכִי). Ib. וכי תימא מכי אי' שמשא וכ' and if you say, when the sun sets, we call it night &c.; Meg. 20ᵇ מכי ערבא וכ' (missing in Ms. M.).

עָרֵב I (b. h.; cmp. עָרַב I) [*to be well-mixed, seasoned*, cmp. esp. Targ. Ex. XXX, 35,] *to be sweet, pleasant.* Lam. R. to I, 9 יֵיעָרֵב לָךְ בְּסֻם, v. בְּסֻם. Deut. R. s. 8 יערב עליכם much good may it do you; a. fr.

Pi. עֵירֵב *to sweeten; to gladden, humor.* Sifré Deut. 306 מְעָרְבִים וכ', v. עָדַן.—Part. pass. מְעוּרָב; f. מְעוּרֶבֶת. Keth. 17ᵃ לעולם תהא דעתו של אדם מע' עם הבריות at all times man's disposition should be sweet in associating with men, i. e. sympathize with their feelings; Treat. Der. Er. ch. VI.

Hif. הֶעֱרִיב *to cause to be sweet, pleasing.* Ber. 11ᵇ הַעֲרֵב נא let, I pray thee, the words of thy Law be sweet in our mouths &c.

עָרֵב II m. (b. h.; preced.) *spiced, sweet; pleasing.* Dem.

I, 3 שמן ע׳ spiced (perfumed) oil; Tōsef. Shebi. VI, 8. Cant. R. to IV, 4 שקולו ע׳ because his voice is sweet; a. fr.—*Pl.* עֲרֵבִים, עַרְבִין, עֲרֵי׳. Gen. R. s. 50 בשעה ... ע׳ להם היו אומרים לו גש הלאה וכ׳ when he spoke to them words that pleased them, they said, come near &c. Ab. Zar. 35ª (ref. to Cant. I, 2) עלי דברי דודיך וכ׳ ע׳ the words of thy friends (the scholars) are sweeter to me than the wine of the Law; a. fr.—*Fem.* עֲרֵבָה, עֲרֵי׳. Cant. R. to I, 2 [read:] מה מים ... אינן ערבין בגופו כך תורה ... אינה ע׳ בגופו as water does not taste well, if one is not thirsty, so it is with the Law, unless a man wearies himself in studying it, he does not get the taste of it; a. fr.—*Pl.* עֲרֵבוֹת, עֲרֵי׳. Ib. to V, 11 (play on כעֵרֶב, ib.) הן עלי ע׳ they are pleasing to me.

עָרֵב ch., v. עָרִיב.

עָרֵב III m. (עָרַב I, 2) *bondsman, surety.* Cant. R. to I, 4 הבא לי ע׳ וכ׳ bring me one to go security, and I shall lend thee. Ib. הלא הת׳ ... כשאין if he has nothing to pay with, who is seized but the surety? Midr. Till. to Ps. VIII (ref. to Prov. VI, 1) בשעה שהזקן ... עד שלא נתמנית לא חיית ע׳ על וכ׳ when a man is appointed an elder, the Lord says to him, before thou wast appointed, thou wast not responsible for the community, now that thou hast been appointed &c. B. Bath. X, 7 המלוה ... על ידי ע׳ לא יפרע מן הת׳ he who loans money to his neighbor through a surety, cannot collect from the surety (before having sued the debtor). Ib. 8 אידחו ע׳ שהוא חייב וכ׳ what guarantor is responsible? He who says, 'lend him, and I shall pay thee' (i. e. who guaranteed before the loan was consummated); a. fr.—*Pl.* עֲרֵבִים, עַרְבִין, עֲרֵי׳. Cant. R. l. c. בשעה שעמדו ... הביאו לי ע׳ טובים וכ׳ when the Israelites were standing before mount Sinai to receive the Law, the Lord said ... bring me good sureties (to vouch for you) that you will guard it; ib. אבותיכם צריכין ע׳ your ancestors need sureties themselves; ib. הא ודאי ע׳ וכ׳ these (your children) are certainly good sureties, and on their account I will give you the Law; Midr. Till. l. c. Ib. אתם על אבותיכם ע׳ שאם וכ׳ will you vouch for your fathers, so that you be seized, if they do not observe the Law? Ib. זה שהיו ע׳ לזה they made themselves responsible for one another. Snh. 27ᵇ bot. (ref. to Lev. XXVI, 37) מלמד שכל ישראל ע׳ זה בזה Ms. M. (ed. שכולן) this intimates that all Israelites are responsible for one another (bound to prevent wrongdoing); Shebu. 39ª bot.; a. fr.

עֹרֶב, v. עוֹרֵב.

עֶרֶב m. (b. h.; עָרַב II) 1) *sunset, evening.* Ber. I, 3, sq. בָּעֶ׳ in the evening (at prayer); a. v. fr.—Trnsf. *decline.* Gen. R. s. 50 בָּעֶרֶב בָּא עֶרְבָּהּ שֶׁל סְדוֹם *ba'ereb* (Gen. XIX, 1), the evening of Sodom has come. Esth. R. introd. מי יתן ערבה, v. בֹּקֶר; a. fr.—2) *entrance, the day preceding a certain day, the year preceding a certain period, eve.* Sabb. II, 7 ע׳ שבת (abbrev. ע״ש) on Friday. Pes. 99ᵇ הפסח ע׳ the eve of the Passover. Taan. IV, 7 ע׳ תשעה באב the day preceding the ninth of Ab. Shebi. I, 1 ע׳ שביעית the year preceding the Sabbatical year; a. v. fr.—*Du.* עֲרָבַיִם. Ber. 26ᵇ, a. fr. בין הת׳ the time between the beginning of the decline of the sun and sunset (v. מִנְחָה), *afternoon.*—*Pl.* עֲרָבִים, constr. עַרְבֵי. Ber. 12ª, v. עָרַב II. [עַרְבִין, v. עַרְבִית.]—Pes. X, 1 ערבי פסחים (Bab. ed. 99ᵇ ערב, Ms. M. ערבי). Ib. 99ᵇ ע׳ שבתות וימים טובים the eves of Sabbaths and Festivals; a. v. fr.

עֵרָב I ch. (b. h.) 1) pr. n. m. *ʿĂrab*, son of Ishmael. Targ. Y. Gen. XXV, 13 (h. text קדר).—2) *Arabia.* Targ. Jer. XXV, 24.

עֲרַב II pr. n. pl. *ʿĂrab*, near Sepphoris in Upper Galilee (v. Neub. Géogr. p. 204). Sabb. XVI, 7. Y. ib. XVI, end, 15ᵈ שמונה ... יתיב בהדא ע׳ וכ׳ (not יהיב) eighteen years he (R. Joh. ben Zaccai) dwelled in that place ʿĂrab, and only those two cases came before him. Y. Taan. IV, 67ᶜ bot. Tosef. B. Kam. VI, 22; Y. ib. VI, 5ᶜ.

עֵרֶב m. (b. h.; עָרַב I) 1) *woof*, opp. שתי warp. Kel. I, 5 חוט ע׳ a thread of the woof (thicker than that of the warp). Nidd. 25ᵇ כשל ע׳ as thick as a thread of the woof; a. fr.—Trnsf. *the latitudinal direction*, opp. to שתי longitudinal direction. Sabb. 85ᵇ אם היו זרועין שתי זורקין ע׳ if the beds (in a square) were planted lengthwise, he must plant (on the interspaces) crosswise. Ḥull. 109ᵇ קורעי שתי וע׳ he tears it (the udder) lengthwise and crosswise. Y. Ter. III, 42ª bot. משהילכו בהן שתי וע׳ as soon as they trod on them (the grapes) once lengthwise and crosswise; a. fr.—[In later Hebrew שתי וע׳ *cross*, emblem of Christianity.]—2) *mixture*; ע׳ רב (=ערבוב) *mixed multitude.* Tanḥ. Ki Thissa 30. Bets. 32ᵇ הני מע׳ רב וכ׳ they are descendants of the mixed multitude (that came from Egypt); a. e., v. עֵרַבְרַבִּין.

עֲרָבָא I, **עֵי׳, עֵיר, עֵר, עָר, עֵרָא** ch. same, *woof.* Targ. Lev. XIII, 48, sq. (O. ed. Berl. עֵיר).—Ab. Zar. 17ᵇ הי דשתיא והי דע׳ which coil is for the warp, and which for the woof?; a. e.

עַרְבָּא II m. = h. עֵרֶב III, *bondsman, surety.* B. Bath. 173ᵇ אזלי בתר ע׳ they (the Persian courts) go for the surety (without suing the debtor at all). Ib. 174ª דיתמי ע׳ a bondsman for heirs, i. e. one who had gone security for the decedent. Sot. 37ᵇ ע׳ וע׳ דע׳ אינא ביניהו the difference between the two opinions lies in the question whether each bondsman (for the entire people at the covenant of Sinai) was also a bondsman for the bondsman, i. e. responsible for those failing to prevent wrongdoing. Gitt. 28ᵇ (proverbial expression) עַרְבָּךְ ע׳ צריך thy bondsman requires a bondsman, i. e. he on whom you rely for vigilance might be neglectful himself; Succ. 26ª ערבך ע׳ צריך thy watchman might likewise fall asleep. Sabb. 140ᵇ ואנא ע׳ and I vouch for it; a. fr.

עַרְבָּא, עֲרָבָא (**עֲרָבָה**) III f. = h. עֲרָבָה, *willow.*—*Pl.* עַרְבִין, (עֲרָבֵי). Targ. Lev. XXIII, 40. Targ. Job XL, 22.—V. עֲרַבְתָּא.

עָרְבָּא *raven*, v. עוֹרְבָּא.

עַרְבַּאי, עֲרָבָאָה, v. עֲרָבִי ch.

עֵי׳, עֵרְבֵּב (reduplic. of עָרַב I) *to mix up, confound, disturb.* Y. R. Hash. III, end 59ª עי׳ את המזלות he (Moses) confounded the order of the planets. Cant. R. to I, 9 הרי מְעַרְבְּבִין אותם they (the lightnings) confused their ranks; ib.; Mekh. B'shall. s. 5 חמשן עֵרְבָבָן, v. חָמֵשׁ. Tanḥ. Vaëra 5 (ref. to יהולל, Koh. VII, 7) מערבבין אותו, v. עָסַק. Lev. R.

s. 20 אם אני . . . הריני מְעַרְבֵּב שמחת וכ' if I put him to death now, I shall disturb my daughter's wedding feast. Koh. R. to II, 2 [read:] ועֵירְבַבְתִּים I confounded them, v. חוּל. R. Hash. 16b כדי לְעַרְבֵּב חשכן in order to confound (silence) the accuser; a. fr.—Part. pass. מְעוּרְבָּב; f. מְעוּרְבֶּבֶת; pl. מְעוּרְבָּבִין; מְעוּרְבָּבוֹת. Tanh. Aḥăré 1 (ref. to Koh. II, 2) מה מע' how confounded (mad) is the laughter of the gentiles in their theatres and circuses! Ib. מה מע' שחוק של וכ' how the laughter was confounded which Divine Justice laughed over the generation of the flood, i. e. how the divine indulgence towards the sinful generation was abused! Ib. מה מע' . . . עם אלישבע וכ' how the rejoicing was disturbed which Divine Justice allowed Elisheba &c.; Pesik. Aḥăré, p. 170a מה מעורבב הוא תשמחה (corr. acc.); Koh. R. l. c. Mekh. B'shall. s. 1 אין נבוכים אלא מע' *n'bokhim* (Ex. XIV, 3) means perplexed. Snh. 42a כדי שלא . . . מע' that they should not leave the court in perplexity (v. עָמַם). Ex. R. s. 11 חיות ועופות מע' various kinds of beasts and birds, v. עָרוֹב; a. e.

עַרְבֵּב ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 40. Targ. Y. II Deut. VII, 23 (v. עָרַב I). Targ. Y. Ex. XXIII, 8; a. fr.—Pesik. Aḥăré, p. 170a (expl. להוללים, Ps. LXXV, 5) למְעַרְבְּבָא to those creating confusion; Lev. R. s. 20, v. חַלְחוֹלִית; ib. s. 17 (expl. בהוללים, Ps. LXXIII, 3) במערבא אמרי, read: במשרבביא. Part. pass. מְעַרְבָּבָא. Koh. R. to II, 2, v. דְּחוּבָא; Pesik. Aḥăré, p. 169b מיעורבב; Lev. R. s. 20 מיעורב.

עַרָבָה I f. (b. h. עֲרָבִים *pl.*; עָרַב I, v. אֲרַבְתָּא) *willow, willow-branch*, esp. *the boughs of the willow attached to the Lulab*, and *the willow branch used in the Temple in procession around the altar during the Succoth festival.* Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI, a. e. (ref. to Lev. XXIII, 40) ערבי נחל שתים ע' ללולב וע' למקדש 'willows of the brook' alludes to two, one willow for the Lulab, and one for the Temple procession. Succ. 34a עשר נטיעות ע' ניסוך וכ' the law concerning ten young trees (Shebi. I, 6), the custom of the procession with the willow branch, and that of the water libation are Sinaitic traditions (v. הֲלָכָה). Ib. כ' קנה שלה וכ' the willow (fit for the religious ceremony) has a red stem, its leaves are elongated, and their outlines plain (not curved or serried). Ib. IV, 1 ללולב וע' וכ' for the ceremony of the Lulab and of the willow branch there are six or eventually seven days. Ib. 3 יום שביעי של ע' the seventh day of Succoth which is the special day for the ʿĂrabah (=יום הושענא, v. הוֹשַׁעְנָא); a. fr.—*Pl.* עֲרָבוֹת. Ib. III, 4 שלשה הדסים ושתי ע' in the Lulab there must be three myrtle boughs and two willow boughs; a. e.

עַרָבָה II f. (b. h.; עָרַב I) [*confusion,*] *deserts.* Sifré Deut. 20 אם כשהייתם בארץ ע' ושוחה וכ' you wanted no spies when you were in the land of deserts and pits, and now that you enter a good and open land . . ., you ask for spies?

עַרָבָה III = הֲעַרָבָה. Lev. R. s. 19, beg. some ed.

עַרָבָה, v. עֲרֵבָה.

עַרְבוּ pr. n. pl. ʿ*Arbu.* Gen. R. s. 33 (ref. to הערבים I Kings XVII, 6) עיר היא . . . ושמה ע' (ed. Wil. עַרְבִי) there is a town in the district of Bethshean whose (Chaldaic) name is ʿArbu (ʿArbi, so that ʿ*or'bim* may refer to the inhabitants of that place, v. Ḥull. 5a).

עִיר, עֵרְבּוּב m. (עֵרְבֵּב) *mixture, fusion; confusion.* Sabb. 85b בא ע' ובירטל וכ' the interlacing (of the plants overgrowing the ditch between them) undoes the ditch (as a separation); ib. אין ע' מבטל Ms. M. (ed. עירובו, corr. acc.); Gen. R. s. 4 לְעִרְבּוּבוֹ, v. מַחֲלוֹקֶת; a. e.—*Pl.* עֲרְבּוּבִים, עֵרְבּוּבֵי שאילות ע'. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 25) יש כאן there is a fusion of questions in this sentence (an interchange of queries between Abraham and God); Yalk. ib. 83.

עֵר, עִי, עֵרְבּוּבָא, עֵרְבּוּב ch. same, *mixture, motley crowd; confusion.* Targ. Y. Ex. VIII, 17, sq. עי חיות ברא (h. text עָרֹב). —Targ. Y. Deut. VII, 23; XXVIII, 20 (h. text מהומה). —*Pl.* עֵרְבּוּבִין, עִרְבִּין. Targ. Ps. LXXVIII, 45 עֵרְבּוּבֵי חיות ברא, v. supra. Ib. CV, 31 (some ed. עירבויין, corr. acc.).—Targ. Y. Ex. XII, 20 (v. Pes. 43a).—Targ. Y. II ib. 38 (h. text ערב רב). Targ. Y. Lev. XIX, 19.

עִיר, עִר, עֵרְבּוּבָא m. (preced.) *mixture, confusion, tumult, motley crowd.* Targ. Y. Deut. I, 22.—Sifré Deut. 20 (ref. to Deut. l. c.) בע' ילדים וכ' in a motley crowd, children pushing old men &c. Num. R. s. 12 (ref. to Ex. XXXV, 22) שהיו . . . ובאו אנשים ונשים בע' they pushed one another, and men and women came in a mixed crowd. Cant. R. to IV, 4 כל מלחמה . . . מלחמת עי' היא a battle in which more than sixty thousand are engaged is a tumultuous battle. Ḥull. 60a אם רצונו של הקב"ה בע' וכ' if the Lord wanted a motley growth, why did he say, 'after its kind' with regard to trees? Yalk. Esth. 1056 (ref. to נבוכה, Esth. III, 15) חפיל הקב"ה בכיה וע' וכ' the Lord cast weeping and confusion into Susan; a. e.—(Adv.) *irregularly.* Kil. V, 1 כרם שהוא נטוע ע' a vineyard which is planted irregularly. Lev. R. s. 36 (ref. to Ps. LXXX, 9) מה הגפן הזו אין נוטעין אותה ע' וכ' as vines are not planted at random, but in rows, so Israel &c.

עִי, עֵרְבּוּבְיָתָא f. (preced.) *entanglement, tangles and scabs formed through uncleanliness.* Ned. 81a דרשא ע' מיתיא וכ' (Ar. חרפופיתא) tangles of the head cause blindness; ע' דמאני scabs arising from neglected clothes; ע' דגופא from neglect of the body. Ib. צערא דע' (Yalk. Num. 787 דחיפופיתא) the suffering caused by scabs &c.—*Pl.* עֵרְבּוּבְיָתָא. Ib. הזהרו בע' be on your guard against the consequences of uncleanliness.

עַרְבּוּיִן, v. עֵרְבּוּבָא.

עִי, עֵרְבּוֹן I m. (עָרַב I) *mingling, suit of followers.* Ab. Zar. 39a מפני שעֵרְבוֹנָהּ טולה עמה (Rashi to 35b a. v. שעירבינה: והחילק) because its following goes with it (borrowed fr. Ex. XII, 38), i. e. because all the small fish resembling the *hillek* are packed with it when offered for sale.

עִי, עֵרָבוֹן m. (b. h.; עָרַב I) 1) *pledge, earnest-money.* B. Mets. 48b אכפול . . . עֵרָבוֹנִי מיחול לך וחלה הנותן ע' . . . לך עֵרָבוֹנְךָ if a man gives an earnest to his neighbor and says, if I retract, my earnest shall be forfeit to thee; and the neighbor says, if I retract, I shall double thy

earnest to thee; Tosef. ib. I, 17, sq. Esth. R. to III, 10 מנהגו של עולם דרכו של לוקח ליתן ע' וכ' ordinarily it is the purchaser that gives an earnest to the seller, but here the seller (Ahasuerus) gives a pledge (his ring); Ruth R. to IV, 8. Pes. 118b (ref. to Jud. V, 21) צא ... אמר הקב"ה והשלם ערבונך the Lord said to the brook Kishon, go and surrender thy pledge (Sisera's men bathing in the brook). Ab. III, 16 הכל נתון בע' every thing is given against a pledge, i. e. life and possession are a loan for which you are pledged to the Lord; a. fr.—2) *going security.*—*Pl.* עֲרֻבִּינוֹת. Yeb. 109a ומן הע' ... ויתרחק (Rashi ערבון) and should keep aloof from cases of protest (v. מְרִיאָה), from trusts, and from going security (Gen. R. s. 93, beg. מלעשות ערבות וכ').

עַרְבוֹנָא ch. same. Sabb. 105b שקלי מיניה ע' do they (in heaven) take a pledge of him (take his children in order that he may at some future time mourn over the death of worthies)?; M. Kat. 25a.

עֲרֻבוּת f. (preced. wds.) *security, pledge.* B. Bath. 174a כולן לשון ע' הן all these expressions mean only guaranty, opp. to קבלנות an unconditional agreement to pay a neighbor's debt. Gen. R. s. 93, beg. מלעשות ע' בין אדם לחבירו from going security in transactions between a man and his neighbor (v. עֲרָבוֹן II); Yalk. ib. 150. Midr. Till. to Ps. CXIX, 121 עשינו עֲרֻבוּתֵינוּ עשה וכ' we have done what we were pledged to do, do thou now thy duty. Ex. R. s. 27 הכנסת עצמך לע' זו (not זה) thou hast made thyself enter this pledge, that thou mayest become the head (victor in the contest). Ib. ומה היתה עֲרֻבוּתָן and what was their pledge? (Answ. ref. to Ex. XXIV, 7). Ib. ואם לאו תענשו בע' but if you will not guard the Law, you will be fined by that pledge (forfeit your children's life). Tanh. Vayigg. 5; a. e.

עֲרֻבוֹת I f. pl. (b. h., Ps. LXVIII, 5) a poetical name for *heaven,* (in Talm.) ע' m. *ʿArabot,* name of the seventh heaven. Ḥag. 12b ע' שבו צדק וכ' ʿĂ. in which dwell Righteousness, Justice &c. [Ib. שוכן עליהם בע', omit בע'; v. Rabb. D. S. a. l. note 7).—Targ. Ps. LXVIII, 5.

עֲרָבוֹת II pr. n. pl. *ʿArabot* (*Steppes*), in Babylonia. Naz. 43b פקתא דע' the valley of ʿĂ. (dangerous on account of robbers); Ber. 54a. Ib. כי מטא לע' when he came again to ʿA.

עַרְבוּתָא f. = h. עֲרֻבוּת. Targ. Prov. XVII, 18 (Ms. עֲרוּבְתָא; h. text עֲרֻבָּה).

עַרְבִי pr. n. pl., v. עַרְבוּ.

עֲרָבִי or עַרְבִי m. (b. h.) *Arab; Arabian.* Yeb. 71a לאיתויי ע' מהול to include a circumcised Arab (as forbidden to partake of the Passover meal); a. fr.—*Pl.* עַרְבִיִּים, עַרְבִיִּין. Ohol. XVIII, 10 אהלי הע' the tents of the (nomadic) Arabs. Kel. XXIV, 1, v. הִיצָה; a. fr.—*Fem.* עֲרָבִית or עַרְבִית; *pl.* עַרְבִיּוֹת. Sabb. VI, 6 ע' יוצאות וכ' (Jewish) Arabian women may go out (on the Sabbath) veiled.

עַרְבָאָה, עַרְבִי, עֲרַבִי ch. same. Targ. Is. XIII, 20 (ed. Lag. עַרְבַאי). Targ. I Chr. XXVII, 30 (h. text וישמעאלי).—B. Bath. 56a, v. next w.—*Pl.* עַרְבָאֵי, עַרְבָי, עַרְבָאִין. Targ. Gen. XXXVII, 25. Targ. Jer. III, 2. Ib. XXV, 24 (h. text חַעֲרָב); a. fr.—B. Bath. 168b הנהו ע' דאתו וכ' Arabs came to Pumb'ditha and seized land by force.

עַרַבְיָא, עַרַבְיָה pr. n. *Arabia.* Y. Taan. IV, 69b top, v. מַטּוּל III. Y. Shebi. VI, beg. 36b (transl. הקדמי, Gen. XV, 19) ע'; Gen. R. s. 44, end עֲרָבְיָה (some ed.); B. Bath. 56a עַרְבָאָה (transl. of הקנזי). R. Hash. 26a; a. fr.

עַרְבִית or עַרָבִית f. *Arabian woman,* v. עֲרָבִי h.

עַרְבִית f. (עֶרֶב) *evening time;* (sub. תפלת) *evening prayer.* Ber. I, 1 (Y. a. Bab. ed. בְּעַרְבִין). Ib. 9b גאולה של ע' the section on redemption in the evening prayer; ע' תפלה של the Prayer of Benedictions in the evening prayer; a. v. fr.—(Adv.) *at evening.* Sabb. 118a קנרות שאכל בהן ע' dishes which have been used at the (Sabbath) evening meal; a. fr.—*Pl.* עַרְבִיּוֹת (v. עֶרֶב) *the eves* of Sabbaths, Holy Days &c. Erub. 41a משלרמין בו ע' we fast the entire day preceding.

עַרְבֵּל (Palel of ערב, v. עַרְבֵּב) *to confound, disturb.* Targ. Esth. I, 10.—Part. pass. מְעַרְבַּל, *pl.* מְעַרְבְּלִין. Targ. O. Ex. XIV, 3 (h. text נבכים).

עַרְבְּלָא, v. אַרְבְּלָא.

עַרְבְּלָאִין m. pl. (עַרְבֵּל) *mixed multitude, rabble.* Targ. Cant. I, 9; v. עֵירַבְרְבִין.

עַרְבְּנוּתָא f. = h. עֲרֻבוּת, *security, guaranty.* Targ. Y. Gen. XXXIX, 1. Targ. Y. I Ex. XXII, 24.

עַרְבְּרוֹבִין, עַרַבְרְבִין, v. עֵירַבְרְבִין.

עַרְבְּתָא f. = h. עֲרָבָה I, *willow,* esp. *the willow branches carried in procession on the seventh day of Succoth* (v. הוֹשַׁעְנָא); יומא דע', or ע' (sub. יום) *the seventh day of Succoth.* Succ. 34a, v. חַלַפְתָּא. Erub. 29b, v. סוּגְרִינָא.—Y. Succ. IV, beg. 54b דלא תעבדון ... ולא ע' בשבתא that you do not appoint the blowing of the Shofar (the first day of Tishri) on a Sabbath, nor the day of the ʿArabta on a Sabbath. Ib. ולא תעבדון ע' omit the procession with the willow-branches. Ib. עֲרוּבְתָא דיומא שבירא, v. בַּיְשׁוּטִרְתָּא; Y. Ab. Zar. IV, 43d top ערוב' ; Y. Shebi. I, 33b bot. ערב'.—*Pl.* עַרְבָתָא. Sabb. 20b Ms. M. (ed. ארבתא), v. אַרְבָתָא.

עָרַג (b. h.; onomatop.) *to groan* (of the deer), *pant.* Midr. Till. to Ps. XLII מה האילת ... ועורגת לתקב"ה וכ' as the hind when travailing feels pain and cries to the Lord, and he answers her &c.; ib. כשם שהאילת עורגת וכ' (Yalk. ib. 741 צוויחת).

ערגות, v. עֲרוּגָה.

עַרְגֵּל (*Parel* of עגל) *to roll.* Targ. Prov. XXVI, 27 מְעַרְגֵּל (ed. Lag. מְעַרְגֵּיל; h. text גלל).

עָרַד (cmp. עָרַר) *to stir up; to drive.* Gen. R. s. 23, beg. (play on עירד, Gen. IV, 18) עוֹרְדָן אני השולם I shall drive them out of the world (by the flood); ib. s. 24, end; Yalk. ib. 38 טורדן (corr. acc.).

עֶרְוָה II f. *pledge*, v. עַרְבוּתָא.

עֶרְוָא, עֶרְוָה III f. (v. עֶרֶב) *eve*, ע' דשבתא, or ע' *eve of the Sabbath, Friday.* Pesik. R. s. 23 חדא ע' ואית (read עֶרְוָתָא or ע' דצומא) דאמרי ערובא צומא רב' one Sabbath eve, and some say, it was the eve of the Great Fast (Day of Atonement), he went to market &c.; Gen. R. s. 11 טובדא הוי בערובת צומא וכ' (not בערובות). Y. Taan. II, 66[a] bot. ציירים כל ערובת ריש שתא fasted on the eve of every New Year; כל ע' שיבא every Friday. Y. Ter. VIII, 45[c] bot בערוב' צומא רבא, v. supra. Ruth R. to I, 17 (sect. 3) ערובת פרסחא the eve of Passover; a. fr.

עֶרוּג = אֲרוּג *web.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 13 ed. Zuck. (interch. with אֲרוּג).

עֲרוּגָה f. (b. h.; ערג, cmp. ארג, חרג) *incision, groove.* Ḥull. 50[a] מע' לע' between one groove (of a lobe of the lungs) and another.—Esp. (cmp. שׂוּגְרָתָא) *garden bed.* Kil. III, 1, sq. Sabb. IX, 2. Ib. 85[a] בחורבה שנינו ע' the Mishnah speaks of a garden bed in a fallow field (isolated bed); a. fr.—*Pl.* עֲרוּגוֹת. Ib.[b] ערוגה בין הכ' שנינו the Mishnah speaks of a bed among other beds. Tosef. Kil. II, 5 ע' קטניות (some ed. ערוגיות, corr. acc., or שׂוּגְרוֹת); a. fr.

עָרוֹד I pr. n. m. *ʿArod.* Sifré Deut. 41 בית ע', v. אֲרִים.

עָרוֹד II m. (b. h.; עֶרֶד; cmp. עַרְוֹדָא) 1) *wild ass.* Kil. VIII, 6 ע' מין חיה the *ʿarod* belongs to the class of beasts of chase (v. חַיָּה I). R. Hash. 3[a] (play on ערד, Num. XXI, 1) שרומה לע' במדבר for he (Sihon) was like a wild ass in the desert; a. e.—*Pl.* עֲרוֹדוֹת. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] ע' היו ניתחרין (לארויות) וכ' (v. Rabb. D. S. a. l., p. 67[a], note 70) in the royal arena in Jerusalem they stabbed wild asses (for the lions), and the pilgrims waded in blood; Men. 103[b] עֲרוֹדְרִיאוֹת (Ms. M. ערדראות; Ms. C. ערדאות; Tosef. Eduy. III, 2 עֲרָדוֹת, v. עֶרֶד).—2) a species of *lizard.* Ḥull. 127[a]; Ber. 33[a], v. חֲבַרְבָּר.

עָרֹד, עֲרוֹדָא, עָרוֹד ch. same, *wild ass.* Targ. Y. Gen. XVI, 12. Targ. Hos. VIII, 9; a. e.—*Pl.* עֲרוֹדָא, עֲרָדִין, עֲרוֹדֵי. Targ. Ps. CIV, 11.—Ab. Zar. 16[b] שתני ריחיים בע' they employed wild asses to turn the millstones.—*Fem.* עֲרוֹדָא. Targ. Jer. II, 24 (ed. Lag. עֲרָדָא).

עֶרְוָה f. (b. h.; עָרָה I) *nakedness, shame; unchastity, lewdness, obscenity.* Cant. R. to I, 2 מה מים מכסים עֶרְוָתוֹ ... עֶרְוָתָן ... as water covers the nakedness of the sea, ... so (study of) the Law covers up the nakedness (atones for the sins) of Israel. Ber. 24[b] לבו רואה את הע' his heart sees the nakedness, i. e. there is no garment (girdle &c.) separating the upper part of the body from the lower. Ib. 24[a] ע' משום ע', v. עֶגְבָה. Ib. קול באשה ע' hearing a woman's voice is indecency (you must not read the Sh'm'a while a woman is singing within your hearing); שער באשה ע' the sight of woman's hair is an impropriety (with regard to reading the Sh'm'a). Gitt. IX, 10 לא ירגש ... דבר ע' a man must not divorce his wife, unless he have found in her something improper (v. Deut. XXIV, 1). Ib. 90[a] (interpret. ערות דבר, Deut. l. c.) אם נאמר ערות ... הייתי אומר משום

עַרְוָדָא, עֲרָד v. עֲרוֹד ch.—[Targ. Y. Deut. XXII, 14; 17, v. עֲרַר II.]

עַרְדָּא, *pl.* עַרְדֵּי *mushroom*, v. אַרְדָּא I.

עַרְדַּבְלִין, corrupt. of אַרְדַּבְלָא (v. אַרְדַּבְלָא). Gen. R. s. 23; s. 50 Ar. s. v. חדרולים.

עַרְדִּילוֹ, Y. Pes. X, end, 37[d], read: עַרְדֵּי לוֹ, or עַרְדִּילֵי, v. אַרְדָּא I.

עַרְדָּלִין, עַרְדִּילִין m. pl. (prob. from their shape and softness, v. אַרְדִּילָא ערדי) *felt-soles with heels.* Bets. 15[a] Ms. M. (ed. ערדל; Ar. ערדלין; v. Rabb. D. S. a. l. note).

עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדִּיסָקָא, v. sub עַרְדַּסְקָא.

עַרְדִּלִין, v. עַרְדִּילִין.

עַרְדַּסְקָא, עַרְדַּסְיָא, v. next w.

עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדַּסְקוֹס, קִיס... pr. n. pl. *ʿArdascus, ʿArdiscus* (*ʿArdiscis*), prob. a Persian name for *Damascus* (v. אַרְדַּסְקָס, a. corr. acc.). B. Bath. 56[a] ערדיסקוס (Ar. ערדסיא; Ms. R. ערדסקס; Ms. H. ארסקס; Ms. O. אדרסקא, v. Rabb. D. S. a. l. note 6), v. דַּרְמַסְקוֹס. Erub. 29[a] שבת ר"מ בערדסקוס Ms. M. (ed. בערדיסקא; ed. Sonc. בעדרסקיס, v. Rabb. D. S. a. l. note) R. M. rested over the Sabbath in ʿA.; Tosef. ib. IX (VI), 4 בערדסקס (Var. בערדסקין, בערדסקוס); Y. ib. III, beg. 20[c] בארדקסס (read: ארדסקס).—[Erub. l. c. לטיבעין, missing in Tosef. a. Y. l. c.,—if correct, refers to a place near Ardascus, not to *Tibʿin* near Tiberias.]—Denom. עַרְדַּסְקָאוֹת f. pl. (v. דַּרְמַסְקִינָא) *Damascene plums*; ע' של מביארין ברזל plum-shaped, perforated iron balls. Bets. 22[b] (Ms. M. עַרְדַּסְקָאוֹת) ע' של ברזל וכ' they used to bring in iron balls and fill them with the smoke of spices ... and stop their holes up; (Tosef. ib. II, 14 פרטסקאות (Var. עַרְדַּסְקִין, עַרְדַּסְקִין; Y. ib. II, 61[c] bot. פַּרְדַּסְקִין, v. פַּרְדַּסְקִין).—[Tosef. Ter. III, 4 בעַרְדַּסְקוֹת ed. Zuck. *concerning Damascene plums* (?); Var. בערדסקוס, בערדסקו in ʿArd.]

עַרְדָּעָן, v. עוּרְדָּעָן.

עָרָה, v. ערי.

עֵרוּב, v. עֵירוּב.

עָרוֹב m. (b. h. עָרַב; עָרֵב I) *various kinds of wild beasts.* Ex. R. s. 11 (interch. with חיות מיני ערבוב); Tanḥ. Vaëra 14; a. e.—[LXX עָרֹב *gadfly.*]—V. עֵרְבוּב ch.

עָרוֹבָא ch. same. Targ. O. Ex. VIII, 17 ed. Berl. (oth. ed. עֲרֵב); a. e.

עֲרוּבָא, v. עַרְוְבְתָא III.

עֵרוּבָא, v. עֵירוּבָא.

עֲרוּבוֹת, Gen. R. s. 11, v. עַרְוְבְתָא III.

עֲרוּבִין, Yalk. Is. 314, read: עֲרוֹנִין, v. אֹרֶן.

עַרְבְתָא I f. *willow, willow-day*, v. עַרְבְתָא.

ע' if the text had *ʿervath* (meaning *ʿervah*) without *dabar*, I might have thought, for scandalous conduct she is to be dismissed, for 'something' (any other cause) she must not be dismissed. Ib. לא מצא בה לא ע' ולא דבר if he found in her neither indecency nor any other fault. Ib. 64ª a. fr. אין דבר שבע' פחות משנים any act in which purity of sexual life is concerned (marriage, divorce &c.) requires no less than two witnesses. Ab. III, 13 לע' (את האדם) ... מרגילין שחוק merriment and light-mindedness make man familiar with licentiousness; a. v. fr.—Esp. *incest*, trnsf. *ʿervah, a woman forbidden to a man (and vice versa) on account of consanguinity.* Yeb. 3ᵇ מה אחות אשה מיוחדת שהיא ע' ... אף כל שהיא ע' וכ' as the sister of a man's (living) wife who is singled out (Lev. XVIII, 18) as an *ʿervah*, with the punishment of extinction in case of wilfulness, and of a sin-offering in case of mistake, may not be taken in a levirate marriage, so no woman that is a forbidden relation ... may be taken &c. Ib. 13ª צרות ע' the rivals of a woman forbidden on account of consanguinity; a. v. fr.—*Pl.* עֲרָיוֹת (fr. עֶרְוָה). Keth. 13ᵇ, v. אֶפִּירְטְרוֹפּוֹס.—גֵּירְלוּר ע', v. גֵּירְלוּר. Yeb. I, 2 היתה ביתו או אחת מכל הנ' האלו וכ' if a man's daughter or any other of those (above mentioned) relations was married to his brother. Ib. 3ᵇ האמורות בתורה כל הנ' all forbidden relations named in the Torah. Ib. I, 3 שש ע' six relations more rigorously forbidden than these. Meg. IV, 9, v. עָנָה; a. fr.

עֲרוּי, v. עֵירוּי.

עֲרוּךְ, *pl.* עֲרוּכִין, v. עֲרֵךְ.

עֲרוּכָה f. (עָרַךְ) *prepared*; trnsf. (by ref. to Is. XXX, 33) *hell.* Ex. R. s. 50, end אני מצילך אתכם מן הנ' ואעריך וכ' I will save you from hell, and prepare for you a table &c.

עָרוּם m. (b. h.; עָרַם II) [*rubbed, bright*, cmp. Lat. tritus,] *prudent, deliberate, wise*; (in an evil sense) *subtle, cunning.* Ber. 17ª לעולם יהא אדם ע' ביראה man should always be deliberate in the fear of the Lord (consider in what manner he can best serve the Lord). Sot. III, 4 רשע ע' a wicked man that is subtle, expl. ib. 21ᵇ זה המטעים וכ', v. עָטַם; Tanḥ. Mishp. 6. Sot. l. c. במי שמשים עצמו ע' Var. in Rashi, v. next w.; a. fr.—Pesik. Shimʿu, p. 118ᵇ, sq. (in Chald. dict.) ליח עיסקא דע' מהלך עם שטיא the sane has no business to walk with the fool; (Yalk. Jer. 265 דְּעֲרִים).—*Pl.* עֲרוּמִים, עֲרוּמִין. Ḥull. 5ᵇ (ref. to Ps. XXXVI, 7) אלו בני אדם שהן ע' בדעת וכ' that means those men who are clever in knowledge and yet conduct themselves humbly like a domestic animal; a. e.

עָרוֹם m. (b. h.; v. preced.; cmp. עָרָה) *stripped, naked, bare.* Dem. I, 4 מפרישין אותו ע' ובין וכ' Y. ed. a. Ms. M. (ed. בין, incorr.) you may separate the priest's gift there from without being dressed (because it requires no benediction), and at twilight (on the eve of the Sabbath); Sabb. 23ª. Ib. 14ª האוחז ס"ת ע' נקבר ע' he who handles a naked scroll of the Law (touches it directly with his bare hand), will be buried naked, expl. בלא אותה מצוה ע' bare of the merit of that act (of studying or of rolling and dressing it). Tosef. Keth. VI, 7 שיעמד ע' וילבישנה ... פסק (not וילבשנו) if he agreed with his son-in-law that he will go naked (deprive himself, if necessary) and dress her, אין אומ' רעמד ע' וילבישנה וכ' (not וילבישנו) we do not say, let him become destitute, and he must dress her (make the outfit for her), but he (her father) must cover her as is proper for her; Y. ib. VI, 30ᵈ. Sot. 21ᵇ (play on ערמה, Prov. VIII, 12) אין ... אלא במי שמעמיד עצמו ע' עליהן the words of the Law remain only with him who makes himself destitute for their sake (who sacrifices comforts for them); (Var. quot. in Rashi: שמשים עצמו עָרוּם עליה who makes himself cunning about it, i. e. goes to work deliberately, studies systematically); a. fr.—*Pl.* עֲרוּמִין, עֲרוּמִים. Snh. 90ᵇ כשהן עומדין עומדין ע' וכ' when they (the dead) rise, will they rise naked or dressed? Yeb. 63ᵇ בשוק שמהלכין ע' ... אנשי those of Barbaria ... who walk naked in the street; Sifré Deut. 320; a. fr.—*Fem.* עֲרוּמָה. Keth. 111ᵇ; Snh. l. c. ומה חיטה שנקברה ע' וכ' if the wheat-grain, which is buried naked, comes forth wrapped in many dresses, how much more will the righteous dead rise &c. Ib. VI, 3 אין האשה נסקלת ע' a woman convict must not be stoned (executed) undressed. Meg. 12ᵇ ובלבד שתהא ע' provided she (Vashti) will appear undressed. Snh. 75ª דמית ולא תעמוד לפניו ע' let him (the love-sick man) die, but she must not stand undressed before him. Keth. VI, 5 פסק להכניסה ע' if the father made an agreement that he (the bridegroom) will take her to his house without the customary outfit; a. fr.—*Pl.* עֲרוּמוֹת. Meg. l. c. מפשירתן ע' (not מפשרתן) she forced them to appear undressed; a. e.

עֲרוּמַאי, v. עָרִים.

עֲרוּמָה, v. עָרוֹם.

עֲרוּמְתָּא, v. עָרִים.

עֲרוּנִים, v. אֹרֶן.

עֲרוּקָא, עֲרוּצָא, v. sub עִיר.

עָרוֹקָא or **עָרוֹקָאָה** m., (עָרַק) *runaway, fugitive.*—*Pl.* עֲרוֹקָאֵי. Ḥull. 46ª.—V. עָרִיק.

עֲרוּר, v. עֵירוּר.

עֲרוּרֵי m. pl. (עָרַר) *protests, claims.* Gitt. 86ª (in a formula of sale of a slave) מן ע' מלבא וכ' Rashi (Tosaf. עֲלוּלֵי; ed. מן עלולי ומן ע') against any claims of king or queen (government), v. חֲרוּרֵי.

עַרְטוּל־, v. next wds.

עַרְבִּיל, עַרְבִּילַאי, עַרְבִּילָאָה, עַרְבִּיל, עַרְטִיל (**עַרְטוּל**) m. (עָרְבֵל) 1) *stripped, naked, poorly dressed.* Targ. Gen. III, 10 (Y. ed. Vien. עַרְטוּל, not לָאֵי ...); 11. Targ. Job I, 21; a. fr.—B. Mets. 46ª, v. כָּפַל. Sot. 8ᵇ (prov.) שליח ע' וסירים מסאני stripped to nakedness, but shoes he has on (there is more disgrace in a disharmonious toilet than in a uniformly poor one); Keth. 65ᵇ top (ref. to the disproportion between the obligatory outfit of garments and that of shoes, ib. V, 8) האי תנא שליח ע' וכ' would that

teacher have applied to her the proverb, stripped to nakedness &c.? Y. ib. VI, 30[d] אורחא ... הני לו מיקום ערטילוי וכ' it is usual for a man to say (to his father-in-law), I will rather go naked (deprive myself &c., v. עָרוֹם), if only my wife be covered (but by saying this he does not mean to release him from the obligation of giving his daughter an appropriate outfit). Koh. R. to V, 12, v. כְּפִין; a. fr.—*Pl.* עַרְטִילָאִין, עַרְטִילָאֵי, עַרְטִילֵי. Targ. Job XXII, 6. Ib. XXIV, 7 לָאֵי ... Ms. (ed. לַיי ... לַי ..., adv.). Ib. 10 לאי ... ed. Lag. (ed. Wil. לַי ...); a. fr. —*Fem.* עַרְטִילָא, עַרְטִילְתָא, עַרְטוּ. Targ. Esth. I, 11.—Y. Peah VIII, 21[b] top (ref. to Ruth III, 3) ערטילא הוות was she (Ruth) undressed?—*Pl.* עַרְטִילָאן. Targ. Esth. l. c.—Trnsf. (cmp. γυμνήτης) *light-armed.*—*Pl.* עַרְטִילֵי. Targ. II Esth. VIII, 10 ע' בני רמכיא (Targ. I Esth. ib. ערטולייני רמכין, corr. acc.; h. text האחשתרנים).

עַרְטַלְיוּ, עַרְטִילְיוּתָא f. (preced.) *nakedness.* Targ. Deut. XXVIII, 48 (O. ed. Amst. עַרְטִילְתָא, ed. Vien. לְרָתָא ..., corr. acc.).

עַרְטֵל (*Parel* of עטל; cmp. Arab. *ʿaṭal*, a. עָטַר II) *to strip, denude.* Gen. R. s. 6 מְעַרְטְלוֹ, v. נַרְתֵּק; Koh. R. to I, 5, v. השתק.

Hithpa. הִתְעַרְטֵל, *Nithpa.* נִתְעַרְטֵל *to be stripped; to denude one's self.* Gen. R. s. 19 (ref. to ערומים, Gen. III, 7) אפי' מצוה ... נִתְעַרְטְלוּ הימנה they had stripped themselves even of the merit of obeying the only command given them. [Yalk. Job 913 והיו רגליו מִתְעַרְטְלוֹת his feet were stripped of their skin (by scalding), v., however, עִרְפֵּל.]

עַרְטֵל ch. same. Targ. I Chr. X, 8 (h. text פשט).

Ithpa. אִתְעַרְטֵל *to be stripped; to uncover one's self.* Targ. Y. Gen. III, 7. Targ. Y. Ex. VII, 9 כד איתכ' when it (the serpent) was stripped (of its limbs, v. Targ. Y. Gen. III, 14, Gen. R. s. 20). Targ. Hab. II, 16 (h. text הערל).—[Yalk. Sam. 162 (ref. to II Sam. XXII, 37) לא ירחבון ולא יִתְעַרְטְלוּן ירחפון ולא יתערפלון they (my joints) did not widen (become loose), did not slip, nor did they become sore; Midr. Till. to Ps. XVIII, 37 ולא יתערפלון nor did they *swell* (?); perh. to be read: יתערסלון, v. עִרְסֵל.]

עַרְטַל־, עָרְטַל־, v. עַרְטִיל.

עָרָה, ערי I (b. h.; cmp. אָרָה) *to uncover.* Gen. R. s. 83, end שהוא עתיד לְעָרוֹת וכ' 'Rashi' he will uncover treasures &c., v. עָרַם I.—Denom. עֲרָיָה, עֲרָוָה.

עָרָה, ערי II (b. h.; cmp. עור I) *to stir up.*

Hif. הֶעֱרָה 1) *to stimulate,* esp. *to excite the sexual organ by contact* (as the first stage of sexual connection), v. חֲעָרָאה. Ker. II, 4 כל העריות עשה בהן את המַּעֲרֶה כגומר in all illicit connections the text makes him who passes through the first stage as punishable as him that finishes. Y. Keth. III, 27[d] הֶעֱרוּ בה עשרה וכ' if ten persons came in carnal contact with her, and one of them consummated. Sot. 42[b] (play on מעלות, I Sam. XVII, 23) שהכל העלו באמו all the world had taken liberties with his mother; a. fr.—2) *to intermix.* Y. Yoma V, 42[d] top זקוק להעירות (צריך) he must mix (the blood of the bull with that of the goat), v. *Pi.*

Hof. הוּעֲרָה *to be interwoven, entangled, caught.* Y. Peah I, 16[a] bot. בסירה הוּעֲרַת it (the skirt) was caught &c., v. חָעָרָה I; ib. הוּעֲרוּ; Y. Sot. I, 17[b] (also חָעֲרַת).

Pi. עִירָה *to intermix* (of liquids), *pour; to interweave, intertwine.* Yoma V, 4 ע' דם הפר לתוך וכ' he poured the blood of the bullock to that of the goat, and put the full bowl in the empty one; expl. ib. 58[a] ע' מזרק מלא וכ' he poured the contents of the filled bowl into the empty bowl ... in order to mix them thoroughly. Y. ib. V, 42[d] top (interch. with בָּלַל a. עָרַב). Y. Maasr. I, end, 49[b] לְעָרוֹת וכ' to pour into &c. (interch. with לְהַעֲרוֹת, *Hif.*); Y. Sabb. III, 6[b]. Nidd. X, 6 היתה מְעָרָה מים לפסח was permitted to pour water from vessel to vessel for Passover purposes (to wash the Passover meat without touching the water). Ab. Zar. V, 7 המְעָרֶה מכלי אל כלי if a Jew pours wine from one vessel into another (held by a gentile), את שע' the wine remaining in the vessel from which he poured is permitted; a. fr.—Sifra K'dosh., Par. 2, ch. V ע' כל הפרשה כולה לכך וכ' the writer intended to join the whole paragraph (concerning emancipation) to 'for she has not been set free' (Lev. XIX, 20), to intimate that emancipation is consummated by a document only; (Gitt. 39[b] אוֹרָיָה וכ' (fr. אָרַע I) the whole paragraph has been joined &c. B. Bath. 113[b] לחיות דרן ... אורעה, v. אָרַע II, a. corr. acc.) Y. Kidd. I, 58[d] bot. (ref. to Deut. XXV, 5) ת"ל ויבמה ע' הפרשה כולה ליבום וכ' the text says, *v'yibb'mah* ('and thus he shall be her levir'); the whole paragraph is connected with *yibbum* (the word ויבמה), intimating that marital connection only consummates the levirate marriage; Y. Yeb. II, beg. 3[c] עירה (Rabad to Sifra l. c. quotes עוֹרָה, corr. acc.). Y. Snh. VII, 24[d] עָרָה את כל וכ' the whole paragraph depends on the word *mother.*—*Part. pass.* מְעוּרָה f. מְעוּרָה; *pl.* מְעוּרִין, מְעוּרִים; מְעוּרוֹת *intertwined, interwoven; mixed up.* T'bul Yom III, 1 אוכל שנפרס ומע' מקצת if an eatable part of a fruit is broken off but partly hangs on (is not entirely severed). Ukts. III, 8 יחור של ... ומע' בקליפה a shoot of a fig tree which is torn off but is still attached to the tree by the rind; Tosef. Kel. B. Kam. I, 13. Yoma 54[a] הכרובים שהיו מע' זה בזה the cherubs (in the Temple) whose bodies were intertwisted with one another. Ib. sq. (expl. כמיטר איש ולויות, I Kings VII, 36) כאיש חמע' בלויה שלו like a man embracing his companion (wife). Ḥull. 127[b] בחוט השערה ומע' attached by a hair's breadth. Bets. 7[a]; a. fr.

Hithpa. הִתְעָרָה, *Nithpa.* נִתְעָרָה *to be intertwined, come into intimate contact.* Ruth R. to I, 14 (ref. to מיערות, v. supra) מאה ... שנִתְעָרוּ בה וכ' on one hundred ... that were in contact with her the whole night (interch. with נתערבו).

עָרָא, עֲרֵי ch. same.

Af. אַעֲרֵי *to pour out.* Targ. Koh. XI, 3.

Ithpe. אִתְעֲרֵי *to be intertwined, attach one's self.* Pesik. Shek., p. 11[a] והיא מִתְעָרְיָא (Ms. O. מתעריא) and it sticks (catches thee), v. סְרִיתָא. Y. Dem. I, 22[a] אִתְעֲרִיית, v. סְפָתָא.

עֲרָיָא, v. עיר.

עֲרִיָּא, עֲרִוְיָא, עֲרָיָא=h. עֲרָוָה, v. עִירְיָתָא.

עֲרִיב, v. עֲרַב.

עָרִיב m. 1)=h. עָרֵב II, *sweet, pleasing.* Targ. Prov. XX, 17 (ed. Wil. 'עֲ). Targ. Cant. II, 14 (ed. Vien. עָרֵב).—2) (part. pass. of עָרַב I) *mixed.*—*Pl.* עֲרִיבֵי. Erub. 86[a].

עֲרֵיב־, v. עָרֵב.

עֲרֵיבָה, עֲרִיבָה f. (עָרַב I; cmp. אַרְבָּא) [*joined* or *plaited,*] 1) *trough, tub, kneading trough.* Pes. III, 2, v. סֵרֶק. Kel. XV, 1 עֲרֵיבַת העבדנין the tanners' trough; ע' בעה"ב the domestic trough (for kneading). Ib. XX, 2 עריבת פיסינית the trough for mixing mortar. Yad. IV, 1 עריבת הרגלים the tub for foot-baths; a. fr.—2) *boat, skiff.* Y. Sabb. IV, end, 7[a] עריבת הירדן, v. עַרְבָּן; Koh. R. to I, 15. Ab. Zar. 40[a] ע' מליאה חביות a boat-load of vessels (containing fish-brine). Erub. 88[b]; Tosef. ib. IX (VI), 18; a. e.—*Pl.* עֲרִיבוֹת, עֲרֵבוֹת. Kel. XXIV, 3. Ib. IV, 1; a. e.

עריבתא, Yalk. Kings 247 חוה ע' ישעיה, read with Y. Snh. X, 28[c] חוה פרי חורי ישעיה.

עֲרָיָה f. (b. h.; v. עֶרְוָה) *genitals.* Bekh. VI, 5 ע' של נקבה the genitals of a female animal.—*Pl.* עֲרָיוֹת, v. עֶרְוָה.

עֲרַיי, v. עֲרַאי.

עֲרִיָּא, v. עֲרָיָא.

עֲרִיָּיה=הַעֲרָיָיה. Y. Keth. I, 25[b] bot. Y. Snh. VII, 24[c] (interch. with הערייה).

עֵירָאִין, עֵי, עֲרָיִין m. pl. (עֵרָה II) [*stirrers,*] *iron-tipped ploughshare.* Kel. XXI, 2; [Maim. ed. Dehr.=Arab. *ʿalâḳath* lorum, *goad?*]. Tosef. ib. B. Mets. IV, 6 עֲרָעִין (R. S. to Kel. l. c. ערערין).

עֲרִי, עֲרִיךְ, עֲרִיךָ m. (עָרַךְ) *thin sacrificial cake* (h. רָקִיק). Targ. Y. Ex. XXIX, 23 (ed. Vien. 'עֲ). Targ. Y. Num. VI, 19 (ed. Vien. עֲרִיכָה); a. e.—*Pl.* עֲרִיכִין, עֲרִיכִין, עֲרוּכִין. Targ. Y. Lev. VII, 12. Targ. Y. II ib. II, 4. Targ. Y. Ex. XXIX, 2 עריובין (corr. acc.).

עֲרִיכָה (f. (עָרַךְ) *arranging, ranging; rolling* (*bread*); *use of the stem* ערך. Y. Yoma II, end, 40[a] נאמר כאן ע' וכ' the verb *ʿarakh* is used here (Lev. I, 7) &c. Y. Snh. X, 29[a] top עֲרִיכָתוֹ the forming of the show-bread. Y. Sabb. VII, 10[b] bot. על לישתה ועל עֲרִיכָתָהּ וכ' for kneading it, for forming it and for baking it; a. fr.—Tanh. Bḥuck. 6 עֲרִיבַת גיהנם (prob. to be read: עֲרוּבַת, v. עֲרוּבָה) the pile of the fire of Gehenna (ref. to ערוך, Is. XXX, 33).—Yalk. Ps. 662 פת עריכה, v. עָרַךְ.

עֲרִיכוּת f. (preced.) *arrangement*; ע' שפתים (cmp. סֵדֶר) arrangement (of the words) of the lips, *prayer.* Gen. R. s. 49 (ref. to Job XLI, 4 חנן ערכי וכ' (חנן נתן בע' שפתיו וכ' (not שפתים) grace was granted for the prayer of his (Abraham's) lips, when he prayed for mercy &c.; Yalk. ib. 83.

עֲרִיל־, v. sub ערל.

עֲרִים, v. עֲרַם.

עֲרִימָא, עָרִים m.=h. עָרוּם. Targ. O. Gen. III, 1 (some ed. עֲ; ed. Vien. חכים). Targ. Prov. XII, 23. Ib. XIV, 15 (ed. Lag. ערומתא, corr. acc.); a. fr.—Yalk. Jer. 265, v. עָרוּם.—*Pl.* עֲרִימָאֵי. Targ. Prov. XIV, 18 (some ed. ערומאי).

עֲרֵמָה, עֲרִימָה f. (b. h.; עָרַם I) *pile, heap, stack.* Maasr. I, 5, sq. משיעמיד ע' (are subject to tithes) from the time he piles up the fruit. Tosef. Ter. III, 17 תורמין מן העי' על הכרי לא מן הכרי על העי' (ed. Zuck. מן המוץ) you may separate T'rumah from a stack for the pile (of threshed grain), but not from a pile for the stack. Ib. IV, 16 ע' מורתת a finished pile. Ex. R. s. 31 כשם שה' הואת עומדת . . . כך עשה הק"ב את העולם ע' וכ' as the stack stands ready, and the priest goes in and takes T'rumah of it, so the Lord has made the world a stack and taken Israel as his T'rumah (with ref. to Jer. II, 3); a. fr.—*Pl.* עֲרֵמוֹת, עֲרִמּוֹת. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (expl. נערמו, Ex. XV, 8) עשאן כמין ע' he made the waves stand like stacks; Yalk. Ex. 248. Ter. II, 1; a. fr.

עֲרִימוּתָא f.=h. עָרְמָה, *experience, wisdom; subtlety.* Targ. Prov. I, 4; a. e.—V. עַרְמוּתָא.

עֲרֵימָתָא f.=h. עֲרֵמָה. Targ. Ruth III, 7. Targ. Hag. II, 16.—*Pl.* עֲרִימָתָא, constr. עֲרִימָת. Targ. Jer. L, 26 (some ed. עֲרִימַת).

עָרִיס I m. (עָרַס) *arbor, espalier* (of grape vines). Kil. VI, 1 אויזהו ע' הנוטע וכ' what is an *ʿaris* (in a legal sense)? A row of (at least) five vines along a fence. Ib. 2 ע' היוצא מן המדרגה an espalier that hangs over an embankment. Ib. 6 (expl. ע' שחרב וכ' (פסקו ע' an espalier which was destroyed in the middle, while five vines remained on each side; Tosef. ib. IV, 8 חריס ed. Zuck. (oth. ed. חריץ; corr. acc.); Y. ib. VI, end, 30[c] (also עֲרָס). Kil. VI, 8 חרין הקנים היוצאים מן הע' poles which stand out from an espalier; a. fr.—*Pl.* עֲרִיסִין. Tosef. Peah III, 16.

עָרִיס ch., v. עֲרֵס ch.

עָרִיס II m.=אָרִיס II, *tenant.* B. Bath. 46[b], sq. Ms. M. (ed. א').—*Pl.* עֲרִיסִים, עֲרִיסִין. Ib. Ms. M. (ed. א'). Sifré Deut. 312 (ed. Fr. א').

עֲרִיסָא, v. next w.

עֲרִיסָה f. (עָרַס) 1) (b. h.; cmp. עֲרֵיבָה) *kneading-trough, dough of one trough, batch.* Men. 67[a] גוי עֲרִיסַת ע' הקדש; Ms. M. (ed. עיסת).—*Pl.* עֲרִיסוֹת. Ḥull. 135[b] (ref. to Num. XV, 20) כדי עֲרִיסוֹתֵיכֶם of the size of your batches (in the desert); Men. l. c. Ms. M. (ed. עיסות; Erub. 83[b] (עיס').—2) (cmp. עֶרֶס) *cradle.* Kel. XVI, 1 המטה וחצ' a couch or a cradle; Y. Ber. III, 5[d] bot. חמיטה העריסה (corr. acc.). Kel. XXVI, 5 עיר חצ'; Tosef. ib. B. Bath. IV, 8 ועור האריסה ed. Zuck. (omitted in oth. ed.), v. עור. Ib. VII, 12 עֲרִיסָא של זכוכית ed. Zuck. (oth. ed. עריסה) a glass cradle (?). Nidd. IV, 1

מֵעֲרִיסָתָן from their cradle (earliest childhood). Gen. R. s. 53, v. נָדַנ. Y. Macc. II, beg. 31c ישב לו ע"ג ע' ביום ודרך התינוק ע"ג ע' ביום וכ' if he sat down on a cradle in day time (and caused a child's death): where it is customary to place a child in the cradle in day time, he does not go into exile (to the city of refuge, because his act is one of criminal neglect); a. fr.

עֲרִיסוּת f.=אֲרִיסוּת. Tosef. Hall. II, 5 פיטר את ע' בסוריא ed. (ed. Zuck. האריסין, Var. עריסי, read העריסין) declared tenancy (tenants) in Syria exempt from priestly gifts.—*Pl.* עֲרִיסֻיּוֹת. Tosef. Ab. Zar. II, 8 עירוס' ed. Zuck. (corr. acc.; Var. אריס').

עֲרִיפָה f. (עָרַף) *breaking the neck* (of the heifer, Deut. XXI, 4), *use of the stem* ערף. Meg. II, 5 לעֲרִיפַת העגלה for the ceremony of &c. Y. Sot. IX, 23c בע' as regards the ceremony of &c. Ib.d bot. מקום עֲרִיפָתָהּ וכ' the place where a heifer has been killed; a. fr.—Sifré Deut. 306 (ref. to יערף, Deut. XXXII, 2) אין ע' אלא הריגה the verb *'araf* means to kill; Yalk. ib. 942.

עָרִיץ m. (b. h.; עָרַץ *to frighten*) *powerful, violent man.*—*Pl.* עָרִיצִים. Y. Ber. IV, 8a, v. רָמַס. Y. Meg. IV, 74d bot. הגואלך והמושיעך מכף עָרִיצֶיךָ who redeems thee and saves thee from the hand of thy oppressors; Treat. Sof'rim XIV, 5.

עָרִיק m. (עָרַק) *fugitive, hunted.* Targ. Is. X, 18 (h. text נֹסֵס).

עֲרִירִי m. (b. h.; ערר, cmp. עָרָה I) [*stripped,*] *lonely, childless.* Gen. R. s. 44. Yeb. 55a (ref. to Lev. XX, 20 a. 21) יש לו בנים קוברן ... הולך ע' if he had children (at the time he committed the sin), he will bury them; if he had none, he will remain childless. Y. Snh. VII, 24c לצורך יצאת לידון בע' it is specified (in Lev. XX, 20) for a purpose, namely for the punishment of *'ăriri* (death without leaving issue).—*Pl.* עֲרִירִים. Ib. כל אתר דתימר ע' יהוו ... ע' wherever the text says, 'they shall be lonely', it means, they shall be without children, where it says, 'they shall die lonely', it means they shall bury their children (v. supra); a. e.—[ערורין, Y. Keth. VI, 30d אשכחינון ע', v. עָרַר I.]

עָרַךְ (b. h.) [*to connect, join,*] 1) (b. h.) *to range, arrange, place in order.* Y. Yoma II, end, 40a (ref. to Lev. I, 8, a. 12) כהן אחד עוֹרֵךְ וכ' one priest places two limbs on the altar &c.; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI. Gen. R. s. 78 יש בי כח לעָרוֹךְ תפלה (Yalk. ib. 133 לסדר) I have strength to offer prayer; יש בי כח לערוך מלחמה I have strength to give battle. Yalk. l. c. ויע' מלחמה כנגדו gave him battle. Tanḥ. B'huck. 6 ואֶעֱרוֹךְ לפניכם שלחן I will set a table before you (in the hereafter), v. infra. Ned. 20b עָרַכְתִּי לו שלחן והפכו I prepared a table for him, but he upset it (euphem. for unnatural gratification); a. e. [In Talm. mostly סדר.]—עוֹרְכֵי הדיינין (= עורכי דין) (לפני הדיינין) those who arrange arguments before the judges, *pleaders, advocates,* who advise their clients what to say or not to say before court. Ab. I, 8 אל תעש עצמך כע' הד' do not make thyself to be like legal advisers, i. e. be careful as judge not to suggest an advice to one of the litigants; Y. B. Bath. IX, 17a top כעוֹרְכֵי; Y. Keth. IV, 29a bot. אל תעש עצמך כע' הד' שלא לגלות וכ' do not make thyself to be like &c., that is, you must not reveal to an individual his case (how to argue). Bab. ib. 52b; 86a עשינו עצמינו כע' ד' we have made ourselves to be like &c. (I ought not to have suggested an advice).—Part. pass. עָרוּךְ; f. עֲרוּכָה &c. Sabb. 119b וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ע' וכ' when he comes home and finds the lamp lighted, the table set and the couch spread, the good angel says &c.; a. e.—2) (cmp. Syr. ערך, P. Sm. 2990) *to work dough* (contrad. to לוּשׁ); *to roll, shape* &c. Pes. III, 4 אחת לשה ואחת עוֹרֶכֶת וכ' one woman kneads, another works and shapes the dough, and a third one bakes. Ab. Zar. IV, 9 לא לשין ולא עוֹרְכִין עמו you must not knead nor work and shape dough with him. Neg. II, 4 כעוֹרֶכֶת in the position of a woman working dough; a. fr.—Part. pass. as ab. Erub. 54a (ref. to ערוכה וכ' II Sam. XXIII, 5) אם ע' ... משתמרת וכ' if the Law is worked into thy two hundred and forty-eight limbs, it will be preserved &c. Midr. Till. to Ps. XIV [read:] פת לושה ופת ע' kneaded (common) bread and well-worked bread; Yalk. ib. 662 עריכה (corr. acc.).

Hif. הֶעֱרִיךְ [*to place side by side*; cmp. נָקַשׁ *Hif.*] *to compare; to value*; esp. (v. Lev. XXVII, 2-13) *to dedicate the value of a person or of an animal unfit for the altar.* Arakh. I, 1 הכל מַעֲרִיכִין ונֶעֱרָכִין all persons are fit to dedicate or to be the subjects of dedication. Ib. נֶעֱרָךְ אבל לא מַעֲרִיךְ may be the subject of dedication, but cannot dedicate (his vow is invalid). Ib. VI, 5 המעריך את עצמו he who dedicates his own value. Tanḥ. l. c. [read:] אתם מעריכין ... מעריכת גרהנם you value before me your lives, and I shall save you from the range of Gehenna (v. עֲרִיכָה), and set &c. (v. supra); a. fr.

Nif. נֶעֱרַךְ *to be the subject of valuation, to be valued.* Arakh. I, 1, a. fr., v. supra. Ib. II, 1 אין נערכין Var., v. עֵרֶךְ.

עֲרִיךְ, עָרַךְ ch. same, *to work, knead.* Targ. Is. XLI, 25 דעָרֵךְ (h. text ירמס).—Men. 56a דע' הוא ואפה הוא when he himself kneaded and baked; דעריך חבריה וכ' when his neighbor kneaded and gave it to him, and he baked. Y. Shebu. VI, 37a bot. אזלת מְעָרְכוּךְ גבי חבירתה she went to knead her bread at her neighbor's.—Part. pass. עָרִיךְ, *pl.* עָרִיכִין Ib.b top אשכחון ... ע' גו עיגולא they found the two denars (that were missed) worked into the cake.

Ithpe. אִיתְעָרִיךְ *to be worked in.* Ib.a bot. אִיתְעָרְכוּ גו עיגולא, v. supra.

עֵרֶךְ m. (b. h.; preced.) 1) *order, arrangement.* Ned. 22b שעֲרָכָהּ של ארץ ישראל הוא because it (the Book of Joshua) contains the arrangement of the Land of Israel.—*Pl.* עֲרָכִים, constr. עַרְכֵי. Cant. R. to VI, 4; Pesik. Vayhi, p. 7a sq. שש ע' המשנה, v. מִשְׁנָה.—ע' המלחמה *order of battle, arrangements proclaimed before the battle* (v. מַעֲרָכִים). Y. Sot. VIII, beg. 22b (ref. to Mish. ib. 6) אבל בע' המ' מספקין וכ' but in connection with the proclamation of the regulations of battle (the Mishnah says only), 'they have to supply water &c.' Ib. אף בע' המ' כן the same is the case with ordinances of battle (they must

be proclaimed in Hebrew). Bab. ib. 43b אין חוזרין עליו מע' המ' they are not entitled to leave the army on that account. Ib. 44b; Men. 36a; a. e.—2) *valuation, assessment, value of a person or animal dedicated to the sanctuary; vow of value.* Arakh. 7b ואמר עֶרְכִּי עלי if he says, I vow my own value. Ib. IV, 1 הע' בזמן הע' the valuation is regulated by the time of the vow (irrespective of the value at the time of paying the vow); ib. 4 נותן כזמן הע' he pays according to the value at the time of the vow. Ib. נותן ע' זקן he pays the value of an old man (Lev. XXVII, 7); ע' ילד the value of a child (ib. 6); a. fr.—*Pl.* עֲרָכִין, עֲרָכִים. Ib. II, 1 אין בע' וכ' (Var. נֶעֱרָכִין, v. עָרַךְ) in vows of value nothing is valued at less than a Sel'a &c.; ib. 7b כל ע' שאתה מעריך וכ' all values which you assess shall be no less than &c. Ib. IV, 1 והע' בנערך the vows of value are regulated by the condition of the person whose value is vowed. Ib. III, 1 יש בע' להקל וכ' in the laws regulating the dedication of values there is a lenient and a rigorous side. Ib. 2a, a. e. כל שישנו בדמים ישני בע' אינו בע' . . . he whose person has a value, can vow the value of a person or an animal, but he whose person has no value cannot. Kerith. 13b דמין וע' v. דָּמִים. Tanḥ. B'huck. 6 פרשת ע' the section treating of vows of value. Ib. בזכות הע' אני מציל וכ' as a reward for your offerings of values, I will save you &c.; a. fr.—*'Arakhin*, name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli, of the Order of Kodashim.—[ערכין, Gitt. 44a Ar., v. עָרַךְ.]

*עַרְכָּאָה f. (v. עָרַךְ) *registration of legitimacy, citizens' list.* Targ. I Chr. II, 17 למסריא ית דוד בע' to assist David in establishing his legitimacy of citizenship (in spite of his descent from a Moabitish woman; v. Y. Yeb. VII, 9c; Midr. Till. to Ps. IX, 9).

עַרְכָּאוֹת, v. next art.

עַרְכוּב, v. עָרַקוּב.

עַרְכִּי f. (עָרַךְ; an adapt. of ἀρχή, ἀρχεῖον) *recorder's office* for pedigree, deeds of sale &c. Kidd. IV, 5 בע' כותב ומעלה בע' וכ' Gitt. 44a *Pl.* עַרְכָּאוֹת. v. אַרְכִּי I.—עַרְכִּי הישנה (Ar. בערכין) he writes (a deed of sale) and has it recorded in the office of gentiles (Romans); Ab. Zar. 13a בע' שלהן; Tosef. ib. I, 8 בעַרְכָּאִים; Tosef. M. Kat. II, (I), 1 בעַרְכִיים. Gitt. I, 5; Tosef. ib. I, 4 שטרות חעולים בע' וכ' (Var. בעַרְכָיוֹת) deeds entered in gentile offices. Tosef. B. Bath. VIII, 2 כתב והעלה להם בערכאים זכה להם הערכיים if he wrote (a deed of donation for ten persons) and had it recorded for them in the office, the office took possession in their behalf; ib. 3 עַרְכָּאִין . . . עַרְכָּיִין; a. e.

*עָרְכַּל (cmp. ערקל) *to curve, twist.*

Hithpa. הִתְעַרְכַּל *to be entangled, caught.* Gen. R. s. 31 הית בא לרכנס . . . מִתְעַרְכְּלוֹת when one (of the giants) attempted to enter the ark, his feet became entangled (in the mud of the deep); [Matt. K. following 'Rashi'; were *scalded* in the hot water of the flood, v. זְרִיבָה, taking ערכל as *Parel* of עַבַּל]; (Yalk. Gen. 55 מתערסלות, Ar. s. v. ערסל: מתערטלות Yalk. Job 913, v. עָרְטֵל; מתערסלות במים, v. עָרְסֵל).

עָרַל (denom. of עָרְלָה) *to sheathe, cover.* Y. Orl. III, beg. 62d (ref. to Lev. XIX, 23) אית תניי תני בעוֹרֵל את פריו one Tannai explains that it refers to that which covers the fruit (peel, shell &c.); דבר שהוא עורל את פריו ופריו עוֹרְלוֹ that which covers the fruit (peel), and that which the fruit covers (kernel); Y. Maasr. IV, end, 51c דבר שעורל את פריו.—[In b. h. עָרַל *to treat as 'Orlah, to remove.*]

עָרֵל m. (b. h.; v. עָרְלָה) [*covered,*] *uncircumcised; gentile.* Mekh. Bo s. 15 (ref. to Ex. XII, 43) אבל ישראל ע' שומע וכ' I might deduce from this that an uncircumcised Israelite may pertake of the Passover lamb; Pes. 96a אבל ע' רלבו לשמים but an uncircumcised Israelite whose heart is directed towards heaven (and who remained uncircumcised, because his older brothers had died from circumcision). Yeb. VIII, 1 הע' וכל וכ' an uncircumcised priest, and all unclean persons must not eat T'rumah. Tosef. Hull. I, 1 אפי' ע' even an uncircumcised Israelite; Ḥull. 5a תאי ע' חיכי וכ' what is meant by this *'arel?* Do you mean an Israelite whose brothers died from circumcision? Pes. 92a ע' נכרי an uncircumcised gentile (a proselyte that was circumcised on the eve of Passover); ע' ישראל an Israelite that was circumcised on the eve of Passover; a. fr.—[Y. Shebi. VII, end, 37c חוץ מן הערל, read: הַעֲרֵל.]—*Pl.* עֲרֵלִים. Mekh. l. c. עבדים ע' (not וע') uncircumcised slaves. Ned. III, 11 קונם . . . לע' ניותר בבָרֵלֵי ישראל he who vows that he will not receive any benefits from uncircumcised persons, is permitted benefits from uncircumcised Israelites, and forbidden benefits from circumcised gentiles (the word *'ărelim* being meant only for non-Jews; v. עָרְלָה); a. fr.

עַרְלַאי, עַרְלָאָה, עַרְלָא, עָרֵל, עָרֶל ch. same. Targ. Deut. XXVIII, 43 (h. text הגֵּר). Targ. Ex. XII, 48 (Y. עַרְלָאֵי, read: עַרְלָאִי); a. fr.—*Pl.* עַרְלִין, עָרְלִין. עַרְלָאִין, עַרְלַיָּא. Targ. Josh. V, 7 (ed. Lag. עֲרִילֵי). Targ. Jer. IX, 24, sq. Targ. Esth. I, 5; a. e.

עָרְלָא f., v. עוּרְלָא.

עָרְלָה f. (b. h.; ערל *to hang over*, v. Ges. Thes. s. v. ערל) [*sheath,*] *prepuce; the uncircumcised membrum.* Gen. R. s. 46 עָרְלַת הגוף the foreskin of the membrum. Sabb. 134b, sq. עָרְלָתוֹ ודאי דוחה את השבת the cutting of his prepuce, where there is no doubt (about the condition of the infant), supersedes the Sabbath. Ib. ע' כבושה, v. כָּבַשׁ. Pes. 92a הפורש מן הע' וכ' he who separates himself from the prepuce (a gentile converted and circumcised) is like one that separates himself from a grave (has to undergo the lustrations of one that has been in contact with a corpse). Ned. III, 11 שאין הע' קרויה אלא לשמם for *'orlah* (the word *'ărelim*) is used only as a general name for gentiles, v. עָרֵל. Ib. שנתגנו וכ' (הרא ה) ע' מאוסה uncircumcision is detestable, for it is applied to the wicked as a reproach (with ref. to Jer. IX, 25); a. fr.—*Pl.* עֲרָלוֹת, constr. עָרְלוֹת. Yeb. 72a; Sabb. 135b מי שיש לו שתי ע' if one has two prepuces; (oth. opin. two membra to be circumcised). Gen. G. s. 46, a. e. ארבע ע' הן וכ' the term

ʿorlah (uncircumcision) is applied in four ways; a. fr.—Trnsf. (v. Lev. XIX, 23) [*that which is to be rejected,*] *the fruit of trees of the first three years.* Orl. I, 2 חייב בע' is subject to the law of ʿorlah. Ib. 6 נטיעה של ע' a young tree subject to the law of ʿorlah. Ib. 7 שרף הע' resin of a young tree; a. fr.—Tosef. Ter. V, 9, a. fr. עוּרְלָה.—ʿOrlah, name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'raʿim.

עֲרְלוּת f. (preced.) *uncircumcision, the condition of one not circumcised.* Yeb. 71ª שלא בזמנה הויא ע' want of circumcision on account of untimeliness (the infant before its eighth day) creates the legal condition of the uncircumcised (with regard to the Passover meal, T'rumah &c.). Ib. 70ᵇ דגופיה ע' one's own want of circumcision; דאחריני ע' omission to circumcise others. Ḥull. 4ᵇ, sq. מומר לע', v. מוּמָר; a. e.

עָרְלָתָא, v. עוּרְלָתָא.

עָרַם I (b. h.; v. Ex. XV, 8; cmp. עָרַב I, a. עָרַךְ) *to heap up, pile.* Gen. R. s. 83, end (play on עירם, Gen. XXXVI, 43) שהוא עתיד לַעֲרוֹם וכ' he is destined to heap up treasures for the king Messiah; ('Rashi': לַעֲרוֹת, v. עָרָה I).—Denom. עֲרֵימָה.

עָרַם II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to peel off, strip; to make white, bright;* v. עָרוֹם, עָרוּם.

Hif. הֶעֱרִים 1) *to enlighten, inform.* Y. Snh. V, beg. 22ᶜ, sq. (ref. to בערמה, Ex. XXI, 14) שיַעֲרִימוּהוּ באיזו מיתה מת they (the forewarning witnesses) must keep him informed as to what kind of death penalty is expecting him; (Bab. ib. 80ᵇ שיודיעוהו).—2) *to plan, act deliberately.* Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to בערמה, v. supra) שאינן ... לחוציא מַעֲרִימִין this is to exclude the deaf and dumb, the insane and the minor (who do not act with premeditation; אינן מעריממין ... לחוציא מרפא to exclude the surgeon ..., for although they acted with wilfulness (criminal negligence), they did not plan; Yalk. Ex. 325.—3) *to act with subtlety, to get around a law by an artifice.* Sabb. 65ᵇ מעריממין בדליקה in case of a conflagration on the Sabbath (when the rabbinical law allows the rescue of a certain number of clothes by putting them on) we may use an artifice (by laying off the clothes saved and going in again to save others); (oth. opin.) אין מעריממין בדליקה you dare not &c. Ib. מהו שתַּעֲרִים וכ' dare a woman use an artifice &c., v. פָּרַם. Tosef. Bets. III, 2. Gen. R. s. 49 מה אתה מַעֲרִים על השבועה מבול וכ' why wilt thou cunningly evade thy own oath? destruction by water thou wilt not bring, but destruction by fire thou wilt? Yalk. ib. 83; a. fr.

עֲרִים, עָרַם ch. same.

Ithpe. אִתְעֲרִים, אִיתַּעֲרִים; (also *Af.* אַעֲרִים) 1) *to become prudent.* Targ. Prov. XIX, 25.—2) *to be subtle, to deceive, pretend.* Macc. 23ᵇ ודילמא אִיעֲרוּמֵי מִיעַרְמָא (not אירמוא) might she not have been subtle enough (to discover Solomon's motive)? Snh. 25ª דילמא אִיעֲרוּמֵי קָא מַעֲרִים perhaps he merely pretends (to be repentant)? B. Mets. 90ᵇ ...אַעֲרִימוּ עליהו ויזדבנין הערמה a trick has been employed regarding them, use a trick against them (that did it), and let the oxen be sold (and not be used for ploughing).

Af. אַעֲרִים *to use an artifice,* v. supra.

עָרְמָה f. (b. h.; preced.) *prudence, deliberation; subtlety.* Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to נערמו, Ex. XV, 8, v. Targ. O. a. l.) הם אמרו הבה נתחכמה ... נתת ע' למים they had said, Come, let us deal wisely with them (Ex. I, 10), thou, too, didst place wisdom in the water; (Yalk. Ex. 248 עַרְמוּמִית). Midr. Sam. ch. VII [read:] לפי מה שהיתה עָרְמָתוֹ של נחש כך היתה מכתו in accordance with the serpent's subtlety was its punishment. Midr. Prov. ch. I. פתי הייתי ונתן בי הקב"ה ע' I was simple, and the Lord placed wisdom in me. Ib. מכמה שנים ואילך ... להיות בו ע' from what age and onward is man expected to be deliberate?; Yalk. ib. 929; a. e.

עֵרְמָה, v. עֲרִימָה.

עַרְמוּמִית f. (v. preced. art.) *shrewdness, subtlety.* Yalk. Ex. 248, v. עָרְמָה. Sot. 21ᵇ (ref. to Prov. VIII, 12) כיון שנכנסה חכמה ... נכנסה עמה ע' (not ענמ) when wisdom enters into man, subtlety enters along with it; Yalk. Prov. 940 נכנסה בו ע'.

עַרְמוֹן m. (b. h.; v. עָרַם II) *platanus, the Oriental plane.*—*Pl.* עַרְמוֹנִים. Y. Keth. VII, end, 31ᵈ; a. e.; v. אַרְמוֹן III.

עַרְמוֹנָא* m. (v. עָרַם; cmp. Gen. III, 1) *a venomous serpent.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 17 Ar. (ed. חוּרְמָנָא).

עַרְמוּתָא f. = h. עָרְמָה, *subtlety; premeditation.* Targ. I Kings II, 5.

עַרְמִית f. (preced.) = חֲעַרְמָה. Tosef. B. Mets. IV, 3 ערמית רבית (ed. Zuck. הַעֲרָמַת, Var. עַרְמַת), v. הַעֲרָמָה.

עֵרִימָתָא, v. עֲרִימָתָא.

עָרַס (cmp. אָרַס) *to connect, intertwine, braid* &c.—Denom. עָרִיס, עֲרִיסָה, עֲרֵס &c.

Pi. עִרֵס, עִירֵס 1) (denom. of עָרִיס) *to form an arbor.* Kil. IV, 7 אם עֵרְסָן מלמעלה if he connected them (the two rows of vines) above so as to form an arbor.—2) (denom. of עֲרִיסָה) *to start dough,* contrad. to לוּשׁ. Y. Pes. III, 30ª; Y. Bets. I, 60ᵈ top לא אמר אלא לש וכ' ע' the Boraitha does not say, 'if one started dough', but, 'if one kneaded'; but if one started (on the eve of a Holy Day), this prohibition does not apply.—In gen. *to knead, work in* (cmp. עָרַךְ). Ber. 37ᵇ בשעירסן when he worked the crumbs again into a compact mass; Men. 75ᵇ בשעירסן. Y. Ḥall. I, 57ᵇ, v. עָסוּי.—Part. pass. מְעוֹרָס. Ib. והתן נשוך לאו כמע' הוא (not כמעירס) and that lump of dough made by pressing several pieces together (v. נָשַׁךְ),—is that not the same as if worked together?

Nif. נֶעֱרַס, *Hithpa.* הִתְעָרַס *to become connected, compact.* Sifré Num. 110 (ref. to ערסתכם, Num. XV, 20, sq.) משיתעָרֵס (it is subject to Ḥallah) from the time it has become a compact mass; Yalk. ib. 748 משתִּתְעָרֵס.

עֶרֶס I *arbor*, v. עֲרִיס I.

עֶרֶס II c. (b. h. עֶרֶשׂ; preced. art.) [*joined frame*; cmp. כְּלִיבָה,] *bed, bier.*—*Pl.* עֲרָסוֹת, constr. עַרְסוֹת. Sabb. 62[b] (ref. to Am. VI, 6) מסריחין עַרְסוֹתֵיהֶם וכ׳ Ms. M. (ed. עַצְרוֹתָם), v. סָרַח III; Kidd. 71[b].

עַרְסָא, עֶרֶס ch. 1) same. Targ. O. Deut. III, 11. Targ. O. Ex. VII, 28. Targ. Y. II ib. XXI, 18; a. fr.—ד(נ)׳ השמיש *sexual connection.* Targ. Y. II ib. XIX, 15 (Y. I דְּעָרִיס). Targ. Y. Num. V, 13 דעריס; a. e.—Targ. II Sam. III, 31 *bier.*—Snhed. 20[a]; Ned. 56[b] דגדא ע׳, v. גַּדָּא. Ib. ע׳ דצלא a bed with a leather mattress. Lam. R. to I, 1 (רבתי) ע׳ לעַרְסֵיה וכ׳ waiting for the bier of R. A. Y. Kil. IX, 32[c] bot.; Y. Keth. XII, 35[b] יהבון עַרְסִי וכ׳ place my bier (coffin) at the sea-shore; a. fr.—*Pl.* עַרְסָן, עַרְסָתָא, עַרְסִין. Targ. Am. VI, 4 עַרְסַתְהוֹן ed. Lag. (oth. ed. עַרְסֵיהוֹן). Lam. R. l. c. עַרְסָאתָא ... אתקין he prepared for them four beds. Lev. R. s. 5 (transl. מטות שן Am. l. c.) ע׳ דפיל ivory bedsteads. Y. Ber. III, 6[a] top ע׳ קיסריתא וכ׳ Cæsarean bedsteads which have holes for the girths; a. e.—2) (cmp. עֲרִיס I) *arcade along a row of buildings, sidewalk.* Gitt. 6[a] מצריך מע׳ לע׳ required identification of signatures on documents brought from one side of the street to the other. Y. Bets. I, 60[c] bot. מע׳ לע׳ from one side of the street to the other (or from one couch to the other, v. שֶׁנֶא II).—*Pl.* עַרְסָתָא. Erub. 26[a] מערב ... ע׳ ע׳ Ar. (Ms. M. ערסא ערסא; ed. עַרְסֵיתָא, fr. עַרְסִיתָא) provided the whole town of M. with ʿErubs (v. עֵירוּב), one for each row of connected houses.—3) *dish of the steel-yard, scales.* Sabb. 60[a], v. עֲדָשָׁה.

עַרְסָה, v. עֲרִיסָה.

עַרְסִי m., *pl.* עַרְסִיִּין (preced. art.) *belonging to a bedstead*; ע׳ (מלין) *strapping, girthing.* Y. Sabb. VII, 10[c] top הן דעבד מ׳ ע׳ וכ׳ (Or Zar. Sabb. 64 דעביד ערסמו, read ערסיין) he who does girthing work (on the Sabbath), if lengthwise &c.

עַרְסִיתָא f., *pl.* עַרְסַיְיתָא, v. עַרְסָא 2.

*עַרְסֵל (v. next w.) *to swing* (like a hammock).

Hithpa. הִתְעַרְסֵל *to be swung; to waddle, stagger.* Gen. R. s. 31 דוב בא ליכנס והיו רגליו מִתְעַרְסְלוֹת quot. in Rashi to Ez. XIV, 14 (missing in ed.) when a bear wanted to force his entrance into the ark, his feet tottered; ib. (with ref. to giants) מתערסלות במים Ar.; Yalk. Gen. 55 מתערסלות; v. עִרְפֵּל.

עַרְסָלָא, עַרְסֵל m. (v. עַרְסָא) *hammock, v.* אַרְזָלָא.

עָרַע, v. עִרְעֵר III.

עָרַע I (apocop. of ערער, transpos. of רערע; cmp. כָּסַף a. כַּסְפַּס) *to come in contact with; to join, meet.* Targ. Jer. XLI, 6 (h. text פגש). Targ. O. Gen. XXXII, 2 (h. text פגע). Targ. O. Ex. I, 10; a. fr.; v. אַרַע I.

Pa. עָרַע (ערער) *to join, be added to.* Koh. R. to VII, 27 חדא מְעָרְעָא חדא וכ׳ (ed. מְעַרְעָרָא) one (sin) is added to another &c., v. אַרַע I.

Ithpa. אִתְעָרַע 1) *to be met; to happen; to come before.* Targ. II Sam. I, 6. Ib. XX, 1. Targ. Hos. XI, 7. Ib. 8. Targ. Jer. IV, 20; a. e.—[2) *to be added, increased.* Y. Ḥall. II, 58[d] top אִתְעָרְעוּן (ed. אזדרעון), v. קַבָּא.]

עָרַע II (preced.; v. אָרַע II), *Pa.* עָרַע *to call, proclaim, summon.* Targ. Zeph. I, 7 (h. text חקדיש). Targ. O. Lev. XXIII, 2; a. fr.; v. אָרַע II.

עִרְעוּר, v. עַרְעַר.

עָרְעִין, v. עֲרִיעִין.

עַרְעִיתָא I f. (עָרַע I) *accident.* Targ. Koh. IX, 11 (h. text פגע).

עַרְעִיתָא, עִרְעִיתָא II f.=h. צִרְעָה, *wasp, hornet.* Targ. O. Ex. XXIII, 28 עִרְעָ ed. Berl. (oth. ed. עַרְעָ, עֲרַע). Targ. Josh. XXIV, 12; a. e.—Sabb. 80[b] ונפקא ע׳ מן וכ׳ a wasp came out of the wall and stung him &c., v. אַגְנְדִיפָּא.—V. אוּרְעִיתָא.

עִיר, עָרַר I (Pilp. of עוּר) 1) *to stir up, excite to lamentation.* M. Kat. 8[a] לא יְעָרֵר וכ׳, v. עוּר *Polel.*—2) [*to stir up strife, disturb,*] *to contest the legality of an action, the legitimacy of a person, his fitness as judge, witness* &c. Y. Snh. III, 21[d] top אם בא ועד׳ עֲרָרוֹ קיים if he comes and protests (against the judgment given in his absence), his protest is valid. Y. Ned. V, end, 39[b] כל מי שרבוא ויעָרֵר וכ׳ whosoever may at some future time contest this donation (having a claim against the property); a. e.—[Meg. 25[b] הַמְעָרְרִים those inclined to argue,—a censorial change from המומרים or חמירים; v. Rabb. D. S. a. l. note 8.]—3) *to stir on by chiding, to scold.* Sot. III, 3 מְעָרְרִים אותה וכ׳ they (the court) chide her and make her drink by force; [Rashi seems to take our w. in the sense of *encouraging*]; Tosef. ib. II, 3 מְעָרְעִין ed. Zuck. (Var. מערערין). Ib. בצבת ... מדדין וכ׳ של ברזל ed. Zuck. (Var. מערערין, read ומע׳) they opened her mouth ... and urged her on and forced her to drink; Sot. 19[b]. Y. ib. III, 18[d] bot. מערערים אותה עד וכ׳ we urge her on to drink by chiding her until her face becomes pale; Num. R. s. 9; Yalk. ib. 708 מכין אותה ... ומע׳ וכ׳ they strike her with the broadside of a sword and urge her &c.; a. e.

Hithpa. הִתְעָרְעֵר *to be stirred up*, v. עָרַר.

עָרְעֵר II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to lay bare, strip, denude; to make lonely.* Pesik. ʿĂniya, p. 134[b] (expl. סערה, Is. LIV, 11) מערערתא שעֲרָעֲרוּהָ וכ׳ 'the stripped' (or lonely) one whom the nations have denuded (with ref. to ערו, Ps. CXXXVII, 7); Yalk. s. 339 שעיר ערוה (read: שעֲרָעֲרוּהָ). Yalk. Num. 708 (play on המים המאררים למרים, Num. V, 24) שממרירן את הגוף ומְעָרְעָרִין את העון (not שממרין) because they make the body bitter (sick), and lay the sin bare; Sifré Num. 11 ומרעדים את העין (corr. acc.); Num. R. s. 9 שמארורים את הגוף ומבערין וכ׳ (corr. acc.; v., also, בָּרַר).

Nithpalp. נִתְעָרְעֵר *to be stripped, bare.* Midr. Till. to Ps. CII, 18 (ref. to ערער, ib.) זה מנשה שנתע׳ ממעשים טובים (some ed. שעריר, corr. acc.; ed. Bub. שהיה ער, read עֲרָעָר)

this refers to Manasseh who was bare of good deeds.—V. עַרְעָר.

עֲרֵעֵר I ch. same, *to strip, make lonely.* Part. pass. מְעֲרֵעֲרָא; f. מְעֲרֵעֲרְתָּא. Pesik. ʿĂniya, p. 134[b], a. e., v. preced.

עֲרֵעֵר III (v. עָרַע I) [*to bring into contact,*] 1) *to keep a liquid in the throat for the sake of lubrication.* Tosef. Sabb. XII (XIII), 10 if one has a sore throat, לא יְעָרְעֵרֶנּוּ בשמן וכ׳ he must not lubricate it with oil (on the Sabbath); Ber. 36[a] לא יְעָרְעֵנּוּ (*Pi.* of עָרַע; Ar. ׳יערער׳); Tosef. Ter. IX, 12 יערענו (ed. Zuck. ירדנו?); Y. Shebi. VIII, 38[a] top ׳יערער׳.—2) *to cause to meet.* Koh. R. to IX, 11 (ref. to יקרה, ib.; cmp. עֲרָעֲתָא I) עת היא שפוגעת האדם ומְעָרַעְתָּ בו וכ׳ it is time that strikes man and causes all these things (vicissitudes) to meet him.

עֲרֵעֵר II ch. same, *to join, meet.* Koh. R. to VII, 27 מְעָרְעָרָא, v. עָרַע I.

עֲרֵעֵר III (transpos. of רעצע, v. רָעַע) *to make shaky, loosen.*—Part. pass. מְעָרְעָר; f. מְעָרְעָרָה. Lam. R. introd. (R. Ḥănina 2) (ref. to רָעָה, Prov. XXV, 19) שן מ׳ a shaky tooth, v. מַעֲצֶה.

עַרְעָר m. (b. h.; עֲרֵעֵר II) *stripped, lonely.* Lev. R. s. 30; Yalk. Ps 855 שהיה ע׳ ממשתם וכ׳, v. עֲרֵעֵר.—*Pl.* עַרְעָרִים. Ib.; Midr. Till. to Ps. CII, 18.

עַרְעָר, (עַרְעוּר) m. (עֲרֵעֵר I) *protest; evidence of illegitimacy* or *disqualification.* Keth. 21[b] וקרא ע׳ על אחד מיהן and the qualification of one of the judges was contested; ib. sq. ע׳ דמאי of what nature was that alleged disqualification?; ע׳ דגזלנותא a disqualification based on the charge of robbery; ע׳ דפגם משפחה based on alleged family blemish (descent from slaves). B. Bath. 31[b], sq. ע׳ חד איכא וכ׳ they differ as to acting on the evidence of disqualification proffered by one witness; ר׳ אלעזר סבר ע׳ חד R. El. is of the opinion that evidence of disqualification by one witness is sufficient; ע׳ תרי it requires two witnesses; Keth. 26[a]. Ib., a. fr. אין ע׳ פחות משנים in charges of disqualification no less than two witnesses are required. Y. Bicc. I, 64[a] שהיו קורין עליה ע׳ משפחה . . . whose qualification for marriage with priests was disputed; Y. Yeb. VIII, 9[b] bot.; Bab. ib. 60[b]. Y. Keth. II, 26[b] bot. שטר שנקרא עליו ע׳ a document against which an informality was charged; a. fr.

עַרְעָרִין, v. עֲרָרִין.

עָרַף (b. h.) 1) *to divide, cut.* Sifré Deut. 306 (ref. to ישרף, Deut. XXXII, 2) אין נַעֲלָם . . . פרוט . . . אלא עֲרוֹק לי *ya׳ărof* is a Phoenician (mercantile) term, e. g. one does not say to one's neighbor, *p׳roṭ* (break into small change) this Sel׳a for me, but *ʿărof* for me &c.—Denom. עוֹרֶף.—2) (cmp. קָטַף a. קָטָם) *to drop, distill.* Taan. 7[a] (ref. to Deut. l. c.) אם ת״ח . . . ואם לאו עוֹרְפֵיהוּ כמטר if a scholar is worthy, he is like dew; if unworthy, drop him like rain; Yalk. Deut. 942 עָרְפֵהוּ.—3) (denom. of עוֹרֶף) *to break the neck of;* esp. *to break the neck of a heifer to atone for a murder the author of which is unknown* (Deut. XXI, 1-9); *to perform the ceremony of atonement.* Sot. IX, 2 לא חרו עוֹרְפִין they did not perform the ceremony. Ib. 45[b]; a. fr.—Ib. IX, 5 ועורפין אותה בקיפרין וכ׳ and (if the ground is not hard and rough) they cut her head from behind with a hatchet.—Part. pass. עָרוּף; f. עֲרוּפָה. עֶגְלָה ע׳, v. עֶגְלָה.—4) (cmp. אָחַר) (of copulations of animals) *to cover (from behind).* Ib. 42[b] (play on עֲרָפָה) וכ׳ שהכל עורפין all covered her from behind.

Nif. נֶעֱרַף, *Nithpa.* נִתְעָרֵף *to have the neck broken.* Ib. IX, 7 (47[a]) (Y. ed. עד שלא תֵּרֵעֵרֶף) נמצא . . . עד שלא נֶעֱרְפָה וכ׳ if the murderer was discovered before the heifer was put to death; Mish. (Y. a. Bab. ed. משנערפה) משנִתְעָרְפָה המגלה after the ceremony had taken place. Ib. 46[a] יבוא דבר . . . ויֵעָרֵף וכ׳ . . . let there be brought a thing which has not yet produced fruit (a heifer) and be broken in a place which produces no fruit, and atone for the murder of him who was prevented from producing fruit (good deeds on earth). Ex. R. s. 42, end (play on קשה ערף, Ex. XXXII, 9) ראויים הם להֵעָרֵף they deserve to have their necks broken; a. e.

עֲרַף ch. same, *to break the neck of the heifer.* Sot. 46[a] הכי נמי דלא עֲרַפְנַן is it really so that we do not perform the ceremony (in such a case)?

עֲרַף, *pl.* עֲרָפִין, substitute for עֲרָבָה, v. עֲרָךְ. Y. Ned. I, beg. 36[c] ואילו תנינן . . . ע׳ ערצין ערקין but if we were to teach (substitutes for ʿărakhin), what would we teach? *ʿĂrafin, ʿăratsin, ʿărakin.*

עֹרֶף, v. עוֹרֶף.

עֲרָפָא m. = h. עוֹרֶף. *Pl.* עֲרָפִין (in singular sense). Yalk. Lev. 665 חמר ע׳ חמר קדרון (read: קדלין) look at the (fat) neck, look at the back; [obviously one a gloss to the other; differ. in Lev. R. s. 34, a. Koh. R. to V, 13].

עַרְפַּד m. *ʿarpad,* a species of *bats.* B. Kam. 16[a] עטלף נעשה ע׳ וכ׳ . . . the bat after seven years changes into an *ʿarpad,* the *ʿarpad* &c., v. קִרְמוּשׁ.

עַרְפִּידָא, עַרְפְּדָא ch. same, *bat* (h. עֲטַלֵּף). Targ. Y. I Deut. XIV, 18 (Y. II חרפתא); Targ. Y. Lev. XI, 19 טרפידא (corr. acc.).

עָרְפָּה (b. h.) pr. n. f. *Orpah,* wife of Chilion, son of Naomi, in legend identified with Harafah (II Sam. XXI, 22). Sot. 42[b] בשכר ארבע דמעות שהורידה ע׳ וכ׳ as a reward for four tears which O. shed, when parting with her mother-in-law she was privileged to rear four mighty men (II Sam. l. c.). Ib. ע׳ שמה וכ׳ her real name was O., and why was she called Harafah?, v. חֲרִיפוֹת. Ib. ע׳ . . . הרפה שמה he real name was Harafah, and why was she called O.?, v. עָרַף. Snh. 95[a] חזריה לע׳ וכ׳ he (Abishai) saw O., his (Jishbi's) mother, spinning. Ruth R. to I, 14; a. e.

עַרְפֵּילָא, v. עַרְפִּלָא.

***עָרְפֶּל** (Parel of עפל), *Hithpa.* הִתְעָרְפֶּל *to swell* (?). Midr. Till. to Ps. XVIII, 37 וְיִתְעָרְפְּלוּן, v. עִרְטֵל.

עֲרָפֶל m. (b. h.; v. עָרָף 2) *cloud; spray; mist;* ʿ*Ărafel*, the lower sky. Ḥag. 12[b] וכ׳ חשך ענן וע׳ darkness, cloud, and mist surround him. Tanḥ. Vayera 23 פתח הקב״ה את הרקיע ואת הע׳ the Lord opened the sky and the ʿ*ărafel*. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to בעב הענן, Ex. XIX, 9) בענן עבה ואיזה זה ע׳ in a thick cloud; and what is this? This is ʿ*ărafel*; a. e.

עַרְפִּילָא, עַרְפְּלָא ch. same. Targ. II Sam. XXII, 12; Targ. Ps. XVIII, 12. Targ. II Esth. III, 3.—*Pl.* constr. עַרְפְּלֵי. Gen. R. s. 99, v. טוּרָא II.

עָרַץ (b. h.) *to be strong; to frighten.*

Hif. הַעֲרִיץ *to proclaim the power of, praise.* Pirké d'R. El. ch. IV מַעֲרִיצִים ומְקדּוּשִׁים וכ׳ they praise and sanctify his great name; Yalk. Is. 271; a. e.

עֲרֵץ, *pl.* עֲרָצִין, substitute for עֲרֵם, v. עֲרֵם.

עַרְצוּבְיָא f. (cmp. אַרְזֻבּוֹנִית) a species of *locusts* (cmp. ἐρυσίβη, LXX Joel I, 4; II, 25 for חסיל; Deut. XXVIII, 42 for צלצל). Ḥull. 65[a]; Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V (differ. from ארזבונית).

עָרַק (b. h.; cmp. חרק) [*to pass, squeeze through,*] (denom. of עַרְקָא) *to strap.* Tanḥ. Mishp. 1 עָרוֹק מבאן ... עזוב loosen a little on this side, lift ..., strap on that side.

עֲרַק ch. (preced.; cmp. ברח) *to flee, run.* Targ. Gen. XIV, 10; a. fr.—B. Mets. 84[a] ואת עֲרִיק ללודקיא אבוך ע׳ ... (Ms. M. ברח) thy father fled (from persecution) to A., flee thou to Laodicea; Y. Maasr. III, 50[d] bot. עד דעַרַקַת וכ׳ (I shall call thee so,) until thou runnest away and goest &c. Gen. R. s. 31 עֲרִיקִין הוינן מן קומי וכ׳ (עֲרָקוּ) we were fugitives from a (Roman) troop, and living in &c., v. בְּטִינָא; Y. Pes. I, beg. 27[a] כד הוינן ערקין וכ׳ Ab. Zar. 16[a] דכי שלים ... מֵיעַרַק עַרַקוּ for when their weapons (missiles) are spent, they run away (and do not attack with their shields). Y. Sabb. XVI, end, 15[d] ... פריס ונורא עַרַקָא מינה he spread his cloak ..., and the fire fled from it (v. גְּדִישָׁא); a. fr.—[Gitt. 78[a], v. עֲדַק.]

Pa. עָרֵק, עַרֵק, 1) *to put to flight, chase.* Targ. Deut. XXXII, 30 דְּעָרְקוּן (not דְּעָרַר, דְּעִירַ). Targ. Prov. XIX, 26 מְעָרֵיק (ed. Wil. מְעָרַר; some ed. מְעָרִיק *Af.*); a. e.—2) *to save.* Targ. Jud. VI, 11 לְעָרְקָא (ed. Wil. לְעָרָע *Af.*).

Af. אַעֲרִיק same. Targ. Job XLI, 20 יְעָרִיק (ed. יְעָרֵק *Pa.*). Targ. Prov. XVI, 28 מְעָרִיק וכ׳ causes his friend to flee (him) (Var. מעדיק, v. עֲדַק); a. e., v. supra.

עֲרֵק, *pl.* עֲרָקִין, substitute for עֲרֵם, v. עֲרֵם.

עָרָק (עָרַק) m. (v. next w.) 1) *a long and flat vessel made of rush,* Maim.; [oth. opin. *sieve*; cmp. אֲרָק a. עֲדַק 1]. Kel. XVI, 3; Tosef. ib. B. Mets. V, 13.—2) *bandage, compress.* Sabb. 54[b] Ms. O., v. עֲדַק II.

עַרְקָא m. (עָרַק) 1) *strap, band.* Tanḥ. B'resh. 7 הדין ע׳ וכ׳, v. מְשָׁךְ II.—*Pl.* עַרְקִין. Targ. Ez. XXVII, 19 (some ed. עדקין, corr. acc.).—2) *sedge, rush.* Targ. Job VIII, 11 (h. text אָחוּ). Ib. XL, 21 (h. text בָּצָה).—3) *leech*, v. עֲלוּקָא.—[עַרְקָא f., v. עַרְקָתָא.]

עַרְקְבִנִין, עַרַקְבְּלִין m. pl. (prob. fr. עקב; cmp. next w.) *prickly creepers* on palm-trees, *palm-ivy* (v. חַרְחֲבִינָא). Erub. II, 6 (23[a]) עקרבנין Mish. (Y. ed. ערקבו; Bab. ed. ערקבל); ib. 26[b] ערקבלין, expl. אצווותא חרוזיאתא, v. אַצְוָוא; Pes. 39[a] ערקבל. Shebi. VII, 2 ערקבו (Y. ed. ערקבל).

עַרְקוּב m. (עָקַב, *Par.*) [*curve,*] *hough, ham, the inner part of the knee; the inner angle of the joint which unites the thigh and the leg of an animal.* Bekh. VI, 11 זנב חגגל לע׳ ... if the tail of a (first-born) calf does not reach the ʿ*arḳub*; לאיזה ע׳ אמרו which ʿ*arḳub* (curve) is meant? לע׳ שבאמצע הירך the ʿ*arḳub* in the thigh, expl. ib. 41[a] קפץ העליונה וכ׳ the upper joint (the inner part of the knee), not the lower joint (knuckle); Tosef. ib. IV, 14. Tam. IV, 2 (31[a]) נוקבו מתוך עַרְקוּבוֹ וכ׳ Bab. ed. (Mish. עַרְכּוּבוֹ) he makes a hole through its ham and suspends it.

עַרְקוּמָא, v. טוּרְקָמָא.

ערקי, Y. Kil. VIII, 31[c] bot., v. ייסי ע׳.

עַרְקִין, Targ. Y. Ex. XXVIII, 19, v. עַרְקָא.

עַרְקֵל, (Parel of עַקַל; v. P. Sm. 2964) *to confuse, perplex.* Part. pass. מְעֻרְקָלִין, *pl.* מְעֻרְקָלָן. Targ. Prov. XXIX, 20 דמ״ע מילוי (Levita דמערקלא, incorr.) he whose words are confused (blurted; h. text אין בדבריו).

ע׳ לִבְנָה, עַרְקַת pr. n. pl. ʿ*Arḳath Libnah.* Bekh. 57[b] (Rashi ע׳ לבינה), v. אַרָקָא II.

עַרְקָא, עֲרָקָא f. (v. עַרְקָא) *strap.*—עַרְקַת מסנא ע׳, דמסנא *shoe-strap.* Targ. O. Gen. XIV, 23; a. e.—Lev. R. s. 35; Cant. R. to I, 4 כע׳ סומקא וכ׳ as a red strap &c., v. מְסַנְּוָתָא; Pesik. Shimʿu, p. 117[a] כתיך ע׳ סמוקא בקדליה וכ׳ (not בדקליה); Yalk. Lev. 670; Yalk. Is. 256; Lev. R. s. 13 כעזקתא (corr. acc.). Snh. 74[b] top אפי׳ לשנויי ע׳ דמסאנא (in days of religious persecution you must resist) even to changing the shoe-strap. B. Bath. 21[a], v. מְחָא II. Y. Yeb. XV, 15[a], v. יָקַד; a. e.

עָרַר, *Pi.* עִרֵר (v. עִרְעֵר I) [*to stir up,*] *to protest, contest, object.* Y. Gitt. I, 43[c] top אם בא ועדי ערדו בטל if the husband comes and contests (the validity of his letter of divorce), his objection is null and void. Ib. הוא ערר משנישאת הוא ע׳ וכ׳ it is all the same whether he objects after she has remarried or before it. Y. Keth. II, beg. 26[a] ניאלבנה מי עוֹרֵר וכ׳ if she is a widow, who objects (opposes the woman's claim)? Gitt. I, 3 אם יש עליו עוֹרְרִים if there are contestants against it (the letter of divorce); a. fr.

Hithpa. הִתְעָרֵר *to be stirred up.* Tosef. Sot. II, 2 אפי׳ המים היה מִתְעָרְעָרִין עליה ... Var. (ed. Zuck. מִתְעָרְעָרִין, read: מִתְעָרְרִין or המים ניתר׳) even if she goes astray twenty years afterwards, the waters will be stirred up (work injury) in her body.

עָרַר I ch. same, *to object.* Y. Keth. VII, 31[c] top הויין קריביה עַרְרִין ואמרין וכ׳ the relatives objected (to the verdict)

and said &c. Ib. VI, 30[d] top אשכחינון עֲרִירִין he found them disputing (about the amount to be allowed for the wife's toilet).

Pa. עֲרֵיר *to stir up, incite.* Targ. Is. IX, 10.

עֶרֶר m. = עַרְעָר, *protest, objection, claim.* Y. Gitt. I, 43[c] top כל ע' שיש לי עֶרְרוֹ בכל בשדה זו whatever claim I may have on this field. Y. R. Hash. III, 58[d] top קרא ע' על וכ' if objection was raised against the signature &c. Y. Gitt. I, 43[c] bot. שבגופו ע' an objection based on an alleged informality of the document itself; שחוץ לגופו ע' an objection not concerning the document itself (e. g. that the letter of divorce was given conditionally).

עֲרַר II ch. same. Targ. Y. Deut. XXII, 14; 17 (not ערד; h. text עלילת).—[עֲרָר, Targ. Y. II Gen. XX, 2 (ed. Vien. ערד), read: עֲפָר.]

עֶרֶשׂ m. (b. h.; v. עֶרֶס) *bed.* Midr. Till. to Ps. XLI, 4 וכי יש ע' של דוי is there a bed of despair?; Yalk. ib. 741.

עָשׁ I m. (b. h.) the constellation called the *Great Bear.* Ber. 58[b], expl. ריותא, v. אָתָא III.

עָשׁ ch. same. Targ. Job IX, 9.

עָשׁ II m. (b. h.) *moth.* Deut. R. s. 2, beg., v. עָסַס.

עָשָׂא ch. same. Targ. Is. L, 9.

עֲשַׁאשִׁיתָא, v. עֲשַׁשִׁיתָא.

עֵשֶׂב m. (b. h.) *herb, plant, grass.* Gen. R. s. 10, v. עָגָל. Cant. R. to IV, 11 הבאר ע' the plants surrounding the well, v. גִּינְגַּר; a. fr.—*Pl.* עֲשָׂבִים. Kil. V, 7 אם ע' יופך if the dropped seeds have not grown beyond the stage of herbage, he must turn the soil over (v. אָפַךְ). Lev. R. s. 27, beg. ההרים מעלין ע' וכ' the mountains produce herbs, and the righteous, good deeds. Erub. 54[a] בני האדם דומין לעֲשָׂבֵי השדה וכ' men are like the plants of the field, these blossom &c., v. חָלָה. Y. Taan. IV, 68[d] bot., a. e., v. לִחֵי; a. fr.

עִישְׂבָא, עֲשַׂבָא ch. same. Targ. Gen. I, 29 some ed.; a. fr.; v. עִסְבָּא.—Lev. R. s. 22 חמא חד עשב וכ' saw a certain plant and picked it up, and made of it a wreath for his head. Ib. חמא ההוא ע' saw that same plant. B. Bath. 74[b], v. סַמְתָּרֵי; a. fr.—*Pl.* עִשְׂבֵי, עִשְׂבָּי. Ib. ואנחנא אעי' and we rested on the herbs. Sot. 48[b] ע' טוריא mountain herbs, v. שׁוּט I ch.; a. fr.

עֲשׂה, עֲשָׂה, v. עשי.

עֵשָׂו (b. h.) pr. n. m. *Esau*, son of Isaac; (gent. noun) *Esau* (*Edom*), frequ. a disguise for *Rome.* Yoma 38[b] רשע דר' זה ע' ... a wicked man that dwelt between two righteous men without adopting their doings, that is Esau. Gitt. 57[b] (ref. to Gen. XXVII, 22) אין לך ... מזרעו של ע' there is no successful war in which descendants of Esau have no part. Gen. R. s. 2 ויהי ערב ערבו של ע' 'and it was evening' (Gen. I, 5), the evening (decline) of Esau (Rome). Koh. R. to V, 7 אם ראית ע' בכרך הגדול של רומי עושק וכ' when thou seest Esau in the large city of Rome oppressing the poor and robbing the indigent &c.; a. fr.

עִשּׂוּר m. (עָשָׂה) *force, pressure.* Keth. 53[a] מעלאי דדדי עִשּׂוּרי הוינן ע' Tosaf. to ib. 50[a] (Rashi עֲשׂוּרֵי; ed. עשירה) my coming in with you would be equal to forcing (undue influence); v. עֲשַׂר.

עִשּׁוֹנָא, עִשּׁוֹן, v. sub עִישׁ.

עִשּׁוֹנִית f. (v. עֲשַׁשׁ, a. עֲשָׁשׁ) *hard and level ground.* Mekh. B'shall., Shir., s. 5 (ref. to Ex. XV, 5) וכי תהומות יש שם והלא ע' הוא are any abysses there?, is not it (the bottom of the Red Sea) even and hard?; וכי מצולות יש שם והלא ע' היתה (read הוא) are any whirlpools there? &c.; Yalk. Ex. 246; Tanh. B'shall. 14 עשונות (some ed. עשיניות; corr. acc.).

עִשּׁוּרָא, עִשּׁוּר, v. sub עִישׁ.

עשות, Yalk. Cant. 991 some ed., v. עֲשָׁת.

עִשּׁוֹרְיָתָא, v. עִסּוֹרְיָתָא.

עֲשָׂה, עשי (b. h.; cmp. עסי) 1) *to do, work, prepare* (corresp. in variety of meanings to עָבַד). Shebi. VIII, 6 אין עוֹשִׂין זתים וכ' (in the Sabbatical year) you must not prepare (press, cmp. עָסַר) olives in the press &c. Tosef. ib. VI, 29 אין עושין אותן גרוגרות you must not prepare them as dried figs. Ib. 8 אין עושין את היין וכ' you must not make *ăluntith* wine (v. אֲלוּנְטִית II). Sabb. 118[a], a. e. עֲשֵׂה שבתך חול וכ' make thy Sabbath a week-day (as to expense), and be independent of men. Ib. 56[a] שביקש לַעֲשׂוֹת ולא ע' he wanted to do (evil), but did not do it. Ber. 17[a] (ref. to Ps. CXI, 10) לעושים לשמה ועושים וכ' to those who do good for its own sake, but not to those who do it from impure motives; וכל העוֹשֶׂה שלא לשמה וכ' whoever does good from impure motives, had better not have been born; a. v. fr.—עֲשֵׂה (*do*), or מִצְוַת עֲשֵׂה *positive law*; לֹא תַעֲשֶׂה (*do not*) *prohibitory law*, v. לֹא, לָאו, a. מִצְוָה. Keth. 30[a], a. e. חייבי ע' מצרי ואדומי those guilty of transgressing the law implied in the positive law (limitation) concerning intermarriages with descendants of Egyptian or Edomite converts (Deut. XXIII, 8 sq.).—לאו הבא מכלל ע', v. לָאו.—ע' דמים, or ע' (sub. דמים) *to value, assess.* B. Mets. 69[b] לא עָשָׂאָה דמים he did not estimate her (the cow's) value; ולא עשאה but did he not estimate her value (when he said, thy cow is worth to me thirty denars)? לא עשאה ד' מחיים וכ' he did not estimate her value as alive, but as dead (how much he would have to pay, if the cow died while in his use). Ib. 62[b] צא ועֲשֵׂה עלי כשער וכ' go and give me credit for it in accordance with the present market price, and I will furnish it &c. Ib. בדמי חיטיך שֶׁעָשַׂרְתָּ עלי בשלשים וכ' as an equivalent for thy wheat for which thou hast charged me with thirty denars, I hold wine for thee; a. fr.—Part. pass. עָשׂוּי; f. עֲשׂוּיָה; *pl.* עֲשׂוּיִים, עֲשׂוּיוֹת; עֲשׂוּיִין. Ib. הרי חיטיך ע' עלי וכ' thy wheat is worth to me &c. Tosef. ib. VI, 6 הרי קמה זו ע' עליך וכ' this quantity of standing grain is charged to thee (I sell thee &c.) at one hundred &c.; ib. הרי גיזיהן של אלו ע' וכ' I sell thee the wool on these sheep for &c.; a. fr.—

Tanḥ. Naso 10; Num. R. s. 11 שלא תהא ע׳ that thou mayest not be *forced* (v. *Pi.*) to take an office, v. פָּנָיִךְ.—2) *to spend time, tarry.* Midr. Till. to Ps. XVII, 14 ... ר׳ שמעון ... שע׳ במערה וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. טמון) R. S. ben Y. who lived in a cave, ... thirteen years. Gen. R. s. 91 (ref. to רדו, Gen. XLII, 2) בישרם שהן עתידין לעשות שם ר״ה שנה מנין רד״ו he announced to them that they were to live there two hundred and ten years, the numerical value of *r'du*; Num. R. s. 13. Gen. R. s. 22 עשה ... קיים וכ׳ Abel lived from &c.; a. fr.—Tanḥ. Sh'mini 1 ולא ע׳ אלא אמר וכ׳ and he did not tarry but said &c., i. e. at once he said; a. fr.

Nif. נַעֲשָׂה *to be done, made; to become.* Ber. 35b מלאכתן נַעֲשֵׂית ע״י אחרים their work is done through others. B. Mets. 46a, a. e. מטבע נ׳ חלופים, v. חֲלִיפִים. Pesik. R. s. 33 (ref. to Is. L, 5) לא נַעֲשֵׂיתי אחור לנבואה I was not behind (any one) in prophecy; a. v. fr.—נ׳ דמים *to be valued, priced.* B. Mets. l. c.; Kidd. I, 6 כל חנ׳ ד׳ באחר an object upon which a valuation has been set for the purpose of exchange with another object; expl. ib. 28a כל הנישום וכ׳ the value of which is estimated &c.; a. e.—נעשה כ־ *it is to be considered as if, it is as if.* Ḥull. 19b נ׳ כמי ששחט וכ׳ the case is the same as when a gentile begins the slaughtering and an Israelite finishes it. Y. B. Mets. V, 10c top נ׳ כמשכיר וכ׳ it is to be considered as if he had rented the field to him at a high price; a. fr.

Hif. הֶעֱשָׂה *to cause to do; to order.* B. Bath. 9a, a. e. גדול המַעֲשֶׂה יותר מן העושה greater is he who causes others to do good than he who does good. Ex. R. s. 35 ליתן שכר למעשה כעושה to reward him who causes a good deed like him who does it. Num. R. s. 7 (ref. to Num. V, 4) מעצמן לא הוצרכו שיַעֲשׂוּם משה וכ׳ 'so did they' of their own accord, it did not become necessary for Moses and Aaron to make them do it. Tosef. Pes. VIII, 5 שה׳ את הציבור לעשות וכ׳ (ed. Zuck. שיעשה, *Pi.*) he ordered the congregation to celebrate the Second Passover; Tosef. Snh. II, 11 שהֶעֱשׂוּ את הצבור (ed. Zuck. שהיעשו) they ordered &c. Y. Yoma VI, 43d top ראו היך הֶעֱשִׂיא את ישראל לעבודה זרה see how he became the cause for Israelites to commit idolatry (to erect a Temple in Egypt); a. e.

Pi. עִשָּׂה same, esp. *to force; to enforce.* Pesik. R. s. 33 חשופט דן ... מְעַשֶּׂה את הדין the judge decides the law, and the officer (*shoṭer*) enforces the law. Y. Snh. I, 18d bot. ע׳ יחזקיהו לציבור לעשות וכ׳ Hezekiah ordered the congregation to celebrate &c.; Tosef. Pes. l. c., v. supra. R. Hash. 6a ושית אזהרה לבית דין שיְעַשּׂוּה 'and thou shalt do' (Deut. XXIII, 24), this is an instruction to the authorities to make thee do it; Y. ib. I, 56c bot. Keth. 77a; Y. Gitt. IX, end, 50d אין מְעַשִּׂין אלא וכ׳ we do not force (a man to divorce his wife) except &c. Ib. ישראל שעישו כמעשה גוים if an Israelitish authority forced (divorce) in the way the gentiles do; גוים שעישו וכ׳ if gentile authorities forced (divorce) in the way Israelites do; a. fr.—Part. pass. מְעוּשֶׂה. Gitt. IX, 8 גט מע׳ וכ׳ a letter of divorce given under force, if forced by an Israelitish authority, is valid. Ib. 88b; a. fr.

עָשֵׂי ch., *Pa.* עַשֵּׂי same, *to force.* Gitt. 88b בני עשויי lawfully qualified to force (a divorce). Keth. 50a עשיתינהו I caused them (persuaded them, v. Tosaf. a. l.) to support him. Ib. אי אמרת ... משום הכי עשיתינהו וכ׳ if the law is that they are not bound to support him, then he had to persuade them; but if the law requires them to do it, what necessity was there to persuade them? Ib. 53a לעשויי נמי is it also permitted to influence him? Ib. מי ... עול ועשיי עול ולא תעשיי וכ׳ did I say to thee, go in and influence him? I said, go, but do not influence him. Ib. הוינו עשיי (read: עשויי), v. עִשּׂוּר; a. e.

עֲשִׂיָּה, עֲשִׂיָּא f. (preced.) *doing, action.* Y. Pes. IX, 36d top (ref. to והדל לעשות, Num. IX, 13) החדל בשעת ע׳ he who fails (to sacrifice, without being prevented) at the time when the Passover sacrifice is to be done. Ib. חוץ לַעֲשִׂיָּתוֹ out of the time of doing it. Y. Ab. Zar. IV, 44a (ref. to Lev. XXVI, 1) ע׳ בתחלה קימה וכ׳ 'ye shall not make' refers to the original making and putting up, 'ye shall not put up' means that you must not erect it when it has fallen down. Meg. 17a, a. e. ע׳ celebrating (Purim, Esth. IX, 27), contrad. to זְכִירָה. Sifré Deut. 212 (ref. to Deut. XXI, 12) נאמר כאן ע׳ ונאמרה ע׳ וכ׳ here is an action mentioned concerning the head, and a *doing* is named concerning the nails מה ע׳ האמורה וכ׳ as the action concerning the head means removing (the hair), so &c.; Yeb. 48a; a. fr.—*Pl.* עֲשִׂיּוֹת. Yoma 55a (ref. to Lev. XVI, 15) שיהיו כל עֲשִׂיּוֹתָיו שוות that all his actions (sprinklings) should be alike. Ib. 71b, sq.; a. e.—[עשיריה, Keth. 53a, v. עָשֵׂר.]

עֲשִׁין, v. עָשָׁן.

עַשְׁיָא, עַשְׁיְנָא, (עֲשִׁין) עַשִּׁין m. (עָשָׁן) *strong.* Targ. Ps. XXIV, 8. Targ. Prov. XXIV, 5 (some ed. עשׁוּנָא). Targ. Ps. LXXV, 9 (ed. Wil. עַשִּׁין); a. fr.—*Pl.* עַשְׁיְנִין, עַשְׁיְנֵי, עַ׳. Ib. XVIII, 18. Ib. XXX, 8 (ed. Wil. עַ׳; ed. Lag. עושינא, read: עַשְׁוְנָא); a. e.—*Fem.* עַשְׁיְנְתָא, עַשְׁ׳. Targ. Prov. XVIII, 19 (ed. Wil. עַשְׁוְנְתָא); a. e.—*Pl.* עַשְׁיְנָתָא, עַשְׁ׳. Ib. IX, 3. Ib. XVIII, 23 hard words (h. text עֲוֹת).

עשיניות, v. עִשּׂוֹנִית.

עֲשִׁיק* I עַ׳, עָשָׁק m. (עָשַׁק; v. P. Sm. 3006 s. v. עשק) *perverse, tricky.* Targ. Prov. XIV, 2 (Var. ed. Lag. עשיר; h. text נלוז).

עֲשִׁיק II עַ׳, עָשָׁק m. (עָשַׁק; cmp. יקר) *very dear, expensive, rare.* B. Mets. 52a (prov.) ע׳ לגביך ושוי וכ׳ for thy body (clothes) buy even what is dear, but for thy stomach, what is reasonable. Ib. 74a עפרא ע׳ Rashi (ed. עָשָׁק; Ms. M. לא שכיח) earth (for pottery) was scarce. Ber. 56a, v. רִפְתָּא.

עָשִׁיר m. (b. h.; עָשַׁר) *substantial, wealthy; rich man.* Sabb. 25b ארזהו ע׳ כל שרש לו נחת רוח בעשרו who is rich? He who finds satisfaction in his wealth; Ab. IV, 1; Tam. 32a. Deut. R. s. 2 (ref. to Prov. XVIII, 23) עָשִׁירוֹ של עולם the rich One (Owner) of the world. Ib. אדם אם יהא לו קרוב ע׳ וכ׳ if a man's relative is rich, he owns him, and if poor, he disowns him. Pes. 113a ע׳ המעשר וכ׳ a rich man who gives away the tenth portion of his income in secret. Ib.b (four are unbearable) מכחש דל גאה וע׳

וכ׳ a poor man that is proud, a rich man that flatters &c.; a. v. fr.—*Pl.* עֲשִׁירִין, עֲשִׁירִים. Erub. 86ª רבי מכבד עשירים Rabbi paid honor to the rich (for the sake of their charitable mission, ref. to Ps. LXI, 8, v. רָשַׁב). Yoma 35ᵇ רבי ... מחייב את העשיר the example of R. El. b. Ḥarsum condemns the rich (who neglect the law on account of their business occupations). Men. 86ª, a. e. וסרמניך ע׳ מקמצין and thy mnemonical sign (v. סִרְמָן) be: the rich are economical (Rabbi favored the economical practice); a. fr.—*Fem.* עֲשִׁירָה. Y. Shek. III, end, 47ᶜ; Tosef. ib. II, 4; a. e.—*Pl.* עֲשִׁירוֹת. Tanḥ. Toldôth 9 הן נאות וכ׳ ע׳ they are rich, they are handsome &c.

עשיר, Targ. Prov. XIV, 2 Var., v. עָשִׁיר I.

עֲשִׂירָאָה m.=h. עַשִּׂירִי, *the tenth.* Targ. O. Gen. VIII, 5 (Y. ed. Vien. עֲשִׂירִי). Targ. O. a. Y. II Lev. XXVII, 32 (Y. I עֲשִׂירָה); a. fr.—Ber. 5ᵇ, a. e., v. בִּיר.—*Fem.* עֲשִׂירִיתָא, עֲסִ׳. Targ. Ez. XXIX, 1 (not עֲשִׂירָתָא); a. e.

עֲשִׂירוּת f. (עָשִׁיר) *wealth.* Keth. 106ᵇ, a. e. במקום ע׳, v. עֲנִיּוּת. Y. Peah IV, 18ª sq. (ref. to I Chr. XXII, 13 בעניי) שארן ע׳ לפני מי וכ׳ none can claim to be rich before Him who spoke and the world arose. Gitt. 30ᵇ לע׳ ... מאי שנא why is it that they made provision for the debtor's death, and none for the event of his becoming rich? מיתה שכיחא ע׳ וכ׳ death is an ordinary occurrence, becoming rich is not; a. fr.

עַשִּׂירִי m. (b. h.; עֶשֶׂר) *the tenth.* Ber. 8ᵇ תשיעי וע׳ the ninth and the tenth (of Tishri). Bekh. IX, 7 והרוצא ע׳ and the lamb which comes out the tenth. Ib. 8; a. fr.—*Fem.* עֲשִׂירִית. Yalk. Ex. 261 וכמה הוא ע׳ האיפה and how much is the tenth of an Efah?; a. e.

עֲשִׂירָיָה, v. עֲשִׂירָאָה.

עֲשִׂירִיתָא, עֲשִׂירִית, v. עֲשִׂירָאָה, עֲשִׂירִי.

עֲשָׁן m. (b. h.; v. עָשַׁן) [*thick*, cmp. עָב, אָבָק &c.,] *smoke, soot.* Ker. 6ª מעלה ע׳ smoke-raiser (name of a plant). Yoma 21ᵇ עֲשַׁן המיתרכה the smoke rising from the pyre in the Temple; B. Bath. 147ª; a. fr.—*Pl.* עֲשָׁנִים. Sabb. 23ª כל הע׳ יפין וכ׳ all soots are good for making ink, but that produced by burning olive oil is the best.

עָשַׁן (b. h.; denom. of preced.) *to smoke.*

Pi. עִישֵׁן *to generate smoke; to fumigate; to burn incense.* Sabb. 23ª (ref. to the use of oil for ink) לגבל או לעַשֵּׁן do you mean for kneading it with soot, or for making soot by burning it? Pesik. R. s. 12 והיו מְעַשְּׁנוֹת לפני עכו״ם they burnt incense before idols; Tanḥ. Tol'doth 8 מעשנות ומקטרות וכ׳ raised smoke and burnt perfumes &c. Yeb. 115ª עִישְׁנוּ עלינו בירת וכ׳ (Ar. עִישְׁנוּ) they (robbers) filled our house with smoke, filled a cave in which we dwelt with smoke &c. Y. Ber. VI, 12ᵇ bot. במעשן לפני וכ׳ (not במעשיו) when he burns spices in front of his shop; a. e.—Esp. *to fumigate plants.* Shebi. II, 2 מְעַשְּׁנִין עד וכ׳ you may fumigate until New Year (of the Sabbatical year). Y. Sabb. VII, 10ª top המְעַשֵּׁן he who fumigates plants (on the Sabbath); a. fr.—Part. pass. מְעוּשָׁן; f. מְעוּשָׁנֶת; *pl.* מְעוּשָׁנִים, מְעוּשָׁנִין; מְעוּשָׁנוֹת. Men. VIII, 6 מע׳ ... אין מביאין you must not use for libations sweet wine or smoked wine (of fumigated grapes). Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. ענבים מאובקות ומע׳ וכ׳ (not מאוג׳) powdered (v. אָבַק) or smoked grapes should not be offered as first-fruits. Ḥull. III, 5 המע׳ an animal that has inhaled smoke; a. e.

Hithpa. הִתְעַשֵּׁן *to be affected by smoke, taste of smoke.* Zeb. 64ª שמא יִתְעַשְּׁנוּ lest the wine for libations may catch smoke (when carried past the altar pyre).

עָשִׁין, עָשַׁן (cmp. אשן) *to be substantial, strong* (corresp. to h. עָזַז, v. עַז). Targ. Ps. LII, 9 עָשַׁן Ms. (ed. עֲשַׁשׁ). Ib. LXXXIX, 14 (ed. Wil. תַּעְשֻׁן *Af.*); a. e.

Af. אַעְשֵׁן *to strengthen, make substantial.* Targ. Prov. VIII, 28 (ed. Wil. אַעְשִׁין, corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִתְעַשַּׁן, *Ithpe.* אִתְעַשְּׁשַׁן 1) *to become strong.* Targ. Y. Num. XXV, 8.—2) *to exhibit one's strength.* Targ. Ps. LXVIII, 29 (h. text עוזה).—3) *to boast of one's strength, be impudent.* Ib. IX, 20.

עוּשׁ, עֻשָׁא, עֻשְׁנָא m. (preced.) = h. עֹז, *strength.* Targ. Ps. XXI, 2 בְּעֻשְׁנָךְ (Ms. בעזך). Ib. VIII, 3. Ib. XXIX, 1 Ms. (ed. עִישׁוּנָא; ed. Wil. עֻשָּׁנָא). Targ. Prov. X, 15; a. fr.

עִשְׁנְתָא, v. עִשָּׁרוֹן.

עֻשָּׁף, v. עוּשָׁף.

עָשַׁק (b. h.) [*to press, twist,*] *to wrong*, esp. *to withhold what is due to a fellowman; to deny a debt.* B. Mets. 111ª (ref. to Lev. V, 21) או עשק כתיב שֶׁעָשָׁקוֹ כבר we read, 'or if he *have* withheld', which means that he had wronged him ere this (when he denied his indebtedness). Koh. R. to IV, 6 ... טוב גוזל וחומס ועושק ועושה וכ׳ better is he who does a little good with what is his own, than he who robs and does violence and oppresses, and does much good with what belongs to others. Succ. 29ᵇ עוֹשֵׁק שכר שכיר those who withhold the hired man's wages, different from כובשי וכ׳ (v. כָּבַשׁ) who defer paying &c.; a. e.

עֲשַׁק ch. 1) same. Targ. O. Lev. V, 21 עשק ed. Berl. (oth. ed. אנס). Ib. 23. Targ. Am. IV, 1; a. fr.—Part. pass. עֲשִׁיק.—2) *to pervert*, v. עָשַׁק I.—3) (cmp. יקר) *to be outrageously dear*, v. עָשַׁק II.

עֲשָׁקָא, עֻשָּׁק, v. עוּשָׁקָא.

עָשַׁר (cmp. עִשַּׁן) *to be strong, substantial, wealthy.*

Hif. הֶעְשִׁיר 1) (denom. of עָשִׁיר) *to become wealthy.* B. Bath. 25ᵇ ושרעשיר and he who desires to become rich. Ber. 33ª הֶעְשִׁירוּ קבעוה וכ׳ when they became wealthy, they made it a custom to recite the Habdalah over a cup. Meïl. 17ª, v. עָנָה II, *Hif.* Ned. 38ª לא ח׳ משה וכ׳ Moses became rich from the chips of the tablets; a. fr.—2) *to make rich.* Keth. 48ª לאו כל הימנו שיעשיר וכ׳ he is not permitted to enrich his children and throw himself on the charities. Ḥull. 84ᵇ (expl. עשתרת, Deut. VII, 13) שמעשירות את בעליהן Ar. (ed. שמעשרות, *Pi.*) for they make their owners rich; Yalk. Deut. 848 שמעשרות. Cant. R. to VII, 11 (ref. to תעשרנה, Ps. LXV, 10) אם זכיתם תַּעֲשִׁירֶנָּה ואם לאו תְּעַשְּׁרֶנָּה וכ׳ if you deserve well (it reads:) 'thou makest her rich', if not, 'thou reducest her to one-tenth', that she yield you only one-tenth; a. e.

Pi. עִישֵּׂר same; v. supra. B. Bath. l. c., v. infra.

Hithpa. הִתְעַשֵּׂר, *Nithpa.* נִתְעַשֵּׂר 1) *to become rich.* Sabb. 119a; Taan. 9a (play on עשר תעשר, Deut. XIV, 22) עַשֵּׂר בשביל שתתעשר give tithes in order that thou become rich. B. Bath. l. c. מתוך שמתחכם מִתְעַשֵּׂר for when he grows wise, he will also grow rich; (Ms. M. חכמתו מעשרתו his wisdom makes him rich). Pes. 50b שלא יתעשרו ... עשרים שאילמלי מִתְעַשְּׂרִין וכ׳ the men of the Great Assembly held twenty-four fasts to pray that the copyists of sacred books &c. might not become rich, for if they grew rich, they would not write; a. fr.—[2) (b. h.) *to pretend to be rich, to pass for a rich man.* Men. 85b. Midr. Till. to Ps. XXIV.]

עֲשַׂר ch. same (mostly עֲתַר).

Ithpa. אִתְעַשַּׂר *to become rich.* Gitt. 30b, v. אֲשַׂר.

עֹשֶׁר, v. עוֹשֶׁר.

עֶשֶׂר f., **עֲשָׂרָה** m. (b. h.) *ten.* Ab. V, 1, v. מַאֲמָר. Ex. R. s. 15, a. fr. עשר מכות (not עשרה) the ten Egyptian plagues. Ib. ע׳ אנשים ten men; a. v. fr.—In compounds עָשָׂר, עֶשְׂרֵה, as אַחַד ע׳ *eleven*, שְׁנֵים ע׳ *twelve* &c. R. Hash. I, 1 בחמשה ע׳ בו on the fifteenth day of it (the month of Shebat). Pes. I, 1 אור לארבעה ע׳, v. אוֹר II; a. v. fr.—*Pl.* עֶשְׂרִים *twenty.* B. Bath. 107a ואחר אומר בע׳ and one of the experts says, it is worth twenty (Selaim). Ab. V, 21 בן ע׳ לרדוף at the age of twenty years it is time to hunt (for a living); a. v. fr.

עַשְׂרָה I f., **עַשְׂרָא**, **עַסְרָא** m. (also עֲסַר; עַסְרָא) ch. same. Targ. Gen. XLV, 23 (Y. also עֲשָׂר; O. ed. Berl. עש׳, oth. ed. עס׳); a. fr.—חַד עַשַׂר, חַד עַסַר (contr. חַדְסַר) *eleven*; תרתי סרי *twelve* &c.—*Pl.* עַשְׂרִין, עַסְרִין, עְ׳. Targ. Gen. XXXI, 38. Targ. Num. X, 11 בע׳ on the twentieth; a. fr.—B. Bath. 106b חויא ע׳ גרוי it contains twenty *g'rivas* (v. גְּרִיבָא); a. fr.

עַשַּׂר, *Pi.* עִשֵּׂר (b. h.; denom. of עֶשֶׂר) 1) *to give one-tenth, separate tithes.* Sabb. 119a עשר וכ׳, v. עָשַׂר. Maasr. IV, 2 ושכחו לעשרן but had forgotten to pay the tithe of them. Sabb. II, 7 עִשַּׂרְתֶּם have you set aside tithes (of what you intend to use for the Sabbath)? Ib. אין ... ספק מְעַשְּׂרִין את הודאי if it is doubtful whether or not night has set in, you must not separate the tithes of what is sure to be subject to tithes (v. דְּמַאי); a. v. fr.—Part. pass. מְעוּשָּׂר; f. מְעוּשֶּׂרֶת; *pl.* מְעוּשָּׂרִין, מְעוּשָּׂרוֹת. Bekh. IX, 7 מן המע׳ לתוכן (קפץ אחד) if one of those (lambs) which have been set aside as tithe, leaped among the flock. Ib. הרי אלו מע׳ they (the flock) are considered as tithed; a. fr.—2) *to reduce to one-tenth.* Cant. R. to VII, 11, v. עָשַׂר.

Nif. נֶעְשַׂר, *Hithpa.* הִתְעַשַּׂר, *Nithpa.* נִתְעַשַּׂר *to be tithed.* Maasr. I. c. עד שיתעשרו (Ms. M. שיתעשרו) until they are tithed. Ib. 5 מִתְעַשֶּׂרֶת זרע וכ׳ must be tithed as seed, as vegetables (if the leaves are used) &c. Bekh. IX, 1 ואינן מִתְעַשְּׂרִים מזה על זה and they (large cattle and small cattle) cannot be tithed one for the other. Ib. 53b אין דין שיתעשרו זה מזה should we not conclude that they may be tithed one for the other?; a. fr.

עֲשַׂר II ch., *Pa.* עַשֵּׂר, עַסֵּר same, *to tithe.* Targ. Deut. XIV, 22. Ib. XXVI, 12 (Y. II למעשרא *Af.*).—Yeb. 93a ע׳ מפירי דביתיה עילויהו he set aside as tithes from the produces in his house on behalf of those (that were to come in). Ib. לעשורי ומיכל as regards tithing and eating; a. e.

עֲשָׂרָה, **עַשְׂרָא**, v. עֶשֶׂר I.

עֲשָׂרָה, **עֲשָׂרָה**, v. עֶשֶׂר.

עִשָּׂרוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *one-tenth* of an Ephah, *'issaron.* Men. XIII, 1 הרי עלי ע׳ וכ׳ if a person says, 'I vow an *'issaron*, he must offer one *minḥah.* Ib. 2 מנחה של ששים ע׳ a meal offering of sixty *'issarons*; a. fr.—*Pl.* עֶשְׂרוֹנִים, עֶשְׂרוֹנוֹת. Ib. 1 ע׳ יביא וכ׳ (Bab. ed. 104b עשרונות) if a person says, 'I vow *'esronim*, he must offer two *minḥahs.* Ib. יביא מנחות של ע׳ מאחד ועד ששים he must bring (sixty) offerings of *'esronim*, beginning with one *'issaron* and progressing up to sixty; a. e.

עֲשָׂרוֹנָא, **עֲשָׂרוֹנָא**, **עֲסָרוֹנָא**, **עֲסָרוֹנָא** ch. same. Targ. Num. XXVIII, 13; a. fr.—Pl. עֲשָׂרוֹנִין, עֲסָרוֹנִין, עְ׳. Ib. 12; a. fr.

עֲשָׂרָה, v. עֲשָׂרָא.

עֲשָׂרְתָּא, **עֲשָׂרִיתָא**, v. עֲשָׂרָא, עֲשִׂירִי.

עֲשֶׂרֶת f. constr. (b. h.; עֶשֶׂר) *group of ten.* Sabb. 86b ע׳ הדברות the ten words (commandments); a. fr.—*Pl.* עֲשָׂרוֹת. Snh. 18a שר ע׳ ששת רבוא שרי the number of the chiefs of ten (Ex. XVIII, 21) was sixty thousand; Mekh. Yithro, *'Amal.*, s. 2; Tanḥ. Mishp. 6. Tanḥ. Emor 24 (Chald. dict.) זיל כנוש עֲשָׂרְיוּתָךְ go and gather thy divisions of ten.

עֲשַׂרְתָּא ch., constr. עֲשֶׂרֶת same. Targ. Esth. III, 9; a. e.—Pesik. R. s. 18 נצחון ע׳ מנכון לע׳ אלפין וכ׳ (not מינכון) your ten *manahs'* worth (of a barley offering) will overcome my ten thousand (talents of silver); a. e.

עִישַׂרְתֵּי, **עֲשַׂרְתֵּי** same. Targ. Esth. IX, 10; 12. Targ. Y. Gen. II, 2 (ed. Vien. עִישְׂרְתֵי). Targ. Y. Deut. IV, 13 עִישַׂרְתֵּי; a. e.

***עָשַׁשׁ** (v. אָשַׁשׁ) *to be strong.*

Ithpa. אִתְעַשַּׁשׁ *to exercise one's strength.* Midr. Till. to Ps. XIX, 1 מאבנא דחוא מִתְעַשַּׁשׁ (בה) וכ׳ by the stone with which he practices you can tell his strength; [ed. Bub., a. Yalk. Ps. 672 מִתְגּוֹשֵׁשׁ, h. form, v. גָּשַׁשׁ].

עֲשָׁשִׂית f. (v. אָשַׁשׁ a. עֶשֶׁת) 1) ע׳ של ברזל *wrought iron, bar, ball.*—*Pl.* עֲשָׁשִׂיוֹת. Yoma 34b ע׳ של ברזל וכ׳ lumps of wrought iron were heated for the high priest on the eve of the Day of Atonement; Tosef. ib. I, 20 (Var. עששית); Y. ib. III, 40c עֲשָׁשִׂיוֹת. Ab. Zar. 16a אין מוכרין להם ע׳ וכ׳ we must not sell them (the Romans) iron bars, ... because they forge arms out of them (expl. הרגלא הרגדואה, v. הַרְגָּדָא). Snh. 108b יש לנו ע׳ וכ׳ we have iron plates with which we can pave the ground (to prevent water coming up).—2) (v. אָשַׁשׁ) *glass ball, crystal, reflector, lantern.* Ber. 25b בע׳ covered with a translucent substance. Ib. 53a ע׳ שהיתה דולקת וכ׳ ■ lantern which has been burning the

whole day (of the Sabbath); Y. ib. VI, 12[b] bot. R. Hash. 24[a] ראינוהו בע׳ we have seen the reflection of the moon in a crystal, v. אֲשָׁשׁ; a. e.—*Pl.* as ab. Sabb. 154[b] היתה בהמתו . . . וע׳ if his beast is laden with . . . glass lumps, expl. ib. בבולסא, v. בּוּלְסָא.

עֲשָׁשִׁיתָא, עֲשָׁשִׁיתָא ch. same, *crystal, glass ball.* Targ. Cant. V, 14.—Tanh. Vaëra 14 (ref. to מחלקחת, Ex. IX, 24) כהדין ע׳ דמיא וכ׳ (=קנדילא דע׳) like (the light in) the glass in which water and oil are mixed together, and the light burns within; Ex. R. s. 12; Cant. R. to III, 11 להדא עֲשָׁאשִׁיתָא דקנדילא וכ׳ כהדא שָׁאשִׁיתָא; Num. R. s. 12 Pesik. Vayhi, p. 3[b] שאשתא (Ar. עֲשָׁשִׁיתָא). Y. Sabb. II, beg. 4[c]. ששיתא.

עָשַׁת (cmp. נשש) *to make strong, harden, forge.*—[Dan. VI, 4 עֲשִׁית *firmly determined.*]

Ithpa. אִתְעַשַּׁת, *Ithpe.* אִתְעֲשַׁת (denom. of תעשת = next w.) *to forge*; trnsf. (cmp. חָרַשׁ) *to plan, devise.* Targ. Is. XXXII, 6. Ib. XXXIII, 11. Targ. Jer. V, 26. Targ. II Sam. XX, 15.

עֶשֶׁת f. (b. h.; עשש, v. עֲשָׁשִׁית) *wrought metal, bar; polished block.* Kel. XI, 3, opp. to חֲרָרָה. Tosef. Ḥull. I, 18; Tosef. Men. IX, 18 מנורה . . . אלא מן חצ׳ the candlestick in the Temple is not fit unless made out of a (gold) bar, opp. גְּרוּטָאוֹת; Men. 28[a] מן חצ׳ ומן הזהב out of a bar and out of gold; Yalk. Ex. 369 מן חצ׳ מן הזהב. Ib.; Men. l. c. חצוצרות מן חצ׳ מן חכסף the trumpets were made out of silver bars; Tosef. l. c. 19 [read:] אלא מן חצ׳ מן הכסף, contrad. to גוש raw ore. Cant. R. to V, 14 מה ע׳ שן זו עושין ממנה כמה יתדות וכ׳ (not זה) as out of a bar of *shen* (marble?) you make ever so many pegs, spears &c. Yalk. Cant. 991 (ref. to Cant. l. c.) לע׳ שן וכ׳ . . . אלו ספרי תורה (some ed. לעשות, corr. acc.) this refers to the scrolls of the Law which resemble a *column* of marble which is adorned with sapphires.—*Pl.* עֲשָׁשׁוֹת. Sifré Num. 160 השליך עלינו ע׳ וגולמים if he threw at him metal balls or lumps, opp. to כלי; Yalk. ib. 787.

עִישׁ, עֶשְׁתּוֹנָא m. (preced. wds.; b. h. עֶשְׁתּוֹנֹת *pl.*) *forge;* trnsf. *plan, device.*—*Pl.* עֲשָׁתּוֹנִין, עִישׁ׳. Targ. Is. XXXIII, 11 (ed. Lag. עיש׳). Ib. XLI, 29 (ed. Lag. עיש׳; h. text נסכ׳). Ib. LV, 7 (ed. Lag. עיש׳); a. fr.

בַּר עַ׳, עַשְׁתּוֹר pr. n. m. *Bar ʿAshtor*, the progenitor of a family of converts. Y. Bicc. I, 64[a] top אילין דבר ע׳ וכ׳ those of the family of B. A. who are converts, sons of converts. Ib. קיימה בנימין בר ע׳ וכ׳ one Benjamin B. A. stood before us (was admitted as witness) in the case of &c.; ib. בר אשתור. Y. Dem. VI, 25[b] top.

עַ׳ קַרְנַיִם, עַשְׁתָּרוֹת (b. h.) pr. n. *Ashteroth Ḳarnayim*, name of a glen whither the sun cannot penetrate. Succ. 2[a].

עֵת f. (b. h.; contr. of עדת, v. עוּד; or of ענת, v. עוֹנָה I) [*duration, turn,*] 1) *ʿEth*, the twenty-fourth part of an *ʿonah*. Tosef. Ber. I, 1; a. e., v. עוֹנָה I.—2) *time.* Pes. 109[a]; מימיו לא אמר הגיע עת לעמוד וכ׳ never in his life did he (R. ʿAḳiba) say, it is time to rise from (leave) the house of study, except &c.; Succ. 28[a]. Ber. 8[a] (ref. to Ps. LXIX, 14) אימתי עת רצון בשעה וכ׳ when is the time of favor? When the congregation is at prayer. Taan. 24[b] שמע מינה עת רצון היא I learn from this (dream) that this is an auspicious time for prayer. Yeb. 72[a] עת רצון מילתא היא there is something in the idea of a time of favor for prayer; a. fr.—מֵעֵת לְעֵת (abbrev. מעל״ע) *the time of twenty-four astronomical hours.* Nidd. I, 1 מיע״ע ממעטת עליך מפקידה לפקידה וכ׳ the term of twenty-four hours (of retrospective uncleanness) reduces the term of the interval from one examination to the other &c., i. e. we go by the shorter term whichever it may be. Ḥull. 51[b]; Zeb. 74[b] צריכה מע״ע requires the intervening of twenty-four hours (before it may be slaughtered); a. fr.—*Pl.* עִתִּים, עִתּוֹת. עִיר׳. R. Hash. 28[a] ע׳ חלים ע׳ שוטה (Tosef. Ter. I, 3 פעמים), v. חָלַם I. Tam. I, 2 לא כל חצ׳ שוות the time (for the appearance of the superintendent) was not always the same. Y. Ber. IX, end, 14[d] (ref. to Ps. CXIX, 126) הגישה תורתו ע׳ . . . מיפר ברית he who makes the study of the Law a matter of time, destroys the covenant. Sabb. 31[a] בשעה שנשאת ונתת באמונה קבעת ע׳ לתורה . . . when man is brought up for judgment, he is asked, hast thou been dealing with integrity? hast thou had regular times for the study of the Law? Snh. 65[b] ע׳ ושעות, v. עוֹן; a. e.—לְעִיתּוֹתֵי עֶרֶב *at the evening appointments* (when labor is stopped, the work reviewed, wages paid &c.), in gen. *towards evening.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 10; Bab. ib. 65[a]. Y. Ber. II, 5[c] top. Y. Succ. IV, beg. 54[b]. Y. Yeb. XVI, 15[d] top לציצותי, Var. לעיתותי (read: לעיתותי ערב); a. e.

עִיתָא, v. עִיתָא.

עָתָא, v. אֲתָא.

עִיתַּאֲרוּתְהוֹן, עִתְאֲרוּתְהוֹן (Levita עִתְאוּד), Targ. Job III, 7, read: אִתְעֲרוּתָא, v. אִתְעֲרוּתָא.

עָתַד (b. h.) *to endure, stand, be ready.*

Pi. עִתֵּד *to make ready, designate.*—Part. pass. מְעוּתָּד, *pl.* מְעוּתָּדִין, מְעוּתָּדִים. Num. R. s. 18 (ref. to Job XV, 28) ולמי הן מע׳ וכ׳ and for whom were they (the treasures) designated? For those who were to emigrate (from Egypt) &c. Yalk. Ex. 264; Mekh. B'shall., ʿAmal., s. 1 (ref. to נצב, Ex. XVII, 9) מחר נהא מיצו ויומדים וכ׳ (not מעתד׳) to-morrow let us be ready (for battle), and stand on the top of the hill; נגזור תעניות ונהא מיצו על מעשה אבות let us appoint a fast and be ready (for prayer and meditation) on the merits of the fathers.

עַתַּד ch. same.

Pa. עַתֵּד 1) = h. חצב, *to put up, place, fix.* Targ. Lam. III, 12. Targ. Prov. IX, 1 (h. text חצבה!). Ib. XV, 25. Targ. Job XVII, 6 (Var. ed. Lag. עתד׳, some ed. ערת׳; corr. acc.).—Part. pass. מְעַתַּד (= b. h. נָצַב, cmp. מְעוּמָּד fr. עָמַד). Targ. O. Gen. XXVIII, 13 (Y. מְעַמַּד). Targ. Ps. XLV, 10; a. e.—2) *to hold ready; to designate.* Ib. L, 10. Targ. Prov. XXIV, 27 עַתְּדֵהּ (some ed. עַתִּידֵהּ, corr. acc.).—Part. pass. מְעַתַּד; f. מְעַתְּדָא. Targ. Job XV, 23 (ed. Lag. מְעַתַּד *Ithpa.*). Targ. Y. I Deut. XXXII, 35; a. e.—Y. B. Bath. II, beg. 13[b] ע׳ ליה תכריכין held shrouds ready for him. Gen. R. s. 45 עַתִּיד לך וכ׳ Mus. (ed. עביר), v. פּוּרְבִּי. Y. Keth. XII, 35[a] top.

אין אתא משיחא ואנא מְעַתַּד that I be ready, when the Messiah comes; Y. Kil. IX, 32[b] top; (Gen. R. s. 100 אישתמוש). Y. Sabb. V, 7[b] bot. (expl. שווזות מְעַתָּדָן prepared (for copulation, v. Bab. ib. 53[b] bot.); a. e.

Ithpa. אִתְעַתַּד, אִיעַתַּד 1) *to be ready, designated*, v. supra.—2) *to endure*, v. עַתַּר.

עַתָּה (b. h.; v. עִתּ) *now, this time.* Ber. 46[a] מע׳ ועד עולם from now and forever. Tanḥ. Mishp. 18 וע׳ באתי and now I have come again; a. fr. [In Talm. mostly עכשיו.]—As a dialectic term: מֵע׳ from now, i. e. *as a consequence; if this were so, then.*—Y. Ab. Zar. I, 39[d] bot. מע׳ חטין אל ימכור וכ׳ according to this he ought not to sell him wheat &c.; a. fr.—Mostly: אֶלָּא מע׳. Succ. 2[a] א׳ מ׳ השושה סוכתו וכ׳ but according to this, if a man put up his Succah in Ashteroth Karnayim (v. עַשְׁתָּרוֹת), would you also say that it is no legitimate Succah? B. Kam. 17[b]; a. fr.—אֲמוֹר מע׳ say from now, i. e. *learn from this, therefore.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 2. Sifré Deut. 334; a. fr.

עַתּוּד m. (b. h.; עָתַד) [*leader of the flock,*] *ram.*—*Pl.* עַתּוּדִים. Num. R. s. 13 ואין ע׳ אלא לשון עמידה *attudim* has the meaning of standing (readiness). Y. Ab. Zar. II, 41[d] top (ref. to Prov. XXVII, 26) הגדילו ונעשו כע׳ וכ׳ when the pupils have grown and become (strong) like rams, then reveal to them the secrets of the Law. Ḥull. 84[a] (ref. to Prov. l. c.) ויקח ע׳ וכ׳ לעולם ... at all times a man may sell a field and buy rams (flocks), but he should not sell flocks to buy a field; a. e.

עָתִיד m. עֲתִידָה f. (b. h.; עָתַד) *standing* (cmp. עָמַד); *ready, designated; in future.* Meg. 15[b]; Snh. 111[b] ע׳ חקב״ה להחיות וכ׳ at a future time the Lord shall be a crown on the head of every righteous man. Sabb. 138[b] ע׳ תורה שתשתכח וכ׳ a time will come when the Law will be forgotten in Israel; a. fr.—חֲנָ׳ (or חֶנָ׳) *the future.* Keth. 87[a] משבירין אותה על ת׳ לבא we administer an oath to her in regard to her conduct in the future, opp. על שעבר; a. fr.—Esp. לָעֲתִיד לָבֹא (abbrev. לע״ל) *in the Messianic future; in the hereafter* (v. עוֹלָם). Ab. Zar. 3[b] באין לע״ל אומות וכ׳ in the Messianic days the nations of the world will come and ask to be converted. Ib. אין גהינם לע״ל there is no Gehenna (hell) in the hereafter, but the Lord leads the sun forth &c. Ab. II, 16 ... ודע שמתן לע״ל but remember that the reward of the righteous is reserved for the hereafter; a. fr.—*Pl.* עֲתִידוֹת, עֲתִידִין, עֲתִידִים. Ber. 43[b] ע׳ בחורי ישראל וכ׳ the time will come when the youths of Israel shall give forth a flavor &c. Sabb. 152[b] ע׳ צדיקים דהוו עפרא (even) the righteous are destined to turn to dust. Yeb. 63[a] ע׳ כל בעלי ... שיעמדו וכ׳ time will be when all tradesmen will turn to agriculture; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. VII, 12 עתידין, v. עֲבִירִים.]

עָתִיד, עֲתִידָא m., עֲתִידָה, עֲתִידָא f. ch. same, *ready, destined; future.* Targ. O. Deut. XXXII, 35. Targ. Hab. II, 1 קאים ע׳ (h. text נצב). Targ. Cant. VIII, 5; a. fr.—Taan. 10[a] עתידה בבל דחצדא וכ׳ Ms. M. a time will come when Babylonia &c., v. חֲצַד I.—*Pl.* עֲתִידֵי, עֲתִידִין; עֲתִידָן. Targ. Cant. l. c.; a. e.—Taan. 25[a] חזאי בחלמא ע׳ צדיקי וכ׳ (differ. vers. in Ms. M.) I saw in a dream that the righteous are destined to eat at a golden table. Sabb. 152[b] ע׳ צדיקי דהוו עפרא, v. preced.; a. e.

עַתִּיק m. 1) (b. h.; עָתַק II) *old, ancient.* Yalk. Chr. 1074 (ref. to I Chr. IV, 22) הדברים הללו מֵעַתִּיקוֹ של עולם these words come from the Ancient One of the world (v. next w.); v. עָתַק I *Hif.*—[2) (עָתָק I) *remote.*—*Pl.* עַתִּיקִים. Ib. (anoth. explan. of I Chr. l. c.) הדברים האלו סתומין כאן וכ׳ (not אמורין) these words are obscure here, but explained elsewhere; Ruth R. to I, 1 (s. 2).]

עַתִּיק, עַתִּיקָא, עַתִּיקְתָּא, עַתִּיקָה I m., עַתִּיקָא f. ch. (preced.) *enduring, strong, old.* Targ. Num. VI, 3. Targ. O. Lev. XIII, 11 (Y. עתיקותא, read: עַתִּיקְתָּא); a. fr.—Pes. 119[a] (ref. to ולמכסה עתיק, Is. XXIII, 18) דברים שכיסה ע׳ יומין the things which the Ancient of days (Dan. VII, 22) has hidden. B. Bath. 91[b] (ref. to I Chr. IV, 22, v. preced.) דברים הללו ע׳ יומיא אמרין the Ancient of days has said these things; Yalk. Ruth 600. B. Kam. 96[b] גזלנא ע׳ an inveterate robber. Pes. 42[b] (expl. רין ישן) עַתִּיקָא ע׳ very old wine. Yoma 29[a] מרגמר בע׳ וכ׳, v. גְּמַר II; a. e.—[B. Bath. 91[b] bot., v. עוּתְקָא.]—*Pl.* עַתִּיקִין, עַתִּיקָנָא, עַתִּיקֵי. Targ. I Kings VIII, 2 (h. text האתנים).—Y. Shek. II, beg. 46[c] תקלין ע׳ old Shekels. Pes. l. c., v. supra; a. e.

עַתִּיקָא II m. (b. h. אֲתִיק) [*support?*] *a kind of peristyle.*—*Pl.* עַתִּיקָאֵי. Targ. Ez. XLI, 16.

עַתִּיקְתָּא, עַתִּיקוּתָא, v. עַתִּיק ch.

עַתִּירָא, עֲתִיר m. (עָתַר) = h. עָשִׁיר. Targ. II Sam. XII, 1, sq.; a. fr.—B. Bath. 145[b], v. כְּמַס. Y. Shebu. VII, 37[d] [אית] ע׳ גו שוקא ומסכן גו ביתא ע׳ וכ׳ a man may appear rich in the street and be poor at home, be rich at home and appear poor in the street. Sabb. 113[b]; B. Bath. 85[a] ע׳ משבור וכ׳ richer than king Shabur; a. fr.—*Pl.* עַתִּירִין, עַתִּירֵי, עַתִּירָאֵי. Targ. Zech. XI, 16. Targ. Ps. XLV, 13; a. fr.—Gitt. 56[a] חוו בה הנחו תלתא ע׳ there (in Jerusalem) were these three men. Bets. 32[b] ע׳ בבל יורדי וכ׳ the rich in Babylonia are bound to go down to Gehenna; a. fr.—Fem. עַתִּירָא, עַתִּירָה, עַתִּירְתָּא. Targ. II Esth. I, 16.—Gitt. l. c. מרתא ... ע׳ דירושלם הויא Martha ... was the richest woman of Jerusalem. Taan. 10[a] עתירה בבל, v. חֲצַד I; a. e.

עֲתִירָה I f. (עתר = חָתַר, *to dig*) *opening made by digging, breach.* Ruth R. to II, 14, v. חֲתִירָה.

עֲתִירָה II f. (עָתַר *to dig, stir;* trnsf. *to entreat, beseech*; cmp. פָּגַע, פָּצַר) *entreaty, being entreated, use of the root* עתר. Pesik. R. s. 11 (ref. to Gen. XXV, 21; a. II Sam. XXI, 14) מה ע׳ שנאמר להלן תאומים אף ע׳ וכ׳ as 'being entreated' there refers to the grant of twins, so it does here &c. (double fertility). Y. Ber. II, 4[d] bot. שמע עֲתִירָתֵינוּ hear our prayer; a. e.

עַתִּירָה, v. עַתִּיר.

עַתִּירוּתָא f. (עַתִּיר) *being wealthy.* Sabb. 140[b] בעַתִּירוּתִי when I was rich, opp. בעניותי.

עַתִּירְתָּא f. = h. עֲתִירָה I. Gen. R. s. 63; Lev. R. s. 30, v. חֲתִירְתָּא; Y. Snh. X, 28[c] bot. עַתִּירְתָּה.

עֲתִירָתָא, v. עתיר.

עְתַק I (b. h.) *to move.* Gen. R. s. 52, beg. (expl. ויעתק, Job XIV, 18) פנה מבקומו he (Abraham) moved from where he was; Yalk. ib. 87; Yalk. Job 906.

Hif. הֶעְתִּיק *to remove, transfer.* Y. Ḥag. II, 77c top (ref. to Ps. XXXI, 19 עתק ... הדוברות על צדיקו של עולם (הדוברות דברים שה' מבריותיו who speak concerning the Righteous One of the world words which he has withheld from his creatures (esoteric philosophy); Yalk. Ps. 715; Gen. R. s. 1 שה' בבריותיו (corr. acc., v. 'Rashi' a. l.). Ruth R. to I, 1 (ref. to I Chr. IV, 22) דברים הללו נאמרו מפי המעתיקו של עולם וכ' these words were spoken by Him who moves the world (by ref. to ויעתק, Gen. XII, 8); (Yalk. Chr. 1074 דברים הללו מעתיקו, v. עַתִּיק). Yalk. Prov. 961 (ref. to הנעתיקו, Prov. XXV, 1) הנעתיקו מלמד שגנזום חיו *h'etiku* (they removed), this shows that they were suppressed (v. גָּנַז). Ib. דבר אחר אין הנעתיקו אלא פירשו וכ' another interpretation is, *h'etiku* means 'they set aside' (ref. to Gen. XII, 8), i. e. translated, interpreted (v. פָּרַשׁ, a. cmp. the later use of הנעתיק *to edit, to translate*); Ab. d'R. N. ch. I, 2nd Vers. (ed. Schechter, p. 3) אין הנעתיקו אלא שפרשו; ib. 1st Vers. לא שהמתינו אלא שפירשו, v. next w.

Hof. הוּעְתַּק *to be removed.* Koh. R. to I, 8 (in enigmatic speech) ואני הוּעְתַּקְתִּי לכאן להחדש מחיה and I have come here to accelerate the growth (of hair).

Nif. נֶעְתַּק, *Nithpa.* נִתְעַתֵּק *to be removed, transferred.* Esth. R. to I, 1 הנֶעְתָּקִין, v. תָּקִין. Yalk. Chr. 1076 (ref. to I Chr. l. c.) שנִתְעַתְּקוּ מהם החזירם אפי' ... even things which had been removed from them (esoteric thoughts) did he bring back; Ruth R. l. c. (not שנתעסקו).

עְתַק II *to be substantial, strong*; (cmp. רָשַׁשׁ) *to be old.*—Denom. עַתִּיק.

Hif. הֶעְתִּיק (denom. of עַתִּיק; cmp. זָקַן *Nithpa.*) *to be long in deliberating, mature.* Ab. d'R. N. ch. I (expl. הנעתיקו, Prov. XXV, 1) ולא שהמתינו אלא שהמתינו and *h'etiku* means, 'which they considered maturely'; אבא שאול אומר לא שהמתינו אלא שפירשו Abba S. says, it does not mean 'which they considered maturely', but 'which they set aside', v. preced.

עְתַק ch. same, *to be old, worn out.* Targ. Lam. III, 4 (h. text בלה).

Ithpa. אִתְעַתַּק 1) *to remain long, be settled permanently.* Targ. Deut. IV, 25 (h. text וגושנתם). Targ. Ez. XXXIV, 25 (h. text וְיָשְׁנוּ).—2) *to grow old.* Targ. Y. Lev. XXVI, 10 דמִתְעַתַּק (ed. Vien. דמְעַתַּק Part. pass. *Pa.*).—Targ. Y. Deut. XXVIII, 59 דמִתְעַתְּקִין (inveterate, chronic).

עָתַר, (עָתַר, עָתַר) = h. עָשַׁר 1) *to be rich, grow rich.* Targ. Deut. XXXII, 15 עָתַר ed. Berl. (oth. ed., a. Y. עַתַּר). Targ. Ez. XXVII, 25. Targ. Zech. XI, 5 ed. Lag. (ed. Wil. *Af.*). Targ. Prov. XXI, 17; a. e.—2) *to make rich*, v. infra.

Pa. עַתַּר 1) *to make rich.* Targ. Gen. XIV, 23 (ed. Berl. עַתַּ, oth. ed. עָתַּ; Y. I אַעַתְּרִית *Af.*). Targ. I Sam. II, 7; a. fr.—Yoma 25b מְעַתְּרָא it (offering frankincense) makes rich.—2) *to proclaim rich.* Targ. Prov. XIII, 7 (some ed. *Af.*).—[Gen. R. s. 45 עתר לך Ar. (ed. יגביד), read: יַעֲתֵּד, v. עֲתַד.]

Af. אַעְתַּר 1) *to make rich*, v. supra.—2) *to become rich.* Targ. Ps. XLIX, 17 יַעְתִּיר Ms. (ed. *Ithpa.*). Targ. Zech. XI, 5 (v. supra); a. e.

Ithpa. אִתְעַתַּר 1) *to become rich.* Targ. Ps. l. c.—B. Mets. 59a דתִתְעַתְּרוּ, v. רָקַר *Af.*; Yalk. Gen. 68. Hor. 10b אִתְעַתַּרְתּוּ פורתא have you acquired a little wealth? Ned. 50a; a. e.—*2) *to endure, prosper.* Targ. Job XV, 29 יִתְעַתַּר ed. Lag. (oth. ed. ירעהד, v. עֲתַד).

עֶתֶר m. (עתר, v. עֲתִירָה) *shovel* or *pitchfork.* Tosef. Ukts. I, 5 מפני שהופכה בע' because he is used to turn it up with the shovel; Succ. 14a מפני שראויות להופכן בע'. Ib.; Yeb. 64a כע' מה ע' זה מהפך וכ' למה ... why is the prayer of the righteous symbolized by a shovel (the root עתר being used for praying, v. עֲתִירָה II)? As the shovel turns the grain from place to place, so the prayer of the righteous turns the dispensations of the Lord from anger to mercy; Num. R. s. 10 (with ref. to ויעתר, Jud. XIII, 8).

עַתְרָא I ch. same. Gen. R. s. 63, v. אַתַר.

עַתְרָא II, עַתְרָא, עָ', עֲתָרָא, v. שׁוֹתָרָא.

עַתְרְתָּא, v. עֲתִירָתָא.

פ

פ *Pé*, the seventeenth letter of the Alphabet. It interchanges with ב, ו, and מ; v. letter ב.

פ', as numeral letter, *eighty*, v. א'.

פ"א the letter *Pe*, v. פ"ה.

פִּיאָבִי, פָּאבִי pr. n. f. (Φοίβη) *Pabi, Piabi*, mother of a priest Ishmael. Tosef. Yoma I, 21 (ed. Zuck. פואבי, Var. פא', פיא'); Y. ib. III, 40d top פיא'; Bab. ib. 35b פא' (Ms. M. פיא'); a. e.; v. יִשְׁמָעֵאל.

פָּאג, v. פּוּג ch.

בֵּית פָּגֵי, פַּגֵּי, פָּאגֵי pr. n. pl. *Beth Pagé* (Βηθφαγῆ), a fortified suburb of Jerusalem. Pes. 91a (Ms. M. 2 פגים, v. Rabb. D. S. a. l. note 5). Ib. 63b (Ms. M. 2 פגים); Men. 78b. Sot. 45a; Snh. 14b בית פאגי (Ms. M. בית הפאגי).

פְּאָה, פֵּי' f. (b. h.; פאה *to split, divide*; v. Ges. H. Dict.12 s. v.) *section, segment, corner.*—*Pl.* פְּאוֹת, פֵּי'. Erub. 51a (ref. to Num. XXXV, 5) פ' כתיבן the text speaks of corners (angular additions); ib. לזה אתה נותן פ' אין אתה נותן פ' וכ' for this purpose (the definition of suburbs) you allow corners to be included (i. e. square measurements), but you must not allow corners to those appointing a Sabbath center (שְׁבִיתָה), i. e. you must allow them to walk only within a circle the radius of which is two thousand cubits. Ib. 11a בארבע פ' השדה Ar. (ed. פינות)

in the four corners of the field; a. e.—Esp. 1) פְּאַת ראש *the hair on the temples*; פאת זקן *the hair on the chin.* Macc. III, 5 המקרח פ׳ ראשו והמשחית פ׳ זקנו (v. Lev. XIX, 27) he who cuts off (shaves) the hair of his temples and destroys the hair of his chins; expl. ib. 20[b] פאת ראשו סוף ראשו וכ׳ the *peah* of his head means cutting the tail-end of the hair of his head ... making his temples as smooth as the spot behind the ear and as the forehead; פאת זקנו סוף זקנו וכ׳ the *peah* of his chin means the pointed ends of his chin &c., v. שְׁרִיבוֹלֶת; Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI; a. e.—In gen. *curls*; פ׳ נכרית strange (false) curls, *wig.* Sabb. VI, 5. Naz. 28[b]; a. e.—2) (פאת שדה) *the corner of the field*, the *portion of the harvest left for the poor*, *peah* (Lev. XIX, 9 sq.) Sifra K'dosh., Par. 1, ch. I פטור מן חלקט ... והפ׳ is exempt from the duty of leaving for the poor the gleanings, the forgotten sheaf, and the corner. Ib. חייבים בפ׳ are subject to *peah*. Ib. אין פ׳ אלא מחמת הכילוי וכ׳ the title of *peah* comes only through the finishing (of the cutting of the field, i. e. if one left a plot uncut in the middle of a field, the poor cannot take it, before the field is entirely cut), and only when it has a name (has been designated by the owner as the poor man's share), and the real *peah* is only that which is left at the end (i. e. he who has left a plot in the middle, must also leave a corner); ib. נתן בתחילה הרי זו פ׳ if he left a portion on beginning to cut or in the middle, it is *peah* (belongs to the poor, and is exempt from tithes &c.); Peah I, 3; a. v. fr.—3) (transf.) *braid, vines plaited together so as to form a cover or a partition.* Tosef. Kil. IV, 5 אם היו קנים מדוקרנין עושה אותן פ׳ מלמעלה ומותר if forked reeds were standing there, he forms a plait above, and it is permitted (it forms a partition with regard to mixed seeds); Erub. 11[b]. Y. Kil. IV, 29[b] מצרל משום פ׳ it saves (makes the place marked off by reeds a partitioned field) the same as a garland of vines. Ib. חדא פ׳ מה את וכ׳ what do you mean by that *peah?* do you mean overhead, or on the side? Ib. bot. הפ׳ אינה וכ׳ the 'plait' does not save (is not considered a partition), unless it is solidly joined on four sides. Ib. פ׳ מחו שתצריל בסוכה do intertwined vines form a partition with regard to Succah (to be considered a wall)?; Y. Succ. I, 52[a] bot. Erub. l. c. top פ׳ מותרת לענין כלאים וכ׳ (Ms. M. פ׳ קלויות, קלויות being a gloss to פ׳; v. Rabb. D. S. a. l. note) 'braids' form a partition with regard to mixed seeds, but not with regard to Sabbath laws; a. fr.—*Peah*, name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'ra'im.

פְּאוֹטוֹת, v. פְּעוֹטוֹת.

פְּאוֹרוֹת, v. פְּאֵר *pl.*

פְּאוֹתָא, v. פְּחָא.

פְּאוֹתִים, v. פְּחִים.

פְּאוֹתִי (?) pr. n. m. *Pâți*, v. פְּנָטִי.

פאטן, Pesik. Zakhor, p. 26[a] read פאנין, v. פָּנֵי I.

פַּאיִס, v. פַּיָּס.

פאמא, Midr. Till. to Ps. XXII, 9 ed. Bub., v. פְּזָמָא.

פאנקין, פְּאַנִיקְנִין, v. פּוּנְקְלִין.

פָּאנָס, v. פָּנָס.

פאנקן, v. פְּאַנִיקְנִין.

פאפאי, v. פָּאפֵּי.

פָּאפוּנְיָא, v. פָּפוּנְיָא.

פָּפֵּי, פָּאפֵּי m. pl. (papae, v. P. Sm. 3203) *fathers.* Sot. 42[b]; a. e.; v. נָאנָאי.

פָּאפֵּי pr. n. m. *Pâfi.* B. Bath. 25[b] פ׳ יונאה (Ms. M. פפי יובא׳; Ms. O. פפי יוכאה; Ms. H. פפי יוכנאה; v. Rabb. D. S. a. l. note).—V. פַּפֵּי.

פָּאפִילוֹן, v. פָּפִילוֹן.

פְּאֵר m. (b. h.; פאר *to cut off; to distinguish*) *ornament, crown, bonnet of distinction.* Y. M. Kat. III, 82[d] top (ref. to פארך, Ez. XXIV, 17) אית דבעי מימר אילו התפלין some say, this refers to the T'fillin (which ordinarily a mourner must not put on); אית דבעי מימר זה הגיהוץ some say, this refers to glossy linen (festive dress, v. גִּיהוּץ); Ber. 11[a] אבל חייב...שחרי נאמר בהם פ׳ a mourner is bound to observe all ceremonial laws ..., except that of T'fillin, which are called an ornament; ib. 16[b]; a. e.—**Pl.* פְּאֵרוֹת *head-ornaments, pearls, trinkets* (strung on chains or cords). Ab. Zar. 47[a] בני מעיה מהו לפ׳ may its small intestines be used for pearl-strings? [Ms. M. לכנורות, v. כִּנּוֹר; ed. Pes. a. oth. פְּאוֹרוֹת; cmp. b. h. פְּאֵרָה, פְּאֵרֹת].

פָּאַר (b. h.), *Pi.* פֵּאֵר (denom. of preced.) 1) *to cut the crown off.* Hull. 131[a], sq. (ref. to תְּפָאֵר, Deut. XXIV, 20) שלא תכזול תפארתו מימינו thou must not cut the crown off it (the last berries).—2) *to crown, glorify.* Lev. R. s. 2 כל מה ... לגדלן ולפָאֲרָן פְּאֵר ... להתפאר בהם as much as thou canst praise Israel, praise, as much as thou canst raise and glorify them, glorify, for I am to be glorified through them; Tanḥ. Ki Thissa 8; Pesik. Shek., p. 17[b] לְפָאֲרוֹ פָּאֵרוּ; a. e.—Part. pass. מְפוֹאָר; f. מְפוֹאָרָה, מְפוֹאֶרֶת. Taan. 7[a] (to R. Joshua) אי חכמה מפ׳ בכלי מכוער O for that glorious wisdom in an ugly vessel! Ab. Zar. 24[b], v. עֵרִי II.

Hithpa. הִתְפָּאֵר 1) *to lord it, rule.* Sifré Deut. 284 (ref. to תפאר, v. supra) לא תתפאר לענני do not make thyself the master of the poor man (i. e. do not decide who shall and who shall not get the gleanings &c.); Yalk. ib. 937.—2) *to be adorned, glorified.* Lev. R. l. c., a. e., v. supra. Esth. R. to III, 6, v. פּוּרְפּוּרָא; a. e.

פְּאֵרָא m., *pl.* פְּאֵרֵי (v. פְּאֵר *pl.*) beads, *trinkets strung on chains or cords.* Sabb. 59[b], v. מְנַקְטָא.

פארדוכסוס, v. פרדוכוס.

פָּארוּר* pr. n. pl. *Parur.* Ab. Zar. 31ª Ms. M. (ed. פרוד). [Perh. פַּרְוָאר?]

פְּאֵרוֹת, v. פְּאֵר.

פָּארֵי I m. pl. (=פְּרָרֵי; פָּרָר) *coarse bran.* Gitt. 56ᵇ אשקוהו מיא דפ׳ they gave him bran water to drink. Ib. 69ª, v. נִפָּא. B. Bath. 92ᵇ (prov.) מן מרי רשותך פ׳ איפרע from a debtor of thine accept (even) bran in payment; B. Kam. 46ᵇ; B. Mets. 118ª. Pes. 111ᵇ פ׳ בבריתא קשר לעניותא bran scattered in the house is bad for (brings) poverty. Bekh. 8ᵇ (in a facetious conversation, v. בְּרִיאֵי) אפשילו לי חבלי מפ׳ וכ׳ twist me ropes of bran, and &c.

פָּארֵי II, part. of פְּרֵי, q. v.

פָּאתָא I, **פָּתָא** f. = h. פֵּאָה. Targ. O. Lev. XIX, 9. Ib. 27. Ib. XXIII, 22 (ed. Berl. פתא). Ib. XXI, 5 (ed. Berl. פתא). Targ. Is. III, 16 בְּפָתְחֵן מקפן they cut their locks (v. infra). Ib. 24. Targ. Jer. IX, 25; XXV, 23.—*Pl.* פָּוָתָא, פָּוָתָא. Targ. Is. III, 16 בְּפָוָתְהֵין ed. Ven. I (v. supra).

פָּאתָא II m. (פתח = פתי) *door, entrance.*—*Pl.* constr. פָּאתֵי. Targ. Job III, 9 (10) (ed. Lag. פרתי), v. דַּלְתָּא.

פָּאתִי m. (preced.) *wide*, v. פְּתִי I.

פַּאתֵי *to persuade*, v. פְּתִי I.

פַּאֲתֵי, v. פַּחְתֵי.

פַּג m. (פגג; cmp. Syr. פכא P. Sm. 3124) *jaw.*—*Du.* פַּגַּיִם; בית פ׳ *halter.* B. Mets. 9ª חמור ובית פַּגָּיָה (Ms. M. ובי, v. Rabb. D. S. a. l. note) the ass with the halter.

פַּגָּא I ch. same. Pes. 112ª ידא אפ׳ Ms. M., v. אַוְסִי.—*Pl.* פַּגֵּי (=בי פ׳) *bit.* Sabb. 51ᵇ (expl. פרומביא) פ׳ דפרזלא iron bit.

פַּגָּא II f. (preced.; v. פַּגָּה) kernel of grapes.—*Pl.* פַּגָּן. Targ. Y. Num. VI, 4 Ar. s. v. פגן (ed. זגרן; h. text זג).

פַּגְאנִים, v. פָּגָן.

פָּגַג *to be hard; to break*, v. preced. a following articles.—[*Ithpol.* אִתְפּוֹגַג, v. פוג ch.]

פַּגָּה f. (preced.) *hard, undeveloped berry, fig, date* &c. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 10 שטמנה בתבן פ׳ unripe fruit which one has put in straw; Y. Pes. II, 29ᵇ top; Y. Kil. I, 27ᵇ (not בטבל); a. e.—Snh. 107ª אכלה פ׳ he enjoyed her as an unripe fruit (did not wait until she was his legitimate wife). Tanh. Vayera 5 איוב בלעה פ׳ Job spoke rashly, opp. בשילה, v. בָּשַׁל; Gen. R. s. 49 אמר פ׳ (corr. acc.).—Trnsf. *undeveloped puberty, childhood.* Nidd. V, 7, v. בּוֹחֵל.—*Pl.* פַּגִּים, פַּגִּין. Lev. R. s. 31; Sifré Num. 137. Ib. פַּגֵּי שבירית bad figs of the Sabbatical year. Pes. 53ª; a. fr.—בית פגים, v. פָּאגֵי.

פַּגּוֹז m. (פגז, cmp. פגש) *battering projectile.*—*Pl.* פַּגּוֹזוֹת; בית הפ׳ *catapult.* Kel. XVI, 8 ed. Dehr. (ed. פגושות).

פַּגּוֹזָא ch. same.—*Pl.* פְּגוֹזִין. Targ. Ez. XXVI, 9 פְּגוֹזוֹהִי (Maim. to Kel. XVI, 8 quotes פְּגוֹשׁוֹהִי; ed. Dehr. פגוז).

פַּגּוּטָה (or פַּנּ׳) pr. n. pl. *Paguṭiah* (or *Panuṭiah*), near Bethshan. Y. Dem. II, 22ᵈ top נפשה דפ׳ the monument of P.

פְּגוּלָא, v. sub פְּגִל.

פִּגּוּם I m. (פְּגַם; cmp. פְּגִימָה) *semicircular turret, niche in a city wall;* also *independent turret open on one side.* Erub. V, 1 how do you define city limits (v. עָבַר)? בית . . . פ׳ נכנס פ׳ יוצא if (in a row of joined dwellings) one house stands outside the line and one inside, one turret (of the wall) is projected and one recedes. Ib. 55ª היה בית אחד יוצא כמין פ׳ if one house projects in the way of a turret (in a semicircle). Y. ib. V, 22ᵇ bot. [read :] מן גו פ׳ measuring from the inside of the turret. Ib. נותנין פ׳ לפ׳ we may allow an outer turret to a turret, i. e. we count the city limits from a turret which serves as a defence to a turret; a. e.—*Pl.* פִּגּוּמִים. Erub. l. c.—Ch. פִּרְגַּמָּא.—V. פִּגְרִמִּין.

פָּגוּם II m. 1) part. pass. of פָּגַם, q. v.—2) (adj.) *defective*, esp. (of legal status) *inferior.* Kidd. III, 12 כל מקום שיש . . . הולד הולך אחר הפ׳ wherever a betrothal is legally recognized, but a sin is connected with it, the issue follows the status of the inferior, e. g. if a high priest marries a widow &c. Ib. 67ª הלך אחר הפ׳ שבשניהם (in assigning the legal status of the issue) follow the inferior of the two parents; a. e.

פְּגוּר, v. פִּרְגוּר.

פָּגוּשָׁא, **פָּגוּשָׁא**, v. פָּגוּז, פָּגּוֹזָא.

פְּגִיחַ, **פְּגַח**, v. פָּגַע I.

פגטי, Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ bot. לפ׳, v. אַפַּנְטִי.

פְּגִי, v. פוג ch.—*Ithpe.* אִתְפְּגִי, v. פוג *Ithpol.*

פִּגֵּי בֵית פַּגֵּי (בֵּי) pr. n. pl., v. פָּאגֵי.

פגי, Cant. R. to III, 4, read: פּוֹרְנִי; v. באמי.

פִּגְיוֹן, **פִּגְיוֹ**, m. (corrupt. of pugio) *dagger.* Kel. XIII, 1; Tosef. ib. B. Mets. III, 1 הפגש (corr. acc.). B. Mets. 84ª הפיג׳. Bekh. V, 3 (35ª) נטל פר׳ וצרם וכ׳ (Bab. ed. פיגום, corr. acc.) he (the Roman) took a dagger and cut into its ear.

פְּגִיחַ, v. פְּגַח.

פגין, Cant. R. to I, 9, read: סגיין; v. סוּסְיָא I ch.

פְּגִים m., **פְּגִימָא**, **פְּגִימְתָא** f., v. פָּגַם.

פְּגִימָא f. (v. next w.) *violation, assault (of a woman).* Snh. 73ᵇ אפ׳ קפיד רחמנא Ms. M. (ed. אפרגמה) the Biblical law (Deut. XXII, 25 sq.) cares for (wishes to protect from) violation.

פְּגִימָה f. (פָּגַם) [*incision, cavity,*] 1) *notch.* Ḥull. 17[b] ושאין בה אלא פ׳ אחת but a knife which has only one notch (v. אָגַר II); Tosef. ib. I, 7. Ḥull. l. c. פְּגִימַת עצם בפסח a cut in the bone of a Passover lamb (forbidden in Ex. XII, 46); פ׳ אוזן בבכור a cut in the ear of a first-born animal (by which it is rendered unfit as a sacrifice, and may be eaten by the priest outside of the seat of the sanctuary); פ׳ מום בקדשים the blemish, created by a cut, of a consecrated (female) sacrifice; וכולן פְּגִימָתָן כדי פ׳ המזבח and all of these incisions are measured by the standard of an indentation in the altar; ib. 18[a] וכמה פ׳ המזבח and how large is the indentation which unfits the altar?; v. חָגַר II; a. fr. — *Pl.* פְּגִימוֹת. Ib. 17[b]; a. fr. — 2) *concavity of an arch, crescent,* &c. R. Hash. 23[b] (expl. לפני החמה ib. II, 6) פְּגִימָתָהּ לפני החמה וכ׳ was the concave side of the crescent directed towards the sun or away from the sun? Ib. מעולם ... פגימתה של לבנה ולא פגימתה של קשת the sun never faces the concave of the crescent or the concave of a rainbow; Y. ib. II, 58[a] פְּגִימָתָהּ; a. e. — 3) *violation (of virginity).* Snh. 73[b] במקפדת על פגימתה וכ׳ Ms. M. (ed. פְּגִימָתָהּ) when she is excited over her violation, and says &c. — [Y. Sabb. VI, 8[a] bot. פגימה, read: פְּגוּמָה, v. פָּגַם.]

פִּגְמִין, פִּגְמִין m. pl. (an adaptation of *pegma,* as if fr. פָּגַם) [*the things which impair a Jew's civic qualifications,*] *a wooden structure for spectacles* (v. Sm. Ant. s. v. Pegma). Y. R. Hash. I, 57[c] top; Y. Shebu. VII, 37[d] bot. אין מקבלין איתו עד שישבר פִּגְמֵיהוּ וכ׳ (the exhibitor of pigeon-races or beast-fights) is not declared free from disqualifications, until he breaks up his scenery, and he is examined and found to have really repented; Tosef. Snh. V, 2 פגמיו ed. Zuck. (Var. פִּגְמֵיהוּ); Bab. ib. 25[b] משישברו את פִּגְמֵיהֶן.

פַּגִּין m., **פַּגִּינָא** f. (denom. of פַּגָּא II) *hard, unripe.* — *Pl.* פַּגִּינִין; f. פַּגִּינָן. Lev. R. s. 25 [read:] דחוון בשילן ולא פ׳ that they (the figs) were ripe (and soft) and not hard; Koh. R. to II, 20.

פְּגִינְתָא, פְּגִינוּתָא f. (פָּגַן) *cry for help, prayer.* Targ. Ps. XVII, 1 פְּגִינָתִי Ms. (ed. פְּגִינֵי; ed. Lag. פְּגִינֵיתִי). Ib. CII, 2 פגינתי ed. Lag. (oth. ed. פְּגִינוּתִי).

פְּגִיעַ, v. פָּגַע.

פְּגִיעָא m. (v. next w.) *prayer,* v. פְּגִינוּתָא.

פְּגִיעָה f. (פָּגַע) 1) *meeting, contact, striking against.* Y. B. Mets. II, end, 8[d] (ref. to Ex. XXIII, 4) יכול פ׳ ממש you might think, it means literally 'striking against' (and not merely seeing); Bab. ib. 33[a]. Ib. ואיזו היא ראייה שיש בה פ׳ and what is a 'seeing' which may be called 'meeting'?; Yalk. Ex. 352. B. Kam. VIII, 4 פְּגִיעָתָן רעה וכ׳ ... העבד coming in (hostile) contact with a slave or a woman is bad, for he who injures them is made responsible, whereas if they injure you, they cannot be made responsible (having no property of their own). — 2) *entreaty, prayer.* Y. Ber. IV, 7[b] top (ref. to ויפגע, Gen. XXVIII, 11) אין פ׳ אלא תפלה the expression *pag'a* means prayer (with ref. to Jer. XXVII, 18; VII, 16); Gen. R. s. 68; Sot. 14[a]; a. fr.

פְּגִינְתָא ch. same, *prayer,* v. פְּגִינוּתָא.

פָּגַל (cmp. פָּגַם) *to mutilate; to make rejectable, loathsome; to unfit.* — Denom. פִּגּוּל.

Pi. פִּרְגֵּל (denom. of פִּגּוּל) *to make a sacrifice rejectable through improper mental disposal* (Lev. XIX, 7); *to be the cause of becoming piggul.* Zeb. 13[b] טבילת אצבע מְפַגֶּלֶת בחטאת the act of dipping the finger in the blood of the sin-offering (with an inappropriate mental disposal, e. g. with the intention of offering the limbs the next day) unfits the sacrifice. Men. II, 3 אינו מְפַגֵּל ... התודה מפגלת את התודה an inappropriate intention connected with the thank-offering unfits also the bread (that goes with the thank-offering), but an inappropriate intention with regard to the bread does not affect the thank-offering. Ib. הכבשים מְפַגְּלִין וכ׳ improper intentions connected with the offering of the lambs affect &c. Ib. 13[b] אין מתיר מפגל את המתיר one act which fits the sacrifice for eating (v. מַתִּיר) cannot unfit another act of the same nature, e. g. if the priest on offering a handful of flour had in mind an unlawful application of the frankincense, the latter is not hereby made rejectable. Ib. עד שיְפַגֵּל בשתידהן וכ׳ until he had in his mind an improper application of both of them to the extent of the size of an olive. Ib. 17[a] הקטרה מפגלת הקטרה one offering burnt on the altar (if connected with an improper intention) may cause the unfitness of another offering. Ib. אין מפגלין בחצי מתיר you cannot create *piggul* with one portion of the *mattir* (s. supra); a. fr. — Part. pass. מְפוּגָּל; f. מְפוּגֶּלֶת; *pl.* מְפוּגָּלִים, מְפוּגָּלִין; מְפוּגָּלוֹת. Ib. II, 3, sq. Tosef. ib. V, 5; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּגֵּל, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּל *to be made rejectable, to become* פִּגּוּל. Men. 13[b] לא נ׳ של שמאל ... פיגל בירך if he had an improper intention with regard to the right side of the offering, the left did not become *piggul* (the priest eating thereof is not guilty). Zeb. 28[b] מה שלמים מפגלין ומִתְפַּגְּלִין וכ׳ as in the peace-offerings there are parts which create *piggul* (e. g. the sprinkling of the blood with a wrong intention concerning the limbs or the flesh) and again parts liable to become *piggul,* so in all things liable to become *piggul,* there must be parts which make, and parts which become *piggul*; a. fr.

פַּגֵּל, *Pa.* פַּגֵּל ch. same. Men. 13[b] מְפַגְּלֵי אהדדי each may make the other *piggul.* Ib. 16[a] מיהדר מְפַגְּלֵי בשלישית (not פרגולי) ל׳ל why is the making *piggul* in the third act again mentioned?; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּגֵּל *to be made piggul.* Ib. 14[a] אילימא לאִתְפַּגּוּלֵי דם מי מִתְפַּגֵּל do you mean that the blood is to become *piggul?* Can blood become *piggul?*; לאיפגולי בשר that the flesh is to become *piggul.* Ḥull. 58[b] לענין איפגולי as regards becoming *piggul*; a. fr.

פַּגְלַגּוּלָה, v. פַּלְגּוּלָה.

פַּגְלַיָּא, v. פְּגַר III.

פַּגְלִין, Targ. Ez. XVII, 8 some ed., read: לְגֶפֶן.

פִּגָּם *rue,* v. פִּיגָם.

פָּגַם (cmp. פָּסַל) *to cut, mutilate; to damage, lessen*; trnsf. (cmp. פָּסַל) *to disqualify, unfit.* Num. R. s. 21 כל המפגם את עצמו פיגם וכ׳ he who tarnishes his reputation discredits his family at the same time; Tanḥ. Pinḥ. 2; Yalk. Num. 772. Y. Snh. II, 20[b] פָּגְמָה תכתוב the Bible text curtailed her name (אביגיל for אביגיל, I Sam. XXV, 32). Arakh. 16[b], v. אֶכְסְנַאי. Gen. R. s. 6 חזר ופיגם אותה (not אותם) the text reduces her (the moon) again (calling her 'the small light'). Pes. 105[b] טעמו פָּגְמוֹ as soon as he tasted it (the wine in the cup), he rendered it unfit (for a cup of benediction); a. fr.—Part. pass. פָּגוּם; f. פְּגוּמָה &c. Sifré Deut. 320 בזוי ופ׳ contemptible and detested (Yeb. 63[b] משוקץ ומתועב). Keth. 40[b] בעל פ׳ if he had connection with an impaired woman (opp. שלימה). Y. Sabb. VI, 8[a] bot. כדי שלא . . . פ׳ (not פגימה) that it should not appear as if the right shoe were defective; a. e.—Esp. (law) *to impair the legal value of a document by admitting a receipt on account* (cmp. שׁוֹבֵר). Keth. IX, 7 הפוֹגֶמֶת כתובתה a woman that impairs her marriage contract. expl. ib. 8. Ib. 87[b] פוגמת כתובתה בעדים if she states that she has received partial payment in the presence of witnesses. Ib. פויחתת . . . חיינו פוגמת if a woman lessens the amount in her marriage contract (declaring that it has been made out for a larger amount than had been agreed upon) . . ., is it the same as admitting partial payment or not? Y. ib. IX, 33[b] יורש שפ׳ אביו שטר חובו an heir whose father had admitted partial payment on a note of indebtedness in his possession; Tosef. Shebu. VI, 5. Gitt. 18[a] עד שתְּפָגוֹם וכ׳, v. זָקַף; Y. Shebi. IX, beg. 39[b]; a. fr.

Nif. נִפְגַּם, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּם *to be mutilated, diminished, impaired; to become defective, cracked, get out of order; to be discredited.* Arakh. 16[b], v. אֶכְסְנַאי. Bekh. VI, 1 נִפְגְּמָה אזנו if the ear of the first-born animal has become defective (lopped, bored through). Ib. 4 שנִפְגְּמוּ, v. גָּמַם. Arakh. 10[b] וחיה קולו ערב ונפ׳ and the sound of the flute was sweet, but it became impaired. Ib. . . . ונִתְפַּגְּמוּ וכ׳ אלו שני כלים those were the two implements that had remained from the first Temple, but they became defective and could not be mended; a. fr.

פְּגַם ch. same. [Targ. Job XXV, 5 פְּגָמָא סיהרא, v. פְּגָמָא.]—Y. Ber. IX, beg. 12[d] פְּגָמָה . . . למרגלית דלית it is like a jewel of inestimable value, however high a price one may set upon it, one undervalues it. Keth. 41[a] דלא קא פָּגִים לה when he does not damage her (in the public esteem); a. e.—Part. pass. פָּגִים, פְּגִיעָא; f. פְּגִימְתָּא. Pes. 106[a] כסא פ׳ a defective cup of wine (not full); חביתא פ׳ a defective cask; a. e.

Ithpa. אִיפַּגַּם, *Ithpe.* אִיפְּגַם as preced. *Nif.* B. Mets. 116[a] כיון דמיפַּגְּמָא because it is easily damaged (battered); a. e.

פְּגַם m. (preced. wds.) 1) *injury, deterioration; blemish, discredit.* Tanḥ. Vayishl. 5 פ׳ הוא לאשה it is discreditable to a woman (to be showy). Y. B. Kam. VIII, end, 6[c]; Bab. ib. 93[a] משום פְּגַם משפחה because it is a discredit to the entire family. Gitt. 59[b] משום פְּגָמוֹ של ראשון because it might cast a reflection on his predecessor (making it appear as if he were not a legitimate priest); משום פ׳ שניהם because it reflects on both of them. Sot. 41[a] משום פגמו של ראשון because it discredits the scroll first used (as if it had been found unfit for reading in it). Sifré Num. 92 דברי פ׳ criticising words, opp. דברי שבח. Yalk. Ps. 846 ע״א קרויה לשם פְּגָמָהּ וכ׳ a heathen deity is named with an opprobrious epithet, as *ḥerem, shekets* &c., opp. לשם שבח; a. fr.—נותן טעם לפ׳, v. טַעַם. Cant. R. to VII, 8 (in Chald. dict.) אנן בעינן נתן ביה פ׳ וכ׳ we desire to discredit him (the idol), by being there and not bowing to him &c.—Snh. 73[b] פְּגִימָה (from פְּגַם), v. פְּגִימָה.—2) *indemnity for deterioration* in value or social standing, to be paid to a seduced or outraged girl. Keth. III, 4 המפתה ניתן בושת ופ׳ וקנס the seducer must pay an indemnity for exposure to shame and for loss of value, and a fine besides. Ib. 7 פ׳ רואין אותה וכ׳ as to indemnity for loss of value, we estimate her as if she were a handmaid to be sold &c.—3) (v. פְּגִימָה) *the decrease of the moon*; trnsf. *decline.* Pesik. R. s. 15 (ref. to Ps. LXXXIX, 38) כהדין סיהרא . . . אתם מונין לפְּגָמוֹ like the moon: if you do good, you shall count by its fulness (by referring to your political ascendancy); if not, you shall count by its decrease (by the symptoms of decline); Pesik. Haḥod., p. 53[a] לפְּגָמָהּ; v. next w.

פִּגְמָא, פְּגָמָא ch. same, 1) *blemish, discredit.* Sot. 41[a] ומי חיישינן לפ׳ do we take into consideration that a scroll may be discredited by reading from a second one in the same service? Ib. בתרי סיפרי . . . ליכא פ׳ תלתא . . . איכא פ׳ when three persons read successively from three scrolls, there is no discredit, but when one person reads from two scrolls, there is discredit (it has the appearance as if the first scroll had been found defective); Yoma 70[a]; a. e.—2) *the decrease of the moon, wane.* Targ. Job XXV, 5 עד דפָּגְמָא דסיהרא וכ׳ Ms. (ed. דפְּגִימָא סיהרא, read: דס׳) until the wane of the moon is in the east, the sun does not shine (simultaneously with the moon, v. פְּגִימָה). Pesik. Haḥod., p. 53[a]; Pesik. R. s. 15 . . . על מלייא רחבעם . . . אברהם הא סיהרא על פִּגְמָהּ Abraham, Isaac, . . . Solomon—that is the moon in its growth to fulness; Rehoboam . . . Zedekiah—that is the moon on the wane; v. preced.—3) *semicircular turret*, v. פִּגְמָא.

פְּגִימִין m. *pl.*, v. פְּגִימָה.

פְּגַן (cmp. פְּגַע); *Hif.* הִפְגִּין *to entreat, cry for help.* B. Kam. 114[b] (Ar. חבגן). Taan. 18[a] עמדו והַפְגִּינוּ בלילה rise and cry by night; הלכו והַפְגִּינוּ וכ׳ (Ar. וחבּ׳) they went and cried &c.

פַּגָּן ch. same. Targ. Koh. I, 12. Targ. Y. Gen. XXII, 20. Targ. Koh. IX, 17 דפַגָּן (not דפַגּ׳); a. e.

Af. אַפְגִּין *to intercede.* Targ. Y. Ex. XXXII, 10.

פָּגָן m. (paganus) *villager, commoner, civilian.* Y'lamd. to Lev. V, 21, quot. in Ar. וכ׳ פולח פ׳ a soldier and a civilian who provoked the king to anger (Tanḥ. Vayikra 6 קרתני ובן פלטרין). Tanḥ., ed. Bub., Vayera 21; Gen. R. s. 50, a. e., v. סָגָן. Num. R. s. 15; Tanḥ. Bha'ălōth. 11; ed. Bub. 20 היום אירפכוס למחר פ׳ למחר קומוס למחר סרדיוט (not סגן) (under the Roman government) one is to-day a consul, to-morrow a civilian &c., v. סַרְדִּיוֹט; a. e.—*Pl.* פָּגָנִים, פָּגָנִין. Ex. R. s. 15 (Matt. K. פָּגָנִין).

פָּגָנָא ch. same.—*Pl.* פָּגָנֵי, פָּגָנַיָּא. Y. Hor. III, end, 48[c];

Y. Sabb. XII, 13c bot. תרין זרעיין ... בולוטיריא ופ׳ there were two families in Sepphoris, a senatorial family and a family of commoners (v. בּוּלְבָּטֵס).

פַּגְנוּת* f. (פָּגַן) *entreaty.*—*Pl.* פַּגְנִיּוֹת. Pirké d'R. El. ch. XXXV (ref. to Koh. VII, 8) ואומר כל דברי ... שבכל יום פ׳ (not פגניות) who was long-suffering every day and spoke all possible words of entreaty.

פַּגְנִיקָא m. pl. (paganica, sub. indumenta); מאנין פ׳ *garments of a commoner.* Midr. Sam. ch. XXIV (ref. to I Sam. XXVIII, 8) פ׳ מ׳ he put on a commoner's garments; Lev. R. s. 26 מאנוירין נפרקא (corr. acc.).

פָּגַע (b. h.) 1) *to strike against, come in contact with, meet;* (in a hostile sense) *to attack, strike.* Tanḥ. Vayishl. 4 כיון שפ׳ בעשו בלובשי when he met Esau. Gen. R. s. 75 אם פ׳ ברזל he met those clad in iron armor. Succ. 52b, a. e. ולמה לא פָגַעְתָּה פ׳ בך מנוול זה, v. נָוַול. Y. Kidd. III, 64d bot. בו (not ביה) why didst thou not connect thyself with him? Num. R. s. 5 כדי שלא תְּפַגֵּע בכולם מדת הדין וכ׳ (not רפגע) in order that divine justice might not strike all of them, he took half of his name (the letter ה) &c. Ex. R. s. 5, end לְפַגּוֹעַ במשה בקשה ... divine justice wanted to strike Moses. Koh. R. to IX, 11 עת היא שפּוֹגַעַת באדם וכ׳ (not האדם), v. עָרַע III.—2) *to beseech, entreat.* Gen. R. s. 68 (ref. to Gen. XXVIII, 11) וַיִּפְגַּע במקום ... מפני מה וכ׳ 'and he entreated the Lord' ... why is the Lord surnamed *maḳom*? (v. מָקוֹם). Ib. מיחו ויפגע במקום צלי וכ׳ what does *vayifg'a bammakom* mean? He prayed on the site of the Temple; a. e.—*Part. pass.* פָּגוּעַ; *pl.* פְּגוּעִין *stricken, afflicted* (with insanity). Y. Sabb. VI, 8b top, v. פָּגַע.

Nif. נִפְגַּע *to be stricken; to suffer.* Ib. משנ׳ after one has been stricken; Y. Erub. X, 26c bot. Ḥag. 14b; Tosef. ib. II, 3 הצריץ וכ׳ he looked (into the divine secrets, v. פָּרְחֵס) and became demented; Y. ib. II, 77b top. Sabb. 13b אין שוטה נ׳ a maniac cannot be stricken with dementia (one overladen with sorrows becomes indifferent to new afflictions); a. e.

Hif. הִפְגִּיעַ 1) *to cause suffering, afflict,* v. מַפְגִּיעַ.—2) *to suffer.* Koh. R. l. c. עת ... והוא מַפְגִּיעַ time strikes man ..., and he suffers, v. עָרַע III.—3) *to entreat.* Ib. פעמים שאדם מפגיע וכ׳ at times man prays and is answered &c.

פְּגַע I, פְּגִיעַ ch. same, 1) *to meet.* Targ. Prov. XVII, 12 (h. text פגוש). Ib. XXIX, 13 (Var. פגיחו); a. e.—Gen. R. s. 36, beg. פ׳ ביה שידא וכ׳ the demon Sh'madon met him; Yalk. ib. 61; Lev. R. s. 5 פ׳ ליה וכ׳ (corr. acc.). B. Kam. 99b פְּגִיעוּ ביה ... גברא R. K. and R. A. met that man. Ber. 58b. Y. Kidd. III, 64d bot. יאות עביד דלא פ׳ ביה he did right not to connect himself with that man. Ib. top דלא תְּפַגַּע בהון, v. פָּסוּלָא I; a. fr.—2) *to plague.* Gen. R. s. 58; Yalk. ib. 102 פְּגִיעוּנֵיהּ, v. סַרַס.

Af. אַפְגַּע *to intercede, pray.* Targ. Esth. IV, 14.

Ithpe. אִתְפְּגַע *to happen.* Y. Ber. II, 5c bot. ומיתפגע ביה and it happened to him (he died).

פֶּגַע m. (b. h.; preced.) *contact, accident, (evil) occurence; affliction, plague.* Ber. 17a ותצילני מפ׳ רע and save me from meeting with evil; a. e.—*Pl.* פְּגָעִים, פְּגָעִין *evil spirits.* Shebu. 15b (expl. בשיר, Mish. ib. II, 2) the song of thanksgiving (Ps. XXX) ושיר של פ׳ וכ׳ and the song referring to evil spirits (Ps. XCI, 1—9), and some call it song of *n'ga'im* (plagues, with ref. to ונגע, ib. 10); Y. Erub. X, 26c bot. אומרין הדו שיר של פ׳ וכ׳ they used to recite the 'song of demons' in Jerusalem (in the Temple, when one was threatened with insanity); Y. Sabb. VI, 8b top שיר פגועין, the song for the stricken. Midr. Till. to Ps. XCI שיר של פ׳ היה אומר משה וכ׳ Moses recited the ninety-first psalm on ascending the heavens, when he said &c.

פְּגַע II, פְּגָעָא ch. same, 1) *evil occurrence, plague.* Targ. I Kings V, 18.—*Pl.* פְּגָעִין. Ruth R. to I, 16 (ref. to לא תחטא עלי לא תסבין (תַּפְגְּעִי אל תפגעי ib., as if it were פ׳ מיני (not פגעיך) do not commit a sin through me, do not suffer afflictions on my account (by dissuading me from embracing the Jewish faith).—2) *pl. evil spirits.* Targ. II Esth. I, 2.

פְּגָעִין m. pl. (cmp. פִּרְקָעִין) *plums.* Sabb. 144b (Rashi in early eds. פְּרִיגְעִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

פָּגַר, *Pi.* פִּיגֵּר (cmp. פגם, בגר, פכר) *to split, break up, destroy.* Midr. Till. to Ps. XI, 3 ... אם הצדיקים שהשתיתו ופִּירְגְּרוּ אותם וכ׳ when the wicked come and destroy the righteous that have established thy world &c.; Yalk. ib. 653 אם השיתין ... עמדו רשעים ופִּגְּרוּם וכ׳ if the wicked have risen and destroyed the foundations (of the Temple) which face the deep (v. שִׁית). Midr. Till. to Ps. LXXIX והצדיקים ופירגרו את בניך (ed. Bub. והרגו). Ib. to Ps. X ... ופגרו אותן and the righteous in whom thou didst find pleasure, the enemies haven risen and destroyed them; a. e.

פְּגַר I ch., *Pa.* פַּגֵּר same, *to break up, destroy; to break through.* Targ. Is. XIV, 17. Targ. O. Ex. XXIII, 24.—Ib. XIX, 21; 24; a. fr.—Part. pass. מְפַגַּר; f. מְפַגְּרָא; *pl.* מְפַגְּרִין, מְפַגְּרֵי; מְפַגְּרָתָא. Targ. I Kings XVIII, 30. Targ. Ez. XXXVI, 35.—Pesik. Zakhor, p. 26a (expl. ערו, Ps. CXXXVII, 7) פַּגְּרוּ פִּגְּרוּ destroy, destroy ye!; ib. ʿĂniya, p. 135a פַּגְּרוּ פִּגְּרוּ פַּגְּארוּ; (Pesik. R. s. 32 חברו); Midr. Till. to Ps. l. c.; Lam. R. to V, 1.—Lev. R. s. 19 (expl. נמחרי לב) מפגרי לבא those crushed at heart (with ref. to רִמְּחִרִי, Nah. II, 6).

Af. אַפְגַּר *to wound, bruise.* Nidd. 66a מַפְגְּרָא לֵיהּ אַפְגּוּרֵי, v. בְּגַר.

Ithpa. אִתְפַּגַּר *to be destroyed, broken.* Targ. Lam. II, 8 (h. text אמללו). Targ. Ez. XXX, 4; a. fr.

פְּגַר II (b. h. *Pi.*) *to be lax, faint* (cmp. פּוּג).

Pa. פַּגֵּר 1) *to relax, take vacation, be idle.* Sabb. 129b יומא דמְפַגְּרֵי ביה רבנן a day on which the teachers took a hotiday.—2) *to cause to relax.* Keth. 103b לא סבר ור׳ אֲפַגְּרֵיהּ and Rabbi thought, I will not cause him to relax (in his charitable work, by appointing him a member of the college; or 'I will not wear him out', overburden him).

Ithpa. אִיתְפַּגַּר *to take vacation, absent one's self.* Ib. 111b אר׳ ... ולא אתא he (the teacher) took a three days' vacation and did not come (to school). Ib. אמאי אִיתְפַּגַּרְתָּ why did you absent yourself?

Af. אַפְגַּר *to be indifferent, neglectful.* Gen. R. s. 94 מאי טעמא א' מר why have you become indifferent (towards me)?

פַּגָּר m. (פָּגַר; cmp. Syr. בגר repagulum, P. Sm. 448) *bit.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7 (some ed. פרומבירא).

פֶּגֶר m. (b. h.; v. פָּגַר II) *lax, decaying, corpse.*—*Pl.* פְּגָרִים. Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 11) לכשיעשו בניך פ' בלא וכ' when thy children are lax bodies, without sinews and bones (bare of good deeds and character), thy merit shall stand by them. Y. Sot. V, 20c top ראו פִּיגְרֵי ... וכולם פ' מתים וכ' they saw the bodies of sinful men ..., and all of them were dead bodies cast out at the shore; a. e.

פִּגְרָא III, פִּגְרָא, (פַּ') ch. same. Targ. Is. XIV, 19; a. e.—Trnsf. (contemptuously) *body.* Targ. Prov. X, 13 (h. text גֵּו).—*Pl.* פִּגְרִין, פִּגְרַיָּא. Targ. Lev. XXVI, 30 (O. ed. Berl. פַּ'; v. Berl. Targ. O. II, p. 39). Targ. O. Gen. XV, 11 ed. Bon. (ed. Berl. a. oth. פַּלְגְּיָא; Ms. II פִּגְלְיָא, ed. Vien. פַּגְלַ', v. פגל). Targ. Y. II Deut. I, 1 פִּרְגֵ'; a. e.

פִּגְרָא m. (פָּגַר I) *damage* (to a ship); *indemnity for shipwreck.* B. Mets. 69b ... אגרא ופ' ספינתא when hiring a ship ... you must pay rent and indemnity for damage, v. אַגְרָא I. Ib. 70a ... ופ' בשעת שבירה אגרא the rent must be paid at the time of taking possession, and the indemnity, when the ship is wrecked.

פָּגַשׁ (b. h.; cmp. פָּגַע) *to strike against, meet,* v. infra.

Nif. נִפְגַּשׁ *to meet; to wrestle, fight.* Deut. R. s. 11 נִפְגַּשְׁתִּי עם המלאך וכ' I wrestled with the angel and defeated him; אתה נִפְגַּשְׁתָּ וכ' thou didst meet the angel in thy territory; Yalk. ib. 951 פָּגַשְׁתִּי, פָּגַשְׁתָּ.

Hithpa. הִתְפַּגֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּשׁ same. Deut. R. s. 9; Yalk. Ps. 840. Y'lamd. to Gen. XLVIII, 1, quot. in Ar. מִתְפַּגֵּשׁ.

פְּגַשׁ* ch. same, *to strike, kick.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 15, quot. in Ar. פַּגְּשׁוּ (as corresp. to כשרת, v. Ibn Ezra a. l.).

כְּפַר פַּ', פַּגָּשׁ pr. n. pl. *K'far Paggash.* Y. Ab. Zar. V, 44d. Tosef. ib. VI (VII), 8 כפר פַּגָּשָׁה.

פגש, Tosef. Kel. B. Mets. III, 1, v. פַּגְרוֹן.

פַּגָּשָׁה, v. פַּגָּשׁ.

פְּדָא, Ab. Zar. 40a Ar., v. ארא.—Y. Keth. VII, 31c top מן חפ' פרנון, v. פָּרָאפוּרְנוֹן.

פַּדָּא (פַּנְדָּא) m. (=פדעא; פְּדַע; cmp. פְּדוֹנָא) 1) פ' דמרא *blade of the hoe* (v. Sm. Ant. s. v. Ascia); [comment. *the club, handle of the hoe*].—2) *blow, wound.* B. Kam. 27b שקל פ' דמ' וכ' Ar. a. Ms. H. (ed. פנ') he took a hoe and struck him.—*Pl.* פַּדֵּי (פַּנְדֵּי). Ib. מאה פ' בפדא וכ' he ought to have given him a hundred blows with the hoe.

פָּדָא I, v. פדי.

פָּדָא II (abbrev. of פְּדָיָה) pr. n. m. בר פ' *Bar-Pada,* an Amora. Naz. 5a; Tem. 10a. Meil. 4b בר פדת (corr. acc.; v. Tosaf. to Tem. l. c.). Macc. 2a; (Y. ib. I, beg. 31a בר פדריה); a. fr.—[Treat. Sof'rim XII, 3, v. פַּגְּרֵי.]

פְּדָאמֵי* m. pl. (Pers.-Arab. *fadâm,* v. Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 225b) *pieces of cloth with which the face is covered,* a sort of *masks, bandages.* Sabb. 66b (expl. אנקטמין, לוקטמין) פ' Ar. (ed. פרמי; Ms. O. a. Alf. פראמי), v. פּוּרְתָּא.

פְּדָד, פְּדָגוֹג m. (παιδάγωγος) *pedagogue, tutor, a youth's governor.* Gen. R. s. 1 (expl. אמון, Prov. VIII, 30). Ib. s. 28 למלך שמסר את בנו לפ' וכ' like the case of a king that gave his son in charge of a governor, who led him to excesses. Pesik. Baḥod., p. 101b אמר פְּדָגוֹגוֹ וכ' said his tutor, let him go to school; a. fr.—*Pl.* פְּדָגוֹגִין, פְּדָדֵי. Num. R. s. 1, beg. ולא העמדתי לכם שלשה פ' וכ' (not להם) and did I not assign to you three governors: Moses, Aaron, and Miriam? (Lev. R. s. 27 שלוחין). Deut. R. s. 2; a. e.

פַּדְגוֹר, פְּדָגוֹנָא ch. same. Targ. Y. Num. XI, 12.—*Fem.* פַּדְגּוֹנְתָּא, פִּדְדַּגְנְתָּא *nurse.* Targ. Y. I Gen. XXXV, 8 (h. text מינקת). Ib. XXIV, 59 פרגוותה, פדגוותה, read: פַּדְגּוֹגְתָּהּ.

פַּדְגְּרָא, v. פּוֹרַגְרָא.

פְּדָה, v. פרי.

פדה, Y. Sabb. I, 3b חד אפר פ' (פרה), a corrupt., v. חוֹתָא.

פְּדוֹעָא m. (פְּדַע) *stone mason's adze* or *hammer* (ascia). Targ. Prov. XXV, 18 ed. Lag. (Levita פדריעא, ed. פרי, corr. acc.)

פדורלי, פדורולי, v. פְּרוּלָא.

פְּדוּת f. (b. h.; פָּדָה) *redemption, delivery.* Esth. R. to V (VII), 15; a. e.

פַּדַּחַת f. *front, forehead.* Yeb. 120a ... פ' ולא פרצוף ולא פ' וכ' an identification by the forehead without the face, or by the face without the forehead is illegal; Bekh. 46b. Ib.; Nidd. III, 5 איזהו רוב ראשו משתצא פַּדַּחְתּוֹ (not משרצא) what is 'the larger part of its (the infant's) head'? when its forehead comes forth. Macc. 20b ולפדחתו, v. פְּאָה; a. e.

פְּדַחְתָּא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 38 פ' דביח אפוי (h. text מצח).

פָּדָה, פְּדִי (b. h.) [*to cut loose,*] *to liberate, redeem.* Ab. Zar. 4a אם יש להם זכות אֶפְדֵּם if they have any merits, I will liberate them. Ib. (ref. to Hos. VII, 13) אני אמרתי אפדם במונם וכ' I thought, I will ransom them by taking their money (impoverishing them) in this world, that they be admitted to the world to come. Deut. R. s. 2 ופודה למי שרוצה he could acquit whomever he wanted to, opp. חָבַשׁ. Y. Yeb. XVI, 15c bot. הצלוב ... ופְּדָאתּוֹ as regards him whom witnesses have seen impaled, I may say, an influential woman passed by and liberated him. Gitt. IV, 4 עבד שנשבה ופְּדָאוּהוּ if a slave has been captured, and they (Jews) redeemed him. Ib. 6 אין פּוֹדִין את השבויין וכ' we must not redeem captured persons for more

than their value, this is a measure of public benefit (v. תִּיקּוּן). Ib. 58[a] עד שאֶפְדֶּנּוּ בכל וכ׳ until I redeem him at any price they may ask. Maas. Sh. IV, 7 הפודה מעשר שני he that redeems second tithes (Deut. XIV, 26). Ib. 1 פּוֹדֶהוּ כשער מקומו he redeems the fruit at the market price of his own place. Ib. V, 4 כיצד פודין נטע רבעי how is fruit of the fourth year (Lev. XIX, 24) redeemed? כמה אדם ... מניח he puts the basket down in the presence of three persons and says, how many basketfuls will a person buy for a Sel'a, to collect at his own expense?; a. v. fr.—Esp. *a) to redeem the first-born* (Ex. XIII, 12 sq.). Bekh. 49[b] הפודה את בנו וכ׳ if a man redeems his son before he is thirty days old. Ib. VIII, 6 הוא לפדות if he (the father) is to be redeemed (the parents having failed to redeem him), and the son is to be redeemed; Kidd. 29[a]. Ib. מצווה לפדות את עצמו is bound to redeem himself; a. fr.—*b) to redeem an object dedicated to the sanctuary* (Lev. XXVII, 13; 27, a. e.). Ib. פָּדָאוֹ במאתים וכ׳ if he bought an object back for two hundred Zuz, and before taking possession it went down &c.; a. fr.—Part. pass. פָּדוּי; f. פְּדוּיָה; *pl.* פְּדוּיִים, פְּדוּיִין; פְּדוּיוֹת. Ib. מה שפדה פ׳ what he bought is bought (his transaction is final). Bekh. 49[b] בנו פ׳ his son stands redeemed; a. e.

Nif. נִפְדֶּה *to be redeemed.* Bekh. VIII, 6 בחזקת שלא נ׳ שנ׳... the presumption is that he has not been redeemed, until evidence is offered that he has been. Ib. 7 וכולם נִפְדִּין בכסף וכ׳ and all of them are redeemed with money or money's worth. Kidd. 29[a] תפדה תִּיפָּדֶה כל שמצווה וכ׳ 'thou shalt redeem' (Num. XVIII, 15), thou shalt be redeemed (redeem thyself): whosoever is (eventually) bound to redeem himself, is bound to redeem his son (but the mother is not bound to redeem her first-born son); a. fr.

פְּדֵי ch., v. פְּדַע I.

פְּדִיָּה, פְּדָיָה f. (preced.) *redemption.* Bekh. 12[b] (ref. to Num. XVIII, 15) לפ׳ תקשיחיו וכ׳ (the text) put it (the first-born ass) on an equal footing (with the first-born son) with regard to the duty of redemption, but to nothing else (any details of the law). Ib. I, 7 מצות פ׳ the duty of redeeming; a. fr.—*Pl.* פְּדִיּוֹת, פְּדָיוֹת. Ber. 55[b] שלש פ׳ three Biblical verses in which פדה occurs.

פְּדָיָה, פְּדָיָא (b. h.) pr. n. m. *P'dayah*; בר פ׳ *Bar-P'dayah*, an Amora. Y. Macc. I, beg. 31[a], v. פָּרָא II. Y. Peah IV, 18[b] bot.; Y. Ḥall. III, 59[a] bot. רבי פ׳ (corr. acc.). Pesik. Par., p. 37[b]; Pesik. R. s. 14 בר פדיון (corr. acc.); Koh. R. to VIII, 1; Yalk. ib. 977. Y. Sabb. I, 3[a] bot.; Y. Shek. II, end, 47[a] בר פחויא (corr. acc.); a. e.—V. Fr. M'bo, p. 70[b].

פִּדְיוֹן m. (b. h.; פָּדָה) *delivery; redemption, ransom.* Snh. 106[a] אוי לה לאומה... עושה פ׳ לבניו woe to the nation that is found (to interfere), when the Lord prepares delivery for his children. Bekh. I, 6 פ׳ פטר חמור the animal designated as ransom for the first-born of an ass (Ex. XIII, 13). Ib. פ׳ מעשר שני the redemption money for the second tithes. Ib. II, 1 פ׳ הבן the redemption of the first-born son. Ib. 2 לאחר פִּדְיוֹנָן after they have been redeemed. Ḥull. 7[a] שבויין פ׳ the ransom of captives; a. fr.—[בר פדיון, v. פְּדָיָה.]

פְּדוּיָא, Y. Gitt. V, 47[b] some ed., read: פְּדַנְיָא, v. פָּרָא I.

פְּדוּיָה, v. פְּדִיָּה.

פְּדָיִית, v. פְּדִיָּה.

פְּדִיסִין, v. פִּישׁוֹס.

פְּדִיעָא, v. פְּדוֹעָא.

פְּדִיקְמֵי* קָקוֹ פ׳, m. pl. (κακοπαιδευτοί) *ill-bred, degenerate.* Y. B. Bath. VIII, 16[b] bot. כרון אתון ק׳ פ׳ now you show that you are ill-bred, give me back what I gave you, opp. בניו דהנירה, v. חֲנָנְיָה ch.

פְּדְמוּעָה, v. פַּרְמוּעָה.

פַּדָּנָא, פְּדָן m. (פדד *to cut*) 1) *ploughshare, plough.* Targ. I Sam. XIII, 20.—Num. R. s. 8; Pesik. R. s. 23-24, v. סַכָּא. Lam. R. to I, 16 שרי תורך ושרי פַּדָּנָךְ untie thy oxen, and untie (take apart) thy plough (Y. Ber. II, 5[a] top קנקנך); a. e.—*Pl.* פַּדָּנַיָּא, פַּדָּנִין. Targ. I Sam. XIII, 21.—2) (with תורי, or sub. תורי) *yoke of (plough-)oxen, pair* (corresp. to h. צמד). Targ. Hos. X, 10; a. fr.—B. Kam. 96[b].—*Pl.* as ab. Targ. Job I, 3; a. fr.—3) פַּדַּן אֲרָם (b. h.) pr. n. pl. *Paddan-Aram.* Targ. Gen. XXV, 20; a. e.

פְּדַע (b. h.)=פָּדָה, *to redeem.* Y. Kidd. I, end, 61[d] (ref. to Job XXXIII, 24) פְּדָעֵהוּ בייסורין redeem him (let him expiate his sins) by sufferings (cmp. next w.).

פְּדַע I ch. (cmp. פרד, s. v. פַּדָּן) *to split; to wound.* Targ. I Kings XX, 37 (h. text פצע).—Snh. 109[b] דפ׳ ליה לחבריה וכ׳ (in Sodom) when a person wounded his neighbor, they told him, pay him for bleeding thee. Ib. פַּדְעֵיהּ Ms. M. one (of them) struck him; ed. פַּדְרוּהוּ (fr. פרר) they struck him. Lev. R. s. 12; Esth. R. to I, 22 (Par. 5) מחרוניה ופַּדְעוּנֵיהּ they struck him and wounded him; a. e.

פְּדַע II **פִּי׳, פְּדָעָה, פְּדָעָא** m. (preced.) *blow, wound.* Targ. O. Ex. XXI, 25 (Y. פּוּ׳). Targ. Y. I ib. XV, 25 פְּדָעָא.—Koh. R. to VI, 11 או חד פדעה or he receives a blow (from a noxious animal, v. אמכותי).—*Pl.* פְּדָעִין or פְּדָעִין. Lev. R. s. 12; Esth. R. to I, 22 (Par. 5) פ׳ דמגן (transl. of פצעים חנם, Prov. XXIII, 29) wounds unrequited. V. פְּדוּעָא.

פְּדַעְתָּא f. (preced.) *an open (lacerated) wound, sabre-cut.* Ab. Zar. 28[a] (Ms. M. פְּדַרְתָּא).—V. פְּדוּעָתָא.

פֶּדֶר m. (b. h.) *fat.* Tam. IV, 2. Ḥull. 27[a], sq.; Yoma 26[a]; a. fr.—*Pl.* פְּדָרִים, פְּדָרִין. Gen. R. s. 68 כנגד אברים ופ׳ וכ׳ the time for the evening prayer corresponds to the time of the consumption of the limbs and fat-pieces on the altar. Y. Yoma IV, 41[d] bot.; Ber. 26[b]; a. fr.

פַּדְרָא, פִּי׳ ch. same, esp. (cmp. הֶשֵׁן) *dung, manure.* Nidd. 28[a], v. אַפִּידְרָא.

פַּדְרְגִימְטָא, v. פָּרְדִּיגְמָטָא.

פִּדְרָנִית, v. פִּרְדָּנִית.

פִּדְרַת, Ar., v. פְּרַת I.

פְּדָת pr.n.m. *P'dath*, 1) father of R. Elazar. Erub. 54b; a. fr.—2) son of R. Elazar, an Amora. Y. Meg. IV, 75c top; a. fr.—[Meil. 4b, v. פָּדָא II.]

פֶּה c. (b. h.) [*opening,*] *orifice, mouth; speech.* Hull. 142a, v. לָחַךְ. Pes. 113b המדבר אחד בפה ואחד בלב he who speaks one way with his mouth, and another way in his heart. Ex. R. s. 1 (play on בפרך, Ex. I, 13) בפה רך with soft (persuasive) speech; Sot. 11b. Tanh. Kor. 9 עד שהביאתו לפי הארץ וכ׳ until it (the fire) brought him to the opening of the earth, among those that were swallowed up; Yalk. Num. 752. Sabb. 140b, sq. בהמה שפיה יפה a beast whose mouth is clean (that does not drop saliva when eating; oth. opin.: that is fastidious about its food), opp. שפיה רעה; a. v. fr.—Keth. I, 6, a. e. לא מְפִיהָ וכ׳, v. חָיָה. Shebu. IV, 1 מִפִּי עצמו (an oath) out of his own mouth ('I swear that I know no testimony in thy case'), מפי אחרים administered by others.—בְּפִי or על פה *by word of mouth.* Gitt. 72b top אי אמר ר׳ יוסי בעל פה whether R. Yose had the same opinion in the case of a verbal condition. Ib. 60b תורה רוב בכתב ומיעוט על פה of the interpretations of the Law, the larger portion rests on the written text, the smaller on oral tradition. Ib. על פה . . . דברים שבכתב דברים שבעל פה וכ׳ written things (Biblical passages) must not be recited from memory, verbally transmitted words must not be recited from writing.—תורה שבעל פה (abbrev. שבע״פ) *oral law.* Yoma 28b, a. fr., v. כָּתַב.—לְפִי *a) according to, in proportion to.* B. Bath. 11b לפי בני אדם in proportion to the number of inhabitants of a house; לפי פתחים in proportion to the number of entrances (of a building); a. fr.—*b) because.* Snh. VII, 4 לפי שבאת . . . לפירכך וכ׳ because a human being has gone to ruin through it, therefore &c.; a. fr., v. לְפִירְכָךְ.—Trnsf. *any orifice.* Ab. V, 6 פי הארץ the opening of the earth (that swallowed Korah); פי הבאר the opening for the well (Num. XXI, 16).—Nidd. 16b רוק בתוך הפה spittle in the mouth, euphem. for blood in the *orifice of the matrix.* Snh. 100a (play on תַּחְתִּירוֹ פֹּה של מטה, Ez. XLVII, 12) לחתור פה של מטה to open the lower orifice (the womb of the childless), opp. פה של מעלה the mouth; ib. להתיר פה עקרות; Men. 98a; a. fr.—*Pl. a)* פִּיּוֹת. Deut. R. s. 2 (ref. to Zech. XIII, 8) חפ׳ שאומרים שתי וכ׳ those mouths that say, there are two powers (good and evil). Cant. R. to IV, 4 (play on תלפיות, ib.) ספר שאמרוהו פ׳ הרבה the book (תְּהִלִּים, Psalms) which many mouths have indited (the book of many authors). Ib. תל שמתפללין בו כל פ׳ the mound (Temple ruins) towards which all mouths are directed in prayer; Ber. 30a. Ib. 5a (expl. פיפיות, Ps. CXLIX, 6) חרב של שתי פ׳ a two-edged sword; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XXVIII שתי פ׳ *two faces*, v. פְּרֹנָה.—*b)* פִּיפִּיּוֹת. Num. R. s. 18 פ׳ הרבה באותה ... at that moment many mouths of the earth were opened (Yalk. ib. 752 פיות).—*c)* (Chald. *pl.*) פּוּמִין *open vessels; topmost layer in open vessels.* Tosef. Ter. V, 11 אם יש [שם] מאה פ׳ וכ׳ if a hundred open vessels are there (in one of which an upper layer of T'rumah has been put) &c.; חפ׳ אסורין the upper layers are forbidden; Y. ib. IV, 43a bot.

פ״י, פ״א, פ״ה the letter *Pé.* Sabb. 104a [read:] פ״ה כפופה פ״ה פשוטה פה פתוח פה סתום the curved Pé and the straight Pé (פ and ם) intimate: an open mouth (in due time), a closed mouth (in due time). Snh. 104b מפני מה הקדים פ״ה לע״ין why has Pé been placed before 'Ayin (Lam. II, 16-17)? Gen. R. s. 84 (ref. to פַּסֵּי) פ״א פוטיפר וכ׳ Pé intimates Potifar &c.; a. fr.—*Pl.* פֵּיפִין. Sabb. 103b טיתין של פ׳ טיתין one must be careful not to write Teths looking like Pés &c.

פֶּה m. *pah*, name of a worm in figs. Sabb. 90a פה דתאני וכ׳ the *pah* in figs . . . is dangerous. Ib. קטלתיה פ״ה לדרן (not קטלה) the *pah* has killed that man.

פֹּה, Y. Snh. I, 18c bot., v. פּוֹהַ ch.

פְּהָא, v. פְּהִי.

פְּהוּק, v. פִּיהוּק.

פְּהָא, פְּהִי (v. P. Sm. 3040) *to be hollow, empty, idle; to run about, wander.* Part. פָּהֵי. Targ. Prov. XVIII, 2 (ed. Wil. פחי, corr. acc.; h. text התגלות).

פְּהִ״י, פְּהֵי, v. פִּיהֵי.

פָּהְיָא m. (preced. art.) *vagrant, restless man.* Targ. Prov. XVIII, 1 (ed. Wil. פָּהְיָה; ed. Ven. פָּהְיָ, corr. acc.; h. text נפרד).

פָּהַק, *Pi.* פִּיהֵק *to open the mouth, yawn.* Ber. 24a bot. Ib.b כשהוא מְפַהֵק וכ׳ סַנְטֵר, v. Nidd. IX, 8 מְפַהֶקֶת, v. עָטַשׁ; a. fr.

פַּהְתָּא, v. פּוּהָא I.

פּוּאָה f. *puah, Rubia Tinctorum, dyer's madder* (v. Löw Pfl. p. 311). Shebi. V, 4 פ׳ של עדיות the *puah* growing on choice land; פ׳ של צלעות growing on sides (of rocks); Y. ib. 36a top פ׳ של צילעות פיטרה (not פיטרה). Sabb. IX, 5. Ib. 66b (expl. קשרים, Mish. VI, 9) קשורי פ׳ garlands of *puah* (a prophylactic); a. fr.

פּוּג (b. h.; cmp. פוח) *to evaporate, become faint; to escape.* Tosef. Sabb. III (IV), 5 שהפוג צינתן sufficient time for the cold in them to escape; Sabb. 40b שתפוג Ms. M. (ed. שתִּפְוג); Y. ib. III, 6b top שתפיג. Yoma 34b שתפוג Ms. M. (ed. שתפיג). Ker. 6b כדי שלא תפוג ריחה that its fragrance may not escape. Y. Bets. I, 60d top שטעמן פָּג their flavor would escape; a. fr.

Hif. הַפְיִג 1) same, v. supra. Erub. 64b עד שהפיג יינינו until the wine we drank has escaped (the effect of the wine is overcome).—2) *to lose taste, intensity; to cause to escape; to cool off; to mitigate.* Pes. 41a מים שאין מַפְרִיגִין טעמן water, which does not give up its taste (to the substance boiled in it) שאר משקין שמפיגין וכ׳ other liquids, which do communicate their taste. Bets. 14a כל התבלין מפיגין טעמן . . . מַפְרִיגָה וכ׳ all spices lose their taste (when pounded a day before), but salt does not &c. Midr. Till. to Ps. LXXIX ה׳ את חמתו וכ׳ let out his anger on wood

and stone. Snh. 22b מפרגין את הירין ... דרך a walk of a mile, or a little sleep cause the wine to escape (counteract the effect of the wine); Erub. l. c. Ib. שדרך מפרגה וכ' that walking counteracts &c. B. Bath. 10a יין מְפַרְגוֹ, v. פַּחַד.—Yoma I, 7 והַפֵּג אחת וכ' and drive out (thy drowsiness, cool thy feet) &c., v. אֶחָד. Ib. 75b מן מְפַרְגָן ... דברים the manna counteracted the effect of such food as traders sold them; a. e.

פּוֹג ch. same, 1) *to evaporate, faint* &c. Targ. Ps. XXXVIII, 9 פָּגִית (ed. Lag. פַּגְּרִית, fr. פגר; h. text נפוגתי). Targ. Esth. II, 1 פג ed. Lag. (Var. פח). Targ. Hab. I, 4 פָּגַת (Levita פֵּרְגַת, read: פָּרְגַת); a. e.—Part. פָּגֵג, פָּרֵיג, פָּרֵג; f. פָּגְיָא, פָּרְגַת; *pl.* פָּרְגָן. Targ. O. Gen. XLV, 26.—Y. Pes. III, 30a top מן דטלא פריגא מנהון (not מה) after the dew upon them has evaporated. Meg. 25b דלמא פריגא דעתיידהו וכ' lest the minds of the congregation be fainting (lose courage, on hearing the curses); a. e.—2) *to weaken, mitigate.* Part. פָּאֵיג. Targ. Lam. III, 49.

Pa. פַּיֵּיג *to cause relaxation; to slacken.* Ib. II, 18. Targ. Prov. XIV, 30 מפייג ed. Lag. (oth. ed. מפליג).

Af. אַפְּיֵיג *to let (the wine) escape.* Targ. I Sam. I, 14.

Ithpo. אִתְפּוֹגָג *to seek relaxation from anger, trouble* &c., *seek diversion, sport.* Lev. R. s. 27 לא אתא אלא לאתפוגגה וכ' he came only to sport with his children (not to argue with them seriously); ib. לא אתא אלא מתפגג (read: מִתְפּוֹגְגָא); Yalk. Mic. 554 למתפוגגא (corr. acc.); Num. R. s. 10; Cant. R. to V, 16 (not לתחפ'); Tanḥ. Emor 10. Ib. [read:] לא אתת דא אלא לְמִתְפַּגְּיָא עם ברה this woman has come to court merely to have some sport with her son.

פּוּגָא I pr. n. m. *Puga.* B. Bath. 90b, v. סוּגָא II.

פּוּגָא II, **פּוּגָה** I pr. n. river, v. פִּיגָא.

פּוּגָה II f. (b. h. פוגה; פּוּגַת נפש), פּוּגַת נפש *relaxation, recreation.* Pirké d'R. El. ch. XXXIII ויצא לפ' נ' וכ' he went out to look at the harvesters as a recreation.

פ"רגחמ"ט, substitute for ופרסין (Dan. V, 25) by permutation of letters called א"ת ב"ש q. v. Snh. 22a; Cant. R. to III, 4; a. e.

פּוּגְלָא m. *radish, the soft tuber of the radish.* Ber. 36a; Erub. 28b צנון ... אדשתא דפ' the radish is planted for the sake of the tuber (to be eaten before it is hard and woody). Ḥag. 15a עקר פ' ממישרא וכ' (Elisha ben Ăbuya) tore a radish out of the ground on the Sabbath. Ab. Zar. 10a. Y. ib. II, 41a bot.; Y. Ter. VIII, 45d top, v. נְצַץ; a. e.—*Pl.* פּוּגְלִין. Y. B. Bath. IX, 17a; Y. Peah VII, 20b top פּוּגְלִין. Gen. R. s. 67 שרי עקר פ' רבריבן וכ' he (Rabbi) began to tear out the large radishes and plant small ones (intimating to Antoninus the necessity of removing the old officers and appointing new ones); Yalk. ib. 115; a. e.

פּוּגְנִי, Targ. II Esth. IV, 1, v. בּוּגְנִי.

פּוּגָע, Yalk. Ps. 697, v. פִּיגָא.

פּוֹדַגְרָא, **פּוֹדַגְרָה** c. (ποδάγρα) *gout in the feet*, in gen. *sore foot.* Y. Sabb. VI, 8c top (expl. צרינית, Mish. VI, 6) פ' (Bab. ib. 65a בת ארכא, v. אַרְכָּא) a sore on the sole of the foot. Sot. 10a (ref. to I Kings XV, 23) אחזתו פר' he was seized with gout; Snh. 48b (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Num. R. s. 23 פלאגרא (corr. acc.); Tanḥ. Mas'é 12; Yalk. Kings 172.—[Y. Maasr. I, 49a bot. פודגרה, פרד', v. פּוּרְגָּדָה.]

פּוֹדַגְרוֹס m. (ποδαγρός) *suffering with gout, gouty, lame.* Yalk. Lev. 469; Lev. R. s. 5 (not פודגריס; Ar. s. v. עלב: פטגריטוס, corr. acc.), v. דִּיאִיקְרָטָא. [Koh. R. to V, 12 דגלום פטרגוס, read: פּוֹדַגְלוֹס or פודגרוס, v. דגלום.]—*Pl.* מה היו עושין החשושין והפ' שבהם פּוֹדַגְרִין. Yalk. Sam. 161 what did the feeble and the lame among them do? (Midr. Till. to Ps. XVIII, 17 only החשושין).

פּוֹדוֹפְּסִילָא m. pl. (ποδόψελλα) *anklets.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. אצעדה, Num. XXXI, 50) פר' Ar. (ed. כדופסלא, כרו', corr. acc., or פִּירוֹפ', χειροψελλα(?); LXX ψέλλιον). Ib. (expl. צעדות, Is. III, 20) פדופסלה, פר' (corr. acc.).

פּוֹדָעָא, v. פַּדְעָא.

פּוּדַעְתָּא f. (פַּדַּע) *wound, bruise.*—*Pl.* פּוּדַעְתָּא. Targ. Prov. XXIII, 29 (ed. Wil. *sing.*; ed. Lag. בוצתא). Ib. XX, 30 (ed. Lag. a. oth. פויעתא). Ib. XXVII, 6 (ed. Lag. פועתת'); a. e.

פּוּי, **פּוֹת**, Part. pass. *Pi.* מפויה, Tosef. Ter. VII, 16, Var. מפוירת, v. פּוּחַ h.

פִּיוְלָא, v. פִּיוְלָא.

פּוּילוֹן, Yalk. Gen. 82 פּוּלוֹנוֹ, v. פִּילוֹן.

פְּוּסָרוֹס pr. n. (Πευσαρος?) *Peusarus*(?), name of a tortuous street, prob. in Tiberias. Y. Ber. IX, 13c top דרך ... כגון אהן פ' (ed. Lehm. פּוּסְרוֹס, ed. Krot. פופסרס) it was a tortuous road (where he met her, v. עַקְמוּמִית), like the P.; Y. Ab. Zar. I, 40a bot. פסוורוס. Y. Erub. VIII, 25b top אהן פירו' זרק מחוכה וכ' if one throws an object (on the Sabbath) from the P. into an open public road or *vice versa*, v. פָּלַשׁ I. Y. Shek. VII, 50c bot. נשכח מן פירוסרוס ולגיו (not דלגיו; Bab. ed. פירוא, Ms. M. פּוּסְרוֹס) I wish I might find it somewhere towards the interior of the P.

פַּוּוְתָא, v. פַּיּוּתָא.

פּוּזְמִיקִין, **פּוּזְמִיקוֹן**, v. פּוּזְמִירִיקוֹן.

פַּז', **פּוּזְמָקִי** m. pl. (Pers. pagéng, v. Perles Et. St. p. 3, note) 1) *gaiters* of red leather, *fine shoes.* Sabb. 10a רבא ... רמי פ' ומצלי וכ' (Ms. M. מינקיט פרזמקי, corrected רמי) R. ... put on fine gaiters for prayer, saying, prepare thyself to meet thy God (Am. IV, 12); Yalk. Am. 542 מנקט פוזמקי (corr. acc.). Shebu. 31a (to people that came to court in rich dress) שלופו פַּזְמַקְרֵיכוּ וכ' (late ed. פוזקמייכו; Ms. M. פומקרייכו, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) take off your fine shoes, and come down for judg-

ment.—2) *soldiers' leggins, greaves.* Sabb. 62ª (expl. מגפיים, Mish. VI, 2) פּוּזקי.

פּוּזקמי, v. preced.

פּוּחַ (b. h.) *to blow, blow up*; פ׳ נפש *to blow the soul out, to dishearten.* Num. R. s. 20 מה אני הולך אצלו לְפַּוֵּחַ את נפשו why should I go to him (Balak) to dishearten him?; Tanḥ. Balak 13.—[Y. Ter. VIII, 46ª top שתפות הכריה, read: שתפרה, v. כְּרִיָּה.]

Hif. הִפְרִיחַ 1) same, esp. *to break wind.* Sabb. 49ª; 130ª שלא יַפְרִיחַ בהן that he will not desecrate the T'fillin by passing winds. Ab. Zar. 17ª הֵפְרִיחָה she broke &c.; a. e.—2) *to stir up.* Midr. Till. to Ps. III אל תַּפְרִיחוּ את הרשן do not stir up that which slumbers (do not disturb the accepted order of the psalms); Yalk. ib. 624 (not תפריחו).

Pi. פִּוְּרַח (denom. of פִּרְחַ) [*to use powdered colors,*] *to paint.* B. Bath. 60ᵇ יאירן מְפַוְּרְחִין, v. כִּיר; Tosef. ib. II, 17.—Part. pass. מְפוּוָּרְחָת; f. מְפוּוֶּרְחֶת. Ib. Tosef. Ter. VII, 16 מפוירה ed. Zuck. (Var. מפויירת; מצוירה) read מְפוּוֶּרְחָת or מְפוּוֶּרֶת.

פּוֹחַ ch. same, 1) *to blow.* Y. Snh. I, 18ᶜ bot. פַּח (ed. Krot. פה, corr. acc.); Y. R. Hash. I, 58ᵇ top פּוֹחַ blow, breathe!, v. רַפַּח.—2) *to evaporate,* (with נפשא) *to despair.* Targ. Y. Num. XXI, 30 עד דְּרַפַּח נפשיהון until they are in despair (h. text עד נפח).—3) *to cool off, be sobered.* Targ. Esth. II, 1 (ed. Lag. פג).

פּוּחָא m., **פּוּחֲתָא** f. (preced.) *breath, wind.* Targ. Job XXX, 22 (ed. Lag. רוחא). Ib. XX, 3 (ed. Lag. פרחא, corr. acc., or כרוּחָא). Targ. Prov. XI, 29 פותתא Bxt. (ed. Lag. פתחא, ed. Wil. פהתא, corr. acc.).

פּוּחָא (פּוֹחָא) *trap*, v. פָּחָא.

פּוּחֲחַ, v. פָּחַח.

פּוּחְלָן, v. פֻּחְלָן.

פּוֹחֵר m. (v. פָּחַר) *potter.* Tanḥ. Vayikra 4 יש פ׳ מתאוה לכלי חרס does a potter want earthen vessels?

פּוֹחֶת m. (פָּחַת) *a scraping tool, chisel* (?). Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3 יד הפ׳ ובן הפ׳ quot. in R. S. to Kel. XXIX, 8 (ed. Zuck. יד הפתוח ובין הפחות) the handle of a large or of a small scraper.

פּוּחֲתָא, v. פּוּחָא.

***פּוּט** m., v. פֻּטְפּוּט.

***פּוֹטָא** m. (φῶς, *pl.* φῶτα) *lights.* Y'lamd. to Num. X, 29, quot. in Ar. פוטיאל שהאיר במעשים טובים (כמו) שאת אומר ביונית פ׳ (ed. Koh. פוטיא) Hobab is surnamed Putiel (Ex. VI, 25), because he shone through good deeds, as you say in Greek *phota.*

פּוּטְמִין, v. פִּיטָמָא.

פּוּטִי pr. n. m. *Puṭi*, a disparaging abbreviation of *Putiel.* Snh. 82ᵇ, a. e., v. פָּטָם.

פּוֹטְיָא f. (φωτία) *brightness*, v. פּוֹטָא.

פּוֹטִיאֵל (b. h.) pr. n. m. *Putiel*, the father-in-law of Elazar, son of Aaron, in Agadah identified with Jethro (and also with Joseph). Mekh. Yithro, ʿĂmal., s. 1 פּוֹטִי שנִּפְטַר מע״ז Jethro was surnamed Putiel, because he withdrew from idolatry. B. Bath. 109ᵇ, a. e., v. פָּטָם a. פּוֹטָא.

פּוּטְיוֹלִין (variously corrupted) pr. n. pl. *Puteoli*, a great sea-town of Italy. Macc. 24ª שמעו קול המונה של רומי מפ׳ ברחוק מאה וכ׳ (ed. בבל מפלטיה, margin. vers. מפטרילוס; Ms. M. מפלטוס, v. Rabb. D. S. a. l. note) they heard the din of the city of Rome (on travelling) from P., at a distance of one hundred and seventy miles; Lam. R. to V, 18 פוטליילוס; Sifré Deut. 43 של מפטרילון (v. חֲמֵרָה); Yalk. Is. 278 מפנילאוס. [The termination וס in the above forms corresponds to the accus. -ους, -os.]

פּוֹטִינוֹן, v. next w.

פּוֹטִינוֹס m. (φωτεινός) *bright, splendid.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 16 פּוֹטִיפַר שנכנס לביתו של פרעה ונעשה ביתו פּוֹטִינוֹס וכ׳ his name was Potifar (φωτοφόρος), because he entered the house of Pharaoh, and his house became bright, for he brightened up the house of Pharaoh; Gen. R. s. 86 (differ. paronomasia) שהיה פּוֹרֵעַ ... כיון שירד חִפֵּר לשם נעשה פּוֹטִינוֹן Ar. (ed. פוטנון) he used to uncover himself before the idol, but when the bullock (Joseph, Deut. XXXIII, 17) came there, he (Potifar) became enlightened; Yalk. ib. 145 פ׳ ... וכיון שירד יוסף [glossator explains עשיר *rich*, v. Gen. XXXIX, 5].

פּוֹטִירִין m. (ποτήριον) *poterion*, name of a shrub (Astragalus Poterium), a species of tragacanth, yielding a gum which was used for spicing wines; פירלי פ׳ *a vial of poterion*, a medicinal drink taken after bathing. Gen. R. s. 51 (ref. to מנת כוסם, Ps. XI, 6) כפ׳ פ׳ לאחר המרחץ (not פרטרין) like the vial of poterion after a bath; Y. Pes. X, 37ᶜ top דרפלי פ׳ כדרפלי פ׳ וכ׳ (corr. acc.); Yalk. Ps. 655 (not פוטרין). Gen. R. s. 10 כיון שיצא חבריו פ׳ פ׳ של יין לשתותו when he (Titus) came out of the bath, they handed him a vial of poterion wine to drink; Koh. R. to V, 8 כוס זבוב נמצא בתוך פ׳ פ׳ של יין (not פוטרין). Gen. R. s. 88 פ׳ שלו a fly was found in his (Pharaoh's) vial &c.; Yalk. ib. 146 סילי פושרין (corr. acc.).

פּוֹטִיתָא f. *puṭitha*, name of a small fish or reptile. Macc. 16ᵇ; Pes. 24ª; Erub. 28ª.

פּוֹטְלִילוֹס, v. פּוּטְיוֹלִין.

פּוֹטַנָּג, פּוֹטַנְג, v. פּוּתַנְג.

פּוֹטָסוֹת, v. פִּרְטוּס.

פּוֹטְרָת, Y. Shebi. V, 36ª top, read: פּוֹ (πέτρα), *rock* v. פּוּאָה.

פּוֹטְרִין, v. פּוֹטִירִין.

פּוֹטְרִיתָא, v. פִּרְטָא II.

פּוֹר, Tosef. Ter. VIII, 16 מפּוּרִית, מפּוּרִיָּה, v. פּוּחַ h.

פּוֹרְיָטָנָא, פּוֹרְיָטָן, v. פִּירְיָטָן.

פּוּךְ m. (b. h.) *stibium, eye-paint.* Sabb. 109ª פ׳ מעבירו וכו׳ stibium removes (cures) the King's Daughter (v. מֶלֶךְ), stops the tears, and advances the growth of the eye-lashes. B. Bath. 16ᵇ (expl. קרן הפוך, Job XLII, 14), v. רֵשֶׁק.

פּוֹכִיאָא, Targ. I Sam. XIV, 16, some ed., read: סַכְוָאָא, v. סַכְוָאָה.

פּוֹכְלְתְּרִין, Treat. Tsitsith (ed. Kirchh., p. 22), read: פִּיבּוֹלְטְוֹרִין, v. תִּבְלְטוֹרִים.

פּוֹל, imperat. of נָפַל.

פּוֹל m. (b. h.; פלל or פול *to split*) *bean.* Kil. I, 1 פ׳ חלבן the white bean. Ib. 2 פ׳ מצרי the Egyptian bean (Colocasia); a. fr.—*Pl.* פּוֹלִין. Tosef. ib. II, 8, v. גַּמְלוֹן. Tosef. T'bul Yom I, 1; a. fr.

***פּוֹל** m. (פָּלַל; cmp. פָּלָה) *decision, search*; פ׳ בעל חלם a superintendent of the Temple, *guardsman.* Tosef. Kel. B. Kam. I, 6 (R. S. to Kel. I, 9 חפיל).

פּוֹלָא ch., *pl.* פּוֹלִין, פּוּלֵי (v. preced.) *detectives, scouts; agents.* Targ. Y. Ex. IX, 7; 27.

פּוֹלָא m. = h. פּוֹל. Targ. Ez. IV, 9. Targ. II Sam. XVII, 28 (ed. Wil. פּוּ; ed. Lag. פּוֹלִין, *pl.*).—Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ, a. e. פ׳ מיצרייא, v. לוּבְיָא.—Y. Kil. I, 27ª top (expl. פול, Mish. I, 1) פולא R. S. to Kil. l. c. (ed. פילה, read פו׳).—*Pl.* פּוֹלִין, פּוֹלֵי. Targ. Y. Deut. XIV, 19. Targ. II Sam. l. c., v. supra.

פּוֹלְגָּא = פַּלְגָּא.

פּוֹלְגָּן, v. פַּלְגּוּ.

פּוֹלוֹיָה pr. n. m. *Poloyah.* Ex. R. s. 42 end יהודה בן ירוחדה, prob. to be read: פּוֹרְיָה; Pesik. R. s. 40 יהודה בר פנוי, ed. Fr. (ed. Prag פלוי, v. Friedm. note 48); Yalk. Cant. 988 פּוֹרְיָה.

פּוֹלוֹסְטוֹת, v. פּוֹלִיסוֹטוֹת.

פּוֹלוֹסִיפוֹת, Tosef. Shebu. III, 6, read: פִּילוֹסוֹפוֹס.

פּוֹלוֹסִיקָא, Yalk. Sam. 151, read: פִּילוֹמָכָיָא.

פּוֹלוֹסְמוֹסְטוֹס, Yalk. Prov. 950 some ed., read: אֶפִּירִילִיטִיס.

פּוֹלָח m. (פָּלַח) *soldier, officer.* Y'lamd. to Lev. V, 21, quot. in Ar., v. פָּגָן.—*Pl.* פּוֹלְחִין. Ib. to Deut. VII, 17, quot. in Ar. דרכן של פ׳ לובשין וכו׳ it is the custom of soldiers to wear nail-studded shoes. Ib. to Deut. XIX, 1, quot. in Ar. שני פ׳ ... מוסרין וכו׳ they give each Israelite two soldiers to guard him.

פּוֹלְחָן, Yalk. Num. 762, prob. to be read: פּוּחְלִין or פַּחְלִין; [glossator to Yalk.: = פֻּלְחָן].

פּוֹלְחָנָא, פּוּלְחָנָא m. (sometimes f.) (פָּלַח) *servitude, service.* Targ. Ez. XXIX, 18. Targ. Deut. XXVI, 6 (O. ed. Vien. פֻּלְחָן); a. fr.—Esp. *priestly service, Temple service, worship.* Targ. Y. Ex. XXIV, 5; a. fr.—Targ. Y. Num. XXIII, 1, a. e. עבודה זרה = h. פ׳ נוכראה, idolatry.—Y. Ber. IV, beg. 7ª (ref. to פלח. Dan. VI, 17) (in Hebr. dict.) וכי יש פ׳ בבבל וכו׳ was there Temple service in Babylonia? But. . . . it means prayer.

פּוּלְחָנוּתָא f. (preced.) *work, tilling.* Targ. Koh. V, 8 (7).

פּוֹלְטָרִיוֹת, Gen. R. s. 69; Yalk. Is. 337 פלט׳, v. פַּלְטָרָא II.

פּוֹלִי, Y. Sabb. VI, 8ª bot. מטון לפ׳, read: לפילי.

פּוֹלִיָּא, Midr. Till. to Ps. IX פ׳ פילוס בנה (some ed. פילוסוס בנה פילפא); Yalk. ib. 642 פ׳ פילוש בנה פילפא, read: פילוסוס בנה פילפא Philippus built *Philippa* (abbrev. of פילפופולוס *Philippopolis*).

פּוֹלִיוֹס, Nidd. VIII, 1, Bab. ed. 57ᵇ, read: פַּלְיוֹם, v. אַפַּלְיוֹן.

פּוֹלְיָמוֹן, v. פּוֹלְיָרִיטוֹן.

***פּוֹלִיטִיקִין** m. pl. (πολιτικοί) *city-people.* Ter. II, 5 מפני שהוא מאכל פ׳ (Ms. M. פוליטוקוס, read: פוליטי׳ sing.) because it (the wild onion) is the food of city-people (as health-preserving, v. Ned. 66ª, quot. s. v. כּוּפְרִי).

פּוֹלִימְרִיכוֹן (not כרין ...) m. (πολύτριχον) *Polytrichon, Maiden-hair.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ, v. רוֹעֲזָר.

פּוֹלִיוֹנִיוֹת, Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V, read: פַּלְיוֹנוֹת, v. פַּלְיוֹם.

פּוֹלְיָרִיטוֹן m. (foliatum, φουλιᾶτον S.) *an ointment* or *oil prepared from leaves of spikenard.* Cant. R. to I, 3 לצלוחית של פ׳ like a flask of foliatum; Snh. 108ª פָּלְיָרִיטוֹן; (Gen. R. s. 39 אפופלסמון); Ab. Zar. 35ᵇ פלירטין (Ms. M. פילירטון, corr. acc.). Tosef. Dem. I, 26 שמן של פר׳ spikenard oil; Y. ib. I, end, 22ᵇ. Yalk. Num. 771 (ref. to כאהלים, Num. XXIV, 6) כפלוטין (corr. acc.) like foliatum. Ib. אתה מכנה אותן בבצלים . . . מכנה אותן בפליטון thou (Balaam) comparest them to onions whose smell is offensive, but I (the Lord) compare them to spikenard oil. Tosef. Sot. XV, 9 אף על פי גזר וכו׳ Ben Baba forbade also the use of foliatum (after the destruction of the Temple), but &c.; a. e.

פּוֹלִימַרְכָא, v. next w.

פּוֹלְמָ׳, פּוֹלִימַרְכוֹס (variously corrupted) m. (πολέμαρχος) *polemarch, general.* Sifré Num. 131 שלח המלך לפ׳ וכו׳ the king sent a general out and ordered (him) to devastate it (the province); Pesik. Shub., p. 160ª פרומלוכוס (corr. acc.); Yalk. Hos. 532; 517; Yalk. Ex. 178; a. fr.—[Yalk. Lev. 631 שימש פ׳ פְּלוּמוֹפִילוֹן, v. פְּלוּמוֹפִילוֹן.]—*Pl.* פּוֹלִימַרְכִין, פּוֹלְמָ׳, פּוֹלְמָ׳ כרים לשום כרים, Ez. XXI, 27) פ׳ Ar. (ed. פלימרכים, כוס ...), v. כלירכין.—Ch. form: פּוֹלְמָ׳, פּוֹלִימַרְכָא. Targ. Ps. IX, 1 Ms. a. ed. Genua (missing in eds.).—*Pl.* פּוֹלְמָ׳, פּוֹלִימַרְכִין. Targ. II Esth. VIII, 7; a. e.—[Targ. Y. Gen. XXXII, 7; XXXIII, 1 פולמורכ׳, read: פּוּלְמוֹסִין.]

פּוּלִין, Lev. R. s. 18 some ed., read: פִּילוֹן.

פּוֹלִיס f. (πόλις) *city.* Pesik. Vayhi, p. 63[b]; Pesik. R. s. 17, v. אִילְיוֹפּוֹלִיס.

פּוּלוֹסְטוּת, פּוּלִיסוֹטוּת, Y. Bets. V, beg. 62[d] חפ׳, read: חפי לסוטות, v. חָפָה.

פּוֹלִיפּוּס m. (πολύπους) *polypus, a morbid growth in the nose.* Keth. VII, 7 ואלו שכופין . . . ובעל פ׳ וכ׳ the following persons are forced to divorce their wives: one stricken with a skin disease, with a polypus &c.; expl. ib. 77[a] ריח החוטם whose nose is ill-smelling; ריח חפה whose mouth is &c.; Tosef. ib. VII, 11. Sabb. 109[a] יד מעלה פ׳ an unwashed hand (touching the nose) generates a polypus. Midr. Till. to Ps. VII, 10 . . . רשע והוא חוטא וחוטמה מעלה פ׳ a violent man and sinner (against God) is like an ungainly woman who has a polypus besides; a. e.—*Pl.* פּוֹלִיפְּסִין (sub. בעלי) *afflicted with polypus.* Y. Ḥag. I, 76[a] bot.

פּוֹלֶמוֹס m. (πόλεμος) *war,* esp. *war with the Romans.* Sot. IX, 14 בפ׳ של אספסיינוס during the Vespasian war; בפ׳ של טיטוס during the Titus war; בפ׳ האחרון during the last war (Hadrianic revolution); Tosef. ib. XV, 8 (missing in ed. Zuck.). Y. Ab. Zar. I, 39[c] top עד מתי אנו הורגין בפ׳ וכ׳ how long yet shall we slay one another in war?; a. fr.—[Tosef. Ḥull. III (IV), 27, read: פִּילְמוֹס, v. אפינס.]—*Pl.* פּוֹלְמוֹסְיוֹת, פּוּלְמוֹסָאוֹת, פּוּלְמֵסְיוֹת. Par. VIII, 9 המכזבים בפ׳ (מים) waters which are known to have failed in wars. Y. Erub. I, end, 19[d] הרוגי פל׳ slain in battle (during a revolution). Y. Yoma V, 42[d] bot. Lam. R. to II, 2 כמה פ׳ עשה וכ׳ how many wars did Hadrian wage?; a. e.

פּוֹלְמוֹסָא ch. *army.* Ber. 30[b] דאתא פ׳ דמלכא וכ׳ when a royal army came to the city (of Nehardea); Ab. Zar. 70[b] החוא פ׳ וכ׳ an army came &c. (Rashi: *a commander*). Ib. רובא דאתי בהדי פ׳ וכ׳ the majority of those that came in that army (or with that commander) were Jews. Ḥull. 46[a]; a. e.—*Pl.* פּוֹלְמוֹסִין *soldiers.* Targ. Y. Gen. XXXIII, 15. Ib. 1; XXXII, 7 (not פולמרכין, פולמורכ׳).

פּוּלְמוֹסְטוּס, v. אֶפִּימֶלִיטֵיס.

פּוּלְמוֹרְכִין, v. פּוֹלְמוֹסָא.

פּוּלְמַרְכוֹס, פּוֹלְמַרְכָא, v. פּוֹלִימַרְךָ׳.

פּוֹלְסָא m. (פֶּלֶס; cmp. b. h. פֶּלֶס) *circular plate* or *ring* used as weight and as uncoined money (v. פִּילַס). B. Mets. 47[b] (expl. אסימון, ib. IV, 1) פ׳ (Ar. פִּילְסָא) uncoined metal. Sabb. 65[a] ליעבד לה פ׳ let him use any circular plate for it (instead of a coin, סלע).—*Pl.* פּוּלְסֵי. Lev. R. s. 37 יהבת ליה אנתתיה עשרה פ׳ (not יהבי) his wife gave him ten *pulsin,* saying, buy something &c.—פ׳ דנורא heated disks or rings strung on a lash. B. Mets. 85[b] מחיות שתין פ׳ דנ׳ they (in heaven) punished him with sixty fiery lashes; Yoma 77[a] (omitted in eds.; v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Ms. M. פּוּלְסִים h. form); Ḥag. 15[a]. B. Mets. 47[a] הוה מפיק פ׳ דנ׳ (Rashi פילסא) he would have brought out before thee (shown thee) fiery disks (i. e. would have threatened thee with excommunication).

פּוּלְסָא, Ab. Zar. 39[a] Ms. M., v. פִּילוֹסָא.

פּוּלְפָּסִין, v. פּוֹלִיפּוּס.

פּוּלְקְמוֹן, Cant. R. to IV, 11, sq., Ar., read: פִּירְקִילְטִין, v. אַפִּירְקִילְטָא.

פּוֹלָר m. (φολλερόν=φόλλις, S., v. בּוֹלְרִין) *folleron, a small debased coin.* Y. Peah I, 15[d] bot. מילה דטבא חד פ׳ a thing which is worth one folleron; Gen. R. s. 35, end; Yalk. Prov. 934 מילתא אחד פלן (corr. acc.).—*Pl.* פּוֹלְרִין, פּוֹלָרֵי. Gen. R. s. 70 אי . . . בי׳ פ׳ יהיב ליה חמשה פ׳ when labor was worth ten follera, he (Laban) gave him five; ואם . . . בו׳ פ׳ הוה יהיב ליה בג׳ פ׳ and if the load he brought in was worth six follera, he (Jacob) gave it to him for three. Ib. s. 49, v. עִיגּוּלָא.

פּוּמָא, פּוּם m.=h. פֶּה. Targ. Ex. IV, 11. Targ. Y. ib. 10, v. חִגְרָא. Targ. O. Gen. XXIX, 2, sq.; (Y. פֻּם); a. fr.—Targ. II Sam. XXIII, 8 בפ׳ קלא with the voice of command (?).—Sabb. 67[b] לפ׳ רבנן to the mouth of our teachers, v. חֲזִין. Ib. 141[a] אפומיה דלחיריא on the top of the pole. Ib. בפ׳ דשישא into the orifice of a bottle, v. אֲשִׁישָׁא. Ber. 62[a] דמי פומיה דאבא וכ׳ Abba's mouth is like that of one that has never before sipped of a dish (he acts as if he touched a woman for the first time). Y. Ned. VII, end, 40[c] ליח אורחא . . . בפ׳ בעי מימר וכ׳ is it not a man's way (of speaking), when he sees a person at the entrance (of the town), to say, I saw him in Tiberias?; a. v. fr.—כְּפוּם, לְפוּם=h. לְפִי, כְּפִי, *according to; because.* Targ. Lev. XXV, 52. Ib. 51. Targ. Prov. XII, 8 לפ׳ ed. Lag. (ed. בפ׳, (corr. acc.). Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25; a. fr.—לפ׳ כן=h. לְפִיכָךְ, *therefore.* Ib.; a. fr.—Ab. V, 22 לפ׳ צערא אגרא according to the pain (in studying) is the reward. Y. Ber. I, 3[c] bot. לפ׳ כן צריך וכ׳ therefore was it necessary to say &c.; a. fr.—*Pl.* פּוּמַיָּא, פּוּמִין. Targ. Prov. V, 4; a. e.—Y. Ber. I, 3[b] top אילו הוינא . . . תרין פ׳ had I been standing at the foot of Mount Sinai, I should have prayed that two mouths should be created for man, one for studying the Law &c.; Y. Sabb. I, 3[a] sq.; a. e.—[Hebr. plur. פּוּמִין, v. פֶּה.]—פּוּם נהרא, v. נַהֲרָא, &c. פּוּם בְּדִיתָא, v. פּוּמְבְּדִיתָא.

פּוּמְאָרִים, פּוּמְרִיתָא, v. פּוּרְמָא.

פּוּמְבְּדִיתָא pr. n. pl. *Pumb'ditha* (*Mouth of B'ditha,* v. בְּדִיתָא), seat of a great Jewish academy, in Babylonia. Snh. 17[b], a. e. סבי דפ׳ the elders (scholars) of P. (Jehudah and ʿEna); חריפי דפ׳, v. חָרִיף; a. v. fr.—Denom. פּוּמְבְּדִיתָאָה m. *Pumb'dithean.* Ḥull. 127[a] לוויך וכ׳ פ׳ (not פומבריתא) if a Pumb'dithean joins thee (on the road), change thy inn (lest he rob thee).—*Pl.* פּוּמְבְּדִיתָאֵי. Sabb. 153[a].

פּוֹמְבִי, פּוּמְבוֹן, פּוֹמְבָּה, v. פּוּמְפִּי.

פּוּמְפָּרְנִי m. pl. (comp. of פּוּם a. בְּרִין; cmp. בֵּרְנִין a. בְּרִין) *the seam between a garment and its border.* Kidd. 32a.

פּוּמְט, v. פָּמוּט.

פּוּמִילוּס, Sifré Deut. 355, read: אֲפִימְלִיסִים.

פּוּמְעִים (פּוּמְעִין, פּוּמְעִיס), Lam. R. to I, 17, prob. a corrupt. of עַרְמְעִים or אַמְעִים, v. אַמְאוּס.

פּוֹמְפִּי, פּוֹמְבִי f. (πομπή, pompa) *solemn procession, pomp, solemnity, ostentation.* Y. Shek. I, beg. 45d כדי לעשות פומבי לדבר (Ms. M. פוסקי, read פומפי) in order to give greater publicity to the act; Y. Yoma II, 39d top; ib. II, end, 40a; a. fr.—Pesik. R. s. 12 לפי שלא נעשית לה פ' כאמהות because she had not been given a public funeral as was given to the other Mothers. Ib. הירה נעשה לחם פ' (masc.). Ib. s. 5 עשה להם פומבה גדולה made a great demonstration for them. B. Bath. 145b עשה עמו בפ' וכ' if a man acted as a friend's best man at a public wedding, and now asks his friend to be his best man at a private wedding. Ib. עתיר נכסין עתיר פ' וכ' rich in goods, rich in pomp (popular ovations)—that is the preacher of *hagadah* (v. אַגָּדָה); a. fr.—Trnsf. (v. Sophocles s. v. πομπή) *disgrace, reproach.* Ab. Zar. 54b לא דיין ... שעושין סלע שלי פ' וכ' it is not enough for the wicked that they have made my coin (divine image of man) a public disgrace, but &c.—Gen. R. s. 86, beg. בני בכורי הוא ואני מורידו פורופי Ar. (read: פומפי = πομπή) he (Jacob) is my firstborn son, and shall I let him go down to Egypt in disgrace?—Ed. ... בני בבזיון ואם ליתן בלבו של פרעה אריני מורידו פומבי אלא וכ' (corr. after 'Rashi' ואם אתן בלבו ... להורידו אריני מורידו) he is my firstborn son, and shall I make him go down in contempt? and if I put it into Pharaoh's heart to bring him down, do I not bring him down in disgrace? ('Rashi' אני מורידו פיפילא, corr. acc.).

פּוּמְפִּירְיָא m. pl. (reduplic. of פּוּם) *graters.* Y. M. Kat. II, 81b top הורי באילין פ' וכ' decided concerning grating tools that it was permitted to make them during the festive week for use on the festival.

פּוֹן (פְּנֵי) [*turn,*] a particle indicating the subjunctive mood, *would, might.* Targ. Gen. XXVI, 10. Targ. Num. XI, 29. Targ. Is. XLVIII, 18, sq.; a. fr.

***פּוּנָא** m. (preced.) *change.*—*Pl.* פּוּנִין (adv.) *alternately.* Targ. Job IV, 16 Ms. (ed. סוּגִיעִין).

פּוּנְדָּא, פּוּנְדָּה f. (funda) *money-bag, hollow belt.* Kel. XXIX, 1. Sabb. 120a. Ib. X, 3 בפונדתו ופיה למטה (if he carries an object) in his belt with its opening downward. Ib. בין פונדתו לחלוקו between his belt and his undergarment; a. fr.—Tosef. B. Mets. VIII, 14 בפי פ' וכ' (not בפרפונדא) if he placed the object of trust in the mouth of his money-bag (whence it could easily be taken out or lost) or on the edge of his roof &c.—*Pl.* פּוּנְדָּרוֹת. Zab. IV, 4.

פּוּנְדּוֹק, פּוּנְדָּקָא, v. פּוּנְדָּק, פּוּנְדָּקָא.

פּוּנְדִּיוֹן m. (popular abridgment of Dupondium or Dipondium) *Dupondium,* a Roman coin equal to two Asses. Maas. Sh. IV, 8 הוא יוצא בפ' ... והלך and he went to another place where the Isar (As) is worth a Dupondium. Kel. XVII, 11, a. e., v. כֶּסֶר. Y. Maas. Sh. IV, 55b top שני איסרין פ' two Isars are one Dupondium. Ib. III, beg. 54a (not פונדרין); a. fr.—Bekh. 50a פּוּנְדְּרִין.—*Pl.* פּוּנְדְּרִינִין, פּוּנְדְּרִינוֹת. Y. Kidd. I, 58d; Tosef. B. Bath. V, 12, a. e., v. מְשָׁח. Tosef. Maas. Sh. IV, 13. Ib. III, 6; a. fr.—Bekh. l. c. פּוּנְדִּירִין.

פּוּנְדָּרוֹת, v. פּוּנְדָּא.

פּוּנְדָּרִין, v. פּוּנְדִּיוֹן.

פּוּנְדָּרִיק, פּוּנְדָּרִיקָא, v. next wds.

פּוּנְדָּק m. (πανδοκεῖον) *inn, tavern, lodging place.* B. Mets. 26a שעשאו פ' לשלשה בני אדם (not ישראל; v. Rabb. D. S. a. l. note 4) when he made his house a lodging place for three persons (at the same time). Sot. 10a (expl. אשל, Gen. XXI, 33) חד אמר פרדס וחד אמר פ' one says, it means, Abraham planted an orchard, and one says, he put up an inn (for the reception of travellers); Gen. R. s. 54 (with play on פונדיק שְׁאַל מה תשאל וכ' (אֶשֶׁל) an inn, (where they say,) ask what you may desire, cake, meat, &c. Macc. 10b הקב"ה מזמינן לפונדיק אחד the Lord causes them to meet at the same inn. Yeb. XVI, 7 (122a) והביאוהו בפונדוק (Y. ed. בפונדק) and they brought him (the sick man) to an inn; a. fr.—[Y. B. Mets. V, 10c bot. אבל בפ', read: בפיסוק.]—*Pl.* פּוּנְדָּקוֹת. Men. 32b בפונדקותיהן at the door of their lodgings.

פּוּנְדָּקָא ch. same, *inn, public house.* Y. Ber. III, 6d top חוו יתבין קומי פ' ברמשא (or פונדקיא, not פונדריקא) sat in front of an inn in the evening. Ib. VI, 10b bot. פונדיקא דברכתא the inn of B'rakhta; a. e.—[Yalk. Gen. 150, v. פּוּנְדָּקִי.]—*Pl.* פּוּנְדָּקִין. Targ. Y. I Num. XXIV, 14. Targ. Y. II Ex. XIV, 2; Targ. Y. II Num. XXXIII, 7 פּוּנְדָּקֵי (h. text חירתא (ר) פי החירת); Targ. Y. ib. 8 פורוקי (corr. acc.). Targ. I Chr. I, 20 פּוּנְדּוֹקִין.

פּוּנְדָּקָאָה, v. פּוּנְדָּקִי.

פּוּנְדָּקָאן, v. פּוּנְדְּרִיקָא.

פּוּנְדָּקִי f. (corrupt. of ποντική = κάρυον ποντικόν) *filbert.*—*Pl.* פּוּנְדָּקָאוֹת, פּוּנְדָּקִין. Y. Naz. I, end, 51c פונדקרין (corr. acc.; Ar. פּוּנְדָּקִין). Y. Gitt. VII, 48d bot. פונדקאות עצמן if he ate the filberts themselves (with their burrs in their green state).

פּוּנְדָּקִי m. (denom. of פּוּנְדָּק = πανδοκεύς) *innkeeper, host.* Gitt. VIII, 9; Eduy. IV, 7; Tosef. Yeb. I, 10; Tosef. Gitt. VIII (VI), 8 לנה עמו בפ' she staid over night with him (her divorced husband) as her host. Lev. R. s. 1 אין גנאי ... עם פ' שלי it is not beneath a king's dignity to speak to his host (so did the Lord speak to Abraham, ref. to Gen. XVIII, 1); a. e.

פּוּנְדָּקָאָה, פּוּנְדָּקִי ch. same. Gen. R. s. 92 [read:]

עובדא חוה בדרומא דהוה תמן חד פ' וכ' it happened in Darom that a certain innkeeper was there &c.; ib. הההוא פונדקאה (some ed. קא ..., קה ..., corr. acc.); Yalk. ib. 150 פונדק, פונדקא (corr. acc.); a. e.

פונדקיא, Y. Ber. III, 6[d] top, v. פּוּנְדָּקָא.

פוּנְדָּקִית f. (preced. art.) *hostess, innkeeper*. Dem. III, 5; Ḥull. 6[b] הנותן לפ' שלו if one gives to his hostess (provisions to prepare). Yeb. XVI, 7 וכ' ובחזרתן אמרו לפ' and when they came back, they asked the (gentile) innkeeper. Ib. ולא תהא כהנת כפ' should a priest's wife not be as good (an evidence) as that innkeeper? לכשתהא כפ' when she will be (offering such evidence) as that innkeeper; Tosef. Yeb. end לכשתהא פ' (corr. acc.). Esth. R. to I, 9 (proverbial expression) לא תהא כהנת כפ' should the priest's wife &c., i. e. should the Lord not be at least as much revered as the idols?; Lam. R. introd. (R. Yitsḥ. 3); a. e.

פּוּנְדָּקִיתָא ch. same, esp. *keeper of a public house, harlot*. Targ. Josh. II, 1 (h. text זונה). Targ. Ez. XXIII, 44.—*Pl.* פּוּנְדָּקָן, פּוּנְדָּקָאן. Targ. I Kings III, 16 קאן ... ed. Lag. (oth. ed. קן ...).

פונדקין, v. פּוּנְדָּקִי.

פּוּנְדַּקְתָּא f. = פּוּנְדָּקָא; בתי פ' *brothels*. Targ. Y. Gen. XLII, 6 (perh. פּוּנְדָּקָתָא, *pl.*).

פונה, v. פִּינָּה.

פּוֹנְטוֹס pr. n. (Pontus, Πόντος) *Pontus*, the country bordering on the Pontus Euxinus. Targ. Y. Gen. X, 10 (h. text שנער (!); ib. XIV, 1 (some ed. בוגט, בונט).—Sifra B'har, Par. 1, ch. 1 מה שהוציא עקולס לעבדיו לפונשוס (corr. acc.) what Aquila exported (from Palestine) for his slaves to Pontus; Yalk. Lev. 659 לפנחוס (corr. acc.).

פונטיגון, v. פֶּנְטִיגוֹן.

פוניות, Y. Sabb. VII, 8[c] bot. שאל לפ', read: לְפַנְיוֹנִיָּה, v. פְּנִי.

פוניין, Y. Shebi. IX, end, 39[a] מיכלא בפ', read: מיבלא כופנין, v. פָּנִינָא.

פונין, v. פּוּנָּא.

פונסא, v. סמה.

פונקין, v. next w.

פּוּנְקָלִין m. pl. (πανούκλιον, Hesych. s. v. πήνιον; πανοῦλκος quot. in Sm. Ant. s. v. Tela; Lat. panuncula) *threads wound around the bobbin*. B. Kam. 119[b] אין לוקחין ... ולא פ' (Ms. M. פונקנין, Ms. H. פונקין) you dare not buy from the weaver ... threads of the bobbin (v. נִיר IV); Tosef. ib. XI, 11 פָּאנִיקְנִין (Var. פאנקין; anoth. var. סנאקנין, corr. acc.).

פּוֹנֵרְיוּת* f. (πονηρία) *baseness*. Y. Snh. X, 28[a] top שלשה כפרו בנבואתן מפני פ' three prophets disowned their prophetic mission on account of the baseness (with which they were treated; cmp. Midr. Prov. ch. XI עמד משה בכעס וכ').

פונשוס, v. פּוֹנְטוֹס.

פוס, v. פִּיס.

פּוֹסָא f. (fossa) *ditch*. Tosef. Ohol. XVI, 12 הרוגים ... פ' a ditch into which they throw the slain in battle (Ohol. XVI, 5 בור).

פוסטמוס, פוסטמוס, v. אַפּוֹסְטוֹמוֹס.

פוסיני, פוסיונני, פוסיאני, v. פְּסִיוֹנִי.

פוסימיס, פוסימים, v. פִּיסְטִיס.

פוסלין, v. פסלין.

פּוּסְקָא m. (פָּסַק) [*decree,*] *puska*, name of a huge cup which every guest at a banquet must empty. Yalk. Esth. 1048 (fr. Abba Gorion) כך היה תכסיס ... והוא נקרא פ' וכ' such was the order of things with the Persians: they had a large cup ... which was called *puska* &c.; v. פִּיתָקָא.

פוסקינוס, v. פִּרְסְקִינוֹת.

פּוּסְתָּא m. (Pers. *pûst*, Perles Et. St., p. 16) [*skin, rind on which writing is done,*] *sheet, page* (cmp. הַם, יְרִיעָה). Gitt. 58[a], v. אִרְנְגַּד.

פּוּעַ (cmp. פּוּחַ) *to blow*, v. פָּעָה.

Hif. הֶפְעִיעַ *to make breathe, revive*. Ex. R. s. 1 (ref. to פועה Ex. I, 15) שהיתה מְפִיעָה את התינוק וכ' she revived the infant (blew air into it), when people said, it is dead. —[Deut. R. s. 1 מפיע את מלכותי some ed., read: מוֹפִיעַ, fr. יָפַע.]

פּוּעַ ch., v. פְּעָא.

פּוּעָה I (b. h.) pr. n. f. *Puah*, one of the midwives in Egypt. Ex. R. s. 1, v. פּוּעַ h. Sot. 11[b], v. פָּעָה. Koh. R. to VII, 1, v. יָפַע; a. e.

פּוּעָה II f. (פָּעָה) *cry*, v. פְּעָיָה.

פּוֹעִירָה pr. n. m. *Po'irah*. Kidd. 66[a] אלעזר בן פ' a counsellor of king Yoḥănan (Jannai).

פּוֹעַל I m. (b. h. פֹּעַל; פָּעַל) *work, achievement*. Midr. Till. to Ps. XLIV ed. Bub. פ' שפעלת שרצו וכ' the work which thou didst accomplish, that they went forth from Egypt; Yalk. ib. 746. Ned. 62[a] עשה דברים לשם פָּעֳלָם do things for the sake of their effect (for the good which is achieved through them (Treat. Der. Er. Zutta ch. II לשום פְּעוּלָּתָן); [Rashi: לשם פּוֹעֲלָם in the name of their *Maker*].

פּוֹעֵל m. (preced.) *laborer, hired man, employee*. B. Mets. II, 9 (30[b]) חזה בטל מסלע ... כפ' (בטל) if by taking charge of a lost animal he neglected his usual work to

the extent of losing one Sela, he cannot say, give me one Sela, but he (the owner) pays him as he would pay an (idle) laborer, expl. ib. 31b כפ׳ בטל של אותה מלאכה וכ׳ like an idle laborer at the kind of work in which he was interrupted, i. e. as much as a laborer in that line would ask for stopping work for which he was engaged (which would be less than he would earn by working); [oth. opin.: as much as a laborer out of work would take rather than be idle]; ib. V, 4. Ib. 77a יד פ׳ על העלינה the laborer is at an advantage (v. יָד); יד פ׳ על התחתונה the laborer is at a disadvantage. Ib. 83b top בכניסתו משלו פ׳ the time needed for the laborer to go home from his work is part of his free time, i. e. must not be deducted from the hours belonging to the employer (v. הוֹצָאָה); Gen. R. s. 72; a. fr.—*Pl.* פּוֹעֲלִים. B. Mets. VII, 1. Ib. 89b; a. fr.—Ab. II, 15 חפ׳ עצלים . . . היום the day (of life) is short, the work large, and the workingmen (of the Lord) are lazy.—Pirké d'R. El. ch. XIX (ref. to Ps. XCII, 8) והצירצו כל פּוֹעֲלֵי צורת וכ׳ and all workers of similitudes of sun and moon shall see that they and their work are vanity.—[Ned. 62b, v. preced. w.]

פּוֹעֵל I, פּוֹעֲלָא II, פּוֹעֲלָה ch. 1) same. Targ. Y. Deut. XXIII, 25, sq. (ed. Amst. פָּעֵל, פּוֹעֵל).—Gen. G. s. 39, end, a. e. טבא פ׳ a good workingman, v. הָדוֹן. B. Mets. 83b אגריתו לי כפ׳ דאורייתא you have hired me as a laborer in the Biblical sense (Ps. CIV, 23; you have no right to demand additional hours); a. fr.—*Pl.* פּוֹעֲלִין, פּוֹעֲלַיָּא. פָּעֵי. Y. Taan. III, 66d bot. נפק לטורא לגבי פָּעֲלוֹי (not פעליו) went to the mountain to look after his laborers; a. fr.—2) *employer*. Gen. R. s. 15; Yalk. ib. 20; v. פָּעַל I.

פּוֹעֲלָא II c.=h. פּוֹעַל, *work; earning*. Gen. R. s. 70 אי חוח פ׳ Ar. (ed. אין חוח פּוֹעֲלָה), v. פּוֹעֲלָן. Ib. s. 68 סב פ׳ דאבוך Ar. (ed. פּוֹעֲלָא *pl.*; Var. Ar. מדלא) take thy father's earnings.

פּוּעֲתָא* f. pl. (פּוּעָה ch.) *wounds, bruises*. Targ. Prov. XX, 30; XXVII, 6, a. e.; v. פּוּדְעָתָא.

פּוּפִי, Mus., v. אֲיפּוּפֵי.

פּוּפִידִתָא, Erub. 60a בר פ׳ מפומבדיתא, read: בבראי דפומב׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 50) in the outskirts of Pumb'ditha.

פּוּפִיינוֹס, Yalk. Joel 537, v. סוּפִיינוֹס.

פּוּפִילָא, v. פּוּמְפִי.

פּוּפְסָדס, v. פָּוְוסָרוֹס.

פּוּץ (b. h.) *to break through*.

Hif. הֵפִיץ *to break through, spread*. Y. Snh. I, 19b sq. [read:] חד אמר . . . וחרנה ארן עושין כל עיקר שמא יָפְרְצוּ גוים ויבואו לארץ ישראל ואית דבעי מימר שמא יִפְרְצוּ אויבים ויבואו לידי קרחה one says (in the case of border towns condemned for idolatry, v. נָדַח), if there are two of them, we do not condemn them to be destroyed, if only one, we do; and another says, if there are several border towns near one another (of which one is to be condemned), we proceed (against the one, because the protection remains unimpaired), but if they are scattered, we do not; and a third one says, we must not destroy a border town under any circumstances, lest ravaging troops break forth and invade Palestine; but some would say (instead), lest a regular enemy invade and find an open country (v. Bab. ib. 16b; Tosef. ib. XIV, 1).

Pol. פּוֹצֵץ *to shatter, shiver, spread*. Part. pass. מְפוֹצָץ; f. מְפוֹצֶצֶת. Lev. R. s. 27 ואומרת . . . עתידה בת קול להיות מפ׳ וכ׳ (not ואומר) in days to come a divine voice will be scattered in all directions (cmp. נְרִצּוֹץ) on the top of mountains and proclaim &c.

Hithpol. הִתְפּוֹצֵץ *to be shattered*. Kidd. 30b אם ברזל הוא מִתְפּוֹצֵץ if he (the tempter in man's heart) is of iron, he will be shattered (by the study of God's word, with ref. to Jer. XXIII, 29).

פּוּץ ch., v. פָּצַץ a. פָּץ.

פּוֹצֶם* m. (preced. art.) *stone-breaking, quarry*. Ruth R. introd. זה עוסק בשדהו . . . וזה עוסק בפוצמו one was busy in his field, another in his vineyard . . . and another was working in his quarry; Yalk. Josh. 35 בפחמו, Var. בחחומו; Koh. R. to VII, 1 בפחמו; Midr. Sam. ch. XXIII בחחומו).

פּוּק (b. h.; cmp. נפק) *to go forth*.—[לפוק, Kel. XXVIII, 2; Y. Erub. III, end, 25b, v. פָּקַק.]

Hif. הֵפִיק 1) *to give forth, utter*; 2) *to let pass, forego*. Kidd. 39b; Ḥull. 142a, v. לָחַךְ.—Erub. 65a (play on Job XLI, 7) כל המַפְּיק מגן בשעת גאוה he who foregoes the Prayer of Benedictions (v. מָגֵן) in the moment of haughtiness (who being in wine has enough reverence left to him to feel his unworthiness to stand up in prayer); מאי משמע דהאי אפיק לישנא דעבורי הוא (Ms. O. מפיק) what authority is there for using the root פוק in the sense of passing? (Answ.: ref. to Job VI, 15). Ib. ר״י אומר כל שאינו מפיק איתמר R. J. says, the relation is 'he who does not utter' (prayer in a state of drunkenness); מאי משמע דההוא פוק לישנא דגלויי הוא where is the authority for using פוק in the sense of revealing? (Answ.: ref. to Ps. XVIII, 16); Yalk. Job 927.

פּוֹק imperat. of נְפַק.

פּוֹקְדוֹן, v. פִּקָּדוֹן.

פּוּקְדָנָא m. (פָּקַד) 1) *commandment*. Targ. Prov. II, 1. Ib. VI, 23; a. fr.—2) *safe-keeping, trust*. Targ. O. Lev. V, 21; 23 (ed. Bon. a. Y. פִּקָּדוֹנָא).

פּוּקָה f. (פּוּק) 1) (b. h.) *sinking*, v. פִּיקָה II.—2) (homilet., v. פָּקַק) *stopper, gag*. Midr. Till. to Ps. LIII, v. פִּקֶּקֶת.

פּוּקְמֵי, פּוּקְמוֹ, a corrupt., for פּוּנִיקֵי (Punica, φοινική = φοινικική, sub. λαμπάς; v. Sm. Ant. s. v. Laterna). *Punic lantern*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 6 שיש בה בית פ׳ קבול שמן a lantern which contains a receptacle for oil, contrad. to שיש בה בית קבול נר which has a receptacle for a candlestick.

פּוּקֵי m. pl., v. אֲפוּקֵי.

פּוּקְיָתָא f. = h. פּוּקָה, *vacillation, weakness*. Midr. Sam. ch. XXIII (ref. to פּוּקָה, I Sam. XXV, 31) [read:] אמרה ליה

אזדהר מיפ' דנפשא she said to him (David), be on thy guard against (bringing on thee) weakness of soul (loss of courage when thou wilt have to pronounce judgment on others).

פּוּקְלָא m. (פקל) *pod* or *capsule of a plant*, *boll* (of flax).—*Pl.* פּוּקְלִין. Targ. Y. I Ex. IX, 31 (h. text גבעול).—[Nidd. 17a, v. פְּקוֹלִין.]

פּוּקְסְמִין, Ab. Zar. 33b Ms. M., v. פְּקִיסְנָא.

פּוּקְעִין, v. פְּקַע.

פּוּקְרֵי m. pl. (פְּקַר) בֵּי פ' (euphem.) *anus*. Yeb. 76a.—[Yalk. Gen. 132, v. פּוֹקְרִין.]

בְּנֵי פ', פּוּקְרִים, v. בְּנֵי פִּקְרִין.

פּוֹקְרִין m. (ποκάριον) *lock* or *tuft* of wool (used as lint on a wound). Tosef. Sabb. V (VI), 2; Sabb. 50a בפיק' Ms. M. (ed. בפקו'; Ms. O. בפיקור'; corr. acc.). Gen. R. s. 77 נטל פ' וכ' ... Jacob ... took a tuft of wool and stuck it in his throat; Yalk. ib. 132 פוקרי (corr. acc.); Cant. R. to III, 6 נטל פרקדין וכרכו וכ' (corr. acc.) he took (a rope of) wool and wound it around his neck. Koh. R. to X, 16 אילו הייתי שם פ' וכ' (not פי') had I been there, I should have tied a rope of wool around his (Solomon's) neck; Yalk. Kings 175 פקרין (corr. acc.). Y. Erub. X, beg. 26a כמין פ' היו בידו (not פיקרין) the T'fillin were in his hand (bundled up) like a tuft of wool (put on a wound). Tosef. Kil. V, 23 הפקריות והציפה וכ' (corr. acc.) lint (for wounds) and wool tufts are not subject to the law concerning mixture of wool and flax (כלאים).

פּוּר m. (b. h.; פָּרַר; cmp. פִּירָא, פִּירְסָא; v. Halévy, Revue des Et. Juives XIV, p. 289 sq.) [*piece*, *division*,] *lot*. Sabb. 149b (ref. to חולש, Is. XIV, 12) שהיה מטיל פ' וכ' he used to cast lots on the nobles of his kingdom to find out &c. Esth. R. to III, 7 בתחלה הפיל פ' בימים first he cast the lot on days (of the week); הפיל פ' ביום אחד בשבת he cast the lot as to the first day of the week; a. e.—Ber. 16b יהי רצון שתשכן בפוריינו וכ' (some ed. שתשפון) may it be thy will to cause to dwell in our lot (that in our lot may dwell) love and brotherhood &c.; (Ms. M. בפוריינו, v. Rabb. D. S. a. l.); Y. ib. IV, 7d bot. שתשכן בפוריינו (from פּוּרְיָא).—*Pl.* פּוּרִין, פּוּרִים. Yalk. Num. 785 they did not come spontaneously, אלא פ' שהטילו עליהן but lots were cast for them; a. e.—Esp. *Purim*, the festival commemorating the delivery of the Jews of the Persian empire from the massacre with which they were threatened through the machinations of Haman. Ab. Zar. 17b, v. מָעָה. Meg. 7b סעודת פ' the festive meal of Purim. B. Mets. 106b, a. e. מגבת פ', v. מְגֻבָּה; a. fr.

פּוּרָא ch. same. Targ. Esth. III, 7 (ed. Lag. מילחא).—Sabb. 149b לישנא דפ', v. חֲלַשׁ.—*Pl.* פּוּרַיָּא, esp. *the festival of Purim*, v. preced. Targ. Esth. IX, 26; 28; a. e.—Meg. 7b מיחייב אינש לבסומי בפ' וכ' man is bound to make himself cheerful with wine on Purim, until he knows no more the difference &c. Ib. 5b; a. e.

פּוֹרָא m. = פֵּירָא, *fruit*.—*Pl.* פֵּירֵי, פֵּירִין, פּוֹרַיָּא, פּוֹרֵי. Ruth R. introd. (ref. to תפיל, Prov. XIX, 15) כמד"א נפל שעריהון כמה as you say, the price of fruits has fallen (meaning, fruits are plentiful). Y. Taan. III, 66d top איתון חמון פ' דשמש come and see the fruits of the sun (of a hot and dry year). Gen. R. s. 71 (ref. to עיניו Job XXXVI, 7) כאינש דאמר עיניהי (not עיניהי) as a man says, the eyes (prospects) of the fruits (hopes of success; Midr. Sam. ch. XXVIII עיניהון קפידיהון, v. קְפֵידָא). Y. B. Mets. II, end, 8d בריך רחמנא דחמי לי פ' עד וכ' blessed be the Merciful who made me see fruits (success of my pupil), while I am alive; a. e.

פּוּראגון, v. פְּרָגוֹל.

פּוּרְבִּי* f. (φορβεία) *halter*. Gen. R. s. 45 (prov.) אם אמר ... עתיד לך פרוכי Mus. (ed. עביד לך פ') if one tells thee, thou hast the ears of an ass, mind it not; if two, order a halter for thyself; (Yalk. ib. 79 פְּרוּבֵּי, v. פּוּרְבָּא).

פּוּרְגָּרָה m. (redupl. of פְּרַג) *a sprouting bulb*, *seed-onion*. Y. Peah III, 17c (expl. אמהות של בצלים, Mish. III, 4) רב אמר פ' Rab says, it is what we call *purgarah* (R. S. a. l. פרגד, read: פְּרָגַר). Y. Maasr. I, 49a bot. (expl. משיפקל, Mish. I, 6) מן דו יורים פ' (not פיד', פוד') when the seed-onion is separated from the onions, v. פְּקַל.

פּוּרָה* m. (פרר; cmp. פּוּרְיָא) *frame of laths*, *portable stand for the display of goods*. Y. B. Kam. II, end, 3a תר פלטירה בפ' ... a man put his wares out on a frame (to exhibit them in the street).

פּוּרוּפִי, v. פּוֹמְפִי.

פּוּרְזְמָא, פּוּרְזִימָא, v. פְּרִזְמָא.

פּוּרְזָלָא, v. פְּרִזְלָא.

פּוּרְזִימָא, v. פּוּרְזְמָא.

פּוּרְחוֹת f. pl. (פָּרַח) *eruptions*, name of a certain form of clouds. Taan. 9b, v. חָזִיז.

פּוּרְטִיתָא, v. פִּירְדָא.

פּוּרַיָּא *Purim*, v. פּוּרָא.

פּוֹרַיָּא, פּוֹרַיְתָא *fruits*, v. פּוֹרָא.

פּוּרְיָא I m. = פּוּר, *lot*. Y. Ber. IV, 7d bot., v. פּוּר.

פּוּרְיָא, פּוּרְיָה ch. same. Targ. Cant. I, 16 את משרי בפוריינא חיבתא ed. Lag. (ed. Amst. חביבתא, corr. acc.) thou causest love to dwell in our lot (v. פּוּר).

פּוּרְיָא II c. (פרר, sec. r. of פרר; v. אַפְּרִיוֹן) [*frame*,] *couch*, esp. *the bride's litter*. Pesik. R. s. 43 חושיבה עמרם בפ', v. אַפְּרִיוֹן. Cant. R. to IV, 11 מה כלה זו יושבת בפורייה וכ' as a bride is seated in her litter (is carried in procession, as if) saying, behold, I am pure &c.

פּוּרְיָא, פּוּרְיָה ch. same, *bed*. Sabb. 118a (expl. פרנסת פ' a bedstead and a cushion; B. Bath. 9a. M. Kat. 11a ולא ליטעון כוורא ... after fish, cresses and milk, let the body be laden but not the bed (walk but do

not lie down). Keth. 10[b] (etymol.) פ' שפרין וכ' the bed is called *puria*, because on it men multiply and increase; a. fr.—Yalk. Gen. 70 הוה להו פ' דחוו מגני אורחי עלה they (in Sodom) had a bed on which they let strangers sleep; Snh. 109[b] היא להו פּוּרְיָיתָא (Ms. M. כורסייתא; Yalk. ed. Salon. בירסריא, read: בי סדיא).—*Pl.* פּוּרְיָיתָא. Sabb. 121[a] sq. לרב ... אייתו לתו פ' (Ms. O. פוריא) for R. J. and R. J. ... they brought couches in.

פּוּרְיוֹמָא, פִּיר' m.=h. פְּרִיוֹם, *litter*. Y. Keth. II, beg. 26[a] (expl. הינומא, Mish. I, 1) פ' ... רבנן the Palestinian scholars call it *puryoma*, v. חֵינוּמָא. Cant. R. to III, 10 אפריון זה הארון ומה הוא אפריון פר' *appiryon* (Cant. III, 9) refers to the holy ark, and what does *appiryon* mean? A litter.

פּוּרְיוֹן m. (cmp. פְּרִיוֹם=פְּרִיוֹן) same, *litter*. Mekh. Mishp. s. 1, v. לֶקְטִיקָא.—[Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 10 Mus., v. פְּרִיוֹם.] [Φορεῖον is a phonetic coincidence with our w.]

פּוּרְיָיא, v. פּוּרְיָא.

פּוּרְיָינָא m. (v. preced. wds.) *canopy on a frame, bridal bed*. Targ. Y. Deut. XXXII, 50.—[Targ. Cant. I, 16, v. פּוּרְיָא I.]

פּוּרְיָיתָא I f. *bed*, v. פּוּרְיָא II ch.

פּוּרְיָיתָא II f. (preced.) [*frame,*] *lid with rims, close-fitting cover* (corresp. to הוֹפֶךְ, v. Sifré Num. 126, quot. s. v. פָּתִיל). Targ. Y. II Num. XIX, 15 פ' משנא pasted-on lid (h. text צמיד פתיל; Y. I מגופתא).

פּוּרְיָנָא, v. פּוּרְיָינָא.

פּוֹרְיָתָא* f. (פְּרַר) *birds of prey*. Yalk. Ps. 820, v. נְשִׁירְתָא.

פּוּרְכְּתָא f. (פְּרַךְ II) *sheaf*. Targ. Y. Gen. XXXVII, 7.—*Pl.* פּוּרְכָתָא. Ib. (ed. Amst. פּוּרְכֵי).—V. פִּירוּתָא II.

פָּרְמָא, פּוּרְמָא m. (פָּרַם) *piece of cloth, rag* used as a mask, *bandage* over the eyes. Tanḥ. Mishp. 19 פ' בפניהם כגון חמורים וכ' they (the demons) have a mask over their faces like the millers' asses; וכשהצנועות גורמין הפ' נגלה וכ' and when man's sins bring it about, the mask is removed, and man becomes insane; Yalk. Ps. 772 פרמא ... וכל אחד every one of them has a bandage over his eyes; Midr. Till. to Ps. XVII פָּרָאמָא נתון בעיניהן (read: בפני ע') and every one of them has a bandage over his eyes; Midr. Till. to Ps. XVII פָּרָאמָא נתון לפני עיניהן וכ' (ed. Bub. נתונה); Yalk. Ps. 670 פרואמה, פרואמי (a confusion of פורמא and פראמא); Y'lamd. to Deut. II, 31, quot. in Ar. פורמא ed. Koh. (oth. ed. פומאריה, פומאריים, corr. acc.).—*Pl.* פּוּרְמָיָא, פּוּרְמֵי, פָּרְ'. Sabb. 66[b], v. פָּדָאמֵי. Yalk. Gen. 79 עיתיד לך פרומי get thyself bandages (as for an ass in the tread-mill); v. פּוּרְבָּא.

פּוֹרֵן m. (פָּרַר; cmp. *Hif.* הֵפֵר) *one who breaks his promise, perfidious*.—*Pl.* פּוֹרְנִים. Sifré Deut. 320 (synonymous with הַמַּפְקִיעַ); Yalk. ib. 945 פרנין (some ed. מרדנין, corr. acc.).

פּוּרְנָא, פִּירְנָא I m. *endowment*, v. פָּרַן.

פּוּרְנָא II, **פּוֹרְנָא** f. *oven*, v. פּוּרְנִי.

פּוֹרְנָא, פּוּרְנָא, Kel. XI, 4, v. פּוּרְנִי 2.

פּוּרְנוֹן, v. פָּרָן.

פּוּרְנִי f. (πόρνη) 1) *harlot*. Lev. R. s. 33 פ' פילא, v. בְּלִי I; Yalk. Dan. 1061. Cant. R. to III, 4 פגי (corr. acc.), v. באמי.—*2) (cmp. Lat. adultera, adulterina, sub. clavis; v. Sm. Ant. s. v. Clavis) *skeleton-key*. Kel. XI, 4 הפורני Ar. ed. Koh. (ed. הפורנה).

פּוּרְנִי f. (an adaptation of furnus, φοῦρνος, as if from פָּרַן) [*the supplier,*] *a stationary, large baking oven*, contrad. to תנור. Tosef. Bets. III, 20; Bets. 34[a]. Pes. 31[b] פת פ' bread baked in the *purni* (large loaves). Ab. Zar. 35[b] פת פ' bread of an oven of a batch of a S'ah of flour; a. fr.—Kel. VIII, 9 פּוּרְנָה an earthen oven; Tosef. ib. B. Kam. VI, 17 פּוּרְנָא.

פּוּרְנִיוֹת, v. next art.

פּוּרְנִין, v. פָּרָן.

פּוּרְנִית f. (preced. art.) *supply of bread, sustenance* (cmp. פַּרְנָסָה). Gen. R. s. 67 [read:] פּוּרְנִיתָךְ אפויה וכ' thy sustenance is baked for thee everywhere, v. אָפָה; Yalk. ib. 115 פורניותו אפוי (corr. acc.).

פּוּרְנָס, Gen. R. s. 68 some ed.; Yalk. Gen. 119, read: טוּרוֹס; v. פְּלוּטָא.

פּוּרְסָא m. (פָּרַס I) *division, arrangement, order, proper time* (cmp. קֶרֶן). Sabb. 129[b] פ' דדמא כל וכ' the order (proper period) for blood-letting is every thirty days; פ' דדמא חד וכ' the order (proper day) for blood-letting is the first day of the week &c. Gitt. 37[a] (explaining פ' פרוסבול) דמילתא the arrangement (institution) of a measure.

פּוּרְסָא m. (preced.) [*distributor*, cmp. Lat. dispensator,] *manager, purser*.—*Pl.* פּוּרְסֵי. Yoma 9[a] מאי פרהדרין פ' what does *parhedrin* mean? Managers (v. פַּרְהֶדְרִין). Yeb. 45[b] מניית בפ' דבבל appointed him one of the collectors of Babylonia; Sabb. 154[a] בפוּרְסָיָה דבבל; (Rashi בפורסי; Tosaf. אפורסייה, אַפּוּרְסָיָה over the collectors of &c.).—[Gitt. 28[b], v. next w.]

פּוּרְסִישְׁטָנְמָג (,פּוּרְסִישְׁמָנְמָג) m. (Pers. pursiš nâmeh, Perl. Et. St., p. 36) *investigation paper, verdict*. Gitt. 28[b] מקמי דלחתום פ' (ed. פורסי שנמג, read: פורסיש נמג) before the verdict is signed.

פּוּרְסָן, פּוּרְסָנָא m. (פָּרַס I, cmp. פּוּרְסָא) *distribution, arrangement, assessment, valuation* (h. עֶרֶךְ). Targ. O. Lev. XXVII, 2, sq. Ib. V, 15; a. fr.—[Denom. אִיפְּרֵס q. v.]

פּוּרְסָנִית, v. פַּרְסָנִית.

פּוּרְעָנָא, פּוּרְעָן I m. (פָּרַע) *payment*. Targ. Y. Ex. XXI, 7 (ed. pr. פורקן).—*Pl.* פּוּרְעָנִין, v. פּוּרְעָנוּתָא.

פּוּרְעָנָא, פּוֹרְעָנָא II m. (preced.) [*payer,*] *avenger, executor.* Targ. Nah. I, 2 (h. text נֹקֵם). Targ. Y. Ex. XX, 5; a. e.—*Pl.* פּוּרְעָנִין. Targ. O. Deut. XVI, 18 (ed. Vien. פְּרִ׳; h. text שֹׁטְרִים). Targ. II Chr. XXXIV, 13.

פּוּרְעָנוּ, v. פּוּרְעָנוּתָא.

פּוּרְעָנוּת f. (preced. wds.) *retribution, reward*; esp. *punishment, divine visitation; evil dispensation, reverses.* Yoma 76ª; Snh. 100ᵇ, a. e. מידה טובה מרובה ממידת פ׳ the measure of divine goodness is larger than that of evil dispensation. Ib. 102ª עת הרא מזומנת לפ׳ (not מזומן) there is a time designated for visitation (of man's sins); מקום ... לפ׳ there is a place designated for &c. Ab. I, 7, v. יֵאוּשׁ; a. v. fr.—B. Bath. 14ᵇ, v. next w.—*Pl.* פּוּרְעָנֻיּוֹת. Ab. V, 8 שבעה מיני פ׳ וכ׳ (some ed. *sing.*) seven kinds of visitations come upon the world. Taan. 14ª ושאר כל מיני פ׳ וכ׳ and all other calamities that threaten &c.; B. Kam. 80ᵇ. R. Hash. 18ᵇ אני מונה לסדר פ׳ I count (the fast-days) according to the chronological order of the sad events (which they commemorate); a. fr.

פּוּרְעָנוּ, פּוֹרְעָנוּ ch. same, 1) *repayment, reciprocation.* Targ. Prov. XIX, 17.—M. Kat. 22ᵇ Ms. M. (ed. פּוּרְעָנְתָּא), v. אֲרֵישְׁתָּא.—2) *punishment, evil dispensation.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 24. Targ. Jer. XIV, 19; a. fr.—B. Bath. 14ᵇ אתחולי בפ׳ וכ׳ we must not begin with evil events (not place the Book of Job at the head of the Hagiographa); ib. 108ª (ref. to Mish. VIII, 1) אתחולי בפ׳ וכ׳ we must not place the case of evil (of parents surviving their children) first. Ib. 14ᵇ רות נמי פ׳ הוא (והא) Ms. O. a. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 2) but does not the Book of Ruth likewise contain a tale of evil dispensations? (Answ.) פ׳ היא דאיתי לה אחריתי Ms. H. (ed. פורענות דאיתי ליה וכ׳) it is a tale of misfortune which ends well; a. e.—*Pl.* פּוּרְעָנְוִין, פּוּרְעָנְוָן. Targ. Ez. XXV, 17. Ib. XIV, 21 ed. Lag. (oth. ed. פּוּרְעָנִין).

פּוּרְעָנְתָּא, v. preced.

פּוּרְפָּא, פּוֹרְפָּא m. (v. פָּרַח) *hook.*—*Pl.* פּוּרְפִּין, פּוּרְפָּיָא, פּוּרְפֵּי׳. Targ. Ex. XXVI, 6; 11 (h. text קְרָסִים); a. fr.

פּוּרְפִּי, פּוּרְפִּירָא, פּוּרְפִּירָה, פּוּרְפֵּי׳ c. (φορφύρα, purpura) *purple*, esp. *purple cloak, royal garment.* Cant. R. to IV, 12 (expl. רקמה, Ez. XVI, 10) פ׳ purple garments; Pesik. B'shall., p. 84ᵇ פורפירון; Lam. R. beg. (some ed. פורפריא). Ib. מבזע פ׳ שלו he rends his purple cloak (in mourning); ib. to II, 17 בזע פּוּרְפִּירֵיהּ (some ed. פורפיריו, corr. acc.), v. בָּזַע. Ex. R. s. 30 גינו בפ׳ שהוא לבוש (not בפורפרא) they criticised the cloak he wore. Deut. R. s. 7 לְבוּשׁ פ׳ שלי put on my royal cloak. Esth. R. to III, 6 פ׳ דמלכא מזדבנא וכ׳ the royal purple is sold, woe to him who sells, woe to him who buys it; כך ישראל הן פ׳ שהק״בה מתפאר בהן (some ed. פורפריא) so Israel is the purple cloak, for the Lord is glorified through them; a. v. fr.—*Pl.* פּוּרְפִּרָאוֹת. Pesik. R. s. 10, v. פּוּרְפִּירָא.

פּוּרְפֵּי, פּוּרְפּוּרוֹן, read: פּוּרְפִּירוֹן.

פּוּרְפַּרְיָא (פּוּרְפִּירָא), פּוּרְפֵּי׳ f. same. Gen. R. s. 85, end בבליא פ׳ a Babylonian purple cloak; (Yalk. Josh. 18 פורפירא בבליקון). Lam. R. beg., v. preced. Midr. Till. to Ps. IX, 13 כותבו בפ׳ שלו marks it (with blood) on his purple; Yalk. ib. 645 בפורפירא (some ed. בפורפיר); v. next w.—*Pl.* פּוּרְפַּרְיָאוֹת, interch. with פּוּרְפָּרָאוֹת. Pesik. R. s. 10; a. e.

פּוּרְפִּיר, פּוּרְפִּירִין, פּוּרְפִּירוֹן, פּוּרְפֵּי׳ m. (πορφύριον) same. Yalk. Ps. 869 (quot. fr. Y'lamd.) ... כביכול נוטל ... וטובל פ׳ שלו ... ולובש אותו פ׳ וכ׳ the Lord, as it were, takes of every (martyr's) life-blood, and dips his purple in it ..., and when the day of judgment comes ..., he puts on that purple and shows the body of every righteous man marked on it &c.; Yalk. Num. 785. Gen. R. s. 74 והעביר פ׳ מעליו וכ׳ (not פירורין) took off the purple cloak and the crown &c.; a. fr.—*Pl.* פּוּרְפִּירִין, פּוּרְפֵּי׳, פּוּרְפֵּירִין. Tanḥ. Ki Thissa 8; Lev. R. s. 2; Pesik. Shek. 16ᵇ (not רון ...); a. e.

פּוּרְפִּיסָא, v. פַּרְפִּיסָא.

פּוּרְפַּר׳, v. preced. art.

פּוּרְצְמָא m. (v. next w.; sub. יין) *wine made of kernels.* B. Bath. 95ᵇ (Rashb.) פּוּרְצְמִין *pl.*; Ar. פַּרְצוּמָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 8.

פּוּרְצָנָא m., *pl.* פּוּרְצָנִין, פּוּרְצָנֵי (פצץ, with anorg. ר; cmp. פַּרְצִירָא) *kernels of grapes, a pomace of kernels.* Targ. O. Num. VI, 5 (ed. Vien. פּוּרְצָ׳); quot. Naz. 39ª.—Ab. Zar. 34ᵇ פ׳ דארמאי kernels sold by gentiles. Pes. 42ᵇ בדפ׳ when the drink (חֲמָד) is made of kernels. Ber. 38ª או דפ׳ קאמרת or do you mean (by *trimma*) a drink made of kernels? Ḥull. 110ª בפ׳ over a fire made with kernels (cmp. סוּפְלֵי).

פּוּרְקֵדָל m. (denomin. of פרקד) *a blow on the back.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot.

פּוּרְקָדָן m. a species of *peas.* Kil. I, 1 (Ms. M. פרקדן), expl. Y. ib. 27ª top גּוּלְבִּרְנָה.

פּוּרְקוֹפִי, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פּוּרְקָן, פּוּרְקָנָא, פֻּרְ׳, m. (פְּרַק) *redemption money, redemption; delivery.* Targ. O. Num. III, 46; 48, sq. Targ. Ps. XXXIII, 17. Ib. XCVI, 2. Ib. XCV, 1 פּוּרְקָנֵהּ ed. Lag. (oth. ed. פורקנא, corr. acc.); a. fr.—Y. Meg. I, 70ᶜ bot. והוה פר׳; Meg. Taan. ch. XII והוה פו׳ לבית ישראל there came release to the house of Israel; a. e.—V. פִּרְקוֹנָא.

פּוּרְקָנוּתָא, פּוּרְקָנְיָא f. same. Targ. Ps. XLIV, 5. Ib. XXVIII, 8; a. e.

פּוּרְקָס, v. פַּרְקֵס.

פּוּרְקָתָא, v. פִּרְקָתָא.

פּוּרְתָּא f. (פְּרַר, v. פּוּרָא) *evil fate* (cmp. חַבָּרָא). Targ. II Esth. IX, 26 (ed. Frf. פּוּרְסָא).

פּוֹרְתָּא f. (preced.) 1) *fragment, portion.* Y. Ber. II, 5ª bot. קטר פּוֹרְתֵּיהּ לפורתיה he tied his (R. Jacob's) portion to his own. Gitt. 34ᵇ ופ׳ שרה ... קרו they called her Miriam, but a portion (some few people) called her Sarah; a. e.—2) *a little.* Kidd. 70ª, v. גְּנַהְדְּרִיתָא. Gitt. 56ᵇ,

v. הַצָּלָה. Ib. עד דרווח מיעיה פ׳ פ׳ until his (shrunken) bowels gradually extended. B. Mets. 118a; a. fr.

פּוּשׁ (cmp. נָפַשׁ) *to breathe; to rest one's self.* Sabb. 5b עמד לָפוּשׁ he stood still in order to rest, opp. לכתף to adjust his load; B. Kam. 31a; a. e.

פָּשֵׁר, פּוּשׁ ch. (preced.; b. h. פּוּשׁ) [*to be blown up,*] *to expand, grow larger, increase; to remain over.* Targ. O. Gen. XXVI, 22 (ed. Berl. וירפשנא, v. infra).—Part. פָּשֵׁי, פָּשֵׁישׁ, פָּשֵׁשׁ; *pl.* פַּיְשִׁין, פָּשְׁן. Targ. Cant. VI, 11. Ib. I, 16.—Keth. 106a הוו פַּיְשֵׁי וכ׳ there remained with him &c. Taan. 20b דהוה פָּשֵׁישׁ וכ׳, v. גִּירְאָה. Sabb. 89b פָּשׁוּ לתו חמשין there remain fifty; a. fr.—Lam. R. to II, 2 אף אינון לא פָּשַׁת לחון נכ with them, too, it did not prosper well, i. e. they did not end well (Y. Taan. IV, 69a לא נפקון טבאות).

Af. אַפְשַׁר, אַפְשֵׁי *to enlarge, increase.* Targ. Ps. CV, 24. Targ. Job XXXVI, 24 תְּפַרְשׁ (not תְּפַשֵּׁשׁ). Targ. Y. (a. O. ed. Berl.) Gen. l. c. רַפְשִׁרְנָא he will increase us (h. text ופריני); a. e.—Sabb. 32a תְּפַרְשׁ תרוס וכ׳ (Ar. תֵּירפּוּשׁ *Pe.*), v. מַחְטָרָא; Yalk. Gen. 31; a. e.—V. נְפַרֵשׁ.

פּוּשׁוֹנָה, v. פֵּירִשׁוֹנָא.

פּוּשְׁחָא, v. next w.

פִּשְׁכָּא, פְּשָׁךְ, פּוּשְׁכָּא m. (פשך, cmp. פשח *to split, part*) [*spread fingers,*] *hand-breadth, palm* (cmp. פַּרְסָה II). Targ. Ex. XXV, 25 (Y. II טוֹפַח). Ib. XXXVII, 12 (not פְּשָׁךְ). Targ. Ez. XL, 5. Targ. Y. Lev. XXIII, 42 (ed. Diehrenf. פּוּשְׁחָא); a. fr.—Gen. R. s. 16 Ar., v. קוֹרְטָא.—*Pl.* פּוּשְׁכִּין, פּוּשְׁכֵּי, פּוּשְׁכָּיָא. Targ. I Kings VII, 9 (*projections, eaves*; h. text מִסְפָּחוֹת). Targ. Y. Lev. l. c. (ed. Diehrenfurt פּוּשְׁחֵי); a. e.—Y. Succ. III, beg. 53c רבריז פ׳ large (wide) hand-breadths; דקיקין פ׳ small (narrow) handbreadths (v. טֶפַח, a. עָצַב). Bab. ib. 5b; a. e.

פּוֹשֵׁעַ, v. פָּשַׁע.

פּוּשְׁקָא m. = פּוּשְׁכָּא. Yalk. Dan. 1062 נביכדנצר ננסא קטיעא פ׳ (some ed. פי׳) Neb. the dwarf, the stump, as big as the palm of the hand (prob. to be read פּוּשְׁקָאָה, cmp. אֶצְבְּעִי), v. קוֹרְטָא.

פּוּשְׁקַנְצָא, פּוּשְׁקַנְצָא m. (prob. = פּוּשׁ קָצָא *large tail*) *raven.* B. Bath. 73b אתא פ׳ ובלעה וכ׳ (Ms. M. פישקצא ובלעיה) a raven came and swallowed the snake.

פּוּשֵׁר m., *pl.* פּוּשְׁרִים, פּוּשְׁרִין *tepid* (*water*), v. פָּשַׁר.

פּוּשְׁרָא, *pl.* פּוּשְׁרֵי, פּוּשְׁרִין, v. פְּשׁוּרָא.

פּוּשְׁרָנָא m. (פָּשַׁר) = h. פִּתְרוֹן, *solution, interpretation.* Targ. Gen. XL, 5. Ib. 8 פישרן חלמייא Y. a. O. ed. Berl. (some ed. פושרן only, corr. acc.); a. fr.

פּוּשְׁתַּבְנָא pr. n. m. *Pushtabna,* name of a tall man. Num. R. s. 9 (ed. Leipz. פישחכ׳); Nidd. 25a top פרשחבינא (read: פוש׳; Ar. פשתיכנא). [Tosaf. to Nidd. l. c. *an official title.*]

פּוּת, Tosef. Ter. VII, 16 מפוירית Var. ed. Zuck., v. פּוּחַ h.

פּוֹת f. (= חִפּוּת, cmp. דּוּת = חֲדוּת; חָפַף II) *scraper, strigil.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 12 חַפּוּת של וכ׳ ed. Zuck. (Var. ספות, R. S. to Kel. XII, 6 חבית, read: חפות) the metal scraper in private houses, contrad. to מגררות של אולירין.

פּוֹתָא f. = h. פּוּאָה. Sabb. 66b (ref. to the use of *puah* as a prophylactic) נפל פ׳ בבירא the *puah* has fallen into a pit (it has fallen into desuetude).

פּוֹתָח f. (b. h. פּוֹתוֹת *pl.*; v. פֶּתַח) *socket of the door-pin.* Kel. XI, 2 שתחת הציר פ׳ ed. Dehr. (oth. ed. פּוֹתֵח) the hole under the hinge; Num. R. s. 12 (expl. פתות. I Kings VII, 50) זה פותח וכ׳ (some ed. פותת) this is (what the Mishnah Kel. l. c. calls) &c.—*Pl.* פּוֹתוֹת. Pesik. R. s. 6.

פּוֹתֵחַ m. (פֶּתַח) *opening, aperture*; פ׳ טפח an aperture a hand-breadth wide. Ohol. III, 6 בפ׳ ט׳ the aperture required in the case is a hand-breadth wide. Ib. 7 יש בו פ׳ ט׳ ויש ביציאתו פ׳ ט׳ if it (the gutter) is a hand-breadth wide, and its outer end is of the same size &c. Ib. XIII, 2 שעורה בפ׳ ט׳ the standard measure is the width of &c.; a. fr.—Tosef. ib. X, 2, a. fr. פּוֹתְחֵי טפח (fr. פֶּתַח) *width.*

פּוֹתַחַת f. (פֶּתַח) 1) *lock.* B. Bath. VI, 5 זה עושה לו פ׳ וכ׳ this one (the owner of the well) has the right to put on a lock, and so that one (the owner of the house) has. Kel. XIII, 6, v. חָם; a. fr.—*Pl.* פּוֹתְחוֹת. Tam. III, 7. Mekh. B'shall. s. 1 ועינים היו להם לפ׳ and they (the rocky forms) had eyes in place of locks (?).—2) *pl.* פּוֹתְחוֹת *hinges, socket and pivot.* Num. R. s. 12 (expl. פתות, I Kings VII, 50) אלו פ׳ it means the hinges (sockets and pivots); Cant. R. to III, 10 חפירות read: חפרי פ׳, v. חָם; Pesik. R. s. 6 הבלוטין שבפ׳ the pegs (pivots) of the hinges.

פּוֹתִי m. (פֶּתַח) *width.* פ׳ טפח, v. פּוֹתֵחַ. Tanḥ. Bo 14 [read] ופּוֹתְיָהּ של רצועה the width of the strap.

פּוֹתְיָא, פּוֹתָא ch. same, 1) *width.* Targ. Ex. XXVI, 8; a. fr.—Yeb. 63a לפ׳ Rashi (ed. לפוֹתְיָהּ) widthwise (of the field); a. e.—2) *enlargement, delivery.* Targ. Ps. CXVIII, 5 Ms. (ed. Wil. פַּתְיָא; ed. Lag. פְּתָאנָא).—3) פ׳ שור *the wide, open road, proper conduct.* Y. Keth. VII, 31c ולא תרצבי בשור פ׳ and not choose the open road (behave with propriety).

פּוֹתָנָק m. (v. Löw, Pfl., p. 315) *pennyroyal* (*Mentha pulegium*). Sabb. 109b (expl. ריוזר, ib. XIV, 3) פות (Ms. M. פּוּטָנָק, Ar. פּוּטְנַג, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. רוֹעֶזֶר.

פּוֹתֶת, v. פּוֹתָה.

פּוֹתָתָא m. = פִּיתָא, *a piece of bread.* Y. Ab. Zar. III, 41a bot., v. פִּיתָא.

פָּז m. (b. h.; זָהַז) [*glistening,*] 1) *fine gold*; 2) name of *a jewel.* Yoma 44b sq. (expl. מוּפָּז, I Kings X, 18) שדומה לַפָּז because it resembles the *paz.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 127 ואפז ליום הדין . . . לפי שאינו עומד because money and gold and fine gold cannot stand up (as defense) on the day of judgment. Gitt. 58a, v. גָּנָה. Ex. R. s. 8; Tanḥ. Vaëra 8 כתם פז fine gold; a. e.

פִּזּוּזָא, פְּזוּזָא m. (preced.) *made of fine gold.*—*Pl.* פְּזוּזָא, פִּזּוּזִי. Targ. Job XXVIII, 18 פְּזִי (ed. Lag. פִּזִּי).

פִּזּוּמְקִי, v. פְּזוּמְקִי.

פִּזּוּר, v. פְּזוּר.

פָּזַז (b. h.) [*to move to and fro,*] 1) *to be bright, glisten,* v. פָּזָז.—2) (of sound) *to jingle, rustle.* Num. R. s. 4 קולו פָּזַז, v. סָנַן.—3) *to be rash.* Sabb. 55^{b} פָּזְחָה (fr. פּוּז), v. זוּל h. *Hof.* הוּפְזָז part. מוּפְזָז *made of fine gold; glistening.* Yoma 44^{b} sq., v. פָּזָז. Y. ib. IV, 41^{d} top; Cant. R. to III, 10; Num. R. s. 12, v. יָצַק.

Pi. פִּיזֵּז 1) *to dance, sport,* v. אָפֵּז.—2) (of sound) *to jingle, rustle.* Num. R. s. 4 (ref. to II Sam. VI, 16) מהו מְפַזֵּז וכ' what does *m'fazzez* mean?, v. סָנַן.

פַּזִּי (פַּזְיָא) pr. n. m. *Pazzi, (Pazia).* Y. Hor. III, end, 48^{c}; Y. Sabb. XII, 13^{c} bot. אילין דבר פ' members of the family of Bar Pazzi; Y. Sot. IX, end, 24^{c} דבי פ'.—Pesik. Par., p. 33^{a} חנין בר פ'; Tanḥ. Ḥuck. 5 חנין בן פ'; Yalk. Num. 759 חנן בר פפי (corr. acc.); Pesik. R. s. 14 יוחנן בן פ'; Yalk. Ps. 658 שמעון בן פ'. Pesik. R. s. 15 חנן בן פ'. Y. Meg. IV, 75^{a} bot. חנניה בן פ'; a. e.

פִּזְיָא m. 1) (v. פָּזַז 3) *rash, overhasty, impetuous.* Keth. 112^{a} עמא פ' דקדמיתו פומיכו וכ' you were rash people that you permitted your mouths to anticipate your ears (promised to obey before you heard, Ex. XXIV, 7), you still persist in your impetuousness (risk your lives for your religion); Sabb. 88^{a} (Ms. O. פחיזא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400); Yalk. Ex. 277.—[2) (v. פַּזּוּזָא) *gilded,* or *glazed.*—*Pl.* פִּזְזֵי. Yoma 78^{b} מאני פ' וכ' Ms. M. 1 gilded or glazed earthen vessels, v. גְּוַז.]

פִּזְיוּתָא f. (preced.) *rashness, impetuousness.* Keth. 112^{a} בְּפִזְיוּתַיְיכוּ, v. preced.; Sabb. 88^{a} בפחזותייכו (Ms. M. בפזיזייכו, corr. acc.); Yalk. Ex. 277 בפחזותייכו.

פָּזִיחַ *paziaḥ,* a substitute for *nazir* (v. כְּרִינוּר). Naz. I, 1; Y. ib. 51^{a} פָּזִיק.

***פָּזַל** (cmp. פָּזַז) *to turn, twist* (the head). Pesik. R. s. 14 [read:] עלה עליה עול עיניה מתחלפות והוא פּוֹזֵלֶת ומסתכלת בעול once she has had a yoke on, her eyes change (she squints), and she turns her head and attempts to look at the yoke (Tanḥ. ed. Bub., Ḥuck. 3 עיניה מפלבלות).

Nif. נִפְזַל *to be twisted.* Pesik. R. l. c. ויצד עיניהם מן העול שנ' (not שנפלו) and they had another evidence from the yoke (that had just been taken off her) the rope of which appeared twisted.

***פִּזְמִים,** *Pa.* פִּזֵּם (cmp. פָּזַז) [*to leap,*] *to speak* or *sing in one's turn* (corresp. to h. עָנָה). Targ. Job III, 2 ופ' איוב (v. Perles Beitr. z. Gesch. d. hebr. u. aram. Studien, Munich 1884, p. 67 sq.). Targ. Ex. XV, 21 ופַזְּמַת Ar. Hakk. Ms. Regensb. (v. Perles l. c.).—[In liturgy פִּזְמוֹן a poem with a refrain for congregational response.]

פִּיז, פְּזָמָא c. (preced.) *leaping, haste.* Pesik. Haḥod. p. 101^{b} (ref. to Ps. XVIII, 20) 'he released me, because he had delight in me', פ' דרדיה היא סליקת ביה למיתן לי אוריתא (not הוא) it was his haste (anxiety) that rose in him, to give me the Law (cmp. Cant. R. to II, 8, quot. s. v. צִיבּוּר); Yalk. Ex. 272 פ' דידי סלקת וכ' (corr. acc.); Yalk. Sam. 161. Midr. Till. to Ps. XXII, 9 פ' דרדיה סליק (not דרדי; ed. Bub. פאמא דילידה סליק, corr. acc.) his anxiety (to save me) arose; Yalk. ib. 686 פ' דידי סליקו (corr. acc.).

פַּזְמַקִּי, v. פּוּזְמַקִּי.

פִּיז, פְּזוּמְרִיקוֹן, Midr. Till. to Ps. XVIII, 41; Yalk. Gen. 162 פוזמיקין; Yalk. Sam. 163 פירזמקון, read as Gen. R. s. 98 פטריקון, v. פַּטְרִיקוֹן.—[The corrupt. may have risen from a fusion of φυσικόν and its synonym πατρικόν.]

פָּזַר (b. h.; cmp. בָּזַר) *to scatter, disperse.* Part. pass. פָּזוּר; f. פְּזוּרָה; *pl.* פְּזוּרִין, פְּזוּרִים; פְּזוּרוֹת. Num. R. s. 7, end וכשהן פ' שכינה עמהם and when they (the Israelites) are scattered, the Divine Presence is with them; a. e.—Ex. R. s. 15 חרו פיזרין, read: חזורין, v. Tanḥ. Ḥayé 3.]

Pi. פִּיזֵּר same. Tosef. Ber. VII (VI), 24 בשעת ... פִּיזֵּר let him scatter his money (give liberally) among the poor. Pes. 87^{b} (ref. to צדקת פרזונו, Jud. V, 11) צדקה ... שפִּזְּרָן וכ' (or שֶׁפִּזְּרָן *Kal*) the Lord has done kindness to Israel in scattering it among the nations. B. Bath. 10^{a} רוח מְפַזֵּרְתָּן the wind disperses them (the clouds). Midr. Sam. ch. XXV אם מְפַזֵּר הוא דברים whether he would scatter abroad (divulge) the affairs, v. קוֹהֲרוּת; a. e.—Part. pass. מְפוּזָּר; f. מְפוּזֶּרֶת; *pl.* מְפוּזָּרִין, מְפוּזָּרִים; מְפוּזָּרוֹת. Neg. IV, 3 בנ"מ when the hairs on the leprous spot are wide apart, opp. מכונס, v. כָּנַס. Meg. 13^{b} הן בין העמים מפ' they are scattered among the nations (of the kingdom), v. פָּרַד. T'bul Yom II, 3 אם הרה מפ' וכ' if the garlic was scattered in the mortar; a. fr.

Nif. נִפְזַר, *Hithpa.* הִתְפַּזֵּר, *Nithpa.* נִתְפַּזֵּר *to be scattered, dispersed.* Tosef. Sot. II, 3 מנחתה נפזרת אבית וכ' ed. Zuck. (Var. מִתְפַּזֶּרֶת בבית) her meal-offering is strewn on the ashes; Y. ib. III, 18^{d}; Sifré Num. 17. Sabb. 16^{b} ונתפזרו וכ' and the clouds were dispersed and then gathered again. Gen. R. s. 36; a. fr.

פְּזַר, *Pa.* פַּזֵּר same. Targ. Prov. XX, 8 (usually בדר).

פ' קש"ב, פז"ר, a mnemonical acrostic for פְּרִישׁ, קְרִבַן, רֹגֶל, זְמַן, שִׁיר, בְּרָכָה. Yoma 3^{a}; a. fr.

פִּי', פִּזְיָא m. (פזר) *a whip* or *stick* with which to drive off intruders. B. Kam. 28^{a} לנקוט פ' ולירתיב (Ms. H. פזרא) let him take up a whip and sit (guarding); B. Bath. 99^{b}.

פַּח I m. (b. h.; v. פָּחַח) *hole, trap, snare.* Midr. Till. to Ps. XCI, 3 (expl. פח יקוש) מצידתא דציידא the hunter's snare; Tanḥ. Naso 23.

פַּח II m. (b. h.; נָפַח, cmp. פַּחָם) *coal.*—*Pl.* פַּחִים. Gen. R. s. 51 (expl. פחים, Ps. XI, 6) גומרין ומצדדין coals and snares (v. preced.); Yalk. ib. 85.

פַּח III m. (נָפַח) *blowing.*—*Pl.* פַּחִים (only in connection with צנים), v. צָנָה III.—[For פחי נפש, v. פָּחַי.]

פָּחָא, פּוֹחָא, פּוֹי ch.=פַּח I. Targ.Ps.CXIX, 110 (Ms. פוי). Ib.CXLI, 9 (ed.Wil. פָּי). Targ.Prov.VI, 5 פּוֹי; a. e.—Arakh. 19ª (prov.) סבא בביתא פָּאחָא בביתא וכ׳ (Var. in Rashi פָּחָחָא) an old man in the house is a snare (an obstacle) in the house, an old woman in the house is a treasure in the house.—*Pl.* פָּחַיִן, פָּחֵי, פּוֹי. Targ. Job XXII, 10 (ed. Wil. פּוּי). Targ. Ps. CXXIV, 7 (ed. Wil. פָּי); a. e.

פַּחָא m., *pl.* פַּחִין (נפח or פיח) [*puffing at,*] *despising* (cmp. Ps. X, 5); בר פ׳ *a contemptible person, scamp.* Y. Ber. II, 5ᶜ. Ib. IX, 13ᵈ; Y. Snh. XI, 30ᶜ top; Cant. R. to II, 5. Koh. R. to XI, 9. Ib. to II, 20; Lev. R. s. 25 ברת פ׳ a worthless woman.

פָּחָא, v. פָּחַי.

פָּחַד (b. h.) [*to breathe, pant,*] *to fear; to be anxious.* Esth. R. to V, 1 למה תִּפְחֲדִי why art thou afraid? Midr. Till. to Ps. XIV שלא פָּחֲדוּ מן וכ׳ that they were not afraid of the Lord; a. e.

Nif. נִפְחַד *to be frightened, excited.* Esth.R. to IV, 15 היתה אסתר נִפְחֶדֶת מאוד וכ׳ Esther was greatly excited on account of the evil &c. Cant. R. to III, 8 מיתיראין ומזדעזעין ונִפְחָדִין afraid, trembling, and excited; a. e.

Hif. הִפְחִיד *to frighten.* Num. R. s. 16 כשמבקשין להַפְחִידוֹ when they want to frighten the child, v. רָצוּפָה; a. e.

Pi. פִּיחֵד same. Part. pass. מְפוּחָד; *pl.* מְפוּחָדִים. Sifra B'har, Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. XXV, 19) לא מפוזרים ולא מפוחדים neither scattered, nor frightened.

Hithpa. הִתְפַּחֵד, *Nithpa.* נִתְפַּחֵד *to be afraid; to be joyously excited; to await with anxiety.* Pesik. R. s. 15 ולא היו מתיראים ולא מִתְפַּחֲדִים and they were neither afraid, nor excited; Yalk. Ps. 795. Deut. R. s. 1, end מתיראין ומִתְפַּחֲדִין מכם trembled and were afraid of you. Ab. d'R. N. ch. IX שיהא לבו של־אדם מִתְפַּחֵד וכ׳ that a man's heart should be afraid (of an evil occurrence) every day. Gen. R. s. 48 זה מִתְפַּחֵד לומר איזו פרוקופי וכ׳ the one is excited thinking what the distinction will be which the king is to confer upon me; וזה מתפ׳ ואומר איזה דין וכ׳ and the other is excited thinking what the judgment will be &c.; Yalk. Is. 304. Tanḥ. Lekh 15 אתם מתפחדין על הטוב וכ׳ you will be excited with joy over the good which is reserved for you (ref. to ופחדו, Hos. III, 5). Cant. R. l. c.; a. fr.

פָּחֵד ch. same. Part. pass. פָּחִיד. Targ. O. Deut. XXVIII, 66 (ed. Berl. a. oth. תּוּהּ).

Pa. פַּחֵיד same. Ber. 60ª חזריה דקא מְפַחֵיד (Ms. F. פָּחִיד) he saw that he was in fear; ib. מ״ט קא מְפַחֶדֶת Ms. M. (differ. in ed.) why art thou afraid?; Yalk. Job 897; Yalk. Is. l. c. מְפַחֵד (Part. pass.). Pes. 111ᵇ, sq. מיפחיד will be in fear (without knowing why); a. e.

פַּחַד m. (b. h.; preced.) *fear.* Esth. R. to IV, 6 ורעד פ׳ fear and trembling. Yalk. Ex. 181 נפל פַּחְדָּם עליהם the dread of them fell upon them. Gitt. 70ª ... שלשה דברים פ׳ דרך ושן three things break a man's energies, they are, fear, travel, and sin. B. Bath. 10ª גוף קשה פ׳ שוברו a body is strong, fear breaks it; קשה יין מיפיגו פ׳ fear is strong, wine drives it out; a. e.

פַּחְדָּא, פַּחֲדָא ch. same. Targ. Esth. VIII, 17; a. fr.—[Targ. Y. Lev. XIV, 50 דפחד ed. Amst., v. פָּחַר.]—Sot. 20ᵇ, v. בְּרִיעֲזוּתָא. Snh. 95ᵇ bot. הההיא גברא בההוא פ׳ נמי יתיב this man, too, lives in that fear, i. e. that is the very thing that troubles me. B. Mets. 66ᵇ דילמא לפכוחי פַּחְדֵיה קא שתי perhaps he drinks to break his fear (to get courage)?; Taan. 13ᵇ פחודיה some ed. (corr. acc.).—[V. פַּחְדִין.]

פַּחְדָּה f. (b. h.) same. Koh. R. to III, 11 (ref. to העלם ib. 'the unknown') פַּחְדָּתוֹ של מלאך וכ׳ the fear of the angel of death has he (the Lord) put into their hearts; Midr. Till. to Ps. IX, 1 (ed. Bub. פסידתו; Yalk. ib. 642 פסידתו, corr. acc.).

פַּחְדוּת, Num. R. s. 18 פחדוהן, v. סְרָרָה.

פַּחְדִין, פַּחֲדִין m. pl. (פחד, cmp. פַּחְלִין) [*blown up, balls*] *testicles.* Targ. O. Lev. XXI, 20 (ed. Berl. פַּחֲתִין); Y. דפַּחְדוֹי. Targ. Job XL, 17 (Ar. s. v. והן ed. Koh. פחדותי, some ed. פחתותי).

פַּחָה, פֶּחָה m. (b. h.; =בעל פ׳, v. Del. Assyr. Handw. p. 519; פחה *to be large,* cmp. סָגָן; cmp. פּוּשׁ a. נָפִישׁ) *grandee, high officer, governor.* Y. Bets. IV, 62ᶜ (R. Ḥiya addressing Rab) בן פי׳ אחריהם son of nobility, follow them (the example of thy kindred)!—*Pl.* פַּחוֹת. Bicc. III, 3 חפ׳ הסגנים the grandees, the chiefs, and the treasurers (of the Temple) went out to meet them. Num. R. s. 14; a. e.

פַּחָה, *pl.* פַּחְוָתָא ch. same. Targ. II Chr. IX, 14 ed. Beck (oth. ed. שלטוני).

פַּחֲזִים, v. פָּחַז.

פַּחֲרָת pr. n. m. *Paḥorah* (Potter). Y. Sot. IX, 24ª bot.; Y. Maas. Sh. V, end, 56ᵈ אלעזר בן פ׳.

פַּחֲרָתָא pr. n. pl. *P'horta* (Pottery), a suburb of Tiberias. Y. Erub. V, 22ᵇ bot.

פָּחוֹת m. (פָּחַת) [*diminished,*] 1) *a small quantity.* Y. Dem. I, 21ᵈ bot. פחות מאכל (not מאוכל) a small quantity of food (corresp. to ib. I, 2 מיעוט).—2) (adj. a. adv.) *lesser, less.* Men. XI, 9 אין פ׳ משנים no less than two days (after being baked); ib. אין פ׳ מתשעה ולא יתר וכ׳ no less than nine days, nor more than eleven; Pes. 47ª לא פ׳ ולא יותר no less (than nine), nor more (than eleven). Meg. 21ᵇ אין מישיירין בפרשה פ׳ וכ׳ in distributing the readings of a Scriptural portion we must leave for the last reader no less than three verses; a. v. fr.—*Fem.* פְּחוֹתָה. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 1 שרבה שהיא פ׳ וכ׳ a kneading trough which contains less than &c.; a. fr.—*Pl.* פְּחוּתוֹת. Keth. I, 2 פ׳ מבנות שלש וכ׳ when they were less than three years and one day old; a. fr.—3) *inferior.* Tanḥ. T'rum. 7 נחשת שהיא פ׳ מכולם ... כנגד 'copper' (Ex. XXV, 3) corresponding to the Greek (Syrian) empire, which was the meanest of all of them; a. fr.

פָּחוֹת, Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3, v. פּוֹחַת.

פְּחוּתָא* m. (פָּחַת; cmp. פַּחַת h. 3) *broken ware.* Pesik. ʿAsser, p. 95[b] מִן פְּחוּתֵי דְּבֵיתָךְ out of the rubbish of thy house, v. סְעִיתָא; [prob. to be read: סְחוּתֵי].

פַּח״ז *paḥaz*, a mnemonical word, for פְּרִיעַת חֲרָאשׁ, חֲזִירוּת קֶרַע לְאַחוֹרָיו, and זְקִיפַת הַמִּטָּה. M. Kat. 24[a], v. Gen. R. s. 100.

פָּחַז (b. h.) [*to be blown up,*] *to swell, rise; to be haughty, elated, heedless.* Ned. 9[b] פ׳ עָלַי יִצְרִי my evil inclination rose within me (in pride of my beauty); Sifré Num. 22 פ׳ לִבִּי עָלַי. Tanḥ. Vayḥi 9; Gen. R. s. 98; s. 99 (ref. to פָּחוּ, Gen. XLIX, 4) פָּחַזְתָּ חָטָאת זְנִית thou wast overweening, didst sin, didst fornicate.

פָּחֻז, פָּחוּז m. (preced.; cmp. אֶרְכֵּיסְטֵיס as expl. of רֶקֶד; v. Jud. IX, 4) *heedless person, dancer, jumper.*—*Pl.* פָּחֻזִים, פָּחוּזִים. Yalk. Gen. 157 (ref. to פחז, Gen. XLIX, 4) נִדְמֵיתָה לְפ׳ הַמְקַפִּיצִים thou becamest like the dancers that jump; Gen. R. s. 98 [read:] נַעֲשֵׂית כְּפ׳ שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ שׁוֹקֵיהֶן: כְּמִין רַבָּנָן וְכ׳ thou becamest like acrobats whose legs are broken (by falling); [כְּמִין belonging to the succeeding sentence as text word].

פַּחֲז m. (b. h.; preced. wds.) *recklessness, overweening.* Pesik. Ekha, p. 121[b] אַחַד רָאָה אוֹתָהּ בְּשַׁלְוָתָהּ וְאֶחָד רָאָה אוֹתָהּ בְּפַחֲזָהּ וְכ׳ one saw her in her happiness, one in her recklessness (sin), and one in her disgrace. Ib. יְשַׁעְיָה רָאָה אוֹתָן בְּפַחֲזָן Isaiah saw them (Israel) in their wantonness (ref. to Is. I, 21). Y. Succ. V, 55[b] bot. (in Chald. dict.), v. פּוֹשֵׁר.

פַּחֲזוּת f. same. Lam. R. beg. בְּפַחֲזוּתָהּ; בְּפַחֲזוּתָם; v. preced.

פָּחַח *to have holes in one's garments; to be clad in rags, be exposed.* Part. פּוֹחֵחַ. Meg. IV, 6 (24[a]); Tosef. ib. IV (III), 27 פ׳ פִּירְסִים וְכ׳ one whose limbs are exposed may recite the Sh'm'a (v. פָּרַס) &c. Meg. 24[b] קָטָן פ׳ a minor who is poorly dressed. Treat. Sof'rim XIV, 15 פ׳ הַנִּרְאִים a *poḥeaḥ* is he whose knees are exposed, whose garments are torn, or whose head is uncovered.

פְּחַח m.=h. פּוֹחֵחַ (v. preced.). Targ. Is. XX, 2, sq. (ed. Wil., פַּחֲיֵי, פְּחַיֵּי; h. text עֵרוֹם).—*Pl.* פְּחָחִין. Ib. 4 (ed. Wil. פְּחַיְחִין).

פְּחָחָא m. (preced.) *nakedness, poverty.* Arakh. 19[a] Var. in Rashi, v. פְּחָא.

פְּחִי m. (פּוּחַ, cmp. פּוּיָא) *blowing out, expiration;* פ׳ נֶפֶשׁ (cmp. מַפָּח) *despair, disappointment.* Sabb. 127[b] הָלַךְ לְבֵיתוֹ בְּפ׳ נ׳ went home in despair. R. Hash. II, 6 כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בְּפ׳ נ׳ that they (the witnesses) might not leave in disappointment (and be discouraged from coming again); a. fr.—[Levy Talm. Dict. reads פַּחֵי, as constr. pl. of פַּח III.]

פָּחָא, פְּחִי (cmp. פחי, פעי) *to open the mouth,* v. next w.—[Targ. Prov. XVIII, 2 פחי ed. Wil., v. פָּחֵי. Ib. VIII, 11 some ed., v. פָּחֲרִים.]—[Ned. 51[a] פחיריה כיפרא Ar., read תַּפְיֵיהּ he covered it with pitch.]—[Y. Snh. II, 20[b] top אפחין במילין, read: אַפְרְחוֹן, v. פָּרַח.]

פַּחְיָא f. (preced.) *cackling hen.* Bets. 7[a], v. בִּרְיָא.

פְּחִיחַ, פָּחִיחַ, v. פָּחַח.

פָּחֲיִם m. (פחם *to paint,* Syr. *to compare,* cmp. גָּוָן a. כְּגוֹן) *equal.* Targ. Prov. III, 15. Ib. VIII, 11 (Ms. פָּאחֲיִם, some ed. incorr. פחי).

פְּחִימָא f. (preced.) *something equal, appropriate answer.* Targ. II Esth. III, 3 (ed. Amst. פְּחִירְמָא).

פְּחִית m. *pit,* v. פַּחַת ch.

פְּחִית m., **פְּחִיתָא** f.=h. פָּחוּת, 1) *less.* Snh. 97[b]; Succ. 45[b] לֹא פ׳ עֲלְמָא וְכ׳ (ed. פחות) the world has never less than thirty-six righteous men worthy to face the Shekhinah, in every generation.—2) *defective, broken.* Lam. R. to III, 16 after having eaten all his food נִסֵּב חַד פַּת פ׳ וְכ׳ he took a broken loaf and put ashes on it. Ib. to I, 1 (רבתי) חַד מִנְּהוֹן פ׳ וְסָמִיךְ וְכ׳ one of them (beds) was broken and leaning against another bed; a. e.—3) *mean, wretched.* Cant. R. to II, 5 [read:] וְאַתְּ בְּעֵי ... לְהַדָּא פ׳ and thou wouldst forsake thy God and bow to his wretched (idol)?

פְּחִיתָה f. (פָּחַת) *carving, digging out.* Bets. 32[a] פְּחִיתַת נֵר וְכ׳ the mere carving out of a lump of clay for the purpose of using it as a candlestick makes it a vessel.

פַּחַל pr. n. pl. *P'ḥal* (*Pella*). Y. Shebi. VI, 36[c] bot., v. חַמְתָא.

פַּחְלִין or **פֻּחְלִין** m. pl. (פחל, cmp. פַּחֲרִין a. Syr. פחלא testiculus, P. Sm. 3081) *ball, bale;* פ׳ שֶׁל גְּמַלִּים *a bale,* made of a net of ropes with wide meshes, containing the freight *of camels.* Kel. XXIV, 9 פוחלין (corr. acc.). Tosef. ib. B. Mets. VI, 6 הַסַּל וְהַפ׳ שֶׁל ג׳ ... שֶׁשְּׁאָנָן וְכ׳ a basket or a bale ... the meshes of which had originally been made narrow enough to hold pomegranates. Y. Shebu. III, 34[d] (Chald. dict.) אֵירְחוּן פ׳ דִּגְמַלִּין וּמְלוֹן וְכ׳ they brought bales and stuffed them with straw; Y. Ned. III, beg. 37[d] bot. פחלין (corr. acc.).—Yalk. Num. 762 פִּילְחָן (prob. to be read: פּוּחְלִין).

פָּחַם (denom. of פֶּחָם) *to be black,* v. infra.

Pi. **פִּיחֵם** *to blacken.* Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d]; Tosef. ib. V, 13 בֵּית ע״ז מְפֻחָמִין אוֹתוֹ בְּפִיחֲמִין the site of an idolatrous temple is marked by blackening it (its debris) with coal. Y. Pes. VI, 33[a] bot. [read:] מַה ... וּמְצָצִיץ וּמְפַחֵם כָּךְ אֲנִי יוֹרֵד בּוֹ as a kettle (thrown at a person) scalds and wounds and blackens, so will I come down at him; a. e.—Part. pass. מְפוּחָם; f. מְפוּחֶמֶת; *pl.* מְפוּחָמִים, מְפוּחָמִין; מְפוּחָמוֹת. Gen. R. s. 36, v. מְעַר; Y. Taan. I, end, 64[d] חָם יָצָא מְפ׳ Ham came out (of the ark) black. Y. Sot. II, 17[d] bot. לֹא בִּמְפ׳ not in a sooty vessel. Cant. R. to I, 6 יְדֵיהָ מְפ׳ her hands were blackened. Ib. אַתְּ שְׁבִילֵךְ מְפ׳ thou (negress) who art black all over; a. e.

Nif. **נִפְחַם**, *Hithpa.* **הִתְפַּחֵם**, *Nithpa.* **נִתְפַּחֵם** to be *blackened.* Yalk. Num. 764; Yalk. Cant. 982 נִפְ׳ בִּשְׁמֶשׁ became black through exposure to the sun, v. כִּרְכֵּם. Gen. R. s. 18

נִתְפַּחֲמוּ פְּנֵי הַנָּשִׁים נִפְנֵי הַשִּׁמְשׁ the faces of the (Jewish) women had become black &c. Ib. s. 19, beg. ... כִּכְלֵי פִּשְׁתָּן מִתְפַּחֲמִין קִרְמָיָא וכ׳ (a scholar's reputation is) like the fine linen clothes from Bethshan, if they are in the least stained, they are ruined; Koh. R. to I, 18 אִם נִתְפַּחֲמוּ וכ׳. Ib. אִם פָּחֲמוּ (*Kal*). Deut. R. s. 1 וּנְתִפְחְמוּ יְדֶיהָ and her hands were soiled with soot; אִם מִיקַּנַּחַת ... מִיתְפַּחֵם if she wipes her hands on the wall, the wall will be soiled; a. fr.

פְּחָם, v. פֶּחָמִים.

פִּיחָם, פֶּחָם m. (b. h.; נָפַח or פּוּחַ) *that which is used for kindling, charcoal.* Sabb. II, 5 מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פ׳ because (by extinguishing the light) he makes kindling material, i. e. prepares the wick for easier lighting (v. חִבְּהֵב). Ib. 31b. Koh. R. to IX, 8 נִפַּח לְפַחְמוֹ the smith (the charcoal-burner) turns to his coal. Ib. to VII, 1; Yalk. Josh. 35, v. פּוּצָם; a. fr.—*Pl.* פְּחָמִין, פִּ׳. Tosef. Maas. Sh. V, 13; Y. ib. V, beg. 55d, v. פָּחַם. Tosef. Bets. III, 14 אֵין עוֹשִׂין פ׳ וכ׳ you must not make charcoal (prepare kindling material) even for immediate use (on the Holy Day). Mikv. IX, 2 לֹא יִטְבּוֹל ... בְּפ׳ וכ׳ one must not immerse a kettle with remnants of coal in it (which had been put there to be extinguished in water), unless one washes it again, Maim.; [oth. opin.: with the soot on it, but he must scrape it off]. Koh. R. to I, 8 מִלְּאַה ... הָאִישׁ וְעַל אוֹתָהּ הַחֻמָּת לְכוּ go ye and pray for this man (me), and for this bag formerly filled with precious stones and pearls, and now with pieces of coal; a. e.

פַּחְמִי m. (preced.) *charcoal-burner*, also *smith.* Ber. 28a, v. נַגָּר; (Y. ib. IV, 7d top עֲבִיד מַחְטִין making needles).

פָּחַס (cmp. פָּחַת) [*to drive into,*] 1) *to batter, beat out of shape.* Ab. Zar. IV, 5 פְּחָסָהּ אֲפִלּוּ פ״פ שֶׁלֹּא חִיסְּרָה if he smashed the face of the idol, although he did not lessen its substance. Ib. 42a. Lev. R. s. 7, beg. שֶׁהִיָּה אַהֲרֹן נוֹטֵל קוֹרְנָס וּפוֹחֲסוֹ בְּפָנֵיהֶם (not קִרְבְּנָם) Aaron took a hammer and smashed it (the golden calf) in their presence; Yalk. ib. 479 שֶׁהִיָּה הַקֹּבַ״ה ... וּפִיחֲתוֹ (corr. acc.); Yalk. Prov. 946 הַקֹּבַ״ה ... אֶת הַפִּנְקָס וּפִיחֲתוֹ (corr. acc., or וּפִיחֲתוֹ); a. e.—2) (of liquids) *to dash into, to cause commotion, stir up.* Ab. Zar. 72b פָּחֲסָתוֹ צְלוֹחִיתוֹ his bowl, which was filled to the brim through a syphon, pressed the wine back into the tube and thus stirred the whole mass up; ib. 56b (I may also say) פַּחְסוּ בּוֹרוֹ the vat into which the net (גַּרְגּוּתָנֵי) was thrown set the wine in commotion.—Chald. v. פְּחַשׁ.

פַּחְרָא, פִּחְרָא m. (פחר *to hollow out, scrape*)=חֶסֶף II, 1) *clay*; מִן פ׳, מָאן דְּפ׳ an earthen vessel. Targ. I Chr. XIV, 11. Targ. Y. Ex. XII, 22 (not דְּא ...). Targ. Y. Lev. XIV, 50 (not דְּפַחַד); a. fr.—2) *a fragment of a clay vessel, potsherd.* Targ. Job II, 8. Targ. Ps. XXII, 16; a. e.

פַּחָרָא, פַּחְרָא m. (preced.) *potter.* Targ. Is. XXIX, 16. Ib. XXX, 14 (not פַּחֲרָא); a. e.

פָּחַשׁ=h. פָּחַס. Part. pass. פָּחִישׁ *flat-nosed.* Targ. Y. Lev. XXI, 18 Ar. (ed. לְקוֹי בְּחוֹטְמֵיהּ; h. text חָרֵם).—Gen. R. s. 53 אִין ... אֲנָא פָּחִישׁ לֵיהּ if I put my finger on him, I smash him; Yalk. Deut. 810 פְּחִי׳ אֲנָא יָתֵיהּ.

פָּחַת 1) *to hollow out, dig.* Bets. IV, 4 (32a) אִין פּוֹחֲתִין אֶת הַנֵּר (Mish. פִּיתְחִין, corr. acc.) you must not hollow out a lump of clay to make it a candlestick (on the Holy Day). Ib. 3 פּוֹחֵת לִכְתְחִלָּה he may start to dig out (take out closely packed fruit), v. infra. Mikv. IV, 5 פָּחֲתוּהָ they hollowed it out (widened the aperture in the rock through which the water came forth); Y. Yeb. I, end, 3b (Bab. ib. 15a הִרְחִיבוּהָ). Mikv. l. c. עַד שֶׁיְּהֵא רוֹבָהּ (ed. Dehr. a. Mish. ed. יַד שֶׁיְּפַחֲתוּ) until the larger portion of the aperture is chiselled out; Y. Yeb. l. c. שֶׁיְּפַחֲתוּ אֶת רוֹבָהּ; Bab. ib. l. c. שֶׁיְּהֵא פָּחוּת בְּרוֹבָהּ; a. e.—2) *to diminish, lessen, decrease*, opp. תּוֹסִיף. Mekh. Yithro, Bahod., s. 2 שֶׁלֹּא תִפְחֲתוּ וְלֹא תוֹסִיפוּ from which you must not diminish, and to which you must not add. Sabb. 21b פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ one kindles one light less every night. Meg. IV, 1, sq. אֵין פּוֹחֲתִין וכ׳ we call up no less (than the number named) nor more. Y. Yeb. IV, 6a bot. חֲמִירָתָה (ה) פּוֹחֶתֶת אֵינָהּ פּוֹחֶתֶת וכ׳ a sheass, if short (whose period of pregnance is the shortest possible) gives birth not earlier than a lunar year from conception, if long, not later than a solar year; Y. Nidd. I, 49b top. Pes. X, 1 וְלֹא יְפַחֲתוּ לוֹ מֵאַרְבַּע וכ׳ and they must give him (the poor man) no less than four cupfuls of wine. B. Kam. 85b שֶׁבֶת הַפּוֹחֶתֶת בִּדְמֵיהֶם (not הִפְחִ׳) if the idleness enforced by being wounded has also the effect of lessening his value (if he were to be sold as a slave). Shek. V, 4 אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ Y. ed. (differ. in Mishn. ed.) if money is missing, the loss is his. Tanḥ. R'eh 10 פ׳ הוּא עֲשָׂרָה וּפָחֲתָה חֲדָא וכ׳ he gave ten measures less as tithe, and it (the field) yielded one hundred less; Yalk. Deut. 892; a. v. fr.—[Tanḥ. l. c. נִי׳ פָּחַת, v. next w.]—V. פָּחוּת.

Pi. פִּיחֵת same, 1) *to diminish, lessen.* Ter. IV, 4 פִּי׳ עֲשָׂרָה וכ׳ (Y. ed. פָּחַת) if he set aside as T'rumah ten fractions less (than $^1/_{50}$, i. e. $^1/_{60}$), or ten fractions more (i. e. $^1/_{40}$), Maim.; [R. S. if he reduced the divisor by ten (i. e. set aside $^1/_{40}$), or increased the divisor by ten (i. e. set aside $^1/_{60}$); Y. ib. 42d bot. הִפְחִ׳ אֶחָד מֵעֲשָׂרָה.—2) *to be diminished, lose.* Lev. R. s. 2 כְּלוּם פִּי׳ כְּבִידִי וכ׳ has my glory or my majesty lost anything &c.?

Nif. נִפְחַת 1) *to be hollowed out, broken through.* Yeb. 15a שֶׁתִּיפָּחֵת, v. supra. Ḥull. 45a נִפְחֲתָה כְּדֶלֶת if a piece of the windpipe is broken through in the shape of a door (split on three sides and attached by the fourth side). Bets. IV, 3 בַּיִת ... וְנִ׳ a room which was packed with fruits and closed up (with bricks), and which was burst open (the bricks giving way to the pressure), v. supra.—2) *to be reduced* in size, numbers &c.; *to be lowered.* Succ. 18a בַּיִת שֶׁנִּ׳ a building which has been reduced (the walls of which have given way partly). Sot. 5a bot. כָּל אָדָם ... לְבַסּוֹף נִ׳ every man in whom there is haughtiness, will finally be lowered; a. e.

Hif. הִפְחִית 1) *to lessen, wear out, damage.* Y. B. Mets. II, 8d top כְּלֵי נְחֹשֶׁת ... מִיפְּנֵי שֶׁמַּפְחִיתָן if one found copper vessels (keeping them until the owner be found), he may use them for hot water, but not over fire, because he wears them out; (Bab. ib. 30a שֶׁמַּשְׁחִיקָן); a. e.—2) (denom.

of פָּחוּת) *to become less, be damaged.* Succ. 18b ד׳ דופן אמצעי if the middle wall (of a Succah) became reduced (fell in, v. supra); a. e.

פְּחַת ch. same, 1) *to diminish.* Pes. 114a פְּחוֹת מִמִּיכְלַךְ וכ׳ diminish from (spend less for) thy eating and drinking, and add to thy dwelling.—Part. pass. פָּחִית. Targ. Ps. XIX, 3 (Var. ed. Lag. a. ed. פתית).—V. פְּחִית.—2) *to become defective, be broken.* Y. Dem. I, 22a פ׳ פיתורא קימוי (prob. to be read: איפחת) the table before him broke down.

Ithpe. אִיתְפְּחַת, אִיפְּחַת, אִיפְּחִית 1) *to become defective, be broken, damaged.* Y. M. Kat. I, 80b bot., v. אֲרָרָא. Keth. 62a אִיפ׳ בי בנא וכ׳ the floor of the bath-house under him gave way. Ib. אִיפְּחָא דרגא וכ׳ the ladder under him broke down; a. e.—2) *to grow less.* Yalk. Deut. 892 אי׳ לית שנה מן שנת שנה עליו עידנא (not לה) his crop grew less from year to year; time changed for him (nature changed on his account); Tanḥ. R'eh 10 מי פחת וכ׳ (corr. acc.).

פַּחַת c. (b. h.; preced. wds.) 1) *cavity, pit.*—*Pl.* פְּחָתִים, פְּחָתִין. Sot. 21a מיתירא מן הקוצין ומן הפ׳ וכ׳ is afraid of the thorns, the pits and the thistles (on the road); a. e.—2) *defective spot, breach.* Bets. IV, 3 נוטל ממקום הפ׳ he may take out the fruits where they burst through the partition.—3) *broken vessel, fragment.*—*Pl.* as ab. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15 שולי הפ׳ the sides of fragments of vessels (v. כַּחַ).—4) *diminution, depreciation, loss.* Y. Ter. IV, 42d bot. שאין הפ׳ והתוספת שוין for the reduction and the addition are not of like proportions, i. e. the difference between 1/40 and 1/50 is not the same as that between 1/50 and 1/60 (v. פָּחַת *Pi.*). B. Kam. 10b לפ׳ נבלה for the eventual depreciation of the carcass during the time intervening between the accident and the decision of the court. Ib. פ׳ נבלה תנאי הוא there is a difference of opinion among Tannaim as regards the liability for the depreciation of the carcass. Y. ib. I, 2b bot. ישלם פַּחָתָהּ he must indemnify the owner for its depreciation, i. e. he must pay the difference between the value of the living and that of the dead animal. Esth. R. to III, 8 שהן מכניסין פ׳ בממונו של עולם they (through their idleness) cause a diminution of the wealth of the world; a. e.

פַּחְתָּא, פַּחֲתָא I ch. same, 1) *cavity, pit.* Targ. Jer. XVIII, 20; 22 (ed. Lag. a. oth. פְּחִית).—*Pl.* פַּחְתִּין. Targ. O. Lev. XIV, 37 ed. Berl. (oth. ed. פַּחֲתִין; h. text שקערורת).—2) *depreciation, decrease, loss.* B. Mets. 70a פ׳ שקיל אגרא ושקיל he charged a compensation for the use of the vessel, and an indemnity for the loss (by wear and tear). Ib. אי אגרא לא פ׳ ואי פ׳ לא אגרא if you take payment for the use of the vessel, you must not charge for wear and tear &c. Y. Ned. IX, end, 41c תהא פַּחֲתָהּ בה let a decrease come over it (may his wealth be reduced). Koh. R. to XI, 9 איזדל לפ׳ go to ruin!—3) (trnsf.) *degraded person.* Gen. R. s. 36 (ref. to Gen. IX, 18 אבוי דפ׳ (אבי כנען the father of the degraded. Ib. s. 99 (ref. to Gen. XLIX, 5) אחים דפ׳ וכ׳ 'brothers' of the degraded (Dinah, with ref. to Gen. XXXIV, 25) ..., but no brothers to Joseph.

פַּחְתָּא II *f. breath,* v. פּוּחְתָּא I.

פַּחֲתָת, v. פְּחָתָא I.

פַּחֲתֵי m. pl. (v. פַּחַת) *noblemen.* Sabb. 3b; Ber. 13b, a. fr. בר פ׳ (R. Ḥiya addressing Rab) son of great ancestors (Var. in Ar. פַּאֲתֵי; Y. Bets, IV, 62c בן פְּחָתָה).

פַּחְתִּין *testicles,* v. פַּחֲרִין.

בַּר פַּ׳, פַּטָּא pr. n. *Bar Paṭṭa,* name of a family. Y. M. Kat. III, 81d bot.

פַּטְגְּרִימוֹס, v. פּוֹרַגְרוֹס.

פִּטְדָה m. (b. h.) *piṭdah,* name of a jewel in the high priest's breast-plate. Ex. R. s. 38, end. Num. R. s. 2.

פִּטּוֹטְרוֹת f. pl. (=פִּטְרִטְרֵי; v. פָּטַר) *stems of figs.* Ab. Zar. I, 5 (13b) בנית שוח ופִּטּוֹטְרוֹתֶיהָן (Y. ed. בפ׳; Bab. ed. ופטוטרות, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) white figs on their stems; ib. 14a.

פְּטוֹלְיָא, v. פְּטַלְיָא.

פְּטוּמָא, פִּטּוּם, v. sub פִּיט.

פְּטוּמָא, v. פְּרִיטְמָא I.

פְּטוּמֶת or **פִּטּוּמֶת**, v. פְּרִישׁוּמֶת.

פְּטוּרָה, פָּטוּר, v. פָּטַר.

פְּטוֹר m. (פָּטַר) *discharge, exemption,* opp. חִיּוּב. Sabb. 2b, v. חִיּוּב. Y. Peah II, beg. 16d בפ׳ פיאה ... ומה דמר and what R. Johanan said was meant in reference to being exempt from Peah. Y. Hall. III, 59a, v. חִיּוּב. Cant. R. to IV, 4 בין פ׳ לחיוב between exemption and conviction; a. fr.

פְּטוֹרָא ch. same.—*Pl.* פְּטוֹרֵי. Sabb. 2b; Shebu. 5a חיובי ופ׳ the cases of conviction and those of exemption (from punishment); a. e.

פְּטָטָא, פְּטוּרִין, פְּטוּרֵי, פְּטוּרָה, v. sub פִּיט.

פַּטְפָּטָא f. (פטט *a*) *to break*; *b*) cmp. מלל, *to talk*; v. פְּטַפֵּט) *talkative, flippant.* Lev. R. s. 32 (play on שלבית, Lev. XXIV, 11) דחווית פ׳ בשלמא שלם לך וכ׳ she was flippant (pert) in greeting men, 'peace to thee, peace to you'; Yalk. ib. 657 פַּטְפָּטָה.

פַּטְפָּטָה f. h. same, *gossip.*—*Pl.* פַּטְפָּטוֹת. Deut. R. s. 6 (v. הַבְרָנִית).

פְּטַרְטָרָא, פִּטַרְטָרָא m. (=פטרטר, with formative כ) [*the discharger,*] *rectum.* Lev. R. s. 3 ומפ׳ לברא and from the rectum it is discharged; Koh. R. to VII, 19 ומפַּטְרוֹטָא לעזקתא, v. עִזְקָא II; Yalk. ib. 976 פִּיטַרְכָא.

פְּטַר, *Pa.* פִּטֵּר (cmp. פצר, פטר) 1) *to break, burst.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 22 פְּטִית (Y. I תברית).—2) *to relieve.* Sabb. 140b דְּפַטְּרָא ליה וכ׳ when it will relieve him (from buying a new shirt) for a whole year (v. Rashi a. l.; Ms. O. כי חיכי דממטיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

פַּטִּיט m. (v. פְּטָטָא) *babbler*. Arakh. 16[b] חוא עישה מיעשה פ' קרבן . . . פ' he (the leper) does the work of a babbler (speaks evil of men), therefore the Torah said, let him offer a babbler (a chirping bird) as a sacrifice; Yalk. Lev. 559. Gen. R. s. 93 אני . . . שפ' אתה יש באחיך פ' וכ' I see, thou (Jadah) art the talker; is there among thy brothers a talker like thee?; Tanḥ. Vayigg. 5 אני רואה . . . ואתה פ' I see in my cup that there are older men among thy brothers, and yet thou art the talker?—V. פַּבְּרָן.

פטיות, Yalk. Jon. 550 אמר פ', read: אוֹפְסָרִינִיוֹת, v. אמפיטיות.

פטיה, Y. Snh. X, 27[d] top בפ' של מלכים, read: באיפַּטָא.

פטילוס, v. פּוּטִילִין.

פְּטִילְיָה, פַּטִּילְיָא, v. פַּטַּלְיָא.

פְּטִילִיקוֹן, פַּטִּילִיקִי* m., **פְּטִילִיקִי** f. (a denom. of πάτελλα, patella, otherwise not recorded) *a dish, course*. Lam. R. to III, 16 פ' דאת מיתי וכ' a course that you offer us once, you must not offer again. Ib. אכל מכל פ' חד פת (Ar. פס) he ate of every course a piece. Ib. מחדא פטילקי חדא פתיתא . . . of each dish you took one little piece. Gen. R. s. 74 פטילקון טב חוא נסיב ליה Ar. ed. Koh. (ed. פטרקלין) when we had a good dish, he (Laban) took it; Yalk. ib. 130 פטליקין.—*Pl.* פְּטִילִיקִין. Lam. R. l. c. (Ar. עיגולין).

פטים, Tosef. Keth. IX, 2 שטר פ' ed. Zuck., v. פִּיסְטָרִס.—Yalk. Deut. 944 מן חפ', v. פִּיטוּם.

פַּטִּימָא, פַּטִּים I m. (פָּטַם) 1) *fat, fattened, stout*; (noun) *fatling*. Targ. Jud. III, 17 (h. text בריא). Targ. II Sam. VI, 13. Targ. I Sam. XXVIII, 24; a. fr.—*Pl.* פַּטִּימִין, פַּטִּימַיָּא. Targ. I Kings V, 3 עופיא פ' (ed. Lag. *sing.*). Targ. Ez. XLV, 15 Kimḥi (ed. Lag. פטמא; ed. Wil. פְּטַמָּא); a. fr.—Y. Peah I, 15[c] bot. תרנגולין פ' fattened chickens; Y. Kidd. I, 61[b] פַּטִּימָן (*fem.*). Y. Meg. IV, 74[d] bot. מחזר פ' (י)בני תוריו התרים וכ', Lev. I, 14) who read 'fatlings and young doves' to take it back (and correct); a. e.—*Fem.* פַּטִּימְתָא, פַּטִּימָא. Targ. I Chr. IV, 40; a. e.—Lam. R. to I, 1 (רבתי) תרנגולא פ' a fattened hen; a. e.—*Pl.* פַּטִּימָתָא, פַּטִּימָן. Targ. O. Gen. XLI, 2 (Y. פַּטִּ'). Ib. 5; a. fr.—Y. Kidd. l. c., v. supra.—2) *perfumed*. Esth. R. to I, 3 (in Hebr. diction) שמא לא רצאת ידי קנדלה פ' did you perhaps fail to provide perfumed (good) oil for the lamps?, opp. פקטים.

פַּטִּימָא II f. (v. פָּטַם) *extension, length*.—*Pl.* פַּטִּימָן. Targ. II Esth. III, 8 (corresp. to חבלים, II Sam. VIII, 2).

פַּטִּימָא III pr. n. f. *Paṭṭima* (*Fatima*), name of Ishmael's second wife. Targ. Y. Gen. XXI, 21; v. עֲדַרְשָׁא.

פַּטִּיס f. = h. פִּיטוּם, *wine jar*. Lam. R. to III, 16 ומחדא פ' וכ' and of each jar you drank one cup.

פְּטִיקָא, v. פִּיטָקָא.

פטיקלין, v. פְּטַלִּיק.

פַּטִּירְתָּא, פַּטִּירָא m., **פַּטִּירָא, פַּטִּיר** f. (פְּטַר) [*free from admixture,*] 1) *pure, plain, clear*. Targ. Ez. XIII, 10, sq. טין פ' דלא תבן (h. text תפל).—Gitt. 86[a], v. חֲרוּבֵי.—2) *unleavened*; *unleavened bread*. Targ. Ex. XXIX, 2. Ib. XII, 8. Ib. 15. Targ. Lev. VIII, 26; a. fr.—*Pl.* פַּטִּירִין, פַּטִּירַיָּא, פַּטִּירֵי; פַּטִּירָן, פַּטִּירָתָא, פַּטִּירָיָא. Ib. Targ. O. Ex. XII, 17 Ms. (ed. פטירא; Y. פַּטִּירֵי). Ib. XXIX, 2; a. fr.—Y. Meg. IV, 74[d] bot., v. יְרוֹקָנָא; Y. Bicc. III, end, 65[d].

פְּטִירָה f. (פָּטַר) *departure, dismissal*. Bets. 15[b] בשעת פְּטִירָתָן when he dismissed them.—Esp. *departure from the world, death*. Y. Keth. XII, beg. 34[d]; Y. Kil. IX, 32[a] bot. בשעת פְּטִירָתוֹ וכ' שלשה . . . Rabbi ordained three things when he departed this world. Deut. R. s. 11 (ref. to Mic. VII, 8) כי נפלתי מפטירתו של משה וכ' though I fell when Moses died, I arose again under Joshua's administration. Ab. VI בשעת פטירתו של אדם וכ' when man leaves this world, neither silver nor gold nor jewels escort him &c.; a. fr.

פטיריקין, פטיריקון, v. פַּטְרִיקוֹן.

פַּטִּירְתָּא, v. פַּטִּיר.

פְּטִירְתָּא f. (פְּטַר) *belonging to a first-born animal*. Gitt. 69[a], v. בַּגְתָּא.

פַּטִּישׁ m. (b. h.; פטש *to shatter, crush*) *hammer*. Kel. XXIX, 7 יד בן הפ' the handle of a small hammer; של הפ' of the sledge-hammer. Maas. Sh. V, 15; M. Kat. 11[a], a. e. עד ימיו היה פ' מכה בירושלם up to his day the striking of the hammer was heard in Jerusalem (during the festive week). Cant. R. to V, 14, a. e. נחלק הפ' the sledge-hammer (striking on the sapphire) was shivered to pieces. Snh. 34[a]; Sabb. 88[b], v. נִיצּוֹץ; a. fr.—Ib. VII, 2 המכה בפ' he who gives the finishing stroke with the hammer; ib. 75[b] כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפ' any act of finishing up a work comes under the category of striking with the hammer; a. fr.—Trnsf. *great character*. Ber. 28[b] נר ישראל . . . פ' החזק thou light of Israel, right-hand pillar, powerful hammer!

פַּטְּ, פַּטִּישָׁא, פְּטִישָׁא m. (פטש, v. preced.; cmp. פִּיתָּן a. פְּתוֹנָת) [*linen,*] *undergarment, breeches*. Lam. R. to I, 1 חזי (Ar. פשוש) דלא הוה ברגלי פ' (חד מתלמידוי) רבתי . . . I saw in my dream that I had no breeches on my legs.—*Pl.* פַּטִּישִׁין, פְּטִישִׁין, פַּטְּ', פַּטְּשׁ. Dan. III, 21, v. אַבְרְקִין.

פַּטִּישָׁא m. = h. פַּטִּישׁ. Targ. Is. XLI, 7. Targ. Jer. XXIII, 29.

פְּטַל m. (פטל *to break, peel*, cmp. פטט, a. פצל) ▪ *piece, a bite*. Y. Dem. I, 22[a] top לית צבחר פ' וכ' . . . would you not care to eat a little bite with us to-day?; Y. Taan. III, 66[c] top צבחר פ'.

פְּטִיל, פַּטַּלְיָה, פַּטַּלְיָא f. (פטל, v. preced.) *wicker-work*, esp. *a sort of bale* for packing dates, figs &c. Tosef. Sabb. XII (XIII), 15 של גרוגרות מקרע וכ' פ' you may cut open a bale of figs (on the Sabbath) and eat; Y. ib. XV,

beg. 15a פטרליא. Kel. XVI, 5 פַּטָּלְיָה ed. Dehr. (ed. פטרליה). Y. Maas. Sh. I, 52d תמרים של פטוליא a bale of dates, contrad. fr. חוֹתָל; a. e.—*Pl.* פַּטָּלְיָאוֹת. Tosef. ib. I, 10 פ׳ ודרוסות של תמרה ed. Zuck. (ed. omit פ׳) dates packed in bales, and date pomaces.

פִּטְלִין, Targ. Lam. IV, 1 Levita, v. פִּיטָלוֹן.

פִּטְלִיקִין, v. פִּטְרִיק.

פַּטֵּם (cmp. פטל, a. פטש s. v. פַּשֵּׁשׁ) 1) *to crush, pound*, v. infra.—2) *to expand, make large, fatten.*—Part. pass. פָּטוּם; f. פְּטוּמָה; *pl.* פְּטוּמִים, פְּטוּמִין; פְּטוּמוֹת. Keth. 67b תרנגולת פ׳ a fat chicken. Y. Kidd. I, 61b פטומות crammed birds; Y. Peah I, 15c bot. Y'lamd. to Gen. XXXVII quot. in Ar., v. סיטסינה; a. e.

Pi. פִּטֵּם 1) *to pound spices; to manufacture perfumed oil; to compound incense.* Y. Succ. V, 55c bot. הירקנוה ולא חיתה מְפַטֶּמֶת וכ׳ they mended the mortar, but it did not mix the drugs as well as before; Arakh. 10b. Ker. I, 1 הַמְפַטֵּם את השמן he that manufactures perfumed oil (in the same manner as prescribed for the Temple, Ex. XXX, 23 sq.); חמפ׳ את הקטרת who mixes incense (as prescribed ib. 34 sq.). Y. Yoma IV, 41d bot. פִּיטְּמָהּ חצירים if he compounded it by taking only parts of the quantities prescribed; Ker. 5a מפטם לחצירין, v. חָצִיר. Ib. קטרת שפִּטְּמָהּ וכ׳ incense which one compounded in reduced quantities; שמן שפִּטְּמוֹ וכ׳ oil which one manufactured &c. Sifré Deut. 306 ומפטמים אותם ... מה רביבים as the rains coming down on plants ... perfume them; כך חזי מפטם בדברי תורה וכ׳ so pound thou the words of the Law, once and a second, and a third, and a fourth time &c.; Yalk. ib. 942; a. fr.—Part. pass. מְפוּטָּם; f. מְפוּטֶּמֶת; *pl.* מְפוּטָּמִים; מְפוּטָּמִין; מְפוּטָּמוֹת. Cant. R. to VIII, 2 (ref. to יין הרקח, ib.) זה התלמוד שמפ׳ במשניות כרקח that is the Talmud which is mixed with Mishnayoth like an apothecary's preparation. —2) *to fatten, cram.* Gen. R. s. 86 (play on שהיה פּוֹטִיפַר) מפטם עגלים לע״ז he fattened calves (פָּרִים) for idolatrous purposes. Snh. 82b ראיתם בן פּוֹטִי זה שפִּיטֵּם אבי אמו וכ׳ do you see that son of Puti (=Putiel) whose grandfather (Yethro) fattened calves &c.?; B. Bath. 109b; Sot. 43a (v. פּוּטִיאֵל a. פּוּטִי). Esth. R. to III, 1 (ref. to כיקר כרים, Ps. XXXVII, 20) 'like the heavy lambs', שאין מפטמין אותן וכ׳ which are fattened not for their own benefit but for slaughter; a. fr.—Part. pass. as ab. Pesik. R. s. 16 (expl. בריאים, I Kings V, 3) מפ׳ (not מאפ׳) fattened, opp. מן המרעה; Yalk. Kings 176. Ruth R. to II, 14 עגלות מפ׳ fattened calves; a. fr.

Nif. נִפְטַם *to be fattened.* Gen. R. s. 32 ומה אם להסגר להִפָּטֵם וכ׳ ... if to be locked up ... the beasts came of their own accord, how much more will they come to fatten on the flesh of the mighty (Ez. XXXIX, 4); Yalk. Ez. 380.

פְּטַם ch., *Pa.* פַּטֵּם same, 1) *to pound, mix spices.* Targ. Y. Ex. XXX, 25; 35 פְּפַטֵּם Ar. (ed. v. פְּרַגֵּז; h. text רקח).—2) *to fatten.*—Part. pass. מְפַטַּם; *pl.* מְפַטַּמֵי, מְפַטַּמִין. Targ. Is. XXX, 24 (Kimḥi פְּטִים). Targ. Prov. XV, 17.—Pes. 76b מפטמי מהדדי they are fattened (or *flavored*) with one another.—3) *to flavor one's words* (cmp. פְּסַם), *to console, cheer up.* B. Mets. 66a פַּטּוּמֵי מילי בעלמא היא it was merely meant to cheer up (the neighbor, not as a binding promise).

פִּטָּם, *pl.* פִּטָּמִים, פִּטָּמִין, v. פִּרְשׁוּם.

פַּטָּם m. (preced. wds.). 1) *druggist, apothecary.*—*Pl.* פַּטָּמִים, פַּטָּמִין. Y. Yoma IV, 41d bot. חפ׳ שבירושלם the druggists of Jerusalem. Y. Sot. VIII, 22c top כדרך שחפ׳ עושין as the apothecaries are in the habit of doing. Gen. R. s. 16; Yalk. ib. 21, v. בְּדוֹלַח; a. e.—2) *one who fattens animals for sale, dealer in fattened animals*, opp. to רועה. Bets. 29b; Tosef. ib. III, 6 אצל חפ׳ וכ׳ ... הולך a person may go (on the Holy Day) to a dealer whose regular customer he is, and say, give me a dove &c. Bets. 38a שור של פ׳ an ox at the dealer's stall, contrad. to של רועה. Pesik. Baḥod., p. 104b אצל חפ׳ ... פטומות he took her to the crammer, and filled her lap with crammed birds; Yalk. Ex. 273; a. e.—*Pl.* as ab. Erub. X, 9 (101a) שוק של פ׳ the crammers' market. Tosef. Shebi. V, 8; a. e.—3) (sub. שור של) *mast-ox.* Sabb. XX, 4; Y. ib. 17c bot., v. רְעִי I.

פִּטְמָא, v. פִּרְטָא.

פַּטְנִיתָא f. (supposed to mean) *fattened* (fr. פטן=פטם); v., however, בְּטַנִיתָא.

פִּיט׳, **פִּטְפוּט** m. (פטט, cmp. פתת) [*something minute, tender,*] *one of the clay pins forming a sort of tripod for the support of a pot, peg.* Sabb. VIII, 4 כדי לעשות פ׳ a quantity of clay large enough for a peg.—[Yalk. Num. 785 פּוּט של מנורה the peg for a candlestick v., however, quot. fr. Sifré Zuṭṭa in R. S. to Kel. XI, 2.]—*Pl.* פִּטְפּוּטִים, פִּטְפּוּטִין, (פִּטְפִּטִין). Sabb. 102b עני עושה פִּרְטְפּוּטֵי כירה קטנה וכ׳ a poor man makes pegs for a small stove to put on it a small pot (which is also called building). Kel. V, 11 עשה לה פ׳ if he made legs for the stove (so that it no longer rests immediately on the ground); Tosef. ib. B. Kam. IV, 20. Ib. V, 1 פטפ׳ שניתן וכ׳ ... שלשה three pegs, three pins or three legs stuck in the ground and joined with clay to put a pot on them; Kel. VI, 1. Tosef. l. c. 7 ארבעה פטפוטי כירה וכ׳ four legs of a stove &c.; a. e.

פִּיט׳, **פִּטְפֵּט** (v. preced., a. פְּטָנָא) 1) *to talk, babble.* Men. 65a חוץ מזקן אחד שהיה פִּטְפֵּט כנגדו except one old man who talked (childishly) against him.—2) פ׳ ביצרו *to talk or argue with one's own passion, to conquer one's self.* B. Bath. 109b (play on בנית פּוּטִיאֵל, Ex. VI, 25) דאתי מיוסף שפ׳ ביצרו Elazar was a descendant of Joseph, who (is surnamed Putiel, because he) conquered his passion; Ex. R. s. 7, end יוסף שפ׳ ביצרו ... שהיתה אשתו וכ׳ his wife was a descendant of two families, being on one side of the tribe of Joseph who conquered his passion, and on the other of the family of Jethro who fattened &., v. פָּטַם; Sot. 43a.

פַּטְפֵּט ch. same, *to talk.* Gen. R. s. 98 (ref. to Jud. XV, 16 a. 18) דְּפַטְפֵּט צחי he who talks gets thirsty.

פַּטְפָּטָא, v. פַּטָּטָא.

פִּטְפָּטִין, v. פִּטְפּוּט.

פִּטְקָא, v. פִּיטְקָא.

פְּטַר (b. h.) 1) *to break through, open.* Bekh. VIII, 1 (46a) (ref. to Ex. XIII, 2) עד שיפטרו (not שיפטרוה) רחם מישראל provided they open the womb when the mother is an Israelite (although she conceived before her conversion); ib. 47a.—2) *to send off, discharge, dismiss.* Keth. XIII, 5, a. fr. או כנוס או פְּטוֹר (the betrothed has a right to say) either marry or release (me by divorce). Gitt. VI, 5 ... לא אמר כלום פְּטָרוּהָ if one says to friends, 'release her' ... he has said nothing (they are not authorized to write a letter of divorce, as it might mean, release her of her debts &c.); ib. 65b ר' נתן אומר פְּטָרוּהָ דבריו קיימין R. N. says, if he said *paṭṭ'ruha* (*Pi.*), his words stand (a divorce is meant), but if he says *piṭruha* (*Kal*) &c. Ib. בין ... ר' נתן דבבלאה פיטרוה לפטרוה וכ' R. N. who is a Babylonian, draws a distinction between *piṭruha* and *paṭṭ'ruha*; our Tannai (in the Mishnah) being a Palestinian does not &c. Ib. VIII, 4. בגט ישן ... פּוֹטֵר a man may divorce his wife with an old letter of divorce (having been closeted with her after he had written it); Tosef. ib. VIII (VI), 3 אינו פוטר וכ' he must not divorce with an old letter, in order that the letter of divorce may not date farther back than (the conception of) her child; a. fr.—3) *to dismiss, give leave, let go.* Sot. IX, 6 ופְּטַרְנוהו בלא מזון and we let him (the stranger) go without provision. Midr. Till. to Ps. XCI מי גדול הפּוֹטֵר או הנִפְטָר which is the superior of the two? he who gives leave, or he who takes leave? Ib. (ref. to Gen. XXXII, 27) הרי יעקב פוטר למלאך behold, Jacob gives leave to the angel; a. fr.—4) (law) *to discharge, acquit*; (ritual) *to exempt from obligation, to declare free* from punishment, eventually from sacrificial atonement, opp. חִיֵּיב. Erub. 65a יכול אני לְפַטֵּר וכ' I can (by my plea) release from judgment the whole world (all Israelites) from the destruction of the Temple to the present time, for we read (Is. LI, 21), Hear now this, thou afflicted and drunken &c. (a drunken person is irresponsible); ib. מאי יכולני לפטור נמי מדין תפלה this 'I can release' means also from responsibility for neglect of prayer (the drunken not being permitted to pray). Succ. 45b. Sabb. II, 5 ר' יוסי פוטר בכלן וכ' R. J. declares (him that did it) free from punishment or eventual sacrifice in all those cases, except &c. Ker. IV, 2 ר' יהושע פוטר R. J. absolves him from bringing a sin-offering, opp. מחייב חטאת. Snh. V, 5 אם מצאו לו זכות פְּטָרוּהוּ if they found evidence in his favor, they (the court) acquitted him; a. v. fr.—Trnsf. *to cause exemption; to cover, include.* Ber. VI, 5 ברך על היין ... פ' את הדין וכ' if he recited the blessing over wine before the meal, he has therewith exempted the wine offered after the meal (from an additional blessing). Ib. 7 מברך על העיקר ופוטר את הטפלה he says the blessing over the chief dish, and with this he covers that which goes with it (v. טְפֵלָה). Yeb. I, 1 פּוֹטְרוֹת צרותיהן ... חמש fifteen women (of various kinship with the *yabam*, by which he is prevented from marrying any of them) cover their rivals (making them free from dependence on the *yabam* for marriage or discharge); a. fr.—Part. pass. פָּטוּר; f. פְּטוּרָה; *pl.* פְּטוּרִים, פְּטוּרִין; פְּטוּרוֹת (*is, are*) *exempt, free*, opp. חַיָּיב. Peah I, 6 ופ' מן המעשרות וכ' and he need not give the tithes, until &c. B. Mets. VIII, 1 פ' (sub. מלשלם) he is free from indemnity. Ib. VII, 10 מתנה ... להיות פ' משבועה may have an agreement to be eventually exempt from making oath; להיות פ' מלשלם to be exempt from responsibility. Kidd. I, 7 כל מצות התלוין באב ... ונשים פ' to all paternal duties men are bound, but women (mothers) are exempt from them. Yeb. I, 2 כשם שבתו פ' כך צרתה פ' as well as his (the *yabam's*) daughter is exempt (from the law of levirate marriage, because the *yabam* cannot marry her), so her rival is exempt; a. v. fr.

Pi. פִּיטֵּר *to dismiss; to divorce.* Gitt. 65b, v. supra. Kidd. 31b פַּטְרוּנִי dismiss (escort) me; a. e.

Nif. נִפְטַר, *Hithpa.* הִתְפַּטֵּר 1) *to be exempted, freed.* Bekh. II, 1 לא נִפְטְרוּ מבכור וכ' they (the Levites) have not been exempted from consecrating the firstborn of clean animals, but only from redeeming their firstborn sons and the firstborn of asses; a. e.—2) *to be dismissed, take leave, depart.* Yoma I, 5 נפטרו והלכו להם they took leave and went. Sot. IX, 5. Ber. 64a הנ' מחבירו וכ' he who leaves his friend (after escorting him a distance) must not say, 'go in peace', but, 'go to peace'; הנ' מן חמת וכ' he who takes leave of the dead (after burial) &c. Ib. 31a; Erub. 64a לא יִפָּטֵר אדם וכ' one must not leave a friend otherwise than with a word of tradition (on legal or religious subjects), by which he may remember him; a. fr.—Esp. *to depart this world, to die.* Ber. 17a גדל בשם טוב ונ' בשם טוב מן העולם who grew (lived) with a good name, and left the world with a good name. Tem. 16a בשעה שנ' משה רבינו לגן עדן when Moses our teacher was to depart for paradise. Gen. R. s. 96; a. fr.—Yalk. Koh. 989 בשעה ... מִתְפַּטְּרִים וכ' when the children are dismissed from school.

Hif. הִפְטִיר 1) *to discard*; ה' בשפה *to discard with the lip, to spurn.* Pesik. R. s. 37 מתרקין ... ומַפְטִירִים בשפתותיהם gnashed their teeth ... and spurned with their lips (ref. to Ps. XXII, 8). Treat. Der. Er. ch. II מפטירי שפה (=מפטררין בשפה).—2) *to dismiss, adjourn a meeting.* Y. Ber. IV, 7d top הַפְטִיר את העם dismiss the people (adjourn the meeting). M. Kat. 5b, v. בָּכָה. Hull. 51a מַפְטִיר כנסיות one who dismisses the assemblies, janitor, v. פָּנָסָה.—Pes. X, 8, v. אֲפִיקוֹמָן; a. e.—3) [*to recite before dismissal,*] *to conclude the reading from the Law by reading a portion of the Prophets, to read the Haftarah* (v. הַפְטָרָה). Meg. IV, 1 בשני ... ואין מַפְטִירִין בנביא on Mondays, Thursdays and Saturday afternoons three persons read from the Law ..., and we do not close with a lesson from the Prophets. Ib. 5 המפטיר בנביא הוא וכ' he who concludes with the prophetic lesson (being the last of those called up) has the privilege of &c., v. פָּרַס; a. fr.

פַּטֵּר ch. same, *to free, dismiss, let go; to divorce.* Targ. Gen. XLIII, 14. Targ. Y. Num. V, 2, sq. Targ. O. Deut. XXIV, 1; a. fr.—Bekh. 4a אינהו פַּטְרֵי אדם פטר בהמה they (the Levites) released (the firstborn Israelites) by substituting man for man, but the firstborn beasts were redeemed through their beasts.—V. פַּשֵּׁר.

Pa. פַּשֵּׁר same, esp. *to divorce.* Targ. Koh. VII, 26 יְפַשֵּׁר

(ed. Vien. יַפְטִיר *Af.*).—Gitt. 85[b] חיך פלני ... פַּטַר ותריך וכ' (or פְּטַר) how N. N. divorced and sent away N. N. his wife &c.

Af. אַפְטַר 1) *to dismiss.* Targ. Koh. l. c., v. supra.—Num. R. s. 12 דיהוון מַפְטְרִין טליא וכ' that they should dismiss the school children at the fourth hour of the day (during the summer heat); Lam. R. to I, 3 מפטרין רב טלאי (corr. acc.).—2) *to deliver a funeral address.* Y. Ber. II, 5[c] top ... וא' עילוי וכ' על R. Z. came in, and spoke of him (as follows) &c. Ib.[b] bot. ואיפטר (corr. acc.). Koh. R. to V, 11 עיל ואַפְטוֹר עלוי go and deliver the address over him. Ib. א' עלוי חדין פסוקא he started his address with this verse &c.; a. fr.—3) *to take leave.* Tanḥ. B'resh. 13 אַפְטְרוּ מיניה באורתא they took leave of him in the evening; בצפרא אתו וקא מַפְטְרֵי מיניה in the morning they came and again took leave of him; מי לא אַפְטְרִיתוּ קמאי מאתמול did you not take leave of me last night? Erub. 64[a] (Ms. M. מִיפַּטְרֵי *Ithpe.*) were taking leave of one another; a. fr.—4) *to read the Haftarah.* Meg. 31[b] מאי מַפְטִירִינַן what do we read as Haftarah?; ib.[a] אַפְטְרֵי מאי מפטירינן (not מפטירין). Ib. 30[b] קרו ומַפְטְרֵי (not קרא) they read from the Law and recited the Haftarah; a. fr.—Ber. 53[b] מפטרייהו, v. מְפַטְרָא.

Ithpa. אִתְפַּטַר, *Ithpe.* אִתְפְּטַר, אִיפְּטַר, אִפְּ 1) *to escape* (a thrust), *slip away.* Targ. I Sam. XIX, 10.—2) *to be divorced*, v. מְפַטְרָא.—3) *to be sent off, be escorted.* Targ. Gen. XLIV, 3.—Esp. *to be escorted to the burying place, be buried.* Targ. Koh. VII, 1.—Lam. R. to I, 1 (רבתי) נח נפשיה ואִ' לבית עלמין he died and was carried to the burying place; a. e.—4) *to take leave, part.* Erub. l. c., v. supra.—5) *to be exempted.* Bekh. 4[a] אפי' מבכור בהמה נמי נִיפַּטְרוּ let them also be exempt from consecrating the firstborn of cattle; a. e.

פֶּטֶר m. (b. h.; preced. wds.) [*opening of the womb,*] *firstborn, firstbirth.* Bekh. I, 6, v. פְּדִיוֹן. Ib. II, 1; a. v. fr.—*Pl.* פְּטָרִים, constr. פִּטְרֵי, פִּי'. Ib. 6[a] פ' סוסים וגמלים the first-births of horses or camels. Ib. 11[a] פי' חמורות; a. e.

פטר, Y. Kidd. I, 61[b] top פ' בולי, v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פִּטְרָא, v. פִּיטְרָא.

פטרבולי, v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פטרגוס, v. דגלים.

פַּטְרוֹבּוּלִי m. pl. (πατρόβουλοι) *chief senators*, a title given to local magistrates (variously corrupted). Y. Peah I, 15[c] top ראש פטרבולי היה ... דמה Dama ... was the chief of the *patrobuloi*; Y. Kidd. I, 61[b] top פטר בולי (corr. acc.); Pesik. R. s. 23—24 פטרכולי. Pesik. Ul'kah., p. 182[b] יצאו פטרופולי וקילסו אותו (Ar. פרטילי), the magistrates came out and praised him; Yalk. Lev. 651 פטרופלי חמדינה; Lev. R. s. 30 Ar. (ed. גדולי חמדינה) פרטוטי.

פַּטְרוֹזָא m. (*Palez* of פטר) *a prematurely born animal, a puny lamb.* Bekh. 11[a] אפי' פ' בר דנקא even a puny lamb worth no more than a Danka. Zeb. 48[a] Ar. (ed. חטאת בת ד', אשם בר ד') פ' בר דנקא.

פַּטְרוֹכָא, v. פְּטַטְרָכָא.

פַּטְרוֹן m. (πάτρων = patronus) *patron, protector.* Y. Ber. IX, 13[a] bot. בא ויעמד לו על פתחו של פַּטְרוֹנוֹ וכ' he comes and stands at the gate of his patron and calls for his slave &c. Ib.[b] top ב"ד יש לו פ' שולט וכ' (not מלך ב"ד) a human being has a patron who may have power in one province &c.; Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. פטרין (corr. acc.). Tanḥ. Vayesheb 8 אתה הוא בטחוני אתה הוא פַּטְרוֹנִי thou (God) art my trust, thou art my patron; a. fr.—*Pl.* פַּטְרוֹנוֹת, פַּטְרוֹנִין. Ex. R. s. 14 שהיו פישעים ... שהיו פ' וכ' there were sinners in Israel who had Egyptian patrons and lived in affluence and honor, and were unwilling to leave. Cant. R. to V, 9 מה דודך מדוד ... מה פטרון הוא מפ' 'what is thy friend more than any other friend', what god is he to be different from any other god, what patron to be different from other patrons? Esth. R. introd. אתם יש לכם פ' ומה הן וכ' you have patrons, and who are they? These are the words of the covenant (Deut. XXVIII, 69). Gen. R. s. 50, end למדינה שהיו לה שני פ' וכ' (not פיט) like a province that had two patrons, one a provincial &c.; a. e.

פִּטְרוֹס, v. פִּיטְרוֹס.—[Tosef. Dem. I, 11, v. פטריס.]

פטרפלי, פטרופולי, v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פַּטְרִיקִי, פַּטְרוֹקִי p. n. m. *Patroki, Patriki* (Patricius), name of an Amora. Y. Yoma IV, 41[d] top; Cant. R. to III, 10; Ex. R. s. 35; a. e.

פטרוקין, v. פַּטְרִיקוֹן.

פַּטְרָיוֹת f. pl. (פַּטְרָה) *truffles.* Y. Maasr. I, 48[d] top, v. פִּטְרִיוֹת. Ned. 55[b]. Ukts. III, 2; a. fr.

פטרין, v. פַּטְרוֹן.

פטרוס, פטריס, Tosef. Dem. I, 11, read: אַנְטִיפַּטְרִיס.

פַּטְרִיקָא f., v. next w.

פַּטְרִיקוֹן m. (πάτριος, patricus, -a, -um) *something hereditary, heirloom, patrimony.* Y'lamd. to Num. XXI, 1, quot. in Ar. יודעין אנו שיש להן מאבותיהן פטריקא וכ' we know that they (Israel) have a legacy from their ancestors who said to them, 'the voice is Jacob's voice' (i. e. prayer); I, too, rely on my patrimony, as it is said (Gen. XXVII, 40), 'by thy sword thou shalt live'; Yalk. Num. 764. Gen. R. s. 49 אילו מפ' שלו וכ' if I asked (permission to cut some trees down) on his patrimony, he would not refuse me. Ib. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 8, a. II Sam. XXII, 41) שהיה (שהיו פטריקין not) פ' שלו וכ' it was his (Judah's) hereditary privilege (paternal blessing, to lay hands on the enemy's neck); Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 פזמריקון; Yalk. Gen. 162 פזמיקון; Yalk. Sam. 163 פיזמיקון (corr. acc.).—*Pl.* פַּטְרִיקִין. Yalk. Num. 766 שתי פ' של ברכות וכ' they have two paternal blessings from Aram.

פִּטְרִיקִי, v. פַּטְרוֹקִי.

פטרכולי, v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פִּטְרָתָא, v. פִּיטְרָא II.

פַּטְשָׁא, v. פָּטַשׁ.—[Yalk. Prov. 960 למאן פטשין, v. פִּיטְשָׁא.—Yalk. Kings 230; Tanḥ. Thazr. 9 עשו פטשין, v. פָּטְשׁוֹן.]

פֵּי constr. of פֶּה. [For compounds see respective determinants].

פִּיאָה, v. פֵּאָה.

פִּיאָלִי, v. פְּדָלִי I.

פִּיאָס, v. פְּדָס.

פִּיבּוֹלִיה, v. פִּיוּלָא.

פִּיגָא, פִּיגָה pr. n. *Piga*, 1) name of a river in Palestine. Par. VIII, 10 (Mish. ed. פיגה); Snh. 5[b] (Ms. M. 'פי). B. Bath. 74[b] (Ms. M. 'פי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Midr. Till. to Ps. XXIV; Yalk. Ps. 697 פיגע (corr. acc.).—2) name of a place. Tosef. Ter. I, 15 ed. Zuck. (Var. פינא).—Tosef. Yeb. VI, 8 מעשה ברופא בפי אחד ed. Zuck. (oth. ed. מעשה בחופה באחד), read מעשה בפי באחד, or מ' בחיפא באחד).

פִּגּוּל, פִּיגּוּל m. (b. h.; פָּגַל) [*abomination, unfitness,*] *a sacrifice rejectable in consequence of an improper intention in the mind of the officiating priest.* Zeb. 28[a] פ' וזהו חוץ למקומו *piggul* (Lev. VII, 18; XIX, 7) refers to the intended disposal beyond the legal limits of space (for eating the sacrifice). Ib. II, 3 חוץ למקומו פסיל ... חוץ לזמנו פ' וכ' the intention of disposal at an improper place makes the sacrifice unfit, but the eating of it is not punishable with extinction, whereas the intention of disposal at the improper time makes it *piggul*, and the eating of it is punished with extinction; a. fr.—*Pl.* פִּגּוּלִים, פִּגֵּי, פִּיגּוּלִין. Sifra Aḥărê, Par. 5, ch. VII. Cant. R. to V, 14, כמה פ' many laws concerning *piggul*; a. e.

פִּיגּוּל, פִּיגּוּלָא, פִּגֵּי ch. same, *abomination*. Targ. Is. LXV, 4. Targ. Ez. VI, 4; 5; 13 Bxt. (ed. פִּרְגּוּר, q. v.). Targ. I Sam. XVII, 46 (ed. Lag. פגר).—Esp. *piggul*, v. preced. Men. 94[a] (a mnemonical formula) שכן צירורא חובה טמיא דאכיל פ' בשבתא for the show-bread is, like the ʿOmer, a congregational offering, an obligatory offering, is offered when the congregation is unclean, is eaten by the priests, is subject to becoming *piggul*, and is offered on the Sabbath; ib.[b].

פִּיגוֹם, Tosef. B. Bath. VI, 2 טרנופת פ' לסאה, read with ed. Zuck.: טרנופת לסאה; פיגום being a misplaced gloss, corrupted from פיטס, as a Var. of פיטסות ib. 3.—Bekh. V, 3 (35[a]) נטל פ' Bab. ed., v. פְּגִירוֹן.

פִּגּוּר, פִּיגּוּר, פִּגֵּי m. constr. 1) (פָּגַר I) *breaking, destruction*. Targ. Is. XXIV, 12.—2) (פָּגַר II, v. פֶּגֶר) *decay*, only in connection with שעותא (rendering h. גלולים). Targ. Ez. VI, 4; 5; 13 (Bxt. פרגול). Targ. O. Lev. XXVI, 30 ed. Berl. (oth. ed. פַּגְרֵי).

פִּיגֵי f. (πηγή) *spring*. Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 10) כפי' שהיא נתונה וכ' like a spring in a garden which waters the garden.—**Pl.* פִּרְגִין. Targ. Y. Ex. XV, 27 Ar. (ed. עינוין).

פִּגְיוֹן, v. פִּגְיוֹן.

פִּגָּם, פִּיגָּם m. (פָּגַם; cmp. פְּגוֹם I, a. Gen. R. s. 20, quoted bel.; πήγανον would seem to be of Semitic origin) the herb *rue*. Gen. R. s. 20 שהם דומים לפ' וכ' resembling the leaves of rue, wide below and narrow on top, v. אוֹר II, 3. Kil. I, 8 אין מרכיבין פ' ע"ג קדה וכ' you must not graft rue on wild cassia, because it would be a combination of an herb with a tree; Erub. 34[b] פגם (some ed. 'פי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200). Ukts. I, 2. Sabb. 128[a]. [פִּרְגָמָה, Snh. 73[b], v. פִּגְרָה 3].

פִּיגְמָה, פִּיגְמָא m. 1) = פְּגָמָא q. v.—2) = h. פִּגּוּם I *semicircular turret, Pigma*, a suburb of Tiberias. Y. Erub. V, 22[b] bot. אין תכשח פ' וכ' if you measure (for Sabbath limits) from the Turret &c.

פִּיגְמָה f. = פִּגְרָה 2.

פִּיגְמִיא, Pesik. R. s. 21, read: פַּרְגְּמִיָּא.

פִּיגְמִין m. pl., v. פִּגְרִין.

פִּיגְעִין, פִּיגְעָא, v. sub פִּגֵּי.

פִּיגְרָא, v. פִּגְרָא.

פִּיד m. (פדר; cmp. פְּדַע) 1) *picking* of chickens. Ab. Zar. 4[a] (ref. to פידו, Job XXX, 24) אני נפרע מהן כפ' של תרנגולת I will collect from them (punish them) as the chicken picks (in small instalments); ib. אפי' אין ישראל ... מעט כפ' של תרנגולין וכ' even if Israel do but small good deeds, as the picking of chickens in the dunghill, I will combine them into one large sum; Yalk. Job 918.—2) (b. h.) (= שֶׁבֶר) *misfortune*. Pesik. Naḥămu, p. 126[b] (ref. to Job l. c.) אין הקב"ה מכה ... אלא מביא פ' לזו וכ' the Lord does not strike a nation and let her sit in despair, but brings misfortune on one and consoles her with another &c.; Yalk. Job l. c.

פִּידְגִיעְתָּא, פִּידְגוּג, v. פדג'.

פִּידְגֶרֶת, v. פּוּרְגָּרָה.

פִּידְעָא, v. פְּדַע II.

פִּיהוּק m. (פָּהַק) *yawning*. Ber. 24[b] top גיהוק ופ' Ms. M. (ed. כיגהק וכיפהק).

פִּיחֵי, פִּיחֲזֵי m. pl. (פְּחֵי) *wandering about, idleness*; בשיהי פ' in standing still and sauntering about, *in idleness*. Targ. II Esth. III, 8; Meg. 13[b] Ms. M. (ed. בשה"י פה"ר, expl. in Rashi as an acrostic abbreviation: פסח היום, שבת היום to-day is Sabbath, to-day is Passover); Yalk. Esth. 1054 בשהי פהי.

פִּיז, v. פֶּה.—[Kil. IX, 9 פיו של צמר, v. פִּיקָה.]

פִּיוּלָא f. (fibula = pallium fibulatum, cmp. περόνημα a. πόρπαμα) *clasp; a cloak fastened with clasps* or *buckles*. Tanh., ed. Bub., Noah 21 נתן ... טלית לשם וליפת פ' the Lord rewarded them, giving Shem the *ṭallith* (v. טַלִּית), and Japhet the pallium fibulatum; Gen. R. s. 36 ויפת לפִּיוּלָא and Japheth was granted the pallium; Yalk. ib. 61 לפלוניא (corrupt. of לפִּיבּוּלָא; some ed. לפלמניא, corr. acc.).—Y. Ab. Zar. I, 39[c] bot. חיה הופך עיבליה דימינא וכ' (Matt. K. to

Lam. R. to IV, 2 פִּרְבְּלִיה) he changed the buckle from his right to his left shoulder; Y. Dem. IV, 24[a] bot. פילכיה דשמלא לימנא (read: פיבליה; Lam. R. l. c. יד אונקלי).

פִּיּוּט m. (פוט, v. פטפט) *talk, story-telling.*—*Pl.* פִּיּוּטִין. Gen. R. s. 85 (ref. to the disregard of chronological order in the Book of Daniel) שלא יאמרו דברי פ' הם כדי וכ' that people should not say, they are merely historical annals; in order that all should know that he (Daniel) told it by holy inspiration; Yalk. ib. 144 שלא יאמר פ' הוא (corr. acc.); Yalk. Dan. 1063.—[In liturgy פיוט: *hymn,* esp. applied *to alphabetical acrostics*; v. פִּרְיָטָן.]

פַּיּוֹטוֹת, פַּיּוֹט m. pl. (preced.) [*talkers,*] *children of six or seven years of age.* Y. Erub. VII, 24[c] bot. (ref. to Gitt. V, 7), v. אֲפִיטוֹת a. אֲפִיטוֹת.

פִּיּוּלִי, v. פִּיָּלִי.

פִּיּוּנְטִיוֹת, Y. Snh. XI, end, 30[c] ור"ש יבין ליה פ', a corruption in a passage which otherwise requires emendation; read: שע"ז בין שנתכוון ... בין שלא נתכוון ... דברי ר"ש חונקין אותו ודברי חכמים סוקלין אותו אבל בשאר כל המצוות אם לא נתכוון לעקור את כל הגוף דברי חכמים סוקלין אותו ודברי ר"ש פוטרין אותו; v. Tosef. ib. XIV, 13, a. Bab. ib. 90[a].

פִּיּוּס m. (פרס) *conciliation, persuasion, comfort.* Nidd. 31[b] מפני מה האיש מקבל פ' וכ' why does man easily accept conciliatory words, and woman does not? (Answ.) This one partakes of the nature of the material of which he was created (earth being easily crushed) &c. Y. Taan. II, 65[b] bot. ואני מקבל פִּיּוּסָן and I shall accept their apology. Gen. R. s. 93 הגשה לפ', v. הַגָּשָׁה. Ib. היה ... כל הדברים בהם פ' ליוסף וכ' all the words ... (Gen. XLIV, 18—34) contained conciliatory argument for Joseph, for his brothers, and for Benjamin. Koh. R. to VII, 2 מדה שיש בה פ' a social act with which consolation is connected; a. fr.—*Pl.* פִּיּוּסִים, פִּיּוּסִין. Gen. R. s. 74 (ref. to Gen. XXXI, 36) דא את סבור ... דברי פ' וכ' here you might think there would be blows and wounds, but (his anger found vent only in) words of persuasion &c.; a. e.—[Lev. R. s. 26 בפיוסין, read: בִּפְסִטִין.]

פִּיּוּסָא, פִּיּוּף ch. same. Gen. R. s. 94 דילמא אגב פ' שביק ציבחר perhaps in consequence of conciliation (by presents) he may remit some (of the imposed penalty). Y. Peah VIII, end, 21[b] יקבל פִּיּוּסָךְ ... דחמא may he who sees and cannot be seen, accept thy apology (as I accept it).—*Pl.* פִּיּוּסִין, פִּיּוּפִין. Targ. Y. Gen. XXXIV, 3.—[Y. Shek. VII, 2 Bab. ed., v. פִּוּוּסָרוֹס.]

פִּיּוּסָרוֹס, v. פִּוּוּסָרוֹס.

פִּיּוֹת, v. פֵּה.

פַּיּוֹתָא f. (יפי; cmp. Syr. פאוּת, P. Sm. 3017) *beauty.* Targ. Job VIII, 12 ed. Lag. (Ms. פְּוָו; ed. פְּרוֹת; h. text אבו).

פִּיָּא m. = h. פָּז. Gitt. 58[a] תרתי מתלי איסתירא פ' וכ' all the fine gold of the world weighs two Istiras, one half of it is in Rome, and the other in the rest of the world. Ib. מחפי בפ' covered with fine gold. Ab. Zar. 11[b] מתקל זוזא דפ' (not ר', ed. מתקל זוזי דפ'; Ms. M. פרוא, corr. acc.; Ar. ed. Koh. פִּיגֵּי *gold pieces*) fine gold of the weight of four Zuz. Keth. 77[b] תכטקי פ', v. מְכָתָּקָא; a. e.

פִּיּוּקָא, v. פִּוּוּקָא.

פִּיּוּר m. (פָּזַר) *scattering, dispersion.* T'bul Yom II, 3 מפני שהוא רוצה בפיזורו because the scattering (of the garlic in the mortar) is welcome to him. Sabb. 16[b] בשעת פ' עבים when the clouds were dispersing. Sifra M'tsor'a, Par. 2, ch. II פ' שיער (מקום) isolated hairs. Snh. VIII, 5 פ' לרשעים וכ' dispersion (separation) of the wicked is a profit to them and to the world; a. e.

פִּיזְמִירִיקוֹן, פִּיזְמִיקוֹן, v. sub פזמ'.

פִּיחַ m. (b. h.; פּוּחַ or נָפַח) *powder, dust*; כבשן פ' *soot.* Ex. R. s. 11. Tanḥ. Vaëra 14; a. e.

פִּיחָא, פִּיחַ ch. same. Targ. O. Ex. IX, 8; a. e.

פִּיחָה f. (preced.) 1) *wind, flatus.* Ab. Zar. 17[a].—2) [*blowing away,*] *reduction, diminution.* Ex. R. s. 43 (ref. to יפיחו, Prov. XXIX, 8) אלו ישראל שנתנו פ' בעולם וכ' this means the Israelites who brought diminution into the world by the calf which they made, for ... there is not a generation that suffers not at least a particle of punishment &c. (v. אוּנְקָיָא). Cant. R. to II, 17 (play on שיפוח, ib.) עד שאכניס פ' בלילן של מלכיות until I allow a reduction to enter into the sufferings (v. לַיִל) from foreign governments, i. e. shorten the term of the exile. Ib. כבר הכנסתי פ' וכ' I did once before shorten the exile in Egypt.

פֻּיחָה, v. פָּחָה.

פֻּיחָם, v. פָּחָם.

פִּיטּוּם, פִּטּ' m. (פָּטַם) *compounding, manufacturing; ingredients.* Ker. 6[a] הקטרת וכ' פ' the ingredients of frankincense are &c. Y. Shek. IV, 48[a] bot. שהיו בקיאין בפ' וכ' who were experts in the preparation of frankincense. Y. Sot. VIII, 22[c] top שמן המשחה פ' the ingredients of the oil of anointment; a. fr.—[B. Mets. IV, 12 (60[a]), a. e., v. פִּרְשׁוּם.]—*Pl.* פִּטּוּמִים, פִּטּוּמִין, פִּיט' *spices.* Ter. XI, 2 כמוני פ' R. S. (ed. פִּטָּמִים; Ms. M. בשמים) like those who count spices (and add some in the bargain).—[Tanḥ., ed. Bub., Shof'ṭim 8 פיטומין, v. פְּרוֹטוֹמִי.]

פִּטּ', פִּיטוּמָא I ch. same. Targ. Y. Ex. XXV, 6.—*Pl.* פִּיטוּמִין. Ker. 3[a] בעי למיתניא פ' בהדי הדדי the redactor of the Mishnah wanted to place together the laws concerning the compoundings (of frankincense and of oil).

פִּטּ', פִּיטוּמָא II m. (פטם *to break,* cmp. Arab. *faṭas* mortuus fuit) *slain body, corpse.* Y. Taan. IV, 69[a] top חמי לי פִּטּוּמֵיהּ show me his (Bar Kokhba's) body; Yalk. Deut. 946 אייתון לי גופיה פטומיה (read: אייתון לי פטומיה גופיה being a gloss to פ').—*Pl.* פִּטּ'. Lam. R. to II, 2 זיל אייתי לי פִּיטּוּמֵיהוֹן go and bring me their bodies

פִּיטוֹמֶת f. (פָּטַם) [*mortar and pestle,*] trnsf. 1) m. (sub. קצה) *the oblate part of the breast around the nipple.* Nidd. V, 8 משישחיר חפ' הפיטומות (Bab. ed. 47[a], corr. acc.) when the surroundings of the nipple begin to grow dark.—2) *the upper part (blossom end) of the onion.* Y. Ter. IX, 46[d] top; X, beg. 47[a] הצבר פִּטוֹמְתּוֹ וכ' if the upper part of it has been removed, it is considered as if cut in pieces.—V. פִּיטָמָה.

פִּיטָס, פִּימוֹס (freq. פִּיטָם, פִּיטוּם) c. (פטס *to expand,* cmp. פָּטַם 2) 1) *a large cylindrical vessel, cask* or *tub* of earthen material (corresp. to πίθος, a. to dolium; v. Sm. Ant.[3] Engl. ed., s. v. Dolium). B. Mets. IV, 12 (60[a]) התגר פיטם אחד ... (Bab. ed. פיטום; Y. ed. Ven. a. Mish. ed. Nap. פיטס; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) a merchant may buy wine from several presses and put it into one cask. Keth. 111[b] in the days to come מביא ענבה ... כפ' גדול one will bring in one cluster of grapes on a wagon or in a boat and place it in a corner of his house, and take his supply of wine from it, as if it were a large jar; Sifré Deut. 317 כשותה מן הפיטום; Yalk. ib. 944 ומסתפק ותולך מן חפטים (read כמן הפ'); Yalk. Gen. 160 בפ' גדול (corr. acc.). R. Hash. III, 7 (27[b]) הפיטם (Bab. ed. הפיטס; Ms. M. הפיטם, v. Rabb. D. S. a. l. note). Tosef. Ohol. X, 3 שהוא עומד וכ' פ' *a piṭṭus* (*pithos*) standing in a room and reaching from the floor to the ceiling. Tosef. Kel. B. Kam. IV, 16 פיטים שקיררו וכ' (corr. acc.) a large tub to which one made a cover to use it as a stove, and which he plastered over with clay. Y. Bets. III, 62[a] top צד הוא בפיטס he may catch an animal (on the Holy Day) by chasing it into a tub; Y. Sabb. III, 14[a] bot. בפיחם (read ס . . .). Tosef. T'bul Yom II, 3 פִּיחוֹס.—*Pl.* פִּיטָסִין, פִּיטָסִן. Kel. III, 6 שטופלין בה חפ' (Ar. הפדיסין) wherewith they line the tubs. Bets. 15[b] חללו בעלי פ' those (the first to leave the lecture room) are owners of tubs of wine, contrad. to חבית &c.—2) *a vessel made of brittle clay and requiring lining.*—*Pl.* פִּיטָסוֹת. B. Bath. VI, 2 (93[b]) קנקנים בשרון ... פיטסית למאה (Ms. H. a. R. פוטסות; Mish. ed. פִּיטָסָאוֹת, Y. ed. פִּיטָאוֹת) if a man buys jugs (קנקנים) in Sharon, he must accept ten thin jugs for every hundred; ib. 97[b], expl. נאות ומגופרות, v. נָא II; Tosef. ib. VI, 3, sq. פיטסות ed. Zuck. (oth. ed. פוניסות, פינוסות, corr. acc.).

פִּטְּ, פִּיטוֹרָה* f. (v. next w.) *weir, canal-bed.* Y. Kil. I, 27[b] bot. בזורע ע"ג הים ע"ג פ' וכ' if one sows in a lake, in a canal-bed &c.

פִּטְּ, פִּיטוּרִין, פִּיטוּרֵי I m. pl. (פָּטַר; cmp. Prov. XVII, 14) *water rushing through bars.* Ber. 8[a] death from croup is כפיטורי בפי ושט like the gushing water at the entrance of a canal (when the sluice-bars are raised); [Ms. B. N. כפרוקי פטורי בפי ושט; Ms. M. marg. Var. כפרטוני לפי ושט, v. Rabb. D. S. a. l. note 4; Rashi ref. to פטורי צצים, I Kings VI, 18, Targ. אטונין: like *ropes* pulled through loop-holes in the boards of a ship]. M. Kat. 28[b], sq. the departure of the soul from the body is כצפורי בפי (ה)ווישט ר' אמר כפטורי בפי ווישט ר' י as the whirling waters rushing into the entrance of the channel; R. J. says, as the water rushing through &c.; [Rashi: as the knots of ropes with which two ships are tied together; for Var. Lect. v. Rabb. D. S. a. l. note 60]; Lev. R. s. 4 כפיטורין תיוצאין מן הווישט as the rushing waters leaving the channel; Tanḥ. ed. Bub., Mick. 15 כפיטורי היוצאת בפי ושט (Ms. Parma כפיטורין; Ms. R. כקפיטורין); Tanḥ. ib. 10 בקפוטורין יוצאה מתוך חושט; Koh. R. to VI, 7 כקפיטורין מתוך חושט.

פִּטְּ, פִּיטוּרִין II m. pl. (פָּטַר) *discharge, divorce.* Targ. O. Deut. XXIV, 3 (ed. Berl. פִּרְ, without Dagesh). Targ. Y. Ex. XXI, 11 פִּטְּ; a. e.—Gitt. IX, 3 (in a formula of a letter of divorce) גט פ' (absent in Y. ed.); Ned. 5[b].

פִּטְּ, פִּיטְמָא m. (v. פָּטָא) *talk, discussion.*—*Pl.* פִּטְּ, פִּיטְמִין, פִּיטְמָיָא. Y. Ber. IX, end, 14[d] כל פ' בישין ופ' וכ' all discussions are bad, only those about the Law are good. Lev. R. s. 12 (transl. לכי שיח, Prov. XXIII, 29) למאן פ' who has disputes?; Yalk. Prov. 960 (not פטשין); Esth. R. to II, 1 (ר' עוריה).—[Gen. R. s. 44 חד פטמיא Ar., read חדין פ', v. מִלְּבָּ.]

פִּיטִירִיד m. pl. [*Petræan?*] name of a species of *figs.* Y. Shebi. V, beg. 35[d] (expl. בנית שוח, ib. V, 1) פיטר' (R. S. to Shebi. l. c. פִּיטְרָה).

פִּיטָלוֹן m. (πέταλον) *a leaf of metal, gold-foil* (corresp. to h. כתם). Targ. Job XXVIII, 16 ed. Lag. (ed. פִּטָּלָן, Levita פיטלין, corr. acc.). Ib. 19. Ib. XXXI, 24. Targ. Lam. IV, 1 ed. Lag. (oth. ed. פלטין, corr. acc.).

פִּיטָם m. *jar,* v. פִּיטוֹס.

פִּטְּ, פִּיטְמָא I m. (פָּטַם) 1) *fat, fattened animal.* Targ. I Kings V, 3 (ed. Lag. פטרמא). Targ. Ez. XLV, 15, v. פַּטִּים.—B. Kam. 47[a] לבעל פרה (Rashi פטומא) פ' the additional value on account of fatness goes to the credit of the owner of the cow.—2) f. = h. פְּטוּמָה, *crammed bird.* Ex. R. s. 25 (in Hebr. dict.) if one said, טעם פ' ... אחת אילולי היה לי פ' I wish I had a crammed bird to eat, it (the mannah in his mouth) had the taste of a crammed bird; Midr. Till. to Ps. XXIII וייעשה פטומא ed. Bub. (oth. ed. נעשה שמן פִּטוּמָה, strike out שמן); Yalk. Ps. 690 פִּטוּמִין *pl.*

פִּטְּ, פִּיטְמָא, פִּיטְמָה II f. (פָּטַם) 1) [*pestle, mortar*] *a protuberance on the blossom-end of fruits* having the appearance of a pestle seated in a mortar (cmp. בּוּבְנָה); *the upper portion of a fruit,* v. פִּיטוֹמֶת. Succ. III, 6 נטלה פִּטְמָתּוֹ if the pestlelike protuberance of an Ethrog is taken out; expl. Y. ib. III, 53[d] תמן אמרין שושנתו there (in Babylonia) they say, 'its lily'; Bab. ib. 35[b], v. בּוּבְנָה (v. Rashi a. l.). Y. Kil. I, 27[a] top פיטמה של אבטיח (v. מִיָּה) the upper portion of a melon (containing the carpels). Ukts. II, 3 הפיטמא של רימון (ed. Dehr. הפטמה) the top-piece of a pomegranate.

פִּיטָס, v. פִּיטוֹס.—[Midr. Till. to Ps. XIX, 2 ed. Bub. בפיטסין, read: בפיסטין.—Tanḥ., ed. Bub. Thazr. 12 פיטסים, v. פַּסְטוֹן.]

פִּיטְפֵּט, פִּיטְפוּט, v. sub פִּטְּ.

פִּיטֵק m. (פתק=פחק) [*ball, stone*; cmp. פִּיחוֹס,] *lot, ballot.*

—*Pl.* פִּיטָקִין. Cant. R. to VIII, 11, v. דְּדָה. Y. Snh. I, 19c bot. נטל ... פ' וכ' Moses took twenty two thousand ballots and wrote on them &c.; בואי ושלו פִּיטָקֵיכֶן come and draw your ballots.—V. פְּתַק.

פִּיטָקָא, פִּיטְקָא, פִּטְקָא (פְּטִיקָא) ch. same 1) *ballot, lot; fate, decree.* Koh. R. to III, 2 חייך דאת מחמי לי פִּיטָקִי by thy life, thou must show me my fate.—*Pl.* פִּיטָקַיָּא, פִּיטְקִין, פִּטְקִין, פִּטְקַיָּא, פִּטְקִי. Targ. Y. I Num. XI, 26 (v. Y. Snh. I, 19c bot.).—Koh. R. l. c. חיך מה דלית ... את שליט על פִּיטָקִינָן וכ' as thou hast no power over our (the scholars') fate &c.—2) *tablet, official letter* (corresp. to h. ספר or אגרת; cmp. פִּתְגָּם). Targ. Esth. IX, 32. Targ. Job XXXI, 35; a. e.—*Pl.* as ab. Targ. Esth. I, 22; a. fr.—V. פִּיתְקָא.

פִּיטָרָא I m. (cmp. פִּטְרָיוֹת) *fungus.* Sabb. 107b sq. האי מאן דתלש פ' וכ' he who plucks a fungus from the handle of a pitcher.

פִּיטָרָא II m. (פְּטַר) *farewell.* Snh. 96b בביתיה שרא פ' Ms. M. (read שדא פ' לביתיה; ed. Crac. פיטריתא, Rashi ed. Crac. פטרתא; v. Rabb. D. S. a. l. note) he sent a farewell letter (disposal of his property) to his house; (ed. פּוּרְטָנָא, v. פִּירְטָנָא).

פִּיטָרָא III, **פִּיטְרָה, פִּטְ'** f. (πέτρα) *rock.* Y'lamd. to Num. XXIII, 9 quot. in Ar.; Yalk. Num. 766 ... חפר ויהיה מוצא למטה פ' he dug in one place and found a rock below; ib. הרי מצאתי פ' לבנות וכ' I have found a rock (Abraham) on which to build and establish the world. Y. Shebi. V, 36a top פוטרה, v. פּוּאָה.—[Y. Kil. I, 27b bot., פיטרה emend. in Levy Talm. Dict., v. פִּיטוּרָה.—Ib. 27a bot. פטר פיטרה סולינון, v. פִּיטְרוֹסְלִינוֹן.]

פִּיטְרוֹן Ex. R. s. 15, read with Tanḥ. Ḥayé 3 תיאטרון.—פיטרונין, Gen. R. s. 50, end, v. פַּטְרוֹן.

פִּיטְרָס, פִּיטְרוֹס, פִּטְ' pr. n. m. (Πέτρος) *Petros, Peter.* Y. M. Kat. III, 82d bot. ר' יוסי בר פ'; Y. Ab. Zar. III, 42c; Gen. R. s. 92; Ex. R. s. 52; a. e.

פִּיטְרוֹסְלִינוֹן m. (πετροσέλινον) *rock-parsley.* Y. Shebi. IX, beg. 38c (expl. כרפס שבנהרות, Mish. IX, 1). Y. Kil. I, 27a bot. פטר פיטרה סולינון (corr. acc.); v. שׁוּמָר.

פִּיטְרוֹפִין, Y. Pes. VIII, 35d חפ' = הִיאֶפִּיטְרוֹפִין, v. אֶפִּיטְרוֹפוֹס.

פִּיטְרִין, v. פּוֹטִירִין.

פִּיטְרָכָא, v. פִּטְרָכָא.

פִּיטְרָס, v. פִּיטְרוֹס.

פִּיטְרָתָא, Cant. R. to III, 11, v. פִּרְטָא II.

פִּיּוּטוֹת, v. פִּיּוּט.

פִּייְטָן, פִּייְטָנָא, פַּיְיטָנָא m. (פִּיּוּט, v. פִּיּוּט) *speaker,* esp. (by adaptation to ποιήτης) *composer of alphabetical acrostics, poet.* Lev. R. s. 30 דהוה ... פ' ודרשן he was teacher of Bible and of Mishnah, speaker (poet) and preacher; Pesik. U'kaḥ., p. 179a (Ar. ed. Koh. פּוּרְטָן, oth. ed. פיירטס, corr. acc.); Cant. R. to III, 6 פירטורי (corr. acc.). Ib. to I, 1 חדין פ' כד עביד וכ' when a poet writes &c., v. אלפ"א; Koh. R. to I, 13 פּוּרְטָנָא.—*Pl.* (h.) פַּיְיטָנִים. Yalk. Cant. 983 (ref. to חרוזים, Cant. I, 10) אלו הפ' this refers to the poets (in Israel).

פִּיּוּלָא, v. פִּיּוּלִי I.

פִּיּוּלְדָה, a corrupt., perh. for פִּילוּרָא m. (πυλωρός) *janitor.* Koh. R. to III, 9 (some ed. פירלן); [Ar. thinking of פִּיּוּלִי: *potter*].

פִּיּוּלָא I, **פִּיּוּלִי** f. (φιάλη, fiala) *a broad, flat bowl.* Targ. Y. I Gen. XL, 12. Targ. Y. I Num. VII, 13 פִּיּוֹלִי (Y. II פִּיּוּלִי; h. text קְעָרָה). Targ. Is. LI, 17; 22 פ' כסא (ed. Wil. פִּילִי; h. text קְבַעַת כּוֹס); a. fr.—Tanḥ. Naso 1 פִּיּוּלָא של חרש an earthen bowl; Sifra M'tsor'a, Par. 1, ch. 1 פיי' של חרס; Sot. II, 2 (15b; Bab. ed. פִּילָא); a. fr.—Gen. R. s. 10, a. fr. פ' פיטרין, v. פּוֹטִירִין.—[Ib. s. 63 קדום פ', read: פִּילִי.]—[Sabb. 90b פיילי ביירר Rashi, v. פִּלְיָא.]—*Pl.* (ch.) פִּיּוּלָוָן, פִּיּוּלְוָתָא, פַּיּוּלֵי, פַּיּוּלַי (פִּילֵי). Targ. Am. VI, 6 (ed. Lag. פִּלְוָן). Targ. Y. Num. IV, 7 (ed. Vien. פִּילַיָּו); a. e.—(Masc. form) פִּיּוּלֵי, פִּיּוּלַי, פִּיּוּלַיָּא, פִּיּוּלֵי. Targ. II Chr. IV, 8; 11; a. e.

פִּיּוּלִי II, **בַּר פ'** pr. n. m. *Bar-Piali.* Ḥull. 96a Ar. (ed. פִּילוּלִי).

פִּיּוּלִיד, Gen. R. s. 94, end יפ', read: יפייסיהו, v. פִּיס.

פִּיּוּלָן, v. פִּיּוּלְדָה.

פִּיּוּלְתָּא, פַּיּוּלְתָּא f.=פִּיּוּלִי I. Targ. Y. II Num. VII, 13. Targ. Y. ib. 85.—*Pl.* with suffix: פַּיּוּלְתּוֹר. Targ. Y. Ex. XXV, 29.—[פִּיּוּלִית חיוא, v. פִּלְיָית.]

פַּיְיס (פַּאֲיִס) m. (פִּיס) *brittle stone.* Sabb. 81a פייס Ms. O. (ed. פאירי; Ms. M. פַּיְיאס; v. Rabb. D. S. a. l. note), expl. כרישיני בבלייתא, v. כְּרִשִׁינָא I.

פַּיּוּס m. (פִּיס) *division,* (cmp. פּוּר, a. בְּצַע) *compromise, arbitration,* esp. by counting out a certain number on the raised fingers of those among whom a decision is to be made (v. צָבַע *Hif.*), *allotment.* Yoma II, 2 ... התקינו אלא בפ' it was ordained that the cleansing of the altar should not be done (by whosoever was the first to reach it) but according to arbitration by counting &c. Ib. וזה הפ' הראשון and this was the first arbitration (on the Day of Atonement). Ib. 3 הפ' השני מי וכ' the second count was to decide who was to slaughter &c.; a. fr.—*Pl.* פַּיּוּסוֹת. Ib. 2 ארבע פ' היו שם four times arbitration took place there (on the Day of Atonement). Y. Pes. VI, 33b מפני קילקול פ' because it disturbs the arrangement of the various services allotted severally to the priests; a. e.

פִּיסָא, פַּיְיסָא (פַּיְיסָא) ch. same, 1) *compromise, peace.* Nidd. 37a עבדו רבנן פ' the Rabbis have made peace (have been reconciled).—2) *lot, balloting.* Targ. II Esth. III, 7 פ', a. דערבין פ'. Targ. I, II Esth. IX, 24. Targ. Prov. I, 14; a. e.—Yoma 22a תקינו לה ... פ' the scholars ar-

ranged balloting (by counting fingers, v. preced.). Ib. 23a; a. e.

פַּיְיסוֹנָא* m.=h. פַּיְסוֹן, *mason*. Y. Yeb. XII, end, 13a חדרן פ' דפַּיְיסַנָּתָךְ (ed. Krot. פייסרנא) is this (R. Levy whom you recommended) a mason of thy mason's guild (a pupil of thy school)?

פַּיְיסַנְתָּא f. (preced.) *masonry, mason's guild*, v. preced.

פַּיְישׁוֹנָא* m. (cmp. פַּיְרִישׁ) [*pebble,*] name of a species of *beans* (cmp. פַּרְשׁוֹנָא I a. III), called in Hebrew *sappir*. Y. Kil. I, 27a top, R. S. to Kil. I, 1 (ed. פישונה), v. סַפִּיר.

פִּיל imper. of נְפַל.

פִּיל I m., בעל הפ', v. פּוּל.

פִּיל II m. (פלא, cmp. נְפִיל) *elephant*. Kil. VIII, 6. Men. 69a; B. Bath. 22a. Lev. R. s. 6; a. e.—*Pl.* פִּילִים, פִּילִין. Gen. R. s. 31, end., v. זְמוֹרָה. Y. Sabb. XVIII, 16c; Tosef. ib. XIV (XV), 8; a. e.—Gen. R. s. 15, end בן הפילים some ed., v. נָפִיל.

פִּילָא, פִּילָא I ch. same; שן דפ', or פ' (sub. שן) *ivory*. Targ. I Kings X, 22. Ib. XXII, 39; a. e.—Y. Shebu. III, 34d bot., a. e., v. עֲנִיבָה II. Ber. 55b bot. ... דלא מיחזי ליה ולא פ' דשיריל וכ' man is never shown in a dream a golden palm tree or an elephant passing through a needle's eye (man dreams only of what he thinks of when awake). B. Mets. 38b ... דמעיילין פ' דילמא art thou perhaps of Pumb'ditha where they make an elephant pass through a needle's eye (are subtle)? Num. R. s. 10; Lev. R. s. 5, v. עֲרָסָא; a. e.—*Pl.* פִּילַיָּא, constr. פִּילֵי. Targ. Cant. VI, 8. Targ. Nah. II, 4 (h. text פלדות!).

פִּיל III m., פִּילָא II f. (part. pass. of פּוּל or פלל; cmp. בלל; cmp. פְּלֵי) *permeated, soaked*. Targ. O. Lev. XIV, 21 (h. text בלול). Ib. VII, 10; a. fr.—*Pl.* f. פִּילָן. Ib. 12; a. e.

פִּילָא III m. (cmp. preced.) *split, crack, furrow*.—*Pl.* פִּילֵי. Pes. 76a bot. איתי ברתא פ' if there are splits (in the crusty surface of the roast); Ḥull. 112a. Sabb. 33b הוו ברתא פ' בגופיה had cuts in his skin (from living in a cave). M. Kat. 3a; Succ. 44b סתומי פ' to close up fissures in the soil which covers the roots. B. Bath. 54a top. Taan. 4a, v. גּוּרְפִּילָא; a. e.

פִּילָא IV m. *pila*, name of an *aromatic plant* (Rashi: *polion*, v. Sm. Ant. s. v. Polion). Keth. 77b.

פִּילַאי, פִּילָא, Lev. R. s. 33; Cant. R. to III, 4, v. פַּפַּיָּא.

פִּילָאוֹת, *pl.* of פִּילָא q. v.

פִּילָגוֹס, פִּילַגּוֹס m. (πέλαγος) *high sea*. Targ. Ps. XLVI, 3 פ' דימא (ed. Wil. פַּלְגוּס; h. text לב ים). Targ. Y. Ex. XV, 8.—Lev. R. s. 12, beg. בפ' דימא, v. אִילְפָא I; Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה); Yalk. Prov. 960 בפ' (without רבא). Koh. R. to III, 6 [read:] כד עללין אנן לפ' אנן וכ' when we get out on the high sea, we shall kill him.

פִּילְגַס, v. פִּרְנוּלֵס.

פִּילְגֵשׁ, v. פִּלֶגֶשׁ.

פִּילָה, Y. Kil. I, 27a top, v. פּוֹלָא.—Y. Ber. IX, 14b יודן בן פ', v. פִּילָא.

פִּילוּג m. (פְּלַג) *division, separation*. Y. Ber. I, 2c bot. וכל פ' מי בראשית מתפלגין מתחתיו whatever be the divisions into which the waters of creation parted, they started from under it (the tree of life); (Gen. R. s. 15, a. e. וכל מימי בראשית מתפלגין מתחתיו).

פְּלִי, פִּילוּגָא, פִּילוּג ch. same. 1) *distribution*. Targ. Y. Num. X, 32.—2) *decision, decree*; פְּרִיגּוּג דינא *judgment*. Targ. O. Gen. XIV, 7 (h. text ערך משפט; v. Targ. Y. ib.) Targ. Joel IV, 2 (h. text יהושפט); a. e.—3) *part*, v. פְּלַג II.

פִּילָל, פִּילָוְתָא, פַּיְלָוְתָן, v. פְּיָלִי I.

פִּילוֹטִימְיָא f. (φιλοτιμία, S.) *display, public show*, esp. *gladiatorial exhibition, combats of beasts* &c. (v. Sachs Beitr. I, p. 120). Ex. R. s. 30 שמע שפ' נעשית (not פלוכמריא) he heard that a show is coming up; פ' ... שאל he asked a gladiator (לוּדָר), when will the show take place?; שאל לאותו שעושה פ' he asked him who was to give the show ('editor').

פִּילוּל, פְּלִי, m. (פְּלַל) *pleading, pillul*, one of the terms for prayer. Sifré Deut. 26; Deut. R. s. 2; Yalk. ib. 811. Yalk. Ex. 260 עלה פ' תפלתן וכ' (not תכלתן) the pleading of the prayer of the patriarchs arose &c.; (Mekh. B'shall., Vayassa, s. 3 כלתה תפלתן).

פִּילוּמָא* m. (πήλωμα, S.) *mud, clay ground*. Sabb. XXII, 6 (147a) אין יורדין לפ' Y. ed., a. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; Bab. ed. a. Mish. קוּרְדִּימָא, v. קִירוּמָא) you must not go down to the clay ground (of the brickyard, on the Sabbath).

פִּילוֹן, פִּילוֹן m. (πυλών, πυλεών) *gateway*. Lev. R. s. 30, beg. (ref. to Ps. XVI, 11) הודיעני איזה פ' מפולש וכ' Ar. (ed. תודיעני באיזה) let me know which is the open gate leading to life everlasting. Gen. R. s. 59, [read as:] Yalk. ib. 103 (ref. to Gen. XXIV, 1) בא בפ' מפולש וכ' he had entered on the gateway leading &c. Gen. R. s. 66, end פִּילוֹנוֹ של וכ' (not פו') Isaac's gateway was open from both sides, so that the one came in from one side, and the other from the other side; [ib. s. 48 פלן של אבינו אברהם וכ'; Yalk. ib. 82 פוולונו (corr. acc., or פְּפִילוֹנוֹ, v. פַּפִּילוֹן]. Lev. R. s. 18 חכל נכנסין בפ' אחד (not בפילן, בפילן) all enter town by the same gateway [or read: בפילי אחת, v. פִּילִי]; Koh. R. to XII, 5 בפילין אגון אחת (בפילי) (corr. acc.). Ib. כד אתין לפילין (ed. Wil. לפילן, corr. acc.) when they arrived at the gateway (of the Sepphorean's residence); a. e.—[Yalk. Ex. 178 פ' פלומי, v. פְּלוּמוֹפִילוֹן.]

פִּילוֹן m. (φύλλον, sub. Ἰνδικόν; folium) *aromatic leaves* (Malabathrum). Sifra Vayikra, Ḥoba, Par. 12, ch. XXII המערב . . . עלי גפנים בפ' who adulterates phyllon with vine leaves; Tosef. B. Bath. V, 6 בפילירון (corr. acc.); Koh. R. to IX, 13 בפלפלין (corr. acc.); ib. to VI, 1 בפלירון (corr. acc.); Yalk. Lev. 479. Sabb. 62[a]; Gitt. 69[b], v. חוּמַרְהָא.

פִּילוֹנִיקְיָא f. (φιλονικεία) *love of strife, contentiousness.* Tanḥ. Vaëra 11 (ref. to Is. XLVI, 10[b]) כל הקורא פסוק זה סבור שמא פ' וכ' (not פלוניקיא) he who reads this verse will think, is there a contest of opinions above (in heaven)?; ib. ed. Bub. 11 פקלוניא (corr. acc.); Ex. R. s. 9, beg. פלינקרא, פלינקריא (corr. acc.); (Tanḥ. Thazr. 7 עיות הדין, ed. Bub. 9 עיבור הדין).

פִּילוֹנֵס, v. פִּינוֹלֵס.

פִּילוּס, Midr. Till. to Ps. IX; Yalk. ib. 642 פילישׁ, read פִּילִיפּוֹס, v. פּוּלְיָא.

פִּילוּסָא pr. n. pl. *Pilusa* (Pelusium). Ab. Zar. 39[a] Mus. (ed. פלוסא, Ms. M. פולסא; ed. Pes. a. oth. פלמוסא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—V. פִּילוּסִין.

פִּילוּסָאָה m. (preced.) *Pelusian.* *Pl.* פִּילוּסָאֵי. Targ. Y. II Gen. X, 14 (h. text פתרסים).

פִּילוֹסוֹפוֹס m. (φιλόσοφος) *philosopher, one living a life of speculation and self-denial, monk* (v. Gr. Dict. s. v.). Y. Sabb. III, 6[a] bot. חד פ' שאל וכ' (not פיוס . . .) a certain philosopher (Christian?) asked &c.; Y. Bets. II, 61[c]. Treat. Der. Er. ch. V (v. Brüll, Jahrb. 1879, p. 41). Gen. R. s. 1 פ' אחד שאל וכ' (ed. Wil. פילסופי, corr. acc.) a philosopher asked R. G.; Ab. Zar. 54[b] פלוספוס; a. fr.—*Pl.* פִּילוֹסוֹפִין, פִּילוֹסוֹפִים, (פִּלוֹ'). Ib.; Tosef. ib. VI (VII), 7. Gen. R. s. 65 לא עמדו פ' בעולם וכ' no philosophers ever arose as wise as Balaam &c. Ib. s. 61 רשבו פ' וחשבו (סופיסטים=) accountants sat down and calculated; a. fr.

פִּילוּסִים, v. פִּילוּסִין II.

פִּילוּסִין I pr. n. pl. (Πηλούσιον) *Pelusium*, a town in Lower Egypt. Targ. Y. I Gen. XLVII, 11 ארעא דפ' (Y. II ופילוסים, corr. acc.; h. text ארץ רעמסס). Targ. Y. Ex. I, 11 פְּלוּסִין ed. Vien. (II תין . . ., corr. acc.); a. fr.

פִּילוּסִין II, **פִּילוּסִים** m. pl. (preced.) *Pelusian linen.* Yoma III, 7 (34[b]) היה לובש פרי' וכ' Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. פל') he wore garments of Pelusian linen of the value of &c. Y. ib. III, 40[d] top שני של פ' second class Pelusian linen; a. e.

פִּילוּסְפָּא* m. = h. פִּילוֹסוֹפוֹס. Sabb. 116[a] bot. היה האי פ' בשיבבותיה וכ' (Ms. M. פלנספא קבא, prob. for פלוספא סבא; Ms. O. פילאספא; Var. in Tosaf. סבא פילא, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) there was a philosopher (a Christian judge) in his (R. G.'s) neighborhood who had the reputation of incorruptibility.

פִּילוּסְפוּס, Ab. Zar. III, 4, v. פִּלוּסְלוּס II.

פִּילְחָא, v. פַּלְחָא.

פִּילְטָא, read: פּוּלְטָן=פּוּלְטָן. Cant. R. to IV, 14 (expl. אהלות).

פִּילִי, פַּיְלִי, v. פֵּירִי.

פֵּילֵי f. (πύλαι) *gate* of a town, *entrance.* Targ. Y. II Gen. XIX, 1.—Y. Yeb. XII, 12[d] top; Y. Sabb. VI, 8[a] bot. מן דמטון (ל)פ' (not פי') when they arrived at the gates. Lam. R. to I, 1 (רבתי) בתרע פ' דההיא וכ' at the gate of the entrance to that city. Gen. R. s. 63 פ' דפנייס the gate of Paneas; a. fr.—Ib., a. e. פירלי (corr. acc.).—Tanḥ., ed. Bub., Miḳḳ. 10 בפולי אחד (read: בפרי אחת).—*Pl.* ch. פִּילְוָתָא. Targ. Y. I Deut. XX, 11 פִּילְוָתָה (Y. II פִּלְוָתָא, corr. acc.).—Hebr. *pl.* פִּילָאוֹת. Tanḥ. l. c. חושיב שומרים על פתחי פ' (not פתח) he placed guards at all entrances.

פִּיל, פִּילָא pr. n. m. *Pilia.* Lev. R. s. 24 יודן בר פ'; Y. Ber. IX, 14[b] בן פילה; Midr. Till. to Ps. CI פִּלְיָא ed. Bub. (oth. ed. שילא, corr. acc.). Y. Shebi. V, beg. 35[d] פליא Fr. M'bo, p. 95[b] (ed. Krot. פריא).

פִּיל בִּיארֵי, פִּילִיא, v. פַּלְיָא.

פִּילוֹן I m. (pilleum, πιλίον) *felt-cap.* Kel. XXIX, 1, v. אַפִּילָרוֹן III.—[Y. Sabb. XVI, 15[d] top ופי', read: וּפַלְיוֹן, v. אַפַּלְיוֹן.]

פִּילוֹן II m. (πυλεών), v. פִּירוֹן.

פִּילוּס, Y. Ber. II, 4[c] bot. בפ', read: בְּפַלְיוּם.

פִּילִין, v. פִּילוֹן.

פִּילִינִין, פִּילִינוֹן, Lam. R. to II, 2 Ar., read: פִּילוּנִין, v. פִּינוֹלֵס.

פִּילִיסְמוֹסְטִים, Yalk. Prov. 950 some ed., corrupt. of אֶפִּירְמֶלִישֵׁיס.

פִּילִיפִּי, v. פַּלִיפָּא.

פִּילְכָא, פִּילְכִי, v. פֶּלֶךְ.

פִּילְכִית, Y. Dem. IV, 24[a] bot., v. פִּרְוָלָא.

פִּילֵס, פִּילַס m. (פּוּלְסָא; cmp. פּוּלְכָא)* *a circular disk, plate*, used as a weight. Targ. I Sam. XXX, 12 (h. text פלח). Targ. Ez. IV, 10 (h. text שקל).—B. Mets. 47[b] פִּילְסָא, Ar., v. פּוּלְסָא.

פִּילְסוֹנוֹ, Gen. R. s. 60 פ' הוא Ar., ed. הוא ופלסונו; Yalk. ib. 109 הוא ופלסטינו, a corruption;—perh. to be read: הוּא וּפַלָטִינוֹ (palatinus) he and his *chamberlain* (the guardian angel accompanying him).

פִּילְפּוֹלָא, פִּילְפּוּל, v. sub פִּיל.

פִּילְפֵּי, v. פִּלִיפָּא.

פִּילְפֶּלֶת, פִּילְפָּלָן, פִּילְפָּלָא, פִּילְפָּל, פִּילְפֵּל, v. sub פִּלְפֵּל.

פֻּלְקִי, פֻּלָּקִי f. (φυλακή) *prison.* Pesik. U'lkaḥ., p. 182ª איתחבש בפ' was put in prison; Lev. R. s. 30 איתיהב בפ' Ex. R. s. 15 נתנה בפ' he put her in prison. Ib. s. 30, v. בָּעַט II; a. fr.—Lev. R. s. 34 חבשתינון בסלקי (corr. acc.).—*Pl.* פֻּלְקָרוֹת, פֻּלָּקִין. Pesik. Vayhi, p. 67ª; Pesik. R. s. 17. Ib. s. 42 (ref. to Esth. II, 18, והנחה) פיתח הפ' he opened the prisons.

פִּילְקִיס, פִּילְקִין m. (πέλεκυς) *axe.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 47 כפ' היה יורד הברד וכ' (not בפ') the hail came down like an axe (or *axes, pl.*) and cut all the trees; Ex. R. s. 12; Midr. Till. to Ps. CV, 33 כפילקיס הזה; Tanḥ. Vaëra 14 בפלכין; Yalk. Ps. 820 בפיקלין (corr. acc.).

פִּילַקְתָּא, v. פִּלַּקְתָּא.

פִּילְרוֹס, v. פַּלָּדִיס.

פִּימוֹסְקָא, v. פַּרְמוֹסָקָא.

פִּימְלִיאוֹת, פִּימְלָאוֹת, v. פִּרְנוֹלֵס.

פִּימְלַנְיָא, v. פִּמְלַנְיָא.

פִּין, Kel. XI, 4 חפין, v. חָף end.

פִּינָה, פִּנָּה f. (b. h.; פָּנָה) 1) *turn, movement.*—*Pl.* פִּינוֹת (פּוֹנוֹת). Yoma 58ᵇ כל פי' שאתה פונה וכ' (Ms. M. 2 פנות; Ms. O. פו') all the turns you make (in the Temple) must be towards the right; ib. 15ᵇ (Ms. M. פו'); Zeb. 62ᵇ (Ms. M. פו'); Sot. 15ᵇ פו'; Yalk. Lev. 446 פְּנִיּוֹת; a. e.—[With the exception of Sot. l. c. our editions read פינות].—2) *corner.* Ex. R. s. 37, beg. (ref. to Zech. X, 4) ממני פ' זה וכ' 'from him (Israel) the cornerstone is taken', this refers to King David (with ref. to Ps. XVIII, 22). Ab. d'R. N. ch. XXVIII אבן פ' וכ' ... שלש מידות there are three qualities of scholars, a hewn stone (seated in the wall), a corner stone &c.; אבן פ' שיש לו שתי פיות וכ' (one versed in Midrash and Halakhah) is a corner stone which has two faces only.—*Pl.* as ab. Midd. I, 1 על ארבע פִּינוֹתֶיהָ (פִּרְנוֹתֶיהָ) in its four corners. Erub. 11ª, v. פֶּאָה.

פִּינּוּי, פִּנּוּי m. (פָּנָה) *emptying, clearing.* Neg. XII, 5; Sifra M'tsor'a, Neg., ch. III, Par. 5 (ref. to Lev. XIV, 36) עסק הוא לפ' is the clearing of the house such important business?; Yalk. Lev. 566. Ib. בכהן הצווי ופ' בכל אדם the order must be issued by the priest, but the clearing may be done by anybody; a. e.

פִּינּוּקָא, פִּנּוּקָא m. (פָּנַק) *driving, speeding.* Targ. Jud. V, 22.

פִּילוֹנֵס, פִּינוֹלֵס m. (φαινόλης, φαιλόνης S. = pænula) *a travelling cloak, pænula.* Treat. Tsitsith (ed. Kirchh. p. 22) פילנס (corr. acc.; Sifré Deut. 234 תכלא; Yalk. ib. 933 תיכלא, prob. to be read: פְּרִנוֹלָא). Y. Ned. X, end, 42ᵇ מהו להתיר בפלונס (not ם ...) is it permitted to act as judge in absolving from vows wrapped in a pænula (in place of a Tallith)?; Y. Ḥag. I, 76ᵈ top פלנים (corr. acc.).—*Pl.* פִּילוֹנִין, פִּרְנוֹנִין. Lam. R. to II, 2 מוכרי פילנין Ar. (ed. Koh. פילינון, corr. acc.; ed. מוכרי טהרות) sellers of pænulæ; Y. Taan. IV, 69ª bot. אורגי פלגס (corr. acc.) weavers of material for pænulæ.—Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 פמליאות, פימ' (R. S. to Kel. XXVIII, 8 פמילאות) read: פִּרְנוֹלָאוֹת.

פִּינוֹן m. (πῖλος, pilleum; נ for ל, cmp. לוּמָא) *felt;* מנעלות הפ' felt-shoes. Kil. IX, 7.

פִּינוֹסוֹת, Tosef. B. Bath. VI, 3, sq., v. פְּרִשׁוּס.

פִּינוֹסִין, Midr. Till. to Ps. IX, 2 בפ', ed. Bub. בפיטסין, read: בפִּרְסָטִין.

פִּינּוּקָא, פִּנּוּקָא m. (פָּנַק) *treating too tenderly, spoiling.* Targ. Prov. XIX, 10 (h. text חנגוג).

פִּינָחָס, v. פִּנְחָס.

פִּינְטִיגוֹן, v. פֶּנְטִיגוֹן.

פִּינְיָא, פִּינְתָא, פִּנְיָא, פִּנְתָא f.=h. פִּנָּה, *street-corner.* Targ. Prov. VII, 8, v. עִרְנוּתָא. Ib. 12.

פִּינְכָא, פִּינָךְ m. (πίναξ) *dish, plate.* Y. Snh. XI, 30ᶜ top פ' דסולת a dish of fine flour. Y. Sabb. III, 6ᵇ top. Ḥull. 111ᵇ (Ar. ed. pr. פִּינָקָא). Taan. 24ᵇ (Ar. פינקא); a. e.—*Pl.* פִּינְכֵי. Pes. 49ª מלחך פ' (Ar. Var. פִּינָקֵי), v. לְחַךְ.

פִּינְס m. (a corrupt. of פִּרְנוֹלֵס q. v.) *travelling cloak.* Gen. R. s. 84 (ref. to ויפשיטו, Gen. XXXVII, 23) זה הפ' this refers to his cloak; Yalk. ib. 142. Ib. 133 עד שמכר פ' שלו when he was compelled to sell his travelling cloak; (Yalk. Gen. s. 78 חסוס שלו).

פִּינְסִיר, פִּינְסוֹר*, Tanḥ. Shof'ṭim 10 והיה הפ' שלה עומד וכ', a corrupt., read: חקוסְטוֹס or חקוסְטוֹר (custos, -odis) the *guard* of the fort stood at the entrance, and when he entered and saw them &c.; v. קוּסְטוֹדְיָא.

פִּינָקָא, v. פִּינְכָא.

פִּינְקַאי, פִּינְקָאי pr. n. m. *Pinkay.* Ker. 28ª; Pes. 57ª פנ' (Ms. M. 2 פינ'; Ms. O. פִּינְקֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

פִּינְקְטִין, v. פַּנְקְטִין.

פִּינָקֵס, פִּנָּקֵס c. (πίναξ) *board, tablet,* esp. (πίνακες) the folded *writing tablets; register, list.* Sabb. XII, 4, v. לוּחַ II. Ib. 5 על שני דפי פ' on two boards of a pinax (Rashi: two columns on one tablet). Nidd. 30ᵇ the embryo in the womb דומה לפ' שמקופל resembles in position a folded pinax. Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 13) קפלה כפ' ונתנה וכ' he (the Lord) folded it (the land) like a pinax and placed it under his (Jacob's) head; a. fr.—Esp. *the merchant's accounts, book.* Ab. III, 16 הפ' פתוח והיד וכ' the book of (God's) accounts lies open, and the hand writes, and whosoever wishes to borrow may come and borrow &c. Shebu. VII, 1 החתוני על פִּינָקְסוֹ Y. ed. (Mish.

a. Bab. ed. (פנ'), v. חֶנְוָנִי. Ib. כתוב בפִּינַקְסִי וכ' Y. ed. (Mish. a. Bab. כל פנ') it is written in my book that thou owest me &c. Y. Ned. I, 36d פינקסו נפתחת his account book is open (his sins will be visited); ib. פינקסתו (corr. acc.). Gen. R. s. 81, v. בָּקָר; a. fr.—*Pl.* פִּינַקְסִין, פִּינַקְסָאוֹת, פִּינַקְסִיוֹת, פִּינַקְסֵי. Kel. XXIV, 7, v. אֶפּוֹפּוֹדִין. Gen. R. s. 1 דיפתראות ופ' יש לו he (the builder) has before him rolls and tablets (plans and descriptions). Y. R. Hash. I, 57a bot. שלש פ' וכ' there are three books (before the Lord), one for the perfectly righteous &c. (Bab. ib. 16b ספרים); a. e.

פִּינַקְסָא, פִּינַקְסָה, פִּינַקְסָ, פִּנַּ' ch. same. Targ. Ez. IX, 2, sq. (h. text קסת). Targ. II Esth. IV, 1 ופִּינַקְסִירָה; a. e.—Y. Sabb. V, end, 7c, v. גִּירְמוֹן. Ib. XII, end, 13d מאן דאמר חוקק כגון החן פ' he who says the term כתב applies also to engraving, means engraving like that on the wax-covered tablet, opp. בולט. Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. I saw in my dream (דהוינא) לבריש חד פ' וכ' that I was covered with a pinax of twelve tablets; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כות') דהוינא טעין חד פ' וכ' that I was carrying a pinax &c. Y. Maasr. II, 49d bot. אשכחון כתיב בפִּינַקְסִיה וכ' (not כתב) they found written in a memorandum of &c.; a. e.—*Pl.* פִּינַקְסִין, constr. פִּינַקְסֵי, פִּנָּ'. Targ. Y. Gen. XXXIX, 11.

פִּינְקְסְתּוֹ, v. פִּינְקֵס h.

פַּיִס or **פִּיס** m. (v. פַּיֵּס), v. פִּיסְטִין.—[*Pl.* פִּיסִים, q. v.]

פִּיס (cmp. פָּסַס) *to split, divide, distribute.*

Hif. הִפְרִיס 1) *to penetrate,* (cmp. בָּרַק); *to cause abdominal trouble.* Pes. 107a מֵיסָרָן ומַפְרִיס this drink is a tempter and then gives pain (Ms. M. ומַיפְרִיס; Ms. O. מַייסְרָן ומַיפְרִיס, v. פָּסַס; ed. ומַפְרִיס, v. infra).—[מַפְרִיס מוּרְסָא, v. פָּסַס.]—2) *to break a person's anger* or *will, to pacify, persuade, comfort.* Shebu. 45a כדי לְהַפְרִיס דִּיעְתּוֹ וכ' in order to satisfy the mind of the employer (to convince him that he was mistaken). Y. ib. VIII, 38d top; Y. Snh. III, 21c bot. מצוה להַפְרִיסוֹ it is proper to give him (the owner of the lost animal) satisfaction (by stating the cause of the loss); v. *Pi.*—Ab. Zar. 71a צא והַפֵּס עלי מנת המלך go and satisfy for me the royal taxes (settle for me as best you can), v. מָנָה.—3) *to arbitrate, decide* (cmp. פָּסַק). Sabb. 33a מי מַפְרִיס who will decide (as to the cause of my disease)? Ib. 54a מי מפרים וכ' who will decide which udders are tied up for the purpose of drying them up and which for the purpose of preserving the milk?—Esp. *to decide by chance, by drawing lots, counting a certain number* &c. (v. פַּיִס). Tam. I, 2 מי שטבל ירבוא ויָפְרִיס let those who have bathed, come and take part in the count of chance; הֻפְרִיסוּ זכה וכ' after they have drawn, he who has won, has won (no appeal is permitted). Yoma 24b למה מְפָרְסִין וחוזרין וכ' why did they draw once and again (why not at once for all the functions to be distributed)? Ib. במה מפרסין (Rashi: מפריסין) what garments do they wear when drawing? Gen. R. s. 84 (play on פסים, Gen. XXXVII, 23) שהפריסו עליה וכ' they drew lots about it (the coat) as to who should carry it to his father &c. Sabb. XXIII, 2 (148b) מפרים (אדם) עם וכ' a man may decide by lot (on the Sabbath) the shares of honor at the table &c.; ib. 149b; a. e.

Pi. פִּיֵּס *to pacify, conciliate, persuade.* Pes. l. c. מְיַסָּרָן ומְפַיְּסִי (that drink) chastises us (gives us pain), and yet is so persuasive (tempting). Ber. 28b אני יכול לְפַיְּסוֹ בדברים וכ' I might appease him with words or bribe him with money. B. Bath. 9b והמְפַיְּסוֹ בדברים וכ' . . . כל הנותן he who gives a poor man a coin will be blessed with six blessings, but he who speaks kindly to him, will be blessed with eleven blessings. Gen. R. s. 93, end כשם שלא פ' . . . אלא וכ' as Joseph pacified his brothers only by weeping &c. Y. Snh. l. c. ואינו מְפַיְּסוֹ . . . מצוה להפיסו it is right to satisfy his mind by stating the truth, but one must not do so by a falsehood; Y. Shebu. l. c. מפיסו . . . אינו מפייסו וכ' Lev. R. s. 19, end נלך ונְפַיֵּיס לגדלת, v. גְּדֻלָּה; a. fr.—Gen. R. s. 94, end ופיילה, read: ופִּיְּסוּהוּ and they appeased him (Nebuchadnezzar).—Part. pass. מְפוּיָּס. Ex. R. s. 51 הרינו מפ' שמחלת וכ' I am convinced that thou hast forgiven Israel.

Hithpa. הִתְפַּיֵּס, *Nithpa.* נִתְפַּיֵּס *to be appeased, satisfied, persuaded.* Ib. אותה שעה נִתְפַּיְּסוּ . . . על וכ' now all Israelites were satisfied with regard to the work of the Tabernacle (that everything was correct). Ber. 33a נתפ' אותו השר that prince's anger was appeased. Pesik. R. s. 10 הרי הגורן בא והכל מִתְפַּיְּסִים בשביל וכ' when harvesting time comes, all (that now are disputing) will be convinced for whose sake the field has been sown. Yoma 86b ספק מִתְפַּיֵּיס הימנו וכ' it is doubtful whether he will or will not accept his apology; ספק מתפייס בדברים וכ' it is doubtful whether he will be appeased by mere words (without demanding a fine or public satisfaction) &c.; a. fr.

פִּיס (פִּסֵּי) ch. same, 1) *to distribute,* v. פָּסַס.—2) *to break, desecrate,* v. infra.

Af. אַפְרִיס, (אַפֵּיס) *to break, weaken; to desecrate.* Targ. Y. II Num. XV, 31 (h. text הפר). Targ. Hos. IV, 9 (ed. Wil. אַפֵּיס *Pe.*). Ib. לְאַפְסָא. Targ. Y. Lev. XIX, 8 (h. text חלל). Ib. XXI, 8 תַּפְסִירֵיהּ (fr. פסי). Ib. 6 רַפְסוּן (ed. Vien., a. Y. II רְפָסוּן, *Pe.*). Targ. Job XV, 4 תְּפֵישׁ (ed. Wil. תְּחֵשׁ, corr. acc.; h. text תפר). Targ. Y. Num. XXV, 1 לאוֹפְסָא (cmp. אוֹקִים fr. קוּם). Targ. Ps. LIII, 1 מַפְסִין (some ed. מָפְסִין *Pa.*, fr. פסי); a. fr.—Targ. Y. I Deut. XXIII, 18 תְּפָסוּן ed. Amst. (ed. Vien. תִּסְפִּין, corr. acc.).—Part. pass. f. מַפְסָה. Targ. Y. II Lev. XXI, 7 (h. text חללה).—V. פָּסַס.

Pa. פַּיֵּס 1) (with ב־) [*to split, drive into,* v. פָּצַר,] *to press, urge.* Targ. Y. Gen. XIX, 3 (h. text ויפצר).—2) *to break a man's vehemence; to quiet, appease, reconcile, persuade, pray.* Targ. Esth. VIII, 3 ופַיְּסַת ליה (h. text ותתחנן). Targ. Y. Gen. XLII, 21; a. e.—Ḥull. 95a top אי הוות פַּיְּסַת מינאי וכ' if thou hadst asked my pardon (made peace with me) &c. Ib. 94a [read:] פַּיְּסֵיהּ למבוריו secure the good will of our ferryman (make him a present); פייסיה ואיקפד he offered him a present, and he (the ferryman) became angry. Yoma 87a אזיל אנא לְפַיּוסֵי ליה I will go and make peace with him. Y. Snh. XI, 30c top; Y. Ber. IX, 13d top פייסיה עלי make him (the idol) favorably disposed towards me. Taan. 24a ומְפַיְּסְנָא ליה וכ' Ms. M. (ed. ומְפַיְּיסִינָן) and I persuade him (the pupil), until he comes and reads. Meg. 12a מפייס להי דבני מאתיה . . . for, as to the residents of his own place, he can win their favor, whenever he wants; a. fr.—Part. pass. מְפַיַּס; f.

מְפַיְּיסָא; *pl.* מְפַיְּיסָן; מְפַיְּיסִין. Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. ישכח אפין מפייסן (not מפייסא) he may find a friendly face (a well-disposed judge).

Ithpe. אִיתְפַּיַּס, אִיתְפַּיָּס 1) *to be broken, degraded.* Targ. Job XV, 20 מִתְפַּיַּס (ed. Lag. מִתְפַּס; ed. Wil. מִתְפַּשַּׁס, *Ithpa.* of פסס or of תְּפַס II; h. text מתחולל).—[Targ. Y. I Deut. XXIII, 18 יִתְפַּס ed. Amst., v. תְּפַס II.]—2) *to be appeased; to yield.* Targ. Prov. VI, 35 (h. text יאבה).

Ithpa. אִתְפַּיַּס, אִיפַּ׳ same. Targ. Y. Gen. XXXIV, 15 (h. text נאות). Ib. 22; a. e. (v. נְטָפָס).—Yoma 23[a] דנפייסו ליה ומיפַּיְיסִי when they ask his pardon, and he is appeased (forgives). Num. R. s. 5, end מאן פייסך דאיפַּיְיסַת who asked thy pardon, that thou wast appeased?; Sot. 35[b]; a. fr.

פִּיסָא m. (preced.) 1) = h. פַּיִּס *lump of brittle stone.* Snh. 64[a] שקל פ׳ שדא ביה he took up a lump and threw it at it (the idolatrous statue). Macc. 8[a]; a. e.—2) = h. פְּרִיסָא, v. פָּרַס.

פִּיסָא, v. פַּס II ch.

פִּיסָגָא, v. פְּסָגָא.

פִּיסָה, constr. פִּיסַּת, v. פַּס II h.

פִּיסּוּגָא, v. פְּסוּגָא.

פִּיסּוֹל, פִּ׳, פִּיסּוּל m. (פָּסַל) *cutting off* dry twigs, *trimming.* Shebi. II, 3 כפיסולה של חמישית the trimming as it is done in the fifth year, contrad. to זירוד. Ib. כל זמן ... רשאי as long as I am permitted to do what is necessary to cultivate the tree, I am also permitted to trim it; Y. ib. 33[d] אני רשאי בפיסולו עד העצרת 'I am permitted to trim it', that means up to the festival of Shabuoth.—*Pl.* פִּיסּוּלִין, פִּיסּוֹלִין, פִּ׳ *chiselled* (millstones). Hull. 88[b], v. נִקְרָה.

פִּיסּוּלָא m. = h. פְּסוּל, *disqualification, blemish; disqualified, unworthy person.* Targ. Y. Gen. XXXV, 22; a. e.—*Pl.* פִּיסּוּלַיָּא. Targ. Y. Lev. XXI, 14.

פִּיסּוֹן m. (פִּיס, v. פִּיסָא) *mortar-maker, mason.*—*Pl.* פִּיסּוֹנוֹת. Kel. XX, 2.

פִּיסּוּק, פִּ׳ m. (פָּסַק) 1) *separation, interruption, pause.* Zeb. 53[b] ארבע מתנות פ׳ Rashi a. Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. וארבע) four separate manipulations (with pauses between them), v. מַתָּנָה; Yalk. Lev. 441.—2) פ׳ טְעָמִים (or sub. טעמים; v. טַעַם) *the division of words into clauses in accordance with the sense, punctuation.* Ned. 37[a] (נ׳) שכר פ׳ remuneration for teaching the values of punctuation signs or accents, v. פְּסַק.—3) *setting a price on fruits before they are harvested.* Y. B. Mets. V, 10[c] bot. בפ׳ אית׳פלגון they differ as to permission to fix the price &c., opp. to מלוה. Ib. אבל בפונדק (corr. acc.).—4) פ׳ רַגְלַיִם *spreading the feet.* Keth. 39[b] צער של פ׳ הר׳ the pain caused by forcing her feet apart (ref. to Ez. XVI, 25 ותפשקי).

פִּיסְחָא, v. פְּסָחָא.

פִּיסְטִיס, פִּיסְטִין, פִּ׳, פִּיסְטִין f. (πίστις) *trust.* Yalk. Ps. 672 נוטלין ... ופוערין בפ׳ they borrow from one another in trust (without witnesses or note) and pay in trust; Midr. Till. to Ps. XIX בפינוסין, ed. Bub. בפטסין (corr. acc.).—Esp. שטר פ׳ *a deed of trust,* an instrument by which property is conveyed to a person in trust (fideicommissum) to use it in a certain way; *a feigned sale* or *donation* (for the purpose of eluding creditors &c.). Y. Keth. II, 26[b] bot. נאמנין ... ושטר פ׳ הוא (not פוסיטים, פיסיטים) witnesses (signed on an instrument) are credited when they say, it was a deed of trust (v. אֲמָנָה), or it was a feigned transfer. Ib. (ref. to Job XI, 14) 'if there be wrong in thy house, remove it', this means a deed &c.; Bab. ib. 19[b] פסים, (read with Ar. פְּסִיס q. v.). Ib. 79[a] כותבת שטר חרוצה ... פסים לאחרים if a woman desires to withhold her property from her husband's control, she may write out a deed of trust (a feigned transfer) to a third person (prior to her marriage); Tosef. ib. IX, 2 כותבין שטר פטים לאחר ed. Zuck. (Var. כותבתן בטפוס, בטפיח, corr. acc.). B. Bath. 154[b] אם אמר שטר פסים הוא זה (Ms. H. פיס) if he says, it was a feigned sale (you persuaded me to a nominal sale in order to make people believe that you are a man of means).

פִּיסְטִירִין, v. פִּיסְטוֹר.

פִּיסְטַלְיוֹת f. pl. (an adapt. of ἐπιστύλια, as if a reduplic. of פְּסַל) *lintels on the top of a pillar, epistyles.* Y. Succ. I, 52[a] bot. [read:] ארבעה עמודים ועלידהם ארבע פ׳ (Mus. אפי׳ס) four columns and on top of them four epistyles (extending beyond the columns); Y. Erub. I, 19[c] פִּצְטַלְיוֹת.

פִּיסְטִיקִין m. pl. (πιστάκια) *pistachio-nuts.* Y. Kil. I, 27[a] bot. (Ar. פסתקין), v. בּוֹטְנָא. Y. Maasr. I, 48[d] bot. אפיפסט׳ (v. אַפְּסָטְקִין; Tosef. ib. I, 1 חפרסקין (corr. acc.).—V. פִּיסְחָקָא.

פִּיסִיאוּ, v. פיספיסאר.

פִּיסְיוֹנִי, פִּיסְיוֹנָא, פִּיסְיוֹן, פִּיסְיוֹן, v. sub פִּ׳.

פִּיסְטִיס, פִּיסִימִים, v. פִּיסְטִיס.

פִּ׳, פִּיסִין, פִּיסִים m. pl. (פָּסַס, v. פַּס II) [*distributions,* cmp. Lat. tributum,] *taxes,* esp. *pissim, pissin,* name of a *Roman tax* laid on the community and distributed by the latter according to assessments (v. Sm. Ant. s. v. Vectigalia). Y. Peah I, 15[b] bot. (ref. to Prov. III, 26) אם נתת ... בשמרך מן הפ׳ וכ׳ if thou givest charity out of thy pocket (voluntarily), the Lord will guard thee from tributes, fines &c.; Gen. R. s. 1. Y. Ab. Zar. IV, 44[b]; Y. Shebi. IV, 35[b] אתם מגלגלין עלינו פ׳ וזימוות וכ׳ you impose upon us tributes and fines &c. Yalk. Jer. 312 בפ׳ ... משתעבדין ובהוניות וכ׳ are oppressed by tributes, confiscations &c.; Pesik. Bahod. p. 151[a] במסים (corr. acc.); a. fr.

פִּ׳, פִּיסְעָא f. (פָּסַע) *step.* Targ. I Sam. XX, 3 (h. text פשע).—V. פִּסִיעָתָא.

***פִּיסְפִּיסְאר,** Pesik. Vattom., p. 131[a] פ׳ פיסיאו (Ms. O. פיספיאי, Ms. Parma פיספין), a corrupt. of a Greek sentence, prob. ὅπως ποιοῦσι ποιήσω, as they act, so will I act, expl. in Chald. אינין עבדין ואנא עבדית.

פִּיסְפֵּס, v. פִּסְפֵּס.

פִּיסְפָּס, v. פִּסְפָּס.

פִּיסָק m. (פְּסַק) 1) *interruption.*—*Pl.* פִּיסָקִין. Y. Shek. III, 47[b] bot. לשתותן בפ' to drink them (the four cups) at intervals, v. פְּסַק.—2) *slope* or *embankment by the road-side.*—*Pl.* as ab. Tosef. Erub. X (VII), 2 החרים והפ' וכ' ed. Zuck. (oth. ed. החרים והפסקן; El. Wil. emends פסקנין) hills, slopes, or a ship by the side of a public road (v. Tosef. Sabb. X (XI), 4).

פִּיסָקָא, v. פְּסָקָא.

פִּיסְקוֹן pr. n. (פְּסַק) *Piskon* (*Arguer*), surname of the angel Gabriel. Snh. 44[b], v. פְּסַק.—*Fem.* פִּסְקוֹנִית. Ib. רוח פ' (Rashi: פִּסְקָנִית) the arguing spirit (Gabriel). Tanḥ. V'zoth 6.

פִּיסְקָיָא, v. פְּסִיקְיָא.

פִּיסְקִינוֹת f. pl. (piscina) *fish-ponds,* in gen. *ponds, reservoirs.* Koh. R. to II, 6 (expl. ברכות מים ib.) פי' (not פו סקינוס); Yalk. ib. 967 פיסקניות (corr. acc.).—[V., however, פְּסִיקָה.]

פִּיסְקָנִיוֹת, v. preced.

פִּיסְקָתָא f. (פְּסַק) *a small share, portion.* B. Bath. 151[a] (Ms. F. פְּסִיקְתָא) פ' דפרדיסא a small portion of an orchard.

פִּיסְתָּא, פִּיסְתָּה, פִּיסְ' f.=פַּסְיָא, 1) פיסת ידא *the hand up to the wrist*; פ' כף רגלא *the foot up to the ankle.* Targ. I Kings XVIII, 44; a. e.—Yeb. 115[a] פ' דידא וכ' (see) the hand that lies here (of the remains of the burned husband); a. e.—*Pl.* פִּיסָתָא, constr. פִּיסַּת, פִּסַּת. Targ. I Sam. V, 4. Targ. Esth. VIII, 10.—2) *piece,* esp. *bread* (v. פִּיתָא). Y. Ber. VI, 10[b] bot. בגין דאנא אכל פִּיסְתִּי . . . דהדין פסא וכ' when I eat my bread and, not knowing how to say grace, I say, blessed be he who has created this piece &c. (Bab. ib. 40[b] מריה דהאי פיתא). Y. Sabb. VII, end, 10[d] קופדה משלים לפ' פ' וכ' meat may serve as a complement to bread (to complete the legal size), but bread cannot serve as a complement to meat. Tanḥ. Ekeb 7, v. לְפִתּוֹתָא.—*Pl.* פִּיסָתָא *crumbs.* Y. Pes. VI, 33[c] צריך מבערה פ' must remove the crumbs.

פִּיסְתָּקָא, פִּיסְ' m. (v. פִּיסְטָקִין) *pistachio-nut.* Gitt. 59[a] כפ' ופלגיה דפ' (not ופלגי) compressed to the size respectively of a pistachio-nut and half a pistachio-nut (Rashi: *acorn*). *Pl.* פִּיסְתָּקִין, פִּיסְתָּקֵיָּא, פְּסִ'. Y. Kil. I, 27[a] bot. Ar., v. פִּיסְטָקִין. Ib. 27[b] הוה משקי פ' בשביל למתקן (not פרסתקי) put pistachio-nuts in boiled wine to sweeten them.

פְּעוֹר, פִּיעוֹר m. (פְּעַר) *uncovering one's self,* obscene worship of the idol Peor. Snh. 106[a]; Yalk. Num. 771 פיעור. V. פְּעִירָה.

פִּישְׁפּוּעָא, v. פַּשְׁפּוּשָׁא.

פִּית m. (apocop. reduplic. of פֵּאָה; cmp. פִּירְפִּיוֹת) *fringe,* knotted to the border. Kil. IX, 9 פ' של צמר וכ' (Mish. ed. פיו, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) it is forbidden to attach woolen and linen fringes (to a garment), because they may be mixed up with the web; Y. ib. 32[d].—Trnsf. *knots surrounding the anus.* Tosef. Mikv. VII (VIII), 10 בפ' או ביציאה ed. Zuck. (oth. ed. בסוף או בצואה, read בפיתם).

פִּיתָּא ch. same. Y. Kil. IX, 32[a] top, v. גֶּבֶל ch.

פִּיפוֹס, v. פַּפּוֹס.

פִּיפוּר m. (= פִּרְפּוּר; פָּרַר; cmp. אַפִּיפָיְרוֹת) *trellis.* Y. Kil. VI, 30[c] אם . . . לפסע בין פ' לפ' וכ' if he is in the habit of stepping from one trellis to the other (in one step), they are considered (for purposes of mixed seeds, כִּלְאַיִם) as one espalier; [Levy quotes פִּיפְיוֹר.]—*Pl.* f. פִּיפָרוֹת. Ib. (Levy quotes פִּיפָרוֹת).

פִּיפוֹרָא ch. (preced.) *decorative frame.*—*Pl.* פִּיפוֹרַיָּא. Targ. Y. Deut. XXVI, 3 (not רְוָיָא . . .).

פִּיפוֹרִין, Gen. R. s. 74, end והנביר פ' מעליו, read: פּוּרְפִּירִין; (Yalk. Sam. 147 פּוּרְפָּרָא; some ed. פורפריא).

פִּיפִיאוֹרוֹת, Tosef. Kel. B. Mets. VI, 6 ed. Zuck., read: פִּרְפְּיָרוֹת, v. אַפִּרְפְּיָרוֹת.

פִּיפְיָארוֹת, v. פִּרְפְּיָארוֹת.

פִּיפְיוֹר, v. פִּרְפּוּר.

פִּיפְיוֹרָא m. (preced. wds.; cmp. פּוּרְיָא) *royal litter.* Ab. Zar. 11[a] [read:] ניפרא נקיט נורא קמי פ' אפיפיורא לדוכסא דוכסא וכ' the torchbearer carries the light in front of the litter, the chief *lecticarius* (behind the litter, carries the light) for the *dux,* the *dux* for the *hegemon,* the *hegemon* for the *comes*; does the *comes* carry the light before the people (that follow the procession)?—[V. Sachs Beitr. II, p. 111 on the custom of carrying fire.]

פִּיפְיוֹת, v. פֵּאָה.

פִּיפְיָיר, פִּיפְיָיארוֹת, פִּיפְיִיארוֹת, v. אַפִּרְפְּיָרוֹת.

פִּיפִילוֹן, v. פַּפִּילוֹן.

פִּיפָנִי pr. n. pl. (Ἐπιφάνεια) *Epiphania,* a city of Syria. Gen. R. s. 37 (expl. החמתי, Gen. X, 18; Targ. Y. I, II a. l. אנטכיא).

פִּיפְקִין, Ruth R. s. 3 נטל פ', v. פַּפִּילוֹן.

פִּיץ, v. פֻּצָּה.

פִּיצִ', פִּיצְיוֹלַיָּא m. pl. (פֻּצָּה) *shrivelled fruit,* esp. *grapes which fell in an unripe state and were put in the sun to ripen* (cmp. פַּצְעִילִין). Y. Bets. IV, 62[b] bot. באילין פ' הוה עובדא the question turned on the sun-dried grapes; Y. Maasr. I, end, 49[b] באילין פצולי אילין הוה וכ' (corr. acc.).

פִּיצְטִלִּין, v. פַּסְטְלִין.

פִּצְ׳, פִּיצְעָא m.=h. פֶּצַע, *wound.*—*Pl.* פִּיצְעִין, פִּצְ׳. Koh. R. to I, 8 עד דאיתמלאון פִּיצְעֵי פ׳ until their heads were full of wounds.

פִּצְתָּא, פִּיצְתָּא f. (פְּצַץ or פּוּץ *to split, break*; cmp. פִּיסָא) *arbitration, lot, share.* Targ. Y. Deut. XXXII, 8, sq. (not צִיפְתָּא). Ib. IV, 34. Targ. Prov. XVIII, 18 (ed. Wil. פַּצְתָּא). Targ. Ps. CXXV, 3; a. fr.

פִּיקָה, פִּיקְא I f. (פקק; cmp. פְּקָקֵת) *lump, ball, swelling,* esp. 1) *protruding cartilage.* Ḥull. X, 4 (134^{b}) פ׳ של גרגרת thyroid cartilage; Neg. X, 9. Ib. 10 פ׳ של צואר the protruding cartilage of the neck; Tosef. ib. IV, 12 פ׳ של פירקא. Bekh. VII, 6 (45^{a}) פ׳ יוצאה מגודלו (not רצא) one that has a lump on his thumb; a. fr.—2) *a protuberance on the blossom end of fruits,* v. פִּיטְמָא II. Y. Succ. III, 53^{d} פיקא.—3) *spinner's coil.* Ohol. VII, 4 עד שיעגלו ראש כפ׳ until the embryos (on leaving the vagina) form a round head like a coil; expl. Bekh. 22^{a} כפ׳ של צמר like a coil of wool. Ib.; Tosef. Ohol. VIII, 8 פ׳ של שתי the coil containing the warp; פ׳ של ערב containing the woof. Bekh. l. c. נראית פ׳ מתוך פ׳ it has the appearance of a coil coming forth out of a coil, v. טְפִיפִית.—4) (של כוש) פ׳ *whorl.* Kel. XI, 6. Par. XII, 8; a. e.—5) *coil* or *tuft* used as *a stopper* (v. פָּקַק). Kel. XVII, 12.—*Pl.* פִּיקִין; פִּיקוֹת. Bekh. 45^{a} בעל הפיקין (not החקיפין) one afflicted with lumps; (Ar. Var. חפיקס; Ar. s. v. כסת: הפִּיקָן; Mish. ib. VII, 6 בעל פיקה; Talm. ed. 45^{a} הפיקום, Rashi: הפיקין). Ib. 22^{a} שלש פ׳ שמיתי וכ׳ I learned of three sizes of coils, one of the warp, one of the woof, and one large coil, that of the sack-weavers; Tosef. Kel. B. Mets. VII, 1, v. סָקָל I. Lev. R. s. 14 פ׳ פ׳ coils upon coils (in the abdomen). Tosef. Ohol. XIII, 5, v. לָבַשׁ; a. e.

פִּיקָה, פִּיקְא II f. (פוק)=b. h. פּוּקָה, *gliding, sinking.* Sabb. 147^{b} משום פ׳ on account of sinking in the clay-soil (פִּילוּמָא, which makes walking a labor; Rashi: he might stain his garments when sinking in the muddy soil, and then wring them out).—Tosef. ib. VII (VIII), 21 מביעיתין לעוית ולפ׳ וכ׳ (Var. ולפיוקה) you may shock a person in convulsions, or in an attack of vertigo, and it is not forbidden as a superstitious practice, v. אֱמוֹרִי.—Yalk. Esth. 1054 מכניסין פ׳ בממונו וכ׳ they (the Jews) cause a sinking (decline) in the wealth of the world (Esth. R. to III, 8 פַּחַת).—Snh. 111^{b} (ref. to פקו, Is. XXVIII, 7) אין פיקה אלא גהינם (Ms. K. פקו) 'sinking' means going to Gehenna.

פִּיקָה, פִּיקְא III, **בר פ׳** pr. n. m. *Bar-Pika.* Y. Naz. IX, 57^{d}.

פִּיקְדוֹנָא, פִּיקָדוֹן, v. sub פְּקַד.

פִּיקָה, v. פִּיקָא.

פִּקְ׳, פִּיקּוּד m. (b. h.; פָּקַד) 1) *charge, trust.* Num. R. s. 1, end לא נמצא נאמן בפיקודו (not נאה) was not found true to his charge.—2) *count, muster.*—*Pl.* פִּקּוּדִים, פִּקְ׳. Sot. 36^{b}; Yoma VII, 1, a. e. חומש הפ׳ the Book of Numbers, v. חוּמָשׁ.

פִּקְ׳, פִּיקּוּדָא f. ch. same, 1) *command.* Targ. Ps. XIX, 9. Targ. Y. Deut. XXVII, 26; a. e.—*Pl.* (*masc.*) פִּיקּוּדַיָּיא, פִּיק׳. Targ. Ps. l. c. Targ. Deut. XXVIII, 1; a. fr.—2) *muster, count.*—*Pl.* as ab. Y. Shek. I, 46^{b} (ref. to Ex. XXX, 14) כל דעבר על פ׳ יתן all those who passed the mustering (Num. I) shall give (half a Shekel, exempting the tribe of Levi, acc. to Num. I, 47).

פִּיקּוּחַ m. (פָּקַח) *removing debris*; פ׳ נפש *removing a person from under debris,* in gen. *saving an endangered life.* Keth. 5^{a} בפיקחין פ׳ נפש בשבת you must remove debris to save a life on the Sabbath. Ib. 15^{b} אין הולכין בפ׳ נ׳ אחר הריב as to saving life (on the Sabbath), we do not judge by the majority of the residents of a place (whether the person in the ruins is or is not presumably a Jew); Yoma 84^{b}. Ib. 85^{a} מניין לפ׳ נ׳ שדוחה וכ׳ whence is it proven that the duty of saving life supersedes the Sabbath laws? Keth. 19^{a} אין לך דבר שעומד בפני פ׳ נ׳ וכ׳ there is nothing (no religious law) that stands before (must not yield to) the duty of saving life, except three things: idolatry, incest and bloodshed (which you dare not commit even to save your life); Yoma 82^{a}; a. fr.

***פִּיקּוּם** m. (denom. of פִּיקָה I) *formation of lumps* on the body; v. פִּיקָה I.

פִּיקּוּסָא m., *pl.* פִּיקּוּסִין, פִּיקּוּסַיָּא (v. פָּקַס II) *removing the coils on the blossom end of gourds.* B. Mets. 88^{b} עד דגמר לפיקוסיהו (v. Rabb. D. S. a. l. note 80) until he has finished the entire work of removing &c.; מדמתחלן פיקוסייהו Ms. M. (ed. מכי אתחולי) when the removing work has been started.

פִּיקוּרִין, v. פּוּקְרִין.

פִּיקַחַת, פִּיקֵחַ, v. פָּקַח.

פִּיקְטִין, פִּיקְטִים, v. פָּקַט.

***פִּיקְטָנִי** f. (a corrupt. of fictile) *earthen (wine) vessel.* Tosef. B. Bath. V, 4 המוכר בפ׳ he who sells wine by the vessel, opp. בקטלוזן.

פִּיקִי, v. next w.

***פִּיקְיוֹלִין** m. (facialis, φακιόλιον S.) *turban.* Y. Bets. V, 63^{a} אפרח רוחא פִּיקְיוֹלֵיהּ וכ׳ (not פירקי ליה) the wind made his turban fly off R. Meir's neck.

פִּיקִין, פִּיקִים, v. פִּיקָה I, a. פִּיקָס.

פִּיקְלִין, Yalk. Ps. 820, v. פִּילְקִין

פִּיקָן m. (denom. of פִּיקָה I) *afflicted with lumps,* v. פִּיקָה I.

פִּיקָס, פִּיכָס (cmp. פִּיקָה I; φῦκος, fucus, of Semitic origin) [*coil,*] 1) *sea-weed* or *rock-lichen* used as a dye; *red color, rouge.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 1 (ref. to שני, Lev. XIV, 4) כול פ׳ ת״ל תולעת שני from שני you might infer that

you may use the dye from *fucus*, therefore *tola'ath* is added (to indicate that it must be won from a worm, the snail); Yalk. Lev. 559 פִּירְקִים.—2) *the dried up blossoms of gourds.* B. Mets. 88^{b} (expl. משיפקסו, Maasr. I, 5) משינטל פ' שלחן (Rashi to Bets. 13^{b} פֶּקֶס) as soon as their blossoms are removed.—3) *lump.* Bekh. 45^{a} Var. Ar., v. פִּיקָה I.

פִּיקְסִינוֹן, פִּיקְסִינָה, פִּיקְסִינָן m. (πύξινον = πύξος) *box-tree, box-wood.* Y. Keth. VII, end, 31^{d} (expl. תאשור, Is. XLI, 19) פיקסינה; Gen. R. s. 15 פקסינון; Tanḥ. T'rum. 9 פקטנין; ed. Bub. נקשנון, Var. נקשונין, נקסטן (corr. acc.). Y. Yoma III, 41^{a} top (expl. אשכרוב) פסקינין (corr. acc.).

פִּיקְעָא m. (פָּקַע) *split,* esp. *slits in the rectum.* Ab. Zar. 28^{a} sq. חש בפ' suffered from slits. Ib. ... ליתי ולינח פ' לחדי let him get the kernel of a bramble fruit and place its split (wedge-shaped) side against the slit. Ib. פ' עילאה slits in the upper part of the rectum, פ' תיתאה in the lower part.

פִּיקְ, פִּיקְיָן m. pl. = h. פַּקּוּעוֹת, *Coloquintidas, Bitter-Apples* (v. Löw, Pfl., p. 332, sq.). Targ. II Kings IV, 39.

פִּיקְפֵּק, פִּיקְפּוּק, v. sub פְּקַק.

פִּיקְקוֹ, v. פֶּקֶק.

***פַּיְקַר** m. (Pers. paigâr, Koh. in Ar. Compl. s. v.) *dissension, dispute.* Taan. 24^{b} וכ' ליהוי פ' לא Ar. (ed. לך עסק דברים . . .) have no quarrel with those Jews.

פִּיקְרִין, v. פּוּקְרִין.

פִּיקַרְסוֹת f. (v. אִפְּקַרְסִין) *underwear.* Nidd. 48^{b} Ar. (ed. בפיקַרְסוּתָן באפקריסותן).

פִּיקַרְסִין m. pl. same. Kel. XXIX, 1 R. S. (ed. אפקרסין).

פִּיר m. (פָּרַר) *rubble, loose ground; quarry* (cmp. German *Bruch*). Ned. 81^{b}; Keth. 71^{b} לא מצינו שועל שמת בעפר פ' it does not occur that a fox dies in the dust of rubble, i. e. you do not feel the absence of comforts to which you are not used; Y. ib. VII, 31^{b} אין שועל עפר פרין מת (read: מת בעפר פֵּרִין; *pl.* of פֵּר). Bab. ib. 79^{b} פ' של גפרית a sulphur quarry.

פִּירָא I ch. same, *ditch, pit, cavity.* Taan. 24^{a}, v. בַּוּרָא. Kidd. 72^{a}, v. קֻפְּיָי. Erub. 26^{a} דבי תורי פ' pit (dumping ground) where offal of dates is deposited on which cattle feeds; ib. 60^{a}. B. Bath. 11^{a}, v. סוּפְּלֵי. Keth. 79^{a}, v. next w.—*Pl.* פִּירֵי. Gitt. 60^{b} יבשו פירין קא our ditches will dry out.

פִּירָא II, **פֵּרָא** m. = h. פֶּרִי, *fruit, crop.* B. Bath 36^{b} רבא פ' the large crop (of grain); זוטא פ' the small crop (of vegetables &c.). Succ. 31^{b} גמר לא פ' the fruit (Ethrog) is not ripe. Ber. 39^{a} עדיף פ' fruit (vegetable) has the preference (over meat, for the purposes of benediction); a. fr.—Trnsf. *fruition, usufruct.* Keth. 79^{a} אמרי לה פ' זרדחא ... some say the right of felling service-trees or fishing in a pond comes under the category of usufruct, opp. קרנא property (which the heir may sell). Ib.^{b} פ' תקינו ... פ' דפ' וכ' the Rabbis allowed the husband the usufruct (the births of the animals belonging to his wife), but not the fruition of the usufruct (e. g. the fine which the thief has to pay for stealing the calf). Ib. עיילא ליה גלימא פ' חזי וכ' if she brought in a cloak, he has the use of it, he may cover himself with it, until it is worn out; a. fr.—*Pl.* פֵּירֵי, פֵּירִין, פֵּרֵי. Targ. Gen. I, 11, sq. Targ. Prov. VIII, 19 פֵּרֵי; a. fr.—Shebu. 48^{a} פ' עבידי דמרקבי fruits are liable to rot; a. fr.

פִּירְבּוֹרִין, v. פְּרִיכוֹרִין.

פִּירְדָּה, v. פֶּרֶד II.

פִּירָה, Y. Maas. Sh. I, end, 53^{a} בי פ' or כי פ', a corruption; perh. to be read: ר' יוסי בר חנינה אמר פּוֹרָה.

פִּירוּג I, **פֵּרוּג** m. (פָּרַג) *exchange, price.* Targ. Y. Deut. XXIII, 19 (h. text מחיר). Targ. Job XV, 31 (h. text תמורה); a. e.—*Pl.* פֵּירוּגִין, פֵּרֵי. Ib. XVII, 2 (ed. Wil. פרוג, corr. acc.; h. text תמורות). Targ. Ps. XLIV, 13 (ed. Wil. פרוג, corr. acc.).

פִּירוּג II pr. n. m. (preced.) *Perug.* Targ. I Chr. IV, 11 (h. text מחיר).

פִּירוּדָא, v. פְּרִידָא I.

פִּירוּז 1) פ' אנדרפטא name of a *bird,* v. אַנְדַּרְפְּטָא.—2) *Peruz,* name of a (wicked) man. Ḥull. 62^{b}.

פִּירוֹזָג m. (Pers. fayrûzah, Arab. fayruzaǵ, Fl. to Levy Targ. Dict. II, 574^{b}) *turquois.* Targ. Cant. V, 14 ed. Lag. (oth. ed. פְּרוֹזָג).

פִּירוּי m. (פָּרָה) *fruitfulness, plenty.* Esth. R. end.

פֵּר', פִּירוּכָא I c. (פָּרַךְ I) *broken corn, grist* (h. גרש). Targ. O. Lev. II, 16 (ed. Berl. גירס); a. e.—*Pl.* פִּירוּכִין, פֵּירוּכֵי. Targ. O. a. Y. ib. 14. Targ. Y. ib. 16 פֵּירוּכַיָּיא (ed. Amst. פֵּירוּכַיָּיה; ed. Vien. פִּירוּכְיָיא).

פֵּר', פִּירוּכָא II m. (פָּרַךְ II, v. next w.) [*dried ears,*] *sheaf.*—*Pl.* פִּירוּכִין. Targ. Y. Gen. XXXVII, 7, v. פְּרִיכָא II.

פֵּר', פִּירוּכְיָיא f. 1) = פִּירוּכָא I. Targ. Y. Lev. II, 16, v. פִּירוּכָא I.—2) (= h. מלילות) *dry ears.*—*Pl.* פִּירוּכְיָין, פֵּר'. Targ. Y. Deut. XXIII, 26.—Denom. פָּרַךְ II.

פִּירוּלִין = בִּירוּלִין, Targ. Y. Ex. XXVIII, 9 Mus. (ed. כולא, בולא, read: בּוּרְלָא).

פִּירוּעַ, v. פֵּרוּעַ.

פִּירוּצִין, v. בִּירוּלִין a. בִּירוּצִין.

פֵּר', פִּירוּק m. (פָּרַק) *taking apart* (of the Tabernacle), *breaking up.* Num. R. s. 4 פִּירוּקָן בשעת וכ' the taking apart on moving the articles of the Tabernacle took place in the same order as they were put up. Ib. s. 12, v. עֲמִידָה; a. e.—*Pl.* פִּירוּקִין, פֵּר'. Ib. Y. Yoma I, 38^{b}, sq.; a. e.

פֵּר׳, פֵּירוּקָא m. (פְּרַק) *solution* of a problem, *reply, argument*, opp. קושיא. B. Kam. 117a הא קושיא ... הא פירוקא such and such a problem and such and such a solution. Ab. Zar. 30a לסכנתא פ׳ פֵּירוּקֵי (Rashi *pl.*) you offer argument where danger to life is concerned? a. e.—*Pl.* פֵּירוּקֵי, פֵּר׳. B. Mets. 84a ... פ׳ ומפריקנא ליה and I gave him twenty-four answers. Hor. 13b כתבי פ׳ ושדי they wrote down answers and cast them (into the schoolhouse); a. e.

פֵּר׳, פֵּירוּר m. (פָּרַר) 1) *crumbling*. Pes. 28a (in Chald. dict.) בעי פ׳ must be crumbled (before being thrown into the river).—2) *crumb*.—*Pl.* פֵּירוּרִים, פֵּירוּרִין, פֵּר׳. Sabb. XXI, 3 (143a). Men. 75b (ref. to Lev. II, 6) רבול ישירנה פ׳ וכו׳ you might think, he must break it up into crumbs &c., v. פְּתִיתָה; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XXXIII לא ... עד שתעשה פ׳ לפנינו (ed. Schechter שנעשה) we shall not cross the sea until it is broken into solid pieces before us; Tanḥ. B'shall. 10 ונעשו המים פר׳; Yalk. Ex. 233 ונעשה פ׳ (with ref. to פוררת, Ps. LXXIV, 13).—3) = פִּרְפֶּרֶת, *nibblings, desert, delicacies*. Y. Ber. VI, end, 10d, v. פִּיתָא.

פֵּר׳, פֵּירוּרָא ch. (preced.) *mush* (made of crumbs), *paste*. Pes. 42b פר׳ דאושכפי (Rashi: פיר׳) shoemaker's paste.

פֵּר׳, פֵּירוּשׁ m. (פָּרַשׁ) *distinct expression, directness; explanation; commentary*. B. Bath. 52a ... יעשה וכולן כפירושן ואם לאו יעשה פ׳ לפירושן and as to all of them (a woman, a slave, or a minor), if they declared before dying, 'these things belong to—', he (the trustee) may do according to their explicit declaration, or else (having reasons to distrust their statements) he must make a commentary to their statement (explain the motive they may have had for telling a falsehood). Ib. אי ... כפירושה וכו׳ if you believe her to be trustworthy, do according to her explicit statement, if not, make a commentary &c. (find out the real state of affairs). Y. Gitt. V, end, 47c; Y. Shebi. V, end, 36a וסחמו לאו כפירושו הוא is the silent lending of a untensil not equal to an explicit statement of the use to be made of it? Snh. 87a, v. עִיקָּר; a. fr.—בפ׳ (also in Chald. dict.) *distinctly, explicitly, directly*. Ḥull. 95a, a. fr. בפ׳ איחמר, v. בְּלָלָא. Snh. VII, 5 אמור מה ששמעת בפ׳ tell plainly now what thou hast heard (the blasphemer say, i. e. repeat without euphemistic disguise, v. כִּינּוּי). Pes. 13a בפ׳ אמרת לן you told us plainly. Sabb. 39b בפ׳ שמיע לך וכו׳ did you hear that tradition directly or only by implication?; a. fr.—[In commentaries and glosses: פירוש, abbrev. פי׳, *this means*.]

פֵּר׳, פֵּירוּשָׁא ch. same. Targ. Y. Lev. XXVII, 2. Targ. O. Num. XXX, 7 (Y. פֵּרוּשֵׁי *pl.*; h. text מִבְטָא); ib. 9. Targ. Ps. XXI, 3 (h. ארשת). Targ. Cant. V, 11. Targ. Esth. X, 2 (h. text פרשת).—Y. Gitt. V, end, 47c לא בפ׳ הא but if the purpose be explicitly stated, you must not lend it (v. preced.; Y. Shebi. V, end, 36a במפרש). Y. B. Bath. IV, beg. 14c כל הדין פ׳ הפרש וכו׳ (read אפרש) did R. Ḥ. ... enter into such details (in explaining the Mishnah) to you? Ab. Zar. 4a ולא ידע ... פ׳ דהאי פסוקא and he did not know how to explain that verse to us; a. e.—*Pl.* פֵּירוּשִׁין, constr. פֵּירוּשֵׁי, פֵּר׳, v. supra.

פִּירוֹת, v. פֵּרִי.

פִּירְזוֹמְטָא, v. פְּרִיזוֹמְטָא.

פִּירְחָא, v. פְּרִחָא.

פִּירְטָא m., **פִּיר׳, פִּירְטָתָא** f. (פְּרַט) *detailed statement, inventory*. Gitt. 57b שדא פירטא בביתיה וכ׳ Ar. (ed. שדר שטר פרטא, Rashi פיר׳) he sent a document containing the inventory and disposal of his property to his house, and became a proselyte; v. פִּירְטָא II; Snh. 96b שדר פורטיתא לביתיה.

פִּירְטָא I, v. פִּירְטָא.

פִּירְטָתָא II, v. פִּרְטָתָא II.

פִּירֵי, פִּירֵי, v. פֵּרִי, פֵּרָא.—[B. Mets. VI, 1 (75b) פירי אפירין; Ms. R. 1, v. פְּרָרֵיפְּרִין.]

פִּירֵיפְּרִין, v. פְּרָרֵי.

פֵּר׳, פִּירְכָא m. (פָּרַךְ I) *refutation, objection*. Gitt. 83a כולהו אית להו פ׳ ... דלית ליה פ׳ to all of them objections may be raised, except the opinion of R. E. which is unobjectionable. Men. 66a חזי ליה פ׳ saw an objection to it. B. Bath. 130b כי אתא ... וחזיתו ביה פ׳ if a legal decision of mine comes before you, and you see in it something objectionable; a. fr.—*Pl.* פִּירְכֵי, פֵּר׳. Ḥull. 76b הדורי אפי׳ (Nidd. 65b אפירכא), v. חֲדַר.

פֵּר׳, פִּירְקוֹס I, **פִּירְכוֹס** m. (פָּרְכֵּס I) *painting, dyeing the hair*; trnsf. *giving a fraudulent appearance, deception*. B. Mets. 60b פ׳ דאדם מאי היא what is (in a legal sense) deception in selling a human being? (Answ. dyeing a slave's hair). Y. ib. IV, end, 9d יש פירק׳ בכלים (not באוכלין) giving a deceptive appearance to garments is forbidden Keth. 17a לא פ׳ there is no paint (deception), v. כּוֹחֵל; Snh. 14a פירכס (corr. acc.).

פֵּר׳, פִּירְכוֹס II m. (פָּרְכֵּס II) *jerking motion, struggling, spasmodic movement*, as a symptom of vitality. Ḥull. 38a הרי זה פ׳ these are symptoms of vitality (proving that the slaughtered animal was not on the point of dying a natural death). Ib. שאמרו בתחלת שחיטה פ׳ the symptoms of vitality of which they speak refer to the beginning of the slaughtering act. Ab. Zar. 16a ... בהמה דקה חיה לפ׳ a large beast of chase is like a small domestic animal as regards the symptoms of vitality required at slaughtering; a. e.

פֵּר׳, פִּירְכוּסָא ch. same.—*Pl.* פִּירְכוּסֵי, פֵּר׳. B. Bath. 142b פרכס תלתא פ׳ it (the embryo in coming to light) made three spasmodic motions (and expired).

פּוּרְכּוּרִין, v. פִּרְכּוּרִין.

פּוּרְכֵּס, v. פִּרְכֵּס.—[Snh. 14ª, v. פִּרְכּוּס I.]

פִּירְמָא m. (פְּרַם) *piece, slice; hash, mush.* Ḥull. 120ª (expl. קִיפָּה, Mish. IX, 1) פ׳ the particles of boiled meat which form a mush. Gitt. 69ª פ׳ דסילקא hashed beets.—*Pl.* פִּירְמֵי. Ber. 39ª פ׳ רבי Ar. (ed. פִּרְמָא רבא; Ms. M. פִּירְמֵי רבי), v. פְּרַם.

פִּירָן* m. (פָּרָה) *breeding establishment, stables.* Bekh. 40ª מעשה בפ׳ של בית מנחם it happened in the stables of the house of Menaḥem (Rashi: at *Peran of the house* &c., name of a village); Tosef. ib. IV, 8 בפרה.

פִּירְנֵס, פִּירְנוּק, פִּירְנוּס, v. sub פִּרְ׳.

פִּירְנָס, Gen. R. s. 68 some ed., v. פּוּרְנָס.

פִּירְסוּמֵי, פִּרְ׳ m. pl. (פַּרְסֵם) 1) *uncovering.* Targ. Y. Lev. XVIII, 6.—2) *divulging, betraying.* Targ. Y. Gen. XIX, 26 בפ׳ עניא (ed. Amst. בפִּירְסוּמֵי, corr. acc.) by betraying the presence of a poor man in her house (v. Gen. R. s. 51).—פרסומי ניסא, v. פִּרְסֵם.

פִּירְסָקָא, פִּירְסֵם, פִּירְסִיקָא, v. sub פִּרְ׳.

פִּירָעוֹן, פִּרְ׳ m. (פָּרַע) *paying a debt, payment.* Shebu. 41ᵇ (in Chald. dict.) פ׳ מעלא חוי it was a real payment of a debt (and not a mere deposit). M. Kat. 9ᵇ; Ab. Zar. 6ᵇ עכ״ום לעניין פ׳ לעולם מיצר the gentile will always grieve over the payment of a debt (whereas the Jew is glad to have rid himself of an obligation). B. Mets. 13ᵇ, a. fr. חיישינן לפ׳ (in the case of a note of indebtedness being found) we apprehend that payment may have been made (and therefore it must not be returned to the creditor). Y. Keth. X, end, 34ª אל ירהא לך פ׳ אלא מזה you shall be paid only from this (only this portion of my property is pledged). Koh. R. to VII, 2 מדת פ׳; מדה שיש בה פ׳ an act of benevolence with which a divine reward is connected. Yalk. Ex. 180 קבל פ׳ מחקב״ה he received payment (was punished) at the hands of God; a. fr.

פִּירְפֵּר, v. פִּרְפֵּר.

פִּירְצָא, פִּרְ׳ m. (פָּרַץ) *break, gap, perforation.*—*Pl.* פִּירְצֵי. Sabb. 108ª כיון דאית ביה פ׳ because it (the skin of the plucked bird) is full of holes.—[פִּירְצִין, v. פִּרְצָא.]

פִּירְצָה, v. פִּרְצָה.

פִּירְקִי, פִּירְקוֹנָא, פִּירָקוֹן, v. sub פִּרְ׳.

פִּירְקוֹס, v. פִּירְפּוֹס I.

פִּירְקָתָא, פִּרְ׳ f. (פָּרַק) *joint,* esp. פִּירְקַת צַוָּארָא קְדַל *neck.* Targ. Y. a. O. Deut. XXXIII, 29 ed. Berl. (oth. ed. פִּרְיוֹקֵי, פִּרְיקַת; h. text במותימו). Targ. Ps. LX, 10 ed. Lag. ופִּרְקַת (ed. Wil. פִּרְ׳; Regia פִּרְקַת). Targ. Lam. V, 5 (Levita פרי׳). Targ. Y. Gen. XLV, 14 (ed. Vien. פרי׳).

פִּירְשָׁא, פִּרְ׳ m.=h. פֶּרֶשׁ, *secretion.* Ḥull. 116ᵇ חלב פ׳ בעלמא הוא ... the milk in the stomach of a suckling animal is considered a mere secretion (no longer real milk). Bekh. 7ᵇ בעלמא הוא פ׳ it is a mere secretion (a false membrane, no real skin); a. e.—*Pl.* פַּרְשַׁיְיא, פִּרְ׳. Zeb. 85ª ניקרבינהו בפִּרְשַׁיְיהוּ shall the entrails be offered with the excrements in them?

פִּירְשָׁע, פִּרְ׳ m. *ebony* or *box-wood.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 19 (Kel. XII, 8 אשכרוע).

פִּישׁ, פִּישׁוּם, פִּשׁ׳ m. (פָּשַׁשׁ) *spreading, stretching forth.* Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ בתוך פ׳ ידים within reach of the hands; חוץ לפ׳ ידים beyond reach. Ib. כשם שנתנו פ׳ ידים לטהרות וכ׳ as proximity within reach of the hands is made a criterion for levitical uncleanness (Toh. VII, 2), so it is made for wine (suspected of having been touched by an idolater, v. נֶסֶךְ); a. e.—פ׳ ידים ורגלים *prostration accompanied by stretching of hands and feet.* Ber. 34ᵇ; Meg. 22ᵇ; Shebu. 16ᵇ, v. הִשְׁתַּחֲוָאָה; a. fr.—[Mekh. B'shall. beg. בפישוטן, read: בְּפִשּׁוּטָה, v. פָּשׁוּט.]

פִּישׁוֹן I pr. n. m. *Pishon.* Yeb. 107ᵇ הגמל פ׳ Pishon the camel-driver, v. פָּפַשׁ.

פִּישׁוֹן II pr. n. (b. h.) *Pishon,* name of a river. Gen. R. s. 16 (ref. to Gen. II, 11) פישון שהוא מגדל פשתן ומימיו מהלכין בשופי its name was Pishon, because it raises flax (on its shores), and its waters run gently; Yalk. ib. 21.

פִּישׁוֹנָא, v. פִּרְישׁוֹנָא.

פִּישׁן, read: פ״ש ש״ן *Pe' Shin.* Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ פ״ש ש״ן שיני if a vessel is found inscribed Pé Shin, the contents are second tithes (פירקון שני), v. Tosef. ib. V, 1.

פִּישְׁפֵּשׁ, פִּישְׁפַּשׁ, פִּישְׁפִּישׁ, פִּישְׁפּוּשׁ, v. sub פִּשְׁ׳.

פִּישְׁפָּשָׁה pr. n. m. *Pishpashah.* Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot.

פִּישְׁקָא, v. פּוּשְׁקָא.

פִּישְׁרָא, פִּשְׁ׳, פִּשְׁ׳ m. (פָּשַׁר) 1) *solution, interpretation.* Targ. Jud. VII, 15. Constr. פִּשְׁרֵי. Targ. Koh. VIII, 1.—V. פּוּשְׁרָנָא.—2) *dissolved food, cud.* Targ. Lev. XI, 3, sq. (h. text גרה); a. e.—3) *thawing snow.*—*Pl.* פִּשְׁרֵי, פִּשְׁ׳. Targ. II Esth. III, 8, v. חַצְבָּא.—Kidd. 73ᵇ, v. פְּשׁוּרָא.

פִּיתָּא, פִּתָּא m.=h. פַּת, *piece, bread.* Targ. O. Gen. XVIII, 5. Targ. Y. I ib. XL, 16; a. fr.—Ber. 40ᵇ בריך רחמנא מריה דהאי פ׳ blessed be the Merciful One, the owner of this bread. Y. Bets. I, 60ᶜ bot., v. אַרְסְקִינָא. Y. Ter. VIII, 45ᵈ top פ׳ תחות וכ׳ (you must not put) a piece of bread under the arm-pit (a superstitious practice); Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. פיתתא. Y. Ber. VI, end, 10ᵈ ופירור פ׳ when there is before you bread and some delicacy; a. fr.—*Pl.* פִּיתִּין, פִּתִּין. Targ. I Sam. X, 3 (h. text ככרות).

פִּיתְגְּמָא, פִּיתְגָּם, v. פִּתְגָּם.

פִּיתּוּחַ, פִּתּ׳ m. (b. h.; פָּתַח *Pi.*) *incision, engraving, engraved design.* Y. Nidd. III, 50ᵈ פ׳ ידים ורגלים וכ׳ it

(the embryo) has no incisions indicating the outlines of hands and of feet. Y. Ab. Zar. III, 43[b] bot. חומר היא בפ׳ the law is stricter in the case of an engraving made on a tree (Asherah).—*Pl.* פִּיתּוּחִין, פִּיתּוּחֵי, פִּתֵּי. Ib. היעביר את הפ׳ if he effaced the engraving. Ohol. XIV, 1 העטרות והפ׳ the wreaths and engravings (mouldings above the entrance); Tosef. ib. XIV, 10 הפִּתּוּחִין.

פִּתֵּי, פִּיתּוּחָא ch. same, *engraving, moulding.* Targ. Zeph. II, 14 פִּתּוּחֵי תרעא (Levita פִּתּוּחֵי *pl.*; h. text כפתר׳).

פִּתּוּי, פִּתְיוּ m. (פָּתָה) 1) *persuasion, enticing.* Tanḥ. Sh'moth 19; Ex. R. s. 3 בפ׳ באתי אליך וכ׳ I came to thee with persuasiveness (making thee believe that thou didst hear thy father's voice), that thou be not afraid. Ib. בתחלה פ׳ פיתיתי אותך וכ׳ at first I spoke persuasively to thee, now I will speak to thee words of truth (earnest admonition). Ib. אין פתי אלא לשון פ׳ *pethi* (Prov. XIV, 15) has the meaning of 'persuasion' (one easily persuaded); a. fr.—Esp. *enticing a virgin, claims of the seduced* (Ex. XXII, 15). Keth. 35[b] אין לה לא קנס ולא פ׳ she has no claim either of fine (for outrage) or of indemnity for seduction. Ib. 36[a]; a. fr.—2) dialect. for פִּתּוּחַ (cmp. פּוֹתֵחַ a. פּוֹתֵחַ) *engraving, moulding.*—*Pl.* פִּתּוּיִין, פִּתֵּי. Tosef. Ohol. XIV, 10 (R. S. to Ohol. XIV, 1 פִּתּוּחִין), v. פִּתּוּחַ.

פִּתּוּלָא, פִּתְוֹלָא m. (פָּתַל) [*twisting,*] 1) *perverseness.* Targ. Prov. VIII, 8.—2) *turn of events, vicissitudes.* Yalk. Gen. 127 (play on נפתולי, Gen. XXX, 8) פִּתּוּלֶיהָ לא דידי חווה וכ׳ were not his vicissitudes mine? did not Jacob come to Laban for my sake (I being predestined to become his wife)?; Gen. R. s. 71 פִּתּוּלֶיהָ לא דידי הוויין (*pl.*).

פִּיתוֹם I (b.h. פִּתֹם) pr. n. pl. *Pithom,* a storage city of Egypt. Sot. 11[a] ולמה נקרא שמה פ׳ שראשון ראשון פִּי תְּהוֹם בולעני why was Raameses named Pithom? Because the mouth of the deep swallowed every foundation as it was laid; Ex. R. s. 1. Mekh. B'shall. s. 1 (ref. to פי התהרת, Ex. XIV, 2) לשעבר היתה נקראת פ׳ formerly its name was Pithom; a. e.

פִּיתוֹם II or **פִּיתוּם** m. (פָּתָה, adapt. of πύθων) [*seducer,*] *necromancer, conjurer, ventriloquist.* Snh. VII, 7 בעל אוב זה פ׳ המדבר משחיו *ba'al ob* is the *pithom* that makes the dead speak from his armpit; Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VII; ib. Par. 4, ch. XI; Tosef. Snh. X, 6 פ׳ המדבר בין פרקיו וכ׳ that talks between his joints and from between his armpits; a. e.

פִּיתוֹנָא, v. פָּתַן ch.

פִּיתוֹס, v. פִּרְטוֹס.

פִּיתּוּתָא m. (פִּתַּת) *bread to be broken.* Y. Dem. I, 22[a] יתיב אכיל נפל פ׳ מידיה sat down to a meal, and the bread fell out of his hand when he was about to break it.

פִּתֵּי, פְּתִי m. (פָּתַח) *open-eyed, seeing.* Arakh. 17[b]; B. Bath. 128[a], v. סָמָא.

פִּיתַּח, v. פָּתַח.

פִּיתְחוֹן, פִּיתְחָא, v. sub פֶּתַח.

פִּיתַּם, Y. Sabb. XIV, 14[a] bot., v. פְּרִטוּס.

פִּיתָנָא, v. פָּתַן ch.

פִּתָּק, פִּיתָּק m. (פָּתַק; v. פִּישֵׁק) *ball, stone, tablet, ballot; lot, decree.* Tanḥ. B'ha'ălôth. 12 כל מי שהיה עולה בידו פ׳ כתוב וכ׳ he who drew a ballot on which 'elder' was written. Tanḥ. B'midb. 21 אם עלה בידו פ׳ כתוב וכ׳ if he drew a ballot on which 'Levi' was written, he knew that a Levite had redeemed him. Num. R. s. 4 [read:] מי אומר לך שאם היה שם פ׳ של לוי שלא וכ׳ who tells thee that I should not have drawn it, had there been a ballot inscribed 'Levi' in the box? Ib. פ׳ כתב וכ׳ (read כתוב) a ballot inscribed &c. Sot. 12[a] לא היו בפִּתְקָה של חוה they were not included in the decree pronounced on Eve (Gen. III, 16). Snh. 102[a] (ref. to I Kings XI, 29) יצא מפיתקה של ירושלים (Rashi מִפִּתְקָה) he went out of the destiny of Jerusalem (i. e. was to have no share in the welfare of Jerusalem); a. fr.—*Pl.* פִּתָּקִים, פִּתָּקִין (Chald. form) פִּיתְקִין. Esth. R. to I, 2; v. דָּדָה. Gen. R. s. 91 לערב חביאו לו את הפ׳ in the evening they brought him the tablets (on which every traveller had written his name). Num. R. l. c. כתב על פ׳ לוי לוי ... he (Moses) wrote on each of twenty-two thousand ballots, Levi &c. (v. פִּרְשֵׁק). Tanḥ. l. c. Snh. 17[a] כלו פִּיתְקֵיכֶם draw your ballots; a. fr.

פִּתְקָא, פִּיתְקָא ch. same. Targ. Job XIX, 23 (Ms. פיטקא; h. text ספר). Targ. II Esth. I, 8 כסא ... שמיה פ׳ a large goblet ... which was named *Pithka* (Decree, v. פְּסַק).—Y. Sot. I, 17[b] bot. כתוב חד פיתק דתרין וכ׳ write out one edict (order) for two men whom I may take with me; Num. R. s. 9. Kidd. 73[b] תלי פ׳ if the infant wears a tablet (with an inscription). Y. Bicc. III, 65[d] אוף ... הוי בפ׳ R. J. was likewise on the list (of those to be appointed). Hor. 13[b] הוו כתבי קושייתא בפ׳ וכ׳ (some ed. בפסקא) wrote out questions on a tablet and threw them into the school-house. Kidd. 70[a], v. חַזְמָנָא; a. fr.—[Hull. 31[a] רכולה פתקא, v. פְּקָא.]—*Pl.* פִּתְקִין, פִּתְקֵי. Gen. R. s. 91 ומקבל פ׳ והוה ... and Manasseh stood there (at the gates) receiving the tablets (with the names of the arrivals, v. preced.).

***פִּתְקָנָא** m. (preced.) *decree.* Targ. II Chr. XXXI, 5 ed. Beck (oth. ed. פתגמא).

פִּיתָרָא, v. פָּתַר II.

פִּתָּא, פִּיתָּא f. (פִּתַּת) *piece (of bread).* Targ. Prov. XXVIII, 21.—Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot., v. פְּרִיחָא.

פַּךְ m. (b. h.; פָּכַךְ) *flask, jar* with a narrow neck, v. כָּפַי. Y. Hor. III, 47[c] bot. נמשחו מן הפך were anointed out of a flask, opp. קרן; Meg. 14[a]. Ib. (ref. to I Sam. II, 1) רמה קרני ולא רמה פַּכִּי 'my horn is high', but not 'my flask is high.' Tosef. Succ. III, 10 כמין פי הפך as if coming forth through the mouth of a flask, v. פִּכְפֵּךְ. Neg. XII, 5 חסה התורה ... ועל פַּכּוֹ the Torah has regard ... even for a man's flask; Sifra M'tsor'a, Neg., ch. III, Par. 5. Gen. R.

s. 69, end כמלא פי החפך ... שופע the oil was poured down for him from heaven in large drops as if coming out of a flask; Yalk. ib. 120; a. fr.—*Pl.* פַּכִּים, פַּכִּין. Sabb. 84[b] פ׳ קטנים small flasks (into which you cannot dip your finger); B. Kam. 25[b]. Ḥull. 91[a] (ref. to Gen. XXXII, 25) נשתייר על פ׳ קטנים he remained behind for the sake of some small jars. Kel. II, 2; a. fr.

פָּכָה, v. פכי.

פָּכוֹרָא m. (פָּכַר) *breaker, destroyer.* Gen. R. s. 67, beg. פ׳ תרעיא היך תרעך פכור וכ׳ thou, breaker of gates, how is thy gate broken into and ruined!

פָּכוֹרַח* pr. n. m. *Pakhora.* Y. Sot. IX, 24[a] bot. יחודה בן פ׳; (Y. Maas. Sh. V, end, 56[d] פתורה).

פָּכַח (cmp. פָּבַח) [*to break through,*] *to ooze out, evaporate.*

Pi. פִּכַּח *to cause evaporation, to counteract the effect of.* B. Bath 10[a] יין קשה שרגה מְפַכְּחָתוֹ, Ms. R. מפקחתו, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) wine is strong (overpowering man), sleep makes it evaporate.

פְּכַח ch. same. Meg. 12[b] למחר פ׳ ליה חמריה Ms. M. (Ms. O. a. L. פקע; ed. פסיק; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. מפכח) by to-morrow his wine will have evaporated (his intoxication will be gone).

Pa. as preced. *Pi.* Ber. 55[a] מְפַכְּחָא, v. בְּדִירְחוּתָא. Taan. 13[b]; B. Mets. 66[b] לְפַכּוּחֵי, v. פַּחְדָּא.—Part. pass. מְפַכַּח. Nidd. 20[b] ומְפַכַּח הוא דקמפכח ואזיל (Ar. פַכּוּחֵי הוא דפכח ואזיל) it (the blood-stain in drying up) becomes constantly fainter.

פַּכְחוּתָא f. (preced.) *that which evaporates, fluid,* opp. חרותא sediment. Nidd. 20[a] דדיותא פ׳ the fluid portion of the ink.

פָּכָה, פכי (b. h.; cmp. preced. wds.) *to break through, penetrate.*—*Pi.* פִּכָּה *to ooze, drop.* Yalk. Ez. 383 ... מי חבאר ומְפַכִּין וניבעין וכ׳ well-water shall in future days rise from under the threshold of the Temple, and shall ooze and bubble and go forth in three parts; Pirké d'R. El. ch. LI ומפרין (corr. acc.). Tosef. Succ. III, 3, v. פְּכָפֵךְ.

פכי, Targ. Prov. VIII, 34 פַּכֵּי some ed., read: סַפֵּי.—Ib. VII, 15 דמפכא, דמכפיא, read with ed. Lag. דְּמַסַּבְיָא, v. סְבֵי.

פָּכַךְ (v. פָּכָה) *to ooze, drop.*—Denom. פֵּךְ.

פכך, Targ. Prov. V, 22 נתפכיך some ed., v. פְּכַר.

פַּכְסְמִין m. pl. (παξαμᾶς) *biscuits.* Num. R. s. 7.

פַּכְסַס pr. n. m. *Pakhsas.* Y. Naz. VII, beg. 55[d] יוסי בן פ׳; Sifra Emor beg. יוסה בן פ׳.

פְּכְפֵךְ (v. פָּכַךְ) *to ooze, drip.* Tosef. Succ. III, 3 [read:] ר׳ אליעזר אומר והנה מים מפכים מלמד שמים מְפַכְּפְכִין ועולין כמין פי חפך וכ׳ R. El. ... says, 'And behold waters dripping' (Ez. XLVII, 2), this intimates that in the days to come water oozing out and rising, as if coming out of a flask, will come forth from under the threshold &c., v. פָּכָה. Ib. 11 כך היתה חבאר ... מְפַכְּפֶכֶת ועולה וכ׳ (Var. מפרפר) so the well that travelled with Israel in the desert, resembling a rock of the size of a k'barah (כְּבָרָה), bubbled forth and rose, travelling with them up mountains and down &c.

פָּכַר, *Pi.* פִּיכֵּר (v. next w.) *to split, break.* Gen. R. s. 23 ... וּפָכְרָה רוח (or וּפִכְּרָה, וּפִיכְּרוֹ) the wind split (knocked down) one tree, and it fell on its neighbor and knocked it down; (Yalk. ib. 39 ... וּפֵירְכוֹ פָּרְכָה).—Part. pass. פָּכוּר, v. next w.

פְּכַר (cmp. פָּכָה) 1) *to insert, interlace, clasp.* Sabb. 10[a] פ׳ ידיה ומצלי he clasped his hands (in reverence) and prayed; Yalk. Am. 542.—Part. pass. פְּכִיר; *pl.* פְּכִירִין. Targ. Esth. VIII, 15.—2) *to split, break open.* Part. pass. פְּכִיר. Gen. R. s. 67 Ar. (ed. פָּכוּר h. form), v. פָּכוֹרָא.

Pa. פַּכֵּר 1) *to split, break in, demolish.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 6 (ed. Vien. פָּכְרוּ *Pe.*). Targ. Y. Num. XXI, 35 (ed. Vien. פ׳); a. e.—Targ. Koh. III, 3 לְפַכְּרָא ed. Lag. (Ar. a. Levita לפכורא, read: לְפַכּוּרֵי; ed. לפרכא, לכפרא, corr. acc.; h. text לפרוץ).—Gen. R. s. 86 end פַּכְרוּן (not פרכ׳), v. נִיבָא I. Lam. R. to V, 1 (transl. יגרו, Ps. CXXXVII, 7 פַּכְּרוּ Ar. (ed. פגרו, v. פְּגַר I).—2) *to entangle, confound.* Targ. Y. Lev. XXVI, 30 (ed. Vien. אַפְּכַר *Af.*).

Ithpe. אִתְפַּכַּר *to be entangled, caught.* Targ. Prov. V, 22 נִתְפַּכְּרִיר ed. Lag. (Ar. וְיִתְפַּכַּר; some ed. נתפכיך, corr. acc.; h. text יתמך).

פְּלָא, פֶּלָא, v. פלי.

פֶּלֶא m. (b. h.; preced.) *strange thing, wonder, miracle.* Mekh. B'shall., Shir., s. 8 (ref. to Ex. XV, 11) עשה עמנו פ׳ וכ׳ he has done wonders for us, and he will do &c.; a. e.—*Pl.* פְּלָאִים, פְּלָאוֹת, פְּלָאִין. Midr. Till. to Ps. CVI, beg. (ref. to Ps. CXXXVI, 4; 13; 25) מה הפרנסה ... בלא נרסין ובלא פ׳ as the world cannot exist without sustenance (which the Lord provides), so it cannot exist without (daily) signs and wonders. Ib. ואינו יודע כמה פ׳ עשה וכ׳ ed. Bub. (ed. מה פלאי, corr. acc.) and man knows not how many miraculous salvations the Lord works for him. Gen. R. s. 20 (ref. to Ps. CXXXVI, 24 sq.) מה גאולה פ׳ אף פרנסה פ׳ as the redemption was miraculous, so man's sustenance is miraculous. Ex. R. s. 12, end (expl. אפילת, Ex. IX, 32) פ׳ עשה חק״בה בהם the Lord showed wonders by them. Snh. 109[b] (play on פלת, Num. XVI, 1) שנעשו לו פ׳ wonderful things (delivery from destruction with Korah) happened to him (On); Num. R. s. 18; (Tanḥ. Kor. 10 נפלאות). Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 פ׳ היא התורה the Law is full of strange (obscure) things. Ib. 129; a. fr.—[Yalk. Gen. 47 ומקרע בפלאות, read: בכִילָאוֹת, v. כִּילָה.]

פֶּלָא ch. same.—*Pl.* פְּלָאִין, פִּלְאִין. Targ. Y. Ex. VIII, 18. Targ. Y. II ib. XV, 18.

פְּלָאגִי, v. פְּלוּגִי.

פְּלָאגְרָה, v. פּוּדגְרָא.

פְּלָאטְנוֹס, פְּלָאטִינִי, v. פַּלָטִינוֹס.

פְּלָאי (b. h.) pr. n. *Peli (unknown).* Num. R. s. 10 (ref. to Jud. XIII, 18) שם שמו המלאך פ' וכ' there (on that occasion) his name was 'the angel Peli', corresponding to his mission, as he came to recommend a vow of abstinence (with ref. to נַפְלָא, Num. VI, 2).

פְּלָאתָא f. (פלא) *dark saying, allegory.* Targ. Prov. I, 6 (h. text מליצה).

פַּלְבֵּל* (prob. to be read: פִּלְפֵּל, v. פִּלְפֵּל II) *to roll.* Tanh. ed. Bub. Huck. 3 ראו עיניה מְפַלְבְּלוֹת they saw the eyes of the cow roll (squint to look at the yoke, v. פָּזַל). Ib. כשהן באין ... מפלבלות עיניה (prob. to be read: חירחה מְפַלְפֶּלֶת) when they came to put a yoke on her, she rolled her eyes.

פָּלַג (b. h.) *to separate, split.*

Hif. הִפְלִיג 1) *to part, go away.* Y. Ber. I, 2[d] bot. ומצאו שה' אֶת הוּא ה' (not עוד) and finding that he (the friend that had knocked at the door) had withdrawn, he withdrew likewise.—Esp. *to go to sea* (cmp. פְּרִיגוֹס). Erub. IV, 1 הפליגה ספינתם בים their ship went out on the open sea. Sabb. 19[a] אין מַפְלִיגִין בספינה וכ' you must not start on a sea-voyage less than three days before the Sabbath; Num. R. s. 16, beg. אין מפליגין בספינה בים הגדול (contrad. to פָּרַשׁ along the sea coast).—2) ה' ממלאכה (or sub. מלאכה) *to rest from work; to pause.* Lev. R. s. 30 לכשמַּפְלִיג, v. לָקַשׁ. Tosef. Ber. IV, 21 הפליגו צריכין וכ' (not צריך) when the laborers take a recess, they must say the benediction for what they have been eating while at work. Y. Yoma III, 40[b] bot. להפליג, v. הֶחְפֵּלֵג.—3) *to divert, put off; to discard.* Bab. ib. 66[b] לא מפני שהפליגן בדברים וכ' (he made an evasive reply) not because he desired to divert their minds with words (counterquestions), but because he never said anything that he had not heard from his teacher; Tosef. Yeb. III, 4; Succ. 27[b]. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. רַפְלִיגֵינוּ כשם שה' וכ' ... אם שאלו if he asks him whither he is going, let him put him off (state a distant destination), as did Jacob to Esau; Tosef. ib. III, 4 מַפְלִיגוֹ. Tosef. Gitt. VII (V), 8 כל תנאי שאי אפשר ... לא ניכוון זה אלא לַהַפְלָגָה whenever an impossibility is made the condition of a letter of divorce, he (the husband) has had only the intention to divert her mind; Y. B. Mets. VII, end, 11[c] (corr. acc.). Y. Ber. IX, end, 14[d] כיון שה' דעתו ... ראה when he saw her full of mucus and blood, he kept her away from him; a. fr.—4) *to reject, disregard, discard.* Pesik. R. s. 31 ... היתה פושעת ומַפְלֶגֶת את גזירותיו she was careless about his honor and disregarded his decrees. Ib. s. 3 [read:] כל זמן ... היא as long as his teacher is alive, he (the pupil) מַפְלִיג וכ' is careless, (saying) whenever it be needed, here is my teacher &c. Ab. IV, 3 אל תחי מפליג לכל דבר discard nothing (saying, this will never happen). Gen. R. s. 8 ה' דרכן של רשעים וכ' he removed the way of the wicked out of his sight (disregarded the evil doings of the future man); Midr. Till. to Ps. I ed. Bub. (oth. ed. פְּרִיגֵּג *Pi.*); a. e.—5) *to decline from the road.* Gen. R. s. 48 אם אני רואה אותן שהפליגו את דרכם וכ' when I see that they wend their way hither &c.; וכיון שראה אותם שהפליגו and when he saw that they were declining; Yalk. ib. 82.—Trnsf. *to be mistaken.* Bekh. 43[b] bot. הִרְפַּלַגְתָּ thou art mistaken (Rashi: thou hast gone too far, v. infra); Sifra Emor, ch. II, Par. 3 הִרְפַּלַגְתָּה.—Koh. R. to XI, 9 אל תַּפְלִיג עצמך בדברי תורה do not go thy own way in the interpretation of the Law (cling to tradition).—6) ה' עצמו [*to withdraw one's self,*] *to be reserved, speak in indefinite and general terms,* opp. פרסם עצמו to reveal one's self, speak in definite terms. Midr. Sam. ch. XIV (ref. to I Sam. IX, 15, sq.) לשעבר לא אלא עד שלא הגיע הקץ הקב"ה מפליג ... עצמו מפרסם עצמו did the Lord never before reveal anything to Samuel? But before the proper time has come, the Lord speaks reservedly, when the time has come, he reveals himself clearly ('to-morrow' &c.)—7) *to differ.* Yalk. Jer. 320 מי שמפליג על דבריו של אל who opposes the words of God. Y. Pes. V, 32[c] bot. ובמה מַפְלִיגִין and wherein do they differ?; a. e.—8) *to go too far.* Y. Nidd. I, beg. 48[d], v. פָּרַז. Bekh. 43[b] bot.; Sifra Emor l. c., v. supra.—*Part. pass.* מוּפְלָג *a) removed; far.* Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 5, ch. VIII מ' מנידתה some time after her menstruation, opp. סמוך; Nidd. 73[a] מ' לנדתה. Gen. R. s. 44, v. אַחַר; a. e.—*b) distinguished, special expert.* Tosef. Ḥag. II, 9, v. מוּפְלָא.—Erub. 63[a] דמופלג, v. next w.

Pi. פִּלֵּג *to remove, disregard.* Midr. Till. to Ps. I, v. supra.

Hithpa. הִתְפַּלֵּג *to be divided, go apart.* Gen. R. s. 15 וכל מימי בראשית מִתְפַּלְּגִין מיתחתיו and all the waters of creation started from under it; Midr. Till. to Ps. I; Y. Ber. I, 2[c] bot., v. פִּרְלוּג.

פְּלַג I, פְּלֵג ch. same, 1) *to divide, share.* Targ. Ex. XXI, 35 (O. ed. Vien. רְפַלֵּג *Pa.*). Targ. Prov. XXIX, 24. Ib. 23 (h. text ירחיב); a. fr.—*Part. pass.* פָּלִיג; f. פָּלְגָא; *pl.* פְּלִיגִין, פְּלִיגֵי; פְּלִגִין *a) divided (at heart), undecided.* Targ. Hos. XI, 7. Targ. I Kings XVIII, 37. Ib. 21; a. e.—[Targ. Ps. XLIV, 19, v. infra.]—*b)* (with עַל) *differing in opinion.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 1.—B. Mets. 5[a], a. fr. תנא הוא ופ' he is a Tannai, and (as such) he differs (from the Mishnah). Y. Kil. IX, 32[a] top, a. fr. מתניתא פ' על וכ' the Boraitha differs from Rab. Ḥull. 92[b] הא מְפַלֵּג פלוגי ביה are there not differing opinions about it? Ber. 23[b] ופלוגא דר' חייא and R. Ḥia's opinion differs (from what has just been said). Ib. 33[b] מכלל דפליגי this implies that scholars differ about it; ולא פ' and do they not differ?; a. v. fr.—*c) distinguished, rare,* v. infra.

Pa. פַּלֵּג 1) *to divide; to distribute, assign a share.* Targ. O. Ex. XXI, 35, v. supra. Targ. O. Gen. XV, 10. Targ. Ps. XLIV, 19 (not פְּלִיג), v. זָהַם. Targ. Job XXXIX, 17. Targ. Ps. LXVIII, 14. Ib. 13 Ms. (ed. מַפְלְגָא *Af.*). Targ. I Chr. XXVI, 5; a. fr.—B. Bath. 119[b] דפ' ליה רביה יקרא when his teacher did him honor. Y. Shek. II, end, 47[a] מה את מְפַלֵּג ליה וכ' why wilt thou do him (the idol) honor?; Y. Ber. II, 4[b] איתפליג (corr. acc.). Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מְפַלֵּג when he divides (the flax stalks). Lev. R. s. 3, beg. ומְפַלְּגָא לבישרא, v. גּוּם I ch.; Koh. R. to IV, 6; a. e.—[Y. Kidd. IV,

65c top פלגין, v. פְּלַג II.]—2) *to divert the mind.* Targ. Y. Deut. IV, 19. Ib. XXII, 1.—3) *to speak differently from what one thinks, flatter.* Targ. Prov. XXVIII, 23 Ms. (ed. *Af.*).

Af. אַפְלֵג 1) *to separate.* Targ. Y. Gen. XLIX, 7; a. e.—2) *to divert.* Targ. Y. II Gen. XLV, 26 וְאַ' לִיבֵיהּ (Y. I יְפַלֵּיג, ed. Vien. יְפַלֵּג) he turned his mind off it (gave up hope, would not believe; h. text וַיָּפֵג). Targ. Prov. XIV, 30 דְּמַפְלֵיג חֲמָתָא וכ' who diverts the anger of his heart; a. e.

Ithpa. אִתְפַּלַּג, *Ithpe.* אִיתְפְּלַג, אִיתְפַּ' 1) *to be divided, dispersed.* Targ. Num. XXVI, 53; 55. Targ. Gen. XIV, 15; a. fr.—B. Bath. 121b א"י לשבטים נתחלקה או דילמא קרקע א"י גברא אִיתְפַּלְגָא Ms. M. was the land of Israel divided according to tribes (in equal shares for each tribe), or according to the number of heads?; ed. . . . א"י לשבטים אִיפְּלוּגֵי אִיפְּלוּגֵי (sub. נחלות) were the shares of the land of Israel divided &c.?—2) *to be different from the rest, rare, distinguished.* Ib. 120a דְּמִפְלֵיג בחכמה (Ms. R. דפליג) of rare wisdom, דמפ' בזקנה extremely old. Gitt. 28a כיון דאיפ' אפ' having reached a rare old age, he may as well be presumed to be more distinguished (and be still alive). Erub. 63a שאני . . . דמיפְּלַג (Ar. a. Ms. O. דמיפְּלָג h. form) it is different with R. . . ., for he was very distinguished (for age and learning); a. e.—3) (cmp. גזר) *to be decreed.* Targ. Y. Gen. XIV, 7 (v. פִּירְלוּגְתָּא).—4) *to secede; to differ.* Targ. O. Num. XVI, 1 (h. text וַיִּקַּח). Targ. II Kings XVII, 21; a. fr.—Y. Taan. IV, 67d top ואפי' עלה לא הוה צריך מִיתְפַּלְגָה even about this it was unnecessary to assume a difference of opinion. Gen. R. s. 21 אִיתְפַּלְגוּן ר' וכ' R. A. and R. H. differ (in their interpretations). Ber. 22b bot. בהא קמִיפַּלְגֵי (popular pronunciation קְמִיפְּלְגֵי) on this principle their difference rests. Ib. 23a; a. v. fr.

פְּלַג m. (b. h.; preced.) *part, share.* Tanh. Mishp. 7 (ref. to Prov. XXVIII, 23) כל המוכיח . . . זוכה לפ' של הקב"ה he who reproves his neighbor for the sake of heaven, will be granted a share of divine grace; (Tam. 28a לחלקו).—*Pl.* פְּלַגּוֹת. Gitt. 89b (borrowing the phrase from Jud. V, 16) עדיין לא הגיע לפ' ראובן he (that minor, although physically developed beyond his age) has not yet obtained 'the parts of Reuben' (mental maturity, and none will consider him an adult).

פֶּלַג m. (preced.) *part, middle.* Ber. IV, 1, a. e. פלג המנחה, v. מִנְחָה.

פְּלַג II, פַּלְגָא ch. same, 1) *part, half.* Targ. O. Gen. XV, 10 (ed. Berl. פַּלַּג; ed. Vien. פִּלְגוּ). Targ. Ex. XXV, 10 (Y. also פּוּלְגָא); a. fr.—[Targ. I Chr. XVI, 3, v. פְּלוּגוֹת.]—B. Bath. 62b פ' דאית לי בארעא פ' בארעא דאית לי ריבעא if the deed reads, 'the half share which is mine in that field', he has sold half the field (his entire share); but if it reads, 'half of that field which is mine', he has sold him one fourth of the field (or half his share). Ib. (Ms. M. פַּלְגָא) מצר ארעא דמינה פ' פ' if he writes, 'these are the borders of the field of which I sell a portion', it means *half*, contrad. to פִּסְקָא; ib. 63a. Sabb. 89b דל תרתי סרי ופ' וכ' deduct (from the years of life) twelve years and a half for prayer, eating &c. Ib. פ' עלי ופ' עלך let me bear the failings of half the remaining years, and bear thou the other half. Pes. 79b פ' ופ' equal numbers on both sides. Y. Kidd. IV, 65c top דרבתיהן פַּלְגוֹן בין פלגין (not בין פלג) one half of them is afraid of the other half of them; Num. R. s. 8 פלגין בין פלגין (corr. acc.); a. v. fr.—*Pl.* פַּלְגֵי, פַּלְגָיָא. Targ. O. Gen. XV, 10. Ib. 17 (h. text הגזרים). Ib. 11 ed. Berl. (v. פַּגְרָא); a. e.—Yoma 83b, v. פְּלַגּוּ.—2) רוח פלגא *the demon Palga, a disease* (paralysis?). Pes. 111a.

פַּלְגָא, v. next w.

פַּלְגָאָה m. (פְּלַג I) *disputer, controversialist.* Erub. 61b פַּלְגָא איקמיירנכי פ' thou disputer (Mar Judah)! Kidd. 58a that disputer (Mar Judah) has put you up to it. Gitt. 31b מיקמי פ' ניקום shall we rise for that querulous man (G'nibah)?

פַּלְגָה f. = חֲלָקָה *separation* (of languages), *scattering.* Yalk. Gen. 62 (quot. fr. Seder ʿOlam).

פַּלְגוּ, פַּלְגוּתָא f. (preced. wds.) 1) *half; middle.* Targ. Lev. VI, 13. Targ. O. Ex. XI, 4; a. fr.—B. Kam. 15a, a. e. פלגו נזקא Ms. H. a. Ar. (Ms. M. פַּלְגֵי; ed. פלגא) indemnity amounting to half the damage. Y. Keth. VII, 31c פרן פַּלְגוּתָהּ (פַּלְגִיתָהּ) half the dowry. Y. Pes. V, 32c bot. בפלגות פומך with half thy mouth, i. e. thou art not the original author of that opinion; a. e.—Snh. 98b פלגי קיסר (פלגי) *Vice-Caesar, governor.*—2) *division* (h. מחלקת).—*Pl.* פַּלְגָוָן, פַּלְגוּאתָא. Targ. Zech. XI, 7 (ed. Lag. פּוּלְגָוָן). Targ. I Chr. XXVI, 1; 12 פלגוא ed. Wil. (oth. ed. פַּלְגוּתָא, פַּלְגוּת, read: פַּלְגָוָת, פַּלְגָוָתָא); a. e.—Y. Erub. IX, beg. 25c ארבע פלגון four divisions (of opinions).—3) *division of heart, half-heartedness.* Targ. Y. II Gen. XXII, 14.—4) *contest.* Targ. II Sam. XXII, 44 ed. Wil., v. פְּלוּגְתָּא I.

פַּלְגוּגִין, פַּלְגוּגִין, a corrupt. for פְּרַגּוֹגוֹן m. (παιδαγωγῶν) *teaching, training.* Y'lamd. to Deut. V, 6 sq., quot. in Ar. אלפיים שנה היה הקב"ה פ' בה וכ' two thousand years (two days of the Lord's, before the creation of the world) the Lord used her (the Torah) as a pedagogue (disciplining the forces of Nature, with ref. to יום יום, Prov. VIII, 30); cmp. Gen. R. s. 1, beg.

פַּלְגוֹס, v. פִּירְלוֹגוֹס.

פַּלְגוּת, v. פְּלַג.

פַּלְגוּתָא, פַּלְגִי, v. פִּלְגוּ.

פַּלְגְוָסָא m. (Pales of פְּלַג; cmp. אִסְפָּרְיָסָא) [*that which is to be split,*] *target for projectiles* (cmp. קורת חצים Lam. R. to III, 12). Targ. I Sam. XX, 20. Targ. Job XVI, 12 (ed. Lag. פַּלַּגְסָא). Targ. Lam. III, 12 (ed. Lag. a. oth. פלגלוסא).

פַּלְגִיסִין, v. פַּלְגֵס.

פַּלְגִיתָא, v. פִּלְגוּ.

פַּלְגְלִיסָא, v. פַּלְגְוָסָא.

פַּלְגַס, Y. Taan. IV, 69a bot., v. פִּרְנוּלֵס.

פַּלְגֵּס m. (πάλλαξ, πάλληξ, prob. of Semitic origin; cmp. פַּלְגִּירָא, a. פַּלְגֵּשׁ) *a youth in the intermediate stage between boyhood and maturity*; trnsf. *a sheep beyond the age of* אַיִל (v. נִיקּוּד) *and below that of* כֶּבֶשׂ. Par. I, 3 רבי טרפין קורחו פ׳ R. Ṭ. named such a sheep of thirteen months a *pallax*. Ḥull. 23ᵃ. Tosef. ib. I, 14 פסול בזה ובזה הפ׳ the *pallax* is unfit for sacrifice either as כבש or as איל.—*Pl.* ch. פַּלְגִּיסִין. Targ. Ps. XXXVII, 20 (h. text כרים).

פַּלַגְסָא, v. פַּלְגִּירָא.

פִּילֶגֶשׁ, פִּלֶגֶשׁ f. (b. h.; פלג, v. Delitzsch Genesis⁴ 360) *concubine*. Y. Keth. V, 29ᵈ top אין אשה יש לה כתובה פ׳ וכ׳ the wife has a marriage contract securing a settlement for her (כְּתוּבָּה), the concubine has none; (oth. opin.) אשה יש לה כתובה ותנאי כתובה פ׳ וכ׳ the wife has a marriage contract containing besides the settlement all conditions of a marriage contract (alimentation &c.), the concubine has the contract but without the conditions; a. fr.—פ׳ בגבעה, v. גִּבְעָה.—*Pl.* פִּלַגְשִׁים, פִּילַגְשִׁים. Snh. 21ᵃ. Num. R. s. 9 (ref. to Cant. VI, 8) שמונים ... ונקראו פ׳ שהפ׳ חשודות there are eighty families (of nations) that know their mothers but not their fathers, and they are called 'concubines', for the concubines are suspected (of faithlessness).

פִּלַגְתָּא, v. פְּלוּגְתָּא.

פלדוס, read:

פַּלְדֵּיס m. (v. בַּרְדִּיסִין) *Brundisian cloak, travelling cloak*. Tosef. Meg. IV (III), 30 ed. Zuck. (Var. פילרוס, corr. acc.).

פִּילְדִי׳, פִּלְדִיסִין, פַּלְדֵּיסִין ch. pl. same. Targ. Jud. XIV, 12, sq. (ed. Lag. פילדרי׳). Targ. II Kings V, 23. Targ. II Chr. IX, 24 פ׳ דכין (ed. Wil. פ׳ דבוץ; h. text שמלות).

פְּלָה, v. פלי.

פַּלְחֲדִרִין, v. פַּרְחֲדִרִין.

פְּלוּג m. (פְּלַג) *a portion* (of meat). Targ. II Sam. VI, 19; Targ. I Chr. XVI, 3 (ed. Lag. פלג; h. text אשפר).—*Pl.* פְּלוּגֵי. Meg. 7ᵇ אכלי בהו שתין פ׳ I ate sixty portions of them. Yoma 83ᵇ אהדרוהו פ׳ וצעי Ms. M. 2 a. Ar. (Ms. M. 1 פְּלָאגֵי) they placed fine portions and dishes around him (v., however, לוּגָּא).

פְּלוּגָא, פִּלּוּג, v. sub פִּילֵג.

פְּלוּגְתָּא f. (פְּלַג) *division, dispute*. Cant. R. to VIII, 13 פ׳ דברים verbal disputes.

פְּלֵג, פְּלוּגְתָּא ch. same, 1) = הַפְלָגָה *separation* (of races). Targ. Y. Gen. X, 11.—2) (*priestly*) *division*.—*Pl.* פְּלוּגְוָותָא, פְּלוּגְוָתָא. Targ. II Chr. XXIII, 8. Ib. VIII, 14. Ib. XXXV, 4, sq.; a. e.—3) *contest, dissension*. Targ. Ps. XVIII, 44 פ׳ דעממיא Ms. (ed. פְּלוּגַת ע׳ constr.; ed. Wil. פַּלְגַּת; h. text ריבי); Targ. II Sam. XXII, 44 (ed. Wil. פַּלְגוּת). Targ. Is. XXII, 9. Targ. Deut. XVII, 8; a. e.—Tanḥ. Kor. 10 מה ליך בהדי פ׳ (not בהדין) what hast thou to do with that contest (between Moses and Korah)?; Num. R. s. 18 (ed. Wil. בהדי פְּלוּגְתֵּיה with his (Korah's) quarrel).—Esp. *difference of opinion, scholarly contest*. Yoma 4ᵇ ... במאי קא מיפלגי בפ׳ דהני תנאי וכ׳ what is the basis of the difference ...? The principle on which those Tannaim differ &c. Sabb. 15ᵃ הכא דליכא פ׳ דרבוותא בהדייהו on a subject on which no conflicting opinions of great teachers besides them (Hillel and Shammai) are on record; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Y. Pes. III, 30ᵃ bot. אתיין אילין פ׳ כאילין פ׳ וכ׳ (not פלוגתא) the differences in this case are based on the same principles as the differences in the following case &c.; Y. Taan. IV, 67ᵈ top; Y. Ned. V, 39ᵇ top; a. e.—V. תַּפְלוּגְתָּא.

פְּלוּגְתָּא II, פְּלוּגְתָּה pr. n. pl. *P'lugta*, near Tiberias. Num. R. s. 9 כגון חדה בית מעון שיורדים לה מפ׳ וכ׳ like Beth-Ma'on to which they go down when coming from P., and up from Tiberias; (Gen. R. s. 85 כפר שובתי; Y. Sot. I, 17ᵃ bot. פלטתה). Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 6) they got their wine מפלוגתא שעל יינם נתפתו וגלו וכ׳ from P., for on account of their wine the ten tribes were led astray, and had to go into exile (v. פְּתוּגְתָּא); Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545. Sabb. 147ᵇ חברא דפרוגיריתא (דפרוגירתא).

פלווטין, Tosef. Yoma I, 1 ed. Zuck. (Var. בלויטין), read: בּוּלְוִיטִין.

פְּלָוָן, *pl.* of פְּרִילִי׳.

פלוטומיא, v. פְּרִילוּטִימְיָא.

פלוטומנין, Num. R. s. 13 (פול׳); Pesik. R. s. 7 פילטומין, read פַּלְטִירִין.

פלוטית, v. פְּלִיטִית.

פלוטמיא, v. פְּרִילוּטִימְיָא.

פְּלוּל, v. פְּרִילוּל.

פלולויה, Y. Ned. VII, beg. 40ᵇ, v. מסרולה.

פלולינא, read:

פְּלוּלִינְיָא m. pl. (פלל, cmp. פלפלא; cmp. Syr. פְּלִילְתָא *fœnum græcum*, P. Sm. 3130) *a preserve* or *sauce of fenugrec*, containing an admixture of fermenting matter. Y. Pes. III, 30ᵃ.

*פְּלוּמָה, פְּלוּמָא f. (pluma) *down, down-pillow*. Cant. R. to I, 17 אבנים ... כמטה וכפ׳ the stones on which Jacob slept, became under him as (soft as) a bed and as a pillow; [Gen. R. s. 68 וכפרנוס, some ed. וכפרנס; Yalk. ib. 119 וכפורנס, corr. acc., or read: וכטורוס.]

פְּלוּמוּפִילוּן m. (corrupt. of primipilum, v. Perl. Beitr., p. 11) *the office of the chief Centurio of the troop called Triarii, primipilate*. Sifré Num. 131 שרמש ... לקרטרון פ׳ שלו וכ׳ like a Centurio who had served his term but failed to enter his primipilate (to which he would have been promoted in due time), but fled &c.; Yalk. Lev. 631 פולימרכוס (corr. acc.); Yalk. Ex. 178 פלובי פילון (corr. acc.).

פְּלוּמְטֵר, v. next w.

פְּלוּמַטְרִין m. (privatarium) (*private*) *money chest, jewelry box.* Pesik. R. s. 10 פ׳ למלך שהיו לו תסבריות ... אחד של זהב קטן וכ׳ like a king who had many (public) treasures and cared not to count them, but he had one small private chest filled with gold &c. Y. Bets. I, 60ᶜ bot. ומפתחא דפלמטרין בידיה with the key of his money chest in his hand. Y. Taan. II, 65ᵈ מפתח של פלמטרין קטנה (En Yaʿăḳob פלטרין) a small key of a jewelry box. Ex. R. s. 20, beg. דיפלומטר, ד׳, read: חפלומטר.

פְּלוּמִי, פִּי׳ פִּילוֹן, v. פְּלוּמְפִּילוֹן.

פְּלוּמַקְיָא m. pl. (plumacia) *down-pillows.* Midr. Till. to Ps. III ed. Bub. (expl. משכב, II Sam. XVII, 28) [read:] אלו פ׳ ומצעות (not פלוקמיא, v. Bub. note a. l.) that means down-pillows and mattresses; (ed. כרים וכסתות); Yalk. Sam. 151 פולוסיקא (corr. acc.).

פְּלֹנִי, פְּלֹנִי m. (b.h.; פָּלָא) *a specified person* or *thing, such and such, name 'blank'* (abbrev. 'פלי). Gitt. VI, 3 במקום פ׳ in such and such a place. Y. ib. VIII, end, 49ᵈ (in a document) אני פ׳ בן פ׳ I—, son of—. Kidd. 65ᵃ קידשתיך בפני פ׳ ופ׳ והלכו וכ׳ I betrothed thee unto me in the presence of—and—, and they have left &c. Tosef. Yeb. III, 4 ופ׳ מהו לכה״ב and will such and such a man have a share in the hereafter?; דומה שלא שאלתם אלא על פ׳ it seems to me that you inquired about such and such (naming some one else); Yoma 66ᵇ; a. fr.—Koh. R. to I, 8, v. רְשׁוּ.—*Fem.* פְּלֹנִית, פְּלֹנִית. Kidd. III, 1 צא וקדש לי אשה פ׳ go and betroth for me that certain woman. Y. Sot. VI, 21ᵃ top כהנת פ׳ וכ׳ such and such is a priest's daughter, and she has prostituted herself &c.; a. fr.—Ch. פְּלַן.

פלוניא, Yalk. Gen. 61, v. פְּרִוְלָא.

פלוסופוס, פלוסופא, פלוניקיא, v. sub פִּילוֹ׳.

פְּלוֹסְלוֹס I, v. פַּלְסְלוֹס.

פְּלוֹסְלוֹס II pr. n. m. *P'loslos.* Ab. Zar. III, 4 בן פ׳ Y. ed. a. Mish. Nap. (Mish. ed. פילוספיס, Bab. ed. 44ᵇ פלוספיס; v. Rabb. D. S. a. l. note 40); Yalk. Deut. 888 פליסף׳.

פלוספא, v. פִּילוֹסָפָא.

פלוספיס, v. פְּלוֹסְלוֹס II.

פלוקמיא, v. פְּלוּמַקְיָא.

פָּלַח (b. h.) *to split; to dig, till; to cut out.* Ex. R. s. 27 על מנת לפולחה will you take this field with the condition that you will till it?; a. e.—2) *to work for, serve,* v. פּוֹלֵחַ.—3) *to worship.* Tosef. Ab. Zar. I, 4 אינו אסיר אלא לפולחין בלבד it is forbidden to deal with those only who worship (on the Calendæ), contrad. to עישורין who observe it as a holiday; (Ab. Zar. 8ᵃ לעיבוריה; Y. ib. I, 39ᶜ top לפלחין בה, Chald.).

פַּלַח ch. same, 1) *to till, work.* Targ. Ex. XX, 9 (Y. ed. Vien. *Pa.*). Targ. Prov. X, 5 (h. text אגר). Targ. Gen. IV, 12; a. fr.—3) *to serve* (*man* or *deity*); *to worship.* Ib. XIV, 4. Ib. XVII, 1 (h. text התהלך); a. fr.—Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ top לְפָלְחִין בה, v. preced. Ib. נשי דפלחין כפלחין the wives of those who worship (on the Roman festivals) are to be treated like those who worship. Ib. כפלחין היא (not כפלחון), v. שְׁמָרִין. Bab. ib. 11ᵃ פָּלְחֵי בה לע״א they worship the idol on it (the anniversary of death). Ib. 22ᵇ אם איתא דפָלְחָה וכ׳ if he had worshipped it, he would not sell it. Snh. 102ᵇ מ״ט פָּלְחִיתוּ לע״א why do you worship idols? Gitt. 57ᵇ פָּלַח לע״א worship (bow down) to &c.!; a. fr.—4) פ׳ ב־ [*to work with,*] *to compel to serve* or *work, to subject.* Targ. Lev. XXV, 39. Targ. O. ib. 43. Targ. O. Gen. XV, 14; a. fr.—5) *to split, distribute.* Ab. Zar. 18ᵃ bot. פלגא פָּלַח ופלגא וכ׳ one half distribute (as bribe), and one half be thine.

Pa. פַּלַּח same, *to dig, till, work.* Targ. Y. Ex. XX, 9 (v. supra). Targ. Ps. CXLI, 7. Targ. Is. XXXII, 17; a. e.

Af. אַפְלַח *to make work, to subject, rule.* Targ. O. Ex. I, 13. Targ. I Kings V, 4; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּלַּח, *Ithpe.* אִתְפְּלַח 1) *to be worked, tilled*; (with ב) *to be worked with.* Targ. Deut. XXI, 3. Targ. O. ib. 4. Targ. Ez. XXXVI, 9; a. e.—2) *to break through, be born.* Targ. Job XXXIX, 3.

פֶּלַח c. (b. h.; preced. wds.) *segment, slice*; (sub. רכב) *millstone.* Yalk. Num. 787 הכחו בגוש ... או בפ׳ של דבילה if he killed a man with a lump of salt or a slice of a fig-cake.—Pl. פְּלָחוֹת, constr. פִּלְחֵי. Dem. V, 5 פ׳ דבלה slices of &c. Yalk. l. c. שיכו איתו ... ובפ׳ that they may kill him (the murderer) with stones, arrows or millstones.—V. פֶּלֶךְ.

פִּי׳, פְּלָחָא ch. same, 1) *millstone.* Targ. Job XLI, 16.—Y. M. Kat. I, 80ᵈ bot. אית לן פ׳ דמועדא have we a special millstone for the festive week (dare we grind during the festive week)?—2) *slice, portion.* Y. Taan. I, 64ᶜ top דלא הוה גביי אלא פִּלְחִי וכ׳ I had with me only my own portion (luncheon); why should I have spoken to you (invited you to eat) with insincerity? Lev. R. s. 12 (vers. in Ar.) אם שתי פִּלְחִית חמר when he drinks his regular portion of wine; יתר מן פלחיה more than his wonted quantity.

פַּי׳, פָּלְחָא I m. (preced. wds.) *worker; servant; worshipper.*—*Pl.* פָּלְחִין, פָּלְחֵי, פ׳. Targ. Is. XIX, 9. Targ. Ps. XLIX, 15 פ׳ אוריתא workers (students) of the Law (Ms. פלחן בהון).—Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ top, v. פַּלַח.

פַּי׳, פָּלְחָא II m. (v. פָּלַח *Ithpa.*) *breaking through, birth.*—*Pl.* constr. פָּלְחֵי, פַּי׳; קדמוי פ׳ וולדא *first-born.* Targ. Y. II Ex. XXXIV, 19.

פָּלְחָנוּתָא, פִּלְחָנָא, פָּלְחָן, v. sub פּוּלְחָן.

פָּלַט (b. h.) [*to break through,*] 1) *to discharge, vomit, give out.* Y. B. Kam. I, 2ᵇ top [read:] חיתה מהלכת ופוֹלֶטֶת על עשבים if the animal walked and discharged on plants. Ter. X, 11; Ḥull. 110ᵇ, v. בָּלַע. Ber. III, 6 שפָּלְטָה שכבת וכ׳ who discharged the (conceived) semen virile. Pes. 118ᵇ פָּלְטוּ אותן ליבשה throw their bodies out on the dry land;

a. fr.—2) *to escape, be spared.* Nidd. 61ª (ref. to הפליט, Gen. XIV, 13) זה עוג שפ׳ מדור וכ׳ that was Og who escaped the fate of the generation of the flood. Num. R. s. 9 לא פָּלְטוּ did not escape (punishment); a. fr.—V. פָּלַט.—3) *to save.* Pirké d'R. El. ch. XXVII ופָּלְטוֹ חק״בה מידו and the Lord saved him from his (Samael's) power. Snh. 19ᵇ (ref. to פלטיאל, II Sam. III, 15) שפלטו אל מן וכ׳ for God saved him from sin; a. e.—4) *to tear off, detach.* Ḥull. 121ª בשר שפָּלַטְתּוּ סכין flesh which the knife has taken off, i. e. which came off in flaying, v. מוּרְדָּקָא; ib. מקצתו פלטתו חיה an animal tore one portion of the flesh off; ib. 124ª; a. e.

Nif. נִפְלַט, *Hithpa.* הִתְפַּלֵּט *to be saved.* Tanḥ. Sh'moth 17 וינָּחֲפַּלֵּט ממנו וכ׳ and Noah and his children shall be saved from it (the flood).

פְּלַט ch. same, 1) *to discharge, vomit.* Targ. Jon. II, 11. Targ. Job XX, 15 Ms. (ed. *Pa.*); a. e.—Ned. 49ᵇ; Tam. 27ᵇ כל מילי לא תיפְלוט וכ׳ thou must not spit out anything in the presence of thy teacher (thou must suppress vomiting), except &c. Ḥull. 112ᵇ אגב דוחקא דסכינא פָּלִיט through the pressure of the knife it (the flesh) gives out (blood). Ib. קדמי ופלטי are the first to give out (their serum); בתר פְּלִיטֵי עופות וכ׳ . . . after the fish cease to discharge, the fowl (lying in salt with them) discharge, and they (the fish) absorb; a. fr.—2) *to escape.* Targ. Prov. XII, 13; a. e.—Yeb. 114ᵇ היא פליט is it likely that he will escape? Keth. 112ª פָּלַטְתִּי לי מחדא I have escaped one (evil destiny). Y. Ber. III, 6ª חדא מתרתי לא פָּלַטְתָּ לכון one of two (mistakes) did not fail you, i. e. of the two things you did, one must be wrong; a. e.—3) *to detach, take off.* Targ. Job XIII, 4, v. מוּרְדָּקָא.

Pa. פַּלֵּט same, *to give out, discharge.* Ib. XX, 15, v. supra.—Y. Taan. I, 63ᵈ top (transl. ארץ רפאים תפיל, Is. XXVI, 19) וארעא תפקידה תְּפַלֵּט the earth shall give forth her trust (the dead); Y. Ber. V, 9ᵇ top; Yalk. Kings 207.

פְּלִיט, פָּלֵט m. (preced.) *escaping, spared.* Hor. 8ª מטונן פ׳ their property is spared (from destruction); Yeb. 9ª. Tanḥ. Kor. 5 שכולן אובדין ואחד פ׳ that all will perish and one will escape; Num. R. s. 18; a. e.—*Pl.* פְּלֵי, פְּלֵטִין, פְּלֵטִים, פְּלֵטִין. Ib. s. 19; Yalk. ib. 765, v. פָּרִיץ. Cant. R. to VII, 8. Snh. 108ª שבחוצה לה פ׳ the property outside of the city is spared; a. e.—*Fem.* פְּלִיטָה, פְּלֵטָה; *pl.* פְּלֵי, פְּלֵטוֹת. Tosef. Maasr. I, 6 שיבלים הפ׳ מן וכ׳ (Var. חפולטות) ears which escaped the storage.

פַּלְטָא pr. n. m. *Palṭa.* Y. Ter. X, 47ᵇ bot. לוי בר פ׳ (Lev. R. s. 23 פרטא).

פְּלֵיטָא, v. פְּלֵטָא.

פְּלֵיטָה, v. פָּלֵט, a. פְּלֵיטָה.

פלטום, Sifré Deut. 80; Yalk. ib. 885 פלטים, prob. a corrupt. of פּוּטְרוֹלִין.

פלטוני, read: פַּלְטִינוֹס, v. פַּלְטִינוֹס.

פַּלְטוֹרָא, פַּלְ׳ m. (πωλητήρ) *market officer.*—*Pl.* פַּלְ׳, פַּלְטוֹרִין. Targ. Ez. XXIII, 40.—V. פַּלְטֵרָא.

פַּלְטוֹרִין, פַּלְטוֹרָה, v. פַּלְטֵרִין.

פַּלְטִי, פַּלְטִיאֵל (b. h.) pr. n. m. *Palti, Paltiel,* to whom Michal the daughter of Saul was given as wife, but who, according to tradition, did not live with her because of her betrothal to David. Snh. 19ᵇ; v. פָּלַט; Lev. R. s. 23; a. e.

פַּלְטֵיָא f. (πολιτεία) *citizenship.* Pesik. R. s. 15 Ár., v. אִירְסוֹפּוֹלִיטֵיָא.

פַּלְטֵיָא I pr. n. m. (b. h. פלטיה) *Platia.* Koh. R. to I, 4.

פַּלְטֵיָא II, פַּלְטֵירִי, פְּלַטְיָה f. (πλατεῖα, sub. ὁδός, platea) *wide street, highway; open place* (corresp. to h. רְחוֹב). Sabb. 6ª המוציא מחנות לפ׳ he that carries an object from the shop to the street (or open place). Ib. פ׳ גדולה a large thoroughfare. Lam. R. to I, 1 (העיר) וכל פ׳ ופ׳ עשרין וכ׳ and each open place in Jerusalem had twenty-four alleys. Gen. R. s. 41, end (ref. to Is. LI, 23 וכחוץ) מה פ׳ זו מבלה וכ׳ as the highway wears out the passers-by, but itself remains, so shall thy children &c.; Yalk. Is. 337; Gen. R. s. 69 פלטירה (corr. acc.). Yalk. Sam. 161; Tanḥ. T'tsav 3 ed. Bub. רמז לכבשן ונעשה פ׳ the Lord motioned to the furnace (in a depression), and it became a level surface; Tanḥ. ib. פלניר׳ (corr. acc.; Yalk. Koh. 978 חציף והשוהו לארץ וכ׳ . . .; v. Snh. 32ᵇ). Y. Sabb. I, 2ᵇ bot. פתוחין לפ׳ אחת (not לפלטית) opening to the same open place or street; a. fr.—[Cant. R. to I, 6 חוץ לפ׳, read: לפלטיר, v. פַּלְטֵר II.—Macc. 24ª, v. פּוּטְרוֹלִין.]—*Pl.* פַּלְטֵירוֹת, פְּלַטְיָרִי, פְּלַטְיָאוֹת. Y. Sabb. l. c. פתוחים לשתי פ׳ opening each to a different street. Lam. R. l. c. Gen. R. s. 41; s. 69; Yalk. Is. l. c. מרביצין אותן בפלטריות וכ׳ (בפולטר׳, read ר for ר) they laid them down (like paving stones) in the streets and passed rammers over them. Gen. R. s. 31; Yalk. ib. 53 פלטיאות *aisles,* v. supra.

פְּלַטְיָא, פַּלְטֵיָא ch. same, constr. פְּלַטְיַת. Targ. Job XXIX, 7 Ms. (ed. פרתא). Targ. Y. Deut. XIII, 17 פְּלַטְיָרְתָא (read: פְּלַטְרָתָא); a. e.—*Pl.* פַּלַטְיָרְתָא, פְּלַטְיָרְיָתָא, פַּלַטְרָן, פְּלַטְרְיָתָא (incorr. פְּלַטְרוֹת). Targ. Y. II Gen. XIX, 2 פלטיות קרתא (h. text רחוב). Targ. I Chr. I, 48 (h. text רחובות). Targ. Ps. LV, 12 פַּלַטְרְיָתָהּ ed. Lag. (ed. Wil. פלטיותא; Ms. פַּלַטְיָרְיָתָא; h. text רְחֹבָהּ). Targ. Job XXX, 14 פַּלַטְרַת ed. Lag. (ed. Wil. פלטיות). Targ. Y. Gen. XLII, 6. Ib. X, 11 פַּלַטְרָאת קרתא (not פלית׳; Y. II פ׳ דקרתא, h. text רחבת עיר). Targ. Y. Num. XXII, 39 פלטיון קרתא (h. text קריית חצות); a. fr.—Y. Ber. III, 6ª באילין פלטיותא וכ׳ in the streets of Sepphoris.

פְּלַטְיָאוֹת, *pl.* of פְּלַטְיָא II.—[Yalk. Gen. 128, v. פַּלְטֵרִין end.]

פלטיאני, פלטיאני, v. פַּלָּטִינוֹס.

פְּלַטְיָה, v. פַּלַטְיָא.

פַּלְטִיוֹת (פַּלַטְיוֹת) פַּלְטִיוְתָא, v. פְּלַטְיָא ch

פְּלַטְיָא, פְּלַטְיָאתָא, פְּלַטְיָאוֹת, פְּלַטְיָת, v. פְּלַטְיָא h. a. ch.

פלטיאני, v. פָּלָטִינוֹס.

פלטים, v. פלטום.

פַּלְטִין, פַּלָּטִין c. (palatium, παλάτιον) *palace.* [Targ. Lam. IV, 1, read with ed. Lag. פִּיטָלוֹן.] Targ. Y. II Gen. XII, 15 (Ar. פַּלְטוֹרִין). Targ. II Esth. I, 9; a. fr.—Gen. R. s. 12 לפ׳ גדולה וכ׳ like a large palace with many entrances. Y. Sabb. X, 12ᶜ אין גדולה בפ׳ של מלך in the king's palace (the Temple) no rank is recognized (all are alike); a. v. fr.—*Pl.* same. Targ. Y. Gen. XLVII, 27.—V. פַּלְטֵרִין.

פַּלָּאטִי, פַּלָּטִינוֹס m. (palatinus, παλατῖνος) 1) (sub. mons) *the Palatine Hill*, a name given to royal residences in general (v. Dio Cassius LIII, 16); esp. *Palatinus*, a name given by the Samaritans to Mount Gerizim. Gen. R. s. 32 עבר בחדין פלטאנוס (Var. ניס ..., נים ...; corr. acc.) passed that Palatinus (on his way to Jerusalem); ib. s. 81 פלטנוס (not ת ...); Cant. R. to IV, 4 חד פלאטנוס (corr. acc.); Yalk. Gen. 57 פלטניס (corr. acc.); (Deut. R. s. 3 הר גרזים).—2) *courtier, palace-guard, nobleman.*—*Pl.* פַּלָּטִינִין; (Lat. form) פַּלָּטִינִי, פַּלָּאִי. Num. R. s. 1 שבטו של לוי פ׳ היו the tribe of Levi was the palace-guard (royal body-guard in the Temple). Ib. s. 5 וכ׳ שהיתה משפחת קהת פ׳ אע״פ although the Kehath family vere palatini, when carrying the Ark they carried it like slaves (on their shoulders, no rank being recognized before God, v. פַּלָּטִין). Ruth R. to I, 2 (expl. אפרתים, ib.) פלטיאני (corr. acc.); Midr. Sam. ch. I פלאטוני (corr. acc.); Lev. R. s. 2 (ref. to אפרים, Jer. XXXI, 19) פלטיאני (corr. acc.). Pirké d'R. El. ch. XLV (ref. to אפרת I Chr. II, 19) פלטינו בת מלכים וכ׳ (παλατίνη) a *palatina*, a daughter of nobles; ib. בן פלטוני בן מלכים וכ׳ (corr. acc.) a son of noblemen, a son of kings &c. Num. R. s. 13 בן פלוטונין; פולוט׳; Pesik. R. s. 7 פילטומין (corr. acc.).

פַּלְטִירִין, פַּלְטֵירָא, פַּלְטִירָא, v. פַּלְטֵר׳, פַּלְטֵר.

פלטירת, Gen. R. s. 69, read: פַּלְטָרִיָּה.

פלטית, Y. Sabb. I, 2ᵇ bot., read: פַּלְטָרִיָּה.

פלטנות, פלטנוס, v. פָּלָטִינוֹס.

פלמנטירין, Yalk. Num. 695, v. פַּלְמַנְטָר.

פַּלְמֵר I, v. פַּלְטֵרִין.

פַּלְמֵר II m. (πωλητήρ, πωλητήριον) *shop-keeper*, esp. *seller of bakers' ware; shop*, esp. *bakery-shop.* Ab. Zar. IV, 9 (55ᵇ) מולכין עמו פת לפ׳ you may carry your own bread with his (the non-observant baker's) to the shop-keeper. Dem. V, 4 הלוקח מן הפ׳ וכ׳ he who buys bread at the shop (which contains bread of different batches) must give tithes of each form separately, contrad. to מנפול. Y. Shek. VII, beg. 51ᵃ, a. e. לוקח מן הפ׳, v. סִידְקָר. Y. Shebi. VII, 37ᶜ top ובלבד שלא יעשה פלטר (not יעשו; R. S. to ib. VII, 3 פלטר) provided he is not made (their regular) shop-keeper (selling at the same place, at all times). Cant. R. to I, 6 שנמכרת חוץ לפ׳ (not לפלטיא), v. קִיטָר; a. fr.

פַּלְמֵר, פַּלְמֵרָא ch. same. Y. Sabb. VIII, 11ᵃ bot. ואנא סמיך על פ׳ (not לפ׳) but I have to rely (for my supply) on the shop-keeper; Y. Shek. VIII, beg. 51ᵃ לכלפירא (corr. acc.). Gen. R. s. 22 אזל ויתיב קמי פ׳ (the dog) sits down in front of the shop (or stand); ib. מרי פ׳ the shop-keeper; Yalk. Gen. 36; Yalk. Ps. 840; [Ar. reads פַּרְטֵירָא (πρατήριον) *market*]. Y. B. Kam. II, end, 3ᵃ פַּלְטֵרֵיהּ the goods of his shop, v. פּוּרְדָּה; a. e.—*Pl.* פַּלְטֵרִין, פַּלְטֵי׳ *goods for sale.* Y. B. Mets. III, end, 9ᵇ בר נש דיהב לחבריה פלטורין בשוקא וכ׳ (corr. acc., or פּוֹלִיטֵירִין) if a man put goods (on a stand) in the market in charge of his neighbor, and he left them in charge of his minor son or daughter, and they were stolen or lost, he is not bound to pay; שאני אומר לא על דעת פ׳ בשוק (a defective sentence, perhaps מסרן לו is to be supplied) for I may say, has he not given them as goods on exhibit in the market? (hence he was not bound to lock them up).

פלמרים, v. next w.

פַּלְמֵר, פַּלְטֵר, פַּלְטֵי׳, פַּלְטֵרִין m. (πραιτώριον, prætorium) *headquarters; palace, residence; country-seat.* Snh. II, 3 (20ᵃ) אינו רוצא מפתח פ׳ שלו (Y. ed. פלטר׳, Ar. פלטרן) must not leave his royal residence (to escort the dead). Num. R. s. 1 end ... ועושה אותן בני פַּלְטֵרִי אף so I will bring them near me and make them sons of my palace (= פַּלְטֵרְנִי); [Yalk. Num. 695 פלטנטרין; Tanḥ. B'midb. 26 פלמנטרין, v. פַּלְמַנְטָר]. Num. R. s. 13 כשתכנס לפ׳ שלך ... when thou enterest thy province and comest to thy headquarters. Ib. ויהו בני המדינה עומדים על פתח פ׳ ... יכנס המלך לפַלְטֵרוֹ (not לפלטר) the citizens stood at the entrance of the palace and cried, let the king enter his palace. Pirké d'R. El. ch. III שהוא רוצה לבנות פלטרים שלו (corr. פלטרין) who wishes to build his palace; a. fr.—*Pl.* פַּלְטוֹרִין, פַּלְטֵרִין. Esth. R. to I, 2 כל אחד ואחד היו לו שני פ׳ וכ׳ each had two residences, one for the summer &c.; a. e.—Fem. form: פַּלְטוֹרָה, פַּלְטֵרָה. Sifré Deut. 309 פלטו׳ אחת; Yalk. ib. 942 פלטי׳, v. infra.—*Pl.* פַּלְטֵרְיָאוֹת, פַּלְטֵרִיאוֹת. Ib. מי שהוריש אביו עשר פ׳ ועמד וקנה פלטירה אחת וכ׳ one to whom his father left ten country-seats, but he rose and bought one with his own money, and this he loved מכל פ׳ שהנחילו אביו (not רה ...) more than all the residences that his father had left him. Sifré Deut. 353; Yalk. ib. 959. Koh. R. to VI, 5 שתי פַּלְטֵרְיוֹת, v. supra. Gen. R. s. 71 ירש אשר פ׳ מה וכ׳ (not ירש גבהי) Asher possessed more residences (abroad) than Judah possessed districts; Yalk. ib. 128 פלטריות (corr. acc.).—[פלטריות Gen. R. s. 41, a. e., v. פְּלָטְיָא.]

פְּלֵמַת pr. n. f., v. פְּלִישְׁתִּי.

פְּלֵמָתָא f. pl. = h. פְּלֵיטָה, *escaped, remnants.* Yalk. Jer. 265 לא מן פ׳ דסדום אתין are you not of the escaped of the people of Sodom?; Pesik. Shim'u, p. 117ᵇ פלטאתא.

פלמתת, Y. Sot. I, 17ᵃ bot., v. פְּלוּגְתָּא II.

***פְּלִי** (πόλυ) *much.* Y. Shebu. III, 34ᵈ bot., v. בריכסון.

פָּלָא, פְּלִי (b. h.) *to split, separate; to remove; to search*; v. פְּלִיאָה, פָּלֵא.

Nif. נִפְלָא *to be remote, hidden, obscure.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 אינה נִפְלֵאת וכ׳ it (the Law) is not hidden, as it is said (Deut. XXX, 11) &c.; לא נִפְלֵאת אלא ממך וכ׳ it is hidden from thee only (through thy own fault), who didst not take pains to study it. V. נִפְלָא III.

Hif. הִפְלִיא (cmp. פרש) 1) *to distinguish, speak distinctly, clearly*; esp. (sub. נֶדֶר) *to utter a distinct vow* (with ref. to Num. VI, 2). Naz. 62ª; Num. R. s. 10 לַפְּלוּת רודע להַפְלוֹת, (from פֶּלֶה) who knows how to express a vow (is conscious of its bearings); Sifré Num. 22.—2) (denom. of פֶּלֶא) *to do strange, wonderful things.* Ber. 60ᵇ מַפְלִיא לעשות who does wonderful things.—[Tosef. Ab. Zar. III (IV), 19 מפליא ויצא ed. Zuck., missing in ed., a corrupt gloss for מפליא לרצניתא, v. לְרַצְנוּתָא.]—3) *to search, question.* Midr. Till. to Ps. III ואין מי שמַפְלִיא אחריהן and none questions the correctness of their decision; Yalk. Sam. 151.—4) *to be too difficult to decide.* Num. R. s. 21 יה׳ ממני and he (Moses) could not decide it. Ib. שה׳ מן משה שיש צדיקים וכ׳ Moses was unable to decide, because many a righteous man prides himself ..., and the Lord weakens his power (as a punishment).—Part. pass. מוּפְלָא q. v.

Pi. פִּלֵּא *to search,* v. next w.

פָּלָה, פלי (b. h.; preced.; cmp. בָּרַק) *to search*; (euphem.) *to search one's garment for vermin.* Sabb. 12ª אין פּוֹלִין לאור חנר you must not search by lamp light (on the Sabbath); a. e.

Pi. פִּרֵּה same. Ib. I, 3 לא יְפַלֶּה את כליו וכ׳ (Y. ed. יְפַלֵּא) one must not examine one's garments &c. Tosef. ib. XVI (XVII), 22 המְפַלֶּה (ed. Zuck. המְפַלֵּא); Y. ib. II, 3ᵇ המפלא; a. fr.—[Y. Maasr. II, 49ᵈ לפלה ed. Zyt. (ed. Krot. לפנט) read: לפנות, v. פָּנָה.]

Hif. הִפְלָה 1) *to distinguish, speak distinctly,* v. preced.—2) *to mystify,* v. next w.

פָּלָא, פְּלֵי ch. (v. preced. wds.) *to split, cut open.* B. Bath. 160ᵇ; 164ᵇ פְּלֵירה וחוירה he ripped open the tied-up document and saw it (that the signature was in the folds). Ḥull. 11ª דילמא דפ׳ ליה וכ׳ may it not be that he (the priest) opened the skull and examined it? Yoma 87ª חוה יתיב וקא פָּלֵי רישא was sitting and chopping (an animal's) head. Snh. 108ᵇ/ וכ׳ קא פָּאלֵי was opening pomegranates; a. e.

Pa. פַּלֵּי 1) *to search* (garments). Y. M. Kat. III, 82ª top מְפַלֵּא מאניו searching his garments.—2) *to search after, glean; to remove.* Targ. O. Deut. XXIV, 20 (h. text תפאר). Ib. XXVI, 13 (h. text בערתי). Targ. I Kings XVI, 3. Targ. Zeph. III, 15 (h. text פנה); a. fr.—[Targ. I Sam. II, 25, v. infra.]

Af. אַפְלֵי 1) *to do strange, wonderful things; to go to the extreme of.* Targ. Is. IX, 5 מַפְלֵי ed. Lag. (ed. Wil. מַפְלָא; oth. ed. מַפְלִיא Hebraism).—Ab. Zar. 44ª מַפְלָא, v. לִיצְנוּתָא.—2) *to decide, arbitrate.* Targ. I Sam. II, 25 (Bxt. וְיַפְלֵי, *Pa.*; h. text פלל).—3) (with ב; cmp. Is. XXIX, 14) *to mystify, perplex, outwit, fool.* Lam. R. to I, 1 רבתי חד ... ויהוה מַפְלֵי ... סגי (8 חד מאת׳) an Athenian used to come to Jerusalem and outwit the Jerusalemites frequently. Ib. מכאן ולהבא לא תַפְלֵי וכ׳ henceforth thou shalt not again attempt to outwit &c. Gen. R. s. 42, v. מָרַר. Ib. s. 91 למה אַפְלַיְתְּ בי why didst thou mystify (deceive) me?; לא אַפְלֵירִית בך I did not deceive thee; Koh. R. to VII, 11 אַפְלֵירָה, אַפְלִירָה; Y. Naz. V, end, 54ᵇ אַפְלֵירָתָה, אַפְלִירָתָה; Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Yalk. Gen. 148. Ib. 62 מה את מַפְלֵי בי (Gen. R. s. 38 מה את מַפְלֵה בי) why wilt thou fool me? Y. Shebi. IX, 38ᵈ, v. לֵי; a. e.

פַּלְיָא pr. n. m., v. פִּרְיָא.

פִּי בִיאָרִי, פַּלְיָא (?) m. (perh. = פִּי יַעֲרֵי = פִּי יַעֲרִי, v. preced. art., a. יַעֲרָא) [*searcher in forests*] name of a *locust* on palm-trees (h. צפורת כרמים). Sabb. 90ᵇ (Ms. M. צפורתא דפירלי ביריר; Ms. O. פילא בייראי, Rashi: פירלי ביירי). Cmp. פַּלְיֵית.

פַּלְיָא, פַּלְיָאת *old,* v. פַּלְיֵיא.

פְּלִיאָה f. (b. h.; fem. of פֶּלֶא) *hidden thing, secret; miracle.* Y. Ḥag. III, 77ᶜ top (fr. Ben Sira) פ׳ ממך מה תדע why wilt thou attempt to know what is hidden from thee? (v. מוּפְלָא). Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 (ref. to Ps. CXXXIX, 6) פ׳ זו תחורה 'the secret', that means the Law. Num. R. s. 10 (ref. to פלאי, Jud. XIII, 18) לפי פ׳ יפ׳ וכ׳ according to each miracle that he (the Lord) performs through us (angels), he names us.

פַּלִּיג, פַּלֵּיג, v. פְּלַג I.

פְּלִיגָא I f. (פְּלַג) 1) *division, discord.* Num. R. s. 18 (ref. to Num. XVI, 1) אין ויקח אלא לשון פ׳ 'and he took away' has the meaning of division.—2) *portion,* v. פַּלְגָּא.

פְּלִיגָא II, מוּרָא פ׳ pr. n. *Mount P'liga (Division).* Targ. Josh. XI, 17 (h. text ההר החלק).

פַּלְיוֹן, פַּלְיוּם m. (pallium, πάλλιον) *sheet, blanket; mantle.* Nidd. VIII, 1, v. אַפְלִיוֹן. Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top פרליון (corr. acc.); Bab. ib. 120ª אפרליות (corr. acc., v. אַפְלִיוֹן). Y. Ber. II, 4ᶜ bot. מעבר ליה בפירלוס (corr. acc.) put a sheet over it; a. e.—*Pl.* פַּלְיוֹנוֹת. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V Rabad (ed. פוליריונית, corr. acc.) אפי׳ הוא לבוש ... ועטוף עשרה פ׳ even if he is clothed ..., and wrapped in ten pallia.

פַּלְיוֹן, Koh. R. to VI, 1, v. פִּילוֹן.

פְּלִיזָא m. (cmp. Arab. *falaz*) *bronzed* or *gilt.* B. Kam. 113ᵇ זבין לקנא ... במר דר׳ פ׳ Ms. M. (Ar. בכלל דפ׳; ed. דפרזלא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) bought a flask of solid gold for plated ware.

פָּלִיט, v. פָּלֵט.

פָּלִיט m. (b. h.; פָּלַט) *one that escaped, survivor.* Snh. 105ᵇ שריד ופ׳ remnant or survivor. Gen. R. s. 42 הוא עוג פ׳ הוא Og and 'he that had escaped' (Gen. XIV, 13) are the same person; a. e.—*Pl.* פְּלֵיטִים, פְּלֵיטִין, v. פָּלֵט.

פלימד, Y. Taan. IV, 68ᵇ top, v. פְּלִיפָא.

פְּלֵיטָה, פְּלֵימָה f. (b. h.; פָּלַט) *escape, safety; remnant.* Gen. R. s. 76 [read:] אע״פ שנשארו לפ׳ הדוּ מתענין עליהן וכ׳

(v. Yalk. ib. 131) although they (in the diaspora) have been allowed to escape (from the persecutions in Palestine), yet fast (and pray) for them &c. Ib. s. 38 נשתיירה מהן פ׳ a remnant of them was left; a. e.

פְּלֵיטוֹן, v. פּוֹלִיטוֹן.

פְּלֵיטוּרִין, v. פְּלֵטָרָא.

פְּלֵיטוּתָא, v. פְּלַטָרָא ch.

פְּלֵיטִין, v. פּוֹלִיטוֹן.

פְּלֵיטִית pr. n. f. *P'leṭith*, name of a Sodomite woman who, according to a legend, was put to death for feeding a poor family (v. Gen. R. s. 49). Targ. Y. I Gen. XVIII, 21; Pirké d'R. El. ch. XXV פלוטית וכ׳ P. daughter of Lot; Yalk. Gen. 83 פְּלֵטַת.

פְּלֵיטַר, v. פְּלֵטַר II.

פְּלֵיָא, פְּלֵיָה f. (παλαιά) *old*. Lev. R. s. 33 (not פיל; Ar. פליאה), v. פְּלֵי 1; Yalk. Dan. 1061 פליא. Cant. R. to III, 4 פילאי (corr. acc.), v. באמי.

פָּלֵיוֹת f. constr. (פָּלֵי) *searcher*; חיזא פ׳ *hedgehog*. Targ. Y. Lev. XI, 30 Ar. (Var. פַּיְרֵלַת, fr. פּוּל; ed. מינקת חוּרא), v. יָרֵלָא. Y'lamd. to Num. XXII, 29, quot. in Ar. (Tanḥ. Balak 9 אנקה).

פְּלִיל m., *pl.* פְּלִילִים (b. h.; פָּלַל) *arbitration; arbiters, judges*. Mekh. Mishp., s. 8 אין פ׳ אלא דיינין *p'lilim* (Ex. XXI, 22) means judges.

פְּלִילָה f. (b. h.; preced.) *argument, plea; decision, judgment*. Snh. 111[b] (ref. to פלילה, Is. XXVIII, 7) אין פ׳ אלא דיינים *p'lilah* means the verdict of judges; Yalk. Is. 302; Meg. 15[b], v. next w.—*Pl.* פְּלִילוֹת. Snh. 44[a] (ref. to ויפלל, Ps. CVI, 30) עשה פ׳ עם קוני he pleaded with his Maker; ib. 82[b]; Yalk. Ps. 865; a. e.

פְּלִילוּת f. (b. h.) same. Meg. 15[b] אין פ׳ אלא משפט Ms. M. (ed. אין פ׳, אלא דיינין; some ed. פלילה, v. preced.) *p'lilyyah* means verdict.

פְּלִימוֹ pr. n. m. *P'limo*, name of a Tannai. Pes. 8[b]. Men. 37[a]. Sot. 4[a], v. פְּנִינְתוֹן.

פְּלִינְיָא, Ned. 55[b], v. פְּמַלְיָא.

פְּלִינְקְרִיא, פְּלִינְקְרָא, v. פְּרִינְקְרָא.

פְּלִיסוֹפוֹס, Sifré Deut. 307; Yalk. Deut. 942 פילישטוס, name of a Roman officer who condemned R. Hanania to be burnt with the book of the Law.

פְּלוֹסְפוֹס, v. פְּלוֹסוֹפוֹס.

פְּלִיפִּי, פְּלִיפָּה, פְּלִיפָּא pr. n. m. (Philippus, Philippi) *Pilppa, Pilippi, Pilpa*, name of an Amora. Y. Taan. IV, 68[b] top (ed. Krot. פלטה, corr. acc.). — Y. Meg. IV, 75[a] bot. פלפי. — Gen. R. s. 71 פלטה; Yalk. Kings 208 פפי.

פְּלִירְכוֹס, פְּלִירִיכוֹס, Yalk. Deut. 813, a corrupt., v. קְלִידִיקוֹס.

פֶּלֶךְ m. (b. h.; פלך *to cut out, round*; cmp. פָּלַח) [*circle,*] 1) *district*. B. Bath. 21[a] התקיני ... בכל פ׳ ופ׳ they ordained that teachers must be appointed, one for each district. Macc. 7[a]. Ib. 12[b] לפלכו פלט קולט ... בן לוי ... גולה מפ׳ לפ׳ a Levite (native of a place of refuge) who has killed a person accidentally flees from one district to another, but if he flees to his own native (juridical) district, his district protects him; Zeb. 117[a]; Yalk. Ex. 323; a. fr.—*Pl.* פְּלָכִים, פְּלָכִין. Tosef. Bicc. II, 8 לא ... יחידים אלא פ׳ פ׳ they did not go up (to Jerusalem, with the first-fruits) singly, but by districts.—2) [*ball of tow, wool* &c.,] *distaff* or *spindle*. Keth. IX, 4 (86[b]) על פילכה ועל עיסתה a husband may administer an oath to his wife on her distaff (on what she spins or weaves) and on her dough. Yoma 66[b] (in answer to a woman's question) אין חכמה לאשה אלא בפ׳ there is no wisdom for woman except at the distaff. Gen. R. s. 56, end ... ומן לאשה שנתעשרה מפלכה (Ar. מפלחה ... הפ׳ הזה וכ׳) like a woman that became rich through her distaff (or spindle, spinning or weaving), and she says, since I have become rich through this distaff (spindle), it shall not part from &c.; a. fr.—Trnsf. *vocation, duty*. Gen. R. s. 71, v. הוֹדָאָה; ib. רחל תפסה פ׳ שתיקה Rachel made silence her duty (not to betray her sister when she was substituted for her); Midr. Sam. ch. XXVIII; a. e.—מחזיק בפ׳ holding the distaff, *being like a woman, forced to stay home, lame*. Tanḥ. Mas'é 12 (expl. מחזיק בפ׳, II Sam. III, 29, among the curses that fell back on the house of David) שנעשה כאשה שאחזתו פידגרה he (Asa) became like a woman, for podagra seized him; Snh. 48[b]; Y. Kidd. I, 61[a] bot. ומחזיק בפ׳ זה יואש 'and holding a distaff', that means Joash (who was abused like a woman); a. e.

פֶּלֶךְ, פַּלְכָא, פַּלְכָּא, פַּלְכָּה ch. same, 1) *district*. Targ. Deut. III, 4 constr. פַּלְגָּה (O. ed. Berl. פַּלְגַּה, ed. Vien. פַּלְגָה). Targ. Esth. I, 22; a. fr.—*Pl.* פַּלְכִין, פַּלְכָיָא, פִּרְ׳. Ib. פִּרְלֵי מלכא ed. Lag. (ed. Vien. פַּלְחֵי, corr. acc.). Targ. Josh. XVII, 11 (ed. Wil. פַּלְ׳). Targ. Koh. I, 12. Targ. Cant. III, 11; a. fr.—2) *distaff, spindle*. Keth. 72[b] קא שדיא פַּלְגָּהּ וטווה וכ׳ casting the spindle and spinning &c. (v. וָדַד); פסיקתיה לפילכה וכ׳ she broke (the thread of) her spindle and threw it away (as if it had accidentally slipped); אמרה עולם חב לי פִּלְכָאי Ar. (ed. פלך) she said, young man, hand me my spindle; Snh. 95[a]; Yalk. Sam. 155; a. e.—Meg. 14[b] (prov.) אתתא בהדי שותא פילכא (sub. שדיא) a woman handles the shuttle while she talks, i. e. pursues two aims at a time; [Ar. s. v. שותא: פַּלְכָה *spins*.]

פָּלַךְ (denom. of preced.) *to spin*, v. preced.

פַּלְכָא, v. פֶּלֶךְ ch.

פַּלְכִין, Tanḥ. Vaëra 14 בפ׳, v. פִּילְקִין.

פָּלַל (b. h.) *to separate, divide*.

Pi. פִּלֵּל *to arbitrate, intercede*; trnsf. *to pray*. Sabb. 55[b] (ref. to וּיִפַּלֵּל, Gen. XLIX, 4) פִּלַּלְתָּה חלתה זרחת וכ׳ thou didst plead, thou didst pray, thy prayer rose &c.

Hithpa. הִתְפַּלֵּל, *Nithpa.* נִתְפַּלֵּל (denom. of תְּפִלָּה) *to pray.* Ber. V, 1 לְהִתְפַּלֵּל, v. כּוֹבֵד. Ib. וּמִתְפַּלְּלִים ... חִיו שׁוֹהִים used to tarry a while (in meditation) and then say the prayers. Ib. IV, 3 יִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה should pray the eighteen benedictions. Ib. 4 מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה says a short prayer. Y. ib. 8[b] top סִפֵּק נִתְפַּלֵּל סִפֵּק לֹא נ׳ if he is in doubt whether he has or has not said his prayers; a. v. fr.

פְּלַל ch. same, *to argue, debate* (v. פלפל). Y. Shebi. VIII, 38[b] top מַאן גָּרַם לָךְ דְּלָא פְּלַתָּה עִם חֲבִירָךְ what brought it on thee (that thou couldst not solve that problem)? That thou didst not hold debates with thy fellow students; Y. Ned. XI, 42[c] bot. יִלְפְּתוּהָ (corr. acc.).

פַּלְגּוֹלָה f. (reduplic. of פַּלָּא; cmp. pallacana) *dwarf-onion.* Y. Kil. I, 27[a], expl. בְּצַלְצוּל q. v.

פָּלַם *to be round, smooth* (cmp. Arab. *tafailam* pinguis fuit); only in part. *Pu.* מְפוּלָּם *smooth, viscous.*—*Pl.* מְפוּלָּמִין, מְפוּלָּמוֹת. Bets. 24[b] דגים חמפ׳ moist fish (fresh-caught). Zeb. 54[a] אבנים מפ׳ smooth stones (fresh from the ground). Ḥag. 12[a] (expl. בחו Gen. I, 2) אלו אבנים חמפ׳ וכ׳ that means the smooth (chaotic) stones which are sunk in the deep &c. (with ref. to אבני בחו, Is. XXXIV, 11); Yalk. Gen. 4.—Targ. Job XXVIII, 3 אבנין מפולמין וכ׳ (Ms. ed. Wil. מְפוּלָּמָן) smooth (chaotic) stones out of which darkness proceeds (h. text אבן אפל).

פְּלַם ch. same. *Part. pass.* (h. form) מְפוּלָּם, v. preced.

פְּלְמוֹס, v. פּוֹלְמוֹס.

פלמטרין, Y. Ber. I, 3[b] bot., v. פַּלְמַנְטָר.

פלמיא, Tosef. Ned. IV, 3 ed. Zuck. (Var. פמליא), v. פְּמַלְיָא.

פלמיטיס, פלמיטוס, v. אֶפִּימֶלִיטִיס.

פַּלְמַנְטָר m. (frumentarius) *military purveyor, commissary, imperial agent* (v. Sm. Ant. s. v. Frumentarius). Y'lamd. to Deut. III, 23 sq., quot. in Ar. משה היה פַּלְמַנְטָרוֹ וכ׳ Moses was the Lord's special agent (v. Num. XII, 7). Yalk. Lam. 1001 פלמנסר של מלך (corr. acc.)—*Pl.* פַּלְמַנְטָרִין. Y. Ber. I, 3[b] bot. למלך ששלח שני פ׳ וכ׳ Ar. a. ed. Lehm. (ed. פלמטרין, corr. acc.) like a king who sent out two frumentarii (negotiators); with regard to one he wrote, give him no credit unless he shows my signature and seal &c.; Cant. R. to I, 2; Y. Ab. Zar. II, 41[c] bot. סרמנטרין (corr. acc.). Tanḥ. B'midb. 26 [read:] אַף אֲנִי מְקָרְבָן וְעוֹשֶׂה פ׳ שֶׁלִּי וכ׳ I, too, shall bring them near, and make them my special agents, and entrust my house and my sanctity to none but them; Yalk. Num. 695 פלטנטרין (corr. acc.); v. פַּלְטָרִין.—[Y. Taan. II, 65[d]; Y. Bets. I, 60[c] bot. פלמנטרין, v. פַּלְוּמַטְרִין.]

פלמניא, v. פְּמַלְיָא.

פלמנסר, v. פַּלְמַנְטָר.

פלמרכין, פלמרכוס, v. פּוֹלְמַרְכוֹס.

פְּלַנְיָא, פְּלָנִי, (פְּלוֹנִי) m. = h. פְּלוֹנִי. Y. Kidd. III, 63[d] top ליך אנת פלניה בת פ׳...מיקמת פ׳ וכ׳ אנא פ׳ בר פ׳... I—son of—betroth thee—daughter of—, with the condition that I give thee an estate bearing the name of—, and to marry thee on the day—&c. Y. Yeb. IV, 6[a] bot. ביום פ׳ on such and such a day (naming the date). Gen. R. s. 21, beg. (ref. to לפלמוני Dan. VIII, 13) לפלניא (some ed. לְפַלָּנִיָּה) to a certain defined person; Yalk. Dan. 1066. Koh. R. to X, 5 פסוק פ׳ בתר פ׳ I recited that certain verse, and then that. Gitt. 69[b] (in an incantation) פלוני בר פלוניתא thou—, son of—; a. v. fr.—Fem. פְּלָנִית, פְּלַנְיָתָא, פַּלַנְתָּא (פְּלוֹנִיתָא). Y. Keth. VIII, 31[c] אין הדא פ׳ תסבי להדין אין פלוני בעלה וכ׳ if that woman—be married to that man—, her betrothed husband, and &c. Pes. 112[a]; a. v. fr.

פלן, Gen. R. s. 48 פ׳ של אבינו אברהם, v. פִּילוֹן.

פלנדרסין, פְּלַנְדִּיסִין, פְּלַנְדִּיסִין, v. פַּלַנְדְּרִסִין.

פְּלָנִי, פְּלוֹנִי, v. פְּלוֹנִי, a. פְּלַן.

פלניא, Nidd. 13[b] bot. Ar., v. פְּמַלְיָא.

פְּלַנְיָא, פְּלַנְיָת, v. פְּלַן.

פלנים, Y. Ḥag. I, 76[d] top, v. פִּרְנוֹלֶס.

פלניס, Cant. R. to VII, 8 emend. by Mus., v. טלנס.

פְּלַנְיָתָא, פְּלָנִית, פְּלוֹנִי, v. פְּלוֹנִי, a. פְּלַן.

פלנקריא, פלנקוא, v. פִּילוֹנִיקְיָא.

פַּלַנְתָּא, v. פְּלַן.

פָּלַס (cmp. פָּלַשׁ I) *to split, pick to pieces.* B. Kam. 19[b] ההוא חמרא ... ופַּלְסֵיה לסלא an ass ate (a neighbor's) bread and picked the basket to pieces. Ib. אכיל והדר פָּלֵיס he eats first and then picks to pieces.

Pa. פַּלֵּיס same. Ib. אורחיה נמי לְפַלּוּסֵי סלא it is also his habit to demolish a basket.

פלסגר*, Tosef. Ter. VII, 16 ובפ׳ ed. Zuck. (Var. פלאסגה, ובאלפסנה, missing in oth. eds.) a corrupt. of פלסגה, פלאסגה = φλάσγα, *flask*, a gloss to לגין, put in the text through misunderstanding.

פַּלְסְטוֹן m. (πλαστόν) *fabricated, a fraud.* Num. R. s. 8 the nations said תורתן של אלו פ׳ הוא that people's Law is a fraud (they do not observe it themselves); Midr. Sam. ch. XXVIII פלסתר. Y. B. Mets. V, end, 10[d] שיושרין תחורה פלסטרן ואת משה טפש (corr. acc.) they (the usurers), declare the Law (forbidding usury) a fraud, and Moses a fool; Tosef. ib. VI, 17 פלסטר; (Bab. ib. 75[b] משה חכם יחורתו אמת, euphem.). Y'lamd. to Num. XVI, quot. in Ar. פ׳ הוא תורתו וכ׳ the law of Moses is a fraud. Yalk. Jer. 321 פלסטרו הוא ... כיה שאנו רואים (corr. acc.) as far as we can judge your Law, it is a fraud (its predictions are not inspired); ib. אין דבר בתורה פלסטרון ולא וכ׳ not a word in the Law is a fabrication or a falsehood. Tanḥ. ed. Bub. Lekh 10 פלסטין הוא (corr. acc.) the document is forged.

פלסטים, פלסטוני, v. פְּלַסְטִינִי.

פלסטין, v. פְּלִשְׁתִּין.

פלסטינו, Yalk. Gen. 109, v. פילסונו.

פְּלַסְטִינִי pr. n. (Παλαιστίνη) *Palestine* (*Philistæa*). Gen. R. s. 90 end (ref. to Gen. XLI, 54) בשלש ארצות בפניקיא ובפ' ... in the three countries, Phœnicia, Arabia and Palestine; Yalk. ib. 148 ובפלסטים ... בקפוטיקי (corr. acc.). Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 2) אלין תוליא גת פלשתים דפ' that means the mounds of Philistia; Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545 דפלסתני (corr. acc.). Lam. R. to I, 5 דוכוס דפ' the dux (commander) of Palestine.

פְּלַסְטֵר (פלסתר) m. 1) (πλάστηρ = πλάστης) *forger*. [This meaning of πλάστης is not recorded elsewhere.] Ab. Zar. 11[b] בר קירי פ' Ms. M. (ed. סך קירי פלסתר) (supposed to mean) אחוה דמרנא זריפנא the brother of our lord, the forger.—2) (πλαστήριον) *fraud, forgery, illegal document* [not recorded in this sense]. Tosef. B. Mets. VI, 17, v. פְּלַסְטוֹן. Lev. R. s. 19 (the Book of Deuteronomy complained) עיקרני ... ועשאני פ' וכ' Solomon has uprooted me and made me a forgery, for a document of which two or three points are void, is null and void in its entirety. Ber. 31[b] ואי אתה עושה תורתך פ' and thou wilt not make thy Law a fraud (by not fulfilling what is predicted, Num. V, 28). Succ. 29[a] כיחבי פלסתר forgers of documents or signatures; Tosef. ib. II, 5 פלסטיר Var. (ed. Zuck. פלסתר).

פלסטרון, פלסטרו read: פְּלַסְטְרִין (πλαστήριον), v. preced., or read פְּלַסְטוֹן.

פְּלוֹסְלוֹס, פְּלוֹסְלוֹס m. (reduplic. of פלס; cmp. פּוּלְסָא) *p'loslos*, a sort of *lupine*, homogeneous with תורמוס. Kil. I, 3 (Ms. M. סלוסלוס, v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. I, 2; expl. Y. ib. 27[a] פרמוצה.

פַּלְסָמָן, פַּלְסָמוֹן m. = בַּלְסָמוֹן. Gen. R. s. 33; (Lev. R. s. 31 ב'). Num. R. s. 13; a. e.

פַּלַסְתֵּר, פלסתני, v. sub פְּלַסְטֵר.

פִּילְ, פִּלְפּוּל m. (פִּלֵּפֵל) *discussion, debate*. B. Bath. 145[b] בעל פ' master in dialectics. Ab. VI התלמידים פ' the debates among scholars. Tem. 16[a] מתוך פילפולו ... החזירן Othniel ... restored them (the lost interpretations of the Law) through his reasoning; a. e.

פִּילְ, פִּלְפּוּלָא ch. same. Ned. 38[a] בעלמא פ' only deductions by argument (were given to Moses exclusively, and he communicated them to the people). Y. Ter. IV, 42[d] מפילפול חבירייא שמעית הא I learned this from the students' arguments. Erub. 67[a] מפילפוליה ... רב ששת מרתע R. Sh. trembled all over his body, when R. H. argued. Keth. 103[b] אם ... מהדרני ליה מפילפולי if, God forefend, the Law should be forgotten in Israel, I could restore it by my argumentation; B. Mets. 85[b]; a. e.

פלפילין, v. פִּלְפֵּל.

פִּלְפֵּל (v. פָּלַל a. פּוּל) 1) *to search*. Tanh. Vayesheb 1 הוצרך ... לפלפל בעפר וכ' (some ed. לפשפש) the king had need of searching in the dust and among the pebbles to find the pearl. Tosef. B. Bath. VII, 5 כל דבר שלא פילפלו בו יתומין וכ' the first-born gets a double share of whatever the heirs had no need of searching for (being ready on hand at the father's death). Sabb. 31[a] (among the questions which the dead are asked on appearing before the seat of judgment) פִּלְפַּלְתָּה בחכמה hast thou been a searcher after wisdom?—2) *to argue, debate*. B. Mets. 85[b] לא פִּלְפַּלְתִּי בתורה כמוהו Ms. R. (ed. תורה) did I not argue on the Law like him? תורה כמיהו פִּלְפַּלְתָּ וכ' thou didst argue ... like him, but thou didst not spread learning like him; a. e.

פַּלֵּפֵל I ch. same, *to argue, reason*. Targ. Job XI, 12 sec. vers. (first vers. חריך; h. text נבוב).

פַּלֵּפֵל II [*to be round*, v. next w.,] *to roll in, cover with* (cmp. פָּלַשׁ II; Syr. פלפל inquinavit, P. Sm. 3130). Targ. Job XVI, 15 (h. text עלל).—Part. pass. מְפַלְפַּל. Targ. II Esth. IV, 16.

Ithpalp. אִתְפַּלְפֵּל *to roll one's self*. Ib. 1.

פִּילְ, פִּלְפֶּלֶת, פִּלְפֵּל m., **פִּילְ, פִּלְפֵּל** f. (פלל *to be round, roll*) *ball, grain*, esp. *pepper*. Sabb. VI, 5 (64[b]) בפ' ובגרגיר with a grain of pepper (Rashi: a bit of 'long pepper') or a grain of salt (in the mouth); ib. 65[a] פ' לריח הפה pepper (is put in the mouth) to dispel the bad odor &c. Ib. IX, 6 (90[a]) פלפלת כל שהו any quantity of (long) pepper; a. e.—*Pl.* פִּילְפִּלִּין, פִּילְ. Ber. 36[b] חיבורן בערלה הפ' pepper-trees are subject to the law of 'Orlah. Bets. II, 9 הרחיים נמשלה ... והמשנה של פ' pepper-mill. Treat. Sof'rim XV, 8 כפ' the Torah is compared to salt, the Mishnah to pepper. Y. Hor. III, 48[c] top מלח בזול פ' ביוקר salt is cheap, pepper is dear; בלא פ' וכ' אי אפשר לעולם (not פלפילין) the world can live without pepper, but not without salt; a. fr.—[Koh. R. to IX, 13, v. פִּילְיוֹן.]

פִּילְ, פִּלְפְּלָא, פִּלְפָּלָא ch. same. Keth. 75[a] אפשר דנקרט פ' וכ' he may take a grain (or a bit) of pepper in his mouth (to dispel the bad smell) and perform his priestly function. Meg. 7[a] חדא פ' חריפתא one grain of sharp pepper, v. חָרִיף; a. fr.—*Pl.* פִּילְפִּלִּין, פִּלְפְּלֵי, פִּילְ. Sabb. 141[a] הני פ' וכ' (Ar. פרפלי) grains of pepper one may crush singly (on the Sabbath). Yoma 81[b], a. e. כס פ', v. כָּסַס. Pes. 42[b] פ' אֲרִיכְתָּא (Ms. M. פילפלא אריכתא) long pepper; Gitt. 69[b]; a. fr.

פִּילְ, פִּלְפָּלָן m. (פִּלְפֵּל, with play on פִּלְפָּלָן) *one skilled in arguing, debater*. Y. Hor. III, 48[c] top הסודרן קודם לפילְ (Bab. ed. לפל ... סדרן, not לין ...) the systematic collector of traditions is preferable to the dialectician. Ib. (Bab. ed.) מאי את בעי מר' אימי דהוא סדרן והוא פ' (not הפ') what do you want of R. I., who is both a systematizer and a debater?; Y. ed. מיתבעי מר' אימי הוא הפ' (corr. acc.).

פְּלַפְלָתָא, פְּלַפְלָת, v. פְּלִפְלָא.

פָּלַץ (b. h.) *to split, shatter.*

Nithpa. נִתְפַּלֵּץ *to be split, cracked.* Midr. Till. to Ps. LX, ed. Bub. בשעה שאמר לו יואב הדברים האלו רעשה הארץ נִתְפַּלְּצָה עליהם ונתקפלה תחתיו ונמצא עומד דוד להכותו when Joab said to him (Moab) these words, the earth quaked; it was split around them, and folded itself under his feet, and presently David stood there to smite him (Moab).

פְּלָצוּר* m. a kind of *snare* (Arab. *wahak*). Kel. XXIII, 5. Yalk. Num. 762 (gloss: עגול התקוץ *wheel*; Syr. פלצורא, פלסורא *press*, P. Sm. 3161, sq.).

פָּלַק* *to split, create a gaping wound.* Gitt. 69ª הדרי עילויה ופַלְקוּ ליה Ar. (ed. only הדרי עילויה) they (the demons) will come back and wound him.

פַּלָּקָא m. (preced.) *fissure, wound.* Koh. R. to VI, 11 או חד פ׳ וכ׳ he receives either a wound &c., v. פְּרָצָא.

פִּילֵי, פִּלַּקְתָּא f. = h. פִּלֶגֶשׁ. Targ. Y. Gen. XXXVI, 12. Ib. XXII, 24. Targ. I Chr. I, 32 (some ed. פַּלַקְתָּא); a. e.—*Pl.* פִּילַי, פִּרִילַקְתִּין. Ib. III, 9. Targ. Y. Gen. XXV, 6 (ed. Vien. פְּלַגַּי); a. e.

פָּלַשׁ I *to divide, go through.*

Pi. פִּרְפֵּשׁ 1) *to penetrate, go from end to end, perforate,* v. infra.—2) *to search.* Num. R. s. 14; Y. Snh. X, 29ᵇ bot. (play on עלי פלשת התרועעי, Ps. LX, 10) עלי לְפַרְפֵּשׁ להם מעשים טובים לעשותן רעים וכ׳ it is for me to search for their good deeds and make them friendly to wards one another. —3) (with אחר) [*to dig after,*] *to go to extremes.* Lam. R. to I, 1 (חיתה) הם לא פָּלְשׁוּ אחר מדת הדין והיא לא פָּלְשָׁה אחריהם (Ar. פְּרִיכְ׳) they (the Israelites) did not go to the extreme of rebellion against Justice, and she (Justice) did not go to the extreme in punishing them; (Var. in Ar. חִרְפְּשָׁה, חִרְפְּשׁוּ); ib. to II, 4; 5; Yalk. Hos. 521.

Pu. פּוּלַשׁ *to be perforated.* Y. Succ. III, 53ᵈ ניקב ולא פ׳ מבפנים (not פילש) if the Ethrog is punctured but not perforated within (all through the skin).—Part. מְפוּלָּשׁ; f. מְפוּלֶּשֶׁת; *pl.* מְפוּלָּשִׁין, מְפוּלָּשׁוֹת. Bab. ib. 36ª נקב מפ׳ a puncture going through (into the flesh). Sabb. XVI, 1 מפ׳ (מבוי) an open alley, expl. ib. 117ª an alley opening into a street, not closed by a legally required fictitious partition, v. לְחִי. Erub. IX, 4, a. e. גשרים המפ׳, v. גֶּשֶׁר. Y. ib. VIII, 25ᵇ top (ref. to פִּירְסָרוֹס) ... לעולם אין מפ׳ מסוף העולם וכ׳ we never call a road a public area (v. רְשׁוּת), unless it is cut through from one end of the world to the other, i. e. runs in a straight line. Tosef. Kil. II, 1 תלמים שלשה מפ׳ וכ׳ three furrows running from one end of the field to the other. Gen. R. s. 70; Yalk. ib. 124 (play on בנות, Gen. XXIX, 16 = בונות) כשתי קורות המפ׳ וכ׳ like two joists extending from one end of the world to the other, the one reared princes &c. Gen. R. s. 44 (ref. to ומאצילה, Is. XLI, 9) ממפ׳ שבה וכ׳ from the parts of the world that have been gone through (explored) have I called thee; a. fr.

פָּלַשׁ II (b. h.; cmp. פַּלְפֵּל II, a. פּוּלְטָא) *to roll in, cover with.*

Hithpa. הִתְפַּלֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְפַּלֵּשׁ *to roll one's self, cover one's self.* Gitt. 58ª קרעתו ונִתְפַּלְּשָׁה באפר (not קרעתה) she rent it (the shirt) and rolled herself in the dust; Yalk. Jer. 276.

פְּלַשׁ ch. *Ithpa.* אִתְפַּלַּשׁ same. Targ. Mic. I, 10.

פְּלִשְׁתָּאָה m. ch. = next w. Targ. I Sam. XVII, 23; a. fr.—*Pl.* פְּלִשְׁתָּאֵי. Ib.; a. fr.—Num. R. s. 14 (fr. Targ. Is. XI, 14) למחר ית פ׳ to beat the Philistines.

פְּלִשְׁתִּי m. (b. h.) *Philistine.*—*Pl.* פְּלִשְׁתִּים. Sot. VIII, 1 פ׳ באו וכ׳ the Philistines came with boastful reliance on &c., v. נָעַץ. Midr. Till. to Ps. LX. Num. R. s. 14 ארץ פ׳ Philistia; a. fr.

פַּלְתָּא* f. pl. (פול or פלל *to split*) *fins.* Pesik. Par. p. 35ª פ׳ דנינוי Vers. in Ar., v. חַרְסְפִּיתִין.

פלתה, Y. Shebi. VIII, 38ᵇ top, v. פַּלַּל.

פְּלֵתִי m. (b. h.) gent. n. *P'lethi, Pelethi*; (collect.) *the body-guard of David*; (homilet.) *the Urim and Tummim*; (oth. opin.) *the Sanhedrin.* Ber. 4ª; Snh. 16ᵇ, v. מוּפְלָא.

פלתנים, Yalk. Deut. 942, v. פַּתְלָן.

פם, v. פּוּם.

פָּמוֹט m. *a shaft with a receptacle for a lamp, a plain candlestick* Men. 28ª מקרי ה׳ פ׳ such a candlestick without branches is named *pamoṭ* (and not *m'norah*); Yalk. Ex. 369 פסוק (corr. acc.). Sabb. 44ª עלויו פ׳ שהדליקו באותה שבת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) a lampholder on which a lamp has been burnt on that (the present) Sabbath day. Y. ib. III, 6ᶜ top (also פימט), contrad. to נר.—*Pl.* פָּמוֹטוֹת. Bab. ib. 121ᵇ.

פמולינא, v. פְּמַלְיָא.

פַּמְיָס, פָּמְיָס, v. פַּנְיָס.

פמילאות, v. פמליאות.

פְּמַל׳, פַּמְלָא, פַּמְלִיָּא f. (familia) *the slaves in a household, family servants*; frequ. *divine agencies, ministers.* Targ. Cant. I, 15.—Y. Sot. V, 20ᶜ bot. ... איוב ומגדולי פמליא וכ׳ Job was one of Pharaoh's servants and of the grandees of his household. Ḥull. 7ᵇ; Snh. 67ᵇ פ׳ של מעלה the heavenly household, v. כָּשַׁר. Ber. 16ᵇ sq. שתשים שלום בפ׳ של מעלה ובפ׳ של מטה let peace reign in the heavenly household and in the household here below (thy servants on earth). Num. R. s. 4, beg. (ref. to Gen. XXVIII, 13) ראה המלך ופ׳ שלו וכ׳ he saw the King, and his attendants stood by him to guard him. Sifra K'dosh. beg.; Yalk. Lev. 604, v. חָקָה; a. fr.

פַּמְיָס, v. פַּנְיָס.

פַּמַ׳, פַּמַלְיָא, v. פַּמִּילְיָא.

פַּמַלְיָא, v. next w.

פַּמְלַנְיָא f. (corrupt. of *feminalia*) *bandages, knee-breeches.* Ned. 55ᵇ פלניא (Ar. פלניא; corr. acc.). Nidd. 13ᵇ כמין פ׳ של פרשים (Vers. in Ar. פלניא) like the *feminalia* of horsemen. Gen. R. s. 84 (ref. to אשר עלידו, Gen. XXXVII, 23) זו פ׳ שלו this refers to his breeches; Yalk. ib. 142 פלמניא. Kel. XXVII, 6 פמדלניניה (ed. Dehr. פרמלניריה). Gen. R. s. 99 אלו ... לובשי פמלליא these (the priests) wear trousers, and those (the Greeks) wear *feminalia*. Num. R. s. 4 עטוף פלירונין (read: פְּמַלְיוֹנִין) he was wrapped in feminalia.

פַּן, Targ. Jon. I, 8 some ed. ומפן, read ומנן, v. מְנָן.

פֶּן (b. h.; פֶּנָּה, cmp. פּוֹן) [*eventually,*] *lest.* Zeb. 106ᵃ כל מקום שנאמר השמר פן ואל וכ׳ wherever the Scripture has 'be guarded, lest', or *al*, it introduces a prohibitory law (v. עָשָׂה); Sot. 5ᵃ, a. fr. Sifré Deut. 70, quot. in Yalk. ib. 882 השמר בלא תעשה פן בלא תעשה 'be guarded' means a prohibitory law, and so does 'lest'.

פְּנָא, v. פְּנֵי.

פְּנַאי, פְּנָאי m. (פֶּנֶה) 1) *emptiness, vacancy.* Num. R. s. 14 (play on אל תבהל מפניו, Koh. VIII, 3) לא נתבהל מפ׳ הבית he (Joseph) was not bewildered by the emptiness of the house (his being alone with Potiphar's wife).—2) *vacation, leisure, time, opportunity.* Ab. Zar. V, 6 לפי שאין פ׳ לנסך because the invaders do not take time to offer a libation (so as to make the wine forbidden, v. נָסַךְ). Ib. 71ᵃ לנסך אין פ׳ לבעול יש פ׳ for libation they do not take time, but for outrage they do. Y. ib. V, 45ᵃ top אין פ׳ לזחטיל אירס the snake (being pursued) finds no opportunity to shed venom; a. fr.

פִּנֵּג, Targ. Y. Gen. XXII, 20 ופנגת, some ed., read: וּפַגְּנַת.

פְּנַגָּס, פִּנְגּוֹס m. (transp. of pignus) *pledge* deposited with the creditor, the usufruct of which remained the debtor's (v. Sm. Ant. s. v. Pignus). Mekh. Yithro, Baḥod., s. 1 (ref. to Is. XLV, 19) [read:] לא אמרתי לזרע יעקב לאלו אני נותנה ולא תהו בקשוני לא נתתיה פ׳ וכ׳ I did not say, 'to the seed of Jacob', to them only will I give the Law (and not to other nations), nor (did I say,) 'seek me for naught', I have not given it as a pledge (of which you cannot have the usufruct), ... long before I gave you the commands, have I advanced to you the reward for them &c.; Yalk. Ex. 275; Yalk. Is. 325 (omitting לאלו אני נותנה ולא).

פִּנְגוּת, Pirké d'R. El. ch. XXV, read: פגנוית, v. פַּגְנוּת.

פִּנְגּוֹס, v. פְּנַגָּס.

פַּנְגָּר pr. n. m. (an adaptation of πανεγυρίστης) *Pangar* (*Encomiast*), name of one of the generals (duces) before Jerusalem under Vespasian. Lam. R. to I, 5 חד אמר קילוס שמיה וחד אמר פ׳ שמיה one says, the name of that dux was Ḳillus (Praise), and one says, his name was Pangar.

פַּנְדָּא I, v. פַּדָּא.

פַּנְדָּא* II pr. n. m. *Panda*, 1) name of an Amora (?). Ber. 55ᵇ (Ms. M. פבנא a. פרנא; En Yaăk. ed. pr., a. Yoḥăsin פרנך, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) בר שיריקא פ׳ name of a demon. Sabb. 67ᵃ (Rashi פנדאי; Ms. M. פניא).

פַּנְדוּדָה, v. פַּנְהוּרָה.

פַּנְדוּר, read:

פַּנְהוּרָה f. (πανδοῦρα, v. Hesych. s. v.) *pandean pipe* (*syrinx*), *the shepherd's pipe.* Y. B. Bath. VII, end, 15ᵈ נותן לו כמין פ׳ he must give him a portion of his field in the shape of a syrinx (a quadrangle one side of which is half as long as its opposite). Ib. III, beg. 13ᵈ (expl. איזו דמרין פ׳ מַשְׁכּוֹכִיתָא (ed. Krot. פנדודה, corr. acc.) some say, the deliverance of the shepherd's pipe (as symbolical possession); Y. B. Kam. X, end, 7ᶜ (expl. ברתא), v. שַׁרְקוֹקִיתָא.

פַּנְטֵירִי, פַּנְטֵרָא, פַּנְדֵּרָא, פַּנְדִּירָא (**פַּנְטִירָא**) pr. n. m. *Pandera*, (*Panṭera, Panṭeri*), surname of Joseph the father of Jesus of Nazareth. Koh. R. to X, 5 חד מן אילין דבר פ׳ one of the followers of the son of P.—Tosef. Ḥull. II, 22; 24; a. fr.; v. יֵשׁוּ.

פַּנְדָּר, Gen. R. s. 50, v. קָלָאפְנְדָּר.

פַּנְדִּירָא, v. פַּנְדֵּרָא.

פָּנָה, v. פנו.

פָּנֶה, v. פִּנִּים.

פָּנֶּה, v. פִּרְפֶּה.

פָּנוּטְיָה, v. פָּגוּטְיָה.

פָּנוּי, v. פִּרְנוּי.

פָּנוּי m., **פְּנוּיָה** f. (פֶּנֶה) 1) *vacant, empty; free; superfluous.* Erub. 16ᵇ בית סאתים פ׳ ... ובלבד provided there is not an area of two S'ah unoccupied; expl. ib. 17ᵃ פ׳ מכלים unoccupied by travelling implements, contrad. to פ׳ מאדם superfluous as regards the number of travellers (to each of whom an area of two S'ah is assigned). Ex. R. s. 5; Tanḥ. Vaëra 6 שבטו ... פ׳ היה מעבודת פרך the tribe of Levi was exempt from hard labor; ed. Bub. ib. 4; Yalk. Ex. 176 פנוי וכ׳, v. לטרגיה. Sabb. 23ᵃ שלא יראה בעל הבית שעה פ׳ וכ׳ that the owner may not look out for a free moment (when there are no poor about), and say to his poor relative, here is the corner (פֵּאָה); Y. Peah IV, 18ᵇ קנויה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* פְּנוּרִין, פְּנוּרִים; פְּנוּרוֹת. Tanḥ. l. c. בשביל שאתם פ׳ וכ׳ because you are idle, you say &c.; Ex. R. l. c. פְּנוּרִים; a. e.—2) *single, unmarried.* Sifra Emor, Par. 1, ch. I הפ׳ הבא על הפ׳ שלא וכ׳ if an

unmarried man has connection with an unmarried woman without the intention of thereby making her his wife; Yeb. 61^{b}; a. fr.—*Pl.* as ab. Num. R. s. 3 (ref. to מצין חתום, Cant. IV, 12) אלו הפנויות this refers to the unmarried (men and women in Egypt). Tanḥ. Vayesheb 8 השתא הפ' שלכם אסורות לנו וכ' even the unmarried of your people are forbidden to us, how much more thou who art a man's wife; a. fr.

פְּנוּיְתָא, v. פְּנִיוּתָא.

פְּנוּקָא, פְּנוּכָא, v. sub פְּרִינְ.

פַּנּוּקְטִין, v. פַּנְקְטִין.

פְּנָחָה, פַּנָּחְיָא m. (supposed to be fr. Pers. *pânah*) *protection, safeguard.* B. Kam. 103^{a} מידע . . . ופ' הוא דקבעינא (Ms. M. פנחייה) you know very well that I bought the field for myself, and that (in buying it in behalf of a third, influential person) I had in view only protection (against legal disputes). Yeb. 115^{b} לפ' שבקיה he left the letters that were to mark the contents as sacred on the vessel merely for protection (that it might be spared by thievish servants).

פַּנְחִין, v. פַּנְתִּיר.

פַּנְטוֹן, Esth. R. to VI, 10, a. e., read: פְּרִיבָטוֹן, v. דוכין, a. קוֹמִיס.

פַּנְטוֹס (πάντως) *at all events, by all means.* Y. Snh. VI, beg. 23^{b}, v. יְרִבְּזִין.

פַּנְטִי, v. אַפַּנְטִי.

פַּנְטִי* pr. n. m. *Panti.* Koh. R. to VIII, 3 לוי בן פ'; Meg. 31^{b} בר בוטי (Ms. M. בוטא); Treat. Sof'rim XII, 3 בר פדא; Y. Meg. III, 74^{b} bot. פאטי (ed. Krot. פסטי; ed. Crac. פכטי); Yalk. Prov. 932 בוטא.

פַּנְטִיגוֹן, פִּינְ', פְּנִינְ', פַּנְטִיגוֹנְ' m. 1) (πεντάγωνος) *pentagonal.* Naz. 8^{b}; B. Bath. 164^{b} פ' (בית) a pentagonal building; Tosef. Neg. VI, 3 פנטיגין ed. Zuck. (oth. ed. פנטניז, corr. acc.).—2) (πεντάγονος) *for the fifth time.* Naz. l. c.; B. Bath. l. c., v. דִּיגּוֹן.—3) *fivefold.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 49 פ' היה (not חיא; ed. Bub. טטראגון הוא, corr. acc.) each Egyptian plague was fivefold.

פַּנְטִירִי, פַּנְטֵירָא I, v. פַּנְדֵּירָא.

פַּנְטִירִי II, v. פַּנְתִּירִי.

פַּנְטִירְיָא, v. פַּנְטֵירָא.

פַּנְטִיסְכִינְ', פַּנְטִיסְכִינָאֵי nom. gent. pl. (denom. of πεντάσχοινος) *inhabitants of Pentaschoinos,* an Egyptian district [prob. meant for *Dodekaschoinos,* by confusion with next w.]. Targ. I Chr. I, 11 (ed. Rahmer פנטסכיני); Targ. Y. I Gen. X, 13 (h. text נפתחים); Targ. Y. II ib. 14 (ed. Amst. פַּנְטַסְכִינְ'; h. text כסלחים).

פַּנְטִפּוֹלוֹטִי, v. next w.

פַּנְטַפּוֹלִיטָאֵי nom. gent. pl. (πενταπολῖται) *inhabitants of Pentapolis,* an Egyptian district (also called *Cyrenaica*). Targ. I Chr. I, 12 (h. text פתרסים); Targ. Y. I Gen. X, 14 (ed. Vien. פַּנְטַפּוּלוֹטֵי; h. text כסלחים). [Targ. Y. II ib. 13 (ed. Vien. פַּנְטַפּוֹלַטְ'; h. text ענמים or להבים), prob. misplaced; v. preced. art.]

פַּנְטָקָקָה pr. n. m. *Pentaḳakah,* surname of one who was said to have committed five sins (πέντα κακά) every day. Y. Taan. I, 64^{b} bot.

פַּנְטֵרִי, פַּנְטֵרָא I, v. פַּנְדֵּירָא.

פַּנְטֵרִי II, v. פַּנְתִּירִי.

פְּנָה, פני (b. h.) 1) *to turn* (one's face). Yoma 17^{b}, a. e. שאתה פוֹנֶה, v. פִּרְיָה. Y. Ab. Zar. III, 42^{b} sq. (ref. to Lev. XIX, 4) אל תִּפְנֶה לעובדן do not turn thy face to them to worship them; אל תפנה לראותן ממש it is meant literally, do not turn thy face to look at them; Sifra K'dosh. beg. אל תפנה לראותם. Ib. תחלתם אלילים הם אם פּוֹנֶה את אחריהן וכ' at first they are 'nothings', but if thou turnest after them, thou wilt make them (thy) gods; Yalk. Lev. 604. Ib.; Sabb. 149^{a} (ref. to Lev. l. c.) אל תִּפְנוּ אֶל מדיעתכם turn not to the creation of your fancy (Rashi; anoth. interpret., v. infra); a. v. fr.—2) *to turn around, go away.* Lam. R. to I, 1 רבתי (מעשה) כיון ששתה וּפָנָה לילך when he had drunk and turned to go away. Gen. R. s. 68 רצא משם פ' זויה פ' הדרה when he (the righteous) goes away from a place, its splendor is gone, its glory is gone; Ruth R. to I, 7. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4, a. e. (ref. to פּוֹנֶה אני מכל וכ' (פָּנָאי, Lev. XX, 6; cmp. ונתתי את פני, v. עֶסֶק. Midr. Prov. to XVI, 11 לְפָנוֹת היום when the day was going away (towards evening); a. v. fr.—3) (act. verb) *to turn, pervert.* Cant. R. to VII, 9 (play on אחשדרפנא, Dan. III, 2) אלו ארכונות שהן נשחדין ופונין דין וכ' (not נחשדין) those are the officers that are bribed and turn justice in any direction; ib. שמהדרין פנים ופונין דין who respect persons and pervert justice; a. fr.—4) *to turn aside, go out,* (euphem.) *to ease one's self.* Y. Sot. I, 16^{d} אם יָפְנֶה אחד מהן לצורכו if one of them goes out for a human need. Toh. X, 2 ופונים (Ber. 62^{a} ונפנין, *Nif.*).—5) *to vacate* (v. infra); *to free, release.* Pesik. R. s. 42 הספינה . . . ולא תטריח עליה לְפַנּוֹתָהּ (not התטריח) thy friend's ship has been seized (for public service), and wilt thou not take pains to release it? ועכשיו של אחרים הוא פּוֹנֶה and now he releases other men's ships, and shall not his be released.?—*Part. pass.* פָּנוּי; f. פְּנוּיָה *vacant, empty, free.* Ber. 43^{a} אין בית הבליעה פ' his œsophagus is not free (which makes speaking dangerous). Y. Kil. III, beg. 28^{c} נקב אחד פ' וכ' . . . אי אפשר it is not possible that there should not be one cavity free for planting &c.; Y. Sabb. IX, 11^{d} bot. פניי . . . אפשר (corr. acc.). Num. R. s. 14 והיה הבית פ' and the house was empty (none at home); a. fr.—V. פָּנִי.

Pi. פִּינָּה 1) *to empty, remove, transfer.* Sabb. III, 5 המיחם שפִּינָּהוּ וכ' in the kettle which one has emptied (or: which one has removed from the oven) &c.; ib. 41^{a}

המיחם שפ׳ מכנו מים וכ׳ in the kettle out of which one has removed the hot water. Ib. XVIII, 1 מְפַנֶּה אפי׳ וכ׳ you may clear away (on the Sabbath) even four or five piles . . . to make room for guests. Y. Gitt. VIII, 49d top אם איש מְפַנֶּה ... if the court belongs to the wife, the husband (after divorce) must vacate it, ושל איש אשה מְפַנָּה and if it belongs to the husband, the wife must vacate it; מי מפנה מפני מי which of them must vacate it for the other? Taan. 21a בקשו תלמידיו לְפַנּוֹת את וכ׳ his disciples wanted to move his bed first and then his furniture; פַּנּוּ את הכלים וכ׳ move the furniture first. Ab. III, 4 מפנה לבו לבטלה empties his heart (of serious thoughts to make room) for frivolous subjects. Sabb. 149a (ref. to Lev. XIX, 4, v. supra) אל תְּפַנּוּ אֶל מדיתכם do not remove God from your minds (to make room for idols). B. Kam. 81b מְפַנֶּיהוּ לשדה וכ׳ he must remove the corpse to &c. Y. Maasr. II, 49d רוצה אדם לפנות עסקיו וכ׳ (ed. Krot. רוצה הוא אדם לפנות; ed. Zyt. לפלה, corr. acc.) a man is anxious to dispose of his goods in the first place he strikes &c.; a. fr.—2) *to free, acquit.* Tanḥ. Vayikra 6 פ׳ לקרתני ולבן פלטרין וכ׳ he acquitted the commoner, but convicted the courtier. Ib. לקרתני פְּנִיתִי וכ׳ I acquitted the commoner, because he knows not the royal customs; a. fr.

Nif. נִפְנָה 1) *to turn.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 נִפְנֵיתִי לכאן וכ׳ I turned in all directions, and there is no redeemer but thee; Yalk. Sam. 157; a. e.—2) *to be removed, to die.* Gen. R. s. 98 שהיה נ׳ מן העולם who was going to die. Tosef. Par. III (II), 8 נ׳ בני my son is dead (v. infra); a. e.—3) *to be free, at leisure.* Ib. לכשאֶפָּנֶה לך when I shall have leisure for thee, i. e. I shall take revenge on thee, when opportunity offers; אמר לו כשתִּפָּנֶה said he to him, when thou shalt be at leisure (or when thou shalt be dead, v. supra); ib. (Vers. of R. S. to Par. III, 8) לא נ׳ בני שחנריב שמשו my son has found no leisure (to take revenge), for his sun has set (he is dead). Ab. II, 4 אל תאמר לכשאפנה אשנה שבא לא תפנה say not, when I shall be at leisure, I will study; may be thou wilt never find leisure; a. fr.—4) *to ease one's self.* Sabb. 82a הנצרך לְפַנּוֹת ואינו נפנה (Alf. להתפנות) he who feels the want of easing himself, and is not relieved; ib. הנצרך לפנות ואינו יכול לפנות. Ber. 62a נִפְנִין, v. supra; a. fr.—5) *to be released.* Pesik. R. l. c., v. supra.

Hif. הִפְנָה *to vacate.*—*Part. pass.* מוּפְנֶה *a) free, disengaged, single.* Yeb. III, 5 שלשה אחין ... ואחד מ׳ three brothers two of whom were married to two sisters, and one is free (unmarried or married to one who is a stranger to his brothers' wives); Y. ib. III, 4d top; a. e.—*b)* (dialectical exegesis) *free for interpretation, unnecessary for the plain sense or context.* Nidd. 22b וריצר מ׳ משני צדדין מ׳ ... ומ׳ גבר בהמה *vayitser* is free for interpretation on both sides, it is free with regard to man (Gen. II, 7, because man's creation is mentioned in ויברא, ib. I, 27), and free with regard to beasts (ib. II, 19, their creation being stated in ויצר, ib. I, 25). Ib. כל גזירה שוה שאינה מופנה כל עיקר וכ׳ analogous words which are not entirely free (in both texts) cannot be made the basis for interpretation as *g'zerah shavah* (v. גְּזֵרָה). Ib. מ׳ מצד אחד free in one of the texts; Sabb. 64a; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּנָּה 1) *to be vacated, cleared, removed.* Y. Naz. IX, 57d bot. כל הקברות מִתְפַּנִּין וכ׳ all graves may be vacated (transferred), except &c.; Treat. S'maḥ. ch. XIV.—2) *to be released.* Pesik. R. l. c. כדי הוא (ש)תִּיתְפַּנֶּה he deserves it to have his ship released (ed. Prag כדי הוא שתתפנה he deserves to be released).

פְּנָא I, פְּנֵי ch. same, 1) *to turn to* or *from; to go.* Targ. Y. Gen. XXIV, 49 (O. *Ithpe.*). Targ. O. Deut. XXIX, 17 (Y. I *Ithpe.*). Targ. O. Gen. XXIV, 63 לְמִפְנֵי רמשא (ed. Amst. למִתְפְּנֵי *Ithpa.*) towards evening; a. fr.—Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 30 כְּמִפְנֵי רמשא at the turn (approach) of the evening. Gen. R. s. 63 מִפְנֵי רמשא דערובתא . . . שלח sent letters to Tiberias (to reach the elders) towards the evening of Friday; (Y. Ter. VIII, 46b bot. בערובתא עם (מטמעי שמשא); a. fr.—2) *to remove, empty,* v. infra.—3) *to ease one's self.* Ber. 62a דבעינא למִפְנֵי (Ms. F. לאַפְנוּיֵי *Af.*).

Pa. פִּנֵּא 1) *to clear, empty, remove.* Targ. Y. Gen. XXIV, 20 Ar. (ed. ורוקנת; h. text ותיצר). Targ. Ps. LXXX, 10 (ed. Wil. פִּנֵּי *Pe.*). Targ. O. Gen. XXIV, 31 (Y. *Pe.*). Targ. Is. XL, 3; a. fr.—*Part. pass.* מְפַנֵּא *clear, levelled.* Targ. Gen. XIV, 17 (O. ed. Vien. מְפָנָא *Af.*).—Ber. l. c. פַּנּוּ לי דוכתא Ms. M. (ed. פַּנֵּי, v. Rabb. D. S. a. l. note) clear a place for me. Taan. 20b בעי לְפַנּוּיֵי wanted to remove it (the wine); משכיה בשמעתא עד דפַנְּיֵי he kept him engaged in discussion on a tradition until he had removed it. Lam. R. to V, 1 (expl. ערי, Ps. CXXXVII, 7) פַּנּוּ פנון clear, clear (the place, with ref. to ותיצר, Gen. XXIV, 20, v. supra), contrad. to פגר; Pesik. Zakhor, p. 26a פאטן (read פַּאנוּן); ib. ʿĂniya, p. 135a; Pesik. R. s. 32; a. fr.—2) *to free, acquit.* Y. Ber. IX, 13a sq. פַּנְיָן יתיה, v. הֵיוּ. Y. Taan. I, 64b bot. מה מיעבד ומְפַנְּיֵיהּ what to do in order to release him (from prison); תא לך פַּנְיֵי בעלך here is money for thee, release thy husband; a. e.—3) *to ease one's self.* Y. Sabb. VI, 8c bot. עאל לְפַנּוּיֵי (not לפוניה) went to ease himself (v. infra).

Af. אַפְנֵי 1) *to turn, direct; to take aside.* Targ. II Sam. III, 27. Ib. VI, 10. Targ. Josh. XXIV, 23; a. fr.—2) *to vacate, free* (one's mind); *to take time.* Targ. Nah. II, 9 ליח דמַפְנֵי וכ׳ none take time to stand still.—Esp. *to make a text free for interpretation, to use as* מוּפְנֶה (v. preced.). Nidd. 22b ויברא לגופיה ויצר לאַפְנוּיֵי *vayibra* (Gen. I, 27) is needed for its own sake (to state the fact), *vayitser* (ib. II, 7) is to be used for interpretation. Sabb. 64a בגד ועור ... שמע מינה לאפנויי ... what need was there to mention 'garment and skin' again in connection with creeping things? Learn from it, that it is to be used for exegetical purposes. Ib.; Snh. 40b לאו אפנויי וכ׳ לאו, v. לָאו; a. fr.—Part. pass. מַפְנֵי. Sabb. l. c. מ׳ דאו לא מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. ומופנה דאו לאו מופנה) it is free for exegesis, for if it were not free (but needed for its own sake) &c. Ib. דמת נמי אפנויי מ׳ ed. Sonc. a. Ven. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. מיפנה) 'garment and skin' in connection with corpses is likewise (unnecessary, and) free for exegesis; a. fr.—3) *to ease one's self.* Ib. 140b לא תֵּיפְנוּן הכא דמַפְנֵי וכ׳ do not go out to the same place that your men use &c. Ber. 62a, v. supra.

Ithpe. אִיתְפְּנֵי, אִתְפְּנֵי *to turn; to go away.* Targ. Ex. III, 3 sq. Targ. Jud. XIX, 8; a. fr.—Kidd. 65a עד דמִיתְפְּנֵי פיסחא (prob. to be read: עד מ׳) until Passover is past.

לִפְנֵי, מִפְּנֵי, v. פָּנִים.

פְּנֵי II, פָּנֵי m., **פַּנְיָא (פַּנְיָה)** I c.=h. פָּנוּי 1) *free* (from service). Targ. Deut. XXIV, 5 (O. ed. Berl. פָּ; h. text נקי).—2) *empty*. Gen. R. s. 65, v. סוּלַּפִּירְתָּא; Koh. R. to V, 10; Yalk. Gen. 115; a. e.—3) *turning around, restless*. Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 (expl. אפפוני ib.) פניא אנא מן עקיא (ed. Bub. פנייא מן עקתא אנא) I am restless on account of troubles.

פַּנְיָא, פַּנְיָה II m. (פְּנֵי; sub דרמשא or דשמשא) *afternoon, sunset, evening; first part of the night*. Targ. O. Gen. XLIX, 27. Targ. Y. Lev. VII, 16. Targ. Y. Deut. VI, 7; a. e.—B. Mets. 49a אפ׳ דמעלי שבתא הוה it was on a Friday towards evening. Yoma 14b ולפ׳ מדו ליה and towards evening they sprinkle upon him; ib. 19a לבחדרי פ׳, להדרי פ׳; a. e.

פַּנְיָא III pr. n. נְהַר פ׳ *N'har (Canal of) Pania* in Babylonia. Gitt. 65b bot.

פַּנְיָאס, v. פַּנְיָיס.

פְּנִינוּתָא, פְּנִיוּתָא f. (פְּנֵי; cmp. פְּנַאי) *turning away from everything, special business*. Targ. Y. Lev. XX, 6 (cmp. פְּנָה); ib. 3 (פְּנִינָה); 5; a. e.

פְּנֵיו, v. פְּנַאי. [Y. Sabb. IX, 11d bot., read: פְּנוּי, v. פְּנָה]—לְפַנֵּיו, v. לִפְנִים.

פַּמְיָס, פַּנְיָאס, פַּנְיָיס pr. n. pl. *Paneas* (Cæsaræa Philippi, modern Bânias), a city in the north of Palestine. Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 מערת פניאס (not סניאס); (Y. II אפמים, אפמיס; ib. 10 אפמיאם, v. אַפַּמְיָא). Targ. Cant. V, 4 פָּמְיָאס (some ed. פָּמְיָס). Targ. I Chr. XXI, 2 (h. text דן).—Y. Shebi. IX, 38d bot. דיקלידינוס אעיק לבני פנ׳ Diocletian oppressed the inhabitants of P. Y. Dem. II, 22d top. Gen. R. s. 63 בחדא פנ׳ ... נחת (Var. פמ׳) he (Diocletian) came down and made his stay at P. Meg. 6a; Bekh. 55a לשם זו פמ׳ Leshem is P.; Tanḥ. Ki Thissa 14 ליש זו פ׳ Layish is P.; Pirké d'R. El. ch. XXVII דן הוא פ׳ Dan is P.; Midr. Sam. ch. XXXII (ref. to דנה, II Sam. XXIV, 6) דנה פ׳. Gen. R. s. 33 מערת פ׳ ... מעיין the spring ... of the cavern of P.; Bekh. l. c. יורדן יוצא ממערת פ׳ the Jordan issues from the cavern of P.; B. Bath. 74b.—Yalk. Deut. 820 (Moses prays) אכנס לה במחילה מתחת לפמיס ... let me enter Palestine by the cave of Cæsarion, which is below P.; Mekh. B'shall., ʿĂmal., s. 2 לפניי ולפנים (corr. acc.); a. fr.—Tanḥ. Naso 10; Num. R. s. 11 (ref. to Num. VI, 24) יברכך ... וישמרך שלא תהא עשוי במדינת פ׳ וכ׳ the Lord bless thee with wealth, and guard thee, that thou be not forced (to take office) in the city (or district) of P., and no *zimia* (v. זִימְיָא) be decreed over the city, and they say to thee, give gold (a reference to Roman extortions, v. supra).

פָּנִים c. pl. (b.h.; פָּנָה) *front, face; countenance, person*. Pesik. Baḥod., p. 110a, a. e. זנצפ (פ׳ זעפוף), v. זָנַח. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2; Yalk. Ex. 258, v. חָשׁוּךְ. Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLI, 56) אין פְּנֵי הארץ אלא בזמן עשיריים 'the face of the land' means the wealthy; שאדם עשיר יש לו פ׳ שמחים וכ׳ when a man is rich, he has a countenance which is glad to see his friend, but when he is poor אין לו פ׳ לראות וכ׳ he has not the face to see (his friend), because he is ashamed &c. Keth. 7b והוא שבאו פ׳ חדשות provided a new face appears, i. e., a person that has not attended the wedding festivities before this. Ib. 8a אי איכא פ׳ חדשות if there is a new guest.—B. Kam. 96b פ׳ חדשות באו לכאן things have assumed a new face, i. e. the object after its transmutation is no longer the same as the one stolen; a. v. fr.—נשא פ׳; גלה פ׳ &c., v. נָשָׂא, גָּלָה &c.—Cant. R. to VII, 9 פ׳ מהדרין, v. פָּנָה.—לחם הפ׳, v. לֶחֶם.—Euphem. פ׳ של מטה, or פ׳ *pudenda*. Sabb. 41a. Ber. 24a פניה וכולה לכסות she can cover her nakedness &c. Nidd. 14b; a. fr.—Trnsf. *aspect, manner, way of interpretation*. Cant. R. to II, 4 התורה שנדרשת מ״ט פ׳ טהור ומ״ט פ׳ טמא the Torah on the laws of which arguments are held, forty-nine in favor of 'clean' (permitted), and forty nine in favor of 'unclean' (forbidden); Num. R. s. 2 תורה שהיא נדרשת מ״ט פ׳ the Torah which is interpreted in forty-nine ways; a. fr.—לְפָנִים *a) for appearance sake, formally*. Meg. 12a הם לא עשו אלא לפ׳ אלא לפ׳ ... they (in bowing to the idol) acted merely for show (yielding to force), so the Lord dealt with them merely formally (not in full earnest, ref. to Lam. III, 33).—*b) in front*; (of time) *before this, in the past*. Ḥag. II, 1 מה לפ׳ ומה לאחור what was before (creation), and what will be in the future (when the world will be no more; Gen. R. s. 1 מה בי״ת זה סתום ... ופתוח מִלְּפָנָיו וכ׳ as the letter ב (of בראשית, Gen. I, 1) is closed on all sides and open in front, so art thou not permitted to ask what is above and what is below, what was before and what will be hereafter; [oth. opin. מה לפ׳ ומה לאחור what is in the extreme east beyond the sphere, and what in the west; v., however, Rashi to Ḥag. l. c. (11b), a. ib. 16a].—Ber. 5b לפני מטתי in front of my bed, expl. סמוך למיטתי immediately after rising. Ib. 7a, a. fr. יהי רצון מִלְּפָנֶיךָ (abbrev. מ״ר) may it be thy will. Ib. יהי רצון מִלְּפָנַי may it be my will. Ib. שלשה דברים בקש משה מִלְּפָנֵי וכ׳ for three things Moses prayed before the Lord. Ib. I, 4 שתים לְפָנֶיהָ two benedictions preceding it (the reading of the Sh'm'a); a. v. fr.—Sifra Vayikra, Ḥobah, Par. 13, ch. XXIII אמש ושִׁלְפָנַיו ושִׁלְפָנִים yesterday and the day before yesterday, and the day before that.—לִפְנֵי עִוֵּר (also לפני only, v. עִוֵּר I) *the law prohibiting an act which may lead a person to sin* (Lev. XIX, 14). Ab. Zar. 14a אל׳ מפקדינן אל׳ ולירחוש ... דל׳ לא וכ׳ (Ms. M. אל׳ עור) but should we not apprehend, that he might sell (the incense) to others, who will burn it for idols? Said A., we are commanded to guard against an act directly leading to sin, but not against one that may indirectly cause sin; ib. 21a.—מִפְּנֵי *for the sake of, on account of*; מפני ש־ *because*. Sabb. II, 5 מ׳ שהוא מתיירא מ׳ גזים וכ׳ because he is afraid of invaders, or of an evil wind. Ber. I, 3 וסכניתי בעצמי מ׳ וכ׳, v. סָכַן II. Ib. 3a מ׳ מה נכנסת וכ׳ why didst thou enter these ruins? Ib. מ׳ שלשה דברים for three reasons; מ׳ חשד because you give cause to suspicion; מ׳ המיפולת because debris may fall on you; מ׳ המזיקין on account of demons; a. v. fr.—בְּפְנֵי *in the presence of*. Ib.b ב׳ המת in the presence of a dead person. Ib. 31b המורה הלכה ב׳ רבי he who gives a decision in his teacher's presence; a. v. fr.—Kidd. 64b הנידר עד לִפְנֵי הפסח וכ׳ הנידר עד פְּנֵי פסח וכ׳;

if one says in his vow, 'until *p'né* (*lifnê*) Passover', R. M. says, he is bound until Passover begins; R. J. says, until it is passed; Kidd. 65[a], v. פָּנֵי I.

פְּנִים m. (b. h., v. I Kings VI, 29; preced., cmp. ἐνώπια) [*that which is in front of you when you enter,*] *inside, interior*; לְפָנַי (ן)לִפְנֵי *the innermost.* Tosef. Yom. II, 5 חרו מסיקין מבחוץ והיה נאפה ונרדה מבפ׳ they heated the oven towards the outside (placed the fuel in front), and it (the show-bread) was baked and shoveled out from the interior; Yoma 38[a], v. נָסַק. B. Mets. 16[a] זו אינה צריכה לפ׳ this (question) need not be brought inside (the college); צריכה לפ׳ ולפני לפ׳ it must be brought inside and even to the innermost. Y. Kil. IX, 32[b] bot. לפ׳ . . . יכנס let R. H. the elder go into the interior (to the front benches); לפ׳ ממני ר׳ . . . לפ׳ ור׳ ישמעאל . . . לפני לפ׳ in front of me?; R. H. . . . to the interior, R. I. . . . to the innermost (the very first); Y. Keth. XII, 35[a] bot. לפני ולפ׳. Y. Yeb. VI, 7[c] אחותו (מ)בפ׳ וכ׳ לצולם הרא a priest's sister is always inside (a member of the priestly family), until she steps outside (by marriage). Sabb. I, 1; a. v. fr.—לפ׳ משורת הדין, v. דִּין II.—Esp. *the Temple precincts, the Temple and the priests' court*; לפני ולפ׳ *the innermost, Holy of Holies.* Ab. Zar. 50[a] בעינא כעין פ׳ (for a gift to an idol to be permanently forbidden for use, even after cancellation,) it is required that it be like the offerings in the interior Temple (sacrifices, incense &c., to the exclusion of votive gifts like candles, jewels &c.). Men. 9[a] לא בעיא בפ׳ must not necessarily be done within the Temple precincts, opp. to חוץ לחומת העזרה. Ib. נהי . . . פ׳ מיהת בעיא although it may be done by a non-priest, it must at least be done within &c. Y. Yoma V, 42[b] bot. כלפי לפ׳ towards the interior; a. fr.—Ib.; Y. Kil. VIII, 31[c] bot. מיהו מבפ׳ (מהו) מבחוץ does it belong inside (to the Holy of Holies) or outside (to the Holy)?, v. טְרַקְסִין.

פְּנִימוֹן pr. n. m. *P'nimon.* Y. Ter. III, end, 42[b] אבא פ׳ Abba P.—Num. R. s. 9 (Tosef. Sot. I, 1 Var. ed. Zuck.; Sot. 4[a] פלימו, Y. ib. I, 16[c] bot. מינירמין).

פְּנִימִי m., **פְּנִימִית** f. (b. h.; denom. of פְּנִים) *inner, interior, innermost, central.* Erub. 65[b] ישראל ונכרי בפ׳ וכ׳ if an Israelite and a gentile live in the inner court, and an Israelite in the outer court. Ib. במקומו מהו פ׳ dare the resident of the inner court move things within its precincts? Tanh. Naso 5 פתח את הפ׳ וכ׳ he opened the central door and went to the outer room. Zeb. 51[a], a. fr. מזבח הפ׳ the inner altar (in the Holy); a. v. fr.—Gen. R. s. 21 (ref. to פלמוני, Dan. VIII, 13) תרגם עקילס לפ׳ . . . לפנים ממלאכי וכ׳ Aquila translated it 'to him who was inside', which means Adam whose partitioned seat was in front of the ministering angels (v. פְּנִים); Yalk. Dan. 1066.—*Pl.* פְּנִימִיִּים; f. פְּנִימִיּוֹת. Zeb. 52[b] דמים הפ׳ blood to be sprinkled in the Holy; שיריים הפ׳ the remnants of blood sprinkled in the Holy. Tam. I, 4; Y. Yoma II, 39[c], v. אָבַל; a. fr.

פניקא, Lev. R. s. 26 some ed., v. פָּגְנִיקָא.

פְּנִיקְטִין m. pl. (παννύκτοι=παννύχιοι, S.) *all-night watches* (*pervigilia*), in gen. *camps.* Targ. Ps. LXVIII, 30 מפניקטיהון Ar. a. Ms. (ed. מפניקטי, ed. Wil. פְּנִי, corr. acc.).—Lev. R. s. 1 מיתוך פניקטיהן . . . היו אומות העולם (some ed. פְּנִינוּק) the nations were in danger of hearing the voice of divine revelation and being frightened out of their camps (Tanh. T'rum. 9 לתוך אהליהם), v. חָרַז.—Gen. R. s. 16 in three things Greece was in advance of Rome, בנימוסין ובפניקטין וכ׳ Ar. (Ms. Paris בפנקיטין, ed. בפנקיסין, בפנקסון, corr. acc.) in laws, in the arrangements of camp vigils &c.

פְּנִיקְיָא pr. n. (Phœnicia) *Phœnicia.* Gen. R. s. 90 end, v. פְּלַסְטִינִי.

פְּנַךְ, *Pa.* פַּנֵּיךְ *to drive on, speed.* Targ. Jud. V, 22.—Part. pass. מְפַנָּךְ, *pl.* מְפַנְּכִין. Targ. Nah. III, 2. Targ. Jer. LI, 27.

פָּנָס m. (φανός) *torch; lantern.* Kel. II, 4 פ׳ שיש בו וכ׳ a lantern which contains a receptacle for oil; Tosef. ib. B. Bath. VII, 11 פ׳ של זכוכית וכ׳ a glass lantern &c. (v. פּוּקְטוֹ). Tosef. Ber. VI (V), 7 פָּאנָס ed. Zuck. (Var. פנס); Ber. 53[b]; Y. ib. VIII, 12[b] bot. Ex. R. s. 15 הרח נוטל הפ׳ וכ׳ he (the Lord) took the torch and carried light before them (ref. to Ex. XIII, 21). Ib. s. 25 בשר ודם תלמוד טועין פ׳ וכ׳ among human beings, the pupil carries the light before his teacher; not so the Lord &c.; a. fr.—*Pl.* פְּנָסִין. Gen. R. s. 3, beg. הדליק נרות ופ׳ lighted lamps and torches. Ib. s. 68 כבו את הנרות כבו הפ׳ put out the lamps, put out the torches. Koh. R. to XII, 7 הדליק נרות ופ׳ לשמה וכ׳ he lighted lamps and torches in the name of Rome (as an augury for a war against Rome), and they would not burn; a. e.

פנסמה, Y. B. Bath. VIII, 16[a] בעי מימר פ׳, read: פְּשָׁטֵיה, v. פְּשַׁט.

פנע, Y. Maasr. II, 49[d] לפנע ed. Krot., v. פָּנָה *Pi.*—Targ. Jer. XXIII, 29, v. נָפַע.

פָּנַק (b. h.; cmp. פּוּק) [*to go out,*] *to be a freeman; to live in luxury* (cmp. חָטָא I).

Pi. פִּנֵּק 1) *to treat as a freeman, to indulge, spoil by indulgence.* Gen. R. s. 22 (ref. to Prov. XXIX, 21) שמְפַנֵּק וכ׳, v. מָנוֹן; Yalk. Prov. 962 (ib. 961 ממתק).—2) *to treat tenderly; to cultivate, improve, embellish.* Sifré Deut. 306 מְפַנְּקִים; Yalk. ib. 942, v. עָדַן; a. e.—*Part. pass.* מְפוּנָּק *delicately reared.* Mekh. Mishp. s. 8, v. עָדַן; Yalk. Ex. 339. Lev. R. s. 19 הרת מפ׳ ומת ביד he was delicate (unused to hardship), and died under their hands.

פְּנַק ch., *Pa.* פַּנֵּק same. Targ. Is. XXIII, 4. Targ. Esth. II, 9. Ib. 12; a. fr.—Part. pass. מְפַנַּק q. v.—V. אִסְפַּנְיָקָא.

Ithpa. אִתְפַּנַּק, *Ithpe.* אִתְפְּנִיק 1) *to delight one's self.* Targ. Ps. XXXVII, 4; 11; a. fr.—2) *to play the nobleman, be imperious.* Targ. Prov. XXIX, 21 מִתְפְּנִיק בן וכ׳ he who plays the gentleman in his youth, will become a servant and finally be driven out (h. text מְפַנֵּק).

פְּנַקַּאי, v. פִּינְקַאי.

פנקיסין, פְּנַקְטִין, v. פְּנִיקְטִין.

פְּנַקְסָה, פְּנַקְסָא, פִּנְקֵס, v. sub פִּין.

פַּנְקְרִיסִין, פַּנְקַרְסִין m. pl. (πάγχρυσος) [*all-gold,*] name of *a fruit*, prob. *apricots*. Y. Sot. I, 17[b] top יפה מפ׳ וכ׳ . . . better were the late fruits . . . than the apricots &c.; ib. IX, 24[b] bot.; (Y. Peah VII, 20[a] bot. מפרסקין). Y. Sabb. III, 5[d] וטעמן יפה כפ׳ and their taste was as delicious as that of apricots; Y. Ter. II, 41[c] bot. (corr. acc.).—Y. Ab. Zar. II, 41[d] שלהן . . . פ׳ apricots pressed by gentiles (prob. to be read, as Bab. ib. 38[b]; Tosef. ib. IV (V), 11 קַפְּרִיסִין).

פַּנְרְתָּא, Targ. II Esth. I, 2, v. פַּרְוָתָא.

פַּנְתָּא, v. אַפַּנְתָּא.

פַּנְתַּר, פַּנְתֵּיר m. (πάνθηρ) *panther* or *leopard*.—*Pl.* פַּנְתֵּירִין. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 (expl. ערב ib.) מין חיה הוא ושמה פ׳ והבריאן וכ׳ (והבריאו not) it is a species of wild beasts named leopards, and the Lord sent them &c.; Yalk. ib. 820.

פַּנְתִּירִי m. (preced.) [*spotted stone,*] name of a *jewel* (corresp. to h. ישפה). Targ. O. Ex. XXVIII, 20 ed. Berl. (ed. פַּנְטִירִי; Y. אַפַּנְטוּרִין, ed. Vien. אפנטורע, corr. acc.); ib. XXXIX, 13 (ed. Vien. פַּנְתֵּירֵי, corr. acc.). Targ. Ez. XXVIII, 13 פַּנְתֵּירִין.

פַּנְתִּרִין, פַּנְתִּרִי, פַּנְתַּר, v. preced. wds.

פַּס pr. n. m. = אָפֵּס, *Pas*, name of two Amoraim. Y. Taan. IV, 68[a]. Y. Yoma V, 43[a] bot.—Y. Kidd. III, 64[a] bot. (v. Fr. M'bo, p. 122[a]).

פַּס I, v. פְּסַס.

פַּס II m. (b. h.; פָּסַס) 1) *strip, stripe*.—*Pl.* פַּסִּין, פַּסִּים. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 3 sq., a. Ps. LXVI, 5 sq.; v. עֲלִילָה) why 'did they hate him'? That (in the course of events it should come about that) שיקרע הים לפניהם פ׳ פ׳ the sea be rent before them in strips (ed. Wil. פַּסִּים פַּס ים *passim* alludes to 'strip of the sea').—Esp. (cmp. פָּרָק) פס יד, *palm, the hand from the wrist to the tip of the finger*; פס רגל *the foot to the ankle*, interch. with פַּסַּת, פִּיסַּת (constr. of פִּסָּה). Ib. (expl. פסים, Gen. l. c.) שהיתה מגעת עד פס ידו the coat reached with its sleeves to his wrist; בפס ידו . . . שהיתה it was very fine and light, and could be (compressed and) hidden in his hand (cmp. מִלְמָלָה). Meg. IV, 8 (24[b]) נתנה . . . על פס ידו if he placed the T'fillin on his forehead or on his palm. Yoma 87[a] (play on הִתְרַפֵּס, Prov. VI, 3) [read:] אם ממון יש לו בידך התר לו פַּסַּת יד וכ׳ if thou owest him (whom thou hast wronged) money, untie thy hand to him (pay him), if not (if thou hast otherwise wronged him), get several friends around him (to ask his pardon in their presence); B. Mets. 115[a]; B. Bath. 173[b]; Yalk. Prov. 938. Gen. R. s. 78 (play on מִתְרַפֵּס בִּרְצִי, Ps. LXIV, 31) מתיר את הפס ומתרצה בכסף he (Edom-Rome) opens his hand (for bribery), and is appeased with silver; Ex. R. s. 35 מתרת את הפס וכ׳ she (Rome) opens &c.; Yalk. Ps. 800 שפושטין פסת יד . . . ואין עושין רצון וכ׳ they stretch forth their hand to accept silver, and then do not what the givers desire; Pes. 118[b] שפושטין פסת יד וכ׳ Ms. M. (ed. שפושטין יד). Yoma 47[a] ירדו על פ׳ up to his wrist, v. חָפָה; Sifra Vayikra, N'dab., ch. X, Par. 9 חופה את פס ידו וכ׳ he bends his hand (grabbing) in the pan &c. Ohol. I, 8 שלשים בפס חרגל thirty joints in the foot. Yalk. Sam. 143 חלילה . . . פ׳ יד ופ׳ רגל ועקב מגולין never were their wrists or their feet or their heels seen uncovered; Midr. Sam. ch. XXV (corr. acc.); a. fr.—2) *partition, board, barrier*. Erub. 5[a] אם יש שם פס ארבעה if a bar of four handbreadths is left or placed above the breach. Ib. 10[b] עושה פס גבוה עשרה וכ׳ he cuts a board ten handbreadths high and four cubits long &c.; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. II, 1 עושין פ׳ לבירות וכ׳ you must place partitions around watering stations in the shape of four corner-pieces &c., v. דְּרוֹמַד. Ib. 11[a] פַּסֵּי בירות the partitions of watering stations; a. fr.—[Maasr. I, 7, v. פֵּץ.]—3) *pl.* (v. פִּיסִים) *tax*; פַּסֵּי חצר town tax (used for maintaining the safety of the town). Tosef. Peah IV, 9 לפ׳ החצר לשנים וכ׳ ed. Zuck. (ed. לענין, corr. acc.) in order to be assessed for the town tax one must have been a resident for twelve months; B. Bath. 8[a]; Y. Peah VIII, 21[a] bot. לפסין ולצדקות for the town tax and for the charities, expl. for the salaries of public school teachers; Y. B. Bath. I, beg. 12[d] לפסים ולזרמיות for town tax and town fines.

פַּס, פַּסָּא, פְּסָא, פַּסְפַּ׳ ch. same, 1) *strip, stripe*.—*Pl.* פַּסֵּי. Targ. O. Gen. XXXVII, 3; 23 (ed. Berl. פַּסֵּי, פְּסֵי). Targ. II Sam. XIII, 18 (ed. Wil. פַּסֵּי).—2) פ׳ ידא *palm*; פס רגלא *foot*, v. פִּיסְתָּא.—3) *piece, portion; bread*. Bekh. 43[b], v. סְקִיפָּס. Lam. R. to III, 16 Ar., v. פְּטִילִיק.—Y. Ber. VI, 10[b] bot., v. פִּיסְתָּא.—4) (from its shape, cmp. כַּף) *spade* or *shovel*. Lev. R. s. 24; s. 25 Ar., v. מַכּוּשָׁא II.—*5) פ׳ דביר (v. preced.) *watering station*. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 3 ושריין כמין פ׳ דב׳ (not דבר) and they rest as it were at a watering station; (Y. II על פום דבירוי).

פְּסָא, v. פְּסֵי.

פַּסָּאנִי, v. פְּסִיוֹנִי.

פְּסָאקָא pr. n. *P'saḳa*, surname of one R. Yitsḥaḳ. Lam. R. to I, 9 ר׳ יצחק פ׳ (Yalk. Is. 302 יצחק פסיקתא); cmp. פְּסַקְתָּא.

פָּסַג, *Pi.* פִּסֵּג 1) *to divide, branch off*; denom. פְּסִיגָה. Par. XI, 9 מְפַסְּגוֹ ואוגדו he severs the stalks of hyssop and ties them; פְּסָגוֹ ולא אגדו if he severed, but failed to tie them.—2) (denom. of פְּסִיגָה) *to cut off sprays, to thin*. B. Kam. 119[b] מְפַסְּגֵי אילנות ומפסגי גפנים (Ms. F. ומפסיקי; Ar. ומפסקי) those hired to thin trees or vines; (Tosef. ib. XI, 18 מפסקי גפנים only). M. Kat. 3[a] ארן מְפַסְּגִין באילן you must not thin trees (during the festive week; Rashi: *support the branches*); a. e.—Tosef. B. Mets. II, 28, v. infra.

Hif. הִפְסִיג *to cut one's way through branches, pass through woods, vineyards* &c., *trespass; to lead through thickets* &c. B. Kam. 81[b] מַפְסִיג ויורד מפסיג התועה . . . ויוליה וכ׳ if one loses his way in vineyards, he may cut his way through up and down &c.; מפסיג וכ׳ . . . הרואה he who sees a fellowman lost in vineyards, may make a way for him . . . until he brings him &c.; Tosef. B. Mets. II, 28 מְפַסְּגוֹ בשדות וכ׳ may lead him through fields and

vineyards. Ib. הוא עצמו ... מפסיג וכ׳ ed. Zuck. (ed. מפסג) he who is lost himself may make his way &c.

פָּסַג ch. same, 1) *to divide, cut apart.* Targ. Y. Gen. XV, 10 (O. פלג, h. text בתר). Ib. XXVI, 31. Targ. Y. Lev. I, 6; a. e.—Part. pass. פָּסִיג. Gen. R. s. 100 תִּרְעָךְ פ׳ may thy ill-luck be broken (no more evil befall thee,—which allowing the meaning 'may thy gate (תִּרְעָא) be broken', is corrected to רסוג תורעך, v. סוג ch.).—2) *to break through a snare, escape.* Gen. R. s. 79 כד שמע ... פְּסָגָא when R. S. heard the heavenly voice say *demos* (v. דִּרמוֹס II), it (the bird) escaped; Yalk. ib. 133 פשגא (Ar. הות פשגה).—B. Kam. 81b דנִיפְסוֹג that he may be permitted to break through (the vineyard), v. preced.

Pa. פַּסֵּיג, *Af.* אַפְסִיג *to divide.* Targ. Y. Lev. I, 12 וַיְפַסֵּיג (some ed. וְיַפְסֵיג; ed. Vien. וְיַסֵּג, corr. acc.). Targ. Y. I. Ex. XXIX, 17 תְּפַסֵּיג (Y. II תְּפַסֵּג; ed. Vien. תְּפַסֵּק).—Lam. R. to V, 5 פְּסַּגּ לה וכ׳ (ed. Wil. מפסל, corr. acc.) he cut him up limb by limb.

פִּיס׳, פְּסִ׳, פַּסְגָּא c. (preced.) *piece, part.* Targ. Y. Gen. XXVI, 31. Ib. XV, 10.—*Pl.* פַּסְגִּין, פְּסִ׳, פַּסְגַּיָּא, פְּסִ׳. Ib. Targ. Y. Ex. XXIX, 17; a. e.—*Fem. pl.* פְּסַגְּתָא, פְּסִ׳. Y. Ned. IV, 38d top (expl. תמחוי החוזר) פ׳ cut portions on the plate.

פִּסְגָּה f. (preced. wds., v. פְּסִיגָה) 1) *branch, bough,* opp. to אשכול the trunk with the grape clusters.—2) (b. h.) pr. n. *Pisgah,* the summit of Mount Nebo. Sifré Deut. 357 (ref. to XXXIV, 1) מה פ׳ זו מופרשת מן האשכול ואינה מופרשת וכ׳ as the branch is separate from the trunk, yet not detached, so was Moses' grave &c., v. חָאַם; Yalk. ib. 963.

פָּסַד *to cut, diminish*; פָּסֵד (cmp. פגם, פסל) *to lose in value, deteriorate.* Y. Maasr. V, beg. 51c שהן פָּסֵידִין because they spoil; חטין אינן פ׳ wheat does not spoil.

Hif. הִפְסִיד 1) *to suffer loss, to lose, be at a disadvantage.* B. Mets. III, 4, sq. אם כן מה ה׳ הרמאי if this is the law, what does the dishonest man lose (what risk does he run to prevent him from claiming more than his due)? Ber. I, 2 לא ה׳ ... הקורא he who reads the Sh'm'a after this, loses nothing; expl. ib. 10b לא ה׳ ברכות he does not lose the benedictions (he may recite the benedictions preceding and following the Sh'm'a as usual). Y. ib. I, 2b top אין תפלה מַפְסֶדֶת a prayer never loses its value. Gen. R. s. 70 נדרו והִפְסִידוּ vowed and suffered thereby. Keth. XIII, 3 אדמון אומר ... הִפְסַדְתִּי upon which Admon said, shall I be at a disadvantage, because I am a male heir?; a. fr.—2) *to injure, cause loss to.* Tosef. Bets. II, 6 שמא יַפְסִידוּ lest they do harm to the inhabitants; a. e.—[Y. Ber. IX, 14b bot. והפסיד אלא, read: והפשיר עמי, v. פָּשַׁר.]

Nif. נִפְסַד *to lose.* Pes. 50b יש זרוז ונ׳, v. זָרַז; Tosef. Yeb. IV, 8 ומַפְסִיד (*Hif.*).

פָּסַד ch. same, 1) *to be diminished, scarce.* Targ. Y. Gen. XLVII, 16 (h. text אפס).—2) *to diminish, destroy.* Targ. Ps. XLIV, 3 (ed. Lag. שלח).—3) *to ruin, spoil.* Pes. 55b פַּסְדָא לה ביעי לגבירי she (the hatching hen) has spoiled the eggs entirely (made them unfit to be eaten).—Part. pass. פָּסִיד. Ib. אכתי לא פְּסִידֵי ביעי וכ׳ (Ms. M. פסיד לה ביעא; Ms. K. לא פָּסְדָה לה) the eggs are not yet entirely spoiled.

Af. אַפְסַד, אַפְסִיד *to injure; to spoil, ruin.* Keth. 56a אירהו הוא דא׳ אנפשיה he brought the loss upon himself. B. Bath. 139b אינהו אַפְסִידוּ אנפשייהו they brought the loss &c. Sabb. 108b אַפְסוּדֵי קא מַפְסִידְנָא ליה (by salting the radish) I vitiate it. Keth. 61b אַפְסַדְתָּא לסעודתא וכ׳ (Rashi: אַפְסַדְתָּא) thou hast spoiled the king's meal. B. Mets. 117b כמה מַפְסְדָה עלייה בבית Ar. (ed. מפסיד, corr. acc.) by how much does the upper story impair (the durability of) the lower story?; a. fr.

פַּסְדָּא, v. פִּסְדָּא.

פסדיות, Y'lamd. to Gen. XXVIII, 10 sq., quot. in Ar., read: בֵּי סַדְיָוֹת, v. סַדְיָא.

פִּסָּה, constr. פִּסַּת, v. פַּס II.

פָּסָּה, v. פסי.

פִּסּוֹגָא m. (פְּסַג) *piece.*—*Pl.* פִּסּוֹגָן. Targ. Y. Ex. XII, 40; Targ. I Chr. VII, 21 בינר פ׳ at the covenant between the pieces, v. בְּתָרִים; Targ. Y. I. Lev. XXVI, 42 פִּיסּוֹגָנָא.

פסוורוס, v. פְּוֵוסָרוֹס.

פָּסַל ch. (denom. of פְּסוֹל) *to be* or *become disqualified, unfit.* Men. 100a ליפסל לירקדיש ולִיפָּסוֹל (strike out ליפסל, v. Rabb. D. S. a. l. note) let it become sacred (by being put in a sacred vessel) and subsequently become unfit (when it becomes overdue); ib.b; Yoma 29b תקדוש ותִפָּסוֹל; a. e.—V. פְּסַל.

פִּסּוּל, v. פִּיסּוּל.

פָּסוּל m., **פְּסוּלָה** f. (פְּסַל; cmp. פגם) *defective, blemished, unfit, disqualified,* opp. כשר. Zeb. II, 1 נשפך ואספו פ׳ ... if the blood was spilt over the pavement, and one collects it again, it is unfit for sprinkling. Ib. 3, v. פִּרגוּל. Ḥull. I, 4 שחיטתו פ׳ his slaughtering act is illegitimate (the animal so slaughtered is forbidden to be eaten). Ib. כשר בשחיטה פ׳ במליקה וכ׳ what is right in slaughtering, is illegal in pinching (the neck) &c. Zeb. III, 2 קבל הכשר ונתן לפ׳ if a person qualified for the service received the blood and handed it to one disqualified. Gen. R. s. 70 אליעזר פְּסוּל הבית היה וכ׳ Eliezer was the disqualified (servant) of the house, and yet it is written &c. Kidd. IV, 6 פ׳ מן הכהונה לעולם is forever unfit for priesthood (his female descendants are forbidden to priests); בתו פ׳ לכהונה his daughter cannot marry a priest; a. v. fr.—*Pl.* פְּסוּלִים, פְּסוּלִין; פְּסוּלוֹת. Snh. III, 3 אלו הן הפ׳ the following are disqualified (for judges or witnesses). Gitt. IX, 4 שלשה גטין פ׳ three kinds of letters of divorce are invalid. Zeb. III, 1 כל הפ׳ ששחטו וכ׳ if any of those unfit for priestly service did the slaughtering, his act is legal. Kidd. 77a מאי פ׳ born of disqualified parents; אילימא פ׳ לו what do you mean by 'disqualified'? Do you mean disqualified (forbidden in marriage) to him (the father)? Ib. פְּסוּלֵי כהונה persons disqualified for the priesthood (degraded priests). Y. ib. III, 64c כשרין הווהרו על הפ׳ וכ׳ qualified persons are cautioned (in the Law) not

to marry disqualified women, . . . but qualified women are not forbidden to marry disqualified men. Shek. VII, 7 הקרנין הפ׳ consecrated birds that became disqualified (or unavailable) for sacrificial purposes. Bekh. V, 1, a. fr. פסולי המוקדשים dedicated objects which became unfit for the purpose to which they were dedicated; a. v. fr.

פְּסוּל m. (preced.) *blemish, disqualification.* Yoma I, 1 שמא יארע בו פ׳ because something might happen that would disqualify him for the service of the day. Pes. 56ᵃ יש במיטתי פ׳ . . . שמא is there perhaps, which God forbid, a blemish in my couch (an unworthy person among my descendants)? Tosef. Mikv. I, 19, a. e. מקוה פְּסוּלוֹ בעצמו a bath (that has become unfit for ritual purposes) has its unfitness in itself; בן גרושה . . . שפסולו באחרים whereas the son of a divorced woman (married to a priest) owes his disqualification to others (his parents). Ib. פסולו ביחיד his (its) unfitness is caused by a single person; פסולו בבית דין by a court; Mikv. III, 1 לעולם חוא בפסולו וכ׳ it remains in its condition of unfitness until &c. Zeb. VIII, 3 אין מבריחין קדשים לבית הפ׳ we must not wittingly cause sacred meat to be brought to the place where the unfit things are burnt. Ib. X, 7 שלא יביא . . . לידי פ׳ for one must not cause T'rumah to become unfit; a. v. fr.

פְּסוּלָא I m. same. Targ. Y. I Gen. XXII, 10 (ed. Vien. פְּסוּלָה). Targ. Y. I Deut. VI, 4. Targ. II Sam. XXII, 27, v. פְּסִילָא; a. e.—Keth. 62ᵇ חס ושלום פ׳ איכא is there, which God forbid, a blemish in the family?—*Pl.* פְּסוּלַיָּא. Y. Kidd. III, 64ᵈ top הב דעתך דאית תמן מן אינון פ׳ וכ׳ be careful, for disqualifications (persons disqualified for intermarriage) are there, that thou connect not thyself with them.

פְּסוֹלָא II f. (פָּסַל) 1) *chip, block.* Targ. Is. LI, 1.—2) (v. next art.) *worthless matter, dross.* Ib. I, 22 (h. text סיגים). Targ. Ez. XXII, 18 פְּסוֹלַת constr.; a. e.—*Pl.* m. פְּסוֹלַיָּא. Targ. Ps. CXIX, 119 ed. Lag. (ed. Wil. סוֹלָיָא; h. text סגים).

פְּסוֹלָא, v. פִּיסוֹלָא.

פְּסוֹלֶת, v. פְּסוֹל, a. פְּסוֹלָא I.

פְּסוֹלֶת f. (פָּסַל) 1) *chips, stone-dust.* Y. Shek. V, 49ᵃ bot. פסל לך שתהא הפ׳ שלך 'hew for thyself' (Ex. XXXIV, 1) that the chips be thine; Ned. 38ᵃ פְּסוֹלְתָן שלך their chips be thine. Ib.; Y. Shek. l. c. מפ׳ של לוחות העשיר וכ׳ Moses became rich from the chips of the tablets; a. e.—2) *refuse, base metal, worthless matter.* Sabb. 138ᵃ נוטל אוכל ומניח את הפ׳ he takes up what is eatable, and leaves the refuse. Ib. פ׳ למעלה וכ׳ (when you sift,) the refuse is on the surface, and the eatable peas are at the bottom. Num. R. s. 16 שהפ׳ שלה משובח וכ׳ the inferior soil of Palestine was much superior to the best of &c. Ib. שכן החגרין מראין את הפ׳ וכ׳ so the merchants show the inferior goods first &c. Y. Gitt. I, 43ᵈ top (ref. to מקצות, I Kings XII, 31) מן הקוצים שבעם ומן הפ׳ וכ׳ of the thorns among the people, the refuse &c. Sifré Deut. 312 יצא מעונו פ׳ (sub. זרע) unworthy offspring came from him; Gen. R. s. 68; a. fr.—*Pl.* פְּסוֹלוֹת. Num. R. s. 7, beg., v. סְנַן.

פְּסוּק, v. פִּיסוּק.

פְּסוּק m. (פָּסַק) [*division, interval,*] *Biblical verse.* Yeb. 16ᵇ זה שר וכ׳ פ׳ this verse (Ps. XXXVII, 25) has been said by the archangel of the world. Snh. 99ᵃ אפי׳ חוץ מפ׳ זה אמר . . . even if one says, the whole Torah is from heaven, except this one verse; a. v. fr.—*Pl.* פְּסוּקִים, פְּסוּקִין. Taan. 27ᵇ משלשה פ׳ . . . הקורא בתורה he who reads from the Law, must read no less than three verses. Meg. 22ᵃ פ׳ . . . אין מתחילין בפרשה in reading from a section of the Torah you must not begin with less than three verses, i. e. you must begin with at least the fourth verse from the beginning of the section. Kidd. 30ᵃ חמשת . . . פ׳ הוו פְּסוּקֵי ספר תורה וכ׳ the number of verses of the Book of the Law (Pentateuch) is 5888; ib. והתגלח (חצירין) של פ׳ the verse beginning with *v'hithgallaḥ* (Lev. XIII, 33) marks the middle of the verses of the Pentateuch; Yalk. Deut. 855 (needs emend.). Lev. R. s. 6 בארי לא נתנבא אלא שני פ׳ וכ׳ Beeri prophesied no more than two verses, . . . and they were attached to the book of Isaiah; a. v. fr.—[Sifré Num. 131 מתחת פסוקין, v. פְּסִיקָא.]

פְּסוּקָא ch. same. Taan. 27ᵇ כל פ׳ דלא פסקיה וכ׳ you must not divide a verse which Moses has not divided, i. e. in reading you must not stop in the middle of a verse; Meg. 22ᵃ. Ib. 25ᵃ דאמר פ׳ פ׳ וכ׳ (Ms. M. פ׳ only) when he recites each verse (of the Sh'm'a) and repeats it; Ber. 33ᵇ אמר ליה פסוק לי פְּסוּקָךְ. Ḥag. 15ᵃ sq. he said to a child, tell me thy verse; a. fr.—*Pl.* פְּסוּקָן, פְּסוּקָנָא, פְּסוּקֵי. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. (expl. דלחות, Jer. XXXVI, 23) תלת ארבע פ׳ (ed. Krot. פְּסִיקָן) three or four verses. Kidd. 30ᵃ מיתא לאיתו וכ׳ פ׳ let us bring up the Torah and count the verses; בפ׳ נמי לא בקיאינן we (Babylonians) know not even the division of verses. Ib. במערבא פסקי ליה תלתא פ׳ . . . in Palestine they divided this verse (Ex. XIX, 9) into three verses; a. fr.

פְּסוּקָה m., v. preced.

פְּסוּקָה f., constr. פְּסוּקַת, v. פָּסַק.

פָּסַח (b. h.) *to leap over; to spare.* Ex. R. s. 15 שאני פוסח עליכם ימגין וכ׳ I (the Lord) will pass over and protect you. Pes. X, 5 פֶּסַח על שום שפ׳ המקום וכ׳ the Passover lamb is symbolical of the fact that the Lord passed over the houses &c.

Nif. נִפְסַח (denom. of פִּסֵּחַ) *to become lame.* Y. Ber. I, 3ᶜ bot. ונתרפא ונ׳ and became lame, but was cured; Gen. R. s. 39; a. e.

פַּסַּח, Targ. Is. XXXIII, 12 מיפסחין, v. פְּסַח.

פִּסֵּחַ, פִּסֵּחַ פִּי׳ m. (b. h.; preced. art.) *limping, lame.* Sifra Emor ch. II, Par. 3 פ׳ בין חגר וכ׳ 'lame' (Lev. XXI, 18), whether lame on both feet or on one. Sifré Deut. 126; a. e.—*Pl.* פִּסְּחִים, פִּסְּחֵי. Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to II Sam. V, 6) הסומים והפ׳ אלו הצלמים 'the blind and the

lame' means the idols; Yalk. Gen. 82 (with ref. to Ps. CXV, 5-7).

פֶּסַח m. (b. h.; preced. wds.) *Passover festival*; (sub. זבח) *Passover sacrifice, Passover meal.* Pes. V, 1 (58[a]) חל ערב פ' וכ' (Mish. ed. ערבי פסחים; Y. ed. ערב פסחים) if the eve of Passover occurred on a Friday. Ib. 2 הפ' ששחטו וכ' if they slaughtered a Passover lamb not as such. Ib. IX, 9 חבורה שאבדה פִּסְחָהּ a party that lost its dedicated Passover lamb. Ib. 5, a. fr. פ' מצרים, פ' דורות, v. הוֹר. Ib. 3, a. fr. פ' ראשון the first Passover, i. e. that celebrated on the fifteenth of Nisan; פ' שני the second (vicarious) Passover, on the eve of the fifteenth of Iyar (Num. IX, 10 sq.); a. v. fr.—*Pl.* פְּסָחִים. Ib. 10 שתי ... שנתערבו פִּסְחֵיהֶן two parties whose Passover sacrifices were mixed up. Ib. X, 6 ומן הפ' וכ' ... ונאכל שם that there we may partake of the offerings and the Passover sacrifices &c.; a. fr.—ערבי פ' (ערב), v. supra. Ib. 1; a. fr.—*P'saḥim*, name of a treatise, of the Order of Moëd, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

פִּסְחָא, פִּי' ch. same. Targ. O. Ex. XII, 11. Targ. II Chr. XXX, 18; a. fr.—Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] שתי ארבעתי כסוי דלילי פ' drank the four cups of wine customary at the celebration of the Passover night. Ḥull. 129[b] פ' זעירא the minor Passover (= פסח שני, v. preced.), the fifteenth of Iyar; פ' רבה the great Passover, the fifteenth of Nisan. Pes. 69[b] קום מהול ועביד פ' go and get circumcised, and partake of the Passover lamb; a. fr.—*Pl.* פִּסְחַיָּא, פִּי'. Targ. I Sam. XV, 4 באמרי פ' by Passover lambs (h. text בטלאים).

פסטולים, v. פִּסְטִילוֹס.

פַּסְטוֹמוֹס, v. אַפּוֹסְטוֹמוֹס.

פַּסְטוֹן m. (fossatum, φοσσᾶτον) *ditch.* Gen. R. s. 46; Yalk. ib. 82 [read with Ar.) עשו לו סיעה פ' a band made a ditch for him (as a trap).—*Pl.* פַּסָּטִין. Yalk. Kings 230, quot. fr. Tanḥ. Thazr. 9 ... יפלו לתוך הפטשין שעשו פטשין (corr. acc.) they dug ditches, saying, when the Israelites come to make war, they will fall into the ditches (Tanḥ. l. c. בורות, Var. פטשין; ed. Bub. 12 פיטסים, Mss. פוטיסין, פוטסין, read פּוֹסָטִין).—Cmp. פּוֹסָא.

פסטמא, v. פסטמא.

פַּסְטִי (?) pr. n. m., v. פַּנְטִי.

פִּסְטִילוֹס m. (pistillus) *pestle, pounder.* Yalk. Sam. 102 (ref. to הדקו Dan. VI, 25) כהדין פ' as with a pounder; Midr. Sam. ch. XI כאילין פסטילם (corr. acc., or פִּסְטִילִין, *pl.*); Yalk. Dan. 1064 פסטולים (corr. acc.).

פִּסְטִיס, פִּסְטִין, v. פִּיסְטִין.

פסמירין, v. מִסְטוֹר.

פַּסְטִלִין m. pl. (adapt. of pastilli, as if from פסל or פצל) *lozenges, sugar pills.* Yalk. Cant. 981; Ex. R. s. 41 פִּיצְטִלִין; cmp. אִיפַּסְטִלִין.

פסמא, Lev. R. s. 9, some ed. פסטטא; Yalk. ib. 493 פשטמא, a corrupt., read פַּרְנַסְתָּא.

פִּסְטִקִין, פִּסְטָקָא, v. פִּיסְתָּקִין, פִּיסְתָּקָא.

פָּסָה, פָּסַת (b. h. פָּשָׂה) *to spread, be extended.* Y. Yoma III, beg. 40[b] מאור החמה פוסה וכ' the light of the sun (dawn) spreads over the whole eastern horizon, opp. מתמר ועולה. Ib. 41[a] bot. היתה מתמרת ... של בית ופוֹסָה ויורדת וכ' ... the frankincense of Beth Abtinas rose straight in a column and then spread and came down &c.; Y. Shek. V, 49[a] top; Cant. R. to I, 14; III, 6. Ib. to IV, 14 (ref. to ואהלות ib.) [read:] שהוא פוסה כאהל (עץ) a tree which spreads like a tent. Gen. R. s. 15 (ref. to עץ החיים, Gen. II, 9) עץ שהוא פוסה על פני וכ' a tree which spread over all living things. Neg. IV, 8, a. fr. ופָשְׂתָה וכ' and the spot spread &c.; Y. M. Kat. I, 80[c] bot. וּפָסְתָה; a. fr.

פָּסָא, פָּסֵי I ch. 1) same; denom. פְּסִיוֹנָא.—2) *to split, break; to desecrate*, v. פְּרִיס ch.

פָּסָא, פָּסֵי II (= פסע, פסח) *to step.* B. Mets. 86[b] דלא מציא פָּסְיָא קניא (Ms. H. יכלה למיפסע, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) which cannot step over a reed (from fatness).—[פסי איית, v. next w.]

פְּסִיאִית, פְּסִיאַת adv. (פָּסֵי I, cmp. פְּרִיס *Pa.*) *in a persuasive manner.* Targ. Prov. XXV, 11 (some ed. פסי איית, corr. acc.).

פְּסִיאנִי, v. פְּסִיוֹנִי.

פְּסִיגָא, פְּסִיגְתָּא f. (פָּסַג; v. פְּסִיגָה) *branch, sprig.* Ukts. I, 5 פ' של אשכול שריקנה (Talm. ed. פסיגא) a sprig of a vine when stripped of its grapes.—*Pl.* פְּסִיגִין. Tosef. Peah III, 11 (expl. כתף) פ' המחוברות וכ' (ed. Zuck. בסיגין, Var. סיגין) sprigs which are joined to the trunk one above the other; Y. ib. VII, 20[a] bot. פ' זו על גבי זו.

פָּסֵיד, *pl.* פְּסִידִין, v. פָּסַד.

פְּסָדָא, פְּסֵי', פְּסִידָא m. (פָּסַד) *loss, disadvantage.* Targ. Y. Ex. XXII, 14.—B. Mets. 3[a] מאי פ' איתי ליה דלודי what loss can he suffer (through his false claim) that should induce him to confess the truth? (v. פָּסַד). M. Kat. 2[a], sq. במקום פ' where there is a loss involved (by the delay); Keth. 60[a]; a. fr.

פסידתו, Midr. Till. to IX, 1 ed. Bub.; Yalk. ib. 642, v. פַּחְדָּה.

פְּסִיוֹן, פְּסִי', פְּשִׁי' m. (פָּסָה) *spreading, extension*, esp. *spreading of a leprous spot* (Lev. XIII, 7, a. e.). Neg. I, 3; 5; 6 (פס' a. פש' interchanging). Ib. III, 4; a. fr.

פְּסִיוֹנָא I *pheasant*, v. פְּסִיוֹנִי.

פְּסִיס, פְּסִיוֹנָא II m. = h. פְּרִיוֹן. Targ. Y. Lev. XIII, 5, sq.; a. fr.—Fem. form: פְּסִיוֹנְתָא. Ib. 28 (ed. Vien. פְּסִיוֹנְתָא).

פְּסִיס, פְּסִיוֹנִי m. (φασιανός, sub. ὄρνις) [*bird from the river Phasis in Colchis,*] *pheasant* (Phasianus Colchicus).

Num. R. s. 7 מי שהיה מתאוה תרנגול או פסיון וכ' whoever desired to eat chicken or pheasant, found the taste of it in the manna. Tosef. Kil. I, 8 ופ' וכ' ... תרנגול ed. Zuck. (Var. פסאני, פַּסָאנִי) chicken, peacock and pheasant, although resembling one another, are heterogeneous birds; Y. ib. I, 27ª bot. הפיסרוני; Y. B. Kam. V, end, 5ª פי'; Bab. ib. 55ª (Rashi: *partridge*). Yoma 75ᵇ (as a species of quail, v. סְלָיו). Kidd. 31ª. Midr. Till. to Ps. IV; a. e.—*Pl.* פְּסִיוֹנִין, פְּסִיוֹנִים, פִּי'. Ib. וראשי פטומות פ' pheasants and choice of fattened birds; a. e.

פְּסִיוֹנִי, פִּי' ch. same. Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ top, v. טַוָּוסָא.—Pl. פְּסִיוֹנִין, פִּי'. Gen. R. s. 70 כמה ... כמה טווסין פ' אית לי (some ed. פוסיריני) how many peacocks, how many pheasants have I!; Koh. R. to VII, 8. Ib. to II, 8 פּוּסָאנִין.

פְּסִיחָה f. (פָּסַח) *stepping over, use of the root* פסח. Mekh. Bo, s. 11; Yalk. ib. 200, v. חָסִית II.

פְּסִיוָנְתָּא, v. פְּסִיוֹנָא II.

פְּסִיכְתָּרָא, v. פְּסַכְתְּרָא.

פְּסִיל m. (b. h.; פָּסַל) 1) *hewn image.*—*Pl.* פְּסִילִים. Y. Ber. IV, 8ª ויחללוה עובדי פ' and which idolaters have desecrated. Pirké d'R. El. ch. XXX חפ' של בית וכ' the images of the house of Pharaoh her father; a. e.—2) *chisel,* v. פְּסִילָה.—[Y. Ned. I, 37ª top; Y. Naz. I, beg. 51ª נזר פסילים, v. פְּסִילוֹס.]

פְּסִילָא ch. 1) as preced. 1.—*Pl.* פְּסִילַיָּא. Targ. Ps. LXXVIII, 58, v. פְּסָלָא.—Gen. R. s. 38, end ותבריהון לכלהון פ' (not פסילא) and broke all the idols.—2) = פְּסוּלָא I. Targ. Ps. XVIII, 27 (Ms. פְּסִילָן f. *pl.*); Targ. II Sam. XXII, 27 פְּסוּלָא.—*Pl.* as ab. Lam. R. to III, 45 מאסריא פ' (some ed. פְּסִילַאדְיָא), v. מְאִיס.—[V. פְּסִילָא.]

פְּסִילָה f. (פָּסַל) *chisel* or *gimlet.* Y. Kidd. I, 59ᵈ (expl. מרצע, Ex. XXI, 6) זה הפ' (some ed. חפסיל), contrad. to מקדח.—[Koh. R. to IX, 11; X, 20 פסילתן, some ed., v. פְּסוֹלֶת.]

פְּסִילוֹס m. (ψελλός) *one unable to pronounce certain letters, stammerer.* Lev. R. s. 10, beg. ויהי קורין איתו פ' and they called him (Amos) the stammerer; Yalk. Is. 307, v. עָמַס. Pesik. Naḥămu, p. 125ᵇ his name was Amos שהיה פ' בלשונו (not שהיו) because he hesitated in his speech.—*Pl.* פְּסִילִים. Y. Ned. I, 37ª top במקום שקוראין לנזיר נזיך ... נזיר פ' וכ' in a place where people say *nazik* for *nazir* (owing to a dialectical peculiarity), I say so: shall a Nazarite among stammerers not be a Nazarite?; Y. Naz. I, beg. 51ª.

פְּסִילוֹסָא ch. same. Pesik. Naḥămu, p. 125ᵇ; Yalk. Is. 307 הניח ... על הדרן פ' על הדרן קטיע לישנא did the Lord pass the whole world and let his inspiration rest on this stammerer, this tongueless man?; Koh. R. beg. על הדין קטיע לישנא פ'; Lev. R. s. 10, beg. Ar. (missing in ed.).

פְּסִילְתָּא, v. פְּסִילְתָּא.

פְּסִילְיָא, פְּסִילְיָה m. (v. next art.) an inferior kind of *beans* (cmp. פְּרִישׁוֹנָא). Ab. Zar. 38ᵇ פ' הרא המטליא הרא וכ' Ar. (Ms. M. פסליא; ed. פשליא) the same law applies to gentile preparations of *hemṭalia, psilia* and *sh'itha,* v. חֲמַטַלְיָא a. שְׁעִיתָא. Y. Bets. I, 60ᵈ bot. תורמוסין ופ' lupines and *psilia* (inferior beans); Y. Sabb. VII, 10ᵇ ופְּסִילְיָן and the inferior beans among them (v. Bab. ib. 74ª bot.).

פְּסִילִית, Tosef. Dem. I, 9 Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. פסליא, absent in oth. eds.), v. פְּסַלְקָאוֹת.

פְּסִילְיָה, v. preced. art.

פְּסִילְתָּא f. (פָּסַל) [*refuse,*] name of a *bean* (h. שעיעית). Y. Kil. I, 27ª top Ar. s. v. פיל (R. S. to Kil. I, 1 פְּסִילוֹתָא, פשיל'; ed. פחילת', corr. acc.).

פַּסִּים, v. פַּצִּים.

פְּסִיס, פִּסִּים, פַּסִּים, v. פַּס, a. פְּסִיסִים.—שטר פסים, v. פְּסִיס.

פסינתמיון, פסינתטון, read:

פְּסִינְתָּמוֹן m. (absinthiatum, sub. vinum) *wormwood-wine.* Tanḥ. Vayesheb 8, contrad. to קונדישון. Y. Ab. Zar. II, 41ª top המר פ' 'bitter wine' is absinthiatum; Y. Ter. VIII, 45ᶜ פסתיגון (corr. acc.).

פְּסִיס m. (פִּיס or פָּסַס) 1) *persuasion, good-will, accommodation;* שטר פ' (not פסים) *a deed of sale for accommodation, a feigned transfer* (a Hebrew adaptation of πίστις), v. פִּיסְטִיס.—2) *peg.* *Pl.* פְּסִיסִין. B. Bath. 2ᵇ Ms. M., v. נְסִיפָס; cmp. פְּסִיסִית.

פְּסִיסָא pr. n. m. *P'sisa.* Snh. 91ª, v. גְּבִינָא.

פְּסִיסִית f. (פָּסַס, cmp. פַּס II a. פְּסַפֵּס I) *a partition between courts marked off by pegs.*—*Ps.* פְּסִיסִיוֹת. Y. Erub. IX, beg. 25ᶜ הרי שהיתה החצר חלוקה בפ' if the court (common to two parties) is marked off by pegs.

פְּסִיסְפָּס m. same. Y. Ned. V, beg. 39ª [read:] אם היתה החצר חלוקה בפ' (Ab. Zar. 70ᵇ במְסִיפָס), v. preced.

פְּסִיעַ m. (פָּסַע) *bandy-legged, waddling.* Targ. Y. Lev. XXI, 18 Ar. (ed. מישחמיט ירוכיה; h. text שרוע).

פְּסִיעָא, v. פְּסִיעָתָא.

פְּסִיעָה f. (פָּסַע) *step, walk.* Ber. 6ᵇ, a. fr. פ', v. גָּמַם III. Gen. R. s. 39 ליתן שכר על כל פ' ופ' to reward him for every step. Koh. R. to VII, 2 'and the living shall take it to heart' (ib.) זה חי העולמים ... על כל פ' ופ' וכ' that means the Everliving who rewards man for every step he takes for deeds of charity. Pesik. R. s. 33 (ref. to Is. LI, 14) בן אדם שהוא מכהר בפְּסִיעָתוֹ בשביל להיפתח וכ' art thou afraid of man who hastens his step to have an opening ... and runs with hasty step, that he may not miss his bread?; Yalk. Is. 336; a. fr.—*Pl.* פְּסִיעוֹת.

Yoma 53b המתפלל צריך שיפסיע שלש פ' לאחוריו וכ' he who is in prayer (when a person enters), must pass three steps backward (when he ends his prayer), and then turn around to salute. Ib. דפסעי להו שלש פ' בכריעה אחת they made the three steps backward with one bow. Snh. 22a (he who loses his wife) פְּסִיעוֹתָיו מתקצרות has his steps shortened (his energies broken, with ref. to Job XVIII, 7). Sabb. 63b שהיו פְּסִיעוֹתֵיהֶם גסות who used to make wide steps. Num. R. s. 4; a. fr.

פְּסִיעָא, פְּסִיעָתָא ch. same. Targ. Ps. XVIII, 37; II Sam. XXII, 37; a. e.—*Pl.* פְּסִיעָתָן, פְּסִיעָן. Targ. Job XIV, 16 (not פְּסִיעוֹתַי). Ib. XXXI, 4; a. fr.—Y. Snh. VIII, 26b bot. בגין דהליך תרתין פ' הוא מפסיד shall he be at a disadvantage, because he walked two steps (into the court room)?; Y. Shebu. VII, 38a (corr. acc.); Y. Keth. IX, 33b bot.

פְּסִיפִין, פְּסִיפוֹן, Pesik. Vattom., p. 131a Ar., v. פִּרְסְפִּירְסָאר.—Lam. R. to II, 1 Mus., v. next w.

פְּסִיפָּס, פְּסִיפָּסָא, פְּסִיפְּסָא, פְּסִיפְּסָ' m. (פָּסַס, cmp. פְּסִיסִית) 1) *cut and polished stone block,* used for paving floors, *stone pavement, mosaic.* Ab. d'R. N. ch. XXVIII אבן פסי' שיש וכ' ed. Schechter (ed. פירספס) a paving block which has four polished sides (a metaphor for a many-sided scholar). Y. Sabb. VII, 10b top בשאין שם פ' where there is no stone pavement. Ib. XII, beg. 13c (Chald. dict.) פ' מקטע he who trims a paving stone (or die, v. infra). Ex. R. s. 10 בתיהם של גדולים . . . בשיש בפ' the houses of the nobles which were paved with marble or blocks; Yalk. Sam. 102 בתי השיש והפְּסִפְּסִים (*pl.*); Yalk. Ps. 820 בתי השיש ובתי הפ' (Midr. Till. to Ps. CV בתי הסיפים, v. סַף). Deut. R. s. 1 ואם בפ' הפ' וכ' and if (she wipes her hands) on the pavement, the pavement will be blackened, but her hands will not be clean; a. e.—*Pl.* פְּסִיפְּסִים, פְּסִיפְּסִין, פְּסִפְּסִ', פִּיסִ'. Yalk. Sam. l. c.; Yalk. Ps. l. c., v. supra. Midd. I, 6 ראשי פסי' וכ' Var. in Ar. s. v. פשפש (Mish. ed. פספס; Talm. ed. פישפשין) the ends of the flag-stones in the pavement indicated the mark between the sacred and the secular grounds; [comment.: blocks on the ceiling]; ib. II, 6; a. e.—[Tosef. Zeb. VII, 1 פסיפסין, Var. פסיפיסין, v. פְּשָׁפֵשׁ I.]—2) *cube, die.*—*Pl.* as ab. Y. R. Hash. I, 57c top (expl. המשחק בקוביא) המשחק בפסי' he who plays with dice; Snh. 25b, a. e. בפיספ' (Rashi: blocks of wood); Y. l. c. משישבור את פְּסִיפְּסֵיהֶן (he is not reinstated from his civil disabilities,) until he breaks his dice; Snh. l. c. משישברו את פְּסִיפְּסֵיהֶן; Y. Shebu. VII, 37d bot. פְּסִיפְּסָיו; Y. Snh. III, beg., 21a (also פְּשִׁיפְּשִׁין). Midr. Till. to Ps. XXVI, 10 אלו המשחקין בפספ' וכ' that means those who play with dice, who calculate (throw) with the left hand and press with the right hand, and rob and wrong one another; a. e.—3) *check* (in garments), *square,* or *stripe* (cmp. פַּס). Neg. XI, 7 והרי הוא כפסי' יחידי ed. Dehr. (ed. פספס) suppose there is only one (white) stripe in the whole garment?—*Pl.* as ab. Ib. קיטא שיש בה פ' צבועים וכ' a pieced sheet in which there are checkers colored and white; Tosef. ib. V, 10. Yalk. Job 927 פספסין הַהִידוֹת שלו מכהיות וכ' (or הַהִדּוֹת, not פספסי הריחות) the faintest checkers (or stripes) of the Leviathan's skin outshine the sun (v. Yalk. Lev. 653).—4) *voting tablet, verdict.* Lam. R. to II, 1, v. חִיחוּךְ.—[The contact between the Hebrew and Greek languages influenced the form פסיפס and the coincidence of some meanings of our word with ψῆφος *pebble.*]

פְּסִיפַּס* ch. same. Targ. I Kings V, 31 אבן פ' Ar. (ed. אבנין פסילן; h. text גזרת).—Y. Sabb. XII, beg. 13c מקטע פספס, v. preced.

פְּסִיק, פְּסִיק, v. פָּסַק.

פְּסִיקָא I f. (פָּסַק) 1) *part, fraction.* B. Bath. 62b, sq., contrad. to פלגא.—2) *subscription for charity, collection.* Lev. R. s. 32, end ואנן עבדין לך פ' בצריבורא and we shall arrange a collection for you in the assembly; עבדון ליה פ' they made up a purse for him. Ib. s. 5 עביד פְּסִיקָה למתן וכ' (not למיתן) arranged a subscription for a charity in the college of Tiberias.—3) = פְּסוּקָא, *verse.*—*Pl.* פְּסִיקָן, v. פְּסוּקָא.

פְּסִיקָא II *fillet,* v. פְּסִירָא.

פְּסִיקָה f. (פָּסַק) 1) *cutting apart.* Succ. 11a פְּסִיקָתָן זו הרא עשריתן cutting the threads apart is the making of them (the show fringes).—2) *separated thread.* Neg. XI, 8 אפי' פ' אחת וכ' even if only one separate thread was on the coil, and he knotted it.—*Pl.* פְּסִיקוֹת. Ib. היתה פ' if the coil consisted of separate threads.

פְּסִיקָה ch., v. פְּסִירָא.

פְּסִיקָה f. (פָּסַק, v. *Hif.* 4) *water collected behind a dam, reservoir, pool.*—*Pl.* פְּסִיקוֹת. M. Kat. 4a הפ' והבריכות וכ' pools and ponds which were filled with water on the eve of a Holy Day.

פְּסִיקוֹלִיתּ, Y. Peah I, 15d בפ' אחרייא, read: כדפסיקי לית לאחרייא, v. פָּסַק.

פְּסִיקְ', פְּסִיקָה, פְּסִיקָא f. (an adapt. of fascia, as if from פסק) *band* or *fillet* worn by women over the breast; *girdle; bandage round the legs and feet.* Targ. Is. III, 24 פְּסִיקָיָא (*pl.* form).—Y. Snh. X, 28d bot. נתן את הברזל תחת פ' שלו he put the iron point of his spear under his *fascia.* Sabb. XV, 2 (111b) ישל פסי' (Bab. ed. פסקיא) and the cords of the breast bandage. Ib. (113a) קישרין דלי בפ' וכ' (Bab. ed. בפסק' you may (on the Sabbath) tie up (the broken rope of) a bucket with a *fascia,* but not with a rope. Ib. 113a כירך עלוי פונדא או פ' (Ms. M. פסיקא) he may wind a *funda* or a *fascia* around it; Pes. 11a פיסקיא (Ms. M. פסיקיא; early ed. פסקי, v. Rabb. D. S. a. l. note). Y. Kil. IX, end, 32d פיסקי (corr. acc.), v. עֲגַל I; a. e.—*Pl.* form פְּסִיקִין. Sifré Num. 131 יהיא מוציאה . . . מיתחת פ' שלה (not פסוקין) she took an impression of Peor from under her breast band (Snh. 106a חיקה).

פְּסִיקְ', פְּסִיקְתָּא I (פָּסַק) 1) *apportionment, agreement to pay,* esp. *dowry.* M. Kat. 18b שטרי פ' agreements stating the amounts which the parents promise to their respective son or daughter; Kidd. 9b; Keth. 102b; a. fr.—2) *section,*

esp. *P'sikta*, name of several Midrashim, *a*) *P. d'R. Kahăna* (or only *P'sikta*) (edited by S. Buber).—*b*) *P. Rabbathi* (*Large P.*).—*c*) (of late origin) *P. Zuṭarta* or *Zuṭrathi* (Small P.) (edited by S. Buber).—[3) *a small share*, v. פְּרִיסְקְתָּא.]

פְּסִיקְתָּא II pr. n. m., v. פְּסָאקָא.

פְּסַח* , *Pa.* פִּסֵּחַ *to cut, clear* (of thorns).—Part. pass. מְפֻסְּחִין; pl. מְפֻסָּחִין. Targ. Is. XXXIII, 12 (ed. Wil. מפסחין, corr. acc.). [Prob. to be read: מְבֻסְּחִין.]

פְּסַכְתֵּירָא, פְּסַכְתִּירָא, v. next wds.

פְּסַכְתֵּר m. (corresp. to ψυχθηρ = ψυκτήρ) [*wine-cooler,*] *a large pot.* Y. Ḥag. III, 79[a]; Tam. V, 5 כופה ... פ' (,Ar. everywhere 'פסק), v. פְּסָפָא; ib. היה כלי וכ' ופ' the *psykter* was a large vessel, holding &c. Sifré Tsav, Par. 1, ch. II; Y. Yoma IV, end, 42[a]; Num. R. s. 4. Erub. X, 15; a. e.

פְּסַכְתֵּרָא ch. same.—*Pl.* פְּסַכְתֵּרְוָתָא. Targ. O. Ex. XXXVIII, 3 (ed. Berl. 'פְּסַכְתֵּיר, some ed. 'פְּסִיכְתֵּיר; h. text סירות). Ib. XXVII, 3.

פָּסַל (b. h.) 1) *to cut, chip, hew, trim.* Tanḥ. ʿEkeb 9 (ref. to Koh. III, 5) עת היה לְפָסֹל שני וכ' the time came to hew other two tablets (in place of the broken). Ib. מתחת כסא הכבוד פָּסָלָן he hewed them from under the throne of glory. Ab. Zar. 52[a] (ref. to Deut. VII, 25) משפָּסָלוֹ נעשה אלוה as soon as a gentile has done chiselling on it, it becomes a deity (an idol forbidden to Jews for any use); ib. פסלו לאלוה לא וכ' when the gentile has hewed it for a god, thou shalt not covet it; פסלו מאלוה ולקחת לך when he chips it so as to unfit it as an idol (v. infra), thou mayest take it unto thyself; a. e.—*Part. pass.* פָּסוּל; f. פְּסוּלָה; *pl.* פְּסוּלִים, פְּסוּלִין; פְּסוּלוֹת *a*) *chiselled, chipped.* Lev. R. s. 22 אבנים פ' chipped stones (unfit for the altar); a. e.—*b*) (cmp. פָּגַם) *defective, unfit, disqualified,* v. פְּסוּל.—2) (denom. of פָּסוּל) *to disqualify, to be the cause of disqualification of; to declare unfit.* Ḥull. III, 12 פּוֹסְלִין, v. עָשַׂר I. Ab. Zar. l. c. מניין לנכרי שפּוֹסֵל אלוהו how will you prove that a gentile can cancel his deity (by disfiguring it)? Kidd. 70[a] אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם וכ' woe to him who causes his descendants to be disqualified and his family to be tarnished. Ib. כל הפוסל פסול he who tarnishes (casts suspicion on the purity of a family) is himself tarnished (of spurious descent); במומו פוסל he charges others with his own defect. Ex. R. s. 1 החזירתו ... ופ' את כלן she (Pharaoh's daughter) took him (the infant Moses) around to all Egyptian women to give him suck, but he rejected all of them (refused to take their breasts); ולמה פָּסָלָן and why did he reject them? Snh. III, 1 זה פוסל דיינו של זה וכ' each has a right to reject the judge chosen by the other; ... אם היו כשרים אינו יכול לפוסלן if they are fit (not legally disqualified) or authorized, he cannot reject them. Ib. זה פוסל עדיו וכ' every witness in a case may help by his testimony to disqualify the opposing party's witnesses. R. Hash. I, 7 קבלו ... ופָסְלוּ וכ' they accepted as witnesses himself and his son, and rejected his slave. Mikv. II, 4 פּוֹסְלִין את המקוה are sufficient to make the pond unfit for ritual immersion. Ib. VII, 5 לא פָּסְלוּהוּ they do not make the blood unfit. Zeb. I, 4 המחשבה פּוֹסֶלֶת the improper intention makes the sacrifice unfit. Succ. II, 7, a. e. בית שמאי פוסלין the school of Sh. declares such a Succah to be ritually unfit; a. v. fr.—Trnsf. *to cancel, abrogate.* B. Kam. 97[a] פָּסְלָהוּ מלכות the government cancelled the coin; פסלתו מדינה the inhabitants of the district refused to pass it.—Gen. R. s. 30, beg. כל מקום שנאמר אלה פ' את הראשונים וכ' wherever the Biblical text has 'these', it is meant to cancel (exclude) the preceding; wherever it has 'and these', it is to add to the preceding; Ex. R. s. 1 אלה תולדות ... פ' וכ' 'these are the origins of heaven and earth' (Gen. II, 4), this excludes the time of chaos; a. fr.

Nif. נִפְסַל 1) *to be hewn, sculptured.* Sifra K'dosh. beg. פסל על שהם נִפְסָלִין idols are named *pesel,* because they are sculptured; (Yalk. Lev. 604 פסולין).—2) *to be disqualified, made unfit, declared unfit.* Zeb. I, 4 הזבח נ' ארבעה וכ' a sacrifice may become unfit by improper actions in four stages, at the slaughtering &c. Pes. 15[b]; 45[b] ... הפת ונִפְסָלָה מלאכול if bread becomes mouldy and unfit for man to eat. Toh. VIII, 6 עד שֶׁנִּפְסָל מאוכל הכלב until it becomes unfit for a dog to eat; Y. Ḥall. IV, 60[a] top עד שתִּפָּסוֹל. [Men. 100[a], v. פָּסוֹל.] Num. R. s. 6 end לא היו נִפְסָלִים אלא בקול they (the Levites) became unfit for service only when they lost their voice for song. B. Kam. IX, 2 נִפְסָלָה מעל גבי המזבח became unfit for the altar; a. fr.—Trnsf. *to be cancelled, abrogated.* B. Kam. l. c. מטבע ונ' (גזל) if one stole a coin, and it was invalidated (before he made the restitution). Snh. 104[b] (expl. סָלָה, Lam. I, 15) כאדם שאומר לחברו נפסלה מטבע זו as one says to his neighbor, this coin is worthless; v. סָלָא; a. e.

Pi. פִּיסֵּל *to cut off dry twigs, to trim.* Shebi. II, 3 מְפַסְּלִין עד וכ' (in the ante-Sabbatical year) you may trim trees up to New Year, v. פִּירְסוּל. Mikv. IX, 7 מְפַסְּלֵי אילנות trimmers of trees. Y. Sabb. VII, 10[a] top; a. e.—Yalk. Deut. 942 מְפַסֵּל במעצד he chips it (the crooked staff) with the adze; Sifré ib. 308 מפתלו (corr. acc.).

Hif. הִפְסִיל *to find fault, to speak contemptuously.* Koh. R. to XI, 9 שהיה מַפְסִיל בנשים וכ' who used to find fault with women (considering none good enough for him as wife), and was a profligate.—[Part. pass. מוּפְסָל, v. next w.]

פְּסַל ch. same, 1) *to cut, hew, dig.* Targ. Ex. XXXIV, 1. Targ. Deut. VI, 11; a. fr.—Part. pass. פְּסִיל; f. פְּסִילָא; *pl.* פְּסִילִין; פְּסִילָן, פְּסֵל'. Ib.; a. e.—2) *to make* or *declare unfit; to reject.* Snh. 23[a] בתר דפָּסְלֵי לדהו וכ' after they (the parties) rejected them, shall they (the rejected judges) go and select another court? Ib. רחמנא פַּסְלֵיה it is the Law that declared him unfit. Ib. כל כמיניה דפָּסֵיל דיינוי is it in his power to reject judges?; a. fr.—Part. pass. as ab. Targ. Y. II Gen. XXII, 10. Targ. Y. I Lev. VII, 18 (Y. II פָּסוּל h. form; h. text פגול); a. e.—[Targ. Ps. XVIII, 27, v. פְּסִילָא.]—Keth. 61[b] מאן דעביד הכי פ' למאכל וכ' he who does a thing like this is unfit to prepare food for the king. Ib. 105[b] האי דיינא ... פ' למידן דינא (some ed. פסול) a judge that is in the habit of borrowing (things from his neighbors) is unfit to judge cases. Ib. פְּסִילְנָא לך לדיינא I am unfit to

be a judge in thy case (because I have been offered a gift); a. fr.—V. פָּסוֹל.

Ithpe. אִתְפַּסַּל, אִתְפְּסִיל, אִיתְפְּסִיל 1) *to be engraven.* Targ. Job XIX, 24.—2) *to be hewn out.* Targ. Is. LI, 1.—3) *to be disqualified, unfit, rejected.* Targ. Ps. LXVIII, 16. [Targ. Y. Num. VIII, 24 מוּפְסָלִין h. *Hof.*]—Y. Kil. VII, 31ᵃ top [read:] א״ל טבא הוּא ואִיתְפְּסַלַת he said to him, it is a good coin, whereas it had been cancelled. Men. 102ᵇ לאִיתְפְּסוּלֵי גופיה (Ms. M. לפסולא) to become unfit for itself (but not for making unclean); Pes. 20ᵃ לאיפסולי גופיה; a. fr.

Af. אַפְסֵל *to make unfit.* Ḥull. 36ᵃ לְאַפְסוּלֵי גופיה (לפסולא דגופיה), v. supra.

Pa. פַּסֵּל *to cut (stones).* Targ. II Chr. XXIV, 12 מְפַסְּלִין stone-cutters.

פְּסָל m. (preced.) *mattock.* Sifré Deut. 38; Yalk. ib. 857 אם אינו עמל בה בפ׳ וקורדום . . . ארץ the soil of Egypt cannot be planted, unless one first works it with mattock and axe. Ber. 57ᵇ; B. Mets. 82ᵇ, v. מָרָא II.

פֶּסֶל m. (b. h.; preced.) 1) *sculptured* or *carved image.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 שהיה דגון פִּסְלוֹ וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. אלוהו) his idol Dagon was engraven on his heart. Sifra K'dosh. beg.; Yalk. Lev. 604, v. פָּסַל; Mekh. Mishp. s. 20. Snh. 103ᵇ v. מִיכָה I; a. e.—*Pl.* פְּסִילִים, v. פְּסִיל.—2) *chip, lath,* contrad. to נסר. Succ. 18ᵃ נסר ופ׳ וכ׳ a board alternating with a lath (as the covering of a Succah). Tosef. ib. II, 3; Succ. 19ᵃ פ׳ היוצא מן הסוכה a lath roof prolonged beyond the walls of the Succah; expl. ib. קנים היוצאים וכ׳ reeds or staves which &c.—*Pl.* פְּסָלִים. Ib. 18ᵃ.

פְּסָלָא פ׳, פִּסְלָא ch. same, 1) *image.* Targ. Ps. XCVII, 7. Targ. Cant. II, 15; a. fr.—2) *lath, lintel,* esp. *a lintel placed across a street* or *a court.* Sabb. 80ᵃ; B. Bath. 56ᵃ. Gitt. 77ᵇ נפל בפ׳ (the letter of divorce) fell on a cross-board (in the court).

פַּסְלוּת f. (denom. of פָּסוּל) *condition of unfitness, disqualification,* opp. כשרות. B. Bath. 128ᵃ כל שתחילתו או סופו בפ׳ וכ׳ testimony for which the witness was disqualified at the beginning (when the fact to be attested occurred), or is disqualified at the end (when the evidence is taken) is illegal. Koh. R. to IX, 7 שמא פ׳ היה בבני there was perhaps a defect in my son which made him rejectable as an offering.

פִּסְלָיָא, v. פְּסִילָיָא.

פסליא, Tosef. Dem. I, 9 ed. Zuck., v. פַּסְלָקָאוֹת.

פסליון, Yalk. Ps. 650, v. פַּפְלִיוֹן.

פסלין, prob. to be read: פְּסָלוֹן m. (פָּסַל) *a rough stone.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 12 פ׳ שהוא כותב עליו וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. פוסלין, read פוסלון) a rough stone on which a charm is written (v. Sm. Ant. s. v. Amuletum).

בְּקַעַת פַּ׳, פַּסְלָן* pr. n. *Valley of Paslan,* near the valley of Jezreel. Gen. R. s. 98.

פַּסְלָקָאוֹת f. pl. (βασίλικα, sub. κάρυα, basilicæ, sub. nuces) *basilicæ,* the best kind of *nuts.* Tosef. Dem. I, 9 [read:] האגוזין וורמסקיות וכ׳ (Var. ופסרקאות; ופסליא ed. Zuck., Var. ופסרליה, standing for βασιλεια, a dittography of our w.) nuts, plums, and walnuts.

פַּסַנְטוֹר* m. (corrupt. of obsonator, οψωνάτωρ) *caterer, purveyor.* Koh. R. to I, 3 פַּסַנְטוֹרְךָ אנא ולית את מטעים וכ׳ I am thy caterer, and thou wilt not let me taste thy dish, that I may know what it may need?; Lev. R. s. 28 Ar. (ed., a. Yalk. Jer. 276, a. e. מגרסך, v. מָגַרְדוֹס).

פַּסְנִין* pr. n. pl. (?) *Pasnin.* Tosef. Ohol. XVIII, 2.

פָּסַס 1) (b. h.) *to be cut off, be gone.* Tanḥ. Haăz. 7 (play on נחבי בן יפסי, Num. XIII, 14) החביא האמת ופסה האמונה מפיו he hid the truth, and faith was gone from his mouth.—2) *to cut into stripes, divide,* v. פַּס.—3) *to distribute (with the shovel,* v. פַּס ch. 4). Tosef. Ukts. I, 5 חבואה שפִּסָּסָהּ (Var. ed. Zuck. שנִּפְסָסָהּ) grain which one distributed in the barn (forming separate piles). Ukts. I, 5 שפָּסָן Ar. s. v. פספס (v. פַּסַס).—Gen. R. s. 31 [read:] והיה פוססן מן הצד and he shovelled them (the excrements) sideways (out into the water); Yalk. ib. 54 והיה פותחין (corr. acc.), v. קָטַרְקְטִין.

Nif. נִפְסַס *to be spread, shovelled,* v. supra.

Hif. הֵיפִּיס, הֵיפֵס 1) *to distribute, spread;* ה׳ מורסא *to distribute an ulcer by manipulation, to pass over with the hand* (פַּס). Eduy. II, 5; Tosef. ib. I, 8 המְיַפֵּיס מורסא וכ׳ he who manipulates an abscess on the Sabbath, if for the purpose (of peeling or) of making a head to it as the physicians do &c.; Sabb. 107ᵇ; a. e.—2) (v. פִּיס) *to break, weaken.* Pes. 107ᵃ, v. פִּיס.

פִּסַּס ch. same, *to distribute.* Targ. Hos. IV, 8 כהניא פַּסּוּ וכ׳ the priests distribute (the sacrifices among themselves) &c.—Gen. R. s. 17 אנן פַּסַּיִן לה פירקא וכ׳ Ar. (read פורנא) we shall apportion (among ourselves, pay each his share towards) her dowry, and you divorce her (ed. יהבינן לה פורנא); Lev. R. s. 34 אנן פסקינן, v. פָּסַק).

Af. אַפִּיס *to break, weaken; to desecrate,* v. פִּיס.

Ithpa. אִתְפַּס *to be weakened, be degraded.* Targ. Job XV, 20, v. פִּיס, a. הִתְפַּס II.

פָּסַע (b. h. פָּשַׁע; cmp. פָּסָה a. פָּסַח) [*to spread the feet,*] *to step out, walk.* Meg. 27ᵇ לא פָּסַעְתִּי על ראשי וכ׳ I never strode over the heads of the holy people (never forced my way through the students seated on the floor to reach my chair); Snh. 7ᵇ מניין לדיין שלא יִפְסַע וכ׳ where is it intimated that a judge must not force his way &c. (Answ. by ref. to Ex. XX, 26, sq.); Yeb. 105ᵇ יִפְסַע . . . מי שצריך וכ׳ he of whom the holy people are in need, may step over the heads &c. Sot. 13ᵇ ופָסַע משה בפסיעה שתים . . . אחת twelve steps were there, and Moses passed over them with one step. Gen. R. s. 99 (play on פָּחַז, Gen. XLIX, 4) פָּסַעְתָּ על דת חִלַּלְתָּ . . . זר thou didst overstep (transgress) the law, desecrate thy birthright (priesthood), and hast become a commoner. Mekh. Bo 7 (ref. to Ex. XII, 13) א״ת

ופסחתי אלא ופָסַעְתִּי וכ' read not, and I will pass, but I will step over (leap, skip), the Lord skipped over &c.; a. e.

Pi. פִּסֵּעַ same. Y. Kil. VI, 30^{c} לפַסֵּעַ, v. פֵּרפּוּר. Yeb. l. c. מי הוא זה שמְפַסֵּעַ על ראשי וכ' who is he that forces his way over the heads &c.?, v. supra; a. e.

Hif. הִפְסִיעַ 1) same. Hor. 13^{b} מַפְסִיעִין . . . בזמן שרבים על וכ' when the public need their services, they may force their way &c. Taan. 10^{b} אל תַּפְסִיעוּ פסיעה גסה וכ' never march with hasty steps, and bring the sun into town (enter before sunset); a. e.—2) *to make cross-stitches.* M. Kat. 10^{a}; Y. ib. I, 80^{d} bot., v. כָּלַב.

פְּסַע ch. same, *to walk with legs wide apart, waddle.* Targ. II Sam. XX, 8 (h. text ותחפל!), v. פְּסִיעָה.—Pes. 111^{b} תאי מאן דפ' ארזקלא (Ms. M. דמיפְּסַע *Ithpe.*) he who steps over a (young) date palm.—V. פְּצַע.

Pa. פִּסַּע *to step heavily, pompously.* Yeb. 105^{b} אגב יוקרייה הוה מְפַסַּע ואזיל on account of his heavy build he stepped in and walked (through the assembled students, making the impression of haughtiness), v. preced.—Y. Ber. II, 4^{c} bot. מְפַסַּע וכ' . . . והוה and R. J. stepped upon the graves.

פְּסָעָא, v. פִּיסְעָא.

פְּסַף, *Pa.* פִּסֵּף, v. פַּסְפֵּס II.

פְּסַפֵּס I (v. פסס) *to separate, part, tear (into stripes, shreds).* Midr. Till. to Ps. VII, 3 ומְפַסְפְּסוֹ . . . מה האריה לפַסְפְּסֵנִי . . . כך (Var. in Ms. מפצפצ, v. ed. Bub. note) as the lion sits over his prey and tears it, so Doeg and Ahithophel sit over me to tear me; Yalk. Ps. 637; Midr. Till. to Ps. XXII, 17. Sabb. XXIV, 2 מְפַסְפְּסִים את הכיפים you may (untie and) spread the bundles (of fodder), v. כִּיפָּה. Ib. 155^{a} לא לפַסְפֵּס ולא להתיר neither to spread nor even to untie. Tosef. ib. III (IV), 18 מפספסין את הכפין ובלבד וכ' (Var. ומפרכסין, incorr.) you may part the bundles, provided you do not pluck them apart. Naz. VI, 3 נזיר חופף ומְפַסְפֵּס the Nazarite may wash his hair (v. חָפַף) and part it (with his fingers), but must not use a comb. Y. ib. IV, 55^{b} top מפספסין בקליקין you may part the tangles in the Nazarite's hair; Y. Bets. IV, 62^{c}. Y. Shek. III, 47^{c} הגיזברין היו מפספסין בקילקין the Temple treasurers had the entangled hair (of those engaged in counting) straightened (to avoid the suspicion that they had coins concealed); a. e.

פַּסְפֵּס ch. same. Sabb. 155^{a} פַּסְפּוּסֵי לא . . . מתיררין you may untie . . ., but not spread; פספוסי נמי מְפַסְפְּסִינָן we may also spread.

פְּסַפֵּס II (transpos. of סְפַסֵּף; cmp. גִּיעֲגֵעַ) *to cut the ends, trim by singeing.* Tosef. Pes. V, 10 אין . . . אבל you dare not scald the head and feet (of the Passover lamb) . . ., but you may trim them by holding them over the fire; Tosef. Bets. III, 19 (Var. מספסין; Bets. 34^{a} מהבהבין). Y. ib. IV, 62^{c} bot. אין מפספסין quot. in Levy (ed. Krot. מספסף), v. סְפַסֵּף.

פַּסְפֵּס ch. (apocop. פַּסֵּף; cmp. כְּסֵכֵּס a. כַּסְכֵּס) same. Y. Sabb. II, 5^{a} (expl. מְפַסְפְּסִין לון (מחרכין (ed. Krot. מְפַסְפְּדִין) they trim them (the wicks, by burning).

פִּסְפֵּס, v. פְּסִיפָּס.

פָּסַק (b. h. פָּשַׁק) [*to separate, part, distribute,*] 1) *to divide, split, interrupt.* Taan. 27^{b}; Meg. 22^{a} פּוֹסֵק the reader divides (one verse), i. e. the first reads two verses and a half, leaving the other half to be read by his successor. Ib. לא התיר לי לְפַסּוֹק וכ' he permitted me to cut a verse in two only in teaching the school children. Ib. 31^{b} במשנה תורה פוסק the chapter in Deuteronomy containing the curses (Deut. XXVIII, 15—69) may be divided (to be read by two or more); a. fr.—[Gen. R. s. 10 כיון שפסקה; Yalk. ib. 16 שפוסקה, v. פָּתַח.]—Part. pass. פָּסוּק; f. פְּסוּקָה. Hull. III, 3 פְּסוּקָה הגרגרת, v. גַּרְגֶּרֶת.—2) (denom. of פָּסוּק) *to recite a verse.* Ḥag. 15^{a}, sq. פָּסוּק לי פְּסוּקֵךְ (interch. with Chald. פסוק לי פסיקיך) recite to me thy Bible verse (recently learned).—3) (cmp. חָתַךְ, גָּזַר) *to apportion, assign; to provide; to promise, agree.* Keth. 65^{a} אין פּוֹסְקִין יינות לאשה in decreeing alimentation for a woman we do not provide for wine. Ib. כך תְּפַסְקוּ לבניתיכם so much (and no more) may ye grant to your daughters. Ib. 107^{a} פוסקין מזונות לאשת איש the court assigns alimentation (from the estate) to a deserted wife. Ib. V, 8 לא פ' . . . אלא וכ' only R. Y. decreed barley as a part of alimentation, because he lived near Edom. Ib. פוסק לעומתן וכ' he must give her &c., v. עוּמָּה. Ib. VI, 2 הפוסק מעות לחתנו if a man agrees to pay a certain amount to his intended son-in-law (on the date of marriage). Ib. 3 פָּסְקָה להכניס . . . היא פיסק וכ' if she promises to bring to him one thousand Denars, he must assign to her (as settlement in the K'thubah) fifteen Manehs. Tosef. ib. XIII (XII), 1 אם פָּסְקוּ לה . . . מה שפסקו פסקו if the court has granted her (alimentation), what they have granted, is granted. Ib. פסקה היא לעצמה (not על עצמה) if she herself has promised (to bring her husband a certain sum, and now her father refuses to give it). Ib. אבא פ' עלי וכ' my father has promised for me; what can I do (if he retracts)?; Keth. XIII, 5. Y. Kidd. IV, 65^{c} top פּוֹסְקֵי צדקה ברבים וכ' those who subscribe to a charity in public and refuse to pay; Taan. 8^{b}; a. v. fr.—4) *to fix a price; to buy on time.* Gitt. 58^{a} אפדנו בכל מימן שפוסקין עלינו I will redeem him for any price that they may set on him. B. Mets. V, 7 אין פוסקין . . . עד שיצא השער you dare not fix a price on crops (buy on time), until the market price has been published. Ib. יצא השער פוסקין ואע"פ שאין לזה יש לזה (missing in Y. ed.) when the market price is out, you may buy, for although he (the seller) has no goods as yet, others have. Ib. פוסק עמו על הגדיש, v. גָּדִישׁ; a. v. fr.—5) פ' דברים [*to split words,*] *to argue.* Snh. 44^{b} פיסקון שפוסק דברים כלפי מעלה Gabriel is surnamed Pisḳon, because he argues with the Lord.—6) (neut. verb) *to be cut off; to cease, be stopped.* Sot. IX, 9 פסקו המים . . . משרבו המרים . . . הפסיקו when the faithless men became frequent, the application of the waters of jealousy ceased, and it was R. J. ben Z. that abolished them. Ib. 12 פסקו אנשי אמונה the men of faith ceased to exist. Tanḥ. Sh'moth 16 אין אותה מציה פּוֹסֶקֶת מביתו that good deed shall never cease from (being practiced in) his house. Gen. R. s. 52 פסקו העוברים והשבים travellers ceased to pass by; a. v. fr.

Nif. נִפְסַק *to be split, cut in two, broken.* Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119b הנ' במגירה chips at planing, v. גָּרַר I. Ḥull. III, 1 נשברה השדרה ונ' החוט שלה if the spinal column is broken and the spinal cord severed. Sabb. 112a סנדל שנִפְסְקוּ שתי אזניו a sandal, both ears (loops) of which are torn off; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 5 שנִתְפַּסְקוּ; Kel. XXVI, 4; a. fr.—[Tosef. Mikv. III, 5, sq. ונפסקו, v. פָּתַק.]

Hif. הִפְסִיק 1) *to separate, sever connection; to form a partition.* Sot. 38b אפי' מחיצה ... אינה מַפְסֶקֶת בין הנ' not even an iron wall forms a partition between Israel and his father in heaven (worshippers form a congregation even if separated by a partition); Pes. 85b. Peah. I, 2 ואלו מַפְסִיקִין לפאה the following things form a division of fields with regard to Peah: a brook &c. Ab. Zar. 52a את ה' העניו the word *eth* (before *ĕlohehem* Deut. XII, 2) divides the subject (so as not to allow an analogy between idolatrous utensils and the idols themselves), v. next w.; a. fr.—2) *to interrupt; to cause to cease; to leave off; to pause.* Ber. II, 2 בין ויאמר לאמת ויציב לא יַפְסִיק between the last portion of the Sh'm'a (Num. XV, 37-41) and 'Ĕmeth V'yatsib' one must not pause (interrupt the prayer to greet a person &c.). Ib. 14a במגילה מהו שיפסיק may one interrupt one's self during the reading of the M'gillah? [Ib. also פּוֹסֵק *Kal.*] Ib. V, 1. Ex. R. s. 2 עם כל הנביאים ה' מלדבר ... לא ה' מימיו with all other prophets the Lord ceased from speaking at times, but with Moses he never ceased. Taan. 30a סעודה המַפְסִיק בה the meal with which one ceases (the last meal before beginning to fast, called סעודה המַפְסֶקֶת). Y. Nidd. I, 49c והִפְסִיקָה שלש עונות and ceased (to have menstruation) for three periods. Meg. III, 6 אין מַפְסִיקִין בקללות וכ' in reading the curses (Lev. XXVI, 14-44; Deut. XXVIII, 15-69) you must not break off, but one person must read the whole &c. Ib. 31b מקום שמפסיקין בשבת וכ' where they leave off reading on Sabbath morning, there they continue in the afternoon &c. Sot. IX, 9, v. supra. Gen. R. s. 52, beg. מה אני מפסיק צדקה מביתי shall I allow charity to cease in my house (to fall into desuetude from want of opportunity)?; a. fr.—3) *to cut sprays off, trim,* v. גָּסַג.—4) *to dam.* Tosef. Par. V (IV), 9 מפסיק ומנגב he makes a dam (cuts off the influx) and lays the cavity dry.

Pi. פִּיפֵּק 1) *to trim.* Tosef. B. Kam. XI, 18, v. גָּסַג.—2) *to interrupt.*—Part. pass. מְפוּפָּקִין; *pl.* מְפוּפָּקִין. Y. Pes. X, 37c; Y. Sabb. VIII, beg. 11a מהו לשתותן מפ' how about drinking them (the four cups of the Passover evening) in pauses (sipping)?, v. פָּקַק.—3) *to cut down, ruin; to cut to pieces.* Pesik. Naḥ., p. 128a קיצצוהו ופִיפְּקוּהוּ they cut it down and ruined it (the vineyard). Lam. R. to IV, 15 עליהן ומְפַסְקָתָן ... והרסתה the carriage passed over them and dismembered them; Pesik. Vattom., p. 133b ומפסקתה (corr. acc.); Yalk. Is. 266 עליה ומְפַסְקָתָהּ ... והרסתה; a. e.

Hithpa. הִתְפַּסֵּק, *Nithpa.* נִתְפַּסֵּק 1) *to be severed.* Tosef. Kel. B. Bath. IV, 5, v. supra.—*2) (sub. בעינים, cmp. קרץ, Prov. X, 10; VI, 13) *to blink.* Deut. R. s. 5 עשה עצמו מִתְפַּסֵּק he pretended to be blinking (Y. Sot. I, 16d bot., a. e. עבד גרמיה חשש בעיניה).

פְּסִיק, פַּסִּיק ch. same, 1) *to cut, split, sever.* Targ. Jud. XVI, 9. Targ. II Sam. X, 4; I Chr. XIX, 4; a. fr.—Part. pass. פְּסִיק, פְּסִיק. Targ. O. Deut. XXIII, 2 (h. text פצוע דכה); Y. ib. פ' גידא (h. text כרות שפכה). Targ. O. Lev. XXII, 22 (h. text חרוץ).—Ḥull. 8b, v. גַּוְוָזָא I. B. Bath. 21b קא פָּסֵקְתְּ וכ' thou cuttest off (interferest with), v. חַיּוּתָא. Lev. R. s. 32, end פסקת חייוי דהאי גברא thou cuttest off (shortenest) this man's (my) life (by divulging my spurious descent); a. fr.—פסיק רישיה ולא ימות 'let his head be cut off, but let him not die', a dialectic term for *an unavoidable result of an act.* Sabb. 75a מודה ר"ש בפ' ר' וכ' R. S. (who ordinarily permits, on the Sabbath, an act which may have as a result a violation of the Sabbath law, if the latter is not intended) admits that such an act is forbidden, if the result is inevitable.—2) *to separate, divide.* Targ. Hos. II, 8 (ed. Lag. *Af.*).—Pes. 111a פַּסְקִינְהוּ רשות הרבים (Rashb. פַּסְקֵתִינְהוּ) the public road divides them (the two palms); a. e.—Meg. 2b; B. Kam. 65b, v. infra *Af.*—3) *to be interrupted; to cease.* Targ. Y. Gen. XLIV, 12 (h. text כָּלָה). Targ. II Esth. III, 7. Targ. Deut. V, 19; a. fr.—Lev. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. XIX; Yalk. ib. 673 (expl. לא נעדר, Zeph. III, 5) לא פַּסְקִין they never fail. M. Kat. 4a עבידא דפַסְקָא מיא דלא פסקי water which never fails. Ib. 18b קלא דלא פָּסִיק a continuous rumor; וכמה קלא דלא פ' how long must a rumor last to be called ▪ continuous rumor? Ib. דלא פ' ביני ביני if it has not ceased at intervals. Gitt. 69a כי היכי דפסקי ... לִיפְסוֹק as this water ceases to run, so may the blood of— stop flowing. Sabb. 30b לא פ' פומיה, v. גִּירְסָא I; a. fr.—4) *to apportion, assign, bargain, agree, subscribe.* Y. Hor. III, 48a bot. הוה חמי ... פ' וחוא פסיק לקיבליה he waited to see how much the whole assembly subscribed, and he subscribed an amount equal to the entire subscription; Lev. R. s. 5 כד הוון פַּסְקִין וכ' when all people had subscribed, he &c. Ib. פ' חד ליטרא וכ' subscribed one pound of gold. Keth. 65a פְּסוֹק לי מזוני give me an order for my food; פ' לה he did so. Ib. 63a פסקו ליה וכ' they made arrangements for him for six years (to remain at college). Lev. R. s. 34 אנן פַּסְקִינָן פרנה we shall make up the dowry by subscription (v. פָּסַס); Yalk. ib. 665; a. fr.—5) *to decide, adjudge.* Targ. I Kings XX, 40. Targ. Job XXXVIII, 10; a. e.—Succ. 29b, a. e. קא פסיק ותני לא שנא וכ' the editor of the Mishnah decides and teaches; i. e. speaks absolutely, drawing no distinction whether &c. Gitt. 86b לא פַּסְקָא ליה it was not decided with him, i. e. he could not state it absolutely; a. fr.—6) *to close*; פ' סידרא *to close the reading from the Pentateuch, read the Haftarah.* Yoma 87a; a. e., v. סִדְרָא.—7) (denom. of פְּסוּקָא) *to recite a verse,* v. preced. a. פְּסוּקָא.

Af. אַפְסִיק 1) *to sever, break, burst.* Targ. Nah. I, 13; a. e.—2) *to separate, interpose, divide off.* Targ. Hos. II, 8; a. e.—Meg. 2b אתא את ואַפְסְקֵיה וכ' Ms. M. (ed. ופסק, ופסיק) the *eth* (וְאֵת, Esth. IX, 21) comes to divide the sentence (giving it the meaning) that some celebrate the fourteenth and others the fifteenth of Adar. B. Kam. 65b את אַפְסְקֵיה קרא with *eth* (ואת, Lev. V, 25) the text separates the clause from the preceding, opp. ערביה combines it; Yalk. Lev. 479 את אַפְסְקֵיה *eth* separates it; ib. לאַפְסוּקֵי בין ממון וכ' (not לאפסוקיה) to draw the line between sacred property and &c. Sot. 38b לא מַפְסְקֵי אריכי ... tall persons in front of short ones do not form a par-

tition (to intercept the priestly benediction pronounced upon the congregation); תיבה לא מַפְסָקָא nor does the Tebah (v. תֵּבָה) between the priests and the people form a partition. Pes. 111a אַפְסְקִינְהוּ בעפרא he dammed it (the waste water poured out in the street) with dust (spread dust over it); a. fr.—Keth. 77b; 17a, v. infra.]—3) *to cut off, cause to cease.* Targ. I Sam. II, 33; a. e.—4) *to take the last meal before beginning the fast.* Keth. 63a לא מר א' ולא מר א' Ar. (ed. אִיפְּסִיק *Ithpe.*) neither father nor son partook of the last meal (before the Day of Atonement).

Ithpe. אִיפְּסִיק, אִיתְפְּסַק 1) *to be cut, severed, broken off.* Targ. Jud. XVI, 9. Targ. Is. LII, 2; a. fr.—Sabb. 112a איפסיק ליה רצועה (read: אִיפְּסָקָא) a strap of his shoe broke. Y. ib. VI, 8a bot. אי' סנדליה וכ' R. Aḥa's sandal fell off (the strap was broken). Ḥull. 51a; a. fr.—2) *to be interposed, to divide off.* Keth. 17a עמודא דנורא וכ' א' a column of fire was interposed between the bier of &c.; וגמירי דלא אפסיק וכ' (read: מִפְסָק) and there is a tradition that such a phenomenon occurs only for one person in a generation &c.; ib. 77b אִפְּסִיק, מִפְסָק.—3) *to take the last meal,* v. supra.

פֶּסֶק m. (preced.) *detached piece, remainder.*—*Pl.* פְּסָקִים, constr. פִּסְקֵי, פֵּי'. Kil. VI, 6 ע' עריס, v. עָרִיס I; Tosef. ib. IV, 8; Y. ib. VI, end, 30c; a. e.—2) *disjunction,* esp. *pesek* (Chald. *p'sik*), a disjunctive sign (׀) between two words. Ex. R. s. 2 אתה מוצא באברהם אברהם יש בו פ' you will find in 'Abraham Abraham' (Gen. XXII, 11) there is a *pesek*; in 'Jacob Jacob' (ib. XLVI, 2) there is a *pesek*; in 'Samuel Samuel' (I Sam. III, 10) &c.; משה משה אין בו פ' but in 'Moses Moses' (Ex. III, 4) there is no *pesek.*—*Pl.* as ab. פסקי טעמים *the division of words into clauses in accordance with the sense, punctuation.* Meg. 3a (ref. to Neh. VIII, 8) ויבינו במקרא אלו פ' ט' 'and they taught how to understand the Scripture', this refers to the division of clauses &c.; Ned. 37b פִּיסּוּק.—V. פִּיסָּק.

פְּסָקָא, פֵּי' ch. same, 1) *cut.* Ḥull. 112a גריר לבי מִפְסְקֵיהּ גריר לבי מפסקיה וכ' he may scrape off the place where it was cut, and eat it. B. Mets. 23b אית ליה סימנא בִּמְסָקֵיהּ Ms. F. (ed. דאיכא בפסקא ..., v. Rabb. D. S. a.l. note 5) when he can identify it by his way of chopping.—[Ḥull. 51a מחיי אפסקיה, v. מַפְסֵקִית.]—*Pl.* פְּסָקֵי, פֵּי'. Erub. 3a פ' דארזא (cmp. בְּסָעַת) cedar *logs.*—[Y. Kil. IX, end, 32d פיסקי דעמר, v. פְּסִיקָא.]—2) *interruption, broken line; space indicating a new section, paragraph.*—*Pl.* פְּסָקֵי, פֵּי'. R. Hash. 26b; Meg. 18a והוו עיילי פ' פ' they came to Rabbi's house in broken lines (Y. ib. II, beg. 73a קטעין קטעין), v. סֵירוּג.—Y. Sabb. I, 3b bot. (expl. ראשי פרקים) פ' the places in the scroll where the portions, into which the Sabbath reading is divided, begin.—3) *detached part.*—*Pl.* as ab. B. Bath. 68b פיסקי בגי בִּיזְלֵי, v. בִּיזְלֵי.—4) *decision, decree.* Ib. 130b פ' דדינא (Ms. R. פְּסַק דינא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) legal decision, v. פִּירְכָא. Kidd. 70a, v. חַזְמָנָא; a. e.; v. פִּירְתָּא.—5) *an absolute, unqualified opinion* or *statement.* Keth. 76b, a. fr. ומאי פ' how can you say this without any qualification?—6) *last meal before beginning to fast.* Y. Ḥall. I, 57c top; Y. R. Hash. I, 57b bot. אַפְסֵק כריבא, v. פִּרְיָבָא.—7) *donation, collection,* v. פְּסָקָה.—[פסקא, פֵּי' (abbrev. פי"ס) *section, a)* heading in Talm. Y., subordinate to מתני'.—*b)* headings of sections in P'sikta.]

פְּסָקָאוֹת, v. פְּסָקוֹת.—[פסקאות Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. אִסְתְּקַפְסְטֵי.]

פְּסָקָה f. (פָּסַק) 1) *subscription, collection.* Deut. R. s. 4 עשה שם ר"ל פ' וכ' (some ed. פסקא) Resh Lakish arranged there a subscription, and he (Abin) gave as much as the entire assembly.—2) *division,* esp. *hemistich, half-verse.* Num. R. s. 13 (ref. to Ps. XIX, 8-10) [read:] שלשה פסוקים ... והן מן שתים שתים פְּסָקוֹת וכל פ' ופ' מן וכ' three verses ... each consisting of two hemistichs, and each hemistich containing five words.—*Pl.* פְּסָקוֹת. Ib.

פסקה pr. n. pl., v. פַּסְקָה.

פְּסִקוֹנִית, פִּסְקוֹן, v. פִּיסְקוֹן.

פְּסַקְטֵר, v. פְּסַכְתֵּר.

פְּסִקְיָא, v. פְּסִיקְיָא.

פְּסָקָוֹת f. pl. (פָּסַק) *divisions, parties.* Lev. R. s. 33 כשהייתם ... נעשים פ' פ' לע"ז (Ar. פְּסָקָאוֹת) when you lived in your own land, you formed parties for the various idols (with play on ותפשקי, Ez. XVI, 25); Yalk. Dan. 1061.

פסקינין, פסקינן, Y. Yoma III, 41a top, v. פִּיקְסִינָה.

פַּסְקִית adv. (פָּסַק) *in the way of chopping, across.* Ḥull. 51a אי מחיית פ' Ar. (Ms. M. אַפַּסְקִית; ed. מחיי אפסקית, corr. acc.) if he struck her with the stick across her back.

פסקין, פסקן, v. פִּיסָּק.

פְּסָקְנִית, v. פִּיסְקוֹן.

פַּסְקָת pr. n. pl. *Paskath* (*Failing*; transl. of b. h. כָּזִיב, v. כְּזַב). Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 5 והיה בפ' (Y. II והיה דפסקא, corr. acc.); Gen. R. s. 85 כזיב פ' (שם מקום) (some ed. פסקא) Kezib is P. (name of a place); Yalk. ib. 144.—Cmp. פְּסָאקָא.

פְּסַקְתֵּר, v. פְּסַכְתֵּר.

פְּסָתָא, v. פִּיסְתָּא.

פסתינון, פסתיגון, v. פִּסִינְתָּרוֹן.

פסתיין, read פְּסִיתִין m. pl. (ψίαθος, ψίεθος; v. P. Sm. 3199) *mats, mattresses.* Koh. R. to III, 9.

פסתינון, v. פסתיגון.

פְּסִתְּקִין, פְּסִתָּקָא, v. פִּיסְטְקִין, פִּיסְטָקָא.

פְּעָא, פָּעָה, v. פעי.

פְּעוֹטוֹת m. pl. (פעט=פוט, v. פִּיוּט) [*talkers,*] *children of six or seven years of age.* Gitt. V, 7 (59a) הפ' מקחן וכ' the purchases or sales of movables by minors are valid; Tosef. ib. V (III) 3 (Var. פָּאוֹטוֹת); Y. ib. V, 47c top, v. שִׁרְטָה III; Y. Erub. VII, 24c bot. פַּיְרוֹטוֹת.

פְּעוּלָּה f. (b. h. פְּעֻלָּה; פָּעַל) *work; hire; wages; working stock* (cattle, tools &c.). Mekh. B'shall., Shir., s. 10 ביון

שבא ... כבריכול פ׳ לפניו when the Lord came to erect the Temple, it was, as it were, work to him (by ref. to Ex. XV, 17). Num. R. s. 4 (play on פעלתי, I Chr. XXVI, 5) על שפעל פ׳ גדולה בתורה because he did a work which the Law considers great; מה פ׳ גדולה פעל what was the great work he did?—Ex. R. s. 41; Tanḥ. Ki Thissa 14 נותן הזרע והפ׳ he (the tenant) furnishes the seed and the labor (working stock). Tosef. Kidd. III, 2 בפ׳ שאעשה עימיך in consideration of the work that I shall do for thee. Ib. על מנת שאעשה עימיך בפ׳ with the condition that I shall work for thee for wages. Midr. Till. to XI, 3 צדיק העולם מה פ׳ הניחו לך what work, O Righteous One of the world, have they (the wicked) left for thee in thy world? Ib. מה פ׳ פעלת לפועלי מצות where is the reward thou hast wrought for the workers of good deeds? Ib. to Ps. XLIV ראשונים פעלת פ׳ גדולה ... in olden times, in the days of Abraham, thou didst a great work (miracle); Yalk. ib. 746. Treat. Der. Er. Zuṭṭa, ch. II, v. פּוֹעֵל I. B. Mets. IX, 12, a. e. יש בו משום לא תלין פְּעוּלַּת וכ׳ the law forbidding the withholding of wages over night (Lev. XIX, 13) applies to it. Midr. Till. to Ps. CIV, 23 יצאו ישראל לקבל פְּעוּלָּתָן Israel shall go forth to receive their reward; a. fr.—*Pl.* פְּעוּלּוֹת. Gen. R. s. 44 (ref. to Prov. XI, 18) זה נמרוד שהיו פְּעוּלּוֹתָיו this refers to Nimrod, whose works were in vain. Lev. R. s. 27 כל פ׳ טובות ונחמות וכ׳ all the good rewards and comforts which the Lord will bestow upon Israel &c., v. פְּעָרָה; Tanḥ. Emor 11; Yalk. Is. 314; a. fr.

פְּעוּלְתָּא ch. same, esp. *hired man's work.* Y. Taan. I, 64[b] sq. חוינא בְּפְעוּלְתִי מה חוינא מסיע דעתי מן פיעולתי (not פעלותי) I was engaged in my work (as a hired man); what right had I to divert my mind from my work?

פְּעוּר, v. פִּיעוּר.

בַּעַל פְּ׳, פְּעוֹר pr. n. *Peor, Baal Peor,* a Moabite deity. Snh. VII, 6. Ab. Zar. 51[b]; a. fr.; v. פְּעַר, a. פְּעַר.

פָּעָה, פְּעִי (b. h.) *to open the mouth; to blow; to cry.* Sot. 11[b] (ref. to פּוּעָה, Ex. I, 15) שהיתה פּוֹעָה ומוציאה את הוולד (Ar. לוּלֵד) she blew (a charm into the mother's ear) and brought the child forth; Koh. R. to VII, 1 שהיתה פועה באשה וכ׳; ib. שהיתה פועה ובוכה על וכ׳ she cried out and wept for her brother &c. Ib. שפָּעֲתַת בפני פרעה וכ׳ she cried out before Pharaoh, saying &c. Sot. l. c. שהיתה פועה ברוח וכ׳ she cried in holy inspiration and said, my mother is destined to bear a son who will save Israel. Lev. R. s. 27; Tanḥ. Emor 11, v. פְּעָרָה. Midr. Sam. ch. XXII פָּעֲתָה כעגלה she lowed like a heifer; a. fr.

Hif. הִפְעָה same, esp. *to bleat.* Gen. R. s. 22; Yalk. ib. 38 הוא מַפְעֶה אחריך it (the stolen lamb) is bleating behind thee.

פְּעָא, פְּעֵי ch. same, *to cry, bleat, low.* Targ. II Esth. I, 2 (3) אימרין פְּעָיְין the lambs bleated.—Ḥull. 43[a] וישט אכלא ביה ופָּעֵיָא ביה the œsophagus which is affected when the animal eats and also when it lows (or breathes, Rashi). Bekh. 35[a] פְּעֵי ומיחזי if the animal has a defect in its mouth which is seen, when it opens its mouth; a. e.—Esp. *to be noisy, protest.* Ḥull. 133[b] סתם כותי מְפָעֵא פְּעֵי the gentile partner usually makes himself heard (when the Jewish partner is selling). Arakh. 6[b] עכו״ם הוא דפעי the gentile will protest (when the object which he dedicated is diverted from its use). Erub. 75[b] אי איתא דאוגר מיפעא פעי if he had rented it out, he would have talked of it; a. e.

פְּעִיחַ, פְּעִיָּה f. (preced.) *cry, exclamation, proclamation.* Tanḥ. Emor 11 (play on מאפע, Is. XLI, 24) כל הפעולות ... בשכר פ׳ אחת שפעו ישראל בסיני all the good rewards &c. (v. פְּעוּלָּה), will be bestowed for the sake of the one exclamation which Israel raised at Sinai (Ex. XXIV, 7); Lev. R. s. 27 בשביל פּוֹעָה שפיריחם וכ׳ for the sake of the cry which you uttered &c.; a. e.—*Pl.* פְּעִיּוֹת. Ib.; Tanḥ. l. c. מאה פ׳ שהאשה פועה וכ׳ the one hundred cries which the travailing woman utters; Yalk. Is. 314.

פְּעִירָה f. (פָּעַר) *uncovering, committing a nuisance.* Y. Ab. Zar. III, 42[d] bot. Baal Peor שאין עבודתו אלא בפ׳ whose worship consists in uncovering one's self.

פַּעֲיָתָא f. (פָּעֵי) *noisy, quarrelsome woman.* Succ. 31[a].

פָּעַל I (b. h.) [*to split,* cmp. פלח,] *to work.* Y. Sabb. II, end, 8[d]; Tanḥ. Emor 7; Lev. R. s. 27 (ref. to Num. XXIII, 23) כל מי שפ׳ עם אל וכ׳ let whosoever worked with God come and take his reward. Ib. s. 4 כל מה שיִּפְעַל אדם עם נפשו וכ׳ however much man may do for his soul, he has not done his full duty. Gen. R. s. 15 (ref. to Ps. LXXIV, 12) ראו פועלא טבא שהתקין ... עמדתי לְפָעֵל see the good employer, for the Lord has prepared my wages (the garden of Eden), before yet I arose to work; Yalk. ib. 20. Midr. Till. to Ps. XCII בששת ... פָּעַלְתִּי את העולם ובשבת נחתי in the six working days I worked and made the world, and on the Sabbath I rested; a. fr.—Esp. *to deal.* Lam. R. to III, 33 [read:] בשני מקומות פָּעֲלוּ ישראל עם הקב״ה באחד פעלו בפיהם ולא בלבם ובאחד פעלו בלבם ולא בפיהם in two places Israelites dealt with God, in one they dealt with their mouth (professed faith), but not with their heart, and in the other, they dealt with their heart (were loyal at heart), but not with their mouth; בסיני פעלו בפיהם וכ׳ at Sinai they dealt with their mouth but not with their heart (ref. to Ps. LXXVIII, 36); בבבל פעלו בלבם וכ׳ in Babylonia they dealt with their heart, but not with their mouth (ref. to Lam. l. c.); Cant. R. to VII, 8.

פָּעַל II m. ch. *laborer,* v. פּוֹעֵל II.

פַּעְלוֹתָא, v. פְּעוּלְתָּא.

פַּעְלוֹנִין, v. פַּמְלְנָא.

פָּעַם (b. h.) *to beat, knock.*

Pi. פִּרְעֵם *to beat, perturb.* Gen. R. s. 18 (play on חפעם, Gen. II, 23) זו היא שהיתה מְפַעְמַתְנִי וכ׳ this is she who perturbed me the whole night; Yalk. ib. 24 (corr. acc.).

Nif. נִפְעַם, *Hithpa.* הִתְפָּעֵם *to be perturbed, troubled.* Gen. R. s. 89; Tanḥ. Mikḳ. 2 (distinction between וַתִּפָּעֶם (Gen. XLI, 8) and וַתִּתְפָּעֶם (Dan. II, 1); Yalk. Dan. 1060; Yalk. Gen. 147. Midr. Till. to Ps. LXXVII מִתְפָּעֶמֶת אני והולכת I am constantly perturbed (sleepless); a. e.

פַּעַם c. (b. h.; preced.) 1) *beat, step.*—*Pl.* פְּעָמִים, פְּעָמוֹת. Y. Sabb. XVI, 15ᶜ כיון שהרגיש בקול פַּעֲמוֹתָיו וכ' when he perceived the sound of R. Yishmael's footsteps. Cant. R. to VII, 2 אינו מדבר אלא בפַּעֲמֵי רגלים the verse speaks of the steps of the festive pilgrimages; ib. ומה היה יפיין לְפַעֲמֵיךְ וכ' and what was the beauty of 'thy footsteps?' That they locked the door for all troubles (no troubles arose in the homes of the pilgrims during their absence). Lam. R. introd. (R. Naḥm.) ולא היו עולין לפעמי רגלים they have not gone up on festive pilgrimages; Yalk. Is. 302; a. e.—2) *time.* Sabb. 12ᵇ פ' אחת קרא וכ' once it happened that he read &c. Pes. X, 4 (116ᵃ) שבכל הלילות אין אנו מטבילין אלא פ' אחת וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) all other nights we dip (eatables) only once, and this night twice. Gen. R. s. 18 וחזר ובראה לו פ' שניה and he created her a second time; הדא היא דכתיב זאת הפ' זאת היא של אותו הפ' therefore it is written (Gen. II, 23) 'this the time', this is (the creation) of this time; a. v. fr.—*Pl.* פְּעָמִים. Pes. l. c. Yoma I, 6 פ' הרבה וכ' many a time I read to him from Daniel; a. fr.—פ' ש־ *at times, sometimes.* Men. 99ᵃ sq., v. בִּיטֵּל. Lev. R. s. 35, end פ' שעושה בזכות וכ' sometimes he makes (rain) for the sake of one man &c.; Y. Taan. III, 66ᶜ top. Cant. R. l. c. פעמים הללו פ' מכוסין פ' those steps (of the travellers) are at times covered, at times uncovered; a. fr.—*Du.* פַּעֲמַיִם *twice.* Sot. 42ᵃ פ' מדבר עמם וכ' he addresses them twice, once &c. Cant. R. to II, 16 ואני ... בכל יום פ' וכ' and I declare the unity of his name twice every day (saying), Hear, O Israel, &c.; a. fr.

פְּעַע (cmp. נְפַע) *to crush.* Targ. Jud. V, 26 פְּעַת ed. Lag. (ed. פצעת).

פַּעֲפוּעָא I m. (פְּעַפְּעֵי I) *breaking, beating.*—*Pl.* constr. פַּעֲפוּעֵי. Sabb. 109ᵃ פ' ביעי וכ' (some ed. פיעפועי) to make 'hashed eggs' (of roasted eggs) is forbidden (on the Sabbath).

פַּעֲפוּעָא II f. (פְּעַפְּעֵי II) *cover, darkness.* Targ. Job XI, 17 (Ms. פִּיעֲפוּעָא; h. text תעפה).

פַּעְפוּעִין m. pl. name of an *herb*, prob. (καρδαμίνη) a kind of *cress.* Y. Peah VIII, 21ᵃ top (expl. by קַקּוּלִין, q. v.); Y. Erub. III, 20ᵈ top; Bab. ib. 28ᵃ.

פְּעַפֵּעַ (v. פְּעַע) 1) *to crush, crumble.* Y. Yoma I, 38ᶜ bot. אנו פְּעַפְּעָנוּ את הכתלים we (through our sins) have smashed the walls (with ref. to Ps. CXXXVII, 7); Midr. Till. to Ps. l. c. Y. Sabb. VII, 9ᵈ sq. חמְפַעְפֵּעַ גושים he that crushes clods.—2) *to spread; to pierce, penetrate.* Y. Orl. I, 61ᵃ חשרשים מְפַעְפְּעִין אותן the roots pierce it (the pot). B. Bath. 10ᵃ ברזל קשה אור מְפַעְפְּעוֹ iron is hard, fire penetrates it; Koh. R. to VII, 26 והאש מְפַעְפַּעְתּוֹ. Ḥull. 105ᵃ החמין מפעפעין את הידים וכ' hot water enters into the skin of the hands, but does not wash away the fatty substance. Lam. R. to IV, 9 היה אותו הריח מפעפע בהם וכ' the flavor permeated them (creating a morbid appetite), and they died. Lev. R. s. 16, v. עִכֵּן. Y. Snh. X, 28ᵈ top והיה ריחו מפעפע and the flavor of wine spread. Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot.; Ruth R. to III, 13; Koh. R. to VII, 8, v. כָּרֵס; a. e.

פְּעָפַע I ch. same, *to hash*; v. פִּיעְפּוּעָא I.

פְּעָפַע II (transpos. of עפעף, v. עָפַף; cmp. גְּעָגֵּעַ) *to bend, cover, darken.* Part. pass. מְפֻעְפָּע; f. מְפֻעְפָּעָא. Targ. Job X, 22 (h. text תפע).—V. פַּעְפּוּעָא II.

פָּעַר (b. h.) 1) *to open wide.* Pesik. R. s. 4, end פָּעֲרָה החרובית עצמה וכ' a carob tree opened itself and swallowed him. Midr. Till. to Ps. CXIX, 131 פָּעַרְתִּי פִי לתורתך I open my mouth for thy Law; ... לבלקוש כשם שפּוֹעֲרִים as people open their mouth for the late rain (to inhale it); a. e.—2) *to uncover (one's self)*, esp. *to commit a nuisance before the idol Peor.* Snh. VII, 6 הפּוֹעֵר עצמו לבעל פעור וכ' he who uncovers himself before Baal Peor (is guilty, for) this is the mode of worshipping him. Yalk. Hos. 526 ... כלום אלא שתְּפַעֵר עצמך לו they ask of thee only that thou uncover thyself before him. Snh. 64ᵃ פ' בפניו he eased himself before him; a. fr.

Pi. פִּיעֵר same. Sifré Num. 131 המְפַעֵר עצמו לבעל פעור, v. supra. Ab. Zar. 44ᵇ שמְפַעֲרִין לפניו וכ' before whom they commit a nuisance every day.

פְּעַר ch. same, *to uncover.* Targ. Y. I Num. XXV, 1.

Pa. פַּעֵר same. Ab. Zar. 51ᵇ השתא פְּעוּרֵי מְפַעֲרִין קמיה וכ' since they commit nuisances before him (Peor) as a mode of worship, should not offering salt and water be considered as worship?

פַּפָּא (tradit. pronunc. פָּפָּא) pr. n. m. *Pappa* (*Papa*), name of several Amoraim. Snh. 49ᵇ, a. fr. רב פ' סבא the elder R. Papa. Taan. 6ᵇ; Ber. 59ᵃ. B. Bath. 90ᵇ, v. הוֹן; a. fr.

פַּפָּא II, **נְהַר פ'** pr. n. *N'har Pappa*, name of a canal and of a place in Babylonia. B. Mets. 86ᵃ Yoma 77ᵇ (Ms. O. פקוד; Ar. a. Ms. Alf. פרת, v. Rabb. D. S. a. l. note 8).—Denom. f. *pl.* פַּפְּרָתָא (נְהַר) belonging to N. P. Erub. 82ᵇ תרתי ריפתא נ' פ' (Ms. M. פַּפָּאתָא; ed. Sonc. ריפתאה פפיחאה, v. Rabb. D. S. a. l. note) two loaves of the size baked in N. P.

פַּפָּה, v. פפי.

פַּפּוֹלְסְמוֹן m. = אַפּוֹבַלְסָמוֹן. Gen. R. s. 34. Ib. s. 33 Ar. (ed. פלסמ'). Ib. s. 39, beg. Ar. (ed. אפופ').

פַּפּוּנָא m. (denom. of next w.) *of Paphunia.* B. Kam. 115ᵃ זבניה לפ' he sold it to a Paphunian.—*Pl.* פַּפּוּנָאֵי. Ib. 54ᵇ פ' ידעי טעמא וכ' the Paphunians know a reason for that (alluding to R. Aḥa b. Jacob of Paphunia); Kidd. 35ᵃ. Ḥull. 139ᵇ; a. e.—B. Mets. 68ᵃ טרשי פ' sales customary at Paphunia, v. טַרְשָׁא.

פַּאפּוּנְיָא, פַּפּוּנְיָא pr. n. pl. *Paphunia* (supposed to be *Epiphania* on the Euphrates; v. Neub. Géogr., p. 360; v., however, פַּפָּא II). B. Bath. 16ᵃ; Yalk. Sam. 77; Yalk. Job 893. Pes. 42ᵃ. Nidd. 67ᵇ.

פַּפּוּס pr. n. m. (Πάππος) *Pappus*, 1) P. b. Judah, the alleged husband of the mother of Jesus of Nazareth.

Sabb. 104[b] (missing in editions under censorial supervision). Tosef. Sot. V, 9 כגון פ׳ בן ר׳ שהיה נועל וכ׳ (not שנועל) like P. b. J. who locked the door before his wife (refused to live with her on account of a suspicion); Y. ib. I, 17[a] bot.; Y. Kidd. IV, 66[a] והודה בן פ׳; Gitt. 90[a] פ׳ בן ר׳; Num. R. s. 9 ר׳ בן פ׳.—2) *Pappus* (*ben Judah*), mentioned in connection with לוליָנוס, q. v. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V; Y. Taan. II, 66[a] top פירפוס (corr. acc.); a. fr.—3) *Pappus*, father of R. Judah, a contemporary of R. Joshua. Y. B. Bath. V, 15[a] bot.; Y. Ber. II, end, 5[d].—[Gen. R. s. 21 ר׳ פ׳; Eduy. VII, 5 פפוס Ms. M., v. פַּפְּרָיס.]

פפוסיא *a certain ingredient put in colors* (?). Midr. Sam. ch. V. [The entire passage shows evidences of corruption.]

***פפי, פָּפָה**, *Pi.* פִּפָּה (cmp. פִּיךְ) *to mouth, talk in a proud manner*. Treat. Der. Er. ch. II המנמין והמְפַפִּין בידיהם those who speak and mouth (gesticulating) with their hands.

פַּפִּי pr. n. m. *Pappi*, 1) name of an Amora, son-in-law of R. Yitsḥak Napp'ḥa. Ḥull. 110[a]; a. fr.—2) an otherwise unknown person. B. Bath. 48[b] Rashi a. Mss. (ed. פאפי, v. Rabb. D. S. a. l. note 60).—3) a fictitious name in an incantation formula. Gitt. 69[a].—V. פָּאפִּי.

פָּפֵי, v. פָּאפֵּי.

פַּפְיָאס, v. פַּפְּרָיס.

פַּפְיָאתָא, v. פַּפָּא II.

פַּפְיָאס, פַּפְיָס, פַּפְיָס pr. n. m. (Παπίας) *Papias*, name of a Tannai. Eduy. VII, 5, sq. (Ms. M. פפוס, corr. acc.); R. Hash. 6[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Tem. III, 1. Shek. IV, 7 (early eds. פפרס; Ms. O. פפראס, v. Rabb. D. S. a. l., p. 32, note 90). Yalk. Gen. 34; Gen. R. s. 21 פפוס (corr. acc.); Cant. R. to I, 9 פפרס. Mekh. Yithro, ʿĂmal., s. 1 פפרס.

פַּפְיָר m. (cmp. πάπυρος) *papyrus, linen made of papyrus*. Gen. R. s. 37, end כלי פ׳ garments made of papyrus; Yalk. ib. 62; Yalk. Chr. 1073.

פָּפִילְיוֹן m. (papilio) *pavilion, tent, curtain*. Pesik. Vayhi, p. 2[a] עשו לה פ׳ בתוך פ׳ ... Ar. (ed. פָּאפִּילְיוֹן) make a tent for her (my daughter), and I shall speak to her in the tent; Cant. R. to III, 9 פַּפְּלִיוֹן; Yalk. Ex. 365 אפילין (corr. acc.; Yalk. Cant. 986 קיטון). Yalk. Ps. 735 נטל פירפילון ופירש עלוי (corr. acc.) he took a curtain and spread it over him (David's body); Ruth R. s. 3, beg. פיפקין (corr. acc.). Yalk. Ps. 650 (ref. to Ps. X, 11, a. Job XXII, 14) הדיין הזה משהן נותנין פסליון לפניו וכ׳ (read: מותחין פפ׳) when they spread the curtain before him, the judge no longer sees what is going on; Midr. Till. ed. Bub. to Ps. l. c. נותנין פליטין (corr. acc.; Gen. R. s. 36, beg. מותחין כילה; Lev. R. s. 5, beg. הווילון).—*Pl.* פַּפִּילְיוֹנוֹת (f.), פַּפִּילְיוֹנִין. Y. Erub. VI, 23[c] bot. פ׳ מגיעות עד הקורות curtains reaching to the ceiling. Y'lamd. to Num. XI, 16 quot. in Ar. אנו עישין לך פ׳ וכ׳ we will make thee curtains, and none shall see thee.

פַּפְּיָס, v. פַּפְּרָיס.

פַּפְּיָתָא, v. פַּפָּא II.

פַּפִּילְיוֹן, v. פָּפִילְיוֹן.

פפתה, Y. Kil. IX, 32[b] top, לגו פ׳, v. גּוֹבְתָא.

פַּץ m. (פצץ, *to split*) *board*.—*Pl.* פַּצִּים, פַּצִּין. Maasr. I, 7 מבין הפ׳ Mish. a. Y. ed. (Bab. ed. הַפַּסִּים; Ms. M. הפצ׳) oil from between boards of the press. Men. 33[b] הניחה בפצין (Rashi בפצים) if he placed the inscription in the boards of the door frame; v. פַּצִּים.

פַּצָּא ch. same, *board*; (cmp. הַם) *column* or *page* (of writing).—*Pl.* פַּצִּין. Targ. Jer. XXXVI, 23 (Ar. a. Levita פְּצִים h. pl.; Levita emends פצירין; h. text דלחות).

פְּצָא, v. פְּצַע.

פָּצוּחַ, v. פְּצִיחַ.

פְּצוּלַיָּא, v. פְּרִצוּלַיָּא.

פְּצַח 1) (=b. h. פָּצַח) *to burst, open*, v. פְּצִיחַ.—2) (cmp. פָּצַע *Hif.*; v. Syr. פצח P. Sm. 3208) [*to spread,*] *to sparkle, be bright*, v. פְּצִיחַ.

Pa. פַּצֵּחַ (with עינא) *to brighten the eye-sight*. Ab. Zar. 28[b] פַּצּוּחֵי עינא to apply a paint (on the Sabbath) for the sake of brightening the eye-sight.

פַּצְחָא m. (preced.) *open, unwalled place*.—*Pl.* פַּצְחִין, פַּצְחָיָא. Targ. O. Lev. XXV, 31 (some ed. פְּצִי). [Targ. Ps. LXXXIX, 41 Ms., v. פְּצִיחַ.]

פְּצַחְחָה f. (פצח) *breaking forth, joy*. Pesik. Ronni, p. 141[b] (one of ten expressions for joy); Yalk. Is. 338.

פְּצָי, פְּצִי (b. h. פָּצָה) [*to split*] 1) *to open* (the mouth). Targ. Job XXXV, 6 (Ms. פְּאצִי).—2) (cmp. פָּרַע a. פָּרַץ) *to rescue, save*. Ib. XXXVI, 16 פְּצָאיְנָךְ (h. text הסיתך). Targ. Ps. XXII, 9; a. fr.—3) (cmp. פָּצַע) *to branch off*. Ab. Zar. 17[a] חד פְּצִי לע״ז וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) one road branched off towards an idolatrous temple, and another to a house of prostitution.—*4) *to pass between*. Pes. 111[a] ואי פ׳ Ar. (Ms. O. 2 פְּצָא; Ms. O. 2 אִיפְּסַע ed. ממצעין) and if one (she) passes.

Pa. פַּצֵּי, *Af.* אַפְצֵי *to deliver, save*. Targ. Ps. LXX, 2. Targ. Prov. XIV, 25 (ed. Wil. *Af.*).—B. Bath. 45[a] דינא הוא דמַפְצֵי ליה מיניה (or דמְפַצֵּי) the law is that he (who sold the ass) must rescue it from him (the gentile that took it by force; i. e. must restore the ass to the buyer or indemnify him). Keth. 91[b] לא מְפַצֵּינָא לך (or מְפַצְּרָנָא) I shall not be bound to restore it to thee. Ib. 92[a]; a. e.

Ithpe. אִתְפְּצֵי *to be delivered*. Targ. Prov. II, 12; 16.

פְּצִיד, פַּצִּידָא, פְּ׳ m. (פצץ, פצי, with format. ד; v. preced.) 1) *cut, trench, rivulet*. Targ. Is. XXX, 14.—*Pl.* פְּצִידִין, פַּצִּידָיָא, פְּצִי׳. Targ. II Kings III, 16. Targ. Job XIV, 11 Ms. (ed. פְּרִצִיד, פְּרִצוּד).—2) [*that which is cut*

out; cmp. בְּקֻעָה,] *lump of ore.*—*Pl.* as ab. Ib. XL, 18.—3) (cmp. פָּרִיץ, אָפִיק) *strong, violent man.*—*Pl.* as ab. Ib. XLI, 7.—V. פַּרְצִידָא.

פְּצִיחָה I m. (פְּצַח) 1) *open, an unwalled place*, v. פְּצָחָא.—*Pl.* פְּצִיחָתָא, פְּצִיחַיָּא. Targ. Y. Num. XIII, 19 כרכין פ׳ (ed. Vien. פְּצִיחֵי; h. text מחנים). Targ. Esth. IX, 19. Ib. 27 (ed. Vien. פְּצִיחַי). Targ. Josh. XIII, 23; 28 (ed. Lag. a. oth. פְּצִיחֵיהֶן; h. text חצרי־). Targ. Ps. LXXXIX, 41 פְּצִיחוֹי (ed. Wil. פְּצִיחוֹי, Ms. פַּצְחוֹי; h. text ומבצרי!); a. fr.—2) *bright; checkered*, v. פְּצִירָה.

פְּצִיחָה II pr. n. pl. *P'tsiaḥ* (*Open Town*). Targ. O. Deut. II, 23 ed. Lsb. (oth. ed. רפיח, דפיח, v. Berl. Targ. O. II, p. 50; h. text חצרים).

פַּצִּיחָא m. (פְּצַח) 1) *bright, sparkling.* Targ. Is. XVIII, 4 (ed. Wil. פְּצוּחָא).—2) *checkered.*—*Pl.* פַּצִּיחִין. Targ. O. Gen. XXXI, 10; 12 ed. Berl. (ed. Amst. פְּ). Targ. Zech. VI, 3; 6.—3) *open place*, v. פְּצִירָה I.

פַּצִּיחָאֵי m. pl. (preced.) *inhabitants of unwalled places.* Targ. Esth. IX, 19.

פַּצִּים m. (פצם) *board.* Sabb. VIII, 7 כדי ליתן בין פ׳ לחבירו as much as is required between one board and another (when they are piled up).—[Maasr. I, 7 הפצרים, v. פֶּץ.]—Esp. *the board nailed against the wall to form a door-frame, door-post.* Men. 34ᵃ בית שאין לו אלא פ׳ אחד a room which has only one door-post (the corner wall serving for the other post). Ib. 33ᵇ הניחה בפצים Rashi, v. פֶּץ.—*Pl.* פַּצִּירִין. Ib. לפי שאין לה פ׳ because it (the exedra) has no door-frame. Ib. עדי פצירו ed. (Ms. M. פצירין, read: פַּצִּירָיו), v. עָדֵי I. Erub. 93ᵃ פַּצִּירֵיהָ, v. שָׁוָה. B. Bath. 12ᵃ פרץ את פַּצִּירָיו if he broke open its door-frame (opened again a walled up entrance). Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ מפרק את פצירו he takes out its door-posts; a. e.

פַּצִּירָא, פַּצִּים ch. same. [Targ. Jer. XXXVI, 23 פצים some ed., v. פְּצָא.]—*Pl.* פַּצִּירִין, פַּצִּירַיָּא, פַּצִּירֵי. Men. 33ᵇ דאית להו פ׳ ולית להו מזוזתא that have door-posts, and yet have no inscriptions; a. e.—Trnsf. *column, page* (of writing). *Pl.* as ab. Targ. II Esth. VI, 1. Targ. Jer. l. c., v. פְּצָא.

פְּצִיצָ m. (פָּצַע) *mashed*; constr. פְּצִיצ, v. פָּצַע.

פְּצִיצָה f. (פָּצַע) 1) *splitting, cracking.* Sabb. 75ᵃ פ׳ בכלל דישה opening the purple snail (squeezing the fluid out) is an act coming under the category of threshing.—2) *an open wound.*—*Pl.* פְּצִיעוֹת. Snh. 37ᵇ; Tanḥ. B'resh. 9, a. e. פ׳ פ׳ several wounds, contrad. to חבורות. Y. Kil. IX, end, 32ᵈ היו בראשו פ׳ (not בראשי פצעות) if one has several wounds on his head.

פָּצַל (b. h.; cmp. בצל) *to split, peel.*

Pi. פִּרְצֵל *to split, divide, branch off; to peel, lay bare.* Bekh. VI, 5, v. infra.—Part. pass. מְפוּצָל; f. מְפוּצֶלֶת; *pl.* מְפוּצָלִים, מְפוּצָלִין; מְפוּצָלוֹת. Men. XI, 6 (96ᵃ) מפ׳ מראשיהן (Mish. ed. מוּפְצָלִין) forked at the top; Tosef. ib. XI, 7; Yalk. Ex. 369. Ḥull. 59ᵇ מפ׳ (קרנים) forked horns (antlers). Yalk. Ps. 685, v. infra.

Hif. הִפְצִיל 1) *to split, divide.* Bekh. VI, 5 (39ᵇ) ... חיה מַפְצֶלֶת עצם Mish. (Bab. ed. מַפְצֶצֶל) if the top end (root) of the tail divides the bone (i. e. if the backbone is branched at the place where the tail begins; Rashi מפצילת את העצם peels the backbone, i. e. if the end of the backbone is bare of skin and flesh).—2) *to form branches, branch off.* Yoma 29ᵃ מה אילה זו קרניה מַפְצִילוֹת לכאן ולכאן אף שחר זה מפציע וכ׳ as the antlers of the hind branch off this way and that way, so the light of dawn spreads &c.; (Yalk. Ps. 685 מַפְצֶצֶל וכ׳ מפוצלות...). Yoma l. c. כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות as long as it grows, its antlers form additional branches every year; Yalk. l. c.—3) *to form streaks, to wrinkle.* Nidd. 47ᵃ (expl. משרְפָצֵל (Ar. משרְפָצֵל) when the skin of the central circle of the oblate part of the breast appears wrinkled.

Nif. נִפְצַל *to be peeled, streaked*, v. supra.

פְּצַל ch. same, *to peel, skim.* Y. Bets. V, 63ᵃ, v. בָּא.

Ithpa. אִיפְצַל, *Ithpe.* אִיפְצִיל *to be split, branch off.* Yoma 71ᵇ, a. e. עמרא אִיפְצוּלֵי מִיפְצְלָא wool (on the sheep) splits off (does not grow like stalks); כיתנא נמי אִיפְצוּלֵי מְפָצֵיל but flax also splits!; v. כְּרִיתָן. Ḥull. 59ᵇ הכא דמִיפְצְלָא לא דין וכ׳ when the horn is branched, there is no question (that the animal belongs to the beasts of chase, חַיָּה).—Erub. 29ᵇ, v. בְּצַל.

פְּצַם (b. h. פָּצַם; cmp. פצר, a. preced.) *to split, break.*

Pa. פִּצֵּם *to break open, frame an aperture.* Targ. Jer. XXII, 14 (h. text קרע).—V. פַּצִּים.

פָּצַע (b. h.; cmp. preced.) 1) *to split, crack* or *squeeze open; to wound.* B. Kam. 93ᵃ הכני פָּצַעְנִי על מנת לפטור פטור (if one said to one's neighbor) strike me, wound me, with the condition that thou be free (from indemnity): he is free. Ib. הכני פצעני על מנת לפטור וכ׳ (if he said) 'strike me, wound me', (and he is aked,) with the condition that I shall be free?, and he answers, yes. Sabb. VII, 2 הפוֹצֵעַ שני חוטין he who divides off two threads (on the loom). Tosef. ib. VIII (IX), 21 כדי לְפַצּוֹעַ וכ׳ large enough to divide with it two threads (on each side) at a time. Yalk. Gen. 38 פָּצְעָתְהִי, v. פָּצַע. Sabb. 75ᵃ הצד חלזון והפוֹצְעוֹ he who catches a snail and breaks it open (squeezes it out); Tosef. ib. VIII (IX), 2 לפצעו (corr. acc.). Sabb. l. c. שפְּצָעוֹ מת when he squeezed it out after it was dead. Y. ib. XVII, beg. 16ᵃ לְפַצּוֹעַ בו אגוזים to open nuts with it. Tosef. Kel. B. Kam. I, 6 פּוֹצְעָן את מוחו וכ׳ (not פצערן), v. גָּזַר; a. fr.—Part. pass. פָּצוּעַ; *pl.* פְּצוּעִים, פְּצוּעִין. Teb. Yom III, 6 זיתים פ׳ burst olives. Ter. X, 7 פְּצוּעֵי תרומה burst olives set aside for priests' gifts; a. e.—Esp. פְּצוּעַ הַכָּא (פ׳ הַכָּה) *one whose testicles are crushed* (forbidden to marry, Deut. XXIII, 2). Yeb. VIII, 1. Ib. 2 איזה פ׳ ד׳, כל שנִּפְצָעוּ וכ׳ what is meant by *p'tsu'a dakka*? One whose testicles, one or both, are crushed. Ib. 75ᵇ בידי שמים פ׳ ד׳ one whose testicles are crushed from a natural cause כשר

(not through human action) is permitted to marry. Ib. (ref. to Deut. l. c.) הדינו דקרינן פְּצוּעַ ולא קרינן פָּצִיעַ Ar. it is therefore (to indicate human action) that the text has *p'tsu'a*, (one that has been mashed) and not p'tsi'a (one who is mashed); [ed. הַמָּצוּעַ ... פצוע ..., v. Rashi]. Ib. בכולן פ' the expression 'mashed' refers to all parts of the genitals.—*2) *to divide the ends of a web, fringe.* Men. 40[b] כיון שפָּצְעוּ בה שלשה (Ms. M. שצבעו, Mss. R. a. K. שבצעי, v. Rabb. D. S. a. l. note) as soon as they had fringed three fingers' lengths of it.

Pi. פִּיצֵּעַ same. Y. Maasr. I, end, 49[b] זית שפִּיצְּעוּ וכ' olives which they opened with unclean hands; Tosef. Toh. X, 11 שפצעו; Sabb. 145[a] המְפַצֵּעַ בזחרים וכ'; a. e.; v. infra *Hif.*

Nif. נִפְצַע, *Nithpa.* נִתְפַּצֵּעַ *to be split, squeezed open, crushed; to be wounded.* Y. Taan. I, 63[d] top בנו נ' his son was wounded (or had a fracture). Yeb. l. c.; a. e.—Num. R. s. 10 (ref. to Prov. XXIII, 29) זו חזונה ... נִתְפַּצַּעַת וכ' that is the adulteress who is wounded with wounds of love, 'for naught', without any wound through her husband. Orl. III, 8 נִתְפַּצְּעוּ האגוזים if the nuts (in the mixture) were cracked; Tosef. Ter. V, 10.

Hif. הִפְצִיעַ 1) *to split.* Y. Shek. VI, beg. 49[c] מַפְצִיעִין עצים splitting wood. Snh. IX, 6 מַפְצִיעִין את מוחו וכ'; Y. ib. X, 28[d] bot. ומַפְצִיעִין וכ', v. גָּזַר; a. e.—2) *to branch off, spread, scatter.* Yoma 28[b] תרמור של חמה מַפְצִיעַ לכאן ולכאן the light-column of the dawn irradiates in all directions, opp. to מתמר ועולה כמקל, v. תָּמַר. Ib. 38[a] של הללו מפציע the smoke column of the frankincense prepared by them branched off in all directions. Ib. 29[a], v. פָּצַל; a. e.

פְּצַע ch. same. Targ. Y. Gen. XXII, 3 Ar. (ed. קטע; h. text בקע). Targ. Jud. V, 26, v. פָּצַע.—Gen. R. s. 93 (ref. to בי, Gen. XLIV, 18) אם למְפַצַּע קיסין אנא בי ולא בי ... take me, not him (Benjamin), if for drawing water, I am (strong enough to do it), if for attendance, I am &c., if for splitting wood, I &c.—Part. pass. פָּצִיעַ; f. פְּצִיעָא. Ib. s. 68 דין מוחיה פ' (some ed. פצוען, corr. acc.) this one had his skull fractured; Lev. R. s. 8 פְּצִיעָה; Num. R. s. 3 דין רישיה פצוע ודין ידיה פצוע (corr. acc.) the one had his head broken, the other, his arm; Tanḥ. Ki Thissa 5; a. e.

Pi. פִּצֵּעַ same. Y. Snh. II, 20[c] bot. חמא ... מְפַצֵּעַ קיסין he saw R. Ḥ. ... split wood.

פֶּצַע m. (b. h.; preced.) *wound.* Yalk. Gen. 38 (ref. to Gen. IV, 23) וכי איש אשר הרגתי וכי פצעתיו מזרע שריא הפ' קרוי על שמי was it a man I killed? and did I wound him wilfully, that the wound should be called by my name?; Tanḥ. B'resh. 11; a. fr.—Num. R. s. 10, v. פָּצַע.—*Pl.* פְּצָעִים, constr. פִּצְעֵי. Ib. Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. l. c.) דבר שהוא עושה פ' he struck him with something which makes open wounds (with a stone). Ib. s. 23 שיבואו עלי פ' that wounds (sufferings) must come upon me on his account? Yeb. 63[b] (quot. fr. Ben Sira) רבים חיו פצעי רוכל וכ' many have been the wounds of the peddlers that lead to indecencies (by selling exciting perfumes); a. fr.

פִּצְעָא, v. פִּרְצָא.

פִּצְעוּת, v. פְּצִיעָה.

פַּצְעֵילִין m. pl. (פָּצַע, with format. ל) *burst fruits, fruits that fell off in an unripe state and were placed in the sun to ripen.* Sabb. 45[b] top פַּצְעֵילֵי תמרה dates lying on the roof to ripen; Bets. 40[a]; cmp. פִּרְצוּלָיָא.

פָּצַץ* *to split; to be split, branched.* Targ. Koh. XII, 5 וְתִפְּרִיץ וכ' (ed. Vien. וְתִפְּרִיץ; Var. ותצריץ) and the end of thy spine looks split like an almond from leanness.—V. פַּץ, פָּצָא.

פָּצַר* (b. h. פָּצַר) [*to split, drive into,*] *to press, urge.* Targ. I Sam. XV, 23 דפ' ומוסיף וכ' (ed. Lag. דבסר) who presses on (is impetuous) and adds to the prophet's words (h. text הפצר).

פִּצְתָא, v. פִּרְצָא.

פֶּקָא pr. n. *Peḳa*, name of a cave. Koh. R. to X, 8 מירתא דפ' (ed. Wil. דפֶּקַע); Pesik. B'shall., p. 88[b] דפֶּקַע.

פָּקַד (b. h.) [*to search, examine*] 1) *to visit*; (euphem.) *to have marital connection with.* Yeb. 62[b] ואינו פּוֹקְדָהּ and does not visit her (in due time, v. עוֹנָה I). Ib. חייב אדם לְפָקוֹד a man is bound to visit his wife before going on a journey.—Treat. S'maḥ. ch. VIII ... ויוצאין ופּוֹקְדִין על המתים וכ' you may go out to the burial ground and call upon the dead until three days (after being placed in the sepulchral chamber), and there is no superstitious practice in that; מעשה שפָּקְדוֹ אחד וכ' it occurred that one visited an entombed person, and the latter (was found living and) lived twenty years thereafter; a. fr.—2) (of the Lord) *to visit, remember, decree upon.* Tanḥ. Vayera 14 בלשון ... אני פּוֹקְדֵךְ with the same expression ... I will remember thee (bless thee with issue). Ib. הריני פּוֹקֵד I will remember Abraham (relieve him from impotence) at the same time with Abimelech (ref. to Gen. XX, 17-XXI, 1). Pesik. R. s. 43 כשבא לפקוד את חנה when the Lord came to visit Hannah; a. v. fr.—Part. pass. פָּקוּד; f. פְּקוּדָה. *pl.* פְּקוּדִים, פְּקוּדִין; פְּקוּדוֹת. Snh. 97[a] עד שהראשונה פ' שנייה וכ' while the first calamity is remembered (by the Lord for delivery), the second quickly comes.—3) *to count, muster*; v. פָּקוּד, פְּקוּדָה, פְּקִידוּד.—4) (denom. of פָּקִיד, interch. with *Hif.*) *to give in charge, entrust, deposit.* Pesik. R. l. c. ... פּוֹקֵד בעל פקדונות אני I (the Lord) am a trustee, whatever a man deposits with me, I give back to him. Ib. נפשות פְּקַדְתֶּם אצלי וכ' you (Abraham and Sarah) deposited souls with me (converted souls to the belief in me), I will pay you back in souls (ref. to Gen. XXI, 1); a. fr.—5) (denom. of פְּקִידָה) *to command, order.* Ib. s. 42 פָּקַדְתִּי לאדם וכ' I gave Adam a command, and he did not do it; פקדתי למלאך וכ' I commissioned the angel of death, and he did (what I commanded him). Shebu. VII, 7 (45[a]) שבועה שלא פָּקָדְנוּ אבא we swear that our father has not left us any order (concerning this case); Y. Keth. VII, 33[b] פִּיקְּדָנוּ. Shebu. 48[b] מה לי שלא פָּקָדְנִי אבא ושלא פקדני אחי what is the difference between the oath of an heir 'that my

father has not left me an order', and 'that my brother &c.'?; a. fr.

Pi. פִּיקֵד same, v. supra.

Nif. נִפְקַד, *Hithpa.* הִתְפַּקֵּד, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּד 1) *to be visited, remembered, decreed upon.* Gen. R. s. 53 בשעה שנִפְקְדָה ... נִפְקְדוּ עמה when Sarah was visited &c., v. עֲקָרָה. Ib. אינו דין שתִּפָּקֵד is it not right that she should be visited? Tanḥ. Vayera 13 תהי נִפְקֶדֶת she shall be remembered. R. Hash. 11a. Pesik. R. s. 42 בדין הוא שיִּפָּקֵד it is right that Abraham be visited. Ib. שתִּתְפַּקֵּד אברהם that she be likewise visited. Lev. R. s. 29; Pesik. Baḥod., p. 150b (quot. from Rab's New Year's prayer) ובריות בו יִפָּקְדוּ להזכירם וכ' and creatures are passed upon on that day to record them for life or for death; a. fr.—2) *to be commanded, commissioned.* Pesik. R. l. c. יש שנחפ' ולא עשה וכ' some are commanded and do not (what they are ordered to) &c. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4 עשו מה שנִתְפַּקְּדוּ they did what they were commanded to do; a. e.

Hif. הִפְקִיד 1) *to give in charge, deposit.* B. Mets. III, 1 המַּפְקִיד אצל וכ' if a man deposits for safe-keeping with his neighbor &c. Ib. 36a sq. כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד he who deposits with his neighbor, does so with the presumptive condition that the latter's wife and children be also trustees (and it was no breach of trust to leave the deposit in their charge). Gen. R. s. 53 עמלק הִפְקִיד אצלי וכ' Amalek deposited with me bundles of thorns (wrong-doings) &c.; שרה הִפְקִידָה אצלי וכ' Sarah deposited with me virtues and good deeds &c. Pesik. R. s. 43; a. fr.—B. Mets. 35a ופרקין המפקיד הוה and our subject at college was *hammafkid* (the Mishnah B. Mets. l. c. and the discussions concerning it).—Part. pass. מוּפְקָד; f. מוּפְקֶדֶת &c. B. Kam. 105a כגון שהיתה ... מופ' ביד אחרים when his father's bag was left in trust with other people; a. e.—2) *to take charge of.* Yalk. Deut. 847 הַפְקֵד לי הפקדון הזה take this object in charge for me.

פַּקַּד ch. same, 1) *to command.* Targ. O. Lev. VIII, 31 פַּקְּדִית Mss. (oth. ed. *Ithpa.*; ed. Berl. *Pa.*, v. infra).—2) [*to give in charge,*] *to store up.*—Part. pass. פָּקִיד; *pl.* פָּקִידֵי. Keth. 5b מִיפָּקַד פקיד, v. חֲבַר. Pes. 33b משקין מיפקד פקידי (Rashi: מיפקיד) liquids (in grapes) are stored up (the shell being merely a vessel), opp. מיבלע בליעי.

Pa. פִּקֵּד *to command, commission.* Targ. Gen. VII, 5; 9 (ed. Berl. 'פַּק, without Dagesh). Ib. XLIX, 33. Targ. Ps. LXVIII, 29. Targ. Am. IX, 3, sq. (ed. Wil. אַפְקִיד *Af.*); a. v. fr.—Pesik. Baḥod., p. 155b רבי ... הוה מְפַקֵּד לחבריה וכ' R. Z. commanded the students (saying), go and hear R. L. preach; Y. R. Hash. IV, beg. 59b. Y. Ber. IV, 7c bot.; ib. דרבי מיפקד (corr. acc.). Koh. R. to III, 2 הוה מפקד גו ביתיה gave orders in his house (made his will); a. fr.—Part. pass. מְפַקֵּד, v. infra.

Af. אַפְקִיד 1) same, v. supra.—2) *to give in charge, deposit.* B. Mets. 36a הוו מַפְקְדֵי מרייהו וכ' used to leave their hoes in charge of a certain old woman; חד יומא אפקדינהו וכ' one day they left them with &c.; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּקַּד, *Ithpe.* אִיתְפְּקִיד 1) *to be commanded.* Targ. O. Lev. VIII, 31, v. supra. Ib. 35. Targ. Ex. XXXIV, 34; a. fr.—Ab. Zar. 14a; 21a מִיתְפְּקְדִינָן Rashi (ed. מִיפְּקְדִינָן, Part. pass. *Pa.*), v. פָּנִים.—2) *to be given in charge, be deposited.* Targ. Lev. V, 23 (O. ed. Lsb. אַתַּפְקָד).—Keth. 5b; Pes. 33b, v. supra.

פִּקָּדוֹן, פִּיקָּדוֹן m. (b. h.; preced.) *thing given in charge, deposit.* Gen. R. s. 93, beg. ליח שמיה פקדון אלא פוק הון (some ed. פיקדון in one word) it ought not to be called *pikkadon,* but *puḳ don* (go out of this, avoid it; דון for דין). Shebu. V, 1 שבועת הפ' the oath concerning a deposit. Ib. 2 תן לי פִּקָּדוֹנִי give me my deposit back. Ib. VI, 7 מי שהפ' אצלו the trustee. Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 12 ומעלה בו מעל, a. Lev. V, 21) לפי שהיא כופרת בפ' because she betrays a trust; מה ממון הקל כל הכופר בפ' ... בִּפְקָדוֹן וכ' if in money matters which are of slighter import, he who denies a deposit is considered like denying the Lord, how much more so is one who denies the deposit of a body (purity of the family)! Tanḥ. Shof'ṭim 12 פ' אחד ... תן לו פִּקָּדוֹנוֹ וכ' one deposit has he (the Lord) with thee, give it back to him and make thyself a god; ומה פקדוני וכ' and what is his deposit? Said she, the soul within thee; a. v. fr.—*Pl.* פִּקָּדוֹנוֹת, פִּיקֵּי. Gen. R. l. c. ברח מן הפ' flee from receiving trusts; Yeb. 109a.—פ' בעל *trustee.* Gen. R. s. 53; Pesik. R. s. 43, v. פָּקַד; a. e.

פִּיקְדוֹנָא, פִּקְדוֹנָא ch. same. Targ. Lev. V, 21; 23, v. פּוּקְדָנָא.

פִּקָּדְתָּא f. (preced. wds.) *order, last will.* Gitt. 50b בשטר פ' it means the order of dispositions in the written will.

פָּקוּד m., *pl.* פְּקוּדִים (b. h. פְּקֻדִים; פָּקַד) *mustered, included in the census.* B. Bath. 121b (ref. to Num. XIV, 29) מי שפְּקוּדָיו מבן עשרים ... שפקודיו וכ' every tribe whose members are mustered from twenty years and upward, to the exclusion of the tribe of Levi whose members are enlisted from thirty years.

פְּקוּדָא, פִּקּוּד, v. sub פִּיק.

פְּקוּדָאֵי m. pl. *inhabitants of Pekod.* Targ. Ez. XXIII, 23.

פְּקוּדָה f. (b. h. פְּקֻדָּה; פָּקַד) *watch, guard.* Neg. V, 3 שער הפ' hair of a leprous spot which remains after the inflammation has partly receded.—[פְּקוּדָה, Snh. 97a, v. פָּקַד.—Num. R. s. 4, v. פְּקִידָה.]

פִּקּוּחַ, v. פִּיקּוּחַ.

דַּפְּ, פָּקוֹלִי pr. n. m. *P'ḳoli* (*Cotton Dealer* (?), v. next w.), surname of Simon, a Tannai. Ber. 28b; Meg. 17b.

פְּקוֹלִין m. pl. (פָּקַל; cmp. פּוּקְלָא) *cotton tufts.* Nidd. 17a בפ' או בצמר וכ' (some ed. בפוקלין) with cotton tufts or with wool clean and soft. Ib. (Chald.) מאן בעי פ' דנהמא Ar. (ed. פְּקוֹלֵי בני) who wants cotton tufts for the bed (v. נְהָמָא)?

פְּקוֹס pr. n. *Pikkus,* name of a tower. Targ. Jer. XXXI, 37 (ed. Wil. פְּקוֹם); Targ. Zech. XIV, 10 (ed. Wil. פְּקוֹם; h. text חנאל).

פְּקוּסָא, v. פִּיקוּסָא.

פְּקוּסִים m. pl. nom. gent. *P'ḳosim.* Gen. R. s. 37 (expl. כסלחים, Gen. X, 14). ['Rashi' translates our w. by קונטירר"ש (?).]

פְּקוּסִין, פִּקּוּסִים* m. pl. (פָּקַס II, v. פִּיקֵס) *coils, excrescences.* Gen. R. s. 41 'Rashi', v. סִירְקוֹסִים II.

פְּקוּסְנָא, v. פִּקְוִיסְנָא.

פַּקּוּעָא, פַּקּוּעָה, פַּקּוּעַ m. ch.=next w. Y. Shebi. III, beg. 34^{c} (expl. מתוק, Shebi III, 1) פקוע R. S. to Shebi. I. c. (ed. פקועה). Ib. ההן פקועא דבקעתא R. S. (ed. עה ...) that means the *pakḳu'a* of the valley. [R. S. *cracks* in the soil of the valley, v. מָתוֹק II.]

פְּקוּעָה f., pl. פְּקוּעוֹת (b. h. פקעות; v. פִּיקְקִין) *Colocquintida, Bitter-Apple,* a gourd. Sabb. II, 2 שמן פ' gourd-oil. Kel. XVII, 17 של פ' (שפופרת) the hollow stem of &c.

פְּקוּעָת part. pass. of פָּקַע.

פְּקוּקְלֶת f., *pl.* פְּקוּקְלוֹת (reduplic. of פָּקַל) *ramification of sinews.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XVII, Par. 14 (ref. to החלב שבין הפ' זה החלב ... על הכסלים, Lev. III, 10) that means the fat between the sinews (in the loins); Tosef. Ḥull. IX, 14 פְּקוּקְרוֹת; Yalk. Lev. 462 הפקוקרות (or הפְּקוּקֶרֶת). Sifra l. c., ch. XIX (ref. to Lev. III, 9) להביא את החלב הסמוך ... בין הפ' this includes the fat near the tail, which is the fat between the sinews.

פְּקוּקַלְתָּא ch. same. Gen. R. s. 78 הא פ' דגידא שרי the ramification of the nervus ischiadicus is permitted; Yalk. ib. 133 הדין פ' דגידא שריא (read: הדא).

פְּקוּקֶרֶת, v. פְּקוּקְלֶת.

פְּקוּרִין, v. פּוּקְרִין.

פְּקוּתָא, v. אַפְקוּתָא.

פָּקַח (b. h.) *to break through, open.*

Pi. פִּיקֵּחַ 1) *to open.* B. Bath. 12^{b} אפילו ... יין מְפַקְּחוֹ even if his heart be closed like a virgin (his mind be dull), wine will open it (make it bright).—Esp. (with גַּל) *to open a heap of debris; to attempt to rescue a person supposed to be buried in debris.* Ohol. XVI, 4 המְפַקֵּחַ בגל he who digs among debris (not knowing certainly that a corpse is buried there). Pes. VIII, 6. Keth. 15^{b} לְפַקֵּחַ עליו את הגל as regards digging for his sake (on the Sabbath). Ib. 5^{a} מְפַקְּחִין פיקוח נפש, v. פִּיקּוּחַ; a. fr.—2) [*to have the eyes open,*] *to guard, watch, care.* Ib. הולכין ... לפקח על עסקי רבים וכ' we may assemble in synagogues and school houses (in theatres and circuses) in order to watch over public affairs, on the Sabbath. Sabb. 150^{b} לפקח על עסקי כלה וכ' to make arrangements for the reception of a bride &c.; Y. Ber. III, beg. 5^{d}; a. fr.

Nif. נִפְקַח, *Hithpa.* הִתְפַּקֵּחַ, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּחַ (v. פִּקֵּחַ) 1) *to recover the faculty of hearing* (*and speech*). Gitt. II, 6. Yeb. 113^{a}. Gen. R. s. 53; a. e.—2) *to recover the faculty of speech.* Pesik. R. s. 42 נפקח וכל אלם וכל and every mute was made speaking.

**Hif.* הַפְקִיחַ *to cause to escape.* B. Bath. 10^{a} שינה מַפְקַחְתּוֹ, v. פָּקַח.

פְּקַח I ch. same, *to open* (*the eye*); (with עַל) *to guard, care.* Targ. Job XIV, 3. Ib. XXVII, 19. Targ. Ps. (XLVI, 8; a. fr.

Pa. פַּקֵּחַ 1) *to remove debris.* Targ. Koh. III, 5.—2) *to make open-minded, bright.* Hor. 13^{b}; Snh. 70^{a}; Yoma 76^{b} פַּקְּחִין (=פקחני) made me open-minded, v. רִיחָנָא.

Ithpe. אִתְפַּקַּח *to awaken, become sober.* Targ. Ps. LXXVIII, 65 (h. text מתרונן).

פְּקַח II m. (preced.) *brightness, prudence.* Targ. Prov. XXVI, 12 Ms. (ed. only סכלא, v. Pesh.) ס' וכ' סכלא the cunning of a fool is better than his (h. text תקוה).

פִּיקַ', פִּקְחָא m., **פִּיקְחָא** f. (b. h.; preced. wds.) [*open,*] 1) (opp. to חֵרֵשׁ) *hearing.* Yeb. XIV, 1 חרש שנשא פ' וכ' if a deaf mute married one hearing, or a hearing person married &c.; ונתחרשה פ' שנשא if one hearing married one hearing, and she became deaf (and dumb); a. fr.—2) (opp. to סוּמָא or עִוֵּר) *seeing.* Ex. R. s. 36 משל לפ' וסימא וכ' like a seeing and a blind man walking together &c. Ib. s. 3 (ref. to Ex. IV, 11) פ' לראייה לשמיעה *pikkeaḥ* refers both to sight and to hearing; a. e.—3) (opp. to טִפֵּשׁ) *bright, smart, prudent.* Keth. 88^{a} (in Chald. dict.) אי פ' הוא וכ' if he (the husband) be prudent, he may cause her to have an oath administered to her according to Biblical law. Y. Meg. II, end, 73^{c} הוי פ' ושתוק be prudent and keep silence; Yoma 7^{a}. Y. Sabb. II, end, 5^{c} פ' אשה a wise woman; a. fr.—*Pl.* פִּקְחִים, פִּקְחִין, פְּקִחוֹת, פִּקְחֵי. Yeb. XIV, 3, sq. Sabb. 153^{a}. Y. Kidd. IV, 66^{c}; Treat. Sof'rim XV, 10 רובן ... פ' most bastards are bright; a. fr.

פִּקְטָא, v. פִּקְטָרָא

פִּקְטִין, v. פַּקְטִין.

פִּקְטַוְיָא m. pl.=next w. Targ. Ps. LXXV, 9 דורדויהא ופקטייהא (ed. Wil. וּפִקְטָיָהָא; h. text שמריה).—B. Mets. 40^{b} פִּקְטָהּ מאי איעביד לחו (sing. form) it is thy froth (of the oil which thou hast deposited with me), what has been done with it? (it is not my fault; Ms. O. מאי אעביד לך what can I do for thee?).

פִּקְטִין, פִּקְטִים, פִּי' m. pl. (פקט *to burst forth, ferment*) *froth, foam* (of wine or oil). B. Mets. 40^{b} לוקח שמרים בלא פ' a purchaser of oil must accept a Log and a half of lees (to the barrel), but no froth. Ib. אחד הלוקח ואחד המפקיד לפ' the laws concerning foam are the same for the purchaser as for the depositor. Sifré Deut. 324 (ref. to Is. XXV, 6) שמרים שאין בהם כלום דבר אלא פ' lees in which there is nothing but froth (foul matter). Esth. R. to I, 3 שמא יתנו שמן פ' וכ' lest they put frothy (rancid) oil in the lamps, opp. פטים.

פַּקְטִין (preced.) *to issue froth, to drop semen.* Targ.

Job XXI, 10 יַפְקְטֵן ed. Lag. (Ar. יַפְקְטִז; ed. Wil. יפלט; h. text יגעיל).

פקטנין, Tanḥ. T'rum. 9, v. פִּיקְסִינָה.

פֶּקֶן m. pl. (פּוּק; v. אֶפּוּקֵי) *exit, end.* Y. B. Bath. IX, 17ᵃ פ' שמיטתא the end of the Sabbatical year (the beginning of the new Sabbatical period).

פָּקִיד m. (b. h.; פָּקַד) *appointed to examine, officer, commissioner.*—*Pl.* פְּקִידִים. Pesik. R. s. 42 [read:] הרבה פ' יש יש שנתפקד וכ' there are various kinds of commissioners (of the Lord), some are appointed &c., v. פָּקַד. Num. R. s. 14 וכבשים כנגד פ' and lambs were offered (Num. VII, 83) in behalf of the officers; a. e.

פְּקִידָה f. (preced.) 1) *examination.* Nidd. I, 1; Eduy. I, 1 מפ' לפ' (her uncleanness dates back) from the present examination to the last one. Ib. הרי זו כפ' this is as good as an examination; a. fr.—2) *divine visitation* (for good or for evil), *remembrance, decree; use of the verb* פָּקַד. Snh. 91ᵇ משעת פ' from the moment when it is decreed (what the embryonic germ should grow to be). Pesik. R. s. 42 יש פ' לברכה there is a visitation (use of פקד) for blessing; יש פ' של גאולה וכ' there is a visitation for redemption &c.; Num. R. s. 4, beg. (interch. with פְּקוּדָה). R. Hash. 11ᵃ אתיא פ' פ' there is an analogy between *paḳad* (I Sam. II, 21) and *paḳad* (Gen. XXI, 1). Ex. R. s. 5 סימן הפ' the password *paḳad* (Ex. III, 16, ref. to Gen. L, 24); שמעו הפ' they heard the announcement of remembrance (Ex. IV, 31); ויקדו על הפ' they bowed in gratitude for the announcement of remembrance; a. e.

פִּקְוִסְנָא* m., מאני דפ' *vessels made of clay and ordure* (Rashi). Ab. Zar. 33ᵇ (some ed. פקוסנא; Ms. M. פיקסמין; R. Ḥan., thinking of פיקסינון: *of box-wood*; v. Koh. Ar. Compl. s. v.).

פְּקִיעַ I m. (פָּקַע) 1) *strip; shreds of garments ravelled into threads for wicks.* Shek. V, 1 על הפ' בן בבי (ממונה) Ben Bebai was appointed to superintend the preparation of wicks from the shreds of priestly garments; Y. Peah VIII, 21ᵃ (interch. with הפתילה).—2) *a strip of leather, a strap* used as a *whip.* Yoma 23ᵃ בפ' ... לוקה he is smitt en by the overseer with a strap (expl. מַדְרָא, מַטְרָקָא). Ib. (ref. to Shek. l. c.) אמינא מאי פ' נגדא I would now say, *p'ki'a* means *strap* (appointed to execute punishment).—Eduy. III, 5 בית הפ' (Rabad הפְּקִיעָה) *that end of the bow from which the thong is snapped.*—3) [*that which is to be stripped* or *ravelled,*] *bundle, bunch.* B. Kam. 117ᵃ הישט לי פ' זה Ar. (ed. פ' עמיר) hand me this bunch (of sheaves). Tosef. B. Mets. VIII, 4; a. e.—*Pl.* פְּקִיעִין, פְּקִיעֵין. Sabb. XXIV, 2 מתירין פְּקִיעֵי עמיר וכ' you may untie bundles of sheaves for the cattle &c. Ib. 155ᵃ הן הן פ' הן הן כיפין *p'kiin* and *kippin* mean the same things. Ib. חדי פ' bunches are called *p'ḳiin,* when tied with two bands, v. כִּיפָּה. Tosef. Succ. I, 4; a. e.—4) *that which has been chipped off, piece.*—*Pl.* as ab., v. פָּקַע.

פָּקוּעַ II ch. m. (פָּקַע) 1) *spread, well-known.* Yeb. 37ᵇ דפ' שמייהו their names are well-known (v. פָּקַע *Af.* 2).—2) = פָּקִיעַ, *expert.* B. Bath. 164ᵇ ומי פ' רבי וכ' Ar. a. Ms. F. (Ms. M. פָּקִי; ed. פָּקִיעַ) is Rabbi an expert in &c.?; a. e.—*Pl.* פָּקִיעֵי. Shebu. 42ᵃ Ms. F.; v. פָּקִיעַ II.

פְּקִיעָה, v. פָּקַע.

פְּקִיעוּת, v. פָּקַע.

כְּפַר פְּקִיעִין pr. n. pl., v. פָּקִיעַ.

פָּקַל *to split, peel.*

Pi. פִּקֵּל same, esp. *to strip onions.* Maasr. I, 6 הבצלים משיקפלו (Ms. M. משיקפלו; Y. ed. משיפקילו) משיפקל ואם אינו מפקל וכ' ... onions are subject to tithes when one begins to strip them (for storage), and if one does not want to strip &c., v. עֲרֵימָה; Y. ib. 49ᵃ bot. משיפקלו, expl. מן דו ירים וכ', v. פּוּרְגָּדָה. Ukts. II, 5 לפקל בבצלים ... התחיל when one has begun the stripping &c.; (Tosef. ib. II, 13 לקלף).

פְּקַלוֹנְיָא, v. פִּילוֹנִיקְיָא.

פָּקַם *to split, perforate* (cmp. פצם), esp. *to prick an animal's mouth with the bit; to govern.* Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXIII, 16) 'he put a thing in his mouth' כאדם שנותן ... ופוקמה להיכן שירצה as a man puts a bit in the mouth of a beast and makes it go in what direction he desires; כך הקב"ה פוקם את פיו so the Lord pricked his (Balaam's) mouth (making him 'go back' to Balak); Tanḥ. Balak 13; Y'lamd. to Num. l. c., quot. in Ar. היה פוקם ... ופוקמה (ed. Koh. ופוקקה, corr. acc.).

Pi. פִּקֵּם same, *to prick, perforate.* Num. R. l. c. (ref. to Num. l. c. 5) שעיקם פיו ופִּקְּמוֹ וכ' he (the Lord) curved his mouth (as with a bit) and pierced it as a man drives a nail into a board; Yalk. ib. 765 עיקם את פיו ועקמו (corr. acc.).

פָּקַס I (cmp. preced.) *to tear open, open forcibly.* Sabb. 155ᵇ (expl. חַמְרָא) מרביצה ופוקס את פיה וכ' (Ms. M. ופוקק) he makes the animal lie down, and opens its mouth wide, and makes it swallow &c.; Tosef. ib. XVIII, 2 ופוקס את צווארו.

פָּקַס II (denom. of פִּיקֶס) 1) *to paint the face with rouge* (cmp. φυκόω). Sabb. X, 6 וכן הפּוֹקֶסֶת and the same is the case with her who rouges (on the Sabbath); Y. ib. X, end, 12ᵈ הפוקסת חירבת משום צובעה rouging comes under the category of dyeing. Bab. ib. 64ᵇ שלא תכחול ולא תְּפַקֵּס that she (the menstruant) must not paint (her eyes) nor rouge. M. Kat. 20ᵇ ולחיות ... אינו רשאי לכוף פיקסת dare not force his wife (mourning for a parent) to paint or rouge; a. fr.—2) *to make small curls pasted on the forehead.* Sabb. 94ᵇ (ref. to Sabb. X, 6) פיקסת משום טווה curling comes under the category of spinning; ib. 95ᵃ גדילת ופיקסת משום בונה plaiting the hair and curling comes under the category of building.

Pi. פִּיקֵּס *to remove the coils of blossoms on gourds.* Maasr. I, 5 משיפקסו ואם אינו מפקס וכ' are subject to tithes when they are trimmed, and if one does not want to trim &c.; B. Mets. 88ᵇ, expl. פיקס שלהן משינטל, v. פִּיקֵּס.

Y. Maasr. I, 49a היה מפקס ראשון וכ׳ (not הוה) if one trims one by one (just when he needs them) and boils &c.; עד שיְפַקֵּס כל צורכו until he has trimmed as many as he wants for immediate use; Tosef. ib. I, 5 היה מְפַקֵּיץ ראשון תורמין . . . אע״פ שלא פִּיקֵּץ ed. Zuck. וכ׳ ed. Zuck. Var. Ib. 6 (Var. פקס) one must give T'rumah of gourds, even if one did not trim them. Y. ib. l. c. פיקס ושילק וכ׳ if he trimmed and boiled &c.; a. e.

Nif. נִפְקַס *to be trimmed*, v. supra.

פִּקַּס ch. same, *to rouge*. Targ. Y. Gen. VI, 2 ופַּקְסָן (not ופָּס׳).

פִּקֵּס, v. פִּיקֵּס.

פַּקְסִיסָיוֹת m. pl. (v. פִּיקֵּס a. פִּיקּוּסָא) *the coils on the blossom ends of gourds*. Y. Maasr. I, 49a (expl. משיפקסי, Maasr. I, 5) מן דו יריס פ׳ when one removes the coils.

פִּקְסִינוֹן, פִּקְסִינָה, v. sub פִּיקֵּס.

פָּקַע (cmp. בקע) *to split; to burst; to break forth, escape*. Gen. R. s. 32 אינו מספיק . . . עד שהיא פוקַעַת he scarcely beats it (the bad flax) once, when it bursts; ib. s. 34; Yalk. Is. 350. Gen. R. l. c. שאינו מקדש עליהם אחת עד שהיא פוקעת he knocks at them (the bad earthen vessels) scarcely once, and one is cracked (ib. s. 32 שהוא שיברם). Y. Maasr. III, 50d top פעמים שהיא פוקעת וכ׳ sometimes it (the fig) bursts under the wheel. Zeb. IX, 6 גחלת שפָּקְעָה מעל וכ׳ a coal that sprang from the altar; אברים שפָּקְעוּ וכ׳ chips of limbs that sprang off the altar. Tosef. Par. III (II), 11 פ׳ מעורה וכ׳ if a part of her skin . . . (in burning the red cow) leaped off beyond the pit. Ib. 12. Yalk. Num. 761 את הפּוֹקְעִין the portions which spring off, v. פָּקַע; a. fr.—Pesik. R. s. 11 או שמא תִּפָּקַע האוזן וכ׳ (or *Nif.*) or (I would venture to say it, were I not afraid,) lest the ear of the hearer burst, i. e. it is almost blasphemous to say it; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 כדי שתבקע אוזן it is enough for an ear to burst). Y. Yeb. I, 2c bot. פקעו ממנה קידושין (not ופקעו) the betrothal rebounds from her, i. e. has no legal effect, opp. חלו עליה.—*Part. pass.* פָּקוּעַ; f. פְּקוּעָה *an animal which is ripped open*; בן (ה) פ׳ an animal taken alive out of the slaughtered mother's womb. Ḥull. 69a; a. fr.

Pi. פִּקַּע *to cause splitting*. Y. Pes. VII, 35b top שלא לפַקֵּע תחת הבשר in order not to cause a splitting of the bone under the flesh, v. פָּקַע.

Hif. הִפְקִיעַ 1) *to split, break open*. Sabb. III, 3 (38b) לא יַפְקִיעֶנָּה בסודרין he must not break it (the egg) over a hot cloth, Rashi (oth. interpret.: he must not cause it to crack by wrapping it in a hot cloth and rolling it; v. Tosaf. Yom Tob a. l.).—2) *to strip, pluck, ravel out*. Bets. 31b מתיר ומַפְקִיעַ וחותך may untie (the knot, v. חוֹתָם), or ravel out or cut through; Sabb. 146a; Y. ib. XV, beg. 15a, a. e. ומַפְקִיעִין, v. פִּקְפֵּק. Succ. V, 3 מהן היו מַפְקִיעִין ובהן היו מדליקין they stripped them (the worn-out belts of priests) and used them for wicks; Sabb. 21a . . . בגדי מפקיעין אותן ומהן היו עושין פתילות וכ׳ they ravelled out priestly garments and made of them wicks &c.; expl. Y. Succ. V, 55b bot. מפשילים, v. פָּשַׁל. Esth. R. to I, 6 הכל מפקיעין בחבלי וכ׳ all make straps (for their couches) of woolen or flax ropes, and this wicked man uses byssus and purple; a. fr.—2) [*to cause breaking loose,*] *to release, cancel an obligation*. Yeb. 66b sq., a. fr. הקדש . . . מפקיעין consecration (of a pledged object), leavened matter (on the entrance of Passover), and liberation (of a pledged slave) cause a release from mortgage (cancel the mortgage contract). Bekh. 5a אין בכור מפקיע בכור a first-born Levite could not serve as ransom for a first-born Israelite; דיו לבכור שיַּפְקִיעַ וכ׳ it was enough for the firstborn Levite that he released his own consecration (that he needed no priest to be substituted for him); a. fr.—3) ה׳ השער *to break up, unsettle the market, to raise prices arbitrarily, create a panic*. Taan. II, 9 שלא להַפְקִיעַ השערים in order not to cause a sudden rise of market prices (by creating the impression of impending scarcity). Meg. 17b כנגד מַפְקִיעֵי שערים a prayer against those who raise prices (speculating on a coming scarcity).

פְּקַע ch. same, *to burst, break, escape*. Pes. 85b פ׳ ארזא וכ׳ וְזָקָא אירגא the roof burst, v. I. B. Mets. 20b לָחָא the cedar pillar of the school was cracked, v. Ab. Zar. 33b פָּקְעוּ they (the vessels) burst. Ib. 28b פָּקְעָא עינא her eye burst (fell out). Y. M. Kat. I, beg. 80a דלא יִפָּקְעָן וכ׳ lest the grain burst (sprout) and go to ruin.—Ḥull. 89b ליה אירסור גיד מיניה פ׳ has the prohibition resting on the nervus ischiadicus gone from it (ceased to affect it)? Ib. 139a פָּקְעָה קדושתייהו מיניהו their sacred character has ceased; Y. Keth. VIII, 22b top פָּקְעַת מיניהו קדושתן; a. fr.

Pa. פִּקַּע *to break*; מ״ פ׳ *to hinder*. Gitt. 44a מְפַקֵּע ליה ממצות (by leaving his slave in the hands of a gentile) he prevents him from living up to the obligations (resting on the Noachidæ, v. נֹחַ); Bekh. 3a.

Af. אַפְקַע 1) as preced. *Hif., to cancel, cause a release*. Shebu. 48b אתיא שביעית אַפְקְעָתֵיהּ the Sabbatical year comes and causes the cancellation of the debt. Gitt. 36b אלימי לאַפְקוּעֵי ממונא they have the power to declare a debt cancelled. Keth. 3a, a. fr. כל דמקדש . . . ואַפְקְעִינְהוּ whoever betroths a woman, does so in the sense of the rabbinical law (v. הֵיעָתָא), and for an eventuality like this the Rabbis have annulled his betrothal retroactively (so that no divorce would be necessary at all); a. fr.—2) *to let go forth, issue, make known*. Gitt. 36a (ref. to בקיאין סימניהו their pictorial signatures on documents are well known) מעיקרא במאי אַפְקִינְהוּ on what kind of writs did they originally issue their signatures (so as to make the public familiar with them)?, v. פְּקִיעֵי II.

Ithpe. אִתְפְּקַע *to be broken into*. Targ. II Esth. III, 7 (ref. to ויתבקע, II Kings XXV, 4).

פְּקַע I m. (preced.) *split, crack; that which bounds off, splinter, piece*. Gen. R. s. 94 לא נמצא . . . לא קשר ולא פ׳ there was not in the timber either a knot or a crack; Cant. R. to I, 12. Pes. 84b משום פ׳ because by exposure to the coal fire the bone might crack. Ib. 85a משום פ׳ by striking at the uncovered part of the bone a split may be created in the covered portion; a. e.—*Pl.* פְּקָעִין, פְּקָעִים.

Sifré Num. 124 (ref. to Num. XIX, 5) להבריא את חפ׳ R. S. to Par. III, 9 (ed. הפוקעים; Yalk. Num. 761 הפוקעין, v. פְּקַע) this is to include the fragments that jumped off (that they must be brought back and burned).

פֶּקַע II, v. פְּקָא.

פִּקְעִין, פִּקְעָא, v. sub פִּיקָא.

פְּקַעַת f. (פְּקַע) [*that which is to be unravelled*; cmp. בְּקַעַת] *coil, clue of thread, of rope* &c. Kel. X, 4 פ׳ של גמי a coil of rope made of reed grass. Gen. R. s. 12, beg. נטל פ׳ של גמי . . . ונכנס דרך הפ׳ וכ׳ he took a clue of rope and tied one end of it to the entrance, and he went in along the unwound rope, and came out along the rope; Koh. R. to II, 12 פקרעת גמי; Cant. R. to I, 1; a. e.—*Pl.* פְּקַעָיוֹת. Kel. XVII, 2 שערה בפ׳ של שתי is measured by the ordinary size of warp clues. Ḥag. 12ª היה מרחיב והולך כשתי פ׳ וכ׳ was extending farther and farther (in two directions) like two unwound clues &c. Gen. R. s. 10, beg. נטל הקב״ה שתי פ׳ וכ׳ (some ed. פקיעות, corr. acc.) the Lord took two coils, one of snow and one of fire, and worked them into each other. B. Kam. 119ᵇ שיורי פ׳ Ms. M. (ed. שיורי פקיעות; Ms. R. 2 פקעות) remnants of coils (given to the weaver); a. e.

פְּקַעְתָּא f. (פְּקַע) *hindrance, enforced idleness.* Keth. 47ª שכר פקעתה indemnity for being taken away from her work.

פִּיקָ׳, פִּקְפּוּק m. (פְּקַפְּקַ) *shaking, battering.*—*Pl.* פִּי׳, פִּקְפּוּקִין. Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to פוקה, I Sam. XXV, 31) פיקפוקי דברים היה שם there was a battering attack with words (to demolish David's arguments).

פִּקְפּוּקְתָּא f. (preced.) *breach.* Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to פוקה, v. preced.) [read:] אמרה ליה כד תיפוק פִּקְפּוּקְתָּךְ she (Abigail) said to him, when thou openest thy breach (offerest a weak point), they will say of thee that thou art a murderer.

פִּקְפֵּק (v. פְּקַק) 1) *to drive a wedge in; to loosen, shake.* Midr. Till. to Ps. LIII, v. infra. Succ. I, 7 (15ª) מְפַקְפֵּק וניטל וכ׳ he loosens (the boards of the ceiling) and takes one board out. Y. Sabb. XV, beg. 15ª מְפַקְפֵּקין ומפקיעין וכ׳ (not בו) you may loosen the knot, or ravel it out, or untie &c., v. פְּקַע; מפקפקין ולא מפקיעין you may loosen the knot, but not ravel it out; ib. XX, end, 17ᵈ; Y. Meg. I, 71ª; Y. Bets. V, 63ᵇ top (not מפקפקין).—Part. pass. מְפוּקְפָּק; f. מְפוּקְפֶּקֶת; *pl.* מְפוּקְפָּקִים, מְפוּקְפָּקוֹת. Gen. R. s. 78 היו הברכות מפ׳ וכ׳ the blessings were as yet shaky (uncertain) in his hands, opp. נתאוששו, v. אוּשׁ; ib. s. 67.—Trnsf. [*to shake the foundations of,*] *to contest the validity of, make light of.* Eduy. V, 6 פ׳ בטהרת ידים he contested the rabbinical regulations concerning cleanness of hands; Ber. 19ª. Ab. Zar. 35ª ואין מְפַקְפְּקִין בה ...גזירה it is a recent enactment, and you must not shake it (discuss its reason before a year is past); a. e.—2) (sub. פִּי, or דבר) *to insert a wedge or coil in one's mouth, be gagged, estopped from speaking.* Midr. Till. to Ps. LIII (ref. to פוקה, I Sam. XXV, 31) [read as in ed. Bub.] אם הן באין אצלך לדין מה אתה עושה ואתה מְפַקְפֵּק בדבר ואין אתה יכול להוציאו וכ׳ if men will come to thee for judgment, what wilt thou do? Thou wilt gag (thy mouth) with a word and be unable to bring it out, when they will say, has he not done so unto Nabal? Thus the text (I Sam. l. c.) reads, 'and let this not be unto thee a stopper', אל תְּהִי מְפַקְפֵּק בפיך וכ׳ do not put a gag in thy mouth (do not make thyself unable to give judgment boldly), nor say &c.; Yalk. Sam. 134.

Hithpa. הִתְפַּקְפֵּק 1) *to be shaken, loosened.* Ber. 28ᵇ man must bow at prayer עד שיִּתְפַּקְפְּקוּ כל וכ׳ Ms. M. a. Ar. (ed. שיִּתְפַּקְקוּ, v. R. D. S. a. l. note 400) until all the vertebrae of the spine seem to be loosened.—2) (v. פְּקַק) *to be stopped off.* Yeb. 63ᵇ עוונותיו מִתְפַּקְפְּקִין Ar. (ed. מִתְפַּקְּקִין) his sins are stopped off (cannot come forth to accuse him).

פַּקְפֵּק ch. same, *to shake, make light of.* Succ. 43ᵇ אתי לְפַקְפּוּקֵי בלולב one may be induced to make light of the ceremony of Lulab.

Ithpa. אִתְפַּקְפַּק *to be split, chipped off.* Targ. Job XXX, 17 מִתְפַּקְפְּקִין מיני ed. (Ms. a. ed. Lag. מתפקקין), v. פְּקַק.

פָּקַץ, *Pi.* פִּיקֵּץ, v. פָּקַס II.

פָּקַק 1) *to split, drive into, force open.* Sabb. 155ᵇ ופוקק Ms. M., v. פָּקַס I.—Denom. פֶּקֶק.—2) (denom. of פֶּקֶק; cmp. חָתַךְ a. חֶתֶךְ) *to insert a stop-gap; to stop.* Kel. III, 8 משפך . . . שפְּקָקוֹ וכ׳ (not שפקקה) a funnel of wood or clay stopped off with pitch. Ib. XXVIII, 2 שהתקינו לָפוֹק בו את המרחץ (ed. Dehr. לפַקֵּק) (a shred) with which it was intended to fill up a gap in the bath. Y. Erub. III, end, 25ᵇ צריך לפוק he must stop it off. Tosef. ib. XI (VII), 10 פּוֹקְקִין את החביב וכ׳ you may stop off a gutter with a cloth. Y. Sabb. XVII, 16ᵇ top קנה שהתקינו לָהֲרוֹת פּוֹקֵק בו התלון a pole (with a coil or a board attached) which has been prepared to close the sky light with it; (Tosef. ib. XIV (XV), 3 להרות פותח ונועל בו), v. פֶּקֶק. Bab. ib. 64ᵇ פיקק לה זוג בצווארה וכ׳ he may muffle the bell on an animal's neck (that it should not ring), and walk with it &c.; a. fr.—Part. pass. פָּקוּק; *pl.* פְּקוּקִין. Ib. אע״פ שפ׳ nor should the animal be led out with a bell, even if it is muffled. Y. Ter. VIII, 45ᵈ מכוסה ואינו פ׳ if the bottle is covered but not stopped; Tosef. ib. VII, 16 [read:] מכוסין ואינן פקוקין (and correct the entire passage in conformity with Y. l. c.), v. פֶּקֶק.

Pi. פִּיקֵּק same, v. supra.—[Tosef. Maasr. I, 5 מפקק ed. Zuck., v. פָּקַס II.]

Hithpa. הִתְפַּקֵּק, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּק 1) *to be shaken, loosened.* Ber. 28ᵇ שיִּתְפַּקְקוּ, v. פֶּקֶק. Tanḥ. Aḥărê 8 בשנה שנִּתְפַּקְקָה הכהונה וכ׳ when the priesthood in the hands of Aaron became shaky (was disputed); v. פְּקַק.—2) *to be stopped.* Yeb. 63ᵇ מִתְפַּקְּקִין, v. פְּקַק.

פִּקֵּק ch. same, 1) *to split, make a breach.* Y. Snh. II, 20ᵇ כד תִּיפּוֹק (not כל), v. פִּקְפּוּקְתָּא.—2) *to stop.* Targ. II Chr. XXXII, 30.—Y. Ter. VIII, 45ᵈ פָּקִיק לה ומכסי לה stops the bottle and covers it.

Ithpe. אִתְפַּקֵּק 1) *to be split, chipped off.* Targ. Job XXX, 17 מִתְפַּקְּקִין מיני ed. Lag. are chipped off me (h. text נקר), v. פְּקַק.—2) *to be stopped.* Targ. Ps. XXXI, 19.

פְּקָק m. (preced.) 1) *anything used to fill up a gap* (cmp. חֻתָּק), *stop-gap, stopper.* Sabb. XVII, 7 פ׳ החלון the stopper of the sky-light (compluvium), v. פָּקַק. Tosef. Erub. XI (VIII), 9 נוטל את הפ׳ וכ׳ he may take out the stopper between the two reservoirs &c. Y. Ter. VIII, 45ᵈ אם היה הפ׳ חוצץ (not חוץ) if the stopper (of the bottle) is tight; Tosef. ib. VII, 16 (correct version in agreement with Y. l. c., v. פָּקַק). Y. l. c. כדי שינטל בפְּקָקוֹ so that the bottle can be lifted by its stopper; a. fr.—2) *the place where a shoot is joined to the trunk or to a branch of the grape vine, knot.* B. Kam. 81ᵃ מן הפ׳ ולמעלה (you are permitted to take a shoot from a neighbor's vine) from the knot and above it.

פָּקַר (cmp. בָּקַר, a preced. wds.) [*to break through;* cmp. פָּרַץ,] 1) *to be free, licentious, irreverent, sceptical.* Meg. 25ᵇ פָּקְרוּ המינים ... מתוך תשובה Ms. M. (ed. המעיריים) from the answer which Aaron gave to Moses (Ex. XXXII, 24) the heretics derived their heresy (to assert the reality of idolatrous witchcraft). Snh. 38ᵇ כל מקום שפקרו המינין וכ׳ Ms. M. (ed. הצדוקים) wherever in a Biblical passage the heretics seem to find a support for their scepticism (belief in a plurality of divine beings), their refutation is always near by; Y. Ber. IX, 12ᵈ bot. (not שפרקו); a. e.—2) (with עַצְמוֹ) *to make free with one's self;* (of a woman) *to propose marriage to a man.* Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to I Sam. XXV, 31 מלמד שפָּקְרָה עצמה (וזכרת את אמתך this shows that she intimated eventual marriage to David; a. e.

Hif. הִפְקִיר *to declare free, to renounce ownership, declare a property ownerless.* Gitt. 38ᵃ, a. e. המפקיר עבדו יצא לחירות if one declares his slave ownerless, he goes out free (and needs no letter of emancipation); ib. 39ᵃ המפקיר ... וצריך וכ׳ he is entitled to his liberty, but requires a letter of emancipation. Yalk. Kings 224 ה׳ כל אשר לו (not הפקיד) he gave up all he possessed. Tanḥ. Pinḥas 2 בת מלך הִפְקִירוּ לקלון they offered a king's daughter to prostitution; ה׳ בתו מי לא היה מפקיר he (the king) offered his daughter, who would not do the same?; a. fr.

Hof. חוּפְקַר *to be declared free.* Peah VI, 1 עד שיוּפְקַר וכ׳ (Ms. M. שיבקר, read as Eduy. IV, 3 שיוּבְקַר) until it is declared free also for rich men; a. e.—Part. pass. מוּפְקָר; f. מוּפְקֶרֶת; *pl.* מוּפְקָרִין, מוּפְקָרוֹת. Snh. 49ᵃ מה מדבר מ׳ לכל אף ביתו ... מ׳ לכל as the desert is free to all, so was Joab's house free to all (that craved his hospitality). Tanḥ. Vayaḳhel 8 למה ... מה המדבר מ׳ ... התורה מ׳ וכ׳ why was the Law given in the desert? To intimate that as the desert is free to all, so are the words of the Law free to every one &c. Gen. R. s. 72 דבר שהוא מן המ׳ something which is free (ownerless); a. fr.—V. הֶפְקֵר.

פָּקַר ch. same, 1) *to break into*; 2) *to declare free*; v. infra.—3) *to be irreverent, sceptical.* Snh. 38ᵇ אבל אפיקורוס ... דפ׳ נפיק but with a Jewish sceptic you must surely not argue, for he will become only bolder by it. Ib. 60ᵃ מי פָּקְרֵי כולי האי are they (Jews) so bold (as to blaspheme God)?; a. e.

Af. אַפְקַר 1) *to break into, trespass.* Targ. Y. Ex. XXII, 4 (ed. Amst. אַפְקַר; ed. Vien. יפקר, corr. acc.; h. text יבער).—2) *to declare free.* Ib. XXIII, 11 (ed. Amst. *Pe.*; ed. Vien. ותפקר, corr. acc.; h. text ונטש).—Succ. 44ᵇ אַפְקַר זיתיא וכ׳ declare thy olives free for the benefit of the poor. Ber. 47ᵃ, a. fr. אי בעי מַפְקַר וכ׳ if he chooses, he may renounce ownership of his property, and be a poor man &c. B. Mets. 30ᵇ לכולי עלמא אַפְקַרְנְהוּ וכ׳ I declared them free for all people but not for thee, (v. infra). Ib. לכ״ע אַפְקַרְנְהוּ he declared them indeed free for all. Ib. 68ᵇ אַפְקוּרֵי מַפְקַר להו presumably he has renounced ownership of them. M. Kat. 16ᵃ מַפְקְרִינָן נכסיה we (the court) declare his property ownerless; a. fr.—Ḥull. 13ᵇ אשתו לא מַפְקַר his own wife will he (the Samaritan) not give up to prostitution, v. infra —Part. pass. מְפֻקָּר. B. Mets. 30ᵇ לכ״ע מ׳ וכ׳ Ms. M. (Ms. F. מִיפְקַר *Ithpe.*) it is made free to all, but not &c.

Ithpe. אִיתְפַּקַּר, אִיפְתַּקַּר 1) *to behave irreverently, disrespectfully.* M. Kat. l. c. אי מִיתְפַּקַּר בשליחא וכ׳ if he treats the messenger of the court with disrespect. Ib. התהוא אשתו דאית׳ וכ׳ a butcher behaved irreverently towards R. &c.—2) *to prostitute one's self.* Snh. 82ᵃ נשיהו ודאי לא מיפַּקְרֵי their (the Samaritans') wives will surely not prostitute themselves; v. supra.

פקריסין, פקרוס, Pesik. Haḥod., p. 104ᵇ Ar., v. פרקדיסין, פרקדוס.

פקרין, v. פּוֹקְרִין.

פַּקְרִיסִין *underwear,* v. פַּקְרֵס.

פקרית, Tosef. Kil. V, 23, v. פּוֹקְרִין.

פַּקְרֵס m., *pl.* פַּקְרֵסִין, פַּקַרְסִין, פַּקְרִיסִין (פָּקָר, with format. ס; v. אַפַּקְרְסִין) *underwear, shirt.* Yalk. Lev. 433; Pesik. Shek., p. 15ᵇ Ar.; a. e.—V. אַפַּקְרְסִין.

פַּקָּתָא f. (נָפַק) *going out, retiring* (for a human need; cmp. רְצִיאָה). Esth. R. to I, 8 אין אונס בפ׳ וכ׳ 'there was no compulsion', no restraint as to going out, because they drank immoderately &c.

פַּקְתָּא, פְּקָתָא f.=בִּקְעָא, *valley.* Ber. 34ᵇ bot. Ar. (ed. ב׳). Ib. 54ᵃ; Naz. 43ᵇ דערבות פ׳, v. עֲרָבוֹת II.—Ḥull. 31ᵃ דכולה פתקא (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l.) of the entire valley.

פַּר, פָּר m. (b. h.) *bullock.* Taan. 23ᵃ פַּר חודאה the sacrificial bullock on which the owner placing his hand makes confession and prayer. Yoma III, 8 בא לו אצל פָּרוֹ he (the high priest) now stepped towards the bullock selected for his sacrifice. Gen. R. s. 44 פר יוה״כ the bullock offered on the Day of Atonement; פר הבא על כל המצות the bullock which is offered by the high priest for every transgression of a command (Lev. IV, 2 sq.). Ib. s. 55; a. fr.—*Pl.* פָּרִים. Ib. s. 44 הראה לו שלשה מיני פ׳ the Lord showed Abraham three kinds of bovine sacrifices. Par. I, 2 פ׳ בני שתים by *parim* (as sacrifices) are meant beeves of two years of age; a. fr.—*Fem.* פָּרָה *cow.* Ib. 1 פ׳ בת שתים by *parah* is meant a heifer two years old, contrad. to עגלה.—Esp. פָּרַת חַטָּאת, or פרה *the red cow* whose ashes were used for lustration (Num. XIX). Ib. II, 1. Ib. 2 פ׳ שקרניה וכ׳ a red cow whose horns or hoofs are black.

Ib. III, 1 כהן השורף את הפ׳ the priest designated to burn the red cow; a. fr. — *Pl.* פְּרוֹת. Gen. R. s. 55 ... לבעל שתי פ׳ וכ׳ like a husbandman that has two cows, one strong &c.; a. fr.—*Parah*, name of a treatise, of the Order of Kodashim, of Mishnah and Tosefta.

פְּרָא, Ab. Zar. 40ª Ar., v. ארא.

פָּרָא *to run*, v. פָּרַר.

פֶּרֶא m. (b. h.; preced.) 1) *wild ass.* Deut. R. s. 5 (ref. to Jer. II, 24) כשם שהפ׳ גדל וכ׳ (some ed. שהתרוד) as the wild ass is raised in the desert and is without fear of man, so did I intend that no fear of governments should rest upon you; (Yalk. Jer. 266 עָרוֹד).—2) *savage, cruel.* Gen. R. s. 45 (ref. to Gen. XVI, 12) פ׳ אדם וודאי וכ׳ 'a savage among men' in its literal sense, for all other plunder goods, but he (Edom-Rome) captures souls.

פָּרָא I m., *pl.* פָּרַיָּא (פָּרָא) [*runners,*] *children of six or seven years of age.* Y. Gitt. V, 47ᵇ bot., v. אַפְּרוֹטוֹת.

פָּרָא II m. (פְּרַר; cmp. נַכֵּר) *less.* Gen. R. s. 20, end לפום חילך אכול ופ׳ מן מה דאת לביש וכ׳ spend according to thy means on eating, but less on clothing, and more on dwelling. Y. Ab. Zar. IV, 43ᵈ bot. תבר כולהון פ׳ חד he broke all of them save one. Y. Erub. II, 20ᵇ חמשא אלפין פ׳ מאת (read מאה) five thousand minus one hundred. Y. Keth. VI, 30ᵈ bot. תרין חולקין פ׳ ציבחד a little less than two thirds. Ruth R. to III, 3 [read:] זרעה ואעל ועבדת פ׳ מאה אמר ליה לא אמר מרי דהוא עבד׳ מאה כורין א״ל אין א״ל זרעית ואצלית ועבדת פ׳ מאה אמר לו הן וכ׳ he sowed and harvested, and it brought less than one hundred *kor*. Said he to him, did you not say it brought one hundred *kor*? Said he, yes. Said he to him, I sowed and harvested, and it brought less than one hundred &c.; [perh. to be read פָּרֵי מאה]. Y. Meg. II, beg. 73ª (expl. סירוסים) חד פָּרָה חד (he reads) one verse less one, i. e. every other verse.

פָּרָא III (παρά) *with, for.* Y. R. Hash. I, 57ª bot., v. אַגְרָפוֹס.—[פרא in compounds often separated, as פ׳ כורין, פָּרָאפוֹתְנוֹן, פ׳ פורנין, פָּרָאכוֹרִין &c.]

פראגר, Tosef. Ter. III, 16, v. פְּרַד I.

פראדורין, פראדורין, read פְּרָאדְרוֹן m. (πάρεδρος, S., accus. form, or παρεδρεύων) *familiar, regular visitor.* Ex. R. s. 33 ... כל זמן ... הוא הווה פ׳ לבית חמיו משנשאה אצלה so long as he has not married his betrothed, he is a visitor at the house of his father-in-law; after he has married her, her father comes to her.

פְּרָאטָאטָא, v. פְּרַטְטָא.

פראטרום, v. פְּרוֹטְרוֹט.

פראידתין, פראידתין, Y. Yoma I, 38ᶜ bot., read: פְּרַאיְדְרִין, a gloss to פַּלְחַדְרִין, v. פַּרְחֲדְרִין.

פָּרָאכוֹרִין m. (παραχώριον) [*neighborhood,*] *district.* Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. (expl. מדינה אחת, Misch. IX, 2) פרא כורין (combine; Mus. פָּרָכוֹרִין); v. פְּרִיכוֹרִין.

פָּרָאלוֹקִין* m. (παραλευκός, -όν) [*whitish,*] name of a *gem* in the high priest's breastplate (corresp. to שֹׁהַם). Ex. R. s. 38, end [perh. a corrupt. of בירולין βηρύλλιον, v. LXX, Ex. XXVIII, 20].

פָּרָאמָא, v. פּוּרְמָא.

פָּרוֹסוֹפָא, פָּרָאסוֹפָא* pr. n. *Parasopha, Prosopha* (*Prosopa*), supposed to be the name of a place near, or of a building in Tiberias. Gen. R. s. 65 the arms of Jacob were as thick כתרין עמודין דיפרא סופא (combine; Ar. דפרוסיפא; ed. Koh. דפרסופא) as the two columns of P.; Yalk. ib. 115 דפרספא; (Tanḥ. Vayḥi 6 כשני עמודים שבתוך דמוסין שבטבריא).

פראפורן, read:

פָּרָאפוֹרְנוֹן m. (παράφερνον) *that which a bride brings over and above her dower;* also (v. מוֹהַר) *the wife's additional settlement above the usual one* (תוספת כתובה). Gen. R. s. 80 (ref. to Gen. XXIV, 12) מוהר פרנון מתן פ׳ *mohar* is the endowment, *mattan* the addition; Yalk. ib. 134 פרא פ׳ (combine). Gen. R. s. 65 חבא לי מפ׳ שלי וכ׳ (not נתן ...) take it from my additional dower, for thus he has written in my contract &c.; Yalk. ib. 114 מיפורנין (corr. acc.). Y. Keth. V, 30ᵇ פרא פרנון. Ib. VII, 31ᶜ top הפרא פ׳ (corr. acc.). Y. Gitt. V, 47ᵇ נכסים שהכניסה לו פרה פ׳ פרנון property which she brought him above the dower, opp. בכתובתה corresponding to the amount of her settlement. Y. Naz. V, 54ª top פרה פ׳. Y. B. Bath. V, end, 17ᵈ; a. e.

פרבימא, v. פַּרְכִּיטָא.

פַּרְבַּר m. (late b. h.; v. Ges. Hebr. Dict.¹⁰ s. v.) *outworks, Parbar*, name of a Temple precinct. Zeb. 55ᵇ (quot. I Chr. XXVI, 18) לפר בר (Ms. R. 2 לפרבר, v. Rabb. D. S. a. l. note 100), expl. כמאן דאמר כלפי בר as one says, running towards the outside (v. פָּרָא); Tam. 27ª לפרבר.—V. פַּרְוָור.

פָּרַג (cmp. פרח) *to break through, sprout.*

Hif. הִפְרִיג (sub. זרע) *to sprout, germinate, produce withered growth.* Num. R. s. 7 (ref. to תפריחי, Is. XVII, 11) בבקר ... ומצא אותה שהפריגה in the morning he went to look at it (the garden planted with cabbage) and found that it (its growth) had germinated (and the cabbage was ruined); הרי הִפְרַגְתְּ ... בערב היית in the evening thou wast fine and excellent, and in the morning, behold, thou art ruined; (Lev. R. s. 18 שחוריקה, v. רָקַק).

פָּרַג I ch. (v. preced.) *to bloom, be glad.*

Ithpa. אִתְפָּרַג *to delight one's self.* Targ. Ps. CXIX, 16 Ar. (ed. אתפרנק; h. text אשתעשע).

פָּרַג II *to break, divide*; (cmp. פרט, פרק, a. פָּרַךְ) *to exchange.* Targ. Y. Gen. XLVIII, 14 (h. text שכל). Targ. Ps. XV, 4 Ms. (ed. ישלחם; h. text נמיר). Ib. CVI, 20; Targ. Y. Ex. XXXII, 5; a. e.

Pa. פָּרֵג same, *to redeem.* Lev. R. s. 25 רחמא ... ומְפָרְגָא בדינרין he loves figs and exchanges for denars (pays a denar for each fig); Koh. R. to II, 20 מְפָרְגָה.

פִּרְגָה, פִּרְגָא, Lam. R. to I, 1 רבתי (7 חד מאת) עוירא בחדא פ׳, read ערנא or ערנה, as further on.

פִּרְגָד, v. next w.

פַּרְגּוֹד m. (paragauda, παραγώδης of Semitic origin; פרג *to divide,* cmp. פָּרוֹכֶת) 1) *curtain.* Kel. XXIX, 1 Maim. (R. S. *tunic,* v. infra).—Esp. (cmp. וִילוֹן) *the curtain of heaven.* Ḥag. 15[a] כבר שמעתי מאחורי הפ׳ וכ׳ I have already heard from behind the Curtain, 'Return, ye wayward children, all except Aḥer.' Yoma 77[a] Ms. M. (omitted in later editions; v. Rabb. D. S. a. l. note 3). B. Mets. 59[a] שלשה ארן הפ׳ נגעל בפניהם there are three wrongs for which the Curtain is never closed (the outcries over them will not be unheeded).—Trnsf. *the court, royal attendants.* Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 לא דומה שומע מפי פ׳ וכ׳ it is not the same to hear from the lips of attendants as to hear from the lips of the king himself; Yalk. Ex. 276.—2) *a certain garment, tunic.* Gen. R. s. 84 (expl. כתנת הפסים, Gen. XXXVII, 23). Shek. III, 2, v. חָפַת; a. e.—3) (cmp. אַוּרַכָּסִין) a sort of *breeches.* Sabb. 120[a] שני פרגוד Ms. M. (ed. פרגד; Ar. פַּרְגּוֹדִין) two (a pair of) breeches; (Y. ib. XVI, 15[d] אבריקין).

פַּרְגּוֹדָא, ch. same, 1) *curtain.* Targ. Job XXVI, 9. Targ. Y. Ex. XXVI, 31 (h. text פרכת); a. fr.—2) *tunic.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 3; 23; v. preced.

פַּרְגֹּל, m. (adaptation of flagellum, φραγέλλιον; cmp. פַּרְפִּיל) *whip, scourge; young vine shoot.* Lev. R. s. 32, beg. (ref. to Zech. XIII, 6) מה לך לוקה בפ׳ וכ׳ why art thou whipped with the scourge? Because I made a Succah; Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 מה לך לוקה מאה פ׳ (not מאפ׳) why art thou to get a hundred lashes?; Yalk. Ex. 292; Yalk. Zech. 581; Midr. Till. to Ps. XII, end מה לך יוצא לידקר בפוראגון (ed. Bub. מה לך לוקה בפרוגין, corr. acc.). Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4 פ׳ שעשה בראשו וכ׳ a whip to the top of which a knob is attached to strike with it. Y. B. Bath. V, beg. 15[a] אם היה עשוי כמין פ׳ (not כרגול) if the young shoot of the olive tree has the shape of a vine shoot (hanging down and knotted).

***פִּרְגָל, פִּרְגָל,** m. (περίγρα) *a pair of compasses.* Kel. XXIX, 5 comment. [prob. *whip,* v. preced.].

פִּרְגּוֹס m., *pl.* פִּרְגּוֹסִין (πύργος) *towers.* Tanḥ. ed. Bub., Noah 24 (Gen. R. s. 38 סמיכות).

פִּרְגַּזְיוֹת f. pl. (cmp. פַּרְגּוֹד) *tunics.* Gen. R. s. 56 אם כן כל אותן הפ׳ וכ׳ if so, shall all those fine tunics which thy mother has made be for Ishmael?; Yalk. ib. 101 פרוגיאות (read: פִּרְגַּזְיאוֹת; Levy Talm. Dict. quotes פרגיות; the glossator has אונאות דבדים, prob. thinking of πράξις).

פַּרְגַּזְתָּא f. ch. same, *a woman's dress, tunic.* Y. Sabb. VI, beg. 7[d] [read:] הורי לאילין דבית בר בון מיתן טלייה permitted those (women) of the house of Bar Bun to put drops of pearls (beads) over the tunic.

***פִּרְגָא** f. (v. פרג) *sprouting.* Y. Taan. III, 66[d] top מתריעין על פ׳ של פשתן we sound the Shofar (for prayer) when the flax in the field is threatened with ruin through sprouting (ref. to Jer. V, 30) (v. Mish. ib. 5).

פַּרְגִּין, פַּרְגִּינָן, v. פְּרִיגָא.

פַּרְגִּילִנִין, v. פַּרְקְלִיטִין.

פַּרְגִּינָן, v. פַּרְנָגָן.

פַּרְגִּית f., *pl.* פַּרְגִּיוֹת (פָּרַג; cmp. פרח) *young poultry.* Ber. 39[a]. B. Mets. 24[b] אשכח פ׳ שחוטות found ritually killed poultry; a. e.

פַּרְגִּיתָא, v. פְּרִיגָא.

פַּרְגָל, פִּרְגָל, v. פַּרְגּוֹל, פִּרְגּוֹל.

פַּרְגְּלִינִין, v. פַּרְקְלִיטִין.

פַּרַגְמָטָא f. (πράγματα) *affairs, business.* Lev. R. s. 9 תהא פ׳ דידך טבא וכ׳ (ed. פסטא, הדא פסטמא, corr. acc.) let thy trade be straight, and thou hast nothing to fear; Yalk. ib. 493 פשטמא (corr. acc.).

פַּרְגְמַטּוּזְמִיס, פִּרְגְמַטּוּזְמִיס, v. next w.

פַּרְקְמָ׳, פַּרְגְמַטְיוָטָא, פַּרְגְמַטּוֹבְּטִיס m. (πραγματευτής) *trader,* esp. *travelling merchant.* Ex. R. s. 19 ראו הפ׳ וכ׳ behold, that trader (that lodged with me) got up by night and took all my belongings with him. Koh. R. to XI, 1 פרגמטוזטיס, פרגמטוזמיס (corr. acc.). Lev. R. s. 3, beg. רעותיה דמתקרי פ׳ it is his ambition to be called a man of business; Yalk. Koh. 971 בר פרגמיטורא (corr. acc., or בר פַּרַגְמַטָּא); Koh. R. to IV, 6 (some ed. פרגמטוטא); a. fr.—*Pl.* פַּרַגְמַטְיוָטִין, פַּרְגְמַטְיוָטִין (פַּרַגְמַטְטִין, פַּרְגְמַטְטִין, עַסָּקָא ...). Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to לְשָׁרִים, Ps. XLV, 17, as though it were read לְשָׁדְרָה, v. שִׁדְרָה) יכול פרגמיט׳ (corr. acc.) you may think this means travelling merchants; Yalk. Ex. 276 פרגמטרין. Gen. R. s. 76 מה אומנתכון פ׳ what is your trade? (We are) merchants. Pesik. Bayom, p. 195[a]. Pesik. R. s. 15 רמז לפרגמטרין וכ׳ this is a hint to travelling merchants and seafarers to remember and come home quickly; a. fr.

פַּרְק׳, פַּרְגְמַטְיָא f. (πραγματεία) *business; ware, goods.* B. Mets. 42[a] שליש בקרקע שליש בפ׳ וכ׳ (invest) one third in land, one third in business, and (retain) one third in ready money. Cant. R. to III, 6 חוו יסקין בפ׳ והוון נסבין וכ׳ engaged in business and dealt in silk; Gen. R. s. 77. Cant. R. l. c. כל פ׳ שישראל עושין וכ׳ in whatever business Israelites are engaged and meet with success, they owe it to that dust which Jacob raised (when wrestling with the angel). Tanḥ. Mishp. 9 טול ממני ... ותעשה פ׳ וכ׳ take from me a loan of one hundred thousand (zuz), and

do business with it, and assign as security to me &c. Ib. 5 כל פ׳ שאתה רואה וכ׳ whatever goods you find to be low and lying in the ground (despised), engage in it, for it will rise in the end. Ib. הפסידה פ׳ שלך thy goods have gone down; a. fr.

פַּרְגְּמִיט׳, פַּרְגָּמָטִיוָטִיס, פַּרְגָּמָטִיוָטָא, פַּרְגְּמִיטוּרָא, v. פַּרְגְּמָטוֹטִיס.

פַּרְגְּרִיטָא pr. n. *Parg'rita*, surname of one R. Samuel. Deut. R. s. 2.

פָּרַד (b. h.) 1) [*to break through, run*, v. פֶּרֶד II]—2) *to break apart; to separate.* Ukts. II, 6 הרמון שפָּרָדוֹ a pomegranate which one has cut in two (leaving the seeds in their sheathes; Maim.: שִׁפְּרָדוֹ, *Pi.*, the grains of which one *loosened* by drying).—Part. pass. פָּרוּד; f. פְּרוּדָה; *pl.* פְּרוּדִין, פְּרוּדִים; פְּרוּדוֹת. Succ. 32ᵃ אם חיה פ׳ וכ׳, v. כָּפַת; Lev. R. s. 30. Toh. VIII, 8 אוכל פ׳ אינו וכ׳ eatables divided into pieces are not counted together (to make up the required size for levitical cleanness). Ib. IX, 9 נמצא על גבי פ׳ (Maim. פְּרִרוּדִים) if the creeping thing is found on broken olives. Ib. פ׳ על פ׳ גבי pieces on top of pieces; a. fr.

Nif. נִפְרַד *to be separated, spread.* Succ. III, 1 עליו if its leaves are spread, opp. to נפרצו. Hor. 10ᵇ (ref. to Prov. XVIII, 1) זה לוט שנ׳ וכ׳ that means Lot, who separated himself from Abraham; a. fr.

Pi. פֵּרֵד *to separate, loosen.* Ukts. II, 6, v. supra. Tosef. Shebi. VI, 29 מְפָרְדִין (ed. Zuck. a. oth. מְפָרְרִין), v. פֶּרֶד I. Y. B. Mets. II, 11ᵇ bot. חִפְּרֵד בגרוגרות who separates dried figs; a. e.

Hif. הִפְרִיד 1) *to separate, estrange.* Gen. R. s. 20 (ref. to Prov. XVI, 28) שה׳ אלופו של עולם he (the serpent) caused the friend of the world (the Divine Presence) to withdraw; [Matt. K.; estranged the prince of the world (Adam, from God)].—2) (neut. verb) *to branch off.* Ib. s. 16 מַפְרִיד 'Rashi'; Yalk. Deut. 801, v. פָּרָה.

Hithpa. הִתְפָּרֵד, *Nithpa.* נִתְפָּרֵד 1) *to separate one's self; to be scattered.* Midr. Till. to Ps. XCII, 10 יִתְפָּרְדוּ כמוץ וכ׳ let them be scattered like chaff before the wind; a. e.—2) (of pomegranates) *to be cut apart.* Orl. III, 8 נִתְפָּרְדוּ וכ׳ if the pomegranates are cut; Tosef. Ter. V, 10.

פְּרַד ch. same, *to separate, scatter.* Targ. Prov. XI, 24 (ed. Wil. פָּרַר, corr. acc.; h. text מפזר). Targ. Is. LVIII, 6.—*Part. pass.* פְּרִיד; f. פְּרִידָא *driven off.* Targ. Prov. IV, 16.—V. פְּרִידְתָא.

Pa. פָּרַד same. *Part. pass.* מְפָרַד *driven off, chased.* Targ. Is. XIII, 14.

Af. אַפְרַד *to make unsteady, bewilder.* Targ. Prov. VII, 10.

Ithpe. אִיתְפְּרִיד, אִיתְפְּרַד 1) *to be chased off; to flee.* Targ. Y. Gen. XXXI, 40.—Men. 43ᵃ איפרד חזותיה (read אִיפְּרָדָא) its color fled (faded).—2) *to be scattered, spread.* Targ. Job XLI, 9 (Ms. מתפרש).—Succ. 32ᵃ (expl. נפרדו, v. preced.) דאיתפרוד אפרודי the leaves are spread.

פֶּרֶד I m. (preced.) *a part*, esp. (collect. noun) *split and dried pomegranates.* Maasr. I, 6 והצימוקין וכ׳ הפ׳ dried pomegranates and raisins &c. Tosef. Shebi. VI, 29 מפרדין ריחמונים לעשותן פ׳ (ed. Zuck. פֶּרֶר ... מְפָרְרִין; Var. פרך; some ed. פריך, corr. acc.) you may (in the Sabbatical year) cut pomegranates to make them *pered.* Tosef. Ter. III, 16 Var. ed. Zuck. ריחמונים ועתיד לעשותן פ׳ (ed. Zuck. פראגר; oth. ed. כרי, corr. acc.) if one gives T'rumah of pomegranates (intended for sale), with the intention eventually to cut and store them as *pered*; a. e.

פֶּרֶד II m. (b. h.; preced. wds.) [*runner, wild*; v. Del. Proleg. p. 94] *mule.* Pes. 54ᵃ אף האור והפ׳ also fire and the mule (were created on the sixth day at twilight). Ib. הביא שתי ... ויצא מהן פ׳ Adam took two (heterogeneous) animals . . . and from them came forth a mule. Tosef. Kil. V, 5 לא יקשור סוס לפ׳ ופ׳ וכ׳ one must not tie a horse to a mule or a mule to an ass; a. e.—*Fem.* פְּרִדָּה, פִּרְדָּה (also for the male). Y. Ber. VIII, 12ᵇ ויצא מהן פ׳, v. supra; Gen. R. s. 82 end פ׳ ... ויצאת. Ib. לבנה פ׳ a white mule. Tosef. Kil. V, 6 אסור לרכוב ע״ג פר׳ it is forbidden to ride on the back of a mule. Meg. 13ᵇ (play on מפרד, Esth. III, 8) כפרידה וכ׳ (the Jews are) like the mule that is unproductive. Gen. R. s. 41 (play on הפרד, Gen. XIII, 9) מה הפ׳ חזו אינה קולטת זרע וכ׳ as the mule does not breed the semen she receives, so it is impossible for this man (Lot) to mix with the seed of Abraham. Ib. אברהם פ׳ עקרה, v. עָקָר; a. e.—*Pl.* פְּרָדוֹת, פִּרְדִין. Tosef. Kil. V, 5 כל הפ׳ כולן וכ׳ all mules (whether the sire be a horse or an ass) are considered one genus (may be harnessed together); Ḥull. 79ᵃ. Gen. R. s. 64; a. e.

פַּרְדוּכְסוּס, פַּרְדוּכוֹס, read: פְּרִידֶכְסִיוֹס m. (περιδέξιος) *dexterous, clever.* Gen. R. s. 60 פרדוכוס (Ar. פרדוכסוס); Ruth R. to II, 1 פרדי׳; Yalk. Gen. 109 פרדיכוס; Midr. Sam. ch. I פארדוכסו׳, v. אפדכסיס.

פַּרְדִיגְמָא m. (παράδειγμα, ατος) *an example, exposure to public shame.* Tanḥ., ed. Bub., Lekh 7 (ref. to II Sam. X, 4) ועשה אותם פ׳ and made them a public disgrace; Yalk. Ps. 730 פרגימט׳ (corr. acc.). Yalk. Kings 249 החזיר אותו בכל ערי בפרדימא ... וקרע את החמור וכ׳ (some ed. בפרדיגס, corr. acc.) he carried him around all cities of Israel as a public shame, and then put him to death, and took the ass and tore it open and buried &c.; Lev. R. s. 19 וישב עליו בפרדיס׳.

פַּרְדִימָא, v. preced.

פַּרְדִיסָא, פַּרְדֵּיס, v. פַּרְדֵּס.

פַּרְדִיסָאוֹת, פַּרְדִיסָאוּת, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פַּרְדִיסְקֵי I m. pl. (a corrupt. of παρατάξις, v. Ducange Gloss. Gr. 1531) *soldiers, police.* Gen. R. s. 94, end שדר פ׳ בתריה he (the royal officer) sent the police after him to arrest him.—V. פְּרִדַּשְׁפָּא.

פַּרְדִיסְקֵי II m. pl. (v. next w.) *casks.* Ab. Zar. 65ᵇ פ׳ נקיטי בהדייהו Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. דמיירתו פריסדקי וכ׳) they had brought casks with them (instead of leather bottles; Rashi: besides the leather bottles, in reserve for eventual mishaps to the latter).

פַּרְדִיסְקִים m. pl. (a corrupt. of πυργίσκος, v. פַּרְדִיסְקִין) *casks.* Y. Bets. II, 61ᶜ bot. חיו מעשנין וכ׳ פ׳ (not קיס ...)

they filled casks with smoke of spices on the day before the Holy Day, and when the guests came, they opened them; Tosef. ib. II, 14 פַּרְטַסְקָאוֹת (Var. פרדס, ערדס, v. עַרְהַסְקוֹס).

פַּרְדִּישְׁנָא, v. פַּרְהַשְׁנָא.

פרדכסוס, v. פרדוכסוס.

פַּרְהַכְשָׁא, v. פַּרְהַשְׁפָּא.

פַּרְהַכְתָּא m. (Pers. pardâkhta, Perl. Et. St. p. 18) *idle, man of leisure, one exempt from state taxes.* B. Bath. 55ª פ׳ מסייע מתא *a pardakht* is bound to contribute towards the maintenance of the local institutions.

פַּרְהִלְס Var. in Ar. for בַּרְהִלִּיס.

פַּרְהָנִית f. (פָּרַד; cmp. פֶּרֶד II) *a woman that goes out alone, run-about.* Tanh. Vayesheb 6 לא מן הרגל שלא תהא פרהנית (transpos. of פרד׳) the Lord did not create woman out of Adam's foot, that she might no be inclined to run about; (Gen. R. s. 18, a. e. פַּרְסָנִית). Tanh. Vayishl. 5 בשביל שהיתה רגילה פרד׳ וכ׳ because she was in the habit of going out alone, she brought disgrace upon herself. Y'lamd. to Gen. XXXIV, 1, quot. in Ar. פרהנית, as Var. of פרסנית q. v.

פַּרְהֵס m. (b.h.; v. Ges. Hebr. Dict.[10] s. v.) *enclosure, park, pleasure garden.* Tosef. Bets. I, 10 החיה שקיננה בפ׳ game which nests in a park. Sot. 10ª (ref. to אשל, Gen. XXI, 33) עשה פ׳ ונטע וכ׳ he made a garden and planted therein &c.; Gen. R. s. 54; a. e.—Trnsf. *enclosure in heaven, esoteric philosophy.* Ḥag. 14ᵇ ארבעה נכנסו לפ׳ וכ׳ four men entered the enclosure (engaged in esoteric philosophy), one cast a look and died &c.; Tosef. ib. II, 3; Y. ib. II, 77ᵇ top.—*Pl.* פַּרְהֵסוֹת, פַּרְהֵי׳. Arakh. III, 2 (14ª) סבסטי פ׳ the pleasure gardens of Sebaste, v. חוֹלַת; Tosef. ib. II, 8. Pes. 56ª פורצין ובפַּרְדִּיסֵיהֶן... (some ed. ובפַּרְהֵסֵיהֶן) made openings in their gardens and orchards; Men. 71ª; Tosef. Pes. II (III), 21; a. e.

פַּרְהֵיסָא, פַּרְדֵּיסָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XXI, 33 (h. text אשל, v. preced.).—B. Mets. 103ª if a person says, lend me thy hoe למירפק ביה תאי פ׳ . . . ההוא פ׳ to dig up this garden with it, he is allowed to use it for that garden only; כל פ׳ וכ׳ ... פ׳ if he says, 'a garden', he may use it for any garden he chooses.—*Pl.* פַּרְהֵסַיָּא, פַּרְהֵיסֵי, פַּרְהֵי׳. Targ. Jud. IV, 5. Targ. Y. Gen. XIV, 10 (h. text השדים). Targ. Koh. II, 5; a. e.—B. Mets. l. c. פ׳ רפיק ואזיל כל פ׳ וכ׳ if he says, 'to dig up gardens', he may use it for all the gardens he has.

פרדסיות, פרדסיאות, פרדסאות, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פַּרְהַסְקִין (**פרסתק׳, פרסטקין**) m. (a corrupt. of πυργίσκος = armarium, v. Fränkel, Zeitschr. f. Assyriol., April 1894, p. 8) *a chest in the wall, closet.* Tosef. Ohol. VII, 13 תיבה שעשאה פ׳ R. S. to Ohol. VI, 7 (ed. Zuck. פרסטק׳, פרסתק׳) a chest which one put up in the wall as a closet. Ib. 14 שהוא פתוח וכ׳ פ׳ a closet standing open in a locked room. Ib. 15; Ohol. VI, 7 רואין את הפ׳ כאילו הוא וכ׳ (ed. Dehr. כאילו הם וכ׳) we consider the closet as if it were a solid wall.—*Pl.* פַּרְהַסְקִין. Ib.—V. פַּרְהִיסְקִים.

פַּרְהַכְשָׁא, פַּרְהַכְתָּא m. (a further corrupt. of פַּרְהִיסְקָר I, v. Perl. Et. St. p. 132) *officer, policeman.* Meg. 12ᵇ (ref. to Esth. I, 22) פשיטא אפי׳ קרחה בביתיה פ׳ ליהוי (Ar. פרדכ׳; Ms. M. פרדנ׳, read כ for נ; v. Rabb. D. S. a. l. note) is it not a matter of course? Even a weaver—in his house he must be the police; Yalk. Esth. 1051. Sabb. 94ª ההוא פ׳ דרתח וכ׳ (Ms. M. פרשדכא) a certain officer with whom the king was wroth.—[Yalk. Esth. 1053 פרדשכי, v. next w.]

פַּרְדִּישׁ, פַּרְהַשְׁנָא m. (פרדש, enlargement of פרד) *gift on parting, dismissal, farewell present.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) שדר פ׳ לביתיה he sent a souvenir to his house (v. פִּרְטָא II). Snh. 94ᵇ פ׳ לתאי, v. דְּשָׁנָא; Yalk. Kings 235 פרדיש׳.—*Pl.* פַּרְהַשֵׁי׳, פַּרְדִּישֵׁי׳. Meg. 13ª שדר פ׳ ולא גליא ליה he (Ahasverus) sent farewell gifts (for Esther's friends), but she did not reveal to him (her kindred); Yalk. Esth. 1053 פרדשכי (corr. acc.). Ab. Zar. 71ª הני פרסאי משדרי פ׳ those Persians send one another farewell gifts, and never reclaim them (considering possession by lifting (מְשִׁיכָה) final; oth. defin.: send *samples* &c., considering acceptance of samples final purchase).

פְּרִידְתָּא, v. פְּרִידָתָא.

פָּרָה I *cow*, v. פָּר.

פָּרָה II, **פָּרֵה** *to be fruitful*, v. פרי.

פָּרָה III, v. פָּרָא II.

פַּרְהַבָא* m. (prob. a geogr. term) מילא פ׳ *parhăba wool* (white and soft). Nidd. 17ª.

פַּרְהַגְנָא, פַּרְהַגְבָא m. (a Babylonian corrupt. of parangaria, v. פַּרְהַנְגַּרְיָא) *the office of public service*, sub. בעל *the suprintendent of public labors*, in gen. *tax collector*. B. Kam. 117ª מסרה לפרהגב׳ דמלכא Ms. M. (ed. פַּרְהַנְגָּא; Ms. H. פרהגמוניא; Ms. R. פַּרְהַנְגָּא; v. Rabb. D. S. a. l. note) he surrendered it (the object of litigation) to the royal office (or officer, for confiscation). Erub. 36ᵇ הא בפ׳ וכ׳ (ed. Sonc. בפרת גבאני דמלכא, v. Rabb. D. S. a. l. note 100; Rashi בפרהגבני) in the one case the officer of public service is meant (by נכרים), in the other, the town officers. B. Mets. 83ᵇ אשכח להההוא פ׳ דמלכא וכ׳ Ms. M. (ed. פרהגונא only) he met the royal officer who was seizing thieves (persons without regular occupations) for the public service; cmp. אַנְגַּרְטִיס.—*Pl.* פַּרְהַגְבָנֵי, v. supra.

פרח׳, פרחדיא, Ber. 56ª בפ׳ דדהבא Ar. a. Ms. Beth N.; Ms. F. פרח׳ (differ. vers. in ed.; v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a clerical error for בריחַיָּא, as in Ms. M.

פַּרְהֶדְרִין m. pl. (πάρεδροι) *assessors, counsellors.* Yoma I, 1 (2ª) לשכת פ׳ (Mish. ed. פַּלְ׳, Y. ed. פר׳) the counsellors' cell, name of an apartment in the Temple precincts. Ib. 8ᵇ כפ׳ הללו וכ׳ ... בחחלח formerly it was called

the senators' cell (בולוטי), but when they began to pay money for (the higher offices of) the priesthood, and they were changed from year to year like the *parhedroi* who are appointed for one year, they named it &c.; Y. ib. I, 38^{c} עכשיו קורין אותה לשכת פלהדרין פראידרין (read: פראידרין, a gloss) now they call it the cell of the *palhedrin* (*paredrin*). Bab. ib. 9^{a} מתוך שפ׳ הללו חובטין וכ׳ because those assessors (market commissioners) strike them (the bakers) and say, sell cheap &c. Ib. מאי פ׳ וכ׳, v. פּוֹרְסָא.

פַּרְהַנְגָּא, פַּרְהַנְגָּא, v. next w., a. פַּרְהַגְבָּנָא.

פַּרְהַנְגַּרְיָא f. (parangaria, v. אַנְגַּרְיָא) *a public service over and above that which one is bound to render, extra service* (which is paid for). Gitt. 44^{a} המוכר עבדו לפרהנג גויו וכ׳ Ar. (ed. נכרי, read: לפרהנגריא) if a man sells (rents out) his slave for extra service, he becomes a freedman (after he is dismissed from the service). Ib. בפ׳ שאינה חוזרת it means the service in an expedition that does not come back to the same place (so that the owner lets the slave go out of his control).

פַּרְהֶסְיָא f. (παῤῥησία) *free speech, frankness.* Deut. R. s. 2, end אבל ביוה״כ ... הן אומרים אותו בפ׳ וכ׳ but on the Day of Atonement ... they say it openly (in a loud voice), Blessed be the name of his glorious kingdom, (opp. בלחישה (v. חַשָּׁאי). — Esp. בפ׳ *publicly*, opp. בצינעה. Ib. אל תתקשט בה בפ׳ וכ׳ do not adorn thyself with it in public, but only in the house. Snh. 74^{a} אבל בפ׳ אפי׳ מצוה וכ׳ but if a Jew is forced to transgress a religious law in public, he must surrender his life even for a minor law; ib.^{b} ובמה פ׳ and the presence of how many is required to call it a public act? Ib. אין פ׳ פחותה וכ׳ a public is no less than ten persons. Ib. והא אסתר פ׳ הואי but was not Esther's act (when she was forced to marry king Ahasverus) a public one? Ḥag. 5^{a} (ref. to Koh. XII, 14) זה הנותן צדקה לעני בפ׳ this refers to one who gives charity to a poor man in public (the Lord judges whether this be a good or a bad deed).

פַּרְחִפְרָ׳, פַּרְחִפּוּרְנוֹן, v. פָּרָאפּוּרְנוֹן.

פַּרְוָא, פַּרְוָא m. *parva*, name of an unclean bird. Ḥull. 62^{b} וסימניך פ׳ אמגושא ... פ׳ *p.* is forbidden, and thy mnemonical sign be, Parva is the name of a magian; v. פַּרְוָה.

פְּרוֹאמָה, פְּרוֹאמִי׳, Yalk. Ps. 670, v. פּוּרְמָא.

פַּרְוָאר, v. פַּרְוָור.

פְּרוּבְגִירוֹן, Gen. R. s. 64; Esth. R. introd. פְּרוּגִינוֹן, פְּרִי׳; Yalk. Gen. 111 פְּרִיגוֹרוֹן, corruptions of פְּרִיזַרְגִּירוֹן, v. פְּרִיסוֹ.

פְּרוּבְטוּי, פְּרוּבְטוּא, v. next w.

פְּרוֹבְטָא f. (προβατεία) *flock of sheep.* Pesik. Shek., p. 13^{a}; Eth. Korb., p. 60^{a} (expl. צמר אילים, II Kings III, 4) פ׳ (Ar. פרוביטא, corr. acc.); Pesik. R. s. 16 פרומטוי or פרובטוי, (corr. acc., or פְּרוֹבַטָּיָא); Yalk. Kings 227 פרובטא (corr. acc.).

פְּרוּזְבְּטָה, פְּרוּבְטָה, פְּרוּבְטִיָּה, v. פְּרִיבְטָא.

פְּרוּבִי, v. פּוּרְבִּי.

פְּרוּג, v. פְּרוּגּ.

פְּרוּגְיוֹת, Yalk. Gen. 101, v. פְּרַגְזוֹת.

פְּרוּגְיָיתָא, v. פְּרוּגְיָתָא.

פְּרוּגִין, Midr. Till. to Ps. XII, end, ed. Bub., v. גְּיֵיגוֹל.

פְּרוּגִינוֹן, v. פְּרוּבְגִירוֹן.

פְּרוּגְיָתָא pr. n. pl. *Pr'ugitha*, a place in northern Palestine known for its wine. Sabb. 147^{b} (late ed. פְּרוּגִיתָא); cmp. פְּלוּגְתָּא II.

פַּרְוָד, v. פַּרְוִיר.

פְּרוּד pr. n. pl., v. פָּארוּר.

פְּרוּדָא, פְּרוּדָא, v. פְּרִידָא I.

פְּרוּדִי׳, Y. Naz. VI, 54^{d}, v. פְּרִידָה.

פְּרוּתְקִין, פְּרוּדְתְּקִין, פְּרוּתְקִינִן, Targ. II Esth. VI, 10, a corrupt. for פְּרוֹסְטַקְסִין (πρόσταξις) *ordinances.*

פַּרְוָה, פַּרְוָה pr. n. m. *Parva*, name of a Persian builder and magian, from whom a compartment in the Temple was supposed to have been named: לִשְׁכַּת הַפַּ׳ or בֵּית הַפַּ׳. Midd. V, 3. Yoma III, 3; 6; Tosef. ib. I, 20. Yoma 35^{a}, v. אַמְגּוּשָׁא; Ḥull. 62^{b}, v. פַּרְוָא. [Our w. is perh. identical with פַּרְוִיר.]

פַּרְוָא, v. פַּרְוָה.

פַּרְוָאָה pr. n. *Parvaah*, surname of R. Ḥiya. Ab. Zar. 38^{b}.

פְּרוּבְטָה, v. פְּרִיבְטָא.

פַּרְוָד, v. פַּרְוִיר.

פַּרְוָה, v. פַּרְוָה.

פְּרוּזְבּוּטִי׳, Yalk. Am. 545, v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פַּרְוִיוֹטוֹת n. gent. pl. (?) *Parvi̇oth.* Gen. R. s. 37 (expl. פתרסים, Gen. X, 14).

פַּרְוִילָא, v. פַּרְוִילָא.

פַּרְוָן, פַּרְוָן f. pl. (v. פּוּרְיָא II) *litters.* Targ. Is. XLIX, 22 (h. text כתף).

פַּרְוָנְקָא, פַּרְוָנְקָא m. (Pers. parwânaḳ) *letter-carrier, forerunner, messenger.* Succ. 48^{b} יומא חד שבקוך ושויוך פ׳ (Ms. M. שבקתך, v. Rabb. D. S. a. l. note) one day they will send thee off (from heaven) and make thee a runner (to show the way). Snh. 38^{b} אפי׳ בפ׳ נמי לא קבילניה even as a guide we refused to accept him. Ab. Zar. 28^{a}, v. עַנְבָתָא. Snh. 82^{a}, a. fr. (a proverbial expression) קריינא דאגרתא אירהו ליהוי פ׳ let him who dictates the letter be the carrier, i. e. let him who gives the advice be its executor.

פַּרְוָר, פַּרְוָר m. (b. h.; v. Ges. H. Dict.[10] s. v. פַּרְבָּר; cmp., however, פַּרְוָתָא, פָּרָן, a. meanings of פרר a. פרי) [*open place,*] *outwork, court, market.* Hall. IV, 11 הקונה בפַּרְוָר Mish. ed. (Bab. ed. בסוריא בקונה בפ׳ שבירושלים Y. ed. בפַּרְוַד ירוש׳; Ms. M. בפַּרְוָרֵי) he who owns land in Syria is under the same obligations as if he owned land in the outskirts of Jerusalem; Gitt. 8[b] (בפַּרְוָארֵי); Tosef. Ter. II, 10 פרואר ed. Zuck. (Var. פרוארי, פרויד; פרוזדר, corr. acc.). Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 10 פרואר שישראל וכ׳ ed. Zuck. (Var. פרזר, פרזא, corr. acc.) a market to which an Israelite and a gentile bring wine; Y. ib. IV, end, 44[b] פרכיד׳ של עיר עולים ... יושב ודן (read: פַּרְבָּרָה, or פַּרְוָרָה). Gen. R. s. 68 ויוצאין בפרוד ומוצאים אותו ישן (some ed. בפַּרְוָד); Ar. בפרוור a. with differ. version) they go up to the forum and find him (the king) sitting in judgment; they come out to the outskirts (his country seat) and find him asleep; a. e.—*Pl.* פַּרְוָורִים, constr. פַּרְוָורֵי, פַּרְוָארֵי, v. supra.

פַּרְוָר׳, פַּרְוָרָה, פַּרְוָרָא ch. same. Y. Meg. III, 74[a] bot. החן פ׳ מהו וכ׳ is it permitted to cross the court (of a synagogue, to use it as a shortcut)? Ib. [read:] עבר פ׳ דבי מדרשא crossed the court of a school house.—*Pl.* פַּרְוָור׳, פַּרְוָורָיָא. Targ. Ez. XXVII, 28 (h. text מגרשות). Ib. XXVI, 15 (h. text אזרים); ib. 18. Targ. Y. Lev. XXV, 34 Ar. (ed. פַּרְוָורֵי).—Keth. 54[a] בבל וכל פַּרְוָורָהָא Ar. (ed. פַּרְוָודָהָא) Babylonia and all her dependencies (the places following her usages); נהרדעא וכל פרוורהא Ar. (ed. פַּרְוָודָהִי) Nehardea and all her dependencies.

פַּרְוָתָא, פַּרְוָטָא f. (v. preced. wds.) *outworks; port, market place.* Targ. II Esth. I, 2, end ברייאתא וכ׳ פ׳ Var. (ed. Lag. פורטתא; oth. ed. פנדתא, Var. פדוו, corr. acc.) the outer precincts &c.—B. Mets. 73[b] דוולשפט פ׳ the market of &c., v. בֶּלָשְׁפָּט; B. Bath. 98[a]. Ḥull. 95[b] דגוים פ׳ חוואי it was a market attended mostly by gentiles. R. Hash. 23[a]; Yoma 77[a], v. מָשְׁמַהִיג.—*Pl.* פַּרְוָותָא. R. Hash. l. c.

פָּרוּז m. (פָּרַז) = b. h. פָּרְזִי, *one residing in an open place,* opp. מוקף. Meg. 19[a] בן יומו קרוי פ׳ one living in an open place for that one day (Purim) is called a *paruz* (bound to celebrate the fourteenth day of Adar, Esth. IX, 19); Y. ib. II, 73[b] top הוא באותה שנה פ׳ (not חייה) he is a *paruz* for the time being.

פרוזבומו, v. next w.

פְּרוּזְבּוּטֵי m. pl. (πρεσβευταῖ) *ambassadors.* Ex. R. s. 5 יום פ׳ של פרעה וכ׳ it was Pharaoh's day of reception of ambassadors &c.; Tanḥ. Vaëra 5 פרוזבטרא (corr. acc.). Meg. 15[a] sq. זה בא בפרוזבולי וזה בא בפ׳ (Ms. M. בפרוס בולי . . .) the one (Haman) had come to court as a member of the boulé (senate, πρὸς βουλῇ), and the other (Mordecai) as one of the legates (to plead for the building of the Temple); Yalk. Esth. 1045 ומשם ירדו פ׳ וכ׳ (not ירד פרוזבי׳) and from there they (Mordecai and Haman) went down (to Shushan) as legates &c.; אמרו ישראל לפיכך יֵרֵד פְּרוּזְבּוּטָן כנגדו . . . (not פרוזבוטו) the Israelites said, Mordecai is . . ., therefore let him go as our legate against him (Haman); Yalk. Am. 545 פרוזט׳ (corr. acc.); v. next art.

פרוזבוטים, v. next w.

פְּרוּזְבּוּטִיס m. (πρεσβευτής, v. preced.) *ambassador, legate.* Ex. R. s. 42 מדינה ששלחה פ׳ לעטר וכ׳ (not טרם . . .) a province that sent a legate to offer a crown to the king. Tanḥ. Vayigg. 6 שלח יהודה פרוזבטים אצלו (corr. acc.) he (Jacob) sent Judah as an ambassador to him (Joseph). Yalk. Esth. 1058 שונאי הוא שירדתי עמו בפ׳ he (Mordecai) is my enemy, since I came down with him (from Palestine) as a legate (to plead against the building of the Temple, v. preced.).—*Pl.* פְּרוּזְבּוּטִין. Y'lamd. to Deut. I, 1, quot. in Ar. פרזבטין, v. פְּרוּזְבִּיטְרוֹן.—Greek *pl.* פְּרוּזְבּוּטֵי q. v.

פְּרוֹסְבּוֹל, פְּרוֹזְבּוֹל m. (an abbrev. of πρὸς βουλῇ βουλευτῶν, v. בּוּלְבּוּטֵיס) *prosbul, a declaration made in court, before the execution of a loan, to the effect that the law of limitation by the entrance of the Sabbatical year shall not apply to the loan to be transacted.* Shebi. X, 4; Gitt. 36[a] זהו גופו של פ׳ מוסרני לכם וכ׳ this is the body (formula) of a *prosbol,* 'I declare before you—, judges in the place—, that I shall collect any debt that I may have outstanding with—, whenever I desire,' and this is attested by the judges or witnesses. Shebi. X, 3 אינו משמט פ׳ the *prosbol* has the effect of preventing limitation; כשראה . . . התקין הלל פ׳ when he observed that people refused to loan to one another and thus violated what is written in the Law (Deut. XV, 9), Hillel introduced the *prosbol.* Gitt. 36[b] כי התקין הלל פ׳ לדריה וכ׳ when Hillel instituted the *prosbol,* did he ordain it for his time only or for all time to come? Shebi. X, 5 המוקדם כשר וכ׳ פ׳ a *prosbol* written out before the loan is legal, if after the loan, it is illegal. Tosef. ib. VIII, 10; a. fr.—*Pl.* פְּרוֹזְבּוּלִין, פְּרוֹזְבּוּלִן, פְּרוֹסְבּוֹל׳. Tosef. B. Bath. XI, 7. Tosef. B. Mets. I, 9.

פְּרוֹסְבְּלָא, פְּרוֹזְבּוּלָא ch. same. Y. Keth. IX, end, 33[a] אשכח פ׳ . . . והוה פרי מיתן ליה found the *prosbol* of R. J. and ran to hand it to him. Gitt. 36[b], v. גּוּלְבָּן.

פְּרוֹזְבּוּלִי, v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פרוזבטה, Num. R. s. 11, v. פְּרִיבָטָא.

פרוזבטיא, v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פרוזבטים, v. פְּרוּזְבּוּטִים.

פְּרוֹזְבִּיטְרוֹן* (corr. פְּרוֹזְבִּידְרוֹן) adv. (πρὸς βίαν, or βίαιον) *by force, against one's will.* Cant. R. to I, 2 תֶּעֱשֶׂה את פ׳ שלית וכ׳ thou must be the messenger (to go) between us and the Lord (ref. to Ex. XX, 19).

פְּרוֹזְבִּיטְרוֹן* m. (πρεσβευτέριον = πρεσβεία, formed like πρεσβυτέριον) *embassy.* Tanḥ., ed. Bub., D'barim, supplem. 1 שאם יבוא פ׳ . . . מדברים עמו בלשונו that when an embassy from another place comes, they may speak to it in its own language; Y'lamd. to Deut. I, quot. in Ar. שאם יבאו פרזבטין של מלך משיחין עמו בלשונו (read: שאם יבאו פְּרוֹזְבּוּטִין . . . עמן בלשונן) that if ambassadors of a king come, they may converse with them in their language.

פְּרוֹזְבִין m. pl. (πρέσβις, later form for πρεσβεύτης) *ambassadors.* Gen. R. s. 74, end ושלח פ׳ לפניו . . . נטל he took some of each party of angels and sent an embassy before him; Yalk. ib. 130.

פְּרוֹזְבִין, Targ. Ruth IV, 20, v. פְּרַזְדָּנִין.

פְּרוֹזָג, v. פִּירוֹזָג.

פְּרוֹזְדָאוֹת, פְּרוֹסְדָאוֹת, דְּרוֹת . . . f. pl. (an adapt. of praesidia) *posts, guards.* Taan. 28ª חישיבו פ׳ על הדרכים (Ms. M. פרדסריות, פרדסריא; Ms. M. 2 פַּרְסָדָאוֹת, פַּרְזָדָאוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. notes 7, 9) they placed guards on the roads as Joroboam had done to prevent pilgrims &c.; Tosef. ib. IV (III), 7 פרדסיאות, פרדסאות (Var. פרסדיאות); Y. ib. IV, 68ᵇ bot. פרסדאות; Yalk. Prov. 946 פרדסיא׳. Taan. 30ᵇ יום שבירבל . . . פרוסדיות (Ms. M. פרדסריאות) on the day that Hosea . . . removed the guards which Joroboam &c.; B. Bath. 121ᵇ פרדסאות (Ms. R. פרדסיות, פרדסיות); Gitt. 88ª פרדסיאות. M. Kat. 28ᵇ פרדסאות.

פְּרוֹזְדוּגְמָא, פְּרוֹזְדוּגְיָא, פְּרוֹזְדְגְמָא, פְּרוֹזְדְגְיָא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוֹזְדוֹר (פְּרוֹסְדוֹר) m. (πρόθυρον; ϑ rendered by ז׳) *verandah, vestibule.* Targ. I Kings VII, 7 פרוסדא (ed. Lag. פורסדא; corr. acc.).—Ab. IV, 16 העולם הזה דומה לפ׳ וכ׳ (Ar. לפרוס׳) this world is like a vestibule to the world to come; prepare thyself in the vestibule &c. Cant. R. to IV, 12 בא וישב עליה בפ׳ he (the king) came and sat down in judgment over it on the verandah (in the sight of all people).—Trnsf. *the forepart of female genitals, the lower end of the vagina* or *uterus.* Nidd. II, 5. Tosef. ib. III, 9 פרסדיר ed. Zuck. (Var. פרוזדור). Y. ib. II, 50ª; a. e.

פְּרוֹזְדִיגְמָא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוֹזָדִיק, פְּרוֹזָדִיקִי pr. n. m. (Προδικος) *P'rozdiki, P'rozdak.* Yalk. Ps. 842; Num. R. s. 12, beg.

פְּרוֹזְטוֹגְמָא, Yalk. Ps. 663, v. פְּרוֹטוֹגְמָא.

פְּרוֹזְמָא, v. פְּרוֹזְנָא a. פְּרוֹזְנָא.

פְּרוֹזְמִיתִימִיָּא, v. פְּרוֹתִיזְמִיָּאה.

פְּרוֹחָא m. (פָּרַח) 1) *mosquito* or *gnat.*—*Pl.* פְּרוֹחֵי. Nidd. 17ª, v. בְּאֵלֵי.—2) *flying hair, curl.*—*Pl.* as ab. Sabb. 57ᵇ, v. בְּזִיזָא I.

פְּרוֹטְגְמִיָּא, v. פְּרוֹטוֹגְמָא.

פְּרוּטָה f. (פָּרַט) 1) *small change,* in gen. *money.* Snh. 97ª (the Messiah will not come) עד שתכלה פ׳ מן הכיס until the money is gone from the bag (general poverty will prevail). Pesik. Baḥod., p. 101ᵇ; Yalk. Ex. 271 בראשונה שהיתה הפ׳ מצויה וכ׳ (not בראשון) formerly when money was plentiful, people were anxious to hear a word of the Mishnah &c. (legal discussions), ועכשיו שאין הפ׳ מצויה וכ׳ but now when money is scarce (Israel is poor) . . ., people want to hear a word of the Bible &c. (cheering the soul); a. fr.—Esp. *p'ruṭah,* a small coin, one eighth of the *as* (אִיסָר). Kidd. I, 1. Shebu. VI, 1; B. Mets. IV, 7 שוה פ׳ the value of a P'ruṭah; a. v. fr.—Ned. 33ᵇ דרב מהני לירה פ׳ דרב קא יוסף he gains the poor man's penny of R. Joseph (who considers the keeper of a lost object a paid guardian, because, while engaged in one religious work, he is exempt from every other religious duty that may arise).—*Pl.* פְּרוּטוֹת. Y. Kidd. I, 58ᵈ bot. B. Mets. l. c. חמש פ׳ הן there are five cases in which the value of a P'ruṭah is legally recognized. Ib. 55ª אין אונאה לפ׳ there is no redress in cases of overreaching where the claim is only P'ruṭahs (less than one *as*). Ib. 46ª Ar. (ed. פְּרוֹטָטוֹת). Pes. 50ᵇ ארבעה פ׳ אין בהן וכ׳ in four pennies (ways of earning a livelihood) there is never a sign of blessing &c.; a. fr.—2) *drop.*—*Pl.* as ab. Kel. II, 6 מוציא פ׳ a vessel letting liquid out in drops, *dropping-bottle.*—[Y. Kil. VIII, 31ᶜ bot., v. פְּרוּטִיּוֹת].

פְּרוֹטוֹגַמְיָא, פְּרוֹטוֹגַמְיָה f. (πρωτογάμια, cmp. πρωτόγαμος) 1) *being just married.* שבת של פ׳ *the first Sabbath after a wedding.* Y. Dem. IV, 24ª top.—2) (by confusion with προγάμια) *sacrifice before the wedding,* in gen. *wedding preliminaries*; trnsf. *preliminary events.* Midr. Till. to Ps. XIV, end וקבעו פ׳ ביום פלוני (not פרוסט׳) and they appointed a certain day for the *progamia*; ומי מעכב פ׳ and what is the cause of the delay (of the wedding)? The *progamia*; Yalk. ib. 663 פרוזטוגמא (corr. acc.). Lev. R. s. 11, beg. (ref. to Ez. XXXIX, 9) ואותן שבע שנים הן הן פ׳ (not פרטגמיא) and these seven years (preceding the advent of the Messiah) are the *progamia* of the righteous in the days to come; יסימנך דעביד פ׳ אכיל משתותא and thy mnemonical sign be, he who prepares (takes part in) the *progamia* will have a share in the wedding festival; Yalk. Prov. 944 פרוטיגמא (corr. acc.); דאכל פ׳ וכ׳ he who eats of the *progamia* &c.; Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ.

פְּרוּמוּמוֹ, read:

פְּרוֹטוֹמִי f. (προτομή) *bust,* esp. *the imperial bust* of the Roman standards, to which divine honors were paid (v. Sm. Ant. s. v. Signa, a. Joseph. B. J. II, 9; 2). Ex. R. s. 15 [read:] שלח המלך פ׳ שלו למדינה וכ׳ the king sent his bust to a province that they should put up his images (copies of that bust) &c.; אין אנו כורעין לפניו אלא בשביל פ׳ וכ׳ we do not bow before it (the wood) for its own sake, but for the sake of the king's bust which is portrayed on it.—*Pl.* פְּרוֹטוֹטִין. Tanḥ. Shof'tim 9 (read as ed. Bub. 8) בשעה שהקב״ה דן את אומות העולם תיפשן לדין הן ואלהיהן ומעמיד להם פ׳ וכ׳ (ed. פרטומין, some ed. פרטומיכן, ed. Bub. פרטומין, corr. acc.) when the Lord shall judge the nations of the world, he will arrest them and their gods, and put up their busts, and bring in the tablets with the ten commandments, and ask them, did they (the nations) ever care for you? &c.

פְּרוֹטָטוֹת f. pl. (v. פְּרוּטָה) [*drops,*] *uncoined pieces of metal used for change.* B. Mets. 46ª (Ar. פרוטות).

פְּרוֹטִי f. (πρωτή) *first (class).* Y. Yoma III, 40ᵈ top ואין שני שבפילוסין . . . משם מילה דשמיה פ׳ is not second class Pelusium linen better than first class Indian? but

(the latter is preferred) because of the thing which is named 'first.' Ib. (as regards oil, ref. to Men. VIII, 5).

פרוטיגמא, v. פְּרוֹטוֹגְמָא.

פְּרוּמְיוֹת c. pl. a sort of *hybrids, mules of which it is unknown whether their sires were horses and their mothers asses or the reverse* Kil. VIII, 5; Y. ib. 31^{c} bot. הפרוטות (corr. acc.).

פרוטיקאטור, read:

פְּרוֹטִיקְטוֹר m. (protector) *one of the royal life-guard.* Ex. R. s. 37 Mus.

פְּרוּטְרוֹט m. (פָּרַט) *units, odd sum, detail number.* Midr. Till. to Ps. XXIII חמשה עשר אלף ופ׳ fifteen thousand and an odd sum (less than one thousand); [read:] וכמה הוא פ׳ שבע מאות ושמונים ותשע and how much was that odd sum (over fifteen thousand)? Seven hundred and eighty-nine. Y. Taan. IV, end, 64^{c} ופ׳... היו מוצאין עצמן (not עצמו) they found that they had lost upwards of fifteen thousand; Midr. Sam. ch. XXXII, end ט״ו אלף בפ׳ (corr. acc.); Lam. R. introd. (R. Z'era) (corr. acc.). Y. Naz. V, beg. 53^{d}; Y. Shek. II, 46^{c}, sq. במכנס פ׳ (not פרוטרות) when he piles up the coins one by one. Bekh. 5^{a} לא מנאן הכתוב אלא בפ׳ the Scripture counts them only by single Manehs (not by Kikkars); Y. Snh. I, end, 19^{d} ואתעביד ליה פ׳ it is counted by single Manehs. Tosef. B. Mets. IV, 17 if he says, הילך מנה ואינו יכול לעמוד על הפ׳ 'here is a Maneh for thee (as thy share in the profits)', but is unable to give a detailed account; Y. ib. V, 10^{b} כפ׳... שאינו (corr. acc.). Tosef. Maas. Sh. II, 10 אלא אם כן יש עמו פראטוט ed. Zuck. (Var. פרוטרט; corr. acc.) unless he has with him an itemized account (of the ready money and of the value of the products).

פְּרוּי, v. פֵּירוּי.

פַּרְוַיִים, v. פַּרְוַיִם.

פַּרְוִי׳, פַּרְוִילָא m. = פַּרְוָרָא.—*Pl.* פַּרְוִילִין, פַּרְוִילֵי, פַּרְוֵי׳. Targ. Y. I, II Num. XXXV, 2-5 (ed. Amst. פרז׳, פרוריל׳, בדורל׳, corr. acc.; h. text מגרש׳). Targ. Y. Lev. XXV, 34 (Ar. פרווי׳). Targ. I Chr. VI, 40; a. fr.

פַּרְוַיִם pr. n. (b. h.) *Parvayim*, name of a district or place known for its gold mines. Num. R. s. 11 מהו פ׳ שהיה עושה פירות why is it named gold of P.? Because the trees made of it in the Temple bore fruit (v. Yoma 21^{b}). Ib. s. 12; Cant. R. to III, 10 אדום (ו)דומה לדם הפר it was red and looked like the blood of a bullock. Snh. 103^{b} יש לנו זהב פרויים וכ׳ we have Parvayim gold ..., let him take away his light; a. e.—[Num. R. s. 12 עשו לה פרוים, מן פ׳, read: פְּרִיּוֹם.]

פְּרוּכָא, v. פֵּירוּכָא.

פְּרוּכִי, v. פּוּרְפֵּי.

פְּרוּכְיָא, v. פֵּירוּכָא.

פרומימוס, Y'lamd. to Num. XXIII, 7 quot. in Ar., a corrupt. prob. for פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס.

פְּרוֹנְיָת, v. פְּרוּכָא.

פרוכסין, v. פְּרַכְסִין.

פָּרֹכֶת, פָּרוֹכֶת f. (b. h.; פָּרַךְ) *curtain*, (also collect. noun) *curtains.* Yoma V, 1 לא היתה שם אלא פ׳ אחת only one curtain was there (in the Second Temple, between the Holy and the Holy of Holies). Ib. מהלך ... עם הפ׳ he walked to the left alongside the curtain. Ib. 4; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹכוֹת, פָּרֹכוֹת, פָּרוֹכֹת. Ib. 1 (51^{b}) שתי הפ׳ המבדילות וכ׳ (Talm. ed. הפרוכת, Ms. L. הפרכות) the two curtains which formed the partition between ..., and between which was a space of one cubit (v. עֲטָרַכְסִין). Shek. V, 1 על הפרכות (Y. ed. הפרוכת) superintendent over the manufacture of the Temple curtains; Y. ib. 49^{a} ממונה על אורגי פ׳. Keth. 106^{a} י״ג פרכות היו וכ׳ there were thirteen curtains in the (Second) Temple; Yoma 54^{a} פרוכת. Ib. דבבי פ׳ the curtains at the Temple gates; a. fr.—Pirké d'R. El. ch. XLI פָּרֹכוֹת שחורות black curtains.

פָּרְכָ׳, פָּרוֹכְתָא ch. same. Targ. O. Ex. XXVI, 31; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹכָתָא. Targ. II Sam. XXI, 19 Kimḥi (ed. Lag. פָּרוֹכְתָּ, constr.; ed. Wil. פָּרוֹכְתָ, read פָּרוֹכְתָּ).

פָּרְמָא* m. (פָּרַם) *p'ruma*, a small liquid measure Kidd. 52^{b}, v. פָּרְוָמָא.

פָּרוֹמָאת m. (פָּרַם) *house-breaker, burglar.*—*Pl.* פָּרוֹמָאֵי. B. Mets. 42^{a} והאידנא דשכיחי פ׳ and nowadays when burglars are frequent (who split joists to hunt for money hidden in them).

פְּרוּמְבְיָא f. h. a. ch. (φορβεία) *halter.* Sabb. V, 1, v פַּגְּיָא I. Y. ib. V, end, 7^{c}; a. e.—Targ. Ps. XXXII, 9 (h. text רסן). Targ. Job XLI, 5 פְּרוּמְבְיֵיהּ (Var. in Ms. ריסניה).

פרומטוי, v. פְּרוֹבַטְיָא.

פרומלוכוס, v. פּוֹלִימַרְכוֹס.

פַּרְנָן, v. פַּרְוָן.

פרונא, Y. Keth. IX, end 33^{c}, v. פַּרְנָא.

פַּרְוָנְקָא, v. פַּרְוָנְקָא.

פְּרוּנְקָא m. (פָּרַק, with anorg. נ) [*torn off,*] 2) *rag* used to cover wine casks &c. Ab. Zar. 30^{a} צרונהי בפ׳ they tied a shred around it. Sabb. 48^{a} מאי שנא בפ׳ wherein is this different from covering the cask with a rag? Ib. 139^{b} האי פ׳ אפלגא וכ׳ to spread a shred over a part of a cask is permitted. [Ar. reads פַּרַנְקָא.]

פְּרוֹס (πρός) prepos. *before, with*; (in ed. mostly combined with the noun). Gitt. 36^{b} bot. פ׳ בולי ובוטי Ar. (ed. פרוסבולי), v. בוּלְבּוֹטִיס. Meg. 15^{a} Ms. M., v. פְּרוּזְבּוּטִי.

פָּרוּס, v. פָּרַס.

פְּרוּס m. (פָּרַס) *broken piece, part, half.* Men. VII, 2 (77[b]) (ref. to Lev. VII, 14) שלא יטול פ׳ this indicates that he shall not take a piece of a cake; a. fr.—Shek. III, 1 בפרוס הפסח וכ׳ (Y. ed. בְּפָרַס) at half the period of preparation for the Passover &c. (during which the laws of the respective festival are expounded); v. Y. ib. III, beg. 47[b] פלגא בשלשים יום half of the thirty days.

פְּרוּס, Bekh. 40[a], v. פָּרַס I.

פְּרוּסְבּוּל, פְּרוּסְבּוּטִיס, פְּרוּסְבּוּטִי, v. sub פְּרוּזְבּוּל.

פְּרוּסְבִּיטוּס, Ex. R. s. 15, read: פְּרוֹפּוֹסִיטוּס.

פְּרוּסְבָּלָא, v. פְּרוּזְבּוּלָא.

פְּרוּסְדָא, Targ. I Kings VII, 7 (ed. Lag. פירסדא), v. פְּרוּזְדוֹר.

פְּרוּסְדָאוֹת, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פְּרוּסְדוֹגְמָא, v. פְּרוֹסַגְמָא.

פְּרוּסְדוֹר, v. פְּרוּזְדוֹר.

פְּרוּסְדָּוֹת, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פְּרוּסָה f. (פָּרַס) *piece*, esp. *piece of bread, bread.* R. Hash. 29[b], v. פָּרַס. Tosef. Peah IV, 10 עני שנותן פרוסה לקופה ופ׳ לתמחוי (ed. Zuck. פרוסה לתמחוי ופרוסה לקופה, corr. acc.) a poor man that contributes a P'ruṭah to the charity fund or a piece of bread to the public crib. Ḥull. 7[b], v. בָּצַע. Pesik. R. s. 33 חפ׳ the bread (livelihood, v. פַּרְנָסָה); a. fr.—*Pl.* פְּרוּסוֹת. Dem. V, 5 פ׳ פת pieces of bread. Tosef. Ter. V, 14; a. e.—Esth. R. to I, 3 (play on פָּרָס) שקיבלה את המלכות פ׳ וכ׳ she (Persia) obtained rulership piecewise, once in the days of T'radah (Xerxes?), and once in the days of Artaban (the Parthian empire).

פְּרוּסוֹפָא, v. פָּרָאסוֹפָא.

פְּרוּסַגְמָא, פְּרוּסַטְגְמָא (variously corrupted) f. (πρόσταγμα) *ordinance, proclamation.* Tanḥ. Ekeb 11 פרוזדוגייא (corr. acc.), v. הַזְאָר I. Pesik. Shor, p. 77[a]; Tanḥ. Emor 10 למלך ששלח פ׳ שלו וכ׳ like a king that sent his proclamation to a province &c.; חדא קריית שמע פ׳ שלי וכ׳ this reading of the Sh'm'a (Deut. VI, 4) is my (God's) proclamation &c.; Lev. R. s. 27. Gen. R. s. 42 פרסטגמא שלא יהו דברי תורה בעיניך כפ׳ וכ׳ that the words of the Law be not in thy eyes like an old proclamation, but like a new one, which all run to read; Yalk. Prov. 960. Pesik. R. s. 33 [read:] פ׳ שלו פרושה בחדש הראשון בשלשה עשר יום בו his (Haman's) decree was promulgated in the first month &c. (Esth. III, 12); Yalk. Is. 336 (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* פְּרוּסַגְמָאוֹת, פְּרוּזַדְגְמָ׳. Lev. R. s. 17 שלש פ׳ שלח וכ׳ Joshua sent three proclamations to the Canaanites: whoever wishes to emigrate &c.; Y. Shebi. VI, 36[c] bot. פרסטרגיות (corr. acc.). V. דִּיאַטְגְמָא.

פְּרוּסְטְגְמִיא, Midr. Till. to Ps. XIV, v. פְּרוֹסַגְמָא.

פְּרוּסְטוּמָא, Pesik. R. s. 33, read פְּרוֹסַגְמָא.

פְּרוּסְטוֹקְטוֹלִין, Y. Sabb. VI, 7[d] bot. Ar., v. טוֹק.

פְּרוּסְטִיא, Deut. R. s. 5, quid?

פְּרוּסְטוֹקוֹסִירִין, v. פְּרוֹקְוִיסְטוֹרִין.

פְּרוּסְפִּיא, read: פְּרוֹסוֹפָא m. pl. (πρόσωπα) *faces.* Y'lamd. to Deut. IV, 4, quot. in Ar. (ref. to וקלע כרובים, I Kings VI, 35) פ׳ he carved the faces of the cherubim.

פְּרוּסְקוֹפִי, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פְּרוּעַ m. (פָּרַע) *uncovering.* Keth. 72[a] bot. (ref. to Num. V, 18) אזהרה . . . שלא יצאו בפ׳ ראש this implies a warning for the daughters of Israel not to go out bareheaded. Ib.[b] אין בו משום פ׳ ראש is does not come under the category of bareheadedness. Ber. 62[a] את פרועו . . . כל זמן so that his neighbor may not see him uncover himself.

פֵּרוּר, פְּרוּעַ m. ch. (preced.)=h. פֶּרַע, *wild, neglected growth of the hair*; (adv.) *in a wild, neglected condition.* Targ. Ez. XLIV, 20. Targ. Lev. X, 6 (not פָּ׳); a. fr.—[Lam. R. to I, 16 ונסב פרועיך, read: פְּרִיטָיִךְ, v. פְּרִיטָא.]

פְּרוֹפָּס, פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס m. (præpositus, πραιπόστος) *præpositus*, a title of several imperial officers, esp. (=magister militum) *chief of the army.* Num. R. s. 1, end אומר פ׳ לך מנה וכ׳ (not סיטוט . . .) he says to the præpositus, go and count all legions except &c. Ex. R. s. 15 נכנס פריסבריטוס וכ׳ (corr. acc.) the præpositus with his suite went in &c. Ib. הפרופסיטין (corr. acc.).—*Pl.* פְּרוֹפּוֹסִיטִין. Num. R. s. 7 בו״ד יש לי פריפיסיטין וכ׳ (read: פְּרִיפּוֹ׳) a human king has præpositi (to muster the army), and so the Lord has (ref. to Num. I, 2). Y'lamd. to Num. X, 1, quot. in Ar. והוי הפ׳ באין תחלה וכ׳ the præpositi came first (to the headquarters), and then the legions.

פְּרוּפְסָלָה, v. פּוֹדוֹפְסִילָא.

פְּרוּפְקְפִיא, פְּרוּפְקְפוֹא, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פְּרוּקָא, פֵּרוּק, v. sub פֵּרַר.

פָּרוֹקָא, פָּרוֹקָה m. (פָּרַק) *redeemer.* Targ. Ruth IV, 3. Targ. Y. Ex. XV, 18; a. fr.—Lev. R. s. 32, end, a. e., v. גּוֹאֵל. Lam. R. to I, 16 דאתילד פָּרוֹקְהוֹן דיהודאי (some ed. פְּרִיקְ׳) the redeemer of the Jews was born; a. e.—*Pl.* פָּרוֹקָן. Targ. Y. Gen. L, 25; a. e.

פְּרוֹקְוִיסְטוֹרִין m. pl. (proquæstores) *proquæstors, magistrates associated with the procurator in the administration of a province.* Midr. Till. to Ps. XVII שמא אם משלח להם פ׳ וכ׳ (not פריסטקוסרין; ed. Bub. ארכון) but if a king sends proquæstors to a province to collect from them one hundred litras of gold . . ., are they empowered to allow a reduction?

פְּרוֹקוֹפִי f. (προκοπή) *promotion, preferment.* Gen. R. s. 12, end חואיל ולגיון . . . נותן לו פ׳ שלא תזוז וכ׳ (not פריקפי) because this legion was the first to proclaim

me king, I will give it a preferment (rank) which shall not be taken from it; הרי אני נותן לה פ׳ וכ׳ I will give her (the earth) a position from which she shall never be moved (ref. to Ps. CIV, 5); Midr. Till. to Ps. XCIII; Yalk. ib. 847 פרוסקופי (corr. acc.). Gen. R. s. 48 כל מי שתופשו אני נותן פ׳ whoever will seize him (the chief robber), him will I promote; ib. אריזו פ׳, v. פָּרַח; Yalk. Is. 304. Gen. R. s. 90 [read:] שלא יהא אדם נוטל פ׳ וכ׳ that none shall receive preferment except through thee; Yalk. ib. 148 (not פורק). Lev. R. s. 18. Ruth R. to I, 12 פרופקפוא, פרופקפיא (corr. acc.); a. e.—*Pl.* פְּרוֹקָפָאוֹת. Tanḥ. Vayḥi 8 התחיל מחלק להן פ׳ he undertook to distribute promotions among them.

פרוקמו, prob. a corrupt. for טְרוֹפִּיקִי f. (τροπική, sub. ἡμέρα) *the day of the midwinter solstice.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ ראשה של תקופה פ׳ the festival of *tropiké* marks the beginning of the solstice period.

פְּרוּקְלָא pr. n. m. *P'ruḳla* (Proclus), a Roman general. Y. Snh. III, 21ᵇ כד עאל פ׳ וכ׳ when P. (with his army) came to Sepphoris.

פְּרוּקְלוֹס pr. n. m. (preced.) *Proclus*, a gentile. Ab. Zar. III, 4 (44ᵇ) פ׳ בן פילוסיפוס (Ms. M. פרקולוס; Y. ed. a. Mish. Nap. פרקלוס); Yalk. Deut. 888 פרק׳.

פְּרוּקְפִי, פְּרוּקְפָאוֹת, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פָּרוּר m. (b. h.; = פארור; פאר) [*round,*] *pot.* Bets. I, 7 (14ᵃ) עין הפ׳ a wooden pot ladle.

פַּרְוָרָא, פַּרְוָרִין, v. פַּרְוָר, פַּרְוָרָא.

פְּרוּרָא, v. sub פֵּירָא.

פְּרוּרִי pr. n. m., v. פְּרִידָא II.

פָּרוּשׁ m. (פָּרַשׁ) 1) *seceder.*—*Pl.* פְּרוּשִׁים, פְּרוּשִׁין. Pes. 70ᵇ ואנן טעמא דפ׳ וכ׳ must we follow up the argument of seceders (that left the college and established a school of their own)?, v. פָּרַשׁ. [Tosef. Ber. III, 25 כולל של מינים בשל פ׳ combines the prayer against the heretics with that against the renegades; Y. ib. II, 5ᵃ top רשעים.]—2) *discreet, abstemious, saintly, pure.* Lev. R. s. 24 (ref. to Lev. XIX, 2) כשם שאני פ׳ כך תהיו פרושים וכ׳ as I (the Lord) am pure, so be you pure; as I am holy, so be you holy.—*Pl.* as ab. Sifra K'dosh. beg. (expl. קדשים, Lev. l. c.) היו פ׳ be self-restraining. Tosef. Sot. XV, 11; B. Bath. 60ᵇ כשחרב ... רבי פ׳ וכ׳ after the destruction of the Temple the abstemious in Israel who refused to eat meat increased &c.—Esp. *Parush, Pharisee,* a strict observer of the Mosaic Law and the Rabbinical regulations. Tosef. Sabb. I, 15; Sabb. 13ᵃ לא יאכל זב פ׳ עם זב עם הארץ an observant gonorrhœist should not dine with an ignorant gonorrhœist (who is suspected of disregarding the laws concerning tithes, levitical cleanness &c., v. חָבֵר). Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. (speaking of the various kinds of Pharisees) אין לך פְּרוּשׁ ... אהבה כאברהם of all of them none is beloved except the Pharisee from love (of God) like Abraham; Y. Sot. V, 20ᶜ bot.; Bab. ib. 22ᵇ פ׳ מאהבה a Pharisee from love (of reward, Rashi); פ׳ (מ)יראה from fear (of punishment); פ׳ שרכמי, פ׳ נקפי &c., v. respective determinants.—*Pl.* as ab. Ib. אל תתיראי מן הפ׳ וכ׳ be not afraid of the Pharisees or of the non-Pharisees, but of the painted (the hypocrites) &c.—מכת פ׳, v. מַכָּה.—Kidd. 66ᵃ לבם של פ׳ עליך the Pharisees are opposed to thee in their hearts; a. fr.—Fem. פְּרוּשָׁה. Sot. III, 4 אשה פ׳ *a sactimonious woman,* expl. ib. 22ᵃ כגון יוחני וכ׳, v. יוֹחָנִי 2.

פְּרוּשָׁא, פְּרוּשׁ, v. sub פֵּירָא.

פְּרוּשָׁה, v. פָּרוּשׁ.

פְּרוֹת, v. פָּרָה.

פַּרְוָתָא, v. פְּרִוְתָא.

פְּרוֹתִיזְמִיָּא, פְּרוֹתִיזְמִיאָה f. (προθεσμία, sub. ἡμέρα) *appointed day, fixed term.* Mekh. B'shall. s. 1 הגיעה פ׳ שלכם וכ׳ (not פירותזו׳) your time for the return to Egypt has come; Yalk. Ex. 230 פרטגמ׳ (corr. acc.). Pesik. Baḥod., p. 103ᵇ sq. למלך שקידש ... וקבע לה פ׳ וכיון שהגיעה פ׳ וכ׳ like a king who betrothed a lady to himself and appointed for her a term (when to marry her), and when the time came, he said &c. (v. פְּרוֹטוֹגַמְיָא (not פרוזתרמיריא).

פָּרַז *to break through, open,* v. פָּרוּז.

Hif. הִפְרִיז 1) *to break through, go beyond.* Nidd. 4ᵇ ה׳ על מדותיו went beyond his measures, i. e. extended the restrictions of the law too far. Ned. 32ᵃ ה׳ על מדותיו של הקב״ה he went too far in testing the attributes (goodness) of the Lord, i. e. presumed on God's kindness by asking for a sign (Gen. XV, 8); Yalk. Gen. 74. Koh. R. to VIII, 8 מַפְרִיזִין באצבעותיהן וכ׳ pointed with their fingers towards a distance, saying, the vision which he sees &c. (Ez. XII, 27); (Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) ומורין, v. יָרָה).—2) *to offer a higher rent than originally stipulated* in consideration of a loan to be used to improve the property. B. Mets. V, 5 ומַפְרִיז על שדהו וכ׳ (Var. ומַפְרִין; Ms. M. ומפרי׳; Y. ed. ומפרין) and a tenant may offer higher rent for his field in consideration of a loan for improvements, and need not regard the appearance of usury. Ib. 69ᵇ אין מפריז לא על חנות וכ׳ (Ms. M. everywhere מפרין) you dare not offer higher rent for a shop or a ship in consideration of a loan (to be invested in the business); Y. ib. V, 10ᶜ top מפרין; v. פָּרָה a. פָּרַן.

פְּרוֹזְדָנִין, פְּרוֹזְדָאנִין f. pl. = h. פְּרוּזָהאוֹת. Targ. Koh. III, 11; Targ. Ruth IV, 20 ed. Lag. (oth. ed. פרוזבין, corr. acc.).

פִּירְ׳, פְּרִיזְמָא m. h. a. ch. (περίζωμα) *girdle, apron*; (also collect.) *aprons.* Succ. 11ᵃ רמא ... לפ׳ דאינשי ברתיה (Ms. M. פרזמא; Ms. M. 2 פריזמא) attached show-fringes to the aprons (of the women) of his household; Men. 43ᵃ (Ms. M. פרזו׳; Ms. K. פירזו׳).—Pl. (Hebr.) פְּרִזְמָאוֹת, פְּרִזְמָיוֹת. Sabb. 125ᵃ פרזומי׳ early eds. (Ms. M. פרזמ׳, later ed. פרוזמ׳, Ar. פרוזמא).—V. פְּרִיזְמָטָא.

פִּירְ, פִּרְזוּמָא m. (פְּרַז) *juice, brewage,* 1) *beer* of figs, thorns &c. Pes. 107ᵃ ומה פ׳ דבעאי וכ׳ Ar. (ed. ׳פיר; Ms. M. פירזמא, Ms. M. 2 פורזמא; the words in ed. a. Mss. between פ׳ a. דבעאי, are a gloss to פ׳, read as in Ms. O. שכר תאיני ואסיני) since I asked . . . even with regard to *pirzuma* (which is superior to barley beer) &c.—2) פ׳ דשיכרא *the second run of barley beer.* Kidd. 52ᵇ Ar. (Rashi פרוזמא; ed. a. Var. Ar. פְּרוּמָא q. v.).

פַּרְזִילִין, v. פַּרְיָלָא.

פַּרְזֵל (*Parel* of פזל) *to turn, twist.*

Ithpar. אִיפַּרְזֵל *to twist one's self, to struggle.* Gitt. 68ᵃ הוה קא מִיפַּרְזֵל he struggled (to get rid of the chain).

פַּרְזְלָא, פִּרְזֶל I, פּוֹר׳ m. = h. בַּרְזֶל. Targ. Esth. V, 14. Targ. Deut. VIII, 9 (O. ed. Berl. ׳בר); a. fr.—*Pl.* פַּרְזְלַיָּיא, פַּרְזְלַיְיהּ *iron tools.* Lev. R. s. 24 יהון מקשין בפ׳ וכ׳ (ed. Wil. מקשיין בפריזלא, corr. acc.) let them rattle with the iron tools and say &c.; חיון מקשין בפ׳ (ed. Wil. בפרזלא, corr. acc.) they rattled with &c. Y. Nidd. II, end, 50ᵇ פַּרְזְלוֹי חריפין his tools are sharp (he is an ingenious scholar, and does not need consultation with others, v. חָדַד).

פַּרְזְלָא II, **טַוּוּר פ׳** pr. n. pl. *Tavvar Parz'la* (Iron Mount), name for Kadesh. Targ. Y. Num. XXXIII, 36, v. רְקֶם.

פַּרְזֵם (*Parel* of פזם, cmp. פְּצַם) *to burst open, press.* Gitt. 69ᵃ (?) אֲפַרְזְמִינְהוּ למיא מינייה Ar. (not found in ed.) I shall press the juice out of it.—V. פִּרְזוּמָא.

פַּרְזָק pr. n. m. *Parzak.* B. Mets. 49ᵇ דבר . . . דקא בעי פ׳ רופילא that one of the men of lieutenant P. intended to take it by force.

פָּרַח (b. h.) [*to break through,*] 1) *to bloom, sprout.* Ber. 47ᵇ, sq. קטן פּוֹרֵחַ a boy developing signs of puberty (before the usual age). Num. R. s. 18, end ומיצמו פ׳ and it (the staff) blossomed of itself (without being planted); a. fr.—Esp. (with ref. to Lev. XIII, 12) *to become white, spread all over.* Neg. VIII, 1 הפורח מן הטמא טהור a leprosy that 'blossoms' after the person has been declared unclean, is clean. Ib. 2 פָּרְחָה בכולו if it spread over the entire body. Ib. VII, 5 עד שתִּפָּרַח בכולו until it spreads over &c.; a. fr.—2) *to fly, fly off; to swim.* Kinn. II, 1, sq. B. Mets. I, 4 גוזלות שלא פרחו unfledged pigeons. Ḥull. III, 7, v. סְנַפִּיר. Y. Taan. IV, 68ᶜ top הלוחות היו מבקשין לִפְרוֹחַ the tablets wanted to fly (off Moses' hands); הכתב עצמו פ׳ only the letters flew off; כיון שפ׳ הכתב וכ׳ when the letters had flown off, the tablets became too heavy for Moses' hands. Ab. Zar. 18ᵃ (of a martyr dying on the pyre) פּוֹרְחוֹת . . . גוילין I see the sheets of the book of the Law burn, and the letters fly off. Ḥag. 15ᵇ; Snh. 106ᵇ מגדל הפורח באויר, v. מִגְדָּל. Ḥag. I, 8 פּוֹרְחִין באויר, v. חִיתֵּר; a. fr.—Gen. R. s. 93, a. e. פָּרְחָה נשמתן their soul fled, i. e. they were shocked by surprise, fear &c.

Hif. הִפְרִיחַ 1) *to bloom, blossom.* Num. R. l. c. והי׳ בו בלילה וכ׳ the same night it blossomed and brought forth fruit; Tanḥ. Aḥăré 8 הִפְרִיחוּ ועשו פירות Lev. R. s. 23; Cant. R. to II, 2 מַפְרַחַת, v. כָּמַשׁ; a. fr.—2) *to cause sprouting, produce.* Gen. R. s. 37 אתמול מַפְרִיחַ מצות וכ׳ yesterday producing meritorious and noble deeds, and to-day so selfish!, v. כָּנַן; Yalk. ib. 62; Yalk. Ps. 832.—3) *to be able to fly, be fledged.* Ḥull. XII, 3 (140ᵇ) אפרוחים מַפְרִיחִין full-fledged birds; ib. 141ᵃ. B. Mets. l. c.; a. fr.—4) *to cause to fly; to chase.* Snh. III, 3 מַפְרִיחֵי יונים, v. יוֹנָה II. Gen. R. s. 67; Yalk. Prov. 950 ומַפְרִיחָן and let them fly off, v. סִכְסֵךְ I. Y. Yoma II, 39ᶜ top הִפְרִיחָתוּ הרוח the wind drove it off (the altar). Y. Erub. I, 19ᵇ bot. ובאת הרוח והִפְרִיחָתָהּ and a wind came and carried it (the Succah) off; a. fr.—5) *to place beyond due limits, to cause to protrude.* B. Kam. 29ᵇ, sq. לא שנו אלא (ב)מַפְרִיחַ this has been taught (that he is responsible for damage) only when he places the thorns on his ground so that they protrude into the public road, opp. מצמצם when he puts them exactly where his limits end. Tosef. ib. II, 5 המפריח גדריו . . . לרשות הרבים he who causes his fence of thorns or stones to protrude into the public road.

פְּרַח I ch. same, 1) *to bloom.* [Targ. Y. Gen. XXX, 37 דפָרַח לבן, prob. name of a tree; h. text לבנה; cmp. פֶּרַח.]—2) *to move swiftly, fly, swim, run.* Targ. O. Gen. I, 21. Targ. Y. Deut. XIV, 9 (ed. Amst. למַפַּח, *Af.*). Ib. 19; a. fr.—Yalk. Deut. 938, a. e., v. זְחָלָא. Keth. 105ᵇ, v. גַּדְפָּא. Gen. R. s. 22 דין אמר חלוץ ודין אמר פרח the one (Abel) said, take thy dress off (the wool is mine), and the other (Cain) said, fly in the air (the earth is mine). Koh. R. to I, 8 והוה פ׳ ואינון פָּרְחִין בתריה he ran, and they ran after him; a. fr.—3) *to palpitate.* Gitt. 69ᵇ כל שכן דפ׳ ליביה his heart will palpitate still more.—4) *to cause to flee, keep off.* Pes. 111ᵇ פְּרַח נפשיך וכ׳ keep thyself off the service-tree.

Pa. פָּרַח *to cause to fly, carry off.* Ib. 110ᵇ top (in an incantation) פָּרְחֵיה זיקא וכ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. ׳פרח) let the wind carry off &c.; ib.ᵃ bot. פרחיריכי פ׳, v. פָּרְחָא.

Af. אַפְרַח 1) *to produce blossoms, to bloom.* Targ. Gen. XL, 10. Targ. Y. II Num. XVII, 23; a. e.—2) *to fly,* v. supra.—3) *to cause to fly, carry; to chase off.* Targ. O. Gen. XV, 11 (ed. Berl. ואַתֵּיב, v. Berl. Targ. O. II, p. 6). Targ. Num. XI, 31 (not ׳ואַפֵּי; h. text ויגז). Targ. Is. XXVIII, 28. Targ. Prov. VII, 23 (h. text יפלח); a. fr.—Midr. Sam. ch. XXIII (expl. ויעט, I Sam. XXV 14) אַפְרְחִין במילין he chased them off with (harsh) words; Y. Snh. II, 20ᵇ top אפחין (corr. acc.). Shebu. 30ᵇ אַפְרַח עלי ברי וכ׳ let a duck fly over me; a. e.—Y. Sot. III, beg. 18ᶜ [read:] חמי הידך אַפְרְחִית הדין דידך see how I make this thy argument fly off (I refute it).

פֶּרַח m. (b. h.; preced.) 1) *blossom, flower, an ornament in the shape of a flower.* Gen. R. s. 91, end, v. כַּפְתּוֹר. Kel. XI, 7 הפ׳ והבסיס the calyx of a candlestick and the shaft. Esth. R. to I, 6 אני ישנתי על פַּרְחוֹ של וכ׳ I slept on the flower (capital) of one of those columns, and there was room for a body at full length, with outstretched hands and feet. Men. 28ᵇ; a. fr.—*Pl.* פְּרָחִים. Ib. פַּרְחֵיהּ . . . כמין what did the flowers of the candlestick look like? פִּרְחֵי וכ׳ Like the blossoms on the capitals of columns; a. e.—2) פ׳ לבן *White Blossom,* name of *an aromatic shrub.* Deut.

R. s. 6, beg. פ׳ לבן היא שכרו וכ׳ this is a White Blossom, the wages for working at it are half a goldpiece. Y. Shebi. VII, beg. 37[b]; Tosef. ib. V, 7 פ׳ לבין ed. Zuck. (Var. פרחבלין, פרחבינ׳, פרחביל׳, corr. acc.).—3) *youth.*—*Pl.* as ab. Midd. I, 8, a. fr. פְּרָחֵי כהונה, v. כְּהוּנָּה.—4) *young chicken.*—*Pl.* as ab. Keth. 59[b] Ar. (ed. אפרוחים). Y. Ab. Zar. III, 42[d] top (expl. סכות בנות, II Kings XVII, 30) תרנגולתא ופרחיה a hen with her chickens.

פְּרַח II, פִּרְחָה, פִּרְחָא, פִּיר׳, ch. same, 1) *flower.* Targ. Y. Gen. XXX, 37 (v. פְּרַח I). [Targ. Job XX, 3, v. פּוּחָא.]—Esp. *caper-blossom*, also *caper-tree.* Ber. 40[b] (expl. נצפה פרחה (Ms. F. פירחא). Ib. 36[a] אדעתא דפ׳ for the sake of the caper. Ib.[b], v. בּוּשְׁיָתָא; a. e.—*Pl.* פִּרְחֵי. Pes. 111[b] טולי בי פ׳ רוחי (the demons dwelling in) the shade of caper-trees are named *ruḥé.*—2) a species of *locusts.* Targ. Joel I, 4 (h. text ילק).—3) *palpitation of the heart.* Gitt. 69[b].—4) **that which is blown off, particle, crumb.*—*Pl.* פִּרְחַיָּא. Pes. 110[a] bot. (in an incantation) פרח פִּרְחַיְיכִי let the wind carry off your crumbs (with which you conjure; v., however, Rashi a. l.).

פִּרְחָא m. (preced.) *fast-running, flying.* Macc. 5[a]; Yeb. 116[a], v. גַּמְלָא I.—*Pl.* פִּרְחֵי. Keth. 61[a] אורחי ופ׳ guests and transient visitors.—*Fem. pl.* פִּרְחָיָן. Koh. R. to IV, 6 טבא מן מאה פ׳ ... better one bird tied than one hundred flying.

פִּרְחַבִּיל׳, פִּרְחַבִּינ׳, פִּרְחַבְלִין, v. פְּרַח.

פִּרְחָה, v. פְּרַח II.

פִּרְחִינוֹן, Y. Meg. II, beg. 73[a], v. פִּרְפָּחִינָא.

פַּרְחָתָא f. (פְּרַח) *bird.* Targ. Prov. I, 17. Ib. XXVI, 2.

פָּרַט (b. h.) 1) *to split, open.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 5) שהיו פוֹרְטִים פיהם וכ׳ they opened their mouths wide with cynical speech. Maasr. II, 6 אוכל פּוֹרֵט he splits (the pomegranate) and eats (a slice). Ib. III, 9.—2) (cmp. עָרַךְ) *to break into small change, to change money.* Maas. Sh. II, 8, sq. הפורט סלע וכ׳ he who breaks (changes at the banker's) a Sela of second-tithes money. B. Bath. 8[b] גבאי צדקה ... פּוֹרְטָן וכ׳ charity treasurers that have no poor among whom to distribute, may exchange for others (at a fee for the benefit of the fund), but not for themselves. Ex. R. s. 35 יש אדם פורט זהוב וכ׳ a man changes one gold piece, and covers with it many expenses; a. fr.—3) *to single out, specify.* Mekh. Mishp., s. 5 עד ... משמע שניהם כאחת שׁוֹפְרוֹט לך תכתוב יחדו the Vav conjunctive may mean both together (*and*), or each separately (*or*), unless the text explicitly states 'together' (as Deut. XXII, 10, sq.); Snh. 85[b], a. e. שׁוֹפְרָט (*Pi.*). Pes. 21[b] עד שיפרוט ... כל מקום לך הכתוב כדרך שפ׳ וכ׳ wherever the Law says, ye shall not eat &c., it implies the prohibition of both eating and using, unless the text explicitly permits the use as it does with reference to carcasses (Deut. XIV, 21). Mekh. Bo, s. 5 פרסמו ופֵּרְטוֹ וכ׳ (or ופֵּרְטוֹ *Pi.*) the Scripture publishes and specifies him (by name); a. fr.

Nif. נִפְרַט 1) *to be split, separated.* Peah VII, 3 נפל לארץ ונ׳ if a cluster fell to the ground and was separated into single grapes (פֶּרֶט); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III.—2) *to be specified, examined singly.* Taan. 11[a] ... בשעת פטירתו נִפְרָטִין לפניו וכ׳ (not נפטרין, Ms. M. נכתבין) when man departs to his eternal home, all his deeds are called up before him one by one, and they say to him &c.

Pi. פֵּרֵט *to divide, specify* &c., v. supra.—Part. pass. מְפוֹרָט. Tosef. Kel. B. Bath. V, 10 במ׳ ed. Zuck. (Var. במְפוֹרָשׁ) that part which is torn off (and attached only at one point; prob. to be read: בְּמִפּוֹרָם, v. פָּרַם).—[Pesik. R. s. 23-24 מפרטתו, read: מסטרתו, v. סָטַר.]

פָּרַט ch. same, 1) *to break, divide.* Ned. 91[b] פַּרְטֵיה וכ׳, v. הוֹצָא I.—Part. pass. פָּרִיט; f. פְּרִיטָא; *pl.* פְּרִיטָן; פְּרִיטָן. B. Kam. 117[a] bot. דפריטן שפותיה וכ׳ Ms. R. a. Ar. (Ms. M. דפריט׳; ed. Sonc. דְּפָרִיטָה; ed. דפרטיה, corr. acc.) he saw that his (R. Kahana's) lips were parted, and thought he was laughing at him.—2) *to specify.* M. Kat. 16[a] דפַרְטִינָן חטאיה וכ׳ that we must specify his offence in a public proclamation.—3) *to belittle, talk against, sneer at.* Lam. R. to II, 10 Ar., v. פְּרַת.

פֶּרֶט m. (b. h.; preced.) *single grapes,* esp. *pereṭ, grapes fallen off during cutting, poor man's share* (Lev. XIX, 10). Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III; Peah VII, 3 אזהו פ׳ הנושר וכ׳ *pereṭ* is that which drops &c. Ib. VI, 5 שני גרגרים פ׳ וכ׳ two berries fallen at a time are *pereṭ* (belong to the poor), three are not *pereṭ* (may be picked up by the owner); a. fr.

פֶּרֶט ch. same. Targ. Y. II Lev. XIX, 10.

פְּרָט m. (preced. wds.) 1) *that which is singled out, specification, explicit statement,* opp. כְּלָל. Sifra introd., v. כְּלָל. B. Kam. 54[b] (ref. to Deut. V, 14) מה הפ׳ מפורש בעלי חיים וכ׳ as the explicit specification (thy ox and thy ass) mentions animated beings, so the general expression (and all thy *b'hemah*) refers to all kinds of animals (including birds). B. Bath. 123[a] בְּפָרָטָן in the detailed account of them, v. כְּלָל. Gen. R. s. 94 (ref. to I Chr. XXV, 3) חמשה בפ׳ ובכללן ששה in the specification there are five (sons of Jeduthun), and in the summing up it says 'six'; Midr. Sam. ch. XXXII בפְרָטִים חמשה ובכלל ששה; a. v. fr.—*Pl.* פְּרָטוֹת, פְּרָטִים. Sot. 37[b] כללות ... ופ׳ באוהל מיעד general principles were proclaimed at Sinai, and detailed laws in the Tabernacle; Ḥag. 6[a] sq. Ex. R. s. 32, beg. Midr. Sam. l. c.; a. fr.—2) פ׳ ל- [*this is especially mentioned as against*], *to the exclusion of.* Arakh. 30[b]; Snh. 86[a], v. מְצָא. B. Kam. 64[b] פ׳ למרשיע את עצמו this excludes (exempts from the fine) him who accuses himself; a. v. fr.

פְּרָטָא I ch. same. B. Kam. 54[b] א״כ נכתוב רחמנא חד פ׳ if this were so, the text (Deut. V, 14) ought to have stated only one specified object (either ox or ass); ib. 63[a] (ref. to Ex. XXII, 8); a. fr.—*Pl.* פְּרָטֵי. Ib. נכתוב ... לתני פ׳ גבי האיך the text ought to have made these specifications ('money or vessels', Ex. XXII, 6) in connection with this (verse 8). Ib. כל הני פ׳ למה לי what are all these specifications for (what do they exclude)? Ḥull. 66[a] תנא ... בכללי ופ׳ כי האי גוונא וכ׳ generalizations and specifications of such a nature the Tanna ... makes use of for interpretation; B. Kam. 64[a]; a. fr.

פְּרָטָא II pr. n. m. *P'raṭa,* father of R. Eleazar. Gitt. III, 4. Ab. Zar. 17[b]; a. e.—[Lev. R. s. 23 לוי בן פ׳, v. פַּלְטָא.]

פִּרְטָא, v. פִּירְטָא.

פִּרְטְמָא, v. פִּרוֹתִיזְמִיאָה.

פִּרְטוּמִי, Lev. R. s. 30 Ar., v. פַּטְרוּבּוּלִי.

פַּרְטוּם m. (פְּרַט) *a fraction, a small portion.* Sifré Deut. 353 וכי כמה ארצות ... פ׳ זה קטן has Joshua conquered so many lands? Did he not conquer only this small portion (of the earth)?; Yalk. ib. 959 (not פרטוס).—[Tanḥ. Shof'tim 9 פרשומין, v. פְּרוּטוֹמִי.]

פַּרְטוֹרְיָנִי m. pl. (prætoriani, sub. milites) *prætorians, imperial body-guard.* Esth. R. to I, 3 Mus. (ed. פרקוריאני).

פְּרָאטָא, פְּרַמְאטָא, פְּרָמָטָא m. (an abbrev.: Pr. T. T.) *pro titulo* or *titulis, whatever be the title.* Gen. R. s. 1; Yalk. ib. 2 פ׳ פלן such and such a name followed by the title.

פִּרְמִי, Lev. R. s. 28 להון פ׳, a corrupt., v. אַנְבָטֵי.

פַּרְמֵיָרָא, v. פַּלְטָרָא.

פַּרְמִלִיס, Tosef. Erub. IX (VI), 25 Var. (ed. Zuck. טראפליס), prob. a corrupt. for טִיטַרְפַּלִּיוֹת, v. טִיטַרְפַּלּוֹן, a.

פַּרְמַסְקָאוֹת, v. פַּרְדִּיסְקִים, a. פַּרְדַּסְקוֹס.

פַּרְמֵרָא, v. פַּלְטֵרָא.

פִּרְמְתָא I, v. פִּירְטָא.

פִּרְמְתָא II, **פִּירׁ** f. (פְּרַט) *split*; פ׳ דרמונא (=h. פלח הרמון) *a split* (i. e. fully ripened) *pomegranate.* Tanḥ. Vaëra 14 כפ׳ דר׳ וכ׳ like the split pomegranate whose seeds are visible from without (v. Löw, Pfl., p. 364), v. חַרְצָנִיתָא; Pesik. Vayhi, p. 3[b]; Ex. R. s. 12 פרנותא (corr. acc.); Cant. R. to III, 11 פטרתא (corr. acc.); Yalk. Ex. 186; Yalk. Job 912 בהדין פרצידא.—[Cant. R. l. c. דכל חדא פיטרתא, read: חַרְצָנְתָא.]

פְּרִי, פָּרָה (פָּרָה) (b.h.; cmp. פָּרַח) [*to break through,*] *to grow, increase, be fruitful.* Gitt. 57[a] כלומר פְּרוּ ורבו וכ׳ intimating, 'multiply and increase like chickens'. Num. R. s. 11 את פְּרֵה ורבה לגוי גדול be thou fruitful and grow to be a great nation. Ib. היה פָּרֶה ורבה ... כל מה whatever existed in the Temple grew and increased (v. פַּרְוָנִים). Ḥag. 16[a] פָּרִין ורבין כבני אדם they increase by propagation like human beings. Ḥull. 92[a] (ref. to כפרחת, Gen. XL, 10) הגיע לִפְרוֹת ולרבות ... the time has come for Israel to grow and increase (as a nation); a. fr.

Hif. הִפְרָה 1) *to cause to grow, make fruitful.* Ber. 40[a] דגים קטנים מַפְרִין ומרבין ומבריך כל גופו וכ׳ (Ms. M. מפרין ומרבין גופו וכ׳) small fish make fruitful (increase the sexual vigor) and strengthen the whole body of man; ib. 57[b] מפרין ומברין (Ms. M. מפרין ומרבין); Ab. Zar. 29[a] מפרין ומרבין (read: ומַבְרִין); a. e.—[2) *to increase the rent above the original stipulation* in consideration of a loan, v. פָּרַז. B. Mets. V, 5 (69[b]) מפרין על שדהו ואין חוששין וכ׳ Ar. (Y. ed. ואין חושש—which indicates that מפרין is singular, fr. פָּרָן q. v.).]

פְּרָא, פְּרֵי ch. same, 1) *to increase, grow.* B. Bath. 18[b] הדר פָּאנֵי it will grow again; ib. 19[a] top.—2) (cmp. פרה) *to run.* Lam. R. to III, 7 ערקת תורתיה ופרא בתרה Ar. (ed. נפק) his cow ran off, and he ran after her. Y. Sabb. VI, 8[c] bot. חויא פָּרֵי בתרך a serpent is running after thee. Y. Maas. Sh. V, 56[a] top הוות פַּרְיָא והוה פרי וכ׳ she (the cow) ran, and he ran after her &c.; a. fr.

פֵּירִי, פֵּרִי, פֵּרְיָא m. (b. h.; preced. wds.) *fruit, produce; fruition, usufruct; profit, interest.* Ber. VI, 1 (35[a]) על פֵּירוֹת בורא פ׳ העץ ... over fruits of trees you must say, (blessed be thou &c.) who hast created the fruit of the tree; על פֵּירוֹת הארץ בורא פ׳ האדמה ... over growths from the ground you must say; ... who hast created the products of the soil. Y. Sabb. VII, 10[a] הפירי, v. בָּחַל II. Ḥull. 79[a] פ׳ עם האם the copulation of a hybrid issue with its mother; a. v. fr.—*Pl.* פֵּרוֹת, פֵּרֵי. Ber. l. c., v. supra. Gitt. 47[b], a. e. המוכר שדהו לפ׳ if a man sells his field for the usufruct (for a number of years). Ib. קנין פ׳ כקנין הגוף דמי possession of the usufruct is like ownership of a field (for the time being). Keth. IX, 1 חרי זה אוכל פ׳ בחייה he has the usufruct (of her property) during her lifetime. Ib. פֵּירֵי פ׳ (פֵּרֵי) the usufruct of the produce of the produce, i. e. of the income invested. Peah I, 1 אלו דברים שאדם אוכל פֵּירוֹתֵיהֶן וכ׳ these are the things of which a man enjoys the interest (for which man is rewarded) in this world, whereas the principal remains for the hereafter. Tosef. ib. I, 2 זכות יש לה קרן ויש לה פ׳ a good deed yields a principal (for the hereafter), and bears interest (in this world); ib. 3 עבירה יש לה קרן ואין לה פ׳ sin creates a capital, but bears no interest; עבירה שעושה פ׳ יש לה פ׳ a sin which bears fruit (influences other people for bad) bears fruit (is punished in this world); Kidd. 40[a]; a. v. fr.—Midr. Sam. ch. IV פֵּרָיו שלו its fruits.

פִּרְיָבַּטַּיָּא, פִּרְיָבָטָה m. pl. (privata, sub. balnea) *private baths.* Y. Shebi. VIII, 38[b] bot. Cant. R. to III, 7 (ref. to Koh. II, 8 תענגות בני האדם פרובטזיה (read פרוי) this means the private baths; Num. R. s. 11 פרווטה (corr. acc.).—*Hebr. pl.* פִּרְיָבָטָאוֹת. Gen. R. s. 1. Ib. s. 8; Yalk. Gen. 13 פרדכסיות, read: פִּרְיָבָטָיוֹת; a. e.

פִּרְגִּיתָא c., **פַּרְגִּיתָא** f. (v. פַּרְגִּית) *young bird, chicken.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) יהיב פ׳ בין וכ׳ he divided a chicken between his host and wife. Y. Ber. VI, 10[c] top ובירך על פ׳ וכ׳ and said the blessing over the chicken, saying &c.; a. e.—*Pl.* פִּרְגִּינִין, פַּרְגִּינִין. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34; Yalk. ib. 665; Yalk. Is. 352. Lam. R. l. c.; a. e.

פִּרִיגּוֹרִי pr. n. m. *P'rigori,* an Amora. Y. Ter. XI, 47[d].

פִּרְיָדָא I c. (פָּרַד) [*broken loose, brittle,*] 1) (collect. noun) *pebbles, coarse sand.* Targ. Lam. V, 5.—*Pl.* פִּרְיָדִין, פִּרְיָדָן, פִּרְיָדַיָּא. Ib. III, 16. Targ. Job XXXVIII, 10 ed. Lag. (oth. ed. פִּרְיָרַיָּא). Targ. Is. XLVIII, 19 כפרודוהי Kimḥi (ed. Lag. כפרירוהי; ed. Wil. כפרודוהי).—2) *single berry.*—*Pl.* as ab. Targ. Y. Lev. XXV, 5 רדופיכון, read: פְּרוּדֵיכוֹן.—3) *jujube berry.* Gitt. 69[a] (oth. opin. *lazarwort*; Rashi פרידה).

פְּרִידָא II pr. n. m. *P'rida*, an Amora. Snh. 82[a]; 104[a]; Yalk. Kings 249.—Y. B. Bath. IX, 17[a] פְּרִידָא ר׳; Y. Peah VII, 20[b] top פְּרוּרִי (ed. Krot. פְּרִידִי).

פְּרִידָה f. (פָּרַד) 1) *one of a pair of pigeons, single pigeon*, opp. to זָכָר. Kinn. III, 6 פ׳ אחת . . . צריכה she is bound to offer a single pigeon in addition; Zeb. 67[b]. Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7; Zeb. 65[a] אפי׳ פ׳ אחת וכ׳ even one single pigeon; a. fr.—*Pl.* פְּרִידִין (m.), פְּרִידוֹת. Kinn. l. c. דין . . . Bab. ed. (Mish. ed. דות . . .). Sifra l. c.; a. fr.—Trnsf. *a dear person.* B. Mets. 84[b] פ׳ אחת יש לי . . . ואי אתם וכ׳ one pigeon (my son's body) is among you, and you will not let him come to me (be buried by my side)? Ib. פ׳ . . . ואתם וכ׳ I have a dear son among you, and you want to deprive me of him (expose him to the evil eye by showing him too much honor)?—*Pl.* פְּרִידוֹת. B. Kam. 38[b] שתי פ׳ טובות וכ׳ two fine pigeons (precious proselytes) do I expect to bring forth from among you (v. בָּרַךְ *Hif.*).—2) *a single berry; a slice* of a pomegranate. Y. Ber. VI, 10[a] top פ׳ אחת של ענב one grape berry; פ׳ אחת של רמון one slice of a pomegranate. Y. Naz. VI, 54[d] [read:] שחלקה בפיו ואכלה . . . פ׳ של רמון a piece of a pomegranate of ʿOrlah (v. עָרְלָה) which one cut off with his mouth and ate. Y. Maasr. I, 48[d]; a. e.—3) *pebble, particle.* Nidd. 27[a], sq. פ׳ אחת של רקב to one particle of decayed matter; פ׳ אחת של עפר to one particle of earth. Y. Yoma II, 39[c] top ברוב כל פ׳ ופ׳ (the fire must have seized) the larger portion of every particle, opp. רובו של קומץ the larger portion of the handful (of the meal offering); a. e.—*Pl.* פְּרִידוֹת. Nidd. l. c.—[פרידה ch., v. פְּרִיָּא I.]

פְּרִידְתָּא, פָּרִידְתָּא f. = h. פְּרֻדָנִית. Targ. Prov. VII, 11 (h. text סְרֻרַת). Ib. IX, 13 (h. text הֲמִיָּה).

פְּרִיה, Ruth R. to III, 3 פ׳ מאה, v. פָּרָא II.

פְּרִיָה f. (פָּרָה) *increase*; פ׳ ורביה (with ref. to פְּרוּ וּרְבוּ, Gen. I, 28) *the duty of propagating the human race, the duty of marrying; marital duty.* M. Kat. 8[b] מפני ביטול פ׳ ור׳ because it might cause a diminution of marriages (as people might defer marriages for the festive season as most convenient). Gen. R. s. 8 האיש מצווה על פ׳ ור׳ וכ׳ the duty of marrying has been put on man, but not on woman; Tanḥ. Noah 12. Yeb. 62[a] קיים פ׳ ור׳ he has complied with the duty of propagation (and need not marry again). Ib. דמעיקרא נמי בני פ׳ ור׳ נינהו for they were subject to the duty of propagation before they became Jews (it being one of the Noachidian laws, Gen. IX, 7); a. fr.

פְּרִיוֹם m. (פרי, v. פּוּרְיָא II) *a curtained litter.* Cant. R. to III, 10 מתוך הפ׳ וכ׳ . . . עשו לה פ׳ make a litter for her; it is better that her beauty be seen through the curtains of the litter; Num. R. s. 12 פרוים (corr. acc.).

פְּרִיוָמָא, v. פּוּרְיָוְמָא.

פְּרִיוָנָא m. (preced. wds.; cmp. פּוּרְיָנָא) *litter, wedding couch.* Targ. Job VIII, 16 פְּרִיוָנֵיהּ (h. text גִּנָּתוֹ, v. גַּנּוֹן).

***פַּרְיוֹת** pr. n. pl. *Paryoth.* Targ. Y. I Gen. X, 11 (h. text כַּלְחָה); v. תַּדְרַיִת.

פְּרִיזוָמָא m. pl. (περιζώματα) *aprons.* Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. חמחלצות Is. III, 22) פירוז׳ (corr. acc.).

פְּרִיזְלָא, v. פְּרִזֶל.

פְּרִיחָה f. (פָּרַח) 1) *flight, flying off.* Y. Yoma II, 39[c] top בפ׳ האחרונה נתכפרו וכ׳ with the last piece blown off the altar the owner obtains forgiveness (as if it had been burnt).—2) *eruption*, esp. *the white eruption which causes the leper to be declared clean* (Lev. XIII, 12, v. כל פְּרִיחוֹת ראשי איברים שבפְּרִיחָתָן טהרו טמא כשחזרו וכ׳ פָּרַח). Neg. VIII, 4 [read:] as regards the eruptions on the main limbs, on the ground of which they declared the unclean clean, whenever they resume their natural color, he is unclean again. Ib. 5 מעכב את הפ׳ prevents the person from being declared clean on account of the white eruption. Tosef. ib. III, 9 פְּרִיחַת חיחלט (not פריחה) the eruption which appears after the person has been declared definitely unclean; פריחת הסגר after he has been locked up for probation; a. fr.—*Pl.* פְּרִיחוֹת. Y. Meg. I, 71[b]. Neg. VIII, 4, v. supra; a. e.

פְּרִיטָא m. = h. פְּרוּטָה, *small change; money.*—*Pl.* פְּרִיטִין, פְּרִיטֵי, פְּרִיטַיָּא. Targ. Y. Deut. XIV, 25.—B. Bath. 165[b] דדהבא לא וכ׳ פ׳ דכספא small silver coins. Ib. 166[a] people do not use gold for small change. Y. Kidd. I, 61[a] top [read:] סמיכא גבי הדין פ׳ למחר למחר וכ׳ relying on it that he will collect the money (for the cow) the next day; but the next day &c.; ביאי אינון פ׳ (not בעא) I want that money. Y. Ber. II, 5[a] top ליה לי פ׳ I have no money; Lam. R. to I, 16 end ונסב פְּרִיטָךְ . . . ולבתר (not פרויעך, פרוטיך) after a time I shall come and get my money (for the clothes). Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot. אסור למיתן פ׳ וכ׳ you must not put coins in your mouth; a. v. fr.—Koh. R. to XI, 9 פריוטר, read: פְּרִיטוֹר, v. סְפַן; Pesik. Shub., p. 164[b], v. פְּשַׁר. Pesik. R. s. 23-24 דילמא הוא בעי פ׳ יתר (not פריטות) maybe he wants more money.

פְּרִיטוּת, v. preced.

פְּרִיָין, v. פְּרִי.

***פְּרִיָפְרִין** m. pl. (φορειαφόροι) *carriers of the (bridal) litter.* B. Mets. VI, 1 (75[b]) השוכר . . . להביא פ׳ וכ׳ (Ms. M. רייפרין, corr. acc.; Ms. H. אפירפרין; Y. ed. פרייא פרין, Ms. R. פירי אפירין, read: פְּרָיָאפְרִין; Ms. F. a. Mish. Nap. פירייפרין; Alf. פְּרִיפִּירִין, v. פִּרְפּוּר) if one hires an ass-driver or a wagoner to bring litter-carriers and pipers &c. [In Y. ed. a. Mish. Nap. להביא is omitted.]

פְּרִיָקָא, פְּרִיקָא, v. פְּרַךְ I.

פְּרִיקָה f. (פָּרַךְ) *crushing; rigorous tyranny.* Sot. 11[b]; Ex. R. s. 1 (expl. בפרך, Ex. I, 13) בפ׳ it means 'with rigor' (opp. to בפה רך with persuasion); Yalk. ib. 163.

פְּרִיכוֹרִין m. pl. (περίχωρα, τὰ; v. LXX Deut. III, 4) *district.* Deut. R. s. 11 אתה נפגשת . . . בפ׳ שלך וכ׳ (not בפירכ׳, בפירב׳) thou (Jacob) didst meet the angel in thine own territory (on earth), but I (Moses) went up to the angels into their territory; (Yalk. Deut. 951 באפרכיא); v. פָּרָאכוֹרִין.

פְּרִימָא, v. פְּרִימָא.

פְּרִימָה f. (פְּרַם) *tearing, rending of garments.* Meg. I, 7 אין בין ... אלא פריעה ופ' בלבד there is no legal difference between the locked up and the definite leper, except with regard to letting the hair grow wild and tearing the garments (Lev. XIII, 45). Sifra Thazr., Par. 5, ch. IX וטהר מן הפריעה ומן הפ' וכ' 'he is clean' (Lev. XIII, 34), that is, he is free from the duty of &c. Hor. 12b (ref. to Lev. XXI, 10) שאינו בפריעה ופ' כל עיקר that he must not let his hair grow wild or tear his garments at all; a. e.

פרימיתן, Y. Keth. IX, end, 33c, read: פרי מיתן, v. פְּרוֹזְבּוּלָא.

פְּרִינָקָא, v. פְּרִינָקָא.

פְּרִיסָא *curtain*, v. פָּרְסָא. —[Y. Gitt. VI, 48a bot. לוי פריסא, v. סְרִיסָא II.]

פְּרִיסְדְּקִי, v. פַּרְדִּיסְקֵי II.

פְּרִיסוּתָא f. (פָּרַס) *spreading, cover, layer*; פ' דתרבא the layer of fat which is spread over the cut throat of the sacrifice (v. Ḥull. 27b). Targ. Y. Lev. I, 8; III, 3; 14.

פְּרִיסְתְּוָתָא f. pl. (denom. of פריסא, cmp. Lat. velarius; Syr. פרסטיותא, פרסתנתא, P. Sm. 3281; 3283) *curtain-guards, chambermaids.* Targ. Jud. V, 29 (h. text שרות; Pesh. עלימתא).

פְּרִיסְתָּקָא m. (v. פַּרְדִּיסְקֵי I) *soldier, orderly, policeman.* Gitt. 56b אתא פ' עלית מרומי a courier came for his sake from Rome and said, Rise, for they have elected thee Cæsar (Ar. a *message*). Ber. 58a שדר עלית פ' he (the king) sent an orderly for him (summoning him to appear; Ms. M. שדר קיסר קרייה). B. Mets. 86a שדרו פ' דמלכא בתריה (Ms. M. פ' only) they sent a policeman after him (to arrest him). Keth. 62a ולא חלוק פ' דמלכא וכ' and a royal officer never passed his door (to molest him with execution &c.; Ar. דְּרוּקָא). — *Pl.* פְּרִיסְתְּקֵי. Meg. 7a דילמא פ' שדור (Ms. O. פ' דמלכא) perhaps they sent word through orderlies; Yalk. Esth. 1059 (sing.).—Hebr. form פַּרְסְתָּקִין. Gen. R. s. 41 ילך ויביא לו שני פ' מן וכ' (Ar. פרצתקין) let him go and bring in two soldiers (common men) from the street and make them his heirs; Yalk. ib. 70.

פְּרִיעַ I (formed fr. part. pass. of פָּרַע I) *to be uncovered, deprived of; to forfeit.* Targ. Y. I Ex. XXXII, 25 ... פְּרִיעוּ ית וכ' (Y. II פָּרְעוּ, incorr.) they had forfeited the crown &c.

פְּרִיעַ II m. (פָּרַע II) *speed*; בפ' *quickly.* Num. R. s. 19 (transl. סרו מהר, Ex. XXXII, 8) סטו בפ' Y. Kidd. I, 59a bot. אינשמת בפ' you might have recovered quickly. M'norath Hammaor, ed. Stettin, Nr. 9 quot. fr. Kallah, אמאי לא תיתי בפ' why dost thou not come quickly?

פְּרִיעָא, Targ. Prov. XXV, 18, v. פְּדוֹעָא.—[Lam. R. to I, 16, end פריעיך, read: פריטיך, v. פְּרִיטָא.]

פְּרִיעָה f. (פָּרַע) 1) *letting the hair grow in neglect.* Meg. I, 7, a. e., v. פְּרִימָה. M. Kat. 15a אין פ' אלא וכ' *p'ri'ah* (Lev. XIII, 45) means, to let the hair grow (opp. to the opinion that *par'a* means, *to uncover, remove the headdress*, v. infra).—2) *uncovering, removing the mourner's wrap* (v. עֲטִיפָה). Ib. 24a פְּרִיעַת הראש taking off the mourner's wrap (on the Sabbath); Gen. R. s. 100.—3) *uncovering the corona at circumcision, splitting the membrane and pulling it down.* Yeb. 71b לא ניתנה פְּרִיעַת מילה וכ' Abraham was not commanded to tear &c. Deut. R. s. 6, beg. (ref. to למילות, Ex. IV, 26) מכאן למילה ומכאן לפ' from this we derive circumcision and also uncovering. Ib. (ref. to המול ימול Gen. XVII, 13) שתי מילות מילה ופ' two operations, circumcision and uncovering; a. e.—4) *paying a debt.* B. Bath. 174a, a. e. פריעת בעל חוב מצוה וכ' paying a creditor is a religious obligation, and minors (the debtor's children) are not subject to religious obligations (therefore the guarantor who paid for them must wait until they are of age).

פְּרִיפוֹסְ, פְּרִיפוֹסִימִין, v. פְּרוֹפוֹסִיטוֹס.

פָּרִיץ m. (b. h.; פָּרַץ) 1) [*he that breaks through*, cmp. בַּרְזָא,] *leader, prince, conqueror.*—*Pl.* פָּרִיצִים, פָּרִיצִין. Gen. R. s. 85; Yalk. ib. 145, v. רָבָה *Pi.*—2) *unbridled, licentious, impudent.*—*Pl.* as ab. Y. Ber. I, 4b bot. פָּרִיצֵי הדור the impudent (scorners) of that generation. Kidd. 71a משרבו הפ' חיו וכ' when the bold (indiscreet) became numerous, the secret of the Divine Name of twelve letters was entrusted only to the discreet &c.; a. fr.—Ukts. III, 6 פריצי וזהו הפסולת שלהם כפ' זחים, v. זוּחַ; Num. R. s. 19 זחים הפלטים וכ' and this (Og who escaped when the Refaïm were beaten) was the refuse among them, like the hard olives that escape being mashed &c.; Yalk. ib. 765.

פְּרִיצָא I ch. same, 1) *unbridled, licentious.*—*Pl.* פְּרִיצֵי. Ber. 3b, opp. כשרי.—2) *wild, vicious.* Ib. 54a גמלא פ' (some ed. פרצא; Ms. M. פריקא).

פְּרִיצָא II m. (פָּרַץ) *breach.*—*Pl.* פְּרִיצִין. Targ. II Esth. III, 8 (ed. Lag. פְּרִיצִין).

פְּרִיצוּתָא f. (v. פְּרִיצָא I) *licentiousness, obscenity.* Sot. 48a פ' ... זמרי גברי when men sing, and women respond, it is licentiousness. Ib. 26b פ' בעלמא חיא ופ' וכ' this is merely an act of obscenity (not real adultery), and has the Law forbidden a wife to her husband because of an act of obscenity?; Yeb. 55b. B. Mets. 91a ואפי' משום פ' לרבא and it is not even considered an obscenity; a. e.—Trnsf. *a bold, licentious woman.* Meg. 12b מכדי פ' הואי וכ' she (Vashti) being a licentious woman ... why did she refuse to appear?; Yalk. Esth. 1049 (not פ' הוא).

פְּרִיקָא, פָּרִיק I m. (פָּרַק) 1) *redeemer.* Targ. Num. V, 8. Targ. Ruth III, 12. Ib. IV, 1; a. fr.—Lam. R. to I, 16, v. פָּרוֹקָא.—*Pl.* פְּרִיקַיָּא. Targ. Y. Ex. VI, 16.—2) (part. pass.) *redeemed*, v. פָּרַק.

פְּרִיקָא II c. (פָּרַק) *broken, loose, remote.* Targ. Prov. XIII, 19 פ' מן ידיעתא (h. text סור מרע! v. LXX a. Pesh.).—Ber. 54a גמלא פ' Ms. M., v. פְּרִיצָא.

פְּרִיקָה f. (פָּרַק) *taking apart, breaking up; untying.* Num. R. s. 4 בשעת פְּרִיקָתָן וכ' at the taking apart of the

tabernacle and its furniture &c., v. פְּרִיקָה. Sabb. 73b אין דרך פ' בכך this is not a way of disjointing.—Esp. *untying and relieving a broken-down animal, unloading*, opp. טְעִינָה. B. Mets. 32a בחנם פ' for unloading you must ask no remuneration; ib. 31a; a. fr.

פְּרִיקְתָא, פְּרִיקֵי, v. פִּירְקָתָא.

פְּרִירָא I *pebble*, v. פְּרִידָא I.

פְּרִירָא II, **פְּרִירִי** pr. n. m., v. פְּרִידָא II.

פָּרִישׁ I m. name of *a fruit, quince*. Tosef. Succ. II, 9; Succ. 31a.—*Pl.* פָּרִישִׁין, פָּרִישִׁים. Kil. I, 4 (= חֲבוּשִׁין Maim.); Y. ib. I, 27a, expl. אִיסְפַּרְגִּין, v. אִיסְפַּרְגִּל. Ib. ולמה ... פ' שאין לך מין אילן פריש לקדרה וכ' why are they called *p'rishin (set aside, excellent)*? Because there is no species of fruit so well adapted for cooking as this.

פָּרִישׁ II m. (פָּרַשׁ) *set aside, excellent*. Y. Kil. I, 27a (R. S. to Kil. I, 4 פָּרוּשׁ), v. preced.

פָּרִישׁ, פָּרִישׁ m., **פְּרִישָׁא** c. ch. same, *separated, set aside*, 1) *lonely*. Targ. Jer. XV, 17 (h. text בדד).—2) *different*. Targ. Job XII, 3 (h. text נִפֶּלְאָה = נִפְלָא!).—3) *remote, extraordinary, wonderful, distinguished*. Ib. XXXI, 11; 28 (h. text פלילי, פְּלִילִים). Targ. O. Gen. XLIX, 26 (h. text נזיר). Targ. Ps. CXVIII, 23 (h. text נפלאת); a. e.—Ib. CXXXIX, 14 פְּרִישָׁיוֹת (h. text נפליתי).—*Pl.* פְּרִישִׁין; f. פְּרִישָׁן. Targ. Ez. I, 11 (h. text פְּרֻדוֹת). Targ. Ps. CXXXI, 1; a. e.—V. next w.

פְּרִישָׁא, פְּ' f. (preced.) *wonderful deed, wonder*.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא, פְּרִישָׁן. Targ. Ps. CXXXIX, 14. Targ. Ex. XXXIII, 16 (not פְּרִישַׁן). Targ. Y. ib. XIII, 8 (ed. Vien. פְּרִישִׁין masc.). Ib. XXVI, 28. Targ. Job XXXVII, 14, a. e. פרישתא Ms. (ed. פְּרִישׁוּתָא q. v.). Targ. Y. Deut. IV, 35 (not פְּרִישָׁתָא); a. fr.—[Targ. Job XXXVI, 29, v. פְּרִישָׁתָא.]

פְּרִישָׁה I f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, retirement, preparation*. Yoma 8b שזה פְּרִישָׁתוֹ לקדושה וכ' this one (the high priest) is isolated for sanctification (to prepare himself for the functions of the Day of Atonement), and this one (the priest designated to burn the red cow) is isolated for the sake of levitical cleanness. Ḥull. 72b משעת פְּרִישָׁתָן מאבריהן at the moment when they are cut loose from the main body (the garment); פרישתן מאבר when a piece of the embryo is cut loose from the limb to which it belongs; a. e. — 2) *withdrawal, abstinence*. Pes. 22b כשם שקבלתי שכר על הדרישה ... חפ' as I am rewarded for explaining (every את in the Scripture), so I shall be rewarded for abstaining (from interpreting the את in Deut. VI, 13); Kidd. 57a. Sabb. 87a בארבעה עבוד פ' on the fourth day of Sivan they began to observe abstinence (Ex. XIX, 15); a. e.

פְּרִישָׁה II pr. n. f. (?) *P'rishah*. Sot. IX, 9 (47a) תחינה בן פ' name of a reputed assassin.

פְּרִישׁוּת f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, parting*. Gen. R. s. 70, a. e., v. נְשִׁיקָה.—2) (v. פָּרוּשׁ) *abstinence, restriction, self-restraint, piety*. Yoma 74b דרך ארץ פ' the enforced abstinence from marital connection. Num. R. s. 10, a. e., v. גְּזֵירוּת. Sot. IX, 15 משמת ... טהרה ופ' with the death of ... ceased the dignity of the Law, and levitical purity and abstinence died out. Ib. טהרה מביאה לידי פ' ופ' וכ' levitical cleanness leads to self-control, and self-control to sanctity; a. e.

פְּרִישׁוּתָא f. (v. פְּרִישָׁא) *wonderful deed, wonder*. Targ. Job XXXVII, 14 (Ms. פְּרִישָׁתָא); a. fr.—*Pl.* פְּרִישׁוָתָא, פְּרִישָׁתָא. Targ. Y. Ex. III, 20 (O. פְּרִשׁוָתִי, read תי ...; ed. Berl. פְּרִישָׁתִי, read תי ...; v. Berl. Targ. O. II. p. 20). Targ. Ps. LXXVII, 12; a. fr.

פְּרִישְׁנָא pr. n. pl., v. פַּרְשׁוּנָא.

פְּרִישָׁתָא, פְּרִישָׁתָא, *pl.* **פְּרִישָׁתָא,** v. פְּרִישָׁא.

פְּרִישְׁתָא f. (פָּרַשׁ, v. פָּרַס) *spread, curtain*.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא. Targ. Job XXXVI, 29 Ms. (ed. פְּרִישָׁתָא; h. text מִפְרְשֵׂי).

פָּרַךְ 1) *to split, divide off*. Denom. (cmp. פָּרוֹכֶת).—2) *to split* (grist &c.); *to crush, rub, grind*. Ber. 37b פּוֹרְכָן, v. infra. Ex. R. s. 31 באחרונה אדם פּוֹרְכוֹ בידו וכ' at last (when silver has been worked over several times) one may crumble it in one's hand, and it is no longer fit for any work. B. Mets. 89b יְפָרוֹךְ Ms. R., v. infra; a. e.—Part. pass. פָּרוּךְ; *pl.* פְּרוּכִין, פְּרוּכִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 10-13 (ref. to אמילם ib., v. מָלַל) והמה פ' and they were (shall be) crushed.

Pi. פִּרֵךְ, פֵּ' 1) *to split, demolish*. Yalk. Gen. 39, v. פָּבַר.—2) *to crush, grind; to crack; to husk*. Men. 75b מְפָרְכָן עד וכ' (Ber. 37b פּוֹרְכָן) he crushes them until he has reduced them to the fineness of the flour of which they had been made. Bets. 12b מְפָרְכִין קטניות וכ' you may husk peas on the Holy Day. Sabb. 53b סכין ומפרכין לאדם וכ' Ar. a. early eds. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70; ed. a. Mss. מפרכסין, v. פָּרְכֵּס I) you may oint a sore and scrape the scab off for a human being (on the Sabbath), but not for a beast; a. e.—[Ib. 155b מפרכין תבן, v. פָּרַךְ II.]

Hif. הִפְרִיךְ same, *to smash, crack* &c. B. Mets. 89b לא יַפְרִיךְ ... מַפְרִיךְ וכ' (Ms. R. יְפָרוֹךְ) the laborer must not smash fruits against a rock and eat them, but he may smash them one by one (with his hand) and eat; a. e.—[Yalk. Gen. 130 מפריכין, read: מפרינין, v. פָּרַן.]

Nif. נִפְרָךְ *to be crumbled; to be cracked; to be scraped, peeled*. Bekh. 37b ירושה כדי שתהא נִפְרֶכֶת כדי שתִּיפָּרֵךְ וכ' a sore is called dry, when it can be scraped. Ḥull. 46b that it can be scraped off with the nail. Ber. 25a כל זמן שזורקה ואינה נפרכת when he throws it down, and it is not crumbled. Pesik. R. s. 11 שִׁנִּיפָּרְךָ, v. פָּרֵךְ; a. e.

Hithpa. הִתְפָּרֵךְ *to be crumbled, threshed*. Y. B. Mets. X, end, 12c כדי שיִּתְפָּרֵךְ ברגלו וכ' in order that it (the dung) be trodden down by the feet of men and beasts; (Bab. ib. 118b שהא נישוף; Tosef. ib. XI, 8 שירישוף).

פָּרַךְ I ch. same, *to break, smash, crumble*.—*Part. pass.* פָּרִיךְ, פְּרִיכָא *crushed; peeling, brittle*. Targ. Lam. IV, 8 (h. text רִבְשׁ, v. Bekh. 37b, quot. in preced.).—Lev. R. s. 8, beg., v. אֲצִיל. Pes. 68b יבשה מְפָרֶכֶת פ' a dry wart is scraped

off (and not cut). B. Mets. 70ª דהבא פ׳ broken gold-ware (gold dust); B. Bath. 166ª; a. fr.—Trnsf. *to refute, raise an objection.* B. Kam. 5ᵇ, a. fr. דאיכא למיפרך וכ׳ it may be objected (against this analogy) &c.; v. infra.

Pa. פָּרֵךְ, פָּרֵיךְ same. [Targ. Koh. III, 3. v. פְּבַר.) Targ. Y. II Num. XXXIII, 52 תְּפָרְכוּן (not תחתפ׳).—Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מְפָרֵךְ ברישיה when he husks the heads of garlic. Bets. 12ᵇ מהו לְפָרוּכֵי וכ׳ dare one husk by rubbing and eat the seeds?; a. e.—Trnsf. *to refute, raise an objection.* Kidd. 13ª, a. fr. רב אחא וכ׳ פ׳ Rab A. objected &c. Ned. 51ª פָּרְכָה וכ׳ ... כל whatever interpretation of *to'ebah* Rabbi offered, Bar K. refuted it. Sot. 7ª ופָרְכוּהָ Rashi a. Tosaf. (ed. ופִירְכוּהָ Hebr. form) and he refuted it. Pes. 69ª; a. fr.

Ithpa. אִתְפָּרַךְ, *Ithpe.* אִירְפָּרַךְ, אִירְתְּפָרַךְ *to be crushed; to be dry, parched, easily peeled.* Targ. Is. XXIV, 7 (h. text אמלל׳). Targ. Ps. XC, 5. Ib. LXXX, 17 מִירְפָּרְכָא Ms. (ed. מיפרכא, corr. acc.; ed. Wil. מְפָרְכָא Part. pass. *Pa.*; h. text כסוחה).—[Targ. Y. II Num. XXXIII, 52, v. supra.]—Sabb. 20ᵇ אִירְפָּרוּכֵי מְפָרְכָן (or מְפָרָכָן) they are brittle (unfit to be twisted into wicks). Pes. 68ᵇ, v. supra; a. e.—Trnsf. *to be refuted.* Hor. 14ª כל דאמר מילתא ולא מִיתְפָּרַךְ וכ׳ whoever will say something and not be refuted, let him be the chief; דכולהו אִירְפָּרִיךְ וכ׳ what every one of them said was refuted, what A. said was not; a. e.

II פְּרַךְ (v. פֵּירוּכְיָא), *Pa.* פָּרֵיךְ 1) *to tie dry ears; to bind sheaves.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 7 (v. פְּרִיכָא II).—*2) *to untie sheaves* or *bundles.* Sabb. 155ᵇ מְפָרְכִינָן תבן וכ׳ (Ms. M. מיפרכין; Ms. O. מפספסין) we may untie bundles of straw and of clover and mix them.

Ithpe. אִתְפָּרַךְ *to be tied up.* Y. Ḥag. II, 77ᶜ (ref. to תאלמנה, Ps. XXXI, 19) וְיִתְפָּרְכָן let them (their lips) be tied up (with ref. to באלמים, Gen. XXXVII, 7, v. supra); [v. חֲרַשׁ, a. correct *tied* for *crushed*]; Gen. R. s. 1 אִתְפָּרְכָן.

פֶּרֶךְ m. (פָּרַךְ) 1) (b. h.) *tyranny, rigor,* v. פְּרִיכָה. Y. Sot. V, 20ᶜ top שהיו משעבדין בהן בפ׳ וכ׳ who had made them serve with rigor and hard labor. Ex. R. s. 5, a. e., v. פָּנוּי; a. e.—2) *that which is easily crushed, brittle shell, husk.* Orl. III, 7, a. fr. אגוזי פ׳ *nuts with brittle shells, crack-nuts.* Pesik. R. s. 11 האגוז יש בו ג׳ מינים אגוזי פ׳ וכ׳ there are three kinds of nuts: soft-shell nuts, middling nuts &c.; של פ׳ שניפרך מעצמו the *perekh* nut which bursts open of itself; כך הוא ישראל ... מעצמם אלו של פ׳ so are the Israelites: those among them who do good of their own accord are the crack-nuts; Yalk. Cant. 992.—*Pl.* פְּרָכִים, פְּרָכִין. R. Hash. 13ᵇ עשויין פ׳ they (the peas) are husked as you need them.—3) *pl.* as ab. [*crushers,*] *bars of a grate* (through which the poking is done). Kel. XII, 3; Tosef. ib. B. Mets. II, 10.

פִּרְכָא, v. פִּירְכָא.

פַּרְכְּדִיגְמָא, v. פָּרַכְרַגְמָא.

פַּרְכְּוָאֵי, v. next w.

פַּרְכְּוִי, **פַּרְכְּוִין** pr. n. (cmp. Pers. Varkani, Bact. Vehrkâna for Hyrcania, a. Βαρκάνιοι = Ὑρκάνιοι, Kiepert Atl. d. Alt. Welt 1860, p. 4) *Park'vi*, name of a country in Northern Ariana. Targ. Y. II Gen. X, 3 (ed. Vien. פַּרְכֶנֵי); Targ. I Chr. I, 6 (not פרס׳; h. text ריפת).—Denom. פַּרְכְּוָאֵי m. pl. *inhabitants of P.* Targ. Lam. IV, 21.

פַּרְכּוּטָס m. (παραχύτης) *bathing master* (who also kept a restaurant; v. Becker-Göll Gallus I, 157, III, 156), *tavern-keeper.* Lam. R. to III, 16 חולכה ... אצל חד פ׳ וכ׳ (Ar. אצל המגרוס, v. מְגֵירוֹס) she took her son to a tavern-keeper, and said to him, teach my son the trade &c.; Koh. R. to I, 8 פרכוניס (ed. Leipz. פרקוניס; corr. acc.).

פַּרְכֶנֵי, **פַּרְכְּוִי**, v. פַּרְכְּוִי.

פַּרְכוֹנִיס, v. פַּרְכּוּטָס.

פַּרְכּוֹסָא, **פִּרְכּוֹסָא**, v. sub פִּירְכָא.

פַּרְכּוּת, v. פְּרוּכֶת.

פַּרְכִּיטָא m. = פַּרְכּוּטָס, *bathing master.* Gen. R. s. 63 כהדין פ׳ שהוא משטף וכ׳ Ar. (ed. פרב, corr. acc.) like the bathing master that first scours the bath &c.; Yalk. ib. 110 פרבי׳, פריב׳, (corr. acc.).

פַּרְכִּי׳, Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ, v. פַּרְוָר.

פַּרְכִּיל m. (פָּרַךְ; cmp. פֶּרֶק) [*limb,*] *twig with grapes.* Ukts. I, 3 יד הפ׳ the handle (stem) of a vine. Ex. R. s. 15 של ענבים פ׳; a. e.—*Pl.* פַּרְכִּילִים. Bets. 30ᵇ; Succ. 10ª, a. e. פַּרְכִּילֵי ענבים (Tosef. ib. I, 7 אשכולות של ענבים). Y. Bicc. I, 64ᵇ top פַּרְכִּירֵי ענבים.

פַּרְכִּיס, v. פַּרְכֵּס.

פַּרְכִּיר, v. פַּרְכִּיל.

פִּרְכֵּס I (enlargement of פָּרַךְ) *to rub, scrape.* Sabb. 53ᵇ, v. פָּרַךְ.—Esp. *to grind colors, rub with paint, paint* (hair, skin); trnsf. *to give a deceptive appearance to.* Lam. R. to II, 1 ... מְפַרְכְּסִין ברם וכ׳ והיו and the men of the country painted (themselves) with the blood of his (the king's) enemies. Sabb. 34ª זונות מפַרְכְּסוֹת זו את זו וכ׳ harlots paint one another, how much the more must scholars (be regardful of one another's honor)! B. Mets. IV, 12 (60ª) אין מְפַרְקְסִין (Y. ed. a. Mish. Nap. מְפַרְכְּסִין) לא את האדם וכ׳ you must not give a deceptive appearance to a human being (slave to be sold) or to a beast or to vessels, v. פִּירְכּוּס I. Y. ib. IV, end, 9ᵈ צור גרמך ... מהו אין מפרקסין what is meant by 'you must not paint (a slave)'? You must not tell him, paint thyself (to appear younger); a. e.

II פִּרְכֵּס (preced.) [*to rub, grind,*] *to move convulsively, to struggle, kick.* Ohol. I, 6 ... שמְפַרְכְּסִים וכ׳ הוחזו if their heads have been cut off, they are unclean (as corpses), although they still move convulsively; כגון זנב ... שמְפַרְכֶּכֶת like the tail of the lizzard which moves (after being separated); Tosef. ib. II, 1. Y. Sot. IX, beg. 23ᵇ חלל ולא מְפַרְכֵּס it says 'slain' (Deut. XXI, 1) but not struggling. Ḥull. II, 6 עד שתְּפַרְכֵּס ביד וכ׳ unless the animal (when slaughtered) kicks with the foreleg and the hindleg (v. פִּירְכּוּס II). Gen. R. s. 63 יעקב מפרכס לצאת Jacob (in his mother's womb) struggled to come out; a. fr.

פְּרַכֵּיס, פְּרַכֵּס ch. same. Targ. Y. Gen. XXII, 10.—B. Bath. 142b, v. פְּרִיפּוּסָא.

פְּרַכְסִין f. (πρᾶξις) *practice, public life.* Y. B. Mets. II, 8c bot. לא אתית ... פ' דידכון וכ' (ed. פרוכסין, כרוכסין, corr. acc.) I have come only to see your ways, how you deal, how you judge.

פְּרַכְרַגְמָא m. (παραχάραγμα) *false coin, counterfeit.* Par. I, 3 Ar. (ed. פרכדיג, corr. acc.), v. נוּקְד.

פְּרַכְתָּא, פְּרֻכְתָּא, v. פָּרוּכְתָּא, פָּרוּכְתָּא.

פָּרַם (b. h.) *to tear open; to strip.* Sot. III, 8 האיש פורע ופורם ... פורעת ופורמת the (leprous) man must let his hair grow and tear his garments, but a woman should not &c.; Sifra Thazr. Par. 5, ch. XII; Y. Sot. III, end, 19b. Hor. III, 5 כהן גדול פורם מלמטה וכ' the high priest in mourning tears his lower garments; ib. 12b פּוֹרְמִין ... אינו פורם he does not tear his garments in the manner ordinary people in mourning do; Sifra Emor ch. I, Par. 2; Yoma 73a; a. fr.—*Part. pass.* פָּרוּם; f. פְּרוּמָה; *pl.* פְּרוּמִים, פְּרוּמִין; פְּרוּמוֹת *exposed, bare.* Gitt. 90b משני צדדיה ופ' bare on both her shoulders; Y. ib. IX, end, 50d צדדיה פרומין; Y. Sot. I, beg. 16b מְפוֹרְמִין.

Pi. פֵּרֵם same. Part. pass. מְפוֹרָם; *pl.* מְפוֹרָמִין, v. supra.—[Gen. R. s. 22, end כמפרים some ed., v. פָּרַס.]

פָּרַם ch. same, *to cut, split, break into; to chop, hash.* Sabb. 74b האר מאן דפָרֵיס סילקא (Var. in Ar. דפָרֵיס) he who minces beets (on the Sabbath). Ber. 39a פָּרְמִינְהוּ פרימי רברבי Ms. M. (Ar. פירמי, ed. פרימא רבא) if he chopped them into large pieces. M. Kat. 25a פָּרוּם בבא וכ' Ar. (ed. פרוס; Ms. M. 2 פרוץ) they broke through the gate, and carried the body out; a. e.—V. פְּרוֹמָאָה.

Ithpe. אִתְפָּרַם *to be cut, chopped.* Hull. 30b sq. חזינן גידפי דמיפָּרְמִי we see that the feathers (of the throat) are cut through.

פָּרָמָא, v. פּוּרְמָא.—*Pl.* פָּרְמֵי, v. פְּרָאמֵי.

פַּרְמוּטָה, v. פַּרְמוּעָה.

פַּרְמוּטִין, v. פְּרוּטוּמִי.

פַּרְמוֹסְקָא* m. (supposed to mean) *chief of police*; גברי דפ' *policemen.* B. Mets. 93b ed. (Ar. דפרמ'; Ms. M. דפימסק; Ms. R. 2 דפרמסקא; Alf. ed. Cost. דפרמיסקא; Ms. H. דפלמוסא; Ms. R. 1 דפולמוסא; Tosaf. דפרמוסקי). [Prob. a Babyl. corrupt. of פולימרכא polemarch.]

פַּרְמוּעָה f. *parmo'ah*, a sort of *lupine.* Y. Kil. I, 27a ed. Zyt. (ed. Krot. פדמ'; R. S. to Kil. I, 3 פרמותה; Or Zar. Kil. 254 פרמוטה), v. פַּלְסְלוֹס.

פַּרְמוּתָה, v. preced.

פַּרְמָקוֹס m. (φαρμακός) *sorcerer.* Gen. R. s. 77 Var. (text פרקמוס, incorr.); Cant. R. to III, 6.

פַּרְמַשְׁתַּק, פַּרְמִשְׁתַּק m. (Pers. *parmâstakh, contrectatus* or *extensus*, Fl. to Levy Talm. Dict. IV, 229a) *membrum virile.* M. Kat. 18a פַּרְמַשְׁחוֹ (Ms. M. פַּרְמַשְׁחוֹ); Yalk. Ex. 182 פרמשחו; Yalk. Dan. 1062 פרמשחקו.

פַּרְן m. (פָּרַר) *a building with a gateway leading from street to street* (cmp. פַּלַשׁ). Toh. VI, 9 (interch. with בסילקי, v. Maim. a. l.).—[R. H. G. reads פָּרוֹן and explains *lighthouse* (φάρος)—which, however, does not fit the context.]

פָּרַן (cmp. פָּרַם, פָּרַס) *to cut, divide*; cmp. פָּסַק,] *to assign.*

Hif. הִפְרִין *to assign, provide, endow.* B. Mets. V, 5 ומַפְרִין על שדהו Var. (v. פָּרַז) and may make an arrangement for his field; expl. ib. 69b ... השוכר ואומר תן לי מאתים זוז ואפרנסנה וכ' if one rents a field at a rent of ten Kor of wheat a year, and says, lend me two hundred Zuz and I shall improve the field, and I offer thee twelve Kor a year (v. פָּרָה *Hif.*).—Esp. *to endow a bride, to promise a dowry.* Gen. R. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 60) they were poor ולא היו מַפְרִינִים אלא בפה and endowed (the bride) only with their mouth (with a blessing); Yalk. ib. 109 מיפרינים; Gen. R. s. 74 end ולא היו מפרינין אותה (not אותו) וכ'; Yalk. ib. 130 מפריכין (corr. acc.; Ar. מפריסים, v. פָּרַס).

פְּרַן ch., *Af.* אַפְרַן same, esp. (of the husband) *to endow the wife, settle the dowry* (מוֹהַר or כְּתוּבָּה). Targ. Y. I Ex. XXII, 15 מְפָרְנָא יְפָרֵין (Y. II יְפָרֵן; h. text מהר ימהר'). Targ. Y. Deut. XXI, 13 (h. text ובעלתה).

פַּרְנוֹן, פּוּרְנָא, פּוֹרָן, פָּרָנָא m. (preced.) *the wife's settlement, dowry* (corresp. to b. h. מֹהַר a. later כְּתוּבָּה). [The phonetic coincidence with φερνή gave rise to the forms פּוֹרָן, פּוּרְנָן, a. to combination with פרא, v. פָּרָאפּוּרְנָן.] Targ. Y. II Gen. XXXIV, 12 פורן וכתובתא (h. text מהר ומתן).—Y. Keth. VII, 31c top אתא ... תיפוק בפלגית פ' (not בלא) the case came before R. J., and he decided, let her be sent away with half her dowry; אין שוטה הוא בלא פ' ... תיסוב פ' שלים if she is a faithless wife, let her be sent away without any dowry, and if she is not, let her receive her full dowry!; אייתון פַּרְנָה וכ' they produced her deed of endowment (K'thubah) and found &c. Ib. VI, beg., 30c פּוּרְנָה, v. פָּרַק. Ib. IX, 33c top אי אבד פרונא וכ' (corr. acc.) if the deed of endowment shall ever get lost, you may write another. Gen. R. s. 80 פרנון, v. פָּרָאפּוּרְנָא; Yalk. ib. 134 פּוּרְנוֹן. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34, a. e. פ' רב עלי וכ' her endowment is too large for me, and I cannot divorce her. Y. Keth. XI, 34b תבעת פַּרְנָה וכ' as soon as the widow asks for her dowry, she loses the right of alimentation. Bab. ib. 67a (in Hebr. dict.) אשה גובה פ' מחם a widow may seize them for her dowry; a. fr.—Trnsf. *an endowment, good luck.* Ib. 54a bot. (if outfit articles have become cheaper) פ' ליתמי it is the heirs' good luck (i. e. they furnish the outfit as defined by the deceased, at present prices).

פַּרְנִינָן, פַּרְנַגָּן f. (prob. a geographical term) שיראה פ' *p'rangan* (*parnigan*) *silk.* Targ. II Esth. V, 1; ib. VI, 10 פרניגן ed. Lag. (oth. ed. פרגין, corr. acc.). V. next w.

פַּרְנְדָא f. (v. preced.) שירה (שירא) פ' *p'randa silk.* Sot. 48b בטלה ש' פ' וכ' ... משחרב when the first Temple

was destroyed, the use of *p.* silk and of white glass was suspended. Sabb. 20[b] לחוד ש׳מ׳ ושל שירא ... silk is different from *p'randa* silk. [Sachs, Beitr. II, p. 185 refers to late Greek πράνδιοι (πράνδιον fillet, S.), from which he derives French *frange*, Engl. *fringe*.]

פְּרַנְדְּסִין pr. n. pl. *Brundisium*, v. בַּלְהֲרִסִין.

פרנוס, Gen. R. s. 68 כמטה וכפ׳ v. פורנס a. בְּלוּמָא.

פִּרְנוּס, **פִּירְ׳** m. (פַּרְנֵס) *provision, sustenance; prosperity.* Targ. I Kings V, 25 (ed. Wil. פַּרְ׳); Targ. II Chr. II, 9. Targ. Is. XXX, 23 פי׳ ed. Lag. (ed. Wil. פִּרְ׳). Targ. Mal. III, 10.

פִּרְנוּק, **פִּירְ׳** m.; pl. פִּרְנוּקִין, פִּירְ׳ (פַּרְנֵק) *delight.* Targ. Ps. CXIX, 24 (ed. Wil. sing.); ib. 92; ib. 143; a. e.

פרנותא, v. פָּרְנָתָא II.

פַּרְנְטוֹס, v. פַּרְנִיטוֹס.

פַּרְנִיזָן, v. פַּרְנִיזָן.

פַּרְנִיטוֹס, **פַּרְנְטוֹס** pr. n. m. *Parniṭos.* Targ. II Esth. I, 2 (3), prob. corrupt., for אַנְטִיפַּטְרוֹס.

פַּרְנִיס, v. פַּרְנֵס.

פַּרְנִיקָא, (**פִּרְנִיקָא**) m. (פַּרְנֵק) *delicateness.* Targ. Y. I Deut. XXVIII, 56 פרינ׳; Y. II פרקינא (corr. acc.).

פרנית, Tanḥ. ed. Bub., Ḥuck. 3 התחיל מחפרניה עליה prob. to be read: מַפְרִיז עליהם (v. פָּרַז) he began to raise the price for them (Pesik. R. s. 14 טולה עליהם).

פַּרְנָךְ pr. n. m. *Parnakh*, an Amora. Meg. 32[a]. Y. Pes. V, 32[c] bot.; a. fr.

פִּרְנֵס (enlargement of פָּרַן) *to endow, provide, sustain, cultivate.* B. Mets. 69[b] אֲפַרְנְסָנָּה I will improve the field, v. פָּרַן. Ex. R. s. 43, end לְךָ פַּרְנְסָהּ ועשה וכ׳ go and improve it, and make a vineyard of it. Keth. V, 2 נותנין ... לפַרְנֵס a betrothed maiden is given twelve months time ... to make her outfit; כך ... לפרנס את עצמו so is the man allowed a certain time to prepare himself. Tosef. B. Mets. VII, 6 פַּרְנֵס לִי מלאכה וכ׳ provide work for me on thy own property, or give me my wages &c.; a. fr.—Esp. *to provide with the necessaries of life; to support* (from the charities). B. Bath. 8[a] במה אֲפַרְנְסָךְ on what claim shall I support thee?; פַּרְנְסֵנִי ככלב וכ׳ support me as you would a dog or a raven. Gitt. 61[a] מְפַרְנְסִין עניי נכרים וכ׳ we are bound to support the gentile poor equally with the Jewish poor because of 'the ways of peace', v. דֶּרֶךְ; Tosef. ib. V (III), 4; a. v. fr.—B. Bath. 14[a] פִּירְנַסְתָּהּ צא ופַרְנֵס ארון לרחבו ... thou hast made provision (explained how) to fill up the Ark in its length, go and fill it in its width.

Hithpa. הִתְפַּרְנֵס *to be provided for, be supported; to support one's self.* Kidd. IV, 14 והן מִתְפַּרְנְסִין שלא בצער and they (beasts and birds) are provided for without any trouble of their own; אינו דין שאֶתְפַּרְנֵס וכ׳ might it not be a proper inference that I (a human being) ought to be sustained without trouble? Keth. 67[b] אין לו ואינו רוצה להִתְפַּרְנֵס וכ׳ if a person has no means and refuses to be supported (from the charities). Ib. יש לו ואינו ואינו רוצה להתפרנס if a person has means but refuses to supply himself with the necessaries of life (preferring to starve himself). Ber. 28[a] מִתְפַּרְנְסִים וכ׳ ... אי אתה יודע thou knowest nothing of the trouble of the scholars,—how they support themselves and what they live on. Keth. 68[a] הבנות ניזונות ומִתְפַּרְנְסוֹת וכ׳ daughters must be fed and provided for (clothed) from their father's estate. Ber. 3[b] לכו והִתְפַּרְנְסוּ זה מזה go and support yourselves by dealing with one another; a. v. fr.

פַּרְנֵיס, **פַּרְנֵס** ch. same. Targ. Ez. XXXIV, 8. Targ. Is. LVIII, 7; a. fr.—Num. R. s. 9 ומְפַרְנֵס, v. זוּן I ch. Lev. R. s. 34 והוה מפרנס וכ׳ (v. זוּן I ch.); a. e.

Ithpa. אִתְפַּרְנֵס as preced. *Hithpa.* Targ. Y. Lev. XXV, 35, sq. Targ. Lam. V, 6; a. fr.

פַּרְנָס m. (preced.) *manager, administrator, leader of a community, chief.* Snh. 92[a], v. נָהַג. Ber. 28[a] אוי לו לדור שאתה פַּרְנָסוֹ woe to the generation whose leader thou art! Arakh. 17[a] כפי דורו פ׳ as the generation, so the leader. Yoma 22[b] אין מעמידין פ׳ וכ׳ we should appoint chief of a congregation only one behind whom hangs a mass of reptiles (to whose ancestry some blemish is attached), so that, when he becomes overbearing, we can say to him, turn behind thee; a. v. fr.—*Pl.* פַּרְנָסִין, פַּרְנָסִין. Ib. 86[b] שני פ׳ טובים עמדו וכ׳ two good leaders have arisen for Israel, Moses and David. Y. Peah VIII, 21[a] top אין מעמידין פ׳ פחות משלשה we must never appoint less than three managers (of charities). Ib. אין מעמידין שני אחין פ׳ two brothers must not be appointed managers of charity. Gitt. 60[a]; a. fr.

פַּרְנָסָא, **פַּרְנָס** I ch. same. Targ. Ez. XXXIV, 5 (h. text רעה). Targ. Is. XXII, 15 (h. text סכן); a. fr.—Y. Peah VIII, 21[a] ר״ע בעון מניתיה פ׳ וכ׳ when they wanted to appoint R. A. a manager &c. Arakh. 17[a] אי מעלי דרא מעלי פ׳ if the generation is good, the leader is good; a. fr.—*Pl.* פַּרְנָסִין, פַּרְנָסַיָּא. Targ. Zech. XI, 7, sq. Targ. Ez. XXXIV, 7, sq.; a. fr.—Y. Peah l. c. בעא מוקמה לזן פ׳ וכ׳ wanted to appoint managers for them, but none would accept; Y. Shek. V, 48[d] bot. Ib. 49[a] bot.; a. fr.

פַּרְנָסָא II f. (preced.) *management, administration.* Targ. O. Gen. XV, 2 בר פ׳ manager (h. text בן משק); Y. ib. בר פַּרְנָסַת ביתי. V. פַּרְנְסוּתָא.

פַּרְנָסָה f. (preced. wds.) *provision, maintenance, outfit.* Peah VIII, 7 פַּרְנָסַת לינה the necessary arrangement for a night's lodging (for the poor), expl. Sabb. 118[a], v. פּוּרְיָא II ch.; B. Bath. 9[a]; Tosef. Peah IV, 8. Keth. 50[b] (ref. to זן ib.) פ׳ הויא וכ׳ does this mean (bridal) outfit ... or sustenance proper? Ib. תמן לפ׳ הויא there it was about the outfit. Ib. 68[a], a. e. לפ׳ שמון באב as to the amount for which the heirs are to be assessed for a daughter's outfit, we are guided by the disposition of her deceased father. Ib. (ref. to מתפרנסות, ib.) מאי לאו פרנסת הבעל does it not mean the outfit for the husband (dower)? לא בפרנסת עצמה no, it refers to her own support. Ib.[b] אירבו מזוניותיהן ולא אירבו פַּרְנָסָתָן they have

lost their claim on alimentation (from the estate), but not their claim on an outfit. Ber. 3[b] עמך ישראל צריכין פ׳ Israel, thy people, need a living. Taan. 9[a] מטר ... פ׳ בשביל רבים rain is granted for the sake of an individual, support (prosperity) for the sake of the many (in public prayers). Gen. R. s. 20; Midr. Till. to Ps. CVI, beg., v. פֶּלֶא. Taan. 19[b] עבד שנתן לו רבו פַּרְנָסְתּוֹ באחד וכ׳ a slave to whom his master gives his fare (for the week) on the first day of the week; a. v. fr.

פַּרְנָסוּת f. (v. פַּרְנָס) *administrative office.* Y. Sot. IX, 24[a], v. שָׁמַשׁ.

פַּרְנָסוּתָא f. = h. פַּרְנָסָה. Targ. Job XXXVIII, 39 (Ms. פַּרְנָסָתָא). Targ. Lam. V, 9. Targ. Koh. XI, 1.

פַּרְנַסְתָּא, v. פַּרְנָסָא II, a. preced.

פַּרְנֵק (*Parel* of פַּנַּק) *to delight; to treat with dainties.* *Hithpa.* הִתְפַּרְנֵק *to enjoy dainties.* Cant. R. to VII, 2 מִתְפַּרְנְקִין, v. חָטָא I.

פִּרְנֵק ch. same. Targ. Ps. XCIV, 19 יְפַרְנְקוּן ed. Lag. (ed. יפרקנ׳, יפריקנ׳, corr. acc.). — Part. pass. מְפַרְנֵק; f. מְפַרְנְקָא, q. v.

Ithpa. אִתְפַּרְנֵק *to be delighted, enjoy.* Ib. CXIX, 16. Targ. Job XXII, 26. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 19; a. e.

פִּרְנְקָא, v. פְּרוּנְקָא.

פָּרַס I, פָּרַשׁ (b. h.) 1) *to split, break*, esp. (v. בָּצַע) *to break bread and say grace.* R. Hash. 29[b] לא יִפְרוֹס אדם a person should not break bread and say grace for his guests, unless he dines with them אבל פּוֹרֵס הוא לבניו וכ׳ but he may do so for his children and his household in order to train them in religious practice. Pes. 37[a]; Men. 78[b] (expl. מצה הינא) כל שפּוֹרְסָהּ ואין וכ׳ when he breaks it apart, and no cords (of unbaked dough) can be drawn out of it; a. e. — Part. pass. פָּרוּס; f. פְּרוּסָה; *pl.* פְּרוּסִים, פְּרוּסִין; פְּרוּסוֹת. Lev. R. s. 34 (ref. to פָּרֹס, Is. LVIII, 7) הלא תְּפָרוּשׂ ... פָּרוּס כבר הוא פ׳ וכ׳ it does not read, 'behold, thou shalt break', but, 'behold broken'; it (thy bread) is broken for thee, for from the beginning of the year it is decreed &c. Y. Dem. I, 21[d] bot. בפ׳ when it is a broken piece of an eatable, opp. שלם. Y. Ber. VI, 10[b] bot. פ׳ של חטים (sub. פת) a broken loaf of wheat bread; a. fr. — V. פָּרוּס, פְּרוּסָה. — 2) (cmp. פָּרַץ) *to break through*; part. pass. as ab. *open, plain.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 4, v. סְגוֹר. — 3) *to spread.* Meg. III, 3 (28[a]) ואין פּוֹרְשִׂין לתוכו מצודות nor dare you spread traps leading into it (the synagogue in ruins). Yoma III, 4 פָּרְסוּ סדין וכ׳ (Y. ed. פָּרְשׂוּ), v. סָדִין. Num. R. s. 11 הכהנים פּוֹרְשִׂים את כפיהם the priests spread their hands (when blessing). Ex. R. s. 42 אחז ... ופ׳ הקב״ה וכ׳ he (Moses) took hold of the divine throne, and the Lord spread his cloak over him. Ib. (ref. to פָּרְשׂוֹ, Job XXVI, 9) פּוֹרֵס רחום שדי זיו וכ׳ the Merciful Almighty spread the splendor of his cloud over him; ib. s. 41 ופ׳ והגין עליו הקב״ה the Lord spread (his cloak) over him and protected him; a. fr. — Deut. R. s. 5 היה פּוֹרֵשׂ דראטגמא (not דאטגמא) וכ׳ he spread (published) a decree wherever he conquered &c. — Part. pass. as ab. Ab. III, 16, v. מְצוּדָה; a. e. — פ׳ על שמע (interch. with פ׳ את שמע) *to spread a cloak over the head for the recitation of the prayers preceding the Shm'a* (Ḳaddish and Bar'khu), esp. *to recite the prayers &c. for the benefit of those who have come too late for the regular service* (cmp. Ber. 51[a] פריס סודרא, quot. in next w.). Meg. IV, 3 (23[b]) אין פורסין על שמע וכ׳ (Mish. ed. את; Mish. Pes. פורשין, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) the prayers for the Shm'a are not read aloud ... with less than two persons; [Rashi: *to divide* the Sh'ma (v. supra), i. e. to read parts of the prayers preceding the Shm'a;] Y. ib. IV, 75[a] bot. פורסין את שמע. Ib. IV, 5 המפטיר א״ל פְּרוֹס על שמע פ׳ ... פורס וכ׳, v. פָּטַר. Ib. 6. Lev. R. s. 23 they said to him, recite the prayers for the Shm'a; he did; Cant. R. to II, 2 (mixed dict.) פְּרוֹס לן את שמע פרוס לון (read: פְּרִיס); a. fr.

Nif. נִפְרַס, *Nithpa.* נִתְפָּרֵס *to be divided, broken.* T'bul Yom III, 1, v. עֻגָּה II. B. Mets. VII, 7 נִתְפָּרְסוּ עיגוליו if his fig cakes were broken; a. e.

Hif. הִפְרִיס 1) *to assign, give a share, a present.* Gen. R. s. 74 end ולא היו מַפְרִיסִים וכ׳ Ar. (ed. מפרינים) they endowed only with their mouth, v. פֶּה. Yalk. ib. 22 מַפְרִיס והולך, v. פְּרָס. — 2) (denom. of פַּרְסָה) *to part the foot, to have a parted hoof.* Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4 חזיר מפריס, משוסע the swine parts its foot and is cloven-footed. Ḥull. 59[a] אין לך דבר שמפריס פרסה וכ׳ there is no animal that parts its foot and yet is unclean, except swine; a. e. — Ib. 51[b] ה׳ ע״ג קרקע the animal, after its fall, in attempting to rise made an impression of its parted feet on the ground (an evidence of its spine's being unaffected). — Trnsf. *to show the cloven foot* (like swine, as if saying, 'I am clean', v. Lev. R. s. 13, end), *to pretend piety.* Gen. R. s. 22 יצא כמפריס וכמרמה וכ׳ (some ed. במפרים, corr. acc.) he went forth like a hypocrite and as one deceiving his Creator; (Yalk. ib. 38; Lev. R. s. 10 כמְעַרִים, v. עָרַם II).

Pi. פִּרֵּס, פֵּרֵשׂ 1) *to spread.* Bekh. 44[a] (ref. to Ex. XL, 19) רבינו פֵּרְשׂוֹ Moses our teacher spread it (hence he must have been ten cubits high); Sabb. 92[a] פרשו; Yalk. Ex. 372; a. e. — 2) *to put a wrap on*, only in פֵּרְסָה נדה *she became menstruous.* Keth. 2[a]. Gen. R. s. 48; a. fr.

פְּרַס I ch. same, 1) *to split, divide, break*; esp. *to break bread and say grace.* Targ. II Kings IV, 39 (h. text פלח). Targ. I Sam. IX, 13 פריס על מזונא ed. Lag. (oth. ed. פ׳; Ar. יַפְרִיס נכסתא *Af.*). — Yalk. Prov. 947 פָּרֵיס מנחם ויהיב לאבל the comforter breaks the bread and gives it to the mourner (ref. to Lam. I, 17). Snh. 49[a] bot. פריס להו he divided with them, v. מוֹנֶה. B. Mets. 40[a] פריס ר׳ י׳ שיתא R. J. sold at the rate of six *kuzé* for &c.; a. e. — Part. pass. פָּרִיס; f. פְּרִיסָא. Pes. 37[b] והכא כמאן דפ׳ דמיא and here it has the appearance of being broken; Men. 78[b] (not דמי). Bekh. 40[a] דשפיד ופריס (ed. ופרוס, Hebr. form) when the mouth is pointed and (the lip) parted (like that of swine); a. e. — 2) *to divide, arrange*; (=h. סדר, הערך) *to arbitrate, value.* Targ. O. Lev. XXVII, 8; a. fr. — Denom. פּוֹרְסָא, פּוֹרְסָנָא. — 3) *to distribute, spread; to publish.* Targ. Job XXXVI, 30. Targ. II Sam. XVII, 19 ופַרְסַת (not

Jour. Judg. IV, 11. to pitch a camp.

וכ׳). Targ. Prov. XXIX, 5; a. fr.—Part. pass. פָּרִיס; f. פְּרִיסָא; *pl.* פְּרִיסִין; פְּרִיסָן. Targ. Ex. XXV, 20 (Bxt. פָּרְסִין); a. fr.—Targ. II Esth. IV, 8 פָּרִיס *published.*—Ber. 55[b] בעידנא דפָּרְסֵי וכ׳ when they (the priests) spread their hands (to bless). Y. Sabb. XX, beg. 17[c] הוון פָּרְסִין קילעיה וכ׳ they spread the curtains on the day before up to four cubits, and the next day they spread them entirely. Ber. 51[a] (expl. עיטום) ר׳ אסי פָּרִיס סודרא וכ׳ R. A. used to spread a cloth over his head (before taking up the cup of benediction). Sabb. 48[a]. Y. ib. XVII, end, 15[d], v. גְּדִישָׁא; a. fr.

Pa. פָּרֵיס 1) *to spread.* Targ. Lam. I, 17; a. e.—2) (*Pali*) פַּרְסֵי (v. P. Sm. 3276) *to publish, divulge.* Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 25 מיפרסיא (Y. I מיפרסמא).

Af. אַפְרֵס 1) *to distribute, arrange.* Targ. I Sam. IX, 13 Ar. (v. supra).—2) *to spread forth.* Targ. Is. XXV, 11.—3) (v. preced. *Hif.*) *to set the foot.* Targ. II Esth. I, 2.

Ithpa. אִתְפָּרַס *to be spread, published.* Ib. III, 15; VIII, 13, sq. אתפרסת Ar. s. v. דיטגמא (ed. אתפרסמת).—Lam. R. to II, 2 ולא תִתְפָּרְסִין וכ׳ (fr. פָּרְסֵי) rather than that the secrets of the government be divulged.

פָּרַס II (b. h.) pr. n. *Persia.* Esth. R. to I, 3 כשהמלכות במדי פ׳ טפילה לה כשהמלכות בפ׳ וכ׳ when the government is in Media, Persia is named as an attachment to it, and when the government is in Persia, Media is &c. Ib. למה קרין אותה פ׳ וכ׳ why is it called Paras?, v. פְּרוּסָה; a. fr.—[Deut. R. s. 10, a. e. פ׳, a censorial change, for רומי.].—Targ. II Chr. XXXVI, 20; 22; a. e.

פְּרַס m. (פָּרַס) 1) *part, half,* v. פְּרוּס.—2) *a piece,* esp. *a certain quantity of bread.* Neg. XIII, 9 כדי אכילת פ׳ פת חטין וכ׳ as much time as is required for eating a piece, that is, a piece of wheat bread &c. Ib. 10. Tosef. ib. VII, 10 וכמה הוא פ׳ חצי וכ׳ and how much is a *p'ras*? Half a loaf, of which three make a Kab; Tosef. Mikv. VII (VIII), 6; Erub. 83[a]; a. fr.—*Pl.* פְּרָסִים; *Du.* פְּרָסַיִם. Y. Sabb. I, 2[b] bot. אכילת פ׳ eating two *p'rasim* (with interruption); ib. כמה זתים בכמה פ׳ several olive sizes of eatables eaten within a time required for eating several pieces; Y. Hor. III, 47[b] bot.—Trnsf. *the fare received by members of a household,* or *by slaves.* Erub. 72[b] במקבלי פ׳ שנו the Mishnah speaking of brothers eating at their father's table means they receive, each his separate fare, at the hands of their father. Ib. 73[a] מי שיש לו ... מקבלות פ׳ וכ׳ if a man has five wives (occupying separate dwellings in one court) receiving their fare at the hands of their husband, and five slaves receiving &c. Y. Taan. I, beg. 63[c] הוא תובע פָּרְסוֹ ממנו he (the slave) begs him for his fare; (ib. פרנסתו). Ib. סמוך לפרסו near the period when his fare is due. Ab. I, 3, v. עֶבֶד; a. fr.—3) *P'ras,* half a Maneh (מָנֶה). Eduy. III, 3 מנה ופ׳ each weighing one Maneh and a half. Peah VIII, 5; a. fr.—מנה בן פ׳, v. מָנֶה.—4) *P'ras, half the length of a furrow* (v. infra); בית (ה)פ׳ *an area of a square P'ras,* esp. *a field, of a square P'ras, declared unclean on account of crushed bones carried over it from a ploughed grave.* M. Kat. 5[b] החורש את הקבר הרי הוא עושה בית פ׳ וכמה הוא עושה חצי מענה וכ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. מלא מענה, v. Rabb. D. S. a. l. note) he who ploughs over a grave, makes a *beth-p'ras* (an unclean field), and how much of it does he make unclean? Half the length of a furrow of one hundred cubits; Ohol. XVII, 1 עושה בית ... החורש פ׳ ... מאה אמה בית ארבעה סאים he who ploughs &c.; how far does he make it unclean? (Half) the size of a furrow of a hundred cubits (in all directions), which is a square of the capacity of four S'ahs of seed; Nidd. 57[a]; Tosef. Ohol. XVII, 1. Ohol. XVII, 2 בית פ׳ עושה בית פ׳ an unclean field may create another unclean field (if the plough passes over and beyond it). Tosef. ib. XVII, 4 אבל עולה הוא כמדת חפ׳ (read: במדת; R. S. to Ohol. XVII, 3 כמדת בית חפ׳) but it is counted in so as to complete the measure of a *beth-p'ras*; a. fr.—*Pl.* בית פְּרָסוֹת. Ohol. XVIII, 2 (M. Kat. 5[b] בית פרס). [Maim. explains בית חפ׳, by ref. to פָּרַס *to extend, the area of extension*; Rashi, by ref. to פָּרַס *to break, an area of bone splinters.*]

פְּרַס II ch. as preced. 2, *the slave's* or *serf's fare.* Targ. II Sam. VIII, 2; 6 עבדין נטלי פ׳ serfs working for their fare (h. text נושאי מנחה); Targ. I Chr. XVIII, 2 נטלי פ׳ מקרבי דורון; ib. 6 נטלי פ׳ מסקי מסין (combining two interpretations).

פְּרָס m. (פָּרַס) 1) *curtain, canopy, baldachin.* Num. R. s. 10 כמין פ׳ שטחה לו וכ׳ she (Pharaoh's daughter) spread over him (Solomon) a sort of baldachin in which were fixed precious stones &c.—*Pl.* פְּרָסִין. Y'lamd. to Num. XV, 37 quot. in Ar., v. קְרָשׁ.—2) *net.* Tosef. Bets. III, 1 (ה)מעלה את פָּרְסוֹ וכ׳ (Var. כל שפרסותו) if one puts up his net on the eve of the Holy Day, and, coming in on the Holy Day, finds it disturbed.

פַּרְסָא ch. same, *curtain, cover.* Targ. II Sam. XVII, 19 (h. text מסך). Targ. Num. III, 25, sq.; a. fr.—Ḥull. 8[b], v. בְּלִיטָא. Meg. 26[b] תאי פַּרְסָא וכ׳ (Rashi פרסא) to make of an old curtain (covering the ark which contains the Torah scrolls) a cover for books; a. e.—*Pl.* פַּרְסֵי. Succ. 20[b] חזו לפ׳ ונפוותא are fit for covers and sieves (Ar.: for *sifting nets* and sieves).

פַּרְסָא m. 1) = h. פַּרְסָה I, *Persian mile.*—*Pl.* פַּרְסִין, פַּרְסֵי. Targ. Is. X, 32. Targ. Y. Num. XXI, 35; a. e.—Ḥull. 59[b]. Pes. 94[a]; a. e.—2) *Persian.* B. Kam. 55[a] גמלא פ׳ (Mss. H. a. R. פרסאה) a Persian camel, contrad. to an Arabian camel. Kidd. 72[a], v. נוֹד ch.

פַּרְסָאָה, v. פַּרְסִי.

פַּרְסָאוֹת, v. פַּרְסָה I, a. פַּרְסִי.

פַּרְסָאִיתָא, v. פַּרְסִי.

פַּרְסָה I m. *Persian mile* (*parasang*). B. Kam. 82[b]; Y. Taan. IV, 68[c]; a. fr.—*Pl.* פַּרְסָאוֹת. Pes. 93[b], sq.; a. e.—[Shebi. V, 1, a. e., v. פַּרְסִי.]

פַּרְסָה II f. (b. h.; פָּרַס) *split hoof; foot; toes* (v. אַפְרֵס). Ḥull. 59[a], v. פָּרַס I. Ib. 68[b] (ref. to בבהמה *in* the animal, Lev. XI, 3) פ׳ החזיר וכ׳ if the embryo, having put forth its feet, withdrew one foot, you may eat it (when the mother is ritually slaughtered); if it withdraws 'feet', you may eat it; a. fr.—Mikv. V, 6 פרסת החמור וכ׳ the water

gathered in the depression created by asses marching in the valley; (Tosef. ib. V, 1 פַּרְסוֹת רגלי בהמת).—*Pl.* פָּרְסוֹת. Ḥull. l. c. Ib. 59ª פַּרְסֹתֶיהָ חתוכות its hoofs were cut off. Sifré Deut. 2 אילו זכו ... שעלו פַּרְסוֹת רגליהם וכ' if the Israelites had been good, they would have entered Palestine as soon as their feet had come up from the sea; a. fr.—ברית הפ' *the legs.* Ḥull. 55ᵇ; Y. Pes. VII, 35ª bot.; (Ḥull. IX, 2 הפ' only).

פַּרְסוּי, v. פַּרְסִי.

פִּרְסוּם m. (פִּרְסֵם) *publicity*; בפ' *in public.* Pesik. R. s. 31 בפ' ולא וכ' publicly, and not secretly.

פִּרְסוּמֵי, v. פִּירְסוּמֵי.

פַּרְסוּמֵי infin. of פִּרְסֵם.

פַּרְסוֹף* I m. (a corrupt. of præpositus, cmp. our *provost* and German *Profoss*) *executive officer, executioner.* Y'lamd, to Gen. XXXVIII, 1 quot. in Ar. בלשי מסר לפ' v. בַּלְשִׁי.

פַּרְסוֹף II *face*, v. פַּרְצוֹף.

פַּרְסַטְקִין, v. פִּירְסְקִין.

פַּרְסִי, *Pali* of פָּרַס; v. פָּרַס I.

פַּרְסִי m., **פַּרְסִית** f. (b. h.; פָּרַס II) *Persian.* Esth. R. to I, 22 מדברת בלשון פ' נושא ... פ' when a Persian marries a Median woman, she must speak Persian. Ib. to I, 11 לא מדית ולא פ' אלא כשדית is neither a Median nor a Persian woman, but a Chaldean; a. e.—*Pl.* פָּרְסִים, פַּרְסִין, פַּרְסִיִּין; פַּרְסִיּוֹת. Kidd. 72ª. Ber. 8ᵇ אני אוהב את הפ' בשלשה ... for the sake of three things I love the Persians. Esth. R. l. c.; a. e —Shebi. V, 1 חפַּרְסָאוֹת Ms. M. (ed. חפַּרְסָיוֹת) *Persian figs* (or dates); Sifra B'har, Par. 1, ch. I; Tosef. Shebi. IV, 1 חפרסאות.

פַּרְסָאָה, פַּרְסִי, פַּרְסָיוּ, פַּרְסָאי ch. same. [Targ. II Esth. I, 8 פרסאה, read: פַּרְסָאֵי.—Y. Ber. VI, 10ᵇ bot. חד פרסי ed. Lehm. (oth. ed. פרסוי, read פרסיי) a Persian Jew. B. Kam. 59ª דקלא פ' v. דְּקָלָא. Shebu. 34ᵇ החוא דינא פ' הוא that is Persian law (arbitrariness); B. Kam. 58ᵇ דינא דפרסאה (Ms. R. דינא פרסאה; Rashi דינא דפַּרְסָאֵי); a. e.—*Pl.* פַּרְסָאֵי (פַּרְסֵי). Targ. II Esth. l. c. Targ. Esth. I, 14; a. e.—Ab. Zar. 24ᵇ כמאן קרו פ' לספרא דביר by what authority do the Persian Jews call a book *d'bir*? Ib. v. דִּיסְקָנָא II. Yoma 77ª, v. אִיסְרָא II; Yalk. Ez. 347. Ib. בשני דפ' (Yoma l. c. במלכותא דפרס, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) during the years of the Persian rule; a. e.—*Fem.* פַּרְסָאִיתָא. Targ. II Esth. I, 16.—*Pl.* פַּרְסָיָתָא, פַּרְסָאִיתָא. Ib. 12.—Ber. 44ᵇ, v. אוּפְּי. Sabb. 143ª ודפרסיתא Rashi (ed. ודפַּרְסִיתָא) and the stones of Persian dates.

פַּרְסִים, v. פַּרְסֵם.

פַּרְסִיקָא, פִּרְסִיק, v. פִּרְסֵק, פַּרְסֵקָא.

פַּרְסַכְנָא m. (פָּרַס, v. פָּרָסָא; cmp. formation of אוּשְׁפִּזְכְּנָא) *curtain-like, net-like.* Sabb. 154ᵇ בגואזא פ' (Ms. M. ופ', v. Rabb. D. S. a. l. note), v. גַּוְזָא I.

פִּירֵ', פִּרְסֵם (enlargement of פָּרַס) *to spread, divulge, publish; to uncover, expose.* Yoma 86ᵇ מְפַרְסְמִין, v. חָנֵם. Sot. 9ª פִּירְסְמָה ... היא עשתה she acted in secret, the Lord exposes her in public. Y. Meg. I, 70ᵇ top רבי היה מְפַרְסֵם עצמו וכ' Rabbi used to make himself conspicuous (act ostentatiously) on two days in the year (as a protest against certain ritual restrictions). Num. R. s. 21 כשם שהקב"ה ... לפַרְסְמָן וכ' as the Lord busies himself with the praise of the righteous in order to make them known in the world, so &c. Ib. פנחס פִּירְסְמוֹ לשבח וכ' he published Phineas for praise, and Zimri for blame. Ib. ופי' את ברו בקלון and exposed his daughter for prostitution. Tanḥ. Ki Thissa 16 מה כלה ... ואינה מְפַרְסֶמֶת עצמה וכ' as the bride is retired in her father's house and does not unveil herself (show herself in public) until she is about to enter the bridal chamber . . .: so must a scholar be retired, and be revealed (renowned) by his good deeds; Ex. R. s. 41; a. fr.—Part. pass. מְפוּרְסָם; f. מְפוּרְסֶמֶת; *pl.* מְפוּרְסָמִים, מְפוּרְסָמִין; מְפוּרְסָמוֹת. Ib. Lev. R. s. 32 בזמן שאינו מפ' when he is not generally known (as a bastard). Yalk. Ex. 391 מפ' במעשיו ... שהרא מפ' well-known by his deeds, as the bride is unveiled (on her wedding day), v. supra; a. fr.—Gen. R. s. 36 יצא חם ... וכלב מפ' בתשמישו Ham came out of the ark black, and the dog disgraced by the mean way of his copulation; Y. Taan. I, end, 64ᵈ מְפוּרְצָם (Snh. 108ᵇ כלב נקשר).

Hithpa. הִתְפָּרְסֵם, *Nithpa.* נִתְפָּרְסֵם *to be published, made known, exposed.* Lev. R. l. c. (ref. to Lev. VI, 18) במקום כדי שלא יִתְפָּרְסְמוּ החטאים ... 'in the place where the burnt offering is killed shall the sin offering be killed', ... in order that the sinners be not exposed to shame. Ib. אבל אם נ' but if he is known (as a bastard); a. e.

פַּרְסִים, פַּרְסֵם ch. same. Targ. II Esth. I, 12 לא תְפַרְסְמִי וכ' do not defame thy name &c. Targ. Y. Num. XVI, 26. Targ. Y. Ex. XXVIII, 30. Targ. II Chr. VI, 30 (differ. in I Kings VIII, 39); a. fr.—Part. pass. מְפַרְסַם; f. מְפַרְסְמָא; *pl.* מְפַרְסְמָן. Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25 (v. פָּרַס I). Targ. Job XXVI, 6 (h. text עירום). Targ. Cant. II, 17 מפרסמן uncovered (unprotected); a. e.—Y. Snh. VII, end, 25ᵈ אנא מְפַרְסֵם לך I shall expose (denounce) thee. Pes. 112ª פַּרְסוּמֵי נסא to make public the wonderful event (by a symbolical act); Sabb. 24ª; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּרְסִים, אִתְפְּרִיס' *to be spread, revealed, exposed.* Targ. Y. Ex. II, 14. Targ. Y. Num. XXII, 41 (v. Targ. Cant. l. c.). Targ. Koh. XII, 13. Targ. II Esth. III, 15; VIII, 14 (v. פָּרַס I); a. fr.

פַּרְסָנִית f. (denom. of פַּרְסָה II) *run-about.* Gen. R. s. 18, a. e., v. פַּרְדָּנִית.—*Pl.* פַּרְסָנִיּוֹת. Ib. s. 45 Ar. (ed. רוֹצָאנִיוֹת), v. רוֹצָאנִית.

פַּרְסֵק, פַּרְסִיק m. (Περσικόν, sub. μῆλον) *peach; peach tree.* Gen. R. s. 42 תפוח ופ' apple and peach trees; Yalk. ib. 72. B. Mets. 116ᵇ דלית שע"ג פ' זה וכ' I sell thee a grape vine overhanging this peach tree; Y. ib. X, 12ᶜ פַּרְסִיקוֹ, v. דָּלִית. Y. Kil. I, 27ª bot. ע"ג פ' ... גזר a gentile who engrafted a shoot of a nut tree on a peach tree; a. e.—*Pl.* פַּרְסְקִין, פַּרְסֵקִים. Kil. I, 4 חפ' וחשקדין וכ' (Bab. ed.

חשק'; Ms. M. האפרסקין) peaches (and) almonds ... although resembling one another are heterogeneous. Maasr. I, 2 Y. ed. (Bab. a. Mish. ed. האפ'). Y. Peah VII, 20[a] bot. (v. פַּנְקְרִיסִין); a. e.—[Tosef. Maasr. I, 1 חפרסקין, read: חפִּרְסְטָקִין.]

פִּרְסָקָא, פִּרְסִיקָא פִּיר', פִּרְסִיקָא f. ch. same. Y. Peah VII, 20[a] bot. אפיק לון אריסא חדא פ' וכ' the tenant brought out one peach for them of which they and the drivers ate &c.; (Keth. 112[a] דהוה כאילפס וכ' אַפַּרְסָקָא a peach as large as a pot &c.); a. e.—Pl. פִּרְסָקָא, פִּרְסִיקָ, פִּרְסִיקִ, פִּירִ'. Y. Kil. I, 27[a] bot. קירדו מה נפיק מינהון קדריה פִּרְסָקָיָה (R. S. to Kil. I, 4 read פרסיקיא or קַרְוַיֵּי) what comes out of them (nut engrafted on peach)? (Κάρυα περσικά) Persian walnuts (also called basilicæ nuces, v. פַּסַלָּקָאוֹת).—[Ḥull. 141[b] פרסקי, v. next w.]

פִּרְסְתָּקִי* m. pl. (v. פִּרְדַּסְתָּקִין) *boxes, caskets* used as *bird's nests*. Ḥull. 141[b] אהדר לה רבא פ' ותפשה (Ms. M. פרסקי; Ms. R. 2 פרקיקי or פרסקי; Ms. F. פרטקיה; v. Rabb. D. S. a. l. note) R. had boxes set around it (the bird that he let fly), and then caught it.

פרסתקיה, Y. Kil. I, 27[b], v. פִּרְסָקָא.

פִּרְסְתָּקִין, v. פִּרְדַּסְתָּקִין.

פִּרְסְתָּקִין, Gen. R. s. 41, v. פִּרְסָקָא.

פָּרַע (b. h; cmp. פרם, פרס) 1) *to tear, destroy; to loosen, disarrange; to neglect the hair*. Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr. p. 139[b]), v. רָפָא. Sot. III, 8 האיש פּוֹרֵעַ ... v. פָּרַם. Sifra Emor, ch. I, Par. 2 כדרך שבני אדם פּוֹרְעִים וכ' in the same way that ordinary men (in mourning) neglect their hair and tear their garments; a. fr.—2) *to uncover*. Ib. (ref. to Lev. XXI, 10) [read:] אילו אמר ראש לא יפרע ובגד לא יפרום יכול לא יִפְרַע ולא יפרום של סוטה ת"ל ראשו if the text read, the head ... and the garment ..., I might have thought it meant, he shall not uncover the head &c., in the sense in which *par'a* is used in connection with the faithless wife (Num. V, 18); v. Hor. 12[b]. Pesik. Shor, p. 77[a] פּוֹרְעִין את ראשיהם וכ' they uncovered their heads (when the royal proclamation was read, v. פְּרוֹסְטַגְמָא); Lev. R. s. 27 ופָרְעוּ את וכ' ... ולא פורעין וכ' Ib. לא הטרחתי I have not put you to trouble, I have not ordered you to read the Sh'm'a standing on your feet and uncovering your heads, but 'when thou sittest &c.' (Deut. VI, 7). Ḥull. 91[a] פָּרַע להן ביח השחיטה uncover the place of cutting for them (show them that the animal has been cut according to the ritual); a. e.—Part. pass. פָּרוּעַ; f. פְּרוּעָה; *pl.* פְּרוּעִים, פְּרוּעִין; פְּרוּעוֹת. Cant. R. to VIII, 4 (ref. to פָּרֻעָ, Ex. XXXII, 25) אין פ' אלא נקוב *paru'a* means hollowed (made void); Num. R. s. 7 אין פ' אלא לשון צרוע *paru'a* is a figurative expression for leprous (v. Lev. XIII, 45). Ib. פָּרוּעֵי ראש, נראו כאשה פ' ראש bareheaded. Ib. s. 19 and they appeared like a woman with uncovered head; a. fr.—Trnsf. *to uncover one's self* for a human need. Yoma 77[a] (ref. to Ez. VIII, 16) שהיו פורעין עצמן והיו ... כלפי מטה (מטה euphem. for מעלה) they uncovered themselves and committed a nuisance towards heaven; Kidd. 72[b] שהיה פורע עצמו לע"ז מִפְּרִיעִין *Hif.* Gen. R. s. 86 (Yalk. ib. 145 פועה), v. פּוֹטִירְנוֹס; a. e.—3) *to uncover the corona, to split the membrane and pull it down*. Sabb. XIX, 2. Num. R. s. 11; a. fr.—4) [*to solve a connection* (Lat. solvo; cmp. הקובע ... פָּרַעְתָּיךְ בתוך),] *a) to pay a debt*. B. Bath. 5[a] זבני וכ' if a person fixes a time (in a note) for his neighbor, and the latter says, I have paid thee within the term assigned to me, he is disbelieved (he is not admitted to an oath); ולואי שיפרע בזמנו (for we say,) would that a man paid his debt when it is due! Ib. 6[a] כאומר לא פָּרַעְתָּנִי דמי, v. לָוָה; a. v. fr.—Part. pass. as ab. Keth. 19[b] אסור ... שטר פ' בתוך ביתו a man should not keep a satisfied document of indebtedness in his house. Shebu. VII, 7 ועד אחד מעידה שהיא פ' and if there is one witness against her testifying that it (her dowry) has been paid. B. Bath. X, 7; a. fr.—Gen. R. s. 78 (play on סוֹרֵת עלי עין, Gen. XLIX, 22) עלי לְפָרוֹעַ לך מן אותה העין it is for me to pay thee for that eye (for protecting thy mother from Esau's lustful eye); ib. s. 98 עלי לפרוע לך אותה וכ'; Yalk. ib. 133 עלי לפרוע אותו עין.—*b)* מן פ' *to settle with; to punish*. Num. R. s. 11 כשפ' הקב"ה ... לא פ' אלא יחידי when the Lord punished the generation of the flood, he punished singlehanded (not through several angels). B. Mets. IV, 2 מי שפ' מאנשי ... היא עתיד להִפָּרַע וכ' he who punished the men of the generation of ..., will punish him who does not stand by his word (although the court cannot compel him); Tosef. ib. III, 14; B. Mets. 47[b], sq. לְפָרַע וכ'. Ex. R. s. 10, beg. Cant. R. to VIII, 14 אין הקב"ה פורע מָאוּמָה וכ' the Lord punishes no nation here below before degrading its genius above; a. fr.

Nif. נִפְרַע 1) *to uncover one's self* (for a human need). Ber. 62[a] אין נִפְרָעִין מיטומד וכ' you must not uncover yourself standing, but only after you are seated (Ms. F. עד יִפָּרַע שישב), v. *Pi.*—2) with מן, *to collect payment from;* trnsf. *to call to account, punish*. B. Bath. 5[b], a. e. הבא לִיפָּרַע ... לא יִפָּרַע אלא בשבועה he who comes to collect from heirs, cannot collect except on oath. Shebu. l. c. תִּנָּפַרַע שלא בפניו לא תִּפָּרַע אלא וכ' she who claims (her dowry) in the husband's absence (suing the estate), can get it only on oath; וכן היתומים לא יִפָּרְעוּ וכ' and so heirs cannot collect (from heirs) &c. Ber. l. c. כשם שנִּפָּרָעִין וכ', v. סַפְּדָן. B. Mets. l. c., v. supra. Sifra Aḥărê, ch. XII, Par. 9 אני דיין לִהְיוֹת מִפָּרֵעַ וכ' I am the judge (having the power) to punish, and can be relied upon to pay reward; אני הוא שפרעתי ... ועתיד לִיפָּרַע וכ' I am he that punished ..., and that shall punish you &c.; a. fr.

Pi. פֵּרַע 1) *to disarrange*, esp. *to mutilate, unman*. Sot. 13[b] בא ... ופֵּרְעוֹ Gabriel came and unmanned him (used as play on פטרפֹּרֹס); Yalk. Gen. 145 בא. ... וכרסו ופֵּרְעוֹ.—2) *to uncover*. Y. Ber. IX, 14[c] top עד שישב לא פי' he did not uncover (himself) &c., v. supra. Midr. Sam. ch. XXXII פֵּרְעָה את עצמה וכ' she uncovered herself and sat down &c.—Part. pass. מְפוֹרָע; f. מְפוֹרַעַת. Ib. Ḥull. 30[a], a. e. שחיטה מפ' an open (gaping) cut.

Hif. הִפְרִיעַ *to uncover*, v. supra.

פָּרַע I ch. same, 1) *to disarrange; to tear open, uncover*. Targ. Y. Gen. XLIII, 16 (v. Ḥull. 91[a] quot. in preced.). Targ. Num. V, 18; a. e.—Part. pass. פָּרִיעַ; *pl.* פָּרִיעֵי, פְּרִיעִין. Targ. O. Lev. XIII, 45. Targ. Y. Ex. XXXII, 25; a. e., v.

פָּרִיעַ I.—Hull. 50b הכא דפריעי טבחי where the butchers tear open, v. מַפְרַעְתָּא; ib. 76a הכא דפריעי טבחי the place which the butchers strike when they begin to flay; a. e.—2) *to pay, retribute.* Targ. Y. I Deut. XXIV, 15. Targ. Prov. VI, 31. Ib. XXII, 27 דתְּפָרַע Ms. (ed. דפריע, corr. acc.). Targ. Ps. VII, 5. Ib. 9; a. fr.—Shebu. 41b כי פָּרַעְתְּ֫ין פָּרְעִין לִי (Ms. M. כי פָּרַעְתְּ לִי פָּרָעְתָּ) when you pay it (the money, v. פָּרְעָא), pay me in the presence of &c.; אזל ופָרְעֵיה באפי תרי וכ׳ he went and paid him in the presence of two outsiders. Ib. כי פרעת לי פּוֹרְעָן לִי וכ׳; a. fr.

Ithpa. אִתְפָּרַע, אִיפָּרַע, *Ithpe.* אִיתְפְּרַע, אִיפְּרַע 1) *to be paid; to be paid back.* Targ. Prov. XII, 14; a. e.—2)=preced. *Nif., to collect, call to account; to be revenged, take revenge.* Ib. XXII, 23. Targ. Jud. XVI, 28. Targ. I Sam. VIII, 20 (h. text ושפט׳). Targ. Jer. II, 9; a. fr.—Sot. 22b לִיתְפָּרַע, גּוּבְיָא II.—B. Mets. 16a אִתְפָּרוּעֵי . . . זוזי (Ms. H. אִיפָּרוּעֵי) all he wants is to collect the money (debt). Yoma 22b אִתְפָּרְעוּ אִיפָּרְעֵי מיניה (Tosaf. אִיפָּרוּעֵי אִיפָּרְעֵי) they (in heaven) punished him; ib. אפרעו מגופיה, v. לְאֵי; Yalk. Sam. 121; a. e.

פָּרַע II (cmp. פרח) [*to break through,*] *to fly.* V. פָּרִיעַ II.

Af. אַפְרִיעַ *to cause to bloom.* Targ. Prov. XIV, 11 מפריע ed. Lag. Var. (ed. מפריח).

פֶּרַע m. (b. h.; פָּרַע) 1) *long, entangled hair.* Num. R. s. 11 נוזרים . . . ומגדלים פ׳ abstain from wine and grow long hair. Sifra Thazr., Par. 5, ch. XII (ref. to פרוע, Lev. XIII, 45) לגדל פ׳ that means, to let the hair grow (as against R. ʿĂḳiba who explains פרוע *uncovered*, v. פָּרַע); a. e.—2) *thick growth of bushes.* Tosef. Ohol. IX, 3, v. next w.

פְּרָעָה f., *pl.* פְּרָעוֹת (b. h.; פָּרַע) 1) = preced., *wild irregular growth,* esp. *the case of protruding boughs on one of which is an uncleanness,* v. סְכָכָה. Ohol. VIII, 2 היוצאות מן הגדר which protrude from the hedge; expl. והפ׳, Tosef. ib. IX, 3 פֶּרַע היוצא מן וכ׳; Naz. VII, 3; 54b. Y. ib. VII, 56c.—2) (homilet.) *payment, retribution.* Sabb. 119b (ref. to Jud. V, 2) מ״ט בפרוע פרעות משום דברכו ה׳ why are decreed punishments disarranged (reversed)? Because of 'praise the Lord'; Yalk. Jud. 46.

פַּרְעֹה (b. h.) pr. n. m. *Pharaoh, the Egyptian king.* M. Kat. 18a שהיה בימי משה פ׳ the Pharaoh of Moses' time. Ex. R. s. 8 מי גרם לפ׳ שילקה what was the cause of Pharaoh's being smitten?; a. v. fr.

פֶּרֶעוֹן, v. פֵּרְעוֹן.

פַּרְעוֹשׁ m. (b. h. פַּרְעֹשׁ; v. פָּרַע II) *flea.* Sabb. 107b; a. e.—*Pl.* פַּרְעוֹשִׁין. Gen. R. s. 5; s. 20. Tanḥ. B'midb. 2; a. e.

פִּרְעָנָא, פִּרְעָנָה, v. sub פּוּרְ׳.

פִּרְעָתָא f. (פָּרַע I) *open wound.* Ab. Zar. 28a Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פִּדַּעְתָּא).

פָּרַף (denom. of פורפא πόρπη) 1) *to clasp.* Part. pass. פָּרוּף; f. פְּרוּפָה; *pl.* פְּרוּפִין, פְּרוּפִים; פְּרוּפוֹת. Yoma V, 1 החיצונה הירתה פ׳ וכ׳ the outer curtain was held back by a clasp on the north side, and the inner curtain on the south side (so as to make room for entering, without exposing to view the Holy of Holies).—2) *to fasten a garment over the shoulder by attaching a weight to its overhanging corner.* Sabb. VI, 7 פּוֹרֶפֶת על האבן וכ׳ a woman may wear a cloak thrown over her shoulder weighted by a stone or a nut; ובלבד שלא תְּפָרוֹף וכ׳ provided she does not attach the weight for the first time on the Sabbath (v. Sabb. 65b); Tosef. ib. IV (V), 13 פורפת בתחילה בדבר וכ׳ she may attach a weight for the first time using an object which it is permitted to handle on the Sabbath; a. e.—Part. pass. as ab. Sabb. VI, 6 פ׳ (יוצאות) ומדיות Median women may go out on the Sabbath with their cloaks thrown over their shoulders &c.

פרפונדא, Tosef. B. Mets. VIII, 14 נחנו בפ׳, read: בפוּנְדָא, v. פּוּנְדָא.

פְּרָפוּר m. (פָּרְפֵּר II) *writhing, agony.* Lam. R. introd. (R. Ḥănina); Yalk. Jer. 279, v. שַׁוְעָה.

פָּרָפוּרְנוֹן, v. פָּרְאפוּרְנוֹן.

פַּרְפְּחִינָא m. (reduplic. of פרח) *purslane* (h. חֲלַגְלוּג).—*Pl.* נֵי . . . נַיָּה, פַּרְפְּחִינֵי . . .; Y. Peah VII, 21a top; Y. Erub. III, 20d top. Y. Shebi. IX, beg. 38c פרפחוניא; Meg. 18a פרפחיני Mss. O. a. L. פרפחניה; Ms. M. 2 פרפחיניה; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Y. ib. II, beg. 73a פרחינון (corr. acc.).

פַּרְפִּיסָא* m. (prob. a contraction of פרח פִּרְסָא) *lump of earth in a bag of palm-leaves,* a kind of *flower-pot.* Sabb. 81b (Rashi פּוּרְפִּירְסָא).

פרפיראן, Lam. R. to II, 22 קוסי פ׳, v. קוֹסִיטַרְפִּיזוֹן.

פרפלי, Sabb. 141a האי פ׳ Ar., misread for הני פילפלי as in ed.

פִּירֵר, פִּרְפֵּר I (b. h.; *Pilp.* of פָּרַר) *to crush, crumble, pulverize.* Tosef. Sabb. XII (XIII) 14 מְפָרְפְּרִין גלוסקין וכ׳ you may crumble a piece of fine bread (into milk &c.) for a sick person &c. Bets. 17b; Tosef. ib. II, 4 ביצה על פ׳ וכ׳ if one crumbles a hard-boiled egg over fish; Y. ib. II, 61b; a. e.

פַּרְפֵּר ch. same.

Ithpalp. אִתְפַּרְפַּר *to be crushed.* Targ. Ps. XXII, 15 (Ms. אתפרדו, h. text התפרדו).

פִּירֵר, פִּרְפֵּר II (preced.; cmp. פִּרְכֵּס I a. II) [*to grind,*] *to move convulsively, struggle* (in agony). Snh. 37b והרוג מְפַרְפֵּר and (you saw) the slain struggle; Shebu. 34a. Yoma 23a עדיין בני מפרפר my son is still moving (not yet dead; ib.b קיים); Tosef. ib. I, 12; Y. ib. II, 39d top; Sifré Num. 161; a. e.

פַּרְפֵּר ch. same. Targ. Y. Gen. XLII, 21 מְפַרְפֵּר קדמיך Ar. a. Levita (h. text בהרחננו, cmp. חָבַט; ed. מפריס לנא).—Cant. R. to III, 4 עבר ומפרפר כל הלוא לילא (not יומא) he spent the entire night moving about restlessly, v. הָמַם.

Lam. R. to II, 12 הוה מפרפר ומאיר struggled in convulsions and died (from starvation). Y. Shebu. III, 34c bot. חמתיה מפרפר ויהב ליה he saw him (the starving man) in convulsions, when he gave him to eat.

פַּרְפָּרָאוֹת, v. פַּרְפֶּרֶת.

פַּרְפַּרְיָין f. pl.=next w., *a dish of bread crumbs and vegetable, mash.* Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34; Yalk. ib. 665; Yalk. Is. 352.

פַּרְפֶּרֶת f. (פָּרְפֵּר I) [*crumbs,*] *a minor dish, salad, hash* &c.; פ' שלפני המזון *parpereth* before the meal, *appetizer*; פ' שבתוך המזון *p.* during the meal, *by-meat*; פ' שלאחר המזון *p.* after the meal, *dessert.* Ber. VI, 5. Y. ib. 10d top; a. fr.—[Pes. X, 3 עד ... לפ' הפת (Bart. reads: לפרפר את הפת) until he gets to the *breaking* of the bread (distribution of the Matsah); oth. opin.: to the by-meat of the bread (to the bitter herbs)].—*Pl.* פַּרְפָּרָאוֹת, פַּרְפָּרוֹת. Tosef. ib. IV, 8 חבא אחר שלש פ' וכ' a guest that arrives after the three *parpereths* has no right to enter. Succ. 27a ממשיך ... בכל יום כמה פ' on any other day thou insertest many an appetizing dish in order to prolong thy meal, and now wouldst thou not add one for the honor of thy Maker? Sabb. XXIII, 2 מונה...ואת פַּרְפָּרוֹתָיו מפרו וכ' a man may count (on the Sabbath) his guests and his dishes verbally (from memory) but not from writing.—Trnsf. *auxiliaries.* Ab. III, 18 תקופות וגימטריאות פ' לחכמה (Ar. פַּרְפָּרָיוֹת, ed. Koh. פרפרא) astronomy and arithmetic are the auxiliaries of philosophy. [Mus.: פְּרִיפַּרְיוֹת (περιφερεία) *perifery.*]

פָּרַץ (b. h.) 1) *to break through, make a breach, invade.* Pes. 56a פּוֹרְצִין פרצות וכ' made breaches in the fences of their gardens &c.; (Tosef. ib. II (III), 21 פיתחין גינותיהם וכ'); Men. 71a. Ber. 63a כבר גדרת ... יכול לְפָרוֹץ having once fenced in, thou canst not tear down, i. e. having once approved, you cannot now find fault. Y. Snh. I, 19c top, v. פּוּץ. Gen. R. s. 85 (ref. to Gen. XXXVIII, 29) כל הפּוֹרְצִים ממך וכ' all conquerors shall rise from thee (Judah). Yalk. Mic. 551 פָּרַצְתִּי גדרו של שולם מפני יעקב I broke down the fence of the world (reversed the natural order of things) for the sake of Jacob (making his cattle extremely fecund); ולע"ל אני פורץ אותו לבניו and in the days to come I shall do so to his children. B. Kam. 60b מלך פּוֹרֵץ...דרך the king may break through fences to pave a way for his army. Koh. R. to IX, 11 (ref. to Job I, 10) פ' גדרו של שולם וכ' his cattle reversed the order of things &c. Y. Ab. Zar. II, 41a top לא פָרַצְתָּ גדרן וכ' thou hast not torn down the fence of the scholars (not transgressed their law); Gen. R. s. 79, v. גָּדַר. Lev. R. s. 26, v. גָּדַר I; a. fr.—Part. pass. פָּרוּץ; f. פְּרוּצָה; *pl.* פְּרוּצִין, פְּרוּצוֹת. Kil. IV, 4 העומד מרובה על הפ' the unimpaired portion of the fence is larger than the ruined part, v. עָמַד II. Y. Sabb. X, 12c top קופה פ' a bin which has been broken into (some of the contents of which has been taken); a. fr.—[Peah VII, 1 בצד הפרוצה Y. ed., v. פִּרְצָה.]—2) (sub. גדר) *to be lawless, unrestrained, dissolute.* Y. Keth. I, 25a bot. שלא יִפָּרְצוּ...בזמה in order that the daughters of Israel be not made heedless of chaste conduct (v. infra); a. e.—*Part. pass.* as ab. *dissolute, bold.* Ib. מפני פ' אחד because there might be one dissolute man (who may go to the expense of marriage for the sake of his gratification, with the intention of charging his bride with faithlessness afterwards). Cant. R. to IV, 12 לא נמצא בהן אחד פ' בעריות not one of them was of immoral conduct; Lev. R. s. 32 פְּרוּץ ערוה. Gitt. 46a שלא יהו בנות ... פ' וכ' that the daughters of Israel may not be loose in moral conduct or in vows (v. supra). Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 21) אפי' אדם פ' ארנו וכ' even the most shameless man would not use such language. Sot. 7a אבל פ' but if they are known to be of dissolute habits, opp. כשרין. Keth. 2b, sq. משום פ' on account of loose women, opp. צנועות; a. fr.—3) *to spread, increase.* Sabb. 13a; Tosef. ib. I, 14 עד היכן פָּרְצָה טהרה וכ' how far the observance of levitical cleanness has spread in Israel!; a. e.

Nif. נִפְרָץ 1) *to be broken through, torn down.* Tosef. Kil. III, 3 מחיצת הכרם שנפרצה if the partition of a vineyard has come down; גדרה וכ' if he repaired it, and it came down again. Erub. IX, 2 חצר גדולה שנפרצה לקטנה if the partition between a large court and a smaller one has been broken into. Yalk. Ez. 352 a good shepherd שנ' גדר צאנו the fold of whose flock was broken into; (Ruth R. introd. שנפלה). גדר Tanḥ. Bal. 13 ראה שישראל נִפְרָצִים שם he (Balak) saw that the Israelites would be broken into (sustain a great loss) there; Num. R. s. 20 שיש פרצים (corr. acc.). Ab. d'R. N. ch. V ונִפְרְצוּ וכ', v. פִּרְצָה; a. fr.—2) *to be unrestrained, dissolute.* Tanḥ. Vayera 9 לפי שנפרצו מיניהם בזנות because their doings were unrestrained in matters of sexual morality; a. e.—3) *to be spread, increased.* Gen. R. s. 73 (ref. to Gen. XXX, 43) נִפְרְצָה לו פרצה מעין וכ' an (abnormal) increase of wealth was granted to him similar to that expected in the days to come (v. Yalk. Mic. l. c.); Yalk. Gen. 130; Yalk. Koh. 989; a. e.—4) *to be broken off, severed.* Succ. III, 1 נפרצו עליו if its leaves are severed (and only kept together by a band), v. פָּרַד.

Hif. הִפְרִיץ (denom. of פָּרִיץ) *to be defiant.* Tosef. Macc. V (IV), 13 אפי' עומד ומַפְרִיץ וכ' even if he stands up defiantly (saying, he did not mind more lashes), you dare not add &c.

Hithpa. הִתְפָּרֵץ *to become dissolute, be unrestrained, licentious.* Y. Sabb. III, 6a bot. שלא תִּתְפָּרֵץ that she may not assume immoral habits; ib. שלא יִתְפָּרְצוּ that people may not be unrestrained; Y. Bets. II, 61c.

פֶּרֶץ ch. same, 1) *to break through, open* &c. Targ. II Kings XIV, 13. Targ. II Esth. III, 8; a. e.—[Targ. Prov. XXV, 28 תריצה Var. ed. Lag., corrected by Bxt. פריצה, read תרישא.]—2) *to be reckless, sport.* Taan. 24b חוו קא פָּרְצֵי בריפתא were recklessly sporting with bread (throwing pieces of bread to one another).

פֶּרֶץ m. (b. h.), v. פִּרְצָה.

פִּרְצָא, v. פִּרְצָא.

פַּרְצָא, v. פְּרִיצָא I.

פַּרְצָדָא, v. פִּרְצִידָא.

פִּרְצָה, פִּירְצָה f. (פָּרַץ) 1) *breach, opening.* B. Bath. 53a פרץ פ' וכ' if he widened the opening in the fence to go

in and out by it. Succ. 26a קוראה לגנב פ׳ a breach (occasion) invites the thief. Tanḥ. Vayishl. 5 אין נותנין פ׳ לפני הכשר וכ׳ we must not leave an opening (offer a temptation) to an honest man, how much less to a thief. Y. Gitt. III, 45a חיתה שם פ׳ אחת וכ׳ if there was a single gap (for the besieged to escape), it saves all (justifies the presumption that they are alive). Peah VII, 1 בצד פ׳ (Y. ed. הפרוצה) by the gap (entrance) in the fence; a. fr.—Trnsf. *inroad, calamity.* Tanḥ. Bal. 13 יש פ׳ גדולה מזו is there a greater calamity than this (the death of Moses)? Yalk. Ps. 888 (ref. to פרץ, Ps. CXLIV, 14) פ׳ של פירעונות the calamity of divine visitation (pestilence, with ref. to Ps. CVI, 29 ותפרץ); פ׳ של גלות the calamity of exile; Ruth R. introd. פֶּרֶץ של גלות; פ׳ של מגפה. Lev. R. s. 34, end (ref. to Is. LVIII, 12) הפ׳ חזאת עלי היתה לגודרה וכ׳ the Lord says, it was for me to repair that breach (to remedy the evil of poverty), and thou rosest to repair it (by charity); a. fr.—2) *lawlessness, licentiousness, demoralization.* Gen. R. s. 26 כל פ׳ שאינה . . . אינה פ׳ demoralization which does not proceed from the leaders, is no real demoralization; a. e.—*Pl.* פְּרָצוֹת. Pes. 56a, v. פָּרַץ. Midd. II, 3 שלש עשרה פ׳ היו בו שפרצום וכ׳ there were thirteen breaches in the Temple palisades (סוֹרֵג) made by the Greek kings; Y. Shek. VI, 50a top. Ber. 19a פָּרְצוּחֵינוּ ופָרְצוֹת וכ׳, v. גָּדַר. B. Bath. 91b (ref. to גדרה, I Chr. IV, 23) זו סנהדרין שגדרו פְּרָצוֹתֵיהֶן וכ׳ this refers to the Sanhedrin that healed the breaches of Israel. Yalk. Ez. 352; Ruth R. introd. שאלו עליחם בפ׳ וכ׳ if you had stood in the breaches as Moses did &c.; a. fr.—[Num. R. s. 20 שיש פרצים, v. פָּרַץ.]—3) *sect.*—*Pl.* as ab. Ab. d'R. N. ch. V ונפרצו מהם שתי פ׳ and two sects proceeded from them.—4) *spreading, increase.* Gen. R. s. 73, a. e., v. פָּרַץ.

פַּרְצוּמָא, v. פּוּרְצָמָא.

פַּרְצוֹף m. (an adapt. of πρόσωπον, as if it were פרץ אף) *face, visage, front.* Yeb. XVI, 3 פנים פ׳ the full face, v. חוֹטֶם. Ib. 120a פנים ולא פדחת פ׳ if the face is left, but without the forehead. Erub. 18a, v. הִיפְּרוֹסוֹף. Ber. 61a (ref. to צלע, Gen. II, 22) חד אמר פ׳ one says, it means one of the two faces of Adam (v. הִיפְּרוֹסוֹף). Snh. 103b פ׳ אחד וכ׳ . . . בתחלה first he made it (the idol) with one face, and afterwards with four. Yoma 72b רוקם פ׳ אחד וכ׳ by *rokem* (Ex. XXVIII, 39) needlework is meant and therefore one front (design on one side), by *ḥoshebh* (ib. 15) embroidery is meant and therefore two fronts (designs on both sides); a. fr.—*Pl.* פַּרְצוּפִין, פַּרְצוּפִים, פַּרְצוּפוֹת. Ib. שני פ׳; Tosef. Shek. III, 14 שתי פ׳ (fem.). Ab. Zar. 42b כל הפ׳ מותרין וכ׳ you are permitted to sculpture all faces except the human face. Ib. 12a פ׳ המקלחין מים וכ׳ sculptures of human faces which throw forth water in the large cities (fountains). Y. ib. III, 42c bot. היו חותמין בפַּרְסוֹפוֹת used seals on which human faces were engraven. Ib. כל פרס׳ היו בירושלם וכ׳ all kinds of statuary existed in Jerusalem except human faces. Y. Snh. IV, 22b bot. שינה פַּרְצוּפוֹתֵיהֶן the Lord made the faces of men to differ from one another; a. fr.

פַּרְצוּפָא ch. same. Targ. Ps. XXXIV, 17. Ib. XVII, 15; a. e.—B. Mets. 86a חדר פַּרְצוּפֵיהּ וכ׳ his face was turned backward (by demons); a. e.—*Pl.* פַּרְצוּפֵי, פַּרְצוּפִין. Targ. Ps. LXXIII, 7 (ed. Wil. sing.) Targ. Prov. XXVII, 19.

פַּרְצִמִּין, v. פִּרְסְתָּקָא.

פַּרְצָדָא, פַּרְצִידָא m. (v. פַּצִּירָא; ר inserted) 1) *cut, trench,* v. פַּצִּירָא.—2) (cmp. פּוּרְצָנָא) *kernel, stone.* Taan. 4a תאר צורבא פ׳ דתותי קלא the kernel under a clod. Ib. לפ׳ . . . נָבַט, וכ׳ a young scholar is like the kernel &c. (v. נָבַט), i. e. when his reputation begins to spread, it spreads wider and wider.—*Pl.* פַּרְצִירֵי, פַּרְצִירַיָּא. B. Mets. 84a פ׳ דרומנא מפַּרְצִידּוֹהִי וכ׳ the seeds of a red pomegranate. Sabb. 21a from its kernels they produce oil.

פָּרַק (b. h.) *to break, separate; to untie, loosen; to unload.* Sabb. 138a ומותר לפוֹרְקוֹ . . . וילון it is permitted (on the Sabbath) to stretch a curtain and also to untie (remove) it. Ib.b top. Y. Shebi. III, beg. 34c לא יִפְרוֹק וכ׳, v. מְשַׁפֶּלֶת. [Ib. לא פַּרְיֵק *Hif.*, v. infra.] Cant. R. to I, 5 טרונת ופוֹרֶקֶת she loads (becomes pregnant) and unloads (delivers); a. fr.—Trnsf. *to redeem, deliver.* Gen. R. s. 44 אני פוֹרְקָן I shall redeem them; a. e.—פ׳ עול *to untie the yoke, cast off an obligation.* Ab. III, 5, v. עוֹל. Tosef. Sot. XIV, 4 פָּרְקוּ מהם עול וכ׳ they cast off the heavenly yoke, and made flesh and blood rule over them; a. fr.—Tanḥ. Ḥuck. 25 אינן פוֹרְקִין יראה they do not cast off the fear (of having lost the divine grace through their sins); Yalk. Num. 765 אין פוֹרְקִים ביראה (corr. acc.).—Num. R. s. 19 אין פורקין יראה מהם.—Part. pass. פָּרוּק; f. פְּרִיקָה; *pl.* פְּרִיקִין, פְּרִיקִים; פְּרִיקוֹת. Y. B. Kam. III, 3d אחד פ׳ ואחד טעון וכ׳ if (on meeting on the road) one animal is without a load, and the other is laden, the unladen must make room for the laden; חיו שתיהן . . . פ׳ שניהן if both are laden or both unladen. Ib. שתי פ׳ if both wagons are without a load; a. fr.—Esp. *to help to unload an animal broken down under its burden* (Ex. XXIII, 5). B. Mets. II, 10 לִפְרוֹק . . . מצוה, v. טָעַן II. Ib. אם רצונך לפרוק פְּרוֹק if thou desirest to unload, do so (without my assistance); a. fr.

Pi. פִּרֵק *to sever, strip; to take off, release; to take apart.* Shebi. II, 2 מְפָרְקִין you may release (trees in the Sabbatical year); Y. ib. 33d top מפ׳ בעלין 'release' refers to (a too luxuriant growth of) leaves. Ukts. II, 5 התחיל לְפָרֵק when he has begun to strip (vegetables). Tosef. ib. II, 13 התחיל לפרק באגוזים when he has begun to strip nuts (of their burrs). Sabb. 88a ופֵירְקוּם . . . ירדו one hundred and twenty myriads of angels of destruction came down and took them (the crowns) off their heads. Ib. בחורב . . . פֵּרְקוּ (Rashi פירקו) at Horeb they loaded (angels put crowns on their heads), and at Horeb they unloaded (angels took their crowns off). Men. 8a; 9b עד שלא פֵּרְקָהּ before he took it (the pile of the show bread) apart. Y. Yoma I, 38c top מעמידו ומְפָרְקוֹ put it (the Tabernacle) up and broke it up again; העמידו ולא פירקו put it up and did not break it up again; Num. R. s. 13, beg.; Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 end.—Y. M. Kat. I, 80b bot. יְפָרְקֶנּוּ את המנעל וכ׳ you may take the shoe off the block. Y. Ab. Zar. III, 43b, v. פַּצָּרִים; a. fr.—Sabb. 95a חולב חייב משום מפרק one milking (on the Sabbath) is guilty of an act resembling unloading; Keth. 60a יונק מפרק כלאחר יד releasing the cow by sucking is unloading in an unusual way (v.

אחר). Lev. R. s. 13 עמד ופרקום לישראל he rose and took them off the back of the gentiles, and put them on Israel.—Sabb. 156a לָפָרֵק to take food from before one animal and place it before another, Rashi; [Tosaf.: to empty from vessel to vessel in order to procure a thorough mixture; other defin., v. Ar. s. v.].—*Part. pass.* מְפוֹרָק *a) unloaded.* B. Mets. 33a (ref. to Ex. l. c.) 'under its burden', ולא מפ' but not when it is unloaded (and the owner requires assistance to load it again). Ib. בחנם לא מפ' when it is unloaded, one need not assist in loading without remuneration.—*b) taken apart, broken up.* Tanḥ. P'kudé 11 והיה מונח ומפ' וכ' and it (the Tabernacle) lay in parts (uncombined) during &c.

Hithpa. הִתְפָּרֵק, *Nithpa.* נִתְפָּרֵק 1) *to be taken apart, broken up.* Y. Yoma l. c. Sabb. XVII, 1 אע"פ שנתפרקו although the doors are detached (when the piece of furniture is moved). Tosef. Kel. B. Mets. III, 2 נתפרקה זו וכ' ed. Zuck. (missing in eds.) if the blades of scissors are separated, each may become unclean for itself; a. fr.—Gen. R. s. 36 (ref. to Gen. IX, 24) ירד מעליו נתפ' the load of his wine was taken from him (he became sober).—2) *to be loose, movable like a link or joint* (v. פֶּרֶק). Yoma 72a מתפרקין ואין וכ' they (the bars in the ring) were movable but could not slip off. Nidd. 9a (of a woman after confinement) איבריה מתפרקין וכ' her limbs are loose (shaky), and her full strength does not return to her before &c.; Bekh. 6b איבריה מתפרקין חרמנה she feels as tho' her limbs were dropping off. Yalk. Num. 708 תהא מתפרקת איבריה she shall lose limb after limb; Num. R. s. 9 מתפקת (corr. acc.); a. e.—[Yalk. Cant. 986 מתפרקות some ed., read: מתרפקות, v. רָפַק.]

Nif. נִפְרַק (denom. of פֶּרֶק) 1) *to be out of joint, dislocated, sprained.* Sabb. XXII, 6 מי שנפרקה ידו וכ' he who sprained his arm or foot.—2) *to be removed.* Tosef. ib. XIII (XIV), 5 שנפרקו ed. Zuck. (Var. שימחו) that they be removed (cut out).—[*Hif.* הִפְרִיק as *Kal* and *Pi.* Tosef. Ber. II, 7 שיפריק ed. Zuck. (Var. שיפקיר). Y. Shebi. III, beg. 34c, v. supra; prob. to be read: יְפָרֵיק.]

פָּרַק ch. same, 1) *to separate, remove, take off.* Targ. Ex. XXXII, 2 sq. (O. ed. Berl. *Pa.*). Targ. Y. Num. IV, 5 (O. *Pa.*); a. fr.—V. פְּרִיקָא II.—*2) *to fall apart.* B. Mets. 86a אשיתא פ' the frame wall fell apart (v., however, infra).—3) *to untie; to redeem, deliver.* Targ. Ex. XXI, 8 (O. ed. Amst. וְיִפַּר, read: וְיִר). Targ. Lev. XXVII, 13. Targ. Ps. XXXIV, 23 פָּרֵיק Ms. (ed. פרוק, corr. acc.); a. fr.—Part. pass. פָּרִיק; f. פְּרִיקָא; *pl.* פְּרִיקַיָּא, פְּרִיקָן. Targ. Y. Lev. XXV, 42; 55. Targ. Is. XXXV, 9; a. fr.—Keth. IV, 8 (in a marriage contract) אם תשתבאי אֶפְרְקִינָךְ if thou art captured, I shall redeem thee; ib. 51b. Ib. 47a מיבעי ליה ולא פָּרֵיק he might refuse to redeem her. Y. Maas. Sh. IV, 55a bot. אֶפְרוֹק לך וכ' I will redeem it for thee with this Sela; a. fr.

Pa. פָּרֵיק 1) *to remove, take off.* Targ. O. Ex. XXXII, 2; a. fr.; v. supra.—Trnsf. *to alienate.* Targ. Prov. XVII, 9 (h. text מפריד; ib. XVI, 28 מעריק).—2) *to divide, split, strip.* Targ. O. Lev. I, 17. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 (some ed. מְפַרֵק, corr. acc.). Targ. I Kings XIX, 11; a. e.—Ḥull. 93a, v. infra.—3) [*to break,*] *to solve a problem; to reply,* opp. אקשי. B. Mets. 84a וכ' פְּרִיקְנָא, v. פְּרִיקָא. Sabb. 145a הוא מותיב ... מְפָרֵק לה he raised an objection, and himself answered it. Ab. Zar. 50b הִידָּרְקוּהָ, v. נַגָּרָא; a. fr.—4) *to redeem.* Y. Maas. Sh. IV, 54d מְפָרֵק על פומיה redeems according to his estimation; a. fr.

Af. אַפְרֵיק *to cause a falling off of limbs.* Gitt. 69b דמַפְרִיק because it causes &c.

Ithpa. אִיתְפָּרִיק, אִתְפָּרִיק, *Ithpe.* אִיפְּרִיק 1) *to be broken, fall apart.* Ber. 54a אִתְפָּרְקָא ליה אשיתא וכ' (v. supra) the frame wall fell apart before him, and he went in.—2) *to be redeemed, released, delivered.* Targ. Lev. XIX, 20. Targ. Ps. XXXIII, 16; a. fr.—Yalk. Esth. 1046 כיון ... ולא אִיפְּרִיקוּ when he (Ahasver) saw that the seventy years were full, and they were not delivered, he thought, since they are not now delivered, they will never be delivered; Meg. 11b מִיפָּרְקֵי ... אִיתְפָּרוּק Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note); a. e.—3) *to be out of joint, dislocated.* Ḥull. 93a בחמה ... פָּרוּחֵי מְפָרְקָא (or מְפָרֶקָא part. pass. *Pa.*) an animal while alive makes movements by which the limbs are temporarily dislocated.

פֶּרֶק m. (b. h.; preced.) [*division, section*; (b. h.) *cross-road,*] 1) *period* (*of time*), *period of maturity, season.* Keth. 59b סמוך לפִרְקָהּ near her period of puberty. Y. Yeb. XIII, 13d bot. עד שתגדיל ותגיע לפ' וכ' until she be grown up and arrive at a marriageable age and be married. Taan. 16a שלא יצא ופִרְקוֹ נאה whose youth is becoming, expl. ib.b whose youth is of unblemished repute; Tosef. Ḥag. II, 9 ופרקו טוב Var. (ed. Zuck. ופרק). Pes. 117a על כל פ' ופ' at every important epoch. Ib. 43a top שהגיעו לִפְרָקָן who have reached puberty but not the legal age (prematurely developed). Tosef. R. Hash. I, 12 פ' שעורים the season of the barley crop; פ' גשמים the rainy season. Deut. R. s. 9 הגיע פרקו לימוֹל וכ' his (the child's) time has come to be taken away (he is destined to die) at the age of thirty days. Ib. הראה לי את פִּרְקִי show me my time (when I am to die); a. fr.—*Pl.* פְּרָקִים; constr. פִּרְקֵי, פִּרְקֵד. R. Hash. 35a ברכות ... ושל פ' prayers for the New Year, the Day of Atonement and periodical prayers (for feasts, fasts &c.). Ib. כיון ... כפ' רבי as he prayed only once in thirty days, it was to him like a periodical prayer. Shek. III, 1 בשלשה פ' at three periods of the year. Y. Shebi. I, beg. 33a שני פ' הראשונים the two beginning periods (shortly before the beginning of the Sabbatical year, and before the beginning of the new Sabbatical period); ib. III, end, 34d. Y. Shek. III, beg. 47b פרקי לידה the seasons when animals give birth. Gen. R. s. 70, a. e. נשיקה של פ' the kiss on meeting after a period of separation; a. fr.—2) (of writings) *section, chapter.* R. Hash. 30b מפני שחוזר וכיפל את הפ' because in that case he would have to recite the same psalm again on the same day. Ber. 14a בין פ' לפ' פוסק וכ' between one section (of the Hallel) and another he may interrupt himself, but in the middle of a section he must not do so. Ab. VI אחד ... פ' הלומד וכ' he that learns from his neighbor one chapter or one *halakhah*. Erub. 54b ושנה לו משה פִּרְקוֹ Moses taught him (Aaron) his lesson; ושנה להם ... פִּרְקָן taught them their lesson; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ber. II, 1 בפ' שואל וכ' between the sections (of the Sh'm'a) one may interrupt one's self

to extend a greeting &c. Ib. 2 אלו הן בין הפ' these are the pauses between the sections: between the first and the second benediction (preceding the Sh'm'a) &c. Ḥag. 13a ראשי פ' the headings of chapters (or subjects, leading words). R. Hash. 31a מה ראה ר"ע לחלק בין הפ' הללו Ms. M. (ed. ראו חכמים) what reason had R. ʿA. to make a distinction between these psalms (by referring six of them to past events and the seventh to the hereafter)?; a. fr.—3) *link, limb, joint.* Ḥull. 106a sq. נטילת ידים לחולין עד הפ' וכ' washing of hands for secular food must be done up to the (second) joint (of the fingers), for T'rumah to the (third) joint; עד הפ' ... קידוש sanctification of hands (and feet) up to the joint (of the hand); Arakh. 19b; Tosef. Yad. II, 1; Yad. II, 3; Y. Ber. VIII, 12a. Ḥull. X, 4 מן הפ' של ארכובה וכ' from the joint of the knee to the shoulder-blade of the forefoot. Ib. הפ' של לחי the joint of the jawbone. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 האמצעי פ' the middle joint (of the thumb); a. fr.—Pl. as ab. Tosef. Kel. B. Mets. III, 2, v. מְסֻפֶּרֶת. Deut. R. s. 3 beg. מנורה שעשויה פ' a candlestick made of separable links (v. חוּלְיָא I). Ab. Zar. 43a בין פְּרָקֵי ציואר, expl. בין פְּרָקֵי צוארו between the joints of its neck. Y. Ber. l. c. bot. של פ' (שולחן) a table that can be taken apart; a. fr.—4) **load. Pl.* as ab. Yalk. Lam. 1000 ושני פ' יש עליו וכ' and the camel has two loads (hanging down on its sides), one of wine, and one of vinegar (Lam. R. to I, 1 רבתי (6 חד מיתיגס טעניה תרין זיקין).—פרק אונסין], Esth. R. to I, 6, v. אונסין.]

פִּי', פִּרְקָא ch. same, 1) *cross-road.* Targ. Ob. 14.—2) *period.*—*Pl.* פִּרְקִין, פִּרְקֵי, פִּ'. Targ. Y. Lev. XIX, 29 סמוך לפִּירְקֵיהוֹן near their period of puberty. Targ. Y. Num. XXII, 4 לפִּ' at periods (alternately).—3) *joint.* Targ. Y. Lev. VIII, 23, sq. Ib. XIV, 14; a. e.—Tosef. Neg. IV, 12 *neck*, v. פִּרְקָא I.—*Pl.* as ab. Y. Taan. II, 66a bot.; Y. Meg. I, 70d top ראות סבא ידע פ' גרמיה the old scholar knows well the joints of his bone (the vertebrae of his spine), i. e. he knows what he talks about; Y. Yeb. IV, 6b top גיטא פ', גיטה פ' (corr. acc.).—4) *section, chapter, lesson.* Pes. 117a, sq. ריש פ' the beginning of a chapter (psalm); באמצע פ' in the middle of a psalm.—Y. Keth. VII, beg. 31b והני ראשה דפ' (read: דרישא) this would be the same case as that treated in the beginning of this chapter (v. R. Nissim to Keth. VII, 1). Y. Ned. VIII, beg. 40d עד דאחסל פִּירְקִי (not דחסל) until I have finished my chapter. Sabb. 67a פ' דאמוראי Ms. M. (ed. פרק אמ'), v. אֲמוֹרָאָה. Y. Kil. I, beg. 26d אתאמרת על כל פ' does this rule refer to the entire chapter?; a. fr.—5) *school held at periods, session.* Kidd. 31b כי הוה דריש בפ' when he lectured at college sessions. Ib. 71a. Pes. 100a אנא אירכלעי לפִּירְקֵה וכ' I happened to be present at the session of R. &c.; a. fr.—*Pl.* פִּרְקֵי, פִּ'. Keth. 62a בני פ' students at circuit sessions (who need not leave their homes for the sake of studying). B. Mets. 64a הוה יתיבנא בשלהי פ' דרב (Rashi פרקין) I took my seat towards the end of Rab's sessions (having missed the beginning of the discussion); a. e.

פרקד, Gen. R. s. 45 מתפרקדות Ar., v. רָפַק.

פִּרְקֵיד, פַּרְקֵד, *Ithpe.* אִיתְפַּרְקֵיד (denom. of פרק, enlargement of פרס, *neck*) 1) *to turn backward.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 17.—2) *to lie on the back; to be slanting.* Men. 96b פִּרְקוּרֵי הוה מִתְפַּרְקָדָא it (the rim) was slanting (nothing could rest on it).

פרקדין, פרקדון, Cant. R. to III, 6, read: פּוֹקְרִין.

פרקדוס, Pesik. Baḥod., p. 104b (Ar. פקרוס); Yalk. Ex. 273 פרקרוס, a corruption; perh. פִּרְקְרִיסוֹס m. (ficarius) *dealer in figs* (and other dried fruits)(?).

פרקדין, v. פרקדון.

פרקדיסין, Pesik. Baḥod., p. 104b (Ar. פקריסין); Yalk. Ex. 273 פרקריסין, a corruption; perh. to be read: פִּרְקוּסִין m. pl. (ficus) *figs* (and other dried fruits)(?), v. פרקדוס.

פִּרְקָדָן m. (v. פִּרְקֵד) *one lying on his back.* Ber. 13b; Nidd. 14a.—Pes. 108a לא שמיה חטיבה פ' lying on the back (at the Passover meal) is not called reclining.—V. אַפְרְקִיד.

פִּרְקְדָן a species of *peas*, v. פּוּרְקְדָן.

פַּרְקוֹלָה, פִּרְקוֹלָא f. (furcilla, furcula) *fork*, an instrument of torture put on the culprit's shoulders with his hands tied to it (v. Sm. Ant. s. v. Furca). Yalk. Prov. 961 end (ref. to Prov. XXVIII, 13) הודה ... משל לליסטים הוא נוטל פ' like the case of a robber (rebel) who is judged before the questionarius; as long as he is stubborn, he is smitten, but when he confesses, he gets the *furcilla* (and is put to death); אבל הקב"ה אינו כן אלא עד שלא הודה נוטל פ' וכ' but not so acts the Lord; as long as the offender does not confess, he gets the *furcilla* (is doomed to die), but when he confesses, he is pardoned; Yalk. Ps. 854 ניתן פרקילא (read נוטל); Pesik. Shub., p. 159a (restore the passage acordingly). Ib.b הוא נותן פ' he (the questionarius) has the *furcilla* put upon him, when he is taken out and put to death; ib. היא נותן להם וכ' he (the Lord) places the *furcilla* upon them (condemns them, Hos. XIV, 1), and then he allows them to come back (ib. 2); Yalk. Hos. 532.

פִּי', פִּרְקוֹן m. (פָּרַק) *redemption.* Keth. IV, 4 ... חייב ובפִּרְקוֹנָהּ וכ' is bound to support her, to redeem her (when she is captured), and to bury her. Ib. 47b ... ופִּירְקוֹנָהּ תיקנו תחת וכ' they instituted the duty of support as an equivalent for her handiwork, and that of redemption as an equivalent for the privilege of usufruct (of her property). Y. Maas. Sh. IV, 55b [read:] פ"י פרקון the mark Pé on a vessel means *perakon* (redemption, i. e. second tithes).

פִּי', פִּרְקָנָא ch. same. Targ. Y. Num. III, 51. Ib. XVIII, 16; a. e.—*Pl.* פִּרְקָנִין, פִּרְקוֹנִי. Ib. III, 46; 48, sq.

פרקוניס, Koh. R. to I, 8, v. פָּרְכוּנֵיס.

פִּרְקוּס, v. sub פִּרְיָה.

פַּרְקוּתָא f. (פָּרַק) [*joint,*] *neck.* Targ. I Sam. IV, 18 (Ar. אַפְקוּתָא, q. v.).

פַּרְקְטִין, פִּרְקְטוֹנִין m. pl. (פרט, *Parel* of פקט, v. פְּקָטִים), פ' דמיא *torrents, freshets, fountains* (corresp. to h. מַבּוּעַ). Targ. Y. Gen. XIV, 3. Targ. Y. I Num. XXI, 34 (ed. Amst. פִּרְקָטוּ; Y. II מבועין). Ib. XXIV, 6 פִּרְקְטוֹנֵי נהרין (ed. Amst. פַּרְקָטוּ). Targ. Koh. II, 6 פרקטנין דמ' פרקטנין. Targ. Cant. VII, 5 פַּרְקְטִינִין.

פַּרְקֵיד, v. פְּרַקֵּד.

פַּרְקִילָא, v. פַּרְקִילָא.

פרקילינין, v. פְּרַקְלִימִין.

פרקינא, v. פַּרְנִיקָא.

פרקלטין, Tanḥ. R'eh 8, read: פַּלְטֵרִין.

פְּרַקְלִיט m. (παράκλητος) *advocate; intercessor.* Ab. IV, 11 תעשה . . . קנה לו פ' אחד he that does a good deed, acquires an advocate for himself, opp. קטגור. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III חטאת דומה לפ' שנכנס לרצות רצה פ' וכ' a sin-offering is like an intercessor that enters (the royal palace) to appease (the king); when the intercessor has succeeded, the present is sent in (the burnt-offering follows); Zeb. 7b; Tosef. Peah IV, 21 (v. infra); a. e.—*Pl.* פְּרַקְלִיטִין. Sabb. 32a כל העולה . . . פ' גדולים וכ' when one ascends the scaffold to be put to death, if he has prominent intercessors, he is pardoned &c.; ואלו הן פ' של אדם וכ' these are man's intercessors (before divine judgment): repentance and good deeds. B. Bath. 10a כל צדקה . . . שלום ופ' גדולין בין וכ' all acts of charity and benevolence ... are great peace (makers) and intercessors between Israel and his Father in heaven; (Tosef. l. c. פרקליט גדול ושלום). Y. Taan. I, beg. 63c למים פ' intercessors praying for rain; a. e.

פְּרַקְלִיטָא ch. same. Targ. Job XXXIII, 23 (h. text מליץ).—*Pl.* פְּרַקְלִיטִין. Ib. XVI, 20.

פְּרַקְנִימִין, פְּרַקְלִימִין m. pl. (περικνήμια = περικνημίδια: as to ל for נ, cmp. לוקמא) *leggings, greaves.* Kel. XXVI, 3 הפרקל' וכ' (R. S. הפרקנ') leggings are not subject to uncleanness; (Maim.: *gloves*; R. S.: *head-bands*). Ib. XXIV, 15 שלשה פרקלימין חן וכ' ed. Dehr. (ed. פרקלינין) there are three kinds of greaves (with regard to levitical cleanness): those worn by hunters &c. (v. Sm. Ant. s. v. Ocrea); [comment.: *gloves*); Tosef. ib. B. Bath. II, 11 פרגלינין ed. Zuck. (oth. ed. פרקנין, פרגילין).

פרקלנין, פרקלינין, v. preced.

פרקמוס, v. פַּרְמָקוֹס.

פְּרַקְמַטְיוֹטִיס, פְּרַקְמַטְיָא, פְּרַקְמַטְוֹטִיס, v. sub פְּרַגְמַ'.

פְּרַקְמַטְיָתָא f. (preced. wds.) *trading woman.* Targ. I Chr. II, 3 (h. text כנענית).

פְּרַקֵּן, פָּרַ', v. פּוֹרְקָן.

פּוּרְקָס, פְּרֻקְסָא f. (פָּרַק, *Pales*) = פָּרְזֶס, *underwear, shirt.* Treat. Der. Er. ch. X פָּרַקְסוֹ התחתונה (פּוּר') his undershirt.

פְּרֻקָּס, v. פְּרַגֵּס.

פרקסים, read:

פַּרְקְסִיס f. (πρᾶξις) *business.* Y. Ab. Zar. I, 39d משם פ' if he decorated his store for business' sake (to attract customers), opp. נישוּר, q. v.

פְּרָקְתָא, v. פִּירְקְתָא.

פָּרַר (b. h.) *to break.*

Pi. פֵּרֵר *to crumble.* Pes. 10b דרכו של תינוק לפָּרֵר it is a child's way to crumble bread (and leave it on the ground). Ib. II, 1 נְפָרֵר וזורה וכ' he may crumble (the leavened bread) and cast it to the wind; a. fr.—Tosef. Shebi. VI, 29 מְפָרְרִין, v. פָּרַר.

Hif. הֵפֵר, הֵירֵד *to break, destroy; to thwart.* Ab. III, 11 המפר בריתו וכ' he that breaks the Abrahamitic covenant (omits or effaces circumcision, v. פָּשַׁח). Gen. R. s. 98 (play on פְּרָת, Gen. XLIX, 22) בן שה' לאחיו the son that broke (faith) with his brothers; ib. שהֵפֵירוּ לו אחיו to whom his brothers were faithless; ib. שה' לאדונתו, v. אֲדוֹנָה. Ib. s. 16 (play on פְּרָת, Gen. II, 14) פרת שהפירה והצירה לבניו Edom (Rome) is called P'rath, because she broke faith with, and distressed his (God's) children (Var. לפניו); שאני עתיד להָפֵר לה because I (the Lord) shall in the end thwart her plans; Yalk. ib. 22; a. fr.—Esp. *to make void; to disallow a vow* (Num. XXX, 2-16). Ned. X, 1 אביה ובעלה מְפִירִין וכ' both her father and her husband must declare her vow void; ה' האב וכ' if only the father protested, and the husband did not. Ib. 2 המבטל מֵפֵר בבגר וכ' in the case of an adult the husband has the right of disallowing, but not the father. Ib. 4 אינו יכול להָפֵר he has no power to disallow her vows. Ib. 5 יָפֵר he has the power &c. Ib. 72a, a. e. אין המבטל מֵיפֵר בקודמין the husband cannot invalidate vows made before marriage. Ib. XI, 12 (90b) חלקי (ל)פֵר he may invalidate her vow for his share (as far as it concerns him). Ib. 7 איני יודע שיש מיפירין I did not know that there are invalidating powers (vested in the husband); a. v. fr.—Part. pass. מוּפָר; *pl.* מוּפָרִין. Ib. X, 1 אינו מ' her vow is not made void. Ib. 4 כל נדרים . . . חרי הן מ' whatever vows thou mayest have made in my house, shall be void. Ib. 77b מ' ליכי thy vow is void; a. fr.

פְּרַר ch. same.

Ithpa. אִתְפָּרַר, *Ithpe.* אִתְפְּרַר, אִתְפַּר *to be broken, crushed, crumbled.* Targ. Ps. XXII, 15 Ms., v. פְּגַר I.—Pes. 74b דמְפָרְרָך (Ms. M. דמיפָּרַך; Ms. O. דמיפָּרַד), v. סְמִידָא.

Af. אַפֵּי *to make void, invalidate.* Ned. 73a לכי שמע ליפֵּר לה הוא when he hears of the vow, why does he not disallow it himself (what need has he of the agent)? Ib. 70a לא מצי מיפֵּר he has no power to invalidate her vows. Ib.b לא מצי מיפר אב her father has no power &c.; a. e.

פֶּרֶר, v. פֵּרֵר I.

פָּרַשׁ, פְּרַס, v. פָּרַס, פְּרַס.

פָּרַשׁ (b. h.) [*to divide, separate,*] 1) (neut. verb) *to go away, go aside, depart; to keep off.* Yoma I, 5 הוא פּוֹרֵשׁ . . . פּוֹרְשִׁין וכ' he turned aside and wept, and so did they. Y. Keth. I, 25d bot. ראו אותו פירש בצפורין they saw him come out of Sepphoris (so that he is presumably an in-

habitant of Sepphoris); פירש מן הבתים they saw him leave one of the houses of Sepphoris. Num. R. s. 9 את פָּרַשְׁתָּ מדרך וכ׳ thou didst depart from the way (disregard the customs) of Israel's daughters. Zeb. 113a (play on פרשה, Num. XIX, 5) מקים שפורשת למיתה וכ׳ there where she departs for death, she shall be burnt. Y. M. Kat. I, 80b bot. (ref. to Lev. XIII, 45) כדי שתהא טומאה ... פָּרוּשׁ that the uncleanness itself may cry out..., 'keep off'; Y. Maas. Sh. V, beg. 55d; a. fr.—2) *to pass, cross.* Yalk. Prov. 946; Yalk. Num. 738 הספינות פּוֹרְשׁוֹת בים the ships make their way through the sea.—3) (act. verb) *to separate, keep off.* Num. R. s. 10 כשם שאדם פורש את עצמו וכ׳ as a person keeps himself away (abstains) from the fruits of Orlah, so will those who misbehave towards their handmaids, be separated from the virtuous on the day of judgment.; a. fr.—Part. pass. פָּרוּשׁ, q. v.—4) (cmp. פָּרַט) *to single out, specify, speak distinctly.* Ib. (expl. נַפְלָא, Num. VI, 2) כשיִּפָּרֵשׁ לנדור וכ׳ when he speaks out his vow, to the exclusion of him who thinks it in his heart; a. fr.—Sifré Num. 24 עד שיפרוש לך ... כדרך שפירש וכ׳ (Yalk. ib. 710 שפרוט ... שפרש), v. פָּרַט.

Nif. נִפְרַשׁ *to be separated, kept away.* Lev. R. s. 22 והן נִפְרָשִׁים מעבודה זרה and thus they will be kept away from idolatrous worship; a. e.

Pi. פֵּירֵשׁ 1) (neut. verb) *to depart, withdraw; to abstain.* Snh. 82b היה לו לפרוש ולא פי׳ ... Zimri might have withdrawn (from the woman), but he did not. Ib.a אם פ׳ וכ׳ if Z. had withdrawn, and Phineas had slain him &c. Pes. 87b פ׳ מן האשה withdrew from contact with his wife. Gen. R. s. 20 שפֵּירְשָׁה חיה מאדם that Eve was separated from Adam.—Sabb. 86b פירשה מן האיש the semen issued from a man.—Pes. 49b שנה ופ׳ קשה וכ׳ he that studied and gave it up, is the worst of all (in hostility to scholars); a. fr.—2) *to go on a voyage; to cross the ocean* (cmp. פָּלַג *Hif.*). Y. M. Kat. III, beg. 81c אסור לפַרֵשׁ לים הגדול it is forbidden to start on a sea voyage (during the festive week). Y. Yeb. XVI, 15d top עשיתי מְפָרְשֵׁי ימים I was crossing &c. Y. Meg. II, 73b top מְפָרְשֵׁי ימים voyagers on the sea; a. fr.—3) (act. verb) *to separate.* Gen. R. s. 22 אילו רצה המלך פֵּירְשָׁן ולא רצה המלך לפָרְשָׁן if the king desired it, he would separate them (the fighters), but the king does not wish to separate them; Yalk. ib. 38.—4) *to specify, express clearly.* Ib. א״א לפה לפָרְשׁוֹ no mouth can express it. Men. 91a דמְפָרֵשׁ when he (in making his vow) specified ('sheep' or 'cattle'), opp. בסתמא. Gen. R. s. 6 פֵּירְשׁוּ איתו ... אנשי the men of the Great Assembly said it plainly. Snh. VII, 5 עד שיְּפָרֵשׁ השם until he mentions the Name expressly (uses the Tetragrammaton), opp. כינוי. Gitt. 36a שמותיהן מְפָרָשִׁין that witnesses must sign their full names; a. fr.—Part. pass. מְפוֹרָשׁ, f. מְפוֹרֶשֶׁת; *pl.* מְפוֹרָשִׁין, מְפוֹרָשׁוֹת. B. Kam. 54b, a. fr. מה הפרט מפ׳, v. פָּרָט. B. Mets. 94b שלישית בשואל מפ׳ that the third paragraph treats of a borrower, is explicitly stated (Ex. XXII, 13). Sot. 38a, a. fr. שם המפ׳ the special Name (the Tetragrammaton), v. supra. Zeb. 53a, v. סָתַם. Ḥag. 22b ומה סתימות ... מפ׳ וכ׳ if your undefined teachings are so well-founded, how much more your explicit teachings; a. fr.—5) *to explain, interpret, define.* Ned. 2b פתח ומפרש ידות ... the Mishnah begins with *kinnuyim* ..., and goes on explaining *yadoth!* Zeb. 13a ואין לי לפרש and I am unable to explain (the reason of the distinction between receiving and sprinkling the blood); אני אֲפָרֵשׁ I shall explain it. Ned. 81a דבר זה ... ולא פֵּירְשׁוּהוּ עד שפֵּירְשׁוֹ וכ׳ that question (Jer. IX, 11) was asked of prophets and scholars, and they could not explain it, until the Lord himself explained it (ib. 12). M. Kat. 16b; Ber. 18a לא פֵּירְשׁוּ לך they did not interpret (the verse) to you; v. שָׁנָה I. Gen. R. s. 31 ולא פ׳ and did not explain (of what material the serpent was to be made); Y. R. Hash. III, end, 59a; a. fr.—Part. pass. as ab. Meg. 3a, a. e. (ref. to Neh. VIII, 8) מפ׳ זה תרגום *m'forash* means interpretation.

Hithpa. הִתְפָּרֵשׁ, *Nithpa.* נִתְפָּרֵשׁ *to be specified, defined; to be explained.* Lev. R. s. 6 כל נביא שנתפ׳ וכ׳ a prophet whose name is stated. Gen. R. l. c. בשלשה נ׳ ובאחד לא נ׳ in three places (in which עָשָׂה occurs) the command is specified, but in the fourth (Num. XXI, 8) it is not specified, v. supra. Yalk. Gen. 20 דבר שאינו מִתְפָּרֵשׁ במקומו וכ׳ a thing which is not defined in its original place but is defined in another passage; a. e.

Hif. הִפְרִישׁ 1) *to separate; to set aside, dedicate.* Yoma I, 1 מַפְרִישִׁין כהן וכ׳ they removed the high priest from his house to the cell &c. Ter. IV, 1 המַפְרִישׁ מקצת וכ׳ he who sets aside one portion of what is due of T'rumah or tithes. Num. R. s. 10 (ref. to Num. VI, 11, ועשה שיְּפָרֵשׁם) חכהן וכ׳ that the priest when offering them designates them, one for a sin-offering &c. Ib. (ref. to Prov. XXIII, 32) מה צפעוני זה מפריש ... כך היין מפריש וכ׳ as the adder divides between life and death, so wine removes from the ways of life to those of death; Lev. R. s. 12 כך ה׳ היין בין אדם וכ׳ so wine caused a separation between Adam and Eve; ה׳ היין בין נח לבניו לעבדות wine caused a division between Noah and his sons with regard to slavery; ה׳ היין בין אהרן ובניו למיתה wine caused a division between Aaron and his sons with regard to death; Yalk. Prov. 960. Tam. IV, 3 ... מן הכבד ה׳ severed the lungs from the liver; a. fr.—Part. pass. מוּפְרָשׁ. Ned. I, 1 מופרשני ממך I will be separated from thee (will have no dealings with thee, accept no favors &c.); ib. 5a; a. e.—2) *to go to sea.* Gen. R. s. 13 היו מַפְרִישִׁין לים וכ׳ were crossing the ocean; a. e.

פְּרַשׁ ch. same, 1) (neut. verb) *to keep off, abstain* &c. Targ. Y. I Num. VI, 3. Ib. 2 יַפְרִישׁ. Ib. XXV, 8 [read:] דחוה ליה למיפרַשׁ ולא פירש (v. Snh. 82b, quot. in preced.); a. fr.—Part. פָּרֵשׁ, פָּרִישׁ. Ib. XIX, 16; 18; a. fr.—Hull. 45b חד פריש ללבא וכ׳ one artery branches off to the heart, the other to the lungs &c. Zeb. 73a, sq. כל דפריש מרובא פריש whatever comes out of a mixed multitude, is presumed to have come from the majority, i. e. has the legal status of the majority; Keth. 15a; a. fr.—2) *to cross* the ocean. Gen. R. s. 6 בעא דיִפְרוֹשׁ, v. infra. Koh. R. to III, 6 חוה אזיל פריש בימא was about to go to sea; a. e.—3) *to set aside, distinguish.* Targ. Y. Deut. IV, 34; a. e.—4) *to explain.* Part. pass. פָּרִישׁ. Hull. 52a ליבעי מיניה חדא מפ׳ לן תרתי let him be asked one question by which both cases will be made clear to us; a. e.

Pa. פָּרֵשׁ 1) (neut. verb) *to depart, keep off.* Targ. Prov. XIX, 27 (ed. Lag. a. oth. *Pe.*).—[Targ. Y. Num. XXV, 8

פָּרַשׁ Hebraism, v. supra.]—2) *to go to sea.* Gen. R. l. c. הוה פָּרַשׁ ברמא was about to undertake a sea voyage. Ib. בעא ... פָּרְשִׁי he wanted to go to sea; said the matron, do people go to sea at this season?; a. e.—3) *to separate, divide, distinguish.* Targ.O.a.Y.II Deut.XXXII, 8 בְּפָרְשׁוּתֵיהּ (Y. I בְּאַפָּרָ, *Af.*); a. e.—Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] ידע אנא מְפָרְשָׁה בין וכ׳ I can tell the roe of clean fish from that of unclean fish.—4) *to express clearly, define.* Targ. O. Gen. XXX, 28. Targ. O. Lev. XXII, 21 (Y. *Af.*). Ib. XXIV, 11; 16; a. e.—Part. pass. מְפָרַשׁ. Targ. Y. II ib. XXIV, 11 שמא מְפָרְשָׁא (= h. שם המפורש, v. preced.; Y. I *Ithpe.*). Targ. Y. II Gen. XXX, 22; a. e.—Yoma 3[b] פָּרוּשׁ קא מְפָרַשׁ וכ׳ it is clearly indicated in the text that it is 'from thine own' (the high priest's private property); a. e.—5) *to distinguish, make wonderful.*—Part. pass. as ab. Targ. Jud. XIII, 18 (h. text פלאי).—6) *to explain, interpret.* Targ. O. Deut. I, 5 (h. text באר).—B. Bath. 121[a] גמיר ... ולא ידע ליה לְפָרוּשָׁהּ he learned the Boraitha by heart, but knew not how to explain it. Y. Kil. I, 27[a] bot. ופָרַשְׁנָתָהּ תמן and we explained it there (to B. Kam. V, 10); ib. ופרשתנה (corr. acc.). Erub. 54[a] ... לא יָצִיר דְּמְפָרְשַׁת וכ׳ thou shalt not rest on thy legs (sit down) until thou hast explained these verses to me. R. Hash. 26[a] לְפָרוּשֵׁי מצה וכ׳ it is important for the explanation of *meah ks'ifah* (Gen. XXXIII, 19) &c.; a. fr.

Af. אַפְרֵשׁ 1) *to separate, divide, make a distinction; to set aside, dedicate.* Targ. Gen. I, 4; 6. Ib. XXX, 40. Targ. Is. LVI, 3. Targ. O. Num. XVIII, 24 (Y. ed. Vien. *Pe.*); a. fr.—*2) (neut. verb) *to keep aloof, abstain.* Targ. Y. Num. VI, 2 (v. supra).—3) *to warn off, keep away.* Sabb. 40[b] (ל)אַפְרוּשֵׁי מאיסורא to warn a person off from doing wrong.—4) *to speak out, declare.* Targ. O. Num. VI, 2 (ed. Berl. *Pa.*). Targ. Lev. XXVII, 2 (O. ed. Berl. *Pa.*); a. e.—5) *to distinguish, make wonderful.* Targ. O. Deut. XXVIII, 59; a. e.—Part. pass. מְפָרַשׁ; f. מְפָרְשָׁא; *pl.* מְפָרְשָׁן; מְפָרְשָׁן. Targ. II Sam. I, 26. Targ. Is. XXIX, 14; a. e.

Ithpa. אִתְפְּרַשׁ, אִתְפָּרַשׁ, אִיתְּפַרַשׁ; *Ithpe.* אִיתְפְּרַשׁ, אִיתְּפַרַשׁ 1) *to be separated, to part, depart; to be set aside, dedicated.* Targ. Gen. X, 32. Targ. Is. LII, 11. Targ. Lev. IV, 10 (O. ed. Berl. *Ittaf.*). Targ. Ex. XXIX, 27 (O. ed. Berl. *Ittaf.*); a. fr.—2) *to be distinctly expressed, declared; to be explained, interpreted.* Targ. Num. I, 17. Targ. Y. Lev. XXIV, 11 (v. supra); a. fr.—Meg. 3[a] לדידי מִיפָּרְשָׁא לי מיניה to me it was explained by &c. Y. Keth. IV, 28[d] bot. אתחבת ולא אִתְפָּרַשׁ a question was raised, but it was not made clear (solved); אתחבת ואפ׳ it was raised and met.

Ittaf. אִתַּפְרַשׁ *to be set aside, dedicated; to be distinguished.* Targ. O., ed. Berl., Lev. IV, 10; a. e., v. supra.—Targ. Y. I Gen. III, 18 וְיִתְאַפְרַשׁ let there be a distinction.

פַּרַשׁ, constr. of פָּרָשָׁא.

פָּרַשׁ f. (b. h.; פָּרַשׁ) *secretion, excrements* (found in the entrails). Pes. 20[a] נמצאת בפ׳ if the liquid is found in the excrements of the slaughtered animal. Ib. (in Chald. dict.) וליהדר פ׳ וכ׳ why should not the excrements again make the flesh unclean? Ib. עבה פ׳ thick, substantial excrements, רכה פ׳ soft, viscid secretions. Ab. Zar. 34[b] פָּרְשׁוֹ מותרת its discharge may be used. Y. ib. II, 41[c] bot. פִּרְשָׁהּ גופה הוא an animal's discharge is part of its body; a. e.

פָּרַשׁ m. (b. h.; פרש *to chase, be fast*, v. Fried. Del. Proleg. p. 95, note; cmp. פֶּרֶד II) *horseman, knight.*—*Pl.* פָּרָשִׁים. Snh. 95[b] והשאר פ׳ and the rest of the army were horsemen; a. e.

פָּרָשָׁא, פָּרְשָׁא ch. same. Targ. Nah. III, 3.—Sabb. 109[b] אידמי ליה כפ׳ he (Elijah) appeared to him as a horseman. Yeb. 121[b] וי ליה לפ׳ וכ׳ alas, for the brave horseman (city guardsman) that is dead! B. Bath. 8[a] לפ׳ Rashi (ed. לְפָרָשָׁאֵי) towards maintaining the city guard, v. טוּרְזָנָא. Ab. Zar. 18[a] נקט נפשיה כחד פ׳ דמלכא Ms. M. (ed. only כפ׳; Ar. בן פָּרַשָׁיָא) he (R. Meïr) assumed the disguise of a Roman knight.—*Pl.* פָּרְשִׁין, פָּרְשָׁיָא, פָּרָשֵׁי. Targ. Jud. XV, 8. Targ. Ex. XIV, 28. Ib. 17; a. fr.—Ab. Zar. l. c., v. supra. B. Mets. 86[a], v. גּוּנְדָּא I; a. e.

פָּרָשָׁא I m. (v. פָּרַשׁ) [*driving,*] *goad.* Targ. Jud. III, 31 פָּרַשׁ constr. (Ar. פָּרַשַׁת).

פָּרְשָׁא II m. (פָּרַשׁ, cmp. פָּרַת) [*breaker, crusher,*] *ploughshare.* Targ. I Sam. XIII, 20 (ed. Wil. פָּ; h. text מחרשת).—B. Mets. 80[a] משלם פ׳ דנקיט he that handles the share is responsible for the damage, contrad. to גּוּבָא, coulter.

פִּרְשָׁא, v. פִּירְשָׁא.

פַּרְשָׁא f., v. פַּרְשָׁתָא.—[Ber. 8[b] פרשיכו Ms. M., v. פַּרְשָׁתָא.]

פַּרְשָׁגֶן, v. פַּרְשָׁגֶן.

פַּרְשְׁדוֹנְיָא, v. פַּרְשׁוֹנְיָא.

פָּרָשָׁה I f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, branching off.*—פָּרַשַׁת פרשת עיבור, דרכים, *cross-road.* Ber. IV, 4, v. עִיבּוּר. Sot. 21[a] הגיע לפ׳ דרכים וכ׳ when the traveller reaches the cross-road (where there is a guide-post), he is saved from all dangers. Ib. מהו פ׳ ד׳ וכ׳ what is meant by cross-road (in this parable)? A scholar on his dying day.—Ḥull. 46[a] ראשונה פ׳ the first branching off of the spinal column towards the legs, שנית the second branching off in the prolongation which forms the tail. Ib. פי פ׳ the starting point of the branching off; צמצמה פ׳ the branch itself; a. e.—*Pl.* פָּרָשׁוֹת. Ib. 45[b] עד בין ... עד היכן חוט השדרה הפ׳ how far does the spinal cord go (the severance of which causes the animal to be *t'refah*)? ... To 'between the ramifications'; לימור לן מר בין הפ׳ show us the place called 'between the ramifications'; a. e.—2) *crossing the ocean, sea-voyage.* Lev R. s. 35, v. אַפְרָשָׁה.—3) (in writing) *division, section, Parashah, the weekly Scripture lesson.* Ber. 9[b] אשרי ... חדא פ׳ היא *Ashré* (Ps. I) and *Lammah rag'shu* (Ps. II) are one section (psalm). Ib. 63[a] איזוהי פ׳ קטנה שכל וכ׳ which is the small section (verse) on which all essentials of the Law depend? (Answ. Prov. III, 6) 'In all thy ways &c.' Ib. II, 2 (13[a]) למה קדמה פרשת שמע וכ׳ Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. only שמע) why is the section Sh'm'a (Deut. VI, 4-9) recited before V'hayah (ib. XI, 13-21)? B. Bath. 14[b] פרשת בלעם the section treating of Balaam (Num. XXII, 2-XXIV, 25); a. v. fr.—*Pl.* פָּרָשִׁיּוֹת (fr. פָּרָשׁוֹת). Ber. 9[b] י״ח פ׳ eighteen psalms. Gen. R. s. 90. Lev. R. s. 24.

Tosef. Sabb. I, 12 פָּרָשִׁיּוֹתֵיהֶן . . . תינוקות children and teacher may prepare their verses by lamp-light &c.; (Y. ib. I, 3[b] bot. ראשי פסיקדין). Ber. 8[b] המשלים פָּרָשָׁתוֹ עם הצבור he who finishes the reading of the weekly lessons so as to keep up with the public reading in the synagogue. Meg. 29[b] לסדר פ׳ הוא חוזר the interrupted order of Scriptural reading is taken up again; a. v. fr.

פָּרָשָׁה II (preced.) pr. n. pl. *Parashah (Crossing)*; פָּרָשַׁת אשקלון the Crossing of Ashkalon. Tosef. Shebi. IV, 11; Y. ib. VI, 36[c] פ׳ חזומות וכ׳ (insert אשקלון); Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874.

פְּרִישׁוּתָא, v. פְּרִישׁוּתָא.

פַּרְשׁוּנְיָא, (**פַּשְׁרוּנְיָא**) pr. n. pl. *Parshunia*, (*Pashrunia*), in Babylonia. Erub. 104[a] פרש׳ early eds. (Ms. M. פרשותא; late eds. פשר׳; v. Rabb. D. S. a. l. note); Pes. 91[a] פריישנא (Ms. M. פרשדוניא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

פַּרְשׁוּתָא f. = h. פָּרָשָׁה, *separation*; פָּרָשׁוּת אורח *cross-road*. Targ. Ez. XVI, 25. Ib. XXI, 24; 26 (ed. Wil. פ׳). Targ. Koh. X, 8 פַּרְשַׁת.—Targ. O. Gen. XXXVIII, 14 פרשות עיינין (ed. Berl. עינים), v. עַיִן ch.; Y. פַּרְשַׁת אורחין. — V. פַּרְשָׁתָא.

פַּרְשָׁע, v. פִּרְשָׁע.

פַּרְשְׁתָא f. = h. פָּרָשָׁה, 1) *cross-road*, v. פָּרְשׁוּתָא.—2) *interpretation*. Targ. Y. Deut. XVII, 18 פַּרְשַׁת אורייתא (not פרשא; h. text משנה).—3) *section* of writing, *Parashah*, *weekly Scripture lesson*. Meg. 4[a] (interpret. ולשנותה, ib.) כגון דאמרי אינשי אעבור פ׳ דא וכ׳ as people say, I will peruse this section and read it over again. Y. Ned. VIII, beg. 40[d] עד דניחסל פַּרְשָׁתִי until I have finished my *parashah*; a. e.—*Pl.* פַּרְשָׁתָא (fr. פרשיתא). Ber. 8[b], v. כַּפָּה. Ib. אשלימו פַּרְשָׁיָתָא (Hebraism. for פַּרְשָׁיוֹתֵיכוּ; Ms. M. פַּרְשׁוּרֵיכוּ), v. פָּרָשָׁה.

פרשתבינא, v. פּוּשְׁתַּבְנָא.

פְּרָת (b. h.) pr. n. *P'rath*, 1) the river *Euphrates*. Gen. R. s. 16 פ׳ שפרה ורבה וכ׳ it is named *P'rath* (the growing), for its waters grow and increase, until people pass it on ships; פ׳ שמימיו פרין ורבין וכ׳ P'rath, for its waters are fruitful (fructifying); פ׳ שמפרד והולך עד שכלה במגריפה 'Rashi' (ed. שמפרש) it is named P'rath (v. פָּרַת), because it goes on dividing (branching off in channels), until it ends under the (digging) spade; Yalk. Deut. 801 כמגרפה (corr. acc.); Sifré Deut. 6 שמפרה והולך עד שכלה מגריפה לגרפי it goes on fructifying (irrigating), until the spade ceases to dig it; Yalk. Gen. 22 מפריס והולך עד שהוא כלה ופיתחין וכ׳ goes on dividing, until it disappears, and they open it with the spade. Bekh. 55[a]; a. fr.—Denom. פָּרָתִי, *pl.* פָּרָתִים. Midr. Till. to Ps. CXXXVII שתו מים הפ׳ ומתים they drank Euphrates water and died; (Pesik. R. s. 28 מימי הפרת).—2) *P'rath*, name of certain districts or towns. Yoma 10[a] פ׳ דמישן (= רחבת עיר, Gen. X, 11); פ׳ דבורסיף (= כלח ib.); Kidd. 72[a] (expl. חבויל ימא) פ׳ דבורסי, v. בּוֹרְסִיף.

פָּרַת (cmp. פרר, פרד) *to divide, crush, crumble.*

Pi. פִּרֵּת same, trnsf. (with ב) *to belittle, make light of.* Koh. R. to III, 11 אילו אחד . . . הוא פ׳ בממונו של עולם וכ׳ if any one else had said, 'vanity of vanities &c.' (ib. I, 2), I might have thought, one that never owned two pennies in his life, made light of the wealth of the world &c.

פְּרַת I ch. same.

Pa. פָּרֵית 1) *to divide, dismember* (of the basilisk whose look is believed to cause a person's limbs to fall apart, v. עֶכֶס, a. Gen. R. s. 10, a. e., quot. s. v. נָשַׁל; cmp. פָּרִישׁ Prov. XXIII, 32). Targ. Is. XIV, 29 מְפָרֵית (some ed. מַפְרִית *Af.*; Var. ed. Lag. מפריד; ed. Wil. מפריח; h. text משופם). Ib. LIX, 5 מְפָרְתִין ed. Lag. (ed. Wil. מפרחין).—[Targ. Prov. XXIII, 32 דפריח, ed. Lag. פאריח, prob. to be read: דְּפָרֵית, Part. *Pe.*; h. text יפריש, v. supra.]—2) *to belittle, make light of.* Lam. R. to II, 10 חוון חמשא . . . ומְפָרְתִין ליה בנבוכדנצר וכ׳ (read: ביה; Ar. יפרטין) five kings were sitting and sneering at Nebuchadnezzar in the presence of Zedekiah; אם הוא מְפָרְתֵיה לנב׳ וכ׳ (Ar. פרטיה, Var. פררת, corr. acc.) he, likewise, sneered &c.

Ithpe. אִיתְפָּרַת *to be broken off, separated.* Bets. 2[a] אוכלא דאִתְפָּרַת הי׳ the egg is considered as a broken-off piece of food (part of the hen, not as an independent creation). Pes. 85[a] כמאן דמְפַרְתֵי דמי they are to be considered as if they were separated; Ḥull. 73[a].

פְּרַת II m., v. פְּרָתָא.

פַּרְתָא m. (preced. art.) = h. פֶּרֶשׁ. Targ. Y. Deut. XXI, 8 (ed. Amst. פָּרְתָא). Targ. Y. Num. XIV, 37 (ed. Amst. פָּרְתְהוֹן).—Gen. R. s. 99 (expl. הפרשדונה, Jud. III, 22) פַּרְתֵיהּ his excrements (came out). Snh. 67[b] דם ופ׳ מי הואי were there any traces of blood and secretions? Ḥull. 18[a], v. מְסַמֵּס. Gitt. 56[a] איתיב לה פ׳ וכ׳ dirt settled on her foot.

פְּרָתָא m. (פְּרַת) = h. פְּרָשָׁה, *branching off, division*, esp. פ׳ דכרסא (or sub. כרסא) *partition of the belly, navel.* Targ. Job XL, 16 פ׳ דכ׳ ed. Lag. (oth. ed. פרת דכ׳, read: פְּרַת כ׳). Targ. Cant. VII, 3. Targ. Y. Num. XI, 31. — *Pl.* constr. פָּרָתֵי. Targ. Job III, 9 (10) ed. Lag. a. oth. (Ms. פָּרְתֵי), v. פָּאתָא II.

פִּרְתָא or **פֻּרְתָא**, v. פּוּרְתָא.

פרתוויא, v. next w.

פַּרְתְּוָנְיָא m. (= h. פַּרְתְּמִים, *pl.*) *nobleman.* Targ. II Esth. VI, 9 (ed. Lag. פרתוויא, some ed. פתווניא, corr. acc.; ed. Amst. פרתונאי, corr. acc.).—*Pl.* פַּרְתְּוָנָאֵי. Targ. Esth. I, 3.

פַּרְתְּיָאִין m. pl. (Πάρθια) *Parthians.* Targ. Esth. VIII, 15 מוקי פ׳ Parthian (red) socks (v. Harp. Lat. Dict. s. v. Parthia, a. בּוּרְדְּיָקָא).

פְּשַׁג, v. פְּסַג.

פְּשָׁה, v. פְּסָה.

פְּשׁוּט, v. פְּרִישׁוּט.

פָּשׁוּט m., **פְּשׁוּטָה** f. (part. pass. of פָּשַׁט) 1) *straight,*

plain, simple. R. Hash. III, 3 פ׳ רעל של a straight horn of the mountain-goat, opp. כפוף. Sabb. 104ª, v. כָּפַף. Ib. 106ª, v. סִיט. Men. 35ᵇ ר׳ אחא מחוי פ׳ Ms. M. (ed. אשר) R. A. showed the index finger straight, i. e. the strap must reach from the arm to the tip of the index finger, when straightened, opp. כפוף (v. Tosaf. a. l.; Rashi: the strap must be as long as the distance from the thumb to the index finger, stretched as wide as possible, opp. כפוף the distance from the index to the middle finger). Mekh. B'shall. beg. לא הבריאן הק״בה דרך פ׳ וכ׳ the Lord did not lead them on the direct road to Palestine; Yalk. Ex. 226 בפשוטה (sub. דרך). Mekh. l. c. לא הכיאן המקום בפישוטן (corr. acc.). Cant. R. to I, 16 בלשון פ׳ with a single expression (of praise), opp. בפיל. B. Bath. X, 1, a. fr. גט פ׳ a plain, open document, opp. מקושר folded; Tosef. Gitt. VIII (VI), 9 פ׳ ed. Zuck. (Var. גט פ׳). Y. R. Hash. III, 58ᵈ top פשוטה (sub. תקיעה) the plain note (תקיעה), opp. the tremulous note; a. fr.—2) (noun) פָּשׁוּט *the plain, literal sense.* Sabb. 63ª, a. e. אין מקרא יוצא מידי פְּשׁוּטוֹ, v. מִקְרָא.—3) (sub. יורש) *an heir entitled to a single share*, opp. בְּכוֹר. Bekh. 52ᵇ פי׳ מה חלק בכור וירושה וכ׳ as the share of the plain heir is an inheritance, so the share of the firstborn is an inheritance (and not a gift affected by the jubilee laws); B. Bath. 124ª. Ib. 126ª בכיר שחלק בכור . . . כפ׳ ויתר, v. יָתַר; Y. Keth. IV, end, 29ᵇ בפ׳ (read כפ׳). Num. R. s. 6 בני פ׳ the sons of a plain (not firstborn) man; a. fr.—*Fem.* פְּשׁוּטָה (sub. ירושה) *single share.* Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ top, opp. פְּקִידָה.—*Pl.* פְּשׁוּטִים, פְּשׁוּטִין; פְּשׁוּטוֹת. Sabb. 103ᵇ, v. פָּפַף. Num. R. l. c. פְּשׁוּטֵי הלוים וכ׳ the plain (not firstborn) Levites took the place of the firstborn Israelites; a. fr.—4) *flat, level, without receptacle.* Tosef. Kel. B. Bath. VI, 1 חמשנה . . . מן הפ׳ לקיבול if one changes a leather implement . . . from a flat surface to a receptacle. Ib. IV, 3 פְּשׁוּטוֹ טהור in its flattened condition (when the bag is unrolled), it is not susceptible to uncleanness; a. fr.—*Pl.* as ab. Kel. II, 1 פְּשׁוּטֵיהֶן those of them which are flat, opp. מקבליהן which have receptacles. Sabb. 123ᵇ, a. e. פְּשׁוּטֵי כלי עץ flat wooden implements (boards &c.). Y. ib. X, end, 12ᵈ בפ׳ when they are flat, opp. מקופלין folded; a. fr.

פְּשׁוּטָא m. (preced.) 1) *flat, plain.*—*Pl.* פְּשׁוּטָאֵי. Targ. Y. Num. XXXI, 22 *flat vessels.*—2) *plain sense*, v. פְּשָׁטָא.—[Yalk. Is. 352 בפשוטיהן, v. פְּשַׁרְנָא.]

פְּשׁוּטָה, v. פָּשׁוּט.

פְּשׁוּפְשִׁין, v. פְּשַׁפֵּשׁ.

פְּשׁוּרָא m., *pl.* פְּשׁוּרֵי=h. פּוֹשָׁרִין, *tepid (water).* Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. (ed. Vien. פְּשׁוּ; oth. ed. פּוּשָׁרֵי).—Hull. 46ᵇ; 47ᵇ. Ib. 84ᵇ כמא דפשורים some ed. (read: רֵי . . ., or רִין . . .); B. Mets. 29ᵇ דפשירין (some ed. דפשרין), v. חִרְשִׁין; a. e.—2) (v. פְּשָׁרָא) *rills formed by thawing snow.* Ab. Zar. 34ᵇ, v. עִיקּוּלָא. Kidd. 73ᵇ פְּשָׁרֵי יש בו וכ׳ (Rashi: פשורי) if a child is found in shallow water formed by melting snow (where no ship can pass), it is legally considered a foundling.

כשוש Ar., v. פְּטַרְשׁ.

פְּשׁוּשָׁא* m. name of *a bird.*—*Pl.* פְּשׁוּשִׁין. Lev. R. s. 22 חמא תרין פ׳ מתכתשן Ar. (Ar. s. v. כתש: מכתשין) saw two *pashoshin* fight (ed. תרתין צפרין מתנצרין).

פְּשַׁח (b. h. *Pi.*) *to split, tear off, strip.* Y. Yeb. XVI, 15ᵈ ופְּשָׁחוֹ . . . נתלה he suspended himself from a branch of an olive tree and tore it off (for a weapon); Bab. ib. 122ᵇ; Tosef. ib. XIV, 10.—[Tosef. Neg. V, 13 פשח מן הכרמין, read with R. S. to Neg. XI, 10 פָּשָׂה.]

Nif. נִפְשַׁח *to be stripped, split.* Shebi. IV, 6 אילן שנ׳ וכ׳ if a tree is split, you may tie it up in the Sabbatical year, not that it may grow together again, but that it may not split farther. Ukts. III, 8; Tosef. Kel. B. Kam. I, 13; Ḥull. 128ᵇ, v. עָרָה II. Ib. 127ᵇ אילן שנ׳ ובו פירות if a tree is stripped, and on it (on the branch torn off) are fruits; a. e.

פְּשַׁח ch. same. Targ. I Sam. XV, 33 (h. text שסף). Targ. Ps. VII, 3 (h. text פרס).—M. Kat. 10ᵇ האי מאן דפ׳ דיקלא he that strips a date palm (cuts shoots off); B. Bath. 54ª.

Pa. פַּשַּׁח same. Targ. II Esth. III, 8.—Bets. 33ᵇ הוה נְפַשַּׁח וכ׳ broke a branch off, and gave us each several sticks.

Ithpe. אִתְפַּשַּׁח, אִיתְפַּשַּׁח 1) *to be torn loose, separated.* Targ. Y. Lev. XI, 32; 39.—2) (cmp. פָּרַס *Hif.*) *to part one's feet, to force one's self to stand still.* Kidd. 81ª מטא לפלגא דרגא א׳ (ד) when he arrived at half the ladder, he stemmed his feet.

פְּשַׁט (b. h.) 1) *to stretch, straighten.* Sabb. I, 1, sq. פ׳ הטיני את ידו וכ׳ if the recipient puts his hand forth to within (the house). Pes. 118ᵇ, a. e. שפושטין, v. פַּס II. Gen. R. s. 28 לא פָּשְׁטוּ ידיהם במצות they (the Sodomites) never stretched their hands forth for good deeds (charity); Lam. R. to IV, 6; Yalk. Ez. 351. Ber. 3ᵇ; Snh. 16ª לכו פָּשְׁטוּ וכו׳, v. גָּדוֹד. Men. I, 2 פושט את אצבעותיו וכ׳ he stretches his fingers so as to reach his wrist. Lev. R. s. 2 פישטין לו יד we must reach forth our hands to him, v. פָּנָה. Keth. XIII, 5 הפוסק...ופ׳ לו את הרגל if a man promises a certain amount to his intended son-in-law, and shows him the foot, i. e. refuses to give it to him; a. v. fr.—Y. R. Hash. III, 58ᵈ top (ref. to פשוט, ib. III, 3) כדר שיְפַשְּׁטו וכ׳ (or שיְפַשְּׁטוּ, *Pi.*) (the horn is straight,) intimating that they must straighten their hearts through repentance.—Part. pass. פָּשׁוּט, q. v.—2) *to strip*; (sub. בגדיו) *to undress.* Yoma III, 4; 6. Ib. 31ᵇ מקדש . . . פּוֹשֵׁט he (the high priest) undresses first and then sanctifies (washes his hands and feet). Ib. 32ª כלום אדם פושט אלא וכ׳ can a man put off anything except what he has put on? Tam. I, 1; a. fr.—Part. pass. פָּשׁוּט. Y. Yoma III, 40ᶜ bot. אחת פ׳ ואחת לבוש וכ׳ whether he undresses or dresses, in either case the sanctification follows the act.—3) *to make plain, to explain.* Num. R. s. 18; Tanḥ. Ḥuck. 1 היה יושב ופושט וכ׳ was sitting at the gate of his town and explaining (teaching); (Gen. R. s. 10 ודורש). Ex. R. s. 47 היה למד . . . ופושט אותה וכ׳ he learned (the Torah) in day-time and explained it to himself at night; a. fr.—Part. pass. as ab. Lev. R. s. 16 (ref. to Ps. XXXIV, 13) כל ימי . . . היכן הוא פ׳ all my days I have read this verse (question), but I never knew where

it is answered.—4) (neut. verb) *to spread, be published.* Hor. 3[b] עד שתִּפָּשֵׁט הוראה בכל וכ׳ until the decision is spread (adopted) in the whole congregation of Israel. Ab. Zar. 36[a]; a. fr.

Pi. פִּשֵּׁט 1) *to stretch, straighten out.* Y. Snh. III, 21[a] bot. התחיל מְפַשֵּׁט וכ׳ (interch. with פישט) he began to put forth his hands and deal in fruits of the Sabbatical year. Tosef. Neg. I, 8 מְפַשְּׁטָן את קומטיו וכ׳ the creases are straightened out, and then the leprous spot is examined; a. e.—Tosef. Nidd. VI, 4, v. infra.—Part. pass. מְפוּשָּׁט. Y. Naz. IX, 57[d] רגליו מְפוּשָּׁטוֹת וידו וכ׳ if the corpse is found with its feet stretched and its hands on the heart, opp. מקמצין.—2) *to strip, take off.* Tosef. Kel. B. Kam. IV, 17 משרַפֵּשׁ את חליקן (not חליקן) from the time that the coat (the plaster of the stove) is taken off.

Nif. נִפְשַׁט 1) *to be straightened out, be unfolded, become flat.* Kel. XXVI, 2 נ׳ מחור when it (the bag) is straightened out (so as to be a plain piece of leather, v. פָּשׁוּט), it is not susceptible to uncleanness. Tosef. Neg. l. c. נ׳ כקמוט של כמוט like a creased garment that has been straightened out; a. e.—2) *to be stripped.* Pirké d'R. El. ch. XIV נ׳ עור צפורן וכ׳ the horny skin was taken from Adam, and he saw himself naked. Midr. Till. to Ps. XCII, v. infra.

Hif. הִפְשִׁיט 1) *to strip, flay.* Pes. V, 9 כיצד תולין ומַפְשִׁיטִין how did they suspend and flay (the Passover lamb)? Ib. מי . . . ולהַפְשִׁיט he that could find no place where to suspend and flay. Tam. IV, 2. Pesik. R. s. 28 הִפְשִׁיטוּ את עבדיהם וכ׳ they undressed their men servants and maid servants and presented them &c.; a. fr.—2) *to shed* the skin. Pirké d'R. El. l. c. שיהא מַפְשִׁיט את עורו וכ׳ that it (the serpent) should shed its skin once in seven years. Midr. Till. to Ps. XCII מן חנור שה׳ הנחש וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שנפשט) of the skin which the serpent shed the Lord made garments of honor &c.; Pirké d'R. El. ch. XX; Yalk. Gen. 34.

Hof. חוּפְשַׁט *to be stripped.* Zeb. XI, 3 עד שלא ה׳ before the hide was taken off. Ib. 93[b]; a. e.

Hithpa. הִתְפַּשֵּׁט, *Nithpa.* נִתְפַּשֵּׁט *to be straightened, become even; to flatten.* Ḥag. 9[a] חיגר . . . וכ׳ וכ׳ if he was lame on the first day and became straight &c. Y. Yeb. I, 2[d] bot. עד שתִּתְפַּשֵּׁט הכה, v. כָּהָה; Tosef. Nidd. VI, 4 עד שתִּתְפַּשֵּׁט וכ׳ את וכ׳. B. Bath. 120[a] נִתְפַּשְּׁטוּ הקמטין וכ׳ the wrinkles became even, and her beauty returned &c.; a. e.

פְּשִׁיט, פְּשֵׁט ch. same, 1) *to stretch, stretch forth; to straighten.* Targ. Y. Gen. XXII, 10. Ib. XXXVIII, 28. Targ. Prov. XXXI, 19; a. fr.—Ib. XXVI, 18, v. בְּשֵׁט.—R. Hash. 26[b] כמה דפָשִׁיט אינש וכ׳ the more man straightens his mind (removes all duplicity, v. preced.), the better it is, opp. כייף bends, humbles.—Part. pass. פָּשִׁיט; f. פְּשִׁיטָא. Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (ed. Amst. פְּשִׁיט). Targ. II Esth. V, 1.—2) *to strip, tear, flay.* Targ. Y. II Num. XXIII, 24.—Pes. 113[a] פְּשׁוּט; B. Bath. 110[a], v. נְטַשׁ I.—3) (neut. verb) *to be stretched forth, reach out.* Y. Peah VIII, end, 21[b] ידיה דלא פַּשְׁטָן מיתן וכ׳ may these hands which did not reach out to give thee, be cut off.—4) *to explain, teach; to deduce.* Gen. R. s. 17 חוין יתבין פַּשְׁטִין וכ׳ he and R. . . . sat teaching; Lev. R. s. 34. B. Mets. 18[b] דיחזור רבא ופשיט וקא and Raba decided that restitution must be made. Kidd. 9[b] בתר דבעיא הדר פַּשְׁטַהּ after having raised the question, he met it again himself. Ber. 2[b] והדר פשטו לה מברייתא and then they solved the question by deduction from a Boraitha. Hor. 13[b] פ׳ גרס ותנא וכ׳ he explained (the subject to himself), and committed it to memory again and again. B. Mets. 90[b] פָּשׁוּט מיהא חדא derive from this (Boraitha) one answer to the questions before us. Kidd. 25[a] מי בעיתו . . . ולא פְּשִׁיטְנָא לכו did you ever ask me anything that I did not explain to you?; a. fr.—V. פְּשִׁיטָא.

פְּשָׁטָא m. (preced.) 1) *plain wording; plain sense.* Keth. 111[b] פְּשָׁטֵיהּ דקרא במאי כתיב what does the plain text (not homiletically changed) refer to?; Erub. 23[b] פשטיה דקרא וכ׳ what is the plain sense (not homiletically forced) of the text?; Kidd. 80[b]; a. e.—Y. Snh. I, beg. 18[a] פְּשׁוּטָהּ דקריא the plain sense of the text. Y. B. Bath. VIII, 16[a] בעי מימר פְּשָׁטֵיהּ וכ׳ (not פנסכה) wanted to give the meaning (of the verse) and could not find it.—2) *extension, natural course* (of a river). Gitt. 60[b]; Ḥull. 18[b]; 57[a], v. נָהָר II.

פְּשִׁטְנָא, v. פְּשִׁיטָא.

פְּשֵׁי, v. פּוּשׁ.

פְּשֵׁי, v. פְּסֵי.

פְּשָׁרוֹן, v. פְּתָרוֹן.

פְּשִׁיחָא f. (פְּשַׁח) *stripping.* Sabb. 109[b] אפ׳ דדיקלא (some ed. אפשיחה) on that portion of a date palm which shows the signs of having been stripped.

פְּשִׁיט, v. פְּשַׁט.

פְּשִׁיטָא c. (preced.) 1) *explanation, teaching.*—*Pl.* פְּשִׁיטָן. Yalk. Lev. 665 כיון דחסלין מן פְּשִׁיטָיהוֹן when they had finished their studies; Yalk. Is. 352 מפשוטיהן.—2) *plain, self-evident truth; is it not a matter of course?* Meg. 3[b], a. fr. פ׳ לי I have no doubt. Y. Pes. VII, 34[b] bot. פ׳ דא מילתא this is clear, that &c. Y. Sabb. X, end, 12[d] מה דצריכא לר׳ י׳ פ׳ לר׳ וכ׳ what to R. Jeremiah is doubtful, is clear to Isaac ben U. B. Bath. 137[a] מיהו דתרמא וכ׳ פ׳ is not this a matter of course (what need was there to say it)? (Answ.) I might have thought &c. B. Mets. 16[a] פ׳ זבנה וכ׳ it is undisputed, if he sold it . . ., but if he made a present of it (to the robber), there is a difference of opinion &c.; a. v. fr.—*Pl.* פְּשִׁיטָן. Y. Bets. I, 60[b] מילין . . . פ׳ לכון פ׳ וכ׳ things doubtful to the Rabbis are clear to you; those clear to the Rabbis, are doubtful to you.—3) (fem.) *Ps'hiṭa*, a small coin. Ḥull. 54[b] כפ׳ זוטרתי like a small P.—*Pl.* פְּשִׁיטֵי. Ib. פ׳ דפומבדיתא the small coins of Pumb'ditha. B. Mets. 16[b] פ׳ דספרא the writer's fee, v. זוּר ch.—Trnsf. *flat and round blisters.* Gitt. 67[b] קאי בישריה פ׳ פ׳ his body was full of blisters.

פְּשִׁיטָה f. (פָּשַׁט) 1) *stretching forth.* Y. Yoma V, 42[b] bot. פְּשִׁיטַת יד reaching out with the hand.—2) *undressing.* Ib. III, 40[c] חקיש פ׳ ללבישה draw an analogy between (the high priest's) taking off and (his) putting on his garments; Bab. ib. 31[b]; a. e.—V. לְבִישָׁה.

פְּשִׁיטוּת f. (v. פָּשׁוּט) *the plain heir's right, single share.* Y. B. Bath. VIII, 16[b] top לירטול פ׳ אביו to take the plain share to which his father would have been entitled, opp. כפילות.

פְּשִׁיטוּתָא ch. same. Sot. 13[a], v. בְּבִירוּתָא.

פְּשִׁיטָנָא m. (פָּשַׁט) *a low, spreading plant, fern.* Sabb. 110[b] לית׳ פ׳ וכ׳ Mss. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פשטרנא; Ar. פשישנא) let him take a fern and boil it in wine &c.

פְּשִׁיעָה f. (פָּשַׁע) *trespass, negligence.* Y. Sabb. XIV, 14[c] bot. מתים בפ׳ וכ׳ ... תשעים ninety-nine persons die through their own fault against one through the hands of heaven (a natural death); Lev. R. s. 16.—Esp. *negligence in guarding a trust, indictable neglect* (Ex. XXII, 8). B. Mets. 94[b] אבידה שקרובה לפ׳ losing which comes near to wilful neglect, opp. אונס. Ib. 81[a], a. e. פ׳ בבעלים a loss through carelessness that occurred in the presence of the owner (Ex. l. c. 14). B. Kam. 21[b], a. e. תחלתו בפ׳ וסיפו באונס if there was neglect in the start, but the final injury came about through an unforeseen accident; a. fr.

פְּשִׁיעוּתָא ch. same. B. Mets. 42[a] אע״ג דלטינן גנבי נטירותא ... פ׳ היא although this was proper care as regards thieves, it was carelessness as regards fire. Ib. כל לא ידענא פ׳ היא every 'I do not know' (plea of ignorance) is considered an admission of indictable neglect; a. e.

פְּשִׁיסָּס, v. פְּסִיסָּס.

פְּשִׁיפְשִׁין, v. פְּשָׁפֵשׁ.

פשישנא, v. פְּשִׁינָא.

פְּשַׁךְ, פְּשָׁכָא, v. פּוּשְׁכָא.

פָּשַׁל (cmp. פָּתַל) *to twist, knot*, v. infra.

Hif. הִפְשִׁיל 1) *to knot and fasten.* Tosef. Sabb. IV (V), 2 וַיַּפְשִׁיל את הרצועה תחת זנבו and fasten the strap under its tail; Y. ib. V, 7[b] bot.; Bab. ib. 53[a] יפשיל Ms. M. (ed. יְפַשּׁוֹל). Tosef. ib. VI (VII), 9 אל תַּפְשִׁיל ידך לאחוריך וכ׳ do not twist thy hands on thy back, lest we be prevented from work (a superstitious belief); Yalk. Lev. 587.—Esp. ה׳ לאחוריו *to twist or knot a bundle and throw it over one's shoulder.* Succ. 27[b] ה׳ ... טלית׳ וכ׳ R. El. tied up his cloak and threw it over his back and went off; Tosef. ib. I, 9 ה׳ ... רגלין וכ׳ (read בגדין, v. infra) R. El. bundled up his garments &c., i. e. went off in an ostentatious manner). Tosef. Hull. VIII, 4 [read:] ניתנן ... ומַפְשִׁילָן לאחוריו he may wrap them up with the peddler's bundle and strike, and cast them over his shoulder. Men. 85[b] ה׳ כליו לאחוריו he tied up his implements and threw them &c. Kil. IX, 5 Y. ed. חצנועים מַפְשִׁילִין לאחוריהן במקל the scrupulous carry (the garments of mixed material, כלאים) in bundles over their shoulders. Y. ib. IX, beg. 31[d] (ref. to לא יעלה, Lev. XIX, 19) I might have thought, לא יפשיל את הקופה וכ׳ (not לך) one dare not throw the bundle (containing forbidden garments) over one's shoulder; Sifré Deut. 232 לא יַפְשִׁילֶנּוּ בקופה וכ׳ (not לקופה); Yalk. Lev. 614 לא יְפַשְּׁלֶנּוּ בקופה וכ׳; a. fr.—Gen. R. s. 22, end; Yalk. ib. 38 ה׳ דברים לאחוריו וכ׳ he (Cain) threw the words (which he had heard) over his shoulder and went off, i. e. was petulant. Pesik. Shub., p. 160[a] רצא כמפשיל דברים וכ׳ he went off like one that casts the words &c.; Lev. R. s. 10 ה׳ בגדיו לאחוריו, v. supra.—Part. pass. מוּפְשָׁל; f. מוּפְשֶׁלֶת. Y. B. Kam. II, 3[a] היתה קופתו מ׳ וכ׳ if his bundle (of grain &c.) was hanging over his back &c. Ber. 62[b]; a. e.—2) *to twist* (*wicks*), (v. פְּתִילָה). Y. Succ. V, 55[b] bot. (expl. מפקיעין) מַפְשִׁילִים they make wicks of them, v. פָּקַע. Keth. 75[a] הִפְשִׁילָה דדיה וכ׳ she twisted her breasts back of her and gave suck to her child; a. e.

פְּשִׁלְיָא, v. פִּכְרְלָיָא.

פָּשַׁע (b. h.) [*to pass beyond,*] 1) *to be wilful, rebellious.* Yoma IV, 2 פָּשְׁעוּ, v. עָוָה; a. fr.—פּוֹשֵׁעַ, a. fr.—*a wilful transgressor, rebel, apostate.* Gitt. 57[a] פ׳ ישראל a Jewish apostate (the censor's disguise for Jesus). Ib. תא חזי מה בין פּוֹשְׁעֵי ישראל וכ׳ come and see the difference between Jewish apostates and gentile prophets. R. Hash. 17[a] פ׳ ישראל בגויפן Jewish sinners with their bodies (disregarding the ceremonial laws intended to guard the purity of life); פ׳ אומות העולם בגויפן gentile sinners with their bodies (lustful and violent). Midr. Till. to Ps. LI כשאתה אומר לפוֹשְׁעִים ... אם תקבלני כל הפישעים משלימים לך when thou sayest to the sinners, why have you not repented? (they may plead ignorance of thy goodness, but) if thou receivest me, all sinners will make peace with thee; a. fr.—2) *to be faithless.* Gen. R. s. 52 (ref. to Prov. XVIII, 19) פָּשַׁעְתָּ באברהם thou (Lot) wast faithless to Abraham; Num. R. s. 18 זה קרח שפ׳ בתורה וכ׳ this refers to Korah who was faithless to the Law, which is called 'strength'; a. fr.—Esp. (with ref. to Ex. XXII, 8) *to be negligent in guarding a trust.* B. Mets. 36[b] פ׳ בה וכ׳ if he was careless in guarding the animal, and it went out &c. Ib. 34[a] כיון שאמר פשעתי וכ׳ as soon as he says, 'I have been at fault', he surrenders the eventual fine (of the thief) to the owner. Ib. 58[a] כי הדבי דלא לקרו לחו פושעים in order that they may not be called faithless guardians; a. fr.—Ber. 28[a] ונקרא פושע and he is called negligent (because he delayed his prayers).

Hif. הִפְשִׁיעַ *to cause to transgress.* Num. R. s. 9 (ref. to Ex. XXII, 8) מדבר באהרן שה׳ ישראל בדיבור לא יהיה it alludes to Aaron who caused Israel to transgress the commandment, 'thou shalt have no other gods &c.' (Ex. XX, 3).

פְּשַׁע ch. same. Taan. 24[a] כל מאן דפ׳ מחשדינא וכ׳ if a child rebels (refuses to study), I bribe him by giving him &c. Gitt. 36[a] הוה פָּשַׁע ביוקר he was faithless to (maltreated) the children; Macc. 16[b].

פֶּשַׁע m. (b. h.; preced.) *rebellion, sin.* Gen. R. s. 22 ולפַשְׁעִי, v. סָכַל. Tanh. Vayesheb 4 מה פשעי what wrong have I done?; a. e.—*Pl.* פְּשָׁעִים. Yoma III, 8; IV, 2. Ib. 36[b] פ׳ אלו המרדים by *p'sha'im* are meant rebellious acts; Y. ib. III, 40[d] bot. פִּשְׁעֵיהֶם; Tosef. ib. II, 1; a. e.

פִּי, פְּשִׁפּוּשׁ m. (פָּשַׁשׁ I) 1) *investigation.* Targ. Y.

Lev. XIX, 20 (h. text בקרת).—2) *that which has been*, or *is to be searched out, depth, recess.* Targ. Job VIII, 8 (h. text חקר). Ib. XXXVIII, 16; a. e.—*Pl.* פְּשָׁפּוּשִׁין, פִּי׳. Targ. Ps. XCV, 4.

פְּשִׁפִּישִׁין, v. פְּשָׁפֵשׁ.

פִּי׳, פְּשַׁפֵּשׁ I [*to split, enter into*, cmp. בָּרַק] *to examine, investigate.* Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) מה שעירים ... ומְפַשְׁפְּשִׁין בהם וכ׳ as the rains come down upon the plants and cleanse and permeate them &c.; כך הוי מְפַשְׁפֵּשׁ וכ׳ so do thou enter into the words of the Law &c.; Yalk. ib. 942. Ber. 5ª רְפַשְׁפֵּשׁ במעשיו ... אם רואה אדם if man sees that troubles are coming upon him, let him investigate his conduct; אם פ׳ ולא מצא וכ׳ if he has investigated and can find nothing (wrong) &c. Erub. 13ᵇ, v. מְשַׁמֵּשׁ. Y. Keth. I, 25ª bot. אם בשפי׳ ומצא וכ׳ if it be a case when he searched and found (tokens of virginity) &c. Ex. R. s. 25 בשר ודם מְפַשְׁפֵּשׁ שטרותיו a human being examines his papers. Tanḥ. Huck. 6 חקרתי ושאלתי ופְשַׁפַּשְׁתִּי I searched and inquired and investigated. Tosef. Shek. II, 1 מְפַשְׁפְּשִׁין בו וכ׳ they searched him on entering (the treasury) and on leaving. Tosef. Yeb. XIV, 8 מפשפשין באותה העיר investigation is held in that town. Tosef. Neg. VI, 7 צא ופַשְׁפֵּשׁ בעצמך וכ׳ go and examine thyself (thy conduct) and do repentance; a. e.

פִּשְׁפֵּשׁ I ch. same. Targ. Y. Gen. XXXI, 34 (h. text משש). Ib. 35 (h. text חפש). Targ. Ps. CXXXIX, 1 (h. text חקר); a. fr.—Lev. R. s. 22 אזלין ופַשְׁפְּשׁוּנֵיהּ they went and searched him; Gen. R. s. 10. Ib. s. 49 זיל פַּשְׁפֵּשׁ דינא go and investigate the case. Lam. R. to I, 2 (ref. to Ps. LXXVII, 7) ומְפַשְׁפֵּשׁ ביובדי משתעי אנא ... I speak to my heart and investigate my doings; a. fr.

פְּשַׁפֵּשׁ II (cmp. preced. a. פָּשַׁר) [*to divide, spread,*] *to dissolve.* Yalk. Lam. 1000 הוו מְפַשְׁפְּשִׁין וניפלין they melted and fell apart.

פַּשְׁפֵּשׁ II (transpos. of שפשף) *to rub against, let glide down.* Sabb. 154ᵇ דקמְפַשְׁפֵּשׁ ליה וכ׳ Ms. M. (ed. דקא משפשף) he let his son glide down the back of an ass (to amuse him).

פִּי׳, פִּשְׁפֵּשׁ I c. (פְּשַׁפֵּשׁ I) *wicket.* Midd. I, 7 זה שהיה פתוח לעזרה פ׳ קטן היה לו וכ׳ the gate which opened into the court had a small wicket by which they entered to patrol &c. Tam. I, 3. Ex. R. s. 42 פתח ... פ׳ מתחת וכ׳ the Lord opened unto him a wicket under his throne of glory. Num. R. s. 13; Pesik. R. s. 5 נכנס בפ׳ ושילח וכ׳ he entered the palace through a wicket, and sent his crier forth saying, the king has entered the palace. Gitt. 54ᵇ (in Chald. dict.) ודילמא דחזיניה בפ׳ perhaps one saw him (the high priest) through the wicket; a. e.—*Pl.* פִּי׳, פְּשִׁפְּשִׁין. Shek. VI, 3. Zeb. 56ª; 55ᵇ שני פ׳ היו וכ׳ (Ms. R. 2 פְּשׁוּפְּשִׁין, Ms. K. פְּשִׁיפְּשִׁין, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) two wickets, eight handbreadths high, were in the Temple chamber for the knives; Tosef. ib. VII, 1 פסיפסין ed. Zuck. (Var. פסיפסין, corr. acc.). Zeb. l. c. פְּרִשְׁפִּישִׁין שאני it was different as regards the height of wickets. Gen. R. s. 1; Yalk. ib. 2 היאך הוא עושה חדרים ... פ׳ how to arrange the chambers, how to arrange the wickets (doors between the rooms).

פִּשְׁפֵּשׁ II m. (פְּשַׁפֵּשׁ I, cmp. בַּקָּא) [*searcher,*] *bed-bug.* Ter. VIII, 2. Nidd. 58ᵇ. Y. Ber. IX, 13ᶜ bot., v. עֲלוּקָה.

פְּשִׁפֵּשׁ III m. (פְּשַׁפֵּשׁ II) *melting, dissolving.* Yalk. Lam. 1000 (ref. to לִמֵּס, Lam. I, 1) אין לשון מס אלא לשון פ׳ וכ׳ *mas* means melting, as we read (Ex. XVI, 21) &c.

***פְּשַׁפֵּשׁ** m., *pl.* פְּשָׁפְּשִׁין, v. פְּסִיפֵּס.

פָּשַׁר [*to divide, to spread,*] 1) *to melt, dissolve.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4 (expl. ונמס, Ex. XVI, 21, cmp. פְּשָׁפֵּשׁ III) כיון ... היה פושר והולך וכ׳ when the sun shone upon it (the manna), it melted and formed rivulets which ran &c.—2) *to be stale, tepid.* Tanḥ. Vayesheb 4 כוס פשור (prob. to be read פּוּשָׁר) a cup of wine mixed with stale water. Sifra M'tsor'a, ch. I מים פושרים stale water (from pools), opp. מים חיים. Par. VIII, 9 (מים) חמלוחים וחפושרים salty water and pool water.—In gen. פּוּשָׁרִין, פּוּשָׁרִים (sub. מים) *tepid liquids.* Y. Sabb. XX, 17ᶜ bot., opp. צוננין. Gen. R. s. 86 when his master said to him מזוג פ׳ והיו פ׳ mix the wine with tepid water, it was tepid, opp. רותחין. Ber. 16ᵇ; Y. ib. II, 5ᵇ bot.; v. בָּיָה. Y. Nidd. II, beg. 50ᶜ; a. fr.—[Y. Keth. X, end, 34ª, v. *Pi.*—Yalk. Gen. 38 ופשרתי, v. *Nithpa.*

Hif. הִפְשִׁיר 1) *to make tepid; to temper, cool.* Sabb. 40ᵇ מפני שמַפְשִׁיר מים שעליו because (by standing against the fire after a cold bath) he tempers (warms) the water on his body. Ib. III, 5 (41ª, sq.) כדי להַפְשִׁירָן enough to temper the cold water, opp. בשביל שירחמו to get hot. Y. ib. III, 6ᵇ top מותר להַפְשִׁיר במקום שהיד שולטת you may temper (cold water, on the Sabbath) by contact with a temperature which the hand can endure. Lev. R. s. 26 (ref. to Ez. X, 7) הִפְשִׁירָן ונתנן וכ׳ he lowered the temperature of the coals and handed them to him; Yalk. Kings 220; Tanḥ. Emor 3; Midr. Sam. ch. XXIV (Yoma 77ª נצטננו). Pesik. R. s. 12 (ref. to קָרְךָ, Deut. XXV, 18) אשר קֵרְרָךְ הִפְשִׁירָךְ וכ׳ 'who cooled thee', he (Amalek) made thee lukewarm, he made thee cold like water (so that others were encouraged to attack thee); a. fr.—2) (v. פְּשָׁרָה) *to compromise.* Y. Sot. V, 20ᶜ bot. אברהם עשה ... וה׳ עמו וכרות עמו וכ׳ Abraham changed the evil inclination within him into good ..., he compromised with it, (as we read, Neh. IX, 8,) and he made a covenant with it (his heart); Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. וחפסיד אלא (corr. acc.).—Tosef. Erub. XI (VIII), 11, v. infra.

Nif. נִפְשַׁר *to be dissolved; to be tempered.* B. Kam. 28ᵇ אפי׳ נִפְשָׁרָה even if the vessel fell apart (and its contents made the ground slippery). Sabb. 40ᵇ לא בשביל שירבשל שיִפְשַׁר ... not that it (the oil) be heated to boiling, but only that it be tempered (or be made more liquid).

Pi. פִּרְשַׁר 1) *to separate, tear loose, disengage.* Tanḥ. Ki Thissa 1 את מְפַשֵּׁר אותה וכ׳ thou disengagest it (the thorn sticking to thy garments) here, and it sticks there; Pesik. R. s. 10 beg. והוא מפשר אותה וכ׳ (not אותם). Y. Sabb. VII, 10ª bot. מְפַשְּׁרָן וכ׳ he may pick them (the thorns) out, ... provided he does not tear the garment; Tosef. Erub. XI (VIII), 11 מפשר בידו Var. (ed. Zuck. מפשיר). Pesik. R. s. 13

עמד ופשרו הרמני he stood up and tore it (the dog) away from him. Ib. זכור תראך פרשתי הרמך וכ' remember how I tore the dog away from thee; a. e.—2) *to temper.* Lam. R. to I, 12 פשרו . . . רום אחד היה חרון the glowing wrath of the Lord lasted one day; if Israel had repented, he would have cooled it off.—3) *to compromise, arbitrate.* Y. B. Mets. VI, 11[a] top באותו שרכול לפשר in a case of seizure for service (אנגריא), when he might have compromised (pay a certain amount and release the seized animal). Y. Snh. I, 18[b] bot. שנים שפרשו וכ' when two judges have arbitrated, the parties cannot retract. Y. Keth. X, end, 34[a] [read:] פר' מן חשני חזקה וכ' if he compromised with the second creditor, it is taken for granted that the first creditor has a right to seize the debtor's property (without regard to the claims of the second); פר' מן הראשון . . . פר' if he compromised with the first creditor . . ., he has compromised (the compromise is binding, and the second creditor cannot seize that portion of the property which the first would have had a right to claim, v. Asheri to Keth. 91[b]).

Nithpa. נִתְפַּשֵּׁר *to be disentangled*; trnsf. *to be acquitted, pardoned.* Gen. R. s. 22 עשיתי תשובה ונתפשרתי I repented and was pardoned; Lev. R. s. 10; Midr. Till. to Ps. C; Yalk. Gen. 38 ופשרתי (corr. acc.).

פְּשַׁר I ch. same, 1) *to melt, be dissolved.* Targ. O. Ex. XVI, 21.—Trnsf. (of a charm) *to vanish, be broken.* Snh. 67[b] כד בטא לאשקויי מייא פ' וכ' when he came (to a river) to let the ass drink, it disappeared (the charm was broken), and there stood a landing board (v. אוסקנרתא).—2) [*to dissolve,*] *to chew the cud.* Targ. Y. Lev. XI, 7. Targ. Deut. XIV, 8.—3) *to solve a riddle* or *a dream; to interpret.* Targ. Gen. XLI, 16. Ib. XLII, 12; a. fr. (in O. ed. Berl. interch. with *Pa.*).—Lam. R. to I, 1 רבתי (חדא אוקמתא) דלבא דאיתון מפשר חלמא וכ' do you understand how to interpret a dream which I had as well as your master?; a. e.

Pa. פִּשֵּׁר 1) *to disengage, tear loose.* Pesik. Shek., p. 11[a] דאת מְפַשֵּׁר לה וכ' (not לית) which thou makest loose here &c., v. preced. a. סְרִיתָא; Yalk. Prov. 953; Yalk. Ex. 386.—Snh. l. c. פְּשִׁרָתָהּ לה (Ms. K. פַּשְׁרָתָהּ) she released (disenchanted) her.—2) *to solve* (a riddle), *interpret* (a dream). Targ. O. Gen. XLI, 15 ומְפַשֵּׁר ed. Berl. (ed. Amst. וְלָמְפַשֵּׁר). Ib. XL, 16; a. fr. (v. supra).—Targ. Cant. II, 5 (some ed. מַפְשֵׁר *Af.*).—Yoma 28[b] הוא חלים והוא מפשר did he dream and himself interpret?, i.e. did he answer his own query? Ber. 56[a] מפשר חלמי הוה was an interpreter of dreams; ib. מפשר ליה וכ', v. גְּרִישׁוּתָא. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בות' 1) חד . . . עביד נפישה מפשר חלמין a certain Samaritan professed to be an interpreter of dreams; a. fr.—Part. pass. מְפַשַּׁר. Ber. 55[b] חלמא דלא מפ' וכ' a dream not interpreted is like a letter not read (has no effect).—3) *to release, settle with.* Y. Keth. X, end, 34[a] [read as Asheri to Keth. 91[b]:] קום פַּשְׁרֵן (or פַּשַּׁרְנִי) rise and settle with me; רכיל מימר ליה פַּשְׁרֵן ואי טרח טרח he may say to him, settle with me, and if he (the prior creditor) should seize (what you give me in settlement), he may seize it. Pesik. Shub., p. 164[b] פשר פרוטך settle thy account; a. e.

Ithpa. אִתְפַּשַּׁר *to be released.* Ib. עד זמן דמיתפשר פרוטך until he has redeemed his debt; וכיון דנתפשר וכ' (read: דאתפשר) and when his account was settled (v. סְפַק).

פַּשַּׁר m. (preced.) *interpreter.* Targ. O. Gen. XL, 8 ed. Berl. (oth. ed. פָּשַׁר). Ib. XLI, 15.

פְּשַׁר II m. (preced.) *interpretation.* Targ. Y. Gen. XL, 8 פ' לית ליה (O. פַּשַׁר, v. preced.).

פִּשְׁרָא, v. פִּישְׁרָא, a. פִּשׁוּרָא.

פִּשָּׁרָה f. (פְּשַׁר) [*division,* cmp. בָּצַע,] *compromise, settlement* (cmp. Samar. פשרונה for משפט, Ex. XXI, 1, a. fr.]. Keth. X, 6 עד שירצו פ' ביניהם until they agree to a division among them. Tosef. Snh. I, 2 כשם שהדרן . . . כך הפ' as three judges are required for legal judgment, so are three required for arbitration; Bab. ib. 5[b] ופ' בשנים a compromise is valid if made before two judges. Ib. שנים שעשו פ' וכ' when two judges have arbitrated, the parties cannot retract (v. פָּשַׁר). Y. ib. I, 18[b], v. חֲכִירָה. Ber. 16[a]; a. fr.—Sifré Num. 95 פ' היא זו וכ' this is to be a compromise (between God and ourselves), he cannot give us what we demand.

פְּשָׁרְנָא ch. same. Targ. Y. Deut. I, 16.

פשת, Lam. R. to II, 2, v. פּוּשׁ ch.

פשתיכנא, v. פּוּשְׁתַּכְנָא.

פִּשְׁתִּים pl. (used as sing. f.; b. h. also פֵּשֶׁת a. פִּשְׁתָּה; פשת, cmp. פּוּשׁ, *to spread*; cmp. בוץ) *flax, linen.* Kil. IX, 1 אין אסור . . . אלא צמר ופ' no mixed web is forbidden as *Kilayim,* except wool and flax. Sabb. 27[a]. Men. 39[b]. Y. Kil. IX, beg. 31[d] (ref. to Lev. XIII, 47) מה פ' כברייתה וכ' as by 'flax' the material in its natural color is meant, so 'wool' is meant &c.; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII מה פ' כברייתו; a. fr. (interch. with next w.).

פִּשְׁתָּן f. same. Kil. IX, 1. Y. ib. 31[d] מה פ' כברייתה, v. preced. Ib. פ' של ים (Maim. to Kil. IX, 1 פשתים) sea-flax (tangle). Kel. XVI, 6 עישר פ' workers in flax. Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII אונים של פ', v. אוּנָן. Ib. ch. XV, אניצי פ', v. אֲנִיץ. Gen. R. s. 32; Cant. R. to II, 16 פשתני זה כשפשתנו קשה וכ' when his flax is hard, the flax-worker does not beat it too much וכשפשתנו יפה וכ' but when his flax is good, the more he beats it, the better it grows; so the Lord tries not the wicked &c.; a. fr.

פִּשְׁתָּנִי m. (preced.) *flax-worker, dealer in flax.* Y. Yeb. XIII, 13[c]. Gen. R. s. 32, a. e., v. preced.

פת *two.* Snh. 4[b] באפריקי שיתים פת *pth* in Afriḳi means two; Men. 34[b]; Zeb. 37[b].

פַּת c. (b. h.; פָּתַת) *a piece of bread,* in gen. *bread, food, sustenance.* B. Mets. 107[b] פת שחרית breakfast. Ib. (ref. to Ex. XXIII, 25) זו פת במלח וכ' that is the morning bread with salt and a ladleful of water. Ab. Zar. II, 6 והפת והשמן שלהן their (the gentiles') bread and oil; ib. 36[a] פִּתָּן ושמנן. Yoma 74[b], v. סַל. Hor. 13[b] פת שלא בשל bread not sufficiently cooked (baked). Ib. פת פחמין וכ'

bread baked on coals. Gen. R. s. 67 פִּיתָּךְ אפויה, v. אָפָה; a. fr.—[פת כומרין, v. פַּתְכּוּמְרִין.]—*Pl.* פְּתִים, פִּתִּין, פִּתֵּי *pieces.* Men. III, 2 או שפתתן פ׳ מרובות or if he broke them in too many (small) pieces; ib. 18[b] מאי פ׳ מרובות שרובה בפיתותין 'many pieces' means that he parted the pieces repeatedly; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII (ref. to Lev. II, 6) אותה לפ׳ ואין פִּתָּהּ לפ׳ thou shalt part it in pieces, but not its pieces again in pieces; Yalk. Lev. 450, v. פָּתִית.

פְּתָא, v. פִּיתָא.

פָּתָא, v. פָּאתָא I, a. פָּתַח.

פָּתָא, v. פִּתֵּי, a. פְּתָאָה.

פְּתָאגָא, v. פִּתָּגָא.

פְּתָאָה c. (פִּתֵּי) *width; wide, open place* (h. רְחוֹב). Targ. Job XXIX, 7. Targ. O. Deut. XIII, 17 פְּתָאָה (Var. פִּתְאָה; ed. Vien. פְּתִיחָה; v. Berl. Targ. O. II, p. 53); a. fr.—*Pl.* constr. פְּתָאֵי, פְּתָיֵי, פְּתָוֵי. Targ. Is. VIII, 8. Targ. Job XXXVIII, 18 פתוי ed. Lag. (ed. Wil. פתיי). Targ. Prov. V, 16. Targ. Zech. VIII, 5 פְּתָהָא her open places; a. e.—*Fem. pl.* פְּתָנָן, פִּתָּנוֹן. Targ. Cant. III, 2 (ed. Vien. פִּתָּנָן).—Constr. פְּתָאנַת, פִּתָּאנַת. Targ. Lam. II, 11 (ed. Vien. פִּתָּאוּת, corr. acc.). Ib. 12 (ed. Vien. פִּתָּאַיִת).

פְּתָאָא c. (preced.) 1) *enlargement.* Targ. Ps. CXVIII, 5, v. פּוּתְיָא.—2) *open place,* v. preced.

פִּתְאוֹם adv. (b. h.; פֶּתַח) *unawares, suddenly.* Nidd. 16[b] הנכנס לבית חבירו פ׳ who enters his neighbor's house without notice. Ib. ארבעה ... והנכנס לביתו פ׳ וכ׳ four the Lord hates, and I do not love: him who enters his own house suddenly (after a long absence), not to speak of him who enters his neighbor's house &c.; Lev. R. s. 21; Yalk. Ex. 382; Pesik. Aḥărê, p. 177[a]. Ib.; Lev. R. l. c. אל תכנס לעיר פ׳ do not enter a city (in official capacity) without notice. Num. R. s. 10 (ref. to בפתע פתאם, Num. VI, 9) בפ׳ זה שוגג ... פ׳ זה אונס *b'feth'a* means unintentionally, as in Num. XXXV, 22, *pithom* means an unavoidable accident; דבר אחר פ׳ זה מזיד וכ׳ another explanation: *pithom* means in heat (being carried away by passion, as פתאים (Prov. XXII, 3). Ib. s. 13 אני משלח להם מלאכי פ׳ I will send them my messenger suddenly (by surprise); a. e.

פִּתְאוּת, פִּתְאוּת, v. פְּתָאָה.

פִּתְאֵת, פַּתְאוּתָא, v. פַּתְיוּתָא.

פְּתָאגָא, פִּתָּגָא m. (פתג *to cut, divide*; cmp. etymol. of בֶּגֶד) *piece of cloth, sheet, cloak.* Targ. Prov. XXXI, 24 (h. text סָדִין). Targ. Ps. XXII, 19 פתאגי Ms. (Ar. פתגי; ed. Lag. פְּתָאנֵי *pl.*; ed. Wil. פתני, read פתגי).

פַּתְגּוּמְרִין, v. פַּתְכּוּמְרִין.

פַּתְגִיתָא, פַּתְגִוִיתָא, v. פִּתְגִוְתָא.

פִּתְגָּמָא, פִּתְגָּם m. (b. h. פִּתְגָּם; פתג, v. פְּתָגָא, cmp. גזר, פסק a. derivatives) *decree; word; affair, event* (=h. דָּבָר). Targ. Num. XXI, 24, a. fr. לפ׳ דתרב (כפ׳) according to the law of war (h. text לפי).—Targ. Is. VIII, 10. Ib. IX, 7. Targ. Deut. XXIV, 1 עֶבְרַת פ׳ (h. text ערות דבר). Targ. Gen. XX, 10; a. fr.—*Pl.* פִּתְגָּמִין, פִּתְגָּמַיָּא. Targ. O. Ex. XXXIV, 27; a. fr.

פָּתָּח, v. פתי.

פְּתָחָן, Targ. Is. III, 17, v. פָּאתָא I.

פְּתוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Pethuel,* father of the prophet Joel. Midr. Till. to Ps. LXXX; a. e.

פְּתוּגְתָא pr. n. pl. (פתג) *P'thugta* (*Division,* cmp. פְּלוּגְתָא II), a place in Galilee. Lev. R. s. 5 מפ׳ שהיה יינם נפתח את הגוף וכ׳ they got their wine from P., for their wine opened the body to lust, v. פָּתָה; Num. R. s. 10 פַּתְגִּיתָא (some ed. פתגוי); Yalk. Am. 545.

פְּתָוָן, v. פְּתָאָה.

פְּתוֹר, פְּתוּר, Targ. II Esth. III, 3 פְּתַוְרִיָּה, פְּתַוְרִית, פְּתַוְרִיָּה, prob. a corrupt dittography of the preceding סַכְרִיָּה.

פְּתוּרְתָא, *pl.* of פִּתְרָא II.

פְּתוּחַ m. (פתח) *opening, open top.* Sifré Num. 126 (ref. to פתוח, Num. XIX, 15) כלי ... דרך פְּתוּחוֹ a vessel that receives uncleanness through its open top; ib. על פתוחו אמרתי וכ׳ I speak (the text speaks) only of the open top (inside), but not of the entire vessel; (Yalk. Num. 762 פְּתָחוֹ).—[Ib. פ׳ זה חטורקם, read: פְּתִיל.]

פְּתוּי, פְּתוּיָא, פְּתוּיוּ, v. sub פִּית.

***פְּתוּי** m. (פָּתָה) *extended*; פְּתוּי חראש *a flat-headed person*; [Rashi: *elf-locked*]. Ber. 58[b] Ms. M. (ed. פְּתוּרֵי *pl.*; Alf. פתי).

פְּתוּלָא, v. פִּיתוּלָא.

פְּתוּנְיָא, v. פַּרְתוּנָיָא.

פְּתוֹרִית, פְּתוּרִית, v. פתור.

פְּתוֹרָא, פָּתוֹרָא I m., **פְּתוֹרְתָא** f. (פתר *to extend,* cmp. Assyr. paššaru *dish,* v. Fränkel, Lexicogr. p. 53) *table.* Targ. Ex. XXV, 23; a. fr.—Targ. Prov. IX, 2 פתורת׳.—Targ. Y. Gen. XXIII, 16 פָּתוֹר (ed. Vien. פְּ׳) *money-changer's table.*—Sabb. 36[a] פתורה פתורתא פתורה what formerly was called *pathora* (a small table, plate) is now called *pathorta,* and *vice versa.* Taan. 25[a] פ׳ דדהבא (Ms. M. תכא) a golden table. Sabb. 129[a], v. רוֹנָק; a. fr.—B. Kam. 19[b] bot. בבהמה ופ׳ it means a domestic animal eating from the table, v. פִּתְיָתָה.—*Pl.* פְּתוֹרִין, פָּתוֹרַיָּא. Targ. Is. XXI, 5. Targ. Ez. XL, 43; a. e.—Nidd. 20[a] בפתורי הא (some ed. *sing.*) 'dark clothes coming from abroad' refers to those worn at the table (*vestes cenatoriae* or *synthesis*), v. אוֹלָרִין.

פְּתוֹרָא, פָּתוֹרָא II m. (פתר) *interpreter.* Koh. R. to X, 10 פ׳ חילמיא interpreter of dreams.

פְּתוֹרָא pr. n. m., v. פְּתִירָה.

פְּתוֹרָאָה m. (denom. of פְּתוֹרָא I)= h. שׁוּלְחָנַי, *money-changer*. Ḥull. 54ᵇ.

פְּתוֹרְתָּא, v. פְּתוֹרָא I.

פְּתַח (b. h.) 1) *to open, begin.* Y. Ber. VI, end, 10ᵈ על כל שהיה פּוֹתֵחַ וכ׳ . . . כל over each cask as he opened it he said the benediction &c. Sabb. 104ᵃ, a. e. פּוֹתְחִין לוֹ (Var. פְּתָחִין), v. טָמֵא I. Ib. 48ᵃ אבל לא פותרין . . . מתירין you may untie the neck-hole of a shirt, but not cut it open (on the Sabbath). Y. Taan. I, 64ᵇ top (ref. to Is. XLV, 8) כנקבה . . . פּוֹתַחַת וכ׳ like the female that opens for the male. Ned. III, 4 לא יִפְתַּח לו בנדר he must not begin (offer his willingness) to make a vow (in order to escape robbery &c., v. נָדַר); a. v. fr.—Part. pass. פְּתוּחַ; פְּתוּחָה; *pl.* פְּתוּחִין, פְּתוּחִים; פְּתוּחוֹת. Yeb. 71ᵇ, a. e. נסתם הפ׳, v. סָתַם. Snh. 94ᵃ, v. סָתַם (מנצפ״ך). Meg. 3ᵃ, באמצע פ׳, v. סָתַם. Erub. IV, 6 שלש חצירות הפ׳ זו לזו ופ׳ וכ׳ three courts opening into (communicating with) one another and into the public road; a. v. fr.—פתח פתיח, v. פֶּתַח.—Esp. פְּתוּחָה (פרשה) *a paragraph in the Torah beginning with a new, indented line*, opp. סתומה. Treat. Sof'rim I, 14 אי זהו פ׳ כל שלא וכ׳ what is an open paragraph? Such as does not begin at the beginning of a line, ואי זהו נקראת פ׳ . . . וכמה and how much space must one leave . . . for a paragraph to be called open?; a. fr.—Trnsf. [*to open the door to,*] *to introduce* (into learning). Y. M. Kat. III, 83ᵇ top אי זהו רבי כל שפ׳ לו תחלה who is called one's (special) teacher? He who was the first to initiate him; a. e.—Esp. *to open an opportunity for retracting a vow, to suggest reasons which, if known at the time, would have prevented the person from making the vow*, v. חָרָטָה. Ned. IX, 1 פותחין לאדם בכבוד וכ׳ the judges offer suggestions taken from the respect due to parents (saying, if you had known that this vow cast a reflection on your father &c.). Ib. יִפְתְּחוּ לו בכבוד המקום why not suggest to him the reverence due to the Lord ('if you had known that he who makes a vow is considered an evil-doer &c.')? Ib. 4 פותחין לו מן הכתוב וכ׳ we offer suggestions to him from what is written in the Law, saying to him, if you had known that (in fulfilling that vow) you would transgress the law forbidding revenge &c.; a. fr.—B. Kam. 27ᵃ פ׳ בכד וסיים בחבית the Mishnah begins with *kad* and closes with *ḥabith!* Ber. 10ᵃ פ׳ בה באשרי וכ׳, v. סוּם I h. Gen. R. s. 84 אתה פָּתַחְתָּ thou wast the first man to speak of saving life; אתה פתחת בתשובה וכ׳ thou wast the first to do repentance, . . . one of thy descendants shall rise and be the first (prophet) to call for repentance; a. fr.—Esp. *to open a lecture with a (Biblical) text.* Pesik. Aḥăré, p. 170ᵃ ר׳ לוי פ׳ וכ׳ R. Levi took up the text (Ps. LXXV, 5) &c. Gen. R. s. 1; a. v. fr.—Pesik. R. s. 33 [an editorial gloss] פ׳ בכל אלו הפרשיות the author takes his texts from all those (quoted) passages.—2) *to explain, speak plainly.* Shek. V, 1; Men. 65ᵃ (ref. to פתחיה as identical with מרדכי) he was named *Pethahia*, שהיה פותח דברים ודורשן וכ׳ (not בדברים) because he explained words and interpreted them (etymologically) and knew seventy languages.—Part. pass. as ab. Sifré Aḥăré, beg., v. סָתַם.

Nif. נִפְתַּח 1) *to be opened.* Yeb. 71ᵇ, a. e., v. סָתַם. R. Hash. 16ᵇ שלשה . . . נִפְתָּחִין בר״ה three books are opened (for recording) on the New Year's Day. B. Bath. 125ᵇ, v. סוּם I, *Nithpa.* Pesik. R. l. c. לְהִיפָּתֵחַ to have one's bowels opened, v. פְּסִירָה; a. fr.—Ib. [editorial gloss] ונ׳ עוד שם בפרשת וכ׳ and furthermore this section (Is. LXI, 1) was used as the opening text; a. fr.—Esp. *to have one's eyes opened, to become seeing.* Pesik. R. s. 42 כשילדה שרה כל סומא . . . נ׳ when Sarah gave birth, every blind person in the world was restored to sight; a. e.

Pi. פִּתַּח 1) *to open.* Ib. פי׳ חפילקיות he opened the prisons. Par. III, 8 וּמְפַתְּחִין בה חלונית . . . ועושין they piled wood in the shape of a tower and opened windows in it. Zeb. 88ᵇ רימונים שלא פִּתְּחוּ פיהן (Ms. K. a. R. 2 נִפְתְּחוּ; Ms. R. 1 נִתְפַּתְּחוּ, v. Rabb. D. S. a. l. note 5) pomegranates which have not yet burst open; a. e.—2) *to engrave.* Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ bot פי׳ בה פיתוחים if he cut designs into it.—3) *to dig, break ground.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Gen. R. s. 76 כשיצמד . . . וְיִפְתְּחוּ וישדדו וכ׳ when an ox and a cow are harnessed together, they will break and harrow all valleys.

Hithpa. הִתְפַּתֵּחַ, *Nithpa.* נִתְפַּתֵּחַ 1) *to be opened*, v. supra. Pesik. R. s. 31 נִתְפַּתְּחוּ בדם they (their cavities) were opened with (discharged) blood; a. e.—2) *to be cut into, graven.* Tosef. Sot. XV, 1; Y. ib. IX, 24ᵇ היו מִתְפַּתְּחוֹת . . . וכיון ולפנינו וכ׳ and when they let it (the Shamir, v. שָׁמִיר) look at the stones, they were engraven before it like the (wax-covered) tablets &c.—[Y. Kil. VII, beg. 30ᵈ מתפתחת R. S. to Kil. VIII, 1, v. פְּתָחִים.]

פֶּתַח ch. same. Targ. Deut. XV, 11. Targ. Is. XIV, 17; a. fr.—*Part. pass.* פְּתִיחַ; f. פְּתִיחָא; *pl.* פְּתִיחִין, פְּתִיחַיָּא; פְּתִיחָן *a) open.* Targ. Num. XIX, 15. Targ. Josh. VIII, 17; a. fr.—*b) seeing*, v. פְּתִיחַ.—Taan. 24ᵃ ולא . . . אתיא לכי׳ she came to open the door . . ., but it could not be opened on account of the wheat pressing against it. Gitt. 69ᵇ לִיפְתַּח חביתא וכ׳ let him open a keg of wine &c. B. Kam. 112ᵇ כגון דְּפָתְחוּ לית בדיניה וכ׳ when they (the court) have opened his case (written a warrant, v. פְּתִיחָא II) and sent for him. Ned. 28ᵃ מי׳ he dare not offer to make oath (in order to escape robbery &c.), but make a vow, he may. Num. R. s. 9 הרשע דלא פיתח וכ׳, v. אָסַר; a. fr.—Ned. 22ᵃ אנן לא פָּתְחִינַן וכ׳ . . . אע״ג although R. Y. offered such a suggestion for retracting a vow, we must not do so; ולא פתחינן בהדא וכ׳ nor do we offer that other suggestion &c.; a. e.

Af. אַפְתַּח same. Lam. R. to I, 1 רבתי, beg. א׳ ליה ביתיה וכ׳ he opened his house to him, and he entered.

Pa. פַּתַּח same. Targ. Is. XLV, 1. Ib. XLII, 7.—*Part. pass.* פְּתַּח *open-eyed, able to see.* Lev. R. s. 22 חד סמי וחד פ׳ (Koh. R. to V, 8 פתיח) one was blind, and the other could see.

Ithpa. אִתְפַּתַּח, *Ithpe.* אִתְפְּתַח, אִיתְפַּ׳ 1) *to be opened; to be released.* Targ. O. Gen. III, 5; 7. Targ. Job XII, 14; a. fr.—Gitt. 69ᵃ bot. לאתפתוחי וכ׳ (Rashi לפתיחי, read: לפתוחי *Pa.*) that the boil may open, let somebody blow &c. Ib.ᵇ, v. צִפְּרְדֵּעַ; Pes. 42ᵇ; a. e.—Esp. *to be restored to sight.* Lev. R. l. c. דין דהוה סמי א׳ וכ׳ he who was blind re-

covered sight &c., v. סְמִי; Koh. R. l. c. Ib. אִיתְפַּתְּחַת the she-ass recovered &c.; a. e.

פְּתָח m. (פָּתַח *Pi.* 2) *engraver. Pl.* פְּתָחִים. Y. Shek. IV, 48[a] top פְּתָחֵי אבנים (Ms. M. מְפַתְּחֵי) stone engravers.

פְּתַח, v. פְּרִיתַח.

פֶּתַח m. (b. h.; פָּתַח) *opening, door, gate.* Keth. IV, 3 (ref. to Deut. XXII, 21) אין לה לא פ' בית האב וכ' if she (the faithless betrothed) has no paternal house door. Y. Sabb. VII, 9[c] top ניכר הוא ... על פִּתְחָהּ של תורה it can be seen that this man has never passed the gate of the Law (never studied). Koh. R. to III, 11 זה הפ' פתוח עד התהום this gate (verse used as introductory text, v. פָּתַח) opens to the deep, i. e. leads to deep reflection. Gen. R. s. 85 (ref. to פתוח עיניך בפ', Gen. XXXVIII, 14) תלת עיניה בפ' שכל העינים וכ' she lifted up her eyes to the gate to which all eyes are directed (she prayed to the Lord). Ib. s. 38 פתח ... פ' של תשובה the Lord opened to them the gate of repentance; a. fr.—Euphem. פְּתוּחַ פ' *absence of virginity* Keth. 9[b] טענת פ' פ', contrad. to טענת דמים, v. דָּם. Ib.[a] ופ' כשני עדים דמי and the husband's statement that he found 'the gate open' is like a statement of two witnesses (to make her forbidden to him as a faithless betrothed); a. fr.—Trnsf. *a) an opening for retracting a vow, a suggestion,* v. פָּתַח. Gen. R. s. 91 למאה ... מצא לחם פ' for one hundred and fifty Nazarites he found causes for absolution; a. fr.—*b) the starting time of menstruation.* Arakh. II, 1 אין פ' בטוהר וכ' for a woman that has lost the account of a prolonged flux, there is no new starting point within either less than seven or more than seventeen days. Ib. 8[a] פְּתָחָהּ שבעה עשר her sure starting point is after seventeen days; a. fr.—*Pl.* פְּתָחִים, פְּתָחַיִן. B. Bath. IX, 1 ישאלו על הפ' let them go begging at the doors; Keth. XIII, 3 יחזרו על הפ'. Cant. R. to V, 2 פתחי לי פתח ... ואני פיתח לכם פ' וכ' make for me one opening for return as wide as the point of a needle, and I shall open for you gates through which wagons and coaches can pass; a. fr.—Ab. III, 18 פְּתָחֵי נדה the calculations concerning starting points of menstruants (v. supra).

פִּי, פְּתָחָא ch. same. Targ. Ez. XL, 38. Targ. I Chr. XVII, 25 דפיתא פ' opening of the mouth, courage to speak; a. fr.—Snh. 110[a] (ref. to Num. XVI, 30) לקרובי פ' the creation consisted only in bringing the gate (of Gehenna) nearer.—Meg. 10[b], sq., פתח לה פ' לאחר וכ' took his opening text for this (Purim) lesson from here. Ex. R. s. 1 פתחין פ' לאחר קרא took as text the following verse; a. fr.—Ned. 22[b] פתח פ' לנפשיה offered himself a reason for absolution from his vow.

פִּי, פְּתָחוֹן m. constr. (b. h.; פָּתַח) פֶּה פ' *opening of the mouth, point of attack, fault-finding; excuse for wrongdoing.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 שלא ליתן פ' פה למינין לרדות in order not to give heretics (believers in plurality) occasion for rebellion. Gen. R. s. 8 בכל מקום שאתה מוצא פ' פה וכ' wherever (in the Scriptural text) there is an opportunity for heretics (to find pluralistic allusions), you will find the refutation next to it. Ib. (ref. to נעשה, Gen. I, 26) Moses said, Lord of the world, מפני מה אתה נותן פ' פה למינים why wilt thou furnish a point of attack to heretics? Lev. R. s. 20; a. fr.

פְּתַחְיָה (b. h.) *Pethahia,* name of a priest (and a priestly family) during the days of the Second Temple. Shek. V, 1 פ' על הקינין P. had the supervision of the sacrificial birds. Ib. פ' זה מרדכי P. is the same as Mordecai, v. פָּתַח; Men. 65[a].

פָּתַח, פָּתִי (b. h.; cmp. פתח) 1) [*to be open, wide,*] *to be accessible to influences, be compliant.* Ex. R. s. 21 (ref. to Hos. VII, 11) אצלי הם כיונה פּוֹתָה וכ' towards me they are like a tame dove, whatever I decree over them, they do and obey, but towards the nations of the world they are intractable like wild beasts.—2) *to open*; trnsf. *to influence, persuade, entice.* Snh. 38[a] (play on מי פתי Prov. IX, 16) מי פְּתָאוֹ לזה וכ' who persuaded this man (Adam)? A woman spoke to him; (differ. in Yalk. Prov. 943).—[Num. R. s. 7 ופיתין, read: וּפִיתְיתִין, v. פָּתַת.]

Pi. פִּיתָּה [*to open the heart of,*] *to persuade*; 1) (in a good sense) *to win, conquer.* Lev. R. s. 29 (ref. to Ps. LXXXIX, 16) שהם מכירין לפַתּוֹת וכ' they know how to win the favor of their Creator &c.; (Midr. Till. to Ps. LXXXI לרצות); Yalk. Ps. 840; Pesik. Bahod., p. 152[a]. Y. Kidd. III, 64[c] top ... וכופין וכ' מְפַתִּים אותו they (the court) persuade him to give her a letter of divorce, but they force him to &c.; a. fr.—Gen. R. s. 71 פיתיתי, v. infra.—2) *to gratify*; *to mislead by gratifying; to deceive.* Lev. R. s. 6, beg. (ref. to והפתית, Prov. XXIV, 28) מאחר שפִּתִּיתָם אותו בסיני וכ' after you gratified him at Sinai, saying (Ex. XXIV, 7) &c. Ib. מאחר שפִּתִּיתָ בשפתיך וכ' after thou hast gratified with thy lips (promised to appear as witness) and caused him to go to law; a. e.—Deut. R. s. 7 (play on ובמפתים, Deut. IV, 34) הרי חמכות מְפַתּוֹת אותם וכ' the plagues (by coming at intervals) deceived them (made the Egyptians believe every time that they were relieved forever); Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 43 מפיתות בהן ed. Bub. (oth. ed. שפיתות בהן; corr. acc.).—3) *to entice.* Y. Snh. X, 28[d] the strong Moabite wine שהוא מְפַתֶּה חגוק לזנות which opens the body to lust; Num. R. s. 10, a. e., v. פְּתוּגְתָּא; a. fr.—Esp. *to seduce.* Keth. III, 9 (41[a]) האומר פִּיתִּיתי את וכ' if one declares, I have seduced that man's daughter. Ib. 4 המְפַתֶּה נותן the seducer pays three fines, opp. to אונס; a. fr.—Y. Keth. III, 27[b] שהפיתתו, read: שהיא פִּיתְּתוֹ when she seduced him.

Pu. פּוּתָּה *to be persuaded; to be seduced.* Gen. R. s. 71; Yalk. ib. 127 פּוּתִּיתי (not פּוּתִּית), v. נָסָת.—Part. f. מְפוּתָּה *a seduced woman.* Keth. 39[b]; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּתָּה, *Nithpa.* נִתְפַּתָּה 1) *to be widened.* Yalk. Is. 302 אם היא מִתְפַּתָּה ... ומרחבת וכ' it (Gehenna), too, grows every day wider and broader and deeper (with ref. to תפתה, Is. XXX, 33).—2) *to be persuaded; to be enticed.* Gen. R. s. 17 מפני מה האיש נוח להִתְפַּתּוֹת וכ' why is man easily appeased and woman is not?; v. פַּיּוּס.—Num. R. l. c. ע"י היין נִתְפַּתּוּ וזנו through wine they were enticed and they committed whoredom. Erub. 19[a] (play on תפתה, v. supra) כל המִתְפַּתֶּה ביצרו יפול שם whosoever is carried away by his evil desire falls into it (Gehenna). Yalk. Is.

l. c.—Keth. IV, 1 נערה שנתפתתה וכ׳ if a young girl has been seduced (v. נַעֲרָה); a. fr.—3) *to insinuate one's self, to make one's self popular.* Esth. R. introd. (play on אפתם, Ezra IV, 13) אפי׳ דברים שהמלכות מתפתה בהם וכ׳ even with those things by which the (Roman) government makes itself popular, as theatres and circuses, it does harm.

פְּתֵי I, פְּתָא ch. same, *to be wide, open.* Targ. Is. LX, 5 (h. text רחב).—Part. פָּתֵי (פָּאתֵי); f. פַּתְיָא; *pl.* פַּתְיָן, פַּתְיָין. Targ. Ps. CIV, 25 פָּתֵי constr. (some ed. פָּא; ed. Lag. פתאי, corr. acc.). Targ. Y. Gen. XXXIV, 21 פַּתְיוּת constr. Targ. Jer. LI, 58. Targ. Ps. CXIX, 96. Ib. XXV, 17; a. e.

Af. אַפְתֵּי *to widen.* Targ. O. Gen. IX, 27 יַפְתֵּי (some ed. יַפְתְּ). Targ. Ex. XXXIV, 24. Targ. Deut. XII, 20; a. fr.

Pa. פַּתֵּי *to persuade, seduce.* Targ. Prov. VII, 21 תְּפַתְּיֵהּ (some ed. תְּפַאתְיֵהּ).

פְּתֵי II m. constr. (preced.) *widening,* 1) פ׳ ירכא (cmp. patella) *knee-pan.* Targ. Gen. XXXII, 26 (Y. II כף); ib. 33.—2) *width, distance.* Ḥull. 139b שיתסר דרי בפ׳ מילא sixteen rows, each extending over one mile.—3) פ׳ רמשא, v. אַפְתָּא II.

פֶּתִי m. (b. h.; פָּתָה) *one easily persuaded, credulous; inexperienced, simple; fool.* Midr. Prov. to I, 4 אמר שלמה פ׳ הייתי וכ׳ Solomon says, I was simple, and the Lord has &c. Ex. R. s. 3 beg. (ref. to Prov. XIV, 15) מהו פ׳ נער שכן וכ׳ *pethi* means (here) a lad, for in Arabia they call a lad *pathia* (v. next w.); אין פ׳ אלא לשון פתוי *pethi* has the meaning of being enticed (with ref. to Ex. XXII, 15). Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8 מכתש של פ׳ (ed. Zuck. פתין, read: פַּתְרִין) *pl.*) the fool's mortar (v. Prov. XXVII, 22,) *an implement of torture* (v. חֲמוֹר).—*Pl.* פְּתָאִים, פְּתָאִין, פְּתָיִין, v. supra.

פַּתְיָא I ch. same, *inexperienced, child, lad.* Ex. R. s. 3, v. preced.; Gen. R. s. 87, beg. (ref. to פתאים, Prov. VII, 7) אלו חשבטים ... למיניקא פ׳ (some ed. פַּתְיָה) *p'thaim* means the tribes (sons of Jacob) ... in Arabia they call a child *pathia*; Yalk. ib. 145; Yalk. Prov. 940; Snh. 110b (ref. to פתאים, Ps. CXVI, 6).

פַּתְיָא II c. 1) part. f. of פָּתֵי.—2) *a wide earthen vessel, pot.* Gitt. 69b פ׳ דמוניני (masc.) a pot containing fish-brine. Ab. Zar. 16b; Ber. 50a; Pes. 88a; Meg. 14b אוּבְּנָא פ׳ thou black pot! (i. e. scholar with an unattractive appearance; cmp. Taan. 7a, quot. s. v. פַּאַר).—*Pl.* פַּתְוָתָא. Ab. Zar. 33b פ׳ דבי מיכסי (Ar. ed. Koh. פַּתְוָאתָא, oth. ed. פתיותא, read: פַּתְיָתֵי) pots of Be Mikhsé.—3) *open place, street.* B. Bath. 8a, v. פַּרְוָא I; (Rashi refers to פ׳ 2 *drinking vessel* at the well).—4) *enlargement.* Targ. Ps. CXVIII, 5, v. פּוּתְיָא.

פַּתְיָה, v. פַּחְיָא I.

פַּתְיוּתָא f. (preced. wds.) 1) *width, room;* פַּתְיוּת ידין *ample space.* Targ. O. Gen. XXXIV, 21 (ed. Vien. פְּתָרוּת; Y. פַּתְרִית תחומין, v. פֶּתִי I). Targ. Jud. XVIII, 10; a. e.—2) = פְּתָאָה *open space, street.* Targ. Ps. CXIX, 45 פַּתְיוּת (ed. Wil. פְּתָרוֹת, corr. acc.) the highway of the Law (h. text רְחָבָה). Targ. II Chr. XXXII, 6 (ed. Lag. פתאה). Ib. XXIX, 4 פַּתְאוּת (ed. Lag. פְּתָאַת, constr. of פְּתָאָה).—[Ab. Zar. 33b פתיותא, Ar., v. פַּתְיָא II.]

פְּתִיחַ m. (פָּתַח) *ploughed land, furrow.* Tosef. Peah I, 8 שלשה תלמים של פ׳ three ridges of a furrowed field; Y. ib. II, beg. 16d; ib. III, 17c top; Kil. II, 6; Tosef. ib. II, 13 שלשה טפחים של פ׳ (prob. to be read: תלמים). Ib. שלשה תלמים של פ׳; Y. ib. II, 28a top.

פְּתִיחָא, פְּתִיחַ I m. (part. pass. of פָּתַח) *open-eyed, seeing.* Targ. Y. Ex. IV, 11.—Lev. R. s. 22, a. e. והיה ההוא דין דהוה פ׳ and the seeing man led the blind man; וכ׳ he that was seeing became blind, v. פָּתַח. Gitt. 69a; a. e.

פְּתִיחָא II (פְּתִיחָה) m. (פָּתַח) [*opening,*] *preliminary legal proceeding,* esp. *summons to appear before,* or *to obey the decision of the court* under penalty of excommunication; *warrant.* R. Hash. 31b כתב פ׳ עילוית (Ms. M. 2 פיתקא) he wrote a warrant out against her. B. Kam. 112b פתיחה עילויה וכ׳ ... נטרינן ליה we wait for him a Monday and a Thursday and another Monday; if he does not appear, we write a warrant against him, giving him ninety days &c. Ib. והני מילי לשטיא אבל לפ׳ וכ׳ this is the case with reference to decreeing excommunication, but for writing a warrant (at the defendant's expense) it is not so (the court messenger's statement is not so valid as the testimony of two). Ib. 113a האי מאן דכתיב עליה פ׳ (Ms. M. דנקיט) if a warrant has been issued against a person; a. e.

פְּתִיחָת f. (פָּתַח) 1) *opening.* B. Kam. 49b (ref. to Ex. XXI, 33) אם על פ׳ חזיב על כרייה וכ׳ if he is responsible for opening a pit, how much more is he so for digging! Ib. וכ׳ על עסקי פ׳ for the act of opening &c. (the pit itself being on private ground). Ib. 50a. Pes. 54a פְּתִיחַת פי האתון the opening of the mouth of (Balaam's) ass; פ׳ פי הארץ the opening of the mouth of the earth (to swallow Korah). Sabb. 129a, v. חֻבַּר. Gen. R. s. 13 בזו פ׳ ובזו פ׳ with reference to the one (sustenance) *opening* (the stem פתוח) is used (Deut. XXVIII, 12), and with reference to the other (resurrection) *opening* is used (Ez. XXXVII, 12); a. fr.—2) פְּתִיחַת נדר (v. פָּתַח) *offering reasons for regretting a vow.* Y. Ned. VIII, end, 41a; Y. Naz. VII, 52a top; a. e.—3) *introduction to a lecture, text.* Cant. R. to I, 2 רבנן עבדין יתהין פ׳ ליויהי וכ׳ the Rabbis used them (the verses Cant. I, 2 sq.) as a text for a lecture on Vayhi &c. (Num. VII).—4) v. preced.

פְּתָיָא, v. פְּתָיָא.—[Y. Shek. II, end, 47a בר פ׳, v. פְּדָיָה.]

פַּתְיָתָא, pl. of פַּתְיָא II.

פְּתִיל m. (b. h.; פָּתַל) 1) *twisted thread, border, edge.* Gen. R. s. 85 (ref. to יפתולך, Gen. XXXVIII, 18) זו סנהדרין שהן מצויינין בפ׳ this refers to the Sanhedrin that is distinguished by the (blue) cord (v. תְּכֵלֶת). Sifré Num. 115 (ref. to Num. XV, 38) על מקום האריג ולא על מקום פ׳ the show-fringe must be attached to the woven part of the garment, not to where the edge begins. Men. 39b פ׳ ביריעה the cord must be twisted, opp. גדיל plaited; a. e.—2) *the*

twisted rim of an earthen vessel; צמיד פ׳ *closely covered with a lid.* Sifré Num. 126 (ref. to Num. XIX, 15) פ׳ זה הצורתם צמיד זה הדופק (not חצוצתם) *pathil* is the neck of the vessel, *tsamid* the lid; Yalk. Num. 762 פתוח זה העורף וכ׳ (corr. acc.). Ib. צ׳ פ׳ וכ׳ (ב)מצילין they keep uncleanness off when closely covered, though lying in a tent where there is a corpse. Gen. R. s. 39 ... מוקפת צ׳ פ׳ צלוחית a bottle closed with an air-tight lid. Ḥull. 25ª; a. fr.—Tosef. Kel. B. Kam. VII, 7 מפני שהוא פ׳ ולא צמיד because a tin rim is twisted, but not close.

פְּתִילָא, v. פְּתִילְתָּא.

פְּתִילָה f. (preced. art.) 1) *twisted cord, wick.* Sabb. II, 1 פְּתִילַת האידן a bast wick; חמדבר פ׳ the wick of the desert, v. שְׁבָרָא. Ib. הבגד פ׳ the wick made of rags of a garment. Ib. 5 חוץ מן הפ׳ except when he has the intention of saving the wick; a. fr.—*Pl.* פְּתִילוֹת. Ib. 20ᵇ עד כאן פסיל פ׳ so far the Mishnah refers to wicks unfit for use on the Sabbath. Ib. 21ᵇ; a. fr.—Gitt. 58ª בנר שתי פ׳ two wicks in one lamp (euphem. for adultery).—2) *string; bar.* Snh.VII, 2 הפ׳ וכ׳ ומדליק את and (the executioner) lights (heats) the string and throws it into his mouth; expl. ib. 52ª של אבר פ׳, v. אֶבֶר; Y. ib. VII, 24ᵇ bot. של בעין פ׳ a bar of plumbum album; (oth. opin.) של נפט פ׳ a wick dipped in naphtha. Yeb. 6ᵇ בישול פ׳ boiling (melting) a bar of lead; Sabb. 106ª. Ned. 49ᵇ שהן דומין לפ׳ של אבר (not לפתילתא) which burn in the stomach like a molten bar of lead.

פְּתִילָא, פְּתִילְתָּא ch. same, *wick; bar.* Y. Sabb. II, 4ᵈ top נסב פ׳ used a wick dipped in unclean T'rumah; a. e. [Ned. 49ᵇ, v. preced.]—*Pl.* פְּתִילָתָא. Y. Sabb. l. c. אנא צבע פ׳ בי חולא (not מן) I dip wicks in vinegar (of T'rumah). Gitt. 69ª וניגדול תרתי פ׳ let him twist two strings; a. e.

פִּתִּילְתָּה, Y. Kil. I, 27ª top, v. פְּסִילְתָּא.

פְּתִין m. (פָּתָה) *the principal* or *king-beam*, common to two adjoining buildings, opp. to ראשים the cross-beams. Neg. XIII, 2 בית הבנוי ראש ופ׳ if a (twin-) house is built with cross-beam and king-beam common to both compartments.—[Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8 פתין ed. Zuck., v. פְּתִי.]

פְּתִירָה pr. n. m. = בְּתִירָה. Tosef. Naz. V, 1 יהודה בן פ׳ ed. Zuck. (Var. ב׳); Tosef. Ohol. IV, 14 פתירוש (Ḥull. 54ª ב׳; v. Fr. Darké, p. 97). Tosef. Sot. V, 13; VI, 1 בן פכורי (Var. פטירי). Tosef. Eduy. III, 2 יהושע בן פ׳; ib. שמעון בן פ׳ (Eduy. VIII, 1 sq. ב׳); Y. Shek. III, 47ᶜ פתירא.

פתירוש, v. preced.

פְּתוֹרִי, Nidd. 20ª Ar., v. פְּתוֹרָא I.

פְּתִית m. (פָּתַת) *broken piece.*—*Pl.* פְּתִיתִין, פְּתִיתִים. Men. 75ᵇ (ref. to Lev. II, 6) אותה לפ׳ ולא פְּתִיתָהּ לפ׳ thou shalt break it in pieces, but not a piece of it again in pieces (v. פת). Ib. VI, 4 (75ᵇ) וכולן פתיתין בכזית Ms. M. (Bab. ed. פתיתן; Mish. וכולן כזיתים; Mss. פְּתִיתָן) and all of them must be broken in pieces of the size of an olive; Y. Ber. VI, 10ª bot. Men. 18ᵇ תורת פ׳ the duty of breaking in pieces; a. e.

פְּתִירָה f. (preced.) *breaking in pieces.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII וכל פ׳ בכזתים, v. preced. Men. VI, 4 אין בהם פ׳ נקיבות require to be broken in pieces; no breaking in pieces is applied to them; Sifra l. c.; a. e.—B. Kam. 19ᵇ bot. בבהמה ופ׳ Ar. s. v. פת (ed. ובפתורא) it means a domestic animal when it ate pieces in a broth.—*Pl.* פְּתִירוֹת *the function of the breaking in pieces of the meal-offering.* Men. 18ᵇ; Ḥull. 132ᵇ.

פָּתַת *to break, distribute; to stir, knead.* Gen. R. s. 4, end נטל ... ופָּתָן זה בזה the Lord took fire and water and worked them into each other; (Ḥag. 12ª וטרפן). Gen. R. s. 10, beg., v. פְּקַעַת.—*Part. pass.* פָּתוּת, *pl.* פְּתוּתִים, פְּתוּתִין *a) worked up, mixed.* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 11 (ref. to Ex. IX, 24) אש וברד פ׳ זה בזה fire and hail worked into each other; Yalk. Job 912.—*b) variegated.* Neg. I, 2 הפ׳ שבשלג וכ׳ the variegation of the snow-white leprosy looks like red wine mixed with snow (before the latter is dissolved); הפ׳ שבסיד וכ׳ the variegation of the lime-white leprosy looks like red wine mixed with milk (before being stirred); Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2.

פְּתַךְ ch. same. Targ. Y. Gen. XVIII, 6 פְּתוֹכֵי (not פְּתוּכֵי; h. text לושי).—Part. pass. פְּתִיךְ; f. פְּתִיכָא; *pl.* פְּתִיכֵי, פְּתִיכִין; פְּתִיכָן. Targ. Y. Ex. XXIX, 23; 40. Targ. Y. Lev. II, 4, sq. Targ. Job XXV, 2 ed. Lag. (ed. Wil. פְּתָכִין, corr. acc.); a. e.—Nidd. 7ª פתיכא בחו תרומה T'rumah is kneaded up with them. Pes. 63ª פתיכי ביה מילין circumcised persons were included in the act of slaughtering.

פַּתְכָא, פַּתָּכָא m. (preced.) 1) *mixture.* Targ. Y. Gen. II, 7.—2) *bundle.* Ḥull. 105ª, v. אוּפֵּי; B. Mets. 30ᵇ.

פַּתְכוּמְרִין* m. (comp. of פתך, v. preced. wds., a. כּוּמָרִין, v. כּוּמָרָא; v. Syr. פתכא, P. Sm. 3342) *embroidered cloth over the heads of idolatrous statues.* Targ. Ez. XIII, 18 ed. Lag. (ed. פת כומרין, some ed. פת גומרין, corr. acc.; h. text מספחות); ib. 21. Ib. XVI, 16.—[Targ. Zeph. I, 5; Targ. Am. V, 26, v. פְּתַכְרָא.]

פַּתְכָרְיָתָא f. pl. (פְּתַךְ) *variegated trinkets* (of glass). Kidd. 9ª, v. חוּמְרָא II.

פְּתַכְרָא m. (also *pl.* form פְּתַכְרֵי) (denom. of פתכא, v. פַּתְכוּמְרִין) [*painted thing,*] a contemptuous expression for *idol.* Targ. Am. V, 26 פְּתַכְרֵיכוֹן ed. Lag. (ed. פת כומריכן; h. text מלככם). Targ. Zeph. I, 5 פַּתַכְרֵיהוֹן ed. Lag. (some ed. פת כומריהון; h. text מלכם). Targ. Is. VIII, 21 פַּתַכְרֵיהּ (h. text מלכי).—[For another derivation of our w., see Fl. to Levy Targ. Dict. II, 574².]

פָּתַל (b. h.; cmp. פָּשַׁל) *to twist.* Men. 39ᵇ עשה גדיל ופוֹתְלֵי־הוּ מתוכו make a fringe and twist a part of it; Yeb. 5ᵇ וחוּא ופָתְלֵהוּ. Tanḥ. Sh'laḥ 15 (expl. פתיל, Num. XV, 38) צריך ושתים and one must twist them. Gen. R. s. 94 (play on שהיו מְפוּתָלִים ד״א שהיו פותלין על ע״ב נרי [read: נפתלי]) they

(the sons of Naphtali) were perverted; another explanation, they twisted (wove curtains) on seventy two leashes, v. נִיר IV.

Pi. פִּיתֵּל same, trnsf. *to pervert.* [Sifré Deut. 308 מפתלו, read with Yalk. ib. 942 מפסלו, v. פָּסַל.]—Part. pass. מְפוּתָּל; *pl.* מְפוּתָּלִים, מְפוּתָּלִין. Gen. R. l. c. (some ed. מיופתלים *Hof.*), v. supra.

פְּתַל ch. same; *Pa.* פַּתֵּיל *to pervert.* Part. pass. מְפַתַּל; *pl.* מְפַתְּלִין. Targ. Prov. II, 15 (ed. Wil. מְפַּי *Ithpa.*; h. text נלוזים).

פַּתְלָגָא, v. פַּתְלָנָא.

פַּתְלָן m. (preced. art.) *perverter.*—*Pl.* פַּתְלָנִים. Yalk. Deut. 942 (not פלת׳); v. פַּתַלְתּוֹל.

פַּתְלָנָא (פַּתְלָגָא) ch. same. Targ. Y. II Deut. XXXII, 5 (not פתלגא).

פַּתְלְתּוֹל m. (b. h. פַּתַלְתֹּל; reduplic. of פתל) *perverse; perverter.*—*Pl.* פַּתְלְתּוֹלִים. Sifré Deut. 308 (ref. to Deut. XXXII, 5) עוקמנים אתם פ׳ אתם you are tricksters, you are perverters; (Yalk. ib. 942 פתלנים, v. פַּתְלָן).

פִּתְמְנָאי*, read: פִּירְתּוּנָאֵי m. pl. (denom. of פֶּתֶן) *adder-like.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 33, v. פֶּתֶן ch.

פִּתָּן, Tosef. Kel. B. Bath. IV, 8, read: כַּפָּן.

פֶּתֶן m. (b. h.; פתן, cmp. פתל, *to wind*) *asp, adder.* Num. R. s. 19 אפי׳ נְשׁוּךְ פ׳ ועקרב וכ׳ even he who was bitten by an asp or a scorpion, &c. (was cured when looking at the brazen serpent); Yalk. ib. 764; Tanḥ. Huck. 19 נשוך מפ׳ וכ׳. Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 33) [read:] אלו הראשונים שבכם שהם כפ׳ חזה אכזרי that means the foremost among you who are like the asp, the cruel; Yalk. ib. 946; a. e.—*Pl.* פְּתָנִים. Pirké d'R. El. ch. XIV מרורת פ׳ ומות וכ׳ the venom of asps and death are in its (the serpent's) mouth; Yalk. Gen. 27.

פִּתֶּן, פִּתְנָא, פִּי׳ ch. same. Targ. Is. XI, 8 חוי פתן (ed. Wil. פְּתָן) a winding serpent (h. text פֶּתֶן). Targ. O. Gen. XLIX, 17 (h. text שפיפן); a. e.—*Pl.* פִּתְנִין, פִּי׳. Targ. O. Deut. XXXII, 33 ed. Berl. (oth. ed. פִּתְנֵי, פִּתְנֵי, פִּתְנֵי; Y. I פִּיתוּנָא; v. פתמנאי).

פֶּתַע (b. h.) *coming unawares, sudden.* Num. R. s. 10, v. פִּתְאוֹם.

פִּי׳, פִּרְפּוּת m. (next w.) *breaking, smashing.*—*Pl.* constr. פִּרְפּוּחֵי, פִּי׳, only in ביצים פ׳ mashed eggs, a phrase for *confusion.* Cant. R. to II, 5 יש כאן פ׳ ב׳ there is a confusion (of names) here; Y. Snh. XI, 30ᵇ bot.

פִּתֵּפֶת (reduplic. of פָּתַת) *to break, smash.*

Hithpa. הִתְפַּתֵּפֶת *to be broken, crumbled.* Y. Kil. VII, beg. 30ᵈ הרין רכיכה מִתְפַּתֶּפֶת הוא the soft rock crumbles (and the seeds above suck from the vine under it; R. S. to Kil. VII, 1 מתפתחת).

פָּתַק *to divide, distribute,* esp. *to dig* or *open a channel.* Y. Snh. IX, 27ᵃ אמת המים עליו וכ׳ פ׳ if he opened a sluice near a person, and the water came and swept him off. Tosef. Sabb. I, 23 פּוֹתְקִין מים לגינה וכ׳ you may conduct water into a garden on the eve of the Sabbath shortly before dark &c.; Bab. ib. 18ᵃ; Y. ib. I, 3ᵈ bot. Tosef. B. Kam. II, 6 אילו הפותקין ביבריהן וכ׳ those who conduct their gutters . . . into the public road. Gen. R. s. 16, v. מַגְרוֹפִית. Tem. 12ᵃ [read:] ופוֹתְקָן למקוה ... מלא he may draw a quantity of nineteen S'ah of water and let it run through a gutter into the bath. Yalk. Prov. 961 כיון שפְּתָקָהּ when he cut its supply off by diverting the channel; Yalk. Gen. 16 שפיסקה; Gen. R. s. 10 שפסקה; a. e.

Pi. פִּיתֵּק same. Ib. s. 51, end (ref. to Deut. II, 9) אבל אתה מְפַתֵּק הנהרות וכ׳ but you may divert their rivers.—Denom. הֶפְתֵּק, פִּיתֵּק.

Nif. נִפְתַּק *to be cut off, divided*; esp. *to be conducted, diverted.* Tosef. Mikv. III, 6 ונִפְתְּקוּ ובאו לחברו ed. Zuck. (oth. ed. ונפסקו) and the water of one pond was diverted and came into the other pond; ib. 5 ונפתקו R. S. to Mikv. III, 1 (ed. ונפסקו).

פִּתֵּק I ch. same, v. פִּיתְּקָא.

פָּתַק II *to aim, thrust.* Targ. II Chr. X, 18. Targ. Y. I Gen. XLIX, 8; a. fr.—[Targ. Y. II ib. VIII, 22 פתקין some ed., read פַּסְקִין.]—Snh. 95ᵃ בה גירא פ׳ he shot an arrow at him. Ib. פָּתְקָהּ ביריש מוחא וכ׳ (not פסקיה) he threw it (the distaff) on the top of her head and killed her. Gitt. 68ᵇ פתקיה ארבע וכ׳ he hurled him a distance of four &c.; Ab. Zar. 17ᵇ; a. e.

פֶּתֶק, v. פִּיתֵּק.—[Tosef. Ab. Zar. IV (V), 12 מן הפ׳, v. הֶפְתֵּק.]

פִּתְקוֹנָא, פִּתְקָא, v. sub פִּיתֵּק.

פָּתַר (b. h.; cmp. פָּשַׁר) [*to divide, spread,*] *to solve; to interpret.* Ber. 55ᵇ כ״ר פּוֹתְרֵי חלומות וכ׳ twenty-four interpreters of dreams existed in Jerusalem, ומיה שפ׳ לי זה לא פ׳ וכ׳ and not two of them interpreted my dream alike. Pesik. Par., p. 33ᵃ קרא בפרשת פרה פ׳ explained the verse (Ps. XII, 7) as referring to the lesson concerning the red cow; Num. R. s. 19; a. fr.

Nif. נִפְתַּר *to be interpreted, solved.* Ber. l. c. חלום שנ׳ וכ׳ a dream which was interpreted in a dream. Y. Shek. IV, 48ᵇ תִּיפָּתֵר שפידין וכ׳ it may be explained that they redeem unblemished sacrifices, and when afterwards they are blemished, (the money paid for them is secularized). Y. Ber. VII, 11ᵃ bot. תיפתר כר׳ וכ׳ the difficulty may be solved in agreement with R. Ishmael's opinion; a. fr.

פְּתַר I ch. same. Targ. Y. II Gen. XL, 12; 18. Targ. Y. Num. XXII, 5 בפדן ... פְּתוֹר חלמיא in Paddan which is named Pethor after him (Balaam), 'interpreter of dreams'; Targ. Y. Deut. XXIII, 5 מן פְּתוֹר חלמיא (corr. acc.).—Tam. 32ᵃ בחד פְּתַרְנָא לך ... כל whatever you asked of us, we all explained in the same way. Keth. 107ᵇ פַּתְרִיתוּ בה כילי האי have you gone so far in your interpretation? Y.

Ber. II, end, 5d רכיל אנא פְּתַר וכ׳ (= לְמִפְתַּר) I can explain this in agreement with the opinion of &c. Pesik. Shek., p. 10b ורבנן פַּתְרִין קרא בדואג וכ׳ and the Rabbis explain this verse (Ps. III, 3) as a reference to Doeg &c.; a. fr.

Pa. פַּתֵּר *to mollify, steep* (in water &c.). Y. B. Mets. IV, end, 9d חוה מְפַתֵּר וכ׳ v. סַרְהוּתָא.

פְּתַר II, פִּתְרָא, פִּי׳ I m. (preced.) *solution, interpretation.* Y. Ber. I, 2d bot., a. fr. פ׳ לה וכ׳ there is an explanation for it (you can meet this difficulty by saying), that it refers &c. Tam. 32a מילתא דא אין לה פ׳ this problem is insolvable. Yeb. 97b [read with Ar.] נישל לכו סתר פ׳ we shall ask you something too mysterious for solution. Y. Shebu. I, 32c sq. פתר לה פ׳ חורן offered a different solution for it. Y. Dem. VII, end, 26c אין לך אלא כהדין פי׳ קדמיא there is nothing left to thee but to agree with the first interpretation. Y. Naz. V, 53d bot. כפתרה דר׳ ירמיה as R. J. has explained it; a. fr.— *Pl.* פְּתָרִין, פִּתְרָנִיא, פִּתְרָנִיָּה, פִּי׳. Y. Erub. IV, end, 22a פתר לה תרין פ׳ offered two explanations. Y. Peah IV, 18b top פתר לה באילין פ׳ he explained it in accordance with those explanations (given above); Y. Gitt. VIII, 49c top פתרייתא (corr. acc.).

***פִּתְרָא, פִּי׳ II** m. (cmp. פְּתוֹרָא I. a. פַּתְיָא II) a certain kind of *wine vessel.*—*Pl.* פִּתְרַיָּא, פִּי׳. Y. Ab. Zar. II, 41c top באילין פ׳ דברבייא concerning those large vessels (used by gentiles).

***פִּתְרוֹן I** m. (cmp. preced.) *plate, tablet, merchant's dish* (in which the various coins are arranged). Tanḥ. Ki Thissa, ed. Bub. 1 (expl. אגן חסחר, Cant. VII, 3, with play on סחר and סחר) פ׳ של פרגמטיא וכ׳ the plate used in business, whatever one needs, comes out of it; [read:] ואין חלשון אגן אלא לשון פ׳ and the word *aggan* means dish (ref. to Ex. XXIV, 6); Yalk. Cant. 992 פתרין.

פְּתָרוֹן II m. (b. h.; פָּתַר) *interpretation.* Ber. 55b כל אחד . . . ופ׳ חלומו וכ׳ each was shown his own dream and the interpretation of the other man's dream. Gen. R. s. 89; a. e.

פִּתְרוֹנָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XL, 12; 18. Ib. יפתרוני דחילמא, read: ופִּתְרוֹנֵיהּ.—Gen. R. s. 89 כאן חלמא ופתרונה ידע . . . חלמא ופתרוניה here (in Pharaoh's case) he knew the dream and wanted its interpretation of him (Joseph), but there (in Belshazzar's case) he wanted to be told the dream and its interpretation; Yalk. ib. 147 ופתרניה (corr. entire passage accordingly).

פתרין, Yalk. Cant. 992, v. פְּתוֹר I.

פְּתָרָן m. (פתר *to spread, relax*; v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 574[2]) *weak, lean.* Targ. Ps. CIX, 24 (h. text כחש).—*Pl.* פְּתָרָנִין. Targ. Y. I Num. XIII, 20 (Ar. אפתרין; h. text רזה).

פַּתְרָנוּתָא f. (preced.) *leanness.* Targ. Ps. CVI, 15 (h. text רזון).

פתרניה, Yalk. Gen. 147, v. פִּתְרוֹנָא.

פִּרְשָׁנָן, פַּתְשָׁנָן m. (late b. h.; Persian) *repetition, copy, abstract.* Targ. O. Deut. XVII, 18 פתש (ed. Berl. פִּרְשַׁנָּן); Targ. Josh. VIII, 32 (ed. Lag. פי׳; h. text משנה). Targ. Ps. LX, 1 פִּרְשָׁנָן (h. text מכתם). Targ. II Chr. XXIV, 27 (h. text מדרש). [Targ. Esth. III, 14, a. e. translates our w.: דיטגמא *ordinance*, v. Oppert Rev. des Et. Juives XXVIII, p. 40; v. אַנְטִירָפִין.]

פַּתְשֶׁגֶר, פַּתְשַׁגַּר m. (preced.) *second in rank* (h. משנה). Targ. I, II Esth. X, 3. Targ. II Esth. VII, 9.

פָּתַת I (b. h.) *to break, crumble.* Men. III, 2 . . . לא פ׳ או שפָּתָתָן וכ׳ if he omitted to break the meal offering to pieces, . . . or he broke them (the large pieces) into many small pieces, v. פַּת. Ib. VI, 4 (75b) וכולן פּוֹתְתָן Bab. ed., v. פָּתִית. Num. R. s. 7 ואוכלין פכסמין ופּוֹתְתִין בתוך וכ׳ (not ופיותין) and we ate biscuits and broke them into the soup; a. fr.

***פְּתַת** ch. (preced.) *to break off, diminish.* Part. פָּתֵת. Targ. Ps. XIX, 3, v. פְּתַת.

***פָּתַת II** (v. פְּתָת) *to persuade, seduce.*—Part. pass. f. פְּתוּתָה. Y. Keth. I, beg. 24d ספק אנוסה ספק פ׳ there being a doubt whether she was outraged or seduced; [prob. to be read: פְּתוּיָה.]

פְּתָתָא, v. פִּיתָתָא.

פתתה, Y. Keth. XII, 35a top, v. גּוּבְתָא.

צ

צ *Tsadé* (*Sadé*), the eighteenth letter of the alphabet. It interchanges with ז, ט a. ס, q. v.; dialectically with ע, q. v.

צ׳, as a numeral letter, *ninety*, v. א׳.

צָאֵד, v. ציד ch.

צָאַד, v. צאר.

צְאָה, v. צוֹאָה.

צָאוִי, v. צֵוִי II.

צָאַת, צאר (v. צוֹאָה) *to soil.* Part. pass. צָאוּי *dirty, unwashed (wool).* Tosef. Ḥull. X, 5 (ed. Zuck. צוֹר), v. צוֹאֵר.

Pi. צָאֵה *to treat as excrement.* Y. Sabb. IX, 11d (ref. to צֵא, Is. XXX, 22, v. LXX) צָאִיהוּ גבלהו, v. גָּבַל; Y. Ab. Zar. III, 43a bot. צָאֲהוּ.

צֹאִי, v. צוֹאִי.

צָאִי m. = h. צוֹאִי, *soiled, unwashed.*—*Pl.* צָאִין. Y. Ter. XI, end, 48[b] על ידי דמניחון צ׳ וכ׳ because they (the mourners) wear unwashed garments, they do not hesitate to handle lamps themselves, opp. נקיין; ib. צוֹאִין (h. form). Y. Taan. I, 64[c] top לבשה מאנין צואין she wore soiled garments; ib. צָאִיין. Lev. R. s. 5, end מניח צואין (some ed. צואן, corr. acc.) his garments unwashed; a. e.

צָאִיר, v. צוּר II ch.

צאן f. pl. (b. h.) *flock, small cattle.* Gen. R. s. 73 צאנו של לבן Laban's flock. Ib. s. 42 אם אין תישים אין צ׳ אם אין צ׳ וכ׳ where there are no bucks, there is no flock, and where there is no flock, there is no shepherd; Lev. R. s. 11; Esth. R. introd.; a. fr.—צ׳ ברזל, v. בַּרְזֶל.

צֵאֲצָאִים m. pl. (b. h.; צָצָא) *offspring.* B. Mets. 107[a] (ref. to בצאתך, Deut. XXVIII, 6) שיהו צֵאֲצָאֵי מעיך כמותך that the offspring of thy bowels be like thee; Taan. 6[a]; a. e.

צָאַר, v. צוּר II ch.

צָאֲרֵי, v. צְרֵי.

צָאתָא f. = h. צוֹאָה, *filth, turpitude.* Targ. Prov. XXX, 12. [Ib. XI, 7 some ed., oth. עָאתָא.]

צָב I m. (b. h.; צבב *to swell, be soft*, cmp. צָבָה) a species of *lizard.* Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5 (ref. to Lev. XI, 29) [read:] חצב זה חצב למינהו לרבות מינים של צב *tsab* means the species of lizard, 'after its kind' is to include the sub-species of lizard; Ḥull. 127[a], v. חֲבַרְבָּר. Ib. נחש שהוא כרוך על החצב a serpent wound around (coupling with) a *tsab.* Ex. R. s. 15, end; a. e.—Num. R. s. 12 (ref. to צב, Num. VII, 3) אין צב אלא מצויירות *tsab* means here (wagons) painted in the colors of the lizard; Cant. R. to VI, 4 צוויינות, Yalk. Num. 713 צב מצויינות (corr. acc., and add צב).

צָב II m. (b. h.; preced.) *bolstered litter*; עגלות צב *upholstered wagons.* Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. טָקַס a. אַסְקַפְּסַטְרִי; a. e.—*Pl.* צִבִּים. Yalk. Is. 372.

צְבָא (**צַבָּא**) ch. = צָב I. Targ. O. Lev. XI, 29 (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).

צְבָא, v. צִיבָא.

צָבָא, צָבָא, v. צבי h. a. ch.

צָבָא m. (b. h.; צבא *to join, follow*; v. צָוָה a. צָבַת) *service; army, host.* Gen. R. s. 10 שלשה צבאים הן צ׳ לשמים there are three kinds of services, there is a service for heaven and earth (ref. to Gen. II, 1); צ׳ לתלמידים there is a service for students (ref. to Job XIV, 14); צ׳ ליסורים a service (message) for sufferings (ref. to ib. VII, 1). Ib. זכה צ׳ לו אם לאו צ׳ עליו if he is favored, a host (of divine powers) is for him; if not, a host (of hostile forces) is against him. Cant. R. to II, 7 (ref. to צבאות, ib.) בצ׳ של מעלה ובצ׳ של מטה by the host above (the angels) and by the host below (humanity). Ib. אם תשמרו ... כצ׳ של מעלה וכ׳ if you guard mine oath, I will make you resemble the host above; if not, I will make you resemble the host below (the animals). Keth. 3[b] דאמרי שר צ׳ בא לעיר it was said, a (Roman) general is coming to the place (and will seize things for his maintenance); a. fr.—*Pl.* צְבָאִים; (fem.) צְבָאוֹת. Gen. R. l. c., v. supra. Ib. הרבה צ׳ מינה וכ׳ the Lord has appointed many hosts (messengers) to revenge the wrongs &c. Cant. R. l. c. בשתי צ׳ וכ׳ he adjured them by the two hosts (v. supra). Ib. בצ׳ ... שעשו צבאוני וכ׳ 'by the hosts', that means the patriarchs who did my will &c. Num. R. s. 2 והם צְבָאוֹתַי and they (the Israelites) are my hosts. Ib. שהם היו צְבָאוֹתָיו וכ׳ they were his hosts, and he wanted to count them &c. Ib. כך צ׳ יש לו בעולמי וכ׳ so and so many troops have I that do my will; a. fr.—ה׳ צבאות (אלהים) *the Lord of Hosts.* Targ. Jer. V, 14; a. e.—Ber. 7[a].—[צְבָאִים, *pl.* of צְבִי, q. v.]

צַבְאוּת, v. צְבִי.

צְבָאתָא, v. צִיבְתָא.

צָבַת, v. צבי.

צִבְיוּתָא, צִבְיוּ f. (צבי) *will, desire; willingness.* Targ. Y. Lev. VIII, 15 (ed. Vien. צִבְיוֹ). Targ. Y. Gen. XXIV, 5. Targ. Job XXXI, 16 ed. Lag. (oth. ed. צַבְאוּת); a. e.—Yoma 86[b] בצ׳ נפשיה לקטלא נפיק וצ׳ ביתיה וכ׳ of his own free will he (I, the judge) goes to meet death (divine punishment for wrong judgment), and the desire of his household he does not do (he must neglect his own affairs), and empty-handed he comes to his home again; Snh. 7[b] ברעות נפשיה ... וצבי ביתיה וכ׳.

צְבוּעַ m. (צָבַע) 1) part. pass. of צָבַע, q. v.—2) [*the checkered,*] *tsabúʿa, leopard,* or *the striped hyæna* (?), v. אָפָא. B. Kam. 16[a] צ׳ זכר לאחר ... נעשה נקבה וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) the male *tsabúʿa* after seven years is changed into a female, the female ... into a bat; Y. Sabb. I, 3[b] bot. Gen. R. s. 7, end הצ׳ חוזה מטפה של וכ׳ the *tsabúʿa* is formed from a white drop, and has 365 colors. Tosef. B. Kam. I, 4; B. Kam. l. c.; Y. ib. I, end, 2[c]. Ib. בצ׳ זכר יש לו שיעה וכ׳ it refers to the male *ts.* which at certain times is as fierce as a lion; a. e.

צְבוֹעִים pr. n. (b. h. צְבֹעִים), צ׳ (הַר) *the mountain of Zeboim.* Ḥall. IV, 10 (Ms. M. צבירין, without הר); Bicc. I, 3 (Ms. M. צְבוֹעִין); [prob. identical with צבעים, near Ono, Neh. XI, 34).

צִבּוּרָא, צְבוּר, v. sub צִיבּוּר.

צְבוּרָתָא, v. צִבִּירָה.

צְבִיתָא, v. צִבּוּ.

צְבִי, (צְבַחַר) צִבְחַד m. (prob. fr. a root צבח, with format. ד or ר; cmp. next w., a. צָבַע I) [*a grab,*] *a little, few.* Targ. II Chr. XXIV, 24 (h. text מצער). Targ. Job XXXVI, 2 (h. text זעיר). Targ. Is. V, 18; a. fr.—Y. Ber. I, 3[b] top. מן גו דאינון צ׳ because they (the verses) are few; Y. Sabb. I, 3[a] bot. Y. Yoma VI, 43[d] אורכין צ׳ endure a little while yet. Gen. R. s. 49; Lev. R. s. 10, v. וְיתֵר; a. fr.—

Pesik. B'shall., p. 93[a] צצחר (corr. acc.).—[Editions vary between צבחר a. צבחר.]

צָבַט (b. h.) *to seize, grab; to handle.* Ḥag. 22[b] (expl. בית הצבירה, ib. III, 1) מקום שצובטו any part of a vessel by which you seize it. Ib. (שותתין) מקום שנקיי הרוח צובטין Ms. M. (ed. צובעין; Ar. s. v. בית הצבירה: שותתין; v. Rabb. D. S. a. l. note; Y. ib. III, 78[d] שהנקרים תופסין בו) that part of the vessel by which the cleanly seize it when drinking (under the rim); v. צָבַע I.

צָבְטָה, v. צְבִירָה.

צָבָה, צבי (b. h.; cmp. צָבָה) *to swell.* Y. B. Kam. VIII, beg. 6[b] אם כויו ... וצבת if one burnt a person with a heated spit on the palm of his hand, and it swelled; ib. על ראשו וצבת, (read וצבה) a. e.—[Ber. 6[b] לְצַפּוֹת Ar., v. צְבַת.]

Nif. נִצְבָּה same. Y. Sot. V, beg. 20[a] (line 20) מים מגולין שתה וכ' (ed. Krot. שתת ונצבית, corr. acc.) he drank uncovered water (poisoned by a serpent) and his belly was swollen. Ib. (line 25) שתת ונצבית she drank &c.

Pi. צִבָּה, צִבֵּא 1) *to cause to swell.* Lev. R. s. 17; Yalk. Ps. 808 [read:] ולא צִבִּיתִים, v. עוֹנָה II.—2) *to cause the appearance of being swollen.* Tosef. Peah IV, 14 המְצַבֶּה את כריסו he that feigns a swollen belly; Y. ib. VIII, 21[b] top המצבא את בטנו; Keth. 68[a] המצב.

צָבָא, צְבִי (cmp. צבת) [*to seize; to bend*; cmp. חָפֵץ,] with ב, *to find pleasure in, to choose, desire.* Targ. Y. Gen. XXXIV, 19 (h. text חפץ). Targ. Prov. III, 31 (h. text בחר). Targ. O. Ex. II, 21 (h. text יאל). Targ. Y. Deut. XXIII, 6 (h. text אבה); a. fr.—[Targ. Prov. II, 4 תצביה, ed. Wil., v. בְּצָא.]—Part. צָבֵי; f. צָבְיָא; *pl.* צָבְרִין, צָבְרָן. Targ. Prov. XI, 20. Targ. II Esth. I, 16. Targ. Prov. XXI, 25 (ed. Lag. עפרין, v. עֲפַר); a. e.—Tosef. Yeb. XIII, 1 ליח היא צביא וכ' she refuses to be married to him. Snh. 65[b] דמרי צ' the master has found pleasure (in that man); שבת נמי מרי צ' the Sabbath likewise (is distinguished, because) the Lord has chosen it. Y. Keth. VII, 31[c] ולא תְצַבֵּי, v. פּוּתְיָא; a. e.

צְבִי m. (b. h.; preced.; cmp. חֶפֶץ) 1) *desirable thing, beauty.* Tanḥ. Mishp. 17 (ref. to Jer. III, 19) ... נחלת צבי ארץ שנתאוו וכ' 'an inheritance of choice' ..., a land which the kings of the world coveted. Num. R. s. 23 (ref. to Ez. XX, 6, a. Jer. l. c.) חביבה עלי ארץ וכ' the land of Israel is more precious to me than &c.—*Pl.* צְבִיּוֹת. Yalk. Cant. 988 צְבִיּוֹתֵיהֶן, v. infra.—2) *deer, gazelle.* Keth. 112[a] (ref. to Jer. l. c.) א"י נמשלה לצ' מה צ' וכ' the land of Israel is compared to a deer, as the skin of a deer (when once taken off) cannot again cover its body, so cannot Palestine contain its fruits; Gitt. 57[a], v. חָזַק; Tanḥ. l. c.; a. e.—Tosef. Sabb. VII (VIII), 13 פסק צ' את הדרך וכ' a deer cut the way off before me (a superstitious omen); Snh. 65[b] צ' הפסיקו בדרך a deer cut him (me) off &c.—Y. Gitt. II, 44[b] bot.; Tosef. ib. II, 4 כתבו על קרן של צ' וכ' if he wrote a letter of divorce on the horn of a deer, and cut it off and gave it to her. Keth XIII, 2 חניח מיעותיו על קרן הצ' he has put his money on a deer's horn, i. e. he cannot reclaim the unauthorized expense; a. fr.—*Pl.* צְבָאִין, צְבָרִים. Sabb. 128[a]; Tosef. ib. XIV (XV), 8; Y. ib. XVIII, 16[c], v. חָצַב II. Gen. R. s. 31; a. fr.—Fem. צַבְיָה, צַבְרָה. Ḥull. 79[b], sq. Yalk. Cant. 988 למה ... כצ' שרבתה צביותיהן וכ' why is Jochebed likened to a hind? Because she reared the beauties of Israel (Moses and Aaron); a. e.

צְבִי ch. *desire,* v. צְבוּ.

צְבִיאָא, v. צַבְיָא II.

צְבִיָּה, v. צְבִי h.

צִבְיוֹן m. (preced. art.) *desire, pleasure.* Keth. 111[a] (ref. to צבי, Ez. XXVI, 20) ארץ שצבויני בה מתיה חיים וכ' the dead of the land in which I have my desire, shall be revived &c. (v. צְבִי 1). Gen. R. s. 10 (ref. to צבא Job VII, 1) וכל צבויני של וכ' and all the desire of man refers to what is earthly. Ex. R. s. 1 (play on הצבבה, I Chr. IV, 8) שעשה צבויני וכ' he did the will of the Lord; a. fr.—Ḥull. 60[a] כל ... בקומתם ... ברעתם ... בצִבְיוֹנָם נבראו all the works (animals) of creation were created in their full-grown stature, with their consent, with their pleasure (in their mission, with ref. to צבאם, Gen. II, 1); [Rashi: according to the shape of their own choice]; R. Hash. 11[a] (v. Ms. M., Rabb. D. S. a. l.).

צִי', צִבְיָנָא, צִבְיוֹנָא ch. same. Targ. Prov. X, 32. Ib. XI, 1 (ed. Lag. צביי'). Ib. 27. Targ. II Esth. III, 3; a. e.

צְבִיטָה f. (צָבַט) *seizing, handling*; בית הצ' that part of a vessel by which it is seized, *handle, neck, cavity* for the fingers, &c. Ḥag. III, 1 (20[b]) אחוריים ותוך ובית הצ' (Y. ed. ובית צביעה) (in vessels used for T'rumah) the back (outside), the inside, and the handle are considered as independent of one another (one becoming unclean does not affect the others). Ib. 22[b] בית הצ' Ms. M. (ed. חצבטה), v. צָבַט. Kel. XXV, 7, sq. R. S. (ed. צביט'). V. צְבִירָה.

צְבִיָּה, v. צְבִי h.

צִבְיָנָא, צִבְיוֹנָא, v. צִבְיוֹנָא.

צִבְיָתָא, v. צִיבְיָתָא.

צְבִיעָה I f. (צָבַע I) *handling*; בית הצ' that part of a vessel by which it is handled, v. צְבִירָה. Kel. XXV, 7 כל הכלים ... ובית הצ' all vessels have backs, insides and handling places (independent of one another, v. צְבִירָה); ib. 8 כיצד ... אחזו בבית צְבִיעָתוֹ וכ' how is this? If one's hands are clean, and the back of a cup is unclean, and he seizes it by its handling place. Ib. נטילתו באחת צביעתו באחת that which is taken up with one hand (at one special place) has one handling place (for the purposes of levitical cleanness); מקום אחיזתו שם צבישתו at whatever place a vessel is taken hold of, there is its handle. Y. Ḥag. III, 78[d] bot.; a. fr.

צְבִיעָה II f. (צָבַע II) *dyeing.* Men. 42[b] בעינן צ' לשמה the show-fringe must be dyed for that purpose (to be

used for *tsitsith*). Y. Shebi. VII, beg. 37[b]. Y. Sabb. VII, 10[c] top מה צ' הייתה במשכן what dyeing was there at the preparation of the Tabernacle (to serve as a standard for forbidden Sabbath labors)?; a. e.

צְבִיעִין, v. צְבוּעִים.

צְבִיר, v. צְבַר.

צְבִירָה f. (צָבַר) *piling up, pile.* Ohol. XVII, 3 צְבִירַת הכצמות (Var. צְבוּרַת), v. לְטוּמְיָא.—[Tosef. Kel. B. Mets. V, 13 צבירה, צבירות, v. II. צְפִירָה.]

צְבִיתָה f. (v. צְבָת) *handling tongs.*—*Pl.* צְבִיתוֹת. Y. Erub. X, end, 26[d], v. צְבָתָא.

צְבִיתָא, v. צַבְתָּא.

צְבִיתִים, Yalk. Ps. 808 אלו לצ' v. צִיר.

צָבַע I (cmp. צָבַט) *to seize, handle.* Ḥag. 22[b] ... שנקיי צוֹבְעִין ed., v. צָבַט.

Hif. הַצְבִּיעַ (denom. of אֶצְבַּע) *to raise one or more fingers* for the casting of lots. Yoma II, 1 הַצְבִּיעוּ ... הממונה the superintending priest said to them, raise your fingers; Tam. 28[a]; Y. Yoma II, 39[d] top, expl. הוציאו אצבע.

צְבַע ch. same; *Pa.* צַבַּע, with פריסא (v. preced. *Hif.*) *to cast lots.* Targ. II Esth. III, 7; IX, 24.

צָבַע II (cmp. טָבַע I) *to dip; to dye.* Orl. III, 1 בגד שצבעו וכ' a garment which one dyed with shells of fruits forbidden as *'Orlah* (v. עָרְלָה). Sabb. VII, 2 והצובעו and he who dyes it (the wool). Ib. 75[a], sq., a. fr. משום (חייב) צובע he is guilty because it is an act coming under the category of dyeing; a. fr.—[Y. Sabb. VI, 7[d] ציבעין חותבן, read: צבשונין או זהובין, v. צָבְעוֹן.]—V. צוֹבֵעַ.—Part. pass. צָבוּעַ f. צְבוּעָה; *pl.* צְבוּעִים, צְבוּעִין; צְבוּיוֹת. Gen. R. s. 96, v. פּוּרְפִּירָקָא. Num. R. s. 2 נפה שלו צ' אדום his flag was red-colored. Meg. IV, 7 מי שהיו ידיו צ' וכ' he whose hands are spotted from handling woad; a. fr.—Sot. 22[b] הצ' the painted (hypocrites), v. פָּרוּשׁ.—V. צָבוּעַ.

צָבַע ch. same, *to dip; to dye.* Targ. Y. Ex. XII, 22 Ar. (ed. טמש; h. text טבל). Targ. Y. II Lev. IV, 6 וְיִצְבּוֹעַ.—Y. Sabb. II, 4[d] top, v. פִּתִּילְתָּא.—Y. Taan. IV, end, 69[c] חוה צ' פרסתיה וכ' dipped his bread in ashes. Koh. R. to VII, 11 חוה צ' חדא וכ' dipped one of his fingers in blood of a swine. Y. B. Kam. IX, 6[d] bot. א"ל צבעיה סומק וצבעיה אוכם if he told the dyer, dye it red, and he dyed it black; אילו צבעתיה סומק וכ' if thou hadst dyed it red, it would have been worth &c. Men. 42[b] ... הא היכי צבעיתו לה how do you dye the purple-blue?; a. e.

Pa. צַבַּע same, *to dip, immerse.* Targ. O. Lev. XIII, 6 (Y. וְיִצְבַּע) *Pe.*; h. text כבס). Ib. XIV, 9; a. fr.

Ithpa. אִצְטַבַּע *to be dipped, immersed; to be soaked.* Ib. XIII, 58. Targ. Cant. V, 2.

צֶבַע m. (b. h.; preced.) *dye, color; dyed material.* Sifra B'har, ch. I לצבוע בה צ' to use it for dyeing. Arakh. VI, 5 (24[a]) צ' שצבעו לשמן (not שצבנן) dyed cloth which he had dyed for them (his wife and children). Mikv. VII, 3 מי הצ' dye-water. Num. R. s. 2; a. fr.—*Pl.* צְבָעִין, צְבָעִים. Ib. וצבע מפה שלו דומה לי"ב צ' and the color of his (Benjamin's) flag was like the twelve colors (combined); a. e.—V. צוֹבֵעַ.

צִבְעָא, צִבְעָא I צִיר, צִבְעָא ch. same, constr. צִבְעָא. Targ. Ex. XXV, 4 צ' זהורי (h. text תולעת שני). Targ. Lev. XIV, 4; a. fr.—Sabb. 75[a] דלריציל צבעיה that its color may be so much brighter. Y. Pes. III, beg. 29[d] בגין דיקלוט צ' in order that it may take the dye; a. e.

צַבָּע m. (preced.) *dyer.* Sabb. 11[b], v. הוּגְמָא. B. Kam. IX, 4; a. fr.—*Pl.* צַבָּעִים, צַבָּעִין. Pes. III, 1, v. זוֹמָא I. Tosef. Shebi. V, 8. Y. Sabb. VII, 10[c] top הצ' שבירושלים וכ' the dyers in Jerusalem considered wringing (the dyed clothes) a special art; Tosef. ib. IX (X), 18; a. fr.

צַבָּעָא ch. same. Gitt. 52[b] עמרם צ' Amram, the dyer.—*Pl.* צַבָּעַיָּא, צַבָּעִין, q. v.

צִבְעָא, v. צִבְעָא I ch.

צִבְעָא, צִבְעָא II צִיר, צִבְעָא f. (צִבְעָא I) *finger, toe, fang.* Targ. Y. Lev. XI, 13 צ' דתידא (v. אֶצְבַּע); Deut. XIV, 11.—*Pl.* צִבְעָתָא, צִבְעָן. Targ. Ps. CXLIV, 1 Ms. (ed. אצבעת, אצבעות). Targ. Prov. VII, 3 Ms. (ed. אצב).

צִבְעוֹן I (b. h.) pr. n. m. *Zibeon*, father of Anah. Pes. 54[a]; Gen. R. s. 82; a. e.

צִבְעוֹן, צִבְעוֹן II צִיר, m. (צָבַע II) *color, dyed stuff.*—*Pl.* צִבְעוֹנִים, צִבְעוֹנִין, צִיר. Pesik. R. s. 20 הראהו ארבע צ' וכ' he showed him the four colors in the Tabernacle (Ex. XXVI, 1). Y. Keth. VII, 31[c] נדרה ... בגדי צ' if a woman vows ... not to wear dyed (expensive) clothes; כלי פשתן ... ככלי צ' the fine linen garments from Beth Shean are like dyed clothes (included in the vow). Sabb. 57[b] ענויות עושין אותן של מיני צ' ועשירות וכ' poor women make them (those garlands) of dyed wool, the rich of silver or gold; Y. ib. VI, 7[d] צובעין תותבן, read: צבשונין או זהובין.

צִבְעוֹנָא צִיר, ch. same.—*Pl.* צִבְעוֹנִין, צִיר. Targ. Jud. V, 30 (h. text צְבָעִים). Targ. II Sam. I, 24 (h. text שני). Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Sabb. 65[a] דצ' הוו בנתיה ... the cords which the daughters of Samuel's father wore, were of fine colored material.

מַגְדְּלָא דצַ', מַגְדַּל צַ', צַבְעַיָּא, צַבְעִין pr. n. pl. (v. צַבָּעָא) *Magdala of the Dyers*, near Tiberias. Y. Taan. IV, 69[a] bot.; Lam. R. to II, 2. Y. Pes. IV, 30[d] top מגדל צבעייה; Cant. R. to I, 12 מגדלא דצבעין (also מגדלא only); Gen. R. s. 94. Lev. R. s. 17.

צִבְצִין, v. צֶבֶת.

צָבַר (b. h.) *to join; to pile up* (cmp. חָמַר I); *to collect.* Yoma V, 1 צ' את הקטורת וכ' he heaped the frankincense upon the coals. Tam. I, 4. Y. B. Bath. III, beg. 13[d] כיון שצ' לתיכו וכ' as soon as he has put into it a pile of fruit, he has taken possession (of the building). Pirké d'R. El. ch. XI צ' את עפרו וכ' God collected the dust out of which to create Adam (v. infra); a. fr.—Part. pass. צָבוּר; f. צְבוּרָה; *pl.* צְבוּרִים, צְבוּרִין; צְבוּרוֹת. Y. Taan. II, beg. 65[a] ... רואין

כאילו צ' וכ' we look upon it as if the ashes of Isaac were heaped upon the altar. Sabb. 127a תבואה צ' fruits piled for storage. B. Bath. 69a אבנים צ' לגדר stones piled up (but not yet arranged and assorted) to build a fence with, contrad. to סדורות (cmp. Tosef. ib. III, 6, quot. s. v. סָדַר).

Nif. נִצְבַּר *to be piled, stored.* Y. B. Bath. l. c. פירות ראויין ליצבר fruits fit for storage (not only temporarily deposited).

Hof. הוּצְבַּר *to be brought together, collected.* Snh. 38a אדם ... ה' עפרו the dust of which Adam was made, was collected from all parts of the world; ib.b; Ab. d'R. N. ch. I.

צְבִיר, צִבֵּר ch. same. Targ. Ruth II, 7; 8; 15, sq. (h. text לקט). Targ. Ez. IV, 2 (h. text שפך); a. fr.

צֵבֶר m. (preced.) *heap, pile.* Ruth R. end, v. כָּבַר. Y. Sabb. IV, 7a top צ' של קורות; Ohol. III, 7 Var., v. סַיָּאר.—*Pl.*, v. צִיבּוּר.

צָבַת *to join; to attend.* Ber. 6b; Sabb. 30b כל העולם כולו אלא לצבות לזה ... אלא כל העולם ... Ar. (ed. לְצָוּוֹת) the entire world has been created for naught but to attend (be subservient) to him (the God-fearing man), [perh. fr. צָבָה, cmp. צָבָא].—*Part. pass.* צָבוּת; *pl.* צְבוּתִים, צְבוּתִין *coupled.* Men. X, 9 (71a), v. צֶבֶת. [Lev. R. s. 17 צבותים, read: צבתים, v. צָבָה.]

צָבַת ch. 1) same, *to join, associate.* [Targ. Prov. XXIII, 32 some ed., read נכת.]—Y. Keth. V, 30a bot. חכים אנא לנשריא דצבתן עם וכ' (not דצבתין) I knew the women that kept my mother company (during her confinement), v. חָכַם.—2) (cmp. זָוַד) *to present, outfit.* Ḥull. 60a בעינא דאיצבית ליה נהמא וכ' I desire to offer bread (to sacrifice) to your God; פוק צבית לגודא וכ' go out and offer up at the banks (or landing) of the Rabitha where there is a wide plain. M. Kat. 27b צבית זוודתא לאידך ed. (read: צְבִיתִי; Ms. M. תימוש האי וכ') prepare a shroud for thy other son.

Ithpe. אִתְצְבַת *to be attached.* B. Bath. 80a Ar., v. צְוַת.

צֶבֶת m. (b. h.; preced.) *couple, pair, set.* Tosef. Ab. Zar. III (IV), 8 בצ' הראשון of the first pair (of T'fillin); Erub. 97a; a. e.—*Pl.* צְבָתִים. Ib. X, 1 מצאן צ' if he found the T'fillin arranged in sets; expl. ib. 97a, v. זָוָא I. Men. X, 9 (71a) מניחן צ' (Talm. ed. צבותים, v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Ms. M. צבצין, corr. acc.) he puts the sheaves down in sets (without tying them). Tosef. Ab. Zar. l. c.

צָבֶת f. (preced.) *a pair of tongs* (cmp. זוגג). Ab. V, 6 (among the things created in the last moment before the Sabbath) אם צ' בצ' עשויה also tongs which (by human hands) can be made only by means of tongs; Pes. 54a אם הצ' also the (first) tongs; v. next w.—Snh. VII, 2 פותחין את פיו בצ' וכ' they force his mouth open with tongs; Tosef. Sot. II, 3 (v. כַּלְבּוּס). Erub. X, 15 צ' של עץ wooden tongs; a. e.

צְבָת, צִבְתָּא, צַבְתָּא I c. ch. 1) same. Gitt. 56b שקלינן צ' we get a pair of tongs and take the serpent away ... and save the cask. Pes. 54a ... צַבְתָּנָא בצ' מתעבדא Ms. M. (ed. בצ' מתעביד וכ') our tongs are made with the help of tongs: who made the first tongs? Therefore the first tongs must have been a natural object; Tosef. Erub. XI (VIII), 23 (v. לָאַי); Tosef. Ḥag. I, 9 (applied to the numerous laws derived from a meagre text); expl. Y. Erub. X, end, 26d מצ' אחת למדו צביחות הרבה וכ' from handling one pair of tongs (found as a natural object) they learned many manipulations with the tongs: so they derived numerous forbidden Sabbath labors by analogy from one intimated in the text.—Trnsf. *instrumentality.* B. Kam. 9b צ' דחרש קגרים (Rashi Var. צַוְתָּא) the deaf and dumb (who was given charge of the fire) was the instrument that caused the damage; ib. 59b (Ms. R. צַוָּתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40).—*Pl.* צְבָתָא, צִבְתֵי, צִבְתַי. Targ. I Kings VII, 49. Targ. O. Num. IV, 9 (ed. Berl. צִיבְתֵי). Targ. O. Ex. XXV, 38; XXXVII, 23 צִיבְתֵי ed. Berl. (ed. Vien. a. oth. צִבְרֵיהֶן, corr. acc.). Targ. II Chr. IV, 21.—2) *company,* v. צַוְתָּא.

צִבְתָּא II f. (צְבַת) *outfit,* esp. *cosmetic preparations.* Targ. II Esth. II, 12 (h. text מרוק).—Denom. צְבַתְיָא, צִבְתָּאָה f. pl. *cosmetics.* Ib. 9 (ed. Amst. צַבְרְיָא).

צִבְתָּא *chips,* v. צִבְתָּא.

צַד m. (b. h.; צדד *to join*; cmp. סַד) *side, border.* B. Mets. 11a עומד בצד שדהו he was standing at the border of his field. Snh. IV, 2 in capital cases מתחילין מן הצד they begin to take the votes from the side bench (the junior judges), opp. הגדול. Ib. 36a (in Chald. dict.) כולהו מן הצד הוו מתחלי ... they began all their voting with the youngest; Gitt. 59a. Snh. 38b תשובתן בצידן, v. פָּתַר. Gen. R. s. 8 בצדה, v. פְּתָחוֹן. Nidd. 22b מצד אחר, v. פָּנָה. Kidd. 74b מצידה (Var. in Ar. s. v. צד: מצמדה), v. תַּבְרָא.—B. Mets. 63a, a. fr. צד אחד בריבית, v. רִבִּית. B. Kam. I, 1, a. fr. הצד השוה שבהן the points common to both, v. חֲזִי I. Kidd. 78a, a. e. מה להצד השוה וכ' what is the common point? Ib. ומייתי לה במה הצד and proves it by analogy from the common point. Ber. 35a שכן יש בו מה להצד ... what is the common point? that it may eventually be used for the altar?; צד מזבח ... ואתי נמי זית and so is 'olive' included, which is eventually used on the altar (as oil). B. Mets. 115a לצד שני another interpretation.—מן הצד sideways, *in an unusual manner, indirectly.* Sabb. 43b, v. טַלְטוּל h. Ib. 47b בנין מן הצד an indirect way of building (putting up a folding bed); a. fr.—כאיזה צד, כיזה צד, כאי זה צד, v. כְּזֵיצַד.—*Pl.* v. צְדָדָה.

צַד ch., v. צֵיד.

צְדָא, v. צֵידָא.

צְדָא, v. צִדֵּד.

צַדָּאוּתָא, v. צַדְרוּתָא.

צְדַד, *Pi.* צִדֵּד (denom. of צַד) *to turn sideways, move aside; to arrange.* Gen. R. s. 8 מְצַדֵּד man can look sideways (which other animals cannot); ib. s. 14. Yoma 55a כשהוא מזה לטעלה מצדד ידו וכ' when he is to sprinkle upwards,

he turns first his hand down &c. Sabb. 102b המצדד את האבן he who turns a building stone (makes room for it and sets it in its place). Bets. 32b מותר לצַדְדָן you are permitted to arrange them for a seat; a. e.—Part. pass. מְצוּדָּד, *pl.* מְצוּדָּדִין. B. Bath. 99a ומצ' פניהם וכ' their faces were turned sideways, like a disciple taking leave of his teacher.

Nif. נוֹצַד (for נִצַּד) *to be removed* (cmp. צָדָה II). Ruth R. to II, 14 (play on מצד ib.) לשעה ... שנוֹצַדָה לו his government was taken away from him for a time. Ib. שעתידה מלכותו לִיצַּד ממנו וכ' his government was destined to be taken away &c. Gen. R. s. 26 שנִיצּוֹד, v. צָדָה II.

צַדַּד ch., *Pa.* צַדֵּד same. Targ. Prov. XXIII, 5 אין תְּצַדַּד וכ' ed. Lag. (oth. ed. תצר) if thou turnest thy eye (h. text התעיף, v. Pesh. a. l.).—Targ. Y. Lev. XVI, 24 (cmp. B. Bath. 99a, quot. in preced.).—Sabb. 102b תחאה בעי צַדּוּדֵי וכ' Ms. M. (ed. תחא) to place the lowest stone it is necessary to make room for it in the ground and surround it with earth (v. preced.). Yoma 37a דמְצַדֵּד אַצַדּוּדֵי (Rashi דמְיַצֵּד, *Ithpa.*) he turns sideways. B. Bath. 99a דמְצַדְּדֵי אצדודי they (the Cherubim) were turned sideways (so as to face both the house and each other). Sabb. 141a לא לִיצַדֵּד וכ' (or לִיצַדְּדֵי, *Ithpa.*), v. כּוּבָּא II.

Af. אַצְדַּד, inf. אַצְדּוּדֵי, v. supra.

צְדָד m. = צַד; *pl.* צְדָדִין, צְדָדִים. Ḥull. 8a והאיכא צ' but are there not the sides (of the heated knife which burn instead of cutting)? Y. Sabb. XIII, end, 14b צִידְדֵי בהמה the sides of a beast. Bab. ib. 154b צ' הן וצ' לא וכ' this is making use of the sides of a beast, and this the Rabbis have not forbidden. Ib. צְדָדֵי צ' the sides of sides, indirect use of the sides of an object (v. צַד). Sifré Num. 126 בכל צְדָדָיו on any of its sides, opp. entrance of the tent. Nidd. 22b, v. פָּנָה. Sabb. 6a צִדֵּי רשות הרבים the sides (the walls &c.) along the public road. Ib. 99a צידי עגלה the sides of a wagon; עגלות תחתיהן וביניהן וציהֶיהֶן the spaces under wagons and between them, and their outsides. Y. Peah VI, 19c top דבר שהוא חומר משני צ' where a rule works as a restriction both ways; a. fr.—B. Kam. 16b, a. e. לצ' קתני it is meant in either way, i. e. disjunctively, the one or the other. Y. Yeb. IV, 5d לצ' ... או וכ' the Mishnah means the Vav in a disjunctive sense, 'or' &c.

צְדָדָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 14 צְדָדִיה (v. Sifré Num. 126, quot. in preced.).—*Pl.* צְדָדִין, v. preced.—[Y. Sabb. VII, 10a bot. מהברא בצדדיא, read: מבחרא בצרריא, v. צְרָרָא II.]

צָדָה, v. צדי.—[Yalk. Lev. 587 ואומר לו צדה, read: צַרַּח, v. צָרַח.]

צָדָה, v. צִידָה, a. צִידָא.

צָדוּ f. = h. צֵידָה, *provision, food.* Lev. R. s. 33; Yalk. ib. 661 צ' טבא יכ' the best food in the market.

צְדוּתָא, צָדוּתָא f. (צְדִי II) *desolation, confusion, despair* (corresp. to h. שַׁמָּה). Targ. Is. XIII, 9. Targ. Y. II Deut. XXXII, 10 (ed. Vien. צר, corr. acc.). Targ. Ps. CIX, 10 מה הוות צְדוּתְהוֹן Ms. (ed. Lag. צדיתהון; oth. ed. מרהוות צרחהון, corr. acc.). Targ. O. Deut. XXVIII, 37; a. fr.—Pesik. Nah., p. 126b (Hebr. dict.) צ' מושיבה, (not צרו), v. פְּרִיד; Yalk. Job 918. Lam. R. to I, 13 (expl. שומה a. דוה ib.) שומה לצ' דוה לגרדום *shomemah* means doomed to desolation, *davah*, to execution.

צְדוֹנִי, צֶדוֹן, v. צִידוֹן.

צְדוּק, v. צִידוּק.

צָדוֹק (b. h.) pr. n. m. *Zadok*, 1) the high priest under David and Solomon. Yoma 73b; Sot. 48b. Snh. 21a מה צ' מחצה וכ' as Z. (the high priest) takes one half of the show-bread &c. Koh. R. to I, 4 (ref. to I Chr. VI, 34) ללמדך אילו היה אהרן ... צ' היה וכ' to teach thee that if Aaron and his sons had been alive (in David's days), Z. would have been their superior in his time; a. e.—2) Z., an alleged disciple of Antigonos of Sokho, and founder of the sect of the Sadducees. Ab. d'R. N. ch. V.—3) R. Z., a Tannai, contemporary with the destruction of the Temple. Gitt. 56a, sq. Yoma 23a. Ab. IV, 5; a. fr.—V. Fr. Darkhé, p. 70 sq.

צְדוֹקָא pr. n. pl. *Ts'doḳa*, in Galilee. Y. Dem. II, 22c top ר' אלכסנדרא דצ' ר' שיבתי דצדוקי. Y. Shebi. II, 34a

צְדוּקָה, v. next w.

צְדוּקִי m. (v. צָדוֹק 2) *Sadducee*, a member of the sect of the Sadducees, opp. to Pharisee (פָּרוּשׁ). Yoma 19b חשדוהו צ' they suspected him to be a Sadducee. Ib. מעשה בצ' אחד וכ' it happened with a Saducee (acting as high priest on the Day of Atonement) that he prepared the frankincense without &c.; (Tosef. ib. I, 8 ביתוסי). Yad. IV, 8, v. גְּלִילִי. Nidd. 33b מעשה בצ' אחד; Tosef. ib. V, 3 בצדוקה אחת (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* צְדוּקִים, צְדוּקִין. Ab. d'R. N. ch. V על שם צדוק צ' the sect of the Sadducees was named from Zadok. Tosef. Nidd. V, 2 בנות חצ' the Sadducean women; Nidd. IV, 2. Tosef. Ḥag. III, 35; Y. ib. III, end, 79d. Hor. 4a רבר שהצ' מידין בו a decision with which the Sadducees would have agreed; a. fr.—V. מִין III.—*Fem.* צְדוּקִית; *pl.* צְדוּקִיּוֹת. Tosef. Nidd. V, 3 (Nidd. 33b נשי צדוקים).

צְדוּקִי, v. צְדוֹקָא.

צָדוּתָא, v. צְדוּ.

צד״י *Tsadé*, name of the eighteenth letter of the alphabet. Sabb. 104a (symbolization of letters) צ' כפיפה ... צדיק וכ' Tsadé bent, Tsadé straitened, righteous when bent, righteous when straitened (v. כָּפַף). Y. Meg. I, 71d צ' צ' the two forms of Ts. Shebu. 35b צ' בי״ת מצבאות if one wrote Tsadé and Beth, intending to write צבאות; a. e.—*Pl.* צָדִין. Sabb. 103b, v. גימ״ל.

צָדָה, צדי I (cmp. צד) *to lie in wait, aim; to hunt, capture.* Part. צוֹדֶה (=אוֹרֵב) *ambush.* R. Hash. I, 9 אם צ' להם if an ambush (of Samaritans) is apprehended. Yalk. Num. 787, v. infra.

Pi. צִידָּה *to aim.* Sifré Num. 160 (expl. צְדִיָּה, Num.

XXXV, 20) שצ' לו שמתכוון לו he aimed at him, had the intention of killing just him; Yalk. l. c. שצודָה.

צָדָא, צְדֵי ch. same, *to hunt, capture.* Targ. Ps. XXXV, 8 תְּצַדְרִיה Ms. (ed. תצירירה). Targ. Prov. VI, 26 צָדְרָא Ms. (ed. צָרְהָא), v. צוד ch.—Lev. R. s. 34 צְדִינון וחבשינון בפילקי Ar. (ed. סבתינון) they caught them and put them in prison. Y. Kil. I, 27ª bot. וצַדְרֵיה, v. מְצוּדְתָא.

Af. אַצְדֵי (with ל) *to sport, mock, deride.* Targ. Prov. XVII, 5. Ib. XXX, 17 (some ed. מצריא, corr. acc.).

Ithpe. אִיתְצְדֵי, אִצְטְדֵי 1) *to be caught, captured.* Y. Ber. I, 2ᵈ bot. אִיתְצְדִית, v. אַנְגְרָא; a. e., v. צוד ch.—2) *to be exposed to ridicule.* Targ. Prov. XVIII, 1; XX, 3 (some ed. מצטרי; h. text יתגלע, v. גָּלַע).

צָדָה, צְדֵי II (b. h.; preced.; cmp. meanings of סוּר) *to remove* (the inhabitants of), *make desolate.* Gen. R. s. 26 (ref. to עִיִּים, Deut. II, 23, v. Ez. XXI, 32) שצָדוּ את העולם they depopulated the world.

Nif. נִצְדָּה *to become desolate.* Cant. R. to IV, 1 they offer seventy sacrifices on the Succoth festival in behalf of the nations שלא יִצָּדֶה העולם מהן that the world may not be depopulated of them (through their extinction); Yalk. Num. 782; Pesik. Bayom, p. 194ª יצאו (Ms. O. יצרא; corr. acc.). Gen. R. l. c. גרמו לעולם שיצוד (from צדד or צוד) they were the cause that the world was desolated (through the flood).

Hof. הוּצְדָּה *to be removed.* Ib. הוּצְדוּ מן העולם they were removed from the world.

צָדָא, צְדֵי ch. same, *to desolate.* Targ. Ps. IX, 7 צְדִיתָא (some ed. *Pa.*).—Part. pass. צָדֵי, (צְדֵי,); f. צַדְיָא = h. שָׁמֵם; fr. which צְדֵי (צְהֵי) *to be desolate; to be confounded, astounded.* Targ. Lev. XXVI, 33, sqq. Targ. Jer. IX, 9. Targ. Ez. XXXVI, 4. Targ. Lam. I, 16. Targ. O. Lev. XXVI, 32 וְיִצְדּוֹן ed. Berl. (ed. Vien., a. Y. וְיִצְהוֹן). Targ. Ez. XXVI, 16; a. fr.—Lam. R. to II, 2; ib. to IV, 18 (ref. to צדו, ib.) צַדְיָאָה אורחא וכ' deserted is the road, so that we cannot walk on our highways (v. Targ. a. l.).—[Y. Ber. I, beg. 2ª צדי לון; Lev. R. s. 12, a. e. צדי לי some ed., v. צָרַח II.]

Af. אַצְדֵי *to make desolate; to confound.* Targ. Ps. LXXIX, 7. Targ. Ez. XX, 26. Ib. XXXVI, 3. Targ. Y. Num. XXI, 30; a. fr.

Pa. צַדֵּי same. Targ. O. Num. l. c. צַדְיוּ ed. Berl. (oth. ed. צַדְיאוּ; ed. Vien. צָדוּ). Targ. Job XVI, 7 צַדְיָתָא (ed. Wil. צַדְיָתָא, corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִצְטַדֵּי, אִצְטַדֵּי, *Ittaf.* אִתְצַדֵּי 1) *to be made desolate; to be confounded.* Targ. Ps. IX, 7. Ib. CII, 18 (h. text יצר). Targ. Job XVIII, 20; a. e.—*2) (cmp. צדד) *to be removed, disturbed.* Nidd. 45ª אִתְצַדֵּי הוא דלא מִתְצַדֵּי they (the tokens of virginity) are not disturbed (by coition); [prob. to be read: מִתְצַרֵי . . . אִתְצוּרֵי (fr. יָצַר) they have not yet been formed].

צַדָּא I m. (צְדֵי I) *hunting, ensnaring.* Targ. Y. II Gen. X, 9 (ib. also צַיְדָא).

צַרְיָא II m. (preced.) 1) name of an unclean *bird.* Targ. Y. Deut. XIV, 16 (h. text תנשמת); [Targ. Y. Lev. XI, 17 צִירְיָא, read: צִירְדָא (h. text כוס)].—2) (in Hebr. dict.) name of a sub-species of *locusts.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V הצ' (missing in Ḥull. 65ª).

צִדְרִיא, Pesik. Shek., p. 12ª יונה בר צ', read: בּוּצְרָא (v. Bub. ib. note 30).

צְדִיאָה f. (צְדֵי II) *desolation, ruins.* Targ. Zeph. III, 6.

צְדִידָא m. (cmp. צד) [*crystal-shaped,*] 1) *eye-paint, antimony.* Targ. Jer. IV, 30 (h. text פּוּךְ). Targ. II Kings IX, 30 (some ed. צרירא, corr. acc.).—2) name of *a precious stone.* Targ. Is. LIV, 11 (some ed. צרי, corr. acc.; h. text פּוּךְ).

צַדְיוּתָא f. (צְדֵי II) *desolation, destruction.* Targ. Is. VI, 12. Ib. XXXIV, 11. Targ. Y. I Deut. XXXII, 10 (ed. Amst. צְדִירוּת, ed. Vien. צרירות, read: צְדִירוּת). Targ. Esth. I, 4 צַדְיוּתֵיהּ דבבל (ed. Lag. צַדְאוּתֵיהּ) the destruction of Babylon; a. e.—V. צָדוּ.

צְדִיָּה f. (b. h. צָדָה; צְדִיָּה I) *lying in wait, aiming at.* Yalk. Num. 787 נאמר כאן צ' . . . וכ' here (Num. XXXV, 20) the expression 'aiming' is used, and below (ib. 22) the same expression &c.

צְדִיוּת, v. צַדְיוּתָא.

צְדִיק, v. צְרַק.

צַדִּיק m. (b. h.; צָדַק) *virtuous, just, pious man.* Ab. I, 2 שמעון הצ' Simon the Just. Ber. 7ª צ' וטוב לו צ' בן צ' a righteous man faring well is a righteous man and the son of a righteous man, opp. רשע; a. v. fr.—Gen. R. s. 49 לא את הוא צַדִּיקוֹ של עולם art not thou, (Lord) the righteous one of the world? Yoma 37ª (ref. to Prov. X, 7) . . . בשעה צ' עולמים וכ' when I mention the righteous (ruler) of worlds, give ye blessing.—*Pl.* צַדִּיקִים. Ber. 18ª (ref. to Koh. IX, 5) אלו צ' שבמיתתן וכ' this refers to the righteous who are called living even when they are dead. Gen. R. l. c., v. נִבְלָא II; a. fr.—*Fem.* צַדֶּקֶת. Meg. 10ᵇ אסתר הצ' Esther the pious. Gen. R. s. 48 אותה הצ' that pious woman (Sarah). Ib. s. 63 הצ' הזו that pious woman (Rebecca); a. fr.—*Pl.* צַדִּיקוֹת. Cant. R. to I, 4 הצדיקים והצ' the righteous men and women; a. e.

צַדִּיקָא, צַדִּיק ch. same. Targ. Ps. XXXVII, 21. Ib. V, 13 Ms. (ed. *pl.*). Ib. XI, 7; a. fr.—*Pl.* צַדִּיקַיָּא, צַדִּיקִין, צַדִּיקֵי. Ib. I, 5. Ib. XIV, 5; a. fr.—Ber. 61ᵇ לא אירברי . . . או לצ' גמירי the world has been created only for the wholly wicked or for the wholly righteous (to be enjoyed). Succ. 45ᵇ, v. פְּחִית; a. fr.—*Fem.* צַדִּיקְתָא. Targ. Esth. II, 7 (ed. Vien. צַדֶּקְתָא).—*Pl.* צַדִּיקָתָא. Targ. Ps. LXVIII, 26. Targ. Esth. II, 9 (Levy Targ. Dict. quotes צְדַקְתָן).

צֵדַע or **צְדָעָה** m.; *pl.* צְדָעִים (cmp. צַד) *temples.* Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI (expl. פאת ראשכם, Lev. XIX, 27) אילו הם הצ' מיכן וכ' that means the temples on both sides; Macc. 20ᵇ זה המשוה צְדָעָיו וכ' he who makes his temples as hairless as the spot back of his ears &c. Nidd.

30[b] ידיו על שני צדעיו its (the embryo's) hands rest on its two temples; Lev. R. s. 14. Ned. 49[b] צִידְרַי, v. חַגַּר; a. e.

צִי׳, צְדָקָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 38. Targ. Jud. IV, 21, sq. (h. text רקה); a. e.—B. Bath. 60[b] צ׳ ובת צ׳ Ms. R. (ed. only בת צ׳) the depilation of the (upper) temple and of the lower temple; Midr. Till. to Ps. CXXXVII בת צְדָקָה (ed. Bub. צדעא). Sabb. 80[b] צ׳ ובת צ׳ (Ar. Var. בת צירא, Rashi בת צִידְרַיָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. אַנְדְּרִיפֵי.

צִדְעָא, צְדָעָא, v. preced. wds.

צַדַּק (b. h.; reduplic. of זק; cmp. זָכָה) [*to be clear, pure, sincere,*] *to be right, true, just; to be cleared.* Y. Snh. IV, 22[b] top יכול אם צ׳ בדיניך יצַדַּק בדיני you may think, if he (the guilty) is cleared in thy court, he will also be cleared in my (God's) court.

Pi. צִדֵּק 1) (cmp. זִכָּה) *to act in favor of a person; to be liberal.* B. Bath. 88[b] (ref. to Deut. XXV, 15) צַדֵּק משלך ותן לו be liberal with what is thine own and give it to him, i. e. add overweight and overmeasure (גֵּירוּמִים); Ḥull. 134[a] (ref. to the poor man's share). Num. R. s. 2 (ref. to ואתן צדק Job XXVI, 3) צ׳ עמהם שלא וכ׳ the Lord dealt kindly with them in not changing their arrangements.—2) *to justify, declare* or *consider a person right; to defend.* Gen. R. s. 49 (ref. to Ps. XLV, 8) אהבת לצַדֵּק את בריותי וכ׳ thou (Abraham) lovest to defend my creatures, and hatest to condemn them. Y. Snh. IV, beg. 22[a] צַדְּקֵיהוּ consider him to be right (a true witness), opp. חקריהו cross-examine him; Deut. R. s. 5.—Esp. צ׳ את הדין *to justify God's judgment, to submit to divine dispensation as just, to punishment as deserved.* Sifra Sh'mini, introd. כיון ששמע אהרן כך צ׳... ושתק when Aaron heard this, he submitted to divine judgment and kept his peace (Lev. X, 3). Ib. אברהם צ׳ עליו וכ׳ Abraham resigned himself to God's will, for we read (Gen. XVIII, 27), 'I am dust and ashes'. Ib. צִדְּקוּ עליהם וכ׳ they resigned themselves &c. Y. Sot. VIII, 22[c] bot. צִדְּקִיהוּ שצִדֵּק עליו וכ׳. Shallum was surnamed Zedekiah (justifier of God), because he justified God's judgment upon him. Ab. Zar. 18[a] ... בשעה שיצאו צידקו עליהם וכ׳ all three of them, when they were taken out for execution, resigned themselves &c. (reciting an appropriate Bible verse); a. fr.—Part. pass. מְצוּדָּק; *pl.* מְצוּדָּקִים. Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 8) שונא דברים המצ׳ וכ׳ he will hate the justified words (the exhortations to justice) spoken at Sinai; Yalk. Ex. 353 (not דברי).

Hif. הִצְדִּיק 1) *to justify, clear, declare to be right; to make virtuous.* Snh. 10[a] (ref. to Deut. XXV, 1) עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו ... והִצְדִּיקוּ וכ׳ when witnesses denounced an innocent man, and other witnesses came and justified him that was right, and thus exposed those (first witnesses) as wicked men; Macc. 2[b]. Gen. R. s. 21 (ref. to Ps. XVI, 15) לכשיקיץ ... אני מַצְדִּיקוֹ מאותה גזרה when he that is created in thine (Adam's) image shall awake (when the Messiah comes) ..., then I shall clear him from this decree (of expulsion from Eden). Lev. R. s. 4, beg. (ref. to Koh. III, 16) מקום שהִצְדִּיקוּתִים וכ׳ there where I made them virtuous and called them divine beings ..., there they acted wickedly &c. Gen. R. s. 43 (ref. to Gen. XIV, 18) המקום הזה מַצְדִּיק וכ׳ this place (Salem-Jerusalem) makes its inhabitants righteous.—עליו את הדין ה׳ *to deal strictly with.* Taan. 8[a] כל המצדיק ... מַצְדִּיקִין עליו את הדין וכ׳ he who makes himself righteous here below (who strives for righteousness) is judged righteously (strictly dealt with) in the judgment above (cmp. Yeb. 121[b] quot. s. v. הִקְדִּיק). Hor. 11[b] (play on צדקיהו) אמר לו יה יַצְדִּיק עליך וכ׳ he (Nebuchadnezzar) said to him, Yah shall deal strictly with thee, if thou wilt rebel against me; a. fr.—2) *to treat with* צְדָקָה, *to be liberal towards.* Y. Peah IV, end 18[c] (alluding to Ps. LXXXII, 3) עני ורש הַצְדִּיקוּהוּ במתנותיו (not ועשיר) treat the poor and needy liberally as regards the gifts belonging to him (v. Ḥull. 134[a] quot. supra).—3) ה׳ את הדין *to submit to divine judgment, be resigned* (v. supra). Sifra l. c. למודים צדיקים שמַּצְדִּיקִים וכ׳ the righteous are wont to resign themselves to the will of God. Taan. 11[a] מצדיק עליו וכ׳ he acknowledges the justice of the verdict and says, you have judged me rightly &c. Ber. 19[a] והוא עומד ומצדיק וכ׳ he (the mourner) stands up and declares the judgment to be just &c.; a. fr.—*Part. pass.* מְזוּדָּק *justified, lawfully qualified.* Gitt. 86[a] (in a Chaldaic formula of sale of a slave) מ׳ לעבדו, v. עֲבַהּוּתָא.

Hithpa. הִצְטַדֵּק *to justify one's self, excuse one's self.* Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLIV, 16) מה נִצְטַדָּק בדינה how can we justify ourselves for what we have done in the case of Dinah (that we killed the Shechemites)? &c.; Yalk. ib. 150.

צְדֵיק, צְדַק ch. same, *to be clear, just.* Targ. Ps. XIX, 10 צְדִיקוּ Ms. (ed. זכיאו).

Af. אַצְדֵּיק *to justify, do justice to.* Ib. LXXXII, 3.—א׳ דינא *to acknowledge the justice of divine judgment.* Taan. 22[b] דקא מַצְדֵּיק דינא אנפשיה וכ׳ Ms. M. (ed. מצדיק עליה וכ׳) that he acknowledged the justice of God's decree over him, saying (Lam. I, 18) &c.

צֶדֶק m. 1) (b. h.; preced.) *righteousness, justice, equity; virtue.* Ḥag. 12[b], v. עֲרֻבּוֹת I. Yalk. Deut. 907 (ref. to Deut. XVI, 19) אין יוצא ידי עולמו עד שיורה צ׳ בחוראתו he (that takes bribes) will not finish his days before he will prove that his (wrong) decision was right; Sifré Deut. 144 עד שיורוהו (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. LVIII ed. Bub. ולא חודה בצִדְקוֹ he would not confess that David was right. Ib. אי בצ׳ שפטתם did you pursue me justly? רדפתם אחרי אותי or did you judge me in righteousness?; a. fr.—מְשִׁיחַ צֶ׳ *the true Messiah* (Jer. XXIII, 6). Pesik. R. s. 37 אפרים מ׳ צִדְקִי Ephraim, my (the Lord's) true Messiah. Ib. מ׳ צִדְקֵנוּ our true Messiah; a. fr.—2) *Tsedek*, the planet *Jupiter.* Sabb. 156[a], v. צַדְקָן. Ib.[b] top דקאי צ׳ במיערב because *Ts.* stands in the west (thy planet is declining). Gen. R. s. 43 (ref. to Is. XLI, 2) מזל צ׳ הרה מאיר לו the planet *Ts.* shone on his (Abraham's) way; a. fr.

צִדְקָא ch. as preced. 1. Targ. Ps. IV, 6. Ib. XXXV, 27; a. fr.

צְדָקָה f. (b. h.; preced. wds.) *purity, righteousness, equity, liberality,* esp. *almsgiving.* Deut. R. s. 5 (ref. to Prov. XXI, 3) והצ׳ ... והדין מכפרין וכ׳ הקרבנות sacrifices effect atonement only for the involuntary sinner, but right-

eousness (or charity) and justice atone for &c. Pes. 87b, v. פָּזַר. Tosef. Dem. III, 17, v. גִּבָּרִי. Sabb. 118b גבאי צ' collectors of public charity; מחלקי צ' distributors of charity, v. חֶלֶק. Succ. 49b גדולה ג"ח יותר מן הצ' deeds of love are worth more than almsgiving; ib. צ' בממונו ג"ח וכ' charity is done at the mere sacrifice of money, deeds of love are performed with one's money and with one's person; צ' לעניים ג"ח almsgiving is only for the poor, deeds of love for the poor and the rich. B. Bath. 10b (ref. to Prov. XIV, 34) צ' מכפרת וכ' ... כשם as the sin-offering brings atonement for Israel, so charity is a means of atonement for the nations. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 19) מתחלה צ' ולבסוף משפט (not צדק) first charity (undiscriminating hospitality), and then justice; a. fr.—*Pl.* צְדָקוֹת. B. Bath. 10a (ref. to Prov. XI, 4, a. X, 2) שתי צ' הללו למה why two verses saying the same thing about charity? Treat. Der. Er. ch. II מחלקי צ', v. supra. Ruth R. to III, 3 וסכת זו מצוות וצ' 'anoint thyself' (ib.), that means with good deeds and charitable acts; a. e.

צְדָקָה, צְדָקָת ch., v. צִדְקָתָא.

צְדָקוּתָא, צִדְקוּ f. (preced.) *righteousness, justification, justice.* Targ. Koh. II, 21 (h. text כשרון). Targ. Ps. IV, 2 (ed. Wil. צִדְקוֹ). Targ. Prov. II, 9 Ms. (ed. צדקתא). Ib. VIII, 8; a. fr.

צַדָּקָן m. (preced. wds.) 1) *acting justly;* 2) *charitable.* Sabb. 156a האי מאן דבצדק יהי גבר צ' he that was born under the planet Tsedek will be a right-doing man; expl. צ' במצוות a charitable man (v. מִצְוָה).

צַדָּקָנִית f. (preced.) *pious, virtuous, charitable.*—*Pl.* צַדָּקָנִיּוֹת. Y. Snh. X, end, 29d; Bab. ib. 112a; Arakh. 7b שער נשים צ' the hair of pious women (in a condemned city, v. נָגַח). Ex. R. s. 1 בשכר נשים צ' וכ' through the merit of the pious women of the age were the Israelites redeemed from Egypt; a. fr.

צַדֵּקֶת, v. צַדִּיק.

צְדַקְתָּא, צִדְקָתָא f. = h. צְדָקָה. Targ. Ps. IX, 9 Ms. (ed. זכותא). Ib. XI, 7. Ib. XVII, 1 Ms. (ed. צדקה). Targ. Esth. II, 22 מיתא דצ' (ed. Lag. מיתא)=h. משוט של צדקה, v. מָגֵן. Targ. Koh. VII, 12; a. fr.—Ber. 6b אגרא דתעניתא צ' the merit of a public fast lies in the distribution of charity.—*Pl.* צְדָקָתָא. Targ. Ps. CIII, 6 (ed. Wil. *sing.*).

צְדַרְיָתָא, צְדָרוֹיָא, צְדָרָא, v. sub צרד.

צָהַב (b. h.; cmp. זָהַב) 1) *to be bright, shine.* Men. 18a צָהֲבוּ פניו וכ' the face of R. J. brightened up (with joy); Ḥull. 7b; a. e.—Part. pass. צָהוּב; *pl.* צְהוּבִין. Ned. 49b חיום פניך צ' thou lookest bright to-day.—V. צָהוֹב.—2) (cmp. כִּרְכֵּם) *to be defiant.* Sifré Deut. 309 היה עומד וצוֹהֵב כנגד וכ' stood up and insulted a senator in the street; Yalk. ib. 942.—*Part. pass.* as ab. *jealous, angry.* Snh. 105a שני צ' זה לזה ... (Ms. O. a. Ar. צוֹהֲבִין) two watchdogs ... who were jealous of each other. Tanḥ. Vaëra 14 אש וברד צ' וכ' fire and hail are hostile to each other (cmp. דָּבַב).

Hif. הִצְהִיב 1) *to become shining.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 6, ch. VIII משצַהיבו when the feathers of the pigeons begin to be shining, contrad. הזהיב (of grown doves) to shine, v. זָהַב; Ḥull. 22b.—2) (of metal) *to be bright, burnished, gold-like.* Midd. II, 3, a. e., v. נְחוּשְׁתָּן I.—Part. pass. מְצוּהָב; f. מְצוּהֶבֶת. Yoma 38a (some ed. מְצוּחָבֶת *Pu.*), v. נְחוּשְׁתָּן I. [Ib. וחיתה מאירה, Ms. M. 2 מְצֻהֶבֶת.]—3) (cmp. כִּרְכֵּם) *to grieve.* M. Kat. 24b רבים מַצְהִיבִין עליו כיוצא ... וכ' (Ms. M. מצויחין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if a corpse is carried out on a bier, the people grieve over it (in sympathy) &c.

צָהַב ch. same; *part. pass.* צָהִיב *grieved.* Lev. R. s. 9 [read:] כדו דאפיך צָהִיבִין וכ' now that you grieve so much, we will go with you &c.

Pa. צַהֵב *to grieve, provoke.* Targ. I Sam. I, 6.

Af. אַצְהִיב *to be angry.* Koh. R. to III, 6 עבד גרמיה מַצְהִיב he pretended to be angry with his son.

צָהֹב m., **צְהֻבָּה** f. (b. h. צָהֹב) *yellow.* Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. IX החליטו בשיער צ' if the priest declared him a leper on the ground of yellow hair (Lev. XIII, 30). Ib. אחת צ' ואחת שחורה one yellow and one black hair. Neg. III, 5; a. fr.

צְהוֹב, v. צִיחוּב.

צְהוֹנָא, v. צַחֲוָנָא.

צְהוֹרָא* m. (צָהַר) *sheen, light.* Targ. Ps. LXXXVIII, 15 ed. Lag. (oth. ed. נְהוֹרָא).

צַהְיָא, צְהָיָא, צְהֵי, צָהוֹיָא, v. sub צח.

צְהִיבָה f. (צָהַב) *jealousy, anger.* Mekh. Mishp. 6; Yalk. Ex. 331 (ref. to Ex. XXI, 18) מגיד שהצ' מביאה וכ' this intimates that ill-will may lead to death.

צְהִיר, v. צָהַר.

צָהַל (b. h.) *to be bright, shine;* (of sound) *to shout.*

Pi. צִיהֵל *to shout;* (of horses) *to neigh.* Pesik. R. s. 27-28 והם מְצַהֲלוֹת אחריהם וכ' and they (the women) neighed after them like war-horses.

Hif. הִצְהִיל 1) *to be bright, shining.* Gen. R. s. 97 beg. יצא ופניו מַצְהִילוֹת he came forth with a shining face.—2) *to brighten, illumine.* Pesik. R. s. 20 כחמה ... אברהם שמַצְהִיל Abraham who illumined the whole world like the sun.

צָהֵל ch. same, *to be bright, glad; to shout.* Targ. Esth. VIII, 15.—Pesik. R. s. 14 חבהיקו וצָהֲלָן אפיו וכ' the face of R. P. became bright and shining (Koh. R. to VIII, 1 זחלן, v. זָחַל II).

צְהָלָה f. (preced.) 1) *shouting, rejoicing.* Num. R. s. 10 צְהָלַת שמחת בית וכ' the joyful shouting at the dedication of the Temple &c.; Midr. Prov. to XXXI, 5, v. בְּלוּזְמָא. Ib. והיתה צ' ושמחה ושמחת וכ', read: והיתה צ' ומשחקת וכ' and there was shouting and joy (on account of the daughter of Pharaoh) and the rejoicing over the dedication &c.—

2) צחלת סוסים *neighing of war-horses.* Sot. VIII, 1; Sifré Deut. 192.

צָהַר (cmp. preced. wds., a. זָהַר) *to be bright, shining. Hif.* הִצְהִיר *to brighten.* Lev. R. s. 5 ... שהוא משיר ומַצְהִיר וכ' which removes the hair and makes the body (skin) glistening; v. עָדַן.

צָהַר ch. same; trnsf. *to be clear, to understand.* Kidd. 39ª לא צָהַרִיתוּ you do not understand (the law) clearly; cmp. חָזַר. Bets. 14ᵇ דהוה קלופיה צָהִיר שפיר Ms. M. (ed., v. צִיהֲרָא) the peeled surface of the grain was very bright (white,—an indication that it was pounded immediately before it was cooked).

צַהַר m. (preced.) *glossy, white scurf.* Targ. Y. Lev. XIII, 39 (h. text בהק).—Gitt. 86ª Alf., v. טַצְהַר.

צֹהַר m. (b. h.; preced.) *light; window.* Gen. R. s. 31 (ref. to Gen. VI, 16) expl. as *window*, and as *jewel.*—*Du.* צָהֳרַיִם *noon-time.* Snh. 108ᵇ (ref. to צהר, Gen. l. c.) אמר לו ... מאירות לכם כצ' the Lord said to him, place in it (the ark) jewels and precious stones that they may give you light as bright as noon. Tanḥ. Kdosh. 9. Men. 18ª. Ab. III, 10 יין של צ' drinking wine at noon-time; a. e.

צִיהֲרָא, v. צִיהֲרָא.

צָוָא, צָוָא *to dry up*, v. צִוֵּי II.

צַוָּאָה f. (צָוָה) *command, order, verbal will.* B. Bath. 147ª בצ' בעלמא by mere expression of his will (without symbolical possession); a. e.—*Pl.* צַוָּאוֹת. Ber. 15ᵇ וכתבתם ... אפי' צ' 'and thou shalt write them' (Deut. VI, 9, XI, 20) the entire section must be written out (in the T'fillin), including the orders ('thou shalt write', 'ye shall bind' &c.). Ib. (ref. to the roll written for the Soṭah, Num. V, 23) צ' אינו כותב אלות ... the priest writes the curses but not the instructions; Sot. 17ª וקבלות צ' (not צוואת) the instructions and the affirmations (by the woman saying Amen).

צֹאָה, צוֹאָה f. (b. h.; v. צִוֵּי II, cmp. צַחֲנָה) *filthy matter, excrement.* Pesik. Dibré, p. 111ª (ref. to צֵא, Is. XXX, 22) צ' תאמר לו call it (the idol) filth; Yalk. Lam. 998; Yalk. Prov. 932 (v. צאה). Ber. III, 5. Ib. 25ª פי חזיר כצ' the mouth of a swine is like moving filth (you must not pray in its sight). Gitt. 57ª. Bekh. 29ᵇ מלובן מצוֹאָתוֹ wool cleansed of its dirt; a. fr.

צֹאִי, צוֹאִי m. (b. h.; preced.) *dirty.* Bekh. IV, 7 צמר מלובן וצ' (Ar. וצוֹי) washed or dirty wool, (corrected, ib. 29ᵇ מלובן מצואתו, v. preced.). Ḥull. XI, 2 מלובן ולא צ' (Mish. Cambridge צוי) washed, but not dirty wool; Tosef. ib. X, 5 צוי ed. Zuck. (oth. ed. צאוי, v. צָאָה).—*Pl.* צוֹאִים, צוֹאִין. Snh. 93ª (ref. to Zech. III, 3) וכי דרכו ... בגדים צ' was it Joshua's habit to wear dirty clothes?; Yalk. Jer. 309.—Chald. צוֹאִין, v. צָאִי.

צַיְוָאר, צַוָּאר m. (סְוָאר=צָבַר, v. סְוָאר) 1) *pile.* Ohol. III, 7, v. סְוָאר.—2) (b. h.) *neck*, esp. *the front of the neck, throat*, opp. עוֹרֶף. Ḥull. I, 4. Sabb. 58ª שבצוָארוֹ, v. חוֹתֶם; a. fr.—Ab. Zar. 30ª, a. e. עלי ועל צַוָּארִי upon me and my throat, i. e. I take the responsibility. Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. דמו תלוי בצַוָּאר עדים his blood be suspended from the neck of the witnesses, i. e. they will have to answer for the innocent blood; Bab. ib. 44ᵇ עדים וירא קולר תלוי בצ', v. קוֹלָר. Cant. R. to IV, 4 צַוָּארֵךְ זה בית וכ' 'thy neck' (ib.) means the Temple; פשוט ... הרי חרמים שכל וכ' for as long as the Temple stood, Israel's neck was stretched (uplifted) among the nations &c. Lam. R. to V, 5 [read:] על שבגדנו בצַוָּארֵנוּ בא יום צרה because we were faithless to our 'neck' (the Temple), the day of distress came; a. fr.—[Sabb. 90ᵇ צַוָּארֵי דקל Ms. M., v. צוּר III.]

צִוּר', צִוְּרָא, צַוַּר, צַיְּאר ch. same; mostly in *pl.* constr. צִוְּרֵי, צַוְּרֵי. Targ. Is. III, 16. Targ. Y. Gen. XLV, 14. Ib. O. צִוָּארֵיהּ (ed. Berl. צִוְּרֵיהּ; ed. Vien. צַוָּארֵיהּ; v. Berl. Targ. O. II, p. 16); a. fr.—Sabb. 33ᵇ והוו יתבי עד צַוָּארֵיהוּ וכ' (Ms. M. צואר) they sat in the sand up to their necks; a. fr.—B. Bath. 36ª צואר מחוזא (Ms. O. צוור) *the Neck of Maḥoza*, name of a valley.

צַיְּרְנִיתָא, צַיְּאַרְנוּיְיתָא f. pl. (denom. of preced.) [*throat-ticklers,*] *dainties.* Sabb. 136ª (to a person that observed mourning not required by law) צורנייתא קבעית למיכל Ms. M. (ed. צַוְּרוֹנְיָתָא, Rashi ed. Sonc. צווארנוייתא; Ar. צודנ') dost thou want to eat dainties (which friends send to the mourner)?; M. Kat. 20ᵇ צַוְּרְנָיָאתָא Ms. M. (ed. צודוניתא, Rashi צידוניתא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

צוּב imperat. of נְצַב.

צוֹב, צוֹבִין *pl.* צוֹבְיָן, v. צִיב.

צוֹבָא, v. צוֹבָה.

צוֹבָה f. = חֲצוֹבָה II. Y. Erub. V, 22ᶜ bot. (expl. משולשים, Mish. ib. 3) בעשויים צ' when the three villages are situated in a triangle, opp. שורה. Y. Shebi. I, 33ᵇ top בעשויים צ' (not צובר) when the three trees stand in a triangle.

צוֹבָא, צוֹבָה (b. h.) pr. n. *Zobah, Zoba*, a portion of Aram. Targ. II Sam. VIII, 3. Ib. X, 6; a. fr.

צוֹבַע m. (צָבַע II) *dyeing material, plant used for dyeing.*—*Pl.* צוֹבְעִין, צוֹבָעִין. Shebi. VII, 1, sq. ממין הצ' (Ar. הצבעין) plants belonging to the class of dyers. Y. ib. VII, beg. 37ᵇ צב' לאדם dyeing plants to be used by men; צב' לבהמה to be used for food of beasts, in the Sabbatical year; a. e.—[Y. Sabb. VI, 7ᵈ תותבן צ', v. צְבָעִין II.]

צוֹבר, Y. Shebi. I, 33ᵇ top, v. צוֹבָה.

צוּד (b. h.; v. צָדָה) *to lie in wait, hunt, catch.* Gen. R. s. 66 (ref. to Gen. XXVII, 30) מזיירן לָצוּד נפשות (not נפשו) armed to hunt lives (to kill, with ref. to Ex. XXI, 13, a. I Sam. XXIV, 12; v. 'Rashi' a. l.). Ib. s. 67 היה עשו צָד וכ' Esau caught deer and tied them. Ib. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 27 sq.) צד את הברייות בפיו he (Esau-Rome) catches men with his mouth (by means of insidious cross-

examination in court); ib. s. 37 בפיהם ... צד catches people through their own mouth. Deut. R. s. 1 בשעה שיצא לצוד when he went hunting. Sot. 4[b] (ref. to Prov. VI, 26) היא תְּצוּדֶנּוּ לדינה וכ׳ she will chase him to the judgment of Gehenna. Sabb. XIII, 5 הצר צפור למגדל וכ׳ he who chases a bird into the tower or a deer into the house. Ib. XIV, 1 הצָדָן he who catches them (on the Sabbath). Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. l. c.) צידני צר בבית צד וכ׳ a hunter, catching (captivating Isaac's good opinion) in the house, catching in the field, in the house (by asking), how are tithes given of salt &c.?; a. fr.

Nif. נְצוֹד, נָצוֹד *to be hunted, caught.* Sabb. 106[b] כל שבמינו נ׳ an animal which belongs to those that are hunted. Bets. III, 2 יודע שנצודו וכ׳ he knows that they have been caught on the eve of the festival. Sabb. I, 6 כדי שיצודו וכ׳ in time to be caught in the net before the Sabbath begins; a. fr.

צִיד, צוּד ch. same. Targ. Gen. XXVII, 3; 5; 33; a. fr.—Part. צָיֵד, צָאֵד, צָאִד; f. צָיְדָא, צָאְדָא &c. Targ. Prov. VI, 26 (Ms. צריא, v. צְרִי I). Ib. XXIII, 28 צָאִידָא בניא וכ׳ ed. Lag. (ed. צאר אבנא, corr. acc.) she catches thoughtless youths. Ib. II, 19 צָיְדִין (some ed. ציירין, corr. acc.; h. text וישׁגוּ); a. fr.—Y. Sabb. VII, 10[a] דצייד, v. פָּוּרָא. B. Mets. 85[b] וצָיְדָנָא טבי; Keth. 103[b] וצָיְדָנָא (Rashi וצדיונא), v. טַבְרָא. Gen. R. s. 67 ציידא היך צָדוּק how they caught thee, O hunter! Y. B. Bath. X, end, 17[d] בר נש דהוה ציד לחבריה וכ׳ if a man catches his neighbor in the street (for a debt), and one comes and says, let him go &c. Ib. VIII, 16[b] top לא ציד כלום he catches (obtains) nothing. M. Kat. 11[a] צוד ... אזל all went out and fished; a. fr.

Ithpe. אִתְצְיַד, אִיתְּ׳, *Ithpa.* אִתְצַדְיַד *to be caught.* Targ. Prov. VI, 2. Ib. III, 26.—Lev. R. s. 30 אתציד התוא וכ׳ (ed. Wil. אצתיד, oth. ed. אתציד), v. לִיסְטָאָה. Y. Yeb. XVI, beg. 15[c]; Y. Sot. IX, 23[c] bot. ואתצידון וכ׳, v. בִּירָא; a. fr.

Ittaf. אִתְצַד same. Gen. R. s. 79 חוות מְתַצְדָה וכ׳ it (the bird) was caught and captured, v. סְפַּרְקוּלָא I; a. e.

צוֹדָנִי, v. צַיְדָנִי.

צוֹדְנִיתָא, v. צַוַּארְנִיתָא.

צָוָה, v. צוי.

צוֹהַר, v. צֹהַר.

צָוָא, v. צוי.

צָוָאָה m. (צוא, v. צָוָה; Syr. צוּא, P. Sm. 3371) = h. צִיּוּן, [*pile,*] *mark.* Targ. Ez. XXXIX, 15 ed. Lag. (Var. צְוִיתָא; ed. צִיוּנָא).

צַוּוּאַרְנִיתָא, צַוּוּאָרָא, צַוָּואָר, צַוָּאר, s. sub צַוָּא׳.

צָוַח, צָוַח (b. h. צָוַח) *to cry, shout; to complain.* Keth. 14[b] ממזר וצוֹוֵחַ one that is called a bastard and brings complaint, opp. שותק. B. Mets. 24[b] והלא עומד וצוֹוֵחַ but does he (the loser) not stand up and cry (which shows that he has not given up the hope of recovery)? נעשה כצווח על וכ׳ it is like one crying over his house that has fallen in &c. B. Bath. 138[a] בצָ׳ מעיקרא (or בצוֹוֵחַ), בצָ׳ מעיקרו when he cried out (refused the gift) at the start (when it was offered to him). Sot. 42[b] צָוְחִין וכ׳ (better צָוְוִין) they (the gentile soldiers) shout (before they attack) and stamp; Sifré Deut. 192 צוֹוְחִים; a. fr.

Pi. צִוַּח same. Y. M. Kat. III, 82[d] top (ref. to הֹם, Ez. XXIV, 17) מכן שצריך לְצַוּוֹחַ (or לְצָוּוֹחַ *Kal*) from here we learn that ordinarily a mourner must cry out (lament). Bab. ib. 24[b] מְצַוְּוחִין Ms. M. (v. צָהַב). Tosef. Sabb. VI (VII), 14 המְצַוַּוחַת לתנור וכ׳ a woman that shouts at the stove that the bread may not fall apart (a superstitious practice). Midr. Till. to Ps. XX מְצַוַּוחַת; a. fr.

Hif. הַצְוִיחַ *to cause to shout.* Sabb. 67[b] . . . המשתקת והמַצְוַוחַת לגריסין who tells people around her to be silent, when lentils are cooked, or to shout, when grits are cooked (a superstitious practice; Tosef. l. c. 15 והמצריצת, v. צָרַר).

צָוַח, צָוַח ch. 1) same. Targ. Gen. XXVII, 34. Targ. Ex. V, 8 (O. ed. Berl. *Pa.*); a. fr.—Y. Taan. IV, 68[a] [read:] בגין דצָוְוחִין עלויי צִיפּוֹראי because the people of Sepphoris cry out against him (dislike him). B. Mets. 6[a] דקא צ׳ when he cried (complained of being wronged). Succ. 31[a] צָוְוחָה (h. form) she complained, but R. N. did not mind her. Ib. צָוְוחָא קמייכו . . . איתתא a woman whose father kept three hundred and eighteen servants is complaining before you. B. Kam. 86[a] מהנהו קרטופני וצ׳ Ms. M. (v. *Pa.*) and he cries (feels pain) on account of the sores; a. fr.—2) (=h. קרא) *to invite.* Lev. R. s. 28 ... מאן דלא צַוְוחִינָן ליה וכ׳ who is he whom we did not invite, and who wrote these words?; a. e.—3) (=h. קרא) *to call, name, surname.* Targ. I Chr. II, 55; a. fr.—Y. Sabb. IX, 11[d]; Gen. R. s. 39, end, a. e. תמן צָוְוחִין וכ׳, v. עַמִּילָא. Ib. s. 87, beg., v. פַּתָּא I; a. fr.—[Pes. 110[b] צווח דיקלא, v. צְוִי II.]

Pa. צַוַּוח 1) same, *to cry.* Targ. O. Ex. V, 8, v. supra. Targ. II Kings II, 12; a. fr.—2) *to cause to cry, to pain.* Sabb. 33[b] וקא נתרן . . . וקא מְצַוְּוחָן ליה (Ms. M. מצערין) the tears fell (upon his sore body) and gave him pain. B. Kam. l. c. וצַוְוחי ליה (הנהו וכ׳) Ar. (Rashi מְצַוְּוחֵי; ed. וצווחי מהנהו וכ׳, read וצווח, v. supra) and these sores gave him pain.

Af. אַצְוַוח *to cause to cry out, excite to discontent.* Erub. 60[a] חזי דלא מַצְוַוחַת עלה בבי מדרשא (Ms. M. עלי) see to it that thou do not create discontent with it (me) at college; Ab. Zar. 74[b].

צְוַוחְתָּא, צָוְוחָא, צָוְוחָא, v. צְוַוחְתָּא.

צָוָחָה, צָוְוחָה f. (b. h.; preced.) *cry.* Midr. Till. to Ps. XX אינה יכולה . . . צְוָוחָתָהּ I cannot bear her crying; a. e.—*Pl.* צָוְוחוֹת, צָוְחוֹת. Pes. 57[a] ארבע צ׳ צְוָוחָה וכ׳ four cries did the Temple court utter; Yalk. Lev. 469. Sot. VIII, 1 קול צ׳ (Y. ed. צווחה) the noise of the shoutings (of the enemy); (Sifré Deut. 192 הצווחה); a. e

צִיר׳, צָוְוחָא, צָוְוחָא, צָוַח׳, צָוְוחָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 34 (O. ed. Berl. צִירְוָחָא, ed. Lsb. צְוָוחָה). Targ. Ps. CXLIV, 14 צְוָוחָה constr.; a. e.—Y. Taan. IV, 68[a] ובגין צְוָוחָה עבדין do we act with regard to popular

crying, (are we to be guided by the popular dislike of a person)?

צְוִוי, v. צִיווּי.

צְוֹרָא, צַוְרָא, v. צַוָּאר.

צַוְרוֹנְיָתָא, v. צַוָּארוֹנְיָתָא.

צִוְרָנָא m. (denom. of צַוָּר) *neck-chain*; trnsf. (cmp. קוֹלָר) *a gang of men.*—*Pl.* צִוְרָנֵי. Kidd. 72b ... הוה אתי אליהו מפיק מינן צ' Elijah would come and send entire gangs away from us (Var. קולרין, v. Rashi a. l.).

צַוְרְנִיתָא, v. צַוָּארוֹנְיָתָא.

צְוִויְינוֹת, Cant. R. to VI, 4, v. צוּר II.

צְוַת, v. צוּת.

צְוַת (cmp. צְבַת a. צוּת) *to join, attach.* [B. Mets. 29b צוית Ms. F., מצויות Ms. R. 2, v. צְוַן].

Ithpa. אִתְצַוַּת *to be attached.* B. Bath. 80a אמה דמיצטוותא אברתא וכ' (Ar. דמיצטב) the mother bird will be attached to the daughter bird and to the mate that we leave with her, וכ' אירחי נמי תיצטוות (not תיצטוה, v. Rabb. D. S. a. l. note 300-400) she (the daughter), too, will remain attached to her mother &c. Ib. וכ' אמה אברתה מיצטוותא the mother remains attached to the daughter, but not so the daughter &c.

צַוְתָא m. (preced.) *company.* Succ. 52a ... אורחין וצַוְתִין בסרמא (Ar. וצבתין) our way is long, and our company sweet (I am sorry that we have to part); Yalk. Joel 535 ... אורחא וצוותא וכ' Tam. 27a ואחרינא בצַוְתָה הוא דאזיל (Rashi משום צוותא) and the second one goes along only for company's sake.

צַוְתָנִית, v. צִיתָנִית.

צָוְחָא, צְוָחָה, צְוָחָא, צָוָח, צַוַּח, v. sub צוח, צווח.

צוֹי m. (צאה, as נוֹי fr. נאה) *dirty*, v. צוֹאִי, a. צָאֶה.

צָוֵי I, *Pa.* צִוֵּי (= צִוַּח) *to cry, shout.* Ḥull. 53a bot. הוא מְצַוֵּי Ar. (ed. איהו קא מיואי), v. עָוֵי II.—[Gen. R. s. 65 מצויין Ar. s. v. מצוי, v. צְוַן.—B. Mets. 29b מצויין Ar. l. c., Ms. F. צויות, Ms. R. 2 מצויות, v. צְוַן.]

צָוֵי II, **צָוָה, צָוָא** (v. S. Sm. 3370) [*to contract,*] *to be hot, dry up, wither.* Pes. 56a צְאִי לאלחר ed. (Ar. צָוֵי) it will at once dry up. Ib. 110b פקע וצווא דיקלא Ar. (ed. צווח דיקלא ופקע חוא, Ms. M. צָוָה) the bark burst, and the palm dried up. Ib. 111a וצָוּ כרעיה his legs shrivelled.

Pa. צִוֵּי *to burn, desiccate.* B. Bath. 24b bot. ... דאזיל ומְצַוֵּי ליה the dust penetrates its heart and desiccates it (the plant).

צָוָה, צָוִי 1) *to join, attend.* Ber. 6b; Sabb. 30b לְצַוּוֹת לזה ed. (perh. fr. צָוַת, v. צוּת; Ar. לצבות), v. צָבַת.—[2) *to arrange, pile*; denom. צִיוּן.]

Pi. צִוָּה, צִוָּוה (b. h.) *to order, command; to appoint.* Men. 44a מצוה אחת צִיוָּנוּ וכ' the Lord gave us one command, its name is Tsitsith. Ib. צַוֵּה עלי ויעשוני וכ' give orders about me, that they make me a proselyte. Sabb. 23a, a. e. אשר קדשנו ... וצִוָּנוּ וכ' (abbrev. ו"אקב) who has sanctified us through his commandments, and commanded us to &c.; והיכן צִוָּנוּ and where did he command us (where in the Torah is it intimated)? B. Bath. 151b מְצַוֶּה מחמת מיתה one who disposes of his property, because he expects to die. Sifra Tsav, end כדי המְצַוֶּה למי שנצטוה the commander was worthy of him who was commanded; a. fr.—Part. pass. מְצוּוֶּה. Kidd. 31a גדול מצ' ועושה וכ' he who is commanded, and does (a good deed, because it is God's will) stands higher than he that is not commanded and does (a good deed); a. e.

Nithpa. נִצְטַוֶּה *to be ordered, commanded.* Ib. 38a שלש מצות נִצְטַוּוּ וכ' three commands were given to the Israelites on their entering the land. Ib. b וכ' כל מצוה שנצטוו whatever command was enjoined upon the Israelites before they entered the land. Y. Meg. I, 70d bot. אלו המצות שנִצְטַוִּינוּ וכ' these are the commandments which were given us through the mouth of Moses; a. fr.

צוֹיְקָן, צוֹיְקָן, v. צַיָּקָן.

צָוְיָא, v. צִיוְנָא.

צָוִיל, v. צִיל.

בֵּית צ', צוֹלָאֵי m. pl. *inhabitants of Beth-Tsula.* Targ. Mic. I, 11 (Ms. צַלָּאֵי; h. text בית האצל).

צוֹלְצִילְתָּה, צוֹלְצְלָא, v. צוֹצְלָא.

צוֹלָקָא, צוֹלְקָא f. = h. צָלֶקֶת, *scar.* Targ. Y. Ex. II, 5. Targ. Y. Lev. XIII, 23; 28 (h. text צרבת).

צוֹם ch. = b. h. צוּם (cmp. צמם) *to restrain one's self; to fast.* Targ. II Sam. XII, 16. Targ. Y. Lev. XXIII, 29; a. fr.—Part. צָיְמִים, צָיְמָא; f. צָיְמָא, צָיְמָא; *pl.* צָיְמִין, צָיְמִי. Targ. II Sam. XII, 23. Targ. Y. II Lev. l. c.; a. fr.—Y. Ḥall. I, 57c top צָם תרי יומין fasted two days (observed the Day of Atonement two days). Y. Kil. IX, 32b bot.—Y. Ḥag. II, 77d bot. הוות צָיְמָה ומפרסמה she used to fast and make it public; a. fr.

Pa. צַיֵּים same. Targ. Y. Lev. l. c.—Y. Ned. VIII, 40d bot. ר' ... צ' כל ערובת וכ' R. J. fasted every New Year's eve; ib. דצומין ... צ' observed three hundred voluntary fasts; Y. Meg. I, 70d top (also צם). Y. Sot. III, 19a מְצַיְּמָה (י)אובדת וכ' she fasts and loses her virginity; a. fr.

צוֹם m. (b. h.; preced.) *fast, fast-day.* Treat. Sof'rim XVII, 4 ימי הצ' fast-days. R. Hash. 18b (ref. to Zech. VIII, 19) אין שלום בזמן שיש ... צ' when there is peace, these days shall be days of joy &c., when there is no peace, they shall be fast-days; a. e.—*Pl.* צוֹמוֹת, צוֹמִין. Koh. R. to X, 10 יגזרו צ' ותענויות let them decree fasts and afflictions. Y. Bets. II, end, 61d מן הצ' ומן התענויות (not התענית) from fasts and &c. Meg. 16b; a. e.

צוֹמָא, צוֹם, ch. same. Targ. Joel II, 12. Targ. II Esth. III, 8. Targ. Zech. VII, 5 צום תעני a fast of affliction; a. fr.—Y. Ḥall. I, 57c top; Y. R. Hash. I, 57b bot. תמן חשין לצ' רבה תרין יומין there (in Babylonia) were such as thought the Great Fast (Day of Atonement) should be observed two days (on account of the uncertainty of the calendar). Y. Ab. Zar. I, 39b bot. דאת מחשב ואת משכח צ' רבה וכ' for if you make the calculation, you will find that the Day of Atonement would have been on a Sunday (which must not be); a. fr.—*Pl.* צוֹמָא, צוֹמַיָּא. Targ. Esth. IX, 31; Targ. II Esth. ib. צומתא (ed. Lag. sing.). Ib. V, 1; a. e.—Y. Ned. VIII, 40d bot., v. צוּם; a. e.

צוֹמוֹס, Tosef. Bekh. IV, 15 ed. Zuck., v. צוּמָח.

צוֹמוּת c. (צָמַת) (*forced*) *meeting of tradesmen for public labors, taxation* &c. Y. Peah I, 16a חניתא . . . הוה לזן צ' the storekeepers of . . . had a meeting (v. כותנאי). Ib. 15c bot. אתת צמות לטחונייא a summons for public work was issued to the millers; Y. Kidd. I, 61b bot. אתא מצוותא (read צוּמָתָא); a. e.

צוּמָח m. (צָמַח) [*grown over*, sub. אזנים,] *a person without* (or *with very small*) *auricles.* Tosef. Bekh. IV, 15, expl. ib. 16 צ' כל שאין לו אזנים (ed. Zuck. צומוס, corr. acc.) a *tsummaḥ* is an animal which has no external ears; Bekh. VII, 4 (44a) צמע (Bab. ed. צומע, Ar. צימח), expl. שאזניו קטנות. Ib. (in G'mara) צימע, a. צומע.—[V. צִימְּחָא.]

צוּמַחְתָּה f. (צָמַח) *sprouting bulb, seed-onion.* Y. Peah III, 17c bot. (expl. אירמחות של בצלים; Mish. ib. 4) ושמואל אמר צ' Samuel says, it is what we call *tsumaḥtah*; v. פּוּרְגָּרָה.

צוּמָם, צוּמִים m. (צָמַם, sub. אזנים) [*tied up,*] *a person whose auricles are a shapeless mass* (instead of being carved out). Tosef. Bekh. IV, 15 צומים, expl. ib. 16 צ' שאזניו מגופפות (ed. Zuck. צומח שאזניה וכ', corr. acc. שאזניו), v. גָּפַף; Bekh. VII, 4 (44a) צָמֵם (Bab. ed. צומם; Ar. צימם), expl. שאזניו דומות לספוג whose auricles resemble a sponge. Ib. (in G'mara) צימם.

צוּמָע, v. צוּמָח.

צוּמְצָמַאי, v. צִימְצָמַאי.

צוּמת, v. preced. art.

צוֹמֶת m. (צָמַת; cmp. צומוּת) *juncture*; צ' הגידין *the bunch of converging sinews in the thigh.* Ḥull. IV, 6; expl. ib. 76a מקום שהגידים צוֹמְתִין בו there where the sinews converge. Tosef. ib. III, 6; a. e.

צוֹנִין, v. צוֹנָן.

צוֹנִיתָא, v. צִינִיתָא.

צוֹנָמָא, צוֹנָם m. (צָנַם) *rock, flint; granite.* Y. B. Bath. II, beg. 13b בצ' מיחר against a neighbor's granite wall it is permitted; Tosef. ib. I, 4 ובצונן (corr. acc.), contrad. to אבנים ordinary stones. Num. R. s. 16 אם . . . הסתכלו של צ' וכ' observe their stones and pebbles, if they are granite-like, the fruits are fat; Tanḥ. Sh'laḥ 6. Nidd. 8b (נמצא בה) צ' וכ' if flint is found in breaking the ground, it is sure to be virgin soil. B. Bath. 18a דמפסיק צ' a granite block intervenes (preventing the roots from spreading over the neighboring ground). Pes. 47b צ' בר זריעה הוא Ms. M. is flinty ground fit for sowing?; a. e.—Y. Kil. VII, beg. 30d בהדין צלמא (corr. acc.) in flinty ground, opp. רכיכה; v. פָּתַשׁ.—[Ber. 39a פת צ' Ar., v. צָנַם.]

צוֹנָן m., **צוֹנֶנֶת** f. (צָנַן) *something cold.* Pes. 76a צ' לתוך צ' if cold meat is put into cold milk. Ib. בחרס צ' מעשר . . . על when the earthen vessel was cold. Dem. V, 3 חצ' ומן החצ' וכ' (Bab. ed. ומן הצוננות, corr. acc.) one may give the tithes from the hot bread for the cold, and from the cold for the hot; a. fr.—*Pl.* צוֹנָנִין, צוֹנָן; צוֹנְנוֹת. Pes. 94b כל העולם . . . ומעיינות צ' וכ' the whole world (the earth) is hot, and the springs are cold &c. Y. Maasr. IV, 51b top תבשיל צוננין a dish of cold things (not yet cooked). Gen. R. s. 12, end (some ed. incorr. צונן). Y. Sabb. XX, 17c bot. צונן, opp. פושרין; a. fr.

צוֹנָנָה, צוֹנְנָא ch. same. Y. Sabb. IV, 6d, v. צָנַן.

צוּעָה f. (צעה, denom. of יָצַע, *to lie down, to banquet,* v. צָעָא) *banqueting dish, plate.*—*Pl.* צוּעוֹת. Y. Keth. X, 33d bot. ומן החצ', v. נָחוֹשֶׁת. Ib. ובלבד מן הצ' באותו הלילה but you cannot seize plates prepared for use that same night.—[Tosef. Keth. VII, 11 הצועה ed. Zuck., read: הצוֹאָה.]

צוֹעַר (b. h.) pr. n. pl. *Zoar,* a town east of the Dead Sea. Yeb. XVI, 7 צ' עיר התמרים Z. the palm-town. Tosef. Shebi. VII, 15 עד שיכלה אחרון שבצ' until the last dates in Z. are gone; Pes. 53a; a. e.

צוֹעֵר m. (b. h. צָעֵר; צָעַר) *boy, servant.* Mekh. Mishp. s. 16 (ref. to Ex. XXII, 11) מיצמו להוציא את הצ' 'from with him', this excludes the shepherd boy from responsibility; [another vers. להבריא את הצ' this includes the shepherd's responsibility for the shepherd boy;] Yalk. Ex. 346 הציעד (corr. acc.).—*Pl.* צוֹעֲרִים, constr. צוֹעֲרֵי. Arakh. II, 6; Tosef. ib. II, 2, v. צָעִיר.

צוּף (b. h.; cmp. טוּף) [*to shine,*] 1) *to come to the surface, float; to lie in a conspicuous place* (on a stone, pillar &c.). Sifré Deut. 205 (ref. to Deut. XXI, 1 בשדה) ולא צָף על וכ' but not when found floating on the water; Sot. IX, 2. Y. Peah VI, 19c (if two bodies are found, one lying on top of the other, the ceremony of breaking a heifer's neck is not performed) משום צף . . . התחתון not for the lower one, because it is hidden, nor for the upper one, because it lies in a conspicuous place; Sot. 45a (referring to two sheaves lying one upon the other) והעליון מפני שהוא צף (Ar. עף) and the upper is not considered a forgotten sheaf, because &c. Ib. צפו עומרין לתוך וכ' (Ar. עפו) if sheaves floated into a neighbor's field; ib. צפו ארן מונחין לא only when they came to lie in a conspicuous place, and not when they rested on the ground? Ib. bot. מין במינו לא הוי צף one thing lying on another of the same kind is not considered as above the ground. Cant. R. to VII, 9 צף הכבשן the furnace (in the ground) came

up to the surface (v. פְּלַטְיָא II). Ab. II, 6 גולגולת שצפה וכ׳ a skull floating on the water. Makhsh. IV, 5 הנזהן והצפין water that is squirted out of, and that which overflows the vessel; Sabb. 12ª והצפין Rashi, a. Ms. O. (ed. והנצפין, corr. acc.); a. fr.—2) *to stick to the surface.* Sot. 48ᵇ; Y. ib. IX, 24ᵇ bot., v. נוֹפֶת; Tanḥ. Ekeb 1 fine flour שהיא צפה בנפה (not בפה) which sticks to the sieve; Yalk. Ps. 676 שהוא נפה בנפה (corr. acc.).—V. צָף.

Hif. הֶצִיף, הִצִּיף *to bring to the surface, cause to float; to cause to overflow; to flood, inundate.* Tanḥ. B'shall. 2 ה׳ הברזל caused the iron axe to float. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 8) אין ויפץ אלא ויצף ה׳ עליהן הים וה׳ וכ׳ *vayafets* means *vayatsef*, he made the sea flow over them, and caused thirty families to flow (issue) from them. Lev. R. s. 27, beg. שלא יציף התהום that it (the deep) may not inundate the world; Midr. Till. to Ps. XXXVI; Yalk. Ps. 726. Nidd. II, 7 (expl. מימי ארמה מבקעת בית כרם ומציף) מים (עלית) earth from the valley of Beth Kerem, upon which you make water float; Y. ed. מיצף עלוי מים (fr. צָפָה); expl. ib. 50ᵇ top מיצף מים ע״ג מטלית one makes the water come to the surface through a rag spread and pressed over it. B. Mets. 23ᵇ במצוף when he poured the sealing wax over it (without making an impression; Ms. O. a. R. 1 במוצף *Hof.* when the wax was poured over it).

צוּף ch. same.

Ithpe. אִצְטַיֵּיף *to look out.* Targ. Y. II Num. XXI, 20 דמצטייפא (Bxt. דמצטפייא; Targ. O. ומסטכיא; h. text ונשקפה).

צוֹפָא, Tosef. Sabb. V (VI), 2, v. צִיפָּה.—*Pl.* צוֹפִים (צוּפִים), v. צִיפָּה.

צוֹפֶה m. (b. h. צֹפֶה; צָפָה) *watchman, seer, prophet, inspired man.*—*Pl.* צוֹפִין, צוֹפִים. Gen. R. s. 1, a. e., v. מְיֻנָּצָפ״ד; Y. Meg. I, 71ᵈ מאן אינון אילין צופין who were those inspired ones? Bab. ib. 14ª (ref. to I Sam. I, 1 אחד רמתים צופים) one of the two hundred prophets that prophesied in Israel. Gen. R. s. 45 (ref. to Prov. XXXI, 27) בני ביתו . . . צ׳ היו וכ׳ the members of Abraham's household were prophets, and she (Hagar) used to look at them.—[Num. R. s. 19; Yalk. Is. 316, v. צָפָה.]—V. צָפָה.

הַצּ׳, צוֹפִים pr. n. (v. preced.) *Ha-Tsofim* (*Outlook, Scopos*), an eminence north of Jerusalem. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. הרואה את ירושלם מן הצ׳ וכ׳ he who sees Jerusalem (after its destruction) from the Scopos, must rend his garments. Tosef. Pes. II (III), 13 אם עבר הצ׳ if (in going from Jerusalem and noticing that he has sacred flesh with him) he has passed the Scopos; Pes. III, 8 צופים; ib. 81ᵇ; Ber. 49ᵇ; a. e.—Sot. 48ᵇ, v. נוֹפֶת.

צוּפְרִיאוֹת, Yalk. Hab. 565, v. הִיפְּרִיאוֹת.

צָוַץ (צָץ) (apocop. of צִיצֵי=צִפְצֵף); *Pi.* צִוְּוֵץ, צִוֵּץ, *Pilp.* צוֹצֵי *to chirp.* Koh. R. to I, 1 צפיר מְצַוְּוֵץ ויודע על מה מצייץ when a bird chirped, he (Solomon) knew what it chirped for; Cant. R. to I, 1 מְצוֹצֵי (Yalk. Kings 175 המצוצץ). Lev. R. s. 6 (expl. המצפצפים, Is. VIII, 19) המְצַוְּוִצִין or המְצַיְּרִינִין (not המצריכין); Yalk. Is. 281 דמצויץ (read המ׳). Gen. R. s. 65 אם מצאתם . . . מְצַיְּצִין בקולם וכ׳ Ar. (ed. a. Var. Ar. מצפצפין) if you find there school children chirping with their voices, you cannot attack them (the Jews). Ib. בזמן שקולו של יעקב מצוי וכ׳ (read: מְצַוְּוִיץ; Ar. s. v. מצור: מצוריין, cler. error for מְצַוְּוִיץ; Var. מצפצף) when the voice of Jacob chirps in the synagogues, the hands are not Esau's hands (they have no power over Jacob). Tosef. Sabb. VI (VII), 15 המְצַוְּוֵצת לאורז (not לאוזן, v. ed. Zuck. note), v. צָוַח.

צָוִץ, צָוֵץ ch., *Pa.* צַוֵּיץ, צַוֵּץ, (*Palp.* צַוְיֵצִי) same. Pesik. Dibré, p. 110ᵇ (expl. צחלי, Is. X, 30) צַוְּיִצִי בקלך Ar. (ed. Koh. צַיְּצִי; ed. שושי קולך); Yalk. Is. 284 צוצי קולך chirp with thy voice (let thy voice chirp, in studying the Law); v. לַבְלֵב. Nidd. 42ᵇ שמעית ולד דצַוְּוִיץ וכ׳ (Ar. דצויץ) I heard the infant squeak at sunset-time, but it was not born &c. Koh. R. to XII, 4 כד שמע . . . מְצַוְּוְצָן וכ׳ (some ed. מצוויצן, corr. acc.) when he hears the birds chirp, he thinks robbers are coming &c.; Yalk. ib. 979 מְצַוְּיִצִין. Lev. R. s. 16 צירפורייא מצוויצין Ar. (Var., a. ed. קולנין). [Yalk. Is. 281, v. preced.].—Trnsf. (of the singing of boiling water) *to boil.* B. Mets. 29ᵇ אלא דלא צַוְּוִיץ only when the water has not been steaming (Ar. מְצַוְּוִיץ Ms. F. צַוְּוִיחַ; Ms. R. 2 מְצַוְּוִיחַ, v. צָוַי I); Ḥull. 84ᵇ צַוְּוִיץ Ar. (ed. צַוֵּיץ).

צוּץ (b. h.; = צאצא, v. יָצָא) *to come forth; to shine; to bloom.*

Hif. הֶצִיץ 1) *to bloom, sprout.* Koh. R. to XII, 5 מהיכן אדם מֵצִיץ some ed. (oth. מֵנִיץ, v. נָצַץ) from what part of the body will man sprout forth (at resurrection)? Yalk. ib. 979 משינה שהיא מֵצִיץ (Koh. R. l. c. 7 משניץ) from the time of blooming; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); a. e.—2) *to cause sprouting.* Gen. R. s. 28 מהיכן הקב״ה מציץ וכ׳ from what part will the Lord cause man to sprout forth?, v. supra; Lev. R. s. 18; Yalk. Koh. l. c. מכיון (corr. acc.).—3) *to look out, peep.* Yoma 67ª היו מְצִיצִין ורואין וכ׳ they looked out to see &c.; R. Hash. 31ᵇ. Ḥag. 14ᵇ, a. e., v. פָּגַע. Ḥull. 47ᵇ הֶצֱצַתִּי בו I looked at him. Pirké d'R. El. ch. XIX והֶצִיצוּ וכ׳, v. פּוֹעֵל; a. fr.—Yoma 35ᵇ הֶצִיצוּ עיניהן they *made* their eyes *look* around (Ms. M. 2 הצריצו only).

Hof. הוּצַץ *to be made to bloom; to break forth.* Kidd. 66ª (in a historical fragment) ותוּצַץ הרעה ע״י וכ׳ and the evil broke forth (took its start) through the agency of Elazar &c.

Pi. צִיֵּץ (denom. of ציצית) *to provide with show-fringes.* Sabb. 131ª אם צ׳ טליתו (Ms. M. עשה ציץ לט׳) if he put fringes on his cloak (on the Sabbath).—Part. pass. מְצוּיָּץ; f. מְצוּיֶּצֶת; *pl.* מְצוּיָּצִין, מְצוּיֶּרְצוֹת. Ib. 25ᵇ סדינין המצ׳ linen cloaks provided with woolen fringes. Men. 43ª. Pesik. R. s. 15; a. e.

צוּץ ch., v. צִיץ.

צַוְצֵי, צְוִיצֵי, v. צוּץ, צָוַץ.

***צוּצְרִיבֵי** m. pl. (denom. of צִרְצָא) *provided with a tuft, crested*; (Rashi: *of Zeizûn*). Ḥull. 62ᵇ, v. בּוּפְשָׁנָא.

צוֹצִילְתָּא, v. צוֹצְלָא.

צוֹצִיתָא f. (נִיצוֹץ a. צִיץ ch.; cmp. meanings of נֵץ) 1) צ' דנורא *ray of light.* B. Bath. 73ᵃ; Yalk. Is. 337; Yalk. Jer. 276 חוורתי צ' דנ' a ray of whitish light. Taan. 25ᵃ נפיק צ' דנ' וכ' a ray of light proceeded from his forehead; (Ms. M. also צָצוּתָא). Sabb. 56ᵇ נתן דצ' Nathan 'with the ray of light' (a repentant sinner with a halo; oth. opin. whom an angel seized by his *forelock*, v. infra, afterwards known as (Mar) Ukba, the Resh Galutha; v. Rashi to Snh. 31ᵇ).—.2) *forelock.* Men. 42ᵃ וצריך לפורדה כי צ' וכ' (Ms. R. 2, a. Rashi צִיצֵי) he must separate it (the show-fringe) like the forelock of the gentiles; Yalk. Num. 750 צ'יצו'.—3) *tail* of a mouse. Sabb. 121ᵇ נקיוטו בצוצ'יתיה (not ואפקיה) take it by its tail and carry it out; Bets. 36ᵇ (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

צוֹצָל m. (v. next w.) *dove.*—*Pl.* צוֹצָלִין. Y. Pes. X, 37ᵇ bot. נשים ... כגון כסנים וצ' women are cheered on the Holy Days with what is appropriate for them, e. g. roasted ears and doves; [comment. מסנים וצ' *shoes* and *bright-colored garments.*]

צוֹצַל, **צוֹצִילְתָּא**, **צוֹצָלָא** f. (=צַלְצַל; צלצל) *a species of small turtle doves.* B. Bath. 75ᵃ השתא כבריעתא Ar. ed. Koh. (ed. צִיצְלָא; Rashi צוצילתא; Ms. M. צִלְצָלָא; Ms. R. צִילְ; Ms. H. צִילְצוּלָא; v. Rabb. D. S. a. l. note) we do not even find a jewel as large as the egg of a dove, and (you say) we shall find jewels of such sizes?; Snh. 100ᵃ צוּלְצָלָא Ms. M. (ed. צִילְצָלָא; Ms. K. צוֹצִילְתָּא; Ms. F. צוצילתא; Pesik. ʿĀniya, p. 137ᵃ שפנינא). Sabb. 80ᵇ צלצלתא Ms. M. (ed. צִילְצְלֵי *pl.*; Ms. O. צוצילתא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

צוֹצֶרֶת, Y. Erub. VIII, 25ᵃ bot. צ', read: לְבָצוֹצֶרֶת.

צוֹצְרִיוֹת, Yalk. Ps. 623, v. בְּצוֹצְרִיוֹת.

צוֹצַרְיָה pr. n. pl. *Tsots'raya* in Babylonia. Y. Yeb. I, end, 3ᵇ; Y. Kidd. IV, 65ᵈ top צְרָרְיָא; Bab. ib. 72ᵃ צִיצוֹרָא.

צוּק I=צָק, *to pour.* Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 15) אבל צָק הוא וכ' but he may pour oil upon the leavings.

צוּק II (b. h.) [*to be narrow,*] *to be distressed, worry,* v. next w.

Hif. הֵצִיק *to distress, afflict.* Snh. 104ᵇ כל המַצִיק לישראל וכ' whoever persecutes Israel, does never get tired (with ref. to Is. VIII, 23); Yalk. Is. 282. Snh. 94ᵇ, v. עָיֵף; Yalk. Kings 237. Sifré Deut. 357 מצִיקִים המְצִיקִין לו oppressors that will oppress him; a. e.—V. מֵצִיק.

צוּק ch. same. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. לא תְצוּק רוח אנא worry not (over the temptation to sin), I am a spirit (not a real woman).

צוֹק m. (preced.) *narrow point, peak, precipice,* esp. *Tsok,* the mountain from which the scapegoat was precipitated. Yoma VI, 4, sq. Ib. 67ᵇ ומניין שבצ' and whence is it proved that the scapegoat must be led to a precipitous place?; a. e.—*Pl.* צוּקִין. B. Mets. VII, 10; ib. 36ᵇ; a. e.

צוּקָתָא f. (preced. wds.) *distress, trouble.* Targ. Y. I. Gen. XLII, 36 (some ed. צוּקָתָא *pl.*).

צוּר I m. (b. h.; צהר; cmp. טוּר) *rock.* Ex. R. s. 15 ומצא שם צ' גדול and found there a large rock; a. e.—*Pl.* צוּרִים. Ib. כאן ... על הצ' הללו here I will build the fortress, on these rocks.—[Tosef. Pes. VII, 13 שומרי צו' ed. Zuck., read: צְרִירִים, v. צִיר II).—Trnsf. [*Protection,*] *the Lord*; (in Agadah derived from רָצַר; v. next w.) *the Creator.* Ber. 5ᵇ (ref. to Job XVIII, 4) אין צ' אלא הקב"ה *tsur* means the Holy One &c. (with ref. to Deut. XXXII, 18). Lev. R. s. 23 (ref. to Deut. l. c.) יוצר ... התשתם you have weakened the power of the Creator. Pirké d'R. El. ch. XLIII מרד בצ' עלין rebelled against the Rock on high; a. fr.

צוּר II (b. h.; cmp. רָצַר) [*to turn,*] 1) *to tie around, wrap.* B. Kam. 49ᵇ, a. e. וכי לָצוּר על פי וכ' does one want a document to tie around his flask?, i. e. does one care for a paper except for the value it represents? Koh. R. to VIII, 8 (ref. to Zech. XII, 1 ויוצר) צָר רוח של אדם בגופו he tied up the spirit of man in his body, v. צָרַר; a. e.—2) *to form, shape.* Sabb. 75ᵇ הצָר צורה בכלי he who draws a figure on a vessel. Ib. 103ᵇ עד שיְצוּר כולו until he has drawn the entire figure which he intended to draw. Gen. R. s. 7, beg.; Yalk. ib. 11 יכול לצור ... מה בו"ד צר צורה (not מלך) צורה במים a human being draws a design on land, can he draw a design in water?; Mekh. B'shall., Shir., s. 8. Lev. R. s. 14 לשני ציירין זה צר דמותו וכ' like two painters, one paints the likeness of one &c.; a. fr.—Zeb. 94ᵃ, v. infra.—3) (with על) *to surround, besiege.* Sifré Deut. 203 אין צָרִים על עיר וכ' we must not begin the siege of a town later than three days before the Sabbath; a. e.—[4) (cmp. זוּר) *to press,* v. צִיר I.]

Pi. צִיֵּר *to draw, paint; to embroider.* Zeb. 94ᵃ בגד ... עלויו לצַיְּרוֹ Rashi (ed. עליה לצורתה); v. Rabb. D. S. a. l. note 1) a garment which one intends to embroider.—Part. pass. מְצוּיָּר; f. מְצוּיֶּרֶת; *pl.* מְצוּיָּרִים, מְצוּיָּרִין; מְצוּיָּרִין, מְצוּיָּרוֹת, מְצוּיָּר. Num. R. s. 12; Cant. R. to VI, 4 (not צווירנות); Yalk. Num. 713 (not מצוירנות), v. צָב I.

צוּר ch. same, 1) *to tie around.* Snh. 48ᵃ; Ber. 23ᵇ דאזמניה למֵיצַר ... צָר וכ' which he designated to wrap T'fillin in; if he did so &c. (v. צָרַר).—Part. צָאֵיר, צָיֵיר. Y. Ber. IV, 7ᶜ top היה צ' גולתיה וכ' tied Rab's cloak up &c.; Y. Taan. IV, 67ᶜ.—Part. pass. צָאִיר, צָיִיר, צָיוּר. Targ. Job XLI, 7.—Ḥull. 105ᵇ כל מילי דציור ותחים whatever is tied up or sealed. B. Mets. 24ᵇ ... דצָיְירִי בסדינא אשכח found four Zuzin tied up in a sheet. Lev. R. s. 6; a. fr.—2) *to draw, shape, design.* Targ. Am. IV, 13 דצר ed. Lag. (ed. Wil. דְרַצַר, v. רָצַר). Targ. I Kings VII, 15; a. fr.—Part. pass. as ab. Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—3) (with על) *to besiege.* Targ. Deut. II, 19. Targ. O. ib. 9 (Y. תעיק; h. text תצר). Targ. O. ib. XX, 12; 19. Targ. I Sam. XXIII, 8 (ed. Lag. לרמצר, read למיצר); a. fr.—Gitt. 56ᵃ צר עלה וכ' he besieged it (Jerusalem) three years; a. e.

Pa. צַיֵּיר 1) *to form, shape, paint, engrave.* Targ. Job X, 8. Targ. Jer. XXII, 14; a. e.—Part. pass. מְצַיַּיר, מְצַיַּר. Targ.

O. Ex. XXV, 33, sq. (h. text משקד). Targ. Ez. XXIII, 14 (h. text מחקה). Targ. Y. I Lev. XXVI, 1 (h. text משכית).—Gitt. 36a; 87b, v. מְכוּרָא, חֲרוּתָא.—2) *to tie up, fold under.* Men. 37b האי מאן דצייריה לגלימיה Rashi (ed. דצרריה; Ar. דצארי) he who folds his cloak (and puts the show-fringes on the fold).

Ithpa. אִצְטַיַּר, אִצְטַיַּר *to be embroidered, shaped.* Targ. Ps. CXXXIX, 15 (ed. Wil. אצטיד, corr. acc.; h. text רקמ׳).—[*Ithpe.* אִתְצִיר, אִתְצַר, v. יְצַר.]

צוּר III m. (preced. wds.) [*twist,*] דקל צ׳ *band made of palm-bark* (cmp. נְצָר III).—*Pl.* constr. צוּרֵי. Sabb. 90b צ׳ דקל שתים (Ms. M. צַנָּארֵי; Ar. צְרֵי) he who carries palm-bands abroad (on the Sabbath), has transgressed the law by carrying two strips.

צוּר ch. same.—*Pl.* צוּרֵי. Ab. Zar. 75a bot. חבלי דצ׳ (Ar. צרי) ropes made of palm-bands.

צוֹר (b. h.) pr. n. pl. *Tyre* in Phœnicia. Gen. R. s. 61 end כל צ׳ ... מלא בצ׳ מדינה וכ׳ wherever in Scripture Tsor is written *plene*, the city of Tyre is meant, where it is defective (צר *enemy*), Rome is meant; Tanḥ. Bo 4; Pesik. R. s. 17. Y. B. Kam. IV, 4b סולמידא דצ׳; Y. Ab. Zar. I, 40a bot., v. סוּבָּא, סוּבָּמָא; a. fr.—Denom. צוֹרְרִי, צוֹרְרִין. Bekh. VIII, 7, a. e. מנה צ׳, v. מָנָה. Yalk. Deut. 821 סייף צוריי a Tyrian sword (Tanḥ. Vaëth. 6 הנדיר). Maasr. III, 5, v. חָצַר; a. fr.—Chald. צוֹרָאָה; *pl.* צוֹרְיֵיא, צוֹרָאֵי. Y. Sabb. II, 4c bot.; Y. Meg. II, 73b bot.

צַוְּרָא, צַיַּר, v. צִיֵּר.

צוֹרָא, v. צוּרְתָּא.

צוֹרָאָה, *pl.* **צוֹרְיֵיא, צוֹרָאֵי,** v. צוֹר.

צוֹרְבָא m. (צָרַב) *mark of a burn, scab*; צ׳ מרבנן *one that has caught fire by associating with Rabbis* (cmp. Ab. II, 10); *a student of rabbinical lore.* Meg. 28b אי צ׳ מר׳ הוא וכ׳ if he is a rabbinical scholar, let him recite a Halakhah, contrad. fr. תנא one who knows Mishnah. Taan. 4a, v. פַּרְצָרָא. Ib. האי צ׳ מר׳ דרתח וכ׳ if a young student is hot (of temper), it is the learning that heats him. Keth. 105b ההוא צ׳ מר׳ דמרחמין וכ׳ if a student is popular ...; it is not because he is superior to others, but because he does not reprove the people &c. Sabb. 23b; a. fr.

צוֹרְבָה, v. צָרְבָה.

צוֹרְבָת, Yalk. Jon. 550, v. צוֹרְבָא.

צוּרָה f. (b. h.; צוּר) 1) *form, shape, figure; painting.* Y. Sabb. VII, 10d כלי צ׳ a vessel with raised figures, v. גָּדַל II. Y. Shebi. VIII, 38a top [read:] תבשיל שנתלקלה צורתו a dish that has become defaced (looking repulsive). Tosef. Zeb. VII, 6 תעבור צורתה; Pes. VII, 9, a. e. תעובר צורתו let its appearance be gone, i. e. wait until the flesh looks disfigured by beginning decay. Nidd. 25b צורת פנים the shape of a face. B. Bath. 54a חצר צ׳ וכ׳ if one draws a figure in the ground (or on the wall) of the estate of a deceased proselyte (as a symbol of possession). Gen. R. s. 73 עד שנשתנה צורתן until their features had changed (beyond recognition). Num. R. s. 9, beg. צורת הולד the features of the child (born in adultery); צ׳ הנואף the features of the adulterer. Ab. Zar. III, 3 צורת חמה a representation of the sun; צ׳ דרקון of a serpent (idolatrous emblems); a. fr.—Tosef. Meg. IV (III), 41, a. e. המתרגם פסוק כצורתו he who translates a Biblical verse as it is formed, i. e. word for word without regard to idiomatic differences.—Taan. 16a אדם של צ׳ a stately person. M. Kat. 9a אנשים של צ׳ worthy men; Yalk. Joh. 31 של צרות (corr. acc.).—*Pl.* צוּרוֹת. Y. Ab. Zar. III, beg. 42b; Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 1 כתב המהלך תחת הצ׳ וכ׳ an inscription under paintings or busts; Sabb. 149a הצורה. Num. R. s. 9 בביתך שחורות וכ׳ צ׳ are the paintings in thy house portraits of black or of white persons? (Gen. R. s. 73 מראות); a. e.—[Yalk. Gen. 72 צורות היאור, v. צְעוֹר.]—2) *creature.* Gen. R. s. 24, beg. (ref. to Is. XXIX, 16) גדול שמדמין צ׳ ליוצרה ... great (bold) is the power of the prophets who represent the Creator under the form of the creature (by ref. to Dan. VIII, 16; Ez. I, 26); a. fr.

צֳרִי *balsam,* v. צְרִי.

צוֹרְיֵיא, צוֹרְיִי, צוֹרְרִי, v. צוֹר.

צוֹרֶךְ, צוֹרֶךְ m. (b. h.; צָרַךְ) *need, necessity.* M. Kat. II, 4 לצ׳ המועד if required for use during the festival; לצ׳ המוכר if the seller is in need of money. Pes. 5b we do not say, חיזיל והותרה ... לצ׳ ... שלא לצ׳ since lighting a fire is permitted (on the Holy Day) for the need of the day, it may also be permitted where it is not needed for the day. Y. Naz. III, beg. 54c יצאת הבערה לצ׳ the prohibition to start a fire on the Sabbath (Ex. XXXV, 3) is specified for a purpose (for interpretation). Sabb. 131b עושה אדם צ׳ גבוה needed for the altar (v. גָּבוֹהַּ). Bets. 21b כל צָרְכּוֹ בפת man may use a loaf of bread for whatever he may need (not only for eating); Ber. 50b צָרְכָיו (*pl.*). Snh. 88b שלא שמשו כל צָרְכָן who had not attended their teachers sufficiently; Y. ib. I, 19c כצוֹרְכָן; a. v. fr.—Euphemisms: Y. Keth. V, 30b היתה עושה צוֹרְכָהּ באחרים she gratified her desire with other men; Gen. R. s. 52 צָרְכֶיהָ (*pl.*). Y. Ber. III, 6c אעשה צָרְכִי I will gratify my desire; a. fr.—*Pl.* צְרָכִים, constr. צָרְכֵי, צוֹרְכֵי. Ber. 46b צ׳ סעודה the requirements of a meal. Sabb. XIX, 2 (133a, sq.) כל צ׳ מילה all preparations needed for circumcision. Shek. IV, 7 ימכרו לצ׳ עולות (Y. ed. לְצָרְכֵי) shall be sold for the purposes of (to buy with the money realized) burnt-offerings. Bets. 28b לכם לכל צָרְכֵיכֶם 'for you' (Ex. XII, 16), for all your needs of the day. Y. Ber. V, 9b bot. שואל צָרְכָיו וכ׳ inserts the prayer for his individual needs in the benediction 'Hearer of Prayers'. Lev. R. s. 34, end (ref. to Is. LVIII, 13) מכאן ... לתבוע צרכיו בשבת from this we learn that man must not pray for his individual wants on the Sabbath; a. fr.—Y. Ḥag. II, 78a top עשה צרכיו עמה had marital connection with her, v. supra. Nidd. IX, 1 עושה צרכיה urinated. Ib. 2 צְרָכֶיהָן. Yalk. Job 927 (ref. to Job XLI, 7) סוגר כל חותמות הצרכים he (the Leviathan) closes all the seals of needs (all his own orifices of discharge, contrad. to כל חותמות המצרכים all the seals of those that have needs (causes their obstruction); a. fr.

צוֹרְכָא, צוֹרְכָה ch. 1) same. Targ. O. Deut. II, 7 (Y. *pl.*) Targ. I Kings V, 22; a. fr.—Euphem. Targ. Y. Ex.

VII, 23 (h. text וירפן, v. פָּנָה). Targ. I Sam. XXIV, 4; a. e.—Y. Dem. VI, 25[d] bot. צ' לרן וצ' לרן both conditions are required. Y. Hag. I, 76[a] top חזי צ' לההוא וכ' therefore we need the opinion of &c.—Y. Shebi. III, 34[c] bot. דאזדל ליה לצורכה who goes out to ease his bowels.—Y. Peah II, beg., 16[d] [read] מכיון דתנינן דרך היתיר דרך הרבים מה צ' אתא מימר לך וכ' (v. Asheri to Peah II, 1) since the Mishnah mentions private roads, what need was there to add 'and public roads'? It is to tell thee &c.—Ib. [read:] לא צ' אלא אי קדשה ... אי לא קדשה it was only necessary to discuss, whether or not he sanctified it as the share of the poor &c. Y. Pes. VII, 34[d] sq. לא צ' דלא אמר וכ' it is needless to say (it is self-evident) that not (that we do not listen to him), and if he says . . ., we surely do not &c. Ib. II, end, 29[c] לא צ' דלא הכהנים וכ' it is self-evident that not (that they dare not use tepid water), but how about the priests themselves, dare they &c.? Y. Ber. II, 5[b] bot. (on the text Cant. VI, 2) לא צ' אלא דודי ירד לגני לרעות בגנים there would have been no need to say any more than 'my beloved went to his garden to feed in the gardens' (leaving out לערוגות הבשם). Y. Succ. V, beg. 55[a] (ref. to Jon. I, 3) לא צ' דלא וירד עכו it ought not to read otherwise than 'he went down to Acco' (the nearest harbor to Zarephath, why, then, does it say, he went to Japho?); Yalk. Jon. 550 לא צורבת דלא כתיב וכ' (corr. acc.); a. fr.—V. צְרִיךְ.—*Pl.* צוֹרְכִין, צוֹרְכָא, צוֹרְכֵי. Targ. Y. Deut. XXIV, 6. Targ. I Kings V, 23; a. e.—2) *needed repair.* Targ. Ez. XXVII, 27 (h. text בדק).

צוֹרָן pr. n. pl. *Tsoran*, a Samaritan place. Y. Dem. II, 22[c] bot. וצ' ודאי כקסרין (not בק') and Tsoran, to be sure, is legally like Cæsarea.

צַוַּרְנִיתָא, v. צַוַּארְנוּתָא.

צִיר', צָרַע, צוּרְעָא, צוּרְעָא f. = h. צָרַעַת, *leprosy.* Targ. Y. Lev. XIII, 51; 55 (ed. Vien. צו'). Ib. XIV, 57. Targ. Y. I. Num. XII, 16 (XIII, 1) צְרַעְתָּה (ed. Vien. צַרְעָתָא, צָרְעָתָא; corr. acc.). Targ. Ps. CI, 5 צירעיתא ed. Lag. (ed. Wil. צָרְעָתָא; Ms. צורע'); a. e.—*Pl.* צְרָעִין, צְרָעִין. Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 30; Ex. R. s. 3 צ' אינון are leprous spots, v. סַלְעָא.

צוֹרֵף m. (b. h.; צָרַף) *smelter, goldsmith.* Y. Keth. VII, end 31[d], a. e. נחושת צ', v. צָרַף.—*Pl.* צוֹרְפִין, צוֹרְפִין. Kidd. 82[a] (Ar. צַרְבָּן); a. e.

צוּרְתָא, צוּרָא, (צוּרָתָא) f. = h. צוּרָה. Targ. O. Deut. IV, 16. Targ. Y. Ex. XX, 4 צורה. Targ. O. ib. XXVI, 1. Targ. Ez. XXVIII, 12; a. fr.—B. Mets. 69[b] לצור בה צ' דצבו וכ' to put a painting on (as a sign), which people like, and by which trade is increased. Yoma 54[a], v. פָּרוּב I. B. Bath. 54[a] רב לא קני ... אלא בצ' Rab took symbolical possession of the garden of the school-house merely by drawing a figure. B. Mets. 45[b] דעתיה אצ' his mind is on the figure (the legend on the coin which determines its value), וצ' עבידא דבטלה and the legend is liable to abrogation. Sabb. 63[a] דשמעתא צ' the form (general outlines) of the subject to be discussed; a. e.

צוּת (or צָוַת) (cmp. צָבַת) *to join, follow; to attend.* Ber. 6[b]; Sabb. 30[b], v. צָוַת.

Hif. הֲצִית *to incline (the ear,); to listen.* Midr. Till. to Ps. XXX, end חקבה"ה מַצִּית לדבריהם the Lord listens to their words (ref. to Mal. III, 16).

**Polel* צוֹתֵת (cmp. שָׁמֵעַ *Hif.*) *to proclaim.* Y. Sot. IX, beg., 23[b] כי ימצא לא שתהא חוזר ומצוֹתֵת עליו 'if there be found' (Deut. XXI, 1), this intimates, that thou need not go around and issue a proclamation about it (calling upon the people to inform the authorities of any slain body found).

צִית, צוּת ch. same, *to listen, obey.* Targ. Jer. VI, 10 לְמִיצַת. Targ. Ps. V, 3 צִית (imperat.). Targ. Is. LIII, 5 וכדנְצִיתִית ed. Wil. (v. נְהֵי I) and when we listen &c.; a. fr.—Part. צָיֵת, צָיְתָא, צָאֵת, צָיְתָא. Targ. Prov. XVII, 4. Targ. Ps. CXXX, 2; a. fr.—Keth. 63[a] אי לדידי צ' if he heeded my advice. Ab. Zar. 28[b] מאן צ' ליהודה וכ' who heeds what Judah the Sabbath-breaker says? Yeb. 89[a] בתרי מאני צ' ... לא צ' in the case of two vessels, if you tell him that he must give T'rumah from each, he will obey; in the case of one vessel, if you tell him that he must give T'rumah twice, he will not obey. B. Kam. 113[a] על דלא צ' לדינא a warrant issued because he did not heed the decision of the court; כיון דאמר צָיְיתְנָא וכ' (Ms. M. צָאֵיתְנָא, v. Rabb. D. S. a. l. notes 5, 6) as soon as he says, I shall obey, we tear up the warrant (v. פָּתַר); a. e.

Af. אַצִּית, אָצֵית (with אודנא, or sub. אודנא) same. Targ. Y. Ex. VI, 28. Targ. Deut. I, 45; a. fr.—B. Bath. 74[a] אצית אי שמעת listen! what dost thou hear?; Snh. 110[a] bot. Ab. Zar. 38[b] לא תְּצִיתוּ ליה heed him not. Keth. 60[a], v. כְּלָא; a. fr.

Pa. צַיֵּית *to cause to listen.* Y. Taan. I, 64[a] bot. ובסופה את מְצַיֵּית ליה וכ' and finally thou madest him listen (to thee), and he said &c.

צָוַת, v. צְוִית.

צוּתָרָא m. (contr. of צעצוע = צערצור, cmp. זוּטָר) *very little, shrivelled.* Lam. R. to I, 5 מן קדם הדין סבא צ' וכ' (Ar. הדין צייתורא) do you get up before this shrivelled old man?

צַח m. (b. h.; צחח) 1) *bright, resplendent.* Cant. R. to V, 10 (ref. to צח ואדום וכ') ... ואדום וכ' צח לי bright (propitious) to me (Israel) in Egypt, but red (threatening) to the Egyptians; ib. [read:] צח לי בים ... ואדום למצרים בים; ib. צח לי בעו"הב ואדום לי בעוה"ז; Yalk. Cant. 988 (corr. acc.). Yalk. Sam. 109 (play on גִּלְגַּל, I Sam. X, 2) צַח צֵל של יום bright is the shadow of the day (of Saul); צַח צֵל של זקן ומלכים וכ' bright was the shade (declining day) of the patriarch (to whom it was said at Bethel), 'and kings shall proceed from thee' (Gen. XXXV, 11); Midr. Sam. ch. XIV צלצח של חזקן (read: צִלְצַח צַח צֵל וכ').—2) *brightness.* Ib. צלצח כצחו של יום (read: צֵל צַח) a shade bright as the brightness of the (full) day.

צְחָא, v. צְחִי.

צַחֲנָא, צַחֲוָנָא m. (preced.) *drought,* (with בית, or sub. בית) *parched ground.* Targ. Job XXIV, 19 second

vers. Ms. (ed. צחותא). Targ. Ps. CVII, 33 Ms. (ed. צחותא). Targ. O. Deut. VIII, 15 (Y. צכוונא, corr. acc.). Ib. XXXII, 10 (Y. צחותא). Targ. Is. XXXV, 7; a. e. (ed. Lag. צחוונא).

צְחוֹק m. (b. h. צְחֹק; צָחַק) *laughter, merriment.* Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 9 אין הלשון הזה של צ' וכ' (מצחק) this expression of merriment (use of the root צחק) alludes to idolatry (by ref. to Ex. XXXII, 6); . . . to bloodshed (by ref. to II Sam. II, 14); Tanḥ. Sh'moth 1; Tosef. Sot. VI, 6. Ib.; Gen. R. l. c. אין . . . צ' אלא לשון ירושה this 'merriment' refers to the joy over the heirloom (the birth of a legitimate heir to Abraham, whereas Yishmael claimed the birthright as the firstborn).

צְחוֹר m. (b. h. צְהֹר; cmp. צהר) *glistening, light reddish.* Ber. 31ᵇ (ref. to I Sam. I, 11, זרע אנשים לא . . . לא ארוך לא אוכם ולא צ' Ms. F. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) neither extremely tall, nor dwarfish, . . . neither dark (ugly) nor reddish (exceedingly handsome).

צָחִי, צְחוּתָא f. (צָחֵי) *drought, thirst;* בית צ' *parched land.* Targ. Deut. XXVIII, 48. Targ. Ex. XVII, 3. Targ. Ps. LXXXVIII, 13 (ed. Lag. צה'). Targ. Y. Deut. XXXII, 10. Targ. Job XXIV, 19 sec. vers. צה'; a. fr.; v. צַחֲוָנָא.—M. Kat. 2ᵃ מאי משמע לישנא דצ' הוא . . . what proof have you that *beth hashshalḥin* (ib. I, 1) has the meaning of parched land?—V. צַחְיוּתָא.

צָחַח *to be bright, glisten; to polish.* Part. pass. צָחִיחַ; *pl.* צְחִיחִין *a) resplendent.* Targ. Cant. V, 14.—*b)* (cmp. צְחוּצוּחַ) *in polished armor.* Targ. Ps. LXVIII, 77 (Ms. צָחְחָן, h. text צְחִיחָה).

צָחֵי, צָחֵא (צה') [*to be parched* in the sun,] *to be dry; to thirst.* Targ. O. Ex. XVII, 3 (v. Berl. Targ. O. II, p. 25). Targ. Ruth II, 9 (ed. Lag. צה'); a. fr.—Part. צָחֵי, צָחֵא; f. צָחְיָא; *pl.* צָחְיִין, צָחְיָן. Targ. Is. XXI, 14. Targ. Ps. CVII, 35 (ed. Wil. צִיחֲיָא; ed. Lag. צִיחֵי). Ib. 5 צָחְיָן ed. Wil. (ed. Lag. צְחִירִין; oth. ed. צְחִירִי). Ib. LXXVIII, 17 צָחֵי (not צְחִי) a. fr.—Ib. LXVIII, 7 Ms., v. צְחַח.—Y. Pes. X, beg. 37ᵇ סחה וצחא bathed and became thirsty. Ib. [read:] בגין דאנא צחי וכ' since I am thirsty, may I drink? Gen. R. s. 98, v. פַּטְפֵּט. Y. Yoma VI, 43ᵈ top צָחֵיְנָא I am thirsty. Ib. צחיריא אנא; a. fr.

Af. אַצְחֵי (אַצְחֵי) *to make dry; to cause to feel thirst.* Targ. Is. XLVIII, 21 ולא אַצְחֵינוּן (ed. Lag. אצחה) I suffered them not to thirst. Targ. Job XXIV, 11 ומריהון אַצְחִיאוּ (ed. Lag. אַצְחִיוּ) and cause their (legitimate) owners to thirst (h. text ויצמאו).

צִיחָיָא, צְחָיָא, צַחֲיָא, צִיחְיָא, צַחְיָא f. (preced.) *dryness, thirst.* Targ. Jer. XLVIII, 18 (ed. Lag. צה'). Targ. Ps. CVII, 35, v. preced. Targ. Job XXIV, 19 צַחֲי Ms. (ed. צְחָה; h. text צִיָּה).

צַחְיוּתָא f. (preced.) *thirst.* Y. Yoma VI, 43ᵈ . . . מאי צַחְיוּתָךְ how is thy thirst.

***צְחִין** m. (preced.) *parched, thirsty.*—*Pl.* צְחִינִין. Targ. Ps. CVII, 5, v. צָחֵי.

צַחֲנָא, v. צַחֲנָתָא.

צַחֲנָה f. (b. h.; צחן, cmp. צחח, *to glisten; be parched*; cmp. זָהַם, *to be filthy*) 1) (b. h. *offensive smell,*) *offensive matter.* Pesik. Dibré, p. 111ᵃ אדם אוכל צ' וכ' a man may eat decayed matter two or three times, but finally he will loathe it; Yalk. Lam. 998; (Yalk. Prov. 932 צואה). Ter. X, 1 מתיר בצ' וכ' allows the use of onions of T'rumah in a decayed dish, because they are applied only to absorb the froth, Maim. (R. S., v. infra).—2) [*mud-fish,*] *small fish preserved in brine,* similar to טָרִית. Ter. l. c. מתיר בצ' allows the use of onions of T'rumah for boiling *tsaḥănah,* R. S.—Ned. VI, 4 הנודר מן הצ' אסור בטרית וכ' he who vows abstinence from *tsaḥănah,* is forbidden to partake of hashed *ṭarith.* Y. ib. 39ᵈ top צ' . . . תמן, v. טָרִיתָא.

צַחֲנָא, צַחֲנְתָא ch. same, 1) (cmp. זוֹהֲמָא) *effusion of semen.* Targ. Ez. XXIII, 20 (h. text זרמה).—2) as preced. 2. Ab. Zar. 39ᵃ תאר צ' דבב וכ' the *tsaḥanta* of Bab Naḥăra is permitted (because no unclean fish are in that river, v. טִין); Succ. 18ᵃ. Ab. Zar. 40ᵃ ארבא דצ' a shipload of *ts.*—Snh. 49ᵃ; Yalk. Kings 172, v. מוֹנִיָּה. Y. Ned. VI, 39ᵈ top צחנא, v. טָרִיתָא.

צִי', צָחְצוּחַ m. (צְחָצַח) 1) *glistening.* Sot. VIII, 1 צ' חרבות the brandishing of the enemy's swords. Mekh. B'shall. s. 2 כנגד צ' חרבות שלהן this (the lightning) corresponds to their (the Egyptians') brandishing their swords; Yalk. Sam. 160 כנגד צ' חזין.—*Pl.* צָחְצוּחִין (or צָחִ'). Midr. Till. to Ps. XVIII, 13 . . . חזר פרעה והביא מיני צ' של ברזל מציחצחין again Pharaoh brought up various kinds of glistening iron (steel) armor, and the Lord brought lightnings which are glistening.—2) *clear fluid, dilution.* Yeb. 105ᵃ אי אפשר לדם בלא צ' רוק it is not possible to spit blood without a solution of saliva in it.—*Pl.* constr. צְחָצוּחֵי, צִי'. B. Kam. 25ᵃ; Nidd. 22ᵃ, a. e. צ' זרבה dilution of the gonorrheal discharge. Ab. Zar. 35ᵃ חלב צ' particles of diluted milk (in the holes of cheese). Sabb. 144ᵇ . . . בלא צ' לפי שמן because it is impossible for the serial fluid of olives not to contain particles of diluted oil; Tosef. Toh. X, 3, v. מוֹחַל.

צִי', צָחְצוּחָא ch. same, *glistening.* Targ. Nah. III, 3 (h. text ב-ק).—*Pl.* צָחְצוּחִין. Targ. Ez. XXI, 33.

צָחְצוּחִית f. = צָחְצוּחַ 2. Y. Yeb. XII, end, 13ᵃ אם יש בו צ' של ריק if there was in it (the blood she spat) a particle of diluted saliva; Gen. R. s. 81, beg.

צְחְצַח I (v. צחח) 1) *to polish, furbish; to clarify, make clear.* B. Mets. 84ᵃ משצְחְצְחָן בכים arms are considered finished, when the smith has furbished (steeled) them by putting them in cold water. R. Hash. 33ᵃ . . . מים כדי לצַחְצְחוֹ you may pour water or wine into the Shofar to make its sound clear. Nidd. 25ᵇ מְצַחְצְחוֹ, v. טָרַר.—Part. pass. מְצוּחְצָח; f. מְצוּחְצֶחֶת; *pl.* מְצוּחְצָחוֹת. Lev. R. s. 1, v. אַסְפַּקְלַרְיָא. Midr. Till. to Ps. XVIII, v. צָחְצוּחַ.—2) *to become* or *be clear.* Y. Nidd. II, 50ᵃ bot. בְּמִצַחְצַח when the blood is clear (fluid). Ib.ᵇ top, opp. מִקְדִּיר. Ib. אפ'

מְצַחְצָחִין even when the blood is clear. Deut. R. s. 1 לשוני ... ומצַחְצָחָה מיד וכ׳ his tongue is cured and speaks at once clearly in teaching the words of the Law.

צַחְצַח ch. same, *to polish, furbish; to clarify.* Targ. Jer. XLVI, 4. Targ. Is. XXI, 5.

צַחְצַח* II (transpos. of חצחץ, v. צָחָה; cmp. גִּעְגֵּעַ) *to cut.* Gen. R. s. 94 (play on יחצאל, Gen. XLVI, 24) מְצַחְצָחִין they cut with their teeth (make cutting remarks) and sneer with their lips.

צַחְצָחָן f. pl. (צַחֲצַח) *clear words.* Targ. Is. XXXII, 4.

צָחַק (b. h.) [*to be bright,*] *to laugh; to jest, sport.* *Pi.* צִיחֵק same. Macc. 24ᵇ לכך אני מְצַחֵק (Ms. M. משחק, v. Rabb. D. S. a. l. note) therefore I am glad. Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 9) אין מצחק אלא גלוי וכ׳ 'sporting' alludes to licentiousness, v. צְחוֹק. Ib. מצחק ... ועושה and pretended to be only jesting; a. e.—V. שָׂחַק.

צְחַק ch. same. Y. Erub. V, beg. 22ᵇ, v. צְרַךְ.

צִטְרָא, צָטַר, v. סִטְרָא.

צִיאָרָא, v. צִיר.

צִיב m. (=צבים; צבב, cmp. צָבָה) 1) *swelling.*—*Pl.* צִיבִּים, צִיבִּין. Lev. R. s. 17, v. עוֹנָה II; Yalk. Ps. 808 צוּבִּי.—2) *tuft, tassel.* Ḥull. IX, 4 תיוצא ממנו צ׳ the tassel that proceeds from it (the tassel-like ends of a hide).—*Pl.* as ab. Lev. R. l. c., v. עוֹנָה III; Yalk. Ps. l. c. צביתים (corr. acc. or צְבִיבִים).

צִיבָא, צִיבָּא I m. = h. צָב II. Targ. Nah. II, 8 (ed. Wil. צִיבָא; h. text חֲצַב!).—*Pl.* צִיבִּין, צִיבֵּי, צִבֵּי. Targ. Is. XLIX, 22 (ed. Wil. צִיבִין) (h. text חצן).

צִיבָּא II m. (preced.; cmp. גְּבָבָא); *pl.* צִיבֵּי *rakings, chips, twigs* &c. Targ. Y. Num. VII, 5 ויהון צ׳ וכ׳ (not צִיבֵּי) the chips (of the wood used for the wagons) shall be used for the altar pile.—B. Kam. 93ᵃ, v. נִכְסִין. Taan. 23ᵇ; a. fr.

צִיבְוָרָא, v. צִיבָּא.

צִיבּוּר, צִיבּוּרָא, צִבֵּי, צִבֵּי m. (b. h. צִבֹּר; צָבַר) 1) *heap, pile.* Pes. 10ᵃ צ׳ אחד של חמץ one pile of leavened matter.—*Pl.* צִיבּוּרִים, צִבֵּי, צִיבּוּרִין. Ib. 9ᵇ. Gen. R. s. 39 עשה צ׳ וכ׳ he put up piles of sand and brought sieves &c.; Yalk. ib. 62, end; Yalk. Neh. 1071, v. צָבַר. B. Mets. II, 2 צִבּוּרֵי פֵּרוֹת fruit in piles; צ׳ מעות coins in piles. Y. Peah VI, 19ᶜ bot. (ref. to צִיבּוּרֵי זֵיתִים, ib. VI, 5) מה בין הצ׳ מה בין הזֵיתִים what difference is there whether there are piles of olives or olives (not piled up)?; a. fr.—2) *congregation, community.* Ber. V, 5 ואם שלִיח צ׳ הוא and if it happened to him as a deputy of the congregation (public reader of prayers). R. Hash. 18ᵃ גזר דין של צ׳ an evil decree concerning a community, opp. יחיד. Ab. II, 2, v. עֶמֶל. Sot. 40ᵃ אימת צ׳ the fear (respect) of the assembled congregation. Ber. 8ᵃ בשעה שהצ׳ מתפללין when the congregation is in prayer. Zeb. V, 3 חטאת הצ׳ communal sin-offerings; a. fr.

צִיבּוּר, צִיבּוּרָא, צִבֵּי, צִבֵּי ch. same, *congregation.* Targ. Prov. V, 14 Levita (ed. עֲדָתָא).—Y. Gitt. III, 45ᵃ bot. לית צ׳ כולה וכ׳ there is no community altogether rich, none altogether poor. Taan. 25ᵃ אפשר דחברי צ׳ לבייהו וכ׳ perhaps when the congregation break their hearts (humble themselves in prayer), rain will come. Y. Sabb. III, 5ᵈ top בצ׳ הוה מורי וכ׳ in public session he decided &c. Ruth R. to III, 13 (in Hebr. dict.) ולא ידע ... בצבורא (some ed. בצִבּוּרָה) he did not know that R. 'A. had interpreted that verse in a public lecture; a. fr.—*Pl.* צִיבּוּרַיָּיא, צִבֵּי. Y. Gitt. l. c. אשאלון לצ׳ פריטין lent money to congregations.

צִיבְרָא, v. צִיבָּא.

צִיבְרָא f. (or צִיבָּא m. pl.; v. צִיבָּא II) *spice-wood, roots* &c. Ḥull. 84ᵇ שדא בהו צ׳ (Ms. M. צִיבְרָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he threw spice-wood in; B. Mets. 29ᵇ (Ms. M. צִיבֵּי; Ms. H. צִיבְרָא).

צִיבְרֵיתָא, צִיבְרֵיאתָא, v. צִיבָּתָא a. צִבְתָא.

צִיבְתָא I *tongs*, v. צַבְתָּא.

צִיבְתָא II *outfit*, v. צִבְתָא.

צִיבָּתָא, צִיבְתָא f. = צִיבָּא II, *chips, twigs* &c. Sabb. 139ᵇ לא ניחדק אינש צ׳ וכ׳ Ar. (Ms. O. צִבְאתָא; ed. צִינִיתָא, read: צִיבְרֵיתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 60) one must not stuff chips into the mouth of a jug (to let wine run through them). Ḥull. 67ᵃ לא לשפי ... בצבראה וכ׳ Ms. M. a. Ar. (ed. בצבריתא) one must not pour date-beer through chips &c. Ib. 105ᵇ משום צִיבְתָא (Ms. M. צִיבְוָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) on account of the chips (floating on top). Ab. Zar 75ᵇ top דצ׳ bands made of shavings; Tam. 30ᵃ. Succ. 29ᵃ a wind blew (Ms. M. 1 צִירִיתָא; Ms. M. 2 צִירוּתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) and caused twigs and leaves (covering the Succah) to drop down (v. מְצוֹבְיָתָא).

צִיד, v. צוּד.

צַיִד m. (b. h.; v. צֵידָה) *game; provision.* Pirké d'R. E. ch. V וליתן צֵידָן של בריות and give mankind their sustenance.

צִיד m. = h. צַד, *side*; (prep.) *near, with.* Targ. Y. Lev. XVIII, 19, sq. Targ. O. Ex. XIX, 15 (some ed. לצַד; Ms. II לצִית); a. fr.—*Pl.* with suffixes: צִידָיו, צִידָיךְ, צִידַי &c. Targ. Prov. VIII, 30 ed. Lag. (ed. Wil. צִדּוֹי). Ib. XXIII, 7 (ed. Wil. צִדָּךְ); a. e.—[Targ. Y. Lev. XI, 11 צִידִיחוֹן, v. צִיר I ch.]

צִיְדָא, צַיָּדָא, v. צַיָּד.

צִידִי, v. צַד.

צִידָא, v. צַדְעָא.

צִידָא m. (צוּד) 1) *hunting, ensnaring.* Targ. Gen. XXVII, 30. Targ. Y. I ib. X, 9 (Y. II צַיְדָא a. צִדְיָא).—2) *game.* Targ. ib. XXVII, 3 (O. ed. Amst. צִידָא). Ib. 5 (Y. ed. Amst. צִידָה). Targ. Lev. XVII, 13 (Y. ed. Amst. צֵדָא).

צִידָה f. (b. h.; preced.) 1) *hunting, laying a trap.* Sabb. XIII, 5 מחוסר צ׳ that which requires catching (in a trap, chasing into an enclosure &c.). Tosef. ib. XII (XIII), 3 צ׳ שנייה the second act of catching; a. e.—2) (cmp. זְוָדָא)

outfit for travelling, provision. Yalk. Josh. 7 (ref. to Josh. I, 11,) quot. fr. Tanna d'bé El.) וכי צֵדָה היתה צריכה שם וכ׳ was provision necessary there? did they not have the manna &c.? Ex. R. s. 25 שהוציאו וכ׳ הצ׳ the provision which they brought with them from Egypt; a. e.

צַיְדָן, צִידוֹן, (b. h. צִידוֹן) pr. n. pl. *Zidon, Sidon* (*Zaidan*), in Phœnicia. Tosef. Dem. I, 10; Y. ib. I, 22ª bot. צידן. Tosef. Erub. VI (V), 8; Y. ib. V, 22ᵇ bot. Tosef. Yeb. XIV, 7 אבא יודן איש צידן Abba Judan of Z. Gitt. VII, 5 צידן (Y. ed. צור׳). Tosef. Zeb. I, 5 בצירדן (ed. Zuck. ציירדן, read: בצ׳); a. v. fr.—Denom. צִירְדוֹנִי m.; *pl.* צִירְדוֹנִיִּין, צִירְדוֹנִיִּים. Midr. Sam. ch. XXIII אבא צ׳ Abba of Z.—Kel. IV, 3 הצירניים ed. Dehr. (ed. הצדוניים); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 הצירדו׳.—Ch. צַיְדָנָא, צַיְדָנִיָּה, צַיְדִי׳. Y. Yeb. IX, beg. 10ª ר׳ יוסי צ׳; Y. Naz. VII, end, 56ᵈ; ib. 56ᶜ ר׳ צ׳ (insert יוסי); Y. Ter. XI, end, 48ᵇ צירניא (corr. acc.).

צְדִי׳, צִידּוּק, m. (צָדַק) *justification*; צ׳ הדין *acknowledging the justice of divine judgment, resignation.* Ab. Zar. 18ª כמה ... של צ׳ חד׳ בשעת הדין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) how great are those three righteous persons to whom these verses expressing resignation came to mind at the moment of judgment (when suffering a martyr's death)!; Sifré Deut. 307 בעת צרתם ... של צ׳ חד׳ וכ׳ at the time of their distress they made these three verses of resignation grow forth, the like of which is not to be found in all the Scriptures; Yalk. ib. 942. Tanḥ. R'eh 16; a. fr.

צַיְדָן, v. צִידוֹן.

צַיָּדָנִי m. (צוּד) *hunter*; trnsf. *flatterer, hypocrite.* Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110 צוֹדָנִי׳; v. שׁוֹדָנִי.

צַיְדַנְיָא, v. צִידוֹן.

צִיְדְקָא, צִידְקָתָא, צִידְקוּ, v. sub צְדִי׳.

צְהִי׳, צִיהוּב m. (צָהַב) *becoming shining.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 6, ch. VIII; Ḥull. I, 5 תחלת הצ׳ a pigeon in the incipient stage of brightening plumage; ib. 22ᵇ. [Sifra Thazr., Par. 5, ch. VIII יהצר׳ אינו מציל, read: והצָהוֹב.]

צִיחָא, v. צְחִי׳.

צִיחָרָא m. (צָהַר) 1) *bright appearance.* Bets. 14ᵇ חזייה דהוה קלוף צהריה he saw that its appearance was that of a recently peeled object (v. צָהַר).—2) *a clear, translucent liquid*, as oil, brine &c. Kidd. 48ᵇ הא בחמרא הא בצ׳ in the one case, it means a cup filled with dark wine, in the other a cup filled with a translucent liquid (which allows the cup containing it to be examined and valued).—[Bekh. 40ª צ׳ R. Ḥan.: *the red ring surrounding the dark of the eye*; ed. חיורא; Nidd. 23ª צִירְרָא, q. v.].

צִיוּר, Y. Yoma I, 38ᵇ, v. next w.

צִיּוּר, צִיּוּר m. (צָוָה, *Pi.*) *command.* Y. Kil. I, 27ᵇ top אין כתיב בצ׳ אלא בחוצאה (not בציור) 'after its kind' (with reference to herbs) is not written in the command (Gen. I, 11), but only in the 'bringing forth' (ib. 12). Y. Sabb. XVI, 15ᶜ דבר אמירה צ׳ ... מאה one hundred and seventy-five sections in the Torah are introduced by *dabber, ĕmor*, or *tsav*. Y. Yoma I, 38ᵇ לצ׳ (not לציוו) as to the execution of the order (Lev. VIII, 5 sq.), opp. למצוה as to the general command (Ex. XXIX, 9). Num. R. s. 7 כל מקום שנאמר צ׳ wherever the word *tsav* is used, the order refers to the immediate present and to the future; אין צ׳ ... זריזות *tsav* has everywhere the meaning of encouraging; אין צ׳ ... חסרון כיס *tsav* always refers to a loss of money (material sacrifice); אין צ׳ ... אזהרה *tsav* means warning. Gen. R. s. 20, beg. מפני מה הניחו צִוּוּיָךְ ... אחרי צִוּוּי why left they thy command unheeded, and followed my command? Ib. s. 19 עברו על צִיווּי they transgressed my command. Ib. s. 63 (play on ויתרוצצו, Gen. XXV, 22) זה מתיר צִוּוּיוֹ של וכ׳ each annuls what the other commands; a. fr.—*Pl.* צִיווּיִין, צִיווּיִים, צִוּוּ׳. Lev. R. s. 1; Y. Ber. IV, 8ª top ר״ח צ׳ וכ׳ eighteen executions of the orders ('as the Lord commanded') are contained in the second record of the Tabernacle (Ex. XXVIII, 23-XL, 38).

צִיוְּתָא, v. צִיבְּתָא a. מְצוֹבְיָתָא.

צִיוְּחָא, v. צִוַּחְתָּא.

צִיּוֹן (b. h.) pr. n. *Mount Zion, Zion* (= Jerusalem). Midr. Till. to Ps. XLVIII אבל בצ׳ אינו כן but this is not the case with the city of Zion. Ib. to Ps. LXXXVII צ׳ שהוא פלטין שלי Zion which is my (the Lord's) palace; a. fr.

צִיּוּן m. (b. h.; צָוָה; cmp. צְוָוּאָה) *heap of stones, mark*, esp. *the mark put up to indicate the neighborhood of an unclean place.* Erub. 54ᵇ מאי צ׳ ... לישנא דסימנא הוא what evidence is there that this *tsiyyun* (Jer. XXXI, 20) means sign? Answ. ref. to Ez. XXXIX, 15. Y. Shek. I, 46ª מיכן לצ׳ from here (Ez. l. c.) we have an evidence for the custom of marking sunken graves; M. Kat. 5ª. Ib.ᵇ אין מעמידין צ׳ במקום וכ׳ we must not put up a mark on the very spot of uncleanness. Ex. R. s. 52 (play on צִיּוֹן, Cant. III, 11) מה הצ׳ הזה נראה באצבע וכ׳ as a mark is seen (pointed at) with the finger, so is Israel (distinguishable by his features); a. e.—*Pl.* צִיּוּנִין, צִיּוּנִים. Erub. l. c. (ref. to Jer. l. c.) עשו צ׳ לתורה make marks (mnemonical notes) for the study of the Law, v. סִימָן; Yalk. Jer. 315.—Denom. צִיֵּן.

צִיּוּנָא ch. same. Targ. Ez. XXXIX, 15, v. צְוָוּאָה.—Denom. צִיֵּן.

צִיוּקִי, read: סִירְקִי=צִידְקִי, q. v.

צִיּוּר m. (צוּר) *drawing, figure, plastic moulding* (above the door). [Koh. R. to II, 12, v. צָיַר h.]—*Pl.* צִיּוּרִין. Tosef. Ohol. XIV, 10, contrad. fr. פִּרְחוּרִין.

צִיּוּרָא, צִיּוּר ch. same, esp. *embroidery.* Targ. Y. Ex. XXVI, 1. Ib. XXVII, 16; O. ed. Berl. (oth. ed. צָיַר; h. text

רקם). Ib. XXVIII, 39; O. ed. Berl. (oth. ed. צַיָּיר); a. fr.—*Pl.* צִיּוּרִין, צִיּוּרִי. Targ. I Kings VI, 29. Targ. Jud. V, 10; 30; a. e.

צִיּוּרוֹת, v. צַיָּיר.

צִיחָא, v. צַחְיָא.

צִיחִין* m. pl. (צחח, v. צַחֲנָה) *a preparation of small fish.* Ned. 51^{b} הרר עלי צ' מאי if one vows abstinence from *tsihin*, how is it (is he allowed brine and *muries*)?

צִיחְצוּחָא, צִיחְצוּחַ, v. sub צִחְצֵחַ.

צַיָּד, צַיָּדָא m. (b. h.; צוד) *hunter, fowler, fisher.* Gen. R. s. 19 ביד צ' ... לצפור this is to be compared to a bird in the hand of a fowler. Erub. 54^{b} (ref. to Prov. XII, 27 לא יחיה ולא יאריך ימים צ' הרמאי (יְהָרֵךְ the tricky hunter (the student whose object is to dazzle people with his erudition) shall not live and prolong his days; ib. צ' הרמאי יחרוך the shrewd hunter (the student that tries to learn and retain as much as possible) will roast his game (will become a scholar); Ab. Zar. 19^{a}. Ib. משל לצ' שצר וכ' Ms. M. (ed. לאדם) like a fowler that catches many birds &c.; Erub. l. c.

צַיָּד, צַיָּדָא, צַיָּד ch. same. Gen. R. s. 79 חמא חד צ' קאים וצָיֵד וכ' saw a fowler stand catching birds; Y. Shebi. IX, 38^{d}. M. Kat. 11^{a} אדא צ' Ada the fisher; a. fr.—*Pl.* צַיָּדִין, צַיָּדֵי. Targ. Is. XXXIII, 21. Targ. Jer. XVI, 16.

צַיָּדָא, v. צַדָּא I, II.

צַיְדַנְיָה, צַיְדַנָּא, צַיְדָן, v. צִידוֹן.

צַיְדָתָה pr. n. pl. *Ts'yadta.* Y. Meg. I, 70^{a} bot. (transl. הנקב, Josh. XIX, 33 (prob. Bethsaida, v. Neub. Géogr. p. 225).

צִיּוּרָא, צִיּוּר, v. צִיּוּר.

צִיּוּלְנִית, v. צַלָּיָנִית.

צִיּוּמָנִית f. (צום) *faster, self-afflicting.* Y. Sot. III, 19^{a} הוסיפו עליהן בתולה צ' they added to them (the false Pharisees) a self-afflicting girl (Bab. ib. 22^{a} צַלָּיָנִית).

צַיּוֹן, צַיְּוֹן, v. צִיּוֹן.

צַיְּקָן, v. צַיָּקָן.

צַיָּר, צַיָּרָא m. (צור) *artist, designer, painter, sculptor.* Gen. R. s. 1, v. סַמָּךְ. Ber. 10^{a} (ref. to צור, I Sam. II, 2) אין כאלהינו צ' there is no artist like our God; a. fr.—[Koh. R. to II, 12 הצור הוא צ' נאה the Creator (v. צור) is a fine artist; prob. to be read: הרצור הוא ציור נאה this creature (man) is a fine creation].—*Pl.* צַיָּרִין, צַיָּרֵי. Tosef. Kel. B. Bath. II, ו של צ' (עריסה) (ed. Zuck. a. oth. צִיּוּרוֹת) the frame of the embroiderers (or painters).

צַיִּר, צַיָּרָא ch. same, esp. *embroiderer.* Targ. O. Ex. XXVI, 36 (ed. Berl. צִיּוּר, read צִיּוּר, v. Berl. Targ. O. II, p. 28). Ib. XXXV, 35 (ed. Berl. צַיָּר; Y. צַיָּיר; v. צִיּוּר ch.).

צָיִיר I pr. n. pl. *Ts'yar*, in the district of N'vay. Tosef. Shebi. IV, 8 צִיר וצ'; Y. Dem. II, 22^{d} top צוֹר וצ'.

צָיִיר, צָיְרָא II m. *siege*, v. צָיַר.—[Targ. Y. Lev. XI, 17 צִיירָא, v. צַדְיָא II.]

צָיְתָא, צַיְתָא m. (צוּת) *listening.* Targ. Y. Deut. XXXII, 1.—Targ. I Chr. I, 30 (transl. of משמע, pr. n. pl.), v. צַמְיָתָא.

צִיתוֹר, v. צִיחוֹר.

צִיתוּרָא, v. צוּחְרָא.

צִיתָנוּת f. (preced. art.) *listener, eavesdropper.* Gen. R. s. 18 I will not create her out of Adam's ear שלא תהא צ' that she may not be an eavesdropper; והרי היא צ' and now she is an eavesdropper (ref. to Gen. XVIII, 10); Deut. R. s. 6 צָוַוחְתָּ; Tanh. Vayesh. 6; a. e.—*Pl.* צִיתָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. l. c. צָוַוחְתָּ; a. e.

צִיל (v. צְלַל) *to be clear.* Part. צָיֵיל, צָיל, צָאֵיל. Sabb. 66^{b} כי הכי דציל הא מישחא ליציל וכ' as this oil is clear, so may the wine of—be clear (that our minds may not be affected by the wine); ib. כי הכי דצילא האי שיעתא ליציל וכ' Ms. M. (ed. דליציל האי שיעא read: דציל; Ms. O. דצאיל) as this sealing clay is bright, so may the wine &c. Ib. 75^{a}, v. צֶבַע ch. Erub. 64^{a} לא צילא דעתאי Ms. M. (ed. צִילָאי; Yalk. Noah Ms. צָאִילְנָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 70) my mind is not clear (I am not clear in my mind). Pes. 110^{b} הוה ציל he remained clear in his mind, and was on his guard. Sabb. 23^{a} ציל נהוריה טפי Ms. M. (ed. צלגל) its light is brighter. Ḥull. 55^{b} דצָיְלָא when the fluid in the ulcers is clear, opp. עכורי.

Ithpe. אִתְצִיל *to become clear (in mind), be rational.* Gitt. 70^{b} לכי מִיתְצִיל לא וכ' when he is rational again, he need not retract what he said when delirious.

צִילֵ־, v. צֵל.

צִילָא m. (preced. art.) *clear.* B. Mets. 40^{b} ניחא ליה בצ' he prefers clear wine (without dregs).—*Fem.* צִילְתָא. Yeb. 113^{a} sq. אי דעתא צ' היא וכ' Ar. (ed. צילותא) whether his mind is at all times equally clear (though weak) or &c. Gitt. 70^{b} התם דעתא צ' היא וכ' (ed. צילותא) there his mind was clear, only that weakness befell him, opp. שגישתא.

צִילָּה f. = צֵל *shade*, esp. *the shade from the covering of the Succah.* Succ. I, 1 שחמתה מרובה מצִילָּתָהּ a Succah which has more sun (light) than shade. Ib. 4^{a} אם צִילָּתָם מרובה וכ' if they have more shade than sun; a. fr.

צִילּוּחָא m. (צלח) *part.*—*Pl.* צִילּוּחִין. Targ. Ps. CXXXVI, 13 (ed. Wil. צַלּוּחִין; Ms. צַלָּחִין).

צִילוּתָא f. (v. צִילָא) *clearness (of mind).* Meg. 28^{b} a Talmudic decision בעיא צ' וכ' requires a mind as clear &c.; Erub. 65^{a} ציל Ms. M. (ed. צלותא, corr. acc.). Yeb. 113^{a} sq.; Gitt. 70^{b}, v. צִילָא.

צִילְחָתָא, v. צַלְחָתָא.

צילליא pr. n., v. ציקרתא.

צילמא, v. צלם ch.

צילמנא, v. צלמנא.

צילעות, *pl.* of צלע.

צילצול, v. צלצול.

צילצלא, צילצולא, v. צולצלא.

צילצל, צילצולין, v. sub צלצ׳.

צילצלא, v. צילצולא.

צילצלן, v. צלצ׳.

צילצלין, v. צלצולין, a. צלצלן.

צילתא, v. צילא.

צימד׳, v. צמד.

צימדא m. = h. צֶמֶד, *yoke; a yoke of oxen.* B. Bath. 77^{b} דקרו לצ׳ וכ׳ where they call a yoke *tsimda* and the oxen *bakar* &c.; דקרו ליה נמי לבקר צ׳ כילדה וכ׳ where they call also the oxen *tsimda*, there (in selling the צֶמֶד) he sold him the whole (the yoke and the animals).

צמוחַ, צימוחַ m. (צָמַח) *sprouting, growth.* Tosef. Neg. IV, 2 להצילו בצ׳ to save (relieve from the leper's restrictions) by the growth of black hair (Lev. XIII, 37).

צמ׳, צימוחַ ch. same, *growth.* Targ. Am. VII, 1. Targ. Is. XL, 31.

צימוס, v. צומים.

צמ׳, צימוק m. (b. h.; צָמַק) *raisin.*—*Pl.* צימוקים, צימוקין, צמ׳. Maasr. I, 6; Y. Ter. I, end, 41^{a}. Lev. R. s. 36 מה ענבים וש בה צ׳ וכ׳ as on the vine there are (green) grapes and dried up grapes, so there are in Israel students of the Scripture &c.; a. fr.—[Taan. 19^{b} צימוקין, v. סְקִרְמוֹן.]

צימוקא ch. same.—*Pl.* צימוקין. Y. Dem. II, 22^{d} top חד טעין דצ׳ a load of raisins. Y. Sabb. VII, 10^{a} bot., v. מסבסלה.

צמ׳, צימחַ m. (צָמַח) 1) v. צומח.—2) *a goat with long hair lumps and long, dependent ears.* Bekh. 44^{a} תנא אם תצ׳ (Ar. חצרמע) it has been taught (in addition to the blemishes mentioned) also a person looking like a *tsimmeaḥ*; לא חוו ידעי רבנן מאי צ׳ וכ׳ the Rabbis did not know what *ts.* was, when they heard an Arab (trader) call out, 'who wants a *ts.*'?, and it was found to be a shaggy goat (v. חִוְרָא II).

צימחונא, צימחא, v. sub צמח.

צימם, v. צומם.

צימע, v. צומח, a. צימחַ.

צימצם, v. צמצם.

צימצ׳, צימצמאי m. pl. (v. צִמְצֵם) *scarce things, curiosities.* Sabb. 63^{a} משתכח בי גזא דצ׳ דמלכתא Ms. M. (ed. בגזאי דצר׳ מ׳; Ms. O. דצמ׳ מ׳) it is to be found in the queen's collection of curiosities. [Comment.: of queen *Tsimts'mai.*]

צמ׳, צימרא m. (צָמַר) *heat, fever.* Pes. 55^{b} פרח צ׳ מינה her heat has left her (the breeding hen's desire to hatch is gone). Ḥull. 51^{a} צ׳ בעלמא הוא וכ׳ it is merely the fever (from the inflicted wound) that has seized them (and we need apprehend no injury to a vital organ). Gitt. 69^{b} צ׳ ברא outside fever (eruption); צ׳ גרונא inner fever; a. e.—*Pl.* צמ׳, צימרי. Ib. דמעלרא לכולהו צ׳ Rashi (ed. צימרא, corr. acc.) it is good for all kinds of fever.

צין, צוין (denom. of צִיּוּן) *to put up a pile, to mark.* Shek. I, 1; M. Kat. I, 2 (2^{a}) מְצַיְּינין על הקברות Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. את; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) graves are marked (with lime). Ib. 5^{b} קבר וציינוהָ ... שדה (not דצ׳) a field in which a grave was lost, and which they marked. Maas. Sh. V, 1 כרם רבעי מציינין וכ׳ a vineyard in the fourth year is marked with clods of earth, ... and graves with lime &c. Y. Shek. I, 46^{a} top (ref. to M. Kat. I, 2) לא כבר צִיְּינוּ מאדר had they not marked them in Adar? Ib. (ref. to ובנה, Ez. XXXIX, 15) מיכן שמציינין ע״ג אבן קבועה from this we learn that the mark is put on a fixed stone; a. fr.—Part. pass. מְצוּיָּן, מְצוּיֶּנֶת f. מְצוּיֶּנֶת; *pl.* מְצוּיָּנִין, מְצוּיָּנוֹת; מְצוּיָּנִין. Ib.; Tosef. ib. I, 5 מצא אבן אחת מצ׳ וכ׳ if one found a single stone marked, although this ought not to be done (several stones surrounding the marked spot being required by law) &c.; M. Kat. 6^{a}. Ib. 5^{b} מצא שדה אחת מצ׳ וכ׳ if one found a field marked, and knows not for what purpose; a. fr.—[Lev. R. s. 6 מציינין, v. צָיַן.]—Trnsf. *to distinguish, make prominent, adorn.*—Part. pass. as ab. Gen. R. s. 85, v. פָּתַר. Sabb. 145^{b} מפני מה...מצ׳ why are the scholars in Babylonia distinguished (in their dress)? Ber. 8^{a} (ref. to שערי ציון, Ps. LXXXVII, 2) שערים המצ׳ בהלכה gates prominent for learned decisions. Sifré Deut. 43 (ref. to Jer. XXXI, 20) היו מצ׳ במצות וכ׳ distinguish yourselves by observing (in exile) religious laws (meant for Palestine), so that they be not new to you, when you return; a. fr.—[Cant. R. to VI, 4; Yalk. Num. 713, read: מְצוּיָּרוֹת, v. צור II.]

Hithpa. הִצַּיְּין *to distinguish, adorn one's self.* Lam. R. to I, 19 (ref. to Jer. l. c.) הצַּיְּינִי במצות וכ׳ adorn thyself with the religious observances by which Israel was distinguished (in Palestine), v. supra.

צין, צִיּוּן ch. same. B. Bath. 58^{a} הוה מְצַיֵּין וכ׳, v. מְצַרְתָּא. Ib. הא בעינא לצִיּוּנֵי וכ׳ but I want to mark the burial cave; a. e.

צינא I m. (v. next w.) *basket (of palm leaves).* Targ. Y. Deut. XXIII, 25 צִינָךְ (ed. Vien. צְנָךְ).—*Pl.* צִינַיָּא. Ib. XXVI, 3 (Bxt. צְנַי).—V. צַנָּא.

צינא II m. (צַנָּן) = h. צִנָּה II, [*stinging*] *palm, stone-palm* (of great endurance).—*Pl.* צִינֵּין. Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 צִינֵּי טור פרזלא, v. צִנָּה II. Targ. Am. IX, 2

בצינין (ed. Lag. בינונין, cler. error; ed. Wil. בטירין; prob. to be read: בצ' דטורין).—B. Bath. 69b הוצין וצ' Ar. a. Rashb. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. וצרצין, corr. acc.), v. תְּאֵלָא.—V. צִיפְּתָא II.

צִינְבָרָאָה, צִינְבָרִי, צִינְבָרַאי, צִנְבַּי, v. סִנְבָּרַאי.

צִינָּה, v. צִפָּה.

צִינוֹנִיתָא, v. צִיפְּתָא II.

צִינוֹק m. (צנק, sec. r. of צוק; cmp. Samar. Ex. XXV, 25; Deut. XXXIII, 25) *tight bundle.* Tosef. Maasr. I, 6 ירק שאגדו ... צ' לשוק herbs which were tied in the field with the intention to re-pack them in a bundle for the market. Y. ib. I, 49a. [For b. h. צְרוֹר, v. next w.]

צִינוֹקָא m. (preced.; cmp. אסר a. derivatives) *narrow prison.* Targ. Jer. XXIX, 26 (ed. Wil. צְנוֹקָא).

צִינוֹרָא, צִינוֹר &c., v. sub צִנּוֹר.

צִינְיָתָא, v. צִיפְּתָא II.

צִינִית I, צְנִית f. (v. צִנָּא I) *basket.* Lam. R. to I, 17 לאחד ... מקל צ' like one who had nothing but a staff and a basket (with which he made a living).

צִינִית II f. (צָנַן, v. צִנָּה II) *callosity, callus* (on the sole of the foot). Sabb. VI, 6, expl. ib. 65a בת ארעא a growth caused by the soil, v. אַרְעָא.

צִינְיָתָא ch. same. Keth. 93b אסתירא דצ' (some ed. דצוי) a coin that may be used for putting on a callus.—[צִינְיָתָא, v. צִיפְּתָא II.]

צִינְעָה, צִינְעָא, צִינְנָא, v. sub צִנָּא.

צִנָּא, צִינְתָא I f.=h. צִנָּה III, *cold.* Targ. Y. II Gen. VIII, 22. Targ. Job VI, 16.—Lev. R. s. 16 יתיר חדא כסו וצ' אזלת one more covering, and the cold is gone (not felt); Y. Snh. X, 29c [read:] יתיר כסותא חדא והדא צ' וכ'; a. e.

צִנָּא, צִינְתָא II f.=h. צִנָּה II, *stone-palm.* Erub. 63a אסר ליה לחמוריה בצ' וכ' (Ms. M. בצִירְיָתָא; Ms. O. בצִינְיָתָא; ed. Sonc. a. Alf. בצ' דדיקלא) tied his ass to a palm (palms) on the Sabbath.—*Pl.* צִירְיָתָא, צִינְיָתָא, צִנֵּי. Sot. 46b עד בי צ' דבבל to the place called 'between the palms' of Babylonia; ib. הנך צ' דבבל those palms of Babylonia date frome the days of Adam; Ber. 31a צניתא. Snh. 96b דצ' (צרידתא) דבבל (Var. in Rashi: צִינוֹנִיתָא; Ms. M. צ' צרורתא; Ms. F. צ' צרוראתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) the waters along the (dry, or stony) palms of Babylonia. B. Mets. 24b בצ' דבר וכ' (Ms. M. בי צירתא; Ms. R. בי צינתא; Ms. O. בי צִינְתָא) between the palms of the estate of Bar Marion. [Sabb. 139b, v. צִיבְתָא.]

צִיפָּא I m. (v. next w.; cmp. צַפְצָפָה a. עַרְבָה) *willow.*—*Pl.* צִיפֵּי. Kidd. 45a תותי צ' וכ' אם שתו were drinking wine under willows in Babylonia; [oth. opin., v. next w.]

צִיפָּא II, or צֵיפָא, צֵיפָא m. (צפה; cmp. P. Sm. 3428 s. v. צַפָּא a. sq.) [*coarse texture,*] 1) *the fleshy covering of date-stones.* Ḥull. 50b בדוחקא בלא צ' וכ' כגון ... בצ' when three date-stones can pass the opening, by force with the covering on them, and easily without the covering.—2) *reed-mat.*—*Pl.* צִיפֵּי or צִיפֵּי. Ber. 25a חזו הנך צ' דבי רב וכ' look at the mats in the school house, some sleep thereon, while others are studying. B. Bath. 8b דבי וכ' צ' the mats in the synagogue.—[Kidd. 45a תותי צ' under mats spread over their heads, v. preced.]—3) *close embrace.* Nidd. 61a דגניזן בצ' Ar. (ed. במשולבות) when the two women slept embracing each other.

צִיפָּא III, צִיפְּתָא f. (v. preced.) *flake of wool, hatchelled wool.* Sabb. 50a יוצאין בפקורין ובצ' may go out with lint or a flake of wool (on a wound; oth. opin. in Tosaf.: with a *wig*); Tosef. ib. V (VI), 2 ובצופא (ed. Zuck. ובציפי צמר). Tosef. Kil. V, 23 והצריפה, v. פּוֹקְרִין. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6 יכול אף הצ' you may think the same law applies to raw wool (as to a woven garment); Yalk. Lev. 537 הצרירעה (corr. acc.).—Pl. m. (of צוּף, צִיף) כשעשאו צ' when the thief changed the stolen wool by making flakes of it. Ib. מצינו ... בלא צ' שמא יש צ' וכ' cleansing of wool is sometimes done without hatchelling it, but is hatchelling ever done without previous washing?—Esp. צִיפֵּי צמר. Sabb. 48a; B. Bath. 19a צמר ובצ' ... בגיזו in shorn wool (before it is washed and hatchelled) or in hatchelled wool. Tosef. Sabb. l. c., v. supra. Yalk. Num. 732 היה ... בצִפְּתָן של צמר he stamped upon it (the fire), and quenched it with hatchelled wool; a. fr.

צִיפְּאֲרֵי* m. pl. (v. צִפְּרָא) *the sparkling morning lights.* Y. Ḥag. II, beg. 77a (interpret צושה שחר ציפה, Am. IV, 13) אילין צ' תוהו וכ' (he turns) the morning lights into voidness, darkness and obscurity.

צִיפְּדָנָה, צִיפְּדוֹנָה, v. צַפְּרִינָא.

צִיפָּה, v. צִיפָּא III.

צִיפּוּחָא m. (צפח *to rush, storm,* v. P. Sm. 3431), צִיפּוּחַ נֶפֶשׁ *rashness of soul, recklessness.* Targ. Ez. XXV, 15; XXXVI, 5 (h. text שאט).

צִיפּוּי, צִפּוּי m. (b. h.; צָפָה *Pi.*) *covering, overlaying.* Y. R. Hash. III, 58d top מחמת הצ' ... היה if its sound became thick on account of the overlaying (of the mouthpiece with gold). Y. Ḥag. III, end, 79d לא צ' ששמר וכ' was the overlaying (of the altar) not solid enough to stand by itself? Tem. 28b יהא צִיפּוּיוֹ כיותר let the metal used for overlaying it (its horns &c.) be permitted; a. fr.—*Pl.* צִיפּוּיִים, צִיפּוּיִין, צִיפּוּיֵיהֶן, צִיפּוּיֵיהֶם; Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 צִפּוּיָן, צִפּוּיָיו; a. e.

צִיפּ', צִיפּוֹנָא m. = h. צָפוֹן, *north.* Targ. Ex. XXVI, 20 (ed. Berl. צִיפּ'). Targ. Is. XIV, 13 (ed. Wil. צִפּ'); a. fr.—Yoma 32b (transl. Jer. XLVI, 20) עמין קטולין מצ' murderous peoples from the north &c. (see Targ.). Y. Taan. II, 65b top צִפּוּנָה, v. יָצָא. B. Bath. 25b לצ' דארעא וכ' Ms. M. (ed. בצפונה דארץ וכ', לצ') north of Palestine.

צִיפּוֹרָא, צִיפּוֹר v. צִפּוֹרָא, צִפּוֹר.

צִיפּוֹרָאָה v. צִיפּוֹרָיָא.

צִיפּוֹרָה v. צִפּוֹרָה.

צִיפּוֹרֵי, צִיפּוֹרִין, צִפּ׳ I m. pl. (צִפָּר II) *whirling waters.* M. Kat. 29ª כצ׳ בפי וכ׳ v. פִּרְטוּרֵי; [Rashi: like *a knotted rope* passing through a loop-hole in the mast); Lev. R. s. 4; Koh. R. to VI, 7 כציפורן v. צִפּוֹרֶן.]

צִיפּוֹרֵי, צִיפּוֹרִין, צִפּ׳ II pr. n. pl. *Sepphoris* in Upper Galilee. Meg. 6ª קטרון זו צ׳ וכ׳ Kitron (Jud. I, 30) is Sepphoris, and why is it named S.? Because it is perched on the top of a mountain like a bird (*tsippor*). B. Bath. 75ᵇ אני ראיתי צ׳ בשלותה I have seen S. in her prosperous days. Sabb. 121ª, v. סַפְסָרָא. Y. Kil. IX, 32ᵇ top רבי . . . בצ׳ וכ׳ Rabbi lived in S. seventeen years. Arakh. IX, 6 קצרה . . . של ציפורים the old castle of S. (a fortification dating from the days of the Israelitish conquest); Bab. ed. (32ª) צירפורי; a. fr.—Ex. R. s. 3, a. e. צִיפּוֹרֶן (corr. acc.).

צִיפּוֹרָא, צִיפּוֹרָאָה, צִיפּוֹרָיָא, צִפּ׳ m. (preced.) *Sepphorite, of Sepphoris.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ; Cant. R. to VI, 8 ר׳ חזיא צ׳ R. Ḥiya of S.; a. fr.—*Pl.* צִיפּוֹרָאֵי, צִיפּוֹרָיֵא, צִפּ׳. Y. Keth. XII, 35ª top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top צִיפּוֹרֵיָא. Y. Sabb. IV, end, 7ª; a. fr.

צִיפּוֹרִין, צִיפּוֹרֵי v. צִיפּוֹרֵי I, II.

צִיפּוֹרִית f. (צִיפּוֹרֵי II) *of Sepphoris.* Tosef. Maas. Sh. IV, 13 נותן . . . טרוסית טבריות נושל חימנו צ׳ צ׳ וכ׳ if a man lends his neighbor a Tiberian *Tressis*, he must accept in return a Sepphorite *Tressis*, and vice versa.

צִיפּוֹרֶן v. צִפּוֹרֶן.

צִיפּוֹרָנִי m. (preced. art.) *Sepphorite.*—*Pl.* צִיפּוֹרָנִין. Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. אין מביאין מן חצ׳ וכ׳ you must not offer first-fruits belonging to Sepphorites or to Beth Sheanites.

צִיפּוֹרְתָּא, צִיפּוֹרֶת v. sub צִפּ׳.

***צִיפְיָא** f. (צָפָה; cmp. Syr. צפיותא, P. Sm. 3429) *clearness, the liquid parts of honey cells.* Sot. 48ᵇ דבש הבא מן הצ׳ the honey which comes from the inner portions of the cells (=נופת צופים), v. נוֹפֶת; Y. ib. IX, 24ᵇ bot. דבש הבא בציפייה honey which comes in a state of clearness.

צִיפִּיתָא v. צִיפְיָא.

צִיפְּר, צִיפְּרָא, צִיפַּר, צִיפֹּר, צִפּ׳ v. sub צִפּ׳.

צִיפְּרוֹנָה v. צִפָּרְנָא.

צִיפְּרֵי, צִיפְּרָיָא, צִיפֹּרֵי v. sub צִיפּוֹר.

צִיפְּרִין Y. Sabb. XVII, beg. 16ᵈ הצ׳, read: הצִיפּוֹרֶן.

צִיפַּרְתָּא v. צִפָּרְתָּא.

צִיפַּרְתִּי f. name of a *clean bird, tsipparti.* Ḥull. 65ª.

צִיפְּתָא, צִיפָּא, צִפּ׳ f. = צִיפָּא II, *matting, mat.*—[Targ. Y. II Deut. XXXII, 9 בצ׳ ed. Vien., read: בפִּרְצָתָא.]—Sabb. 140ᵇ בר . . . אצ׳ חדתא וכ׳ a student at the school house should not sit down on new matting, because it ruins the garments. Ned. 50ª top דלי לצ׳ וכ׳ he lifted up the mat (on which he had been sitting), and said &c. Kidd. 12ᵇ צ׳ דאסא a braid of myrtle twigs (worth less than a P'ruṭah). Gitt. 68ª שדו לירה צ׳ עילויה Rashi (ed. צִיפְיוֹתָא) they threw a mat over it (the pit). Ib. צ׳ דשדיא I see a map that is thrown down.

צִיץ, צָצִ׳ v. צוּץ, צָצַ׳.

צִיץ I *to come forth; to glisten, bloom,* v. צוּץ.

צִיץ ch. same, 1) *to stand forth, shine, bloom.* Targ. Koh. XII, 5 וְתִצְיץ Var. (for וְתִפְרִיץ, v. פָּצַץ; h. text וְרִנְּאָן). Targ. Ps. CXXIX, 6 (Ms. יניץ; h. text שלֹם).—*2) *to look for, search.* Targ. Prov. II, 4 ed. Lag. (v. בָּצָא).

צִיץ II m. (b. h.; preced.) 1) *something glistening, foil.* Tanḥ. Vayetsé 12 (describing the Teraphim) . . . מביאין וכיוחברן על צ׳ זהב וכ׳ they get a firstborn man and slaughter him . . ., and write the name of a spirit of uncleanness on a golden plate, and put the plate under his tongue with sorcerous ceremonies &c.—Esp. *the highpriest's front plate.* Succ. 5ª דומה כמין טס וכ׳ צ׳ the front plate was something like a gold foil &c.; Sabb. 63ᵇ. Zeb. 88ᵇ . . . צ׳ עזות פנים the plate procures forgiveness for sins committed by effrontery. Gen. R. s. 71 ובזה צ׳ ובזה in this (the tribe of Levi) is the sheen (of the high priest's frontlet), and in that (the tribe of Judah) is the splendor (of the crown, Ps. CXXXII, 18); a. fr.—[*Pl.* צִיצִין. Tosef. Sot. III, 4 ed. Zuck. בצ׳ with fineries, v. צְלָצוּל.]—2) *blossom.* Gen. R. s. 53 (ref. to Is. XL, 8) . . . ונבל צִיצוֹ יבש the flower of Abimelech was dried up, and his blossom faded (his procreative faculty was lost); Yalk. Is. 309.—*Pl.* צִיצִים, צִיצִין. Sabb. 145ᵇ (ref. to Is. XXVII, 6) אלו . . . עושין צ׳ וכ׳ this refers to the scholars in Babylonia who create blossoms and flowers for the Torah (revive learning); a. e.—3) *filament, thread, thread-like shred, fringe.* Ib. 131ª Ms. M., v. צוּץ.—*Pl.* as ab. Ib. 94ᵇ; Tosef. ib. IX (X), 12 צפורן . . . וצ׳ וכ׳ a nail, and shreds (of skin) the largest portions of which are severed from the body. Sabb. XIX, 6 המעכבין וכ׳ צ׳ shreds of the corona which make the circumcision invalid. Y. ib. XIX, 17ª; a. fr.—Tosef. Ab. Zar. V (VI), 2 (describing a scarab or dragon used as an emblem of idolatry, v. דְּרָקוֹן) כל שהצ׳ יוצאין מצווארו from whose neck fringes come forth; Y. ib. III, 42ᵈ top; Bab. ib. 43ª.

צִיצָא ch. same, 1) *gold plate.* Targ. Y. Gen. XXXI, 19 (describing the Terafim, v. preced.).—Esp. *the highpriest's front plate.* Targ. Ex. XXVIII, 36. Targ. O. ib. XXXIX, 30 (Y. צִיצַת, constr. *fem.*); a. e.—2) אבני צ׳ *jewels.* Targ. II Esth. I, 2.—3) *blossom.* Targ. Job XIV, 2 ed. Lag., v. נֵץ I ch.—4) name of *a bird of prey, night-hawk.* Targ. O. Lev. XI, 16; Deut. XIV, 15 (cmp. נֵץ II; h. text תַּחְמָס).—*Pl.* צִיצִין *a) fins.* Targ. Lev. XI, 9, sq.; Deut. XIV, 9 sq.; v. צִיצִיתָא.—*b) wings.* Targ. Ps. CXXXIX, 9 (Ms. נִיצְרִין).

Targ. Y. Num. XXIV, 24 (wings of an army; cmp. Is. VIII, 8; h. text צֵרָם).—*c) fringes.* Targ. Y. II ib. XV, 38, v. צִיצִיתָא.

צִיצָה f. (b. h.; preced. wds.) 1) *flower, knob on the top of the central stem of the palm branch* (Lulab). Y. Succ. III, beg. 53[c] רבשה צִיצָתוֹ (ed. Krot., a. Asheri to Succ. III, beg. צִיצִיתוֹ; Asheri quotes a Var. רבשו חוצין) if the top of the branch is withered.—2) *fringes.* Gitt. 56[a] שהיתה צִיצָתוֹ נגררת וכו' the fringes of his cloak were dragged along on cushions. M. Kat. III, 4 תכלת לציצתו Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. 19[a] לציציתו; Rabb. D. S. quotes לצִיצָתוֹ) the blue thread for his show-fringes.—Kel. XVI, 4 ועשה את ... סקורטיא צִיצָתָהּ (Ar. ציציתיה, read: צִיצוֹתֶיהָ) a leather apron is considered finished, when . . . he attaches its fringes (cords); [Maim.: a leather table cloth . . ., when he puts on a *bright center piece*].—*Pl.* צִיצוֹת, v. supra.

צִיצוּיָא, v. צוּצִיתָא.

צִיצוֹתַי, Y. Yeb. XVI, 15[d] top לצ', some ed. לצִיתוֹתַי, read: לְעִיתּוֹתַי עֹרֵב, v. עֵת.

צִיצִי *tsitsi,* a derisive imitation of the sound *ts* (צ) in certain formulas of benedictions. Men. 42[a] (ref. to a person who had said the benediction מאי (לעשות) צִיצִית צ' שמענא הכי what is that *tsitsi* I heard here? Ber. 42[a] (ref. to the benediction מאי צ' וכ' (המוציא ... הארץ (Ms. K. צירו צירו).

צִיצְיָן, v. צִיצָא.

צִיצִית f. (b. h. צִיצִת; צוּץ, v. צוּצִיתָא) 1) *hair-lock.* Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) שלא תגדל צ' that thou must not grow a lock (v. בָּלוֹרִית). Zeb. 26[a]; Yalk. Lev. 446 הוא בפנים וציציתו וכ' if the sacrifice stands (within the sacred precincts), and its locks (prob. the tuft of its tail) are without.—2) *fringe,* esp. *the show-fringes* (Num. XV, 38). Sifré Num. 115 אין צ' אלא דבר היוצא ודבר כל שהוא by *tsitsith* is meant something that protrudes (hangs over) and is of a minute size; Men. 41[b]. Sifré l. c. וצ' מן הגדילים, v. גְּדִילָה II. Men. 39[b] פטורין מן הצ' require no show-fringes; חייבין בצ' require show-fringes; a. fr.—M. Kat. III, 4 (19[a]), a. e., v. צִיצָה—*Pl.* צִיצִיּוֹת. Men. 44[a] באו ארבע צִיצִיּוֹתָיו וכ' the four fringes of his garment came into sight and slapped him in the face (reproached him for his sensuality, reminding him of Num. XV, 39). Sifré l. c.; Men. III, 7 ארבע צ' מעכבות וכ' the four fringes are dependent on one another, v. עָכַב. Ib. 43[a] אין ... ער שותיר צִיצִיּוֹתֶיהָ you must not sell a fringed cloak to a gentile without removing its show-fringes; a. e.

צִיצִיתָא, צִיצִית ch. same, 1) *lock.* Targ. Cant. V, 2.—Men. 42[a], v. צוּצִיתָא.—*Pl.* צִיצִיָּתָא, צִיצָיָתָא, constr. צִיצָתָא, צִיצָתַיָּא. Targ. Cant. l. c.—2) *show-fringe.* Targ. Y. Num. XV, 39 (ed. Amst. צִיצָתַיָּא). Targ. Y. II Deut. XXII, 12 (Y. I צִיצָתִיָּא). —Y. Snh. X, 28[c] [read:] ובליעה ארזא וסרחא צִיצִיתָהּ דגולתיה the cedar swallowed him (Isaiah) up, but the fringes of his cloak remained hanging out. Midr. Till. to Ps. VII, 5 (ref. to I Sam. XXIV, 6) מה בין קטע צ' וכ' what is the difference between cutting off (a man's) show-fringes (depriving him of the privilege of religious observance) and cutting off (a man's) head?—*Pl.* צִיצִין, צִיצָנִין (v. צִיצָא); צִיצָנִיָּתָא, צִיצִיָּתָא, צִיצִיתִין. Targ. Y. I Num. XV, 38. Ib. 39, v. supra.—3) *fin* (?). Targ. Y. Deut. XIV, 9.—*Pl.* צִיצִין, v. צִיצָא.

צִיצִיתָה, צִיצִית pr. n. pl., v. סוּסִיתָא.

צִיצְלָא, v. צוּצְלָא.

צִיצְלִין, v. צְלָצוּלִין.

צִיקִין m. pl. (צָקַק) [*cast in a mould,*] only in צִיקֵי קדרה *a sort of pudding* consisting of minced meats &c. mixed with wine and spices. Ḥull. 77[b] עשאן צ' ק' he minced them (the bones &c.) for a pudding. B. Mets. 86[b] חללו לצ' ק' those (the animals mentioned I Kings V, 3) were used for puddings. Yoma 75[a] (ref. to בשלו בפרור, Num. XI, 8) מלמד שירד להם ... צ' ק' וכ' this intimates that, with the manna, the ingredients for puddings came down &c. Keth. 65[a] יין לצ' ק' wine for puddings. Pes. 56[a]; a. e.

צוֹרִי, צוֹרִי, צַיְקָן m. (צוּק) [*narrow-minded,*] *miser.* Y. Pes. VII, 35[a] top.—*Pl.* צַיְקָנִים, צַיְקָנִין. Mish. ib. VII, 8; Bab. ib. 82[a].

צַיָּר, צַיָּר, v. צָיַר.

צִיר I m. (צוּר; cmp. זוּרְיָא) *juice, brine.* Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 (ref. to Lev. XI, 12) שקין לאסור את צִירָן ורוטבן וכ' 'abomination' is used to imply the prohibition of their brine or soup &c. Ib. לאסור צִירָם ורוטבם. Ab. Zar. II, 6 (35[b]) צ' שאין בה דגה (read בו) brine in which no fish is distinguishable. Ib. 40[a] בציריהן in their brine (without the fish), opp. בגופן. Ḥull. 99[b]; a. fr.

צִירָא, צִיר ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 11 צידיהון ורועדיהון, read: צִירֵיהוֹן ורוטבריהון (v. Sifra quot. in preced.).—Ab. Zar. 40[a] היה מטבילנא בצִירָן I used to dip (bread &c.) in their brine. Y. Ter. VIII, 45[b] bot. הדין צ' דמוריסא (not מור') the brine of *muries.*

צִיר II m. (b. h.; צוּר) *hinge, pivot.* Men. 33[a]; Erub. 11[b] הכר צ', v. אַבְקָתָא. Kel. XI, 2; Num. R. s. 12, v. פּוֹתָה. Erub. X, 12 מחזירין צ' התחתון you may bring back to its socket the lower pivot (of a door of a chest &c.). Yoma 39[b] וצ' דלתות וכ' the turning hinges of the Temple door were heard &c.; a. fr.—*Pl.* צִירִים, צִירִין. Y. Naz. VIII, 57[a] bot. איסטרטיוטות שומרי צ' וכ' (not ושומרי) Roman soldiers were stationed in Jerusalem as guards of the hinges (of the Temple gates); Tosef. Pes. VII, 13 צורים ed. Zuck. (corr. acc.). Bekh. 45[a] כשם שצ' לבית כך צ' לאשה as a house has hinges (doors moving in sockets), so a woman's body has hinges (in her sexual organs; ref. to I Sam. IV, 19 צִרְרָה). Ib. צִירֵי בשר (the sockets and pivots in the male body are merely) hinges of flesh (muscles, not separate organs); a. e.

צִיר III m. (b. h.; צוּר; cmp. חֶבֶל) *writhing, agony, throes of birth.*—*Pl.* צִירִים. Pesik. R. s. 36 וראתיו אותם צ' כצִירֵי יולדה and pangs like those of a travailing woman shall seize them (v. Is. XXI, 3).

צִיר IV m. (b. h.; צוּר) [*one going around,*] *messenger, agent.* Pirké d'R. El. ch. XXIII כשולח ביד צ' נאמן לשולחיו like one sending through a messenger faithful to those who send him (Prov. XXV, 13); Yalk. Gen. 58. Ab. d'R. N. ch. XXXIV.

צִיר, צִירָא, צָיַר m. (צוּר) *siege; straitness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 53 (ed. Berl. צָרָאתָא); ib. 55; 57. Targ. Ez. IV, 2 (ed. Lag. בצייר; oth. ed. מציר, corr. acc.). Ib. 3 (ed. Wil. צָרָא). Targ. Deut. XX, 19; a. fr.

צִירָא I *brine,* v. צִיר ch.

צִירָא II = h. צִיר II, *hinge, pivot; socket; pin.* Y. Ḥag. II, 77[d] bot. דתרעא וכ' צ' the pin of the gate of Gehenna was fastened to her ear; Y. Snh. VI, 23[c] bot. (corr. acc.).—*Pl.* צִירִין. Targ. I Kings VI, 34 (h. text צלעים, קלעים) *turning door-wings.* Targ. Ex. XXVI, 17 (Y. ed. Vien. צייד, corr. acc.; h. text ידות); ib. 19 (ed. Vien. צייד. corr. acc.); a. e.—Targ. Y. Gen. XX, 18 צירוי בית ולדא, read: צִירָה ב' ו', the hinges of the womb (v. צִיר II).—V. צִירָתָא.

צִירוּכִין, v. next w.

צֵרוּף m. (צָרַף) 1) *smelting, reduction through trials.* Keth. 112[b] צ' אחר צ' one reduction after the other (ref. to Is. VI, 13).—2) *fusion, the state of being considered as one coherent mass* or *as one act.* Pes. 19[a] צ' דאוריתא that things contained in one vessel are to be considered as one mass is a Biblical rule. Naz. 4[a] ר"ש ליתי ליה צ' R. S. does not adopt the rule of fusion (that the various things forbidden to the Nazarite, if partaken of together, combine to make up the legal quantity). Y. Maasr. IV, 51[b] למה לי צ' why is it necessary to apply the rule of fusion?; ואם צ' וכ' and if you apply the rule of fusion &c.; a. fr.—*Pl.* צֵירוּפִין. Y. Naz. II, 54[c] bot. [read:] ולמה נכללו לצ' (ed. Krot. לצירוכין, corr. acc.) and why have they again been stated by implication? To intimate that the rule of fusion applies to them (if eaten together). Ib.[d] bot. בצֵירוּפֵי נזיר as to the rule of fusion applied to the Nazarite; a. e.

צִירְחָא, v. צִרְחָא.

צִיר, צִירְיָא m. (צָרַר I; Syr. צריא, P. Sm. 3441) *slit, incision.* Pes. 40[a] כיון דאית בהו צ' וכ' as they (the wheat grains) have a slit, the water penetrates them. Ib. top בצִירְיָה דחבירתה ... דילמא (Ms. M. בציררייא, read: בצִירְיָא) maybe one grain moves in boiling and settles in the slit of the other. Nidd. 23[a] הא באוכמא הא בצ' in one case the shape of the black of the eye is meant, in the other, the slit (in which the eye is seated), v. צִירְתָא.—*Pl.* צִירְרֵי. Ab. Zar. 65[b] אגב צִירְרֵיהוּ וכ' (Ms. M. דאית בהו צירי, read צִירְרֵי) on account of their slits, they are considered as if they were burst open.

צֵירָן m. (denom. of צִיר I) *one whose eyes discharge a briny liquid, blear-eyed*; [Rashi: *one whose eyes have a cylindrical shape like a pivot,* fr. צִיר II]. Bekh. VII, 3, expl. ib. 44[a] עינו תרוטות וצירניות whose eyes are bleared and granulated; [Rashi: round or pivot-shaped]; Tosef. ib. V, 3 עינו מצודנית ed. Zuck. (corr. acc., or read with oth. ed. מְרוֹדָנִיּוֹת).

צִירְנִיא, v. צֵידוֹן.

צִירְנַיְתָן f. pl. (v. preced. art.) *discharging pus, granulated.* Targ. Y. I Gen. XXIX, 17.

צִירְנִית f., *pl.* צִירְנִיּוֹת, v. צֵירָן.

צִירְצוּר, צִירְצָא, צִירְצָת, צִירְצָא, v. sub צִרְ'.

צִירְתָא f. = צִירָא II, *hinge, pivot.* Targ. Prov. XXVI, 14.

צִירְתָא f. (cmp. צָרַר) *anguish.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 22 צ' דליבא anguish of heart (*incubus?*).

צִית, v. צוּת.

צִית m. (preced.) *joint*; prep. *with, near*; לצ' *towards.* Targ. Gen. XI, 4; XXVIII, 12. Targ. Y. Ex. XX, 18 (O. לצַד, לצַיד). Targ. Job II, 12. Targ. II Esth. IV, 2 ed. Lag. (oth. ed. לגבר); a. e.

צַיְתָא, v. צַיְרָא.

צַיְתוֹר, צִיתוֹר pr. n. pl. *Tsaythor.* Lev. R. s. 24 אבא יוסי איש צ'; Tanḥ. K'dosh. 9 יוסי איש צ'; Yalk. Ps. 680 ר' יוסי איש ציתור.

צַיְתָנִית, v. צַיְרָנִית.

צִיתְרִי, v. צִתְרִי.

צַכּוּנָא, v. צַחֲוָנָא.

צַל, v. צְלַל.

צֵל m. (b. h.; צָלַל, v. צְלָלָא) *shade, shadow; protection.* Succ. 2[a] אדם יושב בצל סוכה . . . עד up to a height (of the walls) of twenty cubits one sits in the shade of the ceiling of the booth; למעלה . . . בצל דפנות above twenty cubits, one sits no longer shaded by the ceiling, but shaded by the walls. Ib.[b] כיון דרויחא אינא צל סוכה when the Succah is very large, there is the shade of the ceiling (even when the walls are higher than twenty cubits). Koh. R. to I, 2 (ref. to ib. VI, 12) באיזה צל אם כצִלּוֹ של כותל וכ' like what shadow? if like the shadow of a wall, there is some reality in it; ib. כצִלָּן של דבורים וכ' like the shadow cast by flying bees &c.; Gen. R. s. 96 כצִלּוֹ וכ'. Pes. 114[a] אכול בְּצֵל ושב בצל וכ' eat onions and sit in the shade (of thy house in contentment) rather than &c. Y. Ab. Zar. III, 43[b] bot. צִלָּהּ אסור צל צילה the shade of a worshipped tree is forbidden (to be enjoyed), the shade of the shade is permitted; כל שאילן . . . זהי צילה וכ' as far as the tree would reach if felled, so far is its shadow; what is beyond, is the shadow of the shadow; Bab. ib. 48[b] צל קומתה the extent of the shadow corresponding to the height of the tree. Midr. Sam. ch. XIV; Yalk. Sam. 109, v. צֵא. Ex. R. s. 34 (ref. to Ps. XCI, 1) בצל ששה בצלאל in the shade which Bezalel has made (the Tabernacle). Ber. 55[a] (play on בצלאל שמא) בצל אל היית וכ' hast thou been in the shade of God that thou knowest it?; a. v. fr.

צָלָא, v. צְלִי.

צָלָא (צַלָּא) m. (צלי *to stretch*, v. צְלִי II; cmp. מְשָׁכָא) *hide, leather.* Targ. Y. Lev. XI, 32. Ib. XIII, 48; a. fr.—Ned. 56ᵇ ערסא דצ' a bedstead covered with skins. B. Bath. 5ᵃ (prov.) ארבעה לצ' ארבעה לצַלָּא four (Zuz) for dressing a large skin, four for dressing a small skin, i. e. do not claim anything for guarding your neighbor's field enclosed within your fields, since you have no more expense by doing so; [oth. opin: four for the skin and four for the צַלָּא *the tanner*, v. comment.].—[צלין, Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot., v. צַלָּיָן.]

בֵּית צ', צַלָּאֵי, v. צוּלָּאֵי.

צָלַב *to hang, impale.* Esth. R. to I, 8 אתה ... וצוֹלֵב לזה when thou raisest the one to dignity, thou must decree hanging for the other. Gen. R. s. 30 אתמול ... צוֹלֵב את צוֹלְבָיו yesterday he was prepared to be hanged, and now he hangs those who had intended to hang him; a. fr.—Part. pass. צָלוּב; f. צְלוּבָה &c. Yeb. XVI, 3 צ' ... ואפי' ראוהו even if witnesses saw him ... nailed to the stake (v. צָלוּב h.) Tosef. Gitt. VII (V), 1; Y. ib. VII, 48ᶜ bot. היה צ' וכ' if a man was impaled or being bled to death, and motioned (to his friends) and said, write a letter of divorce &c. Ohol. III, 5; Tosef. ib. IV, 11 צ' שדמו שותת one nailed to the stake whose blood runs freely. Koh. R. to VII, 26 לצְלוּבִים, v. בַּכִּיר; a. fr.

Nif. נִצְלַב *to be hanged, impaled.* Esth. R. introd. (ref. to Deut. XXVIII, 66) זה שהוא יוצא להִצָּלֵב that is he who is taken out to be impaled. Ib. to I, 12 אימתי ... כשנ' חמן when was his wrath pacified? When Haman was hanged. Ib. to III, 1 לִיצָּלֵב ... אף סיפו this man, too, will in the end be hanged; a. fr.

צְלִיב, צְלֵב ch. same. Targ. Y. I Num. XXV, 4; Y. II ויהוין צָלְבִין (not צְלִבִין). Targ. Gen. XL, 19. Targ. Esth. VII, 9; a. fr.—Part. pass. צָלִיב; *pl.* צְלִיבִין. Targ. II Esth. IX, 24; a. e.—Y. Ḥag. II, 78ᵃ top וצַלָּבוּנון and they impaled them (the sorceresses); a. e.

Ithpa. אִצְטַלַּב, *Ithpe.* אִצְטְלִיב *to be hanged.* Targ. O. Deut. XXI, 23. Targ. II Esth. IX, 14; a. fr.—Koh. R. to VII, 26. Esth. R. to I, 12 מִצְטַלַּב, v. חָן. Gen. R. s. 65 end אזל קומי שריתא למִצְטַלָּבָה (not למצטבלה) walked before the beam (on which he was) to be hanged; Yalk. ib. 115 למִצְטַלַּב. Lev. R. s. 28 בעי למצטבלא (corr. acc.) is going to be hanged; Yalk. Esth. 1058 לִמְצַלְּבָא.

צְלַבּוּנִי, v. הַצָּלְפוֹנִי.

צִלְבּוּחָא, v. צְלוּפְחָא.

צִלְבָּחָא I, v. צִרְפָּה.

צִלָּה II (b. h.) pr. n. f. *Zillah*, one of the two wives of Lamekh. Gen. R. s. 23; a. e.

*צְלַחֵב (v. next w.) *to gild.* Part. pass. מְצוּלְחָב. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2 היה מצ' בזהב the manna appeared gilt with a gold-like mass; (Yalk. Ex. 258 מוזהב כזהב).

צַלְחֵב (Palel of צהב) 1) *to redden.*—*Part. pass.* מְצַלְחָב *burnished, red* or *yellow.* Targ. Ez. I, 7 (h. text קלל). Targ. Y. Lev. XIII, 30; 32 (h. text צהב).—2) *to glow, heat, consume.* Targ. Ps. L, 3. Ib. LXXIII, 9. Targ. Y. Ex. XIX, 18; a. fr.

צִלְחוּבָא, צַלְחוּבָא m. (preced.) *flashing.* Targ. Nah. III, 3 (h. text להב).

צְלוֹ, צְלוֹתָא, צְלוֹ f. (צְלִי II) *prayer.* Targ. Gen. XVIII, 22. Targ. II Chr. XXXIII, 13; a. v. fr.—Taan. 12ᵃ; Y. ib. II, 66ᵃ top, v. יָסַר. Y. Snh. X, 29ᶜ bot. לית הדא צ' this is no prayer (need not be prayed for), v. צְרִיתָא I. Ib. צְלוֹתָךְ ... הא צ' this is a prayer; now, may thy prayer be heard. Y. Meg. I, 71ᶜ bot. צריכה צ' ... הדא this thy Torah scroll needs prayer (that it may not be condemned). Yoma 28ᵇ צְלוֹתֵיהּ דאברהם the prayer time of Abraham (the afternoon prayer). Ber. 26ᵃ כיון דצ' רחמי הוא וכ' since prayer is a matter of love (contrad. to sacrifice), one may pray whenever one desires; a. fr.—*Pl.* צְלָוִין, צְלָוָן. Targ. II Esth. V, 1 שמע צלוין O hearer of prayers!—Gen. R. s. 26 תרתיהון צ' אינון (not צלוונן) both of my wishes are prayers (and not curses); Yalk. ib. 43 צלויין.—צְלוֹתָא *hymns.* Targ. Ps. LXXII, 20.

צָלוּב, v. צָלַב.

צָלוּב I m. (צָלַב) *stake, gallows.* Gen. R. s. 56 צְלוּבוֹ, v. פָּתַח; Pesik. R. s. 31. Yeb. XVI, 3 צָלוּב על הצליב Y. ed. (corr. acc.) nailed to the stake; Y. ib. 15ᶜ bot. Sabb. VI, 10, v. מַסְמֵר; a. e.

צָלוּב II m. = h. צָלוּב, *impaled, hanging.* Targ. Y. Deut. XXI, 1.—[צלובין, Targ. Y. II Num. XXV, 4 (ed. Amst. צְלָבִין, read: צְלִבִין, v. צָלַב.]

צְלוּחָא, v. צִילוּחָא.

צְלוֹחִית f. (b. h. צְלוֹחִית) *flask, bottle with a wide belly and a narrow neck.* Par. XII, 2. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5 צ' המן וצ' של מי נדה וצ' וכ' the bottle containing the manna (Ex. XVI, 33), that containing the sprinkling water (Num. XIX, 9) &c.; Tanḥ. B'shall. 21 צנצנת המן וצ' וכ'. Pesik. Vayhi, p. 3ᵇ (ref. to Ex. IX, 24) צ' של ברד וכ' a bottle of hailstone filled with fire; a. e.—*Pl.* צְלוּחִיוֹת. Cant. R. to III, 11; Num. R. s. 12. Y. Bets. IV, beg. 62ᵇ צ' bottlewise. Midr. Till. to Ps. XVIII, 16; Yalk. Sam. 161; a. e.

צְלוּחִיתָא, צִלּוּחִית ch. same. Targ. Ex. XVI, 33 (h. text צנצנת). Targ. II Kings II, 20. Ib. XXI, 13 (h. text צַלַּחַת). Targ. I Kings XVII, 16 (h. text צפחת).

צְלוֹלִיבָא m. (=צלבליבא; צָלַב) *ricinus tree* (*Palma Christi*, v. Löw, Pfl. p. 353 sq.). Sabb. 21ᵃ לדידי ... ולצ' דמי I have seen the Kikayon of Jonah; it resembled the ricinus tree.

צלולפונית, v. הַצָּלְפוֹנִי.

צלונחא, v. next w.

צְלוֹפְחָא m. *eel.* Ab. Zar. 39ᵃ דמי לצ' ... אייתו (Ms. M. לְצַלּוֹנוֹ, Ar. צלב) they brought before him a fish that looked like an eel.

צָלוֹ, צָלוֹיְתָא, v. צְלִי.—[Erub. 65ᵃ, v. צִילוּתָא.]

צְלַח (b. h.) [*to split, pass through,*] *to succeed, prosper.* Ber. 46ᵃ ורָצְלַח מאוד וכ', v. נָסַס; a. e.

Hif. הִצְלִיחַ 1) same. Ib. 64ᵃ עלה והִ' he went and succeeded; M. Kat. 29ᵃ. Ab. Zar. 19ᵇ נכסיו מַצְלִיחִין לו his business enterprises will prosper. Y. R. Hash. III, end, 59ᵃ (ref. to Dan. VIII, 12) whenever Israel casts truth to the ground, חמלכות...וגזרת ומַצְלַחַת that wicked (Roman) government decrees (persecution) and succeeds; Lam. R. introd. (R. Abba 2). Midr. Till. to Ps. I, 3 ומַצְלִיחוֹת, v. עָצָה II; a. fr.—2) *to cause to prosper.* Sabb. 63ᵃ הקב"ה מַצְלִיחַ להם the Lord helps them to success.—Part. pass. מוּצְלָח; *pl.* מוּצְלָחִין. Ber. 46ᵃ ויהיו ... מוצ' (Ms. M. נכסיו מצליחין), v. נָסַס; a. e.

צְלַח ch. same, 1) *to split, pass through.* Targ. I Chr. II, 54. Ib. XI, 18 צ' ארחא (h. text ויבקעו).—2) *to be successful, prosper; to become fit.* Targ. Jer. XX, 11. Targ. Prov. XXVIII, 13; a. fr.

Pa. צַלַּח *to split.* Targ. O. Gen. XXII, 3. Targ. I Chr. XXI, 23.—B. Mets. 79ᵃ וְצַלְּחֵיהּ לצריבי וכ' let him chop it into chips and use it. B. Kam. 113ᵇ לצַלָּחָא ... זבן bought a palm, in partnership with a gentile, to chop it up (and divide it). Sabb. 119ᵃ רבה ... מְצַלְּחִי וכ' Rabbah and R. J. used to chop wood themselves (in preparation for the Sabbath). Ib. 129ᵃ; a. e.

Af. אַצְלַח 1) *to pass through; to do a thing successfully; to prosper.* Targ. O. Deut. XXVIII, 29. Targ. ib. XXIX, 8 (O. ed. Vien. *Pe.*). Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 15 אצ' תקוף succeeded in gaining strength. Targ. I Kings I, 34 (h. text רחי); a. fr.—Men. 43ᵃ וא' עיסקוידהו and their business prospered. Erub. 45ᵃ אי מַצְלַח וכ' whether or not he shall succeed. Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. ולא מַצְלְחָא מיד דו עבדא (not מצלח) and she will not succeed in what she wants to do. B. Bath. 3ᵇ מצלח ... כל עבדא any slave that will now rebel, shall succeed; Yalk. Deut. 913. R. Hash. 16ᵃ דמצלח ורמא וכ' that the winter seed thrives; a. fr.—2) *to cause to succeed, prosper.* Targ. Gen. XXIV, 21. Targ. Jer. III, 19 (h. text אשיתך); a. fr.—Gen. R. s. 13 הַצְלִיחַ, v. עָבַד I.

צַלְחָא, v. צִילוּתָא.

צַלְחִית, v. צְלוֹחִית.

צִיל, צַלְחָא f. (preced. art.) [*part,* cmp. Lat. hemicranium,] *pain on one side of the head, megrim.* Sabb. 90ᵃ (ref. to עֲטָרָן) לצ' it is good for megrim. Gitt. 68ᵇ לצלח Ar. (Rashi לצרל; ed. לצלחתא).

צְלַח, צְלִי (b. h.) [*to turn,* cmp. טָוַי II,] *to roast.* Tosef. Pes. V, 9 בישלו ... צְלָאוֹ if he cooked (the Passover lamb) and then roasted it; Pes. 41ᵃ. Ib. צלאו כל צורכו if he roasted it as much as needed (well-done, contrad. to נא). Ib. VII, 1 כיצד צולין וכ' how must the Passover lamb be roasted? Ib. 2 צא וצְלֵה לנו וכ' go out and roast the lamb for us &c. Y. ib. VII, beg. 34ᵃ צָלָיו בגדי וכ' if he roasted it together with a secular (not sacrificial) kid. Ib. bot. בשר לְצַלּוֹת meat to roast it; a. fr.—Part. pass. צָלוּי; f. צְלוּיָה, צְלוּרְיָה. Ab. Zar. 29ᵃ ביצה צ' a roasted egg; a. e.

Nif. נִצְלָה *to be roasted.* Y. Pes. I. c. נִצְלָה מקצתו וכ' if it was roasted partly by the heat of the stove &c.; a. fr.—Sabb. I, 10 כדי שיצולו וכ' (fr. ציל) in time to be roasted before the Sabbath begins.

צָלָא, צְלֵי I ch. same.—Part. pass. צָלֵי; *pl.* צָלְיָא. Y. Naz. IX, 57ᵈ כגון ארלין נוציא צ' וכ' corpses found in a position like fried fish, the head of one by the tail of the other &c.

צָלָא, צְלֵי II (preced.; corresp. to h. נָטָה) 1) (neut. verb) *to turn, decline; to incline.* Targ. Ps. CII, 12. Targ. Job XV, 30 Ms. (ed. ירדי; h. text יסיר). Ib. XXXI, 7 (some ed. תְּצַלֵּי, corr. acc.). Targ. Ps. XL, 2; a. fr.—2) *to stretch, put up.* Targ. Hos. IX, 8; a. e.—3) (with אודנא) *to bend, incline the ear, listen, heed.* Targ. Prov. V, 13. Ib. II, 2 Ms. (ed. *Af.*). Ib. XXII, 17; a. fr.—4) *to bend, wrest, pervert.* Ib. XVII, 23. Ib. XVIII, 5; a. fr.—5) *to pray,* v. *Pa.*

Af. אַצְלֵי 1) (neut. verb) *to turn; to deviate.* Targ. Ps. CXIX, 51; 157; a. e.—Ber. 34ᵇ; Meg. 23ᵃ דַּאֲצָלֵי אַצְלוּרֵי that they turned sideways (in prayer, instead of prostrating themselves).—2) *to move, turn aside; to bend; to wrest, pervert.* Targ. Job XXIV, 4. Targ. Ex. XXIII, 6 (not תְּצַלּוֹן). Targ. Deut. XXVII, 19; a. e.—Bets. 14ᵃ אַצְלֵי bend the mortar sideways and pound. Ib. אַצְלוּרֵי ידוך perhaps he bent &c. Keth. 105ᵃ לאצלוריי א' דינא to wrest judgment. Snh. 109ᵇ (name of one of the judges of Sodom) מַצְלֵי דִּינָן Ms. M. (ed. דינא; Ms. K. אצלי, v. Rabb. D. S. a. l. note) Perverter of justice; a. e.—4) *to pray,* v. *Pa.*

Pa. צַלֵּי [*to bend, turn aside.*] *to pray.* Targ. Ps. LXXXVI, 1. Targ. Gen. XII, 8. Targ. I Kings VIII, 30; 33 (ed. Wil. יְצַלּוֹן *Pe.*). Ib. 28 (ed. Wil. מְצַלֵּי *Af.*); a. fr.—Ber. 34ᵇ רְמַצַלֵּי וכ', v. בְּקָעָה. Sabb. 10ᵃ לְצַלּוּרֵי וכ', v. גְּגָה. Gen. R. s. 81 סלרק לְצַלָּאָה וכ' went up to pray in Jerusalem. Ib. ולא נכב לך מְצַלֵּי וכ' would it not be better for thee to pray on this blessed mountain (Gerizim)?; ib. s. 32 לְמֵיצַ'; a. e.

Ithpe. אִצְטְלֵי *to be moved; to tremble, shake.* Targ. Is. XL, 20. Targ. Jer. X, 4; a. fr.

צְלִי m. (b. h.; צָלָה) *roasted meat, roast.* Zeb. V, 8. Pes. 75ᵃ אין זה צְלִי אש this is not called 'roasted by fire' (Ex. XII, 9); Y. ib. VII, 34ᵃ bot. צ' אש ולא צ' שפיד וכ' (the text says,) 'roasted by fire', but not roasted through the heat of the spit, of the pot &c.; a. fr.—Meg. 7ᵇ צ' ... וברשולא קדר and the last dish they offered me, they called 'roast of the pot.'

צְלִיב, Yeb. XVI, 3 Y. ed., v. צָלוּב I.

צְלֵיב, v. צְלַב.

צְלִיבָא, צְלִיבָה c. = h. צָלוּב. Targ. O. Gen. XL, 19. Targ. II Esth. IX, 13; a. fr.—Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. אייתי לצ'

bring the pole (to hang her on); a. e.—*Pl.* צְלִיבַיָּא, צְלִיבַיָּן. Targ. Josh. X, 26.

צְלִיבָה f. (צְלַב) *impaling, hanging.* Gen. R. s. 30, v. צְלַב. Esth. R. to III, 1 מי ... וְצִלְיבָתָן וכ׳ he who permitted us to see the downfall of B. a. T. and their execution, shall permit us to see &c.; a. e.

צְלִיבְתָּא ch. same; צְלִיבַת קִיסָא *death on the gallows.* Targ. Lam. V, 13. Targ. Ruth I, 17.

צְלִיחְתָּא, v. צַלַּחְתָּא.

צַלְיָן f. pl. (צְלִי I) *dates dried* or *to be dried.* Y. Peah VII, 20^{b} והוה ליה דבש דצ׳ and he had (and gave them by mistake) date-honey (in place of bees' honey). Y. Sabb. VII, 10^{a} bot. דשטח צַלְיָן וכ׳, v. מסבסלה.

צַלְיָן, *pl.* of צְלוֹ, q. v.

צַלְיָנִית f. (צְלִי II) *given to prayer, devotee.* Sot. 22^{a} בתולה צ׳ (Ar. צייל, incorr.) a prayerful maiden, v. צְרִימָנִית.

צְלִיל, צָלִיל, v. next wds.

צָלַל (b. h.; cmp. טלל) 1) *to move, shake, hang over*; denom. צֵל.—2) *to turn, circle, roll* (v. Jud. VII, 13); *to eddy, sink.* Koh. R. to XII, 7; Y. Ber. IV, 7^{b} bot., a. e. (ref. to צוֹלָה, Is. XLIV, 27) why is Babylonia called *tsulah,* ששם צָלְלוּ מיתי וכ׳ because there sank the corpses of the generation of the flood; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) צללו מי מבול (corr. acc.); v. infra.—3) (cmp. שָׁקַע) *to settle, be clear; to clarify.* Tosef. Nidd. III, 11 צָלְלוּ לא יחזור וכ׳ if the mixture has settled (become clear), he must not stir it up again; Nidd. 20^{a}, v. עָכַר. Y. Keth. I, 25^{b} bot. וחוזרת וצוֹלָלָה, v. עכר. Gen. R. s. 80, end וצָלַלְנוּ, v. עָכַר; a. e.—Part. pass. צָלוּל; f. צְלוּלָה; *pl.* צְלוּלִים; צְלוּלִין; צְלוּלוֹת. Ib. צ׳ תירוה, v. עָכַר. Y. Ter. V, end, 43^{d} יין צ׳ clarified wine. Sabb. 109^{a}; 139^{b}; a. fr.—Pesik. Ha'omer, p. 71^{a} (play on צלול, K'ri צלל, Jud. VII, 13) על שצלול היה אותו הדור וכ׳ (not על שצלל עליהם, v. Rashi to Jud. l. c.) because that generation was cleared (bared) of righteous men; Pesik. R. s. 18 שצלל עליהם corr. acc.); Yalk. Jud. 62, Yalk. Lev. 643 (corr. acc.).—[4) *to glisten, be bright*; (of sound) *to vibrate, ring*; v. צִלְצֵל, מְצִלְתַּיִם &c.]

Nif. נִצְלַל *to be cleared.* Y. Nidd. II, end, 50^{b} נצללו ולא יעכרו, v. עָכַר. Sabb. XX, 2 (139^{b}) שרצולו (Bab. ed. שרצללו); v. Rabb. D. S. a. l. note 20) that they (the dregs) may settle.

Hif. הִיצֵל 1) *to become clear, settle.* Par. VIII, 11 עד שתצל until it is settled.—2) (denom. of צֵל) *to shade.* Pes. 50^{a} (ref. to מצלות, Zech. XIV, 20) there will be an addition to the sacred precincts of Jerusalem עד שחסוס רץ ומיצל Ms. M. (ed. ומצייל; Rashi: עד שיצה שחסוס וכ׳) as far as a horse can run (from sunrise) until it gives shade (casts its shadow under itself, i. e. till noon-time; Y. ib. III, end, 30^{b} עד מקום שחסוס רץ ואינו עושה צל); Bab. l. c. כל ביזה ... עד שחסוס רץ ומיצל וכ׳ whatever booty Israel will make (from morning) to the time &c., will be sacred &c.

Nithpa. נִצְטַלֵּל *to be sunk, dumped.* Zeb. 113^{b} שכל מתי מבול נִצְטַלְּלוּ לשם Ms. R. a. K. (ed. נִצְטַחֲלוּ שם) because all the corpses of the flood were dumped there (in Babylonia); Sabb. 113^{b}; v. supra.

צָלַל ch. same, 1) *to vibrate, ring.* Targ. II Kings XXI, 12; Targ. I Sam. III, 11; Targ. Jer. XIX, 3.—2) *to be clear; to clarify.* Sabb. 75^{a} דלֵיצוּל some ed. (oth. דלֵירצִיל, fr. צִיל), v. צָבַט ch.—Part. pass. צָלִיל, f. צְלִילָא; *pl.* צְלִילִין; צְלִילָן, צְלִילָתָא. Targ. Y. Ex. VII, 24. Targ. Y. Gen. I, 21 צְלִילָתָא (not צְלִילָ׳).—3) *to cast a long shadow* (cmp. Neh. XIII, 19).—Part. צָלִיל; f. צְלִילָא. Y. Shebi. IX, 39^{a} top כד תחמון רגלא צ׳ וכ׳ when you see the foot casting a long shadow (towards evening, when people are going home from market), take it out of the market &c.

צַלְיָן, v. צַלְיָן.

צְלָלָא m. *a small skin,* v. צַלָּא.

צַלָּלָא m. *tanner,* v. צַלָּא.

צְלֶלְפוּנִית, צְלֶלְפוּנִי, v. הַצְלֶלְפוֹנִי.

צָלַם, *Pa.* צַלֵּם (denom. of צַלְמָא) *to paint* (*dark*). B. Mets. 60^{b} שרא לצַלּוֹמֵי גרדי allowed to paint arrows; לצ׳ דיקולי to paint baskets (in order to improve their appearance).

צֶלֶם m. (b. h.; denom. of צֵל; v. Del. Proleg., p. 141 note) *shadow, picture, image.* Gen. R. s. 8 חצלוניים נבראו בצ׳ ובדמות וכ׳ the celestials are created in the (divine) image and likeness &c.; הריני בורא אותו בצ׳ ובדמות וכ׳ I will create him (man) in an image and likeness that he may partake of the nature of the celestials &c. Ib. (ref. to Gen. I, 26; 28) את שהוא בצַלְמֵינוּ כדמותינו ורדו וכ׳ of him who is in our image and likeness (who imitates the Creator) it is said, *ur'du* (rule); of him who is not &c., it is said *yer'du* (they shall go down); Yalk. ib. 14. Ab. III, 14 שנברא בצ׳ that he was created in the image (of God). Tanh. Mishp. 19 תנו כביד לצַלְמוֹ וכ׳ pay honor to the image of the Lord! Gen. R. s. 89 (Daniel divined) חלום הצ׳ ... חלמא וחלום האילן the dream and its interpretation, the dream of the shadow (imagination) and the dream of the tree (reality). Midr. Till. to Ps. XXV, 8 על כל ... צ׳ והיתה וכ׳ every mile was a station, and at every station was a figure with a curved hand which pointed towards the places of refuge &c.; a. fr.—Esp. *idol.* Ex. R. s. 24 צלמו של מיכה; Esth. R. to III, 7, v. מִיכָה I. Taan. IV, 6 (26^{b}) והועמד צ׳ בהיכל Ms. M. (ed. והעמיד) and an idol was placed in the temple. Ruth R. to II, 14 אדם שהעמיד צ׳ וכ׳ wilt thou receive in repentance the man (Manasseh) that put an idol in the Temple? Lam. R. to I, 9 צ׳ חלול a hollow idol. Ib. introd. (R. Josh. 1), v. לוֹקֵם; a. fr.—*Pl.* צַלְמִים, צָלָמִין. Meg. 15^{b} כיון שהגיעה לבית הצ׳ וכ׳ when she (Esther) reached the room of the idols (in the palace), the Divine Presence left her; a. e.—[Kil. IV, 9, v. צַלְמוֹן.]

צִיל, צְלִי, צַלְמָא, צַלַם, צְלֵם, ch. same. Targ. Gen. I, 26. Targ. Ex. XX, 4. Targ. Jud. XVII, 3; a. fr.—Lam. R. to I, 9 בגין דאמר לי׳ צ׳ פלן וכ׳ since that

certain idol told me &c. Ruth R. to II, 14 צ׳ והוה צווח and he (Manasseh) cried, O, idol—, O, idol—, save me. Y. Shek. II, end, 47a, a. e., v. אֲדוֹרֵי; a. fr.—B. Kam. 98b צ׳ (Ms. H. לצַלְמַיָּדָה), v. בְּשׁוֹרָא.—[Y. Kil. VII, beg. 30d בהדין צ׳, read: צוֹנְמָא.]—*Pl.* צַלְמִיָּא, צַלְמֵי, צַלְמִין, צַלְמַיָּא, צַלְמֵי, צִי׳. Targ. Y. Lev. XXVI, 1. Targ. Is. XLIV, 9; a. fr.—Y. Ab. Zar. IV, 43d bot. תבר כל אילין צ׳ וכ׳ break all those idols in the bath-house. Y. Ber. II, 4b, v. אֲדוֹרֵי.—B. Kam. 23b דשקם צלמי when the animal rubbed paintings off the wall. Ib. 86b, v. בְּשׁוֹרָא; a. fr.

צַלְמוֹן (b. h.) pr. n. *Zalmon*, name of a hill near Shechem, and of a place (v. Neub., Géogr. p. 275). Tosef. Par. IX (VIII), 2, v. יוֹרְדֵת.—Yeb. XVI, 6. Kil. IV, 9 (Var. צַלְמִין, צַלְמִים; v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Ber. 15b, v. צַלְמָוֶת; a. e.

צַלְמוֹנָה, צַלְמוֹנָא (b. h. צַלְמָוֶת) 1) pr. n. pl. *Zalmonah*. Y. Orl. I, 61a top; Y. Maasr. I, beg. 48c.—2) *darkness*, name of Gehenna, v. צַלְמָוֶת.

צַלְמוֹנִית f. (denom. of צֶלֶם) *dear image*; trnsf. *only child* (cmp. סְבִרוֹנָא). Gen. R. s. 94; Midr. Sam. ch. XXX; ch. XXXII דן נכנס בצַלְמוֹנִיתוֹ וכ׳ Dan went in to his father (for a blessing) with his only son (Gen. XLVI, 23), and was blessed with a posterity of &c. (Num. I, 39).

צַלְמָוֶת f. (b. h.) = צַלְמוּת, *darkness*; (homilet. = צֵל מָוֶת) *shadow of death, Gehenna*. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Jer. II, 6) צֵל ועמו מָוֶת shadow and with it death (v. עֶבֶס); Tanh. ib. 18; Yalk. Jer. 266. Pesik. R. s. 23; Yalk. Job 906 (ref. to Job X, 22) מיהו צ׳ צא למות וכ׳ what is *tsalmaveth?* (The angel Dumah says, when the Sabbath ends, to those relieved from Gehenna during the Sabbath,) Go out unto death, for the Sabbath exercises (v. סֵדֶר) are over. Ber. 15b (ref. to Ps. LXVIII, 15) א״ת בצלמון אלא בצ׳ read not *b'tsalmon*, but *b'tsalmaveth* (in Gehenna). Tanh. R'eh 13 (ref. to Ps. l. c.) היא צ׳ שלהן the snow is their hell; (Tanh. ed. Bub. ib. 10 צַלְמוֹנָא; Pesik. Asser, p. 97b צַלְמוֹנָה; Midr. Prov. to ch. XXXI, 21 צלמונה; Yalk. Deut. 892 צלמוני). Midr. Till. to Ps. XCII אחת של איפל ואחת של צ׳ . . . דימן the Lord prepared for Adam two stones, one from Ofel (darkness) and one from Tsalmaveth (ref. to Job XXVIII, 3); a. e.

צִילְמָ׳, צַלְמָנָא m. (denom. of צֶלֶם) *image, statuary, idol*. Targ. Jud. XVIII, 17 (ed. Lag. צִילְמָנָא).—*Pl.* צַלְמָנִין, צַלְמָנַיָּא, צִילֵ׳. Targ. Hos. XIII, 2 (ed. Lag. צלמין). Targ. Gen. XXXI, 19; a. e.—M. Kat. 25b, v. מַחֲלָצַיָּא.

צֶלַע (b. h. צֵלָע) pr. n. pl. *Zela*. Targ. II Sam. XXI, 14. Targ. Josh. XVIII, 28 צֶלַע אֱלֶם.

צָלַע (b. h.; cmp. צָלֵי II, a. טָלַע) [*to bend, hang over,*] *to halt*; trnsf. *to sin*. Yalk. Num. 764 (ref. to Ps. XXXV, 15 sq.) כשאני צולַעת מעט וכ׳ as soon as I halt a little (am afflicted for my sins), they gather themselves against me; Pesik. R. s. 13 נכרים עושים הדין בצולָעִים the paralyzed execute judgment on the halting (the wicked punish the frail); ib. [read:] שבא נכרים וחגרים עושים את הדין במי שצולֵע are the paralyzed and the crippled to punish him who halts?

Pi. צִלַּע. Ib. כשאני מְצַלֵּעַ וכ׳ when I halt (sin), they rejoice.

צֶלַע m. (b. h.; preced.) *halting; fall, sin*. Pesik. R. s. 13 (v. preced.) הצ׳ לבוא עלי . . . יושבים they sit and look out, when I come to fall, that they may come against me. Midr. Till. to Ps. III (ref. to בצלע, II Sam. XVI, 13) מזכיר לו מעשה הצ׳ he (Shimei) reminded him (David) of the story of the fall (David's crime); Yalk. Sam. 151.

צַלָּעָה, צֵלָע f. (b. h.; v. צָלַע) 1) *side, rib*. Hull. 42b נעקרה צ׳ מעיקרה if a rib of an animal is torn loose from its seat. Gen. R. s. 21 (ref. to Gen. III, 22) כל זמן . . . כאחד as long as he was Adam, he was like one (harmonious in himself), but when his rib was taken from him, he was 'to know' (the conflict between) 'good and evil'; Yalk. ib. 34. Kidd. 6a צַלַּעְתִּי מיהו if one says to a woman, 'be thou my rib' (alluding to Gen. II, 22), how is it (is this to be recognized as a betrothal)?; a. fr.—*Pl.* צְלָעוֹת. Hull. III, 1 נשתברו רוב צַלְעוֹתֶיהָ if the larger number of an animal's ribs are broken. Ib. 52a ובצ׳ גדולות וכ׳ and it means the large ribs, those that have marrow in their bones; a. fr.—2) *side of a hill* or *rock*.—*Pl.* as ab. Shebi. V, 4; Y. ib. 36a top צִילְעוֹת constr., v. פִּיאָה.—3) *wing of a building*. B. Bath. 61a.

צַלָּעָה m. (צלע; v. צַלָּא) *worker* or *dealer in leather*.—*Pl.* צַלָּעֵי. Ned. 56b שוקא דצ׳ the leather market.

צָלַף (cmp. צלל) *to vibrate*.

Hif. הִצְלִיף *to swing (a whip); to strike*. Yoma V, 3, sq. לא היה . . . אלא כמַצְלִיף (in sprinkling upward and downward) he did not aim at a certain point above or below, but made the movement of swinging a whip; ib. 15a; a. e., v. מַנְגְּדָנָא a. טַבְרֵר.

צַלַּף ch., *Af.* אַצְלֵיף same. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Y. Deut. XXV, 3 ארבעין יַצְלֵיף וכ׳ forty times he shall swing the whip, but strike one less.

צָלָף m. *caper-bush*. Maasr. IV, 6 הצ׳ מתעשר וכ׳ of the caper-tree the tithes must be given of the palm-like shoots, of the fruit, and of the flower (v. Löw, Pfl., p. 264); Ber. 36a (identical with נְצָפָה). B. Bath. 28b אכלה . . . כגון if one partook of three products of the same tree within three days, as for instance of the caper-bush. Sabb. 30b אחוי לירה צ׳ he pointed by way of an example to the caper-bush (of which the various products are eaten successively). Ib. 150b, v. נְצָפָה. Bets. 25b; a. fr.—*Pl.* צְלָפִים, צְלָפִין. Sabb. 110a מי צ׳ caper-juice.

צִילְ׳, צַלְצוּל m. (צלל; cmp. גְּלְגִּלִין, fr. גָּלַל) *belt of net work* (to support the bosom; considered indecent); *bandage, wrap*. Sabb. 62b (ref. to Is. III, 24) מקום שהיו חגורות בצ׳ וכ׳ the place on the body where they were girt with a girdle becomes full of bruises. Sot. 8b; 9a היא חגרה לו בצ׳

she (the adulteress) put on a fine belt for his sake, therefore the priest brings a rope &c.; Tosef. ib. III, 4 בצרצין ed. Zuck. (Var. בצצין; oth. ed. בפנים; corr. acc.). Y. Yoma VI, 43[d] top וחגרו צלצל . . . חלבישו he made him put on an undergarment and girt him with a girdle (like a woman); Men. 109[b] בצילצול. Zeb. 19[a] צ׳ קטן a small belt (used as a bandage); a. fr.

צִיל, צְלָצוֹלִין pl. ch. (used as sing.) same. Targ. Y. Num. V, 18.—Gen. R. s. 19 צִילְצָלִין; Yalk. ib. 27 צִירְצָלִין.

צַלְצַל (v. צָלַל) 1) *to vibrate; to have a clear ring.* Y. Succ. V, 55[c] bot. ולא היה מְצַלְצֵל וכ׳ and it had not the clear ring as before.—2) *to clap.* Pirké d'R. El. ch. XVII וּמְצַלְצֶלֶת בכפיה she clapped with her hands (in joy); (Yalk. Kings 232 ומסלסלת בכפי ידיה).

צַלְצֵל ch. same, *to shriek* or *shout.* Y. Ter. VIII, 46[b] bot. שרי מְצַלְצֵל he began to shout.

צִיל, צֶלֶצֶל m. (b. h.; preced.) 1) *cymbal.* Y. Succ. V, 55[c] bot. צ׳ של מקדש וכ׳ the cymbal of the Temple originated from Moses' days. Ib. 55[b] bot. מירחו . . . הצר׳ in Jericho they could hear the sound of the cymbal (of the Temple). Shek. V, 1 בן ארזא על הצ׳ (the family of) Ben Arza had charge of the cymbal. Y. ib. 48[d] bot. הניף וחקוש בן א׳ בצ׳ . . . when the Sagan waved the flag, B. A. struck the cymbal; Tam. VII, 3; Cant. R. to IV, 4. Arakh. II, 5 והצ׳ לבד only a single cymbal was used in the Temple; a. e.—2) *shade, covering* (v. צָלַל). B. Bath. 75[a], contrad. to סוכה (Rashb. צל); (correct vers. in) Yalk. Is. 361 (v. Rabb. D. S. B. Bath. l. c. note 9).

צַלְצָלָא, v. צוֹצָלָא.

צִיל, צֶלֶצֶל, צַלְצַל m. pl.=h. צֶלֶצֶל, *cymbal.* Targ. Ps. CL, 5. Targ. I Sam. X, 5 (h. text חלל). Ib. XVIII, 6 (h. text שלשים). Targ. II Sam. VI, 5; I Chr. XIII, 8.

צַלְצַלְתָּא, v. צוֹצָלָא.

צָלַק (cmp. צלח) *to split.* Ḥull. 124[a] דצלקיה מצלק when he split the stove across the width, v. גִּיסְטְרָא.

Ithpe. אִצְטְלִיק *to be split.* Ber. 56[b] [read:] ושרו לחבלא עד דא׳ רישיה שרו לחבלא אזל כל חד וחד וקם אדוכתיה וא׳ (Ms. M. אסתליק) let the rope go until he is split up to his head. They let the rope go, when each tree bounded back to its natural position, and his body was torn apart.

צַלֶּקֶת f. (preced.; cmp. חֲזָזִית) *a rough, scabby surface, scar.* Keth. 75[a] if a dog bit her, וניעשה מקומו צ׳ and the spot of the bite became scarred. Nidd. 55[a] צ׳ . . . בשר if a piece of flesh is cut out, the spot becomes scarred. Sifra Thazr. Par. 3, ch. VI; Par. 4, ch. VII; Y. Pes. VII, 34[a] bot. (synonymous with עֲרֶבֶת). V. צוּלָקָא.

צַלְתָּא pr. n. pl. *Tsalta.* Bekh. 21[b] רעיותא דצ׳ the shepherds of Tsalta.

צַם, v. צוּם.

צָמָא I m., צְמָאָה f. (b. h.) [*shrunk,*] *parched, thirsty.* Taan. 22[b] לא שכירה ולא צ׳ that the ground be neither drunk (oversated) nor thirsty; a. e.—*Pl.* צְמֵאִים, צְמֵאִין; צְמֵאוֹת. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 19 משקה צ׳ הייתי I used to give drink to the thirsty; ויהם אומרים לו זה השער לה׳ משקה צ׳ חכנס בו ed. Bub. and they (in heaven) say to him, 'this is the gate of the Lord', thou, who hast been a giver of drink to the thirsty, enter thereby. Ib. to Ps. XXII וכשצ׳ כל החיות וכ׳ and when they are thirsty, all the beasts gather around her (the hind) &c.; a. e.

צָמָא II (b. h.; preced.) *to be thirsty.*

Hif. הִצְמִיא *to cause to perish from thirst.* Sifré Deut. 199 (ref. to Deut. XX, 10 ולא להצמיאה וכ׳ . . . להלחם עליה 'to wage war against it', but not to let it perish from famine or thirst, or cause it to die from pestilence; a. e.

צָמָא m. (b. h.; preced.) *thirst.* Ex. R. s. 2 (Moses said to the lamb) לא . . . מפני צ׳ וכ׳ I did not know that thou didst run off on account of thirst; thou must be tired &c. Ber. VI, 8 השותה מים לִצְמָאוֹ he who drinks water to satisfy his thirst. Pirké d'R. El. ch. XXX מיתת הצ׳ death from thirst; a. e.

צְמָאָה f. (b. h.) same. Yoma 77[a] (ref. to Jer. II, 25) מנע . . . גרונך לרדי צ׳ withhold thy tongue from evil talk, that thy throat may not be doomed to thirst; Yalk. Jer. 266 צְמָאוֹן; a. e.

צְמָאוֹן m. (b. h.) same, v. preced.

צָמַד (b. h.) *to press together; to join, couple.* Gen. R. s. 5 צְמָדָן בין שני בדי הארון 'Rashi' (v. comment. Y'fath Toar a. l.) he matched them (arranged them according to ranks) between the two bars of the Ark (ed., a. Yalk. Josh. 14 סמכן; Lev. R. s. 10 שמן).—Part. pass. צָמוּד; f. צְמוּדָה &c. Num. R. s. 12 אין צב אלא צמודות *tsab* (Num. VII, 3) means well-joined (wagons, by ref. to Is. XLIX, 22 בחצן, v. חוץ I; v. Targ. a. l.).

Nif. נִצְמַד *to be attached, yoked.* Tanh. Bal. 18 [read:] ונצמדו זה לזו וכ׳ and they were joined to one another; thus it is written (Num. XXV, 3), and Israel was joined &c.; ed. Bub. 28 ונצמדים זה וכ׳.

Po. צִמֵּד *to crowd, pack.*—Part. pass. מְצוּמָּד; *pl.* מְצוּמָּדִים. Cant. R. to IV, 1 (play on צמיתך, ib.) [read:] . . . נראין מצ׳ כהדין סדרא רבה וכ׳ they appear to be crowded, and yet are comfortable, as at the great school-hall of Sepphoris (cmp. Ab. V, 5).

צְמִיד ch. same, 1) *to join, attach, harness.* *Part. pass.* צָמִיד; f. צְמִידָא; *pl.* צְמִידִין, *a) attached, harnessed.* Targ. I Kings XIX, 19.—*b) attached to, addicted to, in the habit of.* Lam. R. to III, 9 הוה צמיד עיית קרנדלוי וכ׳ Ar. (ed. היה מסדרא וכ׳; Y. Maas. Sh. V, 56[a] top היה עביד) made it a habit to prepare his lights on Friday &c. (v. עוּת ch.). Lev. R. s. 26 הוה צמידא אמרה וכ׳ (some ed. צְמִידָה) was addicted to evil talk.—2) *to bind up* (a broken limb). Targ. Ez. XXXIV, 4, 16.—3) *to narrow in, retain.* B. Bath. 53[a] רצ׳ לה מיא (ed. Pes. a. oth. דצאנית, v. צְמַת) he retained

(dammed) the water for the benefit of the field, opp. ארוח let the water spread.

Pa. צַמֵּר same, 1) *to bind up, heal, mend.* Part. pass. מְצַמְּדֵי . . . דאזלי כי מתברי who go (to an idolatrous temple) broken (crippled), and come out healed; Yalk. Ex. 289 מצמידי (corr. acc., or מְיַצְמְּדֵי *Ithpe.*).

Ithpe. אִצְטְמִיד *to be bound up, repaired.* Ber. 22^{b} א' חצבירה דר"נ R. N.'s pitcher has been mended (the rule he laid down is restored again), opp. אתבר, v. חַצְבָּא.

צֶמֶד m. (b. h.; preced.) *yoke; a pair of working animals* tied to the yoke. B. Bath. V, 1 . . . מכר את הצ' הבקר if one sold 'a yoke', he has not sold the oxen (but only the yoke); ib. אמר מכור לי צִמְדְּךָ וכ' (Bab. ed. 77^{b} צִימְמִ') if he said, sell me thy yoke for two hundred Zuz, it is well known that a yoke is not worth two hundred Zuz (therefore he meant the yoke of oxen); v. צִרְמָדָא; Tosef. ib. IV, 1. B. Mets. 116^{a} צ' של פרות a pair of cows with the yoke, Rashi (Tosaf. a yoke for cows, consisting of two pieces).—Kidd. 74^{b} מִצְמָדָה Var. in Ar. s. v. צד, v. תַּבְרָא.

צִמְדָא, v. צִירְמָדָא.

צִמְדְּתָא, v. צְמִירְתָּא.

צִמּוּקָא, צְמוּקָא, v. sub צִימְמִ'.

צַמּוּת, v. צוּמּוּת.

צָמַח (b. h.) *to break forth, shine; to bloom, sprout, grow.* Cant. R. to III, 6 היה . . . ועמיד אש צוֹמֵחַ the pillar of cloud came down, and the pillar of fire grew brighter. Ḥull. 60^{b} וצָמְחוּ . . . יצאו דשאים the plants came out and stood at the opening of the ground, until Adam prayed, when rain came down, and they came forth. Pesik. R. s. 46 צָמָחָה כפרתו his pardon was revealed. Y. Shebi. IX, 38^{d} top אם צמחו מוצאי וכ' if the leaves came out after the Sabbatical year. Ib. אם צימח וכ' if it (the *lof* in the ground) sprouted again &c. Maasr. I, 3 התלתן כדי שתצמח Ms. M. fenugrec is subject to tithes when it is so far advanced that the seeds can be planted and will grow; R. Hash. 12^{b}, expl. משתצמח לזרעים when it has grown sufficiently to be planted (Rashi: when its seeds begin to develop). Neg. X, 3 הצומח a black hair that grows out of the sore (Lev. XIII, 37). Tosef. ib. IV, 1 שתי שערות צומחות two black hairs of recent growth. Ib. אחת צוֹמַחַת וכ' one of recent growth, and the other (of old standing) surrounded with flesh; a. fr.

Nif. נִצְמַח *to be made to grow forth; to grow.* Midr. Till. to Ps. XXII נ' להם גואל וכ' a redeemer grew up for them and redeemed them. Pirké d'R. El. ch. XII נִצְמָחוּ מאליהן grew of themselves (without being planted); a. e.

Pi. צִימַּח *to grow.* Y. Shebi. l. c., v. supra. Y. Maasr. I, 49^{a} top (ref. to Deut. XIV, 22) דבר שהוא נזרע וּמְצַמֵּחַ (R. S. to Maasr. I, 3 ימצמיח) that (is subject to tithes) which is sufficiently advanced to grow when planted (v. supra); a. e.

Hif. הַצְמִיחַ 1) same, v. *Pi.*—2) *to cause to grow, produce.* Sifré Deut. 307, v. צִירוּף.

צֶמַח ch. same. Targ. Gen. II, 5. Targ. Ez. VII, 10; a. fr.—Ḥull. 60^{b} שדר . . . ולא צ' he put seed in it, but it did not sprout, אתא מיטרא וצ' a rain came, and it sprouted. Y. Kil. II, 27^{d} מן דזרע צַמְחִין after he had sown, they (the vines which had been cut down) grew up again. Y. Maas. Sh. IV, end, 55^{c} צמחין the wheat in the storehouse will sprout (and be ruined).

Af. אַצְמַח 1) same. Targ. O. Ex. X, 5 (Y. *Pe.*).—2) *to cause to grow, produce.* Targ. O. Gen. II, 9. Targ. Ps. CXXXII, 17; a. e.—Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כיתי) דארגון מַצְמְחִין עשבין וכ' that they (the wheat stores) shall produce sproutings, and this man (thou) shall have no benefit of them.

צֶמַח I m. (b. h.; preced.) *growth, sprout, plant.* Pirké d'R. El. ch. V לברך צִמְחָהּ של ארץ to bless the growth of the earth. Ib. הארץ מתעברת וצמחה באשה וכ' the earth becomes pregnant, and what she produces is like the issue of a widow that conceived in whoredom. Ib. וצמחה ברכה . . . and what she produces is a blessed seed. Tanḥ. Ki Thetsé 4 and the people say, זה צ' רשע this is a wicked growth (the father of a wicked son); a. e.—*Pl.* צְמָחִים, צֶמָחִין. Y. Shek. I, beg. 45^{d} ניכרין לא כדי שיהו הצ' is it not (necessary to wait with the examination) until the growths are sufficiently advanced to be distinguishable?; a. e.—Trnsf. *morbid growths, swellings, ulcers, eruptions.* B. Kam. 85^{a} אם עלו בו צ' מחמת חמכה וכ' if ulcers grew on his body in consequence of the wound, so that the wound is covered up. Ḥull. 48^{a} העלתה צ' if the lungs have ulcers (or blisters); a. e.

צֶמַח II pr. n. *Tsemaḥ*, allegorical name of the future Messiah. Y. Ber. II, 5^{a} top צ' שמו his name is Ts. (by ref. to Zech. VI, 12). Ib. הוא צ' הוא מנחם the numerical value of the letters צמח is the same as that of the letters of מנחם (138); Lam. R. to I, 16.

צֶמַח III, **צְפַר צ'** pr. n. pl. *K'far Tsemaḥ*, in the district of Susitha (v. סוּסִיתָא). Tosef. Shebi. IV, 10; Y. Dem. II, 22^{d} top.

צְמָחָא, צְמָחָה = h. צֶמַח I. Targ. Gen. XIX, 25. Targ. Y. II Deut. XXXII, 2; a. e.—*Pl.* צְמָחִין, צְמָחֵי, צְרֵי. Targ. Y. ib. XXIX, 22. Targ. Ps. LXV, 11, v. נְצָרָיו; a. e.—Ḥull. 48^{a} חזנהו . . . צ' צ' he saw the lungs covered with ulcers (or blisters). Ab. Zar. 39^{a} חזא דהוה ביה צ' he saw that it (the eel-like fish) had growths (like scales).

צִמְחוֹן m. (preced. wds.) *bud.*—*Pl.* צִמְחוֹנִין, צְמָחוֹנִין. Maas. Sh. II, 3 תלתן . . . תאכל צ' fenugrec dedicated as second tithes may be used as buds (directly from the capsules, before they are dry); [R. S.: *the growth* from seeds of fenugrec dedicated as second tithes and not redeemed, may be eaten]. Y. ib. 53^{c} top כיני . . . מותרת להראכל צ' the Mishnah means to say *may* be (not *must* be) eaten &c.; Tosef. ib. II, 1 צְמָחוֹנוֹת.

צִמְחוֹנָא ch. same, *growth, plant.*—*Pl.* constr. צִמְחוֹנֵי. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 (v. צְמָחָא).

צְמֵי (cmp. צמצם) *to reduce, clip, trim* (nails). Targ. Y. Deut. XXI, 12.

Af. אַצְמֵי same. Y. M. Kat. III, 82ª יתיב מַצְמֵי וכ׳ (perh. מְצַמֵּי *Pe.*) sat trimming his nails.

Pa. צַמֵּי *to cause to suffer want, afflict.* Targ. Ps. LXXXI, 8 צַמִּית ed. Lag. (oth. ed. ענית; h. text אענך; v. צום).

צַמְיָא, *pl.* צַמְיִין, v. צָמֵא.

צְמִיד m. (b. h.; צָמַד) [*closely joined,*] 1) *exactly fitting lid.* צ׳ פתיל, v. פָּתִיל. Snh. 64ª (ref. to הנצמדים, Num. XXV, 5, in contrast to הדבקים, Deut. IV, 4) הנצמדים . . . כצ׳ פ׳ who were attached to Baal Peor like an air-tight lid, whereas they were 'attached to the Lord' merely as two dates sticking to each other; Yalk. Num. 771.—2) *joined, yoked.* Num. R. s. 20 (ref. to ויצמד, Num. XXV, 3) כאדם צ׳ במלאכתו like a man yoked (inseparably attached) to his work.—3) *wrist-band, bracelet.* Snh. l. c. הנצמדים . . . כצ׳ על ידי אשה וכ׳ 'who were attached to Baal Peor', means merely as a bracelet on the hands of a woman, whereas &c., v. הָבַק; a. e.—*Pl.* צְמִידִים. Num. R. l. c. כצ׳ על ידיה like 'the bracelets on her hands' (Gen. XXIV, 22). Ib. זו גזירה קשה . . . וויצמד בצ׳ this was a greater calamity than that of the golden calf, for there it is said (Ex. XXXII, 2), 'take off the golden rings', but here, 'and Israel was tied' (Num. l. c.) with wristbands. Yalk. Gen. 109; a. e.—4) *couple.*—*Pl.* as ab. Num. R. l. c. (ref. to ויצמד, v. supra) בתחלה . . . צ׳ צ׳ זוגות וכ׳ at first they went (into the house of prostitution) secretly, but then they went in jointly, pair-wise, as we speak of צֶמֶד בָּקָר (a pair of oxen); Tanḥ. Bal. 18.

צְמִידָא, צַמִּידָא, v. צְמַד.—[Yalk. Koh. 989 איתי צמידא, v. סְמִידָא.]

צַ׳ קַיְיטָא, צַמְיָא f. (צְמִי) [*shrunk by the summer,* ?] name of a kind of *early figs.* Y. Maasr. I, 49ª top משרבכר צ׳ ק׳ לא ביכר צ׳ ק׳ when the first *tsamya kayṭa* ripens; ts. k. did not ripen early &c. if in that year the וכ׳

צְמִירְתָּא f. (צְמַר) 1) *hot*; צ׳ אשתא *inflammatory fever,* v. אֶשְׁתָּא. Pes. 25ᵇ. Ab. Zar. 28ª; a. e.—2) *stone in the bladder* or *kidneys.* B. Mets. 85ª (Ms. R. 1 צירמרתא; Ag. Hatt. צמדתא). Gitt. 69ᵇ (Rashi צְמַרְתָּא).

צְמִית m. (צָמַת, v. צְמִיתוּת) *irredeemably sold, forfeited.* Y. Maasr. III, 50ᵈ ואין צ׳ בייבל (prob. to be read: נְצָמָת, v. צָמַת) and does not become irredeemable in the jubilee year (Succ. 3ᵇ ואינו נחלט). Arakh. 31ᵇ, v. צְמִיתוּת.

צְמִירָא* m. (צְמִית) *gathering together, summons.* Targ. Y. Gen. XXV, 14 (transl. of משמע, pr. n. pl., cmp. וישמע I Sam. XV, 4); v. צְוִירָא.

צְמִיתוּת f. (b. h. צְמִיתָת; צָמַת) *irredeemable sale;* לצ׳ *absolutely, finally.* Arakh. 31ᵇ (ref. to Lev. XXV, 30) לצ׳ לחלוטין *latsts'mithuth* means absolutely; תמתנה . . . ד״א לצ׳ another interpretation: *latsts'mithuth* is an amplification serving to include a gift (to be final if not redeemed within a year); why? Because צמית would have sufficed to indicate a final sale, and *ts'mithuth* amplifies the scope of the law.

צֶמֶל m. (cmp. צמצם) [*contraction, wrinkle,*] *the last stage in the growth of the fig*; trnsf. *the stage of complete puberty of woman,* v. בּוֹחַל. Nidd. V, 7. Ib. 47ª (phonetic etymology) כמ״ד יצתה מלאה as one says, it has come forth complete. Ibᵇ צ׳ מלמעלה the symptom of complete puberty on the upper part of the body.

צָמַם *to be pressed together, be restrained.*

Hif. הֶחֱצִם *to restrain; to tie up.* Cant. R. to IV, 1 (ref. to צמיתך, ib.) האשה הזאת כשמצמצת שערה וכ׳ as a woman ties up her hair behind, and this is an ornament to her, so the Great Sanhedrin sat behind the Temple &c.

צְמִץ, Y. Maasr. II, 50ª bot. ומצמץ, v. מְצַמֵּץ.

צְמְצֵם (*Pilp.* of צָמַם) 1) *to contract; to press, squeeze in, force into close confinement.* Snh. 76ᵇ לרבות את המְצַמְצֵם this includes him who caused the death of a person by forcing him into a place whence he could not escape. Ib. 77ª מצמצם . . . בנזקין in cases of damages the Law does not condemn him who causes damage through confinement (e. g. by placing an animal where it was exposed to sunstroke). Pesik. Baḥod., p. 152ª מצמצם שכינתו ברניהם forces his Divine Presence into their midst; ib. Vayhi, p. 5ª. Gen. R. s. 5; Lev. R. s. 10 צִימְצָמָן בין וכ׳ he crowded them (the priests) between the two bars of the Ark (cmp. צָמַד); a. e.—Part. pass. מְצוּמְצָם; f. מְצוּמְצֶמֶת; *pl.* מְצוּמְצָמִין, מְצוּמְצָמוֹת. Ib. s. 11 (in Chald. dict.) אנא חמיתיה מצ׳ ברניהון I saw it (the Divine Presence) confined in the midst of them (the elders); Yalk. Prov. 964. Lev. R. s. 14 ושאר איבריו מצ׳ בו׳ וכ׳ and the rest of its (the embryo's) limbs are pressed together like a shapeless lump; (Y. Nidd. III, 50ᵈ מצומתים), v. גּוֹלֶם.—2) *to press against, hide behind.* Pesik. Sos, p. 147ᵇ (ref. to Is. LXI, 10 ככלה . . . כיון חיו מְצַמְצְמִין עצמן וכ׳ when the Israelites stood at Mount Sinai they pressed themselves (against one another, in reverence) like a bride (when she undresses), opening one (part of her garment) and holding together another part. Cant. R. to IV, 10 the Ten Commandments שהיו מצמצמים עליהן ככלה (sub. עצמן) at receiving which they hid themselves like a bride. Gen. R. s. 45 end וצִימְצְמָה פניה . . . והיתה וכ׳ she leaned on her maid and pressed her face (against her), so that the king could not see her &c.; Yalk. ib. 80. Cant. R. to VI, 5 הלכה וצמצמה פניה אחורי הכמוד she went and pressed her face (hid herself) behind a column; a. e.—3) [*to press the eye*] *to observe closely; to define exactly.* Bekh. II, 6 (17ª) אי אפשר לצַמְצֵם (Mish. ed. אי אפשר only) it is impossible to ascertain exactly (that both heads came forth simultaneously). Ib. 17ᵇ אפשר לצ׳ בידי שמים it is possible to ascertain simultaneity in natural processes; א״א לצ׳ בידי אדם it is impossible to ascertain simultaneity in human actions. Shebu. 32ª (ref. to כפרו שניהן כאחת, Mish. IV, 4) הא אי אפשר לצ׳ but is it not impossible to ascertain simultaneity (of evidence of two witnesses)?

Ib.; Ḥull. 28b חלקו . . . לפי שא"א לצ' if he divided the stove into two equal parts, both are unclean, because it is impossible to make an exactly even division; a. fr.—Y. Erub. V, 22c שתחא החמה מְצַמְצֶמֶת בו באחד וכ' that the sun should shine on it exactly in the first moment of the solstice of Tebeth and of that of Tammuz.—Part. pass. as ab. Y. Ḥall. I, 57d bot. חמשת . . . מצ' exactly five quarts. Y. Sabb. II, 5a top שלש על שלש מצ' exactly three by three (handbreadths). Gitt. 7a שמזונותיו מצ' . . . אם if a man sees that his means of support are getting scanty; a. fr.—4) *to stint, save*, v. צָמַת.

צִמְצֵם ch. same, 1) *to squeeze in, confine.* Snh. 76b החוא גברא דמְצַמְצֶמָה וכ' (not מא . . .; Ms. M. דצימצם Hebr. form) a man that confined his neighbor's animal so as to expose it to sunstroke; Yalk. Num. 787 דצמצמיה, read: דמְצַמְצֶמָה. Yeb. 46a ארפו ליה וצַמְצְמוּ לֵיה (ed. וצימצמו, Hebr. form) they loosened the halter around his neck, and pressed it close to his neck; צ' ליה כי חיכי וכ' they pressed it, in order that he (when immersing) may not anticipate them and say, I take this immersion as a freedman.—Transf. *to get a person into a dilemma.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) אמר מְצַמְצֶמָא יתי וכ' Nebuchadnezzar said, he (the Lord, in commanding me to destroy the Temple) wants to get me into trouble, that he may do unto me as he did &c.; ib. (Zabdi 2) מצמצא some ed. (corr. acc.); ib. to IV, 12.—2) (cmp. b. h. צָמָה, v. אִסְטָא) *to restrain the hair from flying, to tie up, veil.* Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 15 (h. text כסתה).—[Gen. R. s. 98 צמצמיא some ed., read: לְמַצַּמְתָּא, v. צִמַּת.]

Ithpalp. 1) אִתְצְמַצֵּם *to veil one's self.* Targ. Y. II Gen. XXIV, 65 (h. text ותתכס).—2) אִצְטַמְצֵם (cmp. מזדנזדן, v. זכוך) *to be pressed, want.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) אִצְטַמְטַרְנָן לבישרא וכ' we were pressed for meat (our store of meat had given out). Ib. ואצטמטימתין לחמרא (corr. acc.) and we had no wine; v. צִמַּת.

צַמְצָאי, v. צִימְצָא.

צָמַק (b. h.) *to shrink.* Ḥull. 55b (expl. חרוכה, Mish. III, 2) כל שצָמְקָה וכ' an animal whose lungs are shrunk; Tosef. ib. III, 12 שצמוקה ed. Zuck. (Var. שצמקה). Sabb. 91a צמקה וחזרה וכ' it shrank (became less than the size of a dry fig) and then swelled again. Y. Orl. I, 61b top אם צָמְקוּ if the grapes are shrunk (dried). Y. Ter. II, 41d top לְצַמּוּקֵי, v. חֲפַח. Gen. R. s. 31 רְצָמּוֹק, v. גָּנַב; a. fr.—Part. pass. צָמוּק; f. צְמוּקָה, v. supra.

Pi. צִימֵּק *to cause shrinking; to dry* (in the sun). Y. Maasr. IV, 51b top פדיון וצימקו if he redeemed it (when fresh), and let it dry. Y. Naz. VI, 55c צרמיקו (read: צִימְּקָן); a. e.—Part. pass. מְצוּמָּק; f. מְצוּמֶּקֶת; *pl.* מְצוּמָּקִים; מְצוּמָּקוֹת. Sabb. 38a בירצים מצ' eggs boiled or roasted down to a small size.

Hithpa. הִתְצַמֵּק *to be reduced in size* (through boiling &c.). Ib. המְצַמֵּק ורע לו a dish which is deteriorated by boiling down; ib. מְצַמְּקוֹת ויפה להן eggs are improved by &c. Ib. 37b. Y. ib. III, 5d; a. fr.

צָמִיק, צָמֵק ch. same. Part. pass. צְמִיק; f. צְמִיקָא &c. Targ. Y. I Num. VI, 3 (h. text יבשים).—Ḥull. 55b הנהו דיכרי דצ' וכ' those rams whose lungs were dried up.

Pa. צִמֵּק as preced. *Pi.*—Part. pass. מְצַמֵּק. Y. Peah VII, 20b חרוב מצ' (not כרוב) a dish of dried carobs.

צֶמֶק m. (preced.) *shrunk, shrivelled fruit*, esp. *figs, dates.* Y. Ter. II, 41d top, v. חֲפַח, a. תָּפַח I.

צֶמֶר m. (b. h.; צמר *to be pressed, thick, warm*; cmp. עמר) *wool, hair.* Sabb. 54a; Shebu. 6b, v. גָּבַן. Kil. VII, 2 גפן הצ' cotton tree. Tosef. Sabb. IX (X), 3 צ' ארנבים (not ברים . . .) hair of hares. Gen. R. s. 37 (ref. to צמרי, Gen. X, 18) (the inhabitants of Ḥamatz are named Zemarites,) שהן עושין בצ' because they work in wool. Yeb. 4b צ' לפשתים ופשתים לצ' woolen show-fringes for linen garments, and linen for woolen garments; a. fr.

צַמָּר m. (preced.) *dealer* or *worker in wool.*—*Pl.* צַמָּרִים, צַמָּרִין. Kel. XXIX, 6 חוט . . . של צ' the wool-dealers' (or weavers') cord of balances; B. Bath. 89a. Erub. X, 9 שוק של צ' the wool-dealers' market. Eduy. III, 4 רשאין הצ' וכ' the wool-weavers and the dyers are permitted to form a partnership to buy up whatever goods come to town; a. fr.—[Y. B. Bath. VIII, 16a bot. מיוצאי צ', read: מִצָּרִים.]

צ' מורין, צ' מוריה, v. צַמְרְמוֹרָיָה.

צָמַר *to be pressed, hot.*

Pa. צִמֵּר *to heat.* B. Kam. 60a דצִמְּרָה צמורי he increased the heat of the coals by breathing on them.

צַמְרָא, v. צִימְרָא.

צָמָרִי (b. h.) pr. n. gent. *Zemarite.* Gen. R. s. 37; Y. Meg. I, 71b bot., v. חֲמָץ, a. צֶמֶר.

צַמְרְמוֹרוֹת (sub. כְּאֵבֵי) m. pl. (v. צַמָּר) *feverish flushes.* Nidd. IX, 8 (63a) (among the premonitory symptoms of menstruation) וכמין צ' אוחזין אותה (Mish. ed. צַמַּרְמוֹרֶת) a kind of feverish flushes seizes her; ib. 63b צמרמורת (Ar. סַמַּרְמוֹרוֹת).

צַמַּרְמוֹרִין, צַמַּרְמוֹרִיּוֹת m. pl. (preced.) *chills and fever.* Y. Ab. Zar. II, 40d bot.; Y. Sabb. XIV, 14d bot. צמר מורין (corr. acc.). Cant. R. to II, 16 צמר מוריה (corr. acc.).

צַמַּרְמוֹרֶת, v. צַמַּרְמוֹרוֹת.

צָמַרְמַר (preced. wds.) *to be hot.* Targ. Ps. XXXVIII, 11 (h. text סחרחר; cmp. חַרְחוּרָא).

צָמַת (b. h.) [*to be pressed together,*] 1) *to meet, join.* Ḥull. 76a צוֹמְתִין, v. צוֹמֶת.—2) *to be smashed.* B. Kam. 85b הכהי . . . וצָמְתָה ידו וכ' if one struck his neighbor on his hand, and his hand was smashed, but is expected to recover; Y. Naz. IX, end, 58a.—3) *to contract; to reduce a swelling by applications of vinegar, wine* &c. Pes. 40a . . . שורן וחומין צוֹמְתָן he steeps the barley-corns in vinegar, and this binds them (prevents moisture from penetrating and

creating fermentation); v. צָפַד. Sabb. 109a . . . מי שנגפה צומתה ביין (Ar. בחומין) he whose hand or foot was struck, may apply wine (vinegar) to reduce the swelling (on the Sabbath).

Pi. צִימֵּת [*to press together,*] 1) *to heap up, store, save.* Gen. R. s. 83, end אבותיך צִמְּתוּם ואתה מבזבז thy ancestors saved, and thou squanderest; Yalk. ib. 140 מְצַמְּצְמִין; Yalk. Chr. 1074 מצומצמים (read מצמ׳). — 2) *to gather together, summon to a meeting.* Y'lamd. to Gen. XLVI, 28 quot. in Ar. (play on צמתך, Cant. IV, 1) בצמאה . . . שהוא מְצִמְּתָן he summons them to the synagogues, and they drink the words of the Law with thirst. — *Part. pass.* מְצוּמָּת; *pl.* מְצוּמָּתִים, מְצוּמָּתִין *a) restrained, abstemious, self-controlled.* Cant. R. to VI, 7 (ref. to צמתך, ib.) על הצנועין ועל המצ׳ שבכם of the chaste and self-controlled among you. — *b) summoned to follow, follower.* Pesik. Haʿomer, p. 70b (ref. to צמרם, Job V, 5) אברהם וכל המצ׳ לו Abraham and all his followers; Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Job 898.

Nif. נִצְמַת *to be quashed*; (denom. of צְמִירוּת) *to be sold for ever, not to be recovered in the jubilee.* B. Mets. 79a (ref. to לצמיתת, Lev. XXV, 30) מי שאין שם יובל נִצְמַּתַּת וכ׳ that which without the law concerning the jubilee would be sold for ever, is recovered by dint of the jubilee; רצאת אינה נצמתת . . . זו which excludes a case like this (a sale for sixty years), where the sale would not be perpetual even if the law of jubilee did not exist at all.

צְמַת ch. same, 1) *to contract, detain; to reduce a swelling.* — Ḥull. 93b מְצַמֶּתֶת צְמָתֵי לידה they have the effect of condensing the surface of the flesh (binding the blood in the veins). Sot. 20b פחדא צְמִירְתָּא, v. בְּרִיצְתּוּתָא. Sabb. 109a קא צמית ליה בחלא was bathing his foot in vinegar (on the Sabbath) to reduce the swelling; a. e. — 2) *to assemble, meet.* Y. Dem. I, 22a top גזר עלויהון וְצַמְּתוּן he conjured them (the mice), and they came together.

Pa. צִמֵּית, *Af.* אַצְמִית *to assemble, call, summon to a meeting.* Y. Peah VIII, 21a top מַצְמִיתִין וכ׳ (or מְצַמְּתִין), v. סְכַן II. Y. Succ. V, beg. 55a מישעל מְצַמְּיָא קהלא וכ׳ . . . ר׳ לוי R. L. and R. J. . . . received (alternately) two Selas to go around and call the congregation together for R. J. (to listen to his lecture); Gen. R. s. 98 למצמיתא (not צמצ׳). Ib. s. 22 מצמית לון . . . עד while he was collecting them (picking up the scattered loaves). Y. Sot. I, 17b bot. אזל וצַמִּית ליה וכ׳ he (Absalom) went and summoned (to accompany him) two men at a time, until he had collected two hundred men; Num. R. s. 9. Y. Kidd. IV, end, 66d ומצמית ליה פרוטין and saved a little money.

Ithpa. אִצְטַמִּית, *Ithpe.* אִצְטְמִית 1) *to be gathered together, meet.* Snh. 109b דומא דהוו מִצְטַמְּתִין קמת וכ׳ Ar. (missing in ed.) on that day when the Korahites were to meet, she (On's wife) arose and gave him wine to drink &c. — 2) *to be pressed, want.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) אִצְטְמִיתִינָן Ar., v. צְמַצֵּם.

צַן, v. צְנַן, צָנַן.

צַנָּא, צַנְּיָא, v. צִינְיָא.

צַנָּא m. (v. צִינְיָא I) *basket (of palm leaves).* Taan. 9b מלא צ׳ דתמרי a basketful of dates; Pes. 88a. Ḥull. 57a צ׳ דאינקורי a basket (coop) of birds, v. אִינְקוֹרָא. B. Mets. 25a בצ׳ ופירי when one found a basket by the side of fruits. Ib. דארית ליה אוגנין לצ׳ when the basket has rims by which to handle it; a. fr. — Meg. 28b צ׳ דמלי סיפרי a basket full of books, a man full of learning, but without method. Ib. 7a, v. חֲרִיתָא. — *Pl.* צַנָּיָא, v. צִינְיָא I.

צַנְבְּרַאי, צַנְבְּרֵי, v. סַנְבְּרַאי.

צִינָּה, צְנָה I f. (b. h.; v. צָנַן) *polished buckler* or *cuirass* (cmp. סַנְוֹרִיתָא). Midr. Till. to Ps. I מנין . . . ת״ל וכ׳ whence do we learn to include the fourth side (as protected)? We read (Ps. V, 13) 'as with a cuirass &c.' Ib. to Ps. XXXV, 2 וכי למגן וצ׳ וכ׳ (ed. Bub.) do I need buckler and cuirass?; Yalk. ib. 722. Tanḥ. Naso, ed. Bub. 27 (ref. to Ps. XCI, 4) צ׳ אני נעשה לכל מי שהוא סוחר בתורה I am a cuirass to whosoever travels about with the Law; Yalk. Ps. 842; Tanḥ. Naso 23. Ex. R. s. 40 (ref. to צנן, Josh. XV, 37) [read:] צנן שהוא צ׳ Jerusalem is surnamed Zenan, because it is a cuirass (the Temple being a protection); a. e.

צִינָּה, צְנָה II f. (v. צָנַן) *stinging palm, stone-palm* (whose wood is very hard and thorny). — *Pl.* צִנִּים, צִנִּין, צִנִּין. Y. B. Mets. II, end, 8d קורדום . . . לא צ׳ ועצי זית if one finds an axe, he may use it for chopping ordinary wood, but not for stone-palms and olive trees; Tosef. ib. II, 22 צנם ed. Zuck. (Var. צנן, read: צנה or צנין). Succ. III, 1 כשרות . . . צִינֵּי the palms of the Iron Mount are fit (for the festive wreath), expl. ib. 32b; Erub. 19a.

צִינָּה, צְנָה III (b. h.; צָנַן) *cold.* Tosef. Ohol. II, 6 נכנסה עליו צ׳ ומת he caught cold on it (on the trepanned skull) and died. Y. Sabb. XIV, 14c bot. תשעים . . . מתים בצ׳ וכ׳ ninety-nine men die from cold to one by the hands of heaven; Lev. R. s. 16. B. Mets. 107b (ref. to כל חלי, Deut. VII, 15) זו צ׳ that means cold. Tosef. Sabb. III (IV), 5 צִינָּתָן; Y. ib. III, 6b top צִינָּתָה, v. פּוּגָּה h.; a. fr. — *Pl.* צִנִּים, צִנִּין, צִנִּין. Y. B. Kam. VIII, beg. 6b חטרל עלוי שלג או צ׳ וכ׳ if he put snow or ice-cold water &c.; ib. bot. צונן. Ex. R. s. 25, beg. בקש צ׳ . . . בקש חמים וכ׳ (not גחלים) if he wants ice-water, he gets it (out of the *milliarium*); if he wants hot water &c.; (Tanḥ. Vayera 10 צונן . . . חמרן). — צ׳ פתים (adopted from Prov. XXII, 5) *blowing cold winds, cold draughts;* [oth. opin.: צ׳ ופ׳ *cold and heat,* v. פֶּתַח II]. B. Mets. l. c.; Ab. Zar. 3b; Keth. 30a; B. Bath. 144b הכל בידי שמים חוץ מצ׳ פ׳ everything is in the power of heavens (comes from no fault of man), except sickness from cold droughts, as we read (Prov. l. c.) &c.; Yalk. Prov. 960 מצ׳ ופ׳.

צִנּוֹן m. (v. צָנַן) (*full grown, round*) *radish.* Ber. 36a; Erub. 28b, v. פּוּגְלָא. Ber. 57b. Ab. Zar. 11a צ׳ מחתך אוכל radishes cut (digest) the food. Kil. I, 5 (differ. fr. נפוץ). Makhsh. IV, 6 צ׳ שבמערה radishes that grow in the water of a cavern; a. fr. — *Pl.* צְנוֹנוֹת. Sabb. II, 2 שמן צ׳ radish-oil. Tosef. ib. II, 3 מה יעשו . . . אלא שמן צ׳ בלבד what shall the Alexandrians do who have only radish oil (for their lamps)? Kil. I, 9; Y. ib. 27b; a. e.

צָנוּעַ m. (b. h.; צָנַע) *retired, discreet, chaste, decorous.*

Nidd. 12ª צ' נקרא . . . כל he who fulfils the words of the scholars is called discreet (pious). Y. Dem. VI, 25ᵈ top (ref. to צְנוּעֵי Mish. ib. 6) צ' שהכשר נקרא the worthy man is called *tsanu'a*. Ber. 62ª צ' בבית הכסא decent in his manners in the privy. Ib. צ' באורחותיו decorous in his ways; a. fr.—*Pl.* צְנוּעִים, צְנוּעִין. Cant. R. to VI, 6 (ref. to רחלים ib.) מה רחל זו צנועה כך היו ישראל צ' וכ' as the lamb is pure, so were the Israelites pure and virtuous in the Midianitic war. Dem. VI, 6 צְנוּעֵי בית הלל, v. בָּשַׁר II. Maas. Sh. V, 1 הצ' מניחין וכ' the conscientious lay money aside &c.; a. fr.—*Fem.* צְנוּעָה. Sabb. 53ᵇ כמה צ' אשה זו how chaste was this woman! Cant. R. l. c., v. supra; a. fr.—*Pl.* צְנוּעוֹת. Keth. 2ᵇ, sq. צ' נשום for the sake of the virtuous women, opp. פרוצות. Nidd. 12ª, v. עֵד; a. fr.

צְנוֹקָא, צְנוֹק, v. sub צִנּוֹק.

צִינּוֹר, צְנוֹר m. (b. h.; צנר, enlargement of ציר, cmp. צִינּוֹק, טִירָר, סִרְנָר &c.) [*anything carved out* or *turned*,] 1) *socket* in which the door-pivot turns, or *pivot*. M. Kat. I, 10 (11ª) הציר והצ' the pivot and the socket (or the socket and the pivot; v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note 30).—2) *water pipe, spout, duct*. Mikv. IV, 1 המניח כלים תחת הצ' if one puts vessels under the spout (which feeds a bath). Ab. Zar. 75ª; Tosef. ib. VIII (IX), 3 . . . תחת הצ' under the spout when its waters splash forth; Y. ib. V, end, 45ᵇ. Mikv. IV, 3, v. חָטַט. Tosef. Erub. IX (VI), 22 (larger than מזחילה). Ib. 23 צ' המקלח לרשות וכ' a gutter which runs into a public road whether containing water or wine; a. fr.—Euphem. *vagina*. Pirké d'R. El. ch. XVI.—*Pl.* צְנוֹרוֹת, צִרְנֵי. Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ top, v. בָּשַׁךְ. Tosef. Sabb. VII (VIII), 16; Ber. 50ᵇ, v. בָּשַׁךְ. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 3) [read:] לא היה שם ים אלא צ' הראורים וכ' there was no lake there at the time, but (afterwards) the pipes of the ducts (the water veins in the rocks) burst, and a lake was formed (with ref. to Job XXVIII, 10); Yalk. ib. 72 צורות הראור (corr. acc.).

צִינּוֹ, צְנוֹרָא I ch. same, 1) צ' דדשא *door-socket* or *pivot*. Ber. 18ᵇ . . . מתותי צ' דד' Ms. M. take the money from under the door-pivot at such and such a place; ed. שקלינהו מתותי בצ' דד' וכ' take it from what lies below in the socket &c. Keth. 67ᵇ. Sabb. 119ª ומשלים לה אצ' דד' and had the money ready to settle with them as soon as the door was turned. Pes. 94ᵇ כצ' דד' moving around its axis like a door in its socket.—2) *water-pipe, duct*.—*Pl.* constr. צִנּוֹרֵי, צִנּוֹרֵי. Targ. Koh. I, 7.—3) *hook*.—*Pl.* צִנּוֹרִין, צִנּוֹרֵי. Y. Yeb. XII, 12ᵈ bot.—V. צִנּוֹרָה II.

צִנּוֹרָא II, צְנוֹרָה I, צִנּוֹרֶת, צִנּוֹר f. (v. צִנּוֹר) 1) *splash from a spout* (cmp. סִילּוֹן II), trnsf. צ' (של רוק) *ejection of spittle*. Y. Yoma I, 38ᵈ top נתזה צ' של רוק וכ' spittle from his mouth flew on his (the high priest's) garments; Tosef. Nidd. V, 3; Nidd. 33ᵇ. Ib. (in Chald. dict.) צ'דעם הארץ the spittle of an ignorant man (not observing levitical cleanness); Ḥag. 23ª משום צ' וכ' because spittle of an ignorant man may have fallen on it; a. e.—*Pl.* צִנּוֹרוֹת, צִרְנֵי. Pirké d'R. El. ch. V צינורותיהן וכ' הכבים . . . the clouds cause the seas to hear the sound of their splashings (rain), and the seas cause the deep to hear &c. (ref. to Ps. XLII, 8).

צִנּוֹרָא III, צְנוֹרָה II, צִנּוֹר I f. (v. צִנֵּר) *hook, curved pin*. Kel. IX, 6 (ed. Dehr. צְנִירָה), v. כּוּשׁ I. Ib. XIII, 5 צ' שפשטה (ed. Dehr. צנר') if a curved pin has been straightened. Ib. XI, 9 צ' טהורה (Maim. ed. Dehr. צנר') the hook of an earring (detached) is clean; Tosef. ib. B. Mets. I, 9 [read:] צ' של נזם (v. R. S. to Kel. l. c.). Ib. III, 7 ניטל . . . מפני הצ' (ed. Zuck. הצינורית) if the flat portion of the baker's shovel is broken off, it is susceptible to uncleanness on account of the hook on the other end (used as a poker); ניטלה הצ' (ed. Zuck. הצינורת) if the curved end is broken off (v. קְלִיגְרָפוֹן). Yoma 12ª מחפך בצ' he turns (a piece of flesh &c. on the altar) with the hook. Tosef. Sabb. VIII (IX), 16 כדי לעשות צ' קטנה enough coal to forge a small hook; ib. IX (X), 5 כדי . . . ממנו צ' enough iron to make of it &c. Men. 107ª; Sabb. 90ª וכ' a small bronze hook. Gen. R. s. 74 אפי' מחט אפי' צ' וכ' thou hast not found with me even a pin or a hook (of thine); a. fr.—[Num. R. s. 8, v. next w.]—*Pl.* צִנּוֹרוֹת, צְנוֹרִיּוֹת (fr. צְנוֹרִיּוֹת). Tosef. Kel. B. Mets. II, 15 צ' התופסות וכ' the hooks which clasp the mill-stones from above. Ḥag. 21ᵇ, sq. צ' מחטין וצ' pins (or needles) and hooks; a. e.—Chald., v. צְנוֹרָא I.

צְנוֹרִי m. (preced.) *a piece as large as can be taken up with a hook (fork)*. Pesik. R. s. 23-24 כל דאכיל צ' מן קיסר וכ' whoever eats a forkful of what belongs to Cæsar, is stabbed to death (v. סְכָּא); Num. R. s. 8 צינורא (corr. acc.).

צְנוֹרִית, v. צִנּוֹרָא III.

צִי', צְנוֹרִיתָא f. (preced.) *hook*, a sort of fork with which to turn the pieces on the altar.—*Pl.* צְנוֹרִיתָא, צִי'. Targ. O. Ex. XXVII, 3, a. e. (h. text מִזְלָג).

צְנוֹרֶת, v. צִנּוֹרָא II, III.

צְנִיתָא, צְנִיעָא, v. צִרְנְתָא II.

צְנִינָא f. (צנן) *prickly, withered*.—*Pl.* צְנִינָן. Targ. Y. Gen. XLI, 23 Ar. (ed. נצן, v. נָצָא II).

צְנִינִים m. pl. (צנן) *cold water* (?). Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ שפיך צ' על וכ' pour cold water on him who passes by (?); [the entire sentence is unintelligible].

צְנִיעָא m. c. = h. צָנוּעַ. Targ. Mic. VI, 8 (Rashi צְנוּעַ). Targ. Cant. IV, 8.—Keth. 62ᵇ, v. בַּעֲלִי. Men. 43ª איש צ' he was a decorous man and would not take off his cloak the entire day; a. e.—*Pl.* צְנִיעֵי; f. צְנִיעָן, צְנִיעָא. Targ. Y. II Ex. XXXVIII, 8 נשיא צ' דהוון וכ' chaste women that lived in retirement &c. (h. text הצבאות); Y. I צניעיתא (corr. acc.).—Sabb. 140ᵇ תיהוון צניען וכ' Ms. O. (ed. תחור צניעתן, corr. acc.) be reserved even in the presence of your husbands.

צְנִיעוּת f. (preced.) 1) *secrecy, retirement*. Cant. R. to

III, 4 (ref. to Is. XLVII, 2) פרשי צְנִיעוּתֵךְ וכ׳ uncover thy secret, that means the (Babylonian) king that is kept behind seven enclosures. Num. R. s. 1 יפה הִיא הצ׳ the privacy (in the Tabernacle) is becoming; a. e.—2) *discretion, chastity, decency, piety.* Meg. 13b ברחל ... בשכר צ׳ as a reward for Rachel's discretion Saul was her descendant. Ib. ומה צ׳ היתה וכ׳ and wherein consisted Rachel's discretion? Erub. 100b אילמלא ... צ׳ מחחול if the Law had not been given to us, we might have learned decency from the cat; a. e.

צְנִיעוּתָא ch. same. [Targ. Y. I Ex. XXXVIII, 8, v. צְנִיעַ.]—Erub. 26a כיון דלצ׳ עבידא because the partition is made merely for the sake of privacy (not permanent). Ber. 62a צ׳ ושתיקותא decency (in uncovering one's self for a human need) and silence. B. Kam. 82a משום צ׳ as a matter of chastity (v. סִינָר); a. e.

צָנִיף m. (b. h.; v. מִצְנֶפֶת) *turban.* Cant. R. to VIII, 6 צ׳ מלוכה royal turban.

צָנִיף, v. צָנֵף.

צְנִיף m. (preced.) *shrill.* Hull. 79a, v. עָבֵי.

צְנִיפָא f. (preced.) *shrieking* (of the wood-cock). Targ. II Esth. I, 2 (3).

צְנִירָה, v. צְנוֹרָה II.

צְנִירָא, צְנִירִית, v. sub צִינּוֹר.

צָנַם (b. h.; cmp. next art.) *to sting, be hard, shrunk.* Part. pass. צָנוּם; f. צְנוּמָה. Ber. 39a פת צ׳ בקערה (Ar. צונמא) shrunk pieces of bread (soaked) in a bowl.

צנם, Tosef. B. Mets. II, 22, v. צָנָה II.

צָנַן (cmp. סָנַן) [*to sting*; (of taste) *to be pungent*; (of color) *to be bright, polished*]; (of temperature) *to be cold.* Mekh. Yithro s. 4 רחק ממנה צ׳ if he is removed from it, he is cold. Y. Pes. IV, 31b top שלא תִיצַן that she (the ass in heat) may not cool off (before copulation). Gen. R., s. 87 אירקונין ... וצ׳ דמו he saw his father's image before him, and his blood grew cold; ib. s. 98 וצינן (corr. acc., or וצוּנָן); a. e.—V. צוֹנֵן.

Hif. הֵיצִן, *Nif.* נָצַן *to become cold.* Y. Hor. III, 46d נֵצֵן he must become cold (suppress his passion); לא ה׳ if he does not cool off (what shall he do)? Ib. וידא מֵיצַן and he will cool off. Ib. ראה ... מיד ה׳ he saw his father's image and at once was cooled off (v. supra).—Gen. R. s. 20 שמא תִיצוֹן (*Nif.*), v. next w.

Hif. חוּצַן *to be cooled off.* Ab. Zar. III, 9 ישן יוּצַן if it is an old oven, it must be allowed to cool off (before being used again); Pes. 26b; 27a.

Pi. צִנֵּן *to cool off.* Sabb. 53a לצַנְּנָהּ to cause the perspiring animal to cool off, opp. לחממה to keep her warm. B. Bath. 74b סירס ... וצ׳ הנקבה he emasculated the male (Leviathan), and cooled the female. Ex. R. s. 10 ומְצַנְּנִין אותו (not ומצנן) they caused the stove to cool off. Pes. 118a the angel Gabriel said, ארד ואֲצַנֵּן וכ׳ let me go down and cool the furnace &c.; a. e.—[Gen. R. s. 98, v. supra.]

Pu. צוּנַּן *to be cooled off.* Gen. R. s. 98, v. supra.—Part. מְצוּנָּן; f. מְצוּנֶּנֶת. Hull. III, 5 המצ׳ an animal suffering from frost; Tosef. ib. III (IV), 19.

Hithpa. הִתְצַטְּנֵן, *Nithpa.* נִצְטַנֵּן *to become cold; to get chills.* Sabb. 129a הקיז דם וצ׳ if one has chills after blood-letting. Yoma 77a אלמלא לא נִצְטַנְּנוּ וכ׳ if the coals had not been cooled off on their transmission from the hand of the Cherub &c. Sot. 11b; Ex. R. s. 1 מִצְטַנְּנוֹת, v. חָרָךְ; a e.

צָנַן ch. same, *to be cold.* Y. Yeb. IV, 6a bot. עד דלא תִצְנַן before she cools off (her throes of birth die away); (Gen. R. s. 20 שמא תיצון ותמות lest she get cold and die).

Af. אַצְנֵן *to make cold.* Y. Sabb. IV, 6d [read:] חהן חלא מרתיח רתחא ומַצְנֵן צוננה sand heats a warm object buried in it, and makes a cold object colder.

Ithpa. אִצְטַנֵּן *to be cold, have chills.* Sabb. 129a ואִצְטַנְּרַאת (missing in Mss. M. a. O., v. Rabb. D. S. a. l. notes 80, 90) she got chills.

צְנָנָא m. (preced.) *cold.* Naz. 22b בצ׳ ... כי מתפיס מתפיס (Rashi בצינ׳) when a man takes hold (of a dish), does he do so when it is in its original condition (as it is cooked), or when it is cooled off?, i. e. when referring to a thing in a vow, is the vowing person presumed to mean the thing when it is yet prohibited (as flesh of a peace-offering before the blood is sprinkled), or when it has become permitted?; [Ned. 11b בהיתירא, a gloss that took the place of our w.; Ar. reads בצְנָפָא, q. v.]

צָנַע (b. h.) *to hide; to retire.*—Part. pass. צָנוּעַ. Taan. 16a (commenting on the custom of bringing the chest containing the Torah scrolls to the open place of the town for fasts and prayers) לומר כלי צ׳ היה לנו וכ׳ as if saying, we had a vessel kept in reverential retirement, and it has been exposed on account of our sins.—V. צָנוּעַ.

Hif. הִצְנִיעַ *to withdraw* (from use); *to reserve, hide.* Sabb. X, 1 המַצְנִיעַ לזרע וכ׳ if a person had laid aside something for seed, or for a sample, or for medicinal purposes, and takes it out into the street &c. Ib. 90b שהצְנִיעוֹ ושכח וכ׳ if he had laid it aside, but forgot for what purpose &c. Ib. 91a כל ... להַצְנִיעוֹ ואין מַצְנִיעִין וכ׳ a thing not fit for reservation, or of the kind not usually reserved, but this person considered it fit &c. Num. R. s. 1 מַצְנַעַת עצמה keeps herself in retirement (chastity). Ib. s. 20 הִצְנִיעוּ עצמן contained themselves (remained chaste); a. e.—Part. pass. מוּצְנָע; f. מוּצְנַעַת &c. Ter. VIII, 8 מקום המ׳ a retired (well-guarded and clean) place; Bekh. 33b, a. e.—Gen. R. s. 94; Cant. R. to I, 12 (ref. to Ex. XXXV, 24) מלמד שהיו מ׳ וכ׳ this shows that acacia wood was kept by them in reserve from the days of Jacob; a. e.—Gen. R. s. 1 (ref. to אמון, Prov. VIII, 30) אמון מוצנע *amon* (=*amun*) means well cared for (by ref. to אֹמֶן, Esth. II, 7).

Pi. צִנַּע *to restrain.* Y. Bets. V, 63a מי הוא זה שבא לצַנְּעֵינוּ וכ׳ who is he that comes to put us under restrictions in our own house?

צְנַע ch. same, *to guard.* B. Kam. 23b דלִיצְנְעִינְהוּ ... (Ar. אצנעינהו *Af.*) go and tell the owner of the goats to guard them (from trespassing on my property).—Part. pass. צָנִיעַ; *pl.* צְנִיעִין *a) reserved, kept, guarded.* Targ. Y. Deut. X, 5.—B. Bath. 58a אמאי לא צְנִיעַת באיסורא why art thou not more guarded in thy immoral conduct?—*b) retired, chaste,* v. צָנִיעַ.

Af. אַצְנַע *to put aside, deposit, withdraw (from use).* Targ. Num. XVII, 22. Targ. Lev. XVI, 23; a. fr.—B. Mets. 25b אכו אמוררים מַצְנְעֵי וכ׳ is it only Amorites that hide (their treasures in walls) &c.? B. Bath. 24a דמיגניב מניה ואַרְצוּעֵי בגויה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note for Var. Lect.) as to being stolen from there and hidden, they would not hide it in the same grounds from the surface of which they had taken it. Ib. אבל עיבורי מַצְנְעֵי (or מְרַצְנְעֵי) but grapes they may hide in the same grounds; a. e.—B. Kam. l. c. אַצְנְעִינְהוּ guard them, v. supra.—[Cant. R. to I, 16 מצנעה, v. עָנַן.]

Pa. צִנַּע 1) *to restrain, make a person respect authority.* Nidd. 36b זיל צַנְּעֵיהּ go and make him respect my authority.—2) *to cause a person to live in retirement* (a mild method of excommunication). Kidd. 25a זיל צַנְּעִינְהוּ go and tell them to withdraw (cmp. הכבד ושב בביתך, M. Kat. 17a).

Ithpa. אִצְטַנַּע, אִיצְטְנַע, *Ithpe.* אִיצְטְנַע 1) *to restrain one's self.* Targ. Y. Gen. XIV, 15 (not אִצְטְרִיכָא).—2) *to be private, to be hidden.* B. Bath. 60a מצינא לאִצְטַנּוּעֵי מינך I can be private (protect myself) from thy gaze. Ib. 24a, v. supra.

צְנִי׳, צְנִיעָה, צְנֵעָא f. (preced.) *secrecy*; בצ׳ *privately, in secret, without ostentation.* M. Kat. 12b ובלבד שיכניסם בצ׳ וכ׳ provided he brings them into his house with the least publicity possible. Ib. צ׳ דהני רמיא הוא the least publicity in bringing these (joists) in is, if it is done in day-time. Snh. 75a, opp. בפרהסיא. M. Kat. 24a דברים שבצ׳ נוהג one must observe (on Sabbaths or festive days) such customs of mourning as refer to domestic privacy; Keth. 4a דברים של צ׳. Bets. 16a בצ׳ וכ׳ ... כל מצות all commands that God gave to Israel, he gave unto them publicly (for all nations), except the Sabbath which he gave them privately, as we read, between me and &c. (Ex. XXXI, 17); a. fr.

צָנַף (cmp. צפצץ II) [*to shine, be bright*; (of voice) *to be clear, shrill,*] *to neigh.* B. Kam. 18b; Kidd. 24b. [B. h. צָנִיף, denom. of צָנִיף.]

צְנִיף, צְנַף ch. same, 1) (of the woodcock) *to shriek, squeak.* Targ. II Esth. I, 2 (3).—[Targ. Is. XIII, 22 Kimḥi in ed. Ven. I Var., v. נְצַף.]—2) *to neigh.* Pes. 113a ... לא דלא צָנְפָא וכ׳ live not in a place where no horse neighs, no dog barks &c.

צָנְפָא f. (preced.; cmp. צִיץ a. derivatives) *uppermost branch; border, fringe.* Targ. Is. XVII, 6 ed. Lag. (oth. ed. צנפא; h. text אמיר).—Naz. 22b בצ׳ ... בעיקרא Ar. does he seize it by the root or by the top?, v. צִנְנָא.—*Pl.* צִנְפָּא, constr. צִנְפַּת. Targ. Y. II Deut. XXII, 12; Num. XV, 38 (not דג׳ צ׳ גולת׳).

צִנְצֶנֶת f. (b. h.; v. צָנַן) *a bottle of glossy material.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5; Tanḥ. B'shall. 21 (ref. to Ex. XVI, 33) דבר המצריך וכ׳ ... ת״ל צ׳ ... I should not have known of what material it was, whether of silver ..., therefore the text has *tsintseneth*, something that glistens more than anything else, that is, a (glazed) earthen vessel. Ib. צ׳ המן the bottle of manna (which was preserved), v. צְלוֹחִית. Tanḥ. Noah 18 צ׳ מלאה וכ׳ a bottle full of live locusts.

צִנְצָא, v. צִרְצָא.

צִנְתְּרִין m. pl. (cmp. צנור) *spouts, tubes.* Targ. II Esth. I, 2 (corresp. to צנתרות, Zech. IV, 12).

צָעָא m. (v. צוּעָה) *plate, dish.* Ḥull. 47b צ׳ דקונייא a glazed earthen plate. Pes. 111b צ׳ אפומא דחצבא וכ׳ to hang a plate on the snout of a pitcher is indicative of poverty; a. e.—*Pl.* צָעֵי. Bets. 32a צ׳ דחקלייתא the dining plates of the peasantry, v. אִירוֹנִית. Meg. 7b שתין צ׳ וכ׳ sixty plates of sixty different dishes. Yoma 83b, v. לוּפָּא; a. e.

צָעַד (b. h.) *to step, walk.* Taan. 20b ולא צָעַדְתִּי בפני מי וכ׳ I never walked in front of one my superior; Meg. 28a.—[Yalk. Ex. 346 הצוער, v. צוֹעֵר.]

Hif. הִצְעִיד *to cause to walk, direct.* Ber. 29b שתוליכני לשלום ותַצְעִידֵנִי וכ׳ that thou mayest lead me in safety and direct me in safety.

Pi. צִיעֵד *to climb.* Pirké d'R. El. ch. XXXIX ... והיו מְצַעֲדוֹת על וכ׳ and the Egyptian girls used to climb up the walls and throw to him (Joseph) rings &c.

צַעַד m., צְעָדָה f. (b. h.; preced.) *step.*—*Pl.* צְעָדִים, צְעָדוֹת. Pirké d'R. El. ch. XVII צ׳ עשר; Yalk. Kings 232 צ׳ עשרה. Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to Prov. IV, 12) לא צרו צְעָדָיו וכ׳ Jacob's steps were not straitened; Midr. Till. to Ps. XCI.

צעת, Yalk. Ez. 352 יושב ומציעה, read: ומצפה, v. צָפָה.

צְעִי, Targ. Prov. III, 20, a corrupt. of ענני (itself a Var. of שמיא, v. correct vers. s. v. רָסַס).

צְעִידָה f. (צָעַד) *step.* Y. Snh. X, 29a bot. (ref. to II Sam. VI, 13) על כל צ׳ וצ׳ וכ׳ at every step they offered &c.; Num. R. s. 4. Gen. R. s. 98 (play on בנית צעדה, Gen. XLIX, 22) [read:] שאני נותן לבנותיך צ׳ בתורה I will give thy daughters a step (or space) in the Law; מה צ׳ פרשה what is meant by *ts'idah*? A section (Num. XXVII, 1-11).

צָעִיף m. (b. h.) *veil, cover.* Gen. R. s. 60; s. 85; Yalk. ib. 109.

צְעִיק, v. צְעַק.

צְעִיר, v. צָעֵר.

צָעִיר m. (b. h.; צָעַר) *young, junior; attendant, boy.* Gen. R. s. 6 (ref. to Gen. XLVIII, 14) שהוא הצ׳ וכ׳ ... do we not know from the genealogical records that he was the younger?—*Pl.* צְעִירִים. Arakh. II, 6 (13b) וצְעִירֵי הלוים וכ׳ Ar. a. Maim. (Mish. וצוֹעֲרֵי; Bab. ed. וצעירי Rashi

(וצוע׳) and they were called the junior Levites; ib. 13b תנא וסיעדי ... ותנא דידן ... קרי להו צערי there is a version, 'and they were called the assistants of the Levites'; and as to our version (צעירי or צוערי), because the voices of those were fine . . ., therefore he calls them *tsa'ărê* (the troubles) of the Levites (v. צָעַר). Gen. R. s. 75 צְעִירֵיהֶם של שבטים the youngest of the tribes; a. e.—*Fem.* צְעִירָה. B. Kam. 38b צ׳ דקאמרה בן עמי וכ׳ the younger (daughter of Lot) that called her son Ben-ammi &c.; Hor. 11a; Naz. 23b; a. e.—Y. Meg. I, 71d bot. כתבו לו ... צְעִירַת הרגלים they (the Greek translators) wrote for him (Ptolemy) 'the slender-footed' (in place of ארנבת, Lev. XI, 6); Bab. ib. 9b; Treat. Sof'rim I, 8; Mekh. Bo, s. 14; Tanḥ. Sh'moth 22.—[LXX Lev. XI, 5, 6 has δασύποδα=שְׁעִירַת הרגלים.]

צַעֲצוּעִים m. pl. (b. h. צעצעים, II Chr. III, 10; √צע, cmp. צעיר; cmp. זעטוט a. זעיר) *miniatures, babes, dolls.* B. Bath. 99a כרובים מעשה צ׳ היו (not חן, v. Rabb. D. S. a. l. note 1, 2) the Cherubs in the Temple had the form of babes, v. פְּרוּב I; [Comment.=צאצאים, v. Rabb. l. c.].

צָעַק (b. h.; cmp. זָעַק) *to cry*; (cmp. צָוַח) *to complain.* Mekh. Mishp. s. 18 (ref. to Ex. XXII, 22) יכול כל זמן שהוא צוֹעֵק וכ׳ lest you may think, when he cries, I hear him (take up his cause), and when he does not cry, I do not &c. B. Kam. 93a הנִּצְעָק ... אוי לו לצוֹעֵק woe to him who cries (prays for divine judgment to come down upon his neighbor) more than to him who is cried against. Ib. אחד לצועק ואחד לנצעק וכ׳ Ms. M. both are included (in Ex. l. c.) as deserving divine punishment, the crier and he who is cried against, only that they (in heaven) hasten to attend to the crier first &c. (differ. vers. quoted in Tosaf.). B. Mets. 75b שלשה צוֹעֲקִין ואינן נענין three persons cry in distress, and are not answered (because they are themselves to blame for their sufferings). Midr. Till. to Ps. XXXIV והיו צוֹעֲקוֹת שחיתן וכ׳ and both of them screamed and raged within &c. Men. 53b; a. fr.

Nif. נִצְעַק *to be complained of*, v. supra.

צְעֵיק, צָעֵיק ch. same. Targ. Josh. XXIV, 7. Targ. Jud. IV, 3.

צְעָקָה f. (preced.) *cry, complaint.* Gitt. 7a לצְעָקַת לגימא, v. לְגִמְטָה. Ex. R. s. 3 עד עתה לא באה צַעֲקָתָם לפני וכ׳ until now their cry has not come before me, because the destined end (of the captivity) has not yet arrived. R. Hash. 16b ארבעה ... צדקה צ׳ וכ׳ four things cause the evil verdict to be torn up (reversed), they are: charity, prayer &c. Deut. R. s. 2 צ׳ (one of the names for prayer); a. fr.

צָעַר (b. h.) 1) *to be narrow, slender, young*, v. צוֹעֵר, צָעִיר.—2) *to be restrained, suffer privation, pain.* Taan. 11a, v. infra.

Hif. הִצְעִיר *to lessen; to subordinate.* Gen. R. s. 6 (ref. to הצעיר, Gen. XLVIII, 14) על ידי שהיה מַצְעִיר את עסקיו וכ׳ because he subordinated his affairs (was contented with lesser services), he was privileged to be invested with the rights of the firstborn; הגדול שהוא מצעיר וכ׳ if a great man applies himself to minor services, how much more (is he praiseworthy)!—Part. pass. מוּצְעָר, q. v.

Pi. צִיעֵר 1) *to narrow, restrain; to inflict pain, annoy.* Naz. 19a; 22a, a. e. (ref. to Num. VI, 11) ומה זה שלא צִיעֵר עצמו ... חִמְצַעֵר עצמו וכ׳ if this (Nazarite) who denied himself only the enjoyment of wine is called a sinner, how much more so he who denies himself all enjoyments of life! Taan. 11a ... במשה רבינו שצִיעֵר עצמו וכ׳ יְצַעֵר man must suffer (deny himself enjoyments), when the community suffers; for thus we find that Moses afflicted himself (by sitting on a stone, Ex. XVII, 12) &c.; ib. וכל המצער (Ms. M. וכל המצער עם עצמו, insert עצמו, v. Rabb. D. S. a. l. note) and he who afflicts himself in sympathy with the community, will be allowed to see the comfort of the community; Yalk. Gen. 148, a. e. הִמְצַעֵר. Snh. 11a אתה הוא שצִיעַרְתָּ לאבא wast thou the one who annoyed my father (with the smell of garlic)? Ab. Zar. 40b ואתה מְצַעֲרִינִי and thou didst let me be in pain (without telling me of the remedy)?; a. fr.—2) **to suffer.* Yalk. Is. 333, v. צָרַר.

Hithpa. הִתְצַעֵר, *Nithpa.* נִצְטַעֵר *to feel pain; to suffer privation; to grieve, trouble one's self.* Yalk. Gen. l. c., a. e., v. supra. Ḥag. 15b בזמן שאדם מִצְטַעֵר וכ׳ when a man suffers (the penalty of the law), what does the Shekhinah say?; אם כך הקב״ה מצטער וכ׳ if the Lord thus grieves over the blood of the wicked (convict), how much more does he grieve over the blood of the righteous that is shed!; Ms. M. 1 אם כן מצטער אני וכ׳; Ms. M. 2 מְצַטְעֲרַנִי if thus I (the Lord) grieve &c. Snh. 46a; Yalk. Deut. 930. Succ. 26a, a. e. מצטער פטור וכ׳ he that feels uncomfortable (cold) is exempt from sitting in the Succah (contrad. fr. חולה). Meg. 16a sq. אפשר דבר שנצ׳ בו ... יכשל בו is it possible that this righteous man (Joseph) should commit the same wrong from which he himself had suffered (to make distinctions between brothers)? Yoma 74b; Y. ib. VIII, 44d top (ref. to Lev. XVI, 29) ... וְיִצְטַעֵר יכול ישב you may think, one must sit in the sun or in the cold in order to afflict one's self. Bab. ib. 19b כל ימי חייתי מצט׳ על וכ׳ all my life-time have I been troubling myself about this verse (Lev. XVI, 2) thinking, when shall I have an opportunity to carry it into practice (in accordance with the Sadducean interpretation of it) &c. Sifré Deut. 354 הואיל ונִצְטַעֲרנוּ וכ׳ since we have gone to the trouble of coming here &c.; a. fr.

צְעִיר, צָעֵר ch. same; (act. verb) צָעַר [*to diminish,*] *disregard, shame, curse* (cmp. חסר, גרם). Targ. II Esth. II, 5 (transl. of תקלל, Ex. XXII, 27). Targ. Prov. XXX, 11 ניצְעֵיר ed. Lag. (oth. ed. נְצַעֵר; ed. Wil. נְצַעֵר *Pa.*; h. text קלל). Ib. 10 נִיצְעֲרִינָךְ ed. Lag. (oth. ed. נְצַעֲרִינָךְ, *Pa.*).

Pa. צַעֵר, צָעֵר 1) same, v. supra.—Meg. 28a שרא לכל מאן דצַעֲרָן ... the Lord forgive every one that may have insulted me.—2) *to afflict, grieve, trouble.* Targ. Y. Deut. XXVI, 6 (not צעד). Targ. Job XVIII, 4; a. fr.—Ber. 10a הוו קא מְצַעֲרֵי לֵיהּ טובא they annoyed him exceedingly. Ib. 27b עד כמה נצַעֲרֵיהּ how long shall he go on vexing him? Naz. 23b; Hor. 10b sq. (ref. to Deut. II, 9) מלחמה הוא דלא הא צַעֲרֵי אנגריא war you must not wage (against Moab), but you may afflict them (put them under tribute); אפר׳ צַעֲרֵי לא you must not even afflict them (the Ammonites); (B. Kam. 38b עביד בהו אנגריא). Y. Snh. I, 18c bot. כן ... לצעורי

וכ׳ is that your custom, to trouble your teacher? Ḥull. 95ᵃ לצערויי, v. פּוּן ch.; a. fr.—3) *to grieve, take pains.* Ber. 18ᵇ חוו מְצַעֲרֵי לאדכורי they took pains (in vain) to recall (what they had learned; Ms. M. חוו יתבי ומְצַטַעֲרֵי they sat and grieved; v. Rabb. D. S. a. l. note).

Ithpa. אִצְטַעַר *to suffer, grieve, be vexed, troubled.* Targ. Y. Num. XI, 1 (h. text מתאנן). Targ. Ps. VII, 15; a. fr.—Keth. 104ᵃ וקמְצַטַעַר ... חלץ he put his T'fillin off and put them on again, and was in pain. Sabb. 140ᵇ עד דמִיצְטַעֲרָן until they were vexed (by curiosity). Succ. 52ᵃ. Ber. 18ᵇ Ms. M, v. supra; a. fr.

צַעַר m. (preced.) *pain, grief, trouble.* B. Kam. VIII, 1, v. נְזָק. Ib. 84ᵃ; 26ᵇ (ref. to Ex. XXI, 25) ליתן צ׳ במקום נזק this intimates that you must decree indemnity for pain even where injury has been inflicted (in addition to damages for mayhem). Snh. 19ᵇ, a. e. צ׳ גידול בנים, v. גִּידּוּל. Taan. 11ᵃ שרוי בצ׳ ... בזמן when the community is in trouble (and holds a fast). Ib. ... הואיל וישראל שרויין בצ׳ as Israel is in trouble (suffering the privations of warfare), I (Moses), too, will suffer privations with them, v. צַעַר. Ib. 10ᵇ בדבר של צ׳ עושה ... צ׳ הוא לו in a matter of affliction, one may act (as if he were a distinguished person) ..., for his motive is not self-elevation but affliction (sympathy with public sufferings). Gen. R. s. 52, end צַעֲרוֹ של איש וכ׳ the privation (abstinence from sexual contact) is felt more intensely by the man than by the woman. B. Mets. 31ᵃ משום דאיכא צ׳ בעלי חיים because there is suffering of animals connected with the case (which must be relieved). Ib. 32ᵇ; Sabb. 128ᵇ צ׳ בעלי חיים דאורייתא the duty of relieving the suffering of beasts is a Biblical law; a. v. fr.

צַעֲרָא, צְעָרָא, צַעַר ch. 1) (v. צְעַר) *degradation, disregard, shame.* Targ. Prov. III, 35 (h. text קלון); a. fr.—Ib. XIV, 3 זקתא דצ׳ rod of humiliation (h. text חטר גאוה).—*Pl.* צַעֲרֵי. Ib. VI, 33.—2) *pain, grief, privation.* Targ. Gen. III, 16. Targ. I Chr. IV, 9; a. fr.—Gen. R. s. 82 (transl. בן אוני, Gen. XXXV, 18) בר צַעֲרִי child of my pain. Ber. 28ᵃ מאי משמע דהאי נוגי לישנא דצ׳ הוא what evidence is there that *nugé* (Zeph. III, 18) has the meaning of grief? B. Mets. 31ᵃ דצ׳ דמרה איתא וצ׳ דידה איתא where both the owner and the animal suffer; a. fr.—*Pl.* צַעֲרִין, צַעֲרֵי. Targ. O. Gen. III, 16. Targ. Job IX, 28. Targ. Ps. CXLVII, 3; a. fr.

צַעֲרוּ f. same, *grief, trouble.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 53; 57 (h. text מצור); ib. 55 צערוי ed. Amst. (corr. acc.).

צַעֲתִירֵי, v. צִתְרֵי.

צָף m., **צָפָה** f. (part. of צוּף q. v.) 1) *floating, flat.* Men. V, 8, a. e., v. מַחֲבַת.—2) *shining, conspicuous.*—*Pl.* צְפִין, צְפִים. Yalk. Num. 759 (expl. יקרות וקפאון, Zech. XIV, 6, v. קָפָא) צ׳ לכם כהדין בולוסי ... הדברים the things which are covered up to you in this world, shall be as clear to you &c., v. בּוּלָס; Yalk. Is. 316, a. Num. R. s. 19 צוֹפִים (cmp. part of חוּל: חָל a. חוֹל); Tanḥ. Ḥuck. 8 צְפִיִּים; v. צָפָה.

צָפָא or **צָפְיָא,** v. צִיפָּא II, III.

צָפַד (b. h.; cmp. צָפַק) 1) *to be pressed; to cleave.* Pesik. R. s. 37, beg. וצ׳ עורך על עצמך וכ׳ thy skin was cleaving to thy bones, and thy body was as dry &c.—2) *to press, contract.* Y. Yeb. XVI, 15ᵈ top [read:] והכירוהו שצְפָדָתְהוּ הצינה (Var. שצרפתו) they identified the drowned man, for the cold had contracted him (preserved his features). Y. Pes. II, end, 29ᶜ החומץ צוֹפְנָן vinegar contracts them (Bab. ib. 40ᵃ צומתן), v. צָמַת. Y. Ter. X, beg. 47ᵃ עדשים צוֹפְדוֹת אותו שלא יבלע the thick mass of lentils presses it (the onion) so that it cannot absorb (the taste of the lentil water); שלא יתן so that it cannot communicate its taste; ib. IX, beg. 46ᶜ ציפרות (corr. acc.).

צְפַדְנָא, v. next w.

צְפִידָנָא (צְפִידָנָא) m. (preced.) *scurvy.* Yoma 84ᵃ חש בצ׳, Ms. M. (ed. צפיד, v. Rabb. D. S. a. l. note) suffered from scurvy; Ab. Zar. 28ᵃ; Y. ib. II, 40ᵈ צְפַדּוֹנָא, ציפדנה; Y. Sabb. XIV, 14ᵈ צִיפְדוֹנָה; ib. ציפר (corr. acc.).

צָפָה part. f. of צוּף; v. צָף.

צָפָה *to look,* v. צפי.

צְפוּחָא, v. צִיפּוּחָא.

צְפוּר, v. צִיפּוּר.

צְפוֹן I m. (adapt. of sapo, as if fr. צוּף; v. Sm. Ant. Engl. ed.³, s. vv. Sapo a. Fullo) [*foam,*] *soap, detergent.* Nidd. 62ᵃ הטביר עליו צ׳ ועבר (Ar. סִפּוֹן) if he rubbed soap over the suspected blood-stain, and it disappeared. Ib. צ׳ צבע נמי מעבר but will not soap also remove red dye? B. Kam. 93ᵇ הואיל ויכול להעבירו ע״י צ׳ because he can remove it with soap. Ib. 101ᵃ במאי שקיל לחי בצ׳ וכ׳ Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 300) wherewith shall he take the dye off? With soap? Soap will remove the dye, but will not restore the natural color. Tosef. Nidd. VIII, 11 שאילו הטביר עליו צ׳ וכ׳ ed. Zuck. (Var. סאפן, סָאפָן) if he had rubbed soap over it at the start, it might have passed away.—Denom. הִצְפִּין *to soap.* Ib. הצפינן ועבר עליו ed. Zuck. (read הִצְפִּינוֹ, and strike out עליו) if he soaped the stain, and it passed away (oth. ed. סאפין ועבר, sub. הטביר עליו, v. supra).

צְפוֹן II m. (b. h.) [*brightness,* cmp. אֶסְתֶּן,] *north.* Erub. 38ᵃ, sq. Gen. R. s. 1, beg. (של רקיע) צְפוֹנוֹ the northern portion of the sky; a. v. fr.—Denom. צְפוֹנִי; f. צְפוֹנִית. Y. Peah III, 17ᵈ חציה צ׳ its northern half. Zeb. V, 3; a. fr.

צְפוֹנָא, צְפוֹנָה, צְפוֹנָא, v. צִיפּוּנָא.

צְפוֹנָה f. (צָפַן) *reserving.* Lev. R. s. 2 (ref. to צְפוֹנָה, Lev. I, 11) ומנין שחלשון הזה לשון צ׳ whence do you prove that this expression (the stem צפן) has the meaning of reserving? Answ. ref. to צפנתי (Cant. VII, 14).

צְפוֹנִי, צְפוֹנִית, v. צְפוֹן II.

צִיפּוֹר, צְפוֹר c. (b. h.; v. צָפַר I) 1) *bird.* Ab. Zar. III, 1

כל שרש בידו ... או צ' וכ' a statue which holds in its hand a staff or a bird &c. Ib. 41a צ' שתופש ... כצ' the emblem of the bird is a symbol that he causes himself to be caught like a bird in behalf of the entire world (v. כְּהוֹר); Y. ib. III, 42c bot. צ' והמצא וכ' the bird alludes to (Is. X, 14), 'My hand reacheth forth, as for a nest, to the riches of all peoples' (universal conquest); Num. R. s. 13. Sabb. XIII, 5, v. צוד h. Ib. 106b, a. fr. דְּרוֹר, v. דרור; a. v. fr.—Y. Snh. X, 28d bot. אמר לו אין צִפּוֹרְךָ מדוינית (some ed. צִפּוֹרָה) he said to Moses, is not thy bird (Zipporah) a Midianite?—Makhsh. V, 2 התושח צ' במים (Var. צְנוֹר) if one makes 'a bird' in water (producing bubbles by blowing through a tube); Tosef. ib. II, 13.—*Pl.* צִפָּרִים, צְפָרִים, צִפֳּרִין..., צִפֳּרִי. Naz. I, 1 הרי עלי צ' וכ' (Y. ed. צפר) if a person says, I vow birds . . ., he is bound to be a Nazarite; Y. ib. 51a bot., sq. ציפורין. Ib. וכי צ' חוא מביא וכ' does the Nazarite offer 'birds', does he not offer doves &c.? Ib. כל עוף ... קרוי צ' all birds, whether clean or unclean, are called *tsipporin*. Bab. ib. 3a ציפרין סמוכין לשיער וכ' in saying, 'I vow birds', he presumably had in his mind the birds mentioned in connection with the growth of hair (Dan. IV, 30). Neg. XIV, 1 צִפֳּרֵי דרור (Mish. ed. צפרים), v. דְּרוֹר. Ab. Zar. 29a; Ber. 57b בשר צ' birds' flesh (bad for convalescents); a. fr.—2) צ' נפש (צִפָּר, צִפֳּרִי) ['the bird of life',] *the cartilage at the end of the sternum* (cartilago ensiformis). B. Kam. 90b צפור חכחו ... במה חכתו Ms. R. (ed. כמה ... צפר נ'; Ms. F. צפר; v. Rabb. D. S. a. l. note 40) wherewith he struck him, and whether he struck him on his leg or on his stomach; Yalk. Ex. 331; Tosef. Snh. XII, 3. Tosef. Macc. V (IV), 15 כדי שלא תגיע לציפר וכ' ed. Zuck. (Var. לצפור; לצורפי, cler. error for לציפור) lest the whip reach his stomach, and he die.—צ' כרמים, v. צְפוֹרֶת.—[צפור, Tosef. Kel. B. Bath. IV, 14 ed. Zuck., v. צְפִירָא II.]

צְפוֹרָא, צִפּוֹר ch., v. צִפָּר.

צִפּוֹרָאָה, v. צִיפּוֹרָאָה.

צִיפּ', צִפּוֹרָה (b. h. צִפֹּרָה) pr. n. f. *Zipporah* (*Bird*), wife of Moses. M. Kat. 16b (ref. to Num. XII, 1) וכי כישית שמה והלא צ' וכ' was her name Kushith? Was not Z. her name? &c. Ex. R. s. 1 ... כצפור נקרא שמה צ' she was named Zipporah (bird), because she sped like a bird (to bring Moses to her father's house); a. e.

צִפּוֹרֶת, Tosef. Kel. B. Bath. V, 12, v. צְפִירָא II.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 5, v. צְפִירָה II.

צִפּוֹרִין, צְפוֹרָא, צְפוֹרֵי, v. sub צִיפּ'.

צִיפּ', צִפּוֹרֶן c. (b. h. צִפֹּרֶן; v. צְפַר I) 1) *nail* (of finger or toe), *talon* (of a bird). Mikv. IX, 2; 4. Gen. R. s. 20, end חלקים היו כצ' they were as smooth as a nail, Yalk. ib. 34. Koh. R. to VI, 7 כצ' מתוך הושט (the departure of the soul from the body is) like getting a nail out of the gullet, v. צְפוֹרֵי I; a. fr.—Gen. R. s. 45 צִיפָּרְנָן של אבות ולא וכ' rather a nail of the fathers than the belly of the sons, i. e. the older generations were better than the latter; Yoma 9b טובה צִפּוֹרְנָן וכ'.—*Du.* צִפּוֹרְנַיִם, צִפּוֹרְנָיִם, צִפָּר', צִפָּר', צִיר'. Tosef. M. Kat. II, 2 ליטול צ' to cut the nails; M. Kat. 17b. Y. Hor. II, 46d בצִפָּרְנֵי ידיו through his finger nails; Gen. R. s. 98 דרך צִפּוֹרְנָיו Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 צפורניים the talons; Yalk. Lev. 537; Toh. I, 2; Ḥull. 121a; a. fr.—2) *a digging tool, spade, mattock.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 צ' גדולה a large spade; Y. ib. XVII, beg. 16a חצירין (corr. acc.). Y. Shek. VIII, beg. 51a אבא שאול היה קורא אותו צ' (not אותן) Abba Saul called it (the מְרִיצָה) *tsipporen*, because it resembles a nail. Ex. R. s. 37, v. חָתַר; Lev. R. s. 10 Ar. (ed. הסירוּ).—3) (v. טִיפְרָא) *onycha* (*unguis odoratus*), a spice. Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d; a. e.; v. שְׁחֵלֶת.—[Ex. R. s. 3, a. e. צירפורן, v. צִיפּוֹרִין II.]

צִיפּ', צִפּוֹרֶת f. (v. כרמים צִיפּוֹר) צ' [*the bird of the vineyards,*] a species of *locusts.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V; Ḥull. 65a, sq.; Yalk. Lev. 537 (also צִפּוֹר כ'). Sabb. IX, 7.

צְפוֹרְתָא, v. צַפְרְתָא.

צַפַּחַת f. (צפח; v. צִיפּוּחָא) *a tenacious batter dripped on a hot griddle,* a sort of *waffle.* Makhsh. V, 9 חוץ מן דבש הזיפין וחצ' except the connected flow (נְצוֹק) of thick honey or of a batter; [Maim., taking זיפין a. צ' as pr. n. pl., except the flow of honey from *Zifin* or *Tsappaḥath*, v. זִיף II, III]; Naz. 50a והצפיחית (= b. h. צַפִּיחִית); Sot. 48b והצפיחים.—[For b. h. צַפַּחַת *pitcher*, cmp. טְפִיחַ.]

צָפָה, צִפֵּי (b. h.; cmp. ציף) [*to shine*; cmp. צוץ,] *to look*, esp. *to look into distances of space* or *time; to foresee; to have a vision.* Gitt. 58a, v. צָפְנַת. Meg. 24b חרבה צפוי למרכבה וכ' Ms. M. (ed. צפו לדרוש במ'; v. Rabb. D. S. a. l. note) many looked out for the Merkabah (v. מֶרְכָּבָה), and never lived to see it; (ed. hoped to be able to preach on the Merkabah; Tosef. ib. III (IV), 28 חרבה דרשו במ'). Gen. R. s. 79 צ' ... ברוח הקדש וכ' R. S. b. Y. saw by means of the spirit of holiness (inspiration) &c.; Y. Shebi. IX, 38d; Koh. R. to X, 8; Pesik. Vayhi, p. 90a. Sot. 12b (ref. to Is. VIII, 19) והמצפצפים ... צופין ואינן צופין they see (have a vision) and know not what they see. Tosef. Pes. II (III), 12 [belonging to 13] איזהו צופֶה הרואה וכ' who is called a *tsofeh* (a pilgrim that sees Jerusalem)? He who sees it and never loses it out of sight again. Meg. 14a (expl. I Sam. I, 1) שתי רמות שצופות זו את זו two heights that look at each other; a. fr.—[Num. R. s. 19, a. e. צופים, v. צָפָה.]—V. צוֹפֶה, צוֹפִים.—Part. pass. צָפוּי *a) seen, foreseen.* Ab. III, 15 הכל צ' והרשות וכ' everything is foreseen (every deed of man is observed by God before whom there is no distance of space or time), but freedom of will is granted. Tanḥ. Sh'laḥ 5 שהיה צ' לפני וכ' it was foreseen before the Lord that they would come &c. Ib. 9 שהכל צ' וכ' (omit היה) for every event is foreseen by the Lord; a. fr.—*b) bright, perspicuous.* Tanḥ. Huck. 8 צָפוּי, v. צָהּ.

Pi. צִיפָּה 1) *to look forward to, wait, hope.* Ber. 57b המְצַפֶּה לחסידות יְצַפֶּה may hope to attain piety. Pes. 50b המצפה לשכר אשתו he who looks forward to (is dependent on) his wife's earnings. Bets. 32b המצפה לשלחן חבירו who depends on his neighbor's table. Ib. המצפה על שולחן וכ' (corr. acc.) Ruth. R. introd. (ref. to Ez. XIII, 4) מה שועל הזה מצפה בחורבות וכ' as the fox in the ruins looks out, when he sees men pass by, which way to flee &c.; Yalk.

Ez. 352 יושב ומצצה (corr. acc.). Gen. R. s. 74 אבוך מצפה לך אמך מְצַפָּה לָךְ thy (dead) father looks forward to thy coming, thy mother &c.; a. fr.—2) *to cover with shining plate, to overlay.* R. Hash. 27[a] צִיפָּחוּ זהב וכ׳ if he overlaid the Shofar at the place where the mouth is applied; Y. ib. III, 58[d]; a. fr.—Part. pass. מְצוּפֶּה, f. מְצוּפָּה &c. Ib. III, 3 ופיו מצ׳ זהב and its mouthpiece was covered with gold. Kel. XI, 4; 6. Ḥag. III, 8 מפני שהן מְצוּפִּין because they (the altars) are overlaid (with gold or copper); a. fr.

צְפֵי ch., *Pa.* צִפֵּי same, *to look out, wait.* Lam. R. to IV, 2 והוה מצפי ליה וכ׳ and he looked out for him from the top of the roof.

Ithpe. אִצְטְפִי *to look out, to face.* Targ. Y. II Num. XXI, 20, v. צוּף ch.

צְפָא, v. צִיפָּא.

צְפִידָנָא, v. צַפְדִּינָא.

צְפִיחִית, צַפְחִית, v. צַפַּחַת.

צְפִיָּה (צְפִיָּת), v. צִיפָּא.

צְפִירָא, צִפְרָא I m. (late b. h. צְפִיר; v. צְפַר I) *young he-goat.* Targ. Lev. XVI, 9, sq. Targ. Gen. XXXVII, 31. Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 26 צַפְרָא; a. fr.—Yoma 66[b] מאי שהי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. צ׳ דין דדרי חובין סגיאין (משוך צפירה וכ׳) why does this scape-goat tarry that carries so many sins?—*Pl.* צְפִירִין, צְפִירַיָּא. Targ. Lev. XVI, 7, sq.; a. fr.—*Fem.* צְפִירְתָּא. Ib. IV, 28; a. e.—Pes. 42[b] top צ׳ דלא אפתח (sub. רחמה) a she-goat that has not given birth (Ms. M. 2 ציפרתא a bird that has not laid; v. Rabb. D. S. a. l. note 5, a. Ar. s. v. צפיר); Gitt. 69[b] טחלא דצ׳ וכ׳ Rashi (ed. ציפרתא) the milt of &c.

צְפִירָא II, צְפִירָה I f. (preced.) *she-goat; goat's hair, shag.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 11 של צפירא (sandals) of goat's hair. Ib. V, 12 של צפורה (R. S. to Kel. XXVIII, 9 צפירה) (a strainer) of goat's hair. Ib. IV, 14 של צפיר ed. Zuck. (corr. acc.) mats of goat's hair; Succ. 20[b] של סְפִירָא of (loosely woven) shag (v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note 200); [Rashi, fr. ספר *to shear: horse-hair* from the mane or the tail].

צְפִירָה II f. (b. h. *circle, turn; crown*; צָפַר, v. צְפַר II) 1) *circuit.* Y. Erub. I, end, 19[d] (ref. to ויצפר, Jud. VII, 3) ולמה הן חוזרין בצ׳ and why were they to go home on a circuitous route?—2) *circle, suite of body-guards.* Mekh. B'shall., Shir., s. 3; Yalk. Ex. 244 מלך . . . ועליו צ׳ מקיפתו וכ׳ a king that enters a city, and about him is a circle of guards that surrounds him, and his mighty men &c.—3) *a round of twist, border.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 סרוד של צ׳ (ed. Zuck. צפירה) a frame with a rim (of plaited ropes &c.), if it has handles, is susceptible of uncleanness. Kel. XVI, 3 משיעשה בו צ׳ אחת as soon as he has woven around it one round (as a rim); Tosef. ib. B. Mets. V, 13 צבירה אחת חיץ מזה וכ׳ (corr. acc.) one round besides the rims of the web itself. Y. Sabb. VIII, 11[b] top באילין קשריא צפירא כדי לעשות צ׳ of hard palm-leaves (used for ropes, v. אַפְסַקְרְמָא) as many as are required to make a border; a. e.—*Pl.* צְפִירוֹת. Kel. l. c.; Tosef. l. c. צבירות (corr. acc.).

צְפִירְתָּא, v. צְפִירָה.

צְפִירָא f. (צְפִיר) *lamp.* Gen. R. s. 63, end (transl. צפה הצפירת, Is. XXI, 5) צ׳ אית אתרא . . . אית אתרא דקרי לה סדר מנרתא . . . there are places where they call a lamp *tsafitha*; Yalk. ib. 111; Yalk. Is. 288.

צָפַן (b. h.; cmp. צָפָה) 1) *to look up to, respect, regard,* v. סָפַן.—2) *to provide, store away, reserve, guard; to hide.* Deut. R. s. 7 (ref. to Prov. II, 1) אתם צופנים . . . ואני צופן וכ׳ you treasure up learning and good deeds with me in this world, and I treasure up for you good reward in the hereafter (ref. to Ps. XXXI, 20); Cant. R. to VII, 14; a. e.—Part. pass. צָפוּן; f. צְפוּנָה; *pl.* צְפוּנִין, צְפוּנִין; צְפוּנוֹת. Midr. Prov. to ch. II אם זכיתם להצפין תורתי . . . טוב הצ׳ וכ׳ if you do well, guarding my Law (making provision for the study of the Law), I will satisfy you out of the good which is reserved for the hereafter (ref. to Ps. l. c.). Lev. R. s. 2 (ref. to צפנה וכ׳, Lev. I, 11) כנגד מעשיהם . . . שהם צ׳ לפניו this is typical of the deeds of Abraham . . ., which are stored up before him (the Lord, for the benefit of their descendants); v. צְפוּנָה. Midr. Prov. l. c. (ref. to ויצפן, ib. II, 7) משעה שאדם . . . צ׳ לו while man is formed in his mother's womb, (the reward for) the Law which he will study is reserved for him. Succ. 52[a] (play on הצפינו, Joel II, 20) זה יצר הרע שצ׳ ושומר בלבו וכ׳ that means the evil inclination that constantly lies in waiting in the heart of man. Gen. R. s. 90; Yalk. ib. 148, v. רָצַע; a. fr.

Nif. נִצְפַּן *to be reserved, kept.* Tanḥ. ed. Bub. Yithro 8 ונ׳ לשלש וכ׳ and he (Moses) was reserved for three months (for the giving of the Law in the third month, Ex. XIX, 1); Yalk. Ex. 271; ib. ונצפין (corr. acc.).

Hif. הִצְפִּין 1) *to guard, provide; to remove, hide.* Midr. Prov. l. c., v. supra. Deut. R. s. 1 (play on צפנה, Deut. II, 3) הצפינו עצמיכם ממנו hide yourselves from him; a. e.—2) (denom. of צָפוֹן II) *to turn north.* B. Bath. 25[b] יַצְפִּין let him turn towards the north (in prayer).—3) (denom. of צָפוֹן I) *to brighten, cleanse with soap,* v. צָפוֹן I.—4) (in enigmatic speech) *to enlighten.* Erub. 53[b] . . . הַצְפִּינָנוּ הֵיכָן . . . צפין 'unhide' unto us where R. . . . is hidden; [Rashi refers to צָפָה, with emphatic נ].

צָפְנַת pr. n. f. *Tsaf'nath.* Gitt. 58[a] צ׳ בת פנואל שמה her name was Ts., daughter of Peniel; צ׳ שהכל צופין ביופיה she was named Ts. (the bright), because all looked at her beauty.

צִפְעוֹן m. (b. h. צִפְעֹנִי) *adder.* Num. R. s. 10; Lev. R. s. 12, v. פָּרַשׁ; Yalk. Prov. 960 (also צִפְעוֹנִי).

צָפַף (cmp. טָפַח I) *to touch closely, press; to squeeze into, weave* (v. צִיפָּא). Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 השתחיל וצפף הוא בעצמו וכ׳ ed. Bub. (ed. השתחיל עצמו) he slipped and squeezed himself into the cave.—Part. pass. צָפוּף; f. צְפוּפָה; *pl.* צְפוּפִים, צְפוּפִין. Ab. V, 5 רוחים צ׳ . . . עומדים when they stood (in the Temple), they were pressed

together, but when they prostrated themselves, they had room enough; Lev. R. s. 10; Koh. R. to I, 7. Y'lamd. to Deut. V, 6, quot. in Ar. ראו הראך עומדין המלאכים צ' וכ' see, how the angels stand before me crowded and trembling.

Nif. נִצְפַּף *to be pressed together, huddle.* Yalk. Ex. 283 (ref. to Ex. XIX, 17 ויתיצבו נִצְפְּפוּ מלמד וכ' 'they placed themselves', they huddled together, which intimates that they were afraid &c.; Mekh. Yithro, Baḥodesh, s. 3 נכפפו וכ' (corr. acc.; the entire paragraph is to be emended after Yalk.).—[*Hif.* הֵיצִיק, v. צוּק.]

צְפְצֵף I (v. preced.) *to press, break through.* Lev. R. s. 34 בשעה שנפשך מְצַפְצֶפֶת לצאת וכ' when thy soul shall press to get out of thy body (when thou art dangerously ill), I will restore it to thee.

Nithpa. נִצְטַפְצֵף (cmp. צְמֵא) *to be pressed, be in want of.* Men. 85[b] Ar. (ed. נצרכו לחן נִצְטַפְצְפוּ אנשי וכ', Ms. M. נצטרכו, v. Rabb. D. S. a. l. note) the Laodiceans were in want of oil.

צַפְצֵף ch. some; *part. pass.* מְצַפְצַף *scarce.* Y. Succ. III, end, 54[a] תרונגריא הוין מְצַפְצְפִין תמן Ethrogim were scarce there.

צִפְצֵף II 1) *(v. צוּף) *to shine, be bright.* Cant. R. to VI, 10 ראו ... שבקעה אורה ... כך גאולתן ... מְצִפְצֶפֶת they saw the first dawn (v. אַיָּלָה) whose light burst forth, when R. H. said ..., so will the redemption of Israel break forth in brightness; [in parallels, Y. Ber. I, 2[c]; Midr. Till. to Ps. XXII, a. e. our w. is omitted; perh. it ought to read: מְפוֹצֶצֶת, v. פוץ].—2) (b. h.) [of voice, cmp. צוּק, *to be shrill,*] *to scream; to chirp.* R. Hash. 16[b] sq. יורדין לגרהנם ומְצַפְצְפִין ועולין וכ' they (the half-wicked) will go down to Gehenna, but when they scream (in prayer), they will be permitted to come up again, as it is written (Zech. XIII, 9); (Yalk. Zech. 582 Ms. ומצפצפין כמו שעה אחת ועולין, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Tosef. Snh. XIII, 3 ומצטפצפין ed. Zuck. (corr. acc.). Yalk. Kings 175 מְצַפְצֵף; Gen. R. s. 65 מצפצפין, v. צְוִיחַ. Koh. R. to VII, 8 שמיעתי בת קול מְצַפְצֶפֶת וכ' I heard a divine voice shrieking and saying, return &c.; ib. XII, 7; a. e.

צַפְצֵף ch. same, *to squeak.* Y. Dem. I, 22[a] top שרון מְצַפְצְפִין they (the mice) began to squeak.

צַפְצָפָה f. (b. h.[?]; v. צָפַף, cmp. עֲרָבָה; v. צִיפָּא) a species of *willow,* (growing in waterless regions). Succ. III, 3 נקטם ... וחצ' פסולה if the head of the willow branch is broken off, if its leaves are spread, and if it is a *tsaftsafah,* it is unfit for the ceremony (v. עֲרָבָה). Ib. 34[a] ערבי נחל פרט לצ' שגדילה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) 'willows of the brook' (Lev. XXIII, 40), this excludes the *ts.* which grows in the mountains. Ib. (expl. Ez. XVII, 5) אני אמרתי כקח על מים רבים ... והן שמו עצמן כצ' בין ההרים ... Ms. M. I intended that Israel be before me like ■ shoot by the side of many waters, which is an ʿărabah (willow), but they made themselves like the *ts.* in the mountains. Ib. צ' קנה שלה לבן ושלח וכ' the *ts.* has a white stem, and its leaves are round &c.; Tosef. ib. II, 7; Y. ib. II, 53[c] bot. צַפְצֶפֶת. Sabb. 36[a] ערבה צ' צ' ערבה what formerly was called *ʿărabah,* is now called *ts.,* and vice versa; Succ. l. c. Ms. M. 2 (Ms. M. 1 צ' חילפא וכ', ed. ערבתא חלפתא וכ', corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

צָפַר (b. h., v. צָפַר II) *to circle*; v. צְפִירָה II. [Y. Ter. IX, beg., 46[c] צופרות, v. צָפַר.]

צָפַר I (cmp. צָפָה) [*to be bright*; denom. צַפְרָא; (of movement) *to be swift*; denom. צִפּוֹר, צָפִיר &c.; (of sound) *to be shrill,*] *to whistle.* Y. Ḥag. II, 77[d] bot. אין צָפַרְתְּ חד זמן וכ' when I whistle once, put your garments on &c.; ib. 78[a] top [read:] תמנין ... אית בי עבר אנא צ' תרין צפרין וכ' I can do (this); I can whistle twice and bring up eighty young men for you &c.; Y. Snh. VI, 23[c] bot. אי בי עביד נא צ' תרין זמנין וכ'.

צָפַר II (b. h. צָפָר, denom. of צִפּוֹר) *to circle* (v. צְפִירָה); *to plait one round.* Y. Sabb. VII, 10[c] top ההן דעבר קופין כד צ' וכ' he who makes baskets: when he finishes one round (on the Sabbath), he is guilty of weaving.

צְפַר III, **צַפְרָא** m. (preced.) *circle, garland.* Y. Yoma I, end, 39[b] וחוי ליה באצבעתיה צ' קבוטר and he drew a circle with his finger to intimate that the name is קבוטר (with ר, and not קבוטל).—*Pl.* צְפָרַיָּא, צְ'. Koh. R. to IX, 18 (expl. הָאֲמָנוֹת, II Kings XVIII, 16) צ' golden wreaths (on the doors).

צְפַר IV, **צַפְרָא** m. (צְפַר I) 1) *morning.* Targ. Gen. I, 5. Targ. Ps. XC, 6; a. v. fr.—[Ib. 10 וטייסין לצ', prob. to be read: כְּצַפְרָא.]—Pes. 111[b] בטולי דצ' וכ' in the morning and evening shadows of things of less than a cubit's length. B. Mets. 107[b]; B. Kam. 92[b] (prov.) שתין ... גברא דמצ' כרך sixty runners may run, but will not overtake a man that takes early morning meals. Taan. 22[a] top, a. fr. לצ' when the morning came. Pes. 12[b]; a. v. fr.—*Pl.* צַפְרָיָא, צַפְרִין. Targ. Ps. CI, 8 (ed. Wil. *sing.*). Targ. Lam. III, 23; a. e.—2) *whistling signal.*—*Pl.* as ab Y. Ḥag. II, 78[a] top, v. צפר I.—[3) *bird,* v. next art.]

צִפּוֹר *bird, pl.* צִפָּרִים, צִ', v. צִפּוֹר.

צִפּוֹר, צִפּוֹרָא, צִפּוֹר, צִפְרָא, צַפַּר צִ', ch. same, *fowl, bird.* Targ. O. Gen. VII, 14 (Y. צִיפּוֹר). Targ. O. Lev. XIV, 5 (ed. Berl. צִפִּירָא, corr. acc.; Y. צִפּוֹי). Ib. 6 (ed. Amst. צִיפָּ', צַפָּ'). Targ. Prov. VII, 23 ed. Wil. צַ' (ed. Lag. צִ'); a. fr.—Meïl. 20[b], v. סָבַר III. Zeb. 64[b] מלבר צ' the bird (whose head is to be pinched) must be turned outside (over the back of the priest's hands). Gen. R. s. 79 ציפור מבלעדי וכ' no bird is caught without the decree of heaven; Y. Shebi. IX, 38[d] צפור; Esth. R. to I, 9 ציפר; Koh. R. to X, 8 ציפור, v. רָבַב. Ib. to IV, 6 (prov.) טבא חדא צ' כפרחא וכ' better one bird tied, than a hundred flying; a. fr.—*Pl.* צִפָּרַיָּא, צִפָּרִין. Targ. Lev. XIV, 4 (ed. Berl. צִפֵּי). Targ. Ps. CIV, 17; a. fr.—Y. Shebi. l. c.; Gen. R. l. c., v. צַיָּדָא. Koh. R. l. c.; Lev. R. s. 3, beg., v. אֲגַר II; a. fr.—בֵּית צִפָּרְיָא (name of a family) *Beth-Tsipparaya.* Arakh. II, 4 (Bab. ed. 10[a] ציפריא; Rashi צִפָּרִים); Tosef. ib. I, 15 ציפרייא; Succ. 51[a].

צְפַרְדֵּעַ c. (b. h.) *frog*. Ker. 13b. Toh. V, 1; 4. Snh. 67b (ref. to Ex. VIII, 2) צ׳ אחת היתה וכ׳ originally there was only one frog &c.; Ex. R. s. 10. Ib. ... אני עושה שלירחותי I have my message carried, and be it even through a serpent, a scorpion or a frog; a. fr.—*Pl.* צְפַרְדְּעִין, צְפַרְדְּעִים. Ib. השחתת חצ׳ the ruin which the frogs effected. Pesik. Vayhi, p. 66b צ׳ קולנין (כגון) ... ואח״כ and then he sent them criers (heralds), that is the frogs; Pesik. R. s. 17; a. e.

צַפְרִירֵי m. pl. (denom. of צִפְּרָא) 1) *mornings, every morning*. Targ. Ps. LXXIII, 14.—2) *morning demons*. Ib. CXXI, 6. Targ. Cant. IV, 6. Targ. Y. Num. VI, 24.

צְפֹרֶן, v. צִפּוֹרֶן.

צְפַרְתָּא, צִיר׳ f. (v. צִיפַּר) *fowl*, esp. *a small bird*, (supposed to be) *the humming bird*. Snh. 107a אתא שטן כציר׳ ... Satan came to him disguised as a bird (Yalk. Sam. 148 כטבריא). Succ. 5b כאפי דצ׳ as large as the face of a *tsipparta*, opp. בר יוכני. Sabb. 80b דצ׳ the egg of a *ts*. Yoma 75b והוי כציפורתא the quail (*s'lav*) was no larger than a *ts*.; a. e.; v. צְפִירְתָּא.—צ׳ דדיקלא 'the bird of the palm' (= h. צִפּוֹרֵת כַּרְמִים) a species of *locusts*. Sabb. 90b Ar. ed. Koh. (missing in ed.).

צְפַת pr. n. pl. *Ts'fath* (*Safed*,) near Tiberias (v. Neub. Géogr. p. 227). Y. R. Hash. II, 58a top אילין דחמיין צ׳ וכ׳ those who see (the New-Moon fire at) Ts., must they go around (announcing the New-Moon to others)?; ר׳ ביטל צ׳ למה מסבה וכ׳ ... since Rabbi has abolished the signals (except for the lake of Tiberias), why should Ts. go around? But (the fires are raised at the lake) for announcement, that they (the inhabitants of Ts. and other places) may know it.

צִצַחַר, v. צִבְחַר.

צִקְלָג (b. h.) pr. n. pl. *Siklag*, a Judæan town in possession of the Philistines. Gitt. 7a, v. לְגִרְמָח.

צְקָלוֹן m. (b. h. צְקָלֹן) *bag*. Pirké d'R. El. ch. XXXV; Yalk. Gen. 119 חלחם בצקלונך the bread is in thy bag.—[Men. 66b (play on בְּצִקְלוֹנוֹ, II Kings IV, 42) בא ורוצק לנו נוזה חיה ... he came and poured water (on our hands), and we ate, and it was pleasing.]

צֹר, v. צוֹר.

צַר I *to be narrow*, v. צָרַר.

צַר II m. (b. h.; preced.) 1) (adj.) *narrow*. Par. XII, 2 צלוחית שפיה צר a flask with a narrow neck; a. e.—צַר עַיִן *pl.* צָרֵי עין *narrow-minded, selfish, envious*. Y. Taan. III, 66d (ref. to Job XXXVI, 19) אם סדרתה תפלה לא יהו לך צ׳ ע׳ מלמעלה if thou orderest thy prayer well, thou shalt have no envious adversaries in heaven above; a. e.; v. עַיִן.—*Fem.* צָרָה. Esth. R. to I, 5, a. e., v. עַיִן; a. fr.—*Pl.* צָרוֹת. Y. Sot. IX, 24a bot. רחבות מלמעלן וצ׳ וכ׳ wide above, and narrow below; a. fr.—2) *anguish, trouble*. Erub. 65a v. יָרָה.—3) *oppressor, adversary*. Gen. R. s. 61, end, v. צוֹר.—[Yalk. Gen. 62 שונא וצר v. צָרַר.]—*Pl.* צָרִים. Ex. R. s. 21 (ref. to Job l. c.) ערוך שועך ... צ׳ מלמעלן order thy prayer before thy Maker, that thou have no adversaries (accusers) in heaven above; Snh. 44b כל המאמין אין לו צ׳ וכ׳ ... he who strengthens himself (makes a strong effort) for prayer, has no adversaries &c. Ib. ואל יהיו לו צ׳ וכ׳ and that he may have no adversaries &c. Ex. R. s. 27 צָרֵיהֶם של ישראל Israel's allied adversaries; a. fr.

צָרָא, *pl. constr.* צָרֵי, v. צוּר III.

צְרָא, v. צָרֵי.

צָרַב (cmp. צרח) *to shrink (from heat).*—*Part. pass.* צָרִיב *compact, hardened*. Bets. 7a משום דצריבן because they (the eggs that are laid) are hard-shelled (and that is what he cares for).

צִרְבָא m. (preced.) *shrinking, reduction* (through smelting). Targ. Is. VI, 13 (some צרכא, corr. acc.; h. text בער).

צוֹרֶבֶת, צָרֶבֶת f. (preced.) *shrivelled surface, scar* (= b. h. צָרֶבֶת). Neg. VII, 1 עד שלא נעשו צ׳ ed. Dehr. (ed. צרבת) before they are cicatrized; Tosef. ib. II, 14 צוורבה. Neg. VI, 8 צרבה Ar. (ed. צרבת). Lam. R. to I, 2 [read:] ונושכות על לחייהם כצרבת חשחין and they (the tears) ate themselves into their cheeks (forming a surface) like the scars of a sore.

צָרֶבֶת, v. preced.

צָרַד (צָרַר) (cmp. preced. wds.) *to contract, shrivel, have a rough surface.*—*Part. pass.* צָרוּד (צָרוּר) *rough, harsh* (of sound). R. Hash. 27b צרוד Ar. a. Rashi to Ḥull. 36a (ed. צרור).

צַרְדָּא m. *tsarda*, name of a bird (prob. named from its voice, v. preced.). Ḥull. 62b (Ar. צָרָאדָא; Ms. H. צררא; Ms. R. 1 צִירְדָּא; Rashi Ms. צַרְדָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 300).

צָרְדָּא I c. (preced. wds.) *coarse web* (of hemp), *rough cloth*. M. Kat. 27b ... אפי׳ בצ׳ בר זוזא והאידנא (Ar. בצדרא; Ms. M. 2 בְּצִרְדָּא; v. Rabb. D. S. a. l. note 7) and nowadays people use for shrouds even rough cloth worth a Zuz; Keth. 8b bot.—*Pl.* צָרָדֵי. B. Mets. 60b צ׳ שרא למידק (Ms. M. צדרא; Ms. F. צדרי; Ms. R. צָרָדֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) permitted to beat hemp-clothes (to improve their appearance).

רוּחַ צְ׳ (צַרְדָּה) II צָרְדָּא f. *demon Ts'rada*, name of a disease, (supposed to be) *vertigo*. Ḥull. 105b דקשי לר׳ צ׳ (Ar. צדדה; Ms. R. 3 צדדא, Rashi M. צררא; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) it is bad for (it begets) vertigo. Pes. 111b אחדא ליה ר׳ צ׳ vertigo seized him (Rashi: *megrim*, prob. reading צְדָדָא).

צִרְדָּה (or צַרְדָּה) (צרד) f. *rough sound, snap* (or *whistle*, v. infra); אצבע צ׳ *the snapping finger, middle finger*. Yoma I, 7; Tosef. ib. I, 9, expl. אצבע גדולה של ימין the large finger of the right hand. Y. ib. I, end, 39b רב

חונה אמר באצבע צ' בפה Rab H. says, the Mishnah means that the finger is put into the mouth (produce a shrill sound). Bab. ib. 19[b] (phonetic play) צַרְתָּה דְּאִי מֵאִי הִיא גּוּדְל the match to this (the middle finger) [comment.: the nearest to this (the index finger)], what is it? The thumb, i. e. the sound is produced with these two fingers. Tanḥ. Bo 14 אצבע אמצעית ... עד א' צ' up to 'the snapping finger', that is the middle finger.

צַרְדּוֹיָא m. (צַרְדָּא I) *manufacturer* or *seller of common cloth* (or *clothes*).—*Pl.* צַרְדּוֹיֵי. B. Mets. 51[b] בצ' דיהבי וכ' Ms. H. a. R. 1 (ed. צַרְדָּוֵי, Var. צרר'; v. Rabb. D. S. a. l. note 4; Ar. צרד'; older eds. in Rashi צדד') it refers to manufacturers &c., who pay four percent. commission.

צַרְדַּיְיתָא, צַרְדְּיָתָא f. pl. (preced.) *rough cloth-garments* (which one does not mind selling), opp. מאני תשמישתא (good) garments for one's own use. B. Mets. 51[a] older eds., Ms. F. a. H. (Ms. R. 1 צרדיתא, later eds. צַרְדַּיְיתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 70).

צָרַח, v. צָרַח II.

צָרָה I (b. h.; צָרַר) [*nearest,*] *associate wife, rival* (cmp. רֵעַ). Yeb. I, 2 כשם שבחו פטורה כך צָרָתָהּ פטורה as a man's daughter (who was the wife of his brother that died without issue) is exempt from marrying the *yabam* (her father), so is her associate exempt. Ib. הלכה צָרַת בחו ... כשם שצָרַת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה if this his daughter's associate marries a second brother of his who has another wife besides her, and he dies (without issue): as his daughter's former associate is exempt, so is the latter's present associate exempt; a. v. fr.—Snh. 103[b]; Yoma 9[b]; Num. R. s. 7 מסכה צ', v. מַסֵּכָה I. Midr. Till. to Ps. CI ועבר בים צ' זה צלמו של מיכה 'and a rival crossed the sea' (Zech. X, 11), that means the image of Micah; Num. R. s. 16, end; Mekh. Bo, s. 14.—Yoma 19[b], v. צְרֵדָה.—*Pl.* צָרוֹת. Yeb. I, 1 חמש ... פוטרות נָרוֹתֵיהֶן צ', צרותיהן צ' fifteen women (married severally to the brother of a man with whom marriage is forbidden) cause the exemption from *yibbum* (יִבּוּם) of their associates and eventually the associates of their associates. Ib. 4 בית שמאי מתירין הצ' לאחים the school of Shammai allows the rivals of a woman forbidden on account of consanguinity to be married to one of the brothers of the deceased (without issue); a. fr.

צָרָה II f. (b. h.; צַר) 1) fem. of צַר.—2) *anguish, trouble, distress, persecution.* Ber. 9[b] דיה לצ' בשעתה time enough for the trouble when it comes ('sufficient unto the day is the evil thereof'). Ib. 63[a] (ref. to Prov. XXIV, 10) כל המרפה ... ביום צ' he who neglects the words of the Law, has no strength on the day of trouble. Pes. 117[a] על כל צ' וצ' וכ' in every trouble that may not come (euphem. for: that comes) upon them. Yeb. 63[b] (from Ben Sira) אל תצר צָרַת מחר וכ' worry not about to-morrow's trouble, for thou knowest not what the day may beget. Sot. 12[a] (play on צָרַר, I Chr. IV, 7) שנעשית צ' וכ' because she was a trouble (an object of envy) to her companions. Snh. IV, 5 שמא תאמרו מה לנו ולצ' וכ' lest you say, why should we undergo this trouble (of giving testimony)? &c. Gen. R. s. 81 וכיון שראה שצָרָתוֹ צ' and when he saw that his trouble was a real trouble (when he felt greatly embarrassed). Ib. אל תזכירני צָרָתִי do not cause me to mention my trouble. Cant. R. to III, 4 (ref. to Is. XXI, 2) כבר נתעלה (not נתעלם) צָרָתָהּ של עילם ... כבר ניצרה צרתה וכ' the anguish which Elam has to bring has already been brought up (prepared), ... the anguish through Media has already been created; a. v. fr.—*Pl.* צָרוֹת. Ber. 13[a] אחרונות וכ' צ' the later troubles make us forget the earlier; Y. Sot. IX, 24[b] top. Y. Meg. I, 70[d] צרתו של המן ... לא דיינו הצ' have we not enough with the persecutions that visit us (on account of which we hold fast-days), that you want to impose upon us (the fast in commemoration of) the persecution by Haman? Snh. 97[a]; a. v. fr.

***צָרוֹב** m. (צרב) *smelter, goldsmith.*—*Pl.* צָרוֹבִין. Kidd. 82[a] Ar. (ed. צוֹרְפִים).

צָרוֹךְ m. (עָרַךְ) *need, use, profit.* Targ. Y. Num. VII, 5, v. צְרִיבָא II. Targ. Hos. VIII, 8 (h. text חפץ). Targ. Is. LIV, 12. Targ. Job XXXV, 3. Targ. II Kings V, 7 הצ' אית בר וכ' does the Lord need me &c.?; a. fr.—[Targ. Ps. LXX, 1, v. צְרִיךְ.]

צָרוֹף m. (b. h.; צָרַף) *smelter, goldsmith.* Y. Meg. III, 74[a] bot., v. תַּמְרוּרִים.

צְרוֹף, v. צֵרוּף.

***צָרוּר** m. (צָרַר I) *enmity.* Num. R. s. 21 בזיון ומלחמות וצ' disgrace, wars and enmity (Tanḥ. Pinḥ. 3 צרות).

צְרוֹר I m. (b. h.; צָרַר I) 1) *knot.* Kel. XXVI, 4 (צְרוּרוֹת) צ' שעה if they are tied up with a temporary knot; צ' של עילם with a permanent knot; Y. Kil. VI, 30[c]. Ib. צ' של קיימא צריך חיתוך צ' וכ' a permanent knot requires cutting through (to be opened); a temporary knot does not &c.—2) *bundle, bag.* Kel. I. c. 2 צ' המרגליות a piece of leather in which jewels are bound up; צ' המעות in which money is bound up; Tosef. ib. B. Bath. IV, 3. Snh. 68[a]. Ex. R. s. 20; a. fr.

צְרוֹר II m. (b. h.; צָרַר II, v. צָרַד) *pebble, stone.* Sabb. VIII, 6 (81[a]) צ' או אבן, read as in Y. ed. צ' אבן a pebble; Tosef. ib. VIII (IX), 22; Y. ib. VIII, 11[c] top (v. Rabb. D. S. to Sabb. l. c. note 3). Gitt. 64[b], a. e. צ' וזורקו אגוז וכ' a child that is given a pebble and throws it away, a nut and takes it. Men. I, 2 קמץ ועלה בידו צ' if the priest took a handful (of the meal offering), and a pebble was in it. T'bul Yom I, 4 חצ' שבככר a pebble (or a piece of earthen ware) put as a mark on a loaf; a. fr.—*Pl.* צְרוֹרוֹת. Y. Erub. V, 22[c] top. Y. Yoma IV, beg. 41[b] ויביא שני צ' וכ' (not צרורות) let him take two pebbles, one black &c.; a. fr.—[Yalk. Lev. 587 נפלו ממנו צ', read: נִיצוֹצוֹת.]

צְרוֹר ch. same. Y. Snh. VII, end, 25[d]. Ib. צרור (corr. acc.).

צְרוּרִיוּת, Lev. R. s. 15 בצ', read: בּוֹצְרָנִיָּה (v. Lam. R. to IV, 20).

צְרוֹרְתָא* f. pl. (v. preced. art.) *rough, stone-like.* Snh. 96b, Ms. M., v. צִרְנָתָא II.

צְרַח (b. h.; cmp. צָרַד) *to scream, croak.* Tosef. Sabb. VI (VII), 6 קרא עורב וא"ל צְרַח וכ' if a raven cries, and one says to him, croak . . ., this is a superstitious practice; Yalk. Lev. 587 צדה (corr. acc.); Sabb. 67b, v. עוֹרַבְתָּא.

צְרַח I, צְרִיחַ ch. same. Lam. R. to I, 3 קם וצ' אנר לה וכ' (not וצריה) he stood up and screamed (after him), saying to him &c.

**Af.* אַצְרִיחַ *to call together*; (of the bear) *to growl.* Targ. Prov. XXVIII, 15 (Ms. מַסְרִיחַ; h. text שׁוקק).

Ithpe. אִצְּטְרַח *to be called together, be summoned.* Targ. O. a. Y. I Num. XXIV, 24.

צְרַח II (interch. with צָרַר, צָרַה) *to be narrow*; צ' ל־ *to worry; to be sorry, be afraid.* Gen. R. s. 91 צ' ליה וטרק וכ' (not צרת) he was afraid, and fled. Ib. וצ' לי מינך וכ' and I was afraid of thee, lest thou kill me. Y. Ber. I, beg. 2a דצרי לון מקמי וכ' (ed. דצדי, corr. acc.) they are afraid of wild beasts. Esth. R. to I, 22; Lev. R. s. 12 דצ' לי וכ' (not דצדי), v. נָטוֹרָא.

Ithpe. אִיצְטְרַח (אִיצְטְרִי, אִיצְטְרִי same. Gen. R. l. c. ומיצטרח לי מינה דלא שאלתיו (some ed. ומיצטרי) and I am sorry that I did not ask it; Y. Ber. VII, 11b ומיצטרי לי מינך לא שלתיה (read: מינה דלא וכ'); Yalk. Gen. 148 וצטרו לי מינך לאו וכ' (read: וצטרי, a. corr. acc.; v. Rashi to Ber. 48a).

צְרַחָא, צְרִי' m. (preced.) *anguish,* צ' דלבא (prob.) *angina pectoris; pain of the heart* (Rashi). Gitt. 69b לצ' דל' a remedy for &c. Ber. 40a לצ' דל' Ms. F. a. Ar. (ed. לחולשא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400). Cmp. צִירְתָא.

צְרֵי I, צְרָא *to split, tear.* Targ. II Esth. IV, 1.—Ab. Zar. 30a חזויה ... דצרי ואתי (Ar. צאר) saw a serpent split (cross the water, cmp. צלח) and come on.—[Men. 37b דצרורית, v. צוּר II ch.].

Pa. צָרֵי *to burst.* Ab. Zar. l. c. bot. דמצרי זיקי, v. טְרָלָא II.

Ithpa. אִצְטָרֵי, *Ithpe.* אִצְטְרֵי *to be split, burst.* Ib. 65b דלא נצטרו זיקי that the wine bags should not burst. Sabb. 154b מיצטרו זיקי the bags may burst. Yeb. 17a ... בנתא אילין דאצטרו ארחמיהון the (Canaanite) girls of that generation had their wombs cut.—[Targ. Prov. XVIII, 1; XX, 3, v. צְרֵי I.]

צְרֵי II, v. צְרַח.

צְרִי m. (b. h.; preced. art.) [*that which runs through cracks,*] *resin, balsam* (v. Gen. R. s. 91, quot. s. v. בַּלְסָם).—Ker. 6a, a. fr. הצ' an ingredient of frankincense. Sabb. 25b; Tosef. ib. II, 3 אין מדליקין בצ' you must not feed the Sabbath lamp with balsam; Y. ib. II, 4d אין מדליקין צורי.

צָרֵי, Sabb. 90b; Ab. Zar. 75a bot. Ar., v. צוּר III h. a. ch.

צְרִיָא, v. צִירְיָא.

צְרִיד (צָרִיר) m. (צָרַד) *hard and dry matter.* Hull. 36a; Pes. 20a; Men. 102b צ' של מנחות (Ms. M. everyhere צרור, v. Rabb. D. S. a. ll. notes) the dry portion of meal offerings (not permeated with oil). Eduy. I, 8 יאכל צ' (early eds. צרור, v. Rabb. D. S. a. l. note 9) it must be eaten dry (coarsely pounded without being moistened); Maas. Sh. II, 4.

צְרִיד, Targ. Y. Num. V, 26; Targ. Y. Lev. IX, 17 (some ed.), v. צְרִירָא.

צְרִידָא, Targ. II Kings IX, 30; Targ. Is. LIV, 11; Targ. Jer. IV, 30, v. צְרִידָא.

צְרִידָה, צְרֵידָא (b. h. צְרֵדָה) pr. n. pl. *Seredah,* in Peræa (v. Neub. Géogr. p. 275), home of R. Jose ben Joëzer. Ab. I, 4. Eduy. VIII, 4; Ab. Zar. 37a; Pes. 16a; a. fr.

צְרִידְתָא f. pl. (v. צְרִיד) *hard and dry.* Snh. 96b, v. צִירְנָתָא II.

צְרִיחַ *to scream,* v. צְרַח I.

צְרִיחַ pr. n. pl. (preced.) *Ts'riah (Gathering Place, Tower).* Targ. Jud. IX, 46; 49 (h. text הַצְּ).

צְרִיטְתָא f. pl. (v. צִירְיָא) *full of cracks*(?). Snh. 96b Ms. F., v. צִירְנָתָא II.

צְרִיךְ m., **צְרִיכָה** f. (צָרַךְ) *needing; needed; he (she, it) must.* Sabb. II, 7 צ' אדם לומר וכ' ... שלשה a man must order three things &c. B. Bath. 110a שירבדוק צ' אשה הנושא וכ' he who is about to marry a woman, should investigate the character of her brothers. Ber. 13a כונה צ' must be read with the intention to comply with the law. Ib. 14a, a. fr. ואין צ' לומר (abbrev. ואצ"ל, or וא"צ לומר) and needless to say, of course. Yoma 83a ... אינו חולה אומר צ' צ' if the patient says that he needs food (cannot fast), and the physician says, he does not need. Ib. אני צ' I must have food. Tosef. Ḥag. II, 11 צריכני וכ' I must offer it &c. Pes. 5a, a. fr. אינו צ' this reference to a Biblical verse is unnecessary. Y. Ḥag. II, 78a top; Snh. 46a, a. e. השיעה צ' לכך the condition of the time required such a measure; a. v. fr.—צריכה (sub. שאלה, בדיקה, &c.) *is questionable, is undecided.* Y. Ned. IV, beg. 38c לקצור צ' ולבצור (not צריכא) צ' as to harvesting and grape-cutting, it is questionable (whether he may borrow tools of one from whom he has vowed not to derive any benefit, v. הֲנָאָה).—צ' לנקבו, v. נֶקֶב, a. צָרָךְ.—*Pl.* צְרִיכִים, צְרִיכִין; צְרִיכוֹת. Sabb. 55b, a. e. אנו צ' מוֹדֶה. Ber. 13a, a. fr. מצוה צ' כונה, v. כַּוָּנָה. Keth. 21b אינן צ' להעד וכ' need not testify before court (to the identity of their signature); a. v. fr.—[צְרִיבֵי, Shek. IV, 7 Y. ed., v. צוֹרֶךְ.]

צְרִיךְ, Targ. Ps. XXXVIII, 1 some ed., v. צְרִירָא.

צְרִיךְ *to need,* v. צָרַךְ.

צְרִיכָא I f. = h. צְרִיךְ, Targ. I Chr. XXVIII, 12. Targ. O. Gen. XVI, 12. Targ. Is. LIII, 2; a. fr.—Taan. 20b כל מאן דצ' וכ' whosoever is in need, let him come and eat. Ib. כל דצ' ליתי וכ' let whoever needs (to wash his hands) enter &c.; a. fr.—צריכא *a)* (in Y.) *it is doubtful,* v. צָרִיךְ. Y. Gitt. IV, 46a, v. אפרכוריס. Y. Ned. V, end, 54b תמן צ' ליה וכ' there it was doubtful to him, and here &c., v. פְּשִׁיטָא; a. fr.—*b)* (*it is*) *necessary to state it.* Ber. 21a sq. צ' ואי דאי אשמעינן אנא לא: צ' and it was necessary (to teach both cases), for, if we had been taught only the first case,

we might have thought . . ., and if we had been taught only the second case, we might have thought . . .: hence it was necessary. Pes. 21ª צ׳ דאי ... צ׳ דאי ... למה לי למיתנא why was it necessary to say 'domestic animals' and 'beasts of chase'? It was necessary, for if . . .: hence it was necessary.—לא צריכא ד׳ (sub. אלא) *it would not have been necessary but for.* Taan. 20ᵇ לא צ׳ דנפלו וכ׳ it would not have been necessary to use the double expression 'ruinous' and 'liable to fall', were it not for the sake of intimating a case like that of walls which have fallen in consequence of their height, or which stand on the edga of a river. Yoma 83ᵇ פשיטא לא צ׳ בשבת is it not self-evident? It was necessary to state it for the eventuality of its being on the Sabbath. B. Mets. 30ᵇ לא צ׳ דחזיה וכ׳ it means a case, when he saw the animal pasturing &c.; a. v. fr.—*Pl.* צְרִיכִין, צְרִיכֵן; צְרִיכֵי. Targ. Y. Lev. XXIII, 42. Targ. II Sam. XXI, 4; a. fr.—B. Mets. 31ª עומרין דצ׳ לארעא sheaves which need the ground (whereon they lie to ripen). Ib. צ׳ דאי וכ׳ all these three passages are necessary, for if &c. Pes. 23ª וצ׳ and both clauses are necessary; a. fr.

צְרִיכָא II m. (preced.) *needy, poor man.* Targ. Y. II Deut. XXIV, 14.—*Pl.* צְרִיכֵי. Ib. XV, 11.

צְרִיכוּתָא f. (preced.) *need, want.* Targ. Prov. X, 15. Ib. XXIV, 34 (some ed. צְרִיכְתָּ).

צָרֵךְ, v. צָרַךְ.

צָרֵךְ m. (צָרַךְ; cmp. מַצְבֵּרָא) [*styptic,*] *alum* (crystal). Keth. 79ᵇ; Ab. Zar. 33ᵇ, v. מַחְפּוֹרֶת.

צְרִיף m. (צָרַף) [*narrow,*] *cone-shaped roof of reeds* &c.; *cone-shaped hut* (v. Sm. Ant.³, Engl. ed., s. v. Tugurium). Succ. I, 11 כמין צ׳ ... השושה if a man makes his Succah in the shape of a cone (the walls forming the roof); Tosef. ib. I, 10. Sabb. 56ᵇ נבנה צ׳ וכ׳ ... אותו היום on the day, when Jeroboam introduced two golden calves . . ., a hut was built (on the site of Rome), and this grew to be Greek Italy; a. e.—*Pl.* צְרִיפִין, צְרִיפִים. Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ יום ... שנו צ׳ ברומי on the day when Jeroboam . . ., Remus and Romulus came and built two huts on the site of Rome; Cant. R. to I, 6; Esth. R. to I, 9. Erub. 55ᵇ יושבי צ׳ כיושבי קברים dwellers in cots are like dwellers in graves. Ex. R. s. 20 הרס את הצ׳ he destroyed the shepherd's cots; a. e.—גַּגּוֹת צְרִיפִין pr. n. pl. *Gaggoth Ts'rifin* (*Cottage Roofs*). Men. X, 2. Ib. 64ᵇ; Y. Shek. V, 48ᵈ top פעם אחת אירע אחר דמתקרי ג׳ צ׳ או צ׳ ג׳ ... it once occurred during a drought . . ., when they did not know whence to get the ʿOmer, that a mute was there, and he put one hand on (pointed to) גגות (flat roofs) and one on צריפין (cone-shaped roofs); they brought him before Pethahiah (Mordecai), who asked, Is there a place called G. Ts. or Ts. G.?

צְרִיפָה, צְרִיפָא ch. 1) same. B. Mets. 42ª צ׳ דאורבני אבל לצ׳ דאורבני לא but he has no right to put up a cot of bulrushes (and let the rain drip on the neighbor's ground), v. נָטַף. Men. 64ᵇ חדא ידא באריגא ... אצריפה one hand on a flat roof, and one on a cone-shaped roof, v. preced; Yalk. Ezra 1067.—[Snh. 44ª, v. צָרַח.]—*Pl.* צְרִיפִין, צְרִיפֵי. Succ. 13ᵇ חנחו צ׳ דאורבני וכ׳ those cone-shaped bundles of bulrushes are fit to cover the Succah, when the top knots are untied.—2) pr. n. pl. *Ts'rifa* (or *Ts. d'Ena*), in Babylonia. B. Mets. 86ª (Ms. M. מפומבדיתא לצ׳ דעינא ומצ׳ ומשחין לצ׳ מצ׳ לעינא דעינא). Snh. 44ª (expl. אדרת שנער, Josh. VII, 21) סרבלא דצ׳ (Ms. F. ס׳ צ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) a cloak made in Ts. (v., however, צָרַח).—3) name of an idolatrous temple (and fair) in Ashkelon. Ab. Zar. 11ᵇ.

צְרִיפָה I f. (צָרַף) *smelting*; trnsf. *purification through trials, chastisement.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 יש צ׳ וכ׳ is there a greater trial than this?

צְרִיפָה II 1) *cone-shaped roof*, v. צְרִיפָא.—2) בֵּית (בְּנֵי) צ׳ pr. n. gent. *Beth* (*B'né*) *Ts'rifa.* Eduy. VIII, 7; Y. Kidd. IV, 65ᵈ bot.; Bab. ib. 71ª בית הַצָּ׳.

צְרִיפְתָּא f. = h. צָרְפִית, *alum.* Targ. Jer. II, 22 Ar. (ed. בוריתא).

צְרִיר, v. צְרִיד.—[Y. Snh. VII, end, 25ᵈ, read צְרוֹר.]

צְרִירָא m. (צָרַר) *bundle, bunch, handful.* Targ. Ps. XXXVIII, 1 צְרִיר לבונתא וכ׳ ed. Lag. (some ed. צְרִיךְ, צְרִיד, corr. acc.; absent in ed. Wil. a. oth.) a bunch of frankincense as a good memorial for Israel (h. text להזכיר); ib. LXX, 1 למדכר על צ׳ לבונתא ed. Lag. (ed. Wil. צרוך, corr. acc.). Targ. Y. Num. V, 26 צרור אדכרתא (some ed. צריד, corr. acc.); Targ. Y. Lev. IX, 17 (corr. acc.).—V. צָרַר I.

צָרַךְ [*to be narrow,*] *to need, want.* Y. Dem. II, beg. 22ᵇ לא צָרְכוּ ... ליתן וכ׳ the scholars had no need to describe them; צרכו ... למנותן found it necessary to specify them; a. fr.

Nif. נִצְרַךְ *to be in need, be forced.* B. Kam. 50ᵇ נ׳ למכור וכ׳ he was obliged to sell his field; a. fr.—Euphem. נ׳ לנקביו (or sub. לנקביו) *to have a human need*, v. נֶקֶב. Ber. 23ª. Ex. R. s. 9 בשעה שהוא נ׳ תפוש אותו surprise him when he is easing himself; a. fr.—לא נִצְרָכָה אלא it would not have been necessary (to mention it) were it not in order to indicate &c. (v. צְרִיךְ). B. Mets. 30ᵇ; a. fr.—Y. Ber. VII, 11ᵇ top לשני קטנים נצרכה it was necessary (to state the two seemingly contradictory opinions) for two kinds of minors (one sure, and one doubtful); Gen. R. s. 91.

Hithpa. הִצְטָרֵךְ same, (with ל־) *to be in need of, depend on.* Taan. 22ᵇ an individual must not impose fasts upon himself, שמא יִצְטָרֵךְ וכ׳ lest he become dependent on men (become unable to work), and they will have no pity on him. Sabb. 118ª ואל תִּצְטָרֵךְ וכ׳ ... עשה rather make thy Sabbath a week-day (as regards festive meals) than be dependent on men; Pes. 112ª. B. Bath. 110ª, v. עֲבוֹדָה; a. fr.

Pi. צֵרֵךְ *to have a need.* Yalk. Job 927 חמצרכים, v. צוֹרֵךְ.

Hif. הִצְרִיךְ *to cause to need, to declare bound, oblige.* Taan. 23ᵇ שלא הִ׳ וכ׳ ... ברוך blessed be the Lord that he put you beyond the need of Abba Hilkiah's prayer. Kidd. 25ª והצריכה ר׳ וכ׳ Rabbi decided that she must have another immersion; a. fr.

Hof. הוּצְרַךְ *to be needed; to be in need of, be forced.* Men. 79ᵇ אם הוצרכו הוצרכו וכ׳ if they shall be needed (for

the sacrifice intended), they shall be used; if not, they shall be otherwise employed; Keth. 106b; Shebu. 11a. Ib. תמידין שלא הוצרכו לצבור animals selected for daily offerings beyond the needed number. Yoma 67a מימולם לא ה׳ אדם לכך it never happened that the messenger sent with the Azazel needed to make use of the offer of food. Num. R. s. 7 לא הוצרכו שישראום וכ׳ they had not to be forced &c., v. עָשָׂה; a. fr.

צָרַךְ, ch. same. Targ. Y. II Gen. XVI, 5.—Y. B. Bath. VIII, 16b bot. צָרְכַת וזבנת וכ׳ she needed money and sold to her husband (the property which she had assigned to her brother). Y. Erub. V, beg. 22b [read:] צ׳ לך צחק לך לא צ׳ לך הפלגג עליך he who needs thee may smile (assent) to thee (flatter thee), he who needs thee not, dares to wonder at thee (in disapproval); Y. Snh. XI, 30b top צריך לך שחק וכ׳; a. e.—Mostly *pass.* צָרִיךְ *to need, be needed.* Ib. תלת עשרה ... דלא צ׳ לירה he spent thirteen years ... without needing him. Taan. 20b לא צָרִיכְנָא האידנא now we do not need it. Yeb. 105b תא לא צָרִיכַת come back, she needs not (to be examined, or: thou needest not examine her). Ber. 13b תו לא צריכת more you need not do; a. fr.

Ithpa. אִצְטָרִיךְ, *Ithpe.* אִצְטְרִיךְ *to be needed; to need.* Targ. Y. I Gen. XVI, 5. Ib. XLVII, 12; a. fr.—Taan. 23a כי מִצְטָרִיךְ it was necessary (in the Scriptural text) to write *hazzeh.* Ib. 13a למה לי א׳ וכ׳ ... וחיו that *v'hayu* (Deut. VI, 6) which is written, what is it for? It is needed because of the preceding *sh'm'a.* Bets. 7a לאשמעינן א׳ it was necessary to let us understand distinctly. Bekh. 31a אִיצְטָרִיךְ ליה שעתא the time needed him, i. e. the scholars felt in need of his teaching. Hull. 38a אי־צטריכא ליה לאבא לאזוזי וכ׳ does Abba (do you) consider the shaking of the ears (of the animal) an indispensable symptom of vitality? Keth. 22a אלא כי א׳ קרא לכדרב חונא וכ׳ but that citation is needed for the rule which R. H. ... deduced from it. Ib. 97a אִיצְטָרִיכוּ ... למזבן וכ׳ he wanted money to buy oxen; לסוף לא איצטריכו לירה finally he found that he could do without it. Ber. 47b תרי איצטריכו two more persons were wanted (to make up the legal quorum); a. v. fr.—Gen. R. s. 91 אִיצְטַרְכִית למשאליה I felt the need of asking him; Y. Ber. VII, 11b sub. אִצְטְרַךְ לי למשאליה, v. צָרִיךְ.

Af. אַצְרִיךְ as preced. *Hif.* Gitt. 63b גט ... אַצְרְכָהּ R. ... decided that she required a letter of divorce.

צָרְכָא, צָרְכָא, v. צוֹרֶךְ, צוֹרְכָא.

צָרַם *to incise, split.* Bekh. V, 3 הצורם באוזן וכ׳ if one makes a slit in the ear of a firstborn animal. Ib. ... נטל פְּגִימָה, v. וצ׳, וכ׳. Ib. (35a) הלך וצ׳ באזני וכ׳ (Talm. ed. וצוֹרֵם, *Pi.*) he went and mutilated the ears of other firstborn animals. Zeb. 25b הצורם אזן הפר if one mutilates the (priest's sacrificial) bullock; Bekh. 39b (Tosaf. החורם). Tosef. Par. III, 8 לו באזני צ׳ he slit his ear (to make him unfit for priestly service); a. e.

Pi. צִרֵּם same, v. supra.

צָרַע (b. h.; cmp. preced. a. נָגַע *Hif.*) *to strike, smash,* esp. (cmp. נָגַע a. כָּתַשׁ) *to strike with leprosy.* Yalk. Is. 271 כמו שצָרַעְתִּי את ידך as I struck thy (Moses') hand with leprosy.—Part. pass. צָרוּעַ *leper.* Num. R. s. 7, v. פָּרַע.

Hithpa. הִצְטָרֵעַ, *Nithpa.* נִצְטָרֵעַ *to become,* or *to be a leper.* Snh. 110a ראוי לִיצְטָרֵעַ he who encourages strife deserves to be stricken with leprosy. Ib. 107a ששה חדשים נ׳ דוד David was a leper for six months. Ex. R. s. 3 לא נִצְטָרְעָה הידו וכ׳ Moses' hand did not become leprous, until he had taken it out &c.; a. e.

צָרַע ch., *Ithpa.* אִצְטְרַע as preced. *Hithpa.* Targ. Y. I Num. XII, 16 (XIII, 1).

צָרְעָא *leprosy,* v. צוּרְעָא.

צִיר, צִרְעָה f. (b. h.; preced. wds.) [*plague,*] *hornet* (collect. noun). Y. Sabb. XIV, beg. 14a מותר להרוג את הצ׳ וכ׳ you may kill hornets on the Sabbath (because they are dangerous to life). Ib.; Bab. ib. 121b צ׳ שבנינוה, v. נִינְוֵה. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 וכן הצ׳ בימי וכ׳ the same was the case with the plague of hornets in Joshua's days; Yalk. Sam. 102; a. e.—[Yalk. Lev. 537 וכול אף הצ׳, read: הצִרְפָּה.]—*Pl.* צִרְעוֹת, צִרְעִין, צִרְעִים. Yalk. Sam. l. c. והיו שתי צ׳ קורעות וכ׳ two hornets split the stem &c.; Tanh. Mishp. 18 צִרְעָיוֹת; ed. Bub. 12 צרעות. Makhsh. VI, 4 דבש צ׳ hornets' honey. Sot. 36a שתי צ׳ הואי וכ׳ there were two plagues of hornets, one in Moses' days, and one in Joshua's; a. e.

צָרַעַת f. (b. h.; preced. wds.) [*plague,*] *leprosy.* Yeb. 63b (fr. Ben Sira) אשה רעה צ׳ ... מִצָּרַעְתּוֹ a bad wife is a plague to her husband; ... let him divorce her and be cured of his plague; Snh. 100b. Lev. R. s. 16, a. fr. לקה בצ׳ was smitten with leprosy. Ib. s. 17 (ref. to יסגיר, I Sam. XVII, 46) לשון צ׳, v. הַסְגָּרָה. Meg. 8b מי שצרעתו תלויה בגופו he whose (seclusion on account of) leprosy depends on the condition of his body; ... אלא בימים שאין צרעתו whose seclusion depends ... on time; ... ברפואות מי שצ׳ whose seclusion depends on his recovery; a. fr.—*Pl.* צָרָעוֹת. Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. III בנין אב לכל הצ׳ שיהיו וכ׳ (not הצרעת, v. R. S. to Neg. IV, 3) this verse (Lev. XIII, 11) establishes the rule for all leprosies that they must be no less than the size of a bean.

צָרְעָא, v. צוּרְעָא.

צָרַף (b. h.; cmp. צרב) [*to press, shrink,*] 1) *to smelt, melt;* trnsf. *to refine, purify, try.* Y. Keth. VII, end, 31d; Tosef. ib. VII, 11 צוֹרֵף נחשת, v. infra. Yoma 72b (ref. to Ps. XVIII, 31) זכה משמחתו ... צורפתו if he deserves well, she (the Torah) cheers him; if not, she smelts him (through trials); צורפתו לחיים she steels him for life; צורפתו למיתה she smelts him for death. Yalk. Ex. 391 דרשתי ... צְרַפְתִּי ובחנתי וכ׳ I studied and searched, refined and tested &c.; a. fr.—2) *to tighten, harden.* Yoma l. c., v. supra. Y. Yeb. XVI, 15d top שצָרְפָתוּ Var., v. צִפֵּד.—3) *to change,* v. infra.

Pi. צִרֵּף 1) *to smelt.* Keth. VII, 10 (among the occupations to which a wife may object) מְצָרֵף נחושת, expl. ib. 77a חשלי דודי, v. חִשְׁלָא; anoth. opin. מחתך נחושת וכ׳,

v. חתך; Tosef. ib. l. c. זה מיתיך וכ' he that casts bronze.—Trnsf. *to refine.* Gen. R. s. 44 (ref. to צרופה, Ps. XVIII, 31) לא נתנו המצות אלא לצרף וכ' the (ceremonial) laws have been given for the purpose of refining (disciplining) men through them. Ib. שצרפו הקב"ה וכ' (Abraham) whom the Lord tried in the furnace of fire. Ib. (ref. to צרף, Is. XLI, 7) זה אברהם שצרפו וכ' that means Abraham, whom the Lord tried &c.; (Yalk. Is. 313 שנצרף, *Nif.*).—2) *to tighten, harden.* Makhsh. V, 7 המולידין ... לצרפו if one takes a ship out to sea for the sake of tightening it; מוציא מסמר ... לצרפו if one takes a (glowing) nail in the rain for the sake of hardening it; Tosef. ib. II, 16 בשברזל לצורפו. Tosef. Kel. B. Kam. III, 13 צרפן אפי' וכ' (or צרפן) if he hardened (baked) them (the earthen vessels) even in a peat fire. Bets. 32a משצרפו בכבשן (Ms. M. משישרפו) from the time he baked it in the kiln. B. Mets. 84a (of iron weapons) משצרפם בכבשן when he has hardened them in the furnace, v. צחצח; a. e.—3) [*to melt together, weld,*] *to combine, join.* Maasr. II, 5 ואם צרף (Y. ed. צירף) if he combined (ate them together). Y. Pes. III, 30a top אין חבית מצרף ... שני if two pieces (of leavened matter), each half the size of an olive, are in the same room, the room does not join them (so as to be counted one olive-size); if in one vessel, חכלי מצרף the vessel joins them. Kidd. 40a, a. e. מצרפה למשנת, v. מחשבה; a. fr.—4) *to change small for large coin,* opp. פרט. Maas. Sh. IV, 2 שהיא מצרף ... כמות as the banker counts when he gives small change for large coins, not as he counts when giving large coins for small change; Tosef. ib. III, 3 חמצרף ... שמצרף ed. Zuck. (Var. מצטרף ... חמצרף) if one buys a gold Denar for coins designated for second tithes, he must count as the banker would when selling small change, not as he would, when buying large change. Shek. II, 1 מצרפין, v. הרכון. Y. B. Mets. IV, end, 9d לצורפה מצרפה ביפה ... if he wants to change the defective coin to be spent in Jerusalem, he must exchange it as if it were of full value (v. Bab. ib. 52b); a. fr.—Sifré Deut. 48 אחד מצרף דינר ואוכלו ואחד מצ' דינר ומניחו one gathers a gold Denar and spends it, and another changes his accumulation for a gold Denar and puts it away; Yalk. ib. 873, v. סנל.

Nif. נצרף 1) *to be smelted, tried.* Yalk. Is. 313, v. supra. Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 כבר נצרפנו we have already been tried.—2) *to be hardened.* Kel. IV, 4 משנצרפו בכבשן when they have been baked in the kiln; Tosef. ib. B. Kam. III, 13 משנצטרפו.

Hithpa. התצטרף 1) same, v. supra.—2) *to be joined, combined, counted in.* Naz. 35b, a. e. אין היתר מצטרף לאיסור a permitted thing is not to be joined to a forbidden thing, i. e. if one ate simultaneously, one half of the legal size each, of a permitted and of a forbidden thing, the two must not be counted together to make up the legal size. Ib. 4a מצטרפים זה עם זה they are counted together. Ib. VI, 1. Ber. 47b תשעה ועבד מצטרפין nine freemen and one slave may be combined (to make up the requisite number of ten for prayers). Ib. שנים ושבת מצט' two persons (at meal) and the Sabbath may be combined (count for three persons); שני ת"ח ... מצט' two scholars (at meal) who are engaged in discussion are counted as three. Mikv. III, 4 מצט' are combined to make up the legally required quantity of water; a. fr.—Tosef. Maas. Sh. III, 3, v. supra.

צָרִיף I, צְרָף ch. same, 1) *to smelt, refine, try.* Targ. Jer. IX, 6. Targ. Is. LIII, 10; a. fr.—Part. pass. צְרִיף; f. צְרִיפָא &c. Targ. Prov. XXX, 5.—*2) *to contract, sponge (cloth).*—Part. pass. as ab. Snh. 44a סרבלא צ' Ms. F. (v. Rabb. D. S. a. l. note 3; ed. רצריפא) a sponged cloak (Rashi: *dyed with alum,* v. צְרִיפְתָּא); v., however, צְרִיפָא 2.—3) *to combine, join.* Targ. Y. II Gen. XV, 1; Num. XXIV, 24.

Pa. צָרַף 1) *to smelt, refine.* Targ. Mal. III, 3.—Trnsf. *to torment* (v. P. Sm. s. v. 3446). Targ. Prov. XXV, 20.—2) *to join, attach.* Y. Nidd. II, end, 50b ולא חוה מְצָרֵף לון עימיה and never joined them to himself (invited them to a consultation); חד זמן צָרְפוֹן עימיה once he did invite them; בגין כן צָרְפִיתְכוֹן (not צריפיתכון) therefore I invited you; a. e.—B. Mets. 53a, v. infra.—Part. pass. מְצָרָף. Sot. 17a האי אֵשׁ the Alef and Shin in the word אֵשָׁה fire) are joined, in אִישׁ, they are not joined (separated by י; Rashi: מיצרוף *Ithpe.*).—3) (denom. of צְרִיפְתָּא) *to mix earth with alum.* Part. pass. as ab. Ab. Zar. 33b דמצרפי ובלעי they (the earthen vessels) contain alum and therefore absorb more.

Ithpa. אִצְטָרִיף, *Ithpe.* אִיצְטְרִיף 1) *to be joined, to join.* Targ. Y. I Gen. XV, 1; Num. XXIV, 24.—B. Mets. 53a ונצטרפינהו (Rashi וניצרוף; Ms. M. וניצרוף; Ms. H. ונצטרוף; Ms. F. וניצטרף) let them (the two kinds of coins) be joined (and treated as one mass; Rashi a. Mss.: let him join them); לא מצטרפי דאוריית' ... things forbidden as sacred by Biblical law and things forbidden by rabbinical law cannot be combined (Ms. H. לא מְצָרְפִינָן we dare not combine). Succ. 19a מי ... דאיצטרופי מצטרף וכ' is there anything that may be joined (to make up the legal size) which in itself is not fit? Ber. 47a מאי דעתך לאיצטרופי בהדן do you expect to be counted with us (as the third person for saying grace)? Yoma 74a חזר לאיצטרופי fit to be added (to make up the legal quantity); a. fr.—Sot. 17a, v. supra.

צֶרֶף II m. (preced.) *junction*; (adv.) *in immediate succession.* Y. Pes. III, 30a top טחן ליה צ' ground his flour for the Passover without interruption (without waiting for the millstones to cool off).

צָרְפָא m. (preced. wds.)=h. מִצְרָף, *refining pot, crucible.* Targ. Prov. XVII, 3; XXVII, 21. Ib. XXV, 4.

צָרְפִית I f. (v. צוֹרֵף) *belonging to the goldsmith's shop.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 10, v. תַּחְתִּית.

צָרְפִית II f. (v. next w.) *the woman of Zarephath* that entertained Elijah (I Kings XVII, 8 sq.). Y. Ber. V, 9b top. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84; Yalk. Kings 209; Pesik. R. s. 3. Ib. s. 4, v. פלכל. Yalk. Jon. 550 רונה ... בן צ' אלמנה היה Jonah ... was the son of the widow of Zarephath.

צָרְפַת (b. h.) pr. n. pl. *Zarephath (Sarepta),* near Sidon. Pirké d'R. El. ch. XXXIII. [In later Hebrew literature צ' is a name for *France*; with ref. to Ob. 20.]

צְרִיר, צְרִצוּר m. (cmp. צְרוֹר II) *a stone vessel* containing a strainer and having an indented (comb-like) rim; a sort of *cooler*. Kel. II, 8 המסרק של צ' if an unclean object touches the 'comb' of a cooler; Tosef. ib. B. Kam. II, 8; Tosef. Eduy. II, 1. Kel. III, 2. Mikv. III, 3 המיטה מן הצ' ומטיל וכ' if one pouring water out of a cooler throws water out in several places. Ab. Zar. 73[a] קטן ... מצ' המיטה וכ' if one pours forbidden wine from a small cooler into the wine pit. Y. Snh. X, 28[d] top וחרס שם צ' וכ' and there stood a pitcher full of Ammonite wine; Bab. ib. 106[a] צרצורר (corr. acc.); Num. R. s. 20; Tanh. Balak 18; Yalk. Num. 771 (ed. Salon. סרסור, v. Rabb. D. S. to Snh. l. c. note 1). Gen. R. s. 98 [read:] אפי' חרס צ' של מים בצדו וכ' even if a pitcher of water had stood by his side, he would have been unable to put his hand forth &c.—*Pl.* צְרִצוּרִין. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9.

צְרָצוּר m. (צָרַר II, v. צְרָר) [*chirper,*] *cricket*. Ḥull. 65[b] יהלא הצ' חזה וכ' has not the cricket four feet &c. (and yet it is not permitted, because it does not go by the name of חָגָב)?; v. גֵּזֶר I.

צְרִצוּרָא* m. (צָרַר I) *knot, loop*. Gen. R. s. 92 (ref. to ויאסר וכ', Gen. XLII, 24) כהדין צ' עביד וכ' he (Joseph, in tying Simeon) made something like a loop (making the brothers believe, that he really tied him), as it is written, 'he tied them in *their* eyes'; cmp. ib. s. 91. [Comment. ref. to preced. w. or to צְרִצוּר offer no intelligible explan.]

צְרָצְרָא f. 1)=h. צְרָצוּר, *cricket*. Lev. R. s. 33, end; Cant. R. to II, 14 צְרָצְרָה, v. עָצַר.—2) [*croaker,*] *raven* (in Arab. *accipiter*, v. Freit. Dict. s. v.). Esth. R. to I, 9; (ib. 4 בת קבריא), v. גַּלְגַּל.

צָרַר I (b. h.; v. צוּר II) 1) *to surround, wrap, tie up*. Ḥull. VIII, 2 צוֹרֵר אדם בשר וכ' one may tie up meat and cheese in one sheet. Ber. 23[b] צורר אדם תפילין וכ' a man may tie up his T'fillin with his money &c.; לֹא יָצוֹר he must not do so. Tosef. Shebi. I, 9 צורר he may bandage (a fig-tree when the bark is peeled off). Cant. R. to I, 7 אני צוֹרְרָה לך בכנפיך I (the Lord) will tie this up in thy lap (reverential expression for, *my lap*), i. e. I shall remember and visit this act upon thee; a. fr.—Part. pass. צָרוּר; f. צְרוּרָה &c. Gen. R. s. 14 (ref. to ויצר, Zech. XII, 1) מלמד שנפשו של אדם צ' בקרבו וכ' this teaches that the soul of man is tied up within him (love of life is a natural instinct), or else, when trouble comes upon him, he would detach it and cast it away. Sabb. V, 2 יוצאות צרורות may be let out (on the Sabbath) with their udders tied up. R. Hash. 22[b] מאתים זוז צרורין וכ' two hundred Zuz are tied up in my cloak; a. fr.—2) (neut. verb) [*to be narrow,*] *to cause distress*; Part. צָר; *imperf.* יֵצַר (with ל־, or sub. ל־) *to be distressed; to worry*. Gen. R. s. 76 (ref. to Gen. XXXII, 8) ויירא ... ויצר לו וכ' he was afraid, lest he slay, he was distressed, lest he be slain; Tanḥ. Vayishl. 4. Yeb. 63[b] אל תצר צרת צרה וכ', v. צָרָה II; a. e.

Hif. הֵיצַר 1) *to be distressed, worry, feel sorry*. Pesik. R. s. 3 אע"פ שה' הקדים וכ' although he (Jacob) grieved over it, yet he (Jacob) placed Ephraim before Menasseh. Ib. היה יוסף מיצר וכ' Joseph grieved over it exceedingly. R. Hash. II, 9 מיצר ... ומצאו R. A. found him grieving; ib. 25[a] מי מיצר ר"ע מיצר וכ' which of them was grieving? was it R. A. or R. Joshua? Ib. שהיא מיצר ... הלך R. A. found R. J. in distress. Cant. R. to VIII, 6 יוצאי ... מְצַרְרִין בהם travellers suffer through them (the rains; Yalk. Is. 333 מצערים); a. fr.—2) *to distress, oppress, persecute*. Lam. R. to I, 5 כל מי שבא לְהָצֵר וכ' whoever is designated to persecute Israel, is first made a chief; Gitt. 56[b] כל המיצר (המְצָרִין) להם וכ'; Snh. 104[b]. Mekh. B'shall. s. 5 כל המצרים להם וכ' all that are to distress them in the future; a. fr.—3) *to narrow, close*. Y. Taan. III, 66[d] (ref. to Job XXXVI, 19) אם סדרתה ... תְּיַצֵּר פִּיךָ when thou orderest thy prayer, do not narrow thy mouth (be timid in thy demands), but 'open thy mouth wide, and I shall fill it' (Ps. LXXXI, 11). Yalk. Job 927 וחצרתיו (not וחצרתי) and I closed him up.

Hof. הוּצַר *to become distressing, be painful*. Ruth R. to I, 7 חוצרה עליהם הדרך וכ' travelling was painful to them, because they walked barefoot.

Nif. נִצְרַר *to be tied up, gathered*. Sabb. 107[b] נ' חדם אע"פ וכ' if (in consequence of a blow) blood is gathered (and congealed), though no bleeding took place; Ḥull. 46[b]. Y. Sabb. VII, 10[c] top; a. e.—Gen. R. s. 46 משנ' דמו when man's blood is tied up (runs slowly, in advanced age); Yalk. ib. 80.

צָרַר ch. same, *to tie up, enclose*. Perf. צַר; impf. יְצַר, יְצוּר. Targ. Prov. XXX, 4. Targ. Ez. V, 3. Targ. Y. Lev. XVI, 4 יְצַר (O. ייסר; h. text יחגר); a. fr.—[Targ. Prov. XXIII, 5, v. צְדַד.]—Part. צָרֵר, צָרִיר. Targ. Job XXVI, 8; a. e.—Part. pass. צְרִיר. Targ. Ex. XII, 34 (Y. II קטיר). Targ. Y. Deut. XIV, 25. Targ. Ps. LXXVIII, 13; a. e.—Lev. R. s. 6 צור חדין קניא בידך hold this staff in thy closed hand (Ned. 25[a] נקוט). Ber. 23[a], a. e. לְמִיצַר, v. צוּר II ch.

צָרַר II *to be rough*, v. צָרַד.—Denom. צְרוֹר II.

צָרַר ch. same. *Pa. part. pass.* מְצַרְרִין; *pl.* מְצַרְרִין *wrinkled, hard*. Targ. Josh. IX, 4 (h. text מְצֻרָּרִים).

צְרָרָא, צְרָרָה I m.=h. צְרוֹר I, *bundle; money-bag, purse*. Targ. Prov. VII, 20. Targ. O. Gen. XLII, 35 (ed. Vien. צרור).—Pl. צְרָרֵי, צְרָרִין. Ib.—Bets. 15[a] דפשיטי צ' bags filled with money (if made of mixed webs). B. Bath 174[a] אימר צ' אתפסיה (not אתפסוה) I may say, the father, when he borrowed the money, gave the creditor bundles (of valuables) as security. Ib.[b] חיישינן לצ' we take into consideration the possibility of security's being deposited with the creditor. Ib. אי לאו דאתפסיה צ' מיעיקרא וכ' (not דאתפסה) unless he had secured him by a deposit, he (the guarantor) would not have assumed the guaranty. Keth. 107[a] אימא צ' אתפסה I may say, he (the husband on going away) left a deposit with her (his wife, with which to support herself). Ib.[b] לקטנה לא מיתפיס צ' no money is likely to be deposited with a minor; a. e.

צְרָרָא II m.=h. צְרוֹר II, *pebble*. Y. Peah VIII, 20[d] bot., v. בְּרָתָא.—*Pl.* צְרָרַיָּא, צְרָרִין. Y. R. Hash. II, 58[a] bot. מישדר עלוי צ' threw pebbles at it (the moon). Y. Sabb.

VII, 10[a] bot. כד מבחרא בצ' (not מיתברא בצדדיא) when she picks the pebbles out (of the wheat).

צְרַרְיָא pr. n. pl., v. צוֹצְרַיְיה.

צְרַתָּא f.=h. צָרָה I. Yoma 19[b] צְרַתָּהּ דרא, v. צְרֵרָה.

צְרָתֵי, צְרָתִי, v. next w.

צְתָרֵי, צְתָרֵי m. pl. (cmp. צוּתְרָא) *Satureia, savory* (v. Löw, Pfl. p. 325, a. Sm. Ant. s. v. Thymbra). Sabb. 128[a] (expl. סִיאָה, not פִּיאָה) צ' (Ms. M. צרתי; Ms. O. צַעֲתִירֵי); Y. Shebi. VII, 37[b] bot. צתרה. Y. Ter. X, 47[b] top מי צ' water in which savory (of T'rumah) has been steeped. Ab. Zar. 29[a] צ' (Ms. M. בתרי, corr. acc.).

צְתַת, part. מְצוֹתֵת, v. צוּת h.

צְתַת, *Pa.* צִתִּית (v. יָצַת) *to kindle.* Sabb. 119[a] מְצַתֵּת צַתּוּרֵי used to kindle the fire himself (to cook for the Sabbath).

ק

ק *kof,* the nineteenth letter of the Alphabet. It interchanges with ג a. כ, q. v.; also with ח and with ע, q. v.

ק', as a numeral, *one hundred,* v. א'.

קְ a prefix, v. next w.

קָ, קָא (abbrev. of קאם, v. קָאֵים a. קוּם) [*he, it stands,*] a particle of emphasis, mostly untranslatable. Ber. 2[a] אימת קא אכלי וכ' מכדי ... now, when do the priests eat T'rumah?; קא משמע לן ... מילתא the Mishnah (in choosing that definition of the time) wants to teach us something else indirectly; והא קמשמע לן (abbr. קמ"ל) and it is this, it wants to teach us. Ib. 4[b] והא דקא אמרי וכ' and the reason why they say &c.; a. v. fr.—V. קָמָא I, a. קָאֵי.

קָאֲוֵי, v. קְהֵי.

קָאָנָא m. (collect. noun) *cotton-seed.* Sabb. 21[a] (expl. משחא דק' (שמן קיק) (Ar. a. Ms. Alf. דקָנָא) cotton-seed oil.

קָאֲטָבַת, v. קָטָאבָה.

קָאֵי m. (abbrev. of קָאֲיִם) *standing.* Targ. Y. Gen. XXIV, 13. Targ. Prov. XXIV, 16; a. e.—Ber. 2[a] תנא הימא ק' דקתני וכ' where is the teacher of the Mishnah (I, 1) standing (what does he refer to), when he says, 'From what time does the duty of reading the Sh'm'a begin'? Ib. תנא אקרא ק' the teacher has in his mind the Biblical text (Deut. VI, 7). Taan. 2[a] תנא התם ק' דקתני וכ' the teacher refers to what has been taught there (Ber. V, 2) &c. Pes. 43[b] מסתברא ק' באוכלין ... ק' באוכלין מרבה נאכלין it stands to reason, where the text speaks of eaters ('thou must' or 'must not eat'), you extend its scope to eaters, but when the text speaks of eaters, would you extend its scope to things to be (or not to be) eaten?; a. v. fr.

קָאֵיא, קָאֲיָא קָיָא m. (קוּא) [*spitting,*] *outlet.* B. Bath. 68[b] קָאֲיָהוּ Ms. M. (ed. קָאֲיָהִי; Rashb. a. Ms. H. קָיְירָהוּ), v. נָגַח.

קָאֵם, קָאֲים, קָאֲיִם m. (part. of קוּם) *standing, rising.* Targ. O. Gen. XXIV, 13 (Y. קאי). Targ. Deut. V, 5; a. fr.—Keth. 62[b] מי ... דק' וכ' does a father stand up before his son? Erub. 79[a] דק' לה באפה he stands in front of the animal; a. fr.—V. קָאֵי a. קוּם ch.

קְאלוֹחְסִין*, a corruption, read: קָאלוֹאִיתְיסִין m. pl. (καλοήθης) *well-disposed, well-behaved,* opp. קאקגריסין. Ex. R. s. 43 [read:] מן קאקגריסין הוא או מן העבד הזה ... ק' הוא this slave whom thou offerest to me for sale, does he belong to the class of the mischievous (κακοῦργος) or to the well-behaved? א"ל מן קאקג' הוא וכ' said he to him, he belongs to the mischievous, and as such I sell him to thee.—[The emendations by Perles ZDMG XXXV, 141, Krauss, Lehnwörter, p. 273 sq. stand refuted by the context, in which the slave says או בעבד רע ... בעבד טוב hast thou bought me as a good slave, or as a bad slave?]

קָאלוֹס (καλῶς) *very well.* Sabb. 108[a] bot. א"ל ק' said he to him, Well spoken.

קְאלְמִין, v. כְּלָמוּס.

קָאֵם, v. קָאֵים.

קְאנִיסִין, v. דְּיאוֹנִיסִין. [The change is an intentional perversion, in accordance with the Talmudic interpret. of Ex. XXIII, 13, v. Snh. 63[b]; cmp. Ab. Zar. 46[a], a. e. quot. s. v. גַּבָּא. Perh. our w. alludes to *canis.*]—V. קְטִירְסִין.

קָאֲמָא, v. קָמָא I.

קָאֲקָא m. (onomatop., cmp. קָנוּקָא) *goose.*—*Pl.* קָאֲקֵי. Ber. 20[a] כי ק' חיורי דמיין ... they are in my sight like white geese (exciting no sexual desires). Gitt. 73[a] (of unjust scholars) חיורי דמשלחי וכ' ק' white geese (old men) that strip men of their cloaks; Keth. 85[a].—[Ar. reads: קָקֵי, v. קָקָא.]

קַאֲקָא *neck,* v. קוֹנָא.

קְאקְגְרִיסִין, read: קָאקֵירִיגוֹסִין, v. קאלוחסין.

קָאֲרָא, *pl.* קָאֲרֵי, v. חָרֵי I.

קָאֲרֵי, v. אֲרֵי I.

קָאֲרָר, v. קָרַר.

קָאֵת f. (b. h.; קוּא) *pelican.* Y. Sabb. II, beg. 4[c]; Hull.

63a, a. e., v. קִיק. M. Kat. 25b, v. כָּפַל.—*Pl.* קָאוֹת. Tosef. Ter. X, 2 (Var. קיאות).

קָאתָא, v. קָתָא.

קַב, v. קַבָּה.

קַב m. (b. h.; קבב *to hollow out, arch*; cmp. כבב, גבב) 1) *Kab*, a measure of capacity, one sixth of a S'ah. Sabb. 11b חדיוט שחקק קב וכ' if an unskilled man caves out a Kab in a log (on the Sabbath); [Ar. refers to קַב 2, v. infra]. Tosef. B. Bath. V, 10 בכל מקום . . . קב וכ' everywhere (in all shops) they must make (keep) measures . . . of a Kab, half a Kab &c.; B. Bath. 89b. Sot. 8b a. e. קב וחצי וכ' minor measures of sin, v. סְאָה. Y. Hall. II, 58c bot. קב טיברני dough of a Tiberian Kab of flour. B. Mets. 80b קב לכחד one Kab (in addition to the load agreed upon) for a carrier is an unlawful overload; a. fr.—Sot. III, 4, a. e. בקב ותפלות, v. תִּפְלוּת. Snh. 29b (in Chald. dict.) . . . ההוא קב רשו there was a man whom they nicknamed 'a Kabful of notes of indebtedness'.—קב ונקי, v. נָקִי I.—*Du.* קַבַּיִם; *pl.* קַבִּין, קַבִּים. B. Mets. 21a בשמונה וכ' ק' if one finds two Kabs of fruits scattered within a radius of eight cubits.—Ḥall. II, 3 ישנה ק' let him make his doughs Kab-wise (so as to be exempt from the priest's share). Ib. 4. Kidd. 49b עשרה ק' וכ' ten measures of &c. Ber. 22a תשעה ק' nine Kabs of water poured over a person in place of immersion; a. fr.—Denom. קִבֵּר, *pl.* קִבְּרִים *pieces of dough containing a Kab of flour each.* Ḥall. II, 3 אבל ק' אין להם חלק בשם (Y. ed. חלה) doughs made of a Kab each have no share in the name of *ḥallah*.—2) *a piece of wood hollowed out for the stump of a leg, a sort of artificial foot* (cmp. אֲגַקְטִין). Yeb. 102b בקב הקיטע (חלצה) if a woman performed the ceremony of Ḥălitsah (חֲלִיצָה) by taking off the *Yabam's* artificial foot. Sabb. VI, 8; a. e.—*Pl.* as ab. Ḥag. 4a בעלי ק' stump-legged persons; a. e.—3) *cavity, the lower part of a trumpet* or *horn*. Kel. XI, 7 חקב שלה Mish. ed. a. Ar. (Talm. ed. חקו, ed. Dehr. החקב).

קַבָּא ch. same, *Kab*. Targ. II Kings VI, 25.—[Targ. Jer. VIII, 20 שלים קַבָּא, read with ed. Lag. קַצָּא.]—Snh. 29a אנו בק' דקורא וכ' am I stuck to you by (a gift of) a Kab of wax?, i. e. am I not free to form my own opinion? Yeb. 17a, v. גַּנְדַּר I. Kidd. 79b, v. כּוּל ch. Pes. 113a מארעא ק' ולא כורא מיגרא better a Kab from the ground, than a Kor from the roof, i. e. better a small profit at home, than a large one from abroad (for which you look out anxiously from your roof-top). Snh. 27a bot. דחושלא ק' a Kab of peeled barley; a. fr.—*Pl.* קַבַּיָּא. Y. Hall. II, 58d top באתריתהון רובעיא אזדרעון ק' (read אתערעון, v. עֲרַע I) the Kabs (measures) in their place were enlarged by one fourth.—Esth. R. to I, 1 the world is shaped כאפי קַבָּאי (prob. to be read: קבריא) like the outside of round measures.

קַבָּא, Tosef. Kel. B. Mets. X, 6 קבאן ed. Zuck., read: קַבָּנָן, v. קַבָּנָא II.

קַבָּה* f. (denom. of נָקַב) *curse*. Snh. 92a top (ref. to ויקבחו, Prov. XI, 26) אין ק' אלא קללה (Ms. F. קֹב; Ag. Hatt. קוֹב, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) *kabbah* (the noun from the same root as יקבהו) means curse (with ref. to Num. XXIII, 8); (Yalk. Prov. 947 ויקבוהו); Sot. 41b קוֹב.

קַבָּה* (denom. of קַב 2) *to put the leg in a kab, to put on a wooden leg* (pretending to be lame). Keth. 68a חמקבּה את רגליו ואת שוקו Ar. ed. Koh. (read: רגלו . . . והמקפח את שוקו; ed. only המקפח את שוקו), v. קָפַח.

קִבָּה, קֵבָּה f. (b. h.; קבב) *maw*. Ḥull. XI, 1. Ib. 134b (ref. to Deut. XVIII, 3) לחבירא חלב שע"ג חק' וכ' this (הַ) serves to include the fat surrounding and inside the maw; a. e.—Esp. *rennet*, used to curdle milk. Ab. Zar. II, 5 קיבה של נ', v. נָבַד. Ib. קיבת עולה rennet of a burnt-offering. Y. Bets. I, 60a קיבת הגוי rennet supplied by a gentile. Ib. bot. מיקום אחר באת ק' the rennet in the maw comes from outside (is not considered a part of the animal itself); a. fr.—*Pl.* קִבּוֹת, קֵבּוֹת. Ib. התירו קיבּוֹתיהם they allowed to use the rennets of these sheep; Y. Ab. Zar. II, 41c bot.

קַבְוָתָא f. pl. (=קַבְבָתָא; קבב; cmp. כַּבְוָא), only in ק' דדשא *frames of the door*. M. Kat. 11a כמאן . . . ק' דדשי Ms. M. (not דרישי; ed. קבריותא דדשא; Ms. Rashi כוותא, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. קוותא a. כוותא) whose opinion do we follow now that we are permitted (during the festive week) to raise the framework above the door (to drive the pegs home which fasten the upper beam to the wall)?

קְבוּט m. (קבט; cmp. קבץ, v. חבט a. denomin., esp. חוּבְטָא) *a vessel containing pressed or pickled substances, pressing pot*.—*Pl.* קְבוּטִין. Y. Ter. X, 47a bot. ק' של נורדיס pots of pickle (v. נוּרְדִּין).—V. קְבוּבְטָאוֹת; קוּבְטָאוֹת.

קְבוּבַל pr. n. m. *K'buṭal*. Yoma I, 6 (18b). Y. ib. I, end, 39b כיצד נ"ת קבובר ק' how shall we read it? K'buṭar or K'buṭal?, v. צְפַר III; Bab. ib. 19b (to one that read קפוטל) מחוי . . . בידיה קב' Rab showed him with his hand K'buṭal (drawing a Beth in the air; differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. notes 3, 4). Ber. 63a.

קְבוּבַר, v. preced.

קְבוּבָל, קְבוּלָא, v. sub קִיב.

קְבוּלִין, v. קְבִילִין.

קְבוּלֶת, v. קִיבּוֹלֶת.

קְפוּ', קְבוּסַי, קְבוּסַאי pr. n. m. *K'busay, K'fusay*, father of R. Joshua (v. Fr. Darkhé, p. 187). Tosef. Mikv. VI, 3 (Var. קוּפְסַאי). Tosef. Makhsh. III, 15; Tosef. Dem. I, 14 קופס' (Var. קבוס', קבוס'); Y. ib. III, 23c bot. קבסרי. Tosef. Bekh. III, 19 קפי'; Bab. ib. 35b קפר'. Ib. 39a קְפוּצַאי; Tosef. ib. IV, 5 קפוס'. Sabb. 147a קְפוּסַאי (Ms. M. נפוצר, read כ for נ). Ab. Zar. 32a קפו'; Tosef. ib. IV (V), 10 קופ'. Y. Pes. VI, 33a bot. קבסרו (corr. acc.).

קְבוּרָא, קְבוּץ, v. sub קִיב.

קְבוּרְתָּא, v. קְבוּרְתָּא.

קַבּוֹרַאי m. pl. (קְבַר) *grave-diggers*. Snh. 26b.

קְבוּרָה f. (b. h.; קָבַר) *burial.* M. Kat. 28[a] (ref. to Num. XX, 1) סמוך למיתה ק' immediately after death, burial is mentioned (without mentioning the exhibition of the body in an open place prior to burial). Snh. 46[b] (ref. to Deut. XXI, 23) מכאן רמז לק' וכ' here is a hint in the Torah that burying the dead is a religious duty. Ib. משום ק' בזרונא, v. בְּזָרוֹנָא. Y. Taan. IV, 69[a] top לק' ... משנירתנו when those slain at Bethar were permitted to be buried; Ber. 48[b]. Gen. R. s. 62 לקְבוּרָתָהּ ... מקְבוּרָתָהּ וכ' thirty-eight years intervened between Sarah's funeral and that of Abraham; a. fr.—Targ. Y. II Deut. XXXIII, 21 בית ק' *cemetery.*

קִבּוֹרֶת, v. קִבּוֹרֶת.

קְבוּרָא, קְבוּרְתָּא f. = h. קְבוּרָה, a. קָבַר, *burial; grave.* Targ. Gen. XXIII, 4; 20. Targ. Ps. XXX, 10; a. fr.— *Pl.* קְבוּרָן, קְבוּרָתָא. Targ. Job XXI, 32. Targ. Ez. XXXII, 23; a. fr.

קְבוּת m. = קְבוּט.—*Pl.* קְבוּתִים. Kel. X, 5 ק' של וכ' pots of pickle which are lined with pitch up to the rim (so that the lid does not touch the body of the vessel itself); [Ar. reads: קְבוּתִים]; Tosef. ib. B. Kam. VII, 7 פְּפוּתִין (some ed. פְּפַר).

קַבְיָא m. (cmp. קַב, a. גְּבִינָא) *a round metal pot.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 11 כיסוי ק' ומיחם the lid of a *ḳabia* or of a caldron.

קַבְיָא, קַבְיָה pr. n. pl., v. קוֹבְיָא.

קביותא, v. קְבִיוְתָא.

קַבְיָא, v. קַבְיָא.

קַבְיִים, v. קַב.

קָבִיל, v. קָבַל III, IV, a. קְבָלָא.

קבילן, קבילין, corrupt. of קוֹבְלָיִן, v. קוֹבְלִיאָס.

קְבִילְתָּא, v. קְבִילְתָּא.

קְבִיעָא, קְבִיעַ m. = h. קֶבַע, *appointment*; ק' דירחא *the proclamation* of the New Moon Day. Sabb. 86[b] (Ms. M. קִדְבּוּגָא), v. יַרְחָא.—Pes. 51[b] bot. כגון אנא דבקיענא בק' דר' Ms. M. (read: דבקיינא; ed. דידעינן) for instance, I who know when the New Moon Day was appointed (v. Rabb. D. S. a. l. note).—Esp. ק' דירחא *the fixed regulation of the lunar calendar.* Bets. 4[b], v. יַרְחָא.—V. קְבָעָא.

קְבִיעוּתָא f. (preced.) 1) *appointment.* Targ. I Chr. IV, 23, v. preced.—2) *definitiveness, certainty.* Ker. 18[a] דלא בעי ק' לאיסורא who does not make certainty (of the presence of one forbidden piece among permitted ones) a requirement for a sacrifice (אשם תלוי), v. קֶבַע II. Yoma 50[b] אחוי הכהנים בק' וכ' have his (the high priest's) fellow-priests a definite share in the atonement through the high priest's bullock (i. e. are they to be considered partners in the sacrifice from the time of its dedication), or do they receive their forgiveness merely by implication?, v. קוּפְיָא.—V. קְבָעָא.

קְבִיצָה f. (קָבַץ) *gathering.* Snh. 112[a] ק' ... מיחסר וכ' requiring to be gathered in one place and to be burnt.

קָבַל I (b. h.; cmp. חבל a. חבר) [*to seize; to join, meet, correspond.*]

Pi. קִבֵּל *to receive, accept; to take an obligation upon one's self; to contract, agree.* Zeb. II, 1 כל הזבחים שק' דמן זר וכ' all sacrifices whose blood was received (in a vessel) by a non-priest &c. Ib. 4 ק' והלך וזרק וכ' if he received the blood, or carried or sprinkled it with the thought of disposal at an unlawful time. Ib. 3; a. fr.—Ab. I, 1 משה ק' וכ' Moses received the (traditional) law from Sinai, and handed it over to &c. Ib. 4 קִבְּלוּ מהם (Var. מִמֶּנּוּ) received the traditions from them. Ib. 3 לקַבֵּל וכ', v. עָבַד. Erub. 72[b] מְקַבְּלֵי פרס; ib. 73[a] קִיבְּלוּהָ, v. פָּרַס. Ab. I, 15 הוי מְקַבֵּל את כל וכ' receive every man &c., v. סָבַר. Keth. 58[a] (a mnemonical formula) ק' מסר והלך if he (the betrothed) accepted (was satisfied to marry her in spite of blemishes discovered), or if the father handed his daughter over to the groom's delegates, or if the father (or his delegates) went along with the groom's delegates; Kidd. 11[a]. Keth. 56[b], a. fr. ק' עליו אחריות if he assumed the guaranty. Dem. II, 2, sq. המקבל עליו וכ' he that obligates himself &c., v. נָאֶמָן. Ex. R. s. 3 והם לא קבלו על וכ' and did they not receive (punishment) for what they did? Ib. אינו מקבל מוסר does not accept correction. Men. 96[b], a. fr. מקבל טומאה susceptible of levitical uncleanness; a. v. fr.—Esp. *to take on lease, to rent a field* either on shares (v. אָרַס) or at a fixed rent (v. חָכַר). B. Mets. IX, 1. Ib. 9 קִבְּלָהּ הימנו לשבע וכ' if he rented it of him for seven years. Ib. 10 קבלה הימנו שבע בשבע וכ' ... if he rented it for 'seven years at a rent of seven hundred Zuz', the Sabbatical year is not included; a. fr.—Pass. ק', v. קִיבּוֹלֶת.—*Hif.* הקְבִּיל, v. קִיבּוֹלֶת.—*Part. pass.* מְקוּבָּל *a) accepted, acceptable, well-liked, beloved.* Ber. V, 5, v. עָרַם. Ib. 17[a] ויהא מק' על הבריות and that he may be well-liked of men.—*b) holding a tradition.* Peah II, 6 מק' אני מר' ... שקבל וכ' I hold a tradition from R. M. who received it of &c.; Naz. 56[b] כך מְקוּבָּלַנִי וכ'; a. e.

Hif. הִקְבִּיל (with פנים or sub. פנים; interch. with *Pi.*) *to ask for a favorable reception, to visit, pay one's respects to.* Y. Erub. V, beg. 22[b] ארלוא דיו אלא שהיה מקבל פני רבו (not דיו) ארלו לא = שכל המַקְבִּיל פני רבו כאילו מקבל וכ' had he done nothing (during the thirteen years of his waiting on his master) but greet his teacher, it were sufficient; for he that pays his respects to his teacher is considered as one waiting on the Divine Presence; Y. Snh. XI, 30[b] top. Ḥag. 5[b] אתם תזכו להַקְבִּילָהֶם ... you have greeted a countenance that is seen but cannot see (a blind man), may you be permitted to greet the Countenance that sees and cannot be seen. Snh. 42[a] ארלמלא ... להַקְבִּיל פני וכ' if Israelites were permitted to greet their Father in heaven only once a month &c.; כאילו מקבל וכ' ... כל המברך saying the blessing over the new moon in its due time, is, as it were, greeting the Divine Presence; Yalk. Ex. 189 מקבל. Y. Ḥag. I, beg. 75[d] והקְבִּילוּ ר' ור' בבקיינין and waited upon (visited) R. J. in B'ḳiin; Y. Sot. III, 18[d] bot.; Tosef. ib. VII, 9,

והקבילו פני וכ׳; Ḥag. 3ª חלכו להקביל פני וכ׳; a. fr.—Sabb. 152ª, v. infra.

Hof. חוּקְבַּל (with פנים, or לי) *to be placed opposite, be admitted to the presence of,* (a polite expression for:) *to be visited.* Sabb. 152ª מיפני מה לא הוּקְבְּלוּ פניך ... שחוּקְבְּלוּ early eds. (Ms. M. לא הוקבלו, incorr.; later eds. שחקבילוּ ... הִקְבִּילוּנִי *Hif.*; v. Rabb. D. S. a. l. note) why were we not permitted to see you on the festive day, as my ancestors used to receive thy ancestors?

Hithpa. הִתְקַבֵּל, *Nithpa.* נִתְקַבֵּל 1) *to be received, accepted.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. IV, Par. 4 הדם הדם שנ׳ בכלי 'they shall sprinkle *the* blood' (Lev. I, 5), the blood which has been received in a vessel. Zeb. 34ᵇ, sq.; a. e.—Pesik. R. s. 44 ספק מִתְקַבֵּל ספק אינו מתקבל it is doubtful, will he or will he not be favorably received. Ab. d'R. N. ch. IV תפלתו מִתְקַבֶּלֶת ברצון his prayer was accepted with favor; a. fr.—2) *to make one's self the recipient of, to receive, accept.* Keth. V, 1 הִתְקַבַּלְתִּי ממך וכ׳ I have received at thy hands (on account) one hundred &c. Gitt. VI, 1 הִתְקַבֵּל גט זה וכ׳ make thyself the receiver of this letter of divorce in behalf of my wife. Ib. תתקבל לי גטי accept my letter of divorce in my behalf; a. fr.

קְבַל ch. same, 1) (with אפי) *to visit.* Targ. Ps. XLI, 7. Ib. XLV, 10.—2) ק׳ לְמֵימְרָא *to listen, obey,* v. infra.

Pa. קַבֵּיל, קַבֵּל *to receive, take, accept.* Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. II Sam. XIV, 14 (h. text נשא נפש וירצא!). Targ. Ps. XXIV, 5. Targ. Is. XII, 3. Targ. Lev. XX, 17; a. fr.—Targ. Ps. LXII, 11 ed. Lag. (ed. חבלו = תחבלו *seize*), v. חֲבַל.—Esp. ק׳ לְמֵימְרָא *to accept, consent, listen to, obey.* Targ. Gen. III, 17 (Y. ed. Vien. קַבֶּלֶת *Pe.*). Ib. XVI, 2. Targ. Deut. XXVI, 17; a. fr.—B. Mets. 117ª קַבִּילִי עלאי I took upon myself (consented to, was prepared for), v. עֲלָה. Y. Ḥag. II, 77ᵈ מרתא דביתא דקַבְּלָתָן the mistress of the house who received us (whose guests we were). Sabb. 17ª גזור וקַבְּלוּ מיניידהו they decreed the prohibition, and the people accepted it of them. Bekh. 38ª בר קַבּוּלֵי טומאה susceptible of levitical uncleanness; a. fr.

Ithpa. אִתְקַבֵּל 1) *to be received, accepted.* Targ. Num. XV, 7; 10; 13. Targ. II Chr. XXX, 27; a fr.—2) (v. preced. *Hithpa.*) *to be made the recipient of, to have assigned to.* Targ. O. Deut. XXXIII, 21 ויתקבל בקדמיתא דלהי ed. Berl. (oth. ed. ואתק׳) to him (to God) shall be (has been) assigned a share in the foremost part of it (of the land; h. text וירא ראשית לו).

קָבַל II (cmp. חבל) *to feel oppressed; to cry*; (cmp. צָוַח) *to complain, bring charges.* Yad. IV, 6 קוֹבְלִין אנו עליכם we cry out against you (we say, 'woe unto you'). Ib. 8 קוֹבֵל אני עליכם I accuse you. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 29, v. קָרַב) ויקרבו [לו] אמר לו׳ הקב״ה היום קובל (not כי) עליך לומר בי היא יקום the day brings suit against thee (summons thee before court) saying, with me (on this day) he shall stand (before the throne of justice); Tanḥ. Vayḥi 2; Yalk. Kings 168. Deut. R. s. 9 (ref. to Deut. XXXI, 14 הן קרבו) היום קבל לפני (some ed. קובל) the day cried out before the Lord saying, O Lord, I will not set, and Moses shall live; Yalk. ib. 941 כך ... כאדם שאומר פלוני קובל (not קיבל) היום קובל וכ׳ as one says, that man is bringing charges against thee ..., so (the Lord said,) the day is summoning thee, but the sun said, I will not move &c. Y. Peah I, 15ᶜ אמו של ... וקָבְלָה עלינו לרבותינו וכ׳ R. Yishmael's mother ... came and complained of him before our teachers, saying &c.; Y. Kidd. I, 61ᵇ; a. e.

Hif. הִקְבִּיל same. Ab. d'R. N. ch. XVI הִקְבִּילָה וכ׳ she complained to her mistress.

קְבַל ch. same, *to cry out, complain, lament.* Targ. Esth. IV, 1 (h. text זעק). Targ. Ps. LXXVII, 2 (ed. Lag. a. oth. קַבִּילִית *Pa.*; h. text צעק). Targ. O. Ex. XXII, 22 (Y. צוח); a. fr.—Snh. 31ᵇ שוקבן ... ק׳ קדמנא U. the Babylonian brought suit before us. Kidd. 59ª אזיל ... קַבְּלֵיה R. G. came and complained against him to R. Z.; לר׳ זירא אזל ר׳ ז׳ וקבליה וכ׳ R. Z. went and laid the suit before &c. Y. Kidd. I, 61ᶜ top; Y. Peah I, 15ᵈ ק׳ לי על בריה וכ׳ he brought complaint before me against his son (asking) that he should support him; Pesik. R. s. 23-24; a. e.

Pa. קַבֵּיל same. Targ. Job XXXV, 9 (Bxt. מַקְבִּילִין *Af.*; h. text יזעיקו); v. supra.

קְבַל III, קְבִיל (cmp. preced.) [*to be thick,*] *to be misty, dark.* Targ. Mic. III, 6. Targ. Is. XIII, 10; a. e.—Part. קָבִיל, קָבֵל, קְבִילָא. Targ. Ps. CXXXIX, 11 (not חֲשַׁךְ, חָק; h. text אור!). Targ. Y. Lev. XIV, 57 יומא ק׳ a cloudy day, opp. נהירא; a. e.—V. next art.

Af. אַקְבִּיל *to darken.* Targ. Am. V, 8. Ib. VIII, 9.

קַבָּל m. h., v. קַבְּלָן.

קַבָּל m., קַבְּלָא f. (preced. art.) *foggy, dark*; trnsf. *obscure.* Targ. Y. I Gen. XV, 12 בבל קַבְּלָא Babylonia the foggy (v. חֲשׁוֹכָא II).—Snh. 14ª; 92ª לעולם חור ק׳ וקירים remain always obscure (without office) and live.

קְבַל IV, קְבִיל, קְבָלָא, קְבָל׳, קְבָ׳, קִיבָ׳, I קִבְ׳ m. (preced.) 1) *darkness, fog.* Targ. O. Gen. XV, 12. Ib. 17 (ed. Amst. קַבְּלָה). Targ. O. Ex. X, 21 חֲבַל לילייא ed. Berl. (oth. ed. קַבְּיל, קַבֵּל). Ib. 22 חשוך ק׳; Y. חשוך דקביל. Targ. O. Deut. XXVIII, 29 קַבְ׳ (ed. Amst. קְבָ׳); Y. קִרְבָ׳. Targ. Job III, 3 (some ed. קְבָ׳); a. fr.—*Pl.* קִבְלַיָּא, קִבְ׳. Targ. Ps. LXXIII, 18 (h. text חלקות).—2) *vapor, vanity.* Targ. Job VI, 26 ולקִבְ׳ (ed. Lag. ולקִרְבָ׳; h. text ולרוח).—V. קַבְּלָא.

קוּבְלָא, קְבָ׳, II קִבְלָא m. (v. קָבַל I) *junction, meeting*; (prep.) constr. קַבֵּל, קַבֵּיל, קְבַל (corresp. to h. ביד, לעמת, נכח, נגד) *towards, corresponding to, alongside of, opposite*; also *pl.* קִבְלֵי־. Targ. O. Gen. XXVIII, 17 (ed. Vien. קָ׳); Y. מכוון כל ק׳ corresponding to. Targ. Y. II Gen. XXV, 18 כל ק׳ (h. text על פני). Targ. O. Lev. V, 8 מְקָ׳ ed. Berl. (oth. eds. מַקְבֵּיל); Y. לקבל. Targ. Ruth IV, 4. Targ. Koh. V, 15. Targ. Ps. X, 5 מן קִבְלֵיה ed. Wil. (Ms. קוּבְלֵיה). Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 לְקָבְלֵיכוֹן against you; a. v. fr.—Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ אירקצד לקוּבְלֵיה he was angry with him. Ib. top לִקְרִבְלֵיה ... ולא על יאות R. H. was not right in speaking harshly against him; Y. Dem. III, 23ᶜ bot. לקבל ... ולא יאל (corr. acc.); a. e.

קְבַל׳, קְבַלָּא III (preced.) [*a means against,*] *charm* (to ward off danger). Ber. 62ª אנא ק׳ גמירי Ms. M. (Ar.

ed. Koh. קר'; ed. קבלה) I have learned a charm (by which to ward off demons); ib. ק' דבית וכ' a charm against the demons of the privy is silence; ק' דיסורי וכ' a charm for sufferings is silence and prayer; [ed. emended after Rashi: קַבָּלָה *a traditional rule of conduct*].

קְבָלָא, קִ' IV m. (v. קָבַל II) *woe, pain.*—*Pl.* קִ', Koh. R. to II, 20 בר קִבְלַיי O, thou son (cause) of my woes!; Lev. R. s. 25 קבלוי (corr. acc.).

קַבָּלָא f., constr. קַבָּלַת (v. קָבַל IV) *vapor, vanity.* Targ. Koh. V, 15 לק' רוחיה for the vanity of his spirit (h. text לרוח).

קַבָּלָה, v. קָבַל IV.

קַבָּלַת I f. (קָבַל I) 1) *receiving, acceptance.* Pesik. R. s. 44 קַבָּלַת שבים the reception (in grace) of the repentant. Zeb. 13ª וק' מי פסלה does the receiving (of the sacrificial blood by a non-priest) make the sacrifice unfit? Ib. קבלת הדם receiving the blood in a vessel. Ib. I, 4 שלא בק' without the act of receiving the blood; a. fr.—Gitt. 62ᵇ שליח לק' one deputed by the woman to receive the letter of divorce in her behalf, v. חוֹלָבָה. Ib. אק' referring to the reception of the letter of divorce in her behalf; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 10 ק' בית receptacle, v. קִרְבּוּל. — 2) *tradition, traditional law; post-Mosaic Scriptures*, opp. to תורה or תורת משה. R. Hash. 7ª דבר זה מתורת ... מדברי ק' למדנו this (that the months are counted from Nisan) we learned not from the Law of Moses, but from the words of tradition (historical accounts, ref. to Zech. I, 7; Esth. II, 16 &c.). Ib. 19ª גדליה ... דברי ק' הוא ודברי ק' וכ' the account of Gedaliah, son of A., is traditional (historical, Jer. XLI), and the words of tradition (post-Mosaic records) are as authoritative as the words of the Torah. Ḥag. 10ᵇ דברי תורה מדברי ק' וכ' we must derive no interpretation of Mosaic laws from analogies of expression in post-Mosaic books (e. g. Am. V, 25 as illustrating the sense of Ex. V, 1); B. Kam. 2ᵇ; Nidd. 23ª. Y. Ḥall. I, 57ᵇ top ולמידרן מן חק' can we derive a legal rule from a post-Mosaic book (Is. XXVIII, 25)?—Gen. R. s. 7 ומן חק' אתה מלקני wilt thou condemn me to lashes on an inference from a post-Mosaic book?; Tanḥ. Ḥuck. 6; a. fr.—[Ber. 62ª, v. קְבָלָא II.]—[In later Hebrew ק' *Kabbalah, mystic lore.*]

קַבָּלַת* II (or קְבָלָה) f. (קָבַל II) *outcry, rebuke.* Taan. II, 1 (15ª) ובק' הוא אומר וכ' and in his rebuke, he (the prophet) says, 'Rend your heart &c.' (Joel II, 13); v. Rashi a. l.

קַבָּלוּת, v. קַבָּלָנוּת, a. קִרְבּוֹלֶת.

קַבְּלוּתָא f. = h. קַבָּלָה I, *reception, taking.* Targ. II Chr. XIX, 7.

קַבָּלָן* f. pl. (קָבַל I) *guards receiving signals from one another, signal stations.* Y. Yoma VI, end, 44ª (expl. דידכרות, v. הִידְכִּי).

קַבָּלָן m. (קָבַל I) 1) *receiver of stolen goods.*—*Pl.* קַבָּלָנִים, קַבָּלָנִין. Lev. R. s. 6, v. גַּיְיד; Yalk. ib. 471; ib. שאין הכל אלא מן הק' it is all the fault of the receivers. — 2) *one who assumes another man's obligation unconditionally*, differ. fr. עָרֵב; *surety.* B. Bath. 173ᵇ bot. וק' אע"פ ... מן הק' but in the case of a *Kabb'lan*, even if the debtor has property, the creditor may sue the surety. Ib. 174ª תן לו ק' ... לשון קבלנות הן ואני when one says, give him (not, lend him), and I am surety, give him, and I will pay ..., all these phrases mean absolute assumption of the obligation; a. e.—3) *contractor, a hired man paid for certain work* when it is done, contrad. from day-laborer; also *tenant of land at a fixed rent.* Tosef. B. Mets. VII, 3, v. קַבָּלָנוּת. Shebi. III, 9 וחק' מביא מכל מקום and the building contractor may take stones (during the Sabbatical year) from any place; [oth. opin.: *the tenant* etc.]—*Pl.* קַבָּלָנִים, קַבְּלָנִין. M. Kat. 11ᵇ חק'; Y. ib. III, 82ᵇ bot. קַבָּלָיו (from קִבֵּל) his laborers hired for a certain work.

קַבְּלָא ch. same, 1) *receiver* (of deposits &c.). Y'lamd. to Ex. XXXVIII, quot. in Ar. יהוה לה ק' בחיי בעלה and she had a receiver (trustee) during her husband's lifetime. — 2) *one receiving and transmitting a tradition, authority.*—*Pl.* קַבָּלֵי. Naz. 56ᵇ תלתא ק' ... כל שמיתתא קמאי וכ' Ar. (in ed. our w. omitted) whenever a tradition passes through three (or more) authorities, we must mention the first and the last authorities, the intermediate we may omit.

קַבְּלָא, v. קִיבְּלָנָא.

קַבְּלָנוּת f. (v. קַבְּלָן) 1) *assumption of an obligation, unconditional surety.* B. Bath. 174ª, v. קַבְּלָן. Ib. 173ᵇ (ref. to Gen. XLII, 37) הא ק' היא this is a case of absolute obligation.—2) *work on contract*, opp. to time work. B. Mets. 112ª ק' טובר עלוי וכ' as regards contract work, does the employer that withholds the wages transgress the law (Lev. XIX, 13) &c.? Tosef. B. Mets. VII, 3 קבלן ... לפי קַבְּלָנוּתוֹ if the contract laborer meets with an accident which prevents his finishing the work, you must pay him in proportion, according to his contract.—3) *land tenancy on a fixed rent.* Tosef. Ab. Zar. II, 8 אין נותנין להם ערריסיות ק' וכ' ed. Zuck. (oth. ed. אריסיות וקַבָּלוּת; Var. ed. Zuck. וקִבֻּלֶת) you must not give them (the gentiles in Palestine) tenancies on shares or on fixed rents. Y. M. Kat. III, 82ª bot. שטרי אריסיות וקבלנות (read: אריסות וקבלנות, or אריסיות וקַבָּלָנִיּוֹת, *pl.*) contracts of tenancy &c.—V. קִרְבּוֹלֶת.

קַבֻּלֶת, קִבְלָנִית, v. preced.

קְבִילָ, קִבְלָתָא f. (קָבַל II) *outcry, plaint.* Targ. Gen. XVIII, 20 (Y. ed. Amst. קבילת, read קִבְרַלַּת). Targ. O. ib. 21 (ed. Vien. קִבְּלַ; Y. I קִירְבִּילְתָּא; Y. II קִבְלַת). Targ. O. Ex. XXII, 22. Targ. Job XXXIV, 28; a. fr.—Targ. Koh. VII, 6 קִירְבַּלַּת כּוּבִּין the plaintive sound of crackling thorns.

קַבֵּס* (cmp. כבס, כבש) *to treat with disrespect* (Rashi: *to annoy, grieve*). Snh. 55ª; Kidd. 26ᵇ קַבַּסְתָּן thou insultest (annoyest) us (with thy scurrilous sophistry); [Ar.: *thou disgustest us*; oth. opin. קַבְּסָתָן m. *insolent man* that thou art!]

קִבְסִי, קִבְסַי, v. קִבּוּסַאי.

קַבַּסְתָּן, v. קַבֵּס.

קְבַע I (b. h.) [*to cover, press,*] 1) *to overpower, rob.* Tanḥ. T'rumah 9 (ref. to Mal. III, 8) לשון ערבי ... מה אתה קוֹבְעֵנִי it is an Arabic expression; when an Arab argues with his neighbor and wants to say, why wilt thou rob me?, he says, why art thou *kob'eni?*; Yalk. Mal. 587 (read גמלני for גוזלני).—2) *to prevent.* Yad. IV, 3 ... קוֹבֵעַ אתה מלהוריד וכ' (by allowing the priests' share to be given to the poor) thou preventest the heaven from sending down dew and rain.

קָבַע ch. same. R. Hash. 26ª sq. a man came to Levi and said קָבַעְנָן פלניא וכ' that man is a *kab'an,* and he (Levi) did not know what it meant; (on asking at college, he was told) גזלן פלניא וכ' it means that man is a robber &c. (ref. to Mal. III, 8 הייקבע). Ib. אי הוינא ... הייכי קָבַעְנָךְ במאי קבעך ואמאי קבעך had I been there, I should have said to the man (using the same expression), how did he *k'b'a* thee?, wherewith?, and wherefore?, and thus I should have found out what it meant.

קְבַע II (preced.) [*to squeeze in, make a hole,*] 1) *to insert, drive in; to fix.* B. Bath. 7ᵇ וְקָבַע וכ', v. מַסְמֵר. Tanḥ. B'ha'al. 15 (ref. to Koh. XII, 11 משמרות) אם קָבַעְתָּ אותם כמסמר בלבך חן משמרין אותך if thou hast driven them (the words of the Law) like a nail into thy heart, they will guard thee. Lev. R. s. 5 (ref. to Is. XXII, 16) אפי' איזה מסמר קבעת כאן what nail hast thou driven into it (to acquire ownership)? Tosef. Kel. B. Mets. X, 6 אע"פ שקָבָעָן וכ' (not שקבאן) although he fastened them with nails; a. fr.—Part. pass. קָבוּעַ; f. קְבוּעָה &c. Ib. צריך אדם ... יתד ק' וכ' a man ought to have a nail or a peg fixed in the burial ground so as to take possession and be sure to be buried in the designated place. Y. Maas. Sh. V, beg. 55ᵈ אבן ק' a stone affixed to the ground, stationary, opp. תלושה; a. fr.—Trnsf. *to fix, appoint, make permanent.* Ber. 6ᵇ כל המקבע מקום וכ' he who designates a certain place where to pray regularly; ib. 7ᵇ. Sabb. 31ᵇ וְקָבָעוּ וכ', v. יָסַד. Meg. 7ª בתחלה קָבָעוּהָ וכ' at first they instituted the feast of Purim for Shushan, and afterwards for the whole world. Ib. שלחה ... קְבִיעוּתִי לדורות Esther sent word to the scholars, Appoint my memory to be celebrated for all generations. Ab. III, 2 חקב"ה קובע לו שכר the Lord will determine his reward. Bets. 20ª בקשו לְקַבּוֹעַ חלכה וכ' they attempted (by vote) to establish the law in agreement with their opinion; Tosef. Ḥag. II, 11; a. fr.—Part. pass. as ab. Tosef. Ab. Zar. I, 1 אידיו הקבועין regular (annual) festivals. Ab. Zar. 11ᵇ חמשה בתי ע"ז ק' הן five idolatrous temples (and the fairs connected therewith) are permanent; expl. ib. לעולם תדירא permanent, regular, and all the year through &c. B. Bath. l. c. חלכות קבועות הן they are established laws; a. fr.—2) (denom. of קֶבַע) *to impart the character of a regular appointed meal.* Bets. 34ᵇ שבת מהו שתקבע מוקצה למעשר does the Sabbath give, to fruit not yet ready for regular use, the character of an appointed meal with reference to the duty of tithing (so that you dare not eat of them on the Sabbath even as a luncheon, אבילת עראי)? Ib. שבת קובעת וכ' the Sabbath gives that character, whether the food you partake of be sufficiently ready for consumption or not. Pes. 105ª קובעת לקידוש ... כשם שהשבת as the Sabbath makes every meal an appointed one with regard to tithes, so does it with reference to Ḳiddush (that you dare not taste anything before reciting the Ḳiddush, v. קִדּוּשׁ). Ib. קָבְעָה להבדלה the exit of the Sabbath makes every meal an appointed one as regards the Habdalah (v. הַבְדָּלָה); a. fr.

Pi. קִבֵּעַ *to wedge in, set.* Sabb. 67ᵇ המקבעת Rashi Var., v. בָּקַע.—Part. pass. מְקוּבָּע; f. מְקוּבַּעַת. Num. R. s. 12 כעטרה הזאת שמק' באבנים וכ' like the royal crown which is beset with precious stones and pearls.

Nif. נִקְבַּע *to be appointed, established.* Tosef. Ḥag. II, 11 נִקְבְּעָה חלכה כדברי וכ' the law was established (by vote) in accordance with the opinion of &c.; (Bets. 20ᵇ וקבעו וכ'). Y. Yoma V, beg. 42ᵇ ... נִקְבָּעִין אלא וכ' שאין congregational sacrifices are designated as such only by the act of slaughtering. Ḥall. IV, 11 שלא יִקָּבַע הדבר חובה that this usage may not become an established obligation; a. e.

קְבַע ch. same, 1) *to stick into, fix.* Targ. I Sam. II, 14. Ib. XIX, 10. Targ. Y. Ex. XXV, 7; a. e.—Part. pass. קָבִיעַ; f. קְבִיעָא &c. Targ. Y. Gen. XXVIII, 12. Targ. Y. II Ex. XX, 21. Targ. Cant. IV, 9 (*engraven*); a. e.—Y. Ḥag. III, 78ᵈ, v. מַסְמָרָא. Y. Pes. V, 32ᵇ top; Y. Yeb. XIII, 13ᶜ top; v. מִסְמָרָא; a. e.—2) *to fix, appoint, establish.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 8. Targ. Y. Ex. XII, 2; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 3; a. e.—Ab. Zar. 11ᵇ דלא קבינא ... חגיתא an Arabian fair which has no fixed date. Ber. 43ᵇ, v. עִדָּנָא; a. e.—Ker. 18ª, v. infra.—3) *to impart the character of an appointed meal.* Pes. 105ª נפסיק ונקבעיה לשבתא let us interrupt our meal, and (resuming it) appoint it as a Sabbath meal; לא ... שבתא קָבְעָה נפשה you need not interrupt your meal, the Sabbath itself makes it an appointed meal. Bets. 34ᵇ כיון דאמר ... ק' ליה עילויה as soon as he says, 'from here I will take to-morrow', he makes it an appointment (and it is subject to tithes); a. e.

Pa. קַבַּע *to set, garnish with.*—Part. pass. מְקַבַּע; *pl.* מְקַבְּעִין. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 21 ב' אבנין וכ' (not מקבע) beset with precious stones; Y. II מקבעין אבנין וכ' precious stones are set (in it). Targ. Esth. VIII, 15. Targ. II Esth. I, 2 מְקוּבָּעִין, מְקוּבָּעִין some eds. (Hebr. forms).

Af. אַקְבַּע same, *to set, fasten.* B. Bath. 6ª אַקְבִּיעֵי Ms. R. a. Rashi, v. קַבָּעָא.

Ithpe. אִיתְקְבַע, אִיקְּבַע *to be appointed, established.* Targ. Y. Num. XIV, 1.—Ker. 18ª שתי חתיכות א' איסורא לא קבעה וכ' where there are two pieces (one forbidden and one permitted) the presence of a prohibited element is established; one piece (of doubtful quality) does not establish the presence of a prohibited thing; Naz. 23ª. Sabb. 86ᵇ, sq., v. יָרְחָא; a. e.

קֶבַע m. (preced.) *appointment, permanency, institution; regular, perfunctory act.* Y. Ber. II, 4ᶜ bot. אכילת ק' a regular meal; שינת ק' a regular sleep, v. עֲרַאי. Yoma 10ᵇ, v. דִּירָה I. Ber. IV, 1 אין לה ק' ... תפלת for the evening prayer there is no fixed law, expl. ib. 27ᵇ רשות it is optional. Ib. IV, 4 ק' וכ' ... העושה the prayer of one who treats it as a perfunctory obligation, is not

a means of grace. Ab. II, 13 אל ... ק׳ אלא רחמים וכ׳ make not thy prayer a perfunctory act, but a means of mercy and grace. Ib. I, 15 עשה תורתך ק׳ make thy study of the Law a regular engagement. Num. R. s. 2, beg. ק׳ ... משם from this the institution of three daily prayers is derived; a. fr.

קְבָעָא, ק׳, ch. same, *appointment, fixed time* or *place*. Pes. 101[b] לק׳ קמא הדר (some ed. לקִיבְעֵיהּ) he goes back (refers in his mind) to his first appointed place for the meal. Zeb. 7[b] top מק׳ לא מכפרא וכ׳ a dedicated sin-offering does not effect pardon (for a sin of commission) directly by its dedication, but only by implication (when going along with a sin of omission). Ib. 6[a] מק׳ לא מכפרא וכ׳ it (the designated meal offering left to heirs) has its pardoning effect not through appointment (as if the heirs had a share in it) but merely by implication, v. קְבִיעוּתָא.

קַבְעָן m. (קְבַע I) *violent man, robber*. R. Hash. 26[b] top, v. קְבַע I; [Rashi takes our w. as verb קַבְעָן *he has done us (me) violence*.]

קַבְעָתָא f. pl. (קְבַע II) *setting, frame*. B. Bath. 6[a] ק׳ דכשורי (Ms. R. a. Rashi אקְבוּעֵי) the wooden lining of the cavities in the wall in which the beams are fixed.

קָבַץ (b. h.) *to press, gather*. Ab. Zar. 19[a] (ref. to Prov. XIII, 11) ואם קובֵץ על יד ירבה but if he collects learning little by little, he will increase it, v. חָבִילָה; Erub. 54[b] (corr. acc.).—Part. pass. קָבוּץ; *pl.* קְבוּצִים. Y. Shebi. II, 33[d] top נוטל את הק׳ עמו (not עמה) he may take with him the collected rakings. Gitt. 56[b] (ref. to Koh. VIII, 10) א״ת קבורים אלא קבוצים read not *k'burim* (buried) but *k'butsim* (the wicked taking up *heaps* of spoil).

Pi. קִבֵּץ same, *to collect*. Ib. 7[a] quot. in Ar. (ref. to Josh. XV, 21) כל המְקַבֵּץ עדרים ... יגור וכ׳ (קבצאל וישדר ויגור) he who gathers flocks (students) to the study of the Law, shall dwell in the partition of the Lord. Midr. Till. to Ps. CVII אני אֲקַבֵּץ וכ׳ I (the Lord) will gather you in due time; a. fr.

Nif. נִקְבַּץ, *Nithpa.* נִתְקַבֵּץ *to be collected, gathered*. Snh. 112[a] נִקְבָּצִין לתוכה those things which can be brought together to the condemned city (with ref. to Deut. XIII, 17). Meg. 17[b] כיון שנִתְקַבְּצוּ גלויות וכ׳ when the diasporas are collected, judgment is executed on the wicked. Zeb. 116[a] נִתְקַבְּצוּ כולם אצל וכ׳ they all gathered themselves around Balaam; a. fr.

קָבַץ ch.=חָפַץ *to leap*. Ber. 63[a] ed. קְבוֹץ, v. זוּל I ch.; [Rashi = preced. *gather*].

קֶבֶץ m. (preced.) *joint*. Tosef. Bekh. IV, 14; (Bekh. 41[a] קֶפֶץ), v. עֲרָקוּב.

קָבַר (b. h.) [*to cave out; to arch,*] *to bury*. Snh. 52[a] חנראה מי קוֹבֵר את מי (Ms. M. הא נראה) we shall see, which will cover which (which will die first). Sot. 14[a] החקב״ה ק׳ ... קָבוֹר מתים the Lord buried the dead, ... thou, too, bury the dead (consider attending to the dead a religious duty). Nidd. 24[b] קובר מתים הייתי I used to be a grave-digger. B. Bath. 15[b] לְקָבוֹר וכ׳ ... לא he had no place where to bury Sarah; Ex. R. s. 6. Treat. S'mal. ch. XII קָבְרֵנִי תחלה וכ׳ first bury me in the valley, and then collect my bones. Ib. קָבְרוּ אותי תחת וכ׳ bury me at the feet of my father. Sabb. 114[a] אל תִּקְבְּרוּנִי לא וכ׳ bury me neither in white clothes nor in black &c.; a. fr.—Part. pass. קָבוּר; f. קְבוּרָה. Keth. 111[a] כל הק׳ בא״י כאילו ק׳ וכ׳ he that is buried in Palestine is as though buried under the altar. Ber. 18[b] שאני ק׳ במחצלת וכ׳ for I am buried in a reed mat. Gitt. 56[b] (ref. to Koh. VIII, 10) קְבוּרִים מגיש וכ׳ it really means buried things, for even hidden things were discovered by them, v. קְבִין; a. fr.

Nif. נִקְבַּר *to be buried*. Snh. 47[a] לא נספד ולא נ׳ if a body has been neither lamented over (v. סָפַד) nor buried. Ib.[b] לא יִקָּבֵר בו וכ׳ he must never be buried in that place; a. fr.

Pi. קִבֵּר *to bury (one after the other)*. Ib. 113[a] הרה מְקַבֵּר והולך וכ׳ he successively buried (his children) beginning with Abiham &c.

קֶבֶר ch. 1) same, *to bury*. Targ. Gen. XXIII, 4. Targ. Ps. LXXIX, 3; a. fr.—Part. pass. קְבִיר; f. קְבִירָא &c. Targ. O. Deut. XXXIII, 21 (Y. קְבוּר, Hebr. form). Targ. Ruth I, 17. Targ. Job XXVII, 15; a. fr.—Snh. 46[b] לא בעינא דלִיקְבְּרוּהָ וכ׳ I do not want them to bury this man (I want not to be buried when I am dead). Ib. מדקְבְּרֵיהּ וכ׳ because the Lord buried Moses. Sabb. 151[b] וקבויר, v. חַפִּיר; a. fr.—Ab. Zar. 38[a] וק׳ ביה ישראל וכ׳ after an Israelite had hidden a pumpkin in it (the oven).—2) (of tide) *to overflow, inundate*. Gen. R. s. 13; Koh. R. to I, 7 דמרבי וקָבֵר which grows and floods, v. קַבְרִיאֵל.

Pa. קַבֵּר as preced. *Pi.* Targ. Num. XXXIII, 4; a. e.

Ithpa. אִתְקַבַּר, *Ithpe.* אִיתְקַבַּר *to be buried*. Targ. Gen. XV, 15. Targ. Jer. VIII, 2; a. fr.—Snh. l. c. מדאִיתְקְבוּר צדיקי since righteous men are buried (it would seem that burial is not for the sake of purging the dead from sin). Ib. הנך נמי ליתְקְבְּרוּ וכ׳ they (the other members of the house of Jeroboam) ought also to have been buried for the sake of atonement. Ib. 104[a] קברה ולא אִיתְקְבְּרָא וכ׳ he buried it (Joiakim's skull), and it would not remain under ground, buried it again &c.; a. e.

קֶבֶר m. (b. h.; preced.) *grave*. Snh. 47[b] ק׳ חדש a fresh grave (that has been dug but not used). Ib. ק׳ בנין a grave on which something has been built, i. e. an arched grave (not flat). Ib. שלשה קברות הן ק׳ הנמצא there are three kinds of graves (with reference to law): a grave that has been discovered (a fresh grave in which somebody was buried without the consent of the owner of the ground); ק׳ הידוע a known grave (in which one was buried with the owner's consent); ק׳ המזיק את הרבים a grave which interferes with public comfort (made in a thoroughfare). Y. Naz. IX, 57[d] top., v. תְּהוֹם. Ohol. XVII, 1 החורש את הק׳ if one passes the plough over a grave. Koh. R. to VII, 8 וכיון שקברוהו ... את קִבְרוֹ when they had buried him (Elisha-Aḥer), a fire came to burn his grave; a. v. fr.—*Pl.* קְבָרִים, קְבָרוֹת. Taan. 25[b] תקנתם ק׳ וכ׳ have you prepared graves for yourselves (are you ready to

die)? Ib. 22b שלא יהא בתיהם קִבְרֵיהֶם that their houses may not become their graves (that their dwellings may not fall down from excessive rains); Y. Yoma V, 42c top שלא יעשו ... קִבְרֵיהֶן he prostrated himself over the graves of &c. Yeb. 47b שני ק׳ נמסרו וכ׳ the court has charge of two burial places (for culprits). Snh. VI, 5 ולא היו קוברין אותו בקִבְרוֹת אבותיו they did not bury him (the culprit) in the burial place of their ancestors; a. fr.—בֵּית הקברות (abbr. ב״ה ק׳) *cemetery; pl.* בָּתֵּי ק׳. Ber. 18b הלך ולן בב״ח he went and spent the night in the cemetery. Snh. l. c. (46b) שני בתי ק׳ וכ׳ two burial grounds were at the disposal of the courts, one for those put to death by the sword, and one &c.; a. fr.—Trnsf. *uterus (containing an embryo).* Nidd. 21a באירפשר לפתיחת חק׳ וכ׳ they differ as to whether the uterus can open (to pass the embryo) without discharging blood. Sabb. 129a חיה כל זמן שחק׳ פתוח וכ׳ for a woman in confinement you must violate the Sabbath laws as long as the uterus is open, whether she says that she needs it or that she needs it not. Ib. מאימתי פתיחת חק׳ when does the opening of the womb begin (in regard to Sabbath laws)?; חק׳ ... עד מתי how long is it considered open? Ohol. VII, 4 אין לנפלים פ׳ הק׳ וכ׳ in the case of abortions the laws of levitical cleanness connected with the opening of the womb do not apply, unless &c., v. פָּקָא I; Tosef. ib. VIII, 8; a. fr.

קִבְרָא (קְבָרָא) קי׳, קִבְרָה ch. same. Targ. Jer. V, 16. Targ. O. Num. XIX, 18 קַבְרָא ed. Berl. (oth. ed. ק׳); a. fr.—B. Bath. 58a, v. חַבִּיט. Taan. 23b אישתטח על ק׳ וכ׳ he threw himself prostrate over his father's grave. Ḥag. 15b סליק קיטרא מ׳קִבְרֵיה וכ׳ smoke rose from Aḥer's grave; a. fr.—*Pl.* קִבְרִין, קִבְרֵי, קִבְרַיָּא, קִבְרַיָּה, קִבְרָן. Targ. O. Ex. XIV, 11 (ed. Berl. קִ׳; ed. Vien. קִבָּ׳). Targ. Is. LXV, 4. Targ. Num. XI, 34; a. fr.—Yeb. 86b אהדוריה ... לבי ק׳ R. A. turned the entrance towards the cemetery. B. Mets. 107b רב סליק לבי ק׳ וכ׳ Rab went to the cemetery &c.; a. fr.—בַּת קִבְרַיָּא [*Daughter of Graves,*] name of a bird, prob. *raven*, v. צִרְצְרָא. Esth. R. to I, 4, v. גַּלְגַּל.—קִבֵּר נגִיבָא, v. נגִיבָא.

קַבְרִיאֵל, (קְבָרְיָא) pr. n. river (*K'baria,*) *Ḳabriël.* Gen. R. s. 13 כמין תוברייא כהדין קברייא וכ׳ Ar. s. v. תוּר (ed. תוברייא דהדין; 'Rashi' קברייאל) like a flood, like the Ḳ. that swells and inundates; Koh. R. to I, 7, v. קְבַר 2.

קברין, Y. Ned. III, 37d bot., v. קַרְוִיכִין.

קברין, Esth. R. to III, 6, v. קַבְּרָן.

קברינט, v. קִבְרִינִיט.

קַבְּרָן m. (קְבַר) *grave-digger*, name of a *bird* (that buries its eggs at the sea-shore). Esth. R. to III, 6 quoted in Matt. K. to Esth. R. to I, 4 קברין some ed. (ed. נוּם; Yalk. Esth. 1054 אברני).

קַבְרְנוּנָא, Ar., v. נוּנָא.

קברנטו, קברנטן, קברנט, v. next wds.

***קִבְרִינִיט** I m. (a corrupt. of labyrinthus, induced by phonetic association with קֵבֶר) *labyrinth, cavern.* Sot. 13a בק׳ של מלכים הית קבור (Ar. בקברנט, some ed. בקברנט read עָן ...) he (Joseph) was buried in the labyrinth where the kings were buried (v. Sachs, Beitr. I, p. 54); Yalk. Ex. 227; v. קרפיסולין.

קִבְרִינִיט II m. (κυβερνήτης) *steersman, pilot.* Tanḥ. Sh'laḥ. 15 חושיט לו חק׳ וכ׳ the helmsman threw a rope to him, saying, hold to this rope &c.; Yalk. Num. 750. B. Bath. 91a sq. (on Abraham's death) [read:] אוי לו ... שאבד קִבְרִינְטָהּ woe to the world whose leader is gone; woe to the ship whose helmsman is gone; a. e.—Trnsf. (cmp. רב חחבלא, Jon. I, 6, a. חִבּוּלָא) *prudent manager.* Pesik. Aḥăré, p. 176a (ref. to תחבולות, Prov. XXIV, 6) לעולם ישתה אדם עצמו ק׳ וכ׳ man should always be at the helm (to look out,) how to do good; Lev. R. s. 21; a. e.—*Pl.* קִבְרִינִיטִין. Ib. פתר קריא בק׳ interpreted the verse (Prov. l. c.) as referring to the art of the helmsmen. Pesik. R. s. 47 (ref. to Prov. l. c.) מה הספינה ... אם אין לה ק׳ וכ׳ as the ship without a helmsman is bound to go down, so is Israel without leaders &c.

קִבְרִינְטָא ch. same. Esth. R. introd. to s. 5 (ref. to Prov. XXIII, 34) כהדין ק׳ דיחיב וכ׳ like the pilot that sits on the top of the mast &c.; Lev. R. s. 12 קְנוֹרִינִיטוֹ (ed. Wil. קִוורנוטן, read: קְנוֹרִינִיטִיס); Yalk. Prov. 960 קרבניט (corr. acc.).

קִבְתָּא ק׳, קִבְתָּה = h. חִבָּה. Targ. Deut. XVIII, 3.

קִבְתָּא, קִבָּתָא, v. קוּבְּתָא.

קָדַד 1) b. h.) *to bow.* Ex. R. s. 5 (ref. to Ex. IV, 31) וקידדו על הפקידה, v. פְּקִידָה.—V. קְדָה.—2) (cmp. פַּר a. כָּרַר) *to cave, cut out,* v. קְרַר.

קְדַד ch. as preced. 2, v. קְרַר.

קָדָה, v. קדי.

קִידָּה, קְדָדָה f. (b. h.) 1) *cassia, bark of the tree called cassia* (v. Sm. Ant. s. v.) Ker. 5a; Y. Shek. VI, beg. 49c.—2) ק׳ לבנה *white Ḳiddah,* a tree. Kil. I, 8; Erub. 34b.—3) name of a *seasoning plant.* Ib. הקנים וחק׳ וכ׳ (Var. והקידין) *pl.*) seasoning reeds, Ḳiddah, and Urbanin belong to the vegetable class (ירק). Ib. ק׳ לחוד ק׳ לחוד Ḳiddah and white Ḳ. are different species.

קַדּוּחָא m. (חָדַח) *borer (of pearls)*; trnsf. *one able to enter into the depth of a Biblical subject.* Cant. R. to I, 10 אנא הוינא חרוזא ... ק׳ I am a stringer of pearls and I am also a borer, v. חָרַז.

קדוחים, v. קְרוּחַיִם.

קְדוּמָא, קְדוּם, v. sub קִדְמָה, a. also קְדָמִים.

קדור, Pes. 11b, read: קְרוּד.

קָדוֹשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) 1) *holy, sacred; holy man, saint.* Yeb. 20a נקרא ק׳ ... כל המקיים he who observes the

ordinances of the scholars (with regard to marriage laws) is called holy (chaste). Ib. 105[b]; Meg. 27[b] עם ק׳ the holy assembly, v. פָּסַל; (Snh. 7[b] עם קוֹדֶשׁ; Yeb. l. c. also עם קֹדֶשׁ). Lev. R. s. 24 כשם שאני ק׳ כך וכ׳ as I am holy, so be you holy. Y. Sabb. XVI, 15[c] bot.; Treat. Sof'rim XVI, 12 הללו אל בקדשו לקדושו לאהרן קדוש ד׳ 'praise the Lord in his holiness' (Ps. CL, 1) according to his holy servant, according to (the years of life of) Aaron, the holy servant of the Lord (123 Hallelujahs). Tem. 14[b], a. e. כל הקרב ביום אינו ק׳ אלא ביום וכ׳ whatever must be offered in day-time, becomes sacred (by being put in a sacred vessel) only in day-time &c. Meg. 23[b]; Snh. 15[a] אדם מי ק׳ is a human being ever sacred (dedicated to be Temple property)? Ber. 10[b] (ref. to II Kings IV, 9) אינו ק׳ . . . הוא ק׳ he (the prophet) is a pure man, but his servant (Gehazi) is not; a. v. fr.—רבינו הק׳ our teacher, the saint, i. e. R. Judah Hannasi. Y. Meg. III, 74[a]; a. fr.—הק׳ ברוך הוא (abbrev. הקב״ה, הב״ה, הק״ה) the Holy One, blessed be He, the Lord. Ber. 6[b]. Num. R. s. 20; a. v. fr.—*Pl.* קְדוֹשִׁים. Lev. R. l. c. Sabb. 86[a], a. e. ישראל ק׳ הן the Israelites are a chaste people. Pes. 104[a] בנן של ק׳ the descendant of holy men (R. Menaḥem); Ab. Zar. 50[a]; a. fr.—פרשת ק׳ the section of the Torah beginning with *L'doshim* (Lev. XIX). Lev. R. l. c.; a. e.—*Fem.* קְדוֹשָׁה. Y. Maas. Sh. II, end, 53[d]; a. e., v. עֵדָה.—2) (v. קְדוּשָׁה) *Ḳadosh, the recitation of Ḳadosh* (Is. VI, 3). Treat. Sof'rim l. c. קטן . . . ק׳ ביוצר (not כיוצא) a minor . . . must not recite *Ḳadosh* in the morning prayer (v. יָצַר). Ib. ק׳ של עמידה the *Ḳadosh* recited in the 'standing prayer' (v. עֲמִידָה), *the Ḳ'dushshah.*

קָדַשׁ ch. (denom. of preced.) 1) *to become sanctified, consecrated.* Men. 100[a] לִיקָּדוֹשׁ, v. פָּסוֹל; Yoma 29[b] תִּתְקַדֵּשׁ; a. e.—2) *to be betrothed.* Kidd. 12[b] תיקדוש וכ׳ let her be betrothed by means of the four Zuz which are wrapped up &c.

קִדּוּשָׁא, קְדוּשָׁא, v. sub קִדּוּשׁ.

קִדּוּשָׁא, v. קְדוּשְׁתָּא.

קְדוּשָׁה f. (קָדַשׁ) 1) *holiness, sanctity, sacredness; chastity.* Yeb. II, 3, a. e. איסור ק׳, v. אִיסּוּר. Kidd. 55[a], a. fr. קְדוּשַׁת הגוף an object which is consecrated as such (irredeemable), opp. ק׳ דמים that which is consecrated for its value (redeemable). Tem. 10[b] משום דמפרש ק׳ על הולד because he has pronounced sanctity on the embryo (by dedicating the mother). Ib.[a] אין ק׳ חלה על עוברין no sanctification takes effect on embryos (by the dedication of the mothers). Naz. VII, 1 נזיר שאין קְדוּשָּׁתוֹ קדושת עולם the Nazarite whose sanctification is not an everlasting one (it ceasing with the expiration of his vow). Ḥag. 3[b] ק׳ ראשונה קְדֻשָּׁה לשעתה as to the first consecration (of the holy land by Joshua), he consecrated it only for the time being (as long as inhabited and ruled by Israelites); Meg. 10[b], sq.; Zeb. 60[b]; a. e.—Hor. 13[a] זה גדל עמנו בק׳ וזה לא וכ׳ the one (the *nathin*, v. נָתִין) has grown up with us in holiness (under the influences of the Jewish religion), and the other (the proselyte) has not &c. Snh. 58[a] לידתו בק׳ born in holiness (after his mother's conversion); Yeb. 98[a], v. הוֹרָה; a. v. fr.—2) *sanctification, proclaiming the holiness of the Lord, solemn public act connected with the idea of Israel's priesthood.* Meg. 23[b]; Ber. 21[b] כל דבר שבק׳ לא יהא וכ׳ no sacred public act should be performed with less than ten persons.—Esp. קְדוּשַׁת הַשֵּׁם *a) sanctification of the Name, fidelity to the Jewish faith, martyrdom.* Ib. 20[a] מסרי נפשייהו אק׳ ה׳, v. מָסַר. Snh. 74[b] מצווה על ק׳ ה׳ bound to sanctify the Name (with his life); a. fr.—*b)* ק׳ השם, or קדושה *the third section of the Prayer of Benedictions* (תְּפִלָּה), *praising the holiness of the Lord; the appeal to the congregation to join in the 'holy, holy* &c.' (v. קָדוֹשׁ). R. Hash. IV, 5 סדר ברכות . . . וק׳ ה׳ the order of the benedictions (for the New Year's Day) is: *Aboth* (v. אָב), *G'buroth* (v. גְּבוּרָה) and the sanctification. Ber. 21[b] עד שלא יגיע . . . ק׳ before the reader reaches the *Ḳ'dushshah.* Ib. אין היחיד אומר ק׳ one praying alone should not recite the *Ḳ'dushshah*; a. fr.—קדושת היום (ק׳ יום טוב, ק׳ שבת), also ק׳ *declaration of the sanctity of the day* (*the Sabbath* &c.) in prayer or at meals. R. Hash. l. c. ק׳ היום *that section of the Prayer of Benedictions* which closes with the benediction 'who sanctifiest the day &c.' Bets. 15[b] לוו עלי וקדשו ק׳ היום וכ׳ borrow on my (the Lord's) account and celebrate the sanctity of the day, and trust me &c. Ber. 33[b] בין ק׳ שבת לק׳ יו״ט הבדלת thou hast made a distinction between the way of sanctifying the Sabbath and that of sanctifying the Holy Day. Pes. 105[a] ק׳ של הכוס the proclamation of the sanctity of the Day over a cup of wine (קִדּוּשׁ); a. fr.—*Pl.* קְדוּשׁוֹת. Kel. I, 6 עשר ק׳ הן there are ten degrees of territorial sanctity. Y. Ber. IX, 13[a] top; Tanḥ. K'dosh. 4 (ref. to Josh. XXIV, 19) שהוא קדוש בכל מיני ק׳ וכ׳ he is holy in all kinds of holy acts, for all his doings are in holiness, his speech is in holiness &c. Lev. R. s. 24 שלש ק׳ three times 'holy', v. קָדַשׁ; Yalk. Is. 272. Ber. 33[a] אנשי ק׳ והבדלות . . . the men of the Great Assembly instituted for Israel blessings (on enjoyments of food &c.), daily prayers, sanctification of sacred days (over wine), and the blessing at the exit of sacred days (v. הַבְדָּלָה); a. fr.—3) a title, *his holiness.* Y. Ned. VI, end, 40[a]; Y. Snh. I, 19[a] top (in irony) לקדושת חנניה to his holiness Hanania (who had usurped the functions of the Palestine authorities).

קְדוּשָׁא, קִדּוּשָׁא ch. same, constr. קְדוּשַׁת. Targ. O. Lev. XXI, 9. Targ. Ez. XVI, 11.—Meg. 27[b] בית . . . דקבריע קְדוּשְׁתֵּיהּ (Ms. M. קדושתא; sub. זמן) a synagogue whose sacred character is permanent; ארבע . . . קְדוּשְׁתַּיְיהוּ the four cubits surrounding a synagogue whose sacredness is not permanent (as it would cease with the removal of the synagogue). Bekh. 3[b] מפקע לה מקדושתייהו he deprives them of their sacred character; a. e.

קָדַח 1) *to bore, perforate, penetrate.* Sabb. XII, 1 הקודח וכ׳ he who bores a hole ever so small. Tosef. ib. XI (XII), 3 עד שיקדח את כולו until he bores as far as is needed for his purpose; Y. Pes. VI, 33[b] top. Lev. R. s. 4 נטל . . . והתחיל קוֹדֵחַ תחתיו one of the passengers of the ship took a borer and began to bore under the place assigned to him; לא תחתי אני קידח have I no right to

bore in my place? Ab. Zar. 58ª, v. מִינֶךָּ; a. fr.—[Tosef. B. Bath. V, 4 קודח ed. Zuck., read: קוֹנֵחַ.]—2) (b. h.; cmp. אבל a. עלה applied to fire) *to burn, rise in a column and spread sparks*; [b.h. also *to enkindle*]. Y. B. Kam. VI, 5ᶜ top (ref. to Mish. ib. 4) בקוֹרַחַת . . אבל במקטפת וכ׳ the Mishnah speaks of a fire which (unexpectedly) blazes up and spreads, but in the case of a creeping fire all agree &c.; Bab. ib. 61ª בקירחת Ar. (ed. בקולחת).

Hif. הִקְדִּיחַ 1) *to cut out, make an opening.* Y. R. Hash. II, 58ª bot. כבברה . . . ה׳ לו the Lord made for him an opening (in the clouds) of the size of a *K'barah* (v. כְּבָרָה), and the moon became visible within it.—2) *to cause burning, to spoil a dish, a dye* &c. B. Kam. IX, 4 (100ᵇ) הִקְדִּיחָתּוּ יורה (Bab. ed. הִקְדִּיחוֹ), v. יוֹרֶה II. Y. ib. IX, 6ᵈ bot. שהִקְדִּיחוּ סממנין when the dyes burned the material, אבל הִקְדִּיחָה יורה וכ׳ but if the boiler burned &c. Erub. 53ᵇ הִקְדִּיחָתָן במלח she spoiled them (the beans) by oversalting. Gitt. IX, 10 אפי׳ הקדיחה תבשילו if she spoiled a dish for him (he may divorce her). Bets. 29ª כדי שלא יַקְדִּיחַ תבשילו so as not to spoil his dish (by spicing it too much or too little); Ar. שלא יַקְדִּיחוּ וכ׳ that they (the spices) may not burn &c. Tosef. B. Kam. X, 9 . . . המבוליך והִקְדִּיחוֹ if one gives meat to a cook, and he spoils it; a. fr.—Trnsf. ה׳ תבשילו *to misapply learning, disgrace one's education; to degenerate.* Ber. 17ᵇ שמְקַדִּיחַ . . . לא ירבו ברבים ה׳ that we may not have a son or a pupil that disgraces his education in public; Snh. 103ª.—3) *to have fever.* Sifra B'ḥuk. Par. 2, ch. IV נוח לו ואינו מִקְדִּיחַ he is comfortable and has no fever; Yalk. Lev. 673.—[Tosef. Maasr. I, 2 נישיקדיחו ed. Zuck., v. קָרַח.]

קָדַח ch. same, 1) *to bore, perforate.* Targ. Job XL, 25 (ed. Wil. תִּקְדַח *Af.*).—Cant. R. to I, 10 לִמְקַדְּחוֹ, v. חָרַז.—2) [*to break through,*] *to grow forth, sprout.* Ber. 56ª חזן דִּקְדְּחָה וכ׳ . . . I saw (in my dream) a pomegranate sprouting through the mouth of a wine jar. B. Bath. 28ᵇ דִּקְדְּחָה ואכלה וכ׳ Ms. M. (Ar. דקדח, ed. דקדיח) it (clover or grass) grew forth, and he made use of it, and as it grew again (the next day), he made use of it &c. Ḥull. 110ª קָדְחֵי, v. חבה . . . יד דקדחא חֲרִילְפָא III. Snh. 109ᵇ (Sodomitic justice) (Ms. M. דקדחה) give him the ass (whose ear he had cut off), until its ear is grown again; a. e.—3) *to be inflamed.* Ab. Zar. 28ᵇ דקדחה לה עינא her eye was inflamed. Ḥag. 5ª קדחה her knee was burned.

Af. אַקְדַּח *to dig out, make a path for.* [Targ. Job l. c., v. supra.]—M. Kat. 4ᵇ לאַקְדוּחֵי נהר וכ׳ to clean the canal of B. (in the festive week).

קֻדָּח m. (preced.) *inflammation, blister.* Neg. VI, 8; VIII, 5; Sifra Thazr., Neg., ch. I קרח (corr. acc.); a. fr., v. קָדַד II.

קַדְחָא, קְדָ׳ ch. same, *inflammation.* Ab. Zar. 28ᵇ דימיטא וקד׳ tearing and inflammation of the eyes; Bets. 22ª קדחא Ms. M. (ed. קדחתא).

קַדַּחְתָּא, קַדְחוּתָא f. (preced.) 1)=b. h. קַדַּחַת *fever.* Targ. O. Lev. XXVI, 16 קַדַּחְתָּא ed. Berl. (ed. Vien. קָדָחַת); Y. קַדְרְתוּ; Targ. Deut. XXVIII, 22.—2) *inflammation of the eye,* v. preced.—V. קִדְיוּחְתָּא.

קָדַד, קדי (b. h. קָדַר) *to bow.* Midr. Till. to Ps. XXXV ed. Bub. (missing in oth. eds.) בראשי אני כופף וקודֵד וכ׳ (I praise God) with my head, when I bend and bow in my prayer; Yalk. Ps. 723 רופפי וקידא וכ׳ (corr. acc.).

*קָדַר, *Af.* אַקְדַּר (cmp. preced., a. meanings of גבב; cmp. Syr. קדר, Brockelm. 312) *to pile up.* Targ. O. Lev. I, 16 ed. Berl. דמַקְדִּרִין (ed. Vien. a. Y. דמוֹקְדִרִין; fr. יקד (?); ed. Lsb. דמוֹשְׁדִין, fr. אֲשַׁד; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

קַדְיָא m. *Ḳadia,* name of an unclean bird, *Little Owl*(?). Targ. O. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 16 ed. Berl. a. early eds. (later eds. קריא; h. text כּוֹס, v. צַרְעָא II).—Ber. 57ᵇ קד׳ Ms. M. (ed. קר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Nidd. 23ª Ms. (v. Rabb. D. S. l. c.; ed. קר׳).

קַדְיָא, Targ. Prov. XVII, 14 ed. Lag. quid? (ed. אצטדיא; Levy Targ. Dict. קרייא, v. קַרְיָא I).

קְדִידָה, v. חֲדִירָה.

קְדִידַח, v. חָדַח.

קְדִיחוּתָא f. (קָדַח) *burning, inflammation.* Targ. Ps. XXXVIII, 8 Ms. (ed. קְדִיחָתָא; h. text נִקְלָה, v. קָלָה II).

קָדִים m. (b. h.; קָדַם) with רוּחַ, or sub. רוח, *east wind.* Mekh. B'shall. s. 4; Yalk. Jer. 300. Kel. XX, 2 . . . הניחה בק׳ וכ׳ if he exposed the trough to the east wind, and it cracked. Gitt. III, 8 בק׳ של מוצאי החג (Bab. ed. 31ª בקדום) after an east wind following the end of the Succoth festival; ib. 31ᵇ בקידומם; a. e.

קְדִים, v. קָדַם.

קְדִימָה f. (קָדַם) *antecedent, early period.*—*Pl.* קְדִימוֹת. Gen. R. s. 1 (ref. to Prov. VIII, 22-29) as the builder needs six things . . . כך התורה קדמה אותן שש ק׳ וכ׳ so the Torah preceded creation by these six early periods, *ḳedem, meaz* &c.; Yalk. Prov. 942.

קְדִימָתָא f.=h. קָדִים, *east wind.* Y. Gitt. III, end, 45ᵇ (not קדמיתא), v. קַמַּח I.

קְדִיקָה, Cant. R. to IV, 10 בכל ק׳, read: בִּכְלֵי קְדִירָה, v. פְּלוּגְדָּקָא.

קְדִירָא, v. חֲדָרָא.

קְדִירָה, v. חֲבָרָה.

קְדִירָה (קְדִידָה) f. (קָדַר) *round segment, hole.* Ḥull. 57ᵇ קְדִירַת קנה בכמה (Ar. a. Rashi Ms. קְדִירַת) how large must a hole in the windpipe be (to make the animal *ṭ'refah*)?

קְדִירְתָא, Esth. R. to I, 2, read: קְתִירְתָא.

קַדִּישׁ, קְדִישָׁא (קָדִישׁ) I m., קַדִּישְׁתָּא, קְדִישָׁתָא f. 1)=h. קָדוֹשׁ, *holy, sacred, pure.* Targ. Num. XVI, 5 (some ed. O. קַדִּישׁ, קְדִישׁ). Targ. Is. I, 4. Ib. LVII, 15; a. fr.—[Targ. Y. Num. XI, 7, read: קַדִּישׁ.]—Midr. Till. to Ps.

CXVIII, 8, v. עִיר I. Meg. 27b מיעיר . . . מיעיקרא ק' השתא if you sell a sacred object to be taken from a large town to a small place, it was sacred (used for public services) before, and is so now. Ber. 9b משום . . . תעיד קהלא ק' וכ' R. J. . . . declared in behalf of the holy congregation of Jerusalem; a. fr.—Snh. 109b v. infra.—*Pl.* קְדִישַׁיָּא, קַדִּישֵׁי, קַדִּישָׁתָא; קַדִּישָׁתָא. Targ. Num. XVI, 3; a. fr.—Snh. l. c. ירינא דכולהו כנישתא קדישא נינהו Ms. M. (ed. קדישתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) I know that the whole congregation are holy. Pes. 113b בחייהן דרבנן ק' וכ' Ms. M. by the life of the holy (revered) Rabbis in the land of Israel (v. קְדוּשָׁה end); a. e.—[2) קַדִּישׁ קַדִּישָׁא *Ḳaddish*, the doxology beginning with יתגדל ויתקדש וכ' magnified and sanctified be his great name. Treat. Sof'rim X, 7; a. e.]

קַדִּישָׁא II m. *ring*, v. קָדָשָׁא.

קִדְלָא, קֶדֶל m. (cmp. קדר) *hindpart of the head with neck, neck, back* (corresp. to h. עֹרֶף). Targ. O. Lev. V, 8 קִדְלֵיהּ; Y. קִדּוּלֵיהּ. קֶדֶל, קֵדֶר. Targ. Gen. XLIX, 8; a. fr.—Ex. R. s. 51 (ref. to Ex. XXXIII, 8) they said חמו בריה וכ' see the (fat) neck of Amram's son! Y. Bets. V, 63a bot. קִדְלֵיהּ דר"מ, v. פִּיקְוָלִין. Lev. R. s. 28 אנא מימיך לך ק' וכ' I shall lower my back for thee, tread upon me and mount the horse; a. e.—*Pl.* קִדְלֵי, קִדְלִין. Yalk. Lev. 665 (not קדרון), v. עֲרָפָא.—קרלי דחזירי *bacon*. Meg. 13a, v. פּוּחְלָא.

קִדְלְתִי, Yalk. Deut. 801, v. קַלְרְתִי.

קְדַם (b. h.) [*to bend, go forward,*] *to advance, precede; to anticipate*. Y. Meg. III, 74a bot. צפה . . . מוטב שיְקַדּוֹם לכספו וכ' . . . the Lord foresaw that Haman the wicked would weigh his silver for Israel's destruction (Esth. III, 9), and he said, it is better that my children's silver (the half-Shekel, Ex. XXX, 11 sq.) anticipate Haman's silver (to act as a protection from evil designs); ib. I, 70d bot. שיְקַדִּים (*Hif.*). Sifra Vayiḳra, Ḥob., Par. 3, ch. V, v. infra. Gen. R. s. 1 ששה דברים קָדְמוּ וכ' six things preceded the creation of the world. Ib. אינני יודע איזה מהן קוֹדֵם I know not yet, which of them was first, whether the Torah was created before the throne of glory &c. Ib. התורה קדמה וכ', v. קְרִיאָה. Ḥull. 100a, sq. ק' וסלקו he removed it first (before putting in other pieces). Snh. 38a; Lev. R. s. 14, beg. יתוש קָדָמָךְ, v. יַתּוּשׁ. B. Mets. II, 11 אבדתו . . . אבדתו קוֹדֶמֶת if a man's own loss and his father's loss are to be attended to, his own has the precedence; ib. שלו קודמת (Bab. ed. 33a קידם). Ab. III, 9 כל . . . קידמת לחכמתו וכ' he to whom fear of sin comes before his learning, his learning will endure. Y. Ned. IX, 42c bot. חיי העיר הזאת קוֹדְמִין וכ' the supply of provisions for the people of one's own town has the precedence over &c. Kel. XXV, 4, v. פֶּתַח; a. fr.

[*Nif.* נִקְדַּם, Taan. 20a נקדמה, v. נָקַד I.]

Pi. קִדֵּם *to get the start of*. Y. Taan. I, end, 64d שלא יְקַדְּמֵנוּ אחר lest another man get ahead of him (in proposing to a woman he desires to marry); Y. Bets. V, 63a bot. Sifré Deut. 34 לא קִדְּמוּם מצוות וכ' no other commands were promulgated before them; a. fr.

Hif. הִקְדִּים 1) *to advance; to do first; to anticipate, provide against*. Y. Meg. l. c. לפיכך מַקְדִּימִין וקורין וכ' therefore we read the section of *Sh'ḳalim* first (before the first of Adar, and before the Sabbath Zakhor); Bab. ib. 13b לפיכך ה' שקליהן וכ' therefore the Lord ordered their Shekels in anticipation of his (Haman's) Shekels, v. supra. Ib. 30a מקדימין לשבת שעברה we read it the Sabbath before, opp. מאחרין. Ib. when Purim falls on a Friday, מקדימין פרשת זכור we read the section Zakhor on the Sabbath previous. Y. Sot. VIII, 22d bot. ה' לי שכרו if he paid the builder in advance. Zeb. 106a (ref. to Lev. IV, 12) שיהא שם דשן שקִדֵּם לשם דשן this means that ashes must be there, that he must first have put ashes there; Sifra Vayikra l. c. שִׁקְדּוֹם; a. fr.—ה' שלום *to salute first*. Ber. 6b כל שיודע . . . יקדים לו שלום he who knows his neighbor to be in the habit of greeting him, should salute him first. Ib. 17a לא הִקְדִּימוֹ אדם וכ' never was a man the first in saluting him, not even a stranger &c. Ex. R. s. 23 באו . . . להַקְדִּים שירה the angels came wanting to be the first to offer song; יַקְדִּימוּ בני תחלה let my children be the first; a. v. fr.—Part. pass. מוּקְדָּם; f. מוּקְדֶּמֶת; *pl.* מוּקְדָּמִים &c. Pes. 6b, a. fr. ארן מ' ומאוחר וכ', v. אַחַר. Shebi. X, 5, v. פְּרוֹזְבּוּל. Ib. שטרי חוב המ' antedated notes of indebtedness. M. Mets. V, 10 נתן עיניו . . . זו היא רבית מ' if he intends to borrow money, and he sends his neighbor a gift and says, 'in order to make thee inclined to lend me money',—this is interest paid in advance; a. fr.—2) *to be early, zealous*. Naz. 23b, a. e. לעולם יקדים אדם לדבר וכ' man should always be anxious to do a good deed as early as possible. Pes. 4a, a. e. מקדימין וכ', v. זָרִיז; a. fr.—[Y. Erub. V, 22d top שמקדימין העליון, read: שמקדירין or שמקדרין, v. קָדַר I.]

קְדַם ch. same; *Pa.* קַדֵּם 1) *to precede; to do early, be early, first*. Targ. Ps. LXIX, 32 דקַדְּמוּ קרנוי וכ' (some ed. דקָדְּ) whose horns grew prior to its hoofs. Targ. Gen. XIX, 2; a. fr.—Ber. 8a מְקַדְּמֵי וכ'; קַדְּמוּ וחשכו, v. חָשַׁךְ I. Tam. 27b וקַדְּמִיתּ וכ', v. חָשַׁךְ I; a. e.—2) *to go before, come to meet*. Targ. Ps. LXXXVIII, 14. Ib. LXXIX, 8 יקדמון לן Ms. (ed. לך, corr. acc.); a. fr.

Af. אַקְדֵּים 1) *to be early*. Targ. Gen. XXVI, 31. Targ. I Sam. XVII, 16; a. fr.—2) *to precede, anticipate*. Targ. Job XLI, 3; a. e.—3) *to get the start of; to prevent*. Targ. Ps. XVII, 13; a. e.—3) *to be earlier than, be quick in doing*. Ib. CXIX, 147, sq.; a. fr.—Sabb. 119a אי רגילתו לאַקְדּוֹמֵי . . . אַקְדִּימוּ if you are accustomed to take an early meal, make it later (on the Sabbath), and if you are used to dine late, dine earlier. Ib. 151b when a poor man comes, דלי אַקְדִּימוּ וכ' . . . אַקְדֵּים be quick in giving him bread, in order that people may be ready to do so to thy children.—4) *to give preference to*. Y. Snh. I, 18c bot. . . . אַקְדְּמוּן ליה בעיבור they preferred a certain old man to him at the session for intercalation; Y. R. Hash. II, 58b top; a. e.

קֶדֶם m. (b. h.) *olden time*, (adv.) *before*, v. קוֹדֶם.

קֳדָם ch. same. Targ. Ez. XXXVIII, 17; a. e.

קֳדָם, קָדָם m. (preced.) [*precedence,*] 1) (prepos. of time and place) *before*. Targ. Gen. XXIX, 26. Ib. XLIII, 29; a. fr.—With suffix of personal pronoun mostly in *pl.*

Targ. Prov. XXIII, 1 קָדָמָיְךָ ed. Lag. (oth. ed. קֳדָמָיְךָ). Targ. Ps. XCVI, 9 מִן קָדָמוֹי. Ib. 8 לְקָדָמוֹי; a. fr.—Lev. R. s. 37 קדמוי וכ' ... נפק a proclamation went before him, and all the people came out to meet him. Lam. R. to III, 16; a. fr.—2) (conj.) *a) ere, before*; *b)* מן ק' *since, because* (h. מִפְּנֵי). Targ. Y. Gen. XIII, 10 ק' עד לא. Targ. Prov. VIII, 23. Ib. 25 Ms. (ed. קָדְרִים); a. fr.—Targ. O. a. Y. II Ex. XIX, 18 מן ק' (Y. I מן בגלל).—Y. Yeb. XII, 13[a] top; Y. Snh. I, 19[a] bot. קרבת קָדָמָנָא she came before us; ורקת קדמנא and spat in our presence; Y. M. Kat. III, 82[a] bot. קוּדְמֵינָא; Yeb. 39[b]; a. e.—V. קַדְמִין.

קַדְמַאי, קָדְמָאָה, v. קַדְמַי.

קַדְמוֹן

m. (b. h. preced. wds.) *ancient, originator*. Gen. R. s. 38 (play on מִקֶּדֶם, Gen. XI, 2) מִקַּדְמוֹנוֹ וכ', v. נָסַע; ib. s. 41.

קַדְמוֹנָאָה, v. קַדְמַי.

קַדְמוֹנִי

m. (b. h.; preced. wds.) *ancient, first, primeval*. Num. R. s. 10 אדם הק' (usually הראשון) the first man. Gen. R. s. 22 נחש הק' the ancient serpent (of Eden); a. fr.

קַדְמוּתָא

f. (preced. wds.) 1) *previous condition*. Targ. Job XLII, 12.—Bekh. 31[a] זיל לִקַדְמוּתֵיהּ (read אזל) he went back to his former condition (resigned his office).—2) *early morning*. Ib.[b] ושנייה בק' וכ' and he solved that problem the next morning by reference to a Boraitha.—3) *the first time*. Deut. R. s. 1, beg. קַדְמוּתֵיךְ הִיא תניינותיך היא is this thy first or thy second offence?; ib. קַדְמוּתְכוֹן וכ' is it your first &c.?; Yalk. Ex. 392 קדמיכון (corr. acc.).—4) לְקַדְמוּת, לְקַדְמוּתּ, לְקָדְמוּת=h. לִקְרַאת *to meet, towards*. Targ. Ex. XIX, 17. Targ. Ps. LIX, 5; a. fr.—Lev. R. s. 37 יפקון ... לקדמותיה let all the people (of the place) come out to meet me. Ib. לִקַדְמוּתֵיהּ, v. קֶדֶם.—5) (adv.) *first, in front*. Targ. O. Gen. XXXIII, 2 ed. Berl., v. next w.

קַדְמַי, קַדְמַאי, קַדְמָאי, קַדְמָיָא

m. (preced. wds.) *first, former, previous*. Targ. Y. II Gen. I, 5 (ed. Vien. קַדְמָי). Targ. Is. VIII, 23. Targ. Ps. XCII, 1 אדם ק' (v. קַדְמוֹנִי). Targ. Gen. XXV, 25; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58[b] top כהנא אתמני קדמיי מן וכ' K. was appointed (member of the court) before R. Jacob; נאל ... ק' מיניה לעיבורא but R. J. entered the meeting for intercalation before him. Lam. R. to III, 7 ק' מנחון, v. קֶרֶן II; a. e.—*Pl.* קַדְמָאִין, קַדְמָאֵי, קַדְמָיִין, קַדְמָיֵי, קַדְמָיָן, קַדְמָן, read מִן ...). Ib. VIII, 8. Targ. Jer. XVI, 18; a. fr.—Targ. Job XVIII, 20 קדמאי Ms. (ed. קַדְמוֹנֵי).—Y. Peah I, 21[d] bot. אי הוון ק' מלאכים וכ' (not בני מל') if our ancestors were angels, we are human beings, and if they were human &c.; Y. Shek. V, beg. 48[c] קַדְמָאֵי; Gen. R. s. 60; a. e.—*Fem.* קַדְמָיְתָא, קַדְמִיתָא. Targ. Jer. XXV, 1. Targ. Is. XLIII, 2 בק' *in ancient times*. Targ. O. Gen. XI, 2 בק' (h. text מִקֶּדֶם). Ib. XXXIII, 2 קַדְמָיְתָא ed. Amst. ed. Vien. קדמאין; (ed. Berl. קַדְמוּתָא; Y. בק' דמיתא) *in front*; a. e.—Y. Taan. I, beg. 63[c] תיא דעתיה ... ק' תיא וכ' R. Eliezer's opinion in the former quotation (Mishnah) is the same as in the latter. Ib. בק' in the early prayer (שחרית). Y. Peah V, end, 19[a] (in a defective passage) מה בינה לק' what is the difference between this and the former case? Y. Ned. VI, end, 40[a] ואיקרון ק' when the first (of the three letters) was read, he showed them honor; a. e.—[Y. Gitt. III, end, 45[b], read: קְדִימָתָא.]

קַדְמִין

m. pl. (preced. wds.) 1) *beginning, olden days*. Targ. O. Gen. I, 1. Targ. O. Deut. XXXIII, 27 מִקַּדְמִין (ed. Berl. מִלָּקֵ); Y. מן לק' from of old. Targ. O. Gen. III, 15. Ib. XXXI, 2 ומדקדמוהי (ed. Berl. ומִדְּקַדְמוֹהִי) and before yesterday (Y. וּמִדְּקָדְמוֹי); a. fr.—2) *front; east*. Targ. O. Gen. III, 24. Targ. Is. II, 6 כמלקדמין as in the east (or: *as in former times?*); a. e.

קַדְמִיתָא=קַדְמִיתָא, v. קַדְמַי.

קַדְמָתָא

f. (preced. wds.) 1) *past time*; only in מן קַדְמָתָא דנא, or מִקֶּדֶם *before this*. Targ. Y. Gen. XXVIII, 19 (O. בקדמיתא, ed. Berl. מלקדמין; h. text לראשונה). Targ. Ez. XXXVIII, 17; a. e.—Taan. 12[a].—2) *early morning*. B. Mets. 30[b].—[Yalk. Ex. 392 קדמתכון, v. קְדִמוּתָא.]

קַדְקַד*

(cmp. נָקַר I) *to speckle*. Part. pass. מְקַדְקַד; *pl.* מְקַדְקְדִין. Targ. Y. Gen. XXXI, 10; 12 Ar. (ed. גבריהון חיורין).

קָדְקוֹד, קָדְקֹד

(b. h.; קדד, cmp. גַּד II, כַּד II; Assyr. *kaḳkadu*) *head, skull, vertex; summit*. Neg. X, 10, a. e., v. גַּבַּחַת. Men. 37[a] בין עיניך זו ק' 'between thy eyes' (Deut. VI, 8), that means the vertex; expl. ib. מקום וכ' the place on the head where the child's brain is seen to pulsate; (Sifré Deut. 35 בגובה של ראש); Erub. 95[b]. Gen. R. s. 62, end בא מִקְדְּקֳדוֹ של מדבר he came all the way from the highest point of the desert. Midr. Till. to Ps. XXIII, 4 (expl. גיא צלמות) ib. בק' של מדבר; a. e.—*Pl.* קָדְקָדִים. Lev. R. s. 9; s. 25, a. e. בְּקָדְקָדֵי ראשיהן by the tops of their heads.

קוֹדְ', קָדְקוֹדָא, קָדְקָדָא

ch. same. Targ. Y. I, II Deut. XXXIII, 16. Targ. Y. I ib. 20.—Bekh. 43[b] ק' דבישרא Ar. (ed. קרקורא) a hump in which there is no bone, is merely an elevation of flesh (swelling).

קָדְקוֹדָא, קָדְקֹד, v. preced. wds.

קָדַד (I)

(cmp. גָּדַר, כָּדַר, גָּדַד) *to cut around, perforate, cut out*. Sabb. 116[a]; Y. ib. XVI, 15[c] bot. קוֹדֵר (Ar. קוֹדֵד), v. אַזְנָיָה. Snh. 103[b] מנשה ק' וכ' (Ar. קדר) Manasseh cut the divine names out (of the Scriptures). Kidd. 22[b] קוֹדֵד ויורד וכ' Ar. (ed. דוקר והולך) one must bore (through the slave's ear) until the door is reached. Ḥull. 77[a] כל שהרופא קוֹדְדוֹ (Ar. a. Ms. M. correct. קוֹדְדוֹ, v. Rabb. D. S. a. l. note) such flesh as the physician cuts out; a. e.—Part. pass. קָדוּר (קָדוּד). Ab. Zar. 32[a] (expl. עיר כל שקרוע ... וק' וכ' (לבוב a hide which is slit open opposite the heart and cut out like an air-hole; Tosef. ib. IV (V), 7 כל שק' נגנד לבו Var. ed. Zuck. (text שנקוב, oth. ed. שקרוע). Ukts. II, 4 קְדוּדָה (ed. Dehr. קְדוּרָה) cut into, opp. שלמה.

Pi. קִדֵּד (קִדֵּר) 1) *to cut through*; (in measuring distances) *to estimate the level distance between two places separated by mountains*. Erub. V, 4 (58[a]) שמיתי שמְקַדְּדִין בהרים (Y. ed. Ven. שמְקַדְּדִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 90) I have heard a tradition that in measuring Sabbath distances elevations are considered as cut through. Ib. 58[b] כיצד מְקַדְּדִין וכ' how is the measuring done to obtain the tunnel distance? He who stands below holds the rope against his heart, while he who stands above holds the other end of the

rope against his feet. Ib. אין מקדרין אלא בחבל וכ' only a rope of four cubits can be used for measuring &c. Ib. אין מקדרין לא בעגלה וכ' this method of measuring distances is not applied in the case of a slain body found in the field (v. עֶגְלָה), or for cities of refuge. Tosef. ib. VI (V), 11 מְקַדֵּר ועולה מק' וויורד וכ' we go up measuring the air-line and down again (on the other side), and consider the elevation as if it were cut through before us. Erub. 58a מְקַדְּדִין ועולה וכ'; Tosef. l. c. 12 מקדר. Y. ib. V, 22d (repeatedly מְקַדְּדִין). Ib. מקדימין (corr. acc.). Y. Sot. V, 20b bot. מקדדין; Y. Macc. II, end, 32a מקדרין; a. fr.—Y. Keth. XIII, 36b top מקדר ויוצא וכ' he may cut his way through the vines and get out (v. פָּסַג).—[Pes. 11b מקדרין, read: מקרדין, v. קָרַד.]—2) (denom. of קַדָּר or קֻדָּר) *to make pots, pretend to be a potter.* Ruth R. to I, 1 (s. 2), v. קְדָרוּת.

Hif. הִקְדִּיר *to cut through; to penetrate.* Erub. 58a, v. supra. Nidd. 56b; Tosef. ib. VI, 13 מַקְדִּיר, v. גָּבַל; [perh. fr. קָדַר II, *becomes dull*].

Nif. נִקְדַּר *to be cut out.* Ḥull. 77a נ' כמין טבעת (Ar. נְקַדֵּד) if the flesh over a fracture is cut out like a ring. Ib. 57b שנ' קנה שלה וכ' רחל a lamb . . . whose windpipe was perforated, and they inserted a tube of reed, and it recovered.

קָדַד (קְדַד) ch. same, *to penetrate.* Men. 83a בשר אגב דשמין קָדֵיר (Ms. M. קריר, v. Rabb. D. S. a. l. note) meat being fat penetrates (the fat is communicated to an object with which it comes in contact); Zeb. 98a משום דקריר (Ms. K. דקדיר; Ms. R. 1 דקריד; v. Rabb. D. S. a. l. note 6). Ib. 79b שאני רוק דקדיר Ms. M. (ed. דקריר; Ms. R. 2 a. Ms. K. דקריד; Ms. R. 1 דקרור) it is different with saliva, because it penetrates.

Pa. קַדֵּר *to measure level distances.* Y. Bicc. I, end, 64b מאן דמקדר וכ', v. שִׁגְרוֹנַיְיהָ.

Ithpe. אִתְקְדַר (אִתְקָדַר) *to be caved* or *arched.* Targ. Esth. VIII, 10 אִתְקַדְּרוּ פיסת וכ' (ed. Lag. אתקדדו) the soles of their feet were arched (so that they, in running, touched the ground only with their toes).

קָדַר II (b. h.; cmp. Arab. ḳadar) [*to be soiled,*] *to be dull black*; trnsf. *to be sad.*

Hif. הִקְדִּיר *to become,* or *be black.* Y. Nidd. II, 50b top שחור מַקְדִּיר a dull black color, opp. מצחצח shining. Y. Sabb. X, 12c bot. היו פניו של ר' מַקְדִּירוֹת Rabbi's face darkened (he grew sad). Gen. R. s. 12 יפניהם מקדירות . . . הרשעים וכ' in the future world the statures of the wicked shall be bent (their pride broken), and their faces shall be sad.

קְדַד ch. same. Targ. Y. Deut. XXVIII, 15.—[Yalk. Job 901 וקדיר יתיה, read as Lev. R. s. 22: ומקום.]

Ithpe. אִתְקְדַּר *to become black.* Targ. Cant. I, 5. Targ. Lam. V, 10. Targ. Koh. XII, 2.

קֵדָר (b. h.) pr. n. *Kedar,* name of a tribe of Arabs. Cant. R. to I, 5 (Ex. R. s. 23 ישמעאלים). Bets. 20b צאן ק' sheep from Kedar; a. e.—Denom. קְדָרִי; *pl.* קְדָרִים. Taan. 5b ק' עובדין למים the Kedarites worship water.

קַדָּר m. (v. next w.) 1) (cmp. בָּשָׁר) *potter.* Toh. VII, 1.—*Pl.* קַדָּרִין, קְדָרִים. Num. R. s. 16, beg. (ref. to חרש, Josh. II, 1, v. חֶרֶס I) עשו עצמן ק' וכ' they pretended to be potters and called out, who wants pots?; Tanḥ. Sh'laḥ 1; Yalk. Josh. 7; [Ruth R. to I, 1 (s. 2), v. קַדְרוּת]. Gen. R. s. 86 ק' בכפר וכ' (Ar. קרוזים) will you import potters to K'far Ḥanina? (Matt. K. קְדָרִים *pots*); v. גַּדָּז.

קֻדָּר m. (קָדַר I) *pot.* Pes. 41a צלי ק' roasted through the heat of the pot. Meg. 7b, v. צָלִי; a. e.—Pl. קְדָרִים, v. preced.

קְדֵירָא, קְדִי, קְדֵרָא; קְדַר ch. same. Targ. O. Num. XI, 8 (h. text פִּירִין). Targ. Mic. III, 3 (h. text קִלְחֵת); a. fr.—Targ. Joel II, 6; Targ. Jer. VIII, 21, a. e., v. אַבְרוּם.—Lev. R. s. 19, beg. יהבינון בקי' חדתא he put them (the young ravens) into a new pot. Esth. R. to III, 6 (prov.) נפלה כיפה ק' ווי לק' וכ' if the stone falls on the pot, woe to the pot; if the pot falls on the stone, woe to the pot; (Yalk. Esth. 1054 נפל קופה לקדרה וכ'). Erub. 3a, a. e. ק' דשותפי, v. חַמִּים; a. fr.—Trnsf. *intestines, rectum, bladder.* Ber. 62b עד דרתחא קִדְרָךְ וכ' while thy pot is hot, empty it (do not delay discharge). Sabb. 33a נפישי קטדלי קדר וכ' more numerous are those killed by the pot (by delay of discharge) than those killed by starvation.—[Num. R. s. 7; Lev. R. s. 18 לקדרא some ed., v. קְדָרָא.]—*Pl.* קְדֵרִין, קְדֵרַיָּא, קְדֵי, קְדֵרָתָא. Targ. II Chr. XXXV, 13. Targ. Y. Num. XXXI, 23.—Y. Ḥag. II, 77d bot.; Y. Snh. VI, 23c bot.; a. e.

קְדֵירָה, קְדֵרָה f. h. same, *pot, contents of the pot, dish.* Ḥull. VIII, 3 אם יש . . . באויתה ק' if there is enough milk to give a taste to the entire contents of the pot. Ab. Zar. 67b, a. fr. בת יומא ק', v. יוֹמָא. Ex. R. s. 1; Sot. 11a (ref. to Ex. XVIII, 11) בק' שבישלו, v. בָּשַׁל. Ib. מאי משמע דהאי זדו לישנא דק' הוא what is your evidence that this *zadu* (Ex. l. c.) has the meaning of cooking in the pot? Pes. 112a לא תבשל בק' וכ' cook not in a pot which thy neighbor has used, i. e. marry not a divorced woman. Y. Snh. VIII, beg. 26a השחירה הקדרה וכ' . . . בשל when the semen within begins to boil, the pot blackens without (the hair grows); a. fr.—Trnsf. *skull.* Ḥull. 45a כל מה שבק', v. מוֹחַ. Ib., sq. כמין שני . . . על פי הק' two bean-like glands lie at the mouth of the skull (at the end of the cerebellum).—*Pl.* קְדֵרוֹת, קְדֵרִי. Pes. 30a; Zeb. 95b בפסח ק' ישברו earthen pots in which leavened matter has been cooked on Passover, must be broken. Num. R. s. 16, a. e., v. קָדַר; a. fr.

קדרו, v. קַדְרוּ I.

קדרום, v. קַדְרוֹס.

קִדְרוֹן (b. h.) pr. n., נחל ק' *Torrent* (or *Brook*) *of Kidron,* near Jerusalem. Y. Taan. III, 67a top, a. e., v. קַשְׁקֵשׁ I.

קַדְרוּן Targ. Y. Gen. VIII, 4, v. קַדְרוּ I.

קדרון, Lam. R. to I, 16 ק' גלוסקאן some ed., read: קְדָלִין.—Yalk. Lev. 665 חמי ק', read: קְדָלִין.

קַדְרוֹנִין, v. קַדְרִינוֹן.

קַדְרוֹס I m. (κέδρος) *cedar.* Targ. O. Gen. VI, 14 (h.

text גפר).—R. Hash. 23a (among the species of ארז) ק' Ms. M. 2 (Ms. M. 1 קדרום; ed. קתרום, קתרוס; v. Rabb. D. S. a. l. notes 50, 60).

קַדְרוֹס II pr. n. m., v. קַתְרוֹס II.

קַדָּרוּת f. (denom. of קַדָּר) *potter's trade.* Ruth R. to I, 1 (s. 2) ref. to היוצרים, I Chr. IV, 23, in connection with Josh. II, 1 כלי ק' היו בידם מקדרין (חרש) they (the spies) carried potters' tools with them, pretending to be potters, v. קַדָּר.

קדרית, Y. Kil. I, 27a bot., v. פְּרִסְקָא.

קדריונטס, v. קוּדְרַנְטִיס.

קַדְרִינוֹן m. (κέδρινος, -ον) *of cedar, cedar wood.* Targ. Y. II Gen. VI, 14 (quoted Gen. R. s. 31) דאעין דק'; Y. I דקוסין קדרונין (ed. Amst. קרדונין, corr. acc.).—Tanḥ. B'shall. 24 (ref. to Ex. XV, 25) קרנין, read with Y'lamd. a. l., quot. in Ar. קדרינון; Mekh. B'shall. Vayassaʿa, s. 1 עץ קתרוס, v. קַדְרוֹס I.

קַדְרִיתָא, קַדְרִיטָא f. (קְדַר II) *black*; trnsf. *miserable.* Targ. Cant. I, 6.

קַדְרַנְטִיס, v. קוּדְרַנְטִיס.

קָדַשׁ, v. קָדוֹשׁ.

קָדַשׁ (b. h.) [*to be cut off, separated,* v. Ges. Hebr. Dict.12 s. v.; cmp. פָּרַשׁ,] *to be, become pure, sacred, holy.* Y. Sabb. III, 5d bot.; ib. IV, end, 7a עליו היום ק' the day became holy upon him, i. e. the Sabbath commenced while he was engaged in doing something. Meil. II, 8 (10a) קָדְשׁוּ בכלים (Talm. ed. קדשן) after they have become sacred by being put in a sacred vessel (v. infra); Shebu. 11a (Ms. F. קירשן). Bekh. 4b קדשו בכורות וכ' the firstborn in the desert were consecrated; a. fr.

Pi. קִדֵּשׁ, קר' 1) *to sanctify,* esp. ק' שם שמים, or את ק' חשם *to sanctify the name of the Lord, to manifest fidelity to religion* by noble deeds, by martyrdom &c. Sot. 10b; 36b יוסף שק' שם וכ' Joseph who sanctified the name . . . in secret (when he resisted temptation); יהודה שק' וכ' Judah who sanctified . . . in public (when he admitted his guilt, Gen. XXXVIII, 26); a. fr.—2) *to sanctify, consecrate; to purify, keep pure.* Ber. 17a טהר ועצמך תקדש keep thyself clean and pure (aloof) from every guilt &c. Yoma 39a (ref. to Lev. XI, 44) . . . אדם מקדשין אותו הרבה if a man sanctifies himself a little (trains himself to self-restraint), they (the divine agencies) will help him much to sanctify him; מלמטה מקדשין אותו מלמעלה if he (sanctifies himself) below, they will sanctify him from above; בעולם הזה מקדשין וכ' he in this world, they will declare him holy in the hereafter. Yeb. 20a, a. e. קדש עצמך במותר לך sanctify thyself by self-restraint from what is permitted to thee. Ḥag. 3b, a. e. קִדּוּשָׁה, v. קִדּוּשָׁה. Sebu. 15a . . . כל הכלים מקדשתה as regards all vessels that Moses made, the ointing of them gave them their sacred character; Snh. 16b מקדשן תנור מקדש the oven (the baking of the showbread) gives it its sacred character. Ib. 100a כלי שרת מקדשין the vessels of the service consecrate (the things put into them); a. v. fr.—Part. pass. מְקוּדָּשׁ; f. מְקוּדֶּשֶׁת; *pl.* מְקוּדָּשִׁים &c. Sabb. 55a (ref. to Ez. IX, 6) א"ת מקדשי אלא מקודשי וכ' read not *mikdashi* (my sanctuary) but *m'kuddashai* (my sanctified ones), that means those who fulfilled the whole Law &c.; Ab. Zar. 4a. Zeb. 115b (ref. to Ps. LXVIII, 36 מִמִּקְדָּשֶׁיךָ) read מְקוּדָּשֶׁיךָ וכ' 'from thy sanctified ones', when the Lord passes judgment on his holy servants &c.; a. fr.—3) (with, or sub., ידיו ורגליו) *to wash hands and feet prior to a sacred act.* Yoma III, 6. Ib. IV, 5. Ib. 22a; a. fr.—4) *to prepare the water of lustration* (Num. XIX). Par. VI, 1 המקדש ונפל התקדוש על ידו if he prepares the lustration, and some of the consecrated water falls upon his hand. Ib. 2 נוטל ומקדש he may take (of the ashes) and prepare the water with them. Ib. 3 המקדש בשוקת וכ' he who puts ashes into a large vessel of water; a. fr.—5) (of seasons) *to proclaim the sanctity of* esp., *a)* (ק' החדש) *to proclaim in court that the new month had begun* (v. infra). R. Hash. II, 7 אם לא . . . אין מקדשין אותו שכבר קדשוהו שמים unless the new moon is seen in its due time (on the evening of the twenty-ninth day), no announcement is made, for the heavens have already proclaimed it (and the new month begins with the thirty-first day). Ib. 24a בין כך . . . שנים אתה מקדש וכ' in neither case is the ceremony of announcement required, for we read (Lev. XXV, 10), 'ye shall sanctify the fiftieth year', years thou must sanctify &c. Ex. R. s. 15 אני ואתם נְקַדֵּשׁ את החדש I and you, let us (as a court) proclaim the month (of Nisan); a. fr.—Part. pass. as ab. R. Hash. II, 7 ראש ב"ד אומר מק' וכ' the president of the court says, '(the new month is) proclaimed', and all the people say after him, 'proclaimed, proclaimed.' Ib. III, 1 . . . ולא הספיקו לומר מק' וכ' נחקרו when the witnesses were examined, and the court had no time to say *m'kuddash* before night set in; a. e.—*b)* ק' השבת, חגים *to pronounce the sanctity of the Sabbath, the Holy Day* &c., *to recite the Sabbath or the festive benediction* (over wine), *to say Kiddush.* Pes. 105a מי שלא ק' בע"ש מקדש וכ' he who fails to bless the Sabbath on the Sabbath eve, may do so during the entire day. Ib. 106b טעם אינו מקדש if a man tasted something without *Kiddush*, he must not bless the Sabbath; Ib. 107a טעם מקדש even if he has tasted something, he must bless the Sabbath. Ib. כגון זה ראוי לקדש עליו a beverage like this is fit for Kiddush; a. fr.—6) ק' אשה [*to consecrate a woman,*] *a) to betroth* (expl. Kidd. 2b . . . כהקדש לישנא דרבנן דאסר לה the rabbinical term, in place of the Biblical קנה,—because he makes her forbidden to others like a consecrated object, v. הֶקְדֵּשׁ). Kidd. II, 1 האיש מקדש בו וכ' a man may betroth a woman either in person or through a deputy. Ib. 41a אסור לאדם שיקדש . . . עד וכ' a man is forbidden to betroth a woman to himself, before he has seen her. Ib. II, 4 האומר . . . צא וקדשי . . . והלך וקדשה וכ' if a man said to his deputy, go and betroth to me that certain woman in that certain place, and he went and betrothed her in a different place, she is not betrothed (the betrothal is invalid); a. v. fr.—Part. pass. מְקוּדֶּשֶׁת; *pl.* מְקוּדָּשׁוֹת. Ib. חרי זו מק' in such a case the betrothal is binding. Ib. 7; a. fr.—*b)* (of the father of a minor נַעֲרָה)

to accept a betrothal in behalf of one's daughter. Ib. 1 האיש מקדש את בתו וכ' a man may accept his daughter's betrothal, if she is a *na'ărah*, either in person or through a deputy. Ib. 41[a] אסור לאדם שיקדש את בתו וכ' a man is forbidden to betroth his daughter as a child, (but must wait,) until she is grown up and says, I like this man; a. fr.—7) *to cause a thing to be prohibited*, esp. (by ref. to Deut. XXII, 9) *by planting seeds in a vineyard, or vines among seeds; to cause condemnation.* Kil. IV, 5 ... הזורע ק' שורה אחת if a person sows within four cubits of a vineyard, he has caused the condemnation of one row of vines. Ib. V, 5 הרי זה מקדש ארבעים וכ' he has made forty-five vines forbidden. Ib. VII, 2 ... ואינה מְקַדֶּשֶׁת גפן to plant seeds near a dried-up vine is forbidden, but it (the vine) does not cause the condemnation of the seeds. Ib. 3 אלו אוסרין ולא מְקַדְּשִׁין the following plants make the planting of seeds in their neighborhood forbidden, but do not cause condemnation of the seeds, if planted, or their own condemnation. Ib. 5 אין אדם מקדש דבר וכ' no man can cause condemnation of a thing not his own. Ib. הרי זה ק' וכ' he has caused the condemnation of his neighbor's seeds and must pay damages; a. fr.

Hithpa. הִתְקַדֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְקַדֵּשׁ 1) *to be sanctified, glorified as holy.* Yeb. 79[a] ... מוטב וְיִתְקַדֵּשׁ שם וכ' let a letter of the Law be uprooted (disregarded), but let the name of God be sanctified in public. Tanḥ. Sh'mini 1 מִתְקַדֵּשׁ אני שם במכבדי there (at the dedication of the Tabernacle) I shall be sanctified by (the death of) those that honor me. Lev. R. s. 12; a. fr.—2) *to be consecrated, dedicated*; (of the New Moon) *to be proclaimed.* R. Hash. 21[b] ... עד שיתקדשו וכ' יכול you may have thought, as well as the Sabbath is to be disregarded (by the witnesses travelling to the seat of the court), until they (the months) are proclaimed, it may also be disregarded (by the messengers carrying the announcement), until they are established. Ex. R. s. 15 ... והכלי מִתְקַדֵּשׁ היה הכהן the priest received in it some sacred object, by which the vessel was consecrated; וכלי חול מִתְקַדֵּשׁ and a profane vessel became sacred. Shebu. 15[a] אין העזרה מִתְקַדֶּשֶׁת וכ' the Temple hall was not consecrated, until the priests ate therein the remnants of the meal-offering. Ib. 16[a] תחתונה נִתְקַדְּשָׁה בכל אלו the lower reservoir became consecrated through all these (ceremonies mentioned); a. fr.—3) (of mixed seeds) *to be condemnable, condemned.* Kil. VII, 7 ... מאימתי מתקדשת from what time are seeds of grain (planted among vines) to be condemned? Ib. אין מִתְקַדְּשׁוֹת are not to be condemned; a. fr.—4) *to be betrothed.* Kidd. II, 1 האשה מתקדשת בה וכ' a woman may be betrothed in person or through her deputy. Ib. האומר ... הִתְקַדְּשִׁי לי וכ' if a man says to a woman, be betrothed to me with this fig. Ib. 45[b] נִתְקַדְּשָׁה לרעת אביה ונישאת וכ' if she (the minor) was betrothed with her father's consent, but was married without it; a. fr.—5) *to sanctify one's self.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 מי שהוא עתיד לְהִתְקַדֵּשׁ he that is ready to sanctify himself (by vowing a sacrifice).

Nif. נִקְדַּשׁ 1) *to be sanctified; to become consecrated.* Tem. 14[a] כאן לִיקָּדֵשׁ כאן לִיקָּרֵב in the one case it refers to being consecrated (by being put in a sacred vessel), in the other to being offered. Bekh. 4[b] ... ליקדש הוזהרו they were admonished concerning the firstborn, that they be consecrated; a. e.—2) *to be betrothed.* Kidd. 48[a] if she says, ... ואֶקָּדֵשׁ עשה לי make for me chains &c., and I shall be betrothed unto thee.

Hif. הִקְדִּישׁ 1) *to cause sanctification.* Zeb. 115[b] לא מתו ... להַקְדִּישׁ שמו וכ' thy (Aaron's) sons died only in order to give thee an opportunity to sanctify the name of the Lord.—2) *to sanctify, dedicate an object as Temple property* (Lev. XXVII, 14-24). Arakh. VI, 2 המַקְדִּישׁ נכסיו וכ' if a person dedicates his property to the Temple, but owes his (divorced) wife her *k'thubah* (כְּתוּבָּה) &c. Ib. VII, 1 אין מַקְדִּישִׁין לפני היובל וכ' you cannot dedicate landed property within less than two or three years before the jubilee. Ib. 3 הִקְדִּישָׁהּ וגאלה if he dedicated and then redeemed it. Ib. 5 אין אדם מַקְדִּישׁ דבר וכ' nobody can dedicate a thing not belonging to him. B. Kam. VII, 2; a. v. fr.

Hof. הוּקְדַּשׁ *to be dedicated, consecrated.* Meil. II, 8 ... משהוּקְדְּשׁוּ המנחות the law concerning misappropriation of sacred things applies to meal-offerings as soon as they have been dedicated. Ib. 1 משהוּקְדָּשָׁה as soon as it has been designated for a sin-offering; a. fr.—Part. מוּקְדָּשׁ; f. מוּקְדֶּשֶׁת; *pl.* מוּקְדָּשִׁים &c. Ned. V, 6 (48[a]) ... אם הרי הם מוּקְדָּשִׁים if they are mine, be they dedicated to the Lord. Ib. ... מקודשת אינה מתנה (read: מוּקְדֶּשֶׁת) a gift which is not made so that if the recipient dedicates it to sacred use, it is dedicated, is no gift. Bekh. V, 1 כל פסולי המוּקְדָּשִׁין all dedicated sacrifices which became unfit for the altar; a. fr.

קָדַשׁ ch. same, *to be sanctified, sacred* (v. קָדוֹשׁ). Shebu. 15[b] ... דקָדְשֵׁי שתי הלחם (Rashi דמִיקַּדְּשֵׁי *Ithpa.*) it is through the slaughtering of the sheep that the two loaves received their sacred character. Bekh. 4[b] דקָדוּשׁ קדוש וכ' those firstborn that were consecrated, were consecrated &c.

Pa. קִדֵּשׁ as preced. *Pi., to sanctify; to proclaim; to betroth* &c. Targ. Ex. XXVIII, 41. Ib. XXIX, 1 לְקַדָּשָׁא (Y. לְקַדָּשָׁא). Ib. 44; a. fr.—Targ. Y. Deut. XX, 7 (not דְּקִדֵּישׁ; h. text ארש). Ib. XXII, 16 (h. text נתתי); a. e.—Shebu. 16[a] ועזרא קִדֵּשׁ ק' וכ' and Ezra consecrated (the various places), although the Urim and Tummim were no longer extant. Pes. 106[a] ... דכי ק' תחלת יומא בעי לְקַדּוּשֵׁי עיקר קידושא the actual sanctification of the Sabbath must take place in the evening, for when one sanctifies the Sabbath, one must sanctify the beginning of the day. Ib. לִיקַדֵּישׁ לָן וכ' please, sir, recite for us the great Ḳiddush, v. קִדּוּשָׁא. Ib. 101[a] לקדושי בביתא to recite the Ḳiddush in the house. Ib. 106[b] ... מקדש אריפתא זימנין at times, when he cared more for bread, he recited the Ḳiddush over bread.—R. Hash. 25[a] ... וקַדְּשִׁיהּ וכ' זיל go to 'En-Ṭab and proclaim the New Month Day. Ib. ... אמר בעינן לקדושי בך וכ' he said (to the moon), to-night we desire to initiate the new month through thee, and thou standest here? Ib.[b] ולִיקַדְּשִׁיהּ בלילא Ms. M. and we may proclaim it at night. Shebu. 15[b] דעד דקַדֵּישׁ יומא וכ' so that immediately after one has recited the blessing at the exit of the day (הַבְדָּלָה), one might finish the building and consecrate it.—Kidd. 50[b] באתרא דמְקַדְּשִׁי והדר מסבלי where it is customary to send

the gifts after betrothal, v. סְבַל. Ib. 59a לבריה ... לקדושי to betroth a wife for his son (as his deputy); a. v. fr.—Part. pass. מְקַדֵּשׁ; f. מְקַדֶּשָׁא, &c. Shebu. l. c. ... תרוייהו מְקַדְּשִׁי both of them are consecrated at the same time. Ib. חדא מי מק' how can even one of them be consecrated?—Pes. 101a ולא מק' לכו בבית אכילה (Ms. M. 2 מתקדש) and no Ḳiddush will be recited for you in your dining place; a. fr.

Ithpa. אִתְקַדַּשׁ, אִיקַּדַּשׁ; *Ithpe.* אִיקְדִישׁ *to sanctify one's self; to be sanctified*; (of mixed seeds) *to be condemnable*; (of woman) *to be betrothed.* Targ. Ex. XXIX, 37. Targ. Lev. XX, 7. Targ. O. ib. X, 3; a. fr.—Kidd. 54a ירושלים מי מיקדשא is Jerusalem itself consecrated ground? Ned. 31a כיון דאיק' אברהם וכ' when Abraham was consecrated (as the bearer of religion), they (the Israelites) were called after him (they are no longer included among 'the sons of Noah').—Keth. 62b אי מיקדשנא (some ed. מְקַדַּשְׁנָא) if I consent to be betrothed unto thee, wilt thou go to college? Ib. אִיקַּדְּשָׁא ליה וכ' she was betrothed to him in secret, and she sent him (Akiba) away (to study). Kidd. 9a ... אי מיקדשת לי if I give it thee, wilt thou be betrothed to me? Ib. 12a ... לא מיקדשא אשה a woman cannot be betrothed with a P'ruṭah; a. fr.—Pes. 105a זיל חזי אי מקדיש יומא (Ms. M. קדיש) go and see whether the sacred day has begun.

Af. אַקְדֵּשׁ, אַקַּדַּשׁ 1) *to sanctify, dedicate.* Targ. Lev. XXVII, 14 (Y. ed. Vien. יְקַדֵּשׁ). Ib. 15. Targ. Jud. XVII, 3; a. fr.—2) *to betroth.* Kidd. 9b עד דמקדיש והדר בעיל (Rashi דמיקדש) until he betroth her and consummates. Ib. 12a החוא גברא דאי וכ' a man betrothed a woman with a piece of &c., v. פּוּחָלָא. Ib.b; a. fr. (interch. with *Pa.*).

קַדֵּישׁ m., v. קַדִּישׁ.

קָדֵשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) [*cut off, rejected*, cmp. חרם] *sodomite.* Sifré Deut. 260 ק' חמור the sodomite whose crime is the severer one (v. infra).—*Pl.* קְדֵשִׁים. Esth. R. to I, 9 (expl. מעולל, Is. III, 12) ק' בחון sodomites were among them (with ref. to ויתעללו, Jud. XIX, 25).—*Fem.* קְדֵשָׁה *prostitute.* Sifré l. c. ק' קלה the *K'deshah* whose crime is a minor one (compared with that of the *Ḳadesh*).

קֶדֶשׁ (b. h.) pr. n. pl. *Kedesh* in Naftali, one of the cities of refuge. Macc. 9b. Y. Meg. I, 70a bot., v. אַגְּנָא.

קַ' נוּנָא, v. נוּנָא.

קָדְשָׁא, קָדֵשׁ, קוֹדֶשׁ, קוֹדֶשׁ, v. קוֹדֶשׁ, קוֹדֶשׁ, קוּדְשָׁא.

קָדָּ', קָדָּשָׁא m. (קדש) [*cut out,*] *ear-ring, nose-ring* (b. h. נזם). Targ. Job XLII, 11. Targ. Gen. XXIV, 22. Targ. Jud. VIII, 24; a. fr.—*Pl.* קָדָּשִׁין, קָדָּשַׁיָּא, קָדֵּשׁ, קָדָּשׁ. Ib. (ed. Wil. קָדְשֵׁי). Targ. O. Gen. XXXV, 4 (ed. Amst. O. a. Y. קַדֵּי). Targ. O. Num. XXXI, 50 ed. Berl. (ed. Vien. קָדֵּי; Y. I קַדִּישַׁיָּא, Y. II קָדְשַׁיָּא; h. text עגיל). Targ. Prov. XI, 22 קָדָּשַׁיָּה ed. Lag. (oth. ed. קדשי, קדשא); a. fr.—Y. Sabb. VI, 8b bot. (transl. עגיל, v. supra) קדשיא. Ib. קדשיא (transl. לחשים, Is. III, 20), v. לָחִישָׁה. Lev. R. s. 33 קדשין (transl. צמידים, Ez. XXIII, 42); Yalk. Dan. 1061. Yalk. Ps. 687 אנא נסיב שיריא וקדשיא I shall take (Esther's) chains and rings; Midr. Till. to Ps. XXII ed. Bub. שירייה וקדשייה.

קָדָשִׁין*, pr. n. pl.(?) *Kadashin.* Y. Keth. VI, 30d (comment. קר').

קָדָחָא, קָדָחָא, v. קהי.

קַר', קָדָחָה קַר', קָדָחָה m., קַר', קָדָחָה f. (preced.; cmp. כָּהֶה) *dull, faint*; 1) (of cutting tools) *blunt*; (of teeth) *blunt and loose.*—*Pl.* קָדָחִין, קָדָחִים; קַר', קָדָחוֹת, קַר'. Midr. Sam. ch. XVI כל מי ... שיניו ק' וכ' as with the grape vine he that eats of its unripe fruit, will have his teeth set on edge, so it is with Israel &c.; Lev. R. s. 36 (corr. version after Midr. Sam.).—2) (of limbs) *wearied, benumbed.* Y. Yoma VIII, 44d בבא מן ... ק' עליו in the case of one that had come from a journey, and his feet were benumbed; Y. Ber. II, 5b bot.; a. e.—3) *tough, hard, unyielding.* Taan. 7b (ref. to Koh. X, 10) אם ראית רקיע שק' כברזל וכ' when thou seest the sky as tough as iron not sending down dew or rain; Yalk. Koh. 979 אם ... דור שהשמים קהין וכ' when thou seest a generation over which the heavens are as tough &c. Ab. IV, 20 ענבים קהות hard (unripe) grapes, opp. בשולית.—Trnsf. (of intellectual subjects) *tough, difficult, unsolvable.* Yalk. l. c. אם ... שתלמודו ק' עליו כברזל when thou seest a student to whom his lesson is as tough as iron (Taan. 8a שלמודו קשה; Ms. M. כהה). Pesik. R. s. 33 והמעשה שהיה ק' וכ' and when a case was too difficult for me to decide, I asked &c.; Yalk. Job 917. Cant. R. to IV, 11; a. e.—4) *fainting, having a morbid appetite.* Y. Shebi. IV, end, 35c שכן דרך חק' אוכלות אויתו for craving women are in the habit of eating it (the unripe grape).

קָדָא, קָדָחָה, קָדַח (b. h.; cmp. כָּהָה) 1) *to be dull, blunt*; (of a sword) *to slide off a hard object.* Y. Ber. IX, 13a וקָדְחָה החרב מעל וכ' and the sword slid off Moses' neck and broke; Deut. R. s. 2; Yalk. Ex. 167 וקהיית (corr. acc.). Gen. R. s. 78; Cant. R. to VII, 5 וקָהוּ שיניו וכ' and the teeth of the wicked (Esau) became blunt and loose.—2) *to be tough, unyielding, hard.* Num. R. s. 3 (ref. to Koh. X, 10) אם ראית שקהו השמים וכ', v. preced.—Trnsf. *to be difficult, unsolvable.* Cant. R. to III, 7 ... הלכה שהיו כולן שוינין קוֹדֶא להם they all sharpened the discussion like a sword, so that, when a case came before them, the decision might not be too difficult for them. Ib. to IV, 4 שאין הלכה קוהא להם never was there a subject too difficult for them to decide; a. e.—3) *to be wearied; to faint*; esp. *to have a morbid appetite* (caused by the smell of a dish). Ib. to I, 12 the Lord sent them a sweet scent from Eden והיתה נפשם קוהא לאכול and they were dying to eat (of the Passover sacrifice), v. עָיֵף; a. e.

Hif. הִקְהָה (with שן) *to make blunt and loose*; trnsf. *to refute; to break the power of; to grieve.* Mekh. Bo, s. 18 אף אתה הַקְהֵה את שיניו thou, too, make his teeth blunt (refute his arguments). Gen. R. s. 99 (play on יִקְהָה, Gen. XLIX, 10) מי שמַקְהֶה שני וכ' he (the Messiah) that shall break the power of all nations; ib. s. 98. Sot. 49a [read:] אומרים ... למה הִקְהִיתָ וכ' (v. Rashi) they (the children of the wicked that died in their parents' lifetime) argue before him, ... if thou intendedst to punish them in the hereafter, why didst thou cause them grief while living? Ib. ... והקהית השיני שמחת thou hast gladden-

ed my heart (with the evidence of thy purity) and given me pain (by showing more affection for thy son than for myself). Snh. 109b (play on בן קהת, Num. XVI, 1) בן שה' וכ' a son that brought grief over his parents; a. e.

Pi. קִיהָה *to pronounce unsolvable.* Neg. IV, 11, v. כָּהָה.

Nif. נְקְהָה 1) *to become faint, powerless.* Koh. R. to X, 10 אם נקהה אומה וכ' if the nation whose power was as hard as iron, has grown powerless.—2) *to be tough, difficult.* Ib. אם נ' תלמודך וכ' if thy lesson is as tough to thee as iron (v. preced).

Hithpa. הִתְקַהֲה, הִתְקַהֵה; *Nithpa.* נִתְקַהֵה 1) *to faint, long for.* Yalk. Ex. 186 (ref. to מתלקחת, Ex. IX, 24) מִיתְקַהֲא (not שלחותיה לעשות שלחותה) it (the fire) was dying to perform its mission; Pesik. Vayhi, p. 4a מיתה מתקהא וכ' Ar. (ed. מתקריא, corr. acc.) dying, that is longing &c.; Cant. R. to III, 11 מיתה ומתקלחא בשביל לעשות רצון בוראם (corr. acc., a. read בוראה); Num. R. s. 12 (combining both versions) מיתה ומתקהלא לעשות ... בוראה (corr. acc.).—2) *to become tough, hard, unyielding, grievous, irksome.* Koh. R. l. c. אם נתקהו שמים שעל וכ' if the heavens above you have become hard as iron &c., v. supra. Ib. אם נתק' הרב על התלמיד וכ' if the teacher has been unyielding to the pupil like iron (out of patience, and refusing to teach him) ..., and the teacher shows not a friendly face (does not relent) &c. Ib. אם נתק' התלמיד על הרב וכ' if the pupil has been annoying to his teacher (through his obtuseness or wearisome questions) ..., and the teacher refuses to explain &c.

קָהָא, קָהֵי ch. same, 1) *to be blunt (and loose); to be dull, faint.* Targ. Y. II Gen. XXXIII, 4 (Y. I אתמזמיזו). Ib. XXXII, 26 וקהתה (some ed. ויקחת, v. קָחַח; Y. I וזעזע; h. text ויתקע).—[Targ. I Kings XIV, 4 קהאה (ed. Wil. כהאה; ed. Lag. קמא; h. text קמו.]—2) *to be stale, distasteful.* Ber. 56a קהא עסקך וכ' Ms. F. (ed. קָאוּי fr. קָהָא; Ms. M. פסיד עסקך וקאזיל, read וקאוי) thy business (wine store) will be stale (and taste) like a pomegranate.—Part. pass. קָהִיהַ, *pl.* קְהִיתִין (cmp. חֲמִי, a. חַמִּית). Lev. R. s. 19 הא קהיתין are they (the vessels with wine you have been examining) spoiled?; [Ar. s. v. קה: הֲקָהִיתָה is it spoiled?].—3) *to be unrelenting, rigorous.* B. Mets. 52b דקָהֵי אזוזי מקרי נפש רעה Ar. (ed. דמוקים) he who is rigorous in matters of coins (refusing a coin for slight imperfections) is called 'a malevolent soul' (v. נֶפֶשׁ).

Pa. קִהֵי *to give an acrid taste to.* Pes. 116a צריך לְקַהוּיֵי one must give the pap (חֲרוֹסֶת) an acrid taste (with apples and wine).

Af. אַקְהֵי [*to blunt a person's teeth,*] *to refute, argue.* Yeb. 110b מַקְהוּ Ar. a. Var. in Rashi (ed. מקוו), v. אַקְוֵיא.

קַהֲיוּת f. (preced.), ק' שינים *bluntness of teeth*; trnsf. *old age.* Yalk. Lam. 996 בן שנתן לו בק' ש' וכ' the son that was given him (Abraham) in his old age, when he was one hundred years old.

קַהֲוָיָא f, *pl.* קַהֲיָתָא *arguments.* Yeb. 110b Ar., v. אַקְדֵּוָא.

קְהִילָה, v. קְהִלָּה.

קָוַל (b. h.; cmp. קוֹל) *to call.*

Hif. הִקְהִיל *to assemble.* Ber. 61b; Ab. Zar. 18a יַקְהִיל קהילות ברבים called public assemblies (to teach). Gen. R. s. 99 כשיַקְהִיל קרח וכ' (some ed. כשיַקְהֵל) when Korah will gather his followers for strife, my (Jacob's) name shall not be joined with them. Yalk. Ex. 408 כדי שילמדו להַקְהִיל וכ' ... that coming generations may learn from thee to assemble congregations every Sabbath; a. e.

Nif. נִקְהַל *to be assembled.* Gen. R. s. 98 בשעה שהן נִקְהָלִין על וכ' when they will be assembled against Moses in the party of Korah &c. Lev. R. s. 24 פרשה ... בהִקָּהֵל וכ' this section (Lev. XIX) was proclaimed in full assembly (v. ib. 2), because &c. Koh. R. to I, 1, v. קֹהֶלֶת.

Hithpa. הִתְקַהֵל same. Gen. R. s. 99 (ref. to יקהת, Gen. XLIX, 10) מי ... מִיתְקַהֲלִין עלוי he around whom the nations will group themselves.—[Num. R. s. 12 מתקהלא, v. קָהָה.]

קָהָל m. (b. h.; preced.) *gathering, congregation.* Y. Hor. I, 46a bot. (ref. to Num. XV, 24, הנעדה כל השבטים) כל שבט ... קרויין ק' all tribes together are called *ḳahal*; ... כגון ק' every tribe for itself is called ḳ.; Bab. ib. 3a רובו של ק' וכ' when six tribes have sinned, and they form the majority of the congregation (the entire people) &c. Ib. הני הוא דאיקרו ק' only they (the entire people) are called *ḳ.*—Kidd. 73a קָהָל ודאי a community of Israelites of undoubted legitimacy; ק' ספק of doubtful legitimacy; Y. Yeb. VIII, 9b bot. ק' ברור; ק' ספק; ק' ודאי. Ib. [read:] ארבע קְהִילוֹת אינן ק' וי' ק' כהנים וכ' four communities are meant by 'the congregation of the Lord' (Deut. XXIII, 2; 3; 4; 9): the community of priests, of Levites, of Israelites, and of proselytes. Mish. ib. VIII, 2 ואינן ... אלא מלבא בק' and they are forbidden only to enter the congregation (to intermarry with Israelites); a. fr.—*Pl.* קְהָלָה.

קַהְלָא, קָהֳלָא ch. same. Targ. Num. XVI, 3. Ib. XX, 4; a. fr.—Kidd. 73a מיחד קהל נפקו ed. (Rashi קהלא) the (laws concerning priests and Levites) are derived from one of the verses (Deut. XXIII, 3; 4; 9) in which *ḳahal* occurs.—*Pl.* קַהְלֵי. Ib. הנהו נמי תרי ק' נינהו these (priests and Levites) are also two communities (requiring two verses with the word *ḳahal* in them); a. e.

קְהִי, קְהִלָּת f. (b. h.) same. Y. Ber. VII, 11c top ב'קהילות כל ק' וק' 'in assemblies praise God' (Ps. LXVIII, 27), in every kind of assemblies (use a different phraseology for the appeal to praise God, according to the size of the assembly). Meg. 2a י"ג זמן ק' וכ' the thirteenth of Adar was the date of gathering all Jews (Esth. IX, 18). Lev. R. s. 9 (ref. to Deut. XXXIII, 4) מורשה קְהִלַּת יעקב אין וכ' it is not written here, 'an inheritance of the congregation of Yannai' (privileged scholars), but of the congregation of Jacob (v. ירושה); a. e.—*Pl.* קְהִלּוֹת, קְהִי. Y. Yeb. VIII, 9b bot., v. קָהָל. Ab. Zar. 18a, a. e., v. קָהַל; a. fr.

קֹהֶלֶת (b. h.) pr. n. m. *Koheleth*, traditional surname of King Solomon. Koh. R. to I, 1 ... למה נקרא שמו ק' בהִקָּהֵל וכ' why was his name Koheleth? Because his words were proclaimed in public meeting, as it is written (1 Kings VIII, 1) &c.; a. e.—ק' (ספר) *the Book of Koheleth,*

Ecclesiastes. B. Bath. 14b ... ק׳ וכ׳ סידרן the order of the books of Hagiographa is: Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes &c. Ib. 15a ... ק׳ אנשי וכ׳ משלי the men of the Great Assembly composed Proverbs, Song of Songs and Ecclesiastes. Sabb. 30b ... ספר ק׳ וכ׳ בקשו the scholars wanted to exclude from the canon (v. גָּנַז) the book of E., because its words contradict one another; Koh. R. to I, 3; a. fr.

קְהַרְמָנָא m. (Pers. *Kaharmân*) *administrator, curator.* B. Bath. 46b ק׳ שוירה Ar. (read: שוירוהו; v. הַרְמָנָא) they made him an administrator (of their property, and as such he let it out to tenants). Erub. 59a דשביחי גבי ק׳ Ar. (ed. הרמנא) they are accustomed to meet at the office of the curator of the city, v. הַרְמָנָא.

קוּ, in תֵּיקוּ, נֵיקוּ &c., v. קוּם ch.

קַו m. (b. h.; v. קָוָה) 1) *circle, zone.* Ḥag. 12a תהו קו ירוק וכ׳ *tohu* (Gen. I, 2) is the green (or yellow) circle which surrounds the whole world (the horizon); Yalk. Kings 185 (ref. to I Kings VII, 23) זה קו ירוק וכ׳ this is typical of the green circle &c. Num. R. s. 13 קו חדש שנעשה וכ׳ the circle encompassing the basin which Solomon made (I Kings l. c.); a. e.—2) [*cavity,*] *the lower part of a trumpet.* Kel. XI, 7, v. קב.—[Tanḥ. Aḥărê 1 קו שרדתיה, v. קוֹשַׁרְתָּא.]

קַיָּא ch. (preced., v. P. Sm. 3510; cmp. כְּוָא) [*circle, window,*] *web.*—*Pl.* קַיְרִין. Targ. Is. LIX, 5, sq. (Ar. קִרְיָן f. *pl.*; h. text קוּרֵי).—V. חֲרָיָא.

קוּא (b. h.) *to spit.*

Hif. הַקְרִיא same, *to vomit.* Sifra Aḥărê, end (ref. to Lev. XVIII, 25) כאדם שמקריא את מזונו like a man vomiting his food; Yalk. Lev. 599. Esth. R. introd. to Par. 3 (play on קִרְקְלוּן Hab. II, 16) מקריא מלמעלן קלון מלמטן (thou shalt be) vomiting above together with disgrace (nuisance) below; שמקרא וכ׳ ... וכרון שראו and when the two chiefs of his legions saw that he was vomiting &c. Mikv. X, 8 טבל והקריאן if he vomited them after the immersion; a. e.

קוּאַי m. *Kuay,* name of an unclean bird. Ḥull. 63a ק׳ וקקואי (Rabb. D. S. has קוקי; Ms. M. קרי; Ms. R. 2 קקואי וקקי).

קוֹב m. (denom. of נָקַב) *cursing,* v. קַבָּה.

קוּבָא, v. next w.—[קוּבָאיָא, v. קוֹבַעְיָא].

קוּבָּה f. (b. h. קֻבָּה; קבב, v. קב) 1) *arched room, compartment.* Taan. 8b כמין ק׳ יש וכ׳ there is a sort of room in heaven from which the rains proceed; (Yalk. Ps. 789 קורה *web*; v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Men. 31b שלא יעשנה בק׳ that he do not write the door-post inscription in the shape of an arch.—2) *tent of prostitution* (Num. XXV, 8). Ab. Zar. 17b, sq. על בתו לישב בק׳ Ar. (ed. בק׳ של זונות) his daughter was condemned to sit in a brothel. Gen. R. s. 91 שמא בק׳ הוא (some ed. בקובא) perhaps he (Joseph) is in a brothel (sold, for sodomy); a. e.

קוּבָּטָאוֹת, קוּבָּטָיוֹת f. pl. (קבט, v. קָבוּט) *pressed or pickled substances, sauces* &c. Y. Ab. Zar. II, 41d ק׳ שלחן ... sauces (or pickles) prepared by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 11 קַפָּטָאוֹת ed. Zuck. (Var. קפאטירות, missing in oth. eds.); Bab. ib. 38b קפלוטות (?). Y. Pes. III, 30a ק׳ ברתתיות וכ׳ sauces from Birtha must be removed before Passover (on account of an admixture of leavened matter); cmp. פְּלוּלְנָיָא.

קוּבִיטִין, קוּבְטִין, v. אַקוּבִּיטוֹן.

קוּבְטִירָה, Y. Sabb. VI, beg. 7d, a corrupt., prob. for פִּילַקְטִירְיָא (φυλακτήρια) *charms, amulets,* v. טוֹטֶפֶת a. חוּמְרָתָא.

קוּבְטָרָא m. (denom. of קוּבְטָאוֹת; cmp. חֶלִיטָר a. חֲלִיטָא III) *maker of pickles* or *sauces.*—*Pl.* קוּבְטָרֵיָא. Y. Ab. Zar. II, 40c bot. ק׳ אלפון וכ׳ the (Jewish) sauce-makers taught (gentiles) their trade, and were ruined; [comment. *jewellers.*]

קוּבְיָא f. (κυβεία) *dice-playing, gambling.* Snh. III, 3 (among those disqualified as witnesses) המשחק בק׳ the habitual dice-player; R. Hash. I, 8; Y. ib. 57c top בקוּבְיָיא. Sabb. XXIII, 2 משום ק׳ (omitted in Bab. ed. 148b) it is forbidden, because it is like gambling; ib. 149a; a. e.

קוּבְיָה f. (cmp. Syr. קוּיָא, P. Sm. 3510) *loom.* Y. Sabb. VII, 10c top כד משתייא בק׳ when he inserts the warp in the loom.

קוּבְיוֹסְטוֹס m. (יס for יס; κυβευστης = κυβιστής, S.) *gambler*; (= κυβευτικός) *crafty person.* Yalk. Deut. 847 זה הוא ק׳ וכ׳ this man is a gambler, and he may go and gamble and lose &c. Tosef. B. Bath. IV, 7 ... המוכר ונמצא גנב או ק׳ if one sells a slave ..., and he turns out to be a thief or a crafty person (swindler), contrad. to לוסטיס; Y. ib. VII, end, 15d; Bab. ib. 92b. Ḥull. 91b גנב אתה או ק׳ וכ׳ art thou a thief or a burglar that thou art afraid of the morning?; Yalk. Gen. 133. Bekh. 5a משה או ק׳ וכ׳ ... your teacher Moses was either a thief or a swindler, or else a bad arithmetician.

קוּבְיוֹסְטִיסָא ch. same. Y. Ned. V, end, 39b [read:] א״ל וכן בר נש עביד אמר ליה בק׳ (v. Asheri to Gitt. 35b) he said to him (who had vowed that he would make no profits), does a man do that? Said he to him, (I vowed to make no profits) as a gambler (Asheri l. c. quotes קוּבְיוֹסָטָא).

קוּבִיטִין, v. קוּבְטִין.

קוּבְלָא, v. קֻבְלָא II.

קוּבְלִיוֹס, קוּבְלִיִּים, v. בּוּכְלִיאָס.

קוּבְלִין, Y. Kil. IX, 32d top, v. קוֹלְבִּין.

קוּבְלָנָא m. (v. קֻבְלָא III) *a formula to ward off danger,* e. g. when complaining of a trouble to a friend, to say, 'may it never occur to you!' Snh. 104b (ref. to Lam. I, 12 מבאן לך׳ מן התורה (לא אליכם (Ar. לְקֻבְלָ) here we have a

Biblical support for the custom of saying, 'not to you'; [another interpret. in Rashi: *complaint* (v. קָבַל II), i. e. that a man in trouble should make it known to friends and appeal to their sympathy; v. Ḥull. 78a].

קוּבְנָאָה m. (קבב; cmp. אַקוּנְבִי) *turret, battlement.* B. Bath. 73a bot. דהוה קא משואר אכ' דמחוזא Ms. H. was jumping on the battlements of Maḥoza; (Ar. דהוה נקיטא אכ', read רהיט, v. Rabb. D. S. a. l. note 100; ed., v. קוּפְנָא).

קוּבְעָא m. = כּוֹבָעָא, *helmet, turban.*—*Pl.* קוּבְעִין, קוּבְּ', קוּבְעַיָּא. Targ. Ez. XLIV, 18 (h. text פְּאֵרֵי). Targ. O. Ex. XXVIII, 40; XXXIX, 28 ed. Berl., v. כּוֹבָעָא.

קוּבְעַיְיתָא, קוּבְעַיָּא pr. n. pl. *Ḳub'aya* (*Tops* or *Hollows*) *of Aitha* (v. Hildesh. Beitr. p. 19 sq.). Tosef. Shebi. IV, 11 קבריא רעיתא ed. Zuck. (Var. דראתון קובע', קובאיא); Sifré Deut. 51 קנריא רעיא; Yalk. ib. 874 קבריא רעייתא; Y. Shebi. VI, 36c קובעיא (only).

קובעת, v. next w.

קוֹבָעָתָא, קוּבָעָתָא f. pl. (preced. wds.; cmp. כּוֹבָעָה) [*caps,*] *clods covering the field after the first ploughing,* which require to be broken by being thrown up and scattered. Y. Shebi. IV, 35a רמיין ק' (not דמיין); Y. Snh. III, 21b top קובעתי, קובעת (corr. acc.), v. הָאַסְטוּ.

קובעתי', v. preced.

קוּבָּ', קוּבְּתָא = h. קוּבָּה 1) *tent of prostitution.* Targ. O. a. Y. II Num. XXV, 8 (O. ed. Vien. קֻבְּתָא).—2) *arched room, store-room.* Targ. Job XXXVIII, 25. Targ. Ps. LXV, 10 (cmp. Taan. 8b quot. s. v. קוּבָּה). Targ. Y. Gen. I, 7.

קוּד (or **קוּד**) m. (קדד; cmp. כַּד) *wooden bowl.* Kel. XVI, 1 ק' הבבלי the Babylonian *ḳod* (a deep bowl, fragments of which may be used as receptacles); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 הקידד (corr. acc.); ib. B. Mets. V, 10 הקור (corr. acc.). Snh. 20b קוּדּוֹ Ms. M. his bowl (was all that was left to king Solomon, v. גּוּנְבָּא II); Yalk. Kings 177; Tanḥ. Aḥăré 1; a. e.

קוּדָא ch. same. Koh. R. to II, 10 קוּדְרָה; ib. to IX, 11 (not קוּרְיָה), v. preced.—Snh. 103a קוּדְתֵּירָה Var. quot. in Rashi, v. קוּלְתָא.

קודיוקוס, v. קוּרְדְּיָקוֹס.

קוּדָלָא, v. קֻדָּל.

קוֹדֶם m., **קוֹדֶמֶת** f., v. קָדַם.

קוֹדֶם m. (קָדַם) *antecedent*; (conj. a. prep.) *before.* Pes. 54a ק' שנברא העולם before the world was created. Gen. R. s. 1 ק' לאותו שכתוב בו וכ' prior to that (divine throne) about which is written, 'firm is thy throne &c.' (Ps. XCIII, 2). Ib. s. 9 ק' לבן ere this. Ib. ק' עד שלא נוצרה וכ' long before &c., v. רָצַר. Ib. s. 21 (ref. to מִקְדָּם, Gen. II, 8) מק' לג"ע נבראת וכ' Gehenna was created before the garden of Eden; Yalk. ib. 34 מִקֶּדֶם. Gen. R. l. c. קֶדֶם לג"ע וכ' the angels were created before &c.; Yalk. l. c. מקדם. Midr. Till. to Ps. XXIV כמקדם as before; a. fr.

קוּדְמָא, *pl.* קוּדְמֵי, v. קָדָם.

קוֹדְקוֹדָא, קוֹרְקוֹדָא, v. קָדְקָדָא.

קוֹדְרַנְטִיס m. sing. a. pl. (κοδράντης = quadrans) *quadrans,* a Roman value equal to three Roman ounces (also called *teruncius*). Y. Kidd. I, 58d Mus. (ed. קדריונטס, ed. Krot. קרד; Mus. also קדרנטיס), v. מְסִרְמִיס; Tosef. B. Bath. V, 12 קונטרונין ed. Zuck. (Var. קונטריס, *pl.* קונטריסין); Kidd. 12a קונטרנק, *pl.* קונטרונקין (corrupt. arisen fr. confusion of *quadrans* a. *teruncius*).

קֹדֶשׁ, קֹדֶשׁ m. (b.h.; קָדַשׁ) *sanctity, sacred affair, sacred ground, dedicated object.* Yoma 12b, a. fr. ק' מעלין בק', v. עָלָה. Sabb. XVI, 1 כל כתבי הק' וכ' all sacred scriptures must be saved from fire (on the Sabbath). Tosef. ib. XIII (XIV), 1 אין קורין בכתבי חק' we must not read from the Hagiographa (on the Sabbath); Y. ib. XVI, 15c top אין קורין בכתבי הק' אלא וכ' we must not read from the Hagiographa except from the afternoon service onward. Bets. 5a ניהגין אותו היום ק' וכ' we observe the rest of the day as a holy day and the next day likewise. Pes. 104a; Ḥull. 26a, v. חוֹל III. Ib. I, 7 בין ק' לק', v. בָּדַל; ib. בין ק' חמור לק' לחקל between the stricter and the lighter sanctities; a. v. fr.—ק' שם or שם (sub. ק') sacred name, name of the Lord. Shebu. 35b, v. חוֹל III. Treat. Sof'rim IV, 6, sq.; a. fr.—רוח הק', v. רוּחַ.—Esp. *a) sacred precincts, Temple ground.* Zeb. IX, 2 כל שפסולו בק' הק' מקבלו whatever has become unfit within the sanctuary, the sanctuary accepts (it cannot be removed from the altar, if it was put on); לא היה פסולו בק' וכ' if its unfitness did not arise within the sacred precincts, the sanctuary does not accept it; a. fr.—*b)* הק' *the Holy,* contrad. to עֲזָרָה, a. to ק' הקדשים, v. infra. Yoma III, 3; 6 בק' within the precincts of the Holy. Midd. IV, 5; a. fr.—*Pl.* קָדָשִׁים.—קודש הק', also ק' קָדָשׁ *most holy,* esp. *the Holy of Holies,* the westernmost compartment of the Temple. Midd. l. c. Yoma V, 1; a. fr.—Cant. R. to I, 1 כל הכתובים קדש וזה ק' הק' all Biblical scriptures are holy, but this (Song of Songs) is most holy. Y. Meg. III, 74a, a. e. נחום איש קדש הק' Nahum, the man of extreme holiness; a. e.—Esp. קָדָשִׁים *consecrated objects, sacrifices.* Zeb. V, 4 העולה קדשי ק' the burnt-offering belongs to the highest class of sacrifices. Ib. 6, sq. ק' קלים sacrifices of a minor grade. Ib. X, 2 מפני שהוא קדשי ק' because it belongs to the highest grade; a. fr.—קדשי מזבח things dedicated for the altar, *sacrifices*; קדשי ברק הבית objects dedicated (for their value) to be used for the needs of the Temple building. Tem. VII, 1, sq.; a. fr.—ק' (סדר) *Kodashim,* the fifth of the six orders of the Mishnah, Tosefta, a. Talmud Babli. Sabb. 31a. Esth. R. to I, 2.

קוּדְשָׁא, קֻדְשָׁא ch. same, 1) *holiness, sanctuary* &c. Targ. Ex. XXIX, 29. Targ. Ps. LI, 13. Targ. Ex. XXVIII, 29; a. fr.—*Pl.* קוּדְשִׁין, קוּדְשַׁיָּא. Targ. Lev. XXI, 22. Ib. XXII, 2; a. fr.—ק' קודש *the Holy of Holies.* Targ. Ex. XXVI, 33; a. fr.—2) *the Holiness, the Lord,* usu. with

בריך הוא (abbrev. קב"ה), v. קָדוֹשׁ. Targ. Y. Num. XXI, 34. Targ. Y. Gen. XXV, 21; a. fr.—Ber. 7ª ... דק' ב"ה ומי is wrath before (to be ascribed to) the Lord? Keth. 77ᵇ; a. fr.

קוּדְתָּא f. = קוּדָּא, q. v.

קַוָּאי, v. קַיָּאי.

קָוָאקֵי, v. קָוָוקֵי.

קָוָחָא, קָוָחְתָּא, v. קָחָתָא.

***קָוָמִין**, קָוָמֵי m. pl. (v. קַדְמָא) *summer folds, flocks.* Targ. Prov. XXVII, 23 (h. text יְדֵרִים); v. חָנוּקָא.

קָוִוי, v. קִיוּוּי.

קָוִויָת, v. קָוָיָה.

***קַוָּוסְרִין** m. pl. (causarius) *sickly.* Gen. R. s. 73; Yalk. ib. 130 קַוָּוסָרָן (f.).

***קַוָּוצַד** (= עִיוֵּד = וִיעִיד, redupl. of וִיצַד; as to ק for צ, v. letter צ, a. Nöld., Mand. Gr. p. 72) *to appoint, make permanent.*

Ithpe. אִתְקַוָּוצַד, אִיתַּקַּ *to be settled, remain.* Targ. Prov. X, 30 נִקְוּוֹצְרוּן, read נִתְקַוָּוצַדוּן (Var. ed. Lag., a. oth. ed. תִּקְוּוֹצְרוּן, read: יִתְקַוָּוצַדוּן; ed. Lag. a. oth. יִתְקַוָּוצַדוּן; h. text ישכנו).

קָוָוץ, קָוָוצָא, v. חָנָן, חָנָנָא.

קָוִוץ, v. חִינּוּן.

קָוִוץ m. (חָנִין) [*shrunk,*] *undersized.* Succ. 32ª top, v. חָנָן.—*Pl.* קָוִוצִים. Sifré Deut. 343 in the suite of a king יש בה בני אדם נאים ויש ... ק' there are persons statelier (than he), and undersized &c.; (Yalk. ib. 951 ... ארוכים ממנו גוצים ממני).—V. חִינּוּן.

קָוִוצוֹת f. (b. h. קְוֻצּוֹת; חָנִין) *curls, locks.* Ned. 9ᵇ וקוויצותיו סדורות תלתלים and his curly hair was arranged in locks; Y. ib. I, 36ᵈ bot.; Tosef. Naz. IV, 7; Y. ib. I, end, 51ᶜ; Bab. ib. 4ᵇ; a. e.—Pesik. R. s. 26 ... בעל ק' מסלסל הנמדת קוויצותיו thou didst put up for them Elijah, the curly-headed man, and they sneered and laughed at him, (saying,) behold &c., v. סָלְסֵל; Yalk. Jer. 262.—Masc. form: קַוִוצִין. Deut. R. s. 2 תפיסת קוריצין (corr. acc.; ed. Wil. תפירות) the front hair cut so as to form 'a handle of the locks' (a gentile custom, v. בְּלוּרִית).

קָוָוקֵי, קָוָוקֵי m. pl. (a cacophemism for κυριακαί; v. next w.) *churches.* Snh. 74ᵇ, v. דּוֹמִינְקֵי.

קָוָוקָ', קָוָוקָא f. sing. a. pl. (קוקו, onomatop., cmp. קָאקָא a. קָאקָא) [*bleaters,*] *flock of sheep.* Gen. R. s. 74; Yalk. ib. 130 אי הוה חמי ק' טבא וכ' when he saw a fine flock, he (Laban) took it for himself. Gen. R. s. 64 לשעבר הוה לך חדא ק' ... ק' סגין formerly thou hadst one flock only, but now thou hast many of them; Yalk. ib. 111 קָוָוקָא חַד ... קיוקיה סגיאין (masc.).—[Targ. Prov. XXVII, 23 קָוָוקִיךְ Ar. (v. Koh. Ar. Compl. s. v. קוק 2); v. חָנָוקָא.]

קָוִוקִין, Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ, a corrupt. for קִרְחוֹן.

קָוִוקִינִיטָ', קָוִוקִינוּטָ', v. חֲבִרְנִיטָא.

קָוִוקִיזוֹר, v. קוּסְדּוֹר.

קָוִוצוֹת, v. קוּזִית, a. next w.

קוֹזוֹת f. pl. (קוז), only in ארמה ק' *cut pieces, clods of earth.* Maas. Sh. V, 1; B. Kam. 69ª קְזוּזוֹת (Ms. F. קוּזוֹת; v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Gen. R. s. 42, beg. הירה אוכל ק' א' וכ' he (R. El. b. Ḥorḳ'nos) ate (sucked) lumps of earth; Yalk. ib. 72 קזוזות.

קוּזִית pr. n. f. (?) *Kuzzith.* Cant. R. to VIII, 6 סרמין בן קוסי סרמיאי בר קוסי (some ed. קוזות); Pesik. Vattomer, p. 134ª ק'.

קוּזְמוּזְקוּמְרִין, v. קוֹזְמוֹקְרָטוֹר.

קוּזְמוּבְּמוּרִיסִין, v. קוּסְטוּמוּרִיסִין.

קוּזְמוּקְלוּטוֹר, קוּזְמוּקִיבִּיר, קוּזְמוּקְטוֹר, קוּזְמוּקְרוּטוֹר, קוּזְמוּקְלָטִ', v. next w.

קוֹזְמוֹקְרָטוֹר m. (κοσμοκράτωρ) *lord of the world, cosmocrator* (a title of the Roman emperor); in gen. *universal chief.* Tanḥ. Vaëra 5 על ק' שיחדה ... והיו כל המלכים all kings came and crowned him (Pharaoh) the cosmocrator over all kings; Ex. R. s. 5 שהיא יום ק' (corr. acc.). Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. ואם תאמר ק' וכ' and if you say, he is cosmocrator, he rules over the dry land, does he rule over the sea?; Y. Ber. IX, 13ᵇ top קוזמוקל'. Esth. R. to I, 2 כל מלך שאינו ק' וכ' no king that is not cosmocrator of the world, dare sit in it (Solomon's throne). Pesik. R. s. 3 הק"בה ... קזמיק' וכ' (corr. acc.) the Lord has made him (Joseph) a ruler, and should I not do him honor? Cant. R. to VIII, 6 אע"פ שמיניתיך ספיקולטור ק' על (not קפוקלטור) although I have appointed thee chief executioner of my creatures &c.; Lev. R. s. 18 שעשיתיך קוזמוקטור (corr. acc.); a. e.—*Pl.* קוֹזְמוֹקְרָטוֹרִין. Gen. R. s. 58 ארבע מלכיות ... שרדף (read: מלכים) he (Abraham) pursued four kings with the titles of cosmocrator. Esth. R. introd. to I, 9 שלשה ... ק' מסיק וכ' three kings that shall be rulers from end to end of the world; Cant. R. to III, 4 קוזמוקלוט' (corr. acc); Pesik. Shek., p. 14ª קוזמוקלוט'; Yalk. Kings 247 קוזמוקוט' (corr. acc.).

קוֹזְמִידְיָא m. pl. (κοσμίδια S.) *ornaments, jewelry.* Y. Ned. IV, beg. 38ᶜ אילין ק' דאית וכ' (Ar. קוֹזְמָרְיָא κοσμάρια) dare they not lend them the jewelry which they wear?

קוּזְמִין, v. next w.

קוֹזְמִין m. pl. (also used as sing. f.) (κόσμος) *jewelry.* Deut. R. s. 2 end לאחד שגנב ק' וכ' like the case of one that stole jewelry from the royal palace, and gave it to his wife. Yalk. Num. 732 (not קוזמיין); Y'lamd. to Num. XI, 1

quot in Ar.—Yalk. Deut. 854 אני נתתי ק' ... אותה I gave (my daughter) jewelry, and you lost it. Pesik. R. s. 12. Tanḥ. ed. Bub. Mikḳets 9 אם בא ... ק' שלך וכ' if a man should come to borrow thy jewels, wouldst thou lend them to him?; Yalk. Job 919. Gen. R. s. 19 ... כל ק' ולית[נם] לה Ar. (Ar. ed. Koh. קוזמירין; ed. קוזמיקון) all his jewels are there (in that barrel), and he wants to marry another wife and give them to her; Pirké d'R. El. ch. XIII קוביא, קוביס (corr. acc.).

קוֹזְמִיקוֹן m. (κοσμικός) *universal*; (of a wind) *extending over the whole world*. Gen. R. s. 24 ואין לך ק' אלא וכ' there is no universal wind (mentioned in the Scriptures) except that in the case of Elijah (I Kings XIX, 11); Koh. R. to I, 6 (not קין ...); Y. Ber. IX, 13[d] top קוֹסְמִיקוֹן; Yalk. Kings 219 קזמ' (corr. acc.).—[Gen. R. s. 19, v. קוֹזְמִין.]

קוזמירין, Gen. R. s. 19 Ar. ed. Koh., read: קוֹזְמִין (v. next w.), v. קוֹזְמִין.

קוֹזְמִירְיָא m. pl., v. קוֹזְמִידְיָא.

קוּזָקְתָא f. pl. (נקז) *vessels for blood-letting*. Y. Nidd. II, 50[b] top באילין קוּזָקְתַהוֹן ... אייתי brought (for comparison) ... the various sorts of blood contained in their (the blood-letters') vessels.

קָזָחָא, v. קְחָחָא.

קוּט (b. h.; cmp. קוּץ I) [*to shrink*,] *to feel aversion, be disgusted*.

Nif. נָקוֹט same. Pesik. B'shall., p. 81[b] עד ... לא הספיק שנָקְטָה נפשו עליו (for נָקוֹטָה, v. Job X, 1) he had not eaten much of the foul things, when he felt disgust; Yalk. Ex. 225.

קוּט ch., *Ithpol.* אִתְקוּטַט, v. קְטַט.

קוֹטֵב, v. next w.

קוּטְבִי f. (קטב) *small wine* or *olive press* with a *cylindrical beam*. Sifra B'har, Par. 1, ch. I אין עושין זתים בבר ובק' (in the Sabbatical year) you must not press olives in a *bad* (v. בַּד II) or in a *kuṭbi*; Shebi. VIII, 6 Ms. M. a. Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. קוֹטֵב); Y. ib. 38[b]; Tosef. ib. VI, 27 קתבי (ed. Zuck. קינבי, corr. acc.). Tosef. Toh. X, 22 קתבי (corr. acc.). [In later Hebr. קוטב *pole*; Arab. *polar star*.]

קוּטְזְמִי, v. קְטְזְמָא.

קָטְמִין, v. קְטְמִין.

קוּטִין, v. קִיטְנִי.

קוּטִית f. *Kuṭṭith*, a small liquid measure. Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VIII (expl. משורת, Lev. XIX, 35); Yalk. Lev. 617.

קוּמְלָא, Sifré Num. 89 סק בק', read: אסקוטלא, as Yalk. ib. 735; v. אַסְקוּטְלָא II.

קוּמְלָאוֹת *chains*, v. קַטְלָא h.

קוּמְלַזִּין, v. קַטְלָזוֹן.

קוּמְצָא, Midr. Till. to Ps. XII, v. קוּפְסָא.

קוּמְצִית, v. קְמִצִּית.

קוֹן m. (קָנָה) *minority, childhood*. Keth. II, 10 ואלו בגודלן מה שראו בקוֹטְנָן ... the following are admitted, when they are of age, to testify to what they have seen as minors. Y. ib. 27[a] top הא בקוטנן לא but as long as they are minors are they not admitted?

קוֹטָנָא, קוּטָנָא m. (preced.) 1) *the thinner side*. Sabb. 134[a], v. אוּלְמָא. Y. Sot. VII, 21[d], v. עוּבְרָא.—2) *tail*. Targ. Y. I Ex. IV, 4 (Y. II קוֹטְנוֹר *pl.*).

קוּטְנִין m. pl. (v. קִיטְנִית) *the beans of colocasia* (ciborium). Maasr. V, 8 אם הק' פטורין וכ' Bab. ed. (Y. ed. חזקרטנים; Mish. ed. קוטנית) the colocasia beans are likewise exempt &c.; Tosef. ib. III, 14 חקיטין שלמטה וכ' ed. Zuck. (Var. חַקַנְטִין; oth. ed. חקניטין, corr. acc.) the beans beneath them (the colocasia leaves).

קוּטְנִית, v. preced.

קוֹטֵעַ, v. קִיטוּעָה.

קוּטָעִין, קוּטָעִים = קִיקוּעַ, v. קִיטֵעַ.

קוּטְרָא v. קִיטְרָא I.

קוּטְרִינִין, v. קוּנְטְרִינִים.

קוּטְרִיס, Midr. Till. to Ps. XLV, v. קַרְטֵיס.

קָוָה, קְוִי (b. h.) [*to circle*, v. קָו,] *to care* or *heap up, gather*. Part. pass. קָוּוי. Y. Ber. VI, 10[d] לתוך ידו ואפי' ק' even when the oil is held in the hollow of his hand.

Hif. הִקְוָה 1) *to gather, to conduct water courses into a common bed*. Y. Kil. IX, 32[c] bot.; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דוקל' ה' נהרות ועשאו Diocletian united several rivers and made it (the bay of Emesa); Midr. Till. to Ps. XXIV (corr. acc.), v. חֶמֶן. Num. R. s. 13 כשה' הקב"ה וכ' when the Lord, on the third day of creation, gathered all the waters in one place; a. e.—2) *to add to the capacity of a bath*. Tosef. Shek. I, 2 כל מקוה ... כשר להַקְווֹת עליו a bath which has the (legally required) capacity of forty S'ah is fit to be added to (by carrying water into it in vessels). Tosef. Mikv. III, 6; a. e.

Pi. קִוָּה, חִוָּה *to look out* (cmp. a. קָנָא, בָּנָא) *to wait, hope*. Gen. R. s. 5 (play on יְקַוּוּ, Gen. I, 9) יְקַוּוּ לי המים מה וכ' let the waters look out for me (to see) what I shall do &c.; ib. s. 28; Lam. R. to I, 17; Yalk. Gen. 7; Yalk. Ps. 848; [perh. to be read יְקָוּוּ *Nif.*]. Midr. Till. to Ps. VI ... והיה מְקַוֶּה לרופא וכ' and the patient anxiously waited for the physician (asking), when will he come? &c.; Yalk. ib. 635. Cant. R. to II, 3, v. next w.; a. fr.

קִוְיָה, קִוְוִיָּה f. (preced.) *hope, wish*.—*Pl.* חִוְיוֹת, חִוְיִין. Cant. R. to II, 3 שלש ק' ... חוו וכ' three noble wishes

did the Israelites entertain at the Red Sea, they wished for the Law &c.

קוּרְנָא, v. קוּרְנָא.

קוּרְסְמוֹר m. (quaestor) *quaestor, chancellor* (corresp. to the office of סוֹפֵר). Lam. R. to II, 1 (ref. to Ez. IX, 2) שלשה ... ק' ספקלטור וכ' (Ar. קירסטור, ed. קסנטור; corr. acc.) that angel served in three capacities, as chancellor, executioner and high priest; Yalk. Ez. 349 קרים' (corr. acc.).—V. קוּסְהוֹר.

קוּרְקְלִיאָס, v. כּוּרְכְּלִיאָס.

קוֹל m. (b. h.; v. קחל) *voice, call, sound.* Ker. 6ᵃ; Pes. 26ᵃ ק' מראה וריח וכ' the enjoyment of sound, sight or smell does not come under the category of misuse of sacred property (מְעִילָה). Zeb. 88ᵇ רבא דבר שבק' ויכפר על ק' חרע let that which is accompanied by sound (the high priest's robe) bring atonement for evil sound (evil talk). Gen. R. s. 17 קוֹלָהּ הולך woman's voice is penetrating. Pes. 56ᵃ בק' רם in a loud voice, opp. בחשאי. Keth. 16ᵃ bot. יש לה ק' is spoken about, is known among people; a. v. fr.—בת ק', v. בַּת I.—*Pl.* קוֹלוֹת, constr. קוֹלֵי. Ex. R. s. 5 חקול יוצא ונחלק לשבעים ק' וכ' the voice (of revelation) went forth and was divided into seventy voices corresponding to seventy languages. Ber. 15ᵇ בקולי ק' under loud cries; a. fr.—[קול מזמסיא, v. מַזָּא.]

קוֹל *to be light*, v. קַל.

קוֹל or **קוֹל** m. (preced.; v. קָלַל) 1) *light matter.*—*Pl.* קוֹלִין, constr. קוֹלֵי. Sabb. 29ᵃ ומק' מטלניות שנו כאן and they teach here rules about one of the pettiest kinds of strips. Ib. 39ᵇ חוץ מק' מטלניות except the rule concerning the lightest kinds &c.—2) *lenient practice*, opp. חוֹמֶר. Ḥull. IV, 5 נמצא חומרו קולו consequently the stricter opinion (of R. Akiba) implies the eventual lenient ruling. Y. ib. 59ᵈ bot. קולו חומרו the lenient rule implies eventually the stricter rule. Snh. XI, 2 נמצא חומרו קולו his severer offence (in giving a practical decision without authorization to teach) is the cause of his acquittal from responsibility.—*Pl.* קוֹלִין, קוֹלֵי. Y. Snh. XI, 30ᵃ bot. Ḥull. 43ᵇ bot. מקולי בית שמאי ומק' וכ' he that follows the school of Shammai where its rulings are the easier, and again the school of Hillel where its rulings are the easier. Ib. 44ᵃ בקוֹלֵיהֶן, v. חוֹמֶר I. Keth. 110ᵇ מקולי כתובה וכ' they taught here one of the lenient practices concerning the wife's dowry; a. e.—קוֹלוֹת (fr. קוֹלָה) *light, minor sins.* Y. Snh. X, 28ᵇ top קולותיו ... תומרותיו וכ' Ahab's minor offences were as heavy as Jeroboam's heaviest sins; (Bab. ib. 102ᵇ ... קַלּוֹת כחמורות).

קוֹלָא ch. same, *lenient rule, easier practice.* Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ את סבר הדא ... לק' וכ' you may think that this opinion of R. S. b. G. is an alleviation, but it is nothing but a restriction. Bets. 3ᵇ כל ספיקא דרבנן לק' a doubtful case in which a rabbinical enactment is under consideration, is decided in favor of the easier practice; a. fr.—*Pl.* קוֹלֵי. Pes. 55ᵃ top תנא ק' ק' קתני the teacher (in saying there is no difference &c., 54ᵇ) speaks only of alleviations (permitted acts).

קוֹלָא I m. (קלא, cmp. פְּלֵי I a. פְּלָאר) 1) *compartment, enclosure.* Targ. Y. II Num. XXV, 8 Ar. (ed. קובתא).—*Pl.* קוֹלִין. Targ. Y. Num. XXIV, 25 (corresp. to h. קַלָּעִים, Snh. 106ᵃ). Targ. Y. Gen. VI, 14.—V. קיל I a. קוֹלִין.—2) *snare.* Targ. Am. III, 5. Targ. Koh. IX, 12 Bxt. (ed. תקולא). Targ. Ps. LXIX, 23 (ed. Wil. קוּ; Ar. קלא, Ms. תקלא). Ib. CXXIV, 7 Regia (ed. פַּחֵי).—*Pl.* as ab. Targ. Hos. IX, 8.

קוֹלָא II m. (preced.; cmp. כְּלֵי) 1) *bowl.* [Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ הדא ק' v. קוּלְתָא.]—*Pl.* קוֹלִין, קוֹלַיָּא, קוּ. Targ. II Kings XII, 14. Targ. II Sam. XVII, 28. Targ. I Kings VII, 50. Targ. Jer. LII, 19.—Esth. R. to I, 8 חמרא דאגן דקולירה, v. קוּלְתָא.—*2) (cmp. כְּלֵי) *dress.* Lev. R. s. 37 זבנין חד ק' לההדא וכ' for we want to buy a (wedding) dress for that orphan girl; [Ar. חדא קולב; comment: *an ornament, clasp* (?).]

קוֹלָא, Lev. R. s. 15, v. קַרְיָא II, a. קוּרְיָא II.

קוֹלָאר, v. קוֹלָר.

קוֹלָב* f. (κολόβιον) *a tunic with short sleeves.* Lev. R. s. 37 Ar., v. קוֹלָא II, 2.—V. קוֹלְבִין.

קוֹלָב I m. (cmp. next w.) [*grappler,*] *a stand with steps, and with nails and hooks* for the exhibition of goods in front of a shop; *rack.* Sabb. 60ᵃ top; Y. ib. VI, 8ᵇ; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6 (quot. in Maim. to Kel. XVI, 7 חֻקָּלֵב); Yalk. Lev. 538.

קוֹלָב II m. (=כּוֹלָב) *axe.* Gen. R. s. 35; Yalk. ib. 61 ק' רותח a hot axe(?).

קוֹלְבָא, קוֹלַב ch. same. Gen. R. s. 38; Yalk. ib. 62, v. כּוֹלָב. Koh. R. to III, 6 קוֹלְבֵי, v. כּוֹלָב. [Snh. 103ᵃ קולבא Rashi, (ed. קולבאר), a gloss for זירניה, v. קוּלְתָא. Rashi: ק' רעיא *the mean shepherd*, taking ק'=כַּלְבָּא.]—*Pl.* קוֹלְבֵיָּא. Targ. Jer. XLVI, 22 quot. in 'Rashi' to Gen. R. s. 35 (v. preced.; ed. כשילין).—[קוֹלְבָאר Snh. l.c.; B. Mets. 84ᵇ Ms. F. (Ms. R. 2 קלביא; v. Rabb. D. S. a. l. note 80), v. supra, a. כּוֹלָב.]

קָלְ, קוֹלְבּוֹן m. (χόλλυβος) *rate of exchange, agio.* Shek. I, 6 ואלו שחייבין בקו' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. בקל') the following persons are bound to pay agio (on their half-Shekel). Ib. 7 וכמה הוא ק' וכ' and how much is the agio? A M'ah silver. Y. ib. 46ᵇ קוֹלְבָּנוֹ תורה (Bab. ed. קל') the premium he has to pay is intimated in the Torah (Ex. XXX, 13, because he has to pay the silver value of half a Shekel). Ib. bot.; Tosef. ib. I, 8; a. e.—Bekh. 50ᵃ ק' לפרוטרוס (not קיל') the dipondium is agio (an addition) to the units (making fifty, as a round sum, instead of forty-eight, v. Tosaf. a. l.).—*Pl.* קָלְבּוֹנִין, קוֹלְבּוֹנוֹת, קָלְבּוֹ'. Tosef. Shek. l. c. חייב שני ק' is bound to pay double the agio. Ib. אלו ק' ומה עושין להם and what is done with those agios? Shek. I, 6 ק', a. קוֹלְבָּנִי Y. ed. (Mish. ed. קלבו'; Bab. ed. קולבנ').

קוֹלְבִין m. sing. a. pl. (κολόβιον) *a tunic without* or *with short sleeves.* Y. Kil. IX, 32[d] top קיבלין (corr. acc.), v. הֶלְמָטִירְקִין. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. מיצטפות, Is. III, 22), v. מִיצְפָּרָא. Y. ib. XVI, 15[d] (among the garments permitted to be saved from fire on the Sabbath) ק׳ של פשתן a linen tunic; Bab. ib. 120[a] קלביס (Ms. M. קנבוס; corr. acc.).

קָלְבָּן, קוֹלְבָּן, m. (denom. of קוֹלֶבֶת II) *one whose legs are axe-shaped, club-footed.* Sifra Emor, ch. II, Par. 3; Tosef. Bekh. V, 9; Bekh. 45[a] תקר׳.

קוֹלְבָּנוֹת, קוֹלְבָּן, v. קוֹלֶבֶת.

קולוטוס, read: קְרוֹלִיטִיס q. v.

קוֹלוֹן pr. n. m. (Colonus) אבא ק׳ *Abba Ḳolon,* a legendary person connected with the foundation of Rome. Cant. R. to I, 6.

קוֹלוֹס m. (prob. a corrupt. of κολικός, sub. חולי; cmp. Syr. כאבא דקולון P. Sm. 1659) *colic.* Y. Sabb. XIV, 14[d]; Y. Ab. Zar. II, 40[d].

קוֹלוּרִית, v. קְרִילוּרִית.

קוֹלֵחַ, *pl.* קוֹלְחוֹת, v. קֶלַח.

קוֹלְחָא, v. קַלָּחָא.

קוֹלְחָא, קוֹלְטָא, v. קַלָּטָא.

קוֹ׳, קוֹלְיָא m. (קָלָה II) *parched grain; flour made of parched grain.* Targ. Ez. XXVII, 17 (Ar. קִרְיָא; ed. Ven. I קִרְוִיָּא; some ed. קוֹלַיָּא *pl.*; ed. Lag. קלוויא; h. text פנן).—V. קָלִי.

קוֹלְיָא II, קַלְיָא m. (preced.) *ashes of an alkaline plant.* Erub. 28[b] מיערבין בקול׳ Ms. M. (ed. בקל׳) you may use *ḳulia* for an ʿErub (v. עֵירוּב), expl. ברקא דקא the plant from which ḳ. is won. Y. Sabb. IX, end, 12[b], v. קִרְמוֹלְיָא.

קוֹלְיָאס, v. קוֹלִיס.

קולויגון, v. next w.

קָלְוִי׳, קוֹלְוִינִין m. pl. (קלי; cmp. קוֹלָא I) *curtained enclosures, canopies.* Cant. R. to VI, 4 (expl. מגלות צב, Num. VII, 3) דומות לק׳ (not גון ...) resembling canopies (v. אַסְקֶפַּסְטִי); Num. R. s. 12 לקל׳; (Yalk. ib. 713 לקלישית; Pesik. Vayhi, p. 8[a] לקילקולין, Ar. לקולירין).

קוֹלְיָס, קוֹלְיָאס, קוֹלְיָס m. (κολίας) *colias,* a *kind* of *tunny fish.* Tosef. Ḥull. III (IV), 27, v. אַקוּנָס. Makhsh. VI, 3 ק׳ האספנין (ed. Dehr. האספנן), v. אַסְפָּנִי; Tosef. Bets. II, 1 קולייס האיספון ed. Zuck. (ed. only קוליס). Tanḥ. Ki Thissa 32 כק׳ הזה וכ׳ ... הירה משה Moses moved in the heavens like a colias (swimming in the water), until he arrived &c.

קוֹלְיָן m. pl. (v. קוֹלָא I) בֵּית ק׳ (= b. h. בית הכלא) *prison.* Cant. R. to VIII, 13.

קוֹלִיס, v. קוֹלְיָס.

קוֹלִיס, v. מֶרְקוּלִיס.

קוֹלִירָא, v. קִרְפּוֹד.

קוֹלִית f. (v. קוֹלָא, a. קוּלְתָא) [*something hollow and round,*] 1) *ball; globule.* T'bul Yom I, 1 ק׳ של מים חמחולחלת (not שלמים) a hollow ball of water, *bubble, froth*; ib. 2 ק׳ של מים שאינה מחולחלת a solid water globule, *drop.*—2) *marrow-bone,* esp. *thigh-bone.* Tosef. Pes. VI, 10 מוח שבראש ושבק׳ the marrow in the head (brain) or in a bone; Pes. 84[b]. Tosef. Ohol. IV, 3 ק׳ חמת וכ׳ if one makes a handle for a knife out of a marrow-bone of a human body. Tosef. Ukts. II, 5. Gen. R. s. 10; a. e.

קוֹלְמוֹז, v. קוֹלְמוֹס ch.

קוֹלְמוֹס m. (calamus) *reed, writing pen.* Sabb. 92[b] שנים ... בק׳ כותבין if two take hold ... of a pen and write; Tosef. ib. IX (X), 10; Sifra Vayiḳra, Ḥob., ch. IX, Par. 7. Sabb. I, 3 בקולמוסו; Y. ib. 3[b], v. לְבָלָר. Taan. 20[b] לפיכך זכה קנה ... ק׳ וכ׳ therefore (because of its yielding nature) the reed was privileged to supply the pen with which to write the Torah &c. Tanḥ. Ki Thissa 37 עד שמשה ... נשתייר בק׳ וכ׳ when Moses wrote the Torah, something (of the fire-ink) was left in the pen, and he passed it over his head &c. Pes. 118[b] (ref. to Ps. LXVIII, 31) גיעור בחיה ... בק׳ אחד rebuke the beast (Rome) all of whose deeds are written down with the same pen (of tyranny); a. fr.—Ḥull. 30[b] שחיטה העשויה כק׳ a cut (of the animal's throat) shaped like the cut of a writing reed (slanting).—*Pl.* קוֹלְמוֹסִין. Y. Sabb. XII, 13[c] bot. כמין ק׳ הדיו עשויין the boards were cut like pens (thinner and slanting on top). Gen. R. s. 58, a. e. כמה ק׳ משתברין how many pens were broken &c., v. דְּרוֹ. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 12 ק׳ חקין metal pens (styluses; Kel. XII, 8 sing.). Sabb. 11[a] אם יהיו ... ואגמים ק׳ וכ׳ if all seas were ink, and all reeds pens &c.; Ab. d'R. N. ch. XXV קְלוֹמוֹסִים (ed. Schechter קול׳, Var. קוּלְמָסִין).

קוֹלְמוֹסָא, קוֹלְמוֹס ch. same. Targ. Jud. V, 14. Targ. Job XIX, 24 (Ms. קולמוז). Targ. II Esth. III, 9; a. e.—Gitt. 6[a] top, v. קַן.—*Pl.* constr. קוֹלְמָסֵי, v. מַזְרָא.

ק׳ מסיא, קולמז, v. מִזְרָא.

קוֹלְמִירוֹת, Pesik. B'shall., p. 87[a] Ms. O. a. Ar., v. קְרוֹמִית.

ק׳ מסיא, קולמן, v. מַזְרָא.

קוֹלְמָס־, v. קוֹלְמוֹס.

קוֹלָן I m. (κόλλα, accus.) *glue.* Pes. III, 1 ק׳ של סופרים the glue which the scribes use (to paste together strips of papyrus &c.), v. פִּירוּרָא. Ib. 42[b] ק׳ של רצענין the leather-workers' paste.

קוֹלָן II, קוֹלָנִי m. (denom. of קול) *shouter,* esp. *night-guard, crier.*—*Pl.* קוֹלָנִין, קוֹלָנִים. Pesik. Vayhi, p. 66[b] ואח״כ

הביא עליהם ק׳ כגון הצפרדעים and then the Lord brought shouters against them (like troops preparing an attack), that is the frogs; Yalk. Ex. 182; Pesik. R. s. 17 קָלָּנִים; Tanḥ. Bo 4 קָלָּאנִים (fr. Chald. קָלָא). Cant. R. to I, 12 התחיל העמיד ... בוקינוס, v. בקלאנים ib. ; העמיד עליהם ק׳ וכ׳ (corr. acc.); Yalk. ib. 983 קלנים לשוררן ... העמיד he appointed criers over them to wake them up. Lev. R. s. 16 אילין צפריא ק׳ ... יבא חקול וכ׳ birds (for the leper's sacrifice, Lev. XIV, 4) are noise-makers; the Lord said, let the voice come and bring atonement for the sin of the voice (evil gossip); Yalk. ib. 559. Tanḥ. T'tsavveh 11 (play on מוֹרִים קְלוֹן, Prov. III, 35, with allusion to וירם תולעים, Ex. XVI, 20) חירתה קלאנין של תולעים וכ׳ a night watch of vermin (that keep people awake) went forth &c.; Y'lamd. to Ex. XXVIII quot. in Ar. קלנין; (Yalk. Prov. 935 חיו תולעים וכ׳).—*Fem.* קוֹלָנִית *a screaming woman.* Keth. VII, 6 אף ח״ק also a screamer (may be sent away without a dowry); Tosef. ib. VII, 7; (variously expl.) Keth. 72b; Y. ib. VII, 31b sq.—*Pl.* קוֹלָנִיּוֹת. Tanḥ. Naso 2 דרך ... לא ק׳ the daughters of Israel are not loud, nor walk with uplifted foot &c. (Tanḥ. ed. Bub. ib. 4 *sing.*).

קוֹלָס m. (קלס *to be round*; cmp. קוֹלָא, קוֹלִית &c.) 1) *cap, helmet.*—*Pl.* קוֹלָסִין, קוֹלָסִים, קוֹלָסוֹת. Gen. R. s. 99 אילו לובשי כובעים ואילו ליבשי ק׳ Midr. Haggadol (communic. by S. Schechter; ed. קיסים, corr. acc.) they (the priests) wear turbans, and they (the Greek soldiers) wear helmets. Yalk. Deut. 885 היאיל והם יוצאין בקלוסין ... יוצא בקלוסין (corr. acc.) as they (the gentiles) go out with helmets, so will I &c.; Sifré Deut. 81 ביתולסין (corr. acc.). Zeb. 88b קונאות של קולסות (Mus. s. v. קונאית; v. Rabb. D. S. a. l. note 5), v. קוֹנָאוֹת.—[Gen. R. s. 19 קולסין (Yalk. ib. 27 דקוסלוין) *girdles* tied around like a turban, v. קוּלְסִיתָא.]—2) קוֹלְסֵי כרוב *cabbage-heads.* Ukts. I, 4 שרשר ק׳ חכריב (ed. Dehr. קָלְסֵי אכריב) cabbage stalks; (Maim.: the shoots under the head, which are thrown away). Y. Bets. V, 63a top. Tosef. Shebi. VII, 17 שורשר ק׳ חכ׳ וכ׳ cabbage stalks in the ground even if they are dried up.—V. קָלַס II.

קַלְּ, קוֹלָסָא, קוֹלָס ch. same, 1) *helmet.* Targ. 1 Sam. XVII, 5 (Rashi to Zeb. 88b קלי); a. e.—*Pl.* קוֹלָסִין, קוֹלָסָיָא, קַלֵּי. Targ. Ez. XXIII, 15 (h. text מצבולים). Ib. 24. Targ. Jer. XLVI, 4; a. e.—*2) *cabbage-head*; trnsf. *one of repulsive appearance* (or perh. *blockhead*). Yeb. 118b דק׳ גברא וכ׳ when the husband is a cabbage-head, the wife requires no lentils for the pot, i. e. a woman is contented with any husband, in the poorest circumstances, rather than remain single; [Rashi: ק׳ *of a disreputable family*, v. קָלַס; Ar.: קַלָּסָא *a cabbage gardener*, v. נַסָּצָא]; Keth. 75a דקולי (Rashi דקולסא).

קוּלְסִיתָא f. (preced.) 1) *turban, head-dress.* Y. Kidd. II, 62d דטמרא לה תחות קלוסיתה דראשה (corr. acc.) she had hidden it (her blemish) under her head-dress.—2) *belt.* Y. Sebu. VI, 37a bot. דקוּלְסִיתָהּ וכ׳ ... והיה she had two Denars tied up between the folds of her belt.

קוֹלָפָא m. (קלף) 1) *a peeled pole, lance.* Sabb. 63a (expl. אַפָּה) ק׳ (Ar. a. Ms. O. קופל).—2) [*peeled or scraped leather,*] *strap.* Ber. 58a יהבו ליה ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 5) they gave him the strap, i. e. gave him the privilege of inflicting punishment; Yalk. Ez. 362 קיל׳. Ber. l. c. מחיא ליה בקולפיה דפרזלא וכ׳ Ms. M. (ed. בקולפא only) he struck him with his iron-pointed whip and killed him; Yalk. l. c. בקיל׳. Keth. 65a מחתה לה בק׳ דשידא she struck her with the strap of a chest (Ar. ק׳ דשיראי with a silken strap).—*Pl.* קוּלְפֵי. Ber. 56a תרין ק׳ בלעת thou shalt receive two lashes. Men. 7a; Arakh. 22a, v. בָּלַע. Snh. 110a; Pes. 119a, v. קוּפָּא I.—3) *parchment*, v. קְלָפָא.

קוּלְקִין, v. קִילְקִי.

קוּלְקְלוֹן, v. קִילְקְלִין.

קוּלְקְלִין, v. קִילְקִי.

קוּלְקַלְתָּא, v. קִילְקְלָתָא.

קוֹלָקָס m. *colcas, colocasia,* an edible root of the Egyptian bean (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). Y. Peah I, 16c bot. [read.] כירק למעשרות וכ׳ ק׳ colocasia is treated as greens (יֶרֶק) as regards tithes &c.; Y. Ned. VII, beg. 40b. Y. Pes. IV, 31a. Tosef. Maasr. III, 14; Maasr. V, 8 קְרָקָס (Bart. קוֹרָקָס; Y. ed. קריקם, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Y. ib. 52a bot. קריקם.

קוֹלַקַסְיָא, קוֹלַקַסְיָה f. same. Y. Shebi. II, end, 34b עלי ק׳ (not קולקסיי) the leaves of colocasia; Y. Ned. VII, beg. 40b קלוקסייה. Ib. קלוקסיה.

קוֹלָר m. (collare) *collar*, (Roman) *prisoner's band or chain around the neck.* Y. Ned. IX, beg. 41b ק׳ ... הנודר על צוארו he who makes a vow is like one putting a collar around his neck. Ib. [read:] ... וראה ק׳ אחד לקוסטודיא it is as if a guard passed by (with prisoners), and some one seeing a collar vacant would put his head into it. Gitt. VI, 5 היוצא בק׳ וכ׳ if one is led out in chains (a prisoner) and says, write ye a letter of divorce &c.; Y. ib. 48a bot. לא סוף דבר בק׳ של סכנה אלא אפי׳ בק׳ של ממון this refers not only to a prisoner in danger (to be tried for his life), but also to a prisoner to be tried for a money matter; שכל חק׳ וכ׳ for every prisoner is to be considered in danger of his life. Bab. ib. 65b חוה גניבא ויצא בק׳ גניבא G'niba was taken prisoner; (Y. ib. l. c. אתאסף למיתקטלא). Lam. R. introd. (R. Z'era) העבור ק׳ מצווארו וכ׳ he (King Hosea) removed the collar (of responsibility) from his neck, and put it on the neck of the people &c.; Yalk. Kings 236. Snh. 7b, a. e. עשרה ... ק׳ תלוי וכ׳ if ten men sit in court, the responsibility rests upon every one of them; a. fr.—*Pl.* קוֹלָרִין, קוֹלָרִים.—[Midr. Till. to Ps. X, 10 מפיל בקולרים, v. קְלִירוֹס.]—Y. Ber. VII, 11c (Daniel said,) בניו ... בק׳ וכ׳ His children are in chains (in the Babylonian exile), where is His strength (that we should say הגבור)? (Yoma 69b נכרים משתעבדים בבניו). Yalk. l. c. שבאו עמו בק׳ וכ׳ ... אחר מפלתו after the downfall of Sennacherib Ezekiah arose and freed all the people that had come with him in chains (the Egyptian prisoners) &c.; a. e.—Trnsf. *a chain of men, gang.* Yeb. 122a ק׳ של בני אדם וכ׳ a party of men travelling to Antiochia; Tosef. ib. XIV, 7 קוֹלָאר (Var. קולר).—*Pl.* as ab. Kidd. 72b ק׳ ק׳ Ar. (ed. only once ק׳), a Var. to צוורנין (v. Rashi a. l.), v. צַוְרָנָא.

קוֹלָרָא ch. same.—*Pl.* קוֹלָרִיז, קוֹלָרַיָּא. Targ. Ez. XIX, 9 (perh. sing. = collarium). Targ. Y. II Num. XXI, 29 (ed. Amst. קוֹלַרְיָא = collaria).

קוֹלְרִיא, Lev. R. s. 16, some ed. קוּלִירָא, v. קִירְיָא.

קוֹלַרְיָא, v. קוֹלָרָא.

קוֹלְרִית, v. קִירְיָרִית.

קוּלְשָׁא m. (קָלַשׁ) *thinness, flat part*, opp. סוּמְקָא. Ḥull. 55ᵇ בקוּלְשָׁא on the flat part of the milt.

קוּלְתָּא f. (v. קוֹלָא II) *pitcher, jar*. Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ top אתגליית ק׳ דמיא a pitcher of water had been left uncovered; Y. Sabb. X, 3ᵈ top קלותא (corr. acc.). Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ חדא ק׳ וכו׳ (not קולא), v. שְׁתַם. Lev. R. s. 33 (play on נבח נצר) נבח כבלבא נפיח בק׳ נצר וכ׳ (נבובה) bark like a dog, be blown up (distended) like a pitcher (כַּד), and chirp like a cricket; Cant. R. to II, 14. Pesik. Aḥăré, p. 176ᵇ קוּלְתֵיהּ; Keth. 62ᵇ קוּלְתֵהּ, a. e., v. מְלֵי. B. Mets. 84ᵇ; Snh. 103ᵃ [read:] באתר דמרי ביתא תלא זווניה תמן רניא קוּלְתֵיהּ (Var. quot. in Rashi קוּפְתֵיהּ, v. קוּפָּא; כולבא, or קולבא, קולבאי, a gloss for זווניה, or the reverse) where the master of the house hangs up his armor, the shepherd hangs up his pitcher (said of an unworthy successor of a distinguished man); Lev. R. s. 4; Koh. R. to III, 16, v. כּוּלָּב [where correct *pitcher* for *bag*]; a. e.—*Pl.* m. קוּלָּאֵי, קוּלָּיָּא. Esth. R. to I, 8 חמרא דק׳ wine from jars, opp. דזיקין kept in leather bottles.

קוּלְתָּא, Midr. Till. to Ps. XXII, read: קִילְתָּא, v. קִילָּא II, a. קוֹלָא II.

קוּם (b. h.) *to stand up, rise; to stand, exist*. Sifré Deut. 357 (ref. to Deut. XXXIV, 10) אבל באומות קָם וכ׳ but among the nations he (a prophet like Moses) has existed &c.; R. Hash. 21ᵇ בנביאים לא קם וכ׳ among the prophets never one arose like Moses, but among the rulers one did arise (Solomon). Tanḥ. B'shall. 16 . . . שכל הַקָּם כאילו קם וכ׳ whoever rises against Israel is considered as if he rose against the Sh'khinah. Ib. (ref. to Ex. XV, 7) כל הקָמִים לנגדך . . . הרבית thou hast often shown thyself glorious over all that rose against thee; a. v. fr.—קוּם עֲשֵׂה rise and do, *a transgression of a prohibitive law which you must repair by an action*, v. נָתַק. Ḥull. XII, 4. Macc. 15ᵇ, v. infra; a. fr.—V. קָיַם.

Pi. קַיֵּם 1) *to establish; to attest, identify*. Gitt. 2ᵇ אין עדים מצויין לקַיְּמוֹ no witnesses are likely to be found to attest it (identify the signatures). Ib. 6ᵃ כולי עלמא בעינן לקיומו all agree that identifiation by witnesses is required. B. Mets. 7ᵃ מידה בשטר . . . צריך לקיימו even if the debtor admits that he has written the note, the creditor must establish its identity (or else the debtor may maintain that the debt has been paid). Gitt. III, 4 וקיימו את דבריו and they sustained his opinion. Keth. 20ᵃ אין מְקַיְּימִין . . . אלא משטר a document can be identified only by comparison of the signatures with those on a document that had been disputed and declared valid in court. Ib. אין מקיימין . . . משתר בתובות וכ׳ a document can be identified only by comparison of signatures with two marriage deeds or deeds of sale of two fields &c. Ned. 72ᵃ שמע וקִיְּימָהּ if he heard her vow and confirmed it. Y. R. Hash. I, 56ᶜ top קַיְּימָתִיהָ כשחל וכ׳ I sustain that opinion for a case when &c.; a. fr.—Part. pass. מְקוּיָּם. B. Mets. l. c. במק׳ דברי וכ׳ if the document has been identified, all agree &c.; a. e.—2) *to fulfill, carry out, execute*. Yoma 28ᵇ ק׳ אברהם וכ׳ Abraham fulfilled the whole Law. Macc. l. c. ק׳ וכ׳ . . . כל מצות in the case of a transgression of a prohibitive law for which reparation is commanded, if the transgressor fulfills the prescribed reparation, he is free (from legal punishment), but if he made the reparation impossible &c. Ib. ור״ש בן ל׳ קִיְּימוֹ ולא קִיְּימוֹ R. S. ben L. reads, if he makes reparation (he is free), and if he refuses, (he is punished); ib. 15ᵃ למאן דאמר ק׳ ולא ק׳ according to him who reads *kiyy'mo v'lo kiyy'mo* (punishment can be executed as soon as one refuses to make reparation, although reparation is not made impossible); Ḥull. 141ᵃ. Ab. IV, 9 . . . כל הַמְקַיְּמִים לַקַּיְּמָה מיישר he who maintains (studies and observes) the Law in poverty, shall finally maintain it in wealth. Sot. 13ᵃ sq. אמרו ק׳ זה כל וכ׳ they said, this one (Joseph in the coffin) has fulfilled what is written in this (the tablets in the ark of the covenant). Y. R. Hash. I, 57ᵇ top רצה מְקַיְּימָהּ if he so desires, he observes it (his own decree). Ber. 9ᵇ ק׳ בהם וכ׳ . . . ועבדום the Lord fulfilled on them 'and they shall make them serve &c.' (Gen. XV, 14), but he did not fulfill on them &c.; a. v. fr.—מה אני מקיים וכ׳ how can I maintain the words &c., i. e. in what way can this Scriptural verse which seems to conflict with my opinion be interpreted? R. Hash. 21ᵇ אלא מה אני מקיים ברקש וכ׳ and how do I interpret the verse *bikkesh* &c. (Koh. XII, 10)? Y. Kidd. I, 61ᶜ bot. מה מקיים . . . בנים how does R. Elazar interpret *banim* &c. (Deut. XIV, 1)?; a. fr.—3) *to sustain, preserve alive, save*. Snh. IV, 5 כל המקיים כאילו ק׳ וכ׳ . . . he who saves one life . . . is considered . . . as if he had preserved the whole world; B. Bath. 11ᵃ. Ab. V, 1 צדיקים שמקיימין את תבל וכ׳ the righteous who sustain the world which was created &c. Kil. V, 8 המקיים קוצים בכרם he who keeps (cultivates) thorns in a vineyard. Ib. דבר שכמוהו מקיימין a plant of the kind that people are wont to cultivate; a. e.—4) *to place (on the chafing stove)*. Tosef. Sabb. III, 1 ואין מקיימין עליה וכ׳ (not לח) you must not place dishes on it, until it is swept or covered with ashes. Ib. 3; Y. ib. III, beg. 5ᶜ; a. e.

Hithpa. הִתְקַיְּמִים, *Nithpa.* נִתְקַיְּמִים 1) *to be established, identified*. Gitt. I, 3 יתקיימו בחותמיו let the genuineness of the document be established through its signers (the witnesses subscribed or through others identifying their signatures); a. fr.—2) *to be fulfilled, realized*. Macc. 24ᵇ עד שלא נִתְקַיְּמָה . . . שלא תתקיים נבואתו וכ׳ as long as the prophecy of Uriah (Mic. III, 12) was not fulfilled, I was afraid lest Zechariah's prophecy (Zech. VIII, 4) fail to come true; מִתְקַיְּמִין . . . עכשיו שנתקיימה now that Uriah's prophecy has been fulfilled, it is sure that Zechariah's will come true. Tosef. Snh. XI, 8; Y. ib. XI, 30ᵃ bot. ויכולן נִתְקַיְּמוּ, v. מְדֶה. Ber. 55ᵃ מקצתו מתקיים וכ׳ part of a dream may come true, but the whole of it will not. Midr. Till. to Ps. I, 3 מִתְקַיְּמוֹת are executed, v. עֵצָה II; a. fr.—3) *to be preserved; to last, endure*. Gitt. II, 3 בכל דבר שאינו מתקיים with any writing-ink which does not endure. Pes. 68ᵇ

אילמלא . . . לא נתקיימו וכ׳ but for the Law, heaven and earth would not continue to exist. Taan. 7a מה . . . מתקיימין וכ׳ as these three liquids can be preserved only in the lowest kind of vessels, so will the words of the Law stay with him only whose mind is lowly. Erub. 54a תלמודו מתק׳ בידו his learning will remain with him (in his memory). Shebi. VII, 2 מתק׳ בארץ plants the roots of which continue in the ground (perennials). Ab. IV, 11 כל כנסיה סופה להתקיים every union for a sacred purpose is destined to last. Ib. V, 17 כל מחלוקת . . . סופה להתק׳ a contest for a sacred purpose is bound to have an enduring effect; a. fr.—4) *to be maintained, be harmonised.* Mekh. Mishp. s. 20 כיצד יתקיימו שני מקראות הללו how can these two verses be harmonised?; a. fr.

Hif. הֵקִים 1) *to put up, erect.* Ex. R. s. 52 ביאו שנקים וכ׳ come, for we will put up the Tabernacle. Ib. . . . שרתה והקימו the holy spirit came upon him, and he put it up. Tanḥ. P'kudé 11 אני כותב עליך שאתה הקמתו I will record about thee, that thou didst put it up; a. fr.—2) *to confirm (a woman's vow).* Ned. 67b אי ה׳ ה׳ if he (the father) has confirmed it, it stands confirmed (the betrothed cannot annul it). Ib. 69a יש שאלה בהקם can a confirmation (by one of the two, the father or the husband) be reconsidered? (v. שְׁאֵלָה), v. הָקֵם; a. e.

Hof. הוּקַם *to be put up.* Tanḥ. l. c. כיון שה׳ המשכן מיד as soon as the Tabernacle was erected, the Divine Presence came down &c. Tanḥ. Naso 23. Num. R. s. 12; a. fr.

קוּם ch. 1) same. Targ. Gen. XXII, 3. Targ. Lev. XXV, 30; a. v. fr.—Part. קָאֵים, apocop. קָאֵי (q. v.); קָיֵם, קָיֶם; f. קָיְמָא; *pl.* קָיְמִין, קָיְמָן, קָיְמֵי. Targ. Josh. IV, 10. Targ. O. Ex. XXVI, 15 (Y. קַיָּמִין); a. v. fr.—B. Mets. 19a (expl. דיתיתיקי) דא תהי לקיימם וכ׳ this is to stand and be, that when I die &c. B. Bath. 43b bot. ארעא היכא דקיימא תיקום let the land remain where it is (in the possession of the present incumbent). Gen. R. s. 65 בריך יקום לך may thy Creator stand by thee. Koh. R. to XI, 1 היידי הוא גברא דקם ליה שיגולידה here is (I am) the man whom his loaf of bread assisted (who was rewarded for throwing his bread into the sea). Y. Ab. Zar. II, 40c bot. וקמון and they remained (in the trade), v. עָמַד I. Macc. 22b דקיימי מקמי וכ׳ who stand up before a scroll of the Law and do not stand up before a great man. Kidd. 33b קום מקמיה אביך I should stand up before thy father. Ib. קאימנא מקמיה I should stand up before him. Ib.a קיימם לא קאי הידור וכ׳ he stood not up before them (gentile old men), but he showed them honor. B. Mets. 7a ברשותיה קיימא it is in his possession. Lev. R. s. 16 (ref. to Is. V, 19) נדע דמן הוא דקיימא that we know whose counsel will stand (prevail), ours or his; ib. לא ק׳ דידי וק׳ דלחון my counsel does not stand, shall theirs stand?; Yalk. Is. 266 הא קמית דידהון דידי לא now, theirs is carried out, and mine should not be?; Yalk. Lam. 1033, sq. (read עצא for על); Pesik. Vattom., p. 133a (corr. acc.). Y. Ter. I, 40b top בחרש אנן קיימין we are standing at (are treating of) the case of a deaf mute. Y. Maasr. I, 51b, a. fr. מה (א)נן קיימין (ב) what are we treating of?; a. v. fr.—Yeb. 32a וקם ליה באשר לא יבנה וכ׳ (by giving *ḥălitsah* to one of his brother's widows) he has been declared one 'who does not build up his brother's house' (Deut. XXV, 9), and the Law says, when one has once refused 'to build', one must not 'build' again (marry another of his brother's widows); ib. 44a.—Shebu. 26a כד הוו קיימי מקמיה דרב (Ms. F. מפטרי) when they were out of Rab's sight, opp. כי אתו לקמיה.—ק׳ על, also ק׳ ב־ (cmp. עמד) *a) to ascertain.* Ab. Zar. 35b ליכא למיקם עלה דמילתא it cannot be ascertained; a. e.—B. Mets. 19a במילתא . . . קמו the Rabbis ascertained the case, v. קִים. Yeb. 31a; a. fr.—*b) to bargain for.* Gen. R. s. 11 קיימין עלוידה אנא . . . myself and a certain Jew were bargaining for it (the fish); a. e.—קם ליה בדרבה גיניה, v. קִים.—תִּיקוּ, תִּיקוּם = נִיקוּ, נִיקוּם. B. Kam. 96a תקנתא לעכ״ם נ׳ ונעביד shall we get up and make rules for the benefit of gentile (robbers)? Zeb. 17a כל חדא וחדא ת׳ בדוכתה (not בדוכתיה; Ms. M. תיקום) let each verse stand in its own place, i. e. you can draw no analogies between them.—Esp. תיקו let it stand, i. e. *the question remains undecided.* B. Kam. l. c. Ḥull. 46a; a. fr.—2) (v. עָמַד) *to curdle.* Ab. Zar. 35b נישקול מיניה קלי וניקום (prob. to be read ונוקים) let one take a little of it and curdle it. Ib. קיימי, v. נָסִיךְ.—3) *to cause to stand* (v. קִים).—Inf. מֵיקָמָא, מִיקָמָה, v. *Af.*

Af. אוֹקִים, אָקִים, אוֹקֵי 1) *to put up, erect; to appoint, place; to maintain.* Targ. O. Ex. XL, 2 תָּקִים (ed. Berl. a. Y. תְּקִים). Ib. 18 יאקים (ed. Berl. יָאקִים a. אֲקִים). Targ. O. Deut. XXV, 7 לאקמא ed. Berl. (oth. ed. לְאָקָא; Y. לְמֵיקָמָא). Targ. Ps. LXXVIII, 13. Targ. Prov. XXIX, 4; a. fr.—B. Mets. 39b לינוקא מוקמינן . . . we (the court) appoint a guardian over it in behalf of the minor. Ib. מיגו דמוקים . . . מוקמינן וכ׳ since one appoints a guardian for the one-sixth portion, we may just as well appoint one for the other sixth. B. Bath. 33a אוקמה בידיה . . . R. H. placed it in his possession, i. e. decided that it belonged to him. Ib. 34a מוקמינן לה בידיה we would place (or leave) it in his possession; a. v. fr.—Taan. 8a, a. fr. אוקים . . . אמורא, v. אֲמוֹרָא.—Esp. *a) to put a case, to treat with reference to.* B. Bath. 44a ולוקמה בגזלן why does he not put the case as treating of a robber?; ולוקמה ביורש let him say, it refers to the case of an heir!; a. fr.—*b) to let stand, place, leave (under the presumption).* Keth. 12b, a. e. איקי מינא בחזקת מריה leave the money where it is, on the presumption that it belongs to its present owner, i. e. possession has the benefit of the doubt. Ib. אוקמה אחזקה leave the woman in her ascertained condition (v. חֲזָקָה), i. e. consider her as having married as a virgin. Yeb. 31a אוקי תרי לחדי תרי ואשה אוקמה אחזקה leave the two witnesses (on the one side) against the two witnesses (on the other side), and leave the woman &c.; a. fr.—*c) to establish, prove.* Num. R. s. 6, end ורבנן מוקמין מהאי קרא ור׳ and the Rabbis prove from this verse, that as atonement takes place in day-time, so &c.; a. e.—*d)* א׳ מבאות [*to place right*] *to guarantee, secure.* Y. Gitt. I, end, 43d אנן בעי תקמינן כ׳ we want thee to secure us (against an eventual loss of the money which thou art collecting from us for our creditors); בההיא דלא יכיל לאיקמה גרמיה כ׳ in the case of one who has no opportunity to secure himself (who cannot get a collector to take the risk), ברם ההיא דיכיל לאיקמה וכ׳ but if he finds a collector to take the risk, he may take it away from the one and give it to the other; Y. Kidd. III, 64a.—

2) (v. עָמַד) *to make consistent, curdle.* Ab. Zar. 35ª [read:] כיון דאוקמיה איסורא הוא דקא מוקים ליה וכ׳ (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l., a. note) since it had the effect of curdling the milk, it is the forbidden matter that gave it substance, and therefore it (that forbidden substance) is to be considered as if it were there in its natural state. Ib.ᵇ, v. supra.

Ittaf. אִתּוֹקַם, אִיתַּקַם *to put up; to be placed.* Targ. Ex. XL, 17. Targ. Lev. XVI, 10; a. e.

Polel קוֹמֵם *to put up, erect.* Targ. Is. XLIV, 26; a. e.

Pa. קַיֵּם, קַיֵּים 1) as preced. *Pi., to establish, confirm, fulfill* &c. Targ. O. Deut. XXXII, 8 (Y. *Af.*). Targ. Num. XXX, 14. Targ. Is. l. c. Targ. Ps. CXIX, 106; a. fr.—Ned. 70ª דהא קַיְימֵיה לנדריה היום (not קיימי, v. Rashi) for he has confirmed the vow to-day. Ib. (h. form) כיון דקַיְימוֹ קַיְימוֹ since he once confirmed it, it remains confirmed. Keth. 19ª זולו קַיְימוּ שטריכו go and get evidence for the identification of your documents, and then come to court. Y. Gitt. I, end, 43ᵈ קַיְימְתֵיהּ מדאמר וכ׳ thou canst substantiate thy opinion by referring to what R. . . . said. Pesik. Haʿomer, p. 72ᵇ לְמִקַיְימָא לכון וכ׳ in order to fulfill on you the prophecy (Deut. XXXIII, 29) &c.; Yalk. Lev. 643; Pesik. R. s. 18. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ ואנא רכיל קַיֵּים and I can ascertain it (by experiment); a. v. fr.—Part. pass. מְקַיָּם. Ber. 55ª לא חלמא טבא מק׳ וכ׳ (Ms. F. מתקיים) neither a good dream comes true entirely, nor a bad dream &c.—2) (v. קְיָם) *to swear, vow.* Targ. Num. XXX, 3. Targ. Gen. XXVIII, 20. Targ. O. Lev. V, 4; a. e.

Ithpa. אִתְקַיַּם as preced. *Hithpa.* Targ. Num. XIV, 38. Targ. Ez. XXXIII, 12; a. fr.—Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ [read:] תתקיים לכון נפשיכון בהדין יומכון הדך דקַיְימְתוּן וכ׳ may your life be restored on that day of yours (when your time comes), as you have restored my life on this day. Erub. 54ª כי הימי דתתקיים ביד ותוריך חיי (not ביך, v. Rabb. D. S. a. l.) in order that it (thy learning) may be preserved in thy possession, and thou mayest live long; a. e.

קוֹם m. (v. preced. *Pe.* 2, a. *Af.* 2) *curdled milk, curd*; [Maim. *whey*]. Ned. VI, 5. Ib. 52ᵇ. Y. ib. VI, 39ᵈ top מיהו בק׳ חלבא מקטרא what is *kom?* 'Bound milk.'

קוֹמ־, v. קוֹמֵי.

קוֹמָא I ch. = h. קוֹם. Ned. 52ᵇ ולק׳ . . . באתרא דרבנן ק׳ at the place of the Rabbis (that allow curd to him who vowed abstinence from milk) they call milk *ḥelba* and curd *ḳoma* (without any additional qualification) באתרא . . . לק׳ . . . ק׳ דחלבא at R. Jose's place they call curd also the *ḳoma* of milk; (Y. ib. VI, 39ᵈ top שם אביו קרוי עליה it is designated by its origin).

קוֹמָא II f., *pl.* קוֹמִין, v. קוֹמְתָא.

קוֹמָא III m. = קוֹמֵיס. Ab. Zar. 11ª.

קוּמָא m. = h. קוּמוֹס. Gitt. 19ª, v. קוּמוֹס; Sabb. 104ᵇ. Ib. 110ª ק׳ אלכסנדרי Alexandrian gum (of the Spina Aegyptia, v. Löw, Pfl., p. 197).

קוֹמָה f. (b. h.; קום) *height, stature, man's height.* Esth. R. to I. 6 מלא ק׳ וכ׳ space for the whole length of a human body &c., v. פֵּרַח. Gen. R. s. 12; Num. R. s. 13 (among the seven things that were taken away from Adam) זיוו וחייו וקוֹמָתוֹ his beauty, his life's length, and his high stature (which was diminished). Ib. ק׳ של מיות, v. מִיּוֹת. Bekh. 45ᵇ, a. fr. בעלי ק׳ men of high stature. B. Kam. 60ª, v. זָקָם; a. fr.—ק׳ זקופה, v. זָקַף. [Gen. R. s. 53 קומתו של אברהם, v. קָמָה.]—*Pl.* קוֹמוֹת. Snh. VI, 4 שתי ק׳ the height of two men.

קוּמוֹס m. (cmp. κόμμι, cummis) *gum, resin,* esp. *ink prepared with gum* (v. Sm. Ant. s. v. Atramentum, a. Löw, Pfl., p. 197). Gitt. II, 3, expl. ib. 19ª קומא. Sabb. XII, 4; ib. 104ᵇ. Num. R. s. 9 אין כותבין לא בק׳ וכ׳ you must not write (the oath of the suspected woman, סוֹטָה) with gummed ink &c.; Sot. II, 4; Sifré Num. 16 בקימוס. Meg. II, 2; a. e.—Tosef. Mikv. VI (VII), 16 חמור והק׳ (Var. והקימוֹן) myrrh or (acacia) gum. Koh. R. to VI, 1; IX, 13 ק׳ במור putting gum in myrrh (for adulteration); Sifra Vayikra, Ḥobah, Par. 12, ch. XXII קימוס; Yalk. Lev. 479; Tosef. B. Bath. V, 6 קְמוֹן.

קוּמוֹס *comes*, v. קוֹמֵיס.

קוּמְטָא m. (קָמַט) 1) *fold, wrinkle,* a *folded part of the body* as *arm-pit* &c. (cmp. סְחַר). Nidd. 42ᵇ שרץ בקומטו if a person holds a creeping (unclean) thing in a fold of his body. Ib. 43ª; a. e.—*Pl.* קוּמְטִים. Tosef. Neg. I, 8 מפשטין את קומטיו you must straighten out its creases.—V. קְמֵט.—2) (cmp. קוּמְצָא II) *pit,* esp. *the pupil of the eye.* Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. IX ק׳ שבשחור ירושלם the 'pit' in the black of the eye (iris) is typical of Jerusalem; פרצוף שבק׳ וכ׳ the image in the pupil is typical of the Temple.

קומטומריסין, קומטומוריסין, קומטומוריסון, a corrupt. for קוֹמְטַרוֹבְרִיסִין m. pl. (controversiae) *controversies, arguments.* Yalk. Ps. 680 (ref. to הגישו עצמותיכם Is. XLI, 21) ק׳ של בני עשו the pleas of the sons of Esau; והם אומרים בי עשה ק׳ של ישראל וכ׳ and they will say, who will make up the pleas for Israel? Said the Lord, I will (ref. to תעצמות, Ps. LXVIII, 36); Midr. Till. to Ps. XX (defective version; ed. Bub. קוזמוטב׳).

קומבוזן, Sabb. 145ᵇ Rashi, v. קוֹמֵיס.

קומבוסטון, קומביסטון, read: קוֹמִיסָטוֹן m. (comessatum, κομεσσᾶτον S.; cmp. אֲפִיקוֹמָן) (*comissatio,*) *the aftermeal entertainment consisting of an open door reception,* at which food and drink are served (v. Sm. Ant. s. v. Comissatio). Esth. R. to I, 5 הדא שושן . . . כבירת ק׳ היה וכ׳ that (entertainment at) Susa was like the house of a comissatio, food and drink being served there.

קוּמְטְרָא, v. קַמְטְרָא.

קוֹמֵי m. pl. constr. (contr. of קדם) prep. *before, in the presence of, prior to.* Targ. Ps. L, 21 קוֹמֵיהּ Ms. (ed. קדמך). Ib. LVII, 7 קוֹמֵי Ms. (ed. קדמי). Ib. LXIX, 23 קוֹמֵיהוֹן Ms. (ed. קדמ׳); a. fr.—Y. Meg. I, 72ª top ר׳ זירא בעי קומי וכ׳ R. Z. asked in the presence of &c. Y. Bets. III, 62ª top קוֹמֵיה דר׳ וכ׳ (not ר׳) before R. Ḥ. the elder. Ib. II, 62ᶜ top עבר ק׳ סדרא passed before the school house. Ib. bot. נפלת . . . קוֹמֵיהוֹן the lamp fell down in their presence; a. fr.—V. קָמֵי, קָמָא.

קוֹמִי I f. (κόμη) *hair*, esp. *the gentile fashion of cutting and wearing the hair*; ספר ק׳ *to trim the front of the hair* like a fringe on the forehead (capronæ), and let the curls hang down on the temples (antiæ; v. Sm. Ant. s. v. Coma). Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) שלא תגדל ציצית ושלא תספיר ק׳ שפה (not ק׳, v. Rabad) that thou grow no side-locks and trim not the front. B. Kam. 83ª המספר ק׳ וכ׳ he who cuts the *coma* transgresses the law forbidding the ways of the Amorite. Ib. אבטולים ... התירו לו לספר ק׳ וכ׳ they allowed A. b. R. to wear his hair in Roman fashion, because he associated with government people; a. e.

קוֹמִי* II f.=קוֹמָה. Lev. R. s. 4 כיון שעומד על ק׳ שלו ויוצא וכ׳ when the youth has reached his full growth and goes out for business.

קומיא, Pirké d'R. El. ch. XIII, v. קוֹזְמִין.

קומיטיטון, read: **קוֹמִיטָטוֹן** m. (comitatus) *imperial court*. Targ. Y. II Num. XII, 7 [read:] בכל ק׳ דידי ריש לבילרין ק׳) הרמן הרא being a gloss, v. לְבִלָרָא) he is most trusted in my whole court.

קומיס, Pirké d'R. El. ch. XIII, v. קוֹזְמִין.

קוֹמֵיס m. (comes) *attendant of magistrates*, esp. *Comes, a member of the imperial cabinet* (v. Sm. Ant. s. v.). Y. Ber. IX, 13ª העמידו ק׳ על תיסבריות שלו (not קומוס) he made him superintendent of his treasures (Comes largitionum privatarum); Cant. R. to II, 5 קומסין תסבריו (corr. acc.); Y. Snh. XI, 30ᵇ bot. ק׳ תיסוורין על בית המקדש chief treasurer of the Temple (Comes largitionum sacrarum). Ex. R. s. 37 עשה ... למשה ק׳ וכ׳ the Lord made Moses superintendent of the palace (Comes palatii) &c. (ref. to Num. XII, 7; cmp. קומיטיטון). Num. R. s. 15, v. סַרְדִיוֹט; Tanḥ. Bha'ăl., ed. Bub. 20 קימוס (corr. acc.). Koh. R. to IX, 11 אתמול עבד ק׳ קלטור וכ׳ yesterday he (Moses) was made Comes Calator (officer arranging the king's receptions) in Pharaoh's palace, and to-day—'call him that he may eat bread' (Ex. II, 20); Yalk. ib. 989 קמסקלתור (corr. acc.). Lev. R. s. 5, v. ארספיסריאן; Yalk. Is. 291 קומוס ואירפכום בירושלם. Lev. R. s. 28 [read:] מאן דעביד ק׳ פריבטון ... ק׳ קלטור וכ׳ he who used to appoint the Comes Privatarum (v. supra), he who used to appoint the Comes Calator &c., v. גְּנִיסְטִיר; Esth. R. to VI, 10 דומין פנטון וכ׳ (corr. acc.); Pesik. R. s. 18 מיעביד קומספנטון קומסקרטור (corr. acc.). Esth. R. to I, 12, v. אֶסְטַבְלָאטָא; a. e.—*Pl.* (comites) קוֹמִיטִין. Sabb. 145ᵇ [read:] הגמון וק׳ ובעלי זמורה (ed. וקמטון ובעל, Rashi וקומטון, Ms. M. וקומטרי; v. Rabb. D. S. a. l. note) a general with his Comites and Centuriones.

קוֹמַנְטָרִיסִין m. pl. (*pl.* of κομμενταρήσιος, S. = commentariensis) *those having charge of public records*, esp. *registrars of prisoners, jailers* (v. Sm. Ant. s. v. Commentarius). Gitt. 28ᵇ מק׳ של נכרים וכ׳ if one heard from gentile jailers, 'such and such a man is dead', 'such and such a man has been put to death', you cannot allow his wife to marry again; Y. Yeb. XVI, 15ᵈ מקמנטריסי המלך from the (Roman) king's jailers.

קוֹמָנִיטָא f. (קמן; cmp. Syr. קמל, a. קומלא mucor panis, P. Sm. 3647) *mould*. Pes. 42ª, v. אוּמָא.

קוֹמְפוֹן, v. קַמְפוֹן.

קוֹמְפְּרוֹמִיסִין m. pl. (*pl.* of compromissum) 1) *agreement between parties to submit to arbitration*. Y. M. Kat. III, 82ª bot., expl. שטרי ברירה, v. בֵּירוּר.—2) (v. Harper's Lat. Dict. s. v. Compromitto) *reciprocal promises*. Lev. R. s. 6 קופרמסאות נתנו וכ׳ (read: קוֹמְפְּרוֹמִיסָאוֹת) they made promises to each other, that he would never disown them, nor they him.

קֹמֶץ, קוֹמֶץ m. (b. h.; קָמַץ) *bending the three middle fingers over the hollow of the hand*; (with מלא, or sub. מלא) *grab, handful*, contrad. to חוֹפֶן. Ber. 3ᵇ משביע אין הק׳ אין בה ק׳ וכ׳ one grab cannot satisfy a lion. Gen. R. s. 20 עפר ק׳ וכ׳ is not the handful of dust of the ground of which thou hast been made, booty in thy possession (which thou must give back to the earth)? Ib. s. 90 אין בה ק׳ there would not be a handful for each person; Yalk. ib. 148 אין מספיקין מק׳ ק׳; a. e.—Esp. *the handful of the meal offering which the priest takes to be put on the altar* (Lev. VI, 8). Men. III, 2 נתערב קומצה בק׳ וכ׳ if the handful of one meal offering became mixed up with that of another meal offering. Ib. 3 שנתערב וכ׳ ק׳ if a *ḳomets* became mixed up with a meal offering from which no *ḳomets* was yet taken. Y. Shek. VI, end, 50ᵇ בקומצו של כהן measured by the officiating priest's handful; בק׳ של בעלים by the owner's handful. Koh. R. to IV, 6 חביב עלי מלא קמצו של עני וכ׳ the handful of the poor man's offering is more precious to me than the fistfuls of the high priest's frankincense; a. fr.—*Pl.* קוֹמְצִים, קָמְצִין, קוֹמְצִין. Gen. R. s. 5 חפנו שמונה ק׳ ... Moses' one fistful contained eight ordinary handfuls. Y. Shek. l. c. (ed. Zyt. קומצין); a. fr.

קָמְצָא, קוֹמְצָא, קוֹ׳ I ch. same. Targ. Lev. II, 2; a. fr.—Meg. 16ª מיירתי מלי קומציה וכ׳ offered a handful of flour and was forgiven. Lev. R. s. 34 בגו קָמְצִירָה ... יהיבין they put six Denars in his bent hand; a. e.—*Pl.* קוֹמְצִין, קוֹמְצֵי. Targ. Y. Gen. XLI, 47.—Meg. l. c. אתא מלי ק׳ וכ׳ your handfuls (of offerings) have come to counteract my ten thousand talents of silver.

קָמְצָא, קוֹמְצָא II c. (=קוֹמְצָא, גּוֹמְצָא) *pit*. Targ. II Sam. XVIII, 17.—Esp. *the pit in which grain is kept in years of plenty*, when the granaries are overflowing. Gen. R. s. 90 (expl. לקמצים, Gen. XLI, 47) מיקומצא לרירתיא (ed. מקוצין, בן קוצא, corr. acc.) from the pit they carried the grain to the mill (leaving the granaries untouched); Yalk. ib. 148 מקמצא.—*Pl.* f. קָמְצָתָא. Ib. ורבנן אמרי דק׳ ודלא דק׳ the Rabbis say, they carried to the mill grain which had been put in pits and such even as had not been put in pits; Gen. R. l. c.; [strike out ק׳ דק׳ ובלא after לרירתיא].

קוֹמְקָא, v. קוּמְקוּמָסָא.

קוּמְקָמִי, קוּמְקוּמָס, קוּמְקוּמוֹס, קוּמְקוּם m. (cucuma, κουκκούμιον, prob. of Semitic origin; the form

cucumus is not recorded in Lat. Dict.) *kettle* (smaller than מיחם). Kel. III, 7 קומקום Mish. ed. (Talm. ed. קומקומוס; Maim. קוּמְקוּמוֹס). Ib. XIV, 1 קומקום (ed. Dehr. קומקמוס). Tosef. Mik v. VII (VIII), 1 קומקומים ed. Zuck. (corr. acc.; oth. ed. קומקום). Y. Pes. VI, 33ª bot. כבבך' הזה אני יורד לו (not בבך') I would meet him as if attacking him with a (boiling) kettle; מה חק' הזה וכ' as a kettle scalds and wounds and blackens (if thrown at a person), so would I &c.; Men. 109ᵇ אני מטיל עליו ק' וכ' I would throw a kettle of hot water at him. Y. Bets. II, 61ᶜ. Deut. R. s. 2; Yalk. Hos. 517 קוּמְקְמִין; a. fr.—*Pl.* קוּמְקוּמוֹסִין, קוּמְקְמוֹ, קוּמְקְמִין. Sabb. 151ª קומקמוסין Ms. M. (ed. קומקמין). Ab. Zar. 75ᵇ; Y. ib. V, end, 45ᵇ; Sifré Num. 158 קוּמְקָמְסִים; Tanḥ. Ḥuck. 2 קוּנְקוּמוֹסִין (ed. Bub. קומקמסין).

קוּמְקְמוֹסָא, קוּמְקָמָא, קוּמְקוּמְסָא ch. same. B. Bath. 73ᵇ קומקומס (some ed. קומקומא, קומקמא, Ms. M. קוּקָמָא; v. Rabb. D. S. a. l. note). Tanḥ. Ḥuck. 2 ואע"ג דקומקא לאו וכ' (corr. acc.; ed. Bub. קוקמסין, read מסא ...) although ordinarily men do not cook in a kettle; a. e.—*Pl.* קוּמְקוּמוֹסָיָא, קוּמְקְמִין, קוּמְקָמֵי. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (not סְיָא ...). Targ. II Esth. I, 7.

קוּמְקְמִין, קוּמְקְמוֹסָא, קוּמְקְמוֹס, קוּמְקָמָא, v. preced. wds.

קוּמְרָא, v. קָמוֹר.

קוּמְרוֹטוֹן, v. קַמְרוֹטוֹן.

קומרין, Sabb. 80ª Ms. M. a. Ar., v. קַלְמָרִין.

קוֹנָא, קוֹמָא f. = h. קוֹמָה. Targ. Y. Lev. XXVI, 13 (not קו'). Targ. II Esth. V, 1. Targ. Is. X, 33 (ed. Lag. קומה); a. e.—*Pl.* קוֹמִין. Y. B. Mets. IX, beg. 12ª תרתין ק' double a man's height.

קוֹן or **קִין** (b. h.; cmp. בּוֹן) *to arrange, order, plan* (applied to art, cmp. תַּכַּשׁ; to music, v. קִינָה).

Pol. קוֹנֵן *to arrange a song of lamentation* (*ḳinah*, cmp. קשר הספד, v. הֶסְפֵּד). Gitt. 58ª עליה ק' ירמיהו וכ' on her account Jeremiah sang &c. Ib. ועליהן קינה וכ' (corr. acc.; v. En Yaʿăḳob). Lam. R. introd. (R. Naḥman) התחיל מְקוֹנֵן עלידהם איכה ... Jeremiah began to sing Ekhah (Lam. I, 1) over them. Ib. (R. Pinḥas) הרי . . . מקונן עלידכם קינות וכ' behold, Jeremiah will sing lamentations of seven alphabets (of) Ekhah over you. M. Kat. III, 9 אבל לא מְקוֹנְנוֹת but they (the lamenting women) must not sing dirges, v. קִינָה a. עִינּוּי I; a. fr.

קוֹנָאוֹת* m. pl. (*pl.* of κῶνος) *cones* or *peaks* of helmets, *crests*. Zeb. 88ᵇ כמין ק' של קולסות וכ' (v. קוֹלָס) in the shape of the cones of the helmets on children's heads.

קונבי, v. קוֹנְכִי.

קוֹנְבִיתָא f. (קָנַב) *snuffers*. Y. Yoma III, 41ª (expl. נברשת).

קוֹנְדָא (κονδυ = κόντο—), v. מְכִירִין.

קוֹנְדִיטוֹן m. (conditum, κονδῖτον) 1) (sub. vinum) *spiced wine*. Y. Ter. VIII, 45ᶜ ק' החד *ḥad* (sharp) means spiced wine; Y. Ab. Zar. III, 41ª top. Pesik. Baḥod., p. 102ᵇ מה ק' הזה וכ' (not טין ...) as spiced wine contains wine, honey and pepper &c. Y. Yeb. X, 11ᵇ אנא משקי ליה ק' I shall give him spiced wine to drink; הא אזיל ק' the spiced wine (that was promised) is gone (forfeited). Y. Ber. II, 4ᵇ bot. Lam. R. to II, 12 קונט, קונט (corr. acc.); a. e.—2) *spices to be put in wine* (prob. to be read: קוֹנְדְרִשִׁין *pl.*). Y. Bets. I, 60ᵈ מהו מישחוק ק' וכ' how about grinding spices for wine on the Holy Day? Ib. [read:] שחק מר ק' וכ' do you grind spices &c.? Y. Sabb. XIX, 16ᵈ bot.; a. e.

קוֹנְדִילִין* m. pl. (κόνδυλος, condylus) [*joints of reeds*,] *writing reeds*. Gen. R. s. 1 Ar. s. v. מל 13 (missing in ed.).

קונדיס, v. קוֹנְדָסָא, a. קוֹנְטוֹס.

קונדיקוס, v. קוֹנְדִיקוֹס.

קונדיריקון, v. קוֹנְדִיקִין.

קוֹנְדָס, v. קוֹנְטוֹס.—[Bets. 34ª; Yalk. Gen. 32, v. קִינָרָס, a. next w.]

קוֹנְדָסָא* m. (a popular corrupt. of קוּנַרְסָא, v. קִינְרָסָא) *artichokes*. Erub. 83ª מודיא דק' (some ed. דקונדיס; ed. Pes. דקונריס; Ms. M. מוריא ק'; ed. Sonc. מוריא קונטרסא, Rashi מודיא ק'; Yoḥăsin מוריא קנטרסא; v. Rabb. D. S. a. l. note) a modius for measuring artichokes, v. נָאוֹסָא. [Comment.; Ḳundasa, designation of a certain modius.]—*Pl.* קוֹנְדָסָיָא. Y. Shebi. IX, end, 39ª, v. קִינְרָסָא.

קוֹנֶה m. (b. h.; קָנָה) 1) *purchaser*, v. קָנָה.—2) *owner, master; the Lord*. Num. R. s. 4 end קונו כעבד לפני קונו like a slave before his master. Midr. Till. to Ps. XXII כבוד קונו my Master's honor. Snh. 81ᵇ bot. לו ולקונו ולמקנו (a curse) on him (euphem. for thee), thy Owner, and him that gave thee possession, v. קָנְיָנָא; a. e.—[Esth. R. introd. מינן של ק', read: ד"א וארן קונה.]—[Tosef. B. Kam. VII, 6 דבר אחר . . . להשתעבד לקוניו וכ' ed. Zuck., read as in oth. ed. דאמרי אינשי לא רצה להשתעבד לבניו יבוא וישתעבד לבנותיו.]

קוֹנָח *ḳonaḥ*, a substitute for קרבן (v. כִּינּוּי), used for a vow of abstinence or consecration. Ned. I, 2, a. e., v. קוֹנָם.

קוֹנְטָא (—κόντα) a termination of several Greek numerals, meaning *ten times*; v. אוֹגְהוֹרִיקוֹנְטָא.

קוֹנְטַבְּרָא m. pl. (*pl.* of contabrum) *standards* in the Roman army. Midr. Till. to Ps XLV אקלפרין נטוינן ק' של מלך ed. Bub. (oth. ed. ריא ..., corr. acc.) ensigns carrying the royal standards.

קוֹנְדָס, קוֹנְטָס, קוֹנְטוֹס (קוֹנְדָס) m. (κοντός, contus) *pole, shaft of a pike; pike*. Erub. III, 3 (34ᵇ) בראש הק' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. ד for ט; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) on the top of a pole (which is stuck in the ground); Y. ib. 21ª.

Y. Taan. II, 66ᵃ top ותלייהן בק' נגד וכ' and he suspended them (Nicanor's head and hands) on a pike put up in the sight of Jerusalem; Y. Meg. I, 70ᶜ bot.; a. e.—*Pl.* קוֹנְטוֹסִים, קוֹנְטוֹסִין, קוֹנְטָסִ' (קוֹנְדָּה). Succ. 4ᵇ נעץ ארבעה קונדיסין וכ' if one drove four poles in the ground and put the covering of a Succah on them; (Tosef. ib. I, 12 קורות ... התעמיד). Pesik. Vayhi, p. 4ᵇ היה לו ... קינטרסין וכ' (corr. acc.) he might have taken four poles and spread &c.; Cant. R. to III, 11 קינדסין; Yalk. Ex. 370 קונדיסין. Num. R. s. 4 קונטיטין וצינורות וכ' ... (corr. acc.) large shafts with hooks on top; והיו מגביהין ... בק' וכ' and they lifted the curtain on the poles and unhooked it. Ib. בקונטיטון ... נושאים (some ed. בקונטס; corr. acc.) lifted it on poles. Pesik. R. s. 12 קבע ... קינדיסים וכ' he fixed four pikes in the ground &c.; Tanḥ. Ki Thetsé 9 קנטסין; Lam. R. to III, 64 קונדוס; Yalk. Deut. 938.

קונטיטין, קונטיטון, v. preced.—Lam. R. to II, 12, read: קוֹנְהִיטוֹן.

קוֹנְטָס, קונטיס, v. קוֹנְטוֹס.

קונטסרין, v. קוּסְטִינָר.

קִינְטָרָה, קוּנְטָרָא c. (קָטַר II, with anorg. נ) *knot, knotted web as of matting, sieves* &c.; *laces* or *ropes drawn transversely*. Y. Meg. III, 74ᵇ bot. (describing the arrangement of Esth. IX, 6-10, beginning with איש on one side, under which the names of the sons of Haman are arranged in a column, and with ואת on the other side, v. אָרִיחַ) [read:] שכן הוא שניץ ונחיץ כהדין קינטרה so that (in reading transversely) it appears laced and closely corded like transverse lacing (of a web); [Beth Jos. to Tur Or. Ḥayim 691 קנטרא, read: קינטרא; Treat. Sof'rim XIII, 6, variously corrupted].—*Pl.* קוּנְטָרָן. Y. Sabb. VIII, 10ᶜ top ההן דעבד קוּשְׁטָרָן מנפן (Or Zaru'a Sabb. 64) ק' נפן וכ' he who makes (on the Sabbath) knotted (corded) webs, sieves, mats &c.

קונטרונק', קונטרונין, v. קוּדְרַנְטִיס.

קונטרוקוס, name of a Roman general, v. אגניטוס. Bekh. 5ᵃ (Rashi a. Tosaf. to Ḥull. 27ᵇ קונטריקון, Ms. Rashi קונטרקוס, ed. Sonc. קונטריקו, v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

קוּנְטְרִין, v. קַנְטִינָר.

קוּנְטְרִינִים m. pl. (corrupt. of קוּנְטוּרְיוֹן, centuriones) *centurions, commanders of centuries*. Sifré Deut. 317 (play on בְּנֵי בְשָׁן, Deut. XXXII, 14) אלו ק' שמכישין מִבֵּין שִׁנֵּיהֶם (not שמכינין) that means the (Roman) centurions that cause striking from between their teeth (command attacks on unarmed people); Yalk. ib. 944 קוטרינין שמכישין וכ'.

קונטרנק, קונטריסין, v. קוּדְרַנְטִיס.

קונטרס, Yalk. Ps. 749, v. קַרְטִיס.

קוֹנְיָא* f. (χονία) *powdered lime, plaster*; (in Talmud Babli:) *molten lead, glaze*. Zeb. 54ᵃ, v. בָּהָה. Ab. Zar. 33ᵇ מאני דק' glazed vessels; Pes. 30ᵇ; Keth. 107ᵇ. Ḥull. 147ᵇ, v. צָנָא; a. e.

קוּנְיָא pr. n. m. *Ḳunia*. Tosef. Makhsh. III, 3 R. S. to Makhsh. VI, 2 (ed. Zuck. a. oth. קוּרְיָא).

קוֹנְיָה, v. קוֹנְיָרָה.

קִינְיָן m. (קָנָא) *revengeful*. Gen. R. s. 42 אברם זה הוא ק' וכ' this man Abram is vindictive, and when I tell him that his brother's son was captured &c.; Yalk. ib. 72 קַנַּאי.

קוֹנְיָרָה f. (קָנָה) *possession, dear wife*. Midr. Till. to Ps. XXII, 20 קוֹנְיָרְתֵּךְ עומדת וכ' thy dear wife stands without, and thou sittest within?; Yalk. ib. 687 קוֹנְעָתֵךְ, v. קוֹנְעָה.

קוֹנְיָרְתָּא f. pl. *ḳunyatha*, a plant resembling colocasia. Y. Maasr. V, end, 52ᵃ.

קוֹנְכִי f. (κόγχη) 1) *mussel, shell, pearl oyster;* also *pearl*; 2) *a vessel for oil, unguents* &c. Y'lamd. to Num. VIII, 2, quot. in Ar. מנורה של ברזל ק' של נחושת an iron candlestick, a bronze bowl.—*Pl.* same (conchæ). Gen. R. s. 60 (expl. מגרנות, Gen. XXIV, 53) ק' Ar. (ed. קונכי) *pearls*(?); Yalk. ib. 109 קונפי.

קוֹנָם m. (v. קִינּוּמָא) *ḳonam*, a substitute for קרבן (v. קִרְבָּן), used for a vow of abstinence and for the consecration of an object (v. קָדַשׁ *Hif.*). Ned. I, 2 האומר ק' קונח וכ' if one introduces a vow with the words *ḳonam, ḳonaḥ, ḳonas*, such words are substitutes for *ḳorban*. Ib. 4 if one says to his neighbor, ק' פי מדבר עמך ידי וכ' *ḳonam* (forbidden) be my mouth speaking to thee, my hand working for thee &c., he is bound by his vow. Ib. II, 1 ק' שאיני ישן וכ' (Bab. ed. 14ᵇ שאני) if a man says, *ḳ.* that I will not sleep ..., he is subject to the law of לא יחל (Num. XXX, 3). Y. ib. I, 36ᵈ bot. [read:] אמר לו השאילני קרדומך אמר ק' קורדום יש לי ק' נכסיי עלי שאין לזה קורדום ויש לו קורדום נכסיו אסורין if one says to a man, lend me thy axe, and he says, *ḳ.* be the axe I have, *ḳ.* be my property to me, that this man (I) has no axe, and he has an axe, his property is forbidden (consecrated); Tosef. ib. IV, 6 [add:] יש לו קרדום נכסיו אסורין (as ed. Friedl.); Bab. ib. 35ᵃ; a. fr.—*Pl.* קוֹנָמוֹת. Ib. אם ק' יש בהן מעילה the law concerning appropriation of sacred property (מְעִילָה) applies also to dedications introduced with *ḳonam*. Ib. 85ᵇ שאני ק' it is different with vows of abstinence; a. e.

קוֹנָמָא m. *oath, covenant*, v. קִינּוּמָא.

קוֹנָס m. (v. next w.) *ḳonas*, a substitute for קרבן (v. קִרְבָּן). Ned. I, 2, v. קוֹנָם. Y. ib. I, 37ᵃ top, v. next w.

קוֹנָסָה m. (v. קָנַס) *fine*. Y. Ned. I, 37ᵃ top דבר ... יהא תנינן קונס ק' שמה if a word has a certain meaning in ordinary language and is also used for indicating *ḳorban* (consecration), does a man bind himself (when using it to introduce a vow)? (Answer) we have it in the Mishnah (I, 2, v. קוֹנָם) which makes *ḳonas* stand for a binding vow, and yet *ḳonas* has the meaning of (*ḳunsah*) *fine*.

קוֹנְעָה f. (קנע; cmp. קָנָה) 1) *right of acquiring property, citizenship.* Gen. R. s. 32, beg. הַמֵּיר קוֹנְעָתוֹ ועשה וכ' untie (declare as forfeited) his (David's) citizenship and make him an outlaw (v. זִיטְרִיטוֹס); ib. s. 38 חסיר ק' (corr. acc.); Yalk. Ps. 631.—2) *possession, dear wife,* v. קוֹנְיָה.

קוֹנְפוֹן, v. קַמְפוֹן.

קוֹנְפִּי, Yalk. Gen. 109, v. קוֹנְבִּי.

קוֹנְרָס, קוֹנְרוֹס, v. קִינְדָּס.

קוֹנְשׁוֹבְרִינִין, Y'lamd. to Gen. XXXII, 7, quot. in Ar., a corruption, prob. for קִרְנְטִירִינִין (centuriones), v. קוֹנְטְרִינִים; [Gen. R. s. 75 ראשי גייסות].

קוֹנְתִּית pr. n. pl. *Kuntiah* (v. קָנָה). Y. Ned. X, 42[b] top גמליאל דק'; Y. M. Kat. II, 82[c] גמליאל דיק'.

קוֹס, *Pi.* קִוֵּס, v. קָנַן.

קוֹס m. (קסס, cmp. כסס, a. קוּץ) [*cutting,*] *a rough-edged cup.*—*Pl.* קוּפִּים or קוּסִים. Kel. IV, 3 ק' הצידוניים Sidonian cups; Tosef. ib. B. Kam. III, 11 קיסים ed. Zuck. (corr. acc.).

קוֹסָא m. (preced.; cmp. קָצֶה) *cut off corner, small remote place.* Taan. 24[a] דיירנא בק' רחיקא (דחיקא) Ms. M. 2 a. 'En Yaak. (ed. בקוּסָטָא; Ms. M. 1 בדוכתא; Ag. Hatt. בקוצא, v. Rabb. D. S. a. l. note) I live in a remote (or poverty-stricken) place.—[Yalk. Koh. 973 קוסיא, read: קיסיא, v. קִיסָא.]

קוֹסְדוֹר, קֹס' m. (quæstor) *quæstor, military adjutant, inquisitor* (v. Sm. Ant. s. v.). Sabb. 49[a] ראהו קוס' אחד וכ' Ms. M. (ed. קס'; Var. in Ar. קוז', קז') a quæstor saw him (wearing T'fillin), and he fled before him; Yalk. Ps. 795. Tosef. Erub. VIII (V), 4 קצדור הבא לעיר וכ' ed. Zuck. (Var. קסדר) when a military quæstor (commissary) takes up his station in a town for thirty days; Y. ib. VI, 23[b] bot. הקוסְטוֹר. Yalk. Esth. 1049 ולא היית בק' וכ' (some ed. בקיס') and thou wast not even so much as a quæstor (worthy) to run before my father's chariot.

קוֹסְדוֹרִיוֹת, קַסְדוֹרִיוֹת f. pl. (denom. of preced.) *commission of inquiry.* Midr. Sam. ch. XXV (ref. to Ps. LI, 16) [read:] מדמו של אוריה שהיה דוד משלח ק' לאחריו לידע אם מפזר הוא דברים אילו לא היה מפזר דברים לא היה הורגו (save me) from punishment for Uriah's blood, for David had sent detectives after him to find out whether he would divulge the things (that had happened between him and David); if he had not done so, he (David) would not have had him killed; Yalk. Ps. 765 אם מחזיר הוא את דבריו אילו היה וכ' whether he would take back his words (his refusal to go home to his wife); had he done so &c.

קוֹסְטָא m. (קסס), v. קוּסָא.

קוֹסְטַאנְטִין', v. קוֹסְטַנְטִין'.

קוֹסְטַבְרִי', v. קוֹסְטִירָנָר.

קוֹסְטָה, *pl.* קוֹסְטוֹת, v. קוּסְטָה.

קוֹסְטוֹדְיָא f. (custodia) *a guard.* Y. Ned. IX, beg. 41[b] קסטוריא (corr. acc.), v. קוֹלָר.

קוֹסְטוֹר, v. קוֹסְדוֹר.

קוֹסְטָנֶר, קוֹסְטִינָר m. (quæstionarius) *torturer, executioner.* Pesik. Shub., p. 159[a]; Yalk. Ps. 854; Yalk. Prov. 961 end, v. פַּרְקוּלָא. Y. Ber. IX, 13[a] של נחזה החרב ... וקוסנתירו ... קוסנתר נהרג (corr. acc.) the sword rebounded from Moses' neck against that of his executioner; ... and the executioner was killed; Midr. Till. to Ps. IV; Cant. R. to VII, 5 קוסנר, קסנר (corr. acc.); Deut. R. s. 2; Yalk. Ex. 167 (not קסט'). Num. R. s. 1 (ref. to שאו את ראש, Num. I, 2) כאדם האומר לק' סב וכ' (some ed. לקוס', corr. acc.) as a man says to the executioner, take this man's head. Lev. R. s. 35 הושיב בו קוסטרינוס בשביל לשמרו (some ed. ...ום, read קוסטנרוס) he appointed an executioner to be the governor of the place (disturbed by rebellious hordes); Yalk. ib. 670 קוסטרינוס (corr. acc.); Cant. R. to VI, 11 כוסטריינים (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. X, 10 כגון הק' שהיה מכה וכ' like the torturer that strikes and dislocates a rib and a vertebra at the same time; ed. Bub., a. Yalk. ib. 650 הקוסטור (corr. acc.).—*Pl.* קוֹסְטִינָרִים, רִין, ...קוֹסְטָנָר'. Pesik. R. s. 10 שמעו הק' ונטלוהו וכ' (some ed. קוסברי, corr. acc.) the executioners heard (the king's order), and they took him (his son) to cut his head off. Y'lamd. to Deut. I, 1, quot. in Ar. עשה ... ולק' פסחין he made Pharaoh deaf and the executioners lame (Ex. R. s. 1 סנקליטין). Midr. Till. to Ps. VI האף והחרמה שני קוסטנרין של מות הן ed. Bub. (oth. ed. קוסטנרות) anger and wrath are death's two executioners. Ib. ק' רעים (not קוסטנר') cruel quæstionarii; Yalk. ib. 635 קונטסרין (corr. acc.); a. e.

קוֹסְטָל m. (castellum) *castle.* Targ. Ps. LXI, 4 ed. Wil. (oth. ed. קושטא; Ar. קוּשְׁקָא, q. v.).

ק..טִינִי, קוּשׁ', קוֹסְטַנְטִינָא pr. n. pl. (abbrev. of Constantinopolis) *Constantinople* (Byzantium), the capital of the Lower Roman empire (frequ. identified with Rome-Edom). Targ. Ps. CVIII, 11 קושנ' דאדום (read קושט'; oth. ed. קרתא; ed. Wil. אדום only). Targ. Lam. IV, 21 קושט' קרתא ed. Lag. (oth. ed. ברתא דאדום; Var. קרתא דאדום דמתבניא בארע ארמניאה). Targ. Y. I Num. XXIV, 19; 24 קוס'.—Midr. Till. to Ps. IX קיסטאנטינוס בנה ק' Constantine built Constantinople; Yalk. ib. 642.

קוֹסְטַאנְטְ', קוֹסְטַנְטִינוֹס, pr. n. m. (Constantinus) *Constantine,* Roman emperor, v. preced.

קוֹסְטַר, v. קוֹסְדוֹר.

קוֹסְטְרִינוֹס, קוֹסְטְרִינוּם, קוֹסְטַנְרוֹת, v. קוֹסְטִירָנָר.

קוֹפְּ', pr. n. m., v. קוּפִּית.

קוֹפְּי, v. next w.

קוֹסִיטַרַפִּיזִין m. pl. (κοσσοτράπεζον, Du Cange I, 722) *parasites, toad-eaters.* Lam. R. to II, 22 (expl. מגורי, ib.; v. מְגִיר) Ar. (combine בני אדם שחירו קוסי טר' הבאתם עלי, and insert שלי) men that were parasites at my table didst thou lead against me; (ed. corrupt.).

קוֹסֵם, v. קָסַם.

קוֹסֵם, v. קִיסָּם.

קוֹסָם, v. קֶסֶם.

קוֹסְמָא, v. קָסַם II.

קוֹסָמָא, v. קִסְמָא.

קוֹסְמִיקוֹן, v. קוֹזְמִיקוֹן.

קוֹסְנִי, v. קִרְנָא.

קוֹסְת, Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2, read with R. S. to Kel. VIII, 2 קוּפּוֹת, v. קוּפָּה.

קוֹרָא m. (cmp. נִקְבָּה) *throat, gullet, windpipe.* Ab. Zar. 29ª (to one that entrusted himself to a gentile barber) יאי קוֹרָךְ לזוגא thou hast a fine neck for the shears. Ḥull. 28ª; 53ᵇ, v. מַסְמֵס I. B. Kam. 117ª שמטיה לקוֹרֵיה מיניה tore his windpipe out of him (a colloquial expression for: forced him to give up the threatened information against his neighbor; differ. in Rashi). Ib. 55ª אריך קוֹיעיה (Ms. H. קַאק, emended קַנָּק; Ar. קַקְרִיָּה; v. Rabb. D. S. a. l. note 200) has a long neck, ק' וזער a short neck. Ib. אלים קוֹיעיה (Ms. M. קאקיה) has a thick neck; ק' קטין slender neck. Ber. 49ª זקפיה . . . לקוֹיעיה וכ' (Ms. M. מתחיה . . . לציוארי') R. Shesheth stretched his neck over me like a serpent (was angry). Yoma 87ª bot. מחיה בקוֹיעיה . . . בהדי דקא ויקטליה (not בקוֹעיה) while he was splitting a head, a bone flew off and struck his throat (severing an artery), and killed him; a. e.—[Yalk. Gen. 111 קוֹיעי, v. מַיקוֹרָא.]

קַוָּעַד, v. קוֹוּעַד.

קוֹף = נָקַף II, *to go around.*—Denom. תְּקוּפָה.

קוֹף, קו"ף I *Ḳof*, the nineteenth letter of the alphabet. Maas. Sh. IV, 11 המוצא כלי . . . ק' קרבן if you find a vessel on which *Ḳof* is written, it indicates that the contents are consecrated. Sabb. 104ª (in children's conversations) ק' קדוש רי"ש רשע *Ḳof* intimates the Holy One, *Resh*, the wicked; ק' מריש . . . מ"ט why is the face of *Ḳof* turned away from *Resh* (why does *Resh* turn its back to *Ḳof*)? Ib. ק' תגיה the crownlet on the *Ḳof*; a. e.

קוֹף II m. (b. h.) *ape.* Kil. VIII, 6. Bekh. 8ª הפיל והק' והקרפוס וכ' the elephant, the ape, and the long-tailed ape (cercopithacos) give birth after three years of pregnancy. B. Bath. 58ª כק' בפני אדם as inferior in looks as the ape is to man. Yoma 29ᵇ כמו שסדרו הק' as if an ape had arranged it on the table (as an unconscious act). Tanḥ. P'ḳudé 3; a. e.—[Par. III, 5 בן הקוף, Mish. ed., v. בֶּקֶנָּה.]—*Pl.* קוֹפִים, קוֹפִין, קוֹפוֹת. B. Kam. 80ª; Tosef. ib. VIII, 17. Snh. 109ª נעשו ק' ורוחות וכ' were turned into apes, spirits, demons and night-demons. Gen. R. s. 23 (in the days of Enosh) כק' . . . נעשו men's faces were made to be ape-like. Koh. R. to VI, 11 (ref. to מרבים הבל, ib.) כגון מגדלי ק' וכ' as those who rear apes, cats &c.; a. e.

קוֹפָא, קוֹף I ch. same. Ned. 50ᵇ. B. Kam. 101ª וקאתי קוֹף וכ' and an ape came and dyed the (stolen) wool (with dye stolen from another person). Ib. כגון שצבע בהו קיפא ed. he painted a (stolen) ape with the stolen paint (so that he improved nothing thereby); [oth. opin. קוּפָּא *basket*; Ms. M. קופה, v. Rabb. D. S. a. l. note 1].—*Pl.* קוֹפִין. Targ. I Kings X, 22; Targ. II Chr. IX, 21.

קוֹפָא II m. (קפף; cmp. Syr. קופא vectis, P. Sm. 3551) 1) *lever, carrying pole.* Targ. Y. Num. IV, 12 (h. text מוֹט). Targ. Y. II ib. XIII, 23 קוֹפָה.—2) (cmp. גֶּפֶן) *trunk, vine.* B. Mets. 109ᵇ סבא פלגא ק' (Ms. H. קַפָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) of the trunk of an old vine (that is cut down) the gardener gets an even share with the tenant. Ḥull. 110ª Ar. (Ms. H. קי', v. Rabb. D. S. a. l. note 10; missing in ed.) סבא חוה ק' it was an old trunk.—*Pl.* קוֹפָאֵי. B. Bath. 24ª בי ק' (Ms. F. קַפָּאֵי) between the trunks of vines.—3) *that which hangs on the carrying pole.* Ḥull. 111ª קניא בקופיה (Ar. בקַפְיָה) the windpipe with all that hangs on it (lungs, heart &c.).

קוּפָּא I m. (קפף) = h. קוּפָּה, 1) *basket, tub.* B. Kam. 101ª, v. קוֹם ch.—*Pl.* קוּפִּין, קוּפְּיָא. Y. Sabb. VII, 10ᶜ top, v. צְפַר II. Y. Pes. III, 29ᵈ sq. דלא מיחן ק' וכ' not to place the tubs with flour one on top of the other. Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ. Y. Ber. I, 2ᵈ bot. מיטמר ברני ק' hidden among the baskets. Y. Gitt. VIII, end, 49ᵈ; Y. Nidd. II, end, 50ᵇ כמה ק' דיזיבדין וכ' how many basketfuls of cases came &c.—V. קוּפָּתָא.—2) *ball*, esp. ק' דמחכא *the head of a pin* or *needle, eye.* Ber. 55ᵇ; B. Mets. 38ᵇ, v. פִּרְלָא I. Ḥull. 48ᵇ אי ק' לבר וכ' if the head is directed outward . . ., if inward &c.; ib. 49ª; a. e.—3) *pinnacle.*—*Pl.* קוּפֵּי, v. קוּפְיָא.

קוּפָּא II f. = כִּיפָּה, *arch, doorway.* Tosef. Erub. VII (V), 2, v. כִּיפָּה.

בֵּית ק', בֵּי ק', קוּפָּאֵי 1) pr. n. pl. *Be-Ḳuppaë.* Ber. 31ª, v. כִּיפֵּי.—2) pr. n. gent. *Beth-Ḳuppaë.* Yeb. 15ᵇ משפחת ב' ק' מבן מקוּשש the family of Beth-Ḳuppaë (in Jerusalem) of Ben-M'ḳoshesh; Y. ib. I, 3ª bot. משפחת בית נקיפי מבית קוּשש.

קוּפַּד, v. קוּפְדָא II.

קוּפָּד m. (b. h. קִפּוֹד; קָפַד) *hedgehog.* Sabb. V, 4 (54ᵇ) עור הק' Y. ed. a. Ms. O. a. Ar. (ed. הקופר) the skin of a hedgehog (tied around the udder). Ib. 53ᵇ bot. עור של קופר Ms. M. (ed. only עור); Y. ib. V, end, 7ᶜ עור הקופד.

קוּפְדָא I ch. same. Targ. Is. XXXIV, 15 (h. text קִפּוֹז).—*Pl.* קוּפְדִין. Ib. XIV, 23 (ed. Wil. קוּפַּד). Ib. XXXIV, 11 ed. Lag. (oth. ed. קִפּוֹדִין). Targ. Zeph. II, 14.

קוּפְדָּא II, קוּפַד m. (cmp. preced.) [*a ball*, cmp. אוּמְצָא,] *a piece of meat*, in gen. *meat*; [the Greek κο-πάδιον is prob. an adaptation of our w.]. Y. Shek. V, end, 49[b] [read:] הא לך טימיתה וזיל זבין ק' (Bab. ed. קופר; Ms. M. קופך בשר, read ד . . .; v. Rabb. D. S. a. l. note) here is the price for it, go and buy a piece of meat. Y. Ber. II, 5[c] bot. Y. Pes. VI, 33[c]. Y. Shebi. VI, end, 37[a] עבד לירה ק' he prepared a piece of meat for him. Y. Maas. Sh. II, 53[c] bot. קוּפְדָּה שמינה a piece of fat meat. Gen. R. s. 19, beg. ק' צלי (some ed. קופר) a piece of roast. Ib. s. 63 (expl. כי צויד וכ', Gen. XXV, 28) קופרא טבא וכ' a good piece of meat—for his (Isaac's) mouth, a good cup of wine &c.; Yalk. ib. 110 קופרא; a. fr.—Ber. 44[b] על מינו ק' Ar. (ed. קופרא; Ms. M. על חקופרא) over all kinds of meat dishes.—*Pl.* קוּפְדִין, קוּפְדִין. Y. Shek. V, 49[a] bot. חמון קופדן look at these pieces of flesh (on his body)!; Lev. R. s. 34 קפדון (read: ין . . ., some ed. קפדן, oth. קפרן); Koh. R. to V, 13 קופדין (some ed. קופר). Y. Shebi. VIII, 38[a] מקטעתה ק' וכ' to cut it in pieces and sell it in the market.

קוּפְדָּאי, v. קוּרְפְּדַאי.

קוּפְדָּה, v. קוּפְדָּא II.

קוּפְדָן, v. קַפְּדָן.

קוּפָּה, v. קוּפָּא II.

קוּפֶּה, v. קִיפָּא.

קוּפָּה f. (קפף, v. כְּפָּה; cmp. פִּיסָּה) 1) *heap, pile.* Yoma 22[b] אלא אם כן ק' של שרצים וכ' unless a heap of reptiles hangs behind him, v. פַּרְנָס; Ber. 32[a], v. נָחַם; a. e.—2) *archway, vault*, v. כִּפָּה.—3) (v. כִּפָּה) *basket, large vessel.* Y. Ber. I, 3[a] ק' מלאה וכ' a basket full of bones. Gen. R. s. 13 הבא קוּפָּתָךְ וכ' bring thy tub and measure (fill it); Y. Succ. I, 52[b] bot. Y. Sabb. X, 12[c] top ק' פרוצה a basket which is broken through (the contents of which protrude). Bab. ib. 91[b] קוּפַּת הריכלין a spice-dealers' basket. Gitt. 67[a] קופת הרוכלים . . . ר' יוחנן R. Joh. ben Nuri is a spice-peddlars' basket (ready in all branches of learning); ק' של בשמים . . . ר' R. El. is a spice box; Ab. d'R. N. ch. XVIII; ib. ק' של הלכות a basket (or a pile) of laws (an erudite scholar). Keth. VI, 4 החתן . . . עשרה דינרין לק' וכ' the bridegroom must obligate himself to give his wife ten Denars for the *kuppah* for each Maneh (which she brings in), expl. ib. 66[b] ק' של בשמים for perfumes; a. v. fr.—Tosef. Kel. B. Bath. III, 7 קיפה (corr. acc.).—Esp. *kuppah*, the communal fund for dispensing sustenance to the poor every Friday, contrad. to תמחוי. B. Bath. 8[b]. Peah VIII, 7 לא יטול מן הק' must not take support from the *kuppah*; a. e.—*Pl.* קוּפּוֹת. Y. Ab. Zar. I, 39[d] הרה למוד ק' . . . והוציא עשר if one was in the habit of exhibiting five baskets with goods, and exhibited ten (on account of the gentile festival). Tosef. Maas. Sh. I, 10 אם היו ק' if the dates are in baskets, opp. של פטליא in bales; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2 מעקה שבמגדל וחק' R. S. to Kel. XVIII, 2 (ed. קוסת) the railing attached to a turret (spice-box) and the cupolas thereon (cmp. אֲקוּנְבָּר).

קוּפוֹן, v. קַמְפּוֹן.

קוּפְיָא m. (קוּף or קפף) 1) *wall, parapet.* B. Bath. 73[a] רהיט אק' וכ' ran on the parapet of the wall of Maḥoza (Rashi: אקופי on the pinnacles).—2) *circuit*, trnsf. *indirectness, implication.* Yoma 50[b], v. קְבִיעָתָא; Zeb. 6[a]; 7[b], v. קְבָיָא; [Rashi fr. קָפָא *floating, unsettled condition.*]—[Ḥull. 111[a] בקופיה, v. קוּפָּא II.]

קוּפְיָנָא m. (v. קוּפָּא II), ק' דמרא *the handle of a hoe*, contrad. to פדא blade; [oth. opin.: קוּפְיָנָא (cmp. קוּפָּא I, 2) *that part of the hoe which contains the hole for the insertion of the handle, the blade*, v. פַּדָּא]. B. Kam. 27[b]. Gitt. 32[a]; Sabb. 102[b] שופתא בק' דמרא the pin which fastens the handle to the blade.

קוּפִּיס = next w.

קוּפִּיץ m. (ch. form) (קֻפְּצָא; cmp. קֻפְּצָא, a. קֻפָּץ) [*curved cutting tool,*] *hatchet* or *bill* for chopping bones. Targ. Y. Deut. XXI, 4 (ed. Vien. קופיץ).—Bets. IV, 3 אין מבקעין . . . אלא בק' you must not split wood (on the Holy Day for immediate use) with an axe . . ., but only with the butcher's hatchet. Ib. III, 6 כנגד הק' by putting on the scale a hatchet (instead of the commercial weights); Y. ib. 62[a] bot. קיפרס. Sot. IX, 5, v. עָרַם. Pes. 70[a] ק' קשורה וכ' (*fem.*) the hatchet tied to the slaughtering knife; a. fr.—Tosef. Bekh. I, 17 עורפו בקוּפָּץ וכ' (Var. בקֻפְּצָא) he breaks its neck with a hatchet from behind.

***קוּפָּל** m. (v. קָפַל II) *peeled pole, lance.* Sabb. 63[a] Ar. a. Ms. O., v. קוּלְפָּא.

קוּפָלָא I m. (קָפַל I, cmp. כבל) *metal rim on bags, lock.*—*Pl.* קוּפְלֵי. Snh. 110[a] Ms. F. (Ar. s. v. קלד: גופלי, Var. ק'; ed. קילפי; Ms. M. קולפי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Pes. 119[a] Ms. M. (ed. קלריפא, Rashi קולפי), v. גֻּלְפָא.

קוּפָלָא II (קָפַל II) *scraping off.* B. Bath. 4[b] Rashi, v. קִרְפּוּפָא, a. קִרְפּוּלָא.

קוּפְלָא, Y'lamd. to Lev. IX, quot. in Ar., v. קוּפְלַארְגִיא.

קוּפַלְיוֹת, v. קוּפְלָאוֹת.

קוּפְלַארְגִיא, Y'lamd. to Lev. IX, quot. in Ar. ed. Koh. (oth. ed. קופלא רגיא) quid? [Koh. Ar. Compl. suggests χουφολογία *light talking.*]

קוּפְלָאוֹת, קוּפַלְיוֹת f. pl. (cmp. קוּפְלָא I, a. Arab. *kufl* sera, pessulus) 1) *bolts, padlock with chains.* Gen. R. s. 48, end לאחד שהיו בידו שתי ק' וכ' (some ed. קֻפָּ) like one who held in his hand two parts of a lock and took them to the smith &c. Tosef. Kel. B. Mets. II, 3 ק' שרשרת . . . של the chain of a padlock. Ex. R. s. 40, beg. ק' של תורה וכ' the lock which guards learning is fear of sin (ref. to Is. XXXIII, 6). Pesik. Aḥăré, p. 175[a]

[read:] רמ"ח ק' ... על רמ"ח איברים שהיו בו the Lord put 248 iron locks on his (Goliath's) 248 limbs; Yalk. Ps. 706; Yalk. Sam. 126; (Midr. Sam. ch. XXI כבלים).—2) (by adapt. of κεφαλίς) *wreaths around a column, capital.* Num. R. s. 10 מה העמודים ... ק' וכ' as columns have wreaths above and pedestals beneath &c. (Lev. R. s. 25 קיפלוס; Cant. R. to V, 15 קיפלורוסים; Tanh. B'har 1 כותרת); v. קִיפָּלִיס.

קופנדר, קופַנְדַרְיָא, v. קַפַּנְדַּרְיָא.

קוֹפָנָה m. (cmp. קוֹפָנָא II, a. קוֹפִינָא) *bent stick, flail.* Y. Sabb. VII, 10[a] bot. [read:] החן דעביד כיתנייא בק' וכ' he that works flax stalks with a flail (on the Sabbath) commits the offense of threshing.

קוֹפָסָא f. (capsa) *box* for books &c. Targ. Y. Deut. XXXI, 26.—Kel. XVI, 7 כסוי של ק' (ed. Dehr. קפצה) the lid of a box. Men. 41[a] כלי ק' (Maim. to Kel. l. c. ed. Dehr. קיפצא) garments in a box; Yalk. Deut. 933 קוּפְסִין (*pl.*). Midr. Till. to Ps. XII ק' מלאה וכ' a box full of gold Denars; ib. קומטא כולה וכ' (ed. Bub. קרט, corr. acc.) the whole box is of gold on the outside; Yalk. ib. 656.

קוֹפָסַאי, v. קִבּוּסַאי.

קוֹפָץ, v. קוֹפִיץ.

קוֹפְצָא, v. קוֹפָסָא.

קוֹפְרָא, קוֹפֶר, v. קוֹפָד, a. קוֹפְדָא II.

קוֹפַרְמַסָאוֹת, v. קוֹמְפַרְמִיסִין.

קוֹפַרְצִין, v. קַפְרָס.

קוֹפָתָה, קוֹפְתָא f. = h. קוּפָּה, *basket, tub.* Y. Sabb. IV, beg. 6[d] כמרה גו ק' וכ' to keep it warm, put it in a large vessel, and put the vessel on peat (גִּיפְתָּהָא). Y. Peah I, 15[c] bot. זכותיה גו קוּפְתֵּיהּ ... יאות (not קיפתה) well the millers say, every man carries his worth in his own tub, i. e. there is a different way of doing good for every man; a. e.—*Pl.*, v. קוֹפָא I.

קָנַן (cmp. כְּנִין) 1) *to shrink, be dried up.* Ḥull. 43[b] שחותכו וקוֹנְנִין Ar., v. כְּנִין.—Part. pass. קָנוּן. Succ. 32[a] top ק' (לולב) a Lulab which is shrunk (Rashi: thorn-like, v. קוֹנִין).—V. קִינֵּן.—Denom. קוֹנִין, קִנֵּן.—2) *to curl.* Denom. קִינּוּצוֹת, קִנּוּצִין.

Pi. קִנֵּן (denom. of קוֹנִין) *to clear of thorns, weed.* M. Kat. 6[a] יוצאין לְקַנְּנִין וכ' they go out to clear the roads (for the Passover pilgrims). Tosef. Shebi. III, 7 מְקַנְּצִין וכ' Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. מְקַנְּסִין; oth. ed. מקומין, corr. acc.) you may remove the stones, thorns &c.

Nithpa. נִתְקַנְּנִין, נִתְקַנְּנוּ *to be cleared.* Shebi. IV, 2 שדה שנִתְקַנְּנוּ (Y. ed. שנִתְקַנְּוּ) a field that has been cleared; Bekh. 34[b]; M. Kat. 13[b]; Gitt. 44[b].

קָנַן ch. same. Succ. 23[b] קַנּוּצָא Ar. (ed. כנו), v. כְּנִין.

Pa. קַנֵּן *to curl.*—*Part. pass.* מְקַנְּנִין *disheveled, unkempt.* Lev. R. s. 5 שעריה מק' (not מקצין) with unkempt hair, opp. סריק, v. סָרַק II.

קוֹץ I (b. h.; v. preced.) *to shrink; to feel aversion, loathe, fear* &c. Yalk. Deut. 863 אל תְּקוֹצוּ בדברי וכ' be not wearied of studying the words of the Law, but let the last day be like the first. Sifra K'dosh., Par. 4, ch. XI (ref. to ואקץ, Lev. XX, 23) קָץ מאדם שהוא כמזונו like a man that is sick of his food (and vomits; Yalks. Lev. 626 קָמַט במזונו). Meg. 28[a] קָצָתָּ בחיי art thou wearied of my long life?; a. e.

קוֹץ ch. same. Targ. Jud. IX, 38. Targ. Hos. IV, 6. Targ. Lam. II, 1 (h. text יעבר); a. fr.

קוֹץ II (b. h.; denom. of קַיִץ) *to summer* (v. Is. XVIII, 6).

Pi. קִיֵּץ 1) *to cause to summer.* Gen. R. s. 34 (play on קַיִץ, Gen. VIII, 22) מְקַיֵּיץ אני עליהם את העוף I shall make the birds feed on them in the summer (with ref. to וקץ, Is. l. c.).—2) (v. קַיִץ) *to supply the altar during the dull season.* Y. Yoma V, beg. 42[b] מְקַיְּצִים בה וכ' they supply the altar with it, i. e. use it for sacrifices when the altar is otherwise unemployed; Y. Shek. I, 48[a] bot.; Shebu. 12[a] מְקַיְּצִין בחן וכ' Ib. אין מקיצין בגופן וכ' we do not use them bodily as sacrifices, but what we buy with their value. Ib.[b] אין מקיצין בעולת העוף you must not buy birds for burnt offerings out of the funds designated for public free-will offerings. Tosef. Men. X, 8 (expl. קַיִץ המזבח) לוקחין ... ומקיצין וכ' they buy therewith burnt offerings to supply the altar &c.

קוֹץ III *to cut,* v. קָצַץ.

קוֹץ ch. same. Targ. O. a. Y. I Num. XIII, 23 (Y. II קטצו). Targ. O. ib. 24 (Y. קציצו); a. fr.—Part. קָיֵץ, קָיְיצָא. Targ. Jer. X, 3.—B. Mets. 107[b] נְיקוּץ מר cut the forest, sir (to allow a tow-path along the river). Ib. קָיְיצָנָא, v. infra; a. e. [Ib. קוצו עילאי וכ', v. infra.]—Trnsf. (cmp. פָּסַק) *to determine, agree, appropriate.* Targ. Y. Num. V, 15 דְּקָיֵץ עלה וכ' (not דקציץ) for which he makes an appropriation in her behalf out of her property.—B. Mets. 67[a] לא קָיֵץ לה he did not explicitly allow him the usufruct of the mortgaged property (מַשְׁכַּנְתָּא), v. קִיצּוּתָא.—Part. pass. קָיֵץ q. v.

Pa. קַיֵּץ same. [Targ. Y. Num. l. c., v. supra.]—B. Mets. 107[b] נְיַקְיְצוּ עילאי ... והדר ניקוץ אנא Rashi (ed. קוצו, incorr.; Ms. M. ניקצו ... וקציינא, fr. קָצַץ) let the owners of the upper and those of the lower parts of the forest cut (a path), and then I shall do likewise. Ib. אי קַיְיצוּ had they cut (their part), I should cut, but as they have not, why should I? Ib. 108[a] מאן קַצְיֵיהּ תְּקוֹץ וכ' (מאן קַצְיֵיהּ) who ordered the cutting of this (my forest)? may his branch (offspring) be cut off; a. e.

Ithpe. אִקּוֹץ (fr. קָצַץ) *to be cut off,* v. supra.—V. קָצַץ, קָצַר.

קוֹץ IV, *Hif.* הֵקִיץ *to awake,* v. קִיץ.

קוֹץ I m. (b. h.; קָנַן or קוּץ I) 1) *thorn.* R. Hash. 17[a] bot. (ref. to Mic. VII, 18) אלה וק' בה וכ' a fat tail with a thorn in it (a consolation implying an evil prediction),

'to the remnant of his inheritance' (pardon will be granted), but not to his entire inheritance. Gen. R. s. 20 [read:] ק' זה קינרס by 'thorn' (Gen. III, 18) artichoke is meant. Midr. Till. to Ps. CXXXVI ישב לו ק' וכ' a thorn got into the foot of one of them (which prevented him from travelling); a. fr.—Y. Sabb. IX, 11[d] עין כוס עין קוץ if an idolatrous place is called 'En K'os (well of the cup) call it (cacophemistically) 'En Ḳots (well of the thorn); Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot.—*Pl.* קוֹצִים, קוֹצִין. Gen. R. s. 45, v. נָבַשׁ; Y. Maasr. III, 50[d] bot., v. פּוֹס II. Ex. R. s. 1 (ref. to ויקצו, Ex. I, 12) שהיו דומין ... כק' the Israelites were like thorns in their eyes; Yalk. ib. 162 שהם בעיניהם כק' they (the Egyptians) were in their own eyes like thorns (dwarfed and dry plants). Num. R. s. 20 (ref. to ויקץ, Num. XXII, 3) שהיו ... כק' בפניהם they looked upon themselves as if they were thorns compared with them (the Israelites). Kidd. 75[b] (play on מקצותם, II Kings XVII, 32) מן הק' שבעם from the thorns (the basest) of the people, opp. מהחיורים; Y. Ab. Zar. I, beg. 39[a]. B. Mets. 83[a] ... ק' מן הכרם (in serving the Roman government as an executioner) I only destroy the thorns out of the vineyard; יבא ... את קוֹצָיו let the owner of the vineyard (God) come and destroy his thorns; Y. Maasr. III, 50[d] bot.; (Pesik. B'shall., p. 92[a] כוסים וכ', v. פָּסַח; a. fr.—Cant. R. to V, 11, v. infra.—Midr. Till. to Ps. XIV בתי ק' (cacophem.) idolatrous temples (v. supra); Yalk. Ps. 662.—2) (also קוֹצָה f.) *prick, stroke on letters, apex.* Tanḥ. B'resh. 1; Men. 29[b] לדרוש על כל ק' וק' וכ' to teach mounds of rules on every tip (of letters in the Torah). Ib.[a] קוֹצוֹ של יו"ד Ms. M. a. Rashi (ed. קוצה) the prick on the top of the letter Yod (Rashi: *the foot* of Yod); ib. 34[a]. Ex. R. s. 6, beg. שלמה ... וקוצה ממך וכ' Solomon and a thousand like him shall pass away, but not a tittle of thee (the Torah) will I allow to be expunged; a. e.—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 19 (ref. to קוצותיו, Cant. V, 11) אלו קוֹצֵי האותיות this means the strokes of the letters. Ib. שהן ק' וכ' ... אפי' דברים even things which you consider to be merely strokes (ornamentations of letters), in the Torah they are mounds upon mounds (v. supra); Cant. R. to V, 11 בתורה הן קוצי ק' in the Torah these strokes are thorns of thorns (intimating thorny problems).

קוֹץ II m. (קָצַץ) *piece.*—*Pl.* קוּצִים, קוּצִין. Y. Meg. III, 74[b] bot. (ref. to Mish. ib. III, 7, 'you must not interrupt the reading of the curses', with play on תָּקוֹץ, Prov. III, 11) אל תַּעֲשֶׂה ק' ק' do not make it (the rebuke) appear cut up in pieces; Deut. R. s. 4; Treat. Sof'rim XII, 1.

קוֹצָא *thorn*, v. קִרְסֹם.—[Shebi. VII, 1, v. קוֹצָה II.]

קוֹצָא, v. קוֹסָא.—[Gen. R. s. 90 מן ק' לריחו', v. קוּמְצָא II.]

קוֹצָה I, v. קוֹץ.

קוֹצָה II f. *madder*, a plant used in dying red. Shebi. VII, 1 (Ms. M. קוֹצָא). Y. Maasr. V, end, 52[a]. Y. Pes. III, beg. 29[d] (ref. to זומן של צבעים וכ') הוּ יהב בגויה קוצה וכ' he (the dyer) puts the madder into it to make it adhesive (v. זוֹמָא I).

קוֹצִירָא, pr. n. m., v. קַצָּרָא II.

קוֹצֵם, v. קוֹצָה II.

קוֹצֵץ, Gen. R. s. 90, מן ק', v. קוּמְצָא II.

קוֹצֶר* m. (b.h. קֹצֶר; קָצַר) *shortness.* Deut. R. s. 8, beg. [in a gloss] חרבה ... או מק' שהיה וכ' it often happens that one did not take the time to pray, either from shortness (of time), because he was busy with his affairs &c.; [Matt. K. suggests מק' או שהיה וכ' from *indisposition*, or because &c.; cmp. קָצִירָא].

קוּצָא c. (קָצַר) *short, dwarfish.* Targ. II Esth. VII, 9.

קוֹצְרִי pr. n. m., v. קַצָּרָא II.

קוּק, v. קִיק I.

קוּקַאי, Ḥull. 63[a] Ar, v. קַנָּאי.

קוּקָאנֵי, קוּקָאנִי, v. קוּפָאנֵי.

קַוְקַב *kavḳav*, an imitation of the frog's croaking. Yalk. Ex. 182 (some ed. קָוָקִי).

קוּקוּנְיָא, v. קוּרְקוּנְיָא.

קוּקָיָא, v. קוֹנְיָא.

קוּקָנְיֵי m. pl. name of *parasite worms*, 1) in man. Ber. 36[a] קשה לק' (some ed. לקוּקָאנֵי; ed. Sonc. לקוּרְקָאנֵי) it is injurious because it begets worms (tape-worms?). Sabb. 109[b] לקוּקאינִי ed. (Ms. M. קוּרְקָנִי; Ms. O. a. Ar. קוּקָנֵי) as a remedy for worms.—2) in fish (Rashi: in cattle). Ḥull. 67[b] (Ms. M. קוּרְקָנִי, קוּקָנֵי; Ar. ed. Koh. קוּקְנִי, ed. pr. קוּקָאנֵי); Yalk. Lev. 537 קוּקאנִי.

קוּקְנִיאָתָא, קוּקָנְיָתָא f. pl. (used as sing.) *ḳukyatha*, name of a clean bird (passing as forbidden in Palestine). Ḥull. 63[a] קוּקְרִיא' Ms. H., קוּקָךְ' Ar. (ed. קַחֲוָאתָא, Ms. M. קקאותא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קוֹקְלָתָא, קוּקָלָא, v. קִיחֲלָתָא, קִיחֲלָא.

קוֹקָנִיתָה f. (=קוּנְקָנִי; v. קָנָה) a sort of *clepsydra* made of *reeds* or *tubes.* Y. Erub. X, end, 26[d] (Ar. קוּנְקָנִי; expl. עדק); v. עִירָרָה.

קוֹקָרָא m. (=קוּרְקָר', v. קוֹרָה III) *a trap* made of *little joists.*—*Pl.* קוֹקָרֵי. Sabb. 18[a] (marginal correct. in Ms. M. קוּרְקָךְ; Ms. O. קוֹקָאנֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Gitt. 61[a] top, v. לִיחָא.

קוֹר, Tosef. Kel. B. Mets. V, 10, v. קוֹד.

קוֹר, *Pol.* קוֹרֵר, *Ithpol.* אִתְקוֹרָר, v. קָבַר I, II.

קוֹר I m. (נָקַר I; cmp. מִיקְרָא II) [*marrow,*] *the white heart* or *terminal bud of a palm* (*cabbage tree*) used as food. Ukts. III, 7 הק' הרי הוא כעץ וכ' *ḳor* is like wood

in every respect (not susceptible of levitical uncleanness), but may be bought for tithe-money (being considered as food); Tosef. ib. III, 10; Y. Shebi IV, end, 35c; Erub. 28b. Tosef. Shebi. III, 21; a. e.

קוֹר II m. (b. h. קֹר; קָרַר II) *cold, cold season.* B. Mets. 106b (ref. to Gen. VIII, 22) ק' ... חצי שבט half of Shebat, the whole of the month of Adar, and half of Nisan form the season of *Kor*; Gen. R. s. 34.

קוֹרָא I, קוּרָא ch. same. Targ. Gen. VIII, 22 (O. ed. Berl. קוּ). Targ. Job XXIV, 7. Targ. Ps. CXLVII, 17; a. e.

קוֹרָא II m. = h. קִיר I. Ber. 36a דקלא ... אדיצתא דק' people do not plant palms with the view of using the 'heart' (by the cutting of which the tree is ruined); Erub. 28b דקורה. Y. Ber. VI, 10b bot. Bab. ib. 43b (prov.) תלה ליה ק' לדבר אחר וכ' hang the heart of a palm tree on a swine, and it will do its own (drag it in the mud). Lev. R. s. 15, end (prov.) [read:] דאכיל בהדין ק' ילקי בחדא he who eats of the palm's heart, will be smitten with the stick (of the dried up palm), i. e. if you enjoy the emoluments of an office, you must not shirk its obligations; Yalk. Esth 1056 הא קורה והא קילה אבלתון קורה לקון בקילה (not בכ', בילה) here is the palm-heart, and here the stick; you have eaten the heart, therefore be smitten with the stick (having done wrong, you must suffer the consequences); Midr. Till. to Ps. XXII הא ק' והא קולחא ... לקון וכ' ed. Bub. (oth. ed. לקתון, corr. acc.).—בר ק' *a young palm tree.* Sabb. 30b, v. נְבָרָא.—*Pl.* קוֹרַיָּא. B. Kam. 92a אייתי לי מקוריהו bring me of their hearts to eat (let the palms perish) (Ms. F. מקוריהו, v. מוֹקָרָא II; oth. opin. in comment. מקוריהו *roots, substance*, v. מָקוֹר).

קוֹרָא III m. (נְקַר I) [*picker,*] 1) *heron.* Gen. R. s. 64, end; Yalk. ib. 111, v. מַקּוֹרָא.—*2) *young bird.*—*Pl.* קוֹרִין. Targ. Is. XXXIV, 15.

קוֹרָא IV f. = h. קוֹרָה, *beam.* Tam. 30a עבדא וכ' ק' it will produce a (trunk fit for a) beam, but no fruits.—Kel. XI, 2, v. קוֹרָה III.

קוֹרָא m. (b. h. קֹרֵא; קָרָא) *partridge.* Ḥull. XII, 2 ק' זכר a male partridge (which is believed to join the female in brooding). Ib. 140b ק' נקבה a female partridge. Tanḥ. Ki Thetsé 2 ק' הזה מביא וכ' the partridge brings eggs of other birds and hatches them; a. e.

קוֹרֵי, קוֹרֵאָה ch. same. Targ. I Sam. XXVI, 20 (Kimḥi קוֹרֵיָא). Targ. Jer. XVII, 11 (ed. Wil. קוֹרָאָה).

קוֹרְבָא ch. = next w. Kidd. 50a דלק' קאתי where the messenger comes for the sake of forming a connection (to betroth a wife), opp. לרחוקה for severing a connection.

קוֹרְבָה f. (קָרַב) *nearness, approach, contact.* Sabb. 13a ק' של גילוי עריות sexual contact; ק' בעלמא שום any bodily contact whatsoever; Ab. Zar. 17a Ms. M. (ed. קְרִיבָה); Yalk. Lev. 589 קריבה.—B. Bath. 23b ק' דאורייתא that in doubtful cases we are guided by what is nearest is a Biblical rule (derived from Deut. XXI, 3).

קוּרְבִּיטִין, v. קַרְבִּיטִין.

קוֹרְבִין, Y. Dem. I, 22a; Y. Taan. III, 66c top, v. קְרֵב.

קוּרְבָּן, v. קָרְבָּן ch.

קוּרְדוֹם, v. קַרְדּוֹם.

קוּרְדִּינָאה, קוֹרְדִּינָא, קוּרְדִּינָא, קוּרְדִּיקִינִי, v. גּוֹרְדִּינִי.

קוּרְדְּיָקוֹס m. (καρδιακός) *delirious*; (sub. חולי) *delirium.* [This meaning of καρδιακός is not recorded in dictionaries.] Gitt. VII, 1 מי שאחזו ק' וכ' one who was seized with delirium and said, Give my wife a letter of divorce &c.; אחזו ק' וכ' ... אמר if he said, Write &c., and then in a state of delirium said, Do not write &c. Y. ib. 48c (expl. הָמִים). Ib. שאמרו חכמים פעמים וכ' ק' the *kardiakos* of whom the scholars speak, is one who is at times sane and at times insane; Y. Ter. I, 40b קונדריקוס (corr. acc.). Ib. קונדריקוס ק' (strike out קונדריקוס, as a corrupt dittography). Gitt. 67b (expl. our w.) דנכתיה חמרא וכ' one whom new wine from the pit has bitten (given delirium tremens); הא קמ"ל דהא רוחא ק' שמיה the Mishnah, in using that word, intended to teach incidentally that that demon (disease) is named k.

קוּרְדִּימָא, v. קִרְדּוּמָא.

קוֹרְדִּינָא, v. קוֹרְדִּיָּנָא.

קוֹרְדִּיקַנְיוֹת m. pl. (v. קוּרְדְּקִין) a certain style of *shoes, dancing shoes.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. עכסים, Is. III, 18, Vulgate: calceamenta).

קוּרְדִּיקִין same, v. קוּרְדְּקִין.

קוּרְדִּיקִינִי, v. קוּרְדִּיָּנָא.

קוּרְדַּנְיָתָא, קוּרְדַּנְיָתָא, v. קִרְדּוּנְיָתָא.

קוּרְדָּסָן, Tosef. Kel. B. Kam. III, 12, v. קַרְדָּס.

קוּרְדְּקַנְיָא (?) m. pl. name of *a fruit.* Y. Shebi. VIII, 38a (prob. a corruption).

קוּרְדְּקַוְיסִין, קוּרְדְּקִיסִין, קוּרְדְּקִין m. pl. (also used as sing.; a denom. of κόρδαξ, cordax, the dance of the Greek comedians) *low and loosely fitting shoes not fastened by any ties, slippers* (v. Sm. Ant. s. v. Soccus). Esth. R. to I, 16 שהיתה מסטרתה בקורדקין וכ' she slapped him in the face with her slipper. Gen. R. s. 45 נפתחה סקורדקיה על פניה (read: בקורדקיסין ...; Ar. read: קוּרְדַּקְסָיָה) she slapped her &c. Lev. R. s. 16, beg. (ref. to Is. III, 16) she put on her feet קורדיקין עבין וכ' Ar. (ed. קינדיריקון עבה) high-soled shoes to appear taller; Pesik. Vattom., p. 132b קורדקין Ms. O. (ed. קורקן, corr. acc.); Lam. R. to IV, 15 קרקוסין (corr. acc.); Yalk. ib. 1031 בקורדקיסין ... שהיו קוּרְדְּקִין. Tosef. M. Kat. II, 16

(Var. קיסין של זהב . . .) went out in (gilt) slippers on the Sabbath; ib. אין נוהגין ... בקורדקיי (Var. בקוּרדקיס) it is not the custom here to go out in (gilt) slippers &c.; Pes. 51a קירדקיסין (read: סין . . .; Ms. M. קורדייקסין; Ms. M. 2 קירדקסין; Ms. O. קורדקייסין); ib. בק' לא ... בקורדקיס (Ar. בקורדקייס) one must not walk around in slippers in one's house (on the Day of Atonement). Y'lamd. to Deut. XII, 29, quot. in Ar.

קוֹרָה I ch., v. קוֹרְיָא II.

קוֹרָה II f. (b. h. קֹרָה; קָרַר II) *cold, cooling*; קוֹרַת רוח [cooling of the *spirit*,] *satisfaction, pleasure, comfort.* Ab. IV, 17 יפה ... של ק' ר' וכ' better one hour of gratification in the hereafter than a whole life of this world. Yeb. 63b אין אדם מוצא ק' ר' וכ' a man finds contentment only with his first wife. Lev. R. s. 3, end ברוך ... לך ק' ר' be blessed and contented. Y. Ber. IV, 7d bot. ותבא לפניך קורת נפשנו לטובה and may our contentment come before thee for good; a. e.

קוֹרָה III f. (b. h. קֹרָה; קָרָה I) 1) *joist, beam, post.* Gen. R. s. 42, a. e., v. עוֹבֵר.—קורַת בית הבד, v. בַּד II. Kel. XII, 1 קורת חחצים (not קורות) the (iron-shod) post used as a target for arrows; של אסיריז the beam with holes for the hands of prisoners on a transport. Lam. R. to III, 12, v. חֵץ; a. fr.—Kel. XI, 2 הק' (Mish. ed. החקורא) the long iron bolt of a city gate (corresp. to נגר, v. Maim. ed. Dehr. a. l. expl. נגר).—2) *the trunk of a tree with its ramifications.* Midr. Sam. ch. XIII, v. בְּוֵרֶת. Y. Sabb. X, 10a קורת שקמה the trunk of a sycamore tree; a. e.—*Pl.* קוֹרוֹת, קוֹרִים. Yoma 47a, v. חָגַב II. Y. Peah VII, end, 20c; Pes. 57a; Tosef. ib. II (III), 22. Y. Ter. II, 41b bot.—Gen. R. s. 41, beg.; Num. R. s. 3, beg. שפעת ק'; Yalk. Ps. 845 שפעת קוֹרָיָה, v. שַׁפְעָה I; a. fr.—[Gen. R. s. 71 מאחורי הקורים, v. קוֹרִים.]

קוֹרָה IV f. (part. fem. of קָרָה I) *accident, event.*—*Pl.* קורות. Tanḥ. P'kudé 3 גוזר על כל קורותיו וכ' he decrees concerning all things that will happen to him, except whether he is to be righteous or wicked.

קוֹרָה f. (b. h. קוּרִי, *pl.* constr.; קוּר, cmp. קֵי) *cavity, window; web.* Yalk. Ps. 789, v. קִיבָּה.

קורוי (קורז), Targ. Y. Deut. III, 40, v. אֲפִיקֵרוֹס.

קוֹרְחָתָא, קוּרַחְתָּא, v. קַרְחוּתָא.

קוֹרֶט m. (קרט, cmp. קָרִין) *a particle, grain,* (*coagulated*) *drop.* Snh. 43a, v. לְבוֹנָה. Ab. Zar. II, 6, v. חִילְתִּית. Men. 11a ועמדה על ק' אחד so that only one grain of frankincense remained. Ḥull. 50b, sq. דם ק' a drop of coagulated blood; a. fr.—*Pl.* קוֹרָטִין, קָרָטִים. Ib. 58b בק' concerning the tears of assafœtida, opp. to עלין leaves. Men. l. c. Y. Sabb. III, end, 6c של בוסם ק' grains of burnt spices (remnants in the coal pan); Bab. ib. 47a דאית ביה ק' some grains were yet left in it. Ib. בי רבי וכ' ק' did those of the house of Rabbi care for the grains left unburnt? Tosef. Men. I, 17; a. fr.

קוֹרְמָא ch. same. Nidd. 20a, v. גַּרְגְּשָׁתָא. Ḥull. 105b ומשתכח כי ק' בכורא it (the injurious kind of Sodomitic salt) is found in the proportion of one grain in a Kor; a. e.—*Pl.* קוֹרְטִין, קוֹרְטֵי. Ib. 43b תרי ק' דמא two drops of coagulated blood; a. e.—Trnsf. *a man of minute weight, pigmy.* Gen. R. s. 16 פישון ... נגסא ק' קטיע פושכא Ms. Par. quot. Koh. Ar. Compl. s. v. (Ar. ed. Koh. קרטא; ed. only פישון זו בבל) Pishon (Gen. II, 11) refers to Babel, (Nebuchadnezzar) the dwarf, the pigmy, the stunted, of the size of a hand-breadth (v. Yalk. Dan. 1062, quot. s. v. פּוּשָׁקָא).

קוֹרְמָבָא, v. קַרְהוּבָא II.

קוֹרְמַבְנִיוֹת, v. קַרְהוּנְיָא.

קוֹרְמוּב, v. קַרְטוּב.

קוֹ', קוֹרְטוֹר m. (קרטר, Parel of קָטַר II; cmp. play on קטורה, Gen. R. s. 61, quot. s. v. גַּנְזָבָא) [*that which is tied up*=אוֹצָר] *store-room, treasury.* Targ. I Chr. XXIX, 8. Targ. Y. Num. XXIV, 13; ib. XXII, 18 (strike out בירתיה).—*Pl.* קוֹרְטוֹרִין. Targ. Job XXXVIII, 22. Ib. III, 14. Targ. I Chr. XXVIII, 11 (h. text גנזכי).

קִיר', קוֹרְטֵמִי m. pl. (v. קִרְטֵם) [*thorns*, v. P. Sm. 3743,] *safflower, bastard saffron* (carthamus). Pes. 42b תלתא ק' (Ms. M. 2 קטומי, emended קָרְטוּמֵי) one third portion (of the mixture) safflower. Ber. 38a (some ed. קיר; Ms. F. קורטני, v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Gitt. 70a, v. חָרֵי.

קוֹרְטָמָן m. (v. preced.; cmp. Syr. קורטמא verba crassa et stupida, P. Sm. 3743) [*stinging,*] *sharp, acute.* Snh. 100b (Ms. M. קירש, corr. acc.; marg. gloss גרדמן; Ms. F. קורמטן, corr. acc.), v. זַלְהַדָּן.

קוֹרְטֵסָא, v. קַרְטֵיסָא.

קורי, Y. Ned. III, 38a top, v. קִירִי.

קוֹ', קוֹרְיָא, v. קַרְיָא.

קוֹרְיָאָה, קוֹרְיָא, v. קוֹרְאָה.

קוּרְיוֹטָה m. *cariota, caryota*, a species of *dates.* Y. Ab. Zar. I, 39d bot. (expl. חֲצָד); Bab. ib. 14b (expl. נקלס) קוּרְיָטֵי *pl.* (Ms. M. קולאטא, קורי אטא, קוריטי, v. Rabb. D. S. a. l.). Ber. 50b חזי לקורייטי is fit for a drink made of cariota (cariotum), v. Löw, Pfl., p. 111.

קוריות, Yalk. Deut. 850, בלי ק', v. קוֹרְנִיס I.

קוֹ', קוֹרְיָיא f. *place, town*, v. קַרְיָא.

קוֹרְיָיאָה m. (preced.) *inhabitant of a small place, villager.*—*Pl.* קוֹרְיָיאֵי. Y. Sabb. I, 4a top דלא כגון אולין ק' וכ' as is the case with country people who are not particular (about their linen ware).

קוֹרְיָיה pr. n. m. *Kuryah.* Gen. R. s. 19 אבא בר ק'; v. בַּרְקוֹרְיָיא.

קוֹרְיָיטֵי, v. קוּרְיוֹטָה.

קוֹרְיִין, קוֹרְיִים m. pl. (denom. of קוֹרָה III) *those handling the press-beam, pressers.* Gen. R. s. 71 אַף הַגִּיתִּיּות מֵאַחוֹרֵי הַקּוֹרְדִּים וְכ׳ (Ar. הקורייס . . . חנשים; corr. acc.), v. גִּתִּית; Esth. R. to I, 10 הַקּוֹרְיִים (corr. acc.). Y. Pes. VI, 33ª bot. אֲפִי׳ נָשִׁים מֵאַחוֹרֵי הַקּ׳ וְכ׳ even the women (wine-treaders) behind the pressers knew that David was to be king.

קוֹרְיָס I m. (corius, corium) *leather, skin, bark*; כְּלֵי ק׳ leather garments, *working clothes.* Y. Sabb. XVII, 16ª bot. מִהוּ לְטַלְטֵל כ׳ ק׳ וכ׳ is it permitted to handle working garments on the Sabbath? Gen. R. s. 49, beg. . . . שְׁמוֹתָם לְכ׳ ק׳ וכ׳ the names of the wicked are like leather garments; as long as you use them, they wear well; when you let them lie, they rot. Koh. R. to II, 17 נִתְעַטֵּף בְּכ׳ ק׳ שֶׁלּוֹ he wrapped himself in his working clothes. Deut. R. s. 7 (ref. to Deut. XXIX, 4) (כֵּלִים) כ׳ ק׳ וכ׳ were leather garments carried with the Israelites out of Egypt (that they did not wear out)?; Cant. R. to IV, 11; Pesik. B'shall., p. 92ª, a. Yalk. Deut. 850 קוריות (read: קוֹרְיִים); Yalk. Ps. 691; Midr. Till. to Ps. XXIII קוריים (ed. Bub. קואים, read: קוֹרְיִים).—[Gen. R. s. 71 Ar.; Esth. R. to I, 10, v. קוֹרְיִים.—Koh. R. to III, 11 שפעת ק׳, read: קוֹרְיִים, v. שְׁפָעָה I, a. קוֹרָה III.]

קוֹרְיָס II pr. n. m. *Korias.* Y. Orl. II, 62ª ר׳ ק׳ (ed. Amst. ביריות; v. Fr. M'bo, p. 122ª; p. 69ª).

קוֹרִינוֹס, v. קְרֵינוֹס.

קוֹרְיָסִין* adv. (χηρύσσων) *advertising for sale, at auction.* Deut. R. s. 3, beg. כְּעֶבֶד שֶׁאֲדוֹנוֹ . . . ק׳ בְּכֹל וכ׳ like a slave whom his master desires to sell at auction for what he may get.

קוֹרְכִין, Num. R. s. 23, end בְּק׳, v. קְרוּכִין.

קוֹרָלִין m. pl. (corallium, corallum) *corals.* Y. Sabb. VII, 10ª קְרוֹלִין . . . הַחֵן דְּגָזַז (corr. acc.) he that cuts . . . corals (on the Sabbath).

קוֹרֵם, Cant. R. to VI, 4 some ed., v. קֵרֶם.

קוּרְמֵי m. pl. *ḳuramé*, name of a *water plant* bearing fruit the kernels of which can be made edible by cooking (v. Löw, Pfl., p. 202). Erub. 22ª (R. Adda to his wife asking what she could do for his children during his absence at college) מִי שְׁלִימוּ ק׳ בַּאגְמֵי (Ms. M., with slight difference of diction, קִרְמֵי; Ms. O. קוּרְאֵמֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) are the ḳ. in the marshes all gone?—V. קְרָמִית.

קוּרְמִין, קוּרְמֵל, קוּרְמָן, v. קַרְמוּלִין.

קוּרְנֵס, v. קוּרְנָס.

קוּרְנָסָא, v. קוּרְנָסָא.

קוֹרְנְתִין, v. קְרֵינְתִין.

קוּרְנָיִת f. (cmp. קֹרֶן) *thyme* or *origanum* (v. Löw, Pfl., pp. 181; 329). Tosef. Sabb. XIV (XV), 12; Sabb. 128ª; Y. ib. VIII, 11ᵇ. Maasr. III, 9; Y. Dem. I, beg. 21ᶜ; a. e.

קוֹרְנִיתָא ch. same. Sabb. 128ª, v. חֲשָׁאִי.

קוּרְנָס or קוֹרְנֵס, m. (enlargement of קֶרֶן) *mallet; smith's hammer* (v. Sm. Ant. s. v. Malleus). Sabb. XII, 1. Ib. XVII, 2. Kel. XXIX, 6 (7) חַק׳ שֶׁל זְהָבִים (ed. Dehr. נוֹס . . .) the goldsmiths' hammer; Sabb. 123ª. Ib. ק׳ שֶׁל בַּשָּׂמִים the spice-dealers' mallet. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 7 עַד שֶׁיַּכֶּה בָּק׳ וְיַחְבֵּל (not וְיֹאכַל) until he strikes upon it with the hammer and batters it. Y. ib. IV, 43ᵈ bot. מִתְרִין בּוֹ עַל כָּל ק׳ וק׳ he is forewarned at every stroke of the mallet (with which he chisels the idol). Yalk. Ex. 369 מַעֲשֵׂה ק׳ beaten work; a. fr.—[קוּרְנִסִין, Gen. R. s. 58 Ar., v. קְלִידְרוֹס.]

קוּרְנָסָא, קוּרְנְיָסָא ch. same. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Is. XLI, 7 (h. text פַּטִּישׁ). Targ. Y. Num. VIII, 4 עוֹבַד אוּמָנִין בְּק׳ gold-beating work (h. text מִקְשָׁה).—Ned. 10ᵇ ק׳ לָא אָמַר כְּלוּם Ar. (ed. קוּרְנָשָׁא) if a person used the word *ḳurn'sa* for a vow (in place of קוֹנָם), he has said nothing (it is no vow).—Trnsf. *proboscis.* Ḥull. 58ᵇ בְּקוּרְנֵסֵיהּ, v. בַּקָּא.

קוּרְסִין, קוֹרֵס, v. קֵרֶס.

קוּרְסֵל, v. קַרְסוֹל.

קוּרְסָם m. (v. קַרְסֵם; cmp. מִגְלַב, fr. גלב) *a blow* or *lash.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot.

קוּרְפָּדָאי m. (cmp. קוּפָּד) *mole.* Ḥull. 63ª ק׳ בְּאוֹת . . . (Ar. קִרְפָּ׳; Ms. R. 1 קִרּוּף), v. בָּאוֹת.—Ber. 57ᵇ [read:] כֹּל מִינֵי שְׁרָצִים יִפְרֹץ לְחֲלוֹם חוּץ מִק׳ (Ms. M. קוּפְדָאי, ed. קוּרְפָּרָאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) dreams of all kinds of creeping things, except moles, are auspicious.

קוּרְפַּדְיָא f. pl. (cmp. preced.) *long and narrow jars.* Y. Bets. IV, beg. 62ᵇ אִילֵּין ק׳ דְּקִיקְתָּה וכ׳ the slender jars two or three of which can be carried in one hand.

קוּרְפָּדוֹת f. pl. a kind of *cups* or *bowls* with pointed bottoms. Kel. IV, 3 (R. S. קַרְפָּאוֹת; Ar. קִרְפָּ׳); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 קַפְּרָאוֹת ed. Zuck. (Var. קִרְפָּאוֹת).

קוּרְפָּסָה, קוּרְאֶפְסָה quid?—Y'lamd. to Num. VIII, 2 quot. in Ar., and explained קוּנְקִי (=קוֹנְכִי?).

קוֹרְפָּרָאי, v. קוּרְפָּדָאי.

קוּרְצָא, v. קַרְצָא.

קוּרְצַד, Tosef. Makhsh. I, 7 ed. Zuck., oth. ed. קִירְצוּד, read with R. S. to Makhsh. II, 3: בּוֹר צִיר a pitful of brine (Var. in R. S. בּוֹר סִיד a lime pitful).

קוֹרְצִין* m. pl. (קָרַץ; cmp. קְרוּצָא) *destructive insects, worms.* Ab. d'R. N. ch. XXXI בָּרָא ק׳ בָּעוֹלָם וּבָרָא ק׳ בְּאָדָם זֶה אוֹזְנִיו וְזֶה בְּנֵי מֵעָיָיו וכ׳ (not זֶה בְּנֵי מֵעָיָיו וכ׳; Var. ed. Schechter קְרָצִים, v. קְרָצָא) he created destroyers in the world (vegetable kingdom), and so he did in man, namely the intestinal

worms. [The entire passage is a Var. of the preced. ברא חיה וכ׳.]

קוּרְצִין m. pl. (v. קַרְצָא) *destruction.* Treat. Der. Er. ch. XI [read:] האוכל ק׳ הרי זה וכ׳ the informer belongs to the class of shedders of blood (ref. to Lev. XIX, 16).—[Tosef. B. Mets. IX, 19, v. קָרֵץ.]

קוּרְצִין, Deut. R. s. 2 תפיסת ק׳, v. קְוִוצוֹת.

קוּרְקָא, קָרְ׳ m. (perh. a corrupt. of קוּרְדְקָא, v. קוּרְדְקִין) a *shoe* made entirely of goats' hair or of cloth, *slipper.* Yeb. 102[b] החוא מקרי קו׳ Rashi (ed. קרקא) such a shoe has the special name of ḳurḳa (and is not included in נעל or מנעול).

קָרְ׳, קוּרְקְבָן m. (=קִבְקִב׳; cmp. כּוֹבַע, קוֹבַע) *the thick muscular stomach of birds, craw.* Hull. III, 3. Ib. 6 (among the characteristics of clean birds) קוּרְקְבָנוֹ נקלף whose craw peels easily; Tosef. ib. III (IV), 22; Hull. 61[a] וקוּרְקְבָנָן נקלף (not וקורקבן); Yalk. Lev. 537 וקרקבנו (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קָרְקְבָנִין (with sing. meaning). Tosef. l. c. 16 באלו . . . אמרו בק׳ וכ׳ by these intestines are meant: the craw, the liver, and the heart. Sifra Vayiḳra, N'dabah, ch. VIII, Par. 7.—In gen. *stomach* (=חֻמְסָס). Ber. 61[b] top בק׳ טוחן the stomach (of man) grinds. Sabb. 152[a] (ref. to Koh. XII, 4) שאינו טוחן בשביל ק׳ on account of the stomach's failing to grind.

קוּרְקְבָנָא ch. same. Targ. Y. II Lev. I, 16. Targ. Y. ib. XI, 13; Deut. XIV, 11.

קוּרְקוּנְיָא pr. n. pl. *Kurḳunia* in Babylonia. Ab. Zar. 16[b] (Ms. M. אַקְרוֹקוּנְיָא). B. Kam. 7[b] אקרויקניא Ms. M. (Ms. H. אקרקוניא; ed. אקרוניא). Ib. 88[a] אקרוקניא Ms. M. (Ms. O. ארויקיניא; ed. הגרונייא). Erub. 60[a] בני קיקוניא Ms. M. (Ms. O. ככוניא; ed. ככונאי, corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note).

קוּרְקוֹן, v. קוּרְדְקִין.

קוּרְקוֹסָא, קוּרְקוֹס, v. קוּרְקָסָא.

קוּרְקוּר m. (v. קִרְקֵר) *croaking.* B. Bath. 23[a] אפיקו לי׳ ק׳ get that croaking (those ravens) away from here.

קוּרְקוּרוֹת, קוּרְקוּרְתָּ, v. קַרְקָרָה.

קוּרְקְוָאנִי, v. קוּרְדְקִין.

קוּרְקִין, v. קוּרְדְקִין a. קוּרְקָא.

קוֹרְקִיסְתָּא, v. קַרְקָסָא.

קוּרְקְנוֹת, v. קִרְקְנוֹת.

קוּרְקָס m. (reduplic. of קֶרֶס) *hook, ring, clasp.*—*Pl.* קוּרְקָסִין, קוּרְקָסִים, קוּרְקוֹס׳. Gen. R. s. 18 אפי׳ ק׳ של זהב וכ׳ even gold curtain rings he made for him. Num. R. s. 4 . . . ופורקין את הסך חיו מגביהין they lifted the curtain on poles and unhooked it. Pirḳé d'R. El. ch. III קוּרְקוֹסֵי השמים במוסיר וכ׳ the hooks of the heavenly canopy are fastened to the waters of the Ocean (that surrounds the earth).

קוּרְקוֹסָא, קוּרְקָסָא ch. same. עיזא דק׳* 'a goat with hooks', name of a threshing sledge (v. טוּרְבָּל). Ab. Zar. 24[b]; Yalk. Sam. 122 קוּרְקָשָׁא; Men. 22[a] (Ms. R. 1 קורפסא, 2 קורקסאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); Zeb. 116[b] קוּרְקָסֵי Ms. M. (ed. קרקשא, Rashi קורקשא).—*Pl.* קוּרְקָסִיא, קוּרְקָסֵי, קוּרְקוֹס׳, Y. Ned. IX, end, 41[c] ק׳ דאפותיקיא . . . ארן אתין דידי (ed. Krot. קר׳; Ar. קר׳) if all the camels of Arabia came together, they could not carry the clasps (bolts) of my treasuries. Y. Peah. III, 17[d] top על קָרְקָסוֹי . . . אשכח found a snake wound around his locks; Yalk. Ex. 404 קוּרְקוֹסוֹי; Yalk. Kings 222 קירקוסיי (corr. acc.).

קוּרְקָסְוָותָא, קוּרְקַסְוָון f. pl. (preced.) *threshing sledges.* Targ. I Chr. XXI, 23.

קוּרְקָסִיו, Pesik. R. s. 6 תיאטרון וק׳, read: וקִירְקָסִין; v. קַרְקָסִיוֹת.

קוּרְקָסָא, v. קַרְקָסָא.

קוּרְקָרָה, v. קַרְקָרָה.

קוּרְקָשָׁא m. (v. next w.) *a frame of boards;* עיזא דק׳ threshing sledge; v. קוּרְקָסָא.

קוּרְשָׁא m. = h. קֶרֶשׁ, *board.* Koh. R. to XI, 1 ק׳ דספינתא the board of a wrecked ship.

קוֹרְתָא f. *cold,* v. קָרְתָא.

קוּשׁ, v. קשׁשׁ.

קוֹשְׁטָא c. *Ḳosht* (costum, κοστός), name of a fragrant root or shrub, *putchuck.* Ukts. III, 5; Nidd. 51[b]; Y. Ḥag. III, 79[c] כוש׳; Y. Erub. IX, end, 25[d] כּוֹשְׁטָא; Sifré Deut. 107. Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[c] (one of the ingredients of frankincense). Ch. כַּשְׁרְתָּא.

קוֹשְׁטָא (b. h. קוֹשְׁט; קָשְׁט) *straightness, truth.* Gen. R. s. 55 (ref. to Ps. LX, 6) וכל כך למה מפני ק׳ בשביל שתתקשט וכ׳ and wherefor all this (trial)? For the sake of truth, in order that divine justice be justified in the world; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 777 . . . בק׳ כדי ליתן in order to give them their reward in truth (ref. to Is. LXI, 8); Yalk. Job 906.

קוֹשְׁטָא ch. same, v. קָשׁוֹט.—[Targ. Ps. LXI, 4, v. קוֹסְטָל a. קוֹשְׁטָא.]

קוֹשְׁטָן m. (preced.) *true.* Lev. R. s. 26 כבר מילא ק׳ (some ed. בַּשְׁטָן) surely, the thing is true.

קוֹשְׁטַנְטִינִי, קוֹשְׁטַנְטִינָא, v. sub קוֹסְטָנְטִינִית.

קוֹשְׁטָנִית, v. קַשְׁטָנִית.

קוֹשִׁי m. (קָשָׁה) [*hardness, stiffness.*] 1) *erection.* Snh. 55[a], opp. מת (אבר).—2) *protracted travailing* (v. Gen. XXXV, 17). Sifra Thazr. ch. II; Nidd. 38[b], opp. שופי.

Ib. IV, 6. Yeb. 83a; a. fr.—3) *hard effort*; בק׳ *by an effort, reluctantly.* Sabb. 12b בק׳ התירו לנחם וכ׳ it was with reluctance that they allowed mourners to be comforted and the sick to be visited on the Sabbath (because it disturbs the Sabbath joy).

קוּשְׁיָא f. (preced.) *difficulty, question, objection, argument.* Snh. 75b, sq. מהאי ק׳ לא נידונה we cannot draw the analogy on account of this argument. B. Kam. 117a אמר להו האי ק׳ והאי ק׳ וכ׳ he told them of one difficulty and of another, and how they were solved. Men. 95b, a. fr. מאי ק׳ what argument is this?, i. e. this is no argument. Ib. מאי קַשְׁיָא (Ms. K. קוש׳). Ḥull. 3b כי קוּשְׁיֵיהּ in accordance with his argument; a. v. fr.—Y. Sabb. XIX, 17b; Y. Pes. VI, 33d top מן קוּשְׁיֵיר מקשי לה וכ׳ what was the difficulty that R. J. found (to induce him to say), provided that &c.?—*Pl.* קוּשְׁיָתָא. Hor. 13b, v. פִּיתְקָא. Yoma 3b לאפוקי כולי קוּשְׁיָתִיהֶן excluding all the cases which we argued. Yeb. 77a top, v. קָשַׁר; a. fr.

קוּשַׁיי, v. preced.

קוּשְׁקָא m. (Pers. kushk aedificium magnum et altum, Vollers; prob. Semitic, cmp. קִרְשַׁקּוּשָׁא) *high building, tower.* Targ. Ps. LXI, 4 בקושטא (עירונא), v. קוּסְטַל.—*Pl.* קוּשְׁקֵי. Targ. II Chr. XXXVI, 15.—Sabb. 11a Ar. a. Ms. O., v. קִרְשַׁקּוּשָׁא II.

קַוְשֶׁקֵר pr. n. (=קַו שֶׁקֶר *Kavsheḳer* (*Rule of Falsehood*), a fictitious name of one of the judges of Sodom. Gen. R. s. 50 Ar. (ed., a. Yalk. ib. 84 קיץ שקר, v. קָצַץ).

קוּשְׁקָרָא, v. קוּשְׁקָרָא.

קושרי, Y. Sabb. VI, 8c פ׳ פיאה, read: קישורי פיאה, v. קִישׁוּר.

קוֹשַׁרְתָּא f. (קשר) *belt of knotted rope, poor man's belt.* Tanḥ. Aḥăré 1 קו שררתיה, read: קוֹשַׁרְתֵּיהּ his belt (was all that was left to Solomon, v. קוֹד); Y. Snh. II, 20c bot. קִישַׁרְתֵּיהּ; Koh. R. to II, 10; IX, 11 קְשׁוֹרְתֵּיהּ.—*Pl.* קוּשְׁרָן. Y. Sabb. II, 10c top, v. קוּנְטָרָא.

בֵּית ק׳ קוֹשֵׁשׁ pr. n. pl. (?) *Beth Ḳoshesh.* Y. Yeb. I, 3a bot., v. קוֹשֵׁשׁ II.

קוּתוֹנָה, Y. Kidd. III, 64a, v. קִיתוֹנָא.

קוֹתָלָא m., *pl.* קוֹתְלֵי; דחזירי ק׳ *bacon.* Ḥull. 17a; Meg. 13a Ar., v. פּוֹתָלָא.

קָזָא, v. קָאזָא.

קזדור, v. קוּסְדּוֹר.

קָזַז (cmp. נקז, קצץ) *to cut, divide.*

Pa. קַזֵּז *to mark; to calculate, settle, strike the balance.* Y. Ber. IX, 14b bot.; Y. Sot. V, 20c bot. (expl. פרוש קיזר) ומְקַזֵּז חדא עם חדא . . . עביר he commits one sin and does one good deed, and strikes the balance, 'one against one.' Y. Ḥag. II, 77d bot. דהוות ציימא . . . ומְקַזְּזָה ליה תריי she used to fast one day and mark down two (deceiving herself in her account with God).

קזמיקרטור, v. קוּזְמוֹקְרָטוֹר.

קָח m. (b. h.; cmp. Syr. קוחא, P. Sm. 3516) *stalk, shoot.* Succ. 34a, v. צַפְצָפָה; Yalk. Ez. 357.

קָחַח *to be dull, faint.* Targ. Y. II Gen. XXXII, 26 some ed., v. קָהַר.

קָחָחָא m. (preced.) *faint-colored, gray* (?).—*Pl.* קָחָחִין. Targ. Zech. I, 8 ed. Lag. (oth. ed. קָנָוחִין, קָנָח׳; h. text שרקים).

קָטָא I, קָטַח m. (=קָטַע) *to cut, pluck*; (cmp. קָצַר) *to harvest.* Y. Ter. VIII, 45d top (proverbial expression) אין ק׳ ק׳ שיחור וכ׳ if he plucks (gains anything), he plucks a piece of coal, if he loses, he loses a pearl (i. e. he risks his life for a trifle); Y. Ab. Zar. II, 41a bot. ק׳ שדרו׳ (corr. acc.).

קָטָא II m. (preced.) *fragment, chip.* Pesik. R. s. 21 ההוא תלמידא ק׳ מן וכ׳ that student is a chip from (the rock of) Mount Sinai; Y. Snh. IV, beg. 22a קְטוֹעַ.

קָטָא, v. קַטְיָא.

קָאטָאבָה, קָטָאבָה (κατάβα) *descend!* Tanḥ. Tsav 2, v. אֶלְיָסְטִי.

קטאדיקון, v. next w.

קָטָאדִיקוֹס m. (κατάδικος) *collector of fines.* [This meaning of our w. is not recorded in Dictionaries.] Yalk. Jer. 305 משל לארכיטקטון שבנה מדינה ועשה . . . ואחר כך יצא ק׳ על איחה מדינה (not קאטרקי) like the case of an architect that built a fortress and made underground passages and caves and secret chambers therein, and who afterwards came forth as a collector of fines against that same city; Yalk. Num. 705 לארכיטקטון . . . שהשליך קטיריס למדינה (corr. and supplement acc.); Tanḥ. Naso 5 לארכיטקטון שחיה קאטריקוס על מדינה; ed. Bub. 8 יצא לארכיטקטון קטאדיקוס על אותה קאטריקון; Num. R. s. 9 beg. מדינה (supplement and corr. acc.); (v. Gen. R. s. 24 beg. לאחר ימים נעשה גבאי).

קָטָאדִי, קָטָאדִי f. (καταδίκη) *judgment, sentence, fine.* Ex. R. s. 11 [read:] כאדם שאומר לחבירו לא ישוב פלוני ק׳ זו . . . עליו like a man saying to his neighbor, that man will not undergo that sentence, for such and such stands by him as his patron. Ib. s. 30 [read:] נתן ק׳ לקומיס he passed sentence on the Comes; נתן ק׳ לאברהם he sentenced Abraham (thy seed shall be strangers &c., Gen. XV, 13). Lev. R. s. 18, end בו״ר גובה ק׳ וכ׳ (not קטירקי) a human being (king) collects a fine, and so does the Lord (ref. to Deut. XXII, 19); Num. R. s. 7 יש לו קטריקס (corr. acc.). Deut. R. s. 3 בניך חוטאין ואתה ניתן עלי ק׳ thy children sinned, and me thou punishest? Ib. לחת עליך ק׳ אתה וכ׳ (I want) to fine thee; thou hast broken them (the tablets) and thou must replace them. Koh. R. to V, 12 תרא ק׳

it (his wealth) is his punishment; ק׳ דמלכות וכ׳ ... דידיה when a verdict from the government comes out against him, he will give whatever he has (to be released). Pesik. R. s. 10 מהי ק׳ שלו what is the fine he has to pay?; a. e.

קְטָאוֹת, v. קְטִיטָה.

קְטַב, Targ. Y. II Ex. XXX, 34, v. קְטַט II.

קְטַב *to cut, split.* Targ. Y. Deut. XIX, 5 Ar. (ed. קטע).

קֶטֶב m. (b. h.; v. preced.) [*cutting down,*] *pestilence;* ק׳ מרירי or ק׳ [bitter, deadly disease], *Ḳeṭeb (M'riri),* name of a demon. Lam. R. to I, 3 שבתם ... ביומן דעקא in the days of anguish, from the seventeenth of Tammuz to the ninth of Ab, during which Ḳ. M. is about. Num. R. s. 12 (ref. to Ps. XCI, 6) שד ... שמו ק׳ וכ׳ it is a demon, and why is his name Ḳeṭeb? &c., v. גֶּזֶז. Ib. ק׳ מ׳ עשוי וכ׳ Ḳ. M. is covered with peeling crusts, with hairs and with eyes; Yalk. Ps. 842; Midr. Till. to Ps. XCI. Pes. 111b תדיר ק׳ מ׳ וכ׳ חזריה לאחר he said K. M. coming to his left side.

קְטָבָא ch. same.—*Pl.* קְטָבֵי. Pes. 111b תרי ק׳ הוו וכ׳ there are two Ḳeṭebs, one before noon &c.; that of the forenoon is named Ḳeṭeb M'riri, that of the afternoon, 'Ḳeṭeb that wasteth at noon' (Ps. XCI, 6).

קְטַבְלָא (קָטַבְלָא), קָטַבְלְיָא, קָטַבּוֹלְיָא, קָטַבּוֹלְיָה f. (corresp. to a word καταβολία; cmp. καταβλημα) *a (leather) curtain, spread, cover.* Kel. XVI, 4 ק׳ the hide spread over the bed-frame. Tosef. Sabb. III (IV), 17 קיטבליא חדשה (Var. קטבלא, טבלה) a new leather spread; Y. ib. VI, 8a קטרבלייא; Tosef. Ter. X, 11 קיטבילא ed. Zuck. (Var. קטבוליא); Y. Snh. X, 28a bot. קטיב. Kel. XXVI, 5 (6) עור קטבוליא Mish. ed. (Talm. ed. קטבולין) the hide which is used as a spread. B. Mets. 90b פרס לה קיטבליא ע״ג דישה (Ms. M. קטביל; Ms. F. קרטבליא) if he spread a leather cover over the grain to be threshed (preventing the ox from eating); a. e.—*Pl.* (fr. קָטַבְלָא καταβολή) קָטַבְלָאוֹת, קָטַבְלָיוֹת. Shek. III, 4 מחפה בק׳ (Ms. M. קיטבל) he covered (last year's contributions) with leather spreads. Y. ib. III, end, 47c שמט את הקטבליו׳ (ed. Krot. הקטבליו׳; Bab. ed. קטבליאות; Ms. M. קיטבלאות) when the covers are removed; Tosef. ib. II, 4 שמני ק׳ (corr. acc.).

קָטַבְלָא, v. קַרְטוּבְלָא.

קטבלמון, v. קָטַבְלִימְטִין.

קָטַבְלָא, קָטַבְלְיָא, v. קָטַבּוֹלְיָא.

קטבליטון, read:

קָטַבְלִימְטִין m. pl. (καταβλήματα) *proceeds of taxes* (v. Sm. Ant. s. v. Eisphora). Num. R. s. 4 חייב ק׳ איתו ... that (deposed) banker owes the proceeds (which he had failed to deliver).

קָטַדִּיקִי, קָטַדִּיקוֹס, v. sub קָטָאד׳.

קָטַד (=קטע) *to cut off.* Y. Keth. IV, 28b top, v. קָטַע.

קָטָד ch., v. קָטָא.

קָטַד, Neg. XI, 7 Ar., v. קִדַּח.

קטד, Pesik. R. s. 31 קטד כמין נירכ׳, a corrupt., v. פְּנִיר.

קָטוּ, v. קְטוּטָא.

קָטוּל, v. קְרִשׁוּל.

קָטוֹל, קָטוֹלָא, קָטוּלָא (קָטֵ׳) m. (קָטַל) *manslayer, murderer.* Targ. Is. XIV, 12 (ed. Wil. ק׳, corr. acc.). Targ. Num. XXXV, 16; a. e.—Y. Sot. IX, 24a (expl. בן הרוצחן) [read:] בריה דקָטוֹלָה son of a murderer; a. e.—*Pl.* קָטוֹלִין, קָטוֹלַיָּא, ק׳. Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Ps. LXII, 4 (Ms. קַט׳); a. e.

קָטוֹל, קְטוֹלָא m. (preced.) *slaying, death.* Targ. Is. XXI, 15. Targ. Job V, 15 Ms. (ed. קְטִילָא). Targ. I Kings II, 26; a. fr.—Lam. R. introd. (R. Joh. 1) אכזראה ק׳ (some ed. קטר׳), v. אַכְזָרָאָה.—V. קְטָלָא, a. קְרִשׁוּל.

קָטוֹלָה, קְטוֹלָא, v. קָטוֹל.

קטומא, v. קְטִיזְמָא.

קָטוֹן, v. קָטָן.

קטוניות, Yoma 15b, v. קִרְשׁוֹן h.

קְטוּנִית pr. n. pl. Y. Meg. I, 70b bot. (rend. of קְטָת, Josh. XIX, 15), v. Neub. Géogr. p. 189.

קְטוּנְתָּה, קְטוּנְתָּא, v. קִרְשׁוּנְתָּא.

קְטוּסְפִין, קְטוּסְפָּאָה, v. sub קְטִיסְפָּ׳.

קָטוֹעַ m. (קָטַע) *chopper, hewer.* Targ. Y. I Deut. XXIX, 10.—*Pl.* קָטוֹעָא, constr. קְטוֹעֵי. Targ. Y. II ib.—Targ. II Chr. II, 9 קַטָּעָא.

קָטוֹעַ m. (preced.) *chip.* Y. Snh. IV, beg. 22a, v. קָטָא II.

קְטוּפָא, קְטוּף, v. sub קְרִיט׳.

קָטוֹף, v. קְטַף III.

קָטוֹפָא m. (קָטַף) *cutter, grape-gatherer.*—*Pl.* קָטוֹפִין, ק׳. Targ. Ob. 5; Targ. Jer. XLIX, 9 (some ed. קַטְפָּ׳; h. text בצרים). Ib. IV, 16 (h. text ונצרים!).

קְטוֹפָא m. (preced.) [*ready to be cut,*] *vine with ripe clusters.*—*Pl.* קְטוֹפֵי. Keth. 112a חזנתו לחנתו ק׳ וכ׳ (some ed. קְטִיפֵי) saw the laden vines standing (looking) like calves.

קְטוּרָא, קְטוֹרָא, v. sub קְרִיט׳.

קְטוֹרָא, קְטוּרָא m. (קְטַר II) 1) *knot.* Targ. Y. I Ex. XXXIII, 23 ק׳ דתפילי (strike out דבידא, or דבירא, which came over from Y. II).—2) *band, girdle.* Targ. Y. Deut. XVIII, 4 (v. Ḥull. 138a).—*Pl.* constr. קְטוֹרֵי. Targ. Y. Gen. L, 11 (ed. Vien. קְטוּ׳).—V. קְרִיטָרָא II.

קְטוּרָה (b. h.) pr. n. f. *Keturah*, the second wife of Abraham. Gen. R. s. 61 זו הגר . . . ק׳ K. is Hagar; Tanh. Ḥayé 8; ib. שחית׳ קשורה כנוד ק׳ she was called K. (the tied up, v. קָטַר II), because she was tied up like a water bag (was chaste). Zeb. 62b קרי עליהו בני ק׳ (not עליהם, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) he cried out over them, sons of K. (i. e. sons of Abraham, but not of Sarah); a. fr.

קְטוֹרִין, כל ק׳, v. כַּפַּקְטִירִין.

קְטוּרִים, v. קְטֹרוֹנִים.

קְטוֹרְתָּא, קְטוֹרֶת, v. קְטֹרֶת, קְטָרְתָּא.

קְטוּ, קְטוּתָא f. (קְטָא) *branch, switch.* Lam. R. to I, 3 (some ed. קְטִירְתָּא); Num. R. s. 12.

קְטַט (cmp. קצץ) *to cut, diminish.*

Pilp. חָטְקֵט [*to make fine,*] (cmp. הִקְהֵק) *to even the woof by beating.* Y. Sabb. XII, 13c bot. השובט והמְחַטְקֵט על האריג he who beats to make the web close or to make the woof even; ib.d top; Y. Pes. VI, 33b top.

Hif. הִיקֵט, v. next w.

קְטַט ch. same.

Af. אְקֵיט (cmp. אָצַר) *to vex, annoy.* B. Mets. 61b (in Hebrew diction) לא תגנב על מנת לְמַיקְטָט (some ed. לְמַקְטָט; Ms. M. לְמִיקְט, corr. acc.) 'thou shalt not steal (Ex. XX, 15), not even if it be only with the intention of vexing (thy neighbor, until thou restore the stolen object); Tosef. B. Kam. X, 37; Yalk. Lev. 605; Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2; Y. Snh. X, beg. 30a.

Pa. קִטֵּט [*to thin,*], (music) *to produce a fine (high) sound, to sing tenor* or *soprano.* Arakh. 13b חנו מְקַטְּטִין וכ׳ they (the young Levites) sang high, and they (the older Levites) could not do it.

Ithpe. אִיתְקַט (v. next w.) *to quarrel.* Nidd. 67b לאו תכי חוה עובדא . . . דאיתקוט וכ׳ was it not so with the wife of Abba Mari . . . when they had a quarrel, and R. N. went &c.?

Ithpol. אִתְקוֹטַט (fr. קוט) same. Targ. Y. Lev. XXIV, 10. Targ. Lam. IV, 15.

קְטָטָה f. (preced.; cmp. meanings of חסר, חרף &c.) *quarrel, dispute, discord,* opp. שלום. Yeb. XV, 1 בינו ק׳ לבינה וכ׳ if there had been a dispute between husband and wife (at the time of, or before his alleged death) &c. Y. ib. 14d top אין זה ק׳ . . . לא קדשתני if she had said (at the time of the dispute), thou hast never betrothed me . . ., this is not a dispute (on account of which her statement concerning her husband's death is to be rejected); הרי זה ק׳ . . . קידשתני thou didst betroth me, but thou hast divorced me and not given me my *k'thubah*, that is a dispute (which makes her untrustworthy); Bab. ib. 116a. Ib. מאי טעמא דק׳ what is the reason that her statement is disbelieved in the case of a dispute? Ib.b דארגיל בה ק׳ (Tosaf. דארגיל הוא ק׳) when he was in the habit of quarrelling (whereas she loved him). Ib. עד אחד בק׳ מהו if there is one witness testifying to the husband's death, is it sufficient also if disunion was known to have existed between them? Ib. כיון דאית ליה ק׳ וכ׳ because there has been discord between them, (we apprehend that) she will not be careful to ascertain her husband's death, and get married again. Sabb. 130a מצוה שקבלו עליהם בק׳ a law that the Israelites accepted under quarrel (protest) &c., opp. בשמחה. Pesik. R. s. 38 אם היתה ק׳ וכ׳ if there has been a quarrel between a man and his neighbor, how can he obtain forgiveness on the Day of Atonement? Gen. R. s. 8 שלום . . . דכולה ק׳ Peace said (to God), let him (man) not be created, for he will be all quarrel. Koh. R. to IV, 9 (when he saw two men walking on the road, he said) שלום לכון מרי ק׳ peace to you, men of quarrel (sure to have a dispute); a. e.

קְטַי, v. קְרַי.

קְטַיָּא, v. קַשְׁיָא.

קְטִיבְלִיָּא, v. קָטֶבּוֹלָא.

קָטֵיגוֹר m. (κατήγορος) *accuser, public prosecutor.* Ab. IV, 11 העובר . . . קונה לו ק׳ אחד he who commits one sin, acquires one prosecutor for himself, opp. פרקלט. R. Hash. 26a, v. סָנֵיגוֹר. Ex. R. s. 43, beg. Lev. R. s. 19 עלה קָטֵיגוֹרוֹ וכ׳ his (Solomon's) accuser (before the Lord) arose &c. Ib. s. 30; a. fr.—[Ab. d'R. N. ch. II ק׳ קושרין, read: קָטֵיגוֹרְיָא.]—*Pl.* קָטֵיגוֹרִין, קָטֵיגוֹרִים. Pesik. R. s. 40 וק׳ קטיגוריא . . . עומדים לפניך (not רים . . .) the accusers stand before thee, and the advocates stand before thee, these pleading in our favor, and those bringing charges against us. Y. R. Hash. I, 57b top. Midr. Till. to Ps. VIII, 2 בכל יום היתם ק׳ וכ׳ ed. Bub. (ed. קטיגנין, corr. acc.) at all times you have been accusers (creating mischief) between me and Israel; a. e.—Gen. R. s. 31, beg. הגיע ק׳ some ed., read: קָטֵיגוֹרְיָא.

קָטֵיגוֹרְיָא ch. same. — *Pl.* קָטֵיגוֹרְיָא. Targ. Job XXXIII, 23.

קָטֵיגוֹרְיָא f. (κατηγορία) *accusation, denunciation, prosecution.* Lam. R. to I, 13 קפצה ק׳ לפני כסא וכ׳ Prosecution sprang up before the throne of glory, and spoke &c. Ex. R. s. 15 end אחד מלמד ק׳ שלו וכ׳ one pleads for his prosecution (proving him guilty), and the other for the defence; אבל הקב״ה . . . והוא מלמד ק׳ but not so the Lord, he defends and he accuses. Pesik. R. s. 40 אומרים ק׳ (not רים . . .), v. קָטֵיגוֹר. Gen. R. s. 31, beg. הגיע ק׳ שלהן לפני the charges against them have come before me; a. fr.—Keth. 112b בתלמידים ק׳ . . . דור in the period of the advent of the Messiah there will be prosecution (ill-will) against scholars. Ab. d'R. N. ch. II חדי . . . קישרין ק׳ על משה (not קטיגור) the angels conspired to speak ill of Moses.

קְטִיגְמִין, v. קָטֵיגוֹר.

קְטִיזְמָא, קְטִיגְמָא, v. קְטִיזְמָא.

קְטִישׁוֹת, v. קְרִישׁ.

קְטִיזְמָא, קְטִיזְמָה f. (κτίσμα) *creature, creation.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 36 בו״ד . . . ק׳ שלו אלא מזכיר ק׳

וכ׳ ed. Bub. (not קטיגמא) when a human being sets a memorial to his name, he mentions first his name, and then his creation, but not so the Lord, he records his creation first and then his name, as we read (Gen. I, 1), 'In the beginning created God;' Gen. R. s. 1 (misplaced and curtailed, v. Ar. s. v. קטרומא); Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 4 קטימה (corr. acc.); ib. 5 חטרומא (corr. acc.); Yalk. Sam. 162 קטרומא (corr. acc.).—Y. B. Kam. V, 5[a] top [read:] רשב״ג אומר אומר קְטִרְזְמַר הריא זו (not קוט׳) R. S. b. G. says, he (the purchaser of a breeding slave) may say, it is my creation (i. e. damages for injury to his slave's embryo belong to him).

קַטְנָא, קַטְנָ׳, קְטָנָ׳ m. pl. (v. קְטָנָא I) *cucumbers.* Targ. Y. I, II Num. XI, 5.

קְטַבֵּל, v. קְטַל.

קְטִבְלָא, קְטִיל, part. pass. of קְטַל.

קְטִילָא f. = קְטוֹלָא, *putting to death.* Targ. Job V, 15, v. קְטוֹלָא.—Constr. קְטִילַת. Targ. Ruth I, 17; Targ. Esth. IX, 5 סייפא ק׳ death by the sword.

קְטִילָא f. *chain*, v. קְטָלָא ch.

קַטִּין I pr. n. m. *Ḳaṭṭin.* Yoma III, 10 (37[a]) בן ק׳ (Ms. O. קטן) Ben Ḳ.; Tosef. ib. II, 2; Y. Shek. V, beg. 48[c].

קַטִּין II m., **קַטִּינָא** I c., **קַטִּינְתָא** f. (קטן) *slender, thin, fine.* Zeb. 62[b] דארך וק׳ that the altar may be long and narrow (an oblong instead of a square). B. Mets. 85[a], v. חֲרוֹנָא. Arakh. 13[b] קלייחו ק׳ their voices were fine (high tenor), opp. עב, v. קְטַט. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] חמית . . . רגלי ק׳ I saw in my dream that my foot was emaciated. Ḥull. 48[b] ק׳ a thin pin. Lam. R. to III, 19 (prov.) עד דשמינא עביד ק׳ נפשיה דק׳ וכ׳ by the time the stout becomes thin, the life of the thin is gone out (until the mighty are punished, the weak perish); a. e.—ארעא ק׳, v. next w. — *Pl.* קַטִּינֵי; f. קַטִּינָתָא. B. Mets. 89[a] משלקם ק׳ וכ׳ he pulls out the slender onions from among the large. Yeb. 43[a] ק׳ thin (fine) combs, v. אֲלִים. Pes. 112[b] גרמי ק׳ thin bones. Erub. 65[a], v. נוּם ch.; a. e.

קַטִּינָא II m. (preced.) *something small*; ק׳ דארעא (or sub. דארעא) *a small piece of ground.* B. Kam. 59[a] אגב ק׳ דא׳ in connection with a small piece of ground. Keth. 91[b] שבק ק׳ דא׳ וכ׳ left to his heirs a small piece of ground worth fifty Zuz. Ib. הני חמשין זוזי דמי דארעא ק׳ (Rashi: ק׳ דמי) these fifty Zuz I give in payment for the small field. Gitt. 30[b] כמעשה ק׳ דאבוי like the case of the small field that Abayi had to decide upon (Keth. l. c.).—*Pl.* קַטִּינֵי. Keth. l. c. תרי ק׳ דא׳ two small fields.

קַטִּינָא III pr. n. m. *Ḳaṭṭina*, name of an Amora. Ber. 59[a]. B. Mets. 79[a]; a. fr.

קַטִּינָאֵי m. pl. (v. קַטִּינָא I) *slender onions* (with small heads and long stems, v. פַּלְפְּלוּנָא, a. Sm. Dict. Ant. s. v. Caepa). Y. Shebi. V, 36[a] top (expl. קיצונים); [R. S. to Shebi. V, 4 reads: קַרִיטָנֵאי (denom. of קְרָטָא) *summer-onions.*]

קַטִּינוּתָא, v. קַטָּנוּתָא.

קַטִּינְתָא, v. קַטִּין II.

קַטִּיסִין, Yalk. Ez. 362; Yalk. Dan. 1061, a perversion of קְרוֹנִיסִין, v. קאניסין.

קְטִיסְפָּאָה, קְטִיסְפָּאָ׳ m. (next art.) *of Ctesiphon.* B. Bath. 93[b] חייא קטי׳ (Ms. H. כטיפסאה, emended ק׳); Bets. 38[b].

קַטִּיסְפָּר, v. next w.

קְטִיסְפוֹן pr. n. pl. *Ctesiphon*, a city in the southern part of Assyria, on the eastern bank of the river Tigris. Targ. Y. I Gen. X, 10 (ed. Vien. קְטֶסְפוֹן); Y. II קַטִּיסְפוּ (h. text כלנה).—Gen. R. s. 37 (not קטיספין, קטיספין). Lev. R. s. 5; Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545 קטס׳; a. e.; V. אַקְטִיסְפוֹן.

קַטִּיעַ m., **קַטִּיעָא, קַטִּיעָתָא** f. (קְטַע) *mutilating, barbarous.* Ab. Zar. 10[b] קרו לך מלכותא ק׳ they will call thee (thy government) a mutilating government (that kills its own subjects); Yalk. Ez. 373; Pes. 87[b].

קְטִיעָה, קְטִיעָא m. (preced.) 1) *dwarfed, puny.* Yalk. Dan. 1062, v. פּוּשְׁקָא.—2) pr. n. m. *Ḳ'ṭi'a.* Ab. Zar. 10[b] בר שלום ק׳ name of a gentile Roman counsellor, who suffered death for pleading in favor of the Jews, saying to the emperor, They will call thee מלכותא קטיעא (v. preced.); Yalk. Ez. 373.

קַטִּיעָתָא, v. קְטִיעַ.

קְטִיף m. (קְטַף) [*the movement of the grape-cutter,*] *cut.* Koh. R. to X, 2 מיחמי ליה ק׳ מן הדין גיסא showed him (with his hand) a cut from that (left) side (threatening punishment; Var. in Matt. K. מיחי וכ׳ he struck him a cutting blow with his hand).—[Koh. R. to XI, 9, v. קְטַף I.]

קְטִיפָא m., *pl.* קְטִיפֵי, v. קְטוֹפָא.

קְטִיפָה I f. (קְטַף) *plucking.* Pes. 11[a] בשעת ק׳ while engaged in plucking (instead of cutting the ears for the 'Omer with the sickle), v. קִיטּוּם.

קְטִיפָה* II f. (קְטַף; cmp. Arab. *ḳaṭifath* vestis externa incisis fimbris instructa) a sort of *cloak* with fringes.—*Pl.* קְטִיפוֹת. Ar. s. v. קטף, quoted from a second version of Sifré (Midrash Sefer Vay'dabber), and explained as Arabic, corresponding to סָגוּם.

קְטִיפְרִיסוֹת, קְטִיפְרֵס, v. קְנָפְרֵיס.

קְטִיקְטוֹן* m. (redupl. of קטט, with formative וֹן; cmp. חֲטַחֲטָא, a. חַטְחַט II) *pettiness, narrowness.* Lev. R. s. 15, beg. (ref. to Job XXVIII, 25) as people say, איש פלוני רוחו קצרה . . . רוח ק׳ this man has a narrow spirit (is selfish), for a spirit of pettiness has been put into him;

[Ar. has קטרטון, ed. Koh. קטרקון, and a different version]; Yalk. Job 916 קטק (Yalk. Lev. 554 רוח קצרה).

קְמִיר m. (קְטַר II) [*knot,*] *conspiracy.* Yeb. 61ª ק׳ קחזינא הכא I see here a conspiracy (a nomination achieved through bribery).

קְטִירָה, Tosef. Kel. B. Kam. IV, 3 Var., v. טְרִירָה.

קְטִירְקִי, קְטִירִיקִי, v. קָטָאדִיקִי.

קְטִיתָא, v. קְטִיטָא.

קְטַל 1) *to cut.* Snh. 74ᵇ if a gentile says to a Jew, קְטוֹל אספסתא וכ׳ cut grass on the Sabbath and throw it to the cattle, or I shall kill thee, לִיקְטֵל ולא לִיקְטְלֵיהּ let him cut, that he (the gentile) may not kill him; שדי לנהרא ליקטליה ולא ליקטול but if he says to him, (cut grass and) throw it into the river, let him (the gentile) kill him, but he must not cut, because the gentile's intention is merely to make him commit a sin; Yeb. 121ᵇ. Sabb. 95ª רבך קָטֵל חוה ... thy teacher must have been a cutter of reeds in the marsh (an ignorant man); Snh. 33ª אנו אנן קַטְלֵי וכ׳ are we reed-cutters?; a. e.—2) *to kill.* Targ. Gen. V, 8. Targ. Ex. IV, 23, sq.; a. fr.—Part. pass. קָטִיל, קְטִילָא; f. קְטִילָא, קְטִילְיָא; *pl.* קְטִילִין, קְטִילְיָא; Targ. II Sam. XXIII, 8. Targ. Prov. VII, 26; a. fr.—Cant. R. to III, 4 אריא קטילא קְטִילַת thou hast killed a dead lion; Snh. 96ᵇ עמא ק׳ קְטַלְתָּ thou hast killed a dead people, v. עַמָּא. Ib. 74ª זיל קַטְלֵיהּ ... ואי לא קַטְלִינָא לך ... אמר the governor of my place told me, go and kill that man, or I shall kill thee; א״ל לִיקְטְלוּהּ ולא תִיקְטוֹל וכ׳ said he (Raba) to him, let them kill thee, but do thou not kill; who tells thee that thy blood is redder &c.? Cant. R. to IV, 1 (expl. טרף, Gen. VIII, 11) קטל וכ׳ killed, as we read (Gen. XXXVII, 33) *ṭarof* &c.; אמר לה אילו לא קַטָלְתִּינְיהּ וכ׳ he (Noah) said to her (the dove), hadst thou not killed it, it would have become a big tree; Lev. R. s. 31 אילו לא קָטַלְתִּיהּ; Yalk. Gen. 59; (Gen. R. s. 33 אילו שבקתה); a. fr.

Pa. קַטֵּל same, *to kill.* Targ. Ex. XVII, 3. Targ. II Kings XVII, 26; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª ... ומְקַטְּלִין והוון רומים לון the Romans came and massacred them (the inhabitants); a. e.

Ithpe. אִיתְקְטֵל, אִיקְטֵל *to be killed, put to death.* Targ. Ex. XXI, 15. Targ. Prov. XXII, 13; a. fr.—Keth. 35ᵇ אע״ג דמִיקְטֵל משלם although he is to be put to death, he must pay damages; a. e.

קְטָלָא (קַטָלָא) m. (preced.) *killing, death-penalty.* Targ. Lev. XX, 9; 11 (O. ed. Berl. קְטָ). Targ. Prov. XXIV, 11; a. e.—Snh. 11ª שמעון ... לחרבא וחברוהי לק׳ Simon and Yishmael are destined to fall by the sword, and their colleagues to be executed. Ab. I, 13 ק׳ חייב deserves death. Snh. 73ᵇ מסרה נפשה לק׳ she was prepared to die (resisting her assailant). Ib. 78ᵇ קָטְלָה ... בר ק׳ הוא he was guilty of a capital crime, but Moses did not know in what manner he was to be executed. Ib. 79ᵇ אי בר ק׳ הוא וכ׳ if he is to be put to death &c. Keth. 35ª האי בק׳ כתיב this (*makkeh,* Lev. XXIV, 21) refers to slaying (and not to wounding); a. fr.

קַטְלָה, קַטְלָא f. (catella) *chain, necklace.* Kel. XI, 8 ק׳ שחולזות שלה וכ׳ a chain the links of which are of metal and strung on a linen or a woolen thread. Ib. שירי ק׳ וכ׳ the fragments of a necklace (in order to be susceptible of levitical uncleanness) must be large enough &c. Meil. V, 1. Tosef. Kel. B. Mets. I, 9; a. fr.—*Pl.* קַטְלָאוֹת, קַטְלָיוֹת. Ib. 13; Kel. l. c. Ab. Zar. I, 8 (19ᵇ) אין עושין ... קיטלאות וכ׳ (omitted in Y. ed.) you must not manufacture jewelry for idols: necklaces &c.; a. e.—Gen. R. s. 98 שיירין וקַטְלִין וכ׳ chains, necklaces &c.

קַטְלָא ch. same.—*Pl.* קַטְלָאִין, קַטְלָיָא, קַטְלִין. Targ. Y. I Gen. XLIX, 22 (Y. II קַטִילִין). Targ. Y. I Num. XXXI, 50; a. e.

קִטְלָא, Yalk. Ps. 848 ק׳ דימא, v. קָלִיט.

קַטְלָה, v. קַטָלָא h.

קַטְלָזוֹן, קַטְלוֹזָא m. (קטל, enlargement of קטל) [*chopping place,*] *counter for retail sale* of provisions &c., opp. to הפתק, אוצר &c. Ab. Zar. 40ᵇ ... הנמכר יין תפוחים בק׳ וכ׳ (Ar. קַטָלָזָא) apple wine of gentiles ... which is sold over the counter is forbidden, because they mix it with wine; Tosef. ib. IV (V), 12 בקטלזון בשוק הרי זה אסור ... ed. Zuck. (ed. incorr.) at retail, in the market. [Ab. Zar. l. c. הנמכרין בק׳ לפני חנויו, read as Tosef. l. c.: בסלולה.] Tosef. B. Bath. V, 4, v. פִּיקְטָנִי. Tosef. B. Mets. VI, 13 חמוכר כדרך שמעמיד בקטלזון ... ed. Zuck. (Var. בקוטלזין, בקַטְלוֹזִין, *pl.*) if one sells his neighbor wine or oil to be delivered during the whole year (taking payment in advance), he must charge him as he would charge at retail (being paid as he delivers; otherwise it would be usury).

קִטְלִיזוֹן, קִטְלֵיזָא, v. preced.

קִטְלִיקִין, קִטְלִיקוֹס, v. קָתוֹלִיקוֹס.

קַטְלִית f. (קטל) [*club-shaped,*] *the thigh with the knee-pan.* Ohol. I, 8 שלשה בק׳ there are three limbs in the *ḳaṭlith.*

קָטַלְפְּטָא (κατὰ λεπτά) *piece by piece, in small quantities.* Lam. R. to I, 1 (התיר) Ar., v. לוּקָטָא.

קָטַם I (cmp. גדם) *to cut, chop, lop.* Shebi. II, 4 וקוֹטְמִין אותן and trim them; [oth. opin., v. קָטַם II]. Y. Sabb. VII, 10ᵇ bot. הקוֹטֵמָה he that clips it (the wing-feather); Tosef. ib. IX (X), 20; Bab. ib. 74ᵇ הקוֹטֵמוֹ. Bets. 33ᵇ לא יִקְטֹמֶנּוּ ואם קָטָמוֹ וכ׳ ... one must not nip it in order to smell at it, but if one did &c.; a. fr.—Part. pass. קָטוּם; f. קְטוּמָה; *pl.* קְטוּמִים &c. Succ. III, 4 שנים ק׳ ואחד אינו ק׳ if two (of the three myrtle sprigs) are broken on the top, and one is not. Y. ib. 53ᶜ bot. הדר ק׳ even if the point is broken off, it may still be called *hadar* (beautiful); ib.ᵈ top הדור ק׳; a. e.

Pi. קִטֵּם same. Tosef. B. Kam. II, 1, v. קִטֵּם.

Nif. נִקְטַם *to be lopped, nipped.* Succ. III, 1 נ׳ ראשו if its top is broken off; ib. 2; 3; a. e.

קִטֵּם I ch. 1) same, *to break off, pluck.*—Part. pass.

קְטָרִים. Targ. Y. Gen. VIII, 11 Ar. (ed. לקיט; h. text טרח).—2) *to crumble, crush.*—Denom. קְטַם III.

קְטַם II (denom. of קְטָם III) *to cover with ashes* or *powder.* Shebi. II, 4 קוֹטְמִין אותן you may cover them with powder (v. אֲבַק I.); [oth. opin., v. קְטָם I.]—Esp. *to cover embers with ashes* on which to put dishes to be kept warm for the Sabbath. Y. Sabb. III, beg. 5c הקוֹטֵם עד שיקטום וכ׳ he that covers must not put dishes on until he has sufficiently covered (choked the flame). Ib.; Bab. ib. 37a קָטְמָה, v. לָבָה; a. e.—Part. pass. קָטוּם; f. קְטוּמָה &c. Ib. Tosef. ib. III, (II) 3 אחת גרופה וק׳ one part of the double store being swept or covered. Ib. 2 הרי הן כק׳ they are considered as if they were covered; a. e.

קְטַם II ch. same. Tam. 29b משום דקָטְמֵי vers. of Ḳorban Ahăron and of Rabad to Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI (ed. דקטרי) because these kinds of wood cover up the flames with their ashes.

קְטָם III, **קְטָמָא, קְטָמָה** I m. (קְטַם I, 2) *ashes, powder.* Targ. Gen. XVIII, 27. Targ. Y. Ex. IX, 8 ק׳ דקיקן (h. text פיח). Targ. Lev. I, 16 (h. text דשן); a. fr.—Ḥull. 51b ק׳ נחילא (fem.), v. נָחַל. Ber. 28a, v. חַצְבָּא; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XII קיטמא כולה ed. Bub., v. קוּפְסָא.]—[Targ. Zech. VI, 3 קטמין Ar., v. קִטְמָנָא.]

קְטָם, קְטָמָא, קְטָמָה II m. (קְטַם I, 1) *that which is lopped;* (euphem.) בית ק׳ (cmp. גְּזִירְתָא) *membrum virile.* Targ. Y. II Deut. XXV, 11 בית קִרְעֵמִיה (not קירטמי; h. text מבשיו).

קְטָמוֹס, Y. Taan. IV, 69a bot., read: הטוֹמוֹס or קִרְנָסוֹס.

קְטָמִית f. (v. קְטַם III) *powdered earth.*—*Pl.* קְטָמִיּוֹת. Gen. R. s. 90 נתן בהם עפר וק׳ וכ׳ (Ar. קוּטְמִיּוֹת) he put in them (the grain stores) dust and powder, things which preserve the fruits (cmp. חוּמְטָן); Yalk. ib. 148 קמאיות (corr. acc.).

קִטְמָא, קִטְמָנָא ק׳ m. (קְטַם III) *ash-colored.*—*Pl.* קִטְמָנִין, ק׳. Targ. Zech. VI, 83 (Ar. קטמין, corr. acc.; h. text אמצים).

קִטֵן, Yalk. Sam. 124, ק׳ השמן, read: קִרְחוֹן.

קְטֶן, v. קוֹטֶן.

קָטַן, קָטֵן (b. h.) *to be short, small, inferior.* Gen. R. s. 76 (expl. קטנתי, Gen. XXXII, 11) אינו כדאי ... כדאי אני אכל קְטַנְתִּי מכל וכ׳ I am not deserving (of any of the mercies &c.); R. L. says, I am deserving, but I am too small for (unworthy of) *all* the mercies &c.

Hif. הִקְטִין 1) *to make small; to subordinate.* B. Bath. 90b מַקְטִנֵי איפה those who make the Ephah (measure) small (Am. VIII, 5). Y. Sot. IX, 24b Samuel was surnamed 'the small', לפי שהוא מַקְטִין את עצמו because he made himself small (bore himself humbly). Gen. R. s. 37 (play on וקטן, Gen. X, 25) מקטין את עסקיו made his affairs small (was contented with subordinate services); מקטין את עצמו ואת עסקיו subordinated himself and his affairs, v. צָעַר. Meg. 11a, v. קְטָנוּת; a. e.—2) *to grow smaller, be narrower.* Lev. R. s. 31 מַקְטִינוֹת, v. רָחַב; Pesik. Ḳumi, p. 145a; ib.b מקיטנות (corr. acc.).

Hof. הוּקְטָן *to shrink.* Snh. 81b עד שיוּקְטָן, v. מַעְיָן.

Nithpa. נִתְקַטְּנָה *to be reduced, become less.* Tosef. Sot. XV, 5 Var. נִתְקַטְּנָה חסידות וכ׳ ... משמת when Abba José ben Ḳiṭnith died, piety became rare in Israel; v. קִרְטוּנְתָא.

קָטֹן, קָטָן m., **קְטַנָּה** f. (b. h.; preced.) *small, young; inferior.* Y. Kil. IV, beg. 29a. Ab. IV, 19, a. fr. שמואל הק׳ Samuel the junior; Y. Sot. IX, 24b, v. preced. Yeb. II, 8 ומה אם הק׳ שהוא a younger brother. Gen. R. s. 37 מקטין וכ׳ if an inferior person that is contented with a subordinate position (v. preced.) is thus rewarded, how much more a great man &c. Gen. R. s. 93 קָטָן של שבטים one of the youngest of the tribes; Yalk. ib. 152 (not קטנו); Yalk. Ps. 762; a. fr.—Esp. *minor,* a boy under thirteen, a girl under twelve years. Gitt. 65a שלש מדות בק׳ וכ׳ there are three legal stages of a minor: when he throws away a pebble &c., v. צָרוֹר II; וכנגדן בק׳ מחקדשת וכ׳ and in the corresponding stage a girl may be betrothed subject to protest (מְיאוּן). Ib. II, 6 קבל הק׳ והגדיל if he received a letter of divorce (as a carrier) while he was a minor, and reached majority before delivery. Ber. 47b; a. fr.—Sot. 22a (among those who are a ruin to the world) ק׳ שלא כלו לו וכ׳ a child whose months are not complete (a prematurely born child), expl. ib. 'a student who disregards his teacher', or 'a student who constitutes himself a teacher before regular ordination.'—*Pl.* קְטַנִּים; קְטַנּוֹת. Tosef. Snh. XIII, 1 קטנים בני רשעי ארץ ed. Zuck. (Var. קְטַנֵּי) children of the wicked of the land that died in childhood; Snh. 110b; Y. Shebi. IV, end, 35c ק׳ ישראל children of Israelites (that died); ק׳ גוים of gentiles. Keth. II, 3 ק׳ היינו we were minors (when we signed as witnesses). Ib. VII, 9 מומין הק׳ minor physical blemishes. Sot. 48b ק׳ אמנה, v. אֱמָנָה. Ib. 49b מק׳ חסידים of the youngest (last) of the pious men (v. next w.); a. fr.—Euphem. קְטַנִּים (sub. נקבים) the minor functions of the body, *urinating.* Ber. 23b; a. fr.

קְטַנּוּת f. (preced.) 1) *youth; inferior position.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) אוי ... שבקְטַנּוּתוֹ וכ׳ woe to the king who succeeded when he was young but failed in his old age. Meg. 11a (ref. to הקטן, I Sam. XVII, 14) כשם שבקטנותו הקטין וכ׳ as in his inferior position he (David) subordinated himself to one greater ..., so when he was king &c.; a. e.—2) *humility, modesty.* Ib. הוא בקטנותו he was always the same as to his humility.—3) (sub. אמנה) *want of faith, pusillanimity.* Sot. 48b (ref. to Zech. IV, 10) מי גרם ... ק׳ שהיתה בהן שלא האמינו וכ׳ (not שהיה) what causes the table of the righteous in the hereafter to be contemptible? The pusillanimity that was in them, in that they had no faith in God; Yalk. Zech. 571.—4) *the thinner end, tail-end* (cmp. קוֹטֶן). Sot. IX, 15 (49a) Abba José was surnamed שהיה קַטְנוּתָן של וכ׳ (Y. ed. חמצותן; Bab. ed. קטנתא) because he was the tail-end (the last) of the pious men (v. קָטָן, *Nithpa.*); (ib. 49b שהיה מקטני חסידים, v. preced. w.).

קִטְנִיתָא ch. same, *younger days.* Gitt. 29b הא דאבא

דק' חיא (Ar. דקטרנותא) this my father's opinion dates from his early days.

קְטַנְטִין m. (reduplic. of קטן) *a subordinate officer, attendant of a magistrate.* Midr. Till. to Ps. LIV, 3 ק' שהוא רודף לאדם וכ' ed. Bub. (oth. ed. אחר חבירו, corr. acc.) if an attendant persecutes a man, he may complain against him to the lieutenant (hyparch), and if the lieutenant persecutes him, he may complain to the king; Yalk. ib. 771 ק' קובל עליו לאפיקורוס וכ' ... קְטַנְטָן (read: לאפיטרופוס) if an attendant ..., he appeals to the proconsul &c.

קְטַנִּי, קְטַנִּית, v. sub קְטִיט.

קְטַנְתָּא, v. קִיטוּנְתָּא a. קַטְנוּת.

קְטַנְתָּן, v. קְטַנְטִין.

קָטַע (cmp. פָּדַע) *to cut off, lop, mutilate.* B. Kam. VIII, 1. Ib. 7 האומר ... קְטַע את ידי וכ' if one says to one's neighbor, cut my hand off, he (who did so) is bound to pay damages. Ab. Zar. I, 5 קוֹטֵעַ את וכ' one may cut off its toe and sell the cock to the idolater. Ib. 10b וְקָטְעָנָה, v. נוֹמִי; a. fr.—Part. pass. קָטוּעַ. Nidd. 64b; Keth. 10b ק' דור, v. הוֹרֵקְטִי.

Pi. קִטַּע same, also *to cut through.* B. Kam. 83b ... יכול מְקַטְּעִין את ידו (Ms. M. נְקַטְּעִין) (from Ex. XXI, 24) you might think, if a person cut a man's hand off, one (we, the court) should cut his hand off. Tanḥ. Ḥayé 3 ק' מְקַטְּעִין ויוצאין וכ' they (the waters) cut through and come forth between the mountains.—*Part. pass.* מְקוּטָּע; f. מְקוּטַּעַת; *pl.* מְקוּטָּעִים, מְקוּטָּעִין; מְקוּטָּעוֹת *lopped, defective.* Pesik. R. s. 31 שהיו אצבעותיהם מק' their fingers were mutilated (bitten off).—ק' חדשים (or sub. חדשים) incomplete months, a fraction of the last month of pregnancy. Y. Bets. I, beg. 60a, v. סוּם I. Bekh. 21a אינה יולדת למק' an animal does not give birth before the due number of months is completed; a. fr.

Hithpa. חִתְקַטַּע, *Nithpa.* נִתְקַטַּע *to be cut off, crippled.* Pesik. R. l. c. ונתקטעו אצבעותינו our fingers were mutilated (by the handcuffs); Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. Ps. 884. Taan. 21a רגלי ... יִתְקַטְּעוּ may my feet that paid no regard to thy feet be crippled.

קְטַע ch. same, 1) *to cut off, break off.* Targ. II Chr. XXXIV, 4 (h. text גדע). Targ. Y. Deut. XIX, 5. Targ. Y. II Num. XIII, 23. Targ. Y. Ex. XXXIX, 3; a. fr.—Lam. R. to I, 1 (הערה) קְטַע קִטְעָךְ cut thy cut (garment, i. e. mind thy own business). Y. Sabb. VI, 8c bot. מְקַטְּעִין, v. בְּרָא. Y. Meg. IV, 75b bot., v. דְּרִבּוּרָא. Ib. אין קְטַע רישך וכ' and if they were to cut thy head off, do not listen to them; a. fr.—Part. pass. קְטִיעַ; f. קְטִיעָא; *pl.* קְטִיעִין; קְטִילִין. Targ. Y. Num. XI, 32 דק' he that was crippled. Targ. Y. Ex. XXI, 21 תרין יומין ק' two days incomplete (v. preced.). Targ. Y. Gen. XLVI, 29; a. e.—Pesik. Naḥămu, p. 125b, a. e.—לישנא ק' tongue-cut, stammerer, v. פְּסִילוֹסָא.—2) *to cut short, end.* Gen. R. s. 44; Yalk. ib. 77, v. מְלַבֵּי.—3) *to form cakes* (v. קְטָף). Targ. Y. Ex. XII, 39.

Pa. קַטַּע same. Targ. Job XVI, 13 Ms. (ed. *Pe.*; h. text יפלח). Targ. II Chr. II, 9; a. e.—Y. Sabb. VII, 10a bot.; Y. Bets. IV, 62c bot., v. בגומא. Y. Meg. l. c. ולינן מְקַטְּעִין לון do we not break a portion of the Pentateuch (סִדְרָא) for their sake (divide the recitation of a Sidra among the school children)? Y. Ned. IX, 41c (we say to him who vowed revenge, ref. to Lev. XIX, 18) הוה מְקַטֵּע ... תחזור וחמחר לידיה he chopped meat, and the knife struck his hand; wilt thou again strike his hand?, i. e. if he did wrong, he hurt himself. Y. Sabb. XII, beg. 13c, v. פְּסִיפָּס. Bets. 25b ק' מקטע רגליהון וכ', v. חֲצוּבָא II, a. נְטִירָה.

Ithpe. אִתְקְטַע *to be cut, shortened.* Targ. Y. Gen. XXIV, 61. Targ. Koh. VIII, 13.—Y. Peah VIII, end, 21b ... ירדה וְיִתְקַטְּעוּן, v. פְּשַׁט.

קְטַע, v. קִיטוּעָא.

קְטַע, v. קִיטַּע.

קְטָעָא ק' m. (preced. art.) *cut, the garment under the tailor's hand.* Lam. R. to I, 1 (הערה), v. קָטַע.

קְטָעָא, v. קָטוּעַ.

קָטַף (b. h.; cmp. קטע, קטל, a. גדף) *to cut, break off, pluck.* Lam. R. to I, 12, v. גּוֹלְגֹּלְתָּא.—Part. pass. קָטוּף; f. קְטוּפָה. Ber. 47a; Tosef. Meg. IV (III), 27, a. e. אמן ק', v. infra.—Pirké d'R. El. ch. XXIX עוללות קְטוּפִין premature (undeveloped) grapes.

Nif. נִקְטַף, *Hithpa.* הִתְקַטֵּף *to be plucked, broken off.* Tosef. l. c. השונה אמן ... קטופה נִקְטָפוּ שנותיו he who pronounces a broken Amen (v. אָמֵן II), his years shall be broken off; Ber. l. c. וְיִתְקַטְּפוּ; Y. ib. VIII, end, 12c תִּקָּטֵף נשמתו his soul shall be plucked off (he shall die before his time).

Pi. קִטֵּף 1) same. Esth. R. to I, 9, v. גּוֹלְגֹּלְתָּא.—Esp. ק' בעוללות [*to do plucking among the small single bunches,*] *to initiate persecution with attempts to destroy the young generation.* Gen. R. s. 42 הראשון התחיל מְקַטֵּף בע' וכ' the first enemy began with breaking off the young bunches, the second with thinning the clusters (v. גֶּבֶב) &c.; Lev. R. s. 11; Ruth R. introd. (ושם האריש).—Nidd. 66b בנהר משום דמקטף she must not wash her head with natron, because it plucks (uproots) the weakly rooted hairs (which left on the head prevent the water from immediate contact with the body; v. חוּץ I); a. fr.—Trnsf. (of fire) *to creep along the ground of a field,* opp. קָדַח. Y. B. Kam. VI, 5c top במקטפת (Bab. ib. 61a בנכפפת), v. קָדַח.—2) *to tear in pieces a lump of dough* to form cakes, for which purpose the kneader moistens his hands with water, oil &c.; hence: *to form dough and smoothen its surface.* Y. Pes. II, end, 29c אבל מְקַטְּפִין וכ' ... אין לשין you must not knead unleavened bread (for the Passover night) with liquors (juice of fruit, oil &c.) but you may form it with liquors; Bab. ib. 36a. Ib. את שלשין בו מקטפין בו only such liquid as may be used for kneading, should be used for forming. Ib. 42a אחד שמְקַטֶּפֶת וכ' one vessel in which she dips her hand when forming the cakes, and another &c.; a. e.—*Part. pass.* מְקוּטָּף; f. מְקוּטֶּפֶת &c. *broken off, nipped* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 האשה ... אחת מק' ואחת מעוכה ed. Bub. (ed. מעוסה, corr. acc.) when a woman spins a yarn, once a thread is broken (and must be knotted), and once it is rubbed off (crumbled, too thin). Gen. R. s. 99

רבא . . . ואזניו מק׳ Reuben came forth with his ears clipped (his pride humbled); (comment.: his ears hanging down like a nipped plant, i. e. saddened).

קְטַף I ch. same. Targ. O. Lev. XXV, 11 (Y. *Pa.*; h. text בצר). Targ. Deut. XXIII, 26. Targ. I Sam. II, 31 (h. text גדע). Targ. Ez. V, 11 (h. text וגרעתי); a. fr.—Lam. R. to I, 22 דקטפתם . . . קטשתם, v. טוֹלְלָא. Y. Gitt. III, end, 45b דאינון קָטְפִין בתר קדימתא וכ׳ (not קדמיתא) they cut the grapes after the first east wind after Succoth; a. fr.—Part. pass. קְטִיף. Koh. R. to XI, 9 כדון נחירך ק׳ וכ׳ now that thy nose is nipped (hanging down like a faded plant), thy ear heavy of hearing &c.

Pa. קִטֵּיף 1) same. Targ. Y. Lev. XXV, 11; a. e.—Lam. R. l. c., v. supra.—2) *to break off, interrupt.* Ab. Zar. 72b דקא מְקַטֵּיף קטופי (Rashi דמיפסוקי פסוקי, read דמיפסיק) he breaks off (the connection of the flow, withdraws the pouring vessel before the jet reaches the vessel into which the wine is poured). Ib. קַטְפוּ קטופי (not קטפי; Ar. ed. Koh. קטיפתו) interrupt you the flow!

Ithpe. אִתְקְטִיף *to be broken off, lopped, mutilated.* Targ. Is. XLVI, 1, sq. (h. text קרס). Targ. Jer. XLVIII, 25 (h. text נגדע); a. fr.

קְטָף m. (preced.) [*incision,*] *resin gained by tapping, balsam*; עץ חק׳ (or sub. עץ) *balsam-tree.* Shebi. VII, 6 אין לק׳ וכ׳ the law of the Sabbatical year does not apply to the balsam tree; Tosef. ib. V, 12 יש לק׳ שביעית (ed. Zuck. לקט בש׳, corr. acc.) the law does apply; Y. Orl. I, 61b bot. Nidd. 8b קָטְפוֹ זה פרירו its resin is its fruit. Ker. 6a חצרי . . . מיעצי ק׳ *tsŏri* is the sap that drips from resinous trees. Gen. R. s. 91, v. בַּלְסָם; a. fr.

קְטָף II, **קְטָפָא**, **קְטָפָה** I ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 25. Ib. XLIII, 11 (Y. קְטָף). Targ. Y. I Ex. XXX, 34 (Y. II ed. Vien. קְטַב, corr. acc.; h. text נטף); a. e.—Ab. Zar. 35b גניזא ק׳, v. גְּנִיזָא I; דפירי ק׳ the sap which flows out of incisions in fruits; Nidd. 8b. Ib. פרא ק׳ resin is considered as fruit (v. preced.). Ber. 48a בוצינא בקטפיה, v. בּוּצִינָא; a. e.

קְטָף III **קְטָפָא**, **קְטָפָה**, **קִיטְפָא** II m. (קָטַף) *plucking, cutting grapes, vintage.* Targ. Mic. VII, 1 (ed. Lag. a. oth. קְטוֹף). Targ. Lev. XXVI, 5. Targ. Jer. XLVIII, 32; a. e.

קטפורוס, v. next w.

קָטְפַּרָס, **קָטְפֵּרָס** f. pl. (καταφοράς, acc. pl.) *downward strokes,* in gen. *blows, lashes.* Pesik. B'shall. p. 81b עשר ק׳ אתה לוקה וכ׳ thou art doomed to receive ten strokes,—they are the ten Egyptian plagues—, and to pay a fine &c.; Yalk. Ex. 225. Lev. R. s. 18 בו״ד נותן ק׳ וכ׳ a human authority decrees lashes, so does the Lord; Num. R. s. 7 יש לו קטפירס (read: נותן קטפי׳). Ex. R. s. 30 [read:] לוקה ק׳ (not לקח ה׳ ק׳) receives a certain number of strokes; a. e. Ib. קטפורוס (corr. acc.).

קטפירס, v. preced.

קטפרטקוס, v. קָטָפְרַקְטוֹס.

קָטְפֵּרֶס, **קָטָפֶרֶס** m. (καταφέρης) *sloping downward; gutter* (= h. מדרון). Ohol. III, 3 אם היה מקומו קטפריס ed. Dehr. (ed. רס . . .) if the place whereon he stood was sloping. Ib. והיא ק׳ Mish. ed. (Bab. ed. והק׳, corr. acc.) and it (the sill) is sloping. Toh. VIII, 8; sq. Gitt. 78b היתה ידה . . . כק׳ if she held her hand (to receive the letter of divorce) like a gutter (sloping downward). Y. Erub. VIII, end, 25b כד הזות ק׳ מבפנים (not הוה בר קטיפרס) when the trough slopes inward; a. e.—*Pl.* קָטְפַּרְיסוֹת. Y. Shek. VI, 50a top מי ק׳ הן וכ׳ (not קטרם) they are gutter waters (and therefore) unfit for &c.

קָטָפֶרֶס, v. קָטְפֵּרֶס.

קָטָפְרַקְטוֹס m. (κατάφρακτος, v. Sm. Ant. s. v. Cataphracti) *mailed in full armor* (on horseback). Cant. R. to I, 9 יצא פרעה ק׳ (not קטפרטקוס) Pharaoh went forth in full armor, so, as it were, did the Lord (Is. XLII, 13).

קְטַקֵּט, v. קָטַט.

קָטַר I (b. h.; cmp. כתר a. עטר) [*to circle,*] *to rise in circles, to smoke.* Ker. 6b דבר שקוֹטֵר ושולה וריחו וכ׳ (not שקיטר) something which circles and rises, and whose savor spreads. Ib. מה לשון קטרת דבר שקוטר ושולה *k'ṭoreth* means something which circles &c.

Pi. קִטֵּר *to offer incense* (mostly with ref. to idolatrous rites). Tosef. Snh. X, 2 אחד העובד . . . ואחד המְקַטֵּר וכ׳ whether one worships (an idol), or sacrifices, or offers incense &c.; Ker. 3b. Ib. מקטר לשד וכ׳ who makes incense rise to a demon in order to exorcise him; Snh. 65a. Ber. 53a, v. בֵּישׁ. Lev. R. s. 7, v. infra; a. fr.—*Part. pass.* מְקוּטָר; f. מְקוּטֶרֶת *perfumed.* Pirké d'R. El. ch. XXX (play on קטורה) שהיתה מק׳ מכל וכ׳ she was (through her good deeds) more savory than all kinds of spices; Gen. R. s. 61 שמק׳ מצות וכ׳ she was perfumed with godly deeds and good works (v. קָטַר II).

Hif. הִקְטִיר same (mostly with ref. to the Lord). [Tosef. Snh. X, 3 והמקטיר, prob. to be read: והמְקַטֵּר.] Men. 110a (ref. to Mal. I, 11) אלו . . . כאילו מַקְטִירִין וכ׳ this refers to the students engaged in the Law; wherever it be, I account it to them as if they were offering incense and bringing sacrifices to my Name. Lev. R. s. 7 (ref. to מְקַטֵּר, Ex. XXX, 1) מקטר קטרת אין כתיב כאן אלא מְקַטֵּר . . . המזבח היה מַקְטִיר וכ׳ it says not 'being perfumed with incense', but 'perfuming with incense', the altar gave forth incense of itself. Ber. 7a . . . פעם לְהַקְטִיר קטרת וכ׳ once I entered to let incense rise in the Holy of Holies; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטֵּר *to be perfumed,* v. supra.

קְטַר ch. same, v. infra.

Af. אַקְטַר *to let incense rise.* Targ. O. Ex. XXX, 1. Ib. 7 (Y. some ed. *Pe.*). Targ. O. ib. XL, 27; a. e.

קָטַר II (b. h.; v. preced.) *to wreathe, tie.* Gen. R. s. 61 (play on קְטֹרֶת) קָטְרָה מצות וכ׳ Ar. (ed. שמקוטרת, v. קָטַר I) she wreathed (made a crown of) godly deeds &c.; Yalk. ib. 109; Yalk. Chr. 1073.—[Gen. R. l. c. מן קטר, a

grammatical gloss, v. Yalk. Gen. l. c., and Ar. s. v. קטר 2.]—Part. pass. קְטוּר; f. קְטוּרָה &c. Midd. II, 5 (ref. to קְטָרוֹת, Ez. XLVI, 22) אין קְטוּרוֹת אלא שאינן מקורות 'fenced in' means that they were not roofed; Yalk. Ez. 381.

קְטֵיר, קְטַר ch. same, *to tie*. Targ. Jud. XV, 4. Targ. Gen. XXXVIII, 28; a. fr.—Part. pass. קְטִיר; f. קְטִירָא, קְטִירַת &c. Targ. Y. ib. XXII, 4 (ed. Amst. קָטֵר, read: קָטַר). Targ. Prov. XXII, 15; a. fr.—Koh. R. to III, 2 [read:] הן דאת קָטֵר לולבך קְטַר אלפך when thou tiest thy Lulab, tie thy ship; Gen. R. s. 6, a. e., v. לוּלָבָא. Ber. 16ª, v. גְּנוּנָא. Bekh. 31ª דאתו קטרי, v. תַּחֲתָּא. Koh. R. to IX, 10 ... אייתון וקַטְרוּ ברגלי get a rope and tie it to my feet. Y. Erub. X, 26ᶜ top קטיר בגמי (not קטר) tied with reed-grass. Y. Gitt. IV, 46ª (we must not help captives to escape) מפני דלא יהוון קַטְרִינוּן ... this law is made for the benefit of the (remaining) captives, that they (the captors) may not chain them; a. fr.—2) (v. קָשַׁר) *to gather, be covered*. Ber. 59ª, v. עֵיבָא a. עֲנָנָא.

Pa. קַטֵּר same. Part. pass. מְקַטָּר, מְקַטְּרָא &c. Targ. Ez. XLVI, 22 מְקַטָּרָן fenced in (v. preced.).—Y. Ned. VI, 39ᵈ top חלבא מקטרא bound (curdled) milk, v. קוֹם.

קְטָרָא, קִטְרָא v. קִיטְרָא.

קַטְרֵב m. *a cross-piece in front of yoked animals;* [oth. opin., v. Koh. Ar. Compl. s. v.: *the pin fastening the ropes of the yokes to the pole*]. Kel. XIV, 4. Ib. XXI, 2.

קְטַרְבָּא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2.

קְטֵרֵג (a transposed denom. of קְטֵיגוֹר) *to denounce, bring charges; to incite anger against*. Y. Sabb. II, 5ᵇ top אין השטן מְקַטְרֵג וכו' Satan brings charges against man only in the hour of danger. Ib. בשלשה ... מצוי לְקַטְרֵג on three occasions Satan is ready to bring charges; Koh. R. to III, 2 (not למיקטרוג). Y. Snh. II, 20ᶜ bot. קִיטְרְגוּ, v. ר"ו; Cant. R. to V, 11; Lev. R. s. 19. Gen. R. s. 49, end ... עמד הדיין וחְמְקַטְרֵג הולך וכו' when the judge rises, the advocate is silenced, and the accuser goes to carry out his mission (of punishment). Esth. R. to III, 8 כל מה שהרה המן מיקטרג וכו' against every charge that Haman preferred against Israel here below, Michael spoke in their defence above. Midr. Till. to Ps. LXXIV (ref. to Is. LXVI, 6) ההיכל מקטרג (ed. Bub.) the destroyed Temple is the accuser; ומהו מק' וכו' and what does it say in the way of accusation? Hear the voice of the Lord &c.; Yalk. ib. 809; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטְרֵג *to be denounced*. Esth. R. l. c. אין בניך מִתְקַטְרְגִין וכו' thy children are denounced (by Haman) not for worshipping idols, nor for unchastity or bloodshed, but they are denounced only because they observe thy laws.

קַטְרֵג ch. same. Targ. Job XXXVII, 20 (h. text יְבֻלַּע). Targ. Y. Num. XXIX, 1.

קִי, קִטְרוֹן I (b. h.) pr. n. pl. *Kitron* (Jud. I, 30). Gen. R. s. 87 end שמעון איש ק' Simon of K.; Tanḥ. ed. Bub. Naso 34. Meg. 6ª זו צפורי ק' K. is the modern Sepphoris; וק' וכו' ... והא can K. be Sepphoris? was not K. in Zebulun &c.?

קִי, קְטָרוֹן II m. (a contraction of centurio, κεντυρίων, v. קוּנְטַרִינִים) *commander of a century*. Sifré Deut. 309 אם היה ק' שגדול וכ' if it were a centurio who is more powerful than he (the *buleutes*) &c.; Yalk. ib. 942 קרטון (corr. acc.). Tosef. Sot. XV, 7 (two versions confounded, one having בעל זמורה, and the other קי), v. זְמוֹרָה. Yalk. Jer. 321 קרטין (corr. acc.). Tosef. Dem. VI, 3 שוקל לאוצר וכ' שוקל לק' he that pays taxes to the (Roman) treasurer or to the Centurio, gives first the tithes and pays his taxes (on the remainder). Sifré Num. 131, v. פְּלוּמוֹפִילוֹן; Yalk. Lev. 631; Yalk. Ex. 178 (not קיטרין).—*Pl.* קְטָרוֹנִים. Pesik. R. add. s. 2 (ed. Fr. p. 197ª) חקנטורים (corr. acc.).

קְטָרוֹנִין, קְטָרִינִין m. pl. (cmp. חֲנָטָר) a species of *hard nuts*. Pesik. R. s. 11; Cant. R. to VI, 11 חֲנָטָרִנִים; Yalk. ib. 992 קטורנים (corr. acc.).

קְטַרְזָיָא pr. n. pl. *Kʿtarzia* (?). Meg. 21ᵇ (Ms. M. קטרזא a. קטרייא; Rashi Ms. חֲטָרִיזָיָא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קְטַרְטוֹן, v. קִיטָרְטוֹן.

קטרוגון, Midr. Till. to Ps. XVII, 3, ed. Bub. קטרירקי, read: קְטָדִיקִי. [The entire passage is corrupted, v. ed. Bub.]

קְטַרִיזָיָא, v. קְטַרְזָיָא.

קטריטון Lev. R. s. 15 Ar., ed. Koh. קטרקון, v. חֲטִירְטוֹן.

קְטָרִיקִי pr. n. m. *Ḳatariki* (?), surname of R. Yitsḥaḳ. Pesik. R. s. 14; Pesik. Parah, p. 39ª (prob. to be read קרטגיני, v. Bub. note 168).

קטריקס, קטריקי, v. קְטָאדִיקִי.

קטרקון, v. קטריטון.

קְטַרַקְטִין (not טון ...) m. (καταράκτης, S.) a kind of *sluice* or *trap-door*. Gen. R. s. 31 כמין ק' היה לו וכ' he (Noah in the ark) had a sort of trap-door, through which he shovelled &c., v. פָּסַס; Yalk. ib. 54 טרקלין (corr. acc.).

קְטֹרֶת, קְטוֹרֶת f. (b. h.; קָטַר I) *incense*. Ker. 6ª, v. פִּרְשִׁים. Ib.ᵇ מה לשון ק', v. קָטַר I. Shek. IV, 5 מותר חק' the remaining supply of incense (in the Temple, not used during the year); a. fr.

קְטוֹרְתָּא, קְטָרְתָּא ch. same. Targ. Ez. VIII, 11 (ed. Wil. קְטָרָך). Targ. Ex. XXX, 1 קְטֹרֶת, קְטוֹרַת constr. (not רֶת ...); a. fr.—V. אַקְטָרְתָּא.

קְיָא, v. קוּא.

קִיאוֹת, Tosef. Ter. X, 2 Var., v. קָאַת.

קִיאַטְרוֹן m., *pl.* קִיאַטְרוֹנִין (caconomy for תִּיאַטְרוֹן) *theatres.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 19.

קִיבָּה, v. קִבָּה.

קִיבּוּל, קִבֵּ׳, m. (קִבֵּל I) 1) *taking, catching.* Sifré Num. 129 (ref. to Num. XIX, 18) אשר היו שם בשעת ק׳ טימאה 'which had been there' at the time of catching the uncleanness.—2) *receiving.* Zeb. V, 1 ק׳ דמן וכ׳ their blood must be received in a consecrated vessel (v. שְׁרֵת). Ib. I, 4 (13ª) חזבח נפסל ... בק׳ וכ׳ the sacrifice becomes unfit through wrong intentions in one of four acts, in slaughtering, receiving (the blood) &c.; a. fr.—בית ק׳, כלי ק׳ (or sub. כלי) *a receptacle,* opp. פְּשׁוּט. Bets. II, 9 משום כלי ק׳ is susceptible of uncleanness, because it is a receptacle. Tosef. Kel. B. Bath. VI, 1, v. פְּשׁוּט. Kel. XVII, 16. Sabb. 84ª; a. fr.—3) *acceptance.* Sifré Num. 115; Yalk. Num. 750 פרשה שיש בה ק׳ מלכות שמים a Biblical section in which is expressed the acceptance of the divine kingdom.

קִיבּוּלָא, קִבֵּ׳, ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 18 בעדן קבול סובתא (to be placed after דחוו תמן), v. Sifré Num. 129, quot. in preced.

קִיבּוּלְתָּא f. (קִבֵּל I) *contract-labor, job.* M. Kat. 11ᵇ היתה מלאכת אחרים בידו אע״פ שבק׳ וכ׳ if the mourner has work for others on hand, even if it be contract-labor, he must not work; (emended) בין ק׳ בין שאינה ק׳ whether it be contract-labor or not (whether he is paid for the job or by the day. Ib. 12ª מקבלי ק׳ בתוך וכ׳ if gentiles take labor on contract within the Sabbath limits (of the Jewish employer), it is forbidden to let them work on the Sabbath. Ib.; Tosef. ib. II, 5 מקבלין ק׳ במועד וכ׳ you may contract during the festive week for work to be done after the festival. Y. Sabb. I, 4ª bot. בין בשכיר בין בק׳ whether he is hired by the day or by the piece; Y. Ab. Zar. I, 39ᵇ bot.; Tosef. ib. I, 3 אם היה שָׂכִיר קַבְּלוּת (not שכר) if he was hired by the piece.

קִיבּוֹסֶת* f. (קבס, cmp. כבש, a. Syr. קפס, קפסותא P. Sm. 3695, sq.) *repression, intermission* (of prophetic revelation). Y. Snh. XI, 30ᵇ חנניה ... אלא שהיה לו ק׳ וכ׳ Hananiah ... was a true prophet, but he had an intermission (his gift of prophecy was in abeyance), and hearing what Jeremiah prophesied &c.

קִיבּוּץ, קִבֵּ׳, m. (קִבֵּץ) *gathering, reunion.* Pes. 88ª, v. גָּלוּת. Keth. 8ª בק׳ בניה וכ׳ when her children shall be reunited in her midst (in Palestine); a. e.

קִיבּוֹרָא m. (קִבֵּר) [*something arched,*] 1) *coil.* B. Mets. 24ᵇ, v. אָזַל II. Ḥull. 95ᵇ בתכלתא ק׳ a skein of blue wool.—*Pl.* קִיבּוֹרֵי. Ab. Zar. 17ᵇ אייתו ליה תרי ק׳ וכ׳ they brought two coils before him and said to him, which is warp, and which is woof?—2) *cluster* of fruit. Sabb. 156ᵇ פסקיה לק׳ בשיניה he severed a cluster of dates with his teeth. Ib. 67ª; Ḥull. 78ª כמאן תלינן ק׳ Ar. a. Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 20; ed. כובסא), v. כַּבָּסָא. Snh. 26ᵇ דאהיני ק׳ a cluster of inferior dates.

קִיבּוּרְיָא, Keth. 112ª, v. קִיבָּר.

קִיבּוֹרִית, v. next w.

קִיבּוֹרֶת f. (v. קִיבּוֹרָא) *the elevation on the arm, biceps muscle.* Men. 37ª על ידך זו ק׳ 'upon thy hand' (Deut. VI, 8) that means on the biceps muscle; Erub. 95ᵇ; Arakh. 19ᵇ קִיבּוֹרִית; Men. 37ᵇ (v. גּוּבָּה); a. e.

קִיבִּילְתָּא, v. קַבָּלְתָּא.

קִיבְלָא, v. קִבְלָא.—[קִיבְלָאוֹת, v. next w.]

קִיבְלַי f. a species of *quails* (שְׂלָו), *partridge.* Yoma 75ᵇ; Yalk. Ex. 260, v. כִּיכְלַי. Sifra M'tsor'a, Par. 1, ch. I הברורה שבמינה זו קיבלי R. S. to Neg. XIV, 1 (some ed. קובלי; ed. Sifra קיפל, read קיפלי; Rabad to Sifra שכלי ויקבלי) the chosen of its kind, that means the quail; [Yalk. Lev. 559 ולקח זו קבלה?]—*Pl.* קִיבְלָאוֹת. Tosef. Neg. VIII, 3 (Var. ed. Zuck. מקובלאות, corr. acc.; v. R. S. to Neg. l. c.).

קִיבְלָתָא, קִיבִּילְתָּא, v. קַבָּלְתָּא.

קִיבְעָא, v. קִבְעָא.

קִיבָּר m. (cibarium) *the coarser meal which remains after the fine wheat flour, shorts.* Y. Peah VII, 20ª bot. סאה ארבלית ... סילת ... קמח סאה וכ׳ one Arbelian S'ah of wheat yielded one S'ah pollen, one first flour, one *cibarium* &c. (v. Sm. Ant.³ I, 66ᵇ); Y. Sot. I, 17ᵇ; ib. IX, 24ᵇ bot. (insert סאה סולת); Tanḥ. T'tsavveh 13; Keth. 112ª קיבוריא (read: קִיבָּרְיָא cibaria); a. e.—פת ק׳ (panis cibarius) *black bread.* Makhsh. II, 8 איכלי פת ק׳ the class of eaters of black bread (slaves, poor men &c.). Y. Ber. VI, 10ᵇ bot. פת ק׳, opp. פת נקייה. Y. Ḥall. IV, beg. 59ᵈ נקי וק׳ (sub. פת) two women baking together, one white bread, and the other black bread. Cant. R. to I, 6 (ref. to Jer. XXXVII, 21 מחוץ האפים, changed to מחוץ לאפים) זו פת ק׳ שנמכרת חוץ לפלטיר וכ׳ (not לפלטרא) לאופים 'outside of the bakers', ... that is, common bread which is sold outside of the bakershops, and which is darker than the seconds of barley flour; Yalk. ib. 982.—Trnsf. (v. Lat. Dict. s. v. cibarius) *common.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 8) חמאה וחלב ... והק׳ ... הבינוני ... המעולה the uppermost (cream) is one sixtieth portion of a given quantity of milk, the middle (milk) is one fortieth, and the common (remainder) contains 5 percent. milk substance.

קִיבְרָא, v. קִבְרָא.

קִיבְתָא, v. קִבְתָא.

קִיד, Tosef. Kel. B. Kam. III, 11, v. קוֹר.

קִידָא, v. קִדְדָא.

קִידָה, v. קִדָּה.

קִידָּה f. (קָדַד or קָדָה) *bowing to the ground.* Succ. 53ª נוכין שני ... והוא ק׳ he pressed both his big toes against the floor and bowed and kissed the pavement ...,

and this is *ḳidah*. Meg. 22[b] a. e. על אפים ק' *ḳidah* means falling on the face (ref. to I Kings I, 31). Ib. אחוי ק' וכ' showed the way of *ḳidah* . . ., and became lame; (Y. Ber. I, 3[c] bot. הראה כריעה); a. e.

קִדְמָא, קִידּוּמָא, קִדְמָה m. (קֶדֶם) 1) *early morning*. Targ. Prov. XXVII, 14.—2) *east*. Targ. Gen. XXV, 6. Targ. O. Num. XXXIV, 3; a. fr.—3) (with רוח, or sub. רוח) *east-wind* (h. קָדִים). Targ. Gen. XLI, 6. Targ. Hab. I, 9 (some ed. ק' כרוח קדים, strike out קדים); a. fr.

קִידּוּר v. קִירּוּד.

קִדּוּשׁ, קִידּוּשׁ m. (קָדַשׁ) 1) *sanctification*, esp. ק' השם the sanctification of the Name (of the Lord, v. קְדוּשָׁה), *loyalty to the Jewish faith, martyrdom*. Y. Shebi. IV, 35[a] bot. Pesik. B'shall., p. 87[a]. Deut. R. s. 2 (ref. to Prov. XXIV, 21) אמר לו דבר של ק' שמי וכ' (not קידש שמא) the Lord said to Solomon, a thing which concerns the sanctification of my name (the unity of God) dost thou express by a brief allusion? Y. Kidd. IV, 65[c] bot. גדול הוא ק' השם מחילול השם a positive act of sanctification of the Name is superior to (supersedes) a law which is to prevent profanation of the Name; בחילול השם כתיב . . . ובק' השם מתחלת וכ' concerning the profanation of the Name it is written (Deut. XXI, 23), 'thou shalt not suffer his body to remain (even) over night &c.', but when the Name was to be sanctified (by an act of retributive justice), it is written (II Sam. XXI, 10), 'from the beginning of the harvest &c.'; Y. Snh. VI, 23[d] (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קִידּוּשִׁין *laws of sanctity*. Y. Yeb. II, 3[d] top לפרשת ק' . . . למה סמך why does the Biblical text join the chapter on sanctity (Lev. XIX) to that on incest (Lev. XVIII)?; (Lev. R. s. 24 v. קָדוֹשׁ).—2) *proclamation of sanctity; a) of the New Moon, seasons* &c. (by the authorities). Tosef. Snh. II, 1 ק' החדש ועיבור וכ' the proclamation of the New Moon and the intercalation of a month require a court of three. Y. ib. I, 18[c] top לק' הח' . . . חבריים dare untitled scholars (v. חָבֵר) be admitted to sit on the proclamation of the New Moon?; a. fr.—B. Bath. 121[a] מועדי ה' צריכין ק' בית דין וכ' the festivals of the Lord require to be regulated by the proclamation of the court, but the weekly Sabbath does not. Y. R. Hash. III, 58[d] bot. ק' ב"ד the official proclamation of the jubilee; a. fr.—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 15 קִדּוּשֵׁי החדשים the proceedings at the proclamation of the New Moon.—*b) proclamation of the sanctity of the day by special prayer, Ḳiddush*. Pes. 100[a] מפסיקין לק' when the Sabbath or Holy Day begins, we must interrupt a meal to recite Ḳiddush. Ib.[b] ידי ק' יצאו they (that heard the Ḳiddush at synagogue) have complied with the duty of ushering the Sabbath in with Ḳiddush. Ib. 105[a] sq. אם אין לו . . . ק' היום מפני שק' היום וכ' he who has only one cup of wine, recites over it the Ḳiddush of the day, because the sanctification of the day takes precedence of honoring the day (by grace after meal with wine). Meg. 27[b] מכרה . . . והבריאה לי ק' היום sold the bonnet on her head and procured for me the wine for the Ḳiddush of the day; a. fr.—3) *washing hands and feet prior to a priestly function*. Zeb. 19[b] כיצד מצות ק' how is the act of washing done? Ib. לינה מועלת ק' וכ' the intervention of the night has an effect on the sanctification of hands and feet, makes a renewed washing of hands and feet necessary. Ib. שני ק' the second sanctification (immediately before approaching the altar); Yoma 32[b]; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. III, 3. Ib. 32[b]; a. e.—4) (of mixed seeds) *condemnation* (v. קָדַשׁ *Pi.* 7). Yeb. 83[a].—5) *putting ashes in the water of lustration; the ashes put in*. Ib. 42[a] bot. אסיפת אפרה . . . וק' (not לק', v. Rabb. D. S. a. l. note 50) the collecting of its ashes, the drawing of water and the putting in of the ashes; ib.[b] Par. VI, 1 ונפל הק' וכ' and ashes fell on his hand. Ib. 2. Tosef. ib. VI (V), 1 עוסק עם הק' is engaged in the act of *kiddush*. Ib. 3 צריך ק' שני requires an additional putting in of ashes; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 5; a. e.—6) *betrothal*. Mekh. Mishp. s. 3 ק' אחר ק' וכ' the father of a minor has the authority to give her away in marriage a second time &c., v. אַמְהוּת; אבל לא אמהות אחר ק' but he cannot hire her out after having once given her away. Y. Kidd. II, 62[c] top נכללין בק' . . . בשלשה קידושין they (the three objects he gave her, when he said, 'be betrothed with this, *and* this *and* this') are combined to form one act of betrothal (which is valid, if the three objects combined have the legally prescribed value), and are separated (if he said, 'be betrothed with this, with this, with this') to form three acts of betrothal (and one of the objects at least must have the legal value); a. fr.—Pl. as ab. Ib.—Esp. *kiddushin, the act of betrothal, legal and legitimate marriage* (connubium). Kidd. IV, 9 קִידּוּשֶׁיהָ ק' her acceptance of the betrothal is a valid marriage; קִדּוּשָׁיו ק' his (the authorized messenger's) acceptance is valid. Ib. III, 12 כל מקום שיש ק' ואין עברה וכ' wherever a betrothal is valid (where there is connubium), and no sin is connected with it, the issue follows the legal status of the male parent; וכל מקום שיש ק' ויש עברה וכ' but where the betrothal, if performed, is valid but sin is connected therewith, the issue has the status of the inferior parent, e. g. a widow married to a high priest. Ib. כל מי שאין לה עליו ק' אבל יש לה על אחרים ק' וכ' in a case where a marriage cannot take place with that special person (on account of consanguinity &c.), but may take place with others, the issue is a bastard (מַמְזֵר); וכל מי שאין לה לא עליו . . . ק' וכ' where a marriage cannot take place either with that special person or with other Israelites (she having no right of connubium), the issue follows the status of the mother. Yeb. 10[b], a. fr. אין ק' תופסין וכ' betrothal takes no effect in the case of &c. Kidd. 60[b], a. fr. קידושי ודאי an undisputed betrothal; קידושי ספק a legally doubtful betrothal; a. fr.—Trnsf. קִדּוּשִׁין, קִידּוּשִׁין, קִדּוּשׁ *betrothal festivities*, contrad. to wedding festivities. Num. R. s. 12 ועשה לה ק' גדולים and arranged for her sake large festivities; ib. (ref. to Ex. XX, 18) ולא חרו אלא ק' and these were merely the solemnities of (Israel's) betrothal (ref. to ויקדשתם, ib. XIX, 10); Pesik. R. s. 5; Tanḥ. Naso 17.—*Ḳiddushin*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi, of the Order of Nashim. B. Bath. 52[b] (a reference to Tosef. Kidd. I, 5) תני רב . . . בק' דברי לוי Rab. . . . taught from the treatise of Ḳiddushin of the school of Levi (v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

קִידּוּשָׁא, קִדּ׳ ch. same, 1) *the washing of hands and feet.* Targ. II Chr. IV, 6.—Yoma 32ᵃ בתרא ק׳ the last ablution of the high priest (after putting off the priestly garments); a. e.—2) *the prayer of Ḳiddush* (v. preced.). Pes. 101ᵃ בק׳ דהכא וכ׳ with the Ḳiddush that you hear here with me you will not have complied with the duty of &c. Ib. 106ᵃ רבה ק׳ the large Ḳiddush (jestingly for 'small'), i. e. the mere blessing over wine preceding the meal on the festive day, contrad. to the Ḳiddush on the festive eve. Meg. 27ᵇ לא הוה לי ק׳ וכ׳ I had no wine for Ḳiddush, so I pawned &c.; a. fr.—3) (v. קְדוּשָּׁה) *doxology, Ḳ'dushshah.* Sot. 49ᵃ דסדרא ק׳ the Ḳ. recited after the lesson of the day (v. Rashi a. l.).—*4) *token of betrothal, betrothal-gift.* Y. B. Kam. IX, end, 7ᵃ אהן קי׳ . . . מידמכא when she was dying, she said, this is my daughter's betrothal-gift (belongs to her); [prob. to be read: קַדֵּישָׁא or קַדָּשָׁא *ring*].

קִידָּרָא, v. קְדָרָא.

קִיהָה, v. קְהָה.

קִיחוֹת, v. קִיחָה 2.

קִיוָא, קִינָן, *pl.* v. קִנָּא.

קִיוָאֵי m. pl. (denom. of preced.) *weavers.* Sabb. 113ᵃ כלי ק׳ וכ׳ (Ar. קִוָּי) weavers' implements as the upper beam &c. Ib. 140ᵇ בְּלֵי ק׳ a reed which the weavers use.

קִיוְדָא m. (קְחֵי) [*that which blunts or loosens the teeth,*] *acid, acrid taste.* Pes. 74ᵇ sq. חתם איתא לק׳ . . . ליתיה לק׳ וכ׳ there (in the case of stale vinegar) the acid of the fruit is present (in its natural condition), here (in vinegar which has once been used for drawing the blood from meat) the acid is no longer pure. Keth. 61ᵃ ואית . . . כל ליה ק׳ any food that has a penetrating savor or an acrid taste (is injurious to him in whose presence it is partaken of without his being permitted a taste of it). Ib. 75ᵃ דחמרא (Ar. s. v. משק: מקוה) wine that has turned sour. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 יכול ק׳ lest you think, sour (stale) wine is meant; (Yalk. ib. 813 דוחה, v. דָּחָה).

קִיווּי, קִוּוּי m. (קָוָה) *hope, faith.* Gen. R. s. 98 הכל בק׳ וכ׳ יסוריו בק׳ in every condition of life faith is a potent factor, sufferings are borne by faith, sanctification of the Name (martyrdom) rests on faith &c. Yalk. Ps. 736 (ref. to Ps. XL, 2) אם אין ביד ישראל אלא חק׳ כדאי הן לגאולה בשכר חק׳ if Israel possess no merit except faith, it is worthy of redemption as a reward for its faith; Midr. Till. to Ps. l. c. (corr. acc.). Yalk. Ex. 241 (ref. to Ps. l. c.) מתוך חק׳ ויט אלי וכ׳ out of this hope it came to pass that he inclined to me &c.; Tanḥ. ed. Bub., B'shall. 12; ib. (ref. to Ps. XXVII, 14) אם בא קִוּיְךָ יפה וכ׳ (not קויך) if what thou hast hoped for, comes to pass, it is well; if not, hope again; a. e.

קִיווּיָה, קִוּוּיָה f. (קָוָה *Hif.*) *addition to the capacity of a bath, increase.* Y. Ter. IV, 43ᵃ bot. שני מקוות . . . רצה לחוציא ק׳ פסולה וכ׳ if there are two connected baths each containing twenty S'ah, and three Log of water (in vessels) fell into one of them, and it is unknown into which, you may take the illegitimate addition out of the one or the other, as you may desire &c. Ib.ᵇ top אמר מה שלמטן ק׳ כשרה וכ׳ one may say, what is in the lower tank is a legitimate increase, and what is in the upper, is illegitimate &c. (v. Tosef. Mikv. III, 6).

קִיוּץ, קִיּוּץ m. (קָנַץ) *one with curled hair,* opp. קרח bald-headed. Gen. R. s. 65. Y. Shek. III, 47ᶜ ק׳ לא יתרום וכ׳ a curly-headed person must not handle the Temple treasure on account of suspicion (that he may hide coins in his hair), v. פִּסְפֵּס I.—*Pl.* קִיּוּצִים, קִיּוּי׳. Yalk. Ps. 796 מלך . . . כמה ק׳ כיוצא בו when a human king marches to the camp, how many are there, handsome like him, curly-haired like him!—[Sifré Deut. 343, v. קִוּוּץ.]

קִיּוּם, קִיּוּמָא m. (קוּם) 1) *preservation; storage.* Peah I, 4 ומכניסו לק׳ and what one brings in for storage (not for immediate use); Y. ib. I, 16ᶜ top. Ib. bot. דבר שאינו לק׳ a thing which is not intended or fit for storage. Y. Sabb. VII, 9ᵃ top; Bab. ib. 68ᵃ. Ab. Zar. 74ᵇ זה מכניסו לק׳ וכ׳ Ms. M. (ed. בק׳) the one (vessel) one brings in for storage (to leave the wine there for some time) &c., v. מוּכְנָס. Y. Kil. II, 27ᵈ bot. שאינו רוצה בקיומו . . . מקומו the place where it grows is evidence that he does not want its preservation (to cultivate it). Yoma 45ᵃ אחת של ק׳ האש one pile for the purpose of keeping up the fire; Tosef. ib. III (II), 23 אחת לק׳ האש (ed. Zuck. לקירים, corr. acc.); Y. ib. IV, 41ᵈ bot. מערכת קִיּוּמֵי אש (pl.); a. e.—2) *basis, foundation.* Y. Kil. IX, 32ᵃ (in Chald. dict.) אילין פלגין על דרב ולית לחון ק׳ these opinions conflict with Rab's, and have no foundation; Y. Ḥag. II, end, 78ᶜ.—3) (law) *substantiation, attestation, identification.* Gitt. 3ᵃ שטרות ק׳ the identification of signatures on documents (certification before court). Y. ib. II, beg. 44ᵃ כלום קיומו של גט וכ׳ is there any other way of authenticating a letter of divorce than through the declarations of its signers? Gen. R. s. 78 (ref. to Esau's declaration, Gen. XXXIII, 9) אין ק׳ חגט וכ׳ there is no better attestation to the legality of a document than through its signers. B. Mets. 21ᵃ עדי ק׳ signature of witnesses to the authentication before court. B. Bath. X, 6 איש וכ׳ ויושרן לו ק׳ and the court makes out a certificate, This man's document was effaced &c.; Tosef. ib. XI, 8, sq.; Y. ib. X, 17ᶜ bot.; a. e.

קִיּוּמָא, קִיּוּם, קִיּוֹר׳ ch. same, 1) *preservation, maintenance.* Targ. Y. Deut. XII, 23.—2) *existence, being, duration.* Y. Snh. II, 20ᵇ top (expl. לחי, I Sam. XXV, 61) לק׳ (so may it be) for life; Midr. Sam. ch. XXIII לקיומו (corr. acc.). Koh. R. to VI, 3, v. יְקוּם; Gen. R. s. 32 קִיּוּמַיָּה (*pl.*) living beings; Yalk. ib. 56.—3) *substantiation, confirmation.* Y. Ḥag. III, 79ᵇ top מתניתא מינה קִיּוּמָהּ וכ׳ from the Mishnah we can derive the confirmation of this opinion and also its refutation. M. Mets. 20ᵇ לא משחי אינש קיומיה וכ׳ no man leaves a certified document of his with the scribe; (Ms. M. a. oth. קִיּוּמֵי *pl.*).—4) *oath.* Targ. O. Num. XXX, 11 בקיומא, Y. בקיומא; h. text (בשבעה); a. e.—V. next w.

קִיּוּמְתָּא or **קִיּוּמָא** f. (preced.) *oath.* Targ. O. Num. XXX, 14 קִיּוּמַת constr. (Y. קִיּוּם); a. e.

קִיוּץ, v. קִרְוּץ.—[קיוצין, Tosef. Kel. B. Bath. II, 11, v. קִנְיָן.]

קִינְיָי, קִינַי, קִינְיָא m. (קָנָה) 1) *calculator, accountant.* Y. Sot. V, 20ᶜ bot.; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. פרוש ק' a book-keeping Pharisee, v. קָנָה. — 2) (v. נָקַז) *bleeder.* Sot. 22ᵇ פרוש ק', expl. המקיז דם לכתלים, v. נָקַז.

קִיחָה f. (לָקַח) 1) = לְקִיחָה, *taking, acquiring.* Yeb. 97ᵃ (ref. to Lev. XX, 11-14) בכולן נאמר שכיבה וכאן נאמר ק' with reference to all of them the word 'sleeping' is used, but here (v. 14) 'taking' is used, to intimate that the law punishes the marriage only (and not the sexual connection out of wedlock). Ib. חבי נמי הכא ק' חוא וכ' do you really say with reference to these (v. 17) that the law forbids only marriage? (Answer) הראוי ... ליקותין the verb *laḳaḥ* לק' ק' וכ' is used as a general term: where a regular marriage might have taken place (under other circumstances), the text prohibits marriage; where only sexual connection can be meant, the verb *laḳaḥ* has the meaning of *shakhab.* Kidd. 2ᵃ, a. e. גמר ק' ק' וכ' we learn the mode of acquiring (לקח in Deut. XXII, 13) from the acquisition of the field of Ephron (Gen. XXIII, 13 קח); Ḥull. 82ᵃ; a. fr.—*Pl.* קִרְחוֹת. Yoma 3ᵇ בק' דעלמא וכ' in general cases where the text uses קח, ..., but here (Ex. XXX, 23) it says expressly קח לך (take unto thee, at thy own expense).—2) [*handle,*] *leather thong, loop.* — *Pl.* as ab. Kel. XVI, 4 חתורמל ... קִרְחוֹתֶיהָ (Ar. קירה, Var. קירח) the shepherd's bag is susceptible of uncleanness, when one has made the rim, trimmed it, and attached the thongs with which to tie it up. Ib. קִרְחוֹתֶיהָ the thongs of the leather spread.

קַיְטָא, קַיְרָ' m. (קוּט *to shrink, be hot*) = h. קַיִץ, 1) *heat, summer, ripening.* Targ. O. Gen. VIII, 22 (ed. Berl. a. Y. קַיְטָא). Targ. Is. XXVIII, 4. Targ. Am. III, 15; a. fr.—Yoma 29ᵃ שילחי דק' וכ' the expiration of the summer is more trying than the summer itself. Ib. אישתא ... מדק' a fever in winter is severer than in summer. Y. Taan. II, 65ᵇ top, v. סְתָוָא. Lam. R. introd. (R. Joh. 1), v. טְיַהֲרָא. Y. Maasr. I, 49ᵃ top, v. צְמָרָא; a. fr.—2) *sun-dried fruit,* esp. *figs.* Targ. Am. VIII, 1, sq. Targ. Mic. VII, 1 (usu. דבילתא).

קִיטָא m. (נָקַט) *object held in the hand* while making oath. Tosef. Snh. V, 1 בק' ובמקטיריא, (not בקייטא); Y. ib. III, beg. 21ᵃ קִיטָה; v. מְקַטְיָא.

קִיטָאוּת, v. קִיטָר.

קיטבליא, קיטבלאות, v. קָטַבּוֹלְיָא.

קִיטָה, v. קִרְטָא.

קִיטוּל, קִטְ' m. (קָטַל) *slaughter, massacre.* Targ. Is. XXII, 5 (ed. Wil. קְטוֹל). Ib. XXX, 25 (ed. Wil. קְטוֹל).

קִיטוּם, v. קִרְטֵם.

קִימוֹן m. (κοιτών) *bed-chamber.* Y. Snh. XI, end, 30ᶜ, a. e., v. טְרִיקְלִין. Y. B. Bath. IX, 16ᵈ bot. היתה חופתו בק' וכ' if his bridal chamber was in the bedroom (of his father's house), and he (the father) made the wedding meal for him in the dining room. Gen. R. s. 87. Ex. R. s. 33 כל מקום ... ק' אחד וכ' wherever you go, have a bedroom ready for me that I may dwell with you; a. fr.—*Pl.* קִרְטוֹנוֹת. Midd. I, 6 four cells פתוחות וכ' בק' like bedrooms communicating with the dining room; Yoma 15ᵇ בקטוניות (corr. acc.).

קִימוֹנָה, קִימוֹנָא ch. same. Targ. Y. Gen. XLIII, 30. Targ. Esth. I, 9; a. e.—Y. Snh. VII, end, 25ᵈ.

קִימוֹנִית f. (an adapt. of preced., as if fr. קָטַן) *small room, recess.* Succ. 3ᵃ ואיתי יתבה בק' וכ' Ms. M. (ed. ניות ..., corr. acc.) she (the queen) sat in the recess (of the Succah) as a matter of decency.—*Pl.* קִרְטוֹנִיוֹת. Ib. סוכה עשויה ק' ק' a festive booth consisting of a group of small compartments.—[Yoma 15ᵇ, v. קִרְטֹן h.]

בֶּן ק', קְטִ', קִימוֹנְטָא pr. n. m. *Ben-Ḳiṭṭunta,* surname of one José (v. קְטוֹנִית). Sot. IX, 15 (Y. ed. 17; Bab. 49ᵃ) יוסי בן ק' Y. ed. (Bab. ed. בן קטנתא, Mish. ed. יוסי קטנותא); Y. ib. IX, end, 24ᶜ יוסי קטו'; Tosef. ib. XV, 5 בן קרטנית ... אבה יוסי (Var. איש קטנתא). Y. B. Kam. III, 3ᵈ הוא יוסי חבבלי ... היא יוסי קטונתה José the Babylonian, J. b. Judah, and José Ḳiṭṭunta are one and the same person (cmp. Pes. 113ᵇ).

קִימוּץ m. (קָטַץ) *section.*—*Pl.* קִרְטוּצִין. Y. Meg. II, beg. 73ᵃ, v. סִירוּג.

*קִימוּטָה f. (קָטַט) *mutilation*; trnsf. (sub. בֶּן) m. *destructive, mischievous.* Ab. d'R. N. ch. XL קורא אותו קרן נקוב ק' (not אותן) called him (who adopts the worthless and rejects the good teachings) a perforated horn (box), a *ḳiṭṭu'ah*; כיצד זה תיניק וכ' ק' how does a ḳ. act? Like a child to whom you give pearls, and when you give him bread, he throws the pearls away &c., and when you give him a piece of a clay vessel, he throws the bread away &c.; [Var. קְטָטָה, קוֹטֵעַ, v. ed. Schechter p. סד, note].

קִיטּוּף, קְטִ' m. (קָטַף) 1) *plucking ears,* opp. to קציר cutting. Sifra K'dosh. Par. 1, ch. II; Y. Peah III, 17ᶜ לקט קצירך לא לקט ק' 'the gleanings of thy harvest' (Lev. XIX, 9), but not the gleanings of plucking. Pes. 11ᵃ; Men. 68ᵃ מיתיר ... אלא ע"י ק' וכ' because you allow him to take of the new crop only by plucking (forbidding regular harvesting before the 'Omer is cut), he will be mindful (that he dare not eat of the produce before the second day of Passover); a. e.—2) *forming and smoothing the surface of dough.* Y. Pes. III, 30ᵇ top זה ... גמרה קִרְטוּפָה וכ' with the one woman her finishing means her kneading, with the next, her forming the cakes, with the third, her baking.

קִיטּוּפָא, קְטִ' ch. (preced.) *plucking, sudden death.* Targ. Cant. II, 12 קְטוּף בוכריא death of the firstborn (h. text הזמיר).

קִימוֹר I m. (b. h.; קָטַר I) *smoke.* Men. 26ᵇ ... אין

מעלה ק' וכ' a kiln raises no smoke until the fire has seized the larger portion of the fuel.

קִיטוֹר II pr. n. pl. *Kitor*, capital of Sheba. Targ. II Esth. I, 2 (3).

קִיטוֹר m. (קָטַר I) *offering incense.* Snh. 65ª זיבוח וק' וכ' sacrificing (to the idol), offering incense &c.

קִיטוּרָא, קִיטְרָא, קִטְ' m. 1) (קָטַר II) *wreathing,* בי ק' בידי (= בידי) *plaiting the sleeves of garments*;—2) (קָטַר I) *perfuming.* Bets. 23ª שרי ק' Ms. M. (ed. קט') *kittura* on the Holy Day is allowed; מאי ק' אי ק' בידי (Ms. M. קִיטוּרֵי, *pl.* constr.) what *kittura* is meant? If plaiting be meant, (how can it be permitted,) is it not an artisan's work? and if perfuming be meant, &c. M. Kat. 10ᵇ קיטורי בידי Ms. M. (ed. ביורי; Ms. Alf. בי ידי, v. Rabb. D. S. a. l. note) plaiting sleeves during the festive week is forbidden.

קִיטָא, קִיטָה f. (קָטָה) *a curtain* or *sheet consisting of patches pieced together, rug.* Tosef. Neg. V, 10 (Var. ed. Zuck. חיטי), v. פְּסִיפָס; Neg. XI, 7 קיטא (fr. קוּט; Ar. קִטָּה).—*Pl.* קִיטָאוֹת, קִיטָיוֹת, קִטְ'. Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ שלטון ... וחלו לו קט' a governor came to Sepphoris, and they suspended rugs in his honor (connecting the columns of a colonnade; cmp. Bab. ib. 86ᵇ). Y. Succ. I, 52ᵇ bot. תלה בה קי' (not תולה) if one suspends rugs in the Succah (corresp. to סדין, Mish. ib. 3). Pesik. Shor, p. 74ª עמודים ... מכורכין בק' marble columns (statuary) wrapped in sheets; Tanḥ. Emor, ed. Bub. 8; Tanḥ. ed. 6 בקניות (corr. acc.); v. שַׁפְשָׁא. Y'lamd. to Num. XV, 37, quot. in Ar. ק' של בוץ וכ' byssus curtains, purple curtains. Ib. פרט לפרסין ולק' excepting (from show fringes) curtains and sheets. Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 4) אלו ק' משופעות וכ' that means the overhanging rugs which each of them had (on their couches).

קִיטַיָּא m. pl. = לְקִיטַיָּא, v. קִיט I. Lam. R. to II, 2 quot. in Ar. s. v. גרב (missing in ed.); Y. Taan. IV, 69ª קיטא (corr. acc.).

קִיטִין, Tosef. Maasr. III, 14, v. קוּטָנִית.—Tosef. Ter. III, 6, v. קִיטַּע.

קִיטְלִיאקִי, v. next w.

קִיטְלִיסְקִי, קִיטְלִיזְקִי m. pl. (a corrupt. of κοιτωνίσκοι) *small bed-chambers.* Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 3, v. גְּשִׁישׁ.

קִיטְמָא, קִיטְמָנָא, v. sub קִטֵּם.

קִיטְנֵי, קִיטְנֵי m. pl. (v. next art.) *pulse.* Targ. Y. Num. XV, 19.

קִיטְנֵיתָא, Keth. 61ᵇ, v. קִיסְנֵירְתָא.

קִיטְנִית, קִטְ' I f. (קָטֹן) *small fruit, pulse, beans, peas* &c. Bets. I, 8 חבורר ק' וכ' he that picks out (green) peas on the Holy Day. B. Mets. IX, 8 תביאה ... ק' ק' וכ' if a person rents a field for the purpose of planting grain (חִטִּים), he has no right to plant pulse, if for pulse he may plant grain (Var: the reverse); a. e.—*Pl.* קִיטְנִיּוֹת, קִטְ'. Bets. I, 9. Tosef. Ter. X, 15; a. fr.

קִיטְנִית, קִטְ' II, בן ק' pr. n. m., v. קִישׁוֹנְתָא.

קִיטַּע, קִטְ' m. (קָטַע) *broken, crippled, stumped, paralyzed.* Taan. 21ª ק' בשתי וכ' Ms. M. (ed. משתי) crippled on both legs. Yeb. 102ᵇ; Sabb. VI, 8, v. קַב 2. Y. Keth. VII, end, 31ᵈ ק' באחת מידיו mutilated on one hand; a. fr.—*Pl.* קִיטָּעִים, קִיטָּעִין, קִטְ'. Gen. R. s. 32 פרט למורטים ולק' excluding bald or mutilated birds. Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ מצווין ... עברים ק' וכ' Israelites are more earnestly commanded to sustain (from the public charity fund) crippled slaves than sound (Jews); Y. Keth. V, 30ª ק' ... מצווין אפי' וכ' (not מצויין, not קוט) Israelites are bound to sustain cripples, even if they be slaves.—Esp. (sub. שיבלים) קִיטָּעִים, קִיטָּעִין, contracted קִיטִּין *tiny ears which escape the threshing sledge.* Maasr. I, 6 נוטל מן הק' וכ' Ar. (ed. חמקוּטָּ' = חקוּטָּעִים) he may take (without tithing) of the tiny ears and from the sides of the pile. Y. Ter. V, 51ᵈ חתורם בלבו על הק' וכ' he that gives T'rumah, has in his mind also the unthreshed ears and those on the sides (as the quantity from which to separate the gift); Tosef. ib. III, 6 על מה שבקיטין ed. Zuck. (Var. שבקוטין) the grain in the unthreshed ears.—*Fem.* קִיטַּעַת. B. Kam. 78ᵇ; Tosef. ib. VII, 15 הגונב את הק' וכ' if one steals a stump-legged animal or a lame &c.

קִיטָּעָא, v. קִטְּעָא.

קִיטָּפָא, v. קִטֵּף II, III.

קִיטְרָא, קִיטְ' m. (קָטַר I) *knot, band.*—*Pl.* קִיטָּרִין, קִיטָּרֵי, קִטְ', קִיטְ'. Targ. II Esth. VI, 10 תרציה ק' וכ' (some ed. ק', v. Dan. V, 6) the knots of (the belt of) his loins were loosed, v. קִטּוֹר.—Hull. 51ᵇ, v. אִיזְלָא. Ib.ª אי אית ביה ק' if the stick is knotty (has hard protuberances). Pes. 74ª שיעי ק' (Ms. O. קיטריה, Rashi קוטריה) the knots on the branch of a pomegranate tree are smooth. Y. Shek. VII, beg. 50ᶜ קִיטָּרֵיהוֹן ... יחכמון let the wine sellers identify their knots (made as seals, v. חוֹתָם). Keth. 93ª, a. e. חייתא דק', v. חַיְיתָא IV; a. fr.—Trnsf. *a) bands, alliances.* Targ. Is. VII, 18 (?).—*b) restrictions.* Yeb. 107ᵇ תרי ק' עבדו ביה they put him under two disadvantages.

קִיטְרוֹן, v. קִטְרוֹן.

קִיטְרָטוֹן m. (citratus, κιτρᾶτον, S.) *a beverage flavored with citron.* Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ שרי ק' wine flavored with citron is permitted in the Sabbatical year.

קָיָא, v. קָאָא.

קִיּוּמָא, קִיּוּם, v. קִיּוּמָא, קִיּוּם.

קַיָּיט m. (denom. of קַיְטָא) *one that gathers and dries figs.* Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. חמיתיה חד ק' וכ' a fig-cutter saw a serpent run after him.

קַיְיטָא I *summer; fruits,* v. קַיְטָא.

קִיטָא II m. (קוּט *to cut*) *pieced sheet*, v. קִיטָר.

קִיטָא, Tosef. Snh. V, 1, v. קִיטָא.—Y. Taan. IV, 69[a] לְקִיט, v. קִיטַיָּא a. קִיטּוּט I.

קִיטְנָאֵי, קִיטְנָאֵי m. pl. (v. קִיטָא) *summer onions*, v. קִשְׁרִינָאֵי.

קָיִים, part. of קוּם ch.

קַיֵּים (imperat. of קוּם, formed fr. קָיַים) *live!* Targ. Prov. VII, 2 Ms. (ed. חיה).

קַיָּם, קָיֵם m., קַיֶּמֶת f. (קוּם) *existing, enduring, lasting; valid.* Ber. 32[a] מה ... חי וק' ... אם שבועתך ק' וכ' as thy great name lives and endures for ever and ever, so thy oath holds good for ever and ever; opp. בָּטֵל. Ned. 62[a]. Y. Snh. II, 20[b] bot., a. e., v. מוֹנִיטָא. Ned. 69[a] ק' לרכי ק' לרכי if the husband said twice, thy vow is valid (confirmed by me), opp. מופר. Gitt. 88[a] ק' ... ועדיין while those exiled under Jeconiah are yet alive; a. fr.—*Pl.* קַיָּמִים, קַיָּמִין; קְיָמוֹת; קְיָמִי. B. Bath. VIII, 5, a. fr. דבריו ק' his words (testamentary dispositions) are valid, opp. לא אמר כלום. Sabb. 30[a] משה רבינו ... וק' הם וכ' Moses, our teacher, has issued many decrees and introduced many institutions, and they endure for ever and ever; a. fr.

קַיָּם m., קַיָּמָא c., קַנ' ch. same. Targ. Jud. VIII, 19. Targ. Y. I Gen. III, 22. Targ. Josh. III, 10. Targ. O. Gen. XXIV, 62. Targ. I Sam. II, 35 (ed. Wil. קָנ', corr. acc.); a. fr.—B. Bath. 160[b]; Y. Gitt. IX, 50[c] bot., v. שָׁרִיר; a. e.—B. Bath. 91[a], v. מְנוֹבְּיָתָא.—*Pl.* קַיָּמִין, קָיֵי, קַיָּמַיָּא, קְיָמִי. Targ. Gen. XVIII, 14. Targ. Deut. IV, 4; a. fr.—Y. Ber. II, 2[c] top (expl. קאמיא, Dan. VII, 16) קיימיא the standing (that do not sit down); Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 115 קַיָּמַיָּה; Yalk. Ez. 340; Ruth R. introd. (not קיימא); a. e.—V. קַיָּמָא.

קְיָם, קְיָמָא, קַיָּם m. (preced.) [*that which is established,*] *law, statute; covenant; oath, vow.* Targ. Ps. XCIX, 7. Targ. Gen. IX, 9; 11. Targ. Num. XXX, 3 (ed. Amst. קַנָּם; Y. ed. Vien. קָנָם, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קְיָמִין, קַיָּמַיָּא, קְיָמִי. Targ. Ex. XVIII, 16. Targ. Y. Deut. XXVII, 26; a. fr.

קַיָּמָא, קַיָּמָה f. (v. קָיַם) *existence, duration, permanence* (used in Hebr. dict.). Y. Yeb. IV, 5[c] בן ק' a viable child. Ḥull. XII, 3 (ref. to Deut. XXII, 6) מה אפרוחים בני ק' אף בצים בני ק' as 'the young' means having vitality, so 'the eggs' must have vitality (by hatching). Gitt. II, 3 (19[a]) דבר שחוא של ק' (Var. רושם) any ink which lasts (v. קוּם h.); a. fr.

קַיָּמֶת, v. קָיַם h.

קַיָּן m. (denom. of קָאָה, with ref. to the effusion of semen) *one having abnormally large testicles.* Bekh. 44[b] משובן זה הק' (Ar. קיק) *m'shubban* is the *ḳayyan.* Ib. ק' בבצים (Ar. בעל קיק) ḳ. refers to the testicles; v. גְּרַבְתָּן.

*קַיְנָא m. (קוּן = קנה) *possession.* Y. Snh. IX, end, 27[b] (expl. המקלל בקסם) לסַנְיָרֵיהּ קַיְנָיהּ כגון ... like those Nabatæans who curse, '(a curse) on thy owner (Maker), thy possession, on him who gave thee possession'; (Bab. ib. 81[b] in Hebr. dict.: לו ולקונו ולמקנו).

קַיְנָאֵי, v. קִינַי.

*קַיְסָא m. *Ḳaysa*, a measure said to be equal to a Log.—*Pl.* קַיְסֵי. Ber. 44[b] (Ar. אוקיי), v. אוּקְיָא.—V. קַסְוֵי.

קַיְסְטַר, v. קַוְיסְטַר.

קַיָּף, v. קַנָּף.

קַיָּץ, v. קוּץ.

קַיָּץ m. 1) (denom. of קוּץ; v. קַיִּט) *attendant of summer fruits, watchman, fruit-picker* &c. Kidd. 82[b] מימי ... צבי ק' וכ' I have never seen a deer engaged in gathering fruits, a lion carrying loads &c.; Y. ib. IV, end, 66[d] ארי ק' (corr. acc.); Tosef. ib. V, 15 Var. ed. Zuck.—*Pl.* קַיָּצִים, קַיָּצִין. Y. Ber. IV, end, 8[c] ברועים ובק' in the case of shepherds and field-watchers (who are separated from communities assembling for prayer). Kel. XXIV, 15 של ק' leggings (or gloves) of fruit-pickers (v. פְּרַקְלִיטִין); Tosef. ib. B. Bath. II, 11 קייצין (corr. acc.). Kel. XXVI, 3. Mikv. IX, 7 משפחת ... של ק' the apron ... of the fruit-pickers.—[2) (denom. of קוֹץ) *thorn-picker.*—*Pl.* as ab. Kel. XXIV, 15; XXVI, 3; Mikv. l.c. (according to R. S.).]

קַייצַאי, Targ. Esth. V, 14, v. קִינַי.

קַיְצוּתָא, v. קִרְצוּתָא.

קַיְקְלִי, v. קִיבְלַי.

קִיל (קִילָא) I m. (cmp. קוֹלָא I, a. קִילָה) *enclosure, compartment.* Gen. R. s. 31 הקילא עשר אמות וכ' Ar. (ed. only עשר וכ') each compartment (in Noah's ark) was ten by ten cubits; Yalk. ib. 53 כל קיל וק' וכ'. Ib. ק' מכאן וק' מכאן one room on this, and one on the other side (of the aisle).—*Pl.* קִילִין. Ib.

קִיל II (v. קָלַל) 1) *to be light.*—Part. קִיל; *pl.* קִילֵי. Snh. 46[b], v. קָלִיל II. Gitt. 35[a] בשני דרב ק' נדרי in Rab's days vows were lightly treated.—2) *to be lenient.* Y. Sabb. XII, 13[d] top קָלַת וחמרת (perh. fr. קָלַל) thou art more lenient in one respect and more strict in another. Ib. קלת על דרבנן thou art more lenient than the Rabbis.

Af. אַקִּיל 1) *to make light of, treat with contempt.* Targ. Y. Deut. XXI, 23.—*to insult, curse.* Targ. O. Ex. XXII, 27 תַּקִּילוּן ed. Berl. (oth. ed. תְּקִילוּן; Y. תְּקִילוּן).—Y. Dem. I, 22[a] top מאן דידע בנפשיה דלא א' לבר וכ' he who is sure of himself that he never insulted a man, may cross &c.—3) *to be lenient, lax.* Y. Shek. VII, 50[c] bot. חמיתון מְקִילִין (not מיקילון), v. חֲמַר I.—V. קָלַל.

קִילָא I, v. קִיל I.

קִילָא II, קִילָה f. (cmp. קִיל I, a. קוֹלִית) *hollow stick*, esp. *the stem of a withered young palm* (*cabbage-tree*).

Lev. R. s. 15; Yalk. Esth. 1056 (not קילה), v. קוֹרָא II; Midr. Till. to Ps. XXII קולחא, read: קִילְחָא.

קִילָאִירִין, v. קִילָּרִין.

קילבון, Bekh. 50ª, v. קוֹלְבוֹן.

קִילְבָן, v. קוֹלְבָן.

קִילְוָון, v. קִלְוָואן.

קִילְוָוסָס, קִילְוָוסִין, קילווסים, קילווני, v. קִלְוָוסִין.

קִילּוּחַ, קִלּ׳ m. (קָלַח) *spouting forth, continuous flow, jet.* Ḥull. 36ª דם ק׳ the blood which comes forth in a jet (in blood-letting); Ker. 22ª. Y. Maasr. I, end, 49ᵇ להצרות עם הק׳ to pour (boiling water) from vessel to vessel in a jet (instead of in short spurts); Y. Sabb. III, 6ᵇ לצרות מן הק׳. T'bul Yom. II, 7. Y. B. Bath. III, end, 14ᵇ מקום קִילּוּחוֹ בחצר the place where the water gushes forth (from the spout) in the neighbor's court; Tosef. ib. II, 13. Y. Ab. Zar. IV, 44ª bot., v. נָסַךְ; a. e.—V. קֻלַּח.

קִלּ׳, קִילּוּחָא ch. same.—*Pl.* קִילּוּחַיָּא, קִלּ׳. Targ. Job XXIV, 8 (Ms. *sing.*; h. text זרם).

קִילּוּיָא, v. קוּלְיָא I.

קילוילוסין, v. קִלְוָוסִין.

קילולות, v. קָלָל.

קִילּוֹן m. (κήλων) *swipe and bucket* for drawing water. M. Kat. I, 1 ולא ממי ק׳ ... ארן משקין during the festive week you must not water a field with rain water or with water drawn with the swipe; Tosef. ib. I, 1 ואין ממלין הימנו בק׳ you must not draw water from it (the well) with the swipe; בק׳ ... אפי׳ not even from a pond which has been filled with buckets. Makhsh. IV, 9 המטלא בק׳ עד וכ׳ if one draws water with the swipe, up to three days the water remaining in the bucket makes things susceptible of uncleanness, Maim. (differently expl. in Ar. a. R. S.); Tosef. ib. II, 9. B. Bath. 99ᵇ בית הק׳ Ms. M. (ed. הקלון, corr. acc.; Var. in comment. חסילון) a field irrigated by swipe and bucket; v. סִילּוֹן II.

***קִילּוֹנֵי** m. pl. (coloni; cmp. נִרְמוֹס for νόμος) *colonists, citizens of a Roman Colonia* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia). Num. R. s. 4 נתנו לו מקום ... וקראו לו ק׳ ולבניו they assigned a place to him, and he built a town and settled there, and they called him and his children *coloni* for all time to come (gave him the Roman citizenship).

קִילּוֹס I pr. n. m. (v. next w.) *Ḳillus* (*Praise*), name of a general under Vespasian. Lam. R. to I, 5, v. פַּנְגַּר.

קִלּ׳, קִילּוֹס II m. (קָלַס) 1) *praise.* Gen. R. s. 78 הגיע זמן קִילּוּסִי לקלס וכ׳ my turn has come to give praise &c. Y. Succ. V, 55ᵇ bot. ולקִילּוּסָן הוא צריך is he in need of their praise? Ib. חביב קילוסן של ישראל וכ׳ (not קילוסין) Israel's praise (of the Lord) is preferred to &c. Lev. R. s. 5, end (ref. to Ps. XIX) בתחלה משורר בק׳ he begins by singing praise. Ex. R. s. 15 הכל נותנין לי ק׳ all will do me homage; a. fr.—*Pl.* קִלּ׳, קִילּוּסִין. Y. Succ. l. c. אע״פ שיש לפניו כמה ק׳ וכ׳ although there are before him many praises (Dan. VII, 10), yet Israel's praise &c., v. supra. Y. Pes. VIII, 36ᵇ; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top ק׳ ... מחו דברים what words? ... praises (of the departed whose bones are collected). Y. Sabb. XVI, 15ᶜ bot. כל חק׳ שישראל מקלסין וכ׳ all the praises which Israel offers to the Lord (the psalms) correspond in number to the years of Jacob's life; Treat. Sof'rim XVI, 11. Y. R. Hash. IV, 59ᶜ עשרה ק׳ וכ׳ ten praises (Halleluiahs) which David spoke (Bab. ib. 32ª הילולים); a. fr.—[Gen. R. s. 5 נעשה ק׳ להקב״ה, v. קִלְוָוסִין.—Yalk. Deut. 885 בקלוסין, read: בקולסין, v. קוֹלָס.]—2) *making noise, tramping, clapping.* M. Kat. 27ᵇ ק׳ ברגל *ḳillus* is done with the foot; Tosef. ib. II, 17 ק׳ זה פישוט וכ׳ (not קילום) *ḳillus* is stretching out the arms (and clapping), contrad to טירוח. Gen. R. s. 84; Yalk. ib. 142 בק׳ הית בא he (Joseph) came with noise (cheer).

קִלּ׳, קִילּוֹסָא ch. same.—*Pl.* קִילּוֹסַיָּא, קִלּ׳. Y. Kil. VI, 31ᵇ בתר כל אילין ק׳ וכ׳ after all these praises (bestowed on R. Johanan), I may explain it &c.; Y. Kidd. III, 64ᵇ top; Y. Yeb. I, 2ᶜ bot.; Y. Sot. II, 18ᵇ.

קִילוֹסִין, Lev. R. s. 7 Ar., v. קִלְוָוסִין.

קִלּ׳, קִילּוּפָא m. (קְלַף) *peeling, decortication.* Targ. O. Gen. XXX, 37 קִילּוּפֵהּ constr. (h. text מחשׂף).—B. Bath. 4ᵇ, v. קִרְפּוֹלָא.—*Pl.* קִלּ׳, קִלְפֵּי, קִלְפֵּי גַּוֵּי *scab.* Targ. Y. I Lev. XIII, 2 (Y. II קַלְפָּא); 6; 7; a. e.—[Pes. 119ª קִלְפֵּי Rashi, v. קַלְפָּא.]

קִילּוּפָה f. (preced.) *rind*, name of an ingredient of frankincense. Ker. 6ª; Y. Yoma IV, 41ᵈ.

קִילּוּרִין, קִילּוּר I m., **קִילּוּרִית** f. (κολλύριον, collyrium) *a (red) eye-salve.* Tosef. Sabb. I, 23 נותנין ק׳ לעין וכ׳ you may put collyrium on the eye on the eve of the Sabbath &c.; Sabb. 18ª; Y. ib. I, 3ᵈ bot. קילוריה. Ib. VII, 10ᵇ bot. ההן דגבל ... עפר קילורין וכ׳ he who kneads ... powder for collyrium (on the Sabbath) &c. Lev. R. s. 16, beg. (ref. to Is. III, 16) בקולריה אדומה Ar. (ed. בקולריא, some ed. בקוֹלִירָא) with red collyrium; Pesik. Vattom., p. 132ª בקולריה; Lam. R. to IV, 15 בקלורית. Deut. R. s. 8 ק׳ לעינים וכ׳ the Law is a salve for the eyes, for it is written (Ps. XIX, 9) &c.; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. ib. 675; Lev. R. s. 12. Y. Sabb. VIII, 11ᵇ top את הקולורית ... מים water as much as is required for rubbing collyrium; a. fr.—*Pl.* קִילּוּרִין. Bab. ib. 108ᵇ (in Chald. dict.) מהנך ק׳ וכ׳ לישדר ... (Ms. M. קִילּוּרֵי) please send me some of Mar Samuel's eye-salves. Ib. ... טובה מכל ק׳ שבעולם better than all eye-salves in the world is a drop of cold water (on the eye) in the morning and bathing hands and feet in the evening.

קִילּוּרִין II *provision, pantry*, v. קִילָּרִין.

קִילּוּרִית, v. קִרְפּוֹר.—[Lev. R. s. 20 קילוריה Ar., v. קִילָּרִין.]

קִילוּרִיתָא f.=h. קִילּוּרִית. Y. Ab. Zar. II, 40[d] top. Y. Bets. IV, 62[c] bot. קִפּוּרִיתָה.

קִילוּתָא f. (קִיל II) *disregard, disgrace.* Targ. Y. Deut. XXI, 23 (h. text קְלָלַת). Targ. Job XXVIII, 18, v. זִילוּתָא.

קִילְחֵי, קִילְחוֹת, v. קַלַּח, קִלְחָא.

קִילְטָא, v. קִלְטָא.

קִילֵיטִיס m. (κηλήτης) *one who is ruptured.* Tosef. Bekh. V, 4 (expl. מרוח אשך, Lev. XXI, 20) זהו הקולוטוס ed. Zuck. (Var. הקלישטס; corr. acc.) that is one suffering from scrotal hernia.

קִילִיקָה, read:

קִילִיקְיָה, קִילִיקְיָא pr. n. *Cilicia*, a district in the south-east of Asia Minor, bordering on the east on Syria. Y. Ḥall. IV, 60[b] זה הובא מק' this wine has been imported from Cilicia; Tosef. Shebi. V, 2 זה בא לידי מקלקיליאה ed. Zuck. (Var. מקילקילא, מקלקילא; corr. acc.).—V. קִילְקִי.

קִילָנִית, v. קוֹלָנִית.

קִילָעָא, v. קִלְעָא.—[Yalk. Lev. 539 קילעין, v. קִילְקִי.]

קִילָפָא, v. קַלְפָּא.—[Y. Ter. V, end, 43[d] קילפי אירסו, v. קִילִיפָּה.]

קִילְקָאֵי, קִלְקָאֵי m. pl. (v. קִילִיקְיָא) *Cilicians.* Targ. Y. Num. XXXIV, 8, v. אַבְלַס.

קִילְקוּל, קִלְקוּל m. (קָלַקַל) 1) *deterioration, disorder.*—*Pl.* קִילְקוּלִים, קִילְקוּלִין, קִלְקוּלִין. M. Kat. I, 2 (2[a]) ומתקנין את קילקוליהן and you may cure the spoiled waters (clean the pools) during the festive week.—2) *disarrangement.* Y. Taan. IV, 68[c] חשבונות יש כאן ק' there is a disarrangement of dates here (a new era was started with the destruction of the Temple), v. קָלַקַל. Y. Ned. VI, end, 40[a]; Y. Snh. I, 19[a] top בק' . . . הן דלא where he (R. Judah) did not get (to announce the decision of the Palestinian court on the intercalation), they were guided by the disarrangement (the calendar established by Hananiah).—3) *moral corruption, degeneracy.* Ab. Zar. 64[a] שמא יחזור לקלקוליו lest he (the proselyte) may go back to his corruption (idolatry); (Kidd. 17[b] לסורו, v. סוֹר). Num. R. s. 9 תחלת קלקולו בעזה וכ' the beginning of his degeneration took place at Gaza, therefore he was punished at Gaza; Tosef. Sot. III, 15; Mekh. B'shall, Shir., s. 2 קִלְקָלוֹ; Tanḥ. B'shall. 12 קִלְקָלָתוֹ; a. e.

קִלְקוּלָא ch. same, 1) *disarrangement, faulty action.* Targ. Y. Lev. XVII, 15 קילקולא נכסתא faulty slaughtering.—2) *disgrace, degradation.* Targ. Y. Num. VI, 2.—3) *dunghill*, v. קִרְקָא.—[Pes. 114[a] דאכיל קילקולא Ms. M., v. קַקּוּלָא.]

קִילְקִי, קִלְקִי m. (v. קִילִיקְיָא) 1) *Cilician.* Neg. VI, 1; Kel. XVII, 12, v. גָּרִיס; a. fr.—*Pl.* קִילְקִים, קִילְקִין, קִלְקִין. Maasr. V, 8, a. fr., v. גָּרִיס.—2) (cmp. κιλίκιον, cilicium, v. Sm. Ant. s. v.) *cloth made of Cilician goat's hair, coarse and shaggy cloth, horse-cover* &c. Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII (ref. to Lev. XI, 32) אין לי . . . לרבות את חק' Rabad (ed. הקלקלים) this would mean only sackcloth, whence do we learn to include *cilicium?*; Sabb. 64[a] Ms. O. (ed. הקילקלי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3); Yalk. Lev. 539 (not הקלעין). Ib. אפיקתיה לק' והא but you have once excepted *cilicium.* B. Bath. 78[a] חמור וכליו . . . ואת חק' Ms. M. (ed. הקילקלי) if a man says, I sell thee the ass and its outfit, he has sold the saddle . . ., the cover and the saddle band (or the housing); Tosef. ib. IV, 2; a. e.—*Pl.* as ab. Kel. XXIX, 1 קלקין ed. Dehr. (Mish. ed. קוּלְקִין; Bab. ed. קולקלין, corr. acc.).—3) *entangled and matted hair.*—*Pl.* as ab. Sifra M'tsor'a, Zabim, Par. 2, ch. III 'the flesh' (Lev. XV, 7) ולא בק' שעליו but not when touching entangled hair on his body; Yalk. Lev. 568. Mikv. IX, 2 קִלְקֵי חלב וכ' matted hair on the chest &c. Y. Naz. VI, 55[b] top קילקין (not קליק); Y. Bets. IV, 62[c] קִלְקִרִים (not ס . . .); Y. Shek. III, 47[c], v. פְּסַפֵּס I.

קִילְקֵי, Ker. 6[a], v. קִרְקָא.

קִילְקִילִיא, v. קִילִיקְיָא.

קִילְקִילִין, v. קִילְקִלִּין.

קִילְקִלִּין, קִילְקִלִּים, קִילְקְלֵי, v. קִילְקִי.

קִילְקִלִּי, קִלְקִלִּי m. pl. (an adaptation of cancelli; reduplic. of קִיל I; cmp. קוֹלָרִינִין) *curtained enclosures, compartments.* Pesik. Vayḥi, p. 8[a], v. קוֹלָרִינִין.—Esp. *the curtained enclosures of an idolatrous temple.* Ab. Zar. 51[b] כל שהוא לפנים מן חק' וכ' (Ar. קילקלין, קולקלין, corr. acc.) whatever is found within the enclosures is forbidden, even if it be water or salt; whatever is outside &c. Ib. אין ק' לא לפעור וכ' no difference is made between things within and without the enclosures as regards the idol Peor &c.—Cmp. קִנְקַל.

קִילְקְלָא, קִילְקְלִיתָא, קִילְקֵילְתָא, קִילְקָלְתָא, v. קִרְקְלָתָא, קִרְקַלְתָּא.

קִילָרִין, קִלָּרִין, (קִילּוֹר) c. (cellarium) *receptacle for food, pantry; provisions.* Lev. R. s. 20 (ref. to Ex. XXIV, 11) וכי קילורין עלת וכ' (Ar. קילוריות, corr. acc.) were provisions taken with them up to Sinai?; Tanḥ. Aḥărê 6 קלר'; ed. Bub. 7 קלורין עלי (*pl.*); Yalk. Ex. 362 קלר'. Gen. R. s. 11 יכי יש ק' חסר כלום does the King's pantry lack anything?; Yalk. ib. 16. Gen. R. 54; a. e.—Tanḥ. K'doshim 12 פרדס . . . היה כל קלאריו וכ' (not חיו) one garden out of which all his provisions came; ב"י שהיא ק' וכ' Palestine which is the pantry of the Lord; from it the sacrifices, the show-bread &c.; ed. Bub. קלאדין (corr. acc.; Ms. R. קילָאר'); Yalk. Lev. 615 קלר'; Yalk. Jer. 270 קילר'.

קִילְשׁוֹנָא, v. קִלְשׁוֹנָא.

קִילְתָא f. (v. קִיל II) *a light case* (cmp. קוּלָא). Naz. 20[b] השתא . . . ק' לא אמר would you say, in a heavier case (when two sets of witnesses differ as to numbers) Rab said (that this is not contradictory evidence), but in a lighter case (one witness against one), he did not say the same?

קִילְתָא, v. קִילָא II.—[Yalk. Gen. 57, v. קִרְקְלָתָא.—Pesik. Par., p. 35[b] sq., v. קִלְטָא.]

קִים m. (קוּם) *standing; (it is) established, certain*; ק' לי *to be certain, to know.* Sabb. 136a ק' לי בירה וכ' I am certain that its (the infant's) months were complete (that it was no abortion). Ab. Zar. 76b ק' לי בגוויה וכ' מר I am sure about this gentleman (that he is a strict observer); about you I am not. Kidd. 66a אר לאו דק' ליה בנפשיה וכ' unless he was sure of himself that &c.; a. fr.—ק' ליה בדרבה מינייהו (also קָם) he is sure of the larger portion of it, a proverbial expression for the rule, that *he who has committed two offences simultaneously, must be held answerable for the severer only.* Gitt. 52b מנסך קם ליה בדרי' מ' he who uses his neighbor's wine for idolatrous libation (and makes the remainder unavailabe), is exempt from making restitution for the wine, because he has to suffer the severer penalty, which is death. Ib. 53a משום דלא ק' ל' בדר' מ' because this is no case of a severer penalty (when he makes his neighbor's wine unclean). Ḥull. 81b קם ל' בדר' מ' (Ms. M. קָאִים) he suffers the severer penalty (for slaughtering for idolatrous purposes, and is exempt from the penalty of stripes for slaughtering the dam and her child in one day); a. fr.

קִיְּמָא, קָיְמָא, קָם, קַיָּם, v. sub קיי.

קִימְאָה, v. קְמִיעָה.

קִימָה f. (b. h.; קוּם) 1) *standing up, rising.* Ber. 11a (expl. ובקומך, Deut. VI, 7) בשעת ק' ק' ממש at the time of rising, whereby rising in its proper sense is meant (rising from bed, and not in the sense of standing erect at recital). Kidd. 32b (ref. to Lev. XIX, 32) לא אמרתי ק' אלא וכ' the text means only the rising that is a token of respect, v. הֲהוּדַּר. Ib. מה ק' שאין בה וכ' as rising is something with which no material sacrifice is connected &c. Ib. 33a, v. בְּרִשְׁגּוֹל; a. fr.—2) *erection, putting up.* Y. Ab. Zar. IV, 44a (ref. to Lev. XXVI, 1) לא תיא עשירה לא תיא ק' are 'making' and 'erecting' not the same? Answ. עשירה בתחילה ק' וכ', v. עֲשִׂיָּה; a. e.

קִימוֹלְיָא f. (Κιμωλία, sub. γῆ) *Cimolian earth*, a clay used in cleaning clothes and also in medicine (v. Sm. Ant. s. v. Cimolia). Nidd. IX, 6 (62a) קימול' Ar. (ed. קמוניא); Tosef. ib. VIII, 10 קימילריא (corr. acc.). Sabb. IX, 5 (89b) קמול' (Y. ed. קימונ', Var. in Bab. ed. קמונ'; Ms. M. קמומא; Ms. O. קמונ'). Ib. 90a קימולירא (some ed. incorr. קמולי); Y. ib. IX, end 12b קלירא ק' (not קימון) cimolia is *ḳalia* (an alkaline earth).

קִימוֹנְיָא, קִימוֹן, v. preced.—[Ab. Zar. 10b קימוניא Ar., v. קְמוּנְיָא.]

קִימוּס, v. קִימּוֹשׁ, a. קִימּוֹס.

קִימוּץ, Tosef. Mikv. VI (VII), 16 Var., v. קוּמּוֹס.

קִימּוֹשׁ m. (b. h. קִמּוֹשׁ, v. Baer to Hos. IX, 6; cmp. קַמֶּשׁ) a species of *thorns, nettles.* B. Kam. 16a ... ערפד נעשה ק' וכ' (Ar. a. Ms. H. קימוס, v. Rabb. D. S. a. l. note 9) the *ʿarpad*, after seven years, changes into *ḳimmosh*, the f., into a thorn.

קִמְּ, קִימְּ, ch. same. Y. Sabb. I, 3b קמקמה (corr. acc.), v. חוֹחָא.

קִימְחִית, קִימְחוֹנְיָא, קִימְחָא, v. sub קְמָח.

קִימוֹלְיָא, v. קִרְמוֹלְיָא.

קִימְלִיא, Gen. R. s. 79, end, Ar., read: מילי ק', v. טריון.

קִימְעָה, קִימְעָא, v. קְמִיעָה.

קִימְפּוֹן, v. קַמְפּוֹן.

קַיִן pr. n. m. (b. h.) *Cain*, son of Adam. Snh. IV, 5 שכן מצינו בק' וכ' for so we find with reference to Cain when he had killed his brother &c. Ib. 37b מלמד שנשה ק' וכ' this use of the plural (דמי, Gen. IV, 10) shows that C. inflicted many wounds and bruises on his brother &c. Gen. R. s. 2 ובהו זה ק' וכ' 'and void' (Gen. I, 2), this refers to Cain who intended to reduce the world to waste and voidness; a. v. fr.

קִין* *Pa.* קִיֵּן (v. קוּן) *to arrange, shape.* Gen. R. s. 23 קִיְּנָן קנתורין Ar., v. קִרְנְטוֹר.

קִינָּא, קִינֵּי, v. קֵן, קִנָּא.

קִינָא m. = h. קִינָה, *rhythmic song.*—*Pl.* קִינִין. Targ. Y. Gen. IV, 22 מרת ק' וכ' the originator of songs and music.

קִינָּאָה, v. קִינִי.

קִינְאָה, v. קִנְאָה ch.

קִינְבָּא, v. קִנִּיבָה.

קִינְבִי, v. קוּטְבִי.

קִינְגְאִי, v. קִנִּיגִּיזָא.

קִינְדֵּס, קִינְדִּים, v. קִרְנָס.

קִינָה f. (b. h.; קוּן) [*rhythmic song* (v. P. Sm. 3603 s. v. קינא),] *lamentation, dirge.* M. Kat. III, 9 ק' שאחת מדברת וכ' a lamentation is called *ḳinah*, when one speaks &c., v. עִרְנֵר I. Ber. 7b (ref. to Ps. III, 1) מזמור ... ק' וכ' 'a song of David'? it ought to read, 'a lamentation of David.' Lam. R. to IV, 11 (ref. to Ps. LXXIX, 1) לא הוה קרא ... בכי ... נהי ... ק' לאסף the text ought to read, 'a weeping of Asaf', 'an elegy of Asaf', 'a lamentation of Asaf'. Ib. introd., end (ref. to Jer. IX, 9) ... על נאותיו שנהפכו לק' over the beauties (pleasures) of Jacob which have been changed into mourning; a. fr.—[Gitt. 58a ועלידהן קינה, v. קוּן.]—*Pl.* קִינוֹת, esp. ק' ספר, ק' מגילת, or ק' *the Book of Lamentations.* B. Bath. 14b סדרן ... ק' וכ' the order of the books of Hagiographa is: Ruth ... and Lamentations &c. Ib. 15a וקינות ... ירמיה (corr. acc.) Jeremiah composed the book that bears his name, the Book of Kings, and Lamentations. Ḥag. 5b ספר ק' ... רבי Rabbi took up the Book of Lamentations and read &c. Y. Sabb. XVI, 15c top במגילת ק' ... היו were sitting and explaining the scroll of Lamentations; Lam. R. to IV, 20; Lev. R. s. 15;

a. e.—Y. Pes. VIII, end, 36[b]; Y. M. Kat. I, 80[d] top קִינִּים ונהי lamentations and elegies.

קִינָח, v. קִנָּח.

קִינּוּחַ m. (קִנַּח) *wiping.* Ḥull. 105[a] אין ק' חפה אלא בפת wiping the mouth (to remove particles of cheese before eating meat) must be done with bread. Ib. בכל מילי חוץ ק' וכ' anything (eaten) will serve the purpose of wiping the mouth, except &c.; a. e.—סעודה ק' *desert.* Pes. 57[a]; Snh. 94[b]; Yalk. Prov. 935; a. e.

קִנּוּי, **קִנּוּי** m. (קָנָא) *manifestation of jealousy, warning given to the suspected wife.* Sot. 2[b] (ref. to Mish. I, 1, 'he must warn her in the presence of two witnesses') אמר קרא בה ולא בק' the text (Num. V, 13) says, *bah* (there is no witness to it) that is to say, *to it* (her defilement) one witness would suffice, but not to her warning. Ib. ק' על פי עצמו the act may be certified by the husband's own testimony; ק' על פי שנים two witnesses must testify to &c. Ib. 3[a] התראה ... אין ק' *kinnuy* means warning (in the presence of two witnesses). Y. ib. I, beg. 16[b] ... חק' חובה וכ' to warn is the husband's duty; R. J. says, it is optional. Ib. קִינּוּיוֹ ק' a warning (under such conditions) is legally valid; a. fr.

קִינּוּמָא m. (קנם *to establish*, cmp. קנן; v. P. Sm. 3667 s. v. קנום) *covenant, oath.* Targ. II Chr. XXIII, 1 (ed. Wil. קיומא). Ib. XV, 15 (ed. Lag. קוֹנָמָא); a. e.—*Pl.* קִינּוּמִין, constr. קִינּוּמֵי. Ib. XXXIV, 24.

קִנּוֹ, **קִינוֹנְיָא** f. (κοινωνία) *partnership*; (used in an evil sense) *conspiracy to defraud and divide the profits.* B. Bath. X, 7 (173[b]) שמא יעשו קינ' וכ' ... הערב Y. ed. a. Bab. (Mish. ed. 'קנ') if one has become surety to a woman for her jointure, and her husband divorces her, the husband must vow that he will never accept any benefit from her (so that he cannot remarry her), lest they form a conspiracy against the guarantor's property and (after collecting the jointure) he take his wife back. Y. B. Mets. I, end, 8[a] a note of indebtedness found must not be returned מפני ק' because a conspiracy may be formed (between the creditor and the debtor to collect the debt, already cancelled, from the purchaser of the debtor's land, v. לְקוּחוֹת); Bab. ib. 13[a] חיישי לפרעון ולק' (Abayi forbids the restoration of the note, because) he apprehends that it may have been paid, and a conspiracy may be formed; וק' ... לא חיישינן we do not apprehend &c. Tosef. Kidd. III, 5 שמא עשו ק' ... על מנת if one says to a woman, be betrothed unto me on the condition that ...: she is betrothed, because we apprehend a conspiracy (between them to annul the betrothal without a formal Geṭ); a. e.

קִינּוֹף or **קִינּוּף** m. (קנף, sec. r. of קף, cmp. צִינּוֹר צִנּוֹר &c.; an adaptation of κωνωπεῖον) *the framework of a baldachin* or *canopy*, consisting of four columns over which a flat cover is spread, contrad. to נַקְלִיטִין. Succ. I, 3 (10[a]) או שפירס ע"ג ק' (not שפירסה) or if he spread a sheet over a frame (so as to form a tent within the Succah); ib. 10[b] Ms. M. (ed. קינופות). Snh. 68[a] הוא יושב בק' שלו he was seated on his curtained couch.—*Pl.* קִינּוֹפוֹת, קִינּוּפוֹת. Succ. l. c. וק' ארבעה ... נַקְלִיטִין v. קִינּוּף. Ib. שאני ק' דקבועי it is different with baldachin frames, for they are stationary, opp. to כִּילָּה. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8.—[Κωνωπεῖον means the *net*, our w. refers to the *frame*.]

קִנְּפִין, **קִנְּפִין** ch. (κωνωπεῖον, v. preced.) *curtained couch.* Targ. II Sam. XVI, 22 (h. text הָאֹהֶל).

קינוקוס, Y. Gitt. VII, beg. 48[c], v. כּוֹלִיקוֹס.

קִינוֹקָנוֹת, v. קְנוֹקָנוֹת.

קִינְטוֹר m., pl. קִינְטוֹרִין (Κενταυροί) *Centaurs, savages represented as half-horses and half-men.* Gen. R. s. 23 ע"כ בצלם ... ונבראו ק' up to that time (of Enosh) men were created in the (divine) image and likeness, thenceforward the generations degenerated, and centaurs were created (Ar. וקיינן קנתורין and he shaped them as centaurs); Yalk. Chr. 1072 קנטרין (corr. acc.).

קִנְטוּר, **קִנְטוּר** m. (קָנַטְר) *opposition, remonstrance; reproach.* Yalk. Ex. 241 קִינְטוּרוֹ באז his (Moses') remonstrance is introduced with אָז (Ex. V, 23).—*Pl.* קִינְטוּרִין, קִנְּ'. Pesik. Shimʿu, p. 117[b] שמעו דברי תוכחות ... דברי ק' listen to the words of rebuke, that you may not have to hear words of reproach. Ib. דברים ק' (insert של or read: דברי) reproachful words, opp. נחומים; (Ar. a. Yalk. Jer. 265 קִנְתוּרִין). Koh. R. beg. ע"י שה"ה גבואתן דברי קִנְתוּרִין because their prophecy contained reproaches; a. e.—[Pesik. R., addit. s. 2 (ed. Fr. p. 197[a]) הקנטורים, v. קְטֹרֶת II.]

קִינְטִינָר, v. קִנְטִינָר.

קינטיסין, v. קוֹנְטוֹס.

קִינְטִירָא, **קִינְטֵירָא**, v. קִנְטִינָר.

קִינְטָרָה, v. קוּנְטָרָא.

קַי', **קִינָאָה**, **קִינַיי**, **קִינַי** m. (v. קוּן; cmp. תובל קין Gen. IV, 22) *artist*, esp. *metal-worker, silversmith.* Targ. Jer. X, 9 (h. text צוֹרֵף). Targ. Ps. LXVI, 10 קינאה (ed. Wil. קִנְּ'). Targ. Jud. XVII, 4; a. fr.—Y. B. Bath. II, beg. 13[b] אין היה כגון ק' וכ' if a workshop has been there before, e. g. that of a silversmith or a smith &c.—*Pl.* קִינָאֵי. Targ. Esth. V, 14 ית נגרייא ויח ק' the carpenters and the forgers of arms. Ib. קִינָאֵי דמתקנין וכ' ed. Lag. (oth. ed. 'קייצ, corr. acc.) the smiths, that they may make a knife. Ib. ולקיינ' ed. Lag. (oth. ed. ולקייצ', corr. acc.). Targ. II Esth. I, 2 וכל קינאי ed. Lag. (oth. ed. קניגרייא, corr. acc.).

קִינִי pr. n. pl. *Ḳeni* (v. Neub. Géogr., p. 276). Ohol. XVIII, 9.

קִינִיגִין, **קִינִיגָא**, **קִינִיגִי**, v. sub קִנְּ'.

קִינְיָנָא, **קִינְיָן**, v. sub קִנְּ'.

קִינִין, **קִינִּין**, *pl.* of קִנָּה.

קִינִּין, v. קֵן.

קִינְיָא, קִינְיָן, v. sub קְנָא.

קִינָּמוֹן m. (קִנָּם, cmp. קִרְנוּמָא) 1) (b. h.) *cinnamon-tree, cinnamon.* Sabb. 63ª עצי ... של ק' חרו the kindling wood in Jerusalem was of the cinnamon tree. Y. Peah VII, 20ª bot. ק' ... היה והיו וכ' (not חרו) the foliage of the cinnamon tree was food for goats, and the Israelites cultivated it. Gen. R. s. 33. Ker. 5ª; a. fr.—2) (cmp. קִרְנוּמָא) [*something enduring,*] *principle.* Gen. R. s. 46 אמר חקב"ה אני מעמיד בעולם מה ק' וכ' (not ריש לקיש) the Lord said, (by delaying the conception of Isaac until Abraham was ninety-nine years old,) I will establish a *kinnamon* (an everlasting principle), as the *kinnamon* (the cinnamon tree, no matter how old) will grow fruit when you manure and hoe around it, so shall Abraham (bear fruit) after his blood is tied up (runs slowly), and his desire is gone &c.; Yalk. ib. 80; Yalk. Koh. 968 (corr. acc.).

קִינָסָא m. (קנס; v. קְסָא) *piece of wood, chip.* Sabb. 22ᵇ בק' kindling a light from another light by means of a chip. Hull. 105ª איכא בינייהו ק' the difference between them comes in, when you wash your hands over chips. Ab. Zar. 33ᵇ וכ' ק' as to causing the pitch in a wine cask to melt off by holding a burning chip in it &c.—[Bets. 22ª קינס Ms M., v. קְנִיבָה.]—*Pl.* קִינְסֵי. Erub. 100ᵇ נתרו ק' (Ar. קנסי, ed. Sonc. קמטי) dry twigs will break off (by his being on the tree); [Ar. s. v. קסן, reads קוּסְנֵי, cmp. קִיסְנֵיתָא].

קינסון, v. next w.

קִינְסִין* m. pl. (קָנַס; cmp. גְּזֵרָה) *decisions, decrees.* Esth. R. to I, 1 הבריאו לי ק' הנעתקין (not קינסין) bring me the decrees which have been removed (transferred to the archive of Ecbatana).

קינקלטון, קינקל, קינקלא, קינקילון, קינקלין, v. sub קְנָק.

קינרא, קִינָרָה, קינרוס, קִינָרִים, קִינָרִין, v. next w.

קִינָרָס m. (κινάρα, acc. pl.) *artichokes* (used as singular, collective noun). Kil. V, 8 וחק' כלאים בכרם ... ם, corr. acc.; Ms. M. והקנדס, ed. Ven. קינרס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) artichokes in a vineyard are *kilayim*; Tosef. ib. III, 12 הכינרים (Var. קִנָּרָא, קינרס). Gen. R. s. 20 (expl. דרדר or קוץ) ק' (eds. vary between קנרים, קינרים &c.); Yalk. ib. §2 קונדס (corr. acc.). Ukts. I, 6; Tosef. ib. I, 6 קינרוס (Var. קתרוס, corr. acc.). Bets. 34ª קינדס (Rashi Ms. קינרס; cmp. קוּנְדָּסָא).—Esth. R. to I, 4 they found themselves short of one plate מאן דאמר קנדס ומאן דאמר פַּפְנָאי one says, it was artichokes, another says, it was a dish of the efflorescence of palms (v. פַּפְנִית, and קוֹר I).—*Pl.* קִינָרִים. Y. Shebi. IX, 38ᵈ top (ed. Krot. קינרוס). Gen. R. l. c. (v. supra).

קִינָרָסָא ch. same. (Erub. 83ª, v. קוּנְדָּסָא).—*Pl.* קִינָרַסַּיָּא, קִינָרָסַיָּה. Y. Bets. I, 60ᵈ bot. (Var. קינסיה, corrupt.). Y. Shebi. IX, end, 39ª קונרס (v. קוּנְדָּסָא).

קִיס m. (v. קוֹס) *rough-edged.*—*Pl.* קִיסִין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 הכוסות הק' הצירדנים וכ' (ed. Zuck. הקִיצִין, Var. הכיסין, חסודניים; R. S. to Kel. XXX, 3 omits our w.) the rough-edged Sidonian cut-glass cups.

קִי', קִיסָא ch. (preced.) 1) *rough edge.* Y. Ḥag. II, 78ª bot., v. כַּפָּא I.—2) *twig, chip, wood; tree* (cmp. גַּיְרוּזָא I). Targ. Y. Lev. XIV, 4. Targ. Y. Num. XXXV, 18. Targ. Prov. XXV, 20. Targ. Y. Deut. XXI, 22 (*gallows*). Targ. Job XIX, 10 ed. Lag. (ed. Wil. קְסָא; oth. ed. קָסָא, corr. acc.); a. fr.—Y. Bets. II, 61ᶜ top, a. e., v. קְסָא.—*Pl.* קִיסִין, קִיסֵי, קִיסַּיָּא, קִי'. Targ. Y. Num. XV, 32. Targ. Y. Gen. XXII, 3. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Prov. XXVI, 20; a. fr.—Snh. 93ª תרר ק' Ar. (ed. אודי), v. אוּדָּא. Koh. R. to VII, 6; Yalk. ib. 973 (not קוס), v. סִירָתָא. Y. Sabb. VII, 10ᵇ top הבון ... ק' בסופא take care in eating that you leave the chips (woodlike, bad beans) for the end.

קִיסָוָא, v. קַסְוָה.

קיסום, Tosef. Kel. B. Kam. III, 11, read: קוֹסְמִים, v. קוֹס.—Kil. V, 8, a. e., read: קִיסּוֹס.

קִיסוּמָא I קְסָ', קִיסוּמָא m. (קָסַם) *divination.*—*Pl.* קִיסוּמִין, קְסָ'. Targ. Ez. XXI, 28.—[Targ. Y. I Deut. XVIII, 14 קיטומי, read: קָסוֹמֵי.]

קִיסוּמָא II קְסָ', קִיסוּמָא m. (v. קִיסֵּם) *rakings.* Targ. Hab. III, 17 לא יגבון ק' וכ' they shall not gather rakings from (shall not enjoy the destruction of) Jerusalem (h. text ואין בקר ברפתים!).

קִיסּוֹס m. (κισσός) *ivy.* Kil. V, 8 (not קיסים, v. Rabb. D. S. a. l. note 20); Tosef. ib. III, 13. Succ. I, 4 (11ª) הרלה ... ואת הק' (Mish. ed. קיסום) if he trained, over the Succah, a vine, gourd, or ivy. Ohol. VIII, 1 (Mish. ed., a. ed. Dehr. ם ...). Tosef. Erub. I, 7; a. fr.

קִיסּוֹסָא ch. same. Y. Kil. V, end, 30ª (expl. קיסוס).—Y. Sabb. II, beg., 4ᶜ (expl. שמן קיק) ק' oil of ivy-seeds (?), v. קָאוָא.

קיסופורון, v. קַפִּיטְרוֹן.

קִיסְטָא, קִיסְטָא I קְסָ', קִיסְטָא m. (a corrupt. of ξέστης) *kist, kista* (Sixtarius), v. קְסִיסְטָא. Gen. R. s. 49 חד ק' וכ' Ar. (ed. קסיט) one xestes of wine (which you had) makes ten follera. Pes. 109ª דמוריסא וכ' ק' Ar. (ed. קסתא, Ms. M. קיסתא; v. Rabb. D. S. a. l. note) the xestes for muries (kept as a standard) in Sepphoris was about the same as the Temple Log. Pesik. Ekhah, p. 122ᵇ דחמר ק' Ar. (ed. קסיט) a. x. of wine; a. e.—*Pl.* קִיסְטִין. Lev. R. s. 12 שתי שיכרא חמשא ק' (not קיסטון) he (the drunkard) drinks five xestes of beer, they tell him, thou hadst ten. Ib. חוה אלוף ... ק' וכ' was accustomed to drink twelve x. of wine a day &c.; a. e.—[V. Fr. Aram. Fremdw. p. 205].

קִיסְטָא II קִיסְטָה f. (cista) *chest, box.* Y. Snh.

IX, end, 27b (expl. קַסְיָה, Mish. ib. IX, 6) ק' a chest (containing sacred objects, v. Sm. Ant. s. v. Cista). — *Pl.* קִיסְטוֹת. Kel. XV, 1 קיסטות המלכים (ed. Dehr. קיסטת *sing.*; R. S. קסתות, קניות, corr. acc.) the provision boxes of kings.

קִיסְטִינַר, קִיסְטֵנַר, v. קוּסְטִינַר.

קִיסְטְרָא, v. קַפִּיטְרָא.

קִיסִים, Gen. R. s. 99, ליבשי ק', v. קוֹלֶס.

קִיסִיניתָא, v. קִיסְנִיָתָא.

קִיסְלוֹן, Yalk. Gen. 27 צרצלין דק', v. קוֹלֶס.

קִיסָּם m. (קָסַם) *chip, fragment.* Snh. 64a כל ... אפי' ק' whatever people make their ruler (worship), be it a stone, or a piece of wood, v. מוֹלֵךְ; Y. ib. VII, 25c top. Tosef. Bets. III, 18 לחצות וכ' ק' a chip with which to pick his teeth. B. Bath. 15b 'a generation which judges its judges', אומר לו טול ק' מבין עיניך וכ' (Ms. O. קוצא *thorn*; Ms. H. ק' מבין שיניך) when he says to a person, take the chip out of thy eye (teeth), he answers, take the beam &c.; Arakh. 16b (Var. שיניך); a. fr.—*Pl.* קִיסָּמִין, קִרְסָמִין. Sabb. VI, 6 (65a) בק' שבאוזניהם (Rabb. D. S. a. l. note 70 cites קוס'; in Rashi a. Bart. קְסָמִין) with chips in their ears (to prevent the growing up of the perforations); Y. ib. VI, 8c אבל לא בק' וכ' but they must not (go out on the Sabbath) with chips &c.; a. e.

קִיסָּמָא, קִיסֵּם ch. same. [Targ. Prov. XIV, 30 ed. Lag., read with ed. Wil. קיסא.] Targ. Y. I Num. XXV, 3; a. e.—Sabb. 54b, v. רְהָבָא.

קִיסָּם pr. n. pl. *Ḳesam.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 4, sq. (Y. II קַסָּם; h. text יְעִצְמוֹן).

קִיסָמָא I *chip*, v. קִיסָּם.

קִיסָמָא II pr. n. m. *Ḳisma.* Snh. 98a יוסי בן ק'; a. fr.

קִיסָמָא III *charm, divination*, v. קָסַם II.

קֻסְ, קִיסְמִית f. (v. קִיסָּם) *a mass of chips.* Ber. 15a.

קֻסְ, קִיסְנִיתָא f. pl. (קסן, v. קָסַם) *carved.* Keth. 61b דמיטללא בגודייתא ק' Ar. (Var. בקסינין, זוטרתי; ed. קִיטְנִיתָא *little*) she plays with carved (little) cubs.

קִיסְפוֹרוֹן, v. קַסְטְרוֹן.

קֵסָר, קֵיסָר m. (Cæsar, Καῖσαρ) *Cæsar, Roman emperor.* Y. Ber. IX, 12d bot.; Gen. R. s. 8, v. אֲגוּסְטוֹס. Ab. Zar. 10b קטרינא חד מחשיבי דמלכותא דק' חוה וק' חוה סני וכ' Ms. M. Ḳ'ṭi'a was one of the nobles of the imperial government, and the emperor hated the Jews (ed. קֵיסָרָא דהוה חהוא סני וכ'). Snh. 98b, v. פַּלְגוּ; a. fr.

קֵיסָרָא ch. same, v. preced.

קֵיסָרָאנָא m. (preced.) *Cæsarean.* Ab. Zar. 6b (some ed. קִיסְרָנָאָה, Rashi קֵס'; Ms. M. דקיסר), v. דִּינָרָא.

קֵיסַרְיוֹן, קֵיסַרְיוֹן pr. n. (preced.) *the district of Cæsarea (Philippi)*, in the north of Palestine (Paneas). Targ. Y. II Deut. XXXIV, 1 דן דק' Dan in the district of &c.; Targ. Y. II Gen. XIV, 14 (ed. Vien. רֵיוֹן . . .).

קֵיסָרִי *Cæsarean*, v. קֵיסָרִין.

קֵיסָרִי *Cæsarea*, v. קֵיסָרִין.

קֵסְ, קֵיסָרְיָא, קֵיסָרְיָא m. = h. קֵיסָרִי, *Cæsarean.* Y. Taan. II, beg. 65a; Y. Sot. V, end, 20d תחלירפא ק'; Gen. R. s. 50 חלפתא ק'; a. e.—*Pl. f.* קֵיסָרְיָיתָא. Y. Ned. VII, end, 40c; Y. M. Kat. III, 83a top; Y. Ber. III, 6a top, v. עֵרְסָא.

קֵיסַרְיוֹן, v. קֵיסַרְוָן, a. קֵיסָרִין.

קֵיסָרִיי m. *belonging to the plant cissarios*; אגבין ק', v. אַגְּבִין.

קֵיסָרְיָא, v. קֵיסָרְיָא.

קֵסְ, קֵיסָרִי, קֵיסָרִין pr. n. pl. *Cæsarea*, name of several cities, esp. *Cæsarea* (*Palestina*), a maritime city founded by Herod the Great on the site of Straton's Tower. Meg. 6a (ref. to עקרין, Zeph. II, 4) זו ק' בת אדום וכ' this means (symbolically) C., the daughter of Edom (seat of the Roman government) &c., v. חוֹל I. Ib. מלכי ק' ויורשלים the governors of C. and of Jerusalem. Lam. R. to IV, 21 'daughter of Edom' זו ק' this means C.—Tosef. Ohol. XVIII, 16 ק' שהחזיקו בח וכ' C. which was always considered unclean (v. מָדוֹר). Ib. 13 מזרח ק' the eastside of C.; Ohol. XVIII, 9 (ed. Dehr. קסרין, corr. acc.; some ed. קֵיסָרְיוֹן). Y. Pes. III, end, 30b רבנן דק' the Rabbis of C.; a. fr.—Y. Yeb. II, end, 4b, a. e. שבקפידקיא ק' Cæsarea in Cappadocia, v. מְגִידָה. Mekh. B'shall., Amal., s. 2 קסריון, v. מְחָצָה.—Denom. קֵיסָרִי, קֵסְ *Cæsarean.* Tosef. Dem. IV, 23 הניח ק' ומצא אגרי (Var. ומצא עֲגָרוֹן) if he left Cæsarean wheat (bought for immediate use) and found storage wheat in its place (v. אֲגוֹרִי).

קִיסְרָנָאָה, v. קִיסָרָאנָא.

קִיסַרְקִיסוֹן, Yalk. Is. 302, v. קִסַרְקִיסוֹן.

קִיף, קַיָּף pr. n. m. *Ḥakḳayaf.* Par. III, 5 הקיף (Mish. ed. הקוּף; Ar. a. ed. Dehr. הקייף).

קִיפָּה, קִיפָּה, קִיפָּא (קוֹפָה) m. (קָפָה) *coagulation, jelly, sediments of boiled meat.* Ḥull. IX, 1 (expl. ib. 120a פִּירְכָא, q. v.; another explan. ib. תבלין the settled spices in the meat pot). Ib. 112b (Ar. קופה, some ed. קיפא). Ned. VI, 6; ib. 52b (some ed. קו'); Tosef. ib. III, 2. T'bul Yom II, 5 בשר חקדש שקרם עליו חקו' (ed. Dehr. חקו'; Ar. שקרש . . . הקו') sacred flesh on the top of which a layer of jelly was formed. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to קפאו, Ex. XV, 8) עשאן כמין ק' וכ' he made them like a congealed mass in the heart of the sea; (Tanḥ. B'shall. 17 כְּפָה). Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 חקפה.

קִיפּוֹד, v. קִיפּוֹף.

קֻפְ, קִיפּוּי m. (preced. art.) *formation of a coagulated*

substance, froth, spume. Ab. Zar. 56ª (expl. משיקפה, v. קָפָה) ק' דבור do you mean the formation of froth (fermentation) in the pit, or דחבית ק' the fermentation in the cask?—Trnsf. *the skimming of the surface, the quantity taken from the top of a pile.* Ter. IV, 11; Y. ib. 43ª bot.

קִיפּוּל, קִפּ' m. (קָפַל I) *folding up, creasing.* Sabb. 28ᵇ ק' אדני מיעיל the mere creasing (of an old garment with the purpose of making wicks of it) does not affect it as regards the laws of uncleanness. Y. ib. II, 4ᵈ bot. שכן...רוצים בקיפולה for professional attendants (dressers) like a garment to be creased. Ib. XV, beg. 15ª ק' בשנים וכ' folding a garment (on the Sabbath) by two persons is treated as forbidden work.

קִיפּוֹלָא m. (קָפַל II) *scraping off.* B. Bath. 4ᵇ מידע ק' ידרינ Ms. M. (ed. קִרְפָּא; Rashi קופלא) the scraping off of the plaster is noticeable. Ib. קיפולי Ms. M. read: קיפולא.

קִיפּוֹנוֹס pr. n. *Kifonos*, name of a Temple gate (prob. genitive of Καιπίων = Cæpio). Midd. I, 3.

קִיפּוֹנוֹת f. pl. (cmp. קוֹפְרָא) *kifonoth*, name of *a fish, sword-fish* (cmp. ξίφιος, gladius) (?). Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 (Rabad כפונית שבים); Yalk. Lev. 537.

קִיפּוֹסוֹלִין*, prob. to be read: קִיוֹסְפּוֹלִין (a perversion of דִּיוֹסְפּוֹלִין; cmp. קאניסין) *Diospolis*; ק' של מצרים Diospolis in Egypt = *Thebes*. Mekh. B'shall., s. 1 בק' של מצרים וכ' Joseph was buried in (the necropolis of) Thebes; (Tosef. Sot. IV, 7 בקברי מלכים; Ex. R. s. 20 בתוך הפלטורין וכ' in the palaces (tomb chambers) in the manner as kings were buried; v. קְבָרִינִיט I.

קִיפּוֹף, קִפּ' m. 1) (cmp. קוֹף II) *long-tailed ape* (cercopithacus). Bekh. 8ª, v. קוֹף II. Ber. 57ᵇ Ms. M. (ed. קִרְפּוֹד, קִפּוֹד). Ib. 58ᵇ (Rashi: a species of *owls*).—2) a species of *owls.* Ḥull. 63ª באות שבעיפות ק' the *bâvath* among the birds is the *ḳippof* (v. next w.).

קִיפּוֹפָא, קִיפּוֹ', קִפּ', קִיפּ' ch. same, *owl.* Targ. Lev. XI, 17 (O. ed. Berl. קִיפּ', oth. ed. O. a. Y. קִפּ', קִיפּ'; h. text ינשוף); Targ. O. Deut. XIV, 16 (h. text ינשוף); Y. ed. Amst. קִפּוֹ' (ed. Vien. כִּפּוֹפָא; h. text כוס).—Nidd. 23ª קפ' (Rashi קרפ'). Ber. 57ᵇ קפ'.

קִיפּוּץ m. (קָפַץ) *leaping, jumping.* Y. Bets. V, 63ª bot. ק' עוקר וכ' (not קיפיץ) jumping means lifting both feet simultaneously, opp. רִיקּוּד.

קִיפַּח, v. כִּיפַּח.

קִיפַּל, v. כִּיבֵּל.

קִיפָּלָאוֹת, v. קִפָּלָיוֹת.

קִיפָּלוֹס, v. קִיפָּלִיס.

קִיפָּלוּרְיָא, v. חִפְלוּרְיָא.

קִיפַּלֵּי, v. קִיבֵּלֵי.

קִיפָּלִין, v. next w.

קִיפָּלִיס (not קיפלוס) m. (κεφαλίς) *capital of a column.* Lev. R. s. 25, v. קוּפָּלָיוֹת.—*Pl.* (formed from genitive κεφαλίδος) קִיפָּלִידוֹסִים. Cant. R. to V, 15 (not קיפלירוסים). Y'lamd. to Deut. VII, 12 quot. in Ar. קיפלרין של עמודים (read: קִירְפִּילַדִּין; some ed. קִרְפָּלִין).

קִיפְּלִירִין, קִיפְּלִירוֹסִים, v. preced.

קִיפְּרוֹס pr. n. (Κύπρος) *Cyprus*, an island lying off the coast of Phœnicia and Syria. Y. Succ. V, 55ᵇ והלך והדם בים עד ק' and the blood (of those slain by Trajanus) went (could be traced) in the sea as far as Cyprus; Lam. R. to I, 16; IV, 19 (strike out נהר); v. Graetz Hist. of the Jews, (Jew. Publ. Soc. of A.) II, p. 398.

קִיץ or קוּץ, *Hif.* הֵקִיץ (b. h.) [*to stir,*] 1) (neut. verb.) *to wake up.* Gen. R. s. 21 (ref. to Ps. XVII, 15) לכשאקיץ אותו וכ' when he whom thou hast created in thine image shall wake up (arise from the dead); Yalk. Ps. 671 לכשאקוץ; a. e.—2) *to awaken.* Num. R. s. 10 היו מתיראים להקיצו they were afraid to wake him (Solomon) up; ותלכה היא והקיצתו וכ' but she (Bethsheba) went and waked him up and rebuked him. Yalk. Ps. l. c. (ref. to Ps. l. c.) אלו ... שמקיצין שינה וכ' that means the scholars that chase the sleep from their eyes &c.; B. Bath. 10ª Ms. M. (ed. שמנדדין); a. e.

קַיִץ, קַיִ' m. (b. h.; קָנַץ) 1) *heat, midsummer, harvest time for figs, grapes* &c., contrad. to קציר harvest time for grains. B. Mets. 106ᵇ (ref. to Gen. VIII, 22 חצי ניסן וחצי מרחשון ... אב ק' וכ' ... half of Nisan, the whole of Iyar, and half of Sivan is *ḳatsir* (cutting season), half of Sivan to half of Ab is *ḳayits* (midsummer) &c; Gen. R. s. 34. Ex. R. s. 15 בשעת הק' ... עשיר a rich man who went out at harvest time (when grapes were cut). Ned. VIII, 4 עד הק' עד שיהא הק' if one vows abstinence 'until harvest time', it means until harvest begins, until people begin to bring fruits home in baskets (v. כַּלְבָּלָה); עד שיעבור הק' וכ' 'until harvest is past', it means &c., v. מַקְצוּעָה; a. fr.—2) *summer fruits, figs, grapes* &c. B. Bath. III, 1 (28ª) כנס (קִרְצוֹ) את קִרְיָצוֹ after storing up his fruits. Tosef. Ned. IV, 1 הנדר מן הק' אין אסור וכ' if one vows abstinence from *ḳayits*, he is forbidden figs only; ib. 2 (anoth. opin.) ענבים בכלל ק' grapes are included in *ḳayits*; Ned. 61ᵇ מפירות הק' from the fruits of midsummer; (ib. ענבים בכלל תאנים). Y. ib. VIII, 41ª top ביכר ק' בעמקים if the first summer fruits are ripe in the valleys; (Bab. ib. 62ᵇ; Tosef. ib. IV, 7 הגיע הק' the harvest has begun). Naz. 8ᵇ כהילקטי ק', v. הֵילֵקֵט; Tosef. ib. I, 3; Y. ib. I, 51ᵇ bot. (not כמלקטי); a. e.—Trnsf. המזבח ק' *the altar's summer time, a time when the altar was unemployed for private offerings, and free-will burnt-offerings had to be supplied from the Temple fund.* Shek. IV, 4 מותר הפירות לק' המ' the net income from the sale of fruits (of the Sabbatical year) was applied to the purchase of sacrifices for the altar's summer time; Y. ib. 48ᵇ top (not למזבח). Succ. 56ª. Tosef. Men. X, 8, v. קוּץ II.

קָנַץ, v. חָנַץ.

קִיץ m. (קָצַץ) *a clearly defined subject.*—*Pl.* קִיצִין. Cant. R. to V, 11 אפי' דברים ... שהן ק' וכ' even things in the Law which you would consider clearly defined are piles upon piles (contain material for much discussion).

קִיץ ch. (preced.) *term, stipulation*; (adj.) *defined.* Ned. 86[a], v. קִיצְיָא. Gitt. 30[b] כיון דק' the quantity being defined. Keth. 43[a] לא שביק אינש מידי דק' ... דלא ק' a man will not forego the claim of a definite quantity, and demand something undefined (requiring appraisement); a. e.—*Pl.* קִיצֵי. B. Bath. 88[a] דק' דמיה (Rashb. דקייצי) when its price is fixed; דק' דמיהו when their prices are fixed.

קִיצָא, קִיצָה, v. קֵץ, קְצָא.

קִיצָא, Tosef. Keth. IV, 7 ed. Zuck., v. קִרְצָה I.

קִיצָא, v. קִרְצָה.

קִיצָבָה, v. קְצִיבָה.

קִיצָה f. (v. קִיץ), שדה ק' *a field of summer fruits.* Tosef. B. Mets. IX, 5 הלוקח שדה ק' ... והיו בה וכ' (ed. Zuck. קרצא, Var. קוצה, קוצה) if a man buys ... the crop of the summer fruits of a field, and there are in it apples...; whatever is not included in *kayits* (v. קַיִץ) belongs to the seller.

קִיצָה I f. (=קיצוצה; קָצַץ) 1) *cutting, felling.* Tosef. Shebi. III, 14 שהחא קִיצָתָהּ שוה (ed. Zuck. שיהא קִרְצָתוֹ) that the felling be even (the stumps all alike, v. דָּרַג); Y. ib. IV, 35[b] bot. קיצצתן (corr. acc., or קִצְּצָתָן).—2) (cmp. פְּסַק) *stipulation, agreement.* Tosef. Keth. IV, 7 אין כלום לאחר חק' (ed. Zuck. תקוצא) after this agreement (that she would support herself and her husband) there can be no claim; Y. ib. V, 29[d] קניין (corr. acc.).—Y. ib. IV, 29[a] bot.; Y. B. Bath. IX, 17[a] top מכה שיש לה ק' a disease on the treatment of which there is a definite agreement (with the physician as to his charge), v. קְצִיבָה. Tosef. Keth. VI, 6 אם עשתה קִיצָתָהּ if she made her own stipulation, v. קִיצּוּצָא.—B. Bath. 8[b] על קִיצָתָן, v. נָסַס.

קִיצָה II f. (קִיץ or קוּץ, *Hif.*) *awakening.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV קיצת הבקר וכ' the awakening in the morning is like the world to come; ib. שינת הבקר (corr. acc.).

קִיצּוֹנָא, v. קִרְצוֹנָא.

קִיצּוֹנִים m. pl. (קצין) *slender, dwarfed*; כצלים חק' *onions with minute heads and slender stems.* Shebi. V, 4, v. קַשְׁרִנָּאי; [comment. קַנָּ' (denom. of קִיץ) *summer-onions*, v. קִרִישְׁרִנָּאי].

קִיצּוּץ m. (קָצַץ) *trimming* the ends of a skin. B. Kam. 66[b], v. טוּבָּה.

קִיצּוֹצָא m. (cmp. קִיצּוֹנִים) [*slender,*] name of a *lizard.* Targ. Y. Lev. XI, 30 (ed. Amst. קִרְצוֹנָא; h. text חמט).

קִיצִיצָתָא, v. קְצִיצָתָא.

קִיצּוּצָא f. (=קְצִיצּוּצָא)=h. קְרָצָה, *definite term, stipulation.* Ned. 4[b] משום דלא איית ליה ק' because there is no definite term for it (a vow of abstinence, unless explicitly limited, is for ever); אבל ... דאית ליה ק' וכ' but as to a Nazarite's vow where there is a definite term (a Nazarite's vow, unless qualified, being for thirty days) &c. Ib. 86[a] התם קיץ אשה ... ק' there (in the case of the transfer of a field for ten years) there is a definite end stipulated, but can a woman (dedicating her handiwork to the sanctuary after she shall be divorced) define the time? B. Mets. 67[b] בק' by definite stipulation of the time up to which the mortgagee may have the privilege of usufruct. Ib. קצוי (corr. acc.). Keth. 54[b] מהו דתימא קַיְיצּוּתָא עבדו וכ' you may have thought that the Rabbis instituted a definite sum as the wife's jointure in order not to put the poor to shame. Y. ib. VI, 30[d] top (in Hebr. dict.) אם עשת ק' if she had a stipulation to that effect made (in her marriage contract); Tosef. ib. VI, 6 קִיצָתָהּ, v. קִרְצָה. Shebu. 42[a] קי' דתרוא וכ' Ms. F. (ed. קצ', v. Rabb. D. S. a. l. note 8) stipulations of prices one is likely to remember well.—V. קְצִיצָה.

קִיצָתָא, v. קְצָתָא.

קִיצִיוֹן, v. קִכָּצִיוֹן.

קִיצְצָה, Y. Shebi. IV, 35[b] bot. קיצצתן, v. קִרְצָה.

קִיצְרָה, Y. Sabb. XVI, end, 15[d], v. קְצָרָה II.

קִיק I m. (reduplic. of קא; cmp. קָאַת) name of *a bird, pelican.* Ḥull. 63[a] קאת זה הק' Ms. M. (ed. חקוק, v. Rabb. D. S. a. l. note), the Biblical *kaath* is the modern *kik*, v. קָאַת; Yalk. Lev. 537 חקוק; Y. Sabb. II, beg. 4[c]. Ib. (ref. to שמן ק' Mish. II, 1) עוף הוא ושמו ק' it is a bird whose name is *kik*. [For other opinions on the meaning of שמן ק', v. קִרְסְטָא, קָאוָא, קִרְקְרוֹן.]

קִיק II m. *abnormally large membrum virile*; [Ar.: *abnormally large testicles*]. Bekh. 44[b], v. גַּרְבָּתָן, a. קַנְיָן.

קִיקְאנִי, v. קוּקָאנִי.

קִיקְוִלִּין, קִיקּוּלִים m. pl. (= קִלְקוּל, cmp. קִרְקְלוֹן) *disgrace, prostitution.* Yalk. Ps. 662 העמיד בתי קוצים ובתי ק' וכ' he put up houses of idolatry (v. קוּץ I) and houses of prostitution &c.; Midr. Till. to Ps. XIV קִלְקְלִין (ed. Bub. קִרְקְלִין).

קִיקָיוֹן m. (b. h.) *ricinus-tree*, or *the shrub bearing the castor-berry* (Greek κίκι, v. Sm. Ant. s. v. Cici, a. Löw, Pfl., p. 353 sq.). Sabb. 21[a] (expl. שמן קיק, Mish. II, 1) ר"ל Resh Lakish says, it means oil from Jonah's Kikayon. Ib. דיונה וכ' ... לדידי I was shown Jonah's K., it resembled &c., v. צְלוּלִיבָא.

קִיקְלָתָא, v. קִרְקְלָתָא.

קִיקְלָא, קִיקִי, קִיקָא c. (=קלקל; קלקל) [*refuse,*] *dunghill.* Pesik. Shim'u, p. 117[a] sq. כד חרמוט ... וכד תרום ק' ק' שמה when a palace sinks, its name remains palace, and when a dunghill rises, its name remains dunghill. Lam. R. to

IV, 5, v. עֲרַב I; a. e.—*Pl.* קִירְקְלָאֵי, קִירְקְלֵי, קוּ', קִקְ'. Ker. 6ª על קירקלי דמתא וכ' Ar. (ed. אַקִּילְבֵי, Rashi קִלְקְבֵי) rather dwell on the dunghills of Matha Mehasia, than in the palaces of Pumb'ditha. Gitt. 69ª בקירקליא דמתא Ar. ed. Koh. (ed. בקלקולי) on the dunghills of the town. Pes. 114ª, v. קִרְקְלָא; a. e.—V. קִרְקְלָתָא.

קִירְקְלוֹן m. (b. h. = קְלָלָה, v. preced.) *disgrace.* Esth. R. introd. to Par. 3, v. קוּא.

קִירְקְלִין, v. קִרְקוּלִים.

קִירְקְלִיתָא, v. next w.

קִירְקְלָא, קִרְקְלָתָא f. (v. קִרְקָלָא) *dunghill, ruins.* Targ. Ps. CXIII, 7 (ed. Wil. קַלְקַל). Targ. Jer. XIX, 2 Ar. (ed. Koh. קירקליתא; Targ. ed. קלקל, ed. Lag. קִילְקִיל).—Cant. R. to IV, 4 לא תצלי בהחריא ק' pray not on this dunghill (the Temple ruins), opp. בריבא; Gen. R. s. 81 קלקל; ib. s. 32 ביתא קלקל' (omit ביתא); Yalk. ib. 57 קילתא (corr. acc.). Lev. R. s. 25 צדור בקוקלתך (some ed. בקולקל'), v. עֲרַב I; Yalk. Job 925 בקלקליתיך (read בקלקירתיך). Ab. Zar. 28ª קירקולתא Ar. (Ms. M. קילקל; ed. קִילְקָתָא); a. e.—*Pl.* קִילְקָתָן. Targ. Lam. IV, 5 Ar. (ed. קִקְלָאתָן; h. text אשפתות).

קִיר I c. (b. h.; קוּר, cmp. כּוּר II, a. כִּירָה II) [*surrounding, enclosure,*] 1) *wall, recess, chamber.* R. Hash. 16ᵇ; Snh. 109ª, v. נָכָה. Y. Ber. IV, 8ᵇ bot. (ref. to Is. XXXVIII, 2) באיזה ק' נשא עיניו to what wall did he direct his eyes? בקירתה של רחב to the wall of Rahab's house (ref. to Josh. II, 15); ib. בקירה של שונמית to the *kir* (chamber) of the Shunamite; ib. השונמית ק' אחת וכ' the Shunamite made one chamber for Elisha &c.; Bab. ib. 10ᵇ. Zeb. 65ª ק' העליון the upper portion of the side of the altar; ק' הכבש the masonry of the ascent to the altar; a. fr.—*Pl.* קִירוֹת. Y. Ber. l. c. בה"מ וכ' בק' he directed his eyes to the walls of the Temple; בק' לבו וכ' to the recesses of his own heart he directed his eyes; Bab. ib. l. c. התפלל בק' לבו he prayed out of the recesses &c.—2) *rim, border* of mats, (v. גְּדַנְפָּא). Succ. 20ᵇ.

קִיר II (or קוּר), *Pa.* קִיֵּיר (sec. verb of קרר) *to cool.* Ab. Zar. 38ᵇ ויקיירי מבינתא וכ' (Ms. M. ויקרירי) and they cool (the body) from the hair of the head to &c.

קִיר, Targ. II Esth. III, 8 some ed., v. קִירָא.

קִיר', Pesik. R. s. 6 בק' של ירבעם וכ', prob. meant for בְּקִירָן (v. קִיר I) in the enclosure of Jeroboam and Ahab; cmp. מְתִיצָה.

קִירָא m. (cera, κηρός) *wax.* Targ. II Esth. III, 8 (not קִיר).—Sabb. 110ᵇ (Ms. M. קו', v. נִישְׁתְּרוּפֵי. Ib. 133ᵇ, v. קַלְבָּא. B. Mets. 40ª בק' ... באחריה וכ' in the place of one of the differing teachers they line the barrels with wax, which does not absorb much &c. Snh. 95ª (proverbial phrase) בר ברך ק' וכ' let thy grandson sell wax (be a poor man), so that thou be spared suffering (do not sacrifice the present for the sake of the future); a. e.—*Pl.* קִירֵי. Pes. 8ª בר ק' wax-store.

קִירָאָה m. (preced.) *dealer in wax.* B. Mets. 63ᵇ.—*Pl.* קִירָאֵי. Ib. 69ᵇ.—[Ab. Zar. 40ª קירא Ar., v. קִרָא.]

קִירְבִי, Y. Kil. I, 27ª bot. לבנין ק', quot. in R. S. to Kil. I, 4, v. קִרְסוֹלָנוֹן.

קִירְדוּ, v. פִּרְסָא.

קִירְדֵּס, v. קִרְדֵּס.

קִירְוָא, v. קִרְוָא.

קִיר', קִירוּב m. (קָרַב) *nearness, contact.* Keth. 48ª שארה זו ק' בשר וכ' her *sh'er* (Ex. XXI, 10), this means the immediate contact of bodies, that he must not treat her in the manner of the Persians &c. Sabb. 13ᵇ ישן עמי בק' בשר he slept by my side (under one cover) undressed; Y. Kidd. IV, 66ᶜ וישן עמהן בק' בשר and he may sleep with them &c.—B. Bath. 7ᵇ בתים הן גובין לפי ק' fortification taxes are raised in proportion to the propinquity of the houses to the city wall. Y. Maas. Sh. I, end, 53ª (ref. to Deut. XIV, 24) מקום בק' when the place is near Jerusalem, opp. בריחוק.—Y. Kidd. IV, beg. 65ᵇ פנים ק' bringing the face near, i. e. welcome reception (of proselytes). Sot. 49ª; Yalk. Hab. 563 (ref. to Hab. III, 2) א"ת בקרב שנים בק' שְׁנַיִם read not *b'kereb shanim* (in the midst of years), but *b'kerub sh'nayim*, in the contact of two (poor scholars wrapped in one cloak); a. e.

קִיר', קִירוּד (קִרְוּר) m. (קָרַד) *scraping, currying.* Tosef. Bets. II, 17 אזוחי ק' אילי קטנים וכ' (ed. Zuck. קירור) *ḳerud* is currying with strigils with small teeth which wound the skin; Y. ib. II, end, 61ᵈ; Bab. ib. 23ª; v. קִרְצוּחַ; Pes. 11ᵇ קידור, קדור (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note).

קִירְוָה, קִירְוָא, v. קִרְוָא.

קִירְוָחִין, קִירְוָחֵי, קִירְוָחַיִן, v. קִרְוָחַיִן.

קִירְוִי I m. (קָרָה II) *arched ceiling.* Y. Ned. V, beg. 39ª ק' שמיעיל לתנור an arched cap which is of use to the oven.

קִירְוִי II m. (קָרָה I) *accident*; בק' (cmp. עֲרַאי) *temporary.* Y. Shek. VI, beg. 49ᶜ; Y. Sot. VII, 22ᶜ top (ref. to בסכות II Sam. XI, 11) סכך שהיה בק' וכ' it means a shelter (like booths) which was temporary, since the Temple was not yet built; Yalk. Sam. 101 ספר שהיא קדוד (corr. acc.).

קִירְוִית, קִירְוִיָּא, v. קִרְוָא.

קִירְוִיתָא, v. קִרְוִיָּה.

קִירוֹם, Esth. R. to I, 13, v. קִירָס.

קִירוֹמָא m. (κήρωμα) *wrestling ground.* Sabb. XXII, 6 (147ª) אין יורדין לק' Rashi Ms. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30; ed. קירדינא, Ms. M. a. Y. ed. לְפִילוֹמָא, q. v.) you must not go down (on the Sabbath) to a wrestling ground (v. Sm. Ant. s. v. Ceroma).

קִירוֹמָה m. (χαίρωμα) *arrangement of slips* or *thrums.* Y. Sabb. XIII, 14ª; v. קִירוֹס I.

קִירוּן m. (denom. of קֶרֶן) *providing with horns*; trnsf.

horned animal. Tosef. Men. XIII, 6 הרי עלי ק' והביא גמום וכ' (not חביא נימוס) if one says, I vow a sacrifice of a horned animal, and brings one whose horns are levelled, or I vow a hornless animal, and brings a horned one (v. גָּמַם).—[קיריונין, Lam. R. to IV, 15 some ed., v. קָרוֹן, a. קָרְיוֹנִין.]

קִירוֹס I m. (χαῖρος) *the row of slips* or *thrums* in the loom to which the threads of the warp are attached. Sabb. XIII, 2 (105[a]), v. נִיר IV; expl. Y. ib. 14[a] בק' קירומה (not בקיריס) *ḳeros* is (χαίρωμα) the arrangement of slips &c.

קִירוֹס II *opportunity*, v. קֵירָס.

קירוס, Yalk. Dan. 1064, v. נַיְקְרִין I.

קִירוּטָא f. (denom. of קִירָא) *a mass of wax* into which a wick is stuck. Sabb. 20[b] (expl. שעוה, Mish. II, 1).

קִירְטוּם m. (קְרַטֵּם) *nipping, destroying the top of plants.* Y. B. Kam. II, 3[a] top; Tosef. ib. II, 1 קִירְטוּם.

קירטון, Tosef. Bets. IV, 10, v. גְּרִיקוֹן.—Yalk. Is. 332, v. קְרָטוֹן.

***קִירְטִין** m. pl. (certæ, sub. dies) *fixed times.* Pesik. Vayhi, p. 9[a] Ar. (ed. קירסין). Gen. R. s. 72 Ar. (ed. קורניסין), v. קֵירָס.

קִירְטֵס, קִירְטֵם, v. sub קְרֵט'.

קִירִי m. (vocat. of κύριος, S.) *O, master!* Ḥull. 139[b], v. פִּירִי I. Gen. R. s. 89, v. פִּירִי. Y. Shebu. III, 34[d] bot.; Y. Ned. III, 38[a] top (not קורי); Pesik. R. s. 22 קרי (corr. acc.), v. בריכסון.—Ab. Zar. 11[b] (supposed to stand for κυρίου, genit.), v. פַּלְטַטִּיר.

***קֵירִי** (v. קֵירָס; cmp. καίριον) *in due time.* Sifré Deut. 323 משל . . . עבר ק' אני מוכר לך אבל וכ' like one saying to a neighbor, I sell thee a slave to be delivered at a certain time; but I (the Lord) do not do so, but I sell at once and deliver at once; Yalk. ib. 946 עבר קרי.

קִירְיָה, קִירְיָא, v. קוּרְיָא, a. קִרְיָה II.

קִירְיוֹסִין, קִירְיוֹסִים ק"ר, m. pl. (curiosi) *detectives, spies.* Pesik. R. s. 3 קרייוסי הושיב וכ' (corr. acc.) Joseph placed agents in the palace. Ib. s. 8 כשם שלמלכי בו"ד ק' כך יש לפני הקב"ה ק' וכ' ... as human kings have agents who report . . ., so are agents before the Lord &c.; ואלו הן חק' . . . זו הנפש וכ' and these are the Lord's agents, the soul that reports to the angel &c.—Denom. קִרְיוֹסוּת *report of agents.* Lev. R. s. 32 ... יש קול קריאסות לטובה ויש קול קריאסות לרעה וכ' Ar. (corr. acc., a. omit קול; ed. יש קול ויצא וכ') there is a report of agents for good (Deut. V, 25) ..., and a report of agents for evil (ib. I, 34); Koh. R. to X, 20 יש קרסיות וכ' (corr. acc.).

קִירְיוֹתָא, v. קִרְיוֹתָא.

קִירְיָיא, v. קָרָא I.

קִירִינִי, קִירֵינָא, קִירְוִינָא pr. n. pl. *Ḳiryana, Ḳyrene* (corresp. to b. h. קִיר). Targ. II Kings XVI, 9. Targ. Am. II, 5; IX, 7 קרירני ed. Lag. (oth. ed. קִרֵינֵי, קִרְוֵנֵי; v. Vulg.).

קירים, Y. Sabb. XIII, 14[a] בק', v. קִירוֹס I.

קִירִיס ק', קִירְיָס m. (not קר') (κύριος=κύριος, S.) *lord*, as a title, *master.* Targ. Job III, 18 (19). Ib. V, 2.—Esp. *the Lord.* Targ. Ps. LIII, 1. Ib. XCVII, 10. Targ. Y. I Num. XI, 26; a. e.

קִירִיס pr. n. m. (cmp. b. h. קִירֹס) *Ḳeris*, an Amora. Y. Bets. II, end, 61[d] דאירמא ק'; Y. Sabb. V, end, 7[c] דירדמא ק' (v. Fr. M'bo, p. 122[a]).

קִירְמֵי, קִירְמָא, v. קִרְמָא, a. קוּרְמִי.

קִירְמוּלִין, v. קִרְמוּלִין.

קִירְמִיוֹן, v. קִרְמִיוֹן.

קִירְנֵי, v. קִירִינִי.

קֵירָס m. (καιρός) *opportunity, season.* Koh. R. to XI, 3 אם הגיע קֵירָסוֹ של תלמיד וכ' when the proper time comes for the scholar to teach &c. Ib. אם הגיע קֵירָסָן וכ' when the turn of the prophets comes to prophesy &c. Esth. R. to I, 13 (ref. to לעתים, I Chr. XII, 23) שהיו יודעין לרפאות את חקֵירוס (not החקירים) they knew how to mend the time (destiny); [a gloss: קליפה הצילה מחמת מכה, from misreading קֵירוס, v. קָרַם]; Cant. R. to VI, 4 לרציא את הקירס (ed. Wil. לרפית את הקירס; corr. acc.).—*Pl.* קֵירָסִין, קִירְסִין (קֵר'). Pesik. Vayhi, p. 9[a] (ref. to לעתים, v. supra) לק' understanding of the seasons (v. LXX, I Chr. l. c.); Esth. R. l. c.; Cant. R. l. c. (not לקי'); Num. R. s. 13; Gen. R. s. 72 לקורניסין (corr. acc., or לקֵירוֹסִין); [Var. in Ar. לקֵירְטִין].—[Gen. R. s. 58 בקרסין, v. קִלְירוֹס.—Y. Shebi. II, 33[d] קירסים, v. next w.]

קִירְסוּם ק', קֵירָסוּם m. (קְרַסֵּם) *plucking the tops off.* Y. Shebi. II, 33[d] [read:] דר"ש כר' יהושע בק' that R. S. agrees with R. J. concerning the plucking of ears in the Sabbatical year.

קִירְסוּף, v. קִירְצוּף.

קִירְסִי, v. קִרְסִי.

קִירְפָּיוֹת, v. קוּרְפָּיוֹת.

קִירְצוּד, v. קוּרְצַד.

קִירְצוּף ק', קִירְסוּף m. (קְרַצֵּם) *scratching, currying with a strigil.* Tosef. Bets. II, 17 איזהו ק' גדולים וכ' ed. Zuck. (Var. קִרְסוּם) what kind of currying is called *kirtsuf?* That which is done with large-toothed combs, which do not wound, opp. קִירוּד; Y. ib. II, end, 61[d]; Bab. ib. 23[a]. Ib. בין ק' בין קרוד שרי currying is permitted (on the Holy Day) whether with large or with small strigils; v. קִירוּד.

קִירְצָה, v. קִרְצָה.

קִירְקוֹס, Yalk. Dan. 1064, v. מַקְרֵן I.

קִרְקוּר, קִרְקוּרָא m. (קָרַר III) *croaking* (of frogs). Tanḥ. Bo 4 קִרְקוּרָן הֲוָה קָשֶׁה וכ' their croaking was harder to bear than their ruining; Pesik. Vayhi, p. 66[b] quot. in Ar.

קוּרְקָנוֹת, קִרְקָנוֹת f. pl. (=קורקנ', v. preced.) *clappers*, a sort of *castanets*, used at wedding processions. Pesik. R. s. 43 טועניס קו' וכ' (ed. Fr. קו') carrying castanets and marching before her.

קִרְקָנֵי m. pl. (v. preced. wds.) *croaking*. Ned. 51[a] שתינא . . . ובק' דאימך I shall drink wine to thy father's dancing and thy mother's croaking (singing); [Rashi: *handing the cup*].

קִירְקוֹסִי, Yalk. Kings 222, v. קוּרְקָסָא.

קִישׁ I pr. n. m. (b. h.) *Kish*, the father of king Saul. Meg. 12[b] בן קִישׁ חקוש וכ', v. נָקַשׁ; a. e.

קִישׁ II m. (נָקַשׁ) *clapping, the sound ḳish-ḳish*. B. Mets. 85[b], v. פִּישׁ.

קִישׁ III, part. of קָשַׁשׁ II.

קִישְׁבָּא, v. קִשְׁבָּא.

קִישׁוּאִין, קִישׁוּאִים, v. קִשּׁוּאִים.

קִשּׁ', קִישּׁוּט m. (קָשַׁשׁ) *dress, toilet, ornament*.—*Pl.* קִשּׁ', קִישּׁוּטִין, קִישּׁוּטִים. Lam. R. to II, 13 (play on אעידך, ib.; cmp. עֲדִי II) כמה ק' קשטתי אתכם with how many ornaments did I adorn you!; Pesik. Nah., p. 124[b]. Keth. 71[b] נהנית מריח קִשּׁוּטָהּ וכ' is benefited by the perfume of her toilet for thirty days (can be thirty days without perfumery). Ib. (in Chald. diction) דתלנחו לקשוטיה וכ' (read: דתלתנחו) when she attached her vow of abstinence from perfuming herself to marital intercourse &c.; a. e.

קִשּׁ', קִישּׁוּטָא ch. same. Targ. Is. XLIX, 18 קִישּׁוּט constr. (ed. Wil. קִשּׁוּט, corr. acc.).—*Pl.* קִישּׁוּטַיָּא, קִשּׁ'. Targ. Jer. II, 32 קִישּׁוּטָהּ (h. text קִשְׁרֶיהָ).

קִשּׁ', קִישּׁוּי m. (קָשָׁה) *protracted travailing, laws of cleanness concerning discharges during protracted travailing*. Nidd. IV, 5 (36[b]) כמה הוא קִשּׁוּיָהּ (Bab. ed. הרא קִשּׁ') how long may her travailing last (in order to apply to her the laws concerning &c.)?; Yeb. 83[a]; Y. ib. IV, 6[a]; Y. Nidd. I, 49[b] top קִישּׁוּרָהּ; ib. אין ק' יותר וכ' the laws apply only during two weeks. Bab. ib. 66[a] אין ק' לנפלים the law of *ḳishshuy* does not apply to cases of abortion; a. e.

קִישּׁוּיָא m. (קָשַׁר) *objection, argument*.—*Pl.* קִישּׁוּרֵי. Y. Pes. VII, 35[b] top ליתי ליה באילין ק' (not קישויא) does not agree with those arguments (does not consider them convincing).

קִשּׁ', קִישּׁוּר m. (קָשַׁר) *binding, contraction*. Sabb. 16[b] בשעת ק' בורם when the clouds were gathering, opp. פיזור. Ib. XV, 1 כשם שהוא חייב על קִישּׁוּרָן וכ' as well as he is guilty (of violating the Sabbath laws), when he ties them (the knots) &c., opp. התיר. Y. ib. IV, 7[a] top; a. e.—*Pl.* קִשּׁ', קִישּׁוּרִים (b. h. קִשֻּׁרִים) *beads, decorations*. Pirké d'R. El. ch. XXXII, end ככלה בקִשּׁוּרֶיהָ like a bride in her attire; Yalk. Gen. 114. Sabb. 66[b] (expl. קשרים, Mish. VI, 9), קִשּׁוּרֵי פּוּאָה (Ms. M. קישור פראה), v. פּוּאָה; Y. ib. VI, 8[c] בקישרי פראה (corr. acc.); a. e.

קִשּׁ', קִישּׁוּרָא ch. same. Y. Sabb. IV, 7[a] top קִישּׁוּרֵיהּ דרב וכ' the tying of which Rab speaks, referring to tying twigs for the purposes of a tent; קישוריה דר' אבא the tying of which R. Abba speaks, referring to tying twigs for the purpose of making an implement (seats); a. e.—*Pl.* קִישּׁוּרֵי. Bab. ib. 66[b] ק' Ms. M. a. Rashi (ed. קשררי) a sort of *stilts*, tied to the legs; v. אֲנָקְטְמִין.

קִישּׁוּשׁוֹת f. pl. (קָשַׁשׁ I) 1) *rakings, chips*. Tosef. Shebi. II, 14. Tosef. Erub. XI (VIII), 10 (Ar. ed. Koh. קִרְשׁוּשִׁיּוֹת; oth. ed. קַשְׁקַשִּׁיּוֹת), v. קַשְׁקַשִּׁים.—2) *splints put on a fracture*, v. קְשִׁישִׁין.

קִישּׁוּת I f. (cmp. קִשּׁוּת) [*tufted fruit,*] *cucumber* (*sing.* a. *pl.*). Tosef. Dem. V, 10 נוטל מכל ק' וק' he takes tithe from each bunch of cucumbers. Ter. III, 1 נמצאת ק' תחורם וכ' if one separates a cucumber for T'rumah, and it is found to be bitter. Tosef. ib. IV, 5 אין לך מר בק' יותר וכ' there is nothing bitter in the cucumber except the central part (the central cucumber in the bunch (?)); a. e.—*Pl.* (v. supra). Ib. V, 14. Sabb. 109[a] Ar. s. v. טרז; v. פֻּשּׁוּת.—V. קִשּׁוּאִים.

קִישּׁוּת II f. (נָקַשׁ) *comparison, likeness*. Gen. R. s. 35 (play on קִשַּׁתִּי, Gen. IX, 13) קִישּׁוּתִי וכ' my likeness, that which comes near to me (the halo of glory); Yalk. ib. 61 קִשּׁוּתִי; v. קָשָׁא I.

קִישָׁן m. (נָקַשׁ) *one whose legs knock against each other, bandy-legged*. Bekh. 45[a]; Tosef. ib. V, 9 חַקְשָׁן (ed. Vien. חַשְׁקָשָׁן, cmp. עַקְשָׁן).

קִשּׁ', קִישְׁקוּשׁ m. (קָשְׁקַשׁ I) *hoeing the ground* (around olive trees). M. Kat. 3[a] מנין לעידור וק' וכ' whence is it learned that hoeing of vines, and hoeing of olive trees, and clearing are forbidden in the Sabbatical year? Ib. שרי . . . וק' is hoeing in the Sabbatical year permitted?; Succ. 44[b] Ms. M. (ed. קַשְׁקוּשֵׁי).

קִשּׁ', קִישְׁקוּשָׁא I ch. same.—*Pl.* קִשּׁ', קִישְׁקוּשֵׁי. M. Kat. 3[a]; Succ. 44[b]; Yalk. Ex. 354 תרי ק' הוו וכ' there are two kinds of hoeing, one intended to make the tree stronger &c., v. פְּרָא III.

קִשּׁ', קִישְׁקוּשָׁא II m. (קשש; cmp. Zeph. II, 1) *gathering place* (in war times); *tower, fort*.—*Pl.* קִישְׁקוּשֵׁי, קִשּׁ'. Sabb. 11[a] אבל בק' וכ' but as to towers and turrets, we care not (they may be higher than the synagogue).

קִישְׁרֵי, v. קַשֵּׁר.

קִישַׁרְתָּא, v. קוּשַׁרְתָּא.

קִישֶׁת, Tosef. Nidd. V, 8, v. קָשָׁה *Pi.*

קִיתוֹן m. (χώθων, confounded with κύαθος) *ladle* for drawing wine out of the mixing bowl into the cup; also for washing hands. Tosef. Bets. II, 9; Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13 או ק' . . . ממלא הוא he may (dip in and) fill a cup, bucket or ladle for drinking purposes, and intend to immerse them (for ritual purposes). Ib. XIV (XV), 3. Succ. II, 9 ק' וכ' . . . לעבד like the case of a servant that comes in to mix the cup for his master, and he pours the ladle in his face; ib. 29a שפך לו רבו ק' וכ' his master poured &c. Snh. 52b בתחלה דומה לק' וכ' at first acquaintance he (the scholar) appears to him (the ignorant man) like a golden *kithon*; if he holds conversation with him, he appears like a silver *kithon*; if he accepts a benefit of him, he appears like an earthen *kithon*, which once broken cannot be mended. Yoma IV, 5 מן חק' וכ' . . . מקדש he sanctifies his hands and feet with a golden ladle; a. fr.—Yalk. Sam. 124 נטל קטן השמן וכ' (corr. acc.) he took the pitcher of oil and poured &c.—*Pl.* קִיתוֹנִים, קִיתוֹנוֹת. Sifré Num. 158. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 1 חלבס כדי לקבל ק' וכ' a defective caldron remains susceptible of levitical uncleanness so long as there is enough left to receive ladles, ladles, so long as they can contain small coins. Gen. R. s. 74 קיתונין; Yalk. ib. 130 קיתונות; a. e.

קִיתוֹנָא, קִיתוֹן ch. same. Esth. R. to II, 1 (introd.) מה דחדין ק' דנחשא וכ' what this copper ladle serves for, an earthen ladle will do &c. Y. Kidd. III, 64a חב לי ק' דאית וכ' give me the *cyathus* which I have with thee; חב לי קיתונה וכ' (read: קִיתוֹנִי) give me my *cyathus*, and get the Denar (which I owe thee). Y. Ab. Zar. III, 42d חוה ליה קיוקין וכ' (corr. acc.) had a ladle on which was the figure of a Roman deity; אהן ק' מכירן וכ' a ladle, since it is dipped in water, is considered a common vessel (ornamentations of which have no idolatrous character); a. e.—*Pl.* קִיתוֹנָא. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (ed. Amst. קַתּוֹנָא, corr. acc.).

קִיתְרוֹס, v. קַתְרוֹס III.

קַל I *to be light*, v. קָלַל.

קַל II m., קַלָּה f. (b. h.; preced.) *light*; 1) *unimportant, of minor value; easy to achieve.*—קל וחומר, v. חוֹמֶר I. Ḥull. XII, 5 מצוה ק' שהיא כאיסר a slight religious act which is performed at a sacrifice of one Isar. Y. Kidd. I, 61b bot. השיח הכתוב מצוה ק' שבקלות וכ' the Bible put the lightest of the light acts (Deut. XXII, 7) on the same level with the most serious (Ex. XX, 12). Tosef. Yoma V (IV), 4 מאכילין אותו הקל הקל you must give him to eat (of forbidden things on hand) that which is of comparatively minor import; a. fr.—*Pl.* קַלִּין, קַלִּים; קַלּוֹת.—קלים וחמורים, v. חוֹמֶר I.—Dem. I, 1 שברמאי הק' those fruits with which, in cases of doubt as to tithes (v. דְּמַאי), the law deals most leniently. Yoma VIII, 8 על עבירות ק' for minor transgressions (to which the lowest penalty is attached); ib. 85b אלו הן ק' וכ' these are the minor transgressions: omission of a positive command &c. (v. עֲשֵׂה); Tosef. ib. V (IV), 5. R. Hash. 25b, a. e. שלשה קַלֵּי עולם the three worthless (chiefs) in Israel's history, opp. חמורי עולם. Ib. אפי' קל שבק' וכ' (not קלין) even the most worthless of worthless men, if once appointed a leader, should be respected like the strongest &c.; a. fr.—2) *lowly, poor.*—*Pl.* as ab. Arakh. 24a שלא ישהא מרגלית לק' one must not delay the valuation of a jewel dedicated for its value by poor men (for the sake of taking it to a large town where a higher price can be obtained, but it must go by its local value); ib. 18a מרגלית לק' as to local valuation.—3) *quick.* Ab. III, 12, v. נוֹחַ II. Ib. V, 20 חוי . . . קל כנשר וכ' be . . . swift as an eagle, and run like a deer to do the will of thy Father in heaven. Sabb. VIII, 5 שבבצים ביצה ק' the lightest of eggs; expl. ib. 80b לבשל ק' quick to boil; Y. ib. VIII, 11b top. Gen. R. s. 16, v. חַד I. Keth. 112a (ref. to Jer. III, 19 נחלת צבי) מה צבי זה קל . . . ק' לבשל וכ' as the deer is the swiftest of beasts, so the land of Israel is the swiftest of all lands to ripen its fruits. Ex. R. s. 19, a. fr. לשעה קלה after a short time; a. fr.—*Pl.* as ab. Gen. R. l. c.; a. e.

קָל III, קָלָא I c. = h. קוֹל, *voice, sound; rumor.* Targ. Ez. XI, 13. Targ. Gen. XXVII, 22. Targ. Ps. XCII, 12; a. fr.—M. Kat. 18b דלא פסיק ק', v. פָּסַק. B. Bath. 5a רמא ביה ק' raised his voice against him (rebuked him). Y. Kil. IX, 32b top [read:] ואזל ק' דקרעין לגיפפתה and the sound of (the lamentations at) the rending of garments went as far as Gof'fatha; Y. Keth. XII, 35a ואזל קָלָה לקרעין וכ' (corr. acc.); a. fr.—בת ק', בת = h. בת קול (v. בַּת I) *divine voice.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 26; a. e.—Snh. 96b נפקת בת ק' (not נפקא ק') a divine voice came forth; a. fr.—*Pl.* קָלִּין, קָלֵי, קָלַיָּא. Targ. Ex. IX, 23. Ib. 29; a. fr.—Targ. Ps. XCIII, 4 קָלָן.—B. Mets. 85a מעבר לירה קָלֵיהוּ the sound of his cry (in pain) drowned their (the beasts') voices. R. Hash. 27a תרי ק' two simultaneous (or immediately consecutive) sounds; a. e.

קָל II pr. n. (preced.) *Kal* (*Voice*), name of the genius of Nebuchadnezzar. Ex. R. s. 21 (ref. to Dan. IV, 28).

קָלָא *voice*, v. קל III.—[Yalk. Ps. 662 קלא באטרן, read: אקוביטון.]

קְלָא, v. קוֹלָא I.

קָלָא I m. (cmp. קוֹלָא I, II) [*something round,*] *clod, stone.* Ab. Zar. 18b שקל ק' וכ' he took up a clod and threw it at them; Pes. 62b, a. e. B. Kam. 92b, v. בֵּירִי. Taan. 4a, v. פַּרְצִידָא; a. e.

קָלָא II *to burn*, v. חֲלִי.

קָלָא III, ק' אִילָן, v. חֲלָאִילָן.

קלא פנדר, ק', v. חֲלָאפַנְדָּר.

קלאונא, Deut. R. s. 10, v. חֲלָנְיָא.

קָלָא אִילָן, קָלָאִילָן m. (אִילָן II a. אִירָן) [*ashes of a tree,*] *a vegetable blue dye,* an imitation of the genuine purple-blue (תְּכֵלֶת); [Ar.: *indigo,* an adaptation of χαλλάϊνον, callainum, Sachs, Beitr. I, p. 132]; *woolen threads*

dyed with ḳ'la-illan. Tosef. Ab. Zar. VI (VII), 1 ק' שדשו בעצי וכ' *ḳ'la-illan* wool which has been stamped with wood of an *ăsherah* (אֲשֵׁרָה) must be burnt; others say, it is under the restriction of the law until it resumes its natural color (by washing &c.). Meïl. 13[a] הדש קלעילון בשדה וכ' Ar. (ed. קלעילין) he that stamps *ḳ'laillan* wool in a field belonging to the Temple. B. Kam. 93[b] בק' א' דלא עבר a *ḳ.* dye which cannot be removed with soap (v. צִפּוֹן I). B. Mets. 61[b] מי שחולה ק' א' בבגדו וכ' he that attaches *ḳ.* threads to his garment and says, it is *t'khheleth.* Men. 41[b] טלית שכולה . . . מן ק' א' if a cloak is entirely of purple wool, any threads of a different color may be used as show-fringes, except *ḳ.* (because it may be mistaken for *t'khheleth*). Tosef. Kil. V, 26 ק' א' וכ' (Var. קלע אילן) threads of *ḳ.* (used in place of *t'khheleth*) . . . are not subject to the laws of mixed materials (כִּלְאַיִם).

קְלָאִין, קְלָאִים, v. קְלִי.

קלאמין, v. כְּלָמוּס.

קְלַאפַנְדַר pr. n. (a comp. of κλεπ- and ανδρ-) *ḳ'lafandar* (Man-Stealer), fictitious name of one of the judges of Sodom. Gen. R. s. 50 Ar. (ed. קלא פ, combine); Yalk. ib. 84 קלפ'.

קְלָארִין, v. חִרְתָּן.

קְלָבָא* m. (קלב *to stick*) *resin.* Sabb. 133[b] קירא וק' (strike out רישינא, a commentator's gloss; v. Rabb. D. S. a. l. note; Var. in Mss. חבלא, קבלא, קילבא, קלאבא, v. Rabb. l. c.) wax and resin (Var. קירא דק' wax of resin); B. Kam. 85[a]. [Ar.: *butter*].

קְלָבוֹן, v. קוֹלְבוֹן.

קלבוס, Sabb. 120[a], v. קוֹלְבִּין.

קְלִיבִּינְטְזִירִין* m. (a corrupt. of κλινο-βατήριον=βάθριον, corresp. to Lat. scamnum) *step placed before the bed.* Y. Ber. III, 5[d] bot. שומט קלבינטרין וכ' (ed. Lehm. קרבינטין, corr. acc.; Mus. in Ar. ed. Koh. קלבינטזירין, oth. ed. קלבינטר; Ar. קליבנטירין) he detaches the footstool from the state-bed (דרגש), and that is enough (as a sign of mourning); Y. Ned. VII, end, 40[c] קלונטרין ed. Krot. (Mus. l. c. קלינטרין, corr. acc.); Y. M. Kat. III, 83[a] top קלמנטרין (corr. acc.).

קלבסים, v. קְלוֹוִסִין.

קַלַבְרִיאָה pr. n. *Calabria,* the peninsula in the south-east of Italy. Y. Shek. VI, 50[a]; Gen. R. s. 23, end בראשונה עלה עד ק' וכ' the first time the flood rose as far as Calabria, the second time as far as the rocks &c., v. בַּרְבָּרָא.

קַלַגָּס m. (caliga, accus. pl.) *soldier's nail-studded shoe.*—*Pl.* קַלַגָּסִין, קַלַגָּסִים. Sot. VIII, 1 שפעת הק' the noise of the trampling shoes; Sifré Deut. 192 עקלגסים (corr. acc.; Var. גַּלְגָּסִין, v. גַּלְגָּסָא).

קלגריפון, v. קִיגְרַפּוֹן.

קָלַד, *Af.* אַקְלִיד (denom. of אַקְלִידָא) *to lock up, insert the key.*

Ithpe. אִיקְלִיד *to be inserted like a key; to be swallowed up, disappear.* Hull. 93[b] אִיקְלוּדֵי מַיקְלִיד (or אַקְלוּדֵי מַיקְלִיד; Ms. R. אַקְלִידֵי; Ms. R. 2 מִיקְלִיד, or מִיקְלַד; v. Rabb. D. S. a. l. note 4) the sinew disappears in the flesh.

קְלַדְחִי, קַלְדוּחִי, v. קַלְדָּחִי.

קַלָּה I, fem. of קַל.

קַלָּה II pr. n. m. *Ḳallah,* name of a servant of R. Judah the Nasi. Y. Bets. I, 60[d] ק' דרובא.

קָלָה I *voice,* v. קָלָא.

קָלָה II, v. קלי.

קְלוֹבְקְרִין, v. גְּלוּפְקְרִין.

קַלוּדְיָא (קלוריא) m. pl. (calida) *hot drink of wine and water,* kept in a large bowl (v. Sm. Ant. s. v.); [the spelling קלור induced by Latin *calor*]. Lev. R. s. 5 קלוד' ed. Wil. (oth. eds. קלור'); Num. R. s. 10 קלור'; Yalk. Am. 545 קלור'.

קִיל', קְלָוֹן, קְלָוְאן m. (κελεύων) *commanding.* Gen. R. s. 63 אנא ק' אנא וכ' I do order that &c.—[Ib. יהיב קילון, v. next art.]—*Pl.* קְלָוְאנִין, קְלָוְנִי, קִיל'. Lev. R. s. 25 ק' אנא וכ' (not קלוונא) we do order that &c.; Koh. R. to II, 20.—[Lam. R. to I, 5 קלוונין דידי, v. next art.]

קלוויא, v. קוּלְיָא I.

קְלָוֹן, v. קְלָוְאן.

קלווסים, v. next w.

קִיל', קְלָוְסִים, קְלָוְסִין f. (κέλευσις) *command.* Y. Ned. IX, end, 41[c] נפקת ק' וכ' (not סים . . .) an order was issued by the king &c. Pesik. R. s. 10 כבר הוצאתי קלוני' עליו וכ' (corr. acc.) I have once issued a decree concerning him that they should 'lift up' his head &c. Ib. יכולה קילוסי' שלך קיימת וכ' (read: קילווסין) thy decree may stand, and yet thy son may remain in his place (rank) uninjured. Ib. ונמצא ק' שלך קיימת וכ' (not סים . . .) and thus thy decree will be upheld, and high rank will be thy son's. Gen. R. s. 5 נלך ונעשה ק' של הקב"ה Ar. (ed. קילוסין להקב"ה, corr. acc.) let us go and carry out the Lord's command. Lam. R. to V, 5 אדריינוס . . . אפיק ק' Ar. (v. Matt. K. a. l.; differ. in ed.) Hadrian . . . issued a decree. Ib. to I, 5 בגין דעברת על קלוונין דידי (corr. acc.) whereas thou hast disobeyed my order. Gen. R. s. 63 אנא יהיב קילון וכ' (corr. acc.) I give out an order &c. Lev. R. s. 7 נימוס וקלוסים הוא וכ' (corr. acc.; some ed. נ' corr. acc.; Ar. נ' הוא וקלוסין הוא) it is a custom and a decree that he &c.—[Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) קלבסים Ar. (ed. קלסים); Yalk. Ez. 363 קלווסי', v. קְלוּרוֹס.]

קְלוּחָא, קְלוּחָה, v. sub קִיחָא.

קלולי, Tosef. Par. III (II), 4 Var., v. קָלַל.

קלומית, v. קְרוֹמִית.

קָלוֹן I m. (b. h.; קָלָה I) *degradation, disgrace*, opp. כָּבוֹד. Gen. R. s. 1, a. e. בקלון חבירו, v. כָּבַד I. Ab. d'R. N. ch. XXIX המכבד ... שנפטר ממנו בק' he that honors his fellow-man for the sake of wealth, will finally part with him in disgrace. Snh. 55[a] (of an animal that has been carnally abused) תקלה וק' בעינן (to condemn it to death) is it necessary that it must have been both a stumbling-block (cause of a scandal) and a disgrace (to the criminal and his survivors)? Ib. קלונו ... זה קלונו in this case (of a Jew being the criminal) his disgrace is great, and in the other (that of a gentile) his disgrace is little (it being not unusual). Ib. יהרי אילנות דאין קלונן וכ' but in the case of trees (that have been worshipped and must be destroyed) the disgrace through them is not great, and yet &c. Esth. R. introd. to Par. 3, v. קוא; a. fr.—Esp. *prostitution, house of prostitution; sodomy.* Lam. R. to I, 16 אספסיאנוס ... להושיבן בק' של רומי Vespasian filled three ships with the nobles of Jerusalem to place them in the Roman houses of prostitution. Ib. to IV, 2 ... תינוק אחד בק' a Jewish boy is in prison doomed to prostitution; Y. Hor. III, 48[b]. Ib. שניהם עומדין בק' וכ' if a man and a woman are (in prison) threatened with exposure to prostitution, the redemption of the man has the precedence &c.; a. fr.—Trnsf. *idolatrous statue* or *temple.* Y. Ab. Zar. III, 42[c] top (in Chald. dict.) ... כד דמך ... נפל ק' דטבריא when R. H. died, the idol (or temple) of Tiberias fell in (cmp. טִימָא I).

קָלוֹן II m. (קָלָה II) *combustion.* Num. R. s. 11 (play on קלון, Prov. III, 35). ... לאש יהיו בחלקם ק' they shall carry off combustion as their share, because finally they will go into fire; יצאן ק' אלא שריפה וכ' *kalon* means burning (ref. to Jer. XXIX, 22).—[B. Bath. 99[b] בית חק', v. קִילּוֹן.]

קַלּוֹן (calo) *I proclaim.* Y. Ab. Zar. I, 39[c] top, v. דיאו.

קלונטרון, v. קַלִּיבִּינְטִירִין.

קָלוֹנָא, v. קַלְנָא.

קלוניפו, קלונינפי, v. נִינְפֵּי.

קָלוֹנִית f. (קָלוֹן I) *brothel-keeper.* Y'lamd. to Gen. XLIII, 14 אמרו זה לזה נלך אצל חק' וכ' (not חקיל', חקיל) they (Joseph's brothers) said to one another, let us go to the brothel-keeper's, perhaps he has been sold thither.

קלוניתא, v. קַלְנִיתָא.

קָלוֹסָא, קָלוֹסְא, v. sub קרס.

קלוסטר, קלוסטור, v. קַלַּסְטֵר I.

קָלוֹסְטָרָא, v. גְּלוֹסְטָרָא.

קָלוֹסַנְטִירִין, v. קְלוֹסַנְטִירִין.

קלוסין, קלוסים, Lev. R. s. 7, v. קְלַוְוסִיס.

קלוסיתה, v. קוּלַסִיתָא.

קְלוֹסַנְתֵּר', קְלוֹסַנְטִרִין* m. pl. (a corrupt. of γελοιαστήρ = γελοιαστής) *jesters, buffoons, king's fools* (v. קַלַּסְתָּא). Targ. Esth. II, 21 תרין ק' two merry-makers, opp. בַּכְּנִין; Yalk. Esth. 1053 (in Hebr. dict.) קלוסנט' (some ed. קְלוֹסְטִין), opp. בַּרְבָּרִי (v., however, קְלַסְטִרִיקִין).

קָלוֹסָקָא, v. גְּלוֹסָקָא.

קָלוֹסְקוֹם = גְּלוֹסְקוֹם. Ohol. IX, 15 Ar. (ed. ג', not גלוסקוס).

קָלוֹסְקִין, v. גְּלוֹסְקָא.

קלוע, Targ. I Kings XIV, 3 some ed., read: זְלוּגַּע.

קְלוּפָה, קְלוּפָא, v. sub קרף.

קְלוֹפָא m., *pl.* קְלוּפִין (קָלָה) *peel, husks.* Targ. Y. Num. VI, 4 [read:] נִיקְּ', v. נִיקְלוּפִין.

קְלוּפַטְרָא, v. קְלִיאוֹפַטְרָא.

קְלוּפִיתָא f. (קָלָה) *peel, husk; thin skin* (*gut for sausages*).—*Pl.* קְלוּפְיָתָא, קְלוּפְיָתָה. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מבחר בק' when he makes a selection from among the guts; ib. בקליפיתיה (corr. acc.). [Levy, Neuhebr. Wört. quotes קְלִיפְיָא.]

קְלוּפְסִין, v. גְּלוּפְסִין.

קלוקלון, v. קְרוּקְלָן.

קְלוּקְסִיָּית, קְלוּקְסָיָה, v. קוּלַסְיָא.

קְלוּקְרִין* m. (cervical, κερβικάριον, S.) *pillow.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 1 ... כר ... כסת ... או וכי לא ק' אחד וכ' had Moses no bolster, or cushion, or pillow to be placed under him?; (Taan. 11[a] only כר a. כסת).

קלורוס, Yoma 84[a], v. קלרוס.

קלוריא, v. קַלּוּדַיָּא.

קְלוּרִין, v. קְרִיפּוֹד, a. קְרִיפִּין.

קְלוּרִיתָא, קְלוּרִיתָה, קְלוּרִית, v. sub קרנ.

קַלּוּת f. (קַל II) *lightness, swiftness.* Tanh. Vayḥi 16; Yalk. Gen. 161 קַלּוּתוֹ של אריל the swiftness of the hart; a. e.—ק' ראש (or sub. ראש) *light-mindedness, irreverence, disregard of custom.* Keth. 8[b] ונהג ק' בעצמו וכ' and set the example of disregard of custom through himself (inaugurated simplicity at burial), when (according to his request) they buried him in linen garments; M. Kat. 27[b] ק' ראש; Tosef. Nidd. IX, 17 חנהדג ... ק' ר' וכ' Succ. 51[b] וחיו בארס and they were led into irreverence (through the presence of women); Tosef. ib. IV, 1. Ab. III, 13 שחוק וק' ר' מרגילין וכ' laughter and frivolity make man familiar

with unchastity. Tanḥ. Mikk. 9 שלא ינהוג ק' ר' בגבורה lest man become irreverent towards the Almighty.

קלותא, Y. Sabb. I, 3[d] top, v. קוּלְתָא.

קָלַח (denom. of קֶלַח) *to rise in a column.* B. Kam. 61[a] בקולחת, v. קָדַח.

Pi. קִילַּח 1) *to bring forth an uninterrupted jet, cause an uninterrupted flow; to splash.* Ab. Zar. 12[a] פרצופות המקלחין, v. פָּרְצוֹף. Tosef. Erub. IX (VI), 23 המקלחת, v. צִנּוֹר. Ker. 22[a] כל זמן שמקלח as long as the blood gushes forth, v. הַמְצִית; a. fr.—2) *to cause gushing forth by interposing an object, to dam in and cause an overflow.* Eduy. VII, 4; Zeb. 25[b] זוחלין שקִילְּחָן וכ' dripping liquids caused to overflow in a continuous current by a dam of burs of nuts.—3) (of locusts) *to come in dense columns.* Tosef. Sabb. XII (XIII), 5; Y. ib. XIV, beg. 14[b]; Bab. ib. 106[b] אם היו מְקַלְּחוֹת ובאות if they come on in dense columns.—4) *to collect* (coins in a tube). Tosef. Shek. III, 2; 4, sq. כהנים מקלחין אזהן (Var. מקבלין) the priests collect these moneys (put them in a horn, v. שׁוֹפָר).

קְלַח, *Pa.* קַלַּח ch. same, *to cast with force,* (of trees) *to shed fruit prematurely.* Targ. Y. Lev. XXVI, 20.

קָלַח m. (cmp. קִרְלָא II, a. קוּלִית) 1) *tube, stem, stalk.* Keth. 111[b], a. fr. ק' של כרוב a cabbage stalk; Y. Peah VII, 20[b] top ק' אחד של חרדל a mustard stalk. Pes. 39[b] אק' referring to the stalk (of the herbs mentioned); a. fr.—*Pl.* קָלָחִים, constr. קְלְחֵי, קִרְיֵי; קוּלְחוֹת, קִרְלְחוֹת. Y. Kil. III, 28[d] bot. בעישה ק' יחידים when planting single stalks, opp. רצף. Par. XI, 9. Peah III, 2. Ib. 5 תמוכר קלחי אילן וכ' if a man sells the stems of plants in his field (without selling the soil); a. e.—Men. X, 4 (66[a]) בקנים ובקליחות וכ' (read: ובקיל'; Bab. ed. ובקולחות; Mish. Cambr. ובקְלָחוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) they threshed it with reeds and stalks of plants (instead of using flails); Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18 ובקולח'; Pesik. Ha'omer, p. 69[a] ובקלקת (corr. acc.); Yalk. Lev. 643 ובקו'. Erub. 16[a] קו' (ed. Sonc. 'קי); a. e.—2) (of liquids) *column, jet.* Toh. II, 1 ספק שהק' וכ' if there is a doubt whether the jet touched her hand. Tosef. T'bul Yom II, 9; a. e.

קוֹ', קִי', קְלָחָא ch. same, *stalk, stem.* Ḥull. 119[a] בקל' Ar. (ed. 'בקו) the stem (of the plants) is meant.—*Pl.* קְלָחִין, 'קי. Targ. Y. Num. XIX, 18.

קַלַּחַת f. (b. h.; preced. wds.) *flesh-pot.* B. Bath. 74[a] כבשר בק' as flesh is turned in the pot.

קָלַט (b. h.) [*to surround,*] 1) *to close, press.*—Part. pass. קָלוּט; f. קְלוּטָה; *pl.* קְלוּטִים, קְלוּטוֹת. Sifra Emor, Par. 7, ch. VII (expl. קלוט, Lev. XXII, 23) פרסות וכ' an animal whose hoofs resemble those of a horse &c.; Bekh. VI, 7 (40[a]) שרגליו ק' וכ'. Ib. 6[a] פרסותיה ק' its hoofs are closed, opp. סדוקות cloven. Ib. VII, 6 אצבעותיו ... אי ק' וכ' if his fingers lie one above the other or are grown together up to the root (פֶּרֶק). Y. Sot. IX, 23[d]; a. e.—In gen. קָלוּט *an animal with uncloven hoofs* (having the sign of uncleanness) *born of a clean animal, monster* or *hybrid.* Bekh. 7[a] בן ק' a קלוט born of a cow; Ḥull. 68[b]. Ib. ק' במיני פרה a *kaluṭ* found in a cow (after ritual slaughtering); ib. 69[a]. Sabb. 67[a] זריעך כק' וכפרדה וכ' thy seed be like a *k.* and like a mule &c. (Rashi: 'like one whose semen is locked up'); a. e.—2) *to clutch, intercept, receive; to conceive, retain, absorb.* Ḥull. 65[a] כל עוף הקוֹלֵט מן האויר וכ' any bird that snatches in the air (for things thrown to it) is unclean. Gen. R. s. 41 אינה קוֹלֶטֶת, v. פָּרַד II. Ker. 5[a] וק' את הריח and the oil retained (absorbed) the scent. Gen. R. s. 5 קָלְטָן הים the sea absorbed them (the waters of the rivers); Yalk. Ps. 848 קָלָטָם. Ab. V, 15 שמוציאה את היין וקולטת וכ' which passes the wine and retains the lees; ... שמוציאה וק' את הסולת which passes the common flour and retains the fine flour (v. צוֹף). Snh. 108[b] כל שהתיבה קוֹלַטְתּוּ whatever animal the ark received. Sabb. I, 6 כדי שיִקָּלוֹט הצמר when there is time enough before the Sabbath for the wool to assume the color of the dye. Lev. R. s. 14 אין האשה קולטת וכ' a woman conceives only shortly after menstruation. Shebi. II, 6 כל הרכבה שאינה קולטת וכ' a grafting which does not take root within three days, will never do so; a. v. fr.—Ex. R. s. 1 ק' דרך וכ' he (Moses) adopted the manner of his ancestors (finding wives at the well); Tanḥ. Sh'moth 10 לקח.—Esp. (v. מְקַלֵּט) *to protect, give the shelter of an asylum.* Macc. 12[a] אינו קולט אלא גגו only the top of the altar protects him that flees to it; אינו קולט ... עולמים only the altar of the permanent sanctuary (in Jerusalem) offers protection; אינו קולט אלא כהן וכ' protects only the priest while at service &c. Ib. אינה קולטת אלא בצר only Bezer is an asylum (but not Bozrah). Ib.[b] פלכו קוֹלְטוֹ his (the Levite's) district protects him. Ib. עיר שקִלָּטַתּוּ כבר a town which has received him once before. Sifré Num. 160 אין לי אלא שקוֹלְטוֹת בארץ this would indicate only that they (these cities) offer asylum for manslaughter committed in Palestine. Ib. לא קָלְטָה אחת מהם עד וכ' none of those cities had the right of asylum until all of them had been designated; a. fr.—Macc. 10[a] קוֹלְטִין ... מנין whence do you learn that the words of the Law offer protection (to its students)?; ib. קולטין מלאך וכ' they protect from the angel of death.—3) (of sacred precincts) *to retain; to make export illegal.* Ib. 19[b] קָלְטוּהוּ מחיצות the sacred precincts have retained it (and it cannot be redeemed and taken out of Jerusalem again); ib. 20[a]. Ib. מחיצה לְקָלוֹט דרבנן that the precincts have retaining power is merely a rabbinical enactment; Snh. 113[a]; B. Mets. 53[b].—Part. pass. as ab. Sabb. 4[a], a. fr. קלוטה כמי שהונחה דמיא, v. נוּחַ.

קָלַט ch. same, 1) *to close.*—Part. pass. קָלִיט, *pl.* קְלִיטִין. Targ. Y. Lev. XXI, 20.—2) *to clutch, intercept, receive; to absorb.* Ḥull. 65[a] ציפרתי נמי מִקָּלְטָא קָלְטָא the *tsipparti,* too, snaps at things in the air (and yet it is a clean bird). Y. Pes. III, beg. 29[d] דיקלוט, v. צְבָטָא I; a. fr.—Meïl. 11[b], v. infra.—3) *to offer an asylum, protect.* Targ. Y. Num. XXXV, 6; a. e.—4) (of sacred precincts) *to retain.* Pes. 52[a] אטו גבא דחמרא קָלְטִינְהוּ (not אגבא) does the back of the ass (on which the fruit was brought to the place) form a sacred precinct (so that it cannot be exported again)?

Ithpe. אִיתְקְלִיט, אִיקְּלַט *to be received, intercepted.* Succ. 49[b]

בדא' when the remnant of the libation poured into the depth was intercepted in a vessel; Meïl. 11[b] דאי קָלַט (קתני) it refers to a case when one intercepted the libation (v. Rashi a. Tosaf. for Var. Lect.).

קַלְטָא m. (preced.) *reception, asylum.* Targ. Y. Num. XXXV, 25, sq. קַלְטֵיהּ (h. text מקלטו).

קָלְטָא f. (preced.) *receiving, protecting.* — *Pl.* קָלְטָן. Targ. Y. Num. XXXV, 11; 13, sq.

קוּ', קִי', קַלְטָא m. (preced. wds.; cmp. סָפַג, בָּלַע) *[absorbing,] receiving punishment.* Y. Yeb. II, 4[a] top חבוט דהוא טבא בק' ... go on beating, for there is a benefit in taking it (it will teach me a lesson); Y. Kidd. III, 64[d] bot. בקָלְטָא; Gen. R. s. 7; Tanḥ. Ḥukk. 6; Koh. R. to VII, 23; Pesik. R. s. 14 בקלישטר, read: בקִילְטֵר; ib. בקלישטה (corr. acc.); Pesik. Par., p. 35[b], sq. בקילתא (corr. acc.).

קָלְטוֹר m. (calator) *an officer arranging the royal receptions.* Lev. R. s. 28; Koh. R. to IX, 11, a. e., v. קוֹמֵיס.

קלטירה, קלטיקה, read: קְלַטִּירָה or קְלַטִּיקָה m. (v. גְּלוּגְדָּקָא) *(the teacher's) litter* in college or synagogue. Y. Meg. III, 73[d] bot.

קַלֵּי f. (καλή) *handsome.* Ex. R. s. 52, end, a. e., v. נִרְנֶפֵי.

קַלֵּי adv. (apocop. of קְלִיל), ק' ק' *little by little, slowly.* Erub. 51[a] כי מסגי ק' ק' when he walks step by step, opp. רהט. Sabb. 153[b] דוקא רץ אבל ק' ק' לא only when one runs (is it permitted), but when one walks leisurely is it not?

קָלָה, קְלִי I (b. h.) *to be light, disregarded.*

Pi. קִילָּה, קִילְּחָה (by ref. to ונקלה, Deut. XXV, 3) *to disgrace* (one's self), *to have loose bowels; to collapse under the lashes.* Macc. 23[a] בין בראשונה וכ' ק' if he collapses either at the first or at the second lash, he must be released. Tosef. ib. V (IV), 14 אם קי' באחד מהן if he collapsed at one of them. Ib. עד שלא לקה ק' if he collapsed (from fear) before receiving lashes. Ib. אמדוהו שאם ילקה וקי' (Var. יקלקל) if the experts opine that he will collapse, when he is lashed; שאם יוצא מב"ד קי' (Var. ויקלקל) that he will collapse on leaving the court; Macc. l. c. וְיִקָּלֶה Ms. M. (or וְיִקָּלֶה; ed. קלה). Ib. וחכחו ... ולא שיקלה כבר וכ' Ms. M. (ed. שלקה, corr. acc.; Var. שנִקְלָה) we read, 'lest if he should exceed ..., thy brother be disgraced', but he must not be beaten at all, if he has collapsed in court ere this; Yalk. Deut. 937 שנקלה וכ'; a. e.

Nif. נִקְלָה *to be disgraced.* Ib. כפתוהו ... מ"ט ונקלה וה"א נ' if he runs away from court after they have tied him, he is released; why? The text says, *v'niklah*, and he has been disgraced; Macc. l. c. Ms. M. (not in ed.), v. supra; a. e.

קָלֵי ch. same, *to be disgraced.* Targ. O. Deut. XXV, 3 ויקלי Ms. III (ed. Berl. וְיִקַּל, oth. ed. ויקל, fr. קַלֵּל).

Pa. קַלֵּי, *Af.* אַקְלֵי *to hold in light esteem, revile.* Targ. O. Deut. XXVII, 16 דְּיַקְלֵי ed. Berl. (oth. ed. דְּקַלֵּי; ed. Vien. דְּיַקְלִי, corr. acc.; Regia דְּיַקֵּל fr. קַלֵּל; v. Berl. Targ. O. II, p. 57).

קָלָה, קְלִי II (b. h.; cmp. צָלָה) *to consume, burn; to roast, parch.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 אפשר דְּקָלְפוּ גרש the text might have meant that one must parch it as grit; יקלנו אביב one must parch it in the ear. Pes. 75[a] ונִקְלֶה, v. next w. — Part. pass. קָלוּי. Sifra l. c., v. קָלִי. Men. 66[b] אם אביב ק' אם גרש ק' whether parched in the ear or as grit; a. e.

**Hithpa.* הִתְקַלֶּה *to consume one's self in longing.* Cant. R. to III, 11 מִתְקַלֶּהָא, v. קָלָה.

קָלָא, קְלֵי ch. same. Targ. Jer. XXIX, 22. Targ. O. Num. XXI, 6 חיוין קָלָן (h. text הנחשים השרפים); a. fr. — [Targ. Hos. IX, 16 דקלא, read as ed. Lag. דיִלְקָא.] — Part. pass. קָלְיָא; קָלֵי, קָלוּי. Targ. Lev. II, 14. Targ. I Sam. XXX, 3; a. e. — Pes. 75[a] נקיק ... ינירקלייהּ Ms. M. (ed. ונקלה) (may we not understand the text so) that we put bundles of twigs around her and burn her to death? B. Mets. 74[a] הא מחוסר מיקלי ואפיקר וכ' (some ed. מִיקְלֵי) but it (the lime) lacks burning and taking out of the kiln and crushing! Snh. 31[a], sq. אי בעיא קלתיה if she wanted, she might have burned it (the document). Ḥull. 52[b] לא קָלֵי זיהרייה, v. זְיָהֲרָא II. Ab. Zar. 28[a] קַלַּנְהוּ אגרא וכ' roast them on a new shovel. Snh. 96[b] הרכלא קליא קְלֵית a burnt temple thou didst burn (v. שָׂרַף); a. fr. — Trnsf. *to expose to the evil eye* or *to the covetousness of thieves.* B. Mets. 30[a] דמקלא קָלֵי לח וכ' (by exhibiting the found object) he exposes it to loss through the evil eye or through thieves.

Ithpe. אִיתְקְלֵי *to be burnt.* Snh. l. c. חרכלא מיתקלי גיטא ... the time has arrived for the sanctuary to be destroyed and the Temple to be burnt.

קָלֵי m. (b. h.; preced.) *parched ears.* Men. X, 4 (66[a]) כדי לקיים בו מציות ק' in order to comply with the law requiring it to be parched (Lev. II, 14); Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 קָלוּי (v. קָלָה II). Men. 66[b] אין לשין ק' אלא דבר אחר Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note, a. Yalk. Lev. 456) by *koli* (parched) we understand the intercession of something else between the fire and the object to be affected by it; ל"א אין לשין ק' אלא (דבר) קלול וכ' another version reads: by *koli* we understand, parched in a vessel (in something hollow); how is this? A tube for parching grain was there &c. Sifra Emor ch. XI, Par. 10 קמח ק' flour made of parched grain; Men. X, 5 קמח וק' (Bab. ed. 67[b] קמח ק'); Pes. 10[b] bot. קמח וק' (corr. acc.). Ib. 11[a] מק' ואילך from the time the grain is parched and onward (when the soft grain is unfit for immediate consumption); עד ק' up to the time when grain can be parched; Men. 68[a]. Sabb. 155[b] אין גובלין את החק' you must not mix flour of parched grains (with oil &c., on the Sabbath). Tosef. Pes. II (III), 4 ק' שירד לתוכו דלק (not לתוכה) parched grain on which drippings have fallen; a. fr. — *Pl.* קְלָאִין, קְלָאִים. Men. 66[b] אביב של ק' (not אביב); Kel. II, 3; Sifra Vayikra, l. c.; Yalk. Lev. 456, v. אֲבִיב. Keth. II, 1 בתולה ... אין לה חילוק ק', v. חִילּוּק. Y. ib. 28[b] top חילוק ק' at the wedding of a virgin that had been married before, no distribution of roasted ears takes place; a. fr.

קְלָא I, קְלֵי, קְלֵא II ch. same. Targ. Lev. XXIII, 14 (Y. ed. Amst. קְלֵי). Targ. Ruth II, 14. Targ. I Sam. XVII, 17 (some ed. קְלָיָא). Ib. XXV, 18 (ed. Wil. קְלָיָא *pl.*).—V. קוּלְיָא I.

קַלְיָא II, קָלְיָא m. (preced. wds.) 1) *fiery (poisonous) serpent.* Targ. O. Num. XXI, 8.—2) *ashes of an alkaline plant*, v. קוּלְיָא II.

קְלֵיאוֹפַטְרָא pr. n. f. *Cleopatra*, queen of Egypt. Nidd. 30[b] ק' מלכה אלכסנדרית (read: מ' אלכסנדרית or מלכת אלכסנדריא) C. the queen of Alexandria; ib. קלפטרא מלכת רוינית (corr. acc.); Tosef. ib. IV, 17 גלפטרה מלכת אלכנדריס ed. Zuck. (oth. ed. קליפטרא, גלופטרא . . . אלכסנדרית).

קְלִיבּוֹסְתּ f. (cmp. כַּלְבּוּב) *the lowest end of the vertebrae, coccyx.* Sabb. 152[a] (expl. חשקר, Koh. XII, 5) ק' זו that means the coccyx (v. לוּז II).

קְלִיבּוּסְתָּא ch. same. Ḥull. 93[a] תרבא דאַסְתָּ' Ar. (ed. דק') the fat on the coccyx.

קְלִיבְסִים, v. חֲלִוּסִין.

קַלִּיגְרָפוֹן f. (καλλιγραφῶν) [*fine writer,*] name of *a baker's tool* resembling the stylus, with one pointed end to pick up the bread, called 'the tooth', and one flat and broad end to scrape the ashes out (v. גַּזָּרָה), called 'the palm.' Kel. XIII, 2 ק' שניטלה כפה וכ' Ar. (ed. קוליגרפון; ed. Dehr. קלגריפון) a *k.* that has lost its palm, is susceptible to uncleanness on account of its tooth &c. (v. Tosef. ib. B. Mets. III, 7, quot. s. v. צְנוֹרָא III).

קְלִידָא, קְלִידָא, v. כַּלִּיד.

קְלִידָא, v. אַקְלִידָא.

קְלִידִיקוֹס*, prob. to be read: קְלִירַרְכוֹס m. (κλήρ-αρχος) *president of a district* (higher than the *epitropos*, and subordinate to the *decurio*, a member of the senate in provincial municipalities). Mekh. B'shall., Amalek, s. 2; Yalk. Deut. 813 פלירכוס, פלירכוס, prob. פּוֹלְרַכוֹס (πολί-αρχος = prefectus urbi).

קְלִיט m. h. a. ch. (קָלַט) *suction*, (with יַם or נַפָּא) *gorge.* Y. B. Mets. V, 10[c] bot. קְלִיטוֹ של ים (not שלים) the gorge (resorbing the rivers flowing into the sea); trnsf. *a certain form of usury* (τόκος ναυτικός, fenus nauticum, v. Sm. Ant. 3rd ed. London 1890, s. v. Fenus, a. Lübker Reallex. s. v. Ἔμπορος, a. Zinsen), *the creditor advancing money on a ship load at his own risk in case of shipwreck*, expl. ib. בר נש דיהיב לחבריה מהו דינרין כגון אילין דיהבין וכ' if one advances a certain number of Denars to his neighbor in the same manner as those who give goods &c., v. תְּסוּסְטְבָן.—*Pl.* (ch.) קְלִיטִין. Gen. R. s. 5 (expl. עד נבכי ים, Job XXXVIII, 16) עד ק' דימא (some ed. קְלוּטִין) to the gorges of the sea; Yalk. Ps. 848 קבלא (read: קְלִיטָא or קְלִיטָא).

קְלִיטָה f. (קָלַט) 1) *receiving, offering an asylum.* Macc. 13[a] מר סבר לכם לק' וכ' one scholar is of the opinion, 'unto you' (Num. XXXV, 12) means yours merely as an asylum (מקלט, where the refugees have to support themselves), the other is of the opinion, 'yours' for all your needs.—2) (of a graft) *taking root.* R. Hash. 10[b].

קְלִיטִי, קְלוּטִי, Pesik. R. s. 14, v. קְלָטָא.

קְלִיל m. (v. קוֹלָא) [*something hollow,*] *receptacle.* Men. 66[b], v. קְלִי.—*Pl.* (of קְלִילִית) קְלִילִיּוֹת. Tosef. Par. III (II), 4, v. כָּלָל.

קְלִיל I m. (v. next w.) *a little, a short while.* Targ. Y. Gen. XXIV, 17 (ed. Amst. קַלִּיל). Targ. Prov. VI, 10. Ib. XV, 16 (ed. Wil. קָ). Ib. XVI, 8 (ed. Wil. קְלִיל). Ib. V, 14 (not כ'). Targ. Y. Ex. XVII, 4; a. fr.—Koh. R. to III, 9 עבריד עימיה אויר ק' he spent with him a short moment of rest.

קַלִּיל II m., קַלְּ', קַלִּילָא c. = h. קַל, 1) *light of weight; quick.* Targ. II Sam. II, 18. Targ. Prov. XIX, 2 (ed. Wil. קָלִיל). Targ. Jer. II, 23; a. fr.—Gitt. 56[a] חיירא ק' מיתתא a live body is lighter than a dead one. Ḥull. 16[b] בעיפא דק' in the case of a bird, which is of light weight. Snh. 46[b] כמאן דאמר ק' לי עלמא Ms. M. (ed. קַל) as one says, the world is light to me (meaning to say, I feel heavy); Y. ib. VI, 23[d] bot., v. קָלַל; a. e.—2) *slight, of little esteem; little, small* (in numbers); *easy.* Targ. Y. Ex. XVIII, 22 (ed. Amst. קָ'). Targ. Lam. III, 28. Targ. Jer. III, 9 (h. text קַל!). Targ. II Kings III, 18. Targ. Y. Gen. XXIV, 15; a. fr.—B. Kam. 6[b], v. לִישָׁן. Y. Nidd. I, 49[c] top הדא . . . ק' וכ' the opinion of R. M. is more lenient than that of R. J.; a. e.—*Pl.* קַלִּילִין, קַלִּילָן, קְ'. Targ. Is. XVIII, 2. Targ. Lam. IV, 19. Targ. II Chr. XXIX, 34. Targ. Y. Lev. XIV, 32; a. fr.—Koh. R. to I, 18 אכל מלין ק' he ate light things (easy to digest), opp. בורין coarse things.

קַלִּילוּתָא, קַלִּילוּתָא f. (preced.) 1) *lightness, rapidity.* Targ. Zech. V, 7; 9. Targ. Y. Gen. XXIX, 1.—2) *a little.* Ib. XLIII, 2, v. קַלִּיל I.

קְלִינְמִרִין, v. קְלִבְּרִינְטִירִין.

קְלִיסְטַנְרִי m. (corrupt. of questionarius) *executioner.* Ab. Zar. 18[a] Ms. M., v. קְלַסְטוֹר.

קְלִיסְטְרָא, Sabb. 123[b] Ar., v. קְלוּסְטָרָא.

קְלִיסְטְרִין, v. קְלוּסְטְרִין.

קְלִיסְיָא pr. n. pl. *K'lisia* (?). Y. Gitt. IV, 46[a].

קְלִיעָא, v. קְלִיעָתָא.—[Erub. 63[b] ed. Cost., v. קְלָעָא I.]

קְלִיעָה f. (קָלַע II) *twist, network; screen.* Y. Shek. VIII, 51[b] top אילו אמר חוט . . . ק' שלשה וכ' if the text (Ex. XXVI, 31) had the word *ḥut*, it would mean a double thread, if *k'li'ah*, a triple thread &c. Y. Succ. III, 53[c] bot.; Sifra Emor Par. 12, ch. XVI, v. עָבוֹת. Yoma 67[b] (expl. קלען במקלעות, Mish. ib. VI, 7) כמין ק' he intertwined the limbs of the animals so as to form a network. Y. Taan. II, 65[b] top (in

Chald. dict.), v. עַבְרָא.—Trnsf. *band, league.* Pesik. R. s. 33 (ref. to עבתים, Ez. XXXI, 3) משעה ... ק' אחת להכעיס וכ' as soon as the whole world became one league to provoke the Lord, he (Ashur) left their council &c.—*Pl.* קְלִיעוֹת. Eduy. III, 4 כל ק' וכ' חק all networks (woven sheets) are clean &c. Yalk. Num. 713, v. קוֹלָרִינִין.

קְלִיעָתָא, קְלִיעָא, קְלֵיעָתָא ch. same, *network, plait*; also *carved relief work.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 14; 22 (h. text עֲבֹת).—Y. Sot. IX, end, 24c, v. בַּקְלִיעָתָא. Y. Snh. VII, end, 25d בקלעתא דשערה by the plait of her hair; a. e.—*Pl.* קְלִיעָתָן, קְלִיעָתָא, קַלְעָתָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 24, sq. Targ. I Kings VI, 29; 32. Ib. VII, 31 קְלִיעִין.—Sabb. 95a; Ber. 61a, a. e., v. בְּנָיָתָא; Gen. R. s. 18, beg. קְלָעָתָא; a. e.

קְלִיף, v. קְלַף.

קְלִיפָא, קְלִיפְתָּא, קְלִיפָּא, v. קְלִיפְתָּא, a. next w.

קְלִיפָּה f. (קְלַף) 1) *peeling, scaling.* Pes. 76a סגי ליה בק' it is sufficiently remedied by paring the surface. Ib. מיחא ניבעי ק' let it at least be pared; a. e.—2) *scale, husk, skin.* Snh. 95b שריון ק' (= קשקשים, I Sam. XVII, 5) a scaly coat of mail. Nidd. III, 2; Tosef. ib. IV, 2 המפלת מין ק' an abortion that has the appearance of a mass of membranes. Ohol. VI, 5, sq. כקליפת השום as thin as the husk of garlic. Ab. Zar. 76a עד שתשיר קְלִיפָתָן until the crusty accretion of the vessels falls off (by exposure to heat); a. fr.—Bekh. 58a כל ... כק' השום וכ' all Jewish scholars appear to me (as paltry) as the husk of garlic, except &c.—[Gen. R. s. 82 קליפת בצלים, v. קְלַף.]—*Pl.* קְלִיפוֹת, קְלִיפִּים, קְלִיפִּין. Tosef. Nidd. IV, 3 כמין קליפין אדומין (masc.); כמין קליפות אדומות the appearance of red membranes. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז ... שתי ק' וכ' as the nut has two shells &c. Sabb. IX, 5 קְלִיפֵּי רמונים shells of pomegranates. Y. Ter. V, end, 43d קילפי איסור (read: קליפי) shells of forbidden fruits. Num. R. s. 12, v. קְנֵב; a. e.—Pes. 112b (in Chald. dict.) מאן דמדרך אקליפים (some ed. אֲקְלִיפַּיָּא; Ms. M. אקליפי דבצים) he that treads on egg-shells.—[In later mystic literature קליפה, pronounced קְלִיפָּה, a certain *class of demons*, cmp. Num. R. l. c.]

קְלִיקִין, Y. Naz. VI, 55b top, v. קִילְקֵי.

קְלִירוֹס* m. (κλῆρος) *lot, destiny.* Midr. Till. to Ps. X, 10 אין הרשע מפיל בק' שלו וכ' Rashi to Ps. l. c. (ed. בקוליריס, ed. Bub. בקילורין, corr. acc.) the wicked man involves in his own evil destiny none but wicked strong men like himself (ref. to Dan. III, 20).—*Pl.* קְלִירוֹסִין, קְלִירְסִין. Gen. R. s. 58 (ref. to חברון and קריית ארבע) שהוא עולה בקרסין של וכ' (some ed. a. Matt. K. בקרנסן, Ar. בקורנס, 'Rashi' בקרנסרין; corr. acc.) for Hebron came up in the lot of (was in turn assigned to) four owners, first to Judah &c. Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) בשעה שהפלתי קלבסים וכ' Ar. (ed. קלסים, read קלירסים) when I cast lots upon the nations to exile them &c. (ref. to Ez. XXIV, 6 גורל); Yalk. Ez. 363 קלויסי (corr. acc.).

קְלִירוּס, קְלוֹ, קְלִירִיס, a word in an incantation. Yoma 84a, v. כנתי.

קְלִישָׁא, קְלִישׁ, קְלֵי, v. קְלַשׁ.

קְלָל m. (v. קָלַל) *a vessel*, esp. *the pitcher containing the ashes of the red cow.* Par. III, 3; X, 3 ק' של חטאת the vessel containing the ashes for lustration; Tosef. ib. IX (X), 5; a. e.—*Pl.* קְלָלוֹת. Par. X, 4. Tosef. ib. III (II), 4 קילולות (Var. קלולי; R. S. to Par. III, 3 קילולות, corr. acc.).

קָלָל ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 9.

קַל (b. h.) [*to swing*] *to be light, slender, unimportant.*—Part. קַל. Snh. VI, 5 (ref. to קַלֹּת, Deut. XXI, 23) ... בזמן קָלַנִי מראשי וכ' when man suffers punishment, what does the Shekhinah say? 'I am lighter than my head, than my arm' (euphem. for, I feel my head heavy &c.); Y. ib. 23d bot. אנן תנינן קָלַנִי (קל אנא) we read *kalleni*, I am not lighter; איתי תניי תני קל אני some Tannai reads *kal ăni*; מאן דאמר קלני ליה הוא אלא קלל according to him that reads *kalleni*, it is a euphemistic expression for 'light' (i. e. my head is light, I feel giddy; my arm is light, I feel weak); מאן דאמר קלני ... נטיל according to the version *kallani*, it is a euphemistic expression for 'heavy' (i. e. my head, my arm is heavy); Bab. ib. 46b Abbayi says כמאן דאמר קל ליה (read *kalleni*) as one says, 'light (I am) not' (i. e. I feel heavy, without euphemism)—(which is refuted by Raba, who explains the word in question) קלל לי עלמא, v. קָלַל II.

Hif. הֵקִיל, הֲקַל, חָקִיל 1) *to lighten.* M. Kat. 17b תכביד מיקל וכ' ... if the mourner's hair is too heavy, he may make it lighter with a razor; Y. ib. III, 82a top. Erub. IV, 9 להָקֵל כל העשיר to make it easy for the rich man; a. fr.—Trnsf. ה' ראשו *to be irreverent, talk frivolously* (v. קַלּוּת). Ber. IX, 5 לא יָקֵל אדם את ראשו כנגד וכ' man (a pilgrim coming to Jerusalem) must not behave irreverently in sight of the eastern gate &c. Yalk. Gen. 24 מֵיקֶלֶת ראשה she is frivolous (light-minded); Yalk. Is. 265 מְקֻלֶּלֶת ראשה; (Gen. R. s. 18 מיקרת, v. יָקַר).—2) *to be lenient; to incline towards the less restrictive practice*, opp. החמיר, v. חָמַר I. Y. M. Kat. l. c. הלכה כדברי מי שהוא מיקל the adopted practice follows the opinion of him who is more lenient; Erub. 46a, a. fr. כדברי המיקל וכ' Yeb. 88a הֲיַיקַלְתָּ עליה, v. חָמַר I. Pes. 52b, v. יָגִיד. Erub. l. c. wherever you find יחיד מיקל ורבים וכ' an individual scholar favoring the more lenient practice against several in favor of restriction. Sabb. 129a, a. fr. ספק נפשות להָקֵל where there is a doubt involving the endangering of human life, the more lenient rule is applied; a. fr.—3) *to be sparing, beggarly.* Ib. כל המיקל ... מְקוּלִין לו מזוניתיו וכ' he that stints himself at the meal taken after bloodletting, to him they in heaven will give his sustenance stintingly; a. e.

Pi. קִלֵּל [*to diminish,*] *to curse.* Keth. VII, 6 מְקַלְּלָתּ, v. יָלַד. Sabb. 62b מְקַלְּלָתוֹ בפניו whom his wife curses in his presence. Pes. 87b (ref. to Prov. XXX, 10 sq.) אפי' דור שאביו וְקִלֵּל וכ' even if it be a generation of men that curse their father ..., do not denounce &c. Yoma 75a ק' את הנחש וכ' God cursed the serpent, yet it climbs up the roof and finds its food. Sot. 11a (expl. ועלה, Ex. I, 10,

as euphem. for כאדם שמקלל את עצמו וכ׳ (ויעלינו) like a man that wants to curse himself (express an ill omen about himself), and hangs his curse on others. B. Bath. 88b הקב״ה ברך ... וקללן וכ׳ the Lord blessed Israel with the twenty-two letters of the alphabet (from א of אם, Lev. XXVI, 3, to ת of קומיות, ib. 13), and cursed them with eight letters (from ו of ואם, ib. 14, to ם of נפשם, ib. 43). Snh. 70a קללו ברביעי ... מתוך שקלקלו because Ham injured him by (preventing his begetting) a fourth son, he (Noah) cursed him by his fourth son (Canaan). Ib. 91b כל המונע ... שבמעי אמן מקללין אותו (not אבי) he that withholds a tradition from his pupil, even the embryos in their mother's womb will curse him; Yalk. Prov. 947; a. fr.

Nithpa. נִתְקַלֵּל *to be cursed.* Ber. 61a בתחלה נ׳ ... ונתקללה וכ׳ the serpent was cursed first, and then Eve &c.; Gen. R. s. 20; Erub. 18a. Ib.b נתקללה בבל ונתקללו וכ׳ when Babylon was cursed, her neighbors were cursed. Bekh. 8a אם מבהמה נתקללה וכ׳ if she (Eve) was cursed (with prolonged pregnancy) more than cattle &c. Ib. אחת לשבע ... נ׳ הוא it (the serpent) was cursed seven times more than certain cattle. Ib. נ׳ הוא מחיה (not נתקלקל); a. fr.—[Tosef. Sot. II, 3 ניקללה ניוולה, Var. ניקל, read: ניקתה בניוולה, v. נָקָה *Nif.*]

קָלַל ch. same, 1) *to be light; to be of light esteem.* Targ. O. Gen. XVI, 4, sq.—2) *to be reduced.* Ib. VIII, 8; 11 קפו ed. Berl. (ed. Vien. קפיאו).

Ithpol. אִתְקוֹלָל *to be reduced.* Targ. Y. ib.

Pa. קַלֵּיל 1) (denom. of קַל׳ל) *to be quick, to pass swiftly.* Targ. Job VII, 6; IX, 25.—2) *to make light*; trnsf. *to ease, relieve.* Pesik. B'shall., p. 93a קלֵיל גרמך וכ׳ make thyself light of weight, or I will throw thee off.—Y. Kidd. II, 62d bot. חוון מחמרין וק׳ עלידהון they were strict in their practice, and he lightened their burden (allowed them what they considered forbidden). Y. M. Kat. III, 82a הן דהוינן סברין דו מקַלֵּל חמר he whom we thought to be lenient made it stricter; a. e.—[Yalk. Gen. 133 ומקללה בשוק, v. קְלַס.]

Af. אַקִּיל, אֲקֵיל 1) *to disregard, dishonor*; also *to curse.* Targ. Ex. XXII, 27 (v. קִיל II). Targ. Ps. LV, 13 (h. text וחרפתי); a. e.—Y. Bicc. III, 65d top ר׳ מני מיקיל לאולפן וכ׳ R. M. spoke with disrespect of those that get appointments to office for money; Midr. Sam. ch. VII ר׳ אמי חזה מקַקיל (or מקיל). Y. Dem. I, 22a top, v. קִיל II. Y. Peah VIII, 21a אקללונך they cursed thee; a. e.—2) *to relieve, to favor the more lenient rule.* Targ. Ex. XVIII, 22 (some ed. O. ויקלון, read ויַ׳). Targ. I Kings XII, 4; 9.—Erub. 46a באבילות חוא דאקילו (or דאַקילו) וכ׳ only as to mourning ceremonies the Rabbis adopt the more lenient rules. Yeb. 88a ולא ליקיל, or חַמֵּר I; a. fr.—V. קַלְקֵל.

קְלָלָה f. (b. h.; preced.) *dishonor; curse.* B. Mets. 75b גורם ק׳ לעצמו brings dishonor upon himself (people believing him to be dishonest). Meg. 15a, a. e. אל תהי קללת הדיוט וכ׳ let not the curse of a common man be a slight thing in thy eyes. Ib. 28a קללת חבירי ... לא עלתה the thought of my neighbor's curse never went to bed with me (v. עָצַר). Sot. 11a תולה קללתו וכ׳, v. קָלַל. Yoma 54b הללו ... וקללתן ק׳ וכ׳ those whose blessing is blessing, and whose curse is curse (whose blessings and curses are efficacious) are engaged in such things!—Y. Snh. VII, 25a bot. מחו לקרוע על קיללת חשם (usu. ברכת) blasphemy. Ib. הגוי how about rending one's garments on hearing blasphemy by a gentile?; a. fr.—*Pl.* קְלָלוֹת. Meg. 31b ק׳ שבתורה כהנים the curses in Leviticus (XXVI, 14-43); שבמשנה תורה the curses in Deuteronomy (XXVIII, 15-68). Ib. שתכלה חשנה וקללותיה that the year and its curses my end together. Erub. 100b עשר ק׳ וכ׳ Eve was cursed with ten curses; a. fr.

קָלַם*, *Pa.* קַלֵּם (cmp. קרם) *to pare off.* Y. Ab. Zar. II, 40d top חמתה מחלחלה וקלמה he saw that it (the plaster) was poisoned, and he pared it off; [prob. to be read: וקלקה, v. קָלַק].

קַלְמָא, *pl.* קַלְמֵי, קַלְמִין, v. כַּלְמָתָא.

קַלְמָא, Targ. Ez. XXVII, 17, quot. in Rashi a. l., misreading for קַלְוָא, v. קוֹלָא I.

קָלָמוֹס m. (κάλαμος) *reed, pen.* Sabb. 80a Ms. O., v. קוֹלְמוֹס.—*Pl.* קָלְמִין. Gen. R. s. 1; Y'lamd. to Num. XXIII, 9, v. מִילָן.—קַלְמוֹסִים, v. קוֹלְמוֹס.

קַלְמַזְמַסְיָא, קַלְמוֹזְמַסְיָא, קַלְמַז, v. כַּזְזָא.

קָלָמִין, v. קָלָמוֹס.

קַלְמַסְמַסְיָא, v. קַלְמַז.

קַלְמָרִים, v. next w.

קָלָמָרִין f. (καλαμάριον) 1) *pen-case.* Yalk. Num. 766, v. מִילָן.—2) *inkstand.* Mikv. X, 1 ק׳ הדיוטות וכ׳ (read: הדיוטית or של הדיוטות) the inkstand of ordinary men (with a rim bent inside to prevent spilling) does not become clean by immersion until you make a hole in its side; וק׳ של יוסף הכהן וכ׳ and the inkstand of Joseph the priest (Josephus Flavius?) had a hole in its side (through which it could be emptied and cleaned). Y. Ab. Zar. III, 42c bot. הנייר ... ק׳ צריכה paper and pen are considered ornamental objects (with regard to idolatrous decorations on them); as to the inkstand, it is doubtful. Sabb. 80a בק׳ (Ms. M. בקומרין, ed. Sonc. בקלרין, corr. acc.) forming a letter by dropping ink out of the inkstand.—*Pl.* קַלְמָרִים, קַלְמָרִין. Kel. II, 7 ק׳ חמותאמות ed. Dehr. (oth. ed. המתואמות; Ar. חמתאמית sing.) a double inkstand (v. Sm. Ant. s. v. Atramentum).

קַלְנְבָתָא, v. כַּלְמָתָא.

קַלָּן or קָלָן, *pl.* קַלָּנִין, קַלָּנִים, קָלֵי, v. קוֹלָן II.

קְלָנָא, קְלָן, קָלָן m. = h. קָלוֹן, *shame, disgrace, disgraceful deed; nakedness.* Targ. Is. XXII, 18. Targ. Deut. XXII, 21. Targ. O. Lev. XX, 18; a. fr.

קַלְנְבוֹ pr. n. pl. *Kaln'bo* in Babylonia. Snh. 63b (Ms. F. a. K. קל נבו, v. Rabb. D. S. a. l. note 50). Zeb. 96a

שמעיה מק׳ (רב) (not בק׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) (Rab) Sh'maya of Ḳ.; Yoma 21ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Yalk. Lev. 490 (corr. acc.).

קַלְנְדָה, קַלְנְדָא, v. next w.

קַלֶנְדַס c. (calendæ, accus.) *kalends*, the first day of the Roman month, (applied only to the kalendæ Januariæ) *the Roman New Year*. Ab. Zar. I, 3 (8ª) קלנדס Y. ed. (Mish. a. Bab. קלנדא). Y. ib. 39ᶜ top ק׳ אדם וכ׳ Adam instituted the kalends; כיון דחמא . . . ק׳ קלון וכ׳ when he observed that the days were growing longer, he exclaimed, *kalendas* &c., v. דיאו. Ib. ק׳ וינוברים, v. וִינוֹבְרִיס. Ib. אסורה לכל ק׳ on the Roman New Year it is forbidden to deal with all gentiles; [oth. opin.] אין אסורה אלא לפלחין בה it is forbidden to deal with those only who worship on it; Bab. ib. 8ª; Tosef. ib. I, 4 קלנדא ed. Zuck. (Var. ה . . ., ס . . .). Ab. Zar. l. c. ק׳ שמנה רמים אחר וכ׳ the New Year takes place eight days after the solstice, the Saturnalia eight days before the solstice; Y. ib. l. c. (corr. acc.). Bab. ib. l. c. רומי שעשתה ק׳ וכ׳ (Alf. עיר) if a Roman city (as Cæsaræa) introduced the Roman New Year, and all the townships near her are subject to her rule, are these townships forbidden or not?; a. e.

קָלָנְיָא f. (colonia) *a Roman colony* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia). Ab. Zar. 10ª ותתעביד טבריא ק׳ and that Tiberias be declared a Roman colony. Succ. 45ª, v. מוֹצָא II; Y. ib. IV, beg. 54ᵇ קלוֹנְיָא. Deut. R. s. 10 לארסטרטיגין ששימש פרס וקלאונה ... (read רומי for פרס, a corr. acc.) a general that held offices in two provinces, one a Roman province, the other a colony; (Yalk. ib. 942 פרס וק׳, omitted). B. Bath. 4ª את הורודוס עבדא בישא מתעביד ק׳ Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) thou, Herod, being a bad servant (of Rome), (thy country) be declared a colony (an anachronistic allusion to the reduction of Judæa to a Roman province on the banishment of Archelaus).—Yeb. 115ᵇ בצד קלוניא מתא by the side of the town of Colonia (?).

קַלַנִּיתָא f. (חָלָל) name of *a very lean bird, ḳallanitha*. Ḥull. 102ᵇ בק׳ such is the case with the ḳ.; והא ק׳ עוף טמא הוא but the ḳ. is an unclean bird?; כעין ק׳ a clean bird similar in build to the ḳ.—B. Bath. 20ª מסרטא ק׳ לא but the ḳ. does not scratch (and a child may play with it)!; כעין ק׳ (a bird that does scratch, but is) similar &c.

קַלְנִיתָא, v. next w.

קָלַנְתִּיָא c. (Κορίνθιος) *Corinthian*. Tosef. Yoma II, 4; Yoma 38ª קלוניתא (Ms. M. קלניתא), v. נְחוּשְׁתָּן I.

קָלַס I, *Pi.* קִלֵּס (denom. of קוֹלָס) *to put a helmet on*; part. pass. מְקוּלָּס *an animal roasted in its entirety with the entrails and legs on the head*. Pes. 74ª R. Ṭarfon called it גדי מ׳ a kid with a helmet on. Tosef. Bets. II, 15 אזוהר גדי מ׳ ... וקרבו (not בקרבו) what is a *g'di m'ḳullas*? Entirely roasted, with head, legs, and entrails. Ib. עגל מ׳ a calf roasted with the head &c. Ib. Todos taught the Roman Jews to take lambs מקולסין וכ׳ וישיתן אותן and prepare them 'helmeted' on Passover nights.—[Midr. Till. to Ps. XCII מקולסין, v. נִיקְלָנוֹס.]

קָלַס II, *Pi.* קִלֵּס, קִר׳ (denom. of קוֹל, *Pales*) [*to shout, make noise,*] 1) *to praise*; [b. h. *to decry, deride*]. B. Bath. 176ª אע״פ שק׳ ר״י וכ׳ although R. Yishm. praised Ben N. (commended his argument) the practice follows his (R. Yishmael's) opinion; Y. ib. X, end, 17ᵈ על מדרשו קִילְּסוֹ he commended him for his mode of argumentation. Lev. R. s. 30 נרקח ... ונְקַלֵּס להקב״ה let us take up the Lulab and Ethrog and offer praise to the Lord. Midr. Till. to Ps. CXIV (expl. סִלְּסוּ, Ps. LXVIII, 5) קַלְּסוּ (not קילסו) praise him. Ib. Ps. CIV; a. v. fr.—2) *to tramp* or *clap* (in wailing ceremonies or on joyous occasions), v. קִרְקֵס II, 2. M. Kat. 27ᵇ המְקַלֵּס לא יְקַלֵּס וכ׳ the tramper (at mourning ceremonies) must not tramp with a sandal on his foot, but with a shoe, to avoid accident.

Hithpa. הִתְקַלֵּס *to be praised; to be done honor to by song, clapping* &c. Y. Ḥag. I, 76ᶜ ... מיתקלסין כשהיה רואה (not סון . . .) whenever he saw a deceased person or a bride honored.

קַלֵּס, *Pa.* קַלֵּס ch. same, *to call out; to praise; to tramp*. Targ. Esth. VI, 9; 11 (h. text קרא). Targ. Y. II Deut. XXXII, 43. Targ. Y. II Ex. XXXII, 18; a. fr.—Keth. 21ᵇ את נמי מְקַלֵּסַת לה ... משום דקלסה because thy mother's father commended it, thou commendest it likewise. Y. Kil. VIII, 31ᵇ, a. e. מְקַלֵּס ליה הזלים וכ׳ ... והוה R. J. praised him by applying the verse (Is. XLVI, 6) &c. Y. Maas. Sh. I, end, 53ª וקַלְּסֵיה ... אמרה he said it before R. Abina, and he applauded him, opp. קנתריה; a. e.—Y. Peah I, 15ᵈ; Y. Ab. Zar. I, 42ᶜ top מקלס קומי וכ׳ did honor to bridal couples (singing, dancing &c.); (Keth. 17ª מרקד).

קַלָּסָא, קַלָּס, v. קוֹלָסָא.

קַלָּסָא* m. (b. h. קְלָסָה, v. קָלַס) *shouting, derision*. Targ. Ps. XLIV, 14 Ms. (ed. קלנא).

קַלַסְטוֹר (better קוֹלַסְטִיר) m. (κολαστήρ) *torturer, executioner*. Ab. Zar. 18ª ... וקַלַסְטוֹרוֹ וכ׳ ר׳ חנינא Ar. (ed. ויקלצטנריה; Ms. M. וקלסטינריה, arisen from confusing our w. with *questionarius*, v. קוֹסְטַרְנָר, קְלוּסְטַרְנָרִין) R. Ḥanina ... and his executioner are destined to enjoy the happiness of the hereafter. Ib. אמר לו קלצטוררי (Ms. M. קלסטנרי, En Ya'ăḳ. קלסטנרו, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) the (his) executioner said to him.

קַלַסְטוֹרָא, v. קַלַסְטִירָא.

קַלַסְטַר, קַלַסְטִיר I m. (a transpos. of χάρταλλος, v. טַרְסָקַל a. טַרְסָכַל) *basket*, esp. *fodder-basket* used instead of a muzzle. Kel. XX, 1 קלסטר ed. Dehr. a. Ar. (ed. קלוסטור, קלוסטר; R. H. G. קרסטל); Sifra, M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II קְלַסְטָר.—*Pl.* קַלַסְטִירִין. Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ.

קַלַסְטַר, קַלַסְטִיר II m. (κρύσταλλος, crystallum) *crystal*; trnsf. *brightness*, (with, or sub. פנים; cmp. זיו) *beauty of features, countenance*. Ber. 7ª בשכר זכה לך׳ פנים ... as a reward for hiding his face (Ex. III, 6) he was granted the shining face (Ex. XXXIV, 29 sq.). Nidd. 31ª וק׳ פנים וכ׳ והקב״ה נותן ... and God gives it

(the embryo) spirit and soul, and beauty of features, and power of sight &c. B. Mets. 87[a] נחפך ק' פנים וכ' Isaac's features were changed and made to resemble Abraham's. Lev. R. s. 18, beg. (ref. to Koh. XII, 2) חשמש זו ק' פ' 'the sun (is darkened)', that means the bright countenance; a. fr.—*Pl.* (used as sing.) קְלַסְטֵירִין. Ex. R. s. 28, beg. עשה (בו) החקב"ה ק' של פניו . . . דומה וכ' the Lord made Moses' features resemble those of Abraham.—[Snh. 104[b] קלסתר Rashi, v. קְלַסְתָּא.]

קְלַסְתָּרָא, קְלַסְטָרָא, קְלַסְתּוֹרָא, קְלַסְטֵירָא ch. same. Targ. Job XIV, 20 קְלַסְתֵּירֵיהּ (ed. Lag. קְלַסְתֵּיר; Regia קְלַסְטוֹר; h. text פניו). Ib. XXIX, 24 קְלַסְטַר אַפַּי Ar. (ed. תּוֹר . . .; Ms. תַּר . . .); a. e.—[Snh. 104[b], v. קְלַסְתָּא.]—*Pl.* קְלַסְתּוֹרִין, קְלַסְטֵירִין. Targ. Job XVII, 7 קְלַסְטֵירַי Ms. (ed. קלסתורי, not רֵי . . .; h. text וְיֵצְרֵי).

*קְלַסְרִיקוֹן m. pl. (Κοιλη-συριχός) *Cœlesyrians.* Esth. R. to II, 21, v. בְּרָבְרֵי. V., however, קְלוֹסַנְטְרִין.

קְלַסְתָּא m. (adapt. of γελοιαστής, as if a redupl. of קְלַס) *jester, dancer, buffoon*; ק' של מלך *King's fool.* Snh. 104[b] Ms. M. (in a passage omitted in ed.; Ar. s. v. קלסטר: קלסתרא; Rashi קלסתר; Rev. des Ét. Juives XI, p. 215 קלסטר γελοιαστήρ; Yalk. Lam. 1000 רקד שחיה זמר dancer and musician).—V. קְלוֹסַנְטְרִין.

קְלַסְתָּרָא, קְלַסְתָּר, קְלַסְתִּיר, קְלַסְתּוֹרָא v. sub קלסט'.

קְלַע I (b. h.) [*to swing,*] *to cast, sling.*

Pi. קִלְּעַ same. Sabb. 152[b] וּמְקַלְּעִין נִשְׁמָתָן זה לזה and they (the angels) cast their (the sinners') souls to one another (like washers) (with ref. to I Sam. XXV, 29, v. זום); Yalk. Sam. 134.

קְלַע ch., *Af.* אַקְלַע same. Targ. I Sam. XVII, 49. Targ. Y. Ex. X, 19 אקלע Ar. (ed. טלק).

Ithpe. אִיקְּלַע *to be thrown; to happen to come, happen to fall (on a certain day).* Ḥull. 110[a] א' לסורא וכ' happened to come to Sura on the eve of &c. Ib. אִיקְּלִינוּ לבי וכ' happened to come to the house (were the guests) of &c. Pes. 46[b] תיאיל ומיקְּלְעֵי וכ' since guests may happen to come to him. Ned. 8[a] עד דמְקַלְּעֵי לירח וכ' until ten persons . . . pass by him. R. Hash. 20[a] דא' יום שלשים וכ' if the thirtieth day happens to fall on a Sabbath. Ber. 53[b] אי מְקַלַּע לי מימלא if I happen to get it. Sabb. 117[b] כי מיקְּלַע לחו וכ' if they by chance had bread that had been used for an Erub (עירוב); a. fr.

קְלַע II *to twist, plait*; [b. h. *to form a raised figure,* cmp. גָּדַל II]. Yoma VI, 7 קָלָעָן, v. מַקֵּל. Sabb. 64[a] עני קוֹלֵעַ שלש וכ' a poor man twists three threads and hangs the cord around his daughter's neck. Y. ib. X, 12[c] bot. חקוליע שלש וכ' he that plaits three strings of hair on a person's head. Tosef. Maasr. I, 6 הרה עתיד לְקַלּוֹעַ בשום ולאגוד וכ' (ed. Zuck. . . . ולקלוע, *Nif.*) if the intention was about the garlic crop to plait, and about the onions to tie them in bunches, אינו חייב עד שיְקֻלַּע ויאָגֵד he is not bound to give the tithes until he plaits or ties (or עד שיְקֻלַּעַ ויֵאָגֵד until the things are plaited or bunched); a. e.—Trnsf. [*to weave a wreath,*] *to adorn, praise.* Midr. Till. to Ps. XCII, end; Yalk. Ps. 846 . . . קוֹלְעִים לו הוא קוֹלֵעַ על יראיו וכ' he (God) praises those who fear him, and those who fear him praise him; you say (Ps. XCII, 16) &c., and I say, (Zeph. III, 13) &c.

Pi. קִלְּעַ 1) same. Num. R. s. 9 הרא קִלְּעָה לו וכ' (not קולעה) she plaited her hair to please him (her paramour), therefore the priest loosens her hair; Tosef. Sot. III, 3 ed. Zuck. note קלעה; a. e.—2) קִלְּעָה or קִלַּעְתָּה (cmp. נחצלפה, s. v. צָלַם II) *to plait a person's hair, dress, adorn* (v. supra). Ber. 61[a]; Koh. R. to VII, 2; Sabb. 95[a]; Erub. 18[a]; Nidd. 45[b]; Koh. R. to VII, 2 (ref. to ויבן, Gen. II, 22) מלמד שקולעה הקב"ה לחוה וכ' this intimates that the Lord dressed Eve &c., v. בִּנְיָרָא. Y. Snh. II, 20[a] bot. (ref. to II Sam. XX, 3 ויכלכל, v. כִּלְכֵּל) מלמד שהיה דוד מְקַלְּעָן וכ' this teaches that David had them dressed and adorned and made them come before him every day, and said to his evil inclination &c.

Nif. נִקְלַע *to be plaited,* v. supra.

קְלַע ch. same, *to plait.* Targ. Y. Num. V, 18 (v. Num. R. s. 9, quot. in preced.).

קֶלַע I m. (b. h.; קָלַע I) *sling.* Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII כל כלי לרבות חק' וכ' 'any receptacle' (Lev. XI, 32), to include the sling &c. Eduy. III, 5 חק' שבירת וכ' a sling the receptacle of which is of woven material. Sabb. 67[a] ק' נטושה (fem.), v. נָטַשׁ I.

קֶלַע II c. (קָלַע II) *twisted cord, rope; plait.* Gen. R. s. 22 (ref. to Is. V, 18) כך' חזו של ספינה (prob. to be read עגלה) as the rope of a ship (a wagon), v. עֲבוֹת.—*Pl.* קְלָעִים. Yoma 47[a] קְלָעֵי שערי . . . מימי never did the beams of my house see the plaits of my hair (I always wear a cap in the house).

קֶלַע III m. (b. h. *pl.*; preced.) 1) *curtain, sail.* Tosef. B. Kam. VIII, 17 ובלבד שלא יפרוס את חק' וכ' provided one does not spread the sail and detain the boat (when fishing in the waters of a neighboring tribe).—*Pl.* קְלָעִין. Eduy. VIII, 6; Zeb. 107[b]; Meg. 10[a], a. e. כשהיו . . . ק' להיכל וק' when they were rebuilding the Temple, they made curtains for the Temple and curtains for the courts.—Esp. *the curtains of the Tabernacle*; trnsf. *the partitions of the Temple corresponding to those of the Tabernacle.* Zeb. V, 3 לפנים מן הק' inside of the enclosures (in the Temple court); a. e.—2) (*pl.*) *tents at fairs, shops.* Snh. 106[a] עֲשֵׂה להן ק' וכ' put up shops for them and place therein prostitutes &c.; עָשָׂה להן ק' וכ' (Ar. קטירלין) he put up shops for them &c.; Sifré Num. 131 ק' Var. (ed. מקולין; Yalk. ib. 771 קטירלין; Y. Snh. X, 28[d] top קנקלין).

קְלָא, קְלָע, קַר' I ch. same, 1) *sail, curtain.* Targ. Is. XXXIII, 23.—*Pl.* קְלָעִין, קַר', קַלְעַיָּא. Ib. XVIII, 1. Ib. LX, 9.—Y. Sabb. XX, beg. 17[c] הוון פרסין קְרִילְעָתָא וכ' they spread the curtains a day before to the length of four

cubits.—2) *curtained enclosure.* Erub. 63b (in Hebr. dict.) חישן בק' וכ' (Ms. M. a. Yalk. Mic. 551 חלן בכרילה; Ar. a. En Yaăk. ed. pr. בקעדלה; ed. Cost. בקלישא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he that sleeps in a compartment in which husband and wife are. Ned. 22b דיל לקלעך go to thy room (I cannot help thee).—Esp. *ante-room, hall.* Ber. 22b top בק' דרב וכ' in the anteroom of Rab O. M. Kat. 24b; a. e.—[*Pl.* קְלִישָׁתָא, v. קְלִישְׁתָּא.]

קְלָעָא, קְלַ', II, קְלָ' = h. קְלַעַ I. Targ. Jud. XX, 16. Targ. Prov. XXVI, 8. Targ. Job XLI, 18 קְ'. Ib. 20 (Ms. קַ').

קַלָּעָא m. (preced.) *slinger.*—*Pl.* קַלַּעֲיָא, קַלְּעַיָּא. Targ. II Kings III, 25 (not קְ'). Targ. I Kings I, 38; 44 (h. text פלתי); a. e.

קַלְעִיכִּין, קַלְעִיכִּין (קַלְאִירִין) m. = קְלָאִירִין q. v.

קַלְעִיתָא, קַלְעִיתָא (*pl.* קַלְעָתָא), קַלְעִיתָא, v. קְלִיעֲתָא.

קְלַף (cmp. גְּלַף) *to scrape, peel, pare.* Pes. VII, 2 (75b) יקלוף את מקומו (Bab. ed. יקלפם) let him pare off the place where it touched the wall of the stove. Ib. 3 יקלוף את החיצון let him pare off the surface. Tosef. Neg. VI, 8 קולם וכ' he scraped off the sand (cement) between one stone and another; a. fr.—Part. pass. קָלוּף; f. קְלוּפָה &c. Nidd. 17a שום ק' . . . וביצה ק' וכ' peeled garlic, peeled onions or peeled eggs . . . which were let lie over night. Bicc. III, 8 ערבה ק' peeled willow twigs; a. e.

Pi. קִילֵּף same. Maasr. IV, 5 המקלף (ב)שעורים וכ' (Mish. ed. המקליף, corr. acc.) he who husks barley-corns (to eat them before tithes are given), must husk each singly and eat; Bets. 13b. Y. Maasr. II, 50a bot.; Y. B. Mets. VII, beg. 11b שלא קִלְּפָם, v. מְצָמֵץ. Lam. R. introd. (R. Yoḥ. 1); Cant. R. to VIII, 4 מלאך חירד וקילפו an angel came down and scraped the Divine Name off. Sot. 35b וקילפו את הסיד they scraped the lime off (which covered the inscription); a. e.

Nif. נִקְלַף, *Nithpa.* נִתְקַלֵּף *to be peeled off.* Lam. R. l. c.; Cant. R. l. c. מאליו חירה נ' it (the Divine Name) was erased of itself. Ḥull. III, 5, v. קוֹרְקְבָן. Ib. 49b . . . קרום מה חלב וגי' וכ' as 'the fat that covers the inwards' has a skin which can be peeled off, so all fat with a skin that can be peeled off (is forbidden), v. תּוֹרָב; a. e.—Kel. X, 5 חבית שנתקלפה וכ' an earthen jug which is peeled off (crumbled away), the pitch lining standing by itself; Tosef. ib. B. Kam. VII, 8 [read:] נתקלפה והוזפת וכ'.

קְלַף, קְלַח ch. same. Targ. Joel I, 7; a. e.—Part. pass. קָלִיף. Targ. Y. Deut. XIV, 11.—Gen. R. s. 82 (ref. to Jer. XLIX, 10) קלפית בצלייה Ar. (ed. קלופת בצלים, ref. to Ob. 6, corr. acc.) I stripped the onions (laid bare Esau's corruption); Yalk. Jer. 332 קְלִיפִּית (not קְלִיפוּת); Yalk. Chr. 1073 (corr. acc.). Gen. R. s. 95, end, v. בּוּצְלָא. Cant. R. to III, 4 (expl. חשפי שבל, Is. XLVII, 2) קלופי סיבלהא דנהרא (v. שׁוּבְלָתָא) lay bare (the bed of) the current of the river (dig channels to divert the river from its course). Bets. 14b קָלִיף וכ', v. צִיהֲרָא; a. e.—B. Bath. 4b, v. קָפַל II.

Pa. קַלֵּף same. Targ. O. Gen. XXX, 37 (Y. קְלַח *Pe.*). Ib. 38. Targ. II Kings XVIII, 16; a. e.—Part. pass. מְקַלָּף *peeling, flaky.* Targ. O. Ex. XVI, 14 (h. text מחספס).—Bets. 13b מְקַלְּפָא ליה וכ' his wife husked (barley) for him by the cupfuls. Ḥull. 62b וכ' מְקַלְּפָם . . . לא its craw could not be peeled.

Ithpa. אִיתְקַלַּף, אִתְקַלַּף, *Ithpe.* אִיקְלִיף *to be peeled, stripped, scraped off.* Targ. Y. Lev. XI, 13 מְקַלְּפִים (not מְקַפִּין).—Ḥull. l. c. לא מקלפים וכ' could be peeled with a knife only. Y. Snh. IV, 22b top, v. מְרַקְּמִין II. M. Kat. 13b כגון דמריקפא when the grains are husked; מריקפא . . . אי לאו if they had not steeped them in water, the husking could not have been done (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.); a. e.

קְלָף (or קְלָךְ) m. (preced.) *split parchment* (of superior quality than הוּכְסוֹסְטוֹס). Men. 32a, a. e. במקום בשר ק' on *ḳ.* your writing must be done on the flesh side (inside). Ib. (in Chald. dict.) כתבינהו אק' במקים וכ' he wrote them on *ḳ.*, on the skin side (outside); a. fr.

קִילְ, קִלְ, קַלְפָא ch. 1) same. Men. 35a קי' דתפלין (Ar. קלופא; Ms. M. and Rashi קוּלְפָא) the parchment of the T'fillin.—2) *scaly surface, scab.* Targ. Y. II Lev. XIII, 2, v. קִילּוּפָא.—3) *streak made by peeling.*—*Pl.* קִלְפִּין, קִי'. Targ. O. Gen. XXX, 37 (some ed. קַ'; Y. קִלִּיפִין, קִ').—4) (*pl.*) *scales; scaly shield.* Targ. O. Lev. XI, 9; Deut. XIV, 9, sq. (ed. Berl. קַ'). Targ. Job XLI, 7 קִלְפּוֹהִי Ms. (missing in ed.; h. text מגנים).—Snh. 110a קִילְפֵי (Ms. M. קוּלְפֵי) the scaly (metal) rims of bags; Pes. 119a קלופא (Rashi קִלְפֵי), v. קוּפָלָא I. Keth. 65a מיתתא לה בקולפי דשידא she struck her with the metal straps of a chest (v. קוּלְפָא).—[Yalk. Ez. 362 קילפא, v. קוּלְפָא.—Y. Sabb. VII, 10a bot. קִלִּיפַיְיתָא, v. קִלּוּפַיְיתָא.]

קַלְפּוֹנִין m. pl. (καλλίφωνοι) (*young men*) *with fine voices.* Targ. I Chr. XV, 20 (ed. Beck. קַ'; h. text בְּנֵבָלוֹת, cmp. עֶלֶם).

קַלְפֵּי f. (κάλπη) *urn for drawing lots.* Targ. Y. Lev. XVI, 8 (not קַלְפֵּי).—Tosef. Yoma III (II), 1; Yoma IV, 1 וק' חיתה וכ' an urn was there (in the Temple) containing two lots. Y. ib. IV, beg. 41b לא סוף דבר ק' וכ' it was not at all necessary to use an urn, a basket might have served the purpose; but why did they say, 'an urn'?, v. פּוּמְפֵי. B. Bath. 122a ק' של שבטים an urn containing the names of the tribes; ק' של תחומין an urn containing the names of the districts (to be allotted); Num. R. s. 21; a. fr.—*Pl.* קַלְפֵּיוֹת. Y. Yoma l. c. בשתי ק' וכ' by means of two urns the land of Israel was divided, v. supra.

קַלַּצְטוֹנְרִי m. (corrupt. of questionarius) *executioner.* Ab. Zar. 18a, v. קַלְסְטוֹר.

קלק, Y. Shek. VII, 50c נתקלקה, v. חֲלַבְלַב.

קְלַק (apocop. of קלקל) *to throw, cast.* Targ. Y. II Ex. XV, 25 (ed. Vien. טלק).—Y. Ter. VIII, 46a (ב)גריירה וק' גרמידה and it (the serpent) threw itself into it.

Pa. קַלֵּק same. Pesik. B'shall., p. 93a אנא מְקַלֵּק לך, v. קָלַל. Koh. R. to XI, 1 ומקלק לימא וכ' . . . בכל יום every day he took a loaf of bread and threw it into the great sea. Gen. R. s. 79 ומקלק בשוק and scattered them in the open place; Yalk. ib. 133 ומקללה (corr. acc.).—*Part. pass.*

מְקַלְקָל *thrown away, decaying.* Lev. R. s. 22 מית ומק׳ באורחא dead and decaying on the road; a. e.

קַלְקִי, קַלְקוֹלָא, קִלְקוּל, קַלְקָאי, v. sub. קִילֵּל.

קַלְקִילִיאָה, קַלְקִיא, v. קִילֵּיקָא.

קַלְקִיס, Y. Bets. IV, 62^{c}, v. קִילֵּקִי.

קַלְקֵילְתָּא, v. קִלְקָלְתָּא.

קִילְקֵל, קַלְקֵל (חָבַל, cmp. קָבַל) 1) *to upset, disarrange, damage, ruin,* opp. תקן. Gen. R. s. 98 ק׳ את הירוסין מיתר . . . מְקַלְקֵל הוא upset the couches. Ḥull. 8^{a} it is permitted to slaughter with a knife belonging to idolatrous service, because slaughtering is doing damage (a living animal being more useful than a dead one). Sabb. XIII, 3 כל המְקַלְקְלִין פטורין all those who perform an act (on the Sabbath) by which they do ruin, are exempt (from sin-offering); והמקלקל ע״מ לתקן וכ׳ but he that undoes a thing for the purpose of reconstructing it is guilty. Keth. 5^{b}; a. fr.—2) (with or sub. מעשה = b. h. הִשְׁחִית) *to be corrupt, to disgrace one's self by immorality.* Y. Taan. I, end, 64^{d} חם . . . קילקלו מעשיהן Ham, the dog, and the raven acted mischievously (by sexual connection in the ark, v. Snh. 108^{b}; Gen. R. s. 36). R. Hash. 12^{a} ברותחין קלקלו וכ׳ with heat (of passion) they sinned, and with hot waters they were punished; Snh. 108^{b}. Tosef. Sot. II, 2 אפי׳ קִלְקֵל וכ׳, v. עָבַר; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. VII, ed. Bub. note 69 קלקלתי, v. כִּלְכֵּל.]—Part. pass. מְקוּלְקָל; f. מְקוּלְקֶלֶת; *pl.* מְקוּלְקָלִין, מְקוּלְקָלוֹת. M. Kat. I, 2 (2^{a}) ומתקנין את המקולקלת Y. a. Bab. ed. (Mish. המקולקלות, incorr.) and you may mend a channel that is out of order during the festive week. Snh. 39^{b} (ref. to Ez. V, 7) כמתוקנין . . . כמק׳ שבהם עשיתן you did not do according to the good usages among them, but according to their corrupt usages. B. Bath. 109^{b}, v. קַלְקָלָה; a. fr.—3) (b. h.) *to sharpen*; trnsf. (cmp. חָדַד, שָׁנַן) *to repeat, study.* Koh. R. to X, 10 . . . קַלְקֵל עליו בחילך אם נקהה if thy lesson is as tough to thee as iron (v. קָהָה), and . . . none is on hand to explain it to thee, go over it studying with thy own strength.

Hithpa. הִתְקַלְקֵל, *Nithpa.* נִתְקַלְקֵל 1) *to be disarranged, ruined, spoiled.* Y. Taan. IV, 68^{c} bot. נתקלקלו חשבוניותיו וכ׳ his dates were disarranged, and he said, let this begin a new era; נתקלקלו לשעבר the dates were disarranged (confused) with regard to the events of the past, v. קִילֵּל. Dem. III, 6, v. חָלָה. Y. Shek. VII, 50^{c} נִתְקַלְקְלָה צוריתן (not נתקלקה), v. צוּרָה; a. e.—2) (v. קָלָה I) *to commit a nuisance, to collapse under the influence of corporal punishment.* Sifré Deut. 286; Macc. III, 14; a. e.—[Bekh. 8^{a} נתקלקל, v. קָלַל.]

קַלְקֵל ch. same, *to ruin* &c. Targ. Is. III, 12 (h. text בלע). Targ. Jer. II, 36 (h. text שנה). Targ. II Sam. XV, 31 (h. text סכל). Targ. II Chr. XXVII, 2 (h. text השחית).—Part. pass. מְקַלְקֵל; f. מְקַלְקְלָא; *pl.* מְקַלְקְלִין, מְקַלְקְלַיָּא, מְקַלְקְלָתָא. Targ. Esth. V, 1 חווה מק׳ was soiled. Targ. Job XXIX, 17 Ms. (ed. מְיַקְלְקֵל; h. text צוֹלֵל). Targ. Koh. IV, 12. Targ. Zech. I, 4. Targ. Jud. II, 19; a. e.—Yeb. 119^{b}, sq. היא לא מְקַלְקְלָא נפשה she is not likely to injure her own case (by a false statement). Ib. לְקַלְקְלָא לצרה היא וכ׳ she has the intention of injuring the case of her rival. Lev. R. s. 37 מְקַלְקְלֵי they ruin (play with), v. מְשַׂחֵק.

Ithpalp. אִתְקַלְקֵל, אִיתְּ׳ *to be disarranged, corrupted, ruined.* Targ. Jer. XLIX, 7. Targ. Y. Lev. XVII, 13 מִתְקַלְקְלָא נירכסתיה its slaughtering was ruined (illegal through faulty manipulation). Targ. Y. Deut. XIV, 21 מיק׳ בניכסא made unfit through faulty slaughtering; a. e.—Erub. 49^{a} bot. אתי עירוב לאיתְקַלְקוּלֵי the practice of ʿErub (v. עֵירוּב) may come to harm (get into disuse); a. e.

קִלְקוּל, v. קִילֵּקוּל.

קַלְקָל, Targ. Y. II Ex. XXVII, 4, v. קַנְקַל.

קַלְקָלָה f. (חֲלָלָה) 1) *degradation, disgrace.* Ab. IV, 18 אל . . . בשעת קַלְקָלָתוֹ do not strive to see thy neighbor at the moment of his disgrace. Hor. III, 7 (13^{a}) בזמן ששניהם עומדים לק׳ (Bab. ed. בק׳) when both (a man and a woman) are exposed to disgrace (prostitution, v. קָלוֹן). Gen. R. s. 20 בק׳ מתחילים וכ׳ in degradation (punishment) the beginning is made with the lowest, opp. גדולה elevation; Sifra Sh'mini, Milluim; Ber. 61^{a} Ms. M. (ed. בקלה); Taan. 15^{b}; a. fr.—2) *corruption, degeneration, sin, mischief.* Tanḥ. B'shall. 12, v. קִילְקוּל. Snh. 102^{b} הוא הירה תחלה לק׳ he (Jeroboam) initiated corruption (idolatry). B. Bath. 109^{b} תולין את הק׳ במקולקל every corruption is fastened to the corrupt (is named after him who started it). Ber. 60^{a} ואל דבר ק׳ ויזק . . . that no mischief or sin may occur through me; a. fr.

קַר׳, קְלַקַּלְתָּא, קַלְקַלְתָּא f. = קִרְקְלָתָא, *dunghill, ruins.* Targ. Jer. XIX, 2; a. fr.—Sabb. 156^{b} כי יתיב אקַרְקְלַתָּא דמתא (Ms. O. אקִרְקְלִיתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) while sitting near the place where the refuse of the town is collected, v. קִרְקְלָא. B. Kam. 21^{a} בנה . . . אק׳ דיתמי built a villa on the ruins belonging to minors. Ab. Zar. 28^{a} קילקלתא Ms. M. (ed. קירקלתא), v. גַּתָּא; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. LXXV כהדא קלקילתא שהיא וכ׳ (ed. Bub. איך חדא קילקלתא) (a cup of punishment) shaped like a vessel for refuse, wide below and narrow above (?)]—*Pl.* קַלְקַלָּתָא, קַר׳. Targ. Ps. LXVIII, 14 (h. text שפתים).

קַנְ׳, קַלְקַנְתּוֹס (קַלְקַנְתּוּם) m. (κάλκανθος, calcanthum) *vitriol* (also called atramentum sutorum, v. Sm. Ant. s. v.), used as an ingredient of *shoe-black*, and of *ink*. Gitt. II, 3 ובקנ׳ and with calcanthum (as writing ink); expl. ib. 19^{a} חרתא דאושכפי, v. אוּשְׁכָּפָא. Erub. 13^{a} דבר אחד . . . וק׳ שמו וכ׳ I have an ingredient whose name is calcanthum, which I put into the ink. Tosef. Sabb. XI (XII), 18 אחד נותן את הדיו . . . חק׳ if one puts in the (dry) ink, another the water, and a third person the calcanthum; a. e.

קלקת, Pesik. Haʿomer, p. 69^{a}, v. קָלַח.

קַלְרָחִי, v. next w.

קַלְרָחִי pr. n. pl. (Καλλιῤῥόη) *Callirhoe*, warm springs on the eastern side of the Jordan, near the Dead Sea. Targ. Y. Gen. X, 19 (not קלד׳; h. text לשע). Targ. Y. Deut.

I, 7 קלדודתי (read: קַלְרוּתִי).—Gen. R. s. 37 קלרה (some ed. קלדה, corr. acc.); Y. Meg. I, 71[b] bot. קלרה; Yalk. Deut. 801 קדלתי (corr. acc.).

קַדְרִין, v. קוּדָּרִין.

קַדֵּשׁ (cmp. קְלַשׁ) *to plane, make thin, weaken.* Erub. 3[a] אמרינן קַדּוּשׁ we say, plane it, i. e. consider it reduced to a fine film. Ib. אי קַדַּשְׁתָּה if thou makest it very thin. Ned. 68[a] מִיקַדֵּשׁ קַדְּרֵשׁ does he plane (weaken) it?, v. גּוּז ch.—*Part. pass.* קַדִּישׁ, קַדִּישָׁא; f. קַדִּישָׁא, קַדִּישְׁתָּא *thin, weak.* Targ. Y. Num. VII, 13 (ed. Vien. קַדְּרִישָׁא); ib. 19 (opp. סמיך); a. e.—Taan. 9[b] עיבא ק׳ a light cloud, opp. סמיכתא. Sot. 34[b] איידי דק׳ ארעא because the layer of earth (over the rocky soil) is very light. Yeb. 113[a] bot. דשתא ק׳ וכו׳ his reason is weak, but it is doubtful whether it is equally clear &c., v. צִירָא; ib.[b]. Succ. 48[b] חמרא סמיך מיא ק׳ wine is thick (does nor run out quickly), water is thin.

Af. אַקְדֵּישׁ *to make thin, cover with a thin layer.* M. Kat. 13[b] מחפין אַקְלוּשֵׁי *m'ḥappin* (Mish. ib. II, 5) means covering lightly, opp. אסמיכי.

Ithpe. אִתְקַדֵּישׁ 1) *to become thin, lean.* Targ. Y. Gen. XXI, 15.—2) *to become smooth of surface.* Targ. Job XXXIII, 25 Regia (ed. אתחליש).

קַדְשׁוּנָא m. (b. h. קַדְשׁוֹן; preced.) *pointed tool, wedge* (?).—*Pl.* קַדְשׁוּנִין. Targ. Koh. XII, 11 (h. text משמרות).

קַדַּת f. constr. of קַדָּה=קַלָּלָה, *disgrace of.* Snh. 46[b] א״כ נימא קרא ק׳ באי קללת if this were so, the text (Deut. XXI, 23) might have read *killath*, why does it read *kil'lath?* [missing in Ms. M.]

קֵדָּת f. (cmp. קוּדִּית, קוֹל I) *the framework under the millstone* to receive the flour-dust; [Rashi=אפרכסת *hopper*]. Tosef. B. Bath. I, 3; B. Bath. 20[b]. Ib. IV, 3. Zab. IV, 3; a. e.

קַדָּת, קַלָּת f. (κάλαθος, prob. of Semitic origin, v. preced.; v. Lewy, Sem. Fremdw. p. 109) *vase-shaped basket,* esp. *woman's work-basket.* Gitt. VIII, 1 זרקו ... לתוך קַדָּתָהּ if he throws the letter of divorce into her lap or into her basket. Ib. 78[a] כל דבר שהוא בקלתה any receptacle that is designated for her specific use like her basket. B. Mets. 9[b] מינח ניחא וכ׳ ק׳ (if he throws the document into her basket on her head,) her basket is at rest, but she moves under it. Keth. 72[b] top שפיר דמי ק׳ if she goes out with her basket on her head, it is right (she cannot be legally sued for indecent conduct); דת יהודית אפי׳ ק׳ וכ׳ but so far as Jewish custom is concerned, it is improper to go out uncovered even with the basket on the head. Y. Gitt. VIII, beg. 49[b] זהב היתה ק׳ של if the basket (into which he threw the letter of divorce) was of gold; a. fr.—*Pl.* קַלָּתוֹת. Bicc. III, 8 בק׳ של ... העשירים וכ׳ the rich brought the first-fruits in baskets of silver or of gold. Gitt. l. c. מוכר ק׳ a dealer in baskets. Kel. XVI, 3; a. e.

קַלְתָּא (or **קַלְדָּא**) f. (v. קוֹלָא I a. קִיל I) *curtained couch.* Keth. 17[b] דמנמנמא ק׳ Rashb. to B. Bath. 92[b] (ed. קריתא), v. הֵינַנְמָא.

קַדָּתָא, v. קַדָּה.

קַדָּתוּת f. (cmp. קַדָּה) *masonry under a stationary stove, fire place under a portable stove.* Kel. VII, 1; Tosef. ib. B. Kam. V, 5.—*Pl.* קַדָּתוֹתִים. Y. Taan. IV, 69[b] top ברחו לתוך ק׳ של בה״מ וכ׳ they fled into the fire places (stoves) of the Temple, and they were all burned &c. (comment.: *chambers*).

קָדָם m. (b. h.; קוּם) *one standing up against, adversary.*—*Pl.* קָדָמִים. Y. Ber. II, 4[d] bot. תכנע קָדָמֵינוּ humble thou our adversaries.

קְדַמ־, v. קְדֵמ־.

קָדְמֵי, קָדְמ־ (v. קוֹדֵמ־ a. קָדְמָא) *before, in the presence of.* Targ. Y. Gen. XLIII, 9 קָדָמָךְ. Ib. XXXIII, 3 לְקָדְמֵיהוֹן; a. fr.

קָדָמָא I, קַאֲמָא (=קָא אָמַר) *he says.* Pes. 3[b] מאי קַאֲמָא Ar. what is it he says? (ed. מאי האי דקמן; Ms. M. מאי דק׳ דקמן what is this before us?). B. Bath. 140[b] מאי דק׳ (Var. דקאמא) Ar. (ed. מאי קאמר). Keth. 67[b] אמר מאי דקאמא Ar. (ed. דקמא) he (the beggar) said what he said (as mentioned before); [Rashi: אמר רבא מאי דקָדָמָא Raba said, what is this before me?, i. e. what does this mean?]. [Sot. 2[b] bot., read as Rashi מאי דקָדָמָא.]

קָדָמָא II, קָדְמָתָא f.=h. קָדְמָה 1) *standing grain.* Targ. Hos. VIII, 7 (ed. Lag. a. oth. קמיה). Targ. O. Ex. XXII, 5 קמא ed. Berl. (oth. ed. קָדְמָתָא, ק׳).—*Pl.* קָדְמָתָא, constr. קָדְמַת. Targ. Jud. XV, 5.—2) *pillar, statue.* Targ. Gen. XXVIII, 18 (h. text מצבה). Targ. O. ib. XIX, 26 (h. text נציב). Targ. Y. Num. XXII, 24. Targ. Jud. IX, 6 (ed. Wil. קָדְמָתָא *pl.*; h. text מצב). Targ. II Kings X, 27 קָדְמַת constr.; a. fr.—*Pl.* קָדָמָן, קָדָמָתָא, קָדְמָתָא. Ib. XVII, 10. Ib. XVIII, 4. Targ. II Chr. XXXI, 1; a. e.—Targ. Y. Ex. XXIII, 24 קָדָמֵיהוֹן constr.

קַדְמָאָה, קַדְמָה m. (=קדמא) 1) *first, former, previous.* Targ. Y. Ex. XL, 2. Targ. Y. Lev. XXIII, 11; a. fr.—Ber. 13[b] בפסוקא ק׳ at the recitation of the first verse of the Sh'm'a; a. fr.—תנא ק׳ (abbrev. ת״ק) the first of the quoted authorities. Ib. 48[b]; a. fr.—בבא ק׳, v. בָּב I.—*Pl.* קַדְמָאֵי. Naz. 56[b] לא חוה לחזן למילף מן Rashi (ed. קדמאי). Gen. R. s. 38 ק׳ ought they not to have taken a lesson from (the fate of) their predecessors? Ber. 20[a] מסרו וכ׳ ... ק׳ the former generations gave up their lives &c. B. Bath. 46[b] דקמיך ק׳ those who have long preceded thee; a. fr.—*Fem* קַדְמִיתָא. Targ. Prov. XXIV, 14 (ed. Lag. a. oth. קדמיתא).—Kidd. 66[a] חך ק׳ that first clause. B. Bath. 89[a] bot. חך ק׳ that first described balance, what is it used for?; a. fr.—*Pl.* קַדְמִיָּתָא. Targ. Y. Gen. XLI, 20.—2) *before, in presence of,* v. קְדֵמ־.

קַדְמָאָת, v. קַדְמָנָה.

קַדְמָאוּת, Yalk. Gen. 148, v. קַדְמוּת.

קַדְמָה f. (b. h.; קוּם) *standing corn.* Peah VI, 8 חק׳ מצלת וכ׳ standing corn saves the sheaf (in the field from being considered a forgotten sheaf belonging to the poor); אזוהי ק׳ שהיא וכ׳ how much standing corn must there

be to save the sheaf? Y.ib. VI, 19[d] top עומר שסביבותיו ק׳ a sheaf surrounded by standing corn. B. Kam. 60[a] (ref. to Ex. XXII, 5) ק׳ למה לי כל בעלי קומה what is *ḳamah* to intimate? It is to include all things of erect stature (as trees, living beings &c., Rashi). Y.ib. VI, beg. 5[b]; a. fr.—Pesik. R. s. 43 (play on בלל, Gen. XXI, 7) ונעשה . . . קָמָתוֹ מלילות the standing crop of Abraham was dried up, but it became again full of ears (his virile strength was restored); Gen. R. s. 53 קומתו (corr. acc.).—*Pl.* constr. קָמֵי *halms, stalks*; שפה ק׳ *the stiff cords in the border* (around the neck) *of a garment.* M. Kat. 22[b] מבדיל ק׳ ש׳ (in rending a garment in mourning) one must (may) sever the stiff border around the neck; (Y. ib. III, 83[d] top קנה משפה). Hor. 12[b] למטה מק׳ ש׳ beneath the border (leaving the border uncut); למעלה מק׳ ש׳ he rends from over the border (all through); (Y. M. Kat. l. c. קנה ש׳).

קָמָה, קָמָא ch., v. קָמָא II.

קְמוּאֵל pr. n. (b. h.) pr. n. m. *Kemuel*, name of an angel. Pesik. R. s. 20.

קְמוּלִיא, קְמוֹלִיא, Gen. R. s. 79, end; Yalk. ib. 133 קמילייא, read קמוליא ק׳, v. טריון.

קִמּוֹלְיָא, v. קִימוֹלְיָא.

קְמוֹן, v. קְמִין.

קִמּוֹנְיָא, v. קִימוֹלְיָא.

קַמּוּנְיָא f. (καμίνιον) *furnace.* Ab. Zar. 10[b] שדו ליה לק׳ חלילא (Ar. לקו׳) they threw him into a circular furnace (pottery kiln; Rashi: a room full of ashes).

קְמוֹס, v. קִימוֹשׁ.

קְמוֹץ, v. קוּמוֹס.

קַמְרָא, קְמוֹרָא, קְמֹרָא m. (קְבַר) *belt.* Targ. Ps. XVIII, 33 (ed. Wil. קְמוֹר); ib. 40. Ib. CIX, 19. Targ. Y. Lev. XVI, 4 (ed. Amst. קְמוּרָא); a. e.—Sabb. 59[b] ק׳ שרי a woman is permitted to go out on the Sabbath with a (gold) belt. Ib. ק׳ עילוי וכ׳ how about wearing a *ḳamra* over a *hemyan* (v. חֶמְיָן). Hor. 13[b] נהר דאחני לך ק׳ וכ׳ (En Yaak. קוּמְרָא) because thy father's (official) belt helped thee to be president of the court, must we make thee Nasi?

קָמַז (cmp. קָנַן, קָמִין) *to squeeze, contract.*

Nif. נִקְמַז 1) *to be squeezed in.* Tosef. Erub. XI (VIII), 18 נגר . . . נ׳ if the bolt is sqeezed into a hole in the ground, opp. נשמט detached and lying about without a special place assigned to it; Erub. 102[a]; Y. Sabb. XVII, end, 16[b]. Y. Kil. VI, end, 30[c] יד מקום שהוא נ׳ (not נקמן) as far as the projecting limb is fast (not shaken by the wind).—2) *to contract, curl.* Y. Erub. V, 22[d] top ולא יתר שהוא נ׳ ומפסיד nor must the measuring rope be longer (than fifty cubits), because then it curls and causes loss of distance in measuring (Bab. ib. 58[a] שמימעט).

קִמַּז (denom. of קֶמֶז) *to dress hides with flour.* Part. pass. מְקִמָּז. Meg. 19[a], v. דִּיפְתֶּרָא; Gitt. 22[a]; Sabb. 79[a], v. מְצָה; a. e.

Af. אַקְמֵז *to pulverize.* Naz. 53[b] דאַקְמֵז אַקְמוּזֵי he pulverized (the bones).

קֶמַח c. (b. h.; cmp. קְמֹז, v. Del. Assyr. Wœrterb. p. 586[2]) 1) *flour, first flour*, contrad. fr. סֹלֶת. Y. Peah VII, 20[a] bot.; Keth. 112[a], a. e., v. קִרְבָּן. Ḥall. I, 6, v. חַלָּרָה II; a. fr.—Ab. III, 17 אם אין ק׳ אין . . . אין ק׳ without flour (sustenance) no learning, without learning no flour (enjoyment of life).—*Pl.* קְמָחִים, קְמָחִין. Kidd. 53[a]; Men. 73[a] . . . חללו וחללו מיני ק׳ these (the animal sacrifices) are blood offerings, those (the cakes &c.) are flour offerings. Y. Ḥall. I, 57[b] תבואה ק׳ ובציקות grains, flours, and doughs; a. e.—2) (from its color) *mould gathered on wine.*—*Pl.* as ab. Men. VIII, 7 אינו . . . מפני הק׳ one must not take for libation from the top of the cask on account of the mould. Ib. ק׳ פסול יין . . . wine on which mould is gathered is unfit for the altar.

קֶמַח, קְ׳, קְמָחָא ch. same, *flour.* Targ. O. Gen. XVIII, 6. Targ. Num. V, 15; a. e.—Keth. 62[b] קא נהלא ק׳ sifting flour. Bets. 29[b], v. נָהַל; a. fr.—Pes. 84[a]; Yoma 46[a], a. e. לקִרְמָחֵיה, v. חוּשׁ ch.; [Ar. quotes Var. לא חש לקמיח cares not what comes before him; v. Rabb. D. S. to Yoma l. c., note 3].—*Pl.* קְמָחִין, קְמָחַיָּא, קְ׳. Y. Yoma I, 38[d] top, a. e., v. קְמָחִית.

קְ׳, קְמָחוּנְיָא pr. n. pl. *Ḳimḥunia*, in Babylonia. Keth. 67[a] הנהו אשלי דק׳ וכ׳ as to the ropes of Ḳ. (where they are staple goods), a woman may levy them for her jointure (כתובה). Kidd. 25[b].

קִמְחִית, v. next w.

קְ׳, קְמָחִית pr. n. f. *Ḳimḥith*, the mother of seven sons who served as highpriests in turn. Y. Meg. I, 72[a] bot.; Y. Yoma I, 38[d] top כל קימחיא קמח וקימחא דק׳ וכ׳ (not דקימחית) all flours are flour, but the flour of Ḳimḥith is fine flour; Lev. R. s. 20. Y. Yoma V, 42[b] בן ק׳ a son of Ḳ.; a. e.

קָמַט (b. h.) *to compress*; (neut. verb) *to contract, curl.* Yalk. Gen. 151 מעי קומטין עלי וכ׳ (Ar. קמתין, corr. acc.) my bowels curl themselves within me like a rope (cmp. קָמַז).—*Part. pass.* קָמוּט *folded, creased.* Tosef. Neg. I, 8 כק׳ שנפשט like a folded sheet that has been straightened out.

Pi. קִימֵּט 1) *to fold, wrinkle.* Ḥag. 14[a] (ref. to Job XXII, 16 קמטו) אלו . . . שמקמטין עצמן וכ׳ that means the students that wrinkle themselves (cause wrinkles on their foreheads) over the words of the Law; Yalk. Job 908.—Part. pass. מְקוּמָּט. Tosef. Neg. l. c. סדין המק׳ a creased sheet, v. פָּשַׁט.—2) *to press, crowd.* Ḥag. 13[b] sq. (ref. to Job l. c.) שקימטו עצמן להיבראות וכ׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 20) who pressed themselves (rushed) forward to be created before the world was created, v. infra.

Pu. קוּמַּט *to be crowded, rushed.* Ib. על אשר קומטו בלא עת Ms. M. because they rushed (to be created) before their time; Yalk. Jer. 304.—Part. מְקוּמָּט, v. supra.

קָמַט ch. same, *to seize, hold fast; to tie.* Targ. Prov. IV, 4 (ed. Wil. וְקַמְּטַט *Pa.*; h. text תְּמֹךְ). Ib. V, 22 (h. text לְכֹד).—Sabb. 110ª לֵיהּ מְקַמֵּיט, v. infra.—*Part. pass.* קְמִיט *bound, constipated.* Yeb. 64ᵇ דמא ... דק' אינא there are families in which the blood is tied up (whose members bleed little when wounded), opp. דרפי דמא who bleed profusely. Pes. 42ᵇ מרפא ליה ודרפא מַקְמִיט ליה דק' on him who is constipated it acts as a laxative, and him who is loose it constipates; Sabb. l. c. קָמֵיט ליה ... דק'.

Pa. קַמֵּיט, *Af.* אַקְמֵט 1) *to press down, double; to tie.* Targ. Prov. IV, 4, v. supra.—Snh. 95ª תפשיה וקַמְטֵיה Ar. he seized and tied him (ed. כפתיה קמטיה he tied him, he pressed him down); Yalk. Sam. 155 נקטיה וק'. Gitt. 47ª בעינא מְקַמְטִינְכוּ וכ' Ar. (ed. אִיקַמְטֵי, Rashi אִיקַמְטֵי) I want to tie you; קַמְטִינְהוּ he did tie them.—2) *to cause constipation.* Pes. l. c.; Sabb. l. c., v. supra.

קָמֶט* m. (preced.; cmp. קוּץ I) [*shrinking,*] *feeling aversion.* Yalk. Lev. 626, v. קִיץ I.

קֶמֶט m. (preced. wds.) *fold, crease, wrinkle, crumple.* Neg. VII, 1 בק' ונגלה when the white spot was covered up by a wrinkle, and then became visible; Tosef. ib. II, 13 והק' שנפשט. Nidd. V, 8 משיעלה חק' וכ' when wrinkles are formed under the breast; expl. ib. 47ª כדי שתחזור ידיה ... חק' וכ' when she turns her arm backwards, and it has the appearance as if there were wrinkles; a. e.—*Pl.* קְמָטִין, קְמָטִים. Neg. VI, 8 והק' שבצואר וכ' the folds on the body (armpit &c., v. קוּמְטָא), and the folds on the neck &c. Mikv. VIII, 5 בית חק' parts of the body which have folds, contrad. to בית הסתרים, v. סֵתֶר; Nidd. 66ᵇ. Ib. בית קְמָטֶיהָ. B. Bath. 120ª, v. עֲנָן; a. e.

קמטון, Sabb. 145ᵇ, v. קוֹמֵיס.

קוּמְ, קַמְטְרָא m. (κάμπτρα=κάψα) *box, chest* (for clothes, books &c.). Kel. XVI, 7, contrad. to קופסא. Ohol. IX, 15. Ber. 25ᵇ sq. גלימא אק' a cloak spread over a box (containing sacred books); a. e.—*Pl.* (ch.) קוּמְטָרִין, קוּמְטָרַיָּא, קַמְטְרֵי. Targ. II Kings X, 22 (Regia קְנָ'). Targ. Ez. XXVII, 24 (Regia קוּמְטַרְנָן; ed. Lag. קַמְטַרְנוֹן).—Meg. 26ᵇ ק' דספרי book chests.

קַמְטְרָיָא m. (preced.; cmp. Lat. capsarius) *Ḳamṭraya* (Superintendent of Clothes, v. Targ. II Kings X, 22), surname of one Simon. Y. Ber. IX, 13ᵈ top.

ק' שָׁפָה, קָמֵי, v. קֳמָה.

קָמֵי (קמ"ד) m. pl. constr. = קוֹמֵי 1) *before, in the presence of.* Ber. 3ª; Gitt. 6ᵇ שביא ק', v. סְפָקָא. Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) (ref. to Ez. XXIV, 6) אוי מן ק' דקרתא וכ' woe on account (cmp. h. מִפְּנֵי) of the town in which they shed blood! Bets. 27ª שדריה לקַמֵּיה דר' וכ' he sent it before R. A. (for his decision). Ber. 6ᵇ [read:] ק' מרך or קַמֵּיה דמרך, v. בְּרוּבָּר. Ib. 16ª קתני קמיה דר' וכ' reported in the presence (under the presidency) of R. J. Ib. 24ª חוה קאימנא קמיה דרבא I was standing before (attending) Raba. Ib. 42ª אייתיה לקַמַּיְיהוּ וכ' they placed before them bread &c. Ib. מקמי־חו ... לבתר after the tray was removed from before them; a. v. fr.—Sot. 2ᵇ מאי דקָמָא what is this before (us)?, i. e. what does this mean? Keth. 67ᵇ, v. קָמָא I. Pes. 3ᵇ דקָמַן, v. קָמָא I. Ib. 84ª; Yoma 46ª לא חש לקמיה מק' דשמעה וכ' Ar., v. קָמָתָא.—2) *before, ere.* Ḥull. 39ª before he had heard it from R. &c.; ib. 139ª (not מיקמיה); a. fr.

קמילא, קמילא, v. קמולא.

קָמִין m. (χάμινος) *furnace, kiln.* Tosef. Sot. XV, 7 והטירלוהו בק' they threw him into a furnace; Y. ib. IX, 24ᵇ top והחזרו לק' (read: והטירלו).—Esp. *the furnace room of the bath-house.* Lev. R. s. 14 אם המתין אדם בק' וכ' Ar. (ed. בחמין ... אם ישהא) if a person stays in the furnace room any length of time; Tanḥ. ed. Bub. Thazri'a 4 נתן בקמין (corr. acc.; Tanḥ. ib. 3 בחמין). Tosef. Mikv. V, 7 המת במרחץ ק' טמא וכ' if a corpse lies in the bath-house, the furnace room is unclean &c. Y. Sabb. III, 6ª top היו סותמין את חק' וכ' they used to stop off the furnace on Friday, and people went in and bathed &c. Tosef. B. Bath. III, 3 Var. (v. רֶקֶם); Y. ib. IV, 14ᶜ bot.

קָמֵיעַ m. (קָמַע) [*suspended,*] *amulet.* Kel. XXIII, 1 חק' the (parchment) amulet. Sabb. VI, 2, v. מוּחָה. Ib. 61ª ק' של עיקרין an amulet containing roots; Y. ib. VI, 8ᵇ top בעשבים ... ק'. Ib. נאמן ק' זה וכ' ... a physician may be relied upon when he says, this amulet is approved, I cured with it &c. Gen. R. s. 45 ק' חיא צריכה she (Sarah) needs an amulet (for sterility). Num. R. s. 12 יהא חק' חזה עליך וכ' wear this amulet that the evil eye may no longer have power over thee; Tanḥ. Naso 17; Pesik. R. s. 5; a. fr.—[Tanḥ. l. c. נתן לה קמיעה, corr. acc.]—*Pl.* קְמִיעִין, קְמִיעִים. Gen. R. s. 77 הוא בא אליך וחמשה ק' וכ' (not וחמש) he (Jacob) comes to thee provided with five amulets: his own merit, his father's merit &c.; a. e.

קְמִיעָא ch. same. Kidd. 73ᵇ ק' ... תלי a child found with a tablet or an amulet suspended from its neck. Pes. 111ᵇ לק' in order to know how to write the amulet; a. e.

קמיעה, v. חֲמִיעָה.

קְמִיצָה f. (קָמַץ) *taking a fistful of the meal-offering.* Men. 9ª מק' ואילך מצות כהונה all the manipulations from the taking of the fistful and onward are priestly functions. Meg. 16ª הלכות ק' the rules concerning *k'mitsah*; a. fr.—Men. 11ª; Keth. 5ᵇ זו ק' this (the third finger) is used for *k.*—*Pl.* קְמִיצוֹת. Men. 18ᵇ; Tosef. Dem. II, 7; a. fr.

קמירות, v. קָמַר.

קמלפי, Yalk. Ps. 841 סיב ק', v. סִיבָּא.

קמן, Y. Kil. VI, end, 30ᶜ נקמן, v. קָמַז.

קָמָן, v. קָמֵי.

קמסקלתור, Yalk. Koh. 989, v. קוֹמֵיס.

קָמַע (cmp. קָמַט) *to press, squeeze; to pass and knot straps.* Bekh. 30ᵇ והיתה קוֹמַעַת וכ' מעשה באשה ... a woman was married to a *ḥaber* (חָבֵר), and she fastened the straps

of the T'fillin for him, and when afterwards married to a publican, she knotted the custom seals for him; Ab. Zar. 39[a] Ar. (ed. קושרת); Tosef. Dem. II, 17. Tosef. Kel. B. Mets. VI, 1 הסנדל משקמצ the sandal is susceptible of uncleanness when the straps are attached.

קְמָצָא, קְמָצָה, קְ׳ c. (preced.; cmp. קוֹמֶץ) *a little, somewhat.* Pes. 113[b] ק׳ ... איכל eats much and passes little. Y. Yoma III, beg. 40[b] בתחלה ק׳ ק׳ וכ׳ first the redemption comes little by little, and then &c.; Y. Ber. I, 2[c] קִרְבָּאָה; Cant. R. to VI, 10. Ib. to IV, 4, v. זוּג h.; a. fr.

קוּמְ׳, קַמְפּוֹן m. (campus, κάμπος, accus.) *plain* for exercise and amusement. Kel. XXIII, 2 מפני שעומדין עליו בקמ׳ Ar. (ed. בקומ׳; Ar. s. v. קנפן: בקנפן) because soldiers at sports stand on it. Pesik. B'shall. 82[b] כל עמא יפקון לק׳ let all people go out to the campus (for public court); Cant. R. to II, 14; Lev. R. s. 6. Ib. s. 31 יהו מחזירין אותו בק׳ they shall make him go around in the campus (for public disgrace); Yalk. Deut. 810; Deut. R. s. 2 Ar. Var. קנ׳, v. עֲקִירִפִים. Pesik. R. s. 21 מלך ... בקימ׳ (corr. acc.) a king going out to the plain for sport, opp. יוצא למלחמה. Kel. XXIV, 1 שמשחקין בו בקונְפוֹן (Ar. בקנ׳; Hai G. בקופ׳, corr. acc.) with which they play in the field; a. fr.

קָמַץ (b. h.) 1) *to compress, close the hand, grasp.* Pes. VII, 2 יָקמוֹץ את מקומו he must grab (take a handful of the flour from) its place (where the juice has dripped on it).—Esp. *to take a fistful* (קוֹמֶץ) *of the meal-offering* (by bending three fingers over to the wrist and striking the flour off with the thumb on top and with the little finger below). Sifra Vayikra, N'dab., ch. X, Par. 9 יכול יקמוץ וכ׳ you may think he may grab with the tips of his fingers. Ib. יכול מצוה שיקמצנה ... קמצה וכ׳ you may think the proper thing is for the priest to take off the fistful, but if a layman did it, it is legal. Men. II, 1 הקומץ את וכ׳ if the priest takes a grab of the meal-offering with the intention of eating &c.; a. fr.—*Part. pass.* קָמוּץ *closed.* Cant. R. to VIII, 14 צבי ... ועינו אחת קמוצה the deer when sleeping has one eye open and one closed.—2) *to leap.* Yalk. Ps. 685 קומץ כאיל, v. קָפַץ.

Hif. הִקְמִיץ *to perform the* קְמִיצָה. Lev. R. s. 3 ה׳ ואכל וכ׳ he took the handful for the altar, and ate the rest.

Nif. נִקְמַץ *to be grabbed from.* Men. III, 3 שתי ... שלא נִקְמְצוּ וכ׳ two meal-offerings which were mixed up before the altar's share had been taken off. Ib. 18[b] בנקמצות concerning such offerings as are subject to קְמִיצָה; a. fr.

Pi. קִימֵּץ 1) *to scrape off* (with bent fingers). Ḥull. 50[a] מְקַמְּצִין you must take off a little from the surface.—Trnsf. *to take off a share.* B. Bath. 106[b] שני אחין שחלקו ... מקמצין if two brothers divide an estate, and then a third brother comes from abroad ..., they have to give him each a share from their portion, opp. בטלה מחלוקת the division is null and void (and a new division by lot has to be made); ib. 107[a]; a. e.—2) *to scrape together, collect.* Pesik. R. s. 20 מְקַמֵּץ (not מקמיץ), v. סָרַק. Keth. VII, 10 והמקמץ ... אלו the following are those whom the court forces to release their wives, ... and the scraper; expl. ib. 77[a] חמקבץ צואת כלבים he that collects excrements of dogs; (another interpret.) חמק׳ זה בורסי 'the scraper' (of excrements) means the tanner; Tosef. ib. VII, 11 המקמץ את הצואה (not הצועה) who collects excrements; Y. ib. VII, end, 31[d]. Ḥag. 4[a]; 7[b].—3) *to be parsimonious.* Ḥull. 46[a] וסימניך עשירין מקמצין and as a mnemonical sign (to remember which of the two it was that threw the liver away, and which used it) it may serve thee: 'the rich are parsimonious' (R. Simon who was rich used it); Men. 86[a].

קָמַץ ch. same, 1) *to grab, take a fistful.* Targ. Lev. II, 2; V, 12.—Men. 11[a] כדקָמְצֵי אינשי as people ordinarily grab (putting the hand in and taking a handful of flower out). Gen. R. s. 5, v. חָפַן; a. fr.—2) *to press, close (the eye).* Y. Sabb. XIV, beg. 14[b] דו קָמֵיץ חדא וכ׳ for it (the deer in sleep) closes one eye &c., v. preced.—Part. pass. קָמִיץ. Targ. Cant. VIII, 14.—3) *to scrape off.* Ḥull. 50[a] קָמוֹץ הב וכ׳ scrape the surface off and give me (the fat) to eat. Ib. קָמְצוּ וכ׳ they scraped the surface off and &c.—4) *to leap.* Ber. 63[a] קָמֵץ Ms. M. (ed. קבוץ; Ms. F. קפוץ), v. זוּל I ch.

קֶמֶץ, v. קוֹמֶץ.

קָמְצָא, v. קוּמְצָא I, II.

קָמְצָא I c. 1) (קָמֵץ 4) [*hopper,*] *locust.* Targ. Nah. III, 15 (h. text ילק).—Eduy. VIII, 4, a. e. ק׳ איל, v. אַיָּל. Sabb. 77[b] מ״ש קרנא דק׳ וכ׳ why is the proboscis of the locust soft (flexible)?; [Rashi: = נמלה, v. infra; early ed. Rashi: שבלול]. Ib. תאר נאן ... לק׳ וכ׳ if you want to make a locust blind, break off its proboscis. Yeb. 121[b] ודילמא ק׳ בעלמא וכ׳ perhaps it was merely a dead locust (or ant) to which playing children gave a man's name?; a. fr.—*Pl.* קָמְצֵי, קָמְצֵי. Targ. Num. XIII, 33 (h. text חגבים). Targ. Prov. XXX, 27 (h. text ארבה); a. e.—Taan. 21[b] אמרו ... אתו ק׳ וכ׳ when they told R. J. that the locusts were coming, he ordered a fast; a. fr.—[Y. Ab. Zar. V, 44[d] bot. אכל קמצין, prob. to be read: חמיצין, v. חָמֵץ II.]—2) (קָמֵץ 1) [*scraper, collector,*] *ant.* Sabb. l. c.; Yeb. l. c., v. supra.—*Pl.* as ab. Ber. 54[b] אירתי ... ק׳ וכ׳ the Lord sent ants which made holes in the mountain &c.—*3) *snail.* Gen. R. s. 21 כהדין ק׳ דלבושיה וכ׳ ('Rashi' קומצא) like the snail whose garment is part of its body. [The entire phrase is a gloss, v. Yalk. Gen. 34, and קמצא is perhaps a clerical error for לימצ״א q. v.]

קָמְצָא II pr. n. m. *Ḳamtsa;* בר ק׳ *Bar Ḳamtsa.* Gitt. 55[b] אק׳ ובר ק׳ חריב וכ׳ through an affair concerning Ḳ. and Bar Ḳ. Jerusalem was destroyed; Lam. R. to IV, 2 בין ק׳ ובין בן ק׳ חרב מקדשא.

קמצון, v. next w.

קַמְצִיץ (קָמֵץ) m. *compressed condition, bent up, doubled.* Y. Naz. IX, 57[d] אם מצאו ק׳ וכ׳ if one finds a corpse, in the ground, doubled, we say, debris fell upon him, opp. פשוט. Ib. [read:] סבריו מימר ראשיהם בצד מרגלותיהם זהו ק׳ they thought 'their head beside their feet' (of corpses found in the ground) meant *ḳamtsuts*

(that each body's head was lying by its feet). Y. Pes. VII, 34ᵈ קַמְצִיץ. Y. Maas. Sh. V, beg. 55ᵈ מת ק' חיה נתון וכ' (not קמצוץ) a doubled (mangled) body is under it (i. e. a mangled body was found there, and a mark was put over it); Y. Sot. IX, 23ᶜ top קמציץ.

קַמְצָן m. (קָמַץ) *grasping, greedy*; בן ק' a greedy person. Tosef. Sot. XIII, 8 ed. Zuck. (Var. חַכְמָן), v. הַכְמָן.

בֶּן ק', קַמְצָר pr. n. m. *Ben Ḳamtsar* (denom. of קֶמֶץ, writing four letters simultaneously with four pens between his fingers). Yoma III, 11. Ib. 38ᵇ; Y. ib. III, end, 41ᵇ; Cant. R. to III, 6 של בית ק' those of the house of Ḳ.

קמקמה, Y. Sabb. I, 3ᵇ, v. קִרְמוּשָׁא.

קָמַר (cmp. כָּפַר) *to bend, arch over, cover*. Erub. VIII, 9 שמבחוץ צריך לְקַמּוֹר (גּוּמָּא) the pit outside of his private ground he must arch over; a. e.—Part. pass. קָמוּר; f. קְמִירָה &c. Ib. 10 בִּיב שהוא ק' וכ' a gutter covered up four cubits on public ground; Tosef. ib. IX (VI), 18; Y. ib. VIII, end, 25ᵇ. Ohol. III, 7. Ib. V, 1 תנור . . . ושינו ק' לחוץ an oven which stands in the house, but the arch over its 'eye' (fire-place) is outside the house; (R. Hai G. expl. קְמוּר וסָדוּר; v. Koh. Ar. Compl. s. v. קמר). Num. R. s. 12 אין צב אלא קְמוּרוֹת (not קמר) *tsab* (Num. VII, 3) means wagons with vaulted covers; a. e.

קַמַּר ch. same, *to bend*; (cmp. כפף, כפף) *to tie*.—Denom. קְמוֹר.

Pa. קַמֵּר *to girdle*. Targ. Lam. II, 10 קַמָּארוּ ed. Lag. (oth. ed. קַמְרוּ *Pe.*). Targ. Ps. LXV, 13.—[Zend *ḳamara, arch, girdle*, Greek καμάρα, of Semitic origin.]

קַמְרָא m. *girdle*, v. קְמוֹר.

קַמְרוֹטָא, v. next w.

קַמְרוֹטוֹן m. (καμάρωτον, sub. ὄχημα, S.) *vaulted, arch-covered carriage*.—*Pl.* קַמְרוֹטִין,קַמְרוֹטָא(=καμάρωτα). Cant. R. to VI, 4 (expl. צב, Num. VII, 3, v. קָמַר) כמין ק' חיו וכ' (not קמרי) the wagons were like the tilted carts, in order that the sacred vessels might not be split (through close packing), v. אִסְקַסְטֵי; Num. R. s. 12 כמין כמרוסא (read קמרוטא, and strike out כיפין as a gloss expl. our w.); Y. Sabb. I, 2ᵈ קמרסטא; Y. Succ. I, 52ᵃ top קמרסטה; Yalk. Num. 713 קמרסטא (obviously καμαραστα, fr. a verb καμαράζω). Gen. R. s. 31 כמין קומרוטין וכ' (some ed. קימרוטין, Ar. קמרוטין) Noah's ark was shaped like the tilted wagons, and it was so curved that the top was one cubit broad; Yalk. ib. 54 קמרוטין.

קַמְרוֹן m. (קָמַר) *arched lid*. Kel. XVI, 7. Ib. XVIII, 2.

קמריטין, קמריטון, v. קַמְרוֹטוֹן.

קַמְרַסְטָה, קַמְרַסְטָא, v. קַמְרוֹטוֹן.

קָמְתָא, v. קָמָא II.

קמתין, Yalk. Gen. 151 Ar., v. קָמַט.

קַן* m. (v. קוּן) *preparation, arrangement*. Gitt. 6ᵃ top אפי' (שמיע) קן קולמוסא וקן מגילתא even if the husband ordering a letter of divorce to be written heard only the sound produced by the cutting of the pen and the unfolding of the parchment; [Rashi: קַן onomatopoetic: *crackling, crepitation*; Var. קַל *sound*].

קֵן c. (b. h.; קָנַן) 1) *nest*; *birds in a nest*. Ḥull. XII, 1, a. fr. שילוח הקן the duty of letting the mother bird go when a nest is taken out (Deut. XXII, 6 sq.). Gen. R. s. 19 אש יוצאה מִקִּינּוֹ fire goes forth from its nest and burns it (the phœnix, v. חול II); Midr. Sam. ch. XII; Yalk. Job 917 מִקִּינּוֹ. Ex. R. s. 20 מצאו להם קן they (the Israelites) found a nest for themselves (with ref. to Ps. LXXXIV, 4); a. fr.—2) (fem.) *the couple of sacrificial birds* (Lev. XII, 8; XIV, 30; a. e.). Ḳinnim II, 1 קן סתומה a couple of birds concerning which it has not yet been decided which is to be the burnt offering, and which the sin offering; ib. 4 קן מפורשת which has been decided upon; a. fr.—*Pl.* קִנִּים, קִנִּין, קִנִּין. Ker. 28ᵃ אין הק' מיחדות וכ' the special designation of the couples is made either by the owner or by the priest's action. Ned. IV, 3 קִנֵּי זבין the bird sacrifices of those cured from gonorrhœa; ק' יולדות those of women after confinement; a. fr.—*Ḳinnim, Ḳinnin*, name of a treatise of the Mishnah, of the Order of Ḳodashim.—3) *cavity, chamber*.—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 14, v. קִרְיָה, a. כִּינָנִית. Koh. R. to I, 9 שלא נבראו בי ק' וכ' because no chambers (for the reception of prophecy) were created within me until now &c.; (Ex. R. s. 28 לא נתנה לו רשות להתנבאות no permission to prophesy had been given him).

קַן, קָנָא, קִנָּא, קִנָּה ch. same, 1) *nest, swarm*. Targ. O. Deut. XXII, 6 (ed. Berl. קִרְיָא). Targ. Is. X, 14 (ed. Wil. קִנָּה, corr. acc.). Targ. Jud. XIV, 8. Targ. I Sam. XIV, 27 (h. text יערת); a. fr.—Ḥull. 141ᵇ דיל טרוק אקן וכ' go and knock at the nest, that the birds be moved, and thus take possession of them. Gitt. 68ᵇ דתרנגולא בראי ק' the nest of a woodcock; חפיוה לקִנְיָה וכ' they covered his nest with white glass; a. fr.—Snh. 102ᵇ (prov.) דפרע קִנְאֵיהּ מחריב קִנְיָה Ar. he that wreaks his vengeance destroys his own nest (ed. דפרע קינויה מחריב ביתיה, read with Ms. F. קנאיה).—*Pl.* קִנֵּי, קִנִּי. Erub. 3ᵃ (expl. אטלחרא) ק' nest-shaped *cornices*.—קֵן נְשָׁרַיָּא pr. n. pl. *Eagles' Nest, Ḳan-Nishraya* (v. P. Sm. 3673), *Kennesrin* on the Euphrates. R. Hash. 26ᵃ (Ms. M. קנשריא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) *close place*. B. Kam. 58ᵇ בק' וכ' . . . תלתא three date-trees stood in one place (close together). Ib. 92ᵇ, v. שְׂרָבָא. Succ. 32ᵇ תלתא תלתא טרפי בק' three leaves close together (Rashi: on one stem, = קֵן, קְנָה).

קָנָא, *Pi.* קִנֵּא, v. קני I.

קָנָא, *Pa.* קִנֵּי, v. קָנַי I.

קְנֵא *to buy*, v. קְנִי II.

קַנָּא, v. קַנַּאי.

קִנְאָה f. (b. h.; קִנֵּא) *jealousy, envy, passion; emulation*,

zeal. Ab. IV, 21 חק׳ והתאוה וכ׳ jealousy, lust, and ambition carry man out of the world (v. יָצָא). B. Bath. 21ª; 22ª קִנְאַת סופרים וכ׳ emulation among scholars increases wisdom. Meg. 7ª ק׳ את מעוררת עלינו וכ׳ thou wilt arouse the envy of the nations against us. Gitt. 7ª (play on קינה וכ׳, Josh. XV, 22) כל מי שיש לו ק׳ . . . ודומם שוכן עִדְרֵי עֵדֶר וכ׳ if a man has cause for anger against a fellow-man and keeps silence, he who is enthroned for evermore will do justice to him. Sot. 2ᵇ (expl. דבר קִרְעוּר) המטיל ק׳ וכ׳ something which causes ill feeling between her and others (the witnesses that tell); המטיל ק׳ בינו לבינה which causes ill feeling between himself (the husband) and her. Ber. 33ᵇ מטיל ק׳ במעשה וכ׳ he causes jealousy among the works of creation (intimating that God's love of his creatures is partial). Sabb. 89ª ק׳ יש ביניכם is there envy among you (the angels, that you must be warned not to commit murder &c.)? B. Kam. 82ª את הק׳ . . . מכניס causes love to enter (into man's heart) and ill-will to escape; a. fr.—*Pl.* קִנְאוֹת. Num. R. s. 9; a. e.

קִנְאָה, קִנְאָא, קִנְאֵיתָא, קִנְאֵי ק׳ ch. same. Targ. Num. V, 14, sq.; ib. 18 (Y. ed. Vien. קִנְאֵיתִי, corr. acc.). Targ. Y. Deut. V, 9. Targ. Prov. XXVII, 4; a. fr.—Sot. 2ᵇ אתו למיעבד ק׳ בהדה they will be the cause of rancor (towards her husband) in her heart; ארחו . . . ק׳ בהדה he will be the cause of her rancor.—Snh. 102ᵇ קִנְאֵיהּ (fr. קנא), v. קִנְאָא.

קַנַּאי m. (b. h. קִנְאָא; preced.) 1) *zealous.* Snh. 82ᵇ ק׳ בן ק׳ הוא he (Eleazar) is a zealous man, son of a zealous man; Lev. R. s. 33 ק׳ בר ק׳.—2) *revengeful.* Yalk. Gen. 72, v. קִינְיָן.—*Pl.* קַנָּאִין, קַנָּאֵי. Snh. IX, 6 (81ᵇ) חק׳ פיגעין בו (בשעת מעשה) Ms. M. (ed. ק׳ פוגעין בו; Y. ed. פוגעין בהן, omitting ק׳) zealous people (like Phineas) have a right to strike him (them) when caught in the act; Y. ib. IX, end, 27ᵇ; Num. R. s. 20 end.—Esp. *the zealots, the terrorists* during the siege of Jerusalem by the Romans. Ab. d'R. N. ch. VI, end בקשו ק׳ לשרוף וכ׳ the zealots wanted to burn all this wealth (v. סִיקָרִין).—*Fem.* קַנָּאִית; v. קִנְאָנִית.

קִנְאָי, קִנְאָא, קַנַּאי (קִנְאָן) ch. same. Targ. Ex. XX, 5; Deut. V, 9. Targ. Ex. XXXIV, 14; a. e.—*Pl.* קַנָּאֵי. Targ. Y. II Deut. IV, 24.

קִנְאִית, v. קִנְאָנִית.

קִנְאֵיתָא, v. קִנְאָה ch.

קִנְאָתָנִית, קִנְאָנִית f. (preced. wds.) *inclined to jealousy.* Gen. R. s. 18 ולא מן הלב שלא תהא קנאת׳ (some ed. קִנְּתָנִית) nor will I create her from Adam's heart, lest she be of a jealous disposition; Yalk. ib. 24; Yalk. Is. 265 קנאנית.—*Pl.* קִנְאָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. s. 6 (some ed. קִנְּאִיּוֹת, fr. קִנְּאִית).

קִנְאֵתָא, v. קִנְאָה ch.

קִנְאָתָנִית, v. קִנְאָנִית.

קִנֵּב, *Pi.* קִינֵּב *to strip, trim, make even, clean (vegetable).* Kel. XVI, 2 משירחסים וקִנְּבָן when he has peeled them (the wicker baskets) and trimmed them (pinched off the projecting pricks); ib. 3. Ib. 4 (of leather implements). Tosef. ib. B. Mets. VII, 11 (not וקינקב); 12. Tosef. Dem. IV, 5 לְקַנֵּב, v. אִיסְפַּרְגּוֹס. Y. Pes. IV, 31ª bot. מְקַנֵּב he may clean (vegetable); a. e.—Part. pass. מְקוּנָּב. Tosef. Kel. l. c. חתוכין וּמְקוּנָּבִין cut and cleansed.

קַנָּב, *Pa.* קִנֵּב ch. same. Sabb. 73ᵇ האי מאן דקִנֵּב סלקא (or דְּקָנִיב) he who trims beets (in the ground). Ib. 115ª מְקַנְּבֵי כרבא cleaned cabbage (on the Day of Atonement towards evening).—V. קוּנְבִּיתָא.

קִנְבָא, v. חִנְיָתָא.

קַנְבָּס, קַנְבִּיס, קַנְבּוֹס m. (κάνναβος, κάνναβις) *hemp.* Kil. II, 5 (Ar. קנבית). Ib. V, 8 חק׳ hemp planted in a vineyard; a. fr.—[Sabb. 120ª הקנבוס Ms. M., v. קוֹלְבִּין.]

קנבימון, Yalk. Lev. 479, v. אַקוּבִּימוֹן.

קַנְבִּיס, v. קַנְבּוֹס.

קנגי, קנדי, words in an incantation. Yoma 84ª, v. כנתי.

קִנְגִּירוֹן, v. חִנְיָרוֹן.

קנדי, v. קנגי.

קַנְדִּילָא m. (candela) *candle,* in gen. *lamp, light.* Cant. R. to III, 11, a. e., v. עֲשָׁשִׁיתָא. Gen. R. s. 4 כהדין ק׳ (sub. דעששיתא) like the oil floating on the water in a lamp; Yalk. ib. 5 קנדליא (corr. acc.). Esth. R. to I, 3 קַנְדִּילָה, v. פַּשְׁתִּים; a. e.—*Pl.* (h. form) קַנְדִּילִין, קַנְדִּילִים. Ib., v. פְּקָקִים. Lam. R. to III, 7 הוה מסדר קנדילי׳ (not מסדרא) prepared his Sabbath lights; Y. Maas. Sh. V, 56ª top עביד קַנְדִּילוֹי.

קנדליא, קַנְדִּילָה, v. preced.

קִנְדָּס, v. חִינָּרָא.

קנדקי, Targ. II Esth. I, 14, some ed., read: חִנְדִּיקִי.

קָנָה, v. קני II.

קִינָּה, קֵנָּה f. = 1) = קֵן *nest;* 2) (קָנַן) *affirmation, oath, vow.* ק׳ מאי ק׳ של תרנגולין . . . לשון דקונם מיבעי if a person used the word *ḳinnah* to introduce a vow, how is it? did he mean a nest of chickens (in which case there would be no vow), or has it the meaning of confirmation like *ḳonam*? It remains doubtful.

קָנֶה m. (b. h.; cmp. קָנַן) *calamus, reed; anything resembling a reed, branch of a candlestick; windpipe* &c. Cant. R. to I, 6 (legend about the origin of Rome) ירד ק׳ גדול וכ׳ . . . Michael the archangel came down and planted a large reed in the sea &c. Taan. 20ª רך בק׳ וכ׳ לעולם . . . man must at all times be yielding like a reed and not unbending like a cedar, v. קוֹלְמוֹס. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14

ק׳ של מנורה the branch of a candlestick; Sabb. 47ᵃ קָנֶה; מנורה; Y. ib. XII, 13ᶜ קָנֵי. Ib. ק׳ של ציידין a part of the composite pole which the hunters use (to reach the nests); Bab. l. c. ק׳ סיידין of the whitewashers; Tosef. l. c. ציידין (Var. ס׳). Ker. 5ᵃ קָנֶה בשם sweet calamus. Kel. XVII, 16 ק׳ של עני וכ׳ the beam of the balance. Ib. ק׳ נאזניים the poor man's cane which has a receptacle for water.—דחה בק׳, v. דָּחָה.—Ber. 61ᵃ bot. ק׳ מוציא קול the windpipe produces sound. Ḥull. 21ᵇ; Zeb. 65ᵇ עד שמגיע . . . לק׳ until he reaches (with his nail) the gullet or the windpipe. Ḥull. 28ᵇ (in Chald. dict.) נבדקיה לק׳ וכ׳ let him examine the windpipe and cut it &c. Men. XI, 6 עשרים כחצר ק׳ חלול . . . twenty-eight staves shaped like a segment of a hollow reed; a. fr.—Ohol. I, 8 ק׳ זרוע = קָנֶה *forearm*.—קָנֶה שפה, v. קָנָה.—חושיט בק׳ [*to hold forth on a cane,*] *to treat lightly, consider unimportant.* Num. R. s. 8 end דבר . . . וחושיטו לו בק׳ (not והושיטה) something for which that ancestor prostrated himself in prayer (Gen. XXVIII, 20) ..., and now comes this man (Aquila) and holds it up to contempt!; Yalk. Gen. 123; Gen. R. s. 70. Ib. את מושיטו לזה בק׳ dost thou make it appear contemptible to this man?; Koh. R. to VII, 8.—*Pl.* קָנִים, קָנִין. Men. l. c. Ib. סידור ק׳ the arrangement of the staves between the cakes of the show-bread. Kel. XVII, 17, a. fr. מחצלת ק׳ a reed mat. Ex. R. s. 35 (ref. to Ps. LXVIII, 31) חיה הדרה בין הק׳ the beast that dwells among the reeds (Rome, v. Cant. R. to I, 6, quoted above). Gen. R. s. 1 עשיר . . . לק׳ he is a rich man and needs no reeds (for his house); חרי הוא צריך לקָנֵי המדה he still needs the measuring rods; a. fr.

קָנֶה, קָנָה ch., v. קָנֵי.

קְנוּבְקָאוֹת f. pl. *cakes made of flour of parched grain, kneaded with oil, and intended to be reduced again to flour by rubbing between one's hands; brittle cakes.* Ḥall. I, 5 וכן חק׳ חריבות and so are brittle cakes subject to Ḥallah; Y. ib. 57ᵈ sq. [read:] וכן הק׳ חריבית . . . שלא תאמר and so are the brittle cakes subject &c., that you may not think, because they are to be reduced to flour, they ought to be exempt.

קְנוּבָה, v. קְנִיבָה.

קְנוּבְתָּה, קְנוּבְתָּא, v. קְנִיבְתָּא.

***קַנְוָא** m. (קְנֵי II) *he that gives possession.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ, v. קַנְיָא.

קְנוּדַּח, v. קִרְנוּדַּח.

קְנוּטְרוֹפוֹס, v. גַּנְדְּרוֹפוֹס.

קְנוּי, v. קִרְנוּי.

קָנוֹן m. (denom. of קָנֶה) *a reed basket*, contrad. to סַל, a common wicker basket. M. Kat. III, 7. Bets. I, 8 (14ᵇ) (missing in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. I, 20; Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot.; a. e.—*Pl.* קָנוֹנִין, קָנוֹנִים. Kel. XVI, 3; Tosef. ib. B. Mets. V, 13 (not ק׳).

קְנוֹנְיָא, v. קִרְנוֹנְיָא.

קְנוּפָא, קְנוֹפָא, v. sub קִרְנֵי.

קְנוּקְנוֹת f. pl. (reduplic. of קָנֶה) [*little reeds, tubes.*] *branch sinews of the nervus ischiadicus; thin branches of the grape vine.* Ḥull. 92ᵇ. Ib.ᵃ ק׳ שבה וכ׳ the rods on the grape vine are typical of the empty (meritless) in Israel.—[Ab. d'R. N. ch. XL קינוקנות (Var. כִּידּוֹן) *chastising rods.*]

קְנוֹת, v. קִרְנָה.

קְנַח, Y. Shebi. VI, 36ᶜ, v. קָנָה.

קָנַח, *Pi.* קִינַּח *to wipe off, cleanse.* Tosef. B. Bath. V, 4 קוֹנַחַ מן האגן (ed. Zuck. קודח מן האגר, corr. acc.) he may wipe off (the wine or oil which is left after measuring) on the rim of the measure. Ber. VIII, 3 מְקַנְּחִין ידיו וכ׳ a person may wipe his hands with the napkin and let it lie on the table. Sabb. XXI, 3 מְקַנְּחִין בו you may wipe the table with it. Ib. 81ᵇ לְקַנֵּחַ וכ׳ to wipe off (the posteriors) with &c. B. Bath. V, 10 הסיטון מקנח וכ׳ the wholesaler must cleanse (by rubbing) his measures once in thirty days; a. fr.

Nithpa. נִתְקַנַּח *to be wiped off.* Ḥull. 36ᵃ בו׳ חדם וכ׳ when the blood was wiped off between the cutting of one organ (סִימָן) and the other.

קְנַח, *Pa.* קַנַּח ch. same. Lev. R. s. 28, end וקִנְּחָתָה, v. אָזָא; a. e.—Ned. 10ᵇ מְקַנְּחָנָא, v. קְנַם.—[Y. Ab. Zar. III, 43ᵃ מתקנחא, read as Y. Orl. I, end, 61ᶜ מתקנתה, v. תְּקַן.]

קָנַט (sec. r. of קוּט or קָנַט) [*to cut; to shrink*], v. קְנִיט.

Hif. הִקְנִיט 1) [*to cut,*] *to vex, annoy, make angry.* Midr. Till. to Ps. III בוכה אני שהקנטתי את אבא (ed. Bub. שהכעסתי) I weep because I provoked my father. Pesik. Shubah, p. 165ᵃ לא . . . לא אותו הקנטנו have we not provoked him to anger? have we not annoyed him? Ḥull. 122ᵇ; 55ᵇ, a. e. אל תקניטני שבלשון יחיד וכ׳ do not weary me (with thy arguments), for I am teaching this as an individual opinion (not as an adopted rule); a. fr.—2) *to shrink, fail.* Tanḥ. ed. Bub. Thazri᾽a 4 נפשו מקנטת עליו (Ms. R. קניטה) his soul within him would faint (ed. Tanḥ. 3 מצירה).—V. קְנִיט.

קָנַט ch. same, *to loathe.* Targ. Y. Num. XXI, 4 (h. text קוץ); ib. 5 (h. text קוּץ).

Pa. קַנֵּט *to vex.* Targ. Y. Ex. XXII, 20. Targ. Job XIX, 2 Ms. (ed. תנקט, corr. acc.).

Af. אַקְנִיט same. Targ. Ps. LXIX, 6 מַקְנִיטֵי (some ed. מקטרני, corr. acc.). Targ. Ruth I, 15 (h. text פגע).

קְנַטּוֹר, קְנַטּוּר, v. sub קִרְנֵי.

קְנַטּוּרִים, Pesik. R. addit. s. 2 (ed. Fr. p. 197ᵃ), v. קְטָרוֹן II.

קְנַטִּין, Tosef. Maasr. III, 14 Var., v. קוּבְּנִין.

קְנַטִּינָר, קְנַטָּר, קְנַטִּי, קְנַטִּין m. (centenarium) 1) (= centuria) [*a number of acres of ground,*] *large court.* Tosef. B. Bath. VI, 24 ק׳ אני מוכר וכ׳ if a man says, I sell thee a *centenar*, he must deliver to him an area of twelve (cubits) by twelve; B. Bath. 98ᵇ קנתור (Ms. M. קנתור;

Ms. H. קנתינר; Ms. R. קנטינר); expl. ib. תרבץ אפדני court for a villa.—2) *a hundred thousand sesterces, a weight* corresp. to h. כִּכָּר; (abbrev.) קִנְטִיר, קִנְטֵר, קִנְטָרָא, קִ׳. Targ. Y. Ex. XXV, 39 קנטנר. Ib. XXXVII, 24 קנטינר (Ar. קנטר). Targ. I Chr. XX, 2 קנטר, קנטינר ed. Lag. (ed. Rahmer קנטינור, Var. קנטר). Targ. II Chr. XXIII, 11; a. e.—Bekh. 50ᵃ איכא ... לקינטרא תיקלא there is a place where the *centenarium* is called *tikla*; B.Mets.87ᵃ לקנטירא.—*Pl.* קִנְטִירָנִין, קִנְטִירִין, קִנְטָרֵי, קִנְטָרָא, קִ׳, ב׳. Targ. Y. Ex. XXXVIII, 24; 25; 27. Targ. I Chr. XIX, 6; a. e.—Bekh. l. c. דכתובין ק׳ וכ׳ ... כל כסף wherever 'silver' is mentioned in the Pentateuch, it means Sela, in the Prophets, *litrae*, in the Hagiographa, *centenaria*, except the silver mentioned in the transaction of Ephron (Gen. XXIII) where it means *centenaria*; B. Mets. l. c. דלא שקל מיניה אלא ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) he (Ephron) would not accept anything of him (Abraham) but *centenaria*; Yalk. Gen. 102; Gen. R. s. 58 קונ׳. Ex. R. s. 42, v. מֶסֶךְ. Lev. R. s. 28 ... ק׳ דכספא עשרת the ten thousand hundredweights of silver (Esth. III, 9). Ib. בעשרה ק׳ worth ten *centenaria*; Pesik. Ha'omer, p. 71ᵇ; a. e.

קִנְטָרָא, קִנְטֵר, קִנְטִירָא, קִנְטִיר, v. preced.

קִנְתֵּר, קַנְטֵר (cmp. קְנַנ) [*to sting,*] *to chide.* Pes. 66ᵃ התחיל מְקַנְטְרָן בדברים he began to chide them with words; Y. ib. VI, 33ᵃ מקנתרן. Gen. R. s. 98. Cant. R. to IV, 7 מפני שקִינְטָרָן ולפי וכ׳ because he rebuked them, and as they took their father's rebuke (in silence), they were allowed to be recorded side by side with Aaron &c.; Num. R. s. 13 שקִינְתָּרָן. Ib. ... ומְקַנְתֵּר בירך וכ׳ he blessed the tribes (his sons) and chided Reuben &c.—Y. Sot. I, 16ᵈ bot. ... ומקנתרן בקלה מבריחן would he let them escape (unrebuked) from the heavier sin, and rebuke them for the lighter? Y. Snh. VII, 24ᵈ bot. ומְקַנְתְּרוֹ ... מבריחו you cannot forego his heavier offence, and rebuke (punish) him for the lighter; a. fr.

Hithpa. הִתְקַנְתֵּר, הִתְקַנְטֵר, *Nithpa.* נִתְקַנְטֵר 1) *to be rebuked.* Sifré Deut. 1 נ׳ עלי ר״ע וכ׳ R. Ak. was rebuked on my account before R. G. &c.; Yalk. ib. 789.—2) *to make one's self disagreeable; to vex.* Num. R. s. 11 מִתְקַנְטְרִים לפניהם וכ׳ they (the angels of destruction) vex them (the wicked) and say, 'no peace' &c.; Yalk. ib. 711.

קַנְתֵּר, קַנְטֵר ch. same. Y. Yoma I, 38ᵈ top ... כד מְקַנְטָרָה וכ׳ when he wanted to rebuke R. L. b. J., he used to say, 'formerly (the Lord was) was with him' (allusion to I Chr. IX, 20); Y. Meg. I, 72ᵃ bot. למקנתרה. Y. Maasr. III, end, 51ᵃ מְקַנְתֵּר לאילין וכ׳ chided those teachers of the Agadoth, and called the latter charm-books. Y. Sot. I, 16ᵈ bot. הוי הרא דו מקנתר לון (not הרי) it is this for which he chides them (I Sam. II, 29); a. e.

קַנְטָר m. (v. preced. wds.) *a pronged tool, bit,* or *auger.* Kel. XIV, 3 חק׳ של בנאי the builder's *kanṭar*; Tosef. ib. B. Mets. IV, 5 קַנְתּוֹר.

קִנְטָרָא, קִנְטֵר, v. חִנְטִינָר.

קִנְטְרָה, Yalk. Lam. 1037, read: חִסְטְרָה.

קִנְטְרוֹפּוֹס, v. גַּנְדְּרוֹפּוֹס.

קַנְתָּן, קַנְטָן m. (v. preced. articles) *a quarrelsome person, disputatious.* Esth. R. to II, 5 וכי קנת׳ היה ועיבר וכ׳ was he (Mordecai) contumacious and one who disregards the king's decree?—*Pl.* קַנְטָנִין, קַנְטָנִים, קַנְתָּנִין, קַנְתָּנִים. Ned. 48ᵃ אנשי גלגל ק׳ היו וכ׳ the Galileans were quarrelsome and wont to forswear enjoying benefits from one another. Naz. 49ᵇ מפני שקנת׳ הן וכ׳ because they are disputatious, and do not come to learn &c.; Kidd. 52ᵇ.—Cant. R. to VI, 11 אגוזים ק׳, v. קְטָרוֹנִים.

קָנָא, קְנִי (קָנָה) (cmp. Arab. *ḳana*) *to be hot.*

Pi. קִנֵּא, קִ׳ (b. h.) 1) *to be jealous; to envy.* Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) לא קִנֵּאתִי בה I was not jealous of her; מפני מה קִנֵּאתָ לע״ז וכ׳ why art thou jealous of an idol in which there is no reality?; a. e.—Esp. ק׳ לאשתו *to suspect one's wife of unbecoming conduct; to accuse of faithlessness; to warn one's wife.* Sot. I, 1 ... המְקַנֵּא מקנא לה על פי שנים he who suspects his wife ... must bring charges against her based on a warning given in the presence of two witnesses. Ib. 2 כיצד מקנא לה אומר לה בפני שנים אל תדברי וכ׳ how must he warn her? If he says before two witnesses, do not speak (associate) with that man, and she does so, she is still permitted to him for marital life &c. Tosef. ib. I, 1 [read:] המקנא לאשתו מקנא על פי עד אחד וכ׳ (ed. Zuck. הִמְקַנֵּא, Var. מקנה) he who wants to proceed against his wife, must bring charges based on a statement of warning by one witness or on his own statement; Sot. 2ᵇ. Ib.ᵃ אסור לקַנְאוֹת it is forbidden to warn one's wife (in the presence of witnesses). Ib. 3ᵃ מותר לק׳ it is permitted &c. M. Kat. 18ᵇ (ref. to Ps. CVI, 16) שכל ... קִ׳ every one of them warned his wife in jealousy of Moses. Num. R. s. 9 ע״י איש חוא מקנה אותה וכ׳ he may bring charges on the ground of suspicious conduct towards a man (human being) but not &c. Ib. בית דין מְקַנְּאִין להם וכ׳ (some ed. מְקַנְּנִין) the court takes proceedings in their (the husbands') behalf &c.; a. fr.—2) *to arouse jealousy; to provoke.* Meg. 15ᵇ קִנְּאַתּוּ במלכו וכ׳ she (by inviting Haman) aroused against him the jealousy of the king and the jealousy of the (other) princes. Num. R. l. c. שהרא מְקַנְּאָה לחקב״ה וכ׳ for she provokes the Lord and her husband; a. e.

Hithpa. הִתְקַנֵּא, *Nithpa.* נִתְקַנֵּא *to be jealous; to be incensed.* Men. 109ᵇ נ׳ בו ... בשמיני אחיו Onias was jealous of his brother Shimei. Snh. 105ᵇ בכל אדם מִתְקַנֵּא וכ׳ a man is envious of all except his son and his pupil. Meg. 13ᵃ מִתְקַנֵּאת, v. יָרַךְ. Ab. Zar. 54ᵇ מפני מה מתקנא בעובדיה וכ׳ why is he jealous of (incensed against) those who worship it (the idol), and is not jealous of (takes no revenge on) itself? Meg. 19ᵃ בכל וכ׳ שנ׳ ... מה what reason had Haman to take revenge on all the Jews?; a. fr.

קָנָא, קְנֵי I ch., v. infra.

Pa. קִנֵּי 1) *to be zealous for; to be jealous; to suspect of unfaithfulness.* Targ. Num. XI, 29. Ib. XXV, 11. Targ. Gen. XXX, 1. Targ. Num. V, 14; a. fr.—2) *to make jealous.* Targ. II Esth. II, 19 קַנָּאָה וכ׳ (ed. קָנְאָה, ed. Vien. קְנָאָתָהּ) make her jealous by marrying other wives.—3) *to warn one's wife.* Sot. 2ᵇ ואמר קַנָּאי זמנין דלא ק׳ it may happen

that he did not warn her and yet he may declare, I did warn her. Ib. וכ"ש ידעי דק' לה and all will know that he did warn her; a. fr.

Af. אַקְנֵי *to make jealous; to provoke.* Targ. Ps. LXXVIII, 58. Targ. I Sam. I, 6, v. אַקְנְיוּתָא. Targ. Deut. XXXII, 16 (Y. I קָנֹן, read: קַנֹּן). Ib. 21; a. e.

Ithpe. אִיקַּנֵּי, אִקְּ' *to be jealous, incensed.* Meg. 16a אי' בה בי וכ' א' ... he (Haman) had a grudge against Vashti and put her to death, and now he has a grudge against me &c. Ib. 13a דמיקַּנֵּי ברה המן against whom Haman was enraged. Ib. 19a מה ... דאי' וכ' what reason had Mordecai to be hostile to Haman?; a. e.

קָנָה, קְנֵי (b. h.) [*to establish,*] 1) (cmp. קום, Gen. XXIII, 17) *to create; to acquire, own; to take possession.* R. Hash. 31a (ref. to Ps. XXIV recited in the Temple on the first day of the week) על שם שק' והקנה וכ' because he (the Lord in establishing the world) took possession and gave (his creatures) possession (invested them with a fief), and became the sovereign of the world. Kidd. I, 1 האשה קוֹנָה את עצמה וכ' a wife acquires herself (becomes independent) when she receives her divorce &c. Ib. 20a כל הקוֹנֶה ... כקונה וכ' whoever buys a Hebrew bondman creates, as it were, a master over himself. B. Mets. 75b הקונה אדון לעצמו he who creates a master over himself, expl. תולה נכסיו בנכרי who (in order to evade obligations) hangs his property on a gentile (pretends to be merely the agent of a gentile); (another explan.) הכותב נכסיו וכ' who transfers his property to his children during his lifetime. Gitt. 37b sq. (ref. to Lev. XXV, 45) אתם קוֹנִים וכ' you may buy (as a slave) one of them, but they cannot buy one of you, nor can they buy of one another. Ib. יכול לא יִקְנוּ זה את זה למעשה ידיו you may think, they cannot buy one another for the work (as long as the serf choses to be in the master's power); ולא הם קוֹנִים לגופו ... they cannot buy of one another a bodily slave (who requires formal manumission to be a freeman). B. Mets. 46b bot. מכור לי באלי ק' if one says, sell me (a certain object) for these (coins which I hold in my hand), he has bought (the sale is valid). Ib. IV, 1 הזהב קונה וכ', v. זָהַב. Ib. משות הרשות קונות וכ' the delivery of cancelled coins effects the purchase of the valid coins. Ib. 47b משות קונות the delivery of the purchasing money gives possession (no formal possession of the purchased object (מְשִׁיכָה) being required). Kidd. 22b הגבהה קונה lifting up the purchased object makes the sale binding; a. v. fr.—2) *to make sure; to obligate a person by a special symbolical act* (קִנְיָן); *to enter into an obligation by a special symbolical form.* Gitt. 51a בשקנו מידו when they (the court, witnesses &c.) made him obligate himself (that his widow should receive support from his estate); בשקנו לזו ולא קנו לזו when such an obligation was entered with reference to this (his wife's case), but not with reference to that (his daughter's case). B. Mets. 47a ... במה קונין בכליו של קונה wherewith is the bargain made sure? ... By handing over one of the garments (or any object) belonging to the purchaser; דניחא ליה לקונה דליהוי מקנה קונה וכ' for the purchaser likes the seller to obligate himself, in order that he may be sure to give him possession; a. fr.—Ib. 48b when he said to him, ערבוני יָקוּן (fr. קון = קנה) my earnest money shall serve to make the purchase sure.—Part. pass. קָנוּי; f. קְנוּיָה; *pl.* קְנוּיִין, קְנוּיִים; קְנוּיוֹת. Kidd. 16a עבד עברי גופו ק' והרב וכ' a Hebrew bondman is owned bodily (to the end of his term), and if the master allowed him a reduction of his time, his allowance is not legally binding (the slave not being able to acquire himself); ib. 28a; B. Kam. 113b. Gen. R. s. 86 (ref. to Gen. XXXIX, 1) הקנויין קונין וכל וכ' as a rule those who are owned make themselves owners (slaves enrich themselves by robbing their master), and all slaves cause decrease to their master's house, but in this case 'the Lord blessed &c.' (ib. 5); Yalk. ib. 145 הקונין קונין (corr. acc.); a. fr.—Tosef. Ned. IV, 6 קונם ... שאני קנוי the axe of which I am possessed be forbidden (v. קוֹנָם), i. e. I swear that I have no axe; Ned. 35a (Rashi ק' שאיני I swear that another axe is not owned by me).—[Y. Peah IV, 18b השנה קנוירה, read: פְּנוּיָה, v. פָּנוּי.]

Nif. נִקְנֶה *to be acquired, owned, bought.* Kidd. 20a (ref. to Lev. XXV, 14) דבר הנ' מיד ליד this refers to what is bought from hand to hand (movable goods). Ib. I, 1 האשה נִקְנֵית וכ' a wife can be acquired in three ways. Ib. 6b אין אשה נ' בחליפין a wife cannot be taken possession of by symbolical delivery (חֲלִיפִין). Ib. I, 3 עבד כנעני נ' בכסף וכ' a Canaanite slave is taken possession of (is considered owned) either by delivery of the purchasing money, or by a deed, or by undisturbed possession (חֲזָקָה). Ib. 5 נכסים שיש ... נִקְנִין וכ' landed property is acquired by means of handing over the money &c., but movables cannot be acquired otherwise than by taking hold (מְשִׁיכָה). Ib. 22b תִּקָּנֶה בבראה let her be acquired (become his slave) by coition; a. fr.

Hif. הִקְנָה *to give possession, sell, transfer.* R. Hash. l. c., v. supra. Snh. 81b ולמקנו, v. קוֹנֶה. Keth. 82b אשה הִקְנוּ לו וכ' it is heaven that gave him a wife (through his brother's death without issue); Yeb. 39a. B. Mets. 47a בכליו של מַקְנֶה, v. supra. Ib. 33b, a. fr. אין אדם מקנה דבר יכ' none can give possession of (sell) what does not yet exist (future crops &c.); a. fr.—Esth. R. introd. (ref. to Deut. XXVIII, 68 sq.) ע"י שלא הִקְנִיתֶם אלה וכ' למה ואין קונה ... why 'no purchaser'? ... Because you have not transmitted 'these words of the covenant', for there is none among you making the five books of the Law his own (v. קוֹנֶה).

קְנָא, קְנֵי II ch. same. Targ. Gen. XXXI, 18. Targ. Y. ib. XLVII, 23; a. fr.—Keth. 82b דקניתא ודקנינא which I have acquired (own), and which I may acquire in the future. B. Bath. 44b דאיקני קנה וכ' if the document reads 'that which I may obtain' (shall be seizable for my debt), and be bought and sold again ..., it cannot be seized; ib. 157a. Ib. 168a קַנְיָא, אסמכתא, v. אַסְמַכְתָּא. B. Mets. 66b וא"ל קְנִי קָנֵי and he said to him, take possession (of the collateral, I shall not redeem it), he has obtained it. Ib. כל דאי לא קָנֵי an obligation with an 'if' (conditional forfeiture) gives no title; a. v. fr. — Hull. 77a דקני, דקנא, דקנה, v. רֵירָא.

Af. אַקְנֵי 1) *to make one a bondman.* Targ. Zech. XIII, 5.—2) *to give possession, sell.* Targ. II Chr. XXI, 3.—B. Bath. 44b אי א' ... אגב וכ' if he gave him possession of movable

chattel by dint of immovables jointly sold (v. אַגַּב) &c. B. Mets. 72ª אַקְנְיֵהּ לבנו וכ' he signed it over to his minor son. Kidd. 7ª מַקְנְיָא נפשה she may give possession of herself (become his wife); a. fr.

Ithpe. אִיתְקְנֵי *to be obtained, acquired.* B. Bath. 77ª מִיתְקְנֵין (Rashb. מִיקְּנוּ), v. קְרָא II.

קָנֶה, קָנֵי m., constr. קְנֵי=h. קָנֶה, *reed, stalk, branch,* &c. Targ. Ps. LXVIII, 31 (some ed. קָנְיָא *pl.*). Targ. Is. XIX, 6 (ed. Lag. קנה). Targ. II Kings XVIII, 21.—Targ. Ex. XXX, 23 (some ed. קנה).—Targ. Ez. XL, 3. Ib. XLI, 8 (not קָנְיָא). Targ. Ex. XXV, 31 (ed. Vien. קָנֶה); a. fr.—Lev. R. s. 6 נטל חד קנה וכ' he took a cane and made a cavity in it into which he put those Denars; א"ל צור הדין ק' בידך וכ' he said to him, hold this cane in thy hand while I am being sworn; נסתיה לקָנֶה וכ' he took his cane and knocked it to the ground &c.; Ned. 25ª (the same occurrence before Raba). Ib. לאפוקי מק' דרבא to prevent such an occasion as occurred before Raba; Shebu. 29ª. Ḥull. 111ª בקופיה ק', v. קוֹפָא II; a. e.—*Pl.* קָנַיָּא, קָנֵי. Targ. Ex. XXV, 33. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Ḥull. 53ᵇ על לבירי ק' went among the reeds. Ib. 45ᵇ תלתא ק' חוו there are three branches (of the windpipe), one branches off towards &c.; a. e.

קְנִיבָה f. (קָנַב) 1) *cutting, trimming vegetable; snuffing the wick.* Bets. 22ª שרי ק' Ar. (ed. קְנוּבָא, Rashi Ms. קִינוּבָא; Ms. M. קינסא; v. Rabb. D. S. a. l. note) to snuff (or trim) the wick is permitted (on the Holy Days). Sabb. 114ᵇ קְנִיבַת ירק trimming (stripping) vegetable.—2) קניבת ירק (or קְנוּבַת) *those parts of vegetables which are stripped off, refuse.* Eduy. III, 3; Y. Ter. XI, 48ª top. Tosef. Dem. IV, 4 קני' ר' שבגינה ed. Zuck. (Var. קני') the cut off portions of vegetables trimmed in the garden. Tosef. Ter. IX, 10 קְנוּבוֹת (*pl.*); Tosef. Shebi. VI, 2; Y. ib. VIII, 38ª top. Y. Pes. III, 30ª. Midr. Till. to Ps. I [read:] וק' ר' בתוכה ... לטבלא a plate laid in with precious stones and jewels, and in it lie trimmings of vegetable (ed. Bub. נקיבת ירק, oth. ed. נקובות ידים); a. e.

קְנִיבָה, קְנִיבְתָּא, קְנוּב, קְנוּבְתָּא ch. same. Y. Shebi. VII, 37ᵇ bot. ק' דירקא, v. preced. Y. Ḥall. IV, 60ª top אית תמן קניבה אפריש מן קְנוּבְתָּה are the trimmings (of the parsnip) still there? If so, set (the T'rumah) aside from the trimmings.

קִנְיָן, v. קִנְיָן.

קִינְיָנִי, קָנְיָנִי m. (corresp. to a form κυνηγευς = κυνηγός) *hunter.* Ḥull. 60ᵇ (Var. in Ar. גַּנְיָנִי), v. בַּיְיסָרֵי. Gen. R. s. 32 א"ל נח ק' אנא said Noah to him, am I a hunter (that I should get these animals into the ark)?; Yalk. ib. 56.

קִינְיָא, קִינְיָנָא f. (κυνηγία) *chase, hunt.*—[Targ. II Esth. I, 2 וכל קינגיריא, v. קִרְיָנֵי.]—B. Bath. 74ᵇ sq. עתיד גבריאל לעשות ק' עם וכ' in the future Gabriel shall arrange a chase of the Leviathan.

קִינְיָן, קִנְיָנָא m. (κυνήγιον, S.) 1) *the contest of wild beasts* or *of wild beasts with men* (ludus bestiarius). Ab. Zar. 18ᵇ (ref. to Ps. I, 1) זה שלא ישב בקרנוג' Ms. M. (ed. בקנגרון) that is he who does not stand as a spectator at bestial contests (arranged by the Romans). Ib. לא שמדתי בק' I do not attend the shows of &c.; Yalk. Ps. 613; a. e.—2) *the actors in the fights of the arena.* Cant. R. to II, 5, v. בלטווירא.—V. קְנִיגִין.

קִנְיִנְזָא f. (κυνηγεσία) same. Pesik. R. addit. s. 4 (ed. Fr. p. 201ª קנינזיא, corr. acc.); Pesik. Hashsh'mini, p. 191ᵇ קינגאר (Ms. O. קנגריא; Ar. s. v. טברישי: קנוגיא, corr. acc. or קניגיא), v. טברישי.

קְנִיגִין m. (κυνήγιον) same, *hunt, chase, beasts of chase.* Esth. R. to I, 12 ארן חרשע ... מראה ק' דידיה תיאך וכ' the wicked man does not leave this world before God shows his chase, (that is,) how he has been caught. Lev. R. s. 13 בהמות ... הם ק' וכ' (not קניגון) Behemoth and Leviathan shall be the beasts of contest (the show) for the righteous in the hereafter, and whosoever abstains from witnessing the beast fights of the nations in this world, shall be admitted to see them &c.; Yalk. Sam. 161 קניגיון.

קְנִיגְיָא, v. קְנִיגְנָא.

קניות, Tanḥ. Emor 6, v. קְרֶשׁ.

קָנִיט m., קְנִיטָה f. (קָנַט) [*shrinking,*] *fainting, sick.* Tanḥ. Thazr. 3 ואין נפשו ק' עליו and its vitality is not impaired; ed. Bub. 4, v. קָנַט.—[Yalk. Prov. 932; Yalk. Lam. 998, v. נָקִיט.]

קִנִיטְרוֹפּוֹס, v. גַּנְדְּרוֹפּוֹס.

קָנְיָא m. (קָנֵי II) *owner, maker.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ, v. בַּרְיָא.

קנייא, Sifré Deut. 51, v. קוֹבְיָא.

עֲלֵי קַ', קַנְיָת pr. n. pl. *ʿĂlê Ḳanyah.* Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. [read:] ר' יוחנן ארקפח בנ' ק' R. Joh. was robbed at A. Ḳ.; [comment.: בבַעֲלֵי ק' by the men of Ḳ.]

קַנְיָא, קַנְיָן, v. next wds.

קִנְיָן m. (b. h.; קָנָה) 1) *purchase, ownership, right of possession.* Gitt. 47ᵇ יש ק' לנכרי בא"י וכ' a gentile has the right of possession in Palestine inasmuch as his produces are exempt from tithes. Ib. קִנְיַן פירות כק' הגוף דמי the acquisition of usufruct is like the acquisition of the soil itself (and the Jewish owner of the usufruct has to offer the first fruits as if he were the owner of the land). Gitt. I, 6 מפני שהוא קִנְיָנוֹ (Y. ed. קִנְיָנִי) because he (the slave) is his property. Esth. R. introd. (ref. to Lev. XXV, 45) אתם יש לכם ק' וכ' you have the right of possession (of slaves) of the nations, but the nations have no right of possession of you, v. קָנָה; a. fr.—2) *property,* esp. *cattle.* Num. R. s. 22 בשביל קִנְיָנָם ... הפרישו they separated themselves from their brethren for the sake of their cattle; a. e.—3) *affirmation, making sure; symbolical form of making an agreement binding,* by handing over an object from one to the other of the contracting parties (v. קָנָה 2). B. Bath. 40ª כתיבו ... ק' בפני שנים ואינו

an agreement by symbol is made in the presence of two (forming a court), nor is it then necessary to say, 'write', i. e. a document is made out without special authorization. Ib. סתם ק' לכתיבה עומד an agreement by symbol, unless otherwise stipulated, is intended to be written out. Ib. 3[a] ק' דברים בעלמא הוא it is merely an agreement on words (no transfer of a tangible object being agreed upon); a. fr.—*Pl.* קִנְיָנִים, קִנְיָנִין, קִנְיֵי. Pes. 87[b] אחד מארבעה ק' שקניתי בעולמי one of the four possessions which I own in my world. Sifré Deut. 309 (ref. to Deut. XXXII, 6) ק' אתם לי וכ' (not זקנים) you are to me an acquired property, and not an inheritance. Ab. ch. VI; a. e.

קִנְיָן, קִנְיָא, קִנְיֵי, קִנְיָי, קִנְיָ ch. same, 1) *possession*, esp. *cattle*. Targ. Gen. XIV, 11, sq. (h. text רכש). Targ. O. ib. 19; a. fr.—Sot. 34[b] עברא רעיא ושמן ק' it (the soil) produces pasture, and the cattle grows fat on it.—*Pl.* קִנְיָנִין, קִנְיֵי, קִנְיָי. Targ. Ez. XXXVIII, 12, sq.; a. e.—2) *agreement by symbol, the object exchanged to make the agreement binding*. Targ. Ruth. IV, 7, sq.

קִנִּים, Tosef. Kel. B. Mets. V, 13, v. קָנוֹן.

קְנִישְׁקִין, קְנִישְׁקִין (Ar.), קְנִישְׁקִין m. pl. (comp. of קָנֵי, a. שקי) *drinking tubes, a cup with tubes for several persons to drink from*. Sabb. 62[b] (expl. מזרקי, Am. VI, 6) חד אמר ק' one authority says, it means *k'nishkanim*. Ib. שתה בק' וכ' he drank from *k.*, and he (Rabbah) did not object to it (as an enjoyment forbidden after the destruction of the Temple). Ab. Zar. 72[b] ק' שרי it is permitted to drink from *k.* at the same time with a gentile.

קַנְפַּרִי, קַנְפִּירִי f. (corresp. to κέγχρη = κέγχρος) *a small kind of diamond*. Targ. O. Ex. XXVIII, 19 (h. text לשם).

קַנְפִּירִינוֹן m. (κέγχρινον) same. Targ. Y. I Ex. XXVIII, 19.

קַנְפַּרְיֵי, v. קַנְפִּירִי.

כנקתירין, v. כַּפַּקְטִירִין.

קָנַם [*to make firm*, v. קְנָמוֹן, חֲרִיטוּמָא.]

Pa. קִנֵּם *to make a vow of abstinence by using the verb* קונם (as a substitute for קוֹנָם, itself a substitute for קָרְבָּן). Ned. 10[b] מִקְנַמְנָא וכ' ... תירכי דמר like what are substitutes of substitutes of vows? ... *M'ḳannamna, m'ḳannaḥna, m'ḳannasna.*

קְנָמוֹן, v. חֲרִיטוּמָא.

קנמין, קנמן, Esth. R. to VI, 10, ק' קלטור, read: קוּמִיס.

קנמיה, קנמיא, registered in Ar. as quot. fr. Lam. R. and unexplained, ק' דמרי ביתא, prob. a misreading for קומיה, in Lam. R. to I, 1 רבתי, where editions have קומיה גברא.

קנמין, v. קנמון.

קְנָמֹן, v. חֲרִיטוּמָא.

קָנַן (b. h.) *to put up, build* (cmp. קָנֵן).—Denom. קֵן.

Pi. קִנֵּן, קִרְנֵן (denom. of קֵן) *to build a nest, to nest.* Y. Peah VII, 20[b] top; Keth. 111[b], v. לָפַת. Cant. R. to II, 14 מְקוּנָּן ... ומצא and found there a serpent nesting; a. e.—Part. pass. מְקוּנָּן. Yalk. Gen. 62 (Gen. R. s. 37 מְכוּנָּן), v. כָּנַן.

קָנַן, *Pa.* קִנֵּן ch. same. Targ. Is. XXXIV, 15.

קָנַס (sec. r. of קס, v. קסס) [*to cut,*] (cmp. גזר) *to decree; to fine, punish.* B. Bath. 75[b] top קְנָסְתִּי מיתה על וכ' I decreed death over Adam. Num. R. s. 18 אין קוֹנְסִים אלא וכ' none are punished below twenty years of age, v. עָנַשׁ. Gen. R. s. 20, beg. למה חיית קוֹנְסִין את בני why did you fine (confiscate the property of) my children?; Yalk. Ps. 888; a. fr.—Esp. *to decree a penalty beyond the strict law.* B. Mets. 72[a], a. e. שער ... קונסין אותו וכ' if interest is stipulated in a document, we fine him (the creditor) so that he cannot collect either the principal or the interest. B. Kam. 30[b] קָנְסוּ גופן משום שבחן they decreed the forfeiture of the objects themselves on account of the illegitimate gain intended. Sabb. 3[b], a. e. קָנְסוּ שוגג אטו וכ', v. אָטוּ. B. Kam. 38[b] קנס היא שקנס וכ' (not שקניס) R. M. put a penalty on their property (declared their goods eventually unclean). Ib. הכי נמי נְקַנּוֹס let us also fine (the Samaritan woman, by disallowing her the fine due for seduction). Yeb. 86[b] קנסו לוים במעשר they punished the Levites by depriving them of the tithes (in favor of the priests); a. fr.

Nif. נִקְנַס *to be decreed* (as a punishment). Erub. 18[b] כיון שראה שנִּקְנְסָה מיתה וכ' when he (Adam) perceived that through his fault death was decreed (over the human race), he fasted &c.

קְנַס ch. same, *to fine, punish.* Y. B. Kam. VIII, end, 6[c] וקְנָסְרֵיהּ ליטר דדהב he fined him one litra of gold. Bab. ib. 30[b] לאלתר קָנְסִינַן וכ' do we fine him (decree the forfeiture of the material deposited in the street) at once, or when he derives the intended benefit? Sabb. 3[b] מי קָנְסוּהָ רבנן לאחדורי וכ' do the Rabbis punish him by forbidding him to withdraw his hand? Ib. בשוגג לא קנסוה וכ' if he did it by mistake, the Rabbis do not punish him. Ib. ליקנסוה רבנן let the Rabbis punish him (by forbidding him to withdraw his hand)!; a. fr.—B. Mets. 72[a] קנסינן התירא וכ' we decree the forfeiture of the legitimate claim (the principal) on account of the illegitimate (the interest; a. e.).

Pa. קִנֵּס same. Targ. Y. I Ex. XV, 25 דְּמִקְנְסֵי (not דְּמַקְנְסֵי).

Ithpa. אִתְקַנַּס, *Ithpe.* אִתְקְנַס 1) *to be punished, fined, condemned.* Targ. Y. Num. XXXV, 25. Targ. Y. I Deut. XXXII, 50.—2) *to be assessed for fine.* Targ. Y. Ex. XXI, 22 מיתקנסא ויתקנס וולדא the lost embryo must be paid for according to assessment (h. text ענוש יענש).

קְנָס m. (preced.) *fine, penalty,* esp. *the fine for seducing a girl* (Deut. XXII, 29). B. Kam. 38[b], v. קָנַס. Keth. 43[a] top, a. e. מודה בק' פטור he who confesses an act with which

a fine is connected, is exempt from the fine; ib. 42a; Shebu. V, 4 אינו משלם ק׳ על פי עצמו none needs to pay a fine on his own confession (if he cannot be convicted otherwise). Keth. l. c. (in Chald. dict.) ק׳ הוי it is the case of a fine, opp. ממונא the case of a real debt or indemnity. Ib. bot. יצאו אלו שהן ק׳ exclude those cases which concern only a fine, opp. ממון. Ib. III, 1 יש להן ק׳ a fine is due for seducing them. Ib. 29a יש לה מכר ואין לה ק׳ she can be sold (by her father), and no fine is due for her seduction. Ib. III, 8 כל . . . מכר אין ק׳ wherever sale can take place, there is no fine for seduction. Ib. 3 קְנָסָהּ לעצמה the fine for her seduction belongs to herself (and not to her father); a. fr.—*Pl.* קְנָסוֹת. Snh. 8a דיני ק׳ how many judges are required for the adjudication of a fine? Keth. 43a; a. fr.—[קנסות, Zeb. 88b ed., v. קוֹלָס.]

קְנָסָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 30 (h. text כפר). Targ. Y. Num. XV, 32 ק׳ דשבתא the penalty for violating the Sabbath laws.—Snh. 3a; B. Kam. 15a, v. מְמוֹנָא. Keth. 29b בני ק׳ persons for whose seduction a fine is due. Pes. 29a; 30a ר״ש ק׳ קניס וכ׳ R. S. (in declaring leavened matter kept over Passover forbidden even after Passover) imposes a penalty, because the person has transgressed the law &c. Yeb. 86a לעניים ק׳ the penalty (the forfeit of the tithes decreed over the Levites) was to benefit the poor; a. fr.—*Pl.* קְנָסָיָא, קְנָסִין. Targ. Y. I Ex. XV, 25.—Y. Yeb. XIV, beg. 14b עוד היא באילין ק׳ she is still subject to those penalties (that she must leave both husbands).

קַנְסוֹרָס, קנסודס m. pl. a sort of *sandals with heels* (prob. named after a place in Babylonia, cmp. קנשרין, v. קֵן, ch., end). Y. Yeb. XII, 12c bot. תמן אמרין כגון אילין ק׳ there (in Babylonia) they say, like those ק׳.

קנצן, Targ. Prov. XXIII, 29 ed. Lag., v. יורם.

קנקיל, קַנְקִילוֹן, קַנְקִיל, קנקולין, v. next w.

קִינְקָל, קַנְקָל m. (cancellus, κίγκλις) *any reticulated object,* 1) *a perforated vessel* for fumigation. Deut. R. s. 10 (ref. to Is. LV, 3) האזן לגופו בקי׳ לכלים the ear is to the body what the fumigating vessel is to garments; שכן הקי׳ כמה כלים וכ׳ as many garments are put on the ק. and all are fumigated, so there are 248 limbs in man, and all live through the ear (by listening to the word of God); Pesik. Shim'ʿu, p. 117a קנקל; Yalk. Jer. 264, a. Yalk. Is. 341 קנקן.—Kel. XXII, 10 . . . קנקילון שיש בה כסות f. (Bab. ed. כוסות . . . קנקילן, corr. acc.) a fumigating vessel with a receptacle for garments.—2) *latticed gate* or *bar.* Y. Sabb. V, beg. 7b קִינְקִילוֹן גורר a latticed gate which drags along on the ground when opened; Y. Erub. X, 26b bot. קִנְקִילוֹן גודר; Tosef. ib. XI (VIII), 13 קַנְקִילִין הגיררין Var. (ed. Zuck. קנקנין); Erub. 101a הנגרר קנקן.—Esp. *pl.* קַנְקְלִים, קַנְקִלִּין, קַנְקִילֵי, קִינְקָל *screens, bars of the court of justice, of idolatrous temples,* &c. Gen. R. s. 78 (ref. to Gen. XXXIII, 3) חיי . . . משבעה קני וכ׳ consider thyself as if placed behind seven bars and sitting as judge &c. Y'land. to Lev. XIX quot. in Ar. חמולך . . . קנקלים וכ׳ how was the Moloch worship arranged? There was an idol behind seven enclosures &c. Y. Orl. I, end, 61c הכניסה לפנים מן הקנקי׳ when he brought it (the egg) behind the enclosures of the idolatrous temple; Y. Ab. Zar. III, 43a תקנקל׳. Ib. 42d bot. הק׳ אסרו . . . כל שהכניסו whatever one brings within the enclosures one makes forbidden (as an object dedicated to idolatry). Ib. II, 41b ע״ז שאין לה ק׳ . . . ירדן לשם ק׳ if an idolatrous temple has no bars, the whole building is considered as bars (whatever is brought within the premises, is forbidden). Cant. R. to III, 4, v. צְנִישׁוּת. Lev. R. s. 19, end דרך ק׳ שלשלוה לו they let her down to him over the bars; a. e.—Y. Snh. X, 28d top, v. קְלַע III.

קַנְקַל ch. same, 1) *grating, network.* Targ. Y. I Ex. XXVII, 4; (Y. II קלקל; h. text מכבר). Ib. 5; a. e.—*Pl.* קַנְקְלֵי. Ib. XXXVIII, 30 (with sing. meaning).—2) *pl.* קַנְקְלַיָּא, קַנְקְלִין, קי׳ *lattice-work, bars, enclosures.* Lam. R. to I, 5 . . . ק׳ יהבוניה לגיוי they put him within the seven bars (showed him royal honors). Pesik. B'shall. p. 86b כאילין קינקיליא the piles of water in the Red Sea between which the Israelites passed were like those latticed bars; Yalk. Sam. 152 קנקיליא; a. e.—Y. Shebi. II, 34a (expl. עברון קנקילין (תְּרֵמֵל) (corr. acc.) when the bean plants begin to form gratings (the stalks being closely interwoven; cmp. קְלִיטָה a. עָבוֹת).

קנקלטון, read:

קַנְקָלְטִין m. pl. (sub. מִלִּין; cancellatus) *grating* or *network* (in weaving, moulding &c.). Y. Sabb. VII, 10c.

קַנְקַן I m. (קנן) 1) *a cylindrical vessel let into the ground of the cellar* (v. Sm. Ant. s. v. Dolium), in gen. *wine-* or *oil-vessel.* Ab. IV, 20 אל תסתכל בק׳ וכ׳ look not at the vessel but at what it contains; יש ק׳ חדש וכ׳ many a new vessel is full of old wine (many a young man is a fine scholar) &c. Koh. R. to VII, 28 מקַנְקְנוֹ וכ׳ . . . ק׳, v. infra. Gen. R. s. 85 נטלו ק׳ אחד וכ׳ they took one cask in the cellar &c.; החזירו את הק׳ למקומה (read: למקומו) put the cask back into its place. Y. Succ. I, 52b bot. . . . כמשלח וקַנְקַנָּהּ like one sending to his neighbor a cask of wine and the storage vessel with it (making a present of both); Gen. R. s. 13; Yalk. Ps. 882. Y. Bets. IV, beg. 62b מביאה על גב קנקנה he brings the load of wine in its original vessel (not bottle-wise); a. fr.—*Pl.* קַנְקַנִּים, קַנְקַנִּין. Gen. R. s. 32 חיוצר . . . בודק ק׳ מרועעים וכ׳ the potter does not try (knock at) the defective vessels . . ., but he tries the sound (so God tries not the bad but the good men). Keth. XIII, 4 והודה בק׳ but admits that he owes the (empty) vessels, v. פַּד II. Ib. 108b יש בלשון הזה לשון ק׳ the expression 'vessels of oil' includes vessels, i. e. one who claims vessels of oil claims not only a certain quantity of oil, but also the vessels. Koh. R. to VII, 28 צפה הקב״ה בכל הק׳ ולא מצא וכ׳ the Lord looked at all vessels (fit to receive the Law), and found none better pitched than that of Moses &c.; a. fr.—2) (cmp. קֶנֶת, a. מָנָא) *coulter.* B. Mets. VI, 4 (80a).—[Erub. 101a הנגרר ק׳ a plough used as a bar, Rashi; v. next w.]

קַנְקַן II dial. for קַנְקַל, q. v.

קַנְקַנָּא m. ch. = קַנְקָן I, 1) *vessel.* B. Bath. 22ª פוק חזי בקנקניה ליה go and smell at his vessel, i. e. examine his mental capacity; a. e.—2) *coulter, plough.* Y. Ber. II, 5ª top קנקנוך וכ' ... שרי untie thy ox and untie thy plough, for the Temple has been destroyed; קטור ... קנקניך וכ' tie thy ox and tie thy plough, for king Messiah was born; Lam. R. to I, 16 Ar. (ed. פרנך).

קַנְקַנְתּוֹס, קַנְקַנְתּוּם, v. קַלְקַנְתּוֹס.

קַנְשַׁרְיָא, v. קֵן ch.

קָנָת (b. h.) pr. n. pl. *Kenath,* on the east of the Jordan (v. Hildesh. Beitr., p. 49 sq.). Y. Shebi. VI, 36ᶜ (not קנח); Tosef. ib. IV, 11 (v. ed. Zuck. note); Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874 וירנקת (corr. acc., or קונתיה).

קָנָה f. (v. קָנַן; cmp. קַנְקַן I) [*that which is inserted,*] *handle, helve.* Macc. II, 1 מקנתו Ar. (or מקנתו fr. קָנָה; ed. מקתו, v. קַתָּה).—*Pl.* קָנָיוֹת. Y'lamd. to Lev. XIX quot. in Ar. ק' של רמחים וכ' handles of spears and knives.—[Kel. XV, 1 R. S. Vers., v. קִרְסְטָה.]

קַנְתָּה, קַנְתָּא ch. same. Y. Naz. I, 51ᵇ ק' ... אורחיה דכולבא וכ' man is in the habit of saying, 'the handle of an axe'; does any one say, 'the axe of the handle'?, i. e. in making a vow one begins with the word שבועה, but does not place it at the end; Y. Ned. II, 36ᵈ top.—V. קַתָּא.

קַנְתּוֹר, v. קִנְטַר.

קַנְתּוּר, v. קִרְנְטוּר.

קַנְתִּיר, קַנְתִּינַר, (קנתור), v. קִנְטִינָר.

קַנְתֶּל m. (κανθήλια, pl.) *the pannier on the side of the pack-saddle, large basket.* Par. XII, 9 הסלים שבק' the baskets in the pannier.

קַנְתָּנִית, v. קִנְאָנִית.

קַנְתַּר, קִנְתֵּר, v. קִנְטַר, קִנְטֵר.

קַנְתְּרוֹס, v. קַתְרוֹס III.

קַנְתְּרִין, v. קִרְנְטוּר.

קַנְתָּרָן, v. קִנְטָרָן.

קָסָא, v. קִרְסָא.

קָסָאוֹת, v. קִסְיָה.

קָסְבָּא, v. קִשְׁבָּא.

קַסְגַּלְגַּס pr. n. m. *Kasgalgas,* a contraction of *Caius Caligula,* the Roman emperor. Tosef. Sot. XIII, 6 ed. Zuck. (Var. גס קלגוס, גסקלנוס), v. גַּיְוס.

קַסְדָּה, קַסְדָּא f. (cassis, -idis) *casque, helmet.* Sabb. VI, 2 (expl. ib. 62ª סנוורתא). Kel. XI, 8 (Ar. ed. Koh. קַסְדָּרָא). Tosef. ib. B. Mets. III, 1. Ex. R. s. 15 כדי ללבוש ק' ושריון וכ' strong enough to wear helmet, mail and (carry) arms.—*Pl.* קַסְדְּרִין. Y'lamd. to Gen. III, 22, quot. in Ar. (ref. to כרבלתהון אלו הק' that means the helmets.

קַסְדּוֹר, v. קוּסְדּוֹר.

קַסְדָּא, v. קַסְוָא.

קַסְוָא, קַסְוָה f. (b. h. pl. קְסָוֹת; cmp. כָּסָה I) *marked measure,* esp. *vessel for libation.* Snh. IX, 6 הגונב את הק' (Y. ed. הקסויא) if one steals the *k'isvah,* expl. ib. 81ᵇ מאי ק' כלי שרת (Ms. M. קיסויא) *k.* means service vessels (ref. to Num. IV, 7); Y. ib. IX, end, 27ᵇ, v. קִרְסְטָא II. Bab. ib. 82ᵇ. Tosef. Zeb. I, 12 חיין שניסכי בקיסוא וכ' ed. Zuck. (Var. בקסווה) if wine for libation was poured into the *k.* and thence into a *hin* measure.—*Pl.* קַסְוָיוֹת, קְשָׁוֵי. Succ. 48ᵇ שני קס' וכ' (sub. מיני) ed. Pes. a. oth. (Ms. M. 1 קְשָׁוָא; Ms. M. 2 קַסְאוֹת; ed. קשוו) two sets of bowls were there, one for water, and one for wine libations.

קַשׁ, קַסְוָא ch. same.—*Pl.* קַסְוָיָתָא, קַסְוָ', קַשׁ'. Targ. O. Ex. XXV, 29 (Y. קַשׁ'). Ib. XXXVII, 16. Targ. O. Num. IV, 7 קסנת constr. ed. Berl. (oth. ed. a. Yer. קסוות). Targ. I Chr. XXVIII, 17.

קַסְוֵי* m. pl. (preced.) a certain *measure.* Ber. 44ᵇ Men. Hammaor ch. III, Ner 6, K'lal 1, Ḥeleḳ. 1, s. 3 (ed. קרסי).

קַסּוֹמָא m. (קָסַם) *charmer, diviner.*—*Pl.* קַסּוֹמָיָא. Targ. Y. Gen. XXII, 21 (not קסו'). Targ. Y. I Deut. XVIII, 10 (Y. II לאקסומי, read: לָא קַסּוֹמֵי). Targ. Y. ib. 14 קיסומי (corr. acc.).—V. קַסָּמָא.

קַסּוּמָא, v. קִסּוּמָא.

קַסּוּסְבִּין, read: קַסּוּסְמִין, or קַסּוּסְמָרִין m. pl. (*pl.* of ξεστός or of sextarius, transposed) *sextarii* (one sextarius = 1/16 of a modius). Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. כגון אילין ... מתרתין ק' ... ק' as those who advance the money with which to buy to those who sail to (do business at) the races, at a share in the profits of two or three sextarii for each modius; v. קַלְרִט.

קַסּוֹסְנוֹן (a corrupt. for קַסּוּנְטוֹן, transpos. of סקוּנְטוֹן) *Saguntum* in Spain. Y. Keth. II, 26ᶜ bot. אפי' עידדה בק' תמיתין even if her witnesses are as far away as Saguntum, she must wait (cmp. B. Bath. III, 2, quot. s. v. אִסְפַּמְיָא).

קַסְטָא, קִסְטָא, v. sub קִרְסְטָא.

קַסְטוֹרְיָא, v. קוּסְטוֹדְיָא.

קַסְטְיָא, Tanḥ. Shof'ṭim 14, read: קַסְרְטָא.

קַסְטִיטִירִין, v. קִסְרְטוֹן.

קַסְטִינַר, v. קוּסְטִינָר.

קַסְטִירָא, v. קִסְרְטָא.

קסטל, Lev. R. s. 19 ק׳ מלכים Ar., read with ed. טרסקל נקיב.

קַסְטְלִין m. (castellum, καστέλλιν S.) 1) *fort, castle.* Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ נפל ק׳ דטיבריא (ed. Krot. קסרטולין, corr. acc.) the castle of Tiberias fell in (burying the idol placed therein).—2) *reservoir.* Tosef. Mikv. IV, 6 ק׳ המחלק מים וכ׳ a reservoir which distributes water (in pipes) in the cities.

קַסְטְרָא, קַסְטְרָה f. (castra, pl.) 1) *fortification, military camp.* B. Kam. 98ᵃ הרי לו מיעות בק׳ או וכ׳ if one has money deposited in the (Roman) camp or in the (forts of the) king's Mountain. Num. R. s. 12 (expl. מצודתי, Ps. XCI, 2) ק׳ דידי my fortification; Midr. Till. to Ps. l. c. (not קסטרי). Lam. R. to III, 7 זה ק׳ של פרסיין (read: רומיים) this alludes to the camp of the Romans; Yalk. ib. 1037 קנטרה (corr. acc.). Deut. R. s. 1 (expl. נציבים, II Sam. VIII, 6) ק׳ (not קסטרס); a. e.—*Pl.* קַסְטְרָאוֹת, קַסְטְרָיוֹת. Tosef. Ohol. XVIII, 12 חק׳ והלגיונות the dwellings in forts and in the (camps of the) legions. Lev. R. s. 1 . . . היו אהליות וק׳ they would have surrounded it (the Tabernacle) with tents and forts (to protect it); Cant. R. to II, 3; Num. R. s. 1; a. e.—V. קַצְרָא.—2) pr. n. pl. *Castra,* near Haifa (Castellum peregrinum). Cant. R. to II, 2; Lam. R. to I, 17 as hostile as ק׳ לחיפה Castra to Haifa.—V. קַצְרָא III.

קַסְטְרוֹן, v. קַסִּיטְרוֹן.

קסטרס, v. קַסְטְרָא.

קַסְיָא, קַסְיָה, v. קְסַיָּה.

קסיותא, Midr. Till. to Ps. LXXV ed. pr., read: קִיוָּתָא.

קסיט, v. קְרִיסְטָא.

קסיטולין, v. קַסְטְלִין.

קַסְטְרָא m. (κασσίτερος, cassiterum) *tin.* Targ. Y. I, II Num. XXXI, 22 קסטרא, קיסטרא (corr. acc.; h. text בדיל).—Tanḥ. Shof'ṭim 14 כלי זין קסטרא (corr. acc.) tin-plated armor (v. Sm. Ant. s. v. Stamnum).

קַסְטֵי, קַסִּיטְרוֹן m. same. Y. Snh. VII, 24ᵇ bot. (expl. קַסִּיטְרוֹן) אבר וקסטיטריון מיערבין (corr. acc., or בעין) lead and tin mixed. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 7 אין מקיפין בק׳ וכ׳ you must not make a rim of tin, because &c., v. פָּתִיל. Ib. III, 4 ועשאה בבעין ובקנטרין (corr. acc.) and mended it with tin or cassiterum (v. בְּעִין); ib. B. Mets. I, 8. Tosef. B. Bath. V, 9 של בעין ושל אבר ושל קסטרון ed. Zuck. (oth. ed. קיספורון, corr. acc.) weights of tin, or of lead, or of cassiterum; B. Bath. 89ᵇ גיסטרין, v. גַּסִּיטְרוֹן.

קְסַיָּה f. (סקי = פָּסָה II) [*cover, protection,*] 1) a sort of *glove* for laborers. Kel. XVI, 6 (ed. Dehr. קְסָיָה).—2) ק׳ של שלחנות *table cloth,* a sheet spread over the set table to protect it from flies &c. Makhsh. V, 8 קסיה ed. Dehr. (ed. קסיא); [Ar.: *vessels,* cmp. קְסָיָה, —which, however, does not suit the context].

קסילופנוס, read: קְסִילוֹפָנוֹס m. (comp. of ξύλον a. φάνος, a compound not otherwise recorded) *a torch made of wooden staves,* esp. *of vines.* Pesik. Ḳumi, p. 144ᵇ sq. לעשות ק׳ וכ׳ עתידה (ed. קסילפנוס, Ms. O. כסיל פנים, corr. acc.) in the future Jerusalem shall be a torch for the nations, and they shall walk by its light (ref. to Is. LX, 3); Yalk. Is. 359 only פָּנָס; Midr. Till. to Ps. XXXVI, 10 (missing in ed. Bub.) מטרפולין (corr. acc.). Koh. R. to I, 9 פעם אחת . . . ק׳ אחד משלכם (ed. קסלפנוס, ניס . . .) once the (Roman) government sent word to our teachers, 'send us one of your torches.'—*Pl.* קְסִילוֹפָנְסִין. Ib. [read:] אמרו כמה ק׳ יש להם והם מבקשין ממנו קסילופנוס אחד כמדומין וכ׳ (strike out כמה מקיות פנסין יש להם, as a corrupt Var. Lect., and כמה אבנים טובים ומרגליות יש להם as an erroneous gloss) they said, they have ever so many torches, and they ask us for one torch? It seems to us, they mean one enlightening the countenances of men with his learning.

קסלפינים, קסלפינוס, קסלפונוס, v. preced.

קָסַם (b. h.) 1) *to cut, carve.* Snh. IX, 6 המקלל בקוסֵם (Y. ed. בקסָם) he that curses (his neighbor) invoking God as 'a carver' (instead of *creator ex nihilo*); expl. ib. 81ᵇ יכה קוסֵם את קוסְמוֹ (Ms. M. את קוסי, emended קוסמו, Ar. קִסְמוֹ, קִרְסְמוֹ) may the carver strike his carving; anoth. explan. יכהו קוסם לו ולקוני ולמקנו may the carver strike him (euphem. for *thee*), himself (thyself) &c., v. קָנָה; Y. ib. IX, end, 27ᵇ, v. קָרְנָא.—2) *to decide* (cmp. גָּזַר). Ḥag. 14ᵃ (ref. to Is. III, 2) קוסם זה מלך *ḳosem* means king (with ref. to Prov. XVI, 10); Yalk. Is. 261.—3) (v. קֶסֶם) *to divine.* Sifré Deut. 171 איזהו קוסם זה האוחז וכ׳ who is a *ḳosem?* He that seizes his staff (and measuring it fist-wise says), shall I or shall I not go? (ref. to Hos. IV, 12); Yalk. Deut. 918. Snh. 106ᵃ (ref. to Josh. XIII, 22) קוסם נביא הוא a charmer? is he not a prophet? בתחלה נביא ולבסוף קוסם at first a prophet, and in the end a charmer. Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXII, 7) קסמים שהיו קוסְמִין הולכין . . . בהן they carried with them all kinds of divining implements with which people divine. Koh. R. to XII, 7 לְקוֹסֵם, v. קֶסֶם; a. e.

Pi. קִסֵּם *to divine.* Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg. נצמד לו מְקַסֵּם וכ׳ he stood up and divined to find out whether or not to go up.

Nithpa. נִתְקַסֵּם, v. קָרַם.

קָסַם I ch. same, 1) *to cut, chip.* Y. Shebi. II, 34ᵃ וקָסְמָהּ בידיה וכ׳ he chipped it (their argument) with his hand, i. e. made a motion with his hand to indicate his dissent (and said) &c.—2) *to divine.* Targ. Ez. XXI, 26. Targ. Deut. XVIII, 10 קָסֵם ed. Berl. (oth. ed. קָסֶם, incorr. קוֹסֵם); a. e.—Gitt. 68ᵇ קָסֵם אחיך . . . חזר saw a diviner who was divining, and laughed (at him). Ib. . . . לְקוֹסֵם תותיה let him divine what is under him.

קֶסֶם m. (b. h.; preced.) 1) *chip, carving,* v. קָסַם.—*Pl.* קְסָמִים, קְסָמִין, v. קָרַם.—2) *decision,* esp. *decision by lot or sign, divination, augury; means or tools of divination.*—*Pl.* as ab. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) התחיל

ק׳ קוסם he began to make divinations (by throwing arrows &c.); Koh. R. to XII, 7 לקסים ק׳. Num. R. s. 20, v. קָסַם. Ib. שידעו בק׳ שלהם וכ׳ they knew that there was no profit in their divining signs; a. fr.

קֶסֶם II, קֶסֶמָא, קֹסֶם, קֹסֵם ch. same, 1) *decision.* Targ. Prov. XVI, 10.—2) *divination, divining tools.* Targ. Ez. XXI, 26 (ed. Wil. קְסָם); 27; a. e.—*Pl.* קְסָמַיָּא, קְסָמֵי, קֹסְמֵי, קֹסֵי. Targ. Deut. XVIII, 10 (Y. II קְסָם). Targ. Y. Gen. XXX, 27. Targ. Y. I Deut. XVIII, 14 (Y. II, v. קְסָמָיָא); a. fr.—Y. Maasr. III, end, 51ᵃ, v. קִנֵּטֶר.

קֶסֶם, קֶסֶם, קֶסֶם *chip*, v. קִיסָם.

קֶסֶם III pr. n. pl., v. קִיסַם.

קַסָּם m. (קָסַם) *carver.* Snh. IX, 6 Y. ed., v. קָסַם. Cant. R. to V, 14 כל מי שנעשה ק׳ וכ׳ he that makes himself a carver (skilful worker) in the words of the Law shall finally become a king (leader) through them (with ref. to Prov. XVI, 10). [Ib. שנעשה בהם some ed., read: סַפָּיר; v. Matt. K. a. l.]

קוֹסֵם, קָסְמָא, קָסָם, קַסָּמָא m. (קָסַם I) *diviner, charmer.* Targ. Josh. XIII, 22 (not ק׳).—Gitt. 68ᵇ, v. קָסַם I.—*Pl.* קַסָּמַיָּא, קָסָם, קָסֵי, קוֹסֵי. Targ. O. Deut. XVIII, 14 (Y. II קְסָמֵי, corr. acc.).—Targ. Zech. X, 2. Targ. I Sam. VI, 2; a. fr.

קְסָמָא v. קָסַם II.

קְסָמִית v. קִיסְמִית.

קסנטור v. קְוִיסְטוֹר.

קָסַס (b. h. *Polel*) 1) *to cut*, v. קְסָסָה.—[Y. Ber. VI, 10ᵇ top הקוסס את החטים Ar., ed. הכוסס, v. כָּסַס.]—2) (of wine) *to bite, have a pungent taste, be sourish.* Y. Pes. II, end, 29ᶜ היה לו יין קוסס וכ׳ had a sourish wine, and he put barley into it that it might become sour (vinegar). Tosef. B. Bath. VI, 6 if one sells a cellar full of wine, קוסָסוֹת למאה . . . מקבל he (the purchaser) must accept ten casks of pungent wine for every hundred. Maas. Sh. IV, 2 היין שקסס Ms. M. (Y. ed. שקיפס; ed. שקרם, Var. שהקְסִיס wine that has turned sourish; a. fr.

Pi. קִיסֵּס; *Hif.* הִקְסִיס, v. supra.

קְסָסָה f., *pl.* קְסָסוֹת (preced.) *lumps, balls* (cmp. קְזוּזוֹת). Naz. 65ᵃ נוטל את הקיסמין ואת הק׳ he takes up the chips (of the coffin) and the lumps of earth (formed by congealed blood and secretions from the decaying body) &c.

***קַסְקָסָאָה** m. *Kask'saah*, surname of one R. Isaac. Ber. 51ᵃ (Ms. M. סַקָּאָה *sack-maker* (?); Beth N. קנוספאה, *of Ctesiphon*; oth. Var. קרקוסאה *of Circesium*; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קַסְקַסִּין v. קַשְׁקֶשֶׁת.

קַסַּר v. קִיסַּר.

קסרטל v. קְרַסְטָלִין.

קִסְרִין, קְסָרְיָא, קֵסָרִיוֹן, קְסָרִי v. sub קֵיסָר.

קסרין Koh. R. to VII, 11 ראש ק׳, a gloss expl. מבונה על האוצרות, prob. meant for קַסְטְרִין; perh. for סִיקָרִין.

קְסַרְקִיטוֹן m. (exercitus, ἐξέρκετον, S.) *army.* Lam. R. introd. (R. Nahm.) (ref. to Is. XXIX, 1) דוד . . . קריה לק׳ שלו the city which David built for his army; Yalk. Is. 302 קירסקיסין (corr. acc.). Cant. R. to VIII, 13 נטל קצרקטין שלו וכ׳ (read: קְצַרְקְטוֹן) he took his entire army and his servants (cabinet) &c.

קְסָתָא v. קוּסְטָא.

קסתות Kel. XV, 1 R. S., v. קוּסְטָה.

קְעִילָה f., Erub. 63ᵇ, v. קְעִלָּא I.—*Pl.* קְעִילִין, Snh. 106ᵃ Ar.; Yalk. Num. 771, v. קְעִלַּע III.

קְעִילִית f. (denom. of קעילה) *of Keilah*, a town in the lowland district of Judæa. Yoma 76ᵃ, a. e. דבילה ק׳, v. דְּבִילָה. Y. Bicc. III, beg. 65ᶜ נאמר אם היתה ק׳ וכ׳ . . . בקש if one wants to bring (as first fruits) pressed figs, shall we say, if they are from Keilah, he may, if from Bozrah, he dare not?

קְעֵקַע I (onomatop.) *to cackle; to call hens by imitating their cackling.* Kidd. 31ᵃ (sarcastically) חטל . . . וקעקע להן put water in a bowl and call them as you do hens, וכ׳.

קְעֵקַע II (transpos. of עקעק, v. עוּק; cmp. גְּעֵגַּע) 1) *to engrave* (cmp. חָקַק); *to etch in.* Macc. III, 6 כתב ולא ק׳ . . . ויקעקע if he writes (on his skin) but makes no impression, or makes an impression but does not write, he is not guilty (of trespassing the law, Lev. XIX, 28) until he writes and stamps with ink &c.; Sifra K'doshim, Par. 3, ch. VI; a. e.—2) *to stamp out, exterminate.* Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ top, a. e., v. בִּיצָּה. Tosef. B. Kam. X, 5; Y. Gitt. V, 47ᵃ bot. ויקעקע כל הבירה וכ׳ he must (if necessary) take down the entire group of buildings in order to restore it (the stolen beam). Ex. R. s. 35 החריבה אותו אלא שלא קִעְקְעָה אותו וכ׳ she (Babylon) laid the Temple in ruins, but she did not stamp it out, whereas of Edom it is written (Ps. CXXXVII, 7), 'raze it, raze it &c.'

Hithpa. הִתְקַעְקֵעַ, *Nithpa.* נִתְקַעְקֵעַ *to be stamped out*, v. בִּיצָּה. Esth. R. to I, 7 מה גרם . . . שהתקעקע ביצחו וכ׳ what was the cause that Belshazzar's dynasty was entirely exterminated? Ruth R. to IV, 14 לא נתקעקעה . . . מברכותיהן owing to the blessings of the women, the seed of David was not entirely exterminated in the days of Athaliah. Pesik. R. s. 12 ואימתי שמשו שוקעת וביצחו מתקעקעת and when shall his (Amalek's) sun go down and his egg be stamped out and his seed uprooted?

קַעֲקַע m. (b. h.; preced.) *impression*; ק׳ כתובת *etched inscription.* Macc. III, 6; Lev. R. s. 19, a. e., v. פְּתוֹבֶת.

קַעֲקָא m. *neck*, v. קוֹנָא.

קְעָרָה f. (b. h.; קער *to be sunk*, cmp. קְעֵקַע II) *dish, charger.* Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. ואת הים כק׳ אלכסנדרוס . . .

when Alexander the Macedonian attempted to ascend to heaven, he rose higher and higher, until he saw the earth beneath him like a ball and the sea like a dish; וי׳צוררינה ק׳ בידיה and why is he not represented with a dish in his hand?; Num. R. s. 13. Ib. הקריב ק׳ . . . ורימה לק׳ he offered a charger which is typical of the sea that surrounds the whole world and resembles a dish. Ker. 7b, v. גָּדַם. B. Bath. 16a בקש איוב להפוך ק׳ על פיה Job attempted to turn the dish upside down, i. e. to challenge Providence; a. fr.—*Pl.* קְעָרוֹת. Men. 97a, v. דָּפוּס; a. e.

קְפָא, קָפָא, v. קפי.

קַפָּא I m. (κάππα) the letter *kappa* (k′) as numeral, *twenty*. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש), v. הוֹדָיָא; Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. [read:] מני עשרין . . . ק׳ דוקיא count twenty beams in thy house (counting upwards and downwards until you arrive at twenty), and thou shalt find thy father's savings, *kappa dokia* (twenty beams; oneirocritical play on Cappadocia; v. Gen. R. s. 68).

קַפָּא II m. (קפה) 1) *trunk, vine*, v. קוֹפָא II.—*2) (v. קוֹפָא II, 1) *pole, beam*. Ber. 56b, v. דִּיקָא. Ib. זיל חזי ק׳ דריש עשרה וכ׳ go and examine the beam which heads the number ten, and you shall find (in number eleven) &c.; v., however, preced.

קַפָּא III (or קָפָא) name of *a worm* in herbs which causes disease of the bowels; (oth. opin.) *a poisonous substance in vegetables*. Pes. 115b משום ק׳ . . . צריך לשקועיה you must dip the bitter herb into the *ḥăroseth* to counteract the effect of the *kappa*. Ib. וק׳ מריחא מיית . . . לא it is not necessary to dip it, for the k. dies from the smell (of the *ḥăroseth*). Ib. 116a, v. חַמָּא.—Tosef. Ter. VII, 11 Ar., v. קַפָּה.

קפאטיות, v. קוּבָּטָאוֹת.

קָפַד (b. h.) *to contract, convolve*, v. קוּפַּד.

Hif. הִקְפִּיד (cmp. קָצַף) 1) *to be angry, lose temper*. Taan. 20b מימי לא הִקְפַּדְתִּי וכ׳ never did I lose my temper in my house; Y. ib. III, end, 67a. Y. Ber. IV, 7d (prayer on entering the schoolhouse) וכ׳ . . . שלא אַקְפִּיד that I may not get excited over my colleagues, and my colleagues may not get excited over me. Sabb. 31a והלל לא יַקְפִּיד and Hillel (I) shall not get impatient. Ab. d'R. N. ch. I מַקְפִּיד על דבריו, v. מָתַן. Ex. R. s. 6 ואף הוא מקפיד (not מקפידו) and he (Moses) also lost his temper. Ib. ואתה מקפיד על דברי and thou losest thy temper in spite of my word (that declared thee the most patient of men)?; a. fr.—2) *to provoke, insult*. Y. Keth. IV, 28d bot. ה׳ את וכ׳ he insulted an elder and struck him.—3) *to be strict, particular; to care for, mind*. Mikv. IX, 3; 7 כל המקפיד עליו חוצין whatever one minds (on one's body) causes a partition for immersion, v. חָצַץ I. B. Mets. 75a בני חבורה המַקְפִּידין וכ׳ members of a party that are particular with one another (in lending and borrowing); Sabb. 149a. Hull. 107b שני אחין ומקפידין וכ׳ two brothers (taking separate meals at the same table) who are particular with each other. Gen. R. s. 65 לא חיחת מַקְפֶּדֶת וכ׳ did not mind the pollution through idolatry; a. v. fr.

קָפַד ch. same, *to be angry, sensitive; to be particular, care for, mind*. Snh. 113b, v. קַפְדָן. Hull. 107a קַפְּדִיתוּ אמנא are you particular about the condition of the vessel (used for ablution)? Ib. קַפְּדִינָן אמנא ואחזותא we are particular about the vessel and about the color (of the water), אשיעורא לא קַפְּדִינָן we are not so about the quantity. Sabb. 147a וחוא דקפיד עליריתי provided a person is particular about his garments' being shaken before he puts them on; אנן לא קפדינן we do not care about it. Pes. 110b כל דקפיד קָפְדֵי בהדיח וכ׳ he that minds (such practices) is strictly dealt with (suffers for disregarding them); he that does not care &c. Snh. 67b דקפיד אמנא שד a magician that is particular about the vessel he uses is a conjurer of demons; a. fr.

Pa. קַפֵּיד same. Y. Sabb. I, 4a top מְקַפְּדִין, v. קוּרְיָאה.

Ithpe. אִתְקְפַּד, אִיתְקְפַּד 1) *to be contracted, shortened*. Targ. Is. XXXVIII, 12 (ed. Lag. איתקפלו). Ib. I, 2. Targ. Mic. II, 7.—2) *to be angry, excited*. Y. Ber. II, 5b top . . . שמע ואִ׳ עילוי Samuel heard of it and was angry with him. Kidd. 33a; a. fr.

Af. אַקְפַּד *to provoke, insult*. Y. B. Kam. VIII, end, 6c חד בר נש א׳ לר׳ וכ׳ (not אירק) a man insulted R. Ḥ.

קְפָדָא* m. (preced.) *anger, indignation*. Targ. Y. I Num. XXV, 8 בק׳; [prob. a corrupt. for בקבָתָה, corresp. to h. text אל קבתה; Pesh. בכרסה].

קוֹפְדָן, קַפְדָן m. (preced. wds.) *hot-tempered, impetuous*, opp. עַנְוְתָן. Ab. II, 5 לא הק׳ מלמד (Ar. הקו׳) an impatient man cannot be a teacher. Sabb. 30b bot., v. עַנְוְתָן; Ab. d'R. N. ch. XV. Snh. 113a sq. (in Chal. dict.) אבא אליהו ק׳ היה father Elijah (the prophet) was hot-tempered (dealing with Ahab too severely); א״ל ק׳ קריית לי . . . דקא קפיד מר said he (Elijah) to him, thou didst call me hot-tempered! Said he, this very case before us proves it, for thou art resentful; a. e.

קַפְדָנוּת f. (preced.) *impatience, anger, irritability*, opp. עַנְוְתָנוּת. Gen. R. s. 74, a. e. קַפְדָנְתָן, v. עַנְוְתָנוּת. Sabb. 31a קַפְדָנוּתוֹ של שמאי וכ׳ Shammai's impatience came near driving us out of the world (of salvation); Ab. d'R. N. II (ed. Schechter) ch. XXIX קַפְדָנוּתָךְ שמאי וכ׳ thy impatience, O Shammai, &c.; a. e.

קָפָה, v. קפי.

קֻפָּה, v. קִרְפָּא.

קַפָּה f. name of *a worm* in herbs. Tosef. Ter. VII, 11 (Ar. קפא), v. קַפָּא III.

קִפּוֹד, v. קִרְפּוֹד.

קַפּוּדָקָאָה, v. קַפּוּדָקָיָא.

קַפּוּדָקָיָא, קַפּוּדָקְיָא, קַפּוּטְ׳ pr. n. *Cappadocia*, a district of Asia Minor. Targ. O. Deut. II, 23 קַפּוּטְקָן; Y.

ed. Vien. קָיָאה ...; h. text כפתר). Targ. Am. IX, 7.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש); Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot.; Ber. 56[b], v. קָפָא I, II. Y. Yeb. II, end, 4[b], v. קִירְיָן; Tosef. ib. IV, 5 קפוט׳. Keth. XIII, 11 קפוש׳; Y. ed. קפוד׳. Sabb. 26[a]; Tosef. ib. II, 3, v. נָפַט; a. e.

קַפּוּט׳, קַפּוּדָקָאָה, קַפּוּדָקָיָא m. (preced.) *Cappadocian.* Y. Peah I, 16[c] top ר׳ יודן ק׳ Koh. R. to VII, 23 ר׳ שמואל ק׳; Pesik. R. s. 14; a. e.—*Pl.* קַפּוּדָקָאֵי, קַפּוּט׳. Targ. Gen. X, 14 (h. text כפתרים). Targ. Ez. XXVII, 11 (h. text גמדים); a. e.—Y. Shebi. IX, 39[a] top ק׳ דציפורין the Cappadocian students at Sepphoris.

קָפוֹז m. (קָפַז) *jumper, runner.* Gen. R. s. 86 (expl. איש מצליח, Gen. XXXIX, 2) גבר ק׳ a running (quick) man (with ref. to וצלחו, II Sam. XIX, 18); Yalk. ib. 145 קָפֵּיז.

קַפּוּמוֹרִין, v. פִּישׁוֹרִי.

קַפּוּטִיקִי = קַפּוּדָקָיָא (?) Yalk. Gen. 148; v., however, פַּלְמַטִינִי.

קַפּוּטָקָיָא, קַפּוּטַקָיָא, קַפּוּטָקָאָה, v. sub קַפּוּדָק׳.

קִפּוֹלָא, קִפּוֹל, קִפּוּי, v. sub קִיף׳.

קַפּוֹלָאָה m. (קָפַל II) *grave-robber.*—*Pl.* קַפּוֹלָאֵי. Sabb. 152[b]; Yalk. Ez. 376; Yalk. Gen. 33, v. קָפַל II.

קַפּוֹנְדְרָא, v. קַפַּנְדְּרָא.

קַפּוֹסַיי, קַפּוֹסַאי, v. קַבּוֹסַאי.

קַפּוֹפָא, קַפּוֹפָה, v. sub קִיף׳.

קַפּוּף m. (=קוּפָּה) *basket*; ק׳ ומחוק the peddlar's basket with the strike which he carries with him. Tosef. Ḥull. VIII, 4 [read:] נותנן בק׳ ובמ׳ ומפשילן וכ׳ he may put them (the fowl and the cheese) into the basket and throw them over his shoulder.

קִפּוּץ, v. קִרְפּוּץ.

קִפּוֹצַאי, v. קַבּוֹסַאי.

קָפַז, קָפַן (cmp. קָפַץ) *to leap, dance.* Gen. R. s. 68 קוֹפְזִים בו Ar. (ed. קָפְזִים), v. אָפַז. Ib. s. 87 Ar. (ed. קפץ).

קְפַז ch. same. Targ. Cant. II, 8 Ar. (ed. טְפַז, q. v.).—Gen. R. s. 86, end כל דְקָפְזִין לה נסיב וכ׳ whoever jumps up on her (the bear), shall get all the ornaments upon her. Ib. [read:] מסתכלין אתון ... בניביה של אוחה דובה ואתון בְּרֵכְיָה (אמר ר׳ ברכיה) קְפוֹז קְפוֹזִין אתמהא you look at what is on her, but I look at the tusks of that bear; and will you jump?; Yalk. ib. 145 ויאיתקפו, read: וְאַתְּ קְפוֹז and jump thou.

קָפַח 1) (cmp. כיפח, גבח) *to arch, bend.*—Denom. קִרְפֵּחַ.—2) *to slap* (with the palm of the hand); *to strike.* Yalk. Gen. 79 קָפַחָה, v. טָפַח I. Y. Yeb. XV, 14[d] אין החמה קופחת על וכ׳ the sun strikes the head of man only in the harvesting season. Cant. R. to I, 6 קְפָחַתּוּ חמה על וכ׳ the sun struck his head, and his face became bronzed. Ib. VI, 10.—Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 46) קופחת זו לזו וזו לזו slapping this against that, and that against this' i. e. (cmp. נָקַשׁ) believing all of them equally bad.—[Y. Sabb. XX, end, 17[d] קפוח, v. next. w.—Hor. 11[b], v. infra.]

Pi. קִרְפֵּחַ 1) same. Gen. R. s. 23 (ref. to וזה, Gen. XI, 6) ק׳ על ראשו וכ׳ he put his hand upon Nimrod's head, saying, this man &c.; ib. s. 26.—2) *to bend, force, outrage, overwhelm.* Pes. 118[a] הקב״ה אינו מְקַפֵּחַ שכר וכ׳ the Lord does not outrage (by withholding) the reward of any creature, i. e. even the wicked are rewarded for what good they may do; Naz. 23[b] ... אין מקפח אפי׳ שכר וכ׳ God does not withhold the reward even for a decorous word. Y. Dem. I, 22[a] ... וחוא מְקַפְּחוֹ במים (מק׳ שכרו=) אי׳פשר is it possible? he honored his Creator with water, and he should outrage him with water (allow his daughter to be drowned)?; Y. Shek. V, 48[d] bot. מקפחו (corr. acc.). Kidd. 52[b] לְקַפְּחֵנִי בהלכות וכ׳ they come to overwhelm me with citations of traditions (of which they will prove me to be ignorant); Naz. 49[b]. Num. R. s. 9 (31) קִרְפְּחָה נזירות בראשה she forced the nazarite obligations upon her head (the vow was of her own doing); a. fr.—*Part. pass.* מְקוּפָּח; f. מְקוּפַּחַת *forced, perverted, distorted.* Y. Sot. III, 18[d] bot. נמצאת מידת הדין מק׳ justice would appear perverted; Num. R. l. c. Ohol. XVI, 1 ... שזו חלכה מק׳ אקפח may I bury my children (v. infra), if this is not a distorted (misrepresented) *hălakhah*; Tosef. ib. XV, 12.—3) *to overpower, take from one by force.* Y. Snh. VIII, 26[b] bot. ומקפח הבריות וכ׳ ... יושב he will sit at cross-roads and rob the people and kill &c.; (Bab. ib. 72[a] ובלסטם); Lev. R. s. 30 ומק׳ לעוברים ושבים. Yoma 83[b] קִפַּחְתָּ את הרועה thou hast forced the shepherd (to give thee his bread); אני קִפַּחְתִּי ... ואתה קפחת וכ׳ I laid the shepherd under contribution, but thou didst so to the whole town (when they all came to his rescue with refreshments). Pesik. R. s. 3 ראה כמה קר׳ לוט וכ׳ see to what extent Lot deprived Abraham of the divine communication!; a. fr.—4) *to cover, bury, survive.* Ohol. l. c.; Y. Sabb. XVI, 15[c] bot. אֲקַפַּח את בניי וכ׳ may I bury my children if &c. (an oath frequently used by R. Ṭarfon). B. Mets. 85[a] אותו צדיק שהיה מקפח את בניו that righteous man (Ṭarfon) who used to swear by the life of his children. Pes. 87[b] ... שלא ק׳ וכ׳ אין לך כל נביא there was not a single prophet that did not survive four kings &c.; a. fr.—Trnsf. *a) to ruin.* Sabb. 147[b] ... קִרְפְּחוּ וכ׳ חמרא the wine of P'rugitha and the baths of D. (luxurious life) ruined ten tribes of Israel. Kidd. IV, 14 (82[a]); Tosef. ib. V, 15 קירפחתי את פרנסתי I have ruined my livelihood (forfeited the privilege of support without toil like dumb animals); Y. ib. IV, end, 66[d] (not קופחתי).—*b) to cover up, retain.* Ker. 5[a] bot. קלט את חריח וקירְפְּחוֹ the oil resorbed the scent and retained it; Hor. 11[b] ... וקפחו קולט (ed. Ven. וקופירחו; corr. acc.); Yalk. Ex. 387 (not וקירפחן).—5) (denom. of קְפַח) *to make high and arched shoulders, to cause* or *pretend to be humpbacked.* Sot. VIII, 6 ... לְקַפֵּחַ את שוקיו כל המבקש if anybody attempted to go back (desert the army), he (the officer) was empowered to beat him until he was humpbacked; Sifré Deut. 198; Yalk. ib. 923. Tosef. Peah IV, 14 המקפח את שוקיו (a beggar) who simulates a hump; Keth. 68[a]; Y. Peah VIII, 21[b] top המנפח (read: המְקַפֵּחַ).

קְפַח ch. same, *to force, overwhelm; to rob.* Targ. Hos.

VII, 1 קָפְחִין (not קָפְחִין).—Y. Sabb. XX, end, 17d קְפוּחַ קְפִיחָה rob him that has been robbed (v. צְנִינִים).

Pa. קַפֵּחַ same. Yoma 83b קַפְּחֵיהּ לרועיה וכ׳ he overpowered the shepherd and ate his bread. Gen. R. s. 75, beg. שרי קָיְמִין קַפְּחֵיהּ ביה began to rob him. Ib. s. 87 קום ... הא קַפְּחֵינָהּ she-bear is before thee, rise and overpower her, i. e. here is a temptation, conquer it. Lev. R. s. 18 לסטין אתאן לְקַפְּחָא יתי robbers are coming to rob me. Ib. s. 30 קַפְּחֵיהּ ונכסב וכ׳ he overpowered him and took all he had. Ib. הב ... דְקַפַּחְתַּנִי give me back what thou hast robbed me of. Ib. מן כל מה דקַפְּחִית וכ׳ of all I forced (out of thee) and of all I took, this man has (I have) nothing left except this rug. Koh. R. to VII, 26 והוא נפיק ומקפח בלילא and he used to go out by night for robbery; a. fr.—Gitt. 29b קַפְּחִינְהוּ רב ספרא וכ׳ R. Safra got the better of three ordained rabbis; קפחינהו ... בטעותא R. S. got the better of ..., by showing them their mistake.

Ithpe. אִיקַּפַּח *to be overpowered, robbed.* Y. Ter. VIII, 46b bot. [read:] קַנְיָה, v. ר׳ יוחנן א׳ בעלי וכ׳. Ib. אִיקַּפְּחִית (not איקפחת) I have been robbed &c.

קַפַּח, v. פִּיפַּח.

קַפְחוּתָא f. (preced. art.) *overthrow, victory.* Gitt. 29b מאי ק׳ Rashi (ed. בבאר קפחינהו) where is his victory?, i. e. his argument is not unanswerable.

קַפְטָאוֹת, v. קוּבְטָאוֹת.

קָפָה, קָפָא, קִפֵּי (b. h.) [*to bend, arch, be arched.*] 1) *to be on top, float on the surface.* *Part. pass.* קָפִיי; f. קְפִיָּה; *pl.* קְפִיִּין, קְפִיִּרִים; קְפִיּוֹת *light of weight.* Pes. 50a (ref. to יקרות וקפאון, Zech. XIV, 6) אור שיקר בעוה״ז ק׳ הוא וכ׳ Ms. M. (ed. וק׳) light which is weighty (precious, rare) in this world shall be light (little esteemed, an ordinary thing) in the world to come; ib. נגעים ... וקפויין וכ׳ (Ms. M. קפיויות) the treatises Negaim and Oholoth, which are heavy (difficult, obscure) in this world, shall be light (easily understood) &c., ib. אלו בני אדם ... (ו)ק׳ הם וכ׳ those who are weighty (important on account of their wealth, though otherwise without merit) in this world, shall be light (disregarded) &c.; Yalk. Zech. 583.—2) *to coagulate, be curdled.* Gen. R. s. 4 כיון שירד ... מיד חוא קוֹפֶא וכומד ed. Wil. (oth. ed. קוֹפֶה) as soon as a drop of *m'so* (v. מְסוֹ) is put in, the milk curdles and 'stands' (v. עָמַד); ib. s. 14 קופה (ed. Wil. קָפוּי); Lev. R. s. 14 נִקְפָּא. Tanḥ. B'shall. 17; Mekh. ib., Shirah, s. 6 קפא עליהם וכ׳ the sea around them was congealed as far as &c.; Yalk. Ex. 248 נִקְפָּה; a. e.—[Tosef. Maasr. I, 7, v. infra.]

Pi. קִיפָּה *to skim, take off the scum and the substances that gather on wine* when it begins to ferment. Maasr. I, 7 היין משיקפה אע״פ שקר׳ וכ׳ Y. ed. (Bab. and Mish. ed. שקפה) wine is subject to tithes when the manufacturer begins to skim; but although he has skimmed, he may take &c.; Tosef. ib. I, 7 אע״פ שקופה ed. Zuck. (Var. שקיפה); Ab. Zar. 56a; Y. B. Mets. VII, beg. 11b; [Maim. to Maasr. l. c. seems to read משיקפה, expl. *to form scum*]. Tosef. l. c. שולה וקופה ed. Zuck. (Var. שילה וקיפה), v. שָׁלָה. Maasr. IV, 1 המקפא לתבשיל he that skims for the purpose of taking wine for a dish; Tosef. ib. I, 9 המקפה בעריבה he that skims and takes wine out in a trough; a. fr.—In gen. *to take from the top.* Ter. IV, 11 סאה ... וְקִפָּאָהּ if one S'ah of T'rumah fell on top of a pile, and he took it off. Ib. וְקִפְּאָהּ Mish. ed. (Bab. ed. וַיְקַפְּאֶנָּה *Hif.*; Y. ed. Krot. ויקפינה, read: וַיְקַפְּיָהּ; Ms. M. ויקפינה, corr. acc.) let him take it off. Y. ib. 43a bot. קפה וחזר וק׳ if he took from the top once and again; a. e.

Hif. הִקְפָּה, חִקְפָּה 1) same, v. supra.—2) *to cause to float.* Ber. 40a המקפה אכילתו במים he that makes his food float in water (who drinks freely after meals). Sabb. 21a להַקְפוֹת to keep the wick floating.—3) *to curdle, congeal; to cause coagulation; to become thick.* Ḥull. 120a; Men. 21a ה׳ את הדם if he made the blood thick (through boiling); ib. חִקְפָּהוּ באור Mss. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) if he made it thick by means of artificial heat; הקפהו בחמה by exposure to the sun. Lev. R. s. 14 (ref. to Job X, 10) הקפיאתני אינו אומר וכ׳ it does not read, thou hast curdled me, but thou wilt &c.; Gen. R. s. 14 חִקְפַאתַנִי (some ed. הקפתני). Num. R. s. 9 (ref. to Ex. XV, 8) ה׳ שלישו של ים he made one-third of the sea thick (v. supra); a. e.

Nif. נִקְפָּא, נִקְפָּה *to be curdled, made thick.* Lev. R. l. c.; Yalk. Ex. 248, v. supra.—[Y. Ned. VII, end, 40c ניקפת, read: נִיקְפִית, v. קָפָה.]

קְפָא, קְפֵי ch. same, *to float, be on top.* Targ. II Kings VI, 6 (h. text ויצקה) ק׳ תהומא וכ׳ the waters of the deep came on top and threatened to flood the world; Macc. 11a. Ḥull. 26b ק׳ איידי דמיא ... מלעיל because water is heavier, it rests below, and the fruit floats on top. Ib. 111b דמא דכברא ק׳ ... the blood of flesh sinks, that of the liver floats. Erub. 53b ותיקְפֵי עלת וכ׳ Ms. M. (ed. ותתקפי, Rashi ותתקפי, v. Rabb. D. S. a. l.), v. עָלַת; a. e.—2) *to coagulate, curdle.* Targ. O. Ex. XV, 8.—Ḥull. 93b נִיקְפָּא קְפֵי the blood coagulates, opp. דייבב.

Af. אַקְפֵי 1) *to cause to float.* Ḥag. 16b אַקְפּוּ ידייכו let your hands float (rest lightly on the head of the sacrifice). Sabb. 128b דמַקְפְיָא נפשה (or דמְקַפְיָא *Pa.*) she (the hen) makes herself float (raises her feet and spreads her wings, so that you have to carry her instead of making her walk).—2) *to overflow; to be flooded.* Kidd. 72a א׳ פירא דכוורי וכ׳ Ar. (ed. בכוורי) a fish pond overflowed on the Sabbath, and they went and caught fish &c. B. Mets. 12b דא׳ אגמא בכוורי (Rashi a. Ar. דאַקְפָאי; Ms. R. 2 קָפְאֵי; Ms. R. 1 אכפאי, corr. acc.) when a meadow was flooded with fish (the flood carrying fish over the meadow).—3) *to cause coagulation.* Ḥull. 120a כיון דאַקְפֵיה וכ׳ since he took pains to make the blood thick (by boiling), he proved that he had his mind on it.

Ithpe. אִתְקְפֵי *to float,* v. supra.

קְפִידָא m. (קָפַד) *minding, caring for, an intimation that you care for a thing to be exactly as you want it, a legal objection.* Keth. 72b ... היו קְפִידָה ק׳ נידר if the vow concerns a thing which people (husbands) generally mind (e. g. a wife's abstinence from meat and wine or from ornamenting her body), his objection to it is valid (and if he betrothed her with the condition that she had no vows to bind her, he has a right to dismiss her without her jointure), but &c. B. Bath. 165a ... האשה שאמרה

מר סבר ק' ימר וכ' if a woman said, receive a letter of divorce for me at such and such a place, and they received it at a different place . . ., one is of the opinion, it was an intimation that she was particular about the place (and the act is invalid); the other says, it was merely an intimation of the place where the messenger was likely to find her husband. Ib. באתרא דנהירגי פשוט . . . ויבבר ליה where the usage is to make a plain document, and he said, make it plain, and the writer made a rolled up document, the objection is valid; Kidd. 49a; a. fr.—Sot. 26b, v. next w.—*Pl.* קְפִידִין. Midr. Sam. ch. XXVIII (expl. עיניו, Job XXXVI, 7) עיניהון קְפִידִיהוֹן what they have in sight, what they care for (v., however, סוֹרָא).

קְפִידָה f. h. same, *minding, objection.* Num. R. s. 9 מהו דתימא בקְפִידַת הבעל וכ' you may have thought that the Scripture makes the case dependent on the husband's objection, and the husband shows here that he does object (to her conduct); Sot. 26b בקפידא דבעל (Chald.).

קְפִידוּתָא f. (קָפַד) *shrinking, shortness.* Targ. Is. LIX, 1 קְפִידוּת ידא ק' רוחא (h. text קצר רוח).

קְפִיזָא m. *k'fiza*, name of a small measure (Pers. ḳawij, Greek καπίθη). Men. 24a בקבא ק' if one hollowed out a ḳ. within a kab measure. Pes. 48b ק' נהוג למיפא ק' are in the habit of baking only a ḳ. at a time. Ḥull. 25a חק ק' בקבא he hollowed out a ḳ. in a block intended for a kab measure; Sabb. 103a; a. fr.—*Pl.* קְפִיזֵי. Ib. 110b. Men. 78a; a. e.

קְפִיחָה, Y. Sabb. XX, end, 17d, v. קָפַח.

קְפִימוֹרִין, v. פִּיטְמוֹרִי.

קְפִילָא, קְפֵילָה m. (κάπηλος) *huckster, dealer in victuals; tavern-keeper.* Y. B. Mets. V, 10c bot. יהב חד דינר לק' ונסב מיניה בשער זלילה וכ' (not בשנה) advanced one denar to a huckster and received all he bought of him at the lowest prices of the entire year. Lev. R. s. 12 (ref. to Prov. XXIII, 29 sq.) זה שנכנס לבי ק' וכ' he who is the first to enter the tavern and the last to leave it; Yalk. Prov. 960 קְפִילָא; a. fr.—Esp. *keeper of a cook-shop, professional cook.* Ḥull. 97a לרעמיה ק' ארמאה let a gentile cook taste it. Ib. אמור רבנן בק' there are cases when the rabbis make the decision dependent on the taste of a gentile cook; a. fr.—*Pl.* (h.) קְפִילָאוֹת, (ch.) קְפִילַיָּא. Tosef. B. Mets. XI, 30 הנחתומים והק' the bakers and the tavern-keepers. Y. Shebu. VII, 38a top, v. בַּהֲמָה.

קַפִּילִיטָא m. (capillitium) *hair, wig; hair-dress.* Y. Sabb. VI, beg. 7d קַפִּילִיטָה (Mus. in Ar. קפליטא), v. לִיבְרָה.—V. קַפְּלָטִין.

קְפִילִין m. (καπηλεῖον) *cook-shop, tavern.* Gen. R. s. 19, beg.; Yalk. Koh. 967. Y. Sot. III, 19a אעלוניה לק' וחסרוניה וכ' they took him to a tavern and made him one *karaṭ* poorer; Y. Peah VIII, 21a bot.

קְפִיפָה f. (קָפַף) 1) = כְּפִיפָה, *basket.* Kel. XXVI, 1 Ar. a. ed. Dehr. (ed. כ'); Sabb. XX, 2 (139b) Y. ed. (Bab. a. Mish. כ'); Y. ib. VIII, 11b מצרית ק', v. כְּפִיפָה.—2) *pl.* קְפִיפִים, קְפִיפִיּוֹת (fr. קְפִיפִית) *circular enclosures.* Tosef. Ohol. VIII, 8; Bekh. 22a, v. עֲפִיפִית.

קְפִיץ m., *pl.* קְפִיצִין (cmp. חֻבְּיָן; חֻבְּיָן, a. Syr. קופסא *poples*, P. Sm. 3696) *joints, hams of the knee.* Gen. R. s. 65 (ref. to Ez. I, 7) אין להם ק' they have no joints (cannot bend their knees). Lev. R. s. 6; Pesik. R. s. 22 מלאכי . . . ק' the angels of destruction have no joints (cannot sit or lie down); a. e.—Tosef. Par. XI (X), 1 ספק הַקְּפָצִין a doubtful levitical uncleanness based on contact with one's legs, opp. to חידים.

קֻפִּיץ, v. קוּפִּיץ.

קְפִיצָה f. (קָפַץ) 1) *leaping.* Midr. Till. to Ps. XXII אותה ק' ed. Bub. (ed. הַקְפָּצָה), v. קָפַץ; Yalk. ib. 687.—*Pl.* קְפִיצוֹת. Y. Succ. V, 55c top בקְפִיצוֹתָיו היה . . . prided himself on his leaping performances.—2) *miraculous translation from place to place.* Erub. 43a רקאזיל בק' he traversed a large distance by miraculous flight; Yeb. 116a.—3) *skipping, intermission.* Nidd. 11a בלא ק' regularly.—*Pl.* as ab. Ib.; a. e.—4) [*closing of lips,*] *mimic intimation of, or to a deaf and dumb person.*—*Pl.* as ab. Gitt. 71a לא הלכו . . . ואחר קפיצותיו וכ' we follow his intimations by hints or motions of the lips or by writing only in the disposal of chattel, but not for letters of divorce.

קפיקלטור, קפיקלמור, Cant. R. to VIII, 6, read: סְפִיקָלָטוֹר; v. קוֹנְסוּקְרָטוֹר.

כָּפַל I (v. כְּפַל) 1) *to double, fold, roll up.* Y. Bets. II, 61c bot. סדינין . . . הדו קוֹפְלִין אותן they spread sheets on the floor, and, when the guests left, they folded them up. Men. VI, 4 (75b), v. כָּפַל. Gen. R. s. 52 היה קוֹפֵל את הווילון וכ' he had the curtain rolled up and spoke to him; ib. s. 74 מְקַפֵּל. Esth. R. to I, 5. Ex. R. s. 52 שלשה . . . קְפָלוּהוּ for three months they kept the Tabernacle rolled up (did not put it up); Yalk. ib. 417; (Tanḥ. P'ḳudé 11 היה מונה ומפרק). Ḥull. 91b קָפַל הקב"ה לכל וכ' (Ms. H. קִיפֵּל) the Lord rolled up the entire land of Israel and placed it under him (Jacob); Gen. R. s. 69 קפלה כפרנקס he folded it together like a book of writing tablets; a. fr.—Trnsf. *to overlap, combine.* Tanḥ. Lekh 11 תשע . . . הקב"ה וכ' the Lord combined 980 generations in order to give the law of circumcision to Abraham (alluding to Ps. CV, 8); ib. תתקנ"ד דור וכ' the Lord combined 974 generations in order to give the Law to the generation of the wilderness; Cant. R. to IV, 4 (ref. to אלף חמגן, ib.) אלף דור קְפַלְתִּי וכ' I combined a thousand generations and brought that shield (the Law) which was the desire of your heart. B. Bath. 121b שבעה קְפָלוּ וכ' (Rashb. קִיפְּלוּ) seven persons overlapped an entire world (lived through many generations): Methusalem saw Adam, Shem saw Methuselah &c.—Part. pass. קָפוּל; *pl.* קְפוּלִים. Ohol. XI, 3 ק' זו ע"ג זו folded up (packed) one above the other.

Pi. קִיפֵּל same. Gen. R. s. 52 לנביאי או"ה אינו מְקַפֵּל אותו וכ' for the gentile prophets the Lord does not lift the curtain, but speaks to them from behind it. Sabb. II, 3 פתילה . . . שקִיפְּלָהּ וכ' a wick made of rags which one has twisted but not yet singed. Ib. XV, 3 מְקַפְּלִין את הכלים

וכ׳ you may fold garments &c. Par. II, 3, v. מוֹסָרָה. Sot. 36ª וקיפלו את האבנים and they doubled up (packed) the stones, v. infra; (Tosef. ib. VIII, 8 ונטלו); a. fr.—Part. pass. מְקוּפָּל; f. מְקוּפֶּלֶת; *pl.* מְקוּפָּלִים, מְקוּפָּלִין; מְקוּפָּלוֹת. Sabb. 58ª; 147ª היוצא בטלית מק׳ וכ׳ he that goes out with a cloak rolled up and laid over his shoulder. Ib. סוחרי כסות ... מק׳ וכ׳ dealers in clothes who go out with cloaks rolled up and laid &c. Sifré Num. 84 מק׳ ... וכשהם חונין and when they encamped, the pillar of cloud remained rolled up. Taan. 31ª אפי׳ מק׳ וכ׳ even when folded and lying in the chest; a. e.—Ned. VIII, 4, v. infra.

Hif. הִקְפִּיל *to double up, lay up in layers, pack.* Ned. VIII, 4 (61ᵇ) עד שיקפילו המקצועות Bab. ed. (Y. ed. שירכפילו; Mish. שיקפלו), v. מְקֻצוֹעָה; (ib. 61ᵇ Gemarah שירכפלו, שירכפילו); Tosef. Dem. I, 3 משיקפלו; Y. ib. I, beg. 21ᶜ משיקפלו.

Hof. הוּקְפַל *to be laid up in layers, be folded up.* Ned. 62ª הוקפלו רוב וכ׳ if most of the figs have been packed (most of the knives have been folded up).

קָפַל ch., *Pa.* קַפֵּל same, 1) *to fold, roll up.* Part. pass. מְקַפָּל. Targ. Y. Num. X, 35 (not מְקַפֵּל; v. Sifré Num. 84, quot. in preced.).—Sabb. 58ª ומְקַפֵּל ליה וכ׳ Rashi (ed. ומיקפל, corr. acc.) he might roll the cloak up and put it over his shoulder; a. e.—*2) *to go up and down.* Koh. R. to XI, 1 בר קפרא מקפל וכ׳ Bar Ḳ. was walking up and down the bluffs of &c.; [comment. suggests emendation: מְטַדֵּל].

Ithpe. אִתְקְפַל *to be rolled up.* Targ. Is. XXXVIII, 12, v. קְפַד.

קָפַל II (transpos. of קלף; cmp. Syr. קפל, P. Sm. 3691, sq.) *to scrape, eat away.* Sifré Num. 85 [read:] ירדה ... קוֹפֶלֶת ומיחתה בהם fire came down from heaven, and it was eating away and digging among them from under them; Yalk. ib. 732 [read:] קופלת ומחתה בהם.

Pi. קִיפֵּל *to scrape off.* M. Kat. 9ᵇ בסיד ... לְקַפֵּלוֹ במועד a lime paste which you may scrape off during the festive week.—[Sot. 35ᵇ, Rashi to Ḥull. 44ª וקפלו את האבנים, 'they scraped the stones' by confounding with ib. 36ª וקילפו את הסיד.]

Hithpa. הִתְקַפֵּל *to be scraped*; (of glassware) *to be cut or engraved.* Y. Succ. IV, 54ᵈ top מהו ... שהיתה מִתְקַפֶּלֶת what kind of white glass is meant? Cut (or engraved) glass.

קַפֵּל ch., *Pa.* קַפֵּל same, 1) *to scrape off.* B. Bath. 4ᵇ דקַפֵּיל ליה חבריה וכ׳ (Rashi: מְקַפֵּל; Ms. M. מקפיל) the neighbor might scrape off (the clay) &c. Ib. מקפיל ליה Ms. M. (ed. קליף ליה, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) *to dig, unearth* (esp. used of grave robbers). Sabb. 152ᵇ הנחו קפילאי דהוו קָפֵלֵי וכ׳ grave robbers that were unearthing (bodies) in the field of &c.; Yalk. Ez. 376; Yalk. Gen. 33 מְקַפְּלֵי.

Ithpe. אִיתְקְפִיל *to be peeled off.* Ḥull. 44ª [read:] דאיתקפיל אִיתְקְפוּלֵי the gullet and windpipe were loosened by peeling, opp. דאפרוק אפרוקי they were torn off forcibly.

קֻפַּל m. (קפל I) *surrounding, guard* (cmp. קוּפָּלְיוֹת); pr. n. pl. *Kefel.* B. Bath. 75ᵇ (the Lord shall add to Jerusalem) אלף ק׳ וכ׳ one thousand times the area of Kefel for towers; Yalk. Zech. 568; [for Var. lect., v. Rabb. D. S. to B. Bath. l. c., note 40; comment. take קפ״ל as numerals = 210).

קְפָלָא, v. קִפְלָא.

קְפָלָאוֹת, v. קִפְלָאוֹת.

קַפְלוֹט m. (κεφάλωτον, sub. πράσον) *leek with a head* (porrum capitatum), *porret.* Tosef. Pes. II (III), 20 they left a corner (פֵּאָה) only לקפת ולק׳ (ed. Zuck. ולקפלוטאות) of turnips and porret; Pes. 56ᵇ. Y. Ber. VI, 10ᶜ top; a. fr.—*Pl.* קַפְלוֹטָאוֹת, קַפְלוֹטוֹת. Y. Ter. II, 41ᶜ bot. ראשי ק׳ heads of leeks. Ukts. I, 2 (not קפלטרת). Ned. VI, 9 (53ª) קפלטות Mish. (Y. a. Bab. ed. קפלי׳). Tosef. Pes. l. c. קפליטאות (corr. acc.). Maas. Sh. II, 1; a. fr.—Ab. Zar. 38ᵇ, v. קוּבָּטָאוֹת.

קַפְלוֹטָה, קַפְלוֹטָא ch. same. Y. Ber. VI, 10ᶜ top; a. e.—*Pl.* קַפְלוֹטִין, קַפְלוֹטָיָא. Targ. Y. Num. XI, 5 Bxt. (ed. כרתיה; h. text חצזר).—Y. Ber. l. c. Y. Dem. II, 22ᵈ; a. e.

קְפַלוּרְיָא, v. קִפְלָרְיָא.

קַפְלָטוֹת, v. קַפְלוֹט.

קַפְלָמִין m. (capillitium = capillatura) *false hair, wig* (or *head-dress*). Y. Keth. VII, 31ᵇ bot. היוצאת בק׳ שלה וכ׳ if a woman goes out with her wig (or head-dress), she is not to be considered as one that goes out with her head uncovered (as disregarding the Jewish customs of decency).

קפלמית, v. קַפְלוֹט.

קְפָלָוֹת, v. קוּפָּלְיוֹת.

קִי׳, קִפַּלוּרְיָא, קִפַּלְרְיָא pr. n. *Kiflaria, Kifluria,* name of a summit of Mount Amanus, prob. Mons Casius in North Syria (v. Neub. Géogr. p. 8). Tosef. Ter. II, 12 (ed. Zuck. קיפלו׳); Tosef. Ḥall. II, 11 (ed. Zuck. קפלו׳); Gitt. 8ª קפלו׳; Y. Shebi. VI, 36ᵈ.

קוּפְּ׳, קָפַנְדְּרִיָא f. (compendiaria, sub. via) *a short cut, path.* Ber. IX, 5 (54ª) לא ינשנו ק׳ one must not use the Temple mount for a short cut. Y. ib. I, 2ᵇ bot. ההוא דאזיל ליה בקפונדרא one that walks (from the top of Mount Carmel to the Ocean) by the short cut, opp. אסרטא. Bab. ib. 62ᵇ (phonetic etymol.) דמקרפנא אדרי וכ׳, v. הָרָא I; Meg. 29ª. Tanḥ. K'doshim 8 וקרב לפני המלך בקיפנדר (Ms. Michael O. קומפנדר) approached the king on a side road (instead of being duly announced); a. fr.

קָפַס, dial. for קָפַץ q. v.

קְפָסָא, v. קוּפְסָא.

קָפַץ (b. h.) 1) *to contract, shrink; to close.* Midr. Till. to Ps. XXII, 20 היה השרביט קוֹפֵץ the scepter grew smaller and smaller; Yalk. ib. 687. Gen. R. s. 39 קוֹפֶצֶת באחת מאגפיה וכ׳ contracts herself with (flaps) one wing &c., v. יוֹנָה II. Snh. 95ª שלשה קָפְצָה להם הארץ (Ar. הדרך) for three persons did the earth (the road) shrink (they were suddenly transferred to a distant place); Yalk. Gen. 107. Y. Taan. IV, 69ᵇ קפצה לה א״י Palestine has shrunk; a. fr.—פה ק׳ (or sub. פה) *to close the mouth, to indicate*

one's will by mimic motions. Gitt. V, 7 קוֹפֵץ ונְקְפָץ a deaf and dumb person may transact business by motions with closed lips and by being spoken to in the same way.—Part. pass. קָפוּץ; f. קְפוּיָה &c. Koh. R. to V, 14 כשאדם ירדין הן קְפוּצוֹת וכ׳ . . . when man enters the world, his hands are clenched, as if saying, the whole world is mine &c., opp. פשוטות straight, open.—2) *to leap (with joined feet), jump; to be excited.* Midr. Till. l. c. אותה קפיצה שקָפַצְתָּ על אבותי בים כן תְּקָפוֹץ עלי חיום וחפלטני ed. Bub. (ed. אותה הקפצה שהְקָפַצְתָּ על אבותינו כן וכ׳) with the same leap with which thou didst leap like a hart in aid of my ancestors at the sea, leap now to my aid and save me; Yalk. Ps. l. c. Midr. Till. l. c. 1 קוֹפֵץ כאיל ed. Bub., v. *Pi.* Ohol. VIII, 5 הקופץ ממקום וכ׳ he that jumps from one place to another, contrad. to הדולג (v. קִרְפּוּץ). Succ. 49ᵇ שמא תאמר כל הבא לִקְפּוֹץ קוֹפֵץ lest you say, whosoever comes to jump may jump (whosoever wishes to do good succeeds in doing real good), we read &c. (Ps. XXXVI, 8). Sabb. 152ᵃ זקנה קיפצה עליו old age will spring upon him (will overtake him prematurely). Taan. 5ᵇ זקנה קפצה עליו he grew old before his time. Ib. מיד קפצה וכ׳ Ms. M. (ed. אמר הקב״ה אקפוץ, read אַקְפִּיץ). Sifra Sh'mini, Milluim קפצה פורענות על וכ׳ punishment overtook Nadab &c. Y. Keth. X, beg. 33ᵈ קפצה עליהן ירושה תורה the legal succession according to Biblical law was sprung upon them (they have the precedence); ib. IV, 28ᵈ bot. קָפְסָה. Y. Gitt. IV, 46ᵈ top קוֹפְצִין וכ׳ . . . כדי in order that all may be anxious to marry her. Y. Snh. X, 28ᶜ top אינו קופץ אלא למה וכ׳ I will jump only at (betake myself to) what my grandfather told me, who said to me לשלשה דברים וכ׳ . . . קָפוֹץ betake thyself to three things, and thou shalt be safe, they are: prayer &c. Ber. 39ᵃ ק׳ וברך וכ׳ he hastened and said the benediction &c. Yeb. 32ᵇ ק׳ ר׳ חייא וכ׳ R. Ḥ. jumped up (got excited) and swore &c. Tosef. Keth. II, 3 היאך ק׳ זה לכהונה how did this man jump into priesthood (by what right does he enjoy the privileges of a priest)? Num. R. s. 15 ולא יְקָפוֹץ להשיב and must not be rash to reply; a. fr.—3) *to skip.* Nidd. 11ᵃ קפצה וראתה וכ׳ if she skipped (one period) and menstruated, skipped &c. (did so three times).—*4) (denom. of קוּפִּין) *to chop meat.* Tosef. Bets. III, 5 קופין בכלי (Var. תותח) he cuts with some implement.

Pi. קִרְפֵּץ 1) same, *to leap; to skip.* Y. Ḥag. II, 77ᵃ bot. וחיו . . . וְקִרְפְּצִין וכ׳ and the ministering angels leaped before them like wedding guests rejoicing &c. Pesik. R. s. 15 (ref. to Cant. II, 8) מדלג . . . וְקִרְפֵּץ על החשבונות וכ׳ leaping over the destined terms of redemption, and skipping over the calculations of years and epochs (hastening the redemption), v. עִיבּוּר. Midr. Till. to Ps. XXII, 1 מְקַפֵּץ כאיל ed. Bub. (oth. ed. קופץ); ib. קופץ ed. Bub. (oth. ed. מקפץ) leaps like a hart; Yalk. ib. 685 קומץ (corr. acc.); a. fr.—2) *to cause to leap.* Tanḥ. Sh'mini 11 הקב״ה מקפץ להם את הזקנה God springs old age upon them (to make them look venerable).

Hif. הִקְפִּיץ 1) as *Pi.* 2. Taan. 5ᵇ אמר הקב״ה אַקְפִּיץ וכ׳ (not אקפוץ, v. supra) the Lord said, I shall cause old age to spring upon them prematurely. Gen. R. s. 56 וה׳ את בנו עמו and made his son leap with him (saved himself and his son; v., however, אגרינו).—2) *to leap.* Midr. Till. l. c., v. supra.

Nif. נִקְפָּץ *to be spoken to by mimic motions.* Gitt. V, 7, v. supra.

קָפַץ ch. same, 1) *to contract, close* &c. Targ. O. Deut. XV, 7. Targ. Y. Gen. XXVIII, 10.—Ḥull. 91ᵇ קָפְצָה ליה ארעא the earth shrank under him (v. preced.).—2) *to leap, be anxious for.* Nidd. 8ᵇ מידי דקָפְצִין עלויה זבונא something at which the purchaser jumps (i. e. a quality which makes the object more desirable).

קֶפֶץ, v. קֶבֶץ.—*Pl.* קְפָצִין, v. קָפוּץ.

קְפָצָה, v. קְפִיצָה.

קַפְצָה f. (an adapt. of capsa, as if from קָפַץ) *chest, box.* Kel. XVI, 7 ed. Dehr. (ed. קופסא). Y. Nidd. II, beg. 49ᵈ ק׳ של זכוכית a glass box.—*Pl.* קַפְצָיוֹת. Ib.

חַקַּ׳, קָפָּר pr. n. m. *Ḥakkappar* surname of R. Eliezer. Ab. IV, 21. Ber. 63ᵃ.—Y. Shebi. VI, 36ᶜ בן חק׳, v. next w.

בַּר ק׳, קַפָּרָא (preced.) *Bar Kappara* (son of Eliezer Ḥakkappar), a disciple of R. Judah the Nasi (v. Fr. M'bo, p. 71ᵃ). Yeb. 32ᵇ. Y. M. Kat. III, beg. 81ᶜ. Y. Keth. XII, 35ᵃ top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top. M. Kat. 16ᵃ. Y. Hor. III, end, 48ᶜ משנתו של בר ק׳ the Mishnah (Boraitha) of Bar Ḳ.; Lam. R., introd. (R. Josh. 2); a. v. fr.

קוּפְרָאוֹת, v. קוּפְרִיוֹת.

קַפְּרִיסִין, v. next w.

קַפָּרֵס m. (κάππαρις, capparis) *caper-bush*, esp. *the flowers of the caper-bush.* Maasr. IV, 6, v. צְלָף; Ber. 36ᵃ קַפְּרִיסִין. Ib.ᵇ (in Chald. dict.) האי ק׳ ליתא וכ׳ the flower is no longer in existence, when the fruit is developed.—*Pl.* קַפְּרִיסִין. Ib. 36ᵃ, v. supra; a. fr.—Ker. 6ᵃ יין ק׳ caper wine (as an ingredient of frankincense; oth. opin. in Rashi: Cyprus wine); Y. Yoma IV, 41ᵈ.—Ab. Zar. 38ᵇ שלהן חק׳ . . . caper flowers (or fruits) preserved by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 11 קיפרצין ed. Zuck. (Var. קפריסין); (Y. ib. II, 41ᵈ פנקריסין).

קָפַשׁ (cmp. קָפַץ) *to bend in the hand, clench, grab.* Ḥull. II, 5 מעשה וקָפְשָׁה וכ׳ it happened that an old man . . . grabbed (and ate) it.

קֶפֶשׁ m. (preced.) *plait, gathering stitch*, a kind of *border.* Y. M. Kat. III, 83ᵈ חסולם וחק׳ אין וכ׳ the borders formed by chain stitches or by plaiting are no hindrance (for the rending of the garment in mourning), v. סוֹלָם.

קפח, Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מקפחו, read: מקפחו, v. קָפַח.

קֵץ שֶׁקֶר, קָץ (קצץ) *Decreer of Falsehood*, legendary name of one of the Sodomitic judges. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84, v. קוּשְׁקֵר.

קַץ, v. קָצַץ.

קֵץ m. (b. h.; קָצַץ) *end, term, designated time*, esp. *the time of redemption.* Gen. R. s. 44 (ref. to Is. XLI, 5) זה שרוי בקְצוֹ של עולם וכ׳ this one (Abraham) dwelt in one

extreme part of the world, and that one (Shem) in the other &c. Ned. 41ᵃ כיון שהגיע קיצו וכ' when a man's time (to die) has come. Meg. 3ᵃ משום דאית ביה קץ משיח because therein (in the Hagiographa) are contained intimations about the Messianic term (the Book of Daniel). Snh. 92ᵇ שמני לקץ וכמי who ventured calculations as to the time of the redemption from Egypt, and made a mistake; Ex. R. s. 20 שלם הקץ ... יצאו they left Egypt before the predestined term had expired; a. fr.—*Pl.* קִרִּין, קִצִּין. Ab. Zar. 61ᵇ מיומוה חבא לק' a superintendent that comes at regular times. Snh. 97ᵇ מחשבי ק', v. חָשַׁב. Ib. כלו כל הק' ואין וכ' all the dates of redemption (calculated from the Scriptures) have passed, and the thing depends only on repentance. Cant. R. to II, 8; Lev. R. s. 19, v. עִיבּוּר. Pesik. R. s. 15, v. קְפִין; a. fr.—[קיצין, Cant. R. to V, 11, v. קִרְיָן.]

קֵץ, קְצָא, קַר' ch. same. Targ. O. Gen. VI, 13. Targ. Ez. VII, 6. Targ. Jer. VIII, 20 ed. Lag. (ed. קְבָא); a. fr.—Lam. R. to II, 2; to IV, 18 קרב קצנו ק' דההיא ביתא 'our end has come near', the end of that house (the Temple); Y. Taan. IV, 69ᵃ קיצויה דההוא וכ'; a. e.—*Pl.* קִצְיָא, קַר'. Targ. Y. I Gen. XLIX, 1. Targ. Job VII, 12, v. גִּרְהָם.

קָצָא, v. קָצַע.

קָצָא, v. קָצֵי.

קָצַב (b. h.) *to cut, decide, determine, limit, bound.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ top לחיסב וכ' ק' if he had determined to recline for a meal, but did not do so. [Y. Ḥag. II, 78ᵃ bot. חוגג וקיצב, read: וקוֹצֵר.]—Part. pass. קָצִיב; f. קְצִיבְתָּא; *pl.* קְצִיבִין, קְצִיבְתִּין; קְצִיבוֹת. Tosef. Ter. I, 10 דבר הק' מן התורה a thing (duty) the scope of which is clearly defined in the Torah, v. קְצִיבָה. Gitt. 50ᵇ לפי שאין ק' because they (the alimonies of a widow and of orphaned daughters) are not definite (vary according to social position). Bets. 16ᵃ top כל ... ק' וכ' the means of support are definitely assigned to man from the beginning of the year, except the expenses for the Sabbaths ... and for education &c. Cant. R. to IV, 2 (ref. to קציבות, ib.) מלין ק' definitely regulated things (laws); ib. 4 (some ed. קצי). Y. Ber. V, beg. 8ᵈ הלכות ק' decided (settled) questions of law; (Bab. ib. 31ᵃ הלכה פסוקה); a. fr.

Pi. קִיצֵּב *to carve, chop* (meat). Bets. I, 5 לקַצֵּב עליו בשר to carve meat on it. Tosef. ib. I, 11 אם קי' על העלי if he used the pestle to carve meat on it. Y. Macc. II, beg. 31ᶜ טבח שהוא מְקַצֵּב וכ' a butcher that chops meat and kills a man (by a slip of the hatchet &c.); a. e.

קַצָּב m. (preced.) *butcher.* Eduy. VIII, 2, a. fr. זכריה בן חק'.—*Pl.* קַצָּבִים. Bets. 25ᵃ והוא הדין לק' but it applies also to the butchers (that they must not sell meat before flaying and dissecting).

קַצָּבָא ch. same.—*Pl.* קַצָּבַיָּא. Bets. 25ᵇ, v. נְטִירָה.

קְצָבָה, קַר' f. (קצב) *decision, definition, limit, definite scope.* Gitt. 52ᵃ דבר שיש לו ק' a thing (religious duty) for which there is a definite time and limit v. קָצַב. Pes. VI, 5 אם אמרת ... שיש להן ק' וכ' you cannot draw an analogy between congregational offerings (on the Sabbath), which are definite, and the Passover sacrifice, which is indefinite; Y. ib. 33ᵃ. Ib. 33ᶜ bot. [read:] מאי אית לך דבר שאין לו ק' what do you mean by saying, a thing which is undefined? שלא נתנה התורה ק' וכ' the Law does not define how many Passover sacrifices supersede the Sabbath each year (whereas the number of the daily sacrifices is definite). Y. Ber. V, 9ᶜ top כניתן קי' וכ', v. בְּדָה. B. Kam. 113ᵃ, v. מוֹכֵס h. B. Mets. IX, 5 מה ק' (ב) ברי what standard is 'a pile of grain'? i. e. this cannot be made a standard alike for large and small fields. Y. Shek. II, 46ᵈ top שקְצָבָן מן התורה (ed. Krot. שקְצָוָן) which are defined in the Biblical law (as to numbers and times); a. fr.

קַצְדּוֹר, v. קוּסְדּוֹר.

קָצָה, v. קצי.

קצה, Pesik. Vayhi, p. 9ᵃ בר ק', v. קְצָרָה I.

קְצָוָה, v. קְצָבָה.

קָצוֹת, v. קָצָת.

קָצוּעַ, v. קִיצּוּעַ.

קָצוֹעַ m., *pl.* קָצוֹעִים (קָצַע) *those who cut down trees* for war purposes, *sappers.* Y. Ned. III, 38ᵃ ראה ק' המלך וכ' (not קצי') if he saw the king's sappers come (to raze plantations).

קְצוּפָה f. (קָצַף) *visitation by divine anger, death*; בית ק' house of mourning. Cant. R. to VIII, 5 (ref. to חקצפתם, Deut. IX, 8) עשיתם ... לבית אבלה בית ק' you caused the Lord, as it were, to be a mourner for you; there are places where they call the house of mourning *beth k'tsufah* (v. P. Sm. 3706 s. v. קצף).—V. קְצַפָּא.

קְצוֹצָא m. (קָצַץ; cmp. גְּזוֹזָא II) *castrate, eunuch.*—*Pl.* קְצוֹצֵי. Ber. 16ᵇ bot. ואע"ג דקיימי ק' עילויה דרבי although eunuchs (constables) were at Rabbi's disposal.

קְצוּצָה f., *pl.* קְצוּצוֹת (קָצַץ; v. Ex. XXXIX, 3) 1) *cut metal, strip, wire.* Kel. XI, 3 (ed. Dehr. קְצִיצָה); Tosef. ib. B. Mets. I, 1.—2) *cut fruits,* v. קְצִיצָה.

קְצוּצִין, קְצוּצִים, v. קְצִיצִים.

קְצוֹצָה, v. קְצוּצָה.

קְצוּצְתָּא f. (v. preced. wds.) 1) *timber, cut board, plank.* B. Kam. 67ᵃ דמיקרא ק' וכ' Ms. R. (ed. קְצִיצְתָּא; Ms. H. קְצָצָ) before (it was made a trough) it was called *plank,* and now *tsinnora.*—*Pl.* קְצוּצְיָרֵיתָא, קְצוּצְתֵּירֵיתָא. Ib. 96ᵃ stolen beams עבדינהו קצ' (Ms. R. קְצוּצְתָּא; Ms. H. קְצָצְיָרֵיתָא) which he cut into planks.—2) (comp. כְּשׁוֹרָא) *slice.*—*Pl.* קְצוּצְתָּא. Gen. R. s. 79 הוה מקצץ ... ושדי קצוצתיה ('Rashi', קְצִיצָתֵיהּ; Matt. K. קְצוּצָתֵיהּ) he cut a lupine and threw its slices about &c.; Yalk. ib. 133 והוה קרצוצתיה ... קרצן (corr. acc.)

קְצוֹרָא m. = קְצִירָא; קְצוֹר עַרְסָא *sick in bed.* Targ. Job XXIX, 15.

קְצוֹתָא, v. קְרִיצָתָא.

קֻצָּח m. (b. h.) *black cumin.* Ukts. III, 6. Ber. 40ᵃ הרגיל בק' וכ' he that is in the habit of using black cumin will never have pain in the heart (stomach). Ib. ק' אחד משששים וכ' black cumin is one of sixty poisonous drugs.

קְ', קְצָחָא ch. same. Targ. Is. XXVIII, 25.

קַצְבְּרָא, v. קַבָּרָא III.

קְצָה, קְצִי (b. h.) 1) *to scrape.* Sifra M'tsor'a, Neg., ch. IV, Par. 7 חולץ וקוצֶה וטח he must tear out (the leprous stone) and scrape (the wall) and plaster, v. קָצַע.—2) (of figs) *to cut, dry, and store; to harvest.* Maasr. II, 7 השוכר . . . לְקַצּוֹת עמו וכ' if a man hires a laborer to help him in the fig harvest. Ib. III, 1 המעביר . . . לקצות if a person brings figs over to his court to prepare them for storage. Y. ib. II, 50ᵃ bot. וקוֹצְצִין אחת . . . לחזות that they eat nine portions and store one; a. fr.—V. מְקוּצֶה.—3) *to separate, set aside.* Nidd. X, 7 (71ᵇ) קוֹצָה לה חלה she may separate the priest's share of the dough; Y. Ber. VIII, 12ᵃ; a. e.—4) *to carry off, reduce, level* a hill. Cant. R. to V, 11 the fool says, מי יכול לקצות את זה who can level this (mound)?; חרינו קוֹצֶה וכ' I will carry off two loads to-day . . ., until I have levelled the entire mound; Lev. R. s. 19 קוצץ . . . לקצות; (Yalk. Cant. 989 . . . לפנות קודח).

Hof. הוּקְצָה *to be cut off, separated.* Tosef. B. Bath. III, 5 החורשין המוּקְצִין בפני עצמן the forests (near a township) which are isolated (a plantation detached from the town); B. Bath. 68ᵇ המוקצין לה which are separate but opening into it; corrected המוקצין ממנה separated from it; Y. ib. IV, 14ᶜ bot. החורשים המוקצין ממנה (not החרשים; corr. quot. s. v. חֶרֶשׁ).—Esp. *to be set aside, be designated for a special purpose and forbidden for any other use* (v. מְקוּצֶה). Sabb. 45ᵃ היאוּל וה' למצותו ה' לאיסורו as the oil was set aside for its religious purpose (for the Sabbath light), it was at the same time set aside as an object prohibited to be used otherwise (during the Sabbath day). Ib. ולית ליה ה' למצותו and does he (R. Simon) not adopt the opinion that an object set aside for a religious act is forbidden for any other use (for the time being)?; a. e.—Part. מוּקְצֶה q. v.

קְצָא, קָצֵי ch. same, *to cut, break into pieces.* Targ. Y. Lev. II, 6 Ar. (ed. רסיק).—Y. Ber. VI, 10ᵃ bot. כד הוה קָצֵי הוה טעים וכ' whenever he broke bread, he tasted (carrying a piece to his mouth) with his left hand, and distributed with the right hand. Ib. VIII, 12ᵃ bot. [read:] יהב ליה עגולה דקָצֵי he handed him a loaf to break it. Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ [read:] קָצִינָן פלגא וכ' we broke off one half and gave it to him; a. e.—B. Mets. 108ᵃ מאן קַצֵּייה, v. קוּץ III ch.

Af. אַקְצֵי 1) *to set aside, make unavailable for any other purpose.* Succ. 37ᵇ כי אַקְצֵייה מריחא אקצייה when he designated it (the myrtle branch) for religious use, he made it unavailable for smelling; מאכילה אקצייה made it unavailable for eating. Bets. 31ᵇ אַקְצִינְהוּ, v. עָרַג or שָׁרַג I.—2) *to place in a corner.*—Part. pass. f. מַקְצָא. Yoma 17ᵃ האי לשכה אַקְצוּיֵי מקצויא וכ' that cell was situated in an angle (south-west corner); to him that came from the north it appeared to be in the south &c.

Ithpe. אִתְקְצֵאי *to be set aside, be made unavailable.* Sabb. 43ᵃ לבין השמשות א' וכ' ניגי דא' since it was forbidden to handle it at twilight (when the Sabbath entered), it became so for the entire day; Succ. 46ᵇ. Ib. למצותה א' it was designated only for the religious ceremony (and forbidden for any other use until the ceremony has been performed); לבולית יוכא א' it is unavailable for the entire day (even after the ceremony has been performed); a. e.

קָצְיָא, קָצַיָּא m. pl. (preced.) *cut pieces, planks.* Ex. R. s. 6, end; Tanḥ. Vaëra 2, v. חֲנִיָּה ch.

קַצְיָא, קַצְיָא pr. n. m. *Katsia,* name of a legendary king residing behind the Dark Mountains (v. חשֶׁךְ). Gen. R. s. 33; Lev. R. s. 27; Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot.; Tanḥ. Emor 6; Yalk. Ps. 727.

קְצִיבִין, Cant. R. to IV, 4 some ed., a. e. = חֲצוּבִין, v. קָצַב.

קְצִיוֹן, Y. Bets. V, end, 63ᵇ, v. חֲרַצְיוֹן.

קַצְיָא, v. קַצָּיָא.

קַצְיָיד, קַצְיָא, v. קָצָיָא.

קַצְיָין f. pl. (v. קְצִי) *pieces* of bread. Targ. Y. Lev. II, 6 Ar. (ed. ריסיקין).

קָצִין m. (b. h.; קָצָה) [*one who decides, arbitrates,*] *magistrate, leader, prominent man.* Y. Gitt. I, 43ᵈ top הגיע . . . של ק' וכ' suppose he was the bondman of an influential man, then his emancipation would be a disadvantage to him. Lam. R. to II, 1 בשביל . . . של ק' וכ' since thou livest in that leader's house, why dost thou not correct them (the inmates)?

קְצִיעָא m. (part. pass. of קָצַע) *cut.*—*Pl.* קְצִיעֵי. Ex. R. s. 41 (in Hebr. dict.) ק' צואריא you whose throats deserve to be cut.

קְצִיעָה I f. (קָצַע) 1) *cutting and packing figs, fig-harvest.* Maasr. II, 7; a. e.—2) *pl.* קְצִיעוֹת *figs packed* or *to be packed.* Ter. IV, 10 ברורס לי־טרא ק' וכ' if one has packed a litra of figs (of T'rumah) on top of a barrel and knows not of which; Tosef. ib. V, 11; Bets. 3ᵇ; Zeb. 73ᵃ. Taan. 28ᵃ; Tosef. ib. IV (III), 7 לנשוה ק' חלולי שתי וכ' to make of these figs two balls; Y. ib. IV, 68ᵇ bot.; a. e.—[Maasr. III, 4; B. Mets. 21ᵇ, v. קְצִיצָה.]—3) [*store, capsule,*] *a compartment of the T'fillin.* Tosef. Kel. B. Bath. IV, 1 משיתיר . . . בין ק' וכ' when he detaches one compartment from the other on three sides; [El. Wil. emends: קְצִיצָה q. v.]—[Y. Ned. III, 38ᵃ קצירות, v. קָצַץ.]

קְצִיעָה II f. (b. h.) 1) *cassia, an aromatic bark,* an ingredient of frankincense. Ker. 6ᵃ; Y. Yoma IV, 41ᵃ; a. e.—2) pr. n. f. *Keziah,* one of Job's daughters. B. Bath. 16ᵇ

כקציעה ... ק' she was named K., because her savor spread like that of cassia.

קְצִיעָתָא ch. same, *cassia.* Targ. Job XLII, 14. Targ. Ex. XXX, 24 (h. text קְדָה).—*Pl.* קְצִיעָתָא. Targ. Ps. XLV, 9 Ms. (ed. *sing.*).

קְצִיפָה f. (קָצַף) *anger.* Lam. R. to V, 20 ק' הושב ע"י כדי ... לק' חזאת the prediction of God's anger was contradicted by Isaiah (Is. LVII, 16). Ib. 22; ib. to I, 2, v. מְאִיסָה; Pesik. Vattom., p. 130[b] קצפין (read: קְצָפַיִן). Esth. R. to I, 18 this shame is enough to cause such anger.

קְצִיצָא f. (קָצַץ) *cut, figure*; (cmp. French taille) *waist.* Targ. II Esth. I, 2 (3) כולהון ... בני ק' חדא all of them of the same height . . ., of the same figure.

קְצִיצָה f. (קָצַץ) 1) *cutting, felling.* B. Kam. 91[b] אילן העומד לק' (Ms. F. לְקַצִּין) a tree which must be cut. Lam. R. introd. (R. Z[e]era) שבו זמן ק' יפה וכ' on it (the 15th of Ab) begins the good season for cutting trees for fuel, v. מַאֲכוֹלֶת. Bekh. 34[b] (in Chald. dict.) ארכוין ... בחאר ק' וכ' he intended to make himself appear clean by cutting off (the leprous spot), and the rabbis punished him for this very cut (so that he could never be declared clean from this cut-off leprous spot); a. e.—2) *stipulation (of price* &c.), *bargain.* Shebu. 45[b] ק' ודאי וכ' stipulations of prices one surely remembers, v. קְרִיצוּתָא.—3) *pl.* קְצִיצוֹת *cut fruits.* Maasr. III, 4 מצא ק' בדרך ואפי' בצד שדה (Ms. M. קצישות) if one finds cut fruit (single berries) on the road or even beside a field where cut fruit has been spread to dry; B. Mets. 21[b] Var. (ed. קצישות).—4) (v. קָצַץ a. next w.) *the capsule of the T'fillin* containing Biblical sections. Ber. 24[a]. Succ. 26[b] top. Kel. XVIII, 8 חתיר ק' וכ' if he opened the first of the four compartments of the T'fillin and repaired it; a. e.—*Pl.* קְצִיצִין, v. next w.—5) *separation, severance of connection,* v. קְצָצָה.

קְצִיצִין, קְצִיצִים m. pl. (קָצִיץ, cmp. מוּקְצֶה) [*stores,*] 1) *capsules, pods.* Tosef. Shebi. II, ▮ אם עשה ק' גמורין וכ' (Var. קְצוּצִים) if the plant has produced ripe capsules (or pods) before the New Year; Y. ib. II, 34[a] קְצִצִין.—2) *capsules containing Scriptural portions, T'fillin,* (v. preced. 4). Gitt. 57[b] sq. ארבעים סאה קְצִיצֵי הפלין וכ' Ar. (ed. קְצוּצֵי; Rashi to Succ. 26[b] קיצוצי) forty S'ahs of capsules of T'fillin were found on the heads of those slain at Bethar; Lam. R. to II, 2 קצוצי; Y. Taan. IV, 69[a] top קציצי.

קְצִיצָתָא, v. קְצוּצְתָּא.

קְצִיר, v. קָצַר.

קָצִיר m. (b. h.; קָצַר) *cutting, harvest, ripening season.* R. Hash. 9[a] ק' של שביעית וכ' a ripening in the Sabbatical year which goes over into the eighth year, i. e. plants which were partly ripe in the Sabbatical year are subject to the laws of the Sabbatical year. Ib. קְצִיר העומר the cutting of the ʿOmer (v. עֹמֶר); a. fr.—Lev. R. s. 18 (ref. to Is. XVII, 11) קְצִירָן של מלכיות (קְצִירִין) the cutting down (destruction threatened) by the government; ק' של יסורין by sufferings; ק' קְצִירוֹ של מלאך וכ' the cutting down by the angel of death, v. גָּרַר; Yalk. Is. 287.—*Pl.* קְצִירִין, v. supra.

קְצִירָא m. (קְצַר) [*cut, afflicted,*] *sick.* B. Bath. 16[b], v. חָלָה. Sabb. 12[b] לשיולי בק' Ar. (ed. בתפיחה) to inquire after the health of (to visit) a sick person.—*Pl.* קְצִירֵי. R. Hash. 16[a]; Ned. 49[b], v. מָרִיעַ. Gitt. 56[a], v. נָקַט; a. e.—[קצירייא, Targ. Is. VII, 3 ed. Wil., v. קְצַר.]—[Y. Shebi. VI, 36[c] קצירייא דגליל, v. קְצִירָא III.]

קְצִירָה f. = קָצִיר *cutting, harvesting.* Y. Peah I, beg. 15[a] קְצִירַת שבולת וכ' the cutting of the first ear has the same effect (on the duty of leaving a corner) as the striking off of the pile has (on the duty of giving T'rumah). Sabb. 70[a]; a. fr.

קְצַע (b. h.; cmp. קְצָה) 1) *to scrape.* Neg. XII, 6 שניהן קִיצְּעוּ ... both neighbors must bear the expense for tearing out (the leprous stone) and for scraping (the wall); Sifra M'tsorʿa, Neg., Par. 6, ch. IV; a. e.—2) *to cut, dry, and pack figs* (v. קְצִירָה). Taan. 28[a] קִיצְּעֵי קציעית those pretending to be engaged in packing figs; Tosef. ib. IV (III), 7 (Var. קִיצְּאֵי); Y. ib. IV, 68[b] bot.—3) *to trim,* v. infra.

Pi. קִצֵּעַ *to cut the ends, trim.* Kel. XXVII, 4 חִמְקַצֵּעַ מכולם וכ' if in trimming any of them he cuts off a piece one handbreadth square. Zeb. 94[a] ... לְקַצָּעָה ... עיצבא a fur intended to be trimmed (v. עִיצְּבָא) עד שֶׁיְּקַצְּעֶנָּה remains unsusceptible of uncleanness until it has been trimmed; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10. B. Kam. 66[b] כגון שקצענן (Ar. שקצען) when he trimmed the stolen furs. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 8 אם היה גדול וקיצצו (not וקיצעו) if the cloth was large and he shortened it by trimming; ib. 9. Ib. 2 עד שיקצע (or שֶׁיְּקַצֵּעַ) until he cuts off (the defective portion). Ḥull. 123[b] במקצע ובא לו וכ' when he trimmed (the skin) going all around; a. e.

קְצַע ch., *Pa.* קַצֵּעַ same, *to trim, cut.* Zeb. 94[a] דחשיב עלה לקַצָּעָה when he had planned to trim it. Ib. עד דְּמְקַצַּע לה, v. preced.

קָצַף (b. h.) [*to be rough, excited,*] *to be angry.* Esth. R. to I, 18, v. קְצָפַיִן. Midr. Till. to Ps. XXXVIII ... אנו ואתה קוֹצְפִים we sin, and thou art angry. Yalk. Esth. 1053 קָצְפוּ ואמרו וכ' they grew excited and said &c.; a. fr.

Hif. הִקְצִיף *to arouse to anger, excite, incite.* Meg. 13[b] (ref. to Gen. XL, 2 a. Esth. II, 21) ה' הקב"ה אדון על עבדיו וכ' the Lord incited a master against his servants, in order to satisfy the desire of a righteous man . . ., servants against their master, in order to perform wonders for a righteous man; Gen. R. s. 88; Esth. R. to II, 21; Yalk. Gen. 146 מַקְצִיף; a. e.

קְצַף, Targ. Lam. II, 3 ed. Vien., v. קְצַן.

קֶצֶף m. (b. h.; preced. art.) 1) *anger.* Num. R. s. 1, end שלא יהא ק' עליהן that the divine anger be not on them. Midr. Till. to Ps. XXXVIII; a. fr.—Esp. *Ḳetsef* name of an angel of destruction. Targ. Y. Num. XVII, 11, sq.—Sabb. 55[a] (ref. to Ez. IX, 2) 'six men', they are ק' אף וחימה וכ' Ḳ. (Wrath), *Af* (Anger) &c. Ex. R. s. 41; a. fr.—2) *destruction, harm.* Deut. R. s. 11 איך ... לעשות לי ק' how can I do harm to him (Moses)?; Yalk. ib. 940.

קִיצְ', קְצַפָּא ch. same, *divine anger, visitation, (mourning over a) death.* Midr. Till. to Ps. CVI . . . איתּ לאבלא ק' there are places where they call mourning *ḳitspa*; v. קְצוּפָה.

קִיצְ', קְצַפּוֹן m. (preced. wds.) *anger.* Lev. R. s. 32 (ref. to ויקצוף, Deut. I, 34) להם הוא ק' ולי מה אני ק' וכ' to them it appears as anger, but to myself what does anger mean? 'I swore by my anger' (Ps. XCV, 11), I swear by my anger and reconsider; Yalk. ib. 657. Esth. R. to I, 18 כדאי הוא הבזיון . . . לק' שקצף וכ' the disrespect with which her (Vashti's) father treated the vessels of the Temple is enough to deserve the wrath which he (Ahasverus) vented on her and put her to death. Ib. כדי הק' לבזיון זה the anger (of Ahasverus) corresponds to this contempt (shown by Vashti), v. קְצִיפָה. Ib. to II, 21 מה ק' היה שם what cause was there for discontent? Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. II (ref. to Lev. X, 16) אף אהרן היה בק' Aaron, too, was included in the anger (of Moses). Pesik. Vattom., p. 130b אין ק' הוא (not קצפין), v. קְצִיפָה.

קְצַפִּין, v. preced.

קְצַץ (b. h.) 1) *to cut, fell.* Shebi. IV, 10 מותר לקוצצו it is permitted to cut the tree down (in the Sabbatical year). Ib. כמה . . . ולא יקוצנו (Y. ed. ירקוצנו, corr. acc.; Bab. ed. יְקוֹצְצֶנּוּ; Ms. M. יְקַצְּצֶנּוּ) how much must an olive tree bear so that one dare not cut it down (because it is an act of wilful destruction, Deut. XX, 19-20); B. Kam. 91b ירקצנו Ms. F. a. R. (later ed. יְקַצְּצֶנּוּ); v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Ib. נטיעותיי קָצַצְתָּ thou hast cut down my young trees; אתה אמרת לי לקוצצו (not לקוצצן, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) thou hast told me to cut them. Y. Shebi. IV, 35b bot. לָקוֹץ . . . לָקוֹץ, v. נָתַךְ. Ib. חקוצץ בקורות he that cuts trunks for beams. Lev. R. s. 23, v. infra.—Sifré Deut. 212 (expl. ועשתה, Deut. XXI, 12) תְּקוֹץ let her cut (her nails). Macc. 22a חקוצץ את בחרתו he that cuts off a white spot (suspicious of leprosy, v. קְצִיצָה); Neg. VII, 5 קְצָצָהּ מחכוין if he cut it intentionally. Tosef. Sabb. XI (XII), 3; a. fr.—Gen. R. s. 85 (ref. to Dan. V, 1 a. VI, 1) קוצץ לקוצץ . . . והיכן הוא where is Evil Merodach? . . . (He is left out) in order to join a wicked man to a wicked man, a destroyer to a destroyer. Y. Yeb. II, 4a top קוצץ בן קוצץ a destroyer son of a destroyer (wicked by heredity); Pesik. S'lih. p. 167b אין בישראל קו' בן קו' there is no hereditary wickedness in Israel. Ex. R. s. 1 וקוץ . . . שק' עצת וכ' Koz (I Chr. IV, 8) is Caleb, for he destroyed the counsel of the spies; a. fr.—2) (cmp. גָּזַר, קָצַב) *to stipulate, agree upon.* Shebu. 45b אפי' ק' נמי let it be the same even if a stipulation has been made (and the amount is in litigation). Ib. קְצַצְתָּ . . . לא קְצַצְתִּי וכ' אומן . . . if the mechanic says, thou hast stipulated to pay me two (Zuz), and he (the employer) says, I have stipulated one only; a. e.—Part. pass. קָצוּץ; f. קְצוּצָה. B. Mets. 61b רבית ק' stipulated, direct usury, opp. אבק רבית, v. אָבָק. Ib. 62b; a. e.

Nif. נִקְצַץ 1) *to be cut.* Neg. l. c. מי . . . ונקצצה if one had a white spot, and it was cut off (accidentally). Nidd. II, 1 תִּקָּצֵץ let the hand be cut off. B. Kam. 91b, v. קְצִיצָה; a. fr.—2) *to be cut off, excluded.* Y. Kidd. I, 60c, a. e., v. קְצָצָה.—3) *to be stipulated, definitely assigned.* Lev. R. s. 30, beg. מראש השנה נִקְצָצִין וכ' from the beginning of the year the means of support are definitely assigned to men, except &c., v. קָצַב.

Pi. קִיצֵּץ 1) *to scrape, cut off; to fell.* Pes. 56a ק' דלתות וכ' (II Kings XVIII, 16) he took the gold off the Temple doors. Y. Ber. VIII, 12a bot. אפי' מְקַצֵּץ וכ' even when cutting lupines. Ib. II, 5c top היה מקצין כל וכ' he cut down all he had planted. Pesik. R. s. 31 וּמְקַצְּצִים, v. קָצַץ. Cant. R. to II, 2 לְקַצְּצוֹ; Lev. R. s. 23 לָקוֹצוֹ, v. קָצַץ.—Esp. ק' בנטי עית [*to cut down the shoots* in the garden of religion,] *to be hostile to religion, corrupt the youths; to be a heretic.* Hag. 14b; Y. ib. II, 77b top, v. נְטִירָה. Cant. R. to I, 4 כיצד ק' בנ' in what way did he manifest his hostility to religion? Gen. R. s. 19 ויקצץ . . . לא תעשה make not the fence (around the religious laws) more important than the essentials, lest it fall down and ruin the shoots.—2) *to stipulate.* Shebi. IV, 1 שרקצץ . . . ואין לחם מזונות (R. S. שיקצוץ) it is unnecessary to say, that he must not stipulate to give them their food (for their work).

Hif. הַקְצִין *to cut off, deduct.* Sifré Num. 8 והקציץ מכתובתה he may deduct (his outlay for her) from her jointure.

קְצַץ, קֵץ ch. same, 1) *to cut* &c. Targ. Jud. VI, 30. Targ. O. Deut. XIX, 5; a. fr.—Part. pass. קָצִיץ; f. קְצִיצָא; *pl.* קְצִיצָן; קְצִיצָן. Targ. Jud. VI, 28. Targ. I Sam. V, 4; a. e.—Snh. 58b רב הינא קץ ידא Rab Huna ordered the hand (of one in the habit of striking his neighbors) to be cut off; Nidd. 13b. B. Kam. 91b דקץ תאינתא וכ' he cut fig-trees down before their time; a. fr.—2) *to stipulate.* B. Mets. 67a לא קץ ליה he had not stipulated a fixed amount of interest; a. e.

Pa. קַצֵּיץ (קְצִיץ) *to cut; to mutilate.* Targ. Ps. CVII, 16. Targ. Lam. II, 3 (ed. Lag. קיצץ, ed. Vien. קצם, corr. acc.). Targ. O. Deut. VII, 5 תְּקַצְּצוּן ed. Berl. (oth. ed. תְּקוֹצְצוּן; Y. תְּקַצְּצוּן); a. e.—B. Kam. l. c. לְמֵקְצְצָה . . . דיקלא it is forbidden to fell a date-tree as long as it bears a Kab of dates. Gen. R. s. 6 (of the agony of death) כמא נפשיה מְקַצְּצָא ארזין ומקצצא וכ' . . . how the soul of this man's (my) brother is cutting cedars and cutting trees, and you sit laughing and know it not; a. e.—[Lev. R. s. 5 שערית מקצין, v. חָנַן.]

קַצָּץ m. (preced.) *wood-cutter* (cmp. קְצִיצָה).—*Pl.* קַצָּצִים. Cant. R. to II, 2 הביא ק' לְקַצְּצוֹ he brought on cutters to raze the plantation; Lev. R. s. 23.

קְצָצָה f. (preced. wds.) 1) *timber.* Cant. R. to IV, 12 ק' של ארז cedar planks; Pesik. B'shall. p. 84a ק' של ארז; Yalk. Ex. 225 קְצָצִים (only).—*Pl.* קְצָצוֹת. Y. Keth. VIII, 32b bot. אילנות וק' וכ' if heirs seize trees or timber, old or young, it is taken away from them.—2) *cutting off, severing family connections; ḳ'tsatsah, a ceremony attending the sale of an heirloom to an outsider,* and *the marriage of a man beneath his social rank.* Y. Kidd. I, 60c חזרו להיות קונים בק' then again the custom arose to take possession of an estate by *ḳ'tsatsah* (instead of taking

off the shoe); נקצין פלוני מאחוזתו ... מיהו בק' what is *k.*? When a man sold his paternal estate, his relatives brought casks filled with parched ears and nuts, and broke them in the presence of children: the latter picked them up, and they said, this man has been cut off &c.; and when he bought it back, they did the same and called out, this man has returned to his heirloom &c.; Ruth R. to IV, 7; Y. Keth. II, 26[d] bot. קְצִיצָה; Ib. שאכלנו בקְצִיצַת פלוני adults are admitted to testify, 'we (as children) ate (grain and nuts) at that man's *k.*'; Bab. ib. 28[b] בקצצה של וכ' at the *k.* when that man's daughter was married; וזו היא הק' וכ' and this is the *k.* to which a child can testify (when grown up); Tosef. ib. III, 3.

קְצָצִין, קְצָצִים m. pl. (preced.) 1) *cut plants, timber,* &c. Yalk. Ex. 225, v. preced. Tosef. B. Kam. III, 2 if a man cut his neighbor's plants, the latter has no right to say, טול את הק' וכ' take thou the cut plants and restore to me the plants, but we assess the value &c.—2) *capsules, pods,* v. קְצִיצִים.

קְצָצִין ch. same, *capsules, pods.* Y. Kil. I, 27[a] קְצָצוּי, v. חֲרוּבָא I.

קְצַצְתָּא I *timber.*—*Pl.* קְצַצְרֵיתָא, v. קְצוּצְתָּא.

קְצַצְתָּא, קְצַצְתָּה II pr. n. m., v. קַצְרָא II.

קְצַר (b. h.) 1) *to cut, reap.* Sabb. VII, 2 (among the labors forbidden on the Sabbath) הקוֹצֵר cutting plants. Ib. 73[b] משום קוצר as an act coming under the category of reaping. Pes. IV, 8 קוֹצְרִין וגודשין וכ' they reaped (the barley) and piled it before the ʿOmer was offered. Peah II, 7 שדה שקְצָרוּהָ וכ' a field which gentiles reaped (for themselves) or which robbers reaped. Ib. 8 נותן ... שק' he must give up the poor man's share from what he reaped. Ib. III, 6 כדי לְקָצוֹר ולשנות large enough for cutting (swinging the sickle) once and a second time; a. fr.—2) *to be short,* v. קָצַר.—3) (with נפש) *to be impatient, vexed; to be sick of.* Gen. R. s. 52 אבל היא לא קָצְרָה נפשה וכ' but she was not vexed (did not suffer from unsatisfied desire) &c.; Y. Keth. V, 30[b]; Yalk. Jud. 70. Tanḥ. Huck. 19 קצרה נפשם בדרך they were sick of marching.

Pi. קִצֵּר *to shorten, be brief in doing.* Ber. I, 4 מקום ... לְקַצֵּר וכ' where they prescribed a lengthy benediction, one is not permitted to shorten, where they prescribed a short formula &c. Y. Yoma VI, beg. 43[b] ... שלא יהא דבריך (ב)קִצֵּר not that one of the contestants be permitted to speak as long as he needs, and the other be told, make thy speech brief; Y. Snh. III, 21[c] top. Ber. 34[a] היה מְקַצֵּר וכ' gave a very brief prayer. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 (ב)ברכותיו ק' gave short benedictions (prayers); לא ק' ממשה ... he was not briefer than Moses (in his prayer, Num. XII, 13). Ib. יש שנה לְקַצֵּר וכ' there is a time to be brief &c.; a. fr.

Hithpa. הִתְקַצֵּר, *Nithpa.* נִתְקַצֵּר 1) *to be shortened.* Lev. R. s. 21 היו מִתְקַצְּרוֹת ... their years (of life) were shortened.—2) (with נפש) *to be impatient, sick.* Tanḥ. l. c. נִתְקַצְּרָה נפשם בדרך (not נתקצרה), v. supra.

קְצַר ch. 1) *to be short.* Targ. Ps. CII, 24 קְצַרְתָּ Ms. (ed. אית(קצרון).—2) *to shorten,* v. infra.—3) (v. קְצִירָא) *to be sick.* B. Kam. 91[a] לא מְקַצַּר וכ' ... למימד גברא כמה מיקצר Ms. M. (ed. כמה לְיִקְצַר) as to estimating how long a person is likely to suffer from such a wound and how long he will not, i. e. as to estimating positively the time needed for recovery, I have no doubt that we can do it.

Pa. קַצֵּר *to shorten.* Targ. Ps. LXXXIX, 46 Ms. (ed. ק', *Pe.*).

Ithpa. אִיתְקַצַּר *to be shortened, reduced.* Targ. II Kings XIX, 26; Targ. Is. XXXVII, 27. Ib. XXVIII, 20. Targ. Y. Gen. XXVIII, 10; a. e.

קָצָר m. (b. h.) *short.* Ab. II, 15 היום ק' וכ' the day (of life) is short, and the work large. Y. Pes. VII, 35[b] bot. ילך לו בק' let him take the shortest road to it; a. fr.—*Fem.* קְצָרָה. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 תפילת הצדיקים אחת ... ק' the prayer of the pious is short. Ber. I, 4 ואחת ק' one lengthy and one short benediction. Ib. IV, 2 היה ... תפלה ק' used to say a short prayer on entering and on leaving the school-house. Ib. 4. Y. Hor. II, 46[d] top בא לו ... בק' if he came by the shortest road; a. fr.—Midr. Till. to Ps. LIII שהיתה ידו ק' במצות ע"י because his hand was short (he was wanting) in good deeds; Yalk. ib. 769; Yalk. Sam. 135 נפשו ק'; a. fr.—*Pl.* קְצָרִים; חֲצָרוֹת. Cant. R. to VI, 2 ארוכות וק', v. אָרוּךְ. Midr. Till. to Ps. LXVIII, ולא היו קְצָרֵי יד בו they were not short-handed with it, i. e. they did not have to economize. Ib. to Ps. CXIX, 81 אתה ארך אפים ואנו קְצָרֵי רוח thou art long-suffering, but we are hasty of spirit; a. e.—V. חֲצָרָה.

קַצְרָא, קַצָּרָא I m. (preced. wds.) [*one who causes shrinking,*] *fuller, washer.* Targ. Josh. XV, 7, a. e. עין ק' (h. text עֵין רֹגֵל) the washer's well.—Y. Ber. IV, 7[d] top (Bab. ib. 28[a] כובס); a. fr.—B. Kam. 119[b] שקיל ק' שמיה וק' ליה a fuller is named *ḳatsra* (a shortener), let the *ḳatsra* take it (the dark border of a white cloth belongs to the fuller).—*Pl.* קַצְרֵי, קַצָּרֵי. Targ. I Sam. XIII, 21. Targ. Is. VII, 3 (ed. Wil. קציר, corr. acc.).—Snh. 92[a], a. e., v. אוּבְלָא II. Taan. 29[b] בטלי ק' דבי רב the fullers of the house of Rab are idle (during the week preceding the ninth of Ab); a. e.

קַצְרָא, קַצָּרָה II (preced.) pr. n. m. *Ḳatsra* (*Fuller*). Y. Kil. IX, 32[b]; Y. Keth. XII, 35[a]; Koh. R. to VII, 11.—Esth. R. to I, 13 ר' יוסי בר ק' (some ed. קַצְרַת); Gen. R. s. 72 בן קוצרי; Cant. R. to VI, 4 בר קסרין; Pesik. Vayhi, p. 9[a] ר' יוסי ובר קצה (corr. acc.). Y. B. Bath. X, 17[c] ר' יסא קוצירא. Sabb. 151[b] bot. ר' יוסי בן קְצָרְתָּה (Ms. M. קצרתא). Midr. Sam. ch. XXVI ר' יצחק בר קצרתה; Y. R. Hash. I, 56[b] בר קצצתה.

קַצָּרָא, קַצָּרָה III f. = קַסְטְרָא, *fort, camp.* Arakh. IX, 6, v. צִיפּוֹרֵי; Y. Sabb. XVI, end, 15[d] (not קיצרה). Y. Shek. VIII, beg. 51[a] קַצָּרָן של גוים היה שם (some ed. קַצְרִין, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a camp of gentiles (Romans) was there, [comment. *a fuller,* v. קַצָּר]. Num. R. s. 18 (ref. to תקם על שהקים עולה של תורה II Sam. XXIII, 1 [read:] בעולה של קצרה he (David) restored the yoke (rulership)

of the Law through the yoke of the camp (used his military power to restore the government of the Law; Midr. Sam. ch. XXIX בעילה של מלכות . . . קיים).—*Pl.* קְצָרִים, קַצְרִין; Chald. קַצְרָיָא (with sing. meaning). Y. Erub. V, 22[b] bot. לארצטדין ובית . . . והק' את רואה . . . לק' נינן (ארצשדין, v. supra) as if they were inhabited buildings, and the fort is within seventy odd cubits near the ruins, and Beth Maon is within seventy odd cubits near the fort (by which calculation Beth Maon and Tiberias may be considered one township, v. עֲבַר *Pi.* 4). Y. Shek. l. c, v. supra. Y. Shebi. VI, 36[c] bot. ק' דגלילל (not קצירייא) the Fort of Gelil (v. Hildesh. Beitr. Geogr. p. 17, sq.); Tosef. Shebi. IV, 11 קַצְטְרָא (Var. קצטרי); Sifré Deut. 51 קצרא דגלילא; Yalk. ib. 874 ק' רגליא (corr. acc.).—Trnsf. קְצָרִים *wax-cells in the honeycomb.* Cant. R. to I, 2 מה דבש יש בו ק' וכ' as there are wax-cells (unenjoyable parts) in the honey, so you might think the same was the case with the Law.

קְצָרָה f. 1) fem. of קָצַר.—2) *short board, the board at the head and at the foot of the bed,* opp. אֲרוּכָה. Kel. XVIII, 5; a. e.—3) רוח ק', v. next w.

קַצְרִית, קְצָרוּת f. (preced.) רוח ק' *asthma,* or *incubus* [or *nervous prostration,*] believed to be caused by a demon, Ben N'filim. Bekh. VII, 5 (44[b]) רוח קצרות באה עליו Mish. (Bab. ed. קצרה) a person subject to asthmatic spells (is unfit for priesthood). Ib. 44[b] רוח קצרות, v. נָאלָא II a. נָפַל.

קַצְרָן, קַצְרִין, קַצְרָנִים, v. קַצָּרָה II.

קַצְרָן m. (קָצַר) *one who gives short prayers,* opp. אַרְכָּן. Ber. 34[a]; Mekh. B'shall, Vayass'a, s. 1.

קצרן, Yalk. Gen. 133 ויהוה ק', read: מְקַצְּצָן, v. קָצוּצָה.

קצרקמין, קְצַרְקְמִין, v. קִסַרְקִיסִין.

קַצַרְתָּא, קְצַרְתָּה, קְצַרְתָּא, v. קַצָּרָא II; [prob. pr. n. f. *Fuller Woman*].

קָצָת f. (b. h.; קָצָה) *end.*—*Pl.* קְצָוֹת; constr. קְצוֹת. Tanh. Vayesheb 2 לק' המדבר to the ends of the desert.—V. מִקְצָת.

קָצַת, קְצָת ch. same, 1) *part.* Targ. O. Num. XXII, 41. Targ. Job IV, 12. Targ. Gen. XLVII, 2 ed. Bon. (oth. ed. מקצת); a. e.—2) *extreme end.* Targ. Y. Num. l. c.

קָקָא, קָקְתָא f.=h. קָאַת, *pelican.* Targ. Y. Lev. XI, 18; Deut. XIV, 17.—Targ. Ps. CII, 7 ככקתא ed. Lag. (oth. ed. כקאתא).—[Ber. 20[a], a. e. קָקַר Ar., v. קָאקָא.]

*קָקָא m. (נקק, cmp. נָקִיק)=קוֹנָא, *throat, neck.* Taan. 24[a] שדו ליה בקקיה . . . בצואריה (רמו) they put a cloth into his throat (or around his neck, to torture him).

קקבטין, קקבמון, v. אקוּבִּיטוֹן.

ק' פדיפטי, קקו, v. פְּרִיפְּטֵי.

קַקְוַאי m. name of an unclean *bird.* Ḥull. 63[a] (Ms. R. 3 קקנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10).

קוּקָאתָא, קוּקָיָאתָא, v. קוּקְיָתָא.

קוּקְיָתָא, קוּקוּזְתָא, v. next w.

קוּקוּזְתָא pr. n. f.(?) *Kakuzta.* Sabb. 156[a] דיבי בר ק' (Ms. O. קוּקוּזִית; early ed. קוּקוּזְתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

קַקּוּלָא m., *pl.* קַקּוּלֵי, קַקּוּלִין (=קִלְקוֹל; קלל) a sort of *cress* used by the poor (cardamum or nasturtium, Löw, Pfl. 349). Y. Erub. III, 20[d] top; Y. Peah VIII, 21[a] top, expl. פענדיעין.—Pes. 114[a] (prov.) דאכיל אליתא נשיר בעליתא דאכיל קקולי אקיקלי (Ms. M. קילקולא אקילקילי) he that eats fat-tail will have to hide himself (before his creditors) in the loft, who eats cress may rest quietly by the dunghill of the town.

קקוניא, קקונאי, v. קוּרְקוּנְיָא.

קקוס, Cant. R. to III, 4, v. באגי.

קַקַלְתָּא, קוּקַלְתָּא, v. קוּרְקַלְתָּא, קִרְקַלְתָּא.

קַקְתָּא, v. קָקָא.

קַר *to be cold,* v. קָרַר II, חָרַר II.—[Erub. X, 14, a. e. באר (בור), v. חָקַר.]

קָרָא I m. (חָרַר II) *pumpkin, gourd.* Succ. 56[b]; Keth. 83[b], a. e. עב כיק', v. בּוּצִין. Yoma 78[a] מצטנן בק' cooled his hands with a pumpkin. Ker. 6[a]; Hor. 12[a]; a. fr.—*Pl.* קְרֵי, קְרֵיָא. Meg. 12[a], v. בּוּצִין; Sot. 10[a] קָאֵי. Ned. 51[a] Rashi (ed. קרא, corr. acc.). B. Mets. 64[a] בני זרתא ק' pumpkins of the size of a fist. B. Bath. 88[a] קארי. Sabb. 129[b] מאה ק', v. קַרְנָא I; a. e.—קָרְיָא וְקָרְוָיָא large and small gourds, *all kinds of gourds.* Y. Ned. VII, beg. 40[b] (not וכרובתא); Y. Orl. III, 63[b] top קרייא וקרותא (corr. acc.).

קָרָא II *to call,* v. קרי.

קָרָא I ch. same, v. קְרֵי.

קְרָאָה II, קָרְיָא m. (preced.) = h. מִקְרָא, *Biblical verse.* Targ. Esth. VI, 1.—Ber. 2[a] קאי אק', v. קָאֵי. Ib. 27[a] מאי קראה אמר ק' וכ' the text reads *babboḳer* &c. Ib. 29[b] where is the Biblical passage to prove it? Snh. 45[b]; 71[a], a. e. בעינן ק' וכ', v. כָּתַב I. Ker. 11[b] bot. ביעי ק' do we need a Bible verse for it?; a. v. fr.—Ber. 30[b] פוק קרא קָרָיְךָ לברא go out, read thy verse in the street, i. e. thy authority is not recognized at college; Keth. 56[a]; Yeb. 40[a] קָרְיָיךְ, v. קָרְיָא.—*Pl.* קְרָאֵי. M. Kat. 3[b] ניגהו ק' . . . והני are these traditional rulings? are they not intimated in the Biblical text? Pes. 4[b] תרי ק' כתיבי there are two verses (seemingly contradictory); a. v. fr.

קָרָא m. (preced.) *a Biblical scholar, Bible teacher.* Kidd. 49[a] אבל אמר לה ק' אנא וכ' but if he said to her,

(thou art betrothed unto me under the condition that) I am a Biblical scholar, she is not betrothed unless he can read the Pentateuch, Prophets and Hagiographa correctly (understandingly), contrad. to קַרְיָנָא. Ber. 30b, a. e. ר' חנינא ק' R. Ḥanina, the Bible teacher. — *Pl.* (h. form) ק' נביאים וכ' קַרָאֵי; (ch.) קַרָאֵי. Pesik. Shubah, p. 165b ק' נביאים וכ' good Bible teachers, good preachers, like Levi &c.; Yalk. Hos. 533. Ab Zar. 40a מהלתא ק' שמיע לי (Ar. קיראי) I have it from three authorities (as reliable as the Scriptures, Rashi).—V. קַרְיָא.—[Meg. 24b in Mish. דרך הקראים, a censorial change for המינות, as in Mish. ed. IV, 8, a. Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.—In later literature קראים *Karaites*, a Jewish sect recognizing the Bible as sole authority.]

קְרָאָה, v. קְרָא II.

קְרָאוֹי, v. קִרְיָא.

קראות, Y. Meg. IV, 74d, v. קְרוּיוֹת.

קראטיסים, קראטוסם, v. קְרָטִיסִין.

קָרַאי or **קְרָאי**, v. אֶקְרָאי. R. Hash. 29b ק' דק' Ar.

קָרַב (b. h.) 1) *to join, come near, be near; to be offered as* קָרְבָּן. Zeb. VIII, 2 יִקָּרֵב לשם מי שהיא let it be offered in behalf of him to whom it may belong. Ib. 5 ... אם ק' יִקָּרְבוּ וכ' if one of the heads has been offered, let all of them be offered. Ib. 67b; Ḳinnim III, 3 חטאת קֻרְּבָה למעלה וכ' the sin-offering may have been offered on top and the burnt-offering beneath it. Men. VI, 1 ... קְרֵבִים הקומץ ק' the handful (of the priests' meal-offering) is offered separately and the remainder separately; Y. Sot. III, 19b top יִקָּרְבוּן. Sifré Num. 29 ... למקריבים קבע זמן לקריבים a time is fixed for the things to be offered (Lev. XXII, 27), and a time for those who offer (Num. VI, 10); a. fr. — 2) *to come before court; to sue, complain.* Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 29) ויקרבו ... ק' על וכ' כאדם as one says, that man has brought suit against his neighbor, v. קָבַל II; Yalk. ib. 156 קבל (corr. acc.).

Pi. קִרֵב 1) same, *to come near.* Ex. R. s. 20, beg. לא קי' אצל וכ' he had not come near Sarah.—Esp. *to approach; to pray, intercede, mediate, conciliate.* Y. Ber. IV, 8b top זה שיעבר ... בא וקָרֵב עשה קרבנינו וכ' we do not say to him who is to pass before the ark (v. חִיבָּה), 'come and pray', but, 'come, draw near', (which means) 'do our offerings', 'satisfy our needs' &c. — 2) *to bring near; to befriend, attract, invite.* B. Kam. 24a ק' נגיחותיו if the ox did his gorings in near intervals (of less than three days). Eduy. VIII, 7 ... חִקְּרָבָן ... לרחק ולקרב אין אליהו בזרוע וכ' Elijah shall come not to decide between clean and unclean, nor to expel (declare genealogically degraded) and to receive (reinstate), but to expel those who have been received by force, and to reinstate those who have been expelled by force. Ib. ... וקִרְבָה בן וכ' משפחת there was a family ... which Ben-Zion expelled by force, and another which they received by force (Bab. ed. וקִרְבוּהָ; v. Rabb. D. S. a. l. note 40); Tosef. ib. III, 4; Kidd. 71a. Eduy. l. c. לא לרחק ולא לקרב וכ' neither to expel nor to reinstate, but to make peace &c. Sabb. 31a תחת קֵירְבָנוּ וכ' Ib. שקִרְבַתְנִי Ms. M. (ed. שהקרבתני) v. עִנְּוָתָנוּת.

thou hast brought us near &c. Tanḥ. Tsav 8 (ref. to Ps. LXV, 5) ... קֵרְבוֹ אשרי מי שבחרו blessed he whom the Lord has chosen, although he did not bring him near; Num. R. s. 3 הקריבו. Ib. ק' את עצמו he brought himself near (to God, through his own deeds); ib. יתרו קִרְבוּ the Lord brought Jethro near (caused him to be converted); Yalk. Ex. 379; a. fr. — Sifré Num. 94 (expl. לזרא, Num. XI, 20, cmp. זָר) ... מְקֻרָבִים שתחזו מרחיקים you will keep it at a distance (loathe it) more than you have been inviting (wishing for) it; Lev. R. s. 48. — Part. pass. מְקוֹרָב; *pl.* מְקוֹרָבִין, v. supra.

Hif. הִקְרִיב 1) *to bring near, receive.* Y. Dem. II, 23a top מקריבין לכנפים, v. כָּנָף. Num. R. l. c.; Sabb. l. c., v. supra; a. fr. — 2) *to offer, sacrifice.* Men. XIII, 10 יַקְרִיבֶנָּה במקדש he must offer it in the Temple (of Jerusalem), ואם הִקְרִיבָהּ וכ' but if he offered it in the Temple of Honyo (in Egypt). Zeb. 67b ותַקְרִיבֶנָּה למעלה and let her offer it on top, (v. supra Kal); Kinn. III, 6 ויַקְרִיבֶנָּה וכ' Mish. (Bab. ed. ויקרבנה, corr. acc.) and he (the priest) must offer it &c. Ber. 6b כאילו הִ' תודה as if he had offered a thank-offering. Ib. 17a אדם חוטא ומַקְרִיב וכ' a man sinned and brought a sacrifice; ואין מקריבין וכ' yet only its fat and its blood were offered; כאילו הִקְרַבְתִּיו לפניך וכ' as if I had offered it (my fat and blood) on the altar before thee; a. v. fr.

Nif. נִקְרַב *to be offered.* Y. Meg. I, 70c top ונִקְרְבוּ מהן וכ' and from their contributions was taken the wood for sacrifices; (Y. Taan. IV, 68b; Y. Shek. IV, beg. 47d ויקרבו).

Hithpa. הִתְקָרֵב, *Nithpa.* נִתְקָרֵב 1) *to be brought near, be received.* Num. R. s. 3 יש נבחר ונדחה וכ' some are chosen and repelled (disgraced) and received again &c. Sifra Tsav, Milluïm ידע משה שנ' אהרן Moses learned that Aaron was received again (in grace); Yalk. Lev. 515; a. fr. — 2) *to be offered, sacrificed.* Y. Taan. l. c. שלא יהא קרבן מִתְקָרֵב וכ' that none but their contributions should be offered first. Pirké d'R. El. ch. XXXI ... ובא אותו האיל לִהְתְקָרֵב וכ' that ram ... ran and came to offer himself as a sacrifice in place of Isaac &c.; Yalk. Gen. 101; a. e. — 3) *to claim relationship.* Deut. R. s. 2 ... אם קרובו עני פלוני מתקרב לו if a man's relative is poor, he makes himself the main person and him subordinate, saying, this man claims relationship to me; Y. Ber. IX, 13b (in mutilated text) החן פלן מתקרב לן.

קָרִיב, קָרֵב ch. same, 1) *to be near, come near, touch.* Targ. Num. XXVII, 1. Targ. Ex. XXXVI, 2. Targ. I Kings II, 1; a. fr. — Pesik. Zakhor, p. 24b קריב לגביה, v. בָּלַם II. Eduy. VIII, 4 דיקרב במיתא he who touches a corpse; a. e. — 2) *to intercede, protect.* Y. Dem. I, 22a בני קרתי קוֹרְבִין לי (not קרתיה) fellow-citizens, protect me!; בני דודי קורבין לי (not דידי) children of my friend (the Lord), protect you me!; Y. Taan. III, 66c top בני דילי וכ' (corr. acc.). — 3) *to complain, sue.* Y. B. Bath. IX, beg. 16d אתון בנוי קָרְבוּן וכ' his sons came and complained before R. E. Ib. אתת וקָרְבָה וכ' she came and complained &c. — 4) *to bring near; to offer*, v. infra.

Pa. קָרֵב, קָרֵב 1) *to bring near; to offer.* Targ. Gen. XLVIII, 9, sq. Ib. 13 (Y. ed. Vien. קְרֵיב; h. text וַיַּגֵּשׁ). Targ.

Is. LVIII, 3 (h. text וְתִתְנַגֵּשׁוּ!). Targ. O. Lev. I, 2 וְיַקְרִיב (Y. וְיִקְרַב). Ib. 3 (Y. וַיַקְרִיב *Af.*). Ib. 14 (Y. also וַיַקְרֵיב); a. fr.—Gitt. 56ª סבור רבנן לְקָרוּבֵי the rabbis were of the opinion that it should be offered. Y. Ber. IX, 13ᵈ top היה ... אתי לְמֵיקְרְבָה וכ׳ (or לְמִיקְרְבָה) when a man came to offer, to the idol, an ox &c. Y. Snh. X, 29ᵇ בָּאוּ לגיחזי לְקָרְבָא to bring Gehazi near (befriend him again). Num. R. s. 3 אלהכון מאן הוא בעי לְקָרְבָא does your God bring near him (grace) whomever he chooses to? B. Bath. 168ª ... אפי׳ צורבא לְקָרוּבֵי even in the case of a young scholar whom it may be supposed his intended father-in-law likes to bring into his family; a. fr.—*Part. pass.* מְקָרְבָא, מְקָרְבָה, f. מְקָרְבָא, מְקָרְבָה; *pl.* מְקָרְבָן, מְקָרְבָן *near, friendly.* Sabb. 104ª מ״ט שקר ק׳ מְקָרְבָן מילה אמת וכ׳ why are the letters of שקר (falsehood) near together (in the order of the alphabet), and those of אמת (truth) far apart? Snh. 29ª מק׳ דעתיה he is friendly, v. רָחַק.—3) *to intercede, lead in prayer.* Midr. Till. to Ps. XIX חזיוה לחזנא דקָרֵיב וכ׳ they noticed that the officer of the synagogue led in prayer and said &c.

Af. אַקְרֵב *to bring near; to offer.* Targ. Mal. II, 12; a. fr.—Gitt. l. c. אי מַקְרְבִין לית (or מְקָרְבִין *Pa.*), v. קָרְבָּן. Hag. 8ᵇ האי דלא אַקְרְבִינְהוּ וכ׳ the reason why they did not offer them was &c.; a. fr.—Yeb. 39ᵇ איקרבת יח וכ׳ (read: אַקְרִיבַת) she brought before us (the court) such and such a person &c.

Ithpa. אִתְקְרֵב, *Ithpe.* אִיקְרֵיב 1) *to approach, come near.* Targ. Y. Deut. XX, 3; O. ib. ed. Berl. (oth. ed. קריבין). Ib. XXV, 9; a. fr.—Keth. 56ª משום אִיקְרוּבֵי דשתא הוא ואה אִיקְרְבָא דשתא (when a man promises his bride an additional jointure,) it is in order that an attachment be formed; well, now, the attachment has been formed (and we have a right to assume that he wanted his bride to get that addition, even if he should die before the wedding).—2) *to claim relationship*, v. preced.

קֶרֶב m. (b. h.; preced.) 1) *inside, intestine.*—*Du.* קָרְבַּיִם, קָרְבַּיִם; constr. קִרְבֵּי, קִרְבֵּי. Num. R. s. 7 (ref. to Num. XIV, 11 בקרבו) ... אטר אשה עמי ... בקרבו כמה ... it does not read, 'which I do with them', but 'which I do within them': ... how many signs and wonders have I done in their intestines (that the manna was entirely resorbed in their bowels) &c. (with ref. to קֶרֶב Lev. VIII, 21). Tam. IV, 2. Ḥull. 16ᵇ קירבי דגים entrails of fish. Y. Sabb. II, 4ᵈ ק׳ דגים כל זמן וכ׳ the fat of fish entrails (used as oil) has no bad odor as long as it burns. B. Mets. 60ᵇ, v. נָפַח; a. fr.—Ned. 54ᵇ לאו ק׳ בשר וכ׳ entrails are no meat and he who eats them is no man; Y. ib. VII, beg. 40ᵇ קרבייא (ch. form). Ber. 10ª; a. fr.—2) *innermost*; בְּקֶרֶב *within.* Pesik. R. s. 13 בְּקִרְבֵּנוּ, v. רָחַשׁ; a. e.

קֶרֶב m., v. קְרִיב.

קֶרֶב m. (b. h.; preced. wds.) *hostile contact, attack, war.* Y. Sot. VIII, 21ᶜ top רומי לק׳ the Roman (Latin) language is adapted for military affairs; Y. Meg. I, 71ᵇ bot.; Esth. R. to I, 22. Sabb. 59ª בשעה שבורח מן הק׳ וכ׳ when he flees from the battle, he puts it on &c.; a. e.

קָרְבָא, קְרָבָא f. ch. same. Targ. II Sam. XXI, 15. Targ. Ps. XXVII, 3. Ib. XXXV, 1; a. fr.—Ib. קְרַבְתֵּי, v. קְרָבִי.—Tosef. Sot. XIII, 5, v. נָגַח; Y. ib. IX, 24ᵇ; Bab. ib. 33ª. Lev. R. s. 22 דעבד ק׳ עם וכ׳ who wages war with a king &c. Gitt. 56ª ניפוק ... ק׳ בהדייהו let us go out and offer them (the Romans) battle; a. fr.—*Pl.* קָרְבִין, קָרְבַיָּא. Targ. Num. XXI, 14. Targ. I Chr. XXVIII, 3; a. e.

קָרְבָה, *pl.* קָרְבוֹת or קָרְבִיּוֹת, v. קְרִיבָה.—Lev. R. s. 20 ועל הקרבה, read: הַקְּרָבָה.

קָרְבוֹתָא, קָרְבוּ f. = קָרֶב. Targ. Ps. XXXV, 1 קְרַבְוֹתַי Ms. (ed. קְרַבְתַּי, קְרָבַתַּי).

קְרִבְיוֹת, v. קְרִיבִית.

קרבות, Tosef. Ab. Zar. IV (V), 9, read with ed. Zuck. רקובות, v. רוּקְבָּא II.

קָרְבְוֹתָא, v. קְרָבוּ.

קָרְבִיטִין m. pl. (formed like שַׁרְבִיט; קבט, cmp. חֶבֶט) *thongs.* M. Kat. 27ª מיתיר קְרְבִיטָיו וכ׳ (קוֹרְבִיטָיו) you untie its thongs, and it (the couch) falls down of itself; Ned. 56ᵇ; Snh. 20ª.—[Y. Ber. III, 5ᵈ bot. ed. Lehm., v. קְלִבְּנִטִּירִין.]

קָרְבַּיָּא, v. קֶרֶב.

קָרְבָּן m. (b. h.; קָרַב) *gift, offering, sacrifice.* Ber. 15ª מעלה ... והקריב עליו ק׳ it is accredited to him, as if he had built an altar and offered a sacrifice on it; Succ. 45ª. Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 כל מקום שנאמר ק׳ אמיר ביו״ד ה״א wherever in the Scriptures 'sacrifice' is used in connection with the divine name, the latter is written with Yod He (יהוה, never אלהים). Ned. I, 4 האומר ק׳ ... שאני וכ׳ if one making a vow says, *ḳorban* ... that I will (not) eat &c. Ib. 2 כינוין לק׳ substitutes for *ḳorban*. Ib. II, 5 בק׳ וכ׳ (נדר) if a man in making a vow uses the word *ḳorban*, and then says, I vowed only by the gifts to kings; a. fr.—*Pl.* קָרְבָּנוֹת. Ib. ק׳ של מלכים. Zeb. XIV, 10 קָרְבְּנוֹת חצבור congregational sacrifices, ק׳ היחיד sacrifices offered by individuals. Taan. 27ᵇ כבר תקנתי להם סדר ק׳ וכ׳ I have arranged the order of sacrifices for them (in the Torah), and when they read these sections, I will account it to them as if they offered them. Ex. R. s. 30 בקש הקב״ה ... ועכודת ק׳ וכ׳ the Lord wanted to give them (the generation of the flood) four things (to purify them), the Law, sufferings, the sacrificial service, and prayer, but they refused; a. fr.

קָרְבָּנָא, קָרְבַּן, קוּרְבָּן ch. same. Targ. Hos. XII, 2. Targ. O. Gen. IV, 3 ed. Berl. (oth. ed. תקרבתא, v. Berl. Mass., p. 73); Y. ib. Ib. 4; a. fr.—Ḥull. 8ª דקריבין לק׳ are designated to be sent as gifts. Zeb. 116ᵇ the mother of king Shabur שדרה ק׳ וכ׳ sent a sacrifice to Raba, sending word, 'offer it to the Lord.' Gitt. 56ª שדר להו ק׳ וכ׳ send them a sacrifice and see whether they will offer it (in

the Temple); a. fr.—*Pl.* קָרְבָּנִין, קָרְבָּנַיָּא, קוּרְ׳. Targ. Am. V, 22. Targ. Lev. VII, 35; a. fr.—Lam. R. to IV, 2 כל אילין ק׳ וכ׳ all those sacrifices which you send them, they eat themselves &c. Gen. R. s. 91; Y. Naz. V, end, 54[b]; a. fr.

קַרְבְּנִיטָא, v. קַבְּרְנִיטָא.

קָרַד (cmp. גָּרַד), *Pi.* קַרֵּד *to scrape; to curry* (with a small-toothed strigil), v. קַרְדּוּד. Bets. II, 8 מְקָרְדִין אֶת וכ׳ you may curry an animal on the Holy Day. Ib. אין מקרדין ... אבל מקרצפין you must not curry ... with small-toothed strigils..., but you may do so with large-toothed ones. Yalk. Deut. 938 (את) מְקָרְדוֹ והוא בועלם thou curriest him, and he kicks, v. בָּעַל II; a. e.—Y. Sabb. IV, end, 7[a] שיקרדם, v. קַרְדֵּס.]

קַרְדָּא f. (preced.; cmp. Arab. *kurd*, ricinus) [*scraping,*] *abdominal pain caused by a parasitic worm.* Lev. R. s. 18; Num. R. s. 7 (ref. to לזרא, Num. XI, 20) [read:] לק׳ שאהיה נותן דורא במעיהן (some ed. לקדרא) it will cause *kurda*, as I will put a parasite (*dura*) in their bowels; v. דְּרָרָא.

קַרְדּוּ I, קַרְדּוֹן pr. n. *Kardu, Kardun*, the district of *Cordyene* (corresponding to b. h. אררט; v. Schr. KAT[2], p. 53). Targ. O. Gen. VIII, 4 (Y. קרדון, some ed. קַרְדּוֹן). Targ. II Kings XIX, 37; Targ. Is. XXXVII, 38. Targ. Jer. LI, 27.

קַרְדּוּ II pr. n. pl. *Kardu* in Babylonia (cmp. Kardunias, Schr. KAT[2], p. 348; KGF, p. 534). B. Bath. 91[a] ... עשר ושבע בק׳ (Ar. בקרדו) Abraham was ten years in prison, three in Cuthi and seven in Ḳardu; Yalk. Gen. 77 בקדרו; Pirké d'R. El. ch. XXVI קרדי.—Yeb. 115[b] קוּרְטָבָא.

קַרְדּוּט m. = פַּרְדּוּט, *a tunic with sleeves.*—*Pl.* קַרְדּוּטִין. Ab. d'R. N., ch. VI ed. Schechter (ed. קרדמין, corr. acc.).

קַרְדּוּיֵי, v. next w.

קַרְדּוּיִין, קַרְדּוּאִים m. pl. (קַרְדּוּ I) *Cordyenians.* Y. Kidd. IV, 65[c] bot.; Y. Yeb. I, 3[b] top מקבלין גרים מן הק׳ וכ׳ we may accept proselytes from the Cordyenians and the Tadmorites; Bab. ib. 16[a]. Ib. קַרְדּוּאֵי (ch. form), contradist. from קַרְתּוּיֵי, v. קַרְתּוּיִים.

קוּרְ׳, קַרְדּוֹם m. (b. h. קַרְדֹּם; קרדם, cmp. פַּרְדֵּם) *cutting tool, spade, mattock, hatchet* (with a pointed and a broad side). Ab. IV, 5 לחפור בהם ולא ק׳ make not the words of the Law a spade to dig with them (the means for selfish ends). Tosef. M. Kat. I, 4 תוחב בשפיד ומכה בק׳ וכ׳ he sticks (into the ground where moles are suspected to hide) a spit, or strikes with a mattock and stamps the ground under him; Y. ib. I, 80[c]; Bab. ib. 7[a]. Bets. IV, 3 בק׳ ... ואין (when splitting wood for immediate use on the Holy Day) you must not use the hatchet, expl. ib. 31[b] נקבות שלו the broad side of it. Ib. ק׳ וקופיין a tool combining axe and bill, v. קוֹפִין; a. fr.—Gitt. 30[b] מלא ק׳ a ground having room for the mattock to work in, a common-sized field, opp. to מלא נחט a diminutive patch of ground.—*Pl.* קַרְדּוּמוֹת. Tosef. B. Mets. II, 1, v. מַחֲרֵזוֹת; a. e.

קרדום Midr. Till. to Ps. XLV some ed., v. קַרְטֵס.

קַרְדּוֹן, קַרְדּוּ, v. קַרְדּוּ I.

קַרְדַּנְיָא, קַרְדִּינְיָא pr. n. (v. קַרְדּוּ I) *Ḳardunia, Cordyene*, a district lying to the east of the river Tigris, south of Armenia. Targ. Y. Gen. VIII, 4 קרדני (name of a mountain).—Gen. R. s. 33 (expl. הרי אררט, Gen. l. c.) טורי ק׳ the mountains of Ḳardunia.—Denom. f. pl. קוּרְדְּנָיְיתָא, קוּרְדְּנָיָתָא. Pes. 7[a]; 21[b] אפי׳ בחיטי ק׳ even with wheat of Cordyene (when it has become moistened, although it is very hard); Y. ib. I, 27[c] bot. אפי׳ חטים קוּרְטַבְנִיּוֹת במדבר וכ׳ (not אילו) even with Cordyenian wheat in the desert; for would they be worth anything during the Passover (to be considered an object of value for betrothal)?

קרדנין, v. קַרְדִּינוֹן.

קרדוס, Midr. Till. to Ps. XLV some ed., v. קַרְטֵס.

קרדי, Pirké d'R. El. ch. XXVI, v. קַרְדּוּ II.

קדריונטס, v. קוּרְדַּנְטָס.

בר ק׳, בַּר קַרְדִּימָא pr. n. m. *Bar Ḳardima.* Koh. R. to X, 8 שוק דבר ק׳ the market or open place of B. Ḳ.

קרדם, v. קַרְדֵּס.

קרדמין, Ab. d'R. N. ch. VI, v. קַרְדּוּט.

קרדנין, קרדנון, v. קַרְדִּינוֹן.

קַרְדַּנְיָא, קַרְדִּינְיָא, v. קַרְדַּנְיָא.

קרדנין, v. קרדנון.

קַרְדֵּס (v. קָרַד) *to scrape.* Tosef. Kel. B. Kam. III, 12 קַרְדְּסָן שהן (not קורדסן שהן) וכ׳ if he scraped or planed them and made vessels of them; ib. VII, 15 קַרְדְּסָן שהן (corr. acc.). Y. Sabb. IV, end, 7[a] שד שקַרְדֵּס (not דם ...) until he scrapes (the stones). V. קַרְטֵס.

קָרָה, v. קרי.

קָרֶה, constr. קְרֵה, v. קוֹרָא I.

קְרָא, קִרְיָא, קוּרְ׳, קִרְיָה I f. = h. קִרְיָה, *town, village.* Targ. Hos. XI, 9. Targ. O. Ex. XX, 10.—Y. Taan. IV, 68[d] top כל קירויא דהוון וכ׳ in every place that we came to, we found &c. Ib. כל קִרְיָא דהוון וכ׳ in every place that they came to &c.—*Pl.* קִרְיִין, קִרְיָא, קִרְוֵי, קִרְ׳. Targ. Num. XIII, 28. Targ. O. ib. XXXII, 33; 36 (Y. קוֹרְיֵי, קוֹרְיָיתָא, v. קִרְיָא). Targ. Y. Ex. XX, 10; a. fr.—Targ. Y. II Num. XXXI, 50 קִרְוָיָא דדהבא (not קִרְנָיָא) golden forts (a female head-dress; cmp. עיר של זהב, v. יְרוּשֶׁלַם).

קְרָא, קִרְיָא, קוּרְ׳, קִרְיָא II, (קִרְוָה, קִרְיָה) f. = h.

קְרוּבָה, *pumpkin-shell*, or *pumpkin-shaped vessel for water, cooler.* Targ. Y. Gen. XXI, 14 (h. text חֵמָת). Targ. Y. I ib. 15 (Y. II קַרְנַת, corr. acc.). Ib. 19 (some ed. קרוות, corr. acc.).

קָרוּב, v. קִירוּב.

קָרוֹב I m. (b. h.; קָרַב) *near; related, relative.* Y. Ber. IX, 13ª top (ref. to Deut. IV, 7) ק׳ בכל מיני קריבות (God is) near in every way of nearness (at all times, in all places, in sympathy &c.). Snh. 9ª ... ק׳ וכ׳ נמצא if it appears that one of the witnesses is a near relative (of the defendant) or disqualified. Ib.ᵇ אדם ק׳ אצל עצמו ואין וכ׳ every man is considered a relation to himself, and none can incriminate himself. Ib. 10ª ק׳ ... ואינו אדם ק׳ אצל ממוני a man cannot testify against himself, but he is not a relative to (disqualified to testify against) his property. Ib. III, 4 היה ק׳ ונתרחק if a person was a relation (by marriage, so as to be disqualified), and became a stranger again. B. Mets. 39ª ... מוריד ק׳ וכ׳ שבוי if a person has been carried off captive, they (the court) appoint a relative to manage his estate. Ib. ק׳ מחמת an indirect relative (e.g. one's step-brother's step-brother); a. v. fr.—*Pl.* קְרוֹבִים, קְרוֹבִין. Gitt. 14ᵇ ק׳ למלכות connected with royalty, influential. Snh. III, 4 ואלו הן הק׳ the following are considered relatives (disqualified to act as judges or witnesses); a. fr.—Sabb. 152ª נעשו רחוקים ק׳ near objects have become distant (my senses are dull from old age).—[Tanḥ. B'shall. 18 ועברה קרובים; Y. Taan. II, 66ª top שהגיע ע״ז לקרובין, v. קְרוּבִין.]—*Fem.* קְרוֹבָה. Y. Ber. l. c. נראית ק׳ ואינה וכ׳ the idol is apparently near, but in fact distant. Esth. R. to III, 1 Haman reflected in his heart אם אסתר קְרוֹבָתִי ... if Esther is a Jewess, she is my relative. Meg. 14ᵇ חולדה קְרוֹבַת וכ׳ Huldah was a relative of Jeremiah's; a. fr.—*Pl.* קְרוֹבוֹת. Gen. R. s. 18 ... בקְרוֹבוֹתָיו וכ׳ נשא if a man marries one of his relatives, of him it is said 'bone of my bones' (Gen. II, 23). Lev. R. s. 18 רחוקות נעשו ק׳ ק׳ distant objects have become near (things that I could discern at a distance must be brought near me), near objects have become distant, v. supra; a. fr.

קָרוֹב II, קְרוֹבָא, קְרוֹבָה m. (קָרַב *Pa.* 3) *leader in prayer, hymnologist, reader.* Lev. R. s. 30 קרוב ופייטן ודרשן (פייטן) Ar. (ed., a. Pesik. Ul'kaḥ. p. 179ª) hymnologist and poet; Cant. R. to III, 6 קְרֵיבוֹי ופייטוי. Y. Ber. I, 3ᶜ bot. [read:] ר׳ ... הוה סמיך לק׳ וכ׳ R. Z. (in his prayer of the section *Modim*) kept pace with the reader in order to bow simultaneously with him at the beginning and at the end. Lev. R. s. 19; Cant. R. to V, 11 ר׳ אלכסנדרי ק׳ R. A. the hymnologist.—[In liturgy קרובות (not קובץ): *the poetical insertions*, on special occasions, in the Prayer of Benedictions.]

קְרוֹבָה, v. קָרוֹב I.

קְרוּד, v. קִירוּד.

קְרוֹדָה, קְרָנָא, קְרָנוֹת, (קרוות), קְרֵיָה, v. קְרֵא I, II.

קְרוֹז* m. (קרז *to be round*, cmp. קְרֵזֶל) name of an *earthen vessel.* Num. R. s. 20 ומצאן ק׳ של וכ׳ זה ... (some ed. קרון) this is one of three men whom the Lord tried and found to be vessels for urine (unworthy; Gen. R. s. 19 קנקנין).—*Pl.* קְרוֹזִים. Gen. R. s. 86 end בכפר ק׳ חנניה Ar. (ed. קררים ... חנינא) will you import *k'rozim* to K'far Hananiah? (v. כְּפַר).—V. כְּרוֹז.

קָרוֹחַ, קְרוּחַ m. 1) = h. קֵרֵחַ, *bald.* Targ. Y. Lev. XIII, 40.—2) *white-spotted.* Targ. Y. Gen. XXX, 32 (h. text טלוא); ib. 33 קירוחיי.—*Pl.* קְרוּחִין, קְרוֹחַיָּא; f. קְרוּחָתָא. Ib. 35; 39 (h. text נקדים); a. e.—Ib. XXXI, 10 קְרֵינָוְחִין, קְרֵינָוְתִין.

קְרוּחַיִם, קְרוֹחַיִם pr. n. pl. *K'ruḥayim*, a Palestinian place producing the best wine. Men. VIII, 6 (86ᵇ, some ed. קרוחים, Mish. ed. קרותים, corr. acc.; Ar. קַרְחַיִם; v. Rabb. D. S. a. l. note 2).

קְרוּחְתָּא, v. קְרֵחוּתָא.—קְרֵחְתָּא, v. קָרַח.

קְרוּי, v. קִירוּי.

קְרוֹיָא, קְרוֹיֵי m. (קְרֵי I) 1) *reading.*—*Pl.* קְרוֹיֵי. Y. Meg. IV, 75ª top שמע קלן ק׳ וכ׳ he heard them read (from the Torah) without benedictions.—2) *Biblical scholar*, v. קַרָיָא.

קְרוֹיָא I f. (v. קִירוּי I) *scaffold for laying joists.* Ex. R. s. 13, beg.

קְרוּיָא II, v. קִרְיָה.

קִיר', קִרְיָה, קִרְיָא m. *of Ḳirva*; pr. n. m. *Ḳirvaya.* Sabb. 45ᵇ, v. סְרִיָּא.—Tosef. Maas. Sh. IV, 5 אבא חילפא בן ק׳ ed. Zuck. (Var. חלקיה מן קרויה); Y. ib. IV, beg. 54ᵈ אבא בר חילפי בר קרוי (Levy, Neuh. Wört. quotes קירויא); B. Bath. 123ª אבא חלפא קרויא (Ms. M. only אבא חלפתא; Ms. R. קִרְיָיה; Ms. H. קִרְיָה; v. Rabb. D. S. a. l. note 90).

קִיר', קִרְיָה f. (v. קְרָא I) *pumpkin-shell* used as a drawing vessel, *cooler.* Sabb. XVII, 6 (125ª) תאבן שבקר׳ (Y. ed. קִרְיָא; Ms. M. קִרְיָיא) the stone which is put into a drawing vessel (to weight it); ib. 125ᵇ שבקריה (Ms. M. שבקריא, corr. acc.). Ḥull. 57ᵇ (Ms. M. קרא); Kel. III, 5; Tosef. ib. B. Kam. III, 3, v. חִיהוּק; a. e.

קְרוּיוֹת m. pl. (קְרָא II) *persons called up to read from the Scriptures.* Y. Taan. IV, 68ª bot. שלשה ק׳ ... לא וכ׳ the three persons called to read from the Torah must read no less than ten verses altogether; Y. Meg. IV, 75ª. Y. Ber. VIII, 11ᵇ top אילין ג׳ ק׳ מאי וכ׳ how do you consider those three readers from the Torah (as regards benedictions)? Ib. V, 9ᶜ bot. ק׳ בתורה ואין ק׳ וכ׳ several persons are called to read from the Law successively, but not to read from the Prophets; Y. Meg. IV, 74ᵈ קראות (corr. acc.).—V. קְרִיאָה.

קְרוּינִין, Ex. R. s. 36, v. קְרִיוֹן.

קְרוּכִין, קָרוּכִין f. (sing. a. pl.) (carrucha, carruca) *travelling* and *state carriage.* Tanḥ. B'shall. 18 ... מיעשה

under the care of a gentile driver) &c.; Y. ib. 44d bot. מעשה בק' ... שהפליגה וכ' it happened with a coach of the house of Rabbi that its passenger left it unwatched for more than four miles. Kil. VIII, 3 הרוכב בק' he that sits in a coach (drawn by heterogeneous animals). Ib. 4. Lev. R. s. 16 a general saw them ומושיב אותן בק' and made them sit in his coach; Pesik. Vatt. p. 133a על קרונו שלו (read קְרוֹנִין or קרון). Lev. R. l. c. חק' עוברת וכ' the coach passed over them &c.; Pesik. l. c. 133b הקרונין (corr. acc.); Lam. R. to IV, 15 קרונין, קירונין (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קְרוֹנוֹת. Sabb. 122a ק' של בית רבי וכ' the light coaches of the house of Rabbi may be moved on the Sabbath. Ib. לשחות יין בק' של נכרים וכ' to drink wine carried with him in coaches (and left temporarily in charge of gentiles), v. supra. Kidd. 76b ק' של זהב Ar. (ed. קְרוֹנִיוֹת, fr. קְרוֹנִית) gilt coaches. Cant. R. to V, 2 שהיו עגלות וקְרָנְיוֹת וכ' (fr. קְרָנִית) wide enough for wagons and coaches to pass. Gen. R. s. 75 יושבי קְרָנוֹת (fr. קֶרֶן?) sitting in coaches; Yalk. ib. 130. B. B. 146a מאה ק' וכ' one hundred wagon loads &c.; Y. ib. IX, 17a קריות (corr. acc.).—V. next w.

קְרוֹנָה f., *pl.* קְרוֹנוֹת (preced.) *open place for wagons* on market days, *station; market day.* Meg. 5b רבי רחץ בקרונה של וכ' Rabbi bathed in the bathhouse of the station of Sepphoris on the 17th of Tammuz. Keth. 15a נבעלה בק' וכ' if a woman had intercourse with an unknown man in the market; בק' ס"ד אלא ... בשעת ק' you cannot mean on the wagons in the market, but ... at market time. Ib. היה מעשה ... בק' the occurrence (recorded in the Mishnah) took place at the station of Sepphoris; Y. ib. I, 25d (in Chald. dict.) בהן קרונה וכ' (not כהן).

קְרוּנְיָ, קְרוּנְיָא f. (Κόρυνθος, by adaptation to קַרְנָא) (*Corinthian*) *capital of a column* (v. Sm. Ant. s. v. Columna). Targ. I Kings VII, 20. Targ. II Kings XXV, 17; a. fr.—*Pl.* קְרוֹנַיָתָהוֹן דארזא קְרוֹנְיָתָן. Targ. I Kings l. c.; a. fr.—Ib. 2 ed. Lag. (ed. קַרְנַיָתָהוֹן; h. text כרתית); ib. 12 קַרְנְיָתָהוֹן Levita (ed. מרישא).

קְרוֹס, Gen. R. s. 67, v. מַקְרִין I.

קְרוֹסְטוֹמִיל, v. קְרוּסְטְמִיל.

קְרוֹסְטַלִינִין m. pl. (κρυστάλλινος) *rock-crystal decorations.* Targ. Esth. I, 6.

קְרוּסְטְמִיל, קְרוּסְטַמְל m. (crustuminum, sub. pirum) *Crustumenian pear* (red on one side). Tosef. Kil. I, 4 הרי מרכיבין ק' על גבי עוגס ed. Zuck. (Var. קְרוּסְקָמִין) they grafted a Crustumenian on a native pear-tree; Y. ib. I, 27a קרוסטמיל and קְרוּסְטַמְלִין (*sing.*).—*Pl.* קְרוּסְטַמִילִין. Tosef. Shebi. VII, 16 (Var. קרסטמול). Tosef. Ukts. III, 7 קְרוּסְטוֹמְלִין. Kil. I, 4 קרוסטמילין Ms. M. (Y. ed. קרוסטמלין, Mish. a. Bab. ed. קרסתומלין). Maasr. I, 3 קרוסטימלין Mish. ed. (Ms. M. קרוסטמילין, Y. ed. קרוסטמי, Bab. ed. קריס).

קְרוּסְפָּא, קְרוּסְפַּדַאי, קְרוּסְפִּי, v. פְּרִיסְפָּא a. קְרִיסְפָּא.

קְרוֹצָא m. (קְרַץ I) *biting insect.*—*Pl.* קְרוֹצֵי. Cant. R. to I, 1, v. חִרְפּוּשִׁיתָא.

וּבְרֵיה קְרוֹבִים וכ' (corr. acc.) it happened to King Shabur when he passed there (in the desert of Kub), that one of his carriages passed and a serpent swallowed it, a second &c.; (Yalk. Ex. 255 שירירה); Y. Shebu. III, 34d חיוויא ... בלע כרוכין Ar. (ed. קרונין, corr. acc.) the serpent, in the case of King Shabur, swallowed camels, swallowed carriages; Y. Ned. III, 37d קברין (corr. acc.). Y. Shebu. l. c. אנא חמית משך ... ק' דמלכותא I saw the skin of a serpent that went on (was used as a cover for) the royal carriage; Y. Ned. l. c. ברויזין למלכותא (corr. acc.). Y. Meg. I, 70c bot. עד שהגיע לק' שלו until he reached his (Nicanor's) carriage; Y. Taan. II, 66a top לקרובין (corr. acc.); Meg. Taan. ch. XII. Gen. R. s. 8 שהיו בק' ... למלך Ar. (ed. בקרונין, corr. acc.) the king and the viceroy were in a carriage; Koh. R. to VI, 10; Yalk. Is. 261 (corr. acc.). Lev. R. s. 16 ומלאו כל הכ' דם Ar. (ed., v. קְרוֹן) all the carriages were filled with blood; Yalk. Lam. 1033, sq. קרוקין. Num. R. s. 23, end בכורכין (corr. acc.), v. כָּרַךְ; a. fr. (corrupt קירובין, קרונין).

קְרוּלִין, v. קוֹלָן.

קְרוּם m. (קָרַם) *skin, membrane.* Neg. I, 1, a. e. כק' ביצה the color of the membrane surrounding the egg. Ḥull. III, 1, v. מוֹחַ. Ib. 43a אינו ק' שעלה ... a membrane formed in consequence of a wound in the gullet is no membrane (to make the gullet sound). Ib. 56a קְרוּמוֹ רַךְ its membrane is tender; a. fr.—*Pl.* קְרוּמִין. Ib. 57b, v. קְרוּמִית.

קְרוּמְדִים, v. קְרִמֵּד.

קְרוּמְטִשִׁין* m. (comp. of קְרוּם a. שַׁס) *cover* (or *color*) *of gold foils*, name of a jewel in the high priest's breastplate (corresp. to b. h. תרשיש; χρυσόλιθος, LXX Ex. XXVIII, 20; Targ. כרום ימא). Ex. R. s. 38, end.

קְרוּמִית f. (v. קְרוּם); ק' של קנה (or sub. של קנה) *the skin-like, scaly envelope of reed, haulm* (used as knife, v. Löw, Pfl. p. 344). Tosef. Ḥull. I, 5; Ḥull. 15b, a. e. בכל בק' וכ' ... you may cut ritually with any tool, ... with glass or with a reed haulm. Ib. 57b עשו לה ק' וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. קרומין, v. Rabb. D. S. a. l. note) they prepared for it (to be inserted in the perforated windpipe) the haulm (ed. haulms) of reed, and the animal recovered.—*Pl.* קְרוּמִיוֹת. Gen. R. s. 56 (used as sing.); Y. Sabb. VIII, end, 11c קלומות (corr. acc.).—Pesik. B'shall. p. 87a שהיו נותנים ... וק' של קנה וכ' (Ar. וקולמרות, corr. acc.) they put glowing iron balls under their armpits, and drove pieces of reed under their nails; Midr. Till. to Ps. XVI; Yalk. ib. 667; Cant. R. to II, 7 קרצות (corr. acc.). Sabb. 125a ק' של מחצלת shreds of reeds detached from mats.

קְרוּמִית, Tosef. Ḥall. I, 1, ed. Zuck., v. קְרֶמִית.

קְרוּמְנִין, קְרוּמְלִים, v. קַרְמוּלִין.

קְרוֹן f. (v. קָרַר) *wagon, travelling coach.* Ab. Zar. V, 4 המניח יינו בק' וכ' if a person left his wine in a coach ... and walked on a short-cut (leaving the wine

קָרוּקִין, v. קְרוּכִין.

קְרוּקִיתָא, Ned. 41ª הההוא ק' דעקרבא, read, as Yalk. Ps. 877; ההוא עקרבא, v. אַקְרוֹקְתָא.

קְרוּרְטִין, (Mus. קְרִידְטִין), name of *a potion*, prob. to be read: קְדָרִיטִין (κεδρίτης) *wine flavored with resin of cedar*. Y. Sabb. VI, 14ᶜ.

קְרוּשָׁא m. (קְרַשׁ) *frost*. Targ. Y. Gen. XXXI, 40 (Ar. קִרְשָׁא).

קְרוּשְׁיָתָא, v. קְרִישְׁיָתָא.

קָרְזֵל (v. קָרוּז) *to round, roll, form a ball*. Part. pass. מְקוּרְזָל; f. מְקוּרְזֶלֶת; *pl.* מְקוּרְזָלוֹת; מְקוּרְזָלִין. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 צרור המק' a rounded and smooth lump (of earth or stone); Y. ib. VIII, end, 11ᶜ; Bab. ib. 81ª אבנים מק'. Ib. 43ª; a. e.

קֵרַח m. (b. h.; v. next w.) *bald, bald head*. Gen. R. s. 65, v. קְרִוִּין. Bekh. VII, 2 חק' פסול אי זה ק' כל וכ' bald-headed (in a legal sense) is he who has not a line of hair from ear to ear. Ib. 58ª חק' הזה that bald head (R. Akiba). B. Kam. 60ᵇ נמצא ק' מכאן וק' מכאן finally he is bald from here and bald from there (has neither white nor black hair); a. fr. — Gitt. VIII, 9, a. e. גט ק' a letter of divorce that lacks signatures on each of its folds (v. קָשַׁר).—*Pl.* קֵרָחִים, חֲרָחִים. Y. Yoma II, end, 40ª החכנים לרבות חק' 'the priests' (Lev. I, 5), this includes the bald heads (as fit for that function); Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI קְרָחָנִים; Bekh. 43ᵇ קִרְחָנִין.—*Fem.* קְרַחַת. B. Bath. 132ª ק' מכאן ומכאן she is bald on both sides, i. e. has forfeited both claims on her husband's estate.

קְרַח ch. same. Targ. O. Lev. XIII, 40 (ed. Berl. קְרֵחַ; some ed. קְרַח); Y. קְרִיחַ.

קָרַח (b. h.) [*to be round and smooth,*] (denom. of קֵרַח) *to make a bald spot*. Macc. III, 5 הקורח קרחה וכ' he that makes a baldness upon his head. Ib. 20ª ... רבול אפי' ק' lest you think that even if one makes four or five spots, he is guilty only of one act; Kidd. 36ª; a. e.

Nif. נִקְרַח *to become bald, hairless, smooth*. Maasr. I, 3 האגסים ... משיקרחו (Y. ed. משיקריחו, a. משיקרחו) pears ... are subject to tithes when their surface begins to grow smooth, v. infra. Neg. VIII, 5 חזר ... ונקרחו if head and chin changed and became bald; Tosef. ib. III, 10 (not שנ'); a. e.

Hif. הִקְרִיחַ 1) same. Tosef. Maasr. I, 2 משיקריחו (not משיקרחו), v. supra. Y. ib. I, 48ᵈ bot. משיעשו ... משיקרחו לבנות ... קרחות 'when they get smooth' (Mish. I, 3, v. supra) ..., that means, when they begin to get white, smooth spots (cmp. קְרוּחָה). Ib. וכי מחמת האוכל הן מַקְרִיחִין וכ' do the fruits get white spots because of the development of the eatable matter (flesh), is it not on account of worms?; a. e.—2) *to make bare, raze*. Y. Kil. IV, beg. 29ª מקריחין אותו וכ' קרחת ... 'a bald portion of a vineyard' (Mish. IV, 1) is one which is razed in the centre; כרם שחרב מקריחין וכ' 'a waste vineyard' (ib. 2) is one which is razed on all sides. Sot. 46ᵇ (play on קרח, II Kings II, 23) שהקרחתָ עלינו את המקום thou hast made the place bare for us (ruined our water trade by healing the well); a. e.—Part. pass. מוּקָרָח; *pl.* מוּקְרָחִין. Y. Kil. I, 27ᵇ bot. ששה על ששה מוק' וכ' when one throws mixed seeds into a plot of six (cubits) by six which lies vacant within a field of grains or which is fenced in.

קָרַח I ch. same, *to make bald; to become bald*. Pes. 110ª bot. (in an incantation) קרחייכי ק' bald be your baldness (may the hair with which you practice your witchcraft fall out). Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ (perh. Hebrew) קָרוֹחַ קריחה make bald a bald head (?), v. צְנִינִים.—[Snh. 109ᵇ עד דקרחא some ed., read: דקדחא, v. קָדַח.]

קֶרַח m. (preced. wds.) *baldness*. Kidd. 36ª (ref. to קרחה Lev. XXI, 5) א"כ נכתוב קרא ק' וכ' if this were so, the text should read *ḳeraḥ*, why is it *ḳorḥah?*

קרח, Sifra Thazr., Neg. ch. I; Yalk. Lev. 550, read: קֶרַח.

קֹרַח (b. h.) pr. n. m. *Korah*, leader of a rebellion against Moses. Tosef. Snh. XIII, 9 ק' ועדתו וכ' Korah and his followers have no share in the world to come; Snh. 109ᵇ ק' שנעשה עדת ק' וכ' the followers of K. have &c. Ib. קרחה וכ' (Ms. M. שעשה) he is named Korah (Bald), because baldness (depopulation) was created in Israel; a. v. fr.

קָרְחָא, I קָרַחְתָּא m. 1) = h. קֶרַח, v. קֵרַח ch.—Targ. II Kings II, 23 קך (ed. Ven. קָךְ).—Snh. 63ᵇ ברחא ק', v. אֲשִׁירְתָּא. Sabb. 152ª, v. בַּרְחָא, a. מְצוֹרְעָנָא.—2) (cmp. גולבינא a. גלב) a species of *peas* (P. Sm. s. v. קרחא, 3740 'peanuts').—*Pl.* קָרְחִין. Y. Ned. IV, 38ᵈ top מי סורס וק' an infusion of *sores* and *ḳarḥim*.

קָרְחָא, II קָרַחְתָּא, I m. = b. h. קֶרַח, *frost, ice, hail*. Targ. Ps. CXLVII, 17. Targ. Job XXXVII, 10; a. e.

קָרָחָא, II קָרָחָה m. (קָרַח I) [*scraper, wool-dresser;* cmp. גַּרְדִּי,] *common weaver*. Meg. 12ᵇ; Yalk. Esth. 1051, v. פַּרְדַּשְׁכָּא.

קָרְחָא II f. = next w. Targ. Y. II Deut. XIV, 1 (some ed. קָרָחָה).

קָרְחָה I f. (b. h.; קֶרַח) *baldness*. Sifré Deut. 96; Macc. 20ª לחייב על כל ק' וק' to be punishable for each act of making a bald spot; Sifra Emor, Par. 1, ch. I קְרִיחָה. Macc. 20ᵇ וכמה שיעור ק' what is the legal size of baldness (to be punishable)?; a. fr.—Trnsf. *gap, depopulation*. Snh. 109ᵇ, a. e., v. קֶרַח. Meg. 13ᵇ שמא תאמר ק' אני וכ' lest thou say that I may create depopulation in thy empire (by the extermination of the Jews); a. e.—*Pl.* קָרְחוֹת. Kidd. 36ª (Macc. 20ª, a. e. קריחות), v. קֶרַח. Y. Maasr. I, 48ᵈ bot., v. קֶרַח *Hif.*—Y. Meg. IV, 75ª top (to those who read from the Law without benedictions) עד מתי אתם ... ק' ק' how long will you make the law into bare patches (sterile of spiritual seeds)?

קָרְחָה II pr. n. m. *Ḳorḥah*, father of R. Joshua (v. Fr. Darkhé, p. 178). Meg. 28a. Sabb. 152a, v. גַּרְזְנָא. Snh. VII, 5; a. fr.

קָרְחוּבָא f. (קֵרַח) *baldness of the back of the head.* Targ. O. Lev. XIII, 42 (Y. קִרוּחְתָּא, קוּרְחָתָא, קוּרְחָתָא).

קָרְחַיִים, v. קְרוּחַיִים.

קָרְחִין a species of *peas*, v. קְרַח II.

קָרְחִינָא pr. n. pl. *Ḳarḥina*. Sabb. 152a, v. גַּרְזְנָא.—Denom. קָרְחִינָאָה. Snh. 92a ק' אדא; Ber. 33a אדא בר אהבה ק' Ms. M. (ed. אחא ק', some ed. קָרְחִינַאי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

קָרְחָן = קֵרַח.—*Pl.* קָרְחָנִין, קָרְחָנִים, v. קֵרַח.

קָרַחַת f. (b. h.; קֵרַח) 1) *baldness*; הכרם ק' razed portion of a vineyard. Kil. IV, 1, v. קָרַח *Hif.*; a. e.—2) *smooth back* or *inside of cloth; worn cloth.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. XV בְּקָרַחְתּוֹ אלו השחקים *b'ḳarḥto* (Lev. XIII, 55) means worn cloth, opp. גַּבַּחַת.—3) *a leprous affection on the back of the head* (making it bald). Neg. X, 10 איזו היא ק' מן הקדקד וכ' which portion of the head is meant by *ḳarḥath?* From the crown sliding backward &c.; Tosef. ib. IV, 9; Sifra l. c. ch. X; a. fr.

קָרַט (v. P. Sm. 3741; cmp. קרץ) *to break, take a bite.* Lev. R. s. 22; Koh. R. to V, 8 יתיב לְמִקְרָטָא וכ' sat down on the road to eat something (Tanḥ. Ḥuck. 1 שהיה אוכל לחם).

קָרָט m. (preced., v. קוֹרֵט) *ḳarat*, a small coin. Y. Sot. III, 19a; Y. Peah VIII, 21a bot., v. קַפִּילִין. Y. B. Mets. IV, beg. 9c ק' בק' שרי to lend money on ḳarat against ḳ. (counting ḳarats in place of denars) is permitted; cmp. לָקוֹ.—*Pl.* קָרָטִין. Y. Shek. II, 46d ק' וכ' ביקשו לשקול דינרין 'they wanted to pay their half-shekels in denars' (Mish. ib. 4), that is in ḳarats, but it was not accepted.—קָרָטִים, קָרָטִין, v. קוֹרֵט.

קַרְטַבְלָא, v. קַרְטוּבְלָא.

קִרְטַבְלִיא, v. קָטָבוֹלָא.

קַרְטַגִּינִי, קַרְטִגִינָא, v. קַרְטִיגִינִי.

קַרְטוּב' m. (קרטב, *Parel* of קטב; cmp. קַרְטוּפָּנָא a. קָטָה) *ḳarṭub, ḳurṭub*, a small liquid measure equal to $\frac{1}{64}$ of a Log. Tosef. B. Bath. V, 10; B. Bath. 90a (Rashb. a. l. quot. of Tosef. l. c. וחצי שמינית וכ' *one sixteenth* of a Log). Men. XII, 4 (103b) ק' (Ms. M. קור'); Tosef. ib. XII, 9 קור'. Mikv. III, 1. Ib. VII, 5; Ḥull. 26a; Macc. 4a; a. e.

קַרְטַבְלָא, קַרְטוּבְלָא f. (a Babyl. corrupt. of קָטָבוֹלָא) *leather cover, spread.* Sabb. 79a bot. החרא בק' (Ms. M. בקורטבלא, Ar. בקרטב') this refers to a leather spread. Ḥag. 24a שצברן ע"ג קרטב' (Ms. M. קָטָבְלָא) he piled them on a leather spread. Nidd. 28a שרפו ע"ג קטבלא he burned the corpse on a leather spread (which is not consumed in fire).

קִרְטוּם, v. קִרְטֵם.

קַרְטוֹן* m. (cors, -tis = cohors) *an enclosure* for a division in a military camp, *square.* Ber. 32b, v. גְּמָדָא; Yalk. Is. 332 קירטון (prob. to be read: קוֹר').

קִרְטוֹן, Yalk. Deut. 942; Yalk. Jer. 321, v. קָטְרוֹן II.

קַרְטוּפָּנָא m. (קרטם, Parel of קטה; cmp. קָטָה) *incision, scratch, crack.*—Pl. קַרְטוּפָּנֵי. B. Kam. 86a דאית ליה ק' וכ' if he has sores from scratches on his head &c., v. צָרוּחַ. Keth. 107b דלית בהו ק' when the glazed vessels have no cracks. Pes. 30b תיכא דאית בהי ק' when they have cracks, opp. שיעי.

קָרְטֵט (v. קָרַט) *to break, cut into small pieces.* Y. Maas. Sh. IV, 54d ... וקָרְטָטָן קומוי וכ' נסיון Bar Ḳ. took them (the fruit) and cut them in his presence, saying, is this worth anything?—Part. pass. מְקַרְטָט, מְקֻרְטָטָה. Ib. עד כדין מילה מק' ולא טבא מילה מק' וכ' (ed. Zyt. מקרטטה) so far (you are right) as to a thing which is worth nothing when cut; how about a thing which is valuable when it is cut?

קַרְטִיגִנוֹן, קַרְטִיגִנָא, v. next w.

קַרְטִיגִנִי, קַרְטִיגִנִין pr. n. pl. (Cartago, Carthago, -inis) *Carthage* (rebuilt under the Roman empire), on the northern coast of Africa. Men. 110a מצור ועד ק' מכירין וכ' from Tyre to Carthage they know (respect the past history of) Israel and their Father in heaven, but from Tyre westward and from Carthage eastward they do not know &c.; Is. 316. Lev. R. s. 27 ... אזל קרטיגנא וחוות וכ' (Alexander the Great) came to a city called Ḳarṭigna which was occupied (guarded) by women only (v. Tam. 32a). Gen. R. s. 44, end (expl. חקדמני, Gen. XV, 19) קרטגינה (some ed. קרטנינא, corr. acc.); Yalk. ib. 78 קרטניי' (corr. acc.). Ber. 29a קרטגני Ms. M. (ed. קרטיגנין; some ed. קרטיגנן, קרטיגנון, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); v. קַרְתִּיגְנִי.—Denom. קַרְטִיגְנָאָה, v. sub קַרְתִּי.

קִרְטִיוֹת, Cant. R. to II, 7, v. קְרוּמִית.

קַרְטִילָא, v. קַרְטַלָּא.

קַרְטֵס, קַרְטִיס m. (χάρτης) *paper, document.* Midr. Till. to Ps. XLV (חלק) ונתן וכ' נטל ק' ed. Bub. (oth. ed. קרדום, קוטרים, corr. acc.) he took a blank paper and handed it to the judge; Yalk. ib. 749 קונטרס (corr. acc.).

קַרְטֵסָה, קַרְטִיסָא ... ch. same. Y. Kidd. III, 64a חד בר נש ... בק' a man owed his neighbor one hundred denars on a note; אי לא יהב לך ק' וכ' unless he hand thee the note, give him no money. Gitt. 69a קוּרְטַסָא a piece of paper.—*Pl.* קַרְטַסַיָּא. Lev. R. s. 34 הא ק' קדמך וכ' Ar. (ed. כתבא) the documents (accounts) are before thee, read and count.

קִרְטִיסִים, v. next w.

קְרָטִיסִיס, קְרָטִיסִין (not ים . . .) f. (κράτησις, S.) 1) *dominion, power, possession*, esp. (sub. יום) *a Roman festival* commemorating the conquest of eastern countries. Ab. Zar. I, 3 (8ª) (Mish. Nap. קרוטיסים; Y. ed. קרטסים; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); ib. 8ᵇ; Y. ib. I, 39ᶜ; Tosef. ib. I, 4 קרטיסים (Var. קראטיס, טוסם . . .).—2) *royal prohibition.* Pesik. Baḥod., p. 104ᵇ sq. קבע ק׳ בני וכ׳ he issued a prohibition, that the Romans must not go down to Syria &c.; ק׳ התיר he cancelled the prohibition; Yalk. Ex. 273 (Ar. קבע קרטיסים בים, corr. acc.).

קְרַטִּיקוֹן, v. גְּרַטִּיקוֹן.

קַרְטִילָא, קַרְטַלָּא m. (κάρταλλος, prob. of Semitic origin; cmp. קוֹרְטוֹר) a kind of *basket.* Lev. R. s. 25; Koh. R. to II, 20 (Tanḥ. K'dosh. 8 סַלְסַלָּה).

קַרְטַלִּין (κάρταλον) same. Tosef. Sabb. IV (V), 5 Var., v. קְרַסְטַלִּין.

קַרְטָלִיתָא f. same, *a female's working basket.* B. Bath. 74ª bot. ק׳ דהוו קא מקבעי וכ׳ a basket (Rashi: *a chest*) in which jewels were set. Ib.ᵇ מאי אית לכו בהדי ק׳ וכ׳ what have you to do with that basket designated for the wife &c.?

קְרֵטֵם (*Parel* of קָטַם) *to pluck, lop.* Maasr. III, 9 מְקַרְטֵם עלה וכ׳ he may pluck leaf by leaf and eat (without tithing); Y. ib. 50ᶜ; Y. B. Kam. II, 3ª top וקרטמו החילפין and they (the chickens) ruined the young shoots; (Tosef. ib. II, 1 וקיטמו). Y'lamd. to Num. XXII, 4 quot. in Ar. כל בהמה מְקַרְטֶמֶת אחד אחד וכ׳ any other beast on pasture plucks one part of the field after the other, but the ox &c.

קַרְטֵם ch., v. קַרְטֵשׁ.

קְרַטֵּס (Pales of קרט) *to scrape.* Kel. XXX, 1 קִרְטְסָן, v. קְרַסֵּס.

קַרְטָסָא, קַרְטַס I, v. קַרְטֵשׁ.

קַרְטָסָא* II m. (a contraction of Cretensis, cmp. Κρητικόν, sub. ἱμάτιον) *a short and light linen dress.*—*Pl.* קַרְטָסָיָא. Targ. Is. III, 23 (h. text סדינים).

קרטסין, קרטסים, v. קְרָטִיסִין.

קְרֵטַע (*Parel* of קָטַע) [*to cut*; cmp. גּוּז,] *to caper, leap.* Gen. R. s. 38 ארכיליסטיס מְקַרְטֵעַ Ar. the chief robber (Satan) cuts his capers (ed. השטן מקטרג). Ib. s. 74 מְקַרְטְעִים נוער כשהוא Var., v. קִרְקֵר II. Tanḥ. Ki Thissa 19 מְקַרְטֵעַ (read: נראה) appearing as if it (the golden calf) were leaping, v. רָטַט. Ḥull. 75ª דג מקרטע (Ms. H. המתקרטע; Ms. R. 1 המקורטע; 2 המטרטע corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a fish jumping (in the death agony); a. e.—Pesik. R. s. 40 [read:] שלא נראה המאכלת בא(ה) עלי ונקרטעתי (Ms. H. ונקרטעתי; Ms. R. 1 ונקרטעתי; 2 ונקרטעתי corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a fish jumping (in the death agony); a. e.—Pesik. R. s. 40 [read:] שלא נראה המאכלת בא(ה) עלי ונְקַרְטֵעַ lest we (I) see the knife coming on me, and make a convulsive movement, and become unfit for a sacrifice; [Friedm. corrects: וַאֲקַרְטֵעַ ואיפסל שלא אראה . . . lest I see the knife &c.]

Hithpa. הִתְקַרְטֵעַ same, v. supra.

קַרְטֵעַ ch. same, *to leap.* Targ. Job XLI, 14 מקרטע quot. in Tosaf. to Ḥull. 75ª (ed. תדרץ).—Cant. R. to I, 4 מְקַרְטַעְתָּא כהדא חפיתא, v. חָפִיתָא; Pesik. Ronni, p. 141ᵇ מְקַרְטַעְתָּה בהדא חפצתא (corr. acc.; Ar. s. v. קרטע: כהדא ריפתא, corr. acc.).

קְרֵי, Pesik. R. s. 22, v. קִרְיָר.—Yalk. Deut. 946, v. קִרְיָר.

קְרָא, קָרֵי (b. h.) 1) *to call, name; to invite.* Ber. 7ᵇ מיום שברא . . . שקָרָאוֹ . . . וקָרָאוֹ אדון from the day that the Lord created the world there was no man that called the Holy One, blessed be He, lord, until Abraham came and called him lord (Gen. XV, 2 אדני). Gen. R. s. 56 אברהם קראו יראה Abraham called it (the Temple site) *yeraëh* (Gen. XXII, 14), שם ק׳ אותו שלם Shem called it Salem (ib. XIV, 18), הריני קוֹרֵא אותו ירושלם I will call it Jerusalem. Snh. 70ᵇ אין . . . לְקָרוֹא אבא וכ׳ no sooner does a child know to call 'father' and 'mother', than it tastes grain food. Num. R. s. 15, beg. ק׳ אותו אוהב he invited that friend. Ib. וחיה קורא אומניות, v. אוּמָנוּת; a. v. fr.—Part. pass. קָרוּא, קָרוּי, קְרוּיִם, קְרוּיִין, קְרוּיִם, קְרוּיִין; f. קְרוּיָה, קְרוּאָה, קְרוּיִין, קְרוּיִין; *Pl.* קְרוּאִים, קְרוּיִין, קְרוּיִין, קְרוּיִין; קְרוּיוֹת, קְרוּאוֹת, קְרוּיוֹת. B. Mets. 114ᵇ, a. e. (ref. to Ez. XXXIV, 31) אתם ק׳ אדם וכ׳ you are called men, but idolaters &c. Sifra Aḥăré, end כל העריות ק׳ טומאה all illicit connections are called uncleanness; a. fr.—Esp. קְרוּאִים, קְרוּיִין *those called up to read from the Torah* (v. infra). Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 2) אלו שלשה ק׳ this is typical of the three persons called up to read from the Torah (priest, Levite, and Israelite). Y. Meg. III, 74ᵇ ולא שבעה ק׳ אינון are not seven persons called up (on the Sabbath)?; a. fr.—V. קְרִיאוֹת.—2) *to read, recite* (esp. from the Scriptures). Yoma I, 6 . . . אם רגיל לִקְרוֹת קוֹרִין לפניו if he (the high priest) is accustomed to read (the Scriptures), he reads himself, if not, they read to him; ובמה קורין לפניו and from what books do they read to him? Ib. פעמים הרבה קָרִיתִי וכ׳ many a time I read to him from Daniel. Meg. II, 1 הקורא את המגילה וכ׳, v. מִפְּנֵי. Ib. 2 קָרָאָה סירוגין, v. סֵירוּג. Ib. 3 קורא במקומו he must read in accordance with the usage of the place he came from. Ib. 4 הכל כשרין לִקְרוֹת וכ׳ all persons are qualified to recite the Book of Esther (before the congregation). Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. וקָרֵיתָה and read from it; a. fr.—Esp. *to read from the Torah* at public services. Ib. III, 4 קורין בפרשת שקלים they (those who are called up, v. supra) read the section of Sheḳalim (Ex. XXX, 11-16). Ib. 6 אחד קורא את כולן one person must read the entire chapter (of the curses). Ib. IV, 1 . . . בשני קורין שלשה on Mondays . . . three persons read. Ib. 4 הקורא בתורה לא יפחות וכ׳ he who is designated to read from the Torah must read no less than three verses; לא יִקְרָא למתורגמן וכ׳ he must read to the interpreter one verse at a time, but from the Prophets, three verses. Bicc. I, 1 יש מביאין . . . וקורין וכ׳ there are those who are bound to bring the first-fruits and to read (Deut. XXVI, 5-10), and those who must bring but not read &c. Ib. 4; a. v. fr.—Esp. (את שמע) ק׳ *to recite the Sh'm'a* in the morning and in the evening prayer. Ber. I, 1 לא קָרינו וכ׳ we omitted to read the Sh'm'a. Ib. II, 3 ק׳ ושנה if one read the Sh'm'a and made a mistake. Ib. 4 האומנין קוֹרְאִין וכ׳ (Bab. ed. 16ª קורין) workingmen read the Sh'm'a on top of a tree, or on the scaffolding; a. v. fr.—אל תִּקְרֵי . . . אלא (or תִּיקְרֵי Chald.

form; abbrev. א״ת) read not . . . but—, i. e. change the traditional (Massoretic) reading (for homiletical purposes). Ib. 64a (ref. to Is. LIV, 13 בָּנַיִךְ) א״ת בָּנַיִךְ אלא בּוֹנַיִךְ read not *banayikh* (thy children) but *bonayikh* (thy builders, the scholars). M. Kat. 9b (ref. to Ps. XLIX, 12) א״ת קִרְבָּם אלא קִבְרָם read not *kirbam* (their innermost) but *kibram* (their grave); a. fr.

Pi. קִרֵּא same, *to call, invite.* Part. pass. מְקוֹרָא, *pl.* מְקוֹרָאִין, מְקוֹרָאִים. Num. R. s. 13 יש חתן ... למק' וכ' does a bridegroom give a banquet for the invited guests and not sit with them?; a. e.

Nif. נִקְרָא 1) *to be called.* Lev. R. s. 1, beg. נִקְרְאוּ הגבריאים מבאן ... נ' וכ', v. בַּיִת. Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. II, 13) מכאן רשע from here we learn that when a man lifts up his hand to strike his neighbor, even if he does not strike, he is called a wicked man; Snh. 58b. Ab. Zar. 19a (ref. to Ps. I, 2) בתחלה נִקְרֵאת ... נקראת וכ' first it (the Law) is called the Lord's, and then his (the student's); a. fr.—2) *to be read, recited.* Meg. I, 1 מגלה נקראת וכ' the Book of Esther may be read at public service on the eleventh &c. Ib. IV, 10 מעשה ראובן נ' ולא וכ' the story of Reuben (Gen. XXXV, 22) is read at public service but not translated. Ib. לא נִקְרָאִין וכ' (Y. ed. נִיקְרִין) must be neither read nor interpreted. Tosef. ib. IV (III), 31 יש נקראין ומתרגמין וכ' certain verses are read but not interpreted &c.; Meg. 25a נִקְרִין; a. v. fr.

Hif. הִקְרִיא *to cause to call, to lead in reading.* Sot. 10a sq. (ref. to Gen. XXI, 33) א״ת וַיִּקְרָא אלא וַיַּקְרִיא read not *vayikra* (and he called) but *vayakri* (and he made call), מלמד שה' וכ' intimating that Abraham caused the name of the Lord to be called by the mouth of every passer-by. Y. ib. V, 20c top קטן שהוא מַקְרֵא וכ' a child that reads the Hallel at school, and they (the class) respond by repeating each sentence (v. עָנָה I); גדול שהוא מקרא וכ' an adult that leads in reciting . . ., when the congregation responds with the first sentence (as refrain). Succ. III, 10 מַקְרִין אותו וכ' ... מי שהיה if a slave, a woman, or a child reads to him, he responds with Hallelujah. Gitt. III, 1 שמע קול סופרים מקרין וכ' heard the teaching scribes as they made the practicing children read, 'such and such . . . divorces &c.'—Esp. *to teach the Scriptures* (מִקְרָא). Lam. R. to I, 6 ... מַקְרִיבִי דף אחד השניני וכ' teach me a page of the Scriptures, teach me a chapter of the Mishnah; a. fr.—[Erub. 104b שחקרו, v. קָרַר I.]

קְרִי I, קָרָא ch. same, *to call, name, invite*; *to read.* Targ. Gen. XXIX, 34. Targ. I Sam. III, 6. Targ. Gen. II, 19, sq. Targ. Deut. XVII, 19. Targ. Esth. VI, 1; a. v. fr.—Meg. 18b דְּקָרוּ לֵיהּ וכ' when they call him (in his sleep), and he answers. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34 קָרוּן בשכינתיה וכ' they called (begging for alms) in the neighborhood &c. Ber. 13b מִקְרָא הוא דלא לִיקְרֵי וכ' one is not permitted to read the Sh'm'a (while lying on one's back), but &c.; ... מקרא נמי אסיר to read is forbidden even when turning sideways. Ib. 11b כתיב רע ובוֹרֵא הכל it is written (Is. XLV, 7) 'and creates *evil*', and we read (in the morning prayers) '*all*'! Pes. 3a קָרוּ נהורא וכ', v. נָגַהּ. Ib. ... לנהורא וכ' קְרִייֵהּ the Lord called the light and appointed it &c. Gen. R. s. 40 הוה קָרֵי עליהן נותן וכ' applied to them the verse (Is. XL, 29), he giveth &c. M. Kat. 5b top, a.fr. ק' עליה וכ' applied to him the verse &c. Keth. 17a sq. לטאן דקרי ותני וכ' (at the funeral) of one that read the Bible and studied Mishnah, but of one that taught others &c. Sabb. 152b גלית ... נביאי לא קְרֵית thou showest that thou hast not even read the Prophets (v. infra). Y. Meg. III, 74b bot. אילין ... מאי דיקְרִינָן וכ' as to the curses (v. אָרַר), dare one person read them and recite the benediction before and after them? Ex. R. s. 47 ודקרין בלילה למדו ... learn the Torah from such teachers as get up early and study while it is yet night, v. אִימְּטִין; a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75a bot., a. e. קָרָאֵי they recite.—Part. pass. קְרִי, קְרִיָא; *pl.* קְרִיִין *the Massoretic reading*, opp. כְּתִיב. Treat. Sof'rim ch. IX, 8. Ned. 37b, v. כְּתִיב; a. fr.

Af. אַקְרֵי (*Pa.* קָרֵי) *to make read, to teach* (the Scriptures). Sabb. l. c. (Ms. M. דאַקְרִיךְ) דְקָרְיֵיךְ קהלת לא אַקְרֵיךְ משלי he that taught thee Koheleth (Ecclesiastes) failed to teach thee Mishlé (Proverbs); Yalk. Gen. 33; Yalk. Ez. 376 דאקרייך. Yeb. 9a מדַקְרֵי ליה וכ' as R. J. taught his son the interpretation of &c. Koh. R. to III, 14 מיקרתה, read: מִקְרֵי ליה, v. קָרְיָא; a. fr.—V. מַקְרֵי.—[Tanh. B'resh. 2 ולקרוייה, read: ולַקְרוֹיֵיהּ.]

Ithpe. אִתְקְרֵי, אִיתְקְרֵי *to be called, named; to be called upon, visited.* Targ. Esth. III, 12. Ib. IV, 11. Targ. Gen. XVII, 5; a. fr.—Snh. 26b היכן ... דאיקרוּ שָׁתוֹת where do we find that the righteous are called 'foundations'? Yalk. Ez. 376 אפי' ... איקרוּ לך even Prophets have not been taught thee; Yalk. Gen. 133 לא אַקְרוּ they have not taught thee (v. supra); a. fr.

קָרָה, קרי I (קָרָא) (b. h.) *to join.*—Denom. קוֹרָה III.—לְקַרְאַת *to meet.* Sabb. 31a ויצא לְקַרְאתוֹ and came out to meet him. Ib. 119a; B. Kam. 32a top לקראת כלה to meet the bride (the Sabbath); a. fr.

Nif. נִקְרָה *to meet, join,* esp. נִיקְרֵי, נִקְרֵי (denom. of קֶרִי) *to lose semen.* Gen. R. s. 52; s. 74, a. e. אין הלשון הזה this expression *vayikkar* (Num. XXIII, 4) has the meaning of uncleanness (by analogy from Deut. XXIII, 11).—Meg. 15a; Taan. 5b. Yeb. 76a.

Hof. הוּקְרָה same, *to have (nocturnal) pollution; to lose semen.* Y. Snh. II, 20b top; Midr. Sam. ch. XXIII (ref. to I Sam. XXV, 20) ותפגש אותם הוּקְרוּ בולן 'she struck them' (with her charms), all of them met with &c.

קְרִי II ch. same, *to join.*

Ithpe. אִיתְקְרִי *to do something by accident; to happen.* Snh. 33a א' ועבד כחד וכ' if he happened to act in accordance with the opinion of one of them, when the common usage agrees with the other. Keth. 26a אִיתְקְרוּ ויהבו ליה accidentally they gave it to him.

קָרָה, קרי II, *Pi.* קֵרָה (b. h.) 1) (denom. of קוֹרָה, q. v.) *to lay beams; to cover.*—2) (denom. of קִיר I, q. v.) *to wall up, close.* Ber. 10b (ref. to II Kings IV, 10) עלייה וקֵירוֹתָהּ ... it was an open upper room (a balcony), and they closed it up. M. Kat. I, 4 מְקָרֵין את הפירצה וכ' you may close up a breach during the festive week. Ib. 7a כיצד מקרין וכ' in what way is it to be done? ... With shrubbery or bay-trees. Succ. I, 8 המְקָרֶה סוכתו וכ' he

who covers his Succah with spits or boards of a bed-side. Lev. R. s. 1 הירה מיקרה בקורות וכ׳ he covered the building with joists, and wrote the name of the king on them; a. e.—Part. pass. מְקוֹרֶה; f. מְקוֹרָה. Y. Succ. I, 51ᵈ top סוכה מ׳ פסולה a Succah covered with beams is ritually unfit; מבוי מ׳ כשר a covered alley is fit (for Sabbath movements). Y. Naz. IX, 57ᵈ מערה ב׳ a vaulted cave. Sabb. 5ᵃ; a. fr.

קְרִי III (קָרָה) f. = קִרְיָא, *town, place.* Targ. O. Gen. XLVII, 21 (some ed. קִרְי). Targ. Is. XIX, 2; a. e.—*Pl.*, v. קִרְיָא.

קָרִי, part. pass. of קָרִי I, q. v.

קֶרִי, קָרִי m. (b. h.; קָרָה I) 1) *accident, mishap.* R. Hash. 16ᵃ תבואה שאירע בה ק׳ וכ׳ a crop to which an accident happened (an injury from natural causes) or a misfortune (through human agencies). Ib. אדם . . . ק׳ וכ׳ a man whom a mishap befell or &c.—2) (euphem.) *nocturnal pollution.* Ab. V, 5. Midd. I, 9. Yoma 88ᵃ בעל ק׳ one to whom pollution happened; a. fr.—*Pl.* קְרָיִין. Ber. 22ᵇ; B. Kam. 82ᵃ (Ms. H. קְרָאִין); Y. Meg. IV, 75ᵃ top; a. e.

קַרְיָא I ch. same, 1) *accident, mishap.* Targ. Prov. XVII, 14 quot. Levy Targ. Dict. (ed. Lag. קריא; ed. אצטריא).—2) constr. קִרֵי *pollution.* Targ. O. Deut. XXIII, 11 ed. Berl. (ed. Vien. = h. text קְרֶה; oth. ed. סואבת).

קַרְיָא II m. name of *a worm in poppy.* Sot. 3ᵇ (Ar. s. v. כר: פַּרְיָא), v. זְנוּתָא.

קַרְיָא III m. *Bible verse,* v. קִרְיָא.

קַרְיָא *place,* v. קִרְיָא.

קִרְיָה, קִרְיָאָה f. (קָרָא) 1) *call.* Sifra Vayikra, Par. 1 (ref. to Lev. I, 1) הקדים ק׳ לדיבור the Lord sent the call in advance of the speech. Ib. על כל ק׳ היא אומר הנני to every call he responded with 'here am I.' Deut. R. s. 11, beg. חתם יצחק בק׳ Isaac closed his blessings with a call (Gen. XXVIII, 1); אני . . . אלא בק׳ I will commence with a call (ib. XLIX, 1); a. fr.—2) *reading* esp. from the Scriptures. קְרִיאַת שְׁמַע (קְרִיָּה) (abbrev. ק״ש), or ק׳ (sub. שמע) *the recitation of Sh'ma* (Deut. VI, 4-9; XI, 13-21; Num. XV, 37-41) in the morning and in the evening prayer. Ber. 13ᵇ מצות ק׳ the duty of reciting, contrad. to מצות כונה, v. כַּוָּנָה. Ib. זו ק״ש של ר׳ וכ׳ this (the verse Deut. VI, 4) was all that R. Judah han-Nasi read (when engaged in teaching); a. fr.—V. שְׁמַע II.—קריאת המגלה the recitation of the Book of Esther. Meg. I, 4; a. fr.—Ib. 14ᵃ קְרִיָּתָהּ זו הלילא (not קרייתא), v. הַלֵּלָא.—Macc. 18ᵇ הראויין לק׳ those first-fruits which are fit for reciting over them (Deut. XXVI, 3 sq.); a. fr.—*Pl.* קְרִיאוֹת, קְרִיּוֹת. Deut. R. s. 4, beg. מהו לקרות . . . בק׳ הרבה how about reading 'the reproofs' (תּוֹכָחָה) by several calls (by calling up several persons successively). Ib. אם יקראו . . . ק׳ הרבה וכ׳ if they do read . . . by several calls, each called-up person should not recite the benediction before and after &c.—Cmp. קְרִיּוֹת.

קְרִיאָסוֹת, v. קְרִיסוֹס.

קָרִיב, v. קָרֵב.

קָרֵב, קָרִיב m., **קְרִיבְתָּא, קָרֵי, קָרִיבָא** f. (קָרַב) *near, related.* Targ. Deut. XXII, 2. Targ. Lev. XXI, 3. Ib. XVIII, 6; a. v. fr.—Y. Keth. IX, 33ᵃ top כהדא קְרִיבְתֵּיהּ as in the case of that relative of R. S.—*Pl.* קְרִיבִין, קְרִיבְתָּא, קְרִיבָן, קְרִיבָתָא. Targ. O. Lev. XVIII, 17. Targ. Ps. XXXVIII, 12. Targ. Ez. XXIII, 5; a. fr.

קְרִיבָה f. (קָרַב) *coming near, use of the root* קָרַב. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 29) כל מי שנ׳ בו ק׳ למות וכ׳ he of whom the expression 'come near to die' is used, has not reached the age of his fathers; דוד כתיב בו ק׳ of David the expression קרב is used (I Kings II, 1) &c.; Yalk. Kings 168. Snh. 3ᵇ (ref. to Ex. XXII, 7 ונקרב משעת ק׳ from the time of the approach (before court) there must be three judges. Gen. R. s. 71 בזה ק׳ ובזה ק׳ coming near is mentioned in connection with the tribe of Judah (Ps. LXV, 5) and with the priestly tribe (Ex. XXVIII, 1). Y. Snh. VII, 25ᵃ מכיון דכתיב ק׳ ק׳ וכ׳ since with regard to illicit connections the word קרב is used &c. Sabb. 104ᵇ מחוסר מעשה דק׳, מחוסר ק׳ it lacks being brought together (joined into one word); a. fr.—Y. Hor. II, 46ᵈ ק׳ פרישה the root קרב may also mean separation (coming near one's self, ref. to Is. LXV, 5).—*Pl.* קְרֵבוֹת. Pes. 118ᵇ (ref. to Ps. LXVIII, 31) מי גרם . . . ק׳ שיהו חפצין בהן what caused the dispersion of Israel among the nations? The approaches (to the nations) which they desired; Yalk. Ps. 800 קְרֵבוֹת (or קְרָבוֹת). Y. Ber. IX, 13ᵃ top, v. קָרוֹב I.

קְרִיבוֹי, v. קָרוֹב II.

קְרֵבוּת, קְרִיבוּת f. (קָרַב) *friendship, relationship.* Ex. R. s. 5, a. e., v. נְשִׂיקָה.

קְרִיבוּתָא f. = קְרִיבָה. Targ. Y. Deut. XXXI, 14.

קָרִיד m. (קרד; cmp. גְּרִיד) (*a pot*) *covered with a crust* formed of hardened sediments. Ab. Zar. 76ᵃ האר ק׳ והאר לא ק׳ (Ms. M. קריר, cmp. גָּרַד a. גָּרַר) the one (a vessel taken from gentiles) has crusty accretions, the other (a sacred vessel) has none.

קְרִיָּה I f. (b. h.; קָרָה I a. II) *town, settlement, fort.* Lam. R. introd. (R. Nahman) (ref. to Is. XXIX, 1) ק׳ שחנה ק׳ דלא וכ׳ the town in which David put up his camp; the place where &c., v. חַנָּיָא. Ib. ק׳ שעשה וכ׳, v. מַסְרַקְרִיטוֹן; Yalk. Is. 302. Tanḥ. K'dosh. 9 מעשה היה בקְרִיָּתֵנוּ it happened in our place; Lev. R. s. 24, beg. בקרתני (corr. acc.; Yalk. Ps. 680 בעירנו).—*Pl.* קְרִיּוֹת. Y. Snh. I, 18ᶜ bot. מעשה . . . ק׳ וכ׳ it happened with (representatives of) 24 townships belonging to the house of Rabbi, that they were assembled to proclaim an intercalation at Lydda.—[Y. B. Bath. IX, 17ᵃ קרויות, read קרנות, v. קָרוֹן.]

קְרִיָּה II, קִרְיָ׳ m. ch. (= קִרְיָאָה, v. קוּרְיָיאָה a. קִרְיָא)

townsman, villager. Gen. R. s. 18 (ref. to Gen. II, 22) טבוי לֵיכ׳ דמלכא שושבינה lucky is the townsman whose groomsman is the king ('Rashi' טבות לקרתא דמלכא שושבינה); Yalk. ib. 24 טובוי לֵיכ׳.

קְרִיָּה, v. קִרְיָאָה.

קְרִיּוֹן* m. (κηρίων) *wax-candle.*—*Pl.* קְרִיּוֹנִין. Ex. R. s. 36 (ed. קרוינין, קרינין, corr. acc.), v. סִיבָּא.

קריוניוס, v. קְרֵינִיוֹס.

קְרִיוֹסִין, קְרִיוֹסִי, v. קִירְיוֹסִי.

קְרִיוְתָא, קְרִי׳ f.=h. קְרִי or קְרֵי, *accident*; קְרִיוּת חַרְהוּר *effusio seminis in consequence of heated fancy or dream.* Targ. Y. Deut. XXIII, 11. Targ. Y. I Gen. XLIX, 3.

קְרִיחַ, v. קֵרַח ch.

קְרִיחָה f. (קָרַח) *making bald, baldness.* Sifra Emor Par. 1, ch. I, v. קְרֻחָה. Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ, v. קָרַח I.—*Pl.* קְרִיחוֹת. Macc. 20ᵃ, v. קָרַח.

קְרִיי, v. קִרְיָא.

קְרִיָּא, קְרִיְיתָא, קְרִיְיתָא, קְרִיָּה, קְרִיָּא, קְרִי׳, קְרִיְיתָא, קְרִיָּא, קְרִי׳, קְרִיָּה, קְרִיָּא f.=h. קִרְיָה, *town, settlement, village.* Targ. II Esth. IV, 1. Ib. IX, 28. Targ. Prov. XVIII, 19; a. fr.—Y. Ber. II, 5ᵃ top חוה שייל ק׳ ונפיק ק׳ (not ונפקא) he went from place to place; Cant. R. to I, 6 חוה עלֵיל לק׳ ונפיק לק׳ Ib. to V, 14 למזבן עיבור מן ק׳ to buy up the grain of the place; a. e.—*Pl.* קְרִיָּין, קְרִי׳, קְרִיְיתָא, קְרִי׳, קְרִי׳. Targ. Y. II Num. XXXV, 2 (not קְרִיָּת). Targ. Y. ib. 7; 8; a. fr.—Constr. קִירְיֵי, קִירֵי׳. Targ. Y. ib. XXXII, 26; 33; 36; a. e., v. קִרְיָא.—Y. Ḥag. I, 76ᶜ בק׳ דארעא וכ׳ ר׳ יודה ... R. Judah, the Nasi sent forth ... to visit the small places of Palestine and arrange for them primary teachers &c.; Lam. R. introd. (R. Abba 2). Succ. 44ᵇ אית לי ק׳ I own villages (or *sing.*). Ib. בני ק׳ the villagers. Y. Maasr. II, 49ᵈ דנפקין וסחרין קוריין וכ׳ ... who go out trading in four or five places (during the day) and sleep in their own homes; a. e.

קְרַיָּא, קְרַיְיא m.=קָרָא *Biblical scholar, Bible teacher.* Lev. R. s. 30 ותניי וכ׳ ק׳ a Biblical scholar, a Mishnah student, poet, and preacher (v. קָרוֹב II); Cant. R. to III, 6 קָרָאוֹי ותנויי; Pesik. Ul'kaḥ. p. 179ᵃ קָרוֹי ותנוי.

קְרַיְיתָא, קְרַיָּא, קְרַיְיא c.=קְרָא, *Scriptures; Bible verse.* Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. יכיל ... ק׳ מן פומי I can write the entire Scriptures from memory; יכיל ... ק׳ בתרין מניי I can write the whole Bible at a cost of two Manehs; וכתב כל ק׳ על וכ׳ and wrote the whole Bible on their hides. Y. Ber. II, 4ᵈ bot. כנא דאישתעי ק׳ כך וכ׳ the phraseology of the Bible must be adopted in Talmudic diction; Y. Snh. VIII, 25ᶜ. Y. Peah I, 15ᵈ bot. ... מן חדין ק׳ שמע understood (derived) all this from the following verse. Lev. R. s. 22 אי מן הדא ק׳ ליתְ וכ׳ if you mean to prove from this verse, you cannot derive from it anything; a. v. fr.—*Pl.* קְרַיְיא (v. קְרָא II), קְרַיָּין. Y. Ber. I, 3ᵇ בקירויין הא רב״ה תרין ק׳ (not מקרמין) with this interpretation of Beth Hillel the two texts are harmonized. Koh. R. to III, 14 הֵיאַךְ מָרֵי ... אילין ק׳ וכ׳ how do you explain these verses?, and he delivered them to him; ואילין ק׳ מקרי ליה (not מקרתן) and these are the verses he interpreted to him. Lev. R. l. c. אית ליה ק׳ סגיין he has many Biblical verses to prove his opinion; a. fr.

קְרַיְיד, v. קְרִיאָה.

קְרַיְיד, v. קְרִיָּא.

קְרַיְיד, v. קְרִיָּה.

קרייון, v. קְרִיּוֹן.

קְרַיְין, *pl.* of קְרַיָּא.—[Targ. II Esth. VI, 10, v. קָבַל.]

קְרַיְינָא, קְרַיְיתָא m. (קְרִי I) 1) *one able to read in the Bible.* Kidd. 49ᵃ על מנת שאני ק׳ כיון וכ׳ if one betrothes a woman with the condition 'that I am a *ḳaryana'*, she is betrothed as soon as he can read three verses in the synagogue. Ib. והני מילי דאמר ק׳ וכ׳ this is the case only when he says *ḳaryana*, but if he says *ḳara* &c., v. קְרָא.—2) *one who dictates a letter.* Snh. 82ᵃ, a. fr., v. פְּרַוְינָקָא.

כְּפַר קְ׳, קְרַיְינוֹס pr. n. pl. *K'far Ḳiryanos* (prob. =קְרַיְנַיִם, v. Grætz, Gesch. d. Jud. II, 2, p. 456). Pesik. Vayhi, p. 66ᵃ; Lev. R. s. 17; Pesik. R. s. 17 כ׳ קרנים; Ruth R. to I, 5 קְרַיְנוֹס. Esth. R. to VI, 10 כ׳ קריונוס (corr. acc.); Meg. 16ᵃ קרינוס Ms. M. (ed. קרצום, corr. acc.); Pesik. Ha'omer, p. 72ᵇ; Lev. R. s. 28; Yalk. ib. 643 קרישם (corr. acc.); Yalk. Esth. 1058 קורינוס (corr. acc.).

קְרִיוֹת, Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. מכוח ק׳, prob. to be read: מכוח קְרָנוֹת from the shock of passing vehicles.

קְרִיְיתָא, v. קִרְיָא.

קְרִימָה f. (קָרַם) *formation of a light crust* on dough in baking. Y. Ḥall. II, beg. 58ᵇ; ib. III, 59ᵇ top.

קרימון, v. קְרִמְיוֹן.

קְרַיְנָא, v. קְרַיְינָא.

קְרִינָא m. (κάρινον, κάρυνον, carenum; cmp., however, Assyr. karanûv, Schr. KAT², p. 560, kurunnu, Del. Assyr Handw., p. 355) name of *a sweet wine.* Ab. Zar. 30ᵃ חמרא חליא יב׳ ק׳ *k'rina* is a sweet (weak) wine that comes from ʿAsia (v. עַסְיָא); Y. ib. II, 41ᵃ.

קְרִינוֹן m. (κρίνον) (*white*) *lily.* Y. Kil. I, end, 30ᵃ (not קרינכון), expl. שושנת חמלך, v. שׁוֹשַׁנָּה (v. Löw, Pfl. p. 380).

קְרֵינוֹס, v. קְרֵינִיוֹס.

קרינטון, v. קְרִינוֹן.

קרינין, Ex. R. s. 36, v. קְרִיּוֹן.

קריסטאלי, Yalk. Esth. 1046, a gloss to זכוכית, *crystal.*

קריסמור, v. קְרִיסְטוֹר.

קריסמלין, v. קְרוּסְטָמִיל.

קְרִיסְפָּא pr. n. m. *K'rispa*, v. פְּרִיסְפָּא. Y. Ab. Zar. III, 42[d] (Var. קְרִיסְפַּדַאי). Y. R. Hash. I, 57[a] bot קרוס׳ ed. Krot. Ib. II, 58[b] top; Y. Snh. I, 18[c] bot. קְרִיסְפָּא. Y. Shek. VII, 50[c]. Y. Yeb. I, 2[c] top קְרִיסְפִּי. Y. Snh. III, 21[b] bot. Y. M. Kat. III, end, 83[d] קְרוּסְפִּי.

קְרִיסְפִּי, קְרִיסְפַּדַאי, קְרִיסְפְּדָא, v. preced.

קְרִיעָה f. (קָרַע) *rending, tearing.* Yoma 80[a] בן ... טעון ק׳ an animal taken alive out of the slaughtered mother's womb (v. פְּקוּדָה) requires ripping (to let the blood escape). Y. Ḥag. I, 76[a] ק׳ היא שגרמה the operation (on the טומטום) caused him to be legally recognized as a male. Y. Ber. I, 3[d] bot., a. fr. קְרִיעַת ים סוף the division of the Red Sea for the passage of the Israelites; a. fr.—Esp. *the rending of the garment in mourning.* M. K. 22[b] כל ק׳ שאינו מבדיל וכ׳ a rending whereby one fails to sever the border (v. חֲמָה) is a meaningless act; a. fr.—*Pl.* קְרִיעוֹת. Ib. 26[a] חייב לקרוע שתי ק׳ must make two rents; a. e.

קְרִיץ m. (קרץ; cmp. קָרַע) [*breaking through,*] *dawn, early morning.* Targ. Job XXXVIII, 12 (some ed. קריצתא, קרצתא, corr. acc.). Targ. Ps. LVII, 9; a. fr.—V. קְרִיצָתָא.

קְרִיצָה f. (קָרַץ) *compressing the lips, gesture* of anger, scorn &c.—*Pl.* קְרִיצוֹת. Yeb. 108[b] מכרת ברמיזותיו וקריצותיו she is familiar with his hints and gestures (by which she may be influenced). Ib. קְרִיצוֹתֵיהֶם ורמיזותיהם their gestures and hints.

קְרִיצָתָא, קְרִיצָתָה, קְרָצ׳ f. = קְרִיץ. Targ. Ps. XXII, 1. Ib. L, 12. Targ. Y. Num. XIV, 44; a. e.—[Targ. Job XXXVIII, 12, v. קְרִיץ.]—Y. Ber. I, 2[c]; Y. Yoma III, beg. 40[b]; Cant. R. to VI, 10 בק׳ at day-break. Y. Bets. V, 63[a] bot. בק׳ דשובתא early on a Sabbath morning; a. e.

קריקס, קריקם, v. קוֹלָקָס.

קָרִיר I *crusty*, v. קָרִיד.

קָרִיר II m., קָרִירָא c., קָרִירְתָּא f. (קָרַר II) 1) *cool, cold.* Targ. Nah. III, 17.—Gen. R. s. 48 בארבע ... טולא וכ׳ at four hours of the day the shade is cool, and the sun hot. Sabb. 53[a] (prov.) חמרא ... ק׳ ליה the ass feels cold even at the solstice of Tammuz. B. Bath. 24[b], a. e. ק׳ ולא, v. חַמִּים. Gen. R. s. 99, v. עִילַּיתָא II; a. e.—[Zeb. 79[b]; 98[a], v. קָרַר I.]—*Pl.* קָרִירֵי. Targ. Prov. XXV, 25.—Nidd. 36[b] אפקוה מק׳ ... עיילוה they got him hot to relieve him from chills; עיילוה בק׳ וכ׳ they got him cold to relieve him from fever. Ab. Zar. 28[a] דחיטי מק׳ ק׳ from eating very cold wheat dishes; a. e.—Esp. קרירי (מיא) *cold water.* Ib.[b] לא ק׳ וכ׳ neither cold nor hot, but tepid. Ḥull. 46[b], v. טָרַשׁ I. Sabb. 55[a], v. חַמִּים; a. fr.—2) (cmp. קוֹרָה I) *satisfaction, pleasure.* Gen. R. s. 47 ... לא תמלי קריר וכ׳ fill not my spirit with too much pleasure (awaken not in me too high aspirations), Oh that thou wouldst not withdraw from me the present grant!; Yalk. ib. 82.

קְרִירוּתָא f. (preced.) *cold.* Targ. Prov. XXV, 13.

קרירטין, v. קרורטין.

קְרִישׁ m., קְרִישָׁא f. (קָרַשׁ) *congealed, hard, frozen.* Targ. Y. Num. XI, 7 (not קדיש).—Ḥull. 120[a], v. חָלָא III.—*Pl.* קְרִישִׁין; קְרִישָׁן. Targ. Job XXXVIII, 30 (Ms. קְרִי׳).

קְרִישָׁא, v. קְרוּשָׁא.

קְרִיתָא, v. קְרָיָא.

קְרִיתָא* f. (קרי, v. קָרָה II) *a covered arched vehicle.* Keth. 17[b], v., however, הֵרְנוּפָא.

קָרַם (b. h.) [*to contract, join,*] *to form a skin, cover.* Tosef. T'bul Yom II, 10 חוט ... שק׳ על וכ׳ if the film of an egg floated on the top of a pot; T'bul Yom III, 3. Ib. קטניות שקָרְמוּ על וכ׳ cooked peas which formed a skin on the rim of a pot. Ber. 25[a] כיון שקרמו פניה when its surface formed a crust. Men. VII, 3 (78[b]) עד שלא קרמו בתנור (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) before the loaves had formed a slight crust in the oven. Sabb. I, 10 כדי שיקָרְמוּ פניה וכ׳ in time for the cake to form a crust on the surface &c.; שיקרום התחתון וכ׳ for the bottom to form a crust; a. fr.—Part. pass. קְרוּם. Ḥull. 49[b]; Tosef. ib. IX, 14, v. תּוֹחֵב.

Hif. הִקְרִים same. Y. Ter. X, 47[b] bot. בצים שהקרימו (abortive) eggs which have formed a membrane. Ber. 40[b]; B. Bath. 95[b] חיין שה׳ wine which has formed a film; v. קָרַס.

קָרֵם ch. same, *to form a skin; to cover, overlay.* Targ. Prov. VII, 16 וקרמא מצראה קְרֵמְתָּה ed. Lag. (ed. incorr.) and I covered it with Egyptian (fine) cloth.—Part. pass. קְרִים. Ib. XXVI, 23 (some ed. קריס, corr. acc.; h. text מצפה).—[Targ. Job VI, 12, v. קְרַס.]

Af. אַקְרִים (of wine) *to form a film.* Ab. Zar. 30[a] bot. (edd. Const. a. Ven. דאקריס); B. Bath. 95[b]; v. קְרַס.

קֶרֶם m. (preced.) *fine cloth, gauze, hanging.*—*Pl.* קְרָמִין, קְרָמִים. Succ. 10[a]; Sabb. 22[a]; 45[a]; Bets. 30[b].

קְרָמָא m. 1) = h. קְרוּם, *skin, membrane.* Ḥull. 45[a] ק׳ עילאה the upper (outer) membrane of the brain; ק׳ עילאה וכ׳ תיתאה the lower (inner) membrane. Ib. 46[a] the outer membrane of the lungs &c.; a. e.—2) *fine cloth,* v. next w.

קְרָמָא, קְרִי׳ m. = h. קֶרֶם, *fine cloth, hanging.* Targ. Prov. VII, 16 (some ed. קְרָמָא), v. קְרַם.—*Pl.* קְרָמֵי, קְרִי׳. M. Kat. 10[b], v. כַּסְכֵּס.—[Erub. 22[a], v. קוֹרְמֵי.]

קַרְמוֹדִין, v. קַרְמִיד.

קַרְמוּלִין m. pl. (enlargement of קרם; cmp. פְּרוּם a. פַּרְכּוֹם I) [*green* or *yellow* plants,] *ḳarmulin,* name of a

sort of gourd, the leaves of which are eatable. Y. Shebi. II, end, 34b ק׳ פטורין וכ׳ ק. are exempt from tithes, ... as long as they have not formed gourds; Y. Ned. VII, beg. 40b. Ib. קִירְמוֹלִין. Tosef. Shebi. IV, 19 קִרוּמְנִין ed. Zuck. (Var. קִרְמוֹלִים, קִרְמוֹלוֹס). Tosef. Neg. I, 5 (expl. רקרק) כשעיה וכקורמל ed. Zuck. (Var. וכקורמן; R. S. to Neg. XI, 4 וכקורמין) of the color of wax or of ק., v. כַּרְמֶל.

קַרְמִיד m. (κεραμίς, -ίδος) *roof-tile.* Y. Taan. I, 64b top כדי שיודחו פני הק׳ (not שידוחו) so that the surface of the roof-tiles appears washed (by the rain); Y. Ber. IX, 13d bot. שיודחו פניה (corr. acc.); Gen. R. s. 13 (not שידחו).—*Pl.* קִרְמִידִין, קַרְמִידִים. Sifra M'tsor'a, Par. 6, ch. IV יכול אפי׳ ק׳ וכ׳ Ar. (ed. קרומדים, corr. acc.) lest you think that you may use also tiles or bricks. Tosef. Kel. B. Kam. II, 3 חסילונות והקרמידין וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. קרמיון, corr. acc.) gutters or tiles in which &c.

קִרְמִיוֹן, קִירְ׳ pr. n. river, *K'ramyon*, prob. a tributary of the Jordan. Par. VIII, 10; Snh. 5b (Ms. M. קרימ׳). B. Bath. 74b (Ms. M. קיר׳; Ms. O. קירמון; Ms. H. קדרון); Midr. Till. to Ps. XXIV קירמ׳ ed. Bub. (oth. ed. קריון, corr. acc.); Yalk. Ps. 697.—[Tosef. Kel. B. Kam. II, 3, v. preced.]

קַרְמִינָאֵי, v. קַרְמָנָאֵי.

קַרְמִית or קָרְמִית f. (from its color; cmp. קַרְמוּלִין) *cow-wheat* (Melampyron) of which a coarse bread is made. Tosef. Ḥall. I, 1 אם הק׳ חייבת וכ׳ (ed. Zuck. קרומית) ק. is also subject to the priest's gift; Y. ib. I, beg. 57a; Y. Pes. II, 29b top; Bab. ib. 35a, expl. שרצניתא דמשתכחא וכ׳ a weed found among Papaver Spinosum. Tosef. ib. I (II), 29 אם הק׳ יוצא וכ׳ one may comply with the duty of eating *matsah* (on the first night of Passover) by eating bread made of ק.—V. קוּרְמִי.

קַרְמָנָאֵי m. pl. *Carmanians, inhabitants of Carmania*, a province of the ancient Persian empire, with the capital Carmana; [oth. opin. (from קַרְמָא) *sellers of linen garments*; cmp., however, meanings of טַרְסִי I, II]. Sabb. 138a בדק׳ Ms. O. a. Ar. (ed. כדק׳; Ms. M. בדקמיניאי) it refers to a folding bed or frame (like that) used by the Carmanians (to exhibit their wares). Naz. 31b תורא דקרמנאי an ox of the Carmanians (good for ploughing); ib. דקרמיני.—B. Kam. 21a מעיקרא ק׳ וכ׳ originally Carmanians had been living on the abandoned property belonging to the orphans, and had been paying a nominal rent; [Ms. M. קַדְמָאֵי, Ms. R. a. vers. in Raschi קַדְמוֹנָאֵי old settlers or nomads = בני קדם].

קִרְמְתָא, Targ. Prov. VII, 16, v. קְרֻם.

קָרַן (b. h.; denom. of קֶרֶן) *to emit horns* or *rays.*

Hif. הִקְרִין *to be horned.* Ḥull. 60a (ref. to Ps. LXIX, 32) מַקְרִין בריאשא והדר בפריסי first it got horns and then hoofs; v. מַקְרִין II.—Y. R. Hash. III, 58d top (strike out מקרן כתיב).

קָרַן I (cmp. Arab. *karan* junxit &c.) *to join, harness, put to.* Y. Kidd. III, 64a זבונה וכ׳ ק׳ the trader put the beasts to and went off; [Var. קרין, v. קָרַן II].

קֶרֶן c. (b. h.; v. preced.) [*joint, attachment; roundness, fulness,*] 1) *horn.* Y. Erub. I, 19b bot. זכריותו של ק׳, v. זְכָרוּת. R. Hash. III, 2 כל חשופרות ... ק׳ all *shofars* (horns) are fit for use on the New Year's day, except that of a cow, because it is called *keren* (and not *shofar*); והלא כל ... ק׳ do not all *shofars* also go by the name of *keren?* Ib. 26a; a. v. fr.—Keth. XIII, 2, v. צָבַר.—Esp. (sub. נזק) *damage done by an animal's horn, goring.* B. Kam. 2b. Ib. 4a; a. fr.—Trnsf. *horn, trump, wind instrument.* Kel. XI, 7 ק׳ עגולה a round (wound) metal horn; contrad. to פשוטה a plain (straight) horn; Sabb. 47a; a. fr.—*Du.* קְרָנוֹת, תְּרָנִין, קַרְנַיִן; *pl.* קְרָנִים, קַרְנַיִם, קַרְנַיִן. Tosef. Par. II (I), 2; Bekh. 44a. Par. II, 2 פרה שקרניה וכ׳ a red cow whose horns and hoofs are black; Bekh. l. c. שקרנים וכ׳ (corr. acc.). Ḥull. 60a, a. e. שור ... קְרָנָיו קודמות וכ׳ the ox which Adam sacrificed was born with his horns (full grown) in advance of his hoofs. Par. XII, 9 ק׳ של יוצאי דרכים the travellers' drinking horns. Gen. R. s. 99 אלו תיקעי ק׳ וכ׳ these (the Levites) blow horns, and those (the Greeks) blow trumpets. Ib. זה בעל ק׳ וזה בעל ק׳ this one (Joseph) is described as endowed with horns (power, Deut. XXXIII, 17), and that one (Rome) is &c. (Dan. VII, 24). Y. Shek. VI, 50a top כקרני וכ׳, v. כִּילּוּיָא. Ib.; Yoma 77b קרני חגבים the antennæ of locusts; a. fr.—2) *any projection, point; a) beam, ray.*—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 47; Tanḥ. Ki Thissa 37 קרני החדוד the beams of glory, *halo;* a. e.—*b) projecting staff* or *handle.* Par. XII, 9, v. כְּלִיבָה. Lam. R. to I, 16 [read:] קרן גלוסקאן זו this point of the roll of white bread; a. e.—*c)* (with זוית or without) *corner*, v. זָוִית. Ber. 17a שתעמידנו בק׳ אורה ... בק׳ חשכה that thou place us in the corner of light (position of honor), and not in the corner of obscurity. Men. 42a חטיל על הק׳ if one attaches the show-fringes exactly in the corner; a. fr.—*Pl.* as ab. Ḥull. 31a, v. אִיזְמֵל. Macc. 12a תפש בקַרְנוֹתָיו took hold of the projections of the altar; a. fr.—יושבי קרנות those seated at street corners, v. יָשַׁב.—[Gen. R. s. 75, v. יָשַׁב a. קְרִיזָן.]—3) (cmp. כֶּרֶן) *fulness, essence.* Nidd. II, 6, v. כַּרְפּוֹם I.—Esp. *principal, capital.* B. Kam. IX, 7 משלם ק׳ וחומש וכ׳ must pay the principal (the full value of the stolen goods) and the fine of one-fifth, and bring a guilt-offering; a. v. fr.—Trnsf. *the capital of reward* or *punishment laid aside for the hereafter.* Peah I, 1; Tosef. ib. I, 2, sq., v. פֵּרֵי; a. fr.—[ק׳ אפל, v. אֶפֶל II.]

קֶרֶן II, קֶרֶנָא I ch. same, 1) *horn*; trnsf. *strength; beam, ray.* Targ. Josh. VI, 5. Targ. I Sam. XVI, 1. Targ. Ps. LXXXIX, 18. Targ. Job XLII, 14; a. fr.—B. Bath. 16b, v. חֶרֶשׁ II. Ber. 62b (prov.) ק׳ קריא ברומי וכ׳ when the horn calls in (the market of) Rome, son of a trader in figs, sell thy father's figs (wait not for thy father's return, if he is absent). Macc. 16b, a. e. ק׳ דאוכנא the surgeon's horn (in which he receives the blood); a. fr.—*Pl.* קִרְנִין, קִרְנֵי. Targ. I Kings XXII, 11. Targ. Ps. LXIX, 32 (v. Ḥull. 60a, quoted in preced.); a. fr.—Sabb. 154b ק׳ דאוכנא וכ׳, v. supra. Ib. 129b מאה ק׳ בזוזא Ar. a. Ms. O. (ed. קרי, v. Tosaf. a. l.) a hundred horns (hundred blood-lettings) for a Zuz, a hundred heads (hair-cuttings) for a Zuz, a hundred lips (trimmings of mustaches) for

nothing. B. Bath. 74a; a. fr.—2) *projection; corner.* Targ. Prov. XXI, 9; a. e.—Keth. 111a וקרו לה ק' וכ' (not לירה) and they shall call it (Babylonia) the corner of salvation. B. Kam. 27b, v. עַצְרָא. Men. 34a פירתא דאַקַּ' a door at the corner (having only one post); a. e.—*Pl.* קַרְנָתָא, קַרְנָאתָא; constr. קַרְנַת. Targ. Ex. XXIX, 12. Ib. XXX, 10. Targ. Ps. LXIX, 13; a. e.—B. Bath. 95b דמיזדבין אק' which is sold at the street-corners. Pes. 12b שית זימא בי ק' קאי (not בק') at six hours (at noon) the sun stands between the corners (of the globe, equally distant from east and west &c.).—3) *essence*, v. קְרַן.—4) *principal, stock.* B. Mets. 79a; B. Kam. 3a, v. כְּלֵי I. Y. M. Kat. II, 81b top אגרא וק' קרן היא וכ' the expected profit and the principal (cost price) are together considered as principal &c.; a. e.—[קַרְנָזוֹל, v. קרנא זול.]

קַרְנָא II pr. n. m. *Karna.* Sabb. 108a. B. Bath. 89a.

קַרְנָדוֹל, v. קַרְנָזוֹל.

קַרְנוּנָא m. (a fictitious denomin. of קרנא) [*horned, stupid,*] *Karnuna.* Kidd. 25a ק' לאו חנינונא אלא thy name ought not to be Hamnuna, but Karnuna; [oth. interpret. =יושב קרנות sitting at the corners, *idler*; oth.=קר נונא *cold fish*, opp. to חם נונא (=חם) hot fish].

קַרְנָזוֹל* m. (=קַרְנֵי נָזוֹל, v. נָזַל) [*the horns (feelers* or *feet) of a polyp,*] *division of a field by drawing lines from the centre in all directions* (into four or eight triangles), and giving alternately one triangle to each partner, whereby an equalization is accomplished of the advantages and the disadvantages of situation. B. Bath. 13a top חד גיסא . . . Ms. M. (ed. בקרנא זול, read: בקַרְנָאזוֹל; Ms. F. בקַרְנָדוֹל; Ms. H. בקרנזור) if on one side of a field there is a dike, and on the other a river, we divide it by *karnazol.* B. Mets. 108b bot. Ms. M. (ed. בקרנזל; Ms. R. 1 בקרנא זול; Ms. F. בקרנדול).

כְּפַר ק', קַרְנַיִם pr. n. pl. *K'far Karnayim*, near Bethshean. Y. Dem. II, 22d top.

קַרְנִית f., *pl.* קַרְנִיּוֹת, v. קְרוֹן.

קַרְנַת, Targ. Y. II Gen. XXI, 15 (Levita קרנתא), a corruption of קְרָוָא II.

קָרַס (b. h.) *to curve, contract, shrink.*

Nif. נִקְרַס *to warp; to crack from contraction.* Gen. R. s. 12, end אם אני נותן . . . הם נִקְרָסִין Ar. (ed. נִיקְרִיסִין) *Hif.*) if I put hot water into them, they will burst; if cold, they will crack.

Hif. הִקְרִיס 1) same, v. supra.—2) (of wine) *to become sourish.* Ber. 40b היין שה' Ms. F. a. Ar. (ed. שהקרים); B. Bath. 95b Ms. H. (ed. שהקרים), v. קָרֵם.

קְרַס ch. same; *part. pass.* קָרִיס *shrunk, dense.* Targ. Job VI, 12 ed. Lag. (oth. ed. קרים, corr. acc.).

Af. אַקְרִיס, or *Ithpe.* אִקְּרִיס *to become sourish.* Ab. Zar. 30a bot. דאקריס Ar. a. ed. Cost. a. Vien. (v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. דאקרים); B. Bath. 95b דאיקריס Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 8; ed. דאקרים), v. קָרֵם.

קֶרֶס m. (b. h.; קָרַס) *hook, clasp.* *Pl.* קְרָסִים. Pesik. Vayhi, p. 5a היו קַרְסֵי זהב וכ' the golden clasps were seen in the Tabernacle as stars are seen in the sky; Cant. R. to III, 11; Y. Meg. I, 72c sq.; Sabb. 99b top; a. e.

קַרְסֹל m. (b. h. קַרְסֻלַּי; v. preced.) *bent, joint, ankle.* Ohol. I, 8 עשרה בק' Ar. (ed. בקוּרְסֹל) ten joints are in the ankle.—*Du.* קַרְסוּלַּיִם; *pl.* קַרְסוּלַּיִן, קַרְסוּלַּיִם. Tosef. Ḥull. III (IV), 25 כל שיש לו ארבע . . . וק' (ed. Zuck. וקרסוליו, read: לין . . .) locusts which have four wings and jointed legs (hindlegs for leaping); Ḥull. III, 7 (Bab. ed. 59a קרצ'; Ms. M. קרסולין, v. Rabb. D. S. a. l. note); ib. 65b Ms. R. 2 a. Ar. (ed. קרצ', v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Tosef. Succ. III, 3 (ref. to אפסים, Ez. XLVII, 3) עד קַרְצוּלָּיו ed. Zuck. (Var. קרס) up to the ankles; Y. Shek. VI, 50a top עד קַרְסוּלָּה (Chald.). Gen. R. s. 32 אלולי . . . קַרְסוּלַּי וכ' but for the water coming up to his ankles, he would not have gone into the ark. Keth. 111b וחלכתי עד קַרְסוּלַּי וכ' I waded up to my ankles in honey that had dropped from dates. Koh. R. to XII, 5 החגב אלו קרסולין 'the *hagab'* (locust, ib.), that is his ankles (legs, v. supra); Lev. R. s. 18 השקד אילין קַרְסוּלּוֹת (corr. acc.).

קַרְסוּלָּא I, קַרְסִילָּא ch. same. Targ. Y. Num. XXI, 35 בקַרְסוּלַּיהּ (not בקרסולי).—Y. Shek. VI, 50a top, v. preced. B. Bath. 73b עד קרסוליה . . . חחיא Ms. O. (ed. קַרְצוּלַּיהּ) a bird standing in water up to its ankles. Ber. 54b ומחייה בקרסוליה and he (Moses) struck him (Og) on his ankle; a. e.—*Pl.* קַרְסוּלַּיִן. Targ. Lev. XI, 21 (leaping legs; h. text כרעים). Targ. Ez. XLVII, 3 (Ar. a. ed. Lag. קרצ'). Targ. Ps. L, 11 Ms. (ed. קרצ').

קַרְסוּלָּא II m., *pl.* קַרְסוּלַּיִן (cmp. קֶרֶס) *nettles.* Targ. Is. XXXIV, 13; Targ. Hos. IX, 6 (h. text קימוש).

קִרְסוֹם, v. קִרְסוּם.

קִרְסוּף, v. קִרְצוּף.

קרסטילין, v. קִרְסַטִּילִין.

קַרְסָטָל m. (a corrupt. of κάρταλος, v. טַרְסָקַל) *basket.* Sabb. 53a Ms. O., v. עַרְסָקַל. Cant. R. to V, 11, a. e.—[Y. Sabb. X, 12c bot. עד שירטלנו בק', a corrupt.; Bab. ib. 94b בכלי.]

קַרְסְטִילִין same. Tosef. Sabb. IV (V), 5, v. טַרְסָקְלִין. Tosef. B. Mets. VIII, 10 (Var. קרצנ'); B. Mets. 90a קרסטילין Ms. M. (oth. mss. קרסטל, קסרטל, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. טַרְסָקְלִין.

קִרְסִי*, קִרְיָ' m. pl. (קְרֵם) *sour wine.* Targ. Prov. XIX, 13 (h. text הוֹת).

קִרְסִיּוֹת, v. קִרְיוֹסִים.

קִרְסִין, v. קִרְיָם.—[Gen. R. s. 58, v. קִלְדִּירוֹס.]

קָרֵם (b. h. בִּרְסֵם; *Parel* of קָסַם) 1) *to cut, trim.* Sabb. XII, 2 הַמְקָרֵם he that trims trees. Shebi. II, 3 מְקָרְסְמִין וכ' you may trim trees &c.; [Maim. *cut the ears*

off, leaving the halms stand]. Ab. Zar. III, 10; a. fr.—2) (of insects) *to nibble, bite off*. Peah II, 7 קְרֵסְמוּהָ נמלים a field the grain of which ants have bitten off (at the roots); Tosef. ib. I, 8.

Nithpa. נִתְקָרְסֵם *to be chopped, cut up* (cmp. קִרְסֵם). Tosef. Kel. B. Bath. I, 9 השלחן ... שנתקרסמו (Var. שנתקסמו) a table ... which have been cut up (Kel. XXII, 1 שנפחתו).

קַרְסֵם ch. same, *bite, nibble*. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 38 (Y. II יקרסום, corr. acc.; h. text יחסל).

קַרְסֹף, קָרֵסֵף, v. קִרְצֵף, תִּרְצֵף.

קָרַע (b. h.) *to tear, split*; esp. *to rend the garment in mourning*. Kel. XVI, 5 עד שיקרענו (Mish. ed. שיקריענו *Hif.*) until he tears the bale open. M. Kat. 22b אינו קורע ... על כל for all dead (except parents) ... one must rend only the upper garment. Ib. האשה קורעת וכ׳ a woman (mourning for her parents) rends the lower garment and puts it back in its place, and then rends the upper garment. Snh. 60a חייב לקרוע ... אחד השומע both he that hears a blasphemy directly, and he that hears it from one that heard it (and reports as witness before court) must rend his garment; a. v. fr.—Part. pass. קָרוּעַ; *pl.* קְרוּעִין, קְרִיעִים. M. Kat. 26b היוצא בבגד ק׳ וכ׳ he that marches before a corpse with a garment rent (for a previous case) robs (deceives) the dead and the living. Ib.a (ref. to II Kings II, 12) ק׳ ועומדים לשנים remaining always rent in two; ib. 22b (v. Rabb. D. S. a. l. note 4); Snh. l. c.; a. fr.

Pi. קֵרַע 1) same. M. Kat. 26b ואין מְקָרְעִין בפניו you must not rend your garment in his (the sick man's) presence. Ib. מקרעין לקטן וכ׳ we rend a minor's garment in order to make him feel sad; ib. 14b. R. Hash. 16b ... ארבעה מקרעין גזר וכ׳ four things cause an evil decree passed on man to be torn (cancelled), they are: charity, prayer &c.; a. fr.—2) (cmp. גֵּרַע) *to scrape, to mark the outlines of letters by abrasion*. Gitt. 19b ... מקרעין להם וכ׳ עדים for witnesses that know not how to sign their names, grooves are made on blank paper, and they fill the grooves out with ink; ib. 9b; Y. ib. II, 44b top וּמְקָרְעִין; [Tosaf. to Gitt. 9b: you cut the names out on blank paper and put it on the document, and the witnesses fill the cuts out]. Tosef. Sabb. XI (XII), 8, contrad. fr. רשם; a. e.

Nif. נִקְרַע *to be torn; to be cut open, be operated upon by a section*. Yeb. VIII, 6, a. e. טומטום שנ׳, v. טוּמְטוּם. Bekh. 42b שמא יִקָּרֵעַ וכ׳ he may have an operation performed, and be found a eunuch; Tosef. Yeb. XI, 1; Yeb. 83b. B. Bath. 168b נ׳ פסול נִתְקָרַע כשר if a document is found torn, it is invalid; if it appears torn by accident, it is valid as evidence; ib. נ׳ קֶרַע של בית דין נתק׳ וכ׳ *mikr'a* refers to the rent as made in court for cancellation, *nithkare'a* refers to a rent different from the manner customary in court; Y. Gitt. II, 44b; a. e.

Nithpa. נִתְקָרַע *to become torn*, v. supra.

קְרַע ch. same. M. Kat. 20b ... ק׳ עילויה אמימר when Amemar's grandson died, he rent his garment for him. Keth. 104a וכ׳ קְרֵעָה, v. קְרָעָא; a. e.

Pa. קָרַע same. Targ. Ps. XXXV, 15 Ms. (ed. בזע).—Part. pass. מְקָרַע. Ber. 58b, v. וַיְלוֹן.

Ithpe. אִיתְקְרַע *to be torn, cut open*. Bekh. 42b אנו כל דמיתקרע וכ׳ is every *tumtum* that is operated upon found to be a male?; Yeb. 83b.

קֶרַע m. (b. h.; preced.) 1) *rent; piece*. B. Bath. 168b איזהו ק׳ ... בין ק׳, v. קָרַע; Y. Gitt. II, 44b. Ib. כתב לעדים which is a rent made in court? A cut between the writing and the signatures of the witnesses; (different in B. Bath. l. c.); a. e.—Esp. *the rent in the garment as a symbol of mourning*. M. Kat. 24a כל ק׳ שאינו ... אינו ק׳ a rent not made at the moment of excitement (v. חֵימָה) is no rent (has no symbolical meaning); Y. B. Mets. II, end, 8d, v. פָּחָה. M. Kat. 22b, v. קְרִיעָה; a. fr.—*Pl.* קְרָעִים, קְרָעִין. Ib. 26a ואלו ק׳ שאין וכ׳ and these are the rents which must never be stitched together. Sifra Thazr. Par. 5, ch. XVI (ref. to Lev. XIII, 57) לימד על כל הק׳ וכ׳ this shows that all the torn-off pieces must be burnt. Snh. 60a נתמלא כל חבגד ק׳ one's entire garment might soon be full of rents. Tosef. B. Kam. III, 2 לא יאמר ... ואת הק׳ וכ׳ the injured person cannot say, take thou ... the pieces (the torn garment) and restore to me a cloak; a. fr.—2) *the groove made by marking the outlines of letters*. Y. Gitt. III, 44b מרחיב בפניהן את הק׳ (in the case of witnesses that know not how to sign their names) one must make wide grooves for them (so as to leave room for individual characters in filling out the outlines).—*Pl.* as ab. Bab. ib. 19b, v. קָרַע.

קְרָעָא, קֶרַע ch. same. Keth. 104a ... לקריעיה קַרְעֵיהּ he rent his garment (at Rabbi's death), and turned the rent inside (to hide it); a. e.—*Pl.* קְרָעִין. Y. Kil. IX, 32b top וקרעין ואזל קלא דקרעין וכ׳ (not דקרעון) they rent their garments, and the lamentations accompanying the rending were heard as far &c., v. גּוּבְתָא; Y. Keth. XII, 35a top קלה לק׳ (read: דק׳); Koh. R. to VII, 11, a. IX, 10 קליה דקריעה, read: דקִרְיָתָא (sing.).

קַרְפָּאוֹת, v. קוּרְפָּרוֹת.

קַרְפְּדַאי, v. קוּרְפְּדַאי.

קַרְפּוּף, קְרַפּוּף, v. קַרְפִּית.

קַרְפּוֹת, v. קוּרְפָּרוֹת.

קַרְפְּטָא, v. אַקְרַפְּטָא.

קַרְפֵּף, קַרְפִּית m. (Parel of קפף, cmp. נָקַף II Hif.) 1) *enclosure*, esp. *an enclosed space outside of a settlement*, for storage of wood &c. Erub. II, 3 לא אמרו ... לגנה ולכ׳ they limited the area to two S'ahs only for a garden and a storehouse. Ib. 5 הגינה והק׳ שהן וכ׳ a garden or a *karpif* of seventy (cubits) and a fraction by seventy and a fraction, surrounded by a fence ten handbreadths high &c. Bets. IV, 2 ... ומן הק׳ מביאין you may bring in (on the Holy Day for immediate use) wood from the field, taking from what is piled up, and from the *k.* even from what lies around scattered; איזהו ק׳ כל וכ׳ what is understood by *k.*? An enclosed space near the town. B. Bath. 24b ... ק׳ שחיקק לדירה a *k.* ... which has been enclosed

for living purposes; a. fr.—2) *an area* (of seventy square cubits) *outside of a town, added to the city limits for the purposes of Sabbath distances.* Erub. V, 2 נותנין ק' לעיר for measuring Sabbath limits we allow a *k.* to each town; וחכמים ... ק' אלא בין וכ' but the scholars say, a *k.* as an extension to city limits is allowed only in the case of two neighboring towns; אם יש לזו ... עושה ק' לשתיהן if there is a space of seventy cubits for one and an equal space for the other, this forms a *k.* for both, so that they may be considered as one town. Ib. 57ᵃ מאי ק' תורת ק' by *k.* the scholars mean the application of the law of *k.* (as an extension to the town); a. fr.—*Pl.* קַרְפִּיפוֹת. Ib. IX, 1 אחד גגות ... ק' רשות וכ' joint roofs, courts, and enclosures are each considered as one area (for Sabbath movements). Ib. 89ᵃ; a. fr.

קַרְפִּיפָא ch. same. Y. Kidd. II, beg. 62ᵃ גבי ... אפקיד gave his wine vessels in charge at his neighbor's ק' דחבריה enclosure. Y. B. Mets. II, 8ᶜ top (expl. מצובה) כגון אהין ק' וכ' (in a pyramid) in the manner as goods are stored up in an enclosure belonging to three persons.

קַרְפַּסִינוֹן m. (καρπάσινον) (*made of*) *fine linen.* Esth. R. to I, 6, v. בַּרְפַּס I.

קַרְפֵּף, v. קַרְפִּיף.

קָרַץ (b. h.) 1) *to make an incision; to cut.* Yoma III, 4 קָרָצוֹ ומרק וכ' he made the ritually required cut, and some one else finished &c., v. מָרַק. Ib. 32ᵇ לישנא ... מאי קרצו וכ' what is meant by *k'ratso*? ... It has the meaning of slaying (by ref. to Jer. XLVI, 20); Y. ib. III, 40ᶜ top, v. נָבוֹסָא. Tosef. Ukts. II, 8 כיון שקרצו as soon as he has made an incision into it (although he did not cut it apart, v. Ukts. II, 5).—Esp. *to cut dough on the baker's board.* Kel. XV, 2 קוֹרֵץ עליו ... אם if he prepares it to cut dough on it; Tosef. ib. B. Mets. V, 4; a. fr.—[Y. Pes. IV, 31ᵇ top מודיר שקורצין, read: שקוצרין.]—2) *to bite, pinch.* Nidd. VI, 12 כדי לְקָרוֹץ בצפורן a hair large enough to seize with the nails.—3) [*to form a groove,*] *to press the lips close together; to gesticulate with closed lips.* Mikv. VIII, 5 קָרְצָה שפתותיה if (in taking a ritual immersion) she pressed her lips together.—Yoma 19ᵇ ולא יְקָרוֹץ בשפתותיו הקירא ... reading the Sh'm'a one must not blink with one's eyes, nor gesticulate with one's lips &c. (make motions to his neighbor).

Pi. קִרֵּץ same. Ib. הקורא ... ומְקָרֵץ וכ' of him who reads the Shm'a and blinks with his eyes and gesticulates with his lips and points with his fingers, the Scriptures say, 'not me didst thou call &c.' (Is. XLIII, 22); Yalk. Is. 318 יקוֹרֵץ.

Nif. נִקְרַץ *to be nipped off.* Peah VII, 4 אם נִקְרְצָה עם if it (the isolated bunch on the knee of a vine) can be nipped off as a cluster, it belongs to the owner (Ms. M. נקצרת, v. Rabb. D. S. a. l. note); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III (Var. נקצרת); Yalk. Lev. 605 נקצרת; Y. Peah VII, 20ᵃ bot. אני אומר את הנִקְרָצוֹת עם האשכולות (not עם) I mean those which have been nipped off in clusters; a. e.

קָרַץ I ch. same, *to bite, pinch, sting.* Erub. 65ᵃ אי קָרְצָתָן כינה וכ' I could not study, if a vermin were to bite me.

קָרַץ II (denom. of קְרִיצָתָא) *to get up early, to do a thing early.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ ... כ"ר כן הוה שהר through that (burning lamp) he was wakeful, and through that he arose early; Y. Sabb. II, 4ᵈ top. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ וקָרוֹץ וכ', v. סָדַר. Ib. וקפץ ליה וק' he got up early and went off. Lev. R. s. 25 אי קָרַצְתָּ לא חשכת if thou hadst worked early (while young), thou wouldst not have to work late (in old age). Ib. קָרַצְתִּי וחשכית (not קריצת) I did work early, and do work late. Ib. s. 32 נוגש וכ' ק' Ar. (ed. קדם), v. נָגַשׁ. Lam. R. to III, 7 לא הוה בר נש קָרֵיץ לתאניא וכ' (not לתאינה) and none came in the morning to gather the figs earlier than they; Y. Maas. Sh. V, 56ᵃ top. Y. Kidd. III, 64ᵃ ק' זבונה וכ' the trader got up early &c., v. קְדַן; a. fr.

קֶרֶץ m. (קָרַץ) *division, partition.* Kel. VIII, 6 השאור ... והק' וכ' the leaven and the reptile in it (in the vessel with two compartments), and the squeezed-in partition between them; [Hai Gaon: *a piece of dough,* v. מְקָרֶצֶת].—*Pl.* קְרָצִין, קְרָצִים. Tosef. B. Mets. IX, 19 פשתן עד שיעשנו ק' ed. Zuck. (oth. ed. קורצין) he that rents (on shares) a field on which to raise flax, must attend to it until he has made it into divisions (piles ready for division into shares).

קָרַץ III, קָרְצָא, קוֹרֵץ m. (קָרַץ I) *biting, cutting, destruction*; only in אכל ק' (mostly *pl.* קְרָצִין, קוֹרֵץ') (v. אָכַל I) *to inform against.* [Targ. Is. LVIII, 1 אכלי ק' Ar., read with ed. Koh. only אכלי, quoted to prove the meaning of אכל=קרא, v. כָּלַי II.] Targ. Prov. XI, 13 קָרְצָא ed. Wil. (Ms. קורצין). Ib. XX, 19. Targ. Lev. XIII, 16 (O. ed. Berl. קְרִיצִין); a. fr.—Lam. R. to IV, 2 קָרְצָהוֹן, v. אָכַל I; Gitt. 56ᵃ קירצא; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XVI (in Hebr. dict.) אוכילו קורצא אצל וכ' (?).

קַרְצוּבָא m. (*Parel* of קצב) *thorn.*—*Pl.* קַרְצוּבֵי. Targ. Prov. XV, 19.

קַרְצוּד, v. קוּרְצַד.

קַרְצוּלָא, קַרְצוּלָּא, v. קַרְסוֹלָא.

קַרְצוֹם, v. קַרְדִּינוֹס.

קַרְצוּף, v. קִרְצוּם.

קַרְצְטִיוֹנָא, v. קַרְיסְטִיוֹנָא.

קַרְצִיוֹן pr. n. pl. *K'ratsion* (*Chorazin, Ch. Keraze*), near Capernaum. Y. Ber. VIII, 12ᵇ bot. ר' יוחנן דק' (ed. Lehm. דקסריון); Y. Bets. V, end, 63ᵇ דקציון (some ed. דקרץ, corr. acc.).

קָרְצִית f. (קָרַץ; cmp. קוֹרְצִין) *a big fly* or *locust.* Gitt. 86ᵇ ק' שבעמיר, expl. ib. ריידבתא דביני כיפי flies among sheaves.

קְרֵצֵם (cmp. קְצֵם) [*to use a rough tool,*] *to scrape, curry* with a large-toothed strigil, contrad. to קְדַד.

Bets. II, 8 מְקַרְצְפִין you may curry &c. (on the Holy Day); Y. ib. II, end, 61d.

קַרְצֵי ch. same.

Ithpa. **אִתְקַרְצִי** *to scratch one's self.* Targ. Job II, 8 לְאִתְקַרְצָפָא (ed. Lag. לְאִתְקַרְסָ; h. text להתגרד).

קָרְצִיתָא, v. קְרִיצְתָא, a. קְרִיץ.

***קַרְק** pr. n. pl. *K'rak* (cmp. קרקר, Schr. KAT2, p. 180). Targ. II Esth. VI, 10 ק' מדינתא ed. Lag. (oth. ed. קריין ומדינתא) *K.* the capital.

קַרְקָא, v. קוּרְקָא.

קָרְקְבָנָא, קָרְקְבָן, v. sub קוֹרְקְבָן.

קַרְקוּזָאָה m. (cmp. בַּרְכּוּזָא) of *Karkuz.*—*Pl.* קַרְקוּזָאֵי. Ned. 51a (expl. דלעת הרמוץ) ק' קרי (not קרא) *Karkuz* pumpkins.

קַרְקוֹמָא, קַרְקוֹם, v. בַּרְכּוֹמָא I.

קרקומניקיא, v. בִּירוֹמְנִיקָיָא.

קָרְקוֹר, v. הִירְקוֹר.

קרקיא, Yalk. Ps. 838 בל ק', v. גְּלוּגְדָקָא.

קָרְקִיסָיאוֹת, קרקייאות, v. קִרְקִסְיוֹת.

קַרְקֵיפֶל, v. קַרְקֵפֶל.

קַרְקִישָׁא, v. קַרְקְשָׁא.

קַרְקָס, v. קוֹלְקָס.

קַרְקָסָא *clasp*, v. קוּרְקָסָא.

קָרְקָסָא f. (v. קִרְקְסִיוֹת) *circus, place of amusement.*—*Pl.* קִרְקָסָוָתָא, קִרְקָסָוָתָא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 19 בתי קַיְצָטְרוֹנֵיכוֹן וקוֹרְקִיסָתְכוֹן (for תיאט) ed. Vien. (oth. ed. קוֹרְקָסְתָ) your theatres and circuses. Targ. Ps. LXIX, 13 בית קִרְקָסָוָן (some ed. קַרְ; Ar. בתי קִרְקְסִיהוֹן, Var. קרקסון) (v. Lam. R. introd. 17).—[Lam. R. to I, 18 קרקסון, v. קִרְקָסִיוֹן.]

קִרְקָסְיָאוֹת, קִרְקָסָאוֹת, קִרְקָסָיאוֹת, v. קִרְקְסִיוֹת.

קִרְקָסִיוֹן pr. n. pl. (Κιρκήσιον) *Circesium* (כַּרְכְּמִישׁ). Lam. R. to I, 18 (ref. to II Chr. XXXV, 20) בק' דעל פרת (not ון . . . בק) at Circesium on the Euphrates.

קִרְקָסְיוֹת f. pl. (an adapt. of κίρκος, circus) *circuses, buildings used for chariot races and other entertainments.* Y. Ber. IX, 13c bot. בשינה . . . בבתי תיטריות ובבתי ק' וכ' when God looks down on the theatres and circuses as they stand undisturbed . . ., while his Temple is destroyed &c. Meg. 6a (ref. to Zech. IX, 7) אלו . . . וק' שבאדום וכ' (Ms. M. קִרְקָסָאוֹת שלהן) this refers to the theatres and circuses in Edom (Rome) where in the days to come Judah's chiefs shall teach the Law in public. Keth. 5a קרקסאיות Ar. (ed. קרקיאות, corr. acc.), v. פָּקַח; Sabb. 150a קרקסאות (Ms. O. קרקיסיאות). Gen. R. s. 67. Ib. s. 80 צריכין אנו . . . ולבתי ק' שלהם וכ' we must give credit to the nations that they bring actors to their theatres and circuses and amuse themselves with them, so that they may not talk with one another and come to vain quarrels. Lam. R. to III, 13; ib. introd. 17. Ruth R. to I, 16. Pesik. R. s. 6 יום תיאטרון וקורקסיו, read: וקִרְקָסִין, v. תִּיאַטְרוֹן; a. fr.

קַרְקַע m. (b. h.; v. Schr. KAT2, p. 583, a. קַרְקָרָה) *ground, soil; bottom.* B. Mets. 31a אבידת ק' a loss to the ground, i. e. the duty of preventing damage to a fellow-man's ground through a stray animal. B. Bath. V, 7 (84b) ואם הית (ב)מחובר לק' if the flax was bought while standing in the field, v. חָבַר. Ib. 4 הקונה שני . . . לא קנה ק' if a person buys two trees in a neighbor's field, he has not bought the ground belonging thereto. Ib. בעל הק' the owner of the ground. Y. Succ. I, 51d מן הק' from the floor of the Succah. Sifré Num. 126 קַרְקָעוֹ של בית וכ' the ground on which the house stands down to the deep; a. fr.—Snh. 74b אסתר ק' עולם היתה Esther was merely like natural ground (that is ploughed), i. e. in submitting to the embraces of the heathen king she did no act on her part.—Esp. *immovable property*, opp. מְטַלְטְלִין. B. Mets. 11b לקנות על גבי ק' to be acquired in connection with immovable property, v. אַגַּב. B. Bath. 156b; a. fr.—*Pl.* קַרְקָעוֹת. Y. ib. IX, 17a bot. כשהיו ק' ומטלטלין וכ' when his immovable and his movable properties were in the same place. Keth. 87b, a. e. שעבוד ק', v. שִׁעְבּוּד; a. fr.—Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15 קַרְקָעוֹת הכלים, v. קַרְקָרָה.

קַרְקָעָא, קַרְקַע ch. same. Targ. II Chr. XXI, 3.

קַרְקָעִית f. (preced.) *ground, bottom.* Sabb. 147b, v. הִירְמָסִית. Yeb. 116b בק' של ספינה at the bottom of the ship; Ḥag. 23a בקַרְקָעִיתָהּ וכ'.

קַרְקָעִיתָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 14.

קַרְקָפָא, קַרְקַף m. (= קפקף, קפף; cmp. קוֹרְקְבָן) [*round,*] *skull, head.* B. Bath. 121b bot. לקרקף . . . לשבטים (Ms. M. לקרקפא דג' גברי וכ') was the land divided by tribes (each tribe getting an equal share) or by the heads of men? Sabb. 67a (in an incantation) אקרקף דארי וכ' Ar. (ed. אקרקפי, read: אַקַּרְקַפֵּיהּ) on the head of a lion, and on the nostrils &c. B. Bath. 55a אקרקף וכ' (Ar. אקרקפא; Rashb. אקרקפתא), v. כַּרְנָא; a. e.—*Fem.* form קַרְקַפְתָּא. R. Hash. 17a ק' דלא מנח תפלין (Tosaf. מנחא) the head (of him) that puts no T'fillin on. B. Bath. l. c., v. supra.

קַרְקֵפַל, קַרְקֵרִי, m. (preced., with format. ל; cmp. כַּרְמֵל &c.) *scalp* (used as a charm in battle). Ab. Zar. 11b (describing a sort of secular game) קַרְקֵיפְלוֹ . . . אחת לשבעים של וכ' once in seventy years they make a well man ride on a lame man and dress him in the garments of Adam and place on his head the scalp of R. Ishmael &c. Ḥull. 123a קַרְקַפְלוֹ של ר' וכ' R. Ishmael's scalp was put on the head of kings (as a charm.). *Pl.* קַרְקַפְלִין. Ib. אין לך לגיון

וכ' ... there is not a Roman legion that does not carry with it several scalps; Tosef. ib. VIII, 16.

קַרְקַפְתָּא, v. קַרְסָמָה.

קָרְקַר I (b.h.; denom. of קִיר) *to storm a wall, batter, destroy.* Y. Taan. IV, 69[b] sq. בשביעי נכנסו ... מְקַרְקְרִין בו וכ' on the seventh of Ab they entered it, on the eighth they worked to demolish it, on the ninth they set fire to it; Y. Meg. I, 70[c] top; Tosef. Taan. IV (III), 10 והיו מקרקרין שביעי וכ' they worked at its demolition on the seventh, the eighth &c. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שהיו מְקַרְקְרִים קירות וכ' they tore down the walls of their houses and made of them breastworks and placed them around their forts, v. שׁוֹעַ; Yalk. Is. 289.

קָרְקַר II (cmp. כָּרְכַּר) *to dance, revel.* Gen. R. s. 64 (v. גָּרַר II) שנכנסו ... והיו מְקַרְקְרִין בו וכ' lawless people came to his house and revelled with him (Abimelech) the whole night; Yalk. ib. 111. Gen. R. s. 74 והיו מקרקרין וכ' (Var. מְקַרְקְטִים) and revelled with him (Laban) &c.; Yalk. ib. 130.

קָרְקַר III (onomatop.) *to cackle; to quack; to cry* &c. Taan. 29[a] (ref. to Is. XXII, 5) חקב"ה מְקַרְקֵר עליהן כתרנגולת Ar. (Ms. M. 1 חקב"ה מקרקר אחריהם) שמְקַרְקֶרֶת על בניה כתרנוגלין; Ms. M. 2 קרקר עליהם; omitted in ed., v. Rabb. D. S. a. l. note) the Lord moans for them like a hen that cackles for her young; Yalk. Is. 289. Ex. R. s. 9 התחיל ... ומקרקר וכ' Pharaoh began to laugh at them and crow at them like a cock.

קַרְקַר ch. same. Targ. II Esth. I, 2 תרנגולין מְקַרְקְרִין the cocks (on Solomon's throne) crowed.—Ḥull. 53[a] bot. ואינהו ... איהו מְקַרְקְרָן when he (the lion) roars, and they (the domestic animals) make a noise (mow, bleat &c.). Ib.[b] top.

קַרְקָרָה f. (cmp. נַרְגָּע) *rimmed bottom of a vessel; lower border of a web.* Ohol. IX, 16 כנגד קַרְקָרָתָהּ ed. Dehr. a. Ar. ed. Koh. (ed. קוּרְקוּרוֹתָהּ, קוּרְקָרוֹתָהּ) corresponding to (under or on the rim of) its bottom; Tosef. ib. X, 9 קורקורתיה ed. Zuck. (read קוּרְקָרוֹתֶיהָ or קוּרְקוּרוֹתֶיהָ); ib. קוּרְקוּרָתָהּ, קוּרַקְרָתָהּ. Kel. XXVIII, 10 עד שיגמור את קַרְקָרָתָהּ ed. Dehr. (ed. קורקורתה; Ar. קוּרְקָרוֹתֶיהָ, ed. Koh. קר' *pl.*) until he finishes the lower border of the network.—*Pl.* קַרְקָרוֹת. Ib. II, 2 קַרְקָרוֹתֵיהֶן. Tosef. ib. B. Kam. II, 2 קרקרנות (corr. acc.; R. S. to Kel. II, 2 תוך). Ib. VII, 15 קַרְקָעוֹת הכלים the bottoms of vessels.

קרקרנות, v. preced.

קָרְקֵשׁ (=קשקש; cmp. כַּרְכֵּשׁ II) *to knock, clap, ring.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 אין מְקַרְקְשִׁין לא וכ' you must not ring a bell or a clapper for a child &c. Gen. R. s. 12 מְקַרְקֶשֶׁת בקרניה she knocks with her horns (against the rocks); Yalk. Ps. 862 מְקַשְׁקֶשֶׁת; (Midr. Sam. ch. IX מְקַשְׁקֶשֶׁת, v. נָקַשׁ).

קַרְקֵשׁ ch. same. Ber. 62[a] מְקַרְקְשָׁא, v. לְקִינָא. Pes. 112[a] נְקַרְקֵשׁ נכתמא וכ' (not מיקרקש; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) let him knock the lid against the pitcher. Keth. 86[a] מְקַרְקֵשׁ ליה זוזי he makes the coins clapper to him, i. e. offers him a few Zuz; Gitt. 40[b] top. Cant. R. to VII, 9 חוון נסבין ... וחוון מְקַרְקְשִׁין בהין they (Hananiah, Mishael and Azariah) took their idols, broke them and made of them bells which they hanged on their dogs and asses, and they clappered with them (ref. to Is. XLVI, 1); a. e.

קַרְקָשׁ m. (preced.) *clapper, bell.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17. Y. ib. VI, 7[d]; Y. Bets. I, end, 61[a].

קַרְקֵי, **קַרְקְשָׁא** ch. same.—*Pl.* קַרְקְשָׁיָא, קַרְקֵי. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. קשרים, Is. III, 20).

קַרְקַשְׁתָּא f. same. B. Kam. 52[a], v. כַּרְכַּשְׁתָּא I.

קָאָרָר, **קָרָר** m. (קרר *to roll, drag*; cmp. גָּרַר II) *wagon-driver* (dialect. interch. with קַדָּר fr. קדר, cmp. a. כַּהוּר fr. כהר I). Kidd. IV, 14 (82[a]) חמר גמל קדר ספן ... לא ילמד גַּנָּבַר Bab. ed. (Mish. ספר for קרר; Y. ed. ספר a. ק') no man should train his son to be an ass-driver, a camel-leader, wagoner, sailor, shepherd, or tavern-keeper; Treat. Sof'rim XV, 10; Y. Kidd. IV, 66[c] קרר קרר (strike out either). B. Mets. VI, 1 (75[b]) שכר את החמר ואת הקדר וכ' (Ms. R. 1 הקרד, corr. acc.) if one hires an ass-driver or a wagoner &c. Tosef. Kel. B. Bath. I, 13 ישרבת הקארר וקושרה ed. Zuck. (Var. הקרר; R. S. to Kel. XXII, 9 חקרון וקישרה) the driver's seat when he has tied it (to the wagon).—*Pl.* קָרָרִים, קָרָרִין (קדי'). B. Kam. III, 4 שני קד' (Tosef. ib. II, 9 חַמָּרִין).

קָרַר I (b. h.; cmp. כָּרָה) [*to bore, break through,*] *to well forth.*

Hif. הֶקֵר *to cause to well forth.* Erub. 104[b] (expl. בור שהֶקֵרוּ עליה דברים והתירוה (חָקַר, v. חקר) (Or Zar. Erub. 216 הַקִּירוּ) a well over which they (the scholars) caused words (arguments) to burst forth, and which they finally permitted; ib. שהקרו דברים עליה.

קוֹר, **קָרַר** ch. same.

Polel קוֹרֵר *to cause to spring forth, give forth.* Y. Shek. V, 48[d] חוה ידע ... מְקוֹרֵר וכ' he knew what rock gives forth water (when bored at), and in what rock there is dry heat.

קָרַר II (cmp. קרש) [*to contract,*] *to be cold.*

Hif. הֶקֵר same. Cant. R. to IV, 5 there were two families &c. אחת מיקֶרֶת וכ' (not מקריות) one was cold-blooded &c., v. רָתַח.

Hof. הוּקַר *to be chilled, feel cold.* Num. R. s. 23 כאן הוּקַרְנוּ ... here we slept, here we felt cold.

Nithpa. נִתְקָרֵר *to be cooled off*; (with דעת) *to be pacified, feel satisfied.* Ib. s. 2 נ' בצילו he cooled himself in its shade.—Yeb. 63[a] ולא נִתְקָרְרָה דעתו עד וכ' and he found no satisfaction until &c. Num. R. s. 14, beg. ולא נתקררה דעתו and he (the Lord) was not pacified. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 באותה שעה נתקררה רוח הקדש that moment the divine spirit was cooled off (from its anger); a. e.—V. קוֹרָה II.

קוֹר, **קָרַר** ch. same.

Pa. קִרֵּר *to cool.* Sabb. 8[b] דנכידי אינשי לקרוורי נפשייהו when people are wont to cool themselves (by walking in pools), v. רָחַץ.

Af. אַקְרַר same. Pes. 76[a] אַקוורי קא מקרר ליה it cools the juice off; a. e.

Ithpa. אִתְקְרַר, *Ithpol.* אִתְקוֹרַר *to be cooled off, cool one's self.* Targ. Y. Ex. II, 5 לְאִתְקְרָרָא. Targ. Y. II ib. VII, 15 לְמִיתְקוֹרְרָה עלמיא (ed. Vien. למתקודרה עלמיא, corr. acc.).

קֶרֶשׁ I m. (b. h.; קָרַשׁ; cmp. Arab. *ḳarash* collegit ... et partes junxit) *board.* Sabb. 102[b] ק' שנפלה וכ' a board attacked by a worm, v. דַּרְנָא; a. e.—*Pl.* קְרָשִׁים. Ex. R. s. 52 הרי ק' הרי וכ' here are the boards (for the Tabernacle), here are the bolts &c. Sabb. XII, 3 קַרְשֵׁי המשכן the boards of the Tabernacle; a. fr.

קֶרֶשׁ II m. *ḳeresh*, name of a kind of *antelope, unicorn.* Ḥull. 59[b] ק' טביא וכ' the *ḳ.* is the gazelle of Be-Ilai (v. טְגְרוֹס). Ib. ק' אפ"פ שאין לו וכ' the *ḳ.* is permitted, although it has only one horn. Y. Sabb. II, 4[d] bot. ק' חיה שמה וכ' it (the *taḥash*) was named *ḳeresh* ... having one horn. B. Bath. 16[b] (ref. to קֶרֶן חפיד, Job XLII, 14) שדומה לקרנא קרנא ק' she had the complexion of the horn of the *ḳ.*; ק' לקותא היא but this would mean a defect (not a description of beauty).

קָרַשׁ (cmp. קָרַס) [*to be joined*, v. קֶרֶשׁ I,] *to become solid, congeal, contract.* Gen. R. s. 4; Y. Ber. I, 2[c] bot. לַח. Ib. יְקָרְשׁוּ הרקיע let the heavens congeal. Gen. R. s. 33 בצנה שלא יְקָרְשׁוּ ... עמודים marble columns covered with carpets in the winter, lest they contract (and crack), v. קָרַס. Pes. V, 5 ויקרש הדם and the blood may congeal; a. fr.—Part. pass. קָרוּשׁ. Y. Nidd. III, beg. 50[c] דם הוא שהוא ק' וכ' it is blood which congealed and formed a lump. Y. Sabb. II, 4[d] כל שמתיכין אותו ואינו ק' whatever you melt, and it becomes not solid again. Succ. 12[a] יין ק' הוא משניר וכ' it means a jelly of wine from Senir that resembles fig cakes.

Hif. הִקְרִישׁ *to cause to congeal.* Tosef. Ḥull. VI, 7 השוחט וה' וכ' (ed. Zuck. וחקרש, corr. acc.) if one slaughters and allows the blood to congeal.

קָרִישׁ, קָרֵשׁ ch. same, 1) (neut. verb) *to congeal, become solid.* Targ. Y. Ex. XIV, 22 קַרְשׁוּן (not קרשוון).—2) *to cause to congeal, curdle; to freeze.* Targ. Job X, 10.—V. קַרִישׁ.

Ithpe. אִתְקְרִישׁ same. Ḥull. 120[a] דא' some ed. (oth. דתקרישׁ), v. חָלָא III.

קַרְשִׁינָא f. (preced.) *ball, pebble.*—*Pl.* קַרְשִׁינֵי. Sabb. 81[a] Ar. (ed. כַּ'), v. כַּרְשִׁינָא I.

קָרֶת f. (b. h.) = קַרְיָה, *town, city.* Nidd. 16[b], v. מָרוֹם.

קָ', קָרְתָּה, קַרְתָּא ch. same. Targ. Gen. IV, 17. Targ. Is. XIX, 18; a. fr.—Y. Taan. IV, 68[d], v. מִרוֹן. Ib. top ק' טב, v. טַב II. Ib., v. רַלֵּיל.

קָרְתָּא (קָרָ') f. (קָרַר) *cold.* Targ. Prov. XXV, 20 (ed. Lag. קור).

קַרְתִּיוֵי, v. next w.

קַרְתִּיוִין, קַרְתּוִיִּים m. pl. (Κόρτιοι, Polybius 5, 52, 5; Strabo XI, 13) *natives of Ḳartu* (mountaineers of Media). Yeb. 16[a] ק' ארתמר וכ' the traditional spelling is *Ḳartuyim* (and not Ḳarduyim), as people say, disqualified Kartuenians. Ib. (Chald. form) קַרְתּוּנֵי וכ' Kartuenians are not the same as Ḳarduenians, as people say פסרלי ק'; v. קַרְהוּיִים.

קַרְתִּיגְנָאָה, קַרְתַּחְיִית, v. next w.

קַרְתִּיגְנִי pr. n. pl. (Carthago, -inis) *Carthage* (rebuilt under the Roman empire). Y. Shebi. VI, 36[b] bot. (expl. קנוז, Gen. XV, 19) ק'; Y. Kidd. I, 61[d] top קרתיגני; v. קַרְטִיגְנִי.—Denom. קַרְתִּיגְנָיָא, קַרְתִּיגְנָאָה. Y. Kil. VIII, 31[b] bot.; a. fr. חיננא ק' (א)בא; Y. Sabb. VII, 9[d] קרט'. Ib. XVI, 15[c] bot. ק' חנן קרט'; Y. Bets. I, 60[c] bot. קרתחייה (corr. acc.); Keth. 27[b] B. Kam. 114[b] חנא קרתיגנאה Ms. M. (ed. קרטיגנא, corr. acc.); ib. ק' אחא (v. Rabb. D. S. a. l. note 4).

קַרְתִּיסָיָה m. *of Ḳartes* (perh. Carthæa, on the island of Ceos). Y. Keth. II, 26[d] bot. ק' חננית.

קַרְתָּנִי m. (v. קֶרֶת) *townsman, provincial.* Dem. VI, 4 ק', opp. to ירושלמי; Y. ib. 25[c] bot.—[Lev. R. s. 24 מעשה בק', read: בקריתני, v. קִרְיָה.]—*Fem.* קַרְתָּנִית. Cant. R. to I, 6.

קַשׁ *old*, v. קָשַׁשׁ.

קַשׁ m. (b. h.; קשׁ *to be hard, stiff*; cmp. קָשֶׁה) *straw, stubble.* Sabb. III, 1 בקש ובגבבא with straw or rakings. Ib. 66[a] כוורת של קש; Kel. XV, 1 כוורת הקש, v. כְּוֹרֶת. Ib. XVII, 17, v. שְׁפוֹפֶרֶת. Y. Peah IV, beg. 18[a] בקשה ... חנת leave for them (the poor) the grain with its straw (stalks); a. fr.—[Tosef. Sabb. IX (X), 2 הקש שבחזיר some ed. the stiff bristle &c., v. קָשֶׁה.]—*Pl.* קַשִּׁין, קַשִּׁים. Y. Peah V, end, 19[a] בזוכר את הק' when he recalls the straw (with which he covered the sheaves). Taan. 6[a] בקשיה, v. מַלְקוֹשׁ.

קַשָּׁא I ch. same. Targ. Ex. XV, 7. Targ. Is. XL, 24.—*Pl.* קַשִּׁין. Gen. R. s. 35 (play on קשתי, Gen. IX, 13) ק' דפירי the straw of my fruit (the least of my works); Yalk. ib. 61.

קַשָּׁא II m. (קָשַׁשׁ; cmp. קַשִּׁישׁ), בַּר ק' *elder, officer.* Sabb. 110[a] top. B. Bath. 110[b] top מאן כו לירות אטו בר ק' וכ' (פְּהוּ = כּוּ, not בו) who else should be the heir? should the officer of the town be the heir? [oth. opin. (v. קָשַׁשׁ I) *collector.*]

קְשָׁא, v. קְשַׁשׁ.

קָשַׁב (b. h.) *to be hard, stiff.*

Hif. הִקְשִׁיב [*to prick up the ear,*] *to listen.* Cant. R. to VIII, 13 אני ... מקשיבים וכ' I and my household will listen to thy voice (of prayer). Sabb. 63[a] הקב"ה מַקְשִׁיב שני ... המקשיבים זה להם the Lord listens to them. Ib.

לזה וכ׳ two students who patiently listen to each other in discussions of the *halakhah*; a. e.

קְשַׁב ch. same, *to be attentive, watchful.* Gitt. 56ᵃ דאינהו ק׳ וודעי Ar. (ed. ודעי) read: דאינהו קַשְׁבִי דחריא וכ׳ for they are watchful (distrustful), and they know that a live body is lighter &c.

קְשַׁבָּא m. a species or variety of *dates; date-tree* (v. כּוּחֲבָת). Ab. Zar. 14ᵇ, v. חָצַב I. B. Kam. 58ᵇ מחבריה קיץ ק׳ (Ms. H. קִישׁ; Alf. קסבא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) cut one of his neighbor's date-trees.—*Pl.* קְשַׁבֵּי. Meg. 7ᵇ מלא טסקא דק׳ Ms. M. (ed. דקשבא) a basketful of dates; Yalk. Esth. 1059.

קָשָׁה, v. קשי.

קְשֵׁה, v. חֲשֵׁי.

קָשֶׁה m., קָשָׁה f. (b. h.; preced.) *stiff, hard, difficult, severe; strong.* Tosef. Sabb. IX (X), 2 שני זיפין מן חק׳ וכ׳ (some ed. חקשׁ) two of the stiffest bristles of the swine; Sabb. 90ᵇ מקשה של חזיר אחת carrying one of the stiff bristles of the swine is punishable. Taan. 20ᵇ כארז ק׳, v. קָנֶה. B. Bath. 88ᵇ עינוש של וכ׳ ק׳ the responsibility for fraud in measures is severer than that for incest. Ib. גזל הדיוט וכ׳ ק׳ robbing an individual is worse than robbing the altar. Gen. R. s. 26, end היא המחלוקת וכ׳ ק׳ strife is as bad as (the sins of) the generation of the flood. Ib. s. 71 היא התפלה וכ׳ ק׳ prayer is a powerful factor, for it reversed the divine decree. Taan. 8ᵃ שלמיודי עליו יכ׳ ק׳ to whom his study is as hard as iron. Ib.ᵇ (in Chald. dict.) יומא וכ׳ ק׳, v. קְשֵׁי. Ex. R. s. 6 בעיניהם חרה ק׳ it seemed too hard a task for them to give up idolatry; a. v. fr.—Erub. 83ᵇ בק׳ with difficulty, v. נָחַת.—[Num. R. s. 16 end תקשה נרפם, v. קְשֵׁי.]—*Pl.* קָשִׁים, קְשִׁין; קָשׁוֹת. Yeb. 47ᵇ, a. e. גרים וכ׳ ק׳, v. סַפַּחַת. Sot. 2ᵃ לזווגן ק׳ (Snh. 22ᵃ קשה), v. זָוַג. Pes. 118ᵃ כקריעת וכ׳ ... ק׳ the providential support of man is as difficult (wonderful) as the splitting of the Red Sea. Ib. כפלים יכ׳ ... ק׳ man's support is twice as hard (painful) as travailing. Ber. 57ᵇ (etymolog. play on קרשואים) מפני שהם ק׳ לגוף וכ׳ because they are as hard on the body as swords. Koh. R. to XII, 7 נביאות ק׳ hard (evil) prophecies; a. v. fr.

קְשָׁא, v. חַסְוָה.

קִשּׁוּאִין, קִשּׁוּאִים, קִ׳ m. pl. (b. h.; קשׁשׁ I, v. קִישׁוּת I) *cucumbers.* Ber. 57ᵇ, v. קָשֶׁה. B. Kam. VIII, 1 שימר ק׳ watchman in a cucumber field. Kil. III, 4; a. fr.

קִשְׁוָא, קִשְׁוָה, v. sub קִסְּ, קִסֵּ׳.

קוּשְׁטָא, קְשׁוֹט m. (קָשַׁט) 1) [*straightness,*] *truth, righteousness.* Targ. Gen. XXIV, 48, sq. Targ. Y. ib. V, 22; 24. Targ. II Chr. VI, 18 (h. text האמנם); a. fr.—Lev. R. s. 26 אנא בעלם דק׳ ... מילין דק׳ I (Samuel) am now in the world of truth (v. עָלְמָא), and thou shalt hear from me none but words of truth; Tanḥ. Emor 2. Sabb. 104ᵃ קאי ק׳ truth stands firm (v. לְבֵן). Snh. 97ᵃ בעלמא וכ׳ ליכא ק׳ ... מריש formerly I thought there was no truth in the world. Ib. ק׳ שמיה אזקלג ... he came to a place named Ḳushṭa (Truth); a. fr.—*Pl.* קוּשְׁטִין. Targ. Y. Num. XXII, 37 כן ק׳ (h. text האמנם).—Y. Ḥag. II, beg. 77ᵃ אתון אמרין דתין ק׳ וכ׳ do you (Jews) indeed say that the world is maintained by air?—2) (sub. גבר) *true.* Targ. II Esth. I, 2 תמים וק׳ upright and true.

קְשׁוּר, קְשׁוּרָא, קִשּׁוּטָא, קְשׁוּט, קְשׁוּרָא, v. sub קִשֵּׁ׳.

קְשׁוּת I, Tosef. Kil. I, 11 Var., v. כְּשׁוּת.

קְשׁוּת II, v. קִרְשׁוּת II.

קָשַׁט m. (b. h.) [*to be straight, strong,*] 1) *to go in a straight line, to shoot forth.* Num. R. s. 12 יש מזרק ... וקוֹשֵׁט כחץ some demon flies like a bird and shoots through the air like an arrow; Midr. Till. to Ps. XCI; Yalk. ib. 842 וקוֹשֶׁת; Tanḥ. Naso 23 וקושש (corr. acc.); ed. Bub. 28.—Y. Meg. I, 72ᵇ מאיכן ק׳ הקוֹשֵׁט הזה וכ׳ whence did this archer shoot (whence did he derive the opinion) that &c. (cmp. יָרָה *Hif.*).—2) *to correct.* B. Mets. 107ᵇ, v. infra.

Pi. קִרְשֵׁט 1) *to shoot, aim, direct.* Tosef. Erub. IX (VI), 26 ביבין המְקַשְׁקְשִׁין וכ׳ ed. Zuck. (Var. המשקטין, המְקַשְׁקְשִׁין, v. קְשַׁקֵּשׁ II) gutters which gush under the houses (cmp. קָנַח). Lam. R. to III, 12 מקושטים בה Ar. s. v. קורה, read: מְקַשְׁקְשִׁים (Ar. ed. Koh. מְקוֹשְׁשִׁים; ed. מוֹרִים), v. חֵץ.—Part. pass. מְקוּשָׁט; f. מְקוּשֶׁטֶת; *pl.* מְקוּשָׁטִים, מְקוּשָׁטָן; מְקוּשָׁטוֹת; Pesik. R. s. 40 (play on מוּרָה, with ref. to יָרָה יוֹרֶה, Ex. XIX, 13) שהיתה מיכ׳ כנגד יכ׳ it (the holy land) was aimed towards (directly under) the heavenly altar (v. כּוֹן); Yalk. Cant. 988. Ib. כשם שגוזלת חוז ... לחוית מיקושטים וכ׳ (not מיקושטת) as the hair-dresser dressing the bride puts every ornament in its proper place, so must the words of the Law be aimed, every word in its due place.—2) (cmp. תקן) *to dress, adorn, prepare.* Ib. שמְקַשֶּׁטֶת לכלה, v. supra. Gen. R. s. 8 מְקַשֵּׁט בכוח he (the Lord) attires brides; Koh. R. to VII, 2. Ib.; Gen. R. s. 18 משקְשָׁטָהּ וכ׳ after having fitted her out with twenty-four kinds of ornaments; a. fr.—Part. pass. as ab. Sabb. 25ᵇ משה ביצנעת ואשה מק׳ לתלמיד חכם the scholar's happiness when the couch is spread and the wife dressed (for the Sabbath). Ib. 153ᵃ כשהן מק׳ in festive dress, opp. מלוכלכין; a. fr.—Trnsf. *to set right, correct.* Snh. 18ᵃ (ref. to התקוששי וקושי, Zeph. II, 1) קשט ... קַשֵּׁט first correct thyself, then correct others; ib. 19ᵃ; B. Bath. 60ᵇ; B. Mets. 107ᵇ וכ׳ קְשׁוֹט; Yalk. Jer. 302; Midr. Till. to Ps. LIII אם תרצה לקַשֵּׁט אחרים וכ׳ if thou wishest to correct others, correct thyself first.

Hif. הִקְשִׁיט *to prepare, make ready.* Gen. R. s. 28 הקב״ה ... והקְשִׁיטָן וכ׳ הירפ the Lord turned day into night and prepared them for visitations; (Yalk. Job 920 והתקינן).

Hithpa. הִתְקַשֵּׁט 1) *to dress, adorn one's self.* Num. R. s. 2 אבן יקרה שמתקַשָּׁטוֹת וכ׳ a precious stone with which women adorn themselves; a. e.—2) *to be verified, justified* (cmp. קְשׁוֹט). Gen. R. s. 55 בשביל שתתקַשֵּׁט וכ׳, v. קוֹשֶׁט; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 777.

קְשַׁט ch. same.—*Pa.* קִשֵּׁט 1) *to straighten, correct.* Targ. I Chr. XXIX, 18.—2) *to go in a straight line, to shoot forth.* Targ. Hos. VI, 3 מְקַשְׁטִין (not ״נ; ed. Lag.

מקשט; h. text נכון).—3) *to prepare.* Yeb. 63b (of a bad wife) ומקשטא ... מְקַשְּׁטָא has a tray ready for him, and has her mouth ready for him (to scold); ... מק' ומהדרא וכ' prepares a tray for him, and turns her back to him.

Ithpa. אִיתְקַשַּׁט, אִתְקַשַּׁט 1) *to be shot.* Targ. Y. II Ex. XIX, 13 (ed. Vien. יתקשחון).—2) *to be dressed, prepared.* Targ. Is. LXI, 10. Targ. Am. IV, 12 (h. text הכין).—Taan. 23b כי מִיקַּשְׁטָא well dressed; a. e.

קַשָּׁט m. (preced.) *shooter, archer.*—*Pl.* קַשָּׁטִין, קַשְׁטִים. Y. Taan. IV, 69b bot. בחרבן הראשון ... ק' וכ' at the destruction of the first Temple she (Tadmor-Palmyra) furnished eighty thousand archers &c.; Gen. R. s. 56 קַשָּׁתִים (Var. קשט'); Lam. R. to II, 2 קשת'.—V. קְשָׁת.

קַשְׁטוּטָא, v. קִשְׁטוּטָא.

קַשְׁטָן, v. קוּשְׁטָן.

קַשְׁטָנִית f. (preced. art.) *bow-shaped handle of a borer, 'bow-drill'* (v. Sm. Ant.3 s. v. Terebra). Kel. XXI, 3 (ed. Dehr. קוּשְׁטָן). Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 מטלטלין את הקשט Ar. (ed. הַקַּשְׁתָּ) you may handle the bow-drill (on the Sabbath); ולא יקדיח בק' וכ' but you must not bore (a wine cask &c.) as you do on week days.

קָשָׁה, קְשִׁי (b. h.) *to be stiff, hard, difficult.* Y. Ber. I, 2c top קָשְׁתָה עלך דעתך this is difficult according to (not reconcilable with) thy opinion; ib. למה א"ל קשתה (not קשתית) why did he say to him, it is difficult?—V. קָשֶׁה.

Pi. קִדְּשָׁה (קִדְּשָׁתָה, with לילד or without) *to have hard labor in travailing.* Ḥull. IV, 1 בהמה המְקַדֶּשֶׁת לילד וכ' if an animal is in labor, and &c., v. יוּבַּר. Nidd. IV, 4 קִדְּשָׁתָה שלשה וכ' if she was in pain for three days within eleven days; Tosef. ib. V, 8 קִדְּשָׁת, קִדְּשָׁת. Ib. 10; a. fr.—[Gen. R. s. 61 שהיו מקשין וכ', read: מקישין, v. נָקַשׁ.]

Hif. הִקְשָׁה 1) *to stiffen, harden.* Nidd. 13b המַקְשֶׁה עצמו הרשע וכ' he who causes erection wilfully. Ex. R. s. 11 הזה ה' את לבו וכ' this wicked (Pharaoh) hardened his heart against the first three signs; a. e.—2) *to become hard.* Y. Pes. VI, 35b top שסופו להַקְשׁוֹת which gets hard in the course of time. Shebi. II, 10 אם הִקְשׁוּ וכ' (Y. ed. a. Bart. הוּקְשׁוּ *Hof.*) if they became hard (dry) and unfit for man to eat before New Year. (Y. ib. 34a bot. הקשו a. הוקשו).—3) *to be severe.* Gen. R. s. 19, opp. ריתה, v. רָתָה.

Hof. הוּקְשָׁה 1) *to become hard,* v. supra.—2) *to be found hard, distasteful.* Tanḥ. Sh'laḥ 5; Num. R. s. 16 ה' הרבר והרע וכ' the thing was distasteful to and displeased his father.

Hithpa. הִתְקַשָּׁה, *Nithpa.* נִתְקַשָּׁה 1) *to suffer severely* (in travailing). Gen. R. s. 84 נִתְקַשְּׁת אמו וכ' his mother was in hard labor at his birth.—2) *to become hard, stiff.* Tosef. Nidd. VI, 4 מִשְׁתְּקַשְּׁה, v. קָשַׁשׁ I, a. II. Gen. R. s. 98, a. שנתקשתה, v. קְשׁוּיוֹת.—3) *to find one's self in difficulty, to be perplexed, unable to understand* or *remember.* Num. R. s. 15 beg. נ' משה במעשה וכ' Moses found the work of the candlestick more difficult to understand than &c.; כיון שנ' אמר וכ' when he still could not remember it, the Lord said &c. Ib.10; Tanḥ. B'haʿal. 6 נִתְקַשִּׁיתִי לעשותה I could not understand how to do it. Ib. נ' על משה it was too difficult for Moses; a. fr.—4) *to be reluctant, strive against.* Tanḥ. Sh'moth 18 כמה נ' יונה שלא וכ' how hard did Jonah strive not to go on his mission. Deut. R. s. 9 מִתְקַשָּׁה כנגדו (the sun) refused to obey; a. e.—5) *to make one's self obnoxious.* Gen. R. s. 61; Yalk. Chr. 1073 (play on יקשן, Gen. XXV, 2) שהיו מִתְקַשְּׁין בטולם they were obnoxious to the world (were hard to deal with); (Midr. Till. to Ps. XCII ed. Bub. שהיו בני אדם קשין).

קָשָׁא, קְשִׁי, קְשֵׁי ch. same, 1) *to be hard, difficult.* Targ. Deut. I, 17. Ib. XV, 18; a. e.—Yoma 28b קָשׁוּ משמשא are harder (on the eye) &c., v. שְׁבָרִירֵי; a. fr.—2) *to find a thing difficult to understand, to object, argue against, dispute.* Y. Ter. V, 43c bot. קרימה ... קַשְׁיֵיתָהּ ר' סימון סימון argued against it (refuted it), but R. Ba. ... proved it to be correct. Y. Kidd. III, 64c top [read:] לא כבר קַשְׁיוּנָתָהּ הרי עולם לא כבר קַשְׁיֵיתָהּ וכ' have not mountains of the world (great scholars) disputed it? did not R. El. dispute it in the presence of &c.; Y. Ned. VIII, 40d sq. (corr. acc.). B. Kam. 66b בה רבה מילתא ק' האר לרב וכ' Rabbah argued this difficulty before R. Joseph for twenty-two years, and it was not solved; Keth. 42b האר ... קָשְׁיֵי רבה ורב וכ' Rabbah and R. Joseph discussed this difficulty &c.—Part. קָשֵׁי; f. קָשְׁיָא, q. v.—3) *to get old,* v. קָשַׁשׁ II.

Pa. קַשֵּׁי 1) *to be in pain of travailing.* Targ. Gen. XXXV, 17 בקַשְׁיוּתָהּ (not בקַשְׁיוּתָהּ). Targ. O. ib. 16 (Y. II *Ithpa.*).—2) *to perplex.* Pes. 78b מתניתן קַשְׁיֵתֵיהּ וכ' the Mishnah perplexed him; why does it read &c.

Af. אַקְשֵׁי, אַקְשֵׁה 1) *to harden, make difficult.* Targ. Ex. VII, 3. Targ. II Kings II, 10. Targ. I Kings XII, 4. Targ. Ps. XCV, 8; a. fr.—2) *to be hard on, press heavily.* Cant. R. to II, 16 כד חוה צערא קשי עלוי ... וכד חוה מַקְשֵׁי וכ' when his suffering was severe, he said, God the faithful, but when it was severer on him than necessary &c.—3) *to argue against, object, dispute.* Targ. Job VI, 6 Ms. Var. מדלית מַקְשֵׁה עליה when there is none to dispute it.—Yeb. 77a top א' לחו דואג כל הנך קושייתא Doeg brought up before them all those arguments. Y. Yoma I, 38d bot. עד דאת מַקְשֵׁי ... קַשְׁיֵיתָהּ על וכ' (not קשייתא) instead of offering objection against R. J., rather offer it against &c.; a. v. fr.

Ithpa. אִתְקַשֵּׁי, *Ithpe.* אִיתְקְשֵׁי 1) *to be in pain of travailing.* Targ. Y. II Gen. XXXV, 16, v. supra.—2) *to be difficult, perplexing.* Yeb. 40a ומיקְשָׁה היא דאיקשי לך וכ' (Rashi דקשיא) it was perplexing to thee, and thou didst reverse it.

קְשִׁי m. (b. h.) = קוֹשִׁי, *hardness, stiffness; difficulty.* Tanḥ. Sh'laḥ ed. Bub., supplement 14 אל תבט בק' ערפם look not at their stiffneckedness; Num. R. s. 16 end בקשה (corr. acc.).—*Pl.* קְשָׁיִין. Sifré Deut. 305 אין חבר נקנה אלא בקשר ק' a friend can be acquired only with the greatest difficulty.

קַשְׁיָא (קְשִׁי) I c. = h. קָשֶׁה, *hard, strong, heavy, difficult.* Targ. Ex. VI, 9. Targ. Y. ib. 12. Targ. Gen. XLIX, 7. Targ. Is. XIX, 4. Targ. Ps. LX, 5; a. fr.—Targ. Y. Num. VIII, 4 מינא ק' something hard to understand (v. Num. R. s. 15, quot. s. v. קָשֶׁה *Nithpa.*).—Yoma 28b ק' משרבשא is harder to bear &c., v. זוֹהֲמָא. Ib. 29a ק'

מִקַּרְיְטָא, v. קַרְיָטָא. B. Mets. 85ª ק' רומא דמיטרא וכ' a rainy day (preventing people from pursuing their vocations) is as hard as the day of judgment; Taan. 8ᵇ קשה (Rashi קשר); a. v. fr.—*Pl.* קַשְׁיָן, קַשְׁיָא, קַשְׁיָן; קַשְׁיָרָתָא. Targ. I Sam. XX, 10. Targ. II Sam. III, 39. Targ. II Esth. IV, 1; a. fr.—Y. Sabb. VIII, 11ᵇ. Koh. R. to III, 2 מן קל מילא קַשְׁיָרְיָתָא וכ' on account of the hard things that I hear &c.; a. e.

קַשְׁיָא II f. (preced.) *difficult, open to objection; unanswerable objection; contradiction.* Erub. 13ª הא גופא ק' וכ' this in itself is a contradiction; you said, R. I. did not say such a thing, which implies that this opinion is to be rejected, and then you said, this opinion is the adopted rule. Ib. שימוש אשימוש ק' there is a contradiction between the two narratives of R. Meir's ministrations; ק' אס״ה אאסרה there is a contradiction between the relations concerning the teacher who forbade it; שימוש אשימוש לא ק' וכ' there is no contradiction between the two relations concerning the ministrations, (for I may say,) first he went &c.; ק' ק' אלא אסרה אאסרה but between the relations as to who prohibited it, is there not a contradiction? There *is* a contradiction (it remains unanswered). Ber. 22ᵇ לא ק' וכ' there is no contradiction (between the two traditions): the one speaks of a case where the thing is possible, the other &c. Sabb. 22ᵇ ק' the argument (of R. Papa) is unanswerable. Y. ib. XII, end, 15ᵈ על דרבן וכ' וק' and this is an argument against the opinion of Rabban G.; a. v. fr.

קַשְׁיָאתָא, v. קַשְׁיָרְתָא.

קַשְׁיוּ, v. קַשְׁיוּתָא.

קַשְׁיוּת f. (preced. wds.) 1) (sub. עורף) *stiffneckedness*; (sub. לב) *hard-heartedness.* Taan. 6ª, v. מַלְקוֹשׁ. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (play on מקשת אסרו, Is. XXII, 3) מִקַּשְׁיוּתָם נמסרו וכ' for their stubbornness they were given over to the governments. Gen. R. s. 53 (ref. to רבה קשת, Gen. XXI, 20) רָבָה וְקַשְׁיוּתוֹ עִמּוֹ he (Ishmael) grew, and his stubbornness with him; [anoth. vers.] רבה וקשיותו אמו he grew, and the cause of his renitence was his mother (who encouraged him in his sinful ways); a. e.—2) *erection, sensual desire.* Ib. s. 98 (play on קשתו, Gen. XLIX, 24) ק' שנתקשיתה וכ' the sensual desire which seized thee when thou wast with thy mistress.

קַשְׁיוּ, קַשְׁיוּתָא ch. same, 1) *hardness, severity.* Targ. Ex. I, 14 (h. text פרך).—2) *stiffneckedness, renitence.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot. עד כדון את בקשיותך dost thou still persist in thy renitence?; Koh. R. to VII, 11. Y. Peah VII, 20ᵇ top. Esth. R. introd. (play on ממקשי, Job XXXIV, 30) מן קשיותהן וחיבתן וכ' for the renitence and the guilt of men who do not the will of the Creator; a. e.

קַשְׁיָט, קַשְׁטָא, קְשׁ' m. (קְשׁ) *straight, upright, true.* Targ. Deut. XXXII, 4 (Y. ed. Vien. קְשׁ'; h. text ישר). Targ. Y. ib. VI, 5; a. e.—*Pl.* קַשְׁיָטִין, קְשׁ'. Targ. O. ib. IV, 8 (h. text צדיק). Targ. Num. XXIII, 10; a. e.

קִשְׁיָטָא, v. קְסִיתָא.

קְשִׁיטָה f. (b. h.) *K'siṭah*, name of a standard value; *a jewel*, also *a lamb* (v. קְסִיתָא). R. Hash. 26ª כשהלכתי קורין למעה ק' . . . when I was on my way to Africa, (I heard them) call a *m'ah k'siṭah* ק' לפרושי מאה דאריתא it serves to explain the Biblical 'one hundred k.' (Gen. XXXIII, 19). Gen. R. s. 79, end, v. אוּנְקָא.—V. חוּרְפָּא.

קַשְׁיטוּתָא f. (קַשְׁיט) *uprightness.* Targ. II Esth. VIII, 13. Targ. O. Gen. XX, 5, sq. (Y. קְשׁוֹטוּת). Targ. Y. Deut. XXVIII, 47 ed. Lsb., v. שַׁפְרוּרִיתָא; a. e.

קַשְׁיָיתָא, קַשְׁיָיאתָא, v. קַשִּׁי, a. קַשְׁיָתָא.

קִשְׁיָרָא, *pl.* קִשְׁיָרֵי, v. קְרִישׁוּתָא.

קִשְׁיָרָה f. (קָשַׁר) *knotting, tying.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ; ib. XV, beg. 15ª מה ק' וכ' what was the knotting done at the making of the Tabernacle? Y. Erub. III, 21ª, v. נְעִילָה.

קַשִּׁי, קַשִּׁישָׁא, קַשִּׁישׁ m. (קָשַׁשׁ) [*strong, hard*, cmp. קָשָׁן,] *old; old man, elder.* Targ. Job III, 18. Targ. I Kings II, 22; a. e.—B. Mets. 60ᵇ אנא ק' מאבוך I am older than thy father. Yeb. 16ᵇ מי ק' כוליה האר was David so very old? Taan. 23ᵇ יניקא ק' the older child. Keth. 94ª אברי ק' Abaye senior; a. fr.—B. Bath. 142ᵇ קַשִּׁישְׁנָא מינירכו I am older than you.—*Pl.* קַשִּׁישִׁין, קַשִּׁישַׁיָּא, קַשִּׁישֵׁי, קְשׁ'. Targ. Job XXXII, 6. Ib. XII, 12; a. e.—Hor. 11ᵇ מי מלכי וזערי מקמי ק' do the younger sons ascend the throne before the older? Ber. 30ª רבנן ק' מינן teachers older than we are. Ib. 46ᵇ. Cant. R. to VII, 9 (expl. הדברי, Dan. III, 27) ק' ואסטרולוגוסי (not קשיש) elders and astrologers; a. fr.

קַשִּׁישׁוּתָא f. (preced.) *old age, seniority.* B. Bath. 142ᵇ מידי בק' וכ' does this depend on age? It depends on reason.

קְשִׁישִׁין m. pl. (קשש *to be straight, stiff*, v. קַשׁ) *splints put about a fracture.* Sabb. 53ª ק' שיעל גבי השבר (Ms. M. פְּתִיתִין, q. v.); Tosef. ib. 1V(V), 5 בקַשְׁקְשִׁין ed. Zuck. (Var. בקְשׁוּשִׁין); Y. ib. V, 7ᵇ, sq. קְרִישׁוּת.

קַשְׁיָרָא f. (קְשׁ) *stone* of date or olive. Ḥull. 49ª האי ק' דאשתכח (not דאשתכח) a date stone was found in the gall &c.—*Pl.* קַשְׁיָרָתָא, קַשְׁיָאתָא. Ber. 56ª thou shalt see in thy dream that the Romans capture thee וטחני בך ק' וכ' (different in Ms. M.) and make thee grind date stones in a golden mill. Yoma 79ᵇ (prov.) תרי . . . דק' וכ' in two kabs of dates there is one kab of stones and more. Ab. Zar. 28ª דזיתי ק' olive stones.—V. קַשִּׁי.

קַשְׁקוּשִׁי, קַשְׁקוּשָׁא, v. sub קְרִישׁ.

קַשְׁקֵשׁ I (קשש; cmp. פַּשְׁפֵּשׁ) 1) *to knock, strike, shake, tingle.* Sot. 9ᵇ (ref. to לפעמו, Jud. XIII, 25) שהיתה שכינה מְקַשְׁקֶשֶׁת וכ' the Divine Presence rang before him as with a bell (v. פַּעֲמוֹן); Gen. R. s. 18 לקַשְׁקֵשׁ 'Rashi', v. נָקַשׁ. Yalk. Ps. 862, v. קְרַקֵּשׁ. Y. Sabb. II, 5ᵇ bot. מקשקשת . . . כיון

עיסתה וכ׳ when the woman slaps her dough with water &c. (v. לָעַשׁ, a. חָטַט); Gen. R. s. 14, beg. מְשַׁקְשֵׁקֶת; Yalk. ib. 20; 32; Tanh. Noah 1 (ed. Bub. נותנת מים בעיסה, incorr.). Y. Taan. III, 67a top כדי . . . ומקשקש וכ׳ when a person may be placed on the summit of ʿOfel, and dangle his feet in the brook of Kidron; Tosef. ib. III (II), 1 מְשַׁקְשֵׁק ed. Zuck. (Var. מְקַשְׁקֵשׁ); Bab. ib. 22b וישַׁשְׁשֵׁךְ. Gen. R. s. 69 אפי׳ כן . . . מקשקשין וכ׳ yet it is for thy own good that they slap thee and polish (cleanse) thee from thy guilt (v. מָרַק); ib. s. 41 מְשַׁקְשְׁקִין; Yalk. Is. 337.—2) *to slap and crush the earth under the olive tree; to hoe.* B. Mets. 89b, v. עָדַר. M. Kat. 3a רכול לא יקַשְׁקֵשׁ תחת וכ׳ lest you think that one may not hoe under the olive trees &c. (in the Sabbatical year). Ib. תשמטנה מלקַשְׁקֵשׁ וכ׳ 'thou shalt let it rest' (Ex. XXIII, 11) from hoeing &c.; Succ. 44b; Yalk. Ex. 354 (corr. acc.); a. e.

Hithpa. הִתְקַשְׁקֵשׁ *to be shaken; to clap, ring.* Ḥull. 74b כאגוז המתקשקשת וכ׳ like a nut that rattles in its shell. Ib. 94a לגרן המתקשקש a bottle which gives a sound when shaken (half-filled). Ib. 125a מוח המתק׳ brain that shakes in the skull; a. e.—[Nidd. 47a משתתקשקשו הדדין when the breasts begin to shake (in walking), comment.; v., however, קְשָׁקֵשׁ II.]

קְשָׁקֵשׁ ch. same, 1) *to knock, strike, ring.* Targ. Y. Gen. XLIII, 33.—2) *to hoe.* Succ. 44b לקַשְׁקוּשֵׁי כרמיא Ms. M. (ed. כרמים) to hoe in vineyards. Ib. ומקַשְׁקְשִׁין בכרמיא and hoe in &c. Ib. וקַשְׁקוּשֵׁי מי שרי is it permitted to hoe (in the Sabbatical year)? (M. Kat. 3a וקַשְׁקוּשׁ בשביעית וכ׳).

קְשָׁקֵשׁ II (v. קָשַׁשׁ II) *to straighten, shoot forth.* Tosef. Erub. IX (VI), 26, v. קָשַׁשׁ.

Hithpa. הִתְקַשְׁקֵשׁ *to become stiff, hard, be erected.* Nidd. 47a משהתקשקשו הדדין when the breasts become stiff; (Tosef. ib. VI, 4 משתקשקשו; Var. משתתקשקשו).

קְשָׁקֵשׁ III *to collect wood, rubbish* &c., v. קָשַׁשׁ I.

קַשְׁקְשִׁיוֹת, v. next w.

קַשְׁקַשִּׁים m. pl. (v. קַשׁ) *pieces of straw, chips* &c. Keth. 60a צינור שעלו בו ק׳ a spout into which rubbish entered (stopping its outflow); Tosef. Erub. XI (VIII), 10 קִרְשׁוּשִׁיוֹת (Ar. ed. Koh. קִרְשׁוּשִׁיוֹת, oth. ed. קַסְקַסִּים).

קַשְׁקַשָּׁן, קַשְׁקַשִּׁים, v. next w.

קַשְׁקֶשֶׁת f. (b. h.; קשׂשׂ, cmp. קַסָּה I, a. קַסְיָא) [*incision,*] *rough skin, coat of scales.* Ḥull. III, 7. Nidd. VI, 9; Ḥull. 66b, v. סְנַפִּיר. Ib. 27b ק׳ ברגליהן וכ׳ . . . עופות fowls have on their feet a scaly skin like fishes, v. חַסְפַּנִיתָא. Ib. 66b הוה אמינא מאי ק׳ סנפיר I might have thought *kaskeseth* (rough skin) refers to fins. Ib. ומאי דק׳ לבושא and whence do we learn that *k.* means a covering (scales)? (Answ. ref. to I Sam. XVII, 5); a. fr.—Sifra Sh'mini, Sh'ratsim, ch. IV, Par. 3 ק׳ אחת one set of scales. — *Pl.* קַשְׁקַשִּׁין, קַשְׁקַשִּׁים. Ib. חמרבה בק׳ וכ׳, v. סְנַפִּיר. Ib. (ref. to אפיקי מגנים, Job XLI, 7) אלו ק׳ that means scales; Ḥull. 67b. Ib. III, 7 ואלו הן ק׳ הקבוצין בו וכ׳ by *kaskassin* we mean those which are inflexible, by *s'nappirin* those with which the fish moves.—Tosef. Ohol. XVII, 3 שדה ק׳ (ed. Zuck. a. R. S. to Ohol. XVII, 1 חַסְקַסִּים) a field full of scales (where all sorts of refuse are deposited).

קָשַׁר (b. h.) [*to strengthen,* v. Gen. XXX, 41, sq.] *to join, knot, tie; to fold.* Sabb. VII, 2 הקוֹשֵׁר והמתיר he that makes a knot or unties it. Y. ib. 10c שחיו קוֹשְׁרִין וכ׳ they knotted the ropes (of the Tabernacle). Ib. נפסק הרמה קוֹשְׁרוֹ when a thread was broken (in weaving), one knotted it. Y. Gitt. VIII, end, 49d אפי׳ קישר וכ׳ even if he folds (the document) up, and then has it signed. Ib. בשקָשְׁרוֹ וחתמו וכ׳ when he folded it and had it signed inside; a. fr.—Trnsf. *a)* (cmp. עָרַךְ) *to compose and arrange* (*a funeral song or eulogy*). Y. Yoma I, 38b הספידו קָשְׁרוּ they arranged his eulogy. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1), v. מְסַפֵּד; a. fr.—*b) conceive, form an affection.* Pesik. B'shallaḥ, p. 80a היא קושר לו אהבה וכ׳ he acquires love and affection for him; Gen. R. s. 54; Yalk. Prov. 954; a. e.—Part. pass. קָשׁוּר; f. קְשׁוּרָה &c. Y. Nidd. I, 49b top אילו יהושע שחירת ק׳ למשה וכ׳ a Joshua who was tied to Moses (his constant attendant) could not have spoken so (that Moses had not said a certain thing), and he says so (of R. Jeremiah)? Erub. II, 1 קְשׁוּרוֹת, v. נָתַר. Y. Yeb. XVI, 15d top, v. הֶסֵּפֶד; a. e.

Pi. קִשֵּׁר same, esp. *to fold a document,* to write a portion and fold it and have witnesses signed on the fold, and so continue to the end of the document. Y. Gitt. l. c. חיה מְקַשֵּׁר ראשון ראשון if he folded up the signatures one by one; a. e.—Part. pass. מְקוּשָׁר (גט) מק׳ *a folded document,* opp. פָּשׁוּט. B. Bath. X, 1 גט פשוט . . . ומק׳ עדיו אחוריו a plain document has its signatures of witnesses inside, a folded one, on its back. Ib. 160a sq. (ref. to Jer. XXXII, 44) וכתיב . . . וחתום זה מק׳ 'and write the deed', this refers to the plain document, 'and sign', this means the folded document; Y. ib. X, beg. 17c (ref. to Jer. ib. 11) את החתום זה המק׳ ואת הגלוי זה הפשוט שבמק׳ 'the sealed' means the folded, 'and the open' means the plain document which goes with the folded. Ib. bot. כופס שטרות מְקוּשָׁרוֹת וכ׳ such is the formula of folded documents; a. fr.

Nif. נִקְשַׁר 1) *to be tied.* Snh. 108b כלב נ׳ the dog was doomed to be tied.—2) *to be joined, harden, become knotty.* Shebi. III, 1 משקִשַּׁר (Mish. ed. משיקשור, incorr.) when the *mathoḳ* (v. מָתוֹק II) gets knotty excrescences; (R. S.: when the dung in its juice becomes bound, begins to harden); expl. Y. ib. 34c top משיעשה קשרין קשרין when it gets full of knotty excrescences; ib. מכיון שנקשר בו קשר וכ׳ R. S. to Shebi. l. c. (ed. שנתקשר) as soon as the uppermost protuberance is formed, it begins to dry up.

Nithpa. נִתְקַשֵּׁר same, *to become knotty; to become thick.* Y. Shebi. l. c., v. supra. Taan. 20a נתקשרו שמים וכ׳, v. עָב II.

Hof. הוּקְשַׁר *to be tied, joined.* Lev. R. s. 30 הוקשרו כולם אגודה וכ׳ let all of them be tied together with one band (of brotherhood; Yalk. ib. 651 יֵעָשׂוּ כולן וכ׳).

קֶשֶׁר m. (b. h.; preced.) 1) *knot, band, loop.* Sabb. XV, 1 ק׳ הגמלין a knot like that which the camel drivers make (v. וְמָנָא); ק׳ חספנין the sailors' knot (v. אִיסְטְרִידָא). Ib. 111b ק׳ שאינו של קיימא a knot which is not intended to be permanent, a temporary knot. Ber. 7a ק׳ של תפלין the knot in the band of the T'fillin (resting on the back

of the head); a. v. fr.—Trnsf. *union, conspiracy.* Snh. 26ª (ref. to Is. VIII, 12) ק׳ רשעים הוא וק׳ רשעים אינו וכ׳ it is a council of wicked men &c., v. מְנָיָן.—*Pl.* קְשָׁרִים, קְשָׁרִין. Sabb. XV, 1. Bekh. 30ᵇ; Ab. Zar. 39ª מוכס ק׳ קשרי העני v. מוֹכֵס. Mikv. X, 3 ק׳ חוטין וה׳ ק׳ eight threads (of the show fringe) and five knots; Num. R. s. 18 ח׳ גרורין וה׳ קשורין. Sabb. VI, 9 חבנים יוצאין בק׳ children may go out (on the Sabbath) with garlands, v. פּוּאָה; a. fr.—Sot. VIII, 5 קשרי המלחמה the joined ranks in battle (Y. ed. קישור, corr. acc.); Y. ib. VIII, end, 23ª קְרִישְׁרֵי המלחמות.—2) *protuberance, joint.* Y. Shebi. III, 34ᶜ top, v. preced. Gen. R. s. 10 (ref. to Job XXXVIII, 31) כסיל מושך בין ק׳ לק׳ the planet K'sil draws (the connection) between bud and bud (v. עָנַן *Hif.*); a. e.—*Pl.* as ab. Y. Shebi. l. c., v. preced. Nidd. 52ᵇ קשרי אצבעיהיה של יד the joints of her fingers; של רגל of her toes. Y. Ber. VIII, 12ª bot. עד קישרי אצבעותיו to the second joints of the fingers, contrad. to פֶּרֶק, q. v.; a. e.—3) *fold* of a document, *plicature.* B. Bath. 160ᵇ בין ק׳ לק׳ the witnesses sign between the folds; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. מיתוך שנתרבה בקְשָׁרָיו וכ׳ because it has many folds, it must have many witnesses. Gitt. VIII, 10 (expl. גט קרח, v. קָרַח) כל שקשריו מרובין וכ׳ which has more folds than signatures of witnesses; a. fr.

קָשַׁשׁ I (or קוּשׁ) (b. h.; cmp. גשש a. נקש) *to join closely; to collect* (v. Targ. Zeph. II, 1), esp. *to gather wood, rubbish* &c. Gen. R. s. 44 כמה ... שקְשַׁשְׁתּוּ אותה עכשיו שקְשַׁשְׁתָּהּ how many working men should I have needed to gather it! Now that thou hast done it, come and receive thy reward; Yalk. Is. 313 שִׁיקְשַׁשְׁתּוּ; Yalk. Gen. 76 . . . שִׁיקְשַׁשְׁתָּהּ.

Polel קוֹשֵׁשׁ same. Y. Snh. V, 22ᵈ top מְקוֹשֵׁשׁ משום וכ׳ of which crime was the gatherer of sticks (Num. XV, 32) found guilty? of plucking, or of harvesting?; Sabb. 96ᵇ; Sifré Num. 113. Ib. ומצאו אותו מק׳ וכ׳ they found him gathering &c.

קָשַׁשׁ II (or קוּשׁ) (v. קָשַׁט) *to be straight, stiff.* Denom. קֶשֶׁת. [Tanḥ. Naso 23 וקושש וכ׳, v. קָשַׁט.]

Polel קוֹשֵׁשׁ *to shoot, aim.* Lam. R. to III, 12 מְקוֹשְׁשִׁים Ar. ed. Koh., v. קָשַׁט.

קִשֵּׁשׁ I ch. same.

Polel קוֹשֵׁשׁ *to straighten, correct,* v. infra.

Ithpolel אִתְקוֹשֵׁשׁ *to correct one's self.* Y. Taan. II, 65ª bot. (ref. to Zeph. II, 1) נִתְקוֹשֵׁשׁ גרמן עד דלא נְקוֹשֵׁשׁ חורנין let us correct ourselves before we correct others; v. קָשַׁט.

קָשַׁשׁ II (cmp. preced; a. קְשִׁי) [*to be hard,* cmp. קָשַׁן,] *to be old.* Targ. I Sam. XII, 2 קָשִׁיט Levita (Regia קָשִׁית; ed. Wil. קָשִׁישׁ, v. קָשִׁישׁ).—Keth. 95ᵇ ונקש לחמש שנין וכ׳ and after five years the orchard grew old (ceased to bear). Ib. עביד דקְרִישׁ . . . כיון since they knew that an orchard is liable to get old. B. Bath. 167ᵇ מיקַשָּׁא וכ׳ Mᵉ. R. (ed. מרקש הוא דקָשָׁה לח׳; Rashb. מיקָשָׁא קשיא) she has grown old, and her voice is rough. Hag. 13ª לא קָשָׁאי אנא I am not old enough; כי קָשׁ נח וכ׳ when he was old enough, R. Joḥ. was dead. Ib. 5ᵇ. Snh. 108ᵇ יהא רעוא דתֵּרְקוֹשׁ ותינוק ולא תמות Ar. s. v. חל 3 (ed. יהא רעוא דלא תמות) be it God's will that thou grow old and grow young again and never die; a. e.—V. קְשִׁישׁ.

קְשִׁית, קָשֶׁת (v. קָשַׁט) *to shoot.* Targ. Ez. XXI, 26. Targ. Y. II Ex. XV, 4; a. e.

Af. אַקְשֵׁית same. Targ. Is. XXXVII, 33 נַקְשֵׁית ed. Wil. (ed. Lag. וְיקְשֵׁית); Targ. II Kings XIX, 32.

Ithpa. אִתְקַשַּׁת *to be shot forth.* Targ. Y. II Ex. XIX, 13 (v. קָשַׁט).

קֶשֶׁת c. (b. h.; preced.) *bow; rainbow.* Erub. 55ª עיר הנשירה בק׳ a town built in the shape of a bow; ib. עשירה כמין ק׳. Ber. 59ª הרואה את הק׳ בענן he who sees a rainbow in the clouds. Ḥag. 16ª. Gen. R. s. 35; a. fr.—*Pl.* קְשָׁתוֹת. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 3) שהיו מתירין גידי קַשְׁתוֹתָם וכ׳ they loosened the strings of their bows and tied them with them; Yalk. Is. 289. Sifré Deut. 18 עקרבים כק׳ scorpions as large as bows; Yalk. ib. 803; a. e.—Trnsf. *membrum virile, potentia virilis.* Sot. 36ᵇ; Y. Hor. II, 46ᵈ; a. e.

קַשְׁתָּא, קִשְׁתָּא ch. same, 1) *bow; rainbow.* Targ. Is. XXI, 15. Targ. Gen. XXI, 16. Ib. IX, 13; a. fr.—*Pl.* קַשְׁתִּין, קִשְׁתִּין, קִשְׁתָּא, קַשְׁוָתָא. Targ. Is. VII, 24. Targ. II Chr. XXVI, 14. Targ. I Sam. II, 4 קַשְׁתַּת constr. (followed by דְּ־).

Targ. Y. Gen. XXI, 20. Targ. Ps. XXXVII, 14, sq.; a. e.—2) *the curved side of the stomach,* opp. to יַתְרָא. Ḥull. 50ª דאכ׳ the fat covering the curved &c.

קַשָּׁת m. (b. h.; preced.) *archer*; esp. ק׳ (מזל) *Sagittarius,* a sign of the Zodiac. Gen. R. s. 98. Pesik. R. s. 20; Yalk. Ex. 418; a. e.—*Pl.* קַשָּׁתִים, קַשָּׁתִין. Lam. R. to II, 2, a. e., v. קָשַׁט.

קַשְׁתָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXI, 20 רביא ק׳ ed. Berl. (oth. ed. קְשָׁתָא).—*Pl.* קְשָׁתָיָא. Targ. I Sam. XXXI, 3 (not קְשָׁתָיָא); Targ. I Chr. X, 3. Ib. XVIII, 17; Targ. II Sam. VIII, 18 (not קָשָׁי; h. text כרתי).—V. קַשְׁתּוֹרָא.

קַשְׁתָּא I, v. קֶשֶׁת ch.

קַשְׁתָּא II pr. n. pl. *Kashta.* B. Bath. 41ᵇ.

קַשְׁתּוֹרָא m. = קַשָּׁת, *archer.*—*Pl.* קַשְׁתּוֹרֵי. Yeb. 16ᵇ (Tadmor furnished) שיתא אלפי ק׳ six thousand archers; v. קַשָּׁט.

קַת f. = קָנֶת, *handle, helve.* Macc. II, 1 נשמט חברזל מקתו׳ if the axe-head slipped off its handle; v. קָנֶת.

קַתָּא ch. same. B. Mets. 82ª; Shebu. 43ᵇ החיא דאיזפיה ק׳ דמגלא וכ׳ . . . if one lends to his neighbor a thousand Zuz, and the latter leaves as a pledge the handle of a saw; אבד ק׳ וכ׳ if the handle is lost, the loan is lost. Ib. אבל ק׳ ונסכא but if he deposits a handle and a silver bar. B. Mets. 103ª מהדר ליה קַתְיָה he returns to him the handle (of the broken mattock). Snh. 27ᵇ top, v. בּוּרְטָיָא; a. e.—*Pl.* קַתָּיָא, קַתָּא, קַתֵּי. Pes. 30ᵇ קַתְּרוּהוּ בטינא וכ׳

cover the helves of the knives with clay &c. Bets. 33b; Yoma 37b, v. נִרְגָּא. Shebu. l. c. קתתי Ms. M. (ed. קְתָאתֵי).

קָתָא, קָאתָא f. = h. קָאָת, *pelican.* Targ. O. Lev. XI, 18 קחא ed. Berl. (oth. ed. קאתא); Deut. XIV, 17 (Y. קקא). Targ. Ps. CII, 7 (ed. Lag. קקחא).

קתאליקי, v. קָתוֹלִיקוֹס.

קָתָאתָא, v. קְתָתָא.

קָתָאתֵי, v. קַתָּא.

קָתָבִי, v. קוּטְבִי.

קָתִיד, קָתְדָּרָא, קָתְדְּרָא f. (καθέδρα) *a soft seat, chair with back.* Keth. V, 5 ארבע יושבת בק' (not ארבעה) if the wife brought four maids, she may sit in the chair (need not do any house work). Ib. 61a. Kel. IV, 3 כמין ק' (Mish. ed. רָה ...) in the shape of a cathedra (with a curved or hollow back). Ib. XXIV, 2 העשויה כק' a wagon seat formed like a cathedra. Lam. R. to I, 1 (רבתי) מצוינין לו ... בכל מקום ק' wherever one of the sons of Jerusalem came to a country place, they spread for him a cathedra to sit on it, in order to hear his wisdom. Pesik. Vayḥi, p. 7b (ref. to I Kings X, 19) כהרא ק' דמשה like the seat of Moses (v. Revue des Ét. Juives XXXIV, p. 99, sq.); Esth. R. to I, 2 קדירתא דדרניש (read: קתידרא); Ex. R. s. 43 עשו לו ק' כק' וכ' they made for him (Moses) a seat like the scholars' cathedra in which one sits and yet seems to be standing; a. e.—*Pl.* קָתְדָּרָאוֹת, קָתְדְּרָיוֹת, קָתִיד'. Y. Succ. V, beg. 55a ושבעים ק' וכ' seventy gilt chairs were there (in the synagogue of Alexandria), beset with precious stones &c.; Bab. ib. 51b; Tosef. ib. IV, 6 שבעים ואחת ק'. Y. Ber. VI, 10d top; a. e.

קָתִיד, קָתְדִּין m. (καθέδριον) same. Y. Yoma IV, 41c top כמלך ... על ק' שלו like a king seated on his chair. Gen. R. s. 44 דדין לקבל ק' דדין the chair of one opposite that of the other; a. e.

קתוליכוס, v. next w.

קָתוֹלִיקוֹס, קָתְלִי m. (καθολικός) *financial officer, controller*, esp. *catholicos*, an officer of the Temple treasury. Ex. R. s. 37, beg. למלך ... ק' ומנהו וכ' like a king that had a friend, and when he wanted to appoint a controller, he appointed him over his entire treasury; Y'lamd. to Gen. XLIX, 1 quot. in Ar. קתולכוס (corr. acc.). Num. R. s. 18 קרח שהיה ק' וכ' Korah who was the controller of Pharaoh's palace and had in charge the keys &c. Y. Shek. V, 49a קתילוקוס, קתילוקון, קתילוקוס (Bab. ed. קְתוֹלִיקִין, קתלוקון; corr. acc.); a. e.—*Pl.* קָתוֹלִיקִין. Ib. אין פיחתין משני ק' (Bab. ed. a. ed. Zyt. כתל', corr. acc.) there were never less than two catholici in the Temple treasury.—Cant. R. to VII, 9 (expl. פחותא, Dan. III, 2) קתאליקי (some ed. קאת'), read קָתוֹלִיקֵי or קָאת' (ch. pl.) controllers.

קתוניא, Targ. Y. Num. XXXI, 23, v. קִיהוֹנָא.

קתילוקון, קתיליקוס ..., קוס ..., v. קָתוֹלִיקוֹס.

קתכו, v. קוּטְבִי.

קָתֶלָּא, *pl.* קָתֶלֵי, v. כּוֹתֶלָא.

קתולוקוס, קתלוקוס, קון ..., יקוס ..., v. קָתוֹלִיקוֹס.

קֶתֶר* m., *pl.* קָתְרִין (cmp. קֶשֶׁר) *hard, rocky substances, bowlders.* Y'lamd. to Lev. XXVI, 3 quot. in Ar. (ref. to Lev. XXVI, 4, a. 19) [read:] ונתנה הארץ יבולה ואין הארץ מתקנת לכם ק' ואת ארצכם כנחושה הרי הארץ מתקנת לכם ק' 'and the land shall yield its increase', and the land shall not generate bowlders for you, 'and your earth as brass', behold, the land shall generate bowlders for you; [Landau: *'thorns and thistles,* v. Löw, Pfl., p. 341; v. however, next w.]

קָתְרָא m. (preced., cmp. also קתלא a. כתלא; v. P. Sm. 3777) *rocky cleft.*—*Pl.* קָתָרִין. Targ. Prov. XXX, 26 (ed. Lag. קָתָארֵי; h. text סלע).

קָתְרוֹס I *cedar*, v. כַּרְוֹס I.—[Tosef. Ukts. I, 6, v. קִרְנָס.]

קָתְרוֹס II pr. n. m. *Kathros.* Pes. 57a בית ק' name of a priestly family, (supposed to be identical with Καν-θηρᾶς, Jos. Ant. XX, 1, 3); Tosef. Men. XIII, 21 קַדְרוֹס.

קָתְרוֹס III m. (κιθάρα, κίθαρις, prob. of Semitic origin) a kind of *lute* or *lyre.* [Dan. III, 5, K'thib קִיתְרוֹס.] Targ. Is. V, 12 (some ed. קנתרוס; h. text תֹּף!).—*Pl.* קַתְרוֹסִין. Targ. Koh. II, 8.

ר

ר *Resh*, the twentieth letter of the alphabet. It interchanges with ל, v. ל; with ד, e. g. גָּרַר a. גָּדַר, צָרַר a. צָדַר.—It is frequently inserted between the first and the second radical letters, forming Parel verbs or nouns, e. g. גַּרְבֵּל, קַרְסֵם, שַׁרְבִּיט. It is sometimes a formative letter added at the end, e. g. חֲלִיטַר, קִנְטַר.—ר dropped at the end, e. g. אֲמַר = אֲמַר.

ר', as a numeral letter, *two hundred*, v. א'.

ראבג, Targ. Prov. XVIII, 8 מראבנן some ed., read: מדאבנן, v. דַּאֲבַן.

רָאִיג, רָאֵג m. (part. of רוג = רגג) *desirous for, coveting, anxious for.* Targ. Prov. XII, 12. Ib. XXI, 26.—*Fem.* רָיְגָא, רַיְגָא. Ib. 10.

ראגניות, Tanh. Naso 12, v. רוֹטָנִיוּת.

רַאגְבָא f. pl. (preced. art.) *gratification of desires, caresses.* Targ. Prov. VII, 18 ed. Ven. (oth. ed. רַאגָּבָא; ed. Lag. רגאתא, corr. acc.; h. text אהבים).

רָאדוּ, v. רדי III.

רָאדַיָּא, v. רַדָּיָא.

רָאָה I, v. ראי.

רָאָה II f. (b. h.) *raah*, name of an unclean bird. Ḥull. 63b ר' זו איה ... ר' שרואה, v. רָאָה II. Ib. ראה ור' וכ' ביותר *raah* is the same as *ayah*, and it is called *raah*, because its sight is exceedingly acute (ref. to Job XXVIII, 7).

רֵאוּמָטִיקוֹס m. (ῥευματικός) *subject to, afflicted with flux* or *rheumatism.* Lev. R. s. 19 נעשה ר' (not ד'; Ar. רמתיקוס, ed. Koh. ארימתקוס), v. עָצַל.

רָאָה, רְאֵי (b. h.) [*to meet with,*] 1) *to see.* Ber. IX, 1 הרואה מקום וכ' he who sees (comes to) a place &c. Ib. 56b הרואה נהר בחלום he who sees a river in his dream. B. Bath. 82a כל שרואה פני חמה, v. גֶּזֶל. Gen. R. s. 56 רואים do you see what I see? Ex. R. s. 5 אתם ... רואה do you see what I see? thou seest only one vision, but I see two; אתה רואה אותן באין וכ' thou seest them come to Sinai and receive my Law, but I see &c. B. Mets. 73b רָאִיתָ שאינו וכ' if thou observest that he does not conduct himself properly; a. v. fr.—Snh. 52a הֵיכָן רָאָה מי וכ' (Ms. M. הא נראה) well, we shall see which &c., v. קָבַר. Sabb. 150a לא יאמר ... תנראה שתעמוד וכ' one must not say to one's neighbor (on the Sabbath), well, we shall see (I am confident) that you will be with me in the evening (for business); Ab. Zar. 7a (Tosaf. = הֵיָּרֶאה בעיניך, *Nif.* is it pleasing to thee?); Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 11 נראה חנראה שתגיע עמנו וכ' (חנ'). Sifré Num. 84 be sure to arrive with (meet) us at &c. Ib. שתעמידנו חנ' ר' קרי, ר' דם &c. be sure to wake me up, for I &c.—*to have an attack, be affected with.* Yeb. 76a לא ר' קרי מימיו he never had a nightly pollution. Zab. I, 1 ר' אחת ... ובשלישי ר' שתים (sub. זיבה) if he felt one attack of gonorrhœa..., and on the third day he had two attacks. Ber. III, 6 רָאָתָה נדה (sub. דם) felt menstruation. Ib. 26a ר' זיבה felt a flux; a. fr.—2) *to reflect; to reason; to consider.* B. Bath. 83a רוֹאִין ... כאילו וכ' we consider the central vine-trees as if not existing. Erub. I, 5 רואין אותה מתכת ... we consider it (the cross-piece of straw or reeds) as if it were of metal; עקימה רואין וכ' if it is curved, we consider it as if it were straight. Gen. R. l. c. חזי רואה דמיו וכ' look upon the blood of this ram, as if it were the blood of &c.; a. v. fr.—מה ר' what did he see?, *what was the reason*; in gen. *why?* B. Bath. 123a מה ר' יעקב שנטל וכ' what reason had Jacob to take the birthright from Reuben? Pes. 53b שמסרו וכ' ... מה רָאוּ what did Hananiah, Mishael and Azariah have in mind (how did they reason) when they were ready to give up their lives &c.? Sifré Deut. 307 שנשטפו וכ' ... מה ראו why were the men of the flood drowned &c.?; a. fr.—3) *to see the reason of, to like, choose, prefer, approve of.* Keth. XIII, 3, sq. רואה אני את רבי וכ' I like the opinion of Admon. Ib. 109a כל מקום שאמר ... רואה אני וכ' wherever R. G. said, I like &c., that opinion is the adopted rule. Ab. II, 7 ... רואה אני מדבריכם I prefer what El. ... said to what you said; a. fr.—*Part. pass.* רָאוּי; *f.* רְאוּיָה; *pl.* רְאוּיִים, רְאוּיִין; רְאוּיוֹת; *chosen, selected; designated, predestined; fit, worthy, adapted* (v. חָזַר). Bekh. 59b, a. e. מנין הר' ... v. מָנָן. Ḥull. 83b, a. fr. כל הר' לבילה whatever is capable of being mixed, v. בִּילָה. Nidd. VI, 4 כל הר' לדון וכ' whoever is fit (authorized) to give judgment in a criminal court, is fit &c. Sabb. 89b ר' היתה וכ' Bathsheba ... was predestined (as wife) for David, only he anticipated fate, v. פְּגָה. Ber. 4a ר' הרו ישראל לעשות וכ' it had been intended that a miracle be performed for the Israelites in Ezra's days, as it has been in Joshua's time, but sin was the cause (that it was not done). Nidd. 60a ר' לראות fit (old enough) to have menstruation; a. v. fr.

Nif. נִרְאָה 1) *to be seen, be visible; to appear; to seem.* Gen. R. s. 48 נִרְאִין כאוכלין וכ' they had the appearance of eating, one course after the other being removed. Pesik. R. s. 21 בפנים הרבה נ' להם וכ' the Lord appeared to them at Sinai with various expressions of countenance. Pesik. Vayhi, p. 5a הנראין ... קרסי זהב נראין וכ', v. קֶרֶס. Ḥag. 2a; Snh. 4b, a. e. (ref. to ראה, Ex. XXIII, 17) יִרְאֶה רָאֶה ... לְרָאוֹת ... you may read it *yireh* (he shall see, the Lord) or *yeraëh* (he shall be seen): as He comes to see, so does He come to be seen (i. e. he that is blind in one eye is exempt from visiting the Temple. Ḥag. 5b הנראין ואינן רואין ... חרואים it looks as if he dedicated his animal as a sacrifice, and were to eat sacred meat outside of the Temple. Ab. II, 3 נראין כאוהבין וכ' they appear to be friends as long as it profits them; a. v. fr.—2) *to become fit, be fit.* Yoma 64a, v. נָדָה. Succ. 33b נ' ונדחה חוזר וכ' what had been fit at one time of the Holy Day, and was discarded (on account of a temporary unfitness), may again become fit (for use on the same day); a. e.—3) *to be liked, approved of; to appear reasonable.* Ḥull. 108b נ' דברי וכ' R. Judah's opinion is acceptable in the event that no stirring has taken place. Ib. 109a נ' דברי ר' ר' בחא ... בחא R. Judah's opinion is acceptable in such a case, and that of the scholars in such a case. Ber. 33b נראין ... ר' חייא R. Ḥ. bar Abba reported Rabbi to have said *nirin* (it seems acceptable), contrad. to מטין a. מודים; Erub. 46b; a. fr.

Hif. הֶרְאָה *to cause to see; to show.* Pesik. Shek., p. 19a (ref. to Ex. XXX, 13) כמין מטבע ... והֶרְאָהו למשה the Lord took a sort of a coin of fire from under his throne of glory and showed it to Moses, saying, 'this they shall give', like this &c. Ib. p. 18b הקטנה ה' לדוד וכ' he (Joab) produced before David the smaller census, the larger he did not. Kidd. 48b; B. Bath. 165a, a. e. מֵרְאֶה מקום הוא לו he merely indicated the place to him, v. קְפִיָּדָא. Ber. 55b מראין לו חלום טוב is shown a good dream (vision). Ib. וכ' הֶרְאוהו חלומו was shown his own dream and the

interpretation of his fellow prisoner's dream. Ab. Zar. 5ª ה' לו הקב"ה לאדם דור וכ' the Lord allowed Adam to see each coming generation and its preachers &c. Taan. 10ᵇ אל תַּרְאוּ עצמכם וכ', v. שָׁבַר I; a. v. fr.—פנים ה' *a)* [*to show a (friendly) face,*] *to visit* the mourner. Y. M. Kat. III, 82ᵇ מפני ... להַרְאוֹת וכ' why is it recommended to visit the mourner (on the Sabbath, when no other mourning ceremonies are otherwise observed)? Ib. 83ª bot. אין מראין וכ' a mourner is not visited on New Year's Day &c. Gen. R. s. 100; a. e.—*b) to enlighten, convince by clear argument.* Snh. 93ᵇ (ref. to אִישׁ תֹּאַר, I Sam. XVI, 18) שמראה פנים בהלכה he makes faces shine when he argues; Num. R. s. 13; (Ruth R. to II, 1; Yalk. Sam. 125 שמאיר); a. e.

Hof. הוּרְאָה *to be shown.* Y. M. Kat. III, 82ᶜ top אם הוּרְאוּ לו רוב פנים if most of the faces have been shown him, i. e. if the majority of comforters have been to see him (v. supra).

Hithpa. הִתְרָאָה *to show one's self.* Taan. 10ᵇ שבח ... אל יִתְרָאֶה בפני חצבור if he forgot and ate and drank (in a place where a fast is held), he must not show himself before the people.

רֹאִי, רְאִי I m. (b. h.; preced.) 1) *sight.* Tosef. Hor. II, 5; Gitt. 58ª תינוק ... יפה עינים וטוב ר' there is a boy in prison ... 'fair of eyes and goodly to look upon' (I Sam. XVI, 12). Lev. R. s. 20, beg. (ref. to I Sam. l. c.) טוב ר' בהלכה וכ' 'goodly to look upon' in legal decision; whoever looked up to him recalled what he had learned.—2) (v. הֵרֶה I) *aspect, nature of a case.* B. Kam. 3ᵇ sq. לא ר' תקרן כר' חשן וכ' ... the case of goring, when nobody is benefited by the damage done, is not analogous to the case of damage by the tooth &c. Zeb. 5ª ... לא ר' זה כר' זה הצד חשוה וכ' the nature of this (the burnt-offering) is not analogous to the nature of that (the guilt-offering): what is common to both is that &c.; Kidd. 21ª; a. fr.

רְאִי II m. (v. Rashi to Nah. III, 6) = רְעִי II, *excrement, discharge from the bowels.* Sifra M'tsor'a, Zabim, Par. 1; Makhsh. VI, 7.—[Sabb. XX, 4 (140ᵇ) מפני הר', Mish. Nap. a. Pes., v. Rabb. D. S. a. l. note 90, v. רְעִי I.]—בית ר' *digestive organ, crop, maw.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX מה אם ... את בית הר' וכ' where the Scripture permits the use of the digestive organ (the maw of ruminants) &c.; כאן שפסל בית הר' וכ' here (in the case of fowls) where the Scripture rejects the digestive organ (the crop) &c.—[Kel. XVII, 2 בית הר' ed. Dehr., v. רְעִי II.]

רָאֵג, v. רָגַג.

רְאִיָּה, רַאֲיָה f. (רָאָה) 1) *seeing, look, glance.* B. Bath. 2ᵇ הזק ר' לאי וכ' the discomfort of being exposed to (a neighbor's) sight is no claimable damage; ib. 3ª; 59ᵇ. Nidd. 31ª רַאֲיַת העין the faculty of sight. Gen. R. s. 9 (ref. to Gen. I, 31) מלך ... ר' אחת וכ' when a human king builds a palace, he casts one (examining) glance at the upper stories and another at the lower; אבל ... ר' אחת but the Lord casts one look at both; העוה"ז ... ר' אחת with one glance the Lord surveyed this world and the world to come; Yalk. ib. 15 בר' מרחיק Lam. R. to V, 1 *raah* is used for looking from a distance, v. הַבָּטָה; a. fr.—*Pl.* רְאִיּוֹת, רַאֲיוֹת. Ex. R. s. 3 (ref. to ראה ראיתי, Ex. III, 7) ואני רואה שתי ר', v. רָאָה; Tanḥ. Sh'moth 20; Ex. R. s. 42; a. e.—2) (sub. קרר, דם, זיבה &c.) *feeling, affection, attack.* Zab. I, 1 הרואה ר' אחת של זוב he who has had one attack of gonorrhœa. Ib. 6 מקצת הר' מהיום וכ' one of the attacks on one day, and another on the day after; a. fr.—*Pl.* as ab. Nidd. 37ᵇ מטמיא בר' כבירים becomes unclean by a certain number of attacks (even if they all be on one day) as well as by a certain number of days. B. Kam. 24ª קרבה רְאִיּוֹתֶיהָ if she had her attacks at short intervals; ריחקה ר' at long intervals; a. e.—3) (with ref. to Ex. XXIII, 17) *appearance in the Temple, pilgrimage.* Ḥag. I, 1 הכל חייבים בר' וכ' all (males) are under obligation to appear in the Temple, except &c. Ib. 2 הר' משה בכסף the pilgrim's burnt-offering must be worth a m'ah of silver (v. רָאוֹן). Ib. 7ª (ref. to ראון, Peah I, 1) רְאִיַּת פנים בעזרה it means the appearance in the Temple (has no limits, you may visit the Temple during the festive season as often as you desire); (another opinion) ראיית פנים בקרבן it means the visit connected with a sacrifice (and you must offer a sacrifice as often as you appear); Y. Peah I, 15ª bot. [read:] מתניתן בר' פנים אבל ר' קרבן יש לה שיעור the Mishnah in saying that *reayon* has no limits refers to the number of appearances, but as regards the visit attended with sacrifice, it has a limit (as to the minimum value of the sacrifice). Ḥag. 6ª עולה שולת ר' חיאי ... the burnt-offering which the Israelites brought in the desert (Ex. XXIV, 15) was the offering of appearance before God; a. fr.

רְאִיָּה, רַאֲיָה f. (preced. wds.) *evidence, proof.* Eduy. II, 2 לא ראינו ר' (Bab. ed. אין לא ראינו ר') 'we have not seen' is no evidence (that an act did not take place); Zeb. XII, 4; Keth. 23ª. Ib. 15ᵇ (in Chald. dict.) אירתי ר' דישראל את produce evidence that thou art an Israelite. Snh. III, 8 כל זמן שמביא ר', v. סָתַר II. B. Kam. III, 11, a. fr. עלוי הר' it rests on him to produce evidence, v. יָצָא. B. Bath. 154ª top במאי ר' wherein must his evidence consist? ר' בקיום השטר ר' evidence by producing witnesses; ר' בעדים evidence by which the document is identified. Pes. 15ª, a. e. אין הנדון דומה לר' the case under discussion is not parallel to the evidence (the case which you cite is not analogous). Ber. 2ᵇ, a. fr. אע"פ שאין ר' וכ', v. זָכָר; a. v. fr.—*Pl.* רַאֲיוֹת. Snh. l. c. כל ר' שיש לך וכ' whatever new evidences you may have, you must produce within thirty days. Y. Shebu. VI, 37ª top בכופר ברַאֲיוֹתיו when the opponent contests his evidence. Gen. R. s. 36, end, v. חַכְרָנָה; a. e.

רְאָיָה (b. h.) pr. n. m. *Reaiah.* Tanḥ. Ki Thissa 13 (ref. to I Chr. IV, 2) שהראה וכ' ר' Bezalel was surnamed Reaiah (v. preced.), for the Lord showed it to all Israel that &c.

רְיָאוֹן, רֵיאוֹן m. (רָאָה, v. רְאִיָּה) *the appearance in the Temple, pilgrim's visit*; (sub. עולת) *the pilgrim's burnt-offering.* Peah I, 1; Y. ib. 15ª bot.; Ḥag. 7ª, v. רְאִיָּה; a. e.

רַאֲיָה, רְאִיָּה, v. רְאִיָּה, רַאֲיָה.

רָאִים, v. רָאַם.

רֵיאֵמָא, רְאֵימָא ch. = next w. Targ. Y. Deut. XXXIII, 17. Targ. O. ib. XIV, 5 ריאמא (Y. ריטנין; h. text דישן). Targ. Ps. XXIX, 6 בן ר' Ms. (ed. בר רֵמָיָא; ed. Wil. בר רָ').—B. Bath. 73[b]; Zeb. 113[b], v. אוּרְדְּלָא.

רְאֵם m. (b. h.; רום = ראם) *r'em, wild-ox* (v. Schr. KAT[2], p. 584). Gen. R. s. 31 ר' לא . . . אבל וכ' the *r'em* did not enter (the ark) with him (Noah), but his whelps did; Yalk. Job 926, v. גּוּר III. Midr. Till. to Ps. XCII, 11 מה ר' חזה וכ' as the *r'em* has high horns and gores in all directions &c. Ib. to Ps. XXII מצא את חר' ישן וכ' he (David) found a *r.* asleep in the desert and thought it was a mountain; ib. אני . . . כקרני הר' הזה I will build thee a Temple of one hundred cubits, as the horn of this *r.*; ib. כיון שראה חר' וכ' when the *r.* saw the lion, he was afraid and crouched &c.; Yalk. ib. 688; a. e.—*Pl.* רְאֵמִים. Ib.

רָאִים, רָאֵם = רום, *to be high.* Targ. Ez. XXXI, 10 רְאֵימָתָא ed. Lag. (oth. ed. רָמָתָא). Ib. ראים. Targ. Is. XLIX, 11 יראמון ed. Lag. (oth. ed. ירומון). Ib. LII, 13 יראם ed. Lag. (oth. ed. ירום); a. e.—Part. רָאִים. Targ. Hos. XIII, 6; a. e.

רָאמָא f. (preced.) *height.*—*Pl.* רָאמָן. Targ. O. Deut. XXXIII, 15 ed. Berl. (oth. ed. רָמָן).

רֵיאמָא, רְאֵימָא, v. רֵיעָא.

רָאנֵי, part. of רְעִי.

ראנניות, v. רוֹטָנִית.

רָאסָן part. pl. of רָסִי.

רָאעָתָא f. pl. (רוּעַ I) *sounding the trumpets* at public fasts. Targ. II Esth. IX, 31 ed. Ven., a. Var. ed. Lag. (ed. Lag. תענירתא, oth. ed. צלותהון).

רָאשׁ *poor*, v. רָשׁ.

רֹאשׁ m. (b. h.) *head, point; beginning, heading; main thing, principal.* Ḥull. IV, 1 הוציא את ראשו וכ' if the embryo put forth its head, although it withdrew it again. Gen. R. s. 71, beg., v. סוֹף. Midr. Prov. to I, 7 ר' חפרק ר' the heading of a chapter, of a treatise, of a section.—המסכתא ר' הפרשה &c., v. respective determinants.—Meg. 12[b] ר' קופץ בר', v. חֲדָרוֹט.—ר' בת, v. בַּת II.—Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (ref. to ויתן וביתן, Lev. XXVI, 43) ר' בר' פרעתי מהם וכי did I collect from them full amount for full amount? did I not collect only one hundredth of their sins before me? Snh. 3[a] sq. ממין שאינו משתלם בר' חוא an indemnity not for the exact amount (more or less). B. Kam. 65[b] (ref. to Lev. V, 24) . . . ממין בר' מוסיף חומש וכ' where the indemnity is for the full amount (and no more), the fine of a fifth is added, but where it is not for the exact amount (but more) &c.; a. v. fr.—בְּר' from the beginning, *over again.* Ab. Zar. 3[a] תנה לנו מר' וכ' give us it (the Law) over again, and we will observe it.—*Pl.* רָאשִׁים, רָאשִׁין. Ḥull. II, 2 השוחט שני ר' כאחד if one cuts two heads at one time. Ḥag. 13[a] רָאשֵׁי פרקים, v. פֶּרֶק; a. fr.—Trnsf. *a) chief, magistrate, leader, president.* Y. R. Hash. I, 57[b] bot. ר' גדר היה וכ' it was the chief magistrate of Gadara &c., v. רֵאשִׁית; Bab. ib. 22[a] שזפר ראשה וכ' Sh. the chief &c. Sabb. 33[b]; Ber. 63[b], v. מְדַבֵּר. Ib. 57[b], v. רְשָׁרְבָה. Y. Hor. III, 48[b] bot. ר' משמר the chief of the Temple guard; ר' בית אב the chief of a priestly family. Ib. [read:] ר' וזקן ר' קידם שאינו ר' וכ' as between the chief (the Nasi, of the academy) and an elder (scholar), the chief has the precedence, for none can be chief unless he has been an elder; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. משה הקדים ר' לזקנים Moses placed the chiefs before the elders (Deut. XXIX, 9). Gen. R. s. 61 כולהון ראשי אומות הן they are all (names derived from) tribal chiefs (v. לוּפָּר, a. correct citation acc.); a. fr.—*b) cross-beam.* Neg. XIII, 2, v. פָּתִין.—*Pl.* as ab. Ib. נראה בר' Bab. ed. (Mish. ed. *sing.*) if the leprous spot appeared on the cross-beams.—*c)* ר' תּוֹר (Chaldaism) [*ox-head,*] *triangle, wedge.* Kel. XVIII, 2 כיצד . . . ר' ת' how is a piece of furniture with an arched top-piece measured? By drawing an equilateral triangle circumscribing the curve. Kil. II, 7 היה ר' ת' חטים וכ' if a triangular point of a wheat field is wedged in a barley field. Ib. III, 3. B. Bath. 62[a] (if the seller defined the limits of his field by describing one long side and one short side) ויקנה כנגד ר' ת' why not let the buyer have possession of an 'ox-head', i. e. draw a trapezoid with the two unequal sides?—*Pl.* רָאשֵׁי תוֹרִין. Y. Erub. I, 19[c] bot.

רֵאשָׁה, רְאֵשָׁא ch., v. רֵישׁ II.

רִאשׁוֹן m. (b. h.; preced.) *first.* ר' ר' *one after the other.* R. Hash. 17[a], v. עָבַר; a. fr.—Gitt. V, 8 כהן קורא ר' וכ' a priest reads (from the Torah) the first, and after him &c. Ib. 59[b] לפתוח ר' ולברך ר' ולרטול . . . ר' to be the first in opening a meeting, the first in saying the blessing &c., v. רָטָן I; a. v. fr.—Esp. *a)* ר' (or לטומאה ר') *first degree of uncleanness, original cause of uncleanness.* Toh. II, 2 האוכל אוכל ר' ר' he who eats food of the first degree of uncleanness becomes himself unclean in the first degree. Ib. 3 חר' שבחולין טמא ומטמא secular food of the first degree of uncleanness is unclean and makes unclean. Ib. 4; a. v. fr.—*b)* ר' *the person with whom a relationship begins, direct relative* (brothers with reference to their respective issues). Snh. 28[a], a. e., v. שֵׁנִי.—*c)* ר' (כלי) *a vessel direct from the fire.* Ḥull. 104[b]; a. fr.—*Pl.* רִאשׁוֹנִים. Yoma III, 11 על חר' נאמר וכ' to the former was applied the verse &c. Sabb. 112[b] אם ר' בני וכ' if those before us were sons of angels, we are sons of men, and if those before us were sons of men, we are &c. Ib. 56[b] מיקיש ר' לאחרונים the Scriptural text compares the predecessors to the successors. Erub. 64[b] דורות חר' the earlier generations; a. fr.—*Fem.* רִאשׁוֹנָה. Ned. 91[a], v. מִשְׁנָה. Keth. 82[b] בר' in former days, originally. Ned. XI, 12 בר' היו אומרים וכ' originally the law was that &c.; a. fr.—[Y. Taan. II, 65[a] top בְּרִאשׁוֹנָה on its (the year's) first day (R. Hash. 16[b] בתחילתה).]—*Pl.* רִאשׁוֹנוֹת. Ber. 13[a] משכחות את חר', v. צָרָה II. Ib. 34[a] ר' (שלש) the first three sections of the Prayer of Benedictions. B. Kam. 54[b], v. דִּיבֵּר; a. v. fr.

רַב II m. (preced.) 1) *superior, master.* Gitt. 23b העבד רַבּוֹ של חבירו אבל לא מיד רַבּוֹ שלו . . . a slave may receive a deed of manumission in behalf of a fellow slave at the hand of his fellow's master, but not at the hands of his own master (if both slaves belong to the same master). Ab. I, 3, v. עֶבֶד. Ḥag. 5a, v. מָצָא; a. fr.—2) *teacher.* Ber. 63b יאמרו הרב בכעס וכ' they will say, the teacher (the Lord) is angry, and the disciple (Moses) is angry, what is to become of Israel? Ib. רבו וכ' . . . כל תלמיד a student with whom his teacher is angry for the first time, and who keeps silence. Eduy. I, 3, v. לָשׁוֹן. Ab. I, 16 עשה לך רב וכ' get thyself a teacher, and be relieved of doubt. R. Hash. II, 9 רַבִּי ותלמידי רבי וכ' my teacher and my pupil; my teacher in wisdom &c.; v. רַבִּי.—M. Kat. 9a, a. fr. למדתנו רַבֵּינוּ thou, our teacher, hast taught us; v. רַבֵּנוּ; a. v. fr.—Esp. רַב *Rab,* *a*) title of the Babylonian Amoraim. Pes. 52b; a. v. fr.—בי רב the school of, v. בֵּי.—*b*) surname of Abba Arekha, the founder of the academy of Sura in Babylonia (v. Graetz, Gesch. d. Jud.[4] IV, p. 312, sq.; Fr. M'bo, p. 122b). Ḥull. 95b כולהו שני דרב וכ' as long as Rab lived, R. Joḥ. addressed his letters to Babylonia, 'to our teacher in Babylonia.' Ab. Zar. 10b אדרכן שמשיה לרב A. (a Parthian ruler) attended (associated with) Rab. Y. Peah VI, 19c רב כד נחת לתמן when Rab came down to Babylonia. Erub. 50b, a. fr. רב חנא חוא ופליג Rab is a Tannai and has a right to differ (with other Tannaim). Nidd. 24b, a. fr. הלכתא כרב וכ' v. אִיסּוּרָא; a. v. fr.—ספרא דבי רב, ספרי דבי רב, v. סִפְרָא.—*Pl.* רַבּוֹת (only with suffix). Taan. 7a, a. e. מִרַבּוֹתַי, v. לָמַד. Shebu. 47a רַבּוֹתֵינוּ שבבבל וכ' 'our teachers in Babylonia' means Rab and Samuel. Y. Gitt. VII, 48d top ורבותינו אמרו and our teachers said; מנו רבותינו וכ' who are meant by 'our teachers'? Ib., a. e. רבותיני . . . בשלשה on three occasions R. Judah (with his court) is quoted as 'our teachers.' Y. Sabb. V, end, 7c רבותיני שבגולה our teachers in the diaspora (Babylonia, v. supra); Y. Bets. II, 61c bot. Y. Meg. I, 70d כתבי אגרת ושלחו לרבותינו שהן וכ' they (Mordecai and Esther) wrote a letter addressed 'to our teachers (in Palestine) that be', saying to them &c.; a. fr.—*Fem.* רַבָּה *mistress.* Ruth R. to II, 5 רַבָּתָהּ וכ' her mistress (Naomi) &c., v. רַבָּה.

רַבָּא, רַב ch. same, 1) *large, great, numerous; senior.* Targ. Josh. XXII, 10. Targ. Y. Deut. I, 28. Targ. Gen. I, 16. Ib. X, 21 (Y. ed. Vien. רַבָּה); a. fr.—[In Talmudic literature mostly רַבָּה, q. v.]—2) *chief, master, teacher.* Targ. I Sam. XXII, 14 (h. text סַר). Targ. Gen. XXXVII, 36 (Y. II שלימא; h. text סָרִיס). Ib. (h. text שַׂר). Ib. IV, 20, sq. Targ. Job III, 18 ינקי בית ר' school children; a. fr.—Targ. I Chr. XI, 22, v. סִפְרָא.—R. Hash. 31b . . . לאו אורח לרַבֵּיהּ רַבָּךְ it is not customary to say to one's own teacher, 'thy teacher' (has said &c.). Ab. Zar. 17b רַבָּן של וכ', v. רַבִּי; a. fr.—בֵּי רַב *school, academy.* Snh. 33b, a. e. זיל קרי בי רב הוא this is a case when you may say, 'go and learn it (in the Bible) at school', i. e. an erroneous judgment of such a nature must be reversed. Erub. 22a חוה קאזיל לכי רב left home in order to study; a. fr.—V. בֵּי.—*Fem.* רַבָּא, רַבְּתָא. Targ. Jer. XLVIII, 34. Targ. Gen. XXVII, 34. Ib. XIX, 31; a. fr.—*Pl.* רַבָּתָא, רַבָּתָה. Y. Snh.

רַב I m. (b. h.; רבב) *large, great; much.* Y. Yeb. XII, 12c bot. (in Chald. dict.) לא חוה לבן רב וכ' they would not have dared to do so. Ber. 62b (ref. to II Sam. XXIV, 16) the Lord said to the angel, טול לי רב שבהם וכ' take me the greatest of them in whom there is (merit enough) with which to pay their debts (sins); a. e.—*Pl.* רַבִּים, רַבִּין. Keth. 8b שתו ר' ישתו ר' many have drunk (the cup of mourning), many shall drink. Yeb. 63b (from Ben Sira) מנע ר' מיתיך וכ' keep the many off thy house, nor bring every body to thy house. Ib. יהיו דורשי וכ' let thy well-wishers be many, but reveal a secret to one out of a thousand. Ab. Zar. 43b (in Chald. dict.) שאני ר' where several people meet to pray, it is different. Ib. שכיחי ר' גביה many people are usually with him. Ber. 9a, a. fr. יחיד ורַב, v. יָחִיד; a. fr.—Esp. רַבִּים *community, public.* Y. Meg. III, 75d בה"כ של ר' a synagogue belonging to a community, opp. של יחיד. Bab. ib. 28b הספד של ר' funeral ceremonies in a case of public mourning (for a public man), opp. של יחיד. Sabb. 67a צריך . . . לר' ור' וכ' should make his trouble known to the people, and the people will pray for him. Ab. V, 18. Ber. 8a תפלתן של ר' congregational prayer; a. v. fr.—בְּרַבִּים *in public.* Ib. 61b, a. e., v. קָהַל. B. Mets. 58b, v. לָבָן II; a. fr.—*Fem.* רַבָּה. Gen. R. s. 33 (ref. to Ps. XXXVI, 7) עד תהום ר' את מדקדק thou dealest strictly with them (the wicked) (searching their doings) 'to the great deep'; a. fr.—[Ib. s. 27, v. רָבַב.]—*Pl.* רַבּוֹת. Ḥag. 5a (ref. to Deut. XXXI, 21) צרות ר' ורעות Ms. M. many troubles and evils, v. מָצָא; a. e.—[מדרש רַבּוֹת, v. מִדְרָשׁ]

רִאשׁוֹנִי m., **רִאשׁוֹנִית** f. (b. h. רִאשׁוֹן) same. Pesik. R. s. 44 עשה את האחרוניות ר' (not האחרונים) make what thou hast threatened as the last punishment the first; (Yalk. Hos. 531 אחרונה ראשונה).

רַאֲשׁוֹת f. pl. = מַרְאֲשׁוֹת. Tanḥ. B'midb. 9 . . . כדי מרגלותיו ויתנה ברַאֲשׁוֹתָיו the distance covered in taking a thing from the bottom of a bed to its top-side; (Tanḥ. ed. Bub. ויתננה במראשותיו).

רֵאשִׁית f. (b. h.; denom. of רֹאשׁ) 1) *beginning; firstling, first gift.*—בר', v. בְּרֵאשִׁית.—Ḥull. XI, 1, a. e., v. גֵּז. Ib. 136b ר' ששיריה ניכרין a first gift the remainder of which is distinguishable (not the entire mass); ib. כל גזזי ר' all my shorn wool be dedicated as priest's gift; a. e.—2) *magistracy, office.* Y. R. Hash. I, 57b bot. והעכירו מרֵאשִׁיתוֹ he removed him (the chief magistrate of Gadara) from his office; (Bab. ib. 22a מגדולתו).

רֵאשִׁיתָא, v. רֵישִׁיתָא.

רֵאשָׁנָא, v. רִשָׁנָא.

רַאֲתָן m. (רתת = ראת) [*nervous trembling,*] *a certain skin disease attended with extreme weakness.* Gen. R. s. 41, beg. (ref. to Gen. XII, 17) פרעה בר' לקה Pharaoh was smitten with *raăthan.* Ib. כ"ד מיני . . . אלא ר' בלבד there are twenty-four kinds of skin diseases, but there is none for which connection with woman is bad, except *raăthan*; Y. Keth. VII, end, 31d.—בעל ר' *one afflicted with raăthan.* Bab. ib. 77b; Tosef. ib. VII, 11; a. fr.

X, 29ª top אתה עבדת ר' וכ' (not עברת) thou (Doeg) hast done great things, turn thou around &c.—V. רַבְּתָא.

רְבָא, v. רְבֵי.

רַבָּא (רַבָּא) pr. n. m. (= רב בא) *Raba* (bar Joseph), a Babylonian Amora, chief of the academy of Maḥoza (v. Graetz, Gesch. d. Jud.[1] IV, p. 414 sq.). Keth. 105ᵇ. B. Bath. 159ᵇ, v. אַדֵּי; a. v. fr.—[Y. Bets. I, 60ᵇ ר' אבא בר רבא אמר, read: ר' בא.]

רָבָא, *pl.* רַבְתָא, v. רִיבָא.

רַבַּב (b. h.) 1) *to be great, numerous.* M. Kat. 28ᵇ רַבּוּ עוונותיו many are his sins. Gen. R. s. 27 (expl. רבה, Gen. VI, 5) רַבָּה והולכת was growing more and more; a. e.—Denom. רב.—2) *to line*, v. infra.

Pi. רִיבֵּב [*to make strong, thick,*] *to line.* Pesik. Zuṭr. Haăz., ed. Bub. p. 110 שמרבבת, v. רָבִיב.—Esp. *to line a skin with pitch* (v. חֵמָה). Ab. Zar. 33ª נכרי רִיבְּבָן ... וישראל נותן וכ' if a gentile pitched them and tanned them, and an Israelite puts wine into them; Tosef. ib. IV (V), 10 גוי עובדו וזופתו ed. Zuck. (Var. ורובבו, ורובבין, ורובדו, v. ed. Zuck. note); Y. ib. II, 41ᵇ bot. מובן ודיבבן, v. רַבַּב I.—[Yalk. Cant. 988 צפונית מרבבת, some ed. מרכבת, read: מְכַבֶּדֶת, as Num. R. s. 13.]

רַבַּב ch. same, *to be great*, esp. *to be a teacher, be in office.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ top כגון אנן דרַבְּבִינָן משגחין וכ' such as we, who are teachers: people look up to us to answer their questions; ib. ואנן אפי' רבבינן וכ' and we, although we are teachers, we know not &c.

רַבָּב m. (v. רַבַּב *Pi.*) *a thick, viscid mass, fat; grease, pitch* &c. Sot. 49ª ... מוכרי ר' אילמלא but for David's prayer, all Israelites would be sellers of grease. Zeb. 98ᵇ ר' על בגדו וכ' grease on a garment is an unlawful interposition (at its immersion), but if he is a seller of grease &c. Sabb. 20ᵇ ר' של (מדורה) a fire made with fatty substances. Ib. 78ᵇ ר' כדי לסוך וכ' fat, as much as is required to smear under a small cake. Ib. 114ª ר' כל ת"ח שנמצא וכ' a scholar on whose garment there is a greasy stain &c.; Rabina said, רבד איתמר the word *rabad* was used (by R. Joḥanan), v. רָבַד.

רַבָּבָא = רַבִּי אַבָּא. Ḥull. 93ª Ms. R. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. notes 4, 6, 7); a. e.—Cmp. רָבָא.

רִבָּבָה f. (b. h.; רַבַּב) *large quantity, myriad.* Gen. R. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 60) ועמדו ... ור' מיעקב from her (Rebekah) arose chiefs (*allufim*) of Esau, and myriads of Jacob; a. e.—*Pl.* רִבָּבוֹת, constr. רִבְּבֵי, רִיבְּבֵי. Ib. s. 89 (play on רְהוֹבִים, Ps. XL, 5) המון ריבוי רַבְרְבַיָּא שהם וכ' (he regarded not) the noise of the myriads of great (boastful) men, for they turn after lies (v., however, רַבְרְבָא).—V. רִבּוֹא.

רַבְּחוּ = רַב אַחָא (רבי). Snh. 22ª Ms. M. (ed. ר' א'). Pes. 56ª רב בהו Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. ר' א').

רְבִיבְתָא, v. next w.

רִי, רַבְוָתָא, רִבְוָות, רַבְבְתָא, רִבְבָת f.=h. רִבְבָה. Targ. Ez. XVI, 7 (ed. Lag. רבוות). Targ. I Chr. XXIX, 7 (ed. Rahm. ריבב'); a. e.—*Pl.* רַבְבָתָא, רִבְבָוָן, רִבְבָן, רִבְבָן, רִי. Targ. Ps. XCI, 7 (ed. Wil. רִבְבוֹתָא; ed. Lag. ריבבותא). Il. CXLIV, 13. Targ. I Sam. XVIII, 7, sq.; a. e.

רָבַג (cmp. רָבַךְ) *to pile up promiscuously*, opp. to ערך to arrange. Sifra Vayikra, N'dab, ch. IV, Par. 4 ... יכול ורובג lest you think that he may cast (the pieces of flesh on the altar) and pile them up; Tosef. Zeb. IV, 2 ורובק (read: ורוֹבֵק; Var. ורובץ).

רָבַד* (b. h.) [*to strengthen,*] *to line, join, patch.* Tosef. Ab. Zar. IV (V), 10 Var. ורובדו and patches it; v. רָבַב.

רָבַד m. (preced.) *a thick patch.* Sabb. 114ª, v. רָבָב; (cmp. ib. טלאי ע"ג טלאי); [Rashi: *a stain of semen* (?)]

רִי, רָבְדָא ch. same, *patch*; trnsf. (cmp. נְאָתָא) *cicatrix, scab*; ר' דכוסילתא the scab or scar over the puncture made by bleeding, v. כּוֹסִילְתָּא; also *the puncture.* Snh. 93ᵇ אפי' כר' דכ' וכ' no imperfection, even so much as the mark of bleeding, was on their bodies. Keth. 39ᵇ (Var. in Rashi a. Ar. תרפתא דסיבורי or דסיכורי), v. כּוֹסִילְתָּא.

רָבָה, v. רבי.

רָבָּה m., **רָבָּה** f. 1) (=רָוֶה) *moist, saturated with liquid*, opp. עבה thick and pulpy. Y. Pes. X, 37ᵈ top צריכה שתהא ר' וכ' (not צבריה) it (the חֲרוֹסֶת) must be saturated (with wine), which means that it is to remind of blood.—V. רוֹבֶה II.—2) pers. of רָבָה, v. רבי.

רַבָּה I m. = רַבָּא 1) *large, great; senior.* בְּרֵי' מיניה, v. קְרִים.—אַדְּרֵי', v. אַדְּרַבָּא.—Y. Shebi. VII, end. 37ᶜ ודמיא ר' הרא כל ר' is this case altogether the same?; Y. Orl. I, 61ᵇ bot. ורמיה הרא לכל רביה (corr. acc.).—הֲרַבָּה, v. רוֹבֶה II.—Midr. Till. to Ps. XVII (ref. to רב, II Sam. XXIV, 16) ר' הוא משכונא גבך ed. Bub. (oth. ed. ר' הרא משכוניך, corr. acc.) the pledge thou hast taken (with the death of Abishai) is large enough. Ber. 19ᵇ גברא ר' אמר וכ' a great man (scholar) has said something, laugh not at it; Gitt. 55ᵇ; Nidd. 50ᵇ. Sabb. 59ᵇ גברא ר' וכ' (some ed. רבא), v. אַרְיֵיכָא; Keth. 103ᵇ. Yeb. 21ᵇ מגברא ר' וכ' ... הא I have heard this from a great scholar. Ib. ר' אבא grandfather. Gen. R. s. 1, beg. ר' הושעיה ר' R. Ḥ. senior (contrad. to זעירא). Y. Yeb. IV, 6ª ר' חייא ר' R. Ḥ. senior; a. v. fr.—מדרש ר' (*pl.* רַבּוֹת), v. מִדְרָשׁ.—2) *teacher.* Y. l. c. 6ᵇ top הירוני ר' ר' דמיתניתא ר' דאילפנא what teacher do you mean? a teacher of the Mishnah (a Tannai), or a teacher of tradition? Lev. R. s. 22 ואיפשר כן ר' שאל וכ' can that be? did the teacher ask his pupil? B. Mets. 101ª כגון דא צריכה ר' a thing like this requires a teacher (to say it)!; a. fr.—*Pl.* רַבְוָתָא. Snh. 102ᵇ נפתח בר' (Ms. F. ברברבתא) let us open our meeting with (speaking of our) teachers (opp. to חברין).—*Fem.* רַבְּתָא, q. v.; רַבְּתִי. Yeb. 21ᵇ אימא ר' grandmother.—(מסכת) אֵבֶל ר', v. אֵבֶל.

רַבָּה II pr. n. m. (=רב אַבָּה) *Rabbah*, name of several Amoraim, esp. *a*) R. bar Naḥmani, chief of the college of Pumb'ditha (v. Grætz, Gesch. d. Jud.[1] IV, p. 400 sq.) Gitt. 3ª.

Hor. 14[a] עוקר הרים ר' R. uproots mountains (is ingenious, v. הַר). B. Mets. 86[a]; a. v. fr.—*b*) R. Zuṭi (Junior). B. Bath. 120[a]. Men. 31[b]; a. e.—*c*) R. bar Ḥanah. Snh. 5[a].—*d*) R. bar bar Ḥanah, known for his fables. B. Bath. 73[b]; a. fr. [Y. Ber. II, 4[b] אבא בר בר ח'.]—*e*) R. bar Abbuha (Abbahu, v. Fr. M'bo, p. 60[a]). Bekh. 34[a]. B. Kam. 46[b]; a. e.—*f*) R. bar Matt'nah. Hor. l. c.; a. e.; a. others.

רַבָּה III f., v. רַב I, II.

רַבּוּ, v. רִבּוּתָא.

רִיב', רִבּוֹא m. (b. h.; רָבָה) [*large amount,*] *myriad, ten thousand.* Peah III, 8 אחד בר' שבהן Ms. M. (ed. מר') one ten thousandth portion of my property; Tosef. ib. I, 13, a. e. Y. Maas. Sh. I, 52[d] top מאה ר' one hundred myriads (of Denars). Succ. 51[b] ששים ר' על ששים ר' וכ' twice sixty myriads, double the number &c., v. כֶּפֶל. Ib. אינה . . . וחמשה ר' דינרי זהב Ms. M. (ed. ואחד, v. Rabb. D. S. a. l. note) worth no less than twenty-five myriads of gold Denars; Tosef. ib. IV, 6; Yalk. Deut. 913. Shek. VIII, 5 משמונים ושתי ר' נעשית it (the curtain) was made of material worth eighty-two myriads; (oth. opin.: of eighty-two myriads of threads; Var. ריבות made by eighty-two girls); Ḥull. 90[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 6); a. fr.—*Pl.* רִבְּוֹאוֹת, רִי'. Arakh. IV, 3 (17[b]) אפי' מת . . . ריביא או ובאה לו בר' וכ' even if his father died (was dying at the time of his vow), and left him a myriad, or he has a ship at sea (at the time of his vow), and it comes in with myriads, the sanctuary has no claim on it.—Yalk. Deut. 942 שתי ריבות two myriads (Zuzin); Sifré ib. 306 שתי ריביא.

רִי', רִבּוֹא ch. same. Targ. I Kings VIII, 63. Targ. Deut. XXXII, 30 רִבּוֹתָא (רִבּוּ', רִי').—*Pl.* רִבְוָון, רִבְוָתָא, רִי', v. רִבְבַת.—Targ. Ps. LXVIII, 18 ריבוֹתָן Ms. (ed. רִבְבָן).

רִבּוּבָה* I f. (רָבַב) [*pile, deposit,*] *cavity* in the ascent to the altar for the deposit of fowls ritually disqualified. Midd. III, 3; v., however, רְבוּכָה.

רִבּוּבָה* II f. name of *a musical instrument,* a sort of *tambourine.* Sot. 49[b] quot. in Ar. s. v. (ed. טנבירא; Mus. quotes רכיבה; Ar. s. v. אלית quotes fr. Sot. l. c.: כובא as explan. of אירוס; Hai Gaon to Kel. XV, 6: דכובא or דכובא).

רִבְוָותָא, רִבְוָת, רִבְוָן, v. רִבְבַת.

רִבְוִיָּא, רִבּוּי, v. sub רִיב'.

רְבוּכָה f. (רבך, cmp. רָבַב) 1) *irregular pile, deposit.* Tosef. Zeb. VII, 6 חלון . . . ור' חיתה וכ' (ed. Zuck. ורבכה) there was an opening on the western side of the ascent to the altar, called *r'bukhah,* whither they cast &c., v. רִבּוּבָה I.—2) *pulp of flour mixed with hot water and oil,* v. רְבִיכָה.

רִבְוָן, v. רִבְבַת.

רִבּוֹן m. (רָבַב) *lord, master.* Gen. R. s. 93 (expl. לאדון, Gen. XLV, 8) לר' chief, contrad. to שליט. Yoma 87[b] ר' העולמים Master of the worlds (opening words of a well-known prayer רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם (abbrev. רש"ע) Master of the world! Ber. 9[b]; a. v. fr.

רִי', רִבּוֹנָא, רִבּוֹן ch. same. Targ. Ps. XII, 5. Targ. Ex. XXI, 4; 6; 8. Targ. I Sam. XV, 32 רִבּוֹנִי (h. text סַר); a. fr.—*Pl.* רִבּוֹנִין, רִבּוֹנָיָא, רִי' (also *pl.* excellentiæ). Targ. I Kings XXII, 17. Targ. Gen. XIX, 2. Targ. Y. ib. XLII, 33. Targ. Ps. CXXXVI, 3 Ms. (ed. מרי מריא); a. fr.—*Fem.* רִבּוֹנְתָא, רִי'. Targ. Gen. XVI, 8 (ed. Vien. O. רַבְּנִתִי), sq. Targ. Prov. XXX, 23; a. e.

רִיבִ', רִבּוֹנָא, v. רִיבּוֹנָא.

רִבּוֹנָתָא, v. רִבּוֹן ch.

רִבּוּעָא, רִבּוּעַ, v. sub רִיב'.

רִבּוּתָא, רִבּוֹתָא, v. רִבּוֹא ch.

רִבּוּ, רִבּוּתָא f. (רִבִּי I) 1) *greatness, dignity, office; anointment.* Targ. II Esth. VI, 10. Targ. Is. IX, 6. Targ. Deut. XXXII, 3 (Y. II רִבּוּ). Targ. Zech. IX, 6 (h. text גאון). Targ. Num. XVIII, 8 (h. text מִשְׁחָה). Targ. Ps. CXLV, 3 (some ed. רִבּוּ). Ib. CL, 2, v. רַבְּוּתָא; a. fr.—Targ. Esth. II, 9, v. סַמְתּוֹרָא.—Gitt. 68[b] מאי רִבּוּתַיְיכוּ אתיו לך רִבּוּתָאי מיכן wherein are you our superiors?; I shall show thee my superiority. Y. Ber. I, 2[d] bot. רבו חיא it was an honor (to be brought into the king's palace); a. e.—2) *a great thing, something remarkable.* Targ. Esth. II, 21.—Snh. 106[b], v. בְּעָא. Ḥag. 24[a] חיזני רִבּוּתֵיהּ דנגובה (Rashi רבותא) this is the remarkable thing about 'the dry hand' (that is the reason for the insertion of the word נגובה, to show that even the touch of a dry hand makes unclean); מאי ר' דנגובה what it there remarkable in 'the dry hand'? B. Bath. 36[b]; Yeb. 45[a] למחשב גברי ר' וכ' is it a great thing to quote authorities? (I can do the same:) here are Rab &c.; a. e.—V. רִבִּיתָא II, III, a. רִיבּוּתָא.

רַבּוּתָא f. (denom. of רַבָּא) 1) *seniority.* Targ. O. Gen. XLIII, 33 כרַבּוּתֵיהּ ed. Berl. (ed. כרביותיה, corr. acc.).—2) *superiority,* v. preced.

רִבְבֵי, *pl.* constr. of רִבְבָה.

רָבָה, רָבָה, רבי (b. h.) *to be much, many; to grow, increase.* Yoma 87[b] עוונותינו רָבוּ וכ' our sins are too many to be counted. Gen. R. s. 34 אצא ואחי פרה ורָבָה וכ' I may go out (of the ark) and be multiplying and increasing for curse. Bekh. 44[b] דם ר' שחין ר' if the blood is allowed to increase (if bleeding is neglected), skin disease will develop; מי רגלים רָבִין וכ' if one allows the urine to increase (through neglect) &c. Sabb. 33[b] צרות רָבוֹת וכ' בעון . . . for the sin of obscene talk troubles increase, and new evil decrees come &c. Num. R. s. 11, v. פָּרָה II. Gen. R. s. 48 הכתב ר' וכ', v. כָּתַב. Sot. 47[b] בדין ר' וכ' משרבו . . . when the whisperers in court (secret influences) increased, the anger (of God) against Israel increased. Snh. 97[a] חוצפה תִּרְבֶּה impudence shall be large. Y. Yeb. IV, 6[a] bot., v. אל"ף; a. fr.—Gen. R. s. 98 (play on בן פרת, Gen. XLIX, 22) בן פירות רְבִיתָה 'a child of fruits' (through interpreting Pharaoh's dream about the ears of corn) thou didst grow (to high office); בן פרות רבית יוסף 'a child of cows' (through interpreting the dream about cows) thou didst grow; בן פרת (יוסף) רְבִית יוסף 'a child of growth', thou didst grow tall (so as to protect Rachel from Esau's

sight; v. Gen. R. s. 78); Yalk. ib. 133 [read:] בן פורת יוסף פָּרִיתָ רבית יוסף.

Pi. רִיבָּה 1) *to increase, do much, do more.* Gen. R. s. 34 ר' בכחורים יוהר וכ' ordered a larger number of the clean animals to be taken into the ark than of the unclean. Tosef. Dem. IV, 12 ר' בעיר ולא ר' במדינה if one offers a large quantity for sale, while none is offered in the country. Ib. 13 כל שר' לו מותר wherever one has a large quantity for sale, it is permitted (to buy of him); a. fr.—Men. 89ª ר' שמן וכ', v. רִבְּיָה.—2) (hermeneutics) *to use an additional word for the purpose of intimating something not otherwise included; to argue from an additional word* or *from a generalization* in the Biblical text; *to widen the scope of a law; to include.* Ib. אם אתת מְרַבָּה וכ' if thou wert to argue an entire day on the intimation of an increase lying in the words *bashshemen* (Lev.VI, 14; VII, 12), I should not listen to thee; Zeb. 82ª; Nidd. 72ᵇ. Shebu. 26ª, v. מְעַט. Ib. 27ª מדאצטריך או לְרַבּוֹת וכ' as the word אוֹ (Lev. V, 4) is needed for the inclusion of vows for the benefit of others. Pes. 22ᵇ, v. אֶת. Snh. 60ᵇ יכול שאני מְרַבֶּה וכ' you might think that I must include &c.; a. v. fr.—[Yalk. Ex. 348 ר' כל וכ', v. רִיקֵן.]—Gen. R. s. 85 (ref. to Gen. XXXVIII, 29) זה רָבָה על כל הפריצים ממך יעמודו (not יעמוד) this event implies (the prophecy) that all conquerors shall rise from thee (Perez); Yalk. ib. 145.—3) *to lend* or *borrow on usury* (רִבִּית); *to make a profit.* Sifra B'har, ch. VI, Par. 5; B. Mets. V, 1 (expl. תְּרִבִּית) המְרַבֶּה בפירות he who makes a profit on lending provisions. Tosef. ib. IV, 2 מְרַבִּין על השכר יאין מרבין וכ' you may make a profit on renting (lending money to the money-changer merely for exhibition), but you dare not make a profit on a sale (of land as security for a loan). B. Mets. V, 2 מרבין ... ואין מרבין וכ' you may make a profit by a reduction of rent on account of payment in advance, but you dare not make a profit by increasing the price of an object sold on account of postponed payment; a. e.

Hif. הִרְבָּה *to cause increase; to strengthen; to do much.* Ber. 17ª, v. מְעַט. Ab. I, 17 וכל המַרְבֶּה דברים וכ' he that talks much brings about sin. Ib. II, 7 מרבה בשר וכ' making much flesh (indulging in eating) makes much food for worms; מרבה צדקה וכ' he that does much charity, does much for peace. Ber. 40ª מפרין ומרבין, v. פָּרָה II. Ib. 64ª ת"ח מַרְבִּים וכ' scholars advance peace in the world; a. fr.—B. Bath. 11ᵇ בני מבוי ... שמרבה עליהן את הדרך the neighbors may prevent him, because he increases the use of the way too much for them (causes many people to step upon their ground); Tosef. ib. I, 4; Y. ib. II, 13ᵇ bot. דו יכיל מימר ... והן מרבין עלינו וכ' he may say to him, they go and come, ask for thee and cannot find thee, and thus they use the way too frequently for us.

Nithpa. נִתְרַבָּה *to be increased*; with בגדים, *to be clothed with the larger number of garments* designated for the high priest, v. מְרוּבֶּה. Yoma 5ª ב' שבעה if he wore the high priestly garments during the entire week of inauguration; ב' יום אחד if he wore them only one day.

רָבָא, רְבִי I ch. same, 1) *to grow, increase; to become great.* Targ. Gen. XXI, 8. Targ. Hos. VIII, 4 רְבִיאוּ ed. Ven. (oth. ed. רַבּוּ Pa.). Targ. Job V, 6 (some ed. יְרַבֵּי *Pa.*); a. fr.—Part. רָבֵי; *pl.* רָבְיִין. Targ. O. Gen. XXVI, 13 (Y. רָבֵי). Targ. Ps. CXLIV, 12 (h. text מגדלים); a. fr.—Gen. R. s. 78 (ref. to Gen. XLIX, 22, בן פרת) רַבְיָית יוסף thou didst grow, O Joseph; רבייתּ עלי עין thou didst grow over (Esau's) sight (so as to protect Rachel from Esau's voluptuous looks); v. preced. Ib. s. 20 דְּרַבּוּן עמיה (דְּרַבָּן) they grow up with him; a. fr.

Pa. רַבֵּי 1) same, v. supra.—2) *to raise, rear, produce.* Targ. Y. Gen. II, 9. Targ. Koh. II, 6. Targ. Ps. CXLVII, 8. Targ. Job XXXVIII, 27 מְרַבְּיָא Ms. (ed. מְרַבֵּיא *Af.*; ed. Wil. מִרְבָּץ, incorr.). Targ. Is. XVII, 6 מְרַבְּה Levita (ed. מרדא); a. fr.—Lev. R. s. 19 לא תְרַבֵּי, v. גּוּרָא. Ab. Zar. 22ᵇ ארמלתא לא תְרַבֵּי וכ' a widow should not raise a dog. Cant. R. to I, 1 מְרַבְּיִין ילא וכ' raise children that are not like them; Yalk. Sam. 113 מְרַבְּיָאן, v. הֲכִיתָ־; a. e.—Part. pass. מְרַבֵּי. Targ. O. Gen. XXXVII, 2 (ed. Berl. רָבֵי); a. e.—2) *to raise to dignity, advance, elevate, anoint* (priest, king &c.), *appoint.* Targ. O. Ex. XXXI, 2 (h. text קרא). Targ. Is. XLII, 6. Targ. Esth. X, 2. Targ. Ps. II, 6 (h. text נסך); a. fr.—Part. pass. מְרַבְּא, מְרַבֵּי. Targ. II Sam. III, 39 (h. text משיח). Targ. Ez. XXVIII, 14 (h. text ממשח).—Trnsf. (of inanimate things) *to consecrate* (by anointing). Targ. Ex. XXX, 26. Targ. Y. Gen. XXXI, 13 (ed. Vien. רְיִבְיתָ, incorr.); a. e.—3) *to lend or borrow on usury.* Targ. O. Deut. XXIII, 20 (Y. ed. Vien. לא תְרַבֵּי וכ' add not from what is thine to thy neighbor's, i. e. *borrow* not on usury, v. Rashi a. l.).—4) *to extend the scope, to include.* Snh. 46ª לרַבּוּיֵי עכו"ם to include the worshippers of idols; לרבויי שאר וכ' to include other convicts doomed to be stoned. Ib. לא הוה מְרַבִּינָן וכ' we should have included only &c. B. Kam. 64ᵇ מאי ר' וכ' what does the text imply? It implies all things (animate or inanimate, marked or unmarked). Zeb. 8ᵇ כללא קמא מְרַבֵּי וכ' the first generalization serves to include sacrifices and no more; a. fr.

Af. אַרְבֵּי same, *to increase, add.* Targ. Y. Deut. XXIII, 20, v. supra.

Ithpa. אִתְרַבֵּי 1) *to be reared, grow up.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 2. Targ. I Chr. XIV, 4; a. fr.—2) *to be raised; to be installed, anointed.* Targ. Is. LXI, 9. Targ. O. Lev. XXI, 10. Targ. Y. ib. IV, 3. Targ. Num. III, 3; a. fr.—3) *to be proud, vaunt.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. כלירין מִתְרַבְּיִין וכ' ... young children were boasting (showing off their silver ornaments) in the court of &c.; Y. Bets. II, end, 61ª מתריביין (corr. acc.).—4) *to be lent* or *borrowed on usury.* Targ. Deut. XXIII, 20.—5) *to be derived by implication, be included.* Zeb. 82ª מכדי אִיתְרַבּוּ כל וכ' since all sacrifices . . . were included in the law with regard to &c.; a. e.

***רָבָא, רְבִי** II (preced.) = b. h. רבה [*to stretch* the bow string, cmp. Lat. intendo arcum,] *to shoot.* Targ. O. Gen. XXI, 20 והוה רָבֵי קַשְׁתָּא and he became an archer; [ed. Berl. רָבְיָא קַשְׁתָּא an archer-boy].

Pa. רַבֵּי same. Targ. Y. ib. והוה ליליף רַבֵּי קַשְׁוָותָא and he learned how to shoot with bows.

רָבָא, רְבִי III (=רבע) *to lie down, die.* Y. Yeb. IV, 6ª, v. אל"ם.

**Pa.* רַבֵּי *to crouch, flee to a hiding place.* Bets. 24ª

עבידי לרבויי are in the habit of hiding; לא עבידי לרבויי make no attempt to flee; Sabb. 106b; v. הֲבָא.

רַבִּי m. (v. רַב II) [*my teacher, my master,*] *Rabbi*, title of scholars, esp. of the Tannaim, and of the Palestinian Amoraim. B. Mets. 85a תכים . . . ור' קרו לך וכ' I shall make thee a *ḥackim*, and a gold-embroidered cloak they shall spread over thee, and Rabbi they shall call thee &c. Ib. 84a מאי . . . ר' קרו לי והכא ר' וכ' what good hast thou done me, there (among the Roman gladiators) they called me Rabbi (master), and here (as a scholar) they call me Rabbi. Ab. Zar. 17b ומ"ט קרו לך ר' רַבָּן וכ' and why do they call thee Rabbi? I am the chief master of weavers. Ib. ר' אלעזר; a. v. fr.—Esp. *Rabbi*, surname of R. Judah han-Nasi. Gitt. 59a מימות משה ועד ר' וכ' from the days of Moses to those of Rabbi we do not meet with learning and high office in one place (combined in one person). Ber. 13a; Sot. 32b. B. Mets. 85a; a. v. fr.

רַבִּי, רָבְיָא, רַ' m. (רְבִי I) [*growing,*] *boy; apprentice.* Targ. O. Gen. XXXVII, 2 ed. Berl. (oth. ed. מְרַבִּי). Ib. XXI, 20, v. רְבִי II. Ib. 8; a. fr.—Succ. 5b (expl. כרוב), v. כְּרוּב I; a. e.—*Fem.* רָבְיָתָא *girl.* Targ. Y. Gen. XXIV, 14 Ar. (ed. ריבא). Targ. II Esth. II, 12, sq.; a. e.—Snh. 109b הוה איתא ר' וכ' there was a girl (in Sodom) that carried bread for the poor in a pitcher. Ib. 58b דפלגיא ר' that slave's girl (assigned to him as wife by his master). Kidd. 70b דלא אשתייר . . . ר' וכ' for none of them (the Asmonean family) survived except a certain girl &c.; a. e.—V. רְיָבָא.

רָבִיב m. (רָבַב) 1) *lining, thick cloth.* Sifré Deut. 306 (ref. to ריבים, Deut. XXXII, 2) זה . . . שמארגת את הרקיע כר' (Pesik. Zuṭr. Haăz., ed. Bub. p. 110 שמרבבת) that is the south wind which overweaves (which lines) the sky as with a thick lining; Yalk. ib. 942.—2) *pl.* רְבִיבִים (b. h.; רָבַב, cmp. רְבִיעָה) [*growth-advancing,*] *rains.* Sifré l. c. (ref. to Deut. l. c.) מה ר' הללו יורדים וכ' as the rains come down on plants &c.; Yalk. l. c. B. Bath. 25a (ref. to Deut. l. c.) זו רוח . . . ר' וכ' that is the south wind which brings rains and makes the plants grow; ib.b; a. e.

רְבִיָּה, רְבָיָה f. (רָבָה) *increase, plenty.* Num. R. s. 2 12 (ref. to הרבה ארבה, Gen. XXII, 17) ר' לאב ר' לבן increase promised to the father, increase to the son.—פריה ורי' *propagation, v.* פְּרִיָּה. Yeb. 62a. Y. Taan. I, 64b; a. fr.—*Pl.* רְבִיּוֹת (or רְבָיוֹת) *plentiful discharges.* Ab. d'R. N. ch. I (ref. to הרבה ארבה, Gen. III, 16) אלו שתי ר' דם וכ' ed. Schechter (Var. רבעיות) this refers to the two kinds of discharges of blood &c.

רַבְיוֹתָא f. (v. רַבִּי) *youth.* Targ. O. Lev. XXII, 13 (not כִּרְבִיוֹתָהּ . . . , תָּא . . . , תָּה . . .). Targ. O. Num. XXX, 4 (some ed. רַבְיוֹתָהּ). Targ. Koh. XI, 9; a. e.—[Targ. O. Gen. XLIII, 33 כרביותיה, v. רַבּוּתָא.—Targ. Ps. LXXI, 21, v. רַבְנוּתָא.]

רַבְיָא, Targ. Y. II Ex. XXII, 24, v. רְבִיתָא.

רַבְיוּד, v. רְבִיָּה.

רַבְיָן, v. רְבִיתָא.

רְבִיעָא, f. ch. = next w. Targ. O. Lev. VI, 14. Targ. I Chr. XXIII, 29; a. e.

רְבִיכָה f. (רבך, cmp. רבג) 1) *a pulp of flour mixed with hot water and oil* (v. Lev. VII, 12). Men. 89a (ref. to Lev. l. c.) יכול יהא חצי . . . ולי' lest you think that the half Log of oil is to be equally distributed among the cakes, the wafers, and the pulp; כשהוא אומר בשמן בר' ריבה שמן לר' (Rashi בְּרִבּוּכָה) as the text repeats 'with oil' in connection with the pulp, it intimates by the repetition that more oil is required for the pulp. Y. Snh. XI, 30b. Tam. 28b להחם חמין לר' (Ar. לרבוכה) to make hot water for the pulp. Y. Pes. II, 29b bot.—2) v. רִבּוּכָה.

רַבִּין (רָבִין) pr. n. m. (= רב אבין) *Rabbin, Rabin,* an Amora. Pes. 25a, a. fr. כי אתא ר' when R. came (to Babylonia). Ib. 34b כי סליק ר' when R. came up (to Palestine); a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 60b.

רַבִּינָא (רָבִינָא) pr. n. m. (= רב אבינא) *Rabina, Rabbina,* name of several Amoraim. B. Mets. 86a. Ḥull. 43b מר ברירה דרב א' Ib. 46b; a. fr.

רַבִּינוּ, v. רַבֵּנוּ.

רָבִיעַ m. (v. רְבִיעִי) 1) *one fourth*; 2) *square.* Tosef. Sot. V, 13; Erub. 56b מגרש ר' the pasture ground of Levitic townships was one-fourth of the area; Y. Sot. V, 20b bot. ר' מגרש. Ib. ר' מאלף it means a square of one thousand cubits; אפי' תימא ר' מכל צד ר' והוא even if you say that it means 'square', at all events it is one-fourth of the area. Gitt. V, 6 ר' . . . נותן, v. סִיקָרִיקוֹן. Ib. 58b ר' בקרקע one-fourth of the property bought, or one-fourth of the purchase price. Y. Pes. X, 37c top, a. e., v. נִרְטָרְטוֹן; a. fr.—*Pl.* רְבִיעִין *blocks.* Midd. III, 5 ר' של ארז וכ' (Bart. רְבוּעִין) cedar blocks were on top (of the columns). Tam. III, 5 רְבִיעִית.—[Tosef. Taan. I, 4, v. רְבִיעָה.]

רְבִיעַ, v. רָבַע.

רְבִיעִי, רְבִיעָאי, רְבִיעָאָה m. = h. רְבִיעִי, *fourth.* Targ. Gen. I, 19 (ed. Berl. עָ . . .). Ib. II, 14; a. fr.—*Pl.* רְבִיעָאִין, רְבִיעָאֵי. Targ. II Kings X, 30; XV, 12. Targ. Y. Ex. XX, 5; a. e.—*Fem.* רְבִיעָיְתָא, רְבִיעָתָא. Targ. Lev. XIX, 24 ed. Berl. רביעי. Targ. II Chr. XXVIII, 3 בר' the fourth time.

רְבִיעָה f. (רָבַע) 1) *coupling,* esp. (v. Lev. XX, 16) *carnal connection with beasts, buggery.* Ab. Zar. II, 1 מפני חר' . . . because they (the gentiles) are suspected of using beasts for buggery. Ib. 23a. B. Kam. 40b, sq.; a. e.—2) (v. בַּעַל h. a. ch.) [*fructification,*] *rainfall* in the autumn. Taan. 6b עד . . . ר' שניה until the second rainfall comes down. Ib. מאי לשיר ר' דבר שרובע וכ' what is the radical meaning of רביעה? Something which fructifies the ground, as R. J. says, 'the rain is the husband &c.' Ib. ר' ראשונה כדי וכ' the first rainfall (is satisfactory, and you need no fast-day), when there is enough to enter the ground to the depth of one handbreadth; ר' שניה כדי לגוף וכ' the second rainfall (is satisfactory), when the soil is fit to be used for sealing the mouth of a cask. Ib. 6a; Tosef. ib.

I, 3. Ib. 4 רביע ed. Zuck. (corr. acc.). Gen. R. s. 13 כדר ר' enough rain to be called *r'bi'ah* (fructification); a. fr.—Tosef. B. Kam. I, 9 ועל ר' ed. Zuck., v. רִבְצָה.]

רְבִיעוּת f. (preced.) *fructification, copulation.*—*Pl.* רְבִיעִיּוֹת. Num. R. s. 20 (ref. to רָבַע, Num. XXIII, 10) הר' אוכליסין שיצאו וכ' שלחן ... (ed. Wil. הרבית, corr. acc.) who can count their fructifications, that is, the masses that came forth from those (women) who anxiously seized the opportunity of, and loved noble deeds &c.; Nidd. 31[a] רְבִיעִיּוֹתֵיהֶם וכ' ... הקב"ה the Lord counts Israel's fructifications, 'when will the sperm come of which the righteous shall be created'?

רְבִיעוֹתָא ch. same. Targ. Y. Deut. XXXII, 2 כִּרְבִיעוֹת רוּחֵי וכ' (not רוּחֵי) like the fructification of the rain-winds &c.—Cmp. רְבִיעָתָא.

רְבִיעִי m. (b. h.) *fourth.* Taan. 29[b] בר' ... חל להיות (sub. בשבת) if the ninth of Ab falls ... on a Wednesday; Meg. 22[b]. Keth. I, 1 בתילה נשאת ליום הר' it is customary for a virgin to be married on the fourth day of the week; a. v. fr.—Esp. *fourth grade of uncleanness.* Ḥag. III, 2; Tosef. ib. III, 7 הר' פסול וכ' the fourth grade is a disqualification in sacrificial food, the third, in T'rumah. Ib. 18; a. fr.—*Fem.* רְבִיעִית. Meg. III, 4 (28[a]) בר' on the fourth Sabbath of Adar; a. fr.—Esp. (sub. לוג) *one fourth of a Log.* B. Bath. 58[b] אירחו אנטל זהו ר' what is Anṭal? The fourth of a Log mentioned in connection with religious ceremonies (v. comment.). Y. Sabb. VIII, 11[a] bot. של ר' תורה וכ' Ar. (ed. כוס שרשורו של) the legal *r'bi'ith* (for the cup of the Passover night) is a bottom of two fingers by two, with a height of one and five-sixths of a finger. Sot. 3[a] אדם שאין בו אלא ר' אחת וכ' man in whom there is only one-fourth of a Log (of vital blood, v. Rashi) &c.; Sabb. 31[b] bot.; a. v. fr.—*Pl.* רְבִיעִיּוֹת. Sot. l. c. Lam. R. to IV, 1 (ref. to אבני קדש, ib.) אלו שחי ר' של דם וכ' this refers to the two-fourths of blood (of king Josiah) which Jeremiah took up (from the battlefield) and buried (v. II Chr. XXXV, 24 sq.). Pes. 112[a] לילי ר' the nights of the fourth days of the week, Tuesday evenings; a. fr.

רְבִיעָי, v. רְבִיעָאָה.

רְבִיעִין m. pl. ch. name of *a musical instrument, sistra* (v. Sm. Ant. s. v. Sistrum and illustration). Targ. II Sam. VI, 5 (h. text מנעניעים).

רְבִיעִית f. h. 1) same. Kel. XVI, 7 (v. Maim. a. l.).—2) fem. of רְבִיעִי q. v.—3) *square block.* Tam. III, 5, v. רָבַע.

רְבִיעָתָא, רְבִיעֲתָא, v. רְבִיעָאָה.

רְבִיעָתָא f. = h. רְבִיעָה, *rain.* Y. Taan. II, 65[b] top ר' קדמיתא the first rain'all. Gen. R. s. 13, end; a. e.

רְבִיצָה f. (רָבַץ) *lying down,* esp. *damage caused by an animal falling on an object.* B. Kam. 2[b]; Y. ib. I, beg. 2[a]; Tosef. ib. I, 9; ib. רביעה ed. Zuck. (corr. acc.)

רִבִּית, רִי', f. (רָבָב = b. h. תַּרְבִּית) [*profit,*] *interest* on a loan, *usury.* B. Kam. 61[b], v. קָצַץ, a. אָבָק. Tosef. ib. IV, 3, v. חֲשָׁרְמָה. Ex. R. s. 31, a. fr. ר' (ב)מלוה, v. לָוָה. Tosef. l. c. יש דברים שהן ר' ואינן ר' there are such transactions as have the appearance of usury, but are not usury (are not forbidden). B. Mets. 63[a], a. fr. צד אחד בר' one-sided (eventual) usury, a transaction which may eventually result in paying interest on a loan, e. g. advanced payment for fruit to be delivered at some future time at present prices with the option, in case of a rise in the market, of returning the money and paying the difference, in which latter case it looks like paying interest on a loan; a. v. fr.—*Pl.* רִבִּיּוֹת, רִי'. Tosef. B. Mets. VI, 17 מלוי ר' כיפרין וכ' those who lend on interest deny the essence &c. (v. עִיקָּר); (Y. ib. V, end, 10[d] מלוה ברבית). Tosef. l. c. 18.

רִבִּיתָא, רִי', ch. same. Targ. O. Deut. XXIII, 20. Targ. Y. ib. 21 (ed. Vien. ריבר'). Targ. Ez. XVIII, 8; 13; 17 (ed. Wil. רַבִּי; ed. Lag. ריב'); a. e.—Lev. R. s. 3, beg. (prov.) דיזוקף בר' וכ' (not בריביתיה) he that borrows money on interest (to carry on his business), loses his own and other people's money.—*Pl.* רִבְיָן, רִי'. Targ. Y. I Ex. XXII, 24; Y. II רַבְיָא (?). Targ. Y. Lev. XXV, 37. Ib. 36 (some ed. ריפיין, corr. acc.).

רְבִיתָא I f. *girl,* v. רְבִי.

רְבִיתָא II f. (רְבִי I) 1) *growth, that which advances growth, sanitary treatment.* Yoma 78[b] רְבִיתֵיהּ דינוקא וכ' the proper treatment of a child consists in (bathing in) warm water and (rubbing with) oil. Ib. הנך דלאו רְבִיתַיְיהוּ (some ed. רְבִיתַיְהוּ) those things (as wearing shoes) which have nothing to do with their healthy growth; הנך דרביתייהו וכ' those other things (as ointing) which are needed for their health &c.—2) *growth, spontaneous healing.* Ḥull. 46[b] bot. היינו רביתייהו this position of the adhering lungs (one overlapping the other) is the means of healing; v., however, next w.—3) = רְבוּתָא *something great, remarkable.* Y. Keth. V, beg. 29[c] ונר' אשכח גידול ר' G. found something great and reported something small.

רְבִיתָא III f. (רְבִי II) *lying, natural position, overlapping.* Ḥull. 46[b] bot. היינו רְבִיתַיְיהוּ such is their natural position (and an adhesion is not necessarily the result of a wound, v. Tosaf. a. l.; v. preced.).—Yeb. 76[a] שלא במקום רבויתא Ar. (missing in ed., obviously a gloss ref. to Ḥull. l. c.) not where the lungs overlap.

רְבִיתָא IV or **רְבִיתָא** pr. n. river *R'bitha* (prob. Nahr-Rubin, near Jabneh, v. Neub. Géogr. p. 277). Ḥull. 60[a] (Ms. R. 2 ריבויתא; Ms. R. 3 אגידא דימא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90).

רְבַל, v. אַרְבֶּל II.

רַבַּמִּי pr. n. m. (contr. of רב אמי) *Rabammi.* Y. Ab. Zar. V, 45[b]. Ib.[a] bot.

רבן, Targ. Prov. XVIII, 8; XXVI, 22 Ms., v. רָבָן.

רַבָּן m. (v. רַב II) 1) *chief, teacher.* Sabb. 33[b], a. fr. תינוקות של בית ר' school children.—2) *Rabban*, a title of scholars. Tosef. Eduy. III, 4 [read.] מי שיש לו תלמידים ותלמידי תלמידיו קוראין אותו רבי נשתכחו תלמידיו קוראין אותו ר' וכ' if a scholar has disciples and disciples of his disciples, he is quoted (by the latter) as Rabbi; if his direct disciples are forgotten (in tradition), he is quoted as Rabban; if both are forgotten, he is quoted by his name.—Esp. *Rabban*, title of most of the presidents of Palestinian colleges that succeeded Hillel. Ab. I, 16. Ib. 18. Ib. II, 8; a. fr. (v., respective proper names).—*Pl.* רַבָּנִין, רַבָּנִים. Cant. R. to I, 10 נאוו ... אלו הר' וכ' comely are thy cheeks' &c. (ib.), this refers to the teachers, 'thy neck with strings', refers to the students &c. (v. חָרַז); Yalk. ib. 983; a. e.—[Gen. R. s. 61 כמין שני רבנים, v. כַּד II.]

רַבָּן, רַבָּנָא ch. same, *chief; teacher.* Targ. I Chr. XI, 11. Ib. 21 (h. text שר). Targ. Ps. LXXVIII, 15 רבנחין Ms. (ed. רבחין); a. e.—Y. Ter. VIII, 46[a] זמין חד ר' וכ' invited a certain teacher and placed a dog beside him. Y. B. Mets. II, end, 8[d] חד ר' דמך וכ' a certain scholar is dead, and all the people are running &c.; a. e.—Esp. *Rabbana*, a Babylonian title. Keth. 22[a] ר' אשי. Yeb. 22[a] מר בריה דר' Mar, the son of R. (Ashshi). Pes. 115[b] ר' עוקבא; a. e.; [perh. = רַבָּנוּ *our teacher*].—*Pl.* רַבָּנִין, רַבָּנָן. Targ. Ps. LXVIII, 28 (h. text שרי); a. e.—Y. Ter. VIII, 45[c]; Y. Maasr. V, 52[a] top, a. e. חברון דר', v. חֲבַנְיָא. Succ. 8[a]; Erub. 76[b] ר' דקיסרי the scholars of Cæsaræa; a. fr.—Esp. (corresp. to חכמים of the Mishnah, v. חָכָם) *a number of scholars*, as opposed to a single authority. Pes. 10[a]. Erub. 23[a]. Ber. 5[b]; a. v. fr.—דְּרַבָּנָן *rabbinical enactment, rabbinically ordained*, opp. דאוריית, v. אוֹרָיְיתָא. Succ. 44[a]. Pes. l. c.; a. v. fr.—[Midr. Till. to Ps. I כשני רבנן, v. כַּד II.—Y. Kidd. I, 61[b] bot. דרבנין, v. רוּבָּה II.]

רַבַּנַאי pr. n. m. (= רב בנאי) *Rabbannai*, an Amora. B. Mets. 2[a] (Ms. M. רבינא, v. Rabb. D. S. a. l. note); ib. 27[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 400); (B. Kam. 113[b] ed. רבינא, Ms. M. רבנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 30). Bets. 15[b] bot. Keth. 21[b] top. Ḥull. 76[b] (Ms. H. a. F. רב בנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 2).

רַבֵּנוּ, רַבֵּינוּ m. (v. רַב II) *our teacher*, an attribute of Moses, v. מֹשֶׁה.—ר' הקדוש, v. קָדוֹשׁ a title of R. Judah Hannasi.

רַבָּנוּת f. (v. רַבָּן) *leadership, authority, office; superiority.* Ab. I, 10 אהוב ... ושנא את הר' love a trade, and hate office. Pes. 87[b] אוי לה לר' וכ' woe to the (royal) authority, for it buries its holders, as there is not one prophet that did not outlive four kings. Num. R. s. 14[4] (play on כדרבנות, Koh. XII, 11) כְּדָרְבֹנוֹת ... שתהא הר' וכ' (the words of the wise are) like those of an authority; when Jacob decreed that the leadership should be Ephraim's (Gen. XLVIII, 19), the Lord confirmed his word. Sot. 13[b], a. fr. חנחיג עצמו בר', v. נָהַג; a. e.

רַבְנוּתָא ch. same. Targ. Ps. LXVIII, 28. Ib. LXXI, 21 רַבְנוּתַי Ms. (ed. רבותי, corr. acc.). Ib. CXLV, 3; CL, 2 Ms. (ed. רבות). Targ. Koh. VI, 3; a. e.

רַבַּנְתָּא, v. רִבּוֹן ch.

רַבְּסִי (רַבִּי) רַבְסָא = רב אסי, רב אסא. Y. Ab. Zar. V, 45[a] bot. Cant. R. to III, 6; a. e.—V. אַסִּי.

רָבַע (b. h.) *to lie with, copulate with, cover.* Y. Ab. Zar. I, 40[a] top והלא מביא ... והיא רוֹבַעַת וכ' but may he not bring (the crippled sire) to her, and he cover her, and she may give birth? Ib. ותרא רוֹבַעַת ממנו וכ' and she (the crippled mare) may be fecundated by him.—Esp. *a)* (with ref. to Lev. XX, 16) *to have connection with a beast.* Snh. I, 4 הרוֹבֵעַ והנִרְבָּע the animal that covered (a woman), and the animal that was covered (by a man). B. Kam. 40[b]; a. e.—*b) to commit pederasty.* Snh. 9[b] פלוני רָבַע לאונסו וכ' (if a man says) such and such a man committed sodomy with him (euphem. for *me*) against his will, he himself in connection with another witness can testify &c.—Trnsf. *to fructify the ground.* Taan. 6[b] דבר שרובע, v. רְבִיעָה.

Nif. נִרְבַּע *to be covered*, esp. *to be copulated in an unnatural way.* Snh. I, 4, v. supra. Ab. Zar. 24[a] וולד הנִרְבַּעַת the issue of a beast that was used for buggery while pregnant is disqualified for the altar; תיא וולדה נִרְבָּעוּ for mother and child have been abused; a. fr.

Pi. רִבַּע 1) (v. רְבִיעָה) *to inundate* for the sake of improving the soil. Y. Peah VII, 20[b] (ref. to חמרבץ, ib. V, 19[a] top) מבירן שהוא מְרַבְּעָה וכ' because he inundates it, it will yield so much more next year.—2) (denom. of אַרְבַּע) *a) to do for the fourth time.* Sifré Deut. 306 ... וּרְבַּע חזי מפעם perfume (thyself) with the words of the Law, and do it a second, a third, and a fourth time; Yalk. ib. 942.—*b) to quadrate, make quadrilateral.* Part. pass. מְרוּבָּע; f. מְרוּבַּעַת; *pl.* מְרוּבָּעִין, מְרוּבָּעִים, מְרוּבָּעוֹת. Y. Maasr. V, end, 52[a] אין מר' משמת ומי בראשית there is no quadrangular form in natural objects; ib. ... תקרלקי המ' והתנינן but do we not read in the Mishnah (Neg. VI, 1) ... 'of the size of a Cilician bean which is quadrilateral'? ...(ד)יְרַבְּעֶנָּה כל גרמא this very passage proves that there is nothing quadrangular in nature; and why does the Mishnah say so? It means that he (the priest) should calculate the size of a bean by circumscribing a quadrilateral around it; Y. Ned. III, 37[d] bot.; Y. Shebu. III, 34[d] דיְרַבְּעֶנָּה הוא (read: יְרַבְּעֶנָּה). Tosef. Maasr. III, 14, v. גָּרִיס. Y. Erub. II, 20[a] מר' a quadrilateral stone, opp. עגולה; Bab. ib. 19[b]; Tosef. ib. II (I), 1. Ib. VI (V), 10 ריבע את העיר וכ' if he squares a town (which is built in a curve) and makes the calculation as if it were a square table (plane); Erub. 56[b] תְּמַרְבֵּעַ וכ' Ib. וחוזר ומרבע את התחומין and then again he draws a square for the Sabbath limits. Ib. כמה מר' יתר וכ' how much larger is the square than the inscribed circle?; a. fr.

רְבִיעַ, רָבַע ch. same, 1) *to lie, couch.* Targ. Num. XXII, 27 (h. text רבץ). Targ. Y. Gen. XLIX, 25; a. fr.—Part. רְבִיעַ; f. רְבִיעָא; *pl.* רְבִיעִין. Ib. IV, 7. Targ. Deut. XXII, 6 (O. ed. Vien. רְבָעָא). Targ. Ps. CIV, 22; a. fr.—Y. Ber. VIII, 12[b] top לא מיסתך דאת ר' וכ' is it not not enough that thou art lying (on the dining couch),

and he stands and attends thee? Ib. גזרנא דהוא ר' וכ' (not גזירה) I decree that he lie down, and thou stand &c. Gen. R. s. 7 רביץ ואנא וכ' lie down (to be lashed), and I will tell thee; Tanḥ. Ḥuck. 6; Pesik. R. s. 14. Koh. R. to I, 8 קם ור' ליה על רגלוי he arose and threw himself down at his feet. Shebu. 22b, a. fr. ארוא הוא דר' וכ', v. אַרְוָא; a. fr.—2) *to commit buggery*. Ab. Zar. 24a דילמא רַבְעוּהָ לארמא דארמא perhaps they (gentiles) had connection with the grandmother (of the animal, while she was pregnant); a. e.

Af. אַרְבַּע 1) *to cause to lie down, lay down.* Targ. Y. Gen. XXIV, 11 (h. text וירבך). Targ. Y. Deut. XXV, 2 וירַבְּעִינֵיה (not ירוך).—Part. pass. מַרְבַּע. Targ. Y. I Gen. XLIX, 14.—Num. R. s. 19 אַרְבְּעוּנֵיה דילקי lay him down, that he may receive lashes; Tanḥ. l. c. ארבעתיה (corr. acc.); ib. ארבעונתי (corr. acc.). Pesik. R. l. c. אַרְבְּעִינֵיה lay thou him down. Y. Bicc. I, 64a אַרְבְּעֵיה על וכ' he ordered him to be laid on the benches (for punishment). B. Kam. 114a אַרְבְּעֵית לי אריא וכ' thou didst put a lion at my borders, i. e. you forced a violent neighbor upon me; a. e.—Y. Yeb. IV, 6a bot. ואנא בעי מַרְבְּעָתֵּהּ וכ' and I want to assist at her lying down (for delivery), before she cools off, v. צְנַן.—2) *to copulate animals*, esp. *to hybridize*. Targ. Y. Gen. XXXVI, 24. Targ. Y. Lev. XIX, 19.

Pa. רַבַּע 1) *to divide into four parts.* Targ. Y. Deut. XXXII, 4.—2) *to make quadrangular. Part. pass.* מְרַבַּע (מְרֻבָּע Hebraism); f. מְרַבְּעָא; *pl.* מְרַבְּעִין, מְרַבְּעָתָא *quadrate.* Targ. Ex. XXVII, 1. Targ. Ez. XLV, 2. Targ. I Kings VII, 5. Targ. Y. I Num. XXXIII, 7 (not מְרַבָּך); Targ. Y. I Ex. XIV, 2 (ed. Vien. מרביעתא, corr. acc.); a. e.—Y. Sot. V, 20b bot. מאן דמְרַבַּע ארבע וכ' he that wants to form four rows of four casks each requires sixteen casks. Erub. 57a אימור ... כמאן דמְרַבְּעָא רבועי ודאי מי מְרַבְּעִינָא we said, we consider it in our calculations as if it were squared; do we, however, really make it a square (by filling the space with buildings)?; a. e.

רֶבַע m. (b. h.; preced.) *one-fourth, quarter.*—*Pl.* רְבָעִים. Erub. 56a בארבעה רְבָעֵי היום וכ' at one of the four quarters of the day, at the beginning of the day, or at the beginning of the night, or at noon, or at midnight.—Esp. *one-fourth of a Ḳab. Pl.* as ab. Ḥall. II, 6 חמשת ר' קמח five quarts of flour (v. Maim. a. l.). Ib. I, 4; a. fr.—*Du.* רִיבָּ', רִבְעָתַיִם Ker. I, 7 בר' at the price of two quarters (of a silver Denar); B. Bath. 166b (Rashb: *at one quarter* of a Denar *for a pair of birds*, v. Tosaf. a. l.); Ker. 10b.

רְבָעָא, רִ' ch. same, *one-fourth, quarter.* Targ. II Kings VI, 25 רְבַעַת קבא one fourth of a Ḳab.—Ker. 10b בר' וכ' ... כמה how many P'ruṭahs are in a quarter of a Denar? &c.—Erub. 56a חוי ר' ... תשעה מתלתין (Ms. M. נכי לפי תלתין) nine is one-fourth of thirty-six. Gitt. 58b זבין ר' Tosaf. (ed. רביע) he bought (the confiscated field) at one-fourth less than its real value. Ib. 15b, a. e. נכי ר', v. נַכֵּי; a. fr.—V. רוּבְעָא.

רַבְעוּתָא I f. same. Targ. Num. XV, 4, sq.; a. e.

רַבְעוּתָא II f. (רַבַּע) *lying down.* Targ. Ps. CXXXIX, 3.

רְבָעִי m. (v. רֶבַע) *that which is in its fourth year.* Par. I, 1 (difference between רביעי and רבעי). Maas. Sh. V, 1 כרם ר' a vineyard in its fourth year (v. Lev. XIX, 24). Ib. 2 כרם ר' היה וכ' the product of a vineyard in its fourth year was carried to Jerusalem, if the vineyard was within one day's journey. Ib. 4 ביצר פודין נטע ר' how are the fruits of a plantation in its fourth year redeemed?; a. v. fr.

***רְבָעִיּוֹת** f. pl. (cmp. רְבִיעָה) *effusions, discharges.* Ab. d'R. N. ch. I, v. רְבִיעָה. [Perh. רְבִיעִיּוֹת is meant, v. רְבִיעִית.]

רַבְעַת, v. רְבָעָא.

רָבַץ (b. h.; cmp. רבע) *to lie down*, esp. *to break down* under a load. B. Mets. 33a, v. רַבָּצָן.—Part. pass. רָבוּץ; f. רְבוּצָה &c. *a) lying.* Y. B. Kam. VII, end, 6a שמא ראוהו ר' perhaps they saw him in the act of slaughtering after the ox was laid down, opp. ראוהו מישך they saw him pull the ox into the woods to kill him. Y. Naz. V, 54c ר' lying, opp. עומד. Ab. Zar. 54a; Ḥull. 40a וכ' חיתה ... ר' if his neighbor's beast was laid down before an idol (to be sacrificed). Y. R. Hash. II, beg. 57d ראיתיו ר' בין וכ' I saw it (the moon, like an animal) lying between two rocks; Tosef. ib. I, 15 רוֹבֵץ; Bab. ib. 22b. Num. R. s. 1, beg., v. infra.—*b) horizontal.* Lev. R. s. 14 בהמה ... ר' וכ' the quadruped walks with her body in a horizontal position, ... but woman walks erect; Yalk. Lev. 546; Tanḥ. Thazr. 3 הבהמה ... והולד ר' וכ' the animal walks and her embryo lies horizontally &c., opp. זקוף.

Pi. רִיבֵּץ 1) (cmp. רִבִּיעָה) *to irrigate by sprinkling*, contrad. to השקה. Y. Peah V, 19a top; Tosef. ib. II, 20 המְרַבֵּץ את שדהו וכ' (ed. Zuck. המרבין) if one irrigates his field, before the poor have entered it. Shebi. II, 10 Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. מְרַבְּצִין) you may (in the Sabbatical year) irrigate 'blank' soil (a vegetable or grain field, v. לָבָן); Y. ib. 34b; Y. M. Kat. I, 80c; Bab. ib. 6b מרביצין שדה וכ'. Tosef. ib. I, 2 מרצפין (corr. acc.); a. e.—Esp. *to sprinkle* (a floor in order to lay the dust &c.). Snh. VII, 6 המכבד והמרבץ he who sweeps or sprinkles (before an idol); Yalk. Ex. 348 והמרבין. Y. Sabb. II, end, 5c; Bab. ib. 95a מְרַבֶּצֶת ביתה וכ' may contrive to sprinkle her room on the Sabbath. Ib. הרוצה לְרַבֵּץ he who desires to sprinkle &c. Y. Ber. VI, 10d, v. אֲלוּנְטִית II; a. fr.—Tosef. Ab. Zar. IV (V), 11 ולא ריבצתי עליהם וכ' I sprinkled no liquids on them (the herbs, to keep them fresh).—2) (with תורה) *to spread the Law, to teach.* Y. Keth. XII, 35a bot. יותר וכ' ... ר' he spread the Law more (has had more pupils) than thou; Y. Kil. IX, 32b bot. B. Mets. 85b לא ריבצתך, v. פִּלְפֵּל. Tem. 16a (play on יַעְבֵּץ, v. יָעַץ) שיעץ וריבץ וכ' he (Othniel) gave advice and taught the Law in Israel. M. Kat. 25a; a. fr.

Hif. הִרְבִּיץ 1) *to sprinkle*, v. supra. Pesik. Par., p. 40b; Pesik. R. s. 14; Tanḥ. Ḥuck. 6 ומַרְבִּיצִין עליו וכ' and they sprinkle water upon him, v. תְּזוּרִית.—2) *to cause to lie down.* Pesik. R. s. 3 יהרְבִּיצָם וכ' ... נפל he fell upon his face, and made them (his sons) lie down on their faces, and prayed. Gen. R. s. 41; s. 69, a. e., v. פַּלָּטְיָא II h. Num. R. s. 1 (expl. ויסב, Ex. XIII, 18, cmp. סָבַב *Hif.*) שהרבִּיצָם ... רבוצין וכ' he made them recline (at meals)

like kings lying on their couches. Ib. הִתְבַּצְחִי וכ׳, v. סִרְגְּמַטִּין; Tanḥ. B'midbar 2; a. e.

Hithpa. הִתְרַבְּיִן *to be besprinkled.* Sabb. l. c. ... ונמצא מִתְרַבֵּיץ מאליו and thus the room is sprinkled of itself.

רְבִין ch. same.

Pa. רַבֵּין *to sprinkle.* Y. Snh. VII, end, 25[d] איתחמי מְרַבֵּין ליה he appeared to be sprinkling upon it (the flax seed, to make it grow).

רְבִיץ m. (b. h.; רָבַץ) *resting place.* Pirké d'R. El. ch. XX, end (ref. to Job XXX, 23) אמר ... בית מלון לִרְבִיצִי Adam said, while I am yet in this world, I will build myself a lodging for my rest (in death); וחצב ... לִרְבִיצוֹ and he hewed, and built himself &c.

רְבִיצָל m. (v. רָבִין) [*sprinkler,*] *a small bag* for perfumes, spices &c. Kel. XX, 1 (ed. Dehr. רוּבְצָל).

רַבְצָן m. (רָבַץ) *an animal that habitually breaks down* under a load. B. Mets. 33[a] (ref. to Ex. XXIII, 5) רוֹבֵץ ולא ר׳ 'lying', but not when it is in the habit of &c. Ib. מה לי רובץ מה לי ר׳ (if it is a Biblical duty to relieve the suffering animal,) what difference does it make, whether the animal breaks down for the first time or did so before?; a. e.—*Fem.* רַבְצָנִית. Tosef. B. Bath. IV, 6; B. Mets. 80[a].

רִי׳, רִיבָא f. (v. next w.) 1)=h. מִרְבָּק *stall* in which cattle are tied. Targ. Jer. XLVI, 21. Targ. Am. VI, 4 (ed. Wil. רֶבְקָא). Targ. Mal. III, 20.—2) *threshing team.* Targ. Jer. L, 11 (h. text דשה, v. next w.).

רִבָּקָה I f. (רבק, Arab. rabaḳ *to join, tie*; cmp. רבג, רבך) *team.* Tosef. Par. II (I), 3 חכניסה לר׳ ודשה עם אמה if he took the young red cow into the team (that she may suck), and she did (accidentally) some threshing with her mother; B. Mets. 30[a]; Gitt. 53[a].—*Pl.* רִבְקוֹת. Tosef. Erub. II (I), 2; Erub. II, 1 במלוא שתי ר׳ וכ׳ the space required by two teams of three animals each.

רִבְקָה II (b. h.) pr. n. f. *Rebekah,* Isaac's wife. Gen. R. s. 60 וכיון שבאת ר׳ וכ׳ and when R. came into Abraham's house &c. Ib. s. 63 ראויה היתה ר׳ וכ׳ R. was destined to be the mother of the twelve tribes; a fr.

רְבַב (רָבָב) *to raise, make great.*

Hithpa. הִתְרַבְּרֵב *to assume superiority.* Num. R. s. 18 (ref. to Num. XVI, 13 חשתרר) על מה את מִתְרַבְּרֵב עלינו וכ׳ on what ground dost thou claim superiority over us? what good hast thou done us?; Tanḥ. Korah 6; Yalk. Num. 750.

רַבְרֵב ch. same.

Ithpa. אִתְרַבְרֵב 1) *to be chief; to lead; to be great.* Targ. I Chr. XV, 22 (h. text נָסֹר). Targ. Job XXXIII, 12 (Ms. אִתְרַבְרַב). Targ. Prov. VIII, 16 (Ms. אִתְרוֹרְבָן); a. e.—2) *to claim superiority; to boast.* Targ. Num. XVI, 3; 13. Targ. Ez. V, 15. Targ. Y. Gen. XIV, 23. Targ. II Esth. VIII, 13 (ed. Lag. נִתְרוֹרַב). Targ. Jer. XLVIII, 42 (ed. Lag. אִתְרָרְבוּ); a. fr.—Gen. R. s. 89, v. next w.

רַבְרָבָא m. (preced.) *great; great man; prince, officer.*—*Pl.* רַבְרְבִין, רַבְרְבֵי, רַבְרְבַיָּא. Targ. Gen. XII, 17. Ib. I, 16. Ib. XXV, 16. Targ. II Sam. VIII, 18; a. fr.—Ber. 57[b] בר׳ in the case of large (cucumbers). Y. ib. II, 5[b] ר׳ קימוי והוא וכ׳ great men (scholars) were before him, and he should have asked the inferior men? Lev. R. s. 5, end חובין ר׳ great sins. Koh. R. to II, 2 חד ... מרברבי בבל (read: כביל) one of the prominent men of Kabul (v. Lev. R. s. 20). Gen. R. s. 89 (ref. to רהבים, Ps. XL, 5) חמון ריבי ר׳, v. רָהָב; 'Rashi': דמתרברבין היינו ר׳ that means the great that boast. Y. R. Hash. II, 58[b] top רַבְרְבֵיכוֹן your superiors, v. נָגַד; a. fr.—*Fem. pl.* רַבְרְבָתָה, רַבְרְבָתָא, רַבְרְבָאתָא. Targ. Num. XIII, 28. Targ. Prov. XV, 16 (ed. Lag. רברבא׳; some ed. דזרבאתא, read: רוֹב׳). Targ. Deut. X, 21 (*great things*). Targ. Ob. 12; a. e.—Y. Gitt. V, 47[c] top אילין ר׳ the traps for large beasts, opp. דקיקתא. Bets. 25[a] נפל חברין בר׳ our colleague fell among great things, i. e. ventured an opinion on a subject contested by great authorities; a. e.

רַבְרְבוּתָא f. (preced.) *pride, boast.* Targ. Ps. XVII, 10 (Ms. רברבניתא).

רַבְרְבָנָא m. (preced.) *great man, prince.*—*Pl.* רַבְרְבָנִין, רַבְרְבָנַיָּא. Targ. Lam. II, 9. Ib. V, 12; a. fr.—Targ. Ps. XXII, 13 רוֹרְבָנַי ed. Lag. (ed. Wil. רברב׳; Ms. רוברב). [Targ. Job XXXV, 9 דורבניא, perh. to be read: רוֹב׳, v. הוֹרְבָנָא.]

רַבְרְבָנוּתָא f. (preced.) *boast, pride.* Targ. Ps. XII, 4 (h. text גדלות). Ib. XVII, 10, v. רַבְרְבוּתָא.—Pes. 104[b] סַרְבּוּתָא, v. רַבְרְבָנוּתֵיהּ.

רַבְּתָה, רַבְּתָא, 1) fem. of רַבָּא, q. v.—2) *great city, capital.* Targ. Nah. III, 8, v. infra.—Gen. R. s. 1, beg. (play on אמון, Prov. VIII, 30) ואית ... אמון ר׳ and some say, *amon* means the capital; אמון ר׳ כמה וכ׳ *amon* means capital, as we read (Nah. l. c.), 'art thou better than No Amon? which is translated, ר׳ ... האת וכ׳ art thou better than Alexandria, the capital?

רַבְּתִי, v. רַבָּה I.

רַבְּתָנָא m. (רבב; v. רַבָּא) *nobility*; (collect. noun) *princes*; מלכא דר׳ *king of princes* (=h. המלך הגדול) title of the king of Assyria. Targ. II Kings XVIII, 19 (ed. Lag. מלכא רבא); ib. 28 (ed. Lag. רבתנא, read: דר׳); Targ. Is. XXXVI, 4; 13.

רג, Y. Snh. X, 29[a] top ברג, read: כדג.

רגאתא, רגאתא, v. רַאגְתָא.

רֶגֶב pr. n. pl. *Regeb* (or *Ragab*). Men. VIII, 3 בעבר ר׳ וכ׳ R. on the banks of the Jordan (v. Neub. Géogr. p. 247).

רִגְבָא m. (b. h. רֶגֶב) *clod, bowlder.*—*Pl.* רִגְבַיָּא, רִגְבָיָא. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 6 (ref. to הגלגל, ib.) כאילין דטבריא ר׳ like those bowlders of Tiberias (that roll into the lake).

רְגַג [*to be restless, anxious,*] *to desire, long, covet.* Imperf. יִתְרְגוֹג. Targ. Deut. V, 18. Targ. Y. ib. XII, 20. Targ. Ps. LXXXIV, 3 רָגְגַת Ms. (ed. רָגַת, read: רְ, corr. acc.). Ib. LXVIII, 17 Ms. (ed. *Pa.*); a. fr.—*Part.* רָגִיג. Ib. LXIII, 2.—V. רָגַג.

Pa. רַגֵּיג same. Targ. Josh. VII, 21 רַגִּיתְנוּן (ed. Wil. רָגַתְּ; ed. Lag. ורגיתינון, Var. ורגגת). Targ. Cant. II, 3; a. fr.—*Part. pass.* מְרַגַּג; f. מְרַגְּגָא &c. *desirable, precious.* Targ. Gen. II, 9 (not גַּג ...). Targ. Y. ib. XXVII, 15. Targ. Lam. II, 4; a. e.

Palpel רַגְרֵג same. Targ. Ps. CXXXII, 13 ed. Lag. (oth. ed. *Pa.*). Ib. XLII, 2 Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Ithpa. אִתְרַגַּג, *Ithpalp.* אִתְרַגְרַג same. Targ. Prov. XIII, 4. Ib. XXIII, 3; a. e.

רְ, רְגָא, רָגְגָא m. (preced.) *desire, desirability.* Targ. Ez. XXIV, 16; 25. Targ. I Kings XX, 6 ר' דעינך (not בע'). Targ. Ps. CVI, 24 ריגגא ed. Lag., read: רִגְיָא.

רְגְגָתָא (constr. רְגַגְתָּ), v. רָגִיג, a. רְגִיגְתָא.

רְגוּגָא, רְגוּג, v. רִיגּוּג.

רְגוֹז, v. רְגַז II.

רְגוּזְתָא, v. רוּגְזָא.

רְגוּל m. (denom. of רֶגֶל) *tied by the feet.* Sabb. V, 3 (54a), v. עָקַד; Y. ib. V, 7b bot. בשתי רגליו ר' ... *'akud* means tied by one foreleg, *ragul*, tied by the hindlegs; Tosef. ib. IV (V), 3 (v. Var. in ed. Zuck. note).

רְגוֹל m. (denom. of רַגְלָא, v. preced.) *streaked at the leg.* Targ. Gen. XXX, 40 (h. text עָקֹד).—*Pl.* רְגוֹלִין, רֻגְלַיָּא. Ib. 39. Targ. O. ib. 35; a. e.

רְגוֹמָא m. (רָגַם) *slinger, archer.*—*Pl.* רְגוֹמַיָּא. Targ. Lam. I, 18.

רְגוּמָא, v. next w.

רְגוּמָנָא m. (רָגַם) *stoning to death.* Targ. Esth. V, 14 (Bxt. רגימא; ed. Lag. רגימיא, corr. acc.).

רְגוּעָה, v. רִיגְעָה.

רְגוֹעִיתָא pr. n. f. (רגע) [*balance, rest*] *R'go'itha*, legendary name of Esther's maid for the seventh day of the week. Targ. Esth. II, 9.

רְגוּשׁ, רְגוּשָׁא, v. רִיגּוּשׁ, a. רַגֵּשׁ.

רְגוּשָׁא m. (רָגַשׁ) *noise, tumult; rush.* Targ. Job XXXIX, 24 Ms. (ed. רגיז). Ib. 7 Ms. (ed. רגוש). Ib. XXXVIII, 27 (ed. Wil. רְגוּ; h. text שאה). Ib. XLI, 21; a. fr.—V. רִיגּוּשׁ ch.

רָגַז (b. h.; cmp. רגג) *to be unsteady, restless; to be agitated.* Taan. 10b (ref. to Gen. XLV, 24) שמא תִּרְגְּזוּ עליכם הדרך lest the road become unsteady for you (you lose your way); Yalk. Gen. 152 תִּרְגַּז.

Hif. הִרְגִּיז 1) *to stir, excite, incite to anger.* Ruth R. end אַרְגִּיזוֹ ריצך (=הַרְגִּיזוֹ), v. כָּעַס; Midr. Till. to Ps. IV, 5; Yalk. ib. 627; Pesik. Shub., p. 158a. Midr. Till. l. c. עד מתי ... ומַרְגִּזִין וכ' how long will you sin and create anger by saying &c.?; Yalk. l. c. ומרגזים (v. infra). Ber. 5a (ref. to Ps. l. c.) לעולם יַרְגִּיז אדם וכ' at all times let man stir up his good inclination against his evil inclination. B. Bath. 16a יורד ... ומַרְגִּיז וכ' Satan comes down and leads (men) astray, and goes up and arouses (the Lord's) anger, takes permission and takes life. Tanḥ. Emor 2 לא היה לך להַרְגִּיז לבוראך וכ' hadst thou no other means to provoke thy Creator to anger than through me, making me an object of worship?; Lev. R. s. 26. Esth. R. to IV, 15 וידע המרגיז וכ' and let this provoker (Haman) know that thou hast not forgotten &c.; a. e.—2) *to be excited, fear.* Tanḥ. l. c. חיית מרגיז שמא וכ' I (Samuel) was frightened, lest it be the judgment day, and I feared myself.

Nif. נִרְגַּז *to be excited; to quarrel.* Nidd. 16b ש' הנִרְגָּז (בבית המשתאות) a chief officer (or scholar) that gets excited in the drinking house (a variant to הנרגן), v. רָגַן a. רָגַל.

Pi. רִגֵּז *to rage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9 התחילו מְרַגְּזִין they began to rage. Yalk. Ps. l. c., v. supra.

Hithpa. הִתְרַגֵּז same. Mekh. l. c. מִתְרַגְּזִין; Yalk. Ex. 251.

רְגַז I, רְגִיז ch. same, *to tremble; to be agitated, angry.* Targ. Ps. LXXVII, 19. Targ. II Sam. XIX, 1. Targ. O. Gen. XL, 2. Targ. Ps. II, 12; a. fr.—Part. רָגִיז. Targ. Zech. I, 15; a. e.

Ithpe. אִתְרְגִיז *to be shaken; to be excited.* Targ. Ps. LXXVII, 17. Targ. Y. Ex. XV, 14.

Af. אַרְגִּיז 1) *to shake; to excite; to scandalize, make angry.* Targ. Job IX, 6. Targ. Ps. LXXVIII, 8. Targ. O. a. Y. I Deut. XXXII, 21. Targ. Is. III, 16 (h. text תשכסנה!); a. fr.—Esp. *to blaspheme.* Targ. O. Lev. XXIV, 11. Targ. Prov. XXII, 14; a. fr.—2) *to be angry.* Targ. Ps. LXXVIII, 62 (h. text תתעבר). —[Midr. Till. to Ps. XXV, 4 מרגזין, read: מזגזין, v. זָגַז.]

רְגֵז, v. רוֹגֶז.

רְגַז II, רְגוֹז m. (preced.) *anger, wrath.* Targ. Deut. IX, 20. Ib. XXIX, 27; a. e.

רַגַּז m. (b. h.; preced. wds.) *trembling, fearful.* Cant. R. to VIII, 9 (ref. to Lev. XXVIII, 65) שמח לב ר' וכ' there (in Babylonian captivity) a fearful heart, but &c.

רַגְזָא, v. רוּגְזָא.

רַגְזָן m. (preced. wds.) *irritable, quarrelsome.* Sabb. 156a. Kidd. 40b bot.—*Pl.* רַגְזָנִין. Ex. R. s. 7.

רַגְזָנָא ch. same. Targ. Prov. XXIX, 22 (some ed. רוגזא, corr. acc.).—*Fem.* רַגְזָנִיתָא. Ib. XXI, 19 Levita (ed. מירגזני).

רַגְזָנוּת f. (preced. wds.) *irritability, excitement.* Kidd. 40b sq. רגזן ... רַגְזָנוּתוֹ (not רגזניתא) a hot-tempered man achieves nothing but (the injurious effect of) his excite-

ment. Yeb. 64a תפלתם ... מגדת ר' למדת רחמנית the prayer of the righteous turns the divine anger to mercy; Succ. 14a Ms. M. (ed. אכזריות); Yalk. Gen. 110.

רַגְזַנְיָתָא, v. רַגְזָנָא.

רַגְזָתָא, v. רוּגְזָא.

רָגֵי, Targ. Josh. VII, 21, ed. Lag., v. רְגַג *Pa.*

רָגְיָא m. (רגג=רגי) 1) *the turn of the scale* (Gr. ῥοπή). Targ. Prov. XVI, 11.—2) *mean, medial sum.* Bekh. 11a עין יפה ... בינונית בר' the liberal (redeems the first born ass) with a Sela, the stingy with a Shekel (two Zuz), he of a middle disposition, with a 'middle'; ib. ... הלכתא בר' רגיל הכא ורגיל הכא the law requires a *rigia*, and how much is this? Three Zuz, running this way and running that way.

רְגִיגְתָא, רְגִינָא, רְ, **רָגִיג** m., **רְגִיגְתָא** f. (רְגַג) *desirable, precious.* Targ. Jer. LI, 7. Targ. Job XXXIII, 20. Targ. Ps. CVI, 24 (not רגגא). Targ. Prov. XXI, 20 (ed. Wil. רְגֵג'); a. e.—V. next w.

רְגִיגָא, רְגִיגְתָא f. (preced.) 1) *desire, longing.* Targ. Ps. XXI, 3 רְגִינַת (ed. Lag. a. oth. רְגָנַת). Ib. XXXVIII, 10 (ed. Wil. רְגֵ'). Ib. CXIX, 20.—2) *pleasure, joy.* Targ. II Chr. XXI, 20.—[Targ. Ps. XIX, 15 רגגת ed. Wil., read: רננת, v. רְגָנָא.]

רָגִיז I, v. רְגַז I.

רָגִיז II, **רְגִיזָא** m. = רְגַז II. Targ. Job V, 2 קיריס ר' Ms. (ed. רוגזה דק'). Ib. IX, 23 Ms. (ed. רוגז'). Ib. XVII, 7 (Ms. רגוז). Targ. Koh. VII, 3 (ed. Lag. רגוז). Targ. Job XXXIX, 24, v. רְגוֹשׁ; a. e.—Y. Taan. II, 65b bot. (expl. ארך אפים, Joel II, 13) רחיק ר' keeping anger at a distance; Pesik. Shub., p. 161b רחק רְגֵז; Yalk. Joel 535.

רְגִיזְתָא, v. רוּגְזָא.

רָגִיל m., **רְגִילָה** f. (רָגַל) [*running*, cmp. הוּשׁ,] *in the habit of, wont to.* Bets. III, 8 (29b) אצל חניני הר' אצלו to a storekeeper to whom he is used to go. Ber. 40a הר' בחרדל וכ' who is in the habit of using mustard once in thirty days. Pes. 104a ... ושאינו ר' וכ' הר' he who is conversant (with the prayers) recites several (clauses of the Habdalah), he who is not, recites one. Keth. 65a ר' נותנין לה if she is used to wine, it must be given to her; a. v. fr.—*Pl.* רְגִילִים, רְגִילִין; רְגִילוֹת. Yoma VIII, 4 בשביל שיהיו ר' במצות that they may become used to religious observances; a. fr.—Tosef. Ber. II, 12 הלכות הר' Var. (ed. Zuck. הרוגלות) Hălakhoth which are familiar to him; Ber. 22a רְגִילוֹת; Y. Sabb. I, 3d רוגלות.

רָגִיל ch. same. Targ. Ps. XLV, 2.—[Bekh. 11a, v. רְגַל.]—*Pl.* רְגִילִין. Targ. Lam. II, 21.

רְגִילָה I f., v. רָגִיל h.

רְגִילָה II f. (cmp. Arab. riǧlah) *portulaca, purslane.* Shebi. VII, 1. Ib. IX, 5; Tosef. ib. VII, 13. Ukts. III, 2.

רְגִילִית f., *pl.* רְגִילִיוֹת, v. רָגִיל h.

רְגִימְתָא, רְגִינְמָא f. (רְגַם), רְגִימַת אבנין *throwing of stones, stoning.* Targ. Ruth I, 17.

רְגִינָא, Lam. R. to I, 13 מר', ed. Wil. מרנגיא, v. סְרוּנְגָּא.

רְגִיעָה f. (רָגַע; cmp. רְגָיָא) [*balance,*] *compromise, agreement on average weights* or *prices.* Tosef. B. Mets. XI, 25 רשאין ... לעשות ר' ביניהם (Var. רגיעה) the bakers of a place are permitted to form a combination settling the weight or price of bread.

רְגִיף, v. רַגַּף.

רָגִישׁ, v. רְגַשׁ.

רְגִישְׁתָא f. (רְגַשׁ) *feeling, sense.* Targ. Job XX, 2 (ed. Lag. חְרִישְׁתָא, v. חְרִישׁ).

רָגַל (b. h.) *to move on, run.*—[Part. pass., v. רָגוּל.]

Nif. נִרְגַּל (v. רָגִיל) *to be wont to.* Nidd. 16b שר הנרגל וכ' a magistrate (a scholar) who is an habitual visitor of drinking houses; v. רָגַז a. רָגַן.

Hif. הִרְגִּיל 1) (denom. of רֶגֶל) *to flay an animal from its feet upward* (in order to use the skin as a bag, v. חֻמָּה). Ḥull. IX, 3 המרגיל וכ' if one flays from the feet upward, the entire skin is considered as connected (with the flesh, as long as the process lasts) for purposes of levitical cleanness. Tosef. Bets. II, 11 אין מַרְגִּילִין וכ' we must not flay from the feet on a Holy Day, nor on a week day when the animal is a firstborn &c.; Bekh. 33a; Tem. 24a.—2) *to make familiar, to accustom.* Sabb. 13a שמא יַרְגִּילֶנּוּ אצלו lest he make him accustomed to associate with him. Ib. וכי מַרְגִּילוֹ וכ' and if he does accustom him, what of it? Ab. III, 13 מַרְגִּילִין וכ' ... שחוק, v. קַלּוּת; a. e.—3) *to lead; to persuade.* Ber. 60b והַרְגִּילֵנִי לידי מצוה ואל תרגילני וכ' and lead me into the power (to the opportunity) of good deeds, and lead me not into the power of sin. Ib. שתרגילני בתורתך that thou mayest lead me by thy Law.—Yeb. 85b זהו שֶׁהִרְגִּילוֹ וזוהי מַרְגִּילָתוֹ in the one case he leads (persuades) her to marry him, in the other case she persuades him; a. fr.—4) *to bring about; cause.* Ber. 22a, sq. המרגיל (sub. קרי) who causes an effusion of semen, opp. לאונסו.

Hithpa. הִתְרַגֵּל *to accustom one's self, get used to.* Y. Sabb. I, 3c top שהוא מִתְרַגֵּל עמו וכ' when he gets used to associate with him when he is unclean himself, he is likely to associate with him when he is clean. Y. Ned. XI, end, 42d יעשו סעודה וכן מִתְרַגְּלִין לַבָּא וכ' (some ed. לביא) let a banquet be arranged, and they (the disaffected couple) will get used in future to associate with each other through the influence of the banquet.

רַגֵּל ch. same, *to move, run.* Part. רָגֵיל. Bekh. 11a, v. רְגָיָא.—Part. pass. רָגִיל *used,* q. v.—Sabb. 119a דר' דובן who is wont to buy (fish for the Sabbath). Ib. bot. אי רְגִילִיתוּ if you are accustomed to &c., v. קְדַם; a. e.

Pa. רַגֵּל *to cause to run.* Y. Ab. Zar. V, 45a אהו דמְרַגֵּל

דיקא וכ׳ he that makes the jet of wine run from above downward.

Af. אַרְגֵּל *to lead; to accustom.* Yeb. 85ᵇ הדא מַרְגְּלָא לִיהּ she leads (persuades) him, v. preced. — Part. pass. מְרַגַּל; f. מְרַגְּלָא, v. מְרַגְּלָא I.

Ithpa. אִתְרַגַּל, אִירַגַּל *to accustome one's self, make it a habit.* Ned. 66ᵇ כי חיכי דלא לְתַרַגְּלֵי לנדרי (Rashi לִירַגְּלֵי) that they may not make it a habit to vow.

רֶגֶל f. (b. h.; preced.) 1) *foot; leg*; (of quadrupeds) *hindleg.* Sabb. 31ᵃ כשאני עומד על ר׳ אחת within the time that I can stand on one leg. Ḥull. II, 6, v. פָּרֶכֶס II; a. v. fr.—Esp. (sub. נזק) *the damage done by an animal's foot, treading, stamping.* B. Kam. 2ᵇ, v. שֵׁן. Ib. 3ᵃ; a. fr.—תורת (ה)ר׳ *the law for the protection of travellers, permission to trade.* Tanḥ. B'shall. 12 (the Sodomites said) בואו ונשכח ת׳ חר׳ וכ׳ come, let us make the law of free trade forgotten in our land; Snh. 109ᵃ; a. e.—לר׳ (v. next w.) *in the wake of, for the sake of* (cmp. שִׁבְרִיל). Gen. R. s. 97 (ref. to רגלי, Num. XI, 21) כולן לרַגְלַי עלו they all came up (from Egypt) for my sake. Yalk. Sam. 143 לרַגְלוֹ ... יצחק Isaac went down to Gerar, and blessing came down for his sake, a. e.—*Du.* רַגְלַיִם; *pl.* רְגָלִים. Nidd. 31ᵃ, v. חֲרִפּוּךְ. Ber. 10ᵇ את רַגְלָיו ... המתפלל he that says the prayers (תְּפִלָּה) must direct his feet (stand straight). Ḥull. III, 7, v. קַרְסוּל. Ib. IV, 6 רַגְלֶיהָ ... בהמה an animal that had its hindlegs cut off. Ber. 32ᵃ כסא של שלש ר׳ a chair with three legs (the merits of the three patriarchs); a. v. fr. — באזן הר׳, v. אֵזֶן II.—מי ר׳, v. מַיִם.—ר׳ לדבר (the thing has feet to stand on,) *there is a basis, a reason for it.* Naz. IX, 3 שר׳ לד׳ for there is a reason (to assume that the field once was a burial ground). Ib. 4; a. fr.—2) [*pilgrimage,*] *one of the three festivals* (Ex. XXIII, 14). M. Kat. III, 5 ... שלשה קודם לר׳ three days before a festival. Ib. 19ᵃ, sq. ערב הר׳ the eve of a festival. Ib. 20ᵃ מפסיקו אבל הר׳ כל שהיא בשום וכ׳ an intervening festival interrupts whatever concerns the mourning itself (and the mourning observances must be continued after the festival). Num. R. s. 19 ועשו את הר׳ וכ׳ they observed the festival in Tishri, and after the festive season they took up the war against Sihon. Yoma 21ᵃ בשעה עולין לר׳ ... when the Israelites went to the Temple for the festive visit. R. Hash. 4ᵇ, a. fr. שמיני ר׳ בפני וכ׳ the eighth day of Succoth is an independent festival; a. v. fr.—ר׳ רבופין, v. רַבּוּף.—*Pl.* as ab. R. Hash. I, 1 ראש השנה ... ולר׳ the beginning of the year for the date of the years of kings and for the order of the festivals (making Passover the first). Pes. 8ᵇ, a. fr. שילו ר׳ pilgrims to the Temple, v. supra. Erub. 40ᵇ, a. fr. שלשת ר׳ the three festivals. Ib. לא איקרו ר׳ they (New Year and Day of Atonement) are not called *r'galim* (pilgrims' festivals); a. fr.

רִי׳, רִגְלָא, רֶגֶל ch. same, 1) *foot, leg; pace.* Targ. Lev. XXI, 19. Targ. Gen. XXXIII, 14 (O. ed. Berl. לרַיגַל); a. fr.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ רִגְלַי, v. קְשַׁן II, a. סַרְבֵּל. Y. Shebi. IX, 39ᵃ top ר׳ צלילא, v. צְלַל; a. fr.—Trnsf. *good or bad luck coming in the wake of.* Targ. Y. Gen. XXX, 30.—Y. Ber. II, 5ᵃ ברגלה חריב וברגליה וכ׳ in his luck (when he was born) the Temple was destroyed, and in his luck it will be rebuilt; Lam. R. to I, 16 על ריגלוי (*pl.*). Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ top ריגלה דישקב, v. נֶרֶגֶל.—*Pl.* רִגְלָיָא, רִגְלִין, רִגְלָן, רִי׳, רַגָּלָן, רַגָּי. Targ. Lev. XI, 42. Targ. Ps. XXVI, 12 Ms. (ed. *sing.*). Targ. Esth. V, 1 מיד דר׳ = מי רגלים, v. מַיִם. Targ. Y. Lev. IX, 14; ib. VIII, 21 ריגלאה (corr. acc.); a. fr.—Y. Kil. IX, 32ᶜ bot. ריגלוי דבר וכ׳; Succ. 53ᵃ רַגְלוֹהִי וכ׳, v. עֲרַב I; a. fr.—2) *festival, festive season,* esp. *the season of the Babylonian academies* in Adar and Elul. Bekh. 60ᵃ תירגמה ... בר׳ R. H. bar S. interpreted it before Raba at the college session (on the Sabbath preceding a festival, Rashi). Snh. 7ᵇ בשבתא דר׳ on the first Sabbath of the season; a. fr.—3) (from its shape) *a forked carrying pole* which can be fixed in the ground when the carrier is resting. Bets. 30ᵃ, a. e., v. דִּגְלָא.—[Targ. Prov. XIV, 5; XXIV, 28 (ed. Wil. רַגְלָא); XIX, 28 (ed. Wil. רגלאה); Ab. Zar. 22ᵇ, v. הַגְלָא.]

רִי׳, רִגְלַי, רִגְלָאָה m. = h. רַגְלִי, *footman.* Targ. O. Ex. XII, 37 ed. Berl. (oth. ed. רַגְלָאִין *pl.*). Targ. O. Num. XI, 21 (Y. רַגְלָדִין, *pl.*). Targ. Jer. XII, 5; a. e.—[Targ. Y. Lev. VIII, 21; Targ. Prov. XIX, 28, v. preced.]—*Pl.* רַגְלָאִין, רִי׳, רַגְלָדִין. Targ. Jud. XV, 8 (ed. Wil. רַ׳); a. e., v. supra.

רִי׳, רִגְלְהָא, רִגְלוֹהִי, v. הַגְלְהָא.

רַגְלַי m. (b. h.; רֶגֶל) *footman, runner.* Snh. 96ᵃ נזדמן לו ר׳ וכ׳ a runner met him, and he ran before him ... and was tired; Yalk. Jer. 290.

רִגְלַי, v. רִגְלָאָה.

רַגְלִיּוֹת, v. רוּגְלִית.

רָגַם (b. h.; denom. of רֶגֶם; cmp. b. h. רָגַב) *to cast a stone, ball* &c., *to pelt.* Succ. IV, 9; Tosef. ib. III, 16 ורָגְמוּהוּ וכ׳ and all the people pelted him with their Ethrogim. Sot. 37ᵃ (play on רגמתם, Ps. LXVIII, 28) ... רוֹגְמִים איתם והיו and the princes of Judah threw stones at them (stirring them up to go into the sea); Mekh. B'shall., s. 5 מְרַגְּמִין וכ׳. Ex. R. s. 1 שר׳ אוהבו וכ׳ who cast stones at the king's friend; a. e.

Pi. רִגֵּם same; *to wound with missiles, bruise.* Mekh. B'shall. l. c., v. supra.—Tanḥ. K'dosh. ed. Bub. 8; Yalk. Lev. 615 כבר היו מְרַגְּמִין את וכ׳ they would have bruised my face and my whole body with them (the Ethrogim).

Hif. הִרְגִּים same. Tanḥ. K'dosh. 8 כבר היו מַרְגִּימִין אותי את כל וכ׳ they would have bruised me all over my body &c., v. supra.

רָגַם ch. same. Targ. O. Lev. XXIV, 16. Targ. Lam. I, 18. Targ. Ex. XVII, 4 (O. ed. Berl. יִרְגְּמוּנִי) *Pa.*); a. fr.—Kidd. 70ᵇ לְמִירְגְּמֵיהּ ... נפקו they went out after him ready to stone him. Yalk. Is. 284 [read:] כל חד מיניכו ליתי ליה טינא לחתמא ונרגמוניה (גולמא being a gloss to טינא לחתמא, and ונשדי ביה, a Var. of ונרגמוניה) let each of you bring a ball of sealing clay (cylinder) and cast it at it (Jerusalem); Snh. 95ᵃ, v. גּוֹלְמָא.

Pa. רַגֵּם same. Targ. II Sam. XVI, 6; 13; a. e.

Ithpe. אִתְרְגֵּם, *Ithpa.* אִתְרַגַּם *to be stoned* (to death). Targ. Ex. XIX, 13. Targ. I Kings XXI, 14, sq.; a. e.—[Targ. Is. I, 2, v. רָגַם.]

רָגָם pr. n. pl. *R'gam*, v. רָקֶם I.

רִי׳, רְגָמָא m. (v. רָגַם) *stone, missile.* Kidd. 70ᵇ שדיוה

להההוא ר' מידידהו וכ' they dropped (every one) that stone (with which they had intended to pelt him) out of their hands, and a dam was formed &c.

רָגַן (b.h.) *to move in excitement; to crowd; to quarrel.* Yalk. Deut. 801 רוֹגְנִין; v., however, רוֹגֶן.

Nif. נִרְגַּן *to crowd together* (in discontent); *to be surrounded by a crowd; to create discontent.* Nidd. 16[b] (a variant to הנרגל, v. רָגַל) (בבית הכנסתאות) שר הנרגן a magistrate (or scholar) that is surrounded by a crowd (whom he incites to riot) in drinking houses.

Pi. רִגֵּן *to heap, cast,* (with דברים, cmp. נזח) *to speak rebelliously, reproach.* Gen. R. s. 20, beg. (ref. to נרגן, Prov. XVI, 28) זה הנחש ... שר' ד' וכ' that is the serpent ... that spoke rebelliously against his Creator; Yalk. Prov. 956. Num. R. s. 16 (ref. to Prov. XVIII, 8 נרגן, a. Deut. I, 27 ותרגנו) דברים שרגנו אחר וכ' (or שרגנו) the words which they cast up behind the Lord, caused them great distress; Tanh. Sh'lah 11; Yalk. Num. 743.

Hithpa. הִתְרַגֵּן *to gather crowds around one's self.* Sifré Deut. 24 ומתרגנים, v. מִתְלַחֵם.

רָגַן, *Pa.* רַגֵּן ch. same, *to move in excitement.* Targ. Y. Deut. I, 27.

רָגַע (b. h.) *to move, swing; to balance.*

Hif. הִרְגִּיעַ, *Pi.* רִגֵּעַ *to move* from place to place; (of an infant) *to crawl.* Y. Kidd. IV, 65[d] bot.; Y. B. Bath. III, beg. 13[d] תינוק המרגיע a (foundling) infant which can leave the place where it was put down. Yalk. Ps. 846 וראו איתי מרגע על וכ' they saw him crawl on hands and feet with a reed in his mouth &c. (playing with his child); Midr. Till. to Ps. XCII, 15 ed. Bub. מרגיע (missing in eds.).

רֶגַע m. (b.h.; preced.; cmp. Lat. momentum) *moment.* Ber. 7[a] ר' אחד וכ' how much is a *reg'a*? כמה $\frac{1}{5\,5\,8\,8\,8}$ of an hour; ib. וכמה ר' כמימרית how long is a *reg'a*? As long a time as is required for saying *reg'a*; Lam. R. to II, 18 כדי לאמרו; Y. Ber. I, 2[d] top. Tosef. Ber. I, 1, v. עוֹנָה I; a. e.

רִגְעָא, **רִי'**, ch. same. Targ. Koh. IX, 12.

רגעתן, v. גַּעֲתוֹן.

רָגַף *to stir, shake.*

Ithpe. אִתְרְגֵּף, *Ithpa.* אִתְרַגַּף *to be stirred up, shaken.* Targ. II Sam. XXII, 8; Targ. Ps. XVIII, 8. Targ. Is. I, 2 אתרגפת ed. Lag. (ed. Wil. אתרגישת; ed. Ven. I אתרגימת). Targ. Job XXXIV, 20; a. e.

רַגְרֵג, v. רגג.

רִגְרוּגָא, v. רִיגּוּג.

רָגַשׁ (b. h.) *to tremble, shake; to rage.*

Hif. הִרְגִּישׁ 1) *to stir up, gather in a crowd.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 10 שהיא עתיד להרגיש וכ' he shall stir up all nations and bring them to Jerusalem; a. e.—2) *to be affected, feel, perceive.* Ex. R. s. 14 ... ולא הריני חיו נוטלין they might have taken all our belongings in the days of darkness, and we should not have noticed it. Ib. s. 15 ... ולא ה' פרעה הביא God brought plagues upon the Egyptians, but Pharaoh did not care; כיון ... התחיל מרגיש וכ' when the plague touched his own body, he began to feel it and cry &c. Meg. 15[b] אולי ירגיש המקום וכ' (Esther, in inviting Haman, thought,) perhaps God will feel (compassion at my self-humiliation), and do a miracle for us. Sabb. 13[b] אין בשר חית מרגיש באיזמל dead flesh feels not the knife (we have grown indolent through the frequency of persecutions); ... שבחי מרגיש וכ' the dead flesh in a living body feels not &c.; Y. Taan. III, 66[d] bot. Y. Ber. V, 9[a] bot. לא הרגשתָ didst thou not feel (the lizard's bite)? ... אם הרגשתי יבא עלי may evil befall me, if, in my devotion ..., I felt it. Y. Erub. I, 19[b] שאילו ישמט הוא מרגיש if it should slip off, he would find it out. Gen. R. s. 47 ח' ונצטער he felt (the pain of circumcision) and suffered. Pesik. R. s. 11 ... כל הפירות מרגישים ... וכילם ... ומרגישים of all fruits in a bag, you take some, and the others are not affected, but in the case of nuts ... all are in heavy commotion; כך ישראל ... וכילם מרגישים so is it with Israel: one man sins, and all feel the effect of it; Yalk. Cant. 992; a. fr.

Pi. רִגֵּשׁ *to create excitement.* Lam. R. to II, 7 קול צרות מרגשות the noise of exciting troubles.

Hithpa. הִתְרַגֵּשׁ *to come in crowds, rush forth, storm.* Tanh. Lekh 9 ... להתרגש עליהם עתידין all kings shall come in a rage against them. Y. Ber. V, 8[d] bot. those hard times (v. חָצַף) חיוצאות המתרגשות לבא לעולם which go forth, which rush to enter the world. B. Kam. 80[b] ושאר פורענויות המתרגשות ובאות וכ' and other calamities which break forth and visit a community; Taan. 14[a]; a. e.

רָגַשׁ ch. same, *to tremble, shake, be agitated; to moan.* Targ. Ps. LXXII, 16 יִרְגּוֹשׁ Ms. (ed. יַרְגִּישׁ; h. text ירכש). Ib. XXXVIII, 9 רִגַּשְׁתִּי (h. text שאג). Ib. LV, 3; a. fr.—*Part. pass.* רָגִישׁ *affected; felt.* Yeb. 117[b] דר' לה צערא the annoyance of family troubles has been felt by her before (Ar. رَغِشَ, q. v.). Gen. R. s. 32 (ref. to בעצם, Gen. VII, 13) (Noah went into the ark in broad day-light) דר' ליה ימלל (a proverbial expression) let him whom it hurts speak out, i. e. let him who objects to my doings come forward; ib. s. 47 (ref. to בעצם, Gen. XVII, 23) דרגש ליה וכ' (some ed. דרגשה); Cant. R. to IV, 6 דרגשה.

Af. אַרְגֵּשׁ 1) *to stir up, shake, trouble; to set in motion.* Targ. Ps. LX, 4. Targ. Job XXXIX, 20. Targ. Josh. VII, 3 (h. text תְּרַגֵּעַ). Targ. Y. I Deut. XXXIV, 5; a. fr.—Snh. 95[a] (quoted fr. Targ. Is. X, 32) הלא דא ... אַרְגֵּשִׁית כל וכ' (Targ. l. c. אַרְגִּישִׁית) is this the city of Jerusalem for which I set all my camps in motion?; Yalk. Is. 284.—Trnsf. (with אפא) *to make bold, have the hardihood to.* Pesik. Ănokhi, p. 138[b] הא ארגישתון אפכון have you dared (to come back)? Ib. הא אַרְגֵּשְׁתָּ אפך hast thou the hardihood (to come back to me)?; v. גּוּשׁ I.—2) *to be excited, rage.* Targ. Ps. XLII, 12; XLIII, 5 (ed. Wil. תְּרַגֵּשׁ; Ms. תתרגישי; h. text תהמי). Ib. LXXII, 16, v. supra; a. e.—Gen. R. s. 17 א' בח יכ' he was angry with her (scolded her) the first day, the second day &c.—3) *to be affected, feel; to be troubled.* Sabb. 129[a] א' בנפשיה he felt himself (felt weak). Yoma 22[b]; B. Kam. 20[b] ולא מַרְגֵּשׁ, v. חָלַל.—4) *to feel the scent of, trace, track.* Targ. Y. Ex. II, 3.

Ithpe. אִתְרְגֵּשׁ, אִתְרְגּוֹשׁ; *Ithpa.* אִתְרַגַּשׁ *to be shaken, troubled; to be excited, noisy.* Targ. II Sam. XXII, 8;

Targ. Ps. XVIII, 8. Ib. XLII, 12; XLIII, 5, v. supra. Ib. II, 1. Ib. LIX, 7; a. e.

רֶגֶשׁ m. (b. h.; preced.) *commotion, vibration.* Yalk. Ps. 620 כל רִגְשָׁן של וכ' all the commotion of the wicked and all their toil are in vain; Midr. Till. to Ps. II רִיגּוּשָׁן (ed. Bub. רִגּוּשָׁן). Yalk. Ex. 299 (ref. to Ex. XX, 18) אדם ... הוא שומע ר' קולו וכ' if a man speaks to his fellowman, the latter hears the sound of his voice, but does not see a light proceeding from it, but the Israelites heard ... and saw the voice.

רִי, רִגְשָׁא, רִגְשָׁא ch. same, *movement, noise.* Targ. Prov. VII, 15 (ed. Wil. רַי).—Meg. 29ª שמיני קיל רי' (Ms. M. שמיע ... ריגשנא) they heard the sound of a movement.

רִי', רִגְיָא f. (רָגַג) *desire.* Targ. Ps. X, 17 (ed. Wil. רִיגְיָא). Targ. Prov. XI, 23. Ib. X, 24 (ed. Wil. רִגְגְיָא, corr. acc., or רִגְגְיָא). Ib. XIII, 12; a. e.

רְדָא, v. רְדֵי.

רְדָא m. (רָדַד) *dripping, moist.* Pes. 56ª אסא ר' Ar. a. Ms. M. (ed. דרא, transp.), v. אָסָא III.—V. רְדָיָא.

רְדַד (b. h.), *Pi.* רִדֵּד (cmp. רָדַד) [*to lower,*] *to flatten, stamp, beat.* Tosef. M. Kat. I, 4 ומְרַדֵּד (ה)אדמה וכ' (Var. ומְרַדְּדִיר) and beats the ground under it (to kill the moles); Y. ib. I, 80ᶜ; Bab. ib. 7ª ומְרַדְּדָה (Ms. M. ומידדה), v. רְדָה I. Tam. VI, 3 התחיל מרדד ויוצא (Bab. ed. 33ª מְרַדְּדָן) he flattened (spread the heap of coals) and went out. Ib. 2 ורְדָדָן בשולי וכ' (or ורְדָדָן) and spread them with the rim of the pan. Sabb. 103ª מְרַדְּדֵי טסי משכן those beating the gold foils for the Tabernacle; Tosef. ib. XI (XII), 2; a. e.—Part. pass. מְרוּדָּד; *pl.* מְרוּדָּדִין. Y. Erub. VII, 24ᶜ top אם היה התבן מר' if the pile of straw is reduced (spread). Ḥull. 46ª כזית מר' if the olive's size that is left of the liver looks like beaten (ragged). Ib. 124ᵇ במר' when the piece of meat is ragged (the two parts, each of half an olive's size, connected by a strip). Mikv. VII, 7 מקוה שמימיו מר' a bathing tank the water of which is shallow (and spread, and can be made deeper by damming). Ohol. VII, 2 מקצתו מר' על הארץ part of the tent canvas flat on the ground; מר' על האיבה stretched flat over the sky-light.

רְדַד ch. same, *to beat, stamp, stretch.* Targ. Ps. CXXXVI, 6.—Part. pass. רָדִיד; *pl.* רְדִידִין. Targ. O. Num. XVII, 3 ed. Berl. (oth. ed. רַהִידִין).

Pa. רַדֵּיד same. Targ. Ex. XXXIX, 3. Targ. Num. XVII, 4. Targ. Ps. CXLIV, 2.—B. Mets. 33ᵇ רַהוּדֵי ר' he has been hammering (metal, during the night).

Ithpa. אִיתְרַדִּיד *to become thin, slender.* Ned. 61ᵇ ענבים נגרי כד מִיתְרַדְּדָן וכ' grapes, likewise, when their stems are thin, can be nipped off with the hand (without a pruning knife).

רְדָד or **רִדָּד** m. (preced.) *that part of the canvas which lies flat on the ground.* Tosef. Ohol. VIII, 1 ... כזית תחת הר' (not על) an olive's size of a corpse which lies under the flat canvas.

רַדְדָא m. (preced. wds.) *the beaten (smooth) side of cloth,* opp. לַבְּדָא. Targ. Y. Lev. XIII, 55.

רָדָה, v. רדי.

רְדָה f. (רדי III) *ploughing.* B. Bath. 12ª בר ר' יומא (Ms. M. רְדֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. כי רדי וכ', v. רְדָנָא) as large a field as requires a day for ploughing.

רד"ר *r'du,* (numerical value) *two hundred and ten years,* the traditional time of the slavery in Egypt. Gen. R. s. 91 (ref. to רְדוּ, Gen. XLII, 2) בישרם ... כמנין ר' he announced to them that they would live there in slavery two hundred and ten years, corresponding to the numerical value of ר"ד; Num. R. s. 13, end כנגד ר' שנים וכ' corresponding to the 210 years which Israel spent in Egypt.

רְדָוְתָא, v. רִידָוְתָא.

רְדוּף m. (רָדַף) *fast run.* Ber. 56ᵇ, opp. נְחַת.

רדופיכון, Targ. Y. Lev. XXV, 5, read: פְּרוּדְרִיכוֹן, v. פְּרִידָא I.

רָדָה, רְדִי I (b. h.; cmp. רָדַד) [*to stamp, tread,*] 1) (cmp. בָּעַט) *to rebel, be contumacious.* Yoma 40ᵇ למינין ... אל לְרַהוֹת Ms. M. (ed. לצדוקים) give the heretics no occasion to rebel (to argue in favor of their heresy); Tosef. ib. III (II), 2 לרדות אחריכם ed. Zuck. (Var. לְרַדּוֹתָן אחריהם, corr. acc.) to rebel after you are gone; Par. III, 3; Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2.—2) *to chastise.* Mekh. Mishp. s. 4 הרודה בבני יבתלמידי he who chastises his son or his pupil (and kills him); Macc. II, 2 תרב הרודה את וכ' the teacher that punishes his pupil. Gen. R. s. 50, end בקש לְרַדּוֹתָן and wanted to punish them; a. fr.—3) *to subjugate, rule, govern.* Ib. s. 8 (ref. to ורדו, Gen. I, 28) אם זכה יִרְדֶּה if man is good, (God says,) 'rule', if not, (God says,) 'let them go down'; ib. (ref. to וירדו, ib. 26 ירדו) concerning such as are 'in our image and likeness' (I say,) 'they shall rule' &c. Ib. ... וְיִרְדֶּה למי וכ' יבא let 'our image and likeness' (the good man) rule over him who is not &c.; Yalk. ib. 14.—[Tosef. Ter. IX, 12 ed. Zuck. וירדנו, v. יָרַד III.]

Pi. רִדֵּה 1) *to drive, chase.* Ex. R. s. 20 גר שְׁאֲרַדֶּה אותן וכ' until I drive them into the sea.—2) *to chastise.* Ib. s. 1 לא רִידָּהוּ he did not chastise him. Ib. ולא רִידָּהוּ ביסורין he did not punish him with sufferings. Ib. (play on ארדון, I Chr. II, 18, as a surname of Caleb) שר' את יצרו he chastised (or *subjugated,* v. supra) his evil inclination. Yalk. Prov. 959 אֲרַדֶּה אותך וכ' (or אֲיַדֶּה) I shall punish thee with them; a. e.—3) *to stamp.* M. Kat. 7ª, v. רְדַד.—4) (cmp. בָּבַשׁ) *to dam, make passable.* Erub. 104ª ... חצר תבן ומְרַדֶּה בה (Alf. מדדה, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) if a court has been made impassable through rain, he may bring straw and make a path with it; ib. וכשהיא מרדה אינו מרדה וכ' and when he makes the path, he must not do so by carrying the straw in a basket &c.

רְדָא, רְדֵי ch. same, 1) *to chastise.* Targ. I Kings XII, 11. Targ. Prov. III, 12. Ib. XXXI, 1. Targ. Ps. XII, 7 רְדָאן (ed. Wil. דדאן, corr. acc.); a. fr.—2) *to drive, rule.* Ib. CX, 2. Targ. Lev. XXVI, 17; a. e.

Ithpe. אִתְרְדָא, אִתְרְדֵי *to be chastened; to be instructed.* Targ. Jer. VI, 8. Targ. Prov. XXIX, 19. Targ. Y. Lev. XX, 5; a. fr.

רָדָה, רְדִי II (b. h., cmp. ירד) *to take down; to detach, break off,* esp. *a) to take honey out of the bee-hive.* Ukts. III, 10 כוורת ... וחורבה מטמא יכ' a bee-hive ... is regarded as landed estate ..., and he who breaks honey out of it on the Sabbath &c.; Shebi. X, 7; B. Bath. 66ª; 80ᵇ. B. Mets. 64ª הרוצה לרדות את כוורתו ... if a person goes to take the honey out of his bee-hive; מה שכוורתי רודה כך וכך וכ' whatever my bee-hive may yield shall be thine for such and such an amount; a. fr.—2) (פת) ר' *to detach bread* from where it sticks to the oven, *to shovel out.* Sabb. 4ª התדיר ... הדביק לו לרדותה וכ' if a person stuck a loaf to the wall of an oven (on the Sabbath), would you permit him to take it out (before it is baked) &c.? Makhsh. III, 3. Yoma 38ª; Tosef. ib. II, 5 אינן בקיעין לרדותם they were not skilled in taking them off (without breaking); a. fr.—Y. Pes. III, 30ª bot. ירדנה let him detach it (the piece dedicated as Ḥallah) from the loaf.

Nif. נִרְדֵּה *to be detached, taken out of the oven.* Tosef. Yoma l. c. והיה נאפה וג' מבפנים (Var. והוא נרדית) it was baked in, and taken out from the interior of the oven; Cant. R. to III, 6 נִרְדֵּית.

רְדָא, רְדֵי, *Pa.* רַדֵּי same. Targ. Y. Lev. XXVI, 26 ומרדין (some ed. ומדרין, corr. acc.).

רָדָא, רְדִי III (cmp. רדי I) [*to subjugate the ground*; cmp. Gen. I, 28; cmp. נור I], *to plough.* Targ. Ps. CXXIX, 3 רָדוּ (ed. Lag. רָאדוּ, v. רָאַר). Targ. Hos. X, 11. Targ. I Kings XIX, 19; a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ª bot. מֵירְדֵי; Y. Snh. III, 21ᵇ top מֵירְדָה, v. הָאסְכּוּ. Y. Ber. II, 5ª top חוה קאים רָדֵי (not רדי) was ploughing; Lam. R. to I, 16 חוה קא רדי. Y. B. Mets. IX, beg. 12ª פוק רְדִיתָה ... לתלוש (not דרית) where it is customary to pluck, and the tenant cut the grain, we say to him, go out and plough the field (for the owner); a. fr.

Ithpe. אִתְרְדֵי *to be ploughed.* Targ. Am. VI, 12. Targ. Mic. III, 12; a. e.

רַדָּיָא, רַדְיָא m. (preced.) *plougher.* Targ. Am. IX, 13.—Y. Shebi. V, 36ª תורא ר' a plough ox.—*Pl.* רַדָּיֵא. Targ. Ps. CXXIX, 3 (ed. Lag. רַאדַיָּא; v. רָאדָא).

רַדְיָא, רַדָּיָא, רִי', רַדְיָה m. (preced.) 1) *ploughing, ploughing season.* Targ. Y. I Ex. XXXIV, 21 (ed. Vien. בְּרִירַיָּא; Y. II בִּירִידָא). Ib. XXI, 37 רַדְיָה (some ed. דיריה, read רִירְיָה or רַדְוָיָה).—B. Kam. 46ª אי גברא דזבין לר' וכ' whether he is a man that sells cattle for ploughing or for slaughtering; ib. אי דמי ר' לר' if the price of a working beast was paid, it was sold for work; B. Bath. 92ª, v. גַּבְסָא. Ibᵇ; a. e.—Ib. 12ª רַדֵּי יומא, v. רָדוּ.—2) *Ridya,* name of the angel of rain. Taan. 25ᵇ לדידי חזי לי האי ריר' וכ' I saw Ridya, he looks like a calf &c. Yoma 21ª top אקל ר' also the voice of Ridya (v. Ps. XLII, 8).

רַדַּיָּא m. pl. 1) (v. רָדָא) *running water.* Targ. Prov. V, 15 (ed. Wil. רַי').—2) *pl.* of רַדְיָא.

רַדִּידָא, רַדִּיד m. (רָדַד) *beaten, hammered metal, foil.*—*Pl.* רַדִּידִין. Targ. O. Num. XVII, 3, v. רָדַד. Targ. Y. ib. רַדִּידֵי constr.

רָדִיד m. (b. h.; רָדַד) 1) (b. h.) *a* (female's) *wrap of fine texture, veil* (v. לְסוֹטָה). Kel. XXIX, 1. Yalk. Num. 750 פטרו חכמים את הר' וכ' the scholars exempted a woman's *radid* from show fringes; Sifré Num. 115 (corr. acc.).—2) *the extreme border of a web by which it is stretched.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ top; Treat. S'maḥ. ch. IX חרוד (corr. acc.).—[Yalk. Gen. 95 ולקח את הר', read חַדַּרְהוּר, as Pirké d'R. El. ch. XXX.]

רְדִידָא ch. 1) same, *gauze, veil.* Targ. Y. Gen. XXIV, 65 (h. text צעיף). Ib. XXXVIII, 14; a. e.—2) = רַדִּיד (*a chain of*) *hammered gold.*—*Pl.* רְדִידִין. Targ. Cant. II, 5 (cmp. Targ. ib. V, 7 תגא for h. text רדידי).

רַדִּידָא, v. רַדִּיד.

רְדִידָה, v. רְדִידְיָה.—[Gen. R. s. 41, v. רָדִים.]

רְדוֹדֵי m. pl. (רדי, cmp. רָדָא, רָדָיָא) *drippings.* Nidd. 67ª בר' נפל it fell off with the drippings (when she came out of the bath).

רְדָיָא, רַדְיָא, v. רְדָא, רַדָּיָא.

רְדִיָּה I f. (רָדָה I) *subjection, rulership.* Gen. R. s. 34, v. חִתְחִית.

רְדִיָּה II f. (רָדָה II) *detaching, taking bread out of the oven.* R. Hash. 29ᵇ רְדִיַּת הפת וכ' the taking out of the bread, which is an art but no labor. Y. Shek. V, 48ᵈ bot. היו בקיאין ... ובְרִדְיָתוֹ they were skilled in making the show-bread and in taking it out; Y. Yoma III, 41ª; Cant. R. to III, 6; a. e.

רַדְיָנִית f. (v. רַדְיָן III) *fit for ploughing, gentle.* Ruth R. to I, 19 לפרה חדיניתא ... ואמר ר' חיא וכ' like a common cow whom her owner exhibits in the market, saying, she is a ploughing cow and makes even furrows; אמרין אין ר' אילין מְכָוְיָתָה (not מכרתיה) וכ' if she be a gentle cow, what do these her burns (scabs) mean?; Yalk. ib. 601 רודיניס (corr. acc. the entire passage).

*רָדִים m. pl. (רָדָה I) *rammers, rollers.* Gen. R. s. 41, end מעבירין ר' עליהם (some ed. רדיה, corr. acc.) they pass rollers over them; ib. s. 69 בָּרִים (v. בַּר); Yalk. Is. 337 דדין, read רָדִין.

רַדִּינִין Targ. II Esth. VI, 10, quid?—[perh. = רַדִּידִין *chains of hammered gold*; the text is corrupted].

רְדִיף, v. רְדַף.

רְדִיפָה I f. (רָדַף) *pursuing.* Y. B. Kam. IV, 4ᵇ top וחן ... שיש ברדיפתו וכ' and they judge that in his (the ox's) pursuit of an animal lies the intention to gore.—

Pl. רְדִיפוֹת. Ib. רדף שלש ר' if he ran after an animal three times.

רְדִיפָה II pr. n. m. *R'difah.* Y. Shebi. IX, 39[a] top יצחק בר ר'.—Y. Kidd. II, 62[d] רבי ר'. Y. Peah IV, 18[b] bot.; a. e. (v. Fr. M'bo, p. 123[b]).

רָדַם (b. h.) *to benumb. Part. pass.* רָדוּם; *pl.* רְדוּמִים *fast asleep.* Esth. R. to III, 9 עד ... ר' בשינה how long yet will (you) the fathers of the world be sunk in sleep?

Nif. נִרְדַּם *to be overcome by sleep.* Pes. X, 8 (120[b]) נִרְדְּמוּ לא וכ' if they have been fast asleep, at the end of the Passover meal, they dare not eat again, opp. נתנמנמו. Tanh. Vayikra 8 יונה ... נ' וישן Jonah, in the anguish of his soul, was overcome and fell asleep. Ib. אנו ... ואתה נִרְדָּם we are standing between life and death, and thou art asleep?

רְדַם ch. same; *part. pass.* רָדִים; *pl.* רְדִימִין. Targ. Is. XV, 1.

רָדַף (b. h.) *to run: to pursue.* Gen. R. s. 44 רַדַפְתִּי מלכים וכ' I pursued the kings to Damascus. Ab. Zar. 75[a] שמימיו רוֹדְפִין (Ms. M. רדופין), v. infra. Snh. VIII, 7 חרוֹגֵם אחר חבירו וכ' he that runs after his fellowman with murderous intention. Ib. 74[a] רודף שהיה רודף אחר רודף וכ' a pursuer who runs after a pursuer in order to save him (prevent him from murder); a. fr.—Pes. 114[a] אכול בצל ... ולבך רודף עליך Ms. M. 1 (ed. וייתא לבך וכ', Ms. M. 2 רדוף) eat onion and sit in the shade (v. צֵל), rather than eat goose and chicken with thy heart within thee running (being restless and greedy).—*Part. pass.* רָדוּף; f. רְדוּפָה &c. *a) quick, rapid.* Ab. Zar. 75[a] מעיין שמימיו רְדוּפִין Ms. M. (ed. רודפין) a spring whose waters run rapidly; (Y. ib. V, end, 45[b] נהר שמימיו מהלכין).—*b) anxious, longing.* Tosef. Yeb. VI, 6 הרי שהיתה ר' לילך וכ' if the wife (at the time of her husband's death) has been following her desire to go on a visit to her parental home; Yeb. 42[b]. Keth. 71[b] כאן בר' וכ' in the one case it means when she is anxious to go home (during her first year of married life) &c. Ib. ככלה ... ור' לילך וכ' like a bride that has been found perfect in her husband's paternal home, and is anxious to go home and tell &c.; Pes. 87[a].—רגל (ה)רְדוּפִין *the first festival after marriage.* Y. ib. VIII, 35[d] top שאביה רוֹדְפָהּ וכ' ... איזהו רגל הר' which festival is 'the festival of the anxious'? ... The first festival after marriage, when her father urges her to go back to her husband's house. Ib. רגל ר' ... לא הלכה if she did not go home for the first festival, may the second festival be considered 'the festival of the anxious' (with regard to her partaking of the father's Passover meal)? Cant. R. to VIII, 9 בת מלכים ... ר' ר' a princess that went to observe the first festival at her father's house; a. e.

Nif. נִרְדַּף *to be pursued, chased, persecuted.* Snh. l. c. בין של רודף בין של נִרְדָּף וכ' whether he broke the vessels of the pursuer (in his attempt to prevent him from murder) or those of the pursued. Lev. R. s. 27 (ref. to Koh. III, 15) הנִּרְדָּפִין מן הרודפין ... לעולם at all times the Lord requires the blood of the pursued at the hands of the pursuers; חבל נ' מפני קין וכ' Abel was pursued by Cain, and the Lord chose Abel &c.; ib. לא תקריבו ... אלא מן הנרדפין bring me no offerings from among the pursuers (beasts of prey), but from among the pursued; Pesik. Shor, p. 76[a], sq.; a. fr.

Pi. רִדַּף *to pursue, strive after.* Y. Snh. III, beg. 21[a] מתוך שבירר מְרַדֵּף זכותו because he has chosen him as arbiter, he will advocate his (client's) claim.

רְדַף ch. same. Targ. I Sam. XXIII, 28. Targ. Prov. XIII, 21 (ed. Wil. *Pa.*); a. fr.—Part. רָדִיף. Targ. Deut. XVI, 20 (O. ed. Berl. תרדוף). Targ. Koh. III, 15; a. e.—*Part. pass.* רְדִיף *quick, rapid.* Yoma 77[b] שאני נחל דְּרְדִיפֵי מיא it is different with a brook, because its waters are rapid. B. Bath. 73[b] דרדיפי מיא ... לאו משום (not דרדפי) not because the water is very deep, but because it is so rapid; a. e.

Pa. רַדֵּף same. Targ. Prov. l. c., v. supra.

רְדָת f. (רָדָה I) *chastisement.* Esth. R. to I, 12 ... אף בְּרִידְתָן בים וכ' the Egyptians, too, when they were chastised at the Red Sea, were judged with naked bodies (with play on נגרמו, Ex. XV, 8).

רַ, רַדְתָּא f. (רְדָא *to flow*) *a vessel for a thin batter, pan.* Targ. O. Lev. VII, 9 רָ' ed. Berl. (ed. a. Mss. רַדָּ', רַדְ'; h. text מרחשת). Ib. II, 7 מנחתא דר' (ed. Berl. מנחתא ר') adj. a 'running' meal offering; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

רָהַב (b. h.) [*to be great; to boast,*] *to acknowledge the authority of, submit to.* Ex. R. s. 27 (ref. to התרפס ורהב, Prov. VI, 3) והמלוכים עליך ... התרפס be trodden in the dust of the feet of those greater than thyself and make them kings over thee; v. רַהַב.

Hif. הַרְהִיב *to declare great, do homage to.* Cant. R. to VI, 5 (expl. הרהיבוני) ib. שהם הרהיבוני הם המליכו וכ' for they (the children at the Red Sea) did me homage, made me king over them, saying (Ex. XV, 18), 'the Lord shall reign &c.; ib. שהם הרהיבוני הם קבלו וכ' for they (the elders) did me homage, they accepted my rulership over them at Sinai (Ex. XXIV, 7).

***רְהֵיב, רַהֲב** ch. same, *to be proud, arrogant.* Targ. Ps. XXII, 8 ירהבון ed. Lag. (oth. ed. ידחכין; h. text לעג). Targ. Job XI, 3 ed. Vien. (oth. ed. דחכ; ed. Lag. דהיכ; corr. acc.).

רַהַב m. (b. h.; preced.) 1) *pride, greatness, royalty.* Ex. R. s. 27 (v. רָהַב) אין ר' אלא מלכות *rahab* means rulership (ref. to Ps. LXXXVII, 4); a. e.—2) *Rahab,* name of the genius of the sea. Tanh. Huck. 1 ר' שמו ... את מוצא you will find that the chief of the sea is named Rahab (ref. to Job XXVI, 12); Num. R. s. 18; B. Bath. 74[b]; a. e.

רַהֲבָא ch. same, *pride*; trnsf. *the proud.* Targ. Ps. LXXXIX, 11 (ed. Wil. רַהֲבָא; some ed. רָהָב).

רַהֲבוֹנָא m. (Syr.; readapt. fr. ἀῤῥαβών, v. עֵרָבוֹן) *earnest-money.* Targ. II Esth. III, 11 ed. Lag. (ed. דַּהֲבוֹנָא).

רָהוֹטָא, v. רְהִיטָא.

רָחוֹן (or רַחֲן) m. (רָוָה) *soaked substance, infusion.* Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot., v. דָּהוֹן; Y. Sabb. IX, 11[d] רחוץ (corr. acc.).

רָחַט (= רוּץ) *to run.*—*Part. pass.* רָחוּט; *pl.* רְחוּטִים *hurried, running.* Cant. R. to I, 17 (ref. to ורהיטני ib.) מקום שהכהנים ר' בבריתים the place where the priests ran (at service) was laid out with cypresses (ref. to I Kings VI, 15).

Hif. הִרְהִיט (denom. of רָהִיט) *to lay rafters.* Ib. למדה תורה ... ומרהיט בברותים ... מקרה the text (Cant. l. c.) teaches a practical lesson that man should use cedars for roofing and cypresses for the rafters.

רְחַט ch. same, *to run, be swift.* Targ. Job IX, 25 (of a bird). Targ. Gen. XVIII, 7. Targ. II Sam. XVIII, 23; a. fr.—M. Kat. 9[b] רְחָטָא, v. טַבְלָא I. Erub. 51[a] top והוא דכי רָהֵיט וכ' provided he may reach the root of the tree (before the Sabbath begins) by running. Ber. 6[b] מצוה למרחט it is right to run. Ib. אנא נמי רְהִיטְנָא I run likewise. Sabb. 94[a] רהיט תלתא וכ' he ran three parasangs on foot. Ib. 32[a] ועיזי דְּרָהֲטָן (not דריהטן) the goats run, v. חִגְרָא; Yalk. Gen. 31 רְהִיטֵי. Y. Shek. V, end, 49[b] רגליא דלא רָהֲטָן וכ' may the (my) feet that failed to run to give alms, be broken; a. fr.

Af. אַרְהֵיט *to cause to run, hasten.* Targ. O. Gen. XLI, 14.

רַהַט m., *pl.* רָהָטִין, רָהָטִים (b. h.; preced.) [*runners,*] 1) *gutters of the watering trough.* Lev. R. s. 31; Cant. R. to VII, 6 (ref. to אסור ברהטים, ib.) זה משה ... שנגזר ... בר' של מי מריבה that is Moses... concerning whom it was decreed that he should not enter the land; and why? Because of the troughs of the waters of Meribah (Num. XX, 13).—2) (= רהיטים) *rafters, roofing.* Ib. ... זה מלך ... שאסר משרה שכינתו בתוך ישראל בר' (strike out של אבינו יעקב) that is the king of kings ... who bound himself by an oath that he will allow his Presence to dwell in Israel under roofing (in the Temple); Lev. R. l. c. משרה שכינתו בתוך רהיטין של יעקב (strike out אבינו) under Jacob's roof.—3) *running.* Ib. בזכותו ... אל הבקר רץ וכ' for the sake of Araham of whom it is written (Gen. XVIII, 7), 'and Abraham *ran* &c.'; Cant. R. l. c.—[4] (b. h.) *shavings;* trnsf. *curls.* Cant. l. c.]

רַהֲטָא m. (preced.) 1) *runner.*—*Pl.* רַהֲטַיָּא. Targ. II Kings XI, 4; 6. Targ. Jud. V, 28; a. fr.—2) *gutter of the watering trough.*—*Pl.* as ab. Targ. O. Gen. XXX, 38; 41 (ed. Berl. רַטַיָּא).

רְחַטָא, v. רִיחֲטָא.

רְהַטּוֹן, רִי' m. (preced. wds.) *road, marching route.* Ber. 32[b] על כל חיל וחיל בראתי שלשים ר' ועל כל ר' ור' בראתי בו שלשים לגיון וכ' Ms. M. for each army (of stars in the signs of the Zodiac) I created thirty routes, and for each route I created in it (the sign) thirty legions &c., v. קְרִטוֹן; Yalk. Is. 332 רִיהֵ'.

רַהֲטוֹנָא m. = רָהֲטָא, *runner.*—*Pl.* רַהֲטוֹנִין, רַהֲטוֹנַיָּא. Targ. II Chr. XXX, 6; 10. Ib. XII, 10, sq. Targ. Esth. III, 13 (ed. Lag. רִיהֵ'); 15.

רָהִיב, v. רַהַב.

רָהִיט, v. רַהַט.

רָהִיט m. (b. h.; רָהַט) [*runner,*] *rafter* or *floor beam* running from wall to wall.—*Pl.* רָהִיטִין, רָהִיטַיִן. Hag. 16[a] אבני ביתו ורָהִיטֵי ביתו וכ' Ms. M. (ed. וקורות) the stones and the rafters of his house testify against him (ref. to Hab. II, 11); Taan. 11[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Is. 291. Lev. R. s. 31, v. רָהַט. [Yalk. Cant. 985 רָהִיטַנוּ תתינוקות 'our runners' (Cant. I, 17), that means the school children.]

רָהִיטָא, רָהִיטָה ch. (preced.) *runner.* Targ. Jer. LI, 31.—*Pl.* רָהִיטַיָּא, רָהִיכַיָּא. Targ. II Esth. III, 13 ed. Lag.; (ib. 15 רהטיא); a. e., v. רַהֲטוֹנָא.—B. Mets. 107[b] שתין ר' וכ', v. צַפְרָא; B. Kam. 92[b] רָהוֹטֵי. Sabb. 78[b] רהיטי מיכסא (Ar. רהוטי) the runners (police) of the toll collector (who ask persons they meet for their receipts).

רְהִיטְנִי f. (v. preced. wds.) 1) *a tool for planing wood* &c. (so named from the grooves in which it runs), *chisel,* differ. fr. מְגֵרָה. Tosef. Kel. B. Bath. II, 2. Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119[b] ומתחת חר' וכ' הרוצא ... the chips falling from under the borer and the chisel belong to the carpenter.—2) (cmp. ξυστήρ a. ξύριον) *a tool for shaving hair, an instrument* with which the hairs are removed singly, differ. fr. תַּעַר. Macc. III, 5; Naz. 40[b]; a. e.

רָהַן, *Hif.* הִרְהִין (a contract. of רחבן, cmp. רַהֲבוֹנָא a. Lat. arrha; v. עֵרָבוֹן) *to deposit as a pledge,* contrad. to מְשַׁכֵּן to take a pledge. Tosef. Maas. Sh. I, 1 ... מעשר שני ואין מַרְהִינִין אותו ed. Zuck. (Var. מְרַהֲרִינִין) second tithes must neither be sold, nor taken or given as a pledge; Y. ib. I, 52[c] top. Ib. עבר ורהי' וכ' if he pledged it in defiance of the law, he is fined. Pes. 31[a] כשהרהינו אצלו when he deposited it (the leavened matter) with him (the gentile) as a pledge. Ib.[b]; a. e.

רְהַקָּא, Bets. 30[a] Ms. M., v. הוּחֲקָא (v. Rabb. D. S. a. l. a. Sabb. 148[a] Ms. M.).

רְוָא, v. רֵיוָא.

רוֹאָה I m. (רָאָה = רָאִי, *sight, view.* Zeb. XIV, 6 בכל הר' were permitted to be eaten within the entire range of sight (around Shiloh); (Yalk. Deut. 881 בכל מקום שאתה ר' שאמרו ר' כולו וכ' ריאה); Num. R. s. 14[7]. Zeb. 118[b] לא ר' כולו אלא ר' מקצתו by *roëh* is meant the view not only of the entire place but also of a part of it.

רוֹאָה II m. (supposed to be) the name of *an insect* on trees. Tosef. Shebi. I, 11; Y. ib. II, 33[d].

רוֹאִי, v. רָאִי.

רוֹב m. (b. h.; רָבַב) *multitude; larger portion; majority.* Meg. 15[b] (ref. to Esth. V, 11) בניו וכמה ר' how large was the multitude of his sons? Bekh. VI, 8 המדבר וכ' ר' the

larger portion of the anterior part of the tongue. Keth. 15[a] הולכין אחר ר' העיר we are guided by the legal status of the majority of the inhabitants of the town; ר' סיעה the majority of the members of the caravan that encamped near the town. Ib.; Ḥull. 95[a], a. e. בנמצא הלך אחר הר' when a piece of meat is found, we go by the majority of the meat stalls (to decide whether it be *kasher* or not). Ib. 3[b], a. e. ר' מציירין וכ' most of those engaged in slaughtering are experts. Sabb. 118[b] רוּבָּן של צדיקים וכ' most righteous men die from bowel diseases. Ḥull. II, 1 רובו של אחר כמיהו if one cuts through the larger portion of the organ (v. סִירְטָן), it is considered as if he had cut it through. Hor. 3[b] רובו ככולו . . . בכל התורה in the entire Law we adopt the rule that a majority (or the larger portion) are legally equal to an entirety; Naz. 42[a]; a. v. fr.—Gitt. 60[b] ר' בכתב וכ' the majority of the halakhic decisions rests on the Scripture (is derived from the text by interpretation), and the minority on tradition; v. Y. Peah I, 17[a] bot.—[Y. Yeb. IV, 6[b] top עד שיפרש לו רובו, read: רַבּוֹ.]

רוּבָּא ch. same. Ḥull. 11[a] . . . בתר ר' מנא הא מילתא whence do we derive the rule laid down by the Rabbis, that we are guided by the majority? Ib. ר' דאיתיה קמן a majority which is before us, a majority of a definite number; ר' דליתיה קמן כגון וכ' a majority of an indefinite number, as for instance, the case of a minor *yabam* (Yeb. XIII, 12, when we are guided by the principle that the majority of persons are not impotent). B. Kam. 46[b] ר' דאנשי לרדיא וכ' most people buy animals for ploughing. Ib.; B. Bath. 92[b], v. אִיסּוּרָא; a. v. fr.—*Pl.* רוּבֵי. Ḥull. 28[b] . . . ליכא תרי ר' Rashi (ed. רובא) two larger portions of one object cannot be assumed, i. e. if an object is divided into two equal parts, you cannot apply the principle that either half may be ritually considered as if it were the larger portion.

רוֹבָא, v. רוֹבָה.

רוּבָּה, רוֹבֶה I m. (b. h. רַב, Gen. XXI, 20; רָבָה) [*growing,*] *young man, youth.* Sot. 26[a] הר' שנשא עקרה a young man who married a barren or an old woman. Y. ib. VIII, 22[d] bot. ר' שנשא ריבה a young man that married a young girl; a. e.—*Pl.* רוֹבִים, רוֹבִין. Tam. I, 1 והר' שומרים שם the young priests held watch there; [anoth. opinion: the *archers*, v. רַבִּי II].—Esp. הר' *the sons of R. Hiyya.* Ḥull. 20[a] יקבלו הר' וכ' let the lads receive the answer to their arguments. Y. Ḥag. III, 79[c] bot.; a. e.

רוֹבֶד m. (רָבַד) 1) *mosaic pavement*, esp. *the paved level space between steps* in the Temple hall, *landing, terrace.* Yoma IV, 3 הר' תרביעי שבהיכל, emended ib. 43[b] של היכל, the fourth terrace on coming from the hall. Midd. III, 6 רום מעלה . . . ור' שלשה וכ' the height of each step was half a cubit, its depth one cubit each of the three steps, and a landing of three cubits &c. Ib. IV, 4, sq. Tosef. Succ. IV, 23; Tosef. Men. XI, 13 הר' שבאולם the pavement in the hall.—*Pl.* רוֹבָדִים, רוֹבָדִין. Tam. I, 1 היה מוקף ר' של אבן was surrounded with stone pavements; Midd. I, 8. Tosef. Ohol. XVII, 1 ובאבנים משוקעין בר' sunk in and covered with paving blocks or with (rough) stones.—2) *the interlaced branches of two neighboring trees.*—*Pl.* as ab. Ḥull. 140[b] היתה יושבת בין שני רוֹבְדֵי אילן if the mother bird is found sitting on the junction of two trees. Ib. 141[a]; a. e.

רוֹבְדָא ch. same, *pavement.* Targ. II Chr. VII, 3 (h. text רִצְפָּה).

רוֹבָה I, v. רוֹבֵא.

רוֹבָה II m. (v. רָבָה) *saturation, sauce, dip.* Y. Pes. X, 37[d] top ולמה ... ר' שהיא רָבָה עמו and why is it (חֲרוֹסֶת) called *robeh* (saturation)? Because it is saturated with it (the wine that is put in as a sauce).

רוֹבָא, רוֹבָא m. 1) = רַבָּא, *great.* Targ. Y. II Lev. X, 19 (ed. Vien. רוּבָּא).—2) = רַבָּה *elder, senior.* Y. Ber. II, 5[b] bot. ר' הושעיא ר'. Y. Kil. IX, 32[b] ר' חייא ר'; a. fr. (interch. with רַבָּה).

רוּבָּה I f. (= מִרוּבָּה) *more, larger number.* Keth. 103[a] ברכת הבית בר' the blessing of the household increases with the number of its members (every one contributing towards the comfort of all); B. Bath. 144[b]; Tosef. Keth. XII, 3 מרובה (corr. acc.).

רוּבָּה II m. ch. (רְבַב) *gradation, conclusion a minori ad majus* (= קַל וָחוֹמֶר). Y. Peah IV, 18[b] top ר' דר' יוחנן ור' דר"ל there exists one argument a minori by R. J. and another by R. S. ben L.; ר' ... מה מציאה וכ' R. J.'s argument is: if in the case of a find &c. (v. corr. vers in Frankel, Talm. Hierosol.).—ר', דר' (cmp. חוֹמֶר I) *something greater, more restrictive.* Y. Sabb. XVII, beg. 16[a] דלתות הבית דר' ודלתות הכלים דר' וכ' (not דרובן) in one respect there is a greater restriction in the law concerning the moving of the doors of a house, and in another respect a greater restriction in the law concerning the doors of furniture; דלתות . . . דר' וכ' the greater restriction concerning the doors of a house consists in this that they dare not be moved even &c. Y. Ab. Zar. I, 40[a] top ר' דר"ש ב"ל מדרבי וכ' the opinion of R. S. b. L. goes farther in restriction than that of R. J. Y. Maasr. I, 49[a] bot. דר' אתא אימור לך he comes to tell you something greater.—Y. Meg. I, 71[c] top דרַבָּה שהספרים וכ' here is something greater (than the difference between scrolls and T'fillin which has been stated): scrolls may be written on either side of the parchment &c.; דף אחד בשני עורות לית היא דר' the 'one column' law against the 'two sides' law—this is no gradation. Y. Peah I, 15[d] top וזהו דרבה מִצָּה גדול כפריעת חוב וכ' ... (not בפריעת) here is something greater (just the reverse, v. אִדְרַבָּא); greater is a duty which is like paying a debt (the filial duty) than &c.; Y. Kidd. I, 61[b] bot. והחיא דרבנין (corr. acc.).

רוֹבְיָא, רוֹבִי I m. = h. רוֹבֶה, *youth, young man.* Targ. I Chr. XXII, 5.—*Pl.* רוֹבְיָן, רוֹבַיָּא. Targ. Ruth III, 10. Targ. Lam. II, 12 (not רוּ'). Ib. 21; a. e.—Targ. Job XXI, 11 ורוֹבְיֵהוֹן.

רוֹבְיָא, רוֹבִי II m. *fenugreek*, (oth. opin. *flax-seed*).

Ker. 6ᵃ ורובי וכ׳ . . . יהא רגיל (Rashi ורוביא) one should make it a habit at the beginning of a year to eat pumpkin, fenugreck &c.; Hor. 12ᵃ. Ḥull. 52ᵃ. Sabb. 109ᵇ, v. גִּיר III.

רוֹבָן m. (רָבַב) *coarse weft.* Par. XII, 8 (Var. אָרְבָּן q. v.).

רוֹבַע m. (b. h. רֹבַע) *one-fourth*, esp. (sub. קב) *rob'a*, one-fourth of a Kab. Ker. 6ᵃ; Y. Yoma IV, 41ᵈ. Tosef. B. Bath. V, 10 (among the measures to be kept) ר׳ וחצי ר׳ a *rob'a* and a half *rob'a*. Num. R. s. 9 ²⁴ (God repays measure for measure) ר׳ וחצי ר׳ even to a *r.* and a half-*r.* Tosef. Kel. B. Bath. III, 8 חר׳ וחצי חר׳ a block with the cavity of a *r.* on one side and of a half-*r.* on the other; Tosef. Mikv. VI, 22. Tosef. Ohol. I, 7 עצמות ר׳ a *rob'a*-ful of bones; a. fr.—בית ר׳ a piece of ground of the capacity of one *rob'a* of seed. Kidd. 26ᵇ; a. e.

רוּבְעָא ch. same, *one fourth.* Targ. II Esth. IV, 1.—*Pl.* רוּבְעַיָּא. Y. Ḥall. II, 58ᵈ top, v. קַבָּא.

רוּבְצָל, v. רִבְצָל.

רוֹגֶז m. (b. h. רֹגֶז; רָגַז) *excitement, anger, commotion, trouble.* Midr. Till. to Ps. XXII רחמים מתוך ר׳ out of the divine anger comes mercy (ref. to Hab. III, 2). Pirké d'R. El. ch. XXXVIII התחיל מקלל רוגזם וכ׳ he began to curse his sons' anger. Gen. R. s. 84 (ref. to Job III, 26) בא עלי רגזו וכ׳ the trouble about Joseph came upon me.

רוּגְזָא f. ch. same. Targ. II Chr. XXXIV, 21. Targ. Ps. LXXVIII, 31. Targ. Job XXI, 30 רְגִיזָ׳, רוּגְזָתָא (Ms. רוּגְזֵיתָא); a. e.—[Targ. Prov. XXIX, 22 גברא ר׳, read with ed. Lag. a. oth. רַגְזָנָא.]—Lam. R. to II, 2 נתמלא רוגזיה וכ׳ (*masc.*) Ben Kosiba's anger rose to its full measure.—*Pl.* רוּגְזָאתָא, רוּגְזָתָא. Targ. Job XL, 11 (Ms. רְגוּזָתָא).

רוּגְזֵיתָא, v. preced.

רוּגְיָינָא, Y. Kil. I, 27ᵃ אם חר׳, v. נִירְיָינָא.

רוֹגָלוֹת v. next w.

רוֹגָלִית f., *pl.* רוֹגָלִיּוֹת (רֶגֶל) 1) *routes, directions.* Cant. R. to IV, 1 משוגרת ר׳ תרבה וכ׳ . . . מה as the pigeon is sent out in many directions and always returns &c.; ib. to I, 15 (not שוגרת).—2) (adj.) *familiar.* Tosef. Ber. II, 12, a. e. הלכות ר׳, v. רָגִיל.—3) [*runners,*] *grapes growing in a row on isolated vines*, opp. דלויות (v. דָּלִית). Men. VIII, 6 (86ᵇ) רגלויות; Tosef. ib. IX, 10 רג׳. Y. Peah VII, end, 20ᶜ כל ר׳ ור׳ אומן וכ׳ all plants in one row form one bed; Y. Pes. IV, 31ᵇ bot. רוגלות.

רַוְגַּנְג pr. n. river *Ravg'nag.* B. Bath. 73ᵇ top (Ms. M. רונג; Ms. R. דַּוְנַג; ed. Lubl. דורנג; v. Rabb. D. S. a. l. note).

רוּגְשָׁא, v. רִגְשָׁא.

רוֹדָה m. (רָדָה II) *the flat portion of the baker's shovel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 7, v. צְנוֹרָא III.

רוֹדוֹס pr. n. pl. (a corrupt. of Ἄραδος) *Aradus*, v. אֲרְוָד. Y. Meg. I, 71ᵇ bot. (expl. ארודי, Gen. X, 18) ר׳; [The context forbids thinking of Rhodus].—[Y. Yeb. VIII, 9ᵇ bot. ברודוס, read with Y. Kidd. IV, 66ᵇ top, a. Y. Bicc. I, 64ᵃ בדרום.]

רָוָה, v. רוי.

רְוִיחָנָא m. (רָוָא, cmp. רָחוֹן) *moistening, refreshment* [or *marrow*]. Targ. Prov. III, 8, v. הִוְהָנָא.

רָוָא, רוֹ, רֶוֵי, v. רֵוִי.

רָוָז, v. רָזָז.

רָוַח, רָוַח (b. h.) *to be wide, roomy; to spread.* Y. Snh. I, 19ᶜ top משם התורה יוצאה ורוחת וכ׳ from there (the hall of the Sanhedrin) the law went forth and spread (with authority) for all Israel; Tosef. ib. VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9. Y. Yeb. I, 3ᵃ bot. ראה . . . רווחת בישראל see how this decision will spread (what its effect will be) in Israel; a. e.—Part. pass. רָוּחַ; *pl.* רְוִיחִים. Ab. V, 5, a. e. משתחוים, ר׳, v. צַפָּף; [Mish. ed. רָוָחִים, *pl.* of רָוָח.]

Pa. רוֹוַח 1) *to be placed wide apart.*—Part. מְרוֹוְחָא; f. מְרוֹוַחְתָּא; *pl.* מְרוֹוְחָנִין, מְרוֹוְחָתוֹת (or מְרֶוְיָן). Y. Shebi. II, end, 34ᵇ במר׳ when the trees are planted wide apart, opp. רצופין; Y. M. Kat. I, 80ᶜ top; a. e.—2) *to be wide and flat.* Koh. R. to VII, 23 מיקום מר׳, v. רֶוַח. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 לשונות מר׳ R. S. to Kel. XVIII, 5 wide and flat straps (comfortable to lie on), v. לוּחַ I.

Hif. הִרְוִיחַ (denom. of רֶוַח) 1) *to be relieved*; 2) *to make profit.* Gen. R. s. 13 מַרְוִיחִין . . . משא commerce is prosperous, and the dealers make profit; אַף . . . מרויחין even the lepers feel relieved; Yalk. ib. 20. Gen. R. s. 39 החולה . . . ומַרְוִירַתּ the sick man saw him (Abraham) and felt better. Yalk. Ps. 843, v. רֶוַח; a. e.—3) *to cause relief.* Lev. R. s. 34 מרויחין לו they (the visitors) bring him some relief; Midr. Till. to Ps. XLI.

Hithpa. הִתְרַוַּח, *Nithpa.* נִתְרַוַּח *to be relieved, be in comfortable circumstances.* Lev. R. l. c. לכשאתה מִתְרַוַּח וכ׳ when thou art in better circumstances, thou wilt repay me.—[Ib., a. e. נתרווח העולם, read: נִתְרַוֵּיחַ, v. רָוָה.]

רָוַח, רָוַח I ch. same, 1) *to be wide, extend; to be easy*; ל- ר׳ *to feel relieved.* Targ. Job XXXII, 20.—[Targ. Ps. XXIII, 5 רויחא Ms., ed. Lag. רְוִיחָא, v. רָוַח.]—Snh. 7ᵃ בית . . . מֵירְוַח ר׳ the cut widens, i. e. the parts cut through go apart, and are not affected by the heat of the knife. B. Bath. 90ᵇ תרעא דר׳ ר׳ when the market becomes easy (prices fall), it remains so (for the rest of the year). Taan. 23ᵇ אמרינא . . . ר׳ עלמא וכ׳ (Ms. M. דוו, corr. acc.) I thought, as it has been raining, the world is at ease (prices will come down). Keth. 80ᵇ, v. רַוְחָא. B. Bath. 167ᵃ (suspecting an erasure in a document) מ״ט רְוִיחַ ליה עלמא להאי וי״ו why has this Vav so much space?, opp. דחוק; a. fr.—Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ נפל ביתיה על מאן דרויח עליה his house fell in over him who felt at ease (?), v. צְנִינִים.—[2) *to make room.* Targ. Is. XLIX, 20 רַוַּח לי (prob. to be read: רַוַּח *Pa.*; h. text גְּשָׁה.]

Pa. רַוַּח 1) *to widen, make room; give comfort.* Targ. Prov. XVIII, 16 (h. text ירחיב).—Part. pass. מְרַוַּח; f. מְרַוְּחָא; *pl.* מְרַוְּחָן, מְרַוְּחִין. Targ. Jer. XXII, 14.—

2) (denom. of רוּחַ) *to inspire.*—Part. pass. as ab. Targ. Y. Deut. XXXII, 24 [read:] מְרַוְּחֵי רוּחִין בישין possessed by evil spirits.

Af. אַרְוַח, אַרְוַח 1) *to make room, widen; to relieve.* Targ. Y. Gen. XXVI, 22. Targ. Lam. III, 56 לַאֲרָוָחוּתָנִי (verbal noun); a. e.—Sabb. 151^{b} מַרְוַח ... חאי כוחלא (or מְרַוַּח *Pa.*) stibium widens (improves the eye-sight) up to forty years of age, אַרְוָחֵי ... מכאן לא מרווח after that ... it preserves the eye-sight, but does not improve it; a. e.—*Part. pass.* מַרְוַח *open; vacant.* Targ. II Chr. XXIII, 15. Targ. I Sam. XX, 25; 27 (h. text וירפקד).—2) *to make profit, gain.* Y. Ned. V, end, 39^{b} חד בר נש נדר דלא מַרְוַיח (not מרווחא) a man made a vow that he would make no profit (in business). Ib. [read:] א"ל מאי אשבעת א"ל דלא מַרְוָוחְנָא he asked him, what didst thou swear (not to do)? Said he, that I will make no profit (v. Asheri to Gitt. 35^{b}).—3) *to cause to profit.* B. Mets. 73^{a} bot. אנא נטרנא ... ומרווחנא לחי בכמה I wait for them (give them time to move) until Iyar, and thus I benefit them greatly; a. e.—Part. pass. מַרְוַח. Ber. 56^{a} מ' עסקך thy business will be profitable, opp. פסיד.

Ithpa. אִתְרַוַּח, *Ithpe.* אִתְרַוַּיח *a)* ל-אחר' *to be relieved; to be better.* Targ. I Sam. VI, 3. Ib. XVI, 23; a. e.—*b) to be blessed* (with issue, with increase of wealth). Targ. Gen. XX, 17. Targ. Y. ib. XXII, 20. Ib. XXV, 21. Ib. XXVI, 31.

רֶוַח, רֶוַח, רֵי' m. (b. h.; preced.) 1) *extension, wide space; interval.* Gen. R. s. 74 אין ... במקים ר' they (the eastern men) hold council only in an open and level place (where they are safe against spies); Yalk. ib. 130 בשדה דאית בה ר'; Koh. R. to VI, 23 במקום מְרוּוָח (v. רָוַח); Pesik. Par., p. 34^{a} במקום רחוק (corr. acc.). Gen. R. s. 19 (play on לרוַח היום, Gen. III, 8) לרי' חיים for the extension of the day (in order to extend Adam's day to God's day, a thousand years); Pesik. R. s. 40 יום משלי ... לר' היום וכ' I will give him one of my days,—'to the extension of the day'—I will give him &c. Ḥull. V, 3 בזמן שאין לו ר' when there is no interval of time between the sale of the dam for slaughter and that of her young. Koh. R. to I, 7 ארבע ... ר' בין וכ' there was a space of four cubits between each two. Ber. 15^{b} שיתן ר' בין הדבקים he must allow an interval between words that may easily run into each other; a. fr.—2) *ease, relief.* Tosef. Sot. II, 3 שאם ... בצער יולדת בר' if (before she was tested) she used to give birth with great pains, she would now do so with ease; Num. R. s. 9 *end*; Ber. 31^{b}. Tanḥ. Vayishl. 8 כשהיית בצרה ... בר' וכ' when thou wast in trouble, thou didst make a vow, but now that thou art relieved, thou forgettest; a. e.—3) *profit, gain.* Midr. Till. to Ps. XCII; Yalk. ib. 843 את הר' שהרויח ... והיו and when the students saw the gain that he had made &c.

רֶוַח, רֶוַח II, רֵוְחָא, רַוְחָא ch. same, 1) *open space, room.* Targ. O. Num. XXXV, 2 (ed. Berl. רַוַח; ed. Vien. רֵוַח; h. text מגרש). Targ. O. Lev. XXV, 34. Targ. Ez. XLV, 2 (ed. Wil. רֵוְחָא). Targ. O. Gen. XXXII, 17 (ed. Vien. רֵוָח); a. fr.—Meg. 7^{b}, a. e., v. בְּסוּמָא. Sabb. 146^{b} לא הוה ליה ר' he had no room (to accommodate all his hearers); a. e.—*Pl.* רַוְוַיחִין, רַוְוַיחָא, רַוְוַח', רַוְוָח'. Targ. O. Num. XXXV, 4, sq. (ed. Vien. רֵוָח'). Targ. Josh. XIV, 4 (ed. Wil. רֵוָח'); a. fr.—[Targ. Y. I Deut. XXXII, 24 רווחין, read: רוּחִין, v. רַוַח I.]—2) *relief.* Targ. O. Ex. IX, 28. Targ. Esth. IV, 14. Targ. Is. XXXII, 15 (h. text ורוח); a. e.—Cant. R. to I, 1 בשעת רְוָוחֵיה, v. אֲנַנְקָא; Koh. R. to I, 12; Gen. R. s. 81, a. e., v. צַקְתָא. Pes. 112^{b} פורתא שבק לי ר' allow me a little relief (liberty); a. e.—3) *ample provision, comfort.* Keth. 69^{a} דאיכא רְוַח ביתא there is ample provision in the house (she is sufficiently provided for). Ib. אנא ר' ביתא I mean ample provision out of that estate. Ib. 80^{a} sq. כי ... משום ר' ביתא וכ' the scholars allowed the husband the fruition of the wife's property for the sake of domestic comfort, but not to the extent of selling the products. Ib.^{b} משום ר' ביתא הא קא רְוַח fruition is allowed him for the sake of domestic comfort, and the comfort of the house remains secured; a. e.—B. Kam. 116^{a} לר' דמילתא הוא דעבד he did it for the convenience of the thing, i. e. as an extraordinary, though not legally necessary, measure, to avoid litigation.

רֶוְחָא, רֶוַח', רֶוְוחָתָא, רֶוְוחָא f. same, *wide space, relief.* Targ. Ps. XVIII, 20; Targ. II Sam. XXII, 20. Targ. Ps. LXVI, 12 (h. text רויה); a. e.—[Targ. Ps. XXIII, 5, v. רְוִיתָא.]

רֶוְחָה, רֶוְחָה f. (b. h.) same, *width; relief, ease.* Ab. I, 5 יהי ביתך פתוח לר' let thy house be wide open (hospitable); Ab. d'R. N. ch. VII.—Y. Sot. X, 24^{a} bot. בשעה שישראל בצרה ואו"ה בר' when Israel is in distress and the nations are at ease; (Bab. ib. 48^{a} בנחת ובשלוה; Tosef. ib. XIII, 9 בשלוה); a. e.

רֶוְוחָתָא, v. רְוִיחָא.

רֶוְוחָתָא pr. n. pl. [*Wide Places,*] *Raḥatha.* Targ. Y. Gen. XXVI, 22 (h. text רְחֹבוֹת).

רְוִיחָא, רֶוְוִיחַ, רֶוְוִי, רְוִיָּה, רֵוִי, רֵוִי, v. רְוָיָה.

רָוָק m. (רוּק; cmp. פָּנוּי) *single, bachelor.* Kidd. IV, 13 לא ילמד אדם ר' סופרים a single man must not be a teacher of primary classes. Ib. 14. Pes. 113^{a} ר' חדר וכ' a bachelor that lives in a large city and does not sin. Lev. R. s. 27 (ref. to Job XLI, 3) זה ר' חדר וכ' this refers to a bachelor (childless man) that dwells in a community and contributes towards the maintenance of teachers of Bible and Mishnah. Tanḥ. Aḥăré, ed. Bub. 15 לעשיר גדול ר' וכ' like a very rich but unmarried man; having no wife, he has no house; Tanḥ. l. c. 10 וחזק (corr. acc.); Yalk. Ps. 767; a. e.—*Pl.* רָוָקִין, רָוָקִים. Kidd. l. c. לא ישני שני ר' וכ' two bachelors should not sleep wrapped up in one cloak; Tosef. ib. V, 10. Mekh. Bo, s. 13 וכולן בכורים מר' אחרים and they were all firstborn sons of other young men (not the husbands).

רָוָקָא, רָוָקָא I ch. same.—*Pl.* רְוָקֵי, רְוָקֵי. Targ. Is. XL, 30 (ed. Ven. רִיקֵי; h. text בחורים).

רָוְקָא II m. (רוק *to be clear,* v. Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 486) *straining bag.* Pes. 42^{b} בדר' when the drink is made by pouring water on the strainer (and the

lees contained in it), opp. דפירצנא. — *Pl.* רָוָקֵי. Ab. Zar. 75[a] חגי ר' דאמאי וכ' straining bags which have been used by gentiles, if made of hair &c.

רָוַז, רָזַז [*to sprout forth*, v. P. Sm. 3845,] *to be glad, bright.* Targ. Prov. XIII, 9 (some ed. נרירון, read: נְיַרְזַז; h. text שמח). Ib. XI, 10 Bxt. (ed. דוץ; ed. Ven. דון, corr. acc.). Ib. XXIII, 16.

***רוֹז** m. (preced.) *joy* (?). B. Bath. 90[b] ר' פפא (Ms. M. רז) Papa's Joy (?), name of a measure introduced by Papa, v. הוֹן.

רוֹזַנְגָּר, v. רוּנְגָּר.

רִיזִינָקָא m. (Syr. רוזיקא; Pers.) *provisions for the day.* Taan. 23[b] Ar. (Var. in Ar. as ed. עיבורא). Men. 69[b] נחיתא ליה ר' וחטי Ar. (read: דחיטי; Var. in Ar. s. v. רוסנין קב חיטי: ed. רום כיזבא חיטי or נזבא; v. Rabb. D. S. a. l. note 80) provisions of wheat came down (from heaven) covering a space of three parasangs, v. נִזְבָּא.

רוֹזֵן m. (b. h.; רזן *to be strong, heavy*) *prince.* — *Pl.* רוֹזְנִים. Snh. 70[b] (ref. to Prov. XXXI, 4) מי שכל רוזני עולם וכ' should he at whose door the princes of the world appear every morning, drink wine and become drunken? Num. R. s. 10. Lev. R. s. 12, end (ref. to Prov. l. c.) שני ר' היו לי וכ' two princes (Nadab and Abihu) were mine, and they died only on account of wine; Yalk. Jer. 320; a. e.

רֵיחַ, רֵוַח, רֶוַח, רָוַח, v. sub רוּח.

רוּחַ I *to smell*, v. רִיחַ.

רוּחַ II f. (b. h.; רָוַח) 1) *wind, air; direction, side.* Ex. R. s. 15[22] שלשה בריות ... חמים והר' וכ' three creations preceded the formation of the world: water, air, and fire; הר' הרה וכ' the air (spirit) conceived and gave birth to wisdom. B. Mets. 107[b] הכל בר' all (diseases) are caused by the air. Ḥag. 12[a] ... ר' ומים וכ' עשרה ten things were created on the first day: heaven ..., air and water &c. Ib.[b] הרים בר' the mountains are sustained by the air, בסערה ר' the air by the wind-storm. — Ber. 31[a] ... יכול לכל ר' שירצה you may think a man may pray facing any direction he may desire. B. Bath. 22[b] מר' אחת from one side. Ib. II, 9 לכל ר' עושה וכ' one may erect a tannery on any side of the town except the western. Ib. 25[b] ר' דרומית the southern wind. Kil. V, 5; a. v. fr. — *Pl.* רוּחוֹת. Ab. III, 17 שאפי' כל הר' וכ' even if all the winds were to come and blow at them &c. Kil. III, 1 באר"ע ר' העזרוגה on the four sides of the bed. Y. ib. VI, end, 30[c] מגופף מארבע רוחותיו enclosed on its four sides. Pes. 94[a] לארבע ר' הטולם he may turn towards any of the four directions of the world; a. v. fr. — 2) *mind, disposition, spirit.* Ab. III, 10, v. נוּחַ h. Y. Peah I, 15[c] bot., a. e., v. הֲנָחָה. Ab. IV, 7, v. גַּס III. Ib. V, 19 נמוכה ר' a lowly spirit; a. v. fr. — 3) *spirit, soul.* Gen. R. s. 7, end נפש חיה זה רוחו של וכ' 'a living soul' (Gen. II, 19), this means the soul of Adam. Ib. s. 2 ורוח אלהים זו רוחו וכ' 'and the spirit of God' (Gen. I, 2), this means the soul of the king Messiah; a. v. fr. — Esp. ר' הקדש (abbr. רוה"ק) *the holy spirit, prophetic inspiration, intuition.* Ab. Zar. 20[b] רוה"ק ... קדושה sanctity (of life) leads to prophetic inspiration. Meg. 7[a] אסתר ברוה"ק וכ' the Book of Esther was composed in a spirit of prophecy. Yoma 9[b] משמתו ... נסתלקה רוה"ק וכ' with the death of the last prophets, Haggai ..., the prophetic spirit was withdrawn from Israel. Ber. 10[a] חזאי לי ברוה"ק וכ' I saw in a prophetic vision that unworthy children would go forth &c.; a. v. fr. — Snh. 65[b], a. fr. ר' טומאה unholy inspiration (augury &c.). — 4) (*evil*) *spirit, demon.* Pes. 112[a] (סכנת) ר' רעה the danger threatening from an evil spirit; a. fr. — ר' תזזית, ר' צרעת, ר' צרדת, ר' &c., v. respective determinants. — *Pl.* רוּחִין, רוּחוֹת. Gen. R. s. 20 ר' הזכרים male demons; ר' נקבות female demons. Erub. 18[b] הוליד ר' ושדין וכ' begot spirits and demons &c.; a. fr.

רוּחָא ch. same. Targ. Gen. I, 2. Ib. VIII, 1. Ib. VI, 17. Ib. XLV, 27 רוח נבואה (O. ed. Berl. קודשא) = h. רוח הקדש, v. preced.; a. v. fr. — Gen. R. s. 38, end נסגוד לר' וכ' let us worship the wind that scatters the clouds; ר' ... ונסגוד לבר let us worship man that carries the wind (whose body is filled with air). Gitt. 67[b] דהא ר' וכ', v. קוּרְדְּיָקוֹס; a. fr. — *Pl.* רוּחִין, רוּחֵי, רוּחַיָּא, רוּחָתָא. Targ. O. Num. XVI, 22. Targ. Deut. XXXII, 24. Targ. Y. I ib. רווחין (corr. acc.), v. רָוַח I; a. fr. — Y. Shek. V, end, 49[b] רבהון דרוחַיָּא the chief of the evil spirits. Gen. R. s. 20, end ר' דביתא טבין וכ' the spirits of a man's house are benevolent, for they grow up with him; ר' דחקלא the spirits of the field; ib. s. 24, end. Lev. R. s. 5 שידא שריהון דר' Sheda (demon), the prince of the spirits. B. Bath. 25[a] לכל ר' אוקמן וכ' place me (for prayer) in any direction except due east; a. fr.

רְוָחָא, רַוָּחָא, v. רְוָטָא, רַוָּטָא.

רוֹחַב, v. רַחַב.

רָחֲצָ', רוֹ', רוּחֲצָנָא, רוּחְצָן m. (רַחַץ) *safety, reliance, security, faith.* Targ. Gen. XXXIV, 25. Targ. II Chr. XXXII, 22. Targ II Kings XVIII, 19. Targ. Ps. XXXVI, 8 ישרון לר' (Ms. ריתרחצון); a. fr. — *Pl.* רוּחֲצָנַיָּא. Targ. Jer. II, 37.

רוֹחַק, v. רָחִיק I.

רוּחְשִׁיתָא pr. n. f. (רְחַשׁ) [*swarming,*] *Ruḥshitha*, legendary name of queen Esther's maid for Thursday (with ref. to Gen. I, 20). Targ. Esth. II, 9.

רְוָחָתָא, v. רְוָטָא.

רַוָּחָתָא, v. רְוָטָא.

רוֹטָב m. (רָטַב) 1) *soft, green date*, opp. יבשה. Ukts. II, 2 גלעינה של ר' the kernel of a green date. Tosef. ib. II, 1, sq.; a. e. — V. רָטָב. — 2) *broth; juice of meats; jelly.* Ḥull. IX, 1, expl. ib. 120[a] מאי ר' שומנא what kind of *roṭeb* is meant? Fat; (oth. opin.) חלא דקריש, v. חָלָא III. Pes. VII, 2 נטף מרוטבו וכ' if (while roasting the Passover lamb) some of its juice dripped on &c. Num. R. s. 10[21]; Tosef. Naz. IV, 6. Ḥull. 108[a] ר' רכה (*fem.*) soft (liquid) juice;

ר׳ עבה thick (jelly-like) juice; a. fr.—Tosef. Kel. B. Bath. V, 6 ניקוריו ר׳, v. רֶטֶב.

רוֹטָבָא ch. same, 1) *moisture.* Targ. Y. Lev. XI, 38 ברוֹטָבָה (not בֵּה ...) (of the condition of a fresh corpse).—2) *liquid.* Targ. II Chr. IV, 5 בר׳ as liquid measure.—3) *sap, marrow, juice.* Targ. Ps. XXXII, 4 (h. text לשד). Targ. Job XV, 27 (h. text פימה); a. e.—*Pl.* רוֹטָבִין. Targ. Y. Lev. XI, 11 רוֹטָבֵיהוֹן (not רועדיהון), v. צִיר I ch.—[Targ. Ps. LXXIII, 7 ורוטביהון Ms., read: ות׳, v. חוֹטָבָא.]

רומגית, v. next w.

רוֹטָנִית f. (רָטַן) 1) *grumbling, discontented.* Num. R. s. 12[5] למלך שהיתה לו מטרונה ר׳ (Mus. רוטג׳, corr. acc.) this is like the case of a king who had a grumbling matron as wife; Tanḥ. Naso 12 דאג׳, ראנ׳, אשה ראגניות (corr. acc., or רוֹנָנִית); Pesik. R. s. 5 רונונות (corr. acc., or רוננית).—2) [prob. to be read: רוֹטָנָנוּת] *grumbling, discontent.* Num. R. l. c. שלא תחזור לרוֹטָנִיתָהּ lest she return to her sullenness; Pesik. R. l. c. לרונית (read לרוֹנָנִיתָהּ, or with ed. Prague: לרַטָנָנִיתָהּ).

רִיחַ, רִיָּה (b. h.) *to be moist, be saturated, drip.* Y. Maasr. I, 49[a] top משרירוּ (not שיורו), v. מְרִירִית.

Pi. רִיָּה *to saturate; to refresh;* trnsf. *to delight.* B. Bath. 14[b]; Ber. 7[b] (play on רוּפַת) שזכתה ... שֵׁרִיָּהוּ לתקב״ה וכ׳ she was privileged in that from her descended David, who delighted the Lord with songs and hymns.

Hif. הִרְוָה same. Midr. Till. to Ps. CL (ref. to Is. XXXIV, 5) [read:] מַרְוֶה אותה ומפילהו לשרה וכ׳ he saturates it (the sword with blood), and brings her tutelary angel to fall, and then it (the sword) will come down upon her (Rome; v. Cant. R. to VIII, 14).

Nithpa. נִתְרַוָּה *to be saturated, refreshed.* Gen. R. s. 33 ירדו ... ונ׳ העולם rain fell, and the world was refreshed; Lev. R. s. 34 (not ונתרווח); Yalk. Lev. 665; Yalk. Ps. 888 (corr. acc.). Y. M. Kat. III, 82[c] bot. כשם שנתרוו׳ אהֶן וכ׳ as you were saturated with the oil of inauguration for seven days &c.; a. e.

רָוָה, רָוָא, (רָוִי) רָוֵי ch. same, esp. *to be filled with wine, be drunken.* Targ. Gen. IX, 21. Ib. XLIII, 34 (some ed. O. רַוּאוּ, *Pa.*). Targ. Jer. XLVI, 10 (ed. Wil. וְתִרְוֵי, *Pa.*); a. fr.—Part. רָוֵי, רָוְיָא; f. רַוְיָא; *pl.* רַוְיָן, רָוְיָן. Targ. Is. LI, 21. Targ. Prov. XXIII, 20, sq. Targ. Hag. I, 6; a. fr.—Gitt. 68[a] אישתי רוה וגנא he drank, he was intoxicated and lay down. Meg. 12[b] שתי ולא רָוִי ... אבא my father drank wine enough for a thousand men, and was not drunk. Pesik. Eth Korb., p. 57[b] ואנא על לוגך דאנא שתי דאנא ר׳ דאנא שבע (not לוגין) and I (the Lord) wrote about thy one Log of wine that I drink, I am filled, and I am satisfied (Num. XXVIII, 7), v. רְוִיָּה; Pesik. R. s. 16; Yalk. Num. 776; Yalk. Ps. 761.

Pa. רַוֵּי 1) same, v. supra.—2) *to fill, saturate; to make drunk.* Targ. Is. LV, 10. Targ. Hos. VI, 3 (h. text יורה). Targ. Jer. XLVI, 16 (h. text חירונה); a. fr.—Part. pass. מְרַוֵּי; f. מְרַוְיָא. Targ. Is. LVIII, 11.

Ithpa. אִתְרַוֵּי, *Ithpe.* אִתְרְוֵי *to be saturated; to be drunken.* Ib. V, 22 (ed. Wil. אתחו, corr. acc.). Ib. XLIX, 26. Targ. Ps. XXXVI, 9; a. fr.

רַוֵּי m., **רָוֵי, רָוְיָא** c. (preced.) *drunk; drunkard.* Targ. I Kings XVI, 9; XX, 16. Targ. Prov. XXVI, 9. Ib. 10 (not רז׳; h. text שֹׂכֵר!). Targ. I Sam. I, 13; a. fr.—Gitt. 68[b] חזא ר׳ דהוה וכ׳ when he saw a drunken man that was lost, he led him back &c. Sabb. 32[a] (prov.) שבקיה לר׳ וכ׳ leave the drunken man alone, he will fall of himself (a person's sins are visited upon him in critical moments); a. e.—*Pl.* רַוָּיֵא, רַוַּי. Targ. Joel I, 5.

רְוִיָּה, רְוָיָה f. (preced.) *saturation, fulness, satisfaction.* Pesik. Eth Korb., p. 57[b] (ref. to הסך נסך שכר, Num. XXVIII, 7) לשון שחיה לשון ר׳ לשון שכרות of this one Log of wine three words are used expressing drinking, fill, plenty; Pesik. R. s. 16; (Tanḥ. Pinḥas 12 שבויה).

רָוְיָה f. (b. h.; preced. wds.) *overflow*; (numerical value) *two hundred and twenty-one* (*Logs*). Yoma 76[a].

רַוְיוּ f. (preced. wds.) *drunkenness.* Targ. Mic. II, 11 (h. text שֵׁכָר).

רָוְיָח, v. רוּחַ.—**רוּיחָא,** v. רְוִיָּה.

רַוּ, רַוְיָא, רַוְיָתָא f. (preced. art.) 1) *intoxicating drink.* Targ. Hos. IV, 11 (h. text תירוש).—2) *intoxication, rage.* Targ. Esth. II, 1 רַוְיַת constr. Targ. Prov. XX, 1 (h. text חֵמָה).

רְוָיְתָא f. (preced. wds.) *overflowing.* Targ. Ps. XXIII, 5 ed. Wil. (ed. Lag. רוויתא, oth. ed. רויחא, corr. acc.; cmp., however, Targ. Ps. LXVI, 12).

רוֹכְבָא, v. רוֹקְבָא II ch.

רוֹכְבָא, v. רָכְבָא.

רוֹכְבָה, v. רְכוּבָה.

רוֹכְכָא m. (רַכָּךְ) *softness, tenderness.* Ḥull. 56[a] אי איתא ... אגב רוככיה וכ׳ if the upper membrane had been perforated, the lower would have burst on account of its tenderness.

רוֹכֵל m. (b. h. רָכַל; רכל) *peddler,* esp. *seller of spices, perfumes* &c. Yeb. 63[b], v. פֶּצַע. Cant. R. to III, 6 קופת הר׳ the spice-peddler's basket. Ib. אבקת ר׳, v. אֲבָקָה. Lev. R. s. 16; a. e.—*Pl.* רוֹכְלִים. Sabb. 91[b]; Gitt. 67[a], v. קוּפָּה. Kidd. 82[a]; a. e.

רוֹכְלָא ch. same. Gitt. 33[a] אנו תנא כי ר׳ וכ׳ (Rashi רוכל) must the Tanna go on enumerating like a peddler (calling out all he has to sell)?; B. Kam. 36[b]; Naz. 21[a]; Arakh. 23[b].

רוֹכְלוֹת f. pl. (preced.) *mercantile journeys, success in business.* Cant. R. to III, 6 (play on אבקת רכל, ib.) כל רוֹכְלוֹתָיו של יעקב וכ׳ whatever Jacob gained came to him only through the dust under his feet (he did not get anything from his father as did the latter from Abraham). Ib. כל הר׳ שישראל וכ׳ for whatever journeys Israelites undertake with success, they are indebted to the merits

of the dust raised by of our father Jacob (when he wrestled with the angel and was blessed, Gen. XXXII, 25 sq.).

רִים, רוּם (b. h.) [*to swing,*] *to be high, lifted up; to rise.* Ab. Zar. 24[b] רוֹמֵי רומי השטה Ar. (ed. רוני) rise, rise, acacia (holy ark)!; Gen. R. s. 54 רומי השטה.

Hif. הֵרִים 1) *to lift up, raise.* Cant. R. to III, 4 (ref. to Ps. LXXV, 8) ... וְיָרִים לכרש וכ׳ ישפיל he shall lower Belshazzar, and lift up Cyrus and Darius; Yalk. Ps. 812 אני הוא משפיל ומֵרִים מלכות ... מרים I lower and raise; he lays low one empire and raises another empire &c.; a. e.—2) *to take off, remove.* Ruth R. to I, 17 (ref. to Ez. XXI, 31) ... וְהָרִים הטבעת וכ׳ הסר remove the bonnet from our teachers, and take the crown off the nations; a. e.

Hof. הוּרַם *to be taken off,* esp. *to be separated as an offering, priest's share* &c.; *to be consecrated.* Ḥall. II, 8 שלא הוּרְמָה חלתה (not הורם), v. חַלָּה. Sifré Num. 110 (ref. to Num. IV, 20) את שמוּרָם קודש וכ׳ that which is separated is to be sacred, and the remainder secular, but (no Ḥallah is to be taken,) when both would be sacred. Zeb. V, 6 המורם מהם וכ׳ the same rules apply to what is taken off them for the priest; a. fr.

Polel רוֹמֵם *to lift up, elevate.* Tanḥ. Matt. 6; Num. R. s. 22, end (ref. to Num. XXXI, 9 and XXXII, 1) הא שהשפיל ... ורי׳ וכ׳ here you see that the Lord lowered the Midianites, and raised the Israelites. Ib. (ref. to I Sam. II, 7) אף ... מרוֹמֵם את זה in the anger which he brings to bear on one, he raises the other. Pesik. R. s. 10 (ref. to Ps. LXXV, 8) ומרומם וכ׳ ... משפיל לכל he lowered every one that had part in the worship of the golden calf, and elevated every one that had no part &c. Ib. ועכשיו ... אף כך רוֹמֵם ראשם and now that thou hast lifted up my head, lift thou up their head likewise; לך ר׳ ראשם go and lift up their heads (announce to them the divine pardon). Ib. (ref. to Ex. XXX, 12) ... רוֹמְמָה כל מה שאתה יכול לרומם שבאילו לי אתה מְרוֹמֵם (not רומם) in whatever way thou canst elevate that nation elevate it, for by this thou elevatest me. Ex. R. s. 25 וירוֹמֵם הקב״ה וכ׳ (fr. רָמַם) and the Lord raised them above all; a. fr.

Hithpol. הִתְרוֹמֵם, *Nithpol.* נִתְרוֹמֵם *to be lifted up; to pride one's self.* Y. Ber. IX, 14[a] top ... ויתגדל ויתברך ויתרוֹמֵם שמך וכ׳ thy Name be magnified ... and blessed and lifted up (praised) for &c.; Y. Taan. I, 64[a] top; Gen. R. s. 13. Meg. 17[b] ... כיון מִתְרוֹמְמִין קרן וכ׳ when the transgressors cease to exist, the horn of the righteous will be uplifted. Num. R. s. 22; Tanḥ. Matt. 6, a. e. אין אדם מִתְרוֹמֵם, v. רוֹמֵמוּת. Tanḥ. Mick. 3 וְנִתְרוֹמְמוּ and they were raised (to power); a. e.—[Yalk. Gen. 79 מתרוממות, read: מִתַּמְרִין, v. תָּמַר.]

רִים, רוּם ch. same, *to be high.* Targ. Ps. LXXXIX, 14. Targ. O. Deut. VIII, 14 וְרִים ed. Berl. (oth. ed. וְרִים, וְיִרִים); a. fr.—2) *to lift; to remove.* Targ. Ps. LXXXIX, 18 תְּרִים.—Y. Bets. I, 60[c] bot. וירימוּנָהּ and they lifted it. Y. Snh. X, 29[a] bot. כיון דרימיה when he had removed it. Y. Ab. Zar. IV, 43[d] מן דרימוֹן when he had removed them (the stones); a. e.

Af. אֲרִים, אָרִים 1) *to swing; to wave an offering; to uplift.* Targ. Ex. VII, 20. Targ. O. ib. XVII, 11 מַרִים ed. Berl. (ed. Vien. וָרִים). Targ. Is. XXX, 28 (h. text להנפה). Targ. Lev. XXIII, 11 (h. text והניף); a. fr.—Part. pass. מְרִים; f. *pl.* מְרִימָן. Targ. Is. III, 16 (h. text נטויות).—2) *to lift, take off, remove.* Lam. R. to V, 5 אֲרִימוּן ראשיה מיניה cut his head off. Y. Ab. Zar. l. c. בהיידך דאת מֵרִים אילין וכ׳ by thy life! thou must remove these stones; a. e.

Ithpa. אִתְּרִם, *Ithpe.* אִיתְּרִים 1) *to be uplifted, rise.* Targ. Gen. VII, 17; a. e.—2) *to be swung, waved* (as an offering). Targ. Ex. XXIX, 27 (h. text הונף); a. e.—3) *to be taken off, removed.* Lam. R. to V, 16 ואי ניחא ליה דאיתרים ריישיה וכ׳ it would have been better for him that his head be cut off rather than do this; Koh. R. to X, 5 ניחא חוה דיתְּרִים וכ׳; Y. Sot. IX, 24[b] sq. ניחא ליה אילו איתרים וכ׳.

Polel רוֹמֵם *to elevate, extol.* Targ. Ps. XXXVII, 34. Ib. CXLV, 1. Targ. Y. I Deut. XXXII, 3; a. e.—Part. pass. מְרוֹמַם. Targ. Ps. XVIII, 47 (not מרומם); Targ. II Sam. XXII, 47; a. e.—V. מְרָמַם.

Ithpol. אִתְרוֹמַם *to be lifted up; to be extolled.* Targ. Ps. CVII, 25. Ib. LXXV, 11. Ib. CVIII, 6; a. e.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] את מִתְרוֹמְמָא, v. הֲדָרָא.

Palp. רַמֵּם, contr. רוֹמֵם, רָמֵם *to elevate.* Targ. Ps. IX, 14 מְרוֹמֵם Ms. (ed. מְרוֹמֵם). Ib. XXVII, 5. Targ. Prov. XVII, 19 מְרָמֵם Ms. (ed. מְרִים, מוֹרִים). Ib. XIV, 34.

Ithpalp. אִתְרַמַּם, contr. אִתְרוֹמַם, אִתְרָמַם 1) *to be elevated, rise.* Targ. Ps. LVII, 6; 12. Targ. Prov. XI, 11; a. e.—2) *to be haughty, proud.* Ib. XVIII, 12.—Apocopated form: אִתְרַמַּר. Ib. VI, 30 לא לִמְתַרְמַרוּ וכ׳ ed. (h. text יבוזו) let them not look haughtily down on the thief &c.; v. הֵמַר.

רוֹם II, רוּם m. (b. h; preced.) *height.* Ber. 6[b] (ref. to כרם זלות, Ps. XII, 9) ... אלו דברים ברוּמוֹ וכ׳ this means the things which stand on the height of the world (sublime things like prayer &c.) and which men treat lightly. Meg. 14[a] בני אדם שעומדין ברוּמוֹ וכ׳ men that stood very high. Midd. II, 3; III, 6 ר׳ מעלה וכ׳ the height of each step was &c. Sifré Deut. 199 גדול השלים שרוּבי ר׳ וכ׳ peace is something great, for the dwellers on high (angels) need peace; Yalk. ib. 923; a. e.

רוֹמָא, רוּם I ch. same, 1) *height.* Targ. Y. Deut. XI, 18 על ר׳ ידכון on the highest point of your arm (v. גּוֹבָה). Targ. Is. XIV, 12, sq. Targ. O. Num. XXIII, 22; a. fr.—Y. Snh. X, 29[a] ... לר׳ וכ׳ הוה ארונא the ark carried the priests high up and cast them down to the ground. B. Bath. IV, 2; ib. 61[a], v. עוּמְקָא I. Lam. R. to IV, 15 ברוּמְהוֹן (some ed. ברוֹמֵיהֶן, *pl.*) of their high stature, v. שׁוּם I ch.; Lev. R. s. 16 ברומחין (corr. acc.); a. e.—*Pl.* רוֹמִין, רוֹמֵי. Sot. 48[b], v. שׁוּט I ch.—V. מְרוֹמָא I.—2) *haughtiness.* Targ. Ps. LXXIII, 8.—V. רָמוּתָא.

רוֹמָא II pr. n. pl., v. רוּמָה.

רוֹמָא* I m. (preced. art.) *haughty.*—*Pl.* רוֹמַיָּא. Koh. R. to VIII, 11 (perh. to be read: רוֹמָאֵי = רוֹמָיֵא), v. מְפוּקִים.

רוֹמָא II pr. n. pl. (Roma) *Rome,* v. רוֹמִי.

רוֹמָאָה m. (preced.) *Roman.* Ber. 62[b] ר׳ Ms. M. (ed. רומאי פרסאה, censor's change); Yalk. Is. 316; Gen. R. s. 10

(corr. acc.); a. fr.—*Pl.* רוּמָאֵי. Y. Sabb. VI, 8[c] bot., v. אַבְטָלִין א. Y. Erub. III, 21[b], v. טַקְסוֹנֵי; a. fr.—*Fem.* רוּמָיְיתָא, רוּמַיְיתָא. B. Bath. 11[b], v. אַבְסַדְרָא. Sabb. 110[b], v. הֵיגְתָא.—*Pl.* רוּמַיְיתָא. B. Bath. 83[b], v. הֵיגְתָא; a. e.

רֻמָאטִיקוֹן m. (v. רֵאוּמָטִיקוֹס) *subject to a discharge of flux.* Lev. R. s. 15 נעשה ר' Ar. s. v. קטרטון (קטרטון) he becomes subject to &c. (different vers. in ed. Lev. R.; v. קְטַרְקְטוֹן).

רוּמָה, (רוּמָא) pr. n. pl. *Ruma* in Galilee, near K'far Hananiah. Y. Erub. IV, end, 22[a]; Bab. ib. 51[b] Ms. M. (ed. ארומא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. IV (III), 17 (ed. Zuck. דרומא, corr. acc.).

רוֹמוּלוֹס, (רוֹמְילוֹס) pr. n. m. *Romulus*, the legendary founder of Rome in conjunction with his brother Remus. Midr. Till. to Ps. X (ref. to Ps. LXVIII, 6, a. X, 14) מתח אמם וכ' רומוס וד' the mother of Remus and Romulus was dead, and a she-wolf was appointed (by Providence) to give them suck, and they built two large huts in Rome; Yalk. ib. 652. Y. Ab. Zar. I, 39[c] רומס ורומילס, v. צְרִיף. Midr. Till. to Ps. XVII, 14, רומוס ... אלו שני יתומין (not ורימילוס) this refers to the two orphans ..., R. and R. for whom thou didst appoint a wolf &c.; Yalk. ib. 671; Esth. R. to I, 9 רומוס ורמילוס.

רוֹמוֹס pr. n. m. *Remus*, v. preced.

רוֹמַח m. (b. h. רֹמַח; רמח, cmp. רמה, *to swing*) *spear*. Sabb. VI, 4 (63[a]). Num. R. s. 20, end; Tanḥ. Balak 21; a. e.—*Pl.* רָמָחִין, רָמְחִין. Ab. d'R. N. ch. XXXIII ... אף הקב"ה בחרבות וד' the Lord, too, came against them with swords and spears (lightnings). Tosef. Snh. XIV, 6; a. e.

רוֹמְחָא, רוּ' ch. same. Targ. Num. XXV, 7 (O. ed. Vien. רָמְחָא). Targ. Josh. VIII, 18; 26 (h. text בידון); a. fr.—*Pl.* רוּמְחַיָּא, רוּמַחַיָּא. Targ. Jud. V, 8. Targ. Job XLI, 21 Ms. (ed. *sing.*); a. e.—[Lev. R. s. 16 ברומחין, read: ברוּמְהוֹן, v. רוּמָא I.]

רוֹמִי I, רוֹמָא pr. n. pl. (Ῥώμη, Roma) *Rome*; also *the Roman empire*. Targ. Is. XXXIV, 9 ed. Lag. (omitted in oth. ed.). Ib. LIV, 1 ed. Lag. (oth. ed. כרכא). Targ. Ps. CVIII, 11 כרכא דר' רשיעא ed. Lag. (oth. ed. כרכא רשיעא; ed. Wil. ברכא תקיפא; h. text אדום). Targ. Y. Num. XXIV, 19 Levita (ed. קושט, קוסטנטיני); a. fr. (mostly changed through the censor's influence).—Y. Ab. Zar. I, 39[c] יום שנתחתן שלמה ... וזחו כרך גדול שבר' on the day that Solomon was connected by marriage with Pharaoh Necho of Egypt, Michael stuck a reed into the sea ..., and this is the origin of the great city of the Roman empire; Snh. 21[b]; Sabb. 56[b] Ms. M. (ed. שברומי omitted). Y. Ab. Zar. l. c. יום שנסתלק ... מלך בר' on the day that Elijah was removed, a king was installed in Rome. Y. Taan. I, 64[a] top בספרו משא דומה משא ר' ... (not דומי) in R. Meir's Bible was (a note) written, *massa dumah* (Is. XXI, 11) 'the burden of Rome.' Ib. אם יאמר לך ... בכרך הגדול שבר' if one should ask thee, where is thy God? tell him, in the great city of Rome; a. v. fr.—Ab. Zar. 8[a] ר' שעשתה קלנדא (Alf. עיר) a Roman colony which celebrates the Calenda.

רוֹמִי II m. (preced.) *Roman*. Y. Ter. VIII, end, 46[c]; Gen. R. s. 63, v. בָּסָא. Y. Sot. VII, 21[c] top, a. e. ר' the Roman language (Latin), v. קָרָב; a. e.—*Pl.* רוֹמָיִים. Yalk. Hos. 529 ידע הקב"ה ... גזרות ר' וכ' the Lord knew that Israel could not endure the decrees of the Romans, therefore he made them emigrate to Babylonia; Gitt. 17[a] ארומיים; Pes. 87[b], v. אֲרָם. Ib. 119[a]. Pesik. R. s. 17, end (play on ראמים, Is. XXXIV, 7) ר' עמם the Romans will go down with them; a. e.

רומי, Midr. Sam. XII מחושקת כר', v. רָקַם I.

רוֹמְיָא f. (רֵמִי) *objection, argument*. Men. 42[a] והא ניאי ר' Rashi (ed. רמיה) what argument is this?

רוֹמְיָלָס, רוֹמִילוֹס, v. רוֹמוּלוֹס.

רומינוס, v. רוֹמָנוֹס.

רוֹמְמוּת f. (b. h.; רום) *elevation; majesty*. Num. R. s. 22 end (ref. to חרים, Ps. LXXV, 7) כל חרים ... שהוא ר' שאין אדם מתרומם וכ' wherever *harim* appears in the Scriptures, it means 'mountains', except this which means 'elevation' (pride, רֵים as a noun, with article), for no man should feel elated by these things (riches); Tanḥ. Matt. 6; Yalk. Ps. 812. Lev. R. s. 24 (ref. to מרום, Ps. XCII, 9) ר' אתה נוהג וכ' thou practicest sovereignty in thy world, thou gavest priesthood to Aaron ..., rulership to David &c. Tanḥ. Mick. 3 רוֹמְמוּתָן ... מתוך out of the disgrace of the righteous comes their elevation; a. e.

רוֹמְמִיתָא ch. same. Targ. Y. Num. XXIII, 22 (O. רומא).

רוֹמָנָא f. = רִמּוֹנָא, 1) *pomegranate* (fruit and tree). Targ. Y. Ex. XXXIX, 26 (ed. Vien. רוּמָּ). Targ. II Esth. VII, 9; a. e.—Ber. 56[a] ר' דקדחא, v. קָדַח. Ib. עשיך עסקך כר' thy ware (wine) will be high-priced like the pomegranate; כר' ... קאזי, v. קָהַר; a. e.—*Pl.* רוּמָנִין, רוּמָנֵי, רוּמָנְיָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 33; XXXIX, 24. Ib. 25 רוֹמָנָיָא (read: רוּמָנָיָא). Targ. Y. Num. XX, 5 (ed. Vien. רוֹמָנִין); a. e.—2) ר' דאפא *the upper part of the cheek*.—*Pl.* רוּמָנֵי. Ab. Zar. 30[b].

רוֹמָנוֹס pr. n. m. *Romanus*, an Amora (v. Fr. M'bo, p. 123[b]). Y. Sabb. III, end, 6[c]; Bab. ib. 47[a]. Y. Bicc. I, 64[a] (רומינוס); Y. Yeb. VIII, 9[b] bot.; Y. Kidd. IV, 66[b] top (רומינוס). Y. Meg. I, 72[b] bot.; a. e.

רומניא, Num. R. s. 22, v. סִרוֹנְגָיָא.

רוּמְקִי, כְּרַךְ ר', רוּמְקָא pr. n. pl. *Fort (of the) Rumki*, in Media. Kidd. 72[a]; Yeb. 17[a] דומקיא (Neub. Géogr., p. 378 quotes also רוחקי), v. נַחֲוַנְדָּ.

רומקי, Kel. II, 5 Var., v. רוּנְקִי.

רוֹמְשִׁית, רוּמְשָׁא, v. רַמָּשׁ, רַמָּשִׁית.

רֻמָתִיקוֹס, v. רֵאוּמָטִיקוֹס.

רוּנְגָּר* m. (a corrupt. of angaria or parangaria) *public service.* Yeb. 79ª (ref. to I Kings V, 29) ודילמא ר' בעלמא Ar. (ed. דוגזר) but perhaps it was merely for public service (that Israelites were employed, but not as slaves)? B. Bath. 122ª (ref. to Ez. XLVIII, 19, to prove that the Nasi was to receive a share in the land equal to one of the tribal shares) אימא ר' בעלמא (Ms. M. דוזגר; ed. Pes. a. oth. אונגר, אונגר, v. Rabb. D. S. a.l. note 8) may I not say that the verse quoted refers merely to public service (due to the Nasi)?—[The reading רווזגר, from which דוגזר, דוזגר &c. arose, is due to a derivation, ascribed to R. Ḥan., from the Persian רוזגר servitium, v. Vullers 78ᵇ.—Yalk. Sam. 154, however, has an entirely different reading of Yeb. l. c.].

רונונית, v. רוֹנָן a. רוֹטְנָנִית.

רוֹנְיָא pr. n. m. *Ronya*, a gardener. B. Mets. 109ª. B. Bath. 5ª top.

רוֹנָן m. (רָנַן) *grumbler, inclined to suspicion* or *litigation.*—*Pl.* רוֹנְנִים, רוֹנָנִין. Tanḥ. P'kudé 7 הם ישראל ר' the Israelites are grumblers (will suspect me of dishonesty). Sifré Deut. 12 (ref. to ריבכם, Deut. I, 12) מלמד שהיו ר' which shows that they loved litigation; Yalk. ib. 801 רוגנין (corr. acc.; v. Berliner to Rashi on Deut. l. c.).—*Fem.* רוֹנָנִית. Pesik. R. s. 5 רונונית (corr. acc.), v. רוֹטְנָנִית.

רוֹנָנִית (prob. רוֹנָנוּת) f. (preced.) *grumbling habit.* Pesik. R. s. 5, v. רוֹטְנָנִית.

רונקי, רונקא, v. רוּקָנִי.

רוּנָקִי m. pl. (Chaldaism; רוּק II, with anorg. נ; cmp. רוֹקָן) *the contents of a pot upturned and emptied* on a flat vessel to cool off. Kel. II, 5 מפני שהיא חופכת עליו את הר' (Var. in R. S. חרומקי, read: חרוקמי, v. infra) because she (the cook) inverts the contents of the pot on it (the lid); Tosef. ib. B. Kam. II, 5 הרוקמי (cmp. הֵיקָם).

רוּנָקִין* m. pl. (a corrupt. of ricinium or recinus) *a rectangular piece of cloth of small size* (v. Sm. Ant. s. v.). Sifré B'midbar Sinai quot. in Ar. אין הר' חייבין בציצית the *runkin* are exempt from show-fringes (on account of their smallness).

רוס m., v. רֵיס II.

רוס, *Hithpol.* הִתְרוֹסֵס, v. רָסַס.

רוסנין, רוסינקא, v. רוּזִינְקָא.

רוסתקא, v. רִיסְתָקָא.

רוּעַ I (b. h.; cmp. רָצַע) *to strike against; to shake.*

Hif. הֵרִיעַ (cmp. הָתַקַע) *to produce a tremulous sound*; (b. h. also *to shout*); *to blow the horn.* Sot. 42ᵇ מגיפין ומריעין וכ' the gentile troops shut their cuirasses with noise, blow their horns, shout and tramp; Yalk. Deut. 923; a. e.—Esp. *to sound* ■ תְּרוּעָה, *to blow tremolo.* Succ. V, 4 תקעו והריעו ותקעו they sounded the plain note (תקיעה), and the tremolo, and the plain note. R. Hash. IV, 9 תוקע ומריע וכ' he sounds a T'ki'a, a Tru'ah &c. Ib. 16ª sq. למה תוקעין ומריעין וכ' why do we blow the Shofar in plain notes and tremolo while seated and then again while standing? Taan. 16ᵇ (at a public fast) חזן ... הָרִיעוּ בני אהרן the superintendent of the prayer meeting says, sound the Tru'ah, sons of Aaron; they do so. R. Hash. 16ᵇ מריעין לה בסופה ... כל שנה if people neglect to sound the Shofar in the beginning of the year (on New Year's Day), they will sound the Tru'ah for it at its end (on public fast days on account of calamities); a. fr.—V. תָּרִיעַ.

רוּעַ II (preced.) *to shake; to be weak, bad,* v. רָעַע.

רועדא, Targ. Y. Lev. XI, 11 רועדיהון, v. רוֹטְבָא.

רוֹעֶה m. (b. h.; רָעָה) *shepherd, herdsman.* B. Mets. 5ᵇ; Snh. 25ᵇ סתם ר' פסול as a rule a herdsman (unless ascertained to be conscientious) is disqualified as witness. Ib. ר' שאמרו אחד רוֹעֶה בהמה וכ' the shepherd who they said was unfit for legal action means both the shepherd of small cattle as well as the oxherd; a. v. fr.—*Pl.* רוֹעִין, רוֹעִים. Ib. הוסיפו עליהן הר' the Rabbis added to them (the list of the disqualified) the shepherds. Ib. III, 2 נאמנין ... רועי בקר I accept as judges three oxherds; a. v. fr.

רוֹעֵץ pr. n. m. *Ro'ets.* Macc. 8ª; Snh. 4ª יהודה בן ר'; Yalk. Deut. 920.

רוֹעָץ, v. רַעַץ.

רוף, *Pol.* רוֹפֵף, v. רָפַף.

רוֹפֵא m. (b. h.; רָפָא) *physician, surgeon.* Ber. 60ª (in a prayer) כי אל ר' נאמן וכ' for thou, O God, art a faithful physician, and thy healing is perfect. Ib. (ref. to Ex. XXI, 19) מכאן ... רשות לר' וכ' from this we learn that a physician is authorized to heal (that healing is not considered an interference with divine dispensation). Ab. Zar. 26ᵇ עיר שאין בה ר' ישראל וכ' a place which has no Jewish surgeon (for circumcision) but has a Samaritan and a gentile surgeon &c. Ib. 27ª, a. e. מומחה, v. מוּמְחֶה.

Bekh. IV, 4 (28ᵇ) תודוס הר' Thodos (Theodorus) the physician; a. fr.—*Pl.* רוֹפְאִים, רוֹפְאִין. Tosef. Ohol. IV, 2 נכנס תיאודורוס הרופא וכל הר' עמו Theodorus the physician came in and all the other physicians with him. B. Kam. 80ª שאלו לר' וכ' they consulted the physicians who said, there is no remedy for him except &c.; Tem. 15ᵇ. Kidd. IV, 13 (82ª) טוב שבר' וכ' the best of physicians will go to Gehenna (v. Rashi a. l.); a. fr.

רופוס pr. n. m. *Rufus*, usu. ר' טורנוס, v. טוּרְנוּס. Y. Taan. IV, 69ᵇ bot. חרש ר' את החיכל ... Rufus, ... carried the plough over the Temple site; Lam. R. to I, 13 רופש (corr. acc.).

רוֹפִיטוֹן* m. (ῥοφητόν) (*an egg*) *which can be gulped down, boiled down to the size of a pill.* Y. Ned. VI, 39ᶜ bot., expl. טרומיטא; [ῥοφητὸν ὠὸν *a lightly boiled egg*, S.—Our w. is prob. to be read טרופון (τρυπῶν) *piercing*, or טריפיטן (τρυπήτης) *borer*; v. עֲרוֹבִיטָא].

רוּפִילָא m. (rufulus) *a military tribune chosen by the general himself*; (adopted in the Persian bureaucracy) *a high official, royal adjutant* or *viceroy*. Shebu. 6ᵇ כגון מלכא ור' וכ' as, for instance, the king is followed by the Rufila, and the Alkafta by the Resh Galutha. B. Mets. 49ᵇ; 107ᵇ פרזק ר'.—*Pl.* רוּפִילִין. Targ. Ruth I, 2 והוו תמן וידהרו ר' and they became there military tribunes (h. text שם). Targ. Esth. IX, 6; ib. 12 (ed. Vien. רוֹפִלִין).

רופש, Lam. R. to I, 13, v. רוּפוֹס.

רוּץ (b. h.) *to run*. Sabb. 153ᵇ רָץ תחתיה וכ' he must run under it (with the burden on his shoulders) until he reaches his home, opp. קלי קלי. Ber. 6ᵇ לעולם ירוץ אדם וכ' man should always run to hear the word of the *hălakhah*, even on the Sabbath. Pes. 112ᵃ; Ab. V, 20 רץ כצבי quick like a deer. Snh. 96ᵃ יכול אני לָרוּץ וכ' I can run for three parasangs in front of horses. Ib. שרץ ... ומה בשכר thou wonderest at the reward for four steps which that wicked man (Baladan) ran for my honor's sake; שרָצוּ לפני וכ' who ran before me like horses; a. fr.

Hof. הֵרִיץ *to make run, hasten*. Mekh. B'shall., Shir., s. 2 מצרי הֲרִיצַנִי וכ' ... למה רַצְתָּ why didst thou run after my children?, and he (the horse) says, the Egyptian made me run against my will; הסוס הריצני וכ' the horse carried me swiftly against my will. Ib. B'shall., s. 2 שהיו מְרִיצִים המרכבה who drove the chariot. Y. Shek. VIII, 51ᵃ bot. מְרִיצִין, v. מְרִיצָה. Koh. R. to XII, 6 (play on ותרץ, ib.) וּמְרִיצָה, v. גְּלָלָה; Lev. R. s. 18 ומריקה (corr. acc.). Gen. R. s. 13 שהיא מריצה וכ' ... ארץ בנגד the earth is called *erets*, corresponding to the spring season, when she hastens her fruits to come forth. Lev. R. s. 28 דברים שהן מריצין לבני מעים things which make the bowels run (loosen the bowels); Yalk. Ez. 344; Pesik. R. s. 18 מצירים (corr. acc.); (Pesik. Ha'omer, p. 71 משלשלים); a. fr. —[Num. R. s. 20; Tanh. Balak 4 הכל מריצים, v. רָצַץ.]

רוֹצֵחַ, v. רָצַח.

רוֹצְעָא, רוֹצְעָן, רוֹצָחָן, v. sub רְצַע.

רוּק I *to spit*, v. רָקַק, רָקַק.

רוּק II (b. h.; cmp. רָקַק) [*to be bright, clear*; cmp. נָקָה,] *to be blank, empty*.

Hif. הֵרִיק *to empty, pour from vessel to vessel*. Cant. R. to I, 3 (ref. to תורק ib.) כאדם שמֵרִיק מכלי וכ' like one emptying (perfumed oil) from one vessel into another. Ned. 32ᵃ (play on ויירק, Gen. XIV, 14) הֵרִיקָן מן התורה Var. (v. Tosaf. a. l.) he made them empty of study (took the scholars away from their studies to make them go to war), v. רָקַק; a. e.—[Lev. R. s. 18 ומריקה את הכסם, read: ומריצה, v. רוּץ.]

Hof. הוּרַק *to be emptied, be poured from vessel to vessel*. Lev. R. s. 3 (ref. to Cant. I, 3, v. supra) כשמן המוּרָק וכ' like oil that is poured from vessel to vessel without a sound.

רוּק ch., Af. אֲרִיק same, *to empty, pour*. Targ. Gen. XLII, 35. Ib. XXXV, 14 (h. text ויצק); a. fr.

Ittaf. אִתְּרַק, *Ithpe.* אִתְרִיק *to be poured*. Targ. Lev. XXI, 10 (Y. ed. Vien. יִתְרוֹק).

רוֹק m. (b. h. לק; רָקַק) *spittle*. Yeb. XII, 6 (ref. to Deut. XXV, 9) ר' הנראה וכ' the spittle must be visible to the judges. Nidd. IX, 6 ר' חפל tasteless saliva; expl. ib. 7 כל שלא טעם כלום of a person who has not broken his fast. Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top; Bab. ib. 108ᵇ; a. fr.—Nidd. 16ᵇ עד שהר' בתוך הפה (euphem.) while the semen is yet in the vagina.

רוֹקָא, רוֹק, רוֹקָא c. ch. same. Targ. Job VII, 19 צריכי ... למיחזי רוֹקֵי. Ib. XXX, 10; a. e.—Yeb. 101ᵇ; 106ᵇ ר' דמיחזי וכ' the judges must see the spittle as it comes out of the mouth &c., v. preced. Ib. 39ᵇ ר' דמיחזיא וכ' ויורקת (Rashi דאתחזי) and she spat before him spittle which was visible to the judges on the floor; Y. ib. XII, 13ᵃ top; a. fr.—Sabb. 101ᵃ ר' דחמית Ar. (Ms. M. ריקא; ed. זיקא), v. חַמָּת. Ib. 99ᵇ; Nidd. 42ᵃ, v. חִפֵּר I.

רוּקְבָא I m. (רקב) *decay; moth*. Targ. Is. LI, 8 (ed. Wil. רוּקָבָא; h. text סס).

רוּקְבָא II f. (v. רָקַב) [*hollow,*] *a goat-skin made into a bag, bottle* (v. חֻמָּת).—*Pl.* רוּקְבָאוֹת. Ab. Zar. 32ᵃ חדרדרין וחר' וכ' barrels and leather bottles that have been used (for wine) by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 9 וחרקובות ed. Zuck. (Var. קרבות, corr. acc.). Ab. Zar. l. c. יין הבא בר' וכ' wine carried in bottles belonging to gentiles.

רוּקְבָא ch. same. Targ. O. Gen. XXI, 14 (ed. Vien. רֻקְבָא). Ib. 15 (ed. Berl. רוּקְבָא). Targ. Josh. III, 13; 16 (ed. Lag. רוכבא; h. text נד).

רוֹקֵחַ, v. רָקַח.

רוּקִי, Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 הר' (R. S. to Kel. XV, 4 הסרקין), read: הסְדוּקִין *the split*, corresp. to הנקובין ib.

רוּקִין, v. רוּקָן ch.

רוֹקֵן (denom. of רֵיקָן; cmp. הֶאֱבִיט denom. of הֶאֱבִיטָא) *to empty, drain*. Lev. R. s. 24 (ref. to להצילך, Deut. XXIII, 15) לרוֹקֵן כל נכסי וכ' to drain all the stores of the nations and give them to thee.—V. רִיקֵן.

Nithpa. נִתְרוֹקֵן, נִיתַּר *to be emptied, be transmitted*. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 24) נ' בורו של יעקב Jacob's well was emptied (his children were bare of virtues). Ned. X, 2 מת האב לא נִתְרוֹקְנָה וכ' with the father's death his authority (to interfere with the daughter's vows) does not go over to her husband; ib. 68ᵇ; Tosef. ib. VI, 2, sq. Sifré Num. 153 שאין הרשות מִתְרוֹקֶנֶת וכ' to whom the father's authority cannot be transferred; Yalk. ib. 785.

רוֹקֵן, רוֹקֵן ch. same, 1) *to empty, drain*. Targ. Ex. XII, 36 (h. text וינצלו). Targ. II Chr. XX, 25. Ib. XXIV, 11 (h. text ויערו). Targ. Y. Gen. XXXI, 9; 16. Targ. Jer. XLVIII, 12. Targ. Ps. CXLI, 8 (h. text תער); a. e.—2) [*to spit out,*] *to eject, banish*. Targ. O. Lev. XVIII, 25; 28 (h. text קאה). Targ. Y. Num. XXIV, 17 (h. text קרקר). Targ. Ps. LVI, 8 (h. text פלט); a. e.

Ithpol. אִיתְרוֹקֵן *to be emptied; to be uncovered*. Targ. Lam. I, 1. Ib. IV, 21 (h. text תתערי). Targ. Is. III, 26 (some

ed. ותרוקין, Kimḥi וחדחקן, corr. acc.; h. text ונקתה).— Lev. R. s. 34 דמלי מְתָרוֹקֵן דמתרוקן וכ' אהן עלמא . . . this world is like the buckets of the wheel work, the full is emptied, the empty is filled (the rich become poor &c.); Ruth R. to II, 19.

רוּקָנִי f. (ῥυκάνη) *plane.* Kel. XIII, 4 הר' בפני עצמה (ed. Dehr. 5 רונקר, Ar. Var. רונקא, a corrupt. of runcina) the plane (the wooden body) by itself; Tosef. ib. B. Mets. III, 9 האזמיל של ר' ed. Zolk. (ed. Zuck. דיקני; v. דוּקָנִי).

רוּר, Y. Shebi. VI, 36c שינא דר'; Tosef. ib. IV, 10 שורא דר'; v. שָׁנָא.

רוֹרֵב, v. רַבְרֵב.

רוֹרְבָנִיתָא, רוֹרְבָנָא, רוֹרְבָא*, v. sub רַבְרְבָא.

רוֹרֵם, v. רוּם ch.

רוֹשׁ m. (b. h.) *a poisonous plant, poison.* Esth. R. to I, 1 (play on אחשורוש) ולענה שהשקה אותם ר' he gave them poison and wormwood to drink; a. e.

רוֹשְׁחָתָא* f. pl. (prob. transpos. of רוחשתא; רחש) *anal worms.* Gitt. 69b (Ar. ed. Koh. שיחתא, oth. ed. שחיתא).

רוֹשֶׁם m. (רָשַׁם) *mark, trace.* Snh. 52b מיתה שאין בה ר' a death which leaves no mark of violence on the body. Gen. R. s. 43 כל יין . . . עושה ר' וכ' wherever the enjoyment of wine is mentioned in the Bible it leaves a trace (has evil consequences), except this (Gen. XIV, 18); a. e.— Tosef. Ohol. XVI, 5, v. תִּיחוּחַ.—[Tosef. Nidd. IV, 10 בר', v. רָשׁוֹן.]

רוּשַׁם, רוּשְׁמָא m. ch. same, *mark, cicatrix; characters* (of writing); *incision.* Targ. Lev. XIII, 10 (h. text מחיה). Targ. Y. ib. XXI, 5 (h. text קרחה; v. רְשַׁם II). Targ. Esth. III, 12. Targ. Y. Gen. XI, 8 ורושם כתביה (some ed. ומשם כפתיה, corr. acc.).—[Targ. Y. Ex. XXI, 25. Ms. Ar., v. רְשַׁם II.]—Gitt. 20a מיחרץ וכ' ר' the stamp of a coin &c., v. חֲרַץ. Ib. 86a ורושם דאניש וכ' (Ar. ורשו) and no mark of any owner is on him (the slave).—*Pl.* רוּשְׁמִין. Targ. Y. Lev. XIX, 28 ר' תריתין (ed. Vien. רַשָּׁם חֲרִית). Targ. Is. III, 24.—V. רִשּׁוּמָא.

רוּשְׁמָא f., *pl.* רוּשְׁמָתָא f. same, *mark, trace.* Targ. Ps. LXXXIX, 52 רוּשְׁמַת constr. (Ms. רִישְׁמַת). Ib. LXXVII, 20.

רוּשַׁשׁ, v. רָשַׁשׁ.

רוּת (b. h.) pr. n. f. *Ruth,* the Moabite. B. Bath. 14b; Ber. 7b, v. רָוָה. Ruth R. to I, 4 רות שראתה וכ' she was named Ruth, because she looked at (approved of) the words of her mother in law; Tanḥ. B'har 3; a. fr.—ר' (ספר) *the Book of Ruth.* B. Bath. l. c. שמואל . . . ור' Samuel wrote his own book, and the Books of Judges and Ruth; a. e.

רוֹתֵחַ, v. רָתַח.

רוּתָחָא m. (רָתַח) *foam.* Targ. Hos. X, 7 (ed. Lag. רִיתָחָא; ed. Ven. I רִיחוּדָא; Ar. רְתִיחָא; h. text קצף).

רוּתְחָנָה, v. רְתַחְתָּה.

רוּתָמָא, רוֹתֶם, v. רְתָמָא, רֹתֶם.

רָז m. (רזז or רוז, cmp. רוֹזֵן) 1) *strength, foundation* (corresp. to יְסוֹד, סוֹד). Snh. 42a (ref. to ולרוזנים, Prov. XXXI, 4) העוסקים ברָזוֹ של עולם וכ' those engaged in the foundation of the world (administration of justice) must abstain from strong drink.—2) (corresp. to סוֹד) *secret.* Ib. 94a (ref. to Is. XXIV, 16) אמר שר העולם . . . רָזִי לי רָזִי לי the genius of the world said, Master of the world, do the will of this righteous man (Ezekiel) (make him the Messiah); then a divine voice went forth saying, my secret is mine &c. (v. Targ. a. Vulgate Is. l. c.). Sabb. 88a מי גִילָה לבני רז זה וכ' who revealed to my children this secret by which the ministering angels are guided?; a. e.—*Pl.* רָזִים. Snh. 70b (ref. to Prov. l. c.) מי שכל רָזֵי עולם גלוים וכ' should he to whom all secrets of the world are revealed, drink wine and be drunk?; Tanḥ. Sh'moth 1; Num. R. s. 10 4. Deut. R. s. 11 גלירתי רָזֵיהֶם וכ' I revealed their (the angels') secret to the sons of man; a. e.—[Y. M. Kat. I, 80c bot., read as Y. Snh. VI, 23d bot. בארזים, v. אֶרֶז.]

רָזָא, רָז ch. same. Targ. Is. XXIV, 16 רָז אגר וכ' (constr.) the secret of reward . . . and of punishment. Targ. Am. III, 7 (h. text סוד). Targ. Ez. XXVIII, 3 (h. text סתום). Targ. O. Gen. XLIX, 6 (*council*). Targ. Ps. XCI, 1 (h. text סתר). Targ. I Sam. XVIII, 22 ברז (h. text בלט). Targ. Y. Deut. XIII, 7 ברז; a. e.—*Pl.* רָזִין, רָזַיָּא, רָזֵי. Targ. Esth. VI, 1. Targ. II Kings VI, 11.—Snh. 31a דין גלי ר' this man is a revealer of secrets; a. e.

רָזָא, v. רְזֵי.

רזב (transpos. of ברז) *to perforate*; denom. מַרְזוֹבָא, מַרְזֵב, a. next w.

רַזְבָנִית, רַזְבּוֹנִית f. (preced.) a species of *locusts.* Ḥull. 65a הרזבוני Ar. (ed. הרזבני, Ms. H. זרבונית, v. Rabb. D. S. a. l. note 3), v. אַרְזְבּוֹנִית.

רָזֶה m. (b. h.; v. רָזֵי) *hard, lean.*—*Pl.* רָזִים. Num. R. s. 16 12; Tanḥ. Sh'laḥ 6 אם של חרסין הן הם ר' if the stones of the ground are of a clayish nature, the fruits are lean.

רזח, M. Kat. 28b מרוזח Ms. M. (ed. מרוח), read: מַר וָזֶה, v. מַר II.

רָזֵי (cmp. רָז) *to be strong, hard*; [b. h. רזה *to be lean*].

Af. אַרְזֵי *to come with vehemence upon, stir up, irritate.* Yeb. 120b שאני מיא דמַרְזוּ מכה it is different with water (coming in contact with a wound), it irritates the wound.

Pa. רַזֵּי *to throw with force.*—Part. pass. מְרַזֵּי, מְרַזְּיָא. Snh. 45b כי תיכא דתיתי מר' (Ms. M. מירַזְּיָא) *Ithpa.*, ed. Sonc. ברַזְּיָא, v. next w.; v. Rabb. D. S. a. l. note) in order that the stone may come down with force.

רַזְיָא m. (preced.) 1) *strong, vehement, gushing.* Targ. Job XXXVII, 13.—[Targ. Prov. XXVI, 10 some ed. ורזיא, read: ורַזְיָא.]—Taan. 3[b] דאתא ר' when the rain comes with vehemence, opp. נירתא. Ib. (ref. to Job l.c.) מיטרא ר' לאילני a vehement rain is good for the trees; Yalk. Job 921.—2) *force.* Snh. 45[b] בר' ed. Sonc., v. preced.

רָזִיאֵל (v. רָז) pr. n. *Raziel*, name of an angel. Targ. Koh. X, 20.

רָזִיחַ *raziaḥ*, a substitute of *nazir* (v. פְּרִישׁוּר). Y. Naz. I, 51[a] bot.

רזם, v. רָמַז.

רָזַק, v. רָסַק.

רח, *Ithpe.* אִתְרַח, v. אֲרַח.

רָחָב I (b. h.) pr. n. f. *Rahab*, a woman of Jericho who received the Israelitish spies. Zeb. 116[a], sq. Sot. 34[a]. Meg. 15[a]; Taan. 5[b]; a. fr.

רָחַב (b. h.) *to be wide.*

Hif. הִרְחִיב 1) (neut. verb) *to widen, be broader; to extend.* Lev. R. s. 31 הוו מקטינין ... וּמַרְחִיבוֹת וכ' (the windows of the Temple) became narrow towards the inside and wider towards the outside, in order to send light forth to the world; Pesik. Ḳumi, p. 145[a], sq. Sifré Deut. s. 1; Yalk. Zech. 575 מַרְחֶבֶת, v. infra. Yalk. Is. 302, v. פָּתַח.—2) *to broaden, widen*; (with דעת) *to comfort, gratify.* Ber. 57[b] שלשה מַרְחִיבִין דעתו וכ' three things give a man comfort: a nice dwelling &c.—3) *to amplify.* B. Bath. 61[b], v. מִצַּר.

Hithpa. הִתְרַחֵב *to be enlarged, extend.* Cant. R. to VII, 5 עתידה ... מִתְרַחֶבֶת וכ' Jerusalem will be enlarged on all sides; Sifré l. c.; Yalk. Zech. l. c. מרחבת.

רָחָב II m., רָחָבָה f. (b. h.; preced.) *wide, broad.* Midd. IV, 7 מה ארי צר ... ור' מלפניו וכ' (ורוחב not) as the lion's body is narrow behind and wide in front, so was the Temple &c.; a. fr.—נפש ר' (wide desire,) *ambition, greed,* opp. שפלה. Ab. V, 19; a. e.—יד ר', v. יָד.—*Pl.* רְחָבִים, רְחָבִין; רְחָבוֹת. Tanḥ. B'haʿălḥ. 5 שהיו ר' מבחוץ וכ' they (the Temple windows) were wide without &c., v. preced.; Tanḥ. T'tsav. 6; Num. R. s. 15, beg. Y. Sot. IX, 24[a] bot., v. צַר; a. fr.

רַחַב ch. same, esp. (with or sub. נפשא) *ambitious, greedy.* Targ. Prov. XXVIII, 25 גבר ר' (Bxt. ר' נפשא; Ms. רעיינא, read: רחב רעיינא or רחב עיינא).

רֹחַב, רוֹחַב m. (b. h.; preced. wds.) *width.* Midd. II, 6 אורך ... על ר' וכ' one hundred and twenty-five cubits in length by eleven in width. Ib. IV, 1 וְרָחְבּוֹ וכ' and its width was ten cubits. Tam. 29[b]; Shek. VIII, 5 וְרָחְבָה; a. fr.—Sifré Deut. 120 בר' יד with liberality.

רַחֲבָה, רַחֲבָא pr. n. m. (= רב אחבא) *Raḥăba*, an Amora. Pes. 13[b]; 52[b]; Succ. 45[a]. Bets. 11[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 1). Ber. 18[a]; a. e.

רְחָבָה f. 1) fem. of רָחָב.—2) *open place, market.* Keth. 8[b] ברכת ר', v. בְּרָכָה. Y. Ned. V, end, 39[b]; Tosef. ib. II, 9 ר' שדרך הרבים מפסקתה a market which is crossed by a public (caravan) road.

רְחוֹב m. (b. h.) same. Taan. II, 1 (15[a]) ... מוציאין לרחוֹבָהּ של עיר (not לרחוב) (at public fasts) they carry the ark out to the open place of the town. Meg. III, 1 (25[b]) ... בני רחובה וכ' if the citizens sold the open place of a town (which is used for public prayer meetings), they may buy a synagogue with the proceeds. Ib. בה"כ ... את הר' if they sold a synagogue, they dare not buy an open place; a. e.

רַחֲוָתָא, v. רִחְיָא.

רחויות, Tosef. Kel. B. Mets. V, 3, v. רַחֲוָנוֹת.

רַחוּם m. (b. h.; רָחַם) *merciful.* Sabb. 133[b] מה הוא חנון ור' וכ' as He is gracious and merciful, so be thou &c.; a. e.

רַחוּמַי pr. n. m. *R'ḥumi*, an Amora. Keth. 62[b]. Pes. 39[a]. Naz. 13[a] בן ר'; a. e.

רְחוּמְתָא, v. רִחְיָא.

רחוץ, Y. Sabb. IX, 11[d], v. רָהוֹן.

רְחוֹק, רְחוּק, v. רִיחוּק, רִיחוֹק.

רָחוֹק m., רְחוֹקָה f. (b. h.; רָחַק) *distant, removed.* Snh. VI, 2 היה ר' מביתו וכ' when the culprit arrived at a distance of about ten cubits from the place of execution. Ib. 3. Pes. IX, 1 מי ... או בדרך ר' he who (on the fourteenth day of Nisan) was unclean or on a distant journey (Num. IX, 10). Ib. 2 לפיכך ... מפני שרחוקה ודאי וכ' (Bab. ed. 93[b] רחוק) therefore is the Hé (of רחוקה, Num. l. c.) dotted, not that it necessarily be distant (that he be really far away), but that he be outside of the Temple court (and unable to enter in time); Y. ib. 36[d] ה"א ... איש ר' ואין דרך ר' the Hé is dotted to intimate that the man is at a distance (רחוק), not that the way be far; a. fr.—שמועה ר', v. שְׁמוּעָה.—*Pl.* רְחוֹקִים, רְחוֹקִין; רְחוֹקוֹת. Sabb. 182[a] קרובים נעשו ר'; Lev. R. s. 18, v. קָרוֹב. Sifré Num. 131, v. סָמַךְ; a. fr.

רְחוֹקָת f. (רָחַק) *alienation, severing a connection.* Kidd. 50[a], v. קוֹרְבָּא.

רחוש, v. רִיחוּשׁ.

רָחוּשׁ m. (רָחַשׁ) *an ornament in the shape of a reptile,* used as a gem or amulet. Tosef. Kel. B. Mets. I, 9 a 'reptile' (scarabee &c.) which is broken (out of its setting), or whose point is broken off, is not susceptible of uncleanness; but if the hooks remain on it on both sides &c. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 2 תר' העשוי כמין הדרקון וכ' a *raḥosh* which is made like a dragon (intimating an idolatrous emblem,

v. צִיץ) is forbidden, but if a dragon is suspended from it, you may throw the dragon away &c.; Y. ib. III, 42[d] top [read:] חמוצא ר' עשוי כמין דרקון אסור וכ'.

רְחוּשִׁין, constr. רְחוּשֵׁי, v. רַחֲשׁוּשׁ.

רְחִזְיוֹנוֹת, v. הַחֲוָונוֹת.

רְחִיָּא, רִיחָ', רֵחָיָא, רֵי' ch.=next w. Targ. O. Ex. XI, 5 (Y. חֲיָא . . .). Targ. O. Deut. XXIV, 6 (Y. חֲיָא . . .). Targ. O. Num. XI, 8 (ed. Vien. רַחֲיָא; Y. I רִיחוּתָא; II רַחֲוָותָא).—M. Kat. 10[b] חמרא דרי' the ass employed in the mill; ר' אמת the pole of the mill. Y. Kidd. I, 61[b]; Y. Peah I, 15[c] bot. רֵיחַיָּא; a. e.

רְחַיִם, רֵחַיִם, רֵי' f. (sing.) (b. h.; רחה *to rub*) *millstone, mill.* B. Mets. IX, 13 החובל את חר' עובר וכ' he who takes a mill to pledge violates a prohibitory law, and is guilty of taking two vessels &c.; ר' ורכב בלבד ולא וכ' and not only mill and upper millstone are meant (Deut. XXIV, 6), but anything with which a living is made &c. Men. X, 4, a. e., v. גְּרוֹסֶת. Bets. II, 9, v. פְּלָפֶל. Tosef. B. Bath. III, 2; Y. ib. IV, 14[c] bot. ר' התחתונה the lower (stationary) millstone (for crushing olives); ר' העליונה the upper millstone. Ohol. VIII, 3 ר' חר' של אדם a mill worked by man, handmill. Tosef. ib. IX, 2 נדחק בר' שהגוי וכ' if a person is pressed to work at a mill where there is a gentile or a menstruant; אזוז היא חר' כל שעוקרין אותה וכ' (not כל שאין עוקרין, v. R. S. to Ohol. VIII, 3) what kind of a mill is meant? Such as can be lifted or pushed from its place; Tosef. Toh. VI, 11; a. fr.—Kidd. 29[b] ר' בצווארו he has a millstone on his neck (has wife and children to support).

רְחֵילָא, רְחֵלָא, v. רָחֵל II, רְחֵלָא.

רְחַיִם, v. הֵתַיִם.

רְחֵיִם, v. רְחֵם.

רְחִים I m. (preced.) *love.* Targ. Cant. VII, 7.—V. רְחִימְתָא.

רְחִים II, **רְחִימָא** m. (preced.) *beloved, friend; lovable.* Targ. Jer. IX, 3 (ed. Wil. רְחֵים). Ib. XXXI, 19 (20) רָחֵים. Targ. O. a. Y. II Deut. XXXIII, 12; a. fr.—*Pl.* רְחִימִין. Targ. Hos. I, 6; 8. Targ. II Sam. I, 23; a. e.—Gen. R. s. 65 [read:] כמה ר' הוו ליה וכ' so many friends had he, and yet he said, (I appoint as my son's guardian) the scribe; Yalk. ib. 115 רְחֵמִין.—*Fem.* רְחִימְתָא, רְחִימְתָא. Targ. Y. Ex. XI, 2. Targ. Hos. III, 1. Targ. O. Deut. XXI, 16 רְחוּמְתָא ed. Berl. (ed. Vien. רְחֵמְתָא); Y. רְחִימְתָא, רְחוּמְתָא, רְחִמְ'.

רְחִימוּתָא, v. רַחֲמוּ.

רְחִימְתָא, רְחִימְתָא f. 1) v. רְחִים II.—2) *love.* Targ Koh. IX, 1 (ed. Vien. רְחֵמְ'). Targ. Hos. III, 1 רְחִימַת constr. a. fr.—Snh. 7[a] רְחִימְתִין our love, v. סַפְסִירָא.

רְחִיפִין, Tosef. Shebi. VII, 15, v. טְפִיחַ II.

רָחֵיץ, רְחֵיץ, v. רְחֵץ.

רְחִיצָה f. (רָחַץ) *washing, bathing.* Yoma VIII, 1. Ḥall. I, 9 רְחִיצַת ידים washing the hands. Y. Naz. VII, end, 56[d] על רחיצת גופו for omitting to bathe his body. Num. R. s. 14[1] שרפאתיו ע"י רחיצת הירדן whom I cured by bathing in the Jordan. Ib. שהסרתי . . . ע"י רחיצת וכ' whom I saved from drowning through the bathing of Pharaoh's daughter. Ib. גחזי שלקה ע"י ר' Gehazi who was punished on the occasion of (Naaman's) bathing; a. fr.

רְחִיק, v. רְחַק.

רָחִיק I m. (preced.) *distance.* Targ. Ex. II, 4. Targ. Ps. X, 1. Targ. Prov. XXXI, 14 (Ms. רוֹחַק); a. fr.

רָחִיק II m., **רְחִיקָא, רְ', רְחִיקְתָא** f. (preced.) *far, distant, removed.* Targ. Deut. XXIX, 21. Targ. Jer. XII, 2. Targ. Prov. XXV, 25; a. fr.—Succ. 52[a]; Yalk. Joel 535, v. צַוָּותָא. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. לארעא דר' to a distant land; a. e.—*Pl.* רְחִיקָן, רְחִיקִין. Targ. Josh. IX, 22. Targ. Jud. XVIII, 7; a. fr.—Y. Ned. XI, end, 42[d] (expl. Mish. ib. XI, 12) [read:] כמא דשמיא ר' שמים ביני לבריך . . . כן האי אתתא רחיקא וכ' as the heavens are remote from the earth, so is this woman (I) from this man (I cannot live with him); a. e.

רְחִישׁ, רְחֵישׁ, v. רְחַשׁ, רְחֵשׁ.

רְחִישְׁתָא f. (רָחַשׁ) *movement.* Cant. R. to IV, 4 (ref. to Cant. IV, 3) רְחִישַׁת פיך חביבה וכ' the moving of thy mouth (in prayer) is as pleasing to me as the crimson thread (the strap in the Temple on the Day of Atonement, v. Yoma VI, 8).—[Gen. R. s. 12, beg. רחישת קנים Ar., v. חֲרִישָׁה III.]

רחישותא, Targ. Y. Gen. XXII, 13 some ed., v. חֲרִישׁוּתָא.

רְחִישְׁתָא f. (רָחַשׁ) *sense, sensation.* Targ. Job XX, 2 ed. Lag., v. חֲרִישׁוּתָא.

רָחֵל I f. (b. h.) pr. n. f. *Rachel,* 1) wife of Jacob. Gen. R. s. 71 (play on עקרה, Gen. XXIX, 31) ר' תהיה עיקרו וכ' Rachel shall be the chief person of the household; ib. לפי שכל הדברים תלויין בר' וכ' because all depends on R., therefore is Israel called by her name; Ruth R. to IV, 11, v. עִיקָּר; a. v. fr.—2) R. Akiba's wife. Ab. d'R. N. ch. VI.—3) R., mother of Rab Mari. Sabb. 154[a]; a. fr.

רָחֵל II f. (b. h.) *ewe, sheep.* Bekh. III, 1 ר' בת שתים וכ' if an ewe gives birth in her second year of age, the issue belongs to the priest with certainty. Ib. 20[a]. Tosef. Ḥull. X, 1 כלאיים מן חר' וכ' a hybrid of an ewe and a kid is subject to the law concerning the first of the fleece (Deut. XVIII, 4); a. fr.—*Pl.* רְחֵלוֹת, רְחֵלִים, רְחֵלִין, רְחֵלֵי, רְחֵלֵ'. Ib. 4 השוטף רחליו if one washes his lambs (and wool comes out). Ib.; Ḥull. XI, 2 חמש ר' גיזזות וכ' five lambs yielding wool of the weight of &c. Ib. 137[b] דקא מתני ליה לבריה רחלים taught his son (the Mishnah l. c.) using *r'ḥelim* (according to Biblical usage); א"ל אתנייה רחלות said he to him, teach him *r'ḥeloth* (in accordance with later usage). Bekh. V, 3 ר' זכר של זכר, v. זָכָר. Sabb. V, 2; 4; a. fr.

רַחֲלָא, רְחֵי, רְחֶלָא ch. same. Targ. Is. LIII, 7. Targ. Y. Lev. XXII, 8; a. e.—Y. Ber. V, 9c top; v. רַחֲמָנָא. Keth. 63a (prov., with ref. to Akiba's daughter, betrothed to Ben ʿAzzai for many years, and alluding to Rachel, the name of Akiba's wife, v. רָחֵל I) רְחֵל בתר ר׳ אזלא וכו׳ ewe follows ewe, as the mother acts, so does the daughter; a. e.—*Pl.* רַחֲלֵי, רְחֵי, רְחֶלִין. Targ. Gen. XXXII, 15 (14) (O. ed. Berl. רַחֲלֵי). Targ. Deut. XIV, 4 (O. ed. Berl. רַחֲלִין); a. e.

רָחַם (b. h.) *to love.*

Pi. רִיחֵם 1) (with על) *to have compassion on, pity; to befriend.* Ber. 33a אסור לרחם עליו ... כל מי you must not befriend him who has no sense (ref. to Is. XXVII, 11). Sabb. 151b מְרַחֲמִין עליו וכו׳ ... כל המְרַחֵם he who shows mercy to creatures (men), will be shown mercy in heaven (ref. to Deut. XIII, 18), v. רַחֲמָן. Ab. Zar. 18a רחמו מן השמים יְרַחֲמוּהוּ heaven will have mercy (protect me); Nidd. 45a. Sot. VIII, 1 יְרַחֲמוּ עליכם they will have mercy on you (spare your lives); a. fr.—Trnsf. *to give suck to a strange animal.* Bekh. 24a אינה מְרַחֶמֶת אלא וכו׳ no dam gives suck to a stranger, unless she has had a child of her own. Ib. מרחמת אע״פ וכו׳ she may give suck, even if she has never given birth.—2) *to stimulate the maternal instinct* (v. רֶחֶם) of an animal after confinement by inserting a lump of salt into the womb. Tosef. Sabb. XV (XVI), 2 מְרַחֲמִין הדינו בהמה טהורה ביו״ט ed. Zuck. (Var. על בהמה) we (in my father's house) used to stimulate &c. on a Holy Day; Sabb. 128b על בהמה; Y. ib. XVIII, end, 16c על הבהמה.

Hithpa. הִתְרַחֵם *to have pity.* Num. R. s. 9 24 אם נופלים אנו ... מִתְרַחֵם עלינו ארן אנו מִתְרַחֲמִים עליו if we fall into David's hands, he will have pity on us, but if David fall into our hands, we shall have no pity on him; Y. Sot. I, 17b bot. הוא מרחם ... אנו מרחמין).

רַחֵם, רְחֵם ch. same, 1) *to love* (h. אהב). Targ. Gen. XXII, 2. Ib. XXXVII, 3. Targ. O. Deut. VI, 5. Targ. Prov. IV, 6 (ed. Wil. רְחַמֵּהּ *Pa.*); a. fr.—Midr. Till. to Ps. XVIII, 2 (expl. ארחמך, ib.) רַחֲמִית יחד וכו׳ I love thee (ref. to Targ. Deut. l. c.); Yalk. ib. 671 רַחֲמַאי יחד. Y. Ber. IX, 14b bot. (R. Akiba speaking to his pupils before his death) רְחֵמְתֵּיהּ בכל לבי ורחמתיה וכו׳ I loved him with all my heart, and I loved him with all I possessed, but how to love him with all my soul (life) I could not understand, and now &c. Sabb. 23b דְּרָחֵים רבנן וכו׳ he who loves scholars shall have children that are scholars. Y. ib. XIV, 14d bot. חד בר נש ר׳ אתתא וכו׳ a man fell in love with a woman ... and grew dangerously ill; Y. Ab. Zar. II, 40d bot. Lev. R. s. 25 שמעית דמלכא רַחֲמָא וכו׳ I heard that the king loves figs; Koh. R. to II, 20 רחים; ib. רחימא; ib. רחמיה (corr. acc.). Y. Ab. Zar. II, 41a bot. דהווה רַחֲמָא מצווחא who loved to be charitable; Y. Ter. VIII, 45c bot. הוו רחמנא וכו׳ (corr. acc.). Keth. 105b אם מְרַחֲמִים כולהו לי וכו׳ if there is love (among them), they all love me &c., v. סָנֵי. Snh. 89b תרוויהו רַחֲמִינַי I love both of them (Isaac und Ishmael); a. fr.—2) (with על) *to have compassion on, pity.* Targ. Ps. CIII, 13. Targ. Prov. XXVIII, 13; a. fr.

Pa. רַחֵם 1) *to love.* Targ. Gen. XXIX, 32 (O. ed. Vien. *Pe.*). Targ. Y. Deut. VI, 5; a. e.—Keth. l. c. דְּמְרַחֲמִין ... האי ליה וכו׳ if the people of a place love a teacher, it is not because he is a good man, but because he does not reprove them on heavenly matters (for neglect of religious duties). Y. Ter. VIII, 45c אילולי דאתון מרחמין שמועתא וכו׳ but for your loving traditions (you would not ask such questions); is it not a Mishnah?; Y. Ab. Zar. II, 41a רחמין; a. e.—Trnsf. *to give suck* (v. preced.). Bekh. 24a or shall we say, דירה מְרַחֶמֶת דלא וכו׳ a dam gives suck to her own young, but not to a stranger. Ib. דילמא רַחוּמֵי רחים perhaps this is a case when one gives suck to a stranger (although having a child of her own); v. שְׁבַק.—2) (with על) *to compassionate, pity.* Targ. Jer. XXXI, 19. Targ. O. Num. VI, 25 ויירחם עלך ed. Lisb. (oth. ed. ויחד; in ed. Berl. untranslated). Targ. Deut. VII, 2; a. fr.—Macc. 23b מרחמתא ודאי לא מדהא מְרַחֶמְתָּא (Solomon found out which was the true mother of the living child,) because the one showed compassion, and the other did not. Y. Taan. II, 65b אמרין ... מִתְרַחֲם עלינן לינן מְרַחֲמִין וכו׳ the men of Niniveh said, if thou wilt have no mercy on us, we shall have no mercy on them (the beasts and the children); a. fr.

Ithpa. אִתְרְחֵם, *Ithpe.* אִתְרְחֵם 1) *to be loved, beloved.* Targ. Prov. XV, 9.—2) (with על) *to be pitied, be shown mercy.* Targ. Y. Ex. XXXIII, 19. Targ. Gen. XLIII, 29. Targ. Hos. XIV, 4; a. e.—3) *to be moved to mercy, have pity.* Targ. Jer. XXXI, 18 (19) מתרחם ed. Lag. (oth. ed. מתנחם; h. text נחמתי).—Y. Taan. l. c., v. supra; a. e.

רָחֵם m. (b. h.) *raḥam*, name of an unclean bird, *gier-eagle* or *vulture.* Ḥull. 63a ר׳ כיון ... ר׳ זו שרקרק ולמה ר׳ שבא וכו׳ *raḥam* (Lev. XI, 18) is the *sh'rakrak*, and why is it called *raḥam* (love)? Because when the *r.* comes, mercy comes upon the world (it betokens rain).

רֵחֵם *friend*, v. רַחֲמָא III.

רֶחֶם m. (b. h.) *orifice of the matrix; womb.* B. Bath. 16b, a. e. רַחֲמָהּ צר, v. אַיָּלָה. Num. R. s. 10 5 קבלה הר׳ וכו׳ (fem.) the womb conceived &c. Ḥull. 70a כותלי בית הר׳ the sides of the womb; a. fr.—Gen. R. s. 37; Yalk. Ps. 869 (ref. to Ps. CX, 3) מרחמו של עולם שהרתיך לי from the womb of the world (sunrise, east) did I choose thee for me.—*Pl.* רְחָמִים. Ḥull. l. c. Ber. 32b פטרי ר׳ the firstborn; a. e.

רַחְ׳ I רַחֲמָא ch. same. Targ. Job III, 10. Ib. XXXVIII, 8.

רַחְ׳ II, רַחֲמָא f. (רֶחֶם) *love.* Targ. Hos. XI, 4. Targ. II Sam. XIII, 15 (ed. Wil. רִיחֲמָתָא). Targ. I Sam. XX, 17 רַחֲמַת constr.; a. e.—*Pl.* רַחֲמָתָא. Targ. Prov. VII, 18 (Ms. רַחֲמָאתָא; h. text דדים).—V. רַחֲמוּ.

רַחְ׳ III, רַחֲמָא, רֵחֵם m. (preced.) *friend.* Targ. Y. Ex. XI, 2. Targ. Prov. XXVII, 6 (Ms. רחימא); a. e.—Gitt. 55b דְּרַחֲמֵיהּ קמצא whose friend's name was Ḳamtsa. Gen. R. s. 96 ברויה דְּרַחֲמִיךְ thy friend's son, v. בְּגִין II. Y. Shebi. IX, 39a top רחם ... בגין דלית whereas these people (we) have no friend; a. e.—*Pl.* רַחֲמִין, רַחֲמֵי, רָ׳. Targ. Prov. VIII, 36. Targ. Ps. XXXVIII, 12 Ms. (ed. רְחֵמַי). Targ. O. Gen. XXVI, 26 רַחֲמוֹהִי ed. Berl. (oth. ed. חמי לך תלתא ר׳ וכו׳ choose thee three friends &c. Yalk. Gen. 115, v. רְחִים II. Sabb. 32a Ar. (ed. מרחמי); a. e.

רַחֲמוּתָא, רַחֲמוּתָא f. (preced.) *love; loveliness; mercy.* Targ. Ez. XXIII, 17. Targ. Prov. V, 19. Ib. XVII, 9 (ed. Wil. רַחְמוּ; Bxt. רַחֲמִים). Targ. Ps. XXIX, 10 כורסי ר' (= h. כִּסֵּא רַחֲמִים, v. כִּסֵּא); a. e.—B. Bath. 16a, v. רַחֲמָנוּתָא.—Trnsf. *maternal instinct, giving suck to a strange animal* (v. רָחַם, a. רַחֵם). Bekh. 24a תיישינן לר' we consider the possibility of her giving suck to a strange animal.

רַחֲמִי, v. רַחֲמִין.

רַחֲמִים m. pl. (b. h.; רָחַם) *love, mercy*; (sub. בקשת) *prayer.* Ber. 7a שיכבשו רַחֲמַי את כעסי וכ' that my mercy may conquer my anger &c., v. גָּלַל. Ib. שיכבשו רַחֲמֶיךָ וכ' that thy mercy &c. Ib. 10a, sq. אל ימנע עצמו מן הר' must not despair of mercy (cease to pray), v. מָנַע. Ib. 55a שלשה צריכים ר' three things must be prayed for. Ab. II, 3, v. קָבַע. Lev. R. s. 2, end הריני עמו בר' וכ' I shall be in grace with him, and he will receive me in repentance. Num. R. s. 20, beg. כל הנביאים היו במדת ר' על וכ' all the (Israelitish) prophets were benevolently disposed towards Israel and towards the nations; a. v. fr.—בקש ר' to ask for mercy, *to pray.* Macc. 11a שהיה להן לבקש ר' על וכ' it was their duty to pray for their generation &c. Sabb. 67a ורבים יבקשו עליו ר' לעולם ... and the people will pray for him. Ib. 151b על מידה זו וכ' man must always pray concerning this condition (poverty), for if he does not come to it, his son will &c.; a. fr., v. בָּקַשׁ, מדת הר', v. דִּין II. כסא ר', v. כִּסֵּא.

רַחֲמִי, רַחֲמִין ch. same. Targ. Gen. XLIII, 30. Targ. Jer. XVI, 5; a. fr.—Ber. 20b ... דר' נינהו ויתיבין and they (women) are bound to say prayers, for they are a manifestation of love (and not a ceremony). Ḥull. 59b בעא ר' וכ' he prayed, and it returned to its place; a. fr.; v. בְּעֵי I.

רַחְמָן m. (preced.) *merciful, compassionate, sympathetic*; הר' *the Merciful, God.* Tosef. B. Kam. IX, 30 (ref. to Deut. XIII, 18) כל זמן שאתה ר' הר' וכ' if thou art merciful, the Merciful will have mercy on thee. Kidd. 81b הר' ירצילנו וכ' the Lord save us from evil inclinations. Midr. Till. to Ps. CIII, 13 כר' שבאבות like the most merciful of the patriarchs (Abraham). B. Bath. 145b (ref. to Prov. XV, 15) זה ר' this means the sympathetic man. Snh. 39a אם ר' הוא ... אם ר' מלא רחמים הוא וכ' if he (the human king) is merciful, he puts half of them (the rebels) to death; if he is most merciful, he chastises the prominent &c.; a. fr.—*Pl.* רַחֲמָנִין, רַחֲמָנִים. Yeb. 79a שלשה הר' וכ' ... this nation (Israel) is known by three characteristic features, they are merciful, chaste, charitable; Y. Kidd. IV, 65c; Midr. Till. to Ps. XVII. Pes. 113b שלשה חייהן ... הר' וכ' there are three persons whose lives are no lives, the sympathetic, the hot-tempered, and the delicate. M. Kat. 27b (to those mourning to excess) אמר הקב"ה אי אתם ר' בו יותר ממני (Ms. M. omits בו) the Lord says, you do not bear him more love than I do?; a. e.—*Fem.* (b. h.) רַחֲמָנִית. Tanḥ. Vayetsé 8 אמר לה הקב"ה את ר' וכ' the Lord said to her (Leah), thou art compassionate, I will also have compassion on her (Rachel).—*Pl.* רַחֲמָנִיּוֹת. Meg. 14b מפני שהנשים ר' הן because women are compassionate. Ex. R. s. 2, beg. ר' ... הן מדותיו the dealings and dispositions of the Lord are full of love; a. e.

רַחֲמָנָא, רַחֲמָן ch. same. Targ. Y. Lev. XXII, 28 (not רחמין, v. infra). Targ. Y. Num. XII, 13; a. e.—Esp. רחמנא *the Merciful, God.* Targ. Ps. CXII, 4. Targ. Ex. XXXIV, 6; a. e.—Y. Ber. V, 9c top (ref. to Lev. XXII, 28) אילין דמתרגמין ... כמא דאנא ר' ... כך תהוון רחמנין וכ' those who in the interpretation of this verse say, my people, as I am merciful in heaven, so shall you be merciful: cow or ewe &c.; Y. Meg. IV, 75c top דאנן רחמין (corr. acc.).—Y. Kidd. I, 61b בריך ר' דלית וכ' blessed be the Lord that I have neither father nor mother (because it is so difficult to do one's duty by one's parents); Y. Peah I, 15c bot. Taan. 9b ר' ליצלן וכ' the Lord save us &c., v. כְּרִסוּפָא; a. fr.—Trnsf. *the Word of God, Scripture, the Law.* B. Mets. 3a דרמיא ר' ואמר ר' שבועה וכ' the Law imposes an oath upon him. Ib. רמי וכ' and the Law says, impose an oath upon him. Ker. 7a (ref. to Lev. XXI, 12) שמן ... קרייה ר' וכ' the Scripture calls it oil of ordination (sacred) to intimate, that it does not lose its sacred character even after being put on his head; a. v. fr.—*Pl.* רַחֲמָנִין. Targ. Y. Lev. l. c.—Y. Ber. l. c.; Y. Meg. l. c.; a. e.—[Y. Ter. VIII, 45c bot. הוו רחמנא, v. רְחֵם.]

רַחֲמָנוּת f. (preced.) *love, mercifulness, compassion.* Succ. 14a מדת ר' divine mercy, opp. אכזריות. Keth. 50b יודע אני ... אלא מידת ר' I know that thou decidest so not as a matter of justice but as a matter of humanity. Gen. R. s. 56 מרחמנותו של אבא ... ונופלות and tears of paternal love fell upon Isaac's eyes; a. e.

רַחֲמָנוּתָא ch. same. B. Bath. 16a מינשי ליה לרחמנותיה דאבריהם (marg. vers. לרחימותיה; Ms. H. לרחמותיה) shall Abraham's love (of God) be forgotten (fall into disuse)?

רַחֲמָנִי m. = רַחֲמָן. Tanḥ. B'shall. 11 אומרין שהוא ר' וכ' they say (in praise of a man) that he is merciful, he (God) is more. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 שהוא ר' ואינו וכ' they praise a king that he is kindhearted, yet he is cruel; Yalk. Ex. 242. Tanḥ. ʿEḳeb 2 נשר שהוא ר' על בניו the eagle which is full of love for its young; Yalk. Prov. 963; a. e.—*Pl.* רַחֲמָנִים, v. רַחֲמָן.—*Fem.* רַחֲמָנִית, v. רַחֲמָן.

רַחֲנָא, v. רֵיחָנָא.

רָחַף (b. h.) *to move, vibrate.*

Pi. רִחֵף *to move, hover, flatter.* Ḥag. 15a (ref. to Gen. I, 2) כיונה שמרחפת על בניה וכ' like a dove that hovers over her young without touching them.

רָחַץ (b. h.) *to bathe, wash.* Sabb. 122a מותר לרחוץ בה מיד it is permitted to bathe in it immediately (after the exit of the Sabbath); ib. 151a; Makhsh. II, 5 רוֹחֵץ מיד. Ber. 15a מי שאין ... לרחוץ ידיו (Ms. M. ליטול) he that has no water with which to wash his hands (before prayer). Tosef. Keth. VII, 6 ורוחצת במרחץ עם כל אדם a woman that bathes in a bath-house with all kind of people (loses her jointure). Y. ib. VII, 31b bot. (as a case for divorce) הדורה שלא תרחצי וכ' if he bound her by a vow (saying), thou shalt not bathe in a bath-house; a. fr.—Part. pass. רָחוּץ. Zeb. 17b שלא רחוץ ידים וכ' not having washed his hands and feet (before a sacred function); Tosef. Men. I, 9. Ib. 12 שלא רחוץ, Var. ולא רָחֲצוּ.

Hif. הִרְחִיץ 1) same, *to wash, cleanse.* Ib. 10 משפשף וּמַרְחִיץ he rubs and washes (hands and feet). Ber. l. c. (ref. to Ps. XXVI, 6) דכתיב אֶרְחַץ וּלְא אַרְחִיץ (v. Ms. M., Rabb. D. S. a. l.) it is written *erḥats* (I bathe), and not *arḥits* (I cleanse), i. e. washing of hands as a symbolical act is equal to immersion. Y. Keth. V, 30[a] bot. ורַחֲצַת לוֹ יכ' she must bathe his feet (personally attend to his foot-bath). Yalk. Cant. 988 שמרחיצין את ישראל וכ' who cleanse Israel from sins; a. e.—2) *to cause to bathe.* Num. R. s. 13[2] ולהרחיצם בנחלי חלב . . . עתיד the Lord shall cause them to drink . . ., and to bathe in rivers of milk. Sabb. l. c.; Makhsh. l. c. מרחץ המרחצת בשבת a bath-house that allows bathing (is heated and open) on the Sabbath. Y. Ber. II, 4[c] bot. מרחץ ואע"פ שאינה מרחצת a bath-house, even if it is not in use.

Pi. רִיחֵץ *to cleanse.*—Part. pass. מְרוּחָצִין; *pl.* מְרוּחָצִין. Cant. R. to IV, 4 שהיו כילן מר' מן השינות they were all cleansed of their sins.

Nif. נִרְחַץ *to be cleansed.* Yalk. Cant. l. c. . . . שהטיף ונִרְחֲצוּ משוניותיהם the Lord dropped dew upon them, and they were cleansed of their sins.

רָחִיץ, רָחֵץ (with על, or ב־) *to lean on; to trust; to be safe.* Targ. Ps. CXVIII, 8, sq. Ib. 10, sq. Targ. Y. I Gen. XXVII, 40. Targ. Job XII, 6; a. fr.—Y. Ber. II, 5[a] אנן רְחִיצְנָא we are sure (cmp. מובטח, v. בָּטַח). Snh. 7[a] גברא דרחיצנא עלוי the man in whom I trusted lifted up his club &c.; a. e.

Ithpa. אִתְרַחִיץ, *Ithpe.* אִתְרְחִיץ same. Targ. II Kings XVIII, 19, sq. Targ. Ps. XXV, 2. Ib. XXXVI, 8 Ms. (v. רוּחְצָן). Targ. Jer. XLIX, 4; a. fr.—B. Bath. 91[b] דמיודי . . . מִתְרַחְיִין עליהון וכ' he who assents to them (pretends to share their errors) falls into their hand; he who confides in them,—what is his is theirs. Y. Sabb. II, 5[b] לא תתרחין על צלותי rely not on my prayer. Cant. R. to VII, 2 בגין דאיתרחיצו ביה because they trusted in him; a. e.

Af. אַרְחִין *to cause to trust.* Targ. Is. XXXVI, 15; Targ. II Kings XVIII, 30. Targ. Jer. XXIX, 31.

רָחְצָן, v. רוּחְצָן.

רָחַק (b. h.) *to be distant, far, removed.* Y'lamd. to Num. X, 29, quot. in Ar. (ref. to Ps. LXXIII, 27) מי שרוחק הק"בה וכ' (ed. Koh. שמתרחק) he who keeps away from the Lord, so as not to repent. Sifré Num. 131 כרחוק מזרח וכ' as far as the east is removed from the west; a. e.

Pi. רִיחֵק, רִחֵק *to remove; to alienate; to reject, expel; to loathe.* B. Kam. 24[a] top, a. e. ר' נגיחותיו if the ox did his gorings in intervals (of three days), opp. קוֹרֵב. Ib. רִיחֲקָה ראיותיה, v. רָאָה. Yalk. Ps. 809 (ref. to Ps. l. c.) זה שרִחֲקוּ את הקץ this alludes to Balaam and his associates, who put far off the end (the day of judgment, Num. XXIV, 17), opp. קרבוני. Ber. 60[b] ורחקני מאדם רע וכ' keep me far from a bad man and a bad associate. Eduy. V, 7 מעשיך יקרביך ומעשיך יְרַחֲקוּךָ thy own doings will bring thee near (win thee friends), and thy own doings will alienate thee. Ib. VIII, 7 לרַחֵק, v. קָרַב; a. fr.—Part. pass. מְרוּחָקִין; *pl.* מְרוּחָקִין, מְרוּחָקִים. Ib. המר' בזרוע, v. קָרַב. Ber. 63[b] שלא היה מר' וכ' which was only twelve miles off.

Hif. הִרְחִיק same. Sifré Num. 94 מַרְחִיקִים, v. קָרַב. B. Bath. II, 5 מַרְחִיקִין את הסולם וכ' (neighbors) must keep a ladder removed from the (neighbor's) dove-cote four cubits. Ib. 4 אלא אם כן ה' ממנו וכ' unless he places (the wall) at a distance of four cubits. Ib. 18[b] על המזיק להַרְחִיק את עצמו it is the duty of him who causes the damage to remove himself; (oth. opin.) על הניזק להרחיק וכ' he who is injured must remove himself. Ber. I, 1 כדי להרחיק וכ' in order to keep men away (prevent them) from sin. Snh. 103[b] שתַּרְחִיקָה וכ', v. לָגִיד. Ib. מַרְחֶקֶת וכ' estranges those who are near (related) &c.; a. fr.—2) *to keep aloof, stay away.* Ab. I, 7 הַרְחֵק משכן רע keep aloof from a bad neighbor; a. e.—[Y. Ber. I, 2[d] bot. והרחיק על פתחו וכ', read: והִרְחִיק, v. רָחַק.]

Hithpa. הִתְרַחֵק, *Nithpa.* נִתְרַחֵק *to remove one's self; to become a stranger.* Yeb. 109[a] ויתרחק . . . לעולם ידבק man should always cling to three things, and keep aloof from three things. Snh. III, 4 קריב וכ', v. קָרוֹב. Ber. 34[b] (ref. to Is. LVII, 19) שהיה קריב . . . וכ' who came near committing a sin, and withdrew himself from it. Y'lamd. l. c., v. supra; a. e.

רָחִיק, רָחֵק ch. same. Targ. Prov. XIX, 7. Targ. Ps. CIII, 12. Ib. LIII, 2. Targ. Job XXI, 16; a. fr.

Af. אַרְחֵיק 1) *to remove; to reject, loathe.* Targ. Ps. CIII, 12. Targ. Ex. XXXIII, 7. Targ. Is. VI, 12. Targ. Job XXXIII, 20 (Ms. *Pa.*); a. fr.—2) *to be removed.* Gitt. 58[a] כמה מַרְחִיקְנָא וכ' how far am I (in my studies) from that place (the passage quoted)?

Pa. רַחֵק, רָחֵיק *to remove, keep off; to loathe, abominate; to make abominable.* Targ. Job XI, 14. Targ. Am. VI, 3 מר' יום (ed. Lag. מיום, corr. acc.; h. text מנדים). Targ. Jer. II, 37 (h. text מאס). Targ. Deut. VII, 26 (h. text תעב). Targ. Job IX, 31; a. fr.—Part. pass. מְרַחֲקָא. Targ. Mal. I, 7 (h. text מגאל).—Sabb. 128[b] טמאה לא מְרַחֲקָא וולדא ואי מרחקא וכ' an unclean animal (after giving birth) does not keep its young off, and if it does, it does not allow them to come near again (stimulation of the maternal instinct does not avail, v. רָחַם). Snh. 29[a] משום דמְרַחֲקָא דעתיה (an enemy cannot be witness,) because his mind is estranged (hostile), opp. מקרבא; Yalk. Num. 788; a. e.—V. מְרַחֲקָא, מְרַחֵק.

רָחַשׁ (b. h.) 1) *to move, vibrate.* Y. Ber. II, 4[b] bot. האומר . . . שפתותיו רוֹחֲשׁוֹת עמו בקבר if one reports a tradition in the name of its author, his (the author's) lips move in the grave with him (the reporter); Y. M. Kat. III, 83[c] bot.; Y. Shek. II, end, 47[a]. Ib. מְרַחֲשׁוֹת (*Pi.*, v. דָּבַב). Men. V, 8 (63[a]) ומעשיה רוֹחֲשִׁין . . . מרחשת (Bab. ed. רוחשין רכין; Ms. M. only רכין, v. Rabb. D. S. a. l. note) a *marḥesheth* is deep, and the pastry made in it vibrates (like jelly), opp. קשין; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; Lev. R. s. 3, end; Yalk. ib. 451.—2) *to swarm.*—*Part. pass.* רָחוּשׁ; f. רְחוּשָׁה *crowded.* Lev. R. s. 30; Pesik. Ul'kaḥ., p. 184[a] sq., v. דָּחַס.—3) with לב, *to be moved, to feel, think.* Midr. Till. to Ps. XLV, 2 לא ריכלו . . . אלא כיון שר' לבם בתשובה וכ' they could not confess with their lips, but when their heart was moved in repentance, the Lord received them. Ib. אם בלבנו רָחֲשָׁנוּ וכ' if we only have been thinking in our hearts, we have already told our deeds to the Lord; a. e.

Pi. רִיחֵשׁ same, *to move.* Pes. 88[b] וריחֲשָׁה . . . הטילו

they poured cold water upon it (the lizard), and it moved. Y. Shek. I. c., v. supra.

Hif. הֵרְחִישׁ 1) *to move* (the lips); *to whisper, think.* Y. Ber. IV, beg. 7[a] (ref. to I Sam. I, 13) מיכן ... לַחֲרְחִישׁ בשפתותיו we learn from this we learn that he who prays must move his lips. Ib. מַרְחִישׁ בשפתותיו. Pesik. R. s. 13 (ref. to Ex. XVII, 7) [read:] אם מַרְחִישִׁים אנו בקרבנו דברים והוא יודע מה אנו מרחישים בקרבנו וכ׳ if we think words in our hearts, and he knows what we think in our hearts, we will worship him; (Ex. R. s. 26 מהרהרים).—2) *to swarm, come forth* (of worms); *to bring forth* (*worms*). Koh. R. to V, 10 (ref. to Job XXV, 6) אלו תולעים שמַרְחִישִׁין תחתיו that means the worms which come forth under him when he is dead. Gen. R. s. 23 התחיל המת מרחיש (not מרחש) corpses began to beget worms; a. e.—Trnsf. *to bring forth in abundance.* Ber. 17[a] רַרְחִישׁ, v. רְנָנָה.

רֵחֵישׁ, רַחֵשׁ ch. same, 1) *to move, creep; to swarm, bring forth.* Targ. Gen. I, 26; 28; 30 (h. text רמש). Ib. O. 20 (Y. יִרְחֲשׁוּן *Pa.*; h. text שרץ). Targ. Ps. CV, 30; a. fr.—2) *to move* (the lips); *to be moved.* Targ. Lam. I, 18. Targ. Y. Gen. XLIII, 29; a. e.—[Targ. Ps. XIV, 7 יִרְחַשׁ Ms., v. infra.]

Af. אַרְחֵישׁ 1) *to bring forth* (worms &c.). Targ. Gen. I, 21. Ib. IX, 2. Targ. Y. Ex. XVI, 20.—2) *to cause to come forth, bring about.* Targ. Ps. XIV, 7 (Ms. *Pe.*). Targ. Lam. III, 23. Targ. Ps. LV, 9 (h. text אחישה).

Pa. רַחֵשׁ 1) *to bring forth.* Targ. Y. Gen. I, 20 (v. supra).—2) *to move.* Ḥag. 3[a] מנידי ... ומְרַחֲשִׁין שפוותייהו (mutes) nodded their heads and moved their lips.—Part. pass. מְרַחַשׁ; f. מְרַחְשָׁא; *pl.* f. מְרַחְשָׁן. Snh. 67[b] חזא דקא מר׳ שפוותה (not שפוותיה) he saw that her lips were moving (she was mumbling a charm). Ib. 90[b] דילמא רַחוּשֵׁי מר׳ שפוותייהו perhaps only their lips moved (in the grave)?, v. preced.; (Ms. F. מְרַחֲשִׁין וכ׳ they moved their lips). Men. 63[a] כדאמרי אינשי קמרחשן וכ׳ Ms. M. (ed. הוה מר׳ וכ׳) as people say, his lips are moving (he is excited).

Ithpa. אִתְרַחֵישׁ, *Ithpe.* אִתְרְחִישׁ *to be brought about, to occur.* א׳ ניסא *a miracle happened.* Targ. Ps. XVIII, 1. Targ. Koh. IV, 13.—B. Mets. 106[a] אי הוות חזית לאִתְרַחוּשֵׁי לך ניסא הוה א׳ וכ׳ if thou wert worthy of a miracle to happen to thee, a miracle would have happened to thee like that &c. Meg. 7[b] מִתְרְחִישׁ ניסא ... לא בכל not always does a miracle happen. Gitt. 45[a]; a. fr.

רַחַשׁ m. (preced.) 1) *a creeping thing, reptile.* Ter. VIII, 4 כדי שיצא הר׳ וכ׳ as long as it would take a poisonous reptile to come forth ... and drink; Ḥull. 10[a].—V. רְחוֹשׁ.—2) *emotion, thought.* Midr. Till. to Ps. XLV, 2 אם ר׳ למה אמירה ואם אמירה למה ר׳ if thought is meant, why does the text mention speech, and if speech, why thought?; a. e.—V. רַחֲשׁוּשׁ.

רִי׳, רַחֲשָׁא, רַחְשׁ, רַחִישׁ ch. same, *worm, reptile, insect.* Targ. Gen. I, 20 (h. text שרץ). Targ. O. Ex. XVI, 20 (h. text תולעים). Targ. ib. 24 (h. text רמה). Targ. Lev. XI, 20, sq. Ib. V, 2 (O. ed. Vien. רָחֵישׁ); a. fr.—B. Mets. 84[b] חזאי ר׳ דקא וכ׳ I saw a worm come out of his ear. Y. Yeb. XV, 14[d] דר׳ שכיח at a season when the bite of a reptile is of frequent occurrence; a. e.—In gen. a *living thing, noxious animal.* Sabb. 146[a] sq. לא אתי לאוסופי משום ר׳ one will not enlarge the hole for fear that an animal may creep in.—*Pl.* רִי׳, רַחֲשֵׁי, רַחֲשִׁין. Targ. Y. Gen. I, 24. Targ. Y. Deut. XVIII, 11.

רַחֲשׁוּשׁ m. (רָחַשׁ) *moving* (*of lips*), *emotion* (*of the heart*).—Pl. constr. רַחֲשׁוּשֵׁי. Men. 63[a] מרחשת דאתיא אר׳ הלב Ar. a. ed. Ven. (v. Rabb. D. S. a. l. note 100; ed. אִרְחוּשֵׁי) the meal offering of the *marḥesheth* intimates that it comes to atone for the emotions of the heart (evil thoughts). Ib. אר׳ הפה ed. Ven. (ed. only ארחושי; Ms. M. ארחושי הפה) for the movements of the lips, as people say, his lips are moving, v. רָחַשׁ.

רַחַת f. (b. h.; רוּחַ) *winnowing shovel.* Kel. XV, 5 ר׳ של גרוסות the grist-grinders' shovel. Sabb. XVII, 2; Y. ib. 16[b] top; a. e.

רִי׳, רְחָתָא ch. same. Targ. Is. XXX, 24.

רְחָתָנָא, v. רִיחָתָנָא.

רחתת, Y. Ber. IX, 14[b] bot. ר׳ ענת׳, read with ed. Lehm.: כיון דאתת ענתא (v. Tosaf. to Sot. 31[a]).

רָטַב (b. h.) 1) *to drip, be moist, juicy, green.*—2) *to moisten, v.* רָטָה.—Part. pass. רָטוּב (b. h. רָטֹב); f. רְטוּבָה; *pl.* רְטוּבִין, רְטוּבִין; רְטוּבוֹת (interch. with רוֹטֵב &c.). Koh. R. to VI, 6; Lev. R. s. 4, v. סִרְלוֹן I. Num. R. s. 3, beg. תמרים רטובים (some ed. רוֹטְבִין) juicy (good) dates, opp. נובלות; Midr. Till. to Ps. XCII, 13. T'bul Yom III, 6 תמרים רטובות ונוטל את (Ar. ed. pr. רוֹטְבוֹת); a. fr.—[Num. R. s. 10[21] הרטוב some ed., read: הרוֹטֵב.]

Hif. הִרְטִיב 1) same, *to be green, succulent; to thrive.* Lev. R. s. 23 וישראל מַרְטִיבִין והולכים and Israel shall thrive more and more; Cant. R. to II, 2. Ib. שמַרְטֶבֶת ... כשושנת והולכת like the lily of the valleys, which is continually green; a. e.—ה׳ מיעשים טובים *to be succulent with good deeds.* Ib. 1 הִרְטַבְתִּי מ׳ ט׳ כשושנה I became filled with the sap of good deeds like the lily; Midr. Till. to Ps. I, 3 ה׳ במעשים וכ׳. Gen. R. s. 81, end (ref. to לוז, Gen. XXXV, 6) כל מי ... ה׳ מיצות ומ׳ ט׳ כלוז whosoever entered it became filled with pious acts and good deeds like a nut-tree; (ib. s. 69, a. e. חטרייקם, v. עָטַם); a. fr.—2) *to cover with green foliage, to improvise a cover with foliage.* Ib. s. 68 מה רטיבה ה׳ וכ׳ what was the cover which he (Jacob) prepared? 'The beams of our house are cedars' (Cant. I, 17); Cant. R. to I, 17 ומה הרטבה ה׳ מהן (strike out מהן); (Yalk. Gen. 119 ומה טריפה הטריק, Var. רטבה ה׳, v. עָטַם).—[Cant. R. to VI, 10 מרטבת, v. שָׁבַב *Hithpa.*]

רְטַב I ch. same; v. רַטֵּיב.

Af. אַרְטֵב *to moisten, give sap to.* Targ. Y. Deut XXVIII, 23.

Ithpe. אִרְטַב, אִרְטֵיב *to be green, moist.* Targ. Y. II Ex. III, 2 מִרְטִיב (some ed. מִיר׳). Ib. 3 (ed. Vien. מִרְטֵיב *Af.*).—Succ. 53[b] כמה דמידלי טפי מידטב עלמא (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) the higher the waters of the deep rise, the more is vegetation moistened.

רְטַב II m. (preced.) *juice, broth* (v. רוֹטְבָא). Targ. Is. LXV, 4 ed. Wil., a. Ar. Var. (ed. Lag. a. oth. רְטַם; h. text מרק).

רֶטֶב m. (preced. wds.; v. רוֹטָב) *green fruit*, esp. *dates*. Y. Maasr. I, 48[d] bot. ניקורי ר׳ באביהן fruit during development showing bites of serpents; Tosef. Kel. B. Bath. V, 6 רוטב.

רָטָה, v. רטי.

רָטוֹב m. (רָטַב) *a basket made of green twigs*, used as a bird's trap. Kel. XXIII, 5.—[רָטוֹב or רָטוּב, v. רָטַב.]

רָטוֹנָא m. (רָטַן) *charmer*.—*Pl.* constr. רָטוֹנֵי. Targ. Ps. LVIII, 6 (ed. Wil. רָטְנֵי).

רָטוּשׁ m. (רָטַשׁ; v. רְטַשׁ) *an emigrant* or *fugitive whose estate is abandoned*, v. נָטוּשׁ.—*Pl.* רְטוּשִׁין, רְטוּשִׁים. Tosef. Keth. VIII, 3 אלו הן ר׳ כל שאינו יודע וכ׳ *r'ṭushin* (in law) are those whose whereabouts is unknown, contrad. to נטושין; Y. ib. IV, 29[a] אלו הן נכסי ר׳ כל שהלך אביו וכ׳ estate of *r'ṭushin* is, if one's father, or ... any of those whom he would be entitled to succeed, have gone abroad &c.; Y. Yeb. XV, 15[a] top; B. Mets. 38[b]. Ib. 39[a] ר׳ דמדעתן *r'ṭushin* are those who leave (or run away) of their own accord (ref. to Hos. X, 14; differ. in Y. l. c. נטוש זה שרצא לדעת). Arakh. VII, 4 (25[b]) (of a field dedicated to the sanctuary) הגרע היובל ... נקראת שָׁהֵה ר׳ ... if the year of jubilee arrives, and it is not redeemed ..., it is called a field of the absentees until the next jubilee; ר׳ נקראת רְטוּשֵׁי ... הגרע (Bab. ed. רטושה, corr. acc.) if the second jubilee comes, and it is not redeemed, it is called a field of the absentees in the second degree, until the third jubilee; Tosef. ib. IV, 15 ר׳ רטושין (corr. acc.); Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. XI; Yalk. Lev. 677.—[רְטוּשִׁין Chald., v. רְטַשׁ.]

*רָטַט, *Pi.* רִטֵּט *to run, leap*. Cant. R. to I, 9 (ref. to Ps. CVI, 20) חרטומי ... כְּמְרַטְּטִים לפניהם the Egyptian magicians made sorcery before them, and it (the golden calf) appeared as if it were leaping before them; [v., however, תְּרַטֵּטַּ].

רְטַט ch. (cmp. רתת) *to tremble, shake*. Targ. Job VII, 5 (Ms. רַטִּיט *Pa.*).

Pa. רַטֵּט *to shake, cause to tremble*. Targ. Ps. XXIX, 8 (ed. Wil. מרטט).

Ithpe. אִתְרְטַט, אִתְרַטְּטַט *to be shaken, tremble*. Targ. II Esth. V, 4. Targ. Ps. XVIII, 8 אִתְרְטִיטוּ Ms. (ed. אתרטישו; h. text ויתגעשו).

רָטָה, רטי (cmp. רָטַב) *to moisten, sprinkle, soften*. Tosef. Toh. V, 16 חרוֹטֶה פשחנו (ed. Zolk. חרוטב) he who wets (squirts) his flax (to make it soft for spinning). Ib. IV, 11 אם חרוֹטֶידהו וכ׳ ed. Zuck. (Var. חסוכידהו, corr. acc.; ed. Zolk. חרטיבין, read: חרוֹטְבוֹ) he who wets it (the flax spun by a menstruant) is likewise unclean on account of his mouth (coming in contact with it through the medium of the liquid in squirting).

Hif. הִרְטָה [*to cause dripping,*] *to wring, press*. Ex. R. s. 21 ה׳ אותי בידו he caused me to be wrung out in his (Satan's) hand (with ref. to יִרְטֵנִי, Job XVI, 11).

רָטַיָּא, v. רְהַטָּא.

רְטִיבָא, רְ׳, רָטִיב, רַטִּיב I m. (רְטַב) *moist, succulent, fresh, green*. Targ. Job VIII, 16. Targ. Ez. XVII, 24. Ib. XXI, 3.—Gitt. 69[b], v. אִיצָא I.—*Pl.* רְטִיבִין, רְ׳. Targ. Num. VI, 3. Targ. Is. VI, 13; a. fr.—*Fem.* רְטִיבָא, רְטִ׳. Gitt. l. c., v. סִיסִין I; a. e.—*Pl.* רַטְבַן. Targ. O. Gen. XXX, 37 ed. Berl. (oth. ed. בִּין . . .).

רְטִיבָא II f. (preced.) *meadow*. Targ. Y. I Num. XXII, 30 שרי בר׳ (ed. Vien. שדי) it dwells (I sent it to pasture) in the meadow; Snh. 105[b] אשראי בר׳ Ar. (ed. שדא להו בר׳, read: שדאי ליה; Ms. K. בר׳ שראי; v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

רְטִיבָא III m. = h. רוֹטָב, *soft, green date*. Erub. 40[b], v. רְפָסָא.

רְטִיבָה f. (רָטַב, *Hif.*) *a cover of foliage, improvised cover* in the field. Gen. R. s. 68, v. רָטַב; Cant. R. to I, 17 הַרְטָבָה.

רְטִיבִי pr. n. f. *R'ṭibi*. Sot. 22[a], v. רוֹחָנִי.

פּוּנְדָּקָא ר׳, רְטִיבְתָּא pr. n. pl. *Pund'ḳa R'ṭibta* (Green Inn), near Cæsaræa in Palestine. Y. Dem. II, 22[c] bot. (Hildesh., Beitr. p. 9, reads דטרבתא).

רְטִיָּה, רַטְיָה f. (רָטָה) *emollient, plaster, compress*. Ex. R. s. 26 אין מידתי ... מכה באזמל ומרפא בר׳ וכ׳ my (God's) way is not like the way of man (surgeon), who wounds with a knife and heals with a plaster, but I &c.; ib. 50; Lev. R. s. 18, end; Mekh. B'shall., s. 5; Tanḥ. B'shall. 23; Tanḥ. Vayesheb 9. Cant. R. to IV, 5 בו״ד אין מקדים ר׳ וכ׳ a human being does not prepare the plaster before he sees the wound, but not so the Lord, he prepares the plaster &c.; Yalk. Jer. 312. Tosef. Pes. II (III), 3; a. v. fr.—*Pl.* רְטִיּוֹת. Ex. R. s. 27 ונמצא כולו ר׳ finally his body is covered all over with plasters.

רְטִישׁ, v. רְטַשׁ.

רָטַן (cmp. רָטָה, רָטַב) [*to drip, run*; cmp. דָּבַב,] *to mumble, grumble*; denom. רוֹטְנִית.

רְטַן ch. same, *to mumble* (a charm). Part. רָטֵן; *pl.* constr. רָטְנֵי. Targ. O. Deut. XVIII, 11. Targ. Ps. LVIII, 6 ed. Wil., v. רָטוֹנָא.—Sot. 22[a], v. מְגוֹשָׁא.

רָטָן m. (preced.) *mumbling, charm*. Targ. O. Deut. XVIII, 11. Targ. Ps. LVIII, 6 (some ed. רֶטֶן).

רָטָן m. (= רהטן; רָהַט) *runner*.—*Pl.* רְטַנִּין. Tosef. Sabb. V (VI), 11 חר׳ יוצאין וכ׳ runners may go out (on the Sabbath) with their scarf (over their shoulder); Sabb. 147[a].

רְטַסְקָאוֹת, Tosef. Ohol. V, 5 Var., v. טְרַקְסָאוֹת.

*רָטַע, *Hif.* תִּרְטִיעַ or *Pi.* רִטֵּעַ (= רתע) *to be excited*.

Y'lamd. beg., quot. in Ar. מְרַטַּעַת וצווחת (or מְרַטַּעַת) she is excited and cries.

רְטַף m., v. רְטַב II.

רְטַשׁ, רָטַשׁ *to let run, abandon; to drive out, banish.* Targ. I Sam. XVII, 28 (h. text נטש). Targ. Jer. XII, 7. Targ. Ez. XXVIII, 17 (h. text חשלכ׳). Ib. XXXI, 12. Targ. Jer. XIV, 19 (h. text מאס). Ib. XXIII, 39 (h. text נשׁא); a. fr.—Part. pass. רְטִישׁ; f. רְטִישָׁא; *pl.* רְטִישִׁין. Targ. Ez. XVI, 4. Targ. Hos. II, 5. Targ. Is. V, 6. Targ. Y. II Deut. XXXII, 36. Targ. Lam. III, 45 רְטוּשִׁין (h. text מָאוֹס); a. e.—Y. Pes. III, 30[b] top דאינון רטישין (sub. מיכל) for they (the barley cakes) are the food of the exiles (homeless poor, cmp. Ez. IV, 12), opp. חַטְנָן those living in luxury (v. חטר I; differ. in comment).

Af. אַרְטֵישׁ *to abandon, renounce ownership of.* Targ. O. Ex. XXIII, 11 (h. text נטש).

Pa. רַטֵּשׁ 1) *to abandon, forsake; to banish.* Targ. Jud. VI, 13 (h. text נטש). Targ. Jer. VII, 29. Targ. Ez. XXXII, 4; a. e.—2) *to scatter; to dash to pieces* (cmp. b. h. נפץ). Targ. Ps. CXXXVII, 9; a. e.—Ib. XXIX, 8 ed. Wil. v. רְטַט.—Part. pass. מְרַטַּשׁ; f. מְרַטַּשָׁא; pl. מְרַטַּשָׁן. Targ. II Esth. VI, 11 אודניו מ׳ his ears shattered (?); [prob. to be read: מְטַרְשָׁן *obstructed, deaf*, v. טָרַשׁ II].

Ithpa. אִתְרַטַּשׁ, *Ithpe.* אִתְרְטִישׁ 1) *to be abandoned, deserted; to be made homeless.* Targ. O. a. Y. I Lev. XXVI, 43 (h. text תעזב). Targ. Hos. IV, 14 (h. text יולבט, v. לָבַט); a. e.—2) *to be scattered; to be dashed.* Targ. Am. V, 2 (h. text נטשה). Targ. Is. XIV, 12 (h. text נגדע). Targ. I Sam. IV, 2 (h. text ותטש). Targ. Jud. XV, 9; a. e.—Targ. Ps. XVIII, 8 ed., v. רָטַט.

רִי a portion of the word שַׁבְרִירִי, used in an incantation. Ab. Zar. 12[b]; Pes. 112[a].

ריאגיסו, Midr. Till. to Ps. XXXIV הר׳ ed. Warsaw, oth. ed. הרי אגיסו, ed. Bub. חיה אגיסו, read: וי״א אגיסו יאחיו של גלית וכ׳ (ויש אומרים) היה, a misplaced gloss to ר׳ שזאבת וכ׳.

רִיאָה f. (רָוָה, v. quot.) *lungs.* Ber. 61[b] the lungs draw (resorb) all liquids. Lev. R. s. 4 הר׳ לשתיה the lungs are the organ for drinking (resorbing liquids). Ib. s. 18; Koh. R. to XII, 3; Hull. 45[a], v. בָּנָה. Ib. III, 1; a. fr.

רִיב I, **רוּב** (b. h.) *to contend, strive; to plead.* Meg. 21[b] חרב את ריבנו who pleaded our cause.

Hif. הֵרִיב same. Tanh. Naso 12 אינה מְרִיבָה ... כל זמן as long as she was engaged in it, she did not quarrel, v. רָגַן. Y. Taan. IV, 68[d], v. מְסַרְבֵּי. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 6 כל ... מְרִיבִין וכ׳ whenever you strive with me, you tempt God. Tanh. Mick. 10 מֵרִיב עמו ... עד while he was yet in his mother's womb, Esau was contending with him. Num. R. s. 5 שלא הֵרִיבוּ זה עם זה that they might not quarrel with one another; היה זה מריב וכ׳ this one contended and said, I want to load here &c.; a. fr.

רִיב II m. (b. h.; preced.) *strife, contest, cause.* Meg. 21[b] רִיבֵנוּ, v. preced.; a. e.—*Pl.* רִיבוֹת, רִיבִים. Lev. R. s. 9 מצות ור׳ ed. Wil. (oth. ed. only מצות) strife and lawsuits. Snh. 34[b]; Nidd. 50[a]; Sifré Deut. 208 (ref. to Deut. XXI, 5) מקיש ר׳ לנגעים וכ׳ the text puts lawsuits on a level with plagues, as the former must be transacted in day-time &c.; Yeb. 104[a].

רִיבָא f. = h. רִיבָה, *maiden, young woman.* Targ. Y. Gen. XXIV, 14 (Ar. רביתא). Ib. 16. Ib. XVIII, 21. Targ. Y. I Ex. XXIV, 10; a. e.—*Pl.* רִיבָתָא. Targ. Y. Gen. XXIV, 61 (ed. Vien. רִבָּתָא).

רִיבְדָא, v. רִבְדָא.

רִיבָה f. (רָבָה) *young woman, maiden.* Yeb. 59[b] מיעשה בר׳ אחת וכ׳ it happened to a girl in Hithlu; Tosef. Nidd. I, 9; Nidd. 9[b]; Y. ib. I, beg. 48[d]; ib. 49[b] bot. Gen. R. s. 49 (play on רבה, Gen. XVIII, 20) דינה של ר׳ אינו מניח וכ׳ the case of the girl (that was put to death by fire because she performed a charitable deed) lets me not be silent; Snh. 109[b] על עיסקי ר׳ on account of the affairs concerning that girl; a. e.—*Pl.* רִיבוֹת. Shek. VIII, 5 Var., v. רִבּוֹא h.

רִיבּוֹא, v. רִבּוֹא.

רִיבּוּי, רִבּ׳ m. (רָבָה) 1) *increase, plenty.* Esth. R. end מדות ... בשפע בפירוי וברי׳ the good dispensations of the Lord come with liberality, fruitfulness, and plenty.—2) (sub. בגדים) *larger number of garments, investment of the high priest with the eight official garments.* Yoma 5[a] (ref. to Ex. XXIX, 29 sq.) איתקש משיחה לר׳ מה ר׳ וכ׳ the anointing is put on a level with the investment, as the investment is continued for seven days, so is the anointing &c. Ib. ר׳ שבעה ... ארבא ברירוהו they differ as to the seven days of investment and the seven days of anointment; a. e.—3) *extension of scope, widening qualification, amplification,* opp. מִיעוּט. Shebu. III, 5 (25[a]) מר׳ הכתוב I derive it from the amplification of the text (the addition of a general rule לכל אשר וכ׳, Lev. V, 4); ib. 26[a]. Men. 89[a] אין ר׳ אחר ר׳ אלא למעט an amplification following an amplification (as בשגג in Lev. II, 4) intimates a restriction; a. fr.—*Pl.* רִיבּוּיִין, רִבּ׳. Tosef. Shebu. I, 7, v. מִיעוּט. Gen. R. s. 1, a. e. אתין וגמיך ר׳, v. גַּם I. Y. Sabb. XIX, 17[a], v. לָשׁוֹן; a. e.

רִיבּוּיָא, רִבּ׳, רִיבּוּיָה, ch. same, *amplification.* Nidd. 33[a] וכל ר׳ הוא and the word *kol* (Lev. XV, 4) is an amplification (and not a specification, פרט). Zeb. 8[b] לזבח ר׳ הוא the word *l'zebaḥ* (Lev. III, 6) is merely an amplification (and not a generalization כלל). Shebu. 25[b] דמר׳ דקראי אחו which are derived from the amplification of Scriptural expressions, i. e. which are only implied, not explicitly stated. Yoma 6[a] נדה וכל דאתי מר׳ the menstruant and all that is implied (all persons made unclean by contact with her); a. fr.—*Pl.* רִיבּוּיֵי, רִבּ׳. Shebu. 26[a]; Snh. 45[b], v. מִיעוּטָא.

רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹן, v. sub רִבּ׳.

רִבּ׳, רִיבּוּעַ m. (רָבַע) *a square.* Zeb. 62[a] ... קרן ור׳ מעכבין the horn, the ascent, the foundation, and the square shape are indispensable conditions for the altar. Ib. 108[b]; a. fr.—ר׳ עולם *the cardinal points of the*

world. Tosef. Erub. VI (V), 3; Erub. 56ª בא לרבעה מרבעה when you square a town (for Sabbath limits, v. רָבַע), you must square it in accordance with the cardinal points, and the marks are Charles's Wain in the north &c. Ib. אם אינו ... בר' וכ' if you do not know how to square it in accordance with the cardinal points &c.; a. e.

רִיבּוּעָא, רִיבּוּעַ, רִבּ' ch. same. Succ. 8ª, v. עִירְגּוּלָא. Erub. 57ª; B. Bath. 101ᵇ, a. e. כל אמתא בר' וכ', v. אַמָּה. Erub. 23ᵇ ... ר' דרבנן אומר (Ms. M. ר' דרבנן רבנן דרבעוה) the difference between them refers to their attitude concerning the square which the (other) Rabbis adopt as a standard (seventy and a fraction by seventy and a fraction, Mish. II, 5); [differ. interpret. in Tosaf. a. l.; reference to Mish. IV, 8].

רִיבּוּתָא f. (רַבִּי) *youth, childhood.* Targ. Job XXXIII, 25 (some ed. רִיבְוָתָא, corr. acc.; ed. Wil. רִבּוּתָא, read: רַ').

רִיבּוֹתָא, רִיבּוּתָא, v. רִבּוֹא ch.

רִיבְיָתָא, רִיבְיָת, v. sub רִבִּי.

רִיבְעָא, v. רִבְעָא.

רִיבְעָה m. (רִבַּע) *sleeping accommodation.* Y. Sabb. XX, 17ᶜ חוה ר' בבי מדרשא וכ' beds were improvised in the college hall (to be partitioned off in daytime by curtains).

רִיבְקָה, רִיבְקָא, v. sub רִבְקָה.

רִיגְגָא, v. רִגְגָא.

רִיגּוּגָא, רִיגּוּג, רִגּ', רִיגּוּנָא m. (הָגָה) *desire, desirable thing.* Targ. Y. Deut. XII, 20 (not רִגּוּג), sq. Targ. II Chr. XII, 9. Ib. XXXII, 27. Targ. Ps. X, 3; a. fr.—[Ib. V, 2 read: רִנּוּנִי, v. רִנּוּנָא.]—*Pl.* רִיגּוּגִין, רִיגּוּגַיָּא. Ib. CXL, 9. Targ. Koh. XII, 11. Targ. II Chr. XX, 25 (some ed. דִּגְרוּגִין, read: רִגְרוּגִין); a. fr.

רִיגּוּשׁ m. h., v. רֶגֶשׁ.

רִיגּוּשָׁא, רִיגּוּשׁ, רִגּ' ch. (רֶגֶשׁ) *commotion, excitement.* Targ. Is. XXII, 5 (ed. Wil. רִגּוּשׁ). Ib. X, 3. Targ. Job XXXIX, 7; v. רִגּוּשׁ.

רִיגְלָאָה, רִיגְלָא, v. sub רִגְלָא.

רִיגְלוּתָא, v. הֲגָלוּתָא.

רִיגְלוּתָנָיָא* m. (cmp. רִיגְלָה II) *an inhabitant of lowlands* (?). Y. Bicc. III, 65ᵈ.

רִיגְמָא, v. רִגְמָא.

רִידָא, Cant. R. to VII, 9 ... דר' ליח וכ' לוּת את סגיד, read: לית את סגיד לצלמא דידי אמר ליה וכ' wilt thou not bow to my idol? Said he (Daniel) to him, is there any reality in it?

רִידְוָתָא f. pl. (רְדֵי III) [*ploughers,*] *chariots armed with shears* or *scythes.* Targ. Y. I Ex. XIV, 25; Y. II (some ed. רִיחוֹי, corr. acc.).

רִידְיָא, רִידְיָה, v. רִדְיָא.

רִידְיָתָם, רִידְתָם, Esth. R. to I, 12, v. רֵדֶת.

רִיחָ, רִיחָה m. (רָחַט) 1) *running.* Targ. II Sam. XVIII, 27.—Ber. 6ᵇ, v. אֲגַר III.—2) name of *a dish* made of honey, flour, and oil (v. חֲבִיץ). Ib. 37ᵇ ר' דחקלאי (Ar. ed. Koh. ר' דחקלא) the *rihăṭa* of the field laborers.

רִיחֲמוֹנָא, רִיחֲמָן, v. sub רחמ.

רִיחְמָן, Sabb. 32ª, read רִיחְכָן, v. רָחַט.

רִיוָ, רִיוָא, רִיו, רִיוָה m., רִיוּ, רִיוָא, רִיוָה f. = h. רְאִי (cmp. רַאֲוָה, Ez. XXVIII, 17) *appearance, sight, form.* Targ. Gen. XXIX, 17. Targ. O. Deut. XXI, 11 ריו ed. Berl. (oth. ed. חֲזוּ; Y. רִיווֹי *pl.*). Targ. Esth. II, 7. Targ. Jer. XI, 16; a. fr.—Y. Ḥag. II, 77ᵈ מה אמרית יאיא בר' וכ' did I mean handsome of sight? I meant handsome of conduct.—*Pl.* רִיוֵי, רִיוֵיר, v. supra.

רִיחַ, v. רוּחַ.

רִיוּתָא, Lev. R. s. 20 ברי דר', a corrupt.; read with Yalk. Gen. 101 ברא דעלובתא.

רוּחַ, רִיחַ (b. h.) *to breathe, waft, blow.*—Denom. רִיחַ. *Hif.* הֲרִיחַ *to scent, smell.* Gen. R. s. 34 הלך והריחה (not וריחה) he went and smelled of it. Ib. (ref. to Gen. VIII, 21) ה' ריחו של אברהם וכ' he smelled the savor of Abraham, our father, rising from the fiery furnace (foresaw the self-sacrifice of Abraham); ה' דורו של שמד he smelled the savor of the generation of persecution (foresaw their martyrdom). Snh. 11ª ה' ריח שום he perceived the smell of garlic. Zeb. 62ª הֲרִיחוּ ריח קטרת they smelled the savor of frankincense (at the place where the Temple had stood). Nidd. 58ᵇ כל המולכי מְרִיחַ בו whoever crushes it, smells its odor. Snh. 109ª לערב באין ומְרִיחִין אותו וכ' in the evening they came and scented it (the balsam) like a dog. Yoma VIII, 4 עוברה שהֲרִיחָה וכ' a woman with child that smelled (a dish on the Day of Atonement, and has a morbid desire for it) must be given to eat, until she feels restored. B. Bath. 146ª bot. ריח צנון אני מריח בגלגל I smell a radish in Galilee (have a strong appetite for a Galilean radish); a. fr.

רִיחַ ch., *Af.* אָרִיחַ, אָרַח same.—Part. מְרִיחַ, מוֹרֵחַ, מָרֵחַ. Targ. Gen. XXVII, 27. Targ. Ex. XXX, 38. Targ. Job XXXIX, 25; a. fr.—Sot. 49ª מוֹרְחִינָא ריחא וכ' I smell &c., v. הַהֲנוּנְיָתָא. B. Bath. 73ᵇ ומוֹרַח ביה, v. עַפְרָא. Snh. 93ᵇ (ref. to Is. XI, 3, sq.) במשיח כתיב דמורח ודאין of the Messiah it is written that he smells (of a man) and judges (of his guilt or innocence); נרחזי אנן אי מרח ודאין let us see whether he (Bar Koziba) smells &c.; כיון דחזוהו דלא מריח when they saw that he could not judge by the scent, they killed him; Yalk. Is. 284. Ber. 43ᵇ האי מאן דמורח באתרוגא וכ' he that smells an Ethrog. ..., must say the benediction &c. Yoma 82ᵇ ההרא עוברא דאָרְחָא a woman

with child that smelled, v.preced. Sabb. 110ª דמורח ריחא וכ׳ (not דמירח) when it (the snake) smells it &c.; a. e.

רֵיחַ m. (b. h.; preced.) *flavor, scent, odor; sense of smell.* Ber. 43ᵇ (ref. to Ps. CL, 6) זה הרי ... איזהו דבר what is the thing which the soul enjoys and from which the body has no material benefit? It is smell. Ib. ... עתידים שיתני ר׳ וכ׳ in the future the young men of Israel shall give forth sweet savor (of purity) like the Lebanon (ref. to Hos. XIV, 7). Lev. R. s. 30; a. v. fr. — Trnsf. (cmp. אָבָק) *slight resemblance, a suspicion of.* Gitt. 86ᵇ הגט אף ר׳ אין בו it has not even the slightest resemblance to a letter of divorce (by which the woman concerned might be precluded from marrying a priest); Y. ib. IX, 50ᵇ top אפי׳ ר׳ פסול אין בה there is not a suspicion of disqualification in her case. Y. Sot. I, 16ᵈ top מר׳ עירוה נגעו בה something of the odor of incest has touched her (the rival wife of a faithless woman); a. e. — *Pl.* ריחות. Cant. R. to I, 3 כל ר׳ היו וכ׳ ... all the songs which the ancients recited before thee were merely sweet savors, but we (say), 'oil that is poured forth is thy name'; כל המצות ... ר׳ היו וכ׳ all the pious deeds ... were merely flavors, but &c.; a. e.

רֵיחָא, רֵיחָה ch. same. Targ. Gen. XXVII, 27; a. e. — Ab. Zar. 66ᵇ ריחיה חלא וכ׳ if a liquid has the smell of vinegar and the taste of wine. Ib., a. e. מילתא היא ר׳, v. מִילְתָא. Pes. 76ᵇ משום דקשיא לר׳ וכ׳ because it is bad for a bad-smelling breath and for leprosy. Sot. 49ª, v. הֲהַנּוּנְיָתָא; a. fr. — Trnsf. *pride.* Zeb. 96ᵇ, v. אַלְקַפְטָא.

רִיחוּף m. (רָחַף) *hovering, brooding, use of the verb* רָחַף. Y. Ḥag. II, 77ᵇ top מה ר׳ שנאמר להלן וכ׳ as the hovering mentioned there (Deut. XXXII, 11) means touching and yet not touching (not pressing), so does the hovering mentioned here (Gen. I, 2) &c.

רִיחוּק m. (רָחַק) 1) *removal, distance.* Y. Maas. Sh. I, end, 53ª מקום ר׳ when one lives far away (from Jerusalem, Deut. XIV, 24). Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. הפסד קירוב שכר ור׳ an enterprise in which he who advances the money secures to himself the advantages of profit without the corresponding share in the eventual losses. — 2) *separation, loathsomeness.* Lam. R. to I, 17 (expl. לנדה ib.) לר׳ היתה she became an object of disgust.

רִיחוּקָא, רִיחוּק ch. *separation, rejection, abomination.* Targ. Lev. XII, 2. Targ. Is. I, 14 (h. text לטרח). Targ. Prov. VIII, 7 (h. text תועבת). Targ. II Chr. XXIX, 5; a. e. — *Pl.* ריחוקין. Targ. Ps. LXXXVIII, 9.

רִיחוּשׁ m. (רָחַשׁ) *movement* (of the lips). Midr. Till. to Ps. LXII, beg. מה ה״א ... ר׳ שפתים וכ׳ as for pronouncing the Hé, no movement of the lips or pressing of the tongue is required &c.

רִיחוּשׁ ch. (רַחֲשׁ; cmp. Men. V, 8, quot. s. v. רָחַשׁ) *a jelly-like pastry.* Targ. Ez. XXVII, 17 חיטי ר׳ (ed. Ven. דיחוש; h. text חטי מנית).

רִיחָיָא, רִיחָיָה, רִיחָוָא, v. רְחָיָא.

רֵיחַיִם, רֵיחַיִם, v. רֵחַיִם.

רִיחֲמָא, v. רַחֲמָא II.

רֵיחָן m. (רֵיחַ) *aroma, spice.* — *Pl.* רֵיחָנִין. Mekh. B'shall., s. 5 רֵיחָנִין ... שקים bags full of spices and all kinds of good aromatic drugs; a. e.

רֵיחָנָא ch. same. — *Pl.* רֵיחָנֵי, רֵיחָנִין. Targ. II Chr. XVI, 14 (ed. Beck רֵחָן). — Hor. 13ᵇ; Snh. 70ª; Yoma 76ᵇ חמרא ור׳ פקחין wine and spices made me open-minded. Ber. 44ᵇ לאפוקי ר׳ to exclude aromas (which require a blessing before but not after smelling of them).

רִיחֲשָׁא, v. רְחֵשׁ.

רִיחֲתָא, v. רַחֲתָא.

רֵיחָתָא, רִיחֲתָנָא m. (preced. art.) *perfumed, spiced.* Sabb. 110ª חמרא ר׳ spiced wine. Gitt. 70ª the best of all wines is סימקא ר׳ spiced red wine; a. e.

רִיטְלִין f. pl. (transpos. of לִיטְרָא) *Librae (pounds)*, v. לִיטְרָא. Y. Keth. V, 30ᵇ bot. (ref. to מנה דבילה Mish. 12) אמר רב מנא ארבע ר׳ (not יארבע) R. M. says, it means four pounds (of figs).

רִיטְמִישׁ (?) pr. n. pl. *Riṭmish* (?). Yalk. Sam. 151 (expl. מַחֲנַיִם); Midr. Till. to Ps. III דיסמוס ed. Bub. (oth. ed. בימוס, דימוס).

רֵיכָא, רֵיכָא m. (רְכַךְ) [*delicate*; cmp. פנק a. derivatives,] *nobleman, freeman.* B. Bath. 4ª את לא ר׳ ולא בר ר׳ (Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) thou (Herod) art neither a noble nor the son of a noble; ימנלן דהאי ר׳ לישנא דמלכותא הוא Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) and whence can we prove that *rekha* has the meaning of royalty (aristocracy)? Answ. ref. to רך (II Sam. III, 39); to אברך (Gen. XLI, 43); Yalk. Deut. 913.

רִיכְבָא, v. רִכְבָּא.

ריכת, Yalk. Gen. 16 מיעט להם בר׳, read: ברייצה.

רִיכּוּךְ m. (רָכַךְ); *pl.* ריכוכין, ריכ׳ *delicate dishes.* Ex. R. s. 2; s. 3 כמה מיני ר׳ וכ׳ how many delicacies hast thou prepared for the pregnant among them?; Cant. R. to I, 7; (Tanḥ. Sh'moth 14 רקוחים); Yalk. Cant. 982 (הקדוקים).

ריכוכא, Targ. Ps. XIX, 6 בר׳ Mss. a. ed. Genoa (missing in ed.), prob. to be read: בריגונא.

רִיכּוּן m. (רָכַן I) *the process of keeping onion plants tender.* Y. Shebi. V, 36ª top כעיקור ר׳ 'softening' is equivalent to tearing the plant out with the root.

רִכּ׳, רִיכּוּנָא m. (רָכַן II) *causing to sink, destruction.* Targ. Prov. XXIV, 2 ed. Lag. (Var. ריב׳; ed. Wil. רב׳; h. text שֹׁד). Ib. XXI, 7; v. דִּיכּוּנָא.

רִיכְשָׁא, רִיכְפָּא, רִיכְסָא, v. sub רְכָשׁ.

רִים *to be high*, v. רוּם.

רִים m. (cmp. רִמּוֹן) fruit *of the Christ's thorn* or *lote.* — *Pl.* רִימִּין. Tosef. Dem. I, 1; Dem. I, 1. Ib. רִימֵּי שקמונה the *rimmin* of Shikmonah; Ber. 40ᵇ, v. כְּנָרָא. [Tosef. Kil. I, 10 רימון, רימן ed. Zuck. (oth. ed. רימון, רמון, prob. to be read: רימן).]

רֵימָא, v. רְאֵימָא.

רִימוֹנָא, רִימוֹן, רִימָּה, v. sub רמ׳.

רִימוּצָא m. (רְמַץ I) *setting.* Targ. I Chr. XX, 2.

רִימ׳, רֵימָנָא m. = h. רְאֵם. Targ. Job XXXIX, 9, sq. (h. text רֵים). Targ. Y. Deut. XXXIII, 17. Targ. Ps. LXXVIII, 69 (ed. Wil. רֵימֵי; h. text רָמִים). Ib. XCII, 11.—*Pl.* רִימָנִין, רֵימֵי. Ib. XXIX, 6 רֵימָנִין Regia, v. רְאֵימָא. Targ. Y. Deut. XIV, 5 (ed. Vien. רִימֵי; h. text דישן);—Y. Kil. VII, 31ᶜ bot. רֵאמָנִין.

רִימְצָא, v. רְמַץ.

רִינָּה, v. רְנָּה.

רִ׳, רִינּוּן m. (רָנַן) *singing, chanting, rejoicing.* Y. R. Hash. IV, 59ᶜ bot. (ref. to רנחי, Ps. XVII, 1) זו ר׳ תורה that is the chanting at studying the Law; Midr. Till. to Ps. l. c. רִינּוּנָהּ של תורה. Yalk. Ps. 841 שהיא עוסק ברינונה של תורה he is engaged in the study of the Law. Midr. Till. to Ps. XXXIII ר׳ של צדיקים the singing (praise) of the righteous; a. e.

רִ׳, רִינּוּנָא ch. same, esp. *study, meditation.* Targ. Ps. V, 2 רִינּוּנִי Ms. (some ed. רִינּוּנָי *pl.*; ed. Wil. רגוגי, corr. acc.).

רִינְנָא, v. רְנַנָּא.

רִיננִית, Pesik. ʿĂniyah, p. 134ᵇ, v. רִיקָנוּת.

רִיס I m. (= רסיס; רָסַס, v. רָסַס 2; cmp. אֶרֶס) *drop, poison.* Pesik. Shek., p. 13ᵇ כרִיסָהּ של עכנא like the poison of a snake. Gen. R. s. 98 ר׳ יסו ביחלחל וכ׳ (some ed. ארריסה), v. חֲלָחֵל. Ruth R. to III, 13; Y. Snh. X, 28ᵈ top, v. חִבְרָנָה; a. e.

רִיס II m. (רוץ = רוס) [*course,*] 1) *ris*, a measure of length, 2/15 of a mile (stadium). B. Mets. 33ᵃ (Ar. روس, expl. as numerical value ס״רו = 266 cubits). B. Kam. VII, 7 (79ᵇ) ר׳ שלשים thirty *ris* (four miles). Ib. 83ᵃ; a. fr.—2) *race-course* (stadium), *arena.* Cant. R. to I, 3 בית מדרשו ... כמין ר׳ the college hall of R. El. was shaped like an arena (an oblong with seats on both sides).—*Pl.* רִיסִים. Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. (in Chald. dict.) אולין דמפרשין לר׳ קסוסטבן, v. ר׳ של עין (3) (חָרִיץ) *eye-lid with eye-lashes.* Bekh. VI, 2 (38ᵃ), v. חָרִיץ. Ib. 38ᵇ top מאי הר׳ ... חזרא וכ׳ what is *haris?* ... The outer row of the eye. Sifra Emor, ch. VI, Par. 7 (expl. חרוץ, Lev. XXII, 22) ר׳ של עינידו וכ׳ one whose eye-lid is perforated, nipped, or split.—*Pl.* as ab., constr. רִיסֵי. Bekh. 43ᵇ עינוי ר׳ שנשרו whose eye-lids are hairless. Snh. 104ᵇ. Neg. VIII, 6. Kidd. 31ᵃ מבין ר׳ עיניך וכ׳ from thy eye-lids can be seen that thou art a widow's son. Hor. 12ᵃ ר׳ ... עינוי נותנין they put the oil of anointment between his eye-lids; a. fr.

רִי׳, רִיסָא ch. same, 1) בית ר׳ *arena, race-course.* Targ. Gen. XIV, 17 (Y. some ed. רְסָא; h. text עמק). Targ. Jer. XXXI, 39 תנר בית ר׳ וכ׳ (h. text שער הסוסים).—2) pl. constr. רִיסֵי ר׳ *eye-lids.* Targ. Koh. XII, 2. Targ. Y. Ex. XIII, 16. Targ. Y. Lev. XXII, 22.

רִיסָּה, רִיסָא, רִיסָּא, v. רְסִיסָא.

רִיסוּס m. (רָסַס) *crushed matter, hash.*—*Pl.* רִיסוּסִין. Y. Naz. VI, 54ᵈ bot. אכל מן הר׳ וכ׳ if he ate of the crushed (ants) &c.

רִיסוּק m. (רָסַק) *crushing, lesion*; ר׳ איברים or רִיסּוּקֵי איברים (*pl.*) *lesion of vital organs, internal injury.* Ḥull. 51ᵃ, sq. אין חוששין (אין בו) משום ר׳ א׳ we do not apprehend internal injury; a. e.

רִ׳, רִיסּוּקָא ch. (preced.) 1) *piece, crumb.*—*Pl.* רִ׳, רִיסּוּקִין. Targ. Y. Lev. II, 6, a. e. (h. text פתים).—2) *piece of a garment.* Sabb. 59ᵇ (Ms. M. רִיסָקָא).

רִיסִיקוֹסִין, Yalk. Prov. 961 (also רסיקסין), v. דִּיסְקוֹס I.

רִיסָנָא, v. רְסָנָא.

רִיסְפַּק, v. דִּיסְפַּק.

רִיסָקָא, v. רִיסּוּקָא a. רִיסְתָּקָא.

רִיסתנא, v. דִּיסְתָּנָא I.

רִיסְתָּק pr. n. pl. *Ristaḳ.* Erub. 63ᵇ לחכין בר ר׳ (Ms. M. וחכין בר ר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note).

רִ׳, רִיסְתָּקָא m. (רָסַק; cmp. בִּרְזְלָא) *outskirts, market-place outside of the town.* Targ. II Esth. VI, 10 (ed. Lag. רוסק; ed. Ven. רִיסְקָא).—Ber. 54ᵃ דמיחוזא ר׳ the market of Maḥoza; B. Mets. 83ᵃ; B. Bath. 12ᵇ; Yalk. Ex. 346.—[V. דִּיסְתָּקָא.]

רִיץ I m. (רֵיץ I) *eaten up, cropped.* Lam. R. to I, 1 חד גבה דאורחה ר׳ וכ׳ (6 חד באתיני) רבתי one side of the road is cropped (by the camel that passed), and the other is not.

רִיץ II m. (רַעַשׁ) *shaken, unsound.* Taan. 29ᵇ ר׳ בזליה, v. בַּזְלָא.

רֵ׳, רֵיע m. (b. h.; רָעָה or רָעַע *to join*) *friend, associate, neighbor.* Ex. R. s. 1 (ref. to רֵעוּאֵל, Ex. II, 18) נעשה ריע לאל he (Jethro) became a friend of God (converted). B. Bath. 19ᵃ רגיד עלוי ריעו וכ׳ (adopted from Job XXXVI, 33) let its neighbor (an analogous passage) interpret it, as here (B. Bath. II, 1) rocks are mentioned, and the same rule applies to sand, so there (Sabb. IV, 1) sand is mentioned, and rocks are implied; Yeb. 31ᵇ; B. Mets. 31ᵃ. Ab. ch. VI נקרא ר׳ he is called a friend (of God); a. fr.—Esp. *lover, paramour*, contrad. to בעל. Ex. R. s. 32 (ref. to Jer. III, 20) מארשה לא נאמר אלא מרעה מה אשה ... בבעלה אלא ברעה וכ׳ it does not say, 'to her husband', but 'to her lover', as a woman cannot rebel against her husband, but can deny her lover, because there is no marriage contract between them, so said the Lord to Israel, לא

עשרתונר ... אלא כרע you have not treated me as a husband, but as a lover; a. e.—*Pl.* רֵיעִים, רֵיעֵי. Taan. 25[b] deep says to deep, אַבַּע מרמיך קול שנו ר' וכ' let thy waters well forth, I hear the voice of two (companies of) friends (the songs accompanying the libation of wine and that of water). Ned. 40[a] שיזדמנו לו ר' כנעמן . . . ואל יזדמנו ר' כשלמת וכ' that he have friends (to counsel him) as Naaman had, who caused him to be healed of his leprosy, and not friends as Rehoboam had, who caused the division of his kingdom; a. e.

רֵיעָא *excrement*, v. רֵיעַ.

רֵעוּת, רֵיעוּת f. (denom. of רֵיעַ) *friendship, sociability.* Y. Ber. IV, 7[d] bot. Keth. 8[a]. Yeb. 14[b] זה חיבה ור' . . . בזה they (the Hillelites and the Shammaites) lived with one another in love and friendship; a. e.

רֵיעוּתָא f. (v. רִיעַ II) *being shaken, unsoundness; unfavorable condition; cause for suspicion* or *doubt.* Hull. 9[a] ביה ר' אתילד(א) something happened by which the anatomical soundness of the animal is made doubtful (without the possibility of examination). Bets. 34[a] מי מחזקינן ר' וכ' as regards slaughtering an animal on the Holy Day, must we take into consideration the fact that the presumption in favor of the soundness of the animal is shaken (and therefore abstain from slaughtering it) or not? Nidd. 2[b] ר' חדא לר' . . . התם איכא תרתי לר' in that case there are two causes for suspicion, in this there is only one. Ib. 3[a]; a. fr.

רֵיעֲיָא, רֵיעֲיָה, רֵיעִי, v. sub רֵיעַ.

רֵיעֲיָנָא, v. רַעְיָנָא.

רִיפְדָּה f. (b. h. רִפְדָה; רפד) *reclining, seat, rest.* Meg. 10[b] (play on חסרפדו (Is. LV, 13, with ref. to רפידתו, Cant. III, 10) Nebuchadnezzar ששרף ריפדת בית ד' who burnt the seat of (God in) the house of the Lord; [Ms. M. בית מרפידו של וכ' the house of the seat of the Lord; v. Rabb. D. S. a. l. note; Yalk. Is. 345 ביתו מרפידו (corr. acc.)].

רִיפּוּדִין m. (repudium) *divorce.* Gen. R. s. 18, v. דופורון.

רִיפּוּי, רִפּ' m. (רָפָא) *curing*; (sub. רמי) *indemnity for curing expenses.* Ab. Zar. II, 2 ממון אבל מתרפאין מהן ר' לא ר' נפשות you may employ their (the gentiles') services for curing your belonging (beasts), but not for curing your bodies. Y. Keth. XIII, 35[d] bot. ר' נפש . . . ממון ר' (Ned. IV, 4 רפואת). B. Kam. VIII, 1 בר' ושבת indemnity for curing and for loss of time; Y. Snh. IX, 27[a] bot.; a. e.

רִיפֵי m. pl., v. רִיפְתָּא.

רִיפִין m. pl. (רָפָה, v. רִפְפוֹת) *espaliers, light lattice work.* Tosef. Kil. IV, 5.

רִיפָן, Y. Snh. VI, 23[c] bot. בר', v. דּוּפָן, a. רִפְרִין.

רִיפְסָא, v. רִפְסָא.

רִיפַע, v. רָפוֹ.

רִיפְקָא, v. רִפְקָא.

רִיפְתָּא f. (contr. of רִיפְדָה, v. Fl. to Levy, Talm. Dict. IV, p. 488; v. רִיפֵי) *flat cake*; in gen. *bread.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 50. Targ. Y. II Gen. XL, 16.—Taan. 23[b], a. e., v. פְּרַךְ I. Bets. 32[b] חזר דאנא רִפְתָּא וכ' (Rashi רים) see to it (that you remove the ashes carefully), for I want fine bread. Sabb. 151[b] אקדים ליה ר', v. קְדֵם; a. fr.—*Pl.* (m.) רִיפֵי. Ber. 42[a] top תלסר ר' בני וכ' Ms. M. margin (ed. ריפתי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) thirteen cakes each containing one third of a kab (Ar. ריפי כעכי).

רִיץ, v. רוּץ.

רִיצָה f. (רוּץ) *running, speed.* Pesik. Shub., p. 164[a]; Koh. R. to XI, 9, v. חֲזִירָה II. Gen. R. s. 10, beg. (not ריצה), v. דִּידֵכִי; Yalk. ib. 16 ריכה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* רִיצוֹת. Tosef. Sot. IV, 1 רץ . . . שלש ר' ran . . . three times; a. e.

רִיצּוּי m. (רָצָה) *making willing, appeasing, winning favor.* Taan. 4[b] שאלה ר' appeasing words preparatory to a prayer.

רִיצְעָא, רִיצְנִיתָא, רִיצִיתָא, v. רִצְנִיתָא.

רִיצְפָּא, רִיצְפָה, v. sub רִיצְפָּה.

רִיק, v. רוּק.

רֵק, רִיק m. (b. h.; רוּק) *empty, void; worthless man.* Y. Peah I, 15[b] bot., a. e. (ref. to Deut. XXXII, 47) ואם הוא ר' מכם וכ' and if it (a word of the Law) appear void (of meaning), it is your fault, because you do not toil to study it. Num. R. s. 4 [20] (ref. to II Sam. VI, 20) הר' שבריקים זה וכ' the lowest of the low is the dancer, for there is none more void of all merits than he is; a. e.—*Pl.* רֵיקִין, רֵיקָן, רֵקִ'. Ib.; Y. Succ. V, 55[c] top; Y. Snh. II, 20[b] bot.; a. e.—[Gen. R. s. 32, end הריקין, read: הרֵיקָן.]—*Fem.* רֵיקָה. Num. R. s. 20 [21] (ref. to Deut. l. c.) אפי' מצוה ר' וקלה בה חיים וכ' . . . even if there be a command which thou considerest empty and unimportant, there is in it life and length of days.

רֵקָ, רֵיקָה, רֵיקָא ch. same. Targ. O. Gen. XXXVII, 24; a. e., v. רֵיקָן ch.—Esp. *reḳa*, an expression of contempt, *good for nothing!* Taan. 20[b] (in Hebr. dict.) ר' שמא כל בני עירך וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) *reka*, are all the people of thy town as homely as thou art? Ber. 22[a]; a. fr.—*Pl.* רֵיקָיֵא, רֵיקָיֵה. Koh. R. to IX, 15 ווי ר' למחר וכ' woe to you, worthless men, to morrow the flood shall come &c.

רִיקְבוֹן, רִיקְבָא, v. sub רִקְ'.

רִקּ, רִיקּוּד m. (רָקַד) *dancing.* Y. Bets. V, 63[a] bot. ר' עוקר אחת וכ' in dancing one lifts up one foot and rests the other, opp. קִירְפּוּץ.—*Pl.* רִיקּוּדִין. Lev. R. s. 12; a. e.

רִיקּוּדָא ch. same.—*Pl.* רִיקּוּדֵי. Ned. 51[a], v. קִרְקְנֵי.

רִיקּוּחַ, רִיקּ׳, m. (b. h. רָקַח; רָקַח) *perfume.*—*Pl.* רִיקּוּחִים, רִיקִּ׳. Tanh. Sh'moth 14, v. רִיכּוּךְ.

רִיקּוּם m. (רָקַם) *formation of an embryo* in an egg. Tosef. Ḥull. VIII, 20 וכמה הוא ריקומה וכ׳ how far must the formation be advanced (to be called מרוקמת ביצה)? Until the chick can be seen through the egg.

רִיקּוּעַ, רִיקּ׳, m. (b. h. רָקַע; רָקַע) *beaten plate, foil.*—*Pl.* רִיקּוּעִין, רִיקּוּעִים, רִיקִּ׳. Tem. 30ᵇ (ref. to Deut. XXIII, 19) (thou shalt not bring the hire &c.) 'into the house of the Lord thy God' לרבות את הר׳ this includes beaten gold plates (as forbidden for overlaying). Ib.; Tosef. ib. IV, 8, v. בְּפוֹרֶת. Shek. IV, 4 ריקועי זהב וכ׳ gold plates for covering the walls of the Holy of Holies; a. e.

רֵיקָם m. (b. h.; רִיק) *empty*; (adv.) *void, without effect.* Num. R. s. 4²⁰ שאין ר׳ הימנו וכ׳ none is emptier (of virtue) than he &c., v. רֵיק. Deut. R. s. 1¹⁵ ויצא לחוץ ר׳ and came out empty-handed (without the jewel which he was to produce). Ber. 32ᵇ אין תפלתו חוזרת ר׳ his prayer will not come back void (unfulfilled). R. Hash. 17ᵇ אינן חוזרות ר׳, v. פָּרַת; a. fr.

רֵיקָם ch., v. רֵיקָן ch.

רֵיקָם pr. n. pl., v. רְקָם.

רֵיקָמְתָא, רֵיקָמָא, v. sub רִיקּ׳.

רִיקֵּן I (v. רוֹקֵן, a. רַק) *to make exclusive.* Snh. 60ᵇ (ref. to בלתי, Ex. XXII, 19) לשם המיוחד ... ר׳ העבודות the text orders all these services to be devoted to the specified Name (the Lord) exclusively; Yalk. Ex. 348 ריבה (corr. acc.).

רִיקֵּן II *to empty*, v. next w.

רֵיקָן m. (v. רִיקָם) *empty.* Sabb. 83ᵇ, a. e. מיטלטל מלא ור׳ is movable when filled as well as when empty. Ber. 40ᵃ כלי ר׳ מחזיק וכ׳ an empty vessel in the physical world is receptive, a filled vessel is not; אבל חקב״ה ... ר׳ אינו מחזיק not so with the Lord (in the spiritual world): a full vessel (mind) is receptive (of more), an empty one is not; a. fr.—Trnsf. *bare of knowledge, ignorant.* Cant. R. to IV, 4 (play on רקתך, ib. 3) חר׳ שבשלש ... רצוקם וכ׳ the least learned in the three rows (of scholars in front of the Sanhedrin) is as stuffed with knowledge as a pomegranate (is full of seeds). Ib. ר׳ שבישראל מלא וכ׳ an ignorant man in Israel is as full of argument &c.; Gen. R. s. 32 (not הריקין); a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִין, רֵיקָנִין. Cant. R. l. c. Ruth R. to III, 17 לא יצאו ר׳ they did not go out with empty hands; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִיוֹת, רִיקִּ׳. Y. B. Kam. III, end, 3ᵈ אחת ר׳ אחת טעונה one wagon (or ship) empty, and the other loaded. Yoma 53ᵃ בריאה ר׳, v. בְּרִיאָה II.—Denom. רִיקֵּן *to empty, bare.* Ukts. I, 3 שריקנו ... זנב the skeleton of a cluster of grapes which one has stripped (of its grapes). Ib. 5 שריקנה, v. פִּסְיָא. Ib. .... שרביט שריקנו, v. שַׁרְבִּיט.

רֵיקָנָא, רִיקָּ׳, רֵיקָן ch. same. Targ. Jer. LI, 34. Targ. O. Gen. XXXVII, 24 (ed. Vien. ריקא). Ib. XXXI, 42 (Y. ריקם). Targ. O. Deut. XXXII, 47 (ed. Vien. רָקָא; Y. I ריקם; Y. II ריקן); a. fr.—Sabb. 109ᵇ, a. e. אליבא ר׳, v. לְבָא. Snh. 7ᵇ; Yoma 86ᵇ לביתיה וכ׳ ור׳, v. צְבִי; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִין, רִיקִּ׳. Targ. Ex. III, 21 (O. ed. Berl. רֵיקָן; Ms. II רֵיקָנוּ). Ib. XXXIV, 20; a. e.—*Fem.* רֵיקַנְיָא. Targ. Gen. I, 2. Targ. Ruth I, 21.

רֵיקָנוּ f. (preced.) *emptiness, void, vanity*; adv. לר׳, ר׳ *in vain.* Targ. Is. XXX, 7. Ib. 28. Targ. Lev. XXVI, 20. Targ. II Chr. VI, 42. Targ. O. Deut. XV, 13 ריקנון ed. Vien. (ed. Berl. ריקן); a. e.—V. preced.

רֵיקָנוּת h. same. Pesik. R. s. 32 (ref. to Ps. IV, 3) ... מה דברים של ר׳ why do you pursue after things of vanity?; Pesik. ʿĂniyah, p. 134ᵇ רינית, ריקנית (corr. acc.); Midr. Till. to Ps. IV; Yalk. ib. 627: Yalk. Is. 339.

רֵיקַנְיָא, v. רֵיקָן ch.

רִיקָנִית, v. רֵיקָנוּת.

רִיר I (b. h.; = רירי, reduplic. of רָוָה) *to run, flow.* Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. I (ref. to Lev. XV, 3) זובו רָר וכ׳ זוב we read *zobo* (his flux), *rar* (it runs), and *zob*, this intimates &c.

רִיר ch. same. Targ. O. Lev. XV, 3 רִיר (ed. Berl. רָר).

רִיר II m. (b. h.; preced.) *juice, spittle, discharge.* Ukts. II, 8 אם יש בהן ר׳ if there is juice in them. Tosef. Zab. V, 2 רירו his slaver, contradist. fr. רוֹק; a. e.—*Pl.* רִירִין. Gen. R. s. 18 מליאה ר׳ ודם full of secretions and of blood.

רִירָא ch. same. Targ. I Sam. XXI, 14. Targ. Job VI, 6.—Keth. 77ᵇ (describing רַאֲתָן) איתי ליה ר׳ וכ׳ slaver comes out of his mouth on which flies settle. Ḥull. 77ᵃ דקני משכא רירה Ar. (v. Tosaf. a. l.; ed. דקנה משכא דרדיה) when the skin over the fracture retains the discharge of the broken bone (ed. when the skin holds its own place). Ib. דקנא גרמא רירה Mus. in Ar. ed. Koh. (ed. דרדיה) when the broken bone retains its discharge. Bets. 22ᵃ ר׳ discharge of a sore eye; Ab. Zar. 28ᵇ.—*Pl.* רִירִין. Y. Ter. VIII, 46ᵃ top עברת ר׳ עלוי ופסקתיה (the serpent nibbling at the melon) passed slaver over it and cut through it (made the poison go through it).

רֵישׁ m. (b. h.; v. רָשׁ) *poverty, misery.* Num. R. s. 10 (ref. to Prov. XXXI, 7) על האובד יאמר שישכח המות שהיא רֵישׁוֹ this refers to the lost (the culprit before execution), (give him to drink,) that he may forget the threatening death which is his misery and trouble.

רֵישׁ, רֵי״שׁ I *Resh*, name of the twentieth letter of the alphabet. Sabb. 104ᵃ, v. קו״ף; a. fr.—*Pl.* רֵישִׁין. Ib. 103ᵇ דלתין ר׳ ר׳ דלתין one must not write Daleths so as to look like Reshes, or Reshes so as to look like Daleths.—[ריש לקיש, v. לָקִישׁ I.]

רֵישׁ II, רֵאשָׁה, רֵאשָׁא, רֵישָׁא m. = h. רֹאשׁ, 1) *head, chief.* Targ. Gen. XL, 16. Targ. O. Ex. XIV, 8, v. גְּלִי. Ib. XXX, 23. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 ראשא.

Targ. I Chr. V, 12. Targ. Lev. V, 24; a. fr.—Y. Sabb. I, 4[a] top אילולא ... רֵישַׁי וכ׳ but for fear of putting my head between lions (v. אַרְיָא), I should have given a reason. Ḥull. 11[a] (mixed dict.) ר׳ של שולה the head of a burnt-offering. Sabb. 55[a] ר׳ דרישך; v. חֲמִים; Y. Nidd. III, 50[d] רֵישֵׁיה דרישך, v. בְּוָה. M. Kat. 25[a] רֵישִׁין מינית ... לא הוה we could not raise our head before him. Cant. R. to VII, 7 ראשה, v. נָבוּז; a. v. fr.—אתריה ר׳ &c., v. respective determinants.—*Pl.* רֵישִׁין, רֵישַׁיָּא, רֵישֵׁי, רָאשׁ׳. Targ. Deut. I, 13. Targ. Is. IX, 9 (some ed. רָשַׁ׳, רַשׁ׳). Targ. Gen. II, 10; a. fr.—Men. 37[a] אתליד ... תרי ר׳ a child with two heads was born to me. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מפרכיא בָּאשַׁיָּא when she crushes the heads of onions. Gen. R. s. 61 רָאשֵׁי אומין chiefs of nations. Y. Sabb. IV, 7[a] top תחותי רֵישׁיכון (not תוחתי רשיבון) under your heads; a. fr.—V. רֵישָׁא.—2) *beginning, first thing, firstling.* Targ. O. Deut. XI, 12. Targ. Prov. VIII, 2. Targ. O. Num. XV, 20; a. fr.—ר׳ ירחא, ר׳ שתא &c., v. respective determinants.—מר׳ *at first, formerly.* Ḥull. 105[b] מר׳ הוה אמינא וכ׳ formerly I thought &c. Keth. 105[b]; a. fr.—Esp. רישא *the first clause* of a Mishnah, a verse &c. Ḥull. 94[b]. Sabb. 86[a]; a. fr., v. סְיָפָא, a. מְצִיעֲתָא.—רֵישׁ מַיָּא (ראש) pr. n. pl. *Resh Maya* (*Spring*). Tosef. Shebi. IV, 11, a. e., v. גַּעֲתוֹן.

רֵישׁ III, **רֵישָׁא** m. = b. h. רֹאשׁ (cmp. רִישׁ I) [*drop,*] *poison.* Targ. O. Deut. XXXII, 33 (some ed. *pl.*).—*Pl.* רֵישֵׁי constr. Targ. Y. ib. Targ. ib. 32. Targ. Ps. LXIX, 22; a. e.

רִישְׁבִין, רִישְׁבָא, v. רִשְׁבִּין.

רֵישָׁוָתָא, v. רֵישָׁא.

רִשׁ׳, רִשּׁוּם m. (רָשַׁם) *mark, trace.* Sot. 19[b] שרישומו ניכר when the traces of the writing are noticeable (not entirely washed off the paper); Num. R. s. 9[23]. Koh. R. to XII, 11. Ber. 25[a] רִשּׁוּמָן ניכר their marks (stains) are seen on the floor; Y. ib. III, 6[d] bot.; a. fr.

רִישׁוּמָא ch. (preced.) *engraving, record.*—*Pl.* רִישׁוּמִין, רִשׁ׳. Targ. Is. X, 1 Ar. (ed. רִישְׁמִין, רִשׁ׳; h. text חקקי).

רישינא, Sabb. 133[b], a gloss from Rashi put in the text, v. בַּלְבָּא.

רֵישִׁיתָא f. = h. רֵאשִׁית, *firstling.* Targ. O. Num. XVIII, 12 ed. Berl. (oth. ed. רֵאשִׁית ed. Lsb. רֵאשְׁהוֹן).

רִישְׁמָא, v. רִשְׁמָא, a. רִישׁוּמָא.

רֵישָׁנָא, v. רֵשָׁאנָא.

רישנא, Snh. 94[b], v. דְּשָׁנָא.

רִישְׁעוֹתָא, רִישְׁעָה, רִישְׁעוּת, רִישְׁעָא, v. sub רִשְׁעִי׳.

רִישְׁפָּא, v. רִשְׁפָּא.

רִישְׁקָא, v. רִשְׁקָא.

רֵישָׁתָא f. = רֵישָׁא 1) *head.*—*Pl.* רֵישָׁוָתָא. Kidd. 29[b] כתנינא דשבעה ר׳ (some ed. רֵישָׁוָתַיְהּ; Rashi רֵישַׁיְהּ) like a serpent with seven heads.—2) *chief.* Pes. 110[a] רֵישָׁתִינָדֵי the chief of the sorceresses, v. הִשְׁתַּדֵּירְתִּי וכ׳.—3) *beginning.* Targ. Prov. VIII, 23 Ms. (ed. רֵישִׁירָה).

רִית m., v. רֵתֶת.

ריתא, Meg. 27[b], v. דִּיתָא.

רִיתוּחָא, v. רוּתָחָא.

רִתִּ׳, רִיתּוּת m. (רָתַת) *trembling; weakness, failing.* Lev. R. s. 12 (ref. to Hos. XIII, 1) כדבר ירבעם ריתוחו של שלמה וכ׳ when Jeroboam spoke of Solomon's failing (with regard to women); Yalk. Jer. 320.

רִיתָחָא, v. רוּתָחָא, a. רְתָחָא.

ריתיכוס, v. דִּיתִיכוֹס.

ריתכאות, v. הוֹרָכָאוֹת.

רִיתָמָא, v. רְתָמָא.

רִיתָקָא, v. רְתָקָא.

רַךְ I *to be soft,* v. רָכַךְ.

רַךְ II m. (b. h.; רָכַךְ) *soft, tender.* Men. 66[b], a. e. רך (ו)מל, v. כָּרֵיל. Ex. R. s. 1, a. e. (play on פרך, Ex. I, 13) בפה רך with soft (persuasive) speech. Gen. R. s. 90 (expl. אַבְרֵךְ, Gen. XLI, 43) ... אב ורך בשנים a father in wisdom, but tender of years. Keth. 46[a] (ref. to רכיל, Lev. XIX, 16) שלא יהא רך לזה וקשה לזה that the court should not be soft (lenient) to one and hard to another; Sifra K'dosh. Par. 2, ch. IV שלא תהיה רך בדברים וכ׳ that thou be not soft of speech &c.; a. fr.—*Pl.* רַכִּין, רַכִּים Tosef. Shebi II, 11; a. fr.—*Fem.* רָכָּה; *pl.* רַכּוֹת. Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 17) ר׳ מבכיה her eyes had grown tender (sore) from weeping, v. בַּכִּיךְ.

רָכָא, v. רִיכָא.

רָכַב (b. h.) [*to be joined,*] *to ride.* B. Mets. I, 2 היו רוכבין ... אחד רוכב וכ׳ if two persons (each claiming to be the finder of an object) were riding ..., or one was riding and one leading. Ḥag. I, 1; Y. ib. I, 76[a] top כל שאינו יכול לרכוב וכ׳ a child too young to be carried on his father's shoulder. Ber. 56[b] רָכַבוֹ if he dreamt that he rode on him. Gen. R. s. 75 רוֹכְבֵי סוסים riders on horses; a. fr.—*Part. pass.* רָכוּב; f. רְכוּבָה &c. *riding.* Ex. R. s. 26 תינוק שהיה ר׳ על וכ׳ a child that was riding on his father's shoulder. Y. B. Mets. I, beg. 7[d] ר׳ וכ׳ אשה if a woman rides on a beast led by two men; a. fr.—[Pesik. Vayhi, p. 4[a] רכובים, read רב, v. רָבַב II.]

Hif. הִרְכִּיב 1) *to cause to ride, put on.* Snh. 91[b], a. e. ה׳ חיגר על וכ׳ he made the lame ride on the blind man. Ib. בא והַרְכִּיבֵנִי come and carry me on thy back; a. fr.—Part. pass. מוּרְכָּב. Ib. 52[b] I remember when I was a child ומ׳ על כתיפי וכ׳ and rode on my father's shoulder &c.; (Tosef. ib. IX, 11 רכיב); a. e.—2) *to join, combine.* Tosef. Sabb.

XII (XIII), 14 המְרַכֵּיב קנח וכ' if one inserts the branch of a candlestick; (Sabb. 47[a] המחזיר). Y. ib. XII, beg. 13[c] המרכיב מיטה וכ' he who sets up a folding couch; a. e.—Esp. *to inoculate, engraft.* Shebi. II, 6 אין ... ואין מַרְכִּיבִין we must not plant, nor sink a vine, nor engraft before the Sabbatical year &c. Pes. IV, 8; a. fr.—Part. pass. as ab. Y. B. Bath. IV, end, 14[d] החרוב המ' a newly inoculated carob tree; a. e.

רַכִּיב, רַכַּב ch. same. Targ. O. Gen. XXIV, 61. Targ. Lev. XV, 9.—Part. רָכִיב, רָכֵב; part. pass. רַכִּיב, f. רְכִיבָא; *pl.* רְכִיבִין, רְכִיבָן; רְכֵיבִין, רְכֵיבָן. Targ. Y. Gen. l. c. Targ. Num. XXII, 22. Targ. I Sam. XXV, 20. Targ. Jud. X, 4; a. fr.—Koh. R. to I, 8 ועלון יתיה ר' חמרא וכ' and they brought him riding on an ass on the Sabbath. Gen. R. s. 65. Ber. 56[b] דר' הוא לתורא when he dreamt that he was riding on an ox; דר' תורא לדידיה that the ox was riding on him; a. fr.

Af. אַרְכִּיב 1) *to cause to ride.* Targ. Gen. XLI, 43. Targ. Esth. VI, 9; a. fr.—Gen. R. l. c. ... דאַרְכְּבֵנִי חמי סוסא דאַרְכְּבָךְ see the horse on which my master makes me ride, and see the horse (the gallows) on which thy master (the Lord) makes thee ride. Y. Kidd. I, 60[c] bot., a. e. אַרְכְּבֵיהּ וכ', v. בְּרָקָא II; a. fr.—2) *to let gender; to inoculate.* Targ. O. Lev. XIX, 19.—Y. Yeb. XV, 15[a] top אילין ... דלא צריכין מַרְכְּבָא the Babylonian palms which require no inoculation.

רַכָּב m. (b. h.; preced.) *rider.* Mekh. B'shall., Shir., s. 2 (ref. to Ex. XV, 1) הסוס קשור ברַכָּבוֹ ורכבו בסוס וכ' the horse was tied to his rider, and the rider to his horse; Yalk. Ex. 243.

רֶכֶב m. (b. h.; preced.) 1) *wagon, chariot*; (collect. noun) *chariots.* Ex. R. s. 22 רֶכְבּוֹ ועל פרשיו על over his (Pharaoh's) chariots and over his horsemen; a. e.—2) *upper millstone.* B. Mets. IX, 13, v. רֶחַיִם. B. Bath. II, 1 מרחיקין מן הר' ... you must keep the mill removed (from the neighbor's wall) three handbreadths counting from the lower millstone, which makes four from the upper millstone; a. e.—3) *branch for inoculation, set.* Tosef. Kil. I, 10 אין מרכיבין זתים בר' תמרה you must not inoculate olive trees with a shoot of a palm; Y. ib. I, 27[b].

רֵכְבָּא, רִיכְבָּא ch. same, 1) *upper millstone.* Targ. Deut. XXIV, 6. Targ. II Sam. XI, 26. Targ. Jud. IX, 21 רֶכֶב constr. (ed. Wil. רֶכֶב); a. e.—*Pl.* רֵכְבָּאֵי, רִיכְבֵי. Targ. Y. II Deut. l. c.—2) *inoculation, young inoculated tree*; (ר' דדיקלא) ר' דדיקלא *a nursery of palm trees.* B. Mets. 108[b]. B. Bath. 62[b]. Ib. 83[b].—[Targ. Y. II Ex. XV, 1 רַכְבִּיהוֹן, v. next w.]

רַכָּבָא, רַכְבָּא m. = h. רַכָּב, *rider.* Targ. O. Ex. XV, 1. Targ. II Kings IX, 17; a. e.—*Pl.* רָכְבִין, רוֹכְבִי. Targ. Y. I Ex. l. c.; (Y. II רַכְבֵּי, corr. acc.).

רְכָבָא, v. רְכוּבָא II.

רְכוּב m. (b. h.; preced. arts.) *coach, chariot.* Yalk. Ps. 862 (ref. to Ps. CIV, 3) בו"ד רְכוּבוֹ טועני וכ' as to a human being, his chariot carries him, but as regards the Lord, he carries his chariot; Midr. Till. to Ps. l. c. ed. Buber.

רְכוּבָא I ch. same. Targ. II Esth. I, 2. Targ. Ps. CIV, 3 Ms.

רְכוּבָא II, m. **רְכוּבְתָּא** f. (v. next w.,) *knee.* Targ. Ps. XVIII, 37 (Ms. תֵּי ... *pl.*; h. text קרסל־); Targ. II Sam. XXII, 37 רְכוּבָתַי.—*Pl.* רְכוּבִין, רְכוּבְיָא. Targ. Deut. XXVIII, 35 (O. ed. Vien. רְכָבָא; ed. Berl. רְכוּבִין). Targ. Is. LXVI, 12; a. fr.

רְכוּבָה (רְכוּבָא) f. (רָכַב; v. אַרְכּוּבָה) *joint, knee; bend.* Hull. 76[a]; a. e.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 15 ... רוּכְבָה של סילון של רכובא (R. S. to Mikv. VI, 8 רכובה) a knee-shaped tube.—B. Kam. 27[b] לר' the fine for kicking a neighbor with the knee; Y. ib. VIII, end, 6[c].

רְכוּבְתָּא, v. רְכוּבָא II.

רְכוּךְ, v. רִיפּוּךְ.

רְכוֹן, v. רְכַן II.

רְכוֹנָא, רְכוּנָא, v. sub רִיכּ'.

רְכוּשׁ m. (b. h.; רכש *to join, pile*; cmp. רכב) *goods, property.* Pirké d'R. El. ch. XXVII; a. e.

רְכִיב, רְכֵיב, v. רכב.

רַכִּיכְתָּא, רַכִּיכָא, רַכִּיךְ m., **רַכִּיכָא, רַכִּיכְתָּא, רַכִּיכָה** f. (רַכָּךְ) *soft, tender, young.* Targ. I Chr. XXII, 5. Targ. II Chr. XIII, 7. Targ. Prov. XXV, 15 Ms. (ed. רְכִיךְ'). Targ. Y. Lev. XX, 10 (ed. Vien. רְכִי'); a. fr.—Y. Kil. VII, beg. 30[d] בהדין רַכִּיכָה in the case of soft stone, opp. צונמא (not צלמא); a. e.—*Pl.* רַכִּיכִין, רַכִּיכַיָּא, רְכִיכֵי, רַכִּיכָן, רַכִּיכָתָא. Targ. O. Gen. XXXIII, 13. Targ. II Sam. XXIII, 6. Targ. Job XL, 27; a. fr.—Y. Sabb. VIII, 11[b] חזן רַכִּיכַיָּה (not רכיכה) the soft skins. Ib. אילין רכיכתא the soft bristles. Gen. R. s. 70 (to one translating Gen. XXIX, 17) עינוהי דלאה חוו ר' וכ' Leah's eyes were tender (by nature), עינוהי דאמך חוו ר' וכ' thy mother's eyes were tender, but *rakkoth* means, 'had grown tender from weeping' (v. Targ. Y. Gen. l. c.); a. e.

רַכִּיכוּ f. (preced.) *tenderness, delicateness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56.

רְכִילוּת f. (denom. of רָכִיל; v. רוֹכֵל) *going around, tale-bearing, evil gossip.* Y. Peah I, 16[a] top (ref. to Lev. XIX, 16) זו ר' לשון הרע this means the going around for slander.

רֵכֵס pr. n. *R'khes*, name of a river or canal in Babylonia. B. Mets. 18[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 70).

רָכַךְ *to be soft, tender;* denom. רַךְ.

[*Hif.* הַרְכִּיךְ *to make soft.* Tosef. Shebi. II, 10 מַרְכִּיכִין ed. Zuck., v. רָכַן.]

רַכֵּךְ ch. same.

Pa. רִכֵּךְ 1) *to make soft.* Targ. Y. II Gen. XLIV, 19 מְרַכֵּךְ במילוי to speak softly.—2) (with, or sub. לבא) *to make faint, frighten.* Targ. Y. I Gen. XXVII, 40 (ed. Vien. מַרְפֵּךְ *Af.*). Targ. Job XXIII, 16.

Ithpa. אִתְרַכֵּךְ, *Ithpe.* אִתְרְכֵךְ *to be softened, become soft; to melt.* Targ. Y. Ex. XII, 12; Num. XXXIII, 4. Targ. Ruth III, 8.

רָכַן I (cmp. preced. wds.) *to be tender, soft.*

Pi. רִיכֵּן, *Hif.* הַרְכִּין *to make tender; to prevent onion plants from forming hard bulbs.* Y. Shebi. V, 36[a] top [read:] חיתה שניה ... אינו מְרַכְּנוֹ ... בשביל שיהא מעשר שני in the second year (of the Sabbatical period) going over to the third, you must not 'soften' it (the onion plant) nor deny it water, in order that it may be subject to the second tithes (as a growth of the second year, to the deprivation of the poor man); ... חיתה שלישית מרכנו ... מעשר עני in the third year going over to the fourth, you may 'soften' and deny it water, in order that it be subject to the poor man's tithes (as a growth of the third year); Tosef. ib. II, 10 מַרְכִּירִין ed. Zuck. (Var. מודכין, prob. to be read מוֹרְכִין fr. מָרַךְ). Ib. מיחר לרַבֵּן ברגל ed. Zuck. (Var. לדכן, oth. ed. לדוכן) it is permitted to 'soften' during the festive week.—[Y. Ter. IX, beg. 46[c] חמרכין, v. רָכַס.]

רַכֵּן ch. same.

Af. אַרְכִּין *to soften.* Part. pass. מַרְכָּן; *pl.* f. מְרַכְּנָן. Targ. Prov. XVIII, 8; XXVI, 22; v. הַאֲבַן.

רָכַן II (preced.) *to bend.*

Hif. הִרְכִּין 1) *to bend* (act. a. neut. verb); *to yield.* B. Bath. V, 8, a. e. הִרְכִּינָהּ וכ', v. מָצָה. Num. R. s. 14[7] הוא לא הִרְכִּין צוארו לעבירה וכ' ה' he (Joseph) bent not his neck (did not yield) to temptation, therefore a golden chain was put on his neck; Tanḥ. B'resh. 12 צואר שלא ה' וכ' the neck which did not bend &c.; Lev. R. s. 23 שלא הִרְכִּינוֹ which he did not bend. Num. R. s. 10[7] והִרְכַּנְתִּי את ראשי I bent my head (nodding approval); Y. Ned. I, 36[d] bot. והרכנתיו בראשי (read והרכנתי); Sifré Num. 22 (not גלחתי); (Tosef. Naz. IV, 7 הֵימַכְתִּי. Y. Ter. I, 40[b] top ה' בראשו if he nodded consent; ib. עד שיַרְכִּין וכ' until he nods three times. Gitt. VII, 1; a. e.—2) *to sink, be faint.* Gen. R. s. 65 (ref. to Gen. XXVII, 22) בשעה שיעקב מַרְכִּין בקולו וכ' when Jacob is faint with his voice (in prayer), Esau's hands have power over him, opp. מצפצפ.

רַכֵּן ch. same, 1) *to incline, sink, fall.* Targ. Y. Gen. XLVI, 29.—2) *to bend, turn.* Targ. Prov. XXI, 1.—Part. pass. רָכִין; f. רְכִינָא; *pl.* רְכִינִין; רְכִינָן. Targ. I Chr. XXI, 16.—Y. Yoma VIII, 45[b] בהוא דהוה ר' (ed. Krot. רכון) in the case of one in a bent position (under debris), opp. קיים. Y. B. Bath. II, 13[b] bot. אילין עמודייא דר' וכ' those columns which are bent (declining or sinking) are so from the shock through wagons, v. קריית.

Af. אַרְכֵּן, אַרְכֵּן 1) *to bend, incline.* Targ. Y. Gen. XLIX, 15 (not אָ). Targ. II Sam. XXII, 10; Targ. Ps. XVIII, 10. Ib. CXLIV, 5; a. fr.—Part. pass. מְרַכַּן. Targ. Ez. I, 22 (ed. Wil. מְרָכִין).—2) *to cause to sink.* Targ. Prov. XXIV, 15 (h. text תשדד).—V. רִיפּוּנָא.

Ithpe. אִתְרְכִין 1) *to incline, let one's self down; to fall.* Targ. Gen. XXIV, 64 (h. text ותפל). Targ. Y. II ib. XVII, 17. Targ. Y. Num. XIV, 5. Targ. Is. XIV, 12; a. e.—Targ. II Sam. XXII, 8 (h. text ויתגעשו; Targ. Ps. XVIII, 8 אתרטישו, אתרטיטו).—Gen. R. s. 60 (transl. ותפל, Gen. XXIV, 64) אִיתְרְכִינַת she let herself down.—2) *to be dragged.* Targ. Is. XIV, 19 (h. text השלכת).

רָכַס *to stamp*; (denom. of רֶכֶס) *to make a ceiling of cement* (v. מַעֲזוּבָה). Y'lamd. beg., quot. in Ar. אימתי ר' חקב"ה וכ' when did God form his upper stories with water as cement, v. רֶכֶס.—[b. h. רכס *to fasten.*]

Pi. רִכֵּס *to stamp*; esp. (of beasts) *to pass over wetted grain; to husk* (differ. fr. דּוּשׁ). B. Mets. 89[b], sq. פרות המְרַכְּסוֹת בחביאה והדשות וכ' when cows stamp (secular) grain, or thresh corn of T'rumah &c.

Hif. הִרְכִּיס *to cause to stamp, let* (*beasts*) *stamp.* Tosef. ib. VIII, 10 המַרְכִּיס ed. Zuck. (Var. המְרַכֵּס *Pi.*); Y. Ter. IX, beg. 46[c] המרכין (corr. acc.).

רָכַס ch. same.

Ithpe. אִיתְרְכַס [*to be trodden on,*] *to be lost.* B. Bath. 14[b] איידי דזוטר מִיתְרְכִיס because it (the Book of Hosea) is small, it might have been lost (if circulated as a separate book). Keth. 57[a] top א' כתובתה (sub. שטר) her marriage deed was lost. Yeb. 113[b] אִיתְרְכַסוּ ליה מפתחי וכ' (not מפתח) had lost the keys of the college building; a. e.

רֶכֶס m. (רָכַס), *pl.* רְכָסִים *walls of beaten earth.* Ex. R. s. 15 בנה עליות לא ... אלא ר' של מים the Lord did not build the upper stories with stones or with hewn blocks, but he made walls of stamped water; Tanḥ. Ḥayé 3 רֶכֶס של מים (not רכסיו).—[רכסים, Is. XL, 4, *mounds, embankments,* cmp. גֶּבֶשׁ.]

רִי, רְכָסָא I (preced.) *cement of rubble and clay.* B. Bath. 3[a] בר' when cement is used between the layers of a wall, opp. בטינא.

רִי, רְכָסָא II, v. רְכָשָׁא.

רִכְפָּה, רְכָפָא f. (cmp. Syr. רקפתא, Löw, Pfl. 307) 1) *a tuberous-rooted plant* used for dyeing, *sow-bread* (cyclaminus). Shebi. VII, 2 (Ms. M. ארכפה; Maim. רכבנה).—2) בצל של ר' *tuber of rikhpa*, a kind of *onion.* Maasr. V, 8. Tosef. ib. III, 14; Y. ib. V, end, 52[a] איזהו ב' של ר' כל שעוקצו וכ' what is the nature of a *rikhpa* onion? Its tail is squeezed into its inside; R. S. b. G. says, it has one shell only.—[Maim. to Maasr. l. c. suggests ר' to be a geographical term, corresp. to שום בעל בכי ib.]

רִיכָ, רְכָפָת f. (רכף, cmp. רכב) 1) *joined timber.* Targ. I Kings VI, 9.—2) *pile, mass; multitude.* Targ. Ps. XVIII, 12; II Sam. XXII, 12.—Targ. II Chr. XXXI, 10 (h. text המון). Targ. Jer. LI, 16. Targ. Job XXVI, 14 (h. text ורעם); a. fr.

רְכָשָׁא, רִי, m. (b. h. רֶכֶשׁ; v. רָכַשׁ) *harnessed horses, war horses.* Targ. Mic. I, 18. Targ. I Kings V, 8. Targ. Esth. VIII, 10; 14; Targ. II Esth. VIII, 14 רִיכְסָא.—*Pl.* רְכָשֵׁי, רְכָשִׁי. B. Bath. 152[a]; Keth. 55[b] ארכביה אתרי ר' he made him ride on two steeds, i. e. he gave him a doubly fortified document; Y. B. Bath. VIII, 16[b] top; Y. Kidd. I, 60[c] bot., v. בַּרְקָא II.

רָם m. (b. h.; רוּם) *high, exalted.* B. Bath. 78[b] (play on וגו׳ רמים, Num. XXI, 30) אמר רשע אין רם the wicked says, there is no Most High. Num. R. s. 20[19] (play on ארם, Num. XXIII, 7) עם רם שלמעלן חייתי וכ׳ with the Most High I was in communion, and Balak brought me down; ib. רם חייתי וכ׳ I was high, but Balak &c. Sot. 32[b] בקול רם in a high (loud) voice. Y. ib. VII, 21[c] top (ref. to Deut. XXVII, 14) כקולו של רם like the voice of the Most High; a. fr.—*Fem.* רָמָה. Mekh. B'shall., s. 1 (ref. to Ex. XIV, 8) שהיתה ידן ... ר' על וכ׳ Israel's power was high above the Egyptians'; a. e.—*Pl.* רָמִים; רָמוֹת. Num. R. l. c. מן הר' הייתי I was one of the elevated. Keth. 103[b] נהוג נשיאותך בר' conduct thy office with the exalted (surround thyself with the best people; Var. בְּרָמִים, q. v.). Midr. Till. to Ps. XVIII, 28 עיניך על ר' להשפילם thy eyes are on the haughty to lower them; a. e.

רָם בָּרִין, רָם, v. בָּרִין.

רָם כִּירֵי, רָם, v. כִּירֵי II.

רָמָא I, רָם m. ch. = h. רָם, *high, exalted.* Targ. Ps. XLVI, 11 (ed. Wil. רָמָא). Targ. I Sam. IX, 2. Targ. Is. II, 15. Targ. II Esth. I, 2 ר' ומנטלא high and exalted; a. fr.—*Pl.* רַמִּין, רַמַּיָּא; f. רָמָתָא. Targ. Prov. XXV, 3. Targ. Deut. XXVIII, 52. Targ. Is. II, 12; 14. Targ. Prov. VI, 17; a. fr.—Gen. R. s. 32 אין מן טוריא ר' הוא וכ׳ if it (Mount Gerizim) belongs to the highest mountains &c.; Cant. R. to IV, 4 רָמַמְיָא.

רָמָא II f. (preced.) *height.* Targ. Is. XXX, 25. Targ. Ez. VI, 13; a. fr.—*Pl.* רָמָן, רָמָתָא, רָמָאתָא. Ib. XVI, 24, sq. Targ. Prov. VIII, 2. Ib. IX, 3; a. fr.

רָמָא, v. רְמִי.—[רָמָא *high*, v. רָם ch.]

רַמָּאָה, v. רַמַּאי ch.

רַמָּאוּתָא, רַמָּאוּתָא, v. רַמְיוּתָא.

רַמַּאי, רַמַּי m. (רָמָה *Pi.*) *deceiver, impostor.* B. Mets. III, 4, sq., v. פָּסַד. Deut. R. s. 4 ח״ו וכ׳ ולא שהיה ר׳ not that, which God forbid, he was a deceiver, v. רָמָה. Gen. R. s. 63 (play on ארמי, Gen. XXV, 20) אביה ר׳ ואחיה ר׳ וכ׳ her father was a deceiver, and her brother was a deceiver, and so were all the men of her place, v. רַמְיוּת; a. fr.—*Pl.* רַמַּיִן, רַמָּאִין, רַמָּיִן. Keth. 68[a], a. e., v. חָזַק. Dem. III, 5, v. אַחֲרַאי; Y. Maasr. V, 51[d]; a. fr.

רַמַּיָּא, רַמָּאָה, רַמַּאי ch. 1) same. Targ. Y. Gen. XXIX, 12. Ib. XIV, 1. Targ. Prov. XII, 17; a. e.—Deut. R. s. 4 אבון ר׳ ... והיה שם and there lived a man called Abun the deceiver; Y. Hor. III, 48[a] bot. רבהון רַמַּיָּה (corr. acc.); Tanh. R'eh 5; Lev. R. s. 5 אבא יודן ר׳ (not רמין); a. fr.—*Pl.* רַמַּיָּן, רַמָּאֵי, רַמָּיִן. B. Bath. 46[a] ר׳ דפומבדיתא the tricksters of Pumb'ditha; a. fr.—*Fem.* רַמַּיְרְתָא. Gen. R. s. 70 ר׳ בת רמאה deceiver, daughter of a deceiver.—2) *lazy, lax.*—*Pl.* רַמָּאֵי. Targ. Prov. XII, 24.—V. רַמְיָא.

רָמָאתָא, v. רָמָא II.

רָמָה I f. 1) *high*, v. רָם.—2) *height.*—*Pl.* רָמוֹת. Meg. 14[a], v. צָפָה.

רָמָה II, v. רמי.

רָמָה, רִי, f. (b. h.; רמם *to move*; cmp. רחש a. deriv.) *worm*, esp. *the worm in man's grave.* Ber. 18[b] קשה ר׳ למת וכ׳ the worm is as painful to the dead body as a needle in sound flesh. Sot. 5[a] (play on בשר) בושה סרוחה ר׳ *basar* (flesh) suggests 'shame', 'putrefied', 'worm'. B. Mets. 83[b] אין ר׳ ותולעה וכ׳ no worm of any kind shall have power over you. Ab. IV, 4 תקות אנוש ר׳ the prospects of man are worms. Koh. R. to V, 10 הרי הוא לר׳ ותולעה he is (food) for worms; a. fr.—Pesik. Vayhi, p. 93[b] (in Chald. dict.) דהדין גופא אזל לר׳ that this (my) body must go to the worms; Koh. R. to XI, 2 לאדמיה (corr. acc.); ib. ברם ר׳ ליה וכ׳ but worms shall have no power over me except &c.

רָמוּז, v. רָמַז.

רִמּוֹן, רִי, m. (b. h.; רמם, v. רָמָה) [*crowded with seeds*, cmp. רַחַשׁ,] *pomegranate.* Cant. R. to IV, 4 כר׳ חזה, v. רִמֹּק. Ib. to VIII, 2 (ref. to עסיס רמיני, ib.) אלו ההגדות ששנמק כר׳ that means the homiletic interpretations whose taste is like that of the pomegranate; a. fr.—*Pl.* רִמּוֹנִים, רִמּוֹנִין. Peah I, 5; a. e.

רִמּוֹן, רִי, רִמּוֹנָא, ch. same. Targ. Cant. IV, 3. Targ. Ex. XXVIII, 34; a. fr.—Ber. 36[b] שקלוה לנץ דר׳ ויבש ר׳ they took off the blossom of a pomegranate, and the pomegranate dried up. Lev. R. s. 12 רמונא מתקרי רמון the pomegranate (tree) is also called pomegranate; a. e.—*Pl.* רִמּוֹנִין, רִמּוֹנַיָּא, רִי׳. Targ. O. Ex. XXVIII, 33. Targ. Cant. IV, 13. Targ. Hag. II, 19; a. fr.—V. רִמְּנָא.

רִמּוֹנְקִי, Snh. 74[b], v. דּוֹמִינְקִי.

רִמּוּצָא, v. רִימּוּצָא.

רְמוּצָה, רִמּוּצָא, v. רָמַץ.

רְמוּתָא, f. (רוּם) *haughtiness, pride.* Targ. Prov. VIII, 13. Ib. XXI, 4. Targ. Jer. XLVIII, 29; a. fr.—Sabb. 94[a] רמוּת רוחא וכ׳ pride seizes them (which makes them walk micingly). Ab. Zar. 71[a] דר׳ רוחא וכ׳ they are too proud (to take back what they have given). Sabb. 110[b]; a. e.

רָמַז [*to move*, cmp. רָמַשׁ,] *to nod, gesticulate, hint.* Gitt. V, 7 חרש רומז ונרמז a deaf-mute person may transact business by gesticulating and being spoken to by gestures (with hands and head, contrad. to קָפַץ). Gen. R. s. 93

ר׳ למנשה he motioned to Manasseh; a. fr.—Trnsf. *to intimate, hint.* Sabb. 113[b] רָמַז לָהּ וכ׳ he intimated to her that &c. Cant. R. to I, 15 רמז לָהּ בְּמָזֶה לנח וכ׳ she (the dove, by bringing an olive leaf) hinted to Noah, as if saying &c.; a. e.

Pi. רִמֵּז same. Ib. to I, 9 והיתה מְרַמֶּזֶת וכ׳ she motioned to her captors saying to them, I am yours &c.

Nif. נִרְמַז *to be spoken to by gestures*, v. supra.

רֶמֶז ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19. Targ. Is. LVIII, 9. Targ. Prov. VI, 13; a. fr.—Keth. 33[a], v. infra.—Part. pass. רְמִיז; f. רְמִירָא. Meg. 2[a] היכא ר׳ where is it intimated (in the Biblical text)?; Snh. 81[b]; a. e.

Pa. רַמֵּז same. Targ. Job XV, 12 (Var. ed. Lag. מרזמין; h. text ירזמון, Var. in Cod. וירמזון).—Keth. 33[a] ונְרַמֵּז בהו (Rashi נירַמֵּז) רַמּוּזֵי and let us (the court) intimate to them (the warning, in such a manner as not to offend them). Sabb. 62[b] (expl. ומסקרות וכ׳, Is. III, 16 (ומשקין) דהיו מלאן ... ומְרַמְּזָן they filled their eyes with paint and winked; Yalk. Is. 262 דקמְרַמְּזֵי ורמזין (read: ורָמְזָן *Pe.*). B. Kam. 24[b] רמוזי they give signs to one another; Snh. 86[b]; a. e.

רֶמֶז m. (preced.) *gesture, hint, intimation.* Sabb. 113[b], a. e., v. רַמַּז. Y. Ber. IV, 8[a] top לתלמיד חכם וכ׳ ר׳ this is an intimation to a scholar that a man must say to his teacher &c. Gen. R. s. 12, beg. (ref. to Job XXVI, 14) הפקחין יודעין רְמִיזוֹ והגיונו the wise understand his intimation (through the thunder) and his plans; Yalk. Job 914 רְמָזוֹ של דבר והגיונו. Ex. R. s. 15[26] בר׳ הודיע להם וכ׳ he gave them to understand by allusion that &c.; a. fr.

רמ״ח (numerical value) *two hundred and forty-eight.* Gen. R. s. 69, beg.; a. e.

רִמּוּח, Y. Sabb. III, beg. 5[c], read: רֶמֶץ, v. גִּיסְטָרָא.

רִמְחָא, רַמְחָא, v. רוּמְחָא.

רַמִּי (tradit. pronunc. רָמִי) pr. n. m. (= ר׳ אמי) *Rammi (Rami)*, name of several Amoraim. Keth. 87[b], a. fr. ר׳ בר חמא. Ḥull. 20[b], a. fr. ר׳ בר יחזקאל (Y. Erub. II, 22[c] top אמי בר יחזקאל); a. others.

רָמָה, רְמִי (b. h.) [*to move,*] *to throw, swing.* Mekh. B'shall., Shir., s. 2 (ref. to Ex. XV, 1 a. 4) ר׳ שהיו עולין לְמרום וכ׳ *ramah* means that they were hurled upward, *yarah*, that they were thrown down the deep.

Pi. רִמָּה *to impose upon, deceive; to be cunning.* Y. Hor. III, 48[a] bot. (he was no deceiver) אלא שהיה מְרַמֶּה במצות but he was cunning in charitable deeds (waited until others had subscribed, and then gave as much as all of them combined); Deut. R. s. 4; Tanḥ. R'eh 5. Gen. R. s. 85 אתה רְמִיתָ באביך בגדי ... שתמר רָמָה בך וכ׳ thou (Judah) didst deceive thy father by means of a kid (Gen. XXXVII, 31); by thy life! Tamar shall deceive thee through a kid (ib. XXXVIII, 20); Yalk. ib. 145 ... לאביך; a. e.—Part. pass. מְרוּמֶּה. Snh. 32[b], a. e. דין מ׳, v. דִּין II.

רָמָא, רְמִי ch. same, 1) *to throw, swing; to put on; to impose.* Targ. Ex. XV, 1. Targ. Ez. XVI, 5. Targ. II Kings XVIII, 14. Targ. Ps. LXXVIII, 57 (h. text רְמָיָה!); a. fr.—Men. 42[a] ר׳ חוטי threw (attached) threads as show fringes; ר׳ ארבע put four threads on. Sabb. 10[a], v. פּוּזְמָקֵר. Nidd. 33[b] ר׳ ליה תורא threw an ox down (slaughtered an ox) in his honor. Men. 42[b] רְמִינָן לחו ביורה we cast them into the boiler.—*Part. pass.* רָמֵי, רְמִיָא *thrown down, lying.* Targ. Deut. XXI, 1 (O. ed. Vien. רָמֵי). Targ. Jud. XIX, 27; a. e.—Zeb. 5[a] ר׳ ריש לקיש וכ׳ Resh Lakish was lying on his belly in the college hall and asked &c. Shebu. 34[b] כל מילתא דלא ר׳ עליה וכ׳ a thing which does not rest upon a man (in which he is not interested), he will do unconsciously; ib. 41[b], sq.; B. Bath. 39[a]; a. fr.—ר׳ לבני [*to put up bricks,*] *to make bricks.* Targ. Gen. XI, 3. Targ. Ex. V, 7; a. e.—ר׳ תיגרא *to create discord; to dispute.* Targ. Prov. VI, 14; 19; a. e.—Sabb. 130[a] ליכא ... דלא רָמוּ בה ת׳ there is no marriage contract at which the parties do not quarrel.—2) *to lift, remove.* Y. Snh. X, 29[a] bot. ביר מְרָמֵיתֵיהּ wanted to lift it; a. e.—3) [*to pitch one thing against another,*] *to show an incongruity; to object.* Nidd. l. c. ר׳ ... מתניתין אהדדי pointed out an incongruity between two Mishnahs. Taan. 4[b] גברא אגברא קא רָמֵית thou provest an incongruity between two authorities (why can they not differ in opinion)? B. Mets. 22[b] רב פפא ר׳ כתיב וכ׳ Rab Papa raised an objection: it is written (Lev. XI, 38) *ki yitten*, and we read *ki yuttan*, how is this to be explained? Yeb. 108[b] ירמינהו וכ׳ and we shall show an incongruity in it, i. e. this disagrees with the Mishnah, &c. Succ. 16[a] ארכא דר׳ ליה מְרָמָא some put it in the shape of pointing out a contradiction (between a Mishnah and a Boraitha); a. v. fr.

Af. אַרְמֵי 1) *to cast.* Targ. Jud. XX, 16. Targ. Prov. I, 14; a. e.—Sabb. 156[b] הוה מַרְמִינָן וכ׳ we used to cast our bread together (into one basket) and eat. Ib. אנא קאים וארמינא I will stand up and put the bread into the basket; a. e.—2) *to tear away, remove with force.* Pes. 10[b] אַרְמוּיֵי אַרְמֵיהּ מיניה (not ארמויה) it (the mouse) may have snatched it from the other mouse. Ḥag. 15[b] ... מאן אי מַרְמֵי ליה מאן if I take him by the hand, who will tear him away from me? who?—3) *to lift up.* Ab. Zar. 34[b] תַּרְמִינָךְ שפחך (Ms. M. תור מינך, v. Rabb. D. S. a. l. note) may thy hour lift thee up (i. e. may thy luck be high)!

Pa. רַמֵּי *to impose, deceive.* Targ. Y. Num. XXV, 18. Targ. Prov. XXVI, 19.—Lev. R. s. 5 חוה מְרַמֵּי במצוותה, v. preced.; a. e.

Ithpe. אִתְרְמֵי, אִתְרְמָא 1) *to throw one's self, be thrown.* Targ. I Chr. X, 4, sq. Targ. Josh. X, 11.—[Targ. Prov. VI, 6 some ed., read: אתרמי, v. הֵרֵי I.]—2) (cmp. קָלַע I) *to happen, chance.* Ḥull. 13[a] איתרמי ליה ... מקום (not אירתרמו) because no suitable place (for slaughtering) offered itself there. Shebu. 41[b] עד דְּתִתְרְמוּ בי תרי וכ׳ until two persons shall happen to come that have studied &c.; a. e.

רַמְיָא, רַמָּיָא m. (preced.) 1) *lying*, v. preced.—2) (*lying*) *idle, lax.* Targ. Prov. X, 4 (ed. Lag. רָמְיָה).—*Fem.* רְמִיתָא (רָמְיָתָא). Ib. XIX, 15.—3) (v. רַמַּאי) *deceiver.* Ib. XIV, 25.—[רָמָּיָא, רַמַּיָּא, pl. of רָמָא.]

רִמְיָח, Men. 42[a], v. רוּמְיָא.

רַמְיוּתָא, v. רַמְיוּתָא.

רַמָּאוּת, רַמְיוּת f. (רַמַּאי) *deception, fraud.* Y. Taan. II, 65[b] תשובה של ר׳ dishonest penitence; Gen. R. s. 9. Y. Kidd. III, beg. 63[c] נקנה המוקח אלא שנהג מנהג ר׳ the transaction is legal, but he acted dishonestly; Bab. ib. 58[b]; Tosef. Yeb. IV, 4. Lev. R. s. 23, beg. (ref. to Gen. XXVIII, 5) כללן כולן בר׳ the text includes them all under the attribute of dishonesty (רמאי=ארמי, v. רַמַּאי). B. Bath. 123[a] אחיו אני בר׳ I am his brother in cunning; a. e.

רַמָּאוּתָא, רַמְיוּתָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXIX, 19 (ed. Vien. רְמִיּוּתָא). Ib. XXV, 28; a. e.—B. Bath. 123[a] מאי רַמָּאוּתֵיהּ wherein does his trickery consist? Ib. לסגויי בר׳, v. סְגֵי II; a. e.

רְמִיָּא f. 1) part. pass. of רְמָא.—2) = next w. Snh. 86[b] מיהו דתימא ר׳ מילתא היא קמ״ל ר׳ וכ׳ I might have thought that an exchange of signs (between witnesses) is something (cause for disqualification), therefore we are told, it is nothing at all.

רְמִיזָה f. (רָמַז) *hint, gesture.* Yeb. XIV, 1 כשם שהוא כונס בר׳ וכ׳ as well as he (a deaf mute) may marry by gestures, he may divorce by gesture; Gitt. 71[a]. Ib. 59[a] בגיטין דברי הכל בר׳ as to letters of divorce, all agree that a deaf mute may divorce by gesture. Gen. R. s. 5, beg. שואלים . . . בר׳ וכ׳ they greeted the king with gestures, with fingering and with flags; ib. s. 28; Yalk. ib. 7; Yalk. Ps. 848; a. e.—*Pl.* רְמִיזוֹת. Gitt. 71[a] רְמִיזוֹתָיו, v. קְפִיצָה. Yeb. 108[b], v. קְרִיצָה.—[Lam. R. to I, 13 בכמה ר׳ עשיתי, perh. to be read: רְמִיּוֹת *tricks.*]

רַמַּיָּא, רַמְיָא, v. רַמַּאי h. a. ch.

רַמַּיְיתָא, רַמְיְיתָא, רַמְיָא, v. רַמָּיָא.

רַמַּיְיתָא, v. רַמַּאי ch.

רַמִּילוֹס, v. רוּמּוֹלוֹס.

רַמִּין, Lev. R. s. 5 יודן ר׳ some ed., read רַמַּיי.

רַמְיָתָא, v. רַמָּיָא.

רַמָּךְ m. (b. h.) *mule of a horse dam, rammakh.* Kil. VIII, 5 הר׳ מותר you may let the *rammakh* gender with his kind.

רַמָּכָא, רַמָּכְתָּא ch. same. Y. Kil. VIII, 31[c] bot. (ref. to רמך, v. preced.) ר׳ דלא כלגינס the *rammakh* is one that brooks no bridle (effrenis, v. Plin. Hist. Nat. VIII, 69).—*Pl.* רַמָּכִין, רַמְכַיָּא, רַמָּכֵי. Targ. Esth. VIII, 10; Targ. II Esth. ib.—Taan. 23[a] ר׳ ר׳ . . . חזא חמירה (Ḥoni after seventy years' sleep) saw his ass to whom had been born several generations of mules.

רַמְכוּךְ, v. בְּרִין.

רַמֵּם, *Pi.* רִימֵּם, v. רוּם h.

רָמָּא = רָמָא, *high.*—*Pl.* רַמְמַיָּא. Cant. R. to IV, 4, v. רָמָא I.

רַמְמָא, v. רִימְיָא.

רַמַּס (b. h.) *to tread, stamp.* Y. Peah V, beg. 18[d] רוֹמֵס הריתי זתים וכ׳ I was stamping olives with R. Ḥiya &c.; ib. VI, 19[c] bot.; ib. VII, end, 20[c]. Kidd. 66[a] רוֹמְסֵם crush them (the Pharisees); a. fr.—Part. pass. רָמוּס; f. רְמוּסָה. Y. Ber. IV, 8[a] הר׳ בירד עריצים (the city of Jerusalem) which is trodden down by tyrants.

Pi. רִמֵּס same. Lev. R. s. 16 . . . והיה קרון ומְרַמְּסָתָן (not ומרמסן) the carriage passed over them and crushed them to death; (Lam. R. to IV, 15 ומפסקתן).

רְמַס ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 42.

רֶמֶס m., *pl.* רְמָסִים, v. רֶמֶשׂ.

רָמַץ (cmp. רַמַּס) [*to crush*, denom. רֶמֶץ,] *to roll* or *bake in hot ashes* (רֶמֶץ). Part. pass. רָמוּץ; f. רְמוּצָה; דלעת הר׳ a certain kind of *cucumbers made edible by baking in hot ashes, Bitter Apple.* Ned. VI, 1 (49[a]) דלעת הר׳ (Bab. ed. הרמיצא), expl. ib. 51[a] דלעת הטמונה ברמץ a cucumber steeped in hot ashes; (another definition, v. קַרְקוֹזָאָה). Kil. I, 5; Tosef. ib. I, 5, expl. Y. ib. I, 27[a] כמין דלעת מרה ברמץ . . . a kind of bitter cucumber which is sweetened by rolling it in ashes; Y. Ned. VI, 39[c] bot. ברימצא.

רָמַץ I, *Pa.* רַמֵּץ (cmp. preced.) [*to squeeze in*, corresp. to h. שבץ,] 1) *to weave in checkers, to variegate.* Targ. Ex. XXVIII, 39.—Part. pass. מְרַמָּץ; f. מְרַמְּצָא; *pl.* מְרַמְּצִין, מְרַמְּצָן. Ib. 4. Targ. Ps. XLV, 14.—2) (of jeweler's work) *to set, enchase.* Part. pass. as ab. Targ. O. Ex. XXVIII, 20 (Y. משקע׳); ib. O. a. Y. XXXIX, 13 משקעין מר׳. Targ. II Chr. III, 6.

רָמַץ II (preced.; cmp. meanings of רסס), *Pa.* רַמֵּץ *to drip, to discharge viscous matter.* Bekh. 44[a] (expl. טרוטות) דמְרַמְּצָן עיניה Ar. (omitted in ed.) whose eyes are bleared.

רֶמֶץ m. (v. רָמַץ) [*crushed matter,*] *hot ashes, embers.* Nidd. 49[b] שופתה ע״ג הר׳ he puts the pot upon embers: if the embers make it water-tight &c. Neg. IX, 1 נכוה . . . בר׳ burnt by live coals or by embers. Ned. 51[a], v. רָמַץ; a. e.

רְמָצָא, רְ׳ ch. 1) same. Y. Ned. I, 39[c] bot., v. רָמַץ.—2) *a pointed tool, pick.* Nidd. 62[a]; Sabb. 90[a], v. אַשְׁלְגָּא. Ib. 103[a] דבזעיה בר׳ דפרזלא וכ׳ when he bored a hole in it with an iron pick, and left it in.

רֶמֶשׂ m. (b. h.; רמש *to move, creep*) *creeping thing, worm, snake* &c.—*Pl.* רְמָשִׂים. Nidd. III, 2; Snh. VIII, 2, v. שֶׁקֶץ. Yalk. Ex. 182 רְמָסִים; a. fr.

רוּמְ׳, רַמְשָׁא m. *evening.* Targ. Gen. I, 5. Targ. Ps. LXV, 9. Targ. Is. XXI, 13 (h. text וְעֶרֶב); a. fr.—Y. Ber. II, 5[c] bot. ברו׳ נחות וכ׳ in the evening he went down to the house of assembly. Ib. IV, 7[c] bot. רצלי דר׳ וכ׳ one may say the evening prayer (on the Sabbath), while it is still day-time; a. fr.

רְמָשִׁית, רְ׳ adv. (preced.) *last night* (= h. אֶמֶשׁ). Y. Ned. VIII, beg. 40[d] ברומשא לא טעמית כלום ר׳ וכ׳ לית...a man does not say to his neighbor in the evening, I did not taste

anything *ramshith* (meaning the night before), but he would say, *ethmol* (yesternight, which would prove that in popular conception the day begins with the night); לית . . . בצפרא לא טעמית כלום ר׳ וכ׳ (on the other hand) does not a man say to his neighbor in the morring, I did not taste anything *rumshith* (last night)? does this mean to say, it is this day, i. e. does he not indicate that he does not count the day from the evening? Y. Snh. VIII, 26[b] top ר׳ . . . עם מאן דקדש with him who inaugurated the new month here last night.

רמ״ת a mnemotechnical word, intimating רֹאש head, מֵעִים bowels, תַּחְתּוֹנִיוֹת piles. Ber. 51[a].

רָמָתָא, v. רָמָא II.

רָנָא, v. רְנֵי.

רנגיא, Lam. R. to I, 13 מר׳, v. סְרוּנְגְּיָא.

רִי׳, **רָנָה** f. (b. h.; רָנַן) *chant, song.* Yoma 70[a]; Sot. 41[a]. Ex. R. s. 47 ר׳ של תורה, v. רִינּוּן. Y. Succ. IV, 54[a] top בר׳ using the verb רָנַן; a. fr.

רִנּוּנָא, **רִנּוּן**, v. sub רִנּ׳.

רָנֵי, **רָנָא** (v. next w.) *to think, meditate.* Part. רָנֵא, רָאנֵי, רָנֵי. Targ. Prov. VIII, 7 (some ed. דנא, corr. acc.). Ib. XV, 28 ראני ed. Lag. (Var. ראני, corr. acc.; ed. Wil. רָנֵן).

רָנַן (b. h.) [*to whiz, hum,*] 1) *to murmur,* v. רוֹנֵן.—2) *to rejoice.* Ab. Zar. 24[b] רוֹנְנִי וכ׳ rejoice, O holy ark, v. רוּם I h.

Pi. רִנֵּן same, 1) *to murmur, complain.* Y. Ber. IV, 7[d] top עד שרִנְּנוּ כל העם until all the people murmured (became rebellious); Bab. ib. 27[b] שרננו; Y. Taan. IV, 67[d] שריננו בו; Bekh. 36[a]. Y. Ber. IX, 14[b] מְרַנְּנִים אחריו, v. סְפִיקוּלָא I. Num. R. s. 12[7] לא היתה מְרַנֶּנֶת . . . כל as long as she was engaged in making the purple cloak, she did not grumble; Pesik. R. s. 5 מרננית (corr. acc.; Tanḥ. Naso 12 מריבה). Num. R. l. c.; Pesik. R. l. c. כשם . . . וירַנְּנוּ ווי שהיו מרננים woe, (I am afraid,) lest they will again murmur as they were wont to do. Midr. Till. to Ps. XXXIII (ref. to Cant. IV, 11) בין משבחת בין מרננת אל תמנעי וכ׳ whether praising or complaining, refrain not thy voice, for 'thy voice is sweet'; a. fr.—2) *to sing, praise.* Ib. הכל מרננים צדיקים מרננים וכ׳ all give praise (to God), the righteous give praise, and the wicked give praise; אבל אין הרשעים מרננין וכ׳ but the wicked praise not until he brings plagues upon them &c. Ib. הכל מרננין לפניו וכ׳ all sing before Him, heaven and earth sing &c.; a. fr.

רַנֵּן ch. same, 1) *to think, meditate.* Targ. Prov. XV, 28, v. רְנֵי. Targ. Ps. XXXVII, 30; a. e.—2) *to murmur.* Targ. I Sam. II, 24 דרַנְּנִין (ed. Lag. דרננין, Var. דר׳).

Pa. רַנֵּן 1) *to think, meditate.* Targ. Ps. I, 2. Ib. XXXIX, 4 ברַנֵּנִי Ms. (ed. בְּרַנָּנִי, בְּרִי׳, v. next w.); a. e.—2) *to murmur.* Targ. I Sam. I. c., v. supra.—Y. Ab. Zar. III, 42[c] top והוו מְרַנְּנִין ביה . . . and the scholars murmured against him (considered his conduct unbecoming). Yeb. 34[b] קא מְרַנְּנֵי אבתרך . . . the scholars speak ill of thee; a. e.—3) *to sing, rejoice.* Targ. Ps. XIII, 5, sq. Ib. XIV, 7; a. fr.

רִי׳, **רָנָא**, **רָנָה** c. (preced.) 1) *meditation.* Targ. Ps. XXXIX, 4. Ib. XIX, 15 רִנַּת constr. (not רִנָּה); a. e.—2) *murmuring, evil talk.* Targ. Ez. XXXVI, 3.—3) *song, joy, music.* Targ. Job III, 6. Targ. Ps. XCII, 4.

רָנָּה f. (b. h.) same, 1) *evil talk.* Yeb. 26[a] top (in Chald. dict.) בר׳ לא מפקינן on mere talk we do not require a husband to divorce his wife.—2) *meditation; prayer; song.*—*Pl.* רָנּוֹת. Ber. 17[a] לשונך ירחיש ר׳ may thy tongue be abundant in reflections. Ib. 29[a] כנגד כ״ד ר׳ וכ׳ corresponding to the twenty-four expressions for prayer which Solomon used (I Kings VIII, 23-53); Sabb. 30[a] (v. Rashi); Num. R. s. 14[3] (expl. in a gloss by ref. to II Chr. VI, 18-41); Midr. Till. to Ps. XXIV.

רָסָא, **רָסָה**, v. רְסִיסָא.

רְסוּקָא, **רְסוּק**, **רְסוּס**, v. sub רִיס׳.

רסטקאות, v. טְרַקְסָאוֹת.

רְסֵי, v. רְסַס.

רָסִיס m. (b. h.; רָסַס) *broken piece.*—[Yalk. Josh. 27 ברסיסי, v. נָסִיס.]—*Pl.* רְסִיסִין *groats* of lentils. Ḥull. 6[a].

רְסִיסָא, **רְסִיסָה** m. (preced.) 1) *structure demolished by breaches,* opp. בְּקִיעָא. Lev. R. s. 19, v. אָלִיס; Koh. R. to X, 18; Cant. R. to IV, 14 רִיסָא, רִיסָה (Ar. ריסא לית מיניה).—2) *drop.*—*Pl.* רְסִיסִין, רְסִיסַיָּא. Targ. Jer. III, 3 (h. text רביבים). Ib. XIV, 22. Targ. Deut. XXXII, 2; a. e.

רָסָן m. (b. h.) *bridle.* Ex. R. s. 20, beg., v. פָּשַׁךְ; a. e.

רִי׳, **רָסָנָא** ch. same. Targ. II Esth. VI, 11.

רָסַס (cmp. רָצַץ), *Pi.* רִיסֵּס *to crush, break into small pieces.* Y. Naz. VI, 54[d] bot. רְסָסָן ואכלן (or רָסָסָן) if he chopped them (the ants) and ate them (v. רָסַק). Ukts. II, 5, sq. עד שְׁרִסְּסוֹ until he has cracked or broken the shell (and taken out the contents); Tosef. ib. II, 15 אע״פ שרי׳ . . . לפרק although he has cracked the shell, the connection is not considered broken until he begins to pick; וביצה טרומיטא אע״פ שרי׳ וכ׳ (not טרמיסא) and in the case of a boiled-down egg (v. טרומיטא) the connection remains, although he has crushed it, until he begins to peel it; a. e.—Part. pass. מְרוּסָּס. Sabb. VIII, 5 אם היה עב או מר׳ if the reed is thick or cracked.

Hithpa. הִתְרוֹסֵס *to be crushed, cracked.* Ḥull. 77[a] מִתְרוֹסֵס מהו if the flesh covering the wound is lacerated, how is it? Sot. 11[a] (play on לֹעִמְסֹס, Ex. I, 11) ראשון ראשון מִתְרוֹסֵס (Ar. s. v. פיתום: מתמסמס) one building after the other was crushed (fell in); Ex. R. s. 1.

רֶסַס ch. same, 1) *to crush, crack.*—Part. pass. רְסִיס. Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text כתות).—Targ. Y. Deut. XXVIII, 33 רְסִיסִין Bxt. (ed. הֲרִיסִין; h. text רצוץ).—2) (cmp. עָרַס) *to distil, drop, moisten.* Targ. Prov. VII, 17 רַסֵּית. Ib. III, 20 ויענני רַסּוּ טלא (or רְסִי fr. רסי) Ar. (Ms. ושחקי רַסָּן; ed. corrupt שמיא צעי (ד)מטלי״א; for צעי, read ענני as a

Var. of שמיא, and for דמטליא read: רסו טליא). Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28 רַסְיָן (fr. רסי; ed. Vien. דסיין, corr. acc.).

Pa. רַסֵּס *to cause to drip,* (of a sore) *to run.* Part. pass. מְרַסַּס; f. מְרַסָּסָא. Targ. Is. I, 6.

Ithpe. אִתְרְסִיס *to be crushed.* Targ. Y. Lev. XXII, 24 הִתְמְרְסִיס (ed. Vien. הִתְמְרְסִיס, corr. acc.), v. supra.

רָסַק (cmp. preced.) *Pi.* רִיסֵּק *to crush, chop.* Ter. X, 2 תפיח שרסקו וכ׳ (Y. ed. שריסקו) an apple chopped and put into dough; Y. Ḥall. I, beg. 57ᵃ. Macc. 16ᵇ רי׳ תשעה וכ׳ if he chopped nine ants &c. (v. רָסַס). Sabb. XXII, 1 חלות דבש שריסקן וכ׳ honeycomb broken into small pieces &c. Ukts. III, 11 משרסק from the time you break (the honeycomb, to take it out of the hive). Sabb. XXIV, 2 אין מרסקין וכ׳ you must not chop grass &c. Ib. 51ᵇ אין מרסקין וכ׳ Ms. M. (ed. מרזקין) you must not crush snow or hailstones &c.; a. e.

רְסַק ch., *Pa.* רַסֵּיק same, *to break into pieces.* Targ. Y. Lev. II, 6 (h. text פתות).—Part. pass. מְרַסַּק; f. מְרַסָּקָא. Ib. VI, 14.

רְסַתָּקָא, רְסָקָא, v. sub רִיס׳.

רַע I m. (b. h.; רָעַע) [*shaken,*] *weak, sick; bad*; (noun) *evil.* Ber. 7ᵃ מפני מה . . . ורע לו why is there a righteous man who fares well, and another righteous man who fares badly? Ib. 23ᵃ (ref. to Koh. IV, 17) בין טוב לרע וכ׳ they cannot distinguish between good and evil, and want to offer a sacrifice before me? Kidd. 40ᵃ (ref. to Is. III, 11) וכי יש רשע רע ויש שאינו רע is there a bad wicked man and a wicked man that is not bad?; רע לשמים ורע לבריות one bad in his relation to heaven (irreligious) and bad to men is a bad wicked man &c. Ohol. XVIII, 6 שכחן רע whose strength is feeble, v. כַּח. Ab. II, 9 חבר רע a bad companion; לב רע a bad heart; a. v. fr.—*Fem.* רָעָה *bad*; (noun) *evil.* Ib., a. fr. עין ר׳, v. עַיִן. Sabb. 11ᵃ כל ר׳ ולא אשה ר׳ any evil, only not a bad wife. Ber. 61ᵃ . . . אחת ואחת יועצתו לר׳ one (kidney) counsels for good, the other for evil. Y. Shek. I, beg. 45ᵈ לר׳ וכ׳ . . . לטובה for a good purpose—'every liberal-hearted' (Ex. XXXV, 22), for a bad purpose—'the whole people' (ib. XXXII, 3). Hor. 10ᵇ אפי׳ טובתם . . . ר׳ היא וכ׳ even the good which wicked men do is an evil with the righteous (they do not enjoy it); Yeb. 103ᵃ sq. Koh. R. to V, 12, v. חוֹלָה I. Ber. l. c. (ref. to Koh. IV, 17) אל תהי . . . אם על ר׳ הם מביאים be not like the fools who sin and offer a sacrifice, not knowing whether they offer it for the good they have done or for the evil; a. v. fr.—*Pl.* רָעִים; רָעוֹת. Keth. 110ᵇ (quot. fr. Ben Sira) כל ימי עני ר׳ all the days of a poor man are bad; Snh. 101ᵃ. Y. Ber. V, 8ᵈ bot., v. חָצַף. Ex. R. s. 42 (ref. to Jer. II, 13) ושתי ר׳ עשו לבר have they committed no more than two evils?; a. v. fr.

רַע II *to be evil,* v. רָעַע.

רַע III ch. = אֲרַע, v. לְרַע.

רֵעַ, v. רֵעִי.

רֵעָא, v. רֵעִי.

רָעֵב I m. (b. h.) *hungry.* Gitt. 56ᵃ כל . . . כשהוא ר׳ וכ׳ whoever entered his house hungry like a dog came out satisfied. Lev. R. s. 34 (ref. to Is. LVIII, 10) אם זכיתם לרעבו של יעקב וכ׳ if you do good, you will give to the hungry one of Jacob, if not, to the satisfied one of Esau (to the Roman oppressor); a. fr., v. next w.—*Pl.* רְעֵבִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 19 היית מאכיל ר׳ I have been a feeder of the hungry; זה השער של מאכיל ר׳ this is the gate for him who fed the hungry. Ib. to Ps. CXLVI, 7 ומי הם הר׳ זה וכ׳ and who are the hungry (to whom the Lord gives bread)? Such as Elijah who was hungry &c.; a. e.

רָעֵב II (b. h.) *to be hungry.* Succ. 52ᵇ אבר . . . מרעיבו שבע משביעו ר׳ a small organ is in man, when you starve it, it is satisfied, when you satisfy it, it is hungry; Snh. 107ᵃ. Mekh. B'shall., s. 4 האכילו ר׳ when the child was hungry, he gave him food; (Yalk. Ex. 233 נרעב); a. e.

Hif. הִרְעִיב 1) same. Mekh. l. c. האכילו ה׳ when Israel was hungry, he (the Lord) gave him food.—2) *to starve, subject to privation.* Succ. l. c. Snh. 65ᵇ (ref. to Deut. XVIII, 11 דורש אל המתים וכ׳ המרעיב עצמו that is he who fasts and spends the night in the cemetery in order that the spirit of impurity (unholy inspiration) may rest upon him. Ib. 100ᵃ כל המרעיב עצמו וכ׳ him who undergoes privations for the sake of studying the words of the Law in this world, the Lord will satisfy &c. Y. Keth. V, 30ᵇ האבר הזה הרעיבתו השביעתו . . . הרעיבתו that certain organ, if she starves it, she makes it satisfied, the more she satisfies it, the more she makes it hungry, v. supra. Taan. 11ᵃ; a. e.

Nif. נִרְעַב *to be famished,* v. supra.

רְעַב, Targ. Y. Num. XX, 11 ואירעב ed. Vien., v. רְעַם II.

רָעָב m. (b. h.; preced. art.) *hunger, famine.* Ber. 55ᵃ שלשה . . . ר׳ ושובע וכ׳ three things does the Lord himself announce; famine, plenty, and a good governor. B. Bath. 8ᵇ ר׳ קשה מחרב famine is a severer affliction than war. Ab. V, 8, v. בְּצוֹרֶת; a. fr.

רְעָבוֹן m. (b. h.) same. Taan. 11ᵃ כל . . . בשני ר׳ he who denies himself enjoyments in years of famine. Ib. 10ᵇ. Yoma 74ᵇ, a. e. ענוי ר׳ the affliction by fasting. Gen. R. s. 40 קפץ עליו ר׳ ולא הקפיד וכ׳ famine came upon him, but he was not agitated and complained not. Koh. R. to V, 10 (ref. to Deut. VIII, 3) וכי מאכל ר׳ וכ׳ did the Lord give Israel the manna as food of famine (in scantiness)?; a. fr.

רַעֲבָתָן m. (preced. wds.) *voracious eater, glutton.* Bets. 25ᵇ הרי זה ר׳ he is considered a glutton. Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top ולר׳ כדי מזונו and for a great eater (we may save from fire on the Sabbath) as much as he needs for his meal. B. Mets. VII, 5 מלמדין . . . שלא יהא ר׳ וכ׳ we teach man that he (as a field laborer) must not be greedy, and that he should close the door before him (restrain his appetite for drink); a. e.

רַעְבָתְנוּתָא f. (preced.) *voracity, greed.* Ḥull. 105b משום דמיחזי כר' because it has the appearance of voracity; Sabb. 117b; Ber. 39b.

רָעַד (b. h.) *to tremble.*

Hif. **הִרְעִיד** *to shake.* Makhsh. I, 2, sq. המַרְעִיד את האילן if one shakes a tree; Tosef. ib. I, 1, sq. — [Sifré Num. 11 ומרעידים את העין. v. עִרְעֵר II.]

רְעַד ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19.—Y. Taan. II, beg. 65a הוה גופי רָעֵד ... כל זמן whenever I saw them do that, my body trembled; (Bab. ib. 16a מזדעזע לי כולי גופאי). Y. Snh. X, 29a bot. רַעֲדַת ארעא וכ' the earth shook and sank.

Pa. **רַעֵד** *to shake.* Targ. Nah. III, 12.—[Y. Snh. X, 27d bot. מרעדא, quot. in Levy Talm. Dict., v. רעש.]

Ithpa. **אִתְרַעֵד** *to be shaken, tremble.* Targ. II Esth. I, 2.

רְעָדָה f. (b. h.; preced.) 1) *trembling, shaking.* Zeb. 116a אחזתן ר' וכ' ... כל trembling seized all the kings of the nations in their palaces. Y. Ber. V, 8d bot. (ref. to Ps. II, 11) לכשיבוא יום ר' תגילו when the day of trembling (of the wicked) comes, you will rejoice; Bab. ib. 30b, v. גְּוִילָה; Yoma 4b. Tanḥ. Noah 19; a. e.—2) *vibration.* Tosef. Zab. IV, 6 מכח ר' וכ' ... כל שבא whatever indirect contact is produced by vibration is clean, opp. חִסּוּט, v. חִסֵּט.—*Pl.* **רְעָדוֹת** *questions of levitical cleanness based on indirect contact through vibration.* Par. XI, 2 (v. R. S. a. l.; differ. interpret. in Maim. a. Ar.). Y. Ab. Zar. II, end, 42a הן רפפות הן רְעָלוֹת *r'fafoth* (Par. l. c.) is the same as *r'ʿaloth.*

רעדע, Y. Snh. X, 27b bot. מרעדע, quot. in Levy Talm. Dict. מרעדא, read: מרערע, v. רַעְרֵעַ.

רָעָה f. *evil,* v. רַע.

רָעָה *to feed,* v. רעי.

רְעוּ, v. רְעוּתָא.

רַעְיָ',רַעְיָא I m. (רְעִי II) *will, pleasure* (corresp. to h. חֵפֶץ, רָצוֹן &c.). Targ. Deut. XXXIII, 23. Targ. O. ib. 24 (h. text רצוי). Targ. Lev. I, 3; 9 (O. ed. Berl. רַעְיָא). Targ. Jud. XIII, 23; a. fr.—[רַעְיָא f., constr. רַעְיַת, רַעְיָוַת, v. רְעוּתָא.]—Koh. R. to III, 2 יהא ר' מקמיה וכ' may it be the pleasure of the Holy One &c. Nidd. 33b יהא ר' דתחוי וכ' may it be the will (of God) that thou be like him. Bets. 38a יהא ר' דאימא וכ' may it please God, that I say something acceptable; a. fr.

רַעְיָ',רַעְיָא II m. *shepherd; pl.* רַעְיָוִי, רַעְיָוֵי, רַעְיָוָתָא, v. רַעְיָא.

רְעוּת f. (v. רֵעַ) *friend, neighbor; another.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV אשה מאת רְעוּתָהּ ... ואבני and the gravestones are separated from one another.

רְעוּתָא,רְעוּת, v. sub. רעי.

רְעוּ,רְעוּתָא f. = רַעְיָא I, *pleasure, will; good will; ambition.* Targ. Prov. XII, 2. Targ. Y. Gen. XXIII, 8 (O. רעוא); a. fr.—Targ. Ps. CVII, 30 רְעוּתְהוֹן Ms. (ed. רַעֲיָתָן, רַעֲיָתָן').—Constr. frequ. רַעֲוַת, רַעֲוָוַת. Targ. I Sam. XXIII, 20 (h. text אַוַּת). Targ. Ps. CXLV, 19 רעוות Ms. (ed. רְעוּת); a. e.—Snh. 7b ברעוּת נפשיה of his own free will, v. צְבִי. Lev. R. s. 3 (ref. to רְעוּת רוח, Koh. IV, 6) רְעוּתֵיהּ דמתקרי וכ' it is his ambition to be called &c.; a. fr.

רָעָה,רְעִי (b. h.) [*to join, arrange,* cmp. רבר,] *to lead, pasture, feed*; (neut. verb) *to graze.* Ex. R. s. 2 כשהיה משה ... רוֹעֶה צאנו וכ' when Moses ... was feeding Jethro's flock in the desert &c.; חייך אתה תִּרְעֶה וכ' as thou livest, thou shalt lead my flock, Israel. Ib. והיה מוציא הקטנים לִרְעוֹת כדי שירעו וכ' he (David) took out the young first that they might eat the tender grass &c. Yoma VI, 1 תִּרְעֶה ירשו עד וכ' ... עד שיסאב, v. סָאַב; Bekh. II, 9 וכ'; a. fr.

Hif. **הִרְעָה** *to lead to pasture, feed.* Erub. 17a; B. Kam. 81a top שיהו מַרְעִין וכ', v. חוֹרֵשׁ; a. e.

Pi. **רֵיעָה,רִיעָה** (v. Jud. XIV, 20) *to associate, make a friend, companion.* Cant. R. to II, 9 (ref. to רעיתי, ib. 10) בתו של יצחק שריעה אותי ויפה אותי וכ' the daughter of Isaac who declared me (the Lord) his friend and beautified me (the faith in God) on the altar. Lam. R. introd. (R. Josh. 1) שתְּרֵיעֵי לקבל וכ' (some ed. שתְּרֵיעוּ; from רעע, v. רֵיעַ) that thou (you) form a partnership &c., v. שָׁרַע.

רְעָא,רְעֵי I ch. same, *to feed; to graze.* Targ. Gen. XXX, 31; 36. Targ. Ex. XXXIV, 3; a. fr.—Ber. 56a וַיְרַעֵי וכ', v. שִׁקְצָא.

רְעָא,רְעֵי II (preced.; cmp. צְבִי) = h. רָצָה, [*to join in,*] *to desire, take delight in; to welcome* (cmp. חָפֵץ &c.). Targ. Ps. XL, 7 Ms. (ed. צבי). Ib. LXXXV, 2. Targ. I Sam. XX, 30 (h. text בחר). Targ. Y. Lev. XXVI, 34 (O. *Af.*). Targ. Ez. XVIII, 23; a. fr.—Yalk. Koh. 972 מאן דרחמנא רְעֵיָא ליה whom the Lord favors. Y. Snh. I, 19a לא רְעֵינָא ביה I do not like him; Y. M. Kat. III, 82a bot. רעיינא (corr. acc.); a. e.

Af. **אַרְעֵי** 1) *to favor, welcome.* Targ. O. Lev. l. c.—Part. pass. מְרַעֵי. Targ. Y. Deut. XXXIII, 24 (h. text רצוי).—[Targ. Y. II Ex. XV, 9 אַרְעֵי, v. אֲרַע I.]—2) *to reconcile.* Num. R. s. 9 20 ומַרְעֲיִין ליה לארוסתיה and (we should) have made him live with his wife.

Ithpe. **אִתְרְעֵי** 1) *to be pleasing, acceptable; to delight in, choose.* Targ. Lev. I, 4. Targ. Koh. IX, 7. Targ. Gen. XXXIV, 3 (h. text דבק). Targ. Job XXXIV, 4 נִתְרְעֵי לנא (h. text נבחרה); a. fr.—[Targ. Y. Lev. XXIII, 14 יתרעון, read: תארעון, v. אֲרַע II.]—2) *to be reconciled.* Targ. Ps. LXXVII, 8.—3) *to offer one's self willingly, volunteer.* Targ. Is. LXIV, 6 (h. text מתעורר).—[Hull. 10a אירעיאר, v. רְעַע.]

רְעִי(רֵיעִי) I m. (b. h.; רָעָה) *a grazing animal.* Pesik. R. s. 16 (expl. רֵיעִי, I Kings V, 3) מן המריעה from the pasture ground; Yalk. Kings 176. Sabb. XX, 4 גורפין מלפני הפטם מפני הר' ... (Y. ed. חריעי) you may (on the Sabbath) sweep the crib before the stall-ox, and move (the remnants) aside for the sake of the grazing animal (which is ordinarily fed on the pasture); Y. ib. 17c bot. מיה שהפטם מפני (ש)מותר הר' אוכל because the grazing animal eats what the

stall-ox leaves over.—[Comment. erroneously: מפני הר׳ on account of *soiled matter*, v. next w.]

רֵיעִי, רְעִי II m. (רעה = רוה, v. רֵיאָה a. רָאֵי II; cmp. הֲבִיוֹנִים) *secretion, excrements.* Bekh. 7ᵇ דרך הר׳ (Rashi דרך בית הר׳) in the secretory channel (instead of in the womb). Kel. XVII, 2 בית הר׳ ... מקבל את הר׳ (ed. Dehr. הראי) a night chamber which is too defective to retain liquid matter, although it retains solid excrements. Cant. R. to III, 4 בית הר׳ *privy.* Tosef. Ber. II, 16; Ber. 25ᵇ גרף של ר׳ a vessel for excrements; Sabb. 47ᵃ; a. fr.

רֵי׳, רֵיעָא, רַעְיָא I, **רְעִי** ch. same. Targ. Ps. LXXXIII, 11 (ed. Wil. רְעִי; ed. Lag. רריעא). Targ. Job XX, 7 רַעֲיֵהּ (ed. Lag. רַעֲיֵיהּ). Targ. Esth. V, 1, v. אֲצִיצָא. Targ. Y. Deut. XXIII, 14. Targ. Y. Lev. IV, 11; a. fr.

רְעִי III, רְעִיָא, רִיעְיָא (**רַעְיָא** II) m. (v. רְעִי I) *pasture.* Targ. II Esth. IV, 1. Targ. I Kings V, 3. Targ. Gen. XLVII, 4 (O. ed. Berl. רְעָ׳). Targ. Ex. III, 1; a. e.

רַעְיָא, רָעְיָא, (**רַעְוְיָא**) m. (preced.) *shepherd.* Targ. Is. XL, 11. Targ. II Sam. XXIV, 17; a. fr.—B. Mets. 5ᵃ. Sabb. 32ᵃ, v. חַגְרָא. Keth. 62ᵇ רבי עקיבא ר׳ וכ׳ R. Akiba (as a youth) was a shepherd of Ben Kalba Sabuʿa's. Lev. R. s. 4, v. כּוּלְבָּא; Snh. 103ᵃ; B. Mets. 84ᵇ, v. קוּלְתָּא; a. fr.—*Pl.* רַעְיָא, רָעְיָן, רַעְיָן, רַעְיֵי, constr. רַעְיֵי; רַעְיָתָא, רַעְיָתֵי׳, רַעְיָתָא. Targ. Y. Gen. XLVI, 32 (O. רָעֵי; ed. Berl. רָעָן). Targ. Is. XIII, 20. Targ. Ex. II, 17 (Y. ed. Vien. רַעְיָיא, corr. acc.). Targ. Cant. I, 8 רעיתא ed. Lag. (oth. ed. רעיותי, corr. acc.; ed. Vien. רעיא). Targ. Gen. XXVI, 20; a. fr.—Y. Ter. VIII, 46ᵃ ר׳ חלבן וכ׳ shepherds milked, and a serpent came &c. Bekh. 21ᵇ, v. צְלָתָא; a. e.—*Fem.* רָעְיְתָא (רַעְיְיתָא). Targ. Gen. XXIX, 9.—Cant. R. to I, 9 (play on רעיתי, ib.) רעיתא דעולמי shepherdess (preserver) of my world.

רַעְיָה, רְעִיָּה f. (preced. wds.) *grazing*, esp. *grazing until natural death* to which sacrificial animals are eventually condemned, v. סָאַב. Zeb. 5ᵇ; 112ᵃ, a. e., v. נָתַק. Yoma 66ᵃ לר׳ אזלא goes to pasture until death; a. e.—*Pl.* רְעִיּוֹת. Ib. כל ר׳ all animals condemned to pasture.

רעיון, Y. Keth. V, 30ᵃ top, v. הֲרָיוֹן.

רַעְיוֹן m. (b. h.; v. רְעִי II; cmp. Hos. XII, 2 רעה רוח) *desire, ambition, greed.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. (ref. to Deut. VII, 15) כל חלי זה ר׳ 'every disease', this means ambition; (B. Mets. 107ᵇ; Lev. R. s. 16 זו עין). Y. Sabb. l. c. (ref. to Deut. XXVIII, 48) ונתן ... זה ר׳ 'he will put an iron yoke on thy neck', that is greed.

רַעְיָנָא, רַעְיוֹנָא, רַעְוְיָנָא ch. same, *desire, thought.* Targ. Ps. XXXII, 11; XXXVI, 11 Ms. (ed. לבא). Targ. Prov. VI, 32 ed. Lag. (ed. רר, corr. acc.). Ib. VII, 7; a. fr.—Ib. XXVIII, 25 גבר ר׳ Ms. *greedy*, v. רְחַב.—*Pl.* רַעְיוֹנִין, רַעְיָן׳. Targ. Ps. XL, 6 Ms. (ed. רעותך; h. text מחשבת). Targ. Job I, 5. Ib. XVII, 11 (h. text זמת). Targ. Ps. XLII, 5; a. e.

רַעְיָתָא, v. רַעְיָה.

רַעְיָנָא, v. רַעְיוֹנָא.—[Y. M. Kat. III, 82ᵃ bot. לא רעיינא, v. רְעִי II.]

רַעְיָתָא, רָעְיָתָא, (**רַעְיָתֵי**), v. רַעְיָא.

רְעִים, רְעֵים, v. רְעֵם, רַעַם ch.

רָעַל (denom. of רעלה, Arab. *raʿul veil*) *to veil.* Part. pass. f. pl. רְעוּלוֹת. Sabb. VI, 6 ערביות יוצאות ר׳ Arabian Jewesses may go out (on the Sabbath) veiled (in Arabian fashion).

רָעַל, רְעֵל (cmp. רעד) *to tremble, be lax.* Targ. Is. XXXV, 3 (h. text כשלות).

רַעְלָה f. (v. preced.) 1) (b. h.) *a garment hanging loosely.*—*Pl.* רָעָלוֹת. Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. רעלות, Is. III, 19) כְּלָנְדְּיָא.—2) *vibration.* *Pl.* as ab. Y. Ab. Zar. II, end, 42ᵃ, v. רְעָדָה.

רָעַם (b. h.; cmp. רעד) [*to vibrate,*] *to thunder, rumble, roar.*

Hif. הִרְעִים 1) same. Ab. d'R. N. ch. XXXIII ed. Schechter מצרים הִרְעִימוּ עליהם בקולם אף הקב״ה ה׳ עליהם קולו the Egyptians roared at (threatened) them with their voices, so did the Lord cause his voice to roar at them (II Sam. XXII, 14); (oth. ed. ה׳ עליהם בקול על הים, ref. to Job XXXVII, 5). Midr. Sam. ch. V אם עולים ... אני מַרְעִים בקולי וכ׳ if they rise up to heaven, from there I will thunder with my voice and throw them down; Yalk. Sam. 86; a. e.—2) *to cause to thunder*, v. supra.—3) *to cause to murmur.* Ib. 77 (ref. to הרעמה, I Sam. I, 6) את מַרְעֶמֶת אותה וכ׳ thou makest her 'thunder' against me, ... there are no thunders which are not followed by (fructifying) rain, I will visit her at once; Pesik. R. s. 43 בעבור הַרְעָמָה על אלהים לטיבתה. Ib. (fr. תְּרָעֵם) in order to make her murmur against God (complain in prayer) for her own good.

Hithpa. הִתְרָעֵם 1) (v. תַּרְעוּמִית) *to be excited, rebel, be discontented.* Meg. 6ᵃ זבולון מִתְרַעֵם על מדותיו היה Zebulun was dissatisfied with the measures he received (the share of the land allotted to him).—2) *to be disturbed, get into commotion.* Pesik. R. s. 11 כולם מִתְרַעֲמִים ומרגישים all the nuts in the pile are disturbed and in commotion; Yalk. Cant. 992.

רְעֵם, רְעִים I ch. same. Targ. Esth. VI, 1 רְעִימִין (ed. Vien. רַעֲמִין).

Af. אַרְעֵם *to make rebellious.* Targ. Num. XIV, 36.

Ithpa. אִתְרְעֵם, *Ithpe.* אִתְרְעִים 1) *to be rebellious, to murmur.* Ib. 2. Targ. Prov. XXIV, 7. Targ. Ps. LV, 3 (h. text אריד); a. fr.—*2) *to be in commotion, troubled.* Targ. Ez. XXVII, 35 [prob. to be read:] אִתְרְעִימוּ (ed. אתרשימו, h. text רעמו).

רְעֵם II (= רוּם) *to swing, be high.*

Af. אַרְעֵם *to swing, lift up.* Targ. Y. Ex. XIV, 16. Targ. Y. II Num. XX, 11 (ed. Vien. ארעב, corr. acc.). Targ. Y. II Gen. XXXIX, 18.

Ithpe. אִתְרְעֵם *to pride one's self.* Targ. Prov. XXIV, 7.

רַעַם m. (b. h.; רָעַם) *thunder.* Gen. R. s. 12 beg. (ref. to Job XXVI, 14) הר׳ הזה כשהוא יוצא בתיקונו וכ׳ no human being

could stand the thunder coming forth as it is prepared (in its full strength); ib. סדרו של ר' the arrangement (nature) of the thunder; Yalk. Job 914; a. e.—*Pl.* רְעָמִים. Ber. IX, 1. Ib. 59[a], v. עַקְמוּמִית. Ḥull. 86[a]. Pesik. R. s. 43; Yalk. Sam. 77, v. רָעַם; a. e.

רְעִים, רַעַם ch. same. Targ. Is. XXIX, 6. Targ. Y. Ex. XIX, 16.

רַעֲנָן m. (b. h.; cmp. רִעְיָה II) *moist, green, fresh.* Midr. Till. to Ps. XCII בצרתם הם כזוית ר' even when they are in distress, they are like a green olive tree (hopeful); Pirké d'R. El. ch. XIX; Yalk. Ps. 845. Midr. Till. to Ps. XVIII, 30 ברוש אחד ר' a green cypress tree; a. e.—*Pl.* רַעֲנַנִּים. Yalk. Jer. 296 אפ' העלים . . . היו ר' וכ' even the leaves which dropped from him (Abraham) were green, that is Ishmael.

רָעַע (b. h.) [*to bring in close contact*, v. רִיעַ,] 1) *to strike against, shatter, impair.*—*Part. pass.* רָעוּעַ; f. רְעוּעָה; *pl.* רְעוּעִין, רְעוּעוֹת *impaired, defective; in a ruinous state, threatening*, opp. ברא sound. Kidd. 39[b] סולם ר' a broken ladder. Kel. III, 5 הר' a cracked vessel. Taan. 20[b] מפולת שאמרו בריאות ולא ר' the falling of houses which they mention (ib. III, 4) means the falling of sound buildings, but not of such as were out of repair; a. fr.—2) (neut. verb) רַע, imperf. יֵרַע *to be injurious, evil*; רע ל- *to grieve, displease.* B. Mets. 84[b] בני אל ירע לך my son, let it not grieve thee; a. e.

Pi. רֵעַע *to shatter, break.*—Part. pass. מְרוֹעָע; f. מְרוֹעַעַת; *pl.* מְרוֹעָעִין, מְרוֹעָעוֹת; Koh. R. to III, 2 השרוי בבית המר' he who dwells in a threatening house; Y. Sabb. II, 5[b] top מְרוֹעֲרַע (fr. רְעָרֵעַ). Gen. R. s. 32 קנקנים מר', v. קַנְקַן I. Y. Taan. III, 66[d] top מְרוֹעֲרָעִים threatening buildings; a. fr.

Hithpa. הִתְרוֹעֲעַ, *Nithpa.* נִתְרָעֲעַ, *Hithpol.* הִתְרוֹעֵעַ, *Nithpol.* נִתְרוֹעֵעַ *to be shaken, cracked, become defective.* Men. 53[b] (ref. to Jer. XI, 16) מקול מילידהן . . . ניתרעעו דליותיהן וכ' from the sound of the words of the spies were the branches (young men) of Israel broken; Yalk. Jer. 289 נרתעו (read: נִתְרָעוּ). Sot. 48[a] (play on ערה, Zeph. II, 14) . . . אפי' בית מתרוענ even a house which lies in a thicket of cedars will be shaken; Yalk. Is. 292 מתנועע (corr. acc.). Y. Snh. X, 27[d] bot. כיון שנתרוענה אחת מהן נתרוענו כולן . . . לכיפה like a heap of stones, when one of them is shaken (disturbed), all of them are shaken; Y. M. Kat. III, 83[c] . . . שנתרערענה ונתרערעו (fr. רערע); Gen. R. s. 100 וכולה מתרוענת; a. e.

Hif. הֵרַע 1) *to shake, impair.* Y. Shebi. X, 39[d] top מֵירַע כוחן it impairs their prerogatives; ib. מוֹרַע (fr. רָעַע). Y. Pes. VII, 34[d] top שהוֹרַעְתָּ כחו וכ' whose standing thou declarest impaired in the case of an ascertained uncleanness. Ex. R. s. 8 הֵרֵעוּ לנפשם they did harm to themselves; a. e.—V. הֲרֵעֹתָה.—2) *to be evil*; ה' ל- *to displease.* Tanḥ. Sh'laḥ 5; Num. R. s. 16[7] וה' לאביו and it displeased his father; a. e.—[3) *to join, combine*, v. רָעָה *Pi.*]

Hof. הוּרַע, or הוֹרַע (fr. רָעַע) *to be shaken, impaired.* Kidd. 20[b], sq. כחו ה' his prerogative is impaired, v. רָפָה. B. Kam. 44[a]; a. fr.

רַעַע ch. same, *to shatter, break.* Targ. Jud. IX, 53 וְרַעַע (Levita וְרַעְרַע; some ed. ורעתת, corr. acc.). Targ. Y. II Ex. XV, 6 רָעָא (some ed. רעע, corr. acc.). Targ. Job XX, 19 (ed. Wil. רָעַע *Pa.*); a. e.—Part. pass. רָעֵיעַ; רְעֵיעָא; f. רְעֵיעָא, רְעֵיעָתָא. Targ. Is. XLII, 3. Targ. Koh. XII, 6; a. e.—Taan. 20[b] אשיתא ר' Ms. M. (ed. רעוצה h.) a threatening wall. Ib. ביתא ר' a ruinous-looking house; a. fr.

Pa. רָעַע same. Targ. Job XX, 10. Ib. 19, v. supra; a. e.

Af. אַרַע *to do harm.* Ib. XXIV, 21 מֵרַע (Ms. מָרַע; h. text רָעָה).

Ithpe. אִיתְרְעִי 1) *to be shaken, broken; be afraid.* Targ. Y. Deut. XX, 3 (Var. אִתְרַעִי).—2) *to be shaken, impaired.* Hor. 12[a] ומיתרעי מזליה and his luck may be shaken, v. רֵיעַ II. B. Bath. 59[a] דתיתרעי וכ', v. אֲשִׁירְתָּא. Ḥull. 10[a] סכין איתרעאי וכ' the status of the knife has been impaired (the knife having been found notched after slaughtering), but the status of the slaughtered animal (the presumption of its ritual fitness) has not been shaken, v. רֵיעוּתָא.

רַעַף m., *pl.* רְעָפִים, רְעָפִין (רעם, cmp. רצף, *to press, flatten*) 1) *flints.* Y. Ber. VIII, 12[b] bot. זימן לו הקב"ה שני ר' וכ' the Lord made him (Adam) find two flints which he struck against each other and produced fire; Gen. R. s. 11; s. 12; s. 82. Bets. IV, 7 (33[a]) אין מוציאין את האור . . . ולא מן הר' Bab. ed. (absent in Mish. a. Y. ed.) you must not produce fire (on the Holy Day) from wood . . . or from flints.—2) *glazed tiles.* Ib. אין . . . את הר', v. לָבַן II. Men. V, 9 מאפה ר' what is baked on hot tiles; Tosef. ib. VII, 20 עשאן . . . ובר' if he baked them in a brazier or on tiles; a. e.

רָעַץ (b. h., cmp. רָצַץ, רָצַף) *to break, shatter.* Yalk. Ex. 246 (ref. to Ex. XV, 6) רָעַצְתָּ איבֵי לא יכ' it does not read, thou hast shattered the enemy, but, thou wilt shatter, in the future.

רְעֵיץ, רָעַץ ch. same. Targ. Jud. IX, 53 Levita (ed. רָעַץ, v. רָעַע).

**Ithpe.* אִירְעֵיץ *to be broken*; trnsf. *to be broken in, tamed.* Targ. Y. Num. XIX, 2 לא אירעיצא בזקתא not broken in with the goad; [prob. to be read: אִירְעֵיעָא, v. רָעַע].

רַעַץ m. (preced.) [*rugged,*] *Ra'ats*, the form of *the Samaritan type*, opp. אַשּׁוּרִית, q. v. Y. Meg. I, 71[b] bot. בר' ניתנה התורה the Torah was given in Ra'ats characters. Ib. נהפך להן לר' וכ' . . . אשורית the Torah was given them in Asshurith, but when they sinned, it was changed for them into Ra'ats, and when they improved in Ezra's days, it was changed &c.; Snh. 22[a] לרויץ (Ms. F. לריעץ, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); Tosef. ib. IV, 7 לרויץ; Yalk. Ezra 1069 לרויץ. Y. Meg. I, 71[c] top מאן דאמר בר' . . . עי"ן מיעשה נסים (not לר') according to him who says that the Torah was given in R., the letter ʿAyin (ע, cut out on the tablets of stone) was a work of miracle (there being no connection left with the body of the stone).—[Ar. quotes a Var. רַעַץ *wedge-like.*]

רְעֵרֵעַ I = רָעַע, q. v.

רַעְרֵעַ ch. same. Y. Snh. X, 27[d] bot. מרעדע כחליא (not מרעדע) makes the walls shaky, v. מוֹטָא I.

רְעֵעַ II, transpos. of עֲרֵעֵר I, q. v.

רָעַשׁ (b. h.) *to tremble, be in commotion, rage.* Ex. R. s. 29 (ref. to Ps. LXVIII, 9) ומה אם ... ארץ רָעָשָׁה וכ' if the earth trembled when he gave life to the world, how much more (will it tremble), when he comes to &c. Ib. השמים ... רועֲשִׁים heaven and earth tremble.

Hif. הִרְעִישׁ *to shake, disturb.* Gen. R. s. 71 (play on ירעישה I Chr. VIII, 27) ...מַרְעִישׁ עולמו וכ' בשנה whenever God caused the world to quake, he remembered the merits of the fathers &c. Koh. R. to VII, 1 לַהֲרַעֲשׁ, v. גָּעַשׁ. Pesik. R. s. 10 הָרְעָשָׁה, v. אַפְרָכָסְתָּ. Tanḥ. P'kudé 3, v. רַעַשׁ; a. e.—[Yalk. Gen. 132 והרעיש עצמו, read: והרפיש, v. רָפַשׁ.]

רַעַשׁ ch. same. Targ. II Esth. III, 3 רָעֲשׁ.

רַעַשׁ m. (b. h.; preced.) *commotion; earthquake.* Ex. R. s. 29 מהיכן הר' נעשה for what cause does the earthquake come? Y. Ber. IX, 13c bot. אין ר' אלא וכ' *ra'ash* (commotion) means a cessation of government, v. חֲפַסָּק; Midr. Till. to Ps. CIV, 29; ib. to Ps. XVIII, 8 (corr. acc. to ed. Bub.). Tanḥ. P'kude 3 (ref. to I Kings XIX, 11) ואחר חרוח ר' ... שדומה לר' שמרעש וכ' 'and after the wind an earthquake', after this world comes the day of death, which is like an earthquake, for it shakes the whole body of man; a. e.

רַף, v. רָפַף.

רָפָא, רֶפָא, v. רפי.

רְפָאוֹת, v. רְפוּאָה.

רפאיות, Tanḥ. T'tsavveh 13, v. הֵיפְרִיאוֹת.

רִפְדָּה, v. רִיפְדָּה.

רָפָה, v. רפי.

רָפֶה m., רָפָה f. (b. h.; preced.) *lax, loose.* Gen. R. s. 100 מיד חזא ר' it (the threatening sword of death) becomes at once loose (in the hands of the angel); a. e.—שפה ר', v. שָׂפָה.—*Pl.* רָפִים, רָפִין; רְפוֹת. Lev. R. s. 19 (ref. to Is. XXXV, 3) כאילו ר' ... ידים the hands (of God) which appear as if they were lax; a. e.

רְפוּאָה f. (b. h. רְפוֹאוֹת; רָפָא) 1) *healing, cure; medicine, remedy.* R. Hash. 17b (ref. to Is. VI, 10) אירוהו דבר שצריך ר' וכ' what is that which needs to be remedied? It is a divine decree (which may be averted by man's repentance). Meg. 13b (ref. to Esth. III, 1) אחר ... ר' למכה after the Lord had prepared the remedy for the wound (the means of delivery from the affliction). Ib. אין הקב"ה ... ר' תחילה the Lord does not strike Israel, unless he has prepared the remedy in advance. Sabb. VI, 10 משום ר' as a medicinal amulet. Ib. 67a כל דבר שיש בו משום ר' whatever is done for medicinal purposes. Ib. מאי ר' קעביד what remedy can he effect by it? Ber. 60a (a prayer before blood-letting) יהי רצון ... לר' ורפאני ... ורפואתך אמת will, O Lord my God, that this procedure be a cure to me, and heal thou me, for thou art a faithfully healing God, and thy healing is real; a. fr.—רפואת נפש, v. רִיפּוּי.—2) *R'fuah, prayer for health,* name of the eighth section of the Prayer of Benedictions (תפלה). Meg. 17b למה ר' ... לימא ר' בתרה דתשובה why not recite R'fuah immediately after T'shubah (prayer for forgiveness)? Ib. ומה בשמינית what reason had they to make R'fuah the eighth benediction? Ib. (ref. to Is. l. c.) אלא ר' ... החוא לאו ר' דסליחה this is not healing referring to diseases, but a healing (from sin) through forgiveness; a. e.—*Pl.* רְפוּאוֹת. Pes. IV, 9 (56a) גנז ספר ר' he suppressed a book of remedies (charms and incantations). Y. R. Hash. I, 57b נרתיק של ר' a medicine chest. Y. Ber. V, 9b top; Y. Taan. I, 63d top; a. fr.—Yoma 86a גדולה ... ר' לעולם (some ed. רְפָאוֹת; Ms. O. רְפוּאָה, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) repentance is a great thing, for it brings healing (delivery) to the world; Yalk. Jer. 269 רפואה.

רִפְּוִי, v. רִיפּוּי.

רָפוֹסָא m. (רָפַס) *treader*; רפוס ענבין *treader of grapes.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 11 Bxt. (ed. דפוס, corr. acc.).

רפוסא m. (a corrupt., prob. to be read: פְּרִיטוֹר praetor, πραίτωρ) *judge.* Ex. R. s. 37 אוהבו של מלך קומיס ור' a friend of the king (who was made) Comes and judge. Ib. עשאו ר' שנ' וכ' the Lord made him (Moses) a judge, for it is said, and Moses sat to judge &c. (Ex. XVIII, 13).

רְפוּפוֹת, v. רְפָפוֹת.

*רָפַח I (cmp. רוח) *to blow, swell.* Targ. Y. II Gen. XXVI, 35 רָפַחַן רוח Ar. blowing wind, i. e. *overbearing* (ed. אפחת), v. אַפָּחָא.

*רֶפַח II m. (preced., cmp. P. Sm. 3964) *blowing up* (of cheeks). Snh. 18b Ms. M., v. רַפַּח.

רְפַח, v. רְפִיחַ.

רָפַט *to flap, be loose, lax.*

Pi. רִפֵּט *to widen, make lax.*—Part. pass. מְרוּפָּט. Sabb. 141b לא ... במנעל מר' וכ' a woman must not go out (on the Sabbath) with a flappy (outworn) shoe, nor can it be used for *ḥălitsah.* Yeb. 102b מנעל המר' Ar. (ed. הנפרם).

Hithpa. הִתְרַפֵּט *to become lax.* Sabb. 152a (ref. to II Sam. XIX, 36) מיכאן ששפתותיהן ... מִתְרַפְּטוֹת from this we learn that the lips of the old become lax (cannot be smacked, do not enjoy a taste); Yalk. Sam. 151.

רַפַּט ch. same.

Ithpe. אִתְרַפַּט *to fall apart.* Meg. 26b (רבתי) האי תיבוחא אתרפט וכ' (read: דאתרפטא; Ms. M. 2 דאיפרט, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) a large chest (for sacred scrolls) which has fallen apart, may be made over into a small one.

רָפָא, רפי (b. h.) [*to be* or *make loose, soft,*] *to be healed, relieved; to heal.* Ber. 60a ותרפאני and do thou heal me, v. רְפוּאָה. Tanḥ. B'shall. 23 וכשרפאהו בסערה רָפָאוֹ and when he came to heal him (Job), he healed him in a windstorm; Yalk. Ex. 235. Ber. 55b ואם צריכים רפואה

רָפָאם וכ׳ and if they (my dreams) need remedy, remedy them as thou didst the waters of Marah &c.; a. fr.—Part. pass. רָפוּי. Sifra M'tsor'a, Neg. ch. IV, Par. 7; a. e.

Pi. רִיפֵּא same. Yalk. Ex. l. c. הוא ריפו וכ׳ he healed Job in a windstorm. Ber. l. c. לרַפָּאוֹת וכ׳ . . . לפי שאין דרכן because it is not for man to cure, but it is the custom (to employ physicians). Ib. לרפאות . . . שניתנה, v. רוֹפֵא. Ned. IV, 4 (38b) ומְרַפֵּאהוּ רפואת וכ׳ (Bab. ed. ומרפא) and he may attend to him as a physician to his body &c., v. רִיפּוּי. Pesik. R. s. 29-30 כל מה דאמר ירמיה ופרע אתא ישעיהו וריפו whatever Jeremiah spoke and tore (prophesied evil), Isaiah came and healed (restored) it; a. fr.

Hithpa. הִתְרַפֵּא, *Nithpa.* נִתְרַפֵּא *to be cured, be treated; to get well.* Sabb. XXII, 6. Pes. 25a בכל מִיתְרַפְּאִין חוץ מעצי וכ׳ you may apply anything (otherwise forbidden) as a remedy, except wood of an *ăsherah*. Ib. בכל מתרפאין חוץ מעבודת וכ׳ you may employ any remedy except idolatrous objects, lawless gratification, and bloodshed. Keth. 105a ספק מִתְרַפֵּא וכ׳ it is doubtful whether or not he will get well. Ab. Zar. II, 2, v. רִיפּוּי; a. fr.

Hif. הִרְפָּא (v. next w.) *to loosen* (the bowels). Sabb. 147b מַרְפֵּאת (not מרפא), v. עָגֵל.

רָפָה, רפי (b. h.; preced.) *to be* or *make lax.* Lev. R. s. 19 רָפוּ ידיהן their hands became lax (they lost their energy).—Part. pass. רָפוּי; f. רְפוּיָה. Sabb. 141b בר׳ when the shoe on the block is loose (can be taken off without moving the block). Ib. 130a, v. infra.

Pi. רִיפָּה 1) *to loosen, let go.* Mikv. VIII, 5 יְרַפֶּה כדי וכ׳ he must loosen his hold of the objects, so that the water can come in contact with them; Y. Ḥag. III, beg. 78d יְרַפֵּם עד וכ׳ he must let them go until &c.—2) *to let hang down; to make lax, weaken.* Tanḥ. K'dosh. 6 מְרַפִּין כנפיהם they let their wings hang down. Lev. R. l. c. (ref. to Is. XXXV, 3) שרפיתם עצמיכם וכ׳ you weakened yourselves through your evil doings. Bekh. 5b; Snh. 106a (play on שׁוֹרְפוֹ רִפְּדוֹם) לידיהן מדברי תורה (not עצמן) they let their hands drop from (holding) the words of the Law; Tanḥ. B'shall. 25 שרפו ידיהן מן התורה (or שׁרפו, v. supra); a. e.—Part. pass. מְרוּפֶּה; f. מְרוּפָּה. Sabb. 130a עדיין היא מר׳ בידם (not הוא; Ms. O. רְפוּיָה) it is still lax in their hands (they treat the ceremony with laxity), opp. מוחזקת held fast.—3) *to soften, teach good manners.* Ruth R. to II, 5 רבתה רִפָּתָה לה (or רָפָתָה) her mistress (Naomi) had taught her good manners; Yalk. ib. 601 חמותה מאלפא לה.

רָפָא, רָפֵי ch. same, *to be lax, weak, unsteady.* Yeb. 64b דְּרָפֵי דמא, v. קָמַט. Kidd. 65a אין ולא ורַפְיָא בידיה (he said) yes and no, and it was undecided in his hand; Sabb. 113a; 116a; B. Mets. 14b. Gitt. 32a רפיא . . . שופתא the pin of the hoe gets loose (from the heat); ר׳ סיכתא בדפנא the pin in the wall gets loose; ר׳ . . . קניא the reed in the basket becomes soft again (as if sprouting). Pes. 42b דִּרְפָא מקמיט ליה (Ms. M. דְּרָפֵי; Rashi דרפי, corr. acc.), v. קָמַט; Sabb. 110a. Y. Ber. II, 5c bot., v. שׁוּנְקָתָא; a. e.

Pa. רַפֵּי *to loosen, break the soil* (cmp. רָפַק). Ned. 41b דקא מְרַפֵּי וכ׳ he loosens the soil for him (by ploughing near him whom he has vowed not to benefit). B. Mets. 95b מרפי ואזיל קמיה (Ms. F. קמא קמא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8; Ar. מְרַפֵּשׁ, מְרַפֵּשׁ) he breaks the ground as he goes before him (that ploughs with his cow).

Af. אַרְפֵּי, אַרְפֵּא 1) *to let loose, let go, let alone.* Targ. Y. II Ex. IV, 26 (h. text וירף). Targ. Prov. IV, 13 (ed. Wil. תִּרְפֵּא, read: תַּ׳).—Y. Ber. VII, 11c אַרְפּוּנֵיה let him alone. Y. Kil. IX, 32b אַרְפּוּנְהוּ ורחמיו וכ׳ let them (the mice in their nest) undisturbed, it is written, 'and his mercies are over all his creatures' (Ps. CXLV, 9); Y. Keth. XII, 35a. Lev. R. s. 5 אַרְפֵּנְהוּ לחון leave them (the dogs) alone; a. e.—2) *to act as a laxative.* Pes. l. c. מַרְפֵּא ליה (not לחו; Ms. M. מַרְפֵּי; Rashi מרפו, corr. acc.); Sabb. l. c. מרפי, v. קָמַט.

Ithpa. אִתְרַפֵּי, אִתְרַפֵּא; *Ithpe.* אִתְרְפֵי 1) *to be lax, slack.* Targ. Prov. XVIII, 9 (ed. Wil. מִתְרַפֶּה). Ib. XXIV, 10.—2) *to relax, to let one's hands drop* (in astonishment). Targ. Hab. I, 5. Targ. Is. XXIX, 9.

רְפִידִים (b. h.) pr. n. pl. *Rephidim,* a station in the wilderness. Bekh. 5b שאלתיו מאי לשון ר׳ ואמר לי ר׳ שמה I asked him (R. Eliezer), what is the meaning of *r'phidim?*, and he told me, the name of the place is R.; Snh. 106a; Tanh. B'shall. 25, v. רָפָה; a. fr.—V. next w.

רָפוֹן m. (b. h.; רָפָה) 1) *laxity, feebleness.* Tanḥ. B'shall. 25 (play on רִפְּדוֹם, Ex. XVII, 8) שאין השונא בא אלא על רִפְיוֹן יְדֵיהֶם מן התורה the enemy comes (against Israel) only for laxity of hands in upholding the Law. Cant. R. to I, 4 מר׳ התורה וכ׳ for neglect of the Law are your children seized. Arakh. 5b (ref. to Ezra IV, 3) משום ר׳ ידים הוא the exclusion of the gentiles from participation in the building of the Temple had its reason in the weakening of the hands (the intention to discourage the Jews, ib. 4).—2) [*swinging,*] *suspense* of judgment; תלה בר׳ *to leave in suspense.* Gen. R. s. 22 תלאו בר׳ וכ׳ he kept his (Cain's) judgment in suspense, until the flood came and carried him off; ib. s. 32 היה תלוי בר׳; Ex. R. s. 31; Koh. R. to VI, 3. Gen. R. s. 98 אני תולה אותך בר׳ וכ׳ I leave thy judgment in suspense, until Moses shall come &c. Ex. R. s. 12, end תלאן בר׳ ואימתי וכ׳ he held them (the thunders) in suspense, and when did they come down? In the days of Joshua &c.; a. e.—[Y. Kidd. IV, 65b bot. תליין יהישע ברופין; Y. Snh. VI, 23c bot. בריפן, prob. to be read: ברפיון.]

רְפִיַח pr. n. pl. 1) *R'fiaḥ, Raphia,* the southernmost border town of Palestine. Targ. O. Deut. II, 23 (Var. דפית, v. Berl. Targ. O. II, p. 50; Y. כיפרניא דרְפִיעַ, some ed. דרפ׳; h. text חצרות).—Y. Shebi. VI, 36c ר׳ דחגרא; Tosef. ib. IV, 11 Var. רפח וחוגרה (corr. acc.; oth. vers. v. ed. Zuck., note); (Yalk. Deut. 874 רגם דחגרא; Sifré Deut. 51 רקם תחגרא).—2) רָפִיחַ *Raphiaḥ,* north of the Dead Sea. Targ. Y. II Num. XXXIV, 15 (v. Hildesh. Beitr., p. 68, note 512).

רְפִיעַ, v. preced.

רְפִיפוֹת, v. רָפַפּוֹת.

רְפִישׁ, v. רָפַשׁ II.

רָפַס (b. h.) *to stamp, beat.* Men. 37a . . . מקום שמותו רוֹפֵס (Ag. Hatt. רוֹפֵף, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) the place on the head where the child's brain pulsates; (Yalk. Ex. 222

רופפה). Lev. R. s. 16, beg. היתה רוֹפֶסֶת עליה she stamped upon it; (Sabb. 62[b] בועט). Lam. R. introd. (R. Ḥan. 2) (ref. to Prov. XXV, 19) ולמה שן רועה . . . ורגל רופסת וכ' and why does the feeding tooth eat us and the foot tread upon us?; a. e.

Nif. נִרְפַּס *to be trodden, stamped upon.* Lev. R. s. 36 מה גפן זו . . . נִרְפֶּסֶת וכ' as the fruit of the vine is first trodden with the foot and then offered at kings' tables, so Israel &c.; Midr. Sam. ch. XVI. Gen. R. s. 75, beg. (ref. to Prov. XXV, 26) כשם . . . להֵרָפֵס וכ' as it is impossible for a spring to be stamped out and for a well to be corrupted, so is it impossible that the righteous sink before the wicked; Yalk. ib. 130.—[Y. Erub. V, 22[d] top מְרִתַּרְפֵּס, 'מְתַ, v. תָּפַס a. טָפַס.]

Hif. הִרְפִּיס *to cause to be trodden upon, to humiliate.* Midr. Sam. ch. II, end (expl. I Sam. I, 16) אל תַּרְפִּיסֵנִי קָמָּהּ do not humiliate me before her (Peninah).—V. רָפַשׁ.

רַפַּס ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19. Targ. Ez. XXV, 6 (h. text רקע). Targ. II Sam. XXII, 43; a. e.

Pa. רַפֵּס *to shake, shatter.* Kidd. 63[b] הני שמיעתא דידי מְרַפְּסָן אירגרי these my traditions are apt to shatter roofs (are hard to understand).

Ithpa. אִתְרַפֵּס *to tremble.* Targ. Koh. XII, 4 ויתרפסון (Levita ויתרפשון).—V. רָפַשׁ.

רִי, רְפָסָא f. (preced.) 1) *stamping.* Targ. Ez. XXVI, 10 רְפָסַת constr. (h. text שפעת).—2) *shaking.* B. Mets. 79[b] ר' דסכינתא Ms. M. (ed. רַפְסָא, or רִפְסָא, *pl.*) the injury done to the ship by the shaking (attendant upon unloading and loading).—*3) *a place for treading, press.* Erub. 40[b] אמר ליה דליוה לרטיבא ר' לי בדוכתיה Ar. (Ms. M. דפסא; ed. דליה . . . ר' ליה וכ', v. Rabb. D. S. a. l. note) he said, carry the green date, I have a press on the spot, i. e. you came to find out my opinion, you will soon have an opportunity to learn it (differ. in comment.).

רַפְסוֹדוֹת f. pl. (רָפַס, with format. ד) 1) *footstool* (scamnum). Tanḥ. B'resh 5 ואין רגליו מגיעות לר' וכ' his feet do not reach down to the footstool under his feet.—2) (b. h. רַפְסֹדוֹת; cmp. scamnum) *floats.* Y. Ber. IV, 8[c], v. אַסְדָּא. Yalk. Ex. 168 (quot. fr. Dibré Hayamim).

רְפָסָתָא, v. רִפְסָא.

רָפַף (b. h. רוֹפֵף; cmp. רָפָא, רָפָה) *to be loose, to vibrate, vacillate.* Lev. R. s. 14, end הולך ורופף . . . לחלב שנתון like milk put into a dish, when you put *m'so* (מסו) into it, it curdles and stands; if not, it will constantly vibrate; Yalk. Job 905 וְמַרְפְּרֵהוּ; Gen. R. s. 14 החלב רופף; Yalk. Lev. 547; Gen. R. s. 4, end הוא מרפף (prob. to be read: מְרוֹפֵף). Tosef. Ḥull. II, 12 הרופפת בעיניה an animal that trembles (blinks) with its eyes (when being slaughtered); Ḥull. 38[b], v. infra.—Y. Erub. X, beg. 26[a] מקום שמוחי של התינוק רופף, v. רָפַס. Ib. ראה ראשו של תינוק רופף וכ' a cock saw the soft spot on an infant's head and picked at it. Tosef. Zab. IV, 1 אבנציריה רופפת . . . ששני ראשיה the two ends of which reach to the ground, and the central part rocks (is unsupported). Y. Maas. Sh. V, 56[b] top כל הלכה הרא רופפת וכ' if the application of a law is vacillating in the courts, and you do not know what its nature is, see how the people do &c.; Y. Peah VII, 20[c] top. Y. M. Kat. III, 83[c] כל שבעה . . . הרא רופפת וכ' during the seven days (of mourning in the family) the sword is drawn, up to thirty days it is held loosely (v. רָפָה), after twelve months it is returned to its sheath; Gen. R. s. 100 מִתְרַפְרֶפֶת; a. e.—Erub. 54[a] שרם על הצואר (Rashi לצואר, v. Rabb. D. S. a. l. note 300), v. עָנַק II.

Polel רוֹפֵף same. Y. M. Kat. III, 81[d] top . . . והרו עמודי מְרוֹפְפִים and the columns of the meeting house shook. Gen. R. s. 4, v. supra.

Pilpel רִפְרֵף 1) *to move, shake.* Ḥull. 38[b] אפי' לא ר' אלא גפי (Ms. R. 1, 2 בגפו) even if the bird only flaps a wing (Var. in Ar. בעינו blinks with its eye, v. supra). Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) כעוף הזה שהוא מְרַפְרֵף וכ' like a bird that flaps its wings (over its brood), and its wings touch and yet do not touch (v. רִיחוּף).—2) *to flutter, be vacillating in mind.* Ib. s. 20 קרבן מְרוּפְרָף . . . לפי שרָפְרָפָה because she (at the time of travailing) wavered in her heart (lost faith; 'Rashi': made a half-hearted vow never to have marital intercourse again), therefore she must bring a fluttering sacrifice (a bird).

Hithpalp. הִתְרַפְרֵף *to be loose.* Tosef. Makhsh. III, 8 מפני שהרא מִתְרַפְרֶפֶת וכ' because it (the bunch) may be loosened, and he will tie it again. Gen. R. s. 100, v. supra.

רַפַּת ch. same.

Pa. רַפֵּת *to shake.* Targ. Y. Gen. XLIV, 18 addit. (at the end of Gen. in ed. pr., at the end of Ex. in ed. Lsb.) בעי יוסף בעמודא דהיכלא ורַפֵּית Joseph struck with his foot a column of the palace and made it tremble.

Ithpa. אִתְרַפֵּת *to be shaken, tremble.* Targ. Job IX, 6 מִתְרַפְּפִין (ed. Wil. מִתְרוֹפְפִין, *Ithpol.*; h. text ירתפלצון).

רְפָפוֹת f. pl. (preced.) 1) *loose lattice work* (with wide meshes). Ohol. XIII, 1, contrad. to סריגות. Tosef. ib. XIV, 3 ר' אלו הן סריגות אלו של . . . של אילקטאות (not איקלטאות) *r'fafoth* are the same as *s'rigoth*, the latter being for storehouses, the former for sheds.—2) *cases of levitical uncleanness arising from vibrations caused by unclean persons.* Par. XI, 2 (synonymous with רעדות, v. רְעָדָה); Tosef. ib. XI (X), 1 הרפיפות ed. Zuck. (oth. ed. הרְפִפּוֹת). Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] הן ר' הן רעלות, v. רְעָדָה.

רָפַק (b. h.; cmp. רבק in רִבְקָה I) *to join.*—Denom. מְרַפֵּק.

Hithpa. הִתְרַפֵּק *to join one's self*; (with על, cmp. חָבִיב) *to endear one's self.* Gen. R. s. 45 (they were childless for some time) בנויין . . . כדי שיהיו מִתְרַפְּקוֹת (Ar. מחפרקדות, corr. acc.) in order that they might endear themselves to their husbands through their beauty; Yalk. Cant. 986 (some ed. מחפרקות, corr. acc.); Cant. R. to II, 14 כדי שלא יהו וכ' (corr. acc.).—[Num. R. s. 9 מתרפקת, read: מִתְחַבֶּקֶת, v. פָּרַק.]

רָפַק *to loosen* the ground, *hoe, plough.* B. Mets. 103[a] רפיק ליה טפי תרי . . . לִמְרַפַּק, v. פָּרַד ch. Men. 87[a] רִפֵּיק ריפקי Ms. M. (strike out טפי) he hoed it twice (ed. דר' ליה טפי ריפקא to which he gave an additional hoeing). Taan. 23[a] bot. דהוה קא רפיק ריפקא Ms. M. 2, a. Ar. (ed. only רפיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 20) when he was hoeing; a. e.

רְפָקָא, רִי, m. (preced.) *hoeing.* Taan. 23ª, v. preced.—*Pl.* רְפָקֵי, רִי. Men. 87ª, v. preced.

רְפַרְפָּ, v. רָפַף.

רֶפֶשׁ m. (b. h.; cmp. next wds.) *mud.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 ועושה אותן טיט ומינו ר' and changed them into clay and all sorts of mud.

רָפַשׁ (b. h.) = רָפַס, *to tread, stamp, press.* Ex. R. s. 15 22 ר' תענבים ובעט ראשון ראשון he packed the grapes and stamped one instalment after the other (thus making room for the grapes still in the vineyard).—Trnsf. *to conquer, vanquish.* Lam. R. to I, 13 כמה רפשים עשית עד שרפשתיו בידיך (not עשיתי) how many conquests didst thou attempt, before I brought him within thy power?; Midr. Sam. ch. XXIV כמה רפשים עשיתה ... עד שלא רפשתיו בידך (not בירדו). Tanḥ. Vayishl. 4 לשר הגדול ר' he vanquished the great chief (archangel). Ib. 2 ורָפָשׂוֹ ... נטל (not ורפש) he seized the archangel and conquered him. Tanḥ. Vayḥi 6 ... ידי שרָפָשָׂה לשר וכ' dost thou attempt to remove my hand which vanquished the chief of the angels?; Pesik. R. s. 3 והאיך זו תפשה לשר וכ', read: והא ידי זו רפשה וכ'.

Hif. הִרְפִּישׁ, with עצמו, *to let one's self be trodden upon, to surrender.* Cant. R. to III, 6 וה' עצמו תחתיו he surrendered himself to him; Gen. R. s. 77 וה' עצמו לפניו; Yalk. ib. 132 והרפיש (corr. acc.).

רָפַשׁ I ch. same. Gen. R. s. 93 רמז ... ר' חד רפש וכ' he motioned to Menasseh, and he stamped once with his foot, and the palace shook; Yalk. ib. 150.

Pa. רִפֵּשׁ *to crush, break clods.* B. Mets. 95ᵇ Ar., v. רִפֵּי.

Ithpa. אִתְרַפַּשׁ *to be shaken,* v. רָפַס.

רֶפֶשׁ m. (preced.) 1) *stamping*; trnsf. *conquest.*—*Pl.* רְפָשִׁים. Lam. R. to I, 13; Midr. Sam. ch. XXIV, v. רָפַשׂ.—2) *stamped dung.* B. Kam. 30ª לא יהא אלא כרָפְשׂוֹ is this not the same as if he had deposited and stamped his dung (in the public road)?

רְפַשׁ II ch. same, *stamping.* Gen. R. s. 93 חד ר' (some ed. רְפֵישׁ), v. רָפַשׂ I. Ib. דין ר' מן דבית אבא this stamp of the foot is peculiar to my father's household; Yalk. ib. 150.

רַפֵּשׂ* (cmp. Assyr. rapâsu, Del. Assyr. Handw. 626) *to spread.* Targ. Y. Num. XI, 31 Ar. a. Levita (ed. שרא; h. text ויטש).

רֶפֶת f. (b. h. רְפָתִים *pl.*; cmp. a. רַפְּסוּת) *cattle-shed, stall.* Pes. 8ª בקר ר' ox-stall. Y. ib. IV, 31ᵇ שבר' וכ' (זבל) the dung of a stall whether large or small. B. Bath. II, 3. Ib. VI, 4 בקר הוא זה ר' this (four cubits by six) is a stall (but not a dwelling); a. fr.

רְפָתָא, v. רִיפְתָּא.

רָצָא, v. רָצֵי.

רָצַד (b. h. רצד *Pi.*) *to lie in wait, watch.* Lev. R. s. 26 אזל ור' עלוי he went and held himself in wait for him.

רָצָה, v. רצי.

רְצוּי, v. רִיצּוּי.

רָצוֹן m. (b. h.; רָצָה) *desire, will, good-will.* Tanḥ. Ki Thissa 27 כשאהיה אני עליהם אתה הוי בר' ... אני בר' when I am angry with them, be thou in a conciliatory mood; and when thou art angry, I will be conciliatory, v. רָצָה. Ab. II, 4 עשה רְצוֹנוֹ כרצונך וכ' do his (God's) will as being thy will, in order that he may do thy desire as being his own; בטל רצונך וכ', v. בָּטֵל I. Tosef. Ber. III, 7 עשה רצונך וכ' do thou thy will in the heavens above; Ber. 29ᵇ; a. v. fr.—יהי ר' (abbrev. יה"ר) be it the will (of God), v. רַעֲיָא. Ib. 28ᵇ. Taan. 5ᵇ, sq.; a. v. fr.—יהי ר' מלפניך (abbrev. יר"מ) be it thy will. Ber. 60ª; a. fr.—בר' *willingly,* opp. באונס. Keth. 9ª; a. fr.—לר' *a) acceptable.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. III, Par. 3 (ref. to Lev. I, 3) כשם שאם אינו תמים אינו לר' וכ' as a sacrifice is not acceptable when it is not perfect &c.; a. e.—*b) intentionally.* Makhsh. VI, 8 מטמא לר' ושלא לר' makes susceptible of uncleanness whether it is discharged intentionally (by milking) or unintentionally (by spontaneous dripping); ib. לר' ... המשקין the liquids which come out of them with man's intention (by pressing); Sabb. 143ᵇ, sq.; a. fr.—*c) welcome.* Makhsh. I, 1 כל משקה שתחלתו לר' וכ' a liquid the contact with which is welcome at first (e. g. rain washing utensils), though finally it may be unwelcome (injurious).

רְצוּעָה f. (רָצַע) 1) [*flattened,* cmp. רָצַם,] (*leather*) *thong, strap, lash.* Sabb. V, 4 בר' שבין קרניה with the strap between her horns. Men. 35ᵇ ר' דתפלין the thong of the T'fillin. Num. R. s. 16 ... מזכירין לתינוק שסרח ולקה בר' like a child that did some mischief and was punished with a strap, and when they want to frighten it, they mention the strap with which it was punished; כך היה עמלק ר' רעה וכ' so was Amalek the bad lash for Israel; Tanḥ. Ḥuck. 18 מעולם רְצוּעָה מרדות וכ' (not רצועה) Amalek was at all times the strap of chastisement for Israel. Macc. III, 12 (22ᵇ) ור' בידו של וכ' and he (the beadle) held in his hand a lash of calf-skin, which was twisted doubly, and two (thinner) straps were going up and down (were plaited) through it (v. Rabb. D. S. a. l. note 7). Y. Sot. IX, 24ᵇ top בעל הר' the strap-bearer, v. רָצָן. Yoma 12ª, a. e. ור' חיתה יוצאה מחלקו וכ' a strip of land went forth from Judah's lot and entered into Benjamin's territory, and on this the Temple was built; a. fr.—*Pl.* רְצוּעוֹת. Macc. l. c. ושתי ר' (not ישני), v. supra. Midr. Till. to Ps. LXXVII עשר ר' אתה לוקה thou art to receive ten lashes. Sabb. VI, 1; a. fr.—2) (trnsf.) *restriction*; היתרה הר' [the strap is untied,] the restriction is removed. Koh. R. to XI, 9 (ref. to שמח וכ', ib.) הותרה הר' לית דין וכ' is every restraint removed? is there no justice and no judge?; ib. to I, 3; Lev. R. s. 28, beg.; a. e.—Y. Bicc. I, 64ª; Y. Kidd. IV, 66ᵇ top חואיל והותרה הר' וכ' since the restriction has been removed (by usage), I am likewise permitted to marry her. Y. Sot. VII, end, 22ª; a. e.

רְצוּעָה ch. same. Targ. Y. Gen. XIV, 23 ר' דסנדלא (not סנדלת ר'; h. text שרוך נעל).

רָצַח (b. h.; cmp. רָצַע) [*to perforate*, cmp. חרג; חָלַל,] *to slay, murder*. Midr. Till. to Ps. III (ref. to ארבעתים, II Sam. XII, 6) אתה רָצַחְתָּ אחד שש עשרה נִרְצָחִים יהיו לך thou hast murdered one: there shall be sixteen of thine murdered; Yalk. Sam. 148. Macc. 12ª מי כתיב אם ר׳ it reads not (Num. XXXV, 27), 'if he slew' (but, 'he shall slay'); ib. מי כתיב יִרְצַח it reads not, 'he shall slay' (but, if he slays he is not punished); a. e.—Part. רוֹצֵחַ *manslayer, murderer*. Shebi. X, 8; Macc. II, 8 ר׳ שגלה ... ר׳ אני when an involuntary manslayer comes to his place of refuge, and the citizens desire to honor him, he must say, I am a manslayer. Snh. 73ª (ref. to Deut. XXII, 26) מקיש ר׳ אם ר׳ ניתן להצילו בנפשו ... the text draws an analogy between the case of one pursued by a murderer and that of the betrothed woman threatened with assault: as it is permitted to save the woman at the cost of the assailant's life, so it is permitted to save the pursued at the cost of the would-be murderer's life; Pes. 25ᵇ; a. fr.—[Tosef. Sot. XV, 7, read: רוֹצְצָן.]—*Pl.* רוֹצְחִין, רוֹצְחִים. Macc. 10ª, v. זָרַח. Ib. 9ᵇ בגלעד שכיחי ר׳ in Gilead cases of manslaughter are frequent; a. fr.

Nif. נִרְצַח *to be slain, murdered*. Midr. Till. to Pa. III; v. supra; a. e.

**Hithpa.* הִתְרַצֵּחַ *to commit suicide* (?). Pesik. R. s. 24 (ref. to לא תרצח Ex. XX, 13) לא תִתְרַצֵּחַ thou shalt not murder thyself; [prob. to be read: לא תִצְרַח לא תעשה חדם צוֹרֵחַ עליך thou shalt not be cried about, make no blood cry out against thee].

רוֹצֵחַ, רַצָּחָן m. (preced.) *murderer, assassin*. Sot. IX, 9 (47ª) משרבו הרוצחנין ... חזרו לקרותו בן הרצ׳ (Y. ed. בן הרוצח, read: הרוצחן) when the assassins became numerous, the ceremony of breaking the neck of a heifer (v. עֶגְלָה) was abolished; when El. b. Dinai and T. ben P. arose, the section (Deut. XXI, 7) was read; then they called him (every such assassin) son of a murderer; expl. Y. ib. 24ª top בריה קטולה a murderous creature; Sifré Deut. 205 חזרו לקרותם בן הרוצחים; Yalk. ib. 923 משרבו הרוצחין ...—*Pl.* רוֹצְחִין, רַצָּחָנִין, רַצָּחִים. Ib. Tanḥ. בן הרוצחנין Mas'é 11 (ref. to Ps. XXV, 8, sq.) אם לר׳ עשה שביל ודרך וכ׳ if the Lord made a path and a way for the manslayers that they might flee and be saved, how much more for the righteous &c.; Yalk. Num. 787. Gen. R. s. 22, end (ref. to Gen. IV, 15) עשאו אות לר׳ the Lord made him (Cain) a sign (warning) to murderers; a. e.

רָצָה, רְצֵה (b. h.; v. רָעָה II) 1) *to favor, pardon*. Midr. Till. to Ps. XLIV אף בניו ... ולהם רָצִיתָ ולא לנו thou hast also done great things for his (Abraham's) children in the desert, and to them thou hast been benevolent, but not to us. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. I, 4) המקום רוֹצֶה לו the Lord will receive his offering with favor (pardon him); ועל מה המקום רוצה וכ׳ and for what sins will the Lord pardon him? For sins of omission &c.; Yalk. Lev. 438. Ab. V, 11 נוח לְרָצוֹת easily appeased; a. e.—2) *to please, desire, be willing, consent*. Lev. R. s. 34 רָצָה והחליצנו, v. חָלַץ. Meg. 29ª (play on תרצה, Ps. LXVIII, 17) למה תְּרַצּוּ דין עם סיני why do you desire a contest with Sinai?; Yalk. Jud. 47 למה אתם רוֹצִים ומדיינים why are you so willing to contest? Macc. 10ᵇ, a. e. בדרך שאדם רוצה וכ׳ on what way a man wants to go, they (heavenly powers) lead him. Keth. 12ᵇ אם רָצוּ לעשות וכ׳ if they wish to follow the usage of priests &c. Yeb. IV, 5 לא ר׳ if he declines (to act as *yabam*). Ab. Zar. 32ª רוצה בקיומו ע״ז דבר אחר if he wants the preservation of an idolatrous object for some other purpose. Ber. 7ª כשרָצִיתִי לא רָצִיתָ וכ׳ when I was willing (to reveal myself), thou wast unwilling (didst hide thy face) &c.; a. v. fr.

Pi. רִצָּה 1) *to appease, to procure pardon*. Ex. R. s. 45 יהיו פני מְרַצִּין את פניך כשהיה ... הקב״ה מְרַצֶּה אותו וכ׳ my countenance shall appease thy countenance, v. כָּעַס. Ib. when Moses was angry with Israel, the Lord appeased him &c. Ib. אהיה מְרַצֶּה I shall appease thee; (Tanḥ. Ki Thissa 27 אני ברצון, v. רָצוֹן). Ab. IV, 18 אל תְּרַצֵּה וכ׳, v. כָּעַס. Ber. l. c. מנין שאין מְרַצִּין וכ׳ whence do we learn that we must not attempt to appease a man at the moment of his excitement? Sifra l. c. אע״פ שלא סמך הזבח מרצה although he has not put his hand on the victim, the sacrifice produces pardon; Yalk. Lev. l. c. נרצה הזבח the sacrifice is accepted. Pes. 16ᵇ על מה הציץ מרצה for what (mistake at sacrifices) does the high priest's plate effect pardon (make the sacrifice acceptable)?; Men. 25ᵇ. Ib. III, 3. Sifré Deut. 32 כשם שקרבנות מְרַצִּים וכ׳ as sacrifices are the means of atonement, so are sufferings &c.; a. fr.—2) *to make pleasing, acceptable*. Midr. Till. to Ps. LXXXV הקב״ה ... עד שתְּרַצֶּה מעשיה להקב״ה the Lord turns around and observes and puts his eye on her (the earth), until she makes her deeds pleasing unto the Lord; ib. אותה שעה היא מְרַצָּה וכ׳ then she makes her deeds pleasing &c.; Yalk. ib. 833.

Nif. נִרְצָה 1) *to be acceptable, be accepted*. Sifra l. c. ונרצה לו לו ולזבחו 'it shall be accepted for him' (Lev. I, 4) he and his sacrifice shall be accepted; Yalk. Lev. l. c. Ib. נ׳ הזבח, v. supra; a. e.—2) *to be appeased*. Lam. R. to I, 2 (ref. to Ps. LXXVII, 8) לא לְרָצוֹת ולא לֵירָצוֹת never to appease and never to be appeased; a. e.

Hif. הִרְצָה 1) *to satisfy* (a debt), *to make up for*. Yalk. Lev. 675 (ref. to Lev. XXVI, 34) the land shall rest of itself עד שתַּרְצֶה לפני ... היא חייבת לי until it shall have made up before me for all the Sabbatical years which it owes me. Sifré Deut. 355 (ref. to רצוי, Deut. XXXIII, 24) שהיה מַרְצֶה ... והן מַרְצִים לו בתבואה he showed himself accommodating to his brethren with oil ..., and they settled their account with grain; Yalk. ib. 962.—2) [*to combine,*] *to assort coins; to count; to pay*. Sabb. 22ª להַרְצוֹת מעות וכ׳ to assort coins by the Ḥanuckah lights. Ber. 61ª; Erub. 18ᵇ המַרְצֶה מעות לאשה וכ׳ he who pays money to a woman counting from his to her hand for the sake of gazing at her. Snh. 68ª ... הרבה מעות I have many coins, but no money-changer to assort them (many questions to ask but none to solve them); a. fr.—3) (trnsf.) *to arrange subjects for debate, to discourse*. Tosef. Nidd. VI, 6 כשבאתי והִרְצִיתִי דברים לפני וכ׳ when I came and discussed the subject before R. A. &c.; Ab. Zar. 36ᵇ והִרְצִיתִי דברי וכ׳; Y. Peah VI, 19ᵇ bot.; Tosef. Ḥall. I, 6; Pes. 38ᵇ; Y. Shek. V, 49ª והריציתי (corr. acc.). Ḥag. 14ᵇ ר׳ יהושע ה׳ דברים וכ׳ R. Joshua discoursed (on theosophy) before &c.; a. e., v. הַרְצָאָה.

Hof. הוּרְצָה *to be favorably received.* Yoma 7ª דם ... ה' במזיד לא ה' if blood became unclean, and one sprinkled it, if by mistake, it is received (and the flesh may be eaten), if wilfully, it is not; Pes. 16ᵇ; a. fr.

Hithp. הִתְרַצָּה, *Nithpa.* נִתְרַצָּה 1) *to be reconciled, be satisfied; to comply with.* Ex. R. s. 45 לך והתרצה להם go and comply with their wish, go back to the camp. Kidd. 45ª שמא נ' האב בקדושי שני perhaps the father was satisfied with (confirmed) the betrothal of the second man. Ib.ᵇ שמא נ' הבן perhaps the son sanctioned (his father's action in his behalf). Y. Ber. IV, 7ᵈ top; Y. Taan. IV, 67ᵈ bot. נתרציתם אני ואתם וכ' if you are satisfied, let me and you go early to &c.; (Ber. 28ª נתפייסת); a. fr.—2) *to be gratified, enjoy.* Ber. 53ª bot. נ' להריח if he smelt (the idolatrous frankincense) with enjoyment.

רָצָא, רְצֵי ch. same; v. next w.

Pa. רַצֵּי *to appease, to effect atonement.* Ber. 33ᵇ כמה ידע ... לרַצּוֹיֵי לכ"ד how well that scholar knows how to appease his Master! Yoma 7ª למה לי לרצויי what need would there be for the atoning power of the priest's plate?; a. e.—Erub. 100ᵇ; Yalk. Gen. 31, v. infra.

Af. אַרְצֵי 1) *to be pleasant.* Erub. 100ᵇ דמַרְצָא אַרְצוּיֵי קמיה (Ms. M. דמרצי רַצּוּיֵי, read: דמַרְצָא, *Pa.*) she makes herself pleasant (attractive) to him; Yalk. Gen. 31 דמְרַצְיָא רַצּוּיֵי she tries to please him.—2) as preced. *Hif.* 3. Ḥag. 14ᵇ דא' ואַרְצוּ קמיה וכ' he mentions only such a one as discoursed (on theosophy), and before whom others discoursed. Ib. דא' מיהא קמיה באן דא' he at least discoursed before one who again discoursed before others.

Ithpe. אִיתְרְצֵי, אִרְתְּרְצֵי *to be appeased.* Taan. 23ᵇ אפשר דמִיתְרְצֵי הקב"ה וכ' (Ms. M. 2 דמִתְרְצֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) peradventure the Lord will be appeased and send rain.

רָצְיָא, רָצְיָה m. (preced.) *peace-maker, advocate.* Targ. Prov. VI, 22 היא תיהוי רָצְיָךְ ed. Lag. (ed. Wil. רָצָךְ) she (the Law) will be thy advocate (in the hereafter, v. Gen. R. s. 35, a. Rashi to Prov. l. c.; h. text תשיחך).

רְצִיחָה f. (רָצַח) *case of murder, capital case, capital execution.* Snh. 35ª דוחה שבת אין ר' capital punishment does not supersede the Sabbath (v. דָּחָה). Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to Ex. XXI, 14) ללמדך על ר' שדוחה וכ' to intimate that the execution of a culprit supersedes the Temple service; a. fr.

רָצְיָא, v. רָצָא.

רְצִיעָתָא f. (=רצע; cmp. רְצוּעָה, a. אַרְקָא III) name of *a worm* in grain. B. Bath. 91ᵇ (expl. בלא סלמנטון ib.) בלא ר' (Ms. H. ריציתא, Ms. R. ריצניתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) without the grain worm; Yalk. Lev. 661 רִיצְעָתָא.

רְצִיעָה f. (רָצַע) *boring,* esp. *the boring through of the Hebrew bondsman's ear* (according to Ex. XXI, 6). Kidd. I, 2 הנרצע נקנה בר' the slave that has his ear bored through is taken possession of by the act of boring. Ib. 17ᵇ (ref. to Deut. XV, 17) אתה ... או אינו אלא לר' you say, 'and also to thy maid-servant thou shalt do likewise' refers to the outfit (of the released slave), may it not refer to the boring? Ib. 16ᵇ אין ר' באשה the law of boring through the ear does not apply to a woman. Ib. יובל של ר' the jubilee year for the slave that had his ear bored through (having declined to go free in his seventh year); a. fr.

רְצִיפָא pr. n. pl. *R'tsifta,* near Beth-Shean. Y. Dem. II, 22ᵈ top.

רְצִיצָה, רְצִיצָא m. (רָצַץ) *a crushed pullet in the egg-shell.* Bekh. 8ᵇ Ar., ed. דְּצוּצָא.

רָצַם (cmp. רָצַץ) *to press, flatten.* Y. Nidd. III, 50ᵈ אין סנדל אלא שרָצְמוֹ חי a sandal fœtus (v. סַנְדָּל) occurs only when a live fœtus has been pressing on it.

Nif. נִרְצַם *to be pressed, flattened.* Bab. ib. 25ᵇ מתחלתו ולד הוא אלא שנ' Ar. (ed. שנרצם) the *sandal* was originally a normal embryo, but was flattened by pressure, v. supra. Bets. 28ᵇ שפוד שנ' a roasting spit which has been crushed (and its point broken off), contrad. to שנרצם, v. רָצַם.

רָצַע (b.h.; cmp. preced.) 1) *to press, flatten*; denom. רְצוּעָה.—2) *to bore* with the awl, esp. *to perforate* the ear of a Hebrew bondsman (according to Ex. XXI, 6). Kidd. 21ᵇ; Sifré Deut. 122 אין רוֹצְעִים וכ', v. מַיְלַת; Bekh. 37ᵇ רוֹצְעִין; a. fr.—Part. pass. רָצוּעַ; f. רְצוּעָה; *pl.* רְצוּעִים, רְצוּעוֹת. Tosef. Bekh. V, 3; a. e.—3) (denom. of רְצוּעָה) *to lash.* Kidd. 70ª אליהו כופתו והקב"ה רוֹצְעוֹ Elijah shall bind and the Lord lash him.

Nif. נִרְצַע *to be perforated*; (of the Hebrew bondsman) *to have the ear bored through.* Ib. 21ᵇ אין ... כהן נ' וכ' a bondsman priest must not have his ear bored through, because it would unfit him for priestly service. Ib. I, 2 המוכר עצמו אינו נ' הנִרְצָע וכ', v. רְצִיעָה. Ib. 14ᵇ המוכר עצמו אינו נ' he that sells himself need not undergo the operation of boring (in order to prolong his service); a. fr.

Pi. רִיצַּע *to lash.* Tosef. Sot. XV, 7 מסרוהו לרוצעין ורִיצְּעוֹ (ed. Zuck. incorr.) they handed him over to the strap-bearer, and he attempted to lash him; (Y. ib. IX, 24ᵇ top לבעל הרציעה וסטרי).

רַצַּע ch., *Af.* אַרְצַע same, *to bore through.* Targ. O. Ex. XXI, 6.

רוֹצָעָן, רַצָּעָן m. (preced.) 1) *leather-worker, shoemaker, saddler.*—*Pl.* רַצָּעָנִין, רַצָּעָנִים, רוֹ'. Pes. IV, 6 (Y. ed. רו'). Ib. 55ᵇ; Tosef. ib. II (III), 18; a. e.—2) (v. זְמוֹרָה) = בעל הרציעה *strap-bearer.* Tosef. Sot. XV, 7, v. רָצַע.

רַצָּעָא ch. same, *shoemaker, saddler.* Sabb. 60ᵇ. רוֹ',

רָצַף (b. h.; cmp. רָצַם) 1) *to press, crush.* Nidd. 14ª שמש רָצְפָה the membrum may have crushed it.—Part. pass. רָצוּף; f. רְצוּפָה; *pl.* רְצוּפִים, רְצוּפִין. רָצוּפוֹת. Ib. מאכולת ר' a crushed louse.—2) (cmp. פָּתַח a. denom.) *to join closely, to place in rows; to pave with blocks.* Ohol. XVIII, 5 הרוֹצֵף ... באבנים if one paves an unclean field (v. פָּרַס) with stones. Y. Orl. I, beg. 60ᶜ במשנה ... לעצים ברוצף when he changes the usual order of planting; if he wants to use them for fuel, he plants the trees close together, &c., opp. משפה planting wide apart. Y. Kil. III, 28ᵈ bot. רוצף

he who plants vegetables in a row, opp. עושה קלחים יחידים; a. e.—Part. pass. as ab. Esth. R. to I, 6 היה ביתו ר' וכ' his house was paved with precious stones and jewels. Neg. XI, 9 השתי אם היה ר' if the warp (on the loom) is close (the threads being properly arranged). B. Bath. 29a שלש ... שאכלן ר' by the three years of which they speak is meant that he had the undisturbed usufruct for three years in succession, opp. מפוזרות. Ib. 37b אכלן ר' if he has had the usufruct of trees planted close together in rows (which shows that they were intended to be transplanted when grown older). Ib. מכרן ר' וכ' if he sold closely planted trees, the buyer cannot claim the soil. Y. M. Kat. I, 80c top, a. e. ר', opp. מרווחין, v. רָוַח. Y. Gitt. VIII, end, 49d בר' when the signatures are close together, opp. מסורגין, v. סָרַג. Treat. Sof'rim I, 10, v. סָרַג; a. fr.—Trnsf. *crowded, stuffed.* Cant. R. to IV, 4; Gen. R. s. 32; a. fr., v. רָקַן.

Nif. נִרְצַף *to be squeezed, crushed.* Nidd. 25b, v. רָצַם. Bets. 28b שפוד שנ' (Ms. M. שנרצם, corr. acc.) a roasting spit which has been squeezed and bent, contrad. to נרצם.—[Tosef. M. Kat. I, 2 מרצפין ed. Zuck., read: מרבצין or מרבידין, v. רָבַץ.]

רְצַף ch. same, 1) *to join.*—Part. pass. רָצִיף; *pl.* רְצִיפִין (Hebr. רִצּוּף). Targ. Y. Lev. XII, 4, sq. —2) *to weld by hammering.* Zeb. 95a דרָצִיף לית מֵירְצַף Ms. M. (ed. דרצוף מרצוף) when he closes the hole up by hammering. Gen. R. s. 7 רְצוֹף רצפך וכ' hammer away thy hammering (strike me), for it is good for learning; ['Rashi': (the teacher saying to him that is punished) *pave* thy paving, i. e. lie down; v. רָצַם].

רְצָפָא f. (preced.) *hammering* [or *paving*]. Gen. R. s. 7, v. preced.

רְצָפָה, רִי' f. (b. h.; v. Baer to Ez. XL, 17; רָצַף) 1) *block pavement.* Meg. 22b (ref. to Lev. XXVI, 1 אבן משכית) לא אסרה תורה אלא ר' של וכ' the Torah forbids only prostration on a stone pavement (in a synagogue). Shek. VI, 2; Y. ib. 49c a priest was splitting wood in the wood cell of the Temple וראה את הר' וכ' and noticed that the pavement there was different from the others. Y. Naz. VII, 56b bot. הנקבר ערום בארון ... או ע"ג רי' וכ' a body buried naked in a marble coffin, or on a paved floor, or on a marble plate; Bab. ib. 51a. Ib. ר' של לבנים brick pavement. Yoma I, 7; a. fr.—2) (from its resemblance to a block pavement) *cobweb.*—*Pl.* רְצָפוֹת Ukts. I, 2 (Ar. רְצָפִית); Tosef. ib. I, 2 (T'bul Yom III), v. סִיג II.

רְצָפוֹת, v. preced.

רִיצִי, רְצָפְתָא ch.=h. רִצְפָּה. Targ. II Kings XVI, 17. Targ. Ez. XL, 17, sq.

רָצַץ (b. h.) *to press, squeeze, crush.* Tanḥ. Ḥuck. 20 נכנסו ... ורָצְצוּ וכ' the rocks were moved into the caves and crushed all those warriors; Num. R. s. 19. Cant. R. to I, 6 (play on רְצָפָה, Is. VI, 6) רוֹץ פֶּה רָצוֹץ פה וכ' *ritspah* means *rots peh*, crush the mouth of him (Isaiah) who spoke ill of my children; Tanḥ. Vayishl. 2; Pesik. R. s. 33 רץ פה; Yalk. Num. 764; Yalk. Is. 273 רָצַץ (*Pi.*); Yalk. Kings 218 רצץ. Cant. R. l. c. (play on רְצָפִים I Kings XIX, 6) [read:] רץ פים רצוץ פרוח וכ' crush the mouths of all who (like Elijah) speak ill of my children. Y. Ab. Zar. II, 40c bot. שלא יָרוֹץ את וכ' lest he (the gentile) break his (the Jew's) skull. Y. Macc. II, beg. 31c ורָצָתָה ... והושרט and a child put forth his hand (under the roller), and he crushed it. Bets. 34a רָצָתָה בהמה a beast squeezed it (an animal, against a wall); Ḥull. III, 3 (56a) Ms. M. (ed. רִיצָתָה, *Pi.*). Ex. R. s. 30[17] רָצְצוּ גפנים they crushed the vines; a. fr.—Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 22) שזה רץ להריג וכ' this one pressed to kill that one &c. Ib. עשו רץ ומפרכס וכ' Esau pressed and struggled to get out.

Pi. רִיצֵץ 1) same. Ḥull. l. c., v. supra. Y. Kidd. IV, end, 66c רצץ את מוחו ... הטוב the best of the serpents—crush its brain. Yalk. Kings l. c.; Yalk. Is. l. c., v. supra. Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. ib. 884 they put their thumbs into their mouths ומְרַצְּצִים אותם and crushed them (with their teeth); Pesik. R. s. 31 ומרצצים ומקצצים אותם crushed and bit them off; a. e.—2) *to push, struggle.* Midr. Till. to Ps. LVIII (ref. to ויתרוצצו, Gen. XXV, 22) שהיה מְרַצֵּץ עם וכ' he (Esau) struggled with his brother in his mother's womb.

Hif. הִרְצִיץ same, 1) *to crush.* Y. Yeb. I, 3a bot. הרי אתם ... בשביל שתְּרַצְּצוּ את מוחי you place my head between two high mountains . . ., that they may crush my brain (you want me to decide between two great authorities); Tosef. Ohol. XVIII, 18.—2) *to press, rush in a crowd.* Tanḥ. Balak 4; Num. R. s. 20 like the money-changer שהכל מְרִיצִים לו to whom all rush (to have their coins examined).

Hithpol. הִתְרוֹצֵץ, *Nithpol.* נִתְרוֹצֵץ *to press one another, struggle.* Tanḥ. Vayḥi 15 כיון שנתְּרוֹצְצוּ וכ' when the children struggled together within her.

רַצֵּץ ch., *Pa.* רַצֵּץ same, *to squeeze, crush.* Targ. Lam. III, 16 רִיצֵּץ (Hebraism; h. text ויגרס). Targ. Y. II Ex. XV, 6 (ed. Vien. מְרַצְּצָא, *Af.*; h. text תרעץ).

רָךְ, v. רָכַךְ, רָקַק.

רֹךְ, v. רוֹךְ.

רַק (b. h.; cmp. רַךְ) *only, except.*—*Pl.* רַקִּין *use of the word* רַק. Gen. R. s. 1; Y. Ber. IX, 14b bot., v. אַךְ I.

רֶקָא, רֵקָא, v. רֵיקָא, רֵיק.

רְקָא, v. רוּקָא.

רָקָב I m. (next w.) *rotten.*—*Pl.* רְקָבִים, רְקוּב'. Gen. R. s. 84 שלכם ר' וכ' (I saw in my dream) your crops were rotten and mine preserved; Yalk. ib. 141 מְרַקְּבִים.

רָקַב II, רָקַם (b. h.) [*to be perforated, hollow*; v. רוּקְבָּא II,] *to be worm-eaten, rot, decay.* Tosef. Ter. VI, 3 תרום יִרְקַב must be left to rot (cannot be used). Ib. 4 ותרקוב separate the T'rumah, and let it rot; a. e.

Hif. הִרְקִיב 1) same. Yalk. Gen. 141, v. preced. Tosef. Gitt. III, 2 יאיני חישש שמא הִרְקִיבָה תבואה and we need

not take into consideration that the grain may have been attacked by worms. Ib. הלך ומצא שהרקיבו if he went (to examine) and found that it was ruined הרי זה . . . עד שתרקיב וכ׳ he must take into consideration (the possibility of having consumed untithed grain) from the time that the grain may have begun to be attacked, or the wine to become sour. Ib. IX (VII), 12 נימוק או שחירקיב if the document is decayed or worm-eaten. Y. Yoma VII, 44[b] bot. שם היו מרקבין there they were allowed to rot; a. fr.—Esp. *to turn into a lump of decayed matter* (רָקָב). Naz. 51[b] טחנו וחזר והי׳ if he powdered the mass taken from the ground, and it turned again into a lump. —2) *to cause to rot, to eat through.* Deut. R. s. 2 ומרקידן and eats them through, v. מָסַס.

Nif. נִרְקַב *to be worm-eaten, rot.* Gen. R. s. 91 . . . גזר ונרקבת he decrees concerning the grain, and it is worm-eaten; (Yalk. ib. 148 ומרקבת, *Hif.*).

רֵקֵב ch. same; *Ithpe.* אִירְקִיב *to become* רָקַב (v. preced. *Hif.*). Naz. 51[a], sq.

רָקָב m. (b. h.; preced.) *rottenness*, esp. *raḳab, a mass of earth from a grave containing parts of a decayed human body*, which causes uncleanness if of a certain quantity (חֲרָוֹד). Naz. VII, 2 מלא תרוד ר׳ a spoonful of *raḳab*. Tosef. Ohol. II, 2 מלא תרויד ר׳ שאמרו וכ׳ the spoonful of *raḳab* of which they speak (as making unclean) means as much as is grabbed with the fingers from their roots and upwards. Ib. 3 ואיזהו מת שיש לו ר׳ what corpse is it to which the law of *raḳab* applies?; Naz. 51[a]; Y. ib. VII, 56[b] bot.; a. fr.

רְקָבָא, רִי׳ m. (preced.) *rot, rust.* Targ. Is. XL, 20.—Nidd. 36[b] a brazen mortar דלא שליט ביה ר׳ over which rust has no power.

רַקָּבָא m. (preced.) *wood-worm.* Targ. Hos. V, 12.—V. רוּקְבָּא I.

רַקְבּוּבִית f. (preced.) *decay, decayed matter.* Y. Peah VII, 20[b] top, v. גֶּרֶם. Y. Sabb. IV, beg. 6[d] אם רבת רקבוביתן if the decay in them (from moths) is far advanced. Yoma 38[b] (ref. to Prov. X, 7); רקבובית תעלה בשמותן וכ׳ rottenness enters their names, none name their children after them.

רַקְבּוּבִיתָא, רַקְבּוּבְיָתָא ch. 1) same. Targ. Job XIII, 28.—2) *earth-worm.* Ib. XXVII, 18 (h. text עש).

רַקָּבוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *decayed matter.*—*Pl.* רַקְבּוֹנוֹת. Tosef. Ter. X, 3 (ed. Zuck. רַקְבִּיבִיוֹת, Var. רַקְבּוּנִיוֹת), v. נִיצוֹלֶת.

רַקְבִּיבוּת, v. רַקְבּוּבִית.—*Pl.* רַקְבִּיבִיוֹת, v. preced.

רָקַד (b. h.), *Pi.* רִקֵּד 1) *to dance.* Bets. V, 2 ולא מְרַקְּדִין nor dare you dance (on the Sabbath and Holy Days). Keth. 16[b] רִקְּדוּ לפניה (or רָקְדוּ) if there is evidence that they danced before her (at the wedding procession, which proves that she married a virgin). Ib. bot. כיצד מְרַקְּדִין לפני הכלה what do we sing in her praise when dancing before a bride? Num. R. s. 20[11] בשעה . . . השטן מְרַקֵּד לו וכ׳ when a man plans a sin, Satan dances to him (cheering him), until he has done it; a. fr.—V. רִיקּוּד.—2) *to sift*, v. infra.

Hif. הִרְקִיד *to shake* (in the sieve), *to sift.* Y. Ber. IX, 13[c] top; Tosef. ib. VII (VI), 2. Y. Shebi. V, end, 36[a] לא תרקידון עמו . . . מרקידין you must not winnow, or grind, or sift flour together with him. Sabb. VII, 2 (73[a]) המרקד he who sifts flour (on the Sabbath); a. fr.

רַקָּד ch., *Pa.* רַקֵּד same, *to dance.* Targ. II Sam. VI, 16.—Y. Ḥag. II, 77[b] שרון מטפחין ומרקדין (not ומרקדקין) they began to clap and dance. Koh. R. to III, 2 עד דאת . . . ליה מְרַקֵּד וכ׳ thou shalt not move from here, until thou dancest a little for us. Gen. R. s. 63; a. fr.

רַקָּדָא m. (preced.) *dancer.* Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 1) כל דזמר זמרא ... באדניה דר׳ (not ודימרא) whatever the singer may sing, it enters not the ear of the dancer (ref. to Prov. XXV, 20).

רקדנין, Targ. II Kings XI, 13 דר׳ עמא (ed. Lag. דרדנין, Var. דרכנין, v. Lagarde Prophetae I, p. XXIV) read: דרַהֲטִין עמא those who hurried the people (to the assembly; h. text הרצין העם).

רקדק, Y. Ḥag. II, 77[b] מרקדקין, v. רָקַד.

רָקָה, v. רֵיק, a.

רָקוֹב, *pl.* רְקוּבוֹת, v. רוּקְבָּא II.

רָקוּד, v. רִיקּוּד.

רקודי, B. Mets. 84[a]; Sabb. 127[a] Ar., v. דְּקוּרָא.

רְקוּם, רְקוּמִים, רְקוּמֵי v. sub רִיקּם.

רְקוּעַ m. (רָקַע) [*patched,*] 1) *spotted.* Targ. O. Gen. XXX, 32 (h. text טלוא).—*Pl.* רְקוּעִין, רְקוּעָיָא. Ib. 35; 39.—*Fem.* רְקוּעָתָא. B. Kam. 118[b] בר׳ in the case of the theft of a spotted sheep (the presence of which, if returned, must be noticed).—*Pl.* רְקוּעָתָא. Targ. O. l. c. 35.—2) (trnsf., v. B. Kam. l. c.) *well-known, distinguished.* M. Kat. 28[a] מאן חשיב . . מאן ר׳ Ar. (ed. רַקִּיעַ) who is esteemed, who is regarded, who is distinguished (before the angel of death)?

רָקַח (b. h.) *to pound* spices; *to spice, perfume.*—Part. רוֹקֵחַ *druggist, apothecary.* Gen. R. s. 10, v. סַם. Koh. R. to X, 1, v. נְבָל; a. e.

Pi. רִקֵּחַ same. Gen. R. l. c. Y. Bets. I, 60[d] חייב משום מְרַקֵּחַ (not מרקיה, מרקה) is guilty because it comes under the category of doing apothecary's work.

רֶקַח m. (b. h.; preced.) *apothecary's preparation.* Cant. R. to VIII, 2, v. פֶּטֶם.

רְקִיעַ, v. רְקוּעַ.

רָקִיעַ m. (b. h.; רָקַע) *expanse, sky*, esp. *Raḳi'a*, name

of one of the seven heavens. Pes. 94a, sq. Gen. R. s. 4. Ib. s. 38.—Hag. 12b; a. fr.—*Pl.* רְקִיעִים. Ib.

רְקִיעָא, רָקִיעָא I ch. same. Targ. Gen. I, 6, sq.; a. fr.—Ber. 58b the Curtain (וילון) is rolled up, ומתחזי נהורא דר׳ and the light of the Rakí'a is seen. Ib.a, v. מַלְכוּתָא. Pes. 94a סומכא דר׳ the thickness (depth) of the sky; a. fr.—*Pl.* רְקִיעִין. Targ. Y. I Num. XXIV, 6.

רְקִיעָא II m. (רָקַע, v. רְקוֹעַ) *patch, rag.*—*Pt.* constr. רְקִיעֵי. Targ. Ez. XIII, 18 ר׳ חשוך (ed. Lag. רְקִיעֵי) dark rags (h. text כסתות). Ib. 20 ר׳ חשוכן ed. Lag. (ed. Wil. חשירין, corr. acc.).

רָקִיק m. (b. h.; רקק *to beat, flatten*, comp. רָקַע) *wafer.* B. Bath. 19b, opp. עבה thick cake; a. e.—*Pl.* רְקִיקִין, רְקִיקִים. Men. VI, 3 (74b) חר׳ משיחים (Bab. ed. משיחה) (var. ור׳ טעונים) wafers as sacrifices must be ointed. Ib. 75a; a. fr.

רְקִיקָה f. (רָקַק) *spitting.* Tosef. Ber. VII (VI), 19 ור׳ מיקל וחומר and spitting (on the Temple mount is forbidden) a fortiori; ib. בזרין ... ר׳ spitting, which is an act of contempt; Y. ib. IX, 14c. Yeb. 105a ר׳ the spitting by the *y'bamah* (Deut. XXV, 9). Snh. 101a, v. רָקַק; a. fr.

רְקִיתָא f. (cmp. b. h. רַקָּה) *temple.* Targ. Y. Deut. XVIII, 3 לוחייא דר׳ (Ar. דדק׳, incorr.) the upper jaws.

רַקִּיתָא f. (cmp. preced.) [*the shining,*] *chameleon*, v. זְקִיתָא.

רָקַם (b. h.) *to variegate, embroider.* Yoma 72b רוקמין, v. חָשַׁב. Ib. רוקם מעשה וכ׳ the embroiderer's is needle work, therefore it has only one face; a. e.

Pi. רִיקֵּם same, trnsf. (v. Ps. CXXXIX, 15) *to form the limbs of an embryo, shape.* Lev. R. s. 29, beg.; Pesik. R. s. 46 שלישית ביום צבר ... ריקמו at three hours of the day he gathered his (Adam's) dust, at four he kneaded him, at five he shaped him; Midr. Till. to Ps. XCII חמשית ... ששית רקמו at five he made him a shapeless body, at six he articulated him. Y. Bets. I, 60a בצים שריקדמו גוזלים שלא העלו עליהן וכ׳ (not העליהן) eggs which developed chicks without a formation of wings. Ḥull. 64a אם ריקמה וניקבה if the egg had developed a distinct embryo, and was perforated; a. e.—Part. pass. מְרוּקָּם; f. מְרוּקֶּמֶת. Esth. R. to III, 1 עשה לו צלם מר׳ וכ׳ he (Haman) made himself an image embroidered on his garment over his breast. Nidd. III, 3 (24b) ואם היה מר׳ and if the fœtus was articulated. Y. ib. 50d top, v. רֹאשׁ. Tosef. ib. IV, 12. Ḥull. IX, 6 (126b) ביצת חשרץ המר׳ the egg of a creeping thing (serpent &c.) in a developed state; a. e.

רֶקֶם I m. (preced.) *embroidery.*—*Pl.* רְקָמִים, constr. רִקְמֵי, רִקְמֵי. Ab. Zar. 24b (in an apostrophe to the Ark of the Covenant) המחושקת בר׳ זהב who art lovely in gold-embroidered garments (gold-plated); Gen. R. s. 54; Yalk. Sam. 103; Midr. Sam. ch. XII כרומי (corr. acc.).

רֶקֶם II (b. h.) pr. n. pl. *Rekem*, in Benjamin. Targ. Josh. XVIII, 27.

רָקֶם I (or רֶקֶם) pr. n. pl. *R'ḳam* (or *Reḳem*); 1) also ר׳ דחגרא *Sela* (Petra) in Edom (v. Hildesh. Beitr. p. 52 sq.) Targ. Gen. XIV, 7 (Y. ed. Vien. רֵיקָם; h. text קדש). Ib. XX, 1; a. e.—Gitt. I, 1 המביא מן חר׳ ומן החגר if a messenger brings a letter of divorce from the district of R. or of Ḥagar. Nidd. VIII, 3; a. e.—Sifré Deut. 51 ר׳ תחגרא (read: דחגרא); Yalk. ib. 874 רגם דת׳; Tosef. Shebi. IV, 11 ed. Zuck. (Var. ורכה דדוגרא, corr. acc.).—2) רָקֶם גֵּאָה *R'ḳam Geah* = Kadesh Barnea. Targ. Num. XXXIV, 4. Targ. Josh. XV, 3; a. e.—Sifré l. c.; Yalk. l. c. (not נאיה); Tosef. l. c. (Var. נאה, corr. acc.); Y. Shebi. V, 36c דגוזה ר׳.

רָקֶם II m. = h. רָקֶם I, *embroidered garment.* Targ. Ez. XXVII, 16 (h. text רקמה).

רְקָמָא, רִי׳ m. (preced.) *checker, spot.*—*Pl.* רִי׳, רִי׳. Sabb. 107b (ref. to Jer. XIII, 23) מאי ... דקאי ר׳ ר׳ וכ׳ what does *ḥăbharbarothav* mean? shall I say, it means checkered? Then it ought not to read *ḥăb.*, but *gavvanav* (its colors).—V. רִקְמְתָא.

רָקְמָה f. (b. h.) = רָקֶם I, *embroidered garment.* Lam. R. to I, 1, a. e., v. אַפִּרְקִילְטָא.

רְקָמָתָא f. *pl.* רְקָמָתָא (preced. wds.) *checkers, spots.* Targ. Jer. XIII, 23, v. רְקָמָא.

רְקַן, v. רוֹקֵן, רִיקֵּן.

רָקַע (b. h.) [*to beat,*] *to stretch, spread.*

Hif. הַרְקִיעַ 1) same. Midr. Till. to Ps. CXLVI, 5 משמתחתי ... והרקעתי הארץ וכ׳ ... since I stretched the heaven and spread the land (over the water), have they ever moved from their position?—2) (in enigmatic speech, denom. of רָקִיעַ) *to make to look blue.* Erub. 53b הַרְקִיעוּ Ms. M. (ed. אַרְקִיעוּ), v. זָהַב; [Rashi: *spread* the glowing coals].—[Tosef. B. Bath. XI, 9 שהרקיע ed. Zuck., read: שהִרְקִיב.]

רָקַע ch., *Af.* אַרְקַע same. Targ. Job XXXVII, 18 תַּרְקַע (ed. Wil. תְּהַר).

Pa. רַקַּע *to patch.*—Part. pass. מְרַקַּע. Targ. Josh. IX, 5 ed. Wil. מְרַקְּעָן (Ar. מְרַקָּעָן; ed. Lag. מרקיעין, corr. acc.; some ed. מְרוּקָּעִין Hebraism; h. text מטלאות).—V. מַרְקוֹעַ II.

רָקַק, רוֹק (b. h.) *to spit.* B. Kam. VIII, 6 ר׳ והגריע בו רוקו if a person spat (at his neighbor), and his spittle touched him. Snh. 101a על הרקיקה בה ... וברוקק that is when he spits at it (while reciting a Bible verse as a charm for a wound), for the name of God must not be pronounced in connection with spitting. Y. Ber. III, 6d bot. הרוקק ... ברוקק וכ׳ he that spits in the synogogue is considered as if spitting at the pupil of his eye (euphem. for God). Yeb. 105a שרָקְקָה דם who (in spitting before the *yabam*) spat blood; Y. ib. XII, end, 13a רָקָה (or רָקָה, fr. רוק). Ḥag. 5a (ref. to Koh. XII, 14) זה הרָק בפני חבירו וכ׳ this refers to one who spits in his neighbor's presence and becomes disgusting (v. מָאַס). Tosef. B. Kam. IX, 31, v. טוֹשׁ h.; a. fr.

Pi. רִקֵּק same. Yalk. Is. 339 (ref. to Ps. IV, 3) עד מתי

מְרַקְּקִין בו וכ׳ ... how long will you put to shame the honor of the (ruined) Temple, spitting in it, committing nuisance in it &c.?

Nif. נָרוֹק (cmp. רָקַק) *to be miry.* Mikv. VII, 1 חטיט הנ׳ soft, miry clay (in the bath reservoir); Zeb. 22ª Ms. M. (ed. הנרוק); Succ. 19ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 40).

רִיק, רוּק, רָקַק ch. same. Targ. O. Lev. XV, 8 וְרוֹק (Y. וְרִיק). Targ. Deut. XXV, 9.—Part. רָקֵק; pl. רָקְקִין. Targ. II Esth. III, 8.—Koh. R. to VII, 9 כל דר׳ לעיל וכ׳ if a person spits upward, it will fall in his face (an angry person hurts himself). Y. Yeb. XII, end, 13ª top וְרַקַּת קדמנא וכ׳ she spat before us &c., v. רוּקָא; Bab. ib. 39ᵇ וירקת. Ib. 106ª אכלה תומא ורַקָּקָה if she ate garlic and had to spit. Lev. R. s. 9 עד דאזלת ורוקת וכ׳ until thou goest and spittest in that preacher's (R. Meir's) face; ib. רוּקוּ באנפי וכ׳ spit in my face seven times; ib. ואנא רַקֵּיקִית וכ׳ and I spat &c.; Num. R. s. 9²⁰; Y. Sot. I, 16ᵈ bot. ורוֹקְקִין בגויה וכ׳ spit into it (my eye) &c.; a. e.

רָקָק m. (preced. wds.) *diluvium, pool, shallow.* Sabb. XI, 4 אם היה רָקָק מים וכ׳ if there is a pool (on the shore), and the public road crosses it; וכמה הוא ר׳ מים, and how deep must it be to be called a pool? Erub. 43ª במהלכת בר׳ when the ship moves in diluvial water. Hull. 27ᵇ מן הר׳ נבראו birds were created out of alluvial mud; Erub. 28ª. M. Kat. 25ᵇ דגי ר׳, v. לִוְיָתָן; a. e.

רָקָקָא ch. same.—*Pl.* constr. רְקָקֵי. Targ. Y. Gen. I, 20.

רקקה, Y. Snh. I, 18ᶜ bot.. v. דְּקָקָה.

רַקְרַק *rakrak*, imitation of a bird's shriek. Hull. 63ª Ar., v. שְׁרַק I.

רַקַּת (b. h.) pr. n. pl. *Rakkath*, a fortified town of Naftali. Meg. 6ª כרקתא וכ׳ ... ר׳ זו ציפורי R. is Sepphoris, and its name was Rakkath, because it lies high like the banks of a river. Ib. ר׳ זו טבריא R. is Tiberias. Ib. ר׳ לאו טבריא היא וכ׳ ... אילא is there any one that can say, R. is not Tiberias? when one dies here (in Babylonia), do they not eulogize him there in (Tiberias): גדול הוא בששך ושם לו בר׳ he was great in Sheshakh (Babylonia), and had a name in Rakkath? Ib. יושבי ר׳ צאו וכ׳ citizens of R., go forth and receive the dead of the valley (Babylonia); a. e.

רַקְתָא f. (cmp. רָקָק) *alluvial ground, bank.* Meg. 6ª v. preced. B. Mets. 108ª האי מאן דאחזיק בר׳ דנהרא וכ׳ he who takes possession of the alluvial ground of a river (or canal) is considered an impudent man, but cannot be removed. Succ. 26ª חוו גנו אר׳ דסורא they used to sleep on a bank of Sura. Bets. 32ᵇ דפרת ר׳ the clayey alluvium of the Euphrates; a. e.—[B. Bath. 26ª top רקתא, v. דַּקְתָּא.]

רָר, v. רִיר.

רַרַב, *Ithpa.* אִתְרַרַב, v. רִבְרֵב.

רָרַם, *Part. Pa.* מְרָרֵם, v. רוּם ch.

רָשׁ m. (b. h.; רָרַשׁ) [*dispossessed*, cmp. דַּל,] *poor.* Lev. R. s. 34 רש מן הנכסים the poor man is called *râsh*, because he is dispossessed of property. Ib. (ref. to Prov. XXIX, 13) זהו רש בתורה this means one bare of learning. Ib. (ref. to ib. XXII, 2) אמר איתו רש לאותו עשיר that poor (ignorant) man says to the rich man, teach me &c. Deut. R. s. 9 אתמול ... ועכשיו הוא מסיח כרש וכ׳ yesterday he (Moses) spoke like a rich man (ref. to Ex. XXXII, 12; Num. XIV, 19), but now he speaks like a poor man (begging, ref. to Deut. III, 23); a. e.—*Pl.* רָשִׁים, רָשִׁין. Lev. R. s. 31 (ref. to Cant. VII, 6 ודלת) הר׳ שבכם וכ׳ the poorest (in mind) among you are as precious to me as Elijah &c.; Cant. R. l. c. Meg. 11ª (play on אחשורוש, Esth. I, 1) שהכל נעשו רשין בימיו Ms. M. (ed. רָאשִׁין) all became poor in his days (with ref. to Esth. X, 1). Koh. R. to V, 7, v. עָשַׁר; a. fr.

רָשָׁא, v. רֵישָׁא.

רָשָׁא, v. רֵשׁ.

רַשַּׁאת, v. next w.

רַשַּׁא m. (רָשָׁה) 1) *having power, empowered, entitled to, permitted.* Sabb. 104ª אין הנביא ר׳ וכ׳, v. חָדַשׁ. Peah VII, 5 בשלו הוא ר׳ ואינו ר׳ וכ׳ he has power of disposal over that which belongs to him, but not over that which belongs to the poor. Arakh. VIII, 4 אין אדם ר׳ להחרים וכ׳ no man has a right to vow &c., v. חָרַם; a. fr.—*Pl.* רַשָּׁאִים, רַשָּׁאִין. Ab. IV, 8 אל תאמר קבלו דעתי שהן ר׳ וכ׳ say not (to your fellow judges) accept my opinion, for theirs is the power (as a majority), not thine. B. Bath. 8ᵇ; a. fr.—*Fem.* רַשָּׁאָה. Tosef. Yeb. VIII, 4 האשה ר׳ שחיננה וכ׳ a woman is permitted to marry even a eunuch. Ib. האשה רשאי (corr. acc.).—2) (v. רֵשׁ) *owing, bound to.* Arakh. VIII, 7 שולה שאינו ר׳ ... אומדים we estimate how much a man would pay for it to offer it as a burnt-offering which he is not bound to offer.

רַשַּׁאי, רַשַּׁיי ch. same. Targ. Ruth IV, 4 (ed. Vien. רָשַׁאי).—Esth. R. to I, 4 ליתי אנא יכיל ... בנפשי אנא רשיי over what concerns myself I have a right (of disposal as I please), but over that which is commanded by my Creator (charity) I have no power or authority.—*Pl.* רַשָּׁאִין. Targ. Y. Ex. XXIII, 19 (ed. Vien. רָשָׁיָן); a. fr.

רַשַּׁאי pr. n. m. *Rishshai.* Ḥull. 80ª Ar. (Ms. H. רישַׁאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90; ed. דושאי).

רַשְׁאָנָא m. (v. רַשַּׁאי) *ruler, officer.* Targ. Prov. XXV, 15 (ed. Lag. רֵאשָׁנָא, fr. רְאֵשָׁא; Var. רשא; Levita בַּשְׁאָנָא, Bxt. הִרְשָׁנָא; h. text קָצִין).

רִישׁ, רִשְׁבָּא m. (רשב, cmp. רשׁם, v. נִשְׁבִּים) *trap;* trnsf. (sub. בעל) *fowler*; also surname of a family, *Rishba.* Sabb. 130ª; Ḥull. 116ª יוסף ר׳ Joseph the fowler.—Sabb. 146ᵇ; Taan. 10ª Taboth Rishba (the fowler, Rashi; oth. opin. = ריש בי אבא chief of the family). B. Bath. 126ᵇ מר זוטרא מדר׳ (Ms. M. מר בר רושבא; Ms. H. מידרוּשְׁבָּנָא; Ms. R. מדרישכא; Alf. מדרישכא; Ms. Alf. מדרשבא) Mar Zutra of the house of R.

רִישׁ, רִשְׁבִּין m. pl. h. (preced.) *traps.* B. Kam. VII, 7 (79ᵇ), quot. in Rashi to Ḥull. 116ª (Mish. ed. נישבים; Bab. ed. נִישְׁבִּים, v. נִישׁוּבִין).

רָשָׁה, v. רשר.

רָשׁוּ, רָשׁוּ, v. רְשׁוּתָא.

רָשׁוּם, v. רוֹשֶׁם.

רָשׁוּם, רִשּׁוּמָא, v. sub רִישׁ.

רָשׁוֹן m. (רשׁ) *rashon*, a species of *locusts* (= b. h. סָלְעָם). Ḥull. 65ª; Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V; Yalk. Lev. 537. Ḥull. 65ᵇ חרגול זה ר׳ *ḥargol* (Lev. XI, 22) means *rashon*. Ib. 66ª. Y. Nidd. III, 50ᵈ top אי זהו ... כל שתחלת בריתו דומה לר׳ what is the articulated embryo of which they speak? One that in its early stage resembles the shape of a *rashon*; Tosef. ib. IV, 10 ברושם (Var. בראשו, corr. acc.); Bab. ib. 25ª כר׳ Ar. (ed. מראשו, corr. acc.); Lev. R. s. 14 צורת ... דומה לר׳ how is the embryo formed? At first it resembles &c.; Yalk. ib. 547.

רָשׁוֹנָא ch. same. Targ. O. Lev. XI, 22 ed. Berl. (Ms. I רַשׁוּ; ed. Vien. a. oth. רש; Y. ed. Vien. רְשׁוּ). Targ. Ps. CV, 34 (ed. Wil. רַ; h. text ילק).

רָשׁוֹשׁ m. (רָשַׁשׁ) *wheat-stamper, groats-maker*.—*Pl.* רָשׁוֹשׁוֹת, constr. רָשׁוֹשֵׁי. M. Kat. II, 5 (13ᵇ, v. Rabb. D. S. a. l. note 70). Ib. 13ᵇ ר׳ ציפורי; v. רָשׁוֹשׁ.

רָשׁוֹשִׁין, v. רָשָׁשִׁין.

רָשׁוּת I f. (denom. of רָשׁ) *poverty*. Midr. Till. to Ps. XXIV יש רש ואין שמו לפי רָשׁוּתוֹ (ed. Bub. עניותו) many a man is poor, but his reputation is not in harmony with his poverty (it being that he is wealthy). Yalk. Gen. 147 (ref. to Koh. IV, 14) נולדה רָשׁוּתוֹ ... במלכותו with Joseph's elevation to governorship Potiphar's poverty was born; Gen. R. s. 89 רִשְׁתּוֹ; Yalk. Koh. 971 רשתו.

רָשׁוּת II, f. (רָשָׁה) 1) *power, authority, control*. Ned. X, 2, v. רוֹקֵן. Gen. R. s. 67 ששה ... ברשותו ששה אינן six things (organs) serve man, three of which are under his control, and three are not; העין ... ורשותו וכ׳ the eye, the ear, and the nose are not under his control &c. Bets. V, 2 משום ר׳ as an exercise of authority (judging, betrothal &c.; differ. interpret. in comment.); a. fr.—Esp. *secular government*, (mostly) *the Roman government in Palestine, Roman officials, Roman party*. Ab. I, 10, v. דָּנָ׳. Ib. II, 3, v. זָהִיר. Sabb. 11ª, v. חָלָל III. Ab. Zar. 17ª (ref. to Prov. XXX, 15) קול שתי בנות ... ומאי נינהו מרינת והר׳ Ms. M. the voice of two daughters that cry from Gehenna, and say in this world, 'bring, bring'; and who are they? Heresy and Government. Makhsh. II, 5 אם יש בה ר׳ if it is the residence of Roman officials (for whom the baths are always kept in readiness). Yoma 86ᵇ והר׳ מקברת וכ׳ and high office buries its occupant (causes premature death). Erub. 41ᵇ שלשה אין רואין ... חולי מעיין והר׳ three persons shall not see Gehenna (expiate their sins in this world): those who suffer from extreme poverty, from bowel diseases, and from governmental exactions (Rashi: from *creditors*). Y. Snh. VI, 23ᵈ sq. ר׳ של מטן the earthly government; ר׳ של מעלן the divine government; a. fr.—*Pl.* רְשׁוּיוֹת. Ḥag. 15ª שתי ר׳ הן ... שמא are there, God forbid! two powers (governing the universe)? Gen. R. s. 1 (ref. to ברא, Gen. I, 1) שתי ר׳ וכ׳ ... אין כל none can say, two powers created the world (the verb ברא being in the singular) &c. Ber. 33ᵇ דמיחזי כשתי ר׳ (saying מידים twice) has the appearance of a belief in a duality; a. e.—2) (trad. pronunc. רְשׁוּת) *dominion, domain, territory*. B. Kam. I, 2 ר׳ חמיוחדת למזיק a territory exclusively belonging to the owner of the animal that did the damage; ר׳ הניזק והמזיק a space belonging to both owners. Ib. 13ᵇ (in Chald. dict.) תורך ברשותי מאי בעי what had thy ox to do in my ground. Ib. 81ª; Taan. 6ᵇ שבילי הר׳ the paths (short cuts) through private property. B. Mets. 5ᵇ משבירין אותו שבועה שאינו ברשותו we make him swear that it is not in his possession; a. v. fr.—ר׳ היחיד (abbrev. רה״י) *private ground*; ר׳ הרבים (abbrev. רה״ר, רה) *public road*. Sabb. 6ª; a. v. fr.—Ib. 9ª הרי זו ר׳ לעצמה this forms a territory for itself (with regard to Sabbath movements). Ib. VII, 2 המוציא מר׳ לר׳ he who carries things (on the Sabbath) from one territory to another; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 6ª ארבע ר׳ לשבת וכ׳ there are four classes of territories with regard to Sabbath laws &c.; Tosef. ib. I, 1. Ib. 6; Sabb. l. c. אסקופה ... שתי ר׳ the threshold stands for two territories; when the door is open, it is classified with the interior &c. Ib. 9ª כל ... מוצא שתי ר׳ וכ׳ wherever you find two territories belonging to the same class; a. fr.—Y. Kidd. III, 64ᶜ top; Y. Ned. VIII, 40ᵈ bot. (ref. to R. Jose's opinions Kidd. III, 9, a. Ned. VIII, 2) תמן הוא אמר עד שיצאו כל הרשויות הגדולות עד שיצאו כל הר׳ הקטנות וכ׳ there, he says, the terms, 'the oldest', 'the youngest', tend to exclude all the older daughters, and all the younger daughters respectively (so that only the oldest of the daughters of his first wife, and respectively the youngest of the daughters of his second wife are meant), and here he says so (that the widest scope is adopted)?—3) *permission, option; optional act*. Ber. 28ª וניתנה להם ר׳ וכ׳ and permission to enter was given to the students. Ab. III, 15, v. צָפָה. Ḥull. 141ª לדבר הר׳ v. מְצִיָּה. Ib. 106ª, v. מְצִיָּה. Ber. 27ᵇ, v. חוֹבָה. M. Kat. III, 3 אגרות של ר׳ v. שְׁאֵילָה; a. fr.—נטילת ר׳ *taking leave of absence, parting*, at which a religious remark was customary. Lev. R. s. 17 שביד להו made these verses the text for leave-taking (cmp. ר׳ נ׳ ר׳ דוסא ... אפטרתא). Y. Ber. II, 5ᶜ bot. that remark ... was his leave-taking.—[4) (cmp. רַשַׁאי 2) *debt, loan, creditor's claim*. Erub. 41ᵇ, v. supra.]

רְשׁוּתָא, רְשׁוּ, רָ׳ ch. same, 1) *power, control, authority*. Targ. Y. Lev. XXVI, 6. Targ. II Deut. XXI, 14. Targ. Ex. XXI, 8; a. e.—Y. Gitt. IV, 50ᶜ bot. יהב רשו וכ׳ authorized the scribe to write &c.; a. e.—2) *permission, license; leave*. Targ. Esth. VIII, 16. Targ. Y. Deut. XXII, 15. Ib. XV, 2; a. fr.—Cant. R. to VII, 9 לית את יהיב לי ר׳ וכ׳ would you not give me permission to go up and kiss that image on its mouth? Y. Ber. II, 5ᶜ bot. מה הוה מיזל ליה דלא בי׳ סב ר׳ why did he go away without taking leave? Snh. 5ª נקיטנא ר׳ I hold a license to teach. Ib. לשקיל ר׳ מבי וכ׳ let him take out (a teacher and judge's) license from the office of the Resh Galutha. Ib. מאי ר׳ how was the license worded?; a. fr.—3) *domain, territory*. Targ.

Y. Ex. XVI, 29.—4) *debt, loan, claim;* מרי ר׳ *creditor;* also *debtor.* Targ. Jer. XV, 10 לא רשן בי רשו some ed. Targ. O. Deut. XV, 2; a. e.—Gitt. 86ᵃ ורשו אינש ליח עלוהי Ar. (ed. רשום, v. Tosaf. a. l.) and no man's loan rests on him (he is not hypothecated). Snh. 29ᵇ, v. קַב. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ גבן ר׳ the alms we receive are a loan with us (for which we are responsible); Y. Shek. V, 49ᵇ top דשתן (corr. acc.). B. Bath. 92ᵇ מרי רְשׁוּתָךְ the debtor, v. פָּאתַי; a. e.—*Pl.* רַשְׁוָתָא. B. Kam. 46ᵇ מרי רַשְׁוָתָךְ.

רָשָׁה, רְשִׁי *to have power.*—V. רַשֵּׁי.

Hif. הַרְשָׁה *to authorize, permit.* Y. Keth. X, 33ᵈ bot. בַּמַּרְשׁוֹת זו את זו בשהרשת וכ׳ when they gave each other power of attorney, when the third wife authorized the second to go to law with the first. Ḥag. 14ᵇ רבי הַרְשִׁינִי לומר וכ׳ my teacher, wilt thou permit me to say something &c.?; Y. ib. II, 77ᵃ bot.; a. e.

Hof. הוּרְשָׁה *to be authorized, permitted.* Ḥag. 13ᵃ (fr. Ben Sira) במה שהוּרְשֵׁיתָ התבונן וכ׳ speculate on that which has been given under thy control, and have nothing to do with secret things; Y. ib. II, 77ᶜ top; Gen. R. s. 8. Ib. s. 68 מהיכן ה׳ from where did he take leave (to go away). Ib. s. 39 עדיין לא ה׳ he had not yet had the permission to go away; a. e.

רְשָׁא, רְשִׁי ch. same, 1) *to have power, be permitted, dare.* Targ. Ps. CVI, 2.—2) with ב, *to claim power over, to claim a debt; to lend.* Targ. O. Deut. XV, 2 דתרשי ed. Berl. (ed. Vien. דתר *Af.*). Ib. XXIV, 10 תירשי ed. Berl. (ed. Vien. תר); a. e.—Part. רָשֵׁי; *pl.* רָשָׁן, רָשָׁאן. Ib. 11. Targ. Jer. XV, 10; a. e.—Ned. 51ᵃ חיטי דרָשֵׁינָא בך the wheat which thou owest me. Ib. חיטי דרשינא קא נסיבנא that wheat on which I have a claim I take (I have no claim).

Af. אַרְשֵׁי 1) *to empower, permit.* Part. pass. מַרְשֵׁי; *pl.* מַרְשַׁן. Targ. Y. Ex. XIX, 13 (O. ed. Berl. מְרַשָּׁן *Pa.*; oth. ed. מְרָשָׁן). Targ. Y. Deut. XVI, 8; a. e.—2) *to give leave, to dismiss.* Targ. II Chr. XXIII, 8. Ib. XXV, 10.—3) with ב, *to claim.* Targ. O. Deut. XV, 2, a. e., v. supra. Targ. I Kings VIII, 31 וירשי ביה מומי ed. Ven. I (oth. ed. וירשי *Pe.*) and shall claim an oath (ask that he make oath; h. text נָשָׂא!).

Pa. רַשֵּׁי *to permit.* Part. pass. *pl.* מְרַשָּׁן, v. supra.

רָשְׁיָא, רָ׳ m. (preced.) *money-lender, pressing creditor.* Targ. Ex. XXII, 24. Targ. II Kings IV, 1.

רַשַּׁ׳, רָשַׁ׳ v. רֵישׁ II.

רשן, v. רשן.

רָשְׁ׳, רַשְׁעָה, רַשְׁיָא m. = h. רָשָׁע. Targ. Ps. XXXVII, 10. Targ. Prov. XI, 6; a. fr.—Macc. 14ᵃ ר׳ בר ר׳ a wicked man (committing incest), son of a wicked man. Koh. R. to I, 8 ההוא ר׳ that wicked (heretic). Snh. 52ᵃ; a. fr.—[Targ. Ps. XXXVI, 5; Targ. Prov. VIII, 7 some ed., v. רְשָׁעָא.]—*Pl.* רָשְׁ׳, רַשְׁיָן, רַשְׁיָא, רַשְׁיָתָא. Targ. Ps. I, 1. Targ. Prov. XI, 10; a. fr.—Pes. 68ᵃ (quot. Targ. Is. V, 17) מדמתרגם רב יוסף ונכסיהון דר׳ וכ׳ as Rab Joseph translates it, 'the righteous shall inherit the estates of the wicked'. Bets. 25ᵇ, v. חֲצוּבָא II. B. Mets. 83ᵇ a. fr.—*Fem.* רַשְׁיְתָא, רַשְׁיָתָא. Targ. Lam. IV, 21 ed. Lag. (changed by censors in oth. eds.). Targ. Y. Gen. XXVII, 46 (ed. Vien. רְשָׁ׳).

רְשָׁשִׁים, v. רָשַׁשׁ.

רָשַׁל *to be lax, hang down, flap.*

Pi. רִשֵּׁל *to weaken, break the force of.* Gen. R. s. 24; Lev. R. s. 15; Yalk. Kings 219 the Lord מְרַשֵּׁל בהרים breaks it (the force of the wind) through the mountains (v. חָשַׁל). Num. R. s. 9, beg. מְרַשֵּׁל...הניאף וכ׳ the adulterer, if one may say so, weakens the power of Deity; a. e.—*Part. pass.* מְרוּשָׁלִין *pl.* מְרוּשָׁלִין *hanging down, trailing.* Tosef. Men. I, 8 היו מר׳ ומסולקין וכ׳ if the priest's garments are trailing and tucked up (by the girdle), or threadbare &c.; Zeb. 18ᵃ היו מר׳ מסולקין וכ׳ if they are too long, or too short, or &c. Ib.ᵇ מר׳ כשרין מסולקין וכ׳ if they are too long, they are fit for service, if too short, they are unfit; a. e.

Hithpa. הִתְרַשֵּׁל, *Nithpa.* נִתְרַשֵּׁל *to be relaxed, weakened.* Num. R. l. c. נִתְרַשְּׁלוּ ידיו . . . כיון ששמע when the artist heard (that the king whose picture he was going to paint was dead), his hands sank down (he was undecided). Koh. R. to VII, 1 נחגעשו ונתרשלו וכ׳ the Israelites were too excited (busy with their own affairs) and too indifferent to attend to Joshua's burial, v. גָּעַשׁ. Tanḥ. Sh'laḥ 2 אף נתרשלו ידם . . . even Moses and Aaron felt themselves powerless; Num. R. s. 16² נתר׳ את ידם. Tanḥ. l. c. . . . אתם אלא נִתְרַשְּׁלְתֶּם you do not find your hands (you are helpless) and give it up in despair; (Num. l. c. כשלתם); a. fr.

רְשֵׁל ch. same, *to flap, be lax, weak.* Targ. Is. XXXV, 3 דְּרַשְׁלָן ed. Lag. (ed. Wil. דִּרְשַׁלָן, some ed. דרשלין, corr. acc.; h. text רפות).

Pa. רַשֵּׁל *to loosen, weaken.* Targ. Josh. X, 6 (h. text תרף). Targ. Jer. XXXVIII, 4.—Part. pass. מְרַשֵּׁל; f. מְרַשְּׁלָא; *pl.* מְרַשְּׁלָן, מְרַשְּׁלָן. Targ. II Sam. XVII, 2. Targ. Is. l. c., v. supra.

Ithpa. אִתְרַשֵּׁל *to be lax, weakened.* Targ. II Sam. IV, 1. Targ. II Chr. XXIX, 11 (h. text תִּשָּׁלוּ); a. fr.—B. Bath. 21ᵇ bot אחי לאִתְרַשּׁוּלֵי the teacher may become discouraged (by competition).

רָשַׁם (late b. h.) *to mark, draw.* Y. Gitt. II, 44ᵇ רוֹשְׁמִים לפניהן בדיו וכ׳ one may draw (the signatures of illiterate witnesses) for them with ink, and they write them over with red paint (contrad. to קרע). Ib.; Y. Sabb. XII, 13ᵈ חרושם כתבנית וכ׳ . . . if one draws on a skin figures like writing. Sabb. XII, 4 ובכל דבר שהוא רוֹשֵׁם and with any material which marks; Gitt. II, 3 (19ᵃ), v. קַיְרָמָא. Ḥull. X, 3 צריך שיְרַשֵּׁם he must mark the animal. Tanḥ. Tsav 5 האדם רושם עליו מיתה וכ׳ . . . when a man sins, the Lord makes the mark of death upon him; if he repents, the writ is cancelled. Sabb. 55ᵃ (ref. to Ez. IX, 4) לך וְרַשֵּׁם על וכ׳ go and mark the foreheads of the righteous with a sign of ink . . ., and the foreheads of the wicked with blood; a. fr.—Part. pass. רָשׁוּם; f. רְשׁוּמָה; *pl.* רְשׁוּמִין, רְשׁוּמִים, רְשׁוּמוֹת. Y. Succ. IV, 54ᶜ top עד שלא . . . היתה ר׳ ברקיע וכ׳ so long as the Israelites were not redeemed from Egypt, it (the sapphire brick) was placed as a mark in heaven &c.; Lev. R. s. 23; Cant. R. to IV, 8. Gen. R. s. 81 (ref. to Dan. X, 21)

אם ר' לְמָה אמת...לְמָה ר' if marked (for future action), why real writing (decree), and if real writing why marked? (Answ.) ר' עד שלא נגזרה וכ' marked, before the divine decree was signed; Cant. R. to I, 9; a. e.—Esp. דורשי רשומות *those who interpret the Law metaphorically.* B. Kam. 82ª; Snh. 104ᵇ; Ber. 24ª Ms. M. (ed. חמורות, v. Rashi a. l.).

Pi. רִשֵּׁם same.—Part. pass. מְרוּשָׁם. Num. R. s. 9⁵ וילדה בן מ' לְמָה וכ' and she gave birth to a young that was marked; why? Because its mother was burnt (cauterized).

Nif. נִרְשַׁם *to be marked, engraven.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 41 המכות היו נִרְשָׁמוֹת בגופן the plagues were engraven on their bodies (by ref. to Ps. l. c. 43).

רְשַׁם I ch. same, *to mark; to record.* Targ. Y. Gen. IV, 15. Targ. Ez. IX, 4. Targ. Is. X, 1 (h. text חקק).

Pa. רַשֵּׁם 1) same. Targ. Jud. V, 14 (h. text מחקק).—2) *to make incisions.* Targ. Y. Lev. XXI, 5 (h. text קרח).

**Ithpe.* אִתְרַשֵּׁם *to be wrinkled.* Targ. Ez. XXVII, 35 (h. text רעמו; prob. to be read: אִתְרְעִידוּ, v. רְעַם I.).

רְשַׁם II m. (preced.) *incision, wound.* Targ. Y. Ex. XXI, 25 Ar. (Ms. Ar. רושם; ed. חלכשיש; h. text חַבּוּרָה). Targ. Y. Lev. XIX, 28, v. רוּשְׁמָא.

רְשֶׁם, v. רוּשֶׁם.

רִשְׁמָא, v. רִישׁוּמָא.

רשן, רשן, Targ. Y. I Ex. XXXIV, 26 ואירשין, read as ib. XXIII, 19 ואִירְשֵׁל and I will cause to ripen prematurely (v. Tanḥ. R'eh 17).

רשנא, Snh. 94ᵇ, v. הָשְׁנָא.

רָשַׁע (b. h.; cmp. רָשָׁה) [*to be powerful,*] *to do violence, be wicked.* Yalk. Koh. 976 (ref. to Koh. VII, 17) אלא אם רָשַׁעְתָּ אל תִּרְשַׁע הרבה (omitted in Sabb. 31ᵇ) but it means, if thou hast once done wrong, do not therefore do more wrong.

Hif. הִרְשִׁיעַ 1) *to declare in the wrong, to condemn.* Snh. 10ª אלא מעתה והצדיקו שנים והִרְשִׁיעוּ שנים וכ' if this be so (that you can derive from ושפטום, Deut. XXV, 1, that there must be two judges and one in addition to make a majority vote possible) then 'and they shall justify' (ib.) indicates two, 'and they shall condemn' (ib.) means two, hence you would require seven judges for a court!—2) *to charge with wrong-doing, accuse.* Ib. עדים שהרשיעו את הצדיק וכ' if (false) witnesses accused an innocent person, and other witnesses came and justified him. B. Kam. 64ᵇ (ref. to Ex. XXII, 8) ולא המַרְשִׁיעַ עצמו "he whom the judges shall condemn shall pay double", but not he who accuses himself. Ib. (ref. to Ex. ib. 3) פרט למרשיע וכ' to the exemption of him who &c.; a. fr.—3) *to do wrong.* Tanḥ. D'barim 3; Yalk. Deut. 805 (play on רשעתם, Jud. III, 8) הם הרשיעו עלינו שתי רשעיות they (the Aramæans) did us two wrongs.

רָשַׁע I ch. same. Targ. Deut. XVIII, 23 (some ed. דִּיֵּר' *Af.*).—Sabb. 31ᵇ (ref. to Koh. VII, 17) הרבה הוא דלא לִירְשַׁע אדם מעט לירשע man should not sin much, but little he may?; Yalk. Koh. 976.

Af. אַרְשַׁע same. Targ. Deut. I, 43. Targ. Y. Ex. XVIII, 11. Targ. Ps. LXXVIII, 57; a. fr.

Ithpa. אִתְרַשַּׁע *to talk wickedly.* Targ. Is. XXVIII, 22 (h. text תתלוצצו).

רָשַׁע II m., v. רִשְׁעָא.

רָשָׁע m. (b. h.; preced. wds.) *wicked man, wrongful claimant.* Snh. 27ª (ref. to Ex. XXIII, 1) אל תשת ר' עד allow not a wicked man to be witness. Ib. 9ᵇ הוא ר' והתורה אמרה וכ' he is a (self-confessed) wicked man, and the Law says, allow not &c. Ib. אין אדם משים עצמו ר' none can incriminate himself (his testimony against himself has no legal effect). Ib. 27ª דחמס בשינן ר' (to be disqualified in court) he must be a wicked man connected with violence (but you cannot disqualify a sinner against ceremonial laws). Gen. R. s. 20 נחש זה ר' בעל תשובות that serpent is a wicked creature rich in arguments. Bekh. 8ª ולאיתו ר' לא וכ' and to that wicked creature (the serpent) I find no parallel in nature (as to duration of pregnancy). Ab. V, 19 בלעם הר' Balaam the wicked; a. v. fr.—*Pl.* רְשָׁעִים. Ib. 1 לחפרע מן הר' וכ' in order to punish the wicked who ruin the world &c. Ib. I, 8 וכשיהיו . . . יהיו when disputants stand before thee (the judge), look upon both parties as wrongful claimants, opp. זכאין. Ib. IV, 15 אין . . . משלות הר' וכ' it is beyond our power to understand why the wicked are prosperous or why the righteous suffer. Snh. 110ᵇ קטני בני רְשָׁעֵי ישראל young children of wicked Israelites; Tosef. ib. XIII, 1 רשעי ארץ (corr. acc.). Ib. 2 (ref. to Ps. IX, 18) אלו ר' ישראל this refers to Israelitish sinners. Hor. 10ᵇ (ref. to Koh. VIII, 14) כמעשה הר' של עוה"ב like that which happens to the wicked in the world to come. Snh. 93ª רְשָׁעֵיהֶם של ישראל the wicked (idolaters) of the Israelitish people; a. v. fr.—*Fem.* רְשָׁעָה. Ber. 61ᵇ מלכות הר' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) the wicked (Roman) government. Ex. R. s. 35 אדום הר' (sub. מלכות); a. fr.

רֶשַׁע m. (b. h.; preced.) *wickedness, guilt.* Snh. 47ª נהרג מחמת רִשְׁעוֹ one who is put to death for his wickedness; מת מחמת רשעו who dies (a natural death) for his wickedness; a. e.

רְשַׁע, רִי, רְשָׁעָא ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 22. Targ. Ps. XVIII, 22. Ib. XXXVI, 4. Ib. 5 (some ed. רשיעא, corr. acc.). Targ. Prov. VIII, 7 (some ed. רשיעא, corr. acc.); a. fr.

רְשָׁעָה f. (b. h.) same, *wickedness, guilt, indictable offense.* Snh. 21ª איש חכם לר' 'a wise man' (II Sam. XIII, 3) wise for wickedness. Koh. R. to III, 18 כל הנובר . . . מדת רְשָׁעָתוֹ וכ' when one commits a sin shortly before his death, it is as if the measure of his wickedness wanted only this sin, and he completed it; a. fr.—*Pl.* (fr. רְשָׁעוֹת). Keth. 37ª, a. fr. (ref. to Deut. XXV, 2) משום רשעה אחת...שתי ר' thou must punish him for one wrong, but not for two, i. e. not condemn him to corporal punishment and pecuniary restitution for the same act.

Y. Ter. VII, beg. 44c; Y. Keth. III, 27b top במר שרש בו שתי ר' וכ' the text (Deut. l. c.) speaks of one against whom there are two indictments (one criminal and one pecuniary). Snh. 105a (ref. to רשעתים, Jud. III, 8) דעבד שתי ר' וכ' he did Israel two wrongs; Tanh. D'barim 3, v. רָשַׁע; a. fr.—[Snh. 112a דרשעיות, read: דרשעניות.]

רִשְׁעוּת, *pl.* רִשְׁעֻיּוֹת, v. preced.

רִשְׁעוּתָא ch. same. Targ. Y. Gen. III, 13.

רִשְׁעָנִית f. (preced. wds.) *guilty woman, idolatress.*—*Pl.* רִשְׁעָנִיּוֹת. Snh. 112a Rashi a. Ms. K. (v. Rabb. D. S. a. l. note 2; ed. רשעיות, corr. acc.), opp. צדקניות.

רֶשֶׁף m. (b. h.; רשׁף *to blow, glow*; cmp. פֶּחָם, a. פַּחַם) 1) *glow, flame, spark.* Ber. 5a (ref. to Job V, 7) אין ר' אלא מזיקין *reshef* means demons (of the hot season, v. חֲמַת); ib. אין ר' אלא יסורין *reshef* means (burning) pains; Yalk. Job 898.—*Pl.* רְשָׁפִים. Midr. Till. to Ps. II וכמה ר' וברקים וכ' and how many flames, lightnings, and torches have I!; a. e.—2) *bird.*—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 12 (ref. to Ps. LXXVIII, 48) אלו השופות ר' *r'shafim* means birds of prey (by ref. to Job l. c.); Midr. Till. to Ps. l. c.

רִי, רִשְׁפָּא ch. same, 1) *spark, lightning.*—*Pl.* רִשְׁפִּין, רִי'. Targ. Ps. LXXVIII, 48.—2) *pl.* רִשְׁפֵּי, רִי' name of certain *demons* (v. preced.). Pes. 111b דבי אינגרי ר' the name of the demons dwelling on roofs is *rishpê*; (Ar. דבי נגרי ר' of the demons dwelling in smithies).

רִי, רִשְׁקָא, רַשָּׁק m. *spikenard.* Targ. Cant. IV, 14.—כורכמא ר' *garden crocus*, v. כּוּרְכְּמָא. Sabb. 110a. B. Bath. 16b (expl. חַפּוּךְ, Job XLII, 14) ככ' דר' וכ' as garden crocus is the best of its kind (of eye-paint); Yalk. Job end כי כוחלא כ' ר' וכ' as the eye-paint *kurk'ma rishka*, as it is written (Jer. IV, 30) &c.—*Pl.* רִשְׁקִין, רִי'. Targ. Cant. IV, 13 (ed. Vien. רַי').

רָשַׁשׁ (b. h.), *Pol.* רוֹשֵׁשׁ *to stamp, crush.*

Hithpol. הִתְרוֹשֵׁשׁ *to be stamped upon, be crushed.* Midr. Prov. ch. XXII רש שהוא מְתְרוֹשֵׁשׁ the poor man is called *râsh*, because he is crushed (cmp. הִכָּהֵךְ).

רששות, v. רֶשֶׁת II.

רְשָׁשִׁין m. pl. (preced. art.) *clods* of fresh-broken ground, which need crushing. Nidd. 8b virgin ground is כל שמעלה ר' וכ' Ar. (ed. רְשׁוּשִׁין) which turns up clods (when it is broken) &c.; Tosef. Ohol. XVI, 5 Var. כל שאין בו רְשִׁישִׁים (corr. acc.), v. תִּרְחוּשׁ.

רֶשֶׁת I f. *poverty*, v. רָשׁוּת I.

רֶשֶׁת II f. (b. h.; רָשַׁשׁ, Ges. Thes.) *net.*—*Pl.* רְשָׁתוֹת. Kel. XXIII, 5 (Mish. ed. Altona 1853 רששות, corr. acc.).

רַתּ, v. חַתָּה, a. חתת.

רַתַּת, v. רתת.

רַתְוְתָא, v. רִיתְוָתָא.

רַתּוּחָא, v. רִיתּוּחָא.

רַתּוֹי* (or רַתְּוֵי) m. (רָתָה) *relief, mercy, pity.* Hag. II, 1 (11b) ר' לו שלא בא לעולם (Ms. M., a. Var. in Ar. רָאוּי) it would have been a mercy to him not to have been born; (Y. ed. ר' לו כאילו לא בא לעולם a pity for him! he is as though he had not been born; Mish. ed. ראוי לו כאילו לא וכ' he is looked upon as though &c.).

רַתּוּת, v. רִיתּוּת.

רָתַח (b. h.; cmp. רתע) *to bubble, boil, be hot.*—Part. רוֹתֵחַ; f. רוֹתַחַת; *pl.* רוֹתְחִין, רוֹתְחִים; רוֹתְחוֹת. [Tradit. pronunc. רוֹתָח adj.] Y. Sot. IX, 24a חלב ר' milk fresh from the goat. Y. Pes. VII, beg. 34a והרי הוא ר' ומירתיה but is not the iron spit hot and does is not impart heat (to the lamb on it)? Bab. ib. 76a סולת ר' heated flour. Ib. 94b וכ' כל העילם כולו ר' (in the summer) the whole world is hot, and the springs are cold; כל ... מעיינות ר' (in the winter) the whole world is cold, and the springs are hot; a. fr.—Esp. רוֹתְחִין *hot water.* Snh. 108b; R. Hash. 12a, v. קַלְקַל. Y. Ber. II, 5b bot., v. כָּוָה. Deut. R. s. 3 כשתראה אותי נותן ר' וכ' when thou seest me put hot water (to the wine), put thou cold water in &c., i. e. when I am angry, appease thou me &c.; a. fr.

Hif. הִרְתִּיחַ 1) *to cause bubbling, foaming.* B. Mets. 61b ובמשורה שלא הֵרְתִּיחַ 'and in liquid measure' (Lev. XIX, 35) one is warned that one must not make the liquid foam; B. Bath. 89b; Tosef. ib. V, 5 ולא להקפיצה ... לא להַרְתִּיחַ אין ... (Var. להרתיע) the storekeeper is not permitted to make the liquid bubble in the measure, or to make it bound.—2) *to heat.* Tosef. Yoma I, 20 עששיות ... היו מַרְתִּיחִין וכ' they heated &c.; (Yoma 34b מחמין); v. עָשָׁשִׁית. Y. B. Bath II, beg. 13b הסלעים מרתיחין the rocks give out heat; Y. Sabb. IV, 6b bot. Cant. R. to II, 17 עד שאַרְתִּיחַ היום until I shall make the day hot (for Israel's enemies); a. fr.—3) *to grow hot.* Tosef. Pes. V, 8 אינו מַרְתִּיחַ does not get hot, v. שָׁרַת I. Gen. R. s. 67 התחילו ... מרתיחים (not מרתיחים) the walls of the house began to be hot; Yalk. ib. 115. Esth. R. to I, 1 (playon אחשורוש) שהיה מִרְתִּיחַ ושש he used to be hot (angry), and weaken (relent) again. Cant. R. to IV, 5 two families אחת מיקרת ואחת מַרְתַּחַת one of which was cold-blooded, and the other hot-blooded; a. e.

Pi. רִיתֵּחַ *to heat, boil.* [Yalk. Gen. 27 רד' עלידי, v. רָתָה.]—Part. pass. מְרוּתָּח, *pl.* מְרוּתָּחִין. Lev. R. s. 14 מיניה של אשה מר' וכ' the inner parts of woman are hot &c. Sabb. III, 5; Pes. 40b; a. e.

רַתַּח ch. same, *to boil, be hot.*—Part. pass. רְתִיחַ; *pl.* רְתִיחִין. Targ. Y. I Gen. L, 1 חמרין רתי' (some ed. רְתָּחִין). Targ. Job XXIV, 24 Ms.—Y. Pes. III, 30a top דלא יִרְתְּחָן that they may not get hot and ferment. Ber. 62b ויחמיצו וכ', v. דַּחֲמָא; a. e.—רְתָּחִין *hot water.* Ex. R. s. 45 מזגין ר' (not רתחים), v. מָזַג; Midr. Till. to Ps. XXV, 4.—Trnsf. *to be excited, wroth.* Targ. Ps. XXXIX, 4. Targ. Y. Deut. XIX, 6. Targ. Koh. VII, 9; a. fr.—Ber. 7a רגע ר' for a moment the Lord is wroth. Ib. 29b לא תִּרְתַּח ולא תחטי be not excited, and thou shalt not sin. Zeb. 30b bot. אם כן מִרְתַּח ר' if so, he might get angry; a. e.

Af. אַרְתַּח, *Pa.* רַתַּח *to boil; to heat, excite, arouse the*

anger of. Targ. Job XLI, 23 מְרַתָּח (some ed. מְרַתָּח *Pa.*). Targ. Koh. l. c. מסרב ומְרַתָּח (ed. Vien. ומְרַ, corr. acc.; some ed. ומְרַתָּח).—[Targ. Job IV, 10 מרתיחין, v. רְתַת.]—Pes. 76ª רוכב מְרַתָּח לירה וכ׳ (or מְרַתָּח) the juice (dripping) heats the clay (of the oven) &c. Taan. 4ª דקא מְרַתְחָא ... החוא לירה (or מְרַתְחָא) if a student gets angry, it is the (zeal for) the Law that excites him; a. e.—Part. pass. *Pa.* מְרַתַּח; f. מְרַתְּחָא. Targ. Y. I Lev. VI, 14 מְרַתְחָא (Hebraism; h. text מרבכת).—Gitt. 57ᵇ מר׳ וסליק ... אשכחיה he found the blood of Zechariah bubbling and coming up; (Snh. 96ᵇ דהוה קא רתח).

רְתָחָא, *pl.* רְתָחִין, v. preced.

רְתָחָא, רְתָחָה, רְ׳ m. (preced.) 1) *heat; anger, excitement.* Targ. Ps. XIX, 7. Ib. XXXVII, 8. Ib. LXXVIII, 38 Ms. (ed. חמת); a. fr.—Ber. 7ª ומי אינא ר׳ וכ׳ is there anger before the Lord, i. e. is the Lord ever angry? Snh. 105ª (ref. to Ez. XX, 33) כל כי האי ר׳ לירתח וכ׳ let the Merciful have all that anger, if he only redeem us; R. Hash. 32ᵇ; a. e.—*Pl.* רְתָחָיָא, רְ׳. Targ. Ps. LXXVI, 11 (ed. Wil. *sing.*; h. text חמות).—2) (cmp. קְצַף) *pestilence.* B. Kam. 60ᵇ בעידן ר׳ חוי וכ׳ closed the windows at the time of an epidemic.—3) *foam,* v. רוּתָחָא.

רַתְחָן m. (preced.) *hot-tempered, irascible.*—*Pl.* רַתְחָנִין. Pes. 113ᵇ, v. רַחְמָן.

רַתְחָנָא ch. same. Kidd. 8ᵇ סברא אימדקיה ... אי ר׳ וכ׳ she thought, I will test that man whether he is or is not hot-tempered. Pes. 110ª מלכא ר׳ מאי וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6) a rash king does what he pleases (ʿEn Yaʿăk מלכא רשותא בידיה).

רַתְחָתָא f. (preced. wds.) *boiling pot*; ר׳ מינשה a cooked dish. Ned. VI, 2 (49ª) הנודר ממעשה קדרה אינו רַתְחָתָא (Rashi אסור אלא ממ׳ ר׳) if a person vows abstinence from 'what is made in a pot', he is forbidden only boiled dishes; Y. ib. 39ᶜ bot. רותחנה (corr. acc.).

רָתַת, רְתַת (cmp. רָתַת) [*to tremble,*] *to be lax, lenient* (cmp. רָפָה).

Pi. רִיתֵּת *to be indulgent, compassionate, lenient.* Gen. R. s. 19 (ref. to לרוח היום, Gen. III, 8) ר׳ עליו כל שהיום וכ׳ the Lord was lenient to him, for the farther the day sinks, the cooler it grows, opp. הקשה; Yalk. ib. 27 ריתת (corr. acc.). Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. I אלא שר׳ המקום על וכ׳ Rabad, a. Ar. (ed. שירחם) but the Lord had pity on Aaron.—V. רִתּוּי.

רִתּוּי m. (preced.) *indulgence, clemency.* Tosef. Neg. VI, 7 אין המקום דן ... אלא ברוב ר׳ the Lord punishes man with clemency (offering him an opportunity to repent and be relieved).

רְתִיחָא, v. רָתַח, a. רוּתְחָא.—[Targ. Ps. II, 11 ed. Wil., v. רְתִיתָא.]

רְתִיחָה f. (רָתַח) *effervescence, scum, foam.* T'bul Yom I, 1 ראשונה ... רְתִיחַת the first scum that comes up in boiling groats of beans. Ib. ר׳ יין חדש the scum of new wine. Ib. 2 ר׳ יין ישן the scum of old wine.

רְתִיכָא, v. רְתִיכָה.

רְתִימִין, v. רְתָמָא.

רְתִיעַ, v. רָתַע.

רְתִית, v. רָתַת.

רְתִיתָא c. (preced.) *trembling.* Targ. Hos. XIII, 11. Targ. Ps. II, 11 (ed. Wil. רחיחא, corr. acc.); a. fr.

רָתַךְ, *Pi.* רִיתֵּךְ *to join, weld, rivet.* Ab. Zar. 52ª כלי ר׳ לע״ז if one welds a (broken) vessel for idolatrous purposes, contrad. to עשה. Sabb. 16ᵇ ורִיתְּכָן וכ׳ ... שברתן she broke them (the silver vessels) and gave them to a silversmith, who welded and made them into new vessels. Ib. 52ᵇ; a. e.

רַתָּךְ m. (v. preced.) *chain; band* (of men). Targ. Is. XXI, 7; 9 ר׳ אנש (h. text רכב איש, רכב).

רְתִיכָא, רְתִיכָה, רְתָכָא c. (preced.) *chariot with horses.* Targ. Gen. XLI, 43 ר׳ תניחיא (Var. תנוינא masc.). Targ. O. ib. XLVI, 29 רְתִיכְיָה ed. Berl. (oth. ed. רְתִכּוֹהִי) *pl.*; Y. (אַרְתִּיכְיָה); a. fr.—*Pl.* רְתִכִּין, רְתִכָּא, רְתִיכִ׳. Targ. Ex. XIV, 7. Ib. 28; a. fr.

רוֹתֶם, רִתָּם m. (b. h.) a species of *broom,* growing in deserts. Gen. R. s. 98, end מעשה בר׳ אחד וכ׳ it is told of a broom which men made fire with, and it burnt twelve months; Midr. Till. to Ps. CXX; a. e.—*Pl.* רְתָמִים. Ib. לכך נמשל לה״ר כגחלי ר׳ therefore is the evil tongue compared to the embers of broom fire; Gen. R. l. c. גחלי ר׳ אע״פ שהוא כבה וכ׳ a fire of broom coal, although it is extinguished on the surface, continues to burn within. Ib. s. 53 (ref. to חשיחם, Gen. XXI, 15) שכן דרך הר׳ וכ׳ for the *rothem* shrubs usually grow in the desert; a. e.

רוּ, רִי, רְתָמָא ch. same. Targ. I Kings XIX, 4.—Sabb. 54ᵇ קיסמא דר׳ a chip of broom.—*Pl.* רְתָמֵי, רְתָמִין, רוּ, רִי. Targ. Job XXX, 4 עקרין ריחמין ed. Lag. (read: עִקְרֵי ר׳ or עִקְרִין דר׳; oth. ed. רְתִימִין); sec. vers. עיקרי ריתמיא (ed. Wil. רוי; h. text שיחים).

רָתַע (cmp. רָתַת) *to tremble, shake.*

Nif. נִרְתַּע *to be startled*; נ׳ לאחוריו *to be startled and move backward, to start back.* Par. III, 3. Y. R. Hash II, beg. 57ᵈ ונִרְתַּעְתִּי לאחוריי I started back (was astonished); (Tosef. ib. I, 15 ונבעתתי ונפלתי); Bab. ib. 22ᵇ ונרתעתי ונפלתי (Ms. M. 2 והתרשתי, read: והִתְרַתַּעְתִּי *Hif.*); a. fr.

Hif. הִרְתִּיעַ 1) same. Y. Ber. III, 6ᵈ bot. וה׳ מלפניו כמְרַתִּיעַ וכ׳ and he shrank back from it, as one shrinks from a serpent. Num. R. s. 12³ וה׳ לאחוריו ... שלשה three things did Moses hear by which he was startled (puzzled); a. e.—2) (cmp. רָתַת) *to be excited*; (of a serpent) *to hiss.* Gen. R. s. 10 ראה נחש מַרְתִּיעַ ובא saw a serpent coming on in excitement; Lev. R. s. 22. Y. Ber. V, 9ª bot. אבל הירת מרתיע ובא כנגדו but if the serpent comes against him in

excitement, opp. כרוך; a. e.—3) *to frighten away.* Sabb. 55[b] (play on זְחָפָהּ, Gen. XLIX, 4) זעזעתה הירתעתה פרחה וכ' thou didst scare her, thou didst frighten her away, and sin flew from thee.

רְתִיעַ, רָתַע ch. same, 1) *to tremble, be startled.* Targ. Lam. I, 8 ורתיעת (Ar. ורתעת). Targ. Y. I Ex. XX, 15. Targ. Cant. II, 5.—2) *to be excited.* Targ. Y. II Deut. XIX, 6 (Y. I ירתח; h. text ירחם).

Af. אַרְתַּע *to cause to shrink back, withdraw.* Targ. Lam. II, 3. Ib. I, 13 ארתיעני קדל קדם וכ' ed. Lag. (in oth. ed. קדם omitted) he made me turn my back in fear before &c.; (Ar. رَتَّعَنِي, *Pa.*).—*Part. pass.* מְרַתַּע *excited, trembling.* Erub. 67[a] מרתנן שיפוותיה ממתנייתא וכ' his lips trembled (in astonishment) at the erudition of &c.; (Ar. מרתע ממתנ' he trembled &c.). Ib. מרתע כוליה גופיה מפילפולא וכ' his whole body shook (in wonder) at the ingenious argument of &c.; (Ar. s. v. רת: מרתת).

Pa. רַתַּע same, v. supra.

Ithpa. אִרְתַּע *to bubble, boil.* Targ. II Esth. I, 2 (3) ורתחא דמירתע בארעא . . . and Nebuchadnezzar saw his (Zechariah's) blood bubbling in the ground (Gitt. 57[b] מרתת).

רָתַף (cmp. רָתַךְ, a. b. h. רָתַם) *to join.* Denom. מְרַתֵּף (cmp. מְבַלֵּב, אַבְלָבָא).

Pi. רִתֵּף (denom. of מְרַתֵּף) *to store.* Tosef. B. Mets. VIII, 30 לא ירתף על גבי יין מפני שעושין וכ' ed. Zuck. he must not store wine over it, because he overloads the walls; (oth. ed. לא ירתף מפני שמכחישין וכ' he must not turn the dwelling into a store house, because they (the stored things) weaken &c.

רָתַק (b. h.; cmp. רָתַךְ) *to join*; (denom. מרתק, v. מַרְתּוֹקָא; *knuckles, fist*, whence:) רָתַק (cmp. כָּטַר) *to strike with the knuckles.* Tosef. Zab. IV, 1 רותקו ed. Zuck. (ed. חתקו, corr. acc.) if he knuckles him, contrad. to תָּקַע.

Hif. הִרְתִּיק 1) *to knock.* Y. Ber. I, 2[d] bot. בא וה' על פתחו וכ' (not יחרחיק) came and knocked at the king's door. Ex. R. s. 33 (ref. to Cant. V, 2) אני ישנה . . . ודקבו"ה מרתיק עלי (not עלי) 'I (Israel) was asleep' after making the golden calf, but 'my heart awoke', when the Lord knocked at it, . . . 'open unto me &c.' Ib. s. 27 . . . כשנגלה שלא ה' עליה when the Lord revealed himself at Mount Sinai, there was not a nation at whose doors he did not knock, but they declined &c. Pesik. Aḥăré, p. 176[a] שאם מרתיק וכ' Ar. (ed. מרתק *Pi.*) if he knocks, they will open for him (if he studies, he will enter into the interior of learning), if for Talmud &c.; Lev. R. s. 21 ורתק; a. e.—2) (with אחר) *to shake the fist at, to rebel.* Gen. R. s. 45 כל מי שה' אחר מדת הדין וכ' whosoever rebelled against divine justice, did not come out unscathed from under its hands.

Pi. רִתֵּק *to knock,* v. supra.

Nif. נִרְתַּק *to be joined, welded.* Cant. R. to IV, 4 (expl. מתאימות, ib.) אלו שיתי . . . כמין שתים נרתקות (not נרתיקות) this refers to the two cord-like chains of gold which came forth from the breast-plate, and which appeared like two welded together.

רְתָקָא, רִי' m. (preced.) *chain-like fence, twisted hedge.* B. Mets. 107[b] top דקא בהדר ליה שורא ורי' when he surrounds his field with a wall or a hedge (excluding it from sight).

רָתַת (cmp. רָתַע) *to tremble, shake.* Num. R. s. 12[11] עד שלא הוקם . . . היה העולם רותת וכ' before the Tabernacle was erected, the world was unstable, opp. נתבסס, v. בָּסַס. Sot. 8[a] אינכא ביניהו רותתת the practical difference between them exists in the event of her trembling (when it is not to be apprehended that she may become defiant in the presence of another woman); ורותתת מי משקין but even if she trembles, dare we permit two women to take the test simultaneously?

Pi. רִתֵּת same. Ḥull. 24[b] (expl. עד שירתת) עד שירתת until he trembles (from old age). Gen. R. s. 5, end כיון שנברא . . . מרתתים when iron was created, the trees began to tremble; אמר להן למה אתם מרתתים וכ' said the iron to them, why do you tremble, allow no wood to be put into me, &c. Num. R. s. 20, beg. היה מרתת על עצמו he began to tremble for his own safety. Ex. R. s. 29 חחר מרתת the mountain shook. Ib. נתנה מקום והיתה מרתתת she made room (for the king) and trembled; a. e.

Hif. הִרְתִּית same. Ib. וישראל מרתיתין and the Israelites trembled. Ib. s. 27 . . . עומד ומרתית וכ' והיה and the servant stood before the king trembling. Ib. [read:] למה אתה מרתית (some ed. מְרַתֵּת) why dost thou tremble?; a. e.

רְתִית, רְתֵת ch. same. Targ. Esth. V, 9 (h. text זִעַם). Targ. Ps. XXXIII, 8. Ib. XCVI, 9 רתותו ed. Lag. (ed. Wil. רתתו). Ib. LXXVII, 17 רתיתון ed. Lag. (ed. Wil. רתתון); a. fr.—B. Bath. 167[a] דרתיתא ידיה Rashb. whose hand trembled (ed. דרתית ידיה, Ms. R. דמירתת who trembled with his hand).

Pa. רַתֵּת *to shake, frighten.* Targ. Job IV, 10 מְרַתְּתִין כרכיא וכ' Ms. (ed. Lag. מריתיתין, corr. acc., or מְרַתִּיתִין *Af.*; ed. Wil. a. oth. מרתיהין כרביא, כרביא, corr. acc.) frighten cities with their robberies.

Af. אַרְתֵּת 1) *to tremble.* Targ. Y. I Num. XXI, 34.—2) *to frighten,* v. supra.

Ithpe. אִרְתַּת *to shake, be frightened, afraid.* Ḥull. 96[a] א' נפל וכ' he was frightened, and the knife fell out of his hand. Ib. לא תירתת be not alarmed. Ab. Zar. 22[b] מירתתי . . . אינהו אנן . . . לא מירתתי they (the gentiles) who know one another's ways are afraid (lest they be watched); of us who know not their habits, they are not afraid. Ib. מירתתא she is afraid. B. Bath. l. c., v. supra.

רְתֵת m. (preced.; b. h. רֶתֶת) 1) *trembling, awe.* Ber. 22[a]. Lev. R. s. 11. Tanḥ. Lekh. 1; a. fr.—2) (from its trepidation; perh. to be read: רָתַת) *sweetbread, pancreas.* Ber. 44[b]; 57[b]; Ab. Zar. 29[a] ורתת Ar. s. v. רת (ed. Koh. יְהַרְהֵר; Ar. in explain. our w. uses רית), v. הֶרֶת.

ש

ש *Shin* (שִׁין Sin), the twenty-first letter of the alphabet.—ש interchanges with ת, e. g. שׁוּב, ch. תּוּב; נָשַׁר ch. נָתַר; פָּשַׁר a. פָּתַר &c.—ש interchanges with ס and ז q. v.—ש a formative letter (for *Shafel*), e.g. שַׁחְרֵר, שַׁלְהֵב &c.

ש׳ as numerical letter, *three hundred*, v. א׳.

שֶׁ־ (b. h.) a prefix = אֲשֶׁר, *who, which, that, for* &c. Ber.I,1 משעה שהכהנים וכ׳ from the time that the priests &c. Ib. משעה שבאו וכ׳ it happened that &c. Ib. כל מה שאמרו וכ׳ in all cases in which the scholars fixed midnight as a term &c. Ib. עד שיעלה וכ׳ until the morning dawn rises. Ib. 2 שכן דרך וכ׳ for such is the habit of kings &c. Ib. 4 אינו רשאי שלא לחתום he is not permitted to omit the closing benediction; ושלא לחתום וכ׳ and where the scholars have arranged not to use a closing benediction &c.; a. v. fr.

שָׁאַב (b. h.) *to draw water; to attract, absorb, imbibe.* Mikv. II, 6 שלא נתכוין לְשָׁאוֹב for he had no intention to draw water. Sabb. II, 4 בשביל שתהא שׁוֹאֶבֶת in order that it (the wick) be soaked. Gen.R.s.14 ושואבת וכ׳ . . . בששה while man is asleep, the soul rises and imbibes life for him from above. Ib.s.70 (ref. to Gen. XXIX, 2) משם היו שׁוֹאֲבִים רוח וכ׳ from there (Zion) did they (the pilgrims) draw holy inspiration. Ib. s. 42 (play on שִׂנְאַב, Gen. XIV, 2) שהיה שׁוֹאֵב ממון he absorbed (was greedy after) money; a. fr.—אבן שואבת, v. אֶבֶן.—בית השואבה, v. שׁוֹאֲבָה.—*Part. pass.* שָׁאוּב; f. שְׁאוּבָה; *pl.* שְׁאוּבִין, שְׁאוּבִים; שְׁאוּבוֹת.—מים ש׳ drawn water, contrad. to מים חיים well water. Tosef. Mikv. II, 9 אחד שאוב ואחד כשר one reservoir containing drawn water (and therefore unfit for immersion), and one that was fit. Mikv.VI,3 וחש׳ מן הצד and the cavity containing drawn water was located sideways. Sabb. 15[a] שלשה לוגין מים ש׳ וכ׳ three Logs of drawn water in a bath make it unfit for immersion. Mikv. VII, 6 המים שבתוכן ש׳ the water therein is considered as drawn (is unfit); a. fr.

שָׁאֵב, שָׁאַב ch. same.—Part. שָׁיֵיב, שָׁאֵב; f. שָׁאֲבָא, שָׁאַרְבָּא, שָׁיְרָבָא; *pl.* שָׁאֲרֵב, שָׁיְרֵבִי &c. Targ. I Chr. XX, 2 אבנא ש׳ = h. אבן שׁוֹאֶבֶת, v. אֶבֶן; Targ. II Chr. XXIII, 11 אבן טבא ושיריבא (ed. Lag. only אבן טבא).—Ḥull.93[b] מְשָׁאֲבִי שְׁאִירֵי ליה they (the glowing coals) draw (the blood out of the veins), opp. צְמִית; Pes. 74[b]. Yoma 69[b] אברא משאב שאיב קלא lead absorbs (deadens) the sound; Snh. 64[a] דְּשָׁיֵיב ed. Sonc. (ed. דְּשָׁיֵירִי; Ms. M. דשאירי, v. Rabb. D. S. a. l. note 70); a. fr.

שָׁאַב pr. n. pl. *Shaab* (Saab), in Galilee (v. Jos. B. J. III, 7; 21). Lev. R. s. 20; a. fr.

שַׁאֲבָתָא, v. שְׁאַב.

שָׁאַג (b. h.; cmp. שגג) [*to be excited,*] *to roar, shout.* Ber. 3[a] ושׁוֹאֵג כארי . . . על כל at the beginning of every watch the Lord sits and roars (in mourning) like a lion. Gen.R. s. 93 ושָׁאֲגוּ שניהם and both of them shouted; a. fr.

שָׁאגָא, שָׁאגָא m. (v. Löw Pfl., p. 64) *teak*, an Indian tree. R. Hash. 23[a] (expl. תדהר, Is. XLI, 19); B. Bath. 80[b] (Ms. R. שגא). Sabb. 129[a] (Ms. O. שגא); ib. 119[a] דשגא Ar. (Ms. O. דשיגא, v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. דשינא), v. תַּכְתָּקָא.—*Pl.* שָׁאגֵי, שָׁגֵי. Targ. Cant. III, 9; I, 17 (ed. Vien. שגי, not שני).

שָׁאוּב m. (שָׁאַב) *trough.* Y. Ned. I, 36[d] bot., v. נִיאָב.

שְׁאוּבָה, v. שְׁאֵרָה.

שָׁאוּבְתָּא f. = h. שׁוֹאֲבָה, *ceremony of drawing water.* Targ. Y. Deut. XVI, 14.

שָׁאוּל (b. h.) pr. n. m. *Shaul, Saul,* 1) king of Israel. Meg.14[a] ש׳ ויהוא וכ׳ Saul and Jehu, who were anointed out of a flask. Yoma 22[b]; Yalk.Sam. 117, v. עָנָה II. Sot. 10[a] ש׳ בצוארו Saul (bore a divine appearance) by reason of his neck (high stature); a. fr.—2) אַבָּא שָׁאוּל *Abba Shaul,* a Tannai (v. Fr. Darkhé, p. 176 sq.). Tosef. Ter. VII, 2. Tosef. Kil. IV, 10. Yeb. 3[a]. Sabb. 133[b]; a. fr.—3) Gen. R. s. 94 ר׳ יוחנן בר ש׳ ed. Wil. (oth. ed. שְׁאוּלָה).

שְׁאוֹל c. (b. h.) *nether world, grave, depth.* Erub. 54[a] (fr. Ben Sira) שאין בש׳ תענוג וכ׳ for there is no pleasure in the grave, and death knows no tarrying. Ib. ואם האמר בש׳ . . . מי יודה לך Ms. M. (ed. רגיד) and if you will say, I will leave my children a settlement: who will thank thee for it in the grave? Y. Yeb. I, 3[a] bot., v. הֵידָיָא. Yalk.Is.261 ואם . . . שנפל עד ש׳ וכ׳ and when he (the Lord) sees a man fallen even to the grave, he raises him up (ref. to Ps. CXIII, 7 מקימי מעפר). Sot. 10[b] נבקע ש׳ מתחתיו the deep burst open under him (Absalom). Ab. IV, 22 שחש׳ בית מנוס לך . . . ואל let not thy passion reassure thee that the grave is a house of refuge (from responsibility) to thee; a. fr.

שְׁאוֹל ch. same. Targ. Is. XIV, 9; 11; 15. Targ. O. Deut. XXXII, 22; a. e.—V. שְׁרוֹל.

שְׁאוּלָה pr. n. m. (?) *Sheulah,* v. שָׁאוּל.

שְׁאוֹר m. (b. h. שׁאר; שׁאר *to swell, rise*) 1) *rise, swelling* Maasr. I, 2 התמרים משירטלו ש׳ (Ar. סאור) dates are subject to tithes when they begin to swell (rise like dough), expl. Y. ib. 48[d] bot. משיחמלא החרץ, v. חֵרֵץ; Y. Dem. I, 21[c] bot.—2) *leaven.* Ḥall. II, 6 הם ושׁאוֹרָן וכ׳ if they (the quantities of flour) with the leaven put in and the bran . . . make up the five Kabs. Pes. 5[a] השבתת ש׳ the removal of leaven (Ex. XXI, 15). Bets. 7[b] שאין ראוי וכ׳ ש׳ leaven, which is not fit to eat, opp. חמין; a. fr.—Trnsf. *passion, evil inclination, corruption.* Ber. 17[a], v. עִרְסָה. Gen. R.

s. 34 (ref. to Gen. VIII, 21) עלוב הוא ש' וכ' it is poor leaven which he that created it declares to be bad. Yalk. Ruth 601 תופס שְׂאוֹרוֹ ... אל תאמן trust no proselyte up to twenty-four generations, for he still retains his corruption, v. סִרְאוּר.—V. שְׂרְאוֹר.

שְׂאֵט, v. שׂוּט.

שָׂאטַר, v. שָׂטַר.

שָׂאטַר, v. שָׂאַב.

שְׂאֵיבָה f. (שָׂאַב) *drawn water.* Y. Orl. II, 62ª משום ש' ניכרת (ed. Krot. once שאובה) (the bath is disqualified) on account of the drawn water which is distinguishable (by its color). B. Bath. 66ª מכלל דש'-דאורייתא this would indicate that the disqualification of a bath through an addition of drawn water is Biblical law.

שָׂאִיט, v. שׂוּט ch.

שָׂאִיָא, v. שַׂיָּא.

שָׂאִיל, v. שָׂאַל.

שְׂאֵילָא, v. שְׁאֵלְתָּא.

שְׂאֵילָה, v. שְׁאֵלָה.

שְׂאִילָה f. (שָׂאַל) 1) (with שלום, or sub. שלום) *salutation, greeting.* Y. Ber. V, 9ª במלכי או"ה משיב שְׂאִילַת שלום as regards gentile kings, you may answer the greeting (during prayer). Y. M. Kat. III, 82ª bot. ארגרות של רשות זו ש' שלום "letters of a secular character" (ib. III, 3), that means, social correspondence. Macc. 23ᵇ (בשם) וש' שלום and using the name of the Lord in salutation. Shebu. 32ª, a. fr. כדי שאילת תלמיד לרב as much time as is required for the disciple to salute the teacher (שלום עליך רבי); כדי ש' הרב לתלמיד as is required for the teacher to salute the pupil (שלום עליך); a. fr.—2) *borrowing.* B. Mets. 95ᵇ עד שיהו בעלים משעת ש' וכ' (the borrower is responsible,) unless the owner is present from the moment of lending the animal to that of the accident. Ib. בבעלים ש' borrowing an object together with employing its owner for service. Ib. 98ª, sq. שאילה (interch. with שַׁאֲלָה or שְׁאֵלָה), v. שְׁכִירוּת; a. fr.—V. שְׁאֵילָה.

שְׂאִילְתָּא pr. n. m. *Sh'ilta.* Gitt. 39ᵇ (marg. correction שְׁרִילַת).

שְׂאֵילְתָּא, v. שְׁאֵלְתָּא.

שְׂאִיר, v. שָׂאַר.

שָׂאַל (b. h.) 1) *to ask, beg; to inquire, question.* Yoma 75ª bot. בשר שָׂאֲלוּ שלא וכ' flesh for which they asked unreasonably was given them at an unreasonable time (in the evening) &c. Taan. 4ª, v. חוֹגֵן. Ber. V, 2 (33ª) ושׁוֹאֲלִין (את) הגשמים וכ' (Bab. ed. ושׁוֹאֲלָה, v. Rabb. D. S. a. l.) and the prayer for rain is inserted in the Benediction of Years (the ninth section of the Prayer of Benedictions, v. שָׁנָה). Taan. I, 1 אם אני לא אמרתי לְשָׁאוֹל אלא להזכיר I also did not say, 'to ask' for rain, but to mention rain. Ib. 2. Y. Ber. V, 9ᵇ bot. שׁוֹאֵל צרכיו, v. צוֹרֶךְ. B. Bath. IX, 1 וכ' רְשָׁאֲלוּ, v. פֶּתַח. Ab. IV, 18 ואל תְּשָׁאַל לו בשעת נדרו ask not thy neighbor (as to circumstances which may change the aspects of his vow) at the moment of his vow, v. infra *Nif.* Ib. V, 7 שואל כענין ומשיב וכ' he (the wise student) asks pertinent questions, and (when asked) replies in agreement with the adopted law. Bekh. 36ª עמד השׁואל וש' יכ' the questioner (at college) arose and asked &c. Ned. 20ª וכ' שָׁאֲלוּ את they asked Imma Shalom &c. Nidd. 68ᵇ בראשון לא שָׁאַלְתִּי ... שלא שאלתי as to the first day I did not ask, and I made a mistake in not asking. Gen. R. s. 68 מטרונה שָׁאֲלָה וכ' a Roman matron asked R. José &c.; a. v. fr.—Yoma 73ª כיצד שׁוֹאֲלִין השואל פניו כלפי נְשִׂיאָל how were the Urim and Tummim consulted? The inquirer had his face directed to him (the priest) who was consulted, and the latter directed himself to the Divine Presence (the Urim and Tummim). Ib. אין שואלין שני וכ' you must not ask two questions at a time; a. fr.—ש' בשלום (or sub. בשלום) *to salute.* M. Kat. 21ᵇ הוא שואל בשלום אחרים ... אחרים אין שואלין בשלומו וכ' he (the mourner during the first thirty days) may inquire after the peace of others, for they dwell in peace, but others must not inquire after his peace, for he does not dwell in peace. Ib. משיב וארנו שואל, v. שׁוּב; a. fr.—2) (cmp. דָּרַשׁ) *to discuss, lecture.* Tosef. Meg. IV(III), 5 שואלין הלכות וכ' the laws of Passover are expounded on Passover &c., v. שְׁנַיִן; Meg. 29ᵇ שואלין בהלכות וכ'; Y. Pes. I, 27ᵇ bot.; Bab. ib. 6ª שואלין בהלכות Ms. M. (ed. שואלין ודורשין, v. Rabb. D. S. a. l. note); Snh. 12ᵇ; a. fr.—3) (cmp. בָּעֵי I) *to beg to remark, to submit.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ ר' חזקיה ש' מעתה וכ' R. H. remarked, according to this &c. Ib. 46ᵇ. Y. Snh. IX, 27ª bot.; a. fr.—4) *to ask for a loan, to borrow.* Sabb. XXIII, 1 שואל אדם מחבירו וכ' a man may borrow of his neighbor vessels of wine or oil (on the Sabbath), but must not say הַלְוֵינִי (v. infra *Hif.*); a. fr.—Esp. *to borrow an object for use* (with ref. to Ex. XXII, 13 sq.). B. Mets. 103ª שיאל אדם בטובי לשׁוּלַם if a person borrows an object (saying, 'lend it to me) for its usefulness', it is a standing loan (he is permitted to take it whenever he desires to use it). Ib. VIII, 1 השׁואל את הפרה וש' בעליה עמה if a person borrows a cow for work, borrowing her owner with her (the owner lending his personal service). Ib. 95ᵇ שָׁאֲלָהּ ואחר כך ש' וכ' if he borrowed the cow only, and after a while borrowed her owner; a. fr.—שׁוֹאֵל *the borrower* of an object. Ib.ª חיובא דש' the responsibility of the borrower. Ib. 96ᵇ top ש' חיי או שוכר חיי is he legally considered a borrower or a hirer? Ib. III, 2 וחש' ישלם וכ' and the borrower must indemnify the hirer; a. fr.—Sabb. 96ᵇ לשׁוֹאֲלֵיהֶן ... אורגי לשׁוּלְחָן (Ar. שַׁיְּלָא, v.) the curtain weavers were wont to throw the clue over to such as would borrow it from them.—Part. pass. שָׁאוּל; f. שְׁאוּלָה &c. Taan. 23ᵇ שלית ש' חיתה וכ' it was a cloak that had been lent to me, I had borrowed it for such a purpose (for ordinary wear), but not for that purpose (to wear it when carrying a load). Ib. IV, 8 שבהן ... בכלי לבן שָׁאוּלִין וכ' on those days the maidens of Zion went out (to the vineyards) in white garments borrowed for the purpose, in order not to put to shame those who had none; a. fr.—

[Gen. R. s. 65 לא שאול... ולא שאולה, v. next w.—Ib. s. 19 שאולת חומין, read: שׁוֹאֶלֶת, a woman asking for some vinegar.]

Hif. הִשְׁאִיל 1) *to cause inquiry, to inquire.* Ber. 6b הקב"ה מַשְׁאִיל בו בכל הרגיל ... if one who comes regularly to synagogue fails to come one day, the Lord holds inquiry about him. Yeb. 76b עד שאתה משאיל עליו ... שְׁאַל וכ' instead of inquiring about him whether or not he is fit for government, ask whether &c. Ib. (in Chald. dict.) אאביה קא משאיל he (Saul) asked (Abner) to inquire who his (David's) father was. B. Bath. 123a ומַשְׁאֶלֶת ... היתה יושבת she sat at the cross-roads and made inquiries; a. e.—2) *to lend.* Sabb. 148a (ref. to Mish. ib. XIII, 1, v. supra) מאי שנא הַשְׁאִילֵנִי ומאי שנא הלויני what is the difference, whether you say *hashileni* (lend me) or *halveni* (loan me)? השאילני לא אתי למיכתב וכ' when you say 'lend me', no document is expected to be written for it &c. Ned. IV, 6 חמודר ... לא יַשְׁאִילֶנּוּ ולא יִשְׁאַל ממנו he who by his neighbor's vow is forbidden any benefit at his hand, must neither lend him nor borrow from him &c. B. Mets. 116a דברים המשויין להַשְׁאֵל וכ' things which are frequently lent out or hired out; a. fr.—מַשְׁאִיל *the lender, owner of the lent object.* Ib. 96a; a. fr.—[Pesik. Vayhi, p. 63a שאילו חשאיל, v. שָׁחַל II.]

Nif. נִשְׁאַל 1) *to be asked, consulted.* Yoma 73a בגדים נ' ... בהן when the war chaplain is consulted, he wears the garments which the high priest wears when he officiates, v. supra. Ib. 85a נִשְׁאֲלָה שאלה וכ' the following question was asked in their presence; Kidd. 40b. Ned. 81a דבר זה נ' לחכמים וכ' this problem was placed before the scholars and the prophets, and they could not solve it &c.; a. fr.—2) נ' על *to allow one's self to be asked about the circumstances of a case, to appear before a scholar for a decision on a ritual case.* Y. Ter. VIII, 46a bot. שדעתו להישָׁאֵל עליה a case (of T'rumah) which he had intended to have a scholar decide. Ib. הריני מניחה על מנת שאֶשָּׁאֵל עליה I put it (the doubtful T'rumah) aside with the intention of having it decided &c. Toh. III, 6 שאין בו דעת להִשָּׁאֵל (a child) whose mind is not sufficiently developed to be questioned. Ib. V, 5 אם נִשְׁאֲלוּ זה וכ' if they come for a decision, each of them separately; a. fr.—Esp. (נ' (על נדרו *to come before a scholar for absolution from a vow.* Ned. 90a ולמי שאֶשָּׁאֵל עליו ... קונם if one vows, I will not be benefited by N. N., nor by any scholar to whom I may apply for absolution from this vow; נ' על הראשון וכ' he must first apply for absolution from the first part of the vow, and then from the second. Ib. נ' על נדרו ... נזרו he must first apply for absolution from his vow of abstinence, and then from his nazaritic vow. Ib. 69a נִשָּׁאלִין על החקם וכ' you may apply for absolution in order to revoke your confirmation (of your daughter's vow), but you cannot do so in order to revoke your invalidation; a. fr.—3) *to be borrowed, to do gratuitous service.* B. Mets. 96a שותפין ששאלו נ' לאחד מהן if partners borrow an animal for work, and its owner lends his services to one of them individually. Ib. האומר לשלוחו צא והִשָּׁאֵל לי וכ' (not והשאיל) if a person says to his deputy, go out and do work in my behalf together with my cow (lent to my neighbor). Ib. האומר לעבדו צא והשאל עם וכ' if he says to his slave, go out and do work &c.; a. e.

שְׁיַל, שְׁיֵיל, שְׁאֵיל, שָׁאַל ch. same, 1) *to ask, inquire, beg.* Targ. II Kings III, 11. Targ. I Kings XIX, 4. Targ. Job XXXI, 30 למִשְׁאַל Ms. (ed. למִשְׁרַל). Targ. Y. Deut. I, 1 שַׁיְרַלְתּוּן (ed. Vien. שַׁיְרַלַתּוּן, read: שַׁיְרַלְתּוּן, *Pa*). Targ. Ps. CXXXVII, 3; a. fr.—שְׁלָם, v. בשלם ש', לשלם ש'.—Sabb. 20b; 21a שְׁאֵילְתֵּינְהוּ לכל וכ' נְחוֹתָא, v. Ib. 30a שאול שאילה זו וכ' they asked the following question &c., v. עֵיל. Taan. 21a אי אימא דְשָׁאֵיל לי וכ' if any one were to ask me a question from the Mishnah of &c. Y. Shebi. VII, 37c top הא גברא מֵישְׁאֵילְנֵיה אתא שַׁאֲלוּנֵיה וכ' (not מישאלניה) here is a man whom you might ask; he came, and they asked; a. fr.—Part. pass. שְׁאִיל. Sabb. 30b ולעניין שאילה דְשָׁאֵילְנָא קדמיכון and as to the question which I have been asked in your presence; [Rashi: דְשָׁאֵילְנָא which I asked, a courteous phrase for 'which you asked of me']; a. e.—2) *to borrow.* Targ. Ex. XXII, 13; a. fr.—[Targ. O. ib. XII, 36, v. infra *Af.*]—B. Mets. 97a ההוא גברא דש' וכ' a man borrowed a cat from his neighbor &c. Ib. האי ... למִשְׁאַל מידי וכ' if one wishes to borrow an object from his neighbor and be free from responsibility for an accident &c. Ib. נימא ליה שְׁאֵיל וכ' let him (the lender) say to him, first take what you want to borrow, and then &c. Yeb. 120b לא שָׁיְילֵי (not שיולי); B. Mets. 27b לא שְׁאֵילֵי, v. סַכָּב; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 97a שאיל לן מר you (as teacher) are loaned to us, i. e. you are in our service, and if we borrow an object from you, we are not responsible, it being an object borrowed from you. Ib. אתון שָׁאֵילְתּוּן לי שאילה בבעלים, v. שְׁאֵילָה. Ib. אינהו שָׁאֵילוּ לירה וכ' ... אידהו ש' לחו he (the teacher) is in their (the scholar's) service on the Kallah day (v. כַּלָּה); they are in his on any other day; a. e.—Gen. R. s. 65 לא שאיל הוא לה ולא שְׁאֵילָה הרא ליה (some ed. שאול ... שאולה) he is not loaned to her, nor she to him, i. e. the simile does not fit the application, nor the application the simile.

Pa. שַׁיֵּיל 1) same, *to ask, borrow* &c. Targ. Y. Ex. XII, 35; a. e.—Bets. 19a אתא לשַׁיּוּלֵי וכ' ... he came before the Rabbis to ask &c. Hull. 3b דליתיה קמן דלשַׁיּוּלֵיה when he is not before us so that we could ask him. Tam. 32a מְשַׁיַּילְנָא לכו I am asking you; a. fr.—2) *to lend.* Targ. Y. Ex. XII, 36. —Taan. 21b, v. זְבִילָא וכ' ... ומְשַׁיְּילָא דמחממת who heated her oven and let her neighbors use it; a. fr.

Af. אוֹשֵׁל, אַשְׁאֵל *to lend.* Targ. O. Ex. XII, 36 ed. Berl. (ed. Vien. שארלינון, corr. acc.); a. e.—Yeb. l. c. ולא מוֹשְׁלֵי, v. נָחַשׁ I. B. Mets. 116a דעבידי לאושולי וכ' which it is customary to lend and hire out; a. e.

Ithpa. אִשְׁתְּאַל, *Ithpe.* אִשְׁתְּאִיל 1) (with מ־) *to take leave of absence.* Targ. I Sam. XX, 6.—2) (with ב־) *to allow one's self to be inquired of; to answer, issue an oracle.* Targ. Ez. XIV, 3. Targ. Y. II Num. XXIV, 1. Targ. Is. LXV, 1.—3) (with ל־) *to bring a case up for decision, to ask.* Y. Maasr. II, beg. 49c אִשְׁתְּאֵלִית לאילין וכ' I asked those of the house of &c. Y. Sabb. XII, 13c bot., שמשון אִשְׁתְּאֲלַת לר' ואִשְׁתְּיָלַת לר' ומר וכ' R. S. b. L. was asked. Ib. VI, 8a וכ' when the case was brought before Rabbi, he said &c.; a. fr.—Esp. *to come before a scholar for absolution from a vow.* Ned. 90a אי בעי על נדרו איתשיל ברישא וכ' if he so

desires, he may ask first for absolution from his vow of abstinence, or if he chooses, he may ask first for absolution from his nazaritic vow; ib. נְיחֲשֵׁיל; a. fr.

שְׁאֵלָא, שְׁאֵלָא, v. שְׁאֵלְתָּא.

שְׁאֵלָה, שְׁאֵ׳ f. (b. h.; שָׁאַל) 1) *request*, esp. *sh'elah, prayer for rain*, inserted in the ninth section of the Prayer of Benedictions. Ber.V,2 (33a), v. שָׁאַל. Ib. 26b; 29a ש׳ טעה...בברכת השנים (v.Ms.M. in Rabb. D.S.a.l.) if by mistake... he omitted the prayer for rain in the ninth section; (Tosef. ib. III, 9 ולא שאל את הגשמים). Taan. 4b ש׳ לחוד והזכרה לחוד prayer for rain is one thing, and reference to rain (in the second section) is another thing, v. הַזְכָּרָה. Ib. 2b ש׳ וכ׳ משעה שמפסיק לש׳ when you cease to insert the prayer for rain, you must also cease to insert the reference to rain; a. fr.—2) *question, problem.* B. Kam. 116a זו ש׳ היא Ms.H. (ed. וזו שאילה) this is indeed a question (worth asking); Zeb. 30b; 92b. Sabb. 31a גדולה שאלת ש׳ thou hast asked a great question; a. fr.—3) (v. שָׁאַל, *Nif.*) *ritual question*, esp. *case of absolution from a vow brought before a scholar.* Num. R. s. 11³ אם באת . . . על הדרן ועל הש׳ וכ׳ when a woman comes to thee at college to ask concerning a law or a vow, consider her as if she were thy own daughter. Ned. 60a צריך ש׳ לחכם this requires absolution by a scholar. Ib. 69a יש ש׳ בהקם can absolution from confirmation be applied for? Ib. 78a; B.Bath. 120b יש ש׳ בהקדש absolution from consecration of an object may eventually be had; אין ש׳ וכ׳ is not admissible; a. fr.—*Pl.* שְׁאֵלוֹת, שְׁאֵ׳. Gen. R. s. 82; Yalk. ib. 136 שלש ש׳ אני וכ׳ I shall ask you three questions; if you answer them, it is right &c. Gen. R. s. 49, v. עֲרֵבוּב; a. e.—4) שְׁאֵלָה or שַׁאֲלָה *loan*, v. שְׁאִילָה.

שְׁאֵלְתָּא, שְׁאֵילְתָּא, שְׁאֵילָתָא (h. form שְׁאֵלָה, שְׁאֵילָה) ch. same, 1) *request, prayer, desire.* Targ. Jud. VIII, 24. Targ. I Kings II, 16 (ed. Wil. שְׁאָלָא; ed. Lag. שאלה). Targ. Num. XI, 4 (h. text תאוה). Targ. Esth. V, 6; a. fr.—2) *question, problem.* Targ. Jer. XII, 1 שְׁאֵילַת דינין (h. text משפטים).—Sabb. 30a שאילתא Ms. M. (ed. שאילה); ib.b ולעניין שאילה v. שְׁאַל.—3) *proposition, remark*, esp. as heading of *decisions* in Sh'eltoth d'R. Aḥai, and in citations therefrom. Tanḥ. B'resh. 2. Tanḥ. Noah 4; a. fr.—*Pl.* שְׁאֵלָתָא, שְׁאֵלָן, שְׁאֵ׳. Targ. Y. Deut. VIII, 9.—Y. Naz. VIII, 56b; a. e.

שַׁאֲמַם, v. שַׁעֲמַם.

שְׁאַן, בר ש׳, Targ. I Sam. XIX, 24 Ar., v. בְּרֵישָׁן.

בֵּית שְׁאָן (b. h.) pr. n. pl. *Bethshean* (Scythopolis), in Galilee. Ḥull. 6b והתיר רבי את ב׳ ש׳ כולה Rabbi permitted the entire territory of Bethshean (permitted its fruits to be eaten without tithes, it being considered foreign territory). Y. Kidd. II, 62c bot. כלי פשתן . . . מב׳ ש׳ the finer linen garments that come from B.; Y. Keth. VII, 31c בית שָׁן; Koh. R. to I, 18. Gen. R. s. 98 תחום ב׳ ש׳ וכ׳ the district of B. is named Kinnereth; a. fr.—V. בֵּרֵשָׁן.

שְׁאֵנִי, שַׁאֲנִי, v. שְׁנִי.

שַׁאֲנָן m. (b. h.; שאן *to rest*) 1) *at ease, undisturbed.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII אז . . . בטח וש׳ וכ׳ then Jacob dwelt in Canaan safe and undisturbed; Yalk. Gen. 138 בטח ש׳ ושלו.—2) *rest, ease.* Gen. R. s. 10 end ש׳ . . . ומה וגחת שלוה והשקט and what was created therein after he rested? Ease, rest, peace, and repose. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) זכורה אני בטחון וש׳ ושלוה שהיתי וכ׳ I remember the confidence and ease and contentment in which I used to dwell; a. e.

שְׁאָסָא, v. סָאסָא.

שָׁאַף I (b. h.) = שׁוּף II, *to tread, press.* Lev. R. s. 28, a. e. (ref. to שאף, Job V, 5), v. דָּחַק. Tanḥ. Mick. 2 (ref. to Dan. II, 2) אשפרים לשון דחק שנ׳ השיאפים וכ׳ the root in *ashshafim* signifies pressure, as we read (Am. VIII, 4), 'hear ye this, *hashshoăfim* (who press) the needy. Midr. Till. to Ps. LI כל מי . . . ושׁוֹאֵף ברגלו וכ׳ he who knows that he has sinned, but stamps with his foot and removes the sin from his sight &c.; a. e.

שָׁאַף ch. same, to *rub*, v. שׁוּף II ch.

שָׁאַף II (b. h.) = שׁוּף I, *to blow, pant, long for.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 131 כמו (ש)תתנינים שׁוֹאֲפִים לרוח כן חייתי (not רויחך) שׁוֹאֵף לתורתך as the monsters pant for wind, so do I pant (longing) for thy Law.

שְׁאַף ch. 1) same. Targ. Job VII, 2.—2) (cmp. שאב) *to resorb.* Sabb. 129a ואתא זיקא ושָׁאֵיף לידה מיניה and a hot wind may rise and suck it (the small quantity of blood left) out of him. Snh. 64a דשאיף קלילה Ms. M. Rashi (ed. דשיוף), v. שְׁאֵב.—[Sabb. 139b שאפו שיכרא, v. שְׁפִי II.]

שָׁאפֵי, v. שְׁפִי I.

שָׁאקָא, v. שָׁקָא.

שָׁאַר (b. h.) *to swell, rise; to run over;* (cmp. עָתַר, יָתַר) *to remain over.* Denom. מְשָׁאֶרֶת, שְׁאָר, שְׁאֵר &c.

Nif. נִשְׁאַר *to be left over, reserved, preserved, spared.* Gen. R. s. 76 (ref. to Gen. XXXII, 9) אלו אחינו . . . אנ״ש שנִשְׁאֲרוּ לפליטה וכ׳ this refers to our brethren in the diaspora . . .; although they have been spared for escape (from Roman persecution), yet they fasted for us (Palestinians) &c. Cant. R. to II, 13 הנִּשְׁאָרִים the survivors of the Messianic days; a. e.

Pi. (שִׁיאֵר) שִׁיֵּר *to leave over, reserve.* B. Bath. IX, 6 שכיב . . . וש׳ וכ׳ if an ill person donated all his property to others and reserved some land for himself, his donation is valid (even if he recovers). Ib. 148a דקל לאחד וש׳ פירותיו לפניו ש׳ מקום פירי if he donated a palm-tree (for the wood of it) to a person, and reserved its fruit for himself, he meant to reserve for himself the place whereon the fruit grows (the branches). Ib. כל . . . בעין יפה מְשַׁיֵּיר whatever one reserves for one's self, one reserves liberally; a. v. fr.—Part. pass. מְשׁוּאָר, (מְשׁוּיָּר). Y. Pes. VII, 35a top לא עשה בה המש׳ כיוצא the law does not treat that which is left over (of the sacrifice) like that

which has been carried outside of its limits. Peah III, 3 נותן מן חמש' על מה ששייר he must give to the poor out of the remainder in proportion to that which he left over; נותן מן חמש' על הכל he must give out of the remainder a quantity corresponding to the whole (including that which he has taken out before); a. fr.

Hif. הִשְׁאִיר same. Midr. Till. to Ps. IX שלא להַשְׁאִיר זכר וכ' that he will not leave a remainder of the memory of Amalek; Yalk. ib. 642 להשאר (corr. acc.); a. e.

Nithpa. נִשְׁתַּיֵּיר *to be left over.* Ḥull. III, 1 ניטל . . . ולא נ' וכ' if the liver of a slaughtered animal is found consumed without any part of it left. Yoma 77ª לא נִשְׁתַּיְּירוּ משונאיהן וכ' no remnant or survivor would have been left of the enemies of Israel (euphem. for 'of Israel'); a. fr.

שְׁאַר I ch. same.

Af. אַשְׁאַר *to leave over.* Targ. O. Ex. X, 12 (Y. שייר). Ib. 26 נַשְׁאַר ed. Berl. (ed. Vien. תִּשְׁתָּאַר *Ithpa.*); a. fr.

Pa. שָׁאֵר, שַׁיֵּר same. Targ. Y. Ex. XII, 10 (O. *Af.*). Ib. X, 12, v. supra; a. fr.—B. Kam. 15ª תנא ושׁ' מאי ש' דתאר ש' ש' וכ' the Mishnah states some cases, but leaves over (does not state all cases coming under the same category). But what else did it omit, so as to be justified in omitting this? It omitted a case when half the assessed fine is to be paid; Succ. 54ª; a. fr.

Pali שְׁאָרֵי, שְׁאָרֵי *to leave over, spare.* Targ. Ps. LXXIX, 11 Var. ed. Lag. (ed. Lag. a. oth. שרי; h. text הוֹתִיר).

Ithpa. אִשְׁתַּאַר, אִשְׁתַּיֵּיר, *Ithpe.* אִשְׁתְּאַר *to be left over, remain.* Targ. Gen. VII, 23. Targ. Ex. VIII, 5; a. fr.—B. Mets. 25ª א' בה מידי some of it was left behind; a. e.

שְׁאַר II *Pa.* שָׁאֵר (denom. of מַשְׁאֵר, v. מִיתַּשְׁרָא) *to plant in beds.* B. Kam. 81ª שַׁאֲרֵיה מָשָׁאֲרֵי לאדם וכ' (Ms. M. שדיא משראי לשראי, read: משארי משארי; v. Rabb. D. S. a. l. note) if he planted in beds, it shows that he planted it for human food; if not, it is intended for cattle.

שְׁאֵיר, שְׁאֵר m. (b. h.; v. שָׁאַר) [*preservation, existence,*] 1) *sustenance, alimentation*;—2) (sub. בשר) *body, flesh*; 3) *bodily contact, intimacy.* Mekh. Mishp. s. 3 (ref. to שארה, Ex. XXI, 10) שְׁאֵרָהּ אלו מזונותיה וכ' *sh'erah* means her alimentation &c. (ref. to Mic. III, 3, a. Ps. LXXVIII, 27); ib. (anoth. opin.) . . . שארה כסותה כסות לִשְׁאֵרָהּ וכ' *sh'erah k'suthah* means, garments suited to her body (according to age and season) &c.; ib. (anoth. opin.) שארה זו דרך ארץ *sh'erah* means (intimacy) marital duty (ref. to Lev. XVIII, 6; 12; 13, cmp. Targ.); Keth. 47ᵇ לפום שארה תן כסותה וכ' according to her body (age) give her garments . . ., according to the season give her &c.; Y. ib. V, 30ᵇ top. Sabb. 137ᵇ חוק בְּשְׁאֵרוֹ, v. חוֹק; Y. Ber. IX, 14ª bot. בְּשָׂאֵרוֹ.—Trnsf. [*flesh and blood,*] *relationship, relatives; race.* Ib. שְׁאֵרֵנוּ; Sabb. l. c. שְׁאֵרֵינוּ, v. יְדִידוּת. Lev. R. v. 34 (expl. עכר שארו, Prov. XI, 17) זה שמגעת . . . את קרוביו וכ' that is he to whom joy (a festive occasion) happens, and who lets not his nearest relatives join him because they are poor; Yalk. Prov. 947. Yeb. 90ᵇ (ref. to Lev. XXI, 2) שארו זו אשתו his flesh (*sh'er*), this means his wife (cmp. Gen. II, 24); Sifra Emor beg.; a. e.

שְׁאָר m. (b. h.; שָׁאַר) *remainder, rest.* Sot. VII, 7 ועל ש' התפלה (Y. ed. ושׁ' תפילה) and a special benediction for the remaining (general) prayer; Bab. ed. 40ᵇ וחש' תפלה and the remainder is a general prayer; ib. 41ª; Y. ib. VII, end, 22ª; Yoma 70ª ושׁ' התפלה רינה וכ' and the remaining prayer is song, supplication &c. B. Mets. III, 4 וחש' יהא מונח וכ' and what is left must be deposited &c., v. אֲלַיָּהוּ. Peah IV, 3; a. fr.—V. שְׁיָר.

שְׁאָר, שְׁאָרָא ch. same. Targ. O. Gen. XLV, 7 (Y. שיורא; h. text שארית). Targ. Is. X, 19, sq. Targ. II Sam. III, 8 (h. text אשר?); a. fr.—Targ. II Chr. XXXVI, 20 (fem.).—Ruth R. to III, 3 יהיא עברא ש' (some ed. שְׁאָרָהּ); Yalk. ib. 604 שְׁאָרָהּ, v. נִפֵּר.—[שארא, Yalk. Jer. 321, v. שְׁמָרָא.]

שְׁאָרוּתָא f. (preced.) = h. מוֹתָר, *pre-eminence; superiority.* Targ. Koh. III, 19.

שְׁאֵרִית f. (b. h.; preced. wds.) *remnant.* Tanḥ. ed Bub., Tol'doth 19 (ref. to Mic. V, 6) אלי ש' שאמר וכ' this refers to the remnant (of the faithful) concerning whom the Lord said to Elijah &c. (I Kings XIX, 18); Yalk. Jud. 62; Yalk. Mic. 553.

שאשתא, שאשיתא v. אֲשָׁשִׁיתָא a.

שְׁאַת f. (b. h.; נָשָׂא) *swelling, sore.* Sifra Thazr., Neg., ch. I. Neg. I, 1; a. e.

שָׁאתֵי v. שְׁתֵי.

שֵׁב, imper. of יָשַׁב.

שֵׁב I, **שִׁיב, שֵׁב** v. = h. שֶׁבַע, *seven.* Targ. Y. Gen. XXIX, 18; 20; 27; a. e.—Snh. 29ª. Pes. 116ª שב בנחיך thy seven daughters. Ḥull. 42ᵇ; a. fr.—שְׁבָסְרֵי, שְׁבָסַר, שְׁ, שְׁ (=שב) *seventeen.* Targ. Y. Gen. VII, 11. Ib. XXXVII, 2; a. e.—B. Bath. 10ª שִׁיבְסַר דינרי seventeen Denars. Taan. 28ᵇ בש' בתמוז on the seventeenth day of Tammuz; a. fr.—שְׁבִיסָרָאָה *the seventeenth.* Targ. I Chr. XXIV, 15.

שֵׁב, II, שִׁבְתָּא, שַׁבָּא m. (preced.) 1) = h. שָׁבוּעַ. *week.* Targ. II Esth. III, 7; a. fr.—Sabb. 156ª האי מאן דבחד בש' בתרי בש' a person born on the first day of the week; on Monday &c. Bets. 16ª מחד שַׁבָּיךְ לשבתך from thy first day of the week begin to set aside good things for thy Sabbath; a. fr.—2) *the seventh day, the Sabbath; day of rest.* Targ. Y. Deut. V, 14 שב ונייח a day of rest and repose; Targ. Y. Ex. XX, 10 שבא ונ'. Targ. Y. Lev. XXIII, 32 שבא ונייחא; Targ. O. ש' שבתא (h. text שבת שבתון); a. fr.—Y. Taan. I, 64ª בשׁוּבָּה וכ' נְיָיחָא, v. Y. Sot. I, 16ᵈ bot. כל ש' לילי every Sabbath night. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot. ערובת ש' Sabbath eve; בפוקי ש' at the exit of the Sabbath; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª bot. כל ערובת שיבאי (corr. acc.).—*Pl.* שַׁבֵּי, שַׁבָּיָא. Targ. Is. I, 13 (ed. Wil. שַׁבָּאִין). Targ. I Chr. XXIII, 31; a. fr.—Sabb. 119ª יוסף מוקיר שבי Joseph, the honorer of the Sabbaths; a. e.

שְׁבָא *to capture,* v. שְׁבִי.

שְׁבָא (b. h.) pr. n. (*the kingdom of*) *Sheba*, in Arabia. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—B. Bath. 15[b], v. מַלְכָּה. Ib.; Y. Sot. V, end, 20[d] בימי מלכת ש' חרה (Job) lived in the days of the queen of Sheba; Gen. R. s. 57; a. e.

שַׁבָּאָה, שַׁבָּיָא m. = next w.—*Pl.* שַׁבָּאֵי. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) Moses said to them ש' אי בתייכון אתון קטילי וכ' you captors, oh, by your own lives, (I adjure you,) do not commit merciless slaughter. Keth. 23[a] אוקמן לשבוייהי (Rashi לשבוייתהי) they let their captors stand outside of the college &c.

שַׁבַּאי m. (שָׁבָה) *captor, guardsman of captives.* Snh. 104[a], sq. Gitt. 58[a] נתעלל בה ש' וכ' the captor abused her the whole night; Yalk. Jer. 276. Tanḥ. ed. Bub. B'shall. 4 נטל את השַּׁבאי וכ' he took (his son's) captor and put him on the rack, Yalk. Ex. 225; a. e.—*Pl.* שַׁבָּאִין, שַׁבָּאִים. Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 באו ש' ושבי וכ' captors came and led his son away; a. e.

שָׁבַב, *Pi.* שִׁיבֵּב (cmp. Arab. *sabba* a. deriv.) *to chip, chisel.* Koh. R. introd. יְשַׁבְּבוּהָ, v. סָדַק.—Trnsf. *to chastise, discipline.* Sot. 12[a] (play on שיבב I Chr. II, 18, as an Agadic surname of Caleb) שיבר את יצרו ש' he trained his inclination; (Rashi: ששר את עצמו ש', denom. of שׁוֹבָב, *he turned himself away* from the rest of the spies); Yalk. Chr. 1074 ששבב את יצרו ש'; Ex. R. s. 1 שיבר את עצמו ש'. Sabb. 87[a] (play on וישב, Ex. XIX, 8) דברים שמְשַׁבְּבִין דעתו של אדם words which chasten the mind of man (threats of punishment), opp. מושכין; (Rashi: things which *repel* the mind, v. supra).

שִׁבְבוּתָא, שִׁבָּבָא, v. sub. שִׁיב'.

שִׁיב', שִׁב', שִׁבְבִין m. pl. (preced. art.; cmp. שִׁבְיָא, a. שִׁבְיָתָא) [*chips* or *sparks,*] name of a certain feminine *ornament.* Targ. O. Ex. XXXV, 22 שִׁבְבִין or שִׁבְבִין Ms. (ed. שבכין; Y. שִׁירִין, שִׁיר'; h. text נזם). Targ. O. Num. XXXI, 50 Ms. (ed. שבכין; h. text צמיד). [V. Berl. Targ. O. II, p. 31; p. 48.]

שָׁבָה, v. שבי.

שִׁי', שִׁבְחוֹרְתָא, שִׁבְחוֹר m., **שִׁי', שִׁבְחוֹרְתָא** f. (next w.) *splendor, glory.* Targ. Y. Deut. XXVI, 19. Targ. Ps. VIII, 6. Targ. Prov. II, 7 (ed. Lag. סבחיר, read: סבחור). Targ. Ps. XCVI, 9 שִׁבְחוֹרַת constr.; a. fr.—*Pl.* constr. שִׁבְחוֹרֵי, שִׁי'. Ib. CX, 3. Targ. I Chr. XVI, 29.

שַׁבְחַר (*Shafel* of בחר) *to brighten, glorify.* Targ. Ps. CXLIX, 4 Ms. (ed. ישבחו, corr. acc.; h. text יפאר).

Ithpa. אִשְׁתַּבְחַר 1) *to be brightened.* Targ. Y. I Ex. XXXIV, 29 (Y. II שבחו, ed. Ven. שברו, corr. acc.). Targ. Job XXVI, 13.—2) *to glory, boast.* Targ. Prov. XXV, 6. Ib. 14. Ib. XXVII, 1.

שִׁבוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Shebuel,* proposed as a secondary substitute (כְּיָנוּי כִּינּוּי) for שִׁבוּעָה. Ned. 10[b] כינויי כינויין דשבועה חיבי דמר ש' וכ' what are secondary substitutes for *sh'bu'ah?* Like Sh'buel, Sh'buthiel, Sh'ḳuḳel; ש' ש' . . . משמע וכ' but could Sh'buel be used, as it may represent the proper noun Shebuel ben Gershom? Say Sh'bubel.

שִׁבוּבְאֵל *Sh'bubel,* secondary substitute for שִׁבוּעָה, v. preced.

שִׁבּוּטָא, שִׁבּוּחָא, v. sub שִׁיב'.

שִׁבּוּי, v. שָׁבָה.

שַׁבּוּרְיָא, שַׁבּוּרָא, v. שַׁבָּאָה

שִׁבּוּרְיְתָא, שִׁבּוּרַיְתָא, v. שִׁבְיְתָא.

שִׁבּוּלְתָא, שִׁבּוּלָא, v. sub שִׁיב'.

שָׁבוּעַ m. (b. h.; שָׁבַע) 1) *a period of seven days, week.*—שבע ש' שבין וכ' שָׁבוּעַ חַגִּין, v. בֵּין.—*Pl.* שָׁבוּעוֹת. Lev. R. s. 28 the seven weeks between Passover and the Feast of Weeks; a. e.—2) "*year-week*", *a period of seven years, septennate* (the jubilee being divided into seven septennates); also *the seventh year, Sabbatical year.* Snh. V, 1, v. חֲקִירָה. Gitt. 77[a] לאחר ש' שנה if a person says, 'give my wife a letter of divorce (or to his wife, 'be thou divorced'), if I do not come back after the septennate', we must wait one year (after the Sabbatical year). Ned. VIII, 1 ש' זה אסור בכל חש' וכ' (not השבועה) if a person, during a Sabbatical year, vows abstinence, using the word 'this *shabu'a*', he is bound the entire coming septennial period and the seventh year of the expiring Sabbatical period. Ib. ש' אחד אסור וכ' but if he says, 'one septennate', he is bound from date to date, i. e. counting seven years from the day of the vow; a. fr.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. X, 17[a] top אי אפשר לשני ש' שלא חל וכ' it is not possible that during fourteen years the fourteenth day of Nisan should not occur on ■ Sabbath; Y. Pes. VI, 33[a] bot. לשני שבירית שרחול (corr. acc.).

שָׁבְעָתָא, שְׁבוּעָתָא m., **שָׁבוּעָא** f. ch. same, *week.* Targ. O. Gen. XXIX, 27, sq. ed. Berl. (oth. ed. שְׁבוּעֲתָא; ed. Ven. עָתָא . . .). Targ. Lev. XXIII, 16. Targ. Job. I, 4 דשבעתא Ms. (ed. שַׁבְעָא). Ib. 13 שבע Ms. (ed. שבוע); a. e.—*Pl.* שְׁבוּעָן, שָׁבוּעֵי, שָׁבוּעַיָּא, שְׁבוּעִין; שְׁבוּעָן. Targ. Deut. XVI, 9, sq. Targ. Lev. XXIII, 15; a. e.—Meg. Taan. ch. I; Taan. 17[b]; Men. 65[a] חגא דש' the Feast of Weeks. Ib. 66[a] מצוה למימני ש' . . . it is proper to count (the 'Omer) by days and by weeks; Ḥag. 17[b]; R. Hash. 5[a]; a. e.

שְׁבוּעָתָא, שְׁבוּעָא f. = next w. Targ. Y. I Deut. XXXII, 40 (ed. Vien. שְׁבוּעָה h. form; Y. II שְׁבוּעָיָא). Targ. Ps. X, 12. Targ. Jud. XXI, 5; a. e.—Shebu. 26[a] ש' דהכי אמר רב I take an oath on it that Rab said thus. Ib. שְׁבוּעָתֵיהּ דכיר ליה he remembers his oath. B. Mets. 5[b], a. fr. חשיד אש', v. גֵּו ch. Lev. R. s. 29 (play on בחדש השביעי, Lev. XXIII, 24) ר' . . . ירחא דשְׁבוּעָתָא וכ' R. B. called it the month of the oath, for in it the Lord swore unto Abraham &c.; Pesik. Baḥod., p. 154[a]; a. fr.

שְׁבוּעָה f. (b.h.; שָׁבַע) *oath.* Shebu. III, 1 ש' שאוכל וכ' if he says, I swear that I will eat, or, that I shall not eat &c. Ib. 32[b] למחוייב וכ' חזרה ש' the oath goes back to (is thrown again on) him who is bound to make it. Ib. כל המחוייב ש' וכ' whoever would, according to law, be bound to make oath, and is disqualified from doing so, must pay; a. fr.—שְׁבוּעַת בִּיטּוּי ש' הפקדון, ש' תרסת, ש' שיא &c., v. בִּיטּוּי, שָׁוְא, פִּקָּדוֹן, הֶרֶסֶת, &c.—שבועת הדיינין the oath imposed by the judges, legal oath. Ib. VI, 1 Y. a. Bab. (Mish. *pl.*); a. fr.—*Pl.* שְׁבוּעוֹת. Ib. I, 1 ש' ששים שהן ארבע the transgressions in cases of oaths are of two classes, subdivided into four. Ib. 25[a] חומר בנדרים מבש' וכ' there are restrictions in vows which do not apply to oaths &c.; שחש' חלות וכ' inasmuch as oaths may refer to things unsubstantial as well as to things substantial; Tosef. Ned. I, 5; a. fr.—*Sh'buoth,* name of a treatise, of the Order of N'zikin, of Misnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi.

שְׁבוּעָא, v. שְׁבוּעָה.

שְׁבוּעֲיָא, שְׁבוּעָתָא, שְׁבוּעֲתָא, שְׁבוּעָתָא, v. שְׁבוּעָה.

שְׁבוּקָא m., constr. שְׁבוּק (שְׁבַק) *remission* (of taxes). Targ. Esth. II, 18.

שִׁבּוּקָא, v. שִׁרְבּוּקָא.

שְׁבוּקָה f. *sh'bukah,* a substitute for שְׁבוּטָה (v. כִּרְנוּי). Y. Ned. I, 37[a] top.

שָׁבוּר pr. n. m. *Shabor* (*Sapor* I), king of Persia, friend of Samuel. Ber. 56[a].—Trnsf. a surname of *Samuel,* and of *Raba* as influential men. B. Bath. 115[b]; Pes. 54[a] אמינא מילתא דש' מלכא ... ומנו שמואל I will say something which king Shabor could not say; and who is meant by that? Samuel; ib. ומנו רבא; B. Bath. l. c. רבה (Ms. M. רבא); Yalk. Num. 774.

שִׁבּוּר, v. שִׁרְבּוּר.

שבורת, Y. Orl. I, 60[d] bot., v. שְׁבִירָה.

שִׁבּוּשׁ, v. שִׁרְבּוּשׁ.

שְׁבוּת f. (שָׁבַת) *rest, abstention from secular occupation.* Sabb. 89[a] שאתם צריכים ש' כלום ... do you (angels) work, that you needed rest? [Sifra Emor ch. XIII, Par. 11, a. e. ש' (אלא) שבתון, read: שְׁבוּת, v. שָׁבַת.]—Esp. *sh'buth, an occupation, on the Sabbath and Festivals, forbidden by the Rabbis as being out of harmony with the celebration of the day.* Bets. V, 2 כל שחייבין עליהן משום ש' וכ' all occupations which are forbidden as *sh'buth* ... on the Sabbath, are also forbidden on the Holy Days; ואלו הן משום ש' וכ' and these are forbidden as *sh'buth*: you must not climb up a tree &c. Ib. 37[a] גרידתא ש' a plain act forbidden as *sh'buth;* דרשות ש' an act of exercise of authority; ארץ ש' במקדש דמצוה an act of a religious nature. Pes. 65[a] the prohibition of acts as *sh'buth* does not apply to Temple functions; a. v. fr.

שְׁבוּתְיֵאל, שְׁבוּתִיאֵל m. *sh'buthel, sh'buthiel,* a secondary substitute for שְׁבוּטָה. Ned. 10[b], v. שְׁבוּאֵל.

שְׁבוּתָה f. *sh'buthah,* a substitute for שְׁבוּטָה (v. כִּרְנוּי). Ned. I, 2; a. e.—Y. ib. 37[a] top ש' שברירתה שמה (not שפותה) *sh'buthah* may have the meaning of *rest* (besides a disguise for שבועה).

שְׁבַז* m. (cmp. בְּזַז, בִּזְיָא) *something brittle, rotten.* Targ. Is. V, 24 (h. text מק; LXX χνοῦς; Pesh. חלא).

שַׁבְזִיזָא, שַׁבְזִיז, שַׁבָּזִז m. name of a *jewel, sapphire.* Targ. O. Ex. XXVIII, 18 (Ms. II שבסיס); XXXIX, 11 (h. text ספיר). Targ. Y. Num. II, 10. Targ. Ez. XXVIII, 13. Targ. Job XXVIII, 6; 16. Targ. Lam. IV, 7.—*Pl.* שַׁבְזִיזִין. Targ. Cant. V, 14.

שָׁבַח (b. h.) [*to grow, spread,*] *to improve, grow in value.* B. Bath. 135[b] שָׁבַח שָׁבְחוּ וכ' an improvement which the estate obtained of itself, i. e. a natural increase in value by growth. Ib. 143[b] שבחו נכסים מחמת נכסים the estate improved through outlays made from the estate; מחמת עצמן ... שבחו the estate improved owing to their (the heirs') own expense of labor or money; a. e.

Hif. הִשְׁבִּיחַ 1) *to improve, ameliorate.* B. Mets. 14[b] וְהִשְׁבִּיחָהּ ... גזל if one took unlawful possession of a field and sold it to another person who made improvements in it. B. Bath. 124[b] שבח שהִשְׁבִּיחוּ יורשין וכ' an improvement which the heirs made after their father's death. Ib. IX, 3 השבירו לאמצע, v. אֶמְצַע. Ib. חִשְּׁבִּיחָה לעצמה the increase of value which she produced goes to her own profit; a. fr.—2) (neut. verb) *to improve, grow in value.* Maas. Sh. II, 1; a. e.—3) *to get bright,* v. infra.

Pi. שִׁבֵּחַ 1) [*to amplify,*] *to praise.* Erub. 19[a] ולא עוד אלא שמְשַׁבְּחִין and not only (does he submit to God's judgment in silence), but he even praises. Succ. 27[b], v. עִצְּלָן. Sot. VII, 8 וְשִׁבְּחוּהוּ חכמים and the scholars praised him for it. Mekh. Bo, s. 12 הודו וְשִׁבְּחוּ וכ' they offered thanks and praise that the emeny did not see (their dead) &c. Ib. צריך לְשַׁבֵּחַ must offer praise; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּבָּח; f. מְשׁוּבַּחַת; *pl.* מְשׁוּבָּחוֹת, מְשׁוּבָּחִין a) *improved, valuable;* b) *praiseworthy.* Y. Yoma VI, 43[c] top מש' בגופו a sacrifice superior as to its body (stouter), מש' במראיו better looking. Cant. R. to I, 1 המש' שבשירים the most precious of songs. Num. R. s. 16[3] (ref. to Num. XIII, 22) שהפסולת שלה משובחת מן המש' (not משובח), v. פְּסוֹלֶת; a. fr.—2) *to quiet, tame.*—Part. pass. as ab. Yalk. Num. 729 כחו ... ומה מש' how great is the strength of this lion, and how tame he is!

Hithpa. הִשְׁתַּבֵּחַ 1) *to spread,* (of light) *get bright.* Midr. Till. to Ps. XXII ואחר כך היא מִשְׁתַּבַּחַת והולכת ed. Bub. (oth. ed. מַשְׁבַּחַת *Hif.*) and at last it grows bright and brighter; Cant. R. to VI, 10 מרטבת (corr. acc.).—2) *to be improved.* Gen. R. s. 34 כל זמן שהוא כותשה היא משתבחת the more he beats it (the flax), the better it grows; ib. s. 32; ib. s. 55 משת' והולכת; Midr. Till. to Ps. XI מַשְׁבַּחַת והולכת (*Hif.*; ed. Bub. משבח והולך, read: מַשְׁבִּיחַ, or משובח); Yalk. Gen. 95 משובחת; Yalk. Ps. 654 משב'; a. e.—3) *to praise one's self.* Bekh. 45[b] הקב"ה מִשְׁתַּבֵּחַ בבעלי קומה the Lord prides himself on conquering men of high stature.

Ex. R. s. 9 אותו רשע משתבח ואומר וכ׳ that wicked man (Pharaoh) prides himself and says, that he is a god; a. e.—4) *to be praised.* Ib. s. 41 הקב״ה ישְׁתַּבַּח שמו ויתעלה זכרו the Holy One, blessed be he, praised be his name, and exalted his memory; a. fr.

שְׁבַח I ch. same, 1) *to improve, rise in value; to make profit.* B. Bath. 140ª ברשות יורשין שָׁבוּחַ they rose in value while in the possession of the heirs (and the benefit ought to be theirs). B. Kam. 98ª, v. נִסְבָּא II; a. e.—2) *to praise. Part. pass.* שְׁבִיחַ; f. שְׁבִיחָא *praiseworthy.* Gitt. 80ᵇ ש׳ לחו מילתא it is a matter of praise (an honor) to them (to mention the governor's name in a document), opp. זילא.—3) *to spread, germinate,* v. שְׁוַח I.

Pa. שַׁבַּח *to praise, sing.* Targ. Ex. XV, 1. Targ. Ps. IV, 1 לְשַׁבָּחָא (h. text למנצח); a. fr.—[Targ. Y. II Ex. XXXIV, 29; Targ. Ps. CXLIX, 4, v. שַׁבָּחַר.]—Part. pass. מְשַׁבַּח; f. מְשַׁבַּחְתָּא; *pl.* מְשַׁבַּחָן, מְשַׁבַּחָיָא. Ib. CXIII, 3. Targ. Ez. XXVI, 17. Targ. Y. Ex. XV, 10 מיא ממשבחייא, read: במיא בכל ... סליק ש׳ מְשַׁבְּחָן (h. text אדיירים).—Lam. R. to III, 9 יומא וכ׳ every Friday he went up (to Jerusalem), prayed (in the Temple), and went home and lighted the candles; Y. Maas. Sh. V, 57ª top שבת (corr. acc.). Snh. 42ª אַשְׁבּוּחֵי מַשַּׁבַּח נפשיה (or מְשַׁבַּח) does he proclaim his own praise? Meg. 25ᵇ שרי לשַׁבּוּחֵי ומאן דְּשַׁבַּח וכ׳ האי ... it is permitted to praise him whose reputation is good, and blessings rest upon the head of him who praises him.

Af. אַשְׁבַּח same. Snh. l. c., v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּבַּח 1) *to be praised, sung.* Targ. Ps. LXXVIII, 63; a. e.—2) *to praise one's self.* Targ. Jer. IV, 2. Ib. XLIX, 4; a. fr.—Meg. 11ᵇ (ref. to Ezra I, 2) מִשְׁתַּבַּח ... אִשְׁתַּבּוּחֵי בנפשיה it is he (Cyrus) only who thus glorifies himself (as the ruler of all empires). Ber. 6ª, v. שְׁבָחָא; a. e.—3) *to speak with pride of, commend.* Ab. Zar. 4ª משתבח לחו ברב ספרא וכ׳... R. A. recommended Rab Safra to the heretics (saying) that he is a great man. Ber. 38ª [read:] מִשְׁתַּבְּחִין ליה רבנן בבר וכ׳ (Ms. M. משבחין, v. Rabb. D. S. a. l. note) the Rabbis recommended the son of Rab Zabid ... (saying) that he is a great man &c. Pes. 50ᵇ אישתבוחי משתבח בה קרא the Scripture commends her for it. Nidd. 14ᵇ; a. e.

שֶׁבַח m. (preced.) 1) *improvement, gain.* B. Kam. 95ᵇ שלשה שמין להן הש׳ ומעלין וכ׳ there are three persons for whose benefit the value of an improvement is assessed to be payable in money; they are: the share which the first-born has to pay to the plain heir, if the estate has increased in value before division &c. Ib., a. fr. ש׳ המגיע לכתפים, v. כָּתֵף. Ib. דמי צמרו ושָׁבָחוֹ the original value of his wool and its additional value (through dyeing). Ib. IX, 4; Keth. 80ª, v. הוֹצָאָה. B. Mets. 14ª, v. שִׁעְבּוּד. Pes. 27ª, a. e. יש ש׳ בצרים בפת the bread contains the benefit derived from the wood used in baking bread, i. e. bread baked by a fire made of forbidden wood (e. g. an *ăsherah*) is forbidden; a. fr.—2) *excellency, superiority, praise.* Num. R. s. 16[13] לא במקום הש׳ וכ׳ they built the cities not on the best soil &c., opp. פְּסוֹלֶת. Ib. להודיעך שָׁבָחָהּ של וכ׳ to let thee know the superiority of the land of Israel, v. שְׁבַח. Erub. 18ᵇ מקצת שבחו של אדם וכ׳ you may tell part of a man's praise in his presence, but not all of it. Pes. X, 4 מתחיל בגנות ומסיים בש׳ you begin (the recitation of the Agadah on the Passover eve) with disgrace (telling of the slavery or idolatry of the ancestors), and close with praise. Ib. 117ª בעשרה מאמרות של ש׳ וכ׳ the Book of Psalms uses ten expressions of praise &c.; שכוללן שם וש׳ גדול ... the highest of all is Halleluiah, because it contains the Name of the Lord and praise. Kidd. 33ᵇ (ref. to Ex. XXXIII, 8) וחד אמר לש׳ and one says, they looked after Moses with the purpose of praising him, v. גְּנַאי; a. fr.—Tosef. Meg. IV (III), 39; Meg. 25ᵇ קורין אותו לש׳ are in reading changed for a more aesthetic expression, v. גְּנַאי.—[Tanh. Vaëra 9 ומראה שבחן, read: שְׁחָצוֹ, v. שַׁחַץ I.]

שְׁבָח II, **שְׁבָחָא** ch. same, 1) *increase, amelioration, profit.* B. Mets. 15ª אמלוך וכתוב שיפרא ש׳ ופירי (when thou writest a deed of sale of land) ask for the owner's consent, and write that he guarantees the title with the best of his property, even to indemnity for improvement and for lost usufruct. Ib. לוקח מגזלן לית ליה ש׳ he that buys land from an unlawful possessor (and has to restore it to the legitimate owner) cannot claim indemnity for improved value. Ib.ᵇ; ib. 110ᵇ; B. Kam. 96ª הב לי ... שיעור שְׁבָחַאי give me a *g'riva* of land (out of my own land) corresponding to the value of the improvement I put in. B. Bath. 124ᵇ דאיתיה ברשותיה ש׳ an increase in value which is in his (the heir's) possession, opp. to מלוה an outstanding loan; a. fr.—*Pl.* שְׁבָחִין, שְׁבָחֵי. B. Mets. 15ª וְשִׁבָחֵיהוֹן, v. שְׁמָלָא.—2) *praise.* Targ. Ps. XL, 4 (ed. Wil. שְׁבַח). Targ. Ps. CXLV, 21 (some ed. שְׁבָחָא); a. fr.—Sot. 42ᵇ לאודועי שְׁבָחַיה דדוד to make known David's praise (valor); a. e.—*Pl.* as ab. Ber. 6ª ומי משתבח קוב״ה בשְׁבָחֵיהוּ דישראל does the Lord pride himself on the praises of Israel? Ib. 33ᵇ סיימתיניהו לכולהו ש׳ דמרך hast thou finally counted all the excellencies of thy Master?; a. e.

שַׁבָּח, שַׁבָּחָא m. (preced.) *singer.*—*Targ. Ps. IV, 1, a. fr. לשַׁבָּח (h. text למנצח), שַׁבַּח I.—*Pl.* שַׁבָּחִין. Cant. R. to I, 1 end (expl. שירות הרכלא, Am. VIII, 3) שַׁבָּחוֹי דהיכלא (not שבחות) the singers of the Temple; Yalk. ib. 980.

שִׁבְחָתָא f. = שְׁבָחָא, *praise.* Targ. Ps. XXXIII, 1 יאיא ש׳ Ms. (ed. יאי, corr. acc., or read שבחא).

שָׁבַט (denom. of שֵׁבֶט, cmp. σπαθάω fr. σπάθη) *to press the weaving rod, to make the web close* (v. Sm. Ant. s. v. Tela). Tosef. Sabb. VIII (IX), 2; Sabb. 75ᵇ; 97ᵇ הַשּׁוֹבֵט, contrad. to הַקֵּדֶר. Y. ib. XII, 13ᶜ bot., a. e., v. קָטַט. Bab. ib. 92ᵇ ... בכרכר ושובטין ... שנים if two persons take hold of the shuttle and press; a. e.

שְׁבַט I ch. (v. preced.) *to strike with the rod, to beat.* Targ. Y. I Deut. XXIV, 20.

שֵׁבֶט m. (b. h.; cmp. בטט a. deriv.) 1) *rod, staff.* Snh. 5ª (ref. to Gen. XLIX, 10) הכא ש׳ והתם מחוקק here (in Babylonia) the rod (the Resh Galutha's office), there the legislator (the Nasi); ib. ש׳ ... אלו ראשי those are the Resh-Galuthas who chastise Israel with the rod; Hor. 11ᵇ התם ש׳ וכ׳ there (in Babylonia) the rod &c.; a. e.—[Tanh. B'midb. 16 הש׳ אינו מספיק, read: הַשֶּׂרֶם.]—2) (cmp. מַטֶּה)

Nif. נִשְׁבָּה *to be captured.* B. Mets. 39ª שבוי שנ' מורידין וכ' if a person has been captured (banished), we appoint a relative to manage his property. Snh. 104ª שני בני אדם שנשבו וכ' two persons were captured on Mount Carmel. Lam. R. to I, 16 שנשבית וכ' ... מעשה במרים it came to pass that Miriam ... was carried off (by the Romans), herself and her seven sons. Keth. II, 5 נשבית וטהורה אני I was a captive (among gentiles), but I remained pure; ib. 23ª נשביתי; a. fr.

שְׁבָא, שְׁבֵי ch. same. Targ. Num. XXI, 1. Targ. I Chr V, 21. Targ. Ps. CVI, 46. Targ. II Chr VI, 36. Targ. Is. XIV, 2; a. fr.—Part. pass. שְׁבֵי, *pl.* שָׁבָן, שְׁבָן. Targ. O. Deut. XXXII, 42 שָׁ Ms. I (ed. Berl. שְׁ; oth. ed. שְׁבָן; Y. שִׁירִין; v. שְׁבָיָא).—Ber. 56ª דאתו רומאי ושבו לך that the Romans came and made thee captive, v. שְׁחַר IV.

Ithpa. אִשְׁתַּבִי, *Ithpe.* אִשְׁתְּבִי *to be taken captive, be carried off.* Targ. Gen. XIV, 14. Targ. I Sam. XXX, 3; a. fr.—B. Mets. 39ᵇ אִשְׁתְּבָאי איהי וכ' she was captured and one of her daughters. Keth. 23ª אִשְׁתַּבְיָין בנתיה וכ' the daughters of Mar Samuel were captured. Keth. IV, 8 אם תִּשְׁתַּבְאִי וכ', v. פְּרַק; a. e.

שְׁבִי, שְׁבִי m. (b. h.; preced.) *captivity, prison.* Hor. III, 7 האשה ... מבית הש' a woman has the precedence of a man with regard to clothes and to relief from prison.

שְׁ', שְׁבְיָא, שִׁבְיָ ch. same, *captivity*; (collect. noun) *captives.* Targ. O. Ex. XII, 29. Targ. Is. XX, 4. Targ. O. Deut. XXI, 10. Ib. 11 (ed. Vien. שִׁבְיָה). Targ. Is. LII, 2 שְׁבְיָא ed. Wil. (ed. Lag. a. oth. שְׁבוּיֵי or שִׁבוּיֵי); a. fr.—*Pl.* שְׁבָן, שִׁבְיָן. Targ. O. Deut. XXXII, 42, v. שְׁבִי.—V. שִׁבְרִיתָא.

שָׁבְיָא, שָׁבֵי m. (preced.) *captor, marauder.*—*Pl.* שָׁבְיָין. Targ. II Chr. VI, 36 שָׁבֵיהוֹן. Targ. Is. XIV, 2 (ed. Wil. שׁוֹבֵיהוֹן).—Y. Ter. VIII, 46ª וכ' ש' עלון לקרתא marauders invaded a town, and one of them &c.

שִׁבְיָא, v. שְׁבִי ch.

שִׁבְיָא m. (b. h. שָׁבִיב; שָׁבַב; cmp. שִׁיבָּא) *chip;* ש' דנור *spark.*—*Pl.* שִׁבְיָין. Targ. Y. Gen. XV, 17.

שִׁבְיָה f. (b. h.; שָׁבָה) *captivity, capture.* Kidd. 21ᵇ (ref. to Deut. XX, 11) בשעת ש' (if you see and desire her) בשעת ש' at the time of making captives; Sifré Deut. 211.

שִׁבְיָה ch., v. שְׁבִי ch.

שִׁבְיוֹן, v. שִׁגְיוֹן.

שִׁבְיחַ, v. שְׁבַח I.

שִׁבִּיט m. (v. שְׁבַט) *rod;* ש' ככבא דש' *shooting star* or *comet.* Ber. 58ᵇ, v. זִיק.

שִׁבְיָתָא, שִׁבְיְתָא f. = h. שִׁבְיָה, *captivity;* (collect. noun) *captives; booty.* Targ. Ps. LXVIII, 19. Targ. Y. Deut. XXI, 10, sq. (ed. Vien. שִׁבְרִי); ib. 13 (ed. Vien. שִׁבְרָי). Targ. Lam. I, 5; a. fr.—*Pl.* שִׁבְיָתָא, שִׁבְיָתָא. Targ. Y. Gen.

tribe. Tanh. l. c. למוד הוא הש' הזה וכ' this tribe (of Levi) is wont to be counted &c. Num. R. s. 5, beg. (ref. to Ps. XXXIII, 18) זה שִׁבְטוֹ של לוי וכ' this means the tribe of Levi whose members sit hoping &c.; ib. אלו כ"ד ... לש' לוי those are the twenty-four gifts assigned to the tribe of Levi. Y. Ter. I, 40ᵈ top מפני גזל הש' because it is an injustice to the tribe (of Levi, giving them unnecessary trouble). Pes. 80ª אחד אירקרי קהל ש' one tribe is called a community, v. קָהָל; ib. אפי' ש' אחד טמא וכ' even if one tribe is unclean (and prevented from offering the Passover sacrifice) &c. Y. ib. VII, 34ᶜ אחד גורר וכ' ש', v. גָּרַר I; a. v. fr.—*Pl.* שְׁבָטִים. Gen. R. s. 98; s. 99 end, v. יָחַד. B. Bath. 117ᵇ דילמא לש' קאמר לה perhaps the text (Num. XXVI, 55) means a distribution by tribes (as they were on entering the land)? Sabb. 146ª יעקב חולדיו י"ב ש' וכ' Jacob begat twelve tribes (sons) in whom there was no blemish. Ib. 147ᵇ עשרת הש' the ten tribes (the kingdom of Israel). Snh. X, 3 (110ᵇ) עשרת הש' אינן וכ' the ten tribes (carried into exile) are not destined to return; a. fr.

שֵׁבֶט II, שִׁבְטָא, שִׁיבְטָא, שִׁיבְטָ, שִׁוְּבְטָ ch. same, 1) *rod, staff.* Targ. Prov. XXII, 8. Ib. X, 13 (Ar. a. Levita שׁוּפְטָא).—2) *tribe.* Targ. I Chr. XXVI, 32. Targ. Num. I, 4; a. fr.—B. Bath. 115ᵇ ש' גמירי ... there is a tradition that no tribe shall ever be extinct; a. e.—*Pl.* שִׁבְטַיָּא, שִׁבְטָן, שִׁי'. Targ. Num. I, 16. Targ. Gen. XLIX, 28, a. fr.

שְׁבָט (b. h.; Assyr. šabaṭu) *Shebat,* the eleventh month of the Jewish calendar, of thirty days, beginning between the first and the thirtieth of January, and ending between the thirtieth of January and the twenty-eighth of February. Targ. Zech. I, 7; a. e.—R. Hash. I, 1; a. fr.

שִׁבְטָא, v. שֵׁבֶט II.

שַׁבְטוּטִין m. pl. (diminut. of שֵׁבֶט) *shoots.* Gen. R. s. 33 מש' שבארץ וכ' Ar. (ed. מַשְׁבְּשׁוּשִׁין) she (the dove) brought the olive-leaf from the young shoots of Palestine; Yalk. Gen. 59; Lev. R. s. 31 מַשְׁבְּשׁוּשֵׁי ארץ וכ'; Cant. R. to I, 15 מַשְׁמְטוּטֵי; Yalk. Ez. 362 מִשְׁבְּשִׁין של וכ'.

שְׁבָה, שְׁבִי (b. h.) *to capture, carry off.*—Part. pass. שָׁבוּי; f. שְׁבוּיָה; *pl.* שְׁבוּיִין, שְׁבוּיִים, שְׁבוּיוֹת. Keth. I, 2 הגיורת והש' וכ' a proselyte, a captive, and a slave, converted, redeemed, or freed at an age of less than three years and one day. Ib. 4. B. Bath. 8ª bot.; Hull. 7ª, a. e. פְּדִיוֹן ש', v. פְּדִיוֹן. Shek. II, 5 מותר שבויים לש' what is left over from a fund collected for the ransom of captives, must be reserved for the ransom of other captives; מותר שבוי לאוחו ש' what is left over from a collection for a certain captive, belongs to that captive. Y. ib. II, 47ª top אין פודין ש' בש' you dare not redeem a captive by surrendering another captive. Keth. 51ᵇ הקלו בש' with regard to a woman redeemed from captivity the practice is more lenient (allowing her husband to live with her again). Ib. שְׁבוּיֵי מלכות הרי הן כש' women forced by (Roman) officials come under the law of redeemed captives (are permitted to live with their husbands). Gitt. IV, 6, v. פָּדָה; a. fr.

שְׁבִיעָה f. (שָׁבֵעַ) *being sated, satiation.* Yoma 79[b] (ref. to Deut. XI, 15) אכילה שיש בה ש' וכ' (to say the benediction after meal requires) food enough to satisfy the appetite, which is the size of an egg. Pesik. R. s. 16 (ref. to Num. XXVIII, 7) לשון רויה לשון ש' וכ' expressing *fill, satiation* &c., v. רְוָיָה; Tanḥ. Pinḥ. 12; Num. R. s. 21[17]; Y. Succ. IV, 54[d] top שרבעה (corr. acc.).

שְׁבִיעִי m. (b. h.; שֶׁבַע) *seventh.* Succ. V, 6 בש' on the seventh day of Succoth. Lev. R. s. 29 ש' חביב the seventh thing is most precious; a. fr.—*Pl.* שְׁבִיעִין. Ib. כל חש' וכ' all seventh things are precious.—*Fem.* שְׁבִיעִית Ib.; a. fr.—Esp. *the seventh year, Sabbatical year.* Shebi. I, 1 ערב ש' the year preceding the Sabbatical year; ib. 4 מוצאי ש', v. מוֹצָא III. Snh. III, 3 סוחרי ש' traders in fruits of the Sabbatical year; a. v. fr.—*Pl.* שְׁבִיעִיּוֹת. Y. ib. 21[a] bot. שחי ש' we must wait for two Sabbatical years before reinstating the trader in Sabbatical fruits in his civic rights; Y. Shebu. VII, 37[d] bot. (not שני).—*Sh'bi'ith,* name of a treatise, of the Order of Z'ra'im, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

שְׁבִיעָאָה, שְׁבִיעֵיתָא, v. שְׁבִיעָאָה.

שָׁבִיץ, v. שָׁבִיס.

שְׁבִיק m. (שְׁבַק; v. שְׁבָקָא I) *abandoned; spontaneous growth.* Targ. Y. Lev. XXV, 5 כחי ש' (h. text ספיח).—*Pl.* שְׁבִיבוֹקָא, v. שְׁבִיקִין.

שְׁבִיקוּתָא f. (שְׁבַק) *remission, forgiveness.* Targ. Ps. CXXX, 4 (h. text סליחה).

שְׁבִירָא, v. שַׁבְרָא.

שְׁבִירָה f. (שָׁבַר) *breaking.* Y. Orl. I, 60 bot. (not שבורה), v. נְפִיצָה.—שְׁבִירַת עצם breaking a bone of the Passover sacrifice. Pes. VII, 12; ib. 70[a]; a. fr., v. עֶצֶם.

שַׁבִּישׁ, v. שְׁבַשׁ.

שְׁבִישְׁתָּא, שבישותא, שְׁבִישָׁא, v. שְׁבַשְׁתָּא.

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) 1) *resting, making a day station* esp. over the Sabbath. Maasr. II, 3 עד שהוא מגיע למקום ש' until he reaches a place where he intends to rest, contrad. to לינה night lodging. Y. ib. 49[d] top, v. לִינָה.—Esp. *appointing a place to be the centre of Sabbath movements, Sabbath camp* (from which one is allowed to walk two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 7 מי שבא ... שְׁבִיתָתוֹ תחתיו if one is on the road (on Friday) at nightfall, and recognizing a tree or a fence (at a distance) says, mySabbath rest be under it; שביתתי בעיקרו my Sabbath camp be at its root. Ib. 8 שביתתי במקומי my Sabbath centre be where I am now. Ib. 45[b] חפצי הפקר קונין ש' objects which have no owner acquire a Sabbath centre of their own (and he who finds them has to be guided in carrying them by the place where he found them). Ib. חפצי הנכרי אינן קונין ש' objects belonging to a gentile have no Sabbath centre, i. e. if they come from outside on the Holy Day, the recipient may carry them

שְׁבִיל m. (b. h.; שבל, *Shaf.* of נָבַל) *path.* Peah II, 1 ש' הרבים a public path through fields; ש' היחיד a private path, contrad. to דרך. Ex. R. s. 25 ב"ד עושה לו ש' בדרך ... שמא ש' בים a human being makes himself a path on trodden ground, can he make himself a path in the sea?; a. fr.—*Pl.* שְׁבִילִים, שְׁבִילִין. B. Kam. 81[a] ומהלכים בשבילי הרשות וכ' it is allowed to walk on private paths (through fields) until the second rainfall (v. רְבִיעָה); Taan. 6[b]; Tosef. Shebi. VII, 18 ש' שבשדות. Lev. R. s. 4 היו לפניו שני ש' וכ' if a person had before him two paths, one smooth &c. Y. Ḥag. II, 77[a] bot. תחורה הזו דומה לשני ש' וכ' the Torah is like two paths, the one of fire, the other of snow &c. Tanḥ. T'rumah 8 (ref. to Prov. V, 6) שְׁבִילֶיהָ של תורה וכ' the paths of the Torah and its sections; a. e.—Naz. 8[b] מנין שבילי שמיטה Var. (v. Rashi) as many as the field paths in the Sabbatical year (ed. שבלי).—בִּשְׁבִיל *on account of, for the sake of; because.* Ber. 58[a] בִּשְׁבִילִי for my sake. Ib. בש' אשתו ובניו for his wife and children. Taan. 20[a] בִּשְׁבִילְךָ for thy sake. Ib.[b] בִּשְׁבִילְכֶם for your sake. Sabb. II, 4 בש' שתהא מנטפת in order that it may drip. Ib. 5 בש' החולה שישן for the sake of a patient, that he may sleep. Succ. 29[a] בש' ארבעה דברים for four reasons. Sot. 46[b] בש' שכנעני וכ' because this Canaanite showed the way with his finger. Num. R. s. 3[6] שלחה בש' וכ' she sent for R. J.; a. v. fr.

שְׁבִילָא ch. same. Targ. Job XVIII, 10. Targ. Ps. CXIX, 35; a. e.—*Pl.* שְׁבִילִי, שְׁבִילִין. Targ. Jer. XVIII, 15. Targ. Prov. II, 9 (ed. Wil. שְׁבָלֵי, corr. acc.). Ib. 15. Targ. Job XIX, 8; a. e.—Ber. 58[b] ש' דשמיא, v. נָהַר I. Lev. R. s. 17, beg. (ref. to Ps. LXXXIV, 6) אלו ש' דאורייתא כבישין וכ' those in whose hearts the pathways of the Law are paved; a. e.—[Pes. 35[a] שבילי תעלא, v. שׁוּבְלָא.]

שָׁבִיס m. (b. h.; שבס, cmp. שָׁבַשׁ; cmp. b. h. שְׂרוֹךְ a. שָׁרַךְ) *band,* esp. (של סבכה) ש' *metal* (or *woolen*) *band with which the hair-net is fastened.* Tosef. Kel. B. Bath. V, 15 ש' של שבכה טמא וכ' a net-band is susceptible of uncleanness for itself, because one may (detach and) fit it for another net. Ib. 16 ומשום חיבורי ש' וכ' but (gold foils and plates) used as fastenings of a hair-band are susceptible of uncleanness. Kel. XXVIII, 10 ש' שלה the band of the net. Neg. XI, 11. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 8 שָׁבִיץ של סבכה; ib. ch. XI, Par. 10 שביס וכ' a woolen net-band. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (ref. to שבישים, Is. III, 18) braided bands (v. סְלְבּוֹנָיָא) של סבכה כמה דאת אמר ש' as you say, *shabis* of the hair-net.

שְׁבִיסָא ch. same.—*Pl.* שְׁבִיסַיָּא. Targ. Is. III, 18.

שְׁבִיסָרָאָה, v. שֵׁב I.

שְׁבִיעָאָה m. = h. שְׁבִיעִי, *seventh.* Targ. Gen. II, 2. Targ. Jer. XLI, 1. Targ. Zech. VIII, 19; a. fr.—*Fem.* שְׁבִיעָיְתָא, שְׁבִיעֵיתָא, שְׁבִיעֵי. Targ. O. Lev. XXIII, 16 (Y. שבריעאה). Targ. Deut. XV, 9 (Y. ed. Vien. שְׁבִיעָתָא). Targ. Job V, 19; a. fr.

the distances which he himself is permitted to walk; a. fr.—2) *observing the Sabbath, abstention from labor.* Sabb. XVI, 6 (121[a]) מפני שאין שְׁבִיתָתוֹ עליך Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. עליהן, Ms. M. עלינו) because his (the gentile's) Sabbath rest is no concern of thine (of theirs, the Jews' for whom he acts; of ours); ib. מפני ששביתתו עליך because his (the minor's) observance of the Sabbath is thy (their, our) concern. Y. ib. V, 7[b] bot. שהוא מצוה בהמתו כמותו for man is commanded to let his cattle rest as well as himself. Y. Erub. III, 21[a] אינו יכול להביאו דרך ש׳ he cannot bring it home in a manner consistent with the observance of the Sabbath; a. fr.—3) = שְׁבוּת *an act forbidden on the Sabbath by rabbinical law,* but permissible in the Temple.—*Pl.* שְׁבִיתוֹת. Ib. X, end, 26[d] (ref. to Mish. X, 11—15) משביתה אחת למדו ש׳ חרבה from the permissibility of one act, we learn the permissibility of many more, v. צְבָתָא.

שְׁבָכָה, v. סְבָכָה.

שְׁבָלָא, שְׁבָּ׳, שְׁבָ׳, v. שׁוֹבָל.

שַׁבְלוּל m. (שבל *to drag along,* cmp. b.h. שָׁבַל; cmp. שַׁלְשׁוּל III) *snail* without the shell. Sabb. 77[b], v. בָּתִית; Y. Ber. IX, 13[c] bot. (ed. Krot. שכלון, ed. Ven. שבלון, corr. acc.), v. חָזִית.

שַׁבְלוּלָה ch. same, v. next w.

שַׁבְלוּלִית m. (preced. art.) a species of *mollusks, slug.* Y. Nidd. III, 50[d] אילין נשייא דאמרן ש׳ דכר שבלולה נוקבא וכ׳ (ed. Krot. שכ׳, corr. acc.) we do not rely on those women who say that if the placenta resembles (in substance and color) a *shabb'luliah,* it indicates a male fœtus, if a *shabb'lul,* a female.

שַׁבְלוּלִיתָא f. (*Shaf.* of בלל; cmp. תֶּבֶלִין, תַּבְלִין) *fenugreek.* Sabb. 110[b] Ms. M. (ed. שַׁבְלִילָתָא). Men. 42[b] מיא דש׳ Ms. M. (ed. דשבלילתא) juice of fenugreek. Gitt. 69[a] ש׳ Rashi (ed. שובלילתא). Ab. Zar. 38[b] שבלילתא.

שבלון, v. שַׁבְלוּל.

שִׁבְלֵי (or שְׁ׳), v. שִׁיבְלֵי.

שַׁבְלוּלִיתָא, v. שַׁבְלוּלִיתָא.

שִׁבּוֹלֶת, v. שִׁיבּוֹלֶת.

שַׁבְלָתָא, v. שׁוּבְלָתָא.

שבן, Y. Ab. Zar. I, 39[d] top שבנית some ed., v. שְׁבָנָה.

שְׁבְנָא, שְׁבְנָה (b. h.) pr. n. m. *Shebna,* 1) officer in high position in King Hezekiah's court. Lev. R. s. 5. Snh. 26[b] בעל הנאה היה ש׳ Shebna was a sensual man; a. e.—2) a brother of Hillel. Sot. 21[a], v. עִסְקָא.

שבנית, v. שְׁכַנְיָה II.

שַׁבְסִיס, v. שַׁבְזִיז.

שְׁבַסְרֵי, שְׁבַסְרֵי *seventeen,* v. שב I.

שְׁבַע f., שְׁבָעָה m. (b. h.) *seven.* Snh. V, 1, v. חֲקִירָה. Ib. 3 בש׳ (sub שעות) at seven hours of the day. Ab. V, 7. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) ש׳ מש׳ seven times seven; a. v. fr.—בְּרַת I a. בָּת ש׳, בנות ש׳, ברת ש׳, v. בְּרַת I.—Esp. שְׁבָעָה (sub. ימים) *Shib'ah, the seven days of mourning for a near relative.* M. Kat. 20[a], v. שְׁלֹשָׁה; a. fr.—Y. M. Kat. III, 82[c]; v. שְׁמַר.—*Pl.* שִׁבְעִים *seventy.* Snh. V, 5 עד ש׳ ואחד (add to the members of the court,) until they number seventy-one. Ab. Zar. 11[b] אחת לש׳ שנה once every seventy years; a. v. fr.

שְׁבַע I שׁוֹבַע f., שִׁבְעָא, שְׁבָעָה, שְׁ׳, שׁוּ׳, שִׁבְעָתַי m. ch. same. Targ. Gen. V, 7. Ib. IV, 24 (O. ed. Vien. שִׁבְעָה). Ib. XXIX, 27. Targ. Y. II Num. XI, 26 שׁוֹבְעָתַי; a. fr.—Y. Kil. IV, beg. 29[a] חמש שורין מן ש׳ ש׳ five rows of seven trees each. Y. Sabb. I, 3[c] bot. שובעה ... אלו שגזרו אינון those laws which they decreed by majority of votes, were seven; a. fr.—*Pl.* שַׁבְעִין, שְׁ׳, שׁוּ׳ *seventy.* Targ. Gen. V, 12; a. fr.

שָׁבַע, *Nif.* נִשְׁבַּע (b. h.) *to be sworn, to swear.* Shebu. III, 6 נ׳ לבטל וכ׳ if a person swears that he will omit to perform a commandment. Ib. VI, 4 אין נִשְׁבָּעִין על וכ׳ no oath is imposed in refutation of a claim of a deaf and mute, or of an insane person, or of a minor, nor do we administer an oath to a (claimant) minor, אבל נשבעין לקטן וכ׳ but you must make oath when suing a minor or the sacred treasury. Ib. 7 שמא יִשָּׁבַע זה וכ׳ ... ומי נ׳ מי which of them is first admitted to an oath? He with whom the (lost) pledge was deposited, lest this one (the debtor) swear (to the value of the pledge), and the other produce the pledge (and prove him a perjurer). Ib. VII, 1 כל הנשבעין שבתורה נשבעין וכ׳ all those bound to swear according to Biblical law swear and are free from payment, but the following swear and receive (are awarded their claim). Ib. 32[b] ואינו יכול לִישָּׁבַע, v. שְׁבוּעָה; a. fr.

Hif. הִשְׁבִּיעַ *to adjure; to impose, administer an oath.* Ib. IV, 3 אמרו אין אנו ... מַשְׁבִּיעַ אני עליכם וכ׳ if they say, we know no testimony in thy case, (and he says,) I adjure you, and they say, Amen: they are guilty (if they could testify). Ib. חזין וכ׳ ... ה׳ עליהן if he adjured them five times out of court, and coming before court they confess (that they know testimony), they are acquitted. Ib. VIII, 2 מַשְׁבִּיעֲךָ אני וכ׳ I adjure thee, and he says, Amen. Ib. 29[a]; 39[a], a. e. אנו משבירין אותך וכ׳ ... וכשמַשְׁבִּירִין אותו and when the court administers an oath to him, they say to him, know that we cause thee to swear not in thy sense, but in the sense of God and in the sense of the court; a. fr.—Part. pass. מוּשְׁבָּע; *pl.* מוּשְׁבָּעִין. Ib. 31[a] מ׳ מפי עצמו one who is sworn on his own demand (in his own case); מ׳ מפי אחרים one who is sworn on other people's demands (as a supposed witness that claims ignorance). Ib. III, 6 הרשות שאינו מ׳ עלית מהר סיני a religiously indifferent act, מצוה שהוא מ׳ וכ׳ a religious act on which he is sworn &c. Ib. 21[b]; 22[b], v. סִינַי; a. fr.

שְׁבַע II ch., *Ithpa.* אִשְׁתְּבַע, *Ithpe.* אִתְּשְׁבַע as preced. *Nif.* Targ. Lev. V, 22; 24. Targ. Jer. V, 2; a. fr.—

Shebu. 29a ודילמא ...וכי קא מְשַׁתַּבַּע אדעתא דידיה א' perhaps that man saw a huge bird and called it *gamla* (camel), and when he swore (that he saw a camel fly in the air), he swore in his sense. Ib. דכי קא משתבע . . . קא משתבע so that when he swears (that he has paid the money), he swears to the truth in his sense (having given him tokens, v. אִיסְקוּנְהְדֵי). Ib. 32b חזה מְשַׁתַּבַּעְנָא וכ' if thou hadst come and testified for me, I should have been assigned an oath and received my claim; מי יימר דמְשַׁתַּבַּעַת who can say that thou wouldst have made oath? Ib. לְיִשְׁתַּבַּע shall he be admitted to an oath? Ib. 26a ואנא בשיקרא אִישְׁתַּבַּעִי and have I sworn falsely?; a. fr.

Af. אַשְׁבַּע as preced. *Hif.* Targ. Y. II Ex. XIII, 19 [read:] מַשְׁבַּע אַשְׁבַּע. Targ. Cant. II, 7. Targ. Cant. II, 4; a. e.—Shebu. 36a אַשְׁבְּעִינְהוּ ולידיתנהו he made them swear, and also pronounced a curse upon them. Ib. 41a לא מַשְׁבְּעִינַן לידה we do not put him to an oath; a. fr.

שָׂבֵעַ I, m. (b. h.; next w.) *sated, filled, satisfied.* Gitt. 56a יוצא כשהוא ש' v. רָעֵב I. Lev. R. s. 34 לְשָׂבְעוֹ וכ' v. רָעֵב I; a. fr.—*Pl.* שְׂבֵעִים, שְׂבֵעִין, שְׂבֵרִי. Joma 74b ואינו ש' סומין . . . blind persons eat and are not satisfied. Taan. 10b אל תראו עצמיכם בפני בני עשו . . . כאילו אתם ש' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) make no show of your plenty before the sons of Esau or of Ishmael, lest they envy you; Yalk. Gen. 148; a. e.—*Fem.* שְׂבֵעָה, שְׂבֵרִי. Y. Ab. Zar. III, 42c top the Lord allows the righteous in this world to see their (future) reward, ונפשם ש' וכ' and they feel satisfied and go to sleep; a. e.—*Pl.* שְׂבֵרִי, שְׂבֵעוֹת. Midr. Sam. ch. XIII (ref. to I Sam. IX, 12, sq.) וכל האורך הזה . . . ולא היו ש' ממנו why this lengthy speech? It intimates that they looked at the beauty of Saul and could not see enough of it; a. e.

שָׂבֵעַ II (b. h.; cmp. סָבָא III) *to be filled, to have plenty, be satisfied.* Sabb. 113b (ref. to Ruth II, 14) ותאכל בעולם חזה ותִשְׂבַּע וכ' she (Israel) will eat in this world, will have plenty in the Messianic days, and leave over for the hereafter. Succ. 52b, v. רָעֵב II; a. e.

Hif. הִשְׂבִּיעַ *to satisfy.* Gen. R. s. 76, end כדי להַשְׂבִּיעַ עיניו וכ' in order to satisfy the eyes of the wicked man. Y. Keth. V, 30b וְהִשְׂבִּיעָתוֹ; Succ. l. c. מַשְׂבִּיעוֹ, v. רָעֵב II. Snh. 100a; a. fr.—Ib. 29b אדם עשיר שלא להשביע את עצמו man is wont not to declare himself wealthy (to disclaim wealth, by saying that he is in debt, even if he is not); כשם שאדם . . . שלא להשביע את בניו as man is wont to disclaim wealth for himself, so is he likely to disclaim it for his heirs (therefore an ante-mortem confession of indebtedness does not establish a claim against heirs).

Pi. שִׂבֵּעַ same.—Part. pass. מְשׂוּבָּע. Lev. R. s. 29 (play on השביע, Lev. XXIII, 24) שהוא מש' בכל וכ' a month which is plentiful in every thing &c.

Hithpa. הִשְׂתַּבַּע *to be satiated, sick.* Num. R. s. 14 עתיד להִשְׂתַּבַּע, v. סִרֵג I.

סְבַע, שְׂבַע ch. same, *to be satisfied, saturated.* Targ. O. Ex. XVI, 8 למִסְבַּע ed. Berl. (ed. Amst. למִישְׂבּוֹע); Y. למִשְׂבּוֹע. Targ. Ps. CIV, 16 (Ms. ס) a. fr.—Part. שָׂבֵעַ, שָׂבַע, סָ׳; f. שָׂבְעָא, סָ׳. Targ. Prov. XXX, 22 דשביע ed. Lag. (Ms. דסביע; ed. Wil. דִישְׂבַּע). Targ. Job XLII, 17. Targ. Gen. XXV, 8. Targ. Prov. XXVII, 7; a. fr.—Pesik. R. s. 16; Pesik. Eth Korb., p. 57b, a. e., v. רָוֵי; a. e.

Pa. שַׂבַּע, סַ׳; *Af.* אַשְׂבַּע, אַסַ׳ *to satisfy.* Targ. Ps. XC, 14. רחמנא לִישַׂבְּעָךְ . . . דאַשְׂבַּעָן ברך the Lord satisfy thee, as thy son has satisfied us. Yoma 79b שַׂבּוּעֵי מְשַׂבְּעָא is enough to satisfy the appetite. Gitt. 70a תמרי מְשַׂבְּעָן וכ' dates satisfy, heat &c.; Keth. 10b; a. e.

**Ithpa.* אִסְתַּבַּע (cmp. צְבָה) *to be swollen.* Esth. R. to III, 14 א' קרסוליה (omitted in Yalk. ib. 1056) his ankle was swollen.

שָׂבְעָא, שָׂבְעָא, v. שׂוֹבַע, שׂוֹבְעָא, a. סָבְעָא.

שַׂבְעָא, v. שְׂבַע I.

שִׂבְעִים, שִׂבְעָה, v. שֶׁבַע.

שְׁבַעְתָּא *week,* v. שָׁבוּעָא.

שִׁבְעָתַי, *seven,* v. שְׁבַע I.

שָׂבַץ (b. h.), *Pi.* שִׂבֵּץ (cmp. שָׂבִיס; Syr. שבץ *confudit, miscuit*) *to interweave; to checker, adorn vessels with designs.* Ḥull. 25a, sq.; Tosef. Kel. B. Mets. II, 10 כל שהוא לשַׂבֵּץ . . . עיזוד any unfinished vessel which is . . . to be adorned with designs.

שָׂבַק* = next w. Pesik. R. s. 44 שָׂבְקוֹ בבית וכ' leave him in prison, and let him be famished &c.; (Yalk. Hos. 531 חובשוהו, not חבשוהו, v. חָבַשׁ).

שְׁבַק (corresp. to h. עָזַב) 1) *to leave, let go; to forsake, abandon; to leave behind; to bequeath.* Targ. Jer. LI, 9. Targ. Ex. XXIII, 5. Targ. Jud. XVI, 26 (h. text הניחה); a. v. fr.—Part. pass. שְׁבִיק; f. שְׁבִיקָא; *pl.* שְׁבִיקִין; שְׁבִיקָן, שְׁבִיקָתָא. Targ. Jer. LI, 5 (h. text אלמן). Targ. Ez. XXXVI, 4. Ib. XLI, 9; 11 (h. text מָנָּח); a. fr.—Y. Nidd. II, end, 50b אמר שׁוֹבְקָתֵיה לצפרא he said (to the woman), leave it (with me) for the morning. Sabb. 32a שַׁבְקֵיה וכ', v. רְוָיָא. Yoma 12a לִישְׁבַּק, v. אוּשְׁפִּיזָא. Arakh. 22a מי שַׁבְקִינַן מזוני וכ' shall we leave the alimony (which the widow receives out of the estate, as long as her dowry is not satisfied) unguarded? Ib. מי שבקינן ליה do we allow him (to take interest)? B. Bath. 125a לאו חני מעות ש' אבוהן it is not these coins that their father left them (when he died). Gitt. 37b, a. fr. לא שבק (אינש) וכ' (לא שבק), v. חֲיָתָא. Bekh. 24a במקום דידה לא שַׁבְקָה דידה וכ' when the dam has her own child, she will not neglect her own and give suck to a strange animal. B. Mets. 92a לא ש' אינשי חיי וכ' Isi would let no man live, i. e. with such a law humanity could not exist; B. Kam. 91b א"כ לא שַׁבְקַת חיי וכ' if this were the law, thou wouldst let no creature exist; a. fr.—2) *to remit, pardon, forgive.* Targ. Gen. XVIII, 24. Targ. Num. XIV, 19; a. fr.—Lev. R. s. 5, end יאי . . . דשָׁבֵיק לחובין וכ' it is becoming the great God to remit great sins; a. e.—Part. pass. as ab. Ib. חא שרי לך והא שביק לך this is remitted to thee, and this is forgiven thee; a. e.—3) *to let go, send away, divorce.* Gen. R. s. 17 שָׁבוֹקָא החיא אנתא מינך וכ' send that woman away, for she does thee no honor; ib. שַׁבְקָהּ להדא וכ' send that bad woman away;

ib. לית בידי מה אֶשְׁבּוֹק לה I have not the means to divorce her (to give her her dowry); ib. לית בי מה אשבוק לה; Lev. R. s. 34 לית בי מְשַׁבַּק לה; (Yalk. Is. 352 לית לי ממרקא לה, v. מָרַק); Y. Keth. XI, 34[b] bot. שיבקה דלית וכ׳ (read: שׁוֹבְקָהּ or שִׁבְּקָהּ *Pa.*) send her away &c.; a. e.

Pa. שִׁבֵּק, *Af.* אַשְׁבֵּיק same, *to divorce.* Gen. R. l. c. אנן יהבינן לה פורנא ושַׁבַּק יתה מינך (not ושבקית) we shall give her her dowry, and divorce thou her. Ib. ושַׁבַּקְתָּהּ מינה (some ed. ש׳ יתה) and he divorced her; Lev. R. l. c. ושבקיה (corr. acc.); Y. Keth. l. c.; Yalk. Lev. 665. Y. Keth. VI, beg. 30[c] הן דמַשְׁבֵּיק וכ׳ he who divorces his wife and does not pay off &c., v. מָרַק.

Ithpa. אִשְׁתַּבַּק, *Ithpe.* אִשְׁתְּבִיק 1) *to be let alone, be allowed.* Koh. R. to V, 11 אוּתָּם למידמיך לית אנן מִישְׁתַּבְּקִין we are not even allowed to sleep.—2) *to be remitted; to be forgiven.* Targ. Gen. IV, 7. Targ. Lev. IV, 20; a. fr.—3) *to be divorced.* Cant. R. to I, 4 בעיין לְמִשְׁתַּבְּקָא דין מדין they wanted to be divorced from each other.—4) *to be forsaken, abandoned.* Targ. Jer. XLIX, 11 תשתבקון (ed. Wil. תשבקתון, corr. acc.). Ib. 25. Targ. Is. XVII, 9; a. e.

שִׁי׳, שְׁבָקָא I m. (preced.) 1) [*abandoned,*] *undressed vine.* Targ. O. Lev. XXV, 5 (h. text נזרי׳).—*Pl.* שִׁי׳, שְׁבָקִין. Ib. 11 שְׁבָקָתָא (ed. Vien. שִׁי׳).—2) *isolated, single shoot.*—*Pl.* as ab. Targ. Ez. XVII, 6 שִׁי׳ ed. Wil. (ed. Lag. שְׁרִיבְ׳; h. text בדים).

שִׁי׳, שְׁבָקָא II m. (preced. wds.) *heirloom;* (sub. בעל) *testator.*—*Pl.* שִׁי׳, שְׁבָקְיָא. Arakh. 22[a] בתר שְׁבָקְרֵיהוּ יתמי... heirs that enjoy what is not theirs will follow those who left them the (ill-gotten) goods; B. Mets. 70[a] שִׁיבְקְרֵיהוּ.

שְׁבַר, v. סְבַר.

שְׁבַר, *Poël* שׁוֹבַר, v. סְבַר II.

שָׁבַר I (b. h.) 1) *to break.* Y. Ab. Zar. II, 41[d] (play on באכל תשברו, Deut. II, 6) אכל תְּשַׁבְּרוּ האכלתו שִׁבְרָתוֹ with food break him (his ill-will); when thou hast given him to eat, thou hast broken him; אם הית קשה עלך באכל תשברו וכ׳ if he is hard on thee, break him with food, and if not (if thou succeedest not with food), heap silver upon him; Y. Sabb. I, 3[c] bot. Tanḥ. Sh'laḥ. 9 נתכוונו ... לְשַׁבּוֹר לבן וכ׳ the spies intended to break the heart (courage) of the Israelites (ref. to ויניאו, Num. XXXII, 9). Tosef. B. Mets. II, 26 אוהבו... כדי לשבור את לבו if a friend requires help for loading, and an enemy for unloading (to relieve the broken down beast of burden), it is commended to help the enemy in order to break his heart (hatred); (B. Mets. 32[b] כדי לכוף את יצרו). Pesik. Eth Korb., p. 59[b] נטל את הכבלא... וְשָׁבָרָהּ he took the plate... and shattered it. Ex. R. s. 18 (ref. to Ps. LXXVII, 7) נזכרת אני את השברים שהיית שׁוֹבֵר וכ׳ I remember the breaks with which thou brokest (the calamities with which thou didst visit) the empires for me by night; בא ... שָׁבַרְתָּ וכ׳ Sennacherib came upon me, thou brokest him at night (v. infra *Hof.*); a. v. fr.—Y. Shebi. VIII, beg. 37[d] כל מדרש שאתה דורש ושׁוֹבֵר וכ׳ a textual interpretation which you introduce, and by which you break (upset partially) a previous interpretation of the same verse, is no legitimate interpretation. Tanḥ. Vayera 13 סופו... שובר את ראשו the end of the verse breaks (contradicts) its beginning. Cant. R. to VII, 9 (expl. דחבריא, Dan. III, 2) the scholars (scholastici) are called *d'thabraya* (v. חֲבַר), שהם שׁוֹבְרִים הדברים because they break (twist out of joint) the words (of the law).—*Part. pass.* שָׁבוּר, f. שְׁבוּרָה *having a broken limb, injured.* B. Mets. I, 4 רצין ... אחר צבי ש׳ running... after a wounded deer. Ib. 94[b] ש׳ ומתה a borrowed animal that was injured or that died. Ib. נשבעין על הש׳ must make oath concerning an injured animal in their charge; a. fr.—2) (denom. of שׁוֹבָר) *to give a receipt; to acknowledge payment; to acquit.* Tosef. Keth. IV, 11 מקצת (על) שָׁבְרָה לו if she gave him a receipt for a portion of her jointure, she has released him of all obligations of the marriage contract. Ib. IX, 1 כונסה ... והוא שׁוֹבְרָהּ לו וכ׳ he marries her and divorces her (and remarries her), and she gives him a receipt for her jointure (by which act the mortgage on the entire estate is cancelled); Y. ib. VIII, 32[b] bot.; Y. Yeb. IV, 5[d]; a. fr.

Pi. שִׁבֵּר *to break.* Sabb. 105[b] המקרע ... ומְשַׁבֵּר כליו וכ׳ he who in his anger tears his garment or breaks his vessels,... let him be in thy sight like an idolater; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּבָּר. Pesik. R. s. 17 (ref. to Job I, 15) מש׳ ומלוקה היה he (that escaped) was broken of limbs and smitten; Ruth R. to I, 5; Lev. R. s. 17 מוּשְׁבָּר; Yalk. Job 892 מושבר.

Hof. הוּשְׁבַּר *to be broken.* Pesik. Vattom., p. 129[b] (ref. to Ps. LXXVII, 7) נזכרת אני שֶׁבֵּר שהוּשְׁבַּרְתִּי וכ׳ (not שכר שהושכ׳) I remember how I was broken (crushed) among the empires (v. supra); Lam. R. to I, 2 שֶׁהָשְׁבַּרְתִּי... בלילן וכ׳ how I was broken before thee in the night of persecution by the empires; Yalk. Ps. 816; a. fr.—Part. מוּשְׁבָּר, v. supra.

Nif. נִשְׁבַּר, *Hithpa.* הִשְׁתַּבֵּר, *Nithpa.* נִשְׁתַּבֵּר same. B. Mets. VI, 4. Kel. III, 3 ונִשְׁבְּרָה and was again broken. Ib. XI, 1 נִשְׁבְּרוּ טהרו when they are broken, they are no longer susceptible of uncleanness. Gen. R. s. 91 נִשְׁתַּבְּרוּ שיניהם their teeth were broken (fell out). Y. Kidd. I, beg. 58[b] נשבר קל וחומר the conclusion *a minori* is impaired. Ab. Zar. 50[b], sq. זריקה מְשֻׁתַּבֶּרֶת an interrupted throwing, i.e. sprinkling a liquid, but not throwing a solid object; a. fr.—Treat. Der. Er. ch. X מְשֻׁתַּבֵּר על השיש 'has his limbs broken' (a sort of massage) on the marble floor (in the bath-house, in the presence of other people).

שָׁבַר II (b. h.; denom. of שֶׁבֶר II) *to buy provisions.* Gen. R. s. 91 אף ... לִשְׁבָּר אוכל Joseph, too, knew that his brothers were coming down to Egypt to buy food; ib. כל מי שנכנס לִשְׁבּוֹר וכ׳ let whomsoever enters (Egypt) to buy food register his name &c; Tanḥ. Mikk. 8.

Hif. הִשְׁבִּיר *to sell provisions, to supply.* Ib. (ref. to מַשְׁבִּיר, Prov. XI, 26) זה יוסף שזן וכ׳ that means Joseph who sustained the world &c.; Gen. R. l. c; a. e.—[Tanḥ. ed. Bub. Vayesheb 13 משבר אותו, read: מַשְׁבִּיר.]

שֶׁבֶר I m. (b. h.; שָׁבַר I) 1) *break, fracture.* Sabb. XXII, 6 אין מחזירין את הש׳ you must not set a fracture (on the Sabbath). T'bul Yom IV, 7 שלום מן הש׳ וכ׳ (he meant) that it will be brought up in safety without being broken and without being spilt; Y. Ter. II, 41[c] top; a. e.—Trnsf. *de-*

struction, calamity. Gen. R. s. 91 (play on שֶׁבֶר, Gen.XLII,1, a. מֵשֶׁבֶר) כי יש ש' זה חרעב כי יש סבר זה השבע וכ' 'that there is a calamity', that means the famine; 'that there is brightness', that means plenty &c. Ib. והלא כבר נאמר ותרעב ... יש ש' has it not been said before, 'and all the land of Egypt was hungry'? what is meant by 'there is a calamity in Egypt'? &c. Pesik. Vattom., p. 129[b] (not שכר); Yalk. Ps. 816, v. שָׁבַר I; a. e.—*Pl.* שְׁבָרִים, constr. שִׁבְרֵי. Gen. R. s. 30 (ref. to Job XII, 5) שהיו מוכנים לשני ש' לשבר מלמעלן וכ' they were predestined for two calamities, for destruction from above (rain), and for destruction from below (rise of the deeps). Ex.R.s.18, v.שָׁבַר I. Kel. XI, 3, a. fr. שברי כלים fragments of vessels, broken vessels. B. Bath. 14[b] שברי לוחות the tablets broken by Moses. Ber. 8[b] הזהרו בזקן ... לוחות ושברי וכ' be careful not to despise an old man that has forgotten his learning through no fault of his, for we are told, the (whole) tablets and the broken ones were deposited in the Ark; Men. 99[a]; a.fr.—2) *a broken ejaculation, sigh,* esp. *the broken disconnected sounds produced on the Shofar.* Y. Taan. II, 65[b] top (play on אָב, Gen. II, 6) עלה ש' מלמטן וכ' when the broken tune (at the prayer meeting) rises from below, at once the rain comes down.—*Pl.* as ab. R. Hash. 34[a] שיעור תרועה כשלשה ש' the value of a *t'ru'ah* (a succession of tremulous sounds) is equal to three *sh'barim.* Ib. אתקין ... שלשה ש' R. Abbahu introduced in Cæsaræa (for the New Year's Day) the blowing of a *t'ki'ah* (a succession of connected notes), three *sh'barim,* a *tr'u'ah,* and a *t'ki'ah;* a. e.

שֶׁבֶר II m. (b. h.; preced.; ש' ריעבון, v. Gen. XLII, 19 a. 33, cmp. Ps. CIV, 11; v. Ehrlich Miḳra ki-Pheschuṭô, p. 114 sq.) (*sale of*) *provisions* (in time of famine). Gen. R. s. 91 מפני ... יש אוכל במצרים שאמר הכתוב יש ש' וכ' why does not the Scripture say (Gen. XLII, 1) 'there was *okhel* (food) in Egypt? (why is it) that the text says, 'there was *sheber*'?

שַׁבְרָא, שַׁבָּרָא m. (denom. of בַּר II, בָּרָא) [*boy,* Syr.] *simple, foolish* (corresp. to h. פֶּתִי). Targ. Prov. IX, 4 (some ed. שכר, corr. acc.). Ib. XIV, 15. Targ. Job V, 2 (ed. Wil. שְׁבִירָא). Targ. Ps. XIX, 8 (ed. Lag. שִׁיבְרָא; ed. Wil. שְׁבִ', corr. acc.); a. e.—*Pl.* שַׁבָּרֵי. Targ. Prov. I, 4; 22; 32; a. fr.—*Fem.* שִׁבַּרְתָּא. Ib. IX, 13 (ed. Wil. שְׁבַרְתָּה; some ed. שכ', corr. acc.).

שִׁבְרָא m. (cmp. שִׁבְרִירַיָּא) *mullein,* a plant the woolly leaves of which are used for wicks (φλόμος λυχνῖτις or θρυαλλίς; v. Löw Pfl., p. 67). Sabb. 20[b], expl. פתילת תמדבר (ed. Sonc. שִׁיבְרָא, oth. early ed. שִׁיבָּא).

שַׁבְרָה f. (cmp. שִׁבְרִירַיָּא) *blinking.* Y. Ḥag. II, 77[d] עיינה חווח ש' one of her eyes was blinking.

שִׁבְרוֹן m. (שָׁבַר II) *sale of provisions, market price.* Gen. R. s. 8 שואלין אלו לאלו מה ש' נעשה היום they (going in) ask those (coming out), how was the market to-day?; Yalk. Job 907.

שַׁבְרוּתָא f. (שִׁבְרוּ) *simplicity.* Targ. Prov. I, 22.

שִׁבְרִיר m. (cmp. next wd.) name of *a certain animal living in the water, water snake* (?).—*Pl.* שִׁבְרִירִין, שַׁבְרִירִין. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6; Yalk. Ex. 286.

שִׁבְרִירַי, שַׁבְרִירַיָּא m. pl. (=שִׁבְהַר, v. שָׁבַהַר; cmp. a. חִירְוָרַיָּא סַנְוֵיוֹר) *being dazzled, blinking, temporary blindness, loss of direction.* Targ. O. Gen. XIX, 11 (ed. Berl. שַׁבְרָרַיָּא). Targ. II Kings VI, 18.—Yoma 28[b] ש' דשמשא וכ' the dazzling sun-light coming through cracks or breaks in the clouds is worse than the uncovered sun. Gitt. 69[a] ש' דיממא sudden blindness occurring in day-time (from dazzling light). Ib. ש' דלילייא blindness occurring at night (believed to be caused by a demon living in the water or in water vessels). Ib. (an incantation for blindness) ש' דפלוני וכ' *shabrirê* of N, son of N, leave &c. Ab. Zar. 12[b]; Pes. 112[a] סכנת ש' the danger of getting blind (from drinking at night). Ib. (an incantation against thirst at night) נימא אימי ... מש' ש' ברירי וכ' let him say to himself, N, son of N, my [thy] mother told me, be on guard against *shabrirê: shabrirê, b'riré, rivê yirê, rê.*

שָׁבַשׁ (= שׁבשׁ, cmp. שׁוֹבָב) *to run in all directions, blunder.*

Pi. שִׁבֵּשׁ *to entangle, confound; part. pass.* מְשׁוּבָּשׁ; f. מְשׁוּבָּשֶׁת *thrown into confusion.* Yeb. XVI, 7, v. גַּיָּיס. Lev. R. s. 35; Cant. R. to VI, 11.

Hithpa. הִשְׁתַּבֵּשׁ *to be entangled.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 וטלפות סוסיהן מְשְׁתַּבְּשׁוֹת ed. Bub. (oth. ed. משתמטות) and the hoofs of their horses were entangled (caught in the mud).

שְׁבַשׁ, *Pa.* שַׁבֵּישׁ 1) (denom. of שִׁבְשָׁא) *to branch off, send forth branches.* Targ. Ps. LXXX, 12 שַׁבִּישָׁתָא Ms. (ed. Wil. שַׁבְּשַׁת, *Pe.*).—2) *to cut branches, harvest grapes.* B. Mets. 73[a], v. שַׁבָּשָׁא.—3) (v. preced.) *to entangle, confound, overpower.* Targ. Jer. XX, 7 (h. text פִּתִּיתָנִי); Targ. II Esth. I, 2. Targ. Koh. V, 1.—Part. pass. מְשַׁבַּשׁ; *pl.* מְשַׁבְּשִׁין. Targ. Job XL, 17 (Ms. מְשָׁתַּבְּשִׁין *Ithpa.*; h. text יִשְׂרְגוּ).—Yeb. 75[b] לשַׁבּוּשֵׁיהּ למרימר וכ' he only wanted to confuse M'remar (test his ingenuity). Ib. 108[b] איידי ... אזל מְשַׁבֵּשׁ וכ' because she is familiar with his hints and signs, he may confuse (have undue influence over) her and remarry her. Ib. הא כבר שַׁבָּשָׁה ולא אִישַׁבָּשָׁא (not שבשא) he has before tried to influence her, and she was not influenced. Ned. 89[b] שַׁבְּשֵׁיהּ ואנסביה וכ' (not וארנסיב, Rashi שיבשיה) he persuaded him and made him take a wife.

Ithpa. אִישְׁתַּבַּשׁ, אִישְׁתְּבַשׁ 1) *to be entangled.* Targ. Lam. I, 14 (ed. Lag. a. oth. אתיבשו, oth. ed. אתחבשו, corr. acc.; h. text רשתרגו).—2) *to be confounded.* Targ. Jer. l. c. (h. text ואפת). Ib. L, 36 (h. text נְאֲלוּ). Targ. Ez. XXIV, 10.—Yeb. l. c. אִישַׁתְּבָשָׁא (marg. corr. אִישְׁתַּבְּשָׁא), v. supra.—Esp. *to blunder, be mistaken.* Pes. 17[a] אישתבש כהני the answer of the priests was erroneous. Shebu. 28[b] אִישְׁתַּבַּשְׁתְּ thou art mistaken; Zeb. 26[a].—V. מְשַׁבְּשָׁא.

שְׁבַשׁ m., pl. שְׁבִשִׁין = next w. Yalk. Ez. 362, v. שַׁבְטוּטִין.

שִׁבְשָׁא, שִׁבְשָׁא m. (preced. wds.) *ramification, branch.*

Targ. Job XV, 30.—Y. Peah I, 15d bot נחתת...כעין ש' דנור וכ' a fire came down from heaven, and it took the shape of a branch of fire between the bier and the people, v. שַׁבְשָׁבָה. B. Mets. 73a, v. next w.—*Pl.* שְׁבַשִּׁין, שְׁבַשָּׁיָא, שְׁבִישִׁין. Targ. O. Gen. XL, 10; 12. Targ. Joel I, 7 (ed. Wil. שַׁבְשָׁבָתָא). Targ. Lam. I, 14; a. e.—Gen. R. s. 59 היה מרקד אחלת ש' used to dance (before bridal couples) with three branches; Keth. 17a מרקד אחלת (add: ש'). Gen. R. l. c. דהוה לקיט מינהון ש' וכ' because he took branches from them and danced &c.; a. e.

שַׁבָּשָׁא m. (preced.) *he that cuts the vines*, i. e. *he that advances money on the grapes on the vines;* in gen. *he that buys produce in the field;* [Rashi: *he that advances seed grain to be returned in new grain*].—*Pl.* constr. שַׁבָּשֵׁי. B. Mets. 73a שַׁבְּשִׁי שַׁבְשָׁא Ar. a. Rashi (ed. דשַׁבְשֵׁי שבשא, Ms. H. דמַשְׁבְּשֵׁי, v. שָׁבַשׁ.)

שְׁבָשֵׁב (preced. wds.) *to plait* branches. Y. Sot. IX, 24b bot. ר' ירמיה שי' ולבש עטרה וכ' R. J. plaited and put on a crown of olive branches (in honor of a bridal couple).—[Lam. R. to V, 16 ר' ירמיה דשבשב, some ed. דשבשבת, v. שְׁבִשְׁתָּא.]

שַׁבְשֵׁב (preced., v. שָׁבַשׁ) *to drive shoots, sprout.* Targ. Job XIV, 7 (h. text יחלוף).

שַׁבְשָׁבָה f. (preced.) *branch, shoot.* Gen. R. s. 59 נחתת ש' דנור ואתעבידת כמו ש' דהדס וכ' a branch of fire came down and assumed the shape of a myrtle branch, and separated the bier from the people, v. שַׁבָּשָׁא.

שַׁבְשֶׁבֶת* f. same, esp. a *twig smeared with a paste, lime-twig.* Sabb. VIII, 4 (78b) דבק כדי ליתן בראש חש' Mish. a. Y. ed. (Bab. ed. חַשַּׁפְשֶׁפֶת) as much paste as is required to put on the top of the lime-twig. Ib. 80a בראש ש' שבראש וכ' Ms. M. (ed. שפשף, v. Rabb. D. S. a. l. note 3), v. שַׁפְשֶׁפֶת.—[Lam. R. to V, 16 ר' ירמיה דש' some ed., v. שְׁבִשְׁתָּא.

שַׁבְשִׁישִׁין m. pl. (preced.) *branches, shoots*, v. שַׁבְשִׁישִׁין.

שַׁבְּשָׁא, שְׁבִישׁ, שְׁבִשְׁתָּא f. (preced. wds.) 1) *shoot, twig.* Targ. Ez. XV, 2 (h. text זמורה). Ib. XVII, 4 (h. text יניקות).—Ber. 5b שמיע לן...וכ' Ar. (ed. שָׁבִישָׁא) we have heard that you allow your tenant no share in the vines (when they are cut). Y. Peah I, 15d חוה נסיב שיבשתיה וכ' (read: שָׁבְּשָׁתֵיהּ or שָׁבִישָׁתֵיהּ *pl.*) used to take a branch (branches) and dance in front of bridal processions; ib. דקמת ליה שָׁבְשִׁתֵּיהּ the merit of his (carrying the) twigs (or of his folly, v. שׁוֹעִיתָא) stood by him (at his funeral, when lightning in the shape of a twig came down, v. שַׁבְּשָׁא a. שַׁבְשָׁבָה); Y. Ab. Zar. III, 42c top נסיב דעבדת ליה שושבתא, read: שׁוֹשִׁיבְתָּהּ (or שׁוֹשִׁיבָתָהּ *pl.*); ib. דקמת ליה שַׁבְּשָׁתֵיהּ; Gen. R. s. 59 דעמדת ליה שׁוֹשַׁבְתֵּיהּ.—*Pl.* שְׁבָשׁ, שְׁבִישָׁא. Koh. R. to III, 11 (in Hebr. dict.) נתן להם ש' דהדס וכ' he gave them myrtle twigs (in place of swords and spears), and they smote one another &c.; ib. שבישותה של חדס (corr. acc.).—Koh. R. to X, 5 ר' ירמיה דש' וכ' 'R. Jeremiah of the branch' (so surnamed for his manner of dancing before bridal couples) took a crown of olive branches &c. (v. שְׁבָשֵׁב); Lam. R. to V, 16 דשבשב (some ed. דשבשבת).—2) *confusion, mistake.* B. Mets. 96b, a. e. לפום חורפא ש', v. חוּרְפָּא. Pes. 112a, a. e. ש' כיין דכל וכ', v. עִגּוּל.

שֶׁבֶת I c. (v. Löw Pfl., p. 373) *dill.* Ukts. III, 4 הש' משנתן טעמו וכ' (Ar. משנחנת טעמה) the dill stalk after having given its taste to a dish; Ber. 39a. Maasr. IV, 5 הש' מתעשרת וכ' dill must be tithed as seed &c., v. עָשַׂר; a. fr.

שֶׁבֶת II f. (b. h.; יָשַׁב) 1) *seat.* Esth. R. to I, 2 מקום כדי שיהא המלך יושב בש' הש' the place of the throne. Ib. כדי שיהא המלך יושב בש' וכ' so that the king might be seated in the chair with the crown &c. Nidd. 16b, v. מָרוֹם; a. e.—2) *sitting idle, indemnity for loss of time* (Ex. XXI, 19). B. Kam. VIII, 1 ש' רואין אותו וכ' to estimate indemnity for loss of time, we consider the person concerned, as if he were a watchman in a cucumber field. Ib. 85a דמי שִׁבְתּוֹ indemnity for his enforced idleness. Ib. שבתו ורפואתו כל שתירוב בש' וכ' the text places on parallel lines indemnity for loss of time and healing expenses: whenever one is bound to pay for loss of time, one is bound to pay for healing. Ib. 86a ש' גדולה וש' קטנה the larger indemnity (for the permanent incapacitation, e. g. the value of the earning capacity of a maimed hand), and the smaller indemnity (for the time of sickness); Gitt. 42a; a. fr.—*Pl.* (ch.) שְׁבָתִין. Y. B. Kam. VIII, 6b bot. תרין ש' אינין there are two kinds of indemnity for incapacitation (the larger and the smaller, v. supra).

שָׁבַת (b. h.) 1) *to rest, cease;* esp. *to observe the Sabbath.* Lam. R. to V, 14 (expl. מגנינתם, ib.) מזמרהון שָׁבְתוּ they ceased from their songs. Ib. to I, 7 (ref. to משבתיה, ib.) זה שש'...שש' מחוכה this refers to R. J. b. Z. who ceased from staying within her (who left Jerusalem during the siege). Snh. 58b נכרי שש' וכ' a gentile that rests from work (on any day) deserves death. Y. Ber. IV, 7c bot. כבר ש' וכ' R. H. has already begun the Sabbath observance in his town. Y. Sabb. XV, 15a bot. שבת לה' שָׁבוֹת בה' 'a Sabbath unto the Lord' (Ex. XX, 10), rest like the Lord, as God rested from speech, so do thou rest from speech (planning work). Ned. III, 10 הנודר משׁוֹבְתֵי שבת וכ' he who forswears benefit at the hands of those who rest on the Sabbath, is forbidden to receive benefits from Jews and from Samaritans; a. fr.—Pes. 54a אור שש' a light which burned during the entire Sabbath (having been kindled on the Sabbath eve). Men. 21a (ref. to תשבית, Lev. II, 13) מלח שאינה שׁוֹבֶתֶת וכ' Ms. M. (ed. שיבתה) a kind of salt which has no Sabbath (is generated at all times), which is Sodom salt (v. מֶלַח).—2) *to stay over the Sabbath;* (of scholars) *to deliver the Sabbath lecture.* Peah VIII, 7 ש' נותנין לו מזון וכ' where the transient poor makes his Sabbath station, you must give him food for three meals; Sabb. 118a; B. Bath. 9a. Mekh. Bo, s. 16 כבר שָׁבְתוּ...ולא ש' וכ' once the disciples made their Sabbath station at Jabneh, but R. J. did not stay there. Ib. שם ומי ש' and who lectured there?; אפשר שש' ר' וכ' is it possible that R. El.

b.Az. lectured without saying something novel?; Y.Ḥag. I, beg. 75[d]; Y. Sot. III, 18[d] bot.; a. fr.—3) (v. שְׁבִיתָה) *to appoint a Sabbath camp* as the center for Sabbath movements. Pes. III, 7 (49[a]) החולך . . . לְשַׁבּוֹת שביתת הרשות if a person goes away from home . . . in order to transfer his Sabbath camp for some secular (social) purpose. Erub. 51[a] לשׁוֹבְחֵי שבת for those who appoint a Sabbath camp (when on the road near the beginning of the Sabbath), v. פָּאָה; a. fr.—*Part. pass.* שָׁבוּת *allowed to rest, abandoned.* Sifra B'har, Par. 1, ch. I (ref. to שבת הארץ, Lev. XXV, 6) מן חש' בארץ . . . מן חשמור thou mayest (in the Sabbatical year) eat of what is abandoned in the earth (that which grows without special cultivation, manuring &c.), but not of what is watched in the earth (of a field more than ordinarily ploughed); Yalk. Lev. 659.

Hif. הִשְׁבִּית *to cause to cease, remove.* Y. Ber. IV, 7[d] bot. שתשבור ותַשְׁבִּית עולו וכ' that thou mayest break and remove the yoke of the evil inclination &c.; ib. שהַשְׁבִּיתָהוּ v. יֵצֶר. Ib. 118[a], a. fr. מעלי ש', v. מֵעֲלָא. Gitt. 38[b] דקבעי . . . בש' וכ' who have their meals on the Sabbath during lecturing hours. Y. Ber. II, 5[b] bot. חזיא . . . בשו' וכ' saw mourners on the Sabbath, and saluted them; a. fr.—*Pl.* שַׁבְּתַי, שַׁבְּתָא. Targ. Hos. II, 13 שַׁבְּתָהָא (ed. Wil. שַׁבַּתָּהּ).—Ber. l.c. לדרוש תלתא ש' וכ' . . . let R. G. lecture three Sabbaths in succession, and R. El. b. Az. every fourth Sabbath. Snh. 67[b] כל מעלי ש' (some ed. *sing.*) every Sabbath eve; a. e.—2) *week.* Targ. Esth. II, 9; a. e.—Gen. R. s. 11 חד בש' the first day of the week; a. e.

שְׁבָתָא f. (preced.) *rest, solemn observance.* Targ. O. Ex. XVI, 23 (h. text שבתון), v. preced. Ib. XXXI, 15 שַׁבְּתָא ed. Berl. (ed. Vien. שְׁבַת שַׁבְּתָא; Y. שַׁבַּת שַׁבָּתָא); a. fr.

שַׁבְּתָא, שַׁבְּתָה, v. שִׁרְבְּתָא.

שַׁבְּתַי, שַׁבְּתַאי 1) (b. h.) pr. n. m. *Sabbethai.* Yoma 83[a]; B. Bath. 90[b] אצר פירי ש', v. אֲצַר. Bets. 32[b] ר' ש' דצרוקי ש' בר מרינוס. Y. Shebi. II, 34[a] ר' שי'. Y. Succ. IV, end, 54[d] ר' שי'. Y. Ḥall. II, 58[c]. Y. Snh. VIII, beg. 26[a]; Bab. ib. 69[a]; a. fr.—2) *the planet Saturn.* Sabb. 156[a] האר מאן דבש' יהי גבר דמחשבותי בטלין Ms. O. (ed. מחשבותיה) he who was born under Saturn shall be a man whose plans will be frustrated (בטל being the Chald. equivalent of שָׁבַת). Gen. R. s. 10 יש מזל . . . והוא ש' there is a planet which completes its circuit in thirty years; it is Saturn. Pirké d'R. El. ch. VI יום רביעי ש' Saturn rules on the fourth day of the week. Pesik. R. s. 20; a. e.

שָׁגָא, v. שָׁאגָא.

שְׁגָא, v. שְׁגִי.

שָׂגַב (b. h.; cmp. גבה) *to be high, exalted, strong.*

Pi. שִׂגֵּב *to overpower* (cmp. תָּקֵף). Tem. 16[a] (ref. to לבלחתי עצבי . . . מלשנות I Chr. IV, 10) שלא יַשְׂגִּבֵנִי that the evil inclination may not have power over me so as to prevent me from studying; Yalk. Josh. 27 יסגפני (corr. acc.).

שְׂגַב ch. same.

Pa. שַׂגֵּב *to elevate, lift up, strengthen.* Targ. Ps. XX, 2.

Ib. XCI, 14. Targ. Prov. IV, 6 תְּחַשְּׂבִינָךְ ed. Lag. (ed. וְתַחְשְׂגְּבִינָךְ; oth. ed. וְתַחְשְׂגְּבִינָךְ); a. e.

שַׂגְבְיוֹן pr. n. m. *S'gabion.* Tosef. Ter. II, 13 ש' ראש בית וכ' ed. Zuck. (Var. שביון) S. chief of the synagogue of Achzib.

שָׂגַג (b. h.) [*to be excited, confounded,*] *to err, do wrong inadvertently; to act under a wrong impression.* Ker. IV, 1 ש' באיזה מהן ש'... if he had connection with one of them under the impression that it was his wife, and it is unknown with which of them. Ib. II, 4 עשה בה את המזיד כשׁוֹגֵג with reference to her the law puts the wilful transgressor on a level with the inadvertent (obliging him to offer a sacrifice). Sabb. 69ª ש' בשבת והזיד במלאכות, v. זִיד. Ib. או ש' במלאכות וכ' or he acted inadvertently with regard to labors (not knowing that such a labor was forbidden on the Sabbath), but consciously as regards the Sabbath. Ib. ש' בזה ובזה if he was in error as to both. Ib. עד שישָׂגֹג בלאו וכרת שבת he must be ignorant of the prohibition (לאו) and of the eventual punishment of extinction (כרת); a. v. fr.

Hif. הִשְׁגִּ *to confound.* Yalk. Gen. 146 מְשִׁיגִין, v. שָׂגָה.

שְׁגָגָה f. (b. h.; preced.) *inadvertent act, error.* Ker. I, 2 על אלו...ועל שְׁגָגָתָם חטאת for the following acts one incurs the punishment of extinction if wilfully committed, and is bound to bring a sin-offering if committed inadvertently. Ib. II, 2 אלו . . . הזדון כש' the following must offer a sacrifice for their wilful acts as if they were inadvertent ones. Sabb. 70ª (in Chald. dict.) קרבן דחייב רחמנא אמאי אש' for what act does the Law demand a sacrifice? Only for an inadvertent act. Ib. 69ª שְׁגָגַת קרבן שמה ש' ignorance as to eventual liability to a sacrifice is called inadvertency; Shebu. 26ᵇ. Ib. אידוחי שגגת שבועת וכ' how is inadvertency in a vain oath with regard to a past event possible?; a. v. fr.—M. Kat. 18ª, a. fr. וחואי כש' שיוצאה מלפני השליט (fr. Koh. X, 5) and it was as an error proceeding from the ruler, i. e. his ominous words, although not meant as such, came true.—*Pl.* שְׁגָגוֹת. Sabb. 70ª (in Chald. dict.) התם חדא שגגה הכא טיבא ש' there it is only one error, here there are several. B. Mets. 33ᵇ, v. זָרוֹן. Y. Shebu. I, 33ª חטאתם אלו הש' 'their sins' (Lev. XVI, 21) this refers to inadvertent acts; a. fr.

שְׁגַגְתָּא ch. same.—*Pl.* שְׁגַגְתָּא. Lev. R. s. 5, end (ref. to Ps. XIX, 13) מן ש' דעבדית קמך (release me) from the inadvertent sins which I may have committed before thee; Midr. Till. to Ps. XIX שְׁגָגְיָתָא (ed. Bub. שגיאותיו, read: שְׁגִיאוֹתַי).

שִׁי׳ שִׁגְדָּא m. = h. שָׁקֵד, *almond, almond-tree.* Targ. Koh. XII, 5.—*Pl.* שִׁי׳, שִׁגְדִּין. Targ. O. Gen. XLIII, 11. Targ. O. Num. XVII, 23.

שִׁגְדִּנְא, v. שִׁגְרוֹנָא.

שְׁגָה, v. שגי.

שִׁגּוּשָׁא, שִׁגּוּשְׁתָּא, v. sub שִׁיגּ׳.

שָׁגּוּשָׁא m. (שָׁגַשׁ) *disturber, mischief-maker.* Targ. Prov. XXVI, 20 Ms. (ed. שְׁגוּשָׁא; h. text נרגן).

שִׁגּוּשְׁתָּא, שִׁגּוּשָׁא, v. sub שִׁיגּ׳.

שָׂגַח (b. h.; cmp. נגה, נגח) *to be bright.*

Hif. הִשְׁגִּיחַ (cmp. נִבֵּט, *Hif.*) 1) (with ב) *to look at; to consider.* Bets. III, 6 אין מַשְׁגִּיחִין בכף וכ' you must not look at the scales at all, i. e. on the Holy Day you dare not use the scales at all, even if you employ some substitute for weights; Y. ib. 62ª bot.; Tosef. ib. III, 5. Ber. 52ª אין משגיחין בבת קול we do not consider a voice from on high, i. e. we are not guided in our decisions by a *bath kol* (v. בַּת I); a. e.—2) (with על) *to look for, care for, mind.* Y. Keth. VIII, 3ᵇ bot. ואין ברייה מַשְׁגַּחַת עליה and nobody will care for her (to assist her in her bereavement). Ber. 34ᵇ לא היו מַשְׁגִּיחִים עליו they would have paid no attention to his prayers. Snh. 99ª כל מי שאינו מַשְׁגִּיחַ על המשנה he who disregards the Mishnah; a. fr.

שְׁגַח ch., *Af.* אַשְׁגַּח same, 1) *to look.* Targ. Cant. II, 9.—2) *to care for, mind.* Targ. Job XXII, 2; a. e.—Y. B. Bath. V, beg. 15ª בשדה בור דלא מַשְׁגַּח עליה in the case of an uncultivated field, about which the owner does not care (if people gather its spontaneous growth). Y. Snh. III, 21ᶜ top, גְּסַס. Ib. VI, 23ᵈ bot. מַשְׁגְּחִין רבנן מימר וכ' would the rabbis (you) mind to say a word of the Law? אמרו ליה א' מרן said they to him, would you mind? Y. Nidd. II, end, 50ᵇ מאי חמא רבי משגח עלינן וכ' what reason had the master (you) to care for us (consult our opinion) this day? Succ. 31ª ולא א' בה, v. צִוַּוח. Ib. ולא אַשְׁגְּחִיהּ בה and you pay no attention to her? Gen. R. s. 32 לא א' ביה קרייה ולא אחשביה כלום the Biblical text paid no attention to it and did not consider it at all; Cant. R. to IV, 4 ולא א' ביה עילוי קרייה (strike out עילוי); a. fr.

שָׂגָה, שִׁגֵּי (b. h.; cmp. שגג) *to be confused; to reel; to err.* Midr. Till. to Ps. VII אימתי ש' when did he (David) err? When Saul pursued him. Ib. ש' אדם וכ', v. infra; a. e.

Hif. הִשְׁגָּה *to cause to reel; to lead astray.* Yalk. Ps. 829 מה הגפן הזו . . . וכסוף היא מגרה את קרנה וקרניה מַשְׁגִּין לאדם וכ' as in the case of the grape,—you cut it, and it is silent, you tread it, and it is silent, but at the end it stirs up its horns (like an angry bull), and its horns cause man to reel, and thrust him down; Yalk. Gen. 146 מְשִׁיגִין (fr. שָׁגַג); Midr. Till. to Ps. LXXX, 9 (corr. acc.). Ib. to Ps. VII (ref. to Job XII, 16) אם שגה אדם בדברי תורה דברי תורה משגין אותו if a man wants to go astray in the interpretation of the words of the Law, the words of the Law will lead him astray (ed. Bub. אם שגה אדם בדברי תורה משיגין אותו); a. e.

שְׁגָא, שְׁגֵי ch. same, 1) *to reel, be intoxicated.* Targ. Prov. XX, 1.—Yeb. 63ᵇ נפל ש' he reeled (from fright) and fell down.—2) *to err, deviate.* Targ. Prov. XIX, 27; a. e.—3) *to be lost, missed.* Targ. Num. XXXI, 49 (h. text נפקד). Targ. Jud. XXI, 3 (some ed. למסגי, corr. acc.). Targ. O. Gen. XXXI, 39. Targ. Zech. XI, 16; a. fr.

Af. אַשְׁגֵּי 1) *to lead astray.* Targ. Prov. XXVIII, 10.—*2) *to miss* the aim. Targ. Jud. XX, 16 משנן (read: מַשְׁגָּן, v. Rashi).

שַׁגְיָא, שַׁגִּיא = סַגִּי. Lev. R. s. 9 (ed. Wil. ס'); Yalk. Ps. 763, v. שׁוּם I ch.

שְׁגִיאָה f. (שָׁגָה) *error, inadvertency.*—*Pl.* שְׁגִיאוֹת. Midr. Till, to Ps. VII ed. Bub. על כל ש' שעשיתי מחול וסלח לי forgive me and pardon me for all inadvertent wrongs that I may have committed. Ib. to Ps. XIX שגיאותי ed. Bub., v. שְׁגַגְתָּא.

שְׁגִירְתָא ch. same.—Pl. שְׁגִירָתָא. Midr. Till. to Ps. XIX, v. שְׁגַגְתָּא.

שַׁגְשִׁירָא, v. שַׁגְשִׁירָא.

שַׁגְשִׁיתָא, v. שִׁירוּשְׁתָּא.

שְׁגִישְׁתָּא f. (שָׁגַשׁ) *confused, bewildered.* Gitt. 70^{b} דעתא ש' his mind is confused (by the fear of death), opp. צילותא, v. צִלְיָא.

שַׁגְל f. (b. h.; שגל, changed by Massorah into שכב; cmp. גלה) king's *wife* or *mistress.* R. Hash. 4^{a} (ref. to Neh. II, 6) מאי ש' אמר ... כלבתא what is *shegal?* Said Rabbah ..., a she-dog. Ib. (ref. to Ps. XLV, 10) ואי ש' כלבתא היא וכ' if *shegal* meant dog, what good tidings did the prophet announce for Israel? Ib. לעולם ש' מלכתא היא וכ' *shegal* means in general queen, and that opinion of Rabbah ... (as regards Neh. l. c.) is a tradition &c.—*Pl.* שְׁגָלוֹת (fr. שגלן). Snh. 95^{b}.

שָׁגַם, *Pi.* שִׁיגֵּם (v. גָּמַם) 1) *to smooth, plane, polish.* Kel. XXII, 10 ששיגמן ... הנסרים the boards in a bath which one planed; (Maim.: which one *joined with bamboo*, v. next w.).—2) *to bend.* Gen. R. s. 26 (play on בשגם, Gen. VI, 3) הרי אני מְשַׁגְּמָן ביסורין I will bend them through suffering; הריני משגמן אלו באלו ('Rashi' מְשַׁגְּשָׁן) I will bend them (break their power) one through the other; ib. כ"ו שלא שִׁיגַּמְתִּיו אותן וכ' because I had not bent them through suffering; Yalk. ib. 44.

שֶׁגֶם (שׁוֹגֵם) m. (preced.) *joint* made of twisted reed (bamboo), *hinge.*—*Pl.* שְׁגָמִין, שְׁגִּ' or שׁוֹגְמִין. Gen. R. s. 26 (v. preced.) הדלת הזה מי מכסידו שְׁגָמָיו (or שְׁגָמֶיהָ) what keeps the door in position? Its hinges. Kel. X, 6 עשאן בסינין או בשוג' (Ar. a. Bart. (בשג') if he joined the boards with tenons or with hinges (Maim.: *with bamboo*, v. סַךְ).

שְׁגַמָּא, שִׁי' ch. same.—*Pl.* שְׁגַמְּיָא, שִׁי'. Koh. R. to IX, 18 (expl. הָאַסְנוֹת, II Kings XVIII, 16) רבנן אמרי ש' the Rabbis say, it means the (gilt) hinges.

שִׁגְנוּ, Yalk. Josh. 22, v. סִיגְנוּם.

שָׁגַר (*Shaf.* of גרר; cmp. נגר) *to run, flow.*—*Part. pass.* שָׁגוּר; f. שְׁגוּרָה *fluent, spoken without hesitation.* Ber. V, 5 אם ש' תפלתי וכ' if my prayer is fluent in my mouth, I know &c., v. טָרַם; Tosef. ib. III, 3 שְׁגוּרָה ed. Zuck. (Var. שגורה).—[Cant. R. to I, 15 שגורת, v. infra.]

Pi. שִׁיגֵּר 1) *to speak with fluency.* Ex. R. s. 9 כיון ששִׁיגְּרוּ ... בפיהם וכ' when they recited (these verses) the whole night with fluency, they considered it a good sign &c.—2) *to make run, to send.* Tanh. Mick. 8 תפוש ושַׁגֵּר אותם לפני ... arrest them and send them up before me; Gen. R. s. 91. Ib. וש' בשבילם וכ' and sent (messengers) out for them to hunt them up &c. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 9 ולהיפרכוס שלחן ש' לו וכ' and to their commander he sent a present of fifty denars. Ber. 51^{a}, sq. מְשַׁגְּרוֹ לאנשי ביתו וכ' he sends it as a gift to his household. Snh. 59^{b} אחד משגרו וכ' he sent out one (serpent) to the south &c. B. Bath. 146^{a}. Sot. 35^{b} שִׁיְּגָרוּ וכ', v. נוֹטָרִין a. fr.—Part. pass. מְשׁוּגָּר; f. מְשׁוּגֶּרֶת. Cant. R. to IV, 1, v. רוֹגְלִית; ib. to I, 15 שוגרת corr. acc.).

Hif. הִשְׁגִּיר [*to speak fluently,*] *to improvise a prayer, change the established form.* Y. Ber. V, 9^{c} שליח צבור שה' שִׁיגֵּר שחים וכ' if a reader improvises two or three sections (of the Prayer of Benedictions), we do not make him go back and recite the established form.

שָׁגַר I ch. same, 1) *to run, flow.* Targ. Jer. XIII, 17 (ed. Wil. יִתְשַׁגַּר *Pa., shed*). Ib. IX, 17 (ed. Wil. *Pa.*).—2) *to drag.* Ḥull. 51^{a} דחזו שָׁגְרָן וכ' Tosaf. (ed. שדרן) they dragged their hind legs.

Pa. שַׁגַּר 1) *to cause to run, shed* tears. Targ. Jer. l. c., v. supra.—2) *to send.* Targ. Y. Ex. XXIII, 20.—3) *to cast;* (of beasts) *to give birth.* Ib. XIII, 12 דמְשַׁגְּרָא (not דמְשַׁגֵּי). Targ. Jer. XXII, 19.—Part. pass. מְשַׁגְּרָא; f. מְשַׁגְּרָא; *pl.* מְשַׁגְּרָן. Ib. VII, 33; XXXVI, 30. Targ. Deut. XXVIII, 26. Targ. Is. V, 25, a. e.

Af. אַשְׁגַּר 1) (neut. verb.) *to run over.* Y. Sabb. VIII, 9^{b} bot. אַשְׁגְּרַת עיניה דר' וכ' R. Aḥa's eye ran over the whole Torah, and he did not find (that the word מלאכה appeared 39 times).—2) *to cast* an eye. Y. Kil. IX, 32^{b} bot.; Y. Keth. XII, 35^{a} bot. בהיא שעתא אַשְׁגְּרִית עיניי וכ' (not עינוי) at that moment I let my eyes run (reviewed in my mind) the whole &c., v. הִתְחַלָּה.—3) *to improvise, change the established form of a prayer.* Y. Ber. V, 9^{c} א' חד ברכה (read חדא) he changed one section of the Benedictions. Ib. א' מכניע זדים בסיפה he changed the benediction which closes with *makhni'a zedim* (the twelfth section) at the end of it.

שָׁגַר II (preced.; cmp. גָּרָה) *to heat.* Targ. Ez. XXXIX, 9.—Sabb. 109^{b} שָׁגְרָא תנורא וכ' she heated the oven and swept it &c.—Part. pass. שָׁגוּר; f. שְׁגִירָא. Yoma 29^{a} תנורא ש' a hot oven (in which it is easy to kindle a fresh fire), opp. קְרִירָא.

שָׁגַר III pr. n. m. *Sh'gar*, one of Haman's ancestors. Targ. Esth. V, 1; Targ. II Esth. III, 1.

שֶׁגֶר m. (b. h.; שגר) 1) [*that which is cast,*] *birth, foetus, premature birth.* Bekh. 3^{a} (ref. to Ex. XIII, 12) פטר שגר בהמה ש' בהמה Rashi Var. 'the first cast of an animal', even the premature first birth of an animal is sacred; (ed. שֶׁגֶר בבהמה that which dwells in an animal).—2) *run, flight* (of a dove). B. Bath. II, 5 מלא ש' היונה a far as the dove flies (for food).

שִׁי', שְׁגִירָא m. (שָׁגַר 1) *that which is cast away;* ש' דתמרי *dates after being pressed out* for beer, *refuse.* Keth. 80^{a} top.

שִׁגְרוֹנָא, שִׁי׳ m. (שָׁגַר I, 2) *dragging* or *casting the legs, hip-disease.* Hull. 51ª הההיא אימרתא ... האי ש׳ נקטירה (Ms. M. שיגדונא, Ar. שגד, v. Rabb. D. S. a. l. note) there was a case of lambs ... that dragged their hind legs (v. שָׁגַר I), said R. Yemar, that is a case (of which, when occurring with a man, we say) 'hip-disease has seized him' (which does not rise from a severance of the spinal cord). Ib. ש׳ שבית חיט וכ׳ hip-disease is a frequent disorder, severance of the spinal cord is unusual. Gitt. 69ᵇ לש׳ וכ׳ as a remedy for hip-disease, let one take &c.

שִׁגְרוֹנִיּוֹת m. pl. (שָׁגַר I) [*rivulets,*] *slopes.* Y. Bicc. I, end, 64ᵇ מאן דמקדר אילין ש׳ דבישן מינהן he who measures (v. קָדַר I) the slopes of Beshan (will find that) they are part of them (of the regions flowing with milk and honey).

שַׁגְרִיר m. (שָׁגַר) *messenger, ambassador.* Y. Shebu. I, 32ᵈ לשני מלכים ושני שַׁגְרִירֵיהֶן מלכו ... ושַׁגְרִירוֹ של זה וכ׳ as in the case of two kings and their two ambassadors, this one's king being higher in rank than the other's king, and this king's ambassador higher than the other king's ambassador, but this one's ambassador is not higher than the other ambassador's king.—*Pl.* שַׁגְרִירִים, v. supra.

שָׁגַשׁ I (apocop. of שגשג, transpos. of גשש, v. גָּשַׁשׁ; cmp. גָּעַשׁ, a. כָּסַס, כָּסָה) *to feel around, dabble, fumble.* Tanḥ. P'kudé 3 עולם שני דומה לחזיר שהוא שׁוֹגֵשׁ וכ׳ in the second period man is like the swine that searches in the dunghills: so does the child two years old dabble in dirt.

שָׁגַשׁ II, *Pi.* שִׁגֵּשׁ (v. שִׁגְּשֵׁג) *to confuse.* Yalk. Gen. 150 בש״ין כתיב ורשיגם a. והשגחם, Gen. XLIV, 4, 6) ,play on it is written with (may be read as) שַׁגֵּשׁ אותם בדברים וכ׳ *Shin,* confuse them with words, now soft and now hard; וכך עשה וישיגם שִׁגֵּשׁ וכ׳ and so did he, *vayasshigem',* he confused them &c.

שְׁגַשׁ ch., *Pa.* שַׁגֵּישׁ same. Targ. Y. Ex. XXIII, 27 (O. Var. וְאַשְׁגֵּשׁ, Ms. III אֲשַׁגֵּשׁ; v. Berl. Targ. O. II, p. 27; h. text יהמתי). Targ. O. ib. XIV, 24. Targ. O. Deut. VII, 23; a. fr.—B. Bath. 9ᵇ, sq. כולא מְשַׁגֵּשׁ וכ׳, v. שׁוֹלֵא I; [v., however, שַׁגַּשׁ].

Ithpa. אִשְׁתַּגֵּשׁ *to be confused, perplexed, excited.* Targ. II Esth. VI, 10. Targ. I Kings I, 41; 45 (h. text המם). Targ. Ps. XXXIX, 7 (h. text יהמיון). Ib. XLVI, 4 מִשְׁתַּגְּשִׁין Ms. (ed. מתרגשין); a. fr.—Targ. Jer. XXIII, 19 (h. text מתחולל). Ib. XXV, 16, v. שַׁגְּשֵׁג.

שְׁגַשׁ (= שגשג = סגסג, denom. of סִרְג I) *to be debased.* Lev. R. s. 18 שְׁגַרְשְׁתּוּן בִּי וכ׳ you acted basely towards me, as it is said (Ps. LXXVIII, 36) &c.; Yalk. Is. 287 שגשגישתון ככסף [סיגים] מצופה על חרס וכ׳ (corr. acc., or שַׁגְשַׁגְיִתּוּן) you were base like 'an earthen vessel overlaid with silver [dross]' (Prov. XXVI, 23), as it is written (Ps. l. c.) &c.

Pa. שַׁגֵּשׁ *to debase.* Lev. R. l. c. שַׁגְּרִשְׁתּוּן אורחא וכ׳ you debased your manners, as it is written (Prov. l. c.), 'an earthen vessel' &c.—B. Bath. 9ª sq. עולא מְשַׁגֵּשׁ ארחתיה דאמיה a child that caused the deterioration of his mother's ways (who refused his mother's entreaties until she uncovered her breasts, saying, look at the breasts that gave thee suck).

שַׁגְשֵׁג same, v. supra.

שַׁגְשֵׁג (*Palp.* of שגג) *to confuse, perplex.*

Ithpalp. אִשְׁתַּגְשֵׁג *to be confused, excited; to rage.* Targ. Jer. XXV, 16 Ms. (ed. וְיִשְׁתַּגְּשׁוּן).

שַׁגְשְׁגִישׁ, שַׁגְשְׁגִישָׁא f. (שָׁגַשׁ) *excited, agitated.* Gen. R. s. 87, beg. (expl. חמירה וכ׳, Prov. VII, 11) ש׳ ויצירא (Ar. בייכא; Yalk. ib. 145, a. Yalk. Prov. 940 בוכה, read: בָּרְיָה) she is agitated and runs about; v. בּוּךְ.

שַׁד m. (שָׁדַד) *furrow.*—*Pl.* שְׁדִים, שְׁדֵי. Gen. R. s. 42 (expl. עמק השדים, Gen. XIV, 10) שהוא עשוי ש׳ ש׳ תלמים דבר אחר וכ׳ (the valley was called Siddim,) because it was made up into *siddim,* (which means) furrows; another explanation (as if שָׁדַיִם), because it fed its children like breasts; Yalk. ib. 72 (corr. acc.).

שַׁד m. (b. h.; שָׁדָה, v. Ges. Thes. s. v.) *female breast.* Tosef. Sot. IV, 3 (ref. to לשד, Num. XI, 8) מה שד זה עיקר וכ׳ ed. Zuck. (Var. דד) as the breast is essential for the child and everything else is of secondary import, so was the manna &c.; מה שד זה אם יונק וכ׳ as the breast does not harm the child, even if it suck it an entire day &c.; Yoma 75ª מה שד זה תינוק וכ׳ as the child finds in the breast all tastes &c.—*Du.* שָׁדַיִם; *pl.* constr. שְׁדֵי. Gen. R. s. 42; Yalk. ib. 72, v. preced. Tanḥ. Sh'moth 25 והיונקים כחלב משדי אמם and the sucklings found in the manna a taste like that of the milk from their mothers' breast (ref. to Num. l. c.). Ber. 3ª. Sot. 30ᵇ; a. fr.

שֵׁד, שֵׁיד m. (b. h.) *demon.* Yoma 75ª (play on לשד, Num. XI, 8) מה שד זה מתהפך וכ׳ as the demon changes into many colors (appearances), so did the manna change into many tastes. Snh. 67ᵇ דקפיד אמנא שד, v. קָפַד. Ib. (ref. to Ex. VIII, 15) מיכן שאין השד וכ׳ from here we learn that the conjured demon cannot create anything smaller than a barley corn; a. fr.—*Pl.* שֵׁדִין, שֵׁדִים, שֵׁי׳. Lev. R. s. 22 (ref. to Lev. XVII, 7) ואין ... אלא ש׳ this *s'irim* means demons; ואין ש׳ ... שיצירים and this *shedim* (Deut. XXXII, 17) means *s'irim* (ref. to Is. XIII, 21). Snh. l. c., v. לָהָטִים; a. fr.—*Fem.* שֵׁדָה, שֵׁי׳; pl. שֵׁדוֹת, שֵׁי׳. Pesik. R. s. 15 (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8) שדים וש׳ male and female demons; Pesik. Haḥod., p. 45ᵇ before Solomon sinned, היה רודה בשדה וש׳ he ruled over all sorts of demonesses.

שֵׁדָא, שֵׁי׳ ch. same. Sabb. 67ª לש׳ לימא הכי וכ׳ against a demon say this &c. Ib. לש׳ דבית הכסא for the demon of the privy. Erub. 43ª; Pes. 110ª יוסף ש׳ the demon Joseph; a. fr.—Lev. R. s. 5 ש׳ שרייהון וכ׳ Sheda &c., v. רוּחָא.—*Pl.* שֵׁדִין, שֵׁדַיָּא, שֵׁדֵי, שֵׁי׳. Targ. Deut. XXXII, 17. Targ. Y. I ib. 10. Targ. Is. XIII, 21 (h. text שעירים, v. preced.). Targ. Lev. XVII, 7 (O. ed. Vien. שידים); a. fr.—Pes. l. c. אשמדאי מלכא דש׳ Ashm'dai, king of the demons; Gitt. 68ª; a. fr.—Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 114 (expl. ארש

שָׂעִיר, Gen. XXVII, 11) גבר שרירן (not שדירן, שריך) a man (worshipper) of demons (ref. to שעירים, Is. XIII, 21).

שְׁדָא, v. שְׁדִי.

שְׁדָא, שִׁדָּא, v. שִׁידָא I.

שְׁדַד (b. h.) *to overpower, rob.* Pesik. R. s. 26 יבואו השודדים וישדדו אותה let the plunderers come and plunder her; Yalk. Jer. 262 יבואו השונאים וישודדו בה (not בהם).

Pi. שִׁדֵּד same, v. supra.

Nif. נִשְׁדַּד *to be robbed.* Gen. R. s. 75 (ref. to Ps. XII, 6) ואימתי אני לכשאראה עניים נשדדים וכ' (not לכשתראה) when do I rise? When I see the poor robbed and the needy in anguish; Yalk. Ps. 625; Yalk. Zech. 569.

שְׁדַד, v. שְׁדִי.

שְׁדַד (b. h.; cmp. צדד) *to join, arrange, direct.*

Pi. שִׁדֵּד *to harrow.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Yalk. Gen. 76 וישדדו, v. פָּתַח. Pirké d'R. El. ch. XII לחרוש ולשדד וכ' to plough and harrow the ground.

שְׁדַד ch., *Pa.* שַׁדֵּד same. Targ. Job XXXIX, 10 (ed. Wil. וְיַשַּׁ).

שְׁדָה, *pl.* שְׁדוֹת, v. שֵׂד.

שְׁדָה, v. שִׁידָה.

שָׂדֶה c. (b. h.; cmp. שָׂדַד; v. Del. Assyr. Handw. s. v. *šid(d)u*, p. 642) *tract of land, field.* Shebi. I, 1, a. fr. שְׂדֵה האילן a cultivated field in which trees grow, opp. ש' חלבן, v. לָבָן. Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. XI (ref. to Lev. XXVII, 21) מגיד שהש' קרוי לשון זכר וכ' this proves that *sadeh* is of masculine gender in the sacred (Biblical) language. Arakh. VIII, 1 המקדיש את שָׂדֵהוּ if a man consecrates his field. Ib. VII, 5 חלוקת... כש' אחוזה if a man bought a field of his father, and his father died, and after this he consecrated it, it is legally treated as an inherited field (Lev. XXVII, 16), contrad. to ש' מקנה a purchased field (ib. 22); a. fr.—Keth. I, 6, a. e. נסתחפה שדהו, שָׂדֶךָ, v. סָתַם.—Tosef. Shebi. VI, 21 ירקות סדה ed. Zuck. (Var. ש') vegetable growing in the field (in the Sabbatical year).—*Pl.* שְׂדוֹת. Arakh. IX, 5 חוץ מן הש'... כל שהוא whatever is within a city wall is legally the same as houses, except fields. Ib. 7; a. fr.

שְׁדוֹךְ, v. שְׁדַד.

שְׁדוּכָא, שִׁדּוּכָא, v. sub שִׁידָה.

שַׁדּוּכָא f. (שְׁדַד) 1) *quiet, peaceable.* Targ. I Chr. IV, 40.—2) *peace, rest.* Ib. XXII, 9 (ed. Wil. שְׁדוּכָא).

שִׁדּוּכְיָא f. (preced.) *rest, ease.* Targ. Ez. XVI, 49 (ed. Wil. שְׁדוּכַיָּא; some ed. שִׁרְהוּכְיָא).

שַׁדַּי m. (b. h.) *Almighty.* Targ. Gen. XVII, 1. Targ. Ruth I, 20; a. fr.—Gen. R. s. 46 (homiletic etymology, ref. to Gen. XVII, 1) הֵי... אני הוא שאמרתי it is I who said to my world..., 'it is enough'. Succ. 5ª (ref. to Job XXVI, 9) שפירש ש' מזיו וכ' the Almighty separated himself from the splendor of his residence, with his cloud over him; a. e.

שְׁדָא, שְׁדִי (v. אֶדֶר, נְדַר II) 1) *to swing, throw, cast, shoot; to sprinkle, pour.* Targ. O. Ex. XV, 21 ed. Lsb. a. oth. (ed. רמא). Targ. Job XXXVIII, 6 (h. text ירה). Targ. Ps. XCI, 5 (v. שַׁדְרָא II). Targ. I Sam. XX, 36. Targ. Lev. IV, 12 מְרַשַּׁד (infin.; h. text שָׂפָךְ); ib. 18 יְרַשּׁוֹר (fr. אֲשַׁד). Targ. Koh. II, 8 מרזבין דשדרן וכ' (not דשרין) gutters discharging tepid, and gutters discharging hot waters (h. text שדה ושדות). Targ. Ps. LXXIX, 3. Ib. LXII, 9 (ed. Wil. שרו, corr. acc.). Targ. Lam. II, 4; a. fr.—B. Kam. 92ᵇ לא חֲשַׁדֵּי, v. בְּרָא. Nidd. 31ª וְשַׁדֵּי בשרא וכ', v. נָפַץ. Gitt. 57ᵇ אֶרְשַׁדֵּי לך וכ' I will throw down a ring for thee, and thou bow down &c. Ib. 69ᵇ ונישדי מיא וכ' and let him pour water on it. Ib. ולישדי ליה וכ' and let him sprinkle it &c. Snh. 30ᵇ, a. e. בריה נרגא ש', v. נַרְגָּא; a. fr.—2) *to cast the spindle, to spin.* Keth. 72ᵇ פלכה שַׁדְיָא, v. פְּלָכָא. Gitt. 69ᵇ דשַׁדְתֵּיה דומה (fr. שוד or שדד), v. הוּמָה I. Succ. 16ª מְשַׁדָּא, v. אֲשָׁלָא; a. e.

Af. אַשְׁדֵּי same, *to cast, pour, shed.* Targ. II Sam. XVI, 13. Targ. I Chr. XXII, 8; a. e.

Pa. שַׁדֵּי same. Targ. O. Ex. XV, 4 ed. Berl. (oth. ed. *Pe.*); Y. I ib. שַׁדָּא (h. text ירה).—[Targ. Prov. XIII, 12 מְשַׁדֵּי ed. Wil., read מְשָׁרֵי, v. שְׁרֵי.]

Ithpa. אִשְׁתַּדֵּי, *Ithpe.* אִשְׁתְּדֵי 1) *to be cast, poured out; to be shot.* Targ. Jer. XXII, 19. Targ. Lam. IV, 1. Targ. Y. Num. XXXV, 33 (O. אִתְּשַׁד, v. אֲשַׁד). Targ. O. Ex. XIX, 13. Targ. Jer. XII, 9; a. e.—Nidd. 48ᵇ, v. infra.—2) *to be cast about, reel.* Targ. Is. XXIV, 20 (h. text נוּד).—V. אִשְׁתַּדְיוּתָא.—3) (v. דָּאָה) *to hover, fly.* Targ. O. Deut. XXVIII, 49 (h. text דאה). Targ. Jer. XLVIII, 40. Targ. Hab. I, 8. Targ. Is. VI, 6 (ed. Lag. a. Ar. אשתור, corr. acc.).—4) denom. of שַׁד *to be a full-developed breast.* Nidd. 48ᵇ אִשְׁתַּדּוּ (oth. opin. in Rashi: *to be poured out, emptied, dried up*), v. כָּלָה; [Ar. אשתדור, Var. אשתרור, v. שְׁדַר II, a. שְׁרַר].

שַׁדְיָא I m. (שְׁדָא 2) *yarn.* Targ. Ez. XXVII, 19 Ar. (ed. שרירן, שריין).

שַׁדְיָא II (שְׁדִי 1) [*arrow*, cmp. Ps. XCI, 5, v. Targ.,] *hot, destructive east-wind.* Gitt. 31ᵇ נשיב ש' the *shadya* is blowing; [Ar. s. v. אסתנא names ש' as *south-wind*; Rashi: = h. שֵׁדָה *demoness*].

שְׁדִין, v. שֵׂדָא.

שַׁדִּיךְ m. (שְׁדַד) *at rest, at ease.* Targ. Job XXI, 23 (Ms. שאנן; h. text שלאנן).

שְׁדֵימָה, שְׁדֵרְמָא* f. (b. h. שְׁדֵמָה) *field, plain*(?). Ab d'R. N. ch. VI ראה אבן ש' ונטלה וכ' (ed. Schechter הדימה) he saw a stone of the plain (a clod of earth), and took it to his mouth.

שָׁדַד, *Pi.* שִׁידֵּד (v. next w.) *to negotiate, stipulate.* Sabb. 150ª מְשַׁדְּכִין על ... ועל התינוק וכ' you may stipulate on the Sabbath about girls to be betrothed, and about a boy to be taught reading or a trade. Tosef. ib. XVI (XVII), 22 ואין מְשַׁדְּכִין בין וכ' you must not negotiate business affairs between a husband and his wife (to reconcile them) on the Sabbath. Kidd. 44ᵇ והוא שֶׁשִּׁדְּכוּ provided they have been negotiating (with her father). Ib. (mixed dict.) אע"ג דְּשִׁידְּכוּ even if they have been negotiating.

Hif. הִשְׁדִּיד *to subdue, quiet.* Esth. R. s. 2, beg. (ref. to Prov. XXIX, 11 ישבחנה זה הקב"ה שהוא מַשְׁדִּיד וכ' this refers to the Lord who quieted Ahasverus (ref. to משבית, Ps. LXV, 8).

שְׁדַר, שְׁדַד, (v. דוּךְ a. דעך; cmp. Targ. Prov. XV, 18 דעך = h. שקט) [*to be sunk, settled,*] *to be quiet, at ease.* Targ. Is. XIV, 7. Targ. Josh. XI, 23. Targ. Job III, 25. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 3. Targ. Y. II Num. XXIII, 24 (ed. Vien. שריך, corr. acc.); a. fr.—Y. Yoma VIII, 45ª bot. אמרין לקדמייא וש' they spoke to the first (infant in the mother's womb), and it became quiet. Y. Shebi. IX, 38ᵈ כד חמא דשַׁדְּנָן מיליא when he saw that things had settled down (the persecutions had ceased); Gen. R. s. 79 מְשַׁדְּנָן (part. pass. *Pa.*).

Af. אַשְׁדֵּיד *to settle, quiet, pacify.* Targ. Ps. LXV, 8 (Ms. תְּשַׁדֵּד *Pa.*). Targ. Job XXXIV, 29 (not יָשִׁי). Targ. Y. Num. XVII, 20 (ed. Vien. אִשְׁרֵיךְ, corr. acc.).

Pa. שַׁדֵּיד 1) same. Targ. Ps. XCIV, 13. Ib. XC, 11. Targ. Job XXXVII, 17; a. e. (v. supra).—Gen. R. s. 64 יעיל ... וישַׁדֵּד צבורא let a wise man come and pacify the people; (Yalk. ib. 111 ויושדל).—2) *to arrange, stipulate,* esp. *to negotiate a marriage* (by sending an agent to settle affairs). Kidd. 13ª החם בדש' in that case it means that he had been negotiating (when he finally betrothed her with a stolen object); ומנא תימרא ... בין ש' ודלא ש' and how will you prove that it makes a difference whether a betrothal was preceded by negotiations or not?

Ithpa. אִשְׁתַּדַּד, *Ithpe.* אִשְׁתְּדִיד *to be quieted, settled.* Targ. Esth. II, 1. Ib. VII, 10. Targ. Y. Gen. VIII, 1 (some ed. אשתרבו, corr. acc.; Ar. שְׁדִידוּ).

שַׁדְבָּא m. (preced.) *one at ease, retired from business.* B. Bath. 139ª מתניתן בש' Ar. a. Rashb. ed. Pes. (Ms. H. בְּשִׁידְבָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. בשרבא) the Mishnah (which disallows the older brother as executor of the estate to take his personal expenses out of the common fund) refers to a person retired from business (who does nothing to enlarge the value of the estate); פשיטא ש' if he is idle, is it not a matter of course (that he is not entitled to his personal expenses out of the estate)?—*Trnsf. *barren tree, wild tree* (cmp. סָרָק).—*Pl.* שַׁדְבֵי. B. Kam. 92ᵇ קינא דש' Ar. a. Ag. Hatt., v. Rabb. D. S. a. l. note 6; ed. דשרכי, v. שַׁרְבָּא.

שדכן, Targ. Gen. XXV, 27 נח ש' some ed., v. נַחְשִׁירְנָן.

שָׁדַל (*Shaf.* of דלל; cmp. הֶדֶלֶת) *to swing, be wide open* (v. Fr. Del. Proleg., p. 101).

Pi. שִׁדֵּל (cmp. פָּתָה) *to persuade, speak suasively.* Kidd. 30ᵇ sq. מפני שמְשַׁדַּלְתּוֹ ... גלוי it was revealed and known before Him ... that a child honors his mother more than his father, because she sways him by persuasive words, therefore did he place the honor of the father before &c. (Ex. XX, 12); Mekh. Yithro, s. 8; Yalk. Ex. 297. Yoma 35ᵇ משדלתו בדברים ... בכל יום every day did Potiphar's wife try to win (entice) him with words; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּדֵּל 1) *to be persuaded, enticed.* Koh. R. to I, 16 הלב מְשַׁתַּדֵּל וכ' the heart is enticed, as it is said (Gen. XXXIV, 3), and he spoke &c.—2) *to make one's self pleasant, to insinuate one's self; to be on good terms.* Pes. 112ª; 113ª חוי משתדל עם וכ' try to be on good terms with him on whom the hour smiles.—3) [*to swing one's self up,*] *to make an effort, strive.* Tosef. Kidd. V, 15 לעולם יְשַׁתַּדֵּל אדם ללמד את בנו וכ' (not לומד) under all circumstances a man must strive to have his son taught a trade which is &c.; Kidd. IV, 10 (11) Y. ed. (Mish. a. Babli only ילמד); Y. ib. IV, end, 66ᵈ. Ab. II, 5 במקום ... הְשַׁתַּדֵּל להיות איש (Ar. השתדר) where there are no men, strive thou to be a man. Ib. IV, 18 אל תְּשַׁתַּדֵּל וכ' (Ar. תשתדר), v. קַלָּקְלָה; a. e.

שְׁדַל ch., *Pa.* שַׁדֵּיל same, *to persuade, entice.* Targ. Prov. I, 10. Targ. O. Ex. XXII, 15. Targ. Jud. XIV, 15; a. fr.—Yalk. Gen. 111 וישַׁדֵּל, v. שְׁדַד.

Ithpa. אִשְׁתַּדַּל 1) *to insinuate one's self, win favor.* Targ. Ruth II, 19.—Gen. R. s. 22 איית כלבין ... לְמִשְׁתַּדְּלָא there are dogs in Rome that know how to insinuate themselves (win the confidence of men); Yalk. Gen. 36; Yalk. Ps. 840 לְמִשְׁתַּדְּלָא.—2) *to strive; to struggle.* Targ. Koh. I, 17. Targ. O. Gen. XXXII, 25, sq. Targ. Cant. III, 6.—[Targ. Ps. CXIX, 96 ed. Wil., v. שַׁכְלֵל.]

שָׁדַף (b. h.; cmp. דפם, s. v. דָּם) *to knock;* (of grain) *to blast.* Pesik. ʿAsser, p. 99ᵇ [read:] רוח אחת ... והיא שׁוֹדַפְתָּן I send one east wind, and it blasts them; Yalk. Deut. 892 שדפתן (corr. acc.); Tanḥ. R'eh 17 ומְשַׁדַּפְתָּן; Pesik. R. s. 25 ושׁוֹדַפְתָּ.

Pi. שִׁדֵּף same, v. supra.

Nif. נִשְׁדַּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּדַּף *to be blasted.* B. Mets. IX, 6 חמקבל ... או נִשְׁדְּפָה if one tenanted a field ..., and the locust ate it up, or it was blasted. Ib. 105ᵇ כגון שנִשְׁתַּדְּפוּ ארבע וכ' (it is considered a regional calamity,) if for instance four fields on four sides of that in litigation have been struck with blast. Ib. נ' תלם אחד וכ' if one furrow over the whole length of it was struck. Y. M. Kat. III, 81ᵈ top כל מקום ... היה נִשְׁדָּף every spot on which his eye looked was blasted; a. fr.

שְׁדַף ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּדַּף, *Ithpe.* אִשְׁתְּדִיף, אִשְׁדִּיף same, 1) *to be blasted, emptied of grain.* B. Mets. 105ᵇ דאִשְׁתְּדוּף רובא דבאגא when most of the fields of the valley were struck; ib. 106ª אִשְׁתַּדּוּף רובא וכ' most of the fields ... were struck, and also his barley was blasted. Ib. (mixed dict.) דהא מִשְׁתַּדְּפוּ כל שדותיך for all thy fields have been struck; a. e.—*2) (euphem.) *to ease one's self.* Targ. I Kings XVIII, 27 (h. text שִׂיג).

שִׁי', שְׁדְפוֹן m. (b. h.; preced.) *blast.* B. Mets. 106ª כל

העולם כולו בש' וכ' if the whole world (all the fields around) was stricken with blast, and his with mildew. Ib.; Arakh. IX, 1 הירקון ש' ירקון if a year of blast or mildew intervened; a. fr.

שִׁידְ', שַׁדְפָנָא, שִׁידְ', שְׁדִפוֹנָא ch. same. Targ. Deut. XXVIII, 22. Targ. I Kings VIII, 37; II Chr. VI, 28.—Taan. 6[b] דלא שקיל שיד' the grain of that year will not be subject to blast.

שָׁדַד (v. next w.), *Hithpa.* **הִשְׁתַּדֵּד** [*to throw one's self forward,*] *to strive.* Ab. II, 5; ib. IV, 18 Ar., v. שְׁדַל.

שְׁדַד I (Shaf. of דור, דרר; cmp. שגר; Assyr. שדר *to order*); *Pa.* שִׁדֵּד 1) *to send.* Targ. Gen. XXXVIII, 20; 23. Targ. Job XXXIX, 3; a. fr.—[Ḥull. 51[a] שדרן, read: שגרן, v. שָׁגַר I.] Gitt. 56[a] שַׁדֵּד לה' וכ' send them a sacrifice, and see whether they will accept it. Ib. אזל ש' בידיה וכ' he went and sent through him &c. Ḥull. 56[a] שַׁדְּרָהּ לקמיה וכ' he sent the case to Rab M. Keth. 85[a], a. fr. לתקוני שַׁדְּרֵיהּ וכ', v. עֲוַת; a. fr.—2) *to throw.* Yalk. Gen. 109 ואת ... אנא מְשַׁדֵּד ואזיל I shall open my mouth, and thou shalt go on throwing in; Gen. R. s. 63 תחי משתדר (corr. acc.; Pesik. R. s. 16, a. e. משלח).

Ithpa. אִשְׁתַּדַּר, *Ithpe.* אִשְׁתְּדַר *to be sent; to be thrown.* Targ. Prov. XVII, 11. Targ. Job XVIII, 8; a. e.—[Gen. R. s. 63, v. supra.]

שְׁדַד II (preced.; cmp. שזר) *to turn around, twist.*

Pa. שִׁדֵּד *to wrestle.* Targ. Y. II Gen. XXXII, 26 בשַׁדְּרוּתֵיהּ (verbal noun), v. שְׁדַל.

Ithpa. אִשְׁתַּדַּר, *Ithpe.* אִשְׁתְּדַר, 1) same, esp. *to rebel,* v. אֶשְׁתַּדּוּר.—*2) (trnsf.) *to rise, grow stiff.* Nidd. 48[b] אִשְׁתַּדְּרוּ דדיך Ar. thy breasts grew stiff (Var. in Ar. אשתררו, v. שָׁרַר; ed. אישתדו, v. שָׁדֵי, v. פָּרַח.

שָׁדָּר m., **שִׁדְרָא** f., v. שִׁדְרָה.

שִׁידְ', שִׁדְרָא, שִׁי', שְׁדְרָא m. = h. שִׁדְרָה, 1) *twisted rope.* Gitt. 69[a], v. בַּרְקָא II.—2) *spinal column.* B. Bath. 103[a] ... הנחו שִׁדְרֵי דארעא מיקרי הנחו ש' דארעא (Rashi שִׁדְרֵי, *pl.*) are they named 'clefts of the field'? they are named 'the spine of the field'; Arakh. 25[a] שידרי; Kidd. 61[a]; Yalk. Lev. 677 שדרי.—*Pl.* שִׁי', שִׁדְרֵי, שְׁדְרָאֵי. Targ. Y. Deut. XIV, 7.—Arakh. l. c., a. e., v. supra.

שדרגנין, שדרגוין (a corrupt. of σαρδόνυξ) *sardonyx,* a jewel in the high priest's breast-plate. Ex. R. s. 38, end (for h. אדם, v. LXX Ex. XXVIII, 17, σάρδιον; Mus. שרגנין).

שִׁי', שְׁדָרָה f. (v. שְׁדַד II) [*twisted cord,*] 1) *spinal column.* Ḥull. III, 2 נשברה הש' ולא וכ' if the spinal column is broken, but its cord is not severed. Ib. 1. Gen. R. s. 28, beg., a. e. לוז של ש', v. לוּז II. Sabb. 147[b] חומרי ש' Rashi (ed. שדרא) the knots of the spine (vertebræ). Ohol. I, 8, v. חוּלְיָא I; a. fr.—B. Kam. 16[a] שִׁדְרוֹ של אדם a man's spine. Ber. 55[a]; Sabb. 81[a] שדרו של דג the back-bone of a fish.—*Pl.* שִׁדְרָאוֹת. Nidd. 24[a]; Bekh. VII, 2; Ḥull. 60[b], v. גַּב.—2) *stem, rib* of a plant. Lev. R. s. 30 הש' של לולב דומה לש' וכ' the rib of the palm-branch resembles the spinal column of man. 'Ukts. I, 2 הש' של שבולת the stem of an ear (of wheat). Ḥull. 119[b] בש' it refers to the stem of an ear of wheat, v. שׁוּמָר; a. fr.—V. שַׁזְרָה.

שִׁדְרַיְיא* m. pl. (prob. transpos. of שרד; ירד) *sediment, lees.* B. Mets. 40[b]. Ms. M. a. Ar., and marg. vers. (ed. שְׁמָרַיָּא).

שַׁדַּרְתָּא f. = h. שִׁדְרָה. Targ. O. Lev. III, 9 (ed. Berl. שַׁזְרָתָא; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

שְׁדָתָא, v. שִׁידְתָא.

שֵׂה m. (b. h.) *lamb, young goat* or *young sheep.* Bekh. I, 5 ר' א' מתיר בכלאים מפני שהוא שה R. El. permits the redemption of a first-born ass with a hybrid of goat and sheep, because it goes by the name of *seh* (complying with the law Ex. XIII, 13). Gen. R. s. 56 (ref. to Gen. XXII, 8) אלהים יראה לו השה בני ואם לאו אתה השה לעולה בני God will provide himself a lamb, my son, and if not, thou art the lamb for the offering, my son; Pesik. R. s. 40 יזמן קרבני ואם לא שה לעולה בני he will prepare his sacrifice, and if not, my son be the lamb for the offering. Ib. שה לעולה סי לעולה לשון יונית (not חי) 'seh for an offering' is the Greek σέ (thee) for an offering. Bekh. 12[a] אביו שה its sire is a sheep. Ib. 7[a] שה מכל מקום a *seh* (young of sheep or of goats) under all conditions (even if it has the looks of an unclean animal). Pes. 118[a] בשׂרו, v. בָּנִי. B. Mets. 27[a]; a. v. fr.

שָׂהָא, שָׁהָא, v. שהי.

שַׂהֲדוּ, שָׂהֲדָא, שָׂהֵד, שָׁהֵד, v. sub סה'.

שָׂהֲתָא, v. שהי.

שַׂהֲתָא f. (שְׂהִי) *wasteness, ruin.*—*Pl.* שַׂהֲוָתָא, שַׂהֲוָתָא. Targ. Ps. LXXIII, 18 (Ms. שחווחא; h. text מַשּׁוֹאוֹת).

שָׁהוּת f. (שָׁהָה) *while, time.* Y. Ber. I, 2[d] top; Gen. R. s. 12 על ידי ש' in the course of time. Meïl. 6[a] (in Chald. dict.) דלא הוה ש' למזרקיה he had not had the time to sprinkle it; (ib. שעות). Y. Maasr. III, 50[d] bot. נותנין לו ש' כדי וכ' we allow him an interval of time for cracking &c. Ib. בתוך כדי ש' שנייה within the interval allowed for the second act Y. Sabb. IV, end, 7[a] כאן לשכה כאן לש' in the one case it means (chafing) for a while, in the other for some time. R. Hash. 30[b] כדי שיהא ש' ביום וכ' that there be time left during the day to offer &c. Y. Hor. I, 46[a] top וש' ביניהן וכ' and the difference between them is the word *time;* R. M. says ניתנין לו ש' וכ' we allow him time &c., v. שָׁמַע; a. fr.

שָׁהָא, שָׂהָא, שְׁהִי (b. h. שאה) 1) *to stand still, pause; to dwell, tarry.* Shebu. II, 3 אי שש' בכדי השתחוואה or if the unclean person stayed in the Temple long enough for prostration. Ib. 17[a] (mixed dict.) בדלא ש' when he did not stand still (but walked constantly though slowly). Yeb. VI, 7 נשא אשה וש' עמה וכ' if one married a woman and lived with her ten years without issue. Ib. רשאי השני

לְשָׁהוֹת וכ׳ the second husband may live with her ten years. Ib. 36b כל ששהא וכ׳ a human birth that survived thirty days (although born in the eighth month) is not considered an abortion; Sabb. 135b ששהה. Ber. V, 1 חסידים . . . שׁוֹהִין שעה וכ׳ the pious men of olden times used to tarry a while (in the synagogue) before prayer &c. Ib. 32b היו שוהין שעה...וחוזרין ושוהין וכ׳ they waited an hour, and prayed an hour, and tarried again an hour (at synagogue); a. fr.—Esp. (ritual) *to pause during the act of slaughtering* (which makes the animal so cut unfit to eat). Ḥull. 2b שמא יַשְׁהוּ וכ׳ they might pause, might press the knife &c., v. שְׁחִיָּה. Ib. 12a; a. fr.—2) *to delay*, v. infra.

Hif. הִשְׁהָא *to cause delay; to detain, restrain.* Nidd. 31a sq. מיהיך שמַשְׁהִין עצמן וכ׳ because they restrain themselves (retard effusion) &c. Snh. 76a המַשְׁהֶא בתו וכ׳ he who retards (the marriage of) his marriageable daughter. Gen. R. s. 85 וכן מַשְׁהִין איתן וכ׳ and they (the sons of Eli) caused them to stay away from their home one night. Lev. R. s. 37, beg. שנדר ומשהה וכ׳ who vows (a sacrifice) and procrastinates the fulfilment of his vow. Ib. ע״י שנדר וְשָׁהָה את נדרו (perh. שָׁהָה, *Pi.*) because he had vowed and was procrastinating &c. Keth. 61a תכל משהין בפני השמש וכ׳ you may postpone every dish before the waiter (keep him from eating while he is serving), except &c.; a. fr.

Pi. שִׁיהָה same, *to delay the use of, let stand.* Y. Ter. VIII, 45c top אסור לְשַׁהוֹתוֹ ואם שִׁיהוֹ וכ׳ (or לְשַׁהוֹתוֹ, *Hif.*) you must not let it stand, but if one did, and it turned into vinegar &c. Ib. ואם שִׁיהָן and if one did let them stand; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּהֶא, *Nithpa.* נִשְׁתַּהֶא 1) *to be delayed.* R. Hash. IV, 4 מלבוא...פעם אחת נִשְׁתַּהוּ once the witnesses (that had seen the new moon rise) were delayed from coming (were late). Nidd. 27a מעשה ונ׳ תולד אחר וכ׳ it occurred that a twin child was born three months after its brother; a. fr.—2) *to gaze, be undecided, deliberate* Num. R. s. 57 מה אתה עומד ומִשְׁתַּהֶא (some ed. ומִשְׁתַּהֶה) why dost thou stand and deliberate?; a. e.

שְׁהָא, שְׁהֵא, (שְׁהָה) ch. 1) same, *to stand still; to tarry, gaze, be astonished.* Targ. Y. Gen. XLIII, 10. Targ. Y. Ex. XII, 39. Targ. O. Gen. XXIV, 21. Targ. Is. XXIX, 9; a. fr.—Targ. Hab. I, 5 שְׁהוּ (ed. Lag. שְׁהוֹ).—Ḥull. 75b מִשְׁהָא חוה שָׁהֵי ליה וכ׳ (אימא דאמרי) some say, he (Resh Lakish) gazed at him (when R. Joḥ. gave his opinion) and was silent (and in the meanwhile R. Asi left the college room); Shebu. 40a; 45b. Ḥull. 9a זימנין דשהי ודריס וכ׳ sometimes he may pause in slaughtering or press the knife without knowing it; a. e.—2) *to be vacant, lie waste.* Targ. II Kings XIX, 25 Mus. (ed. שְׁהוֹ; ed. Wil. דִּישְׁהוּ); Targ. Is. XXXVII, 26 (ed. דשהו).—[Ber. 6a ברבי דשהי Ar., v. שַׁלְהֵי II.]

Ithpe. אִשְׁתְּהִי *to be delayed, tarry.* Targ. Y. Gen. XIX, 16. Ib. XXXII, 5; 25. Targ. I Chr. XIII, 14; a. e.—Bets. 6a לא אמרן אלא דא׳...מַשְׁהִינָן ליה they allow burial on the second festive day only when the corpse has been lying for some time, but if it was not, we postpone its burial. Yeb. 80b אִשְׁתַּהִי הוא דא׳ its birth was delayed. Ib. מִשְׁתַּהֵא a birth may be delayed (beyond the time of maturity). Ib. וא׳ עד תריסר וכ׳ and he (the husband) tarried (was away from home) as much as twelve months; a. e.

Af. אַשְׁהֵי *to delay, be slack.* Targ. Y. Deut. VII, 10. Ib. XXII, 22 לא תַשְׁהוֹנָה (ed. Vien. תְּשַׁהוֹנֶיהָ, corr. acc.) do not delay her execution.—Bets. l. c., v. supra.

שַׁהֵי m., v. שִׁיהֵי.

שְׁהִיד, v. סְהֵד.

שהיד, Targ. Esth. VI, 1 some ed., v. שְׁהַר.

שְׁהִיָּה, שְׁהָיָה f. (שָׁהָה) *delay, pause.* Shebu. 16b חשתחואה דאית בה ש׳ a bowing in the Temple with which a delay is connected (spreading hands and feet). Ib. וכמה שיעור ש׳ what is the normal time for a delay (in the Temple to be an offense if done by an unclean person)? Ib. צריך ש׳ למלקות וכ׳ is tarrying in the Temple required for an unclean person to be punished with stripes or is it not (and only required for the duty of bringing a sacrifice)?; a. e.—Esp. *pause in the act of slaughtering.* Ḥull. 9a שחיטה ש׳ דרסה וכ׳...ואלו and these are the rules for slaughtering... (guard against) pausing, pressing the knife &c. Ib. 27a; a. e.—*Pl.* שְׁהִיּוֹת. Shebu. 17a מהו ש׳ שיצטרפו are moments of staying in the Temple with intervals of moving combined (to make up the normal time)?

שְׁהַר (עור; cmp. סְהֵיד a. עוד) *to be awake.* Targ. Esth. VI, 1 דהיה שָׁהֵיר (not שהיד).—Y. Ter. XI, end, 48b; Y. Sabb. II, 4d top חיה שָׁהֵר, v. חֲבִין II.

שְׁהַר, v. סְהַר.

שָׁוְא m. (b. h.; v. שָׁהָה) [*vacancy,*] *vanity, inanity, falsehood.* שבועת ש׳ a false oath, vowing to do something impossible, opp. בִּרְשׁוּת. Shebu. III, 9 והשניה...שבועה שאוכל ושבועת ש׳ (if one says) 'I swear that I will eat this loaf, (and) I swear that I will not eat it', the former is a useless oath (or vow), the second a false oath; אכלה עבר על שבועת ש׳ וכ׳ if he eats it, he is guilty of a false oath (having sworn that he would not eat it); if he does not eat it, he is (also) guilty of a useless oath. Ib. 8 ארוזהי שבועת ש׳ נשבע וכ׳ what is a vain oath of affirmation? If one swears to that which is known to be otherwise, saying of a stone column that it is gold &c.; נשבע...שאי אפשר וכ׳ if one affirms an impossibility, saying I swear that I have seen a camel fly in the air. Ib. ...נשבע לבטל זו היא שבועת ש׳ וכ׳ if he swears that he will neglect a command, that he will not erect a Succah,...: that is a vain oath, on the wilful pronouncing of which he is punished with stripes &c. Ib. 21a ארוזהי שבועת ש׳...שקר נשבע וכ׳ what is a vain oath? If one swears to what is known to be otherwise; a false oath, if one swears to the opposite of the truth (e. g. 'I have eaten', when he has not, 'I have not eaten', when he has), v. שֶׁקֶר. Ib. 20b הן ש׳ ושקר אחד הן a vain oath (*shav*) and a false oath (*sheḳer*) are the same; a. fr.—תפלת ש׳ a vain prayer, a prayer concerning a thing which cannot be changed. Ber. IX, 3; a. fr.—Ex. R. s. 3 (ref. to מחי שוא, Job XI, 11) God knows חנם המתים על חש׳ לעשותו the people that risk their lives for falsehood

(idolatry) to commit it; התתידים לעשות ש' וכ' those that will commit falsehood and be put to death.—לַשָּׁוְא in *vain, to no purpose.* Keth. 62b, v. שָׁמַר. Y. Meg. III, 74a bot., v. תַּמְרוּרִים.

שׁוֹאֵבָה f. (שָׁאַב) *drawing;* בית הש' (or sub. בית) *the well from which the water was drawn for libation on the Succoth festival;* שמחת בית הש' (or sub. שמחת) *the joyous procession to and from the well.* Succ. V, 1 (50a) החליל של בית הש' (Ms. M. 2 הַשְּׁאוֹבָה, throughout the entire chapter, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) the musical performances at the ceremony of the drawing of water. Ib. (51a) כל...שמחת בית הש' וכ' he that has not witnessed the rejoicing at the ceremony &c., has never seen rejoicing. Y. ib. V, beg. 55a למה נקרא שמח בית ש' וכ' why was it called (the rejoicing of) the place of drawing? Because from there they drew holy inspiration; a. e.—Bab. ib. 50b חד תני ש' וחד תני חשובה one cited the version *shoëbah*, the other, *ḥăshubah* (a phonetic change of *hash-sh'ubah*, v. supra).

שׁוֹאָה, Targ. I Chr. VIII, 9 בני ש', v. נַיְשׁוּאִין ch.

שַׁוְאָר, שַׁיְאָר, v. sub שׁוּר.

שׁוּב I (b. h.) *to go back, come back.* Sot. 10b כל עובר וְשָׁב every passer-by (in going or coming back). Gen. R. s. 48, a. fr. העוברים והשָׁבים the travellers. Lev. R. s. 23 וְשָׁבַת נפשו עליו (not עליה) and his soul came back (was restored) to him, i.e. he was reconciled; a. fr.—Esp. *to return (to God); to repent.* B. Bath. 110a (play on שָׁבָאל I Chr. XXVI, 24) ששָׁב לאֵל בכל לבו he returned to God with all his heart. Hor. 2a (ref. to Lev. IV, 22, sq.) חשב ... לא שב וכ' he who repents when he finds out (his wrong) brings a sacrifice for his error; if he does not repent, he is not permitted to sacrifice. Ab. II, 10 ושוב יום וכ' repent one day before thy death. Ex. R. s. 42 לעולם מקבלים השבים repentant sinners are accepted at all times; a. fr.

Hif. הֵשִׁיב 1) *to bring back, return, restore.* Y. Yoma VIII, 45a bot. החומץ מֵשִׁיב את הנפש vinegar restores life, is ■ refreshing drink. Gitt. 51b, a. e. אינו אלא כמשיב...ופטור he is in that case like one who restores a lost object, and therefore is not bound to make oath. Ib. ...ליח ליה משיב פטור he is not of the opinion that he who restores a lost object is exempt from making oath; a. fr.—2) *to reply; to refute.* Ab. II, 14 ודע מה שתָּשִׁיב וכ' that you may know how to answer the sceptic. Y. Gitt. IX, beg. 50a ...נכנסו לְהָשִׁיב על דבריו וכ' four elders met to refute R. Eliezer's words; Bab. ib. 83a; Tosef. ib. IX (VII), 1. Y. l. c. אין אתם מְשִׁיבִים את הארי וכ' are you not going to refute the lion after he is dead?; Bab. ib. l. c. אין מְשִׁיבִין וכ' you dare not refute &c. Y. l. c. ה' ר' טרפון R. T. argued &c. (Bab. l. c. נענה; Tosef. l. c. אמר). Sabb. 88b משיבין...שומעין, v. חֻרְפָּה. B. Kam. 63b, a. e. אין משיבין על הקישא you must not argue against a conclusion from analogy. Ab. Zar. III, 4 אין משיבין במרחץ we must not answer (a religious question) in the bath-house. M. Kat. 21b מֵשִׁיב ואינו שואל the mourner may answer (a salutation), but must not salute; שואל ומשיב כדרכו he may salute and answer as usual; a. fr.—[Y. Gitt. VIII, 49c top, in Chald. dict. משיב, v. תּוּב I.]—3) *to go back with a message.* Meg. 15a; Ab. Zar. 10b אין משיבין על הקלקלה you need not go back (to him that sent you) to bring bad news.

Hof. הוּשַׁב *to be replied; to refer.* Y. B. Kam. II, 3a top על הראשונה הוּשְׁבָה the modification in the Mishnah (במה דברים אמורים) refers to the first clause only; על כולה הושבה it refers to the whole paragraph. Y. Bicc. II, 65a top; a. e.

שׁוּב II adv. *again, furthermore.* Nidd. V, 7 ש' אין וכ' her father has no longer control over her. Sabb. 88b, sq. ש' מה כתיב furthermore, what is written in it?; a. fr.

שׁוֹבָא m. *captor,* v. שָׁבִי.

שׁובאי, שׁוֹבָא, v. שַׁב II.

שׁובדא, Y. Shebu. I, 33b לוי ש', v. סוֹכְרָא.

שׁוּבָה, v. שַׁב II.

שׁוּבְמָא, v. שְׁבַט.

שׁוֹבָךְ (b. h.) pr. n. m. *Shobach,* an Ammonite general. Sot. VIII, 1 בני ש' ...של ש' the Ammonites went into battle relying on the strength of Sh. Ib. 42b כתיב ש' וכתיב שופך the name is once written Shobach (II Sam. X, 16), and once Shophach (I Chr. XIX, 16); חד אמר ... עשוי כשׁוֹבָךְ one authority says, his real name was Shophach, and he was called Shobach, because he was built like a dove-cote (of high stature, v. next w.), v. שָׂפַךְ.

שׁוֹבָךְ m. (שבך; cmp. שְׁבָכָה) *net-work,* esp. (b. h. אַרְבֶּה) *dove-cote.* Ex. R. s. 40 (play on שׁוֹבֵל, I Chr. IV, 1, sq.) ושובל שהעמיד שׁוֹבָךְ לאלהים (not ושובך) Bezalel was surnamed Shobal because he erected a dove-cote for God, זה המשכן שהיה עומד כש' that is the Tabernacle, which stood (high) like a dove-cote. Ib. ...כש' הקמיד the Lord had the Tabernacle put up like a dove-cote (for the dove Israel). B. Bath. II, 5 ...מן הש' וכ' מרחיקין you must keep your ladder (when lopping trees &c.) four cubits away from your neighbor's dove-cote. Ib. מרחיקין את הש' וכ' you must keep your dove-cotes at a distance of fifty cubits from the town. Ib. 6 הרי הוא של בעל הש' it belongs to the owner of the nearest dove-cote. Ib. V, 3 פרוח ש' the crop of a dove-cote (the brood of the season); a. fr.—*Pl.* שׁוֹבָכוֹת, שׁוֹבָכִין. Ib. II, 6. B. Kam. 83a ישוב ש' a group of dove-cotes; a. e.—Pes. IV, 7 (55b) מושיבין ש' לתרנגולים וכ' (Ms. O. לתרנגולת) you may set up chicken-houses (put in eggs for brooding) on the fourteenth of Nisan; [vers. quoted in Rashi: מושיבין ש' ותרנגולת you may set brooding doves in cotes, and also hens].

שׁוֹבָא ch. same. Targ. Hos. XI, 11. Targ. Jer. XLVIII, 28.—B. Bath. 144 ש' דיוני dove-cote.—*Pl.* שׁוֹבְבַיָּא, שׁוֹבְכִין. Targ. Is. LX, 8.

שׁוֹבָל (b. h.) pr. n. m. *Shobal,* homiletical surname of Bezalel. Ex. R. s. 40, s. שׁוֹבָךְ.

שׁוּבָל, *pl.* שׁוּבְלִין, v. שִׁבּוֹלֶת.

שׁוּבָל, שׁוּבְלָא, שׁוּבָּ' m. = h. שִׁבּוֹלֶת, 1) *ear of corn.* Targ. Y. Gen. XLI, 47 (ed. Vien. תובלא). Targ. Job XXIV, 24 Ms. (ed. שִׁבּוֹלָא, שִׁיבּ'). — *Pl.* שׁוּבְלִין, שׁוּבְלַיָּא, שׁוּבְלֵי, שׁוּבָּ'. Targ. O. Gen. XLI, 5, sq. ed. Berl. (oth. ed. שִׁבֵּי). Targ. Is. XVII, 5 שׁוּבָּ'; a. e. — Targ. Ruth II, 2 שִׁבּוֹלִין. — B. Bath. 124ª; Bekh. 52ᵇ, v. חֲפִירָה II. Yeb. 63ª לביני שִׁיבְּלֵי between the standing ears; a. e. — Men. 70ᵇ שִׁבּוֹלָיו תעלא; Pes. 35ª Ms. O. (ed. שבילי), v. שִׁבּוֹלֶת. — 2) *cluster* of olives on a branch. — *Pl.* as ab. Targ. Zech. IV, 12; Targ. II Esth. I, 2 שִׁבְּלִין דדהבא golden clusters. — Targ. Y. II Ex. XXX, 34, v. מוֹרַיָּא.

שׁוּבְלִילְתָּא, v. שַׁבְלוּלִיתָא.

שׁוּבַלְתָּא f. = h. שִׁבּוֹלֶת, *current of a river.* Targ. Jud. XII, 6 אימר כען ש' ואמר סוּבַלְתָּא say now, *shubbalta*, and he said, *subbalta*. — Lev. R. s. 37 אחדת לחון שב' דנחרא (not ירהב) the current of the river seized and carried them off. Cant. R. to III, 4 סוּבַלְתָּא, v. חֲלַל.

שָׂבַע, שׂבַע, שׂבְעָ' m. (b. h.; שְׂבֵעַ) *plenty, satiation.* Ber. 55ª שלשה דברים ... רעב וש' וכ' three things does the Lord himself announce: famine, plenty, and a good leader. Tosef. Pes. V, 3 חגיגה ... פסח נאכל בש' (Var. על הש') the pilgrim's sacrifice...must be eaten first, so that the Passover offering be eaten after the appetite is satisfied; Y. ib. VI, 33ᶜ לְשׂבַע; Bab. ib. 70ª על השבע. Gen. R. s. 91 שני ש' ואיני ש' plenty and no plenty (partial plenty); גדול ש' general plenty; a. fr.

שִׂבְעָא, שׂוּ', שׂוּבְעָא, שׂוֹבַע ch. same. Targ. O. Gen. XLI, 29; a. fr., v. סִבְעָא. — Taan. 8ᵇ כי יהיב רחמנא ש' וכ' when the Lord gives plenty, he gives it for life (no epidemic in years of plenty); a. e.

שׂוּבְעָה, שׂוּבְעָא, שׂוֹבַע, v. שְׂבַע I.

שׂוּבְעָנָא m. = שׂוֹבַע, v. סִבְעָא.

שׂוֹבַר *to carry*, v. סְבַר II.

שׂוֹבָר m. (שָׂבַר I; cmp. פָּרַע) *receipt, renunciation.* B. Mets. 19ᵇ מצא ש' if one finds a receipt (of a woman concerning her jointure). Ib. 20ª בזמנו שריק ש' a deed of renunciation takes effect from its date (irrespective of the date of delivery). Keth. IX, 9 אבר שׂוֹבְרִי I lost my receipt; a. fr. — *Pl.* שׂוֹבְרִין, שׂוֹבָרִים. M. Kat. III, 3; Y. ib. 82ª bot., v. אוּמוֹלוֹגְיָא. B. Mets. I, 7; a. fr.

שׂוּבְתָּא, v. שַׁבְּתָא.

שׂוּבְתַּי, שׂוּבְתָּי, v. שַׁבְּתַאי.

שׂוּדָּא m. (contr. of שׂוּחֲדָא q. v.) *adjudication, discretionary judgment.* Gitt. 14ᵇ וכאן אמרו ש' עדיף and here (in Babylonia) they say, it is better that the messenger use his discretion (to deliver the gift to the heir of the legatee or return it to the donor's heirs). Keth. 94ª ש' דדייני the judges use their discretion (to which of the claimants to adjudicate the claim). Ib. 85ᵇ. B. Bath. 62ᵇ; a. fr. — [In Y. שׂוּחֲדָא.]

שׂוֹדָנִי (or **שׂוֹדָ'**) m. (denom. of שָׂדֶה) *man of the field, sportsman;* trnsf. *catching men by artifice, hypocrite.* Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 27) צרדני צד וכ' ש' a sportsman, a hunter, catching &c., v. צוּד; Yalk. ib. 110 צדנר צודנר (corr. acc.).

שׂוּדְפָנָא, v. שִׁדְפוֹנָא.

שָׂוָה, v. שׁוי.

שָׂוֶה, שָׂוֶוה m., **שָׂוָה, שָׂוָוה** f. (שָׂוָה) *joined, even; fitting, equal; equivalent, worth.* Succ. 19ª נראה מבחוץ וש' מבפנים if the post is visible from the outside, but even with the wall from within. Num. R. s. 9³ הוי ש' לבני אדם be like other men (do not consider thyself exempt from the laws of morality). B. Kam. III, 9 שור ש' מנה וכ' an ox worth a Maneh that gored an ox worth two hundred Zuz. Ib. I, 3 שום כסף וש' כסף valuation of damages is done on the basis of money, and collected from money's worth; ib. 14ᵇ כסף מלמד וכ' ש' 'money's worth', this means that the court attaches only landed estate (v. אַחֲרָיוּת), but if the claimant anticipating the action of the court seized movable chattel &c.; דבר הש' כל כסף מאי משמע ... how is this to be learned from the expression 'money's worth'? ... A thing which is worth any money (which you pay for it, i. e. concerning which there is no redress for overreaching); ib. (another defin.) כסף ולא כסף ש' 'money's worth' you may attach, but not cash. — ש' פרוטה, v. פְּרוּטָה. Bicc. II, 6 לאילן ש' is like (comes under the category of) trees. Ib. 8, sq.; a. v. fr. — גזרה ש', v. גְּזֵרָה. — הצד הש', v. צד. — Ab. d'R. N. ch. XVI לי המות משתנני ש' וכ' death would have been more acceptable to me than thy giving me away to this man, i. e. I should have chosen death rather than be married to this man. — *Pl.* שָׂוִים, שָׂוִוים; שָׂוִוֹת. Yoma VI, 1 מצוחן שיהיו שניהן ש' וכ' it is proper that they two be alike in appearance &c. Bets. 11ª, a. fr. וש' וכ' both agree that &c. Pes. III, 4; a. fr. — B. Bath. IX, 10 (158ᵇ), a. e. את הש' that on which they agree, v. חָלַק. — בַּשָּׂוֶה a) *at equal shares.* Y. Keth. X, 33ᵈ bot. חולקות בש' divide it equally; a. fr. — b) *for what it is worth, at a reasonable price.* Snh. 106ª, v. שָׁוִי h.

שָׂוֶה ch. same; בש' *on equal terms.* Targ. Y. Deut. XVIII, 8 (ed. Vien. בְּשָׂוֶה).

שָׂוֵח, v. שָׂוַח.

שָׂוָח, Targ. Hab. I, 5 שָׂוָחוּ, v. שְׂחַר.

שַׂוָּאר, שַׂוְּאר, v. שַׂוָּר, שָׂוַר.

שָׂוַח I (cmp. שבח) *to spread, germinate.* Targ. Prov. XXVII, 25 ed. Lag. (some ed. שווח, corr. acc.; ed. Wil. שבח; h. text גלה).

שָׂוַח II, (**שׂוּחַ**) = h. שׂוּחַ, 1) *to bend, be lowered, sink.* Targ. Ps. X, 10 יְשַׂוַּח Ms. (ed. יְשׂוּחַ). Targ.

Job XXII, 29 Ms. (ed. שְׁוַח, q. v.).—V. שׁוּחַ ch.—2) *to lower, level, destroy.* Targ. Ps. LXXIV, 3 לְמַשְׁוָוח ed. Lag. (ed. לְמִשּׁוּק, corr. acc.; Levita לְמַשְׁיָה, h. text לְמִשְׁאִית).

שְׁוַח III, שַׁח m. (preced.) *pit.* Targ. Ps. VII, 16 Ms. (ed. שׁוּחַ).

שַׁח, שַׁוַּח m. (preced.) *low-spirited, worrying.* Targ. Job XXII, 29 בסירחנא ש' troubled on account of sin (Ms. שַׁוַּח בעיני ברייתא low in the sight of men; h. text שח עינים).

שַׁוְחָא, שְׁוָחָא, שַׁוְחָא f. (preced. wds.) 1) *pit, grave.* Targ. Job XXXIII, 22; 24 (Ms. שחוו; ed. Wil. שׁוּחַ). Targ. Ps. IX, 16 (ed. Wil. שׁוּחַ; some ed. שיח, read: שׁוּר; Ms. שחוי).—*Pl.* שַׁוְחָן, שְׁוָחָן. Ib. CXIX, 85 (ed. Wil. שׁוּחָן; Ms. שְׁרִיחָן; h. text שִׂיחוֹת).—2) *destruction, waste.* Targ. Job XXX, 3 Ms. (ed. שׁוּחָא).

שְׁוָטָא, v. שׁוּטָא.

שַׁוְוִיתָא, שַׁוְוִיָא, v. שׁוּר, שַׁוְרִי.

שַׁוְכָא f. (שׁוּךְ; v. שׁוּכָה, שׁוּכָא) *thorn, prickle.*—*Pl.* שַׁוְכֵי. Succ. 13a כיון דנתרן שַׁוְכַיְרֵיהוּ וכ' Ar. (ed. דנתרי טרפייהו; Ms. M. 2 שַׁוְכַיְרֵיהוּ or שׁוֹכַי; v. Rabb. D. S. a. l. note 6) since their prickly twigs are liable to fall off, he may leave the Succah &c.

שַׁוְלָאנַאי, v. שַׁוְרְלָאנַאי.

שַׁוְלָיָא, v. שַׁוְרָלָיָא.

שַׁוְעָרֵי m. pl. *nag-wort* or *wormwood,* a species of Artemisia (v. Löw Pfl., p. 80). Succ. 12b.

שְׁוָקִין, שְׁוָקִים, שַׁוְקִין, v. שׁוּקָא II, שׁוּק III.

שַׁוַּר, *Pa.* שַׁוַּר 1) *to stride, leap, run, hasten.* Targ. Y. Ex. XVII, 8 (ed. Vien. ושוור, corr. acc.). Ib. XXXII, 19. Targ. Cant. II, 8. Targ. Job XXXVII, 1 Var. Targ. Am. III, 5 ed. Lag. (oth. ed. יסק); a. fr.—B. Mets. 84a וש' לירדנא וכ' he ran into the Jordan after him. B. Bath. 73b וְשַׁוַּר מהאי וכ' (Ms. H. ושוור) and jumped from one mule's back to the other. Ib. 96b שואר ... חמרא wine travels on its owner's shoulder, i. e. if wine turns sour, it is the purchaser's bad luck, and the seller is not responsible; oth. opin. (Tosaf.) wine turns sour by transport. Ber. 54b ש' עשר אמין he (Moses) jumped ten cubits high. Sabb. 110a לְרַשַׁוַּר נגרא (Ar. לשוור) let him jump over a ditch. Pes. 113a לא תְּשַׁוַּוּר וכ', v. נִיגְרָא; a. e.—2) *to cause to jump* &c. Targ. Ps. XXIX, 6 (Ms. טפו).—3) (cmp. meanings of קפץ) *to close up.* Ib. CVII, 42 (Ms. שרור, corr. acc.; h. text קפצה).

שַׁוְרָא, שַׁוָּרָא m. (preced.) *tramper, freebooter.* Snh. 96b ש' בר שוורא שַׁוָּור נבוזראדן שַׁוַּר דמטא וכ' Ar. (ed. שוור בר שוואר; Ms. M. שוור נבוז' שואר בר שוואר נבוז' שַׁוְוָאר) tramper, son of a tramper, jump, Nebuzraddan, jump (to Jerusalem), for the time has come &c.; Yalk. Ps. 810 שַׁוַּאר בן שַׁוָּאר מטא וכ' jump, thou son of a tramper &c.; Yalk. Kings 251 שואר בר שואר נבוכדנצר מטא וכ'.

שְׁוָרִין, שְׁוָרִים, *pl.* of שׁוֹר.

שוות, Targ. Prov. XXVII, 25 some ed., v. שְׁוַח I.

שׁוּחָדָה* f., *pl.* שׁוּחָדוֹת (dial. for שחוזות) *exposed, with uplifted tails.* Y. Sabb. V, 7b bot. (ref. to שחוזות, Mish. V, 2) איתי תניי תני ש' some read *shuzoth;* מאן דאמר ש' משתדן וכ' according to him who reads *shuzoth,* it means 'prepared' (v. עֲתַד), as we read שׁית זונה (Prov. VII, 10); v. שָׁזַב.

שׁוּחַ, v. סוּחַ.

שׁוּחַ I (b. h.) *to bend, sink.* Ḥull. 27a ש' וכ' מקום, v. חָטָא I. Ib. ... והיא שח וישמד הוא ש' 'where it bends' implies (that the limb which is to be cut) must be erect (when in its natural condition), but this (the tail) is always hanging down. Y. Taan. II, 65c top צריך לָשׁוּחַ בכולן (or לָשׁוֹחַ fr. שחח) he must bend down with all of them (the eighteen vertebræ). Ber. 34a, v. שָׁחָה. Ab. V, 21 בן תשעים לָשׁוּחַ at ninety years (is the time) for being bent (perh. meant as noun לְשִׁיחַ). Midr. Till. to Ps. XLVIII לבו שח עליו his heart within him is bent (in grief over his sin); Yalk. ib. 755 סח (corr. acc.); a. fr.

Hithpol. הִשְׁתּוֹחֵחַ *to be bent down, depressed.* Midr. Till. to Ps. XLII אני מתקנאה ומִשְׁתּוֹחֵחַת וכ' I am jealous and desperate, when I see the happiness of the nations &c.

שְׁוַח, שׁוּחַ ch. same, v. שְׁוַח II.—Part. שָׁרֵחַ; f. שָׁרְחָא, שָׁרְחָא (שָׁרְיָא); *pl.* שָׁרְיָן, שָׁרֵי; Targ. Ps. XLIV, 26 (ed. Wil. שׁוּר). Targ. Job IX, 13; a. e.—Sabb. 67a (in an incantation for a swallowed fish-bone) שְׁרַח שָׁרַח (or שְׁרַח) Ar. (ed. שְׁרֵיא) sink down, sink down!

שׁוּחַ II m. (preced.) *bending.* Ab. V, 21, v. שׁוּחַ I.—בנות ש' a species of *white figs.* Dem. I, 1; a. e., v. בָּת I.

שְׁוָחָא, שׁוּחָא, v. שְׁוָטָא.

שׁוּחַד m. (b. h. שֹׁחַד; *Shaf.* of חד(א) or יחד *to conciliate, win favor*) *favor, gift,* esp. *bribe, bribery.* Midr. Till. to Ps. XVII, 2 אבל אתה ... לריקח ש' כתבת בתורה ... thou hast written in the Law (Ex. XXIII, 8), 'thou shalt take no bribe', and they (men) are afraid to take presents and judge me, but thou who acceptest means of conciliation from sinners, such as repentance, good deeds, and prayer: let thy judgment go forth from before thee. Keth. 105b (ref. to Ex. l. c.) אינו ... ש' ממון אלא אפי' ש' דברים וכ' not only a bribe in the shape of money, but even a bribe in acts (service) is forbidden. Ib.a מקבלי ש' ... כמה סמויות, v. סָמָה. Ib.b שׁוּחַד שהוא חַד (Ar. אחד) why is it called *shoḥad?* Because it is one (the recipient and the giver are made like one person); a. fr.

שׁוּחָ, שׁוּחָא, שׁוּחָדָא ch. 1) same. Targ. I Kings XV, 19. Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. Ps. XV, 5; a. fr.—Keth.

105[b] מאי טעמא דש' כיון דקבביל ליה ש' וכ' why is a gift (to the judge) forbidden? As soon as he accepts a gift from a person, his mind has become attached to him (the giver, v. קָרַב), and he becomes like his own self, and none can see the unfavorable side of his own case (v. preced.); a. e.— 2) *singling out, choice, discretion.* Y. Keth. X, 33[d] bot.; 34[a] top דדייני ש' the judges single out him to whom to adjudicate the claim in litigation; v. שׁוּדָּא.

שׁוּחָה f. (b. h.; שׁוּחַ, v. שָׁוָה) 1) *pit, pitfall.* Sifré Deut. 20 אם כשהיו ... וש' וכ' (v. Jer. II, 6) when you were in the land of deserts and pitfalls you wanted no spies, and now &c.—2) *low talk, whisper,* v. שִׂיחָה.

שׁוּחָה ch. same, *pit.* Targ. Ps. XCIV, 13 (Ms. שַׁחֲתָא).

שׁוּחִי, Yalk. Ez. 381. v. סִיחוּי.

שׁוּחָנָא, שׁוּי, v. שְׁחָנָא.

שׁוּחָתָא, v. שְׁוָוחָא.

שׁוּט I (b. h.) [*to swing, be light, move to and fro;* v. שׁוּט II,] *to roam, fly, float, swim.* M. Kat. 14[a] לָשׁוּט if he goes abroad to roam (for mere pleasure), opp. למזונות for support, להרויחא for profit in business. B. Bath. 15[b] (Satan says) שַׁטְתִּי בכל וכ' I roamed all over the world, but have found none so faithful as &c. Bets. V, 2 (36[b]) לא שָׁטִין על פני המים you must not float on the water (swim on the Sabbath). Y. Shek. VI, 50[a] top (ref. to Ez. XLVII, 5) כי גאו המים מי שחו מְלָשׁוּט (omit מחו מי שחו, v. Rabb. D. S. a. l., p. 55) the waters were risen ... too high for swimming; a. e.—[Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] בששטן, read: בששטפן, v. שָׁטַף.]

Pol. שׁוֹטֵט same. Yalk. Gen. 101 עד שחיתה קומתו מְשׁוֹטֶטֶת ברמיעת until his body swam in tears.

Hif. הֵשִׁיט *to cause to swim, teach swimming.* Kidd. 30[b] אב מְהֵשִׁיטוֹ בנחר a father is also bound to have his son taught swimming; Tosef. ib. I, 11; Koh. R. to IX, 9 להושיטו (corr. acc.).

שׁוּט ch. same, *to roam, fly, swim, row.* Targ. Lam. III, 54 (h. text צפו); a. e.—Part. שָׁט, שָׁיְיט; f. שָׁיְיטָא; *pl.* שָׁיְיטִין, שָׁיְיטָן. Targ. O. Num. XI, 8 שָׁיְיטִין (ed. Berl. נפקין). Targ. Jon. I, 13; a. e.—B. Kam. 83[a] מֵרַשׁ שייטא שובא וכ' (a dove) flies (for exercise) farther out, but fills her belly within fifty cubits (from the dove-cote). Ib. ומישט שלשים וכ' for exercise do they fly thirty Rises only and no more? Sot. 48[b] (transl. Deut. I, 44) כמא דנחתין דבריאתא ושדרכן ברומי וכ' as bees rush forth and fly about on the heights of the world, and bring honey from the herbs of the mountains; a. e.

Pol. שׁוֹטֵט (with עינא) *to look up and down.* Targ. Y. II Gen. XXII, 10.

שׁוּט II (b. h. שאט; preced.) [*to make light of* (cmp. קָלַל,] *to despise, reject.* Tanḥ. Sh'moth 1 וְשָׁט את הבכורה and despised the birthright; (Ex. R. s. 1 ובזיזה).

שׁוּט ch. same. Targ. Gen. XXV, 34. Targ. I Sam. X, 27. Ib. XVII, 42 יְשַׁטְתוּן (fr. שטי). Targ. Prov. I, 25 ישטתון Ms. (ed. ושניתון); a. fr.—Part. שָׁט, שָׁאֵט, שָׁיֵיט, שָׁיֵט; f. שָׁיְיטָא; *pl.* שָׁיְיטִין. Ib. XI, 12. Ib. XXIII, 9 (ed. Wil. שָׁיֵט, corr. acc.). Ib. I, 7; a. fr.—Part. pass. שִׁיט, שָׁט. Targ. I Kings XVI, 31 (h. text נקל). Targ. I Sam. XV, 9 (h. text נמבזה). Targ. Ps. XV, 4 (h. text נבזה); a. fr.

Af. אֲשֵׁיט same. Targ. II Sam. XII, 10. Targ. Prov. XV, 20. Ib. XIX, 16 (ed. Lag. מוֹשִׁיט, cmp. מוקים fr. קום); a. e.

Ithpe. אִתְּשָׁט *to be despised.* Targ. I Sam. II, 30 יִתְּשָׁטוּן (ed. Lag. יִשְׁתָּטוּן, Var. ישטחון, prob. meant for יתשט; h. text יקלו).

***שׁוּט** III (v. שׁוּט I) [*to move in all directions,*] *to strike, smear over, polish* with a fatty substance. Pes. 30[b] אין שָׁטִין ... ואם שָׁט Ar. a. Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 7; ed. שָׁשׁ ... שָׁטִין), v. טוּשׁ I; Zeb. 95[b] Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note). Bets. 34[a] Ar. (ed. טשין).

שׁוּט ch. same. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 40 תשוטון (Ar. תטושון).

שׁוּט I, שׁ' מִשׁוּט pr. n. pl. *Shoṭ-Mishot, Samosata,* one of the fords of the Euphrates (v. Neub. Géogr. p. 331, a. Sm. Dict. of Gr. a. Rom. Geogr. s. v. Euphrates). Kidd. 72[a] ש' מ' בין וכ' Samosata is situated between the rivers (Euphrates and Tigris).

שׁוֹט II m. (b. h.; שׁוּט I) *rod, scourge.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 כך מדה ... ש' שישראל ליקרן וכ' such is the rule going through all generations, the scourge (nation) with which the Israelites are smitten, will finally be smitten; Yalk. Ex. 265.

שׁוֹטָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 3 שַׁוְטָא Ms. (ed. שַׁוְטָ', שָׁוְטָ'). Targ. Y. Num. XXII, 27; a. e.—M. Kat. 28[a] bot. אחוי ליה ש' דנורא he (the angel of death) showed him a rod of fire.—*Pl.* שׁוֹטֵי, שׁוֹטֵר. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) דנקטין לי בשתין ש' וכ' they urged me (the sun) on with sixty rods of fire and said to me, go, let thy light shine. Keth. 77[a] הא במילי הא בש' the one means force with words, the other, with rods.

שׁוֹטֶה m. (שָׁטָה) *madman, fool;* (of plants) *wild.* Ḥull. I, 1, a. fr. חרש ש' וקטן a deaf and dumb person, an insane person, and a minor. Y. Ter. I, 40[b] סימני ש' וכ' the symptoms of insanity. Tosef. Ter. I, 3 פעמים ש', v. תָּלַם I. Yoma VIII, 6 כלב ש' a mad dog. Ab. IV, 7 ש' רשע וכ' is a fool, a wicked man &c. Sot. III, 4 חסיד ש' a foolish saint; ib. 21[b] היכי דמי חסיד ש' וכ' what is meant by a foolish saint? When, for instance, a woman is drowning in the river, and he says, it is not becoming to look at her and save her. Shebi. VII, 1, sq., v. לוֹם; a. v. fr.—בכור ש', v. בּוּכְרָא I.—*Pl.* שׁוֹטִים, שׁוֹטָן. Y. Ter. l. c. אפי' שוטה בש' וכ' not even the most insane person will do that. Ab. Zar. IV, 7 יאבד עולמו מפני חש' shall God destroy his world on account of the fools (who worship natural objects)? Ib. 54[b] וש' שקלקלו and the fools that do mischief must pay the penalty. B. Bath. 12[b] ונתנה לש' וכ' ... מיום שחרב since the destruction of the Temple, prophecy has been taken away from the prophets and given to madmen and children; a. fr.—Shebi.

IX, 1; Succ. 39b, v. רִבּוּז, a. שׁוֹטִים.—Fem. שׁוֹטָה. Ned. 35b בין פיקחת בין ש' whether sane or insane. Ib. 36a; a. e.

שׁוֹטָה, v. סוֹטָה.

שׁוֹטַח, Y. Kidd. II, 62d ש' של שיער, v. שִׁיטָה III.

שׁוֹטָיָא, v. שׁוֹטִיתָא.

שׁוֹטִין, שׁוֹטִים m. pl. supposed to be the name of *a plant, fenugreek.* Shebi. IX, 1; Succ. 39b (השרט), v., however, רִבּוּז.

שׁוֹטִיתָא f. (v. שׁוּט II) 1) *staff.* Targ. I Sam. XIV, 27 (Ar. שׁוֹטָא); 43. Targ. Jud. VI, 21 (Ar. שוטיא; some ed. שולטיתא).—2) *branch, twig.* Keth. 17a אהנייא ליה שׁוֹטִיתָא דמירתא וכ' the myrtle branch (with which he used to dance before bridal couples) was in the old man's favor (that a phenomenon occurred at his funeral), but some said שְׁטוּתֵיהּ his folly (v. שָׁבְשָׁא); others said שרטתיה, v. שִׁירְטָא. Sabb. 77b ש' שטותא the myrtle branch used at weddings is called *shoṭitha* as being *sh'ṭutha* (folly).

שׁוֹמִיתָא, v. שָׁמֵי.

שׁוֹמְנָא, v. סָמַן II.

***שׁוּמָּת** m. (שָׁמַם) *washed.*—*Pl.* שׁוּמָּתִין. Targ. Is. LIX, 3 (ed. Lag. שות, corr. acc.; h. text נגאלו; cmp. גָּאַל).

שׁוֹמֵר m. (b. h.; v. שָׁמַר) [*recorder, notary,*] *executive officer, overseer.* Tanḥ. Shof'ṭim 2 כיון ... אם אין ש' הדין נוגש מצרי אצל ש' ישראל שיוצרא ממנו וכ' when a person has been declared in court bound to pay to his neighbor: unless there is an executor to collect from him, the judge has no power &c. Ex. R. s. 1 an Egyptian taskmaster came to the house of an Israelitish overseer. Deut. R. s. 5 ולא שופט ולא ש' יש לה and it (the ant) has neither judge nor officer; a. fr.—*Pl.* שׁוֹטְרִים. Ex. R. l. c., v. נָגַשׂ. Tanḥ. l. c. (ref. to Deut. XVI, 18) שופטים ... ש' אלו *shof'ṭim* are the judges, *shoṭ'rim,* the managers that lead the community; a. fr.

שָׁוֶה, שׁוֵי (b. h.) [*to join, combine,*] 1) *to be even, equal, alike.* M. Kat. 9b (ref. to Prov. III, 15) כל חפציך אינן שׁוִין בה חפצי שמים all thy affairs are not of equal value with her (the Torah), but heaven's affairs (pious deeds) are of equal value with her (you may interrupt study for pious works); וכתיב ... חפצי שמים לא ישוו בה but it is also written (ib. VIII, 11), 'and all affairs &c.' (which implies that) even heaven's affairs are not equal to her! Y. Peah I, 15d bot. חפציך וחפצי לא ישוו בה I sent thee something with which thy affairs and my affairs cannot compare; a. e.—Denom. שָׁוָה, q. v.—2) (denom. of שָׁוֶה) a) *to be of value.* Meg. 15b (ref. to Esth. V, 13) כל מלמד ... זה אינו שָׁוֶה לי this indicates that all that wicked man's treasures were engraven (registered) in the tablet on his heart, but when he saw Mordecai, he said, 'all this is of no value to me'.—b) *to value, weigh, consider.* Ib. 16a (ref. to Esth. VII, 4) צר זה אינו שוה בנזק וכ' this enemy has no consideration for the king's loss &c.

Hif. הִשְׁוָה 1) *to place side by side.* Y. Ber. I, 2c top זה שעומד להתפלל צריך להַשְׁווֹת את רגליו ... he that stands up to pray must set his feet together.—2) *to make even, smooth, level.* Tosef. B. Kam. XI, 14 אם עתיד להַשְׁווֹתוֹ וכ' if the hatcheller has to make the web even (cut away the protruding threads), he may take even a handbreadth (they belong to him); מַשְׁוִירוֹ לאורכו וכ' he must shear it lengthwise, but not widthwise; B. Kam. 119b. Erub. 93a ה' פצימיה if he made the posts even, i. e. made walls to connect them in one line. Succ. 19a כשה' את קירויו when he made its ceiling even, i. e. extended it in a horizontal direction over the whole building; a. e.—3) *to compare, make alike, place on a level standard.* B. Bath. VIII, 5 וה' להן את חבכור and made the first-born alike with them, i. e. assigned to him an equal share with his brothers. Nidd. 46b ה' הכתוב הקטן כגדול וכ' the Scriptural text places the minor on a level with the adult as regards the laws of &c. Y. Kidd. I, 61b bot. ה' הכתוב מצות ... מצות וכ' the Scripture puts the lightest command on a level with the most difficult (as regards reward). B. Kam. 15a; a. fr.—4) *to harmonize, find in harmony.* Gen. R. s. 34 שה' דעתו לדעת וכ' for he found his (Antoninus') opinion in harmony with the Scriptural intimation; ib. שהִשְׁוָה לדעת וכ' for he found it in harmony &c. Lev. R. s. 4; Yalk. Gen. 137 we are the majority מפני מה אינכם מַשְׁווים (עצמיכם) עמנו לפ"א why do you not accommodate yourselves to us with regard to idolatry? Ib. ומַשְׁוֶה אתה עמהן and dost thou create harmony among them (thy sons)? ...להשוות עמך והַשְׁוֵה עד ... instead of asking me to agree with thee, go and make harmony among thy sons; Lev. R. l. c. עד שאתה משוה אותנו לך והשוה את בניך; a. e.

Nif. נִשְׁוָה *to be compared, be equal.* Yalk. Ex. 244 להִשָּׁוות, v. נָוָה.

Pi. שִׁוָּה 1) *to place.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 (ref. to Ps. XVI, 8, sq.) ובשביל שׁשִׁוִּיתי וכ' and because I placed the Lord before me continually, therefore my heart rejoices &c.; a. e.—*2) [*to level obstacles, overcome temptations,*] *to achieve.* Tanḥ. Naso 28 (ref. to מצלית, Gen. XXXIX, 2) שִׁוִּיתָ מה שלא ש' וכ' thou hast achieved what Adam could not achieve (to resist temptation), v. שִׁוָּה.

Nithpa. נִשְׁתַּוֶּה *to be made alike; to join.* Num. R. s. 16[20] שאלו לא נִשְׁתַּוּוּ וכ' for if they had not joined the spies &c.; Tanḥ. ed. Bub. Sh'laḥ 20; (Tanḥ. ib. 11 שמינו).

שָׁוֶא, שָׁוֵי ch. same, 1) *to be alike.*—Part. שָׁוֵי, שָׁוֵה; f. שָׁוְיָא, שָׁוְוָא; *pl.* שָׁוְיִן, שָׁוְוִין. Targ. Y. Lev. XVI, 8. Targ. Y. Gen. I, 16. Targ. Ps. CXXXIX, 12; a. fr.—2) *to be worthy, deserve.* Targ. II Esth. II, 1.—3) *to do alike, retaliate.* Targ. Is. XVI, 6 (ed. Wil. שַׁוִּי, *Pa.*). Targ. Job XXXIII, 27.—4) *to agree.* Y. M. Kat. III, 82a bot. לא ... לא שָׁוֵינָא ליה I do not like him, I do not agree with him (in age, temper, &c.); Y. Snh. I, 19a bot. לא שווירהנא ליה (read: לא שָׁוְוִירְיָה נא).—5) *to be appropriate, fitting.* B. Kam. 60b; Snh. 39a, v. תְּרֵי III.

Pa. שַׁוֵּי 1) *to level, smooth, spread.* Targ. Prov. VII, 16 (h. text רבד, v. תַּשְׁוִירְתָּא).—2) (corresp. to שׂוּם, שִׁית) *to place, set; to appoint, make;* (with ל- or כ-) *to make alike, compare.* Targ. Ps. XXXIX, 9. Targ. Y. Lev. XIX, 14 (O. שׂוּם). Targ. Jud. VI, 19. Targ. Gen. XXI, 14. Targ. Ps.

LXXXI, 6; a.fr.—לבא על ש׳ *to care for, mind.* Targ. I Sam. IX, 20; a. e.—Y. Taan. II, beg. 65ᵃ (expl. Lam. III, 41) לכם ידינן וכ׳ ...נְשַׁוֵּי let us make our hearts as even as the palm of our hand (remove all crookedness, cmp. פָּשַׁט, פְּשַׁט), and then (turn) to God in heaven; Lam. R. to l. c. ...לגבי וכ׳ נְשַׁוּוֵי. Kidd. 60ᵃ שַׁוּוּ נפשייהו כי שרגא וכ׳ they (the men who betrothed the same woman successively, to take effect after thirty, twenty, or ten days respectively) placed themselves in the same position as a pile of bricks, where each leaves room for the other. Keth. 22ᵃ שַׁוְיָא לנפשה חתיכה וכ׳ she declared herself a piece of forbidden food (she cannot be believed when she declared herself a married woman; therefore, she cannot be believed when she afterwards says that she is unmarried); ib. 23ᵇ אירתי שַׁוְיָא וכ׳ she herself made herself &c. (and a witness testifying to the contrary cannot affect her status). Ib. 3ᵃ, a. fr. שַׁוְיוּהָ רבנן וכ׳, v. בְּעִילָה. Hull. 97ᵇ שוויה רבנן כחתיכה וכ׳ the Rabbis declared that it should be considered as if it were a piece of a *n'belah* (v. נְבֵלָה); a. v. fr.—3) *to retaliate,* v. supra.

Af. אַשְׁוֵי 1) *to compare, consider as.* Targ. Job XXX, 19 (not אֲשַׁוּוּ); a. e.—Pes. 78ᵃ מַשְׁוֵי ליה כטהור (or מְשַׁוֵּי, *Pa.*) considers it as clean; a. e.—2) *to consider, reflect on.* Targ. Ps. XLVIII, 10 (h. text דמינו).

Ithpa. אִשְׁתַּוֵּי, אִשְׁתַּוְיָא, *Ithpe.* אִשְׁתְּוִי אִשְׁתְּוָא 1) *to be placed, put.* Targ. Ez. I, 15; a. e.—2) *to be compared, be made like.* Targ. Ps. XLIX, 13. Ib. LXXXIX, 7; a. e.—3) [*to place one's self in position,* cmp. כּוּן *Pi.* a. *Hithpa.*,] *to be attentive, ready to obey.* Targ. Is. LXVI, 2; 5 (h. text חרד).—[Targ. Is. VI, 6 אשתוי Ar. a. ed. Lag., read: אשתדי, v. שְׁדִי.—Targ. Y. Deut. XXVIII, 34 משתיין some ed., read: משתטין, v. שְׁטִי.]

שְׁוִי, שְׁוִי m. (preced.) *equivalent, value.* Y. Snh. X, 28ᵈ top ...בשְׁוִיוֹ וכ׳ והיתה הזקינה the elder woman sold him an object for what it was worth, but the young woman said, take it for less; (Bab. ib. 106ᵃ בְּשָׁוֶה); Sifré Num. 131. Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ top מצלה עמו בשְׁוִיוֹ וכ׳ he settles with the gentile partner for what it is worth, and gives half of its value to the priest; Tosef. Bekh. II, 1 בשְׁוִיוֹ. Keth. 67ᵃ תכניסה לו ...והרי הוא כשוויו (read: בש׳) if the wife brought him (uncoined) gold, it is valued and charged to him for what it is worth (he need not add one third in his marriage contract, as he must do in the case of cash); ib. והרי הן בשְׁוִיהֶן and they are charged to him for their value; a. e.

שָׁוֵי ch. same. B. Mets. 52ᵃ, v. עָשִׂיר II.

שַׁוֵי m., שַׁוְיָא I f. 1) part. of שְׁוִי, q. v.—2) = h. שָׁוֶה, *valued, worth.* Lev. R. s. 9; Yalk. Ps. 763, v. שׁוּם I ch. B. Mets. 7ᵇ ...כמה ש׳ וכ׳ שטרא דאיתי how much is a dated document worth, and how much one without a date? B. Kam. 85ᵃ, v. בַּגָּן; a. fr.—3) *worth its money, cheap.* Ab. Zar. 34ᵇ דש׳ חמרא where wine is cheap.

שַׁוְיָא II, שִׁוְיָא, שִׁוְיוֹ׳, שִׁוְיוּ׳ c., שִׁוְיָא, שִׁוְיוֹ׳ m. (שְׁוִי) [*that which is levelled, smooth,*] *couch.* Targ. Y. Deut. III, 11 (h. text ערש). Targ. I Sam. XX, 25 (h. text מושב). Targ. I Kings I, 47 (h. text משכב). Targ. Ps. IV, 5 שִׁוְיוֹתֵיכוֹן ed. Lag. a. oth. (some ed. שִׁיווֹתֵיכוֹן). Ib. VI, 7; a. e.—*Pl.* שִׁוְיִין, שִׁוְוִירִין, שִׁוְוִירִן. Targ. Job XVII, 13.—V. תַּשָׁוְוִיתָא.

שִׁוְיָאוּ f. (v. שְׁוִי) *reasonable price.* Targ. II Esth. III, 8, v. כְּהוֹגָא.

שִׁוְיָה*, שְׁוִיָּה f. (v. שָׁוָה *Pi.* 2) *levelling, overcoming difficulties, achievement.* Tanh. Naso 28; ed. Bub. 32 (ref. to מצלח, Gen. XXXIX, 2) אין מצלח אלא ש׳ וכ׳ the root צלח means *levelling,* as we read (II Sam. XIX, 18) וצלחו וכ׳ they 'cut through' the Jordan.

שַׁוְיָא, שַׁוְוָא, שַׁוְיָ׳, Targ. Y. Deut. XXVIII, 28, read: שַׁטְיוּתָא.

שׁוּיחתא, v. שְׁוִיתָא.

שִׁוְיוֹלָיָא, v. שַׁוְוֹלָיָא.

שְׁוִילַנַּאי pr. n. f. *Sh'vilnay,* colloquial name for a lewd woman. Snh. 82ᵇ (ref. to Num. XXV, 15) לא כזבי שמה אלא ש׳ (Ms. M. שוולאנאי Ms. K. שולנאי; Ms. F. שלנאי, שלני) her name was not Cozbi but Sh.; ...והיינו דאמרי ש׳ מאי בעיא אורבָנָא; Yalk. Num. 772 שְׁוַלָּנַאי.

שְׁוִיסְקֵאל pr. n. m. *Sh'visḳ'el,* a nickname for Ezekiel (v. next w.). Kidd. 70ᵃ.

שְׁוִיסְקִי m. pl. (Persian, v. Koh. Ar. Compl. s. v.) *roast.* Pes. 96ᵃ (of the *emurim* (v. אֵימוּרִים) of the Passover sacrifice in Egypt) מאן לימא לן דלא עבדינהו ש׳ (...ש׳ עביד) who tells us that they did not make a roast of them (and eat them)?—[B. Mets. 60ᵃ, Alf. Ms., v. שִׁרְסְקִי.]

שַׁוְיְרֵי pl. n. pl. (cmp. שְׁוִירָא) *Shavviré* (Caravan Station). B. Mets. 18ᵃ a letter of divorce was found in which was written, בש׳ מתא וכ׳ at Sh. (which is) a place on the river (or canal) Rakhis. Ib.ᵇ top חיישינן לשני ש׳ we must apprehend the existence of two places by the name of Sh.

שׁוּיתְאָה, Targ. Ps. XXIV, 2 ed. Lag., v. שִׁיתָּאָה.

שׁוֹךְ, v. סוֹךְ.

שׁוֹךְ *to be connected, attached.* B. Mets. 98ᵇ מִישַׁךְ, v. שָׁיַר.

שׁוּכָא m. (שכך, v. סכך) *prickly bark.* Sabb. 20ᵇ (expl. לכש, ib. II, 1) ש׳ דארזא the bark of a cedar tree. Ib. ש׳ דארזא עץ וכ׳ but the bark of cedar is mere wood (and cannot be used as a wick)! Answ. בעמרניתא וכ׳, v. עַמְרָנִיתָא.—V. שׁוּבָא.

שׁוּכְבְּתָא, v. שִׁכְבְּתָא.

שׁוּכָה, v. סוֹכָה.

שׁוֹכָחָן m. (שָׁכַח) *forgetful.* Y. Peah I, 16ᵇ bot. [read:] הקב״ה אין לפניו שכחה הוא בשביל ישראל נעשה ש׳ וכ׳ there is no forgetting before the Lord, but for Israel's sake he becomes forgetful, for we read (Mic. VII, 18, reading נֹשֵׂא, v. נָשָׂא) 'forgetting iniquity &c.'; Yalk. Mic. 559 שַׁכְחָן.

שׁוּכְלָא, v. סַכְלָא.

שׁוּכְלָתָן, v. סוּכְלָתָן.

שׁוּכְתָּא m. (*Shaf.* of נְכַת; v. שחך) *corrosion, rust* (cmp. Lat. morsus). Sabb. 65ᵃ אלא משום ש' וכ' but (if a coin is chosen to be put on a callus on the sole of the foot) on account of the corrosion (which softens the callus), let a metal foil be used!

שׁוּל, *Hithpol.* הִשְׁתּוֹלֵל, v. שָׁלַל II.

שׁוּל m. (b. h.; cmp. שָׁלַל I, a. Arab. *savila*) [*that which hangs on, attachment,*]; *du.* שׁוּלַיִם, *pl.* שׁוּלִים 1) *skirts* of a garment. Yalk. Deut. 829 שׁוּלֵי המעיל ...פעמונים the bells which the high priest wore on the skirts of his cloak.—2) *lower part of the body, abdomen, buttock;* contrad. to פה. Ohol. XI, 7 שוּלָיו ... שהטומאה for the uncleanness (which the animal swallowed before it died) is assumed to take its way by its abdomen (and not through its mouth).—3) *rim at the bottom* of a vessel, *saucer attached* to the vessel; in gen. *the bottom, rest* of a vessel. Kel. XXX, 1 שולי קערה וכ' the lower part of a (broken) vesssel or of a salver of glass, which one made available for use. Sabb. 30ᵃ כשולי קדרה ... נהפכו פני the faces of David's enemies turned (black) like the bottom of a pot; Y. Ḥag. II, 77ᵈ, v. שָׁחַר II. Ohol. IX, 13 חיתה עומדת על שוליה והיא כלי if the vessel stands on its rest, and it is available as a vessel (not defective). Tosef. ib. X, 3 היו שוליו חדין וכ' if its rim at the bottom is sharp (not rounded), and there is not a handbreadth between its rim and the ground. Ib. 2 שולית של זו על פיה וכ' ...עמוד a column of pots..., the bottom of one on the mouth of the other &c. Dem. VII, 2 בשולי הכוס ...מה what I intend to leave (of the wine) at the bottom of the cup; a. v. fr.

שׁוּלָא, *pl.* שׁוּלַיָּא, v. שׁוּלְיָא.

שׁוּלְגָא, v. אַשְׁלְגָא.

שׁוּלְחָן, שֻׁלְחָן m. (b. h.; שָׁלַח, v. Ges. Thes. ed. Rödiger s. v.) *plate, table.* Ab. Zar. 68ᵇ, a. fr. עולה על ש' של מלכים is brought up on the royal table (is considered a delicacy). Y. Kidd. IV, beg. 65ᵇ גירי שׁוּלְחָן מלכים proselytes who joined for the sake of the royal table (to be members of the royal household); Yeb. 24ᵇ, v. שׁוּם II. Ab. III, 3 שלשה שאכלו על ש' אחד ... משׁוּלְחָנוֹ של מקום when three persons eat at the same table, and hold conversation about the Law, they are considered as if eating from the table of the Lord (the altar), opp. זבחי מתים. Ber. 55ᵃ; Ḥag. 27ᵃ שלחנו של אדם וכ', v. כָּפַף. Bets. 20ᵇ שלא יהא שׁוּלְחָנְךָ מלא וכ' lest thy own table be full, and thy Master's table (the altar) be empty. Kidd. III, 2 ואם הראה על הש' וכ' but if (he is a banker and) shows her the stipulated amount on the table (the money not being his own), she is not betrothed; a. fr.—Esp. *the table for the show-bread in the Temple.* Ḥag. III, 8. Men. XI, 5; a. fr.—*Pl.* שׁוּלְחָנוֹת, שֻׁלְחָנוֹת. Ib. 7. Shek. VI, 4 שלשה עשר ש' וכ' there were thirteen tables in the Temple. Ib. I, 3 בחמשה עשר בו ש' היו יושבין וכ' on the fifteenth of Adar changing tables were put up in the city, on the twenty-fifth, in the Temple; a. fr.

שׁוּלְחָנִי m. (preced.; cmp. τραπεζίτης) *money-changer, banker.* Tosef. Sabb. I, 8 ולא חש' בדינר וכ' nor must the money-changer (go out shortly before the Sabbath begins) with a Denar suspended from his ear; Sabb. 11ᵇ; Y. ib. 3ᵇ top. Num. R. s. 4 (interchanging with טרפסיטס), v. קָטָבְלָטָרִין. Tanḥ. Balak 4; Num. R. s. 20 (ref. to פתורה, Num. XXII, 5, v. I פְּתוֹרָא) ש' הירה שהיו וכ' (כ) he was (like) a banker, for the kings of the nations consulted him &c., v. רָצַץ; a. fr.—*Pl.* שׁוּלְחָנִין. Y. Shek. I, end, 46ᵇ ש' היו נוטלין וכ' the money-changers took it (the agio of exchange) for their labors.

שׁוּלְטִיתָא* f. (שָׁלַט) (*the officer's*) *rod.* Targ. Jud. VI, 21 some ed., v. שׁוּטִיתָא.

שׁוּלְטָן, v. שִׁלְטוֹן h.

שׁוּלְטָנָא, שׁוּלְטַן m. (preced.) 1) *power, office, rulership.* Targ. O. Gen. XXXVII, 8. Ib. XLIX, 10 (ed. Vien. שֻׁלְטַן). Targ. Mic. V, 1. Targ. Job XXV, 2; a. e.—2) *ruler's staff, rod.* Targ. O. Ex. XXI, 20 (ed. Vien. שָׁלְ'; h. text שבט). Targ. Is. X, 5; a. e.—*3) *ruler.* Targ. Ps. LXIX, 16 Ms. (ed. מצולתא) [read:] ולא יסלעם למחפי עלי מצולתא ש' חסין and may no mighty ruler swallow me up by making the deep to cover me up; h. ואל תבלעני מצולה).

שָׁלְ', שׁוּלְטָנוּת f. (preced.) *rulership, office.* Y. Ab. Zar. III, beg. 42ᵇ אם...שהן של ש' if it is sure that they (the images) represent officers, opp. מלכים של royal images (which are worshipped). Gen. R. s. 68, end (ref. to Gen. XXVIII, 12) שָׁלְטָנוּתָן ... אלו שרי that means the genii of the four empires whose power is complete through them (?).—*Pl.* שׁוּלְטָנוּיוֹת, שָׁלְ'. Ib. s. 82 היו מלכיות וש' רוצות וכ' (not ושלטנות; ed. Wil. ושלטוניות, corr. acc.) royalties and governorships were anxious to be connected with them, v. שִׁלְטוֹן.

שָׁלְ', שׁוּלְטָנוּתָא ch. same. Targ. Job XXV, 2 (sec. vers.). Targ. Ps. CXLV, 13. Targ. Koh. VI, 3.

שׁוּלְטָתָא f. pl. (שלט) *posts* (?). Lam. R. to I, 1 רבתי ארבעה ארזין ארבעתי ש' דערסא (2 חד כות') the four cedars (in the dream) mean the four posts of the bedstead; (Y. Maas. Sh. V, end, 55ᶜ שירטיה), v. שִׁירְטָא.

שָׁוֵר, שָׁוְלָיָא m. (שול, cmp. שפל, v. Barth Et. St. p. 31) *servant, apprentice.* Pes. 108ᵃ דנגרי ש' (Ms. M. שָׁוְלָיָא; Ar. שָׁוֵר) carpenters' apprentice; Macc. 8ᵇ. B. Kam. 32ᵇ bot. דנפחי ש' (Ms. M. שוליא; Ms. R. שָׁיְלָא) smiths' apprentice.—[Sabb. 96ᵇ (in Hebr. dict.) שָׁוְלֵיהֶן Ar.; (Ms. M. שָׁוְלֵיהֶם, Ms. O. שָׁוְלֵירְהוּ; שָׁוְלַיְהוּ, שָׁוְלֵיהֶן; v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לשואלידהן) their apprentices, v. שָׁאַל.]

שׁוּלְלָא m. (שלל; cmp. שַׁלְשֶׁל I) *foot-chain.*—*Pl.* שׁוּלְלַיָּא. Targ. Mic. I, 8 בש' (ed. Lag. בשׁוּלַיָּא) in chains (h. text שׁוֹלָל; cmp. Targ. Job XII, 17).

שׁוּלְשֶׁלְתָּא, שׁוּלְשָׁלָא, שׁוּלְשִׁילְתָּא, v. שַׁלְשֶׁלֶת.

חַשׁ', שׁוּלַמִּי pr. n. pl. *Shulami, Hash-Shulami,* twin-

town of N'miré, v. נְמִירֵי. Tosef. Bekh. VII, 3; Bekh. 55a שׁל נמר (corr. acc.); Y. B. Bath. III, 14a top שְׁלוֹמִי.

שׁוּלַמִּית f. *the Shulamite*, one of the personages of Solomon's Song; (homiletics) *symbolic name of Israel.* Cant. R. to VII, 1; a. e.

שׂוּם, שִׁים (b.h.; v. סוּם) *to place, put, appoint, make.* Ber. 39b שַׂמְתָּ שָׁלוֹם וכ' thou hast made peace between the scholars. Mekh. B'shall. introd. במקום הזה שָׂמוּהוּ in this place they (the Egyptians) have put him (Joseph). Ber. 28b מודה...ששמת חלקי וכ' I thank thee, O Lord, that thou hast appointed my lot to be with those who sit in the school-house, and not with those who abide at the corners (idlers); a. fr.

Hif. הֶשִׂים same. Yeb. 45b שאחה מֵשִׂים, v. מְשִׂרְמָה. Ber. 16b וְתָשִׂים חלקנו וכ' and that thou mayest place our lot in paradise. Ib. שתשים שלום וכ', v. פְּמִילָא. Snh. 99b כל העוסק...משים שלום וכ' whosoever is engaged in the study of the Law for its own sake, causes peace to reign &c.; a. e.

שׂוּם, שׁוּם ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 14 (v. סוּם I ch.; Y. תְּשַׁוּוּן). Targ. O. Gen. L, 26 (ed. Berl. וסמוהי); Y. II ושמוהי (Y. I וְשַׁוּוּן). Targ. Prov. XXII, 17. Ib. XXIV, 32; a. fr.—V. סוּם I ch.

Ithpe. אִתְשָׂם *to be placed.* Targ. Hag. II, 15. Targ. Esth. IV, 3.

שׂוּם I (cmp. preced.) [*to arrange;* cmp. סָדַר, עָרַךְ] *to value, estimate; to mark, name.* Gitt. V, 1; Tosef. Keth. XII, 2 שָׂמִין לחן, v. עִידִּית. Keth. 67a, v. שְׁוִי. Macc. 3a כיצד שמין how do we assess (the fine)? Y. Kidd. I, 60d bot. (expl. נעשת דמים באחר, Mish. 6) דבר שהוא צריך לָשׂוּם that which has to be prized (which is not itself a standard value). B. Mets. IX, 3 שמין אותה וכ'...המקבל if one rents a field on shares and lets it lie waste, we estimate how much it ought to yield &c. Tosef. ib. IX, 9 חָשַׂם, v. שׂוּם II; a. v. fr.—M. Kat. 5a (ref. to וָשָׂם, Ps. L, 23) כל החָשַׂם אורחותיו וכ' he who calculates his ways (weighs the consequences of his doings) will be allowed to see the salvation of the Lord (in the hereafter); אל תקרי וָשָׂם אלא וָשָׂם וכ' read not *v'sam* but *v'sham* &c.; Sot. 5b; Yalk. Ps. 763; (Lev. R. s. 9 דְּשָׁרִים אורחיה).—Part. pass. שׂוּם; f. שׂוּמָה; pl. שׂוּמִים; שׂוּמוֹת. Tosef. B. Kam. X, 1 רואין אותן כאילו הן ש' we consider them (the forcibly taken animals) as if they had been valued (sold for their value) with others, i. e. the robber pays the value of the animals as it was at the time of the robbery; B. Kam. 95a כאילו הוא שומה אצלו בכסף as if the animal had been sold at its value to him (the robber), for cash; ib.b שומא (Chald. form); ib. רואין...ש' אצלו למחצה וכ' we consider it, as if it had been valued &c., for the purpose of establishing the additional amount which he has to pay for the increase in value, which is either one half, or one third, or one fourth (according to local usage). Arakh. 21b וכך הוא שומה וכ' Rashi (ed. שומא) and so much has it been appraised; whosoever wishes to buy &c.; a. e.

Nif. נִשְׂוַם *to be valued, assessed.* Kidd. 28a, v. דָּמִים. Keth. 66b המתקבל...במנה הנִשְׂוָם when saying 'for each Maneh' (Mish. VI, 4), does that mean for each Maneh as it is valued (by the woman's relatives), or for each Maneh with which he charges himself (one fifth less)?, v. שׂוּם II; a. e.

שׂוּם ch. same.—Part. שָׂרִים. Lev. R. s. 9 (ref. to וָשָׂם, Ps. L, 23, v. preced.) דשרים אורחיה סגי שוי (some ed. שגי) he who calculates his way, will be worth much; Yalk. Ps. 763 שגי שוי. B. Kam. 47a לך...שָׂרִימְנָא פרה I injured a pregnant cow of thine, and I will estimate (and pay thee) the value of a pregnant cow; a. e.—Part. pass. שׂוּם; f. שׂוּמָא, v. preced.

Pa. שַׂיֵּם *to tax, impose fine.* Lam. R. to II, 1 (expl. ריעב, ib.) איך ש' ה' ברוגזה וכ' how heavily the Lord in his anger taxed the daughter of Zion!, v. חוּב ch., a. עִיב.

שׂוּם II m. (preced.) 1) *valuation, estimate.* B. Kam. I, 3 השם קמיתו...את ש', v. כסף שָׁוֶה. Tosef. B. Mets. IX, 9 שומו וכ' if one prizes (and buys) his neighbor's standing corn as ten Cors of wheat, and it yields less or more, the seller has to deliver the estimated quantity (no more nor less); Rabbi Judah says, עשה בפחות נותן לו את שומו וכ' if it yielded less, he has to deliver the estimated quantity, if more, he has to deliver whatever it yielded; a. fr.—Esp. *the description and valuation of seized property* and its advertisement for public sale. Arakh. VI, 1 ש' היתומים שלשים יום the advertisement of orphans' property must be made thirty days in succession (before the sale); Tosef. ib. IV, 1. Tosef. Keth. XI, 2; B. Bath. 107a שלשה שירדו לש' וכ' if of three experts called to appraise seized property, one says, it is worth a Maneh &c.; a. fr.—2) *appraised goods brought into marriage by the wife.* Keth. VI, 3 (66a) פסקה...וכנגד הש' וכ' if she promises to bring him a thousand Denars, he must obligate himself for fifteen Maneh (as her jointure); but for appraised goods brought to him, he obligates himself for one fifth less than the appraised value. Ib. ש' במנה ושוה מנה וכ' (Y. ed. ש' מנה) if the agreement reads, 'the goods are charged to the husband for one Maneh and worth a Maneh', he can claim only one Maneh's worth of goods; ש' במנה חיא וכ' but if it reads merely, 'the goods are charged for one Maneh', she must bring in the value of thirty-one Selaim and one Denar (Tosaf.; differ. in Rashi). Tosef. ib. VI, 6 מקום...מן הש' וכ' where the usage is not to charge the husband less than the appraised value &c.; a. fr.—3) (Chaldaism) *name, title;* לְשׂוּם *in the name of, for the sake of, for the purpose of, in the capacity of.* Gitt. IV, 4 עבד...אם לש' עבד וכ' if a slave was taken captive, and some one redeemed him: if he redeemed him as a slave, he may be held as a slave (of his redeemer), if as a freed man &c. Ib. III, 1 כל גט שנכתב שלא לש' אשה a letter of divorce not written with the intention to be used for a special woman. Ib. VIII, 5 כתב לש' מלכות אחרת if a letter of divorce is dated in the name of a strange government; (Bab. ed. 79b שאינה חוגגת, v. הוּגָּן). Yeb. 24b איש שנתגייר לש' אשה a man that embraced the Jewish religion for the sake of a woman; שולחן מלכים לש' for the sake of the royal table (v. שׁוּלְחָן); עבדי שלמה לש' for the sake of being one of Solomon's servants; a. v. fr.—

[Ib. 47b לשֵׁם שפחות in her capacity as a slave; לשם שחרור with the purpose of making her a freed woman; a. fr.]—מִשּׁוּם a) *in the name of.* Maas. Sh. III, 6 ר"ש ... מש' ר' יוסי R. S. ben J. says in behalf of R. José (quoting R. J. as author). Eduy. VIII, 5; a. v. fr.—b) *because of, as coming under the category of; for the sake of (preventing).* Bets. 2b, a. fr. גזרה מש', v. גְּזֵרָה. Sabb. 17b משנכנס, v. נָזַר. Ab. Zar. 26a, a. fr. איבה מש', v. אֵיבָה. Sabb. 70b כלום פרישׁ ... מש' מלאכות does any one abstain from doing a thing on the Sabbath for any reason but because of the prohibition of labors, and does one abstain from any labor for any reason, but because of the Sabbath? Ib. 73b חייב מש' נוטע is guilty, because the act comes under the category of planting. Kil. I, 9 אינו חושש לא מש' כלאים וכ' he need not hesitate to use it either on the ground of forbidden mixture, or on the ground of the Sabbatical year (in which planting is forbidden), or because it is subject to tithes. Ib. IX, 8 אין אפור מש' וכ' nothing is forbidden as mixture of wool and linen unless it is spun &c.; a. v. fr.—Ber. 5b מש' תורה דלא וכ' (dost thou weep) on account of the Law, that thou hast not attained much?; או מש' מזוני or on account of thy support (that thou art poor)?—משום שֶׁ־, (Chald.) על שום שֶׁ־; מש' דִּ־ (Chald.) על ש' דִּ־ *because.* Pes. X, 5 פסח על ש' שפסח וכ' the Passover sacrifice is eaten, because the Lord passed over &c. Y. Naz. II, beg. 51d מש' שהוציא וכ' because he uttered the word *nazir.* Keth. 63b מש' דרב זביד וכ' because Rab Zebid is a great man &c.; a. v. fr.

שֵׁם ch. same, *name.* Targ. Gen. II, 11. Targ. Y. ib. V, 2. Targ. I Chr. XVI, 2; a. fr.—V. שְׁמָא.—מִשּׁ', עַל שׁ', v. preced.

שׁוּם III m. (b. h.) *garlic.* Maasr. V, 8, v. בְּכִּי II; Tosef. ib. III, 14 איזהו ש' בעל וכ' what species of garlic is named Baal (bek) garlic?, v. זוּר II. Ber. 51a. Kil. I, 3 ש' והשומנית (garden) garlic and wild garlic; Tosef. ib. I, 2; a. fr.—*Pl.* שׁוּמִין, שׁוּמִים. Sabb. 118b; a. e.

שׁוּמָא I m., **שׁוּמָה** I f. = h. שׁוּם II, 1) *estimate, appraisement,* esp. *the appraisement of valuables brought into marriage by the wife.* Keth. 66b רבה ש' an appraisement of great proportions, זוטא ש' of small proportions; דדידה ש' his (the husband's) appraisement, דדה ש' her appraisement (made in her paternal home).—2) *settlement, compromise.* B. Bath. 107a (if three appraisers differ) עושין ש' ביניהן ומשלשין we compromise between them by taking the difference between the highest and the lowest estimates and dividing it by three, i. e. by adding one-third of the difference to the lowest estimate; Tosef. Keth. XI, 2 עושין אותה ש' ושמין אותה שליש ed. Zuck. (Var. עושין שׁוּמָה ביניהן וכ'; oth. ed. ביניהן ושמין עושין אותו ש' אותן שליש). [B. Kam. 95b, a. e. שׁוּם, v. שׁוּם I].

שׁוּמָא, שׁוּמָה II f. (שׁוּם I; cmp. סִימָן) *mark, mole, wart.* Nidd. 46a בן תשע שנים ... ש' if a child nine years old has two hairs (under the arm &c.), it is a mole (and no sign of puberty); Y. Yeb. X, 11b bot. Y. Kidd. II, 62d ש' שאין בה שיער a mole with no hair; Tosef. Keth. VII, 9; Keth. 75a. Tosef. Yeb. XIV, 4 מעידין על הש' we accept testimony (of a husband's death) on identification by a mole; B. Mets. 27b; Yeb. 120a. Ib. ש' מצויה בבן גילו וכ', v. גִּיל II. Tosef. Bekh. V, 5. B. Mets. l. c. בש' סימן מובהק הוא וכ' they differ as to whether a mole can be considered a distinguishing mark for identification; a. fr.

שׁוּמָא ch. same, v. סוּמָא II.

שׁוּמְדָא, v. שְׁמָדָא.

שׁוּמָה, v. שׁוּמָא.

שׁוּמָה, v. שִׁימָה.

שׁוּמְרָה, v. שׁוֹמֶרֶת.

שׁוּמְרָה, v. שׁוֹמֶרֶת.

שׁוּמָן m. (שָׁמַן) *fat.* Sot. IX, 12 (with the destruction of the Temple) ניטל שׁוּמָן הפירות the fruits lost their fatness. Ib. 13 המעשרות נטלו את ש' הדגן when the tithes ceased, the corn lost its fatness. Bekh. 18a ש' ידאה ביניהן the fatter of the two animals remains under litigation, v. שָׁמֵן. Y. B. Kam. IX, beg. 6d מחזיר לו את הש' he must make restitution for the fat animal (as it was before it deteriorated); a. fr.—Esp. *the permitted fat of animals,* contrad. to חֵלֶב. Ker. IV, 1 וחלב לפניו ש' if a person had before him permitted fat and forbidden fat. Lev. R. s. 22 את החלב התרתי לך את הש' (I forbade thee) *heleb,* and (as an offset) I allowed thee *shuman*; a. fr.—Ab. Zar. 35b ש' חזיר lard; Ḥull. 91a שַׁמְנוֹ (Ms. M. שׁוּמְנוֹ) the fat on the sinew of the hip; ib. 92b (Ms. M. שׁוּמ', a. once שׁמ'); Pes. 83b שׁמ'.

שׁוּמְנָא ch. same. Targ. Y. Num. XI, 8 (h. text שמן). Targ. Jud. III, 22. Targ. Ps. LXXIII, 7.—Ḥull. 111a טחלא ש' וכ' the milt is mere fat (a glandular substance with no large blood-vessels).

שׁוּמְנִינְיָתָא f. same. Targ. Y. I Lev. VII, 30 (a gloss to תרבא).—V. שַׁמְנוּנִיתָא.

שׁוּמָנִית f. (שׁוּם III) *wild garlic.* Kil. I, 3, Tosef. ib. I, 2 (Var. שמנים, corr. acc.).

שׁוּמְעָנָא m. (שָׁמַע) *reputation.* Meg. 25b, v. סְנֵי. Ib. דשפיר שׁוּמְעָנֵיה who is well spoken of. M. Kat. 17a.

שׁוּמְפּוּזִין, a corrupt. of טוֹפָזְרוֹן m. (τοπάζιον) *topaz.* Ex. R. s. 38, end (corresp. to h. פטדה; v. LXX Ex. XXVIII, 17).

שׁוֹמֵר m. (b. h. שָׁמַר; שָׁמֵר) *watchman, guard, keeper.* Y. Taan. I, 64a top (expl. Is. XXI, 11) מה מילל ש' העולמים what did the keeper of the world say? Lev. R. s. 36 מה גפן זו הש' שלה עומד למעלה וכ' as the guard of the grape vine (vineyard) stands high (in the שׁוֹמֶרֶת), so is Israel's guard above. Ḥag. 15b אפי' ש' הפתח וכ' even the gate-keeper (of Gehenna) could not stand before thee; a. fr.—Esp. *one in whose charge an object is given, bailee,* ש' חנם an unpaid bailee; ש' שכר a paid trustee. B. Mets. 93b; a. fr.—[Shebu. VIII, 1; B. Mets. VII, 8 נושא שכר, sub. שׁוֹמֵר].—Trnsf. *that part of a plant* or *of a body which serves as a protection* (e. g. leaves, skin). Ber. 36b היכא

אמרינן דנעשה ש' לפירי וכ' we call a part of a plant a guard of the fruit only, if the plant dies when the guard is removed. Ukts. I, 1. Ḥull. 119b ש' בשדרה משום it refers to the stem of an ear, and because it is 'a guard'; a. fr.—*Pl.* שׁוֹמְרִים. B. Mets. l. c. שׁוֹמְרֵי פירות וכ' watchmen of fruits may eat (of them) by local usage, but not by Biblical law. Ib.; Shebu. l. c. ארבעה ש' הן וכ' these are four classes of bailees. Ib. 49b ש' שבועת the oath required of bailees (Ex. XXII, 9 sq.); a. fr.

שׁוּמָר m. *fennel* (v. Löw Pfl., p. 382 sq.). Y. Kil. I, 27a bot. ש' וכרפס מה נפיק מנהון פיטרוסילינון quot. in R. S. to Kil. I, 4 (ed. corrupt) what comes out of mixed seeds of fennel and parsley? Rock-parsley.

שׁוּמָרָה, (שׁוּמִירָה) ch. same, or *dill.* Y. Dem. I, 21d top שמירה (corr. acc.), v. גֹּפֶן. Ib. ש' שמר מרה וכ' v. מָתַל I.

שׁוֹמֶרֶת, שׁוּמֶרֶת f. (שָׁמַר) *watch-shed, watch-tower, lodge.* Kil. V, 3. B. Bath. IV, 8 (68b) הש' שאינה עשויה בטרט (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) a watch-shed not plastered with clay (movable). Ib. 69a השומי'.

שׁוּמְרוֹן, v. שֹׁמְרוֹן.

שׁוּמְשׁוּם m. (prob. fr. שֶׁמֶשׁ) [*sun-flower,*] *sesamum, sesame* (Assyr. *šamaššamu*). T'bul Yom I, 5 ed. Dehr. (ed. שֻׁמְשׁוּם). R. Hash. 13a; Men. 103b כברצה חסר ש' the size of an egg less that of a sesame seed. Ib. 16b הקטיר ש' if he burnt (the handful of the offering), the size of a sesame grain at a time, or with the intention to eat (the remainder), a sesame grain at a time; a. e.—Mostly *pl.* שׁוּמְשְׁמִין, שׁוּמְשְׁמִים. Shebi. II, 7. Ḥall. I, 4. Mekh. Bo, s. 8. Sifré Num. 146. Sabb. II, 2 שמן ש' sesame oil (used in lamps). Tosef. ib. II, 3 שמן ש' ... מה יעשו what shall the Babylonians do who have nothing but sesame oil? Y. Yoma II, 39c top אפי' ש' even as much (of the incense) as the size of a sesame seed.

שׁוּמְשׁוּק f. (cmp. Gr. σάμψυχον) *Marjoram*, a species of hyssop. Sabb. 109b (expl. אזוב) ש' (Ar. שמשק). Ib. וש' ... חכי and *shumshuk* is found to have that shape (as the Biblical hyssop is described to have).

שׁוּמְשָׁמָא m. = h. שׁוּמְשׁוּם, *sesame* or *poppy.* Sot. 3b, v. דש' קא אמרת וכ'.—*Pl.* שׁוּמְשְׁמֵי. Ber. 38a (Ar. דשושמי) by יְרִיבָא do you mean a preparation of sesame (or poppy) seeds, or of safflower? M. Kat. 12b לבירקר ש' to pluck sesame plants (during the festive week). Ib. לנזדי ... ש', v. נְזִדִי. Sabb. 23a משחא דש' sesame oil; a. e.

שׁוּמְשְׁמִין, שׁוּמְשְׁמִים, v. שׁוּמְשׁוּם.

שׁוּמְשְׁמָנָא m. (transpos. of בושמש, cmp. שַׁמָּשׁ) [*the busy one,*] *ant.* Targ. Prov. VI, 6 (ed. Lag. שומשמנה; Ar. everywhere שׁוּשְׁמָנָא).—Sabb. 66b, v. גַּמָּלְנָא. Yeb. 76a (ed. שׁוּשְׁמָנָא). Ib. 118b; Keth. 75a, v. כּוּרְסַיָּא.—*Pl.* שׁוּמְשְׁמָנֵי. Targ. Prov. XXX, 25 (Ms. שׁוּמְשָׁנֵי).—Ned. 24b ש' קינא an ant nest.

שׁוּמְשָׁנָא, v. preced.

שׁוֹנֵא m. (b. h. שׂנֵא; שָׂטָן) *hater, enemy.* Snh. III, 5 האוהב והש' a friend and an enemy (are disqualified as witness or judge); ש' כל שלא דבר וכ' an enemy is he who has not spoken to the person concerned for the last three days on account of his hostility. B. Mets. 32b איהב לפרוק ש' לטעון מציה בש' וכ' if there is a friend that needs help to unload, and an enemy that needs help to load, it is proper to help the enemy in order to bend his animosity. Ib. ש' דקרא the case of the enemy mentioned in the Scripture (Ex. XXIII, 5, where the release of the beast is concerned), ש' דמתניתן that of our Boraitha (just quoted). Ab. d'R. N. ch. XXIII מי שיושה שׂוֹנְאוֹ אוהבו ed. Schechter (a hero is he) who makes his enemey to be his friend; a. e.—*Pl.* שׂוֹנְאִים, שׂוֹנְאִין. Sot. 9a משה ודוד שלא שלטו שׂוֹנְאֵיהֶם וכ' Moses and David over whose works their enemies got no control; a. fr.—Succ. 29a, a. fr. שונאיהם של ישראל euphem. for *Israel.*

שׁוֹנָאנָא m. (Pers. šnan) a kind of *alkali.* Sabb. 90a, v. אַשְׁלָגָא.

שׁוּנָּה, v. שׁוּנִּית.

שׁוּנְיָא pr. n. pl. *Shunya* in Babylonia. Kidd. 72a; Y. ib. IV, 65d top שׁוּנְיָא; Y. Yeb. I, 3b top שנירו עוניא (corr. acc.).

שׁוּנִּית f. (denom. of שֵׁן; v. מְשׁוּפְּיָתָא) *cliff, rocky bluffs.* Ohol. XVIII, 6 ואיזה הש' וכ' how far is it called *shunnith* (for ritual purposes)? As far as the sea comes up when it is rough. Y. Shek. VII, 50c bot. שׁוּנַּת הים, שׁוּנַּת הנהר; Tosef. B. Mets. II, 2 Var. שׁוּנִּית, v. שׁוּנְנִית.

שׁוּנְיָתָא ch. same. Koh. R. to XI, 1; ib. to V, 8 שׁוּנְּתָא, v. מְשׁוּנְיָתָא; Lev. R. s. 22; Num. R. s. 18 (some ed. שׁינוּתא, corr. acc.).

שׁוּנְרָא c. (contr. of שנוור; שַׁנְוִר; cmp. טַרְנָךְ, צַרְנוֹק; Arab. *sinnawr*) *cat.* Targ. II Esth. I, 2.—Ḥull. 53a ש' ספק ... if it is doubtful whether it was a dog or a cat that attacked the fowls. Ib.b Snh. 105a, v. בַּרְכּוּשְׁתָּא. B. Mets. 97a; a. e.—Ber. 56b שׁוּנְרָא נעשה לו שינוי רע ... חרוצה תחול Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.; ed. שונרא נעשה לו שירה נאה ... שינרא שינוי רע שירה נאה) if one sees a cat in his dream, in a place where they call it *shunnara*, it means that a bad change is prepared for him; where it is called *shurana*, it means that a sweet song (joy) &c.—*Pl.* שׁוּנָּרִין, שׁוּנָּרֵי. Targ. II Esth. l. c. (in a corrupt sentence, v. טוס ch.).—Ber. l. c. Ms. F.—*Fem.* שׁוּנַּרְתָּא. Ib. 6a.

שׁוּנָּתָא, v. שׁוּנִּית.

שׁוּסְקִי, v. שִׁיסְקִי.

שׁוּסְתָּג, שׁוּשְׁתָּג m. (v. Koh. Ar. Compl. s. v.) *a piece of cloth.* Gitt. 69b Ar. (ed. שׁוּ').

שׁוּעַ (cmp. שׁטע) 1) *to be smooth, soft;* trnsf. *to be discouraged, to despair* (cmp. מָסַס). Gen. R. s. 44 (ref. to תשתוע, Is. XLI, 10) לא תָשׁוּעַ ... אל תשתוע ... חירה לבו his heart was

soft as wax, and the Lord sent him two angels ...; to this refers what is written *al tisht'a*..., be not soft (despair not); Yalk. ib. 115 אל תְּשׁוּעַ אל ירא לבך לשעוה be not soft, let thy heart not turn into wax (cmp. Ps. XXII, 15); Gen. R. s. 65; (Yalk. Is. 313 אל תירא ואל תשתע).—2) [*to smooth,*] *to card, hackle.*—Part. pass. שׁוּעַ, *pl.* שׁוּעִים, שׁוּעָנִין. Kil. IX, 8, a.e., v. נוּז. Ib. 9 מפני שהן ש' לבדים ... felt clothes (of mixed material) are forbidden, because they are carded. Y. ib. IX, end, 32[d] הורגן אמרין הא יָצָא מותר we might have thought, but if one cards (wool and linen together), it is permitted; v. שַׁעֲטְנֵז.

Pi. שִׁיעַע *to make slippery, cause to slip* (cmp. חָלַק). Gen. R. s. 77 end (expl. ויחקע, Gen. XXX, 6) שִׁיעָרָה (or שַׁיְּרָה Chald.; not שיריא; ed. Wil. שעריא, read: שַׁעֲרָה, v. שְׁעֵר) he (the angel) made it (the hollow of the thigh) slip (be dislocated); *Cant.* R. to III, 6; Yalk. Gen. 132 שעיריה (not שת), v. supra.

שׁוּעַ ch. same, 1) [*to smooth over,*] *to plaster.* Targ. O. Lev. XIV, 42 וישׁוּע (Kimḥi וְיִשַׁיַּע, v. Berl. Targ. O. II, p. 35; some ed. ויסוּע, corr. acc.). Targ. Y. Deut. XXVII, 2; 4. Targ. Ez. XIII, 12; a. e.—*Part. pass.* שׁוּעַ *smooth.* Ḥull. 47[b] (expl. דמיא לאופתא דשׁיעא דלית וכ' when the lung is a smooth-surfaced mass, without incisions marking the lobes.—2) *to card.* Part. pass. as ab. Targ. Y. Deut. XXII, 11.

Pa. שַׁיַּע 1) *to plaster.* Ab. Zar. 47[b] דש' והדר שַׁיְּעֵיהּ when he plastered once and plastered it over again. Gen. R. s. 38 [read:] אתי למישַׁיַּע תרתין והוא שייע ארבע one came to plaster two (squares of a wall), and he plastered four; Yalk. ib. 62 אתי למישַׁע חדא והוא שייע ארבע.—2) *to cause to slip,* v. preced.

Ithpe. אִשְׁתַּע, אִתְשַׁע 1) *to be plastered, daubed.* Targ. O. Lev. XIV, 43; 48 (some ed. אִתְשַׁע, v. שְׁעַע).—2) *to become a smooth mass.* M. Kat. 25[b] אישתעו מַחֲלַצְּיָא, v. אִישְׁתָּעוּ

שָׁוַע, *Pi.* שִׁוַּע (b. h.) *to cry (for help).* Ab. Zar. 4[a] (ref. to Job XXX, 24 שׁוּעַ) בשכר שמְשַׁוְּעִין וכ' as a reward for their crying before me, I will help them; Yalk. Job 918 כשמשַׁוְּעִין וכ'.—Denom. שַׁוְעָה.

שׁוּעַ m. (b. h.?; v. next w.) *rock, fort.*—*Pl.* שׁוּעִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 5) שהיו מקרקרין ... על שׁוּעֵיהֶם they tore down the walls of their houses and made of them breastworks, and placed them around their forts; Yalk. Is. 289.

שׁוּעָא m. (שׁוּעַ or שַׁעַע; cmp. Targ. Ez. XXVI, 4 s. v. שְׁעִיעוּתָא) *smooth rock.* Targ. Prov. XXX, 19 h. text צור).

שׁוּעָא m. (preced.) [*rock,*] *protector, magnate.* Targ. Job XXXIV, 19 (v. Targ. Is. XXXII, 5).

שַׁוְעָה f. (b. h.; שָׁוַע) *cry (for help).* Ber. 29[b] שמע שַׁוְעַת וכ' hear the cry of thy people &c. Deut. R. s. 2, beg. (one of the expressions for prayer); Yalk. ib. 811; Yalk. Sam. 157; Sifré Deut. 26; a. e.—Lam. R. introd. 32 (ref. to שועה, Jer. VIII, 19) זעקה ש' ... דבור this word (שועה) has three meanings: cry, call for help, and anguish (or sigh); ib. רב ... לשון פרפור הוא וכ' Rab Huna of Sepphoris said, it means writhing in agony of death (with ref. to Ez. XXX, 24, a. Job XXIV, 12); Yalk. Jer. 279.

שַׁוְעִי, שׁוֹעִי, v. next w.

שִׁוְעְתָּא, שׁוֹעְתָּא f. (שְׁעֵי *Ithpe.*) 1) *conversation, tale, talk.* Targ. I Kings XVIII, 27 (h. text שיח). Targ. Jud. VII, 15 (h. text מספר). Targ. Prov. III, 32 (h. text סוֹד). Targ. II Kings IX, 11.—2) *derisive talk, sneer, by-word.* Targ. Hab. II, 6 (ed. Wil. שַׁוְעֵי; h. text מְלִיצָה). Targ. O. Deut. XXVIII, 37 (ed. Vien. שׁוֹעֵי; h. text שנינה). Targ. I Kings IX, 7 (ed. Wil. שׁוֹעֵי); Targ. II Chr. VII, 20.

שׁוּעָל m. (b. h.) *fox.* Ned. 81[b], a. e. לא מצינו ש' וכ', v. פֶּרֶא. Sabb. VI, 10 (67[a]) שן ש' the tooth of a fox (a charm for insomnia or for drowsiness); a. fr.—Y. Sabb. X, 12[c] bot. ארי בן ש' a lion, son of a fox, a distinguished man, son of an inconspicuous father; B. Mets. 84[b].—שׁוּבְלֵי ש', v. שִׁבּוֹלֶת.—*Pl.* שׁוּעָלִים. Cant. R. to II, 15, v. שָׁעַל. Ab. IV, 15; Y. Snh. IV, 22[a] bot. ראש לש' head of foxes, opp. tail of lions, v. אַרְיֵה II. Succ. 28[a], a. e. משלות ש', v. מָשָׁל; a. fr.

שׁוֹעָל v. שָׁעַל.

שׁוֹעֵר m. (b. h.; denom. of שַׁעַר) *gate-keeper.* Deut. R. s. 2[3] היה מבקש מן הש' וכ' asked the gate-keeper to be allowed to enter the palace; a. e.—*Pl.* שׁוֹעֲרִים. Gen. R. s. 91 וכן הש' כל אחד שלו and so did the gate-keepers report, every one his own (the name of one of the sons of Jacob); a. e.

שׁוֹעֵר, *Poel* of שָׁעַר, part. מְשׁוֹעֵר, v. שָׁעַר I.

שׁוּף I (b. h.; = נָשַׁף) *to blow.* Num. R. s. 5, beg. וכיון ... היתה האש שָׁפָה וכ' when the sparks (preceding the march of the Israelites) went forth, the fire blew (was wafted) towards those carrying the Ark; a. e.—Esp. (of the serpent, cmp. שָׂרָף; v. נָשַׁף) *to emit poisonous breath, to poison.* Midr. Till. to Ps. XCII (ref. to Ps. CXXXIX, 11) והיה יושב ... וישׁוּפֵנִי עקב and he (Adam) sat thinking in his heart, perchance the serpent that led me astray on the Sabbath eve will come and poison me in the heel. Lev. R. s. 15, end; Gen. R. s. 16; Yalk. ib. 22, v. נָשַׁף.

שׁוּף ch. same, 1) *to blow.* Gen. R. s. 2 ... ברית כרותה רוחא שָׁרְיָא (not רוחה, רוחו) an assurance is given to the water that even during the hot season a wind shall blow.—Trnsf. (cmp. colloquial Engl. *to blow*) *to be proud.* Lev. R. s. 16 (ref. to גבהו, Is. III, 16) [read:] דהווירין שָׁרְפָן ברומהון they were proud of their high stature; Lam. R. to IV, 15 ש' ברומידהון.—2) (v. נָשַׁף II) *to slip.* Ḥull. 42[b] דשָׁף ... בוקא מדוכתיה a dislocated hip-bone; ib. 54[a], sq. B. Mets. 84[a] bot. he lamented, עד דשׁוף דעתיה (מרניה) (Ms. H. דשני) until his mind slipped (from him), he lost consciousness; a. e.—בי כנישתא דשׁוף (ו)יתיב the synagogue of 'He slipped' (away from the Temple) 'and settled' (in Babylonia), name of a synagogue in Nehardea (a reference to the belief that the Divine Majesty went with Israel into the Babylonian exile). Meg. 29[a]; R. Hash. 24[b]; a. e.—3) *to crouch, crawl, slide.* B. Bath. 7[a] שׁוֹף אכריסך וכ' crouch on thy belly and go in, crouch and go out, i. e. I am not bound to make the accesses to thy rooms. Snh. 88[b] שָׁרִיף עיילי שריף ונפיק וכ' he that crawls in entering,

and crawls in leaving (is very humble), and studies the Law &c. Zeb. 14[b] דקשׁחיה מיתשׁח when he (in a sitting position) slid himself to the altar.

Pa. שַׁיְּפָה *to blow, fan.* Sabb. 119[a] מְשַׁיְּפָהּ נורא Ar. (ed. מוֹשִׁיפָהּ *Af.*) fanning the fire.

שׁוּף II 1) *to smooth, rub, polish, sharpen; to smear over, plaster.* Kel. XIV, 5 משׁישׁוּפֵינוּ (Mish. ed. משׁישׁוּפָנוּ; Ar. משׁישׁפוּנוּ, fr. שָׁפָה I) a sword becomes susceptible of uncleanness when it is furbished. Ib. XVI, 1 משׁישׁוּפם בעור הדג when he smooths them by rubbing with the skin of a fish; Snh. 20[b]; Ned. 56[b] משׁישׁפם (Rashi משׁישׁופם). Kel. l. c. גמר שלא לשׁוּפָן if he decided not to smooth them. Y. Ber. III, 5[d] bot. לאיזה דבר הוא שָׁפֶה for what purpose should he polish it? Ḥull. 25[a], sq.; Tosef. Kel. B. Mets. II, 10. Tosef. Toh. VI, 12 ושׁפָה את ריקו and she rubbed his spittle off (with her foot); שׁפוּת (להדות) וכו׳ . . . שכן for it is the habit of Israelitish women during menstruation to rub off &c. Y. Sabb. VII, 10[b] top רוקק ושׁוּף he spits on the stone pavement and rubs it out (with his foot). M. Kat. I, 10 שָׁפִין את חסדקין you may plaster over the rifts in the roof (during the festive week). Sabb. XX, 3 ולא שפין אותן nor must you rub them (with the hand to cleanse them). Eduy. I, 8 שורין ושפין וכו׳ you must observe levitical cleanness when you soak them and rub (your body) with them. Sabb. 75[b] השׁוף בין העמודים he who rubs (smooths skins) between columns; Y. ib. VII, 10[c] bot. השׁוף את העור על גבי הצמוד. Kel. XXX, 1 שָׁפָן בשופין files them with a file. Pes. II, 7 אבל שָׁפָה היא וכו׳ but she may rub (the bran) dry over her body (to soften her skin); a. fr.—2) *to run smoothly, glide.* Gen. R. s. 6; Midr. Sam. ch. IX.—3) (b. h.) *to grind, crush, stamp.* Sifré Deut. 315 שירחו חטים שָׁפוֹת זו וכו׳ that wheat grains rub against one another and drop &c., v. סלת; Yalk. ib. 944.—Midr. Till. to Ps. IV, 7 ואתם בארס . . . וישׁראל and the Israelites say to them (the gentiles asking for a share in the hereafter), in how many troubles . . . we surrendered our lives for the sanctification of the Lord, and you want to stamp it (all this good) out of your heels (out of the ground)?; (ed. Bub. אותם על העקב, corr. acc.); Yalk. ib. 627 לשׁוף עצמיכם מן העקב (corr. acc.).—[Midr. Till. to Ps. XCII וישׁופני עקב, v. שׁוּף I.]

Nif. נִישׁוּף 1) *to be rubbed off, made smooth, level.* Tosef. B. Kam. X, 4 מטבע ונ׳ if he took by force a coin, and it became rubbed off (effaced).—2) *to be ground, crushed.* Tosef. B. Mets. XI, 8 מוציא אדם זבלו . . . כדי שׁיִּישׁוּף וכו׳ a man may take out his material for dung and place it in front of his house, that it may be stamped upon by the feet of man and beast; B. Kam. 30[a]; 81[b]; B. Mets. 118[b] כדי שׁיהא נישׁוּף. B. Kam. 28[b] נשׁוף באבן (Ms. F. ונושׁף, read: נִישָׁשׁוּף) was smashed against a stone; (Y. ib. III, 3[c] top נחבט).—V. שָׁפָה.

שׁוּף ch. same, 1) *to rub (with oil), anoint; to rub off.* Targ. II Sam. XII, 20. Ib. XIV, 2. Targ. O. Deut. XXVIII, 40 ed. Berl. (oth. ed. סוך); a. e.—Pes. 25[b] דְּשָׁיְּרִיךְ לה וכו׳ as he was rubbing his (sick) daughter's skin with undeveloped grapes of *ʿOrlah.* B. Kam. 23[b] דְּשָׁף צלמי when the animal in scratching itself rubbed figures off (which were on the wall).—Part. pass. שִׁיף, שִׁיפָא. Ab. Zar. 52[b], v. הִירָגָא.—2) *to grind, crush, file.* Targ. O. Deut. IX, 21 (Y. שפירת, fr. שָׁפַר). Targ. Ps. XCIV, 5. Targ. Job XIV, 19; a. e.—[Snh. 64[a] דשׁיף קליה, v. שָׁאַב.]

Pa. שַׁיֵּף same, *to rub, grind, file.* B. Kam. 98[a] שׁייפא בשׁיפינא (read: שַׁיְּפִיהּ; Ms. M. שפיריה, fr. שָׁפַר) if he rubbed the stamp off with a file.

Ithpol. אִשְׁתּוֹפַף *to be crushed.* Targ. Job XXX, 8 אִשְׁתּוֹפָפוּ Ms. (ed. רשׁתפפון, v. שָׁפַף).

שׁוּף III m. (preced.) *smooth-faced.*—*Pl.* שׁוּפִין, שׁוּפִים. Kil. III, 2 אפונים חש׳ smooth beans (without incisions).—V. שִׁיף.

שׁוֹפָה m., v. שׁוּפִי I.

שׁוֹפְרֵי, v. שׁוֹפָרָא.

שׁוֹפֵט m. (b. h.; שָׁפַט) *judge, ruler.* R. Hash. 25[b] (ref. to Deut. XVII, 9) הא אין לך לילך אלא אצל ש׳ שבימיו this teaches that you have to go to him who is the authority in his days (independently of what your opinion about him may be); Yalk. Deut. 911; Yalk. Sam. 114. Hag. 14[a] (ref. to Is. III, 2) ש׳ זה דיין וכו׳ by *shofeṭ* is meant the judge that decides a true case according to truth; a. fr.—*Pl.* שׁוֹפְטִים. Sifré Deut. 144 (ref. to Deut. XVI, 18) אם יש שוטרים יש ש׳ וכו׳ where there are officers (to execute the law), there are judges; where there are no executors, there are no judges. Tanḥ. Shof'ṭim 2, v. שׁוֹטֵר. Y. Snh. I, 19[a] bot. (ref. to Deut. XXI, 2) זקניך שהן שׁוֹפְטֶיךָ thy elders that are thy judges. Ruth R. to I, 1 שׁוֹפְטֵיהֶם; B. Bath. 15[b] שׁוֹפְטָיו, v. שָׁפַט; a. fr.

שׁוֹפְטָא, v. שִׁבְטָא.

שׁוֹפְטָנָא m. (v. שִׁבְטָא) *childish man, idiot.*—*Pl.* שׁוֹפְטָנֵי. B. Kam. 85[a] (speaking of how much a man would take for allowing his hand to be cut off) בש׳ עסקינן do we treat of idiots (who but an idiot would do such a thing)? B. Mets. 40[a] וכי בש׳ וכו׳ do we speak of idiots who lend on large measure and take back on small measure? B. Bath. 122[a] אטו בש׳ וכו׳ do we speak of idiots (that will part with their landed heirloom for money)?—V. שִׁיפּוּט.

שׁוֹפִי I m. (שָׁפָה II, v. שִׁיפּוּי II) (*fatty*) *protuberance, cap of the hip-bone.* Ḥull. 92[b] גומטו עם חש׳ he peels the fat off even with the cap (v. גָּמָם). Ab. Zar. 25[a] (expl. חשׁוק והעליה, I Sam. IX, 24) שׁוק ושׁ׳ the leg and the cap; מאי והעלירה דש׳ עילויה וכו׳ (v. Rabb. D. S. a. l.) what does *v'he'aleha* mean? (That which is on top of it,) for the *shofi* is above the leg; Y. Meg. I, 72[c] bot. (Chald. dict.) שקא ושׁוֹפָה.

שׁוֹפִי II m. (שָׁפָה III) *ease, comfort, smoothness.* Nidd. IV, 6 דם חש׳ blood discharged in comfort (without travail), opp. קושי. Ib. 37[b] תרי בקושי וחד בש׳ twice with pain, and once in comfort; Y. Meg. I, 71[b] top שתים בש׳ ואחת בקושי (not באושר). Gen. R. s. 16, beg. (play on פִּישׁוֹן, Gen. II, 11) בימיו מהלכין בש׳ its waters run smooth-

ly; Yalk. ib. 21. Keth. 20ª when he has been enjoying the usufruct שלש שנים ובש' for three years, and that in comfort (without protest by claimants); a. e.

שׁוּפְרָא ch. same. Lev. R. s. 34 Ar. s. v. שׁוּם 3 (in an unintelligible quotation not found in ed.).

שׁוּפְרִין m. (שׁוּם II) *file.* Kel. XXX, 1, v. שׁוּם II (Ar. שופרינא).

שׁוּפְרִינָא ch. same. Targ. O. Deut. IX, 21 ed. Berl. (oth. ed. שׁוּ; Y. שׁוּפְנָא). Targ. I Sam. XIII, 21 (h. text פצירה).—B. Kam. 98ª, v. שׁוּם II ch.

שׁוּפַּךְ, v. שׁוֹבַךְ.

שׁוּפְכִין, m. pl. (שָׁפַךְ) *that which is poured out* into the gutter, *waste-water.* Sabb. VIII, 1 וכל הש' וכ' and the measure for all kinds of dirty waters is one-fourth of a Log (for Sabbath laws). Ib. 78ª לאי חזו ש' what is waste water fit for? Hull. 105ᵇ משום ש' on account of the dirty water (on the roof, which may come down through the spout). B. Bath. 19ᵇ החם בש' there (in Mish. II, 1) reference is made to a collection of urine to be poured out; a. e.

שׁוּפָנָא, v. שׁוּפְרִינָא.

שׁוּפְנִין, v. שַׁפְנִינָא.

שׁוּפָנָר* m. (denom. of שׁוּפָנָא) *one whose legs are file-shaped, without calves.* Bekh. 45ª; Tosef. ib. V, 4 שיופנד ed. Zuck. (Var. שיופצר; oth. ed. שיופצר, שיופנר).

שׁוּפַּע m. (שָׁפַע) *plenty, liberality.* Lev. R. s. 4 שלשה נוטלין בש' ונותנין בש' three powers take plentifully and give plentifully: the earth, the sea, and the government.

שׁוֹפָר m. (b.h.; שָׁפַר) [*rounded;* cmp. שְׁפוּפֶרֶת,] 1) *horn, trumpet, Shofar,* contrad. to חצוצרות. R. Hash. III, 3 ש' של ראש השנה וכ' the horn for the New Year's Day (used in the Temple) was from a mountain-goat, straight, and its mouthpiece was inlaid with gold. Ib. ש' מאריך וכ' the tone of the *shofar* was prolonged, that of the accompanying trumpets short. Ib. 4. Lev. R. s. 29; a. v. fr.—*Pl.* שׁוֹפָרוֹת. R. Hash. III, 2, v. קֶרֶן. Lev. R. l. c. ובר"ה נוטלין שׁוֹפְרוֹתֵיהֶן וכ' and on New Year's Day they take up their Shofars and blow before the Lord, and he rises from the throne of justice to that of mercy &c.; ib. שׁוֹפְרֵיהֶן; a. fr.—Esp. שופרות (also שופר) *shofaroth,* that section of the Musaf service of the New Year's Day which treats of the *shofar* (of the Revelation). R. Hash. IV, 5 ש' ותוקע the reader recites *shofaroth* and blows. Ib. 6 אין פותחין ... מעשרה ש' you must cite no less than ten Biblical verses referring to the *shofar.* Ib. (32ª) אין מזכירין מלכיות זכרונות ושׁ' של פורענות Ms. M. (ed. זכרון מלכות ושופר) you must not cite verses referring to rulership, memorials, and *shofar* which allude to evil dispensations; a. e.—2) *horn-shaped box* in the Temple to receive the money for sacrifices which are supplied by the Temple authorities. Tosef. Shek. III, 2 ונותן לש' and puts the money into the proper box. Ib. ש' של נדבה box for free-will offerings. Ib. 3 ש' לקינים box for bird offerings; a. fr.—Pl. as ab. Shek. VI, 1; Tosef. ib. III, 1; a. fr.

שׁוֹפָר, ch. same. Targ. Ex. XIX, 13 (h. text יובל). Ib. 16; a. fr.—*Pl.* שׁוֹפָרֵי, שׁוֹפָרַיָּא. Targ. Josh. VI, 4; a. e.—Targ. II Esth. IV, 16 שׁוֹפוֹרֵי.—V. שִׁיפּוֹרָא.

שׁוּפְרָא m. (שָׁפַר) 1) *beauty, grace.* Targ. Prov. XXXI, 30. Targ. Ps. XLV, 3. Ib. 12; a. fr.—Ber. 5ᵇ, v. בָּבָא. Ab. Zar. 20ª דהאי ש' בלי עפרא (not שופריא) that the dust should destroy this beauty. B. Mets. 84ª רוחנן שׁוּפְרֵיהּ דר' the beauty of R. J.; a. fr.—V. שֶׁפֶר ch.—2) *best portion.* Targ. O. Num. XVIII, 29; 30; 32 (h. text חלב).—*Pl.* שׁוּפְרֵי. Pes. 3ᵇ קאכילנא ש' ש' I got the best pieces (of the Passover lamb) to eat.

שׁוּפְרָא m. (*Palez* of שפר, v. שׁוֹפָר) *drinking horn.*—*Pl.* שׁוּפָרֵי. Keth. 65ª דהוו משקי ליה בש' כי האי that they gave him to drink of horns like this (as large as my arm).—[Ar. reads בשפר זריני soldiers' horn (?).]

בֵּית ש', pr. n. pl. *Beth-Shufrê.* Lev. R. s. 22 בקעת ב' ש' the valley of Beth-Sh. (Koh. R. to V, 8 טופת; Yalk. ib. 972 נטופא).

שׁוּפְרִיא, v. שׁוּפְרָא.

שׁוּפְתָּא f. (שׁוּם II) 1) (cmp. שָׁפָא) *chip, pin.* Gitt. 32ª; Sabb. 102ᵇ, v. קוֹפְנָא. Hor. 13ª דמרא וכ' אפי' ש' (not מרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) they (the mice) gnaw even at the pin in the hoe.—*2) *the smooth part.* Sabb. 140ª דחומא ש' the inner part of garlic; (Ms. M. שִׂיפְתָּא) *borders* of garlic).

שׁוּץ, v. שִׁרֵּץ.

שׁוּצְנִיתָא, שׁוּצָנָא, v. sub שׁרץ.

שׁוּק, Targ. Ps. LXXIV, 3 משוק, משוק, v. שָׁוַח II.

שׁוּק I (b. h. *Polel;* cmp. נשק) *to touch, join, come in contact;* (cmp. חפץ) *to desire.*—Denom. תְּשׁוּקָה.

Hithpol. הִשְׁתּוֹקֵק, *Nithpol.* נִשְׁתּוֹקֵק (denom. of תשוקה = התשוקק) *to long for* (with על). Yeb. 62ᵇ (ref. to תשוקתך, Gen. III, 16) האשה מִשְׁתּוֹקֶקֶת על בע' the wife has a desire for her husband when he is about to go on the road; Erub. 100ᵇ; Yalk. Gen. 32. Keth. 65ª (ref. to שקויי, Hos. II, 7) משתוקקת עליהן וכ' ... דברים things which a woman longs for: jewelry. Num. R. s. 10, beg. (ref. to שוקיו, Cant. V, 15) זה העולם שנ' הקב"ה וכ' that means the world, which the Lord has been longing to create; a. e.

שׁוּק II m. (preced.) = תְּשׁוּקָה, *desire, longing.* Cant. R. to VII, 11 (ref. to תשוקתו, ib.) שלשה שוקין הן אין שׁוּקָן של ישראל וכ' there are three kinds of desires: Israel longs for none but for his father in heaven; אין שׁוּקָהּ של אשה וכ' woman's desire is for her husband; אין שׁוּקוֹ של יצר וכ' the evil temptation longs for Cain and the like of him; אין שׁוּקָן של גשמים וכ' the rains desire the earth (ref. to תשקקה, Ps. LXV, 10); v. תְּשׁוּקָה. Midr. Till. to Ps. CXVII (expl. ותשקקה, v. supra) תן לה שׁוּקָהּ ed. Bub. (oth. ed. תשוקתה) grant to her that for which she (the earth) longs.—*Pl.* שׁוּקִין, v. supra.

שׁוּק III m. (b. h.; v. שׁוּק I) [*meeting place,*] *market, street.* Gen. R. s. 91 ש' של זונות the place where harlots meet. Pes. 110[a] בזמן שלא ראה פני חש' if he has not seen the open, i. e. if he has not been in the open air between one cup and the other. B. Kam. 115[a] תקנת הש' the market ordinance (that he who buys a stolen object publicly has a right to his purchasing money on restoring the object). Yeb. 53[a] התרת רבמה לש' making a *y'bamah* permitted to all the world, i. e. freeing a woman from her dependence on her brother-in-law. Ib. 98[b] פגע ביבמה לש' he might (on marrying her) strike on a *'y'bamah* abroad', i. e. on one bound to another man as her *yabam;* a. v. fr.—Num. R. s. 20[18], a. e. בעל הש' market commissioner.—*Pl.* שְׁיָרִים, שְׁיָנֵי, שְׁיָנִין. Ib.[17] (expl. קריית חצות, Num. XXII, 39) ששכח ש' של וכ' he arranged commercial markets. Sabb. 33[b] תקנו ש' וכ' they (the Romans in Palestine) made markets to place harlots there; Ab. Zar. 2[b]. Tosef. Makhsh. III, 8 הבאין מבית הש' that are brought back from the market houses; a. fr.—Constr. שׁוּקֵי. Erub. 29[a], a. e. בש' ... חרוני טבריא I am (to-day) as bright as Ben ʿAzzai was in the meeting places of Tiberias; a. fr.

שׁוֹק m. (b. h.; v. שׁוֹק I) [*joint,*] *leg, foreleg, shoulder.* Ber. 24[a] ש' באשה ערוה a woman's bare leg is an indecent sight, i. e. you are not permitted to say your prayers in sight of it. Hull. X, 1 חייבין בחזה ובש' are subject to the law relating to breast and shoulder (Lev. VII, 34). Men. V, 6; a. fr.—*Du.* שׁוֹקַיִם. Gen. R. s. 98 שׁוֹקֵיהֶן, v. פָּחָז.

שׁוֹקָא ch. same, v. שָׁקָא.

שׁוּקָא I, **שׁוּקָה** f. = h. שׁוּק II, *desire, pleasure, satisfaction.* Cant. R. to VIII, 11 לית ש' מן גביכון no satisfaction comes from you (the angels), i. e. your compliance with the Law would afford no satisfaction to Me, because you have no temptations and trials to contend with.

שׁוּקָא II m. = h. שׁוּק III, *market, open place, street.* Targ. Prov. I, 20 (h. text חוּץ). Targ. Gen. IX, 22 (Y. ed. Vien. שׁוֹקָא); a. fr.—B. Bath. 22[a] רובא דש' market-day. Ib. נקדש ליה ש', v. נָקַד. Pes. 110[a] חזר אפי ש' went out in the open air, v. שׁוּק III. Cant. R. to VIII, 9 נפיק ליה לש' וכ' went to market to buy goods (v. מֵיקָא II); a. fr.—*Pl.* שׁוּקִין, שׁוּקֵי, שׁוּקָיָא. Targ. II Sam. XXII, 43 (some ed. שקי, corr. acc.; Targ. Ps. XVIII, 43 אשקקי). Targ. Is. XXIV, 11. Targ. Prov. VII, 12; a. fr.—Y. Sabb. XVI, end, 15[d] בש' דארמאי in the streets of the gentiles; Y. Ned. IV, 38[d] בשׁוּקָאֵי; a. e.—V. שָׁקָא.

שׁוּקָת, v. שׁוּקָא I.

שׁוּקְט, v. שׁוֹקֶת.

שׁוּקִי m. (שָׁקָה) *irrigation;* ש' שדה של ש' a field dependent on irrigation, opp. של בעל. Tosef. Shebi. II, 4; a. fr.—Num. R. s. 16[25] של שקר, read: שׁוּקִי; v. בַּעַל.

שׁוּקְיוּתָא f. (v. שׁוּק I; cmp. נֶשֶׁק) *contact, combat.* Cant. R. to I, 2 (play on רשקני, ib.) שׁוּקְיוּתְהוֹן על ידי their combat (in discussions of the Law) is for My sake; ib. משׁוּקְיוּתְהוֹן על; Yalk. ib. 981 משיקות הם עלי (read: מְשִׁיקְוֹתֵיהֶם h. form, their combats &c.).

שׁוּקַעַת, v. next art.

שׁוּקְקִי, v. שָׁקָא.

שׁוֹקֶת f. (b. h. שִׁקֶּת; שָׁקָה) *trough, gutter, a grooved stone to receive and carry off the overflow of a well, sink.* Mikv. IV, 5. Tosef. Par. V (IV), 9 הש' שבטרט ed. Zuck. (oth. ed. השוקט, corr. acc.; R. S. to Par. V, 7 של טרט) a sink which is formed by a rim of clay. Ib. שׁוֹקַעַת שגמימיות וכ' a sink which is surrounded by small cavities, if they are connected with the main sink &c. Par. VI, 1; Succ. 37[a]; a. fr.—[Tosef. Toh. X, 3, quot. in R. S. to Toh. IX, 1, v. עֶקֶל.]—*Pl.* שִׁקָּתוֹת. Par. V, 8. Gen. R. s. 73; a. e.

שַׁיָּר, שְׁיָר, v. שַׁוָּר.

שׁוּר I *to sing; Polel* שׁוֹרֵר, v. שִׁיר I.

שׁוּר II (b. h.; cmp. שְׁיָרָא II) מִדְבַּר ש' *desert of Shur* (*caravan road*), v. פּוּב, a. next. w.

שׁוּר III m. (b. h.; שׁרר) 1) *wall, fortification, stronghold.* Gen. R. s. 98 (ref. to שׁוֹר, Gen. XLIX, 6; v. Targ. O. a. Y. I) עקרתון שׁוּרָן של גרים you have uprooted the stronghold (reliance) of proselytes (by dealing faithlessly with the Shechemites); בשביל ... עקרתם שורן וכ' in order to gratify your passion, you have uprooted &c.—2) *protected habitation, civilized condition* (cmp. רְשׁוּב), opp. מדבר. Ex. R. s. 24 (play on מדבר שור, Ex. XV, 22) עד שלא רצאו ... נעשה העולם ש' before Israel went out of Egypt, the world was a desert (lawless); when they went forth, the world became civilized; עד שלא קיבלו ... ש' before Israel received the Law, the world was a desert; when they received it, the world became &c.

שׁוּרָא, שׁוּרְיָא ch. same, 1) *wall, fortification.* Targ. O. Gen. XLIX, 6 (Y. I שׁוֹר; v. preced.). Targ. Lam. II, 8. Targ. Prov. XXV, 28; a. fr.—Lam. R. to II, 8 (expl. חל וחומה, ib.) ש' ובר ש' the large circumvallation and the smaller wall; Pes. 86[a]; Y. ib. VII, 35[b] bot. Y. B. Bath. II, 13[b] bot. ש' דחמץ the wall of Emesa; M. Kat. 26[a] ש' דלודקיא the wall of Laodicea; a. fr.—*Pl.* שׁוּרָיָא, שׁוּרְיָן. Targ. Ex. XIV, 22. Targ. II Kings XXV, 4. Targ. O. Deut. XXVIII, 52; a. fr.—2) (v. שׁוּרָה) *line, road.* Y. Keth. VII, 31[c], v. פּוּתָא.—V. שׁוּרְתָא.

שׁוֹר I m. (b. h. שׁוֹר; v., however, Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 680) *ox.* B. Kam. 65[b] בן יומו קרוי ש' an ox on the day of his birth is called *shor* (by ref. to Lev. XXII, 27). Ib. I, 1 הש' damage done by an ox (Ex. XXI, 28; XXII, 4). Ib. IV, 7 המדבר ש' the ox of the desert (aurochs, being ownerless). Kil. VIII, 6; Hull. 80[a] בר(ה) ש' wild ox, aurochs; a. fr.—Erub. 53[b] (in enigmatic speech) משפט ש' (not במשפט) = תור דין = תַּרְדֵּן, v. תְּרָדָא I.—*Pl.* שְׁיָרִים, שְׁיָרִין, שְׁיָרֵי. Gen. R. s. 75 (ref. to Gen. XXXII, 6) משור אחד יצאו ש' הרבה from the one ox (which I originally possessed) many oxen went forth. B. Kam. III, 8. Y. Gitt. IX, 46[d] bot.; a. fr.

שׁוֹר II (b. h. שׁוֹר, שָׂרַר; שרר) *chain, cord*, esp. *umbilical cord*. Lev. R. s. 5 יאני חותכת את שׁוֹרֵךְ and I shall cut thy umbilical cord (with which thou art attached to me); Yalk. Job 908 טבורך).

שׁוֹרָא ch. 1) same. Targ. Ez. XIII, 4.—Gen. R. s. 36, beg. דנקטע שׁוֹרָהּ that we (I) may cut thy cord, v. preced.; Lev. R. s. 5; Yalk. Job 908.—2) (cmp. פּוּשְׁרָא a. כָּשׁוֹרָא) *joist, beam*.—*Pl.* שׁוֹרַיָּא. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש), v. שָׂרִיתָא.

שׁוֹרָא, v. שׁוּר ch.

שׁוֹרָבָא, v. שְׂרָבָא.

שׁוּרְבָּנָא, שׁוּרְבִּינָא m. (Shaf. of רַבִּי I) a species of *cedar*. R. Hash. 23a (expl. תאשור, Is. XLI, 19) Ms. M. (ed. שוריבנא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); B. Bath. 80b; Yalk. Is. 314.—*Pl.* שׁוּרְבָּנֵי. Targ. Cant. I, 17 (not נית...). Ib. III, 9.

שׁוּרָה f. (שרר) [*chain,*] *line, row*. Y. Yoma VIII, end, 45c (ref. to יָשַׁר, Job XXXIII, 27) יעשה ש' של אנשים וכ' let him form a line of men, and say, I have sinned &c.; (Bab. ib. 87a צריך לפייסי בשלש שורות וכ' must beg his pardon in the presence of three rows of three men each). Ber. III, 2 עד שלא יגיעו לש' before they reach the line (of comforters). Snh. 19a כשהוא עובר בש' וכ' when he passes in the line to comfort others; וכשהוא עומד בש' וכ' and when he stands in the line to be comforted; Tosef. ib. IV, 1, sq. Kil. III, 3 ש' של ירק אחר a row (in the bed) of a different kind of vegetable. Dem. VII, 8 ש' החיצונה the outer row (of wine vessels); a. v. fr.—Trnsf. *rule of conduct*. Gen. R. s. 93 בהוגן וכש', v. הוֹגֶן. B. Mets. 73b נוהג כש' he conducts himself properly. Snh. 105b אהבה מבטלת ש' של גדולה love disregards the rule of dignified conduct (causes men to do things ordinarily left to servants); שנאה מבטלת ש' וכ' so does hatred disregard &c.; Gen. R. s. 55 מקלקלת את הש'; a. fr.—שׁוּרַת הדין the line of justice, *strict law;* לפנים מש' הדין inside the line of justice, *equity*, v. דִּין II. Gitt. IV, 4 ש' הדין העבד וכ' by strict law the hypothecated slave (emancipated by his owner) owes to the mortgagee nothing, but for the sake of social order, we force his second master (the mortgagee) to write a letter of emancipation &c. Mekh. Yithro, ʿAmal., s. 2 (ref. to Ex. XVIII, 20) ואת המעשה זה ש' הדין לפנים מש'... 'the deed', that means strict law, 'which they shall do', that means equity; a. fr.—*Pl.* שׁוּרוֹת. Y. Ber. IV, 7d top תלמידי . . . ש' ש' ככרם the students at college who were arrayed in rows like (the vines in) the vineyard. Kil. IV, 5 שתי ש' two rows of vines. Dem. l. c. עשר ש' וכ' ten rows of ten wine vessels each. Y. Bicc. III, 65c bot. אב . . . עושין לו ש' וכ' when the president enters (college), they must form lines for him, and he passes those which he chooses; (Hor. 13b שורה אחת מכאן וכ' one line on each side). Mekh. B'shall., ʿĂmal., s. 1 הנזומדים בש' המלחמה who stand in the battle lines; a. fr.

שׁוּרָדָן, pl. of שׁוּרְדָּא.

שׁוּרְבָּנָא, v. שׁוּרְבִּינָא.

שׁוּרַיי m. (שְׁרֵי) = הֶיתֵּר, *permission; it is permitted*. Y. Dem. II, 22c המיתון נהגין...ש' (not נגיחין) I saw them treat the fig-cake as permitted. Ib. כל דחמי מיא ש' all the land that faces the sea is permitted; a. e.

שׁוּרָיְינִי m. pl. (cmp. שְׁרָיְינָא) *bands;* דעינא ש' the muscles of the eye. Ab. Zar. 28b דע' וכ' ש' (Var. in Tosaf. ס', cmp. סַרְיָנָא) the muscles of the eye are connected with (an affection of them has influence on) &c., v. אֲבַנְתָּא.

שׁוּרְיָנָקָא, ס' m. (שׁוּרָק, v. שָׂרַק II, cmp. Syr. סרוקא P. Sm. 2750) *stripe, streak*. Pes. 74b דדמא ש' Ar. (ed. שׁוּרְדְּיָקֵי דמא) a streak (streaks) of blood.—*Pl.* שׁוּרְדְּיָקֵי. Ab. Zar. 4b סומקי ש' Ms. M. a. Ar. (ed. ס') red stripes (in the white crest of a cock); Snh. 105b סוּרְדָּקֵי (some ed. סַרְדָּקֵי; Ms. M. שַׁרְדָּקֵי; Ms. O. שוריקי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Is. 300 שוררי ש' תירורי. Ḥull. 47b white stripes or shreds. Ib. 93b סומקי ש' red veins; B. Mets. 83b סומקי ש' (Ms. M. סוריקי); Yalk. Ps. 668 סוריקי, a. סורקי.

שׁוּרִינָקָא m. (שְׁרַק I?) *shurinḳa*, a species of *hawk*. Ḥull. 63a (expl. בר הדיא ש' (Rashi שר'; Ms. M. שארינק', Ms. H. שורינקא; Ms. R. 3 שרינקא); Yalk. Lev. 537 (ed. Salon. a. Ms. שודרינקא; v. Rabb. D. S. to Ḥull. l. c. note 2).

שׁוּרְיָקָא, v. שׁוּרְיָנָקָא.

שׁוּרָנָא, v. שׁוּנָּרָא.

שׁוּרְצִיפָּא m. (cmp. Syr. רצפא sandalium, P. Sm. 3972) a sort of *shoe* or *slipper* (for walking on stone floors רצפה). Y. Yeb. XII, 12c bot. ש' דשנצוי (read: דשנצין) a shoe with plaited straps; (Bab. ib. 102a סנדל אית לה שינצין).

שׁוֹרָר, v. שָׂרַר.

שׁוּרָשָׁא, שׁוֹרָשׁ, v. שֹׁרֶשׁ.

שׁוּרְתָּא f.=h. שׁוּרָה, *row, line*. Targ. Y. Ex. XVIII, 20 שׁוּרַת דינא; מלגיו לש', v. שׁוּרָה.—*Pl.* שׁוּרָוָן. Targ. Job XXXIII, 27 Ms. Var. יעבד ש' וכ' let him form lines of men (h. text יָשֹׁר), v. שׁוּרָה.

שׁוּשׁ, שִׂישׂ (b. h.) *to be bright, quick, glad*. Sabb. 28a סַסְגּוֹנָא, v. שִׂישׂ Ar. (שסס) בגוונין וכ' שָׂשׂ. Cant. R. to I, 9; Mekh. B'shall. s. 6 (play on לססתי, Cant. l. c.) כך . . . על כשם ששַׂשְׂתִּי שׂשתי על (כמשׂ) as I was quick to destroy the Egyptians, so I was (almost) ready to destroy Israel &c. Ib. 1 they praised God שלא ראו . . . ושָׂשׂוּ וכ' that their enemies had not seen (the deaths among them), and rejoiced at their calamity. B. Mets. 83b שִׂישׂוּ בני מיי שישו rejoice, my entrails, rejoice! Snh. 39b . . . משׂשׂ הוא ארנו שָׂשׂ the Lord himself does not rejoice (over the downfall of the wicked), but he causes others to rejoice; דכתיב יָשִׂישׂ ולא כתיב for it is written (Deut. XXVIII, 63) *yasis* (*Hif.*), and not *yasus* (Kal); Meg. 10b; a. e.

Hif. הֵשִׂישׂ *to gladden*. Ib., v. supra. Koh. R. to VII, 19

הריאה מְשַׂמַּחְתָּן...כבד לחמת the liver is the organ of anger, the gall, of jealousy, the lungs gladden them again; a. e.

שׁוּשׁ or שְׁוַשׁ pr. n. pl. *Shush* or *Sh'vash* (prob. the modern Sus=Shushan, v. Sm. Gr. a. Rom. Geogr. s.v. Susa). Snh. 94[a] כי מטו שוש אמרי שוּיא לארעין (כי ארעין) Rashi when they (the Jewish exiles) came to Sh., they said, this is as good as our land. Ib. שוש תרי, v. שׁוּשְׁתְּרֵי.

שׁוּשָׁא m., *pl.* שׁוּשֵׁי *licorice-wood* (v. Löw Pfl. p. 378). Succ. 12[b].

שׁוּשְׁבִין m. (=שבשבין; שבב, cmp. שֻׁרְבָּא, P. Sm. 4341) *friend*, esp. *the bridegroom's friend* or *best man* who offers gifts and is entitled to reciprocation; also the *bride's friend* or *agent*. Snh. III, 5 אוהב זה שׁוּשְׁבִּינוֹ by 'friend' (as disqualified for witness) one's best man is meant. B. Bath. 144[b] לימא תנו לי שׁוּשְׁבִּינִי ואשמח עמו he may say, get me my best man (in whose name the gifts were sent at my wedding), that I may rejoice with him (but since he is dead, I am under no obligation to reciprocate). Tanḥ. Korah 8 בתו של מלך וכ' לש' this is to be compared to the case of the agent of the king's daughter (who had to guard her interest at the consummation of the marriage, v. infra), who kept the testimonials of her virginity in his charge; Num. R. s. 18[12]; a. fr.—[Yalk. Num. 729 שושבינו, read: שׁוּשָׁנָה, v. שׁוֹשָׁנָה.]—*Pl.* שׁוּשְׁבִינִין. Tosef. Keth. I, 4 ביהודה היו מעמידין שני ש' אחד משל וכ' in Judaea they used to put up two groomsmen (as guards), one appointed by the groom's, and one by the bride's family; Y. ib. I, 25[a]; Bab. ib. 12[a]; a. e.

שׁוּ', שׁוּשְׁבִינָא ch. same, also (*the king's*) *friend, counsellor* (cmp. Assyr. *susabinu*, Del. Assyr. Handw., p. 506). Targ. I Kings IV, 5 (h. רֵעֶה). Targ. Jud. XIV, 20. Targ. II Sam. XV, 37; a. fr.—Yeb. 63[a], v. הַרְגָּא.—*Pl.* שׁוּשְׁבִינֵי. Targ. Y. Deut. XXXII, 50.

שׁוּשְׁבִינוּת f. (preced.) *groomsmanship; wedding gifts*. B. Bath. IX, 4 (144[b]) האחים שעשו מקצתן ש' ... וכ' (Mish. ed. שׁוּשְׁבָּנוּת) if a part of the brothers have served as somebody's groomsmen in their father's lifetime (the gifts having been furnished by the father), the gifts returned (on the occasion of a wedding in their family) go into the common fund of the estate; שהש' נגבית בב"ד for the reciprocation of wedding gifts can be legally enforced. Ib. 144[b] שלח לו אביו ש' if the father sent the gifts for him (his son, specifying him as the donor); שלח אביו ש' סתם if the father sent the gifts without specifying the donor. Ib. נשתלחה לאביו ש' if the gifts (in the son's behalf) were sent in the father's name; a. e.

שׁוּשְׁבִינוּתָא ch. same. B. Bath. 145[b] כללא דש' היא וכ' the general rule about groomsmanship is: if he (who is bound to reciprocate) lives in the same town, he might have come (to the wedding uninvited, and his reciprocation is legally due).

שׁוּשְׁבִינְתָּא f. (preced. wds.) *connected by groomsmanship in the families, kinswoman, intimate friend*. Kidd. 81[a] שׁוּשְׁבִינְתֵּיהּ הואי וכ' (Rashi שׁוּשְׁבִינְתֵּיהּ) she was his kinswoman, and therefore was intimate with him.

שׁוּשְׁבָּנוּת, v. שׁוּשְׁבִינוּת.

שׁוּשְׁבְּתָא, שׁוּשְׁבָּתָא, v. שְׁבִשְׁתָּא.

שׁוּשָׁבְתָּא m. (reduplic. of שׁוּט) *rod-holder, keeper of a vivarium*. Lev. R. s. 5 משל לש' של דוב וכ' this is like the case of the keeper of a bear that ate the bear's rations (v. סִידּוּר); Yalk. ib. 469 שושנה (corr. acc.). Yalk. Num. 729 שׁוּשְׁבָּטוֹ (not שושבינו) his (the lion's) keeper.

שׁוּשִׁיבָא m. (cmp. next w.) a species of *locusts* with long heads. Ab. Zar. 37[a] (expl. אריל קמצא).

שׁוּשְׁיבְתָּא, v. שׁוּשְׁבָּתָא.

שׁוּשְׁיְלְתָּא, v. שַׁלְשֶׁלֶתָא.

שׁוּשְׁפָא, שׁוּשְׁפָּא m. (= שפשרפ', v. שִׁפְשֵׁף; cmp. τρίβων) *a coarse cloak*, used also as a *bed-sheet*. Targ. II Kings II, 8 (h. text אדרת). Targ. I Sam. XXI, 10 (h. text שמלה). Targ. Deut. XXII, 17. Targ. O. Gen. XXXVIII, 18 (ed. Berl. שׁוּשְׁרָ; ed. Vien. שׁוּשְׁפָּ; h. text פתיל); ib. 25; Y. II ib. Targ. Y. Ex. XXXII, 4 (h. text בחרט; v. זִיפָא); a. fr.—Lev. R. s. 6 תרו צידרין בשׁוּשְׁיפָתָהּ וכ' three Denars were tied up in her cloak.—*Pl.* שׁוּשְׁיפִין, שׁוּשְׁיפַיָּא. Targ. Is. III, 22 (h. text מעטפות). Targ. Y. II Ex. XII, 34.

שׁוּשְׁלְתָּא, שׁוּשְׁלָא, v. שַׁלְשֶׁלֶתָא.

שׁוּשְׁמָא, שׁוּשְׁמָן, שׁוּשְׁמָנָא, v. sub שׁוּשְׁמָשׁ'.

שׁוּשָׁן (b. h.) pr. n. pl. *Shushan, Susa*, the capital of the Persian empire; בִּירָה ש' *the Castle of S.* Midd. I, 3 שער המזרחי עליו ש' הב' צורה the eastern gate of the Temple mount on which the picture of the Castle of S. was sculptured. Kel. XVII, 9 שתי אמות בש' הב' two standard cubit measures were deposited in the gate called the Castle of S.; Men. 98[a]; Bekh. 39[b] sq.; Pes. 86[a]. Meg. 2[b] מה ש' מוקפת וכ' as S. was known to be a fortified city since the days of Ahasverus &c. Ib. לחלק בין ש' וכ' to make a distinction between S. and other towns; a. fr.

שׁוּשַׁנָּא, שׁוּשַׁנָּא m., שׁוּשַׁנָּה f. = next w. Targ. Ex. XXV, 33 (h. text פרח). Targ. Hos. XIV, 6. Targ. I Kings VII, 19; a. fr.—*Pl.* שׁוּשַׁנַּיָּא, שׁוּשַׁנָּיָא. Targ. Is. XXXV, 1 (h. text חבצלת). Targ. O. Ex. XXV, 31; 34 (Y. שׁוּשַׁנְיָי'). Targ. I Kings VI, 18 (h. text צצים). Targ. II Chr. III, 10 (h. text צעצעים); a. e.

שׁוֹשַׁנָּה f. (b. h.; = שנשן, fr. שֵׁן, cmp. סַנְסַן) *flower*, esp. *lily*. Cant. R. to II, 2; Lev. R. s. 23, v. וָרֵד I. Cant. R. to II, 1, v. חֲבַצֶּלֶת. Ib. שׁוֹשַׁנַּת ... המשובח שבמינים כש' הצדיקים (the righteous are compared to) the most precious of the various kinds (of flowers), to the lily, and to the finest of that species which is the lily of the valley. Ib. שושנת ההר the mountain lily. Lev. R. s. 12, beg., a. e. כש' אדומה like a red lily (euphem. for light menstruation).

Kil. V, 8 שושנת המלך the king's lily (κρίνον βασιλικόν), white lily; Tosef. ib. III, 13. Y. Succ. III, 53[d], v. כַּרְמֶל; a. fr.—Trnsf. *knob of a nail.* Num. R. s. 14, v. מַסְמֵר; Pesik. R. s. 3.—[Yalk. Lev. 459, v. שׁוֹשָׁטָה.]

שׁוֹשַׁנְתָּא, v. שׁוֹשָׁן.

שׁוֹשְׁפָא, v. שׁוּשִׁירָא.

שׁוּשְׁתְּרֵי pr. n. pl. *Shushi'ré* (prob. modern *Shuster*), in the Babylonian empire (v. Neub. Géogr. p. 382). Snh. 94[a] כי מטו לש' על חד תרי Ar. (ed. לשוש תרי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200) when the Jewish exiles came to Sh., they said, 'for one (good land) we have found two'; v. שׁוּשׁ.

שׁוּתָא I f. (= שׁוּעֲתָא; cmp. טוּנָא = טוּעֲנָא; שְׁעֵי) *talk.* Kidd. 70[b] השתא ש' דמר וכ' now I do not understand your talk at all. Meg. 14[b], v. פְּלָבָא. B. Bath. 39[a] לא תיפוק לכו ש' let no talk come from you, do not talk about it; לא מפקינן ש' we shall not talk about it. Succ. 56[b], v. עָנוּקָא I; a. e.

שׁוּתָא II f. (=שׁוּחְתָא; שָׁחַת; Assyr. šûtu, Del. Assyr. Handw., p. 648) [*destruction,*] *shutha, a severe south wind;* [Ar.: *east wind*]. Sabb. 32[a] ביומא דש' on a day when the *shutha* blew. Yeb. 72[a] יומא דעיבא ויומא דש' וכ' on a cloudy day and on a *shutha* day we do not perform circumcision &c.

שׁוּתָא I (or **שׁוּתָא**) f. (=שׁוּחְתָא, v. שְׁנִין I; v. Löw Pfl., p. 264) *sproutings* of the caper-tree. Ber. 36[a] צלקא דש' אדעתא . . . people will plant a caper-tree for the sake of the sproutings.

שׁוּתָא II (or **שׁוּתָא**) f. (= שׁוּחְתָא; cmp. שׁוּחַ) *trap* made of *frame work* or *a block.* B. Kam. 117[a] ההוא ש' דהוו וכ' two men had a dispute about a trap (and the animals caught in it). Sabb. 124[b] אייתו לידה ש' וכ' bring a trap for Kahana to sit on; הכי אמר להו שקולו ש' וכ' thus he said to them, remove the trap to make room for Kahana.

שׁוּתִי m. (שָׁתָה I; cmp. b. h. שְׁתִי) [*drinkableness,*] *body of wine, strength.* Y. Ter. XI, 47[c], sq. (expl. ממעיטו, Mish. 1) ממעטהו משׁוּתְיוֹ he lessens its body (by boiling), contrad. to ממידתו its quantity; ib. II, end, 41[d]; Y. Ab. Zar. II, 41[c] top.

שׁוּתָף m. (= משׁוּתָּף; שָׁתַף) *associate, partner.* Tosef. Snh. VIII, 7 אדם . . . ש' היה עמו וכ' Adam was the last created, in order that the heretics might not say, he was God's associate in his work; Snh. 38[a]. Y. B. Bath. III, 14[a] bot. כנוטע ברשות . . . ש' if a partner goes in and plants (a portion of the ground), he is considered as one who plants with the owner's assent, i. e. he cannot claim the cultivated portion as his exclusive property on the ground of undisturbed possession; Bab. ib. 42[b]. Ib. אין לו חזקה ש' (not שותפות) a partner cannot claim possession (v. חֲזָקָה). Y. Snh. I, 19[b] top ליסטים כליסטים ש' a robber's partner is considered a robber; a. fr.—*Pl.* שׁוּתָּפִים, שׁוּתָּפִין. B. Bath. III, 3. Ib. I, 1; a. fr.—Kidd. 30[b] שלשה ש' הן באדם וכ' three partners have a share in man: the Lord, his father, and his mother; if a man honors his parents &c.; Nidd. 31[a]; a. e.—*Fem.* שׁוּתָּפְתָּא. Gen. R. s. 56 שחיתה ש' בשני וכ' she (Tadmor) took part in the two destructions of the Temple; Y. Taan. IV, 69[b] bot.; Lam. R. to II, 2.

שׁוּתָּפָא, שׁוּתָּף ch. same. Targ. II Esth. VII, 9. Targ. Y. II Num. XXXI, 50 (ed. Vien. שׁוּתָּם).—*Pl.* שׁוּתָּפֵי, שׁוּתָּפִין. Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Is. I, 23; a. e.—[Ib. LIX, 3 ed. Lag., read: שׁוּטְפִין.]—Yoma 86[a] כדשקיל בישרא מתרי ש' when he bought meat of two partners.—[Gen. R. s. 36 שותפי, v. שָׁתַם.]—*Fem.* שׁוּתָּפָא, שׁוּתָּפְתָּא. Targ. Y. II Num. XXI, 16. Targ. Mal. II, 14.—[Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18, v. שָׁתְפָא.]

שׁוּתָּפוּת f. (preced.) *partnership, association.* Yeb. 101[a] נאמר . . . שארן בה ש' וכ' cursing is mentioned with reference to those below (parents, Ex. XXI, 17), and with reference to Him above (Lev. XXIV, 15): as there is no association above, so must there be no association below (i. e. the curse to be punishable must refer to each singly). Snh. 63[b] אסור לאדם שיעשה ש' וכ' one must not form a partnership with an idolater, lest he may have to swear, and he would swear by his idol &c.; Bekh. 2[b]. Pes. 112[a] (in Chald. dict.) למיעבר ש' בהדיה to go into partnership with him (on whom 'the hour smiles'). Erub. 71[b] שלקחו בש' . . . when they bought a cask of wine in partnership. Tosef. Keth. IX, 3 כל זמן ששותפתו יוצא משׁוּתָּפוּתוֹ (not משותפתו) as soon as the partner goes out of his partnership. Y. Sot. III, 19[b] top; a. e.

שׁוּתָּפוּתָא ch. same. Targ. Lev. V, 21 שׁוּתָּפוּת ידא (h. text תשׁוּמֶת יד).

שׁותפת, Tosef. Keth. IX, 3, v. שׁוּתָּפוּת.

שׁוּתַּפְתָּא, שׁוּתָּפְתָּא, v. שׁוּתָּף h. a. ch.

שׁוֹתַר (*Shaf.* of יתר), Ishtaf. אֶשְׁתּוֹתַר *to be left over.* Targ. Y. Deut. IV, 27. Ib. VII, 20. Targ. Prov. II, 21.—V. שְׁתַר.

שְׁזָבוּתָא, שְׁזָבִי, שְׁזָבָא, v. sub שֵׁיזֵב.

שְׁזַג, שְׁזִג (Shaf. of זגג) *to cleanse, wash, rinse.* Targ. Y. Lev. VIII, 21 Ar. (ed. חלל). Targ. Y. Gen. XIX, 2. Targ. Y. II Ex. XXIX, 17 (ed. Vien. ותשזג *Af;* some ed. ותשוזג). Targ. Ps. LXXIII, 13; a. fr.—*Part. pass.* שְׁזִיג *clean.* Targ. Job XXXIII, 9 (h. text חָק).—Y. Pes. III, 30[a] אלא ארן ש' וכ' unless he washes his hands in water (between forming one cake and the other).

Pa. שַׁזֵּג same. Targ. Y. Gen. XLIII, 31 (Y. II ib. 30, misplaced, ושוגי, read: ושַׁזֵּיג).—Y. Peah I, 15[c] bot. אנא בעיא מְשַׁזְּגָה ריגלוי וכ' I want to wash his feet &c. (to show him honor); Y. Kidd. I, 61[b]. Y. Sabb. VI, 8[a] ומְשַׁזְּגִין . . . נהרגין וכ' we used to sit before Rabbi (and were taught,) you may put oil on muddy shoes, or wash them, but not scrape them (on the Sabbath); Y. Snh. X, 28[a] bot. משיגין (corr. acc.). Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. מְשַׁזְּגָא; Y. Shek. VII, 50[c] bot. משיגא (corr. acc.), v. אִסְקוּפָּא.

Af. אַשְׁזֵיג same. Targ. Y. II Ex. XXIX, 17, v. supra.—Y. Meg. III, 74[a] bot. מְשָׁזְּגָא, v. גּוּרְנָא.

Ithpe. אִשְׁתַּזַּג *to be cleansed, washed.* Targ. Prov. XXX, 12. Targ. Job IX, 30 Ms. (ed. אסתירית).

שְׁזוֹג m. (preced.) *water in which something has been washed.* Targ. Y. II Num. VI, 3.

שְׁזוּ, שְׁזוּגָא, v. שִׁיזּוּגָא.

שְׁזוֹרִי m. *of Sh'zor* (supposed to be Shighor, near K'far Anan in Galilee, v. Neub. Géogr. p. 278). Dem. IV, 1; Ḥull. 75[b]; a. fr. שמעון ש׳ (v. Fr. Darkhé, p. 131 sq.).

שְׁזִיב, v. שֵׁיזֵב.

שְׁזִיבוּ, שְׁ׳, v. שֵׁיזָבוּ.

שְׁזִיג, שְׁזִיגָ, v. שֵׁזַג.

שְׁזִיר m. (שְׁזַר) 1) part. pass. of שְׁזַר.—2) *twisted thread, cord.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 28; XXXIX, 31 ש׳ חוטא (h. text פתיל). Targ. Y. Num. XV, 38.—*Pl.*, v. שְׁזָרָא.

שְׁזַף (b. h.; Shaf. of זָהַם, v. זְפַת a. זֶפֶת) *to blacken, tarnish.* Cant. R. to I, 6 כך אנו ... שְׁזָפָתְנוּ so it is with us, when the sun of idolatry blackened us (we may become white again); Yalk. ib. 982.—Part. pass. שָׁזוּף; *pl.* שְׁזוּפִים. Cant. R. l. c. אבל אתם ש׳ וכ׳ but you (gentile idolaters) are black (soiled by idolatry) from your mother's womb.

שְׁזִיפִין, v. שִׁיזְפִין.

שְׁזִיפָר pr. n. m. *Shizpar.* R. Hash. 22[a] ש׳ ראשה וכ׳ (Ms. M. 2 שיזפר; Ms. M. 1 שחפי, v. Rabb. D. S. a. l. note) Sh. the magistrate of Geder.

שְׁזַק, v. שְׁזַג.

שְׁזַר (b. h.; Shaf. of זוּר) *to twist.*—Part. pass. שָׁזוּר; *pl.* שְׁזוּרִין, שְׁזוּרִים. Y. Shek. VIII, 51[b] top (ref. to Ex. XXVI, 31) אילו נאמר חוט ... שזור לשלשה מָשְׁזָר לששה וכ׳ if the text had *ḥut* (thread), it would have meant one doubled to two, *shazur* would have meant triplex, *moshzar* means sixfold &c. Erub. 96[b] בש׳ it means twisted threads (yarn, which is not used for weaving).

שְׁזַר ch. same.—Part. pass. שְׁזִיר. Targ. Ex. XXVI, 1, a. fr. (h. text משזר).—Targ. Y. Num. IV, 6 (h. text כליל תכלת).—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת׳ 2) [read:] שְׁזוֹר לִי מיניה חוטין וכ׳ twist threads for me out of it (the sand), and I will mend it; (Bekh. 8[b] כרוכו לי מיניה גרדי).

שְׁזָרָא m. (preced.) *twisted thread, cord;* v. שְׁזִיר.—*Pl.* שְׁזָרִין. Targ. Y. Ex. XXXIX, 3 (h. text פתילם).

שְׁ׳, שְׁזָרָה f. (preced.) *cord,* esp. *spinal column; skeleton* (interch. with שִׁדְרָה); trnsf. *stem, rib* of a plant. Y. Sot. IX, 23[c] top מציירין על הש׳ וכ׳ you must mark the spot as unclean if you find a spinal column or a skull. Y. Taan. II, 65[c] top שבש׳ ... כנגד corresponding to the eighteen vertebræ of the spinal column. Y. Succ. III, 53[c] bot. לולב ... ש׳ the Lulab must be a handbreadth high, not counting the stem; a. fr.—*Pl.* שְׁזָרוֹת, שְׁ׳. Y. Ab. Zar. II, 42[a] כל שהראשים והש׳ וכ׳ (fish-brine) in which the heads and the spines are intact; (Bab. ib. 40[a] ראש ושדרה).—Y. Sabb. III, beg. 5[c] שְׁזָרֵי חרדין stems of dry twigs (prob. to be read: שְׁזוּרֵי, v. חֲרָדָה).

שְׁ׳, שְׁזָרְתָּא ch. same. Targ. O. Lev. III, 9 (ed. Ber. שַׁדְרְתָּא, v. שַׁדְרָא). Targ. Koh. XII, 5; a. e.—Y. Ter. VIII, 46[a] שְׁזַרְתֵּיהּ דחיוי וכ׳ we found in them the skeleton of a serpent. Y. Sabb. I, 3[b] ש׳, v. נַדַּל.

שְׁחָאתָא f. (שְׁחִי I; cmp. h. שְׁחִי) *arm-pit.* Targ. Prov. XIX, 24; XXVI, 15 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁחֲתָא; h. text צלחת!).

שְׁחביב, v. משחביב.

שְׁחַד (v. שׁוֹחַד) *to win the favor of, bribe.* Targ. Ez. XVI, 33. Targ. Job VI, 22.

Pa. שַׁחֵד same. Snh. 43[b] שחוֹרֵי שַׁחֲרֵיהּ במילי he (Joshua) won him (Achan) over with persuasive words.

שְׁחָה, שָׁחָה, v. שחי.

שְׁחִיתָא, שַׁחְוָתָא, שְׁחִיוָתָא f. (שְׁחִי I) *pit, grave.* Targ. Job XVII, 14 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁחֲתָא); a. e.; v. שְׁנִיתָא.

שַׁחְוָור m. (interch. with שַׁחְוָן) *town-captain.* B. Bath 47[a] אי לאו דאידי ... לשׁ׳ (Ar. ed. Koh. לשחרן, read: לשחון; Alf. ed. Const. לְשַׁחֲוָאן) if he had not confessed to him (that he had given him the ass as a present), he would have surrendered him and his ass to the captain (for confiscation). Sifré Deut. 6 (prov.) עבד ... הדבק לש׳ וישתחוו לך a king's servant is a king, attach thyself to the captain, and they will bow down before thee; Yalk. ib. 801 הדבק לש׳ וישחון לך; Gen. R. s. 16 הדבק לש׳ 'Rashi' (ed. לשיחין, לשיחן, לשיחין; Ar. דבוק לשחון).

שְׁחוּ, v. שָׁחָה.

שְׁחוּל m. (שָׁחַל II) [*loose,*] *an animal with a dislocated hip.* Bekh. VI, 7 (40[a]); Bets. 35[b].—V. שָׁחַל.

שְׁחוֹלִית, שְׁחוֹלֶת f. (שָׁחַל I, answering to λεπίς, squama aeris) *metal shavings, filings.* Kel. XI, 3. Tosef. Ḥull. VI, 11 (corresp. to שחיקת כלי מתכות, Ḥull. 88[b]).—[Cmp. שְׁחַלַּיִם.]

שְׁחוּם, v. שָׁחַם.

שְׁחוּם m. (שָׁחַם) *dark, black* (or *brown*). Targ. O. Gen. XXX, 32, sq. (h. text חום; Y. לחוש); a. e.

שַׁחְוָן or שָׁחוֹן m. (cmp. Syr. שחנה, P. Sm. 4122) *chief of the town garrison, prefect.* Gen. R. s. 16 Ar. (ed. שירחן, שיחן, שיחן) דבוק לש׳ וישתחון לך, v. שַׁחְוַר; [Ar. (v. שָׁחַן) stick to *one that is hot,* and thou shalt be hot].

שְׁחַן, שָׁחוֹן.

שַׁחְרָנָא, v. שִׁחְרָנָא.

שָׁחוּף, v. שָׁחַף.

שָׁחוּץ, v. שָׁחַץ.

שָׁחוֹק m. (b.h.; שָׂחַק) *laughter, sport, jest.* Ab. III, 13, v. קִפּוּד. Ex. R. s. 42 (ref. to לצחק, Ex. XXXII, 6) אין ש׳ האמור כאן וכ׳ the sport here mentioned means idolatry, debauchery, and bloodshed; ומניין לש׳ שהוא וכ׳ and whence is it proved that 'sport' refers to bloodshed? (Answ. ref. to II Sam. II, 14). Y. Peah I, 16ª bot. ש׳ שעשה דמן ... he (Abner) made the blood of lads an object of sport (ref. to II Sam. l. c.). Ber. 31ª ש׳ פיו וכ׳ ... אסור לאדם man should not fill his mouth with laughter in this world (of oppression). Ib. מתוך ש׳ in a mood of laughter, v. צְבוּת; Y. ib. V, beg. 8ᵈ. Pes. 117ª; Sabb. 30ᵇ מתוך ... אין שכינה holy inspiration does not rest upon man when he is in a mood of grief, or indolence, or laughter &c. Ib. (ref. to Koh. VII, 3) מש׳ שמשחק וכ׳ ... טוב כעס better is the anger the Lord shows the righteous (by trials) in this world, than the laughter the Lord laughs with the wicked (when he makes them prosper) in this world. Cant. R. to VI, 11 ושעשוע וכ׳ ... מה אגוז זה ש׳ as the nut is a plaything for children and an entertainment for kings, so is Israel &c.; a. fr.—Erub. 65ᵇ אם בשְׂחָקוֹ man's character is also recognized in his jesting.—[Yalk. Ps. 620 ד׳ שחוק הן, v. שְׂחִיקָה.]—*Pl.* שְׂחוֹקִים. Koh. R. to X, 19 (ref. to לשחוק עושים ib.) לש׳ של יראות עושים for the revelries of idolatries they prepare bread, but the wine &c.

שָׁחוֹר I m., **שְׁחוֹרָה** f. (b.h.; שָׁחַר II) *charred, black; charred* or *black thing.* Par. III, 11 ש׳ שיש בו אפר a charred piece (of the red cow) which is easily pulverized. Keth. 36ª, a. e. עד שירבה ש׳ וכ׳ until the black prevails over the white (until the hair in the hair-covered parts of the body seems to prevail over the bare spots). Gitt. 19ª כתבו באבר בש׳ וכ׳ if one wrote a letter of divorce with lead, with a black pigment (dry ink), or with coal; Sabb. 104ᵇ. Lev. R. s. 31 מתוך הש׳ ... אין אדם man does not see through the white of the eye, but through the black. Cant. R. to I, 5 ש׳ אני במיעשי וכ׳ I am black (soiled) through my own deeds, but beautiful &c., v. נָאוֶה. Ib. ש׳ אני במצרים I was black (despised) in Egypt. Ib. ש׳ אני כל ימות וכ׳ I am black (with sins) all the days of the year, but beautiful on the Day of Atonement; a. fr.—*Pl.* שְׁחוֹרִים, שְׁחוֹרוֹת; Ned. III, 8 הנודר משְׁחוֹרֵי הראש וכ׳ if one forswears benefits from 'black-headed people', he is forbidden &c.; שאין נקראין ש׳ הראש וכ׳ by 'black-headed' are understood grown up men generally (without regard to the condition of their hair). Gen. R. s. 59, beg. ר׳ מאיר שחורי ראש ... R. M. came to Mamle where he saw none but black-haired people (no aged among them). Cant. R. to V, 11 (ref. to שְׁחוֹרוֹת ib.) ... כעורין וש׳ וכ׳ אלו ת״ח this refers to the students: although they appear ungainly and black in this world &c.; ib. ... אלו תלמודות this refers to such texts of the Law as appear too ugly and black (referring to unæsthetic subjects) to speak of them in public, but the Lord says, they are pleasing &c.; Lev. R. s. 19; a. fr.

שָׁחוֹר II m. (שָׁחַר I) *hair-pinchers;* (oth. opin. *razor*). Kel. XIII, 1 (ed. Dehr. שָׁחִיר); Bets. 35ᵇ.

שְׁחוֹרָה, v. שָׁחוֹר I.

שְׁחוֹרִין *coals*, v. שִׁירחוֹרָא.

שְׁחוּתָא, שַׁחֲוָתָא, v. שַׁחֲוָא.

שָׂחַז (cmp. חָזָה) *to expose to sight, uncover.* Part. pass. f. שְׂחוּזָה; *pl.* שְׂחוּזוֹת. Sabb. V, 2 ש׳ רחלות יוצאות ewes (on the Sabbath) may be led out (with their posteriors) exposed; ib. 53ᵇ מאי שחוזות שאוחזין וכ׳ what is *sh'ḥuzoth?* They tie their tails up in order &c. Ib. מאי משמע דהאי ש׳ לישנא דגלוי הוא what evidence is there that *sh'ḥuzoth* has the meaning of uncovering? (Answ. ref. to שִׂית זוֹנָה, Prov. VII, 10, v. שׁוּזָה.)

Hif. **הִשְׂחִיז** *to brighten, polish; to whet, sharpen.* Kel. XIV, 5 הסכין משׂשַׂחִיזָה the knife becomes susceptible of levitical uncleanness, when he (the manufacturer) polishes it. Ḥull. II, 3 ה׳ ... וסָם וכ׳ if one whetted the knife and (in beginning to cut) felt tired, and another person continued the cutting. Bets. III, 7 אין מַשְׂחִיזִין וכ׳ you must not whet the knife (to slaughter on the Holy Day), but &c., v. נָשָׂא. Y. Ab. Zar. II, 40ᶜ bot. אין מוכרין ... ואין משחיזין וכ׳ you must not sell them (the gentiles in Palestine) weapons or armor, nor may you sharpen weapons for them; a. fr.

שְׂחִיז, שְׂחַז ch. same; part. pass. שְׂחִיז *whetted*, v. infra.

Af. **אַשְׂחִיז** *to polish, whet.* Targ. Ps. VII, 13 יַשְׂחִיז Ms. (ed. שחיז; h. text ילטש).

שָׂחַח (b. h.) *to bend, bow* (interch. with שָׂחָה a. שׁוּחַ). Y. Ber. I, 3ᶜ bot. אלו ... ששׂוֹחֲחִין וכ׳ these are the benedictions at which you must bow &c.; שלא יָשׂוֹחַ ... השׂוֹחֲחַ (or יָשׂוּחַ) if one bows at every benediction, we teach him that he must not do so; Ber. 34ª; Gen. R. s. 39 השׂוֹחֶה ... שלא לָשׂוּחַ ... והשׂוֹחֶה (or יָשְׂחָה). Ruth R. to II, 5 כל הנשים שׂוֹחֲחוֹת וכ׳ יָשְׂחָה all other women stooped in gleaning, but she (Ruth) sat down; (Yalk. ib. 601 עומדות).

שָׂחַט I (b. h.; cmp. חוּט III) *to draw, stretch.* Part. pass. שָׂחוּט. Y. Yoma IV, 41ᵈ top (expl. זהב שחוט, I Kings X, 17) שהיה משוך כשעוה it was drawn out like wax; Cant. R. to III, 10; Yoma 45ª שנטיה כחוט it was spun like a thread; Ḥull. 30ᵇ. Ib. (to prove that in slaughtering you must draw the knife over the animal's throat and not chop) אין ושחט אלא ומשך וכ׳ *v'shaḥaṭ* (Lev. I, 5) means and 'he shall draw', and so it says *zahab shaḥuṭ* (v. supra) and also *ḥets shaḥuṭ* (Jer. IX, 7; Keri שׂוחט).

שָׁחַט II (b. h.; cmp. חטט) *to cut the throat*, esp. *to slay an animal by cutting the throat according to ritual laws.* Ḥull. I, 1 הכל שׁוֹחֲטִין וכ׳ all persons are fit to do the ritual slaughtering, and their act is legal, except &c.; וכולן ששָׁחֲטוּ וכ׳ and all those (mentioned as unfit), if they cut under the supervision of others &c. Ib. II, 3 היה שׁוֹחֵט והחזיז וכ׳ if he was cutting (drawing the knife across

the throat, v. preced.) and cut the head off with one movement. Ib. 1 השוחט ... ושנים וכ׳ if one cuts one organ (windpipe or gullet, v. סִימָן) of a bird, and two &c.; ib. יד שוחטת וכ׳, v. וָרִיד; a. fr.—Part. pass. שָׁחוּט; f. שְׁחוּטָה &c. Nidd. 15ª שור ש׳ לפניך the ox lies slaughtered before thee, i. e. the evidence is before you. Ḥull. 95ª בָּשָׂר ש׳ meat of an animal ritually cut, opp. בשר נבלה; a. fr.

Nif. נִשְׁחַט *to be cut, killed according to ritual.* Ib. 9ª במה נִשְׁחֲטָה ... עד, v. חֲזָקָה. Ib. נשחטה הרי היא וכ׳ if it has been properly slaughtered, it is presumed to be permitted until &c.; a. fr.

Hif. הִשְׁחִיט *to cause to slaughter.* Ib. V, 4 ... בארבע מַשְׁחִיטִין את הטבח וכ׳ at these four periods we force the butcher to slaughter (provide meat); Erub. 81ᵇ.

שָׁחַט ch. same.—[Targ. O. Num. XI, 32 ed. Vien., v. שָׁסַח.]—Ḥull. 28ª sq. קִשְׁחִיט ... היכי נעביד נְשָׁחֲטֵיהּ how shall we cut it and then examine (the gullet)? Maybe it was cut at a perforated spot. Meg. 7ᵇ שַׁחֲטֵיהּ לר׳ וכ׳ he cut R. Zera's throat; a. fr.—Part. pass. שָׁחִיט, v. supra. Ḥull. 4ª שפיר הוה ש׳ was properly cut.

Ithpe. אִשְׁתְּחִיט *to be cut.* Gitt. 69ᵇ.

שָׁחַט, v. סָחַט.

שָׁחָא, שָׁחֵי *to swim*, v. סְחִי.

שָׁחָה, שחי (b. h.; interch. with שָׁחַח) *to curve; to bend, bow; to lower one's self.* Tosef. Ber. I, 9; Ber. 34ª; Gen. R. s. 39, a. e., v. שָׁחַח. Pesik. Shek., p. 11ᵇ (ref. to Is. II, 9) יודע אני שֶׁשָּׁחוּ ... וְהָשְׁפַּלְתִּי אני והם I know that Israel lowered themselves by bowing to the calf, and I and they were humbled; Yalk. Ex. 386; Yalk. Is. 260; Tanḥ. Ki Thissa 4; Pesik. R. s. 10 אימתי שחו ונשפלו when was it that they bent and were lowered?; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּחֲוָה *to prostrate one's self.* Snh. VII, 6 (60ᵇ) המשתחוה he that prostrates himself (before an idol). Ib. 62ª זבח ... וה׳ וכ׳ if a person sacrificed, burnt incense, offered libation, and prostrated himself, all in one act. Yoma 69ª כיון שראה ... וה׳ לפניו when he (king Alexander) saw Simon the righteous, he alighted from his chariot and threw himself down before him; מלך ... יִשְׁתַּחֲוֶה וכ׳ should a great king like thee prostrate himself before this Jew?; a. fr.

שָׁחֵי I ch. same, *to be bent, cower.* Targ. Ps. XXXV, 14. Targ. Job XXXVIII, 40 (not שח׳); a. e.

שָׁחֵי II *to lie waste*, v. שְׁחִי.

שָׁחְיָ, שִׁיחְיָ m. (שָׁחָה) *bend*, esp. בית הש׳ (or sub. בית) *arm-pit.* Neg. II, 4 כאורגת בעומדין לש׳ ליד הרמנית (a woman is placed) in the position of a weaver at an upright loom, for the sake of examining the pit of the right arm; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV כמיסק בבית הש׳ in the position of one taking olives down, for examining the arm-pit; Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 551. Snh. VII, 7 המדבר משיחרו, v. פִּיחוּם II; Y. ib. 25ᶜ מִשִּׁיחְרוֹ. Naz. 58ᵇ; a. fr.—אמת (בית) הש׳, v. אַמָּה.—*Pl.* שָׁחְיֵי, constr. שָׁחְיֵי, v. כְּהוּנִּית; Midr. Till. to Ps. XVI שִׁיחֵיהֶן; Yalk. Ps. 667; Cant. R. to II, 7 תחת שיחיהן (some ed. שיחתן, corr. acc.).

שְׁחִיָא, שְׁחִי׳ ch. same, 1) *bending, bowing the head.* Bets. 24ª ... כל ומטי לה בחד ש׳ (Ar. שהיא) when one running after an animal gets it with one bend (the space being too small to allow an escape). Gitt. 70ᵇ (ref. to Mish. ib. VII, 1 (יהרכין ודילמא ש׳ דלאו לאו נקטיה maybe he was seized by spasms, making him bend his head in the way of one indicating dissent; ש׳ דהן הן making him bend in the way of one bowing the head in assent. Ib. ש׳ דסרוגין alternate spasms of the head accidentally corresponding to assent and dissent respectively.—2) *arm-pit.* Targ. Y. Deut. XXII, 5 (ed. Vien. שְׁחַיָּא, corr. acc.).—Y. Ter. VIII, 45ᵈ top ... תחות ש׳ אסור למיתן (not דלא מיתן) it is forbidden to put coins into the mouth ... or a loaf under the arm-pit; Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. בי ש׳. Y. Snh. VI, 23ᶜ הוה תחות שְׁחִיָּה וכ׳ had a loaf under his arm, and it fell down &c.

שְׁחִיטָה f. (b. h.; שָׁחַט II) *cutting the throat, slaughtering according to the Jewish ritual.* Sifra Tsav, ch. VIII, Par. 4 אין לשון ש׳ אלא משרכה by *shaḥaṭ* drawing (of the knife) is meant, v. שָׁחַט I. Ḥull. 9ª כל טבח ... ש׳ אסור לאכול משְׁחִיטָתוֹ if a slaughterer does not know the rules of slaughtering, you dare not eat of what he has killed. Ib. טבח ... לאחר הש׳ the slaughterer must examine the organs (v. סִימָן) after cutting. Ib. 20ª אין ש׳ לעוף מן התורה the ritual cutting of a bird's throat is not Biblically ordained; ib.ᵇ יש ש׳ לעוף וכ׳ it is Biblically ordained; a. v. fr.—Ib. 17ᵇ, a. fr. בית הש׳ *the throat* (v. מַפְרֵקֶת).—שְׁחִיטַת קדשים (the slaughtering of sacrifices) *the treatise of Z'baḥim.* B. Mets. 109ᵇ.—שחיטת חולין (the slaughtering of secular animals) *the treatise of Ḥullin.*—*Pl.* שְׁחִיטוֹת. Lev. R. s. 22 (ref. to Lev. XVII, 3) ומה תל׳ ש׳ וכ׳ and why has the text the word *shaḥaṭ* twice?; a. e.

שְׁחִיוָא, v. שְׁחָיָא.

שַׁחְיָא, v. סַחְיָא.

שְׁחִיל, v. שְׁחַל.

שְׁחִין, v. שְׁחַן.

שְׁחִין m. (b. h.; שָׁחַן) *inflammation, boil, ulcer, skin-disease.* Gen. R. s. 41 כ״ד מיני ש׳, v. רָאָתָן. Ib. מוכה ש׳ afflicted with boils. Neg. I, 5, sq.; a. fr.

שְׁחִין ch. same; 1) *heat.* Targ. Is. XVIII, 4.—2) *sore, boil*, v. שְׁחָנָא.

שַׁחְיָנָא m. (שְׁחִי) *swimmer.* Y. Shek. VI, 50ª top (Bab. ed. שַׁחְוָנָא), v. סַחְיָא.

שְׁחִיפוּתָא, v. שַׁחֲפוּתָא.

שְׁחִיקָה f. (שָׁחַק) *laughing.*—*Pl.* שְׁחִיקוֹת. Midr. Till. to Ps. II ארבע ש׳ הן four times laughing is used in connection with God; Yalk. ib. 620 שחוק (corr. acc.).

שְׁחִיקָה f. (שָׁחַק) *rubbing, pounding; pounded spices.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ אם היה מחוסר ש׳ if it (the garlic which

was pounded) needed the pounding (in order to be available). Ib. I, 3[c] bot. על חש׳ concerning pounded spices (sold by gentiles); a. e.

שְׁחִיקוּתָא f. (preced.) *worn condition.* Targ. O. Lev. XIII, 55 (h. text קָרַחַת, q. v.).

שָׁחִיר, v. שָׁחוֹר II.

שְׁחִירְתָא f. (שָׁחַת) *perversion, fault.* Targ. Ps. XVII, 3. Targ. Ruth IV, 22 (v. Dan. VI, 5 שְׁחִירְתָה).—[Gitt. 69[b] Ar. some ed., v. שְׁחֵתָא.]

שְׁחִירָתָא f.; *pl.* שְׁחִירָתוֹת (b. h.; שָׁחַת) *pits.* Yoma 10[a] ששי שמשים...כש׳ he was named Sheshai (Num. XIII, 22), because he made the ground (on which he stepped) like pits; Yalk. Num. 743.—[Yalk. Prov. 961 בשחירותו, read: בשחותו, quot. fr. Prov. XXVIII, 10.]

***שָׁחַל** I (cmp. שָׁחַק; Arab. *saḥala* decorticavit) *to rub off, peel.*

Pi. שִׁחֵל (cmp. כָּסַם *Hif.*) *to grow white, be frightened.* Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שחל שהכל מְשַׁחֲלִין לפניו the lion is called *shaḥal*, because all grow white before him; (Yalk. Prov. 959 שחל שחלים לפניו because they tremble before him, prob. corrupt).

שָׁחַל II (v. חָלַל, חָלַל II; cmp. Assyr. סחל *to perforate*, Del. Assyr. Handw., p. 493) *to move in a hollow space, slip.*—*Part. pass.* שָׁחוּל a) *slipped.* Y. Sabb. XV, beg. 15[a] בחבל ש׳ היא מתני׳ the Mishnah speaks of a rope drawn through a loop (not knotted). Ib. חבל שהוא משוחל בפסיקיא וכ׳ if a looped rope be meant, (of which the Mishnah says,) 'you may tie up the broken rope with a *fascia*, but not with a rope, but R. Judah allows'—this would imply that the Rabbis do not allow it (and why should they not?).—b) v. שָׁחוּל.

Hif. הִשְׁחִיל *to pass through a hollow space* (חַלּוֹן) *or groove; to slide.* Bets. 35[b] (ref. to Mish. V, 1 חד (משילין) תני משילין וחד תני מַשְׁחִילִין one reads *mashshilin* (fr. נָשַׁל), and another reads *mashḥilin*, you may let fruit slide down through an aperture in the roof (אֲרוּבָּה) &c.; מאן דתני משחילין וכ׳ he that reads *mashḥilin* is not wrong, for we read (Bekh. VI, 7) &c., v. שָׁחוּל. Y. ib. V, beg. 62[d] ... היה משחילין דרך חלון if there is an aperture in the roof, you may let the fruit down by the aperture. Y. Yoma II, 39[c] מַשְׁחִיל ותורם he lets the wood slide (down the altar), and then removes the ashes. Y. Kil. IX, end, 32[d] חוט שהשחילו במחט (not למחט) a thread which one threaded through the eye of a needle; Y. Sabb. VII, 10[c] bot. Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 ה׳ עשו עצמו וכ׳ Esau threaded his way through and went into the cave; ib. ה׳ וצפה וכ׳ ed. Bub., v. צָפַף. Yalk. Ruth 606 שאלו הש׳ לה קללה אחת וכ׳ (later ed. התחיל, corr. acc.) for, if he (Boaz) had let down a single curse on her (Ruth), how could I (David) have risen?; Pesik. Vayhi, p. 63[a] שאלו השאיל...מלמטן וכ׳ (corr. acc.) for, if he had let down on her a single curse from above ('below' euphem. for 'above') &c.; Pesik. R. s. 17 התחיל (corr. acc.); Ruth R. to III, 10 (s. 6, beg.) התיש לה (corr. acc.).—Part. pass. מוּשְׁחָל. Lev. R. s. 36 (ref. to Prov. XI, 21) ... זרע ... שמ׳ מבין נמלט 'the seed of righteous men' that slips through between two righteous men (like Ahaz between a pious father and a pious son) escapes; (Y. Snh. X, 27[d] זרע שהוא מיטל וכ׳).

Pu. שׁוּשְׁחַל *to be looped;* part. מְשׁוּשְׁחָל, v. supra.

שְׁחַל, ch. same, 1) *to let slip; to draw out of.* Targ. O. Ex. II, 10 (Y. ed. Vien. שַׁחֵיל׳) *Pa.*; h. text משה). Targ. I Chr. IV, 18.—Ber. 8[a] כְּמְשַׁחֲלָא בניתא וכ׳, v. בְּרִיָתָא II (perh. to be read: כְּמְשַׁחֵל *Pa.*).—2) *to discharge through pores, exude.* Yoma 78[a] דְּמִישְׁחַל שָׁחֵיל it (the unglazed earthen vessel) lets the moisture ooze through.

שַׁחַל m. (b. h.; cmp. Assyr. *šaḥâlu* to cry) *lion.* Snh. 95[a]; Ab. d'R. N. XXXIX; ib., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) ש׳ שהכל משחלין וכ׳, v. שָׁחַל I.

שַׁחֲלָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 13. Targ. Ps. XVII, 12 (h. text כפיר); a. e.

שְׁחָלָא, v. שִׁיחָלָא.

שְׁחַלַּיָּא, שִׁי׳, v. next w.

שְׁחַלַּיִם, שִׁי׳, m. du. (or שָׁחְלִים *pl.*) (answering to λεπίδιον, cmp. שְׁחוֹלִית) a kind of *cress* or *pepperwort* (Lepidium sativum, v. Löw Pfl., p. 396). Maasr. IV, 5 השחלים. Tosef. Shebi. II, 9; Erub. 28[a]. Ber. 57[b]; Ab. Zar. 29[a]. Gitt. 57[a] כפר שיחלים...מן שחלים the place was called K'far Shihlayim, because their support came from the traffic in cress; Y. Taan. IV, 69[a] bot. כפר שיחליא דהיון מרביין בניהון כאילין תחלוסייא (not בניהתין) it was named K'far Shiḥlaya, because they reared their children as carefully as cress is cultivated; Lam. R. to II, 2 (Matt. K., reading באילן, they reared their children on cress-dishes). Ab. Zar. 30[b] השחלים (Rashi השחליים) cress-dish (chopped cress mixed with wine or oil). Ib. 67[a] ...וכך היו עושין וקורין אותן שיחליים (Ar. קדירת שחלים) and so they used to prepare it at Sepphoris on Fridays, and they called it cress-dish; Y. ib. V, 44[d] top וקורין אותו שחליא; a. e.—כפר שחליים (כפר שחליא) pr. n. pl. *K'far Shihlayim* (*Shiḥlaya*), a town in the mountains of Ephraim (King's Mountain); v. supra.

שַׁחֲלִיף, v. שַׁלְחֵת.

שַׁחֲלִית, v. שִׁלְיָת.

שַׁחֲלָנִית f. (שָׁחַל I) [*peeler,*] name of a kind of *locust.* Ḥull. 65[b] (Ms. M. השלחנית; Ms. R. 1 השלחין; Ms. R. 2 השוחלטת, read: גית...; Ms. R. 3 השחלנית, v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Lev. 537 השלחנית.

שְׁחֶלֶת f. (b. h.; שָׁחַל I) *onycha* (corresp. to Biblical צְפוֹרֶן). Ker. 6[b] (classed among the גידולי קרקע!).—[B. Bath. 74[b] ימה של ש׳ Ms. R., v. שִׁלְיָת.]

שָׁחַם (v. חָמַם, חום) *to be hot, dark-red.*—Part. pass. שָׁחוּם; f. שְׁחוּמָה. Pesik. R. s. 20 [read:] לפיכך...שניפלים בגיהנם שאש של גיהנם ש׳ היא therefore did God create Maadim (the planet Mars), intimating that they shall be thrown into Gehenna, for the fire of Gehenna is glowing red (v. ed. Fr., p. 96[a], note 22).

שְׁחִים, שְׁחַם ch. same, *to be hot, dark, black.* Targ. Job XXX, 30 (h. text שחר).—Part. pass. שְׁחִים (v. שְׁחוּם); *pl.* שְׁחִימֵי, שְׁחִימִין. Targ. Y. Gen. II, 7. Targ. Job VI, 16 (h. text הקדרים).—B. Kam. 96[b] ש׳ ועבדינהו חדתי (Ms. M. שחמי) if the coins were black (tarnished), and he (who stole them) made them look new again; חדתי ועבדינהו ש׳ if they were new, and he made them black. Ab. Zar. 33[b] הני חצבי ש׳ וכ׳ the jugs of gentiles made of dark clay. Ḥull. 55[b] משיכלי שחר׳ Ms. M. (Ar. שחמי, ed. שיחומי) dark-glazed basins, opp. תירורי (opin. quoted in Rashi: *bronze* basins).

שְׁחַמָּא, שְׁחִי׳ m. (preced.) 1) (adj.) *dark, black.*—*Pl.* שְׁחַמֵּי, שְׁחִי׳, v. preced.—2) (noun) *blackness, black spot; tarnish.* B. Kam. 49[a] כל הירכי דסליק ביה ש׳ לולד whenever he struck her so that the black mark (bruise) could be communicated to the embryo (excluding a blow on her hand or foot); Yalk. Ex. 335. B. Kam. 96[b] מידע ידיע שיחמיריהו (Ms. H. שְׁחַמַּיְרֵיהוּ) (when he makes the coins which he blackened look new again,) their tarnish remains noticeable.

שְׁחַמְתִּית f. (preced. wds.) *reddish, dark-colored wheat.* B. Bath. V, 6 ש׳ ונמצאת לבנה . . . ש׳ if he sold wheat as dark-colored, and it is found to be white, as white, and it is found to be dark. Y. Naz. V, 54[a], v. אַגְּרוּ. Y. Maas. Sh. IV, beg. 54[d] top שְׁמִיתִית; Y. Ter. II, 41[d] top שמית׳; Y. Peah II, 17[a] שַׁמּוּתִית.

שָׁחַן (cmp. שחם) *to be hot, parched.* *Part. pass.* שָׁחוּן, f. שְׁחוּנָה (sub. ארץ) *parched, scabby soil.* Y. Yoma V, 42[c] top; Bab. ib. 53[b], a. e., v. גָּשַׁם.

Hif. הִשְׁחִין *to heat.* B. Kam. 82[a] ומשחין וכ׳ משביע it (garlic) satisfies, heats (the body) &c.

שְׁחִין, שְׁחַן ch. same (answering to h. חם, חמם) 1) *to be warm.* Targ. Is. XLIV, 15, sq. Targ. Koh. IV, 11. Targ. Job XXXVII, 17 Ms. (ed. מְשַׁחֲנִין, *Pa.*; ed. Wil. מְשָׁחֲנִין, corr. acc.).—2) *to heat, light a fire.* Arakh. 31[b] אנא קדים שָׁחִין נורא וכ׳ I lighted a fire (moved into my house) before thee.—3) (with על) *to hatch,* v. infra.

Pa. שַׁחֵן 1) *to heat.* Keth. 10[b]; Gitt. 70[a] מְשַׁחֲנַן, v. טָבַע. Y. Sabb. I, end, 4[b] מהו מיחזרתיה ומְשַׁחֲנַתְיהּ is it permitted to put it back (into the oven) and keep it warm? Lev. R. s. 25 תרא . . . ומְשַׁחֲנָא להון she (the mother hen) gathers them, and puts them under her wings, and keeps them warm.—2) *to hatch, sit over.* Targ. Jer. XVII, 11 (ed. Wil. מְשָׁחֲרִין, read: מְשַׁחֲרִין). Targ. Is. LIX, 5. Targ. Job XXXIX, 16 שַׁחֲנָא על בניא (Ms. תעיין בנהא; h. text הקשיחה).

Ithpa. אִשְׁתַּחַן, *Ithpe.* אִשְׁתְּחַן *to be warmed, get warm.* Ib. XXXI, 20. Targ. Y. Deut. XXII, 11.

שְׁחִי׳, שְׁחָנָא m. (preced.) 1) = h. שְׁחִין. Targ. O. Ex. IX, 9, sq. (O. ed. Berl. a. Y. שְׁחִין). Ib. 11. Targ. O. Deut. XXVIII, 27 (Y. II שְׁחָנָא; Y. I שְׁחִינֵי *pl.*). Targ. Prov. XX, 30 (ed. Lag. a. oth. שׁוּחֲנֵי).—*Pl.* שְׁחִינֵי, שְׁחִי׳, שׁוּחֵי׳, v. supra.—2) (v. פְּתִישָׁא, פְּתִישָׁא) *the scab on the camel's back* from the friction and pressure of the load; trnsf. *heavy load.* Gen. R. s. 19, beg.; Sot. 13[b], a. e. לפום גמלא ש׳, v. גַּמְלָא I.

שָׁחַף (v. חָפַף II) *to rub, scrape, peel.*—*Part. pass.* שָׁחוּף a) *one whose genitals are wasted* (v. מָחוּי). Tosef. Bekh. V, 4 (expl. מרוח אשך, for which Bekh. VII, 5 שנמרחו אשכיו, v. מָרַח). Sot. 26[b]. Esth. R. to II, 3.—b) (cmp. חָסִיף) *reduced, lean, losing flesh.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. IV (ref. to שחפת, Lev. XXVI, 16) או עתים שהוא ש׳ וכ׳ or at times one becomes reduced in flesh, but feels comfortable &c.; Yalk. Lev. 673 נשחוף (corr. acc.).—Yalk. Gen. 146 שְׁחוּפִים, v. סָכַךְ.—*c) f. שְׁחוּפָה; *pl.* שְׁחוּפוֹת *of indistinct color, gray (wool),* opp. לבנות. Ḥull. XI, 2 (135[a]; ib. 136[b] (Ms. R. 2 סחופות; Ms. R. 1, a. Ar. שחופות, v. סָחַם).

Nif. נִשְׁחָף *to become reduced.* Sifra l. c. (ref. to שחפת, v. supra) יש לך אדם . . . שהוא נ׳ (not וכי יש) sometimes a person is sick in bed, yet his flesh is preserved: therefore the text says, 'and consumption', which means that he is wasting away; Yalk. Lev. l. c.

שְׁחַף I ch., *Pa.* שַׁחֵף same, *to scrape, dredge, clean.* M. Kat. 4[b] לשַׁחוּפֵי נהרא (Ms. M. לסַחוּפֵי) to dredge a canal.

שָׁחַף II (preced.) [*to scrape, sweep,*] *to move, crawl.* Targ. Koh. I, 5 (of the sun, cmp. נָסַר; h. text שאף). Targ. Y. Gen. III, 14 שָׁחִיף Ar. (ed. מיטריל). Targ. Y. II Lev. XI, 42.—[Nidd. 26[a] משחיף Ar., v. שַׁלְחַף.]

שַׁחְפָּא I, **שַׁחְפָּא צִפַּר שׁ׳** m., (= b.h. שַׁחַף; שָׁחַף I) name of an unclean bird, supposed to be *sea-mew.* Targ. Lev. XI, 16; Targ. Deut. XIV, 15.

שְׁחָפָא II m. (שְׁחַף I) *rubbish.*—*Pl.* שְׁחָפֵי. Sabb. 110[a] ש׳ דקניא Ms. O. a. Ar. (ed. only ש׳) refuse of reeds.

שַׁחַפְתָּא, v. שַׁחַפְתָּא.

שַׁחֲפֶת f. (b. h.; שָׁחַף) *wasting away, consumption.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV, a. e., v. שָׁחַף.

שַׁחַפְתָּא ch. same. Targ. O. Lev. XXVI, 16 (ed. Vien. שַׁחֵפ׳; Y. שְׁחִיפוּתָא); Targ. O. Deut. XXVIII, 22 (Y. שְׁחִפוּתָא).

שָׁחַץ (v. חָצַץ II) 1) *to divide, tear.* Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שחץ שהוא שׁוֹחֵץ בפיו the lion is called *shaḥats,* because he tears with his mouth; Yalk. Prov. 959 שהוא מְשַׁחֵץ בשיניו (*Pi.*).—2) *to divide off, separate.*—Part. pass. שָׁחוּץ; *pl.* שְׁחוּצִים a) *separate, proud, aristocratic.* Y. Sabb. VI, 8[a] top ש׳ ביותר . . . והארש but a man is allowed (to wear those ornaments which a woman is forbidden to wear on the Sabbath), because he is not ostentatious (and will not take them off to show them), v. שְׁחָצָנִית. Cant. R. to IV, 8 (ref. to ארזות ib.) מה האריז הזה ש׳ . . . ש׳ וגבורים וכ׳ (strike out וגבורים) as the lion is proud (keeping for himself), so were Sihon and Og proud (selfish) . . . they did not come to each other's rescue; Yalk. ib. 988 מה האריז הזה שחק (corr. acc.).—b) [*that which is to be kept off,* cmp. רחק,] *obscene.* Yalk. Is. 264 אנשי . . . ש׳ הרו the men of Jerusalem were obscene, v. שַׁחַץ I.

Pi. שִׁחֵץ same, v. supra.

Hithpa. הִשְׁתַּחְצֵן *to separate one's self, be exclusive, lofty.* Sifré Num. 131 מלכיות זו מתגאה ומִשְׁתַּחֲצֵת וכ׳ this proud and overweening government has only four provinces worthy of an empire &c.; Yalk. Num. 771; Yalk. Deut. 809. Ab. d'R. N. l. c. [read:] שחץ שהוא מִשְׁתַּחֲצֵן the lion is called *shaḥats*, because he is proud.

שָׁחָץ m. (preced.) *aristocratic, proud, vainglorious, pompous.* Pesik. Par., p. 40ᵃ אית לך למימר ... שהיה ש׳ will you say of that righteous man (Simeon the high priest) that he was vainglorious?; Y. Shek. IV, 48ᵃ bot. שְׂחִיץ היה.—*Pl.* שְׁחָצִים. Pesik. l. c. היו וכולם ש׳ and all of them (those high priests that made such a display) were ostentatious people, v. שַׂחֲצִית. Lev. R. s. 20 היו ש׳ they (Nadab and Abihu) were aristocratic (deeming no woman noble enough for them); Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 63 שַׂחֲצָנִין (ed. Bub. שקרנין, corr. acc.); Yalk. ib. 822 שְׁחָצִין.

שַׁחַץ I m. (v. שָׂחַץ, part. pass.) 1) [*separation,*] *obscenity, abomination, disgrace.* Sabb. 62ᵇ אנשי ... אנשר ש׳ היו the men of Jerusalem were lovers of obscene talk; (Yalk. Is. 264 שחוצים). Pes. 3ᵇ פסול ש׳ (they found in him) obscenity which made him unworthy of the priesthood; (Rashi: *pride*). Tanḥ. Vaëra 9; Ex. R. s. 8 לך ועשה מי שעשה עצמו אלוה ש׳ בעולם go and make him that made himself a god an abomination in the world; ib. ... וכן נעשה ש׳ בעולם and so Sennacherib prided himself, and became an abomination &c. Ib. אני ממלא ... ומראה שַׁחֲצוֹ לבריות I fill the upper and the lower regions with him (his repute), and let people see his disgrace; Tanḥ. l. c. שבחן (corr. acc.). Ib. הקב״ה מראה ש׳ וכ׳ the Lord shows all men the disgrace of the proud; a. e.—*Pl.* שַׁחֲצִים. Ib. (ref. to Job XLI, 26 בני שחין) אלו הגדותנין ... ש׳ בעולם this means the proud that make themselves gods: the Lord makes them abominations in the world.—2) (b. h.) *pride,* v. supra.

שַׁחַץ II m. (b. h., Job XXVIII, 8 בני ש׳; שָׂחַץ) [*tearer,* or *proud,*] surname of *lion.* Ab. d'R. N. ch. XXXIX; sec. Vers., ch. XLIII (ed. Schechter); Yalk. Prov. 959, v. שָׂחַל.

שַׂחֲצָא ch. same. Targ. Ps. XVII, 12 Regia (ed. שחלא).

שַׂחֲצִית f. (v. שָׂחַץ) *ostentatiousness.* Y. Shek. IV, 48ᵃ גדולה היתה וכ׳ ש׳ there was great love of display among the sons of the high priests.

שַׂחֲצָן m., v. שָׂחַץ.

שַׂחֲצָנִית f. (preced.) *loving display, vain.*—*Pl.* שַׂחֲצָנִיּוֹת. Y. Sabb. VI, 7ᵈ ע״ר שהנשים ש׳ והיא מתרתן וכ׳ because women like display, and one might untie them (those ornaments, to show them) to their neighbors, and in forgetfulness walk with them &c.

סָחַק, שָׂחַק (b. h.; interch. with צָחַק q. v.) *to be bright; to laugh, jest, play.* Tosef. B. Kam. II, 2 ס׳ בין הבקר וכ׳ ed. Zuck. (Var. צהבין, צחבין, read: צחק בין) if he (the ox) sported among the herd three times (doing no harm). Deut. R. s. 3, end ראה ... שׂחַקת לעבר the king saw her smile at one of his servants. Y. Kidd. III, 63ᵈ מימי לא ש׳ וכ׳ never did a person have his sport with me, except this man. Tanḥ. Naso 5 לשַׂחֵק ... באיתו שבפנים שָׂחַקְתָּ אבל thou didst fool him (the watchman) that was inside, but thou canst not fool me. Der. Er. Zuṭṭa ch. V ולא בוכה בין השׂוחֲקים ולא שׂוחֵק וכ׳ nor should one weep among those who laugh, nor laugh among those who weep; a fr.—Trnsf. (of fingers) *to be spread,* opp. עצב. Succ. 7ᵃ טפח שוחק (Ms. M. a. Ar. ס׳); Erub. 3ᵇ שׂוֹחֲקוֹת, v. אַצָּה; a. e.

Pi. שִׂחֵק, ס׳ same. Tanḥ. l. c. באישך את מְשַׂחֶקֶת וכ׳ thou canst fool thy husband, but thou canst not fool me. Ib. ואני יושב ומְשַׂחֵק על וכ׳ but I sit laughing at my creatures. Tosef. Keth. IX, 2 מְסַחֵק הוא בה ed. Zuck. (Var. מְצַ׳) he may laugh at her (and take the sham sale seriously); (Keth. 79ᵃ רצה מצחק), v. פִּיסְטֵין. Tanḥ. Noah 5 והיו משחקין ממנו they laughed at him (Noah). Ber. 7ᵇ, a. e. השעה משחקת לו the hour smiles on him, i. e. he is in luck; a. fr.

Hif. הִשְׂחִיק *to cause to laugh, lead to sport.* Gen. R. s. 22 אם בא ... להַשְׂחִיקֵךְ שמחתו וכ׳ if thy inclination comes to incite thee to merriment, rejoice it with words of the Law; Yalk. Is. 296.

שַׂחַק, v. שְׂחוֹק.

שָׂחַק (b. h.) *to rub, grind, pound.* Midr. Till. to Ps. XVIII ... שחקים שהן שׂוֹחֲקִין אלו באלו ולמה why are the clouds named *sh'ḥakim?* Because they rub against one another. Gen. R. s. 13, a. e., v. שָׂחַק II. Bets. II, 8 שוחקין את הפלפלין וכ׳ you may grind pepper on the pepper-mill (on the Holy Day). Y. Ber. VI, 10ᵃ top שָׂחָקָן וכ׳ if he mashed them (the turnips), he must say the benediction &c., opp. אם בעיינן הן if they are in their natural shape; a. fr.—[Yalk. Cant. 988 שחק, v. שָׂחַץ.]—*Part. pass.* שָׂחוּק; f. שְׂחוּקָה; *pl.* שְׂחוּקִין, שְׂחוּקִים; שְׂחוּקוֹת a) *ground, pounded, mashed.* Y. Ber. I. c. ויין לאו ש׳ הוא is wine not a product gained by pounding?; ib. ופת לאו ש׳ היא is not bread a product &c.?; ib. שאר ... אע״פ שש׳ הן וכ׳ all other things, although produced by pounding (like olive-oil &c.) are ritually treated as if in their natural state; a. e.—*b*) (cmp. שָׂחַח) *lean, meagre.* Y. Dem. II, beg. 22ᵇ שחוקה היא (R. S. to Dem. II, 1 שְׂחִיקָא ch.) the fig of Bozrah is stunted.

Pi. שִׂחֵק 1) same; *part. pass.* מְשׂוּחָק; *pl.* מְשׂוּחָקִים, מְשׂוּחָקִין *rubbed, worn-out, threadbare.* Tosef. Men. I, 8; Zeb. 18ᵃ, v. רָשַׁל; ib.ᵇ; a. e.—2) *to curse the memory of a person,* v. next w.

Nif. נִשְׂחַק *to be ground.* Ab. d'R. N. ch. I עצמותיו נִשְׂחֲקוּ his bones were ground, i. e. his memory is cursed, v. next w.

שְׂחַק ch. same. Targ. O. Ex. XXX, 36.—Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. החן דש׳ תומא he that grinds garlic. Ib.ᵇ bot. B. Bath. 146ᵃ שַׂחְקֵי, v. מַרְגְּנִיתָא; a. fr.—Midr. Sam. ch. I, v. infra.—Part. pass. שְׂחִיק.—ש׳ טמיא, v. שַׂמְיָא; (in Hebr. dict.) ש׳ עצמות. Gen. R. s. 49, beg.; a. e.—Y. Sabb. VI, 8ᵃ top חוות רגליה שחקה (read: שְׂחִיקָא) his foot was sore from rubbing.—Y. Dem. II, beg. 22ᵇ שחיקא (R. S. to Dem. II, 1), v. שָׂחַק.

Pa. שִׁחֵק *to mention the name of a dead person with the imprecation* שחיק טמיא (his bones be ground), *to curse.* Lev. R. s. 32, end מדכרין ומְשַׁחְקִין there are those whose names are mentioned with a curse, opp. ומניחין, v. נוּחַ h.; Yalk. Ex. 411 (Hebr.) מזכירין ומְשַׁחֲקִים; Tanḥ. Vayaḳhel 4; Ex. R. s. 48 (mixed dict.) מדכרין ומשחקים; Midr. Sam. ch. I וּשְׁחִקִין (*Pe.*).

שַׁחַק I m. (preced.), *pl.* שְׁחָקִים, שְׁחָקִין *worn garments, thin clothes.* Sifra Thazr., Neg., Par. 4, ch. XV בקרחתו 'אלו הש, 'in its baldness' (Lev. XIII, 55), that means old clothes (whose nap is worn off). Keth. V, 8 אין נותנין לה ... ולא ש' וכ' we must not give her new garments for summer and worn-out (thin) garments for winter; ib. והש' and the discarded garments remain hers; v. בְּלָאוֹת. Zeb. 18[b]; a. e.

שַׁחַק II m. (b. h.; שָׁחַק) [*dust,*]; *pl.* שְׁחָקִים *clouds, heaven, sh'ḥaḳim,* name of one of the seven heavens. Ḥag. 12[b] ש' שבו רחיים וכ' it is named *sh'ḥaḳim,* for in it stands a mill and grinds manna for the righteous. Gen. R. s. 13 למה...ש' שהן שוחקין וכ' why are they (the clouds) called *sh'ḥaḳim?* Because they grind the water...like a stomach (grinding the food); Tanḥ. Mick. 1; Koh. R. to I, 7. Ib. אירכן...בש', v. נָזַל. Midr. Till. to Ps. XVIII, v. שָׂחַק; a. e.

שְׁחָקָא, שְׁחָקָא ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 38.—*Pl.* שְׁחָקִין, שְׁחָקִין, שְׁחָקָא Ib. 7 (ed. Wil. שַׁחֲקֵי). Ib. LXXVII, 18. Targ. Job XXXVI, 28; a. e.

שַׁחֲקָא I f., *pl.* שַׁחֲקָן = h. שַׁחַק I, *old garments.* Targ. Jer. XXXVIII, 11, sq.

שַׁחֲקָא II m., *pl.* שַׁחֲקֵי 1) same. Nidd. 17[a] ש' דכיתנא linen rags. Ib. בחדתי והא בש' הא in the one case it means new linen, in the other, old linen; a. e.—2) *toils.* Targ. Prov. XXXI, 7 (h. text עמל).

שָׂחַר I (b. h.; cmp. חָרַר I) *to break through, dig; to search, seek.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 ששוקדים ושׂוֹחֲרִים וכ' they watch, and search, and investigate &c.

Hif. הִשְׁחִיר *to pass through a cavity* or *a groove.* Bets. 35[b] (ref. to Mish. ib. V, 1 ומאן דתנר מַשְׁחִירִין וכ' nor is he wrong who reads *mashḥirin* (in place of מְשׁוּלִין, referring for evidence to השחור, v. שָׁחוֹר II).

Pi. שִׁחֵר (cmp. בָּרָה) *to choose, select.* Gen. R. s. 39 שַׁחֲרִתִּיךְ לִי, v. רָחַם; Yalk. Ps. 869.

שָׂחַר ch. same, *to search, inquire.* Targ. Is. VIII, 20.

שָׂחַר II (b. h.; cmp. חָרַר III) *to be charred, black.*—V. שָׂחוֹר I.

Hif. הִשְׁחִיר 1) *to blacken.* Y. Ḥag. II, 77[d] פניהן הִשְׁחִירוּ וכ' they made their faces as black as the bottom of a pot, i. e. they ruined their reputation. Sabb. 152[a] (ref. to Koh. XI, 10) דברים...מַשְׁחִירִים וכ' certain things which a man does in his young days make his face look black (sickly) in his old age; a. e.—2) *to become black.* Y. Bets. II, end, 61[d] שִׁינָיו וכ' הִשְׁחִירוּ his teeth were black from fasting; Y. Sabb. V, end, 7[c]; Ḥag. 22[b] שִׁינָיו הוּשְׁחֲרוּ (Hof.; Ms. M. פניו). Ex. R. s. 1 (play on אשחור, II Chr. I, 24) פָּנָיו שְׁחִשְׁחִירוּ his face was black from fasting. Y. Shebi. VI, 36[d] bot. מכיון שה' as soon as it (the onion in the ground) gets black. Y. Snh. VIII, beg. 26[a] הַקְּדֵרָה הַשְׁחִירָה, v. בָּשַׁל; a. e.

Hof. הוּשְׁחַר *to become black,* v. supra.

שְׁחַר ch. same.

Af. אַשְׁחַר *to get black.* Succ. 33[b] אימת דאַשְׁחוֹר when did they (the berries on the myrtle branch) become black?

Pa. שַׁחַר *to blacken.* B. Mets. 117[b] דקא"ל קא מְשַׁחֲרַת לִי לכותלאי Ms. M. (differ. in ed., v. שַׁחְרוּרִיתָא) he may say to him, thou wilt make my wall black (by living in my house).—Part. pass. מְשַׁחַר; f. מְשַׁחֲרָא; *pl.* מְשַׁחֲרֵי. מְשַׁחְרָן. Yoma 28[b] מכי מש' כותלי when the walls begin to grow dark (are no longer shone upon by the sun), v. כּוֹתֶלָא. Ber. 28[a] חזנהו...דמש' he saw that the walls of his room were sooty. Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת') רישיה גרע ומְשַׁחֲרִין (ושיחרור) his head shaved, and his face blackened; a. e.

שָׁחַר III, *Hif.* הִשְׁחִיר (denom. of שַׁחַר) *to be early in doing; to get up early.* Lev. R. s. 19, beg. מי שמַשְׁחִיר וכ', v. עָרַב II. Midr. Sam. ch. V ע"י שה' והעריב בהן because he was engaged in their study early and late; a. e.

Pi. שִׁחֵר (b. h.) same, *to do a thing early* or *diligently.* Ex. R. s. 1 (ref. to Prov. XIII, 24) לפי שִׁשִּׁחֲרוֹ מוסר וכ' because he corrected him betimes (or earnestly), he loved him. Ib. היה יצחק מְשַׁחֵר מיסר ליעקב וכ' Isaac trained Jacob &c.

שְׁחַר ch. same. Ex. R. s. 47 למדו תורה דְּשִׁחֲרִין ודקרין בלילה (ed. Wil. דְּשָׁחֲרִין, some ed. דְּשׁוֹחֲרִין) learn the Law from those who get up early (to study), and who read (teach) by night, opp. אִימְּטָן q. v.

Pa. שַׁחַר same. Targ. Is. XXIX. 20 (h. text שקד).

שְׁחַר IV (cmp. שחרר, v. חרם), *Pa.* שַׁחַר [*to declare a thing or man free, ownerless property,*] *to confiscate, press into public service.* Targ. O. Num. XVI, 15 שָׁחֲרִית ed. Berl. (Mss. שָׁחַר, שַׁחֲרִית, שָׁחָר, v. Berl. O. II, p. 42; Y. I שָׁחֲרִית). Targ. I Sam. XII, 3.—Ber. 56[a] חזית דְּמַשְׁחֲרֵי לך פרסאי וכ' (Ms. M. דמשחדי, corr. acc.) thou shalt see in thy dream that the Parthians press thee into service &c. Ib. דמשחדי לך רומאי Ms. M. (corr. acc.; ed. אחו רומאי ושבו לך).—*Part. pass. Pe.* שָׁחִיר; f. שְׁחִירְתָּא *sent abroad.* Targ. Hos. VII, 11 כיונה ש' דאיתנסבן בנהא ed. Lag. (ed. שְׁרִיתָא, q. v.) as a dove sent abroad when her young were taken away (h. text פּוּתָה, v. Midr. Till. to Ps. LXXXIV).

שַׁחַר m. (b. h.; שָׁחַר I, cmp. בֹּקֶר) *morning dawn, early morning.* Ber. IV, 1 תפלת הש' the morning prayer. Ib. I, 4 בש' מברך וכ' when reading the Sh'm'a in the morning prayer, you recite two benedictions &c. Tam. IV, 1 ש' של (sub. תמיד) the daily offering of the morning; a. v. fr.—עמוד הש', v. עַמּוּד. — אילת הש', v. אַיָּלָה. — *Pl.* שְׁחָרִין, v. שַׁחֲרִית.

שַׁחֲרָא, שַׁחֲרָת ch. same. Targ. Y. II Gen. XIX, 15;

XXXII, 27.—Y. Ber. I, 2[d], v. עוּר I ch.; Pesik. Vayhi, p. 63[a]; Pesik. R. s. 17 עוררתני ויש׳ לא (*fem.*); Midr. Till. to Ps. LVII, 9 ed. Bub.; Lam. R. to II, 18; a. e.

שְׁחִרוּרָא, v. sub שְׁחִיחָא.

שַׁחֲרוֹרִין, v. שְׁחוֹרָא.

שַׁחֲרוּרִית f. (שָׁחַר II) *blackness, ugliness.* Taan. 23[b] תחזור חנה לשַׁחֲרוּרִיתָהּ וכ׳ may Hannah become ugly again, and she did so.

שַׁחְרִירִיתָא ch. same. B. Kam. 20[b] משום ש׳ דאשיתא because the walls get black (when people live in the house). B. Mets. 117[b] משום דאיכא ש׳ (Ms. H. שַׁחְרָתָא דאשיתא; differ. in Ms. M., v. שְׁחַר II) because there is a claim in the case for the blackening of the walls.

שחרות, Num. R. s. 10[8] מתוך הש׳ quot. in Levy Talm. Dict., read הִשְׁפָּרוּת.

שְׁחַרְחֹרוּת f. (v. preced. arts.) *blackness;* trnsf. *sinfulness.* Cant. R. to I, 6 אל תראוני בשְׁחַרְחֹרוּתִי look not at me in my sinfulness (do not exaggerate my faults).

שַׁחֲרִית f. (שַׁחַר) *morning time.* Ber. I, 2 (9[b]) ... מאימתי בש׳ (Y. ed. Ms. M. בְּשַׁחֲרִית; v. Rabb. D. S. a. l. note) from what time may we read the Sh'm'a in the morning?; Tosef. ib. I, 2 בשחרית; a. fr.—פת ש׳, v. פַּת.—טובלי ש׳, v. טָבַל I.

שִׁי׳, שִׁחְרֵר (חָרַר II) *to set free, emancipate.* Y. Yeb. VIII, 8[a] top שִׁיחְרְרוֹ מְשׁוּחְרָר ... העושה עבדו if a man mortgages his slave and then sells him, he is not sold; if he sets him free, he is free. Gitt. IV, 4 ... ושחררו וכ׳ עבד if a master mortgages his slave and sets him free ..., we force the mortgagee to make him a freedman, but he (the slave) writes a note on his value; ib. אינו כותב אלא מְשַׁחְרְרוֹ none but him who set him free has to write the note of indebtedness. Ib. 40[b] מי שחררו which of them (the mortgager or the mortgagee) set him free? Ber. 47[b] ש׳ עבדו וכ׳ declared his slave free and made him serve to complete the number of ten persons (required for prayers). Ib., a. e. כל המְשַׁחְרֵר עבדו וכ׳ whoever sets his slave free, violates a positive command; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּחְרָר; f. מְשׁוּחְרֶרֶת, מְשׁוּחְרֵרֶת &c. Gitt. IV, 4; Y. Yeb. l. c., v. supra; a. fr.—Ib. VIII, 9[c] top (play on שחרים, I Chr. VIII, 8) זה בועז שהיה מש׳ מן וכ׳ that is Boaz who was free from sins; Ruth R. to I, 21 (Par. 4); (Yalk. Chr. 1077 שנשתחרר).

Hithpa. הִשְׁתַּחְרֵר, *Nithpa.* נִשְׁתַּחְרֵר *to be set free.* Yalk. l. c. Keth. III, 1 שנִשְׁתַּחְרְרוּ who were set free. Gitt. 43[a] חציה ... ונִשְׁתַּחְרְרָה a woman that is half a slave and half free, who was betrothed to R., and then was set entirely free &c.; a. fr.

שַׁחְרֵר ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 4; 9.

Ithpa. אִשְׁתַּחְרֵר *to be set free.* Targ. Y. Ex. XXI, 7.

שַׁחְרִירִיתָא, v. שַׁחְרוּרִיתָא.

שָׁחַת (b. h.) *to be low, bent.*

Pi. שִׁחֵת (cmp. חָבַל) *to pervert, ruin, do harm.* Ex. R. s. 8 ש׳ לנפשו he did harm to himself; a. e.—Ab. d. R. N. ch. I, end לשַׁחֲתוֹ ... וירדו ed. Schechter (ed. לשרתו, corr. acc.) and the ministering angels came down to destroy him (Adam). Kidd. 24[b] (ref. to Ex. XXI, 26) עד שיתכוין לשַׁחֲתָהּ when he intended to destroy it. Naz. 4[b] לשַׁחֵת, v. שִׁעֵר; a. e.

Hif. הִשְׁחִית 1) same. Ex. R. l. c. לנפשו ה׳, v. supra. Tanh. Tol'd. 6 להַשְׁחִיתוֹ ... לילך to go to Nabal to ruin him; a. fr.—Esp. בַּל הַשְׁחִית (v. בַּל) *the law forbidding to ruin anything wantonly* (derived from Deut. XX, 19). Sabb. 129[a] והא קעבר מר משום בל ת׳ in doing so, do you not disregard the law which forbids wilful destruction? בל ת׳ דגופאי עדיף לי not to do injury to myself is a higher duty to me; ib. 140[b]; a. fr.—2) *to commit a nuisance.* Y. Succ. V, 55[c] (play on משתחויתם, Ez. VIII, 16) [read:] שיהיו משחחוים להמה ומַשְׁחִיתים להיכל they prostrated themselves in worship of the sun, and committed nuisance towards the Temple (v. Bab. ib. 53[b]; Yoma 77[a]).

שְׁחַת ch. same; *part. pass.* שְׁחִית *mutilated.* Targ. Y. Lev. XXII, 24 (h. text נָתוּק).

שַׁחַת I f. (b. h.; שׁוּחַ) *pit, grave.* Pesik. R. s. 10 (ref. to Ps. LXXV, 8) זה שהשפיל לישראל לבאר ש׳ וכ׳ as *zeh* (Neh. IX, 18) brought Israel down to the lowest pit, so did *zeh* (Ex. XXX, 13) lift it up &c.; a. e.

שַׁחַת II f. (preced.) *low growth, corn in its earliest stage* used instead of grass. Peah II, 1 הקוצר לש׳ he who cuts young corn to be used as fodder; Tosef. ib. I, 8. Men. X, 8 (71[a]) קוצר לש׳ ומאכיל לבהמה (Bab. ed. מאכל, corr. acc.) one may cut barley as *shaḥath* and give it to the cattle (before the ʿOmer has been offered); Tosef. ib. X, 32 קוצר לש׳ עד שלא וכ׳ as to cutting barley for fodder: before it has approached maturity by one third, one may begin &c. Men. 71[b] כל לש׳ לא וכ׳ whatever is for fodder is not considered as harvesting. Sabb. XXIV, 2. Kidd. 62[b]; a. e.

שִׁי׳, שְׁחָא 1) same. Targ. Am. VII, 1 (h. text גֵּזִּי).—2) *trouble in the lower extremities, piles* (or *worms*). Gitt. 69[b] לשי׳ Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. לשח, לשחי׳; Talm. ed. לרוּשְׁחָא).

שַׁחֲתָא f. 1) = h. שַׁחַת I, *pit.* Targ. Ps. XCIV, 13 Ms. (ed. שוחה).—2) *arm-pit,* v. שְׁחָאתָא.

שָׁט, v. שׁוּט.

שְׁטָא, v. שְׁטֵי.

שְׁטָא, v. שְׁטֵי.

שִׁטָּה, שְׁטָא, v. sub שִׁיט.

שָׁטָה, v. שׁוּט.

שָׁטָה, v. שׁוּט.

שָׁטוֹחַ, v. שָׁטַח.

שָׁטוּף m. (שָׁטַף) 1) *washed,* v. שָׁטַף.—2) *carried away* by passion, *dissolute.* Sabb. 152[a], v. זְרָמָה I; a. e.—*Pl.* שְׁטוּפִין. Num. R. s. 20[22] יש צנועין ויש ש׳ בזמה some springs raise chaste men, and some, dissolute men. Koh. R. to I, 13 עסוקין וש׳ בגזל passionately addicted to robbery; a. e.

שְׁטוֹף m. (שָׁטַף) *rapidity;* (adv.) *rapidly.* Targ. Jer. XII, 5.

שְׁטוּפָא, v. שִׁטְפָא.

שְׁטוּת f. (שָׁטָה) *madness; folly.* Num. R. s. 9[6] (ref. to Num. V, 12) תשטה חשטה כתיב בשין ... עד שיכנס בה רוח ש' (not בה חש'...) it is written with Shin so that you may read *thishṭeh*, to intimate that a woman will not go astray, unless the spirit of insanity has entered into her; Sot. 3[a] אין אדם עובר עבירה ... רוח ש' no man sins unless &c. Midr. Till. to Ps. IX, v. מוֹרָא II. Y. Naz. IX, 57[d] ... אדיין עומד בשְׁטוּתוֹ Bar P. still insists upon his foolish opinion. Bekh. 5[b] (play on שטים, Num. XXV, 1) שנתעסקו בדברי ש' they were engaged in foolish things; Snh. 106[a]. Midr. Till. to Ps. XXXIV (ref. to Koh. III, 11) כל מה ... אבל חש' וכ' whatever thou hast made, thou hast made well, but insanity, which thou hast created, of what avail is it before thee?; a. fr.

שְׁטוּתָא ch. 1) same. Targ. Koh. II, 3. Ib. 13. Targ. Y. Num. XXV, 1 (v. preced.); a. fr.—Sabb. 121[b]; v. שַׁטְיָא. Lev. R. s. 16, end הדר שטיא לאורח שְׁטוּתֵיהּ the fool will go back to his foolish way (with ref. to Prov. XXVI, 11). Keth. 17[a], v. שׁוֹטְיָתָא; a. fr.—2) (v. שׁוּט II) *contempt.* Targ. Prov. XII, 8.—V. שַׁטְיוּתָא.

שָׁטַח (b. h.) *to spread, stretch.* Sabb. XXII, 4 שׁוֹטְחָן בחמה he may spread them (to dry) in the sun. Bets. 11[a] שוטחן ברוח וכ' he may spread them in the air on pins; a. fr.—Part. pass. שָׁטוּחַ; f. שְׁטוּחָה &c. Ruth R. to IV, 12 (ref. to Gen. XXI, 25) שחיה יצחק ש' כאן וכ' Isaac was stretched out (prostrated in prayer) on one side, and Rebekah on the other; Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110; Yalk. Ruth 608. Tosef. Toh. IX, 10 כלים שְׁטוּחִין וכ' garments which are spread (hung up) ... higher than ten handbreadths; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּטֵּחַ, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּחַ *to prostrate one's self.* Ḥag. 22[b] הלך ... ונ' על קברי וכ' R. J. went and prostrated himself on the graves of &c. Midr. Till. to Ps. XVIII, 2 [read:] ורהן ... ומְשַׁתְּטְחִין ונופלין על פניהם (ed. Bub. משתחוין) and they alighted from their horses and threw themselves down and fell upon their faces &c.; Yalk. Sam. 133. Midr. Till. to Ps. II, 1 וכיון שמגיע ... מִשְׁתַּטֵּחַ וכ' but when the wave reaches the shore of the sea, it prostrates itself before the sand; (Yalk. Is. 350 כורע); a. fr.

שְׁטִיחַ, שְׁטַח ch. same. Targ. Num. XI, 32 (O. ed. Berl. שַׁשְׁחוּ *Pa.*; ed. Vien. O. שחטו, corr. acc.). Targ. Is. XXXVIII, 21 Regia (ed. ישורטון; ed. Lag. וישרטון, Var. ורישטון; h. text מרח). Targ. Jer. VIII, 2; a. e.—Bets. 11[b] מה לי למְשַׁטְּחִינָהוּ וכ' what difference is there between spreading the hides (on the Holy Day) and salting them? Y. Sabb. VII, 10[a] bot., v. מסבסלה; a. e.—Ruth R. to I, 17 ובתר ... אנן שַׁטְחִין (שַׁטְחוּן) קליה וכ' after the festival we shall spread the report of it (the precious stone), and whatever price it may fetch &c.

Af. אַשְׁטַח same. Targ. Job XII, 23.

Pa. שַׁטַּח same, v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּטַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּטַח *to prostrate one's self.* Targ. Y. I Gen. XVII, 17 Ar. (ed. נפל). Targ. Deut. IX, 25. Targ. Jer. IV, 31; a. fr.—B. Mets. 85[b] אִשְׁתַּטְחֵי אמערתיה I prostrated myself over his (Elijah's) burial cave.

שָׁטַח, שׁטי, v. סָטָה.

שְׁטָא, שְׁטֵי, v. סְטֵי.

שָׁטַח, שׁטי (cmp. סָטָה) [*to go astray,*] *to be demented, foolish.* V. שׁוֹטֶה.

Nif. נִשְׁטָה, *Hithpa.* הִשְׁתַּטֵּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּה 1) *to become demented.* Tosef. B. Kam. IV, 4 שנישטטו בעליו ed. Zuck. (Var. שנִשְׁתַּטוּ) whose owner became insane; B. Kam. 39[b]. Yeb. XIV, 1 נִשְׁתַּטֵּית וכ' if the wife becomes insane, he cannot divorce her; נ' וכ' if he becomes insane, he can never divorce her; a. fr.—2) *to be mad; to rage, be impassioned.* Num. R. s. 20[23] הרה נִשְׁטָה אחריה וכ' he was mad with passion for her, as we read (Hos. IV, 11) &c.; Tanḥ. Balak 18 הרי משטתה וכ' (read: הרה מְשַׁתַּטָּה; ed. Bub. 25 נשטה). Ib. והוא נ' וכ' and he in his rage for her slaughtered it to Baal Peor; Num. R. l. c. Tosef. Nidd. V, 17 עד מתי אתם נִשְׁטִין וכ' how long will you rage? cry to him that created the sea. Tanḥ. Vayera 22 והזקן הוא ה' וכ' and that old man (Abraham) has run mad, and he is going to slay thee. Yalk. Sam. 131 והיתה צועקת ומְשַׁתַּטָּה ... ומְשַׁתַּטָּה מבחוץ and she screamed and raged within, and David screamed and raged without; Midr. Till. to Ps. XXXIV והיו צועקות שתיהן ומַשְׁטוֹת ... ומַשְׁטָה בחוץ and both of them (mother and daughter) screamed and raged &c. Yalk. Ps. 846 [read:] מכאן שמשאדם רואה בנים כאילו הוא משחטה from this we learn that, when a man lives to have children, he acts like a fool (in playing with them).

Hif. הִשְׁטָה 1) same, v. supra.—2) (with ב) *to fool, jest.* Yeb. 106[a]; B. Kam. 116[a] אמר ליה משטה אני בך he may say, I was only jesting with thee. B. Bath. 175[a] אין אדם משטה בשעת מיתה nobody jests in his dying hour (therefore a dying man's admission of indebtedness does not require the usual formalities to be binding).

שְׁטָא, שְׁטֵי ch. same.—Part. שָׁטֵי, q. v.—[Targ. I Sam. XVII, 42 שַׁטְיֵיהּ, v. שׁוּט II ch.]

Ithpa. אִשְׁתַּטֵּי *to become* or *be demented, to rage; to be engaged in ecstatic exercises.* Targ. I Sam. XVIII, 10 (h. text וייתנבא). Targ. I Kings XVIII, 29. Targ. Deut. XXVIII, 34. Targ. Jer. XXIII, 9. Targ. Ez. XX, 29. Targ. I Sam. I, 14 (h. text תשתכרין); a. e.—Meg. 12[b] וההוא גברא א' בחמריה and this man (thou, Ahasver) is demented from the small quantity of wine he drank. Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11) אִשְׁתַּטּוּן they became demented (with ref. to אויל, Jer. IV, 22).

שַׁטְיָא, שָׁטֵי m. (preced.) *insane, madman, fool.* Targ. I Sam. XXI, 15. Ib. XVII, 43. Targ. Prov. XX, 3 כל שָׁאטֵי Ms. (ed. Lag. כל דשאטי; oth. ed. דשטי). Targ. Ps. XIV, 1 (h. text נבל); a. fr.—Sabb. 121[b] אבין ש' מתני וכ' foolish Abin teaches his son folly. Yeb. 31[a]; Keth. 20[a] בר ש' one subject to attacks of insanity. Lev. R. s. 16, end, v. שְׁטוּתָא. Midr. Till. to Ps. VII (ref. to Job XII, 16 ש' ושטיותא (ed. Bub. ושטירתא, corr. acc., or ושטותא) the madman and the madness; שוגג ומשגה, a. reading מְשֻׁגֶּה) the madman and the madness;

Yalk. Job 906 ש' ושטות (read: ושטותא). Midr. Till. to Ps. IX, 21, v. מוֹרָא II; a. fr.—*Pl.* שַׁטְרָן, שַׁטְרָא, שַׁטְרֵי. Targ. Ps. CVII, 17. Ib. XLIX, 11 (ed. Wil. שַׁטְרָא, corr. acc.). Targ. Prov. VIII, 5; a. fr.—Y. Maasr. II, 49[d] וכל עמא ש' are all other people fools?—*Fem.* שָׁטְיָתָא. Targ. Prov. XIV, 1 (some ed. שַׁטְרָתָא).—Lam. R. introd. (R. Simeon) שׁוֹטְיָתָא (some ed. שטותא, read: שָׁטֵי), v. מוֹרָא II.

שְׁטִיוּתָא f. (preced.) 1) *madness, folly.* Targ. Prov. XIII, 16 (ed. Wil. שקר, corr. acc.). Ib. XIV, 8; 18. Ib. XXVI, 9 (some ed. שרטותא, corr. acc.; h. text משל!); a. fr.—Midr. Till. to Ps. VII, v. preced.; a. e.—2) (v. שׁוּט II ch.) *contempt.* Targ. Prov. XVIII, 3.—V. שְׁטוּתָא.

שָׁטִיחַ m. (שָׁטַח) *spread, rug, mat.* Kel. XXIV, 12 חעשוי לש' a hide used as a rug (to sit on). Ib. XXVIII, 5 Ned. 40[b] sq. (ref. to כלי גולה, Ez. XII, 3) זו נר וקערה וש' that means a light, a dish, and a mat; Lam. R. to I, 2 חמת וש' וכ' a leather bag, a mat, and a dish. Ḥull. IX, 3 (123[a]) המפשיט ... לש' (not לשטיחה) he who flays a hide ... to be used for a spread; Tosef. ib. VIII, 18 לְשָׁטוֹחַ; Ḥull. 123[b] לשטוח; a. e.—*Pl.* שְׁטִיחִין. Tosef. Ab. Zar. IV (V), 10 ש' לבהמה spreads (covers) for beasts. Nidd. 55[a]; Ḥull. 122[a]. Num. R. s. 2; Lev. R. s. 23 שְׁטוֹ', v. סְרִיחַ; a. e.

שְׁטִיחָא ch. same.—*Pl.* שְׁטִיחִין *layers.* Targ. O. Num. XI, 32 some ed., v. מַשְׁטָחָא.

שטיחת, v. שְׁטִיחַ.

שִׁטִּים, שִׁטִּין (b. h.) pr. n. *Shittim*, a ravine opposite Jericho. Snh. 106[a] (ref. to Num. XXV, 1) ש' שמה the name of the place was Sh., v. שְׁטוּת. Gen. R. s. 18 (ref. to Mal. II, 13 שניה לש' the second time (you did this) since the events at Shittim (Num. l. c.). Tanḥ. T'rum. 9 חטאו בש' ולקו בש' ונתרפאו בשִׁטִּים they sinned at Sh. (Num. l. c.), they were smitten at Sh. (ib. 9), and were healed through *shittim* (acacias, of the Tabernacle); a. e.

שִׁטִּים *pl.* of שִׁטָּה, v. שִׁטָּה.

שְׁטִיף, v. שְׁטַף.

שְׁטִיפָה f. (שָׁטַף) *rinsing* with cold water for the purification of certain vessels (Lev. VI, 21). Sifra Tsav, Par. 3, ch. VII; Zeb. XI, 7; Tosef. ib. X, 13, sq., v. מְרִיקָה; a. fr.

שָׁטַם (b. h; cmp. טמם) *to lie in wait for; to bear a grudge against, persecute.* Gen. R. s. 67, v. סָנָא. Y. Ab. Zar. I, 39[c] (expl. וישטמהו, Gen. XXVII, 41) שנאה שמונה hidden hatred. Pesik. R. s. 13 ... וַיִּשְׂטְמוּהוּ ... יוסף שׂוֹטְמִים his brothers sinned against Joseph, 'and they persecuted him' (Gen. XLIX, 23), and his brothers thought that he would persecute them as they did him; אבל עשו כשׂוֹטְמוֹ ליעקב וכ' but when Esau persecuted Jacob &c.; a. e.

Nif. נִשְׂטַם *to be hated, persecuted.* Num. R. s. 14[5] זה נ' וזה נ' this one (Jacob) was hated (Gen. XXVII, 41), and that one (Joseph) was hated (ib. XLIX, 23).

שָׂטַם ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 41 Levita.

שָׂטָן, v. סָטָן.

Hif. הִשְׂטִין 1) *to accuse*, v. סָטָן.—2) *to lead astroy;* Part. מַשְׂטִין *seducer.* Tanḥ. Vayera 22.

שִׂטָּן, v. סָטָן.

שָׂטָן m. (b. h.; preced.) *hostile being, hinderer, disturber; accuser, Satan.* Sifré Deut. 218 (ref. to Deut. XXI, 10 sq., a. 18 sq.) אבין של זה ... והכניס ש' לתוך ביתו וכ' this man's father loved a fair captive, and brought the disturber into his house, and his son became rebellious. Y. Sabb. V, 5[b] top, v. קְטֹרֶת. Ber. 19[a], a. e. אל יפתח אדם פיו לש' man must not open his mouth for Satan, i. e. invite misfortune by ominous words. Sabb. 89[a] ... בא בשעה שירד ש' וכ' when Moses had gone down from the presence of the Lord, Satan came, and said &c. Ib. בא ש' ויערבב וכ' Satan came (to the Israelites), and brought confusion into the world. R. Hash. 16[b], v. עֵרְבֵב. Yalk. Dan. 1063 ... ביום נולד שָׂטָנוֹ דריוש on the day that Nebuchadnezzar entered the Temple ... his adversary Darius was born. Tanḥ. Vayishl. 8 מפני שחש' מזדווג לו because Satan joins him (the wicked on his road); Yalk. Ps. 843 מפני שמלאכי ש' מלוין אותו because Satan's messengers escort him; a. fr.—בכור ש', v. בְּכוֹר.—*Pl.* שָׂטָנִים. Deut. R. s. 11, v. סַמָּאֵל. Cant. R. to I, 1 שלשה ש' נזדווגו לו three hindrances befell him (Solomon, I Kings XI, 14; 23; 25); a. e.

שׂוֹ', שִׂטְנָא, שִׂטָּן, שָׂטָן ch. same. Targ. I Kings V, 18; a. fr., v. סָטָן II.—Kidd. 30[a]; Succ. 38[a] Ms. M. 2 (ed. ס), v. גִּיר III. Kidd. 81[a] אידמי ליה ש' כאיתתא Satan (temptation) appeared to him as a woman. Ib. חוה רגיל ... גרא בעיניה דש' used to say every day, I challenge Satan, v. גִּיר III. Sabb. 32[a] ש' בתרי אומי וכ' Satan has no power over two persons of different nationalities (on the same boat &c.); a. e.—V. סָטָן II.—*Pl.* שׂוֹטְנֵי, שִׂטְנֵי, v. סָטָן II.

שָׁטַף (b. h.; cmp. טוּף, טָפַח II) 1) *to wash, rinse.* Zeb. XI, 6 (94[b]) ושׂוֹטְפוֹ, v. קָרַק; Tosef. ib. X, 13 ושׂוֹטְפָן. Tosef. Ḥull. X, 4 השׂוֹטֵף רחלין חייב וכ' if one washes his lambs (in place of clipping), he is bound to give the priest's share of the wool (that they shed); Ḥull. 137[a]; a. fr.—Part. pass. שָׂטוּף. Sabb. 99[a] (ref. to Ex. XXXV, 26) ש' בעזים וטוו בעזים Ms. M. (ed. מן העזים) the hair was washed on the goats and spun on the goats; ib. 74[b]; Yalk. Ex. 370.—2) *to flood, carry off, drown.* B. Mets. VIII, 5 ש' נהר זיתיו וכ' if a stream carried off one's olive-trees and deposited them in a neighbor's field. B. Kam. X, 4 (115[b]) ש' נהר חמורו וכ' (Bab. ed. נחל) if a stream (ravine) carried off his own and his neighbor's ass ..., and he let go his own and saved his neighbor's. Ib. 5 (117[b]) שָׂטְפָה נהר if the river washed it (the unlawfully taken field) away. Yoma 78[a] נחל שׂוֹטֵף a swiftly running brook. Y. Shek. I, 46[a] ... ירד שָׂטֵף ושָׂטְפוֹ a rain shower came down and washed it (the mark on the grave) off. Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] בששָׂטְפָן (not בששטן), v. גּוּשׁ. Ex. R. s. 24 נתמלא ... ובקש לשׂוֹטְפָן the genius of the sea became wroth against them, and wanted to drown them. Num. R. s. 19[9] ויצאו מים רבים ושָׂטְפוּ כל וכ' many waters came forth, and flooded all those who murmured; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 20 (corr. acc.); a. fr.—V. שָׂטוּף.

Hif. הִשְׁטִיף same. Taan. 6ª ומַשְׁטִיף את הזרעים (Ms. M. שׁשׁוֹטֵף, v. Rabb. D. S. a. l. note) it (the heavy rain) washes the seeds away; Yalk. Joel 535 וּמַשְׁטֵף (*Pi.*).—*Part. pass.* מוּשְׁטָף; *pl.* מוּשְׁטָפִים *carried off, floating.* Ex. R. l. c. לפי שראו מ׳ על פני המים ... because they saw the bodies ... floating on the water.

Nif. נִשְׁטַף, *Hithpa.* הִשְׁתַּטֵּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּף 1) *to be washed, showered upon; to take a shower bath.* Sabb. 40ª ויוצא ומִשְׁתַּטֵּף וכ׳ and goes out (of the steam-room), and takes a shower bath in the outer room. Ib.ᵇ ובלבד שלא יִשְׁתַּטֵּף וכ׳ but he must not have a cold shower bath and then warm himself &c. Tosef. ib. III (IV), 4; a. fr.—2) *to be swept away, drowned.* Sifré Deut. 307 מה ראו ... שנִּשְׁטְפוּ במים why were the men of the flood drowned in water?; Yalk. ib. 942 שיִּשְׁטְפוּ; Sifré l. c. מה ... להִשְׁתַּטֵּף באש וכ׳ why were the men of Sodom ... swept away by fire and sulphur?; Yalk. l. c. להִשְׁטַּף; a. e.—Trnsf. *to be carried away by passion.* Num. R. s. 9¹⁷; Sifré Num. 12 הרבה קידמוך ונִשְׁטְפוּ many women before thee have been carried away (into infidelity).

שְׁטַף, שִׁטֵּף ch. same, 1) *to wash, rinse.* Targ. I Kings XXII, 38. Targ. II Sam. XI, 8; a. e.—Tam. 27ᵇ שְׁטוֹף ושתי שטוף ואחית rinse (the cup) and drink, rinse, and set it down; a. e.—2) *to overflow, flood, wash away.* Targ. Ps. LXXVIII, 20 דשטפן מיא Ms. (omitted in ed.). Targ. Is. XXXIII, 21. Targ. Y. II Num. XXI, 16. Targ. Ps. CXXIV, 4; a. e.—Naz. 32ᵇ שָׁטְפוּהוּ רבנן וכ׳ the Rabbis carried R. El. away, and made him stand on their principle, i. e. made him give up his opinion and adopt theirs. Succ. 53ª למִשְׁטָפָא וכ׳, v. קְפִי; a. e.

Pa. שַׁטֵּף *to wash.* Y. Ber. VIII, 12ª bot. ולא טִשְׁטֵּשׁ ידוי וכ׳ and did not wash his hands up to the joints.

שִׁטָּף m. (b. h.; preced. 1) *flood, shower.* Y. Shek. I, 46ª, v. שַׁטָּף. Gen. R. s. 73 ש׳ של גשמים a flood caused by rains (brought the rams from Laban's fold to Jacob's); Yalk. ib. 130; a. e.—Trnsf. *passion, anger.* Lev. R. s. 24, beg. בזמן שהוא נותן ... שרש ש׳ בדינו when he orders execution (punishment), none praise him, for they know that there is passion in his judgment; Yalk. Ps. 843; Y. Ber. IX, 14ᵇ.—2) *washing, rinsing;* כלי ש׳ a vessel which requires only rinsing in order to be restored to Levitical cleanness. Hull. 25ª; Zeb. 3ᵇ; a. e.—3) *wool that is gained by washing.* Sifré Deut. 166 (ref. to Deut. XVIII, 4) ראשית גז ולא ראשית הש׳ the first of the wool that is cut, but not the first of the wool that comes out by washing.—4) ש׳ של עזים *goat-skin made hairless by washing.* Cant. R. to IV, 11; Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 115 ... מהש׳ וכ׳ אין לך there is no smell more offensive than that of washed goat-skins.—5) *hair that is fallen out, bald pate.* Koh. R. to I, 8 (in enigmatic speech) שִׁרְטְפִי מאלל (not שרטפו) my hair is going.

שִׁי, שִׁטָּפָא ch. same, 1) *flood, shower.* Targ. Job XXXVIII, 25.—2) *rapidity,* (cmp. שגר) *rapid review in recalling a tradition.* Sabb. 130ᵇ דילמא אגב שִׁיטָּפָךְ רחיט וכ׳ perhaps in the rapidity of reviewing, the tradition came back to thy mind?; אין אגב ש׳ רחיטא וכ׳ (Ms. M. שִׁרְטָפַאי, v. Rabb. D. S. a. l. note) yes, my tradition was recalled by the (my) rapid review; Nidd. 53ᵇ אגב שטפך אגב שטפאי אתיא לי ;אתיא לך.—3) *rush of people.* Y. Sabb. XIX, beg. 16ᵈ כד תחמון ש׳ עבר וכ׳ when you see the crowd pass by, bring them (the keys) by way of the row (the lines of men forming a partition for Sabbath purposes).—4) [*sweeping away,* cmp. נסח, נסע,] *discarding from the mind, forgetfulness.* Gen. R. s. 81, v. עֲקַת; Yalk. ib. 135 שִׁשּׁוּפָא; Tanḥ. Vayishl. 8 שמטי.—5) (v. preced. 5) *hair.* Lev. R. s. 15 (ref. to Job XXXVIII, 25) ... אית אתרין ש׳ there are places where they call the hair *shitfa;* Yalk. ib. 554 שִׁרְטָפָה.

***שְׁטַר** = סְטַר *to slap.* Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. ותלי ש׳ בירה he slaps (the fig-tree) &c., v. תְּחוֹגֵב. [Comment. refer to שְׁטַר: he smears clay over it.]

שְׁטַר *to draw lines, arrange;* [Assyr. šaṭâru *to write*]; v. שׁוֹטֵר.

שְׁטַר ch. (preced.) *to draw, spread, strike* (butter, salve &c.). Targ. Is. XXXVIII, 21 וישטרון ed. Vien. (ed. Lag. וישטרנון; ed. Wil. וישורטון), v. שְׁטַח.—Gitt. 69ᵇ ונִשְׁטְרִינְהוּ בכמכא and let him strike *kamakh* (v. כָּמַךְ) over it; (Rashi: let him soak it in k.). Ib. ונשטרינהו בדובשא and strike honey over it. Pes. 44ª אי מִשְׁטַר לַחְמָא וכ׳ if he spreads it (on bread) and eats it (Rashi: if he dips bread into it); Naz. 36ᵇ. B. Mets. 85ᵇ משטר לך אִשְׁטַר I will smear thee a salve (over thy eyes).

שִׁטַּר m. (v. שׁוֹטֵר) *executive office, execution.* Yalk. Deut. 907 אלמלא שִׁטָּרוֹ של יואב וכ׳ but for the executive office of Joab, David could not have executed justice; Yalk. Sam. 147 שוטרו (read: שִׁיטָּרוֹ); Tanḥ. Shof'ṭim 2 סרטנו; ed. Bub. 3 שרטנו (corr. acc.).

שְׁטַר, שְׁטָר m. (v. שָׁטַר) *writ, document.* Kidd. I, 1 a woman may be acquired as wife בכסף בש׳ וכ׳ by handing her money (or money's worth), by a writ (handing her a paper on which is written, 'thou art betrothed unto me') &c. Ib. 2 a slave is acquired בש׳ by a document (bill of sale). Ib. 3ᵇ; a. fr.—Esp. ש׳ חוב (or sub. חוב) *note of indebtedness, bond.* Y. Peah I, 16ᵇ bot. חוכמת ש׳ אחד, v. נָשָׂא; Y. Snh. X, beg. 27ᶜ; Y. Kidd. I, end, 61ᵈ חוכמת אחד (corr. acc.); Yalk. Num. 744 ש׳ חוב אחד. B. Mets. I, 8 מצא ש׳ בין שְׁטָרוֹתָיו וכ׳ if a person finds (another man's) bond among his papers, and does not know its nature (by whom it was deposited &c.); a. fr.—*Pl.* שְׁטָרוֹת, constr. שִׁטְרֵי. Gitt. I, 5, v. עֵרֶב. B. Mets. l. c. תכריך של ש׳ a roll of bonds; אגודה של ש׳ a bundle of bonds. Ib. חלוצה ש׳ מיאונין, v. respective determinants. Ib. 6; a. v. fr.

שְׁטָרָא (שִׁטְרָא) ch. same. Targ. Jer. XXXII, 10. Ib. 12. Targ. Y. Lev. XIX, 20 שְׁטַר (constr.); a. e.—Gitt. 57ᵇ כמאן דנקרע ש׳ פרטא שְׁטַר, v. פִּרְטָא. B. Mets. 17ᵇ בידיה as valid as if he held a bond in his hand; a. fr.—Pes. 78ª רו׳ יוסי ש׳ מזכי ... הוא is R. Jose a bond in favor of both parties?, i. e. does he not adopt two opinions contradictory to each other in principle?.—*Pl.* שִׁטְרֵי, שְׁטָרָאֵי. Keth. 85ª; B. Bath. 151ª, v. מְלוֹגָא.

שִׁימָ׳, שִׁמְרָא m. (preced.) *line*, esp. (cmp. Ps. XIX, 5 קַוָּם) *the course of stars, orbit.* Targ. Job XXXVIII, 33 שִׁטְרֵיהּ דגלגלתה ed. Lag. (oth. ed. שִׁטְרֵי, *pl.*, constr.; h. text משטרו). *Pl.* שִׁטְרִין. Ib. 32 ש׳ מזלוא (h. text מזרות). Ib. IX, 9. Targ. Y. Ex. XXXIX, 37.

שִׁמְתָא, v. שִׁיטְתָא, a. שִׁרְטָא.

שַׁי m. (b. h) *offering, gift, tribute.* Yalk. Is. 288 (ref. to Gen. XLIX, 10) קרי ביה עד כי יבא שילה עד כי ייבל שי׳ לו׳ read it, until tribute is brought to him. *Pirké d'R. El.* ch. XXXII (play on יֹאשִׁילֵהוּ) [read:] שנרצה כשי למזבח יאשה שי׳ הוא לפניו he was as acceptable as an offering on the altar; a worthy gift was he before Him; Yalk. Kings 200 (corr. acc.); [perh. to be read: שָׁי, v. next w.).

שֵׁי m. = h. שֶׂה, *lamb.* Targ. Y. Lev. XXII, 27 שְׁיֵיהּ his (Abraham's) lamb (Isaac). [שֵׁיוֹ his lamb, v. שֶׂה).—V. שִׁיתָא.

שְׁיָאוּר m. (v. שְׁאוֹר) *leavening;* (sub. עיסת) *dough beginning to ferment.* Pes. III, 5 ש׳ ישרף dough beginning to ferment (on Passover) must be burnt, contrad. to סְרִיחָה. Ib. איזהו ש׳ כקרני וכ׳ dough is called *siur*, when the cracks on the surface spread like the horns of locusts; (anoth. opin.) כל שהכסיפו וכ׳, v. כָּסַף. Men. 53ª (ref. to Lev. VI, 10) אלא ש׳... ואימא may I not interpret, 'it shall not be baked leavened', but it may be baked as *siur?* Ib. ש׳ דמאן *siur* as defined by whom (by R. Meir or R. Judah)?; a. e.—Y. Pes. V, 32ᵇ bot. שחטו על סיעור if a person slaughtered the Passover lamb while having in his house dough just beginning to ferment.—V. סְרִיאוּר.

שַׁיָּאטָא, v. שַׁיָּטָא.

שְׁיָאפָא, v. שַׁיָּפָא.

שִׁיב *seven,* v. שַׁב I.

שִׁיבָּא m. (v. שָׁבַב) 1) *chip.* Hor. 3ᵇ, v. פְּשׁוֹרָא. B. Bath. 36ᵇ מימר אמד כל ש׳ וש׳ דכרבא וכ׳ (Ms. M. שִׁיבֵּי, *pl.*, v. Rashb. a. l.) (the owner of a field which he allows another man to plough) may think, let every chip of the plough go into it (the soil), i. e. he does not care to protest as long as his neighbor derives no benefit from his field; [anoth. opin., v. infra].—Ab. Zar. 69ᵇ, v. שַׁיְיבָא.—*Pl.* שִׁיבֵּי. B. Bath. l. c., v. supra. Sabb. 67ª Ar. (ed. צ׳), v. פְּשׁוֹרָא.—2) *incision, groove.* B. Bath. l. c. כל ש׳ וש׳ וכ׳ let every incision that the plough makes go into it (the soil).—*Pl.* as ab. Pes. 74ª איידי דאית ליה ש׳ because palm wood has grooves &c.

שִׁיבָּא, Koh. R. to V, 8, v. סִיבָּא I.

שִׁיבְאוּ, v. next w.

שִׁיבַּאי m. (שִׁיבָּה) a species of *spider.* Tosef. Par IX (VIII), 6, quot. in R. S. to Par. IX, 2 (ed. שיבאו, Var. שואבו, corr. acc., or שׁוֹבַאי).

שִׁיבְבָא, שִׁיבְּ׳, שִׁיבְּ׳ (cmp. סבב) *neighbor.* Targ. Ex. XII, 4 (Y. ed. Vien. שיכ׳, corr. acc.).—*Pl.* שִׁיבְבֵי, שִׁיבְּבִין. Targ. Y. Deut. XXIV, 17 (not שיבבון). Targ. II Kings IV, 3 (ed. Wil. שִׁבְּבִי, some ed. שכניכי); a. e.—B. Bath. 29ª ש׳ מידע ידעי וכ׳ Ms. M. (ed. ידיע, corr. acc.) neighbors surely know (if people use a house) by day and by night. Snh. 96ᵇ עמון ומואב ש׳ ברשי וכ׳ Ammon and Moab were bad neighbors of Jerusalem. Sabb. 109ᵇ בר ש׳... ולישלקיה let him boil it in beer at the house of one of the neighbors; Ms. M. בשיכרא דש׳ in beer belonging to neighbors; [oth. opin. in Rashi: בר ש׳ *at the gleam of sunset*, v. שְׁבָבָא; Var. in Ar. בי שכרבי *in the cemetery*].—*Fem.* שִׁיבַּבְתָּא, שִׁבְּ׳. Targ. Ex. III, 22 (ed. Berl. שִׁיבָּבְ׳; Ms. שַׁבְּ׳, corr. acc.).—Snh. 97ª אתאי שִׁיבַּבְתָּהּ וכ׳ a neighbor of hers came and knocked at the door.—*Pl.* שִׁיבְּבָתָא. Targ. Ruth IV, 17 שיבבתאן ed. Lag. (ed. Vien. שִׁיבַּבְתָּן!).

שִׁבְּ׳, שִׁיבְבוּתָא f. (preced.) *neighborhood.* Targ. Y. I Deut. XV, 11.—Sabb. 119ª בשִׁיבְבוּתֵיהּ... הוה there was a gentile in his neighborhood. Sot. 22ª ... החיא אלמנה בשִׁיבְבוּתָהּ a widow in whose neighborhood was a synagogue; לא... בשִׁיבְבוּתָךְ is there no synagogue in thy own neighborhood? Taan. 23ᵇ בשִׁיבְבוּתָן ... חנהו (it happened on account) of those lawless people that lived in their neighborhood. Ber. 10ª, v. בַּרְיוֹנָא; a. fr.

שִׁיבְּבִין, v. שִׁבְּבִין.

שִׁיבָּה f. (b. h.; שׁוּב) *going back, return; use of the root* שׁוּב. Sifra M'tsora, Neg., ch. IV, Par. 7 (ref. to Lev. XIV, 39, a. 43) מה ש׳ האמורה להלן וכ׳ as the coming back mentioned there refers to the lapse of a week, so it does here. Ib. גמר ש׳ ש׳ מהתם, v. פְּיָאָה II; Men. 4ª. Macc. 13ª we learn the meaning of שוב (Num. XXXV, 28) from שוב there (Lev. XXV, 41), i. e. he is restored to his ancestral estate; a. e.

שֵׂיבָה f. (b. h.; v. סָב) *gray hair, old age, venerability of old age.* Pirké d'R. El. ch. LII מיום שברא... לא נזרקה ש׳ וכ׳ since heaven and earth were created, the white of old age was not sprinkled upon men, until Abraham came &c. Gen. R. s. 59 (ref. to Ps. LXXI, 18) לא היא זקנה ולא היא ש׳ אלא... תן לי ש׳ are not *zikna* and *sebah* the same? But (David prayed), if thou givest me old age, give me its venerable appearance with it. Ab. V, 21 בן שבעים לש׳ when seventy years old, man enters hoary age, contrad. to זקנה; a. fr.

שִׁיבְהוֹרָא, שִׁיבְהוֹרָתָא, שִׁיבְתוֹרָא, v. שִׁבְהוֹר.

שִׁיבּוּ, v. סִיבּוּ.

שִׁבְּ׳, שִׁיבּוּחָא m. (שְׁבַח) *song, praise; pleasure.* Targ. Ps. XVII, 1 (ed. Wil. שַׁבּ׳).—*Pl.* שִׁיבּוּחִין, שִׁבְּ׳. Targ. Prov. VIII, 31 שִׁבּוּחֵי ed. Lag. (ed. Wil. שַׁבּוּחֵי, corr. acc.; h. text שַׁעֲשֻׁעַי). Ib. 30 וכד ש׳ חויית Bxt. (ed. Wil. וכדש׳; ed. Lag. וכד הוה, read: וכד חדי הוה, v. Pesh.).

שִׁבְּ׳, שִׁיבּוּטָא m. (שבט) *shibbuṭa*, name of a fish, prob. *mullet* (Cephalus, v. P. Sm. 4029). B. Kam. 55ª; Snh. 59ᵇ; [Tosaf. to Ab. Zar. 39ª identifies our w. with עיזא דימא, v. עִיזָא].—Sabb. 119ª רבא מלח ש׳ Raba salted a *shibbuṭa* himself (for the Sabbath); Kidd. 41ª. Ḥull. 109ᵇ חזיר מוחא

דש' the swine is forbidden, and as a compensation for it the brain of the *sh.* serves; Lev. R. s. 22 דג ששמו ש' Y. Taan. IV, 69[b] חוץ מן הדג הנקרא ש' ... וכשחזרו and when the Israelites returned (from the Babylonian captivity), all the animals exiled with them returned except the fish named *shibbuṭa*. Pes. 112[b] ברובו דניסן דג ש' of the fishes the *sh.* is bad for leprosy during the month of Nisan.

שִׁיבּוֹלָא, v. שׁוּבַל, a. next w.

שִׁבֹּלֶת, שִׁבּוֹ', שִׁיבּוֹלֶת f. (b.h.; שבל, Shaf. of יבל; cmp. זִבּוֹל) 1) *ear of corn, spike.* Peah V, 2 ש' שבקצירו וכ' a single ear (that remained uncut when the cutting took place, but) the top of which reached up to the standing corn: if (by its position) it might have been cut with the standing corn &c. Midr. Till. to Ps. II וחש' בראש הקנה וכ' and the ear is on top of the stalk, and its stalk boasts and says, for my sake has the field been sown; a. fr.—Midr. Sam. ch. XX שהיתה שִׁבּוֹלְתָם גבוהה וכ' (not שמלתם) their spikes were as high as those of barley (v. עֲנָבָה).—ש' שׁוּעָל (*fox-tail,*) *oats.* Kil. I, 1 חשעורים וש' וכ' barley and oats ... are not considered heterogeneous; (Maim.: *desert (wild) barley*). Pes. II, 5 ש' בש' ... בחטים with unleavened bread made of wheat, barley, spelt, rye, or oats. Ib. 35[a] ש' ש' ושיפון וכ' oats and rye are species of barley; ib. Ms. O. (ed. שבילי, corr. acc.) *shibboleth shu'al* are (in Chald.) *shibbole ta'ăla;* Men. 70[b]; a. e.—ש' נֵרְד (spica nardi) *spikenard,* a species of *Valerian,* an ingredient of frankincense in the Temple. Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[d].—זְקַן ש' *the pointed ends of the chin, the lower jawbones and the chin proper.* Macc. 20[b].—*Pl.* שִׁבֳּלִים, שִׁבְּלִין, שִׁבֵּי. Sabb. 113[b] שתי ש' לקטה וכ' two ears that fell down she (Ruth) picked up, three, she did not; Yalk. Ruth 601. Tosef. Peah II, 21 חשו' (ed. Zuck. חשו', corr. acc.); a. fr.—2) (cmp. יְבָלָא I) ש' *the current of the river, rapid stream.* Makhsh. I, 6 הנוחן ... בש' חנ' וכ' if a person puts his products on a rapid, that it may float them down. Gen. R. s. 56 [read:] לאחד ששמר את גנו מש' חנ' והקיף גן בנו עמו like one that guarded his garden from the ravages of the current, and surrounded his son's garden at the same time.

שִׁבְּ', שִׁיבּוֹלְתָּא ch. same, *ear.* Sot. 5[a]; a. e., v. סָאסָא; v. שׁוּבְלָא.

שִׁבְּ', שִׁיבּוּקָא m. (שָׁבַק) 1) *remission.* Targ. Job II, 1 (ed. Wil. שִׁבּוּק). Targ. Y. Num. XIX, 9.—2) *pl.* שִׁבְּ', שִׁבּוּקִין *release.* Gitt. IX, 3 (in a formula of a letter of divorce) ספר תירוכין ואיגרת שב' (Y. ed. שיב') letter of divorce and deed of release. Ib. 85[b] דש' דמשמע תריכין ושביקין ... ולוריכיה and (in writing the letter of divorce) one must prolong the Vav of *tirukhin* and of *shibbukin,* lest it may be read *t'rikhin, sh'bikin.*

שִׁבְּ', שִׁיבּוּר m. (שָׁבַר) *breaking, dashing to pieces.* Y. B. Kam. II, 3[a] top על חש' for the breaking (destroying the tops of plants). Y. Ab. Zar. IV, 44[a] (ref. to Deut. VII, 5) או ש' או גידוע וכ' either dashing, or hewing down, or pulling down is ordained for each of them (the altar, pillars &c.). Ex. R. s. 46, beg. על ש' הלוחות over his breaking the tablets. Y. Yoma I, 38[b] top; a. e.

שִׁבּוּשׁ, שִׁבְּ' m. (שָׁבַשׁ, v. שְׁבִשְׁתָּא) *confusion, blunder.* R. Hash. 30[b] כדי שיהא ... שלא בש' so that there be time enough to offer ... and to sing the appropriate psalm without confusion. Ib. כיון דלא אמור כלל אין לך ש' וכ' since they recited no song at all (on account of the late hour), there could be no greater confusion than this.

שִׁיבּוּת, v. סִיבּוּת.

שִׁיבְחָה, v. שִׁבְחָה.

שִׁיבְטָא, שִׁבְטָא, v. שַׁבַּט II.

שִׁיבְיָה, שִׁבְיָא, v. שִׁבְיָה, שִׁבְיָא.

שִׁיבְיָן, שִׁבְיָן *captives*, v. שִׁבְיָה.

שִׁיבְלָא, שִׁבְלָא, v. שׁוּבַל.

שִׁבְּ', שִׁיבְלִי (or ש') f. a species of *quails*, v. שִׁיבְלַי.

שִׁיבּוֹלֶת, v. שִׁבֹּלֶת.

שִׁיבְסַר, v. שַׁב I.

שִׁיבְעָא, v. סִבְעָא.

שִׁיבְעָה, v. שִׁבְעָה.

שִׁיבְשָׁא, שִׁיבְרָא, שִׁיבְקָא, v. sub שִׁבְּ'.

שִׁיבְתָּא m. = h. שֶׁבֶת I, *dill.* Ber. 39[a] מיא דש' (Ms. O. דשביתא) an infusion of dill.

שִׁיבְתָּא pr. n. *Shibb'tha,* name of an evil spirit that endangers the health of those that eat food touched with unwashed hands. Yoma 77[b] (Ms. M. 2 סִיבְתָּא); Ḥull. 107[b] (v., however, Tosaf. a. l.). Taan. 20[b] מילתא דש' חוה גמיר he had a tradition about Sh.

שִׁיבְתַּאי, v. שַׁבְּתַאי.

שִׁיג, Y. Snh. X, 28[a] bot. משיגין; Y. Shek. VII, 50[c] bot. משיגא, read: משוג, v. שׁוּג.—[Yalk. Gen. 146; Midr. Till. to Ps. VII משיגין, v. שָׁגָה.]

שִׁיגְדָּא, v. שַׁגְדָּא.

שִׁגּ', שִׁיגּוּשָׁא, שִׁיגּוּשׁ m. (שָׁגַשׁ) *confusion, perplexity, excitement.* Targ. O. Deut. VII, 23. Targ. Zech. XIV, 13. Targ. Ps. XIX, 4. Targ. I Sam. V, 9; a. e.—*Pl.* שִׁגּ', שִׁיגּוּשַׁיָּא. Targ. Am. III, 9 (ed. Wil. שַׁגּוּ').

שִׁגּ', שִׁיגּוּשְׁיָא m. same. Targ. O. Deut. XXVIII, 20 (ed. Vien. שִׁגּוּשַׁיָּא, v. preced.). Targ. I Sam. IV, 14 (ed. Wil. שִׁגְּיָא...). Ib. XIV, 20 (ed. Lag. שירגושר, corr. acc.; ed. Wil. שִׁגּוּשָׁא).

שִׁיגּוּשְׁתָּא, שִׁגּ׳ f. same. Targ. II Esth. VI, 1. Targ. Esth. I, 10 (not שִׁיגְרְתָּא).—*Pl.* שִׁיגּוּשָׁתָא, שִׁגּ׳. Targ. II Chr. XV, 5.

שִׁידָא, שִׁידָא, v. שֵׁד, שְׁדָא.—[מגדל שיד, v. שׁוּר.]

שִׁידָא I, שְׁדָא m. (cmp. יָד, a. שְׁדָא) *side, corner, shaft* (corresp. to h. יֶרֶךְ). Targ. Ex. XL, 22 (Y. ed. Vien. שִׁירָא). Targ. Ps. CXXVIII, 3 (ed. Wil. שְׁדָא; h. text ירכתי). Targ. Jon. I, 5. Targ. O. Ex. XXV, 31; XXXVII, 17 שִׁירַיהּ ed. Berl. (ed. Vien. שִׁירהּ); a. e.

שִׁידָא II m. (v. next w.) *chest, box.* Keth. 65ª, v. כַּלְפָּא.

שִׁדָּה, שִׁדָּה f. (b. h.(?); prob. fr. שָׁדַד = שָׁדַד *to join*) *strong box, chest.* Kel. XV, 1. Ib. XVIII, 1. Mikv. VI, 5. Y. Taan. II, 65ᵇ (ref. to Jon. III, 8) מה שהיה בכף... בש׳ וכ׳ what robbery they had in their hands, they restored; what they had in the safe, chest, or closet they did not restore; a. e.—*Pl.* שִׁדּוֹת, שִׁדִּים. Ib. IV, 69ª bot. שמנים שדות של ש׳ וכ׳ eighty metal chests were in Shihin; but R. G. said, a *shiddah* did not exist in our days; Gitt. 68ª שלש מאות מיני שדים... ושידה עצמה איני יודע מה היא (not ושירת) there were three hundred kinds of *shiddim* (chests) in Shihin, but what a *shiddah* really is, I do not know; [comment. erroneously read שַׁדָּה, שַׁדִּים].—V. next art.

שִׁדָּה f. *demoness,* v. שֵׁד.

שִׁידָה ch. same.—*Pl.* שִׁידָתֵי, שִׁידָתֵין. Gitt. 68ª (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8). Gitt. 68ª (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8) תכי תרגימו שידה ושדתין they translate it thus, demoness and demonesses, i. e. all sorts of female demons; Yalk. Koh. 968 שדה ושדתין. Gitt. l. c. אייתי ש׳ וש׳ וכ׳ let the demons come, and press them against one another, perchance they know; אייתי שידה ושידתי וכ׳ he summoned the demons &c.

שִׁידָה, Sot. 48ᵇ פרנדא ש׳ Ar., v. שִׁירָה I.

שִׁידּוּךְ m., *pl.* שִׁידּוּכִים (שָׁדַךְ) *settlement, negotiations preliminary to betrothal.* Y. Kidd. III, 64ᵇ bot. המקדש בלא ש׳ וכ׳ he that betroths a woman without preliminary arrangements, is punished with lashes, but the betrothal is valid; a. e.

שִׁידּוּכָא, *pl.* שִׁדּוּכֵי, שִׁדּ׳ ch. same. Kidd. 12ᵇ רב מנגיד... על דמקדש בלא ש׳ Rab ordered lashing ... for one that betroths a woman without preliminaries; a. e.

שִׁדּוּכְיָא, v. שְׁדוּכָא.

שִׁידְפוֹנָא, שִׁידָפוֹן, שִׁידָכָא, v. sub. שִׁדּ׳.

שִׁידָתָא f. = h. שִׁידָה, *chest, box.*—*Pl.* שִׁידָתָא. Gitt. 68ª (expl. Koh. II, 8, v. שִׁידָה) במערבא אמרי ש׳ in Palestine they say, *shiddah v'shiddoth* means chests (of all kinds); (Rashi: שִׁידְתָא sing. *a coach* for women and nobles).—[Y. Sabb. I, 4ª עבדא... שידתא, read as Y. Bets. III, 62ª top: שיירתא עברה...].

שִׁיהֲדֵי m. (שָׁהָה) *delay.* Ex. R. s. 15 ²¹ (ref. to Ex. XXXII, 1) אין לשון ש׳ ... *boshesh* means delay; a. e.

שִׁיהוֹפָא, Tosef. Succ. I, 10 ed. Zuckerm., v. חֲשִׁרְפָה.

שָׁהֵי, שִׁיהֵי m. pl. (שָׁהֵי) *standing still, gazing.* Targ. II Esth. III, 8; Meg. 13ᵇ; Yalk. Esth. 1054; v. פְּרַהֵי.

שִׁיהָיָא, v. שְׁהָיָא.

שִׁיוּרָא, שִׁיוְרָא, v. שַׁיְרָא II.

שִׁיוְרִין, שִׁיוְרִין, v. שִׁבְּרִין.

שִׁיוּטָא m. (שׁוּט) *swimming.* Yoma 77ᵇ (expl. מי שחו Ez. XLVII, 5) ש׳ שכן קורין לשַׁיְרָא וכ׳ (Ms. M. שירטא, corr. acc.) 'water for swimming', for thus they call the swimmer *sayyaha,* v. סַחְיָא; Yalk. Ez. 381 שירטא (corr. acc.).—[Y. Shek. VI, 50ª top לשׁוטא, v. שַׁיְיָא.]

שִׁיוֹל, שִׁיוְלָא, שִׁיוּל m. = h. שְׁאוֹל, *nether world, grave.* Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 22 (ed. Vien. שִׁירוֹל, שִׁירוּל). Targ. Y. Num. XVI, 30 (ed. Vien. שִׁירוּל). Targ. Ps. IX, 18 (ed. Lag. שירול); a. fr.—M. Kat. 28ᵇ שיריל (Ms. M. שקול, corr. acc.), v. אִסְטְלָא.

שִׁיוֹסְקִי, v. שִׁיסְקִי.

שִׁיוּפְצָר, שִׁיוּפְצָד, שִׁיוּפְנָר, שִׁיוּפְגָד, v. שׁוּפְנָר.

שִׁיוּר, שִׁיוּר m. (שְׁיֵר) *remnant, survival; residuary; leaving unmentioned, omission.* Y. Ter. V, 43ᶜ bot. אין כן ש׳ there would be no surplus (for taking Ḥallah); [prob. to be read: שִׁירְיוּר]. Ker. II, 5 ומה ש׳... כל העריות all forbidden connections are specialized in the Law, and what is left?; Bab. ed. (11ª) וש׳ אין לנו וכ׳ and nothing is left over (for deriving from the text by implication) except &c. (ib. Gemara משיירו לנו). B. Bath. 150ª עשו מטלטלין ש׳ אצל עבד as regards a slave, the scholars have declared movable chattel to be a legal residuary, i. e. if a man bequeathed to his slave all his property except one portion of chattel, he is not free (because a slave may be classed with movable chattel); ולא ... ש׳ אצל כתובה but in the case of a wife's jointure movables are not a legal residuary, i. e. if one bequeaths to his sons all he owns, and to his wife one small object, and she accepts that gift, she has not forfeited her jointure. Ib.ᵇ ובכולהו מטלטלי הוי ש׳ וכ׳ and in all these cases, movables are a residuary (causing forfeiture), except &c.; a. e.—*Pl.* שִׁיוּרִין, שִׁירִין. Num. R. s. 19 ²¹ אותם ש׳ שיצאו וכ׳ (ed. Wil. שיירות) those survivors that had come out of Egypt, and over whom death had been decreed. [Y. Sabb. III, beg. 5ᶜ שיזרי וכ׳ prob. to be read: שִׁיוּרֵי the remnants of dry twigs (that had been used as fuel).]—V. שְׁיָר.

שִׁיוּרָא ch. same. Targ. Y. Gen. XLV, 7. Targ. Ps. XVII, 14 שִׁיוּרֵיהוֹן (ed. Lag. שִׁיוּרֵיהוֹן *pl.*); a. e., v. שְׁיָרָא I.—B. Kam. 15ª לאו ש׳ הוא this is not left over, i. e. you cannot consider this case an omission so as to allow logical deduction from it, because it does not belong there; Succ. 54ᵇ; a. fr.

שֵׁזַ׳, שֵׁיזֵיב, שֵׁיזֵב (Shaf. of נזב, v. Del. Proleg., p. 140) 1) *to release, save.* Targ. Ex. II, 19. Targ. Deut.

XXXII,39; a.fr.—Snh. 96ª חיינו...דשיזבה וכ' (not דשיזבן) this is the great God that saved Noah &c.; Yalk. Is. 276. Gen. R. s. 33 כמימר שֵׁזְבֵנִי as if saying, save me. Lev. R. s. 34 רְשֵׁזֵיב, v. חֲלַץ; a. fr.—2) *to be delivered.* Targ. Jer. VII, 10; a. e.

Ithpe. אִשְׁתֵּיזֵב *to be saved, spared.* Targ. Gen. XXXII, 31. Targ. Is. XX, 6; a. fr.—Y. Ned. IV, 38ª bot. וא' כולה and all (the neighborhood) was saved (spared from conflagration); Y. Yoma VIII, 45ᵇ. Lev. R. s. 16 תִּשְׁתֵּיזֵב מן צנתא mayest thou be saved from cold. Koh. R. to XI, 1 ולא א' גבאר מידי and nothing has been left me (from the shipwreck). Ib. ואומתך מִשְׁתֵּזְבָן and thy people shall be released; a. fr.

שֵׁזְבָא, שֵׁזְבָה, שֵׁזְבָא m. (preced.) 1) *escape, safety, refuge.* Targ. O. Num. XXXV, 12 (h. text מקלט). Targ. Joel II, 3 (h. text פלטה). Targ. Gen. XLV, 7; a. fr.—2) *one that escaped, remnant.* Targ. Ob. 18 (h. text שריד).

שֵׁזְבוּתָא, שֵׁזְבוּתָא, שֵׁזְבוּ f. same, *safety, refuge.* Targ. Ps. CXLII, 5 (ed. Wil. שְׁזִיבוּ). Ib. XXXII, 7. Targ. II Chr. XIV, 12; a. fr.

שֵׁזְבִי pr. n. m. *Shez'bi,* an Amora. Yoma 81ª; a. fr.

שִׁיזְבְתָא f. = שֵׁזְבוּ. Targ. Joel III, 5. Targ. Ob. 17 ed. Lag., v. מְשֵׁיזְבָתָא.—Keth. 111ª, v. קְנַן II.

שִׁיזּוּגָא, שִׁיזּוּ m. (שְׁזַג) *washing, rinsing.* Targ. Ps. LX, 10 (ed. Wil. שִׁזּוּ); CVIII, 10.

שֵׁיזֵיב, v. שֵׁיזֵב.

שִׁזְפִין, שִׁזְפִין m. pl. (שִׁזָּם) *Ziziphus Vulgaris, jujubes.* Kil. I, 4. Y. ib. I, 27ª bot. Yoma 81ª.

שִׁיזָרָה, v. שְׁזָרָה.

שֵׁיזַרְתָּא, v. שֵׁזַרְתָּא.

שִׁיחַ *to think, talk,* v. סִיחַ.

שִׂיחַ m. (b. h. שִׂיחַ; preced.) *thought, talk.* Ḥag. 5ᵇ (ref. to Am. IV, 13) עבד שרבו...מה שִׂיחוֹ תקנה יש לו is there a remedy (subterfuge) for a slave whose master can tell him what he thinks?; Yalk. Am. 542.—V. סִיחָה.

שִׂיחַ m. (b. h.) *plant, tree.*—*Pl.* שִׂיחִין. B. Bath. 78ᵇ (play on סיחון, Num. XXI, 28) מקריית צדיקים שנקראו ש' from the city of the righteous who are named trees (as Ps. XCII, 13; v. Snh. 93ª); Yalk. Num. 765.

שַׂיָּח m. (שׂוּחָה = שׂוּחַ) *swimmer.*—*Pl.* שַׂיָּחִין. Tosef. Ter. VII, 14 חבית של ש' ed. Zuck. (Var. שַׂיָּטִין; שׂוּפִין, corr. acc.) the swimmers' bottle, v. חָבִית; Y. ib. VIII, 45ᵈ bot. חבית ש' (insert של).

שִׂיחַ, שָׂיַח, (שִׂיחַ), v. שׂוּחַ ch.

שִׂיחַ m. (שׂוּחַ) *ditch.* B. Kam. V, 5, v. בּוֹר II. Erub. II, 5; a. fr.—*Pl.* שִׂיחִין, שִׂיחַיִם. B. Bath. III, 1. Tanḥ. Haăz. 1 כעקרב מוטל לארץ ולש' like a scorpion that lies on the ground and in ditches. B. Kam. 50ª חופר בירות ש' וכ' digger of wells, ditches, and caves; Tosef. ib. VI, 5 חופר, v. נָחוּגְנָא; a. e.

שִׂיחָא, שִׂיחַ, שִׂיחָא ch. same, *pit, cavity.* Targ. Ps. XXXV, 7, a. e., v. שִׂירַיח.—*Pl.* שִׂיחִין, שִׂיחָיָא, שִׂיחָתָא. Targ. Zech. XIV, 10 שִׂיחֵי מלכא (h. text יקבי המלך), v. infra.—Pesik. Ronni, p. 143ª; Yalk. Is. 334 (expl. עד יקבי המלך), v. דִּיפּוֹ; Cant. R. to VII, 5.

שׂוּ, שִׂיחַת f. (שָׂחַח; v. preced.) *low talk, whisper* (cmp. Is. XXIX, 4). Sabb. 152ª (ref. to Koh. XII, 4) שאפי' קול שרים ושרות דומות עלזו כשׂ' Ms. M. (ed. שירים ושירות, corr. acc.) even the loud songs of singers and songstresses sound to him like a whisper; Yalk. Koh. 989.

שִׂיחָה, v. סִיחָה.

שִׂיחוּמֵי, v. שָׂחַם.

שִׂיחִין, v. שִׂיחִין.

שִׂיחוֹר m. (שָׂחַר II) *coal.* Gitt. 19ª; Sabb. 104ᵇ, v. שָׂחוֹר I. Ex. R. s. 42 מרגלית וש' וכ' ...אדם if a man has placed before him a jewel and a piece of coal, will he let alone the jewel and take up the coal? Y. Ter. VIII, 45ᵈ top (in Chald. dict.), v. קָטָא I; Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. שירדו' (corr. acc.).

שִׂיחוֹרָא ch. same.—*Pl.* שִׂיחוֹרִין. Targ. Is. XLIV, 12 (ed. Wil. שִׂיחוּ; Ar. שַׂחֲרוֹרִין). Ib. LIV, 16 (ed. Wil. שְׂחוֹרִין).

*שִׂיחוֹרִין m. pl. a species of *pea, (vetch?).* Y. M. Kat. I, 80ᵈ bot., v. הוֹבְנָה.

שִׂיחְיָא, שִׂיחְיָא, שִׂיחִי, v. שְׂחִי, שְׂחִיָּא.

שִׂיחִין, כְּפַר שִׂ', שִׂיחַיָּא, v. שִׂיחִין.

שִׂיחְיָא, v. שְׂחִיָּא.

שִׂיחִין, v. שָׂחוֹן.

שִׂיחִין pr. n. pl. *Shiḥin,* near Sepphoris. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 9; Y. ib. XVI, end, 15ᵈ; Y. Yoma VIII, 45ᵇ שיחין (corr. acc.). Y. Taan. IV, 69ª bot.; Lam. R. to II, 2. Nidd. 61ª; Tosef. ib. VIII, 6; a. e.—כְּפַר שִׂ' *K'far Shiḥin* (prob. near Shiḥin). Tosef. B. Mets. VI, 3. Sabb. 120ᵇ; a. e.—Yeb. 122ᵇ כפר שִׂיחָיָא.—Gen. R. s. 12 נחמיה איש כפר שיחין (some ed. סיחון) prob. to be read: שיחין, or חופר שיחין?, v. נָחוּגְנָא.

שִׁיחְלָא f. (שָׂחַל) 1) *slip, fœtus; the eggs of one fecundation.* B. Kam. 55ª תא שעונא חדא בעיא בש' והא...בש' the one (the wild goose) becomes pregnant with only one egg at one fecundation, and the other with several. Ḥull. 57ᵇ sq. הני...ש' קמא Ms. M. (Ms. H. a. R. 2 ...דש', ed. אסירא) as to the eggs of a bird that became *ṭ'refah,* the first set (the eggs conceived before the accident) is forbidden. Ib. 58ª קמא משחינן וכ' דש' the eggs of the first set are kept, and if the bird becomes pregnant again, they are permitted.—2) *the skin of dates.* Ḥag. 15ᵇ ...ר"מ ושדא ש' וכ' R. Meir (in studying under Elisha b. Abuya)

ate the fig, and threw the peel away; (oth. opin. the *kernel;* Ms. M. 2 שילחה, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. תּוּחְלָא.

שִׁיחְלַיִם, שִׁיחְלַיִים, שִׁיחְלַיָּיא, v. sub שַׁחַ.

שִׁיחְרוּר, Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת) ור׳ אפי׳, v. שָׁחַר II.

שִׁחְ׳, שִׁיחְרוּר m. (שִׁחֵרֵר) *setting free, emancipation, liberty.* Kidd. 15[b] ׳לש for restoration to liberty, opp. לשעבוד to be the redeemer's slave. Gitt. I, 6 שטר ש׳ writ of emancipation; a. e.—*Pl.* שִׁיחְרוּרִין, שִׁחְ׳ *writ of emancipation.* Ib. שִׁחְרוּרֵי עבדים; ib. 4. Ib. 9[a], sq. שִׁי׳; a. fr.

שִׁחְ׳, שִׁיחְרוּרָא ch. same. Targ. Y. Lev. XIX, 20.

שִׁיחָתָא, v. שִׁחָתָא.

שַׁיָּיט, שַׁיָּט m. (שׁוּט) *swimmer.* Kel. II, 3, v. חָבִית; Bets. 36[b]; Tosef. Ter. VII, 14, v. שַׁיָּיח.

שַׁיָּר׳, שַׁיָּטָא ch. same. Targ. Is. XXV, 11.—Yoma 77[b], v. שִׁיוּטָא; Y. Shek. VI, 50[a] top (ed. Krot. שיוט, corr. acc.; Bab. ed. שיר; Ms. M. שרטא), v. סַיָּיא.

שִׁטָּא, שִׁטְּא I m. = h. שִׁטָּה, *acacia.* Targ. Y. Ex. XXV, 10; 13.—B. Bath. 80[b], v. שִׁיטָּה.—*Pl.* שִׁיטִּין, שִׁיטַּיָּא, שִׁטִּ׳. Targ. O. Ex. l. c. Targ. Is. XLI, 19; a. e.—Ex. R. s. 6; Tanḥ. Vaëra 2, v. חֲנָיָה ch. Gen. R. s. 94 אשקן דש׳ הוו וכ׳ (some ed. דשָׁשִׁים) there were acacia trees in Magdala, but people refrained from using them out of regard for the sanctity of the holy Ark; Cant. R. to I, 12 דשטים; a. e.

שִׁטָּא II *line, system,* v. שִׁיטָּא.

שִׁטָּה, שִׁטָּה I f. (b. h.; = שׁנטה, Egypt. שנט, v. Ges. Thes. s. v. שנט) *acacia.* R. Hash. 23[a] (as a species of cedar), expl. תּוֹרְנִיתָא; B. Bath. 80[b] שרטא (corr. acc.). R. Hash. l. c. כל ש׳ וש׳ שנשלו וכ׳ the Lord shall cause every acacia tree that the gentiles have taken from Jerusalem to be restored to her. Tanḥ. T'rum. 9 ארז של ש׳ בו ... כל ארון in every ark (for the Torah scrolls) that Israelites make, they must put shiṭṭah-cedar. Ib. חש׳ בלבד ... ומכולן and of all these (species of cedars) only the acacia was chosen (for the Tabernacle); a. e.—Trnsf. *the holy Ark.* Ab. Zar. 24[a]; Gen. R. s. 54, v. רוּם I h.; Midr. Sam. ch. XII. Ib. ... הרו כלפי ש׳ וכ׳ (Gen. R. l. c. האריז) the cows turned their faces towards the Ark, and recited songs.—*Pl.* שִׁיטִּים, שִׁטִּ׳. Tanḥ. l. c. ומתרפאין בש׳, v. שִׁטִּים. Ib. אני מרפא את ... אמר ח׳ the Lord said, in the future I shall heal (restore) the acacias (ref. to Joel IV, 18). Ex. R. s. 35; a. fr.; v. שִׁטִּים.

שִׁטָּה II pr. n. pl. *Shiṭṭah* (b. h. שִׁטִּים). Y. Maasr. I, beg. 48[c] חרובי ש׳ וכ׳ carobs of Shiṭṭah and Zalmonah.

שִׁטָּה, שִׁטָּה III f. (שׁטט, cmp. שִׁרְטֵט) 1) *row, line.* Neg. X, 6 יש׳ של שער וכ׳ and a row of hair separating them. Y. Kidd. II, 62[d] אשה ... ושר׳ של וכ׳ (not שיטה) a bald-headed woman with a row of hair going around from ear to ear. Y. Yoma IV, 41[c] top אני ראיתיו ... אלא ש׳ אחת וכ׳ I have seen it (the high priest's mitre) in Rome, and there was engraved on it only in one line, 'holy unto the Lord'. Tosef. Gitt. IX (VII), 11 מלא ש׳ אחת the space of one line (of writing); Y. ib. IX, 50[c]; Y. B. Bath. X, beg. 17[c]. Treat. Sof'rim XII, 8; a. fr.—*Pl.* שִׁטִּין, שִׁטִּ׳ (m.), שִׁיטּוֹת. Ib. שִׁיטּוֹתֶיהָ של תורה the division of lines in the Pentateuch. Ib. 9 סימן תחלת ח״ש וכ׳ the mark for the beginning of lines (in *Haăzinu,* Deut. XXXII) is, *Haazinu, Ya'arof* &c. Y. B. Bath. l. c. מקום שני ש׳ the space of two lines; Tosef. Gitt. l. c.; Y. ib. l. c. Ḥull. 65[a] בשתי תיבות פסיק להו בשני ש׳ וכ׳ written as two separate words, but not divided between two lines; a. fr.—2) (trnsf.) *line of thought, opinion, principle, system.* Lev. R. s. 2 אמר ש׳ אחרת offered a second mode (of developing the same idea from two Scripture verses). Y. Gitt. V, 47[c] top; Y. Erub. VII, 24[c] bot. יררו לה בשיטת וכ׳ they entered into (drew an analogy from) the principle laid down in the law concerning transactions of children. Erub. 99[a], a. e. מוחלפת ה״ש, v. חָלַף; (Rashi: R. J. is at variance with his own principle, v. שִׁיטָּא). Y. Pes. VII, beg. 34[a] בשיטת ר׳ מאיר following up R. Meir's principle. Y. Peah V, 19[a] top [read:] בשִׁיטָּתָן השיבהו בשִׁיטָּתָן דאתון אמרין וכ׳ he (R. El.) argued against them by entering into their opinion (without adopting it for himself); according to your principle, when you say &c.; a. fr. (in Chald. diction, v. שִׁיטָּא).—*Pl.* שִׁיטִּין. Num. R. s. 19[9] (ref. to חמרים, Num. XX, 10) ש׳ הרבה יש בו there are several ways of interpreting that word; a. e.

שִׁיטָּתָא, v. שִׁיטָּא.

שִׁימְנוּ, Tanḥ. Shof'ṭim ed. Bub. 3, v. שָׂם.

שִׁיטְפָּה, שִׁיטְפָּא, שִׁיטְפָּ״, v. שִׁטְפָּא, שֶׁטֶף.

שִׁיטָּא f., **שִׁטָּא** m., (שִׁיטָּה h. form) = h. שִׁיטָּה III, 1) *row, line, stripe.* Zeb. 12[b] כולהו בחדא ש׳ וכ׳ they all stood in one line (were equal in rank and united).—*Pl.* קוּלְסָיָתָא, שִׁטַּיָּא, שִׁטַּיָּה, שִׁטִּ׳. Y. Shebu. VI, 37[a] bot., v. קוּלְסָיָתָא. Y. Gitt. V, 46[d] bot. ביני ש׳ וכ׳ ... והיה and R. Ḥ. wrote between the lines; a. e.—2) *opinion, principle, system.* Y. Ber. IX, 13[a] bot. אמר בשיטה אחרי ... ר׳ יודן R. J.... expressed the idea in a different way; ib. ש׳ אחרי ... ר׳ יודן. Keth. 17[a] שִׁיטָּתֵיהּ לסבא (אחניא ליה) his line of conduct (habit of participating in wedding ceremonies) benefited the old man (v. שִׁטָּתָא). B. Mets. 69[a] איתמר אלא ... לאו it was not quoted as a halakhah, but as a line of opinions (all of equal rank). Y. Snh. VIII, beg. 26[a] מחלפא שִׁיטָּתֵיהּ וכ׳ R. S. b. Lakish's principle is at variance with itself: here he says ..., and there he says &c.; Y. Peah IV, 18[d] bot., sq.; a. fr.—Naz. 32[b] ואוקמיה בשִׁטָּתֵיהּ, v. שָׁטַח.—*Pl.* שִׁיטִּין, שִׁטִּ׳. Ruth R. to II, 14 פתר בה שית ש׳ interpreted it in six ways. Lev. R. s. 2 אמר תרתין ש׳ offered two modes of developing the same idea, v. שִׁטָּה III. Y. Ber. IX, 13[a]; a. e.

שִׁיטָּתָא f. pl. (cmp. שׁוֹשִׁיבָּא) *posts, legs* of a bedstead. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] ארבעתי ארזי ... שִׁיטָּתֵיהּ דערסא (not דערסי; prob. to be read: שִׁיטָּתָהּ) the four cedars (in

your dream) mean the four posts of the bed; Lam. R. to I, 1 (חד כות 2) שולטנא. Ib. ארבעה שיקמין ... שִׁישְׁוָתָא וכ׳ the four sycamore trees mean the four legs of the bed; Y. l. c. כורעתא.

שְׁיָיא=שְׁיַח *to sink down.* Imper. שְׁיֵיא. Sabb. 67ª, v. שׁוּחַ I ch.

שַׁיָּיא pr. n. m. *Shayya* (prob. abbrev. of אוֹשַׁעְיָא). Zeb. 34ᵇ (Ms. R. 1 שישא, v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Sabb. 66ª רבא בר שָׁאַיָּא Ms. O. (Ms. M. שיאה, ed. שירא; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

שַׁיְּירָא, v. שַׁיָּרָא.

שְׁיָרְפָא, v. שַׁיְּרָפָא.

שְׁיָיבָא, **שָׁיֵיב**, v. שְׁאֵב.

שַׁיְּירָן m. (denom. of שֵׁיד) *demon-like, ferocious.* Gen. R. s. 65 (expl. איש שעיר, Gen. XXVII, 11) גבר ש׳ (ed. Wil. שידין, corr. acc.) a demon-like man (v. שָׂעִיר); Yalk. ib. 114.

שְׁיוּל, v. שְׁוּל.

שְׁיוּרָא, **שְׁיוּרְתָא**, v. שְׁיוּר, שְׁיוּרְתָא.

שְׁיַח m., **שְׁיָיחָא** f. = h. שִׂיחַ, *pit.* Targ. Ps. XXXV, 7 (ed. Wil. שִׂיחַ). Targ. Y. Deut. IX, 19 (ed. Vien. שַׂיְיח). Targ. Ps. LVII, 7 (ed. Wil. שִׁיחָא); a. e.—*Pl.* שְׁיָיחָן. Ib. CXIX, 85 Ms., v. שְׁוָוחָא.

שַׁיְיטָא, **שַׁיְּיטָא**, v. שַׁיָּטָא, שַׁיָּט.

שָׁיֵיךְ m., **שָׁיְיכָא** f. (שׁוּךְ) *connected, attached, related, belonging to.* B. Kam. 92ᵇ ש׳ ואזיל וכ׳ Ar. (ed. מטריל) the bad palm tree belongs to and goes &c., v. שָׁרָכָא. Ab. Zar. 72ᵇ ש׳ כילי חמרא ... Ar. (ed. גריר) all the wine in the cask is connected with that in the siphon, v. גָּרַר. B. Mets. 98ᵇ מַשְׁכִּיר ... שכירה (not שייכי, v. Rashi) shall we say, the action of hiring is connected with that of lending, because in both cases there is the same responsibility for theft and loss (and therefore the act of hiring after lending is only a continuation of, and has had its beginning simultaneously with the lending)?, opp. לחודיה קיימא. Ib. שכרה ... ודאי לא ש׳ או דילמא כיון דש׳ וכ׳ if he hired the animal to be used in the presence of the owner, and then borrowed it without him, shall we say, lending is surely not connected with hiring (since the laws of responsibility are different), or shall we say, because they are related in some respects, they may be considered entirely related (so that the two acts may be treated as of the same date)? B. Kam. 15ª נכרי משום דלא ש׳ במצוות the gentile (is disqualified as witness), because he has no relation to the Jewish religious duties; אבל עבד דש׳ במצוות וכ׳ but the slave (of a Jew) who has some relation to religious duties (being bound to observe certain religious laws) &c. Kidd. 42ª אם ארנו ענין להדיא דש׳ וכ׳ if the text has no application to where it belongs (to the subject under consideration), apply it to where it does not belong (v. עֲנָן). Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ bot. עז דלא ש׳ בה גיזה a goat to which the law concerning the first-shorn wool does not apply; a. fr.—*Pl.* שָׁיְירֵי. Gitt. 28ᵇ במילתא דלא ש׳ בה וכ׳ in a thing in which they are not interested (and may be apt to boast of their feats): but in a thing in which they are interested, they are likely to cling to their lies.

שַׁיְּירָא m. (preced.) [*attachment,*] *knob in the wine cask* with a small orifice made for testing the flavor, or to prevent bursting, *bung.* Ab. Zar. 69ᵇ (Ar. שרכא, Var. שְׁיָבָא fr. שָׁאַב; Tosaf. l. c. שְׁיָבָא *chip, plug* with which the orifice is stopped).

שְׁיֵיל, **שָׁיֵיל**, v. שְׁאַל.

שָׁיֵים, v. שׁוּם I ch.

שְׁיָין, **שָׁיָן** pr. n. m. (cmp. אַשְׁיָאן) *Sh'yan,* an Amora. Y. Bicc. III, 65ᵈ top; (Midr. Sam. ch. VII אשיין). Y. Erub. I, 19ª top שין; ib.ᵇ top שיין.

שְׁיֵיעָא, **שָׁיֵיעַ**, v. שָׁיַע.

שַׁיְּיפָא, v. שַׁיָּרָא.

שַׁיְּיצָא, v. שִׁיצָא.

שַׁיְּיר, **שָׁיֵיר**, v. שְׁאַר, שָׁאַר.

שְׁיָיר, **שָׁיָר** m. (preced.) *remnant, relic, survival.* Num. R. s. 19 ³² (ref. to Deut. III, 11) וכאן עישה אותו ש׳ (ed. Wil. a. oth. שיירים) and here he is represented as a survival.—*Pl.* שְׁיָירִים, שְׁיָרִים; *du.* שְׁיָרַיִם, שִׁירַיִם. Men. II, 1 חקומץ ... שְׁיָירֵיהּ וכ׳ if a priest takes a handful of the meal-offering with the intention of eating its remnants ... the next day. Ruth R. to I, 5 (ref. to וחשאר, ib.) נעשית שְׁיָרֵי שירים she became like the remnants (of the meal-offering); Yalk. ib. 600 נעשית שירים. Erub. II, 5, a. e. שבעים אמה וש׳ seventy cubits and a balance (less than eight); Y. ib. II, 20ᵇ שריים (corr. acc.). Zeb. 52ª שירי חטאת the remaining blood of the sin offering after sprinkling (Lev. IV, 34, a. e.). Ib. אין מעכבים ש׳ the pouring out of the remaining blood at the bottom of the altar is not indispensable for the efficacy of the sacrifice (v. עִכֵּב); Meïl. 9ª מעכבים ש׳ it is indispensable; a. fr.—Men. IX, 8 סמיכה שירי מצוה the laying of hands on the victim is the last of the commendable acts, i. e. is not indispensable. Ib. 93ᵇ אם עשאה לסמיכה ש׳ מצוה if he treated the laying on of hands as dispensable (omitted it); Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 3, ch. IV; Neg. XIV, 10; a. e.—Meg. 15ᵇ (ref. to לשאר, Is. XXVIII, 5) למי שמשים עצמו כש׳ for him that considers himself like leavings (is modest); R. Hash. 16ᵇ sq. (ref. to לשארית, Mic. VII, 18).—שְׁיָרוּת, Num. R. s. 19 ²¹ ed. Wil., v. שִׁיּוּר.

שְׁיָירָא I ch. same. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 54 שְׁיָר constr. (ed. Vien. שָׁיֵיר, corr. acc.). Targ. I Chr. XI, 8 (ed. Rahmer שִׁיּוּר); a. e.—*Pl.* שְׁיָירַיָּא. Y. Dem. II, 22ᶜ הני ש׳ חוו (not הוא) those (not explicitly mentioned) are left over (are implied, v. שִׁיּוּר).

שְׁיָרָא II, שְׁיָרָה I f. (שׁוּר; b. h.; שָׁרוֹת, Ez. XXVII, 25) *caravan*. Tosef. B. Mets. VII, 13 ש׳ שהיתה מהלכת וכ׳ if a caravan travels in the desert, and a band attacks and robs it &c.; B. Kam. 116b. Y. Erub. I, end, 19d אהלים שבש׳ וכ׳ tents put up by a caravan require no 'Erub (v. עירוב), opp. שבמחנה in a camp; a. fr.—*Pl.* שְׁיָרוֹת. B. Mets. 18a, v. אָצָא; a. fr.—Ch., v. שַׁיָּרְתָּא.

שְׁיָרָה II, שְׁיָרָא III f. (v. שְׁאֵר) *blood-relations, parents*. Y. Kidd. IV, 65d bot. החיה וחש׳ וכ׳ the midwife (may testify as to the first born of twins), the parents (as to the paternity of a foundling) &c.; Y. B. Bath. II, 13d bot.; ib. 14a top שיירא.

שִׁירִי, Ab. Zar. 70a bot. Ms. M., v. מְשַׁיְּרָא.

שִׁירָא, שִׁיוּרָא, שִׁיָּרָא, שִׁיָּרְתָּא, שִׁיָּרְתָּה, = h. שְׁיָרָה I. Targ. O. Gen. XXXVII, 25 (ed. Berl. a. oth. שַׁיָּרַת). Targ. Is. LX, 6 (h. text שפעת).—Y. Bets. III, 62a top שיירתה חוות עברה a caravan passed by; Y. Sabb. I, 4a bot. שוירתא חוות עבדה (corr. acc.). Y. Gitt. IV, beg. 45c סלקית בשיירא (not לש׳) I went up with a caravan (to Resh Lakish's place); a. e.—*Pl.* שִׁיָּרָתָא, שִׁיָּרָן. Targ. Is. XXI, 13.—B. Mets. 18b אנ״ג דשכיחן ש׳ (not דשכיחין) although caravans frequently pass there. Ib. שכיחא שיירות (read with Ms. R. שכיחן שיירתא).

שִׁירַיִשָׁא, שַׁיְרַיָּא, v. שַׁרְשָׁא, שַׁרַשׁ.

שַׁיְרָא, v. שַׁיְרָא.

שִׁיכְבָּא, v. שִׁכְבָּא.

שִׁיכּוּי, v. סִיכּוּי.

שִׁיכּוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

שִׁיכּוּן שִׁכּ׳, שִׁכּוּן m. (שָׁכַן; v. Del. Assyr. Handw. s. v. שכן) *establishment, realization, execution; use of the phrase* כן עשה. Gen. R. s. 31, end (ref. to Gen. VI, 22) זה ש׳ לעשיית התיבה this refers to the carrying out of the command to make the ark; ib. s. 32 (ref. to ib. VII, 5 וכ׳ ככל...ויעש) זה ש׳ לכינוס בהמה this refers to the execution of the command to bring in the beasts; Yalk. ib. 55; 56 שכיון (corr. acc.). Gen. R. s. 34 (ref. to Gen. VIII, 20 a. IX, 1) זה ש׳ לזכות הקרבנות (not שיכן בזכות) this is an establishment (standard passage, cmp. בנין אב, s. v. אָב) of the reward of sacrifices.

שִׁיכּוֹר, v. שִׁכּוֹר.

שִׁיכְחָה, v. שִׁכְחָה.

שִׁיכְלָא, v. סִכְלָא.

שִׁכּ׳, שִׁכְלוּל m. (שִׁכְלֵל) *finishing, completion*. Gen. R. s. 1 לבריאה...ולש׳ הארץ קדמה as regards creation (planning) the heavens were first (Gen. I, 1); as regards completion, the earth came first (ib. II, 1); Yalk. ib. 3; Lev. R. s. 36; Y. Hag. II, 77d top.

שַׁכּ׳, שִׁכְלוּלָא, שִׁכְלוּלָא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. VII, 11. Ib. XXII, 13; a. e.—2) *perfection, beauty*.—*Pl.* שִׁכְלוּלִין, שִׁכְלוּלִים. Targ. Y. I, II Lev. XXII, 27 (some ed. שַׁכּ׳).—3) *foundation*.—*Pl.* as ab. Targ. II Sam. XXII, 8 שַׁכּ׳ (h. text מוסדות).

שִׁכְלַי f. a species of *birds* classified under *s'lav* (v. סְלָו); *quails* (?). Yoma 75b ed., a. Ar. (Ms. M. שובלי; Ms. O. סיבלי); Yalk. Ex. 260 שבלי, שיבלי; v. קִרְבְּלַי.

שִׁכְלֵל, v. שִׁכְלֵל.

שִׁכְמִי שִׁכּ׳, שִׁכְמִי m. (denom. of שְׁכֶם) *shikhmi*, by-name of a certain class of Pharisees. Y. Ber. IX, 14b bot. פרוש ש׳, expl. טוען מצוותא וכ׳ who carries religious exercises on his shoulder; Y. Sot. V, 20c bot.; Bab. ib. 22b, expl. זה חעושה כעשה שכם he who acts like Shechem (who underwent circumcision from an unholy motive).

שִׁכְנָא, v. שְׁכֵינָא, a.

שִׁכְרָא, שִׁיכָּרוּת, שִׁיכְרָא, v. sub שִׁכּ׳, שְׁכָר.

שִׁכְשׁוּךְ, v. שַׁכְשֵׁךְ.

שִׁכְשֵׁךְ, v. שִׁכְשֵׁךְ.

שִׁכֵּל, v. שְׁאֵל.

שִׁילָא pr. n. m. *Shila*, name of several Amoraim. B. Bath. 172a רבא בר רב ש׳ (רבה) (ed. Pes. שייא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Snh. 98b דבר רבי ש׳ those of the house (or school) of R. Sh.—Nidd. 26a ש׳ איש כפר תמרתא.—Y. Sabb. II, 5a top רבי ש׳ דיונוה; Ruth R. to II, 19, a. e., v. נָוֶה III.—Y. Snh. VIII, beg. 26a ר׳ ש׳ בר בינא; Y. Gitt. II, 44b בינה שילוח (prob. to be read: ש׳ בר בינא).—Y. Macc. II, 31d bot. ר׳ שִׁילָה.—V. Fr. M'bo, p. 124b.—Gitt. 69a (in a charm formula) אנא פפי ש׳ בר סומקי.—Gen. R. s. 64, beg., v. next w.

שִׁילוֹ, שִׁילֹה (b. h.) 1) pr. n. pl. *Shilo*, the seat of the Tabernacle after the conquest. Meg. 16b בכה על משכן ש׳ וכ׳ he (Benjamin) wept over the Tabernacle of Shiloh, which was to be in the dominion of Joseph &c.; Yalk. Gen. 152. Macc. 12a ש׳ וחוא...של he (Joab) took hold of the altar of Shiloh, opp. to בית עולמים. Zeb. 61b; a. fr.—B. Bath. 75b אלף ושני ש׳ וכ׳ (Ar. שִׁילֵי *pl.*; Ms. M. אלף שתישל, v. Rabb. D. S. a. l. note) an area of one thousand and two times that of Shiloh built up with palaces (v. טִירְטַלְיוֹת); [Rashb. שיל״ח the numerical value of Shiloh = 345].—2) (interchanging with שילא) *Shilo, (Shila)*, name of a fictitious town, v. יוֹחָנָא I. Gen. R. s. 40, beg. שילו; ib. s. 25, end; ib. s. 64, beg. שילא; Midr. Sam. ch. XXVIII שילה; Ruth R. to I, 1 שילא.—3) pr. n. m. *Shilo*, homiletical name of the King Messiah. Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 10) עד...ש׳ זה מלך וכ׳ 'until Sh. comes', this means the King Messiah. Snh. 98b שמו ש׳ his (the Messiah's) name will be Shiloh.—V. preced.

שִׁילֹחִי, v. שִׁלֹּחִי.

שִׁילַחַת, v. שַׁלַּחַת.

שִׁילוֹ, v. שִׁילֹה.—[B. Bath. 172a, v. שִׁילוֹ.]

שִׁלּוּחַ, שְׁלוּחַ m. (b. h.; שָׁלַח) 1) *sending away, letting go.* Sot. 9ª (ref. to Is. XXVII, 8) אין הקב"ה...עד שעת שְׁלּוּחָהּ the Lord does not visit her sins upon a nation until the time comes to send her away (into captivity); אין הקב"ה...שְׁלּוּחוֹ the Lord does not punish a king, until the time comes to drive him away (depose him). Ḥull. XII, 1, a. fr. ש' הקן, v. קֵן. Ib. 140ª לש' with regard to the duty of letting the mother bird go. Sifra M'tsorʿa, Neg., Par. 1 ש' צפרים letting the birds (of the leper's sacrifice) fly (Lev. XIV, 7). Y. B. Kam. I, 2ᵇ פרשת ש' טמאין the section treating of the sending out of the camp of the unclean (Num. V, 1 sq.). Num. R. s. 7 ¹⁰ נתחייבו ש' וכ' they were condemned to be sent out of the camp, this means exile. Gen. R. s. 61 שטר ש' a document referring to the sending away of children with gifts (Gen. XXV, 6); a. fr.—*Pl.* שִׁלּוּחִין, שִׁלּוּחִין, שֶׁל׳. Ḥull. l. c. קודם שִׁלּוּחֶיהָ before sending her off. Snh. 102ª (ref. to Mic. I, 14) מי...תתנו לבניו ש' he who slew the Philistine (Goliath) and gave you Gath as a possession:—will you give a dismissal to his descendants (will you abandon the house of David)?—Esp. שִׁלּוּחִין, שֶׁל׳ *banishment, exile.* Gen. R. s. 19 דנתי אותו בש' I punished him with banishment (from Eden); Lam. R. introd. (R. Abbahu 1); a. e.—2) (cmp. מְשֻׁלַּחַת) *letting loose, visitation.* Yeb. 114ᵇ נחשים וכ' ש' a plague of serpents and scorpions.—[Y. Gitt. II, 44ᵇ בינה שילוח, v. שִׁלְאָ.]

שִׁילוֹחַ pr. n. (b. h. שִׁלֹּחַ) the pool of *Siloah* near Jerusalem. Y. Taan. II, beg. 65ª אפי' טיבל במי ש' וכ' even if he were to bathe in the waters of Sh. or in primeval waters.

שִׁילוֹחָא, שִׁילוּחָא ch. same. Targ. Koh. II, 5 (ed. Vien. שִׁילוּחַ). Targ. Is. VIII, 6 (ed. Wil. שִׁלּוֹ). Targ. I Kings I, 33; 38 (h. text גִּיחוֹן).—Snh. 94ᵇ (fr. Targ. Is. l. c.).

***שִׁילוּט, שֶׁל׳** m. (שָׁלַט) *control;* (sub יד) *handling.* Y. Shek. VI, 49ᵈ חצי טפח...לש' allow one half of a handbreadth on each side (of the Ark) for handling (the tablets); [Ms. M. לשילובן or לשילוכן, v. Rabb. D. S. a. l. p. 53, note].

שִׁלּוּם, שִׁילּוּם m. (b. h.; שָׁלַם) *compensation, payment, punishment.*—*Pl.* שִׁלּוּמִים, שֶׁל׳. Lev. R. s. 17 (ref. to Ps. LXXIII, 3 בש' של רשעים אראה (שלום וכ' I want to see the punishment of the wicked.

שִׁילוֹנִי m. (b. h. שִׁילֹנִי) *of Shiloh* (v. שִׁילֹה). Gen. R. s. 73 אחיה הש'; Taan. 20ª; Ruth R. to IV, 8; a. fr.

שִׁילְחָא, v. שִׁלְאָ.

שִׁילְטוֹנָא, שִׁילְטוֹן, v. שִׁלְטוֹן.

שִׁילֵי pr. n. pl. *Shili*, near Pumbeditha; v. חִינֵי. Gitt. 80ª; B. Bath. 172ª (Ms. H. שילו); Yeb. 116ª. Bets. 25ᵇ. B. Mets. 72ᵇ; a. e.—[שילה, B. Bath. 75ᵇ Ar., v. שִׁילֹה.]

שִׁילְוִיתָא, שִׁילְוָיָא, v. sub שֶׁל׳.

שִׁילוֹן m. pl. (= שלילן; שָׁלַל I; cmp. שַׁלְשֶׁלֶת) *reins.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7 הש' והפגר וכ' the reins, the bit, and the bridle.

שִׁילִינְיָא, v. שְׁלַנְיָא.

שִׁילְיָתָא, v. שִׁלְיָא.

שִׁילְפּוּחָא m. (v. פִּשְׁלְפּוּחִית) *bladder* of a fish. Ab. Zar. 40ᵇ.

שִׁילְשׁוֹל, v. שִׁלְשׁוֹל.

שִׁילַת pr. n. m. *Shilath.* Y. Meg. IV, 75ª bot. שמואל (רב) בר ש'. B. Bath. 8ᵇ. Erub. 28ª; a. fr.

שִׁים, v. שׂוּם.

שִׁימָאַת, שְׁמָאַת m. (שמם; cmp. אֲשַׁמָּאר) *waste, ruined.*—*Pl.* שִׁימָאֵי, שְׁמָאֵי. Men. 33ᵇ פיתחי ש' 'waste doors', expl. ib. דלית לחו תקרה over which there is no ceiling (upper beam); (oth. opin.) דלית לחו שקופי which have no posts; Erub. 11ª (ed. Sonc. שמ'; Tosaf to Kidd. 32ᵇ שמ').

שִׁימָה f. (שׂוּם) 1) *putting, placing, use of the root* שׂוּם. Keth. 46ª אתיא ש' ש' we draw an analogy between *sum* (Ex. XXII, 24) and *sum* (Deut. XXII, 14); Y. ib. IV, 28ᶜ שׂוּמָה. Y. Shek. IV, 48ª אפילו ש' מעכבת even where the Biblical text has the verb *sum* ('thou shalt put'), it is an act indispensable to legality. Yalk. Gen. 150 שְׂרַת עין, v. חֲשָׁמָה.—2) *treasure,* v. סִרְמָה.

שִׁימוּט, שְׁמוּט m. (שָׁמַט) *drawing out, unsheathing.* Sifré Deut. 192 ש' סריפים the drawing of swords.

שִׁימּוּעַ m. (שָׁמַע) *announcement.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ ש' שקלים וכ' the announcement concerning the contributions for the Temple (Sh'ḳalim) and concerning mixed seeds (v. שָׁמַע *Hif.*).

שִׁימּוּר, שְׁמִירָה m. (שָׁמַר) *guarding, care.* B. Kam. 15ª לאו בחזקת ש' וכ' are not presumed to be guarded against, i. e. need special guarding (Ex. XXI, 29); ib. בחזקת ש' וכ' are presumed to be safe (the owner is not bound to guard them). Ned. 37ª שכר ש' the teacher is paid for guarding the pupils (and not for the teaching itself). Ib. גדול בר ש' הוא does an adult need guarding? Koh. R. to V, 10 צריך ש' וכ' must be watched against weasels &c.; a. fr.—*Pl.* שִׁימּוּרִים, שְׁמִירוֹת (b. h. שְׁמָרִים); לילי ש' a night of watching. Pes. 109ᵇ; R. Hash. 11ᵇ, a. e., v. שָׁמַר.—2) (v. שְׁמָרִים) *clearing wine, straining.* Y. Sabb. XX, beg. 17ᶜ חותר מכלל ש' is permitted on the Holy Day as far as straining is concerned; Y. Bets. I, 60ᵈ bot.

שִׁימּוּשׁ, שְׁמוּשׁ m. (שָׁמַשׁ) *ministration, attendance.* Ber. 7ᵇ שִׁמּוּשָׁהּ, v. לִימּוּד. Ab. ch. VI חכמים ש' attendance of pupils on scholars. Num. R. s. 3 ¹ בשִׁימּוּשׁוֹ...שלא בחר of all the tribes the Lord did not choose any to stand in his service but the sons of Levi. Gen. R. s. 87 חיה שְׁמוּשׁוֹ עֹרֶב לִרְבּוֹ his ministration was pleasing to his master; a. e.

שִׁימּוּשָׁא, שְׁמוּשָׁא ch. same, *service, office.* Targ. Gen. XL, 13; XLI, 13 (h. text כֵּן). Targ. Is. XXII, 19 (h. text מעמד).—Esp. *Temple service.* Targ. Ex. XXXI, 10 (h. text שרד). Targ. Num. IV, 12 (h. text שרת); a. fr.

שִׁימִי pr. n. m. *Shimi*, name of several Amoraim. Men. 29a, a.fr. ש' בר חייא. Ib. את ש' art thou Shimi (and askest such a question)? ib. 110a. Tem. 28a ש' בר אשר; a.e.

שִׁימְשָׁא, שִׁימְצָה, שִׁימְצָא, sub שְׁמֵ׳.

שֵׁין m. (b. h.) *urine*.—*Pl.* שֵׁינִים. Treat. Sof'rim IX, 8 (ref. to II Kings XVIII, 27 a. Is. XXXVI, 12) כתיב שֵׁינֵיהֶם וכ' it is written *shenehem*, and it is read *meme raglehem* (the water of their feet); Meg. 25b שֵׁינֵיהֶם.

שֵׁינָן, v. שְׁנָן.

שי"ן *Shin, Sin*, name of the twenty-first letter of the alphabet. Sabb. 104a. Men. 35a, a.e. ש' של תפלין the Shin embossed on the capsule of the T'fillin of the head. Cant. R. to I, 9, v. שִׁרְטָה; a. fr.—Meg. 25b שין תרו euphem. for שת *fundament*. Ib. גימ"ל ושי"ן, v. גמ"ל.

שִׁינָא, שִׁינָּא, v. שְׁנָא.

שִׁינָא I m. = h. שֵׁן, *urine, urinating*. Ber. 62b Mus. (ed. שֵׁינָה *sleep*).

שִׁינָא II f. *sleep*, v. שֵׁינָתָא.

שִׁינְדְּפִין, שִׁינְדְּפִי m. (= שן דפיל) *ivory*. Targ. Y. I, II Gen. L, 1 (not שִׁרְנְדָּ׳).

שֵׁנָה, שִׁינָה f. (b. h.; שָׁנָה) *sleep*. Ber. 3b מיעולם לא עבר... בש' midnight never found me asleep. Ib. 62b ש' בעמוד וכ' sleep at morning dawn (v. שֵׁינָא I). Meg. 15b שֵׁנַת וכ', v. נָדַד. Succ. 26a שֵׁינַת, v. עֵרַאי. Ib. במיסר שֵׁינָתוֹ וכ' when he gives his sleep in charge of others (gives orders to wake him up). Yoma I, 4 המאכל מביא את הש' eating causes sleepiness. Tam. 28a אונס ש' being overcome by sleep. Snh. 93b ומן חש'... שהיו אונסין they forced themselves not to laugh, talk, or fall asleep. Kidd. 49b עשרה ש' וכ' ten measures of sleep have come down to the world, nine of which the slaves have taken &c.; a. fr.

שְׁנִי, שִׁינּוּי m. (שָׁנָה) *change*. Gen. R. s. 44 ש' השם change of name; ש' מקום change of residence. Sabb. 114a top ש' בגדים change of dress (for the Sabbath, for prayer &c.). Keth. 110b, a. e. ש' וסח, v. וָסַח; a. fr.—Esp. (law) *change of form* (and *name*) *effected on an illegitimately obtained object*, by which the present possessor is privileged to retain the object and pay its value. B. Kam. 65b נעשה ש' בידו וקנאו the change (from calf to ox) happened while the animal was in his possession, and he has obtained ownership. Ib. וניקנינהו בש' השם may he not have obtained the ownership of it through the change of name? Ib. ש' במקומו עומד (not עומדת) the change stands in its (the original's) place, i. e. the change of form or name of an object does not affect its legal status; ib. 33b; ib. 68a ש' במקומה עומד. Ib. 66b ש' מעשה (= ש' ע"י מעשה) a change brought about by human action. Ib. 68a, a. fr. ש' רשות change of possession (by transfer of the object to a third person). Ib. 93b ש' דרבנן a change which gives the right of ownership by rabbinical ordinance, i. e. ש' החוזר לבריירתו (ib. 67a) a change (of name) which can be undone by restoring the object to its original condition; ש' דאוריירתא a change which gives the right of ownership by Biblical law, i. e. a change which cannot be undone; a. fr.—Men. 43a וסימנך ש' שקר ש' אמת and the mnemonical word (to remember which change proves the color to be genuine (תכלת), and which proves it to be adulterated) is 'a false change' (one who changes his word for evil is a bad man), 'a true change' (one who changes his word to do better than he has promised).—Sifra Vayikra, Ḥob., ch. XIX, Par. 11; Meïl. 18a, v. שִׁרְקוּר I.—*Pl.* שִׁינּוּרִים, שִׁינּוּרִין. B. Kam. 65b (ref. to גם, Deut. XXIII, 19) לרבות שִׁינּוּרֵיהֶם this serves to include in the prohibition these objects even when they have been changed in form; Tem. 30b; a. e.

שְׁנָא, שִׁינּוּרָא ch. 1) *change, strangeness*. Targ. Is. XXVIII, 11.—2) *answer, reply, solution*. Sabb. 3b דמשני לך ש' דלאו ש' הוא he might give thee an answer which is no answer. Keth. 98b דשנין ש' הוא ש' the solution which we have offered is the real solution; Pes. 12b; a. e.—*Pl.* שִׁינּוּרֵי, שְׁנֵי. Nidd. 26a ומי איתנהו להני ש' have these replies any reality?, i. e. these fictitious cases can never occur. Yeb. 91b; B. Bath. 135a ואש' ניקום ונסמוך can we stand and lean on harmonizing arguments (for legal decisions)?

שְׁנִי, שִׁינּוּן m. (שָׁנַן) *diligent teaching, memorizing*. Sifré Deut. 34 (ref. to Deut. VI, 7) אלו בש' וכ' these words must be memorized (by the children), but the passages (Ex. XIII, 1—10; 11—16) need not be memorized; ib. איני דין שיהו בש' is it not a logical conclusion that they must be memorized?; Yalk. ib. 841.

שְׁרִי, שִׁירְנָ, שְׁנִי, שִׁינּוּקָא m. (שְׁנַק) *strangulation*; trnsf. *anguish*. Targ. Job VII, 15 Ms. (ed. שר'). Targ. Prov. I, 27 (ed. Wil. שְׁנוֹ; h. text צוקה). Targ. Y. Ex. XXI, 15, sq.; Targ. Y. Lev. XX, 10, v. סוּדָרָא; a.e.—*Pl.* שְׁנִי. Targ. Ps. XXV, 17 שִׁרְנוּקָי Ms. (ed. קי..., כָי..., corr. acc.).

שינותא, v. שׁוּנְיָתָא.

שִׁינֵי, v. שֵׁנִי.

שִׁינָּנָא m. (שָׁנַן) 1) *keen scholar*; [oth. opin.: *man with long teeth*]. Ḥag. 15b; Ber. 36a; Erub. 54a, a. e. (applied to R. Judah).—2) *edge, blade*, v. שְׁנָנָא.

שינפא, v. סִנְבָא.

שִׁינְצָא, v. שְׁנָצָא.

שִׁינְרָא, v. שׁוּנְרָא.

שִׁינְתָא, שֵׁנָא, שֵׁינָא, שֵׁינְתָא = h. שֵׁינָה, *sleep*. Targ. Gen. XV, 12. Targ. Job IV, 13. Targ. I Sam. XXVI, 12; a. fr.—Erub. 65a מסר שִׁינְתֵּיהּ לשמעיה gave his sleep in charge of his servant, v. שִׁרְנָה. Ib. לא ארברי...לש' the night is made for sleep. Ber. 4a לאתעוריה משינתיה Ms. M. (ed. לאתעורי משְׁנָתֵיהּ) in order to be waked up from his sleep. B. Mets. 83b סמא דש' a narcotic drink; a. e.

שִׁיסּוּעַ, שִׁסּ׳ m. (שָׁסַע) *splitting, rending.* Zeb. 65ᵇ אין ש׳ אלא ביד Ms. M. (ed. שרסע) the rending of the sacrificial bird must be done with the hand; Yalk. Lev. 447. Ib.; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX (ref. to Lev. I, 17) אותו בש׳...בש׳ it (the bird) must be rent, but the burnt-offering of cattle must not; a. e.—[*Pl.* שִׁיסּוּעִים. Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4, v. שָׁסַע.]

שִׁיסְקִי m. pl. *plums.* B. Mets. 60ᵃ ש׳ ... אנא (Alf. Ms. שויסקי; Asheri שוסקי) I distribute nuts (among the children of my customers), do thou distribute plums (to attract them); B. Bath. 21ᵇ שרט׳ Ms. M. (ed. שרוסקי; v. Rabb. D. S. a. l. note 40).

שִׁיסְרָאָה = שִׁיתְסְרָאָה, v. שִׁיתָּא.

שִׁיסְתָּג, v. שׁוּסְתָּג.

שִׁיעַ *to be smooth,* v. שׁוּעַ.

שִׁיעָא, שִׁיעָא, (שִׁיעַ, שִׁיעָא) שִׁיעִיָּא m. (preced.) *plaster, cement, sealing clay.* Targ.O.Num.XIX, 15 מגופת ש׳ ed. Berl. (oth. ed. ש׳, ed. Vien. שִׁירַיִּם; h. text צמיד פתיל); Targ. Y. ib. 9 שיריא. Targ.Gen. XI, 3 (h. text חמר). Targ. Ez. XIII, 12 (h. text טיח); a. fr.—Sabb. 66ᵇ ש׳ דדנא (Ms. M. שִׁיעָא) the sealing clay of a wine vessel.

שִׁיעְבּוּדָא, שִׁיעְבּוּד, v. sub שִׁעְבֵּד.

שִׁיעוּר, שִׁעוּר m. (שָׁעַר) *proportion, standard, definite quantity* or *size, limit.* Peah I, 1 אלו ... שאין להם ש׳ for the following things there is no definite proportion or quantity prescribed. Y. ib. 15ᵃ bot. אין להם ש׳ לא למעלן וכ׳ they have no limits set either of a maximum or of a minimum. Ḥall. I, 7 אם אין ... כש׳ if either portion is not of the legal size (to require the separation of the priest's share). Ib. IV, 8 של אור יש לה ש׳ וכ׳ for that portion of Ḥallah which is to be burnt there is a legal quantity (a minimum) &c. Ib. של אור אין לה ש׳ וכ׳ for that which is to be burnt there is no minimum prescribed, but there is one for that which is to be given to the priest. Nidd. 26ᵃ שופר ש׳ the legal length of a *shofar.* Ib. חמשה שיעורין טפח for five things the legal minimum size is a handbreadth. Yoma 73ᵇ, a. fr. חצי ש׳ half (less than) the legal quantity; a. v. fr.—*Pl.* שִׁיעוּרִין, שִׁיעוּרִים, שִׁעִּ׳. Ib. 80ᵃ כל חש׳ כולן בכזית וכ׳ all legal standards (for eatables in ritual law) are the size of an olive, except &c. Ib., a. e. ש׳ ועינשין חלכה וכ׳ standard measures and penalties are fixed by tradition, expl. ש׳ של עונשין the minima required for punishment. Sabb. VII, 4 מפני ששוי בשיעוריהן because they are alike as to legal standards. Ib. VIII, 1. Ib. 80ᵇ כל שיעורי שבת all legal minimum sizes for eatables carried abroad on the Sabbath; a. fr.—Ib. 35ᵇ נתת דבריך לש׳ thy rule would vary according to circumstances, and would not be alike for all; Meg. 18ᵇ; a. fr.—Y. B. Bath. V, end, 15ᵇ לש׳ for regulating the market prices, v. שַׁעַר I.

שִׁעְיוּרָא, שִׁעְיָא ch. same. Targ.Y.Ex.XXX,13. Targ. Y.Gen.XXI,16 כש׳ וכ׳ *about* the length &c.; a. e.—Sabb. 78ᵇ אידך ... חד ש׳ הוא this and that ('as a Sela' and 'as a dry fig') mean the same size. Ib. 80ᵃ נפיש רש׳ דר׳ יהודה that the legal size which R. J. prescribes is the larger one; ib. 81ᵃ; a. fr.—*Pl.* שִׁעְיוּרִין, שִׁעְיוּרֵי, שִׁעְיָא, שִׁעִּ׳. [Targ. Y. II Lev. XXV, 37, v. שַׁעְיָא I.]—Y. Sot. I, 16ᶜ bot. כל אילין ש׳ וכ׳ all those measures of time (mentioned above) must be counted from &c. Y. B. Bath. V, end, 15ᵇ לש׳ for regulating the market prices; a. e.

שִׁעְיָא m. = h. שָׁעָל, *hollow of the hand.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. מלא שִׁעְיָא שִׁעְיָלָן their handful [prob. to be read: שִׁעְיָלָן pl. handfuls].

שִׁעְיַמְּמוּתָא, שִׁעְיֵמוּם, v. שַׁעֲמוּמָא.

שִׁעְיָר, v. שַׁעַר.

שִׁעְיָתָא I f. = שׁוּעְיָתָא, *talk.* Y. Taan. III, 66ᵈ top מתחמד ... שִׁעְיָתָהּ because he desired to hear her talk.

שִׁעְיָתָא II, v. שַׁעֲיָתָא.

שִׁעְיָתָא III, v. שַׁעֲיָתָא.

שִׁעְיָתָא, v. שׁוּעָה.

שִׁעְיָתָא m., שִׁעְיָתָה f. (שׁוּעָה II) *rubbed off, abraded, bright.* Y. Gitt. III, end, 45ᵇ הניחה ש׳ וכ׳ if he left it (the pin) bright, and coming back found it rusty; Y. B. Bath. VI, 15ᶜ top שׁוּפָּה; v. שׁוּעָה III.

שִׁיעָפָא, שִׁיעָפָא, (שִׁירָאפָא) ch. same. Ab. Zar. 52ᵇ; Bekh. 50ᵃ, v. טַרְדִּינָא; Yalk. Ez. 346.—*Pl.* שַׁעֲפֵי, שַׁעֲרֵי. B. Bath. 32ᵇ דהוו ש׳ וסימקי because they were abraded and red.

שִׁיפָא I m. (preced.) *planed board.* Erub. 101ᵃ (expl. אי כא דאמרי דחד ש׳ (דלת אלמנה (Ms. O. דפא, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) some say, it means a door consisting of one planed board.

שִׁיפָא II m. (preced. wds.; mistranslation of ξέστης; cmp. Syr. שפיתא Brockelm. 383) *Shifa,* name of a measure, *Xestes.* Kidd. 40ᵃ ש׳ דדינרי a Shifa full of denars.

שִׁיפָא III, v. שִׁיפָּה II.

שִׁיפָא, v. שִׁפָּא.

שִׁיפָּה I, v. שִׁיף.—[Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot. אחת ש׳, read: שִׁירְפָּה.]

שִׁיפָּה II f. (שׁוּף II) 1) *rubbing, smoothing.* Ned. 56ᵇ שִׁיפַּת עור הדג rubbing with the skin of a fish. Men. VI, 5, v. בְּעִירָה.—2) *paring, shavings* used for basket work, mats &c. (cmp. Syr. שפירתא, Brockelm. 383, שרפרא P. Sm. 4102). Succ. 20ᵃ, a. e., v. חֲשׁוּרָפָה. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. פול ש׳... Egyptian beans (offered for sale) tied with shavings. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ של ש׳ ... העקל a bale ... made of plaited shavings. Makhsh. V, 8 הש׳ של לבנים ed. Dehr. (ed. השרפא) the shavings (or mat) used for covering bricks; a. e.—*Pl.* שִׁירְפוֹת. Y. Sabb. IV, 6ᵈ bot. פורסין מחצלת על גבי שירפית (not שיריפית) ש׳ וכ׳ you may spread a mat over the shavings

which cover the bricks (on the Sabbath); Y. M. Kat. II, end, 81[b] שיפוּק (corr. acc.).

שִׁיפָּה III f., v. שִׁיפּוֹן.

שִׁיפּוּדָא* m. (שָׁפַד) *sticking in, insertion.* B. Bath. 37[b] האי מאן ... בשִׁיפּוּדֵיהּ עד וכ׳ Ar. (ed. משיפולי) if one sells a palm tree to his neighbor, the latter has the ownership of the soil in which it is rooted, down to the deep; Arakh. 14[b] משיפולא ועד וכ׳.—V. שַׁפּוּדָא.

שִׁיפָּוְנִיּוֹת, v. סִיפָּוְנִיּוֹת.

שִׁיפּוּט שְׁפִ׳ m. (שפט, v. שָׁפְטָא) *childishness, folly, vanity.* Koh. R. to I, 13 (expl. ענין רע, ib.) זה שִׁיפּוּטוֹ של ממון this is the folly of greed for wealth (because it is never satisfied); זה שיפוטו של גזל this is the folly of robbery (because it is the foremost among the accusers of man before the throne of God); ib. זה שִׁיפּוּטָהּ של תורה וכ׳ this is the vanity of study, because one learns and forgets again.—*Pl.* שִׁיפּוּטִים, שְׁפִ׳ (= παιδιά) *boyish things, sport,* (euphem. for) *sodomy.* Ex. R. s. 8 (ref. to II Chr. XXIV, 24) א״ת שפטים אלא ש׳ read not *sh'faṭim* (punishment) but *shipputim* (sport); Tanḥ. B'shall. 25; ib. Vaëra 9.

שִׁיפּוּי, שְׁפִ׳ I m. (שָׁפָה I) *planing, shavings, chips.* Meïl. III, 8 (14[a]) בשפוי (Talm. ed. בשפורי, Rashi בשפיי); Tosef. ib. I, 25 ed. Zuck. (Var. בשפיד, corr. acc.); Tem. 31[b], v. נְגָרִיָּה.—*Pl.* שִׁיפּוּרִין, שְׁפִ׳. Ab. Zar. 42[b] top ושיפורייהּ מותרין ... והא ש׳ but there are the chips, when the idol itself remains, and yet it is said, if the gentile chipped an idol for its own sake (to embellish it), itself is forbidden, but the shavings from it are permitted to be used. Ib.[a]; a. e.—V. שְׁפָאִים.

שִׁיפּוּי, שְׁפִ׳ II m. (שָׁפָה II; cmp. שָׁפַע) *incline, slanting.* Ḥull. 19[a] ש׳ כובע, v. פּוֹבַע. Ib. 20[a] ש׳ ראשו where the back of its head begins to slant towards the neck.

שִׁיפּוּרִין f. pl. (v. שִׁיפּוּי I) [*chips*?,] name of a sort of *cakes.* Targ. Y. II Ex. XVI, 31 (Y. I אֲשַׁרְשָׁרִין; h. text צפירחת).

שִׁיפּוֹל, שְׁפִ׳ m. (שָׁפַל) *lower part, extremity.*—*Pl.* שִׁיפּוֹלִין, שִׁיפּוּלִים, שְׁפִ׳. Lam. R. to I, 9 (expl. בשוליה, ib.) בשִׁיפּוּלֶיהָ on her skirts. Sabb. 98[b] ושפולה וכ׳ ... לאשה like a woman that walks in the street, and her train drags behind her. Tosef. Ohol. XIII, 9 שִׁיפּוּלֵי אוהלין the train of tents; (Ohol. VII, 2, v. שִׁיפּוּי); a. e.—שיפולי מעים *the lower part of the abdomen.* Nidd. IX, 8 contrad. to כרס. Yeb. 80[b] כל שאין לה ש׳ מ׳ כנשים a woman the formation of whose lower abdomen is not that usual with women.

שִׁיפּוּלָא, שְׁפִ׳ ch. same, 1) *extremity, bottom, train.* Targ. Cant. I, 4 בש׳ דטורא at the foot of the mountain.—*Pl.* שִׁיפּוּלֵי, שְׁפִ׳. Targ. O. Ex. XIX, 17 (ed. Vien. שְׁפּוֹ׳; h. text תחתית). Targ. Y. Num. V, 17 (O. יסודי; h. text קרקע). Targ. Lam. I, 9. Targ. Ex. XXVIII, 33 (O. ed. Vien. שִׁיפּוֹ׳); a. fr.—Snh. 102[b] חוה נקיטת בש׳ גלימא וכ׳ Ms. M. (ed. חוה נקרטנא, read נקרט; Rashi ש׳ ג׳ חוה נקרט; Ar. only שיפולא, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) thou wouldst have taken up the trail of thy cloak and run after me.—2) *the seat of a tree in the ground.* B. Bath. 37[b]; Arakh. 14[b], v. שִׁרְפּוּדָא.—3) *moving downwards* (sailing with the wind). B. Bath. 73[b], v. שֵׁרֵצָא.

שִׁיפּוֹן m. *rye;* [oth. opin.] *oats.* Pes. II, 5; ib. 35[a] (classified with barley) expl. הִירְשָׁא; Men. 70[a] sq. Ḥall. I, 1. Y. ib. 57[b] top (ref. to Is. XXVIII, 25) נסמן זה חש׳ *nisman* means *shifon.* Ib. middle ברם כרבנן ... חש׳ מין כוסמין וכ׳ but in the opinion of the Rabbis there are only three kinds of grain, *shifon* is a species of spelt &c. Kil. I, 1 הכוסמין והש׳ ... אינן וכ׳ spelt and *shifon* are not heterogeneous (may be sown together). Kel. IX, 8 (Var. in Hai Gaon שִׁיפָּה, v. Maim. a. l.; Var. שירפין, חשרפה through mistaking שירפה), v. מִרְצָה.—[Greek σιφώνιον a kind of *oats.*]

שִׁיפָּוְנִיּוֹת, v. סִיפָּוְנִיּוֹת.

שִׁיפּוּעַ, שְׁפִ׳ m. (שָׁפַע) 1) *slanting, slope, skirt.* Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 12) הסילם הזה ... ושִׁיפּוּעוֹ וכ׳ that ladder stood on the Temple site, and its slant reached &c.; Yalk. ib. 120. Y. B. Bath. VII, end, 15[d] חיה עשוי ... או ממקום שיפועו מודד if a field has the shape of a chair, is the measuring to begin where the vertical wall begins, or where the slope begins? Ohol. VII, 2 כלים שתחת חש׳ vessels which lie under the slope (of a tent, v. שִׁיפּוֹל). Erub. 102[a] sq.; Sabb. 138[b] שאין בשִׁיפּוּעָהּ טפח when the slanting portion of a tent cover is not so large as a handbreadth, opp. to גג the horizontal part; a. e.—*Pl.* שִׁיפּוּעִין, שְׁפִ׳. Ib.; Ohol. l. c. שִׁיפּוּעֵי אהלים the slanting and flat portions of tent covers; a. e.—2) *overflow, overmeasure.*—*Pl.* as ab. Tosef. B. Bath. V, 4 חמוכר ... כל הש׳ וכ׳ if one sells wine by the vessel, all the overflow belongs to the seller.

שִׁיפּוּעָא, שְׁפִ׳ ch. same, *slant, slope.* Targ. Y. I Ex. XXVI, 12 שיפוע, constr. (Y. II שיפועה, corr. acc.; h. text סרח). Targ. Y. Deut. IV, 49 Ar. (ed. משפך; h. text אשדת).

שִׁיפּוּף, Y. M. Kat. II, end, 81[b], v. שִׁיפָּה II.

שִׁיפּוּצָא m. (שָׁפַץ) *repairing.* Keth. 103[a] ש׳ מאי Ar. (Var. שִׁיפּוּצָא or שִׁיפּוּצָא; ed. שיפצה) has a widow the right to repair her husband's dwelling (and remain in it)?

שִׁיפּוּרָא m. = שׁוֹפָרָא 1) *horn, trumpet, announcement.* Nidd. 38[a] ש׳ דירחא Ar. (ed. only ש׳) the *shofar* announcing the New Moon. Succ. 34[a]; Sabb. 36[a] Ms. M. (ed. שופרא), v. חֲצוֹצְרָה. M. Kat. 27[b] שמע קל ש׳ דשכבא he heard the trumpet announcing a death in town; a. e.—*Pl.* שִׁיפּוּרֵי. Ab. Zar. 40[a] נפקו ש׳ דרבא וכ׳ Ms. M. (ed. נפק) the announcements of Raba went forth to prohibit it, and those of R. H. permitting it; ib. 57[b]. M. Kat. 17[b] קרי ביה אלפא ש׳ וכ׳ sound into it (the pitcher) one thousand blasts (proclaiming the ban). Ib. מאי שיפורי שנפרצין וכ׳ what does the blowing signify? That he will be punished. Shebu. 36[a] בארבע מאה ש׳ שמיתיה וכ׳ Barak declared the ban over Meroz with four hundred blasts of the trumpet; M. Kat. 16[a]; a. e.—2) (v. שׁוֹפָר) *charity box.* Gitt. 60[b] ההוא ש׳ דהוה the charity box which was first kept in

the house of R. J., and was transferred to &c.; [oth. opin. the *shofar* for public announcements].

שִׁיפְיוּת, שִׁיפּ׳ f. (שָׁפָה III) *quiet, peace; compromise.* Y. Yeb. IV, 5[d] top עושין ש׳ ביניהן וכ׳ we make a compromise between them, and divide the dead man's estate (between the *yabam* and the son whose paternity is in doubt). Ib. נמצאת אומר ש׳ באחין וכ׳ (not לאחיו) consequently, peace between brothers (a compromise between the *yabam* and the son who maybe is his deceased brother's son) is a loss to the brothers (the succeeding sons, who will inherit only one half of the estate), opp. תתרות.

שִׁיפְלוּתָא, שִׁיפְלוּת, v. sub שִׁפְלוּת.

שִׁיפְמָא, v. שִׁפְמָא.

שִׁיפְעָא, v. שִׁפְעָא.

שִׁיפְרְגָּז pr. n. *Shifr'gaz*, legendary name of King Ahasver's horse. Targ. II Esth. VI, 10.

שִׁיץ (v. שִׁיצִי) *to go forth.*

Pa. שִׁייֵץ *to finish.* Gen. R. s. 78; Yalk. ib. 133 שַׁיְיצַת, v. סוּב.

שֵׁיץ m. (v. preced.; cmp. נוֹצָה) 1) *prickly branch of the date palm.*—*Pl.* שִׁיצִים, שִׁיצִין, שִׁיצֵי. Tosef. Shebi. VII, 16; Pes. 53[a] על של בין חש׳ as long as there are dates on the single branches, opp. כפים, v. כִּיפָּה.—2) *late (stony) date on the palm-tree.*—*Pl.* as ab. Y. Sabb. I, 4[a] bot. ש׳ שבכפים the stony dates on the top branches; Y. Bets. III, 62[a] (not שבכפים).

שִׁיצָא m. ch. same, 1) *prickly twig; stony date.*—*Pl.* שִׁיצֵי. M. Kat. 25[b] bot. ש׳ טענן דיקלי the palms bore stony dates (Rashi: *thorns*).—2) *fin* of a whale &c. B. Bath. 73[b] וסגאי...בין ש׳ לש׳ וכ׳ and the ship went between one fin of the fish and the other for three days, itself swimming upwards (against the wind), and we floating downwards.—*Pl.* as ab. Ib. תרי ש׳...ההיא גילדנא Ms. R. a. ed. L (ed. שַׁיְיצֵי) that was a sea *gildana* (v. גִּלְדָּנָא), which has two fins (on each side).

שִׁיצָאָה m. (v. next w.) *finishing, destruction.* Targ. Is. X, 23; XXVIII, 22. Ib. XL, 17 (h. text תחו). Targ. Ez. XIII, 13.

שֵׁיצִי, שִׁיצֵי (Shaf. of יצא; v. Del. Proleg., p. 140) [to *go forth*, v. שִׁיץ; *to cause to go out*,] 1) *to be ended* (cmp. כָּלָה); *to cease, to perish.* Targ. Ruth II, 23. Targ. Ps. XXXIX, 11; a. fr.—2) *to finish, complete, end.* Targ. O. Gen. II, 2. Ib. XVII, 22; a. fr.—3) *to make an end of, destroy.* Targ. Lam. II, 2; 5. Targ. Gen. XVIII, 23, sq.; a. fr.

Ishtaf. אִשְׁתֵּיצִי, אִשְׁתֵּיצִי 1) *to be finished.* Targ. II Chr. VIII, 16.—2) *to be made an end of, be consumed.* Targ. Ps. LXXIII, 26 Ms. (ed. אִשְׁתֵּיצָא). Targ. Gen. XXXIV, 30; a. fr.

שֵׁיצָא, שֵׁיצָ׳, שֵׁיצְ׳, שִׁיצְיָא m. (preced.) *end, destruction.* Targ. Prov. X, 14; 29; ib. XVIII, 7 (h. text מחתה); a. e.

שֵׁיצָה, שִׁיצְיוּתָא I, שִׁיצְיוּ, שֵׁיצָ׳, שֵׁיצְ׳ f. same, 1) *completion, perfection.* Targ. Ps. CXXXIX, 22 שיצוי Ms. (ed. Lag. שִׁיצְיָאוּת; ed. Wil. שִׁיצְיָאַת, corr. acc.; h. text תכלית).—2) *end, consumption.* Targ. II Kings XIII, 19; a. fr.

שֵׁיצָה II (preced.) pr. n. pl. *Shetsayu* (*Destruction*). Targ. Y. II Deut. I, 44; Targ. Y. Num. XIV, 45 (ed. Vien. שִׁיצְיוּ; h. text תרמה).

שִׁיצְיָא, שִׁיצְיָנָא, שִׁיצְ׳ m. (v. שֵׁיץ) *branch, twig.* B. Mets. 99[b] שי׳ דתמרי Ar. (ed. Koh. שו׳; ed. חבריצא) a palm twig with dates on.

שִׁיצָנִיתָא f. (preced.) *weed.* Pes. 35[a] (Ms. M. 2 שׁוּצָ׳; Ms. O. שֵׁיצָ׳), v. קַרְמִית.

שִׁיקּוּדִין, v. שִׁיקּוּר II.

שִׁיקְיָא, שִׁיקְ׳ m. (שְׁקִי) = h. שִׁקּוּי, *drink, potion.*—*Pl.* שִׁיקְיִין. Y. Sabb. IX, 12[a] bot. כל ש׳ דאתון וכ׳ all potions that you are in the habit of preparing on week days (for women in confinement), prepare also on the Sabbath; Gen. R. s. 80 שקוינין (Matt. K. quotes fr. Y. l. c. שִׁילּוּקִין); Yalk. ib. 135 שיקויני (corr. acc.).

שִׁיקּוּל, שִׁקְ׳ m. (שָׁקַל) *weighing*; ש׳ הדעת weighing of opinions, *decision between opposing views.* Snh. 6[a], a. fr., v. הַדַּעַת.

שִׁיקּוּעַ, שִׁקְ׳ m. (שָׁקַע) *sinking, covering up.* Zeb. 21[b] איכא ביניידהו מצות ש׳ they differ as to the time when the laver is to be let down into the well. Ib. top איכא ביניידהו גזירת ש׳ they differ as to whether or not you must consider the possibility of a mistake in letting the laver down &c. Tosef. Kel. B. Kam. III, 14 על ש׳ העמיד on the column of vessels that are covered with clay; Tosef. Par. V (IV), 2 שיקעו ed. Zuck. (oth. ed. שיקוו, corr. acc.).

שִׁיקּוּצָא, שִׁקְ׳ ch. same. Targ. Y. I Num. IV, 20.—[שִׁיקּוּרָא, שיקוין Gen. R. s. 80; Yalk. ib. 135, v. שִׁיקּוּרָא.]

שִׁיקּוּץ, שִׁקְ׳ m. (b. h.; שָׁקַץ) *abomination, idol.*—*Pl.* שִׁיקּוּצִים, שִׁקְ׳. Sifra K'dosh. Par. 1 ש׳ על שם וכ׳ the idols are called *shikkutsim*, because they are abominable; Mekh. Mishp. s. 20; Ab. d'R. N. ch. XXXIV.

שִׁיקּוּצָא, שִׁיקּוּץ, שִׁקְ׳ ch. same. Targ. I Kings XI, 5. Targ. II Kings XXIII, 13 (ed. Wil. שִׁקּוּץ). Targ. Jer. IV, 1 ed. Lag. (oth. ed. שִׁקְצָה); a. e.—*Pl.* שִׁיקּוּצָיָא, שִׁיקּוּצִין, שִׁקְ׳. Targ. Ez. V, 11. Ib. XX, 7, sq.; a. e.

שִׁיקּוּר, שִׁקְ׳ I m. (שָׁקַר) *false dealing, malappropriation.* Sifré Num. 7, a. e., v. מְעִילָה; [Sifra Vayikra, Ḥob. ch. XIX, Par. 11; Meïl. 18[a] שִׁינּוּי change of employment].

שִׁיקּוּר II m. name of an *earthen vessel* (prob. a tumbler that cannot stand, v. Sabb. 104[a] quot. s. v. שִׁקְרָא).—*Pl.*

שְׁקוּדִין. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9 ed. Zuck. (oth. ed. שקורי; R. S. to Kel. III, 2 שְׁקוּדִין).

שִׁיקְמָנָא, v. שָׁקְמָנָא.

שִׁיקְנָא, שִׁיקְנָא, שִׁיקְנָא, v. שַׁקְנָא.

שִׁיקְמָה, שִׁיקְמָא, v. sub שִׁק׳.

שִׁיקָפָא, v. שִׁקּוּפָא, a. שַׁקְפָא.

שִׁיקְרָא, שִׁיקָרָא, v. sub שִׁק׳.

שִׁירָר, v. שִׁרְיָר.

שִׁיר I (b. h.; denom. of next w.) *to sing.* Ber. 14^{b} וּשְׁרַנּוּ לָךְ and we sang (praises) unto thee. Snh. 91^{b} (ref. to Ex. XV, 1) שֶׁר לֹא נאמר אלא יָשִׁיר it does not read, 'he sang'; but, 'he shall sing'; Mekh. B'shall., Shir., s. 1; a. e.

Polel (of שׁוֹרֵר) same. Num. R. s. 3 (play on בְּכִישׁוּת, Ps. LXVIII, 7) אותן שהיו בוכין ... מְשׁוֹרְרִין עכשיו those who formerly wept..., were now singing. Ib. ויעבד מְשׁוֹרֵר וכו׳ and the slave sings, because he is relieved &c. B. Bath. 120^{a} מְשׁוֹרְרִים לפניה went singing (bridal songs) before her; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. CXVI באין ושוררין, read: וְשׁוֹרְרִין, v. שָׁרָה II.] — מְשׁוֹרֵר *singer*, esp. *Temple singer* (Levite). Arakh. 11^{b} מ׳ ששייר ומשוער ששורר if one designated as a singer acts as gate-guard, or a gate-guard acts as singer; a. fr.—*Pl.* מְשׁוֹרְרִין, מְשׁוֹרְרִים. Ib. שאתה מן המ׳ וכו׳ for thou belongest to the singers, and not to the gate-guards; a. fr.

שִׁיר II m. (b. h.; שרר) [*chain, string;* cmp. חָרַז,] *verse, song, poetry, music.* Tam. V, 6 שאחיו ... לדבר בש׳ that his brother Levites were assembling to sing in chorus. Ib. VII, 4 אלו הן שירי הלויים וכו׳ הש׳ these are the psalms that the Levites recited severally on each day; a. fr.—R. Hash. 28^{a} התוקע לש׳ he who blows the Shofar (on the New Year's Day) as a musical exercise (Ms. M. לְשֵׁד to drive off a demon); ib. 33^{b} (Ms. M. לְשִׁיד).—כלי ש׳ musical instruments (used in the Temple during the offering of sacrifices). Taan. IV (III), 3; a. e.—*Pl.* שִׁירִין, שִׁירִים. Cant. R. to I, 1 דוד אמר ש׳ ושלמה אמר ש׳ David composed songs, and so did Solomon. Ib. end (expl. שיר השירים המעילה) נאמר ש׳ ונשבח למי שעשאנו ש׳ בעולם; v. סִלְסֵל. Ib. let us recite songs and praise to him who has made us to be songs (proclaimers of God's praise) in the world; שירים לעולם ... נאמר ש׳ let us recite songs to him who made us remnants (has preserved us) for the world; a. fr.—שיר הש׳ the Book of *Song of Songs* (*Canticum*). Ib.; B. Bath. 14^{b}; a. fr.

שִׁיר m. (b. h. שֵׁרוֹת *pl.*; preced.) *chain, necklace, bracelet, ring.* Sabb. V, 1 סוס בש׳ the horse may be let out (on the Sabbath) with his chain (or ring); וכל בעלי חש׳ וכו׳ and all chain-wearing animals &c.; Tosef. ib. IV (V), 4. B. Mets. 25^{a} כש׳ if the coins found lie arranged like a ring (or necklace). Y. Sabb. VI, 8^{b} top ובלבד ... לא בש׳ וכו׳ save that he does not put it (the amulet) in a necklace or a signet ring; a. e.—*Pl.* שִׁירִין. Gen. R. s. 98 יהבו עלוי משלכות (not שרריך) and they (the Egyptian women) threw at him (Joseph) chains and necklaces &c.

שִׁירָא, שִׁירָא ch. same. Targ. Ps. CV, 18 (fem.). Targ. Job XXX, 11 שִׁרְדִי Ms. (h. text יִתְּרִי; Ms. Var. שישילתי, נימי, אטיני; ed. שישלתי ונימי אטיני, embodying all the Variants). Ib. XL, 26 Ms. Var. (ed. סלוא). Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—Lam. R. to II, 12 סב לך חד ש׳ וכ׳ take a bracelet or a ring, and go to market &c.—*Pl.* שִׁירַיָּא, שִׁירִין. Targ. Ez. XXIX, 4 (ed. Wil. שׁ׳; h. text חֹחִים). Targ. Is. XXXVII, 29 (ed. Wil. שׁ׳; Ar. שִׁירִי; h. text חחי). Targ. Ps. CVII, 10 (ed. Wil. שׁרי. Targ. O. Num. XXXI, 50 שִׁירִין ed. Berl. (ed. Amst. שִׁרִין, read: שׁ׳); Y. שִׁירַיָּא (ed. Vien. שׁ׳; h. text אצערה); a. fr.—[Targ. Y. I Ex. XXVIII, 32 שִׁירָיָא, v. שִׁרְיָא.]—Y. Sabb. VI, 8^{b} bot. (expl. צמיד, Num. l. c.) שיריא (bracelets).

שִׁירָא, שִׁירָא I m. = h. שִׁיר. Targ. Cant. I, 1. Targ. Ps. LXVI, 1; a. fr.—*Pl.* שִׁירִין, שִׁירַיָּא. Targ. Cant. l. c. Targ. Ps. CXXXVII, 3; a. e.—[שִׁירְתָא f., v. שִׁרְיָא.]

שִׁירָא* II pr. n. m. *Shira.* Sabb. 66^{a}, v. שִׁרְיָא.

שִׁירָא, שִׁירָאָה III m. (cmp. sericum) [*of Seres, Chinese,*] *silk.* Targ. II Esth. V, 1; VI, 10, v. פִּרְנַךְ.—Keth. 63^{b} חוה תפיסא חד שירא (Rashi ש׳ חרא) she seized a silk garment (Rashi: *a cloak*).—*Pl.* שִׁירָאִין, שִׁירָיִין, שִׁירָאֵי. Targ. Ez. XXVII, 19 בשיריין ed. Lag. (oth. ed. בְּשִׁירִין, corr. acc.).—Sabb. 90^{a} תכך דש׳ the worm (*t'khakh*) in silk garments. Kidd. 32^{a} קרע ש׳ וכ׳ tore silk garments in the presence of his son Rabbah (to test his filial respect). Snh. 67^{b}, v. פְּרִיכָא III. Ber. 56^{a}, v. תְּכָלָא II. Y. Sabb. VI, 8^{b} bot. (expl. שֵׁרוֹת, Is. III, 19) שיראין silk cloaks (?).

שִׁירָא, שִׁירָא I f. h. same. Sot. 48^{b}; Sabb. 20^{b}, v. פְּרַנְדָא.—*Pl.* שִׁירָאִין, שִׁירָיִים. Ib.; Men. 39^{b} (contrad. to סיריקון, a. to כלך); Sifra Thazr., Par. 5, ch. XIII. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 השירין (Var. השרשין, corr. acc., R. S. to Kel. XXVIII, 8 שרריים).

שִׁירָה II f. (b. h.; v. שִׁיר II) *song, hymn, poetry, music.* Arakh. 11^{a} עיקר ש׳ בפה וכלי וכ׳ the essential in the Temple music is (the song) with the mouth, and the musical instruments are for accompaniment (v. בְּסֶם); (anoth. opin.) עיקר ש׳ בכלי instrumental music is the essential &c.; Succ. 50^{b}; a. e.—Y. Meg. III, 74^{b} bot. שִׁירַת הבאר the song of the well (Num. XXI, 17 sq.); ש׳ הים the song of the sea (Ex. XV, 1—18); ש׳ הלוים the song of the Levites (for the additional sacrifice of the Sabbath, Deut. XXXII, 1-43); Treat. Sof'rim ch. XII. R. Hash. 30^{b} ש׳ של חול the song (of the Levites) for a week-day. Ib. 31^{a} top דש׳ דיומיה הוה because it would at all events have been the song for that day (the fifth day of the week for which the same psalm is designated as for the New Year's Day, Ps. LXXXI); a. v. fr.—*Pl.* שִׁירוֹת. Y. Meg. l. c. כל חש׳ טעינות וכ׳ all poetic passages of the Pentateuch (when read at public service) require special benedictions before and after. Ex. R. s. 23 כל חש׳ לשון נקבה וכ׳ ... all the songs that have heretofore been composed (mentioned in the Scriptures) are of the feminine gender (שִׁירָה) ... but the song of the future ... will be of the masculine gender (שִׁיר, ref. to Is. XLII, 10); Cant. R. to I, 5; a. fr.

שֵׁירוּ, v. שֵׁירוּתָא II, III.

שֵׁירָוָן, v. שֵׁירוּתָא III.

שֵׁר, שֵׁירְיָא, שֵׁירוּי m. (שְׁרִי) *beginning; the first-ling.* Targ. Y. Ex. XXX, 23 שֵׁר בש' (h. text ראש). Targ. Prov. IX, 10. Targ. Y. Gen. XLIX, 3; a. fr.—Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. l. c.) צערי חילי וש' שֵׁר the beginning of my strength, and the beginning of my trouble.—*Pl.* שֵׁרְיָתָא, שֵׁרְוָרִין שֵׁרְוָרְיָתָא (*fem.*). Targ. Y. I Num. XVIII, 12 שֵׁרְוָרְיָתְהוֹן; II שֵׁרְוָרְיָתְהוֹן (ed. Vien. שֵׁר').

שֵׁירָן, v. שֵׁירוּתָא III.

שֵׁר, שֵׁרוּף m. (שָׂרַף I) *burning, burn.* Cant. R. to VII, 9; Tanh. Tsav 2; Yalk. Sam. 161, v. אִירְמוּס.

שֵׁרוּת, שֵׁרוּת m. (שָׁרַת) *service*, esp. *Temple service, function.* Arakh. 11ª (ref. to Deut. XVIII, 7) איזהו ש' שבשם וכ' what service is there that is connected with the Name? It is song (attending the sacrifices). Ib. (ref. to Deut. X, 8 לשרתו ולברך מכלל . . . לאו ש' הוא this implies that the priestly benediction is not called a service. Sot. 38ª (ref. to Deut. l. c.) איתקש ברכה לש' the priestly benediction is made analogous to service (both must be performed standing). Zeb. 24ª; Yoma 58ª the question is, דרך ש' בכך וכ' may or may not a Temple function be performed in that manner? Y. Erub. V, beg. 22ᵇ כל ש' ששרת וכ' every ministration which he performed before Eli was considered as a ministration before God. Yoma l. c. שני כלים בש' אחד Ms. Ms. 2 (ed. אחת וש') there may be two vessels for one function. Men. 109ª שחיטה לאו ש' וכ' slaughtering (a sacrifice) is no priestly function; a. fr.

שֵׁר, שֵׁירוּתָא I ch. same.—מלאכי ש' ministering angels (v. שְׁרַת). Targ. Y. Gen. XVIII, 20; a. fr.

שֵׁר, שֵׁירוּתָא, שֵׁרוּ, שֵׁירוּ II, שֵׁר, שֵׁירוּתָא, שֵׁרוּ, שֵׁירוּ I f. (שְׁרִי) *beginning.* Targ. Jer. II, 3. Targ. Job VIII, 7; v. שֵׁירוּר.

שֵׁר, שֵׁירוּתָא III, שֵׁרוּ, שֵׁירוּ II f. (שְׁרִי) [*rest, encampment,*] *meal, refreshment* (cmp. סְעוּדָה); *ration, sustenance.* Targ. Y. Gen. XXIX, 22 (not שירוי). Ib. XVIII, 5. Targ. Job XL, 30. Targ. Gen. XLIII, 16 (*dinner time;* h. text צהרים). Targ. II Kings XXV, 30; a. fr.—Ber. 39ᵇ היה בצע אכולא ש' used to break bread enough for the entire meal. Taan. 11ᵇ האי בר בי רב . . . לירכול כלבא לשֵׁירוּתֵיה if a student fasts, let a dog eat his meal. Pes. 113ª (prov.) סלקת לאיגרא שֵׁירוּתָךְ בהדך if thou goest up to the roof (on a journey ever so short), take thy provisions with thee; a. e.—*Pl.* שֵׁירָוָן. Targ. Hos. IV, 18 (ed. Wil. שֵׁירָן).

שֵׁר, שֵׁירְמוּט m. (שְׁרַשׁ) *ruling, marking lines.* Men. 32ᵇ צריכות ש' must be written on traced lines; Meg. 18ᵇ. Gitt. 6ᵇ בלא ש' without rules. Sabb. 75ᵇ (ref. to המולח והמעבד, ib. VII, 2) ש' ישייל . . . אפיק take out either of the two words, and insert (among the forbidden acts) the tracing of outlines on the hide before cutting.

שֵׁירְמָטוֹן, v. שֵׁרְמָטוֹן.

שֵׁירְיָא f. = h. שְׁרִיָה, *coat of mail.* Targ. Y. Ex. XXXIX, 23; ib. XXVIII, 32 (not שִׁרְיָא); v. שֵׁרְיָנָא.

שֵׁירְיוֹנָא, שֵׁירְיוֹן, v. sub שְׁרִי.

שֵׁירְיָיתָא, Tosef. Maas. Sh. II, 1 שְׁרִיָתָא, v. שְׁרִיָה.

שֵׁירַיִם, v. שְׁעַר.

שֵׁירְיָנָא, שֵׁירְיָן, v. sub שְׁרִי.

שֵׁירַיִם, v. שְׁעַר.

שֵׁירְיָנָא, שֵׁירְיָן, v. sub שְׁרִי.

שֵׁירַן pr. n. pl. *Shiran.* Targ. Y. Num. XXXII, 38 (h. text שבמה); Targ. Y. I ib. 3 (h. text שבם).

שֵׁירְנוּקָא, v. שִׁרְנוּקָא.

שֵׁירְפֵי, v. שְׁרַף.

שֵׁירְפָּה, v. שְׁרִיפָה.

שֵׁירְקָא c. (שְׁרַק II) *viscous substance, glair.* Pes. 68ª (expl. דמעיא דנפיק וכ' מיחור קרביו, ib. VI, 1) ש' Ms. M. (ed. דנפקא) (the removal of) the viscous substance of the entrails, which comes out through the pressure of the knife; M. Kat. 22ª (expl. לרחה, ib.). Sabb. 109ª נזוא ש' Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) the glairy substance issuing from a melon wrapped in dough and roasted (ed. שְׁרָקָא, v. נַזְוָא).

שֵׁירְקִירִיס, Midr. Till. to Ps. VIII ed. Bub., v. שִׁילְקָרָאוֹת.

שֵׁירְשׁוּרָא, v. שִׁישׁוּרָא.

שֵׁירָא, שֵׁירְתָא f. = h. שְׁיָרָה. Targ. Ps. XXX, 1. Targ. Cant. I, 1 (ed. Vien. שֵׁירָ'); a. e.—*Pl.* שֵׁירָתָא Ib.

שֵׁישׁ, v. שׁוּשׁ.

שֵׁישׁ, שַׁיִשׁ m. (b. h.; = שושי, cmp. שׁוּה, שׁעוּה) [*smooth,*] *yellow marble* or *alabaster.* Ḥag. 14ᵇ (in a mystic passage) כשאתם מגיעין אצל אבני ש' נהיר וכ' when you arrive at the stones of pure marble, say not, water, water. Ex. R. s. 10; Midr. Till. to Ps. CV, a. e., v. פְּסִיפָס. Num. R. s. 16 (play on ששר, Num. XIII, 22) שהיה בריא כש' he was as sound as a marble block; Tanḥ. Sh'laḥ 7. Midd. III, 3. Tosef. Ter. X, 10; a. fr.

שֵׁישׁ, שַׁיְשָׁא, שֵׁישׁ' ch. same. Targ. II Esth. I, 2.—Succ. 51ᵇ; B. Bath. 4ª, v. מַרְמָרָא; Yalk. Deut. 913.

שֵׁישָׁא I m. (v. P. Sm. 4144, Brockelm. 374ª) *alabaster or glass jug* (?), v. אֲשִׁישָׁא.

שֵׁישָׁא II (or שִׁישָׁא) pr. n. m. *Shisha, (Sisa),* an Amora. Ber. 24ª Ms. M. (ed. ששת). Ḥull. 44ª; a. fr.

שֵׁישָׁה f. (שׂוּשׂ) *joy, use of the root* שׂוּשׂ. Cant. R. to I, 9 כל מקום שנאמר ש' כתיב בשי"ן וכ' wherever rejoicing is meant the word is written with Sin, but here (in לְסַסְתִּי, Cant. l. c.) it is with Samekh. Pesik. Ronni, p. 141ᵇ; Cant. R. to I, 4 (one of the ten expressions for joy; Ab. d'R. N. ch. XXXIV שָׂשׂוֹן).

שִׁירְשׁ, שִׁירְשׁ, שִׁישִׁירָא m. (שְׁרַר) *rope.* Pes. 82ª דקא גדיל שירש (Ms. M. שירש) if he (the unclean priest) is a ropemaker (who cannot be suspected of neglecting the Temple service from mercenary motives). B. Kam. 96ª חופיא ועבדיה שר' (Ms. M. ועבדינהו שירש) if one stole palm leaves made into a broom, and made them into a rope.

שִׁישִׁית, שִׁישִׁי, v. שִׁשִּׁי.

שִׁישַׁךְ, v. שַׁשַׁךְ.

שִׁישֶׁלְתָּא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שִׁישְׁנָא pr. n. m. *Shishna.* Y. Sabb. XIX, 16ᵈ bot. רב ש' quot. in Alf. (ed. ששנה). Gitt. 62ª; Men. 90ª רב דימי בר ש'.

שִׁית I (b. h.; sec. r. of שָׁוָה) *to place, set, make.*

Hif. הֶשִׁית same. Snh. 27ª (ref. to Ex. XXIII, 1) אל תָּשֶׁת רשע עד make not a wicked man a witness (disqualify him); אל תשת חמס עד allow not violence (robbers) to testify; Mekh. Mishp., s. 20; Yalk. Ex. 352.—[Yalk. Ps. 620 חשיתיו, v. שָׁתָה II.]

שִׁית II m. (שָׁתַת II) *foundation*; (cmp. יְסוֹד) *bottom*, esp. *Shith, a pit by the side of the altar* into which the remainder of libations was poured. Midd. III, 3 שבו יורדין לש' וכ' by which men went down the Sh. to cleanse it. Tosef. Succ. III, 15 יורדין לש' וכ' the wine goes down into the pit and is swallowed up there. Ib. (ref. to יקב, Is. V, 2) וגם זה הש' this refers to the Sh.; Y. ib. IV, 54ᵈ top; Bab. ib. 49ª השיתין (*pl.*).—*Pl.* שִׁיתִּין. Ib. ש' משמת ימי וכ' the Shittin have existed from the six days of creation (are a natural cavity). Ib. 53ª בשעה שכרה דוד ש' when David began to dig the pits (for the Temple); Macc. 11ª; Yalk. Ps. 878 שִׁתִּין. Meïl. III, 3 (11ª) יצאו לש' וכ' (ירדו) so soon as the wine is let down into the pits &c. Yalk. Ps. 653, v. פֶּגֶר.

שִׁית III m. *wild fig.*—*Pl.* שִׁיתִּין (or שִׁתִּין). Dem. I, 1; Tosef. ib. I, 1; Erub. 18ª; Ber. 40ᵇ (expl. מין תאנים).

שִׁית IV, שִׁית, שִׁיתָּא, שִׁיתָּה, שְׁתָּ' = h. שֵׁשׁ, *six.* Targ. Gen. VII, 6 (O. ed. Berl. שִׁית; ed. Vien. שְׁתָּ'). Ib. XXX, 20 (O. ed. Berl. שיתה); a. v. fr.—Pes. 94ª ש' אלפי וכ' the world (distance from sunrise to sunset) is six thousand parasangs. Snh. 97ª ש' אלפי שני הוי וכ' the world will exist six thousand years; a. fr.—*Pl.* שִׁתִּין, שְׁתִּ' *sixty.* Targ. Gen. XXV, 26; a. fr.—B. Kam. 92ᵇ ש' תכלי, v. כַּבָּא. Ib. ש' רחוטי, v. צַפָּרָא. Ab. Zar. 69ª בש' requires sixty portions to be neutralized; a. e.—שִׁיתֵּי עֲשַׂר, שִׁיתֵּיסַר, שִׁיתְסַר, שִׁיתְסַרֵי, שִׁיתְּ' *sixteen; sixteenth.* Targ. Ex. XXVI, 25. Targ. Y. Deut. XXXIV, 8 (ed. Vien. שִׁתֵּיסַר); a. fr.—שִׁתְסָרָאָה m. *the sixteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 14 (ed. Lag. שִׁיסְרָאָה).

שִׁיתָּא f. = h. שֶׁה, *ewe.* Targ. O. Lev. XXII, 28 (ed. Berl. סִיתָּא). Ib. V, 7 ed. Lisb. (Ms. ס'; ed. אִיתָּא).

שִׁיתָּאָה m. (שְׁתִי II) *weaver.*—*Pl.* שִׁיתָּאֵי, שִׁיתָּיֵא. Y. Sabb. XIII, 14ª bot.; Y. Bets. III, 62ª top, v. מְצָדָא I.

שִׁיתָּסָא, שִׁיתָּאסָא m. (comp. of שִׁית a. אסא, P. Sm. 291; v. אֲסִי) *foundation.* Targ. Ps. CXXXVII, 7 (ed. Wil. שִׁתָּאסָה). Targ. Job XXXVIII, 38 (ed. Wil. שִׁיתָּאסָה; h. text מיצק); a. e.—*Pl.* שִׁיתָּאסִין, שִׁיתָּאסַיָּא, שִׁתָּ' (also used as *sing.*) Ib. IV, 19. Ib. XXII, 16 Ms. (differ. in ed.). Targ. Prov. X, 25 (ed. Wil. שִׁתָּאסָא, oth. ed. סָנָּן ..., corr. acc.). Targ. Ps. XVIII, 16. Ib. XXIV, 2 שוי שִׁתָּסָהָא (ed. Lag. שויתיתאה, corr. acc.). Targ. Prov. III, 19 [read:] שיי שיתאסיא דארעא (v. Pesh.).

שִׁיתּוּמָא, שִׁתּ' m. (שָׁתַם) *opening, boring a hole.* Ab. Zar. 69ᵇ דלא חריש לש' who does not apprehend that the gentile may make a hole in the stopper (to draw out wine, and close it again). Y. ib. V, 44ᵈ top שִׁיתּוּמְהוֹן, v. מַגָּפָא.

שִׁיתּוּף m. (שָׁתַף) *partnership*, esp. (Sabbath law) *shittuf, the formation of a fictitious partnership in an alley* by depositing in it some article of food in which the inmates concerned have a share, which has the effect of allowing them to move things within the area enclosed by the alley. Erub. 71ᵇ בסומכין על ש' וכ' they differ as to whether *shittuf* can be relied upon to take the place of an *ʿerub* (עֵרוּב). Y. Sabb. XIX, beg. 16ᵈ קורה בלא ש' וכ' the placing of a beam over an alley without *shittuf* has the effect of allowing the carrying of objects on the Sabbath. Y. Erub. V, 23ᵈ bot.; a. fr.

שִׁיתָא, v. שִׁתָּא.

שִׁיתְלָא, v. שִׁתְלָא.

שיתנתון, Pesik. R. s. 22, read: שִׁתַּנְתְּהוֹן, v. שְׁרֵי.

שִׁיתְסָרָאָה, שִׁיתְסַר, v. שִׁית IV.

שָׂךְ (cmp. סוֹךְ) *thicket, wild growth.* Lam. R. to I, 17 לשעבר ... ועכשיו בשך formerly I went to Jerusalem on well-kept roads, but now I go through wild growth (thorns), as it is said (Hos. II, 8), I will hedge up (שָׂךְ) thy road with thorns.

שָׁכַב (b. h.) *to incline; to lie down, lie, sleep.* Bekh. VII, 2, a. e. גבריניו שׁוֹכְבִין, v. גְּבִרִין II. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 28 sq.) אתה שׁוֹכֵב ואין אתה מת thou shalt lie (in the grave) but not be dead (forever). Ber. I, 3 (ref. to Deut. VI, 9) בשעה שׁוֹכְבִים וכ' ... (you must read the Sh'mʿa) at the time of the day when people lie down, and when people get up. Ib. 62ᵇ על כל משכב שָׁכַב וכ' lie on any couch, only not on the bare ground; a. v. fr.—Part. pass. שָׁכוּב. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 ... תפלתם שהיו שָׁכוּבִים בעפר the prayer of our fathers who were asleep in the ground; Yalk. Ex. 260 שוכבין.

Hif. הִשְׁכִּיב 1) *to cause to lie down.* Ber. 60ᵇ (in a night prayer) שהשכיבנו לשלום וכ' that thou make me to lie down for peace and to rise for peace &c. Ber. 4ᵇ הַשְׁכִּיבֵנוּ (cause us to lie down,) *hashkibenu*, a section of the evening prayers, inserted between *G'ullah* and *T'fillah* (v. גְּאוּלָה). Ib. 9ᵇ; a. fr.—2) *to let lie with, to allow sodomy.* Ker. 3ª (ref. to Lev. XVIII, 22) קרי ביה לא תַשְׁכִּיב read

it as *lo thashkib*, do not allow &c.; Snh. 54b לא תַּשְׁכִּב (or תְּשָׁכֵּב *Nif.*); a. e.

Nif. נִשְׁכַּב *to be lain with*, esp. *to be the subject of sodomy.* Ib. אזהרה לנשכב מנין whence do we derive the warning (אַזְהָרָה) for the person that allows sodomy? Ib. [read:] לר' ישמעאל אזהרה לנ' לבהמה וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 200, a. Yalk. Lev. 599) according to R. Yishmael's interpretation, whence do we derive the warning for the person that is made the subject of coupling with a beast? Ib. לא תִשָּׁכֵב, v. supra; a. fr.

שְׁכִיב, שְׁכוּב, שְׁכֵב ch. same, *to lie down; to die; to lie with.* Targ. O. Deut. XXIV, 12, sq. Targ. Gen. XXVI, 10. Targ. O. Lev. XV, 24. Targ. O. Deut. XXXVIII, 30; a. fr.—Part. pass. שָׁכִיב. Targ. Ezek. IV, 9; a. fr.—V. שְׁכִיב.—Yeb. 46a ארכו שְׁכִיבִי לא וכ' I might have died without telling you this thing; B. Mets. 73b חשתא ארכו שְׁכִיבְנָא (not שכיבא); Ab. Zar. 55a (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Yeb. 24b, a. e. כי נירם ושָׁכִיב, v. נוּם ch. B. Mets. 85a לא ש' ארנש וכ' no one died before his time. B. Kam. 91b; B. Bath. 26a לא ש' וכ' my son Shikhḥat died (early) for no other sin than that he cut down a fig tree before its time; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּב *to be lain with, be ravished.* Targ. Zech. XIV, 2. Targ. Is. XIII, 16.

שֵׁכֶב m. (preced.) *the lower millstone*, opp. רֵכֶב. B. Bath. II, 1, v. רֵכֶב; Tosef. ib. I, 3.

שִׁי', שְׁכִיבָא m. (שְׁכַב) *asleep; dead body, corpse.* M. Kat. 27b שי' דש' שיפירא, v. שִׁירְפָּא. Ib. לא ש' אינא במתא is there not a dead (to be buried) in town (and they pursue their labors)? B. Bath. 91a, v. מְנוֹבַּרְיָתָא; a. fr.—*Pl.* שְׁכִבֵי, שִׁי'. Snh. 29b, v. עוּר I ch. Ib. 48b ש' דהרפניא the dead of Harpania (for whom the shrouds are not woven until they are dead); a. e.—V. שָׁכִיב.

שְׁכָבָה f. (b. h.; שכב, v. Job XXXVIII, 37), only in שְׁכַבַת זַרְעָא *effusion of semen.* Nidd. 5a. Ib. 9a. Ib. 13a; a. fr.

שַׁכְבָּנָא m. (שְׁכַב) *one whose eyebrows overshadow his eyes* (v. גְּבִין II). Bekh. 44a; (Tosef. ib. V, 2, sq. שכניה).

שִׁלְבָּה f. (b. h.; v. שְׁכָבָה) *effusion of semen*; [oth. opin.] = שְׁכִירָבָה. Snh. 54b, v. שְׁכִירָבָה.

שׁוּכְ', שְׁכִיבָּא f. = h. שְׁכָבָה; only in שְׁכִיבַת זַרְעָא = h. שׁוּכְבָּ' = שכבת זרע. Targ. Lev. XV, 16, sq. (O. ed. Vien. שְׁכוּבַת); a. fr.

שָׁכָה, v. סְכָה.

שְׁכוּב, v. שְׁכֵב.

שְׁכוּבְתָּא f. = h. שְׁכִבַת 1) *lying with, sexual connection.* Targ. O. Lev. XVIII, 20; 23. Ib. XX, 15; a. e.—2) *effusion of semen.* Targ. O. Lev. XV, 16, sq.; v. שְׁכִבְתָּא.

שְׁכוּי, v. סִיכּוּי.

שֵׁכְוִי m. (b. h.; שָׁכָה, v. סְכָה) [*guard,*] *cock.* R. Hash. 26a כשהלכתי ... ולתרנגול ש' (Ar. ס') when I travelled in the district of K. N., (I noticed that) they called a bride *ninphe*, and a cock *sekhvi*; Y. Ber. IX, 13c top ברומי ... ש' (Ar. סַכְוָיָא) in Rome they call the cock *s.*; Lev. R. s. 25 בערביא ... לתרנגולתא שְׁכְוָיָא in Arabia they call the hen *sikhvaya*; Yalk. Job 925 ברומי ... סְכְוָיָא; Yalk. Lev. 615 בערבי ... לתרנגולת שכוי.

שְׁכִיָּא, v. preced.

שכוך, Y. B. Bath. IV, beg. 14c ש', prob. to be read: השיחין (v. Tosef. ib. III, 2).

שַׁכּוּל m. (b. h.; שָׁכַל) *bereft of whelps.* Pirké d'R. El. ch. XXXVII שעומד ... כדוב ש' וכ' who stands on the road like a bear bereft of her whelps ready to kill mother and children.

שִׁכּוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

שִׁכּוּן, v. שִׁיכּוּן.

שְׁכוּנָא m. (שְׁכַן) 1) *dwelling, tent; apartment.*—*Pl.* שְׁכוּנֵי, שְׁכוּנַיָּא, שְׁכוּנַיָּן. Targ. Jud. VIII, 11; Targ. Jer. III, 2; IX, 25; XXV, 24.—B. Bath. 29b; 159b אנא בש' גיואר הואי I lived in the interior departments (and had the right to pass the premises which you occupied; therefore you cannot claim undisputed possession).—2) *group of buildings, neighborhood.*—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 34; Yalk. Is 352, v. שְׁכוּנָתָא.—[שְׁכוּנָא f., v. שְׁכוּנָתָא.]

שְׁכוּנָה f. (preced.) 1) *settlement, colony, group of dwellings.* Ab. Zar. 21a ובלבד שלא יישנה ש' provided that (in selling dwellings to a gentile) he does not make it a (gentile) settlement; ib. אין ש' וכ' a settlement consists of no less than three men (living in a group). Gitt. 6a מש' לש' when the deed of divorce is carried from one group of buildings to another; Y. ib. I, 43c top. Gen. R. s. 39 ומגולדתך זו שְׁכוּנָתָךְ 'and out of thy *moledeth*' (Gen. XII, 1) this means, thy settlement. Ib. s. 64, v. עָצִיב; a. e.—Lev. R. s. 2 שכונתי some ed., v. שְׁכִירָה.—2) *the neighbor's privilege of preemption.* B. Mets. 68a; 108b (expl. משכנתא) דש' גבירה the right of preemption (accorded to neighbors) is with him (the mortgagee).—[שְׁכוּנָה ch., v. next w.]

שְׁכוּנְתָּא ch. same, 1) *settlement.*—*Pl.* שְׁכוּנָן, עבד ש' *to settle.* Targ. Job XV, 28. Targ. Y. Ex. XXIII, 33.—2) *group of buildings, neighborhood, quarter.* Gen. R. s. 17 שְׁכוּנְתֵּיהּ דר' יוסי וכ' the quarter in which R. J. the Galilean lived; Lev. R. s. 34 היות אזלא בכל שְׁכוּנַיָּא ובשכונתיה וכ' she went begging in all quarters, but in R. Jose's quarter she did not go; Yalk. Is. 352 בכל שְׁכוּנֵי דקרתא ובשְׁכוּנָה דמשבקי; Y. Keth. XI, 34b bot. שְׁכוּנָה the quarter in which my former husband lives.—*Pl.* שְׁכוּנָתָא. Ib. ליח הכא שְׁכוּנָת חורנן וכ' are there no quarters of other people of the town? Yalk. Lev. 665 בכל שְׁכוּנָתָא דקרתא וכ', v. supra; a. e.

שׁ' בְּוָאֵי, שְׁכוֹר pr. n. pl. *S'khor Bizzaé.* Snh. 95a (Var. שכר); v., however, בְּוָאֵי.

שִׁי, שְׁפוֹר m. (b. h.; שָׁכַר) *drunk, intoxicated.* Erub. 64ª ש׳ אל יתפלל an intoxicated person should not pray, contrad. to שתוי under the influence of wine. Ib. שתוי ש׳ שאין וכ׳ ... *shathuy* is he who could speak before a king (who could collect his mind, if he were suddenly summoned to speak &c.), *shikkor* is he who could not &c. Ber. 31ᵇ שמתפלל וכ׳ ש׳ a drunk person that prays is like one worshipping an idol. Num. R. s. 10; Tanḥ. Sh'mini 11; a. fr.

שָׁכַח (b. h.; cmp. שׁכך) [*to sink,*] *to forget, discard.* Ber. 32ᵇ (ref. to Is. XLIX, 14) אדם ... אתה עזבתני ושכחתני if a man marries a woman after abandoning his first wife, he remembers the doings of his first wife, but thou hast abandoned me and also forgotten me. Ib. כלים אשכח עולות וכ׳ will I ever forget the burnt-offerings of rams and the first born that thou didst offer &c.? Ib. שבא סיני ... תשכח wilt thou forget what I did at Sinai? Peah V, 7 העומר ששכחוהו ... ולא ש׳ וכ׳ a sheaf which the laborers overlooked in collecting, but the employer had not overlooked. Ib. VII, 1 ושכחו and he forgot it (left it on the tree). Ab. III, 8 כל השובח וכ׳, v. מְשָׁנָה. Midd. II, 5 שכחתי מה וכ׳ I forgot what purpose it served; Yoma 16ª; a. v. fr.—Part. pass. שָׁכוּחַ; f. שְׁכוּחָה, *a)* (cmp. זָכוּר) *forgetting.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ ויראה ש׳ and she may forget herself, v. שִׁכְחָנִית.—*b) forgotten.* B. Mets. 11ª ש׳ מעיקרו a sheaf forgotten at the start (overlooked in collecting); זכור ולבסוף ש׳, v. זָכַר. Ber. l. c. (ref. to Is. l. c.) הרינו עזובה הריני ש׳ is not abandoned the same as forgotten? (Ms. O. ... עֲזוּבָה ...).

Pi. שִׁכֵּחַ 1) same. Y. Ber. V, 9ª top לא במהרה הוא משכח he will not easily forget it. Snh. 99ª וכ׳ ומשכחה כל ... he who studied the Law and neglects it (fails to review it) is like a woman that gives birth and buries; a. e.—2) *to cause forgetting.* Ab. II, 2 שיגרינת ... משכחת עון (or מַשְׁכַּחַת) the employment of the mind in both of them causes man to forget sin. Tosef. Sot. III, 12 אתם משכחין אני אשכח וכ׳ ... you make the law of free trade forgotten among you, I will cause you to be forgotten in the world; Snh. 109ª, a. e. באו ונשכח וכ׳, v. רָגֵל; a. fr.

Hif. הִשְׁכִּיחַ same. Bets. 15ᵇ להשכיחו, v. זָכַר. Ab. l. c., v. supra; a. e.

Nif. נִשְׁכַּח, *Hithpa.* הִשְׁתַּכֵּחַ, *Nithpa.* נִשְׁתַּכֵּחַ *to be forgotten.* Tem. 14ᵇ וכ׳ ואל תשכח ... מוטב (some ed. תִּשָּׁכֵחַ) it is better that a law be uprooted (disregarded) than that the Law be forgotten in Israel. Ib. 15ᵇ נשתכחו ... שלשה three thousand traditional rules were forgotten during the days of mourning for Moses. Ib. 16ª וכ׳ ... אף נשתכחה also the rule concerning a sin offering whose owner died (before it was brought) was forgotten during &c. Ib. ... מלבי שלא תשתכח that what I have learned be not forgotten out of my mind. Pes. 54ᵇ על חמת שישתכח מן הלב that the dead should be forgotten out of mind; a. fr.

שְׁכַח I ch. (Hebraism) same. Y. B. Kam. IV, 4ᵇ top עד דשכחון כולן, v. סוּגְיָא.

Pa. שַׁכַּח same. Y. Erub. I, 18ᵈ top [read:] ולא ... דאין משכח יתיה that he may not have forgotten it, if Rab should ask him; a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּח *to be forgotten.* Tem. 15ᵇ וכ׳ דאר׳ להו א׳ that which they forgot remained forgotten &c. B. Mets. 85ª וכ׳ ... דלשתכח גברא יתיב he fasted ... praying that he may forget the Babylonian teaching. Ib.ᵇ אר משתכחת עבדי ... פלפולא, v. פִּלְפּוּלָא. Ib. (Keth. 103ᵇ וכ׳ תורה (אם נשתכחה ... דלא אשתכח וכ׳ I brought it about that the Law be not forgotten &c.; a. e.

שְׁכַח II, *Af.* אַשְׁכַּח (תַּשְׁכַּח) (preced.) [*to uncover,*] *to find.* Targ. Ps. XXXVI, 3 למשכח (ed. Wil. למכ׳). Targ. Koh. I, 17 (ed. Vien. למכ׳). Ib. VIII, 17 (*Pe* interch. with *Af.*). Targ. Gen. II, 20. Ib. VIII, 9 (Y. some ed. תַּשְׁ׳). Targ. O. ib. XLI, 38 הנשכח ed. Berl. (ed. Vien. a. oth. תִּרְשׁ׳, corr. acc.); Y. הִנְשׁ׳; a. fr.—Gitt. 56ᵇ דלא לשכחיה ... לריקליה וכ׳ burn this man (me, Titus), and scatter the ashes ..., that the God of the Jews may not find him and place him before judgment. Y. Erub. I, 18ᵈ top א׳ חני וכ׳ he found that it was taught (in the Boraitha), Rabbi says &c. Yeb. 110ᵇ אשכחיה לרב וכ׳ I found Rab A. and &c. Ab. Zar. 10ª, a. fr. נפק דק ואזל וכ׳ he went forth, investigated, and found that &c. Macc. 21ᵇ מי משכחת וכ׳ wouldst thou have found the jewel beneath?; B. Mets. 17ᵇ לא משכחת, v. דְּלִי. Gitt. 68ª אשכחיה חמרא he found it to be wine; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; Yalk. Kings 182 אשכח. Y. Hag. II, 77ᵇ וי דמובדין ולא משכחין woe for those who lose and do not find (who suffer an irretrievable loss)!; a. fr.—Macc. l. c., a. fr. היכי משכחת לה how wilt thou find it, i. e. to what practical case can this be applied? Pes. 7ª בשלמא שבת משכחת לה וכ׳ as to the Sabbath, there may be a case, as, for instance, when the fourteenth day occurs on a Sabbath. Ab. Zar. 40ᵇ; a. v. fr.

Ithpa. אִשְׁתְּכַח, *Ithpe.* אִשְׁתְּכַח *to be found.* Targ. Ex. XXI, 16. Ib. XXII, 1; 3; a. fr.—Targ. Y. I Deut. XXXIV, 8 השתכחו אכלין וכ׳ (= h. נִמְצָא) *consequently* they ate &c., v. בָּצָא.—B. Mets. 16ᵇ דמשתכחי בשוקא ... הנהו deeds of purchase that were found in the street. Sabb. 90ª; Nidd. 62ª משתכח, v. אֶשְׁלָא. Snh. 111ª; Ex. R. s. 6, a. e. ולא משתכחין and are not found again (cannot be replaced), v. חֲבַל II; a. fr.

שִׁי, שְׁכָחָה f. (שָׁכַח) 1) *forgetting, forgetfulness.* Y. Peah I, 16ᵇ bot.; Yalk. Mic. 559, v. שׁוֹכָחָן. Ab. IV, 22. Sabb. 31ᵇ שמא תאמר ש׳ הוא מיכן lest you say, they forget it (that their way leads to death); a. fr.—2) *that which is forgotten,* esp. (with ref. to Deut. XXIV, 19) *the forgotten sheaf, the poor man's sheaf.* Peah VI, 1 אינו ש׳ does not come under the law concerning a forgotten sheaf, does not belong to the poor. Ib. 4 ושלאחריו ש׳ and a sheaf left behind the cutter belongs to the poor; B. Mets. 11ª. Ib. לרבות שכחת העיר to include a sheaf forgotten in town (at unloading). Pesik. Vattom., p. 132ª (ref. to Is. XLIX, 14) כעומר השׁ׳ like the forgotten sheaf; a. fr.

שִׁכְחָן, v. שׁוֹכָחָן.

שִׁכְחַת pr. n. m. *Shikhḥath.* B. Bath. 26ª; B. Kam. 91ᵇ Ms. M. (ed. שיבתה; v. Rabb. D. S. a. l. note). B. Bath. 126ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 80).

שְׁכִיב, v. שְׁכֵב.

שָׁכִיב m., **שְׁכִיבָא** c. (preced.) 1) *lying*; שָׁכִיב מְרַע *dangerously ill*, v. מְרַע II.—2) *dead, deceased.* Targ. Y. Deut. XXV, 5, sq. Targ. Ps. XXXI, 13; a. fr.—[B. Mets. 73b, read: שְׁכִיבָא, v. שְׁכֵב.]—*Pl.* שְׁכִיבַיָּא, שְׁכִיבִין, שְׁכִיבֵי. Targ. Ruth I, 8. Targ. Koh. IV, 2 (not שכיבא); a. e.—Snh. 46b, v. וָקָרָא. Sabb. 109b בי ש׳ Ar. *in the cemetery*, v. שִׁכְבָא; a. e.—V. שִׁכְבָא.

שְׁכִיבָה f. (שְׁכֵב) 1) *lying down, lying position.* Ber. 11a (ref. to Deut. VI, 7) בשעת ש׳ ש׳ ממש וכ׳ at the time of lying down, (and) literally in a reclining position, and at the time of rising, (and) literally in an erect position (must the Sh'm'a be recited, v. קוֹמָה a correct quot. acc.). Ib. 4b מקיש ש׳ לקימה וכ׳ the text (Deut. l. c.) puts lying down parallel to rising, as at rising (in the morning) the reading of the Sh'm'a precedes the prayer (תְּפִלָּה), אף ש׳ וכ׳ so at lying down (in the evening) the reading of the Sh'm'a precedes &c. Ib. מאי קימה ... אף ש׳ נמי סמוך למיטתו as in the morning the Sh'm'a is read near the bed (immediately after rising), so in the evening the Sh'm'a is read near the bed (before going to bed). Y. ib. I, 3c מפני שכתוב בה ש׳ וקימה because lying down and rising are mentioned therein (in the chapter of Balaam, Num. XXIII, 24; XXIV, 9). Y. Gitt. III, 44d top; Tosef. Kel. B. Mets. I, 14 אחת לש׳ וכ׳ one mattress to lie on, and another &c.; a. fr.—2) *lying with, carnal connection.* Snh. 54b (ref. to Lev. XVIII, 23) לא תתן שְׁכָבָתְךָ ... thou shalt not give thy *sh'khobeth* means, thou shalt not allow thy lying with (any connection, either active or passive); Yalk. Ex. 348; Yalk. Lev. 599. Snh. l. c. לדברי שכבתך ושכיבתך חדא היא ... according to R. 'Ak. he is guilty of one act only, for thy *sh'khobeth* and thy *sh'khibah* are the same.

שְׁכִיחַ m., **שְׁכִיחָא** c. (שְׁכַח II) = h. נָצוּי, *found, on hand; frequent; likely.* Hag. 5a, v. זוּזָא I. B. Mets. 85b דהוה ש׳ אליהו גביה whom Elijah used to visit. Taan. 23b משום דאתתא ש׳ וכ׳ because the wife is usually at home, and gives the poor bread &c., v. חֲנָנְיָה ch. Sabb. 78a יין ש׳ ... לא ש׳ שתיותו ש׳ wine is used ordinarily for drinking, extraordinarily for medicine. Bets. 2b, a. fr. מילתא דלא ש׳ a case of rare occurrence. Sabb. l. c. כל מילתא דש׳ ולא ש׳ whenever a thing is used ordinarily for one purpose, and rarely for another purpose; a. fr.

שְׁכִיחָה f. (שְׁכַח) *forgetting, use of the root* שְׁכַח. Lam. R. to V, 20; Pesik. R. s. 31, v. עֲזִירָה; a. e.—Ber. 32b Ms. O., v. שְׁכַח.

שְׁכִיכָה f. (שְׁכַךְ) *appeasement, use of the root* שְׁכַךְ. Esth. R. to I, 12; II, 1 (ref. to שָׁכַךְ ib.) ש׳ שאינה ש׳ it was an appeasement, and yet it was no appeasement, i. e. he was not reconciled without regret.—*Pl.* שְׁכִיכוֹת. Meg. 16a (ref. to Esth. II, 1, a. VII, 10) שתי ש׳ הללו למה why these two appeasements?; Yalk. Esth. 1059 (not שכיכת).

שְׁכִין, v. שְׁכַן.

שַׁכִּינָא, v. סַכִּין.

שְׁכִינָא m. = h. שָׁכֵן, *neighbor.* Targ. Prov. XXVII, 10 Ms. (ed. שְׁכֵנָא, שְׁכֹ׳).—*Pl.* שְׁכִינִין. Targ. II Kings IV, 3 (v. שְׁכֵנָא). Targ. Ps. LXXIX, 4; 12 (ed. Wil. שָׁכְנָנָא; ed. Lag. שיכב׳).

שְׁכִינָא m. (שְׁכַן; cmp. שְׁכֶבְנָא) *eyelid.* Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 10 (some ed. שְׁכִינָא).

שְׁכִינָה f. (שְׁכַן) *royal residence, royalty.* Lev. R. s. 2 בא ואראך כבודי ובית שְׁכִינָתִי וכ׳ (not ביתי; some ed. שכונתי) come, and I will show thee my honor and the house of my residence without thy mother; Yalk. Ez. 340 כבודי בלום פיחת כבידי ובית שבניתי לאמך (corr. acc.). Lev. R. l. c. ושכינתי has my honor or my royalty suffered (through thy mother's absence)?; Yalk. l. c. כבודי או בית שבניתי לכם (corr. acc.).—Esp. *Shechinah, Divine Presence, holy inspiration* (v. Ex. XXV, 8, a. 22). Yoma 9b sq. אי נמי סלקו ... לא הוה שריא ש׳ ... אין חש׳ שורה וכ׳ ... even if all Jews had returned in Ezra's days, the Sh. would not have dwelt in the second Temple, for it is written (Gen. IX, 27) ...; the Sh. dwells only in the tents of Shem; Gen. R. s. 36. Ber. 6a לשלשה ... שש׳ עמהם that when three sit as judges, the Sh. is with them. Sabb. 12b למיטה וכ׳ ש׳ the Sh. dwells over the headside of the sick man's bed. Ib. 30b; Pes. 117a, v. עֲצִבוּת. Meg. 29a בכל מקום שגלו ש׳ עמהן whithersoever they were exiled, the Sh. went with them. B. Bath. 25a בכל מקום ש׳ the Sh. is everywhere (you may face any region in prayer). R. Hash. 31a; a. fr. (also in Chald. diction).

שְׁכִינְתָּא, **שְׁכִינְתָּה** ch. same. Targ. Y. I, II Num. XXIV, 6. Targ. Ex. XVII, 7. Targ. Num. V, 3. Targ. Ez. III, 12; a. fr.—Yoma 9b, v. preced. Snh. 39a אמרינהו ... ש׳ שריא כמה שְׁכִינְתָּא וכ׳ you say, wherever ten are assembled (for prayer), there the Sh. dwells; how many Shechinahs are there?; a. fr.—*Pl.* שְׁכִינָתָא. Ib.

שָׂכִיר m. (b. h.; שָׂכַר) *hired man.* Erub. 64a; Shebu. 46b שְׂ׳ יום ש׳ שָׂכִירוּ וכ׳, v. לָקַח h. B. Mets. IX, 11 one hired for day work; ש׳ לילה for night work; ש׳ שעות by hours; ש׳ חדש by the month. Ib. 112b (in Chald. dict.) ... עקרוה ושדרוה אַשָּׁ׳ the Rabbis took the oath from the employer, and put it on the hired man. Ib. ש׳ נמי ... איתגר the hired man, too, hires himself out from necessity; a. fr.

שְׂכִירוּת f. (preced.) *hire, rent.* B. Mets. 65a, a. fr. ש׳ ארנה משתלמת וכ׳ rent (for a house or a field) is not due before the end of the term. Ib. 98a פלגי׳ דיומא בשאילה ... בש׳ (I let thee have the two cows) half a day as a loan, and half a day for hire. Ib. ודקריבא דש׳ הוא and the cow that survived is the hired one. Ib.b; a. fr.

שָׂכַךְ (b. h.) *to sink,* (of anger) *to be appeased.* Ex. R. s. 8 מיד שָׂכְכוּ they (the threatening gates) were at once appeased; (Tanḥ. Vaëra 7 שקטו). Esth. R. to I, 12 עד ... לא שָׂכְכָה חמתו וכ׳ until Esther entered (the palace), Ahasver's anger was not appeased; a. e.

Pi. שִׁבֵּךְ (with double accus.) *to sink a thing into*; ש' אוזן מה שהיא יכולה לשמוע to sink into the ear that which it is able to hear, i. e. *to assist a person's perception* by gradual increase of sound, by a comparison &c. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 3; 4 (ref. to Ex. XIX, 19) ולמה רך מתחלה כדי לְשַׁבֵּךְ וכ' (not כך) why was the sound soft at first (growing gradually stronger)? In order to bring into the ear as much &c.; ib. (ref. to Ex. l. c. 18) ומה תלמוד לומר כבשן לשכך וכ' why does the text say, 'like the smoke of a furnace'? In order to assist the perception &c.; ib. (ref. to Ez. XLIII, 2) תהי ... מבריותיו לש' האזן we describe God by borrowing a metaphor from one of his creations in order to &c.; Tanḥ. Yithro 13; Yalk. Ex. 284.

שָׁבַל I (b. h.; v. סָבַל I) *to be bright.*

Hif. הִשְׂכִּיל 1) *to be wise, understand; to consider, deliberate.* Midr. Prov. to I, 3 צריך להַשְׂכִּיל היאך כיון ... וכ' when a man is appointed judge, he must deliberate how to acquit the innocent &c.; צריך להשכיל ולדקדק וכ' he must study and investigate the law, that he may not sin or lead to sin; Yalk. ib. 929 צריך להשכיל היאך לדקדק וכ' he must deliberate how to carry out the law exactly &c. Midr. Till. to Ps. XXXII (ref. to I Sam. XVIII, 14, sq.) ומפני שהיה מַשְׂכִּיל היה בסוי חטאת and because he was wise, his sin was covered; a. fr. — 2) *to look towards, face*; (cmp. סָבַב, a. בִּין) *to be directed.* Num. R. s. 14[5]; Pesik. R. s. 3 (ref. to שָׂבַל את ידיו, Gen. XLVIII, 14) הִשְׂכִּילוּ ידיו לרוח הקדש ... Jacob's hands were directed towards (pointed to) the holy spirit.

שָׁבַל II (b. h.; cmp. סָבַל II) *to entangle, cross.*

Pi. שִׁבֵּל same, trnsf. *to cause confusion.* Pesik. R. s. 3 (ref. to Gen. XLVIII, 14) [read:] מיהו ש' אמר ר' יהודה ש' ידיו ... בבכורתו וכ' (אמר רבי ש', a dittography) he (God) made Jacob's hands bring confusion into Menasseh's birthright.

שָׁבַל (b. h.; Shafel of אבל, כל) [*to finish, consume,*] *to bereave* (of everything), *make childless*; שָׁכַל *to be childless.* Part. pass. שָׁכוּל; f. שְׁכוּלָה; *pl.* f. שְׁכוּלוֹת. Pirké d'R. El. ch. XLIX (v. I Sam. XV, 33) כשם ששְׁכֻלָה ... וישבו נשיהם ש' ואלמנות כן תִּשְׁכַּל וכ' as the sword of Amalek, thy (Haman's) grandfather, consumed the young men ..., and their women remained childless and widowed, so shall thy mother be childless among women; ובתפלת ... ש' וכ' and through the prayer of Esther and her maids all males of Amalek were killed, and their women remained childless &c.

Pi. שִׁבֵּל *to destroy, consume.* Ib., v. supra. Num. R. s. 16[24] בראתי אותך שתהא מְשַׁבֵּל באומות וכ' I have created thee (the angel of death) to work destruction among the nations, except &c. Gen. R. s. 86 דוב שהיתה מְשַׁבֶּלֶת בבני אדוניה a bear that worked destruction among the children of her owner; a. e.—Part. pass. מְשׁוּבָּל. Yalk. Cant. 988 (ref. to שכלה, Cant. IV, 2) כל מי שלומד מהם אינו מש' whoever learns from them (the scholars), shall not be bereft (injured).

שְׁבַל, *Ithpa.* אִשְׁתַּבַּל, v. שִׁבְּלֵל.

שִׁבְלָא, v. סִבְלָא.

שַׁבְלוּל, **שִׁבְלוּלָא**, v. sub שְׁבִיךְ.

שִׁבְלוֹן, Y. Ber. IX, 13[c] bot., v. שַׁבְּלוּל.

שִׁבְלִיל, v. שַׁבְּלֵל.

שִׁבֵּךְ, **שִׁבְּלֵל** (Shaf. of כלל, cmp. שָׁבַל) *to finish, decorate.* Snh. 38[a] לכלך שבנה פלטרין גדולים ושִׁבְּלָן וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) like a king who built great palaces and decorated them, and made arrangements therein for a large banquet &c. Pesik. R. s. 2 אין אתה מְשַׁבְּלוֹ thou shalt not finish it (the Temple), opp. מיסדו laying the foundation; Yalk. Sam. 144; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּבְּלֵל, *Nithpa.* נִשְׁתַּבְּלֵל 1) *to be finished, decorated.* Gen. R. s. 10 (ref. to ויכלו, Gen. II, 1) נִשְׁתַּבְּלוּ השמים בחמה ... ונִשְׁתַּבְּלָה הארץ וכ' the heavens were decorated with sun, moon, and stars, and the earth with trees and herbs, and with the garden of Eden; Yalk. ib. 15 נִתְבַּבְּלוּ ... נִתְבַּבְּלָה.—2) *to be founded.* Tanḥ. K'doshim 10 (ref. to מכלל, Ps. L, 2) מציון נש' כל וכ' from Zion was the whole world founded, as we have learned (Y. Yoma V, 42[c]), why is it called foundation stone? &c., v. שְׁתִיָּה II.

שִׁבְלִיל, **שַׁבְלֵל** ch. same, 1) *to finish, decorate.* Targ. Y. Ex. XXXI, 17. Targ. Ez. XXVII, 4; 11; a. fr.—*Part. pass.* מְשַׁבְלַל; f. מְשַׁבְלְלָא *perfect.* Ib. 3. Ib. XXVIII, 12 (ed. Wil. מְשַׁבְּלָל, Hebr.); a. e.—2) *to fasten, establish, found.* Targ. Is. XLII, 5 (h. text רקע). Targ. I Sam. II, 8 (h. text וישת). Targ. Hab. II, 12 (h. text כונן); a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּבְּלֵל 1) *to be finished, decorated.* Targ. O. Gen. II, 1. Targ. I Kings VI, 38. Targ. Ps. CXIX, 96 דאשתדל ואשתבל ed. Lag. (ed. Wil. דאשתדל, corr. acc.) that which was begun and has been finished; a. fr.—2) *to be founded.* Targ. I Kings VI, 37 (h. text יסד). Targ. Hag. II, 18; a. fr.

שָׁבַם, Hif. הִשְׁכִּים, v. סָבַם.

שָׁכַם, *Hif.* הִשְׁכִּים (b. h.; denom. of שֶׁכֶם) [*to load,* v. Ges. Thes. s. v.,] *to rise early; to do a thing early.* Ber. 30[a] ה' לצאת לדרך if one rises early (before sunrise) to go on the road; Tosef. ib. III, 19. Cant. R. to V, 11 (play on שחרות כצורב, ib.; cmp. מַשְׁכִּים ומעריב שַׁחַר (Lev. R. s. 19 משחיר), v. עָרַב II. B. Mets. VII, 1 if one hired working men, ואמר לחן להַשְׁכִּים וכ' and told them that he expected them to come to their work earlier and go later (than the customary time). Ber. 47[b] לעולם ישכים אדם וכ' a man should always go early to the house of prayer, that he may succeed in being counted among the earliest ten &c. Ib. 16[b]; Y. ib. IV, 7[d] bot. ונשכים ונמצא וכ' that we may early (in life) obtain &c., v. יחול. B. Kam. 92[b] הַשְׁכֵּם ואכול take an early breakfast. Gitt. 7[a] השכם והערב עליהן והם וכ' (omit לבה"מ) pray against them (the tormentors) early and late, and they shall cease of themselves; a. fr.—Bicc. III, 2 ולמַשְׁכִּים חרח וכ' and *at rising time* &c.

שְׁכֶם I m. (b. h.) 1) *shoulder.* Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 14) על שְׁכָמָם ... שכן דרך עבדים for such is the manner of slaves, to carry their filled pitchers on their shoulder; a. e.—2) *load*; trnsf. (cmp. מַשָּׂא, סַבָּלוֹן) *portion, share.* Ib. s. 97, end (ref. to Gen. XLVIII, 22) ש׳ זו הבכורה by *sh'khem* is meant the share of the first-born; B. Bath. 123ª; a. e.—3) *mountain range*, v. next w.

שְׁכֶם II (b. h.) 1) pr. n. m. *Shechem*, son of Hamor the Hivite. Macc. 11ª, a. e., v. גֵּזֶר. Sot. 22ᵇ, v. שֵׁירְכְּמֵי; a. fr.—2) pr. n. pl. *Shechem* in Mount Ephraim. Gen. R. s. 97, end (ref. to Gen. XLVIII, 22, v. preced.) זו ש׳ ודאי it means Shechem in reality. Ib. (in a corrupt passage) לפיכך תחא חש׳ בחלקך therefore shall the district of Sh. (or the mountain range, v. preced.) be in thy share. Ib. בש׳ נפרצה וכ׳ in Sh. did unchastity break out, and thou didst fence it in (setting the example of chastity), therefore &c. Num. R. s. 23, v. נִיפּוֹלִין; a. fr.

שְׁכַמְיָ, v. שִׁירְכְּמֵי.

שָׁכַן (b. h.; v. כנן, כנן) *to dwell, rest.* Ḥull. 65ª ש׳ עם הטמאים טמא a bird (of which you do not know whether it is clean or unclean) that nests with unclean birds, is unclean. B. Kam. 92ᵇ (quot. from an unknown writing, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) כל עוף לכינוי יָשְׁכֹּן וכ׳ every bird nests with its kind, and man with his like; Yalk. Gen. 116; Yalk. Jud. 67. Tanḥ. Noah 15 אין הקללה שׁוֹכֶנֶת וכ׳ (Gen. R. s. 36 חָיָה) curse does not rest (take effect) where blessing has been pronounced; a. fr.

Pi. שִׁכֵּן, שִׁכֵּן 1) *to cause to dwell, establish.* Ber. 12ª מי שש׳ את שמו הוא יַשְׁכִּין וכ׳ may he who caused his name to dwell in this house, let dwell among you love and brotherhood &c. Ib. 16ᵇ שהִשְׁכִּין (or שהַשְׁכִּין), v. פּוּר. Gen. R. s. 64 (ref. to שָׁכֵן, Gen. XXVI, 2) שַׁכֵּן חשכינה בארץ let the Shechinah rest in the land (do not cause the Shechinah to move with thee to a foreign land); Yalk. ib. 111. Pirke d'R. El. ch. XXXVI איני יכול לְשַׁכֵּן שכינתי עלך וכ׳ I cannot let my Shechinah (holy inspiration) rest upon thee in a foreign land; a. fr.—2) *to make prosperous.* Num. R. s. 14³ שבשבילו ש׳ ה׳ לאדוניו because for his (Joseph's) sake the Lord prospered his master; [Matt. K.; the Lord *revealed himself* to his master, v. Gen. R. s. 86, end].—[Gen. R. s. 34 שירכן בזכות, v. שִׁירְכֵּן.]

Hif. הִשְׁכִּין *to cause to dwell.* Cant. R. to V, 1 (ref. to Ps. XXXVII, 29) מַשְׁכִּינוּ לשכינה וכ׳ they cause the Shechinah to dwell on earth; ib. הצדיקים הִשְׁכִּינוּ וכ׳ the righteous (Abraham, Isaac etc.) brought the Shechinah down to earth. Ber. 12ª, v. supra; a. e.

שִׁכֵּן, שְׁכַן ch. same, 1) *to dwell, sit, nest.* Targ. Ps. CIV, 12 Ms. (ed. יְשָׁרוּן).—Gen. R. s. 65 וכל עוף דש׳ וכ׳ and whatever bird will nest with it (the starling, v. זַרְזִיר II), to its kind will it belong; Yalk. Ps. 794 דִּישְׁכּוֹן; ib. אתא וש׳ גבריה ... the Egyptian raven came and joined it; a. e.—2) *to rest, settle.* Ḥull. 26ᵇ שָׁכְנֵי תיתא׳, v. קְפַּד. Ib. 111ᵇ, v. קְפַּד.

Pa. שַׁכֵּן 1) *to cause to dwell.* Targ. Cant. III, 10 (not דְּשַׁכֵּן).—2) *to fix, appoint.* Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ top שַׁכְּנִית, v. אַרְקְלִיס.

שָׁכֵן m. (b. h.; preced.) *settler, neighbor.* Keth. 85ᵇ ש׳ ותלמיד חכם וכ׳ if a neighbor (of the deceased) and a scholar (of the same name claim a legacy), the scholar is preferred; B. Mets. 108ᵇ ש׳ ותלמיד וכ׳ if a neighbor and a scholar want to buy a field, the scholar has the pre-emption. Ab. I, 7 הרחק מש׳ רע keep away from a bad neighbor. Ib. II, 9. Neg. XII, 6 (prov.) אוי לרשע אוי לִשְׁכֵנוֹ woe to the wicked, and woe to his neighbor; Num. R. s. 18⁵; a. fr.—Y. Ab. Zar. II, end, 42ª (mixed dict.) ש׳ אחד הוה לנא וכ׳ we had one (gentile) neighbor &c.—*Pl.* שְׁכֵנִים, שְׁכֵנַיָּא. Keth. l. c. שניהם קרובים ושניהם ש׳ וכ׳ if both claimants are relatives (of the deceased), or both neighbors, or both scholars, it is left to the discretion of the judges (v. שְׁדָא). B. Mets. l. c. שְׁכֵנֵי העיר ושְׁכֵנֵי שדה וכ׳ if neighbors in the town and neighbors in the field (want to buy a field), the city neighbors have the pre-emption. Sot. I, 4 (address to the suspected adulteress) הרבה ש׳ הרעים וכ׳ bad neighbors do much (may have influenced you). Keth. 72ª שמשיאתו שם רע בִּשְׁכֵנָיו she is the cause of his bearing a bad name among his neighbors; a. fr.—*Fem.* שְׁכֵנָה, שְׁכֵנְתָּא. Y. Bets. II, end, 61ᵈ שְׁכֵנְתּוֹ היתה it was his neighbor's wife that did it; ויש ... על שכינתו is a man punished for what his neighboress does?; a. e.—*Pl.* שְׁכֵנוֹת. Keth. l. c. בִּשְׁכֵנֶיהָ ... משיאה he is the cause of her bearing a bad name among her neighbors; a. e.

שְׁכֵנָא, שְׁכֵנְיָא, שָׁכֵן, v. שְׁכֵרְנָא.

שַׂכְנָיָה I m. (v. שְׁכֵרְנָא) *one having abnormally long eye-brows.* Tosef. Bekh. V, 2, sq., expl. שגבריניו שוכבין; (Bekh. 44ª שכבנא).

שְׁכַנְיָה II (b. h.) pr. n. m. *Shechaniah*, the tenth in the order of priests' divisions. Pesik. Ha'omer, p. 69ᵇ (not שב׳); a. e., v. יְשׁוּעַ.

שְׁכַנְצִיב pr. n. pl. *Sh'khanzib* in Babylonia. Yeb. 37ᵇ. M. Kat. 28ᵇ; a. e.

שַׂכָּף m. (שכף; v. אוּשְׁכָּפָא) *saddler, shoemaker, worker in leather.* Tosef. Kel. B. Bath. I, 15, v. מַכְבֵּשׁ.

שַׂכָּפָא ch. same. Y. Ab. Zar. XI, end, 42ª עולא ש׳ U. the shoemaker.

שָׂכַר (b. h.; cmp. פָּרָה) *to hire, engage; to rent.* B. Mets. VI, 1 השׂוֹכֵר את וכ׳ if one engages artisans (through an agent). Ib. VIII, 2 שאלה ... וְשָׂכָרָהּ וכ׳ if he borrowed the cow for half a day, and hired her for half a day. Tosef. ib. IX, 1, sq. השׂוֹכֵר שדה if one rents a field; a. v. fr.—שׂוֹכֵר *hirer, employer; tenant.* B. Mets. 103ª ש׳ מהימן בשבועה the employer is believed on his oath (that he has paid the wages). Ib. 102ᵇ כולה לש׳ the whole (rent for the thirteenth month of the leap year) goes to the tenant, i. e. he need not pay extra rent for the intercalated month; a. v. fr.—Esp. שׂוֹכֵר *tenant of land for rent payable in money*, contrad. to חכיר. Tosef. Dem. VI, 2 ש׳ במעות

וכ׳ the *sokher* pays the rent in cash, the *ḥakkir* (or *ḳokher*) in kind; a. fr.—Part. pass. שָׂכוּר; f. שְׂכוּרָה. B. Mets. VIII, 2 if the hirer says, מתה ש׳ it is the hired cow that died; ביום שהיתה מתה ש׳ וכ׳ she died on the day when I used her for hire; בשעה...ש׳ וכ׳ she died at that time of the day when I used her for hire; a. fr.

Hif. הִשְׂכִּיר 1) *to lease, let.* B. Bath. 110ª לעולם ישכיר אדם את עצמו וכ׳ a man should hire himself out for &c., v. עֲבוֹדָה. B. Mets. VIII, 7 המשכיר...המשכיר וכ׳ if one lets a house..., the landlord has to furnish &c. Ib. 8 ח׳ לי לחדשים...למשכיר if he let the house by the month,...the landlord has the benefit of the intercalated month, v. עִבֵּר. Pes. 4ª על חמ׳ לברוק the landlord is obliged to search the house for leavened matter; a. fr.—2) (denom. of שָׂכָר) *to cause to profit, to benefit.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 13 צריך...משכיר אותו (not משכיר) a man must pray for the welfare of him that benefits him.

Nif. נִשְׂכַּר (denom. of שָׂכָר) *to be rewarded, benefited; to have the advantage.* Yeb. 92ᵇ אם כן מצינו חוטא נִשְׂכָּר if this be the law, then he that sinned would be at an advantage; Keth. 11ª, a. e. שלא יהא חוטא נ׳ it is done in order that the sinner should not be at an advantage. Pes. 50ᵇ; Tosef. Yeb. IV, 8, v. זָרִיז; a. fr.

Hithpa. הִשְׂתַּכֵּר, *Nithpa.* נִשְׂתַּכֵּר *to profit; to deal in.* Tanḥ. l. c. לפי...מִשְׂתַּכֵּר מצאנו וכ׳ because Jacob was benefited by his flock &c. Pesik. R. s. 40 ונִשְׂתַּכַּרְתִּי, v. עָצַת. Pes. l. c. המשתכר בקנים וכ׳ he that deals in reeds and vessels. Ib. 54ᵇ ואין אדם יודע במה משתכר and no man knows which of his enterprises will turn out profitable; Mekh. B'shall., Vayassa, s. 5. B. Bath. 91ª אין מִשְׂתַּכְּרִין בא״י וכ׳ in Palestine you must not be a dealer in provisions, as wine &c. (serve as middleman between producer and consumer); Tosef. Ab. Zar. IV (V), 1; a. fr.

שְׂכַר, ch. **שְׂכַר** *to fill up, dam,* v. סְכַר, סְכַר.—Snh. 95ª, v. בְּזָאי, a. שְׂכוֹר.

שָׂכָר m. (b. h.; שָׂכַר) *wages, profit, reward.* Shebu. VIII, 1, a. e. נושא ש׳ he that receives wages (for watching), v. שׁוֹמֵר. Succ. 29ᵇ שָׂכַר שכיר, v. עָשַׁק. B. Mets. 112ª כל המעכב ש׳ וכ׳ he that delays the payment of the hired man's wages, is considered as if taking his life. Ab. V, 11 רצא שָׂכָרוֹ וכ׳, v. הָפַסַד. B. Kam. 116ª, a. e. אין לו אלא שָׂכָרוֹ he can claim only the ordinary laborer's pay, v. שָׁלַם II; a. fr.—Esp. *divine reward.* Erub. 22ª (ref. to Deut. VII, 11) היום לעשותם...למחר לקבל שָׂכָרָם 'to do them to-day', and not to do them to-morrow (do not procrastinate); 'to do them to-day', and to receive the reward for them to-morrow (expect not immediate reward). Ib. 65ª לא נברא יין...לשלם ש׳ לרשעים wine has been created for the purpose of comforting (cheering up) mourners and paying reward to the wicked (for what good they may do, in this world); Num. R. s. 10⁴. Ab. II, 16 נאמן...שָׂכַר פעולתך thy employer may be trusted that he will pay thee the wages due for thy work. Ib. ודע שמתן שָׂכָרָם וכ׳ but keep in mind that the reward of the righteous is reserved for the hereafter; a. fr.—בִּשְׂכַר *as a reward for, on account of* (cmp. זְכוּת). Sot. 11ᵇ בש׳ נשים צדקניות וכ׳ for the sake of the righteous women of that generation were the Israelites redeemed; Ex. R. s. 1. Ḥull. 88ᵇ בש׳ שאמר וכ׳ as a reward for what Abraham our father said (Gen. XVIII, 27) &c. Ex. R. s. 45 בש׳ שלש זכה לשלש on account of three things he (Moses) was granted three things; בש׳ ויסתר וכ׳ on account of 'he hid his face' (Ex. III, 6) &c.; a. fr.—[Yalk. Is. 371 שכרן, read: שִׂבְרָן, v. סִבֵּר.]

שָׂכַר (b. h.) *to fill, saturate; to drink freely.*—Part. pass. שָׂכוּר; f. שְׂכוּרָה. Taan. 22ᵇ לא ש׳ ולא צמאה וכ׳ that the soil be neither soaked nor thirsty, but between the two extremes. Midr. Till. to Ps. XXXV (ref. to Is. LI, 21) וממה את ש׳ מן הצרות וכ׳ and wherefrom art thou drunk? From the troubles, but not from too much wine; a. e.

Pi. שִׂכֵּר *to make drunk, intoxicate.* Erub. 64ᵇ ... דרך מְשַׂכֵּרְתּוֹ walking (after drinking) makes him unsteady, and sleep makes him drunk; Taan. 17ᵇ. Erub. l. c. ... רבעית מְשַׂכֵּר one fourth of a Log of Italian wine intoxicates. Cant. R. to I, 4 ושְׂכָרַתּוּ ... ועשו they made a great feast, and she made him drink more than enough; Yalk. Gen. 15; a. e.

Hithpa. הִשְׂתַּכֵּר, *Nithpa.* נִשְׂתַּכֵּר *to be, become intoxicated.* Keth. 8ᵇ ומִשְׂתַּכְּרִין וכ׳ ... התחילו when they began to drink (at the mourners' meals) and get intoxicated &c. Snh. 42ª אל יִשְׂתַּכַּרוּ, v. יָדַע. Esth. R. to III, 9 אכלו וישתו ונִשְׂתַּכְּרוּ וכ׳ they ate and drank, and became drunk, and acted disgracefully. Num. R. s. 10⁸ דברים שלא יִשְׂתַּכֵּר מהם things from which one cannot become intoxicated; a. fr.

שְׂכַר ch. same.

Pa. שַׂכֵּר *to make drunk.* Lev. R. s. 12 אשקוניה ושַׂכְּרוּנֵיה וכ׳ they gave him drink, and made him drunk, and carried him out &c.

Ithpa. אִשְׂתַּכַּר *to drink freely.* Ber. 9ª אִשְׂתַּכּוּר בהלולא וכ׳ they drank freely at the wedding of &c. (and slept beyond the time of prayer).

שֵׂכָר m. (b. h.; preced.) *intoxicating drink.* Num. R. s. 10⁸ (ref. to Num. VI, 3) והלא יין הוא ש׳ וש׳ וכ׳ are not *yayin* and *shekhar* the same?; יין זה חי וש׳ זה מזוג *yayin* is unmixed wine, and *shekhar* is mixed wine; a. e.—Esp. *beer* of dates or barley. Pes. III, 1 ש׳ המדי Median beer, expl. ib. 42ᵇ דרמו ברית מי שערי date beer into which they put a concoction of barley. Ib. 107ª אין מקדשין על ש׳ you must not pronounce the Ḳiddush (קִדּוּשׁ) over beer; a. fr.

שִׁכְרָא, שִׁיכְרָא ch. same. Targ. Prov. XX, 1. Ib. XXXI, 4; 6; a. fr.—Pes. 107ª ש׳ ... לא חוה לן חמרא we had no wine, and we offered him beer (for Habdalah). Ib. אישתי ש׳ ולא אישתי ... I would rather drink flax-water than drink beer; a. fr.

שִׁכְרָא, שִׁיכְרָא m. = h. שִׁכּוֹר. Tanḥ. Sh'mini 11 וקורין בתרוי חזו ש׳ and they cried after him, see that drunken man!

שִׂבְרוּת, שִׂיבְרוּת f. (preced. wds.) 1) *fulness, plenty.* Succ. 49ᵇ (ref. to Num. XXVIII, 7) לשון שתייה לשון שביעה

לשון ש׳ expressing drinking, fill, plenty; Y. ib. IV, 54[d] top לשון חיבה ... ש׳ לשון חיבה; Num. R. s. 21[17]; Tanḥ. Pinḥ. 12; a. e., v. רְוָיָה.—2) *drunkenness.* Num. R. s. 10[2] [read:] מנבל פיו ומדבר דברים רעים בש׳ וכ׳ he defiles his mouth and talks bad words in his drunkenness, and is not ashamed. Ib.[8] עמדו ... מתוך הש׳ they stood up and smote one another in their drunkenness. Erub. 65[a] לשיכרותו של לוט ... ל״ש וכ׳ this (that the drunken man can be held to legal responsibility) has been taught only, when he has not reached the degree of Lot's drunkenness (unconsciousness), but when he has &c. B. Mets. 90[b] (ref. to Lev. X, 9) בשעת בואה לא תהא ש׳ at the time of entering (the Temple for service) no effect of the wine should be felt; a. fr.

שִׁיכְ׳, שִׁכְשׁוּךְ m. (שָׁכְשַׁךְ II) *dabbling.* Ab. Zar. 58[a] וכי ש׳ עושה יין נסך Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. יהא מר הוא דאמר שיכשוך אין וכ׳ (שירכשוך, read: does dabbling (in wine) make it forbidden (v. נָסַךְ)?—Ib. 57[b], v. שַׁכְשֵׁךְ.

שִׁכְשֵׁךְ I (v. שָׁכַךְ) *to quiet, soothe, pat.* Tanḥ. ed. Bub., Ki Thetsé 6 משכשכו והוא בולם one pats him (the horse), and he kicks (v. בָּלַם II); Yalk. Deut. 938; Yalk. Ps. 719 (corr. acc.); Pesik. Zakh., p. 24[b] מְכַשְׁכְּשוֹ.

שִׁכְשֵׁךְ II (transpos. of כשכש) *to knock about, shake; to dabble.* Men. 23[a] היא עצמו מְשַׁכְשְׁכוֹ בשיירי הלוג (Rashi seems to read: משפשפו) he himself wipes it (the meal offering) in the remainder of the Log of oil; Yalk. Lev. 474. Ab. Zar. 33[b] מְשַׁכְשְׁכָן במים וכ׳ he washes them (the vessels) in water, and they are permitted. Y. Ter. III, 42[a] bot. ואחרים מְשַׁכְשְׁכִין בו (not בהן) and other people dabble in it (put in vessels or their hands to lap of it); Tosef. ib. I, 8 משתמשין.

שִׁכְשֵׁךְ ch. same. Ab. Zar. 57[b] שדא ביה ידיה ש׳ ביה Ar. (ed. שדיה ... שיכשוך, corr. acc.; Ms. M. וְשִׁיכְשֵׁךְ, Hebr. form) he put his hand in and dabbled in it (v. preced.)

שַׁל m. (b. h.; v. שַׁלְיָה) *carelessness, negligence.* Sot. 35[a] (expl. II Sam. VII, 7) על עיסקי שַׁלּוֹ for his careless handling (of the Ark); Num. R. s. 4[20]; Yalk. Sam. 142; Num. R. s. 21[12] על השל מפני ששגגת וכ׳ 'for the carelessness', because an involuntary act of a scholar counts as a wilful act.

שַׁל צִיּוֹן, v. שַׁלְצִיּוֹן.

שֶׁל (b. h.; = ש־, v. אשר ל־) *belonging to, of.* Ab. II, 2 בנו של ר׳ וכ׳ the son of &c. Ib. 12 יהי ממון ... כשֶׁלְּךָ let thy neighbor's property be as dear to thee as thine own. Ib. V, 10 האומר שֶׁלִּי שלי ושֶׁלְּךָ שֶׁלְּךָ he who says, what is mine is mine, and what is thine is thine. B. Mets. I, 1 זה אומר כולה שלי וכ׳ one says, it belongs entirely to me &c. Ib. 30[a] משל חבירו ... שהרחת מלאכה שֶׁלּוֹ when his own work is more valuable than that required for his neighbor, i. e. when by helping his neighbor he would lose more than he could save for his neighbor. Gen. R. s. 49 אמרו לו שאכלנו מִשֶּׁלּוֹ ... מה נאמר they (the strangers entertained by Araham) said to him, what shall we say? Said he, say, blessed be the God of the world of whose belongings we have partaken; a. v. fr.—Kidd. 57[b] שחוט שלי בשלי וכ׳ (not לי) slaughter what is owing to me (the sacrifice) on what belongs to me (on Temple grounds), and what is for thee, on thy own ground.

שְׁלָא, v. שְׁלִי.

שַׁלְאָ׳, שַׁלְאֲחוּתָא f. (שַׁלְחִי) *weariness.* Targ. Lam. III, 65 (ed. Vien. שלאח, corr. acc.; h. text תאל׳).

שלאכא, v. שְׁלָבָא.

שְׁלַב, *Pa.* שַׁלֵּב (b. h. שִׁלֵּב, v. לָבַב) *to join, fit in* with mortise and tenon. Part. pass. מְשֻׁלָּב; *pl.* מְשֻׁלָּבִין. Targ. O. Ex. XXVI, 17; XXXVI, 22.—Kidd. 73[b] top מְשֻׁלָּבֵי חדמיה R. Ḥan. (ed. משלטי) if the limbs (of the exposed infant) are set (v. עָצַב).

שְׁלָבָא* m. (preced.) *close-fitting cock* or *stopper* (screwed in). Sabb. 112[b] Ms. O. a. Ar. (ed. שלאכא, read: שְׁלָאבָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

שַׁלְבּוּקִין m. pl. (v. שַׁלְבֵּק) *pustules.* Targ. Y. II Ex. IX, 9, sq. (Y. I שַׁלְפּוּקִין).

שְׁלַבְּיוֹת f. pl. (שלב) *wedges.* Y. Succ. I, 52[c] top; ib. 52[b] bot. שלש׳ (corr. acc.; Bab. ib. 12[b] חיצין).

שַׁלַּבִּין m. pl. (b. h. שַׁלָּבִים; preced.) *mortised boards, steps of a ladder.* Y. Taan. IV, 68[b] bot. ושושה אותן כבין ש׳ וכ׳ he gave them the form of mortised boards and joined them, so as to make them look like a ladder.

שְׁלַבֵּק (cmp. Sam. שלבק, Ex. III, 3 וישלבק, h. text ויבער) *to cause blisters.* Y. Keth. V, 30[a] bot. מפני ... ומְשַׁלְבֶּקֶת את השפיות (ed. Krot. ומשלבקתן, corr. acc.) because it makes the mouth sore (v. סָרַח I), and blisters the lips; (Bab. ib. 61[b] מְשַׁרְבֵּב).

שלברית, Y. Sot. II, 18[a] top, v. בְּרוֹת.

שלבת, Kel. XXV, 4, v. כַּף.

שְׁלַבֵּשׁ (cmp. שָׁלַב) *to pass a bolt; to bolt* (cmp. שַׁלְבִּיוֹת). Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (h. text מבריח). Ib. XXXVI, 33 לְשַׁלְבָּשָׁא (not לְשַׁלְבָּ׳; h. text לברח). V. שַׁלְוֵשׁ.

שֶׁלֶג (b. h.) *snow.* Nidd. 17[a] ש׳ אינו לא אוכל וכ׳ snow belongs neither to the class of solid food nor of liquids (for Levitical law). Y. Ḥag. II, 77[a] bot. two paths אחד של ש׳ ... one of fire and the other of snow; Ab. d'R. N. ch. XXVIII. Tanḥ. R'eh 13, a. e., v. צַלְמָוֶת; a. fr.—*Pl.* שְׁלָגִין, שַׁלְגִּים. Nidd. l. c. Tosef. Snh. II, 12. Pes. 94[b]; a. e.

שַׁלְגָּא, v. אַשְׁלְגָּא.

שֶׁלֶד f. (contr. of שחלד, v. חָלַד; cmp. שודא a. שוחדא) *a mass of a burnt or decayed body distinguishable in shape and outlines.* Nidd. 27[b], sq. מת שנשרף ושִׁלְדּוֹ קיימת if a corpse has been burnt, and its remains have retained the shape of the body. M. Kat. 25[a]. Nidd. 56[a] שרץ שרבש

ושלדו וכ׳ a creeping thing that is dried up, but whose shape is still discernible; a. e.—*Pl.* שְׁלָדוֹת. Lam. R. to IV, 17 רמז הקב״ה לשלהוביהן יכ׳ the Lord motioned to their (the drowned Egyptians') remains, and they came up floating &c.; מה כיבן של ש׳ הללו what is the nature of these skeletons?

שְׁלָדָא, שִׁלְדָּא, שִׁ׳ ch. same, *decayed carcass.* Targ. Job XX, 23 (h. text לחום).—B. Kam. 31ᵇ, sq. דפסקה לאורחא כש׳ it blocks the road like a carcass.—*Pl.* שְׁלָדִין, שִׁ׳; constr. שִׁלְדֵי, שִׁ׳ *flakes* of flesh. Targ. Job XLI, 15 (some ed. שַׁלְדֵי; h. text מפלי).

שְׁלָה, v. שלי.

שְׁלָה (v. שְׁלִי) 1) *to hang down*; denom. שִׁלְהֵי.—2) (denom. of שִׁלְהֵי) *to end, complete.* Targ. Is. X, 32 כד ישלה עלמא וכ׳ (prob. to be read: יַשְׁלֵם) when the world shall have completed its (Messianic) period; (Targ. Y. II Ex. XII, 42 יַשְׁלִים).—3) *to be at ease*; v. שַׁלְהָיָא.

שְׁלָהֵב (Shaf. of להב) *to burn, glow.* Part. pass. מְשׁוּלְהָב. Koh. R. to I, 5 היא מש׳ . . . ובשעה (not משילהבת) when the sun wants to go forth, it is glowing hot.

שִׁלְהִיב, שַׁלְהֵב ch. same. Targ. Ps. CVI, 18 (h. text לחט). Ib. XXI, 10 Ms. (ed. סלעים; h. text בלע).

Ithpa. אִשְׁתַּלְהַב *to be burned; to flame.* Targ. Y. Ex. XXXII, 1. Targ. O. ib. IX, 24 (h. text מיתלקח).

שַׁלְהֲבָא, v. שַׁלְהוֹבָא.

שַׁלְהֶבֶת f. (b. h.; preced. wds.) *flame, flaming fire.* B. Kam. 59ᵇ, a. e. מסר לו ש׳ if he gave him (the child &c.) flaming fire, opp. גחלת; v. לָבָה; Y. ib. VI, 5ᶜ top. Bets. V, 5 חגחלת . . . והש׳ בכל מקום if one takes burning coal from his neighbor on the Holy Day, he may carry it only as far as the owner is permitted to walk, but if he lights his own wood from the neighbor's fire, he may carry it everywhere; a. fr.—*Pl.* שַׁלְהֶבוֹת, שַׁלְהוֹבוֹת. Pirké d'R. El. ch. LI מימי . . . שַׁלְהֶבוֹתָיו של שמש וכ׳ the waters of the ocean extinguish the flames of the sun, and it has no brightness and no flame the whole night; . . . וכשיבא ולובש שַׁלְהוֹבוֹתָיו וכ׳ and when it comes to the east, it bathes in a river of fire . ., and puts on its flames and rises &c.

שִׁלְדָּא, שַׁלְהוֹבָא, m. ch. same. Targ. Y. Deut. IV, 11. Targ. Y. II Ex. XIX, 18.—*Pl.* שַׁלְהוֹבִין, שַׁלְהוֹבָיָא. Targ. Ps. XXIX, 7 (Ms. שלהובית). Targ. Is. XIII, 8. Ib. XXIX, 6.

שַׁלְהוֹבִיתָא f. same. Targ. Y. Gen. XXX, 25. Targ. O. Ex. III, 2; a. fr.—*Pl.* שַׁלְהוֹבְיָן. Targ. Y. Ex. XX, 2, sq.

שִׁ׳, שִׁלְדֵּי׳ m. (שַׁלְהֵי) *weariness.* Targ. Is. VIII, 22.

שִׁ׳, שִׁלְהֵי׳ m. pl. (used as sing.) (שְׁלָה) *tail, end.* Targ. II Chr. XX, 16.—Yeb. 115ᵃ בש׳ הלולה (not הלולי) at the end of his wedding (when he was left alone with his bride). Yoma 29ᵃ ש׳ (fem.), v. קַרְטָא . . . קש״א וכ׳. Ber. 40ᵇ, v. גּוּפָּן. B. Mets. 64ᵃ, v. פִּרְקָא; a. e.

שַׁלְהֵי I (Shaf. of לָהֵי) *to weary.* Targ. Lam. III, 5 וישלהיניון = וש׳ אינון and wearied them (h. text ויחלאה). Ib. 65 (not שלחי). Targ. Job XVI, 7 שַׁלְהֵינִי (ed. Wil. שילהיני, corr. acc.). Targ. Is. XXXII, 6; a. e.—Part. pass. מְשַׁלְהֵי; f. מְשַׁלְהֵיתָא, מְשַׁלְהֵיתָא; *pl.* מְשַׁלְהֵין, מְשַׁלְהַיִן, מְשַׁלְהָן. Targ. Gen. XXV, 29, sq. Targ. Is. XLIV, 12. Ib. XLI, 17. Targ. Prov. XXV, 25 (ed. Wil. מְשַׁלְהֵתָא). Targ. Deut. XXV, 18. Targ. Jud. VIII, 4, sq.; a. e.—Gen. R. s. 24 (transl. רעטום, Is. LVII, 16) מש׳ ליה it (the wind) gets tired; Y. Ber. IX, 13ᵈ top; Koh. R. to I, 6; Yalk. Kings 219 משלהי. Koh. R. to III, 9 הוה עלין מש׳ מש׳ וכ׳ he used to come around exhausted (thirsty) and take it &c.—M. Kat. 2ᵃ (quot. fr. Targ. O. Deut. XXV, 18).

Ishtaf. אִשְׁתַּלְהֵי *to be wearied, faint.* Targ. Ps. CII, 1. Ib. LXVIII, 10; a. fr.

שַׁלְהֵי II m. (preced.) = משלהי, *tired.* Targ. I Chr. XXI, 12.—*Pl.* שַׁלְהֵי. Ber. 6ᵃ הני ברכי דש׳ (Ms. M. margin דמשלהי) those knees that are wearied.

שַׁלְהַיָּא, שַׁלְהַיְיָא m. pl. (שְׁלָה) *careless ease, security, arrogance.* Targ. Job XXX, 5 (Levy quotes שַׁלְהָיָא f. sing.; h. text גֵּו).

שַׁלְהֲבָא, v. שַׁלְהוֹבָא.

שַׁלְהַיָּא, v. שַׁלְהַיָּא.

שַׁלְוָא, v. שְׁלֵוָא.

שָׁלָו I, שָׁלַו (b. h.; v. שְׁלָה) [*to be lax,*] *to rest, be at ease, careless.* Gen. R. s. 84 (ref. to Job III, 26) לא שָׁלַוְתִּי מעשו וכ׳ I was not at ease on account of Esau, neither was I secure on account of Laban.

שָׁלָו, שָׁלֵו m. (b. h.; preced.) *at ease, secure.* Yalk. Gen. 138 בטח ושאנן וש׳ in safety, without care, and at ease; (Pirké d'R. El. ch. XXXVIII only בטח ושאנן).

שָׁלוּ, v. שְׁלוּתָא.

שְׁלֵיָא, v. שְׁלֵיוָא.

שְׁלוּב, v. שְׁלוּבָה.

שַׁלְוָה, שַׁלְוָת f. (b. h.; preced. art.) *security, ease, contentment, happiness.* Gen. R. s. 84 בשעה . . . יושבין בש׳ וכ׳ when the righteous dwell at ease, and desire to remain at ease in this world, Satan comes &c. Ab. IV, 15 . . . אין בשַׁלְוַת הרשעים וכ׳ it is beyond our power to understand why the wicked are at ease, or why the righteous suffer. Gen. R. s. 49 עיקר שַׁלְוָתָהּ של סדום וכ׳ the real undisturbed prosperity of Sodom lasted only &c. Gen. R. s. 10, end, v. שַׁאֲנָן. Num. R. s. 12³ רק בעיניך תביט שַׁלְוָתָהּ 'thou shalt behold with thine eyes' (Ps. XCI, 8) thy happiness. Yoma 86ᵇ, v. תַּקָּלָה; a. fr.

שַׁלְוְתָא, שַׁלְוְיָתָא, שַׁלְוָה ch. same. Targ. Lam. I, 5. Targ. Ps. LXXIII, 12. Targ. Y. Gen. XXXVII, 1; a. e.; v. שְׁלֵיוָא II.

שְׁלֵוָא, v. שְׁלֵיָא.

שַׁלְוֹת, v. שַׁלְוָה.

שַׁלְוֵשׁ (v. שָׁלַב, a. שַׁלְבֵּשׁ) *to fit in* with mortise and tenon.—Part. pass. מְשַׁלְוָשׁ; f. מְשַׁלְוָשָׁא; *pl.* מְשַׁלְוָשִׁין, מְשַׁלְוָשָׁן. Targ. Y. Ex. XXVI, 17; XXXVI, 22 Ar. (Ar. Ms. quot. in Levy Targ. Dict. מְשַׁתַּלְוָשָׁן *Ithpa.*; ed. מכויין; h. text משלבות).

שַׁלְוָתָא, v. שַׁלְוָה ch.

שַׁלְוְתָא, שְׁלֵוְתָא, v. שְׁלֵוְיָא I, II.

שְׁלוּחַ, שְׁלוֹחַ, v. sub שׁוּל.

שָׁלוּחַ m. (שָׁלַח) 1) *messenger, agent, deputy.* Kidd. II, 1 האיש ... ובשלוחתו ... האשה, v. קִדֵּשׁ. Ber. V, 5, a. fr. שלוחו של יב', v. בְּמוֹת; a. fr.—*Pl.* שְׁלוּחִין, שְׁלוּחִים. R. Hash. I, 3, sq. חש' יוצאין the messengers went out (to announce the New Moon). Succ. 10[b]; 26[a] אנן שְׁלוּחֵי מצוה אנן we are out on a religious message. Ḥull. 142[a], a. e., v. נָזַק; a. fr.—[2] *pressed olive*, v. שֶׁלַח II.—3) *ditch*, v. שֶׁלַח III.]

שְׁלוּחָא ch. same, *messenger* &c. Meïl. 21[b] מאן דאמר לשְׁלוּחֵיה וכ' if one says to his commissioner &c.; a. e.—*Pl.* שְׁלוּחִין. Targ. Is. XLIV, 26 (ed. Lag. שְׁלִיחַ'), v. שְׁלַח.

שְׁלוּחָא, v. שִׁילוּחָא.

שְׁלוּם, v. שִׁילוּם.

שלומחית, v. שַׁלְפוּחִית.

שְׁלוּכְתָּא f. (a fictitious word, as if fr. שָׁלַךְ) *cast away.* Erub. 53[b] a Galilean woman (that wanted to say *sh'lubti*, my attached friend, v. שָׁלַב) said שְׁלוּכְתִּי וכ' (Ms. M. שְׁלוּחְתִּי?) my cast-away &c., v. לַבָּא.

שְׁלוּלָא m. (שָׁלַל) *embryo, birth.* Targ. Y. I Deut. XIV, 7.—V. שְׁלִילָא.

שְׁלוּלִית f. (שָׁלַל II) 1) *pool, pond, rivulet.* Peah II, 1 תנחל והש' a brook or a pool; B. Bath. 55[a]; B. Kam. 61[a], expl. ib. שולין שם ... מקום a place where the rain makes booty (inroads); oth. expl. אמת המים שמחלקת שלל וכ', v. אַגַּם; Men. 71[b]; Sifra K'dosh. Par. 1, ch. II. Tosef. B. Kam. VI, 23; Y. ib. VI, end, 5[c]; Bab. ib. 61[a] עברה נהר או ש' וכ' if the fire crosses a river or a pool eight cubits wide.—2) *deposit after inundation, alluvium.* B. Mets. 21[b] בְּשְׁלוּלִיתוֹ של נהר, v. זֶוֶט; Tosef. ib. II, 2 משלולית של ים ומשלולית של נהר (Var. ... משניתי ומשניתי) from the deposits of the tide or &c. Y. B. Kam. X, 7[b] bot. מִשְׁלוּלִית, v. שְׁנוּנִית.

שָׁלוֹם I m. (b. h.; שָׁלַם) 1) *peace, salvation; salutation.* Lev. R. s. 9 חותמין בש' גדול ש' ... peace is something great, for all benedictions, good tidings, and consolations ... close with peace. Num. R. s. 21, beg. אין כלי אלא ש' ... no vessel contains blessing but peace; Ukts. III, 12, a. e., v. חָזַק. Ber. 14[a] משיב ש' וכ' may return a salutation to any person. Ib. כל הנותן ש' וכ' he who offers salutation to his neighbor before prayer, is considered as if he made him a highplace (worshipping man before God). Shebi. IV, 3 ושואלין בשלומן מפני דרכי ש' and you must salute them (gentiles in the field) &c., v. מִהוּ שואלין בשלומן בְּשָׁלוֹם ישראל ש' עליכם דֶּרֶךְ; Y. ib. 35[b] how must we salute them? As we salute Israelites, 'peace be upon you.' Tam. I, 3 חגיגו ... אמרו ש' חכל ש' when they (the two parties patrolling the Temple) met, they said, 'peace?' (answer) 'all peace' (everything is in good order); Lev. R. l. c. Sifra Vayikra, Par. 13, ch. XVI מי שהוא ש' וכ' he who is at peace offers peace-offerings, opp. אונן; v. שָׁלֵם. Ib. the peace-offerings are called *sh'lamim*, שהכל ש' בהן because everything in them is at peace (is turned to use; Yalk. Lev. 458 מְשׁוּלָּמִים). Ber. 39[b] (play on the name שלמן) ש' אתה וכ' thou art peace (perfection), and thy teaching is perfect (v. שָׁלֵם); a. v. fr.—חס וש', v. חָס.—2) (adv.) *safely, unimpaired.* T'bul Yom IV, 7, a. e. שתעלה ש' that it will be brought up safely, v. שָׁבַר I.—*Pl.* שְׁלוֹמוֹת. Num. R. s. 13 [16] עשה שני ש' וכ' produces two conditions of peace, peace above and peace below. Yalk. Is. 340 ארבעה רוב ש' וכ' (not שלומית) four times in the Scriptures 'peace' appears in connection with 'abundance.'—Ch. v. שְׁלָמָא.

שָׁלוֹם II pr. n. f. אִמָּא ש' *Imma* (*Mother*) *Shalom*, wife of R. Eliezer. Y. Shebi VI, 36[c] top. Erub. 63[a]; a. fr.

שְׁלוֹם, v. שִׁילוּם.

שַׁלּוּם (b. h.) pr. n. m. *Shallum*, 1) husband of Huldah the prophetess. Meg. 14[b] (counted among the prophets). Yalk. Kings 233.—2) name of several Amoraim. Lev. R. s. 26 רב ש'. Pesik. R. s. 3 יהודה הלוי ברבי ש'; ib. s. 5; a. fr.

שְׁלוֹמִי pr. n. pl., v. שׁוּלָמִי.

שְׁלוֹנַאי pr. n. f. *Sh'lonai*, legendary name of Balak's daughter (v. שִׁירְלַנַאי). Targ. Y. Num. XXV, 15.

שְׁלוֹק, שְׁ' דוּץ (דּוּץ, שָׁלַק) [*pull out, stick in,*] a popular name for *Cimolia* (v. קִרְמוֹלָא). Sabb. 90[a] (Ms. M. רוּץ, v. Rabb. D. S. a. l. note); Nidd. 62[a].—[Yeb. 109[b], v. שְׁלַק.]

שְׁלוֹקֵי, pl. constr. שְׁלוֹקֵי, v. שְׁלַק.

שְׁלוֹקְפֵי, שְׁלוֹקְפָאֵי, v. שַׁלְפוּפֵי.

שָׁלוּק m. (שָׁלַק) *boiled preserves.*—*Pl.* שְׁלוּקִין, שְׁלוּקִים. Y. Sabb. I, 3[c] bot. שְׁלוּקֵיהֶן boiled preserves made by gentiles.

שְׁלוּק, v. שְׁלַק.

שלות, Kel. XXV, 4 Bart., 8. בַּת.

שָׁלוּ, שָׁ', שְׁלוּתָא f. (שְׁלִי II) *neglect, error, forgetfulness* (corresp. to h. שְׁגָגָה). Targ. Lev. IV, 2 (Y. ed. Vien. שלוי). Ib. V, 18. Targ. Num. XV, 24, sq.; a. fr.

שַׁלְוָתָא, v. שַׁלְוָה ch.

שָׁלַח (b. h.; cmp. שָׁלָה) *to draw out; to stretch forth;*

to send. Erub. III, 2 השולח ערובו וכ' if one sends his ʿErub (עֵרוּב) forth to be laid by a deaf and dumb person. Ḥull. 59b, a. fr. שָׁלְחוּ מיתם they sent word from there (from Palestine to Babylonia). Gitt. IV, 1 השילח גט וכ' if a man sends a letter of divorce to his wife &c. B. Kam. VI, 4, v. בְּעֵרָה. Ib. ש' ביד פרקח (ib. 60a שִׁיגְּרָה) if he sent out fire through a sane person; a. fr.—Part. pass. שָׁלוּחַ q. v.—ש' יד ב־ [*to stretch out a hand against,*] *to make illegitimate use of, to misappropriate* (Ex. XXII, 10). B. Mets. III, 12 השילח יד בפקדון if a person makes use of a trust. Ib. החושב לְשַׁלּוֹחַ יד וכ' if he declares his intention to use a trust; אינו חייב עד שיְשַׁלַּח בו יד he is not responsible (for loss), until he has used it; a. fr.

Pi. שִׁלַּח same, *to send; to send away, dismiss.* Bets. I, 9 אין מְשַׁלְּחִין בי"ט וכ' on the Holy Day you dare not send (to a friend) anything except portions (of eatables, ready for use); משלחין בהמה וכ' you may send cattle ... alive or slaughtered. Ḥull. XII, 3 שִׁלְּחָה וחזרה if he sent the mother bird away, and she came back. Ib. אמר ... וְשִׁלַּח חבנים if he says, I will take the mother, and send the young away; חייב לְשַׁלֵּח he is bound to send her away. Gen. R. s. 21 שִׁלְּחוֹ מגן ... ושלחו וכ' he banished him (Adam) from the paradise of this world and from that of the other world; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּלַּח, *Nithpa.* נִשְׁתַּלַּח *to be sent off; to be commissioned.* Yoma VI, 2, a. e. המְשֻׁתַּלַּח the goat that is to be sent away (Lev. XVI, 10), the scapegoat. Ib. 1 נשפך ... המשתלח if the blood (of the goat designated for sacrifice) was spilt, the scapegoat is to be put to death (cannot be used for the ceremony). Gen. R. s. 49 מעשה באחד שנש' לגבות וכ' it happened that one was commissioned to tax the inhabitants &c.; a. fr.

שַׁלַּח ch. same, 1) *to send, send off.* Targ. Num. XIII, 2. Targ. O. ib. 16. Targ. Ps. XLIV, 3 Ms. (ed. פסד'). Targ. Jer. XLII, 6 שָׁלְחִין (not שולחין); a. fr.—Part. pass. שָׁלְחַ; f. שָׁלְחָא; *pl.* שְׁלִיחָן; שְׁלִיחָן. Ob. 1. Targ. Is. XLIV, 26 שְׁלִיחוֹהִי ed. Lag. (ed. Wil. שְׁלוּחוֹהִי). Targ. I Chr. XIV, 15; a. fr.—Ber. 28a ש' לחו וכ' R. J. sent them word to the school house; a. fr.—Koh. R. to III, 2 שְׁלִיחָהּן דבריותא the messenger of men (men's guardian angel).—2) *to throw off, undress, flay* (cmp. פָּשַׁט). Targ. Esth. V, 14. Targ. Is. XXXII, 11. Targ. II Chr. XXIX, 34; a. fr.—Ber. l. c. שְׁלַח מדך take off thy cloak (v. בַּדָּא). Y. Taan. III, end, 67a חוה ש' מסאניה he took off one shoe; כד חוה ש' תריהון when he had taken off both of them; a. fr.—Part. pass. as ab. Sot. 8b (proverbial expression) ש' ערטילאי וכ' undressed, naked, but with shoes on (a person cares more for shoes than for any other article of dress); Keth. 65b top האי תנא ש' וכ' this Tannai (who gave the wife the right to ask for three pairs of shoes and one suit of clothes) seems to assume that a woman cares more for shoes &c. Koh. R. to V, 10 איך אינון אתיין שליחין וכ' (not שלו') how will they come (on resurrection day), naked, or dressed? Ib. היך זרעתון ש' וכ' how didst thou plant them (the beans), undressed or dressed (in the pods)? a. e.

Pa. שַׁלֵּחַ 1) *to send; to send off, dismiss.* Targ. O. Lev. XVI, 21, sq. Targ. O. Ex. VIII, 17; a. fr.—Part. pass. מְשַׁלַּח; f. מְשַׁלְּחָא &c. Targ. O. Gen. XXXII, 19.—2) *to strip, undress.* Y. R. Hash. II, 58b top וְשַׁלַּח ... ובטיל and in the shade of the fig tree he (the ox) would shed his skin (feeling warm, he would rub himself against the tree); Snh. 18b. Sabb. 33b חוו מְשַׁלְּחֵי מניהו used to put off their clothes. Shebu. 41a צוברא דרבנן משלח וכ' may a scholar strip a man of his cloak? (i. e. should a scholar as such have any prerogatives in law?); a. fr.

Af. אַשְׁלַח 1) *to send off, let loose.* Targ. O. Ex. VIII, 17.—2) *to strip, throw off; to flay.* Targ. I Sam. XIX, 24. Targ. II Chr. XXXV, 11. Targ. Lev. I, 6 (Y. II וירחלש). Targ. Num. XX, 26; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּלַּח 1) *to be sent, sent off.* Targ. Jud. V, 15. Targ. Y. Gen. XXXII, 19; a. fr.—2) *to be stripped; to shed the skin.* Ib. III, 21.—Ḥull. 59a משכיח מאן ... מישתלח he who eats three Tiḳlas of asafoetida on an empty stomach, will shed his skin; מישת' משכאי ואי לא ... had I not sat in water, I should have &c.

שָׁלַח I m. (preced.) *hide, fresh skin.* Makhsh. V, 6 החובט על הש' he who beats upon a hide. Bekh. IX, 4 נשחטה ... והש' קיים when its mother has been killed, but the hide is still intact. Tosef. Sabb. VIII (IX), 1; a. e.—*Pl.* שְׁלָחִין. Sabb. IV, 2 טמנין בש' you may keep dishes warm (for the Sabbath) in fresh hides. Ib. 49a ש' של בעה"ב hides belonging to a private man; של אומן to a mechanic (shoemaker &c.). Ib.b הביאו ש' וכ' bring us hides to sit down on them; a. e.

שָׁלַח II (שָׁלוּחַ) m. (שָׁלַח) [*stripped of its skin,*] *a pressed olive the stone of which slips out at a touch.*—*Pl.* שְׁלָחִין, שְׁלוּחִין. Ab. Zar. II, 7 (39b; Mish. a. Y. ed. שלו'). Ib. 40b היכי דמי ש' וכ' when are they called *Sh'laḥin*? When the stone slips out as you take the olive in your hand.

שַׁלַּח III m., *pl.* שְׁלָחִין (tradit. pronunc. שַׁלְּחִין) (שלח; cmp. Job V, 10, a. Neh. III, 15) *arms, ditches for irrigation*; שדה בית הש' (שדה) *a field which needs irrigation,* opp. שדה בית הש' חבעל (v. בַּעַל). M. Kat. I, 1. Tosef. ib. I, 1 שחרבת a field dependent on irrigation which has become dry. Ib. 4 השלוחין ed. Zuck. (Var. חשלח'). M. Kat. 2a מאי משמע דהאי בית הש' לישנא דצחותא וכ' what evidence is there that *beth hash-sh'laḥin* has the meaning of thirstiness (dryness)? Answ. ref. to מְשַׁלְּחֵי for עָיֵם (v. שַׁלַּחֵי I). B. Bath. IV, 7 בית הש' the fields belonging to a township; expl. ib. 68a באגי fields, גינוניתא gardens (ref. to Cant. IV, 13). Ib. 99b; a. e.

שָׁלַח IV m. (שָׁלַח) *extension, stepping space* or *depth of a step.* Midd. II, 3; III, 6 שְׁלָחָהּ אמה and the depth of each step was one cubit, v. רוּם II.

שְׁלָא, שְׁלָדָא I m. = h. שֶׁלַח I. Men. 35a כי מיתלי ביה בש' וכ' when you hang a weight on (stretch) the leather, and it rebounds again, it is old.—Pl. שְׁלָחָה. Y. Ned. VII, end, 40c כגון אילין ש' (ed. Zyt. שלחים, corr. acc.) as, for instance, hides (which are sometimes used for covers).

שְׁלָא, שְׁלָדָא II m. (b. h. שֶׁלַח; שָׁלַח) *missile, lance.* Targ. Job XXXIII, 18. Ib. XXXVI, 12 Var. Ms. (ed. זיני קרבא).

שַׁלָּחָא m. (שְׁלָחָא I) *worker in hides, tanner* or *saddler*. Sabb. 49[b] top.

שַׁלְחוֹפָא m. (שַׁלְחֵם) *exchange, substitute, ransom*. Targ. Prov. XXI, 18. Ib. ושלחופא ed. Lag. (ed. Wil. וְשַׁלְחוֹפֵי *pl.*; some ed. שַׁלְחֵי). Targ. Job XX, 18.

שלחופית, שלחופות, v. שַׁלְפּוּחִית.

שַׁלְחִיף, v. שַׁלְחֵם.

שַׁלְחִיפָא, v. שַׁלְחוֹפָא.

שַׁלְחָנִי, שֻׁלְחָן, v. sub שׁוּלְחָן.

שַׁלְחֵיף, שַׁלְחַף (Shaf. of חלף, transposed) 1) *to change, exchange; to lay crosswise*. Targ. Y. Gen. XXXI, 7; 41. Targ. Y. Ex. XXXIV, 9, sq. Targ. Ps. XV, 4. Targ. Y. Gen. XLVIII, 14 Ar. (ed. פרג; h. text שִׁכֵּל); a. e.—B. Bath. 99[a] ודילמא שַׁלְחוּפֵי חוו מְשַׁלְחֲפֵי (ידייהו) may it not be that they (the Cherubim over the Ark) had their wings crosswise (overlapping each other)? Sabb. 96[b] ודילמא שלחופי חוו משלחפי may it not be that they (the weavers) sat in irregular lines (so that those sitting close together did not need to hinder one another in their work)? Ib. 98[b] דלא לִישַׁלְחוֹפֵינְהוּ מהדדי (Ms. O. לישלופינהו; Yalk. Ex. 370 לישלחפינהו) that they must not pile them irregularly. B. Mets. 25[a] משלחפי שלחופי (Ms. H. משלפי שלופי) the coins lie irregularly (some of them piled, others scattered). Nidd. 26[a] ומְשַׁלְחֵיף לידה וכ' (Ar. ומשחיף, corr. acc.) and lies across (overlapping) the head of the embryo.—2) *to pass quickly, overtake*; [or *to strike through*]. Targ. Job XX, 24.

Ithpa. אִשְׁתַּלְחֵיף *to be changed; to pass away; to be exchanged*. Targ. Ps. XLVI, 3 (Ms. אִשְׁתַּחֲלִיפוּ; h. text בהמיר). Targ. Job XXIX, 20. Ib. XXVIII, 16; 19 (h. text חסלח).

שלחת, Kel. XXV, 4 Ar., v. בַּיִת.

שַׁלַּט (b. h.) *to handle*; ש' ב־ (cmp. מָשַׁל) *to rule, have power over*. Y. Ter. VIII, 45[d] top כאן תאור שׁוֹלֵט וכ' here (in the case of bread) the fire comes in direct contact with it (and kills the poison of the serpent), there (in the case of water that has been warmed) the fire does not &c. Y. Maasr. I, 49[b] top כאן חיד שׁוֹלֵט וכ' here (in the case of a vessel into which a boiling dish has been put) the hand can handle it; there (in the case of a vessel taken directly from the fire) the hand cannot handle it; כאן וכאן אין חיד שולטת בי in both cases the dish may be too hot for the hand to handle it; Y. Sabb. III, 6[b] top. Ib. במקום שחיד שולטת in a place (in the stove) which the hand can get at (to handle the dish placed there); ib. 5[c] מפני שהוא שַׁלִּיט במקום שחיד שולטת because he keeps control (to regulate the temperature of the dish) there where the handling is possible. Y. B. Mets. X, beg. 12[c] ששולטת חיד מצד אחר that the hand can reach it from one side. Ḥull. 16[b]; Sabb. 82[a] דבר שהאור שולטת בו a thing over which fire has power (which is combustible). Ib. רוח רעה שולטת בו an evil spirit (smell of the mouth) will seize him; רוח זוהמא ש' בו (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) the spirit of *zohăma* (internal decay) will seize him. Gen. R. s. 45 שָׁלְטוּ בעצמן they controlled themselves (interrupted their gratification). Y. Ber. IX, 13[b] top שולט באיפרכיא וכ' if he rules over one province, he does not rule over another province. Gen. R. s. 3 ביום אני שולט I want to rule (have the guard) in day time; (Y. Ber. VIII, 12[c] top משמש). Pesik. R. s. 31 אתם שְׁלַטְתֶּם בעצמיכם וכ' (not באצבעיכם) you had power over yourselves and cut your fingers off; a. v. fr.

Pi. שִׁלֵּט same. Y. Naz. IV, 53[b] במְשַׁלֶּטֶת על נכסיו when she manages her husband's property (has power of attorney).

Hif. הִשְׁלִיט *to give power to, make a ruler*. Gen. R. s. 59 (ref. to Gen. XXIV, 1) שהִשְׁלִיטוֹ ביצרו God made him master over his inclinations; Yalk. ib. 103. Num. R. s. 14[6] השליטו על ארץ וכ' the Lord made him governor of the land of Egypt; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּלֵּט, *Nithpa.* נִשְׁתַּלֵּט *to be given power; to be empowered to manage*. Y. Keth. IX, 33[a] bot. נכסים שנִשְׁתַּלְּטָה בהן בחיי וכ' property which she had been authorized to manage during her husband's lifetime; ib.[b] top.

שְׁלַט ch. same. Targ. Gen. I, 16. Targ. O. Ex. XXI, 8 (h. text בבגדו). Targ. Jud. VIII, 21 (h. text פגע); a. fr.

Pa. שַׁלֵּט same, *to handle*.—Part. pass. מְשֻׁלַּט; *pl.* מְשַׁלְּטֵי. Kidd. 73[b] top מש' הדמיה if the limbs of the infant have been manipulated, v. שְׁלַב.

Af. אַשְׁלֵט *to give power, appoint*. Targ. II Chr. XIII, 5. Targ. Am. IV, 1. Targ. Koh. VI, 2; a. fr.

Ithpe. אִשְׁתְּלַט *to be made*, or *make one's self a ruler*. Targ. Prov. XVII, 2.

שֶׁלֶט m. (b. h.; preced.), pl. שְׁלָטִים (cmp. כֶּלִי) *armor, shields;* trnsf. *arm-bearers*; (homilet.) *the righteous as the protectors of their generation*. Cant. R. to IV, 4 כל שֶׁלְטֵי . . . שהוא שימד וישלט וכ' 'all armors of the mighty', this includes all those who control their inclinations &c.; ולא אתם . . . אלא כל שלטי וכ' and not you yourselves (directly) are suspended on it (enjoy the protection of the Law), but only 'all the shields of the mighty' . . . as Moses in his time &c.

שִׁי', שִׁלְמָא ch. same; *pl.* שִׁלְמַיָּא, constr. שִׁלְמֵי'. Targ. II Sam. VIII, 7. Targ. II Kings XI, 10. Targ. Ez. XXVII, 11. Targ. Jer. LI, 11; a. e.—Ib. XIII, 23 שלטי רקמתיה his checkered armor (the leopard's *skin*; h. text חברברתיו).

שִׁי', שִׁלְטוֹן m. (b. h.; preced. wds.) 1) *rulership*. Sifré Deut. 321; Yalk. ib. 945 שִׁלְטוֹנָן, v. עֻבָּן.—2) (sub. בעל) *ruler, governor*. Sifra B'ḥuck. Par. 1, ch. III אחד בא ש' . . . זה שׁוֹלְטָן וכ' one governor comes and subjugates (Israel), and goes away, and another governor comes &c. Tanḥ. Vayera 19 (ref. to Koh. VIII, 4) ש' הוא ואין וכ' God is the ruler, and none can protest against him. Y. Ber. VIII, 12[a] top מלך יוצא וש' נכנס וכ' when the king goes out, and the governor comes in, they escort the king first, and then they lead the governor in (the benediction

for the exit of the Sabbath must precede that for the entrance of the Holy Day). Y. Sot. IX, 24[b] top; Tosef. ib. XV, 7. Y. Kidd. III, 64[b] top במה שאדבר עלך לש' (be betrothed unto me) for the consideration that I shall speak to the governor in thy behalf; a. fr.—*Pl.* שְׁלָטִנִין, שְׁלָטִנִין, שְׁרֵי. Gen. R. s. 82 עד היכן הירו מלכיות וש' רוצים וכ' how anxious courts and governors were to be connected with him (v. שׁוּלְטָנוּת). Ib. ש' חיא חירה . . . he (Lotan) was one of the governors (ref. to אלוף, Gen. XXXVI, 29); a. fr.—[Ib. s. 93 שני שר' זולגות דם, read with Yalk. Job 897: עינו של ימין זולגת דם.]—*Fem.* שְׁלָטוֹנִית, שְׁרֵי; *pl.* שְׁלָטוֹנִיּוֹת, שְׁרֵי. Pesik. R. s. 42 שהיו חשלטונים וחש' מחסדים וכ' (or מחסרות, not מחסר) the governors and their wives insulted Sarah &c.—[Gen. R. s. 82 שלטוניות, ed. Wil., v. שׁוּלְטָנוּת.]

שְׁלִטוֹן, שְׁלִטוֹנָא, שְׁרֵי, ch. same. Targ. O. Gen. XLIX, 9. Targ. Mic. VI, 9; a. fr.—*Pl.* שְׁלָטוֹנִין, שְׁלָטוֹנָא, שְׁרֵי. Targ. Is. VII, 20. Ib. XIV, 8. Targ. Ez. XXIX, 4; a. fr.

שלטונית, Y. Sabb. VI, 8[b] bot., v. סַלְבּוֹנָיָא.

שְׁלִטוֹנִית, v. שְׁלִטוֹן.

שְׁלָטְנוּתָא, שָׁלְטָנוּת, שָׁלְטָנוּת, v. sub שׁוּלְטָנוּת.

שָׁלָה, שלי I (b. h.; Job XXVII, 8) *to draw out, pull.* Taan. 24[a]; Sabb. 107[b] וכ' חשולה דג he that takes a fish out of the water (on the Sabbath). Ḥull. 63[a] (expl. שָׁלְיָה, Lev. XI, 17) וכ' זה השולה דגים that is the bird that catches fish out of the sea. M. Kat. II, 3 וכ' ישולה פשתנו and may take his flax out of the pond. Yalk. Koh. 966 אדם שוקע שולה ראשון . . . if one sinks pots into his furnace, he takes out first what he has last put in; a. fr.—[Y. Maas. Sh. III, 53[c] top שולה, read: שורה, v. שָׁרָה.]

Pi. שִׁלָּה same, esp. *to draw wine* (out of the pit). Ab. Zar. 56[a]; B. Mets. 92[b] חירן . . . משׁשִׁלָּה בחביות wine is subject to tithes . . ., when he fills it into kegs; Y. Ter. II, 41[b] bot. משישלה ומשיקפה (not משקיפה) when he has filled and skimmed it; וכ' עד שלא שי' before he filled or skimmed it. Tosef. Maasr. I, 7 חמקדיש . . . עד שלא שילה וקיפה משׁשילה וקיפה וכ' (ed. Zuck. שׁילה וקופה וכ', corr. acc.) if one dedicates the contents of a pit before he has drawn and skimmed the wine, and the Temple collector comes after he has done so &c.; a. e.

Nif. נִשְׁלָה *to be pulled, drawn away.* Gen. R. s. 22, beg. (ref. to Gen. IV, 1) וכ' ידע מאיזו שלוה נ' he knew from what happiness he was drawn away (through his wife).

שָׁלָא, שְׁלֵי ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 17 שָׁלֵי נונא (some ed., a. O. שָׁלֵינוּנָא, שַׁלֵּינִי, שָׁלֵינִי; h. text שָׁלָךְ), v. preced.

שָׁלָה, שלי II, v. שָׁלוּי.

שְׁלָא, שְׁלֵי (v. שְׁלָה) [*to be lax,*] 1) *to be at ease, quiet, unconcerned.* Targ. Job III, 17. Ib. 25. Targ. II Esth. IV, 14 (h. text החרש); a. fr.—2) *to neglect, forget.* Targ. Ps. IX, 13 (h. text שכח). Targ. Job VIII, 13. Ib. XXXIX, 15; a. e.—3) *to be unaware, err, make a mistake* (corresp. to h. שגה, שגג). Ib. VI, 24. Ib. XII, 16. Targ. Ps. CXIX, 67 שָׁלֵי (Ms. שָׁאלֵי); a. e.

Af. אַשְׁלֵי 1) *to let go, leave off; to abandon, neglect.* Ib. XXXIX, 14. Ib. IX, 18. Ib. XLIV, 10. Targ. Prov. I, 30. Ib. V, 12 (ed. Lag. אַסְלֵי); a. fr.—2) *to cause to err, let go astray.* Targ. Job XII, 16. Targ. Ps. CXIX, 10.

Ithpe. אִשְׁתַּלֵּי 1) *to be abandoned, forgotten.* Ib. IX, 19.—2) *to let one's self go, err, forget.* Targ. Lev. IV, 13; V, 18. Targ. Ez. XLV, 20. Targ. Jer. XXIX, 26 (h. text משגע); a. e.—Ber. 53[b] אכיל וא' ולא וכ' he ate and through forgetfulness failed to say grace. Ab. Zar. 72[b] דילמא מְשַׁתַּלְיתוּ וכ' you may forget yourselves (or *relax*) and throw the entire weight upon him. Yeb. 115[b] אִישְׁתַּלּוּיֵי אי' (not אישתלוי) he may have been careless (or have *forgotten*, to wipe off the mark).

שְׁלִי or **שֶׁלִי** m. (b. h.; preced.) *unconcern; mistake.*—בְּשׁ' *unexpectedly, by chance.* Tanḥ. M'tsor'a 1; ed. Bub. 3; Yalk. Lev. 558, v. מַרְדּוּת I.

שְׁלָיָא, שְׁלַיָּא, שְׁרֵי I ch. same, 1) *quiet, unconcern.* Targ. II Sam. III, 27 (ed. Wil. שְׁלַיָּא, corr. acc.).—2) (corresp. to b. h. פִּתְאֹם, שְׁאָה) *unexpected event, suddenness, sudden calamity.* Targ. Prov. III, 25 דמן ש' ed. Lag. (oth. ed. ומן ש' corr. acc.). Ib. VI, 15. Ib. XXIV, 22 בש' (not בכש'). Ib. I, 27 בש' (h. text כשאה). Targ. Ps. XXXV, 8; a. e.

שְׁרֵי, שְׁלָיָא II f. (שָׁלָה II, שָׁלֵי; cmp. Zeph. I, 12; Jer. XLVIII, 11) *sediment, dregs.* Tosef. B. Bath. V, 7 יין של משתיעשה ש' (Var. משעשה) the merchant's wine measures must be cleaned as soon as sediment is formed (which diminishes their capacity).

שְׁרֵי, שִׁלְיָה, שְׁרֵי, שְׁלָיָא III f. (b. h.; שָׁלָה II; cmp. preced.) *after-birth, placenta.* Nidd. III, 4 (Ar., everywhere, שליה; Y. ed. שילריא, שילריא). Tosef. ib. IV, 9; Nidd. 26[a]. Lev. R. s. 35 וכ' נוח לו שנתפכח שִׁלְיָתוֹ it would have been better for him, had the after-birth in which he lay been turned over his face; Y. Ber. I, 3[b] שילריתו; Ab. d'R. N. ch. XXIX שלירתו של אמו (read: שִׁלְיָתָהּ, or omit של אמו); a. fr.—Y. Maas. Sh. II, 53[c] חוץ משליתה, v. שִׁרְיָה.—Ch. v. שִׁלְיָתָא.

שְׁלִיאִית adv. (שָׁלֵי II, v. שָׁלְיָא I) *without concern, unawares.* Targ. Prov. VII, 22 (ed. Wil. שְׁלָיָאִית; h. text פִּתְאֹם).

שְׁלִיבָה f. (שָׁלַב) [*what is fitted in,*] *shelf; step, rundle.* Macc. 7[b] וכ' ונשמטה ש' היה . . . Ms. M. (ed. נשמט הש', corr. acc.) if one is going up a ladder, and a rundle slips from under him &c. Y. Erub. VII, beg. 24[b] בין ש' לש' וכ' between each two steps a space of less than &c. Ib. עבה ש' a wide-stepped ladder or stair; a. e.—*Pl.* שְׁלִיבוֹת, שְׁלִיבִים. Bab. ib. 77[b] סולם שׁשְׁלִיבוֹתָיו פרוחות an ascent with flying steps, i. e. stairs without foundation and back, *step-ladder*, opp. to a solid stair-case. Y. Sabb. VI, 8[b] אחר שְׁלִיבָיו it depends on the material of its steps (or shelves); Bab. ib. 60[a] שליבותיו; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 הַשְּׁלוּבִים, v. קוֹלָב I.

שְׁלִיבַיָּא m. pl. ch. same, *fitted-in pieces, ledges.* Targ. I Kings VII, 28, sq. (h. text שַׁלְבִים).

שלירות, v. בְּרוּת.

שְׁלִיָּה, v. שְׁלִילָא III.

שְׂלָו, שְׂלָיו m. (b. h.) *quail*, v. סְלָו.—*Pl.* שְׂלָוִים. Tanḥ. Ki Thissa 35 וחרם מעלה להם ש' and the sea brought up quails for them; a. e.

שָׁלֵי, v. שָׁלֵו.

שְׁלָוָא, שְׁלֵיוָא, שְׁלֵיוָ I m. = h. שָׁלֵו, *secure, unconcerned.* Targ. Job XXI, 23. Ib. XVI, 12. Ib. XX, 20 (ed. Wil. שְׁלִי); a. e.—*Fem.* שְׁלֵיוָא, שְׁלֵירְתָא. Targ. Zech. VII, 7. Targ. Jer. XXII, 21 (ed. Wil. שְׁלֵיוָא; ed. Lag. שְׁלַוְוָא). Targ I Chr. IV, 40; a. e.—*Pl.* שְׁלֵירִין, שְׁלַוִּין, שְׁלֵוִי. Targ. Job XII, 6. Targ. Is. XXXII, 9; 11; 18, v. next w.

שְׁלָוָא, שְׁלֵיוָא II, שְׁלֵירְתָא f. (preced.) = h. שַׁלְוָה. Targ. Ez. XVI, 49. Targ. Is. XXXIII, 20 (ed. Wil. שְׁלֵירְתָא; ed. Lag. שלווחא); a. e.—Adv. שְׁלֵירְתָא *at ease, without concern.* Targ. Jer. XII, 1. Targ. Is. XXXII, 9; 11; 18 (ed. Wil. שָׁלֵינָן; ed. Lag. שלוה, שלווה). Targ. Zech. I, 15 (ed. Lag. שלווא).

שְׁלִיוְתָא, שְׁלָוְתָא f. same, *happiness.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 19.—[Targ. Y. II ib. 1 ש' quoted in Levy Targ. Dict., v. שְׁלָיוְתָא.]

שָׁלַיח m. (שְׁלַח) *deputy, agent.* Gitt. IV, 1. Ib. 62b הוא עושה ש' לקבלה, ש' לתולכה v. הוֹלָכָה. Kidd. 41a he (the husband) can appoint a deputy (to hand to her the letter of divorce); היא עושה ש' she can depute an agent (to receive the letter of divorce); ש' עושה ש' the agent may depute an agent. Ib.b אין העבד נעשה ש' וכ' a slave cannot be deputed to receive a letter of divorce. Ib. 42b, a. fr. אין ש' לדבר עבירה there is no deputy for an illegal act, i. e. the responsibility for an illegal act cannot be shifted to the employer. Ber. V, 5, a. e. ש' צבור, v. צִיבּוּר; a. v. fr.—*Pl.* שְׁלוּחִים, v. שָׁלוּחַ.

שְׁלִיחָא, שְׁלִידָא ch. same, v. שְׁלַח.

שְׁלִיחוּת f. (שְׁלַח) 1) ש' יד (v. שָׁלַח) *illegitimate use of a deposit, misappropriation.* B. Mets. 43b ש' יד אינה צריכה חסרון use of a deposit does not require damage (in order to make the depositary responsible for losses for which he could otherwise not be made responsible). Kidd. 42b; a. e.—2) *message, agency, commission.* Ib. 41a מנלן ש' whence do we derive the law of agency (in betrothal)? Ib. 42a קטנים לאו בני ש' וכ' minors cannot serve as deputies. Meïl. VI, 1, a. e. השליח שעשה שְׁלִיחוּתוֹ וכ' if the agent has carried out his commission (exactly as he was told), the owner is guilty of misappropriation (v. מָעַל). Ib. 20b מוסיף על שליחותו if the agent adds an act of his own to that for which he was commissioned. Lev. R. s. 22 אם אין . . . שְׁלִיחוּתִי וכ' if you (prophets) do not convey my message, I have (other) messengers. Gen. R. s. 50 (ref. to Gen. XVIII, 2, a. XIX, 1) עד שלא עשו שְׁלִיחוּתָן קראן וכ' before they carried out their message, the text calls them men, when they did carry it out, it calls them messengers (angels); a. fr.—*Pl.* שְׁלִיחוֹת (fr. שְׁלִיחָה). Ib.; Yalk. ib. 84; Yalk. Job 908 אין . . . שתי ש' one angel never carries two messages.

שְׁלִיחוּתָא ch. same. Targ. II Esth. V, 8.—Meïl. 21a והא לאו בני ש' נינהו but are they not disqualified as messengers? Ib. עבדה שְׁלִיחוּתֵיהּ it (the olive press) carried out his commission (intention); ה"ג אתעביד שלחותיה so in this case his commission was carried out (through irresponsible persons as through tools); a. e.

שַׁלִּיט m. (b. h.; שָׁלַט) *having control, ruler.* Y. Sabb. III, beg. 5c שני . . . אחד ש' ביום וכ' two commanders, one being on duty by day, and one by night. M. Kat. 18a, a. fr. מלפני חש', v. שָׁגָה; a. e.—*Pl.* שַׁלִּיטִין. Num. R. s. 14 12 שבאדם כנגד עשרה ש' corresponding to the ten rulers in man (organs of the body regulating vitality, v. Koh. R. to VII, 19).—*Fem.* שַׁלִּיטָה. Yalk. Ex. 287 אני שליט בקנאה וארן הקנאה ש' בי I (the Lord) control jealousy, but jealousy does not control me; וארן התנומה ש' בי but slumber has no power over me; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 שׁוֹלֶטֶת).

שַׁלִּיטָא, שַׁלִּיט ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 29. Targ. Koh. V, 1; a. e.—*Pl.* שַׁלִּיטִין. Targ. Y. I Gen. XLIX, 10. Targ. Prov. XXIII, 1. Ib. VIII, 15 וש' אנא וכ' (Ms. וישליטרינא, corr. acc.) and rulers do I anoint in righteousness.—*Fem.* שַׁלִּיטָא. Targ. II Esth. I, 2 (3) ed. Lag. (oth. ed. שַׁלְּטָנְיָא; ed. Vien. עָרָא . . ., corr. acc.).

שַׁלִּיטָה, v. שלט h.

שְׁלִיטָה f. (preced.) *power.* Pesik. R. s. 13 אין חש' ניתנת וכ' power is placed in the hands of the wicked nation (Rome) only until &c.

שַׁלִּיטְיָא, v. שַׁלִּיטָא.

שַׁלִּיטָא = שׁוּלְטָנָא.—*Pl.* שַׁלִּיטָנֵי. Targ. II Esth. I, 2 (3).

שַׁלִּיטוּתָא f. (preced.) *government.* Targ. II Esth. I, 2 (3).

שְׁלִיָּה, שְׁלִיָּא, v. שְׁלִילָא.

שְׁלִיָּת pr. n., יַמָּא דש' *lake of Shilyath.* Y. Kil. IX, 32c bot.; Y. Keth. XII, 35b bot. דשילחת; Midr. Till. to Ps. XXIV דשרויית; B. Bath. 74b רמה של חִילַת; (Ms. M. של שְׁחִלַּת; Ms. R. של שחלת); Yalk. Ps. 697 של חילת, v. חִילַת II.

שְׁלִירְתָא, v. שְׁלִילָא.

שָׁלִיל m. (שָׁלַל I, cmp. שְׁלִילָה) *embryo.* Ḥull. VII, 1 ניהג בש' the law applies to an embryo (a live animal found in the body of the mother). Zeb. III, 5. Ib. 35b; a. fr

שְׁלִילָא ch. same. Targ. Koh. VI, 3 (h. text נֵפֶל).

שְׁלִילִית, v. שְׁלוּלִית.

שְׁלִים, v. שָׁלֵם.

שְׁלֵי, שְׁלִימָא, שְׁלִים m. (שָׁלֵם) 1) *complete, perfect; whole, unimpaired.* Targ. Ex. XII, 5. Targ. Ruth II, 12. Targ. Gen. XVII, 1. Targ. O. ib. XXXIII, 18 (Y. שְׁלֵם; h. text שָׁלֵם). Targ. Y. Lev. XXII, 27 שלימא the perfect (Jacob); a. fr.—*Pl.* שְׁלֵימִין, שְׁלִימֵי, שְׁלִימִין, שְׁ׳. Targ. Deut. XXV, 15. Targ. Ex. XXIX, 1. Targ. Ps. CXIX, 1 שְׁלִימֵי אורחא (not אורחיה; ed. Wil. שְׁלִימֵי). Targ. Prov. XXVIII, 10; a. fr.—*Fem.* שְׁלֵימְתָא, שְׁלִימְתָא, שַׁלְמְתָא, שְׁלִמְתָא, שְׁלִימָתָא, שְׁלִמְתָא, שְׁלִמְ׳. Targ. Lev. IV, 28. Ib. III, 9 (Y. II שְׁלֵימְתָא). Targ. Am. I, 6. Targ. Ps. XIX, 8; a. fr.—*Pl.* שַׁלְמָן. Targ. Deut. XXVII, 6 (not שלמין). Ib. XXV, 15 מכילן ש׳ (not שלמין); a. e.—2) *peaceful, sincere, friendly.*—*Pl.* as ab. Targ. Gen. XXXIV, 21 (O. Ms. Vat. 13 שַׁלְמִין; ed. Berl. שְׁלָם). Targ. II Sam. XX, 19.

שְׁלֵימִין, שְׁלִימִים, שְׁלִימִין h., v. שָׁלֵם.

שְׁלֵמְתָא, שַׁלְמוּתָא, שְׁלֵי, שְׁלִימוּתָא f. (preced. art.) *completeness, perfection, fulness, integrity.* Targ. Job V, 26. Targ. Ps. XXV, 21 שלימו (ed. Lag. שלמתא). Ib. LXXVIII, 72. Targ. Job IV, 6; a. e.

שָׁלִיחַ m. (שָׁלַח) [*sliding,*] *pouch* on an animal's back, *saddle-bag, haversack.* Sabb. 154b טענוה ש׳ וכ׳ חיתח ... if (on the entrance of the Sabbath) his beast was carrying a bag full of grain, let him ... pull it towards one side, so that it slips down of itself; Tosef. ib. XVIII, 1. Tosef. B. Kam. I, 6; Y. ib. I, beg. 2a. Kidd. 22b; B. Bath. 75b. Tosef. ib. IV, 2; a. e.

שְׁלִיפָא, שְׁלִיף I ch. same.—*Pl.* שְׁלִיפֵי. Sabb. 154b ש׳ זוטרי small bags. B. Bath. 86b רבבי ש׳ large bags; a. e.

שְׁלִיפָא, שְׁלִיף II m. (שָׁלַח) *pulled off,* esp. *castrate.* Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text נתוק).—Sabb. 152a ש׳ בחמניא, v. אִיקָּא. Ib. עיקרא ש׳ תוכיחא (איקא) Ms. M. a castrated buck, and (thou wilt) reprove?

שְׁלִיפָה f. (שָׁלַח) *slipping off*; שְׁלִיפַת המנעל *taking the shoe off* (a form of possession, Ruth IV, 7). Y. Kidd. I, 60c top בראשונה ... בש׳ המ׳ in olden times they used to give possession by taking off the shoe.

שְׁלִיקָה f. (שָׁלַק) *boiling.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 19 מחוסרים ש׳ (vessels made of that kind of wood) require to be boiled before they can be used.

שְׁלִיקָתָא, v. שָׁלַק.

שָׁלִישׁ m. (b. h.; שָׁלַשׁ) 1) *captain, officer.*—*Pl.* שָׁלִישִׁים. Mekh. B'shall. s. 1 (ref. to Ex. XIV, 7) אין ש׳ אלא גיבורים *shalishim* means mighty men; ד״א וש׳ ... שהיו משולשלין another definition: *shalishim* ... because they were hung with arms; (anoth. opin.) וכ׳ זה השלישי the *shalish* is the third on the chariot; formerly there were only two, and Pharaoh added one &c.—2) *the third finger, middle-finger.* Tanh. B'resh. 5 וכל בש׳ וכ׳ ... ומן אצבעו and by his finger you can judge what he is (his strength), as we read (Is. XL, 12) and measured with the *shalish* (middle finger) &c.—3) [*the third person,*] *trustee, depositary.* Gitt. 64a וש׳ אומר לגירושין ... בעל if the husband says, the letter of divorce has been deposited to be kept in trust, but the trustee says, it has been given me for the purpose of divorce (I was the wife's agent for receiving the divorce). Ib.; Tosef. B. Mets. I, 10 זה אומר כך ... וחש׳ ... הש׳ נאמן משניהם if one of the contestants says thus, and the other thus, and the depositary says thus, the depositary's evidence is accepted over against both. Keth. V, 8 על ידי ש׳ ... המשרת if a husband for the time of his absence leaves the provision for his wife's maintenance in the hands of a trustee; a. fr.—Num. R. s. 13 38 שלישה, read: שְׁלוּחָהּ.—4) (traditional pronunciation שְׁלִישׁ) *one third.* Pes. 42b תביאה שלא הבריאה ש׳ grain that has not yet grown one-third (not one-third ripe); Y. Peah II, 16d sq. Y. Shebi. V, beg. 35d חביא ש׳ קידם וכ׳ if the fruit reached the stage of one-third of maturity before the fifteenth of Shebat. Gitt. 70a אכיל ש׳ ושתה ש׳ ותניח ש׳ וכ׳ eat one-third (of the capacity of the stomach), and drink one-third, and leave vacant one-third &c., v. בָּצַע. Y. Peah II, end, 17b קיבלה חבירו למחצה לש׳ וכ׳ if he rented the field on shares of one-half, or one-third &c. B. Mets. 69a מותר ש׳ בשכרך whatever profit it may bring over one-third (of its present value) shall be thine for thy labor (and the rest we will divide equally); a. fr.

שָׁלִישׁוּת f. (preced.) *trust, deposit.* Tosef. B. Mets. I, 10 בזמן שהש׳ יוצא מתחת ידו (read: יוצאה) when the deposited object (on which the contest turns) is produced by him (is still in the trustee's possession).

שְׁלִישִׁי m. (b. h.; preced. wds.) *third.* Mekh. B'shall., s. 1, v. שָׁלִישׁ. Tam. VII, 4 בַּשְּׁ׳ וכ׳ הרו on the third day of the week they recited &c. Meg. I, 2. Gen. R. s. 3. Ib. s. 4; a. v. fr.—Esp. *a)* לטומאה ש׳ (or sub. לטומאה) *unclean in the third degree* by contact with uncleanness of the second degree (שֵׁנִי). Toh. II, 2, sq. Ḥag. III, 2, v. רְבִיעִי; a. fr.—*b)* ש׳ *relation in the third degree, second cousin.* Snh. 28a, a. e., v. שֵׁנִי.—*c) talk about a third (absent) person, gossip, calumny* (v. לָשׁוֹן). Midr. Till. to Ps. CXX לשון הרע קורין אותו ש׳ וכ׳ we call the evil tongue *sh'lishi,* because it slays three: himself (the maligner), the receiver, and the maligned.—*Pl.* שְׁלִישִׁין. Deut. R. s. 2 33, v. שָׁלַשׁ.—*Fem.* שְׁלִישִׁית. Taan. II, 4 על הש׳ וכ׳ when blowing the Shofar at the third benediction, one says &c. Meg. III, 4 בש׳ וכ׳ on the third Sabbath of the month we read &c. Tanh. Vaëthh. 6 ש׳ הצאן וכ׳ the third time (didst thou sin, when thou didst say,) shall flocks &c. (Num. XI, 22); a. v. fr.—Par. I, 1 כשאתה אומר ש׳ ... אם אתה אומר שְׁלִשִׁית וכ׳ when you say *sh'lishith,* it means the third in the count with others; when you say *sh'loshith,* it means in its third year.

שִׁילָא, שִׁלְיָא, שִׁלְיָתָא, שִׁלְיָ׳ f.=h. שִׁלְיָה, *after-birth.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 57.—Ber. 6a; Sabb. 134a, v. סַלְיָתָא.

שָׁלַךְ, *Hif.* הִשְׁלִיךְ (b.h.) *to cast off, throw down.* Erub. 22[a]; Yalk. Deut. 846 לַהַשְׁלִיכוֹ, v. מָשׁוֹא. Tanḥ. Sh'mini 11 הבחורים ... ומַשְׁלִיכִין חומר וכ׳ young men and boys struck him (the drunken man) and cast mud in his face. Midr. Prov. ch. I נַשְׁלִיךְ אותו לבור let us cast him into a pit. Ib. נטל חכה והִשְׁלִיכָהּ לים he took a hook and threw it into the sea. Lam. R. to II, 1 הִשְׁלִיכוֹ לארץ he cast him off (his shoulder and) to the ground; a. fr.

Hof. הוּשְׁלַךְ *to be thrown.* Tanḥ. Vayesh. 2 כיון שה׳ לבור וכ׳ when he was thrown into the pit, his face changed &c. Tanḥ. Noah 10 ברשותו הוּשְׁלַכְנוּ וכ׳ by his order we have been thrown (into the furnace) &c.; a. e.—Part. מוּשְׁלָךְ; f. מוּשְׁלֶכֶת &c. Gen. R. s. 8; Yalk. ib. 13, v. בלורין. Sifré Deut. 43 שהיתה מיש׳ וכ׳ נבלת the corpse of J. ... which lay exposed to heat in day-time and to cold &c. Midr. Prov. l. c. מיש׳ עליו ... טורח the care for the household was thrown upon him (Reuben).

Nif. נִשְׁלַךְ same. Ex. R. s. 20 ולמה ... נִשְׁלַכְתִּי לתוכה וכ׳ why did not Moses strike it (the Nile)? He said, I have been thrown into it, and it did not harm me &c.; a. e.

שָׁלָךְ m. (b. h.) name of *a bird of prey, cormorant.* Ḥull. 63[a], v. שָׁלָה I.

שלכות, שלכא, v. שְׁלַבְיוֹת.

שלכת, Kel. XXV, 4, v. בַּת.

שָׁלַל I [*to hang down, be loose,*] 1) *to hang on, to chain.* Part. pass. שָׁלוּל. Lam. R. introd. (R. Z'era) ... כת שְׁלוּלִים בשלשלאות a troop of old men chained with chains.—2) *to make chain-stitches, to baste,* opp. אחה to sew together with fine stitches. Y. M. Kat. III, 82[b] top על כל המתים הוא שׁוֹלֵל ... ומאחה וכ׳ for all deceased relatives one may baste the rent after seven days, and sew it after thirty days; וישלול יום שביעי וכ׳ let him be permitted to baste it on the seventh day &c.; Treat. S'maḥ. ch. IX; M. Kat. 22[b]. Ib. האשה שׁוֹלֶלֶת וכ׳ a woman may baste it immediately (after rending), out of regard for her dignity; ib. 26[b]. Ib. דלא ניחא לשׁוֹלְלוֹ because it is not to be basted (during the seven days); a. e.

Pi. שִׁלֵּל *to hang with, decorate with.*—Part. pass. מְשׁוּלָּל. Mekh. B'shall., s. 1 מְשׁוּלְּלִין בזהב, v. שָׁלְשֶׁל.

שָׁלַל II (b. h.) *to draw, capture; to carry off.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Gen. 134 שָׁלָלָהּ וכ׳ he (Shechem) carried her off and slept with her.—Trnsf. (of water) *to make inroads.* B. Kam. 61[a], a. e. שׁוֹלְלִין, v. שָׁלוּחַ.

Hithpol. הִשְׁתּוֹלֵל *to be bereft* (of reason), *be senseless.* Snh. 97[a] (expl. Is. LIX, 15) וסר מרע מִשְׁתּוֹלֵל על הבריות he that departs from evil is considered by people as senseless.

שָׁלָל I m. (b. h.; preced.) *booty, gain.* B. Kam. 61[a], v. אַגַּם. Ex. R. s. 18 (ref. to Is. VIII, 3) ומיהר לבוז שָׁלָלָם (ed. Leipz. שלול, read: שָׁלָלוֹ) and he shall hasten to plunder their (his) booty. Mekh. B'shall., Shir., s. 7 [read:] מוחלק אני לחם שָׁלָלִי וממוני לחם I am assigned to them, my booty and my own property shall be theirs; Yalk. Ex. 249; a. e.

שָׁלָל II m. (שָׁלַל I) *chain, loose stitch, baste.* M. Kat. 26[b] הקורע מתוך הש׳ he who rends his garment (in mourning) where it has been stitched; Y. ib. III, 83[b] top מן הש׳. Ukts. II, 6 שְׁלָל חכובסין the washers' materials loosely stitched together; Sabb. 48[b] ש׳ של כובסים.—Trnsf. ש׳ של ביצים *embryonic eggs laced together with veins; ovary* of birds. Tosef. Zab. V, 9; Bets. 7[a].

שַׁלְלָא m.=h. שָׁלָל I. Targ. Esth. III, 13 שַׁלְלָחוֹן (ed. Lag. שַׁלְגָּלְיחוֹן *pl.*).

שָׁלַם I, עָלֵם (b. h.) *to be whole, complete; to end, cease.* Y. Sot. VIII, 22[c] bot. שלים שבירמי שָׁלְמָה וכ׳ Zedekiah was named Shallum, because in his days ended the reign of the house of Judah; Y. Shek. VI, 49[d] top; Y. Hor. III, 47[c] bot.; Bab. ib. 11[b]; Ker. 5[b] ששלם (corr. acc.); Yalk. Kings 250; Yalk. Chr. 1085. Pesik. R. s. 6 (ref. to I Kings VII, 51) כיון שבא ... שכשירו שלמה מלאכת וכ׳ when Solomon came and built the Temple, the Lord said, now the work of heaven and earth (creation) is complete; Yalk. Kings 186 כיון שהִשְׁלִימוּ ... שלמה נפשם שֶׁלֵּימָה. Pesik. R. l. c. when the workmen had finished their work, their life was finished (they died); Yalk. l. c.; a. e.

Hif. הִשְׁלִים 1) *to complete, finish.* Pesik. R. l. c., v. supra. Y. R. Hash. I, 57[a] top; Y. Shebi. II, 34[a] top מכיון שהוא עומד ... מַשְׁלִים שנתו since he stands in (has entered) the third year of the tree, he may count it a full year. Yoma 33[a] (ref. to Lev. VI, 5, play on עליה) חשלמים ... עליה הַשְׁלֵם כל וכ׳ with it (the evening sacrifice) cease all sacrifices (none can be offered after it). B. Kam. 10[a] החיפר ... יהִשְׁלִימָהּ לעשרה if one digs a pit nine cubits deep, and another comes and completes it to the legal size of ten. Ber. 47[b] ... שחרר וְהִשְׁלִימוֹ וכ׳ he freed his slave and used him to complete the quorum of ten persons. Ib. 8[b] המשלים פרשיותיו, v. פָּרָשָׁה I. Pesik. R. l. c. לכך נקרא שלמה שה׳ ... לתוך מעשה ידיו he is called Sh'lomoh (perfect), because God caused the work of creation to be perfected through his handiwork (the Temple); Yalk. Kings l. c.; a. fr.—Esp. *to finish the fast-day.* Taan. VII, 9 יַשְׁלִימוּ they must fast the whole day. Yoma 82[a] יַשְׁלִימוּ they must fast to the end of the day; a. fr.—*Part. pass.* מוּשְׁלָם *perfect, virtuous.* Hor. l. c. he was named Shallum שהיה כ׳ במעשיו Ag. Hatt. (ed. משולם) because he was perfect in his deeds; Yalk. Kings 250; Yalk. Chr. l. c.—2) (denom. of שְׁלוֹם) *to make friends,* or *to surrender.* Succ. 52[a] (ref. to Prov. XXV, 22) א״ת יְשַׁלְּמֶנּוּ לך read not *y'shallem* (he will pay) but, he will surrender him (the evil spirit) to thee; (comment.; he will make him be friends with thee).—Part. pass. as ab. Num. R. s. 7[4] אחד עשר יום היו מוּשְׁלָמִים לאלהים eleven days were they (the Israelites) at peace with God (adhered to him sincerely); כ״ט יום ... מושלמין twenty-nine days they were sincere servants of God, opp. נשוי את הנגל. Ib. אינם מושלמים לי וכ׳ (ed. Wil. משלמים, corr. acc.) they will be faithful to me only forty days. Gen. R. s. 16, beg. מ׳ לבוראו faithful to his Creator; a. e.

Nif. נִשְׁלַם *to be finished, to end.* Tanḥ. Mishp. 19 המלאך אומר נ׳ פלוני the angel says, such and such has ended (must die).

Pi. שִׁלֵּם 1) *to perfect.*—Part. pass. מְשׁוּלָּם. Hor. l. c., v.

supra. Yalk. Lev. 458 מְשׁוּלָּמִים, v. שָׁלוֹם.—2) *to compensate, reward, pay.* Pesik. R. l. c. (play on יִשְׁלַם, I Kings VII, 51) עלי לְשַׁלֵּם לָהֶם מִתַּן שְׂכָרָן it is for me to pay them their reward. Ib. עלי לשלם לו it is for me to compensate it (the month of Kislev) for its loss; ומה ש' לו וכ' and wherewith did he compensate it? With the dedication under the Hasmonean house. Y. Taan. II, 65[b] top (ref. to Mic. VII, 3) שַׁלֵּם לִי וַאֲשַׁלֵּם לָךְ (the judge says,) pay me, and I shall pay thee (decide in thy favor). B. Kam. I, 1 חב המזיק לשלם וכ' he that caused the damage is bound to pay &c. Ib. 4 מְשַׁלֵּם נזק שלם must pay the full indemnity. B. Mets. III, 1 ש' ולא רצה וכ' if he pays in preference to making oath. B. Bath. III, 4 מְשַׁלְּמִין לו את הכל they must pay him in full. Ab. II, 16 שִׁישַׁלֵּם, v. שָׁלַם; a. v. fr.

שְׁלִים, שְׁלִים, שְׁלֵם ch. same, 1) *to be perfect, complete, finished, spent.* Targ. Ex. XXXIX, 32. Targ. Gen. XLVII, 15 (Y. II חסיל). Targ. O. Ex. XXIII, 2 שָׁלֵם (ed. Berl. שָׁלִים); a. v. fr.—M. Kat. 28[b] דְּשָׁלְמוּ וכ', v. זְנַדָּא.—2) *to be peaceful, sincere, friendly*; v. שָׁלֵם.

Af. אַשְׁלֵם 1) *to complete, finish, fulfil.* Targ. II Sam. XXII, 26; Targ. Ps. XVIII, 26. Targ. Job XXIII, 14 (ed. Wil. שַׁלֵּים, corr. acc.). Targ. Y. II Ex. XII, 42, v. שְׁלָח; a. fr.—Y. Snh. I, 19[a] top קם ר' נתן וא' R. N. stood up and completed the verse. Ber. 8[b] אַשְׁלְמוּ וכ' finish your readings, keeping pace with the congregation, v. פָּרָשָׁה I. Taan. 25[b] סבר לאַשְׁלוּמֵי נַחוּ he wanted them to finish the fast; a. fr.—2) *to fill, set.* Targ. Ex. XXVIII, 17; XXXIX, 10 (h. text מלא). Ib. XXXI, 5.—3) *to make peace, be at peace.* Targ. Josh. X, 1; 4. Targ. II Sam. X, 19. Ib. XX, 18; a. e.—4) (with בתר) *to follow exactly, faithfully.* Targ. Num. XIV, 24 (h. text מלא). Targ. Deut. I, 36. Targ. I Kings XI, 6.—5) *to surrender, hand over, entrust.* Targ Deut. XXXII, 30 (h. text הסגיר). Targ. Ex. XXXI, 3 אשל' עימיה (ואמלא אותו) וכ' I entrusted to him &c. (h. text); a. e.—B. Mets. 85[a] אַשְׁלְמֵיהּ לר' שמעון וכ' he gave him in charge of R. S. (to teach him). Yoma 83[b] אַשְׁלִימוּ ליה וכ' they gave him their money-bags in trust; a. e.

Pa. שַׁלֵּם 1) *to complete; to supply.* Targ. I Kings IX, 25.—2) (with בתר) *to follow.* Targ. O. Ex. XX, 5; Targ. Jer. XXXII, 18.—3) *to recompense, pay.* Ib. Targ. Ex. XXI, 34; 36. Targ. Job XX, 10; a. fr.—B. Kam. 13[b] בעית לַשְׁלוּמֵי את you would have to pay; בעינא לשלומי must I pay? Ib. 53[a] לְשַׁלֵּם חאי פלגא וכ' let this one pay half, and the other one half; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּלֵּם, *Ithpe.* אִישְׁתְּלִים 1) *to be paid; to be rewarded, recompensed.* Targ. Ps. LXV, 2. Targ. Prov. XIX, 17 Ms. (ed. מְשַׁלֵּם). Targ. Is. XLII, 19; a. e.—Pes. 28[a] מִשְׁתְּלִים, v. גִּירָאָה. B. Kam. l. c. . . . כל חיכא לאִשְׁתַּלּוּמֵי מחאי מְשְׁתַּלֵּם מהאי where indemnity cannot be had from him (who dug the pit), it may be had from him (who owns the pit). Ib. מה דאית לי לאשתלומי מהאיך מְשְׁתַּלַּמְנָא . . . משתלמנא ממך whatever I can get from him I take; what I cannot get from him, I must get from you; a. fr.—2) *to be perfect.* Meg. 23[a] he was called Meshullam, דמישְׁתַּלַּם בעובדיה (Ms. M. דמושְׁלַם Hebraism) because he was perfect in his conduct, v. שָׁלֵם; Yalk. Neh. 1070 דְּמִשְׁתַּלַּם.

שָׁלֵם II m. (b. h.; *preced.*) *whole, complete.* Naz. 44 לאביו בזמן שהוא ש' וכ' 'for his father' (Lev. XXI, 2) as long as his body is intact (he may defile himself by contact), but not when it is defective. B. Kam. I, 4, a. fr. נזק ש' (abbrev. נ"ש), v. נֶזֶק. Gen. R. s. 79 (ref. to Gen. XXXIII, 18) ש' בגופו intact in his body; ש' בבניו intact in his children; ש' בממונו unimpaired in his possessions; ש' בתלמידו whole in his learning (having forgotten nothing of his paternal lessons). Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 13, ch. XVI (play on שְׁלָמִים) מי שהוא ש' מביא שלמים היה אונן וכ' Ar. (ed. שָׁלוֹם) if he is whole (mourns over no loss), he may bring a peace-offering, if he is a mourner, he dare not. Ib. . . . היה ש' מביא וכ' כל קרבן whatever sacrifice he may offer, if he is whole, he may &c. Nidd. V, 3 ניתן לו שכרו מָשָׁ' וכ', v. נִיתַּן; a. fr.—B. Kam. 116[b] אין לו אלא שכרו he can claim only the ordinary wages for his labor.—*Pl.* שְׁלֵי, שְׁלֵמִין, שְׁלֵמִים. Sifra l. c. Ber. 39[b] פתיתין וש' broken pieces of bread and whole loaves. Sabb. 98[b] ש' solid boards, opp. דִּינְסָרָא; a. fr.—*Fem.* שְׁלֵמָה, שְׁלֵי'. Zeb. 5[a] משנה ש' a perfect (undisputed) Mishnah. Ber. l. c. פרוסה של חיטין וש' וכ' if there is before you a piece of wheat bread, and a whole loaf of barley bread. Ib. מניח . . . בתוך חש' he places the broken with the whole loaf. Ib. וש' משנתך (Ms. M. ושלום) and what thou teachest is perfect. Tosef. ib. IV, 15. Men. 65[b] ולא תהא תורה ש' שלנו וכ' should not our perfect Torah pass for as much as your idle talk?; a. fr.—[Y. Pes. II, 29[b] bot מצה שלמה, v. שְׁלֵמוֹת.]—*Pl.* שְׁלֵי', שְׁלֵמוֹת. Treat. S'mahoth ch. VIII, end (ref. to Deut. XXVII, 6) ומה אבנים . . . יהיו ש' לפני בני תורה . . . יהיו שלימים לפני הקב"ה וכ' of stones (for the altar) which do not see . . ., because they make peace between Israel and their father in heaven, the Lord says, they must be whole before me, how much more must scholars, who are an atonement for the world, be whole before the Lord!; a. e.

שְׁלָמָא, שְׁלַם, שְׁלָם m. = h. שָׁלוֹם, *perfection, soundness, health, peace.* Targ. Ps. XXXVIII, 4. Targ. Gen. XLIII, 23. Ib. 27. Targ. Jud. XI, 13. Targ. Deut. XX, 10 (Y. ed. Vien. לְשַׁלֵּם, corr. acc.). Ib. 11 (Y. I הְשָׁלֵם, corr. acc.; a. fr.).—Taan. 24[b] they called to me in my dream, ש' טב לרב טב וכ' good health to the good teacher from the good Lord &c. Ib. 9[b] לזילו רבנן בש' may our teachers (you) go in peace. Yoma 71[b], v. עֵמַם II; a. v. fr.—שאל בש' *to inquire after the health of; to salute.* Targ. Gen. XLIII, 27; a. fr. (v. also סְגִי I).—Y. Ber. II, 4[b], a. e. לא שאיל בְּשַׁלְמֵיהּ v. זְעֵיר II; ib. דלא שאל בשלמיה he did not salute me. Ber. 9[b] כי . . . שאיל בְּשְׁלוֹמֵיהּ וכ' when you go up there (to Palestine), greet my brother &c.; a. fr.—יהב ש' *to offer peace, salute.* Taan. 23[a] sq. יהבו ליה ש' ולא וכ' they saluted him, but he did not look at them in a friendly way (give no sign of recognition). Ib.[b] מ"ט כי יהיבנא למר ש' וכ' when we saluted you, why did you make no recognition? Gitt. 62[a] מקדים ויהיב להו ש' saluted them (gentiles) first; a. fr.—V. בְּשָׁלָמָא.

שְׁלֵמָא, שְׁלָם; *pl.* שְׁלָמִין; שַׁלְמֵי, v. שְׁלִים.

שַׁלְמָא, v. שַׁלְמָנָא.

שַׁלְמָיָא, שַׁלְמָאָה m. *Shalmaite*, an Arabic tribe. Targ. O. Num. XXIV, 21 (Y. שַׁלְמַיָּא, read: מָדָא ...; h. text קיני). Targ. I Sam. XV, 6. Targ. Jud. IV, 17; a. e.—Y. Shebi. VI, 36[b] bot. (= קנזי, Gen. XV, 19); Y. Kidd. I, 61[d] top שמלאי (corr. acc.; = קיני); Gen. R. s. 44 (= קנזי); B. Bath. 56[a] (= קדמני).—*Pl.* שַׁלְמָאֵי. Targ. O. Gen. XV, 19 (h. text הקיני; Y. שַׁלְמַיָּא, read: שַׁלְמָדָא *sing.*).

שַׁלְמָה f. (b. h., v. שִׂמְלָה) *cloak, garment.* Gen. R. s. 3 נתעטף בה הקב"ה כש' the Lord wrapped himself in it (the light) as in a cloak; Yalk. Ps. 862 נתעטף הקב"ה בשמלה; Ex. R. s. 50. Snh. 102[a]; a. fr.

שְׁלֹמֹה (b. h.) pr. n. m. *Solomon*, king of Israel. Ber. 10[a] כנגד מי אמר ש' וכ' with reference to whom did Solomon say that verse (Prov. XXXI, 26)? Snh. 20[b] בתחלה מלך ש' על העליונים וכ' Solomon ruled first over those on high &c. Y. ib. II, 20[c] ירד מלאך ... ש' וכ' an angel came down in the image of S. and made him rise from his throne &c.; Koh. R. to II, 2. Pes. 36[b] כמצות של אפי' even unleavened cakes like those of Solomon (of the finest flour) may be used on the Passover; Y. ib. II, 29[b] bot. מצה שלמה (insert של, or read: מַצַּת).

שַׁלְמוּתָא, v. שְׁלֵימוּתָא.

שֶׁלֶמְיָא (b. h. שלמיה) pr. n. m. *Shelemia*, father of חיננא. B. Bath. 111[a].

שַׁלְמָיָא, שַׁלְמָא, v. שַׁלְמָאָה.

שְׁלָמִים m. pl. (b. h.; v. שָׁלוֹם; sub. זבח) *peace-offering.* Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 13, ch. XVI, v. שָׁלֵם II. Zeb. I, 2 ששחטן לשם ש' which were killed as peace-offerings. Ib. V, 5 זבחי שַׁלְמֵי ציבור congregational peace-offerings; a. v. fr.

שַׁלְמָנָא m. (שָׁלֵם) *perfect, righteous, honest.* Snh. 7[a], v. גֵּיר; Yalk. Prov. 960. Snh. 22[a] בש' נקיט Ms. M. (ed. לשלמא), v. גַּנְבָא; Yalk. Kings 166 בשלמא.

שְׁלַמְצִיוֹן, שְׁלַמְצוּ pr. n. f. (abbrev. of שלם ציון) *Sh'lamtsa, Sh'lamtsu* (Salome Alexandra), wife and successor of king Alexander Jannai. Lev. R. s. 35; Sifra B'huck. ch. I; Taan. 23[a] quoted in Tosaf. to Sabb. 16[b] של ציון. Sabb. 16[b] של ציון (Ms. M. שלציון, in one wd.). Koh. R. to VII, 11 שלמתי (corr. acc.).

שְׁלֵמְתָא, שְׁלֵמְתָא, v. שְׁלֵימוּתָא, שְׁלִים.

שלמתו, v. שְׁלַמְצָה.

שַׁלְנָא m. (שְׁלִי II) *thoughtless, unsuspecting.* Targ. Jud. V, 27 ed. Ven. I (missing in eds.).

שַׁלַנְיָא, שְׁלַנְיָא pr. n. pl. *Sh'lanya* in Babylonia. M. Kat. 12[b] (Ms. M. שִׁירִלְנָא).

שֶׁלַע m. (שלו = שלע; v. letter ו) *sediment*; ש' נרט *muddy alluvium.* Y. Ab. Zar. I, 39[c] שלעטיט (some ed. שלעטוט, corr. acc.). V. שִׁרְטוֹן.

שְׁלַעְמִיט, שלעמוט, v. preced.

שלעל, Tosef. Hull. I, 15 משלעלו, v. עָלְעֵל II.

שָׁלַף (b. h.; cmp. שָׁלָה, a. שְׁלָא) 1) *to be lax, hang down, be loose, slip.* Denom. שְׁלִיף.—2) *to loosen, take off, pull, draw a sword.* Lev. R. s. 34 יְשַׁלּוֹף Ar. (ed. ישמוט) may he loosen (release), v. חָלַץ. Y. Kidd. I, 60[c] top (ref. to Ruth IV, 7) מי ש' which took the shoe off (the buyer or the seller)? Num. R. s. 14[4] נוח יְשַׁלּוֹף ... מסמר a nail with a big head is easily pulled; Pesik. R. s. 3. Midr. Till. to Ps. CXX אם רָשַׁלּוֹף האדם וכ' if a man draws the sword which he has in his hand to slay his neighbor &c.; a. e.

Nif. נִשְׁלַף *to be loosened, drawn.* Gen. R. s. 93; Yalk. ib. 150 ואינה נִשְׁלֶפֶת, v. תַּצַר.

Hif. הִשְׁלִיף *to pull, pluck the last growth.* Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 32 שאדם מַשְׁלִיף שדהו אוכלה וכ' ... על this (Gen. III, 18) was said with reference to these days, when one plucks his field over and again and eats it (the aftermath) &c., v. Pes. 118[a].

שְׁלַף ch. same, *to loosen, pull, draw.* Targ. Hos. IV, 11. Targ. Y. Num. XXXI, 8. Targ. Jud. III, 22. Targ. Y. Ex. III, 5; a. fr.—Targ. I Chr. I, 20 (play on שלם, ib.) ... ש' לתחומיה (not לתחומיא) he drew the rivers into his domain.—Part. pass. שְׁלִיף. Targ. Y. I Deut. XXV, 10 (Y. II שְׁלוּפֵי Hebraism, *pl.*, h. text חלוץ).—V. שְׁלִיף II.—Yeb. 102[b] ממאי דהאי וחלצה ... מִדְּשָׁלַף הוא how do we know that this *v'ḥal'tsah* (Deut. XXV, 9) means taking off? Y. ib. XII, 13[a] top סנינה וְשָׁלְפַת and she took off his shoe. Sabb. 59[b] דילמא שָׁלְפָא she might take off (her jewelry) and show it. Ib. מְשַׁלְפָא (*Pa.*). Ib. 82[a] ולא שליף ירקא וכ' and that no vegetable will be pulled, and eaten by you, out of the bunch &c. Shebu. 31[a] שָׁלוֹפִי, v. פּוּזְמָקֵי. Erub. 11[b] זיל שְׁלוֹף וכ' go and pull (the reeds) out, and throw them away; a. fr.—Trnsf. (cmp. נתר, שרי) *to untie, annul.* Gitt. 33[b] למישְׁלְפָהּ ... מילתא an act performed in the presence of ten persons, requires ten for revoking it; a. e.—Yeb. 109[b] ערבי שלציון דעבדי שְׁלוּף דוין the guarantors of Shaltsiyon, where they practice 'pull and stick in', release the debtor and seize the guarantor.—Sabb. 90[a], a. e. שלוף דוין, v. שַׁלְחֵי.—[Sabb. 98[b]; Yalk. Ex. 370, v. שַׁלְחֵי.]

Pa. שַׁלֵּף same. Targ. O. Lev. XIV, 40 (h. text חלץ). Ib. 43 (some ed. *Pe.*).—Yeb. 102[b] (ref. to החלצו, Num. XXXI, 3) שַׁלּוּפֵי מביתא וכ' it means tearing away from home to war. M. Kat. 4[b], v. דָּלַל. Sabb. 59[b], v. supra; a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּלַּף, *Ithpe.* אִשְׁתְּלִיף *to be drawn; to be loosened, to slip.* Targ. Ez. XXI, 15 (h. text הוחדה). Targ. II Kings VI, 5. Targ. Is. XXXIII, 20 (h. text יסג); a. e.

שֶׁלֶף m. (preced.) [*that which is pulled out,*] *stubble field.* Tosef. B. Mets. IX, 29 אינו ... נירה למניחה לפניו ש' it is not the same when he surrenders the land tilled (cleared), as when he surrenders it with the stubbles.—*Pl.* שְׁלָפִים. Cant. R. to VI, 12 נלקטת בש' picked up (ears) among the stubbles.—Trnsf. constr. שְׁלֶפֵי שְׁ' *the end* of a period. Yeb. 116[b] ש' קציר חטים היו it was towards the end of the wheat harvest. Sabb. 60[a] ש' הגזירה היו (Ar. השמד; Ms. M. שליפי, corr. acc.; Ms. O. שלחי, v. Rabb. D. S. a. l. note) it was the end of the period of persecution; Cant. R. to II, 5 בש' חשמד.

שִׁרְלְפוּחָא, v. שִׁרְלְפוּחָא.

שלפוחות, v. next w.

שַׁלְפוּחִית f. (Shaf. of ג־פח, with anorg. ל) [*a sac-*

like organ,] 1) *womb.* Ḥull. 55[b], v. טְרִפָּחַת. Ib. 48[a] top; Tosef. ib. III, 10 שלפוחית (corr. acc.).—2) *the (bladder-like) gullet of a bird.* Pesik. Vattom., p. 132[b] מבריאה ש' של תרנגולת וכ' Ar. (ed. Bub. שלוט, corr. acc.; v. Bub. note 57) she took the gullet of a hen and filled it with balsam &c.; Lev. R. s. 16, beg. Ar. (ed. ביצה שפירת של); Lam. R. to IV, 15 זפק; Yalk. ib. 1032 שלחופ' (corr. acc.).

שַׁלְפּוּפֵי m. pl. (cmp. שָׁלְפִית) [*pouch-like buds,*] *undeveloped dates.* Bekh. 52[b] והוו תמרי ש' if (at the father's death) they were *shalpufé,* and afterwards became full-grown dates; B. Bath. 124[a] שָׁלוֹפָפֵי (Ms. M. שלפפי; Ms. H. שָׁלְפוּפָאֵי; Alf. Ms. שָׁלוֹפָאֵי; Ms. R. שלפותי = שלחופי, v. preced.); Yalk. Deut. 928.

שַׁלְפּוּקִין, v. שַׁלְבּוּקִין.

שָׁלְפִי, v. שָׁלָה.

שַׁלְצִיוֹן (abbrev. of שלים ציון) 1) pr. n. f. *Shaltsiyon, Salome Alexandra,* v. שְׁלֹמְצִיָּה.—2) (supposed to be) pr. n. pl. *Shaltsiyon.* Yeb. 109[b], v. שְׁלַתָּה.—[3) surname of Ḥama bar Ada, an habitual pilgrim to Palestine (cmp. Ps. CXXII, 6). Bets. 25[b] Ar. (ed. שלית ציון a messenger to Zion)].

שָׁלַק (Shaf. of חלק, as שנק of חנק) 1) (cmp. Assyr. שלק, Del. Assyr. Handw. 666) *to dissect.* Bekh. 45[a] מעשה ששָׁלְקוּ זונה וכ' . . . it happened that the disciples of R. Yishm. dissected the body of a prostitute that had been condemned to death &c.—2) [*to make smooth,*] *to boil thoroughly, boil to a pulp, seethe.* Maasr. IV, 1 חכובש חשׁוֹלֵק וכ' he who presses, boils, or salts (vegetables, olives &c.) . . . is bound to give tithes. Tosef. Bets. II, 15 אם ש' תרומו וכ' if he seethed a small portion of the Passover lamb, contrad. to בישל. Naz. VI, 9 (45[b]) או שׁוֹלְקָן . . . הרי מבשל Y. ed. a. Bab. (Mish. ed. שָׁלָקָן) having cooked or seethed the peace-offering; a. fr.—Part. pass. שָׁלוּק; f. שְׁלוּקָה. Y. ib. 55[c] top מתני' אמרה חש' קדוי מבושל this Mishnah indicates that 'seethed' is called cooked. Ned. VI, 1 הנודר מן המבושל מותר בצלי ובש' he who vows abstinence from 'what is cooked' is permitted to eat what is roasted or seethed. Ukts. II, 6 ביצה ש' a hard-boiled egg; Tosef. ib. II, 15 ביצה ש' וביצה טרמיסא (read: טרומיטא) a hard-boiled egg, or an egg boiled down to a pill, v. טְרוּמִיטָא; a. fr.

Pi. שִׁלֵּק 1) *to make smooth,* (of melons) *to trim and rub.* Maasr. I, 5 אבטיח משׁשַׁלֵּק melons are subject to tithes as soon as the gardener trims them; ואם אינו מְשַׁלֵּק and if he does not trim them (before storing) &c.; Tosef. ib. I, 6 אע"פ שלא ש' תורמין . . . you must give T'rumah of cucumbers and gourds, even if you do not trim them; a. e.—2) *to boil.* Tanḥ. Bresh. 7 . . . אין לך ואתה שוקד לשַׁלְּקוֹ וכ' there is nothing more bitter than the lupine, but thou takest pains to boil and sweeten it &c. Tanḥ. Vaëra 14 נקבץ ונְשַׁלֵּק מהן we will collect them (the locusts) and boil (and preserve) them in casks.

Nif. נִשְׁלַק *to be boiled.* Neg. XI, 8 השתי משׁשְׁלַק warp is susceptible of uncleanness when it is boiled (Var. מִשְׁשָׁלָה when it is taken out of the water); Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

שָׁלַק ch. same, 1) (cmp. בשל) *to be overheated, blasted* (by a hot wind). Targ. II Kings XIX, 26 דִּישְׁלוֹק (not דִּישַׁשׁ); Targ. Is. XXXVII, 27 (h. text שדפה).—2) *to boil thoroughly.* Y. Ber. VI, 10[b] top בההוא דשָׁלֵיק in the case of one that boils (rice), contrad. to דטריף. Y. Gitt. I, 43[c]; Y. Shebi. VI, 36[c] top שְׁלַקֵּן, v. גָּלַח; a. e.—Part. pass. שָׁלִיק, שְׁלִיקָא; f. שְׁלִיקְתָא. Ab. Zar. 38[b] מישחא ש' boiled oil. Ib. אחרני שְׁלִיקֵי seethed dates (v. אֲהִינָא). Gitt. 68[b]; Pes. 34[a], v. סְלַק.

שָׁלֵק m. (preced.) *seething, overboiled matter.* Y. Shebi. VI, 36[c] top מי ש' של בירצים water in which eggs have been boiled; Y. Gitt. I, 43[c]. Ber. VI, 8 אפי' אכל ש' וכ' even if one eats overboiled vegetable, and he makes a meal of it. Ib. 44[b] ומי איכא מידי דחזי ש' מזונו (not מזונו) is there a thing which a person makes a meal of when it is boiled to a pulp?; a. e.—*Pl.* שְׁלָקִין, שְׁלָקוֹת. Tosef. Ter. VII, 13; Y. ib. VIII, 45[d]. Ab. Zar. II, 6 וכבשין ש' things preserved by boiling or by pressing (by gentiles); a. e.

שלקונדית, v. סַלָּקוֹנְדְרִית.

שַׁלְקוֹנָדָה m. pl. (v. שָׁלַק *Pi.*) *trimmings, coiled and hairy substances covering gourds* &c. Y. Maasr. I, 49[a] (expl. משרשלק, ib. I, 5) מאן דו יריס ש' when he removes the trimmings; cmp. פַּקְסוֹנָה.

בֶּן שַׁ', שַׁלְקוּת, שַׁלְקוּת pr. n. m. *Ben-Shalkuth* (*Shalkith*). Nidd. 52[b]; Tosef. ib. VI, 5.

שָׁלַשׁ, v. שְׁלֹשָׁה.

שָׁלַשׁ, *Pi.* שִׁלֵּשׁ I (b. h.; denom. of שָׁלֹשׁ) 1) *to do or come for the third time.* Num. R. s. 4 [20] לא יצאת אותה שנה ולא שיניתה ולא שִׁלֵּשָׁה וכ' not that year passed, nor the second, nor the third, when &c., i. e. within three years these things occurred; a. e.—2) *to go back to the third generation.* B. Bath. X, 7 יְשַׁלְּשׁוּ they should write the grandfather's name in the document.—3) *to divide into three parts.* Ib. III, 4 מְשַׁלְּשִׁין ביניהם the fine is divided between them (the three sets of witnesses convicted of an alibi); Macc. I, 3. Ib. משלשין בממון ואין מש' במכות the monetary fine is divided, but not the punishment (but every one has to undergo the full punishment). Ab. Zar. 19[b] לעולם יְשַׁלֵּשׁ אדם שנותיו שלש וכ' a man should always divide his years (his time) into three parts, devoting one third to Bible, one to Mishnah &c.; Kidd. 30[a] יַשְׁלִישׁ (*Hif.*). Ex. R. s. 15 [27] חרינו מְשַׁלְּשִׁים I will divide them among us three; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּלָּשׁ; f. מְשׁוּלֶּשֶׁת; *pl.* מְשׁוּלָּשִׁין, מְשׁוּלָּשׁוֹת; מְשׁוּלָּשִׁים *a) done for the third time.* Ab. Zar. l. c., ומש' בכתובים . . . כתוב stated in the Torah, a second time in the Prophets, and a third time in Hagiographa; Meg. 31[a]; a. fr.—*b) divided into three, arranged in three classes, threefold.* Deut. R. s. 2 [33] (ref. to והשלשית, Zech. XIII, 8) אלו ישראל שנקראו שלישין שהם מש' וכ' that means Israel, who are called 'thirds', for they are divided into three classes, priests &c. Midr. Prov. to XXII, 20 (ref. to שלשים, ib.) כל מעשי תורה מש' הרי מש' ואותיותיה מש' . . . שבט מש' וכ' all affairs of the Torah are threefold; itself is threefold: Torah, Prophets, and Hagiographa, and its signs are threefold: אמת (Truth); and it was given through a tribe third in order: Reuben, Shimeon, and Levi; משה מש' Moses the third born &c. Cant. R. to I, 1

כל מעשיו ... מש' חיו all the events of that man's (Solomon's) life were marked by three stages (rise, fall, and rise).—B. Bath. X, 7 ואם חיו מש' and if the names are alike up to the grandfather (v. supra); a. fr.—Y. Shebi. I, 33b, v. מְשׁוּלָּשׁ.—*c) developed to one third of the full growth*, v. מְשׁוּלָּשׁ.—4) (apocop. of שַׁלְשֵׁל) *to let down*, v. שַׁלְשֵׁל I.

Hif. הִשְׁלִישׁ 1) *to divide into three parts.* Kidd. l. c., v. supra. B. Mets. 42a לעולם יַשְׁלִישׁ ... שלש וכ' a man should always have his capital divided into three parts, one-third invested in land, one in merchandise, and one in ready money; Yalk. Deut. 897; a. e.—2) (v. שָׁלִישׁ) *to deposit.* Keth. VI, 7 חִמְשָׁלִישׁ מעות לבחו ... מה שהוּשְׁלַשׁ בידו if a father deposits money for the benefit of his daughter, and she says, I trust my husband (and want it to be given to him), the trustee must do that with it for which it was deposited with him; ib. 69b ... המשלישׁ if one deposits money with his son-in-law to buy with it &c.; Tosef. ib. VI, 9; a. e.

Hof. הוּשְׁלַשׁ *to be deposited*, v. supra.

Nithpa. נִשְׁתַּלֵּשׁ *to have been at a thing for the third time.* Num. R. s. 9, v. מוּעָד.

שָׁלַשׁ, *Pi.* שִׁלֵּשׁ II *to let down, suspend*, v. שַׁלְשֵׁל I.

שַׁלְשָׁא f., *pl.* שַׁלְשָׁוָן, v. שַׁלְשֶׁלֶת.

שְׁלֹשָׁה m., שָׁלֹשׁ f. (b. h.) *three*; constr. שְׁלֹשֶׁת; שָׁלֹשׁ Shebi. IX, 2, v. אֶרֶץ. Erub. 40b, a. fr. רגלים ש', v. רֶגֶל. Ib. 41b דברים מעבירין וכ' ש', v. עֲבַר. Ib. אין רואין וכ' three classes of men will not see the face of Gehenna (having expiated their sins in this world): those afflicted with extreme poverty &c. R. Hash. 10a, a. fr. בן ש' three years old (in its third year). Y. Succ. I, end, 52c שָׁלְשָׁתָן all three of them. Ex. R. s. 15 27 שָׁלְשָׁתֵנוּ all three of us; a. v. fr.—*Pl.* שְׁלֹשִׁים *thirty.* R. Hash. l. c. בן עשרים ... וש' יום twenty-four months and thirty days old. Nidd. 45a ש' ימים בשנה וכ' thirty days of a year count for an entire year; a. v. fr.—Esp. *sh'loshim, thirty days of mourning observances for a deceased relative.* M. Kat. 20a נוהגת שבעה ושל' the laws of mourning observances of seven days and of thirty days apply to it. Ib. ישב עליו שבעה וש' he observed for him *shib'ah* and *sh'loshim*; a. fr.

שְׁלִישׁ, שְׁלִשׁוֹל I m. (שָׁלַשׁ I) *letting down on a rope.* Erub. 83b לזה בש' ולזה בש' if both neighbors can use the wall by letting things down; Y. ib. VIII, beg. 25a; a. e.

שְׁלִישׁ, שְׁלִשׁוֹל II m. (שָׁלַשׁ II) *forming chains, curls.* Y. Shebi. IV, end, 35c שְׁלִשׁוֹנָן וכ', v. חֲנָט.

שְׁלִישׁ, שְׁלִשׁוֹל III m. (שול, cmp. שַׁבְלוּל; v. שַׁלְשֵׁל III) [*slimy substance,*] 1) *slimy abdominal secretion.* Gen. R. s. 51, beg. כש' חזה שהוא נמחה בצואה like the secretion which is dissolved in the excrements, v. בִּרְלוּיָא.—2) *snail, worm.* R. Hash. 24b מתחת לרבוית ש' קטן 'beneath' (Ex. XX, 4) this includes the smallest earth-worms. Tosef. Ḥull. II, 18; Ḥull. 40a השוחט ... לשום ש' וכ' if one kills an animal in the name of mountains ... or even of a small worm, such are 'sacrifices of the dead.' Ib. 67b כל לרבות ש' 'whatsoever' goes up on the belly (Lev. XI, 42), this includes the snail and whatever is like it (worms); Sifra Sh'mini, Par. 10, ch. XII הַשְּׁלִשׁוֹלִים (*pl.*). Gen. R. s. 8; Lev. R. s. 14 קדמך ש' the worm has been created before thee (man); a. e.—*Pl.* שְׁלִשׁוֹלִים, שְׁלִישׁ, v. supra.

שְׁלִשׁוּשִׁית, v. קְשׁוּשִׁית.

שְׁלִשִׁית f. (שָׁלֹשׁ) *three years old, in its third year.* Par. I, 1, v. שְׁלִישִׁי.

שְׁלֹשֶׁל, שְׁלֹשֶׁל I, (apocop.) שְׁלֹשׁ (שָׁלַל I) *to let down.* Y. Ber. IV, 7b top חרו מְשַׁלְשְׁלִין וכ' (ed. Lehm. מְשַׁלְשְׁלִין) they lowered for them (the besiegers) two basketfuls of gold &c.; Sot. 49b; Men. 64b; פעם שֶׁשִּׁלְשְׁלוּ וכ' once they let down &c.; B. Kam. 82b מְשַׁלְשְׁלִין Sabb. I, 11 משלשלין את הפסח וכ' the Passover lamb is let down into the stove &c.; Tosef. Pes. VII, 1. Tosef. Bets. IV, 3 אין משלשלין אותן וכ' you must not let them down from the window, but you may let them slide down on ladders (v. ed. Zuck. note). Lev. R. s. 19 נטלוהו ושִׁלְשְׁלוּהוּ (לו) they seized him and let him down the wall; Gen. R. s. 94, end. Yeb. XVI, 4 (121a) מעשה ששִׁלְשְׁלוּהוּ לים וכ' it happened at 'Asia with one whom they let down into the sea (as diver), and (in hauling him up) they brought up nothing but his leg.; Y. ib. 15d top ששלשלוהו חרם (corr. acc.). Erub. 87a מְשַׁלְשֵׁל דלי וכ' he may let the bucket down and fill &c.; Tosef. ib. IX (VI), 24. Gen. R. s. 11 צריך לְשַׁלְשְׁלָן (on the Sabbath) one must let his cloak hang down (not tuck up as for travel). Ib. ושִׁלְשְׁלָהּ ר' זעירא R. Z. pulled it down; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּלְשָׁל f. מְשׁוּלְשֶׁלֶת *hanging down.* Men. 41b כמה תהא מש' Ms. M. (ed. מְשׁוּלָּשֶׁת, v. Rabb. D. S. a. l. note) how far must the threads of the show-fringes hang down (beyond the border)?; Yalk. Num. 750; ib. מְשׁוּלְשָׁלוֹת ארבע (Men. l. c. sing.) hanging down four finger-breadths.

שְׁלֹשֶׁל II (cmp. שָׁלַל I) 1) *to chain, couple.* Tosef. Ber. VI (V), 6; Pes. 105b וְמְשַׁלְשְׁלָן כולן לאחרון and combines all of them (the benedictions) in the prayer after the meal. Y. Kidd. I, 61a bot.; Y. Sabb. I, 3a אם יכול את לשַׁלְשֵׁל ... שַׁלְשְׁלָהּ וכ' if thou canst couple a tradition by quoting authorities up to Moses, do so; if not, quote either the very first or the very last authority; a. e.—*Part. pass.* מְשׁוּלְשָׁל *knotted.* Num. R. s. 9 7 לחבל ... שהיה מש' זה בזה וכ' his (Israel's) offspring was like a rope knotted together, one part to the other, for all could trace their descent in uninterrupted succession.—2) *to form chains, curls.* Shebi. IV, 10 החרובין מְשִׁשַּׁלְשְׁלוּ (Ar. מְשִׁשַּׁרְשְׁרוּ) carob-trees (must not be cut down in the Sabbatical year) from the time that they form chains, v. שְׁלִשׁוֹל II.

שַׁלְשֵׁל I ch. same.

Ithpalp. אִשְׁתַּלְשֵׁל *to be chained.* Targ. Job XII, 17 (h. text שׁוֹלֵל).

שְׁלֹשֶׁל II = h. שְׁלֹשֶׁל I, *to let down.* Targ. I Sam. XIX, 12. Targ. Josh. II, 15; 18.—Y. Snh. II, 20b bot. הוה חמר לֵיהּ מְשַׁלְשֵׁל וכ' he saw him let his clothes down a little,

and take them up a little; Y. Succ. V, 55c top, Num. R. s. 4, end משולשל (corr. acc.).

Ithpa. אִשְׁתַּלְשֵׁל *to let one's self down.* Y. Ter. VIII, 45d bot. דהוא מִשְׁתַּלְשֵׁל for it (the serpent) can let itself down (on the string).

שַׁלְשֵׁל III (v. שָׁלְשַׁל III) *to relax, loosen the bowels.* Keth. 10b; Gitt. 70a מְשַׁלְשְׁלָן they (dates) act as a laxative.

שַׁלְשֶׁלֶת f. (שָׁלְשַׁל II) *chain.* Kel. XIV, 3. Y. Taan. II, 65d הריני עושה לה ש' ... חַשַּׁלְשֶׁלֶת וכ' I will make a chain for it (the key), so that if its gets lost, the chain will point it out. Y. Succ. V, end, 55d; Cant. R. to V, 5 (ה)יוחסין ש', v. יוּחַס; ib. introd. שלשת יוחסין. Num. R. s. 97 באה וחש' כך thus the genealogical chain is continued. Ib. s. 48 צפה נח (ש)ש' האבות וכ' Noah foresaw that the genealogical chain of the patriarchs would begin with him (Shem); a. fr.—*Pl.* שַׁלְשָׁלָאוֹת, שַׁלְשָׁלוֹת. Sabb. 89b, v. רָאָה I. Y. Keth. II, 26d; Y. Gitt. III, 45a top (among the appurtenances of a siege). Erub. 58a; a. fr.

שִׁשׁ, שׁוּשָׁל, שַׁלְשָׁלְתָּא ch. same. Targ. Job XII, 18 שולשיל Ms. (ed. שוש). Targ. II Esth. I, 2 שיש; a. e.—Keth. 27a מחדר ליה למיתא שושיל' וכ' they place around the town a chain and a dog &c. (to guard against surprise). Gitt. 68a, v. שַׂסְתֵּם. Ib. 56b תן לי ... וש' grant me (spare) Jabneh and her scholars and the chain (the family of scholars) of Rabban G.; a. fr.—*Pl.* שִׁירֵי, שַׁלְשָׁלָן, שׁוּשֵׁי, שׁוּשָׁלֵי, שַׁלְשָׁלָוַיתָא, שַׁלְשָׁלָוָן. Targ. I Kings VI, 21 (ed. Lag. שִׁרְשָׁלָן). Targ. Ez. VII, 23 שַׁלְשֵׁי (ed. Lag. שִׁירֵי). Targ. Jud. XVI, 21. Targ. Is. XL, 19 (some ed. שולשלין, corr. acc.). Targ. Ps. CXVIII, 27 שַׁלְשָׁלָן ed. Wil. (ed. Lag. שושלון). Ib. CVII, 14 שַׁלְשָׁלְוָתְהוֹן (Ms. שׁוּשְׁלָוָת'). Targ. II Esth. I, 2, end שלשלון (some ed. שַׁלְשָׁוָן); a. fr.

שַׁלְשֶׁלֶת, v. שַׁלְשֶׁלֶת.

שְׁלֹשֶׁת, v. שְׁלֹשָׁה.

שָׁם (b. h.) *there, thither.* Macc. II, 7 אינו יוצא מִשָּׁם לעולם he dare not go away from there (the city of refuge) all his life time; שם תהא דירתו שם וכ' there he must live, there he must die &c.; Tosef. ib. III (II), 5. Macc. 4a שנפל שם which fell thereinto. Ber. V, 4 אם אין שם כהן וכ' if no priest besides him is present; a. v. fr.—Cant. R. to VIII, 9 שָׁמָּה, v. רָגָז.—לָשָׁם *thither.* Ex. R. s. 18; a. fr.

שֵׁם I (b. h.) pr. n. m. *Shem*, son of Noah. Meg. 9b (ref. to Gen. IX, 27) באהלי שם ... דבריו let the speech of Japheth (Greek) dwell in the tents of Shem; v. יֶפֶת. Gen. R. s. 63, v. עֵבֶר I. Snh. 69b. Ex. R. s. 18 the Lord said, חייב אני לשם אביהם וכ' I am indebted to their (the Assyrians') father Shem, because he and Japheth took their cloaks and covered with it &c.; a. fr.

שֵׁם II m. (b. h.; v. שׂוּם a. שׁוּם) *mark, name, title, nature, denomination.* Pes. III, 3 לא תקרא לה שם וכ' she must not name it (declare it to be Ḥallah) until it is baked. Ter. III, 5 האומר ... קרא שם if one says, the priest's portion of this pile is in it ..., he has named it (designated it as T'rumah). Gen. R. s. 25 (ref. to Gen. V, 29) לא השם הוא המדרש ... הוא השם וכ' the name (נח) and the interpretation (ינחמנו) do not correspond; it ought to be either &c. Ber. II, 8 השם ... לישטול, v. נָטַל. Macc. I, 2 לא השם המבראו וכ' the title (the legal text) under which the false witness is doomed to lashes, is not the one under which he is bound to pay indemnity. Kinn. I, 3 משם אחד sacrificial birds of the same denomination (intended for the same class of cases), opp. משני שמות of different denominations. Sabb. XII, 3 משם אחד two letters of the alphabet of the same name (בב, אא &c.), opp. משתי שמות two different letters (אב &c.). Ib. שם קטן משם גדול וכ' a small name or word as a part (or abbreviation) of a larger one, as שם as a part of שמעון, of שמואל &c. Ib. 103b שתי אותיות וחן שם אחד two identical letters which represent a word, (as שש, which may stand for שֵׁשׁ or שָׁשׁ) &c. Shebu. 3b, a. fr. לא מן השם הוא זה וכ' this comes not under this title (this is not the real reason), but it is because &c. Ker. III, 4 אינו מן השם the offence is not of the same class. Macc. 4b, a. fr. מוציא שם רע (על חבירו) who spreads an evil report about his neighbor (injures his reputation). Ber. 17a גדל בשם טוב וכ' who has grown up with a good name, and departed life with a good name; a. v. fr.—Esp. הַשֵּׁם or שֵׁם *the Divine Name, the Tetragrammaton*, contradist. to כינוי attribute; in gen. *the Lord.* Snh. VII, 5 שיפרש השם ... המגדף the blasphemer is not punishable, unless he uses the Name explicitly. Ib. 8 בְּשֵׁם ... המקלל he that curses his father or his mother is not punishable, unless he curses them with the Name. Ib. 56a בידך את השם בכינוי (not בכינויים) if he curses God by using a divine attribute. Ib. ער שיברך שם בשם unless he curses God and pronounces the Name. Yoma III, 8; IV, 2; VI, 2 (בשם) אנא השם I pray, O Lord (pronouncing the Tetragrammaton). Ib. כשהיו שומעים שם המפורש שהוא יוצא וכ' when they heard the Tetragrammaton pronounced &c., v. פָּרַשׁ. Ib. IV, 1 אחד ... לַשֵּׁם on one of the lots was written 'unto the Lord'; של שם the lot bearing the inscription 'unto the Lord'; a. v. fr.; v. שָׁמַיִם.—Especial uses: כְּשֵׁם שֶׁ־ *the same as, as well as.* Ber. IX, 5 חייב אדם ... כשם שמברך וכ' a man is bound to bless God for what is evil as well as he blesses for what is good. Ib. 62a כשם שנפרעין וכ' as well as the dead are called to account &c., v. סָפַן. Sot. V, 1 כשם שהמים ... כך וכ' as the waters test her, so do they test him. Ib. כשם שאסורה וכ', v. בָּעַל; a. v. fr.—בְּשֵׁם, מִשֵּׁם *in the name of, in behalf of.* Meg. 15a כל האומר דבר בשם אומרו וכ' he who relates a thing in the name of him who said it (gives credit to authority), brings redemption into the world. Peah II, 4 מִשְׁמוֹ in his own name (as his individual opinion). Y. Taan. I, 64a שאמר משם וכ' הלכה ... the rule follows the opinion of ..., who said in behalf of &c.; a. v. fr.—לְשֵׁם *for the purpose of, for the sake of, as; with reference to.* Gitt. 24b כתב רחמנא לה לְשָׁמָה the text (Deut. XXIV, 3) says, 'unto her', that means, that it must be written especially for her. Yeb. 47b, v. שׁוּם II.—Snh. 99b העוסק בתורה לשמה who studies the Law for its own sake (for no selfish ends). Pes. 50b לעולם יעסוק ... אע"פ שלא לשמה ... בא לשמה by all means let a man engage in the study of the Law and in good deeds, even

if not for their own sake, for through the work for a selfish purpose he will arrive at the stage of doing good for its own sake. Ib. 13[b], a. e. שחטן לְשֵׁמָן וכ' if he slaughtered them as such (as festive sacrifices) &c.; זרק דמן שלא לשמן if he sprinkled their blood, having in mind another purpose (another class of sacrifices). Gen. R. s. 25 לשם קרבני נקרא he was named (נח) with reference to his sacrifice (נִיחוֹחַ, Gen. VIII, 21); לשם נחת וכ' he was named (נח) with reference to the rest of the ark (וַתָּנַח, Gen. VIII, 4); Yalk. ib. 42 על שם וכ'; a. v. fr.—עַל שֵׁם (abbrev. ע"ש) *with reference to, because.* Y. Taan. II, beg. 65[a] על שם ואנכי וכ' as a reference to (what Abraham said,) 'and I am but dust and ashes' (Gen. XVIII, 27). Gen. R. s. 23, v. עֲפַרְיָא; a. fr.; v. שׁוּם II.—*Pl.* שֵׁמוֹת, constr. שְׁמוֹת. Kinn. l. c. Gen. R. s. 26 כל חש' חללו וכ' all these names indicate rebellion &c., v. מַרְדּוּת I. B. Mets. 114[b] עובר בכל חש' חללו is guilty under all these titles (texts). Shebu. 35[a] יש ש' שנמחקין ויש ש' וכ' there are divine names which may be erased, and such as may not be erased. Y. R. Hash. I, 56[d] bot. שְׁ' המלאכים, v. מַלְאָךְ; a. fr.

שְׁמָא, שֵׁמָא ch. same. Targ. Y. II Ex. XXXI, 2. Targ. Ps. CXLVII, 4. Targ. O. Gen. VI, 4; a. fr.—Sot. 49[a] יהא שְׁמֵיהּ רבא (abbrev. יה"ש"ר), v. אַגַּדְתָּא. Ab. I, 13, v. נָגַד. Yoma 83[b], v. חִיק. Ber. 7[b], v. גְּרַם I. Sabb. 8[b] (in Hebr. dict.) שמיה חילוף comes under the category of 'walking'; לא שכיח תשמיש does not come under the category of 'use.' Ḥull. 48[a] משמיה רב' וכ' in behalf of &c.; Y. Taan. I, 64[a] bot. בן שמיה. Sabb. 145[b] שְׁמָאי my name, v. שְׁמָא; a. v. fr.—Y. Orl. I, 61[a] bot. אית בני ש שְׁמִין בריכה וכ' there are persons whose name is B'rikah (meaning blessing), as one says, come thou, blessed of the Lord.—*Pl.* שְׁמָהָן, שְׁמֵי, שְׁמַיָּא, שְׁמָהָתָא. Targ. Gen. II, 20. Ib. XXVI, 18. Targ. O. Num. I, 5 שְׁמָהַת constr.; Y. שְׁמָהָתַיִת; a. fr.—Gitt. 11[b] בשְׁמָהָתַיְרִיחוּ ... שמהתא other names which Jews frequently adopt for their own, v. נִסַּךְ. Meg. 14[b] סניזין שְׁמֵירֵיהוּ, v. סְנֵי; a. fr.

שְׁמָא (=שְׁמָהּ, v. דִּילְמָא I) [*for why,*] 1) *lest, perhaps.* Ab. II, 4, v. פֶּתַח. Y. Ab. Zar. I, 39[c] top [read:] אי לי ש' woe is me, (I am afraid,) lest he of whom it is written (Gen. III, 15) ... come to bite me; Bab. ib. 8[a] אוי לי ש' woe is me, lest the world grow dark around me, because I have sinned. Keth. 12[a] וניחוש ש' תחתיו וכ' but must we not consider the possibility that she may have prostituted herself while she was engaged to him?; a. fr.—2) שמא m. *apprehension, doubt, possibility.* Ib. 14[a] תתם ברי הכא ש' there she asserts a certainty, here a possibility (as she cannot be certain about it herself). Ib. וקיל ליה ש' וכ' and he regards this statement of a possibility so lightly that &c. Ib. אפי' בש' נמי מכשיר even with her uncertain assertion he declares her fit for marriage. Ib. 12[b], a. fr. ברי וש', v. בָּרִי; a. fr.

שַׁמַּי, שַׁמַּאי pr. n. m. *Shammai* (abbrev. of שמעיה), 1) (הזקן) ש' Sh., the colleague of Hillel in the Sanhedrin under king Herod. Ḥag. II, 2. B. Bath. 133[b]; Y. Ned. V, end, 39[b]. Succ. II, 8, a. e. חזקן ש'. Eduy. I, 1 sq. (differences between Sh. and Hillel). Ib. 4; a. v. fr.—בֵּית ש' (abbrev. ב"ש) the school of Sh., the disciples of Sh. Ib. 7. Bets. I, 1; a. v. fr.—2) name of an Amora. Y. Sabb. III, 5[d] bot.; a. fr. V. Fr. M'bo, p. 124[b].

שְׁמָאָה, v. שִׁרְמָאָה.

שְׂמֹאל c. (b. h.) *left side, left hand.* Yoma IV, 1 הסגן ... מִשְּׂמֹאלוֹ ... the Sagan to his right, and the chief of the priests' division to his left. Ib. אם של שם עלה בשמאלו if the lot marked 'unto the Lord' came up in his left hand; הגבה שְׂמֹאלְךָ raise thy right hand. Ib. V, 1 מיהלך לשמאלו walks to the left. Snh. 107[b], v. דָּחָה. Sifré Deut. 154 (ref. to Deut. XVII, 11) אפי' ... על ש' שהוא רמין וכ' even if they show it before thy eyes that left is right and right is left, listen to them; a. v. fr.

שְׂמאל, *Hif.* הִשְׂמְאִיל (b. h.) *to go to the left; to be on the left side, go wrong.* Sabb. 63[a] למַשְׂמְאִילִים בה to those who make the wrong use of it, v. רָמַז. Ib. 88[b] למשמאילים בה (Ms. M. דלא אירחין ליה, v. רָמַז). Cant. R. to I, 9 ... אלו ואלו משמאילים those (pleading in favor of the accused) stand to the right, and those (against the accused) to the left; a. e.

שִׁמְאל, Af. אַשְׂמְאִיל ch. same. Koh. R. to X, 2 (ref. to Gen. XIII, 9) (Abraham said,) אפי' את מחצם אנא מַשְׂמְאִיל לך even if thou shalt act irreverently (towards me), I shall show thee the left side (that thou art wrong). Ib. היה אמר ... אַשְׂמְאִיל ליה וכ' he said to one of his household, show him the left side, and he showed him a cutting movement in that direction, v. קְטִירָה.

שְׂמָאלָא ch.=h. שְׂמֹאל. Targ. Num. XXII, 26; a. e., v. סְמָלָא.—Y. Ned. I, 37[a] top הרר זו שבועה ש' if one swears 'by my left hand,' it is a binding oath.

שְׂמָאלִיתָא f. (preced.) *the left.* Targ. Y. Deut. XI, 18.

שַׂמְגַּז (prob.) pr. n. pl. *Shamgaz;* חלא ש' Sh. vinegar, a very pungent vinegar used as a restorative. Ab. Zar. 12[b] (Ms. M. שמגן). Gitt. 70[a] Ar. (ed. שמגז).—[Sabb. 67[a] בשׂ' מרגזו ed. (Ms. M. בְּשֵׂם מירגן; Ms. O. בשם ברגזו, v. מוֹרְגָן.]

שַׂמְגַּר (b. h.) pr. n. m. *Shamgar,* one of the Judges of Israel. Ruth R. to I, 1. Tanḥ. Aḥăré 12; a. e.

שָׁמַד (b. h. *Hif.*; cmp. שמם, שמת) *to be waste.*

Pi. שִׁמֵּד [*to destroy,*] *to persecute; to force to apostasy.* Gen. R. s. 82 ואם לאו הרי אני מְשַׁמֶּדְךָ אתכם and if you cannot answer, I will force you to forswear your religion; Yalk. Is. 263 אֲשַׁמִּיד (Hif.).—Part. pass. מְשׁוּמָּד *converted to heathenism,* q. v.

Hif. הִשְׁמִיד 1) *to destroy.* Esth. R. to III, 6 אני אמרתי להַשְׁמִידָם ... I (the Lord) intended to destroy them, and, as it were, could not ..., and thou wilt destroy, slay &c.? Ib. to III, 12; a. e.—2) *to force to apostasy,* v. supra.

Nithpa. נִשְׁתַּמֵּד 1) *to be destroyed, cut off.* Yalk. Lev. 558

דואג נ' מישלם וכ' Doeg was cut off from this and from the other world; (Tanḥ. M'tsor'a 2 נשחרש).—2) *to apostatize.* Y. Gitt. VII, beg. 48c. Y. Hor. I, 45d bot. Y. Succ. V, end, 55c שנשתמדה וכ' ... מרים Miriam ... who renounced her religion, and married a Roman officer; Tosef. ib. IV, 28d; Bab. ib. 56b Ms. M. (ed. שהמירה דתה).

שְׁמַד ch. same.

Pa. שַׁמֵּד *to force to apostasy.* Y. Shebi. IV, 35a bot. לא מיתכוון משַׁמַּדְתָּךְ he has no intention to make you abandon your religion (to persecute you for your religion's sake), but only to collect taxes &c.; Y. Snh. III, 21b top משמדתהון (corr. acc.). Ib. לא אתכוון משַׁמַּדְתְּהוֹן וכ' he had no intention to force them to violate their religious laws, but merely wanted to eat fresh bread; Y. Shebi. l. c. מְשַׁמַּדְתּוֹן.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּד *to renounce one's religion, apostatize.* Targ. O. Ex. XII, 43 (h. text בן נכר).—Kidd. 72a שבתינהו ואשתַּמּוד ... R. A. excommunicated them, and they renounced Judaism.

שְׁמָד m. (preced.) [*attempt at destruction,*] *religious persecution.* Tosef. Ab. Zar. V (VI), 6 בר מיסריאות ... שעת חש' אע"פ שעבר חש' וכ' altars which gentiles have put up at a time of religious persecution are forbidden (as to the use of the materials) even after the persecution is over; Y. ib. V, 45a top; Bab. ib. 54a Ms. M. (ed. בשעת הגזרה). Tosef. Sabb. XV (XVI), 17 במה דברים אמורים שלא בשעת חש' אבל בשעת חש' וכ' this (that one may violate religious laws to save his life) is said only when there is no general religious persecution, but during a persecution one must give up his life even for the least essential law; Snh. 74a Ms. M. (ed. גזירת המלכות). Cant. R. to II, 5 שלפי חש', v. שֶׁלֶם; Sabb. 60a Ms. M. (ed. הגזרה); a. fr.—*Pl.* שְׁמָדִין, שְׁמָדִים. Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 40) אם ראית ... גזור עליו ש' וכ' when thou (Esau-Rome) seest thy brother (Jacob) cast off the yoke of the Law, decree persecutions over him, and thou shalt have power over him. Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 שכמה ש' גזרו עלינו ברומי for they decreed many persecutions over us in her (Rome's) days; a. e.

שְׁמָדָה, שְׁמָדָא ch. same. Ḥull. 101b ש' הוא דהוה וכ' Ms. M. it was a time of persecution (when Jews were forbidden to observe their festive days), and they sent word from there (Palestine) that this year's Day of Atonement should be observed on a Sabbath day. Gen. R. s. 79 הוו טמירין ... ביומא דש' were hidden in a cave for thirteen years during the (Hadrianic) persecution; Koh. R. to X, 8. Y. Ḥag. II, 77b top בשעת שְׁמָדָא; a. e.

שְׁמָדוֹן pr. n. (preced.) *Sh'madon,* name of a demon. Gen. R. s. 36 ש' שידא (not שמי; Ar. אשמדון; cmp. אַשְׁמְדַאי); Yalk. ib. 61.

שַׁמָּה, v. שָׁם.

שַׁמָּה f. (b. h.; שָׁמֵם) *desolation.* M. Kat. 17a Ms. M., v. שַׁמְּתָא.

שְׁמַהְתָּא, שְׁמַהְתָּן, v. שָׁמָא.

שְׁמוּאֵל (b. h.) *Samuel,* 1) S. the prophet. Ber. 10b בש' הרמתי as Samuel the Ramathite (who declined all offers of hospitality). Naz. 5a. Sabb. 55b sq. כל האומר בני ש' חכאו וכ' whoever says that the sons of S. sinned, errs. Gen. R. s. 85 בבית דיני של ש' in Samuel's court of justice; a. fr.—2) ש' חקטן S. the Little, a Tannai. Ber. 28b עמד ש' חק' וכ' Samuel the Little arose and arranged it (the benediction concerning the Minim, v. מִין III). Y. Hor. III, end, 48c; Y. Sot. IX, 24b. Snh. 11a. Ab. IV, 19; a. e.—3) *Samuel,* the Babylonian, contemporary of Rab, and founder of the college of Nehardea. Keth. 43b (surnamed *Shakud*); Y. ib. IV, 28b bot. (*Shoked*). Y. Taan. IV, 68a ש' ואחלין וכ' S. and those of the house of Shila &c. B. Mets. 85b, v. יַרְחִינָאָה. R. Hash. 20b. Snh. 17b; Shebu. 47a, v. רַב II. Sabb. 53a, v. אַרְיוֹךְ; a. v. fr.—4) name of several Amoraim. Y. Snh. II, 20b top ש' חזקן. Sot. 10b ש' סבא.—Y. Kil. II, 28a; ib. IV, 29c; a. fr.—S. bar Naḥmani or Naḥman. Y. Ter. VIII, end, 46c. Ber. l. c.; a. fr.—S. bar Imi or Ammi. Y. Kidd. III, 63d bot. Sot. l. c.; a. fr.; and several others. V. Fr. M'bo, p. 125a, sq.

שְׁמוּדַע, v. אִשְׁתְּמוּדַע I.

שְׁמוּמִי, v. שְׁמוּעִי.

שְׁמוּמִי m. (שָׁמַם) *nimble, long and thin.* Tosef. Bekh. V, 1; Bekh. 43b צ'ארי שקיט יש' one whose neck is sunk (very short), or *shamuṭ,* expl. דארוך יש' long and nimble.

שְׁמוּמָא ch. same.—*Pl.* שְׁמוּמֵי. Keth. 60b חוו לה בני ש' will have children with long necks.

שְׁמוֹ', שְׁמוֹמָא m. (preced.) *long stretched,* name of a species of *locusts.* Targ. I Kings VIII, 37 (ed. Wil. שְׁמוֹ'; h. text חסיל); Targ. II Chr. VI, 28. Targ. Joel I, 4.—[Targ. Ez. XXIII, 20 שְׁמוֹמָא, read with ed. Lag. שמשא; v. Kimḥi a. l.]

שְׁמוֹן, Y. Orl. I, 61a bot., v. שְׁמָא.

שְׁמוֹנָה, שְׁמוֹנֶת, v. שְׁמֹנֶה.

שְׁמוּעַ, v. שִׁרְמוּעַ.

שְׁמוּעַ (b. h.) pr. n. m. *Shammua,* father of R. Eleazar. Yeb. 62b. Erub. 53a; a. fr.

שְׁמוּעַ m. (שָׁמַע) = מִשְׁמַע, *sense, understanding.* Y. Snh. X, 29b bot. (ref. to Ps. LX, 9) מנשה כִּשְׁמוּעוֹ Manasseh is to be taken in its ordinary sense (as referring to king Manasseh; (Num. R. s. 14 beg. כמשמעו). Y. Yoma II, end, 40a כל ששמועו מרובה ושבושיו וכ' wherever a Biblical text may be understood as comprising a larger or a smaller number, you must adopt the smaller number; Sifra M'tsor'a, Zab., ch. VII, Par. 5 (Tosaf. to Succ. 5b quotes שמשמעו).

שְׁמוּעָא, שְׁמוּעְתָּא, v. שְׁמוּעָה, a. שָׁמַע ch.

שָׁמוּעָא m. (שָׁמַע) 1) *listening, attentive.* Targ. Prov. XXI, 28 (some ed. שָׁמוּעְתָּא).—2) *one that surrenders himself to the enemy, deserter.*—*Pl.* שָׁמוּעֲיָא. Targ. II Kings XXV, 11; Targ. Jer. LII, 15 Kimḥi (ed. שָׁמְעִיתָא; h. text הנפלים).—3) *reporter of a tradition.*—*Pl.* שָׁמוּעָן. Y. Ber. V, 9b bot.

וכ׳ ש׳ . . . לא בגין not because you are two reporters (is this the adopted law), but because of &c.

שְׁמוּעָה, v. preced.

שְׁמוּעָה f. (b. h.; שָׁמַע) 1) *report, news.* R. Hash. 3ª (ref. to Num. XXI, 1) מה ש׳ שמע יכ׳ what was the report he heard? He heard that Aaron was dead. Ib. 18ᵇ שבו באת ש׳ וכ׳ on it (the fifth of Tebeth) came the report to the captivity that the city was taken (Ez. XXXIII, 21); עשו יום ש׳ וכ׳ they observed mourning on the day they heard the news, as they would have done on the day when the Temple was burnt. Keth. 62ª דבית המקדש ש׳ the news of the destruction of the Temple. M. Kat. 20ᵇ, a. fr. ש׳ רחוקה the news of the death of a relative received after thirty days from the time of death; ש׳ קרובה news received within thirty days. Snh. 110ª; a. fr.—*Pl.* שְׁמוּעוֹת. Ber. IX, 2, v. בְּשׂוֹרָה. M. Kat. 26ª הרעית ש׳ bad news; a. v. fr.—2) *tradition, traditional decision, legal discussion* (הֲלָכָה). Ib. 23ª אין אומרים ש׳ והגדה וכ׳ you must not speak of legal subjects or homiletical interpretations in the house of mourning. Snh. 88ª אומר מפי הש׳ הוא if he says, I gave my decision on the basis of a tradition, opp. אני כך הוא בעיני it is my own opinion. Eduy. V, 7 עמדתי בשמועתן . . . בשמועתי I stood by my tradition, and they by theirs. Erub. 64ª כל האומר ש׳ זו וכ׳ he who says, this traditional decision is good, the other is not &c. Men. 18ª במדומה אני שלא כיוונו שמועתינו וכ׳ it seems to me that until now our traditions did not correspond; Tosef. Zeb. II, 17 שמועתן (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* as ab. Ḥag. 14ª גבור בעל ש׳ 'a mighty man' (Is. III, 2) that means a man knowing many legal traditions.—[שְׁמוּעָתָא in Chald. dict., v. next w.]

שְׁמוּעֲתָא ch. same, 1) *hearing.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 1, v. שְׁמִיעָא.—2) *report, news.* Targ. I Sam. II, 24. Targ. Ps. CXII, 7; a. fr.—3) (also h. form שְׁמוּעָה) *tradition, traditional decision, law.* Y. Succ. I, 52ᵇ עבדיר . . . ר׳ חייא R. Ḥ. . . . decided the matter by referring to a tradition &c. Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top ולא ידענין אם כן ש׳ and we do not know whether he quoted a tradition (of Amoraim) or a Mishnah. Y. Peah III, 17ᵈ top ש׳ כן וכ׳ the traditional law is this: he that &c. Y. Gitt. IX, beg. 50ª ש׳ רובא מתניתא the traditional law goes farther than the Mishnah. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top מרה דש׳ the authority for that tradition; (Y. Snh. I, 18ᶜ bot. דשמעתא); a. fr.—*Pl.* שְׁמוּעָתָא, שְׁמוּעָתָן. Targ. Cant. V, 10 שמוערין חדתין ed. Lag. (ed. Vien. שְׁמוּעָתָן).—Y. Ter. VIII, 45ᵈ top מרי ש׳=בעל שמועות, v. preced.

שְׁמוּר, v. שִׁימוּר.

שְׁמוּרַת, v. שְׁמִירָה II.

שְׁמוּשָׁא, שְׁמוּשָׁא, v. sub שימ׳.

שַׁמְּתִי, שַׁמּוּתִי m. (v. שַׁמְּתָא) *one that is under the ban* and cannot be quoted as an authority. Nidd. 7ᵇ בחייו . . . ר׳ אלישוע ש׳ חיא וכ׳ why did he not reinstate the practice in agreement with R. Eliezer's opinion in his (R. Eliezer's) life-time? Because R. El. was under the ban, and it was thought, if we act according to his opinion in one thing, we (people) might do so in other things, and out of respect for R. El. we should be unable to interfere &c. Sabb. 130ᵇ חדא דר׳ אל׳ ש׳ וכ׳ first of all, R. El. being under the ban dare not be quoted as an authority, and secondly one against many &c. Y. Bets. I, 60ᶜ top ור׳ ליעזר לא ש׳ הוא but is not R. Liezer under the ban? (how can you quote him as an authority?); Y. Ter. V, 43ᶜ bot.

שַׂמְתִּית, v. שְׂחַמְתִּית.

שַׁמְתָּא, v. שַׁמְּתָא.

שָׂמַח (b. h.) *to be merry, rejoice.* Meg. 13ᵇ שמחה ש׳ ראה . . . וש׳ גדולה he rejoiced exceedingly. M. Kat. 18ᵇ ש׳ he saw others do wrong and rejoiced over it; a. fr.

Pi. שִׂמַּח *to make glad, cheer.* B. Bath. 10ᵇ יְשַׂמַּח את אשתו ברבר מצוה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) let him make his wife cheerful by means of a good deed. R. Hash. 6ᵇ אשה בעלה מְשַׂמְּחָהּ as to a woman's festive joy, her husband must rejoice her (with dresses &c.); Kidd. 34ᵇ. Pes. 109ª חייב אדם לְשַׂמֵּחַ וכ׳ man is bound to gladden his children and the members of his household on the festival; במה מְשַׂמְּחָם wherewith should he gladden them? Keth. 8ª (in marriage benedictions) מְשַׂמֵּחַ ציון בבניה who gladdens Zion through (restoring to her) her children; משמח חתן חתן עם כלה who gladdens bridegroom and bride; מש׳ חתן עם חכלה who gladdens the bridegroom with the bride; שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח . . . כשמחך וכ׳ mayest thou gladden the beloved friends, as thou didst gladden thy creature (Adam) &c.; a. fr.

שָׂמֵחַ m. (b. h.; preced.) *bright, joyful, joyous.* Kidd. 66ª חיה ש׳ שמחה וכ׳ he rejoiced greatly (prepared a great festival), and invited &c. Ber. 5ª, v. עָצֵב. Ib. 9ᵇ אדם וש׳ . . . he is a great man and glad when he can do good. Meg. 10ᵇ אין הקב״ה ש׳ וכ׳ the Lord does not rejoice over the downfall of the wicked; a. v. fr.—*Pl.* שְׂמֵחִים, שְׂמֵחִין, שְׂמֵחִי׳. Sabb. 145ᵇ, v. מוֹשֵׁב. Yoma 21ᵇ עניים ש׳ . . . עצבין the poor are glad (because provisions will be cheap), and the property owners are sorry; B. Bath. 147ª. Cant. R. to I, 10; Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. ורווי חברים ש׳ וכ׳ and the words (of the Law which they quoted at the festive board) were as bright as when they were delivered from Sinai; a. fr.—*Fem.* שְׂמֵחָה, שְׂמֵחִי׳. Pesik. R. s. 20 כשנתן ארץ ש׳ ושמים בוכין . . . when the Lord gave Israel the Law, the earth was glad, and the heavens wept; a. fr.—*Pl.* שְׂמֵחוֹת, שְׂמֵחִי׳. Ib. s. 21 בפנים ש׳ with a cheerful contenance; a. e.

שִׂמְחָה f. (b. h.; preced.) *joy, rejoicing, festive occasion.* Keth. 8ª (in Chald. dict.) אפושי ש׳ בעלמא הוא it is merely an extension of the wedding joy (not a new festive occasion). Ib. מברך שחש׳ במעונו he says the benediction containing the words, 'in whose dwelling there is joy.' Y. B. Bath. IX, 16ᵈ bot. שְׂמַחַת זכר the joy over the birth of a male child. Gen. R. s. 70; M. Kat. 8ᵇ ש׳ בש׳, v. עֶרֶב I; a. fr.—Esp. שמחת יום טוב, or ש׳ *the rejoicing on the festival* (Deut. XVI, 11; 14). R. Hash. 6ᵇ איתה בש׳ she (woman) is included in the commandment to

observe the festival with joy. Ḥag. 6ª חנה ... ניחייבא בש׳ was not Hannah herself bound to visit the Temple in order to rejoice? Pes. 109ª אין בזמן ... אין ש׳ אלא בבשר ... as long as the Temple stood, the festive rejoicing consisted in eating meat (of the peace-offering), ... but now ... the festive celebration consists in partaking of wine; a. fr.—*Pl.* שְׁמָחוֹת. Zeb. 102ª חמש ש׳ היתה וכ׳ Elisheba had five joys (distinctions) more than ordinary daughters of Israel: her brother-in-law (Moses) was king &c.; a. e.—ש׳ (מסכת) *S'maḥoth*, one of the small treatises of Talmud Babli, euphem. for אבל רבתי, v. אֵבֶל.

שַׁמְחַזַּאי pr. n. *Shamḥazzai*, name of a fallen angel. Targ. Y. Gen. VI, 4.—Nidd. 61ª בר ש׳ חזי ... סיחון Sihon and Og were the sons of Aḥiah son of Sh.

שָׁמַט (b. h.; cmp. מוּט) *to slip*; (act. verb) *to loosen, detach; to carry off, steal.* Num. R. s. 4 20 (ref. to II Sam. VI, 6) למה שָׁמְטוּ why did they slip (turn off)? M. Kat. 24ª שמטו חזירים וכ׳ swine dragged his body off. Y. Ber. III, 5ª bot., a. e. שׁוֹמֵט וכ׳, v. חֻלְבְּנִיתִין. Ib. מטה ... שׁוֹמְטָן ודיו in the case of a bed the poles of which are movable, one (in mourning) detaches them, and that is sufficient; Y. Ned. VII, end, 40ª שומטו (corr. acc.). B. Mets. 104ª שׁוֹמְטוֹ מיכל גבי בניו he may take it (the pledge) from the back of his (the debtor's) sons. Ex. R. s. 43 והם שׁוֹמְטִים וכ׳, v. טָמְרָאמוּלִי. Y. Keth. V, 30ª חיתה שׁוֹמֶטֶת עצמה she slipped away from under him; Sot. 9ª נָשְׁמְטָה וכ׳ (*Nif.*). Gen. R. s. 14 שׁוֹרָטָה, v. צָרַר I. Pesik. R. s. 20 נִשְׁמוֹט אותה let us abandon her (that she may not find her way home); מיד שָׁמְטוּהָ (not שמוטה) and so they abandoned her. Lev. R. s. 34 יִשְׁמוֹט, v. חָלַץ. Gen. R. s. 20 שומט גידין וכ׳ it (the serpent) draws out fibres (v. גִּיד) and eats them. Midr. Till. to Ps. CXIV (ref. to Deut. IV, 34 גוי מקרב גוי) כאדם ששומט את העובר וכ׳ as a man draws an embryo out of its mother's womb. Ib. למדנו צער לִנְשָׁמָט לשימט מיכן we learn here that there was pain for the body drawn out (Israel), whence do we learn that it was painful for him that drew out (for the Lord who redeemed them)?; a. fr.—Part. pass. שָׁמוּט; f. שְׁמוּטָה. Ḥull. 54ª ש׳ ושחוטה וכ׳ if the trachea was found detached, yet cut through, the animal is *kasher*; שא״א לש׳ וכ׳ for it is impossible that a loose trachea should be cut through (therefore the detachment must have taken place after the ritual cutting). Ib. 57ª, a. e. שָׁמוּט יָרֵךְ an animal with a dislocated thigh-bone; שמוטת יד with a dislocated foreleg; a. e.—V. שָׁמוּט.

Nif. נִשְׁמַט *to be detached, slip away.* Midr. Till. l. c., v. supra. Sot. l. c., v. supra. Num. R. s. 1 18 הר חורב שנלוז נִשְׁמָטָה החרב וכ׳ it is named mount Horeb, because on it the sword (of judgment) was unsheathed (for crimes); (Yalk. ib. 684 נמשכה; Yalk. Ps. 796 נמתחה). Macc. II, 1, v. חַיָּה. Sifra Emor, ch. II, Par. 3 (expl. שרוע, Lev. XXI, 18) שנשתרבבה ירכו (Rabad שנשתרבבה) whose hip is dislocated. Cant. R. to V, 16 (מנמי) נשמטה נפשו his soul slipped away (from him), he fainted; a. fr.—[Tosef. ʿUktsin I, 2 (Tbul Yom III) נשמטין, read with ed. Zuck. נִבְסְסִין.]

Pi. שִׁמֵּט 1) *to loosen, pluck*, esp. *to thin* a thicket of reeds. Tosef. Shebi. I, 7; Y. ib. II, 33ª top מְשַׁמְּטִין בקנים you may thin reeds (in the Sabbatical year); ... מקום ושׁוֹמְטִין וכ׳ where it is customary to clear vines and to thin reeds before &c.; a. e.—2) *to drag forth.* Pesik. R. s. 17 וּמְשַׁמְּטִים הכבורות מיכן וכ׳ and the dogs dragged the dead bodies of the first-born out of the burial caves; Yalk. Ex. 186; a. e.—3) (v. שְׁמִטָּה) *to cause release from debt; to cause cessation of field labor*; (neut. verb) *to come under the law of limitation of the Sabbatical year*; (of the ground) *to rest.* Shebi. X, 1 שברישית מְשַׁמֶּטֶת את המלוה וכ׳ the Sabbatical year causes cancellation of (cash) debts, whether verbal or written; אינה משמטת ... חקפת, v. חַקְפָּה; שכר שכיר אינו מְשַׁמֵּט a hired man's wages do not come under the law of *sh'mittah*; ib. 2 אינן ... המוסר (not אינו משמטין) if one hands his notes over to the court, they are not subject to the law of limitation; ib. חתונס ... וכל מעשה ב״ד אינן משמטין fines for outrage ..., and all obligations arising from legal procedures do not come under the law &c.; ib. 3, v. פְּרוֹזְבּוֹל; [Y. ed. מַשְׁמִיטִין, מַשְׁמִיטִין &c. *Hif.* interch. with *Pi.*]. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VII אני אמרתי ... ומשמטים לי אחת וכ׳ I have told you that you may sow six years, and let the ground rest for me one year, that you may know &c.; עמדי וגלו והיא תְּשַׁמֵּט מאליה כל שמיטים וכ׳ go ye and be carried into exile, and it (the land) will rest of itself (making up for) all the Sabbatical years &c.; Yalk. Lev. 675 והיא תְּשַׁמֵּיט מאליה עד שתרצה לפני כל שמיטין וכ׳. Ab. d'R. N. ch. XXXVIII הואיל ואין אתם משמיטין אותה היא תְּשַׁמֵּט אתכם (ed. Schechter יאי אתם משמטים את הארץ) because you do not let the earth rest, she will abandon you; ובמספר ירחים שאי אתם משמיטין אותה היא תשמט מאליה (ed. Schechter שאין אתם משמטים) and according to the number of months that you fail to let her rest, she will rest of herself. Gitt. 36ª בזמן שאתה משמט ... משמט כספים when thou art bound to let the ground rest, thou art bound to cancel debts; a. fr.—Snh. 97ª ... כשם שהשביעית משמטת כך העולם משמט וכ׳ as the Sabbatical year causes cessation of field work once every seven years, so shall the world rest (be waste) one millennium in every seven millenniums.—4) *to remit a debt.* Gitt. 37ᵇ המחזיר חוב ... יאמר לו משמט אני וכ׳ if a person pays a debt in the Sabbatical year, he (the creditor) must say, 'I remit' (and have no claim): but if he (the debtor) says, 'nevertheless', he may accept; Sabb. 148ᵇ; Sifré Deut. 112; a. e.—5) *to abandon, send away.* Ab. d'R. N. l. c., v. supra.

Hif. הִשְׁמִיט same, v. supra.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּט *to slide, fall off.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 מִשְׁתַּמְּטוֹת, v. עֻלָּה.

שְׁמִיט, שִׁמֵּט ch. same, 1) *to loosen, detach, break loose, take away.* Targ. Y. Lev. XIV, 40 (h. text חלץ). Ib. 43. Targ. II Esth. III, 8.—Ned. 48ᵇ דהוה שָׁמֵיט וכ׳ who was in the habit of stealing flax balls. B. Bath. 28ᵇ מְשַׁמֵּט הוא דקא שמיט ואכיל he plucks and eats (as the fruits grow, but does not harvest); a. e.—Part. pass. שָׁמִיט; f. שְׁמִיטָא. Gen. R. s. 68 דין עיניה ש׳ (some ed. שְׁמִטָּה; oth. שָׁמוּטָה Hebraism) one of them had an eye taken out (in a quarrel); Lev. R. s. 8; Tanḥ. Ki Thissa 5 שמיטי (corr. acc.).—2) (neut. verb) *to slip off, glide.* Targ. Y. I Deut. XIX, 5 וְשָׁמִיט (Y. II וְשָׁמֵיט; ed. Vien. וַשָׁמִיט, corr. acc.).—

3) *to be released, rest, lie fallow.* Targ. O. Lev. XXVI, 35 תִּשְׁתַּבַּת ed. Berl. (oth. ed. תִּשְׁתַּבַּת; ed. Vien. שְׁבָתָא, read: תִּשְׁבַּת). Targ. II Chr. XXXVI, 21.—4) *to let rest, leave fallow,* v. infra.

Af. אַשְׁמֵט 1) *to release, remit a debt.* Targ. Deut. XV, 2.—2) *to rest, lie fallow.* Targ. O. Lev. XXVI, 34, sq.; a. e.—3) *to abandon, let lie fallow.* Targ. O. Ex. XXIII, 11 (Y. ed. Vien. תְּהֵי, Pe.); a. e.—[Targ. Y. II Deut. XIX, 5, v. supra.]

Pa. שַׁמֵּט 1) *to cause remission of debt.* Gitt. 36ª מדאוריתא דלא בשמטא ... מְשַׁמְּטָא by Biblical law the Sabbatical year brings remission, and how could Hillel ordain that it should not bring remission? Ib.ᵇ דְּתַשַּׁמֵּט ... ותקינו and the Rabbis had ordained that it should bring remission as a remembrance of the (Biblical) Sabbatical year; a. e.—2) *to let go, drop, discard.* Tanḥ. Vayishl. 8 [read:] שַׁמְּטֵיהּ discard it (the vow), v. שְׁבָקֵיהּ.—3) *to tear off.* B. Kam. 117ª שמטיה וב' קוֹלְבָּא, v. קוֹלְבָּא.

Ithpa. אִשְׁתַּמֵּט, *Ithpe.* אִשְׁתְּמִיט 1) *to slip off, be dislocated; to break loose.* Targ. Y. Num. XXV, 8. Targ. Y. Lev. XXI, 18 דְּמִשְׁתַּמְּטִיט ידיכיה (h. text שרוע), v. preced.—Yoma 87ª bot., v. קוֹלְבָּא; a. e.—2) *to relieve one's self; to escape, get rid.* Targ. II Chr. XXI, 8. Targ. Ps. CXLI, 6.—B. Mets. 3ᵇ אִשְׁתַּמּוּטֵי הוא דקא מישתמיט וב' he tries to get rid of him (for the moment), thinking, when I have the money, I shall pay him. Ib. 17ª; a. e.—B. Bath. 48ᵇ דלא הוה ליה לארשתמוטי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) when he had no way of getting loose (by some subterfuge). Ḥull. 120ª אִשְׁתְּמִיטַתֵּיהּ הא וב' that which was said in the West escaped his attention. B. Kam. 12ª אִשְׁתַּמְּטִין שילא Ulla has escaped us (was afraid to oppose me); a. e.

שְׁמַטָּא, v. שְׁבַשְׁתָּא.

שְׁמִיטָה, שְׁמִטָּה f. (b. h.; preced.) *release, rest,* esp. *cancellation of debts,* and *rest of the soil,* in the Sabbatical year. M. Kat. 2ᵇ; Gitt. 36ª שְׁמִיטַת קרקע the rest of the soil; שמיטת כספים the cancelling of cash debts. Sifré Deut. 111 הש' שאין נוהג וב' (sub. דבר) the law of the Sabbatical year which applies only to Palestine. Ib. בא"י שאת עושה ש' in Palestine where you observe the Sabbatical year. Ib. 112 ש' משמטת מלוה וב' the Sabbatical year causes cancellation of debts, but the year of the jubilee does not; a. fr.—Ab. V, 9 על שמיטת הארץ וב' (Mish. ed. תַּשְׁבַּת) for the neglect of the laws concerning land in the Sabbatical year and in the year of the jubilee; Sabb. 33ª השמטת שמטין וב'.—*Pl.* שְׁמִטּוֹת, שְׁמִטִּים, שְׁמִטִּין, שְׁמִיטִין. M. Kat. l. c.; Gitt. l. c. בשתי ש' וב' the text (Deut. XV, 2) speaks of two releases, the release of the land &c., v. supra. R. Hash. I, 1 באחד ... ר"ה לשנים לש' וב' the first of Tishri is the New Year for years, for Sabbatical years, and for jubilees. Midr. Till. to Ps. LXXXV ... אם ועשו את הש' וב' if they give forth the tithes, and observe the Sabbatical years &c. Sabb. 33ª, v. supra. Ab. d'R. N. ch. XXXVIII, v. שְׁבַשְׁתָּא; a. fr.

שְׁמוּטִין m. pl. (שְׁבַשְׁתָּא) *slips, shoots.* Cant. R. to I, 15; IV, 1 שַׁבְּטוּטֵי, v. שַׁבְּטוּטֵי.

שמטי, Tanḥ. Vayishl. 8, read: שַׁמְּטֵיהּ, v. שְׁבַשְׁתָּא.

שְׁמִיט, שְׁמִיטָה, שְׁמִיטָא, שְׁמִטָּה, שְׁמִטָּא f. = h. שְׁמִטָּה.

Targ. Y. II Deut. XXXIII, 24. Targ. ib. XV, 1 (Y. ed. Vien. שְׁמִיטָתָא, corr. acc.); a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ᵇ; Y. Ab. Zar. IV, 44ᵇ; a. fr.—*Pl.* שְׁמִטָּתָא, שְׁמִיטִין. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 24. Targ. Y. Ex. XII, 40 תלתין ש' דשנין thirty septennial priods; a. e.

שַׁמַּי, v. שַׁמַּאי.

שְׁמִי, v. שְׁמַיִם, a. next w.

שְׁמַיָּא, שְׁמַיָּה m. pl. = h. שָׁמַיִם, 1) *heaven*; trnsf. *God.* Targ. Gen. I, 1. Targ. Deut. X, 14. Targ. Y. Num. XXV, 19 (XXVI, 1); a. v. fr.—Ber. 58ᵇ שבילי דש' (Ms. M. דרקיעא), v. נְהַר I. Ib. 7ᵇ; Keth. 105ᵇ, a. fr. בילי דש', v. מַיָּא II. Ḥag. 12ᵇ חשוכא קמי ש' וב', v. חֲשׁוֹכָא II. Snh. 105ª כלפי ש', v. חוּצְפָּא. Y. Ned. XI, end, 42ᵈ, v. חָרִיק II; a. v. fr.—2) שְׁמֵי גַלְגַּלְתָּא, שְׁמֵי שַׁדְרָתָא *arch, ceiling.* Targ. I Kings VI, 15.—Ber. 48ª, v. גַּלְגַּלְתָּא; a. e.

שְׁמִיטָה, שְׁמִטָּא m. 1) = h. שָׁמוּט *nimble, thin.* Bekh. 45ᵇ (expl. קפח, Mish. VII, 6) בארכא ש' סניא it means one disgustingly long and thin.—2) *loose, detached,* v. שְׁמַט.

שְׁמִיטָתָא, שְׁמִטָּתָא, שְׁמִטָּא, v. sub שְׁמִיט.

שַׁמַּיי, v. שַׁמַּאי.

שְׁמַיָּא, v. שְׁמַיָּא.

שְׁמִיכָה f. (b. h.; סמך = שׁמך) *a heavy cover, cloak.* Lev. R. s. 23; Yalk. ib. 585; Yalk. Jud. 44 (explained סוּדָרָא, מְעִיטָרָא); ib. חזרנו ... שמ' בה וב' we went over the whole Bible and could not find *s'mikhah* as the name of a garment, but (it is to be interpreted,) my (God's) name testifies for her that this man did not touch her.

שָׁמַיִם m. du. (b. h.) 1) *heaven*; trnsf. *Heaven, God.* Gen. R. s. 1 הש' נבראו תחלה the heaven was first created. Tam. 32ª top מן הש' לארץ וב' is it farther from heaven to earth, or from east to west? Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) ש' מְשַׁמֵּי מרום from the high heavens. Ned. XI, 12 (90ᵇ) ש' ביני לביניך heaven is between me and thee (I have an unconquerable aversion to associating with thee, v. Y. ib. 42ᵈ bot., quot. s. v. חָרִיק II; differ. in comment.). R. Hash. 19ª אי ש' by Heaven! B. Mets. 37ª לצאת ידי ש' to do his duty towards God (v. יָצָא).—Kidd. 40ª, a. e. ירא ש', v. יִרְאָה.—Snh. XI, 5, a. e. בידי ש', v. יָד.—Ab. II, 2 מלכות ש', יראת ש' &c., v. respective determinants.

שָׁמִין I m. (v. שְׁמִינִי) *Shamin,* a coin, one eighth of an Italian Isar (As). Kidd. 12ª שתי פרוטות לש' the Shamin has two P'ruṭahs; Tosef. B. Bath. V, 12 לשמן ed. Zuck. (Var. לשורן, corr. acc.); Y. Kidd. I, 58ᵈ שני פרוטות שמין.—*Pl.* שְׁמִינִין. Kidd. l. c. שני ש' להנין two Shamins make one Hannets (v. חַנִּין); Tosef. l. c.; Y. Kidd. l. c. שני שמין ניצרים (corr. acc.).

שָׁמִין II, **שְׁמִין** m. = h. שָׁמֵן, *fat.* Targ. Y. Gen. XVIII, 8. Ib. 7; v. שְׁמַן.

שְׁמִינֵי, v. sub שְׁמִינִי.

שמנונית, v. שַׂמְנוּנִית.

שְׁמִינִי, m., **שְׁמִינִית** f. (b. h.; שְׁמֹנֶה) *eighth; one eighth.* Sifra Sh'mini, Milluim, beg. ש' למנין the eighth day in the order of counting (from the initiation of the priests); ש' לחדש the eighth day of the month. Y. Sabb. VIII, 11ª bot.; Y. Pes. X, 37ᶜ bot. חצר שמינית half an eighth (of a Log); a. v. fr.—Esp. שמיני, or ש' של חג *the eighth day of the Succoth festival.* Succ. 47ª אימתי זמן בש' של חג we recite the benediction for the entrance of a festival (זְמַן) on the eighth day &c. Ib., a. fr. ש' רגל וכ' the eighth day is a festival for itself; a. fr.—*Pl. fem.* שְׁמִינִיּוֹת. Yalk. Esth. 1048 ארבעים ש' (not שמצות) forty eighths (of a Kab), v. תּוֹמָן.

שְׁמִיעַ, v. שָׁמַע I.

שְׁמִיעָא m., *pl.* שְׁמִיעָתָא, v. שָׁמוּעָא.

שְׁמִיעָא f.=next w. Targ. Y. I Deut. XXXII, 1 יהב ש' וכ' ascribed hearing to &c. (Y. II שמועתא).

שְׁמִיעָה f. (שָׁמַע) *hearing, listening.* R. Hash. 25ᵇ לא תהא ש' גדולה מראייה hearing (the statement of witnesses) ought not to be of greater legal value than seeing (if the judges themselves have seen the new phase of the moon). Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. הולכין אחר שְׁמִיעַת בת קול you may be guided by what you hear, considering it as a divine voice (it is not a divination practice to be forbidden). Ib. נלך בתר שמיעת בת קול let us be guided by what we shall hear. Cant. R. to II, 3 חקדימו אמנה לש' ישראל ... the Israelites in Egypt advanced belief to hearing (Ex. IV, 31); בסיני ... עשייה לש' at Sinai they advanced doing to hearing (ib. XXIV, 7; Sabb. 88ª, Gitt. 7ª נעשה לנשמע). Nidd. 31ª שמיעת האוזן the faculty of hearing; a. fr.

שָׁמִיר m. (b. h.; שמר, cmp. סָמַר) [*pointed,*] *thorn; flint, diamond*; (in legend) *shamir,* a worm that cuts stones with its glance. Sot. IX, 12 בטל הש' ... משחרב with the destruction of the Temple the *shamir* ceased to exist. Ib. 48ᵇ; Tosef. ib. XV, 1; Y. ib. IX, 24ᵇ; a. e.

שְׁמִירָא, שָׁמִיר ch. same, 1) *flint.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 13 (h. text חלמיש). Targ. Ps. CXIV, 8. Targ. Job XXVIII, 9.—2) *diamond; shamir.* Targ. Ez. III, 9. Targ. Zech. VII, 12; a. e.—Gitt. 68ª אריכא ש' דאריתיה וכ' there is the *shamir* which Moses used for the jewels of the Ephod. Ib.ᵇ בעינא ... ש' I want to build the Temple, and want the *shamir*; a. e.

שְׁמִירָה I f. (שָׁמַר) *watching, guarding.* Y. Maasr. II, 49ᵈ bot. חצר בית ש' a well-guarded court (= חצר המשתמרת, v. חָצֵר). Y. Sabb. II, 5ᵇ top אינו צריך ש' (omit ליה) is not in need of special guard (against dangers). B. Mets. 42ª; Pes. 31ᵇ, v. פֶּסַח. B. Kam. I, 1 שְׁמִירָתָן עליך כל שהכתי בשְׁמִירָתוֹ thou art bound to guard them. Ib. 2 אדם שְׁמִירת גופו עליו הוא a human being is his own guard (the employer has no responsibility for injury done by the employee).—Num. R. s. 44 יש פקידה לש' trust (the root פקד) is used in the sense of guarding (taking charge). Ex. R. s. 25, end על שמירת יום וכ' the son of David comes as a reward for the observance of one Sabbath day; a. fr.—*Pl.* שְׁמִירוֹת. Yalk. Ps. 816 (ref. to שמרות, Ps. LXXVII, 5) כל שְׁמִירוֹתַי בלילה all my watchings (waiting for help) are held by night; Midr. Till. to Ps. l. c. שמרותי (ed. Bub. מידותי, corr. acc.).

שְׁמִירָה II pr. n. f. *Sh'mirah,* wife of Nebuchadnezzar. Lev. R. s. 19, end רב הונא אמר ש' שמה Rab H. says, her name was Sh'mirah; R. A. says, שְׁמִירָמוֹת שמה her name was Sh'miramoth; the Rabbis say שְׁמִירַעַם שמה her name was Sh'mira'am. Yalk. Jer. 309 עד שהגיעו לש' אשתו וכ' (some ed. שְׁמִירַת) until they came to Sh., the wife &c.; Tanḥ. Vayikra 6 שְׁמִירַת.

שמירת, Y. Dem. I, 21ᵈ top, v. שׁוּמְרָה.

שמירון, Y. Keth. II, 26ᶜ bot., v. סִימְרוֹן.

שְׁמִירָת, שְׁמִירַעַם, שְׁמִירָמוֹת, v. שְׁמִירָה II.

שְׁמִית, v. שְׁמִיטָּה.

שְׁמִיתָא m. (שָׁמַת) *excommunicated, accursed.*—*Pl.* שְׁמִיתָתִין. Targ. Y. Deut. VII, 26. Ib. שְׁמָתִין, v. שַׁמְתָּא.

שְׁמָכָא m. (cmp. שׁוּם III) *onion.* Keth. 60ᵇ Ar. (ed. כמכא; Alf. שמכי).—*Pl.* שַׁמְכֵי. Sabb. 110ᵇ top ש' פרסאי Persian (large) onions. Arakh. 19ª וכ' באתרא דתקלי ש' where they sell onions by the weight, he (that dedicates the weight of a certain person) can acquit himself of his vow even with onions. Kidd. 52ᵇ, v. מוֹזָא. Snh. 109ᵇ.

שמלאי, Y. Kidd. I, 61ᵈ top, v. שַׁלְמָאי.

שַׁמְלַי, שַׁמְלַיו (b. h. שַׁלְמַי) pr. n. m. *Samlai,* name of several Amoraim. [Tradit. pronunc. *Simlai.*] Y. Sabb. I, 3ᵈ; Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ bot. ש' הדרומי; Bab. ib. 36ª ש' לודאה; ib. 37ª (attendant of R. Judah han-Nasi). Pes. 62ᵇ. Ib. 121ᵇ. Y. Shek. IV, 48ª top.—B. Bath. 111ª (Ms. H. שמלא). Y. Meg. I, 72ᶜ bot.; Y. Taan. II, 65ᵈ bot. שמלרי; Koh. R. to III, 14, v. בִּירָא 3; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 127ª.

שִׂמְלָה f. (b. h.) *sheet, cover, garment.* B. Mets. II, 5 (27ª) (ref. to שלמה, Ex. XXII, 8) אף הש' היתה בכלל וכ' the case of the garment would have been included (as אַבֶּדָה), and why is it specified? מה ש' מיוחדת וכ' as the garment is individual property and can be identified by certain marks &c. Mekh. Mishp., s. 13, v. רָעַר; Sifré Deut. 237. Keth. 46ª (ref. to Deut. XXII, 17), v. בָּרַר. Ib. ש' משמע it means the sheet in its real sense. Ib. פרשו מה שָׂמּוּ לָהּ they spread (the refutation of) what he charged her with. Midr. Till. to Ps. XIX הזאת מה הש' what is this sheet (curtain) made of?; Yalk. ib. 672 זו מה הוא הש' Ḥag. 14ª (ref. to Is. III, 6) [read:] מתכסין בהם כש' ישנן דברים ... וכ' (v. Rabb. D. S. a. l.) things with which people cover themselves as with a garment (faith in divine protection, differ. in Rashi) are in thy possession; Sabb. 119ᵇ; Yalk. Is. 261; Yalk. Jer. 275; a. e.—Midr. Sam. ch. XX שמלתם, read: שיבולת, v. שִׁבֹּלֶת.—V. שַׂלְמָה.

שָׁמֵם (b. h.) [*to stand still,*] *to be astonished; to be waste.* Tosef. Sot. XV, 10 ונמצא ישראל ש' וזרע וכ' and as a consequence Israel will be laid waste, and the seed of Abraham cease. Y. Bets. II, 61^{c} top ומצא אותה פעם . . . שׁוֹמֵמֶת once he entered the Temple court and found it deserted; שׁהֶחֱשִׁירמוּ וכ' . . . יָשַׁמּוּ בתיהם (or יְשַׁמּוּ) deserted be the homes of those who caused the house of our God to be laid waste; Y. Ḥag. II, 78^{a} bot. שׁהֶחֱרִישׁמוּ. Cant. R. to V, 5 ראה הגדרנה שוממת he (Cyrus) saw that the country was ruined. Y. Ber. IV, 8^{a} החרוסה וחשׁוֹמֶמֶת destroyed and deserted. Meg. III, 3 (ref. to Lev. XXVI, 31) . . . קדושתן שׁוֹמֶמֶת (Y. ed. שׁוֹמֵרִין) they remain holy, even when they lie in ruins. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) שָׁמְמָה עלי נפשי my soul within me is waste (mourns); a. fr.

Pi. שִׁמֵּם *to lay waste, ruin; to confound.* Yalk. Prov. 959 אם זכה משמחו ואם לאו מְשַׁמְּמוֹ if a man is good, it (dreaming of wine) means joy to him, if not, it means confounding.—Part. pass. מְשׁוּמָּם; f. מְשׁוּמֶּמֶת. Tosef. Keth. VII, 10 מש' הרא (ed. Zuck. שעמומית) she (my daughter) is confused in her mind; v. שַׁעֲמוּמִית.

Hif. הֶשֵּׁם same. Gen. R. s. 26 (play on אנשי השם, Gen. VI, 4) שׁהֶחֱשִׁירמוּ את העולם ושהושׁמוּ . . . שׁרְשׁוֹם they confounded the world, and they were ruined (driven) out of the world, and caused the world to be laid waste. Y. Bets. l. c.; Y. Ḥag. l. c., v. supra.

Nif. נָשַׁם, *Hof.* הוּשַׁם *to be laid waste, ruined.* Gen. R. l. c., v. supra. Sot. IX, 15; Cant. R. to II, 13 יהגבלן יְשׁוֹם, v. גָּבְלָן. Y. Bets. l. c.; Y. Ḥag. l. c., v. supra.

Hithpol. הִשְׁתּוֹמֵם 1) *to be astounded.* Gen. R. s. 4, end (expl. שׁהברוות מְשׁתּוֹמְמִים . . . של אש הן של מים הן שׁמּים) men wonder at them, (asking) are they of fire? are they of water?—2) *to be waste, ruined.* Kidd. 66^{a} והיה העולם מְשׁתּוֹמֵם וכ' and the (Jewish) world was ruined (demoralized), until Simon b. Sh. came and restored the Law &c. Sabb. 33^{a} והדרכים מְשׁתּוֹמְמִין and the roads are desolate; a. e.

שַׁמֵּם ch. same.

Ithpa. אִשְׁתַּמֵּם 1) *to be desolate.* Targ. Lam. IV, 5.—2) *to be confounded, mad.* Targ. I Sam. XXI, 14 (h. text ויתהלל).

Ithpol. אִשְׁתּוֹמֵם *to be perplexed.* Ḥull. 21^{a} א' כשמה חדא (fr. Dan. IV, 16) he was perplexed for a moment (knew not what to answer).

שַׁמָּם m. (preced.) *confounded, demented.*—*Pl.* שַׁמָּמִין. Cant. R. to IV, 7.

שְׁמָמָה f. (b. h.; preced. wds.) *waste, desolation.* M. Kat. 17^{a}, v. שַׁמָּתָא.—*Pl.* שְׁמָמוֹת, constr. שׁממות. Cant. R. to III, 4 (ref. to Is. XXI, 1) דרך ש' מדבר בא he (Nebuchadnezzar) came by the way of the deserts of the wilderness. Lam. R. introd., end (in an obscure passage) מש' הארץ from the deserts of the land.

שְׁמָמִית, שְׁמָמִיתָא, שְׁ', v. סְמָמִית, סְמָמִיתָא.

שָׁמֵן I (b. h.) [*to be smooth,*] *to be fat.*

Hif. הִשְׁמִין *to grow fat, improve.* Y. B. Kam. IX, beg. 6^{d} גזל בחושה והשׁמינה if he took forcibly a lean animal, and it grew fat (in his possession); Tosef. ib. VII, 17; Bab. ib. 65^{a}; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּן *to become smooth, bright; to glisten.* Gen. R. s. 34 כל שהוא . . . הרא מְשׁתַּמֶּנֶת the more he beats it (the flax), the more it will glisten; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 654.

Pi. שִׁמֵּן 1) (denom. of שֶׁמֶן) *to oil.* Men. 23^{a} קומין שׁשִׁמְּנוֹ וכ' . . . the handful of the sinner's meal-offering on which he (the priest) put oil, . . . has become unfit for the altar; Yalk. Lev. 474.—2) *to smooth, level;* ש' בין *to compromise to average.* B. Mets. 87^{a} . . . השוכר מְשַׁמְּנִין ביניהם if one hires a laborer, saying, I will pay you as much as one or two of the inhabitants of the place get: he may pay him the lowest wages . . .; the scholars say, you compromise between them, i. e. you make him pay the average wages. B. Bath. VII, 4 . . . האומר משמנין ביניהם וכ' if one says to his neighbor, I sell thee one-half of my field (and one part is better than the other), we compromise between them, i. e. the field is divided into two portions of equal value, but the purchaser must take whichever portion the seller may assign to him; חציה בדרום . . . משמנין וכ' if he says, I sell thee half of the field on the south side, we compromise between them, and he gets his portion on the south side; expl. ib. 107^{b} משמנין . . . לדמי 'we compromise' means according to value. Bekh. II, 6, sq. משמנין ביניהם we compromise between them, i. e. the priest takes the inferior of the twin animals, and the difference in value remains under litigation; expl. ib. 18^{a} מיהו משמנין שומן יהא ביניהן *m'shamm'nin* means, the fat one (the difference of value) remains to be decided &c., v. שׁוּמָן.

שְׁמֵן ch. same.

Ithpa. אִשְׁתַּמֵּן *to grow fat.* Gen. R. s. 28 אמר ליה זיל ואש' . . . ומְשׁתַּמֵּן וכ' he said to the bird, go and grow fat, and come again, and it went and grew fat, and came again; Yalk. Zeph. 566.

שָׁמֵן II m., שְׁמֵנָה, שְׁמֵי', שָׁמְנָה f. (b. h.; preced.) *fat, rich.* Keth. 61^{a} בשר ש' fat meat. Pes. 42^{a}. Ḥull. 45^{b} גדי שמן Rashi (ed. גדי שמינה, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) a fat kid. Y. B. Kam. IX, beg. 6^{d} והכחושה וכ' גזל ש' if he took by force a fat animal, and it became lean &c., v. שׁוּמָן; a. fr.—*Pl.* שְׁמֵנִים, שְׁמֵי', שָׁמֵנוֹת; שְׁמֵדִי'. Gen. R. s. 66 דגים ש' יתיר מדאי exceedingly fat fish. Num. R. s. 16 ^{12} אם אם ש' . . . whether its fruits are light or rich; ib. אם של ש' . . . צוינמא, v. צוֹנָם; Tanḥ. Sh'laḥ 6; a. fr.

שָׁמֶן m. (preced. wds.) 1) *cream.* Targ. O. Gen. XVIII, 8 ש' דגיבנן (Y. לוואי שֶׁמֶן; h. text חמאה). Targ. Ps. LV, 22 (h. text מחמאות).—2) *fat.* Targ. Is. XXX, 23. Targ. Y. Gen. XVIII, 7 שְׁמִין.—V. שׁוּמְנָא.

שֶׁמֶן m. (b. h.; preced. wds.) *oil, fat.* Sabb. II, 1 ש' שרפה oil of T'rumah which is condemned to be burnt on account of contamination; ש' קרק, v. קרק. Ib. 2 ש' דגים fish-oil; ש' אגוזים nut-oil &c. Ib. 17^{b} שְׁמָנָן their oil,

manufactured by gentiles; Ab. Zar. 36a. Ib. ש׳ רב יהודה וכ׳ as to gentiles' oil, R. Judah and his court voted on it and permitted it. Pes. 83b; Ḥull. 91a; 92b שַׁמְנוֹ the fat surrounding the nervus ischiadicus, v. שׁוּמָן; a. fr.—עֵץ ש׳ *pine-wood*, v. עֵץ.—*Pl.* שְׁמָנִים, שְׁמָנִין. Sabb. II, 2 מתחילין בכל חש׳ allow all kinds of oil to be used for Sabbath lights. Ib. 23a כל חש׳ יפין וכ׳ all oils are good for ink, but olive oil is the best. Y. Bicc. I, 64b top; a. fr.

שִׁמְן pr. n. m. *Shimmon*, v. שִׁמְעוֹן.

שְׁמַנָּא, שְׁמִנָּא c. (v. שָׁמִין II) *fat, rich.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 20 (ed. Vien. שְׁמִרָנָה); a. e.—Lam. R. to III, 20, v. חָשִׁיךְ II. B. Bath. 22a בשרא ש׳ fat meat; a. fr.—*Pl.* שְׁמַנֵּי, שְׁמַנְיָא, שְׁמִנֵּי, שְׁמִי. Targ. Y. I Deut. VI, 3. Targ. Y. I Gen. l. c. Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 14, v. לְוָיָא. Targ. I Sam. XV, 9 (ed. Wil. שַׁמֵּי); a. fr.—Targ. Gen. IV, 4 משמרנרהון ed. Berl. (ed. Vien. מִשַּׁמְנָהוֹן; ed. Lsb. משמנינהון).—Gen. R. s. 22 (interpret. מחלבהן, Gen. IV, 4) מן שַׁמְנֵיהוֹן from the fat among them; Yalk. ib. 35; Y. Meg. I, 72b bot. מן שַׁמֵּינֵי; Num. R. s. 13, beg.; Lev. R. s. 9; Cant. R. to IV, 16. Yalk. Gen. 115; Gen. R. s. 67 (ref. to משמני, Gen. XXVII, 39) מן ש׳ דארעא of the fat (the rulers or the rich men) of the land. Ib. [read:] מן הן מחעבדא ארעא שמינא דעבדא שמינין מן טלא wherefrom does the earth become rich so that it begets rich men? From the dew; a. fr.

שְׁמַנָּה, v. שְׁמַן II.

שְׁמֹנֶה f., **שְׁמֹנָה** m., **שְׁמוֹנֶה** (b. h.) *eight.* Kidd. 30a, v. פָּסוּק. Men. 30a פסוקים שבתורה ש׳ the last eight verses of the Pentateuch. Yoma VII, 5 כהן ... בש׳ כלים וכ׳ the high priest officiates in eight garments, and the common priest in four. Gen. R. s. 98 (play on שמנה, Gen. XLIX, 20) שהוא מעמיד בגדי ש׳ he (Asher) raises those who wear eight garments (marrying his dowered daughters into priestly families); a. v. fr.—ש׳ עשרה *eighteen.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) ש׳ ע׳ שנה היתה בת וכ׳ for eighteen years in succession a voice came forth to Nebuchadnezzar &c.; a. fr.—Esp. ש׳ עשרה (with or sub. ברכות; abbrev. ש״ע) *the eighteen benedictions of the daily prayer* (תפלה). Ber. IV, 3 בכל יום ... ש״ע וכ׳ on every ordinary day one must recite the eighteen benedictions &c.; מצין ש״ע an abstract of the eighteen &c. Tosef. ib. III, 25 ש״ע ... כנגד ש׳ ע׳ הזכרות וכ׳ the eighteen benedictions ... correspond to the eighteen invocations of the Divine Name in *habu* &c. (Ps. XXIX); Ber. 28b. Ib.; Meg. 17b הסדיר ש״ע וכ׳, v. סִדֵּר. Ab. V, 21, v. חוּפָּה; a. fr.—*Pl.* שְׁמֹנִים, שְׁמוֹנִים *eighty.* Kidd. l. c. Ab. l. c. בן ש׳ at the age of eighty years; a. fr.

שַׁמְנוּנִית f. (שָׁמַן) *fatty, oily substance.* Y. Meg. I, 71a כדי להעביר ש׳ וכ׳ in order to remove the fat from it (the knife); Y. Bets. III, end, 62b שמינ׳ (corr. acc.); Bab. ib. 28a שַׁמְנוּנִיתָהּ. Y. Pes. II, 29c בשרש בהן ש׳ when there is fat in them. Ḥull. 111a top Rashi, v. next w.; a. e.

שַׁמְנוּנִיתָא ch. same, *fat.* Targ. Y. Gen. XLV, 18.—Ḥull. 111a top משום ש׳ on account of the fat (in the liver which is communicated to the substance boiled with it).

שְׁמִנִּי *my name*, v. שְׁמָא. Ḥull. 51a (v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

שְׁמִנִּים, v. שְׁמֹנֶה.

שְׁמִנִּין or **שְׁמִנִּין,** *pl.* of שְׁמִין I.

שַׁמְנִינֵי m. pl. (שָׁמַן) *fat animals.* Targ. O. Gen. IV, 4 ed. Lsb., v. שְׁמֵנָא.

שָׁמַע (b. h.) [*to be still,*] *to hear, listen, obey; to understand.* R. Hash. IV, 2 כל עיר ... ושומעת וכ׳ every township near Jerusalem from where you can see (the city) and hear (the Shofar) &c. Ib. 21b ... עד שישמעו until they heard from the mouth of the court *m'kuddash* (v. קִדֵּשׁ). Snh. 90a שָׁמַע לו listen to him (obey the prophet's command); אל תשמע לו listen not to him. Keth. 5b אם שמע וכ׳ if a man hears an improper word &c., v. שָׂפָה II. Ber. 13a the text (Deut. VI, 4) says 'hear' (or 'understand'), בכל לשון שאתה שומע recite the Sh'm'a in whatever language you understand. R. Hash. III, 7 אם קול שופר ש׳ if he heard the sound of a Shofar; ואם קול חברה ש׳, v. חֶבְרָה. Y. Hor. I, 46a top נותנין לו שהות עד שישמע we allow him time enough that he may have heard (the decision of the other court), opp. to עד שישמע (not שישפע) (he is not guilty) until he has really heard it; a. v. fr.

Hif. הִשְׁמִיעַ 1) *to cause to hear; to announce.* Ber. l. c. חשמע לאזניך וכ׳ let thy ears hear what thou utterest &c. Ib. לא ה׳ לאזנו if he read the Sh'm'a inaudibly to himself. R. Hash. 28b עד שיתכוין שומע ומשמיע until he that hears (the Shofar) and he that causes to hear (that blows) have the intention to perform a religious act. Shek. I, 1 מַשְׁמִיעִין על השקלים וכ׳ (Y. ed. מְשַׁמְּעִין, *Pi.*) public announcement is made concerning the contribution of the half-Shekels &c.; a. fr.—2) (sub. עצמו) *to show one's self obedient, be persuaded, surrender*, v. *Nif.*

Pi. שִׁמַּע 1) *to announce*, v. supra. Y. Shek. I, beg. 45c; Y. Meg. I, 71a.—2) *to assemble* for mourning services, *invite.* Snh. 47a הלינו לכבודו לשַׁמֵּעַ עליו וכ׳ if burial is postponed for the honor of the dead, to assemble the surrounding townships for his funeral, to bring on lamenting women &c.

Nif. נִשְׁמַע 1) *to be heard; to be listened to, be obeyed.* Ber. 6a אין תפלה ... נִשְׁמַעַת וכ׳ man's prayer is heard only in the house of prayer. Y. ib. V, end, 9b שנשמעה תפלתו that his prayer will be heard (his petition be granted). Erub. 18b כל בית שנִּשְׁמָעִין וכ׳ a house in which the words of the Law are heard by night will never be destroyed. Yeb. 65b ... דבר הנשמע כשם as well as it is proper to say a thing that has been heard (to mention one's authority), so it is proper not to say a thing that has not been heard (for which you cannot cite your authority); a. fr.—2) *to show one's self willing; to submit to authority*; (of woman) *to surrender.* R. Hash. 25b אשרי הדור שהגדולים נִשְׁמָעִים וכ׳ blessed the generation in which the superiors (in wisdom) submit to the authority of their inferiors, and how much more when inferiors acknowledge the authority of their superiors!—Snh. 82a הִשָּׁמַע לו (ed.

הַשְׁמִיעֵנִי לִי) surrender thyself to me; לֹא תִשְׁמַע אֶלָּא וכ' surrender thyself only to a prominent man among them; Sifré Num. 131; ib. רְצוֹנְךָ שֶׁאֶשְׁמַע לְךָ הַנַּח וכ' if thou desirest me to surrender myself to thee, renounce the law of Moses; Yalk. ib. 771. Y. Succ. V, 55[b] top נִשְׁמָעוֹת לְלִרְגִינוֹתַי וכ' ... if you will surrender to my legions, I will not put you to death. Snh. 93[a] הַשְׁמִיעֵנִי אֵל וכ' surrender thyself to Zedekiah; a. fr.

שְׁמַע I ch. same. Targ. Gen. XXVII, 5. Targ. Ex. XVIII, 1. Targ. Job IV, 16; a. v. fr.—Part. pass. שְׁמִיעַ; f. שְׁמִיעָא. Targ. Ps. XXIX, 3, sq. Targ. II Chr. VII, 12; a. fr.—Y. Ter. X, 47[b] bot. אנא מה דשמעית ואינון מה דשמעון I report what I have heard, and they, what they have heard. Sabb. 46[b] הא שְׁמִיעָנָן לֵיהּ לְר"ש וכ' have we not heard what R. S. says &c.? Y. Sot. VII, beg. 21[b], v. אֲלַנְיָסְמֵי; a. v. fr.—שמיע ל־ he has heard, *he knows of*. Erub. 9[b] ור"י מי לא ש' ליה הא but has R. J. not heard that (does he not know that Boraitha of R. Ḥiya)? ש' ליה ולא סבר (v. Rabb. D. S. a. l.) he knows of it, but does not accept it. Ib. 10[a], a. fr. לא ש' לי הא שמעתא this tradition is not known to me. Pes. 34[a] מידי ש' לך בהא do you know anything about this (hălakhah)?; a. v. fr.—Esp. שמע מ־ *to understand from, to infer, prove*. Ab. Zar. 72[b], a. fr. ש' מינה וכ' (abbrev. ש"מ) deduce from this that &c. Ib. שַׁמְעַתְּ מִינַּהּ וכ' wilt thou conclude from this that &c.? Ib., a. fr. אלא מיהא לית לְמִשְׁמַע מִינַּהּ but (the conclusion is,) you can derive nothing from this.—Ib., a. fr. תא שמע (abbrev. ת"ש; v. אָתָא) come and learn, i. e. derive it from the following. Sabb. 13[b] ת"ש ... ש"מ ואלו תְּנֵי שֶׁמְּעוֹן I will prove it (from this Tosefta): 'you must not ..., and those are some of the halakhoth &c.', which proves that the right version is '*and* those': it stands proved. Y. M. Kat. III, 83[a] top נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא let us prove it from this; a. v. fr.

Pa. שַׁמֵּעַ 1) *to make music; to sing*, v. *Af.*—2) (v. שַׁמָּשָׁא) *to minister to, be an attendant of*. Ber. 41[b] ... מאן דְּנִשַׁמְּעִינָךְ would that we had iron feet, that we could always wait on thee! Meg. 28[b] נִיחָא לִי דְּאֶשְׁמַעֵיהּ לְמַר (Ms. M. דאשתמש ליה למר, v. Rabb. D. S. a. l.) it gives me pleasure to be your servant; a. e.

Af. אַשְׁמַע 1) *to cause to hear, cause to be heard, announce, proclaim*. Targ. Deut. IV, 36. Targ. Is. LII, 7. Targ. Ps. XXVI, 7; a. fr.—Esp. (interch. with *Pa.*) *to make music, play; to be a musician*. Targ. I Sam. XXIX, 5 (Ms. *Pa.*). Targ. I Chr. XV, 16. Ib. XVI, 42 מַשְׁמְעָא ed. Lag. (ed. Rahmer משמעיראה, Var. מַשְׁמְעָנָה; h. text מַשְׁמִיעִים) *musicians*. Targ. Ps. CL, 5 דְּמַשְׁמְעִין לְבַרּוּחָא Ms. (ed. Lag. דמשמעין בלחודרהון; ed. Wil. a. oth. דשמעין בלהודרהון, corr. acc.). Ib. דַּמַשְׁ' בִּיבָבָא (Ms. Pa.).—2) *to give to understand; to teach, prove*. Ber. 2[a] מִילְתָא ... קָא מַשְׁמַע לַן וכ' (the Tannai in using such an expression) wants to teach us something by the way: when do the priests eat &c.; והָא קמשמע לַן וכ' (abbrev. קמ"ל) and it is this he teaches us, that the sacrifice of atonement is not indispensable &c. Ib. 4[b] לאפוקי ... קמ"ל דחיבה in opposition to the opinion that the evening prayer is optional, he gives us to understand that it is obligatory. Sabb. 19[a] ... קמ"ל מהו דתימא you may have thought (that the cases are different, because) this devolves upon him, and the other does not, therefore he teaches us (that they are the same). Ib. 108[a] מאי קמ"ל what does he teach us (is it not a matter of course)? Ber. 21[a] sq. דאי אַשְׁמְעִינַן וכ', v. צָרִיךְ; a. v. fr.—Part. pass. מַשְׁמָע *a) understood*. Yeb. 102[b] הכי וכ' מ' it may be understood thus (it may mean, 'to take off'), and may be understood thus (it may mean, 'to strengthen'); a. fr.—2) *inferred, proved; evidence*. Sabb. 84[b] מאי מ' how is this proved (from the verse quoted)? Erub. 65[a] מאי מ' וכ' what evidence is there &c.?, v. פּוּךְ. Ib. מַשְׁמְעֵי, v. infra; a. fr.—V. מַשְׁמַע.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּמַע 1) *to be heard, let one's self be heard*. Targ. Gen. XLV, 16. Targ. Job XXXVII, 4 Ms. (ed. ישמע). Targ. Ps. LXXVII, 19; a. fr.—Snh. 95[b] (prov.) אגב אורחך ... א' on thy road let thy enemy hear from thee, i. e. take revenge when occasion offers. R. Hash. 27[a] תרתי ... לא מִשְׁתַּמְּעִי ... משתמעי two different sounds produced simultaneously by the same person are not distinctly perceived, but if produced by two persons, they are. Erub. l. c. מכדי קראי מִשְׁתַּמְּעֵי בין למר וכ' Ms. M. (ed. משמיע, v. Rabb. D. S. a. l. note) since verses may be quoted in favor of the one as well as of the other, what is the practical difference between them?; a. fr.—2) *to make one's self subservient, obey; to surrender to the enemy, desert*. Targ. II Kings XXV, 11 (h. text נפלו). Ib. VII, 4. Targ. Ps. XVIII, 45; II Sam. XXII, 45; a. fr.

שְׁמַע II m. (v. Deut. VI, 4) *Sh'm'a, the confession of faith* in the morning and evening prayers (recitation of Deut. VI, 4-9; XI, 13-21; Num. XVI, 37-41). Targ. Y. I Num. XXV, 6. Targ. II Esth. III, 8.—Ber. I, 1 מאימתי קורין את ש' וכ' from what time of the day may we read the Sh'm'a of the evening prayer? Ib. II, 2 (13[a]) למה קדמה (פרשת) ש' וכ' why does the reading of the section of Sh'm'a (Deut. VI, 4-9) precede that of *v'hayah* (ib. XI, 13-21)? Ib. בין שניה לש' ובין ש' וכ' between the second benediction and Sh'm'a (the first section), and between Sh'm'a and *v'hayah* &c.; a. fr.—קריאת ש' (abbr. ק"ש), v. קְרִיאָה. Ib. 2[a] ק"ש דשכיבה the recitation of Sh'm'a at bed-time. Num. R. s. 20[20] ... ותושפין ק"ש וכ' עימהן they rise from their sleep like lions, and hasten to read the Sh'm'a, and proclaim the kingship of the Lord &c. Ib. ... בק"ש משומרי וכ' והוא and with the recital of the Sh'm'a he is handed over from the guards of the day to those of the night. Ber. 4[b] אע"פ שקראו אדם ק"ש וכ' although one has read the Sh. in synagogue, it is proper to recite it again on going to bed. Ib. 5[a] ואם לאו יקרא ק"ש ... אם if he conquers it (the evil thought), it is well, and if not, let him read the Sh.; a. v. fr.

שְׁמַע m. (b. h.; שָׁמַע) 1) *report, fame*. Deut. R. s. 1, end ... שומעים שִׁמְעֲכֶם יכ' הרו the nations heard of your fame and were afraid; a. e.—2) = מַשְׁמָע *understanding, meaning*. Sifré Num. 142 (ref. to Num. XXVIII, 3) כִּשְׁמָעוֹ וכ' (trad. pronunc. כְּשָׁמָעוֹ) according to its literal meaning, two each day.

שִׁמְעָא, שְׁמַע ch. same, *report, fame*. Targ. Gen.

XXIX, 13. Targ. Ps. XVIII, 45; II Sam. XXII, 45 ed. Lag. (oth. שְׁמוּעַ, שְׁמוּעַ). Targ. Josh. VI, 27 שְׁמִיעָה (some ed. שְׁמִי); a. e.

שַׁמְעָא m. (preced. wds.) *servant, attendant,* esp. *the disciple ministering to the master.* Ber. 62a א"ל ... לשַׁמְעֵיהּ R. Z. said to his attendant; R. Hash. 33b. Pes. 103b ש' מדעתיה וכ' my attendant did it of his own accord; a. fr.

שִׁמְעוֹן (b. h.) pr. n. m. *Simeon, Simon,* 1) the son of Jacob; the tribe of Simeon. Gen. R. s. 71 שִׁמְעוֹן שׁוֹמֵעַ בקולו וכ' Simeon (listener), listening to the voice of his father in heaven. Num. R. s. 2 7 ש' פטדה the jewel in the high priest's breastplate for the tribe of S. was a topaz. Ib. s. 13 19 ש' נשיא the prince of the tribe of S.; a. fr.—2) ש' הצדיק *Simon the Just,* a high priest. Yoma 69a כיון שראה לש' הצ' וכ' when he (Alexander the Great) saw Simon the Just, he alighted from his chariot &c. Ab. I, 2 ש' הצ' היה וכ' Simon the Just was one of the last members of the Great Assembly; a. fr.—3) name of several Tannaim, esp. *a)* S. son of Hillel. Sabb. 15a.—*b)* R. S. son of the Sagan. Shek. VIII, 5. Keth. II, 8; a. e.—*c)* S. ben Shetaḥ, chief of the Pharisees under Alexander Jannai. Hag. II, 2. Tosef. Keth. XII, 1. Kidd. 66a; a. fr.—*d)* R. S. ben Gamliel I (abbrev. רשב"ג) Ker. I, 7. Succ. 53a; Tosef. ib. IV, 4. Ab. Zar. 20a; (Y. ib. I, 40a bot.; Y. Ber. IX, 13b bot. רבן גמליאל); a. e.—*e)* Rabban S. ben Gamliel II. Hor. 13b. Keth. 77a, a. fr. כל מקום ששנה רשב"ג וכ' wherever R. S. b. G. is cited in the Mishnah, his opinion is the adopted law. Ib. VII, 9; a. v. fr.—*f)* ר' ש' ברבי R. S. son of R. Judah han-Nasi (B'ribbi). Ib. 103b. Ber. 13b; a. fr.—ש' בן זומא, v. II. זוֹמָא.—ש' בן עזאי, v. עַזַּאי; a. many other Tannaim; v. Fr. Darkhé, Additamenta, p. 64-67.—4) name of several Amoraim, esp. *a)* R. S. bar Abba (Ba, Va), in Babli שִׁמְעוֹן. Y. Sabb. VII, 8a bot.; Bab. ib. 61a. Y. Ber. V, 9b bot.; Bab. ib. 33a; a. fr.—*b)* R. S. b. Lakish (abbrev. רשב"ל, a. ריש לקיש, ר"ל). Keth. 54b. Gitt. 47a. Y. Yeb. VIII, 9d bot.; a. v. fr., v. לָקִישׁ I; a. other Amoraim; v. Fr. M'bo p. 127a-130a.

שִׁמְעִי (b. h.) pr. n. m. *Shimei,* 1) son of Gera the Benjamite, who insulted David on his flight. Ber. 8a. Koh. R. to VII, 15. Meg. 12b; a. e.—2) brother of Onias, the founder of the Temple of Onias (v. חוֹנִיו). Men. 109b.

שְׁמַעְיָה, שְׁמַעְיָא (b. h.) pr. n. m. *Shemaiah,* colleague of Abṭalion (v. אַבְטַלְיוֹן). Pes. 66a. Ab. I, 10. Yoma 71b. Gitt. 57b; a. fr.

שְׁמַעְתָּא, שִׁמְעָתָא f. (v. שְׁמוּעָה) *report, tradition, traditional law; outcome of a discussion, decision.* Targ. I Chr. XI, 11 (ed. Rahmer שמעת, corr. acc.). Ib. II, 55.—Erub. 9b; Kidd. 50b, a. e. ומיתבינן אשמעתין but we must bring evidence against the tradition which we just cited; Ber. 33a אשמעתיה (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note 70). Sot. 21a דסלקא ליה ש' וכ' a scholar whose final conclusions agree with the adopted practice. Snh. 38b ר"מ תילתא ש' וכ' ... R. Meir used to divide his lectures into three parts, one part devoted to legal discussion, one to homily (v. אַגָּדָה), and one to parables. Ber. 6b אגרא דש' סברא the merit of studying traditions lies in the reasoning thereon; a. v. fr.—*Pl.* שְׁמַעְתָּתָא, שְׁמַעְתָּתָא. Nidd. 14a שְׁמַעְתָּתֵיהּ, v. חֲדַד; Keth. 62b שְׁמַעְתָּתֵיהּ. Erub. 65a מחדדן שְׁמַעְתָּתָךְ thou hast thy traditions always ready. Ber. 42a לית הילכתא ככל הני ש' וכ' the adopted practice is not in agreement with all these traditions &c.; a. fr.

שֶׁמֶץ m. (b. h.; Shaf. of מצץ, מוץ, מצה; v. Targ. Job IV, 12; XXVI, 14) [*chaff,*] 1) *particle, atom.* Sabb. 119b אפי' יש בו ש' של ע"א וכ' even if there be some idolatry in him, he will be forgiven.—2) (cmp. מוּם) *blemish, suspicion.* Kidd. 71b אם ראית ... ש' פסול וכ' when thou seest two men quarrel with each other, there is some blemish of descent in one of them, and heaven does not allow them to become attached to each other. Pes. 3b ומצאו בו ש' פסול and they found in him a blemish of descent, contrad. to שחין (v. שַׁחִין I); Meg. 25b (Treat. Sof'rim ch. IX, 11 ונמצא ממזר); a. e.

שִׁימְ, שְׁמָצָא ch. same, *slight suspicion* of idolatrous manipulation of wine (v. נְסֵךְ). Ab. Zar. 31b חמרא משום ש' וכ' wine (he refused to drink) because of a suspicion, but why did he refuse beer? משום ש' דש' because of a suspicion of a suspicion (it might be suspected to be wine).—V. next w.

שִׁי, שְׁמָצָה f. (b. h.; preced. wds.) *blemish, disgrace.* Lev. R. s. 20 דבר של ש' (some ed. שמצא) something disgraceful, v. זִרְעוֹנָא.

שמציות, Yalk. Esth. 1048, read: שְׁמִירִיּוֹת, v. שְׁמִירִי (v. תּוּמָּק).

שָׁמַר (b. h.) [*to be still,*] *to watch, guard, wait; to observe; to keep.* Snh. 63b לא ... שְׁמוֹר לי וכ' one should not say to his neighbor, wait for me at such and such an idolatrous statue (or temple). B. Mets. 58a ... השוכר לְשָׁמוֹר את וכ' if one hires a workingman to guard a cow, a child &c. Sabb. 118b אלמלי שָׁמְרוּ ישראל וכ' if Israel had observed the first Sabbath &c.; a v. fr.—Part. pass. שָׁמוּר; f. שְׁמוּרָה &c. Ib. XXII, 4 ... בשביל שיוחא ש' נותנין you may put a dish into the well that it be kept (cool); a. e.

Pi. שִׁמֵּר 1) same. Ib. 118b אילמלי מְשַׁמְּרִין ישראל וכ' if Israel would observe two Sabbaths as they ought do, they would at once be redeemed. Keth. 62b עיריה זו לשוא שְׁמִירָה the poor woman has in vain waited (for her husband). Ab. Zar. IV, 11 ... יושב ומְשַׁמֵּר וכ' אין the watchman (guarding wine against idolatrous defilement) need not sit and watch &c. Y. Kidd. I, 58d top המקום משמר וכ' God has watched, and such a case has never occurred. Y. M. Kat. III, 82c ... שבעה הקב"ה שי' the Lord observed the seven days of mourning for his world (before the flood, ref. to Gen. VII, 10); a. fr.—2) (denom. of שְׁמָרִים) *to clear wine from lees, filter, strain* (v. מְשַׁמֶּרֶת). Sabb. 138a חריב וכ' שי' if one filtered wine (on the Sabbath), he is bound to bring a sin-offering; Y. ib. XX, 17c; VII, 10b, a. e. המשמר חריב שום בורר he who filters is guilty &c., v. בָּרַר. Ib. המשמר יין למטן וכ' when one filters, the wine

goes down, and the lees remain above (in the filter); a. fr.—Bab. ib. 146[b] מקום העשוי לְשַׁמֵּר a place in the keg where a hole has been made for the purpose of letting the wine off, clear of lees (and has been closed again; Ar. s. v. חזק; Rashi: where the hole has been closed in order to *preserve* the flavor).—*Part. pass.* מְשׁוּמָּר *a) guarded.* Pes. 109[b] (ref. to שמרים, Ex. XII, 42) ליל המש' ובא מן המזיקין a night which is for all time guarded against dangers (v. מַזִּיק); R. Hash. 11[b].—*b) kept, preserved, designated.* Ib. ליל המש' ובא משבת וכ' a night which has been designated for redemption since the six days of creation. Snh. 99[a]; Ber. 34[b] יין המש' וכ' v. עֲנָב; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּר 1) *to be on one's guard, be observant.* Mekh. Bo, s. 14 (ref. to שמרים, v. supra) מגיד צריכין ... להִשְׁתַּמֵּר בו this intimates that all Israelites must be careful in it (to observe its ceremonies); Yalk. Ex. 210; Tanḥ. Bo 9.—2) *to be guarded.* B. Mets. 11[a] הִתְשַׁתַּמֵּרְתְּ, v. חָצֵר. Erub. 54[b] נִשְׁתַּמֵּר ... וכ' אם ראשין if the fowler breaks the wings of each bird as he catches it, it is kept (from flying off) &c. Men. 99[b] נשמתו ... כל המשמר who guards the Law (takes care not to forget it), his soul is guarded; a. e.

Nif. נִשְׁמַר same, *to be on one's guard.* Ib. כל מקום שנאמר הִשָּׁמֶר פן ואל וכ' wherever the Scripture has the words, 'be on thy guard, lest', or 'be on thy guard that not', it is a prohibitive law; ib. השמר ופן וכ' 'be on thy guard' and 'lest' make two prohibitions. Ib. 36[b] השמר דלאו לאו *hishshamer* followed by a negative is a prohibitory law; השמר דעשה עשה *hishshamer* connected with a positive order, is a positive command (v. עָשָׂה).—[Tanḥ. Vayḥi 13 ומשמיררין, v. שָׂפַר.]

שַׁמַּר ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּמַּר, v. סְמַר II. Targ. Is. VII, 4 some ed.

שֶׁמֶר m., *pl.* **שְׁמָרִים** (b. h.), **שְׁמָרִין** (preced.) *sediment, lees.* Sabb. 146[b] שניקבה למטה מן הש' when the jug has a hole below the line of the lees. B. Bath. 96[b] שְׁמָרֵי יין wine lees. Ib. טעם יין ... ש' lees which have a taste (or flavor) of wine. B. Mets. IV, 11 שְׁמָרָיו ... אין מערבין שמרי you dare not mix wine lees (left of one jug) with wine, but you may give the purchaser the lees belonging to the wine sold; a. fr.

שְׁמָרָא ch. same. Targ. Jer. XLVIII, 11.—*Pl.* שְׁמָרַיָּא. Yalk. Jer. 321 ושתי ש' דכולהו דרי (not שאריא) and he (Zedekiah) had to drink the dregs of all those generations (had to suffer for all the sins of &c.).

שַׁמְרַאי, v. שַׁמְרַיי.

שמרון, Gen. R. s. 36 some ed., v. שָׁמְדוֹן.

שׁוֹ', שֹׁמְרוֹן (b. h.) *Samaria,* city and district. Esth. R. to I, 2. Tanḥ. Vayesheb 2 כשגלו ישראל מש' ... בש' וכ' when the Israelites were exiled from Samaria, Sennaherib sent his servants and settled them in S. to raise taxes for the kings. Num. R. s. 10[3] (ref. to Am. VI, 2) זה ציון ו'ש 'these kingdoms' refers to Zion and Samaria (Judah and Israel); a. fr.

שִׁמְרוֹנָאָה, v. שַׁמְרַיי.

שֹׁמְרוֹנִי m. (b. h.) *Samaritan.*—*Pl.* שֹׁמְרוֹנִים. Tanḥ. Vayesheb 2 באו עליהן הש' למלחמה the Samaritans went to war with them; יכי ש' הוי ... נקראו ש' were they Samaritans? were they not Cuthæans? But they are called Samaritans from the city of Samaria; Yalk. Kings 234; a. e.

שמרותי, Midr. Till. to Ps. LXXVII, 5, v. שְׁמִירָה I.

שִׁמְרוֹנָאָה, שַׁמְרַאי, שַׁמְרַיי = h. שֹׁמְרוֹנִי. Gen. R. s. 32; s. 81; a. e.—*Pl.* שַׁמְרָיֵא, שַׁמְרָיֵיא, שֹׁמְרוֹנָאֵי. Targ. II Kings XVII, 29.—Gen. R. s. 94 (ref. to שְׁמִרוֹן, Gen. XLVI, 13) ארלין ש' this refers to the (Jewish) inhabitants of Samaria. Y. Shebi. IV, 35[a] חד משמר; Y. Snh. III, 21[b] top חד משומד, read: מִשְׁמָרְיֵיא, v. הָאַסְכּוּ.

שָׁמְרַיִן = h. שֹׁמְרוֹן. Y. Ab. Zar. V, 44[d] קרייה דש' the city of Shomron. Ib. I, 39[c] [read:] כפלחין הדא ... מש' הוא the garrison of Cæsarea, because the majority of them came from Samaria, are considered as worshipping observers (of the Calendæ and Saturnalia); v., however, סוּגֵר.

שמרין, Gen. R. s. 36 some ed., v. שָׁמְדוֹן.

שְׁמַרְקִין, שְׁמַרְקִים m. pl. *truffles* (Löw, Aram. Pfl., p. 303); a species of *very acrid onions* (Maim.). Uktsin III, 2.

שָׁמַשׁ, *Pi.* **שִׁמֵּשׁ** (Shaf. of מוּשׁ, משׁשׁ) 1) [*to handle, be busy,*] *to minister, officiate.* Yoma VII, 5 כהן גדול מְשַׁמֵּשׁ the high priest officiates in eight garments, and the common priests in four. Y. ib. 44[b] bot. מפני מה אינו משמש וכ' why does he not officiate (on the Day of Atonement) dressed in gold? Lev. R. s. 21 מקדש ראשון ע"י ששִׁמְּשׁוּ בו וכ' during the first Temple, because they ministered in faithfulness, only eighteen high priests officiated in it. Yoma 47[a] ש' תחתיו officiated in his place. Ib. וכולן שמשו בבחונה וכ' and all of them performed the functions of high priesthood. Y. Sot. IX, 24[a] אלו שמשו פרנסות the former served in an administrative capacity (not merely as scholars). Tanḥ. Bo 4 חשך ואפלה שמשו ... ולא עתידין לְשַׁמֵּשׁ 'darkness and mist' served (as divine agents) in Egypt, but 'void and waste' never served, and never shall serve; Yalk. Is. 360. Gen. R. s. 33, end לא שמשו מזלות וכ' the planets did not perform their functions during all the twelve months (of the flood); שמשו אלא ... ניכר they did act, only that their mark was not recognizable. Y. Yoma III, 41[a] top ... חמשה הסגן משמש the Sagan had five functions to perform. Tam. V, 5 מְשַׁמְּשָׁת ... שלשה it served three purposes. Midd. I, 6 וכמה היו מְשַׁמְּשׁוֹת and what were they used for? R. Hash. 3[a] כי משמש וכ' *ki* serves for four meanings &c., v. הֵידְלָא I; a. fr.—Euphem. מִשְׁתּוֹ ש', or only ש' *to perform the marital duty*; in gen. *to couple* (also of animals). Nidd. 17[a]. Ib. II, 1. Bekh. 8[a]; Gen. R. s. 20; a. fr.—Mikv. VIII, 4 קונם שאיני שְׁמָשָׁה את ביתה, v. בַּיִת.—Ned. II, 1

מְשַׁמְשָׁךְ I vow that I will not have intercourse with thee. Ib. 15[b]; Keth. 71[b] מְשַׁמְּשָׁתוֹ she must allow him marital intercourse; a. fr.—2) (denom. of שַׁמָּשׁ) *to attend, serve, wait upon.* Ab. I, 3 הִתְמַשְׁמֵשׁ אֶת הָרַב, v. עֵבֶד. Sabb. 32[b] זוכה ומשמשין לו וכ' he will live to see himself waited upon by two thousand . . . servants. Kidd. 32[b] מצינו גדול ממני ששימש we find that a greater man than he waited (upon his guests); Yalk. Ex. 229; a. fr.—Esp. (of students) *to be in attendance upon a scholar* as a disciple. Ber. 47[b] אפי' ... ולא שימש תלמידי וכ' even if one has studied the Bible and the Mishnah, but has failed to wait upon scholars, he is considered an *ʿam haarets* (v. אָרֶץ). Sot. 47[b] שלא שִׁמְּשׁוּ כל צורכן who did not wait upon scholars sufficiently. Y. Sabb. X, 12[c] bot. שִׁמַּשְׁתִּי את אבא וכ', v. רִשְׁרֵשׁ. Ib. III, 6[a] (in Chald. dict.) ולא שימש, v. סָבוֹרָא; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּשׁ, *Nithpa.* נִשְׁתַּמֵּשׁ (with ב) *to be handled, be used for*; (of persons) *to make use of, be waited upon.* Snh. 48[b] בהן קודש אסור להִשְׁתַּמֵּשׁ בהן חול נ' having once been used for a sacred purpose, it is forbidden to use them for a secular purpose. B. Mets. 84[b] ... כלי שני' יִשְׁתַּמֵּשׁ בו חול shall a vessel that has been used for a sacred purpose, be used for a profane purpose (i. e. shall I marry one inferior to my first husband)? Midr. Till. to Ps. CXIX, 134 כלי שני בו מלך וכ' a vessel which the king has used &c., v. סָגָן. Hull. 60[b] שישתמשו בכתר אחד, v. כֶּתֶר. Koh. R. to II, 5 ... מִשְׁתַּמֵּשׁ בריוחות Solomon made use of the spirits, and he sent to India &c. Ber. 52[b] אסור להשתמש בשמש וכ' you must not be waited upon by an ignorant waiter. Gen. R. s. 37; Yalk. ib. 62 שחיו מִשְׁתַּמְּשִׁין ברוה"ק (not משמשין) who made use of (acted under) holy inspiration; a. fr.

שַׁמֵּשׁ, *Pa.* שַׁמֵּשׁ same, *to minister, wait upon.* Targ. Gen. XVIII, 8. Targ. I Kings I, 2; 4. Targ. I Sam. I, 3. Targ. Ex. XXVIII, 1; a. fr.—Part. pass. מְשַׁמֵּשׁ. Targ. Koh. X, 6 בש' באצלחותא וכ' (not מְשַׁמֵּשׁ) enjoying happiness from above.—Ab. Zar. 10[b] אנטונינוס שַׁמֵּשׁ לרבי Antoninus waited upon (entertained) Rabbi; a. e.—Trnsf. *to couple.* Targ. Y. Lev. XV, 18; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּמֵּשׁ *to make use of.* Ab. I, 13 ודרשתמש בתגא חלף he who makes use of the crown (of the Law) goes to ruin. Meg. 16[a] לאי ... לאִשְׁתַּמּוּשֵׁי במני וכ' it is unbecoming to make use of royal garments in such a condition; a. e.

שַׁמָּשׁ m. (preced.) *attendant, servant, waiter.* Pes. VII, 13 כשחש' עומד וכ' when the waiter (at a Passover meal of two parties) rises to serve the wine. Ber. 52[b], v. שָׁמַשׁ; a. fr.—Snh. 59[b] חבל על ש' גדול וכ' woe for the great servant (the most useful instrument of comfort) that was lost to the world! for if the serpent had not been cursed &c.—Euphem. *membrum virile.* Nidd. 11[b]. Ib. 41[b]; a. fr.—*Pl.* שַׁמָּשִׁים, שַׁמָּשִׁין. Mekh. Yithro, Bahod., s. 10; R. Hash. 24[b] (ref. to Ex. XX, 23) לא תעשון כדמות שַׁמָּשַׁי המשמשין לפני וכ' you shall not make an image like any of my servants (angels, Ḥayoth &c.) that are in attendance before me on high. Ib. שבמדור העליון ש' the servants of the higher dwelling (angels, Ḥayoth &c.); שבמדור התחתון of the lower dwelling (sun, moon &c.); a. e.

שֶׁמֶשׁ c. (b. h.; preced.; v. Gen. I, 16 לממשלת וכ', a. Targ. Y. ib. I, 18; cmp. R. Hash. 24[b], quot. in preced.) *sun.* Taan. 8[b] בשבת וכ' ש' sunshine on the Sabbath is a charity to the poor (who are cheered by it). Pes. 2[a] זריחת ש' וכ', v. זְרִיחָה. Mekh. Mishp., s. 13 (ref. to Ex. XXII, 2) וכי חש' עלידו וכ' did the sun shine on him alone? אלא מה ש' שלום וכ' but (it means,) as the sun signifies peace to the world, so in this case, if it is sure that he has come in peace (without murderous intentions) &c. Gen. R. s. 58, beg. עד שלא ישקיע הקב"ה שִׁמְשׁוֹ וכ' before the Lord causes the sun of one righteous man to set, he causes the sun of another to rise. Cant. R. to I, 6 שְׁמָשָׁהּ של ע"ז, v. שָׁזַף; a. fr.—*Pl.* שְׁמָשׁוֹת.—בין הש' (abbrev. בה"ש) [*between the two services*, between the rulership of the day and that of the night,] *at twilight.* Sabb. 34[b] ארזהו בה"ש ... כל זמן שפני מזרח וכ' what time of the day is called *ben-hash-sh'mashoth*? From the time that the sun sets (and) as long as the eastern horizon is red (from the reflex); בה"ש ... הכסיף when the lower horizon is pale, but the upper horizon is not, it is still *ben-hash-sh'mashoth* &c.; Y. Ber. I, 2[b] bot. Ib. בה"ש כחרס עין, v. חֶרֶס. Ab. V, 6 בה"ש ... עשרה ten things were created on the Sabbath eve at twilight; a. fr.

שִׁי', שִׁמְשָׁא ch. 1) same. Targ. Y. II ib. XLIX, 27. Targ. Num. XXV, 4; a. fr.—B. Bath. 84[a], v. סוּמְקְתָּר. Sabb. 129[a] ניגני בש' let him lie in the sun. Ib. דמעלי בירה ש', v. מַעֲלֵי. Gen. R. s. 68 (ref. to Gen. XXVIII, 11) ששמע קולן ... אתא ש' אתא ש' he heard the angels say . . ., the sun has come (Jacob, with ref. to Gen. XXXVII, 9); a. fr.—*Pl.* שִׁמְשָׁתָא, שִׁמְשַׁיָּא, שִׁמְשֵׁי.—בי' ש' (בי, בין) *at twilight* (v. preced.). Targ. Y. I Gen. XLIX, 27. Targ. Ex. XII, 6 (h. text בין הערבים); a. fr.—Esp. בי שמשא, *pl.* בי שמשי (sub. דמעלי שבתא) *Friday evening, Sabbath eve.* Keth. 103[a] כל בי שמשי חוי וכ' every Sabbath eve he used to come home; אתיא בי שמשא וכ' one Friday evening a neighbor came &c. Ber. 43[b] בקדושא דבי ש' by partaking of the wine at the Ḳiddush (v. קִדּוּשׁ) on Friday night; a. fr.—2) (cmp. חַמָּה) *fever.* Gitt. 67[b] ש' בת יומא diurnal fever; ש' בת תלתא יומי tertiary fever; ש' תיתקתא chronic fever; a. e.—*Pl.* שִׁמְשִׁין *red, inflammation.* Esth. R. introd. to II, 1 (R. Azariah) transl. חכלולות עינים, Prov. XXIII, 29) ש' דעינין inflammation of the eyes; Lev. R. s. 12 שמשמין; (Yalk. Prov. 960 סמקן).

שַׁמְשָׁא c. = h. שַׁמָּשׁ. Targ. Y. II Ex. XXXIII, 11 (v. יְשׁוּמְשָׁנָא). Targ. Ez. XXIII, 20 ed. Lag. (oth. ed. שמוטא, corr. acc.) *prostitute.*—Y. Taan. II, beg. 65[a] כל מאן דלא מטא ש' וכ' let him to whom the sexton has not come (to put ashes on his head) take ashes and put &c. Y. Keth. IV, 28[d] bot. לא מסתברא אגרון ליה ש' ... דהוא ש' does it not stand to reason that they (the children to whom their father has assigned his property) must hire an attendant for him? So also must they give him a wife (if he desires it), and were it merely as his attendant; a. e.—*Pl.* שַׁמְשַׁיָּא, שַׁמְשָׁתָא; f. שַׁמְשָׁן. Targ. Is. VI, 2 ש' קדישין (h. text שרפים עמדים). Targ. Ps. XXIX, 9. Ib. CXXXVII, 6 שַׁמְשַׁי (not שַׁמְשֵׁי) my servants (the angels). Targ. I Sam. VIII, 13 (h. text רקחות); a. e.

שִׁמְשׁוֹךְ, v. next art.

שִׁמְשׁוּם, v. שׁוּמְשׁוּם.

שִׁמְשׁוֹן (b. h.) pr. n. m. *Samson.* Sot. I, 8 ש' הלך וכ' S. followed his eyes, therefore they put his eyes out. B. Bath. 91a, v. הַצְּלָפּוֹנִי; a. fr.—Naz. I, 2 הריני כש' וכ' if one says, I will be like S., like Manoah's son &c. Ib., a. fr. נזר ש', v. נָזִיר. Ib. מה בין ... לנזיר ש' what is the difference between a Nazarite for life and a Nazarite like S.? Y. ib. 51b הירדן אינן כרנזירי ש' what are the substitutes for Shimshon (in a Nazarite vow)? שמשוך שמשור שמשוץ *shimshokh, shimshor, shimshots.*

שִׁמְשׁוֹר, שִׁמְשׁוּץ, v. preced.

שִׁמְשַׁי (Ezra IV, 8, a. e.) pr. n. m. *Shimshai,* a scribe of the Samaritan colony; (in legend) a scribe at the court of Ahasuerus. Targ. II Esth. VI, 1.—Meg. 15b sq. (ref. to Esth. VI, 2) מלמד שש' מוחק וכ' this intimates that Sh. had erased (the record in favor of Mordecai), and Gabriel wrote it over. Yalk. Esth. 1045 הכן ... הוא ש' הסופר כלימר ש' בנו וכ' Haman the wicked, that is Sh. the scribe, that is to say, Sh. the son of Haman; Esth. R. introd.; a. e.

שִׁמְשָׁא, v. שִׁמְשָׁא.

שִׁמְשׁוּק, v. שׁוּמְשׁוּק.

שָׁמַת (cmp. שמם) *to be still, desolate.*—Denom. שַׁמְתָּא.

Pa. שַׁמֵּית (denom. of שַׁמְתָּא) *to excommunicate, accurse.* M. Kat. 16a מנלן דמְשַׁמְּתִינָן whence do we derive the authority to excommunicate (persons refusing to obey the summons of the court)? Ib.; Shebu. 36a שְׁמַתְּיֵהּ וכ', v. שִׁרְפּוֹרָא. M. Kat. l. c. חנחו בי תלתא דמְשַׁמְּתֵי לא אתי וכ' when a court of three has declared a ban, another court of three cannot raise it. Ib. 17a ברישא מְשַׁמֵּית וכ' first he banned himself, and then him (the guilty scholar); a. fr.—Part. pass. (h. form) מְשׁוּמָּת. Sabb. 67a (in an incantation) לישתא תבור וכ' cursed, broken, and banned.

שַׁמְתָּא, שַׁמָּתָא, שַׁמָּתָא f. (preced.) [*desolation,*] 1) *curse, ban.* Targ. Y. Gen. XLII, 37. Targ. Y. Num. XXI, 24. Targ. Cant. II, 16.—M. Kat. 17a מאי ש' what is (the etymology of) *shamta?* Rab said שֵׁם מִיתָה there is death; Samuel said, שְׁמָמָה יהיה (Ms. M. שַׁמָּה; Ar. שם תהא, read: שמה תהא) he shall be (be thou) a desolation. Ib. לירחוי האי גברא בש' that man (thou) be excommunicated. Ib. 16a לא חל ש' עליה וכ' (masc.) the ban has not yet rested on him thirty days. Ib. עד דחיילא ש' וכ' (it cannot be raised) before he has been under the ban thirty days. Sot. 5a בש' דאית ביה ובש' דלית ביה he (the scholar) in whom there is pride deserves excommunication, and also he in whom there is no pride at all. Kidd. 12b Rab ordered to be lashed על דחלא ש' וכ' him who allowed excommunication (for contempt of court) to rest on him thirty days (and did not submit to authority). B. Mets. 70a ולא מקבל עליה ש' דרבנן Ms. M. and does not bring upon himself the ban of the Rabbis (but obeys their summons); a. fr.—2) = h. חֵרֶם, *accursed object.* Targ. Y. Deut. XIII, 18.—*Pl.* שַׁמָּתִין. Ib. VII, 26, v. שַׁמְתָּא.

שַׁמָּתַי, v. שַׁמּוּתַי.

שַׁמְתִּית, v. שְׁחַמְתִּית.

שֵׁן c. (b. h.; שָׁנַן) 1) *tooth, tooth-like projection.* Sabb. VI, 5 (64b) שן תיחבת ושן של זהב an inserted (natural) tooth or an (artificial) gold tooth; (Bab. ed. שן תותבת שן וכ', Ms. O. ושן, v. Rashi a. l.). Ib. 10, v. שׁוּפְלָא; a. fr.—Esp. (sub. נזק) *the damage done by an animal's eating.* B. Kam. 2b שלשה ... הקרן והשן והרגל three chief damages are mentioned (in the Scriptural text) with reference to the ox: damage by the horn, by the tooth, and by the foot. Ib. תולדה דשן, v. נְשִׁיכָה. Ib. שן יש הנאה וכ', v. חֲיָיק. Ib. אשן ורגל it refers to damages by the tooth and by the foot; שן ורגל חיבא כתיבי where is the damage by the tooth or the foot written (in the Biblical text)? Ib. ובעי זו השן *ubhi'er* (Ex. XXII, 4) this refers to damage by the tooth; a. fr.—*Du.* שִׁנַּיִם, שִׁנַּיִם, שִׁי'. Hull. I, 2 בכל ... והש' you may cut ritually with anything, except ... with teeth in the jaw. Ib. ואם החליקו שִׁינֶּיהָ and if the teeth of the saw have been made smooth. Keth. 71b בין שיניה, v. אֲצַבָּא. Ib. 16a, v. פֶּרֶס. Kel. XIII, 8 שניטלו שִׁינָּיו (a hackle) whose teeth are broken off. Gen. R. s. 33 חשש רבי את שיניו וכ' Rabbi suffered from tooth-ache for thirteen years. Keth. 111b טיב המלבין ש' וכ' he who causes his neighbor to show the white of his teeth (who makes him cheerful) does better than he who gives him milk to drink. Ib. א"ת לבן ש' אלא לבין ש' read not *l'ben shinnayim* (Gen. XLIX, 12) but *libbun shinnayim* (whitening of teeth, cheerfulness); a. fr.—2) *any organ of the body resembling teeth, gland.*—*Du.* as ab. Y. Yeb. VI, beg. 7b בית הש' that part of the vagina which has glands; מבין הש' ולפנים from the glands and farther inside; Nidd. 41b. Hull. 16b שיניו נושרות the glands of his rectum will fall off; Sabb. 82a; a. e.—3) *cliff, peak.* Gen. R. s. 74 כשן הזה של וכ' (the stone which Jacob put up was) as large as the peak of Tiberias; Yalk. ib. 130; a. e.—4) (sub. של פיל) *ivory.* Num. R. s. 3 12 (play on גרשון) מי יגור ... חזק כשֵׁן who can abide snow and hail, and cold and heat? He who is as strong as ivory (or marble?); אין שן אלא לשון חזק וכ' *shen* has the meaning *of strong* (ref. to Cant. V, 14); a. e.—5) *marble.* Cant. R. to V, 11; Yalk. ib. 991, v. גֶּשֶׁת.

שִׁי', שִׁנָּא, שֵׁן ch. same. Targ. O. Deut. XXXII, 24. Targ. Ex. XXI, 24. Targ. I Kings X, 22 (v. פִּרְלָא I). Ib. 18. Targ. I Sam. XIV, 4; a. fr.—Y. Kil. IX, 32b bot. האר שִׁינָּךְ וכ' how is that tooth of thine?; Y. Keth. XII, 35a bot.; Gen. R. s. 33. Ib. יהב ידיה על שִׁינֵּיה וכ' he put his hand on his (Rabbi's) tooth, and it was cured.—Gitt. 68b ובינח להו אש' דטורא וכ' he puts it (the Shamir) on the peak of a mountain, and the mountain bursts. Snh. 96b תא אש' דטורא (Rashi דטורי) come (to Jerusalem) even if it be necessary to march over the cliffs of mountains (differ. in Rashi); Yalk. Is. 287; a. fr.—שן דור, ש' דדור pr. n. pl. *the Cliff of Dor* (v. Hildesh. Beitr. pp. 4; 10). Y. Shebi. VI, 36c (not דרור); Tosef. ib. IV, 11 שורא דרור (corr. acc.);

Sifré Deut. 51 [read:] מדבר שר שן דור; Yalk. ib. 874 (corr. acc.).—*Pl.* שְׂנָאִין, שְׂנָיָא, שְׂנָיֵי, שְׂרֵי. Targ. Am. IV, 6 (not שְׂנָיִן). Targ. Prov. X, 26.—Targ. Jer. XLIX, 16. Targ. Y. Gen. XLIX, 21 (not שִׁירֵי); a. fr.—Y. Kil. IX, 32[b] חשש ... תלת שִׁרְיָנוֹי (ב) suffered from tooth-ache for thirteen years. Ib. חד שִׁרְיָנַי וכו' one of my teeth annoys me; (Y. Keth. l. c. חד שינא).—Sabb. 82[a], v. בַּרְכָּשָׂא; a. fr.

שְׂנָא, v. שִׁרְיָתָא.

שָׂנֵא (b. h.) *to hate.* Pes. 49[b] גדולה שנאת ששונאין וכו' great is the hatred with which the ignorant hate the scholar, even greater than that which gentiles bear towards Israel. Ib. 113[b] שלשה שׂוֹנְאָן three classes of men does the Lord hate. Ib. שלשה שונאין זה וכו' three kinds of creatures hate one another, the dog &c. Ib. מצוה לְשַׂנְאוֹתוֹ (Var. מותר) it is right (permitted) to hate him. Ib. שְׂנֵאוּ את אדוניכם hate your masters. Snh. 108[b] the raven said to Noah, רבך שׂוֹנְאֵנִי ואתה שָׂנֵאתַנִי thy master (God) hates me, and thou hatest me. Ab. I, 10 אהוב ... ושָׂנֵא וכו' love work and hate office; a. fr.—Part. pass. שָׂנוּא; f. שְׂנוּאָה &c. Kidd. 68[a]; Yeb. 23[a] (ref. to Deut. XXI, 15) וכי יש ש' לפני המקום וכו' is there before God a hated one and a beloved one (could it be supposed that the law should allow a discrimination between the children of a favored and of a hated wife)? Ib. בנישואיה ש', v. נִישׂוּאִין; a. e.—Sifra K'doshim, Par. 3, ch. VIII שָׂנְאוּי.

Nif. נִשְׂנָא, *Nithpa.* נִשְׂתַּנָּא *to be hated.* Num. R. s. 4[8] הר סיני שבו נִשְׂנְאוּ וכו' it is called Mount Sinai, because on it the gentiles became hateful to the Lord &c. (v. שִׂנְאָה); Yalk. Is. 363 נִשְׂתַּנְּאוּ. Taan. 7[b] (ref. to ישנא, Koh. VIII, 1) א"ת ישונא אלא יִשָּׂנֵא read not *y'shunne* (shall be changed), but *yissane* (shall be hated).

Pu. שׂוּנָּא same. Pesik. R. s. 14 (ref. to Koh. l. c.) יְשׂוּנֶּה בסמ"ך יְסוּנֶּה read *y'sunne*, with Samekh (v. supra).

שְׂנֵא ch. same, v. סְנֵי.

שְׂנָא I *to change*, v. שְׁנֵי.

שְׂנָא II ch. = h. שָׁנָה, *year.* Targ. Lev. XXV, 53 (O. ed. Vien. שְׁנָה); a. fr.—Constr. שְׂנַת. Ib. 5; a. e.—*Pl.* שְׂנַיָּא, שְׂנָתָא, שְׂנֵי, שְׂנִין. Ib. 3; 15; 52; a. fr.—Targ. Ps. XC, 10 שְׂנָתָנָא Ms. (ed. שְׂנוֹתָנָא).—R. Hash. 31[a] שיתא אלפי ש' וכו' the world will last six thousand years. Ab. Zar. 9[a]. Ib.[b] sq. שית ש' יתירתא ... דהוא a document dated six years ahead; a. fr.

שִׂנְאָב or **שִׂנְאָב**, v. סְנָאָה.

שִׂנְאָה m., *pl.* שַׂנְאָיָא, v. סְנָאָה.

שִׂנְאָה f. (b. h.; שָׂנֵא) *hatred.* Sabb. 32[b], a. fr. שִׂנְאַת חנם, v. חִנָּם. Ab. II, 11 שנאת הבריות misanthropy. Pes. 49[b], v. שָׂנֵא. Sabb. 89[a] (play on סִינַי) הר שירדה ש' לאו"ה עליו the mountain on which came down hatred to the gentiles (who refused to receive the Law, v. שָׂנֵא); ib.[b]; a. fr.

שִׂנְאָן, Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה), corrupt ditto-graphy of שַׂפְאָן, v. שַׂפְיָר.

שִׂנְאוּתָא f. (preced. art.) *object of hatred, enemies.* Shebu. 35[b] שַׂנְאוּתֵיהּ מאי ניהו (Ms. M. שנאיה מאן וכ') who are his (Nebuchadnezzar's) enemies?; Yalk. Dan. 1060 סַנְיוּתֵיהּ.

שְׂנָאן m. (b. h.; v. שָׁנָה I) *repetition, double.* Pesik. Bahod., p. 107[b] (ref. to Ps. LXVIII, 18 רבותים אלפי ש') ירד ... בעשרים ושנים אלף וכ' the Lord came down on Sinai with twenty and two thousand classes of ministering angels; ib. 108[a] (= שנן) וכולן ירדו שנונין לכלות וכ' and all of them came down (with) sharpened (swords), ready to consume Israel's enemies (euphem. for Israel) &c.; ib. (as if from נאה) שבהם ... הנאין the most beautiful and worthy of them; ib. (= שאנן) אעפ"כ היה להם רווח in spite of their large numbers they had room; Pesik. R. s. 21; Yalk. Ex. 286; Yalk. Ps. 796.

שִׂנְדְּפִין, v. שִׁרְנְדְּפִין.

שָׂנָה I, v. שני.

שָׁנָה II f. (b. h.; ישן, v. Halévy, Revue des Et. Juives XI, 1885, p. 64) *year.* Ber. 55[a] שלשה ... ש' טובה וכ' three things must be prayed for: a good king, a good year, and a good dream. R. Hash. I, 1, a. fr. ראש הש', v. רֹאשׁ. Ib. 2[a] עלתה לו ש' it is counted as one year of his reign (his second year begins). Y. Yoma V, 42[c] top; Bab. ib. 53[b], v. גֶּשֶׁם. Ib. 39[b] בש' ... זו חוא מת איותה ש' (on the Day of Atonement of) the year in which Simon the righteous died, he said to them, in this year he (euphem. for I) shall die. Snh. 97[a]; Ab. Zar. 9[a] ששת אלפים ש' וכ' the world will last six thousand years. Naz. 5[a] אותה ש' שנת עשר וכ' ... the year in which they asked for a king was the tenth year of office of Samuel &c. Par. I, 1 בת שָׁנָתָהּ in her first year; a. v. fr.—*Pl.* שָׁנִים, constr. שְׁנוֹת (שְׁנֵי). Naz. l. c. ימים שאין עמהן ש' 'days' in the Scriptures to which the word 'years' is not attached; זה שיש עמו ש' this passage (Gen. XLI, 1) where 'years' is combined with days. Yoma 71[a] (ref. to Prov. III, 2) וכי יש ש' של חיים ויש ש' שאינן וכ' are there years of life, and years of no life? אלו שְׁנוֹתָיו של אדם וכ' those are a man's years which are changed for him from evil to good. Sabb. 89[b] (ref. to כשנים, Is. I, 18) אם יהיו חטאיכם כש' חללו וכ' if your sins were as many as the years that have been arranged and have come down from the six days of creation until now, they shall become white &c.; Yalk. Is. 256; Y. Sabb. IX, 12[a] bot. כש' שברן וכ' as the years (required for travelling) between the heaven and the earth; כִּשְׁנֵי אבות as the years of the patriarchs; a. v. fr.—ברכת הש' (the blessing of the harvests of the year) *birkhath hash-shanim*, the ninth section of the Prayer of Benedictions (תְּפִלָּה). Ber. 29[a], v. שְׁאֵלָה. Taan. 2[a]; a. fr.

שְׁנָת, v. שֵׁרָה.

שִׁנּוּי f. (שָׁנָה) 1) *change, reverse.* Targ. Ez. XVI, 34.—2) *strangeness, something bewildering.* Targ. Jer. V, 30 (h. text שערורה). Ib. XVIII, 13 (ed. Wil. שְׁנוּי; h. text שערורת). Ib. XXIII, 14 (ed. Wil. שְׁנוֹ). Targ. Hos. VI, 10.

שְׁנוֹא, v. סְנוֹא.

שְׁנִיאָתָא, שְׁנִיתָא, שְׁנִיתָא, v. שְׁנוּאָתָא.

שְׁנִיר, v. שְׁנִי.

שְׁנִיר, שְׁנִירָא, שְׁנִירוּ, v. sub שְׁרִיר.

שְׁנִין, v. שְׁנַן.

שְׁנִינָא, שְׁנִינָן, v. שְׁנַן.

שְׁנִינִית f. = שׁוּפִית, *cliff, bluff, embankment.* Y. B. Kam. X, 7[b] bot. חמציל ... מש' הים משלילית הנהר he who rescues things ... from the bluff of the sea, or from the alluvium of the river (v. שְׁלוּלִית); Y. Shek. VII, 50[c] bot. משונת הים משְׁנִיתוֹ של ים ומשונת הנהר (v. שׁוּפִית); Tosef. B. Mets. II, 2 Var. (ed. Zuck. משלוליתו וכ'); (B. Mets. 21[b] מזוטו וכ', v. זוּט).

שְׁנִינוּקָא, v. שְׁרִינוּקָא.

שְׁנַנְט, v. סְנַנְט.

שְׁנֵר, Targ. Cant. I, 17 ed. Vien., read שְׁנֵי, v. שְׁאֵנָא.

שְׁנִי m. (b. h.) *scarlet*; תולעת ש', v. תּוֹלֵעַת.—*Pl.* שָׁנִים. Sabb. 89[b] (ref. to Is. I, 18) כשנים כשני מיבעי ליה וכ' *kasshanim?* it ought to read *kasshani* (as scarlet) &c.; Yalk. Is. 256; a. e., v. שָׁנָה II.

שָׁנָה, שְׁנַר (b. h.) 1) *to repeat; do a second time.* Yoma 86[b] ואם ש' בחן וכ' but if he committed the same sins again, he must confess them. Ib. כיון ... וש' בה וכ' when a man commits a sin and repeats it, it appears to him permitted; M. Kat. 27[b]. Ib. 16[b]; Ber. 18[a] אם קרית לא שָׁנִיתָ ואם שנית וכ' if thou hast read (studied), thou hast not repeated, and if thou hast repeated, thou hast not reviewed a third time, and if thou hast done so, they have not explained it to thee (v. פָּרַשׁ). Sot. 9[a] (ref. to Mal. III, 6) לא ... ושָׁנִיתִי לה וכ' I never struck a nation and had to do it a second time, but you, children of Israel, have not been consumed; Yalk. Deut. 825. Ib. ולא שהיה מכה שׁוֹנֶה לו who used to strike a man once and no more (killed with one stroke). Tosef. Toh. IV, 1 אומר לו שישָׁנֶה we say to him that he should do it again (when it will be seen whether it can be done without touching uncleanness); אין שׁוֹנִין בטהרות we must not try again for the purpose of deciding in matters of levitical cleanness; Nidd. 5[b] אומרים לו שָׁנֵה ושונה we say to him, do it again, and he does it again; a. fr.—Part. pass. שָׁנוּי; f. שְׁנוּיָה &c. Meg. 31[a]; Ab. Zar. 19[b], v. שָׁנַי; a. e.—2) (denom. of מִשְׁנָה) *to study the Mishnah*; in gen. *to study; to teach.* Meg. 28[b]; Nidd. 73[a] כל השונה וכ' he who studies (reviews) traditional laws every day. Meg. 32[a]; Treat. Sof'rim III, 10 השונה בלא זמרה who studies (Mishnah and Gemarah) without chant. B. Mets. 44[a] שניתָ לנו ... ותִשְׁנֶה לנו וכ' in thy earlier days thou taughtest us ..., and again in thy old days, thou teachest us &c.?; Ab. Zar. 52[b]. Erub. 92[a] וכי רבי לא שָׁנָה but if Rabbi has not taught that, whence could R. Hiyya have it?; Yeb. 43[a]; Nidd. 62[a] רבי לא שנה וכ' Rabbi has not taught this? whence &c.? Yeb. 108[b], a. e. מי שש' זו לא ש' he who taught this, has not taught that, i. e. the two clauses in the Mishnah are from different authors, v. תַּבָּרָא. Ḥull. 85[a] ראה רבי ... ושָׁנָאן וכ' Ms. M. (ed. ושנאו) Rabbi approved of the opinion of R. ..., and embodied it in the Mishnah as the opinion of 'the scholars'. Pes. 3[b]; Ḥull. 63[b] לעולם ישָׁנֶה אדם לתלמידו וכ' one should always teach his pupil the shortest way (use the briefest terms). Ib. 81[b], a. fr. לא שָׁנוּ אלא וכ' they have taught this only with regard to a case &c., i. e. this is meant only when &c.; a. fr.—Part. pass. as ab. Nidd. 22[b], a. fr. במחלוקת שנויה, v. מַחֲלוֹקֶת.

Nif. נִשְׁנֶה 1) *to be repeated.* Snh. 59[a] ונישְׁנֵית, v. נִתַּח. Ḥull. 63[b] למה נִשְׁנוּ בבהמה וכ' why are the laws of clean and unclean animals repeated (in Deut.)? With reference to quadrupeds, on account of *hassh'su'ah* (Deut. XIV, 7, which is not found in Lev. XI, 4) &c., v. שְׁסוּעָה; Bekh. 6[b]; a. e.—2) *to be taught.* B. Mets. 33[b]; B. Kam. 94[b], a. e. בימי רבי נשניית משנה זו this Mishnah was taught (originated) in Rabbi's days. Ber. 28[a], v. עֲדוּת; a. e.

Hif. הִשְׁנָה *to teach* (Mishnah &c.). Lam. R. to I, 6 הִשְׁנִינִי פרק וכ', v. קָרָא II; a. e.

Pi. שִׁנָּה, שִׁנֵּן 1) *to repeat, to come a second time.* Y. Snh. III, 21[b] bot. לְשַׁנּוֹת, v. שִׁנְּתָה. Num. R. s. 4 [20] ולא שִׁנָּתָה, v. שָׁלַשׁ.—2) *to change, vary, modify; to make a distinction.* B. Mets. VI, 2 כל המְשַׁנֶּה ידרוש וכ', v. יָדַר. Snh. 92[b] ... אפי' לא יְשַׁנֶּה אדם את עצמו וכ' even in time of danger (persecution) a man must not change himself from (disguise the insignia of) his office. Yeb. 65[b] ... לשנות מיותר one may modify (the report of a person's utterances) in the interest of peace. Ib. ... חקב"ה ש' בו וכ' גדול peace is a great thing, for even the Lord modified (Sarah's words) for its sake (ref. to Gen. XVIII, 12 a. 13). Y. Pes. IV, 30[d] top אל תְּשַׁנּוּ מנהג וכ' change not the usage of your fathers &s. Gen. R. s. 48 ... שִׁשִּׁינוּ וכ' זה אחד this is one of the things which they (the seventy translators) changed for king Ptolemee. Sabb. 10[b] לעולם אל יְשַׁנֶּה אדם בני בין הבנים a man must never distinguish his son among his sons (favor one son more than the others); Gen. R. s. 84. Bets. 30[a] אם אי אפשר לשנות if it is not possible to do the thing in a different manner (so as to be reminded that it is a Holy Day). Tanḥ. Nitsabim 3 ... שלא אֲשַׁנֶּה נבר בכם וכ' I have sworn to you that I will not change my relation to you &c. Yalk. Mal. 589 מי שי' במי which of us changed his conduct towards the other?; חמקום לא שי' בישראל God has not changed his relation to Israel; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּנֶּה; f. מְשׁוּנָּה. Y. Taan. I, end, 64[d] עורב יצא מש' מן התרידות the raven came out of the ark looking different from all other creatures (black). Shek. V, 2, v. רִצְפָּה. Sabb. 56[a] (ref. to II Sam. XII, 9) מש' רעה this evil deed is different from all &c. Ib. 156[b] מיתה מש' a strange (unnatural, sudden) death; Sot. 35[a]; a. fr.—Deut. R. s. 9 ראה איתו מש' he saw him (the angel of death) looking strange (excited); מפני מה אתה מש' why art thou excited?

Hithpa. הִשְׁתַּנֶּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּנֶּה *to be changed, different.* Snh. 38[a] בשלשה ... מִשְׁתַּנֶּה מחבירו וכ' by three things one man is distinguishable from another: by his voice &c. Pes. X, 4 (116[a]) מה נ' הלילה וכ' why is this night different

from all other nights? Snh. 71b [read:] הואיל וכ' דינו ונִשְׁתַּנֵּית מיתתו because his (the proselyte's) legal status is different, and the mode of capital punishment is different for him. Sabb. 53b נִשְׁתַּנּוּ לו סדרי וכ' the order of nature had to be changed for him. R. Hash. 19a מה נִישְׁתַּנֵּינוּ מכל וכ' wherein are we different from any other nation or tongue that you decree for us such hard decrees?; a. e.

שְׁנָא, שְׁנֵי ch. same, 1) *to repeat.* Targ. I Sam. XXVI, 8 ed. Wil. (v. תְּנֵי).—Snh. 59a ולמה לי לְמִישְׁנֵי בסיני and why is it repeated at Sinai?; a. e.—2) *to change; to be different.* Targ. O. Deut. XXXIV, 7.—Lev. R. s. 22 כל מאי דהוה חדין ש' הדין as the one (the mosquito) changed, so did the other (Titus) change. Yeb. 21b או דילמא לא שנא (abbrev. ל"ש) or is there no difference (between the wife of a brother on the mother's side and that of a brother on the father's side)? Succ. 29b ל"ש ביו"ט ... ול"ש וכ' no difference whether it is the first Holy Day or the second. Ib. 30a ל"ש לפניו וכ' no difference whether before &c. Sabb. 6a הכי נמי ל"ש in this case, too, it is the same; a. v. fr.—Yeb. l. c. מאי ש' הני מאי ש' הא (abbrev. מ"ש) what difference is there between the former and the latter? Sabb. 4a ומאי ש' and wherein lies the difference? Ib. 2b מ"ש חכא ומ"ש התם וכ' wherein lies the difference (what reason is there) that the Mishnah says here, 'two which are four within, and two which are four without', and there (Shebu. I, 1) only, 'two which are four'?; a. fr.—*Part.* שָׁאנֵי *it is different.* Succ. 21b ש' שוורים הואיל וכ' it is different in the case of oxen, because &c. Sabb. 7b ש' צרור וכ' it is different with bundles and other objects &c. Ker. 11a והכא ש' but here it is different; a. v. fr.—V. שְׁנִיא.

Pa שַׁנֵּי 1) *to change; to act strangely.* Targ. Gen. XLI, 14. Targ. Ps. LXXXIX, 35. Ib. XXXIV, 1. Targ. Y. II Deut. XXXII, 5; a. fr.—[Ib. 41 ארישני, read: אישנק, v. שְׁנַק.—Targ. Jud. XX, 16 משנק, read: משגק, v. שְׁגַג.]—Taan. 24b שַׁנֵּי דוכתיך ש' דוכתיה change thy place; he changed his place. Ker. 11a לרישנא דשנויי, v. חָרַם. Bets. 30a כמה דאפשר לשנויי מְשַׁנְּיָנן וכ' as much as it is feasible to change (the mode of doing a thing), we must change on the Holy Day; Sabb. 128b; ib. 117b מְשַׁנְּיָן. Bets. l. c. ולא מְשַׁנְּיָן וכ' ... והא הני נשי but there are those women that fill their pitchers ... without any change, and we say nothing to them (to interfere)! Snh. 96a top שני נפשך (Rashi אְשַׁנֵּי) disguise thyself; במאי אִשַּׁנֵּי how shall I disguise (myself)?; Yalk. Is. 276; a. fr.—2) *to reply.* Sabb. 7b זימנין מְשַׁנֵּי לה וכ' at times he replied to it (met the objection by saying) &c. Ib. 3b דמשני לך; Keth. 98b דְּשַׁנְּיָנן, v. שִׁינּוּיָא. Pes. 20b ומְשַׁנֵּי שאני התם וכ' and he answered, it is different in that case; a. fr.—Shebu. 21a top כדשני ליה (Rashi כדמשנו) as he (Abayi) replied to him (R. Papa, further below).

Af. אַשְׁנֵי *to change, act strangely.* Targ. Mal. III, 6. Targ. O. a. Y. I Deut. XXXII, 5; a. fr.—[Targ. Ps. LXXI, 17 אשנו, read with ed. Lag. אחני.]—Snh. 96a top, v. supra.

Ithpa. אִשְׁתְּנֵי, *Ithpe.* אִשְׁתְּנֵי 1) *to be changed.* Targ. Deut. l. c. Targ. Lam. IV, 1; a. e.—Snh. 71b נימא הואיל וא' א' let us say, because his status has changed, he is a different person (not responsible for acts committed in his previous condition); האי דינו א' מיתתו לא א' this man's legal status has changed, but the mode of his execution is not affected thereby. Ib. הואיל וא' א' ... דא' לגמרי because a change has taken place (by her becoming of age), she is a different person (and the mode of her execution must be different): so much the more here (in the case of a proselyte) where a complete change has taken place. Ib. 96a א' אפיה ודהוה וכ' his face changed, and he looked like a dog. Sabb. 36a הני ... א' שמיריהו וכ' the names of the following three things have changed since the destruction of the Temple; Succ. 34a; a. e.

שְׁנֵי *two,* v. שְׁנַיִם.

שְׂנֵי *to hate,* v. סְנֵי.

שִׁינְיָי, שִׁנְיָי m. (b. h.) *second.* Meg. IV, 1 ב' ש' on the second day of the week. Ib. 22a; Taan. 27b ה' ש' קורא וכ' the second (of those called to read from the Law) reads &c. Bets. 6a, a. fr. יום טוב ש' the second (Rabbinical) Holy Day (instituted on account of the uncertainty of the calendar). Sabb. 40b, a. fr. כלי ש' second vessel, i. e. a vessel into which a boiling mass has been poured, contrad. to כלי ראשון a vessel direct from the fire.—Maas. Sh. I, 1, a. fr. מיעשר ש', v. מְעַשֵּׂר.—Esp. *a)* (לטומאה) ש' *the second degree of levitical uncleanness, an object made unclean through contact with uncleanness,* v. רִאשׁוֹן. Toh. II, 2 האוכל ... אוכל ש' ש' he that eats food unclean in the second degree, becomes unclean in the second degree. Pes. 14a ש' ושי' הוא וכ' it is a contact between two things both unclean in the second degree, and why do you say that he adds to the degree of uncleanness?; a. fr.—*b) relationship in the second degree, second generation.* Snh. 28a ש' בש' חנן we have learned that a relative in the second degree (first cousin) cannot testify for or against a relative in the second degree; ש' בראשון חנן we have learned that one of the second generation cannot testify for or against one of the first generation, i. e. his uncle. Ib. שלישי בש' a relative in the third degree against one in the second degree, i. e. his father's first cousin; a. fr.—*Pl.* שְׁנִיִּים. Yad. II, 2 ואח ש' למקום אחר and water poured over his hands a second time on another place. Ib. ועל ש' טהור and a loaf which fell on the place which received the second water is clean. Gen. R. s. 31 ש' לו וכ' the second story of the ark was for him (Noah) and his sons and the clean animals; a. fr.—*Fem.* שְׁנִיָּה, שִׁנְיָה. Shek. III, 4; a. fr.—*Pl.* שְׁנִיּוֹת. Yad. III, 2 ש' (sub. לטומאה), v. supra. Ab. Zar. 3b ש' during the second three hours of the day; a. fr.—Esp. שניה (sub. לעריות) *incest of second degree, intermarriage forbidden by rabbinical enactment.* Yeb. 21b ש' אמו ערוה אם אמו connection with one's mother is incest, with one's mother's mother incest in the second degree. Ib. ש' משום as incest of the second degree; a. fr.—*Pl.* as above. Ib.a מה הם ש' what relationships are *sh'niyoth?* Ib. (ref. to Lev. XVIII, 27) מאי נינהו ... האל ש' *haël* means the severe, which implies that there are milder forms of incest; what are they? The *sh'niyoth*; a. fr.

שַׁנְיָא, שַׁנְיָה f. (שְׁנִי) 1) *different, a different thing.*—[Targ. Prov. X, 14 שניא some ed., read: שְׁצִיָא.]—Y. Dem

I, 21[d] bot. [read] לא ש׳ הוא דבר . . . הוא וכ׳ it makes no difference, (it is all the same) whether it is a plant the seed of which disappears (must be renewed every year) or &c. Y. Pes. V, 32[c] לא ש׳ חרא . . . חרא וכ׳ it is all the same whether one slaughters a Passover sacrifice as a peace-offering or the reverse. Ib. X, end, 37[d] ש׳ הרא it is a different case; a. fr.—[V. שָׁאנֵי, s. v. שָׁנֵי.]—2) *strange thing, folly.*—Pl. שְׁנָנִין, שַׁנְיָן. Targ. Is. XXX, 10 (h. text מחחלות).

שְׁנִיאָתָא, v. שְׁנוּאָתָא.

שניגור, Y. Succ. III, beg. 53[c], v. סְנֵיגוֹר.

שנין׳, Y. Yeb. I, 3[b] top ש׳ עוניא, v. שׁוּנָיָא.

שַׁנְיָא, v. שַׁנְיָא.

שַׁנְיָא pr. n. pl., v. שׁוּנָיָא.

שְׁנֵי, שְׁנַיִם m., **שְׁתֵּי, שְׁתַּיִם** f. (b. h.) *two.* Ber. 8[a] ש׳ מקרא ואחד תרגום reading the Scriptural portion of the week twice, and the Targum once. Ib. שיעור ש׳ פתחים a distance of two gates. Zeb. V, 4, v. מַתָּנָה. Sabb. I, 1 שחן ארבע ש׳ two ways of transfer from place to place, which become four (by rabbinical addition). Ib. שְׁנֵיהֶם פטורין both of them are free. Snh. V, 3 בש׳ בחדש on the second day of the month. Ib. בש׳ שעות in the second hour of the day. Men. III, 3. Ib. 6; a. v. fr.—שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה *twelve.* Nidd. 69[b]. Ab. Zar. 3[b]; a. fr.

שניצן, Mikv. X, 4, v. שֶׂנֶץ.

שְׂנִיר (b.h.) pr. n. *Senir,* a portion of Mount Hermon. Succ. 12[a], v. קְרַשׁ. Cant. R. to IV, 8 [read:] מה זה השנוֹר שונא את החנוֹר ולא נזרע אלא פעם אחד כך וכ׳ as Mount Senir hates the plough and can be sown only once, so was Isaac &c. Ḥull. 60[b] ש׳ ושריון מחרי וכ׳ Senir and Sirion belong to the mountains of Palestine; a. e.

שְׁנִיתָא, v. שְׁנוּאָתָא.

שנמג, v. פּוּרְסִישְׁנָמֵג.

שָׁנַן (b. h.) *to be pointed, sharp; to sharpen.*—*Part. pass.* שָׁנוּן, pl. שְׁנוּנִים *sharpened;* trnsf. *ready, quick.* Pesik. Bahod., p. 108[a], a. e., v. שְׁנָאן.

Pi. שִׁנֵּן 1) *to sharpen;* trnsf. (cmp. חדד) *to teach diligently,* v. שִׁינּוּן.—2) *to brighten, cheer.* Ab. d'R. N. ch. XVIII והיה מְשַׁנֵּן בה כל וכ׳ and with this (his disposition) he cheered all Israel's scholars.—3) *to speak distinctly.* Y. Ber. IiI, 6[b] bot. משנן בפיו . . . לא מסתברא is it not evident that in reading the Sh'm'a every one must recite it distinctly with his own mouth?

שִׁנַּן ch. same. Part. pass. שְׁנִין, שְׁנִינָא, שְׁנִינָן (שְׁנוּ׳); *pl.* שְׁנִינִין (שְׁנוּ׳). Targ. Prov. XXV, 18. Targ. Y. I Gen. III, 24 (Y. II שְׁנוּ׳, not שְׁנִנּוּ׳). Targ. Y. I Deut. XXXII, 41. Targ. Ps. CXX, 4 שני ed. Lag. (oth. ed. שנו׳).

Pa. שַׁנֵּן *to sharpen.* Ib. LXIV, 4 שַׁנְּנוּ (ed. Wil. שְׁנוּ׳). Targ. Jer. LI, 11. Targ. Y. II Deut. l. c. אישני בברקא, read: אִישַׁנְּנוּ כברקא.

Ithpa. אִשְׁתַּנֵּן *to be sharpened, polished.* Targ. Ez. XXI, 15; a. e.

שָׁנָן m. (preced.) *pointed rock, cliff.*—*Pl.* שְׁנָנִים. Ohol. VIII, 2; cmp. שְׁנוּנִית.

שְׁנָנָא m., constr. שְׁנַן (preced. wds.) *blade, edge.* Targ. O. Gen. III, 24 (h. text להט). Targ. I Sam. XVII, 7 שְׁנָנָא (ed. Wil. שְׁנָנָא).—V. שִׁרְנָנָא.

שְׁנָנָה f. (preced.) *spear point.* Snh. 82[a] bot. שלם ש׳ וכ׳ (Rashi שננא), v. אוּנְקְלַי II; Yalk. Num. 771.

שִׁנְעָר (b. h.) pr. n. *Shinear,* a part of Babylonia (v. Schr. KAT[2], p. 118). Y. Ber. IV, 7[b] bot., a. e. למה נקרא שמה ש׳ why is Babylonia called Shinear?; v. נָעַר II; Zeb. 113[b]. Ib. למה . . . ש׳ שמנערת עשיריה it is called Sh., because it shakes out its rich men (makes them poor); a. e.

שְׁנַץ (Shaf. of אֲנַץ; cmp. b. h. שנס) *to squeeze in, fasten, lace.* Y. Kil. IX, end, 32[d] גרמיה והיא נחתא דהוא ש׳ for when he laces himself (his shoes), it (the purple band) slips down.—Part. pass. שְׁנִיץ; f. שְׁנִיצָא, שְׁנִיצַת. Y. Meg. III, 74[b] bot., v. קוּנְטָרָא. Y. Ber. II, 5[c] bot. כבר שניצת (not שנצת), v. עוּנְקְתָא.

שֶׂנֶץ m. (preced.) *strap, lace.* Mikv. X, 4 ש׳ של סנדל ed. Dehr. (ed. שניצן, read: שְׂנָצִין) laces of a sandal, contrad. to וְחֻבְטָא.—*Pl.* שְׂנָצוֹת, with suffix שְׂנָצָיו. Kel. XXVI, 1, sq. כרס של ש׳ a bag which is closed by means of laces.—[שנץ pr. n. pl., v. שֶׁצֶת.]

שׂוֹר׳, שְׂנָצָא ch. same.—*Pl.* שׂוֹר׳, שְׂנָצֵי, שְׂנָצִין. Targ. Y. Deut. XXV, 9 (not צי . . .).—Yeb. 102[a] סנדל דאית לה ש׳ a sandal which has laces. Y. ib. XII, 12[c] bot. דשנצין (not דשנצוי), v. שׁוּרְצִיפָא. Sabb. 92[a] דארכא ש׳ a bag which has laces with which to close it.

שָׁנַק (Shaf. of אנק or חנק), *Pi.* שִׁנֵּק *to strangle, choke.* Pesik. R. s. 36; Yalk. Is. 359 ומְשַׁנְּקִין את רוחך בעול and they shall choke thy spirit (curb thy energies) with a yoke.

Hithpa. הִשְׁתַּנֵּק *to be strangled.* Pesik. Zutr., Ḥuck., p. 244 בצמא ולא הדינו מִשְׁתַּנְּקִין and we should not have been choked by thirst.

שְׁנַק, *Pa.* שַׁנֵּק, שִׁנֵּק 1) same. Targ. O. Ex. XIV, 27 (h. text נער); Targ. Ps. CXXXVI, 15 (Ms. שְׁרַנֵּק). Targ. Cant. I, 9; a. fr.—2) *to trouble, confound.* Targ. Mal. I, 13 (h. text והפחתם; some ed. ושבוק). Targ. Y. Ex. X, 2 ית מה דַשְׁנִיקִית Ar. (ed. ית נסין דעבדית; h. text התעללתי).

Af. אַשְׁנֵיק *to be narrow.* Targ. Prov. IV, 12 Ar. (ed., v. אֲצַנֵּק).

Ithpa. אִשְׁתַּנֵּק, *Ithpe.* אִשְׁתְּנִיק 1) *to be strangled, suffocated.* Targ. Job VII, 12. Targ. Y. Num. XIV, 13; a. e.—2) *to be distressed.* Targ. Y. Gen. XXII, 20.

שִׁנְתָא, v. שִׁינְתָא.

שְׁנָתוֹת f. pl. (v. שֵׁן) *teeth-like marks.* Men. IX, 2 (87[b])

ש׳ חדו בהין וכ׳ the Hin measure in the Temple had marks: so far for the meal-offering to go with the bullock &c.; B. Bath. 86b. Sabb. 80b ש׳ . . . אלא אמר but, said R. K., (the *andifé* of the Mishnah means, enough time to whiten) the marks of a vessel.

שׁ״ס m. (abbrev. of שִׁשָּׁה סִדְרִים the six orders of the Talmud) *the Talmud.* Zeb. 5a ונסיב לה חש״ס וכ׳ (Ms. M. תלמודא) and the Talmud applies to it the verse &c.; M. Kat. 3b (Ms. M. תלמודא). Ḥag. 10a אפילו מש״ס לש״ס (Ms. M. מתלמוד לתלמוד) even he that goes from Talmud (Babli) to Talmud (Y'rushalmi). Treat. Sof'rim XV, 5, sq.; 7, sq.; (B. Mets. 33a, sq. גמרא, Ms. M. תלמוד; Y. Hor. III, 48c top תלמוד); a. e.

שָׂסָה, v. שסי.

שְׂסוֹעַ, v. שִׁיסּוּעַ.

שְׂסִיעָה f. (b. h.; שָׂסַע) *divided.* Ḥull. 60b; Nidd. 24a (ref. to Deut. XIV, 7) חש׳ בריה וכ׳ the *sh'su'ah* is a creature with two backs and two spinal columns. Ḥull. 63b; Bekh. 6b; Yalk. Lev. 537, v. שָׁנָה *Nif.*

שָׂסָה, שסי (onomatop.) *to hiss.*

Pi. שִׂסָּה *to set on* (a dog, serpent &c.). Snh. IX, 1, v. נָשַׁךְ; B. Kam. 23b. Ib. מאן פטור מְשַׂסֶּה וכ׳ who is exempt from responsibility? Is he exempt that set the dog on, and is the owner of the dog responsible? Ib. 24b המשסה חבירו בחבירו . . . he who sets his neighbor's dog on a neighbor; שִׂסָּהוּ הוא בעצמו if he incited the neighbor's dog against himself. Gen. R. s. 84 באו ונְשַׂסֶּה בו וכ׳ come, let us set on the dogs against him (Joseph); a. e.—[Bibl. Hebr. שסה *to plunder*, cmp. שָׁסַע.]

שָׂסֵי, *Pa.* שַׂסֵּי same. B. Kam. 24b כיון . . . דמְשַׂסֵּי ליה ומְשַׂסֵּי וכ׳ (Ms. R. דמְשַׂסְּיוּ) since thou knowest of thy dog, that one can set him on and he will bite, thou oughtest not to have kept him.

Ithpa. אִשְׂתַּסֵּי *to be set on, to bite,* v. supra.

שָׂסַע (b. h.) *to rend, split.*—*Part. pass.* שָׂסוּעַ; *pl.* שְׂסוּעִין, שְׂסוּעִים *cloven-footed.* Yalk. Lev. 537 (ref. to Lev. XI, 26) לש׳ מנין whence do we learn that the laws of uncleanness apply to the cloven-footed animals?; לשאין ש׳ מנין that it applies to those not cloven-footed?; Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4 שרסועים (corr. acc.).

Pi. שִׂרְסֵּעַ same. Zeb. VI, 5 שר׳ ולא וכ׳ he rent (the sacrificial bird), but did not sever it entirely. Tosef. ib. VII, 10 היה מְשַׂסְּעוֹ ביד וכ׳ he rent it with his hand, but not with a knife; a. e.—*Part. pass.* מְשׂוּסָּע *cloven-footed.* Sifra l. c. מפרסת ומש׳, v. פָּרַס; Yalk. l. c. ומשסע (corr. acc.).

שְׂסַע, *Pa.* שַׂסַּע same. Targ. Lam. III, 11 (h. text פשח).

שָׂסַף (b. h.), *Pi.* שִׂסֵּף (cmp. preced.) *to split, to hew in pieces.* Lam. R. to III, 64 (ref. to וישסף, I Sam. XV, 33) שחתכו וכ׳ he cut him in four pieces. Sifra Thazri'a Par. 5, ch. XVI וְשִׂסְּפָנוּ Rabad, v. שָׁצַף.

שִׂסְקִי, v. שִׂיסְקִי.

שַׂסְתֵּם (Shaf. of סתם) *to enclose, lock up.* Gitt. 68a שדא ביה . . . שַׂסְתְּמֵיהּ Ar. (ed. סתמיה) he threw a chain (looped rope) over him and enclosed his head; [Ar. 'drew it up', when we should expect וְשַׂסְתָּמָהּ].

שַׁע *sh'a,* the first element of the word שַׁעֲטְנֵז, phonetically representing the act of carding (v. שׁוּעַ). Y. Kil. IX, end, 32d, v. שַׁעֲטְנֵז, a. נזז.

שַׁע׳ pr. n. m., v. שְׁשָׁעָה.

שְׁעָא, v. שְׁעִי.

שִׁעְבֵּד (Shafel of עָבַד) 1) *to subject, subjugate, surrender; to obligate, pledge.* Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 13) ידיע שאני מְשַׁעְבְּדָן וכ׳ 'knowing' means that I will surrender them as slaves, 'thou shalt know', that I will redeem them. Pesik. R. s. 15 שהוא מְשַׁעְבְּדֵנוּ בשבעים לא כך . . . וכ׳ has not the Lord said, that he will make us the subjects of seventy nations? Ib. [read:] גותי אחד בא ומְשַׁעְבֵּד באחד ממנו כגון שְׁשִׁיעְבְּדָה כל אומתו one Goth comes and enslaves one of us, that is as much as if she (Rome) had enslaved all of us; Cant. R. to II, 8. Gen. R. s. 85 (ref. to Is. LXVI, 7) קודם . . . מְשַׁעְבֵּד ראשון וכ׳ before yet the first oppressor (of Israel) was born, the last redeemer was born. R. Hash. III, 8 (ref. to Num. XXI, 8) בזמן . . . ומְשַׁעְבְּדִין את לבם לאביהם וכ׳ when the Israelites looked upward and pledged their hearts to their Father in heaven, they were healed; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּעְבָּד; *pl.* מְשׁוּעְבָּדִים, מְשׁוּעְבָּדִין. Num. R. s. 5 8 אלא מש׳ שלא . . . they were not haughty, but bore themselves like servants before the Ark. Y. Hag. III, 79b שיהא הכל מש׳ להלכה so that everything be made subject to the law; a. e.—נכסים מש׳, or משועבדין (sub. נכסים) *mortgaged property,* i. e. property bought from a person who owes a debt collectible from his landed estate in whatever hands it may be, opp. בני חורין property in the hands of the debtor. B. Mets. 13b. Gitt. 50b; a. fr.—2) *to vex, persecute, attempt to destroy.* Ex. R. s. 22 נראה . . . מְשַׁעְבְּדִין את ישראל בדבר וכ׳ (not על ישראל) let us see how we can persecute Israel by means of something which the Lord cannot bring upon us in the same manner; Yalk. ib. 208 אם מְשַׁעְבְּדִים אנו אותם באש וכ׳ if we destroy them through fire, their God can bring fire upon us &c.; בואו ונְשַׁעְבְּדֵם במים (not ונשתעבדם) come, let us destroy them through water; Yalk. Ps. 786; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּעְבֵּד, *Nithpa.* נִשְׁתַּעְבֵּד 1) (with ל) *to be subjugated, be the slave* or *subject of.* Gitt. IV, 4 אם . . . עבד לשום עבד יִשְׁתַּעְבֵּד וכ׳ a slave that was captured and redeemed, if he was redeemed as a slave, remains a slave; if as a freeman, he cannot be made a slave. Ib. 37b ישתעבד לרבו ראשון he is the slave of his first (original) master; לרבו שני . . . לא ישתעבד he is the slave neither of his first master, nor of his second master (his redeemer). Pesik. R. s. 15 במה . . . או שִׁישְׁתַּעְבְּדוּ למלכיות which wilt thou choose? that thy children go down to Gehenna, or that they be subjected to successive empires? Sabb. 88b אמר . . . לפרעה הִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם (Ms. M. נִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם) he (Moses) said to them (the angels), did you go down to Egypt?

have you been slaves to Pharaoh? Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 32 (insert from Yalk. ib. 819) זה יעקב ... שאילי עלה לא ירד עוד ולא חיה לנו להשתעבד שיעבוד זה שאנו משועבדין (v. ed. Bub.) this refers to Jacob . . ., for if he had gone up, he would not have gone down again, and we should not have to suffer the servitude to which we are now subjected; a. fr.—2) (with ב) *to use as slave, enslave.* Pes. 118b מה הללו שנשתעבדו בהן כך אני שלא נשתעבדתי וכ' if they (the Egyptians) who treated them as slaves, fare thus, I (Cush) who did not enslave them &c. Gitt. 40a אל ישתעבדו בה וכ' . . . פלונית that handmaid of mine, they (my heirs) shall not treat her as a slave after my death. Keth. 111a שלא ישתעבדו בהן וכ' ... השביע the Lord adjured the nations not to oppress Israel too hard. Men. 53b; Yalk. Jer. 289 [read:] ישתעבדו בהם ארבע מלכיות וכ' (v. Rabb. D. S. to Men. l. c., note) four successive empires shall treat them as slaves, each as long &c.; a. fr.—[Yalk. Ex. 208, v. supra.]

שַׁעְבֵּיד, שַׁעְבֵּד ch. same. Targ. O. Gen. XII, 5. Targ. Jud. X, 8. Targ. Nah. I, 12. Targ. Y. Ex. III, 7; a. fr.—B. Mets. 13a שַׁעְבֵּיד נפשיה he bound himself (made himself responsible). Gitt. 49b כל לגבירה ברית משַׁעְבֵּד נפשיה for his son's sake a man makes himself responsible. Ab. Zar. 2b, v. infra; a. fr.—Part. pass. מְשַׁעְבַּד; f. מְשַׁעְבְּדָא; *pl.* מְשַׁעְבְּדֵי, מְשַׁעְבְּדָן; Targ. Y. Gen. IX, 25. Targ. Ez. XVI, 7; a. e.—B. Mets. 73b מש' לנסקא מְסַקָּא, v. Lev. R. s. 16 אמהן מש' maiden forced into servitude, v. פַּדָּן; Pesik. Vattom., p. 133b תמרין משעבדין (corr. acc.); Lam. R. to IV, 15; a. fr.—משעבדי (sub. נכסין) *encumbered property,* opp. בני חרי, v. preced. B. Mets. 12b. Ib. 13b; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּעְבַּד 1) (with ל) *to be subjected, enslaved, to serve; to be pledged, responsible.* Targ. II Chr. XXXIII, 13. Targ. Gen. XXV, 23. Ib. XXVII, 29; a. fr.—B. Kam. 20b ביתא לעלייה מְשַׁתַּעְבַּד the house (the lower story) is pledged to the upper story, i. e. the owner of the lower story is bound to keep it in a condition to support the upper story. Ib. 40b כי היכא דמַשְׁתַּעְבַּדְנָא לדידך וכ' as well as I am obliged to pay thee, I am obliged to pay him. Gitt. 49b משתעבד he is responsible. B. Bath. 55a מְשַׁתַּעְבְּדֵי לכרגא, v. כַּרְגָּא; a. fr.—2) (with ב) *to enslave, oppress.* Ab. Zar. 2b הנך אִישְׁתַּעְבַּדוּ בישראל אנן לא שַׁעְבְּדָן בישראל Ms. M. (ed. שְׁעַבְּדוּנוּ h. form) these nations have persecuted Israel, we have not &c. B. Mets. 73b ומְשַׁתַּעְבְּדֵי בהו וכ' Tosaf. (ed. ומשעבדי), v. כַּרְגָּא. B. Bath. 55a משתעבדי, v. כרגא; a. e.

שִׁי, שִׁעְבּוּד m. (preced.) 1) *subjection, servitude, oppression.* Ber. 12b שיחא ש' מלכיות וכ' Ms. M. (ed. שתחא) that the delivery from servitude to the empires &c., v. עִיקָּר. Ib. 34b, a. e. ש' מלכות, v. מַלְכוּת. Cant. R. to II, 14 כדי שיצאו . . . בשלא ש' בימי מה . . . why were the wives of the patriarchs barren (for a time)? In order that many (of the four-hundred) years (Gen. XV, 13) might pass without servitude; Gen. R. s. 45. Ib. s. 44 אם אני בש' ש' קרקעות (or ש' only) *pledge, hypothecary obligation, landed security.* B. Mets. 4b משום דהוה ליה שטר ש' ק' . . . כפירת ש' because a note of indebtedness implies a hypothecary obligation (that the debtor's landed property is pledged to the creditor), and no oath is assigned on a disputed hypothecary obligation; Shebu. 37b; Keth. 87b. B. Mets. 14a שבח שפר וש' וכ' the scribe must ask for authorization to insert, in a deed of sale of land, 'amelioration', 'best land' and 'pledge', i. e. that the seller pledges his land, and this the best portions of it, for indemnity to the buyer in case of seizure for the seller's debt, this indemnity to include the improvements eventually made by the buyer; a. fr.

שִׁי, שִׁעְבּוּדָא, שְׁעִבּוּד ch. same, 1) *servitude, oppression.* Targ. II Esth. I, 2. Targ. II Chr. XII, 8. Targ. Y. Gen. XXXVII, 17. Targ. Y. Deut. V, 6; a. fr.—*Pl.* שִׁי, שְׁעִבּוּדָא. Targ. Y. Gen. XL, 18.—2) *pledge, obligation.* [In post-Talmudic literature נתן דר' ש' the obligation introduced by R. Nathan, whereby the court can collect a debt in favor of the creditor's debtor; v. B. Kam. 40b; Keth. 19a; a. fr.]

שִׁעְבּוּ (v. next w.), part. pass. מְשׁוּעְבָּא *one who has abnormally large testicles* or *an abnormally long scrotum.* Bekh. VII, 5 (44b) Ar. (Mish. ed. מאושכן, Talm. ed. מאושבן), v. אֶשֶׁךְ.

שִׁעְבּוּן m. pl. (Shaf. of עבז, v. אבוז) *extremities, testicles, scrotum.* Targ. Y. Gen. XXXIX, 1. Targ. Job XL, 17 שיעבוזיהי Ms. a. Ar. (ed. פחדוי).

שָׁעָה I, v. שעי.

שָׁעָה II f. (Dan. IV, 16; preced., v. Del. Proleg. p. 39 sq.) *moment, while; hour,* esp. *the twelfth portion* of the day and of the night, varying according to the season. Tosef. Ber. I, 1, a. e., v. עוֹנָה I. Ber. 7a, v. רֶגַע. Ib.b, a. e. ש' משחקת, v. שָׂחַק. Lam. R. to III, 37 מש' שאמר וכ' from the moment that the Lord said &c. Ber. I, 1 מש' שהכהנים וכ' from the time of day when the priests go in &c. Pes. II, 1 כל ש' as long. Keth. 104a בש' שהצדיק וכ' when a righteous man is called away &c. Ib. בשָׁעַת פטירתו וכ' when Rabbi died &c. Ber. 64a הדוחק את הש', v. דָּחַק; נדחה מפני הש', v. דָּחָה. Sabb. 10a, a. e. מניחין . . . ושוסקין בחיי ש' they neglect the life everlasting, and busy themselves with the life of the hour (earthly affairs). Y. Taan. III, 67a (expl. ריולדתך, Prov. XXIII, 25) שַׁעָתֵךְ (or שַׁעְתָּךְ) thy hour (of birth). Cant. R. to I, 1, a. e. בשָׁעְתּוֹ in its due time, v. סָפַל; Num. R. s. 10 בין שעתו, v. קָל II; a. v. fr.—חוראת ש', or ש' temporary, special legislation, opp. דורות. Yoma 69b. Men. 19b דורות מש', v. הוֹר. Ib. 56a מדורות וכ' ש' we cannot derive the modes of a temporary act (e. g. the offerings of the princes, Num. VII, 12-83) from the laws concerning a permanent institution; a. fr.—*Pl.* שָׁעוֹת. Ber. 3a עד ארבע ש' to four hours (the fourth hour of the night). Pes. 58a שתי ש' ומחצה two hours and a half. Snh. V, 3 אחד אומר בשתי ש' וכ' if one witness testifies that the act under consideration was committed at the second hour of the day &c. Kel. XII, 4 אבן חש', v. אֶבֶן; a. v. fr.

שַׁעְרָא m. = next w. Targ. Ps. LXVIII, 3. Ib. XXII, 15; a. e., v. שַׁעֲרָתָא.—Targ. Y. Gen. XXXVII, 25; XLIII, 11 שַׁעֲוָה (O. שְׁעַתָּא; h. text נכאת).

שַׁעֲוָה f. (שׁוּעַ = שׁעע) *wax*. Sabb. II, 1 ולא בש' nor must you use wax in place of oil for the Sabbath light, v. קִירוּמָא. Gen. R. s. 44 הרח לבו רפה כש' , v. שׁוּעַ I. Ib. s. 91, end (expl. נכאת, Gen. XLIII, 11) ש' (perhaps *a gum*, v. preced.). Ex. R. s. 35 כש' חנתונה וכ' like wax that is put on the writing tablet; a. fr.

שַׁעֲלָא, שְׁעוֹלָא m. = h. שַׁעַל, 1) *hollow of the hand, palm*. Targ. Is. XL, 12.—*Pl.* constr. שַׁעֲלֵי. Targ. Ez. XIII, 19.—2) *hollow of the sole, step*.—*Pl.* constr. שְׁעוֹלֵי. Targ. 1 Kings XX, 10.

שעועים, v. next w.

שְׁעוּעִית f. (שעע; cmp. שַׁעֲוָה) a species of *beans*, prob. *kidney-bean* (Phaseolus Vulgaris), v. פְּסִילְתָּא, a. חֲלוּקָה. Kil. I, 1 פול הלבן וחש' וכ' Y. ed. a. Ms. M. (Mish. a. Bab. ed. שעועים, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) the white bean and the kidney-bean are not heterogeneous. Y. ib. 27[a] top expl. פסילתא (פתילתא). Ib. למה שמה ש' שמשיעשת את הלב וכ' (some ed. שעשועית) why is it called *sh'u'ith* (pasty)? Because it pastes up (dulls) the heart, and loosens the bowels.

שַׁעְוָרָא, שַׁעְרָא, v. שְׂעוֹרָא.

שְׁעוֹרָה f. (b. h. שְׂעֹרָה; שָׂעַר, v. סְעַר) 1) *panicle*, v. שַׁעֲוָה.—2) *barley, barley-corn*.—כש' the size of a barley-corn. Kel. XVII, 8 כש' שאמרו לא וכ' where the scholars make the barley-corn the ritual standard measure, neither the large sort is meant nor &c. Ex. R. s. 10, end; Snh. 67[b], v. שֵׂד; a. fr.—*Pl.* שְׁעוֹרִין, שְׁעוֹרִים. Pes. II, 5. Ib. 35[a] מין ש' a species of barley, v. שִׁרְפּוֹן. Ib. 42[b] ש' . . . לא היה יינם the wine of Judæa would not get sour (to be used for vinegar) until they put barley into it. B. Kam. 60[b] גדרישן ש' של stacks of barley. Peah VI, 7; Y. Snh. II, 20[b] bot., a. e., v. עֲנָבָה; a. fr.

שְׁעוֹרִים pr. n. m., v. סְעוֹרִים.

שְׁעוֹרִין *barley*, v. סְעַרְתָּא.

שָׁעוֹת f. (denom. of שָׁעָה) *a while, time*. Meïl. 6[a], v. שָׁהוּת.

שַׁעְוָתָא f. = h. שַׁעֲוָה, *wax*. Targ. Ps. XXII, 15 Ms. (ed. שַׁעֲוָא). Targ. Mic. I, 4 שְׁעִיתָא.—V. שַׁעֲוָא.

שַׁעֲז (= שׁעֲנז) *sha'az*, the first and the last element of שַׁעֲטְנֵז, representing the act of *carding* (שׁוּט), and that of *twining* or *weaving* (נוּז). Y. Kil. IX, end, 32[d], v. נוּז.

שַׁעַט (v. preced.) *sha'aṭ*, the first and the middle element of שַׁעַטְנֵז, representing the act of *carding* (שׁוּט), and that of *spinning* (טוּר). Y. Kil. IX, end, 32[d].

ש' ג"ץ, שעטנ"ז *the seven letters which require crownlets* in the Pentateuch scrolls. Men. 29[b], v. זִיוִין.

שַׁעַטְנֵז m. (b. h.) *a web mixed of wool and linen*. Kil. IX, 8, expl. as acrostic, דבר שהוא שוט וגוז, v. נוּז.

שַׁעֲטְנִיזָא, שַׁעַטְנָא ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 19; Deut. XXII, 11.

שָׁעָה, שְׁעִי (b. h.) 1) (cmp. שָׁאָה, שָׁחָה) *to dwell, linger*, denom. שְׁעָיָה.—2) *to look, care for, mind*. Sifré Deut. 318 (ref. to Deut. XXXII, 17) אל תקרי לא שערים אלא לא שָׁעוּם וכ' read not *lo s'arum*, but *lo sha'um* (whom they did not regard); although they sacrificed and burnt incense to them, they were not afraid of them (with ref. to Gen. IV, 5); Yalk. ib. 945.

שְׁעָא, שְׁעֵי (cmp. שׁעע, שׁוּע) *to smooth, paste over, daub*. Succ. 51[b]; B. Bath. 4[a] סבר למְשְׁעֵיהּ בדהבא he (Herod) intended to cover them (the Temple walls) with gold.

Pa. שַׁעֵי same. Targ. Ps. V, 10 מְשַׁעֲרִין. Ms. (ed. משעין).—Part. pass. מְשָׁעֲא. Targ. Y. II Num. XIX, 15 מְשָׁעָא (corr. acc., or מַשְׁעָא, Part. pass. *Af.*).

Ithpa. אִשְׁתְּעֵי, *Ithpe.* אִשְׁתְּעֵי [*to make one's self pleasant,*] *to converse, talk; to tell a story*. Targ. O. Gen. XXIV, 66. Targ. Jud. VI, 13. Targ. Is. XXX, 10. Targ. Ps. L, 16; 19; a. fr.—B. Bath. 73[a] אִשְׁתְּעוּ לִי נחיתי וכ' (not אשתעי) seafarers told me. Ib. 74[a] ר' יוחנן מִשְׁתְּעֵי וכ' R. J. told a story: once upon a time &c. Y. Ber. II, 4[d] bot. כמה דאי' אִשְׁתְּעֵי וכ' . . . as the Scripture talks, so does the Mishnah, i. e. the Mishnah applies the Biblical phraseology; a. fr.—א' דינא בהדי *to talk about the law with, to sue*. B. Mets. 14[a] . . . ומשתעי דינא בהדיה the law is that R. may go and sue him. Bekh. 47[b] גברא דלא מציח לאִשְׁתְּעוּיֵי וכ' a man with whom thou canst not go to law; a. e.

שַׁעְיוּתָא f. (preced.) *smoothness*, v. שְׁעִיעוּתָא.

שעיא, Tosef. B. Bath. IV, 5, v. שַׁעֲמוּמִית.

שְׁעִיעָא m., שְׁעִיעְיָא f. (שְׁעַע) *smooth*. Targ. Gen. XXVII, 11. Targ. Cant. V, 12; a. fr.—*Pl.* שְׁעִיעַיָּא, שְׁעִיעִין, שְׁעִיעָן, שְׁעִירָן, שְׁעִירַיָּא. Targ. I Sam. XVII, 40 שְׁעִירֵי אבניא (h. text חלקי אבנים). Targ. Y. Lev. XIX, 17. Targ. Ps. XII, 3. Ib. XXXV, 16 שעיעתא Ms. (ed. שעיעותא); a. e.

שְׁעִיעוּתָא f. (preced.) *smoothness*. Targ. Gen. XXVII, 16. Targ. Ez. XXVI, 4; 14 (h. text צחיח). Targ. Prov. VI, 24. Targ. Is. LVII, 6 (some ed. שַׁעֲרוּרִית); a. e.

שְׁעִיף m. (v. שְׁעַף) *gum, balm*. Targ. Ez. XXVII, 17 (h. text צרי). Targ. Jer. XLVI, 11; LI, 8 (not שַׁעֲרַף).

שָׂעִיר m. (b. h.; שָׂעַר) 1) *goat*. Yoma VI, 2 ש' המשתלח, v. שָׂלַח. Ib. 7 פר וש' הנשרפין the bullock and the goat designated to be burnt. Zeb. V, 1; a. fr.—*Pl.* שְׂעִירִים, שְׂעִירִין. Ib. 2. Yoma VI, 1; a. fr.—2) *demon*. B. Bath. 25[a], v. סָעַר II. Ber. 64[a] מיחלף ש' בש' goat and demon may interchange (both going by the name of *sa'ir*).—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 22, v. שֵׁד; a. e.—3) *shower*. Pl. as ab. Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) מה ש' הללו וכ' as the showers come down on the plants &c.; Yalk. ib. 942, v. סָעַר II.—4) *hairy*. Gen. R. s. 65.

שְׂעִיר (b. h.) pr. n. *Seir* (*Idumæa*). Y. Taan. I, 64[a] top

(ref. to Is. XXI, 11) אֶלִּי קוֹרֵא מִפְּנֵי ש' my God cries out on account of Seir (Rome, v. אֱדוֹם); ib. אלי אירכן נזדווג לך; whence did my God come to join me? From Seir (Deut. XXXIII, 2). Sifré Deut. 343 לִיפָּרַע מִש' ... כשעתיד when the Lord shall punish Seir (Rome). Ber. 62[b] עֵד הַשְׁתָּא לֹא ... לש' וגמרת מילי דש' thou hast not yet gone to Seir (Rome), and hast already learned the things of Seir (indecent manners); Tam. 27[b]; a. fr.

שְׂעִירִין, v. סַעֲרָן.

שְׂעִירְתָּא, v. שַׁעֲוָתָא.

שְׂעִירְתָּא f. (cmp. שְׂעוֹרִית) a species of *beans*, prob. *the Egyptian bean* (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). [The definition given Ab. Zar. 38[b] is fabulous and obviously founded on confusion with the colocasia bean, which is sown on moist earth and sinks into the water.] Ab. Zar. 38[b] Ms. M. (ed. שְׂרֵעָתָא), v. פְּסִילְתָּא.

שַׁעַל m. (b. h.) 1) *hollow of the hand, palm, handful.* Tanḥ. B'resh. 5 (ref. to Is. XL, 12) מִן שָׁעָלוֹ אתה יודע וכ' by the size of his handful canst thou know who he himself is; ib. Ḥayé 3 בשעלו ... וכל all the seas and rivers did he measure with his palm; ib. Emor 15 מלא ... וכל שעלו וכ' all the waters of the world fill the palm of the Lord; Pesik. Eth Korb., p. 57[b] מלא שׁוֹעָלוֹ; Tanḥ. Pinḥ. 12 מלא שָׁעָלִי my handful; Num. R. s. 21[17]; Pesik. R. addit. s. 1 כל ... לתוך שעלי all the waters of creation did I compress into my palm. — *Pl.* שְׁעָלִים. Ib. ... גבור פחות מעשרה ש' a mighty man ... drinks no less than ten handfuls; a. e. — 2) ש' של ים *the hollow of the sea, depth.* Cant. R. to II, 15 (ref. to Cant. l. c.; v. ed. Baer et Del. Notae criticae a. l.) קדמאה מלא ... שירדו לשעלו של ים the first *shu'alim* is written *plene*, the second *defective*, which may be read שְׁעָלִים; they (the Egyptians) were the foxes that went down to the bottom of the sea; Ex. R. s. 22 על שם שעלי של ים an allusion to the bottom of the sea; Yalk. Ps. 786 שעלים (read: שיעל ים).

שַׁעֲלָא, v. שְׁעוֹלָא.

שַׁעַם m. *bamboo* (Maim., identifying our w. with שֵׁגַם); [oth. opin. *cork-tree, cork*]. Kel. XIV, 5 shoes for cattle ש' של made of *sha'am*. Tosef. ib. B. Bath. IV, 14; Succ. 20[b] חוצלות של ש' וכ' mats made of *sh.*, or of reeds &c.; a. e.

שַׁע', **שַׁעְמוּם** m. (שָׁעֵם) 1) *dullness, idiocy.* Keth. V, 5 חבטלה מביאתה לידי ש' idleness may lead her to idiocy; [corr. acc. quot. s. v. בַּטָּלָה]. — 2) (=בעל ש') *dull-minded man, idiot.* Sot. 24[a] sq.; 27[a]; Num. R. s. 9[28] אשת ש' the wife of an idiot.

שַׁע', **שַׁעֲמוּם** ch. same, *stupefaction.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 37 (h. text שַׁמָּה).

שַׁעֲמוּמִית f. (preced.) *a dull-minded woman, idiot.* Tosef. Keth. VII, 10 ed. Zuck. (oth. ed. משוממת), v. שָׁעֵם. Tosef. B. Bath. IV, 5 ש' היא (ed. Zuck. שעיריא, corr. acc.) she (the slave) is an idiot; B. Mets. 80[a] מְשׁוּעֲמֶמֶת.

שַׁעֲמוּמְתָא, **שַׁעְמוּמְתָא** f. (preced.) *dullness, idiocy.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 20 Ar. (ed. שרבובא; h. text מהומה); v. שַׁעֲמַמְתָּא. — Ned. 81[a] scabs arising from neglected clothes מתיא לידי ש' lead to idiocy.

שַׁעְמֵם (Shaf. of עָמַם) *to make dull, stupefy.* — Part. pass. מְשׁוּעְמָם; f. מְשׁוּעֲמֶמֶת. B. Mets. 80[a], v. שַׁעֲמוּמִית.

Nithpa. נִשְׁתַּעֲמֵם *to be made dull, be stupefied.* Num. R. s. 10[8] יצא כל דעתו נִשְׁתַּעֲמְמוּ כל הכליות וכ' all his mind is gone (in drunkenness), the kidneys (seat of deliberation) are entirely dulled, and his heart (reason) is disordered &c.

שַׁעֲמֵם ch. 1) same. Targ. Y. Ex. XIV, 24 (some ed. שא'; h. text יהם). Targ. Hos. IX, 7. — *2) *to lay waste.* Targ. Y. Lev. XXVI, 31.

Ithpa. אִשְׁתַּעֲמֵם *to be stupefied.* Targ. Esth. VII, 6 (h. text נבעת). Targ. Ps. CXLIII, 4 (h. text רשתומם). Targ. Jer. IV, 9 (h. text יתמהו).

שַׁעֲמַמְתָא f. (preced.) *stupefaction.* Targ. O. Deut. XXVIII, 28 שְׁעַמְמוּתָא לבא ed. Berl. (ed. Vien. שַׁעֲמָא; Ms. שַׁעֲמִימ; some ed. מְשַׁעֲמְמוּתָא; Y. שִׁיעֲמוּתָא; h. text תמיהון). Targ. Zech. XII, 4 שְׁעֵי (h. text שגעון).

שָׁעַן (b. h.; cmp. Syr. שאן, P. Sm. 4012) *to be smooth, be quiet.*

Nif. נִשְׁעַן (cmp. בטח) *to rely on, lean, be supported.* Lev. R. s. 36 מה גפן זו נִשְׁעֶנֶת ... נִשְׁעָנִין בזכות תורה וכ' as the vine is supported by a reed, so Israel relies on the merit of studying the Law which is written with a reed. Y. Bets. V, 63[a] top נשענים בבהמה you may lean against an animal (on the Sabbath or Holy Day, it is not considered work for the animal); מאן דאמר אין נשענין בחש he that says, you dare not lean, has reference to a weak animal; a. e.

***שָׁעַן** (Shaf. of שָׁנַן, cmp. Syr. שענענו=ψάλατε, P. Sm. 4255) *to shout, sing.* Targ. Is. LV, 12 ישענון בענפיהון (h. text ירחאו כף).

שָׁעַע (b. h.; cmp. שָׁעֵי) *to smooth, paste.*

Pilp. שִׁעְשַׁע 1) *to smooth, paste over.* Y. Kil. I, 27[a] top מְשַׁעְשַׁעַת את הלב, v. שִׁעְשׁוּעִים. — 2) *to appease, console.* Pesik. Naḥămu, p. 126[b] וּמְשַׁעְשַׁעָהּ בזו, v. פִּרֵד; ib. ושיעשעה במצרים consoled her (Assyria) with Egypt; ib. ושיעשעה באשור (not לאשור); Yalk. Job 918; Pesik. R. s. 33 ואם הביא עליהם שבר הוא מְשַׁעְשֵׁעַ וכ' when he brings misfortune upon them, he consoles them one with the other.

Hithpa. הִשְׁתַּעְשֵׁעַ, *Nithpa.* נִשְׁתַּעְשֵׁעַ 1) *to be appeased, enjoy one's self.* Ex. R. s. 5 (ref. to ישעו, Ex. V, 9) שהיו מְשַׁתַּעְשְׁעִין בהן וכ' ... בידן they had scrolls with them, in reading which they consoled themselves from Sabbath to Sabbath; אל יהו משתעשעין וכ' they shall not enjoy themselves, and they shall not rest on the Sabbath; Tanḥ. Vaëra 6; a. e. — 2) *to be a pleasure.* Tanḥ. T'tsavveh 1 (ref. to Jer. XXXI, 19) מחו ילד שעשועים ... ומְשַׁתַּעְשֵׁעַ לאביו what is 'a child of delight'? Three or four years old, when it begins to talk and becomes a pleasure to his father.

שְׁעִיעַ, **שַׁעֲעַ** ch. same, 1) *to smooth, paste over, daub.*

Targ. Ez. XIII, 10, sq. Ib. 12 שַׁעֲתוּן (some ed. שַׁעֲרוּתוּן, *Pa.* of שְׁעֵי). Ib. XXII, 28; a. e. — 2) *to make smooth, flatter.* Targ. Ps. XXXVI, 3. — 3) (of skin) *to be smooth, bright.* Targ. Lam. IV, 7 (h. text צחו).

Pa. שַׁעֲעַ *to smooth.* Targ. Ps. V, 10 (v. שָׁעֲרָ).

Ithpa. אִתְשַׁעַּע *to be pasted, daubed,* v. שׁוּעַ ch.

שַׁעֲפָה m. (cmp. שַׁעֲנָא) *a gum* used as a spice, *tragacanth.* Targ. O. Gen. XXXVII, 25; XLIII, 11 (h. text נכאת).

שָׁעַר I (b. h.; denom. of שַׁעַר) *to keep the gate.* — V. שׁוֹעֵר.

Pi. שִׁיעֵר same. Arakh. 11[b] משורר ששי' בשל חבירו a Levite chorister that helped in attending to the gate in his neighbor's stead. — Part. מְשׁוֹעֲרִים; *pl.* מְשׁוֹעֲרִים (formed by analogy to מְשׁוֹרֵר, v. שִׁיר I). Ib. מש' ששוערי, v. שִׁיר I. Ib. ולא מן המש' (Sifré Num. 116; Yalk. ib. 752 השׁוֹעֲרִים), v. שִׁיר I.

שָׁעַר II (b. h.; v. שַׁעַר) *to divide, distribute.* [Midr Till. to Ps. XIV שיערו, v. infra.]

Pi. שִׁיעֵר, שִׁעֵר 1) *to apportion, estimate, measure, calculate.* Ḥull. VII, 4 כיצד מְשַׁעֲרִין אותה וכ' how do we define the proportions of the mixture (to find out whether the forbidden admixture is large enough to impart its taste to the permitted portion)? As if it were an admixture of meat in a vegetable dish. Ib. 97[b] כשהן משערין משערין וכ' when we define the proportions, we include in the calculation the broth &c. Ib. כל אסורין ... מְשַׁעֲרִינָן וכ' in all admixtures of Biblically forbidden matter we assume for calculation that the forbidden matter was onions or porret. Ib. שִׁיעֲרוּ חכמים וכ' the scholars have calculated that of all forbidden substances none give a stronger taste than onions &c. Lev. R. s. 37 מְשַׁעֵר אַתְּ באירטלקית ... (some ed. מְשַׁעֲיֵר) do you estimate that in all I drank at my meal there would have been a quarter of a Log of Italian (unmixed) wine? Koh. R. to V, 8 שיערו אותה, v. next w.; a. fr. — Midr. Till. to Ps. CXIV (expl. סַפּוּ, Ps. LXVIII, 5) שַׁעֲרוּ לפניו דרכיכם (not שיע'; ed. Bub. שפרו, a glossator's emendation) measure your ways before the Lord (cmp. שׂוּם I). Pesik. Zutr. Haaz. (ed. Bub. p. 114) (ref. to שיערים, Deut. XXXII, 17) לא שִׁיעֲרוּם וכ' whom your fathers never appraised, to find out whether or not they are of use; Yalk. Deut. 545 לא שיערום. — 2) (v. שַׁעַר) *to superintend the market,* v. מְשַׁעֵר.

Hithpa. הִשְׁתַּעֵר *to be estimated, measured.* Ukts. II, 8 מְשְׁתַּעֲרִין בכמות שהן are measured as they are (not compressed); מְשְׁתַּעֶרֶת בכמות שהיא is measured as it is.

שְׁעַר ch., *Pa.* שַׁעֵיר same, *to measure, calculate.* Targ. O. Gen. XXVI, 12 בדשַׁעֲרוּהִי ed. Berl. (oth. ed. בדשַׁעֲרוּהִי; Y. בדשַׁעֲרוּר; h. text שערים). — Ḥull. 97[b] ולִשְׁעַרִינְהוּ בפלפלין וכ' why not use as a standard (for calculation in the case of admixtures of forbidden substances) pepper or spices which are not neutralized in a mass of a thousand times their quantity? Ib. בדידיה מְשַׁעֲרִינָן מיניה משערינן או בדנפיק מיניה do we calculate the proportions by the actual size of the admixture, or by the quantity that has come out of it (has been absorbed in the dish)? Y. Kil. IX, 32[d] top שַׁעֲרוּנָהּ רבנין וכ' the Rabbis made the calculation, and it (the well of Miriam) was exactly opposite the middle gate &c.; Lev. R. s. 22 שערותא (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 שיערו אותה וכ' (Hebr.).

שָׁעַר (b. h.; cmp. סָעַר II) *to be rough,* denom. שַׂעָר; *to shudder, fear.* Sifré Deut. 318 (expl. שערום, Deut. XXXII, 17) שלא שמדה שערת וכ' your fathers' hair did not stand on end before them (v. שָׂעַר II); Yalk. ib. 545.

Hif. הִשְׁעִיר (denom. of שֵׂעָר) *to grow hair, be hairy.* Ḥull. 44[a] עד מקום שַׁיַּשְׁעִיר Ms. M. a Rashi (ed. כדר, corr. acc.) to the place (of the stomach) where it becomes covered with hair. Ib. (Chald. diction) תורא דמַשְׁעִיר טפי an ox, which is more hairy (on the stomach). Nidd. 25[b] עד שישעיר until the embryo has hair.

שְׁעַר, *Af.* אַשְׁעִיר, v. preced.

שֵׂ', שֵׂעָר m. (b. h.; preced.) *hair.* Meg. 18[a], a. e. הכביד שַׂעֲרוֹ, v. כָּבֵד I. Naz. I, 2 מסלסל בשַׂעֲרָהּ, v. סִלְסֵל. Ib. 4[b] לשחת ש' וכ' to ruin such fine hair; Tosef. ib. IV, 7. Yoma 47[a] קלטי שַׂעֲרֵי, v. קָלַע II; a. fr. — Trnsf. *crown, ramification* of a tree; *panicle, stem and pod* of leguminous plants. Peah II, 3, a. e. ש' כותש, v. כָּתַשׁ; Y. ib. 17[a] top סֵעָר. Kil. IV, 9 היה היפך ש' שתי וכ' he turned the branches of two rows of vines towards one side; B. Bath. 82[b]. Sabb. XXI, 3 ש' של אפונין וש' וכ' the panicles (pods) of beans and of lentils. Tosef. Ukts. I, 8 סֵאָר ed. Zuck. (Var. שרש, read as ed. T'bul Yom III: שיער) the panicle of a pomegranate; a. fr. — *Pl.* v. שַׂעֲרָה.

שַׂעַר, שְׂעַר ch., v. שַׂעֲרָא.

שַׁעַר m. (b. h.; שער *to divide, break open*) 1) *gate, open place* for public and private transactions. Sifré Deut. 242 (ref. to Deut. XXII, 24 וכ' ש' שנמצאת בו the gate (of the place) where she was found, and not the gate where she was judged. Keth. 45[b] (ref. to Deut. XVII, 5) ש' שעבד בו the gate (of the place) where he worshipped the idol. Midd. I, 3 ש' המזרחי the eastern Temple gate; a. v. fr. — *Pl.* שְׁעָרִים, שְׁעָרִין; constr. שַׁעֲרֵי. Ib. חמשה ש' היו וכ' the Temple mount had five gates; שנים ש' חולדה two *ḥuldah* gates, v. חוּלְדָּה II. Ib. 4; a. v. fr. — 2) *market, market price.* B. Mets. V, 7 שרצא הש', v. פָּסַק. Ib. (72[b]) כש' הגביה (Bab. ed. בש') according to the price at the height of the market, i. e. the lowest price. Ib. 8 כש' חזיל according to the lowest market price. Ib. 1 לקח ... וכן הש' if he bought wheat of him, at a gold Denar a Kor, and such was the market price. Gitt. 57[a] נחסר הש' מודיא אחת the price went down one Modius, i. e. from forty Modii to thirty-nine for a Denar; וחזר הש' למקומו the price went back to its former figure; a. fr. — *Pl.* as ab. B. Bath. 89[a] לש' for the regulation of market prices, v. אַגְרְדְּמִיס; Y. ib. V, end, 15[b] שישערין, a. שִׁיעַרְוָרָא.

שַׁעַר II m. (b. h.; שָׂעַר II) *estimation, proportion.* — *Pl.* שְׁעָרִים. Gen. R. s. 64 (ref. to Gen. XXVI, 12) מאה כורים מאה ש' מאה מניינים מאה ש' וכ' one hundred Kor; one hundred proportions, one hundred quantities; one

hundred *sh'arim*, this shows that they had made an estimate of it (the crop of the field), and it brought a hundred times the estimated quantity; Yalk.ib.111 (corr. acc.); Pirké d'R. El. ch. XXXIII מאה ש' של ... וכל דבר מעשר וכ' and for every thing that he gave tithes of, the Lord sent him one hundred times the value, and he blessed him.

שַׂעְרָא I ch., *pl.* שַׂעְרִין same, esp. *percent., interest.* Targ.Y. Ex. XXII, 24 (h. text נשך). Targ.Y.I Lev. XXV, 36, sq. (ed. Vien. שַׂעֲרָן, corr. acc.); Y. II שְׂעוּרִין.

שַׂעְרָא II m. = h. שַׂעַר I, 2, *market price.* Ruth R. introd. שַׂעֲרֵיהוֹן דפוריא, v. פּוֹרָא.

שְׂעַר, שְׂעָר, שַׂעַר, שַׂעְרָא, שַׂעֲרָא m. = h. שֵׂעָר, *hair.* Targ. Gen. XXV, 25, v. סְעָר. Targ. Lev. XIII, 3; a. fr.—Lev. R. s. 15, v. שְׂעָפָא; Yalk. ib. 554 שַׂעֲרָה. Midr. Sam. ch. II (v. מוֹרָה I a. מוֹרָה II) אם הדרן ש' וכ' ... מה הדרן סירא as the thorn is afraid of nothing but the iron, so is the hair &c.; Yalk. Sam. 78 (corr. acc.); Y. Naz. IX, end, 58a ... ביזרא סַעֲרָה; a. e.—*Pl.* שַׂעֲרָן (fem.). Targ. Ps. LXIX, 5 Levita (ed. סַעֲרִין, סַעֲרָן).

שַׂעֲרָה f. (b. h.; preced.) 1) *hair.* Y. Sot. I, 16c top ש' אחת one hair; a. e.—*Pl.* שַׂעֲרוֹת. Ib., a. fr. ש' שתי (not שני) two hairs (symptom of maturity). Lev. R. s. 20 מימיהם לא ראו ... ש' ראשי the beams of my house never saw the hair of my head (v. קָלַע II); Y. Yoma I, 38d top; a. fr.—2) *ear, panicle.* Y. Ter. I, 40d top ש' של אורז (ed. Krot. שְׂעוֹרָה) the panicles of rice.

שַׂעֲרִין, שְׂעָרֵי m. pl. *barley*, v. סְעָרְתָא.

בֵּית שְׁ', שְׂעָרִים pr. n. pl. *Beth-Sh'arim*, near Sepphoris (v. Neub. Géogr. p. 200), one of the seats of the Sanhedrin. R. Hash. 31b. Sanh. 32b אחר רבי לב' ש' follow up Rabbi to B. Sh. Tosef. Ter. VII, 14; Tosef. Succ. II, 2 (the seat of R. Johanan ben Nuri). Tosef. Par. V (IV), 6; a.e.

שַׂעֲרָנְיוֹן, שַׂעֲרָן, v. סַעֲרָן.

שַׁעֲשׁוּעַ m. (b. h.; שִׁעֲשַׁע) *delight, pleasure.* Cant. R. to VI, 11, v. שְׁחוֹק; (Pesik. R. s. 11 תענוג).—*Pl.* שַׁעֲשׁוּעִים. Tanh. T'tsavveh 1; Yalk. Jer. 315 ילד של ש' a child of delight, v. שְׁעַע.—Trnsf. (sub. ילד, ילדי) *beloved child* or *children.* M. Kat. 25b (in a eulogy) ארץ ... גידלה שַׁעֲשׁוּעֶיהָ the land of Shinear (Babylonia) conceived and gave birth to, the land of beauty (Palestine) raised her beloved child.

שַׁעֲשׁוּעִית, v. שְׁעוּעִית.

שַׁעֲשִׁיעָא f. = שְׁעִיעוּתָא, *smoothness.* Targ. Y. II Gen. XXXIII, 4.

שַׁעֲשַׁע, שְׁעַשַׁע, v. שְׁעַשַׁע, שָׁעַשַׁע.

שַׁעְתָא (שָׁעָה), שַׁעֲתָא, שַׁעֲתָא f. = h. שָׁעָה, *while, time; hour.* Targ. II Kings V, 26 (ed. Wil. שעה). Targ. Ex. XXXIII, 5. Targ. Y. ib. XXIII, 5; a. fr.—Ber. 64a אצטריכא לחו ש' the time needed them (circumstances required one of them as chief of the college); Bekh. 31a, v. צְרַךְ. Y. Bets. II, 61c top, a. e. בשַׁעְתָּהּ in its proper time, v. גְּמָרָא. Ber. 7a אלטיריה כי ... ש' when that moment comes, I will curse him; נירים כי ... ש' when that moment came, he was asleep. Ib. כל ש' וש' at all times. Ib. כל ש' any other time; בההיא ש' but at that special time; Ab. Zar. 4b. Pes. 11b פלגא דש' half an hour; a. fr.—*Pl.* שַׁעֲתָא, שְׁעִין, שְׁעֵי, שְׁעָתָא). Targ. II Kings XX, 11. Targ. Job VII, 18 (not שְׁעָתָא); a. fr.—Ber. l. c.; Ab. Zar. l. c. בהנך תלת ש' וכ' during those first three hours (of the day) &c.; a. fr.

שָׁף, v. שׁוּף.—(ר)יתיב שַׁף, v. שׁוּף I ch.

שַׁף, v. שַׁפַּת.

שְׁפָא, שָׁפָא, v. שׁפי.

שָׁפָא m. (שׁוּף I) [*slip, the place from which something slipped,*] *socket.* Macc. 11b צאל איבריה לש' each limb (bone) of his went into its socket; Yalk. Gen. 149.

שְׁפָא I m. (v. next w.) *block of hewn stone*, v. סְפָא.

שְׁפָא II, **שְׁ'** m. (שְׁפַת) *chip, pin.* Targ. Hab. II, 11 (h. text כפיס).

שְׁפָאִין, שְׁפָאִים m. pl. (שְׁפָה I) same, *chips.* Ab. Zar. 49b ש' וכ' מה what is the law about those chips? Ib. שְׁפָאֵיהּ (Ms. M. שִׁיפּוּרֵיהּ, v. שִׁיפּוּר I).—Trnsf. שְׁפָאֵי עידית (cmp. בִּרְזְלֵי) *disconnected strips* of a first class field. Gitt. 50a (v. Tosaf. a. l.); [Rashi takes שפאי as verb, fr. שפי = שוף *to slip*].

שַׁפַּאי, v. שַׁפַּיי.

שָׁפַד *to chip, point.*—Denom. שְׁפוּד.

Pi. שִׁפֵּד (denom. of שְׁפוּד) *to pierce.* Snh. 41a שְׁפָדוֹ ביריתור וכ' (or שְׁפָדוֹ) he pierced him with the shoot of a fig tree.

שְׁפַד ch. same 1) *to point.*—Part. pass. מְשֻׁפָּד. Bekh. 40a, v. פְּרַס I.—2) (denom. of שפודא) *to put on the spit, roast.* Ḥull. 111a sq. דקא שָׁפֵיד וכ' ... חזריה he saw the son of R. b. A. put a liver on the spit over a piece of meat. Pes. 74b בשפודא שַׁפְּדֵיהּ (or שַׁפְּרֵיהּ *Pa.*) if he put it on the spit (and roasted it).

שְׁפַד, v. סְפָא.

שָׂפָה f. (b. h.; v. סָפַר) 1) *rim, border, binding.* B. Bath. II, 1 ארבעה מן חש' four handbreadths from the rim of the stove. Ib. 19a שְׂפַת מחמצן the border of the wash-pit; a. fr.—קְנֵי ש', קְנֵי ש', v. קָנֶה.—2) *lip; speech.* Y. Sabb. VII, 10c top המאדם אודם בש' he who reddens his lips (v. אָדַם; Nahmanides reads: בטפה). Ib. XIV, 14d top כל שהוא מן חש' ולפנים any wound on the lip and further inside (in the mouth, opp. חָלָל III). Y. Macc. II, end, 32a, a. fr. רפה בש' with lax lips, with low indistinct speech; a. fr.—*Pl.* שְׂפָתוֹת, שְׂפָוֹת (סְפָר); *Du.* שְׂפָתַיִם. Tosef. Kel. B. Kam. VI, 15 שְׂפָתֶיהָ, v. שָׂפָע. M. Kat. 15a (expl. רעל שפם שירחו שְׂפָתוֹתֵיהֶן מדובקות וכ' Lev. XIII, 45), his lips should cleave to each other (he must not greet or answer greeting). Koh. R. to XII, 4 בנות השיר אלו חש' 'the daughters

of song', that means the lips; Lev. R. s. 18 שְׂפָתוֹתַי. Sabb. 152a שְׂפָתוֹתֶיהָן וכ׳, v. רָפַד. Ab. Zar. 35a שְׂפָתוֹתֶיהָ, v. חָשַׁק. Keth. 61b את השפתים, v. שִׂרְבֵּט; Y. Keth. V, 30a bot. השפיות, v. שִׁלְבֵּק; a. fr.—Y. Yeb. VI, beg. 7b בין חש׳ between the lips (of the vagina).

שָׂפָה verb, v. שפי.

שָׂפָה f. (שָׂפָה II) *overflow, additional measure*; v. שָׂפַע.

שְׁפוּד m. (שָׂפַד) *spit*. Pes. VII, 1 ש׳ של רימון a spit made of pomegranate wood. Ib. 74a ש׳ של מתכת a metal spit. Y. Naz. VI, 55b ש׳ אחד של נבילה one spit with forbidden meat. Bets. 28b; a. fr.—[Tosef. Meïl. I, 25, v. שִׁרְפּוּר I.]—*Pl.* שְׁפוּדִין. Y. Naz. l. c.; a. e.

שַׁפּוּדָא ch. same. Pes. 74b שפריה בש׳, v. שָׂפַד. Ib. תלנהו בש׳ if he suspended them from the spit; a. e.—*Pl.* שַׁפּוּדַיָּא. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (ed. Vien. שַׁפּ׳).—V. שִׁרְפּוּדָא.

שַׁפְוָנָא* m. (שָׂפַי I) *crushing, destruction*. Targ. Prov. XXIV, 22 Ms. (ed. סופא; some ed., a. Var. ed. Lag. סַפְוותא; h. text פִּיד).

שְׁפוּי, v. sub שִׁיף.

שָׂפוּי, v. שָׂפָה I, III.

שְׁפוּרְתָּא, v. שְׁפִיוְתָא.

שְׁפוֹךְ, שְׁפוֹכָא m. (שָׁפַךְ) *gutter, slope, spout*. Targ. O. Num. XXI, 15 ש׳ לנחלא ed. Berl. (oth. ed. שָׁפוּךְ נחל׳, read: שְׁפוֹךְ; Ms. שְׁפוּךְ; h. text אשר). —B. Bath. 3b Ar. ed. Koh., v. שָׁפְכָא.—V. שִׁפְכוּתָא.

שְׁפוֹכָאָה m. (preced.) *a laborer engaged in pouring wine* to fill up vessels.—*Pl.* שְׁפוֹכָאֵי. Ab. Zar. 72b.—[B. Bath. 3b Ar., v. שָׁפְכָא.]

שְׁפוּלָא, שְׁפִיעַ, שְׁפִיעָא, שְׁפִילָא, שְׁפוּל, v. sub שִׁיף.

שְׁפוּפִינָא, v. שְׁפִיפוֹנָא.

שְׁפוֹפֶרֶת f. (= שׁוֹפָר, v. שׁוֹפָר) [*something round,*] *tube*; ש׳ של ביצה *egg-shell*. Nidd. 21b. Erub. 43b, v. בְּצוֹפוֹת. Lev. R. s. 16, beg. היתה מביאה ש׳ וכ׳ she took an egg-shell and filled it with balsam, v. שַׁלְפוּחִית. Hull. 57b עשו לה ש׳ של קנה וכ׳ they made for it (the dislocated and detached hip-bone) a tube of reed (to support it), and the hen recovered. Kel. XVII, 17 חקש ש׳ a straw tube. Snh. 68a, a. fr. כמכחול בש׳, v. מַכְחוֹל; a. fr.—ש׳ הנוד or ש׳ *the tube* (mouth-piece) of the leather bottle. Par. V, 8. Ib. VI, 1; a. fr.

שְׁפוּצָא, v. שִׁרְפּוּצָא.

שְׁפוּתָה, Y. Ned. I, 37a top, read: שְׁבוּתָה, v. שְׁבוּתָה.

שָׂפַח, v. סָפַח.

שִׁפְחָה f. (b. h.; v. מִשְׁפָּחָה) [*attached to the household,*] *handmaid, slave*.—ש׳ חרופה, v. חֲרוּפָה.—Snh. 39a נטלו . . . לו ש׳ לשמשו they took a rib from him (Adam), and gave him a handmaid to wait on him. Ib. 99b מוטב תהא ש׳ לאומה זו וכ׳ better for her to be a handmaid to this nation than a mistress to any other nation. Kidd. III, 12 ולד ש׳ ונכרית the child of a slave or of a gentile woman. Ib. 13 מכזר שנשא ש׳ וכ׳ if a bastard married a slave, their child is a slave. Ib. 69a האומר לשִׁפְחָתוֹ וכ׳ if one says to his bondwoman, be thou free, but thy child (with which thou goest) shall be a slave, the child follows her status (is free). Ib. ש׳ כנענית a Canaanite slave. Keth. V, 5 הכניסה לו ש׳ אחת וכ׳ if the wife brought him one slave, she need not grind, or bake &c.; a. v. fr.—*Pl.* שְׁפָחוֹת. Ib. אפי׳ . . . מאה ש׳ וכ׳ even if she brought him a hundred slaves, he may force her (his wife) to work in wool &c. Ker. 9a ש׳ חרופה, v. חֲרוּפָה. Lev. R. s. 16, a. e. ש׳ מכודנות, v. כָּדַן. Tanḥ. Vayetsé 8 הש׳ . . . לא תהא should not my sister Rachel be at least like one of the handmaids (Bilhah and Zilpah)? Ab. II, 7; a. fr.

שְׁפָחוּת f. (preced.) *status of a handmaid*. Y. Kidd. I, 59c bot., v. אִרְשׁוּת; Bab. ib. 18b. Ib. 19a; a. e.

שָׁפַט (b. h.; v. פָּטַט, s. v. פַּטָּא) [*to divide*; cmp. גזר,] *to decree, decide, judge*. Ruth R. to I, 1 אוי לדור שֶׁשָּׁפְטוּ . . . צריכין להִשָּׁפט woe to the generation that judge (criticise) their judges, and woe to the generation whose judges need to be judged; B. Bath. 15b (ref. to Ruth l. c.) דור שׁשּׁוֹפְטִין וכ׳ it was a generation that judged its judges &c., v. קִרְקֵם. Sot. 10a שׁשָּׁפַטְתִּי וכ׳ . . . זכור לי remember unto me the twenty (-two) years that I judged Israel, and never did I say to them, carry a stick for me from one place to another; a. fr.—V. שׁוֹפֵט.

Nif. **נִשְׁפַּט** *to be judged, criticised*. Ruth R. l. c., v. supra.

שֶׁפֶט m., *pl.* שְׁפָטִים (b. h.; preced.) *judgments, punishments*. Mekh. B'shall., Shir., s. 8 נעשו ש׳ בע״ז judgment was executed on the idols; a. e.

שְׁפָטָא m. (שפט; v. פַּטָּא, פְּטוּתוֹת) *childish*. Targ. Y. II Deut. XXXII, 6 Ar. (ed. טפשא; h. text נבל).

שְׁפָטָנָא, v. שׁוּפְטָנָא.

שָׁפָה, שפי I (b. h.; cmp. שׁוּף II) 1) *to crush*.—*Part. pass.* שָׁפוּי, *pl.* שְׁפוּיִין *crushed, humble, contrite* (= b. h. הָכָא). Tosef. Ḥag. II, 9 ענוו ושׁ׳ humble and contrite; Tosef. Snh. VII, 1 ושׁ׳ (only); Y. ib. I, 19c. Gen. R. s. 60 דווין ושׁ׳ Ar. (ed. ושפופין) broken down and crushed (poor); a. e.—2) *to rub, smooth, plane*.—*Part. pass.* as ab. *a) smooth*. Koh. R. to XII, 14 two paths אחד ש׳ ואחד מלא וכ׳ one smooth, and the other full of thorns and pebbles.—Yalk. Gen. 62 בור ש׳ (Snh. 109a שָׁאפֵי; Ar. שפת, corr. acc.) a smooth (blank, empty) pit, v. בּוֹרְסִיקִי.—*b*) (cmp. חָלָק) *unimpaired, unscathed*. Gen. R. s. 45, v. רַחֵק.

Pi. שִׁפָּה, שִׁר׳ 1) *to plane, saw, trim*. Ḥull. 125a קולית ש׳ וכ׳ a thigh-bone which one sawed through lengthwise. Ab. Zar. 42a ישראל ש׳ ע״ז וכ׳ if an Israelite chipped off an idol whether for his own purpose (to use the wood) or for its sake (to improve its appearance). Ib. 49b. Y. Gitt. V, 47a bot. גזלו ושׁרָפָהּ if he took a block by force and planed it. Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 שפת הרמנה וכ׳ (read: שפה) if he filed off a part of it and made of it &c.;

a. e.—Part. pass. מְשׁוּפָּה; *pl.* מְשׁוּפִּים, מְשׁוּפָּרִין. Y. Gitt. l. c. גזלו מ״ש if he took it planed. Y. Succ. I, 52^{c} top במש׳ לכלים (not בכלים) when the boards are planed preparatory to making them into utensils; a. e.—2) *to smooth, polish.* Kel. XIV, 5 מְשִׁישַׁפְּפוּ Ar.; Ned. 56^{b} מְשִׁישַׁפֵּם, v. שׁוּף II.—Trnsf. *to pacify, give satisfaction.* Y. B. Mets. V, 10^{b} המבטל . . . חייב לְשַׁפּוֹת לו if a tenant or an agent neglects his neighbor's field, he must indemnify him; ib. IX, beg. 12^{a}.—3) *to leave smooth places,* (cmp. חָלַק *Hif.*) *to plant wide apart.* Y. Orl. I, beg. 60^{c} לקורות בְּמַשָּׁפָה (or בַּמַּשָּׁפָה *Hif.*) when he plants the trees wide apart, it is an indication that he wants to raise them for beams, opp. רָצַף. B. Bath. V, 4 הגדילו לא יַשִּׁפֶּה (or יְשַׁפֶּה) if they (the trees bought in a person's field) grew large, he (the owner of the field) has no right to smooth the field (cut the trees down). Ib. הגדילו ישפה when they are grown large, he (the owner of the trees) may cut them (in order to use the ground they occupy); a. e.

שְׁפָא, שְׁפֵי ch. same, 1) *to crush, rub, grind.* Targ. Ps. LVI, 2 (h. text שאף). Ib. 3.—Part. pass. שָׁפֵי; f. שַׁפְיָא; *pl.* שַׁפְיִין, שַׁפְיָן. Ib. LI, 19 (h. text נדכה). Targ. Job XXXIII, 21.—2) *to plane, smooth, paste over.* Yeb. 75^{b} שַׁפְיֵיהּ וכו׳ he trimmed it (cut off the protuberances) like a writing reed. Sabb. 98^{b}, v. טָרִיז (v. שְׁפִי II). B. Kam. 98^{a} Ms. M., v. שׁוּף II ch. Snh. 109^{b} שַׁפְיוּהָ דובשא וכו׳ they smeared her body with honey, and placed her on the roof &c.; a. e.—*Part. pass.* as ab. *smooth, level.* Targ. Prov. XV, 19. Targ. Y. Gen. XXXI, 2; 5 (*friendly*).—Snh. 109^{a} בור שָׁאפֵי, v. preced.

Pa. שַׁפֵּי 1) *to crush.* Targ. Esth. I, 10. Targ. Ps. LI, 10 דְּשַׁפְּרִיתָא Ms. (ed. Lag. דשיפרית, corr. acc.; ed. Wil. דְּשַׁפְּרָתָא *Pe.*; h. text דכית). Ib. LXXXIX, 11; a. e.—2) *to plane, trim.*—Part. pass. מְשַׁפֵּי; f. מְשַׁפְיָא; *pl.* מְשַׁפְיָן, מְשַׁפְיָן. B. Bath. 3^{a} אבני דלא משפיין Ms. M. (ed. משפיא, corr. acc.), v. גְּוִיל.

שְׁפָה, שְׁפִי II (v. שְׁפָע) 1) *to incline,* v. שִׁיפּוּי II.—2) *to tilt, pour out slowly* (so as to leave the sediment behind). Midr. Till. to Ps. XVIII, 12 כדקים . . . שׁוֹפְכִין אלו באלו ed. Bub. (oth. ed. שופכין) as the small bowels of an animal that pour their contents from one to the other. Esth. R. to II, 3; a. e.—Esp. *to sell wine.* B. Mets. 60^{a} השׁוֹפֶה יין לחמרים Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. לחבירו; Ar. לשמרים, corr. acc.) if one sells wine to ass-drivers (caravan at an inn); Tosef. ib. III, 27 חיה שׁוֹפֵא וכו׳ ed. Zuck. (Var. שופה); a. e.

Pi. שִׁפָּה *to make slanting, whittle to a point.*—Part. pass. מְשׁוּפָּה; f. מְשׁוּפָּה; *pl.* מְשׁוּפִּין, מְשׁוּפִּין; מְשׁוּפּוֹת. Keth. 5^{b} מש׳ כיתרות (the fingers) pointed like pegs.

שְׁפָא, שְׁפֵי ch. same, 1) *to incline, make slanting.* Sabb. 98^{b} דְּשַׁפֵּי להו כי טוריז they made the boards slanting like mountain sides (bringing to a point; Ar. טָרִיז q. v.); Yalk. Ex. 370.—2) *to pour out slowly.* Ḥull. 67^{a} לא לְשַׁפּוֹיֵי וכו׳ צְרִיכְתָא . . . ושׁ׳ ליה אפשר (not דש׳) one may put something (a piece of cloth &c.) over the mouth of a jug, and pour (strain) the liquid through. Sabb. 139^{b} שָׁפוּ שיכרא וכו׳ Rashi (ed. שָׁאפוּ) they poured beer slowly from vessel to vessel (leaving the dregs behind); a. e.—Kidd. 71^{b} חלא שָׁפֵי vinegar dealer, v. שְׁפֵיחָלָא.—Trnsf. *to let the blood flow after bloodletting.* Sabb. 129^{a} דלמא ש׳ ליה וכו׳ perhaps the surgeon may bleed him too long &c.

שְׁפָה, שְׁפִי III (v. שְׁפָה I) [*to be smooth,*] *to be quiet, at ease; to be relieved.* Nidd. IV, 4 ושְׁפָתָה מיעה לעת and was relieved for a full day, opp. קשתה, v. קָשָׁה. Ib. שפתה מן הצער וכו׳ she was relieved from pain, but not from the flux of blood; a. e.—*Part. pass.* שָׁפוּי *quiet, sane.* Arakh. 17^{b}, sq. ש׳ ונשתטה if he was sane and became mad; B. Bath. 128^{a}.—V. שׁוֹפִי II.

Hithpa. הִשְׁתַּפָּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּפָּה (of a delirious person) *to become quiet, conscious, sane.* B. Kam. IV, 4 נש׳ השיטה if the madman became sane again; Tosef. ib. IV, 4. Y. Ter. I, 40^{b} bot. לכשׁישְׁתַּפֶּה when he is sane again (we may write a letter of divorce at his order); Y. Gitt. VII, beg. 48^{c}. Y. Keth. I, 25^{b}; a. e.

שְׁפָא, שְׁפֵי ch. same, *to be quiet, at ease.*—V. שְׁפִי.

Pa. שַׁפֵּי *to quiet, pacify, satisfy.* Gitt. 73^{a} זיל שַׁפֵּי ליה וכו׳ go and pacify (settle with) him. B. Mets. 15^{a} ואְשַׁפֵּי וכו׳ (Ms. H. a. R. ואישַׁפֵּי), v. מְרַע.—Part. pass. מְשַׁפֵּי; *pl.* מְשַׁפְּיָן. Ib. 70^{a} דמש׳ נכסיה (not דמשפו) one whose property is at peace (undisputed by any claimants).

שְׁפִי m. (preced.) *quiet, ease.* Targ. Y. II Num. XXIII, 3; Targ. Y. II Gen. XXII, 8 בלב ש׳ with an easy heart.

שִׁפּוּת, v. שִׁיפּוּת.

שְׁפִיוְתָא f. (preced.) *compromise, peace.* Targ. Y. I Gen. III, 15 (Y. II שְׁפִיגְרְתָא).

שָׁפֵיחָלָא pr. n., בֵּי שָׁ׳ *the family of Shafeḥala* (vinegar dealer). Kidd. 71^{b} Ar. (ed. בי בר שפי חלא, v. שְׁפֵי II).

שְׁפִיטָה f. (שָׁפַט) *judging, judgeship.* Snh. 3^{b} (ref. to Num. XXXV, 24 sq.) משעת שְׁפִיטַת הנדה from the time that the assembly meets for judging (from the beginning of the legal proceedings, the court consists of twenty-three). Num. R. s. 14 על שפירטת שמשון the verse (Gen. XLIX, 16) refers to Samson's judgeship.

שַׁפַּאי, שַׁפַּיי m. (שְׁפִי II) *wine merchant.*—*Pl.* שַׁפַּיִין, שַׁפַּאִין, שַׁפַּיֵּיא. Lev. R. s. 12 עברון ש׳ בתרע וכו׳ wine merchants passed the gate of the cemetery; Esth. R. to II, 1 ש׳ שנאון (ר׳ עזריה) (strike out שנאון, a corrupt dittogr. of שפאין); Yalk. Prov. 960. Y. Dem. V, 24^{d} ברם באילין ש׳ וכו׳ but as to wine dealers, they are used to empty from vessel to vessel. Y. Shek. VII, 50^{c} bot., v. חֻבָּם.

שְׁפִיךְ, v. שְׁפַךְ.

שְׁפִיךְ, v. שָׁפוֹךְ.

שְׁפִיכָא, *pl.* שְׁפִיכֵי, v. שְׁפָכָא.

שְׁפִיכָה f. (שָׁפַךְ) *pouring out.* T'bul Yom IV, 7, v. שָׁבַר I. Y. Pes. I, end, 28[b] (ref. to Deut. XII, 24) . . . לא אלא בש' I have allowed thee no other use of its blood than pouring it out (but you must not bleed a consecrated animal). Y. Yoma V, 43[a] top (ref. to Lev. IV, 7) לרבות . . . לש' this includes the blood of the bullock for the Day of Atonement, that it must be poured out (at the bottom of the altar); a. fr.—*Pl.* שְׁפִיכוֹת. Lam. R. to IV, 11 ארבע ש' לטובה וכ' four times is pouring out mentioned for good, and four times for evil.

שְׁפִיכוּת f. same. Makhsh. II, 3 מי ש' water that is poured out, dirty water, opp. מי גשמים rain water.—Esp. ש' דמים *shedding of blood.* Arakh. 15[b] . . . כל המספר ש' ד' וש' ד' he that talks slander commits great sins to be compared to the three great crimes: idolatry, incest, and bloodshed. Snh. 57[b] (ref. to Gen. IX, 6) איזהו ש' ד' של אדם שהוא בגופו וכ' what way of killing is a shedding of blood within a man's body? It is strangulation. Ib. 74[a] כל . . . חוץ . . . וש' ד' . . . regarding all sins . . . one may transgress in order to escape death, except idolatry, incest, and murder; a. fr.

שְׁפִיכוּתָא ch., constr. שְׁפִיכוּת, same. Targ. Y. II Lev. I, 16. Targ. Y. II Deut. III, 17 ש' קיטמא (read מיא), v. שְׁפָכוּתָא. Targ. Y. Gen. XXVIII, 20 (not שְׁפִירוּת).—B. Bath. 25[b] בש' when the rain comes pouring, opp. בניחותא gently.

שְׁפִילָתָא, שְׁפִילָה, v. sub שְׁפַל.

שְׁפִיפוֹן m. (b. h. שְׁפִיפֹן; שפף) [*sliding,*] a species of *serpents, adder*(?). Num. R. s. 14[9] נחש וש' בנגד . . . corresponding to the two things to which his (Dan's) father compared him, serpent and *sh'fifon.* Sot. 10[a] . . . בלעם שנאמר ש' וכ' Balaam was lame in one foot, for we read (Num. XXIII, 3), and he went *shefi*; Samson was lame in both feet, for it says (Gen. XLIX, 17) *sh'fifon* (sliding) on the road. Y. Ter. VIII, 45[d] bot. מין קטן הוא ושמו ש' it is a small kind of serpent, its name is *sh'fifon*, and it is as thin as a hair.

שְׁפִיפוֹנָא ch. same. Y. Ter. VIII, 45[d] top אשכחון ש' לשערה וכ' . . . (not שפיפי) they found a serpent as thin as a hair wound around &c., v. preced.

שְׁפִיץ, v. שְׁפִין.

שְׁפִיק, v. שְׁפֵק.

שְׁפִיר m. (שפר; cmp. שׁוֹפָר 2, a. שְׁפוּפֶרֶת) *membraneous bag, sac of a fœtus*; in gen. *fœtus.* Nidd. III, 3 המפלת ש' וכ' מלא if a woman discharges a sac full of water &c. Lev. R. s. 14; Y. Nidd. III, 50[d] top (ref. to Job XXXVIII, 9) לבושו זה חש' וכ' 'its garment' means the sac, 'its swaddling band', the placenta. Ib. מרוקם ש' a fœtus having an articulated shape, v. רָשׁוֹן; Bab. ib. 25[a] שאינו מרוקם ש' a shapeless fœtus. Y. Naz. VII, 56[b] I have seen עגל כאפון בש' the embryo of a calf, of the size of a bean, in a bag; a. fr.

שְׁפִירָא, שְׁפִיר ch. same. Targ. Y. Deut. XXVIII, 57.—Nidd. 25[b] ההיא ש' דאתאי וכ' a fœtus was brought before Mar Samuel, and he said, this is forty-one days old; a. e.

שַׁפִּיר m. (שָׁפַר) 1) *handsome, pleasing; good; cheerful.* Targ. I Sam. XVI, 12. Targ. O. Gen. XLVII, 6, (v. שֶׁפֶר ch.); a. fr.—Midr. Till. to Ps. XVI, 6 (in Hebr. dict.) נגשה . . . על לי ש' because I was content with my portion, it became beautiful to me; Yalk. ib. 667 (corr. acc.).—Kidd. 31[b] בעינא גברא דש' כותך I want a man as handsome as thou art; a. fr.—*Pl.* שַׁפִּירֵי, שַׁפִּירַיָּא, שַׁפִּירִין. Targ. Deut. VIII, 12. Targ. II Chr. VII, 10; a. fr.—B. Mets. 84[a] אנא . . . מש' ירושלם I am one of the survivors of the handsome men of Jerusalem. Ib. בני ש' כוותי children as good-looking as I am; a. fr.—*Fem.* שַׁפִּירְתָּא, שַׁפִּירְתָּ, שַׁפִּיךְ. Targ. Gen. XII, 14. Ib. 11. Targ. O. Num. XII, 1; a. fr.—B. Mets. l. c. דש' מינאי who is handsomer than I am; a. e.—*Pl.* שַׁפִּירָתָן, שַׁפִּירָתָא. Targ. Gen. VI, 2. Targ. Y. ib. 1. Targ. Job XLII, 15; a. e.—2) (adv.) *right, well.* B. Mets. l. c. אטו . . . דש' קאמינא do I not know that what I say is right? Yoma 29[b] מאן קא מיתיב ש' קא מותיב he who asked that question has asked well. Yeb. 94[b] והאי ש' נסיב and he married rightly (legally); והא ש' נסיב and he married this one lawfully; a. fr.—ש' דמי, v. דְּמֵי I.

שְׁפִירָא, v. שְׁפִיר ch.

שַׁפִּירוּתָא f. (preced. art.) *goodness*; (with לבא) *cheerfulness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 47 (Y. שָׁפִירוּת; ed. Lsb. קשיטות).

שַׁפִּירָתָא, v. שַׁפִּיר.

שְׁפִיתָה f. (שָׁפַת) *placing over* or *by the fire.* Kel. VIII, 8 מכנגד שְׁפִיתַת הקדרה ולפנים from the place where the pot is placed and inside (towards the fire). Ib. 9 כור שיש בו בית ש' a smelting pot which has a bottom or foot whereon it can rest (Mish. ed. בור וכ' a hole in the ground with an arrangement for putting a pot over fire); a. e.

שָׁפַךְ (b. h.; *Shaf.* of הפך) [*to invert,*] *to pour; to empty.* Lam. R. to IV, 11 מזמר אני שהפך חופתו . . . ולא ש' חמתו וכ' I sing, because he (the king) has upset his son's bridal chamber, but has not poured out his anger over his son; ש' חקב"ה . . . ולא ש' because the Lord has poured his anger over wood and stone, and did not pour it out over Israel. Yeb. 75[b] (ref. to Deut. XXIII, 2) מי שע"י כריתה שׁוֹפֵךְ he who pours (semen, instead of shooting forth, מקלח) in consequence of cutting. Succ. II, 9, v. קִרְיוֹן. Y. Sabb. XII, end, 13[d] וכתב לא השופך 'and he writes' (Deut. XXIV, 3), but not 'he pours' (a chemical fluid over a sympathetic writing to make it legible); ib. שופך דיו וכ' he pours ink in which there is no gall-nut, and this catches (settles on) the written letters; Y. Gitt. II, 44[b] top שָׁפַךְ (Chald.); a. fr.—ש' דמים *to shed blood.* Gen. R. s. 34. B. Mets. 58[b], v. לָבַן II; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XXII, 16 שופכין, read: שׁוֹפְתִין, v. שָׁפַת.]

Nif. נִשְׁפַּךְ *to be poured out, emptied.* Ḥull. 47[b] ריאה

שֶׁנִּשְׁפָּכָה כקיתון a lung which (by tearing the membrane) is emptied like a ladle. Sot. 42b (play on שׁוֹפֵךְ, v. שׁוֹבֵךְ) שכל חריאה אותו נ' לפניו וכ' whoever saw him, was poured out before him like a ladle (his courage failed him, cmp. מָסַס). Pes. 22b דם שנ' כמים וכ' blood that is poured out like water makes susceptible of uncleanness. Ib.a כמים הנִּשְׁפָּכִין like water that is poured out (ordinary water), opp. המתנסכין used for libation. Ib. 20b חִשְׁפֵּךְ חבל, v. חֶבֶל II. Zeb. VIII, 7, sq. רְשָׁפֵךְ לאמה shall be poured into the sewer; a. fr.

Pi. שִׁפֵּךְ *to make slanting.* Part. pass. מְשׁוּפָּךְ. Yoma 68b (ref. to שפך, Lev. IV, 12) שיהא מקומו מש' the place for the ashes must be sloping; Sifra Vayikra, Hob., Par. 3, ch. V; Zeb. 106a.

שִׁפֵּיף, שְׁפַף ch. same. Targ. Ez. XXIV, 7. Ib. XXII, 6. Targ. Zech. XII, 10; a. fr.—Ab. Zar. 72b אמר ... כי שַׁפֵּיתוּ וכ' R. said to the laborers engaged in filling, when you pour wine (from vessel to vessel) let no gentile come near to help you &c. Y. Sabb. XX, end, 17d שָׁפוֹף, v. צְנִינִים; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּפֵּיךְ, *Ithpe.* אִשְׁתְּפֵיךְ *to be poured out.* Targ. I Kings XIII, 3. Targ. Ps. LXXIX, 10; a. fr.—B. Mets. 26a אִשְׁתַּפּוּכֵי אִישְׁתַּפּוּךְ the things in the wall were washed down; a. e.

שְׁפֵכָא m. (preced.) *spout, gutter.*—*Pl.* שְׁפֵכֵי. B. Bath. 3b he did not remove his bed from the building עד דתקון Ms. M. (ed. שְׁפֵירֵי ... עד דמתקן) until he provided its spouts (until it was entirely finished; Ar. ed. Koh. שְׁפוֹכָא, oth. ed. שְׁפוֹכָאֵי). Ib. 6a, v. נְטַת.

שְׁפֵכָה f. (b. h.; preced.) *urinary canal;* כרות ש' one whose canal is mutilated. Yeb. VIII, 2, v. כָּרֵת. Y. ib. 9b top. Bab. ib. 75b כתיב במקום ששופך ש' it says *shofkhah* (Deut. XXIII, 2) in the place where one pours out (discharges fluid); a. e.

שִׁפְכוֹנִי m. (preced.) [*pourer,*] name of a species of *olives, rich olive.* Peah VII, 1 (Y. ed. שפכני; Ms. M. שסמני, corr. acc.), expl. Y. ib. 20a top שמן הרבה ש' שהוא עושה *chifkhoni,* which yields much oil.

שִׁפְכוּתָא f. (preced. wds.) *gutter, slope.* Targ. Y. Num. XXI, 15 (v. שִׁפּוֹךְ). Targ. Y. Deut. III, 17 (ed. Vien. שִׁ').

שִׁפְכִנִי, v. שִׁפְכוֹנִי.

שָׁפַל I (b. h.; Shaf. of נ־פ־ל) *to be low.*

Hif. הִשְׁפִּיל *to lower, humble.* Erub. 13b המשפיל עצמו; הקב"ה מַשְׁפִּילוֹ, v. גָּבַהּ; Ned. 55a. Pesik. R. s. 10 (ref. to Is. II, 9) ארמיתי שחו ונִשְׁפָּלוּ ... תְּשַׁפְּלֵם הקב"ה when did they sink and were lowered? When they committed that deed (worshipped the golden calf), the Lord lowered them. Arakh. 15b יַשְׁפִּיל דעתו let him humble his mind (think of his shortcomings). M. Kat. 16b (play on תִּתְמַמְנֵי, II Sam. XXIII, 8) הואיל והִשְׁפַּלְתָּ עצמך תִּתְמַנֵּי כמוני because thou didst lower thyself, thou shalt be like myself; a. fr.

Nif. נִשְׁפַּל *to be lowered.* Pesik. R. l. c., v. supra.

Hof. הוּשְׁפַּל, חָשְׁפַּל same. Pesik. Ki Thissa, p. 11b (ref. to Is. II, 9) ... וידע אני והם וכ' וְהִשְׁפַּלְתִּי I know that Israel bowed to the golden calf, and I and they have been lowered, but wilt thou not raise (forgive) them?; Tanh. Ki Thissa 4 והשפלתי אותי and I myself have been lowered; Yalk. Is. 260 והוּשְׁפַּלְתִּי Tanh. l. c. 5 (ref. to Ps. LXXV, 8) בלשון זה הוּ' וכ' for the word *zeh* (Ex. XXXII, 24) was he (Aaron) lowered, v. גָּבַהּ; בלשון זה הוּשְׁפָּלוּ וכ' through *zeh* (ib. 23) were they lowered, and with *zeh* (ib. XXX, 13) have they been raised; Lev. R. s. 8; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּפֵּל, *Nithpa.* נִשְׁתַּפֵּל [*to let one's self drop,*] 1) *to be humble, gentle.* Ib. s. 19 (ref. to שפלות ידים, Koh. X, 18) ע"י שנִּשְׁתַּפְּלוּ ישראל מלחנות וכ' because the Israelites were too gentle to encamp (before Sinai) in discord &c.—2) *to be lazy, indolent.* Ib. ... מִשְׁתַּפֵּל מלקנח וכ' ע"י (not לקנח) because that man is too careless to wipe his body properly, he gets scabs. Ib. ... מִשְׁתַּפֶּלֶת וכ' ע"י because that woman is too indolent to examine her body properly &c.; a. e.

שְׁפַל I, שְׁפֵיל ch. same, *to fall down, go down.* B. Kam. 92b; Meg. 14b (prov.) שפיל ואזיל בר אווזא וכ' the duck bends its head down in walking, and its eyes look all around (it follows two pursuits at the same time, v. פַּלְגָא). Snh. 7a וידיקולא שָׁפֵיל, v. דִּיקוּלָא. Ber. 10a שָׁפֵיל לסיפיה דקרא go to the end of the verse (in order to understand the whole of it); a. fr.

Af. אַשְׁפֵּל 1) *to lower.* Targ. Y. II Lev. X, 20. Targ. Prov. XXV, 7. Ib. XXIX, 23; a. fr.—2) *to carry down, carry along.* Yeb. 121a גלי אַשְׁפְּלוּ the waves may have carried (and landed him).

Ithpa. אִשְׁתַּפַּל *to humble one's self.* Targ. I Sam. II, 36.

שָׁפָל m., שְׁפָלָה f. (b. h.; preced.) 1) *low, humble.* Num. R. s. 4 20 ואל ... ש' בעיני וכ' say not that I was low in the eyes of others, and was not despised in my own eyes. Taan. 16a; Snh. 88b, a. e. שָׁפַל ברך low of knee, *polite.* Y. ib. I, 19c נפש ש' a humble soul, humility; Ab. V, 19 נפש ש' contented, opp. רחבה. Ib. IV, 10 חוי שָׁ' רוח be humble before every man. Snh. 43b מי שדעתו ש' מישלה וכ' to him whose mind is lowly the Lord accounts it as if he had offered all kinds of sacrifices. Sot. 5a אבל ... ורואה את הש' but not so the Lord, he is high and looks at the low; a. fr.—*Pl.* שְׁפָלִין, שְׁפָלוֹת. Ib. 47b, v. גָּבַהּ; a. e.—2) (v. שָׁפַל, *Hithpa.*) [*letting the hands sink,*] *indolent, negligent,* opp. זָרִיז. Tosef. Yeb. IV, 8; Pes. 50b יש ש' וכ' sometimes one is lazy and profits, and sometimes one is lazy and loses.—*Pl.* as ab. Ib. 89a; Ned. 36a; Gitt. 25a.

שָׁפַל II ch. same, *lowly.* Targ. Prov. XVI, 19.

שֶׁפֶל II (or שֵׁפֶל) m., v. next w.

שְׁפֵלָה, שִׁפְלָה f. (b. h.; preced. wds.) *lowland.* Shebi. IX, 2 וביהודה הכר הש' וכ' in Judæa, (the three districts are) the highland, the lowland, and the valley; ושְׁפֵלַת לוד כשפלת הדרום and the lowland of Lydda is (with reference to Sabbatical year laws) like the lowland of Darom (South). Tosef. ib. VII, 10; Y. ib. IX, 38d bot. שֶׁפֶל מאמאוס עד לוד ש' from

Emmaus to Lydda is the plain (of Judæa). Ib. (סימן) לש' וכ' the presence of sycamores indicates lowland; Pes. 53a; a. fr.

שְׁפָלָה, v. שָׁפַל.

שִׁפְלוּת f. (preced. wds.) 1) (b. h.) ירדים ש' *lassitude*, v. שָׁפַל I.—2) *humility, humiliation.* Num. R. s. 4 אם צריך אדם לנהוג ש' בעצמו וכ' לפני ... if a man must conduct himself humbly before a king of flesh and blood, how much more must he do so before the Lord? Ib. end חיה נוהג בש' וכ' he lived humbly before the Lord. Sot. 48a bot. (ref. to Is. V, 15) שגורמין ש' לשונאיו של הקב"ה (not לשונאי) they cause humiliation to the enemies of the Lord (euphem. for: to God); ש' של ישראל the humiliation of Israel; a. e.

שִׁפְלוּתָא ch. same, *lassitude.* Targ. Jer. XLIX, 24 (h. text רטט).

שִׁפְלָא, שִׁפְלָ', שִׁפְלָתָא f.=h. שִׁפְלָה. Targ. Deut. I, 7. Targ. Jer. XXXII, 44; a. fr.

שָׂפָם m. (b. h.; v. שָׂפָה) *upper lip.* Cant. R. to I, 7 עַל שָׂפָמוֹ, v. עָטָה. Pirké d'R. El. ch. XVII, end היה שפמו מכוסה וכ' if his upper lip was covered, they knew that he was a mourner; לא היה שפמו וכ' if his upper lip was not covered, they knew that he was excommunicated; a. e.

שָׂפָם, שְׂפָמָא, סְ', שְׂפָמָא ch. 1) same. Targ. Lev. XIII, 45 (O. ed. Berl. סְ'). Targ. II Sam. XIX, 25 שִׂיפְמֵיהּ ed. Lag. (oth. ed. סְ'). Targ. Ez. XXIV, 17; 22. Targ. Mic. III, 7.—*Pl.* שְׂפָמֵי, שְׂ', סְ'. Sabb. 129b מאה ש' (Ms. O. וש' only; Ms. M. מאה ס'), v. קַרְנָא I. Ib. האידנא יומא דש' הוא to-day is a day of lip-shaving, i. e. a day spent without profit.—2) *border.* Targ. Y. I Ex. XXVIII, 32 (Y. II ספוא).—[Targ. Y. Num. XXX, 13 שפמהא, read: שִׂפְתָהָא.]

שִׁפָּן, a word in an incantation against thirst. Pes. 112a.

שָׁפָן m. (b. h.; cmp. שׁוּף II) *cony, (rock-badger).* Midr. Prov. to XXX, 26 זה מדי כשם שהש' יש בו וכ' 'the conies &c.', this refers to Media, as the cony has the symptoms of cleanness (being a ruminant) and also those of uncleanness &c.; Lev. R. s. 13; Yalk. Prov. 964.

שַׁפְנִינָא m. (cmp. preced.) *turtle-dove.* Targ. Lev. XII, 6. Targ. Gen. XV, 9 (Y. II שׁוֹפָנִין). Targ. Ps. LXXXIV, 4 (h. text דרור); a. e.—Pesik. ʾĂniya, p. 137a, v. צוֹצְלָא.—*Pl.* שַׁפְנִינַיָּא, שַׁפְנִינִין. Targ. Lev. V, 7. Ib. XIV, 30; a. e.

שְׁפַע (cmp. שָׁפָה II) 1) *to be smooth.* Gen. R. s. 14 קורה שׁוֹפַעַת a smooth-trimmed trunk (of a palm-tree, v. שְׁפָעָה I).—2) *to incline, slide.* Neg. X, 10 הַשּׁוֹפֵעַ וכ', v. גַּבַּחַת; Sifra Thazr. Par. 5, ch. X. Tosef. Kel. B. Kam. VI, 15 תנור ששפתיו שׁוֹפְעוֹת לתוכו (not ששפתות) a stove the rims of which incline towards the inside; שפתיו שופעות לאחוריו if its rims incline towards its outer walls. Ohol. VII, 2 אהל שהוא שופע וכ' a tent the top of which goes slanting down, so that the flat roof is only of the size of a finger; a. e.—3) *to pour out, run, discharge.* Yalk. Lev. 554 כל זמן ששופע לתוכה וכ' as long as it (the spring) discharges its overflow into the garden, the vegetables get black (dark green) &c. Nidd. IX, 8 (among the symptoms of approaching menstruation) ושׁוֹפַעַת and she discharges, expl. ib. 63b top. Bekh. III, 1 בהמה גסה שׁוֹפַעַת וכ' a large domestic animal that discharged a clod of blood; a. e.—[Y. Hor. I, 46a top עד שישפע, read: שישמע, v. שָׁמַע.]

Hif. הִשְׁפִּיעַ 1) *to make slanting.* Erub. 43b מַשְׁפִּיעַ ויכולה משפיע וירוד (not משפיעו) let him make the wall slanting (from the centre) upwards and downwards (so that it should cast no shade).—2) *to pour abundantly; to sell in large quantities;* trnsf. *to give in abundance.* Dem. II, 4 כל הַמַּשְׁפִּיעִים במדה גסה (Y. ed. המשופעים, corr. acc.) all wholesale dealers; אלו הן המַּשְׁפִּיעִין וכ' these are considered wholesale dealers &c., v. סִיטוֹן. Ber. 32a (ref. to זהב, Deut. I, 1) ... וזהב שהִשְׁפַּעְתָּ להם וכ' בשביל on account of the silver and gold which thou didst pour upon them, until they said, enough!—this was why they made the golden calf; (Yoma 86b שהרבית). Snh. 108a ... דור בשביל טובה שה' וכ' the generation of the flood became overbearing only on account of the wealth that the Lord bestowed upon them. Ib. בטובה שהִשְׁפַּעְתִּי וכ' with the very blessing that I bestowed upon them, do they provoke me to anger; a. fr.—3) *to give overmeasure.* Tosef. B. Bath. V, 3 מקום שנהגו להַשְׁפִּיעַ משפיע וכ' where it is customary to give overmeasure, you must pour as much as is required: as long as the back and the bottom rim of the vessel are not wetted; a. e.—Part. pass. מוּשְׁפָּע, v. infra.

Pi. שִׁפַּע 1) *to make slanting.* Part. pass. מְשׁוּפָּע; f. מְשׁוּפַּעַת; *pl.* מְשׁוּפָּעִין, מְשׁוּפָּעִים; מְשׁוּפָּעוֹת. Sabb. 5a כותל מש' היה המקום מש' וכ' if the place in his court is sloping ..., the neighbor may protest (against washing being done in it), for he may say, thou pourest out, and it comes to my ground; a. e.—[Yalk. Lev. 571 דרך משופע, v. מְשׁוּפָּשׁ.]—2) *to cause to flow.* Lam. R. to IV, 15 מהו ושפח וש' וכ' what is *v'sippaḥ* (Is. III, 17)? It means *v'shipp'a* (he caused them to discharge blood), in order that the holy seed be not mixed up &c.—*Part. pass.* as ab. *abundant, eloquent, verbose.* Midr. Till. to Ps. I, 5 ed. Bub. (ref. to Prov. XV, 7b) אלי המש' וכ' this refers to those who are extremely fluent, but in whom there is not the sap of the Law; Yalk. Prov. 953 המְשֻׁפָּעִים.

Pu. שׁוּפַּע 1) *to be made slanting;* part. מְשׁוּפָּע, v. supra.—2) *to be poured.* Gen. R. s. 69 end; Yalk. ib. 120, v. פַּךְ.

Hithpa. הִשְׁתַּפַּע *to slant.* Y. Erub. X, 26b bot. במִשְׁתַּפַּע עשרה וכ' when the wall slants at the grade of ten handbreadths to three.

שְׁפַע ch. same, 1) *to flow, run, overflow.* Targ. Prov. III, 10. Ib. V, 16; a. e.—Nidd. 63a שופעת הא שָׁפְעָה ואזלה the Mishnah says, 'she discharges;' but does she not continue to discharge (how can this be a premonitory symptom)?—2) *to slant, hang down.* Targ. Y. Ex. XXVI, 12 (Levy quotes הַשְׁפַּע *Af.*).

Af. אַשְׁפַּע *to make slanting, let hang down,* v. supra.—2) *to pour, give in abundance.* Lev. R. s. 27 אן דאת יהיב את מַשְׁפַּע where thou givest, thou givest plentifully; Gen.

R. s. 33 הן דיחבת אִשְׁתַּפַּעַת (not אשתפע); Yalk. Ps. 727; Tanh. Emor 6; Pesik. Shor, p. 74[a] מַשְׁפִּיעַ.

Pa. שִׁפַּע *to incline, make slanting, let hang down.* Part. pass. מְשׁוּפָּע. Targ. Y. Ex. XXVI, 13 (some ed. מְשֻׁפָּע Hebraism).—Sot. 22[b], v. מְדוֹכָא. B. Mets. 26[a] בחד דמש' גיסא when the wall is slanting on one side.

שֶׁפַע m. (b. h.; preced.) *overflow*, esp. *overmeasure, customary addition.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 50 כל מכה דבר ש' עליהן . . . to every plague that came upon them, pestilence came as an addition (in the bargain); ed. Bub., a. Yalk. Ps. 820 שָׁפָה.

שִׁפְעָא ch., constr. שִׁפְעָ, same, *overflow.* Targ. Is. XLVIII, 18; LIX, 19; LXVI, 12.

שִׁפְעָה I f. (שָׁפַע 1) *smoothing, planing.*—שִׁפְעַת קורה *smooth-trimmed trunk* (of a palm tree). Gen. R. s. 41, beg. ש' קורות להקרות וכ' the planed trunks (of the palm tree) are used for ceiling the house; Num. R. s. 3, beg.; Yalk. Ps. 845 ש' קוֹרֶיהָ. Koh. R. to III, 11 ש' קוריוס (read קוֹרָה), v. שָׁפַע.

שִׁפְעָה II f. (b. h.; שפע *to crush, stamp*, cmp. שָׁפָה I) *stamping, trot, marching troop.* Sot. VIII, 1; Sifré Deut. 192; Yalk. ib. 923, v. קַלְגֵּס.

שָׁפַף (v. שׁוּף II, a. שָׁפָה I) *to crush, rub.*—*Part. pass.* שָׁפוּף; f. שְׁפוּפָה; *pl.* שְׁפוּפִים, שְׁפוּפִין; שְׁפוּפוֹת *a) rubbed, rubbing.* Gen. R. s. 65 הדו רגליהם ש' בארץ their feet (which were hanging down) rubbed against the ground; (Y. Peah VII, 20[b] top נוגעות).—*b) crushed, weak, nimble.* Gen. R. s. 22 the evil inclination דומה ללסטיס ש' וכ' is like an enfeebled robber sitting on the cross-road &c.; Yalk. ib. 36; Yalk. Ps. 840. Gen. R. s. 25, end בני אדם ש' weak people, opp. גבורים; Ruth R. to I, 1. Gen. R. s. 53 עכשיו . . . לא ש' וכ' now what is his gift (the child born to him)? is it not puny? I put my finger &c. (v. פְּחַשׁ); Yalk. Deut. 810 שְׁפִיפָה . . . מתניתיה (Chald.). Gen. R. s. 60 דווק וש' ed., v. שָׁפָה I; a. fr.

Pilp. שִׁפְשֵׁף *to rub, polish, brush off.* Y. Sabb. IV, end, 7[a] עד שירַשַׁפְשֵׁף until he rubs (the stones, to wipe off the dirt); Bab. ib. 125[b] צאו ושִׁפְשְׁפוּם go out and rub them. Y. Ter. I, beg. 40[a] במַשְׁפְשֵׁף בהן במים when he scours them with water. Yoma 30[a] לשַׁפְשֵׁף to wipe off (squirtings). Mikv. IX, 2 אלא אם כן ש' unless he has rubbed the soot off. Tosef. Dem. I, 18 משפשף he may rub him (with oil). Y. Ber. IX, 14[c] top עד שישְׁפְשֵׁף before rubbing (the rectum), v. מְשֻׁמָּשׁ; a. fr.

Nif. נִשְׁפַּף, נִישָׁפַף *to be crushed.* B. Kam. 28[b] ונשוף באבן (Ms. F. ונישף read: וניש), v. שׁוּף II.

שִׁפַּף ch. same (interch. with שׁוּף). Targ. Ex. XXXII, 20 ושַׁף (h. text ויטחן); Targ. Cant. I, 14. Targ. Ps. LXXII, 4 יִשּׁוּף (h. text ידכא). Ib. LXXXIX, 24 (h. text כתותי); a. e.

Palp. שַׁפְשֵׁף *to rub against, let glide down.* Sabb. 154[b] דקא מְשַׁפְשֵׁף, v. פָּשַׁשׁ II.

Ithpa. אִשְׁתַּפַּף *to be crushed.* Targ. Job V, 4 יִשְׁתְּפִפוּן (incorr. ישתתפון; h. text ידכאו). Ib. XXX, 8, v. שׁוּף II ch.

שָׁפַץ, *Pi.* שִׁפֵּץ (v. next w.) *to repair.* Keth. 103[a] שִׁיפְּצָה מאי if she repaired the house, how is it?; v. שִׁירְפּוּצָא.

שִׁפֵּץ, *Pa.* שַׁפֵּץ (Shaf. of פצץ) [*to undo a breach* (cmp. דֶּשֶׁן to remove the ashes),] *to repair.* Targ. II Chr. XI, 11 ובנא וש' קריין ומני וכ' (h. text ויחזק). Ib. 23 ותקיף וש' (h. text ויבן ויפרץ, to which Targ. supplies ויפקד) he built and fortified cities, and appointed &c.—Meg. 4[a] אתא אסא שַׁפְּצִינְהוּ Ar. a. Rashi (ed. שפצנהי, corr. acc.) Asa came and restored their fortifications. Yeb. 63[a] טום ולא חֲשַׁפְּרִין שַׁפְּרִין וכ' fill up (a hole in time), that thou need not repair, repair, that thou need not build.

שָׁפַק, שָׁפֵק, שָׁפַק, v. סָפַק.

שפקון, Tosef. Makhsh. I, 2, read: שִׁיקְרָן (v. R. S. to Makhsh. I, 4).

שָׁפַר (b. h.) *to be smooth, rounded; to be pleasing, good, cheerful.* Ex. R. s. 1 (play on שֶׁפְרָה) שׁוֹפְרוּ מעשיה וכ' her deeds were pleasing before God.

Pi. שִׁפֵּר *to cleanse, make pleasing; to conciliate, harmonize.* Sot. 11[b]; Ex. R. l. c. the Lord sent an angel from on high ומנקה אותם ומְשַׁפֵּר אותם . . . שמְשַׁפֶּרֶת וכ' (not ומשפיר) who cleansed them and made them good-looking, like a midwife that cleanses an infant. Ib. שחיתה משפרת על וכ' she smoothed over her daughter's words, and pacified (the king) for her. Gen. R. s. 98 (ref. to אמרי שפר, Gen. XLIX, 21) אמרי שיפר שהן מְשַׁפְּרִין אמרין וכ' words of the Shofar, for they harmonize the words that were given with sounding the Shofar &c. (the Torah). Ib. ורץ . . . ושו' על ידו (not ידן) Naphtali ran like a hind and brought the document (of the purchase of the cave of Machpelah) from Egypt, and through it he pacified (the Hittites). Ib. s. 99, end (ref. to Gen. l. c.) [read:] והם מכבדין . . . ומשפרין דבריהם they offer kings their fruits and speak pleasing words; Tanh. Vayhi 13 ומשמיחין (corr. acc.). Lev. R. s. 29 (ref. to Ps. LXXXI, 4 שיפר) בחדש הזה שָׁפְרוּ מעשיכם in this month (Tishri) cleanse your deeds; אם שִׁפַּרְתֶּם יכ' if you cleanse your deeds, I will &c.; a. e.

Nif. נִשְׁפַּר *to be made neat-looking, be adorned.* Y. Sabb. X, end, 12[d] לִישָׁפַר . . . העושה who makes a strap (for an animal) . . . to be adorned with it; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 13 לשַׁפֵּר (*Pi.*).

שְׁפַר ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 18. Targ. Ps. LXIX, 32. Targ. Esth. I, 10; a. fr.—Snh. 11[b] ושַׁפְרָא מילתא באנפרי וכ' and the thing was pleasing in my sight and &c.; Y. ib. I, 18[d] top; Y. Maas. Sh. V, 56[c] top. Ker. 5[b] אי שמין מְשַׁפַּר וש' וכ' if it (the cock) gets fat and well-looking, he may know that he will succeed; a. e.

Af. אַשְׁפַּר *to cleanse, make handsome, pleasant.* Targ. Y. Gen. IX, 27 (h. text יפת). Targ. Prov. XV, 2. Ib. XVII, 22 (Ms. מְשַׁפִּיר *Pa.*); a. e.—Y. Maasr. I, 49[a] bot. רַשַּׁפַּר אפיי וכ', v. פַּרְיָא I. Y. Taan. I, 64[b] bot. מַשְׁפַּר תיטרון cleaning the theatre; a. e.

Ithpe. אִשְׁתַּפַּר *to make one's self fair, adorn one's self.* Targ. Jer. II, 33.

שֶׁפֶר m. (b. h.; preced.) *beauty, splendor, pleasantness.*

Num. R. s. 14 11 בירכו באמרי ש' . . . שְׁפָרִים he blessed him with speeches of beauty, for his words were pleasing. Midr. Till. to Ps. XVI, 6 שכרן של מצות שָׁפָרוּ עלי (not מצוה) (*naḥălath* means) the reward of good deeds; its splendor rests on me; a. e.

שֻׁפָּר ch. same; constr. שִׁפְרָ, *the best of, choice of.* Targ. Y. Gen. XLVII, 6 בית שֻׁ' ארכא (O. בדשַׁפִּיר בא'). Targ. Deut. XII, 11; a. fr.—שֻׁ' ארג, v. אָרָג.—B. Mets. 14a שבת ש' וכ', v. שֻׁעְבּוּד.—שֻׁ' נונא, v. נון.

שָׁפָר m. (preced. wds.) *beautiful, pleasing.*—*Pl.* שְׁפָרִים. Num. R. s. 14 11, v. שָׁפַר.

שִׁפְרָגָא, v. שִׁיפְרָגָא.

שִׁפַּרְנוֹנָא, v. נון.

שִׁפַּרְעָם pr. n. pl. *Sh'far'am* (*Shefa'Amr*, Neub. Géogr. p. 199), north-west of Sepphoris, near Usha. R. Hash. 31b (seat of the Sanhedrin). Ab. Zar. 8b. Tosef. Mikv. VI, 2.

שִׁפַּרְפְּרָא, שִׁפַּרְפָּרָא, שִׁפַּרְפָּרָא m. (שָׁפַר) *brightness*; (cmp. צִפְרָא) *early morning, morning light.* Targ. Esth. X, 3. Targ. Job III, 3 (h. text נהרה). Ib. VII, 4 (h. text נשף). Targ. Is. LVIII, 8 (h. text שחר). Ib. LXII, 1 (h. text נגה); a. fr.

שַׁפְרְתָּא, v. שַׁפִּיר.

שפש, part. *Pu.* מְשׁוּפָּשׁ, v. מְשׁוּפָּשׁ.

שַׁפְשַׁף, שְׁפַשֵּׁף, v. שָׁפַף.

שַׁפְשָׁף m. (v. שׁוּף II) *paste, a small board on the hunter's rod smeared over with glue.* Sabb. VIII, 4 (78b) דבק כדי ליתן בראש הש' Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. חַשַּׁבְשֶׁבֶת); expl. ib. 80a כדי ליתן בראש ש' שבראש קנה וכ' (Ms. M. a. O. שבשבת; Alf. Ms. שַׁפְשָׁפֶת; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) as much glue as is required to put on the top of the 'paste board' which is on the fowlers' reed.

שַׁפְשֶׁפֶת f., v. preced.

שָׁפַת (b. h.) *to place, pile,* esp. *to place the cooking vessel over* or *by the fire.* Y. Sabb. I, end, 4b חשׁוֹפֶת את הקדירה וכ' if one sets a pot over coals (on the Sabbath), we must warn him &c. Bets. IV, 5 לְשָׁפּוֹת וכ' to place a pot on them, v. נָקַר I. Ḥull. 84a מאה מנה יְשָׁפְתוּ וכ' if one possesses one hundred Maneh, he may have a pot put on the stove every day. Sot. 11b שׁוֹפְתוֹת שתי וכ' they put on two pots, one for hot water, and one with fish; Ex. R. s. 1. Midr. Till. to Ps. XXII, 16 חייתי דומה . . . שׁוֹפְתִין שלידה (not שופכין) I was like a stove situate between two roads, on which the travellers do their cooking; ed. Bub. ש' קדירותיהן שלידה; Yalk. ib. 687; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 שפת הרמנה, v. שָׁפָה I.]

שְׁפָתָא, שְׁפָתָא' f. = סִיפְתָא, *border, lip.* Targ. O. Ex. XXVI, 4; a. fr., v. סִיפְתָא.—Yeb. 75b ואימא מִשְׁפָתֵיה may I not say, it refers to his lip?; a. e.

שפתה, Tanḥ. R'eh 5 והושיביהו על ש', quid?

שְׂפָתַיִם, שְׂפָתוֹת, v. שָׂפָה.

שִׁפַּתַּיִם m. du. (b. h.; שָׁפַת, cmp. אַשְׁפַּת) *border-mounds* (between which is the balk). Sot. 11b וזקקות להן בין ש' and they had intercourse with them between the mounds in the field; Ex. R. s. 1. Yalk. Zech. 574 (ref. to Ps. LXVIII, 14) תשכבון בין ש' יהודה ועבר הירדן you shall lie (in peace) between the borders: Judah and the shore of the Jordan.

שִׂשׂ, *pl.* שִׂצִּים, שִׂצִּין, v. שִׂיץ.

שַׂצְנִיתָא, שֻׂצָּיִי, שַׂצְיָא, שֻׂצִּי, שֻׂצָּא, v. sub שִׂיץ.

***שָׁצַף**, *Pi.* שִׁצֵּף (= שסף) *to cut, slash.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. XVI (ref. to Lev. XIII, 56) אותו יכול יְשַׁצְּפֶנּוּ וכ' וינידחנו וכ' (Rab. יְשַׁסְּפֶנּוּ, ref. to I Sam. XV, 33) from, 'he shall rend it.' I might infer, that he should slash it and leave it in its place &c.; [Asheri to Neg. XI, 5: יתפרו, glossator יְשַׁצְּפֶנּוּ (v. שפץ) *patch it over*; R. S. to Neg. l. c. יְצַצְּפֶנּוּ; Yalk. Lev. 553 ורשופני].

שֶׁצֶת pr. n. pl. *Shetseth,* a Phœnician border town. Y. Dem. II, 22d top; Tosef. Shebi. IV, 9 שֶׁנֵּץ.

שׂק, v. שׂוּק.

שַׂק m. (b. h.) *sack, sackcloth.* Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII (ref. to Lev. XI, 32) מה שק מיוחד וכ' as sack, which is specified, is something spun and woven &c.; Sabb. 64a. Sifra l. c. אין לי אלא שק העשוי וכ' I may think that only sackcloth made of goats' hair is meant. Succ. 20b; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 14 של שק a mat made of sackcloth. Snh. 101a התורה חוגרת שק וכ' the Torah, girt with sackcloth, stands before the Lord &c.; a. fr.—*Pl.* שַׂקִּים. Sabb. 62a, v. סַק II; a. e.

שַׂקָּא, שַׂכָּא ch., v. סַקָּא.

שׂוֹקָא, שָׂקָא, שָׁקָא m. = h. שׁוֹק, 1) *joint, leg.* Targ. Ex. XXIX, 22; 27 (O. ed. Berl. שָׂ'; oth. eds. a. Y. שׁ' a. שָׁקָא). Targ. Lev. VII, 32, sq. (Y. ed. Vien. שָׁקָא); a. fr.—*Pl.* שָׂקִין, שָׂקֵי, שָׂקָיָא, שׁוּ', שׂ'. Targ. O. Deut. XXVIII, 35; Y. ed. Vien. שַׂקָּרְיָא (read: שַׂקָּיָא; Ms. שַׂקָּיִן). Targ. Ps. CXLVII, 10 שׂוֹקֵי (constr.).—Y. Shek. V, 49a bot. חמון ש' look at the legs (of Moses, how fat); Y. Bicc. III, 65c bot. חזר שקר (ed. Krot. שָׁאקֵר). Lev. R. s. 34 חמי שקיין look at the (poor man's) legs; Yalk. ib. 665 שקין; Koh. R. to V, 13. Ḥull. 63a אריכי שקי those with long legs, v. שַׂקְרְיָנָא; a. e.—[Targ. II Sam. XXII, 43 שׂוֹקִין, some ed. שקין, read: שׁוּקִין].—2) *shaft.* Gitt. 55b; 57a, v. דִּיסְקָא.

שָׁקָא = שְׁקַע *to sink, break down.* Kidd. 81b ש' ומית he sank and died (feigned a sinking spell and death). Lev. R. s. 17 ביתא ש' some ed., v. שְׁקַע.

שָׁקַד (b. h. *Nif.*; cmp. next w.) *to bend, twist, plait.*—*Part. pass.* שָׁקוּד; f. שְׁקוּדָה (cmp. שְׁבָשְׁתָּא) *confused, mistaken.* Lam. R. to I, 14 (ref. to נשקר, ib.) ש' הייתי מעוניותי וכ' I was in error as to my sins, I thought that he would forgive me all my sins, when I heard that my verdict was torn up.

שָׁקַד (b. h ; v. קדר) [*to bend, be bent*; trnsf.] *to be bent upon, be intent, studious, anxious; to watch.* Lam. R. to I, 14 (ref. to נשקח, v. preced.) שי״ן כתיב ש׳ הקב״ה וכ׳ it is written with Shin, the Lord considered well how to bring the evil upon me (so as not to consume me). Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 ששוקדים וכ׳, v. שָׁחַר I. Y. Ber. IV, 7d אני שוקד וחן שוקדין I am industrious (rise early), and so are they; (Bab. ib. 28b משכימים ... משכמים). Tosef. ib. VII (VI), 2 כמה אומניות שוקדות משכימות וכ׳ how many trades (tradesmen) are anxious, rise early (to sell their goods), and I rise and find all these &c.; Bab. ib. 58a כל אומניות שוקדות ובאות וכ׳ (not אומות) all trades are anxious and come to the door of my house &c. Keth. 2a; 3b שָׁקְדוּ ... על בנות וכ׳ the scholars were considerate towards the daughters of Israel (in ordaining weddings to be held on the fourth day of the week), in order that a man may make preparations &c. Ib. 3a bot. הא בעינן שקדו but (how may weddings take place any day of the week?) must we not consider *shak'du* (the scholars' institution for the honor of woman)?; a. e.—*Part. pass.* שָׁקוּד *anxious, industrious, conscientious.* Ab. II, 14 חוי ש׳ ללמוד וכ׳ be anxious to learn the Law. Keth. 43b אמרה ש׳ the industrious scholar said it; ש׳ מני שמואל who is meant by *shakud?* Samuel. Y. Ned. VIII, 40d bot. ולא עמד שוקד וכ׳ and no conscientious student arose, until (R.) Jeremiah arose; Y. Kidd. III, 64c top שָׁקֵד.

שְׁקַד ch. same, *to watch, be anxious, careful.* Targ. Ps. CII, 8. Targ. Prov. VIII, 34.

Ithpe. אִשְׁתְּקַד *to be anxious, wait for an opportunity.* Snh. 14a הוה קא מִשְׁתַּקֵּד ר׳ וכ׳ (Ms. M. מִשְׁתָּקֵד) R. J. was anxious to ordain them; Yalk. Sam. 96.

שָׁקֵד I m. *industrious, anxious*, v. שָׁקַד.

שָׁקֵד II m. (b. h.) *almond-tree, almond.* Gen. R. s. 42. Koh. R. to XII, 7 (ref. to Jer. I, 11) מה הש׳ הזה משיצא וכ׳ as the almond-tree takes twenty-one days from the time it blossoms to mature its fruit &c.; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); a. fr.—*Pl.* שְׁקֵדִים, שְׁקֵדִין, שְׁקֵרִין. Maasr. I, 4 ש׳ המרים bitter almonds. Y. Orl. III, 63b top פרך שְׁקֵדִי soft-shell almonds (v. פְּרֶךְ); a. e.

שַׁקְדָן m. (שָׁקַד) *watchful, industrious, scrupulous student.*—*Pl.* שַׁקְדָנִים, שַׁקְדָנִין. Sot. IX, 15 משמת ... בטלו ש׳ with the death of B. A. the careful students ceased; Tosef. ib. XV, 4; Y. ib. IX, end, 24c; Y. Ned. VIII, 40d bot.; Y. Kidd. III, 64c top.

שָׁקָה, v. שקי.

שָׁקוּם m. (שקם, Shaf. of קם; cmp. קטם, קיט) [*cut short,*] 1) *stubby, abnormally short.* Ned. 66b ש׳ ... שמא הוא is her neck graceful? It is too short. Tosef. Bekh. V, 1 צווארו שמוט וש׳ whose neck is abnormally long or abnormally short; Bekh. 43b, expl. דחבריא מיחבא, v. חָבֵר; v. שָׁמוּט.—2) *abruptly bent, angular.* Ib. VII, 1 (43a) שראשו ש׳ (Mish. ed. שקוע) he whose head is angular, expl. ib.b ש׳ מלפניו *shakut* refers to the front of the head (the forehead receding abruptly).

שְׁקוּל, שְׁקוּלָא, v. sub שׁוּק׳.

שָׁקוֹלָא m. (שָׁקַל) *carrier* (of wine vessels).—Pl. שְׁקוֹלָאֵי. B. Mets. 99b. Ḥull. 105b.

שְׁקוּעַ, שְׁקוּעָא, v. sub שׁוּק׳.

שְׁקוּעָה f. *sh'ku'ah*, a substitute for שְׁבוּעָה, v. פְּרִינּוּר. Y. Ned. I, 37a top.

שְׁקוֹף m. (שָׁקַף I, v. מַשְׁקוֹף) *cross-piece, lintel, arch, arched gateway with posts.* Neg. XII, 4; Tosef. ib. VI, 5 כדי ליתן תחת הש׳ as much wood as is required to place under an arch (to keep it in shape); Ib. כדי לעשות סנדל לאחורי הש׳ as much as is required to make 'a shoe' (protection) back of the arch. Tosef. Ohol. VII, 10 שְׁקוֹפָהּ של מערה the arched entrance of a cave. Ib. [בין] אם אין פיה לש׳ וכ׳ if there is not the space of a handbreadth between the mouth of the pot and the lintel. Y. Snh. X, 28d bot. הגביה ... את הש׳ וכ׳ the angel raised the lintel for him (Phinehas), so that both of them could be seen from between his shoulders; (Bab. ib. 82b המשקוף); Sifré Num. 131 פתח ש׳ (read: את הש׳); (Num. R. s. 20, end המשקוף; Tanḥ. Balak 21 משקוף חבית). Y. Naz. V, 56c bot. תחת מיר הש׳, (strike out מיר, a dittography from preceding clause) under the archway. Y. Nidd. II, 49d bot. standing אחר הש׳ behind the post (ready to go out); (Bab. ib. 12a; 14b בצד המשקוף); a. e.—*Pl.* שְׁקוֹפוֹת. Midd. II, 3 כל השערים ... להן ש׳ וכ׳ all the gates that were there (on the Temple mount) had arches with posts, except the gate of T. where there were only two stones leaning one on the other.

שִׁקּוּפָא ch. same, 1) *door posts with arch.*—*Pl.* שִׁקּוּפֵי. Men. 33b (Ms. R. 1, a. Rashi שקפי; Ms. R. 2 שיקמי, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Erub. 11a שקפי (Rashi שיקפי), v. שִׁיפְיָא.—2) *lintel*, v. שַׁקְפָּא.

שְׁקוּץ, שִׁקּוּר, שִׁקּוּצָא, (שקורי), v. sub שׁוּק׳.

שְׁקוּרָה f. *sh'kurah*, a substitute for שְׁבוּעָה, v. פְּרִינּוּר. Y. Ned. I, 37a top.

שָׁקוּתָא f. (שְׁקִי) 1) *drinking.* Targ. Esth. I, 8.—*Pl.* שָׁקְוָתָא (sub. בני) *cup-bearers, butlers.* Targ. I Kings X, 5 ed. Lag. (ed. Wil. שָׁקְיוּ; oth. ed. שָׁקוּ); Targ. II Chr. IX, 4.—2) *watering*; (sub. בית) *trough* (v. שָׁקְיָא).—*Pl.* as ab. Targ. Y. II Gen. XXIX, 22 שָׁקְוָתָן; Y. I בית שָׁקְיוֹתָן (read: בתי) our troughs.

שָׁקַט I *to cut off, shorten*, v. שָׁקוּט.

שָׁקַט II (b. h.) *to settle, be at rest, at ease.* Sabb. 88a למה שָׁקְטָה, v. נָיָא; Ab. Zar. 3a; Yalk. Ps. 811. Yalk. Hab. 563 ש׳ העולם the world remained undisturbed; Tanḥ. ed. Bub., Sh'mini 10 שקטה הארץ; a. e.

Hif. הִשְׁקִיט 1) *to be quiet, careless* (cmp. שָׁלֵו). Gen. R. s. 36, beg. (ref. to Job XXXIV, 29) והוא יַשְׁקִיט מעולמו and he (the Lord) is unconcerned about his world; Lev. R. s. 5 (not בעולמו).—2) *to give rest, ease.* Gitt. 31b (ref. to

owner, the credit for it is given to his butler (is the butler's).—רַב שָׁקֶה *chief butler.* Targ. Gen. XL, 2. Targ. O. ib. 9 (Y. רב מזוגיא); a. e.

שָׁקֵד, v. שָׁקַד II.

שָׁקְדָה, v. שָׁקְדָא.

שַׁקְדוּתָא f. (preced. art.) 1) *drink.* Targ. Ps. CII, 10.—2) בֵּית שׁ׳ *trough*, v. שָׁקוּתָא.—3) *butlership.* Targ. O. Gen. XL, 21.

שְׁקִדְמֵי m. pl. (Shaf. of קזם = גזם; cmp. גַּרְזְמֵי) *nibbles, dessert, fruit* &c. Y. Ber. VI, end, 10d.

שְׁקוֹטָא f. (שְׁקַט) *at rest, at ease.* Targ. Zech. I, 11 (ed. Wil. שְׁקִי; ed. Lag. שָׁקֵטָא).

שְׁקוֹטְנָא f. (cmp. שָׁקוּט) *flamingo* (from its abruptly bent beak).—*Pl.* שְׁקוֹטְנָאֵי, שְׁקִיטְנָאֵי Hull. 63a אריכי שקי ש׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. (Ms. R. 1 שְׁקִיטְנָאֵי; ed. sing., v. Rabb. D. S. a. l. note) flamingos, those with long legs and red are permitted, the short-legged and red are forbidden.

שַׁקְיָא, שָׁקְיָא, v. שַׁקְיָא, שָׁקְיָא.

שִׁיק׳, שַׁקְיָנָא m. (שקי) *drink, liquid, infusion.*—*Pl.* שִׁיקִ׳, שַׁקְיָנֵי. Targ. Y. I Num. VI, 3.—Sabb. 78a כל ש׳ וכ׳ (Ms. M. שתייתא) all liquids (infusions of collyrium) heal &c., v. שָׁלַל I. Ib. 147b כולהו ש׳ מדיבחא וכ׳ all infusions (medicines) taken between Passover and Pentecost are efficacious. Ab. Zar. 28b כולהו ש׳ קשו וכ׳ (not שקריני, Rashi שַׁקְיָנִין) all liquids are bad for the ear, except &c.

שַׁקְעָא m., **שַׁקְעָא** f. (שָׁקַע) *depressed, having the appearance of a depression.* Targ. Y. Lev. XIII, 55 צורעא ש׳ (some ed. שִׁקְ׳; h. text פחתת).

שִׁקְיָעָה f. (שָׁקַע) *sinking.* Ex. R. s. 15 22; Tanḥ. Ḥayé 3 דרך של ש׳ a muddy road.—שִׁקְרַעַת הַחַמָּה *sunset.* Zeb. 56a. Y. Snh. V, 22d bot. Gen. R. s. 68 כשם ... בזריחתה ... לראות בשקיעתה as thou hast permitted me to see the sun in its rise, so permit me to see its going down; a. fr.

שְׁקִירַיִן, שְׁקִירַיָּא m. pl. (שָׁכַר) *old, forgotten titles of consfiscated property* (v. סְרָקִיקוֹן). Y. Keth. X, end, 34a [read:] קריבין ... אזלון ... נשין ואעלון לחון נשין ש׳ וכ׳ relatives of R. J. bought fields from the family of Bar Tafḳan; then members of the family of B. T. went and married, and their wives brought them old titles (showing that the property sold had originally belonged to their family, and according to the *sicaricon* law the purchasers were bound to pay them one-fourth of the price paid for the property). They came to court, suing the relatives of R. José. Said R. M. to them, לא ... אנא ידע חוו אילין ש׳ קדמיכון I know that when you sold those fields, you did not have those titles before you (consequently, when the sale took place, the original owners were unknown, and the *sicaricon* law had no application).

Job XXXVII, 17) אימתי ... בשעה שה׳ וכ׳ (Rashi בשמשקיט) when are thy clothes warm? When he makes the world rest from the south (when the south wind abates); Yalk. Job 922.—[Tosef. Erub. IX (VI), 26 המשקטין Var., v. שָׁקַשׁ.]

שַׁקַּט ch. same. Targ. Jud. XVIII, 7; 27. Targ. Ex. XXIII, 12 (h. text וינפש). Targ. Jer. XXX, 10; a. fr.

Af. אַשְׁקֵט *to give rest.* Targ. Is. LXII, 1.

שֶׁקֶט m. (b. h.; preced.) *rest, ease.* Snh. VIII, 5 ש׳ לרשעים וכ׳ the ease of the wicked is bad for them and bad for the world.

שְׁקֵטָא, v. שְׁקֵיטָא.

שְׁקִטְנָא, v. שְׁקִיטְנָא.

שָׁקָה, שְׁקִי [(cmp. שקע) *to settle.*]

Hif. הִשְׁקָה (b. h.; cmp. שָׁתָה) *to give drink; to water.* M. Kat. I, 1 מַשְׁקִין בית וכ׳ you may water a field that depends on irrigation during the festive week &c. Keth. 111b מַשְׁקֶה חלב, v. שֵׁן. Cant. R. to I, 12; Num. R. s. 11 3 ומשה מַשְׁקָה and Moses gave drink (to those who were being circumcised). Eduy. V, 6 אין משקין וכ׳ we do not give the testing waters to a proselyte (v. סוֹטָה). Ib. דוגמא הִשְׁקוּהָ, v. הוּגְמָא; Ber. 19a; a. fr.

שְׁקִי, *Af.* אַשְׁקִי ch. same. Targ. Gen. XXIX, 10. Ib. XXIV, 18, sq. Ib. II, 6. Targ. Jer. I, 5; a. fr.—Sabb. 140a אַשְׁקָנֵן חמרא וכ׳ Ms. M. (ed. אשקיי, corr. acc.) he gave me one cup of wine to drink. B. Bath. 146a מאן לימא ... ואַשְׁקֵיהּ who can tell that he did not grind a pearl ... and give it to him to drink (in the cup)? Koh. R. to III, 2 מַשְׁקִי לון וכ׳ ... והוה and the father of the child offered them old wine; a. fr.

שָׁקֵי, v. שָׁקְיָא.

שׁוֹקִי, שָׁקְיָא m. (preced.) *irrigation*; ש׳ של (שדה) *a field requiring irrigation.* Tosef. Shebi. II, 4 בשל ש׳ in a field depending on irrigation, opp. שלבעל. Num. R. s. 16 25 של שקר (not שקר), v. בַּעַל. Y. Ter. X, 47b top כרוב של ש׳ (not שקיא) cabbage from an irrigated field. Ib. bot.; a. fr.

שִׁיקְיָא, (שְׁ׳), שִׁיקְנָא f. ch. same, 1) *irrigation; pool*; בֵּית שַׁ׳, גִּינַת שַׁ׳ *irrigated soil, garden.* Targ. Gen. XIII, 10 (h. text משקה). Targ. Josh. XV, 19; Jud. I, 15 (h. text גלת). Targ. O. Num. XXIV, 6; a. e.—Targ. Is. XXXII, 20, v. infra.—*Pl.* שַׁקְנָן. Targ. Koh. II, 5.—*Masc. pl.* שִׁיקְנָיָא *pools, canals.* Targ. Is. XXXII, 20 (some ed. שִׁיקְנָיָא; ed. Wil. שַׁקְנָא; ed. Lag. שקיא). Targ. Y. Ex. VIII, 1 (h. text אגמים).—2) בֵּית שַׁ׳ or שַׁ׳ *trough.* Targ. O. Gen. XXIV, 20 (Y. II ש׳ only; Y. I בית שַׁקְתֵּי). Targ. O. ib. XXX, 38.—*Pl.* שַׁקְנָיָא. Targ. Y. ib.—V. שָׁקוּתָא.

שָׁקֵי, (שְׁ׳), שָׁקְיָא m. (preced. wds.) *butler.* Targ. O. Gen. XL, 1; 5; a. e.—B. Kam. 92b (prov.) חמרא למרא טיבותא לשָׁקְיָה (Ms. M. דשָׁקְיָה) the wine belongs to the

שְׁקִיף m. (שָׁקַף I; cmp. כְּרִיפָה) *cleft.*—*Pl.* שְׁקִיפִין, שְׁקִיפִים. Ohol. III, 7; VIII, 2 ש' וסלעים (v. אֹהֶל) roofs formed by clefts and overhanging rocks.

שְׁקוּפָא ch. same. Targ. Is. X, 26; Targ. Jud. VII, 25 (h. text צוּר). Ib. XV, 8; 11 (h. text סְעִיף).—*Pl.* שְׁקוּפִין. Targ. Is. II, 21 (h. text סְעִפֵי). Ib. LVII, 5. Targ. I Sam. XXIV, 3 (h. text צוּרֵי); a. e.—V. שְׁקֻפָּא II.

שְׁקוּפַס, v. סְקוּפַס.

שְׁקִירוּת f. (שָׁקַק) *greed.* Esth. R. to I, 2 (ref. to I Kings XIV, 25) Pharaoh is named שישק מפני שבא בש' וכ' Shishak, because he came upon Israel with avidity, saying &c.

שָׁקַל (b. h.; Shaf. of קל) 1) [*to swing,*] *to weigh, balance.* Gen. R. s. 4 הכנס ורחוץ ושקול וכ' go in and bathe, and weigh thyself before and after &c.; כיון שיצא וש' וכ' when he came out and weighed himself, he had lost nothing. B. Bath. V, 11 היה שוקל לו ירק בעדן if he gave him exact weight, v. עֵדֶן. Ib. 89ª לא יאמר לו שקול ... אלא שוקל ליטרא וכ' he cannot say to him, weigh me three single fourths of a litra, but he weighs (puts in the balance) one litra, and puts one-fourth of a litra with the meat; a. fr.—Trnsf. *to weigh, consider, account.* Koh. R. to XII, 14 עבד שרבו שוקל וכ' a slave to whom his master accounts errors as wilful offenses; Ḥag. 5ª. Ib. (ref. to Mal. III, 5) קלות וכ' ... אוי לנו שש' woe unto us to whom the Scripture accounts light offenses alike with severe crimes; Yalk. Mal. 589. Mekh. Yithro, s. 8 חביב ... שש' כבורן וכ' the honoring of father and mother is precious before God, for he put their honor and the fear of them on a level with his own honor &c.; (Kidd. 30ᵇ חשוה); a. e.—2) (denom. of שֶׁקֶל) *to offer the head-tax* (half a Shekel). Shek. I, 4 כל כהן ששוקל וכ' a priest that pays the head-tax. Ib. 6 השוקל על ידי וכ' if one pays the head-tax for a priest, a woman, or a minor, he is exempt (from paying agio). Ned. IV, 2 (33ª) שוקל את שקלו (לו) may pay the head-tax for him; a. fr.—In gen. *to pay taxes.* Tosef. Dem. VI, 3; 4; Y. ib. VI, end, 26ª, v. אוֹצָר.—*Part. pass.* שָׁקוּל; f. שְׁקוּלָה; *pl.* שְׁקוּלִים, שְׁקוּלוֹת *even-balanced, of equal importance.* Snh. 3ᵇ, a. fr. אין בית דין ש' a court must never be even-balanced, i. e. not be of even numbers, opp. נוטה; v. בֵּית. Num. R. s. 18ˢ (ref. to Ps. XCIX, 6) שמואל שש' כנגד וכ' Samuel who is balanced against Moses and Aaron together; Ber. 31ᵇ (ref. to I Sam. I, 11, זרע אנשים וכ' זרע שש' כנגד שני אנשים) a seed (son) that will hold the balance against two men &c. Ib. 33ª ... שש' כתחיית וכ' מזכיריך we insert 'the power of rain' (v. גְּבוּרָה) in the section about resurrection, because it is equal to resurrection. B. Kam. 3ª ש' הן וכ' they (the two kinds of damages) are even-balanced (you cannot decide between the two), let both be included; Zeb. 4ᵇ; Naz. 58ᵇ הוא ש' the balance is even; Arakh. 4ᵇ. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XVII, Par. 14; Yalk. Lev. 462 (ref. to Lev. III, 4) הדבר ש' ימול וכ' it may be understood either way, he should take that part of the midriff which is by the liver, or a portion of the liver with the midriff &c.; a. fr.

Hif. הִשְׁקִיל *to weigh, ponder, estimate.* Gen. R. s. 59 (ref. to Hos. XII, 8) that is Eliezer שהיה יושב ומַשְׁקִיל את בתו וכ' for he sat and pondered on his daughter: is she or is she not worthy?; Yalk. Hos. 528 ומְשַׁקֵּל (*Pi.*).

שְׁקַל ch. (cmp. נטל) 1) *to take, take away.* Targ. Prov. XVII, 8. Ib. XXV, 20. Targ. II Esth. I, 16; a. fr.—[Targ. Ex. XXIII, 5 מלמשקל ed. Berl., oth. ed. למשבק, מלמשבק.]—ושְׁקַלְתָּן וכ' ש' וטְרָא, v. טְרָא.—B. Mets. 40ª ושׁוּפְטָנָא, v. שׁוּפְטָנָא. Ib. 60ᵇ דקא שָׁקֵיל מיניה וכ' (not שקלי) for he takes from him &c., v. נָכַח. Kidd. 12ᵇ שקלתיה ואישתיקא (not שקלתא) she accepted it and kept silence; ib. 13ª שְׁקַלְתִּיהּ. Ib. אין שַׁקֵּלִי ודידי שקלי yes, I received it, but it was mine I received. Shebu. 32ᵇ הוה משחבענא ושְׁקִילְנָא I should have been assigned an oath, and the money would have been decreed to me. Yeb. 105ª; Snh. 21ª, v. מְשַׁרְבְּפָסָא. Ber. 60ª ש' ברקא וכ' a freshet carried away part of his field (Ms. F. ארשתקל וכ' a freshet was carried into his field); B. Bath. 41ª, v. בְּרָקָא; a. fr.—Ber. l. c. הוה שָׁקֵיל ואזיל בתריה וכ' took up (his cloak) and walked behind &c.—Part. pass. שָׁקִיל; f. שְׁקִילָא; *pl.* שְׁקִילִין, שַׁקִּילֵי; שְׁקִילָן. Sabb. 63ᵇ שקילי ... ושקילן וכ' (Ms. M. שקילין ...), v. שְׁקוֹלִי וכ' I. Ib. שקילא טיבותיך (not שקולא; better: נִיבָא take thy goodness), v. חִיוָרָא I; a. e.—2) *to carry.* Men. 85ª; Ex. R. s. 9 ירקא שָׁקוֹל, v. מָרָא; Yalk. ib. 182 שְׁקֵל.

Pa. שַׁקֵּל, *Af.* אַשְׁקֵל *to cause to take, to give.* Pes. 57ᵇ (Ms. M. דשַׁקְּלִיה וכ'); Yalk. Lev. 469, v. מְשַׁרְבְּפָסָא.

Ithpe. אִשְׁתְּקִיל, אִשְׁתַּקַּל *to be taken away.* Targ. I Chr. V, 2 אִשְׁתַּקְּלַת (Var. אִשְׁתְּקִלַת). Ib. 1 (ed. Beck אסתלקת).—Ber. 60ª, v. supra.

שֶׁקֶל m. (b. h.; שָׁקַל) [*weight,*] *Shekel,* a coin; ש' הקדש the sacred Sh., twenty Gerah or M'ah, twice the weight of the common Shekel (v. סְלַע). Bekh. VIII, 7 (49ᵇ) כולם בש' חק' all these definitions refer to the sacred Sh. Ib. 50ª. B. Bath. 9ª שלישית הש' one-third of a Sh. (Neh. X, 33); a. fr.—Esp. (מחצית הש', Ex. XXX, 13) *the head-tax* for the Temple. Ned. IV, 2 שְׁקָלוֹ, v. שָׁקַל. Shek. II, 3 הרי אלו לשְׁקָלַי these coins are designated for my contribution as head-tax; שאביא מהן לשקלי that I will offer my head-tax out of them; a. fr.—*Pl.* שְׁקָלִים. Ib. I, 1, v. שָׁנַי. Ib. II, 1, v. בְּרֵכוֹן. Meg. 13ᵇ ... הקדים שְׁקָלֵיהֶן לשקולו ש' גלוי לפני מי שאמר והיה העולם וכ' it was known before God that Haman would, at some future day, pay Shekels for the destruction of Israel, therefore He made their Shekels (contributions to the sanctuary) to precede his Shekels, this is why we are told (Shek. I, 1), 'on the first of Adar &c.'; a. fr.—*Sh'kalim* (Shek.), name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

שִׁי', שִׁקְמָא f. = next w.—*Pl.* שִׁקְמִין, שִׁקְמַיָּא, שִׁקְמָתָא, שִׁי'. Targ. Am. VII, 14. Targ. I Kings X, 27. Targ. Ps. LXXVIII, 47.—Y. Dem. I, 21ᵈ top, v. שִׁקְמוֹנָה.

שִׁי', שִׁקְמָה f. (b. h.) *sycamore.* B. Bath. II, 11 בחרוב ובש' חמשים אמה when planting a carob tree or a sycamore, (you must keep off from your neighbor's well) by fifty cubits. Pes. 53ª, v. שִׁפְלָה; (Tosef. Shebi. VII, 11 *pl.*). Nidd. 8ᵇ, a. e. בחולת ש', v. בְּחוֹלָה. Gen. R. s. 12 (ref. to Is. LXV, 22)

כש' הזו שהיא וכ' like the sycamore that remains in the ground six hundred years; (Pesik. R. s. 1 עין הסדן); a. fr.—סדן (של) ש', v. סַדָּן. בנות ש', v. בַּת I.—*Pl.* שִׁקְמִין, שִׁקְמִים. Tosef. Shebi. VII, 11, v. supra; Y. ib. IX, 38[d] bot.; a. e.

שִׁקְמוֹנָה pr. n. pl. (preced.) *Shikmonah* (Sycamore Field). Dem. I, 1 רימי ש' (Y. ed. שיקמה); Y. ib. 21[d] top רימי שיקמא, v. רִים.

שִׁקְמוֹנִי m. (preced.) *of Shikmonah.* B. Bath. 119[a]; Sifré Num. 114.

שָׁקַע (b. h.) 1) *to be depressed, sink, go down.* Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. אם היה חותמת שׁוֹקֵעַ if the seal on it was engraven, opp. בולט; Tosef. ib. V (VI), 2; Bab. ib. 43[b]. Gen. R. s. 19 (ref. to לרוח היום, Gen. III, 8) לרוח ששׁוֹקַעַת עם היום by the (western) wind that goes down with the day. Ib. כל שהיום שוקע וכ' the more the day goes down, the cooler it grows. Y. Sabb. I, 3[d] top אחד צָף ואחד שוקע וכ' one kind of poison floats, another settles &c. Mikv. X, 1 צלוחית שפיה שוקע a bottle the mouth of which is turned down. Men. 103[b], v. *Hithpa.*; a. fr.—2) *to sink, let down.* B. Mets. V, 7 after he let the lime stones down into the kiln (Y. ed. משׁשָׁקְעוֹ בכבשן, or משׁשִׁקַּע כבשנו) when he has filled his kiln). Yalk. Koh. 966, v. שָׂלָה; a. e.—Part. pass. שָׁקוּעַ; f. שְׁקוּעָה &c. Bekh. 43[b], v. חָרַם. Ex. R. s. 15[22] והארץ ש' במים the earth was submerged in water. Sifra Thazr., Par. 5, ch. XV (ref. to פתחת, Lev. XIII, 55) שיחיו כל מראיה Rabad (ed. שׁוֹקְעִין) that all its colors appear lower (v. שָׁקַע; cmp. עָמוֹק); Yalk. Lev. 553 שׁוֹקְעִין; a. e.—Bekh. VII, 1 ראשו ש', v. שָׁקוּט.

Pi. שִׁקַּע *to sink, let down.* Snh. VI, 4 מְשַׁקְּעִין את הקורה וכ' they insert the trunk (of the gallows) in the ground. Y. Shek. V, end, 49[b] כמה ממון שִׁיקְּעוּ אבותי כאן how much money have my ancestors sunk here (in building that synagogue)!; כמה נפשות שיקעו וכ' how many souls did thy ancestors sink here! were there no people to study the Law (on whom that money might have been spent)?; Y. Peah VIII, end, 21[b]. B. Mets. V, 7 Y. ed., v. supra; a. e.—Trnsf. *to embody in a collection without regard to original wording, to edit, abridge.* Y. Hor. III, 48[c] top; Y. Sabb. XVI, 15[c] הדא דאת אמר עד שלא ש' בו רבי רוב משניות אבל משש' וכ' what you say (that the study of the Mishnah collection is preferable) refers to the time before Rabbi had embodied and abridged most of the Mishnayoth in his edition, but since then, run at all times after the Talmud (where the discussions are quoted in their original form).—Part. pass. מְשׁוּקָּע; f. מְשׁוּקַּעַת; pl. מְשׁוּקָּעִים, מְשׁוּקָּעִין; מְשׁוּקָּעוֹת. Koh. R. to I, 15 מקצתה מש' בארץ part of the boat rests on dry land. Y. B. Mets. II, beg. 8[b] במש' בו when the object is found stuck in it, opp. בניחן בו when it is seen that it was put there. Gen. R. s. 33 שהיתה תיבה מש' במים וכ' that the ark was eleven cubits in the water. Y. Yoma VII, beg. 44[a] זרעו של דוד מש' שם the seed of David is sunk there (in the family of the Resh Galutha). Y. Sabb. III, 6[a] top כסא שרגליו מש' בטיט a chair the feet of which stick in the mud. Y. Ḥag. I, 76[d] top; Y. Peah II, 17[a] כמה . . . וכולהן מש' במשנה many Hălakhoth have been communicated to Moses from Sinai, and they all are embodied in the Mishnah; a. e.

Hif. הִשְׁקִיעַ *to sink, let down.* Gen. R. s. 68 ה' הקב"ה גלגל וכ' the Lord caused the sun to set before its time. Ib. מה אתה בצאתך הִשְׁקַעְתָּהּ חמה וכ' as I caused the sun to set when thou didst go out &c. Lev. R. s. 21; Pesik. Aḥăre, p. 176[a] לעולם יַשְׁקִיעַ (Ar. s. v. רתק: יְשַׁקְּעֵנּוּ or יְשָׁקְעֵנּוּ) man should at all times sink himself into the study of the Mishnah, for when he knocks &c., v. רָתַק. Koh. R. to I, 5 עד שלא ה' שׁמשׁו . . . הזריח וכ' before God made the sun of Moses to set, he made the sun of Joshua to rise, v. שֶׁמֶשׁ. Ib. 4 היוצר הזה מַשְׁקִיעַ כבשונו מה שמשקיע וכ' the potter fills his oven; what he sinks into it first, is the last to come out; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּקֵּעַ, *Nithpa.* נִשְׁתַּקֵּעַ 1) *to be sunk, drowned; to be mixed up beyond recognition.* Midr. Till. to Ps. XXII המְשַׁתְּקְעִים שוקעים את שוקעיהן those that were to be drowned, drowned those that wanted to drown them. Ruth R. to I, 17 בחליו נ' . . . was three days unconscious on his sick-bed, opp. נתישבה דעתו he came to. Ex. R. s. 15[6] מְשַׁתְּקְעִין בעוונות וכ' are sunk in sins through the evil inclination. Ib.[15] עד שנִשְׁתַּקְּעוּ תהומות until the depths were filled with water. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] והיו עולי רגלים משתקעין וכ' the pilgrims sank in blood up to their knees; Men. 103[b] שׁוקעין; Tosef. Eduy. III, 2 מפקיעין בדם וכ' ed. Zuck. (read: מְשׁוּקְעִין; Var. מְשַׁקְּעִין את ארכובותיהן). Arakh. 6[b] עד שלא נ' שם וכ' as long as the name of its owner (that donated it) is not merged (but is still traceable). Kidd. 75[a] עד שִׁישְׁתַּקַּע שם ע"א ממנו until the name of idolatry has disappeared from him (until his idolatrous ancestry is no longer traceable). Y. Keth. I, 25[d] top משפחה שנ' בה פסול וכ' if a genealogical blemish is mixed up in a family, you must investigate it back to four mothers; Y. Kidd. IV, 65[d] bot. Ib. מה נעשה ונִשְׁתַּקְּעוּ בהן גדולי הדור what can we do (with these families), since prominent men of the generation are mixed up with them? Ib. . . . חמשת אלפים עבדים היו לפשחור בן אימר וכולם נשתקעו בכהונה וכ' Pashhur ben Imer had five thousand slaves, and they are all mixed up with high priestly families; Y. Yeb. VIII, 9[d] top; (Kidd. 70[b] נטמעו). Tanḥ. Noah 5 the Lord supported Noah שלא יִשְׁתַּקַּע במעשה דור המבול lest he sink down in (the mud of) the deeds of the generation of the flood; a. fr.—2) *to settle permanently, be naturalized.* Sifré Deut. 301 (ref. to Deut. XXVI, 5 מלמד . . . להִשְׁתַּקֵּע אלא לגור שם (ויגר this shows that he (Jacob) did not go down (to Egypt) to settle there as a citizen, but only to sojourn there.—3) *to be lost* in forests, fields &c. Y. Ber. II, end, 5[d] ובשעה שחוא משתקע וכ' but when one is lost, he may even trespass on a field of crocus; (B. Kam. 81[a] חזינה). Y. Ber. l. c.; Y. B. Bath. V, 15[a] bot. משתקע ובא בנגדן וראו they saw R. J. b. P. having lost his way and coming (through fields) towards them.

שָׁקַע ch. same. Targ. Y. Ex. XV, 10.—Y. Snh. X, 29[a] bot. ושָׁקוֹעַת . . . רעדת the earth shook and sank. Lev. R. s. 5 חמי בגרמיה דש' באריסותיה when he sees that he is sinking (going back) in his tenancy. Ib. s. 17 שָׁקְעִי ברתא, v. לְוַט.

Pa. שַׁקֵּעַ *to sink, insert, immerse, cover.* Targ. O. Ex. XXV, 7. Targ. Y. II Num. IV, 20 (h. text בלע).—Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מְשַׁקְּעִין, v. באנטרין. Men. 96[a] קנים שַׁקּוּעִין as to the staves, he may have stuck them (into משקע לתו

the bread before it was baked). Ab. Zar. 75[b] . . . חזר לשַׁקּוּעֵירה he saw that the gentile (that pawned it) intended to forfeit it; a. e.—*Part. pass.* מְשֻׁקָּע *inlaid; engraven.* Targ. II Esth. I, 2 (some ed. מְשֻׁקָּעִ Hebraism). Targ. Y. Ex. XXV, 33, sq. מְשֻׁקָּעִין (h. text משקדים).

Ithpa. אִשְׁתַּקַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּקַע *to sink, go down; to be immersed, flooded.* Targ. O. Ex. XV, 10. Targ. Jer. LI, 64. Targ. Y. Deut. XXIX, 22. Targ. Am. IX, 5. Ib. VIII, 8; a. e.

שְׁקַעֲרוּרוֹת f. pl. (b. h.; cmp. קְעָרָה) *cavities, depressions.* Lev. R. s. 17, v. לָוַט. Sifra M'tsor'a, ch. III, Par. 6 (ref. to Lev. XIV, 37) ש' שוקעות במראיהן (not כמר') *sh'ḳa'aruroth* means 'appearing to be sunk in'; Yalk. Lev. 566 שוקעות מראיהן (corr. acc.).

שָׁקַף I (b. h.; Shaf. of קָף, cmp. כָּפַף) *to bend, arch.*—Denom. מַשְׁקוֹף, מַשְׁקוֹפָא.

Nif. נִשְׁקַף [*to be bent towards,*] *to look out; to face, be seen.* Y. M. Kat. III, beg. 81[c] (in a riddle) משמים נִשְׁקָפָה she (the soul?) looks down from heaven. Num. R. s. 19[26] (ref. to Num. XXI, 20) . . . והוא הנבאר הנִשְׁקָף וכ' העומד he that stands on the face (plateau) of Jeshimon sees something in the sea (of Tiberias) . . ., and this is the well (of Miriam) which is seen from Jeshimon; (v. Lev. R. s. 22; Koh. R. to V, 8; Y. Kil. IX, 32[c] bot.).

Hif. הִשְׁקִיף 1) *to look, contemplate.* Ber. 29[a] top ה' בה שתים וכ' he thought over it (trying to recall it) two or three minutes.—2) (denom. of שְׁקוֹף) *to arch, curve, diminish the width of.* Gen. R. s. 31 והיה מַשְׁקִיף בה ויצלה וכ' and he curved it (the wall of the ark) as he went up &c., v. קַמְרוּטָן; Yalk. ib. 54.

שָׁקַף II (Shaf. of נ־קף, cmp. סָקַף II) *to bring in close contact, to knock.* Ned. 55[a] (ref. to Num. XXI, 19) כיון שנחלו אל . . . ולא עוד אלא ששׁוֹקְפִין אותו בקרקע Ar. (ed. ששוקעין, corr. acc., v. Rashi a. l.) when God gives a man possession (of the Law), he rises to greatness; but if he raises himself, the Lord will lower him, and moreover, they will knock him down in the ground (play on ונשקפה Num. l. c. 20).

Hif. הִשְׁקִיף *to shut fast.* Deut. R. s. 11 הַשְׁקֵף עיניך זה על גב זה וה' וכ' shut thy eyes, one (eyelid) upon the other. and he did &c.; (Yalk. ib. 940 . . . וְהִשְׁקִיב הַשְׁבֵּב).

שָׁקַף ch. same, 1) *to knock, smite together, strike.* Targ. O. Num. XXIV, 10, v. סָקַף II. Targ. Esth. VI, 1. Targ. Is. XXV, 4; a. e.—2) (of the wind) *to knock about, blast, drive about* (corresp. to h. שדף a. נדף).—Part. pass. שָׁקִיף, שְׁקִיפָא; f. שְׁקִיפָא; *pl.* שְׁקִיפִין, שְׁקִיפָן. Targ. O. Lev. XXVI, 36. Targ. Gen. XLI, 6; 23; 27; a. e.

Pa. שַׁקֵּיף, *Af.* אַשְׁקֵיף 1) same. Targ. I Sam. II, 10 (h. text ירעם). Targ. Job XXXII, 13 (h. text ידפנו). Targ. Ps. I, 4; a. e.—Part. pass. מְשַׁקַּף or מַשְׁקַף. Ab. Zar. 28[b] דלא מ' Ms. M. (ed. מְשְׁקִיף, *Ithpe.*) (wool) that has not been beaten (hatchelled).—2) (cmp. preced. *Hif.*) *to shut.*—Part. pass. as ab. Lev. R. s. 5 תרעא מ' וכ' (some ed. משקיף) she finds the door shut, and she opens it.

Ithpa. אִשְׁתַּקַּף *to be knocked about, driven off* (by the wind). Targ. Ps. LXVIII, 3 . . . יִשְׁתְּקְפוּן הי כדכא דִי שָׁקִיף (not ישקפון) as the smoke is driven, so shall they be driven.

שְׁקֻפָּא, שְׁקֻפָּה, שְׁקֻפָּא I m. (v. שָׁקַף I, a. סְקוֹף) *lintel, threshold.* Targ. O. Ex. XII, 7; 22, sq. Targ. Y. Num. XXV, 8 (v. Y. Snh. X, 28[d] bot., quot. s. v. שְׁקוֹף).—*Pl.* שְׁקֻפָּיָא, שְׁקֻפָּיִיא, שְׁקוֹפֵי. Targ. I Chr. IX, 19; 22 (h. text ספים). Ib. XXVI, 15; 17 (h. text אספים).

שְׁקֻפָּא, שְׁקֻפָּה II m. = שְׁקִיפָא, *cleft, overhanging rock.* Gen. R. s. 12; Yalk. Ps. 862, v. סַפְוָא.

שָׁקַץ (b. h.; v. קוּץ) *to loathe.*—Denom. שֶׁקֶץ.

Pi. שִׁקֵּץ *to abominate, detest, make abominable.* Macc. 16[b], a. e. עובר משום לא תְשַׁקְּצוּ transgresses the law, 'ye shall not make yourselves abominable' (Lev. XX, 25).—Part. pass. מְשׁוּקָּץ. Yeb. 63[b] שאין לך מש' ומתוכח וכ' for none is more detested and abhorred before the Lord than he that walks naked &c. Cant. R. to I, 9 (ref. to Ps. CVI, 20) אין לך מנוול וכש' וכ' nothing is so repulsive and disgusting as a grass-eating ox; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּקֵּץ *to become loathsome, abominable.* Pesik. R. s. 31 והיו מִשְׁתַּקְּצוֹת וכ', v. עָזַב.

שְׁקַץ ch. *Pa.* שַׁקֵּץ as preced. *Pi.* Targ. Deut. VII, 26. Targ. Lev. XI, 43; a. fr.—Part. pass. מְשַׁקַּץ. Targ. Is. XXVIII, 8 (not מְשַׁקַּץ; some ed. מְשֻׁקָּץ, Hebraism).

שֶׁקֶץ m. (b. h.; preced.) *abomination, abominable thing,* esp. (v. Lev. XX, 25) *unclean animal.* Tosef. Nidd. II, 3 מכאן . . . כיוצא ש' after that (after the child is twenty-four months old) it is like sucking unclean matter; Y. ib. I, 49[b]; Keth. 60[a].—*Pl.* שְׁקָצִים. Nidd. III, 2 ורמשים ש' forbidden animals and reptiles. Snh. VIII, 2 ורמשים ש' all kinds of forbidden food; a. fr.

שִׁקְצָא, שִׁקְצָה ch. same. Targ. Lev. XI, 10. Targ. Y. Deut. VII, 26; a. fr.—*Pl.* שִׁקְצֵי, שִׁקְצִי. Ber. 56[a] ורעיי בך ש' וכ' and they make thee pasture unclean animals with a golden staff.

שָׁקַק (v. שׁוּק I) *to desire.* Gen. R. s. 44 (play on משק, Gen. XV, 2) that is Lot, שנפשו שׁוֹקֶקֶת עליו וכ' whose soul within him longs to be my heir.

Hithpol. הִשְׁתּוֹקֵק; *Nithpol.* נִשְׁתּוֹקֵק, v. שׁוּק I.

שָׁקָק m. (v. שׁוּק III) *open place* surrounded by groups of buildings. Lam. R. to I, 1 (העיר) וכ' ועל כל ש' וש' each place (in Jerusalem) had twenty-four courts.—*Pl.* שְׁקָקִים. Ib. ש' . . . ועל כל שוק each street had twenty-four places.

שְׁקָקָה, שְׁקָקָא, שְׁקָק ch. same, *place; street.* Koh. R. to X, 8 דכיתיה (ל)ש' פלן hast thou cleaned such and such a place?; Gen. R. s. 79 שוק. Ib. s. 17 שְׁקָקְיָה דר' וכ' the square in which R. J. the Galilean lived (Lev. R. s. 34 שכונתיה); a. fr.—*Pl.* שְׁקָקֵי, שְׁקָקָיָא. Targ. Prov. I, 20. Ib. VII, 12; a. e.—Gen. R. l. c. דקרתא מחזרא ליה על ש' she led him around (begging) to all the places of the city. Y. Ber. IX, 13[c] חכים אנא בש' שמיא כש' וכ' I know the streets of heaven as well as the streets of Nehardea (v. שְׁבִילָא). Gen. R. s. 44 אחוי ליה שׁוֹקְקֵי שמיא he showed

him (Abraham) the streets of heaven; Yalk. ib. 76 שקקי שמ׳ (not ׳שקקו).

שָׁקַר, v. סָקַר II.

שָׁקַר (b.h.) *to be false.* Gen. R. s. 85, beg. שָׁקַרְתָּ יהודה thou hast been false, O Judah; Yalk. ib. 144; Yalk. Mal. 589.

Pi. שִׁקֵּר 1) same, *to lie; to defraud.*—מה לי לשַׁקֵּר what reason should I have for making a false statement?, i. e. a person's statement is to be credited, when he gains nothing by it, since he might have obtained the same advantage in another way. Kidd. 64[b] אמרינן מה לי לשקר וכ׳ we apply the principle that we believe him, because he gains nothing by falsehood: for, why should he have said so? In order to release her from leviratical marriage after his death? If so, he might have said to her: I release thee by a divorce. Ib. מה לי לש׳ כי עדים דמי a person's statement accepted on the ground that he had no reason for lying, has the same legal value as the statement of witnesses; מה לי לש׳ כי חזקה דמי it has only the same value as a presumption (חֶזְקָה). Keth. 27[b] מה לי לש׳ אי בעי אי לא בעי וכ׳ we must believe him, for, if he had wanted, he might have said &c. Ib. מה לי לש׳ במקום עדים וכ׳ we do not apply the principle of *mah li l'shakker*, when the person's statement is contradicted by witnesses (by well-known facts); B. Mets. 81[b]; a. fr.—Y. Snh. XI, 30[c] top (expl. כחש לו, I Kings XIII, 18) שי׳ בו (not ברח) he played him false; Cant. R. to II, 5 שי׳ לו שהאכילתו וכ׳; ib. ומה שי׳ לו and wherein did he play him false? In that he gave him the bread of deceit to eat (made him the recipient of treacherous hospitality). Num. R. s. 20[18]; Tanh. Balak 12 מְשַׁקֵּר במשקלות, v. מְשַׁקֵּל; a. fr.—2) *to prove false; to contradict, refute.* Macc. 5[a] (ref. to Deut. XIX, 18) עד שתְּשַׁקֵּר until thou disprovest the body of the testimony (provest an alibi of the witnesses).

Hithpa. הִשְׁתַּקֵּר, *Nithpa.* נִשְׁתַּקֵּר *to be refuted, be proved to be a liar.* Y. ib. I, beg. 31[a] [read:] עדים שנזדמנו וחזרו ונִשְׁתַּקְּרוּ if witnesses against whom an alibi had been proved were also proved to have told a falsehood (as to the fact to which they testified).

שְׁקַר I ch. same. Targ. Mal. II, 10 (ed. Wil. *Pa.*). Targ. Josh. XXII, 16; 22; 31; a. e.—Yeb. 55[b], v. שַׁקְרָא.

Pa. שַׁקֵּר same. Targ. O. Gen. XXI, 23 (Y. *Pe.*). Targ. Ps. XLIV, 18; a. fr.—Gitt. 57[a] שַׁקּוּרֵי מְשַׁקְּרִיתוּ you tell a falsehood. Taan. 9[b] כי היכי דמְשַׁקְּרֵי . . . משקרי וכ׳ as the Babylonians are deceivers, so their rains are, v. מְטָרָא. R. Hash. 22[b] לא משקרי וכ׳, v. גְּלִי; a. fr.

שַׁקָּר m. (preced.) *liar.*—*Pl.* שַׁקָּרִין. Sot. 42[a]; Yalk. Hos. 524, v. שַׁקְרָן.

שֶׁקֶר m. (b. h.; preced.) *lie, falsehood, vanity.* Y. Snh. XI, 30[c] top לחם ש׳ . . . מי שהאכיל he that offered to his friend bread of falsehood (treacherous hospitality, v. שָׁקַר), opp. לחם אמת true hospitality. Shebu. 21[a] שבועת ש׳ נשבע להחליף a false oath is, if one swears to what is the opposite of true (that something happened which has not happened &c.), (modified) נשבע ומחלף he swears (vows that he will or will not do a certain thing), and does the opposite. Macc. 3[a] עדות ש׳ העדתי I have given false testimony. Lev. R. s. 6 המשביע . . . לש׳ וכ׳ he who lets his neighbor swear in vain (when he knows that he has no claim), shall finally leave his house empty-handed; R. A. says על ש׳ וכ׳ if he lets him swear to what he knows to be a lie; R. J. says, even if he lets him swear to a truth. Sabb. 104[a], v. קָרֵב; a. v. fr.—Y. Macc. I, beg. 31[a] עדים שנזדמנו . . . ש׳ when witnesses have been convicted of an alibi, R. J. says, we draw an analogy between *sheḳer* (Ex. XX, 16) and *sheḳer* (Deut. XIX, 18), i. e. they must suffer corporal punishment in addition to pecuniary penalty.—*Pl.* שְׁקָרִים. Gen. R. s. 8 אל ברא שכולו ש׳ let man not be created, for he will be full of falsehoods; a. e.

שְׁקַר II, שְׁקָרָא ch. same. Targ. I Sam. XII, 3 מימין דש׳ (h. text כפר). Ib. XV, 29. Targ. O. Ex. XX, 7 (h. text שוא). Targ. ib. 13; a. fr.—Sabb. 104[a] (v. קָרַב) ש׳ שכיח וכ׳ lie is frequent, truth rare. Ib. קושטא קאי ש׳ וכ׳ truth stands firm, falsehood does not. B. Bath. 82[a], a. fr. מחזי כש׳ it looks like a lie. Lev. R. s. 26; Midr. Sam. ch. XXIV; Yalk. ib. 139 עלמא דש׳, v. עַלְמָא. Ib. מלין דש׳ words of falsehood; Lev. R. l. c. מלין שַׁקְרִין. Succ. 46[b] דאתי . . . לא לאגמוריה ש׳ one should not say to a child, I shall give thee something, and not give it, because he may teach him falsehood; a. fr.—*Pl.* שְׁקָרִין, שְׁקָרִי. Targ. Ps. CI, 7. Targ. Jer. XXIII, 32; a. e.—[Y. Snh. VI, 23[b] bot., v. next w.]

שַׁקְרַאי, שָׁקְרָא, שַׁקְרָא m. = h. שַׁקָּר, *liar; faithless, faithless man.* Yeb. 55[b] או איהו שקראי או אנא שַׁקְרִי either he is a liar, or I lied (misreporting R. Johanan).—*Pl.* שַׁקְרֵי, שַׁקְרִי, שָׁקְ׳. Targ. Zeph. III, 4 (ed. Wil. שָׁקְ׳). Targ. Jer. IX, 1 (not שְׁקָרִין). Targ. Is. XXVI, 10 (ed. Wil. שַׁקְ׳).—Lev. R. s. 26, v. preced. Sot. 35[a] מרגלים ש׳ הוו the spies were liars (drew on their imagination). Snh. 29[a] סהדי ש׳ אאוגריהו זילי false witnesses are despised by their own employers; Yalk. Kings 222. Yalk. Ps. 688 מרי סהדי שקרין אנן my lord, we are false witnesses; Y. Snh. VI, 23[b] bot. מרי שיקרין (corr. acc.).

שַׁקְרָן m. (preced.) *liar.* Gen. R. s. 50 אם ראמר . . . ש׳ הוא if one tells thee, the morning star is the same as the morning dawn (אַיָּלְתָּא), he is a liar. Lam. R. to IV, 2; a. e.—*Pl.* שַׁקְרָנִין. Snh. 103[a] (Sot. 42[a] שַׁקְרִים).

שַׁקְרָנָא ch. same. Gen. R. s. 47, end ש׳ את כזבנא את thou art a liar, thou art a deceiver (misrepresenting Abraham).

שְׁקֵשְׁקֵשׁ, transpos. of קְשְׁקֵשׁ, v. קְשְׁקֵשׁ I.

שׁוּקֶת, *pl.* שְׁקָתוֹת, v. שׁוּקֶת.

שקתא, Y. Erub. V, 22[d] bot. דשקתא, v. הִירְסְתָּקָא.

שַׁקְתֵּי, v. שַׁקְיָא.

מִגְדַּל שׁ׳ (or שֵׁיד), pr. n. pl. *Tower of Sher* (or *Shed*), *Straton's Tower* (v. Hildesh. Beitr. p. 4 sq.). Sifré Deut. 51 מדבר שרשך דור, read: מגדל שר שן דור; Yalk. ib. 874 מגדל שרשן דררו (corr. acc.); Y. Shebi. VI, 36[c] top מגדל שיד.

שַׂר m. (b. h.; שָׂרַר) *prince, chief.*; (שר (של מעלה *guardian angel, genius.* Zeb. 116[b] שר ונגיד a prince or a nobleman. Yeb. 16[b] שר העולם the genius of the universe; Ḥull. 60[a]. Ex. R. s. 22 נטל הקב"ה שר שלהם וכ' the Lord took first their (the Egyptians') guardian angel and drowned them. Pes. 118[a] שר הברד, v. יוּרְקָמִי. Ib. אני שר של אש I (Gabriel) am the angel of fire. B. Bath. 74[b] שר של ים the angel of the sea. Mekh. B'shall., Shir., s. 2 כיון שראו שָׂרַת של מלכות נופל (not נופלת) when they saw the genius of the (Egyptian) empire fallen; Yalk. Ex. 243; a. v. fr.—*Pl.* שָׂרִים. Ib. אין ... מִשְׂרִיחָן תחלה the Lord will not punish governments, unless he have punished their guardian angels first. Gen. R. s. 78, beg. שהם ש' של מיכאל ... מעלה Michael and Gabriel who are the princes on high. Yalk. l. c. קרא ... לכל שָׂרֵי האומות the Lord summoned all the tutelary angels of the nations. Cant. R. to VIII, 14 ש' של מעלה the princes on high (angels); ש' של מטה the earthly (human) governors. Ib. (play on הרי בשמים, ib.) המתינו לי ... על הריהם שהם שָׂרֵיהֶם שנתונים אצלי בַּשָּׁמַיִם (not שנתונות) wait until I shall have sat in judgment over their mounts, that is, their chiefs that are placed with me in heaven; a. fr.—Gen. R. s. 98 ש' גנגי, v. גִּרְנִיסַר.—*Fem.* שָׂרָה. Tosef. Ber. I, 12 (ref. to Gen. XVII, 15) בתחלה הרי ש' על עמה ועכשיו הרי היא ש' על אימות העולם ed. Zuck. (Var. שָׂרַי על עמה ... על כל באי העולם, v. ed. Zuck. note) at first she was a princess of her own people, and now she is a princess for the nations of the world (for all that enter into the world); Ber. 13[a] ש' ... שרי לאומתה לכל העולם.

שָׂרָה, שָׂרָא m. ch. same. Y. Snh. VII, 25[d] ... על גזר שרה דימא וכ' R. J. commanded the chief of the sea, and he swallowed them up. Lev. R. s. 5 שרדא שָׂרֵיחוֹן וכ', v. רוּחָא; a. e.

שַׂרָא, v. שֵׂירָא.

שָׂרָא, v. שְׂרֵי.

שַׂרָאנָא, v. שְׂרָנָא.

שָׂרַב (Shaf. of חרב) *to glow, be dry.*

Hithpa. הִשְׂתָּרֵב *to be overcome by the heat.* Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2 (ref. to Lev. XIX, 14) אל תאמר ... שישתרב do not advise him ... 'go on the road at noon-time', that he may be overcome by the heat; Yalk. Lev. 609.

שְׂרֵיב, שָׂרֵב ch. same, *to glow, burn, be dry.* Targ. Y. I Ex. III, 3.—Part. שָׂרִיב; f. שְׂרִיבְתָּא, שָׂרְבָּ; *pl.* שָׂרִיבִין; שְׂרִיבָן. Targ. Prov. XVII, 1 (h. text חרבה).—Gen. R. s. 48 שמשא ש' (some ed. שרב), v. קָרִיר II. Ib. טולא ושמשא ש' כחדא shade and sun are equally hot.—[Targ. Y. Gen. VIII, 1 אשתרבו, v. שְׂרַךְ.—Yalk. Ex. 166 אישתרבו, v. שָׂרַב I.]

שָׂרָב m. (b. h.; preced.) *heat of the sun, dry heat.* Y. Snh. X, 29[b] top אם ברורה בטל ... בש' whether he meant a clear day with dew or a clear day with dry heat. Y. Sabb. XIV, beg. 14[b]; Tosef. ib. XII (XIII), 5; Bab. ib. 106[b] בשעת הש' at the time of dry heat (midday), opp. בשעת הטל. Tanḥ. Sh'lah 12; Num. R. s. 16 20 עד שלא בא חש' וכ' before the heat (of noon) came, you flew off (faded). Gen. R. s. 82 (ref. to כברת הארץ, Gen. XXXV, 16) כבר חבר והש' לא בא ... the grain was already plentiful, and the rainy season past, but the dry season had not come yet (so that the ground was impassable). Lev. R. s. 34 3 (ref. to Ruth II, 14) שכן דרך ... בשעת הש' for that is the way of the harvesters, to dip their bread in vinegar at the hot time of the day. Ib. s. 16 תשעים ותשע בש' וכ' ninety-nine persons die from the effects of heat to one by the hand of heaven. Lam. R. to I, 6; a. fr.

שׁוּרְבָּא, שְׂרָבָא, שְׂרַב ch. same. Targ. Is. IV, 6 (h. text חרב). Ib. XXV, 4 מְשׂ' (ed. Wil. מַשְׂרָב, corr. acc.). Targ. O. Gen. XXXI, 40 (ed. Berl. שָׂרְבָא, ed. Vien. שָׂרְ'; Y. שִׂרְבָא). Targ. Y. II ib. VIII, 22 שורבא (h. text חם); a. fr.—Lev. R. s. 16 תשתזיב מן ש' וכ' mayest thou be saved from the effects of the heat; Y. Snh. X, 29[c] bot. ישזביניך מן חרון ש' וכ' may God save thee from the heat that goes out over the world; a. e.

שִׂרְבֵּב (Shaf. of רבב) *to enlarge, prolong.* Ber. 54[b] (ref. to Ps. III, 8) א"ת שָׂבַרְתָּ אלא שִׂרְבַּבְתָּ read not *shibbarta* (thou breakest) but *shirbabhta* thou prolongest (the teeth of the wicked, referring to Og whose teeth grew into the mountain which he was carrying); Ex. R. s. 1 23; Yalk. Ps. 625; Meg. 15[b] שריבבת; Sot. 12[b] שריבבתח (read: שִׂרְבַּבְתָּ).

Hithpa. הִשְׂתָּרְבֵּב, *Nithpa.* נִשְׂתָּרְבֵּב *to be enlarged.* Bekh. 40[a] (expl. שרוש, Lev. XXI, 18) שנ' לו ירוכו (Rashi שנִשְׂתָּרְבָּה ירוכו) a person whose one hip is enlarged (larger than the other). Sot. 35[a] ל' לשונם וכ' their tongues were prolonged so as to reach down to their navel; Yalk. Num. 745.

שַׂרְבֵּב I ch. same, *to prolong, let hang down; to let down.* Targ. Jer. XXXVIII, 6; 11.—Sabb. 147[b] כי משבריתו ... שַׂרְבִּיבוּ לחו וכ' when you have to carry garments for the soldiers (on the Sabbath), let them hang down over your shoulders (so as to serve as garments for yourselves). Erub. 102[b] שַׂרְבִּיב בגלימיה טפח (not בגלימי; ed. Sonc. אישתרבב בגלימיה, read: א' גלימיה; v. Rabb. D. S. a. l. note 200) if a person lets his cloak trail one handbreadth.

Ithpa. אִשְׂתַּרְבֵּב 1) *to be enlarged, prolonged.* Sot. 12[b] [read:] אִישְׂתַּרְבְּבָא אִישְׂתַּרְבּוּבֵי (her arm) was prolonged (by a miracle, so that she could reach the infant Moses); Ex. R. s. 1 23 אישתרבובי אִשְׂתַּרְבּוּב they (her arms) were prolonged; Yalk. ib. 166 אישתרבב אישתרבו (corr. acc.).—2) *to be let down; to trail; to spread.* Targ. II Chr. VII, 3; 10.—Snb. 24[a] לבבל נחית ואישתרבובי דאי' לעילם it (the measure of pride) came down to Babylonia, but was dragged along to Elam; Yalk. Zech. 573 ואי' להתם. Bets. 11[a] אשתרבובי אשתרבוב ונחית they (the pigeons in the upper nest) dragged themselves along and came down (to the lower nest).

שַׂרְבֵּב II (v. שָׂרַב) *to heat.*

Ithpa. אִשְׂתַּרְבֵּב *to be heated.* Targ. Job VI, 17.

שִׂרְבֵּט (denom. of שַׂרְבִּיט) *to stretch, stiffen.* B. Mets. 60[b] אין מְשַׂרְבִּיטִין את הבהמה you dare not give an animal

a deceptive appearance of stiffness (or stoutness); expl. ib. מיא דחיזרא (v. תִּיזָרָא II), or מַזַּקְפָּתָא q. v.; Tosef. ib. III, 29 מְשַׁרְבְּטִין (v. סָרַט *Pi.*). Keth. 61ᵇ ומְשַׁרְבֵּט את השפתים and makes the lips stiff (swollen, v. סָרַח I); v. שְׁלַבְלֵב.—[Y. Sabb. VII, 10ᶜ top משרבטין בבהמה בעורות וכ׳, read: משרטטין, v. שְׁרַטֵּט.]

שַׁרְבֵּט ch. same. Sabb. 94ᵃ בחמה ... דמְשַׁרְבְּטֵי נפשייהו וכ׳ cattle ... which stiffen themselves (when they are carried, and are a real burden), but a live human being &c.

שַׁרְבִּיט m. (b. h.; Parel of שבט, v. שְׁבֶט) 1) *staff, sceptre, rod.* Snh. II, 5 ואין משחמשין בשַׁרְבִּיטוֹ and we dare not use his (the king's) sceptre. Arakh. 19ᵃ, v. בָּפַס. Cant. R. to II, 16 אין שרביטו ... שלבם וכ׳ God's rod (of chastisement) comes down only upon men whose heart is soft like lilies; a. fr. — 2) *shoot, twig, stem with pods, bunch.* Tosef. Kil. I, 10. Ukts. I, 5 ש׳ של תמרה שריקנו a twig of a date tree which was stripped of its dates. Ib. וכן בקטניות ש׳ שריקנו and so in the case of summer fruits, if they emptied the pods on a stem.

שַׁרְבִּיטָא ch. same. Targ. Y. Lev. XXVII, 32 (h. text שבט). Targ. Y. Ex. XXI, 20.—*Pl.* שַׁרְבִּיטַיָּא, שַׁרְבִּיטִין. Targ. Y. II Gen. XL, 12 (h. text שָׂרִגִּים). Targ. I Kings XII, 11; Targ. II Chr. X, 11 (h. text שוטים).

שַׁרְבְּרוּבִיתָא, שְׁרַבְרוּבִיתָא f. (v. שְׁרַבֵּב a. שַׁרְבֵּב II) *dry heat.* Y. Shek. V, 49ᵈ אית ביה ש׳, v. קָרַר I. Ib. ועד היכן שַׁרְבְּרוּבִיתֵיהּ מטייה and how far its dry heat reaches.

שְׂרַג (שְׂ׳) = סָרַג, 1) (cmp. סִירוּג) *to skip, to leap.* Targ. Y. Lev. XI, 21 למִשְׂרַג (prob. to be read with שׂ; h. text לנתר). — 2) *to pile up bricks with interspaces* (v. אַוְאֵרָא). Bets. 31ᵇ שַׂרְגִּינְהוּ ודאי וכ׳ (or שָׂ׳ *Pa.*) if he has piled them up, he has surely made them unavailable (מוּקְצֶה). B. Bath. 3ᵇ שַׂרְגֵי לבני Ms. M. Var., a. Rashi (ed. שְׂרֵרֵי; Ms. M. רמן; v. Rabb. D. S. a. l. note), v. הַוְדָּרָא.

Ithpe. *to be entangled.* Sabb. 54ᵃ דמִשְׂתָּרְגָא בה וכ׳, v. כְּבָלָא.

שְׂרִיג, שָׂרֵג = שָׂרַק, *to glide, slip.* Hull. 111ᵃ מִשְׂרַג Ar. a. Ms. R. 2 (ed. משרק שריק), v. שָׂרַק II.—B. Mets. 93ᵃ שריג תד וכ׳ (Ms. H. שוור, v. preced.) one of the animals slipped and fell &c.; Yalk. Gen. 130 שָׂרוֹג.

Pa. שָׂרֵג same. Naz. 39ᵃ שָׂרוּגֵי שְׂרִיגָא ואזלא (not ואזיל; Rashi שרוגי קא מִשְׂתָּרְגָא) it may have slid further and further (to the top of the hair).

Ithpa. אִשְׂתָּרַג same, v. supra.

שׂ׳, שְׂרָגָא m. (שׂ׳ דלבני, שׂרַג) *pile of bricks.* Snh. 64ᵇ (Ms. R. שר׳); Yalk. Lev. 597. Kidd. 60ᵃ, v. שְׂוִי.

שְׂרַגָּא, שְׁרָגָא m. (שרג Shaf. of חרג *to break through*; cmp. Arab. *sharḳu* ortus solis, lux solis) *light, lamp, lantern.* Targ. Ps. CXIX, 105. Targ. Prov. XXXI, 18. Ib. VI, 23. Ib. XXI, 4 (h. text נֵר). Targ. Job XXI, 17; a. fr.—Sabb. 63ᵃ, a. e. טִירְהָרָא, v. ש׳ בטירהרא. Succ. 29ᵃ ש׳ במטללתא an (earthen) lamp may remain in the Succah. Bets. 22ᵃ ש׳ זקק לה Ms. M. (ed. זקק לה לש׳) he put the lamp up (from its declining position, to make the oil flow away from the wick); a. e.—*Pl.* שְׂרָגֵי, שָׂרָגֵּי, שְׂרָגִּי. Targ. I Chr. VIII, 33.—Gitt. 57ᵃ אדליקו ש׳ עד וכ׳ they kindled lights (illuminated) so that &c., v. בְּלִילוּ. Sabb. 23ᵇ דהוה רגיל בש׳ טובא (Ms. M. דהוו רגילי בשרגא, v. Rabb. D. S. a. l. note, a. Tosaf. a. l.) that he was (they were) wont to have many (Sabbath) lights; a. e.

שַׁרְגֵּג (Parel of שגג) 1) *to go astray.* Targ. Prov. V, 20 (h. text שגה). — 2) *to lead astray, entice.* Targ. Y. Ex. XXII, 15. Targ. Ps. LXXVIII, 36; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּרְגֵּג *to be led astray, enticed.* Targ. Prov. XXIV, 28 ed. Lag. (ed. Wil., a. Ms. ויתשרגג). Ib. XXV, 15. Targ. Job XXXI, 9.

שַׂרְגוּגָא, v. שַׂרְגִּינָא.

שַׂרְגוּשָׁא m. (רָגַשׁ, Shaf.) [*stirrer.*] *pot-ladle.*—*Pl.* שַׂרְגּוּשֵׁי. Erub. 29ᵇ תרי ש׳ two ladlefuls.

שַׂרְגִּינָא m. (שַׂרְגֵּג) *one easily enticed, simple* (corresp. to h. פֶּתִי).—*Pl.* שַׂרְגִּינַיָּא, שַׂרְגִּינֵי. Targ. Ps. CXVI, 6 (ed. Lag. שַׂרְגּוּ׳). Ib. CXIX, 130.

שַׂרְגִּין, v. סִרְגּוֹן.

שָׂדַר (b. h.), *Pi.* שָׂדֵּר (denom. of שְׁדֵרָה) *to leave over.* Yoma 72ᵇ ומְשָׂדְּרִין וכ׳ (Ms. M., a. Yalk. Ex. 390 משיירין), v. גָּרַר. B. Mets. 113ᵇ משדרין Var. in Rashi, v. סָרַר.

שַׂרְדְּגִין, v. שַׂדַּרְגְּזִין.

שָׂרָה m. ch., v. שָׂרָא.

שָׂרָה (b. h.) 1) *princess,* v. שַׂר. — 2) pr. n. f. *Sarah,* *a*) wife of Abraham. Ber. 13ᵃ היא שרי ש׳ Sarah and Sarai have the same meaning. Snh. 39ᵇ יופי של ש׳ ... עדין she had not yet attained to half the beauty of Sarah. Gen. R. s. 39 אברהם ... ושׂ׳ וכ׳ Abraham converted the men, and Sarah the women; a. v. fr.—*b*) Gitt. 34ᵇ יפורתא ש׳, v. פּוֹרָתָא.

שָׂרָה, v. שרי.

שֵׂרוּ, v. שֵׂירוּ.

שְׂרוֹבָא m. (שָׂרַב) *hot and dry soil*; [*mirage?*]. Targ. Is. XXXV, 7.

שַׂרְוָל, שַׁרְוָל m. *workingman's leather sleeve*; [oth. opin. in R. S.: *chest protector in hot weather* (as if derived from שרב)].—*Pl.* שַׂרְוָלִין, שַׁרְוָלִין, שַׂרְוְלֵי. Kel. XXVI, 3 שרוו Mish. (Talm. ed. שרול). [V. Fraenkel, Aram. Fremdw., p. 47.]

שַׂרְוָתָא, שַׁרְוָתָא, v. שְׂרִיתָא.

שָׂרוּ, v. שָׂרָה.

שֵׂרוּיָא, שָׂרוּיָא, v. sub שֵׂירָא.

שַׂרְוָל, v. שַׂרְוָל.

שָׁרוֹן (b. h.) pr. n. *Sharon*, plain along the Mediterranean coast from Japho to Carmel. Lev. R. s. 20 על אחינו שבש׳ וכ׳ for our brethren in Sharon (the high priest prayed,) that their houses might not become their graves; Y. Yoma V, 42c top על אנשי הש׳. Sot. VIII, 3 אף הבונה בש׳ לא היה חוזר ... he also who built a brick-house in Sharon was not excused from the army; Y. ib. 23a top אף אנשי הש׳ לא היו וכ׳ the men of Sh. were not excused, because their houses had to be renovated twice in every Sabbatical period; Bab. ib. 44a. Tosef. Men. IX, 13; Men. 87a עגלים מש׳ calves (for public sacrifices) were brought from Sh.; a. e.—Denom. שָׁרוֹנִי. Kil. II, 6, v. גּוֹל. Nidd. II, 7; Cant. R. to VII, 3 יין הש׳ Sharon (red) wine.

שֵׁרוּף, v. שָׂרַף.

שָׂרוֹק m. (b. h. שָׂרֹק; v. סָרַק III) *reddish, sorrel.*—*Pl.* שְׂרוּקִים. Snh. 93a מלאים רוגז נעשים ש׳ ואדומים וכ׳ those who, filled with anger, had become sorrel and red, turned white. Yalk. Zech. 568.

שרורת, Targ. Ps. CVII, 42 Ms., v. שָׁוַר.

שְׁרוּתָא, שְׁרוּת, v. sub שִׁיר.—[Targ. O. Gen. XIX, 8 שְׁרִיתִי ed. Vien., v. שְׁרִיתָא.]

שָׁרוּתָא, v. שְׁרִיתָא.

שֵׁרַח, v. סָרַח.

שָׂרַט (b. h.; v. סָרַט) *to scratch, wound*, v. סָרַט; esp. *to wound one's body in mourning.* Macc. III, 5 השׂורט שורטה וכ׳ he who makes one incision for a dead person. Ib. ש׳ שרטה וכ׳ if a person makes one incision for five dead or five incisions for one dead person. Ib. 20b רכול אפי׳ ש׳ על ביתו וכ׳ you may think that one is guilty even if he cuts himself for his house that fell in &c.; a. e.

Pi. שִׂרֵט same. Ib. 21a המשרט בכלי if one wounds himself with an instrument (instead of with his nails); a. fr.

שרט, Targ. Is. XXXVIII, 21 וישורטון ed. Wil., v. שָׁטַר.

שִׂרְטוּט, v. שִׂרְטוּט.

שִׂיר, שִׂרְטוֹן m. (שָׂרַט; cmp. סִרְטָן) [*scrapings,*] *sand-bank, alluvial land.* Sabb. 56b; Snh. 21b בשעה ... ועלתה ש׳ ועלו וכ׳ when Solomon married Pharaoh's daughter, Gabriel went down and stuck a reed into the sea, and it gathered a bank around it, on which the great city of Rome was built; Yalk. Kings 172; (Y. Ab. Zar. I, 39c שלעטרט). Erub. 8a שמא יעלה (הים) ש׳ (v. Rabb. D. S. a. l. notes 5, a. 10) the sea (river) may throw up alluvium (may recede). Ber. 60a (in Chald. dict.) אע״ג ... דמסקא ארעא ש׳ (Ms. M. a. Ar. סרטון) although the loss of land through the encroachment of the water may be an advantage to him, because the land is covered with alluvium and improves, yet for the moment it is a misfortune to him. B. Bath. 124a ארעא ואסקא ש׳ (not ואסיק) if his father left him a field, and it improved by alluvium; ib. 135b. Tam. 30a; a. e.

שִׂרְטֵט (cmp. שָׂרַט) *to draw, rule, trace.* Y. Sabb. VII, 10c bot. שהיו משרטטין בעורות ... מה עיבוד what working in leather was done at the preparation of the Tabernacle? They traced the outlines on the skins (marked out the shape in which they were to be cut, v. שִׂרְטוּט). Ib. top [read:] שהיו משרטטין בעורות ... מה צבועה what painting was done at the preparation of the Tabernacle? They marked the skins (with a coloring substance); [the following אלים מאדמים ought to be preceded by עורות, as the catchword to the subsequent discussion, v. Tosef. ib. VIII, 23].—Part. pass. מְשׂוֹרְטָט; f. מְשׂוֹרְטֶטֶת. Men. 32b מזוזה שאינה מש׳ a door post inscription which is not written on ruled parchment.

שַׂרְטֵט ch. same. Gitt. 7a וכתב ליה וכ׳ ש׳ he drew lines (on paper), and wrote to him &c. Yeb. 106b מר זוטרא מְיַשְׂרְטֵט וכ׳ Mar Z. drew lines, and wrote out the whole section (of the Biblical text about *ḥălitsah*).

שרטיא, v. סַלְבּוֹנְיָא.

שָׂרַי (b. h.) pr. n. f. *Sarai*, the original name of Sarah. Ber. 13a, v. שָׂרָה. Ib. בתחלה ... ש׳ לאומתה וכ׳ at first she was Sarai (a little princess) for her own people &c., v. שַׂר. Gen. R. s. 47; a. e.

שָׂרָה, שרי I (b. h. root in מַשְׂרָה) *to dissolve, soak, steep.* Naz. VI, 1 ש׳ פתו ביין וכ׳ if he (the Nazirite) steeped his bread in wine, and there is enough in both together to make up the size of an olive; Pes. 44b. Naz. 37a אם ש׳ ענביו במים וכ׳ if he steeped grapes in water, and a taste of wine remained in it. Pes. II, 7 אין שורין וכ׳ you dare not soak bran for chickens (on the Passover); ib. האשה לא תשרה וכ׳ a woman must not soak bran to take with her to the bathhouse. Sabb. I, 5 אין שורין ... כדי שישורו וכ׳ you must not lay in ink-materials or dyes ..., unless they can be dissolved (or soaked through) before the Sabbath sets in. Eduy. I, 8; a. fr.

Nif. נִשְׂרָה *to be soaked, dissolved.* Y. Ber. IX, 13d bot. כדי שתשָׂרה וכ׳, v. בְּגוּפָּה; Y. Taan. I, 64b top שתשרם (corr. acc.). Gen. R. s. 17, end מיד היא נִשְׂרֵית ... אדם ... ארנו נִשְׂרָה man is made out of earth, when you put a drop of water on it, it is at once dissolved (soft), but woman is made of a bone, which is not dissolved, even if you let it lie in water for many days. Y. Sabb. XIV, 14c top כל ... והיא נשרית ... ושאינה נשרית וכ׳ when you put salt in, and it dissolves, it is called salt water, but when it is not dissolved, it is called *halmê*; a. e.—Sabb. I, 5 יְשׂוֹרוּ (fr. שור or נשר), v. supra.

שָׂרָה, שרי II (b. h.; cmp. preced.) *to loosen, untie;* (cmp. meaning of καταλύω) *to take lodging; to rest, dwell.* Snh. 11a יש ... שראוי שתשרה עליו שכינה there is one among you who deserves that the Shechinah should rest upon him. Ib. 65b כדי שתשרה וכ׳, v. רָעֵב. *Hif.* Ib. שורה עליו וכ׳ the spirit ... comes down upon him. Y. Sabb. VIII, end, 11c רוח רעה שורה עליה an evil spirit rests upon it (it is injurious to health). Num. R. s. 13[2] אימתי שָׁרְתָה וכ׳ when did the Shechinah come down to rest on earth? When the Tabernacle was erected. Koh. R. to VII, 2 ושָׁרַת עליהם

וכ׳ the holy spirit rested upon them. Midr. Till. to Ps. CXVI ומלאכי . . . ושוררים (not ושוררים) ביניהם the ministering angels rejoice over them (the righteous that die), that they come to dwell among them; ed. Bub. שהוא בא ושורה וכ׳ that he (the righteous man) comes &c.; a. v. fr.—Part. pass. שָׁרוּי; f. שְׁרוּיָה; *pl.* שְׁרוּיִין, שְׁרוּיוֹת. Yeb. 62b he that has no wife, ש׳ בלא שמחה וכ׳ lives without joy, without blessing &c. Sot. 48a בזמן שישראל ש׳ בצער וכ׳ when Israel lives in trouble, and the nations in peace and happiness &c. Meg. 2a בזמן שהשנים . . . ש׳ על אדמתן when the years were properly regulated (without Roman interference), and the Israelites lived (undisturbed) on their soil; a. v. fr.

Hif. הִשְׁרָה 1) *to cause to rest.* Sabb. 139a אין הקב״ה מַשְׁרֶה וכ׳ the Lord does not let his Presence rest upon Israel, until the bad judges and officers cease to exist. Snh. 7a משרה . . . כל דיין a judge that administers true justice faithfully, causes the Shechinah to dwell in Israel. Gen. R. s. 7 ומשרה דורון וכ׳ . . . מלך a human king builds a palace, and lets the inmates dwell in the upper and lower stories, בחלל . . . חק״בה משרה the Lord makes inmates dwell (even) in vacant space. Num. R. s. 13 6; a. fr.—2) (cmp. שִׁרְוּתָא) *to board, provide a living for.* Keth. V, 8 המשרה את אשתו וכ׳ v. שָׁלַשׁ. Ib. 107a כשה׳ לזו ולא ה׳ לזו when he provided for the one (his wife), but did not provide for the others (his children); a. e.

שְׁרָא, שְׁרֵי ch. same, 1) *to untie, unharness; to disengage, dismiss.* Targ. O. Gen. XXIV, 32 וש׳ גמליא (ed. Berl. וש׳ מן ג׳; Y. וְשָׁ׳ זממי ג׳ *Pa.*; h. text ורפתח). Targ. Job XXX, 11. Targ. O. Ex. III, 5 (h. text של); a. fr.—Pes. 113a שְׁרִי כיסך פתח שקיך untie thy purse (to receive the money), open thy bag (to deliver the goods), i. e. sell for cash. Snh. 98a כולהון שָׁרוּ ואסרי . . . אידחו ש׳ חד וכ׳ all of them untie and tie up (their sores) at once (untie all of them, and then tie them up), but he unties and ties up one at a time. Pesik. R. s. 22 [read:] שַׁרְתַּנְהוֹן . . . ע״ג she untied them (the two Denars), and placed them on the shawl. Y. Ber. II, 5a bot. ושַׁרְתוּן וכ׳ . . . אתת (fr. שרה, cmp. חֲמֵי) when prayer time came, he untied them (the coins), and gave them to R. Ḥ.; [read:] קטר פורתיה לפורתיה ויהבון לשמעיה ושרתון וערק he tied his (R. Ḥ's) share to his own, and gave them to his servant, but he (the servant) untied them and ran away. Y. Meg. IV, 75b bot. שָׁרוֹן ליה וכ׳ v. סַפְרוּתָא. Y. Keth. XII, 35a שרון גרמון ומנונייה they dismissed themselves (resigned their office) and appointed him (Hillel) in their place; a. fr.—ש׳ תיגרא to solve a dispute, *to settle* or *decide* a case. Ned. 62a שְׁרוּ לי תיגראי ברישא take my case up first. Yeb. 100a שָׁרֵינָא וכ׳ תַּגָּרָא I; a. e.—2) *to allow, permit; to forgive; to absolve* (= h. הִתִּיר). Targ. Y. Num. XXX, 3. Targ. Y. II Gen. XXII, 14. Targ. Y. II Num. XIV, 20; a. fr.—Kidd. 13b הוא אסרה והוא שַׁרְתָּהּ (Rashi שרי לה) he tied her (by marrying her), and he untied her (through his death, that she can dispose of herself). Y. Ber. II, 5b אינון שָׁרְיָין ואינון אסרין do the same men permit and forbid? Y. Snh. VII, end, 25d [read:] שָׁרֵי מה דעבדתון אמרה ליה לי נא שָׁרְיָיה undo what thou hast done (by charm); said she to him, I will not undo. Bab. ib. 99a ש׳ ליה מריה וכ׳ the Lord forgive R. Hillel. Ab. Zar. 37a וקרו לן בית דינא שָׁרְיָא and they might call us a permitting court (of lax practice). Ib. כי שָׁרֵיתוּהָ לאלתר שריתוה וכ׳ when you permitted her (to marry again), did you permit her to marry at once &c.? Ib. וקרו ליה יוסף שריא and they called him Joseph the permitter. Ib. אנא נמי שָׁרֵאי אחריתי Ms. M. (ed. אנא שרא, corr. acc.) I also permitted another thing (which was forbidden heretofore); a. v. fr.—Part. pass. שָׁרֵי, שַׁרְיָא; f. שָׁרְיָא. Targ. II Esth. III, 8 יומא ש׳ a permitted day (free for trade).—Bets. 3b ש׳ . . . לדידי אפי׳ according to my opinion it is permitted even on the first day. Ib. 22a אפי׳ בשבת ש׳ it is permitted even on the Sabbath. Ned. 62a ש׳ ליה לאינש לאודועי וכ׳ a man is permitted to make himself known (as a scholar) in a place where they do not know him; a. fr.—3) [*to loosen the girdle,*] *to sit down for a meal*; trnsf. *to start, begin.* Targ. Deut. XVI, 9 (O. ed. Berl. הָשֵׁרִי, *Pa.*). Targ. II Esth. III, 7; a. fr.—Lam. R. to I, 1 כמה דשָׁרִין למיכל (רבתי) (ed. Wil. דשָׁרוּ) when they sat down to eat. Y. Dem. I, 21d bot.; Y. Shek. V, 48d top שָׁרְיַת מנחקה (not שוריית) she began to bray; a. fr.—Trnsf. (cmp. meanings of b. h. יָאַל Hif.) *to consent, be willing.* Targ. Josh. VII, 7. Ib. XVII, 12. Targ. Job VI, 9; 28; a. fr.—4) *to encamp, dwell, rest.* Targ. I Sam. XXVI, 5. Targ. Num. II, 2, sq. Targ. Ex. XL, 35. Targ. Ps. XVI, 8, sq.; a. fr.—Y. Ter. VIII, 46a חמריא שרון וכ׳ ass-drivers took lodging in an inn. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מירוש׳) אשכח . . . שרון יתבין וכ׳ he found men that had taken lodging there, and sat eating and drinking. Y. Sabb. XIV, 14c bot. ע״י דהוה ש׳ תמן וכ׳ because he lived there (in Babylonia) &c. Gen. R. s. 20 שרי . . . ויתיר v. פָּרָא II. Snh. 39a שָׁרְיָא . . . כל בי the Shechinah dwells wherever ten persons are assembled; a. fr.

Pa. שָׁרֵי same, 1) *to untie, loosen.* Targ. Ps. XXX, 12 (ed. Wil. *Pe.*). Targ. Job XII, 18 (ed. Wil. מַשְׁרֵי *Af.*); a. e.—2) *to begin.* Targ. O. Deut. I, 5 (Y. שׁוֹרֵי *Poel*). Ib. II, 24 (O. ed. Vien. Pe.). Ib. 25. Targ. Jer. IV, 31; a. fr.—Targ. Prov. XIII, 12 דְמָשָׁרֵי למערריה (not משדי, v. Pesh. a. LXX) who begins to help himself (h. text תחלת ממשכה!).—3) *to cause to rest,* v. infra.

Af. אַשְׁרֵי 1) *to untie,* v. supra.—2) *to cause to encamp* or *dwell, to let rest.* Targ. Gen. II, 15. Targ. Jer. VII, 7. Targ. Ps. XXIII, 2. Ib. LXXIV, 2 Ms. (ed. *Pa.*); a. fr.—Sabb. 67a א׳ קודשא וכ׳ . . . הסנה O thornbush! not because thou art higher than all other trees did the Lord let his Presence rest upon thee &c. Koh. R. to III, 9, end כל . . . לא מַשְׁרִין וכ׳ (in the hereafter) they allow every one to dwell only with his fellow tradesmen; ib. beg. מתרין (corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִשְׁתָּרֵי, *Ithpe.* אִרְשְׁתֵּרֵי 1) *to be untied, loosened.* Targ. Is. V, 27.—Lev. R. s. 14, v. חֲבִרְלָא II; a. e.—2) *to be permitted.* Yeb. 106a כי היכי דתִשְׁתָּרֵי לעלמא in order that she may be free to marry again. Bets. 2b יו״ט בעלמא תשתרי let it be permitted for use on any other Holy Day (not followed by the Sabbath); a. e.—3) *to be begun, begin.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 17. Targ. Ps. CXIX, 96, v. שִׁכְלֵל.—Y. Ter. VIII, 46a מישרי נבח בחון (prob. to be read: אישרי) he began to bark at them; ib. מישרי מתרתר, v. תַּרְתַּר.—[Lev. R. s. 13 אשתריתין, v. שְׁתַר.]

שָׂרִי, v. שָׂרִיתָא.

שָׂרִיא, שָׂרִיָּא, v. preced. art.

שָׂרִיבָא, שָׂרִיב, שָׂרֵיב, v. שְׂרֵב.

שָׂרִיד m. (b. h.; *Saf.* of ירד) [*run-off,*] *fugitive, escaped, remainder.* Yoma 72[b] (play on בגדי השרד, Ex. XXXV, 19) אלמלא ... ש' ופליט but for the garments of priesthood, there would not be left of Israel a remnant or a survivor. Ḥull. 133[a]; Snh. 92[a] (ref. to Job XX, 26) אין ש' וכו' by *sarid* a scholar is meant (with ref. to Joel III, 5); Yalk. Job 907. Pirké d'R. El. ch. XXXV עד שיבוא ש' מיעקב וכו' until a remnant of Jacob shall come and give to his (Esau's) sons a dish of lentils in mourning and trouble &c.; a. e.—*Pl.* שָׂרִידִים. Meg. 6[a] (in a eulogy) אוהבי ש' יושבי וכו' ye lovers of the saved (the scholars, v. supra), dwellers of Rakkath, go forth &c.

שריד, Targ. Y. II Deut. XXXIII, 29; שרידייא, Targ. II Chr. V, 10, v. שָׂרִיר.

שִׁ', שִׁרְיוֹן m. (b. h.; שרר = שרר; cmp. Assyr. siriam) (*ringed*) *coat of mail.* Sabb. VI, 2, expl. ib. 62[a] זְרָדָא. Cant. R. to I, 9 בש' וכובע וכו' יצא ... when Pharaoh came forth in mail and helmet &c.; Yalk. Sam. 159; a. e.—*Pl.* שִׁרְיוֹנִים, שִׁי'. Yalk. Gen. 133.

שִׁרְיוֹנָא, v. שִׁרְיָנָא.

שָׂרִיוֹתָא, שָׂרִיתָא f. (שָׂרֵי) *beginning, first thing.* Targ. O. Deut. XVI, 9. Targ. Hos. I, 2. Targ. II Kings XVII, 25. Targ. II Sam. XXI, 9, sq.

שָׂרִיחָתָא*, שְׂרִיחָתָא f. (cmp. סָרַח III) *vapid, senseless.* Targ. Hos. VII, 11 (ed. Lag. שחורתא, v. שָׁחַר IV; h. text פותה).

שַׂרְיֵי, בֵּי שַׂ', בֵּית(ח)שַׂ' pr. n. pl. *Beth Sharye, Be Sharye,* a valley in which Beth Shean was situated. Gen. R. s. 98 בבית הש' ... רובצת תחת 'lying deep' (Gen. XLIX, 25), that is Beth Shean in Beth ha-Sharye. Y. Kil. IX, 32[b] top; Y. Keth. XII, 35[a] ואחתוניה בי ש' and they carried him down (for burial) to Be Sh. Y. M. Kat. III, 82[c] top חרי שמולכין ... דקברין בבית ש' if they carry the body from place to place, as for instance those who bury their dead in Beth Sh.

שַׂרְיֵי, *pl.* of שָׂרִיתָא q. v.

שָׂרְיָא, שָׂרְיָה, v. שְׂרֵי.

שָׂרִיתָה f. (שָׂרָה I) *soaking, steeping.* Nidd. VII, 1 וכמה היא שָׂרִיתָן וכו' and how long must they be soaked? Twenty-four hours in tepid water; ib. 22[b]; 56[a]. Tosef. Maas. Sh. II, 1 חוץ מִשְּׂרִיתָתָהּ except putting it in water; Y. ib. II, 53[c] משלישתה (corr. acc.).

שִׂרְיָן, שִׂרְיָנָא, שִׂרְיָנָה, שִׂרְיָן, (סִרְיָן) m. = h. שִׁרְיוֹן. Targ. O. Ex. XXVIII, 32 שִׂרְיָנָן ed. Berl. (ed. Vien. שִׂרְיָן); ib. XXXIX, 23 (Y. שרייא). Targ. Job XLI, 18. Targ. I Sam. XVII, 5. Targ. Jer. LI, 3 ס'; a. e.—*Pl.* שִׂרְיָנִין, סִרְיָנִין, שִׂרְיָנַיָּא, סִרְיָנַיָּא, שִׂרְיָנוֹ, סִרְיָנוֹ. Targ. Cant. VI, 8. Targ. II Chr. XXVI, 14. Targ. Jer. XLVI, 4 ס'.

שְׂרַיִם (read: שִׂרְיָם), v. שָׂרִיר.

שַׂרְיָא דְשׁ', שַׂרְיוֹת, v. שִׁלְיָא.

שַׂרְיָתָא, v. שָׂרִיתָא.

שַׂרְיָנָא, שַׂרְיָן, v. שִׂרְיָנָא.

שָׂרִיף, v. שָׂרָף.

שָׂרִיפָה f. (preced.) *secretion, dripping, catarrh* (?). Y. Sabb. XIV, 14[c] bot. והסיר ... זו ש' 'and the Lord will keep far from thee every disease' (Deut. VII, 15), that means *s'rifah*; Lev. R. s. 16 quot. in Ar. (missing in ed.).—V. שָׂרָף.

שְׂרִיפָה, v. שְׂרֵפָה.

שָׂרִיק, v. שָׂרַק.

שְׂרִיקָא, v. שָׂרַק III.

שְׂרִיקָן, v. שׁוּרְיָקָא.

שְׂרִיקְרִיק, v. שַׂרְקַרְק.

שָׂרִיר, שָׂ', שְׂרִיר m. h. a. ch. (שָׂרַר) [*tied*; cmp. בָּשַׂר,] *strong, fast, reliable, fit, proper.* Targ. Y. II Deut. XXXIII, 29 (not שריד; h. text אשר!). Targ. Prov. XIX, 7 (h. text חמה!).—Sabb. 145[b] לא ש' שדרה its spinal column is not strong enough. Pes. 74[b] בחיורתא דש' in the case of dough of white flour, which is bound (compact).—Esp. in the closing formula of a document: וקים ש' *fit and established.* B. Bath. 160[b]; Y. Gitt. IX, 50[c] bot. קיים ש' וברור established, fit, and sound.—*Pl.* שְׂרִירַיָּא, שְׂרִירָן. Targ. II Chr. V, 10 ש' (not שריד) the sound tables (opp. כד אתברו the broken). Targ. Y. I Deut. VIII, 9 גזרן ש' Ar. (ed. בריר).

שְׂרִירָאִית adv. (preced.) *firmly.* Targ. Prov. XXI, 28.

שָׂרִירוּתָא f. (preced. wds.) *strength, truth.* Targ. Prov. VIII, 6.—[B. h. שְׂרִירוּת, with לב, *hardness, stubbornness.*]

שָׂרִישׁ m. (שָׁרַשׁ) *deep-rooted, old; remnants from olden days.* Targ. Y. Lev. XXV, 47 פולחנא וכו' שָׂ' a remnant of idol worship (h. text עקר). Targ. Y. I Deut. XXIX, 17 טעו דש' an idol of olden days.

שָׂרֵי, שָׂרְיָא f. (= שָׂרָדִי; שָׂרַד; cmp. פָּשׁוֹרָא) [*binder,*] *joist, beam, post.* Targ. O. Gen. XIX, 8 שָׂרְיוֹתֵי ed. Berl. (ed. Vien. שָׂרוּ, corr. acc.). Targ. II Kings VI, 2 שדר ed. Lag. (corr. acc.; ed. כשורא). Ib. 5; a. e.—Gen. R. s. 89 חמית בחלמי ש' דביתי וכו' I saw in my dream the main beam of my house broken; Lam. R. to I, 1 רבתי (הדא אתתא). Erub. 102[a] דהוה בי וכו' החזא ש' (not החוא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20) a beam lying on the ground of R. P. which required ten persons to lift it, and they put it before the door (as a bar). Y. ib. I, 19[a] bot. שָׂרְיָתֵיהּ כריתא ... חמא (not

(בריחיא) he saw an entrance (v. מָבּוֹי) the beam over which was rotten. Gen. R. s. 65, end, v. צְלַב; Yalk. ib. 115 שרתא (corr. acc.); a. e.—*Pl.* שַׁרְיָתָא, שַׁרְיָתָא, שַׁרְוָו, שַׁרְיָן, שַׁרְיָן. Targ. I Kings VI, 15. Ib. 9 (ed. Wil. שָׁרֵי). Targ. Y. Num. XXXV, 20 שַׁרְיַיתKimḥi (ed. Vien. שַׁרְוָותָה).—Y. Ber. II, 5c bot. תרתין שרין עבר וכו׳ . . . מי (not ועבד) when both went out carrying two beams (on which to be hanged), R. A. passed &c. Gen. R. s. 66 שַׁרְיֵיר, v. בַּרְסָא; Lam. R. l. c. (חד בר נש) שוריא. Ib. שריין.

שַׁרְבָּא m. (שרך, *Shaf.* of ארך; cmp. b. h. סָרַח) *rest, remainder.* Targ. II Esth. IX, 16 ed. Lag. (oth. ed. שארא; h. text שאר).—[B. Bath. 139a, v. שַׁדְבָּא.]

שְׁרָכָא (**שׁ׳**) or **שְׂרָכָא** m. (preced., v. סִרְכָּא, סִרְכָּא; cmp. b. h. שָׂרוֹךְ) 1) *long and entangled grass, luxuriant growth.* Erub. 100b דארכא ש׳ (not דאית ליה, v. Rabb. D. S. a. l. note 60; Ms. M. שַׂרָאבָא; Ar. שרכי, corr. acc.) when the grass luxuriates (grows in long and tangled bands).—2) *thorn, worthless tree.*—*Pl.* שְׂרָכֵי. B. Kam. 92b (prov.) שייך . . . בהדי מטייל ואזיל דיקלא בישא גבי קינא דש׳ קינא דשדכי, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) a bad palm will travel to be in company with shrubs ('like meets like'); Yalk. Jud. 67 דשרכי (corr. acc.); Yalk. Gen. 116 דסרכי.

שַׁרְכִּי, שַׁרְכְּפָא m. (*Parel* of שבך, √סך; cmp. פִּפְרִיָּה) 1) *nest.* Targ. Y. Deut. XXII, 6. Targ. Ps. LXXXIV, 4. Targ. Job XXIX, 18; a. e.—*Pl.* שַׁרְכְּפֵי, שַׁרְכְּפִין. Targ. Ps. CIV, 17.—2) *coop, basket.* Ḥull. 53b Ar. (ed. שַׁרְקָפָא; Ms. M. שִׁירְקָ; Ms. H. סרק׳; cmp. קָפִיפָה).

שַׁרְכַּפְתָּא f. same, *nest.* Targ. Y. Gen. I, 20. Targ. Y. I Deut. XXXII, 11.

שַׁרְנוּקָא, v. שִׁינּוּקָא.

שַׁרְנֵק, שַׁרְנִיק, v. שְׁנַק.

שָׂרַע (b. h.; *Saf.* of רע, v. רֵעַ, רָעַע) *to join, add.*—*Part. pass.* שָׂרוּעַ *abnormally long,* esp. *one that has one hip larger than the other.* Bekh. 40a, v. שְׂרִבְּבוּ; [Sifra Emor, ch. II, Par. 3 שנשמטה ירכו, v. שָׁרַע; cmp. Targ. Y. Lev. XXI, 18].

Hithpa. הִשְׁתָּרֵעַ [1) (b. h.) *to be stretched, to stretch one's self.* Is. XXVIII, 20.]—2) (homil.) *to be joined, combined, lie together.* Yalk. Is. 302; Yalk. Kings 246 (ref. to Is. l. c.) קצר מצע זה מהשתרע עליו שני רעים כאחת this couch is too narrow for two lovers to be joined on it together (Israel cannot serve God and idols combined); Lev. R. s. 17 אין המטה יכולה וכו׳ the bed cannot receive a woman and her husband and her lover together; Lam. R. introd. (R. Josh. 1) מהו מהשתרע שתרויץ לקבל וכו׳ (some ed. שתרייע) what is *mehistare'a*? That thou (you) make a partnership to receive a woman &c.; [Yoma 9b; Snh. 103b מהשתרר, v. שָׁרַר].

שְׂרַע ch. same. Part. pass. שְׂרִיעַ (= h. שָׂרוּעַ, v. preced.). Targ. O. Lev. XXI, 18; [Targ. Y. אשתמיט, v. next w.; Targ. ib. XXII, 23 יתיר כוליא, יתיר].

שְׁרַע (cmp. שְׁרַק, שְׁרַג) *to slope, slip down, glide; to faint.* Y. Bets. I, 60c bot. שרינין וזקפון וכו׳ . . . הוה מסתמיך was leaning on two Goths (in going to bathe); they slipped (or broke down), and he helped them up &c. Y. Ber. III, 6b top; Y. Naz. VII, 56a bot. ר׳ ז׳ ש׳ בדרבורידה R. Z. sank down while speaking (in the presence of a corpse); Koh. R. to VII, 2, end, v. עֵגֶל II. Y. Ber. V, 9a bot. . . . הות שַׁרְעָה his cloak slipped off his shoulders; הא . . . שַׁרְעַתְּ thy cloak has dropped. Y. Shebi. VI, 37a top מינה ש׳ he slipped away from it, i. e. he gave it up. Y. Peah II, beg. 16d בעא . . . ש׳ מינה wanted to argue . . ., and gave it up; Y. B. Bath. III, beg. 13d. Ib. VI, end, 15c מיעלל אנא ש׳ I may slip in going up; a. e.

שַׁרְעֲפִים m. pl. (b. h.; cmp. סַרְעָפָה) [*ramifications,*] *thoughts, doubts of the heart.* Midr. Till. to Ps. XCII והיה . . . משמרו מכל רע ומכל ש׳ לב and the Sabbath day guarded him from all evil and from all doubts of the heart; ed. Bub. סַרְעַפֵּי; Pirké d'R. El. ch. XX ומנחמו מכל ס׳ לבו and comforted (relieved) him of &c.

שְׂרַעְתָּא f. (שָׂרַע) *slope, sliding, slippery ground.* B. Kam. 29a דרך ש׳ דנהרא along the slippery shore of a river (or canal).

שָׂרַף I (b. h.; onomatop.) [*to sip, absorb,* v. שָׂרַם II,] *to consume, burn.* Pes. I, 4 שש . . . ושורפין and the burning (of leavened matter) must take place at the beginning of the sixth hour. Ab. Zar. 11a שורפין של המלכים we do burning at the burial of kings; ומה הן שורפין וכו׳ and what is burnt? Their couch and their objects of service (armor &c.); Tosef. Snh. IV, 3; Tosef. Sabb. VII (VIII), 18; a. fr.—Part. pass. שָׂרוּף; *f.* שְׂרוּפָה &c. Nidd. 24b עצמותיו שָׂרוּפִין, v. שְׂרֵפָה I; a. e.

Nif. נִשְׂרַף *to be burnt.* Num. R. s. 23 6 וכו׳ על שמעל וכו׳ and he (Achan) was burned (after being stoned), because he had misappropriated devoted things. Pes. 34b יִשָּׂרֵף מיד must be burned at once. Tosef. ib. V, 8 כשם . . . אינו as the wooden spit (on which the Passover lamb is roasted) does not burn, so the metal spit does not get hot. Zeb. XII, 5 בזמן שהם נִשְׂרָפִין כמצותן נשרפין וכו׳ when they are burned according to the law concerning them (and not because of a disqualification), they are burned in the ash-house. Ib. a. fr. פרים הנִּשְׂרָפִים וכו׳ the bullock sacrifices which the law requires to be burned; a. fr.—[Y. Taan. I, 64b top תשרף, read תשרה, v. שָׂרָה I.]

שְׂרַף ch. same. Targ. O. Gen. XI, 3 (some ed. ונוקדי, v. יְקַד).

Ithpa. אִשְׂתָּרִיף, אִשְׂתְּרִיף׳ *to be burned.* Zeb. 16a שפיר אִשְׂתָּרוּפִי they would have been burned according to law; Yalk. Lev. 534. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 3) . . . עתידין מִשְׂתָּרְפָה מן וכו׳ these people are destined to be burned out of the world; Yalk. ib. 62; a. e.—Y. Sabb. IV, 7a top [read:] מצדתא הוו פרישן וחוין מִשְׂטָרְפָן וכו׳ nets were spread, and they were burned in the sun.

שָׂרַף II (v. שָׂרַם I) *to absorb, quaff, sip, suck.* Ab. Zar. II, 5 (29b) שורפה חיה (not שורפו) sucks it (the maw) out raw, v. גֵּמִי I; Cant. R. to I, 2.

שְׂרַף ch.same. Naz. 36[b] אי דקא שָׂרֵיף ליה מיתַּתָם if he quaffed it (swallowed it, instead of striking it on bread); Pes. 44[a] (Ms. M. בעיניה) אי בעיניה דקשריף וקאכיל ליה (קאכיל ליה) if he swallowed it in its natural condition, opp. שטר. Ker. 22[a] מישרף שריף בשעה ... with the last breath of the animal, it (the heart) absorbs (the blood from the blood vessels). Taan. 24[b] ש' פינכא וכ' (Ms. M. טשים מידר, v. Rabb. D. S. a. l. note) he swallowed a dishful of grist. Ib. אי שָׂרֵיף מר וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 300) if you had swallowed &c. Ber. 62[a] כדלא ש' חבשילא as if he had never sipped a dish (never had had marital intercourse; Ḥag. 5[b] כמאן דלא טעים וכ').

שָׂרַף III, *Pi.* שִׂרֵּף (denom. of שָׂרָף) *to cover with resin.* Tosef. Mikv. VI (VII), 21 שִׂרְפָה בשרף (not 'שר; Var. סִירְפָה) if he covered it (the handle of a saw) with resin.

שָׂרָף I (b. h.; שָׂרַף I) *burning, venomous serpent* (v. Sm. Dict. s. v. Dipsas). Gen. R. s. 44; Lev. R. s. 13 (ref. to Deut. VIII, 15) ש' זו מדי *saraf* refers to Media; a. e.—*Pl.* שְׂרָפִים. Num. R. s. 19[22] הנחשים הש' ששורפים את הנפש they are called burning serpents, because they burn the life out (with thirst); Yalk. ib. 764; Tanḥ. Ḥuck. 19. Num. R. s. 23, beg.; a. e.

שָׂרָף II m. (b. h.) *Seraph*, an angel.—*Pl.* שְׂרָפִים. Ḥag. 12[b]. Pirké d'R. El. ch. IV. Deut. R. s. 11 ... בשעה שראו וַשְׂרָפִי להבה וכ' when the wheels of the chariot and the flaming Seraphim saw &c. Pesik. R. s. 20; a. fr.

שָׂרָף ch., *pl.* שַׂרְפַיָּא same, v. סַרְפַיָּא.

שָׂרָף III (b. h.) pr. n. m. *Saraph.* B. Bath. 91[b].

שֹׂרֶף m. (שָׂרַף I) *acrid substance*, esp. *vegetable sap made thick by inspissation; resin, gum* (secreted by the heat of the sun). Ber. 44[a] כל סעודה שאין בה ש' וכ' Ms. M. (ed. שָׂרִיף) a meal without an acrid substance (bitter herbs &c.) is no meal. Pes. 39[a], v. מַר II. Tosef. ib. I (II), 33 כל שיש בו ש' וכ' any plant which contains an acrid sap is fit to be used on the Passover night. Orl. I, 7 שָׂרַף העלים the sap of leaves; ש' העקרים of roots; ש' הפגים of unripe grapes. Y. ib. I, 61[b] bot. למה ש' פרי פגין פרי why (this difference in the law between resin and juice of unripe fruits)? resin is fruit and grapes are fruit. Ib. קטַף בטל ע"י שֶׁרְפּוֹ resin ceases to exist when its sap is pressed out; Y. Shebi. VII, end, 37[c]. Ib. אילן אינו בטל ע"י ג שרפי the tree does not cease to exist when its sap is tapped. Ker. 6[a]; Sabb. 26[a] צרי אינו אלא ש' וכ' balsam is only a gum that drips from the balsam tree. Y. ib. II, 4[d] מפני שהוא ש' ... אין you must not use balsam for the Sabbath light, because it is a gum. Gen. R. s. 94, v. סַפַּג; Tanḥ. B'midbar 16 השבט (corr. acc.); a. e.—Trnsf. *secretion, matter.* Nidd. 10[b] זו שִׂרְפָה מצוי וכ' with the one (the newly married virgin) secretion (from a wound caused by first coition) is frequent &c.; [oth. opin.: with the wife of older standing secretion is frequent].—*Pl.* שְׂרָפִין, שְׂרָפִים. Sabb. 23[a] כל הש' יפין וכ' all gums are good for ink, but the gum of the balsam tree is the best.

שָׂרָף II ch. same, esp. *balsam.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 25 (h. text צרי). Ib. XLIII, 11 (h. text צרי).

שְׂרֵפָה, שְׂרֵי, f. (b. h.; שָׂרַף I) *burning, fire.* Snh. VII, 1 ארבע מיתות ... ש' וכ' four modes of capital punishment ..., stoning, burning &c. (expl. ib. 2). Ib. 52[a] שְׂרֵפַת נשמה, v. נְשָׁמָה. Ib. ממש ש' execution by fire in its real sense. Ab. Zar. I, 3 כל מיתה שיש בה ש' וכ' the anniversary of an idolater's death with which burning (of garments &c.) was connected (at the time of burial) is considered an idolatrous festival. Num. R. s. 11, v. קָלוֹן II. R. Hash. 18[b] כשריפת בית וכ' ... שקולה the death of the righteous is equal to the burning of the Temple; a. fr.—[Y. Sabb. XIV, 14[c] bot. שריפה, v. שְׂרֵפָה.]—*Pl.* שְׂרֵפוֹת. Pes. 75[a] (ref. to Lev. XXI, 9) חשרף לרבות כל ש' הבאות וכ' 'shall be burned', this includes all burnings which are the result of fire (e. g. death through molten lead). Lev. R. s. 16 בוא וראה כמה ש' הוא שורף come and see how many fires it (the tongue) kindles (how much destruction it causes); a. e.

שַׂרְפָרַף m. (*Shaf.* of רפרף, v. רָפַף) a sort of *camp stool.* Kel. XXII, 3. Ḥag. 14[a] (ref. to Dan. VII, 9) ... כסא ש' להדום רגליו a throne to sit on, and a *sh'rafraf* for his footstool. Pesik. R. s. 20 אדני ש' ... מחגלגלים the wheels of his throne roll, and the rests of the footstool tremble.—V. שַׂרְשִׂיפָא.

שָׂרַץ (b. h.; denom. of שֶׁרֶץ) *to bring forth moving creatures.* Midr. Till. to Ps. CXVII והן שׂוֹרְצִין המים ... the waters are the work of his hand, and they beget life.

Hif. הִשְׁרִיץ same, *to cast young, breed.* Ex. R. s. 10 צפרדע ... הִשְׁרִיצָה וכ' there was one frog, and it bred and filled the land &c.; Snh. 67[b]; Yalk. Ex. 183. Lev. R. s. 13 מה ... מַשְׁרֶצֶת וכ' as the scorpion casts sixty at a time &c.; a. e.

שֶׁרֶץ m. (b. h.; *Shaf.* of רוץ) *moving creature*, esp. *unclean reptile.* Tosef. Taan. I, 8 אם יהא הש' בידו וכ' if a man has a reptile in his hand, he cannot become clean, even if he bathe &c.; השליך הש' וכ' when he throws the reptile out of his hand, a bath in a basin of forty S'ah avails him (fasting without restitution is of no avail); Y. ib. II, beg. 65[a]; Bab. ib. 16[a]. Erub. 13[b] היה מטהר את הש' וכ' could prove a reptile to be clean with one hundred and fifty reasons (was a dialectician). Snh. 17[a] ... אין לטהר ש' וכ' none could be seated in the Sanhedrin, unless he could prove the cleanness of a reptile from Biblical texts; a. fr.—*Pl.* שְׂרָצִים. Sabb. XIV, 1 שמנה ש' וכ' the eight reptiles mentioned in the Torah (Lev. XI, 29, sq.). Yoma 22[b], v. פַּרְנָס; a. fr.—פרשת ש' the section treating of unclean animals, in Sifra Sh'mini.

שְׂרָצָא ch. same, *a creeping (short-legged) animal.* B. Kam. 80[a], v. חַרְצָא I a. אַרְצָא.

שָׂרָק m. *paint*, v. סָרָק.

שָׂרַק (b. h.; onomatop.) *to hiss, whistle; to quack.* Ex. R. s. 10 צפרדע ... ושָׂרְקָה להם וכ' there was one frog, and

it quacked for them (other frogs), and they came; Snh. 67b; Yalk. Ex. 183.

שְׁרֵיק I, שְׁרַק ch. same. Targ. Lam. II, 15, sq. Targ. Job XXVII, 23. — Ḥull. 63a כרבא ... דהוה ש׳ one (bird *raḥam*) sat among cabbage and whistled. Ib. יתיב אמידי ושריק רקרק Ar. (ed. ושביר שרקרק, v. Rabb. D. S. a. l. notes 40, 50) sits on some object (not on the ground), and sings *raḳraḳ*; אי יתיב אגירא ושריק וכ׳ when it sits on the ground and sings, the Messiah will come; Yalk. Lev. 537.

שְׁרַק II = שְׁרַג, *to glide, slide.* Nidd. 3b מיא שָׁרְקִי וכ׳ water (when poured out of an inclined vessel) slides, but fruits do not slide (and you must invert the vessel in order to empty it). Ḥull. 111a דמא מְשָׁרַק שָׁרֵיק (Ms. R. 2, a. Ar. משרג שריג, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) blood glides off, v. סְרַךְ II.

Pa. שָׁרֵיק *to cause to slip, make slippery.* B. Kam. 30b top תבנו ... דְּמְשָׁרְקֵי the Mishnah speaks of straw and stubble (deposited in the public road), because they make the ground slippery.

Ithpa. אִשְׁתָּרַק, *Ithpe.* אִישְׁתָּרִיק *to slip, glide.* Zeb. 62a דלא נִשְׁתָּרְקוּ (Rashi to Ex. XXVII, 5 רִשְׁתָּרְגוּ) that the priests might not slip. Ḥull. 52a כל מידי דמִישְׁתָּרִיק וכ׳ (some ed. דמִשְׁ׳, Rashi דמִשְׁתָּרִיק; Ms. H. לא סריג וכ׳ ... דמשתריג, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) in the case of an animal falling on things which slide (e.g. a pile of peas &c.), no internal injury is to be apprehended, but if it falls on things which do not slide &c.

שְׁרַק III (v. סָרַק III) *to paint; to paste* (with red or yellow clay). Y. Sabb. VII, 10c top דְּשָׁרְקָא אפה who paints her face (on the Sabbath); דש׳ מעזלה who paints her yarn (to rub her face with it; v. Tosef. ib. IX (X), 13, quot. s. v. סָרַק). Ned. 90a top שָׁרְקֵיהּ טינא וכ׳ he painted the man's face with clay (to disguise him), and brought him &c.; (Tosaf.: he smeared clay over his garments). Bets. 32b דמר שָׁרְקִין לֵיהּ תנורא וכ׳ that they smear (fill up the cracks of) the stove for you on the Holy Day. — Part. pass. שְׁרִיקָא. Ab. Zar. 31a ותחתימא ש׳ pasted with clay and sealed.

שְׁרָקָא, v. שִׁירְקָא.

שַׁרְקוֹקִיתָא f. (שָׁרַק I) *whistle, shepherd's pipe.* Y. Kidd. I, 60b top (v. פַּרְהוּדָא, a. פַּרְפַּשְׁתָּא I).

שְׁרַקְרִיק, v. next w.

שְׁרַקְרַק m. 1) (שָׁרַק III, cmp. יְרַקְרָקָא; popular etymol. fr. שָׁרַק I, q. v.) name of an unclean bird, *gier-eagle* or *vulture.* Ḥull. 63a (Ms. R. 2 a. 3 שְׁרִיקְרִיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. רָחָם; Yalk. Lev. 537 שרקריק.—2) *sh'raḳraḳ*, the sound produced by the bird *sh'raḳraḳ.* Ḥull. l. c. ועביד ש׳ (Ms. M. שריקריק; Ar. ושריק רקרק); Yalk. l. c ועביד שרקריק.

שַׁרְקְרָקָא ch. same, name of *a bird.* Targ. Y. Lev. XI, 18 (ed. Vien. שַׁרְקָרָקָא); Deut. XIV, 17.

שְׁרַר (b. h.) *to be great, to rule.*

Hithpa. הִשְׁתָּרַר *to make one's self lord*; (homilet.; cmp. שְׁרְבֵּב) *to stretch one's self.* Yoma 9b (play on מהשתרין, Is. XXVIII, 20) קצר מצע זה מֵהִשְׁתָּרֵר עליו שני רעים באחד this couch is too narrow for two lovers to stretch themselves on it (Ms. O. a. Yalk. Is. 302 מהשתרע, v. שָׁרַע); Snh. 103b מִלְּהִשְׁתָּרֵר.

שָׁרָר m. (b. h. שׁר, with suffix שָׁרְרִי; שרר *to knot, chain*) *navel, umbilical cord.* Num. R. s. 14 (ref. to Cant. VII, 3) והיא משולה בש׳ and it (the Sanhedrin) is compared to the navel; מה הש׳ הזה וכ׳ as the navel is placed in the centre of the body, so are the Sanhedrin &c.; Tanḥ. Ki Thissa 2 (in parallels טבור). Ib. ומן הש׳ ... מה הש׳ הזה as with regard to the umbilical cord, so long as the child is in its mother's womb, its mouth is closed, and it is fed from the umbilical cord, so &c. Tanḥ. Thazr. 5 שׁוֹרְרוֹ רוצא עמו וכ׳ its navel comes out with it (the infant) ..., and the mother has to cut it off.

שָׁרַר (preced.) *to chain, knot.*—Part. pass. שָׁרִיר, q. v.

Pa. שָׁרֵיר *to make strong, hard.* Sabb. 74b מהו דתימא לְשָׁרוּיֵי מנא וכ׳ you may have thought that (by putting a green plug into a stove) he intends to make of it a hard coulter (v. מָאנָא); Ab. Zar. 38a.

Ithpa. אִשְׁתָּרֵיר *to become hard.* Nidd. 48b top אִשְׁתָּרוּר דדיך Var. Ar. ed. Koh. s. v. כרס thy breasts have become hard, v. שְׁדַי II, a. פְּרַס.

שָׁרָרָה f. (שָׁרַר) *rulership, authority, office.* Y. Peah VIII, 21a לומר שכל ש׳ שניתנה וכ׳ to indicate that what authority is given to a man, is given by the Law. Lev. R. s. 20 (in the prayer of the high priest on the Day of Atonement) ואל יגבירהו ישראל ש׳ וכ׳ and let Israel not assume high power one over the other; ... רבנן דקסריון שלא יגבירהו ש׳ the Rabbis of Cæsaræa say, (he prayed,) 'concerning our brethren in Cæsaræa, that they may not assume authority'; Y. Yoma V, 42c top. Ib. VI, 43d top שברח מן הש׳ who fled in order not to take an office; ib. שלא נכנס לש׳ who did not enter office. Y. Taan. IV, 68c top אדם שהוא עתיד להנהיג ש׳ וכ׳ a man (Joshua) designated to exercise rulership over six hundred thousand men, does not know how to distinguish &c.? Cant. R. to IV, 7 מת ראובן נתנה ש׳ וכ׳ when Reuben died, the leadership was offered to Simeon; Num. R. s. 13[8]. Shek. V, 2 אין עושין ש׳ על הצבור פחות משנים Y. ed. (Mish. בממון פחות וכ׳) no office for communal (money) affairs must be created with less than two officers; B. Bath. 8b שְׁרָרוּת; a. fr. — V. סָרָרָה.

שְׁרָרוּת, v. preced.

שְׁרָרוּתָא ch. same. B. Bath. 8b מאי ש׳ וכ׳ what is the power (of charity officers, that two must be appointed)? (v. preced.) ... Because you may seize a man's goods for the charity tax. — V. סְרָרוּתָא.

שררתיה, Tanḥ. Aḥăré 1, קו ש׳, v. קוֹשַׁרְתָּא.

שׁוֹרֶשׁ, שֹׁרֶשׁ m. (b. h.; apocope of שרשר, v. שָׁרָר) [*chain, knot,*] *root.*—*Pl.* שָׁרָשִׁין, שָׁרָשִׁים; constr. שׁוֹרְשֵׁי, שָׁרְשֵׁי. B. Bath. V, 4 ומן הש׳ וכ׳ ... היוצאה that which shoots forth out of the trunk, or out of the roots, belongs to the landowner (v. גֵּזַע), expl. ib. 82a זהו מן הש׳ ... כל שאינו that which

does not see the light of day (when it shoots forth) is out of the roots'. Y. Ab. Zar. III, 43[a] top; Y. Taan. I, 64[b] ש׳ חטה the roots of wheat; ש׳ תאנה of fig-trees. Tosef. Shebi. VII, 17; 'Uktsin I, 4, v. קוֹלָס. Ab. III, 17 וְשֹׁרָשָׁיו מרובין whose roots are many; a. fr.

שׁוֹרֶשׁ, שׁוּרְשָׁא, שֹׁרֶשׁ ch. same. Targ. Y. II Deut. XXIX, 17. Targ. Job XIV, 8 (Ms. *pl.*).—*Pl.* שׁוֹרָשִׁין, שׁוּ׳. Ib. XVIII, 16. Targ. Is. LIII, 2. Targ. Ps. LXXX, 10 שׁוֹרֲשֵׁיהוֹן (Ms. שׁוֹרְשָׁיְיהָא).

שָׁרַשׁ (b. h.), *Hif.* הִשְׁרִישׁ (denom. of שֹׁרֶשׁ) *to take root.* Shebi. II, 7 שהִשְׁרִישׁוּ לפני ר״ה וכ׳ which have taken root before the New Year; R. Hash. 13[b]. Ib.; Tosef. Shebi. II, 5 ומקצתו ה׳ לאחר ר״ה וכ׳ and part of which took root after the New Year; a. fr.

Pi. שִׁרֵּשׁ *to uproot, tear out.* Ib. 11, sq. לְשָׁרֵשׁ . . . אין וכ׳ we do not force him to tear out &c. Shebi. IV, 4 יְשָׁרְשֶׁנּוּ he must take it out with the root, opp. רגום, v. גָּמַם. B. Bath. 80[b] חופר וּמְשָׁרֵשׁ he has the right to dig and take them out with the roots; Taan. 25[b] וּמְשָׁרֵשׁ . . . חופר.

Hithpa הִשְׁתָּרֵשׁ, *Nithpa.* נִשְׁתָּרֵשׁ 1) *to be uprooted, plucked out.* Tanḥ. M'tsor'a 2 (ref. to Ps. LII, 7) דואג נ׳ וכ׳ Doeg was rooted out of the life of this world and of the hereafter.—2) (of roots) *to spread.* Num. R. s. 14[4] (ref. to Koh. XII, 11) כשם . . . מִשְׁתָּרְשִׁים . . . ומשתרשים וכ׳ as roots of a tree spread in all directions, so the words of the Law enter and penetrate the whole body; (Pesik. R. s. 3 משתרלים).—3) (v. next w.) *to gain, profit* (cmp. רָוַח). B. Kam. 67[b] sq. מפני שנ׳ בחטא because he became the gainer in sin (he gained possession of the stolen object by a change of form or ownership, v. שִׁינּוּי); אילמא לפני יאוש מי ארכא נ׳ if you mean (that he slaughtered or sold it) before the owner had given it up (v. יֵאוּשׁ): there is no gain in sin in the case (since he has not gained possession through the change).

שָׁרַשׁ ch. *Af.* אַשְׁרֵשׁ same, *to take root.* Men. 68[b] מיתנך דאַשְׁרוּשׁ וכ׳ of that barley that has taken root before the 'Omer time. Gitt. 22[a] בדאשרוש כולי וכ׳ when the planted trees have taken root, all agree (that they are subject to tithes); a. e.

Pa. שָׁרֵשׁ 1) *to cause to take root, plant.* Targ. Ps. LXXX, 10.—2) *to uproot, tear out.* Targ. Koh. III, 2.

Paeli שָׁרְשִׁי (v. P. Sm. 4340) [*to expand,*] *to bring profit, benefit.* M. Kat. 12[a] . . . מְשָׁרְשׁוּ ליה וכ׳ כיון . . . שָׁרָשׁוּנִי since they receive no wages, they (by working for him during the festive week) only intend to benefit him.

Ithpe. אִשְׁתְּרִישׁ *to be uprooted.* B. Bath. 82[a] למיחפר ולמִשְׁתְּרַשׁ קיימי ed. (Ms. M. לחפור ולשרש Hebr.) they are liable to be dug for and taken out (when they cease to bear fruit). Ib. למיחפר ולשרש (corr. acc., or לחפור ולשרש).

Ithpaeli אִשְׁתָּרְשִׁי *to be profitable*; א׳ ל- *to profit.* Gitt. 35[a] א׳ לה מקום דינר (Rashi אשתרש) she saved as much dough (in the bread which she gave away) as would have been in the space which was occupied by the Denar (that came into it). Ib. 44[a]; Ḥull. 131[a] לא מִשְׁתָּרְשִׁי ליה he is benefited (by being released from a debt). B. Mets. 42[b] והא לא משתרשי ליה but did he not have the benefit (of using his neighbor's cuscuta for brewing and saving his own? why, then, should he not indemnify his neighbor?). Keth. 108[a] הא לא משתרשי ליה is he (for whom the debt was paid) not benefited? (better הא לא מְשָׁרְשֵׁי ליה does he who pays the debt for him not benefit him?, v. supra).

שׁוֹרָשָׁא, v. שֹׁרֶשׁ ch.

שַׁרְשׁוּם pr. n. m. *Sharshum.* B. Bath. 32[b] רבה בר ש׳ Ms. M. (ed. רבא; Ms. H. שרשו, v. Rabb. D. S. a. l. note).

שְׁרִשׁוּרָא, v. שִׁרְשׁוּרָא.

שָׁרְשִׁי, Paeli of שָׁרַשׁ.

שַׁרְשִׁיפָא m. (=שרשריפא, redupl. of שרף, Shaf. of רפף, v. שִׁרְפַּף) *camp-stool, chair.* Sabb. 129[a] לרבה צלחו ליה ש׳ (Ms. M. שרשפא) for Rabbah they chopped up a chair (for kindling wood for the preparation of the Sabbath meals). Keth. 61[a] רב פפא אש׳ for R. P. his wife placed the cup on a chair. Ber. 24[a].

שרשן, שרשך, v. שֵׁר.

שְׁרַשֵּׁר (v. שָׁרַר) *to form ropes, curls.* Shebi. IV, 10 משרשרשו Ar., v. שְׁלַשֵּׁל II.

שַׁרְשֶׁרֶת f. (b. h.; preced.) *twisted chain.* Cant. R. to IV, 4 שתי ש׳ גבלות וכ׳ the two twisted chains &c. Midd. III, 8 ש׳ של זהב golden rope (ladders).

שָׁרַת, *Pi.* שֵׁרֵת (b. h.; sec. r. of שָׁהָה) [*to dwell with,*] *to serve, minister, attend.* Y. Erub. V, beg. 22[b] (ref. to I Sam. III, 1) וחלא לא מְשָׁרֵת אלא לפני עלי but did not he minister before Eli only? ללמדך שכל שירות שש׳ וכ׳ to teach thee that all the ministrations that he rendered to Eli were accounted to him as if he had ministered before the Lord; (Midr. Sam. ch. VIII חזיה עומד). Ber. 63[b] הושע . . . משרת תחתיך Hoshea . . . shall serve in thy stead; a. e.

שֵׁרֶת m. (infin. *Pi.*, preced.) *service, ministration.* Sot. II, 1, a. fr. כלי ש׳ vessels dedicated to the Temple service, sacred vessels.—מלאכי הש׳ ministering angels, v. מַלְאָךְ.

שרתא Yalk. Gen. 115, v. שָׁרִיתָא.

שְׁרִתּוּעַ m. (*Shaf.* of רתע; cmp. Syr. רתיע pendulus, P. Sm. 3998) *furcated spear.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 14 . . . אחת משניהן וכ׳ הש׳ a (fuller's) fork . . . one of whose teeth was broken off and replaced by &c. Tosef. Kel. B. Bath. I, 12, v. שַׁרְבֵּט.—Esp. [*pendule,*] *a furcated piece suspended under the head of an animal* to prevent it from bending its head in order to suck. Y. Sabb. V, end, 7[c] (defining גימון) שִׁרְתּוּפָה (Chald.; ed. Krot. שרתי). Gen. R. s. 87, end נתנה ש׳ של ברזל וכ׳ she (Potiphar's wife) put an iron *shirtu'a* under his chin in order that he (Joseph) should have his head lifted up and look at her; Tanḥ. Vayesheb 8; Yalk. Ps. 863 שרתיע (corr. acc.).

שְׁרַתּוֹעָה ch. same, v. preced.

שרתע, שרתיעה, v. שְׁרַתּוּעַ.

שֵׁשׁ I m. (b. h.) *marble,* v. שַׁיִשׁ.

שֵׁשׁ II (b.h.) *white linen.* Yoma 71b דברים שנאמר בהן ש' . . . ששה וכ' those things concerning which *shesh* is used are woven of a sixfold thread, where *moshzar* is added, of an eightfold thread. Ib. מאי משמע דהאי שש כיתנא היא what evidence is there that that *shesh* (Ex. XXXIX, 27) means flax? Y. Kil. IX, beg. 31d (ref. to Ex. XXXIX, 28, 29, a. Ez. XLIV, 18) את דרש שש משש שש מפארי ופארי מפארי you learn the meaning of *shesh* (in האבנט שש משזר) from *shesh* (in פארי מגבעות שש), and the meaning of this *shesh* from פארי (in ופארי פשתים Ez. l. c.), and the meaning of this *paărê* from *paărê* (in פארי מגבעות, Ex. l. c.). Midr. Prov. to ch. XXXI, 22 זו . . . שהיה מרוקם בשש וארגמן that is Bathsheba of whom came Solomon who was clad in embroidered garments of white linen and purple; Yalk. ib. 964. Cant. R. to IV, 12 (ref. to Ez. XVI, 10) תחת שש ועזים as a reward for the offering of white linen and goats' hair (Ex. XXV, 4); a. e.

שֵׁשׁ III f., שְׁשָׁה m. *six.* Pes. V, 1 (58a) בששה ומחצה (Y. a. Bab. ed. בשש) at six hours and a half (from sunrise). Y. ib. IV, beg. 30c משש שעות ולמעלן after six hours (noon); משש שעות ולמטן before noon. Yoma 21b שש אשות הן there are six kinds of fire. Pes. 49b ש' דברים נאמרו וכ' six things have been said concerning ignorant people; a. v. fr.—Constr. m. שֵׁשֶׁת. Snh. 97a; Ab. Zar. 9a; v. שָׁנָה II; a. fr.—*Pl.* שִׁשִּׁים *sixty.* B. Kam. 58b סאה בש' סאין the damage to a field of one S'ah is assessed by calculation from a field of sixty S'ahs (so as to arrive at a fair estimate). Ib. ש' taking as a basis for calculation sixty times the quantity under dispute; ib. 59a; a. e.—Ḥull. 97b ש' (sub. בטל) is neutralized in a quantity sixty times as large. Ex. R. s. 1 ש' בכרס אחד sixty at one birth. Y. Taan. IV, 68c top ש' רבוא sixty myriads. Succ. 51b; a. fr.

שִׁשִּׁי m., שִׁשִּׁית f. (b.h.; preced.) *sixth.* Gen. R. s. 11 ש' בש' נברא וכ' on the sixth day man and beast were created. Ib. s. 12. Taan. IV, 3; a. fr.

שַׁשְׁעִין, שַׁשְׁעִין f. pl.=אֲשִׁישְׁעִין. Targ. Y. I Ex. XVI, 31 כש' Ar. (ed. כאש'). Targ. Y. II Num. XI, 8 Ar. (ed. בש', strike out ב).

שִׁשִּׁים, v. שֵׁשׁ III.

שַׁשְׁעִין, v. שַׁשְׁעִין.

שִׁשִּׁית, v. שִׁשִּׁי.

שָׁשְׁיָתָא, v. אֲשָׁשְׁיָתָא.

שַׁשַׁךְ pr. n. 1) (b.h.) *Sheshach*, surname of Babylonia (supposed permutation of בבל by Atbash, v. א"ת). Num. R. s. 18[21], v. א"ת. Meg. 6a, v. רַקָּה.—2) בר ש' pr. n. m. *Bar Sheshach*, a Persian officer. Ab. Zar. 65a Ms. M. (ed. שֵׁשַׁךְ).

שִׁשְׁעָה* pr. n. m. *Shish'ah.* Y. Meg. I, 71c bot. (Fr. M'bo, p. 130a; ed. Krot. שׁ', oth. ed. ישׁ').—Y. Sabb. XIX, 16d bot., v. שִׁישְׁנָא.

שָׁשַׁר m. (b. h.) *red paint, vermilion.* Yalk. Dan. 1061 ויישרים לחם בש' and painted it (the idol) with vermilion; (Lev. R. s. 33 וחיקקין אותם, add. בש').

שִׁשַּׁת I constr. of שִׁשָּׁה.

שֵׁשֶׁת II pr. n. m. *Shesheth*, name of a renowned Babylonian Amora. Y. Yeb. II, 3c bot.; ib. III, 4d bot. Ber. 12b top. Ib. 16a. Ib. 58a רב ש' סגי וכ' R. Sh. was blind; a. v. fr.

שֵׁת m. (b. h.; שִׁית) *foundation.*—*Pl.* שְׁתוֹת. Snh. 26b דארקדי ש' . . . היכא where do we find that the righteous men are called foundations? (Answ. ref. to I Sam. II, 8 וישת וכ'); Yalk. Ps. 653.

שֵׁת (b. h.) pr. n. m. *Seth*, son of Adam. Num. R. s. 14[12] שת שכינני חושתת תבולם he called him Seth (foundation), because with him the world's foundation was laid. Cant. R. to VIII, 9; a. e.

שְׁתִּין, *pl.* שְׁתִּין, v. שִׁית II.

שְׁתָּא, שֵׁת, שְׁתָּ, *six*, v. שֵׁית IV.

שַׁתָּא f. (=שנתא)=h. שָׁנָה, *year.* Targ. Gen. XXVI, 12. Targ. Ps. CXLIV, 13 (h. text זן); a. v. fr.—Ab. Zar. 34a, a. fr. תריסר ירחי ש' twelve months of the year, a regular year. Snh. 18b להחריא ש' . . . ושברוה and the Rabbis declared that year a leap-year. Lev. R. s. 34 בלילי ריש ש' in the night of the New Year. Ib. בסיפא דש' at the end of the year; a. v. fr.—*Pl.* שְׁנָתָא, v. שָׁנָא II.

שְׁתָא, v. שְׁתִי.

שָׁתַיי, שָׁתַאי m. (שְׁתִי I) *drinker.* Targ. Y. Deut. XXI, 20 (not שָׁתָאי).—Y. Sabb. VIII, beg. 11a חמר אי ש' וכ' thou art either a wine drinker or &c.; Y. Shek. IV, 47c top שתויי (corr. acc.).

שתאם, v. next w.

שְׁתַּם, שְׁתַּאם (denom. of שִׁיתָּאָא) *to lay the foundation of, establish.* Targ. Job XXXVIII, 4 במשתסר (ed. במשתח').

Af. אַשְׁתַּם same. Targ. Ps. VIII, 3, v. שְׁתִי II.

Ithpe. אִישְׁתַּאם *to be founded.* Ib. 38 ed. Lag. (ed. Wil. אֶשְׁתַּאם, corr. acc.).

שְׁתָּאסָה, שְׁתָּאסָא, v. שִׁיתָּאָא.

שְׁתָּה, v. שתי.

שְׁתּוֹם, or שְׁתּוּם, v. שְׁתַם.

שְׁתּוּף, שְׁתּוּמָא, v. sub שִׁיתּוּף.

שְׁתּוֹק m. (שְׁתַק) *silenced, one that is silent when reproached with spurious descent.* Keth. 14b ממזרות ש' (or ממזר) one who is silent when called a bastard; נתינות ש' when called a *n'thini*; a. e.

שְׁתוֹקָא f. (שְׁתַק) *silence.* Targ. I Chr. I, 30; Targ. Y. Gen. XXV, 14 (transl. of pr. n. דומה).

שְׁתוֹקָא f. (preced.) *silent, dumb.* Targ. Ps. LVI, 1 (h. text אלם; Ms. שתיקותא, corr. acc., or שְׁתִיקָתָא).

שְׁתוּקִי m. (v. שָׁתוּק) one *belonging to the class of* שָׁתוּק, esp. *an illegitimate child of unknown fatherhood.* Kidd. IV, 1. Ib. 2 ש' a *sh'thuki* is he who knows his mother, but does not know who his father is, contrad. to אסיפי. Yeb. 100b ש' הוולד ... עשרה if ten priests stood together, and one (unknown which) separated and had intercourse, the child is a *sh'thuki* (admitted neither to inheritance nor to priesthood); Keth. 13b; a. e.—*Fem.* שְׁתוּקִית. Kidd. 73a לא מצתה שתוקי ש' אלא רשא if this be so, let a *sh'thuki* not be permitted to marry a woman whose father is unknown. Ib. בת ש' the daughter of a *sh'thukith* (who married a *sh'thuki*, a *mamzer*, etc.). Esth. R. to II, 7 (not שתוקת); a. e.

שְׁתוֹת, Ber. 38a, v. שַׁתִּית.

שְׁתוּת (tradit. pronunc. שְׁתוּת) f. (denom. of Chald. שְׁתָּא) *one-sixth.* B. Mets. IV, 3 למקח ש' one-sixth of the value of a purchased object (v. אוֹנָאָה). Ib. 49b מקח ש' אמר רב שנינו Rab says, the Mishnah means one-sixth of the value only; ושמואל אמר ש' מעות וכ' but Samuel says, the Mishnah means also one-sixth of the price paid (one-fifth of the value). B. Bath. 90a ... יותר מש' אין מוסיפין you dare not decree the increase of a measure by more than one-sixth, nor of the weight of a coin &c.; ... יותר חמשתכר מש' he that makes profit (retailer) must not charge more than one-sixth profit; Men. 77a; B. Mets. 40b; a. fr.

שְׁתִיתָא, שְׁתִיתָה, (שְׁתִי') ch. same. B. Bath. 90b ש' מלבר, v. בַּר I ch. Bekh. 50a דל זוזא ושׁ' deduct one Zuz and a sixth. Ib. שתי' ... דל deduct from them one-sixth; a. e.

שְׁתוּתִית, שְׁתוּתִיא, v. שַׁנְהִירִים.

שְׁתַּחֲוִיָּה, (שְׁתַּ') = הִשְׁתַּחֲוָיָה q. v. Y. Ab. Zar. IV, 43d top.

שְׁתֵּי, v. שְׁנַיִם.

שְׁתָּה, שְׁתִי I (b. h.) [*to be settled, satisfied,*] *to drink.* Pes. 86b השׁוֹתֶה כוסו וכ' he who drinks his cupful at one draught is called greedy (גַּרְגָּרָן). Ber. 51a ושׁוֹתֶהוּ ... מקבלו בשמאל he must receive it (the medicine, v. אַסְפַּרְגּוֹס) with his right hand, and drink it (take it to his lips) with his left hand. Ib.b השותה כפלים he who drinks an even number of cups (v. זוּג). Tosef. Sot. XV, 11; B. Bath. 60b כשחרב ... ושלא לִשְׁתּוֹת יין when the Temple was destroyed, ... there were many scrupulous persons (פְּרוּשִׁים, determined) not to eat meat nor drink wine. Ib. נִשְׁתֶּה יין וכ' should we drink wine, of which libations were offered on the altar? Ib. מים לא נשתה וכ' then let us drink no water, because water libation has ceased. Keth. 8b רבים שָׁתוּ רבים רִשְׁתּוּ many have drunk (the cup of mourning), many shall drink, v. מָשְׁתֶּה. Nidd. 24b שָׁתַת ... כמה אמו וכ' how much unmixed wine the mother of this embryo must have drunk!; a. fr.—*Part. pass.* שְׁתוּי יין אל וכ' *being under the influence of drink.* Erub. 64a Ms. M. (ed. only שׁ') one feeling the wine must not pray, contrad. to שִׁכּוֹר, q. v. Lev. R. s. 12 שנכנסו שְׁתוּיֵי יין וכ' they (Nadab and Abihu) entered the Tabernacle while under the influence of wine; a. fr.—[*Hif.* from שָׁקָה q. v.]

שְׁתֵּי, שְׁתָּא ch. same. Targ. Gen. IX, 21. Targ. I Sam. XXX, 12; a. fr.—Targ. Deut. XXXIII, 22 שַׁתְיָא (Y. II כד חוה שָׁתֵי שתימין, corr. acc.).—Y. Shek. IV, 47c top כד שתי ית ד' כסין וכ' when he had drunk the four cups of wine on the Passover night &c.; Y. Sabb. VIII, beg. 11a; Y. Pes. X, 37c. Erub. 64a כל כמה דלא שָׁתֵינָא וכ' so long as I have not drunk a fourth (of a Log) of wine, my mind is not clear. Sabb. 152a ... מכאן ואילך מְשָׁתֵי מילי עד up to forty years eating is more salutary, after that drinking is more salutary. R. Hash. 4a כלבתא בת משתי חמרא היא (ed. משתיא) does a bitch drink wine?; Yalk. Neh. 1069 מי שָׁתְיָא חמרא; a. fr.—With prefixed א: אִשְׁתֵּי, אִשְׁתִּי. Targ. O. Ex. XXXIV, 28 ed. Berl. (ed. Vien. שתי); Y. אש'. Targ. O. Gen. XXIV, 14 אִשְׁתְּ (ed. Vien. אֶשְׁתְּ) *imperative*; a. fr.—Erub. 54a ... ואשתי חבוש make haste and eat, make haste and drink (enjoy life, v. חַבַשׁ). Lev. R. s. 12 ... אִשְׁתֵּית עשרה thou drankest ten &c., v. קִרְסְטָא I. Yeb. 65b אשתיא סמא וכ' she drank a drug causing barrenness; a. fr.—R. Hash. 4a מְשָׁתְיָא, v. supra.

Ithpe. אִשְׁתְּתֵי *to be drunk.* Targ. O. Lev. XI, 34 דְּיִשְׁתְּתֵי (Y. דְּרִשְׁתֵּיתֵי; h. text יִשָּׁתֶה).

שְׁתָּה, שְׁתִי II [*to settle,*] 1) *to lay the foundation of;* v. שְׁתָּה II.—2) *to fix the warp, start the loom,* v. שְׁתִי.

Hif. הִשְׁתָּה 1) *to found, establish,* v. שְׁתָּה II.—2) *to weave.* Midr. Sam. ch. XIX (ref. to נסכתי, Ps. II, 6) הִשְׁתְּתִיתִיו I have woven him (established him, ref. to מסכת, Jud. XVI, 14); Yalk. Is. 338; Yalk. Ps. 620 השתיתיו (corr. acc.).

Hof. הוּשְׁתָּה *to be established, started.* Y. Yoma V, 42c, v. שְׁתָיָה II; a. e.

Nif. נִשְׁתָּה same. Tosef. Yoma III (II), 6 ed. Zuck. (Var. נשתת), v. שָׁתַת II.

שְׁתֵּי, שְׁתִי ch. same, *to weave.* Targ. Jud. XVI, 13 תִּשְׁתִּין (ed. Lag. a. oth. תִּשְׁתֵּן, not תַּן . .). *Af.* אַשְׁתֵּי, (*Pe.* with prefixed א) אִשְׁתִּי same, 1) *to start the loom, weave.* Targ. Ps. CXXXIX, 13 אַשְׁתְּיֵת, ed. Wil. (ed. Lag. אִישְׁתְּיֵת; h. text תסכני). Targ. Job X, 11.—Y. Sabb. VII, 10c top כד מַשְׁתֵּיא וכ', v. קוּבְיָה. Y. Taan. IV, 64c דלא לְמִישְׁתֵּיא מן וכ' not to start a loom from the beginning of the month of Ab; Y. Pes. IV, 30d top; Yalk. Ps. 653 למשתי יריעא (corr. acc.).—2) *to found, establish.* Targ. Ps. VIII, 3 ed. Lag. (ed. Wil. אַשְׁתֵּס, not אַ שְׁתַאס, v. שְׁתַס; h. text יסר).

שְׁתִי, שְׁתִי m. (b. h.; preced.) *warp*; trnsf. *longitudinal direction,* v. עֵרֶב. Y. Shek. VI, 50a top כחוט של ש' as thin as a thread of the warp. Mikv. VI, 9 כותל ... שנסדק לש' a wall ... which is cracked lengthwise; a. fr.—ש' ושרב *crosswise,* v. עֵרֶב.

שְׁתִי, שְׁתְיָא ch. same. Targ. Lev. XIII, 48, sq.—Ab. Zar. 17b, v. שַׁרְבָא I.

שַׁתְיָא, שַׁתְיָה I, part. of שְׁתֵי.

שַׁתְיָא II f. = h. שְׁתִיָּה II, *foundation.* Targ. Koh. III, 11. Targ. Y. Ex. XXVIII, 30 שְׁתִיָּה (Hebr. form).

שְׁתִיָּה, שְׁתִיתָא I f. (b. h.; שָׁתָה I) *drinking, satiety, gratification.* Yoma VIII, 1 יום ... באכילה ובש' וכ' on the Day of Atonement it is forbidden to eat, or to drink &c. Y. Ab. Zar. II, 41^{b} bot. Succ. 49^{b}; Num. R. s. 21^{17} לשון ש' וכ' (the word שָׂבְעָה) expresses gratification, satiety &c., v. שְׂבִיעָה, a. יְרִיָּה; (Y. Succ. IV, 54^{d} top חיבה, v. חֲבָה). Nidd. 24^{b} מי ששְׁתִיָּתוֹ מרובה וכ' he that drinks more than he eats &c.; a. fr.

שְׁתִיָּה, שְׁתִיתָא II f. (שָׁתָה II) *foundation.* Yalk. Ps. 653 שְׁתִיתַּת עולם משניטל הארון ... וש' וכ' since the Ark disappeared, there was a stone in its place, ... which was called foundation stone; Snh. 26^{b}. Y. Yoma V, 42^{c} לכך ... אבן ש' שממנה הושתה העולם why was it called foundation stone? Because from it was the world founded (or started, v. שָׁתָה II); Lev. R. s. 20; Yoma 54^{b} שממנה הושתת וכ'; Tosef. Yoma III (II), 6; a. e.

שָׁתַאי, v. שְׁתַאי.

שְׁתִיָּה, v. שְׁתִיָּה.

שְׁתִיךְ, v. שְׁתַךְ.

שְׁתִיל, v. שְׁתַל.

שָׁתִיל m. (b. h.) *plant, set,* v. שְׁתַל.

שְׁתִילָא, שָׁתִיל ch. same.—*Pl.* שְׁתִילַיָּא, שְׁתִילִין. Targ. Ps. CXXVIII, 3. Targ. Jer. XXXI, 5 (ed. Lag. שְׁתִילִין; h. text נְטָעִים).

שְׁתַיִם, v. שְׁנַיִם.

שְׁתִימָה f. (שָׁתַם) *boring, opening.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 15 אם ... על הש' (Var. השתירה incorr.) if he is suspected of taking wine out by boring a hole (and closing it up again).

שְׁתִיק, v. שְׁתַק.

שְׁתִיקָה f. (שָׁתַק) *silence.* Yeb. 87^{b}, a. fr. ש' כהודאה דמיא silence is tantamount to admission. Zeb. 115^{b} פעמים על הש' וכ' ... at times one keeps silence and is rewarded for his silence, at times one speaks &c. Ab. III, 13, v. סְיָג. Pes. 99^{a} יפה ש' לחכמים וכ' silence becometh the wise, how much more the stupid; Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. VII. Sot. 39^{a} (ref. to Neh. VIII, 5) אין עמידה אלא ש' standing means being silent; a. fr.—Y. Ḥag. II, 78^{a}; Tosef. ib. II, 12; Bets. 20^{b} מה זו ש' what does silence mean? (i. e. better be silent).

שְׁתִיקוּת f. same. Gitt. IV, 8 אומר לה שְׁתִיקוּתִיךְ יפה he may say to her, silence is more profitable to thee than speech (by raising your claim you may endanger your legal status); Yeb. 65^{a}.

שְׁתִיקוּתָא ch. same. Targ. Ps. XXII, 3 (h. text דומיה). Ib. XCIV, 17 (some ed. שְׁתָקוּ; h. text דומה); a. e.—Taan. 9^{b} קבל עליה ש' he resolved to keep silence. Ber. 62^{a}, v. תְּבָלָא III; a. e.

שַׁתִּית f. h. = next w. Sabb. 156^{a}; Ber. 38^{a} שתות (corr. acc.).

שַׁתִּיתָא f. (Syr. שחתיתא, P. Sm. 4130; cmp. שַׁחַת II) *flour of unripe barley mixed with honey*; also *a drink prepared of flour* &c. (cmp. Lat. ptisana). Erub. 29^{b} ש' תרי וכ' ... for *shattitha* ... take two ladlefuls of roasted barley &c. Ber. 38^{a}. Ab. Zar. 38^{b} שתיתאה (v. Rabb. D. S. a. l. notes 9, 10); Yalk. Sam. 151 שתיתא. Snh. 67^{b} ... אמר קרבו ש' he said to them, give me a drink of water, and they offered him *shattitha*; a. e.

שִׁתִּיתָאָה, v. preced.

שִׁתִּיתַי, שִׁתִּיתַאי, שִׁתִּיתָאָה m. (שִׁתָּא) *sixth.* Targ. O. Gen. I, 31 תָּר ... ed. Berl. (oth. ed. a. Y. תָּאֵי ..., not תָּאֵי ..., תָּאֵי ...). Targ. II Sam. III, 5; a. fr.—*Fem.* שִׁתִּיתַיְתָא. Targ. Ex. XXVI, 9; a. e.

שָׁתַךְ, *Pi.* שְׁתֵּךְ (sec. r. of נ־שך; cmp. שׁוּבְתָּא) *to become rust-eaten, rust-colored.* Taan. 8^{a} (ref. to אם ישוך הנחש וכ', Koh. X, 11) מְשַׁתְּכִין עליו כנחשת וכ' ... אם Rashi (ed. omitting עליו) when thou seest a generation over whom the heavens are rust-colored like copper, so as to let down no dew or rain; (Ar. מְשׁוּתָּכִין; Ms. M. 2 רקיע שמְשַׁתֵּכת וכ'...; ed. Pes. a. oth. דור שמשתכין שמשותן a generation whose suns are red-colored &c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

שְׁתִיךְ, שְׁתַךְ ch. same, *to be rust-bitten.* B. Mets. 26^{a} top דְּשְׁתִיךְ טפי (Ar. דְּאִשְׁתִּרִךְ, with prefixed א) when the coin found in the ground is very much attacked by rust (showing that it has been in the ground a very long time).

Pa. שְׁתֵּךְ 1) *to make rusty, brittle.* B. Bath. 19^{a} משום דְּמַשְׁתְּכִי לה לקדרה because they (the boulders, v. סַלַּע) would eat away the pot (placed between them).—2) *to get rusty.* Sabb. 102^{b} כיון דְּמַשְׁתְּכִי וכ' they would not do that (keep their needles in a hole in the ground), because they would get rusty.

שָׁתַל (b. h.; cmp. שׁית) *to set, plant.* Yoma 38^{b} ... ראה עמד ושָׁתָלָן בכל דור ודור the Lord saw that the righteous men were few, so he planted them in every generation (distributed them &c., ref. to I Sam. II, 8; cmp. שָׁתַל II). Gen. R. s. 26; Yalk. Ps. 845 (ref. to Ps. XCII, 14) זה נח ששתלו הקב"ה וכ' this refers to Noah whom the Lord planted in the ark. Gen. R. s. 61 (ref. to Ps. I, 3) ששתלו הקב"ה וכ' (Abraham) whom the Lord planted in the land of Israel. Snh. 37^{b} (play on שלחתיאל, I Chr. III, 17 ששתלו אל (שאלתי שלא כדרך הנשתלין whom the Lord planted (caused to be begotten) not in the ordinary way of those that are planted (he having been begotten in prison); a. fr.—Part. pass. שָׁתוּל; f. שְׁתוּלָה; *pl.* שְׁתוּלִים &c. Yalk. l. c. כגן ... ש' מערוגה וכ' like a garden that is planted bed by bed; (Midr. Till. to Ps. XCII, 14 נטוע). Num. R. s. 3^{1} עד שהם ש' הם בבית וכ' so long as they are planted (seated in rows), they are in the house of God, that is to say, the children at school; a. e.

Hif. הִשְׁתִּיל (of roots) *to spread.* Pesik. R. s. 3 (ref. to

Koh. XII, 11) ... כשם ששרשיו ... מַשְׁתִּילִים לכל מקום כך נכנסים ומשתילים וכ׳ as the roots of a tree spread in all directions, so the words of the Law enter and penetrate the whole body (Num. R. s. 14[4] משתרשים).

Nif. נִשְׁתַּל; *Hof.* הוּשְׁתַּל *to be planted.* Snh. l. c., v. supra. Lev. R. s. 10; Cant. R. to VIII, 6 (ref. to שאלתיאל, v. supra) שמנו הוּשְׁתְּלָה מלכות וכ׳ from him was the dynasty of the house of David planted (procreated). Midr. Till. to Ps. IV ... נִשְׁתַּלָּה מבת שבע מה היה did David think that royalty would be planted from Bathsheba (that through her son the dynasty would be continued)?; a. e.

שִׁתֵּל, שַׁתֵּל ch. same. Taan. 23[a] ... כי הינכי דשַׁתְּלֵי as my ancestors planted for me, so I plant for my son; Yalk. Ps. 880 ... דשַׁתְּלוּ וכ׳ אִשְׁתִּיל Ib. את הוא דשתילתא (read: דְּשַׁתְּלַתְּיהּ) art thou he that planted it?; Taan. l. c. דְּשַׁתַּלְתֵּיהּ; a. e. — Part. pass. שָׁתִיל; f. שְׁתִילָא; *pl.* שְׁתִילָן, שְׁתִילַן. Targ. Ez. XVII, 8; 10. Targ. Ps. XCII, 14; a. e. — V. שְׁתִילָא.

שׁוֹתָל m. (preced.) *set, plant.* — *Pl.* שָׁתָלִים, שָׁתְלִין, שׁוֹתָלִין. Maasr. V, 1 חצוקר ש׳ מתוך שלו וכ׳ if one takes plants out of his own garden to set them in his own, he is exempt from tithes; Tosef. ib. III, 8 שות׳ ed. Zuck. (Var. שת׳). Ib. עטנין שְׁתִילִין ועטדנין sets or young herbs; Y. ib. V, beg. 51[c] ושתלין מה בין חטים מה בין ש׳ Ib. what is the difference between wheat (used for seed) and sets (with regard to tithes)? חטים גמר מלאכה ש׳ וכ׳ wheat is a finished object, sets are not; a. e.

שַׁתָּלָא m. (preced.) *planter, gardener* (with the right of tenancy, v. אָרִיס). B. Mets. 109[a] ... רב ההוא ש׳ וכ׳ Rab Joseph had a certain gardener (on his farm). Ib.; B. Bath. 21[b] ... מקרי ש׳ וכ׳ a primary teacher, a gardener, ... are all considered as forewarned (may be discharged without notice); a. fr.

שָׁתַם (b. h.; Shaf. of חתם; cmp. סָתַם) *to unseal, open,* esp. *to bore* a hole through a vessel in order to get wine out by means of a tube. Ab. Zar. V, 3, sq. כדי שישתהום וכ׳ time sufficient to bore a hole, and close it again &c., v. נָגַב; a. e.

שְׁתִים ch. same. Part. pass. שָׁתִים; f. שְׁתִימָא. Y. Ab. Zar. V, 44[d] קולתא ש׳ (not קולא) a pitcher of wine that shows traces of having been bored at.

שְׁתָם m. (preced.) *boring.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 13 והלא הש׳ ניכר בין למעלה וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. פשתם, פשתן, corr. acc.) would not the boring (for the sake of getting wine out) be recognized whether on the top or at the bottom?; Ab. Zar. 69[b] שְׁתָמוֹ Ms. M. (Rashi שְׁתוּמוֹ; early ed. סתמו; later ed. סתומו). Tosef. l. c. 14 אם היה מכיר חותמו ושְׁתָמוֹ ed. Zuck. (Var. ושתמו; ושמו, corr. acc.) if he can identify his seal and the spot and manner of his boring (Var. וסתמו the spot and manner of his closing up); a. e.

שַׁתָּם m. (preced.) *one known to be skilled in boring* and stealing wine. Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 14 יין אצל גוי הש׳ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. מהסתם, הסתמים, corrupt. of הִמְשַׁתֵּם) if one deposited wine with a gentile who is known as an expert borer, it is forbidden &c. (v. נָסַךְ).

שָׁתַן, *Hif.* הִשְׁתִּין (b. h.; sec. r. of שָׁרַן, Ges. Thes. s. v.), with, or sub. מים, *to urinate.* Bekh. 44[b] ביקש להַשְׁתִּין מים ולא ה׳ needed to make water, and forewent it. Sabb. 67[b] (a superstitious custom) המַשְׁתִּין בפני קדרה וכ׳ who urinates before her pot that it may boil quickly; a. fr.

שְׁתַן ch., Af. אַשְׁתִּין same. B. Bath. 19[b] (ref. to I Kings XIV, 10) אפי׳ מידי דדרכיה לאַשְׁתּוּנֵי בקיר וכ׳ (some ed. לאִישְׁתּוּנֵי) even a being which is wont to urinate against the wall I shall not leave to him: that means a dog. Bekh. 44[b]; a. e.

שֶׁתֶן m. (preced.) *urine.* Bekh. 44[b] אחד מוציא ש׳ וכ׳ one channel discharges urine, and another &c.

שְׁתַס, v. שְׁתַאס.

שָׁתַף, *Pi.* שִׁתֵּף (Shaf. of חתף; cmp. Assyr. tappû, Del. Assyr. Handw. p. 712) *to join, combine, attach; to form a partnership.* Y. Taan. II, 65[d] ... בישראל ש׳ the Lord combined his great name with Israel's (ישר-אל). Ib. חרי אני מְשַׁתֵּף I will have my great name bound up with theirs, that they may live. Snh. 63[a] כל המשתף שם שמים וכ׳ he who combines the name of God with something else (imparting divine honor to God and a material object at the same time) will be uprooted from the world; Succ. 45[b]. Ib. והא קא משתף וכ׳ Ms. M. (ed. משתתף, corr. acc.) but (in saying, 'unto Yah and unto thee, O altar') does not one combine the name &c.? Ber. 63[a] ... כל המשתף בצערו וכ׳ as for him who includes the name of God in the expression of his trouble (blesses God in his calamity), his means of support will be doubled. Ex. R. s. 42 (ref. to Ex. XXXII, 4) ... שיתפו אותו עמו זה אלהים (not עמהן) they did not say, 'this (calf) is God', but 'these are thy gods', they combined Him and it; a. fr. — Part. pass. מְשׁוּתָּף. Y. Taan. l. c. ... שתוא מש׳ בנו ומה תעשה and what wilt thou do with thy great name (Josh. VII, 9), which is embodied in ours?; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּתֵּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּתֵּף *to be combined, to have a part in.* [Succ. l. c., v. supra.] Gen. R. s. 99 בנימין שלא נ׳ במכירתו וכ׳ Benjamin, who had no part in the selling of Joseph. Tanḥ. Noah 13 (Satan said to Noah) בא ונִשְׁתַּתֵּף שנינו בכרם זה come and let us work together in this vineyard; a. e. — Esp. (Sabbath law) *to form a fictitious partnership in an alley* (מָבוֹי) by depositing in it some food to the expense for which the inmates of the buildings concerned contribute, contrad. to laying an ʿ*erub* (עֵירוּב). Erub. 71[b] ... להִשְׁתַּתֵּף במבוי ביין וכ׳ the partnership in an alley is formed with wine, but if some wish to do it with bread, they may do so. Ib. מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי you must lay an ʿ*erub* for courts (by depositing a common object in one of the courts), and also form a partnership for the alley; או מערבין או משתתפין you may do the one or the other. Ib. III, 1 בכל מערבין ומשתתפין you may use any eatable for ʿ*erub* or for *shittuf*; a. fr.

שְׁתַף ch. same. Targ. Ps. LXIX, 10.

Pa. שַׁתֵּיף same. Targ. Cant. I, 7.—Ab. Zar. 8b ... תלתין ... יד דשַׁתְּפִרנְהוּ לישראל בהדיהו for thirty-two years did the Romans wage war with the Greeks, and could not conquer them, until they made Israel their allies. Gen. R. s. 36; Yalk. ib. 61 (the demon said to Noah) שׁוּתְּפִי עמך וכ' (some ed. שִׁיתְּפִי) I go into partnership with thee, but be careful &c. (v. preced.).

Ithpa. אִישְׁתַּתַּף, אִירְשַׁתַּף *to be joined, make an agreement, form a partnership.* Targ. Prov. V, 17. Targ. Y. Ex. XVI, 5 (v. preced. *Ithpa.*).—Ber. 29b sq. לעולם לִישְׁתַּתֵּף (Ms. M. לְשִׁשְׁתַּתֵּף) נפשיה וכ' man (in his prayer) should always include himself in the community (pray for all people in the same condition). Sabb. 23a בפריטי מְשָׁתַּתְּפָנָא (Ms. M. מְשָׁתַּתִּיפְנָא) וכ' I used to make myself a partner by contributing some money (towards the expense of the Ḥănuckah lights); a. e.

Ittof. אִשְׁתּוֹתַף same. Targ. II Esth. III, 14.

שַׁתְּפָא* m. (preced.; v. *šetiptu*, Del. Assyr. Handw., p. 696) [*attachment,*] *cord attached to the seal.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18 שתפך Ar. (Levita שותפך; ed. חוטריך, h. text פתילך).

שְׁתַק (b. h.) *to be quiet, silent.* Keth. 14b ממזר וצווח חלל ושותק one who cries (protests) when called a bastard, but keeps his peace when called a *ḥalal* (v. חָלָל II). Sabb. 33b יוסי שש' וכ' Jose, who kept silence (when the Roman government was criticised), shall be exiled to Sepphoris. Men. 72a חיי פקח ושְׁתוֹק be wise and keep thy peace. Gen. R. s. 51 שתיקה שש' לאברהם וכ' (God remembered to Lot) the silence which he observed towards Abraham when he said &c.; a. fr.

Pi. שִׁתֵּק *to cause to be silent, silence, stop.* Tosef. Ḥag. II, 12 שִׁתְּקוֹ בגערה he silenced him with a rebuke; Y. ib. II, 78a bot. ושִׁתְּקוֹ בנזיפה. Sabb. 67b המְשַׁתְּקָה (or המְשַׁתְּקָה *Hif.*), v. צָוַח; Tosef. ib. VI (VII), 15 השׁוֹתְקָה. Ber. V, 3 ... מְשַׁתְּקִין איתו האומר he who (in reading the prayers) says ... *modim modim* (we offer thanks, twice) must be stopped (as suspected of heresy). Tanḥ. Aḥăré 9 בקש יהושע לשַׁתֵּק וכ' Joshua wanted to silence the sun (keep him from giving praise, ref. to Josh. X, 12); a. fr.—Esp. *to deny the claim of, dismiss.* Yeb. 100b ... מאי שתוקי שמשתקים אותו מנכסי אביו in what respect is he considered a *sh'thuḳi* (v. שְׁתוּקִי)? Is it that we deny him a share in his father's estate?; ib. משתקין אותו מדינו כהונה we deny him the privileges of priesthood (declare him a *ḥalal*); Keth. 13b מַשְׁתִּיקִין *Hif.*

Nithpa. נִשְׁתַּתֵּק 1) *to stop speaking, close the argument.* Gen. R. s. 49, end נ' הסניגור וכ' when the defense stops, the judge rises; הסניגור נ' ... עמד when the judge rises, the defense is bound to stop; Yalk. ib. 84; a. e.—2) *to become speechless, be struck dumb.* Gitt. VII, 1 נ' ואמרו לו וכ' if a man has lost his speech, and they say to him, shall we write a letter of divorce &c.? Y. Snh. VI, beg. 23b; Bab. ib. 43a; a. e.

שְׁתִיק, שְׁתֵיק ch., with prefixed א: אִשְׁתִּיק, אִשְׁתֵּיק same,

שָׁתַת 1) *to be silent.* Targ. Lev. X, 3. Targ. Job XIII, 5 מְשָׁתַּק חְשָׁתְּקוּן (ed. Lag. מְשָׁתּוֹק; Ms. מַשְׁתּוֹקי *Af.*). Targ. I Sam. VII, 8 (ed. Wil. חַשְׁתִּיק *Af.*). Targ. Ez. XXIV, 17; a. fr.—B. Mets. 37b האי דשָׁתִיקִי וכ' the reason why I was silent at the claim of both &c. Keth. 14b דקרו לידּ ממזר וש' they called him a bastard, and he kept his peace; והאי דש' וכ' and the reason why he was silent &c. Shebu. 40a, a. e. מישתא ... וש', v. שְׁתֵי. Ib. איכא דאמרי מישתא ... וש' some say, he was just taking a drink, and kept silence (and in the meanwhile the reporter left). Ned. 77a א"ל אי' he said to him, he (Rab, did not say so, but) was silent (seemed to assent); אי' קאמרת או שתי קאמרת dost thou say, he kept silence, or dost thou say, he was taking a drink (and he may have decided differently after thou wast gone)?; [differ. vers., v. infra].—2) *to silence, quiet.* Targ. Y. Num. XIII, 30. Targ. Ps. CXXXI, 2 (Bxt. שְׁתִיק) *Pa.*).

Af. אַשְׁתִּיק 1) *to be silent,* v. supra.—2) interch. with *Pa.* שַׁתִּיק *to silence, quiet.* Targ. Job XI, 3 (Ms. *Pa.*). Targ. Ez. I, 24 מְשַׁתְּקָן (not מְשַׁתֵּי; some ed. *Af.*).—Keth. 104b אַשְׁתִּיקָן קאמרת או אַשְׁקָאן קאמרת (some ed. אַשְׁקֵי) (in asking me, 'did Rab say so'?) didst thou mean to say, 'I will silence them' (show them my disapproval), or didst thou mean to say, 'I will give them to drink' (show my approval)?; Ned. l. c. (Vers. in Asheri and Tosaf.). Ber. 33b ... שַׁתּוּקֵי לא מְשַׁתְּקִינָן ליה מגונה he is blameworthy, but we do not stop him (in his prayer); a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּתַּק *to become mute, still.* Targ. Ps. XXXI, 18 Ms. (ed. *Pe.*). Targ. Y. I Ex. XV, 16.—Y. Taan. IV, 68d bot. ואינון בכרי ומְשְׁתַּתְּקִין וקדימין and they (the old men among his hearers) wept, and they were quieted (by Rabbi), and they (the assembly) rose.

שַׁתְּקָאֵי m. pl. (preced.) *preservers of silence* (silentiarii, v. Sm. Ant. s. v. Præpositus). Ber. 58a אתא תליתאה דהוה ש' וכ' Vers. in ʿEn Yaʿăḳob (ed. כי קא שתקא) when the third division marched past, who were the silentiarii (ordering silence), he (the blind R. Shesheth) said, now the king is coming.

שְׁתִיקוּתָא, v. שְׁתִיקוּתָא.

שְׁתַר, *Ithpa.* אִשְׁתַּתַּר (v. שׁוֹתַר) *to be left over; to escape.* Targ. Job XXI, 16. Ib. 34. Ib. XIX, 20.—Lev. R. s. 13 אם אתון לא אִשְׁתְּרִיתוּן are you not of those that survived?

שַׁתָּת, v. סַתָּת.

שָׁתַת I (cmp. שָׂתָה I) *to come down slowly, flow gently.* Ker. 22a מפני שהוא שׁוֹתֵת because it (the last blood, חֲמָצִית) flows gently, opp. מקלח. Ḥull. 38a בשׁוֹתֵת when the animal discharges excrements in a lax manner, opp. מתרזת. Ohol. III, 5 השותת blood that flows gently, opp. המנטף, that drips. Ib.; Tosef. ib. IV, 11, v. צָלַב. Bekh. 44b בשותת when he discharges urine laxly; a. e.—Num. R. s. 19, beg. ולשונך שותת ... מפני מה why dost thou go about with thy tongue slavering?; Koh. R. to X, 11.

שָׁתַת II (v. שָׂתָה II) *to lay the foundation of, start.* *Hif.* הִשְׁתִּית same. Midr. Till. to Ps. XI, 3 אם הצדיקים שהִשְׁתִּיתוּ עולמך וכ', v. פָּגַר.

דברים של תוהו שהעולם 29, as a name of the Torah) מִשְׁתָּתֵת mere words, and yet the world is built upon them; Yalk. Ps. 653 שׁוּתָּת.

Nif. נִשְׁתַּת same. Tanḥ. K'doshim 10; Tosef. Yoma III (II), 6 (ed. Zuck. נִשְׁתָּה, v. שָׁתָה II).

Hof. הוּשְׁתַּת *to be founded.* Ib. אם אבן שתיה שממנה ה' חיצולם וכ' if the wicked come and destroy the foundation stone (v. שְׁתִיָּה II) from which the world was started &c. Lev. R. s. 20; Yoma 54[b], v. שְׁתִיָּה II; a. e.

Pu. שׁוּתָּת same. Snh. 26[b] (play on הושיה, Is. XXVIII,

ת

ת Tav, the twenty-second letter of the alphabet.—It interchanges with ט, q. v.; dialectically with ש, e. g. שׁוּב, Chald. תּוּב; שָׁבַר, Chald. תְּבַר.—ת a preformative letter for verbal nouns, e. g. תַּבְשִׁיל, fr. בָּשַׁל; תְּרוּמָה, fr. רוּם; an afformative letter, e. g. תַּרְעוֹמֶת, fr. רָעַם. Secondary verbs are formed from such nouns, e. g. תָּרַם, fr. תְּרוּמָה; תְּחַתֵּל, fr. תְּחִלָּה; or from verbs, e. g. תָּאַב, fr. אָבָה.

ת' as numerical letter, *four hundred*; v. א'.

תָּא I m. (b. h.; = תאו, v. אָוָה II; cmp. b. h. תָּאָה) *cell*, esp. *compartment back of the Holy of Holies.* Midd. IV, 7; Yoma 52[a].—Midd. IV, 2; a. fr.—B. Bath. 61[a] an extension has three names: תא ... יצירי *yatsi'a, tsel'a, ta.*—*Pl.* תָּאִים, תָּאֵין. Midr. Till. to Ps. XVIII, 28 בת' חירה טמון Joash was kept hidden in the compartments of the Temple.

תָּא II, imperat. of אֲתָא, q. v.

תָּאַב (b. h.; *Tafel* of אָבָה) *to desire, have an appetite for; to want.* Ex. R. s. 1, beg. מיתת אביו ת' he wished for his father's death; Tanḥ. Sh'moth 1. Y. Snh. II, 20[a] bot. תָּאַבְתָּ דבר ... שאני מַתָּאִירְךָ וכ' thou didst desire something forbidden to thee, I will make thee desire something permitted to thee.—Yeb. 15[a] תאבני, v. תָּאֵב.

Hif. הִתְאִיב *to cause to desire.* Y. Snh. l. c., v. supra.

תָּאֵב, תָּאִיב I ch. same. Targ. Ps. LXXXIV, 3.—Part. תָּאֵיב; f. תְּאֵירָא &c. Targ. Ruth. I, 16. Targ. Hos. XIII, 5 תְּאֵירִין (ed. Wil. תָּאֲבִין).

תָּאֵב, תָּאִיב II, v. תּוּב I.

תָּאֵב, תָּאִיב m. (תָּאַב) *desirous, longing for.* Y. Ned. IX, beg. 41[b] אין הרצר הרע ת' אלא וכ' the evil inclination has a desire only for what is forbidden; Y. Yoma VI, 43[d] top תָּאֵב. Tosef. Arakh. IV, 26 והוא ת' לו (not והלא) while he has an appetite for it. Y. Ber. VII, 11[a] bot. מה שהוא ת' לאכול וכ' ... אם if man must bless God after he has eaten and is satisfied, how much more must he do so, when he is desirous to eat (and finds what he needs)!; (Bab. ib. 48[b] כשהוא רעב). Pes. 99[b] כדי ... כשהוא ת' Ar. a. Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 5; ed. כשהוא תאוה, read: תָּאֵו; Y. ib. X, beg. 37[b] בתאוה) that he may enter the Sabbath with an appetite (for food). Yeb. 15[a] תָּאֲבִנִי (marg. corr. תאב אני); Tosef. ib. I, 10 תָּאֵירְבִנִי ed. Zuck. (Var. ת' אני) I wish that I had &c. Mekh. Mishp. s. 20 עני ת' a poor man in great need, contrad. to דל; a. e.—*Pl.* תָּאֲבִים, תָּאֵי'. Y. Taan. I, end, 64[d] תְּאֵבֵי בנים those who long to have children); (Bab. ib. 11[a] חסוכי בנים).

תַּאֲבוֹן, v. תֵּיאָבוֹן.

תָּאֲגָא, v. תָּגָא.

תְּאוֹ m. (b. h.) *wild ox* (?). Tosef. Kil. I, 9 זה ת' האמור בתורה this (the שור הבר) is the *t'o* of the Torah (Deut. XIV, 5). Ib. וחכמים אומרים ת' ביריא וכ' but the wise men say, *t'o* and wild ox are two different creatures. Ḥull. 80[a] מינא דת' a subspecies of *t'o.*

תָּאו m. (b. h. תִּי; v. אָוָה II) *mark.*—*Pl.* תָּאוִים, תָּאִים. Koh. R. to XII, 7 (ed. Wil. תְּוָואִים, fr. תָּוָה), v. אָוָה II. Lev. R. s. 18 התחיל מתאיה תיואים וכ' he begins to mark out limits, (saying,) as far as such a place I can walk &c.; Koh. R. to XII, 5 מתווה תוואים.

תָּאֵו, v. תָּאֵב.

תָּאוּבָיָא m. pl. (תּוּב I) *those returning, coming.* Targ. Y. I Gen. XXI, 33.

תְּאֵבְתָּא, תְּאִיבְתָּא f. (תָּאֵב I) *desire.* Targ. O. Gen. III, 16 (ed. Vien. תְּאוּ').

תַּאֲוָה f. (b. h.; תָּאַו, v. אָוָה I) *desire, appetite.* Midr. Till. to Ps. CXX עושה תַּאֲוַת נפשו לשעה he satisfies the lust of his soul for the moment; עושה תַּאֲוָתוֹ לשעה. Erub. 54[a] (ref. to Ps. XXI, 3) זכה תאית לבו וכ' if he is worthy, thou grantest him the desire of his heart (without prayer), if he is not worthy, thou refusest him not the prayer of his lips. Sot. 47[a] תאותו מיהא וכ' לא עלתה בידו תאותו he did not succeed in doing what he had desired to do. Tosef. Ber. V, 1; Y. Pes. X, beg. 37[b] בת' with an appetite for food, v. תָּאֵב; [Bab. ib. 99[b] כשהוא ת', v. תָּאֵב]; Y. Succ. II, 53[a] bot.; a. fr.—בשר ת', v. בָּשָׂר.—Esp. *sexual desire.* Y. Meg. IV, 75[a] מכניס אהבה ומוציא ת' it (garlic) causes love to enter, and the sexual desire to come forth. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5 (ref. to אביונה, ib.) זו הת' this means the sexual desire. Gen. R. s. 85 מלאך ... הת' the angel that is appointed over marital life. Ab. IV, 21 הקנאה והת' וכ' envy, voluptuousness, and ambition take man away from this world (accelerate his death); a. fr.

תְּאוֹמְנִי, v. תּוֹמְנִי.

תְּאוֹם m. (b. h.; תָּאַם) *twin.*—*Pl.* תְּאוֹמִים. Cant. R. to V, 2 (play on חמתי, ib.) תְּאוֹמָתִי מה הת' חללי וכ' my twin sister, as in the case of twins, when one has a headache, the other feels it, so, as it were, does the Lord say, 'with him (Israel) am I in distress' (Ps. XCI, 15). Gen. R. s. 85; a. e.—Esp. *Gemini*, a constellation of the Zodiac. Pesik. R. s. 20 מזל ת' אדם (read: מזל אדם ת') man's planet is Gemini. Tanh. Haăz. 1 [read:] כלומר וכשגדל נעשה כת' שלם וכ' when man grows up, he becomes like the planet Gemini, that is to say, perfect &c.—Fem. תְּאוֹמָה. Cant. R. l. c., v. supra. Ib. תאומתי כביכול, v. תְּרוֹמָה. Gen. R. s. 22 קין ותְאוֹמָתוֹ Cain and his twin sister. Ib. ת' יתירה נולדה וכ' an additional twin sister was born with Abel; a. e.—*Pl.* תְּאוֹמוֹת. Ib. הבל ושתי תְּאוֹמוֹתָיו Abel and his two sisters born with him.—Trnsf. תְּאוֹמוֹת (from their shape) *molar teeth.* Bekh. VI, 4 (39ª) Ar. (Mish. ed. מַתְאֲמוֹת; Bab. ed. תירומת).

תְּאוֹרְתּוֹ, Pesik. R. s. 40, read: תמורתו, v. תְּמוּרָה.

תְּאוּת, Midr. Sam. ch. IX ריח ת', v. תְּזוּזִית.

תָּאִיב, תְּאֵב, v. תָּאַב.

תְּאֵינְתָּא, תְּאֵינָתָא, תְּאֵינָא, v. sub תְּאֵנָא.

תָּאלָא f. *tâla*, a species of palms (v. Löw, Pfl., p. 112); [Rashi: *young palm*].—*Pl.* תָּאלֵי, תָּאלַי. B. Bath. 69ᵇ one must write in the deed of sale, קני לך דיקלין ות' וכ' take possession of the palms, the *tâlin*, the shrubs (dwarf-palms), and the stone palms. Ib. 22ᵇ sq. ר"י חזו לירה הנחו ת' אבי ת' וכ' ... R. J. had *tâlê* ..., and the ravens came to drink the blood, and then got up and sat on the *tâlê* and ruined the dates. Sabb. 110ª תרתי חלאי (Ms. M. תֵּירְלָתָא(?); Ms. O. דיקלתא). B. Kam. 92ª (Ms. H. דיקלי דתלו; ed. Sonc. a. oth. תחלי, v. Rabb. D. S. a. l. note 30); a. e.

תָּאלֵי, part. of תָּלֵי.

תא"ס a mnemotechnical formula, for לא תאכלו (Lev. XI, 11), אל תשקצו (ib. 43), ולא תטמאו (ib.), and אין לו סנפיר וכ' (Deut. XIV, 10). Pes. 24ª bot. Ar. (missing in ed. a. Mss.).

תָּאַם (b. h.; v. אֵם) *to join, combine.*—Denom. תְּאוֹם. *Hif.* הִתְאִים (denom. of תְּאוֹם) *to be twin-like, joined, adjoining.* Y. Ber. III, 6ᵇ top היו שם שתי דרכים מַתְאִימוֹת וכ' if there are two twin-roads (starting from, and leading to the same place), one long, but levitically clean, and the other short, but unclean; Y. Naz. VII, 56ª bot. Tosef. Sabb. III, 3 שתי כירים המתאימות two adjoining stoves (perfectly alike); Sabb. 37ª; Y. ib. III, beg. 5ᶜ; a. e.—Bekh. VI, 1 מתאימות (sub. שיניים) *molar teeth*, v. תְּאוֹם.—Kel. II, 7 Ar., v. infra.—Part. pass. מְתוּאָם; f. מְתוּאֶמֶת; *pl.* מְתוּאָמוֹת; *a) placed between.* Cant. R. to I, 13 שהוא מ' בין וכ' he (Abraham) was between the Divine Presence and the angel. Ib. to IV, 2; Yalk. ib. 988 שהיו מ' כ' they (the Israelites) were between &c. Cant. R. to IV, 4 שהיו מ' בין החלונין וכ' they were placed between the vanguard and the rear-guard.—*b) divided into two compartments.* Sifré Deut. 357 as the branch is separated from the trunk, yet not detached (v. פְּסֹגָה), כך קבורתי . . . מ' מן ההר ואינה מ' so is Moses' grave divided off from the mountain and yet not entirely divided off, the valley being between them (to connect them); Yalk. ib. 963.—Kel. II, 7 קלמרים המיתאמות ed. Dehr. (oth. ed. המתאמות, *Pu.*; Ar. המתאמת) an inkstand with two compartments, v. קַלְמָרִין.

תַּאֲנָא, v. תְּאֵנָא.

תְּאֵנָה, תְּאֵי, f. (b. h.) 1) *fig-tree; fig.* Cant. R. to VI, 2 ת' חזו . . . יפה לה ויפה לת' when the fig-tree is plucked in due time, it is good for it and good for the fig; Gen. R. s. 62; Koh. R. to V, 11. Ib.; Y. Ber. II, 5ᶜ top בעל הת' יודע וכ' the owner of the fig-tree knows when it is time to pluck it (God knows when it is time to call the righteous away). Gen. R. l. c. תחת ת' אחת ... היו were wont to rise early and sit down under a certain fig-tree to study; ib. חדא ... תְּאֵינָתִי וכ' the one benefit that you conferred upon me by sitting and studying under my fig-tree, you have now taken away; Yalk. ib. 110; a. fr.—*Pl.* תְּאֵנִים, תְּאֵנוֹת, תְּאֵי *figs.* Y. Ber. l. c. תְּאֵינוֹתָיו, v. תָּלַע. B. Mets. VII, 4. Ber. 41ᵇ הבריאו לפניהם ת' וכ' if figs and grapes are placed before diners during the meal. Ib. VI, 8. Ib. 44ª קוצצי ת' fig-cutters; a. fr.—2) עֵין ת' pr. n. pl. *ʿEn-T'enah*, near Sepphoris. Koh. R. to III, 2.

תָּאנֵי, v. תָּנֵי.

תְּאֵינָא, תְּאֵינְתָּא, = h. תְּאֵנָה. Targ. Prov. XXVII, 18. Targ. Hos. IX, 10. Ib. II, 14 תֵּינָה (fr. תְּאֵינָא); a. fr.—Y. Ber. II, 5ᶜ top מרא דת' the owner of the fig-tree; a. fr.—*Pl.* תְּאֵינִין, תְּאֵנַיָּא, תְּאֵי, תְּנִי. Targ. Num. XIII, 23. Ib. XX, 5; a. fr.—Lev. R. s. 25 לסוף יומין יעבדין ת' in due time they bore figs; ib. והלין ת' פיריהון and these figs are the fruit of them (the trees which I planted); Koh. R. to II, 20; a. fr.

תְּאַר, v. תּוֹאַר.

תָּאַר, *Pi.* תִּאֵר (denom. of תּוֹאַר) *to shape; to give a fine appearance to, improve.* Num. R. s. 10 ¹⁰ הגילוח מְתָאֲרוֹ ומיפהו cutting his hair improves his appearance, and makes him handsome.—Part. pass. מְתוֹאָר. Pirké d'R. El. ch. XI הית מת' בדמות וכ' was formed in the image of God.

תַּב *to give*, v. יְתַב II.

***תָּבָא**, *Hif.* הִתְבִּיא (*Tafel* of בוא; cmp. מוּבָאת) *to put into, fit, combine.* Gen. R. s. 31 (expl. תבירקין) שהיו מַתְבִּיאוֹת בה because with it they fitted (the timber, they used this cubit measure for buildings); Yalk. ib. 53. [The fem. gender in מתביאות may be accounted for by the frequent use of the mixed plural for mechanics, e. g. נְמוּשׁוֹת, גְּרוֹסוֹת.]

תָּבַב, תַּבֵּב, תַּבִּיב (reduplic. of תּוּב; cmp. שָׁבַב) [*to move to and fro,*] *to saw, cut.* Targ. Ez. XXXV, 5 (h. text וחגר). Targ. Jer. XVIII, 21. Targ. II Sam. XXIII, 8; 18 (h. text ערר). Targ. Is. XIV, 23; a. fr.

תֵּיבָה, תֵּבָה (b. h. תֵּבָה; Egyptian; v., however, תָּבָא) 1) *ship, ark, chest.* Gen. R. s. 31 (play on קנים, Gen. VI, 14) אַף תֵּירָבְחָךְ וכ׳ . . . בזה הקן as birds (v. קֵן) make the leper clean, so does thy ark cleanse thee. Ib. על שם תֵּיבָתוֹ של נח (it is called *t'bikin*) from the measures of Noah's ark. Y. Erub. V, 22c bot. כיצד היו ישראל . . . כתי how did the Israelites march in the desert? . . . like a chest (forming a square), opp. כקורה like a beam (in columns). Men. 94b כמין ת׳ פרוצה (the shape of the show-bread was) that of an open chest (without a lid and with a level bottom), opp. כמין ספינה רוקדת like a rocking ship (with a curved bottom). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II תֵּירַת הבלנים the bathers' chest. Tosef. Kel. B. Mets. X, 1, sq.; a. fr.—*Pl.* תֵּיבוֹת, תֵּי׳. Midr. Till. to Ps. I חיה צריך לעשות ת׳ הרבה he would have been obliged to build many arks. Y. Sot. VIII, beg. 22b שהיו עשויין ת׳ ת׳ they (the Egyptians) were arrayed in squares.—Esp. *the chest in the synagogue containing the scrolls of the Pentateuch.* Sot. 38b, v. פָּסַק. Taan. II, 1 מוציאין את הת׳ וכ׳ (at prayer meetings) they bring the chest out to the open place of the town, and put ashes of wood on the chest &c. Meg. III, 1 בני העיר . . . בה״כ if the citizens of a township sell . . . a synagogue, they may buy (for the money) a book chest; if they sell a chest, they may buy book wrappers; a. fr.—עבר לפני הת׳, ירד לפני הת׳ to go before the chest, *to act as reader of prayers.* Ber. 34a שירד לפני הת׳ וכ׳ who recited the prayers in the presence of &c. Ib. V, 3 העיבר לפני הת׳ וטעה וכ׳ if a reader makes a mistake (reads heretical formulas), another person must pass before the chest in his place. Ib. 4. Ib. 34a העיבר לפני הת׳ צריך לסרב he that is asked to read the prayers &c., v. סָרַב. Taan. II, 2 מורידין לפני הת׳ וכ׳ we depute as reader (on fast days) an old man &c.; a. v. fr.—2) *word.* Men. 30b ת׳ בת שתי וכ׳ a word of two letters. Sabb. 104a they did not know הי באמצע ת׳ וכ׳ which (of the two forms of the letters מנצפ״ך) were to be employed in the middle of a word, and which at the end; a. fr.—*Pl.* תֵּירִיוֹת, תֵּירִיּוֹת. Ḥull. 64b ת׳ . . . דפסק (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) where the scribe divides them into two words; ib. 65a. Y. Meg. I, 71c bot. תיריות; a. e.

תְּבוּאָה f. (b. h.; בּוֹא) [*that which is brought in,*] *grain, provision.* Ned. 55a, v. עֲלַל II. Ib. תבואה לחוד ותְבוּאַת וכ׳ *t'buah* is one thing (refers only to the five kinds of grain), and *t'buath sadeh* is another thing (refers to all ingatherings of the field). Peah VI, 9 סאה ת׳ עקורה וכ׳ a S'ah of plucked grain (forgotten in the field), and one of unplucked (standing) grain. Ib. 10 ת׳ שנתנה לשחת grain cut for fodder (v. שָׁחַת II). B. Mets. 59a בת׳ וכ׳ . . . לעולם a man should always take care to have grain in his house, שאין מריבה . . . על עסקי ת׳ for no strife is more frequent in the house than that about grain. Men. 103b הלוקח ת׳ משנה וכ׳ he who buys grain from year to year; (Y. Sabb. VIII, 11a bot. חטים). Tem. 16a אשה כרון שאין לה ת׳ וכ׳ when a woman has no provision in the house, she clamors at once; a. fr.

תְּבוּנָה f. (b. h.; בִּין) *understanding.* Ber. 17a לבך יהגה ת׳ may thy heart reason with understanding. Ib. 19b אין חכמה ואין ת׳ וכ׳ 'there is no wisdom, or understanding, or counsel against the Lord' (Prov. XXI, 30), i. e. worldly considerations may have no weight when the law of God is to be observed; Erub. 63a; a. e.

תְּבוּסָה f. (בּוּס, v. Ez. XVI, 22) 1) *weltering; the blood flowing out of a dying body,* which is partly live blood (levitically clean) and partly dead blood (levitically unclean), *mixed blood.* Ohol. II, 2 רביעית דם ורביעית דם ת׳ one fourth (of a Log) of blood (of a dead body), and one fourth of mixed blood (make unclean). Ib. III, 5 אירהו דם ת׳ המת וכ׳ what is *dam t'busah*? The blood of a dead body of which one eighth (of a Log) flowed out while it was yet alive, and one eighth after death; ib. אירהו דם ת׳ צלוב וכ׳ what is *dam t'busah*? The blood of an impaled body which flowed uninterruptedly (v. שָׁחַת) &c. Tosef. Meg. I, 10 אין בין דם המת לדם ת׳ וכ׳ there is no legal difference between the blood of a dead man and that of a dying man, except &c.; Tosef. Ohol. IV, 12; a. e.—2) *pressing, the ground which is pressed by a body in the grave,* and which is considered the dead man's property. Naz. IX, 3 (64b) נוטלו ואת תְּבוּסָתוֹ . . . המוצא (Bab. ed. תְּפוּסָתוֹ; Y. ed. תְּפוּשָׂתוֹ) if one finds in his field a body in the usual position of a buried man, the first time, he may remove it with the ground which it occupies (for burial in another place); מצא שנים . . . ואת תְּבוּסָתָן (Bab. ed. תפוס; Y. ed. תפוש) if he finds two, he may still remove them and their ground; Ohol. XVI, 3 תב׳; B. Bath. 101b sq. תב׳ Ms. H. a. Ar. (ed. תפ׳); Y. ib. V, beg. 15a, expl. עד שלש וכ׳ up to three fingers' lengths of the ground, as far as the serial secretion penetrates. Naz. 65a אין לו ת׳ has no right of *t'busah* (*t'fusah*), i. e. the ground does not belong to the body. Ib. וכמה שיעור ת׳ how large is the quantity of the dead man's ground?; a. e.

תְּבוֹעַ, v. תָּבַע.

תְּבוּרָא, v. תִּיבּוּרָא.

תְּבוּתָא, v. תִּיבּוּתָא.

תבמ״ש, v. תבש״ט.

תְּבִיב, v. תָּבַב.

תְּבִיעָה f. (תָּבַע) *asking, summons.* Shebu. 41b בשעת ת׳ at the time when the creditor asks for payment. Keth. 57b משעת ת׳ from the time he summons her, or she summons him to make ready for the wedding. Tosef. ib. V, 1, v. בַּעַר; Y. ib. V, 29d בשעה (read: בת׳, or בשעת ת׳).

***תְּבִיקִין** f. (θηβαική, accus., sub πῆχυς) *Thebaic cubit* (supposed to be the royal cubit of the Egyptians). Gen. R. s. 31 (ref. to מדה הראשונה, II Chr. III, 3) למה הוא קורא אותה אמה ת׳ וכ׳ (Ar. תבקין) why is this cubit called *t'bikin*? Because they fitted with it (v. תָּבָא); (oth. opin.) על שם תיבתו וכ׳ after Noah's ark (*tebah*); Yalk. ib. 53.

תְּבִיר, תָּבִיר *to break,* v. תָּבַר.

תְּבִירָא, תָּבִיר I m. (preced.) 1) *break, fracture.* Targ. Y. Lev. XXI, 19 (O. תְּבַר).—2) *breach, misfortune.*

Targ. Y. II Ex. XV, 16. Targ. Lam. II, 11. Ib. III, 47, sq.; a. e.—V. תְּבַר II.

תִּבְרָא II m. (preced.) *lame.* Targ. Jer. XLIV, 30 פרצה ת׳ (h. text חפרץ).

תִּבְרוּתָא f. (preced.) *breaking*; תִּבְרוּת רוחא breaking of the spirit, *disappointment*; ת׳ ליבא breaking of the heart, *grief*. Targ. Koh. I, 14; IV, 6 (h. text רעות). Targ. Lam. III, 65 (h. text מגנת).

תָּבֵל, *Pi.* תִּבֵּל 1) (denom. of תֶּבֶל) *to mix; to spice, season.* Men. 23[b] תְּבָלָהּ בקצח וכ׳ if he seasoned it (the unleavened bread) with cumin &c. Ib. 21[a] כיכול ויְתַבֵּלְנוּ כתבן Ms. M. a. Ar. (ed. ויתבוננו) you may think (that *t'bon'nennu* means,) that he must mix it with salt as straw is mixed with clay; Yalk. Lev. 454 (not בתבן ודוש); v. בִּין. Orl. II, 4 כל המחמץ ומתבל וכ׳ whosoever leavens, or seasons, or mixes with T'rumah &c. Ib. 15 לא . . . תבלין if spices of T'rumah and of mixed seeds get into a pot, neither being sufficient to season the dish, but seasoning it in combination. Y. Maas. Sh. II, 53[c] top שתיבלו וכ׳ a dish of second tithes which one seasoned with spices of a profane character; a. fr.—Part. pass. מְתוּבָּל; f. מְתוּבֶּלֶת &c. Y. Pes. X, 37[c] מבושל כמ׳ (ed. כתיתבל, כדי חבל, corr. acc.) boiled wine is in ritual law like spiced wine. Tosef. ib. I (II), 33 מצה המת׳ וכ׳ spiced Matsah; a. e.—Trnsf. *to improve, refine.* Gen. R. s. 23; Yalk. ib. 38 (play on תובל קין) ת׳ עבודתו של קין (Gen. R. עבירתו) וכ׳ he refined Cain's work (sin); Cain killed without any tool &c.—2) (v. תֶּבֶל) *to make rich of growth.*—Part. pass. as ab. Sifré Deut. 37; Yalk. Prov. 943, v. תֶּבֶל.

Nithpa. נִתְתַּבֵּל, *Hithpa.* הִתְתַּבֵּל 1) *to be mixed, seasoned.* Tosef. Pes. I. c. בין שנתבלה וכ׳ (ed. Zuck. שתיבלה) whether it was seasoned in a stew-dish or in a pot.—2) (denom. of תֶּבֶל 2) *to defile one's self.* Yalk. Gen. 47 (ref. to הוחל, Gen. IV, 26, and play on תובל) חזרו מִתְבַּלִּין בכל כעס וכ׳ they turned and defiled themselves with all kind of provocation (sins), as we read, Tubal Cain &c.; שחזרו להִתְבַּל בזנות וכ׳ they turned to defile themselves with voluptuousness, as we read (Lev. XX, 12) *tebel ʿasu.*

תָּבַל, *Pa.* תִּבֵּל same, *to spice, season.* Ḥull. 112[a] מְתַבֵּל, v. תַּבְלָא I.

תֵּבֵל f. (b. h.; יָבַל, v. Ges. Thes. s. v.) *world.* Sifré Deut. 37 (ref. to Prov. VIII, 26) ת׳ זו ארץ ישראל . . . שהיא מתובלת בכל *tebel* means Palestine, and why is it called *tebel*? Because it is rich in every thing; Yalk. Prov. 943 (ref. to Prov. VIII, 31) ת׳ זו ארצו . . . שהיא מתובלת מכל ארצות *tebel* means his (God's) land, because it is richer than all other lands; ib. ת׳ שהיא מתובלת בפירותיה *tebel*, because it (the earth) is flavored with its fruits. Gen. R. s. 13 תבל . . . שמתבלת וכ׳ the earth is called *tebel* corresponding to the period of Tammuz (midsummer) which lends savor to its fruits; Yalk. ib. 20.

תֵּבֵל ch. same. Targ. Ps. XVIII, 16. Ib. XC, 2. Targ. Prov. VIII, 26; 31; a. fr.

תֶּבֶל m. (בָּלַל) 1) *mixture, spice, seasoning.* Y. Orl. I, 61[b] top אין ת׳ ביותר וכ׳ spices have no seasoning effect in a mixture larger than two hundred times their quantity. Arakh. II, 6 כדי ליתן ת׳ בנעימה in order to put spice (sweetness) in the melody (to raise the effect of the melody through the accompaniment of young voices). Yalk. Prov. 943 (ref. to תֵּבֵל, Prov. VIII, 31) Palestine is called *tebel* על שם ת׳ שבתוכה וכ׳ for the spice which is in it, and what is this? The Law; Sifré Deut. 37 תבלין, v. infra.—*Pl.* תְּבָלִין, (tradit. pronunc.) תַּבְלִין. Orl. II, 10 ת׳ שנים וכ׳ spices of two or three different legal categories, of one kind or of three. Ib. 15, v. תָּבֵל. Kel. II, 7, a. e. ברית ת׳ spice box. Y. Pes. X, 37[d] top תַּבְלֵי מצוה; Bab. ib. 116[a] תבלין למצוה spices for the Passover ceremony (חַרוֹסֶת); a. fr.—Also used as sing. Sabb. 119[a] ת׳ אחד יש לנו וכ׳ we have a certain spice the name of which is Sabbath &c. B. Bath. 16[a] הקב״ה . . . תורה ת׳ the Lord created the evil inclination (in man), and he created the Law with which to season (temper) it; Kidd. 30[b]. Sifré Deut. 37, v. supra; a. e.—Ned. 51[a] (play on תבל, Lev. XVIII, 23) ת׳ הוא וכ׳ יש בה is it a spice? is there any spice (additional gratification) in it? &c.—[2) (b. h.) *confusion, unnatural act, defilement*, v. supra, a. תָּבַל.]—[Y. Shebu. III, 34[c] top מן תחבל, read: תשבל.]

תַּבְלָא I ch. same, *spice.*—*Pl.* תַּבְלַי, תַּבְלָיָא, תַּבְלִין. Ḥull. 112[a] ואי מתבל בה בתבלי וכ׳ Ar. (ed. ואי מתבל בתבלין) and if he seasoned it with spices, the whole of it is forbidden. Y. Dem. I, 21[d] top, v. מְתַל I.

תַּבְלָא II, תַּ׳ m. = b. h. תֶּבֶל, *unnatural act, defilement, abomination.* Targ. O. Lev. XVIII, 23 תַּ׳ ed. Berl. (oth. ed., a. Y. תַּ׳); ib. XX, 12. Targ. Is. X, 25 תַּ׳.

תְּבַלּוּל m. (b. h. תְּבֻלָּל; בָּלַל) *mixture, blending* of the colors of the eye. Sifra Emor, ch. II, Par. 3 ת׳ לבן נכנס בשחור וכ׳ *t'ballul* means the white of the eye invading the black, or the reverse; (oth. opin.) לבן פוסק וכ׳, v. סִירָה II; Bekh. VI, 2. Ib. 38[b] מהו לשון ת׳ דבר המבלבל וכ׳ what is the meaning of *t'ballul*? Anything that disturbs the arrangement of the eye, v. בִּלְבֵּל.—*Pl.* תְּבַלּוּלִים, תְּבַלּוּלִין. Y. Pes. IX, 36[d] bot. דוקים ות׳ פוסלין בו cataracts and blendings make it unfit for the Passover sacrifice; Tosef. ib. VIII, 11 פסח מצרים לא נהגו דקדק ות׳ וכ׳ for the Passover in Egypt they did not consider cataracts and blendings to be disqualifications, but for the regular Passover they did &c.

תבלטירים, Sifré Deut. 234 ed. Fr., oth. ed. תיבלטירי׳, Yalk. ib. 933 תיכלטרין; Treat. Tsitsith (ed. Kirchh., p. 22) פוכלתרין, a corruption; read: פִּרְבּוֹלָטוֹרִין m. pl. (fibulatorium, sub. sagum, or pallium) *cloaks or shawls fastened on the shoulder.*

תִּי׳, תְּבַלָּא m. = h. שִׁבּוֹלֶת. Targ. Ps. LVIII, 9.

תָּבַן, *Pi.* תִּבֵּן (denom. of תֶּבֶן) 1) *to mix with straw, knead.* Men. 21[a] יִתְבּוֹנֶנּוּ; Ar. ed. Koh. תַּבְּנִיהוּ; Yalk. Lev.

454 יְתַבְּנָחוּ, v. בִּין.—2) *to dung with straw.* Cant. R. to I, 1 [read:] לא נזבל ולא נְתַבֵּן, v. זָבַל II.

תְּבֵן, *Pa.* תַּבֵּן same.

Ithpa. **אִיתַּבֵּן** *to be dunged with straw.* B. Mets. 103[b] בעינא דתיתבן לי ארשאי I want my field manured with stubble (therefore I object to plucking the grain instead of cutting it).

תֶּבֶן m. (preced.) *mixed with straw.* Targ. Ez. XIII, 10, sq.

תַּבָּן m. (preced. wds.) *carrier of straw for dung.*—*Pl.* תַּבָּנִים. Cant. R. to I, 1, v. זַבָּל.

תֶּבֶן m. (b. h.; cmp. בִּרְנָא III, בִּרְנָתָא II) *straw.* Gen. R. s. 83, end תת׳ וחקש וכ׳ straw, stubble, and chaff disputed &c.; Cant. R. to VII, 3. Midr. Till. to Ps. II אין אומר לו כמה משפלות של ת׳ וכ׳ he does not ask him, how many basketfuls of straw, or how many bundles of straw dost thou bring into the storehouse? &c. B. Mets. VI, 5. B. Kam. III, 3 המוציא את תַּבְנוֹ וכ׳ if one puts his straw and his stubble out on the public road to form dung; Tosef. ib. II, 7; a. fr.

תִּבְנָא, **תִּי׳** ch. same. Targ. Ex. V, 7. Targ. Job XXI, 18; a. fr.—Ned. 50[a] חוו גנו בי ת׳ (not הוה גני) (R. Akiba and his wife) slept on straw. Ib. הבו לי פורתא דת׳ וכ׳ give me some straw, for my wife has given birth &c. Hull. 52[a], v. בַּזְגָּא; a. fr.

תַּבְנִית f. (b. h.; בָּנָה) *build, shape, model.* Tosef. Sabb. XI, (XII), 8 המקרע ... כת׳ הכתב he who traces something like the shape of writing on a hide; Y. ib. XII, 13[d], v. רֶשֶׁם. Keth. 8[a] בצלמו בצלם דמות תַּבְנִיתוֹ ... אשר ויצר who created man in his image, in the image of the likeness of his form; a. e.

תְּבַע (v. בְּעֵי I) 1) *to search.* Lev. R. s. 6, end שאירב וחלך לחוֹבְעוֹ וכ׳ ... who lost his son, and went in search of him among graves; (Yalk. Is. 281 לבקשו). Ib. דרכן של מתים לחוֹבְעָן בין החיים וכ׳ it is the way of the dead to search among the living &c.—2) *to ask, claim, summon.* Keth. V, 2 נותנין ... משתְּבָעָה הבעל וכ׳ to a maiden we allow twelve months from the time that her intended husband claims her, to prepare her outfit. Nidd. 66[a] תְּבָעוּהָ לרגשא וכ׳ when they ask her to make ready for the wedding, and she is satisfied (to do so at once); Yeb. 37[b]. Keth. 64[a] תְּבָעָה היא if she demands her marital rights. Erub. 100[b] האשה תּוֹבַעַת ... תּוֹבֵעַ וכ׳ the woman asks for gratification in her heart, and the man with his mouth. Shebu. 40[b] חזקה אין אדם תובע אלא וכ׳ the legal presumption is that nobody will sue a neighbor, unless he has some claim against him. Pesik. Baḥod., p. 104[a], sq. אני תובע בה I shall propose marriage to her, v. אֶלְרִיקִי. Sifré Deut. 16 (ref. to Deut. I, 16) צדיק בצדקו תובע ומביא ראיות the righteous in his righteousness claims and offers evidence, i. e. the judge must not be guided by his moral conviction or by the reputation of the claimant, but by evidence only. Midr. Till. to Ps. VII כל התובע את עצמו וכ׳ (prob. to be read: התוֹבֵע את עלבוני) he who asks (God) to resent the insult offered to him will not be punished for it; a. fr.—[Tanh. ed. Bub. Balak 18 תובען; Yalk. Num. 766 תובעין, v. נָטַע II.]—Part. pass. תָּבוּעַ; f. תְּבוּעָה. Keth. 57[b] בגרה הרי היא כת׳ if she is of age, she is considered as having been asked to prepare for the wedding; כת׳ דבתולה as the maiden that has been asked (to whom twelve months are allowed); כת׳ דאלמנה as the widow that has been asked (to whom one month only is allowed).

Nif. **נִתְבַּע** *to be asked, appealed to; to consent, submit.* Y. Shek. I, 45[d] bot. נִתְבָּעִין לעגל ונותנין נתבעין וכ׳ they are appealed to for the golden calf, and they contribute; for the sanctuary, and they contribute. Sot. 11[b]; Yalk. Ex. 164 תבען ... ולא נִתְבָּעוּ he proposed to them a sinful act, and they refused. Ib. 286 בתורה וכ׳ ... נִתְבָּעוּ the nations of the world were asked to receive the Law, in order not to give them an excuse for saying, אילו נִתְבַּעְנוּ וכ׳ had we been asked, we might have accepted it &c.; a. e.

תְּבַע ch. same, *to ask, demand; to inquire, search* (corresp. to h. דרש a. בקש). Targ. Jud. VI, 29. Targ. Ps. XXVII, 8. Targ. Job XXXIX, 8 Ms. (ed. בעי). Targ. Deut. XXII, 2. Targ. Gen. IX, 5 (Y. also אֶתְבּוֹעַ); a. fr.—Keth. 42[b] bot. כי קא ת׳ קנסא קא ת׳ when he claimed, he claimed the fine. Ib. 43[a] לא קא שביק ... ות׳ וכ׳, v. קְרִין ch. Y. Sabb. X, 12[c] bot. שלח ר׳ ת׳ באיתתיה Rabbi sent and proposed to his (R. Eleazar's) widow. Ḥag. 15[a] ... אשכח תִּבְעָהּ he met a harlot and asked her; a. fr.

Ithpe. **אִתְבַּע** *to be searched, investigated.* Targ. Esth. II, 23 (ed. Vien. אִתְבַּע).

תִּבְקִין, v. תִּבְקִין.

תָּבַר, v. תָּפַר.

תְּבַר I, **תְּבִיר** = h. שָׁבַר, *to break.* Targ. Gen. XIX, 9. Targ. Jer. XIX, 10; a. fr.—Part. pass. תְּבִיר; f. תְּבִירָא; *pl.* תְּבִירִין; תְּבִירָן. Targ. Ps. XXXI, 13. Targ. Jer. II, 13; a. fr.; v. תְּבִירָא II.—B. Kam. 10[b] בהדי דסמיך בהו ת׳ (not דסמוך) while he leaned on them, he broke (the bench).

Pa. תַּבֵּר same. Targ. Ex. IX, 25 (ed. Vien. תְּבַר; Y. תְּבִיר). Targ. Ps. XXIX, 5 Ms. (ed. מְתַבֵּר *Af.*). Targ. Ex. XXIII, 24. Targ. Jer. I, 17; a. fr.—Yoma 78[b] תַּבּוּרֵי מאני breaking of vessels (as a child's pleasure). Ib. זבין ... ומְתַבְּרֵי להו (v. Rabb. D. S. a. l. note 100) bought defective vessels for his children, and they broke them, v. גְּוַז; a. e.—[Y. Sabb. VII, 10[a] bot. מתברא בצדדיא, read: מבחרא בצרריא, v. צְרָרָא II.]

Ithpa. **אִתַּבַּר**; *Ithpe.* **אִתְתְּבַר**, **אִתְבַּר** (אִתְבַּר) *to be broken.* Targ. Jon. I, 4. Targ. Ex. XXII, 9 (Y. ed. Vien. אִיתְבִּיר). Ib. 12 (h. text יִטָּרֵף). Targ. Jer. XXIII, 9. Targ. Prov. XIV, 28 (h. text מְחִתָּה); a. fr.—Ber. 22[a], v. חֲצָבָא. B. Kam. l. c. דבלאו אידהו לא א׳ if without him (sitting on it), it would not have been broken. Ib. בלאו אידהו היה מִיתְבַּר וכ׳ without him, it would have broken down after two hours; a. e.

תְּבַר II, **תַּבְרָא**, **תְּבָרָא** m. (preced.) 1) *break, fracture; breach, misfortune.* Targ. Lev. XXIV, 20. Targ. O. ib. XXI, 19, v. תְּבִיר. Targ. Job VI, 21; a. fr.—Taan. 31[a] וקרי ליה יום ת׳ מגל and it is called the day of breaking the axe; Lam. R. introd. (R. Z'era).—2) *contradiction.*

Gen. R. s. 30 אם הוא לא ת׳ this, too, is no contradiction of the rule; Esth. R. to II, 5 תַּבְרָה. Sabb. 92b; B. Kam. 47b, a. fr. ת׳ בי ששנה זו וכו׳ there is a contradiction (between the two clauses of the Mishnah); he that taught the one &c., v. שָׁנָה I; [R. Ḥănanel: *excommunication* (v. infra), meant as an imprecation].—3) *refutation, answer.* Kidd. 74b (in Hebr. dict.) א״כ מצידה תַּבְרָה (Var. in Ar. s. v. צד: מצמידה) if this be so, its refutation is taken from what is next to it.—4) = h. שׁוֹבֵר, *receipt.* B. Bath. 173a ונחזי ת׳ . . . דכתיב let us see in whose name the receipt is written.—5) *pl.* תַּבְרֵי = h. שְׁבָרִים (v. שֶׁבֶר) *the broken sounds of the Shofar* on proclaiming the excommunication of a person. M. Kat. 17b תברי וכו׳ . . . מאי ת׳ Rashi (ed. incorr. תברא) why is the blowing of the Shofar at excommunications called *tabré* (breaks)? . . . They break down high houses.

תַּבְרָא m. (preced. wds.) *breaking*; ת׳ גרמי bone-breaker, *butcher's block.* Bets. 11a.

תַּבְרָה, v. תַּבְרָא.

תַּבְרְנִית, Y. Shek. III, 47c top, read: טַבְרְנִית, v. טַבְרְיָא.

תְּבַרְתָּא f. (v. תַּבְרָא) 1) *contradiction, refutation, answer.* Ab. Zar. 2b תְּבַרְתְּהוֹן וכו׳ ויפל דא and the answer given them on this plea is: why would you not accept (the Law when it was offered you)?—2) = *receipt.* Keth. 56a דילמא מירכס ת׳ וכו׳ the receipt on account may get lost, and he (the creditor) may produce the note and collect the whole amount.

תבש״ט, a mnemonical sign for תָּדִיר (*constant, daily*), חוֹבָה (*obligatory*), שַׁבָּת (suspending the *Sabbath*), and טוּמְאָה (disregard of levitical *uncleanness*). Men. 51a (Ms. M. written out in full, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. תבט״ש, v. Rashi); Yalk. Lev. 486 תכשיט (corr. acc.).

תַּבְשִׁיל m. (בָּשַׁל) *broth, dish.* Gen. R. s. 63 הוא אדום ותַבְשִׁילוֹ אדום he (Esau) is red, and his dish is red. Sabb. 119a ת׳ של שבת the Sabbath dish.—הקדיח ת׳, v. קָדַח; a. fr.—*Pl.* תַּבְשִׁילִין, תַּבְשִׁילִים. Pes. X, 3. Taan. IV, 7; a. fr.—עירובי ת׳, v. עֵרוּב.

תַּבְשִׁילָא, תַּבְשִׁיל ch. same. Targ. Gen. XXV, 34. Targ. Job VI, 6. Targ. Jud. VI, 19, sq. (h. text מרק); a. e.—Sabb. 129a ת׳ דשחלי a broth of milt; Ḥull. 111a. Keth. 61a ת׳ דאדרי a dish of mushrooms. R. Hash. 21a, v. בָּסִים; a. e.—Ber. 62a; Ḥag. 5b, v. שָׁרַף II.—*Pl.* תַּבְשִׁילַיָּא, תַּבְשִׁילִין, תַּבְשִׁילֵי. Targ. Gen. XXVII, 7; 14; 17. Targ. Y. ib. XXV, 29; a. e.

תָּאנָא, תָּגָא m. (v. אוג s. v. אוֹגֶן, אוּגְרָא, a. עוג, עגג) 1) *crown.* Targ. Cant. III, 11 (some ed. תַּגָּא, תָּגָּא). Targ. II Esth. II, 17 (ed. Vien. תַּגָּא); a. e.—Snh. 105a, v. חוֹצְצָן. Ab. I, 13, v. שִׁמְשׁ. Gitt. 57a שקליה קיסר לתָאגֵיה וכו׳ the Cæsar took off his crown and put it on the ground. Meg. 6b תלת מאה מלכי קטרדי ת׳ וכו׳ Ms. M. three hundred crowned kings &c., a. e.—2) *crownlet on letters.* Men. 29b מ״ט איית לידה תאגא why has the letter ה a crownlet?; Yalk. Gen. 19. Sabb. 104a מ״ט . . . תָּגֵיהּ דקו״ף וכו׳ why is the crownlet of the *Kof* turned towards the *Resh*?—*Pl.* תָּגִין, תָּגֵי. Targ. Esth. I, 3.—Treat. Sof'rim IX, 1 ב׳ דבראשית . . . ת׳ the Beth of *b'reshith* (Gen. I, 1) requires four crownlets.

תָּגְאַלְתָּא f. (געל = גאל) *pollution, filth.* Targ. Is. IV, 4 תָּגְאַלַּת constr.

תַּגָּא, תַּגָּאָרָא m. (v. תָּגַר) *traveller, merchant.*—*Pl.* constr. תַּגְּאֵרֵי. Targ. II Esth. X, 1 ת׳ רמא sea-merchants (h. text אִיֵּי הַיָּם).

תַּגָּדָא m. (נָגַד, v. אֲגַד III) *staff, crutch.* Targ. Esth. IV, 11; V, 2, a. e. (h. text שַׁרְבִיט). Targ. Ps. XXIII, 4 תִּיגְדָּאךְ ed. Lag. (ed. Wil. תַּגְדָּךְ, not תַּנ׳; some ed. תִּירְגָּאךְ; h. text שִׁבְטְךָ).—B. Mets. 21b סבר דאזלי אתי׳ Ms. R. 3 (v. Rabb. D. S. a. l. note 7; ed. אתיגרא), v. מוּשׁ h.; Taan. 6b את׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; ed. אתיגרא).—[Bekh. 9a שדינהו בת׳, v. תִּגְרָא.]

תגדותא, Targ. Prov. XXVII, 26 ed. Wil., v. תַּגְרוּתָא.

בֶּן תַּ׳, תַּגְלָא pr. n. m. *Ben Tagla.* Koh. R. to XII, 12 ספר בן ת׳ the Book of B. T. (an apocryphal book); v. לַעֲנָה I.

תַּגְלַחַת f. (גָּלַח) *shearing, hair-cutting.* Meg. I, 7 (8b) אין בין . . . ת׳ וצפרים there is no difference between a leper declared clean after being locked up for trial, and one declared unclean (and cured), except the cutting of the hair and the bird sacrifices (Lev. XIV, 2-8). Y. ib. 71b bot. את שהוא טעון ת׳ וכו׳ he that requires hair-cutting must also bring a sacrifice &c. Ab. Zar. I, 3 יום ת׳ זקנו וכו׳, v. בְּלוּרִית. Lam. R. to II, 13 (play on צִיּוֹן, ib.) בנים חמצויינין במילה ובת׳ וכו׳ sons that are distinguished by laws concerning circumcision, hair-cutting (Lev. XIX, 27) and show-fringes; a. e.

תגר, Ex. R. s. 37 שתיגרו ועשאו וכו׳ . . . משל, read: שתיגְּרוֹ (תָּגַר I) as in the case of the friend of a king whom the latter *invested with the belt* (knighted, v. Sm. Ant. Engl. ed.3 s. v. Cingulum) and made Protector.

תָּגַר (sec. r. of גור) *to travel about; to trade* (= h. סָחַר). Targ. Y. Gen. XLII, 34. Targ. Y. Deut. XXI, 14 (v. infra).

Ithpa. אִיתְתַּגַּר, *Ithpe.* אִיתְתָּגַּר same. Targ. II Esth. VIII, 13. Targ. O. Deut. l. c. תִּתַּגַּר ed. Berl. (ed. Vien. תִּתָּגַּר; Y. תִּיתְגַּר *Pe.*; h. text תתעמר). Targ. O. ib. XXIV, 7.—Trnsf. *to make profit, to be benefited* (cmp. אָגַר II, III). Ab. Zar. 2b אי״ת אִיתַּגּוּרֵי אִיתַּגּוּר וכו׳ should they have profited (by their disobedience)? if so, the sinner would be rewarded; B. Kam. 38a (not אתגר); Yalk. Hab. 563. Yeb. 92b אי״ת אִיתְגּוּרֵי אִיתְגַּר וכו׳ should he profit (by his disregard of the law)? if so &c. Y. Ter. IV, 42d bot. מְתַּגַּר ליה וכו׳ he gains four quarters (of a Kab); a. e.

תַּגָּר m. (preced.) *travelling merchant, vendor.* B. Mets. IV, 4 אין אונאה לת׳ the law of overreaching (אוֹנָאָה) does not apply to a merchant, opp. חדיוט a private person; expl. ib. 51a בת׳ ספסר, v. סַפְסָר; ib. מאי אין לת׳ אונאה אינו וכו׳ *'onaah* does not apply to a merchant' means, that the

regulations concerning *onaah* do not apply to him, and he may withdraw from the purchase even if the difference is less than the law prescribes. Ib. 52ª; Tosef. ib. III, 19, v. חָרַם. B. Mets. IV, 12; a. fr.—*Pl.* תַּגָּרִין, תַּגָּרִים. B. Bath. 75ª (ref. to Job XL, 30) ואין כנענים אלא ת׳ by *k'naʿănim* merchants are meant. B. Mets. IV, 3 תַּגָּרֵי לוד the vendors of Lydda. Pes. 50ᵇ, a. e. סִרְמָטָא, v. ת׳ סרמטא I. Ib. חן ותַגָּרֵיהֶן, v. תגרי חגריהן they (the writers of sacred books &c.), and the traders to whom they sell, and the traders to whom the traders sell; Tosef. Bicc. II, 15. Pes. 116ª, v. חָרַךְ II. Erub. 55ª (ed. Sonc. תַּגְרָנִין); Yalk. Deut. 940; a. fr.

תַּגָּרָא, תַּגְרָא ch. same. Targ. Koh. V, 9. Targ. Gen. XXXVIII, 2 (h. text כנעני). Targ. Prov. XXXI, 14 (not וכנעני מנלן חגרא); a. e.—Pes. 50ª (ref. to Zech. XIV, 21) דאיקרי ת׳ and whence do we know that *k'naʿănī* means tradesman? (Answ. ref. to Gen. XXXVIII, 2, v. supra). B. Bath. 90ª, a. e., v. זְבַן; a. fr.—*Pl.* תַּגָּרִין, תַּגָּרֵי, תַּגָּרֵא. Targ. Ez. XVII, 4. Targ. Ps. LXVIII, 28. Targ. I Kings X, 15. Targ. O. Gen. XXXVII, 28. Targ. Y. ib. XXV, 3 (h. text אשורים, v. אַסְפּוּרְנִין); a. e.—Gen. R. s. 61 (ref. to Gen. l. c.) אע״ג ... ת׳ וכו׳ although they translate (these proper nouns) and say, traders &c., they still mean chieftains; a. e.

תִּיגַּר, תַּגַּר m. (v. גָּרָה) *Hithpa.*) *heat, jealousy, partiality*; קרא ת׳ [*to cry out, 'it is partiality',*] *to reproach, complain of injustice.* Y. Ber. V, 9ᶜ top; Y. Meg. IV, 75ᶜ top כקורא ת׳ על מידותיו וכ׳ it is as if he reflected on God's dealings, (saying,) over the bird's nest thy mercies extend, but over this man (myself) they do not extend; (Ber. 33ᵇ ביטיל קנאה וכ׳ he throws jealousy among God's creatures). Gen. R. s. 40 לא קרא ת׳ ולא הקפיד he did not reproach (God), nor did he lose his temper; ib. s. 92. Ib. s. 17 צפה לקרות עליה ת׳ וכ׳ ... God foresaw that he (Adam) would reproach (God) on her account (Gen. III, 12), therefore he did not create her until he (Adam) asked for her; a. e.

תִּיגָּרָא, תִּגְרָא I m. (preced.) *strife, contest, complaint.* Targ. Prov. XV, 18. Ib. XXVI, 20. Targ. Y. Deut. XXV, 1. Targ. Prov. VI, 14, v. רְמֵי; a. fr.—Sabb. 130ª, v. רְמֵי. Snh. 7ª כי חזינן ... דאית להו ת׳ תאר ת׳ וכ׳, v. בְּרָקָא. Taan. 22ª when we see two men quarrel. Yeb. 100ª חזה שרינא ת׳ וכ׳ I used to decide the man's case first; שרינא ת׳ דאתתא וכ׳ now I decide the woman's case first. B. Mets. 59ª, v. פַּדָּא; Yalk. Ps. 888 (not חוגרא); a. e.

תִּיגָּרָא, תִּגְרָא II m. *crutch, staff*, v. תִּגְדָּא.

תִּיגָּרָא, תִּגְרָא m. (cmp. נִיגְרָא) *ditch, channel.* Bekh. 9ª שדינהו בתי׳ (some ed. בתיגדא; Rashi בתיגדא, cmp. נַגְדָּא; Var. in Rashi בחינארא, read: בתיגארא) they poured them into a ditch (Rashi: *vessel, cask*; v., however, Tosaf. a. l.).

תַּגְרָא, v. תַּגָּר ch.

תַּגָּרָא m. (preced.) *business, trade.* Targ. Zech. XIV, 21.

תַּגְרָאתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּיגַּרְתָּא, תִּגְרְתָּא, תַּגָּרוּתָא f. (preced. art.) *business, merchandise.* Targ. Prov. III, 14 (h. text סחר). Ib. XXXI, 18. Ib. XVII, 16 (ed. Wil. תַּגְרוּ; h. text מחיר). Ib. XXVII, 26 (ed. Wil. תגר, corr. acc.).

תַּגְרָן, v. תַּגָּר h.

תִּיגְרָנָא ת׳, תַּגְרָנָא m. (v. תִּגְרָא I) *quarrelsome man.* Targ. Prov. XXII, 10 (h. text מדון, sub. איש). Ib. XXVI, 21.—*Fem.* תִּיגְרָנִיתָא ת׳. Ib. XXI, 9 (ed. Wil. ת׳).

תִּיגְרָתָא ת׳, תִּגְרָתָא f. = תִּגְרָא I. Targ. Ps. XXXI, 21 תִּיגְרָאת Ms. (ed. רַח ...). Ib. XXXV, 1 תִּיגְרָאתִי Ms. (ed. תִּגְרָתִי; ed. Wil. תִּגְרִי).

תַּדָּא m. = h. שַׁד, *breast.*—*Pl.* תַּדִּין, תַּדְיָא, תַּדְרַיִן. Targ. Y. I, II Gen. XLIX, 25 (ed. Vien. ח׳). Targ. Ps. CIII, 2 ed. Lag. (missing in ed. Wil.). Targ. II Chr. V, 9. Targ. Job III, 11 (12; ed. Wil. תַּדְרָיָא; some ed. תַּדְיָא, corr. acc.). Targ. Cant. VIII, 1 (ed. Lag. a. oth. ח׳); a. e.

תַּדַּאי pr. n. m. *Taddai* (Thaddaeus). Y. Kil. I, 27ᵇ לעזר אלעזר בן תדוי׳, read: תַּדַּאי; Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 בן ת׳; Tanh. B'shall. 11 אלעזר בן תדוי׳, read: תַּדַּאי; Yalk. Ex. 242 אלעזר בן עזריה (corr. acc.); Sabb. 123ª.—Ib. 38ᵇ ר׳ ת׳.

***תַּדְנָא** m. (דוי, cmp. דַּד) [*flow,*] *kindness, liberality.* Targ. Prov. V, 19 (ed. Lag. הַדְוָנָא).

תַּדְיָא, Targ. Prov. XX, 25 some ed.; ed. Lag. a. oth. חדיא, read: תְּחַדֵּא, v. תְּחֵי.

תַּדְרוּמוּס, Midr. Till. to Ps. IX, 20 מעשה ת׳ שלהן (Var. in ed. Bub. note: תוֹדִיטוּס, תוּדִיטוּס, דִּיוּטוּס, תוּכִּיוּרוּס, תוּדִיוֹטוּס); Yalk. ib. 645 תעשה תיודיטוס (some ed. תמדיטוס) read: תֵּעָשֶׂה תְּיוֹרִיטוֹס שלהן (θεωρητός) be thou made the oracle consulted by them (v. Sm. Ant. s. v. Theoroi).

תַּדְרִי, v. תַּדַּאי.

תַּדְרַיִן, תַּדְרַיָּא, v. תַּדָּא.

תְּדִירָא m., **תְּדִירְתָּא** f. (הִדִּיר) = תָּמִיד, *stationary, constant, regular.* Pes. 114ª ברכת היין ת׳ ... ת׳ ושאינו ת׳ קודם to say the blessing over wine is a constant duty, but the blessing over the day (festival) is not a constant (only a periodical) duty: where there is a constant duty and one not constant, the constant duty has the precedence; Tosef. ib. X, 3; Tosef. Ber. VI (V), 1; Y. ib. VIII, beg. 11ᵈ. Zeb. X, 1 כל ת׳ מחבירו וכ׳ that which is more constant than another thing has the precedence over the other thing: the daily offering precedes the Musaf, the Sabbath Musaf precedes that of the New Moon &c.; a. fr.—*Pl.* תְּדִירִין. Y. Taan. II, 65ᵈ bot. שהם ת׳ בעבודה because they are constantly on duty.—תְּדִירָה (adv.) *steadily.* Tosef. Ohol. XVI, 8; Tosef. Par. IV (III), 7, v. זָמַר II.

תְּדִירָא c. ch. same; (also as noun) *permanency.* Targ. Num. XXVIII, 3; 6; 10. Ib. IV, 7; a. fr.—(Adv.) *steadily, constantly.* Targ. Ex. XXVII, 20. Targ. Lev. XXIV, 3; a. e.—Targ. Hab. I, 17 בת׳.

תְּדִירְדָּן, v. תָּדִיר.

בֶּן תַּ׳ תַּדַּל* *Ben Taddal*, a fictitious name (for some *foolish babbler*). Ḥull. 134ᵃ (in reply to בלשון יחיד אני שונה אל תשנה אותה אלא בלשון בן ח׳ (אויזה בן תרן, v. Ms. R. 2 Rabb. D. S. a. l. note 90) teach it in nobody's but Ben Taddal's name; [Ar. בֶּן עֲלַל שפתים = ערל שפתים *stammerer*; Var. עדל, v. Koh. Ar. Compl. s. v. בן ערל].

תַּדְמוֹר (תַּרְמוֹד) pr. n. pl. (b. h. תַּדְמֹר) *Tadmor* (*Tarmod*) = *Palmyra*, in an oasis of the Syrian desert. Targ. I Kings IX, 18; II Chr. VIII, 4 (ed. Lag. תדמר).—Y. Yeb. I, 3ᵃ bot.; Y. Kidd. IV, 65ᵈ top גירי ח׳ proselytes from T.; Nidd. 56ᵇ מקבלין גרים מתר׳ we may admit proselytes from Tarmod; Yeb. 16ᵇ. Ib. 17ᵃ פסולי דת׳ those of blemished descent from T. Ib. היוני ח׳ היוני תמוד Tarmod and Tammod are the same. Ib. משאול לת׳ from hell to T., v. I. גַּנְבַּר Gen. R. s. 56 (ref. to Gen. XXII, 17) זו ת׳ אשריו ... של ת׳ ... וכ׳ 'the gate of its enemies', that is T.; happy he who sees the downfall of T., which was a partner &c., v. שׁוּתָּם; Y. Taan. IV, 69ᵇ תר׳; Lam. R. to II, 2; Yalk. Gen. 102; a. e.—Denom. h. תַּדְמוּרִי, תַּדְמוּדִי; *pl.* תַּדְמוּרִים, תַּדְמוּדִים, תַּדְמוּרִין, תַּדְמוּדִין. Y. Yeb. l. c.; Bab. ib. 16ᵃ. Sabb. 31ᵃ; Ab. d'R. N. ch. XV; a. e. — *Fem.* תַּדְמוּרִית. Tosef. Naz. IV, 10 ed. Zuck. (Var. תודמרית, corr. acc.).—Ch. תַּדְמוּדָאָה, תַּדְמוּדָּא; *pl.* תַּדְמוּדָאֵי, תַּדְמוּדֵי. Sabb. 21ᵇ תדמוד Palmyreans, dealers in kindling material.

תָּדָא, תָּדָא, v. תְּהֵי, תהי.

תָּדַב, v. תָּחַב.

תָּדַה, תָּדָה, v. תְּהֵי, תהי.

תְּדוּ, v. תּוּהוּ.

תְּדֵי, v. תְּהֵי.

תְּהוֹם m. (b. h.; תהם, Friedr. Del. Proleg., p. 113) *deep, depth, interior of the earth.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זו מלכות ... כמו ת׳ 'the deep', that is the wicked (Roman) empire which is unfathomable as the deep; מה ת׳ הזה וכ׳ as the deep cannot be searched out, so the wicked &c. Y. Ḥag. II, 77ᶜ ומה למטה מן ת׳ ... מה what is above the heavens, and what is beneath the deep. Snh. 97ᵇ, v. נָקַב; a. fr.—קבר ת׳, טומאת ת׳ a grave in the depth, i. e. a covered up uncleanness discovered. Y. Naz. IX, 57ᵈ top אי זה הוא קבר ת׳ המת שנקבר וכ׳ what is a grave of the depth (in a legal sense)? A corpse buried in stubble, straw, earth, or pebbles, but if buried in water &c., it does not make a grave of the depth (does not make unclean that which was above it before discovery). Ib. אי זהו קבר ת׳ ... זוכרו a grave of the depth is one that nobody remembers to have existed; a. fr.— *Pl.* תְּהוֹמוֹת. Mekh. B'shall., Shir., s. 5, v. עֶשׂוֹנִית; a. e.

תְּהוֹמָא, תְּהוֹמָא ch. same. Targ. Gen. I, 2. Ib. VII, 11. Targ. Ps. XLII, 8; a. fr.—Taan. 25ᵇ I saw Ridia (v. רִידְיָא) וקיימא בין ת׳ תחאה לת׳ עילאה ... standing between the lower depth (of the earth), and the upper depth (of the heavens); to the upper *t'hom* he said, distil thy waters; to the lower depth he said, let thy waters spring forth. Succ. 53ᵃ, v. קְפָא; a. fr.—*Pl.* תְּהוֹמִין, תְּהוֹמָא, תְּהוֹמֵי. Targ. Deut. VIII, 7. Targ. Ex. XV, 5; 8; a. fr.

תָּדוּת f. (תָּדָה) *bethinking one's self, regret.* Ex. R. s. 43, end (ref. to והנחם, Ex. XXXII, 12) תהא ת׳ מצויה לפניך let reconsideration take place before thee. Sifré Deut. 326 כשהמקום ... יש ת׳ לפניו וכ׳ when God punishes Israel, he, as it were, regrets it, as we read (Deut. XXXII, 36) &c.; ואין נחמה אלא ת׳ and the root נחם means 'to bethink one's self.' Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ ות׳ לא כנילד הוא is not regret (of a vow) like a novel (unforeseen) circumstance (v. נוֹלָד, s. v. יָלַד)?; a. e.

תָּדַהּ, תָּדָא, תְּהֵי (cmp. שָׁהָא) [*to stand still,*] 1) *to gaze, be astonished; to be confounded, be waste.* Gen. R. s. 2, beg., v. בָּהָא. Ib., end יושב והוֹהֵא ... כבר once R. S. b. Z. sat gazing (deep in thought, absent-minded). Taan. 6ᵇ (play on תִּמְשֹׁר, Am. IV, 7) תהא מקום מטר the place where the rain fell became waste (through destructive showers); a. e.—2) *to pause, bethink one's self, regret.* Y. Taan. III, 66ᶜ bot. שלשה ... ות׳ שבראן three things God created, and regretted that he had created them. Ib. I, 65ᵇ bot. (ref. to Num. XXIII, 19) אם יאמר לך אדם אני ... בן אדם סופו לְתַהוֹת בו וכ׳ if a man says to thee, I am a God, he lies; (if he says,) I am the son of man, he shall regret it; (and if he says,) I will rise to heaven, he says, but he shall not fulfill it. Y. Ned. I, 36ᵈ bot. [read:] מכיון שנודר ... סופו לתהות מכיון שהוא תיהא וכ׳ when one vows in rashness, he will finally regret it, and when he does regret, his sacrifices are like slaughtering profane beasts in the Temple court. Kidd. 40ᵇ בתודא על הראשונות when he is sorry for his good deeds in the past; Y. Peah I, 16ᵇ top. Num. R. s. 10, beg. בתודא על הראשונות (not חרשע; ed. Wil. בתוֹהֶה) when he (the wicked) regrets his doings in the past. Ex. R. s. 20² התחיל המוכר תודא the seller was sorry; a. fr.

תְּהֵי (תְּדֵי) תְּהָא, תְּדָא, תְּדֵי ch. same, 1) *to gaze, be astonished, be waste.*—Part. תְּהֵי; f. תְּהָיָא, תְּהָיָה. Targ. Y. Gen. I, 2. Targ. Y. II Ex. XII, 42; a. e.—Erub. 66ᵃ ת׳ בה ר׳ אלעזר R. El. marvelled at it. Ib. תְּהוּ בה וכ׳ the Nehardeans were astonished at it. Pes. 50ᵇ תהו ביה אינשי people gaze at him with ill-will (Ms. M. תַּוּוהוּ בהו fr. תָּוַה). Nidd. 66ᵃ נְתַהֵוי עלך וכ׳ ... כי הינכי דתהוו עלך, v. גְּרָא III; a. e.—2) *to pause, regret, repent.* Targ. Y. Lev. V, 5; 24. Targ. Cant. V, 5. Targ. Y. Ex. XIII, 17. Targ. Prov. XX, 25 (ed. תהדיא, corr. acc.).—Y. Ḥall. II, beg. 58ᵇ מן דנפקית תְּהֵית דלא אמרית וכ׳ (not דנפקות) when I was gone, I was sorry that I had not said to him &c. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. שרי ת׳ ביה he began to bethink himself (of what he had done). Ned. 21ᵇ כדו תְּהֵית dost thou now regret (that thou hast vowed)? Y. ib. IX, 41ᵇ bot. ר״י פתח ות׳ R. J. offered an opening (for the purpose of absolving from a vow), and he (the vower) expressed his regret; [read:] ואילולי דו ת׳ הו אזי but if he were not sorry for his vow, would he have come (before the teacher for

absolution)?; a. e.—3) *to smell.* Keth. 105ª, v. אַמְבְּרָא. B. Bath. 22ª פּוֹק תְּהִי וכ׳, v. קַנְקַנָּא.

תְּהָיָא, תְּהִי f. (preced.) 1) *regret.* Targ. Y. II Gen. VI, 6 (Ar. תהו).—2) *astonishment.* Erub. 66ª מאי ת׳ דר׳ וכ׳ (ed. Sonc. תְּהֵיָיה; Ar. תְּרוּתָא) why this marvelling of R. El.?

תְּהִילִים, v. next w.

תְּהִלָּה f. (b. h.; הָלַל) *praise, song.* Pes. 117ª בעשרה בת׳ . . . the Book of Psalms contains ten expressions for praise: *nitstsuaḥ . . . t'hillah* &c. Ber. 4ᵇ כל האומר ת׳ לדוד וכ׳ he who recites the Praise of David (Ps. CXLV) three times a day &c. Taan. 16ᵇ (ref. to Nehem. IX, 5) על כל ברכה וברכה תן לו ת׳ after every benediction give him praise (close with ברוך שם כבוד וכ׳); a. e.—*Pl.* תְּהִלּוֹת; תְּהִלִּים, תְּהִילִּין. Mekh. B'shall, Shir., s. 8 (ref. to Ex. XV, 12) נורא ת׳ לא מעכשיו אלא מיעולם נורא ת׳ not from now is he fearful in praises (i. e. נורא is not meant as participle present), but from eternity was he &c.—Esp. תְּהִלִּים (סֵפֶר), תְּהִילִּין; contr. תִּלִּים, תִּילִּין *the Book of Psalms.* Pes. l. c. B. Bath. 14ᵇ sq. דוד כתב ס׳ ת׳ על ידי וכ׳ David composed the Book of Psalms through the agency of ten elders . . ., and of the three sons of Korah. Gen. R. s. 68 . . . חמשה שבס׳ ת׳ the fifteen 'songs of the ascents' in the Psalms; ib. s. 74. Y. Sabb. XVI, 15ᶜ bot. מאה . . . בת׳ וכ׳ the one hundred and forty-five psalms in the Psalms correspond to the years of Jacob; Treat. Sof'rim ch. XVI, 17 בספר ת׳. Y. B. Bath. I, end, 13ª; a. fr.—Gen. R. s. 33 מסתכל הייתי באגדת ת׳ I was meditating over the *Agadah* on the Psalms; Y. Kil. IX, 32ᵇ bot.; Y. Keth. XIII, 35ª bot. אשגרינית עיניי בכל ספר ת׳ אגדה (not עינוי) I let my glance pass through the whole 'Book of Psalms, an Agadah.'—Chald. תְּהִלָּאי, תְּהִלָּי. Pes. l. c. חזינא להו לת׳ דבי רב וכ׳ I saw a copy of the Psalms of the house of R. . . . in which Halleluiah was written in the middle of a chapter (psalm).—[תְּהִלִּים, תְּהִילִּין, תִּילִּין, *pl.* of תֵּל, q. v.]

תְּהַן, Targ. Y. I Deut. XXXII, 36, v. תּוֹחוּ ch.

תַּהְפּוּכָה, תַּהְפּוּכָת f. (b. h. תַּהְפֻּכוֹת *pl.*; הָפַךְ) *perverseness.* Sifré Deut. 320; Yalk. ib. 945 (ref. to Deut. XXXII, 20) אלא דור תַּהְפּוּכוֹת . . . ת׳ דור it does not say, 'a generation of perverseness' (in the singular), but, 'a generation of perversenesses' &c.

תַּהְפּוּ׳, תַּהְפּוּכְתָּא ch. same. Targ. Prov. XXIII, 33.—*Pl.* תַּהְפּוּכְיָיתָא. Ib. II, 12 Ms. (ed. תפרכתא; ed. Wil. מפרכיתא, some ed. ספרכיתא, corr. acc.).

תַּהְפְּכִינוּן, v. next w.

תַּהְפְּכָנָא m. (preced. art.) *perverse man.*—*Pl.* תַּהַפְכָנִין. Targ. Y. II Deut. XXXII, 20 (ed. Vien. תהפכינון, corr. acc.).

תַּהְפְּכָנוּתָא f. (preced.) 1) *perverseness.* Targ. Prov. I, 32 Ms., v. נְהַפְּכָנוּתָא.—2) *destruction.* Targ. Y. Deut. XXIX, 22, v. הַפְכָתָא.

תּוֹ I (imperat. pl. of אֲתָא) *come ye.* B. Bath. 22ª תו אכלו וכ׳, v. גְּרַם II. Y. ib. II, end, 13ᶜ אזלון ותון בצפרא go, and come again in the morning; a. e.—[Y. Sot. VII, end 22ª תו מיבל, v. תֵּר.]

תּוֹ II = תּוּב, *again, furthermore.* Targ. Y. Gen. XXVI, 21. Targ. Y. II Lev. XXII, 27.—Ber. 12ᵇ . . . ולימא ותו לא but let him say this verse (Num. XXIV, 9), and no more. Gitt. 56ª ותו אי מלכא אנא וכ׳ and furthermore, if I am a king, why didst thou not come ere this? Ned. 16ª ואמר אכילנא אכילנא ותו שבועה וכ׳ and he said, I will eat, I will eat, and added, I swear &c. Ib. ותו אמר וכ׳ and in addition thereto he said &c. Erub. 103ᵇ, v. מִידֵּי; a. fr.

תּוֹ, v. תִּיו.

תְּוָא I m. (v. תָּא I) *compartment, cell.* Targ. Ez. XL, 7; 12; a. e.—*Pl.* תְּוָנָיָא, תָּוֵי. Ib. 10; 12; a. e.

תְּוָא II = h. תָּו, *mark.* Targ. Ez. IX, 4.

תְּוָא III, v. תְּוַהּ.

תְּוָאנָה f. (b. h. תְּאֵנָה; אָנָה) [1) (b. h.) *occasion.*—2)] *grief.* Gen. R. s. 19; Yalk. ib. 27, v. עֲלָה.

תָּוָאנֵי pr. n. pl. *Tavakh.* B. Kam. 104ᵇ (Rashi a. Ms. R. תָּוּוֹךְ); B. Bath. 77ᵇ Ms. M. (ed. תווך). Nidd. 33ᵇ (v. Neub. Géogr. p. 398).

תְּוַאר, תּוֹאַר m. (b. h.; denom. of אוֹר) *look, appearance, countenance; attribute.* Snh. 100ª (play on לְהַרְוִיחַ, Ez. XLVII, 12) לתוֹאֲרֵי פנים של בעלי הַפֶּה for brightening the countenance of the speakers. Pirké d'R. El. ch. XLVIII ראו . . . תָּאֲרוֹ . . . מלאך וכ׳ Moses' parents saw that he looked like an angel of God.—יפת ת׳, v. יָפָה.—Y. Ber. V, 9ª bot., v. חֲבֵרוּת. Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. בשיש עליהן ת׳ כלי when they bear the attribute of (are classified among) vessels; Y. Bets. I, end, 61ª; (Bab. ib. 10ª תורת כלי). Y. Sabb. VIII, end, 11ᶜ אין עליו ת׳ כלי it does not pass by the name of a vessel; a. e.—*Pl.* תְּאָרִים. Cant. R. to I, 10 (play on בתורים, ib.) בשני ת׳ . . . שהוֹאֲרָן טובה (!) וכ׳ with two countenances, with two brothers, Moses and Aaron, who looked at each other in friendliness, each rejoicing in the other's greatness.

תּוּב I = h. שׁוּב, 1) *to go back, return, do again.* Targ. Gen. XIV, 7. Targ. O. ib. XVIII, 10 מֵיתַב אֵיתוּב ed. Berl. (ed. Vien. מֵיתַב אֲתוּב); a. v. fr.—Part. תָּאֵב, תָּאֲבָא; fr. which a verb תְּאֵב, תְּאֵיב. Targ. Ez. XXXV, 7. Targ. I Sam. XXVII, 9. Targ. Y. Gen. VIII, 3; a. fr.—Usually תָּיֵב, תָּיֵיב; f. תָּיְבָא, תָּיְבָה; *pl.* תָּיְבִין, תָּיְבֵי, תָּיְבָן; תָּיְרִי, תָּיְרָן. Targ. Am. IX, 1. Targ. I Sam. VII, 3. Targ. Gen. l. c.; a. fr.—2) *to restore,* v. infra.—3) [*to go back on,*] *to bethink one's self, regret.* Targ. O. a. Y. I Gen. VI, 6. Ib. 7. Targ. O. Ex. XXXII, 14; a. fr.

Af. הֵתִיב, אֲתֵיב, אֲתִיב, אוֹתִיב 1) *to lead back, turn; to give back, restore, to recompense.* Targ. Jer. XXXII, 44. Targ. Ps. XIX, 8. Targ. Num. XXV, 11. Targ. Ex. XXII, 25. Targ. O. Num. V, 7 (Y. ed. Vien. יָהוּב *Pe.*); a. fr.—Part. pass. מְתִיב. Targ. O. ib. 8 (ed. Vien. מְתֵיב; Y. מְיֻתַב (!)).—

Trnsf. *to throw up, vomit.* Targ. Prov. XXV, 16. — 2) *to reconsider, bethink one's self.* Targ. O. Ex. XXXII, 12. — 3) *to answer, reply, refute.* Targ. Num. XIII, 26. Targ. Job. XX, 2. Targ. Is. L, 11; a. fr. — Esp. *to raise an objection, argue; to put a question.* Pes. 2ª, a. fr. מְתִיבֵי they (the disputing scholars) raised an objection. Y. Ter. III, 42ᵇ ושתיק קומי ... מְתִיבִין they put the question before R. J., and he kept silence. Y. Peah IV, 18ᵇ top ר' תיתיב he raised the question before &c. Ib. כל אילין זעירא וכ' R. Z. raised the question before &c. Ib. מוֹתֵיב ..., v. הַתּוֹבְתָא; (Y. Gitt. VIII, 49ᶜ top מֵשִׁיב h.). Sabb. 145ª חוא מותיב וכ' , v. פְּרַק. Y. R. Hash. I, 56ᵈ bot. הֵיתִיבוּן they raised an objection &c. B. Kam. 56ᵇ bot. אֵיתֵיבֵיהּ וכ' they raised an objection &c. Ib. אֵיתֵיבוּן וכ' לרבה ... R. J. asked Rabbah. Lev. R. s. 11 they objected (by referring to the verse) &c. Ib. מְתֵיבוּן לֵיהּ they argued against him. Y. Sabb. II, 5ª bot. מְתֵיב בר קפרא וכ' Bar Ḳ. argued before R. Ḥ. the elder; ומותיב לה וחוא מְתֵיב לֵיהּ and he raised the argument, and he also answered it. Ib. VII, 9ᵇ top ויתיבינֵיהּ ר' וכ' and R. A. might have answered him &c.; ib. מן מה דלא מתיב וכ' because he did not answer him &c.; a. v. fr.

Pa. תַּיֵּב same, *to answer, meet an objection*, v. supra.

Ittaf. אִיתְתַב, *Ittof.* אִתּוֹתַב 1) *to be brought back, be returned, restored.* Targ. Gen. XLII, 28. Targ. Ex. X, 8. Targ. Ob. 15; a. fr. — 2) *to be answered; to be refuted.* Targ. Job XI, 2. Ib. XIX, 7. Targ. Is. LIII, 7; a. fr. — Y. Taan. IV, 67ᶜ א"ל ולא כבר אִיתְתַבְתָּ said he to him, hast thou not been answered before?; א"ל ובגין דאִיתְתַבְתָּ תיבטל said he, and because I have been answered, shall it (that prayer) be abolished?; Y. Ber. IV, 7ᶜ top. Pes. 30ᵇ מאחר דאת' רבא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) now that R. bar I. has been refuted, why does Rab say &c.?; a. fr.

תּוּב II = h. שׁוּב II, *again, furthermore.* Targ. Job VII, 10. Targ. Ps. LXXVIII, 17; a. fr. — Naz. 20ᵇ ת' לא שבקת וכ' thou allowest no more room for the disciple (no more than three words of greeting); a. e. — With ן: תּוּבָן. Y. Ḥag. II, 77ᵇ ומה חויתה דריש ת' and what more hast thou been teaching? Y. Taan. III, 66ᶜ bot. נדר ... דלא למיעבד כן ת' he vowed that he would never do it again. Y. B. Mets. II, 8ᶜ top מן כדון ... לעי ת' henceforth thou shalt no longer have to work (for a living); a. e. — V. תּוּ II.

תּוּבָא m. (תּוּב I, *Af.* 1) *vomit.* Targ. Is. XIX, 14 ed. Lag., a. Ar. (ed. תִּיוּב; some ed. תּוּכ, corr. acc.). — V. תּוּבְיָה.

תּוּבָה, Y. Ber. III, 6ª top בריה דר' הווה בת' , read: בריה דר' חייה תָּוּבָה (as Y. Meg. I, 71ᶜ top; v. Revue des Et. Juives XXXIX, p. 306).

תּוּבְיָה m. (v. תּוּבָא) *vomit.* Lev. R. s. 16 (ref. to Is. LVII, 17 הדר ת' לת' (וילך שובב וכ' vomit goes back to vomit (the sinner returns to the place of sin, with ref. to Prov. XXVI, 11). — Trnsf. *overflow, flood.* Gen. R. s. 13 כמין ת' כהדין קבריא וכ' Ar., v. קַבְרִיאֵל (ed. כמין תוכיה (read: תּוּבְיָה) like the overflow of the Ḳ'baria); Koh. R. to I, 7 כמין תיבה וכ' (corr. acc.).

תּוּבִינְתִית, Targ. II Chr. XXII, 11 ed. Beck, v. תּוּרְבִּינְתִית.

תּוּבִילָא, v. תּוּבְלַיָּא.

תּוֹבָלָא, תּוּבָלָא c. = שׁוּבְלָא, *ear of corn.* Targ. Y. Gen. XLI, 47 ed. Vien., v. שׁוֹבַל. — *Pl.* תּוּבְלַיָּא, תּוּבְלֵי. Ib. 5, 6, sq.

תּוּבְלָא, תּוּבְלַיָּא m. (cmp. preced., a. שַׁבְלוּל) [*snail,*] *rope, rope-ladder*; [oth. opin. *basket*, cmp. רַבַּל]. B. Bath. 33ᵇ תאי מאן דנקיט מגלא וח' וכ' (Ms. M. a. Rashi תּוּבִילָא) if one takes a pruning knife and a rope (basket), and says, I will cut the dates of such and such a man's palm ib. 36ª. Ned. 89ᵇ, v. גַּפָּא I.

תּוּבָן, v. תּוּב II.

תּוֹבְרוֹת f. pl. (חֻפָּר = תָּבַר) *loops, hangers, handles*; [Maim.: *hem, border*]. Kel. XXV, 1 (R. S. a. l. תּוּבָרָאוֹת, תּוֹבְרוֹת; Var. in Hai G. תּוֹפְרוֹת); Tosef. ib. B. Bath. III, 1 תפארות (read with R. S. to Kel. l. c. תְּפָרָאוֹת).

תּוּגָה f. (b. h.; רָגָה) *pain, grief.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 28 מהו מת' מן השברים וכ' what does *mittugah* (ib.) mean? From the misfortunes that have come upon me &c. [Ib. to Ps. XVIII, 3 מתוגה, read with ed. Bub.: מוניטין, v. 'Rashi' to Gen. R. s. 39¹¹.]

תּוּגְיֵיל', Y. Sot. VII, end, 22ª ת' לה , read: תי גייל לה, v. תֵּי.

תּוּגְרָא, v. תִּגְרָא I.

תּוֹדָא, *pl.* תּוֹדָאתָא, v. תּוֹדְתָא.

תּוֹדָה I f. (b. h.; יָדָה) *thanksgiving*, (sub. קרבן) *thank-offering.* Ber. 6ᵇ כאילו הקריב ת' as if he had offered a thank-offering. Shebu. 15ᵇ שיר של ת' וכ' the song of thanksgiving (in the Temple) was accompanied by citterns &c. Lev. R. s. 9 חטאת ... ת' אינה באה על חטא the sin-offering is brought for a sin ..., but not so the thank-offering. Ib. לעתיד ... וקרבן ת' וכ' in future all sacrifices will cease, but the thank-offering shall never cease. Zeb. V, 6. Men. II, 3. Ib. VII, 1; a. fr. — *Pl.* תּוֹדוֹת. Ib. 80ª מרבה בת' הוא he had the intention of bringing several thank-offerings. Lev. R. l. c.; a. e.

תּוֹדָה II pr. n. m. *Todah* (an adaptation of תַּדַּאי, Thaddæus, for the sake of paronomasia), one of the disciples of Jesus. Snh. 43ª (missing in later editions) חמשה ... ות' Jesus had five disciples; Matthew, ... and T. Ib. אתיוה לת' אמר ת' יהרג וכ' they brought up T., and he said, shall T. be put to death? is it not written (Ps. C. 1), a song of T.? Said they to him אין ת' יהרג וכ' yes, T. shall be slain, for it is written (Ps. L, 23), he who sacrifices T. honoreth me.

תּוֹדוֹס pr. n. m. *Todos* (abbrev. of Theodoros), 1) T. of Rome. Tosef. Bets, II, 15; Bets. 23ª; Pes. 53ª; Ber. 19ª; a. e. — 2) T. the physician. Bekh. IV, 4. Tosef. Ohol. IV, 2 תיאודורוס הרופא.

תּוֹדְתָא f. = h. תּוֹדָה, *thanksgiving, thank-offering.*

Targ. Jer. XXX, 19. Targ. Lev. VII, 12; a. fr.—*Pl.* תּוֹרָן, תּוֹרָתָא, תּוֹרָתָא. Targ. Ps. LVI, 13. Targ. II Chr. XXIX, 31.

תָּוָה, v. תּוּר.

תָּוַה, תָּוֵה, תָּוַח (cmp. תְּהַה) 1) *to be perplexed; to fear, be anxious* (corresp. to h. חרד). Targ. O. Gen. XXVII, 33. Targ. Job XXXVII, 1 ירתוה (ed. Lag. יְתַוָּא; some ed. יְתַוָּא *Pa.*). Targ. Jer. XXXVI, 24 (h. text פחד). Targ. Y. Num. XXXIII, 24. Targ. Koh. IV, 16 תְּוָוהוּ ed. Lag. (ed. Vien. תָּוָהוּ, read תְּוָהוּ). Targ. O. Deut. XXVIII, 66, sq. תָּוֵה ed. Berl. (ed. Vien. תָּוֵי). Targ. Esth. V, 14 ת' לצפרא (ed. Vien. תַּוֵּה *Pa.*) waited anxiously for the morning; a. fr.—Tanḥ. Emor 10 תַּוְהוּ כולי עלמא all the people were perplexed (marvelled); Yalk. Mic. 554 תמהו אומות העולם (corr. acc.).—2) *to shudder, be disgusted.* Pes. 50^{b} תַּוְוהוּ ביה ארנשי Ms. M. people are disgusted with it (dislike the occupation), v. תְּהֵי.

Pa. תַּוֵּה, תַּוָּא same, v. supra.

Af. אַתְוֵה *to disgust.* Targ. Ps. LXXVIII, 41 אַתְוִוּ תְּוָהָא ed. Wil. (ed. Lag. אירתו תְּוָהָא, corr. acc.).

תָּוָה, תָּוֵה m. (preced.) *anxiety.*—*Pl.* תְּוָהִים, תְּוֵי. Sabb. 152^{a} (ref. to תחתחים, Koh. XII, 5) נעשה לבו ת' Ms. M. (ed. נעשה לו ת', some ed. נעשו, v. infra; Ag. Hatt. תְּוָהִין תירוהין) his heart is full of fears; Yalk. Koh. 989 נעשה לו תְּוָוהִין תוהין it (the road) becomes for him full of terrors.

תְּוָא, תְּוָה, תְּוָא, תְּוָה ch. same, 1) *anxiety, terror; disgust.* Targ. O. Gen. XXVII, 33 (some ed. תְּהָא). Targ. Ps. LXXVIII, 41, v. תְּוָה.—2) (of a building) *threatening condition, indications of dilapidation.* B. Bath. 3^{b} חזי בה ת' they notice signs of ruin on it.—3) *mishap.* B. Mets. 73^{a} כיון דחוה ביה ת' לא וכ' (not דהוי, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) since a mishap may befall it (and the buyer must take the risk), the transaction has not the appearance of an advance of money for a consideration (of usury, v. אַגְרָא I); Rashi: *cause for regret*].—[Koh. R. to I, 7, v. תְּוִירִי.]

תְּהוּ, תֹּהוּ m. (b. h.; תָּהָה) *waste, desolation; vanity, idleness.* Snh. 97^{a} שני אלפים ת' וכ' two thousand years the world was waste &c. Ib. 26^{b}, v. שָׁתַת II. Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זה קין . . . לת' ובהו this refers to Cain who wanted to reduce the world to waste and desolation; a. fr.

תְּהוּ, תֹּהוּ m. ch. (v. תָּהָה 2) *regret.* Targ. Y. Ex. XXXII, 12. Ib. 14. Targ. Y. II Gen. VI, 6 Ar. (ed. יהות תְּהֵי). Targ. Y. I Deut. XXXII, 36 תְּהֵן (read תְּהוּ); a. e.

תַּוּ, תַּוּת f. (v. תְּהוּת)=תָּהוּת *regret, regrettable thing, mistake.* Gen. R. s. 27 ת' היתה לפני וכ' ('Rashi' תְּוָהָא) it was my mistake that I created him below (as a terrestrial being); Yalk. ib. 47 תָּהוּת.

תַּוּ, תַּוּדְתָּא f. (תְּוַה) *perplexity, terror.* Targ. Deut. XXVIII, 67.

תָּוָא m., *pl.* תְּוָאִים, v. תָּאוֹ.

תָּוַה, תָּוָה, תָּוָא, v. תְּהַה.

תָּוָה, v. תּוּר.

תְּוָוהָא, v. תְּוָהָא.—[Koh. R. to I, 7, v. תְּוִירִי.]

תַּוּדְתָּא, תַּוְוהָתָא, v. sub תְּהַה.

תְּוִירִי m. (dial. for תְּוִבְרִי)=תְּוִבְרָה, *overflow, inundation.* Gen. R. s. 13 כמין ת' ('Rashi': כהדין ת'; ed. Leips. תווין, corr. acc.) as from an overflowing river; נהר בבבל ושמו ת' וכ' (not בבל) there is a river (or canal) in Babylonia which is named Tuvay, and why is it named T.? Because it comes back and inundates once in forty years; Koh. R. to I, 7 תוהא (corr. acc.).

תָּוָךְ, v. תָּוֶךְ.

תָּוֶךְ, תָּוֹךְ m. (b. h.) *middle.* Num. R. s. 14^{9} כנגד שני עמודי הת' אשר הפיל corresponding to the two middle pillars which he (Samson) pulled down. Y. Erub. V, 22^{c} שער הת' *the Middle Gate*, name of a Temple gate.—V. תּוֹךְ.

תְּוֵךְ *Pi.* (denom. of preced.) *to divide in the middle, to halve.* Y. Ber. I, 2^{d} bot. (expl. תחיכונה Jud. VII, 19) סופה של שניה וראשה של שלישית (ש)הן מְתַוְּכוֹת חלילה it means the latter part of the second and the first part of the third watch, which divide the night in half; Lam. R. to II, 18.—*Part. pass.* מְתוּוָךְ; f. מְתוּוֶכֶת *being between.* Ib. introd. (R. Josh. 2) (ref. to Ez. XXI, 26) שהיא מת' בין שני וכ' which lies between two roads (where two roads meet), one leading to &c.; Koh. R. to XII, 7 שמת' לשני וכ' (corr. acc.); Yalk. Ez. 361.

תַּוָּן c. pl. (תְּוַה) *fearing, afraid of.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 66.

תָּוָן, תָּוֹן m. (=תָּאוֹן; v. תָּא I, a. תְּוָא I) *cell, chamber.* Targ. I Kings XXII, 25; Targ. II Chr. XVIII, 24; a. fr.—*Pl.* תְּוָנֵי, תְּוָנֵי, תְּוָנַיָּא, תְּוָנִי. Targ. O. Deut. XXXII, 25. Targ. Job XXXI, 33 תווני לבי Ms. Var. (h. text חִבִּי, v. עוּפָא).—Nidd. 20^{b} יהודאי בת' לבאי יתבית' Rashi (ed. בת' דלבא) you Jews seem to sit in the inner chambers of men's hearts (of the heart).

תּוֹס, v. וּוֹס.

תַּוְרָא, v. תַּרְנְגָא.

תָּוָרֵי, *pl.* of תּוֹרָא I, q. v.

תּוֹרַחַ, v. תִּרְחוּחַ.

תַּח, תּוּחְלָא m. (תְּחַל) [*beginning to ripen,*] *early ripe* or *half-ripe date.* Gitt. 89^{a}, v. אֲצִירְפָא. Ḥag. 15^{b} אכל תירנו דאמרי אנשי [Ms. M. שִׁרְחְלָא (Ar. תוחלנא), v. ת' וכ'; (not אשכחתיה) אשכחת תְּחַלְּתָא אכל גוזא ושדי שרחלי that is what people say, when thou findest an early date, eat

the inside and throw away the peel (or the kernel); אמרי במערבא אכול תחלא וכ' they say in the west, eat the date &c. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30)].—Pl. תּוּחְלֵי, v. next w.

תּוּחְלָנָא m. (preced.) *beginning to ripen, half-ripe.* Hag. 15[b], v. preced.—*Pl.* תּוּחְלָנֵי. M. Kat. 10[b] תמרי ת' (Ms. M. תוחלי) unripe dates. B. Mets. 89[a]; Yalk. Deut. 938.

תּוֹחֶלֶת f. (b. h.; יָחַל) 1) *hope, expectation; that which may be looked for, good, use.* Y. Pes. VI, beg. 33[a] אפשר שיש ממנו ת' possibly something good can come from him (may be he can enlighten us). Ib. כבר אמרנו שיש ממך ת' we have said that a good thing may be expected of thee. Ib. כבר אמרנו אם יש ת' מבבלי we have said, can we expect anything of a Babylonian? Num. R. s. 2[15] אין תוחלת לדבר וכ' nothing of consequence can come of him, he cannot beget &c. Ib. וכי יש בו ת' is there any good in it (can the golden calf produce any effect)? Midr. Till. to Ps. XXXVII, 2 חצירם תוחלתם what good there is in them is mere grass (cmp. Is. XL, 6). Yalk. Job 909; Gen. R. s. 27 (ref. to Gen. VI, 5) משהיתה בהם ת' . . . לא היתה from sunrise to sunset they achieved nothing good; Yalk. ib. 47. Ib. 35, v. תּוּעֻלָּה. Num. R. s. 20[8] אין בו ת' . . . אם יבוא if he (Balaam) will be ready to go with us, he will succeed, but if he should delay even one hour, he will be of no use; a. e.—2) (homilet.) *prayer* (as if from תְּחִלָּה). Ber. 32[b]; 55[a] שנ' ת' וכ' . . . כל המאריך he who makes long prayer and speculates on it (v. עִוֹן h.) comes to sickness of heart, for it is said (Prov. XIII, 12) a prolonged prayer makes the heart sick; Yalk. Prov. 950; Yalk. Deut. 854.

תּוֹחֵתַי, v. תַּחְתַּי.

תּוּמַאי pr. n. m. *Tuṭay*, a Tanna. Kidd. 16[b].

תּוּמְטִינִי, v. next w.

בַּר תּ', תּוּמְטָנִי pr. n. m. *Bar-Tuṭani*, an Amora. Sabb. 71[a] (Ms. M. תָּאטוּנִי); Ker. 4[b] תאוטני; ib. 12[b] תוטיני.

תָּוָה, תָּוִי (b. h. (?); sec. r. of אָוָה II), *Pi.* תִּוָּה *to mark.* Lev. R. s. 18 מְתַוִּים תוואים (ed. Wil. מתאווה), v. אָוָה II.

תּוּיכְמִדָא, v. תּוּכְמִידָא.

תָּוֵךְ, v. תָּוֶךְ, a. תּוֹךְ II.

תַּוֵּךְ, *Pi.* תִּוֵּךְ, v. תִּוֵּךְ.

תּוֹךְ I *tokh*, the sound of boiling. Ber. 39[a] . . . ריתיב it stands on the stove and makes *tokh tokh* (boils thoroughly); Erub. 29[a]. Pes. 74[a] ת' ת' קוריהו ר"י R. J. called it (the kid roasted with its loose pieces inside) *tokh tokh* (boiled); v., however, תַּכְתָּא.

תּוֹךְ II m. (b. h. תָּוֶךְ, constr. תּוֹךְ) 1) *middle, inside, receptacle.* Kel. XXVII, 1 כל שאין לו ת' וכ' earthen vessels which have no inside (receptacle), have no back, i. e. their back is not susceptible of levitical uncleanness. Ib. XXV, 2. Ib. 4 כלי שנטמאו . . . לא נטמא תוכו if the outside of a vessel has become unclean, its inside is not affected thereby. Yoma 72[b], v. בַּר I; a. fr.—*Pl.* תּוֹכוֹת. Gitt. 20[a] ת' תק, v. חָקַק.—2) (prep.) *in, into, within.* Nidd. 45[b] ת' זמן within the period (during the year of developing puberty); B. Bath. 155[b]. Ib. 5[a] פרעתיך בת' זמני I paid thee within my appointed time (before the debt was due). Dem. VII, 5 בת' ביתו in his house. Kil. I, 8 לת' האבטיח into a melon; a. v. fr.—ת' כדי דיבור, v. דִּי.—מת' *immediately from, through, because of.* Ber. V, 1 מת' כובד ראש in a mood of humility, v. כּוֹבֶד. Ib. 31[a] אין . . . לא מת' דין וכ' you must not rise for prayer immediately after giving judgment, or after an undecided discussion &c. Ib. מת' עצבות from a mood of grief. Pes. 50[b] מת' שלא לשמה, v. שֵׁם; Naz. 23[b].—Shebu. 32[b], a. fr. מת' שאינו יכול לישבע וכ' because he cannot make oath, he must pay. Bets. 12[a], a. e. מת' שהותרה הוצאה וכ' since carrying for an immediate need (on the Holy Day) has once been permitted, it has also been permitted for a less immediate need; a. v. fr.

תּוֹךְ *to press, make to suffer, punish*, v. תָּכַךְ I.

תּוֹכָא m. (תָּכַךְ) *pressure, grief.* Targ. Prov. XIX, 19 ed. Lag. (ed. Wil. תַּכָּא; oth. ed. תִּרְכָּא). Ib. XXI, 11 (ed. Wil. תַּכּ').

תּוֹכְבָרָא, v. תַּכְבָּרָא.

תּוֹכָה* f. (v. תּוֹךְ II, a. תָּכַךְ) *pressure, emphatic expression*; (adv., cmp. הַיְקָא) *exactly, only.* Y. Keth. I, 25[d] ת' שבציפורין בעל this is the law only when the seduction took place in Sepphoris itself.

תּוֹכְחָא, v. תּוֹכֵחָה ch.

תּוֹכַחַת, תּוֹכָחָה f. (b. h.; יָכַח) *reproof, admonition, threat of punishment.* Arakh. 16[b] שמקבל ת' . . . תמידהני I wonder whether in this generation there is one that accepts admonition; Sifra K'dosch., Par. 2, ch. IV. Arakh. l. c. עד היכן ת' וכ' how far must you go in reproving your neighbor (Lev. XIX, 17)? Until he strikes you. Lev. R. s. 27 (ref. to Is. I, 18) זו תשובה וזו ת' is this an argument, and this a threat?; Tanḥ. Emor 10; Yalk. Mic. 554. Ḥag. 4[b] (ref. to Gen. XLV, 3) ומה ת' של בשר ודם כך ת' וכ' if the rebuke of a human being has such an effect, how much greater ought to be the effect of God's rebuke!; a. fr.—*Pl.* תּוֹכָחוֹת. Tam. 28[a] יאהב את חת' שכל זמן שת' וכ' let man love reproofs, for as long as reproofs are in the world, ease of mind comes upon the world, good, and blessing &c. Deut. R. s. 1 ראויין היו חת' וכ' the rebukes (threats of punishment) should have been pronounced through Balaam, and the blessings through Moses; ib. יוכיחן משה . . . והת' ברד ישראל let Moses who loves them rebuke them, and Balaam who hates them, bless them in order that the blessings and the rebukes be made certain in Israel's hand; Yalk. ib. 795. Deut. R. l. c. הואיל וקבלו עליהן תוכחותיך וכ' because they accepted thy (Moses') rebukes, thou must bless them; a. fr.

תּוֹכַחְתָּא, תּוֹכְחָא, תּוֹכְחָה, תּוֹכְחָה ch. same. Targ. Mic. VI, 2.—Sabb. 152[a] תוכיחא Ms. M. (ed. תוכחה), v. שָׁלִיךְ II. Gen. R. s. 52 (ref. to Gen. XX, 16 נוכחת) כבר

תּוֹכַחְתֵּיהּ ... גבירה וכ׳ this man's (thy) reproof is already with him (thee, that thou didst not clothe thy wife honorably) &c.; Yalk. ib. 91 (not גבר).

תּוֹכְיחָא, תּוֹכַחְתָּא, v. preced. wds.

תּוֹכִיחַ, v. תּוֹבְרָה.

תּוֹכִין, Y. Shebi. IV, 35[b] bot. ארן תולין ת׳, v. תָּחוּב.

תּוֹכָלָן m. (תָּכַל) *confidence, trust.* Targ. Prov. XIV, 26 (h. text מחסה).

תּוֹיכְמִדַּת, תּוֹכְמִידַת, Pesik. R. s. 23, a corrupt., emended in ed. Fr.: תּוּכְבְּרָה, v. תַּכְבְּרָא.

תּוֹלָאנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תּוֹלְבַנְקִי, v. next w.

תּוֹלְבַקְנֵי pr. n. pl. *Tulbaḳnê*, on the upper Euphrates (v. S. Funk Juden in Babyl., p. 13, note 2). Kidd. 71[b] עד אקרא דת׳ Babylonia extends (for genealogical purposes) as far as Fort (the fortified ford of) T. Meg. 6[a] אקרא דת׳ (Ms. F. עקרא דתולבנקי, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); Keth. 112[a] עד מקום ... ואיזו זו תִּרְבַּקְנָה ... א׳ דתולבנקי.—Gen. R. s. 16 as far (east) as where the Euphrates runs, there is the land of Israel; and what place is this? It is *Tirbaḳnah* (?).

תּוֹלָדָה f. (b. h.; יָלַד) 1) *birth, procreation, offspring.*—*Pl.* תּוֹלְדוֹת. Gen. R. s. 12 שלשה דברים הללו ... שלש ת׳ וכ׳ the following three things form the real creations of the world, and each of them delayed three days, and then produced offspring: the earth &c. Ib. יש ... לכל יש ת׳ all things have origins (mentioned in the Bible), heaven and earth have origins &c. Ib. כל מי שיש לו ת׳ וכ׳ whatever has an origin, dies and decays, is created, but does not create, but that which has no origin does not die &c. Num. R. s. 14[12] בעת שהעמיד ת׳ during the time of his begetting children. Y. Sot. VIII, 22[c] bot. שלישי לת׳ ורביעי וכ׳ he was the third in the order of birth, and the fourth in the order of accession; a. fr.—2) *secondary act, subspecies*, opp. אב or עיקר, v. אָב II. Y. Sabb. II, 5[a] bot. שחיטה עיקר וחבורה ת׳ slaughtering is the primary act (forbidden on the Sabbath), and wounding is the secondary act. B. Kam. 2[a] קרי לה ת׳ ... חך an act which was essential at the building of the Tabernacle is called *ab*, and one which was not essential, is called *toladah*; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. מדקתני אבות מכלל דאיכא ת׳ since the Mishnah speaks of main damages, we must conclude that there are also secondary ones; תּוֹלְדוֹתֵיהֶן כיוצא בהן וכ׳ are their subspecies subject to the same laws or not? Sabb. 2[b] חני אבות ותני ת׳ וכ׳ ... הכא here (Sabb. I, 1) where the main subject is the Sabbath, the Mishnah specifies the main act and the secondary acts, &c.; Shebu. 5[a]; a. fr.

תּוֹלְדוּתָא f. (preced.) 1) *birth.* Targ. II Esth. III, 3 (ed. Lag. תִּילְדֵי; ed. Vien. תִּלְדֵי).—2) *descent, kinship.* Targ. Esth. II, 10 (ed. Vien. תִּלְדֵי; ed. Lag. תִּילְדֵי); Targ. II Esth. ib. תּוֹלְדוּתָהּ ed. Vien. (oth. ed. תּוֹלְדָתָהּ; ed. Lag. תִּילְדוּתָהּ).

תּוֹלָ, תּוֹלְדְתָּא f. (preced.) 1) *she that bore, mother.* Targ. Prov. XXIII, 25.—2) *pl.* תּוֹלָדָתָא, תּוֹ׳ *generations, history.* Targ. Gen. II, 4. Ib. V, 1; a. fr.—3) *kinship*, v. preced.

תּוֹלָנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תּוֹלְסִין, Sifré Deut. 81, v. קוֹלָס.

תּוֹלָע c. (b. h.; תלע, *Tafel* of צלע, v. לוּעַ; v. Del. Proleg., p. 113) *worm.*—*Pl.* תּוֹלָעִים. Sot. 35[a] וכ׳ ויהיו ת׳ יוצאות worms came out of their tongues &c.; Yalk. Num. 745. Tanḥ. T'tsav. 11 קלאנין של ת׳, v. קוֹלָנִי; Yalk. Prov. 935; a. e.

תֹּל, תּוֹלְעָבָא m. (לָעַב) *sneer, scorn, lasciviousness.* Targ. Ps. LXXIX, 4 (ed. Wil. תו׳). Targ. Is. XXVIII, 11. Targ. Ez. XXXIII, 31. Targ. Jer. LI, 18; a. e.

תּוֹלַעַת, תּוֹלָעָה f. (b. h.) = תּוֹלָע. B. Mets. 83[b], v. רִמָּה. B. Bath. 17[a] רמה ות׳ ... שבעה over seven persons no kind of worms had power. Midr. Till. to Ps. XXII, 7 מה ת׳ הזאת וכ׳ as the worm has (for its defense) nothing but its mouth, so Israel has nothing but the prayer of his mouth; ib. ed. Bub. מיעקרין וכ׳ ... מיעקרת מה ת׳ (not מתעקרת, מתעקרין) as the worm uproots the tree, so Israelites, through their mouth and their prayer, undo evil decrees &c. Midd. II, 5 כל עץ ... ת׳ וכ׳ wood in which a worm was found was unfit for the altar; a. e.—שני (ה) ת׳ *scarlet-dyed (yarn).* Midr. Till. l. c. משכן של ת׳ ש׳ a tabernacle of scarlet yarn. Num. R. s. 4[13]. Par. III, 10 שְׁנִי ת׳; a. e.

תּוֹלַעְנָא m. (preced.) *scarlet-colored.* Sabb. 110[b] אהלא ת׳ (Ms. M. תִּילָאנָא) scarlet-colored aloes; Gitt. 69[b] תּוֹלָנָא; Ab. Zar. 28[b] תּוֹלָנָא (Rashi a. Ms. M. תולאנא).

תּוֹלַעְתָּא f. = h. תּוֹלֵעָה. Targ. O. Deut. XXVIII, 39. Targ. Jon. IV, 7.

תּוֹלְשְׁמִי, v. תּוּשְׁלָמִי.

תּוֹלָתָא, תּוּלְתָּא, v. חֻלְתָּא.

תֹּם m. (b. h. תֹּם; תָּמִים) *simplicity, integrity.* Pesik. R. s. 21 בשבועתם בתומיהם ושבטו של לוי עומד ... גלוי בתומו (not בתומיא) it is revealed and known before thee that all the tribes shall fail to abide by their oath in rectitude, and that the tribe of Levi shall stand by its rectitude. Midr. Till. to Ps. VII, 9 כתומי, v. עַקְמוּמִית; a. e.—Esp. הסיח לפי תומו to talk in one's simplicity, *to make a statement in ignorance of its legal bearing.* Yeb. 121[b] במסיח לפי תומו when the gentile makes an incidental statement (not as formal testimony). B. Kam. 114[b] תינוק ... מסיח לפי תומו ואמר וכ׳ a child talking in his innocence said, I and my mother were captives &c. Gitt. 28[b] כל מ׳ ל׳ ת׳ הימוני מהימני ליה whenever a gentile makes an informal statement, we believe him (act on it as evidence); a. fr.—*Pl.* תֻּמִּים, in connection with אוּרִים, *Urim and Tummim* in the high priest's breastplate (v. אוּר I). Yoma 73[b] שמשלימין את דבריהן ת׳ they are named

Tummim, because they complete their words (what they predict comes to pass); Y. ib. VII, end, 44c ת' שהן מתימין וכ' v. תָּמַם. Sot. IX, 12; a. fr.

תּוּמָא, תּוֹם I m. = h. שׂוּם, *garlic.* Y. Ter. VIII, 46a עבד ת' שחיק וכ' had ground garlic prepared in his house. Y. Sabb. VII, 10a bot. ההן דשחק ת' he that grinds garlic (on the Sabbath). Gitt. 69a יחידאה ת' a single-headed garlic plant. Sabb. 140a, v. שׁוּפְתָּא; a. fr.—*Pl.* תּוּמֵי, תּוּמֵיָּא. Targ. Num. XI, 5.

תּוּמָא II m. (= תּוּאמָא; cmp. תְּרוֹמֶת) *fringe.*—*Pl.* תּוּמֵי. B. Mets. 60b למרמי ת' (Ms. H. למיעבד תְּיָאמֵי), v. סַרְבָּלָא.

תּוּמָא m. = h. תֹּם, *simplicity.* Targ. II Sam. XV, 11.—*Pl.* תּוּמָאֵי, תּוּמֵי = h. תֻּמִּים. Targ. Ex. XXVIII, 30 (O. ed. Vien. תְּמֵי). Targ. Deut. XXXIII, 8; a. e.

תּוּמִין, תּוּמִיו' Bekh. 44a Rashi, v. תְּרֵין.

תּוֹמָן m. (Chaldaism; v. תַּמְנֵי) *Toman*, one eighth of a Kab. Y. Sot. I, 17a רובע ות' וחצי ת' וכ' a Rob'a (one fourth of a Kab), and a T., and a half-T., and an Ukhla; Bab. ib. 8b (corr. acc.); B. Bath. 89b, sq.; a. e.

תּוּמַנְיָא, תּוֹמַנְיָא, v. תַּמְנֵי.

תּוֹמְנִיתָא, v. next w.

תּוֹמַנְתָּא f. = h. תּוֹמֶן, *Tomanta*, one eighth of a Kab. Y. Sabb. VIII, 11a bot.; Y. Pes. X, 37c bot., v. בּוּרְדִּיס; Y. Shek. III, 47c top תמונתא (corr. acc.). Pes. 109a תַּמְנַיְרְתָא קדמיירתא וכ' (Rashi תּוֹמַנְתָּא; Rashb. תּוֹמְנָתָא; Ms. M. 1 תימנתא, read: תּוֹ; Ms. M. 2 תּוֹמְנִירְתָא) the old T. which was kept in Tiberias.

תּוֹמֶר, v. תָּמַר II.

תּוּמַרְתָּא, תּוֹמְרָא, v. תַּמְרָא, תַּמְרְתָּא.

תָּמָן, v. תָּוֹן.

תּוֹן I = אַתּוּן, *ye*; v. אַתְּ.

תּוֹן II, *come ye*, v. תּוּ I.

תּוּנָא m. (תָּנָא I) *repetition, confirmation.* B. Mets. 3a; a. e., v. תַּנָּא.

תּוּנְבָא m. (תנב *to become rigid*, Brockelm. Lex. Syr.) *stupor, loss of sensation.* Targ. Job XXXIII, 20.—Yoma 83a ת' הוא דנקיט ליה stupor seized him (so that he does not feel the lack of food). Nidd. 37b לה ... ת' בעלמא it is merely stupor that seized her (so that she feels no pain).

תּוּנְיָא, v. תּוּנָא.

תִּינַחְתָּא, תִּינָחָא, v. תִּינָא.

תִּינְתוּמְתָּא, v. תַּנְחוּמְתָּא.

תּוּנְיָא m. (תָּנָא I) *tale.* Targ. Job XIII, 17 תּוּנְיָרִי ed. Lag. (ed. Wil. תַּנְיָרִי; Ms. תּוּנְיָרִי).—V. תַּנְיָרִי.

תּוּסְבְּרָא, תּוּסְבָּרָא, v. sub תְּסַב.

תּוֹסֶפְאָה m. (יָסַף) 1) *one who uses the vowel letters freely, who writes plene*, opp. בַּצְרָא. Ab. Zar. 9b, v. בְּצַר.—2) *Tos'faah*, surname of one Raba or Rabbah; [Neub. Géogr. p. 332: *of Thospia*, capital of the Armenian district Thospitis]. Yeb. 80b; Ber. 50a; Sabb. 95a; M. Kat. 4a.

תּוֹסֶפֶת f. (יָסַף) 1) *addition, increase.* Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. IV, 2) ת' ללינה ולא ת' לעיבור 'she bore again' means an additional birth, but not an additional pregnancy (Abel having been conceived simultaneously with Cain). Ib. s. 61 תּוֹסֶפְתּוֹ של חקב"ה מרובה וכ' what God adds is more than the original; קין עיקר ... שחוא ת' וכ' Cain was the original, and Abel, because he was an addition . . ., was born himself and two twin sisters with him. Y. Ter. IV, 42d ת' תרומה an addition to the minimal quantity of T'rumah. Ib. bot. ארץ הפחת והת' שיין, v. פַּחַת. Y. Bicc. I, end, 64b תביכורים ת' the addition to the normal quantity of first fruits to be offered. Y. Keth. VI, 30d top ת' (sub. כתובה) the additional jointure beyond the legally prescribed sum; Bab. ib. 90a. Y. Meg. I, 70d bot. אדר הראשון ת' וכ' is the first Adar the addition (the intercalated month), or is it the second Adar?; a. fr.—Esp. *the time added to, and given the character of a festive day* (v. Yoma 81b מיסרפין מחול וכ' you must begin the Holy Day some time before its lawful beginning and end some time after its lawful end). Yoma 81a על ת' מלאכה for disregarding the addition by doing a labor which is prohibited on the festive day; עינוי על ת' for disregarding the additional time for fasting (by eating); יהא מווהר על ת' מלאכה that he be warned concerning the additional time during which he must abstain from labor; a. e.—2) *Tosefeth* (*Tosefta*), a collection of oral laws (Mishnahs) outside of the regular Mishnah. Y. Hor. III, end, 48c (ref. to Prov. XVI, 11) פלס ... ליי' זה תת' 'balance', that is the Biblical text, 'scales', that is the Mishnah, 'judgment', that is the Talmud, 'the Lord's', that is the Tosefeth. Ib. (ref. to Koh. VI, 2) עושר ... וכבוד זה תת' 'riches', that is the Biblical text, 'goods', the *halakhoth*, and 'glory', the Tosefeth; Koh. R. to VI, 2 זה בעל הוספתא; Yalk. ib. 972 זה תוספתא. M. Kat. 3b; a. e.—*Pl.* תּוֹסָפוֹת. Cant. R. to VI, 9 ועלמיות ... אין קץ לת' 'and handmaids without number (ib. 8)', there is no end of Tosafoth. Y. Peah. II, 17a bot. ... אין למדין ולא מן תת' וכ' we derive no practical decisions from the *halakhoth* ..., or the Tosafoth, but only from the Talmud. Lev. R. s. 30 (ref. to Ps. XVI, 11) ת' ואגדות ... שבענו we are satisfied with five joys, the Scripture, the Mishnah, the Talmud, the Toseftas, and the Agadoth. Koh. R. to V, 8 ת' של בית רבי the Tosafoth of the house of Rabbi; ת' של ר' נתן the T. of R. Nathan; a. e.—[In Talmudic literature: *Tosafoth*, annotations to the Talmud, mostly by French scholars, בַּעֲלֵי ת', *Tosafists.*]

תּוֹסֶפְתָּא ch. same, esp. *the Tosefta* (v. preced.); also *a paragraph of the Tosefta.* Koh. R. to VI, 2 בעל ת' one knowing the Tosefta; Yalk. ib. 972, v. preced. Gen. R. s. 16. Y. Sabb. VIII, 11a bot., a. e. עתיקתא ת' a tradition in an old Tosefta; a. fr.—[Y. Ber. III, 6b שמעון דת', v. סוֹפְפָתָה.]—*Tosefta*, name of an extant collection of Mishnah under the redaction of R. Ḥiyya and R. Oshaya.

תּוּסַקָפְתָּא, תּוּסְקָפְתָּא f. (סְקַף I; cmp. עֲלִילָה) 1) *what is brought about, disposition, destiny.* Targ. II Chr. X, 15 (h. text נסבה). Ib. XXII, 7 תּוּסְקָפַת constr. (h. text תבוסת).— 2) *cause, pretext, occasion.* Targ. Jud. XIV, 4 (h. text תאנה).—*Pl.* תּוּסְקָפָתָא. Targ. Job XXXVII, 12 (ed. Wil. תּוּסְקָפְתָּא *sing.*; h. text נסכות).—V. תַּסְקוֹפָא.

תּוֹעֲבָא, תּוֹעֲבָה, v. next wds.

תּוֹעֲבָה f. (b. h.; יעב, Barth Et. St. p. 28; cmp., however, עַבְרִית, עֲבִירָה) *that which is repulsive, abomination.* Ber. 23[a] תפלתו ת' (fr. Prov. XXVIII, 9) his prayer is an abomination (unacceptable). Lev. R. s. 27 (ref. to Is. XLI, 24) אוהה ת' שכתוב בה ... מאוחה תת' וכ' that abomination of which it is said (Ex. XXXII, 8) 'they have made themselves a molten image'—of that abomination (that class of animals) bring ye an offering &c.; Tanḥ. Emor 11. Nidd. 70[a]; Yeb. 11[b] (ref. to Deut. XXIV, 4) חרא ת' ואין בניה תּוֹעֲבִין she (the divorced woman remarried after having been another man's wife) is an abomination, but her children are not abominations (her daughters may be married by priests); Kidd. 77[a] תּוֹעֲבִים. Y. Yeb. IV, 6[b] bot. חרא ת' ואין הוולד ת' Tem. 29[b]; a. fr.

תּוֹעֲבְתָּא, v. next w.

תּוֹעִיבָא c., **תּוֹעִיבְתָּא** f. ch. same. Targ. Is. XLI, 24. Ib. XLIV, 19 (ed. Wil. תּוֹעֲבָא). Targ. O. Lev. XVIII, 22 תועיבא ed. Berl. (ed. Vien. תּוֹעֲבָתָא, read: תּוֹעֲבָתָא); a. fr.—*Pl.* תּוֹעִיבָן, תּוֹעֲבָתָא, תּוֹעֵי'. Targ. Ez. VIII, 6; 13. Ib. VI, 11. Targ. O. Deut. XXXII, 16 ed. Berl. (oth. ed. תּוֹעִיבְתָּא, תּוֹעֲבְתָּא); a. fr.

תּוֹעֶלֶת f. (יָעַל) *profit, use.* Midr. Till. to Ps. XXXVII (ref. to Is. XIV, 3) ומה ... ואין לי מהם ת' וכ' (ed. Bub. ואין מועילין לי) since I deal kindly with the wicked who provoke me, and of whom I have no profit, how much more with thee &c. Gen. R. s. 22 ולא נמצא בם ת' no good was found in them; Yalk. ib. 35 תוח'; v. תּוֹחֶלֶת.

תּוּף I, v. תָּפַף.

תּוּף II m. (תָּפָה II) *spittle.* Keth. 61[b] ת' שדאי ת' שדאי as the spittle gathers in the mouth, eject it.

תּוֹף m. (b. h. תֹּף; תָּפַף *to knock*) *timbrel.* Gen. R. s. 23, v. נָעַם; a. e.—*Pl.* תּוּפִּים. Pirké d'R. El. ch. XLII; Yalk. Ex. 253 (ref. to Ex. XV, 20) וכי מנין ... ת' ומחולות וכ' whence did the Israelites get timbrels and dancing choruses in the desert? אלא שהצדיקים ... והתקינו להם ת' ומחולות but the righteous were trustful and knew that God would perform miracles and mighty deeds for them at the going forth from Egypt, so they prepared for themselves timbrels and choruses. Midr. Till. to Ps. LII (ref. to Koh. V, 5) 'and undo the work of thy hand', אלו ת' this refers to the timbrels (with which Miriam led); a. e.

תֻּפָּא, תּוּפָּא ch. same. Targ. Ex. XV, 20 (Y. ed. Vien. תּוּפָּא).—*Pl.* תּוּפְּרִין, תּוּפַּיָּא, תֻּפֵּי. Ib. (Y. ed. Vien. תּוּפַּיָּרָא). Targ. Ps. CL, 4 (ed. Wil. תּוּפִּין); a. fr.

תּוּפִּינָא, תּוּפְּיָנָא f., v. next w.

תּוּפִּינֵי m. pl. constr. (b. h. תַּפְּנִי; אָפָה) a sort of *pastry* (Talm. חֲבִיתִּים). Men. 50[b] (expl. תפינר, Lev. VI, 14) תֵּאָפֶינָה נאה they shall be baked so as to look nice (i. e. well baked and then fried, v. טִרְגֵּן); (oth. opin.) תאפינה נא they shall be baked when half done (v. נָא II, i. e. fried and then baked); (oth. opin.) תאפינה רבה they shall be baked several times; (Var. רכה soft, with an admixture of oil; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Y. Shek. VII, 50[d] תואפינה נא (read: תֵּירָא); תּוּפְנָה רכה soft pastry; תיפנה נויר a nice-looking pastry; Yalk. Lev. 488 תופי נא (read: תּוּפְּרָנָא נא); תופינא נוי, תופינא רכה. Y. Shek. l. c. בשעת חֲבָאָה ת' וכ' the *tufiné* are offered when the high priest brings his initiation offering, but not in the morning, before his initiation.

תּוּפְנָה f. *pastry*, v. preced.

תּוֹפֵס, Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ed. Zuck. (oth. ed. תופו'), v. תָּפִיס, תָּפִית.

תּוֹפֵס = טוֹפֵס, q. v.

תּוֹפֶת pr. n., בקעת בית ת' *the Valley of Beth-Tofeth.* Num. R. s. 18[22]; (Koh. R. to V, 8 טוֹפֶת; Yalk. ib. 972 נטופא; Lev. R. s. 22 בית שופרי; Gen. R. s. 10 בי טרפא; Tanḥ. Ḥuck. 1 בית כיזבא, ed. Bub. טופת).

תּוֹצָאָה f. (b. h.; יָצָא) *issue, mode, species* (v. תּוֹלָדָה).—*Pl.* תּוֹצָאוֹת. Ker. III, 10 הנדה שאין בה ת' הרבה וכ' the law concerning the menstruant, in connection with which there are not many modes and many sin-offerings; שבת שיש בה ת' וכ' the Sabbath law which has many modes (תולדות) &c.; Y. Sabb. VII, 9[a], sq.; Ker. 17[a] ת' הרבה לחטאות הרבה many issues for many sin-offerings. Midr. Till. to Ps. LV, 14 (expl. מידעי, ib.) המורינני תוֹצָאוֹת בינה who taught me the issues of understanding; a. e.

תּוֹקְלָא, v. תַּקְלָא.

תֹּקֶף, תּוֹקֶף m. (b. h.; תקף) *strength, power.* Mekh. B'shall., s. 6 (ref. to Ex. XIV, 25) אין אירתנו אלא תָּקְפּוֹ *ethans* means its strength. Meg. 19[a] (ref. to Esth. IX, 29) תָּקְפּוֹ של אחשורוש 'the whole strength' refers to the power of Ahasverus (as described in the first chapters of Esther); תּוֹקְפּוֹ של מרדכי to the power of Mordecai (beginning with II, 5); תוקפו של המן to Haman's power (beginning with III, 1); תקפו של נס the strength of the wonderful salvation (beginning with VI, 1). Gen. R. s. 16, beg. (ref. to Job XIV, 20) ת' שנתן הקב"ה וכ' the power which God gave Adam was to be for ever. Ib. s. 100 כל תקפו של אבל וכ' the height of mourning is on the third day (after burial); Y. M. Kat. III, 82[b] bot. אין תוקפו ... עד שלשה ימים the height of mourning lasts only three days; a. e.—Snh. 19[b] תיקפו של יוסף עמוותנותו וכ' that which was with Joseph an achievement of strength (self-control) was with Boaz a humble (plain) act. Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 31) לא כת' שאתה וכ' the power which thou givest us is not like the power which thou givest them (the gentiles); כשאתה נותן להם את הת' וכ' when thou givest them the power, they deal with us with cruelty &c.; a. e.

תִּיקָפָא ch. same, 1) *strength, power.* Targ. Hag. II, 22 תּוֹקֶף constr. Targ. O. Gen. XLIX, 24 *Omnipotence, Al-*

mighty. Targ. Esth. IX, 29 תָּקְפָא; a. fr.—2) *stronghold*. Targ. Zech. IX, 3. Targ. Jud. VI, 26. Ib. IX, 37 (h. text מִבּוּר); a. e.—*Pl.* תּוּקְפִין, תּוּקְפָּיָא. Targ. O. Deut. XXXII, 13 (ed. Vien. תָּקְפֵי). Targ. Jer. X, 17 (ed. Wil. *sing.*); a. e.—3) *rigor, anger*. Targ. Ps. LXXVIII, 50. Targ. Job XXXV, 15 Ms. (ed. רוגז); a. e.—Arakh. 17ª, v. נִיחוּתָא. Sot. 3ᵇ, ת' בבירתא וכ' anger in the house is like a worm in the sesame plant.—V. תֻּקְפָּא.

תּוּקְרְבָתָא, תּוּקְרְבָא f. = h. תְּקָרוֹבֶת, *offering, gift, tribute*. Targ. II Kings III, 4. Targ. Is. XVIII, 7. Targ. Jer. LI, 59 תּוּקְרִיבָא ed. Lag. (ed. Wil. תוקרבתא; h. text מנוחה); a. e.—V. תֻּקְרוּבְתָּא.

תּוּקְרִיבָא, v. preced.

תּוּקְרַת pr. n. pl. *Tukrath*, a border town of Palestine. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 (Var. תקרא, תקרת, תירקרת; v. Hildesh. Geogr. Preface, a. p. 38).

תּוּר I (b. h.; v. טוּר) [*to go around*; cmp. אָלַל,) *to espy*. Shebu. 47ᵇ (play on וּתְרֹגְּלוּ, Deut. I, 27) תַּרְתֶּם וגלניתם באהלו וכ' you have espied (the land) and found fault with God's tent; Num. R. s. 16 ²⁰ תרתם גנות א"י you have espied the faults of the land of Israel; Tanḥ. Sh'laḥ 11. Y. Yoma I, 38ᵇ (play on הָאֲהָרִים, Num. XXI, 1) מת התייר הגדול שחירה תר להם וכ' the great spy (Aaron) is dead who espied for them the road (of life); Y. Sot. I, end, 17ᶜ; Num. R. s. 19 ²⁰. Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 554 את מבקש לצאת לָתוּר פרנסתך thou desirest to go out and espy the means of thy sustenance; a. e.

תּוּר II ch. (contr. of תְּצַר, v. צוּר) *to be awake*.—V. תִּיר.

Pa. תַּיֵּיר *to awaken*. B. Kam. 117ᵇ תַּיְּירֵיהּ אוקמיה he waked him up (from the dead) and made him to stand (live).—[Gitt. 69ᵇ וניתיירה, read: וניתריה, v. תְּרֵי II.]

תּוֹר I m. (b. h.; v. תּוּר I) 1) *turn, order*.—*Pl.* תּוֹרִים. Cant. R. to I, 10 (ref. to בתורים, ib.) . . . בשעה שקורין בתוֹרֵיהֶן וכ' when they read the words of the Law in their due turn: the Passover laws on Passover &c.—2) *string, twist*.—*Pl.* as ab. Tosef. Sabb. VIII (IX), 31; Y. ib. VIII, 11ᵇ top; Bab. ib. 90ᵇ תּוֹרֵי דקל strings made of the fibrous bast of the palm, contrad. to צורי דקל, v. צוּר III.

תּוֹר II m. (b. h.; onomatop.) *turtle-dove*. Kinn. II, 5 חטאתה ת' וכ' . . . האשה if a woman brought a turtle-dove for her sin-offering, and a young pigeon for her burnt-offering; a. e.—*Pl.* תּוֹרִין. Ib. אין מביאין ת' כנגד וכ' you must not offer turtle-doves in connection with young pigeons, nor young pigeons in connection with turtle-doves (but either the ones or the others). Ḥull. I, 5 כשר בת', v. יוֹנָה II. Ib. 22ᵇ; a. fr.

תּוֹר III, **תּוֹרָא** I m. = h. שׁוֹר, *ox*. Targ. Ex. XXI, 28, sq. Targ. Lev. IV, 3; a. fr.—בר ת' *aurochs* (v. תּוֹרְבָּלָא). Targ. Ps. L, 10.—Pirké d'R. El. ch. XXVIII (ref. to וְהִנֵּה, Gen. XV, 9) לא נאמר ת' זה בלשון . . . ת' זה השור וכ' this *tor* is not meant in its Biblical (Hebrew) sense (*dove*), but in its Chaldaic meaning: *tor* means the ox &c. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; Y. Snh. I, 18ᶜ bot., v. שַׂדְרָא; Bab. ib. 18ᵇ. Nidd. 33ᵇ, v. רְמֵי. Lam. R. to I, 7 (prov.) נפל ת' סגין וכ' when the ox is felled, its butchers are many (when one is in distress, his enemies increase); נפל ת' תחדון סכינוי (not התחדן) when the ox is down, sharpen the knives for him; Sabb. 32ª, v. חָדַד. Ab. Zar. 16ª בר ת' a young ox; a. fr.—ראש תור, v. רֹאשׁ.—*Pl.* תּוֹרִין, תּוֹרֵי, תּוֹרֵיָא. Targ. Gen. XXXII, 6. Targ. I Chr. XXI, 23. Targ. Num. XXIX, 13. Targ. Y. Deut. XIV, 5 תורי בר, v. supra; a. fr.—B. Mets. 30ª top; 73ª; Ḥull. 84ᵇ, v. תַּיְּרָא.—*Fem.* תּוֹרְתָּא *cow*. Targ. Num. XIX, 2 (O. ed. Vien. תּוֹרְתָא; Y. תּוֹרְתָא, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* תּוֹרָתָא, תּוֹרָן. Targ. I Sam. VI, 7. Targ. Job I, 14 Ms. (ed. תורייא); a. e.

תּוֹרָא II m. = h. תּוֹר I, 1) *row, line, order*. Bekh. 38ᵇ, v. רֵיס II. Ib. 39ª בראּ דשיפתיה ת' the outermost line (edge) of its lip.—2) *twisted band, border*. Targ. O. Ex. XXVIII, 32 (Y. I ed. Vien. תּוּרָא; h. text שפה); ib. XXXIX, 23 (O. some ed. תֻּרָא). Targ. Josh. II, 18 (h. text תקוה).—[Targ. II Kings XII, 10 some ed., read: חוּרָא.]

תַּיָּר, תַּיְּרָא m. (denom. of תּוֹר III) *ox-driver, plougher with oxen*.—*Pl.* תַּיָּרֵי, תַּיָּוֵי. B. Mets. 30ª בתורי וכ' (R. Ḥan. in Tosaf. בתוו) it refers to ploughers with oxen (left without superintendence), who may do much damage (Rashi: בתורי when ploughing with oxen); Ḥull. 84ᵇ. B. Mets. 73ª בתורי דנפיש וכ' when the orchard (of which the fruits are sold on the tree) is ploughed by ox-drivers (or בתוֹרֵי with oxen), when the risk to the trees is great; (R. Ḥan. in Tosaf.: בתוורי it refers to cattle-dealers who, buying the calves before they are born, run great risks).

תּוֹרְבָּאלָא, v. תּוֹרְבָּלָא.

תּוֹרְבִּינָא, תּוּרְבְּיָנָא m. (רְבִי) 1) *nursing father, educator*. Targ. O. Num. XI, 12 (ed. Vien. תּוּרְבִּין); Targ. Cant. II, 6. Targ. Esth. II, 7 (ed. Vien. תּוּרְבִּין).—*Pl.* תּוּרְבְּיָנַיָּא, תּוּרְבְּיָנֵי, תּוּרְבְּיָנִי. Targ. II Kings X, 1 (ed. Wil. תּוּרְבָּנַי); Targ. Is. XLIX, 23.—2) *young nobleman*.—*Pl.* as ab. Targ. I Kings XXI, 8; 11 (h. text חֹרִים). Targ. Esth. VI, 9.—*Fem.* תּוּרְבְּיָנְתָּא (תּוּרְבַּנְתָּא) *nurse, nursing mother*. Targ. Ruth IV, 16. Targ. II Sam. IV, 4 תורבנת ed. Wil. (ed. Lag. תורבנות, corr. acc.). Targ. II Chr. XXII תּוּרְבְּיָנְתָּ ed. Lag. (ed. Beck תובריו, corr. acc.).

תּוּרְבִּינָה m. (preced.; cmp. מוּרְבִּית I) *nursery, young trees, plants*. Y. Kil. II, 28ª bot. גדר מותר לזרוע בו כל מין תורבכינה ת' (not תורבכינה) as a fence you may plant any kind of plants.

תּוּרְבְּכִינָה, v. preced.

תּוֹרְבְּלָא, תּוּרְבָּלָא m. (v. בָּאלָא; = תּוֹר בראּ, v. תּוֹר III) *aurochs*. Targ. O. Deut. XIV, 5 (ed. Berl. תּוּ; ed. Vien. תּוֹרְבָּלָא; h. text תאו; Y. תורי בר).—Ḥull. 80ª (ref. to תאו, Deut. l. c.) מדמתרגמינן ת' וכ' (Rashi תּוֹרְבָּאלָא) since we translate it *torbala* (ox of the desert; Rashi: 'ox of the Lebanon'?), it proves that it belongs to the class of cattle.

תּוּרְבְּיָנָא, תּוּרְבַּנְתָּא, תּוּרְבָּנוּתָא, v. תּוּרְבִּינָא.

תּוּרְבִּיץ, v. תַּרְבִּיץ II.

תּוּרְגְּמָא, v. תַּרְגּוּמָא, a.

תורגמינא, v. תּוּרְגְּמָנָא.

תורגמן m. (תרגם) = מְתוּרְגְּמָן, *interpreter, speaker.* Meg. 16[a], v. מְתוּרְגְּמָן. Macc. I, 9 שלא תהא ... מפי הת' the Sanhedrin must not learn the evidence through an interpreter (but must understand the witnesses' own language). Ex. R. s. 3 (expl. לפה, Ex. IV, 16) ת' לו he shall be the spokesman; a. e.—Esp. *a) the translator* (into Chaldaic or Greek) *of the Biblical portion read at services.* Meg. 23[b] (Ms. M. מת'); a. fr.—*b)* = אָמוֹרָא, q. v. Pes. 117[a] ת' משכיל ע"י a psalm superscribed *maskil* is one pronounced by a speaker. M. Kat. 21[a] ולחש הוא ... לת' ות' השמיע וכ' and he (being in mourning) whispered to R. Ḥ. b. ʾA., and the latter to the speaker, and the speaker pronounced it to the audience. Y. Meg. IV, 75[a] bot. Ib.[c] top; a. fr.

תורגמנא ch. same. Targ. II Esth. VII, 5.—[Targ. Ps. VII, 1 ed. Ven., v. תַּרְגּוּמָא.]—Gen. R. s. 51 ר' הושעיא ת' R. H. the Turg'man. Ib. s. 65 חזקיהו תורגמינא (corr. acc.) Ezekiah the T.; a. e.—*Pl.* תּוּרְגְּמָנַיָּא. Y. Ḥall. IV, 60[a] bot. (expl. חרובים, v. רוֹבָא) תרגמונייא (corr. acc.) the speakers (sons of R. Ḥiyya).

תורגסא m. (ארג with affformative ס; cmp. אַרְגָּז, a. אַרְבָּא) *floss.*—*Pl.* תּוּרְגְּסִין. Targ. I Kings V, 23 ed. Lag. (ed. Wil. תּוּרְנֵי, corr. acc.); Targ. II Chr. II, 15.

תורה f. (b. h.; יָרָה) 1) *teaching, law,* esp. ת'(ה) *the Law* of Moses, *Pentateuch*; in gen. *the Jewish law, Religion.* Ber. 5[a] (ref. to Ex. XXIV, 12) ת' זה מקרא וכ' *torah* means the Pentateuch, 'and the *mitsvah*' means the Mishnah, 'which I have written' means the Phrophets and Hagiographa &c. Ib. כל העוסק בתו' וכ' he that is engaged in the study of the Law &c., v. בְּדַל. Ib. 6[a] דיינא נמי הדינו ת' holding court is also considered a religious act, opp. שלמא בעלמא mere preservation of peace. Ib. 31[a] ת' ת' ותו מצוה וכ' where is the Law, and where the good deeds, that they may save us? Pes. 87[b] שקרוב לשונם ללשון ת' because their (the Babylonians') language comes near the language of the Torah. Meg. 3[a], a. fr. תלמוד ת' (abbrev. ת"ת) the study of the Law. Ned. 81[a] שמהם הצא ... הזהרו ת' take heed of the children of the poor, for from them the Law goes forth; a. v. fr.—Gen. R. s. 9, a. fr. בתורתו של ר' מאיר in R. Meir's (annotated) copy of the Law. Y. Bicc. III, 65[c] bot. אין ת' עומדת מפני בנה the Torah does not rise before her son, i. e. he that is engaged in the study of the Law need not rise when a scholar passes. Sot. 47[b] ת' חוזרה וכ' the Law goes around begging for students.—סֵפֶר ת', v. כְּתָב, ת' שבעל פה, v. סֵפֶר.—ת' כמה ת' יש לכם, v. כַּמָּה.—*Pl.* תורות. Sabb. 31[a] how many laws have you? Sot. l. c. ועשית תורה כשתי ת' רבו ... differences increased in Israel, and the Law became like two laws; a. e.—2) *definition, designation; character, nature.* Bets. 10[a] דאיכא תורת כלי עליו because it bears the denomination of an utensil (v. תּוֹאַר). B. Mets. 62[a] בתורת פקדון אתא לידיה it came into his possession as a trust; ib.[b] בתורת זבוני as a sold object. Kidd. 50[b] לא נחית לתורת קידושין he had not come down to any form of betrothal (had not done anything to intimate his intention of betrothal); a. fr.

***תורים** m. (רָבָה, cmp. רב) (*festival of*) *fructification* (Dionysia). Y. Ab. Zar. II, 41[b] (expl. תרבות, a reading for תורפות, Mish. ib. II, 3) תורימם מוליכין וכ' their (the gentiles') festival of fructification, when they carry the larger idol to the smaller (v. Hastings Dict. Bible, s. v. Dionysia); ib. מאן דאמר תרבות תורים he that reads *tarbuth* understands the word to mean their festival &c. [Mus. emends תוריבוס, v. next w.]

תוריבוס m. (θόρυβος) *uproar*; (in the sense of θορυβοποιός) *a turbulent person, rioter.* Tanḥ. ed. Bub., Vayera 17 (ref. to שבלול, Ps. LVIII, 9, play on כמו (בָּלָל) כך ת' שעומד במדינה כל מי שנמצא עמו נשטף ... שהשבולת עמו (not תוריכוס, not מה) as a freshet sweeps all that it finds with it, so it is with a rioter who rises in a city: whoever is found with him, is swept away (arrested and punished) with him; למח שהוא ת' ... וכיון שהוא מת and when he is dead, he faces no more the sun (his body is not exhibited for public honors); why? Because he was a rioter; Yalk. Ps. 776 תורינוס, תוריכוס (corr. acc.).

תוריוקי, v. תִּירְיָקִי.

תורינוס, תוריכוס, v. תּוֹרִיבוֹס.

תוריקין, v. תּוֹרְקִין.

תוריתא f. (=תואריתא, dimin. of תּוֹאַר) *the least form* or *aspect of.* Men. 75[b] והוא דאיכא ת' דנהמא עלייהו (Ms. R. תיאריתא; Ms. C. תואריתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) provided they still have some semblance of bread (not altogether reduced to a pap); Ber. 37[b].

תורמוס m. (θέρμος) *lupine.* Kil. I, 3; Tosef. ib. I, 2 (Var. תּוּרְמָס). T'bul Yom I, 4. Tanḥ. ed. Bub., B'midb. 27; Yalk. Num. 695 (ref. to Prov. XXII, 22, by ref. to Ber. 35[b] זה ת' שהוא נכנס ... לא יאמר (כל הנהנה ... גוזל וכ' ומניח את ת' ... this refers to the lupine that is brought in with the dessert; one should not say, I have nuts and dates before me, I will say the blessing over them, and disregard the lupine; a. fr.—*Pl.* תּוּרְמוֹסִין. Makhsh. IV, 6 (Mish. ed. תּוּרְמָסִים, תּוּרְמָסִין; ed. Dehr. 7 תִּרְמוֹסִין).

תורמוסא, v. תּוּרְמָסָא.

תורמי, *pl.* תּוּרְמִיאוֹת, תּוּרְמִיוֹת, v. נוּרְמִי.

תורמיל, תורמילא, v. תַּרְמִיל, תַּרְמִילָא.

תורמין, Yalk. Deut. 929; Sifré ib. 218 (added in ed. Fr.), a gloss to מורה שוטה, prob. to be read ל"ר מורון in Greek *moron* (accus. of μωρός; v. מוֹרָה II, III, a. מוֹרוֹס).

תורמס, v. תּוּרְמוֹס.

תורמסר m. (a denomin. of θερμαί, thermae) *bath-keeper* or *attendant.* Y. Maas. Sh. I, 52[d] top היו לו מעות כדרך שהן יפין אצל ת' ... if one has small coins (v. דִּיסַקְנָס), ... he may use them for the redemption of second tithes, in the same manner as they are good to be used for the bather (v. Tosef. ib. I, 4). Y. Ber. II, 4[c] top עד

יעקב התורמסרית וכ׳ (Chald. form; ed. Krot. תרמוסר) until he came to the stand of Jacob the bather he kept the T'fillin on; Pesik. R. s. 22 עד יעקר תורמוסא (corr. acc.).

תּוֹרָן m. (b. h. תֹּרֶן; תּוּר, cmp. אִסְקַרְיָא) [*espying pole, v. Is. XXX, 17,*] *mast, yard.* B. Bath. V, 1, expl. ib. 73ᵃ ארסקריא. Gen. R. s. 83 for a ship they make ת׳ ממקום אחד וכ׳ the mast of material taken from one place, and the rudders of material from another place; Yalk. ib. 140; Yalk. Ez. 367; Yalk. Chr. 1073 (by ref. to Ez. XXVII, 5, sq.). Midr. Till. to Ps. XLVI הנמיד ... כת׳ הספינה וכ׳ the Lord raised them as the mast of a ship is raised, and thus we read (Num. XXVI, 10), and they were like a flag (נֵס); ed. Bub. כת׳ וכנס; Yalk. Num. 773 נמצאו בניו עומדין כת׳ וכ׳; Yalk. Ps. 614; a. e.

תּוֹרְנָא, תָּרְ׳ ch. same. Targ. Is. XXXIII, 23.—Lev. R. s. 12; Esth. R. introd. to s. 5, v. קַבְרִינְטָא; a. e.—*Pl.* תּוֹרְנִין, תָּרְ׳. Targ. Ez. XXVII, 5.

תּוֹרַנְגָּלָא, v. תַּרְנְגוֹלָא II.

תּוֹרְנִיתָא f. (denom. of תּוֹרְנָא) [*wood used for masts,*] *pine* (Löw, Pfl. 388: *cypress*). B. Bath. 80ᵇ; R. Hash. 23ᵃ (expl. שָׁטָה, Is. XLI, 19). Gitt. 57ᵃ כי הוה ... שתלי ת׳ when a boy was born, they planted a cedar, when a girl, a pine.

תּוֹרָעָא, v. תְּרֵעָא.

תּוֹרְעֲמָתָא, תּוֹרְעֵמוּתָא, תּוֹרְעָמָא f. (רְעַם I) *commotion, excitement, murmuring, rebellion.* Targ. Ps. XIX, 4 תורעמא Ms. (ed. תורעת׳). Targ. O. Ex. XVI, 12 תּוֹרְעֲמַת constr. (ed. Vien. תְּרֵעֲמַת; Y. תּוֹרְעֲמוּת). Ib. 7, sq. תורעמת׳ ed. Berl. (ed. Vien. תרעמות׳; Y. תורעמת׳, תורעמות׳). Targ. Num. XIV, 27; a. fr.—V. תַּרְעֵמְתָּ.

תּוֹרְעָתָא, v. תַּרְעָתָא.

תּוֹרְפָה, v. תּוֹרְפָה.

תּוֹרָף, תּוֹרֶף m. (תָּרַף = טָרַף; cmp. טִירְפָּא) *that which makes a debt collectable from real estate, mortgage;* trnsf. *that passage in a document which makes it binding,* e. g., in due bills, the last line stating the date of execution; in a letter of divorce, the names and especially the phrase הרי את מותרת לכל אדם (opp. טוֹפֶס q. v.). B. Mets. 7ᵇ אחד אדוק בטופס ואחד אדוק בת׳ ... וזה נוטל ת׳ if (of those finding a due bill) one holds the *ṭofes* (upper portion), and the other the *toref* (the lower portion), the one gets the *ṭofes*, and the other the *toref*; expl. ib. לדמי וכ׳ a share in proportion to the value of a document without date (a personal debt) and of one with a date (mortgage). Y. Gitt. V, 47ᵇ top לא הספיק לכתוב תָּרְפּוֹ וכ׳ he had not yet written the execution of the sale, when &c. Ib. III, beg. 44ᶜ כתב תרפו בטופס if he filled out the blank (v. טוֹפֶס); ib. II, 44ᵇ bot. תרפו, a. טרפו. Bab. ib. 21ᵇ והוא ששייר מקום תת׳ provided he left the place for the *toref* (the last line) blank (to be filled out after the writing sheet is detached). Ib. אין כותבין ת׳ וכ׳ you must not write the *toref* (on material affixed to the ground), for fear that (if this be allowed) he may also have it signed (before detaching it); כתבו לת׳ וכ׳ but if he wrote the *toref* and detached the sheet afterward &c.; a. fr.

תּוֹרָפָא I ch. same; trnsf. *valid claim, obligation.* Naz. 10ᵇ if a man, seeing his cow broken down, said, 'I will be an abstainer from wine, אם לא עמדה if she [or that she] will not stand up', and she stood up of herself, ב״ש סברי תורפיה דהאי גברא בשום אוקמה וכ׳ the Shammaites say, the claim against this man rests upon his putting her up with his own hand, and now he has not put her up, i. e. he meant to say, I will be a Nazirite, if I do not raise her, and as he did not raise her, he is bound to be a Nazirite; and the Hillelites say the claim against this man rests upon her lying, and now she has gotten up, i. e. he meant to say that he would be a Nazirite, if she did not stand up, and now that she is up, he is not bound to be a Nazirite.

תּוֹרָפָא II, **תּוֹ׳** m. = next w.; בית ת׳ *pudenda.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 57. Targ. Y. Num. XXV, 8.

תּוֹרָפָה f. (תָּרַם) 1) *decay, filth.* Ter. VIII, 8 חיתה ת׳, מקום בית חת׳ *pudenda.* Sabb. 64ᵇ במקום ת׳ (Ms. M. תחורף; Ar. במקום תּוֹרָפָה). Nidd. VIII, 1 בית ת׳; a. e.—Tanḥ. Vayetsé 12 (expl. תָּרָפִים) מעשה תורף וכ׳ works of filth, works of uncleanness.—2) (cmp. עֲרָוָה) *weakness.* Shebu. 16ᵃ מפני ת׳ של ירושלים היתה וכ׳ (or שתּוֹרָפָה) because it was the weak point of Jerusalem, and could easily be captured.

תּוֹרְפָתָא f. (preced.) *disgrace.* Targ. Ps. XLIV, 14 (some ed. תּוֹרְפָיְיתָא *pl.*; Ar. תַּרְפוּתָא; h. text קָלוֹן).

תּוֹרְקִי, v. תַּרְקִי.

***תּוֹרְקִין** m. (θωράκιον) *parapet, tower.* Targ. Prov. VII, 6 ed. Lag. (Ms. תּוֹרִיקִין, perh. תּוֹרִיקִין (fr. הוּק)?; ed. Wil. חרכין; h. text אשנב).

תּוֹרְקְלִינָא, Lev. R. s. 16 תורקלינית, v. טְרִיקְלִינָא.

תּוֹרְתָּא, תּוֹרְטָא I f. *cow,* v. תּוֹרָא I.

תּוֹרְתָּא, תּוֹרְטָא II, **תּוֹרְטָה, בֶּן ת׳** pr. n. m. (*Johanan*) *ben Torta,* a Tannai. Y. Taan. IV, 68ᵈ bot.; Lam. R. to II, 2. Num. R. s. 7⁹; Tosef. Men. XIII, 22. Pesik. R. s. 14 (describing the origin of the name) אמר ומה אם פרה ... מיד בא ונתגייר ... יוחנן בן ת׳ he said, if a cow that has no speech and no mind recognized her Creator, should I whom my Maker has created in his image ... not go and acknowledge my Creator? He went and became a Jew, and studied and grew efficient in the Law, and they named him Johanan ben T. (son of a cow); and to this day our teachers quote Hălakhah in his name.

בֵּי ת׳, תּוֹרְתָּא pr. n. pl. *Be Ṭoratha* in Babylonia

(v. Neub., Géogr. p. 363). Ab. Zar. 26[a] top. (Ag. Hatt. תוראתא). Snh. 64[a].

תּוּרְתָּנִיָּת m. *of Toratha* (?), surname of Ḥănina or Hananiah. Y. Peah III, 17[d] top חנינא ת׳. Y. Kidd. I, 60[c] bot. חנניה תְּרַתְּנִיָּה. Y. Ber. III, 6[d] חנינא תְּרַתְּנִיָּה. Y. Ter. X, 47[b] חנינה תירתא (ed. Krot. תִּירְתָּאָה), read: תְּרַתְּנָאָה. Ned. 57[b] חנינא תרירתאה; 59[b] תירתאה.

תּוֹשָׁב m. (b. h.; יָשַׁב) 1) *settled, stationary.* Y. Sabb. VI, 8[b] bot. פיאה ... כל שהוא ת׳ whatever (strange hair, band &c.) is stationary in the hair (plaited in) is called *peah* (פיאה נכרית wig, and women may go out with it on the Sabbath).—2) *settler.*—גר ת׳, v. גֵּר.—Gen. R. s. 58 (ref. to Gen. XXIII, 4) גר דייר ת׳ מארי ביתא *ger* is a tenant, *toshabh*, a proprietor.—*Pl.* תּוֹשָׁבִים. Tanḥ. B'har 1 (ref. to Lev. XXV, 35) אע״פ שהן נעשין גרים ות׳ בבבל וכ׳ although they may become sojourners and settlers (citizens) in Babylonia, if thou wilt not favor them, they will be lost; a. e.—*Fem.* תּוֹשָׁבֶת; *pl.* תּוֹשָׁבוֹת. Tosef. Shebi. III, 4 אבנים ה׳ וכ׳ stones fixed in the ground which the plough loosens.

תּוֹשָׁב pr. n. pl., v. תְּשׁוּבִי.

תּוֹשְׁבָחָא, v. תּוּשְׁבַּחְתָּא.

תּוּשְׁבַּחְתָּא, תֻּשְׁ׳, תֻּשְׁבְּחָה f. (שָׁבַח) *praise.*—*Pl.* תּוּשְׁבְּחוֹת, תֻּשְׁ׳. Ber. 3[b] בשירות ות׳ ... עד חצות until midnight he (David) was engaged in the study of the Law, and henceforward in songs and praises. Pes. 117[a] כל תושׁ׳ האמורות וכ׳ (some ed. תש׳) all praises in the Book of Psalms are composed by David. Meg. 12[b] שישראל ... ובדברי ת׳ וכ׳ when the Israelites eat and drink, they begin (their conversations) with words of the Law and words (songs) of praises, but the nations . .., with words of frivolity; a. fr.

תֻּשְׁ׳, תּוּשְׁבַּחְתָּא, תֻּשְׁבְּחָה ch. same, 1) *praise, song, glory.* Targ. Is. XLIV, 13 (h. text תִּפְאֶרֶת). Ib. LXIII, 14, sq. Targ. Deut. XXXI, 19 (h. text שִׁירָה). Targ. Ps. LI, 1; a. fr.—*Pl.* תּוּשְׁבַּחְתָּא, תּוּשְׁבְּחָתָא, תֻּשְׁ׳. Targ. Ex. XV, 11. Targ. Ps. XXVII, 11 (h. text שׁוֹרְרַי!); a. e.—2) *praiseworthy thing, treasure.*—*Pl.* as ab. Targ. II Chr. XII, 9 תּוּשְׁבַּחַת ריגוגא desirable treasures.

תּוּשִׁיָּה f. (b. h.; cmp. יָשׁ) *stability; salvation; wisdom.* Pirké d'R. El. ch. III ... ביד בתורה ששמה ת׳ וכ׳ at once the Lord took counsel with the Law, whose name is *tushiyyah*, as to creating the world (ref. to Prov. VIII, 14).

תּוּשְׁלַחְתָּא f. (שָׁלַח) *mission, command.* Targ. Jud. V, 15.

תּוּשְׁלָמָא, תּוּשְׁלֵימָא f. (שָׁלַם) *payment, retribution.* Targ. Is. XXXIV, 8 (ed. Lag. תושלמיא, corr. acc.). Targ. Jer. XIII, 19 תּוּשְׁלֵמַת constr. (ed. Lag. תּוּשְׁלַמַּת). Targ. II Chr. XXXII, 25. Targ. O. Deut. XXXII, 32 (ed. Berl. תּוֹ׳; ed. Vien. תֻּשְׁ׳; Y. תּוּשְׁלָמוּתָא *pl.*!); a. e.

תּוּשְׁלַמּוּתָא, v. preced.

תּוּשְׁלְמִי m. *tushlami*, name of *a bird*; (*Tartarian lark*, Lewys. Zool. p. 181). Ḥull. 62[b] (Ms. M. תּוּלְשָׁמִי; Ar. תּוּלְשׁ׳, תּוּלָשׁ׳; v. Rabb. D. S. a. l. note). Snh. 108[a]; Yalk. Gen. 50 תִּרְשׁ׳.

תּוֹת, תּוֹתֵי *pl.* prep. (contr. of תַּחְתּוֹת) *under, beneath; in the place of.* Targ. Y. I Num. XXV, 1.—Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. תּוֹתֵיהּ ... הדיא שטפה the river has swept away this (thy) piece of meat and brought another piece in its stead.—[Ib. אתר תתה, אתר תותיה, read: אַתַּרְתֵּיהּ (fr. נתר) it dropped it.]—Ḥull. 7[b] מתותי כרעי וכ׳ (not מתותי׳) from under the feet of &c. B. Bath. 73[b] ... מְתוֹתַיְיהוּ נגדי rivers of fat flew under them. Zeb. 54[b] מחית מידי מתותיה וכ׳ he placed something under it (the altar), and then took it away; a. fr.

תּוּת m. *mulberry; mulberry tree.* Bekh. 8[a] ... חתול וכנגדו באילן ת׳ the cat goes with young fifty days, and corresponding to it the mulberry (ripens its fruit fifty days after blossoming). Sabb. 67[b] קיסם של ת׳ the chip of a mulberry tree; a. e.—*Pl.* תּוּתִים, תּוּתִין *mulberries.* Tosef. Ter. IV, 5. Tosef. Pes. I, 10. Sabb. 144[a] ורמונים ת׳ דלאי וכ׳ mulberries and pomegranates, which are usually not pressed for their juice. Gen. R. s. 22. Maasr. I, 2; a. fr.

תּוּתָא ch. same.—*Pl.* תּוּתַיָּא. Y. Ned. VI, 39[d]. Y. Orl. I, 60[c] bot.

תּוֹתָב m. (contr. of תְּחוֹתָב; תָּחַב) 1) *inserted, fixed.*—*Fem.* תּוֹתָבֶת. Sabb. VI, 5 (64[b]), v. שֵׁן.—2) *tight cover, sheet,* (cmp. חָלוּק) *layer.* Ḥull. 49[b] ת׳ קרום ונקלף an even layer of fat covered with a membrane and easily peeled; Tosef. ib. IX, 14.—[Y. Sabb. VI, 7[d] תוהבן, read: זהובין; v. צְבִיטוֹן II.]

תּוֹתָב, תּוֹתָבָא, תּוּתָבָא I ch. same, *sheet, shirt.* Targ. O. Ex. XXII, 26 (ed. Berl. תּוּ׳; Y. II תוהביה דנפלא *fem.*; h. text שִׂמְלָה).—Sabb. 145[b] תּוּתְבָאַי my shirt (dress), v. מְתָא.—*Pl.* תּוּתְבֵי. Keth. 67[a] דבי מכסי ת׳ sheets manufactured in Be Mikhsé.

תּוֹתָב, תּוֹתָבָא, תּוּתָבָא II, **תּוֹתָבָה** I m. (יָתַב) = h. תּוֹשָׁב, *settler, immigrant.* Targ. Gen. XXIII, 4 (Y. ed. Vien. תּוֹתֵב). Targ. Ex. XII, 45; a. fr.—Lev. R. s. 17, end; Lam. R. introd. (R. Josh. 1), v. בְּרִיא II.—*Pl.* תּוֹתָבִין, תּוֹתְבַיָּא. Targ. Lev. XXV, 23. Ib. 45 (ed. Vien. O. תּוֹתֵי; Y. תּוֹתֵי); a. fr.

תּוֹתָבָה II, **תּוֹתָבָא** III f. (תּוּב, *Ithpol.*) 1) *restoration, recompense.* Y. Shebi. IV, end, 35[c] וראוי עד כדון איתי ת׳ וכ׳ would that be right? there is still retribution (justice) in the world to come.—2) *answer, refutation.* Y. Shebu. III, 34[c] top כל דומרי ... לא אשכחנן ת׳ וכ׳ as long as R. Ba bar M. lived, we found no answer; after his death we found an answer.

תּוֹתְבוּתָא, תּוֹתַבְתָּא f. (יְתַב) *settlement* of the immigrant, *temporary residence, sojourn.* Targ. Gen. XXXVII, 1. Ib. XVII, 8. Ib. XLVII, 9 (ed. Vien. O. תוהבויתי, read: תֵּי; Y. תּוּ׳); a. fr.—Targ. Ez. XVI, 3 תּוֹתְבְתָכוֹן (h. text מְכֹרֹתַיִךְ).

תּוֹתֵי, v. תּוֹת.

תּוּתְרֵי m. pl. (נְתַר) *droppings, wool that is shed when sheep are washed.* B. Mets. 68[b] (Ms. R. 2 תירתי, Ms. Alf. תותי, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

תּוֹתָרֵי m. pl. (= תרתרי; תֵּרֵי III; cmp. שַׁרְשֶׁרֶת) *couplings*, animals tied together *two by two.* Sabb. 53[b], v. לָבַב.

תּוֹתָרָנִית f. (= תרתרנית, reduplic. of תּוּר) [*one in the habit of espying, sniffing like a dog,*] *one whose sense of smell is defective.* B. Bath. 146[a] they told a man אשתו ת' היא וכ' (Ar. תתר; Ms. H. תתרנאית) that his (intended) wife was a 'sniffer'; he went after her ... to test her &c.

תְּזָוִית f. (זוּז) *shaking, perturbation* (v. P. Sm. 4416 s. v. תז); רוח ת' *demon of restlessness, epilepsy, madness.* Pesik. Par., p. 40[a], sq.; Pesik. R. s. 14; Num. R. s. 19[8]; Tanḥ. Huck. 8 ת' (corr. acc.); ed. Bub. 26. Y. Yoma VIII, 45[b] top רוח ת' עולה עליו (corr. acc.) the demon *t'zazith* enters into him (the mad dog). Gen. R. s. 12 חקב"ה ... רוח (של) ת' וכ' God causes the demon *t'zazith* to enter into her (the hind), and she knocks &c. (v. קְרְקֵשׁ); Yalk. Ps. 862; Midr. Sam. ch. IX ריח תאוה (corr. acc.); a. e.

תְּזִקְטָא, a corrupt. of סַגְזִיטָא m. (ταξεώτης) *sergeant, commissary.* Koh. R. to VII, 26 [read:] ותקף ת' בתריהון, v. לִיסְטָאָה.

תָּחַב (Ar. תַּחַב) (v. חָבָא) [*to hide,*] *to insert, stick, dip.* Y. Kil. I, 27[b] bot. הוֹתֵחַ בשפוד וכ' he may stick up (the fruits in the store room) with a spit or a knife, and take them out; Y. Sabb. III, 5[d] bot. Ib. XVII, 16[b] top לְתָחוֹב בו to stick something on it. Bab. ib. 123[a] תּוֹחֲבִין, v. כַּרְכָּר. Yoma 82[a], v. פּוּשׁ I. Kil. I, 8 אין תוחבין זמורה וכ' you must not stick the shoot of a vine into a melon (on the tree) that the latter may throw its juice into it. Tosef. Ḥag. III, 12 תוחב ... בכוש וכ' he picks the cake up with a reed or a chip; Y. ib. III, 79[b] תּוֹחֵחַ ... בשפוד (not משפוד); a. fr.—Part. pass. תָּחוּב; f. תְּחוּבָה &c. Yeb. 116[b] כזית ... ת' בקרקעית וכ' a piece of a corpse of the size of an olive stuck (hidden) in the bottom of the ship. Ohol. XVI, 2 ת' בכותל stuck in the wall. Ib. I, 3. Mikv. X, 8 חץ שהוא ת' באדם an arrow sticking in a human body. Ohol. III, 4 הרי תְּחוּבִים בידי אדם if they were stuck in by human hands; a. e.—V. תָּחוּב.

תַּחְבּוּלָה f. (b. h.; חָבַל); *pl.* תַּחְבּוּלוֹת 1) *band, council,* esp. *company of intriguers.* Ab. Zar. 18[b] (ref. to ובמושב לצים וכ', Ps. I, 1) שלא ישב בת' who never sat in bad company; Yalk. Ps. 613.—[2) (v. חֲבִילָה) *bundles.* Snh. 42[a] (ref. to בתחבלות וכ', Prov. XXIV, 6) בבי אתה מוצא ... חבילות Ms. M. with whom wilt thou find the fight for the Law? With him in whose hand are bundles of laws of the Mishnah. Lev. R. s. 21 (ref. to Prov. l. c.) אם עשית חבילות של עבירות וכ' if thou hast done bundles of sins, undo them by bundles of good deeds.—3) (cmp. רַב הַחוֹבֵל, Jon. I, 6) *steering.* Ib., a. e. בקברניטא פתר קריא referred that verse (Prov. l. c.) to a ship captain.]

תָּחוּב m. (תָּחַב) *a shoot used for inoculation.*—*Pl.* תְּחוּבִין. Tosef. Shebi. I, 9 אין תולין ת' בתאינה וכ' (Var. ed. Zuck. תחומין, some ed. תחומן, corr. acc.) (in the Sabbatical year) you must not hang shoots on a fig tree, nor inoculate &c.; Y. ib. IV, 35[b] bot. אין תולין תוכין וכ' (corr. acc.), expl. ib. מייתי יחור וכ' one gets a shoot of a fig tree, slaps (the barren tree), and suspends it on it, and says, this one bears, and thou dost not.

תַּחְוָתָא f. name of *a bird.* Ḥull. 63[a] ... וקרו במערבא (Ms. R. 2 וקרו להו תַּחְוָתָא) לה ת' *pl.*, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) in the west (Palestine) they punish for eating it (them) (the ככואתא), and they call it *t'ḥavta* (call them *taḥvatha*).

תָּחוּחַ, v. תִּירְחַ.

תְּחוּם m. (cmp. חוֹמָה) [*surrounded, marked place,*] *dominion, area, district, border, limits.* Tosef. Shebi. IV, 9, a. fr. ת' ארץ ישראל in the district of Tyre. Ib. 11 ת' צור וכ' the border lines of Palestine (with regard to agricultural laws) are &c.; (Y. ib. VI, 36[c] top תְּחוּמֵי *pl.*).—Y. Ber. VIII, 12[c] top (ref. to Gen. I, 8) לאור ... היום יהא תְּחוּמְךָ וכ' to the light he said, the day be thy dominion, to the darkness he said, the night be thy dominion; Gen. R. s. 3; Yalk. Job 924. Gen. R. s. 6 על ידי שנכנס בְּתְחוּמוֹ וכ' because it (the moon) trespassed on its neighbor's (the sun's) dominion; Yalk. ib. 8; a. fr.—Esp. ת' שבת, or ת' *the (marked off) area around a town* or *place within which it is permitted to move on the Sabbath* (based on Ex. XVI, 29), *Sabbath limits* (two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 3. Ib. III, 4. Ib. 51[b] ויצא עשיר חוץ לת' וכ' and the rich man may go (on Friday) beyond the Sabbath district and say, this be my resting point (שְׁבִיתָה). Ḥag. 15[a] עד כאן ת' שבת here the Sabbath limits end (you dare not go beyond). Ab. Zar. 8[b] עיר ... ות' שסומכין וכ' the town in which an ordination takes place, shall be destroyed; and the Sabbath district (around it) in which an ordination is held, shall be laid waste; a. fr.—*Pl.* תְּחוּמִין, תְּחוּמִים. Ib. הלך ... בין שני תְּחוּמֵי שבת וכ' he went and sat down (to ordain scholars) between two mountains, and between two large towns, between two Sabbath districts (in an area belonging to neither town), between Usha &c. Erub. l. c. כגון שיש לו ... ושני תחומי when he has two houses with two Sabbath distances between them. Ib. 44[b] אם היו ת' ... נבלעין וכ' if the limits which the scholars assigned to him (to travel on the Sabbath for public necessities) overlapped his own (ordinary) Sabbath limits. Ib., a. e. חבלעת ת' the overlapping of districts. Ib. 35[b] דאוריית נינהו ת' the law concerning Sabbath limits is Biblical; ib. 36[a] דרבנן ת' is a rabbinical enactment.—Y. Shebi. l. c., v. supra; a. v. fr.—[Tosef. Shebi. I, 9 תחומין, תחומן, v. תָּחוּב.]

תְּחוּמָא, תְּחוּם ch. same. Targ. Josh. XVIII, 20. Targ. Num. XXXIV, 3. Targ. Ex. X, 14; a. fr.—Y. Ber. V, 9[a] נפיק ליה לבר מת' דשבתא וכ' went beyond the Sabbath limit, and did not know it; a. fr.—B. Kam. 20[a] לא חויית גבן באורתא בת' (our w. omitted in Ms. R., v. Rabb. D. S. a. l. note 90) thou wast not with us last night within a Sabbath limit; [oth. opin. *at the place assigned for scholars' meetings, the school house*].—*Pl.* תְּחוּמֵי, תְּחוּמַיָּא.

Targ. Is. XXVIII, 25. Targ. Ps. CIV, 25. Targ. Num. XXXIV, 2, sq.; a. fr.—Erub. 35b; 36a, v. preced.

תְּחוֹת, *pl.* **תְּחוֹתֵי** = h. תַּחַת, *under, beneath, in place of.* Targ. Ps. X, 7. Targ. Y. Ex. XIX, 17. Targ. O. ib. X, 23. Targ. Gen. XXXVI, 33. Targ. O. ib. II, 21; a. fr.—Y. Sabb. IV, 7a top תּוֹחֲתֵי רשׁיכון וכ׳ ... חשבון have in mind to put them under your heads, and you may move them (on the Sabbath); Y. Bets. V, beg. 62d. Y. Snh. I, 18b top אייתו תְּחוֹתַי לדיקלא וכ׳ ... get me a person to go up the tree (to work) in my place, and I will judge your case; a. fr.—Contr. תּוֹת.

תַּחְוָתָא, תְּחַוָתָא, v. תְּחַוְתָּא.

תְּחוֹתֵי, v. תְּחוֹת.

תְּחַח, v. תִּיחוּחַ.

תְּחִיָּה, תְּחִיָּת f. (חָיָה) *revival*; תְּחִיַּת המתים (abbrev. תה״מ) *resurrection of the dead*; also (=עולם הבא, לעתיד לבוא) *hereafter.* Snh. X, 1 האומר אין תה״מ מן התורה he who says, the resurrection of the dead is not intimated in the Torah. Kidd. 39b אין לך כל מצוה ... שאין תה״מ תלויה בה there is no command in the Torah accompanied by a promise of reward to which resurrection is not appended (which does not allude to reward in the hereafter); a. fr.

תְּחִיָּה, תְּחִיְתָא ch. same. Targ. Ps. LXVIII, 10 Ms. (ed. תְּחַוְתָּא). Targ. Y. II Gen. XIX, 26 תחייה.

תְּחִיָּת, v. preced. wds.

תְּחִילָה, v. תְּחִלָּה.

תַּחִים m. pl. (?) *taḥim*, name of an affection of the abdomen brought on through sorcery. Ber. 62a (in an incantation) לא לי לא לי לא ת׳ ולא תחתים וכ׳ not on me, not on me, no *taḥim* and no *taḥtim* &c.

תְּחִינָה, v. תְּחִנָּה.

תַּחְכְּמוֹנִי m. (b. h.?; חָכָם) *counsellor, lawyer.* Midr. Sam. ch. XXV יואב ת׳ ראש וכ׳ did Joab the lawyer, chief of the captains, make such a mistake?; Y. Macc. II, 31d bot. ואיפשר יואב דכתיב ביה ת׳ וכ׳ is it possible that Joab of whom it is written (II Sam. XXIII, 8), lawyer &c.; Tanḥ. Mas'é 12; Num. R. s. 23 13.

תָּחַל, *Hif.* הִתְחִיל (denom. of תְּחִלָּה) *to begin.* Sabb. I, 2 ואם התחילו וכ׳ but if they have commenced (doing so), they need not discontinue. Gen. R. s. 85 כל מי שהוא מַתְחִיל במצוה וכ׳ he that begins a good deed and does not finish it &c.; Deut. R. s. 8. Ib. משה ה׳ וכ׳ Moses began a good deed when he took Joseph's bones with him. Gen. R. s. 26 ה׳ התחיל לברכך ה׳ the Lord has begun to bless thee (by giving thee a daughter); a. v. fr.

תָּחַל, *Af.* אַתְחֵל, אַתְחִיל ch. same. Targ. Job I, 13.—B. Bath. 14b אַתְחִילוּ ... לא מַתְחִילִינַן with evil we do not begin, i. e. in arranging Biblical books we do not place first a book containing evil prophecies. Ber. 21b דלא א׳ בה he had not begun to say his prayers. Pes. 105a אתחולי לא מַתְחֲלִינַן we must not begin a meal, opp. פְּסַק; a. v. fr.

תַּחְלָא, v. תּוּחְלָא.

תְּחִלָּה, תְּחִלְתָּא f. (b. h.; חָלַל *Hif.*) *beginning, start, first stage.* Naz. 31a תְּחִלַּת הקדש the primary stage of consecration, i. e. the consecrated object itself, opp. סוֹף הקדש the secondary consecration, i. e. the exchange. B. Bath. 128a שְׁתְּחִלָּתוֹ וכ׳, v. פְּסָלוּת; a. v. fr.—Esp. (sub. לטומאה) *first degree of uncleanness* (v. רִאשׁוֹן). Zab. V, 1 מטמא ... לחיות ת׳ makes eatables and liquors unclean in the first degree, opp. שְׁנִיּוֹת. Yad. III, 1 בכל הידים ת׳ מקום hands (touching an unclean object) become unclean in the first degree under all conditions. Tosef. Toh. II, 4. Ib. I, 4 ת׳ לקודש is unclean in the first degree with regard to consecrated things (sacrificial meat &c.); a. fr.—*Pl.* תְּחִלּוֹת, תְּחִלִּין. Yad. l. c.; Hull. 33b; a. fr.—בַּתְּחִלָּה, or ת׳ *in the beginning, before, first.* Ber. II, 2 ת׳ ... עוֹל, v. עוֹל. Ib. 37a מברך עליו ת׳ וסוף he must say the benediction over it before and after eating. Ib. מברך עליו וכ׳ ב׳ת before eating he must say &c.; a. fr.—מִתְּ׳ *from the beginning, originally, in olden times.* Pes. 116a מת׳ עובדי וכ׳ our forefathers in olden times were idolaters; a. e.—לְכַתְּ׳, לְכָתְּ׳, *a) in the start, directly*, opp. לְדִיעֲבַד. Hull. 2a, v. דִּיעֲבַד. Erub. 34b פותח לכת׳ ונוטל he may directly dig out, and take; Bets. IV, 3, v. פָּתַח; a. fr.—*b) at first.* Gen. R. s. 49; a. fr.

תַּחֲלוּאִים m. pl. (b. h.; חָלָה) *diseases.* Y. Sot. III, 19a bot. מיתה בת׳ רעים she will die of evil diseases.

תַּחְלוּסַיָּא, תַּחְלוּסַיְיָא m. pl. (Pales of חלל, v. שְׁחַלַּיִים) = next w., *cress.* Y. Taan. IV, 69a bot.; Lam. R. to II, 2, v. שְׁחַלַּיִים. Y. Ab. Zar. II, 40d; Y. Sabb. XIX, 14d מישחוק ת׳ בשובתא וכ׳ allowed to grind cress on the Sabbath and put it in old wine (a remedy for colic, v. קוֹלוֹס).

תַּחְלֵי m. pl. = h. שְׁחַלַּיִים. B. Mets. 107a חני ת׳ דבי כיתנא וכ׳ to take cress that grows among flax is not considered robbery. Sabb. 109b ת׳ חיורתא (*fem.*) white cress (pepperwort?). Ib. 140a מעליא לת׳ is good to mix with cress; a. fr.

תַּחְלִיפָא pr. n. m. *Taḥlifa*, name of several Amoraim. Y. Ber. I, 2d bot. (ed. Krot. תחליפתא, corr. acc.). Y. Peah IV, end, 18c תַּחְלִיפָה. Keth. 8a; a. fr.—Y. Taan. II, beg. 65a ת׳ קיסריא T. of Cæsaræa; (Bab. ib. 15b אבא דבירן קסרי). Y. R. Hash. IV, 59c bot. Y. Sot. V, end, 20d; (B. Bath. 15b אבא בר שמואל). Y. Ned. I, 36d bot.; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 130a sq.

תַּחְלָתָא, v. תּוּחְלָא.

תָּחַם, *Pi.* תִּיחֵם (denom. of תְּחוּם) *to mark the limits of, form landmarks.* B. Bath. 56a, v. חָצוּבָא II. Pesik. ʿĂniya, p. 137b בעולם הזה מְתַחֲמִין ... מיתחמין וכ׳ in this world they form landmarks with stones or cistus shrubs, but in the latter days they shall form landmarks with precious stones &c.; Yalk. Is. 339; Midr. Till. to Ps. LXXXVII.

תְּחַם ch., *Pa.* תַּחֵם; *Af.* אַתְחֵם same. Targ. O. Deut. XIX, 14 תְּחוּמוֹ ed. Berl. (ed. Vien. תְּ, corr. acc.); Y. אַתְחִימוּ (not תְּ). Targ. Ex. XIX, 12; 23; a. e.—Part. מְתַחֵם; f. מְתַחֲמָא; *pl.* מְתַחֲמָן *forming borders, cords.* Targ. Ex. XXVIII, 14; 22; XXXIX, 15 (h. text גבלת, מגבלות).

תַּחְמַדְתָּא f. (חֲמַד) *desirability, delight.* Targ. II Esth. I, 1 גבורא דת' (= איש חמדות, Dan. X, 11).

תַּחְמוּדָא m. (preced.) *desire, lust.* Targ. Y. I Deut. IX, 22 (h. text התאוה).—*Pl.* תַּחְמוּדַיָּא, constr. תַּחְמוּדֵי. Targ. Y. II ib. קבריא ת' (read: דת'). Targ. Mic. VII, 3 (h. text הוה).

כְּפַר תַּ', תַּחֲמִין pr. n. pl. *K'far Taḥămin.* Y. Taan. I, end, 64[d]; Y. Keth. II, 26[d].

תְּחִי', תְּחִנְתָּא f. (b. h.; תָּחַן) *prayer for grace.* Yalk. Deut. 811; Yalk. Sam. 157, v. חִינּוּן. Y. Ber. IV, 8[a] מְתַחֲנְתָּנוּ, v. עָלַם II; a. e.

תַּחֲנוּן m., pl. תַּחֲנוּנִים (b. h.; preced.) *prayers, supplications for grace.* Deut. R. s. 2, v. חִינּוּן. Ab. II, 13, v. קָבַע. Ab. Zar. 5[a] (ref. to Lev. XXVI, 3) אין אם אלא לשון ת' *im* means prayer (*Oh that*). R. Hash. 17[a]; Pes. 118[b] (ref. to Ps. CXVI, 1) קול תַּחֲנוּנַי ... ארמתי אני אהובה when am I beloved before thee? When thou hearest the voice of my supplications. Y. Ber. IV, 7[d] bot. ויחיו דברינו ת' לפניך and let our words be (words of) supplications before thee, i. e. truly devotional; a. fr.

תַּחֲנוּנָא ch., *pl.* תַּחֲנוּנִין, תַּחֲנוּנֵי same. Targ. Y. Num. XXXI, 8. Targ. Prov. XVIII, 23; a. e.

תָּחַף, v. תָּחַב.

תַּחְפַּנְחֵס, תַּחְפַּנְחֶס (b. h.) pr. n. pl. *Tahpanhes, Tahpenes* in Egypt (Daphnæ in Pelusium). Targ. Is. XXX, 4 (h. text חנס). Targ. Jer. XLIV, 1; a. e.—Pesik. Vayhi, p. 63[b] ת' זו חונפניריס (not הנפנחס) T., that is Ḥunpanias (?); Pesik. R. s. 17 תחפנס חיפיינס (?).

תַּחֲרוּ, v. תְּחָרְתָּא.

תַּחֲרוּת f. (חָרָה) *heat, rivalry, contention.* Y. Ber. III, 6[b] משרבת ת' בציפורין וכ' when rivalry (between the families) increased in Sepphoris, they arranged that the families should pass by, and the mourners stand. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 4; Y. ib. XVI, 15[c] bot. ספרי מינין שמטלין ת' ארבה וכ' the heretical books which cast enmity, and strife, and dissensions between Israel and their father in heaven. Y. Yeb. IV, 5[d] top ת' באחין שכר לאחין (not באחין) by strife between brothers (the *yabam* and his brother's spurious son), the brothers (the *yabam's* heirs) profit, v. שִׁירְפִּיוּת. Lev. R. s. 9; Deut. R. s. 5 ומה אם העליונים ... ולא ת' וכ' if the heavenly creatures that have no jealousy, or hatred, or strife need peace &c. Yalk. Num. 773 שכא תהא ת' וכ' that there be no strife among the tribes; a. fr.

תַּחֲרוּתָא, תַּחֲרוּ ch. same. Targ. Hab. I, 3. Targ. Is. LVIII, 4.

תַּחַשׁ m. (b. h.) *taḥash,* an animal the hide of which was used to cover the Tabernacle. Sabb. 28[b] ברייה ... ת' the *taḥash* of the Mosaic days was a creature of its own kind, and the scholars could not decide whether it belonged to the class of *b'hemah* (domestic animals) or of *ḥayah* (beasts); Num. R. s. 6[3]. Yeb. 102[b]; a. e.—*Pl.* תְּחָשִׁים. Sabb. 28[a] עורות ת' skins of *taḥash.* Y. ib. II, 4[d] bot.; Koh. R. to I, 9, v. אלטינון, a. גַּלְאַקְסִינוֹן.

תַּחְשׁוֹן* (imperat. *Pa.* of a verb תחש, with suffix וֹן—; Tafel of חָשָׁא) *silence them.* Gen. R. s. 57, end; Yalk. ib. 102, end; v. גַּחְמוֹן.

תַּחַת (b. h.; נָתַח) *under, beneath, in place of, instead of.* Peah VII, 3 המניח ... ת' הגפן וכ' he who places a basket under a vine when cutting grapes, robs the poor. Tosef. Dem. VI, 4 תַּחְתַּי in my place, v. אוֹצָר. Gen. R. s. 18 מת' חרוב אחד from under a carob tree; a. v. fr.

תַּחְתָּא, תַּחַת ch. same; לת' *downward.* Targ. O. Deut. XXVIII, 13; 43.—Pes. 74[b] פומא לת' with the mouth (open side) downward.—V. תְּחוֹת.

תַּחְתָּאָה m. (preced.) *nethermost, lower.* Targ. Josh. XV, 19; Targ. Jud. I, 15.—*Fem.* תַּחְתִּירְתָּא. Targ. Prov. XV, 24 (ed. Wil. תַּחְתִּי').

תַּחְתּוֹן m. (b. h.) same. Snh. VIII, 1 זקן ת', v. זָקֵן.—*Pl.* תַּחְתּוֹנִים. Gen. R. s. 4 חשמים ת' ושמי וכ' the lower heavens and the higher heavens of heavens. Ib. המים על ת' וכ' ... the upper waters exceed the lower by &c.; a. fr.—Esp. ת' the lower creatures, *earthly things,* opp. to העליונים the heavenly things. Ib. s. 8 חדיני בורא אותו מן העליונים ומן ת' I will create him (man) so that he should partake of the nature of the heavenly and of the earthly creatures; Lev. R. s. 9, v. עֶלְיוֹן. Tanḥ. Huck. 8 העליונים ות' שלך הן וכ' the heavenly and the earthly creatures are of thy creation, and thou referrest to the authority of a human being?; a. fr.—*Fem.* תַּחְתּוֹנָה. Tosef. B. Bath. III, 2; Y. ib. XIV, 14[c] bot., v. רַחַיִם; a. e.—על ת', v. יָד.—*Pl.* תַּחְתּוֹנוֹת. Sabb. 82[a] שיניו ת', v. שֵׁן; a. e.

תַּחְתּוֹנִיּוֹת f. pl. (preced.) *abdominal troubles, piles* &c. Ned. 22[a]. Keth. 10[b]. Sabb. 81[a]; Ber. 55[a]; a. fr.

תַּחְתִּי m., *pl.* תַּחְתִּים, תַּחְתִּים (b. h.; preced.) *lowest compartments.* Gen. R. s. 31 (ref. to Gen. VI, 16) ת' לזבלים the nether rooms were for dung; Snh. 108[b]; a. e.—V. תַּחְתִּית.

תַּחְתִּים m. pl. (?) (preced. wds.) *taḥtim,* name of an affection of the abdomen brought on by sorcery. Ber. 62[a], v. תַּחִים.

תַּחְתִּית f. (b. h.; preced. wds.) *bottom, foot; the frame in which an anvil is set.* Kel. XVII, 17 הצורפין ת' the base of the goldsmiths' anvil; נפחין של of the blacksmiths'; Tosef. ib. B. Mets. VII, 10 צרפית ת'. Num. R. s. 18[4] ונבלעו בשאול ת' and they were swallowed up in the nethermost of the nether world.

תַּחְתִּיתָא, v. תַּחְתָּאָה.

תֵּי = תֶּהֱא (v. הֲוָא), *thou shalt be, be thou.* Y. Sot. VII, end, 22ª [read:] כד הוא . . . תי גייל לה לחודוי פרוכתא כד אינון תרתיי תי מייבל וכ׳ when there is only one scroll on hand, thou must roll it up (v. גּוֹל) behind the curtain; when there are two, thou must carry away one, and bring in the other; Y. Meg. IV, 75ᵇ bot. תרתייתי (corr. acc.); Y. Yoma VII, 44ᵇ top תרתוייתי (corr. acc.).

תֵּיאָבוֹן, תַּאֲ׳, m. (תָּאַב) *desire, appetite*; לת׳ *to satisfy the appetite.* Ḥull. 84ª (ref. to Deut. XIV, 26, למדה תאוה) אלא לת׳ . . . the Torah here teaches a sanitary rule, that man should not eat meat unless he has special appetite for it; Tosef. Arakh. IV, 26. Pes. 120ª (in Chald. dict.) דקאכיל לת׳ when he eats with appetite (when he begins the meal); a. e.—Esp. (with ref. to forbidden food) לת׳ on account of an irresistible appetite, opp. להכעיס, v. בּוּמָר. Snh. 27ª מומר . . . לת׳ a non-conformist who eats unslaughtered meat merely to satisfy his appetite (because it is cheaper than the slaughtered, Rashi); a. fr.

תֵּיאָדוֹרוֹס, v. תֵּיאוֹדוֹרוֹס.

תֵּיאָה, תֵּיאָה, תֵּיאָה f. *root of crowfoot* (Ranunculus), used as spice, but considered poisonous for beasts. T'bul Yom I, 5 התיאה (ed. Dehr. התייה; Maim.: 'some say, *tiah* is the root of asafœtida'). Ukts. III, 5 (ed. Dehr. חתיה); Y. Ḥag. III, 79ᶜ (not חת׳). Sifré Deut. 107. Ḥull. 58ᵇ הלשיטה תֵּיעָה (Ms. M. תיטה; Ms. R. 2 תוטה, v. Rabb. D. S. a. l. note) if he made a beast swallow crowfoot; Tosef. ib. III (IV), 19; a. e.

תֵּיאוּבְתָּא, v. תְּאוּבְתָּא.

תֵּיאַטְרוֹן, תִּיאַטְרוֹן m. (variously perverted) (θέατρον) *theater, show, spectacle.* Gen. R. s. 87 יום ת׳ היה וכ׳ (not תיאטי׳) it was spectacle day, and all went to see (the show), but he (Joseph) did not go; Cant. R. to I, 1, beg. טיאטרון; Pesik. R. s. 6 יום ת׳ וקורקסין (not ויקורקסיו) a day of theatre and circus performances. Cant. R. l. c. יום ט׳ של נילוס the show day for the Nile festival, v. זִיבּוּל. Y. Ab. Zar. I, 40ª חצולה לת׳ אסיר וכ׳ to go to theatre is forbidden on account of idolatry (which is practiced in it); Tosef. ib. II, 5 לתרטיאות של גוים ed. Zuck. (Var. לתרטיות, לסרטאיות, read: לתֵּיאַטְרָאוֹת *pl.*). Y. ib. l. c. הצולה לת׳ וצווח וכ׳ to go to a theatre and cry out (to vote for a broken down gladiator &c.), if it is for the public benefit, is permitted. Ex. R. s. 51, end ראה אותם גובין לתֵּיטְרוֹן he saw that they were collecting for the erection of a theatre. Y. Taan. II, 64ª bot. תייט, v. שָׂפַר; a. e.—*Pl.* תֵּיאַטְרָאוֹת, תִּיאַטְרָיוֹת. Meg. 6ª ת׳ וקרקסיות Ar. (ed. תרטי׳, תראטריות; Ms. M. טרטסיאות) theatres and circuses. Tanḥ. ed. Bub., Sh'moth 6 (ref. to Ex. I, 7) שנתמלאו בתי טרטיאות וכ׳ the theatres and circuses were full of them; Yalk. Ex. 162. Ab. Zar. 18ᵇ אין הולכין לטרטיאות וכ׳ (Ms. M. טרטסיאות) you must not go to the gentile theatres and circuses, because &c., v. זָבַל. Y. Ber. IV, 7ᵈ . . . מודה ולא נתת חלקי בבתי תַּרְטָיוֹת וכ׳ I thank thee . . . that thou hast given me my share with those sitting in the schools and synagogues, and hast not given me my share in the theatres and circuses; a. fr.

תֵּיאֲמִי, v. תּוֹמָא II.

תֵּיאָקָא, v. תְּקָא.

תֵּיב, *Pa.* תַּיֵּיב; *Af.* אַתִּיב, v. תּוּב.

תֵּיבָא, Targ. Koh. IV, 12 some ed., v. תִּיבָּא.

תֵּיבָה, v. תֵּבָה. [Koh. R. to I, 7 כמין תיבה, v. תּוּבְיָה.]

תֵּיבוּרָא, תֵּ׳ m. (תְּבַר) *breaking, shattering.* Targ. Is. XXX, 14. Targ. II Sam. V, 20; Targ. I Chr. XIV, 11.

תֵּיבָה, תֵּיבוֹ, תֵּיבוּתָא f.=h. תֵּבָה, *chest, box; ark.* Targ. Ex. II, 3; 5 (O. ed. Berl. תִּיבוֹ) Targ. Gen. VI, 14; 16; a. e.—Keth. 106ª עבד ת׳ וכ׳ he made a box, and sat (in it) before him (Elijah), until he had finished his teaching. Y. Ber. V, 9ᶜ עבר חד קומי ת׳ a man passed before the ark (recited the prayers, v. תֵּבָה). Y. Kidd. I, 61ᵇ top; Y. Peah I, 15ᶜ top מפתחא דת׳ חוה וכ׳ the key of the box (containing the jewel) was on his father's finger; a. e.

תִּיבוּתָא, v. תִּיבָּא.

תִּיבְלְטִירִין, תִּיבְלְטִירִין, v. תִּבְלְטִירִים.

תִּיבְנָא, תִּיבְלָא, v. sub תֵּב׳.

תִּיגְדָּא, v. תִּגְדָּא.

תִּיגַּר, v. תַּגַּר.

תִּיגְרָא, תִּיגָּרָא, v. תִּגְרָא.

תִּיגְרָאתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּיגְרוּתָא, v. תַּגְרוּתָא.

תִּיגְרְנִיתָא, תִּיגָּרְנָא, v. תִּגְרָנָא.

תִּיגָּרְתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּידָּה, v. תִּיאָה.

תָּו, תָּיו m. (b. h.; תָּוָה) 1) *mark*; 2) ת״ו *the letter Tav.* Sabb. 55ª (ref. to Ez. IX, 4) לך ורשום . . . ת׳ של דיו go and make on the foreheads of the righteous a mark (Tav) with ink; ועל . . . ת׳ של דם and on the foreheads of the wicked a mark (Tav) with blood. Ib. אלו . . . מאלף עד ת׳ those are the men that fulfilled the Law from Alef to Tav. Ib. ומאי שנא ת׳ and why a Tav? Ib. ת׳ סוף חותמו של הקב״ה the Tav is the last letter in God's seal (אמת). Ib. 104ª ת״ו אמת Tav intimates *truth*; a. fr.

תְּיוּבְתָּא m., **תְּיוּבְתָּא** f. (תּוּב) 1)=תְּבָא, *vomit.* Targ. Prov. XXVI, 11 תְּיוּבְיֵה (Ms. תיובת׳).—2) *return.* Targ. Job XXIV, 23 (ed. Lag. תִּיבוּתָא).—Esp.=h. תְּשׁוּבָה *return to God, repentance.* Targ. Jer. XXXIII, 6 (ed. Wil. תְּיוּבָא). Targ. Cant. V, 5; a. fr.—Taan. 23ᵇ דלהדרו בת׳ . . . אנא בעי I prayed that they might die, but she prayed that they might return in repentance (Ber. 10ª דלהדרו בתשובה); a. e.—V. תִּתּוּבָא.—3) *answer, reply, refutation, argument.* Targ. Jer. XII, 5. Targ. Job XXXII, 3; 5; a. e.—B. Mets. 16ª

ת' הא גברא והא תיובתיה here is the man, and here is his answer (such an ingenious answer only such a man can give); גברא קא חזינא ולית לי' תיובתא I see the man, but I do not see the answer (his argument does not convince me). Ab. Zar. 68ª ת' קא מותיב חגא ... Ḥagga knows not what the Rabbis say, and dares to argue? Ber. 10ᵇ ת' דרב חסדא תיובתא this is an argument against Rab Ḥisda; it is an argument (R. Ḥ. stands refuted). Ib. 21ª ת' this is a final refutation; a. v. fr. — *Pl.* תִּיוּבָתָא. Targ. Job XXI, 34 Ms. (ed. *sing.*).—4) *pl.* as ab. *going to and fro, waywardness.* Targ. Jer. V, 6 (ed. Wil. תִּירֵי). Ib. XIV, 7 תִּיוּבְתָנָא (not תִּירוּבְתָא); a. e.

תִּירוֹדִיטוֹס, v. תְּרוֹדִיטוֹס.

תִּיוֹם m. = תְּאוֹם, *twins, two grown together.* Succ. 36ª.

תִּיוּ, תִּיוּמָא ch. same, *twin.*—*Pl.* תִּיוּמִין. Targ. Gen. XXV, 24. Ib. XXXVIII, 27. Targ. Cant. IV, 2. Ib. 5.—*Fem.* תִּיוּמְתָא *twin sister.* Targ. Y. Gen. IV, 2 (ed. Vien. תְּיוּמְתָא).

תִּיוֹמֶת f. (preced.) 1) [*twins,*] *the central leaf of the palm branch,* which is a junction of two. Succ. 32ª נחלקה ת' (Ms. M. 2 תתייומת) if the central leaf is split; B. Kam. 96ª; a. e.—2) *twin-sister, match.* Pesik. R. s. 15 (ref. to חמתי, Cant. V, 2) תִּיוֹמְתִי לא אני גדול וכ' my match, I am not greater than she, nor is she greater than I; (Cant. R. to l. c. תאומתי בריכול).—Trnsf. *a broken thread joined by twisting, thick thread.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ אפי' ערב שבה לא היה בו קשר ולא תיומת even in the woof of the curtain there was neither a knot nor a twist.—3) *molar tooth,* v. תְּאוֹם.

תִּיוּמְתָא, תִּיוּמְתָא, v. תִּיוּמָא.

תיוסאני, Targ. Prov. XXII, 3 ed. Lag., v. תְּכַךְ I.

תִּיחוּחַ, תָּח' m. (תחח, transp. of חת; cmp. תוחח, Job XLI, 21, = תחתח) *crushing;* ת' עֲפַר *crushed, loose earth.* Ohol. XVIII, 8 ועפר התי' (Mish. ed. והעפר, corr. acc., or והעָפָר התחוח; Maim. comment. ed. Dehr. עפר התחוח). Tosef. ib. XVI, 5 רושם ואין ... ואיזו היא בתולה ואין עפר תחתיו ed. Zuck. (Var. ואין עפר תחתי) virgin soil is that in which there is no imprint, and the earth of which is not *ʿăfar tiḥuaḥ*; Nidd. 8ᵇ, v. רְשָׁשִׁין. Bets. 8ª top עפר ת' (Tosaf. תיח). Sabb. 39ª. Ber. 40ª (Ms. F. תוחח, v. supra). Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ מפני שעושין עפר תח' וכ' because they (the rocks or boulders near a wall) make the ground around them loose, and affect the earth of the wall; Bab. ib. 19ᵇ ומעלין עפר ת' ... שמחלידין they (the roots of trees near a wall) undermine the ground, and generate loose earth; a. e.

תִּיטָא m. (θῆτα) *the Greek letter* Θ (Tau), which in voting stood for θάνατος (death). Lam. R. to II, 1, v. תְּיִתּוּךְ.

תִּיטַרוֹן, v. תִּיאַטְרוֹן.

תִּיָּא, only in וַיִּתְיָא = וַיֹּאתְיָא, v. אֲתָא.

תִּיָּד, v. תִּיאָה.

תִּיטַרוֹן, v. תִּיאַטְרוֹן.

תִּיּוֹמֶת, v. תִּיוֹמֶת.

תַּיָּר m. (תור) *spy, scout, guide.* B. Kam. 116ᵇ ואם שכרו ת' וכ' if the caravan hired a scout to go before it; Tosef. B. Mets. VII, 13; Y. ib. VI, end, 11ª. Y. Yoma I, 38ᵇ, a. e. ת' הגדול, v. תּוּר I; a. fr. — *Pl.* תַּיָּרִים. Yalk. Cant. 983 (play on בתורים, Cant. I, 10) שני תורת נעשו ת' טובים לישראל (read: שתי תורות) two laws (the written and the oral) became good guides for Israel.

תַּיָּר, תַּיָּר ch. same. Targ. Job XXIX, 15 Var. (Ms. טַיָּרָא).—Cant. R. to II, 12 (play on התור ib.) קול ת' טב וכ' the voice of a good guide has been heard ..., that is, Moses and Aaron.

תַּיָּרָא* m. = תַּיָּרָא, *ox-driver, plougher.* B. Bath. 54ᵇ he gets possession of the whole field, when he digs כדאזיל ת' דתורי וחדר (Ms. M. תוורא; Ms. H. תַּיָּארָא; Ms. R. תַּיּוֹרָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) as far as the plougher goes with his oxen and turns around, i. e. when he digs the distance of an ordinary bed in the field; (Rashb. כדאזיל תְּיָרָא דתורי וכ' when *a yoke of oxen* goes over the entire length (or breadth) of the field and turns back, i. e. two beds all along the field).

תְּיָישָׁא, תַּיּוּשָׁא, v. תַּיָּשָׁא.

תְּיָכָא, v. תְּכָא, a. תְּכָא.

תִּיכוֹנָה f. (b. h.; תּוֹךְ) *inner, central, middle.* Y. Ber. I, 2ᵈ; Lam. R. to II, 19. Ber. 3ᵇ (ref. to Jud. VII, 19) אין ת' אלא שיש וכ' you cannot say *middle* watch, unless there is one before and one after (which proves that the night is divided into three watches); Yalk. Jud. 63.—*Pl.* תִּיכוֹנוֹת. Ib. מאי תיכונה תיכוניה שבת' *tikhonah* means here the middle of the middle watches, i. e. the end of the second and the beginning of the third of the four watches; v. תָּוֵךְ; Ber. l. c. אחת מן התיכונה שבת' (corr. acc.).

תִּיכְלָא, v. תַּכְלָא.

תִּיל-, v. תֵּל.

תִּילְאנָא, v. תִּילַעְנָא.

תִּילְדוּתָא, v. תִּילוּדָתָא.

תִּילְתָא, v. תַּלְתָּא.

תִּילוּל, v. תַּלְחִיל.

תִּילְחָא, v. תַּלְתָּא.

תִּילִין, תִּילִים, v. תֵּל.

תְּהִלִּין, תְּהִלִּים *psalms,* v. תְּהִלָּה.

תִּילְתָא, תִּילְתוּל, תִּילְתוּתָא, תִּילְתָן, v. sub תֵּל, תְּלִי.

תִּימָא pr. n. m. *Tima*, an Amora. Y. Snh. IV, 22[b] ת' בר פפיוס.

תִּימָה, תֵּימָא m. *tema*, name of a bird. Ḥull. 141[b] תימת (Ms. M. תרמא; Mus. תמה; Ar. חמא).

תְּמַהּ, תִּימְהָא, תְּמִי m. (הִמֵּה) 1) *astonishment.* Targ. Jer. V, 30 (ed. Wil. תֵּימָא; h. text שמה). Targ. Ez. XXXII, 10 (ed. Wil. תֵּימָה); a. fr.—Midr. Till. to Ps. VI, beg. (in Hebr. dict.) ת' היא על הקב"ה וכ' (ed. Bub. תמה היא מן) it is astonishing of God, that he &c.—[In Talmudic commentaries ותימה introduces an objection.]—2) *wonder, miracle, sign.* Targ. Ps. LXXI, 7 (ed. Wil. תֵּמְהָא, h. text מופת). Targ. Y. Ex. VII, 9. Targ. Y. Deut. XIII, 2 sq.; a. fr.—*Pl.* תִּימָהִין, תִּימָהֵי, תְּמִי. Ib. IV, 34 (not תַּמֵּי). Targ. Y. I ib. XXXIV, 11. Targ. Ps. CV, 27; a. fr.—3) *desolation, poverty.* Targ. II Esth. X, 1 תמה ed. Lag. (ed. Vien. תֵּמָהָא, תֵּמָה; Ar. תמא), v. Meg. 11[a], quot. s. v. תְּשׁ; [Ar., misled by the Hebrew text: *tribute*].—[Ib. IX, 24 ת' היא עדבא Ar., mistake for רבא, with omission of מלתא.]

תִּימָחוֹן, v. תִּמְחוֹן.

תִּימוֹז* m. *one who has no eye-brows.* Tosef. Bekh. V, 9 ed. Zuck. (Var. תרמיז); Bekh. 44[a] ת' שתמו זיפין (read: תִּימוֹז שֶׁתָּמוּ זִיפָיו) *t.* is one whose eye-brows are gone; ib. תחמיר (Rashi תומיין, Ar. תימן).

תִּימִי, תִּימוּר m. (b. h. תְּמַר; תָּמַר) *rising column.* Yoma 28[b], v. פָּצַע, a. תָּמַר.

תִּימוֹרָא c. (cmp. שְׁמֵרוֹת Ps. LXXVII, 5) *eye-lid, eye-lash.* Sabb. 77[b] דמידלי ליה ת' ... מ"ט תאר Ar. (ed. תִּירְיָא) why is the eye-lid of the chicken bent upwards?—*Pl.* תִּימוֹרֵי, constr. תִּימוֹרֵי. Targ. Ps. XI, 4 Ms. (ed. Wil. תִּמֵּי; ed. Lag. תרמי). Targ. Job III, 8. Ib. XLI, 10 Ms. (ed. Wil. תִּמְרֵי). Ib. X, 22 (*eye-lids of the morning;* h. text עפתה). Targ. Prov. IV, 25 Ms. (ed. Wil. תִּירְמֵי; ed. Lag. תמרי); a. e.

תִּימוֹרְתָא f. same.—*Pl.* תִּימוֹרָתָא. Targ. Ps. LXXVII, 5 ed. Wil. (ed. Lag. a. oth. תִּימוֹרַתַּיָּא, תִּימוֹרְתַיָּא).

תִּימַחְתָּא f. (מָחֵי), sub. גברא, *bark softened by beating and stripping.* Ḥull. 51[b] ת' לא חיישינן (Ms. R. 3 a. Ar. תמתתא; Ms. R. 2 תְּמַתַּחְתָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) if the animal fell upon soft bark, we do not apprehend internal injury; v. נְבָרָא.

תִּימְטִינוּס, תִּימְטִינִים, Y. Ab. Zar. II, 40[d], read הוֹמִיטְיָדִינוּס.

תִּימִין, v. תִּימוֹז.

תִּימַלְוֹס, v. הֵמַלְוֹס.

תִּימִן, v. תִּימוֹז.

תִּימְרָא, תִּימָרָא, v. תִּימוֹרָא.

תִּימְרָה, v. תִּמְרָה.

תִּינָא, *pl.* תִּינִין, תִּינַיָּא, v. תְּאֵנְתָּא.

תִּינוֹק, תִּנְ' m. (תָּנַק) *child, boy.* Sabb. 151[b], a. e. ת' בן יומו a child not quite a day old. Sot. 47[a]; Snh. 107[b] ת' יצר ואשה תהא וכ' desire, child, and woman should be repelled with the left, and drawn near with the right hand. Yoma 82[a] בן שלש ... בת at thirteen we order full fast by Biblical law: this refers to a boy; a. fr.—*Pl.* תִּינוֹקוֹת, תִּנְוֹ'. Ib. VIII, 4, v. עָנָה II. Sabb. 119[b], a. fr. ת' של בית רבן school children; a. v. fr.—*Fem.* תִּינוֹקֶת, תִּנְ' *girl.* Yoma 82[a] בת ... בן שתים at twelve we order full fast ...: this refers to a girl (v. supra). Nidd. X, 1; a. fr.

תִּינַח, תָּהִרְנַח, v. נוּחַ ch.

תְּנַח', תּוּנַחְתָּא, תִּנְ', תִּינַחְתָּא, תִּיתָא f. (אָנַח) *sigh, groan.* Targ. Ps. XXXI, 11 תינחא ed. Lag. (ed. Wil. תְּנָחָא). Ib. XXXVIII, 10 תינחתי (ed. Wil. תְּנָחַי). Targ. Is. XXXV, 10 (ed. Wil. תִּינָחָא, *pl.*); a. fr.

תִּינָנ', תִּינְיָתָא, תִּינְיָנָא, תִּינְיָנוּת, תִּינְיָן, תִּינָיָתָא, v. sub תִּנְ'.

תִּינָתָא, v. תְּאֵנְתָּא.

תִּיסָוֹר, תִּיסַבְּרִית, תִּיסַבְּרָא, תִּיסְבָּר, v. sub תְּסַ'.

תִּיסוּמֵן, Ex. R. s. 47, למלך שהיה אוהב לת' וכ' perhaps to be read: לְסִרְטוֹנוֹ (v. סִרְטוֹן) a king that loved his commissary. He said to him, measure unto thyself golden Denars.

תִּיעָה, v. תִּיאָה.

תִּיעוּב m. (תָּעַב) *abomination, rejection.* Yalk. Am. 545 לידע כמה ת' נעשה לחם that they might know how much they were abominated; (Lev. R. s. 5 להודיע כמה חטא גורם).

תִּיפַּח, תִּיפַּחַ, תַּפַּח, תִּיפַּח m. (נָפַח; cmp. מַפַּח נפש) *fainting, decay; disappointment.*—ת' נפש, ת' רוח, (Chald. ת' רוחא) *let fainting come upon ..., let despair come upon ...!* R. Hash. 31[a] ששה ... אמרה ת' נפשם וכ' Ms. M. (ed. אמר ת' עצבן, read: עצמותן) the Shechinah delayed six months in the desert for Israel's sake, perhaps they would return in repentance: when they did not return, the Shechinah said, let despair come upon them &c. (ref. to Job XI, 20 מפח נפש ...). Keth. 105[b] ת' נפשם של וכ' oh, the despair that waits for those who take bribes! Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. [read:] ת' רוחיה דהאי גברא woe to that man! Num. R. s. 7[4] (to a plant) ת' רוחך וכ' woe to thee! last night thou wast looking well &c., v. פָּרַג. Ex. R. s. 3[12] ת' עצמותה (read: עצמותיה) Oh, the decay of her bones, woe to her!; a. fr.

תִּיפְלוּת, תִּיפְלָח, v. תִּפְלָה, תִּפְלוּת.

תִּיק m. (θήκη) *casing, sheath.* Kel. XVI, 8 תשעורי לת' whatever is intended for a casing, contrad. to חִפּוּי. Sabb. XVI, 1 ת' חספר a book chest; ת' התפלין a box or bag in which the T'fillin are kept; a. fr.

תִּיקָא ch. same. Targ. Job XX, 25 מִתִּירְקֵהּ (Ms. מִתִּקָּא, corr. acc.). Targ. Y. Num. XXXI, 8 (ed. Vien. תִּיקָ', corr. acc.). Targ. Lam. III, 13 (*quiver*).

תִּיקָא, תִּיאָקָא, תִּיקָא, (תִּיקָא) m. (contraction of תִּיעָקָא; v. מַצָּקָה; cmp. Arab. *waḳay*) 1) *railing, gallery.* Targ. O. Deut. XXII, 8 (Y. תִּיאַק גיפופין; h. text מעקה). Targ. I Kings VI, 10 תִּיקָא (h. text ציר).—2) trnsf. *safety, place to stand on* or *lean against.* Targ. Y. Lev. XXVI, 37 ת' למיקום (h. text תקומה).

תִּיקוּ = תִּיקוּם, v. קוּם ch.

תָּקֵי, תְּיוּקֵי m. pl. (קוּ, apocope of קוּם; cmp. אָקָא) *door posts* (cmp. Syr. קרמא P. Sm. 3533). Targ. Y. Deut. VI, 9 (ed. Vien. תַּקֵּי); XI, 20; Targ. Cant. VIII, 3 (ed. Vien. תַּיקֵי, corr. acc.).

תִּיקוֹל, Y. Dem. III, beg. 23[b] כדי תיקולו, read: תִּיקוּנוֹ, v. תִּיקּוּן.

תִּיקוֹלְתָּא, תִּיקוּלְתָּא, v. תִּקּוּלְתָּא.

תִּקּוּן, תִּיקּוּן m. (תָּקַן) 1) *preparation,* esp. *making fruits available by separating the tithes, the priest's share* &c. Y. Dem. III, beg. 23[b] נותן לו כדי תיקונו (not תיקולו) we give a quantity large enough for him to separate the tithe, i. e. we give him a larger quantity, so that after deducting the gifts he should have as much as is due to him; a. e.—2) *establishment, institution; amendment, making right.* Gitt. IV, 2, a. fr. מפני ת' העולם for the sake of the social order. Succ. V, 2 ומתקנין שם ת' גדול and they introduced a great improvement there; ib. מאי ת' גדול what was that great improvement? ... The woman's compartment was open, and they put a railing around it &c. Tosef. Naz. V, 2 ת' הדבר וכ' the way to set the thing right, the proper way is &c.; Y. ib. II, end, 52[b] תִּקָּן וכ'. Pesik. Shimʿu, p. 118[a] כתיקונה בא"י ... על שם שלא because I did not separate one Ḥallah in Palestine as was proper; Cant. R. to I, 6 כתקנה; ib. כתיקונו ... על שלא וכ' because I did not keep one Holy Day in Palestine as I ought to have &c. Pesik. R. s. 28 כתיקנם ... שאין עושים וכ' my children do not observe the festivals according to their institution, as they were commanded &c. Meg. 2[a] בזמן שחשנים כתיקנן וכ' when the seasons of the year were as they ought to be (when the calendar was regulated by the court), and Israel dwelt in their land; a. fr.—ת' סופרים the emendations of Biblical phrases introduced by the Sof'rim (v. סוֹפֵר) to obviate apparently irreverent expressions. Tanḥ. B'shall. 16 [where the text is largely interpolated]. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 22) ת' ס' חוא זה שהשכינה וכ' this is a Soferic emendation (for, 'and the Lord stood yet before Abraham'), for the Shechinah waited for Abraham; Midr. Till. to Ps. XVIII; (Lev. R. s. 11 תִּקְּנַת ס'); a. fr.—[A list of these emendations is to be found in Tanḥ. l. c.; Sifré Num. 84; Mekh. B'shall., Shir., s. 6; Yalk. Ex. 247; v. esp. Frensdorff, Ochlah W'ochlah, p. 113.]

תִּקּוּנָא, תִּקּוּנָא ch. same, *preparation, order, arrangement; equipment, adornment.* Targ. O. Ex. XXVIII, 8 (h. text אפדה). Targ. Is. XXX, 22. Targ. Ex. XXXIII, 6 תִּקּוּן וְרִיגְ' (h. text עדי).

(h. text מתכנת). Targ. Ps. IX, 5 Ms. (ed. פּוּרעָנוּת; h. text משפט); a. fr.—*Pl.* תִּיקּוּנִין, תִּק'. Targ. Jer. IV, 30. Targ. Deut. XXII, 5; a. e.

תִּקְלָא, v. תִּקָּלָא.

תִּקָּן, v. תִּיקּוּן.

תִּקְשׁוּתָא, v. תִּקְרוּבְתָּא.

תִּקְרוּבְתָּא, v. תִּקְ'.

תִּקְרַת, v. תּוּקְרַת.

תִּרָּר, v. תַּרָּר.

תִּיר m. (תּוּר II) *wakefulness.* Meg. 18[b], a. e., v. נִים.

תּוּר, Tosef. Bets. IV, 10 אבל מחדדין את הכלים בת' ed. Zuck., a corrupt and misplaced dittography of ואין מדיחין את הכלים בנתר.

תּוּרְבִּי, Midr. Till. to Ps. LXXV ת' כוס, read with ed. Bub. טִיבְּרָנִי = טִבֶּרְנִי Tiberian glass cup (v. Nidd. 21[a]).

תּוּרְגֵּם, v. תִּרְגֵּם.

תּוּרְדִּין, v. תָּרַד.

תַּ', תּוּרְכִּין m. pl. (תָּרַךְ) *being sent away, divorce.* Targ. Lam. I, 1. Targ. Y. Deut. XXIV, 1; 3.—Gitt. IX, 3, v. שִׁרְבּוּטָא. Ib. 85[b] ולורכיה לוי"ו דת' וכ' and he must prolong the Vav in *tirukhin* ..., lest it be read &c., v. שִׁרְבּוּטָא.

תּוּרוֹם, v. תֵּרוּס.

תּוּרוֹמֵי m. pl. (θύρωμα) *door with its posts, frames* &c. Targ. Ez. XXVII, 6.

תֵּרוּס m. (תָּרַס) *rebellion.* Sabb. 32[a], v. מְחַטְּרָא; Yalk. Gen. 31 (not תורום).

תִּירוּצָא m. (תָּרַץ) *straightness, uprightness.* Targ. Ps. XCVI, 10. Ib. CXI, 8.

תִּירוּצְתָּא, v. תְּרִיצוּתָא.

תִּירוֹשׁ m. (b. h.; ירשׁ Ges.; cmp., however, רָשַׁשׁ) *juice, must, wine.* Tosef. Ned. IV, 3 הנודר מן הת' ... ומותר ביין he that vows abstinence from *tirosh* is forbidden all kinds of sweet juice, but is permitted (fermented) wine; Y. ib. VII, 40[b] bot. כמאן דאמר ... התורה קראת אותו ת' תִּירוֹשְׁךָ this is according to him who says, that in vows we follow the ordinary usage, but according to him who says that we must be guided by Biblical usage, the Bible calls it (wine) *tirosh*; 'thy *tirosh*' (Deut. XI, 14) means wine; (quot. from) Sifré Deut. 42. Ib. תרושך מלא (read תירך) 'thy wine', that means in abundance. Pesik. ʿAsser, p. 100[a] (ref. to Deut. XIV, 22, a. Hos. II, 11) אם זכיתם תירושך ואם לאו תִּירוֹשׁי if you do good, it is thy must, if not, it is my must; Yalk. Deut. 897; a. e.

תִּירְחָא, Y. Ter. X, 47[b] חנינה ת' (ed. Krot. תוירתא), v. תּוּרְתָּיָא.

תִּירְטָא, v. תִּרְטָא.

תִּירְיוֹסְקִי, v. טִירְיוֹסְקִי.

תִּירְיָאקָא, תִּירְיוֹקִי, תִּירְיָקִי, f. (θηριακή, theriaca) *theriak*, a certain compound believed to be an *antidote* against poisonous bites; in general *a remedy, medicine*. Sabb. 109^{b} (v. Rabb. D. S. a. l. note 1), v. גַּבְגַּר. Ned. 41^{b} כי תיריוקי לגופא (Ar. קא ...) as wholesome for the body. Ib. תִּירְיָקָא לא הוא ולא I want neither it (the fever) nor its alleged good effect. Cant. R. to IV, 5 [read:] שלחו הרופאים והביאו מדמיהן ועשו אותן תִּירְיָאקָה ובה וכ׳ the physicians sent (to Alexandria) and got some of their blood (of menstruation) and made a theriak of it, and with it they healed &c.—[Ab. Zar. II, 4 ותיריוקי Y. ed., v. וְתִינְיָרִיקִי.]

תִּירְעָתָא, v. תִּרְעָתָא.

תירקי, Y. Ḥag. II, 77^{d} זהב ת׳, read: סִירְקֵי זהב = סִירִיקוֹן, v. סִירִיקִין של זהב.

תִּירְתָּאָה, v. תּוּרְתָּאָה.

תַּיִּשׁ, תַּיִּשׁ, m. (b. h.) *he-goat; wether*. Ḥull. 79^{b}, sq.; a. e.—*Pl.* תְּיָישִׁים, תְּיָשִׁים. Y. Snh. I, 19^{a} top נעשו ת׳, v. גְּדִי; Ber. 63^{a}; Y. Ned. VI, 40^{a}. Gen. R. s. 42, a. e. אין ת׳, v. גְּדִי; a. fr.—*Fem.* תְּיָישָׁה *she-goat*. Ḥull. l. c.; a. e.

תְּיָי, תְּיָא׳, תְּיָשָׁא, ch. same. Targ. Prov. XXX, 31.—Y. B. Bath. III, beg. 13^{d} (expl. משכוכית) ת׳ רבא the big wether (leader of the flock).—*Pl.* תְּיָשַׁיָּא, תְּיָשֵׁי, תְּיָרֵי. Targ. O. Gen. XXX, 35. Ib. XXXII, 15.

תְּיִשְׁעָא m. (תֵּשַׁע) 1) *nine-tenths*; 2) *one-ninth*. Y. Dem. VII, 26^{c} top נוטל שני תישעין ות׳ של ת׳ וכ׳ he takes twice nine-tenths (of ten), and one-ninth of nine-tenths, which makes ten for the first tithe, and nine for the second. But why not say 'nineteen'? Said R. Z., 'the words of the wise and their riddles'. Ib. [read:] הרוצה להכניס ... נוטל על כל האינה ואחינה שני תישעין ות׳ של ת׳ שחן עשרים ושלש וארבעה תישעין של תאינה he who wishes to bring into his house one hundred figs available for use, must count for each fig (an addition of) two-ninths and one-ninth of one-ninth, which makes (an addition of) twenty-three figs and four-ninths of a fig (23, and $\frac{4}{9}$ as nearest to $\frac{3}{8}\frac{7}{1}$).—*Pl.* תְּרֵישְׁעִין. Ib. Y. Erub. II, 20^{b} נשתייר שם תשעה עשר תלתותין ... צא מהן ארבעה ת׳ חסר תשוע (not תלתולין) deduct therefrom (from $6\frac{2}{3}$) four-ninths for the four sides, and there remain nineteen thirds less one-ninth ($=6\frac{2}{9}$).

תִּישַׁע, v. תֵּשַׁע ch.

תִּיתוֹרָא m. (=תרתור; cmp. שְׁרִיתָא, שַׁרְשֶׁרֶת; cmp. גִּשְׁרָא) *bridge* (Assyr. *titurru*). B. Bath. 21^{a} ואי אזכא ת׳ ממטרנן וכ׳ if there is a bridge, we may let the children cross the river (to attend school on the other side), but if there is only a cross-board (גַּמְלָא I) &c. Ned. 41^{a} מטא ת׳ וכ׳ when he came to a bridge, the animal shied.—Trnsf. דתפלין ת׳ *the skin drawn over the capsule of the T'fillin of the arm* after the inscriptions have been put in, *bottom* of the capsule with a hollow rim (מעברתא). Men. 35^{a}.

תֵּךְ, m. (תכך) *twisted cord, ring*.—*Pl.* תְּכִים. Y. Meg. II, 73^{a} bot. אם תפר בה שנים . . . ת׳ וכ׳ if he joined the sheets of the M'gillah by means of two or three rings, it is fit for use.

תְּכָא, תֵּי׳, ch. same, *ring, chain*. Targ. Koh. IV, 12 כת׳ דמגדלא וכ׳ (not כתיבא) like a chain plaited of cords, each consisting of three threads (h. text חוט המשלש).—*Pl.* תְּכִין, תְּכָיָא, תְּכֵי, תֵּי׳. Targ. O. Ex. XXVIII, 14; XXXIX, 15. Targ. II Chr. III, 16; a. e.—Y. Sabb. VI, beg. 7^{d} מהו מיפק באילין ת׳ how about going out (on the Sabbath) with those cord chains (as a belt)? Bab. ib. 57^{a}, v. חֲלִילָא. B. Kam. 119^{b} מהו אריג ת׳ 'woven' means here twists.

תְּכָא, (תַּכָּא I), v. תּוּכָּא.

תְּכָא II m. (v. preced. art.; cmp. Assyr. *tukku* shield, a. Lat. scutum a. scutella) *salver, tray* (of twisted osiers). Ber. 42^{a} לבתר דסליק ת׳ וכ׳ after the tray before them was removed. Ib. אנן את׳ דריש וכ׳ we count on the tray of the Resh G'lutha (who sends us portions of what is placed before him). B. Mets. 86^{a} קריבו ת׳ קמיה they placed a tray before him (with food and drink). Pes. 110^{b} תרי קמי ת׳ וחד את׳ two cups before the tray is brought in, and one during the meal. Yeb. 63^{b}, v. קָשַׁט; a. fr.

תְּכִבּוֹסְתָּא f. (כְּבַס) *washing* (clothes). Ex. R. s. 23 אין להן ת׳ cannot be washed; Cant. R. to I, 5, a. Yalk. ib. 982 אין צריכין ת׳ (corr. acc.). Cant. R. to IV, 11; Pesik. B'shall., p. 92^{a}, a. e. ולא היו צריכין ת׳ but did they (their garments in the desert) not need washing? M. Kat. 15^{a}, a. e. אבל אסור בת׳ a mourner is forbidden to wash his clothes. Ḥull. 31^{b} ת׳ ראשונה washing the first time (Lev. XIII, 54), ת׳ שניה washing a second time (ib. 58); a. fr.

תַּכְבָּר m. h., v. next w.

תּוּכְּ, תַּכְבָּרָא m. (כבר; cmp. כְּבָרָה) [*basket,*] *the body of an animal stuffed with its loose pieces* (head, legs, entrails) *and roasted*. Targ. I Sam. XXV, 18 (h. text עשויות); Rashi to Pes. 74^{a} quotes תַּכְבָּרְנִין).—Pes. 74^{a} ר׳ ישמעאל קורייהו תַּכְבָּר וכ׳ Ms. O. (ed. תוך תוך, v. תּוֹךְ I) R. Yishmael called it (the prepared Passover sacrifice) a *takhbar* (basket); R. Ṭ. called it, a kid with a helmet (v. קַלַּס I); Y. ib. VII, beg. 34^{a} [read:] תוך בר דברי ר׳ ישמעאל ר׳ טרפון אומר מקולס; Mekh. Bo s. 6 [read:] תוך ובר דברי ר״י ר״ע אומר מקולס; Yalk. Ex. 197 תוך ובר דברי ר״א ר״ע אומר וכ׳ (corr. acc.).—[תוך בר, תוך ובר arisen from a phonetic etymology of תּוּכְּבָר, as if meaning *inside* (and) *outside*.]

תְּכוֹל *to be bereft*, v. תְּכַל.

תְּכוֹף, v. תְּכֵיף.

תִּכְטְקָא, v. תִּכְתְּקָא.

תְּכֵיל, v. תְּכַל.

תִּכְלָא m. (תְּכַל) 1) *trust, confidence.* Targ. Ps. XVI, 9 בת' Ar. (ed. כרוחצן).—2) part. of תְּכַל.

תִּכְלוֹתָא, v. תִּכְלָתָא.

תִּכּוֹף, תִּכֹּף m. (תְּכַף) [*seizing, overpowering,*] בת' *suddenly, unawares.* Targ. O. Num. VI, 9 בתכוף שלו (ed. Vien. בתכף; Y. בתכוף; h. text פתע פתאם). Targ. Job I, 15. Targ. Is. XXX, 13. Targ. Y. II Deut. IV, 42; a. e.

תְּכִיפָה f. (תְּכַף) [*junction, fastening.*] 1) *stitch* or *knot.* Kil. IX, 10 התיכם ת' אותה if one fastens two pieces together with only one stitch; Men. 39ª; Sabb. 54ª; a. fr.—2) *immediate sequence.*—*Pl.* תְּכִיפוֹת. Y. Ber. I, 2ᵈ bot. שלש ת' הן תכף יכ' three actions require immediateness; putting on of hands must be immediately followed by slaughtering &c.; Bab. ib. 42ª; Deut. R. s. 2 ¹⁰; Yalk. Gen. 130 תְּכֵפוֹת; a. e.; v. תֵּכֶף.

תְּכַךְ I m. (v. תוך) [*to press between,*] 1) *to squeeze, press;* (h. עגש) *to annoy; to fine.* Targ. Prov. XVII, 26 לְמַתָּךְ.—V. תּוּכָא.—2) *to twist, twine;* v. תְּכָא, תַּכָּא.

Ithpoli אִתּוֹכִי *to be pressed, come to grief.* Ib. XXII, 3 ואתוכרו Levita (ed. Wil. וחסרין אינון; ed. Lag. תיוסאני אנן(?); h. text נעגשו).

תְּכַךְ II m. (preced.) *t'khakh,* a worm in silk. Sabb. 90ª ת' דשירא the worm in silk is called *t'khakh.*

תָּכָךְ m. (b. h.; preced. wds.); *pl.* תְּכָכִים *middle, mean;* ת' איש *a man of medium wealth, of some means.* Lev. R. s. 34 (ref. to Ps. XXIX, 13) רש זה שהוא רש בתורה ואיש ת' וכ' 'poor' means poor of knowledge, and the 'man of means', that is he who has learned one or two orders (of the Mishnah); עמד רש עם איש ת' וכ' the ignorant comes to the scholarly man, saying, teach me &c.; רש בנכסים יאיש ת' זה שהוא עושה בפשוטה ... 'poor' means poor of possessions, and 'the man of means', that is he who works with success; עמד רש עם איש ת' וכ' the poor man comes to the successful man &c.; Yalk. ib. 665 איש ת' זה שהוא ברנוני מן הנכסים he who is of medium wealth (v. Tem. 16ª; Ex. R. s. 31 ¹⁴).

תָּכַל (v. כְּלֵי) [*to be whole,*] *to confide, be confident.* Targ. Ps. IX, 11 ויתכלון Ms. a. Ar. (ed. ויסתכלון, corr. acc.; h. text וובטחו). Targ. Prov. XIV, 32 תְּכִיל (ed. Wil. תְּכֵל; h. text חסה). Ib. XXVIII, 26 תכיל Ms. (ed. תְּכֵיל; ed. Wil. תְּכֵל; h. text בטח). Ib. XXXI, 11; a. e.—Y. Keth. VI, 30ᵈ ויתכול דמריה דמודעא קרים (not דמודיעא) let one trust that the Lord of the festive season lives, i. e. let the managers of the charities advance or borrow the money, trusting that the charity fund will be repleted at the festive season.

תְּכוֹל, תְּכִיל, תְּכַל 1) = h. שָׁכַל, *to be bereft, childless.* Targ. O. Gen. XLIII, 14 תְּכוֹלִית תכולית ed. Berl. (ed. Vien. אִתְכַּלִּית תְּכֵלִית; Y. II תְּכֵלִית). Targ. O. ib. XXVII, 45 איתכול ed. Berl. (ed. Vien. אֶתְכַּל). Targ. I Sam. XV, 33. Targ. II Sam. XVII, 8 תְּכַל ed. Vien. I (ed. Wil. תִּכַּל; h. text שִׁכּוּל). Targ. Is. XLIX, 21; a. fr.—2) = h. שָׁכַל *to finish, consume, bereave.* Targ. Ps. XXXV, 12 למתכל נפשי Ms. (ed. לנפשי). Targ. Y. II Gen. XLII, 36 תְּכָלְתוּן ed. Vien. (oth. ed. תַּכַּל *Pa.*).

Pa. תַּכֵּל *to consume, make childless.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 22 תַּכְּלַת (ed. Vien. תְּכֵלַת; h. text אכל). Targ. Jer. XV, 7. Ib. L, 9; a. e.

Af. אַתְכֵּיל 1) same. Targ. I Sam. XV, 33 אַתְכַּלַת (not אַת'). Targ. Y. Deut. XXXII, 32 (ed. Vien. *Pa.*; h. text אִשְׁכְּלַת!); a. e.—Part. pass. מְתַכַּל. Targ. Hos. XIII, 8; a. e.—2) *to give premature birth, cast before the time.* Targ. O. Gen. XXXI, 38 (Y. אִתְכַּלוּ). Targ. Cant. IV, 2. Targ. Mal. III, 11; a. e.

Ithpe. אִתְכִּיל, אִתְכֵּיל, אִיתְכַּל *to be bereft, made childless.* Targ. Gen. XLIII, 14, v. supra. Targ. Y. ib. XXVII, 45; a. e.

תַּכְלָא m., תַּכְלָא, תָּכְלָא c. (preced.) *bereft, childless.* Targ. II Sam. XVII, 8, v. preced. Targ. O. ed. Berl. Ex. XXIII, 26 (ed. Vien. a. oth. מְתַכְּלָא; Y. ed. Vien. תַּכְלָא); a. e.—Pes. 70ᵇ אבין ת' (Ms. M. 2 אבון תַּכְּלָא) Abin the childless (surname of רבין); Ḥull. 110ª. Sabb. 151ᵇ (Rashi תיכ'), v. עֲיִירָא I, II.

תְּכֵל, תָּכְלָא, תִּ' I m. (preced.) 1) *bereavement.* Targ. Is. XLVII, 9 (ed. Ven. I תִּכְלוּ).—Sabb. 151ᵇ, v. עֲיִירָא II.—*Pl.* תִּ', תְּכָלֵי. M. Kat. 28ª בי רבה שתין ת' in the family of Rabbah occurred sixty deaths.—2) *abortion.* Keth. 62ª דמלפא ת' Ar. (not דמלפי; ed. תְּכָלֵי, *pl.*), v. בְּהַת.

תִּ', תָּכְלָא II m. (preced.) *consumption, ruin, decay.* Ber. 56ª חזאי דנפל ת' בתרתין וכ' I saw in my dream that decay had seized two of my fingers. Ib. נפל ת' בכילהו decay (through moths, v. תְּכַךְ II) has seized all the silk garments (of the royal wardrobe). Ḥull. 64ᵇ דשדא ת' בכולה for it (the drop of blood on the yolk of an egg) spreads decay over the whole of it.—*Pl.* תְּכָלֵי, תִּ'. B. Kam. 92ᵇ שתין ת' וכ' sixty decays (pains) &c., v. כַּבָּא.

תְּכֵלָא III m. = h. תְּכֵלֶת, *purple-blue wool.* Targ. Ex. XXV, 4 (ed. Berl. תַּ'). Ib. XXVIII, 8. Targ. Y. ib. 28. Targ. Y. Num. XV, 38; a. fr.—V. תִּכְלָתָא.

תִּיכְלָא, תִּכְלָא, Sifré Deut. 234; Yalk. ib. 933, prob. to be read: פִּינוֹלָא, v. פִּינוֹלֶס.

תִּ', תְּכָלוּ f. = תְּכָל *bereavement.* Targ. Is. XLVII, 8 (ed. Lag. תכלן, corr. acc.). Ib. 9 ed. Ven. I (oth. ed. תכל).

תַּכְלִית f. (b. h.; כָּלָה) 1) *end, destruction.* Num. R. s. 18 ¹² ויש אומרים ת' כלייה וכ' and some say (the ת in מחליקה) intimates *takhlith,* that is, it brings destruction &c.—2) *end, object, perfection.* Ber. 17ª ת' חכמה תשובה וכ' the end of wisdom is repentance and good deals, lest a man study ... and treat his father with contempt &c.

תְּכֶלֶת f. (b. h.) *purple-shell,* a *bluish* or *cerulean dye, purple-blue wool,* esp. *the purple-blue thread used for the show-fringes.* Sot. 46ᵇ הרא לוז שצובעין בה ת' that is the city of Luz where they dye the *t'kheleth* (v. לוז I).

Men. IV, 1, v. עָנַב. Ib. 38a לבן לת' ... מצוה it is proper to take the white thread first and then the blue. Ib.b טלית שכולה ת' מהו וכ' אירגרם ת', v. גַּרְדֵּם. Num. R. s. 18 if a cloak is made entirely of blue wool, is it exempt from show-fringes? Ib. טלית שכולה ת' אינה וכ' a cloak entirely of blue wool does not release (is insufficient for compliance with the law), and four threads are sufficient?; a. v. fr.

תְּכוֹל, תְּכֵלְתָּא ch. same. Targ. O. Num. XV, 38. Targ. Ex. XXVIII, 37; a. fr.—V. תְּכֵלָא III.—Men. 42b הא ת' חיכא וכ' how do you dye the blue wool for the show-fringes? Ib. 39a sq. האי גברא ... כולה ת' ורמי לה וכ' a man wore a cloak all of blue wool, and had show-threads of blue wool, but they were entirely plaited (leaving no fringes); ראי גלימא לא יאי ת' the cloak is becoming, but the show-fringe is not becoming (is not according to prescription); a. e.—Trnsf. *the choice of purity of descent.* Gen. R. s. 37, end חבל ימא ת' דבבל וכ' the Sea District (v. חֶבְיָל) is the choice of Babylonia &c.; Kidd. 72a; Y. ib. IV, 65d top.

תְּכַן (v. כנן a. כון), *Pa.* תַּכֵּן (= b. h. תִּכֵּן) *to fasten, establish, arrange.* Targ. Ps. CVII, 36 Ms. (ed. אתקינו); h. text כונן). Ib. LXXVIII, 20 ed. Lag. (ed. Wil. יתקן). Targ. Job XV, 35 (ed. Wil. מְתַכְּנִין *Af.*; Ms. מַתְכִּין, some ed. מַתְכִּין, corr. acc.).

Af. אַתְכֵּין same. Targ. Is. XLVIII, 5 אַתְכִּינוּן Bxt. (some ed. אָתֵיכוּנוּן, corr. acc.; ed. Wil. אַתְכִּי, corr. acc.; h. text צִוָּם).—V. תְּקַן.

תְּכַס (cmp. כסס) *to crush, stamp.* Targ. Prov. VI, 13 (h. text מוֹלֵל, v. מָלַל II).

תַּכְסִיס = טַכְסִיס. Gen. R. s. 8; Yalk. Ps. 834, v. אלטיכסייה.

***תַּכְסָפִית** f. (transpos. of תסכפית; v. סָכַף) *band of oppressors, band of demons.* Ber. 51a של מלאכי ... ת' חבלה וכ' a band of demons, and some say, a 'cluster' of angels of destruction, v. אִיסְטְגְלִילִית; [Var. lect., v. Rabb. D. S. a. l.]

תָּכַף (v. כפף) 1) *to seize, join, bring into close contact.* Kil. IX, 10 ההוכם וכ', v. תְּכִיפָה. Y. Ber. I, 2d bot. מי שהוא תוכף סמיכה וכ' he that performs the acts of putting on the hand and of slaughtering in immediate succession (usu. סָמַךְ).—2) *to seize, catch, overtake.* Taan. 13b תְּכָפוּהוּ אבלין וכ', v. אֵבֶל; M. Kat. 17b; a. e.

Hif. הִתְכִּיף same, *to join.* Gen. R. s. 67 (ref. to Is. LXIII, 16) and where is Isaac? מי ... את מַתְכִּיפוֹ לאבות he who said to him (Esau), decree persecutions over him,—wouldst thou join him to (include him with) the patriarchs?

תַּכַּף ch. same. Targ. Ps. XL, 13 Ms. a. ed. Genua (ed. תקיפין; h. text אפפו).—Y. Ber. I, 2d bot. אנא תְּכַּפִית גאולה וכ' I recited the G'ullah and the T'fillah in immediate succession (v. גְּאוּלָּה).

תֶּכֶף m. (preced.) *immediate succession*; (adv.) *immediately after.* Y. Ber. I, 2d bot. ת' לנטילת וכ' the benediction (over bread) should immediately follow the washing of the hands; Bab. ib. 42a; a. fr.

תָּכֵף, v. תְּכִיף.

תַּכְרִיךְ m. (b. h.; פָּרַךְ) 1) *bundle, roll, volume.* Y. Sabb. XV, 15c ת' של ברכות a volume containing formulas of benedictions; Treat. Sof'rim XV, 4 (not שטרות); (Tosef. Sabb. XIII (XV), 4 טומוס). B. Mets. I, 8 ת' של שטרות a bundle of documents, expl. ib. 20b שלשה כריכין וכ' three documents rolled up together, contrad. to אגודה tied together; a. e.—2) *wrap, cloak,* esp. *pl.* תַּכְרִיכִים, תַּכְרִיכִין *dead man's wrap, shroud.* Kil. IX, 4 תַּכְרִיכֵי המת וכ' the dead man's garments ... are not subject to the laws concerning mixed material. Y. ib. IX, 32b top אל תרבו עלי ת' do not bury me with many garments; Y. Keth. XII, 35a top; Gen. R. s. 100. Maas. Sh. V, 12 (ref. to Deut. XXVI, 14) לא לקחתי ... וה' למת I did not buy a coffin or shrouds with it &c.; Sifré Deut. 303; a. e.

תַּכְרִיכָא ch. same, *cloak, garment.*—*Pl.* תַּכְרִיכִין. Targ. Ez. XXVII, 16. Targ. Y. Deut. XXVI, 14.—Y. B. Bath. II, 13b bot. עתד ליה ת' prepared his shroud.

תַּכְשִׁטָּא, v. תַּכְשִׁיטָא.

תַּכְשִׁיט m. (כְּשַׁט = כשט) *ornament, decoration; toilet article.* Y. Ned. IX, end, 41c, v. עֲדָן. Keth. 48a. Sabb. 63b ... ת' טמא any piece of jewelry, however small, is susceptible of uncleanness. Tosef. Sabb. VIII (IX), 33 אם לת' if the eye paint is used for cosmetic purposes; (Sabb. 80a לקשט); a. fr.—*Pl.* תַּכְשִׁיטִין, תַּכְשִׁיטִים. B. Bath. 60b ... עושה תַּכְשִׁיטֶיהָ וכ' a woman may do all her cosmetic painting, but should leave some part undone (in memory of the destruction of the Temple). Sabb. VI, 4 ת' חן לו they (the arms) are man's ornaments (therefore one may wear them when going out on the Sabbath), opp. גְּנַאי. Y. Keth. VI, 30d top תַּקְשִׁיטִין לעשותן וכ' if the wife brought him jewelry to be turned into coin, the Denar is charged to him for a Denar and a half; דינר לעשותן תק' וכ' if she brought him coined gold to be made into jewelry, the Denars are taken for their value; a. fr.

תַּכְשִׁיטָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 10 (h. text כסות).—*Pl.* תַּכְשִׁיטִין. Targ. Ruth III, 3 (ed. Vien. תַּכְשֵׁט).—Kidd. 31b בעינא ת' I want jewelry (or toilet articles); a. e.

תַּכְתַּקָּא, m. (v. תָּכָא II) *a low table* or *stool* in the form of a shield, *tabouret.* Sabb. 119a דשרא ת' ריחב את' הוה וכ' (ed. Sonc. אתק'; Ms. M. דפילא; Rashi quotes a Var. דשאגא; Ms. O. דשרגא) used to sit on an ivory stool (a teak stool) and fan the fire (for the Sabbath meals). Ib. 129a צלחו ליה ת' וכ' split a teak stool for him (to start a fire on his day of blood-letting); a. e.—*Pl.* תַּכְתַּקֵּי. Bekh. 31a קטיר לחו ... ת' wreathed four hundred stools for them. Keth. 77b תכטקי פיזא ... הוה יתיב (corr. acc.) was seated (in heaven) on thirteen gold stools; a. e.

תֵּל m. (b. h.; תָּלַל; cmp. דָּלַל) 1) *hill, mound.* Meg. 14[a] לאחד ... תל וכ' one had a mound in his field, and another had a trench. Ib. מכור לי תילָך sell me thy mound (to fill up my trench). Ber. 30[a]; Cant. R. to IV, 4, v. פֶּה. Ib. to V, 11 ולעשותו תל ... יכולות they can ruin a world and make it a mound (ruin); a. fr.—*Pl.* תִּלִּים, תִּלִּין, תְּלֵי. Men. 29[b] תֵּילֵי ת' (later ed. תילין ת'), v. קוֹץ I; Tanḥ. B'resh. 1; Erub. 21[b]. Cant. R. l. c. תילי ת' הן they are piles on piles (of ideas), v. קִרְיָן h.; a. e.—2) (cmp. סלסל) *lock, curl.*—*Pl.* as ab. Num. R. s. 10[7] מסודרות ת' ת'; Y. Ned. I, 36[d] bot. תילי ת', v. קְוּוצוֹת; (Bab. ib. 9[b], a. e. תלתלים); a. e.—תל ארזא, v. אַרְזָא.—[תְּהִלִּים, תְּהִלִּין *psalms*, v. תְּהִלָּה.]

תְּלָא, תַּל, תְּלִי ch. same, *mound, ruins.* Targ. Deut. XIII, 17. Targ. Jer. XLIX, 2; a. e.—Ber. 58[b] ... ביתא חשחא נפל בת' (Ms. M. נפל ליה כת') the house in which ... now lies in ruins (lies like a ruin).

תָּלָא, תָּלָא, v. תלי, תְּלֵי.

תְּלָא אִילָן, תָּלָא m. [*hanging on the tree,*] *squirrel.* Sabb. 28[a]; Yalk. Ex. 364.

תָּלָא m. (preced.) *hook.* Sabb. 140[b] דבישרא ת' Ms. M. (ed. תַּלְיָא) a hook to suspend meat; דכווּרי hook for fish (Rashi: *string* of meat &c.).

תַּלָּאָה f. (b. h.; לָאָה) *weariness, trouble.*—*Pl.* תַּלָּאוֹת. Num. R. s. 10[2] לבם ... מרוב הת' וכ' the mind of the Israelites loses its intelligence on account of the many troubles that they (the gentiles) make for them.

תָּלָאי, v. תְּלוּי.

תַּלְאָמָא, v. תַּלְמָא II.

תַּלְאָסָר, v. תַּלְמַי.

תַּלְבּוּשׁ pr. n. pl. *Talbush.* Yoma 10[a]; Sot. 34[b] (ref. to תלמי, Num. XIII, 22) תלמי בנה ת' (Ar. תַּלְבִּישׁ) Talmai built Talbush (Talbish; prob. meant for Ptolemais, the later name for Accho, v. תַּלְמַי I, II).

תְּלַג I (v. next w.) *to be white.* Sabb. 152[a] טור ת' the mountain is covered with snow (my hair is white).

**Pa.* תַּלֵּג *to whiten, wash (wheat).* Y. Pes. III, 30[a] top הורי ... ומְתַלְּגָה ארבעה זמנין (ed. ומתלנה) allowed the millers to put a Tetarton of water to every Modius of wheat, and wash it four times; [Korb. ʿEdah: ומְתַלְגָה *swing it,* fr. תלג; perh. to be read: מטננה, v. טָנַן].

תַּלָּג II, תַּלְגָּא m. = h. שֶׁלֶג, *snow; cold, chill.* Targ. Ps. LI, 9. Ib. LXVIII, 15; a. fr.—Taan. 3[b] מעלי ת' וכ' snow on the mountains is as good as five rains on the ground. Snh. 18[b] אם ... בת' רמות if in the morning the ox nearly dies from cold. Gitt. 67[b] לת' as a remedy for chills. Ib. הוו מגנו לידה את' they made him lie on the snow; a. e.

תַּלְדוּתָא, v. תּוֹלְדוּתָא.

תָּלָד, תָּלָדוּ, v. תלי, תְּלֵי.

תִּלְדָא, תַּלַּח, v. תִּלְחָא.

תַּלְוָר m. (תָּלָה) 1) *hanger, handle, cord, chain.* Sabb. VIII, 2 (78[a]) גמי כדי לעשות ת' וכ' Ar. a. Mish. ed. Pes. (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; ed. תַּלְאִי) as much reed grass as is required for the making of a hanger for a sieve &c. Eduy. III, 9; Kel. XII, 6; Tosef. ib. B. Mets. II, 12 ת' המגררות וכ' the chain on which the strigils in the bathhouse are suspended. Kel. XV, 4 ת' מקל וכ' the handle of the constable's staff. Ib. טהור הנשוי לת' whatever is made for suspending or handling is not susceptible of uncleanness; a. fr.—*Pl.* תַּלְוָרִים, תַּלְוָרִין, תַּלְוָרוֹת. Ib. חוץ ... כל התלויים מתלווֵר וכ' ed. Dehr. (Bab. ed. התלויות תלוי; Mish. ed. התַּלְוָרִים) all hangers or handles are clean except those of &c.; Tosef. ib. B. Mets. V, 6 התלויין.—2) *hanging down, letting hang down.* Yalk. Ps. 624, v. חֲרָטָה; [Pesik. Shek., p. 10[b]; Midr. Till. to Ps. III; Yalk. Ex. 365 ראש ת' *lifting up* the head, הרמת ראש *removal* of the head].—3) [*hanging over,*] *interlinear writing.* Tosef. Gitt. IX (VII), 8 שטר ... ת' מגויפו וכ' a document which has an erasure or an interlinear insertion in its body (essential portion, v. תּוֹרֵם) is unlawful; Y. ib. IX, 50[c] תלות (corr. acc.).

תְּלוּל, תְּלוּלָא, תְּלוּלֵי m. *wart,* v. תְּחוּל.

תַּלוּלָא m. (v. תֵּל) *mound, ruins.*—*Pl.* תִּלּוּלַיָּא. Lev. R. s. 5, a. e., v. פְּלַסְטִינִי.

תלולות, v. next w.

תְּלוּלוֹת f. (preced. art.) *mound, hill.* Lev. R. s. 19 פתר קרא בת' זו של עפר וכ' interpreted the verse (Cant. V, 11) by comparison to a mound of earth (that was to be levelled) &c.; Cant. R. l. c. בתלולות (corr. acc.); Yalk. ib. 989 (not זה); Midr. Sam. ch. V (not בתלילות). Tosef. Ohol. XVI, 1 ואיזו היא ת' זו של עפר וכ' (not תלולות) and what is called a mound (with regard to levitical uncleanness)? A mound of earth by the side of a trench.—*Pl.* תִּלּוּלְיוֹת. Ohol. XVI, 3 הת' הקרובות וכ' mounds which are near a town or a road; Keth. 20[b]; Tosef. Ohol. l. c. (not תלולות). Y. Naz. VII, 56[c] top. Cant. R. l. c., v. supra.

תלות, v. תְּלוּי.

תָּלַח, תָּלַט 1) *to tear apart,* v. הָלַע II.—2) *to fall apart,* v. infra.

Ithpe. אִיתְתַּלַּח *to fall apart.* Ḥull. 53[b] כי הוו ... מיתתלחא ונפלה וכ' Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; Ar. מִיתְתַּלְחָא; ed. תָּלְחָא) when they lifted the lung up, it crumbled and fell in pieces.

תְּלַח, תְּלָחָא m. (preced.) *piece.*—*Pl.* תְּלָחֵי, תְּלִי. Ḥull. 53[b] ונפלה ת' ת' (Ar. תְּלָחֵי), v. preced.

תָּלָה, תְּלִי (b. h.; cmp. דָּלָה) 1) *to swing, raise; to suspend, hang.* Y. Sot. I, 16[d] bot. (ref. to Gen. XXXVIII, 14) תָּלַת עיניה בפתח וכ' she raised her eyes to the gate to which all eyes look hopefully; Y. Keth. XIII, beg. 35[c]; Gen. R. s. 85 תְּלוּיוֹת בו ... שתלה (not שתלה). B. Mets. 58[b] לא יתלה עיניו על וכ' one must not hang his eyes on a purchase (look as if he wanted to buy), when he has

no money; (Pes. 112b אל תעמוד על, v. עָמַד). Gen. R. s. 98 כדי שירמלה עיניו וכ' in order that he (Joseph) might lift up his eyes and look at them (the Egyptian women). Snh. VI, 4 ת' נשים וכ' והלא ... did not Simon b. Sh. hang women in Ashkelon? Ib. כיצד תולין אותו how is the hanging (of the convict stoned to death) done? Ib. ותולה ומתיירין וכ' ... and one person hangs him as the butchers suspend animals, and he is taken down at once. Ib. 46b צוה ותלאוהו ... the king gave the order, and they hanged him. Sabb. XX, 1 תולין וכ', v. מְשַׁמֶּרֶת. Y. Taan. IV, 69b top תלדין וכ' (strike out תלו), v. גַּרְהוּם; a. fr.—Trnsf. *to hang on; to attach, assign.* B. Bath. 109b, v. קַלָּקָלָה. Nidd. IX, 3 הרי זו תולה בה she may trace (the bloodstain) to her (the woman to whom she had lent the garment). Ib. 4 ותולות זו זו each of them may assign the cause of the stain to the other. Ib. VIII, 2 לְתָלוֹת ... ותולה and she may assign the cause to anything that she may possibly assign it to; a. fr.—Part. pass. תָּלוּי; f. תְּלוּיָה; *pl.* תְּלוּיִים, תְּלוּיוֹת. Sabb. I. c. ניתנין לת' בשבת you may pour wine into the suspended strainer on the Sabbath. Y. Gitt. VII, 48c bot. בחזקת שהנשמה ת' בו under the presumption that the soul was yet attached to him (that he was still of a sane mind). Ḥull. 135a דבר שהנשמה ת' בו a limb on which life depends, a vital organ. Snh. 97b ואין הדבר ת' וכ', and the thing (redemption) depends &c., v. חֵן. Gen. R. s. 85 שכל הצינים ת' בו to which all eyes are lifted up, v. supra. Kidd. 39b תחיית המתים ת' בה, v. תְּחִיָּה. Ib. I, 9 מצוה שהיא ת' בארץ a command which is made dependent on the land (of Israel, to which the Biblical text attaches living in Palestine as a condition). Hag. I, 8 בהרים הת' בשערה, v. הַר. Cant. R. to III, 4, v. עִיר"ן; a. fr.—2) *to hold in suspense, leave undecided, leave in doubt; to be suspended.* Yoma VIII, 8 ועל החמורות הוא תולה עד וכ' as to heavy sins, he (who repents) is in suspense (will neither be punished nor acquitted), until the Day of Atonement comes and brings forgiveness. Tanḥ. Sh'moth 20 וכשאני תולה על חטאיו וכ' when I suspend judgment for a man's sins, I am called El Shadday. Sot. III, 4 היתה תוֹלָה לה ... אם if she (the Soṭah) has any merit, it will create suspension of punishment for her; יש זכות תולה שנה אחת וכ' some merits create a suspension of one year, some of two &c. Ib. 5 אין זכות תולה במים וכ' in the case of testing waters merit causes no suspension. Pes. I, 4 ותולין כל חמש וכ' ... אוכלין you may eat (leavened bread on the eve of Passover) to four hours of the day, and hold it in suspense during the fifth hour, and burn it &c. Ib. 5 תולין לא אוכלין וכ' they held it in suspense: they did not eat it, nor did they burn it; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 7 they differ על הת' ועל הטמאה concerning T'rumah in suspense (under suspicion of uncleanness) and such as is surely unclean. Nidd. 60a טהור ות' a clean person and one under doubt of uncleanness; a. fr.—אשם ת', v. אָשָׁם.

Nif. נִתְלָה *to be hanged.* Snh. VI, 4 האיש נִתְלֶה ואין האשה נִתְלֵית a man (stoned to death) is hanged, but a woman must not be hanged. Ib. נִתְלִין ... כל all persons that are put to death by stoning are afterwards hanged. Y. Taan. IV, 67d להיתלות בה, v. יָחַד. Pes. 112a הִיתָּלָה, v. אִילָן; a. fr.—Lam. R. to IV, 22 להתלות בית וכ' ... למה why were divine visitations created to be movable (to be taken from one and put on another)? (As we say,) they have a house to go to (with ref. to Lam. l. c. a. Deut. VII, 15).

Hif. הִתְלָה, הִתְלָא *to swing.* Gen. R. s. 22 מְתַלֵּא בעקיבו; Yalk. Prov. 961 מַתְלֶה, v. עָקֵב.

תָּלָא, תָּלֵי ch. same, *to lift up; to suspend, hang; to be hanged.* [Targ. Y. Ex. II, 16 Ar. (ed. Vien. דלא; h. text דלה).] Targ. Jer. X, 12. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 25. Ib. XLIX, 22. Targ. II Chr. XX, 12. Targ. Ez. XV, 3. Targ. O. Deut. XXVIII, 66. Targ. Prov. XIII, 12 (ed. Lag. תָּאלֵי); a. fr.—Part. pass. תָּלֵי; f. תַּלְיָא; *pl.* תָּלְיָן, תָּלְיָין. Targ. Y. Deut. l. c. Ib. XXVII, 14 Ar. (ed. רבא; h. text רם); a. fr.—Y. Sot. I, 17a top תחתן ... ואת תְּלֵית עיניים וכ' this man (thy husband) feeds and sustains thee, and thou liftest thy eyes up to another man? Keth. 71b [read:] תְּחַלְתְּנֵהוּ, v. קִישׁוּט. Yeb. 39b רחמנא בדידך ת' the law makes it dependent on thee (leaves thee the choice). Cant. R. to V, 14 מְיתְלֵי, v. עִקְּבָא. Ab. Zar. 7b תַּלְיָא וכ', v. אֶשְׁלָא. Keth. 2a ת' תניא בדלא וכ' he hangs that which has been distinctly taught on that which has not been taught, i. e. draws a conclusion from the unknown to the known; B. Bath. 134b; a. fr.—Y. Bicc. III, 65c bot. אתר תלי an elevated place. Y. Succ. V, 55b bot. כל דתלי מאה וכ' a column a hundred cubits high requires a base of thirty-three. Gitt. 37b ת' ליה עד וכ' he must look up to him, until he says so (that he gives him the money, although he is not bound to pay it); [Rashi: and he is suspended (tortured) until &c.]. B. Bath. 47b תַּלְיוּהּ וזבין וכ' if they suspended (tortured) him, and he agreed to sell, the sale is valid; ib. 48b (not תלויה); B. Kam. 62a תְּלוּהּ. Lam. R. to III, 65 (play on תְּאַלֵּחַ, ib.) תלי ... כל אלוּת וכ' (some vers. תְּלֵה h.) force them through suffering, and bring upon them all the curses &c.—Y. Kil. IX, 32b top תלה לון יומא וכ' the day remained suspended for them (the sun did not set), until every one of them reached his home; Y. Keth. XII, 35a תלת (corr. acc., or תלא).—[Pesik. Par., p. 37b וחלין, read: וזחלין, v. זָחַל II.]

Ithpe. אִיתְתְּלִי *to be hanged.* Targ. II Esth. II, 23.

תַּלְיָא m. (preced.) *hook, string* (for suspending). Sabb. 140b, v. תָּלָא. Ḥull. 59a דלוביה ת' מתעקר the cord on which his heart hangs (the pericardium) will break.

תְּלִיוּת f. (תָּלָה) 1) *suspension, hanging.* Snh. 46b אחד קושר ... מצות ת' one ties (the body of the stoned culprit to the pole), and one unties, in order to comply formally with the command of hanging (Deut. XXI, 22).—2) *suspense, doubt.* Y. Yoma VI, 43c top ועשאו חטאת קבעו בת' שלא ירדתה 'and shall make it a sin-offering' (Lev. XVI, 9), the text declares it a sin-offering even during the suspense, so that it cannot be removed from its designation (by a subsequent event); קבעו בת' שיזדווג וכ' the text puts it in suspense (makes its designation dependent on a condition), that it be matched with its fellow (and it loses its sacred character if the fellow goat is unavailable). Y. Hag. I, end, 76d אם בא ... לתלות ואם לשרוף יורה מן הת' ... if a case (of T'rumah) comes before thee, and thou dost not know whether to declare it doubtful

(תְּלִיל) or to condemn it to be burnt, be rather inclined to condemn than to declare doubtful; Y. Sot. VIII, beg. 22[b].

תְּלִיל m., **תְּלִילָא** c. (v. תְּלַל) *lifted up, exalted; suspended; high, fortified.* Targ. Ps. VIII, 2 (ed. Wil. תְּלִיל); 8 (ed. Wil. תְּלִיל). Targ. I Chr. XXI, 16; a. e.—*Pl.* תְּלִילַיָּא, תְּלִילֵי; תְּלִילָן. Targ. Y. Deut. XXVIII, 52 (h. text בְּצֻר). Targ. Y. II ib. III, 5. Targ. Y. Ex. I, 11; a. e.

תְּלִילוֹת, v. תְּלוּלִית.

תְּלֵיסְרֵי, תְּלֵיסַר *thirteen*, v. תְּלַת.

תְּלִישָׁה f. (תְּלַשׁ) *tearing up, plucking; being detached, loose.* Y. Sabb. IX, 11[d] bot.; Y. Ab. Zar. III, 43[b] top בית הירתה לו שעת ת' וכ' a building has had a time when its material was loose, a cave has never had such a time. Sabb. 73[b] אין דרך ת' בכך this is not the ordinary way of plucking (dates). Y. ib. VII, 10[c] top תְּלִישָׁתָהּ הרא גיוחה plucking it is in this case a form of shearing.

תְּלִיתָא, v. next w.—[Yalk. Ex. 182 עגלא תליתא, v. תְּלָתָא.]

תְּלִיתַי, תְּלִיתַאי, תְּלִיתָאָה m. (תְּלַת) 1) *third.* Targ. Gen. II, 14. Ib. I, 13 (ed. Vien. תָּאֵי . . .); a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי: נסב ת' וכ' he took the third bird, and placed it between his two daughters. Ib. הא מילא ת' this is the third thing (I had to do); a. fr.—*Pl.* תְּלִיתָאֵי.—לישן ת', v. לִישָׁן. Targ. Y. Gen. I, 16; a. e.—*Fem.* תְּלִיתָיתָא, תְּלִיתָאָה. Targ. Ez. XXI, 19. Targ. I Kings XVIII, 1 (ed. Wil. תְּלִיתְאָה, corr. acc.). Targ. Num. II, 24; a. fr.—Lam. R. l. c. (אחרא) זמנא ת' (אתתא) the third time; a. e.—2) *threefold.* Sabb. 88[a] דיהב אוריאן ת' לעם ת' וכ' who gave the threefold Law (v. אוּרָיָן) to the threefold people (Priests, Levites, and Israelites) through a third-born (Moses) in the third month.

תְּלִיתֵי תְּלִיתָי *thirty*, v. תְּלַת.

תָּלַם, *Hif.* הִתְלִים (denom. of תֶּלֶם) *to furrow, leave a ridge.* Gen. R. s. 31 והיה מתלים תלמיות וכ' and it (the R'em) left furrows in the water as far as from Tiberias to Susitha; Yalk. Job 926 מסתלסל (corr. acc.).

תֶּלֶם m. (b. h.) *ridge, furrow.* Macc. III, 9 (21[b]) יש חורש ת' אחד וכ' (Mish. ed. אחת, corr. acc.) one may plough only one furrow, and be guilty of eight sins (v. לאו); Pes. 47[a]. Gen. R. s. 67 [read:] אפי' הדיוט אינו חורש ת' בתוך ת' ונביאים חורשים תבתוך ת' (v. Matt. K. a. l.) even a common man will not plough a ridge within a ridge, and will prophets plough &c. (i. e. mistrust their own previsions)?; Yalk. ib. 116 (corr. acc.); a. e.—*Pl.* תְּלָמִים, תְּלָמִין. Kil. II, 6, a. e., v. פַּתִּיחַ. Yoma 10[a] תלמי שמשים . . . ת' ת' his name was Talmai (Num. XIII, 22), because he made the ground full of ridges (with his steps); Sot. 34[b]; Num. R. s. 16[11]. Ruth R. to I, 19, v. רַדְיָנִית; Yalk. ib. 601 תְּלָמָה. Kil. II, 3 כתלמי הרביעה as deep as the furrows made after the rainy season; a. e.

תַּלְמָא, תַּלְמָא I ch. same. Targ. Job XXXI, 10. Targ. Ps. CXXVI, 6 וזרעי חזיז מן ת' ed. Lag. (missing in ed. Wil.) eating the young green of the balk.—*Pl.* תְּלַמְיָא. Targ. Job XXXI, 38.

תַּלְאָמָא II, **תַּלְאֲמָא** m. (Assyr. talîmu, Del. Assyr. Handw., p. 707) *twin.*

Pl. תַּלְאֲמִין, תַּלְמִין. Targ. Y. I, II Gen. XLIX, 5 אוחין ת' twin-brothers (alike in character).

תַּלְמוּד m. (לָמַד) *teaching, lesson; learning, study.* Shebu. 40[b] עריך הוא בפיו וכ' ת' it is a ready teaching in the mouth of R. J.: this opinion is Admon's. B. Mets. 33[b]; Ab. IV, 13 חוי זהיר בת' ששגגת ת' וכ' be careful in teaching, for an error in teaching &c., v. זָדוֹן. Meg. 27[a] Ms. M., v. לִימוּד. B. Bath. 130[b] אין למדין הלכה לא מפי ת' וכ' Mss. (ed. למיד by censor's change, v. Rabb. D. S. a. l. note; Rashb. גמרא) we derive no rule of practice from a teacher's remark or from a practical case, unless it is said, this is the rule for practice; Nidd. 7[b] (ed. גמרא). Y. Gitt. VII, 48[d] top הרי זה גט . . . צריך ת' the letter of divorce is valid, but the thing requires (further) study. Y. Hor. III, 48[b] top כשהיה חצי תַּלְמוּדוֹ מזה וכ' when he owes part of his learning to one (his father), and part to the other (his teacher); a. fr.—תּוֹרָה, v. ת' תורה.—Esp. *a) Talmud* (v. גְּמָרָא) *verbal communication, oral study,* opp. to מָשְׁנָה. Ib.[c] top לעולם הוי רץ . . . מן ת' at all times run after the Mishnah rather than after the Talmud; B. Mets. 33[a] (ed. הגמרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 4). Ib. אין לך וכ' בת' Ms. M. (ed. גמרא) as to studying Talmud, there is no more meritorious occupation than this, v. מְדָה; a. fr.—V. ש"ס.—*b) derivation from Biblical intimations.* B. Kam. 104[b] יש ת' . . . ומריבוייא וכ' there is a Biblical text bearing on the subject before us; I said, *yesh talmud,* and I meant to say (that it can be derived) from the expletive expression of the texts.—תַּ' לוֹמַר (abbrev. ת"ל) *there is a teaching in the Scriptural text to intimate, the text reads (may be read).* Pes. 21[b] (ref. to Deut. XIV, 21) אין לי . . . לגר במכירה מנין ת"ל לגר . . . או מכור from the text you learn only that you may give it to the sojourner and sell it to the stranger: how will you prove that you may sell it to the sojourner? Read the text, to the sojourner . . . thou mayest give it away or sell it; לנכרי בנתינה מנין ת"ל תתננה ואכלה או מכור לנכרי how will you prove that you may give it away to the gentile? Read the text, thou mayest give it away . . . or sell it to the gentile. Ib. 24[a] (ref. to Ex. XXIX, 34) שאין ת"ל לא יאכל ומה ת"ל לא יאכל וכ' it was not necessary to say, 'it shall not be eaten', and what is intimated by saying, 'it shall not be eaten'? If you cannot apply it to the law in the case, since it is said, 'and thou shalt burn &c.', apply it to all forbidden things &c. (v. עֵנְיָן); a. v. fr.—*Pl.* תַּלְמוּדוֹת (*fem.*). Cant. R. to V, 11, v. שָׁחוֹר I.

תַּלְמוּדָא ch. same. Targ. Cant. I, 2 ed. Lag. (ed. גמרא, by censor's change, v. preced.).—B. Mets. 33[b] שבקו כולי בר ת' . . . Ms. H. (ed. גמרא; v. Rabb. D. S. a. l. note 5) all left the Mishnah and ran after the Talmud. Snh. 59[b] ומאי ת' and how do you derive that from the Scriptural text? Men. 78[a]. M. Kat. 3[b] וכ' ולא ידענא מאי ת' and I do not know what is meant by *talmuda* (ש"ס) and what by *tosefeth*; a. fr.

תַּלְמוּסָא, Midr. Till. to Ps. XIII, 5 ed. Bub., v. טַרְמוּסְיָא.

תַּלְמוּסִין, v. תַּמְלוּסִין.

תַּלְמַי I (b. h.) pr. n. m. *Talmai,* one of the giants (Anakim). Yoma 13[a]; Sot. 34[b], a. e., v. תֶּלֶם, a. תַּלְבּוּשׁ.

תַּלְמַי II (Hebrew adaptation) p. n. m. *Ptolemæus. Ptolemy,* 1) King of Adiabene, father of Monobazus and Izates. Gen. R. s. 46 (Jos. Ant. XX, 2, 1 Monobazus), v. מונבז.—2) king of Egypt (Ptolemy II Philadelphus), during whose reign the Septuagint is said to have been produced. Treat. Sof'rim I, 7 לת' המלך ... מיכאן בחמשה וכ' it occurred that five elders wrote the Torah in Greek for King Ptolemy, and that day was as ominous for Israel as &c. Ib. 8 שוב מיכאן בת' וכ' another time it occurred that King P. assembled seventy-two elders &c.; Meg. 9a. Ib.; Y. ib. I, 71d bot. לת' חמלך ... שלשה thirteen passages the scholars changed (in their translation) for King P.; Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 7) לת' המלך ... זה this is one of the texts they changed for King P.; a. fr.

*תַּלְמֵי f. (θαλάμη) *nostril*; (cmp. תּוֹתָם) *snout, tube.* Tosef. Mikv. IV, 8 מיעיין היוצא לת' ומן הת' וכ' spring water that comes out through a snout, and flows from the snout into a pond.

תַּלְמִיד m. (b. h.; לָמַד) *scholar, disciple.* Y. Shek. III, beg. 47b; a. e. חבר ות'; B. Bath. 158b ת' חבר, v. חָבֵר. Erub. 63a האב ובנו הרב ותַלְמִידוֹ שניהם וכ' a father and his son, or a teacher and his pupil have only one vote. Snh. 11a תלמידו של עזרא a disciple (worthy successor) of Ezra. Ab. IV, 12 כבוד תַּלְמִידָךְ כְּבוֹד, v. כָּבוֹד; a. v. fr.—ת' חכם, v. חָכָם.—*Pl.* תַּלְמִידִים. Ib. II, 8. Ib. V, 19 תַּלְמִידָיו של אברהם וכ' disciples (followers of the example) of our father Abraham; ת' של בלעם וכ' disciples of Balaam the wicked. Taan. 7a, a. e. וכתַלְמִידֵי, v. לָמַד. Y. Maas. Sh. II, end, 53d אלו הן תת' these are meant by 'the disciples'; a. v. fr.—תַּלְמִידֵי חכמים, v. חָכָם.

תַּלְמִידָא ch. same. Erub. 53b bot. Num. R. s. 18 אי אהרן ... את ת' וכ' if Aaron is the high priest, thou art a disciple (a subordinate), and if Korah were to be the high priest, thou wilt be a disciple; a. fr.—*Pl.* תַּלְמִידַיָּא, תַּלְמִידָרֵי. Targ. I Chr. II, 52. Targ. Y. Num. III, 3. Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 14; a. fr.—Y. B. Mets. II, 8c top אמרין ליה תלמידוי his disciples said to him. Y. Snh. I, 18a bot. תלמידי (prob. to be read תלמידוי); a. e.

תלמידא, Yalk. Ps. 660, v. טרמוסיא.

בַּר תַּלְמוֹן pr. n. m. *Bar T'lamion* (Bartholomew). Lev. R. s. 6; Pesik. R. s. 22; Yalk. Zech. 571; Yalk. Lev. 471 בר תמליון.—V. תַּלְמַיי.

תַּלְמוּיָתָא f. (denom. of תֶּלֶם) *formation of lines* or *furrows.* Ber. 63a, v. מַחֲטָא.

תַּלְמִית f. (preced.) *line* or *furrow.*—*Pl.* תַּלְמִיּוֹת. Gen. R. s. 31, a. e., v. תֶּלֶם.

תַּלַסְיוֹס pr. n. m. (θαλάσσιος) *Talassios,* a Roman officer. Y. Meg. III, 74a bot. Mus. (ed. תלתכים, corr. acc.), in Hebrew disguise תרשיש; v. אֲבִהוֹקוֹס.

תַּלְאָסָר, תַּלַסַּר pr. n. pl. *Talsar, Talasar.* Targ. Y. Gen. XIV, 1; Targ. Y. I ib. 9 (ed. Vien. תְּלָסַר; h. text אלסר, v. Schr. KAT2, p. 135). Targ. Y. ib. X, 12 (h. text רסן).—Gen. R. s. 37 (expl. רסן) תלתסר (prob. to be read: תַּלְאָסָר).—Targ. Is. XXXVII, 12 תְּלַסָּר (ed. Wil. תַּלְשָׂר; h. text תַּלַשַּׂר); Targ. II Kings XIX, 12 (h. text תְּלַאשַׂר; v. Schr. KAT2, p. 327).

תָּלַע, *Hif.* הִתְלִיעַ (denom. of תּוֹלָעַת) 1) *to become wormeaten; to decay.* Kil. II, 3 עד שתתליע until the seed in the ground begins to rot; Y. ib. 27d top עד כמה היא מתלעת וכ' R. S. to Kil. l. c. (ed. מזרעת, corr. acc.) how long does it take to rot? Three days in moist ground &c. Ḥull. 58a שהתלישה, v. אָב. Y. Ber. II, 5c top ותתלישו תאינותיו (not ...) and his figs (on the tree) became wormy (or rotten). Cant. R. to IV, 6; Gen. R. s. 47 התלישו they decayed. B. Kam. 52a שה' מיהוכו when the board that covered the pit rotted from the inside; a. fr.—2) *to remove the wormy parts from; to sort wood.* Midd. II, 5 ששם ... מתלעים את העצים for there the priests ... sorted the wood for the altar.

Pi. תִּלַּע 1) *to drive vermin off.* Y. Shebi. II, 33d מְתַלַּעִין, v. זָהַם. Y. Sabb. VII, 10a top המעשן המתלע וכ' he who fumigates plants, or smears them with rancid oil to keep the worms off &c.—*Part. pass.* מְתוּלָּע; f. מְתוּלַּעַת; *pl.* מְתוּלָּעִים, מְתוּלָּעִין; תאנים מקבל ... מת' מְתוּלָּעוֹת *wormy.* B. Bath. VI, 2 (93b) וכ' if one buys figs, he must accept ten wormy ones for each hundred; (Y. ed. מתחלישות *Hif.*, v. supra).—[2) (b. h.) *to dye scarlet; to clothe in scarlet.*—V. תּוֹלַעַת.]

תָּלַע I, *Af.* אַתְלַע same, *to become wormy; to rot.*—Part. pass. מְתֻלָּע; *pl.* מְתֻלָּעִין. Snh. 108b חיזרא כי ג' bran that had grown wormy. M. Kat. 10b כיון דמ' וכ' because the dates may get wormy, they are like goods that may depreciate (and may be attended to during the festive week).

תָּלַע II *to tear apart.* Targ. Y. Lev. I, 17 (Ar. תלה, v. תָּלַח).

תַּלְעֵב = לָעַב, *to mock.* Targ. Hab. I, 10 some ed. (v. לָעַב). Targ. Job XII, 17. Targ. Ps. LXXV, 5. Targ. Job XIII, 9 Ms. (ed. מְתַלַּ; *Ithpe.* of לָעַב); a. e.

תַּלְעָבָא, v. תּוּלְעָבָא.

תָּלַשׁ *to tear, pluck, detach.* Y. Snh. V, 22d top משום מלמד שמצאוהו תולש וכ' I. Ib. (ref. to Num. XV, 32) מְקַשֵּׁשׁ, v. קָשַׁשׁ I. Ib. the text intimates that they found him tear wood (uproot shrubs) out of the ground; Sabb. 96b; Sifré Num. 113. Bets. 3a ... גזרה ויתלוש we apprehend, lest he may climb up and pluck. B. Kam. VIII, 6 ת' בשערו if one plucks his neighbor's hair. Y. Sabb. VII, 10a התולש והאורה he who plucks (fruit) or picks (figs); a. fr.—*Part. pass.* תָּלוּשׁ; f. תְּלוּשָׁה &c. *detached, loose,* opp. מחובר fixed, immovable. Ḥull. 15b ת' ולבסוף חיברו an object originally loose which one afterwards fixed. B. Mets. VII, 2 ת' מן הקרקע וכ' העושה the journeyman that works ... on what is detached from the ground &c.; a. fr.

Pi. תִּלַּשׁ same. Yoma VI, 4 היו מתלשים בשערו they used to pull the hair of the scapegoat; Tosef. ib. IV (III), 13. Gen. R. s. 34 ומתלשין ארזי וכ' (not מתלישין) they tore cedars of Lebanon out while walking; Yalk. ib. 61.

Nif. נִתְלַשׁ *to be plucked, detached.* Mikv. V, 6 גל שנ' if a wave was detached (was thrown on the shore, and its connection with the sea severed); Tosef. ib. IV, 5. Y. Ḥag. I, 76c שנתלשו וכ' ... אם when thou seest Palestinian

townships torn away from their places (their inhabitants driven out), know that they failed to maintain teachers &c.; Lam. R. introd. (R. Abba 2) נִתְּלָשׁוֹת; a. fr.

תְּלַשׁ ch. same. Targ. Y. I Num. XV, 32, sq. (h. text מְקֹשֵׁשׁ, v. preced.). Targ. Y. Ex. XIX, 17; a. e.—Y. Snh. VII, end, 25[d] אירחמי מיתלש בה he appeared to pluck it (the seed he had planted); a. e.

Pa. תַּלֵּשׁ same. Y. Kidd. I, 61[c] פקדון ... מְתַלְּשָׁן בשיניהון וכ' tell your wives, when they stand over the dead, that they should not tear their hair, lest they make a bald spot (Deut. XIV, 1).

תְּלָשְׁמִי, v. תּוּשְׁלָמִי.

תְּלַשַּׂר, v. תַּלְסַר.

תַּלֵּת (denom. of next w.) 1) *to divide into three parts.* Targ. Deut. XIX, 3.—2) *to do a third time.* Targ. I Kings XVIII, 34.—*Part. pass.* מְתַלַּת; f. מְתַלְּתָא; *pl.* מְתַלְּתִין; מְתַלַּתִן *divided into three, having three stories.* Targ. Ez. XLII, 3; 6 (not מְתַּת).

Ithpa. אִתְתַּלַּת, *Ithpe.* אִתְתְּלִת *to be done a third time.* Targ. Y. Deut. XXVII, 26.

תְּלַת f., **תְּלָתָא, תְּלָתָה** m. = h. שָׁלֹשׁ, *three*; בת' *on the third* (day &c.). Targ. O. Gen. XV, 9 תְּלָתָה ed. Berl. (oth. ed. תְּלָתָא, read תְּלָתָא); Targ. Y. ib. בר תלת שנין (h. text משלש). Targ. Num. XII, 4. Ib. XXIX, 3; a. v. fr.—Sabb. 87[a] בת (sub. בשבא) on the third day of the week. Ib. 36[a] הנך ת' מילי וכ' v. שְׁנֵי. Meg. 6[b] ת' מאה וכ' v. תָּנָא; a. v. fr.—תלת עסר, (תלתא) ת' עשרה, ת' עשר, תְּלֵיסַר, תְּלֵיסְרֵי, תְּלֵיסָר *thirteen.* Targ. Num. XXIX, 13, sq. Targ. Gen. XIV, 4; a. fr.—Ber. 4[a] באורתא דת' וכ' v. גְּגַדְתָּא. Keth. 67[b] תליסרי שנין ... דלא whom he had not seen for thirteen years. Y. Kil. IX, 32[b] לסוף תלת עשרתי וכ' at the end of thirteen years and thirty days; a. fr.—*Pl.* תְּלָתִין *thirty.* Targ. Gen. V, 3; a. v. fr.—Sabb. 98[b]. Y. Kil. l. c. כל אינון תַּלְתּוֹרֵי יובילא all these thirty days. Ib. לסוף ... ותַלְתּוֹתוי יומיא, v. supra; Y. Keth. XII, 35[a] bot. תַּלְתִּיתֵי; ib. תְּלִיתֵיתֵי. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. תְּלָתִים שנין thirty years; a. fr.

תְּלָתָא, תִּילְ' m. (preced.) 1) *a third part.* Targ. II Kings XI, 5. Targ. II Sam. XVIII, 2; a. fr.—Targ. Y. Deut. VI, 9; XI, 20 תּוּלְתָא (ed. Vien. תּוֹלְתָא). Targ. Ps. LXXX, 6 חמר דדמעין תּוּלְתִּיה Ms. (ed. דמיעא תְּלָתֵי) wine a third part of which are tears —2) *having reached one-third of the full growth.* Y. Orl. I, 61[c] top תְּלָתֵיהוֹן, v. עַנְקוֹקְלוֹת.—Esp. ת' עגלא *a third-grown calf*; oth. [wrong] opin.: *in its third year, going on three*; oth. opin. *third-born, fat.* [Targ. O. Gen. XV, 9, v. תְּלָתָא.]—Sabb. 136[a] עיגלא ת' בר תרומא דשבעה an *'egla tilta* on its seventh day. Snh. 65[b]; 67[b], v. בְּרִי ch.; Yalk. Ex. 182 תלתא (corr. acc.). Erub. 63[a] (v. Rashi); a. fr.

תְּלָתָה, v. תְּלָתָא.

תַּלְתּוּל, תִּילְ' m. (תלל, v. תְּלַהְוִל) *wart.* Bekh. 40[b] ואחרי ת' בעלמא הוא but (if there is no bone in it,) then it is a mere wart.—*Pl.* תִּילְ', תַּלְתּוּלִין. Ib. בעלי תת' וכ' (ed. תחתילין) those with warts, if human beings, are unfit (for priesthood), if beasts, are fit (for the altar); ib. VII, 6 (45[b]) Rashi (ed. דלדולין). Tosef. Neg. II, 12 תַּלְתַּלִּין.—[Y. Erub. II, 20[b] תשעה עשר תלהולין, read: תלהותין, v. תַּלְהוּתָא.]

תַּלְתּוֹם, v. next w.

תַּלְתּוֹת f. = תְּלָתָא 2, *third-born*, or *third-grown.* Targ. Jer. XLVIII, 34 (ed. Wil. תַּלְתִּית; ed. Lag. תלתום, corr. acc.); Targ. Is. XV, 5 (ed. Lag. תלתום; h. text שלשיה).

תִּילְ', תְּלְ', תַּלְתְּ', תַּלְתּוּתָא f., constr. תַּלְתּוּת, תַּלְתְּ', תְּלָתָא = תִּילְ', תְּלְ' 1, *a third part.* Targ. Num. XV, 6, sq. Ib. XXVIII, 14. Targ. Ez. XLVI, 14; a. e.—*Pl.* תַּלְתּוּתִין. Y. Erub. II, 20[b], v. תִּרְשׁוּעַ.

תַּלְתּוּתָא f., constr. תַּלְתּוּת (תְּלַת) *sum of three.* Targ. O. Gen. XXXVIII, 24 (ed. Vien. תְּלְ'). Targ. I Sam. XX, 19 (ed. Wil. תְּלְ').

תְּלָתֵי m. (תְּלַת) (*by the*) *tierce, large measure.* Targ. Ps. LXXX, 6; v. תְּלָתָא.

תְּלָתִין, תְּלָתִים, v. תְּלַת.

תְּלָתִּית, v. תְּלַהְוִת.

תַּלְתֵּיתֵי, v. תְּלַת.

תַּלְתְּכִים, v. תַּלְסְכִּיוֹס.

תַּלְתַּל m., *pl.* תַּלְתַּלִּים (b. h.; תָּלַל) 1) *curls, locks.* Ned. 9[b], a. e., v. קְוּוצוֹת; (Num. R. s. 10[7] תלים תלים; Y. Ned. I, 36[d] bot. תילי תילים, v. תֵּל).—2) (v. תֵּל) *mounds, piles.* Lev. R. s. 19, beg. (ref. to Cant. V, 11) ת' במי הן מתקיימות וכ' (the strokes on the top of letters in the Torah contain) piles (of ideas): by whom are they upheld? By him who studies morning and evening, v. עָרַב II. Ib. תַּלְתַּלֵּי ת', v. קוֹץ I; Midr. Sam. ch. V תל תלתלי תלים (corr. acc.); a. e.—3) *warts*, v. תַּלְתּוּל.

תִּילְ', תַּלְתָּן m. (=תלתן, v. preced.) [*curly plant,*] *fenugrec.* [Asaph quoted in Löw Pfl., p. 316, has תלתל.] Mekh. Mishp., s. 13; a. e., v. גְּרָה II. Kil. II, 5. Ter. X, 6; Tosef. ib. VIII, 8. Ib. X, 4 ת' של תרומה וכ' a decoction of fenugrec seeds ... with which a priest's daughter has washed her hair (v. Löw Pfl., p. 317); a. fr.

תַּלְתַּסַר, v. תַּלְסַר.

תָּם I m. (b. h.; תָּמַם) 1) *perfect, unblemished.* Tem. 7[b] (opp. בעל מום); B. Kam. 12[b]; (Maas. Sh. I, 2 תָּמִים); a. fr.—*Fem.* תַּמָּה. Sabb. 103[b], v. כְּתִיבָה. Succ. 37[a], v. לְקִיחָה. Tanh. Emor 18 (ref. to ולקחתם, Lev. XXIII, 40) בלקיחה תמה וכ' by a real (honest) purchase: thou darest not steal (a Lulab), and stand with it (before God) &c.; a. e.—2) *simple, innocent, artless.* Mekh. Bo, s. 18 ... ארבעה ואחד תם וכ' there are four characters in children (as regards their attitude towards religious ceremonies): one is wise, and one is simple &c.; (Yalk. Ex. 225 טרפש); a. e.—3) (law) *an innocuous animal, one that did injury*

for the first time, or *before warning had been given*, opp. מוּעָד (v. Ex. XXI, 28-36). B. Kam. I, 4 תהם משלם וכ' the *tam* pays half-damage from the sale of its own body. Ib. II, 4 איזה הוא תם ... כשיחזור וכ' when is an animal called *tam*? ... When it shows its regret for three days, i. e. when it has done an injury and does not repeat it for three days afterwards; ib. (another opin.) ותם כל שירחו וכ' *tam* is one which does not gore when children touch it; a. v. fr.—*Pl.* תַּמִּין, תַּמִּים. Ib. I, 4 חמשה ת' וכ' there are five classes of *tammin*, i. e. an animal is considered a *tam* with regard to five classes of damages (so as to require legal warning): with regard to goring, striking &c.; a. e.

תֻּם II = h. שָׁם, *there*, esp. (in Talmud Babli) in *Palestine*. Ḥull. 59[b] (in Hebr. dict.) שלחו מתם וכ' they sent word from Palestine: the practice is in agreement with &c. Bets. 4[b]; a. fr.—V. תָּתָּם, תַּמָּן.

תֹּם, v. תּוֹם.

תַּמָּא, v. תּוּמָּא.

תַּמָּא, name of *a bird*, v. תַּרְמָא.

תַּמָּא, v. תִּרַּם.

תַּמַּד m. (עמד, v. עַמִּידָא; cmp. תָּמִיד) *husks and stalks of (pressed) grapes, steeped in water*, used as *an inferior wine* (lora, vinum operarium, v. Sm. Ant. s. v. Vinum), or as *vinegar*. Maas. Sh. I, 3 תת' עד שלא החמיץ וכ' *tamad* before fermentation must not be bought with tithe-money; Ḥull. I, 7; Y. Maasr. V, 52[a] top. Tosef. Dem. I, 2 בראשונה ... שחזקתו מן הת' in former years the vinegar of Judæa was free from tithes, because it was presumably made from *tamad*; Y. ib. I, 21[d] top היו מביאין מן הת' they used to produce (their vinegar) from *tamad* (grape shells); Pes. 42[b] שחזקה אינו בא אלא מן הת'. Ib. וסבר ... ת' לאו וכ' and does R. J. hold the opinion that *t.* is not subject to tithes? Yalk. Num. 710 חומץ של ת' vinegar made of grape shells; a. e.—Denom.:

תִּמֵּד *to put water on pomace* or *lees*. Maasr. V, 6 חִמְּצָתָן ... ומצא כדי מדתו וכ' if one makes pomace wine, putting water on by measure, and finds (after pressing) the same quantity, he is exempt from giving tithes; Pes. 42[b], v. רְוָקָא II. B. Bath. 97[a] שֶׁתִּמְּדוּ במי גשמים (Ms. R. שתמדן) when they used rain water to make *tamad*; Ḥull. 87[b] (by analogy from B. Bath. l. c.) שתמדו במי וכ' (Ms. R. שתמדן) when they diluted blood with rain water.

Nif. נִתְמַד, נִיתְּ *to be infused, poured on*. B. Bath. l. c. שנ' when the infusion came of itself (rain water fell upon it); Ḥull. l. c. שנִּתְמְדוּ מאליהם.

תַּמְדִיטוֹס, v. תַּדְיוֹטוֹס.

תָּמַהּ, **תָּמַהּ** (b. h.; cmp. שָׁמַם) [*to stand still,*] *to be astonished, amazed; to wonder; to be undecided*. Pesik. R. addit., s. 1 והברירות תּוֹמְהִים לומר וכ' and men wondered, saying, is such a thing possible? Ib. על דור המגדל אתם תּוֹמְהִין you wonder at what occurred to the generation of the tower: has not such a thing occurred &c.? Yalk. Ex. 166 וַיִּתְמְהוּ תמיהא גדולה מאד and they wondered exceedingly. Pesik. Haḥod., p. 43[a] ... יושב ותמה בלבו וכ' הרה Abraham sat and was undecided in his heart, saying, which shall I choose?; Gen. R. s. 44. Ib. s. 12 ... ויכמד לו תמיהה מלך a king that rebuked his servant, and he stood there confounded. Ib. תמיה אני איך וכ' I wonder how great men ... could disagree on &c. Yeb. 96[b] תמיה אני אם לא וכ' I should wonder, if this synagogue did not become an idolatrous temple. Arakh. 16[b] תְּמִיהַנִי יש וכ' I wonder if there is in this generation &c. Pes. VI, 2 אל תְּהִי תָמֵהּ על אלו do not wonder at that. Y. ib. 33[b] bot. תמיהני היאך וכ' I wonder how R. El. could accept such an answer. Yalk. Ex. 202 תְּמַהּ על עצמה היאך וכ' wonder at the very thing, why should leavened matter be forbidden &c.; Pes. 28[b] תמה על עצמך (corr. acc.); a. fr.

Hif. הִתְמִיהַּ 1) same. Gen. R. s. 98 על אלו אתם מַתְמִיהִין you wonder at that? if you were to see ... תיה לכם לְהַתְמִיהַּ יותר (not להתמה) you would wonder still more. Pesik. R. s. 28 מַתְמִיהִין (not מתמהין); a. e.—2) *to create astonishment, act strangely*. Men. 40[a] אינו אלא מן המַתְמִיהִין is one of those who make people wonder at their strange conduct; (Ms. M. המוּתָמְהִין *Hof.* of those *wondered at*).—3) *to love miracles, invent miracles*. Yalk. Num. 764 אף אתה מן המַתְמִיהִים art thou, too, of the inventors of miracles?

Hof. הוּתְמַהּ *to be wondered at*, v. supra.

תְּמַהּ, **תְּמַהּ** ch. same, 1) *to wonder* &c. Targ. Gen. XLIII, 33. Targ. Y. ib. XVII, 17 (h. text ויצחק). Targ. Y. I ib. XVIII, 12 (II חייכ'). Targ. Y. ib. 15. Targ. Ez. XXXII, 10; a. e.—Part. תְּמִיהָא; f. תְּמִיהָא. Targ. II Esth. I, 2 ת'.—V. אֶתְמְהָא.—2) *to be astonishing*. Gen. R. s. 94 אמר לי ... והיא תַּמָּא the elder of the Jews told me something, and that is astonishing; [perh. to be read תִּרַּם, v. תִּרַּם].

Af. אַתְמַהּ 1) same. Targ. II Esth. l. c. Ib. מַתְמְהִין (some ed. מְתַמְּהִין, *Ithpe.*); a. e.—2) *to express astonishment, query*. Zeb. 113[a] אַתְמוּהֵי מַתְמַהּ קרא the text (Ez. XXII, 24) expresses a query: thou, land of Israel! art thou not cleansed &c.?

תְּמָא, **תְּמָא**, **תְּמַהּ**, **תַּמַּהּ**, v. תִּרַּם.

תִּמָּהוֹן, **תִּמְהוֹן** m. (b. h.; preced. wds.) *astonishment, hesitation*. Gen. R. s. 50 (ref. to Gen. XIX, 16) [read:] ת' אחר ת' אמר בימה אבור וכ' hesitation after hesitation; he (Lot) said, what shall I choose (to take along)? silver &c.; Yalk. ib. 84.

תִּמְהָרְתָּא f. (preced.) *amazement, confusion*. Gen. R. s. 31, beg. (ref. to Ez. VII, 11) לא מינהון ולא מממוניהון ולא בין תִּמְהָרְתָּהוֹן (not מימונם) I want none of them, none of their wealth and none of their confusion; Yalk. Ez. 345 (corr. acc.).—[Ḥull. 51[b] תמיהתא Ar., v. תִּרַּמְהָא.]

תַּמּוּד, v. תַּדְמוֹר.

תַּמְוִין, **תַּמָּוִין** m., **תַּמְוָן**, **תַּמָּוָן** f. pl. (תְּמַהּ) *dwellers in desolation, desert beasts*. Targ. Is. XIII, 22 (h. text אִיִּים). Ib. XXXIV, 14 (h. text צִיִּים); Targ. Jer. L, 39. [Kimḥi to Ez. VIII, 14 quotes fr. Targ. Is. l. c.: תמווין, adding that the majority of versions have תמוין.]

תַּמּוּז m. (b. h. name of a deity) *Tammuz*, the fourth month of the Hebrew calendar, of twenty-nine days, varying between the ninth of June and the sixth of August. Targ. II Esth. III, 7. Targ. Cant. I, 7. Targ. Y. Gen. VIII, 5; a. e.—Taan. IV, 6 (26[a]) חמשה ... בשבעה עשר בת' five things (misfortunes) happened to our ancestors on the seventeenth of Tammuz. Ib. 28[b] בשיבסר נחית וכ' on the seventeenth of Tammuz he (Moses) descended, and came down and broke the tablets; a. fr.—תקופת ת', v. תְּקוּפָה.

תַּמּוּזָא pr. n. (preced.) *Tammuza*, *Tammuz*, name of a deity (corresp. to Adonis of the Greeks). Targ. Ez. VIII, 14.

תַּמְזֵן, v. תַּמְזִין.

תְּמוּנָה f. 1) (b. h.; cmp. מִין II) *form, shape.* Mekh. Yithro, ג. 6 (ref. to Ex. XX, 4) ... [ריבוי] לא יעשה לו גלופה אטומה ת"ל כל ת' I may think (from the word פסל) that one must not make for himself a carved figure, but may make a block: therefore the text says, 'nor any shape.'—2) substitute of תְּמוּרָה, v. next art.

תמונתא, Y. Shek. III, 47[c] top, v. תּוֹמַנְתָּא.

תְּמוּפָה *t'mufah*, a fictitious substitute of תְּמוּרָה (v. כִּינּוּי). Y. Ned. I, 36[c] bot. תמונת תמוקה ת' ... ואילו תנינן (not תמרנה) if we had taken up *t'murah* (as a subject for verbal substitutes in vows), we should have used *t'mufah, t'munah, t'mukah.*

תְּמוּקָה, v. preced.

תָּמוּר, v. תִּימוּר.

תְּמוּרָא, v. תִּימוּרָא.

תְּמוּרָה f. (b. h.; מור) *exchange, substitution.* Snh. 22[a] לכל יש ת' there is a substitute for every thing (every loss can be retrieved), except for the wife of one's youth. Ned. 20[b] בני ת' children begotten in exchange, e. g. if a man has two wives, and has connection with one mistaking her for the other. Pesik. R. s. 40 תְּמוּרָתוֹ של שם (not תא') a substitute of Shem (as priest).—Esp. *exchange of one sacrificial animal for another* (Lev. XXVII, 10), *that for which an animal is exchanged.* Tem. I, 1 אם ת' בבית וכ' so the change is valid only when made on the owner's premises. Ib. 2 (ref. to Lev. l. c.) מה הוא מיוחד אם תמורתו מיוחדה as 'it' refers to one, so its exchange can be only one. Ib. II, 3 ואין ת' עושה ת' that for which it is exchanged cannot effect another exchange (does not affect the status of another animal exchanged for it).. Ib. I, 5 הולד עושה ת' the animal's child (born after the mother was dedicated) makes exchange (affects the status of one exchanged for it). Bekh. 15[b] תמורת בעלי מומין that which is exchanged for blemished animals. Ib. 61[a] טיבות מעשר ת' הויא a mistake in counting the tenth animal for tithes is an exchange, i. e. the animal marked as the tenth by mistake is sacred. Ib. תמורת מעשר מחה that which has been marked as the tenth by mistake must be put to death (cannot be used); a. fr.—*Pl.* תְּמוּרוֹת. Tem. III, 1 ואלו ... ותמורותיהן כיוצא בהן these are the sacred animals whose embryos and whose exchanges are of the same sacred character as themselves. Esth. R. to I, 1 (expl. בני אמוראי ת' של אבותיהן) the exchanges (hostages) of their fathers, v. עָרַב I; a. fr.—*T'murah*, name of a treatise, of the Order of Ḳodashim, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli.

תְּמוּרְתָּא, v. תִּימוּרְתָּא.

תְּמוּת f. (denom. of תָּם) 1) *unblemished condition, integrity.* Men. 6[a]; Kidd. 24[b], a. e. זְכָרוּת ת', v. זָכָר; וזכרות ת', v. תְּמִימוּת.—2) *the legal status of an animal that did injury for the first time* (v. תָּם I, 2). Ib. 45[b] צד ת' that limb of an animal about which no warning has been given, whereas this has been done about another limb. Ib. צד ת' במקומה עומדת the legal condition of the *tam* remains unaltered concerning that limb (so that the animal in the case is legally half a *mu'ad* (מוּעָד) and half a *tam*); a. e.

תְּמוּתָה f. (b. h.; מות) [*death*; sub. בת,] *an animal on the point of death.*—*Pl.* תְּמוּתוֹת. Kidd. 21[b] sq. (applied to the law concerning the captive woman, as a concession to human appetites, Deut. XXI, 10 sq.) מותב ... בשר ת' שחוטה וכ' allow Israelites to eat the flesh of animals on the point of death but ritually slaughtered, rather than eat of carcasses unslaughtered; Treat. S'mah. ch. VII.

תַּמְחוּי c. (denom. of מַחֲוָה) 1) *a plate for various dishes or portions, tray.* Kel. XVI, 1, v. מַזְנוֹן. Ned. IV, 4 אוכל ... אבל לא מן הת' he may eat at the same table with him, but not from the same plate; אבל ... מן הת' החוזר but he may eat with him from a plate which goes back to the host (each time a guest is served). Maasr. I, 7 נותן ... ולת' he may put the oil on the cake (חֲבִיטָה) or on the plate. Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] השאילני תַּמְחוּיְיךָ ... וכ' (or תַּמְחוּיֶיךָ, *pl.*) lend me thy plate and dine with me; a. fr.—Esp. *tamḥuy, charity plate, daily distributed food collected from contributors, soup-kitchen*, contrad. to קוּפָּה, q. v. Peah VIII, 7 מי ... לא יטול מן הת' he who has the means for two meals, must not accept support from the *tamḥuy*. B. Bath. 8[b] ת' נגבית בשלשה וכ' the *tamḥuy* is collected under the supervision of three persons, and distributed by three persons, for the mode of its collection and distribution is the same; ת' לעניי העולם וכ' the *t.* is for all poor people wherever they may come from, *the ḳuppah* for the town poor only. Pes. X, 1 אפילו מן הת' even if he is supported from the *t.*; Y. ib. 37[b] bot.; a. fr.—*Pl.* תַּמְחוּיִין. Y. Ter. VIII, 45[d] top. Ker. 12[b] ת' מחלקין (not מחולקין) trays form a separation, i. e. if one eats two half-olive sizes of forbidden food from two different plates, they are not counted together as one olive-size; Sabb. 71[a]; Y. ib. VII, 9[b]; a. fr.—2) (from its shape) *the partition in a wagon for freight or baggage*, Maim.; (*a cavity in the yoke*, R. S.).—*Pl.* תַּמְחוּיוֹת. Kel. XIV, 4.

תָּמִיד m. (b. h.; contr. of תעמיד; עָמַד) *constant, daily practice*; esp. (sub. קרבן) *the daily burnt-offering* (Num. XXVIII, 3). Pes. V, 1 ת' נשחט וכ' the afternoon *tamid*

is (ordinarily) slaughtered at eight and a half hours of the day. Taan. IV, 6 ובטל התּ' ... בשבעה on the seventeenth of Tammuz ... the daily offerings ceased (when Jerusalem was besieged); a. v. fr.—*Pl.* תְּמִידִין, תְּמִידִין. Ber. 10ᵇ (ref. to II Kings IV, 9 התמיד) הקריב ... חבירתו התּ' if one entertains a scholar in his house, the Scripture accounts it to him as if he offered daily sacrifices. Y. Pes. VI, beg. 33ᵃ מאה התּ' וכ' האומר מאה he who says, a hundred regular sacrifices supersede the Sabbath during one year, refers to the daily burnt-offerings; he who says two hundred, refers to the daily burnt-offerings and the Musaf sacrifices of the Sabbaths &c.; a. fr.—*Tamid*, name of a treatise, of the Order of Ḳodashim, of the Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli.

תְּמִידָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIX, 27. Targ. Koh. X, 16; a. e.

תְּמִידַה, v. תְּמַהּ.

תְּמִידָא m. (תְּמַהּ) *astonishment, wonder, marvel.* Ḥull. 75ᵇ כל מילתא דת' וכ' anything abnormal people are likely to remember.—[Yalk. Ex. 166, v. next w.]—*Pl.* תְּמִיהֵי. Ḥull. l, c. תרי ת' וכ' two simultaneous abnormal phenomena people will remember.—[תְּמִידָא f., v. תְּמַהּ.]

תְּמִידָת f. (תְּמַהּ) *astonishment.* Yalk. Ex. 166 וירתיחו ת' גדולת מאד (ed. תמירתא), v. תְּמַהּ.

תָּמִים m. (b. h.; תָּמַם) *without physical blemish; perfect; upright.* Zeb. 116ᵃ ... כתיב ביה בת' ודלמא נח might not Noah himself have had an organic defect? (It cannot be, for) it is written of him, he was perfect (Gen. VI, 9); ודלמא בדרכיו ת' but may this not mean, perfect in his ways of life? Bekh. IV, 1 (26ᵇ) בין ת' בין בעל מום (Bab. ed. תם) whether unblemished or blemished; a. fr.—*Pl.* תְּמִימִין, תְּמִימִים. Zeb. VIII, 8. Tem. III, 5 אם באו ת' when they appear unblemished. Y. Yoma VII, end, 44ᶜ שבשעה שהיו ישראל ת' היו מכוונין וכ' (not שבע) when the Israelites were perfect (God-fearing), they (the Urim and Tummim) directed their way. Gen. R. s. 44, beg. (ref. to Ps. XVIII, 31) אם דרכיו ת' וכ' if his ways are perfect, how much more is he perfect himself!; (Yalk. Sam. 161 אם דרכו תמים וכ') a. fr.—*Fem.* תְּמִימָה. Ḥull. 11ᵃ משום ת' because the Law (Lev. III, 9) says *t'mimah* (whole); a. e.—*Pl.* תְּמִימוֹת. Men. 66ᵃ (ref. to Lev. XXIII, 15) אימתי ... שבתות ת' וכ' when do you get seven complete weeks? When you begin to count from the evening. Pesik. Haʿomer, p. 69ᵇ, a. e., v. יְשׁוּעָה; a. e.

תְּמִימָא, תְּמִים ch. same. Targ. Y. II Lev. XXII, 27 ת' (Jacob). Targ. II Esth. I, 2; a. e.—*Pl.* תְּמִימִין, תְּמִימֵי. Targ. Prov. XIII, 6. Ib. XXVIII, 10; a. e.

תְּמִימוּת f. (preced. wds.) 1) *completeness, integrity.* B. Kam. 39ᵇ הרי הוא בתמימותו וכ' (expl. בְּתַמּוּתוֹ, ib.) the animal remains (to its owner) in its completeness, we do not diminish it (by hypothecating it for the half-fine for damage done).—2) *moral integrity, simplicity, frankness.* Lev. R. s. 11 (ref. to Ps. XVIII, 26) בשעה שבא בת' when he (Abraham, Moses) came with frankness, the Lord dealt with him in frankness, opp. עַקְּמָנוּת; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. Sam. 161. Midr. Till. to Ps. I מה ... בת' ... אם כל מי שמהלך לפניו בת' וכ' as the Lord was a shield to Araham who walked before him in sincerity, so he is a shield to whosoever walks before him in sincerity; a. e.

תְּמִימוּתָא ch. same, *integrity.* Targ. Prov. X, 9. Ib. XI, 3. Targ. II Esth. VIII, 13; a. e.

תְּמִינָאָה m. (תְּמִינִי) *the eighth.* Targ. II Esth. I, 1. Targ. Lev. XXII, 27; a. fr.—*Fem.* תְּמִינִיתָא, תְּמִינְתָא. Ib. XXV, 22 (ed. Vien. תְּמִרְנְתָא).

תְּמִיר, Bekh. 44ᵃ, v. תִּירוֹשׁ.

תְּמִירוֹת f. pl. (v. תָּמַר) *the pillars supporting the framework of a lantern* (v. Sm. Ant. s. v. Laterna). Tosef. Kel. B. Mets. II, 6.

תָּמַךְ (b. h.; cmp. מִיךְ) [*to lie under,*] *to support*; [*to make to lie under,*] *to rest upon, lay upon, press.* Midr. Till. to Ps. XVI, 5 (ref. to תומיך, ib.) הגורל הזה תָּמְכַנִי בסיני this lot (martyrdom) was laid on me at Sinai; Yalk. ib. 667. Num. R. s. 13 ³ (ref. to Prov. XXIX, 23) ת' הקב"ה כבודו עליו וכ' the Lord rested his glory upon it (Sinai), and on it he gave the Law. Pesik. R. s. 3 ת' ידו להעבירה וכ' ... he (Joseph) held up Jacob's hand to remove it &c.; a. e.

תַּמֵּךְ ch., *Pa.* תַּמֵּךְ same. Targ. Prov. V, 5 מתמכן Ms. (ed. מסמכן).

תַּמְכָא, v. next w.

תַּמְכָה f. name of *a bitter herb*, a kind of chervil. Pes. II, 6 (39ᵃ) Y. ed. a. Ms. M. (Mish. a. Bab. ed. תמכא); expl. Y. ib. 29ᶜ top גנגידין; Bab. ib. 39ᵃ תמכתא (expl. in Rashi: *marrubium, hoarhound*).

תַּמְכָתָא ch. same, v. preced.

תְּמָלֵי=אִתְמָלֵי, *yesterday.* Targ. I Sam. XX, 27. Targ. II Sam. III, 17; a. e.

בֶּן תְּ', תַּמְלְיוֹן pr. n. m. *Ben T'malyon.* Meil. 17ᵇ; Yalk. Lev. 537.—V. תַּלְמִיוֹן.

תִּימֵ', תַּמְלְיוֹס m. (θεμέλιος, sub. λίθος) *foundation stone, foundation.* Y'lamd. to Num. XXIII, 9, quot. in Ar. ת' חופר ויורד ומבקש ליתן היה digged deeper and deeper, seeking to lay a foundation.—*Pl.* תַּמְלְיוֹסִין, תַּמְלְיוֹסִים, תִּי'. Gen. R. s. 3 לידע היאך הוא קובע ת' (Ar. *sing.*) to find out where to lay the foundations; Yalk. ib. 4. Y. Snh. X, 29ᵃ bot. בשעה ... ת' וכ' when David went to dig for the foundation of the Temple. Y. Sot. VI, beg. 20ᵈ מילה דליתה בה ת' (prob. to be read: תַּמְלְיוֹסִים, θεμελίωσις) a thing (rumor) without foundation. Y. Keth. V, 29ᶜ bot. עיקרא ליתי לה ת' וכ' the thing itself has no foundation, and the Rabbis built upon it and went up &c.; a. e.

תָּמַם (b. h.; v. תָּאַם) [*to join, be joined,*] *to be whole, finished, perfect; to end, be gone.* Bekh. 44ª שתמוּ, v. תירוּז. Gen. R. s. 94 (ref. to החמו, II Sam. XX, 18) עד כאן תמו דברי תורה are the words of the Lord so far gone (to be ignored)?; Midr. Sam. ch. XXXII על כן תמו וכ׳ (corr. acc.). Sabb. 55ª תַּמָּה זכות אבות the protecting influence of the fathers has ceased. Ber. 57ª חרוּאה תמרים בחלום תמו עוונותיו if one sees dates in his dream, his sins are ended (forgiven); a. fr.—Cant. R. to V, 2 תַּמָּתִי תַּמּוֹתִי וכ׳ *tammathi*, read *tammothi*, I am complete, for they attached themselves &c., v. infra.

Pi. תִּמֵּם *to complete, fulfill.* Snh. 39ᵇ לתמים, v. חִזָּרוֹן I.

Hif. הִתְמִים, הֵתֵם 1) *to make perfect.* Y. Yoma VII, end, 44ᶜ תימים שהן מְתִירְמִין לפניהם וכ׳ they are called Tummim, because they perfect the way before them. Ned. 32ª כל המתמים עצמו שעה עומדת לו if one perfects himself (tries to be perfect), time will stand by him (he will succeed in life, with ref. to Gen. XVII, 1, a. 4).—2) (denom. of תָּמִים) *to be upright, frank.* Ib. כל המתמים עצמו הקב״ה מתמים עמו if one perfects himself (tries to be upright), God will deal uprightly with him (with ref. to II Sam. XXII, 26); Yalk. Sam. 161; a. e.

Nif. נִתְמַם, נִיתַּם; *Nithpa.* נִתְתַּמֵּם (cmp. שָׁלַם) *to be joined; to ally one's self.* Ex. R. s. 2 (ref. to תמתי, Cant. V, 2) שנתתמו עמי בסיני they attached themselves to me at Sinai and said (Ex. XXIV, 7), all that &c.; Cant. R. l. c. (v. supra) שנתמו (or שנתמו); Pesik. Hahod., p. 47ª שניתמו; Pesik. R. s. 15 שנותמו (corr. acc.).

תַּמָּן (v. תָּם II) *there.* Targ. Gen. II, 8. Ib. III, 23; a. fr.—B. Mets. 84ᵇ ת׳ אמרין וכ׳ there (in Babylonia) they say &c. Snh. 103ª, v. קוּלְתָא. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ ריחיא דת׳ the millstones there (Babylonian millstones); a. fr.

תִּמְנָתָה, תִּמְנָת, תִּמְנָה (b. h.) pr. n. pl. *Timnah.* Sot. 10ª (ref. to Jud. XIV, 1, a. Gen. XXXVIII, 13) חדא ת׳ וכ׳ there was only one Timnah: for him that came from the one side it was 'going down', for him that came from the other side, it was 'going up'; Gen. R. s. 85 תמנתה אחת וכ׳; Yalk. ib. 145 חדא תמנתא הואי (corr. acc.); Yalk. Jud. 69 חדא תמנת; Num. R. s. 9²⁴ תמנתה אחת (some ed. תמנת).—*Pl.* תִּמְנוֹת, תִּמְנָוֹת. Ib. שתי ת׳ היו אחת של יהודה וכ׳ there were two Timnahs, one mentioned in connection with Judah, &c.; Gen. R. l. c. תמנוות; Sot. l. c. תמנאות; Yalk. Gen. l. c.; Yalk. Jud. l. c.

תְּמָנֵי, תְּמָנְיָא f., **תְּמָנְיָא** m. = h. שְׁמֹנָה, *eight.* Targ. Gen. V, 4, 7. Targ. Ps. XII, 1 (ed. Wil. דתַמְנָיָא, corr. acc.); a. fr.—Ber. 4ᵇ ת׳ אפין (or אלפין) the eightfold acrosticon (Ps. CXIX). Y. Dem. V, 24ᵈ top ת׳ מן דתי׳ וכ׳, v. תּוּמַי; a. fr.—*Pl.* תְּמָנֵן, תְּמָנִין, תּוּמֵי *eighty.* Targ. Gen. V, 25, sq.; a. fr.—Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. תומי נשיא eighty women; ת׳ גוברין eighty men; Y. Hag. II, 77ᵈ bot.; a. e.—תְּמָנֵיסַר, תְּמָנְיסַרְיָי, תְּמָנְיסַרְאָה, תְּמָנְיסַרְתָּא *eighteen.* Targ. Gen. XIV, 14 (O. ed. Lsb. תְּמָנֵיתָא; ed. Vien. תְּמָנֵת). Targ. Y. Deut. XVII, 17. Targ. Y. Num. XIX, 3; a. fr.—תְּמָנְיסַרְאָה *the eighteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 15.

תַּמְנֵיתָא, v. תּוּמַנְתָּא.

תְּמָנֵיסַר, תְּמָנְיסַרְיָי, תְּמָנְיסַרְאָה, תְּמָנְיסַרְתָּא, v. תְּמָנֵי.

תְּמָנְיָתָא f. = h. שְׁמִינִית, name of *an (eight-stringed) musical instrument.* Targ. I Chr. XV, 21 (v. Targ. Ps. XII, 1).

תְּמַנְתָּא, תִּמְנְיָתָא, v. תּוּמַנְתָּא.

תִּמְנָתָה, תמנתא, תִּמְנָתָא, v. תִּמְנָה.

תַּמְצוּת, v. next w.

תַּמְצִית f. (מָצָה) *that which is squeezed out, remnant, drain, juice.* Ker. V, 1 דם הת׳ the last blood oozing through the cut of a vein. Ib. 22ª מפני ת׳ דם ... יצא דם ארזחו דם which is the blood ... with which life escapes? That which gushes forth in a jet, to the exclusion of the last blood, because that runs gently. Tosef. Makhsh. III, 13 תַּמְצוּת בשר meat-juice. Y. Ber. I, 2ᶜ bot. ת׳ כור תרקב שותה וכ׳ the juice (moisture or drippings) of a field of the capacity of a Kor of seed is enough to water a field of the capacity of a Tarkab &c., v. כּוּשׁ II; Gen. R. s. 15; Taan. 10ª. Ib. ת׳ וכל חשולם כולו מת׳ ... ארץ ישראל Palestine is watered by rains, and the rest of the world by the drain (that remains in the clouds). Ib. כל חשולם כולו מת׳ גן וכ׳ the whole world is watered by the drains of Eden; a. fr.—Y. Sot. IX, end, 24ᶜ he was called Kiṭṭunta (v. קִרְשׁוֹנְתָא), because he was the drain (last and least) of the righteous and pious; Mish. ib. IX, 15 Y. ed. (17) תַּמְצוּתָן (Mish. a. Babli ed. 49ª קטנותן, קטנתא).—*Pl.* תַּמְצִיּוֹת. Y. M. Kat. I, beg. 80ª מי ת׳ drippings of rain gathered in pools; expl. פסקו גשמים וכ׳ when the rains have ceased, and the mountains are trickling (v. בָּצַץ); Tosef. Mikv. I, 13 מי תמציות.

תָּמַר, *Pi.* תִּמֵּר (denom. of תָּמָר) *to rise straight up.* Yoma 28ᵇ תימור של לבנה מתמר ועולה כמקל the light-column of the moon rises straight up like a stick; opp. מפציע (v. פָּצַע); Y. ib. III, beg. 40ᵇ. Bab. ib. 38ª הללו מתמר וכ׳ the smoke of the frankincense prepared by those (of the house of Abṭinas) went straight up &c.; Cant. R. to I, 14 מְתַמֶּרֶת; Y. Shek. V, 49ª top; Tosef. Yoma II, 6. Tanh. T'tsav. 15 כשהיה ענן הקטרת מתמר וכ׳ when (on the Day of Atonement) the cloud of the incense rose straight up ..., he knew that Israel's sins were forgiven. Gen. R. s. 45 קוצין ... אלידם יוצאים ומתמרים וכ׳ thorns are not sown ..., but grow forth of themselves and rise high up, but wheat &c.; Yalk. ib. 79 (corr. acc.). Keth. 111ᵇ עתידה חטה שתתמר כדקל וכ׳ in the latter days wheat shall sprout forth and rise like palms on mountain tops; a. e.

תָּמָר I (b. h.) pr. n. f. *Tamar,* 1) Judah's daughter-in-law. Meg. IV, 10 (25ª) מיעשה ת׳ נקרא ומיתרגם the story of Tamar (Gen. XXXVIII) is read (in the synagogue) and translated. Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLIV, 16) מה נאמר לאדני במעשה ת׳ וכ׳ what have we to say to my lord (for our justification) about the story of Tamar, what to speak about the story of Bilhah (Gen. XXXV, 22)? Ib. s. 85;

a. fr.—2) *Absalom's sister.* Meg. 25b מיעשה אמנון ות' וכ' the story of Amnon and Tamar (II Sam. XIII) may be read and translated. Ab. V, 16 אהבת אמנון ות' Amnon's love of T. Snh. 21a; a. e.—3) a woman that informed against the Rabbis before Roman authorities. Y. Meg. III, 74a bot., v. תַּמְרוּרִים.

תָּמָר II m. (b. h.; cmp. אֲמַר II) *palm; date-palm; fruit of the date-palm, date.* Succ. 45b; Meg. 14a, v. לֵב. Ib. (ref. to Jud. IV, 5) מאי שנא תחת תּוֹמֶר why did she hold her sessions under a palm-tree? Midr. Till. to Ps. XCII, 16 (ref. to ib. 13) מה תת' והארז וכ' as the palm and the cedar are higher than all other trees, so Israel is &c.; אי מה תת' וכ' you may think, as the palm and the cedar when uprooted from their places (transplanted) do not grow new shoots, so Israel does &c.; a. fr.—*Pl.* תְּמָרִים *dates.* Ter. XI, 2 דבש ת' date honey. Ib. 3; a. fr.

תּוֹמְרָא, תַּמְרָא, תָּמָר ch. same. Targ. Cant. II, 12.—Lev. R. s. 12; a. e.—*Pl.* תַּמְרֵי, תַּמְרִין, תַּמְרֵי, תּוֹמְרֵי. Targ. II Chr. XXXI, 5. Targ. Y. Deut. VIII, 8.—Ber. 38a דובשא דת' date-honey. [Ib. האי תמרי של תרומה, read with Ms. M. תמרים של תרומה.] Y. Ab. Zar. II, 40d גרעינין דתו' date-stones. Sabb. 110b ת' פרסיתא (*fem.*) Persian dates; a. fr.—בר תמרי pr. n. m. *Bar-Tamré.* Ḥull. 110a רמי בר ת' Rami bar Tamré, also called Bar-Dikḳulé (cmp. דיקולא).—Cant. R. to VII, 9 אבון בר ת' quot. in Levy Talm. Dict. (ed. חסדי).

תָּמֳרָה f.=תָּמָר, *palm; date.* Dem. I, 1, v. נוֹבֶלֶת. Tanḥ. B'midb. 15; Num. R. s. 3, beg. Midr. Till. to Ps. XCII; a. fr.—*Pl.* תְּמָרוֹת. Succ. 32b שתי ת' יש וכ' two palms grow in the valley of Ben-Hinnom (Gehenna) with smoke rising between them &c.; Erub. 19a; a. e.—Trnsf. *a fruit-like excrescence on leaves, berry.* Succ. 33a.—*Pl.* as ab. Maasr. IV, 6. Tosef. Shebi. II, 2.

תְּמָרָה, תֵּ' f. (b. h. *pl.*; v. תָּמַר) (*smoke*) *column.* Ber. 43a משתעלה תְּמָרָתוֹ when the smoke column of incense rises. Ḥull. 112a משתעלה תימרתו when the smoke of meat on coals rises.—*Pl.* תְּמָרוֹת *bare hyssop stalks.* Par. XI, 7 (Maim. reads תְּמָרוֹת *seed-capsules*, v. preced.); Tosef. ib. XI (X), 6. Ib. 7 חירונקות ... ת' לא הנירצו כל עיקר *yon'ḳoth* are undeveloped capsules, *timroth* are stalks that have not blossomed at all; (oth. opin.) גבעולין שלא גמרו וכ' ת' *timroth* are undeveloped capsules &c.

תַּמְרוּקָא m. (מָרַק) *anointing.* Targ. Y. Lev. XVI, 29; Num. XXIX, 7 (ed. Vien. תַּמְרוּ).—*Pl.* תַּמְרוּקִין. Targ. Y. Lev. XXIII, 27.

תַּמְרוּרִים m. pl. (b. h.; מָרַר) *bitterness*; trnsf. *hostility.* Y. Meg. III, 74a bot. (in a secret letter) תמר ת' בתמרוריה Tamar is *tamrurim* (bitterness), she abides in her bitterness, and we tried to sweeten her (by bribe), but in vain has the smelter smelted (gold could not buy her).

תִּמְרִי, v. תִּירְמוֹרָא.

תִּמְרִיתָא, v. תְּמַרְתָּא.

תִּמְרָנָה, v. תְּמוּנָה.

תּוֹמְ', תַּמְרְתָּא f.=h. תְּמָרָה. Y. Bets. V, 63a top בחהיא ת' וכ' I came by the way of that crooked palm (I was on that palm, and came down). Lev. R. s. 12 תו' מתקרי תמרא the fruit of the date palm is called date (fruit and tree are designated by forms of the same root). Cant. R. to VII, 9, v. אִלְבְּנָא.—כְּפַר ת' pr. n. pl. *K'far T'marta.* Tosef. Ḥull. III (IV), 23; Ḥull. 62a כ' ת' שביהודה K. T. in Judæa. Meg. 16b שולא איש כ' ת' Ms. M. (ed. תמריתא); Lev. R. s. 24[5]; Pesik. R. s. 15 תַּמַּרְתָּה; Esth. R. to II, 23.

תְּנָא, v. תְּנֵי.

תַּנָּא m. (preced.) *teacher*, esp. *Tanna*, an authority quoted in Mishnah and Boraitha, contrad. to אֲמוֹרָא. B. Mets. 3a, a. fr. ות' תונא and the Tanna (of the Mishnah) is a confirmation (confirms what I say).—קַמָּא v. ת', קמא.—כל ת' בתרא וכ' (Ar. ברא) every later (Ar. outside) authority comes only to enlarge the sphere of the subject. Ḥull. 15a, v. אֲמוֹרָא; a. fr.—Sot. 22a (prov.) תני ת' ולא ידע וכ' a teacher teaches and knows not what he says (repeats verbatim what he has heard without understanding the subject).—*Pl.* תַּנָּאִים (h. form, fr. תַּנָּאֵי), תַּנָּאֵי (fr. תַּנָּאָה). Ib. ת' מבלי עולם the Tannaim (repeaters) ruin the world, expl. שמורין הלכה מתוך משניתן who give decisions based on traditions they have learned (without knowing their reasons and their application to practical cases).—Ber. 3a תרי ת' אליבא דר"מ these contradictory opinions are the relations of two Tannaim in behalf of R. M. Snh. 33a (expl. שיקול הדעת, v. הַכָּת) כגון תרי ת' וכ' when two Tannaim or two Amoraim differ in their opinions, and it has never been decided which is to be adopted in practice. Ib. 63a, a. fr. כת' it depends on Tannaim, i. e. Tannaim differ on that point. Ber. 9a והני ת' כהני ת' and those teachers differ on the same principle as these do. Ib. 49a ואת שבקת כל הני ת' ואמוראי וכ' and you ignore all these Tannaim and Amoraim, and act according to Rab's opinion?; a. v. fr.—V. תַּנָּאי.

תַּנָּאָה, *pl.* תַּנָּאֵי, v. preced.

תְּנָאָה m.=next w., *stipulation, agreement, condition.* Targ. Y. Num. XXII, 4. Targ. Y. Ex. IV, 24; a. e.—Gitt. 75a לא כפליה לתְּנָאֵיהּ he did not double his stipulation, did not stipulate what is to take place in the case of fulfillment of his condition, and what in the case of non-fulfillment; a. e.—*Pl.* תְּנָאֵי, תְּנָאָיָא. Keth. 19b זילו קיימו תְּנָאֵיכוּ וכ' go and fulfill your conditions, and then go to law. Gitt. l. c. כל ת' היכא גמרינן לחו whence do we derive all the rules about stipulations; a. e.

תְּנַי, תְּנַאי m. (תְּנָה) [*alternative,*] *stipulation, condition, agreement.* Keth. 19b ת' היו דבריהן if witnesses say, the transaction to which we have testified was made dependent on a (verbal) condition (and we do not know

that it has been fulfilled). Ib. או דילמא ת' מילתא וכ' or is a statement concerning a condition something different (from a statement concerning a trust, v. אָמְנָה)? Ib. עד אחד אומר ת' ... אינו ת' if one of the witnesses says, there was a condition, and the other says, there was none. Kidd. III, 4 כל ת' שאינו ... אינו ת' a stipulation of conditions which is not like the stipulations concerning the sons of Gad and Reuben (stating both alternatives, Num. XXXII, 20-23; 29-30) is not valid. Ib. 61a, sq. כפול ת' a double stipulation, an agreement stating both alternatives and their eventual consequences. Gitt. 75a למעשה ת' קודם the condition (in the agreement) preceding the act (e. g. 'if such and such a thing is done, this shall be thy letter of divorce', not, 'this shall be thy letter of divorce, if such and such a thing is done'). Ib. מעשה ובדבר אחד ת' if the condition concerns one thing, and the consequence another thing (e. g. if you go with your brethren to conquer, you shall have the trans-Jordanic lands); ib.b אבל בדבר אחד ת' ומעשה whereas in this case ('this shall be thy letter of divorce on condition that thou wilt return to me the paper on which the letter of divorce is written) condition and consequence concern the same thing. Keth. IX, 1 כל המתנה ... תְּנָאוֹ בטל if one makes a stipulation which is contrary to what is written in the Torah, his stipulation is void; Y. ib. 32d bot. ממון אבל בת' גוף בת' this refers only to a condition concerning one's person (personal rights or duties), but as to a condition concerning money (monetary rights or claims), the agreement (waiving the claim) is valid; Y. Kidd. I, 59c תנאי גוף; ib. בסופו ... אפשר ת' a condition which he may finally fulfill (depending upon himself). Ex. R. s. 21, v. infra; a. fr.—*Pl.* תְּנָאִים, תְּנָאִין, תְּנָיִם, תְּנָיִן. Y. B. Bath. V, beg. 15a כתְנָאֵי יהושוע; B. Kam. 80b, a. e., v. יְהוֹשׁוּעַ. Gen. R. s. 5 ת' התנה הקב"ה וכ' the Lord (at creation) made stipulations with the sea, that it should be divided before Israel, as it is written (Ex. XIV, 27), 'and the sea returned ... to its former condition (לְאֵיתָנוֹ), לת' שהתנה עמו to the stipulations which &c.; Ex. R. s. 21 לתְנָאוֹ שהתניתי עמו to the condition which I stipulated with it. Y. Sot. VII, beg. 21b כת' שבלבינו לא כת' וכ' (we administer the oath to thee) according to the conditions in our mind, not according to the conditions (mental reservations) in thy mind. Ib. שלא יאמרו יש ת' לשבועות that people should not say, mental reservations in oaths are permissible. Y. Kidd. I, 58c בתניים שבו קידש he betrothed her by the stipulations in the document (although the material on which it was written was forbidden for use), opp. בגופי with the object itself; a. fr.

תַּנָּיָא, תַּנַּי, תַּנַּאי m. = תַּנָּא. Y. Peah VII, 20a איתת' תני וכ' one Tannai reads . . ., and another Tannai reads &c. Y. Kidd. I, 59c bot. כהדין ת' וכ' ואתיא ... and this opinion of Bar P. follows that of the Tannai who taught &c. Ib. מה מקיים הדין ת' לאמה how does this Tannai account for the word *amah*?; a. fr.—*Pl.* תַּנָּאֵין, תַּנָּיֵי (v. תַּנָּא), תַּנָּיִין. Ib. אינון ת' there are two opinions of Tannaim about it; a. fr.

תַּנְבָּא, v. תני.

תַּנְדָּר m. (נָהַר) *beaming forth.* Targ. Job XLI, 10 (h. text תַּהֵל).

תַּנּוּבָה f. (b. h.; נוּב) *flow.* Y. Ber. V, end, 9d אם עשו ת' ... if a man's lips (in prayer) produce a flow (if he speaks fluently), his prayers are heard (with ref. to Is. LVII, 19).

תַּנּוּבֵי, v. תַּנּוּרֵי.

תַּנּוּרֵי, v. תַּנּוּרֵי.

תַּנּוּרָא, v. תּוּנְרָא.

תַּנּוּרִי m. = תַּנָּא. Cant. R. to III, 6; Pesik. Ul'kaḥ., p. 179a, v. בַּרְנְיָא.

תַּנּוּרֵי m. (infin. *Pa.* of תְּנֵי I) *teaching* or *studying* (*Mishnah*). Taan. 24a sq. כל ת' בזדקן ... אי משום ת' הוה וכ' (Ms. M. כולי, read: כולה) as to studying the Mishnah, we are their superiors, for in the years of R. J. all study was limited to N'zikin (v. נְזִיק), whereas we teach &c.; Snh. 106b כולה ת' וכ' (emended in Ms. K. תלמודא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400); Ber. 20a some ed. תַּנּוּבֵי (v. Rabb. D. S. a. l. note 30).—[Ib. 49a, v. תְּנֵי I].

תְּנוּרִין m. pl. (תְּנֵי II) *sharp speech, by-word.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 37 (h. text שְׁנִינָה).

תְּנוּמָה f. (b. h.; נוּם II) *slumber.* Ber. 60b (in a night prayer) המפיל ... ות' וכ' who causes the bands of sleep to fall upon my eyes, and slumber on my eye-lids; ib. (in a morning prayer) המעביר ... ות' וכ' who causes the bands of sleep to pass away from my eyes, and slumber from my eye-lids. Yalk. Ex. 287, v. שַׁלְיָט; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 נוּמָה); a. e.

תְּנוּפָה f. (b. h.; נוּף) *swinging, shaking, waving.* Succ. 38a ת' שירי וכ' swinging the ʿOmer is one of the dispensable acts (v. שָׁיַר). Men. 93b (ref. to Lev. XIV, 21) וכי ת' מכפרת וכ' does the swinging of the sacrifice effect atonement? is it not the blood &c.? Ib. IX, 9. Num. R. s. 9 38; a. fr.—Pesik. Haʿomer, p. 71a (ref. to Is. XXX, 32) וכי יש מלחמות ת' באותו הדור וכ' will there be wars of swinging (weapons) in that generation? Say, it refers to the swinging of the ʿOmer; Pesik. R. s. 18; Yalk. Is. 302.—*Pl.* תְּנוּפוֹת. Men. 94a ולא ת' תנופה ... the text has 'swinging' but not 'swingings'; a. e.

תְּנוּפוֹלִין, Lam. R. to I, 5 ות', a dittography of מִטְרוֹפּוֹלִין, v. מִטְרוֹפּוֹלִין.

תַּנּוּר m. (b. h.) *oven.* Kel. V, 3, v. טִירָה. Ib. 4, sq. Ib. 10 תַּנּוּרוֹ של עכנאי, v. עַכְנַאי; B. Mets. 59b; a. v. fr.—*Pl.* תַּנּוּרִין, תַּנּוּרֵי. Kel. V, 4 בתַּנּוּרֵי כפר סגנה ... נפלה a conflagration took place in the oven factory of K'far Signah. Ib. 2; a. e.

***תָּנַח** (sec. r. of נוּחַ; cmp. תָּרַם) *to be at ease.*

Hif. הִתְנִיחַ *to set at ease.* Snh. 30b שהִתְנִחָתָּ (Ms. M. שהנחת, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. נוּחַ h.

תָּנַח, *Ithpa.* אֶתַּנַּח, *Ithpe.* אִתְּנַח, אִיתְּנַח *to sigh,* v. אָנַח, a. נָגַד.

תַּנְחוּם pr. n. m. *Tanḥum,* name of several Amoraim. Sabb. 30a.—Y. Yeb. X, 11b. Y. Taan. I, 63d top ת' אדרעייא; Y. Ber. V, 9b top ת' (a. תנחומא).—Ib. IV, 7d bot. ת' בר אוסכילסטיקא; a. others (v. Fr. M'bo, p. 130b, sq.).—Tanḥ. Huck. 4 ת' בר חנילאי (v. Bub. introd. to Tanḥ. p. 62).

תַּנְחוּמָא (v. preced.) pr. n. m. *Tanḥuma,* name of one or several Amoraim. Y. Ber. I, 2b bot. Y. Shek. VI, 49d bot.; a. e. (v. Fr. M'bo, p. 131a, sq.).—Gen. R. s. 1; a. fr. (v. Buber introd. to Tanḥ., p. 62).—*Midrash Tanḥuma,* v. מִדְרָשׁ.

תַּנְחוּמוֹתֵי, v. הַנְחוּמָהָא.

תַּנְחוּמִין, תַּנְחוּמִים m. pl. (b. h.; נָחַם) *consolation.* Ber. II, 7 קבל עליו ת' ... וכשמת when his slave Ṭabi died, he accepted condolence for him. Keth. 10b ת' של הבל R. G. offered this man a vain consolation; B. Bath. 16b. Ab. Zar. 16b נכנסו ... ולא קיבל ת' (not עליו) his disciples came to console him, but he would accept no consolation; Yalk. Prov. 937; Yalk. Mic. 551. Ab. d'R. N. ch. XXX תַּנְחוּמֵי אבלים comforting the mourners, visiting the sick, and deeds of kindness bring good into the world. Pesik. R. s. 29-30 עמדי וקבלי כוס ת' stand up and accept the cup of consolation; ib. כוס תַּנְחוּמַיִךְ; ib. הרי תַּנְחוּמַיִךְ נתונים לך thy consolations are given back to thee (I will not accept them); a. fr.

תַּנְחֵמִי, תַּנְחוּמְתָא f. ch. same. Targ. Job VI, 10 (Ms. תּוּנָחֻמָתַי תַּנְחוּמוֹתַי Hebraism). Targ. Ps. CXIX, 50 (Ms. *pl.*); a. e.—*Pl.* תַּנְחוּמָתָא. Targ. Job XXI, 2 (ed. Wil. תַּנְחֻמַיִךְ). Targ. Is. LXVI, 11; a. e.

תַּנְחֻמָא, תַּנְחֻמְתָא, v. תִּינָחָא.

תָּנָה, תְּנִי (b. h.; v. שָׁנָה) [*to repeat,*] *to tell.*

Pi. תִּנָּה same. Gen. R. s. 6 (ref. to Ps. L, 6) ... לעתיד שמים מְתַנִּים וכ' in the future the heavens shall tell the righteousness which the Lord does to his world. Yalk. Jer. 277 וחיה מְתַנֶּה נסים וכ' and he told the wonders that happened to him &c.; (Ber. 13a מספר). Midr. Till. to Ps. CXVIII, 14 לא לי לְתַנּוֹת כל וכ' is it not my duty to tell all the wonders &c.?; a. e.

Hif. הִתְנָה *to stipulate, agree, make a condition.* B. Bath. 8b רשאין ... להתנות על וכ' the residents of a town have a right to stipulate measures, prices of food, and wages of laborers. Keth. IX, 1 שה' על מה שכתוב וכ' because he made an agreement contrary to what is written in the Law; וכל המַתְנֶה על וכ', v. תְּנַאי. Erub. III, 5 מתנה אדם על ערובו וכ' a man may lay his ʿErub (v. עֵרוּב) on condition and say, if gentiles come &c. Ib. 36b אין אדם מתנה ... כאחד no man can lay down conditions for two alternatives together (so as to reserve to himself the choice in the event of both alternatives coming to pass); a. fr.—Part. pass. מוּתְנֶה; *pl.* מוּתְנִים; מִיתְנִין. Y. Keth. X, end, 34a; Y. B. Kam. IV, 4b top הן שוורים כמ' in the case of oxen (of several owners, consecutively gored by the same ox) it is as if an agreement had been made beforehand.

תְּנָא I, תְּנֵי ch. same, 1) *to repeat, do a second time.* Targ. II Sam. XX, 10. Targ. I Sam. XXVI, 8 (ed. Wil. אֶשְׁנֵי). Targ. I Kings XVIII, 34. Targ. Job XXIX, 22 (ed. Wil. *Pa.*). Targ. Prov. XXVI, 11 דְּתָאנֵי ed. Lag. (ed. Wil. דְּתָנֵי); a. e.—2) *to tell, relate; to teach.* Targ. Ps. L, 6. Ib. XLIX, 14 (Ms. *Pa.*). Ib. CXLVII, 19. Targ. Y. Deut. V, 5 לְמִתְנָא (ed. Vien. לְמִתְנֵי *Ithpe.*); a. fr.—Esp. (denom. of מתניתא) *to teach* or *study Mishnah* or *Boraitha*; in gen. *to report a tradition, teach, study.* Erub. 36b ליתא למתניתך מדתני איו דת' וכ' our Mishnah is no authority, as it is contradicted by what Ayo teaches, for Ayo taught &c. Yoma 27b והא אנן לא תְּנַן הכי but we have not so learned in the Mishnah! Ib. ... הך קתני הך ... לא קתני the Mishnah speaks of that which, if neglected, can be remedied; that which cannot be remedied it does not mention. Sabb. 2a תנן התם וכ' there (in the Mishnah, Shebu. I, 1) we read &c. Ib.b מאי שנא הכא דת' ... ומ"ש התם דת' וכ' why does the Mishnah here read ..., and there &c.? Ber. 8b תְּנִינָא וכ' we are taught in the Mishnah &c. Ib. 2a דקת' מאימתי, v. קָאֵי. Ib. כדתַנְיָא as it is stated (in the Boraitha). Yoma 26a לכדתניא (the word *peder* is needed) to intimate the law taught in the Boraitha. Ib. והתניא וכ' but has it not been taught &c.?; ib. 28a, a. fr.—Ber. 28a, a. fr. והתניא and so it has been taught.—Y. Ḥall. II, 58c ר' יונה ת' דר"ש וכ' R. Jonah taught (and adopted) the opinion of R. S. b. J.—Y. Kidd. I, 58c bot. תמן תנינן there (in a Mishnah) we read &c. Meg. 24b לימא תנינן להא דתָּנוּ רבנן וכ' shall we say that we are here taught that which the Rabbis have taught &c. (i. e. is this a confirmation of what &c.)?—Ber. 13a, a. fr. תָּנוּ רבנן (abbrev. ת"ר) the Rabbis have taught (introducing a discussion); a. v. fr.—[In Talm. Babli תנן refers to Mishnah, תניא to Boraitha.]

Pa. תַּנֵּי 1) *to change.* Targ. Job XIV, 20.—2) *to tell, relate; to teach.* Targ. Y. Gen. XXII, 20. Ib. XXXII, 6. Targ. Ps. XXX, 10 הֵיתַנְּנוּן ed. Lag. (Ms. אפשר דיתנון; ed. Wil. החוירהון; oth. ed. החוירתינון, corr. acc.). Targ. II Chr. IX, 2; a. fr.—Ber. 49a ברכת ... ותְנוּרִי קא מְתַנֵּינָא Ms. M. (or מַתְנִינָא *Af.*; ed. מְתַנִּינָן or מַתְנִינָן) I have not learned the benediction over food, and shall I teach (Mishnah)?

Af. אַתְנֵי 1) *to stipulate, agree, make a condition.* Targ. Y. Ex. IV, 24.—Keth. 3a כיון דאיבעי ליה לְאַתְנוּיֵי ולא א' וכ' because he ought to have made it a condition (not to count so common an obstacle as the absence of a ferry), and he did not make it, he has to take the consequences. Shebu. 11b וכי קיימי ב"ד ומַתְנוּ משום עורה Ms. M. (ed. וקיימי ב"ד ומיתנו אדעתא דעורה) did the court establish a general law (that dead sacrificial animals need not be redeemed,) and stipulate that it must be redeemed for the value of its skin?; a. e.—2) *to relate, teach.* Ber. 8b אריכא דמַתְנֵי להא וכ' some one quoted that opinion of R. A. bar Ḥ. with reference to what has been taught, 'R. S. b. Y. says &c.' Keth. 17a sq. וה"מ למאן דקדרי ותני אבל לבאן דמיתני וכ' this has been said concerning the funeral only of one who was versed in Bible and a student of

Mishnah, but as regards one who was a teacher of Mishnah, there is no limit (of attendance at his funeral). Ḥull. 48ᵃ אתון אהא מתניתהון לית אנן אדרבא מתנינן לה הא ... you report that action of R. N. ... in connection with this, we report it in connection with what Raba said &c.; a. fr.

Ithpa. אִיתַּנֵּי, *Ithpe.* אִיתְנֵי, אִיתְּ׳ 1) *to be repeated.* Targ. Gen. XLI, 32. Targ. Y. Deut. XXVII, 26.—2) *to be told, reported.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 13 (not וְאַתְּ׳). Targ. Y. II ib. XLIV, 18 (ed. Vien. אֲתַנֵּי, corr. acc.); a. e.

תְּנֵי II (cmp. שנן) *to be pointed, sharp.*

Pa. תַּנֵּי *to sharpen, to speak sharp words.* Targ. Ps. CXL, 4 מְתַנְּנָן בלישׁנ׳ (prob. to be read: לישׁנ׳; h. text שׁננו לשׁונם).

Ithpe. אִתְנֵי *to be sharpened.* Targ. Ez. XXI, 14 (h. text הוּחדה).

תִּינְךָ, תִּנְרָ, תִּנְיָנָא, תִּנְיָן m. (תְּנֵי I) *second, secondary.* Targ. Gen. I, 8. Ib. II, 13; a. fr.—Y. Taan. IV, 68ᵃ אי קדמיי אנא ת׳ ... אי if Ḥ. be the first (to be appointed), I shall be the second. Lam. R. to I, 1 (רבתי) הא מילתא ת׳ הא (read: מילא) this was the second thing; a. e.—*Pl.* תִּנְיָנְיָא, תִּנְיָנִין, תִּנְיָנִין, תִּנְיָן, תִּנְרִ׳. Targ. Gen. VI, 16. Targ. Zech. XIII, 7 (h. text צעירים). Targ. Jer. XVI, 18; a. e.—*Fem.* תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנְיָא, תִּנְרִ׳. Targ. Zech. VI, 2. Targ. Job XL, 5. Targ. Is. XLIII, 2. Targ. O. Gen. IV, 19 (ed. Vien. תִּנְיָנְתָא; Y. תִּנְיָנָתָא); a. fr.—Lev. R. s. 9 שבתא קמייתא ת׳ דביתא וכ׳ I saw in my dream the first, the second, and the third Sabbath. Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ the second (beam?) of the house broken; (Lam. R. to I, 1 רבתי (חדא אתתא: שריתא).

תִּנְיָנוּת, תִּנְיָנוּת, תִּנְרָ׳ f. (preced.) *a second time* (used adverbially). Targ. Gen. XLI, 5. Targ. Lev. XIII, 58; a. fr.—Deut. R. s. 1, beg. תִּנְיָנוּתְיךְ הוּא, v. קַדְמוּתָא; ib. תִּנְיָנוּתְכוֹן your second offense.

תִּנְיָתָא, v. תִּנְיָן.

תִּנִּין, תְּנִין *smoking,* v. תְּנַן.

תַּנִּין m. (b. h.) *sea-monster, crocodile; large snake.* Sabb. 150ᵃ רכב ... וקשר ת׳ ראשׁו he (Nebuchadnezzar) rode on a male lion, and tied a snake around his head. Nidd. 22ᵇ דמות ת׳ an abortion in the shape of a monster; a. e.—*Pl.* תַּנִּינִים. Midr. Till. to Ps. CXLVIII ומי אלו הת׳ ... who are the largest (inhabitants of the earth)? The monsters; a. e.

תַּנְיָנָא ch. same. Targ. Is. XXVII, 1. Ib. LI, 9. Targ. O. Ex. VII, 9 (Y. חידוי חורמן); a. e.—*Pl.* תַּנְיָנֵיָּא. Targ. Gen. I, 21. Targ. O. Ex. VII, 12 (Y. חרמנין). Targ. Deut. XXXII, 33; a. e.

תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנְיָא, תִּנְיָנוּת, תִּנְיָתָא, תִּנְרָ׳, v. תִּנְיָן, תִּנְיָנוּת.

תְּנַן, תִּנִּין (v. next w.) *to smoke.* *Part.* תָּנֵן, תָּנִין. Targ. Ex. XIX, 18. Targ. O. ib. XX, 15 (Y. I ed. Vien. תַּנִּין *adj.*).

Af. אַתְנֵן same. Targ. Is. VII, 4.

Pa. תַּנֵּן; Ithpe. אִיתְתַּנֵּן, אִיתְתִּין, v. מְתַנָּא.

תְּנָנָא, תְּנָנָא, תְּנָן m. (=תִּנְנָן, v. עָנָן) 1) *smoke.* Targ Gen. XV, 17 (O. ed. Vien. תְּנָן). Targ. O. ib. XIX, 28. Targ. O. Ex. XIX, 18 תְּנָנֵה (ed. Berl. תְּנָנָה); a. fr.—2) *vapor, reeking, stench.* Targ. Is. XXXIV, 3 תְּנָנְהוֹן (h. text באשׁם).

תְּנָעִם or **תַּנְעָם** pr. n. pl. *Tin'am, Tan'am* in Issachar. Gen. R. s. 98.

תנתא, Lev. R. s. 9⁹ ed. Wil., read: אתענ׳, v. עֲנֵי II.

תֵּיסְבָּר, תֵּיסְבָּרָא m. (v. next w.) *store, storehouse.*—*Pl.* תֵּיסְבָּרִין, תֵּיסְבָּרַיָּא, תֵּיסְבָּרֵי. Y. Snh. X, 27ᵈ bot. ת׳ של פרעה נגלו וכ׳ (not נגלה) Pharaoh's stores from Migdol to the sea were revealed to him (Korah). Tanḥ. ed. Bub. Mishp. 3 התיסברון (corr. acc.; Tanḥ. ib. 5 אוצרותי).

תּוֹסְ׳, תֵּיסְ׳, תֵּיסְבָּרָא m. (Ithpe. noun of סְבַר, v. סְבַר I *Ithpoel*; cmp. Syr. סיברתא P. Sm. 2514) *storehouse, store; treasury, treasure.*—*Pl.* תֵּיסְבָּרִין, תֵּיסְבָּרַיָּא, תֵּי׳, תּוּ׳. Targ. II Chr. XII, 9. Ib. XI, 11. Targ. I Chr. XXVI, 24. Targ. Ps. CXXXV, 7. Ib. CXLIV, 13 תֵּיסְבָּרְיָנָא ed. Lag. (ed. Wil. תֵּיסְוָרָנָא). Targ. Esth. VIII, 1 טְסִבְּרוֹי (Levita תֵּיסְוָרוֹי). Targ. Ps. LXVIII, 14 טֵיסְבָּרַיְיהָא ed. Lag. (ed. Wil. טֵיסְבָּרַיָּהָא); a. e.—Yalk. Gen. 115 בגין דתיסב׳ חסרין וכ׳ since the treasury is empty, what shall we do?; עד דאתמליאן ת׳ until the treasury be filled; Gen. R. s. 67 תֵּיסְוָרָנָא; a. e.—V. תֵּיסְבָּרִית, תֵּיסְבָּרָא.—[θησαυρός is of Semitic origin. As to וּ for בּ, cmp. צבר a. צואר. As for the form of *Ithpe.* noun, cmp. עַצְדְּקָא, עַצְדָּהַר.]

תֵּיסְבָּרָא m. (סְבַר I) *understanding, logic*; ת׳ *is this logic?, how can one understand this?* B. Kam. 32ᵃ, a. fr.

תּוּ, תֵּי, תֵּיסְוָן, תֵּיסְבָּרוּת f.=תֵּיסְבָּר.—*Pl.* תֵּיסְבָּרִיּוֹת, תּוּ׳, תֵּי׳, תֵּיסְוָן׳. Y. Ber. IX, 13ᵈ הנמידו קומוס על תו׳ שלו he appointed him a comes over his treasures (comes thesaurarum). Pesik. R. s. 6. Ib. s. 10. Gen. R. s. 83, end שהיה מבזבז ת׳ וכ׳ who squandered his father's treasures. Pesik. Baḥod, p. 104ᵃ פתחו לו תו׳ שלי וכ׳ (not לי) open my treasuries to him (show him my wealth) &c.; a. e.

תֵּיסְוָן, תֵּיסְבָּרְיָא ch. same.—*Pl.* תֵּיסְוָרָתָא, תֵּיסְבָּרָתָא, v. תֵּיסְבָּרָא.

תֵּיסְוָרֵי, תֵּיסְוָרִי, v. sub תֵּיסְבָּר.

תַּסִּיל m. (צלל=סלל) *tasil,* a species of small doves (cmp. צוּצְלָא). Ḥull. 62ᵃ פסול בשום חורין וכ׳ ת׳ a *tasil* is unfit to be offered in place of turtle-doves (a full-grown *tasil* cannot be offered), but it is fit in place of young pigeons. Ib. 140ᵇ יונה על ביצי ת׳ a dove found brooding over eggs of a *tasil*; a. e.—[Rashb. to B. Bath. 75ᵃ explains צוצלא =תאציל.]

תַּסִּילָא ch. same. Targ. Y. Gen. XV, 9 (h. text גוזל).—*Pl.* תַּסִּילִין. Targ. Y. I Deut. XXXII, 11 (ed. Vien. חסילוי, corr. acc.).

תְּסִיסָה f. (next w.) *bubbling, beginning fermentation.* Ab. Zar. 30[b] וכמה תְּסִיסָתוֹ וכ׳ how long does its bubbling last (is fresh wine in its first stage of fermentation, so as to keep off snakes)? Three days.

תָּסַס (onomatop.) [*to hiss,*] 1) *to bubble, boil, ferment.* Ab. Zar. 30[b] יין תּוֹסֵס וכ׳ wine in its first stage of fermentation does not come under the law concerning liquids left uncovered (גִּילּוּי); Y. Ter. VIII, 45[d] sq.; Tosef. ib. VII, 15. Ib. וכמה תוסס וכ׳ and how long is it in that inceptive stage? &c., v. preced. Y. Taan. IV, 69[a] bot. ראה תוסס . . . he saw the blood (of the prophet) boil; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); (Snh. 96[b]; Gitt. 57[b] מרתח); a. fr.—2) *to spurt.* Cant. R. to III, 6 נתן אצבע על הצור התחילה תוֹסֶסֶת אש he put his finger on the rock, and it began to spurt fire; Gen. R. s. 77 (corr. acc.); Yalk. ib. 132 התחילה האש תוססת (corr. acc.).—3) *to cause spurting* or *sparkling.* Tosef. Sabb. VI (VII), 10 התוסס אור בכותל וכ׳ (not אור; ed. Zuckerm. האומר תחום אוד, corr. acc.) if one strikes a brand against the wall, and says, 'here it is', he is guilty of a superstitious practice (v. אֲמִירִי), but if he does it for the sake of the sparks, it is permissible.

תַּסֵּס ch. same, *to bubble.* Lam. to I, 1 רבתי (חד מ׳אתיונס 7) דבסימא תָּסֵיס, v. בָּסַס.

תְּסִפּוֹרֶת, תְּסִפּוֹרֶתָא f. (סָפַר) 1) *hair-cutting.* Sabb. 9[b] התחלת ת׳, v. הַתְחָלָה. Ib. בן אלעשה ת׳ the hair-cutting of the style of Ben Elashah (clipping); Ned. 51[a] והיינו ת׳ של וכ׳ and that is the style of the high priest's hair-cutting; Snh. 22[b], v. לוּלְיָנִית. M. Kat. 14[b] אבל אסיר בת׳ a mourner is forbidden to have his hair cut; a. e.—2) (sub. כלי) *gardener's shears.* Bets. 34[a] שלו אין . . . בת׳ you must not trim vegetables (on the Holy Day) with the shears with which they are cut in the garden.

תְּסִפּוֹרֶתָא ch. same. Snh. 22[b]; Ned. 51[b], v. לוּלְיָנִית.

תְּסָקְפָא, תַּסְקוֹפָא m. (סָקַק I; v. הוֹסָקָפָא) 1) *divine disposition, destiny.*—*Pl.* תְּסָקְפִין, תַּסְקוֹפִין. Targ. Ps. LXVI, 5 (h. text עלילה). Ib. LXXVII, 13 תַּסְקוֹפֵי ניסייך ed. Lag. (ed. Wil. ת׳ נסך, corr. acc.; h. text עלילות).—2) *machination, intrigue; false accusation. Pl.* as ab. Targ. Ez. XXIV, 12 (h. text האנים). Targ. O. Deut. XXII, 14; 17 תַּסְקוּ׳ ed. Berl. (h. text עלילות).

תַּסְקוֹפִים m. pl. (preced.) *intrigues, false charges.* Yalk. Deut. 954 ת׳ ניסתקפו לו (not ניסתקפת; some ed. הִשְׁתַּקְפוּ) false charges were turned against him (Aaron); v. סָקַק, a סְקִיפַנְטָא.

תְּעָא, v. תְּעֵי.

תָּעֵב, v. תָּאֵב.

תָּעַב (b. h.; v. תּוֹעֵבָה, cmp. עֲבָבִית) *to feel nauseous, to loathe.* [Midr. Till. to Ps. VII חתועב את עצמו, v. תָּבַע.]

Pi. תִּיעֵב, תִּרְיֵב 1) *to loathe, abominate.* Sabb. 104[a] (play on אתאוה לו (א״ת אותי ת׳ me (the Lord) he loathes, shall I have desire for him?—2) *to declare an abomination, to forbid.* Ab. Zar. 66[a] (ref. to Deut. XIV, 3) כל שתִּירַעַבְתִּי לך וכ׳ whatever I have declared an abomination for thee (whatever I have forbidden thee) comes under the category of 'thou shalt not eat' (all kinds of forbidden food come under the same category, hence can be combined to make up the legal quantity); Ḥull. 114[b] כל שתעבתי וכ׳ whatever I have forbidden thee, it is forbidden to eat (even if the text does not say explicitly, 'thou shalt not eat'); Yalk. Deut. 891; a. e.—Part. pass. מְתוֹעָב; f. מְתוֹעֶבֶת. Cant. R. to II, 14, v. עָזַב.

תְּעֵב ch. same.

Af. אַתְעֵב *to act abominably.* Targ. Ez. XVI, 52.

תַּעְבּוֹר m. (v. עָבַר *Hithpa.*) = h. עֶבְרָה, *anger.* Targ. Is. IX, 18. Ib. XIII, 9.

תָּעָה, v. תעי.

תְּעוּב, v. תִּיעוּב.

תָּעָה, תְּעֵי (b. h.; v. טָעָה) [*to move to and fro,*] *to be lost, go astray; to err.* B. Kam. 81[b] הרואה חבירו תועה וכ׳, v. פָּסַג. Ib. וכן הוא שתועה וכ׳ (not שתועה) and so also he who has himself lost his way may &c.; Tosef. B. Mets. II, 28 ת׳ (a. טעה). Gen. R. s. 65 (play on כִּמְתֹעֵתַע, Gen. XXVII, 12) כמה כתועה וכעובד וכ׳ as one dead, as one going astray, and as one worshipping idols; Yalk. ib. 115 כתועה וכעובד וכ׳. Ned. 51[a] (play on תּוֹעָה) תועה אתה בה thou (who committest it) losest thy senses through it; a. e.

Hif. הַתְעָה *to lead astray.* Snh. 55[a] . . . מה אילנות שהַתְעָה את חבירו מדרך וכ׳ if in the case of trees (that have been worshipped) . . . the Law says, destroy, burn, and exterminate: how much more does this apply to a man who leads his neighbor from the way of life to the way of death!; Yalk. Lev. 624 וּמַתְעֵהוּ מדרך וכ׳ (differ. in Sifra K'dosh. Par. 4, ch. X). Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) . . . ונביאי שהִתְעוּ אותי וכ׳ the false prophets . . ., who led me astray from the way of life &c.; a. e.

תְּעָא, תְּעֵי ch. same. Targ. Ps. CXIX, 110; 176. Targ. Job XV, 31; a. fr.

Af. אַתְעֵי *to lead astray.* Targ. Ps. CVII, 40 Ms. (ed. אטע׳). Targ. Job XII, 24 מתע׳ (some ed. ורהע׳, corr. acc); a. e.

תְּעֵיב, v. תִּיעֵב.

תַּעְלָה, תְּעָלָא, תַּעֲלָא, תַּעַל m. = h. שׁוּעָל, *jackal; fox.* Koh. R. to V, 8 חמא חד ת׳ וכ׳ saw a fox lying dead &c. Meg. 16[b], v. עִירָן. Nidd. 65[b]; Yoma 43[b], v. בְּמַאי. Koh. R. to I, 3; Lev. R. s. 28 תעלה, v. מַיְתָא; a. e.—*Pl.* תַּעֲלָא, תַּעֲלִין, תַּעֲלֵי, תְּעָלֵי. Targ. Ps. LXIII, 11. Targ. Ez. XIII, 4; a. e.—Y. Shebi. IX, 39[a] top שארל ת׳ . . . ארווותא lions are before thee, and thou askest the foxes (great scholars are present, and thou askest me)? Ḥag. 14[a] (play on תעלולים, Is. III, 4) בני ת׳ foxes, sons of foxes; a. e.

תַּעֲלָה I f. (עָלָה) 1) *going up, bringing up.* Pesik. R. s. 20 אין לו ת' ... שבא תאמר lest you say, when one has gone down to the nether world, there is no coming up for him.—[2) (b. h.) *growth of flesh, healing.*]

תְּעָלָה II (b. h.; עָלַל) [*going round,*] *grove, channel, mould.* B. Bath. 16[a] (ref. to Job XXXVIII, 25) מאי משמע דאתאי ת' לישנא דרפוס הוא what proof is there that *t'ʿalah* means frame? (Answ. ref. to I Kings XVIII, 32).

תַּעֲלוּמָא m. (v. עָלַם II) *secrecy, darkness.* Targ. Job XXVIII, 11.

תַּעֲלוּמָה f. (b. h. תַּעֲלֻמָה) same; חלון ת' *window of darkness,* name of one of the stations of the sun (v. Targ. Job XXVIII, 11). Pirké d'R. El. ch. VI.

תַּעֲנוּג m. (b. h.; עָנַג) *enjoyment, pleasure, luxury.* Y. Ber. II, 5[b] רחיצה של ת' a bath for pleasure; שאינה של ת' an ordinary cleansing bath. Y. Yoma VIII, 44[d], a. e. סיכה שהיא של ת' luxurious ointing of the body; שאינה של ת' common ointing. Y. Sabb. XIV, 14[c] אם לת' if you drink it for the enjoyment of it, contrad. to לרפואה as a medicine. Erub. 54[a] (from Ben Sira) שאין בשאול ת' וכ' there is no pleasure in the nether world, and no delay for death. Pesik. R. s. 23, end לא ... אלא לת' the Sabbath has been given to man for enjoyment. Taan. 12[b]; a. fr.

תַּעֲנִי, v. תַּעֲנִיתָא.

תַּעֲנִית f. (b. h.; עָנָה II) *affliction, fast.* Taan. 12[b] יחיד ת' ... an individual that vowed to fast. Ib. יחיד ת' a private fast-day; ציבור ת' public fast. Ib. שמא צ' ת' קבל עליו may-be he vowed a fast with the restrictions of a public fast. Ib. לווה אדם תַּעֲנִיתוֹ ופורע one may borrow his fast and pay it, i. e. one may break his private fast, and make up for it on another day. Ib. ת' חלום a fast on account of a bad dream. Ib.; Sabb. 11[a] יפה ת' לחלום וכ' fasting is as good to avert a bad dream as fire to consume flax. Taan. 11[a] היושב בת' נקרא חוטא he that fasts for self-affliction is called a sinner; a. v. fr.—*Pl.* תַּעֲנִיּוֹת. Ib. I, 4 מתענין ... הגיע when the seventeenth day of Marḥeshvan comes, and no rain has fallen, the select begin to observe three fast-days. Ib. 5 בית דין ... ת' the court decrees three fast-days; a. fr.— *Taʿănith,* name of a treatise, of the Order of Moʿed, of Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

תַּעֲנִי, תַּעֲנִיתָא ch. same. Targ. Joel I, 14. Targ. Is. LVIII, 3; 6; a. e.—Taan. 12[b] בת' יתיבנא I am fasting. Ib. לבי ת' ... הא קא חזינן do we not see Rabbis go to the fast-meeting with their shoes on? Ib. לת' לית ליתיב ת' let him fast for having fasted (on the Sabbath). Midr. Till. to Ps. XVII, end אהא בת' עד וכ' I will fast until I finish &c.; a. fr.—*Pl.* תַּעֲנִיזִין, תַּעֲנִיזָתָא. Y. Taan. II, 65[a] bot. לית אינון ת' ... אילין ת' those fast-meetings which we hold are no fasts, because no Nasi is with us; ib.[b] bot.; a. e.

תָּעַץ (Tafel of עוּץ) *to be narrow.*

Ithpe. אִתְתְּעִיץ 1) *to be small, reduced.* Targ. Prov. XXIV, 10.—2) *to be distressed.* Targ. Job XXXVI, 16.

תָּעַר (Tafel of עוּר) *to be awake.*

Pi. תִּיעֵר *to awaken, stir up.* Midr. Till. to Ps. LX, 5 (ref. to יין תַּרְעֵלָה) יין הוא מְעוֹרֵר את העולם שיתיר עולה וכ' wine which stirs the world up to loosen the yoke of the Law.

תַּעַר ch. same.

Pa. תַּעֵר *to waken.* Y. Bets. V, 63[a] bot. אזל בעי מְתַעֲרָתָא וכ' he went and wanted to wake up (the people) early on a Sabbath morning, and knocked at the gate.—V. תּוּר II.

תַּעַר m. (b. h.; גָּלַח I) 1) (cmp. גלח) *razor.* Macc. III, 5 אינו חייב ... בת' he is not guilty (of violating the law of Lev. XIX, 27), unless he takes it off with a razor. Ib. 21[a] זה ת' ... כיצד גילוח what cutting is that with which destruction (of the hair-root) is connected? That which is done with the razor. Num. R. s. 10[10]; a. fr.—2) *sheath.* Y. M. Kat. III, 83[c] חוזרת לְתַעֲרָהּ ... לאחר after twelve months it (the sword of death) returns to its sheath; (Gen. R. s. 100 לְנִדְנָהּ). Gen. R. s. 93 אחז ... לשולפה מתערה וכ' Judah seized his sword to draw it out of its sheath, but it would not be drawn; a. e.

תַּעֲרוֹבֶת f. (עָרַב I) *mixture, combination.* Y. Kil. VIII, 31[c] top את אסור בתַּעֲרוֹבָתָן (not אוסר) thou art forbidden to wear them (wool and linen) when they are mixed (woven together). Y. Ḥall. II, end, 58[d] דבר שהוא מקפיד על תַּעֲרוֹבָתוֹ a thing about the mixing of which he is particular (which he does not care to have mixed with something else). Pes. 30[a] על ידי ת' in a mixture, opp. בעינה in its natural state; a. fr.—*Pl.* תַּעֲרוֹבוֹת. Y. Shek. VI, 50[a] top מי ת' mixed waters (not pure well water). Y. Yoma I, 38[d] bot. מפני הת' to avoid mixing up (of the moneys); (Y. Shek. VI, end, 50[b] *sing.*); a. e.

תַּעְתַּע (b. h.; cmp. תָּעָה) [*to move to and fro,*] *to sport, trifle.* Mekh. Bo, s. 13 ומְתַעְתְּעִין בהן ... מוציאין they (the dogs) dragged their first-born out of their graves and sported with them; Pesik. Vayhi, p. 65[a]; Yalk. Ex. 186 ומתעתעין (corr. acc.). Midr. Prov. to X, 17 (ref. to מתעה ib.) כל תלמיד חכם ... מְתַעְתֵּעַ במי וכ' a scholar that neglects the words of the Law is to be considered as one that trifles with him who spoke and the world arose; Yalk. Prov. 946.

תַּף, v. תֻּפַּח.

תָּפָא, תְּפָא, v. תּוֹפָא.

תִּפְאָרוֹת, Tosef. Kel. B. Bath. III, 1 ed. Zuck., v. תִּפְרָאוֹת.

תִּפְאֶרֶת f. (b. h.; פָּאַר) 1) *crown, top.* Ḥull. 131[a], sq. שלא תירטול תִּפְאַרְתּוֹ, v. פָּאַר.—2) *glory.* Y. Ber. I, 3[d] top לך ת' גדולה ... לך thine is the greatness, thine the power, thine the glory. Lev. R. s. 19 בית קדשינו וְתִפְאַרְתֵּנוּ the house of our holiness and of our glory. Mekh. B'shall.,

s. 2 ונותנין שיר ושבח ... ת' וכ' and give song, and praise, and greatness, and glory to him &c. Ib. s. 1 תִּפְאַרְתָּם their (the Egyptians') pride; a. e.

תְּפָאתָה pr. n. f. *T'fathah.* Gitt. 63b נפאתה ... החיא ת' ... a woman was named N'fathah, and witnesses (authorized to write a letter of divorce) wrote T.

תַּפְדַּאי, תַּפְדָּיי pr. n. m. *Tafday*, an Amora. Gen. R. s. 8 ed. Theodor (Var. תַּפְרַאי, תַּפְרָיי). Ib. s. 14 (Var. תפר'; ed. Wil. תפרויי).

תָּפוּחַ, v. תָּפַח I, III.

תַּפּוּחַ m. (b. h.; תָּפַח I) [*round,*] 1) *apple; apple tree.* Kil. I, 4 ת' ותחורד וכ' the apple and the crab-apple ..., although resembling each other, are heterogeneous (כִּלְאַיִם). Cant. R. to VIII, 5 מה ת' זה עושה וכ' as the apple tree brings forth fruit in Sivan, so the Law was given in Sivan. Ib. כל אילן ... ת' זה מוציא וכ' every other tree produces first its leaves, and then its fruit (buds), but the apple tree produces its buds first, and then its leaves; even so Israel advanced doing to hearing; Sabb. 88a; Cant. R. to II, 3. Ib. מה ת' זה אתה נותן בו איסר וכ' (not אוסר) as the apple, for which you pay an Isar and whose scent you enjoy many times, so &c. Num. R. s. 19 16 (expl. הר החר, Num. XX, 22) הר על גבי הר כת' קטן על גבי ת' גדול a hill upon a hill, like a small apple on a large apple; a. fr. — *Pl.* תַּפּוּחִים. Cant. R. to II, 5 אלו ההגדות כת' ... that means the Hăgadoth whose flavor and taste are like those of apples. Men. 28b תפוחי הכרתיים, v. כְּרֵתִי; a. fr.—2) (from its shape) *a)* עקב ת' *the fleshy part of the heel.* Pesik. Par., p. 36b עקיבי וכ' ת' the apple of Adam's heel outshone the globe of the sun; ib. Aḥăré, p. 170a; Lev. R. s. 20; a. e.—*b) pile,* esp. *the place on the altar where the ashes were piled up.* Ab. Zar. IV, 8 אע"פ ... ונותן לת' although the gentile may take grapes in his hand and put them on the pile. Tam. II, 2 החלי ... ע"ג ת' והת' they began to put the ashes on the *tappuaḥ,* and the *t.* was in the centre of the altar, containing at times as much as &c.; Ḥull. 90b. Ib. חולצו לת' he takes it (the nervus ischiadicus) out, and throws it on the *tappuaḥ*; a. e.

תַּפּוּחָא ch. same.—*Pl.* תַּפּוּחִין. Targ. Cant. VII, 9. Ib. II, 5.

***תָּפוֹס** m. (תָּפַס) *a piece of wood fastened to a saddle, which is grasped on mounting* (Rashi). Erub. 27a (ed. Sonc. תפות, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 תופס ed. Zuck. (oth. ed. תיפו'; R. S. to Kel. XXIII, 2 תפית); v. תְּפִית.

תְּפוּשָׂה, תְּפוֹסָה f. (תָּפַס) 1) part. pass. of תָּפַס, q. v.—2) *seizing, possession*; תְּפוּסַת הבית *that which belongs to the house, estate* (before division among heirs). B. Bath. 137b האחין ... בת' חבית if brothers acquire an Ethrog out of the estate. Gen. R. s. 75 אל תאמר ... כלום מִתְּפִיסַת הבית say not, when he (Jacob) went out ..., he took with him something that belonged to the (paternal) estate; a. e.—Esp. *earth surrounding a buried corpse,* which belongs to the dead, and must be taken along when transferred. Naz. IX, 3 (64b), a. fr., v. תְּבוּסָה.—3) *manipulation,* v. תְּפִיסָה.

תָּפוּת, v. תְּפִית.

תָּפַח I (Tafel of נ־פח) *to be blown up, swell.* Pes. III, 4 (48b), v. עָשַׁשׁ. Sabb. 91a ... ותְּפָחָה וכ' הוציא if he carried out (on the Sabbath) the size of half a dried fig, intending to sow it, and it swelled (to the size of a whole fig) &c., v. צָמַק. Tosef. Shebi. II, 14 כדי שיִּתְפַּח in order that it (the dung) may swell (or *become moist,* v. תָּפַח III). Mikv. VII, 7 כדי שיִּתְפְּחוּ המים that the water may rise in volume. Num. R. s. 9 21 ויִתְפַּח צוארה (not ותפח) and her throat shall swell. Y. Ter. II, 41d top אתה רואה את הצמק כאילו ת' look upon the shrivelled fruit as if it were blown up (of full size). Ib. לְהִתְפּוֹחַ, v. תָּפַח; a. fr.—*Part. pass.* תָּפוּחַ *round and smooth.* Y. Nidd. III, 50d bot. ראשו ת' כתורמוס the head (of the embryo) is round and smooth as a lupine; כקרקבן as a bird's maw.

תָּפַח II = טָפַח I.

Pi. טִפַּח *to slap.* Ab. Zar. IV, 10 (11) מְתַפְּחַ Y. ed., v. טָפַח I.

תָּפַח III = טָפַח II, *to drip, be moist.* Tosef. Shebi. II, 14, v. תָּפַח I. B. Mets. 59b Ms. R. 2, v. טָפַח II.—*Part. pass.* תָּפוּחַ *a) decaying.* Sabb. 128b top בשר ת' spoiled meat (Ms. M. תפל, v. Rabb. D. S. a. l. note).—*b) languishing, faint* (from starvation). Snh. 63b ומוטל ת' מצא תינוק שהיה באשפה he found a child that was faint and lying prostrated on a dunghill; Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI מצא אחד ת' (insert תינוק); ib. שהיה מחזר על כל עִפּוּחֵי רעב; Snh. l. c. תְּפוּחֵי he (Elijah) went around visiting all those languishing from starvation; Yalk. Lev. 675; a. e.

תְּפַח I ch. same.—Part. pass. תְּפִיחַ, תְּפִיחָא. Sabb. 12b לשיולי בת' Ms. M. (ed. בתפיחה) to inquire after the health of (visit) a sick person.

תְּפַח II, *Ithpe.* אִתְּפַח, *Ithpa.* אִתְפַּח (v. נָפַח; cmp. נשם) *to breathe, rest; to get well, recover.* B. Mets. 30b אותבנהו וקא מִיתְּפַח he put the bundles down and rested. Ber. 46a אי מִיתְּפַח קטרנא וכ' if K. ... recovers, I will make a feast for &c. B. Mets. 87a דחלש וא' וכ' ... עד אלישע Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) until Elisha's days nobody was ever sick and recovered; then Elisha came and prayed, and he recovered; (Ms. F. לא הוה אירקצורי ואִיתַּפּוּחֵי there was no such a thing as being sick and recovering; בעי ... למיחלש ואיתפוחי Elisha prayed for sickness and recovery); Yalk. Gen. 105.

תְּפַח m. (תָּפַח I) *blown up, swollen* (figs, dates &c.). Y. Ter. II, 41d top דרך הת' לצמוק ואין דרך הצמק לתפוח what is blown up (is in its full size) is liable to shrink, but what is shrunk is not likely to swell again.

תִּפַּח, v. תִּרְפַּח.

תְּפִי I, **תָּפַף** *to spit.* Nidd. 42a תְּפִיחוּ כולכו ברוקא חדא you all spit with the same spittle, your opinions are all traceable to the same source; Sabb. 99b.

תְּפִי II, **תָּפָא** (denom. of תְּפָא) *to set on for cooking.* Targ. II Kings IV, 38 (h. text שפת).

תְּפִי = טְפִי, q. v.

תְּפִיָּה, תַּפְיָא, תְּפִיָּא, תְּפִי' f. (v. preced.; cmp. χύτρα,

a. χυτρόπους) 1) *pot*; יתיב בֵּי ח' *stove, fire-place.* Ber. 39a אבי ח' וכ' it is placed on the stove and boils (v. הוֹךְ I). Sabb. 77b דדיירי אבי ח' Ar. (ed. אדפי) they nest over the fire-place.—2) *hollow on the hearth where coals are put, cooking stove* (v. Sm. Ant.3 Engl. ed., s. v. Focus). Targ. Ps. CII, 4 (h. text מוֹקד). — Y. Sabb. III, beg., 5c גרוק ח' וכ' the fire-place is cleared, and the dish put in; גרוק ח' ויהב תלתא וכ' (not גריק) clear the fire-place, and put three stones in. Y. Bets. IV, 62c הוה ... גו ח' וזרק קומי ח' seemed to throw the kernels into the fire-place, but he threw them before the fire-place. Lev. R. s. 34 צפה ... על ח' saw a pot over the fire-place; Yalk. Is. 352 טַפָּרָא.—*Pl.* תַּפָּיָן. Targ. Y. Lev. XI, 35 (Bxt. טַפָּיָן; h. text כירים). Targ. Y. Num. XXVI, 61 (not חפיין).

תְּפִילִּין, תְּפִלִּי, תְּפִלָּה, תְּפִלָּא, תְּפֵילּ, v. sub תפל.

תַּפְנֵי, v. תּוּפְנֵי.

תְּפִישָׂה, תְּפִיסָה f. (תָּפַס) 1) *seizing, taking hold, possession; grasp, manipulation.* Keth. 84b top ור"ע ת' כלל ... and according to R. Akiba does possession have no legal effect at all? Ḥull. 44a עד כדי תְּפִיסַת יד as much space as is covered by a grasp of the hand. Ned. V, 3 (46a) אם יש לו בהן תפיסת יד (Y. ed. תפוסת) if he has an interest in them (the bath, or the wine or oil press which he has rented out); ib. 46b וכמה ת' יד וכ' and how large must that interest be? ... One-half, or one-third, or one-fourth. Ab. Zar. III, 5 מפני מה ... שיש בה תפיסת ידי אדם (Y. ed. תְּפִישָׂה) why is it forbidden to make use of the wood of an Asherah (it being a natural object)? Because the hands of men had something to do with it). Ib. 50a שתים בת' לו two stones (of a *merculis*) within a grasp's distance (four cubits). Tosef. Ḥull. VIII, 5 ... לא שכולן ת' אחת (not שכולי) they forbid (two guests in an inn at the same table to eat, the one meat, and the other cheese) only when all of it is handled together; Ḥull. 107b אחת סלקא דעתך ת' you cannot mean really handled together (wrapped together); אלא כיון ת' אחת but it means, with the appearance of belonging together. Tosef. Ter. III, 7 כל בית הגיתות תפו' אחת ed. Zuck. (Var. תפי') the whole wine-press room may be considered one concern; כיצד גת אחת ... בזמן שכולן ת' אחת וכ' in what way? If there is one vat for two pits, or ..., as long as they are all worked at the same time, you may take T'rumah or tithes from one for the other; אין כולם ת' אחת וכ' if they are not all worked at the same time, you cannot &c. Ib. כל בית הבד ת' אחת the whole oil press room may be considered one concern; a. fr.—Deut. R. s. 2 תפיסת קורצין, v. קְוִוצוֹת. — *Pl.* תְּפִיסוֹת, תְּפִישִׁי, תְּפִיסִי. Ab. Zar. 8b שתי ת' תפסה רומי וכ' twice Rome seized the empire (in the east), once in the days of queen Cleopatra, and once in the days of the Greeks. Ib. 50a בשתי ת' at a distance of two grasps (eight cubits), v. supra. Y. Ter. II, 41b bot. שהיה בלבו תפישה אחת ... שתי תפוש' when he had intended to treat the wine in the press room as one concern, but reconsidered it in favor of two concerns; a. e.—2) *being taken, detention.* Num. R. s. 13 18 שהיו מפשפשים חפיסת מצרים ... they examined their own deeds to find out why the detention in Egypt had happened to them; a. e.—3) v. תְּפוּסָה.

תְּפִירָה f. (תָּפַר) *sewing, seam.* Y. Meg. II, 73a bot. קל הקילו בְּתְפִירָתָהּ they introduced a lenient practice with regard to sewing it (the scroll of Esther). Sabb. 75a חוט של ת', v. תָּחַב; a. e.—Men. 35b, v. תַּפָּרָא.—*Pl.* תְּפִירוֹת. Sabb. XIII, 2 התופר שתי ת' he that sews two stitches; הקורע ... שתי ת' he that tears with the intention of sewing the pieces together to the length of two stitches; a. e.

תְּפִישָׂה, v. תְּפִיסָה.

תְּפִית f. (תפס *to join*) *attachment, saddle, bandage.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 והת' שלו R. S. to Kel. XXIII, 2 (ed. תופס, תופו'; v. תָּפוּס) and the attachment to it (the saddle). Ib. זרז ... והת' the Ashkelonian belt ... and the saddle (Kel. XXIII, 2 ועבירט של גמל). Kel. XXIII, 3 ת' של חמור the saddle of a sumpter-ass (consisting of a wooden frame).—*Pl.* תְּפִיּוֹת. Tosef. l. c. ושאר כל ת' שבצדדין and all other attachments (straps &c.) hanging down the sides of the beast of burden.

תָּפַל (v. טָפַל) 1) *to paste.* Tosef. Pes. V, 10 ואין תּוֹפְלִין וכ' ed. Zuck. (oth. ed. טוֹפְלִין) you must not paste them over with potter's clay &c. (to take the hair off), v. טָפַל.—2) (cmp. טוּחַ, a. טָפַל) *to denounce, slander.* Sifré Deut. 1 דברי תפלות שתָּפְלוּ על המן the frivolous words which they cast on the manna; Yalk. ib. 790 שתפלו על המן when they slandered the manna.

תְּפַל ch. same.

Ithpa. אִתְפַּל *to talk irreverently.* Targ. O. Deut. I, 1 (h. text חָפֶל, v. preced.; Y. I טפל').

תָּפֵל m. (preced.) 1) (b. h.) [*paste, viscous substance,*] *tasteless matter, insipid, not salted.* Sabb. 128a בשר ת' unsalted (raw) meat, opp. מלוּח. Ib. דג ת' raw fish.—*2) *dependent, child.*—*Pl.* תְּפֵילִין. Y. Shebi. VII, beg. 37b, v. אֲלוּנְטִית II; [perh. לת' for *pastes, plasters*].—[Tosef. Sot. VI, 8 על התפל ed. Zuck., v. תְּפָלָה.]

תַּפְלָא f. (preced.) *tafla (child)*, a word introduced to derive the Galilean pronunciation, meant for טַבְלָא *board.* Erub. 53b (ed. Sonc. טַפְלָא).

תִּפְלָא, v. תִּפְלַי.

תִּפְלָה, תִּפְלָה, תִּ' f. (b. h.; תָּפַל) [*mud, slime,*] *frivolity, trivial cause; impropriety, indecency.* Ab. Zar. 63b (in Chald. dict.) כל למעוטי ת' שפיר דמי anything to diminish folly (idolatry) is right. Ib. 64a ואלו למעט את ת' שפיר דמי Ms. M. (ed. ואלו למעוטי ת' שרי) but in this case, as it serves to diminish folly (the sin of כְּלָאַיִם), it is right. Tosef. Sot. VI, 8 אי אפשר לעמוד על תִּיפְלָתָם Var. (ed. Zuck. הַתֶּפֶל) it is impossible to understand their frivolous ways; a. e.—Lam. R. to II, 14 ... ירושלים נאמר בנביאי שומרון ת' of the prophets of Samaria the word *tiflah* is used (Jer. XXIII, 13) ..., and of the prophets of Jerusalem the word *tiflah* (*tafel*) is used (Lam. l. c.).

תְּפִלָּה, תִּ' I f. (b. h.; פָּלַל) [*intercession, pleading,*] *prayer*, esp. *T'fillah*, the Prayer of Benedictions to be

said three times every day, four times on the Sabbath and the festivals (v. מוּסָף), and five times on the Day of Atonement and public fast-days (v. נְעִילָה). Taan. 2[a] ומנלן דבת׳ and whence do you prove that the mention of, and the prayer for rain must be inserted in the T'fillah? Ib. עבודה שבלב זו ת׳, v. עֲבוֹדָה. Ber. IV, 1 תְּפִלַּת השחר the morning T'fillah, ת׳ המנחה the afternoon T'fillah &c. (v. respective determinants). Ib. 5[a] אלו הם יסורין . . . בטול ת׳ sufferings of love are those with which no cessation of prayer is connected. Ib. 6[b] הקובע מקום לתְּפִלָּתוֹ he that has a regular place for his prayers. Ib. 31[b] שאסור לישב ת׳ של . . . that it is forbidden to sit down within four cubits distance from one in prayer; a. v. fr.—Ib.[a], a. fr. שומע ת׳ (abbrev. ש״ת) 'hearer of prayer', the fifteenth section of the Prayer of Benedictions which closes with, 'blessed be thou, O Lord, the hearer of prayer.'—*Pl.* תְּפִלּוֹת, תְּפִרֵי. Ib. 26[b] אבות תקנום ת׳ the patriarchs introduced regular prayers. Ib. כנגד תמידין תקנום ת׳ prayers (T'filloth) have been instituted so as to correspond to the daily offerings. Sabb. 30[a] כמה ת׳ והתנונים ever so many prayers and supplications; a. v. fr.

תְּפִלָּה, תְּפִרֵי II f., sing. of תְּפִלִּין, q. v.

תַּפְלוּגְתָּא f. = פְּלוּגְתָּא I, *difference of opinion.* Y. Shebi. I, 33[b] ת׳ דר״ש ורבנן this is a subject of difference between R. S. and the Rabbis. Y. Maasr. IV, beg. 51[a]; a. fr.

תִּי׳, תִּפְלוּת f. (תָּפֵל; v. הִפְלָה) *frivolity, trivialness; obscenity.* Y. Taan. IV, 68[d] top, v. בְּבָיָה. Y. Snh. II, 20[a] top; Y. M. Kat. III, 83[d] top קרע של ת׳ a wanton rent in a garment (without any religious significance); Bab. ib. 22[b]. Num. R. s. 4[20] כל העם . . . ובנו ענה דברים של ת׳ all the people said Halleluiah after the reader, and his son spoke some frivolous words. Ib. s. 10[3] עובדי . . . בדברי ת׳ when the gentiles eat and drink, they engage in indecent talk. Ruth R. to I, 14; Ex. R. s. 5, a. e. כל נשיקות של ת׳ הן וכ׳ all kissing is of a frivolous nature, except the kiss of homage &c., v. נְשִׁיקָה. Sot. III, 4 כל המלמד . . . מלמדה ת׳ he who teaches his daughter the Law, is like teaching her obscenity (because the laws concerning sexual aberrations may excite her sensuality). Ib. רוצה אשה בקב ות׳ וכ׳ a woman prefers a Kab (scanty living) connected with license, to nine Kabs with the restrictions of chastity; Keth. 62[b]; a. fr.

תְּפִי׳, תְּפִלִּין f. pl. ch. (v. תְּפַל; cmp. Syr. תפלתא indusium, Brockelm. p. 400) [*attachment, hangings*, cmp. טוֹטָפֶת,] *T'fillin, the phylacteries tied on arm and head* (Deut. VI, 8; XI, 18). Targ. Deut. VI, 8; XI, 18 (h. text טוטפת). Targ. Y. ib. XXVIII, 10. Targ. Y. I Ex. XXXIII, 23 קטור דתפילי אריך וכ׳ (omit דבידא, a dittography of דבירא from Y. II) the knot of the T'fillin of the glory of my Shechinah (cmp. Ber. 6[a], quoted below); a. e.—Men. 35[b] ת׳ . . . ארפסיך the strap of his T'fillin was broken. Ib.[a], v. בַּיְבַרְתָּא a. תִּירְתּוּרָא. Ber. 6[a] הני ת׳ what is written in the Lord's T'fillin? Y. Ber. II, 4[c] bot. תְּפִילּוֹי, v. עֵיל; a. e.—*Sing.* תְּפִלָּא, תְּפִלְתָּא, תְּפִרֵי. Targ. Y. Deut. XI, 18. Targ. Y. Ex. XIII, 9; a. e.

תְּפִי׳, תְּפִלִּין h. (adapt. from Ch.) same. Men. 35[a] ת׳ מרובעות הלכה וכ׳ that the capsules of the T'fillin must be quadrangular is a Mosaic tradition; Meg. 24[b]. Ber. 6[a] מנין שהקב״ה מניח ת׳ whence do you learn that the Lord puts T'fillin on? (Answ. ref. to Is. LXII, 8) ובזרוע עזו אלו ת׳ 'and by his arm of strength', that is the T'fillin; ומנין שהת׳ עוז וכ׳ and whence do you learn that the T'fillin are 'strength to Israel'? (Answ. ref. to Deut. XXVIII, 10) וראו . . . אלו ת׳ שבראש 'and all the peoples of the earth shall see that the name of the Lord is called upon thee, and fear thee', this refers to the T'fillin on the head; a. v. fr.—Sing. תְּפִלָּה, תְּפִי׳. Men. IV, 1 ת׳ של יד אינה וכ׳ the T'fillah on the arm does not interfere with that on the head (v. עָכַב). Meg. IV, 8 (24[b]) השושה תְּפִלָּתוֹ עגולה וכ׳ he who makes the capsule of his T'fillah round exposes himself to danger (v. comment.) without fulfilling the law. Kel. XVIII, 8 ת׳ ארבעה כלים the T'fillah (of the head) is considered as consisting of four articles (with regard to levitical cleanness); a. e.

תַּפְנָא, תַּפְלוּת, v. תַּפְנִית.

תַּפְנוּג m. (פָּנַג) *delicacy; comfort, enjoyment.*—*Pl.* תַּפְנוּגִין, תַּפְנוּקִים. Tosef. Taan. III (II), 2 ולא . . . בת׳ וכ׳ not that they were allowed to indulge in delicacies, but they eat and drink as much as is required for the maintenance of &c.; Y. ib. I, 64[c] top. Tanh. Mishp. 17 (ref. to Jer. III, 19) מה . . . לתַּפְנוּקֶיהָ של בתו וכ׳ as a father feels bound to provide for his daughter's enjoyments, so I provided for you; a. e.

תַּפְנוּקָא ch. same.—*Pl.* תַּפְנוּקִין. Targ. Lam. IV, 5. Targ. O. Deut. XXXIII, 24. Targ. Koh. II, 8. Targ. Zech. VII, 3; a. e.—Koh. R. to II, 8 (expl. ת׳ שדה ושדות ib.) ותַּפְנוּקִין all sorts of enjoyments.

תַּפְנוּקָא f. same.—*Pl.* תַּפְנוּקִין, v. preced.

תַּפְנִיס, תַּפְנִי׳, v. next w.

תַּפְנִית pr. n. pl. *Tafnith*, a border town [Hildesh. Beitr., p. 22: תַּפְנִית = תבנית = Tibnin; v. Fischer-Guthe Handkarte: Tibnin, Tabnith.]. Y. Shebi. VI, 36[c] (ed. Krot. תפניס, תפניס׳); Tosef. Shebi. IV, 11 תפליח ed. Zuck. (Var. תפנא, תפני׳); (Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874 מיסק?).

תָּפַשׂ, תָּפַס (b. h.; cmp. תָּפַהּ) *to seize, take hold on; to take effect.* Keth. 84[b] את תופס לבעל חוב וכ׳ thou seizest property in behalf of a creditor when the debtor owes others, ואמר ר׳ י׳ התיפס וכ׳ and R. J. has decided that he who seizes in behalf of a creditor when there are other claimants has not taken legal possession. Ib. top והוא שת׳ מחיים (his possession is effectual) when he has seized it during the decedent's life-time. Ab. Zar. 8[b] (expl. קרטיסיס) יום שתָּפְסָה בו רומי מלכות the day when Rome took hold of the government (of the east, v. תִּפְרְסָה). Y. Taan. IV, 68[c] top היה משה תופשן Moses held fast on them (the tablets). R. Hash. 4[b], a. fr. תָּפְסָה מרובה וכ׳, v. מוּעָט. B. Mets. 102[b], a. e. תפוס לשון אחרון hold to the latter expression, i. e. if an agreement contains two discrepant

clauses, the second is legally recognized; Tem. 26a, a. e. תפוס לשון ראשון the first clause (of a vow) is legally recognized. Yeb. 10b, a. fr. אין קידושין תופסין וכ׳, v. קִדּוּשׁ. Y. Dem. VI, 25b תְּפָשָׂה מדת הדין וכ׳ justice takes hold on him &c., i. e. the full rigor of the law is applied against him &c. Num. R. s. 11[1] (ref. to Prov. III, 34) אלו הנזירים שתופשים ענוה בעצמן וכ׳ that means the Nazarites who choose humility for themselves, who abstain from wine &c. Ib. 10[8] ותפשם and arrested them, v. לוּפָר. Snh. 64a מפני מה תפסה תורה לשון מולך why does the Biblical text choose the word *Molekh* (in place of idol in general)? Y. Ber. VII, 11c top, a. e. תופסין אותו seize him, take him to task, v. נָתַן. Ab. Zar. 64a מי תופסת דמי וכ׳ ... דמי how about money which was realized by the sale of an idol, in the hands of a gentile? does the idol hold its equivalent in gentile hands or not?, i. e. does the money in gentile hands retain its character as compensation for an idol, and is it thus forbidden to a Jew? Ex. R. s. 15[20] חיה שלמה תופס פיו וכ׳ Solomon controlled his mouth, in order not to speak before &c. Gen. R. s. 12 כל ... תופסין את הלשון all other letters catch the tongue (require an effort of the organs of speech), but this (the Hé) does not catch &c. (is merely a breathing sound).—*Part. pass.* תָּפוּס, חָפוּשׁ; f. תְּפוּסָה, תְּפוּשָׁה &c. *a*) (cmp. s. v. אָחַז) *holding.* Y. Taan. I. c. חיה משה ת׳ בטפחיים Moses was holding two handbreadths (of the tablets). Ex. R. s. 46, beg. חיה ת׳ בלוחות וכ׳ he held the tablets, and would not believe that Israel had sinned. Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VIII תְּפוּסֵי מעשה וכ׳ holding to the deeds of their fathers, generation after generation; a. e.—*b*) *seized, captured.* Mekh. Mishp., s. 17 תפוסה the outraged woman, opp. מפותה the seduced.

Nif. נִתְפַּס, נִתְפָּשׂ *to be seized, arrested; to have one's property seized; to be made responsible.* Ex. R. s. 15[18] בן בית שנ׳ על ידי בעל וכ׳ a domestic servant who was seized for his employer's debt. Tosef. Ḥull. II, 24 נ׳ ע״ר מינות, v. מִינוּת. Ib. ונתפסתי על וכ׳ and therefore I was arrested on the suspicion of heresy. Ab. Zar. 17[b] כשנתפסו ר׳ אלעזר וכ׳ when R. El. a. R. H. b. T. were arrested (by Roman officials, for rebellious conduct). Ib. אשריך שנתפסת על וכ׳ happy art thou, for thou hast been arrested on one charge only, and woe me that I have been arrested on five charges. B. Bath. 16[b] אין אדם נ׳ על צערו Ms. M. (ed. בשעת) no man is taken to account for what he speaks in his distress. Sabb. 33[b] נתפסים על הדור are seized for the debt (die for the sins) of their generation. Y. Keth. XIII, 35[d] כל הנ׳ על חבירו חייב ליתן לו in every case if one's property was seized for a neighbor's debt, the latter has to reimburse him; ib. אין לך נ׳ וכ׳ in no case must he reimburse him, except in the case of *annona* and head-tax; Y. B. Kam. X, end, 7c; Y. Ned. IV, beg. 38c. Deut. R. s. 2, beg. (prov.) חזי זהיר שלא תתפס מקום דבורך take care that thou be not caught on the spot where thou speakest (held to thy word); a. fr.

Hif. הִתְפִּיס *to cause to be seized, cause to take hold.* Y. Succ. IV, 54[d] top ראה שהתפיסתך התורה לשון וכ׳ behold, the Law has made thee use the expression of endearment &c. Tem. 2a מתפיסין בתמורה הכל all persons can cause the seizure of the substitute together with the original by exchanging a consecrated animal (v. תְּמוּרָה). Ib. 9a מי מתפיס בדבר שאינו שלו can one cause the seizure of a thing which is not his?; a. e.—[Ned. 11[b], sq. מתפיס, v. next w.]

Pi. חִפֵּס, חִפֵּשׂ (v. עָפַס) *to climb, rise.* Gen. R. s. 66, end (ref. to Prov. XXX, 28) באיזה זכות השמימית מתפשת בזכות וכ׳ for what merit does the spider (Esau-Rome) climb (rise to power)? For the merit of those hands (with which Esau nursed his father, by ref. to Gen. XXVII, 31); Yalk. ib. 115; Yalk. Prov. 963 תְּחַפֵּשׂ.

Pirel תְּחַרְפֵּס, *Hithparel* הִתְחַרְפֵּס same. Y. Erub. V, 22[d] top רואה אותו כי מיתחרפס ועולה מתרפס וויורד (v. עָפַס) you look upon it (measure the distance for Sabbath purposes) as if one would climb up and climb down (the wady).

תְּפַשׂ I, תְּפַס ch. same, *to seize, catch.* Targ. Ps. X, 9. Targ. II Esth. III, 8; a. e.—Keth. 84[b] קריביה ... הפוס פרה relatives of R. J. seized a cow that belonged to heirs, out of an alley; שפיר הפסתוה you have seized her legally; ib. תפסיתוה. Ib. דהפסי תורא מיניה ... החוא there was a cowherd for heirs (minors) from whom they (creditors) seized an ox; מחיים חפיסנא ליה I took it when the father was yet living; a. fr.—*Part. pass.* תָּפִיס *holding.* B. Mets. 102[b] משום דת׳ because he is in possession; חכא נמי קא ת׳ here, too, he is in possession; a. e.

Af. אַתְפֵּיס *to cause to seize, to deposit with* (as security). B. Bath. 174a אתפסיה (not אתפסוה); ib.[b] דאתפסיה (not דאתפסה); Keth. 107a דאתפסה צררי, v. I. צָרְרָא.

Ithpa. אִתְחַפַּשׂ, אִיתַחֲפַשׂ; *Ithpe.* אִתְפְּרִישׁ, אִיתַפְּרִישׁ 1) *to be seized, arrested.* Targ. Koh. XI, 4 (ed. Vien. מִתְפַּס).—Tem. 26[b] למימרא דתחת לישנא דאיתפוסי הוא shall we say that *taḥath* has the meaning of being arrested, i. e. if you say, this animal shall be *taḥath* (in the place of) that animal, it becomes consecrated according to the law of exchange (תְּמוּרָה)? Ib. תחת ... לישנא דאתפוסי ולישנא דאיתחולי *taḥath* appears in the sense of being arrested and in the sense of redeeming; לישנא דאיתפוסי דכתיב וכ׳ in the sense of being arrested, as we read (Lev. XIII, 23) &c. Ib. 27a; a. e.—2) *to be deposited.* Keth. 107[b] לא מהפרס, v. I. צָרְרָא.—3) *to hold one's self, cling to.* Ned. 11[b] בהיתירא קא מתפיס he clings to the idea of permission, i. e. by saying, 'this thing be unto me like flesh of a peace-offering after the blood has been sprinkled', he proves that he means to emphasize the permission to enjoy the thing; ... בעיקרו קא מתפיס אלא כגון וה׳ but in a case like this, when he puts down flesh of a peace-offering, and places some permitted food beside it, and says, 'this be like this': does he mean to refer to the original condition of the peace-offering &c.? (v. צָנַן). Ib. 12a בקרבן קא תפיס he refers to the sacred character of a sacrifice; כמתפיס בדבר האסור as if referring to something ritually forbidden (not to something made forbidden by consecration or vow). Ib. בעיקר קא מתפיס he refers to the original day (of his father's death). Naz. 22[b], v. צָנַן. Ib. 21a חד בחבריה מתפיס (in saying, 'and I') each refers to him that spoke immediately before him; בקמא מיתפסי they all refer to the first person; a. e.

תְּפַס II (sec. r. of פרס) *to break; to desecrate.* Targ.

Y. Deut. XXIII, 18 וכ' יתגרמיה ... ולא יִתְפַּס no man ... shall desecrate himself &c.

Ithpa. אִתְפַּס *to be desecrated.* Targ. Job XV, 20 מִתְפַּס ed. Wil., v. פְּרִיס ch.

תְּפַף, or תּוּף (b. h.) *to join, strike, knock.*—Denom. תּוֹף.

Polel תּוֹפֵף *to strike the timbrel; to knock.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII, beg. [read:] הבריא נערות משחקות תוצה לה מְתוֹפְפוֹת בתופים he brought playing girls outside of her (in front of her house) striking the timbrels; Yalk. Gen. 134 (not מהופפת).

תְּפַף I ch., *Polel* תּוֹפֵף same. Targ. Ps. LXVIII, 26 מְתוֹפְפָן (not פִּין ...).

תְּפַף II *to spit,* v. תְּפֵי I.

תַּפְקָדָא, תַּפְקָדָא, v. sub תַּפְקִיד.

תַּפְקִיד m. (פָּקַד) 1) *command, charge; trust.*—*Pl.* תַּפְקִידִים. Lev. R. s. 1, beg. (ref. to Ps. CIII, 20, sq.) עלונים ע"י שהן יכולין לעמוד בתַּפְקִידָיו של וכ' because the celestial beings can stand by (always fulfill) the orders of the Lord, the text says, bless the Lord, ye all his hosts: but as to the earthly beings, who cannot (always) stand by the orders of the Lord, the text says, 'bless the Lord, ye his messengers'; Yalk. Ps. 860 בתַּפְקִידוֹ (*sing.*). Koh. R. to I, 4 דור ע"י שאינו עומד בתפקידיו וכ' a generation of men, because it does not abide by the orders of the Lord, decays, but the earth, which does abide &c. Ib. (מיכמדה) תַּפְקִידֶיהָ וכ' the earth preserves her trusts (fruits preserved in the ground or by admixtures of earth). Y. Ber. V, 9[b] top תפקידיה, v. next w.; a. e.—2) *visit, attendance,* esp. *copulation*; בקש ת' *to seek copulation, long for.* Gen. R. s. 13 בשעה שהמטר ... תַּפְקִידָהּ when the rain falls (in the spring), the cattle ruts. Lev. R. s. 19, end אתה מבקש ... תַּפְקִידוֹ thou hast sexual desires, and has Jechoniah none? Lam. R. to I, 4 הכל מבקשין תַּפְקִידָן all things have natural instincts; אפי' ארזים מבקשין תַּפְקִידָן even cedars have their instincts (love their native climate); אפי' דרכים מבקשין תפקידן even roads have their desires (mourn when they are deserted); a. e.

תַּפְקָד, תַּפְקָדָא, תַּפְקִיד ch. same, *command, charge; trust.* Y. Taan. I, 63[d] top תַּפְקִידָהּ, v. פְּלַט; Y. Ber. V, 9[b] top תַּפְקִידֶיהָ (h. pl.); Yalk. Kings 207.—*Pl.* תַּפְקִידַיָּא, תַּפְקָן. Targ. Y. Deut. V, 28; a. e.

תַּפְקֵד, תַּפְקֵד, תַּפְקִידָא f. same, *command.* Targ. Koh. X, 18, v. מַכְרוּכְיָא. Targ. Deut. VI, 1. Targ. O. ib. V, 28. Targ. I Sam. XIII, 13; a. fr.

בַּר תַּ', תַּפְקָן pr. n. m. *Bar Tafkan.* Y. Keth. X, end, 34[a].

תְּפַר (b. h.) *to join; to sew, mend.* Men. 31[b] ... קרע יִתְפּוֹר בשלש אל יתפור if a rent (in the column of a scroll) goes through two lines, one may mend it; if through three, you dare not mend it (but must insert a new column). Sabb. XIII, 2 ... על מנת לְהַתְפִּיר, הַתּוֹפֵר v. תְּפִירָה. Ib. 60[b] תָּפְרוּ מבפנים if he fastened the leather shoe inside the sandal; a. fr.—Part. pass. תָּפוּר; f. תְּפוּרָה; *pl.* תְּפוּרִים, תְּפוּרוֹת. Tosef. Toh. V, 1 נפל למים ת' כמא if it (spittle) fell into water, if it remains joined (cohesive), it is clean, opp. נמיחה dissolved. Sabb. l. c.; Bets. I, 10 כלים בין ת' ובין שאינן ת' garments when sewed or unsewed. Ib. מנעל שאינו ת' a shoe the sole of which is not sewed on (though temporarily fastened with pegs); a. fr.

Nif. נִתְפַּר *to be sewed.* Kel. XX, 6 משתתפר Var. (ed. משתחבר) when the material for the curtain is sewed up; [Maim. reads משתשבר = משתשפר, expl. 'when he has given it its due length and width by sewing'; for dialectic interchange of ב and פ see בָּקַר a. פָּקַר *Hif.*, and הֶבְקֵר a. הַפְקֵר].

תַּפַּר ch. same. Men. 35[b] מהו למיתְפְּרֵיהּ וכ' how about sewing it and sticking the seam inside?; a. e.

תִּפֶּר, תֶּפֶר m. (preced.) *seam.* Men. 35[a]; Meg. 24[b] בתִּפְרָן ובאלכסון; Rashi (בתופרן), v. אֶלַכְסוֹן. Men. l. c. ... צריך למקום הת' the grooves (marking the division of the compartments of the T'fillin) must reach to where the seam (the border) sets in. Kel. XXIII, 1 מפני שהת' מחברו because the seam joins it (makes the stuffing and the cover one body). Ib. XXVIII, 1; a. e.

תַּפְרָא or **תַּפֵּי** ch. same. Men. 35[b] ועיולי לת' לגאו Ms. M. (ed. ועיולי להַתְפִּירֵיהּ, read: ועיולי לתַפְרֵיהּ or להַתְפִּירֵיהּ; Asheri תירפן), v. תַּפַּר.

תַּפְרָאוֹת f. pl. (preced. wds.) *seams, borders.* Tosef. Kel. B. Bath. III, 1, v. תּוּבְרוֹת.

תַּפְרַאי, תַּפְרַי, v. תַּפְדַּאי.

תַּפַּשׁ, תָּפַשׁ, v. תָּפַס, תָּפֵשׁ.

תַּפְשִׁיחָא m. = פִּשְׁחָא, *stripping.* B. Bath. 54[a] אכלה דיקלא בת' וכ' enjoyed the usufruct of a palm-tree in the way of thinning its branches (and using them).

תַּפְשִׁימָא m. = פִּשְׁיטָא, *a plain thing, certainty.* Y. Hall. III, 59[b] bot. אין ת' לך וכ' if it is plain to thee that &c.

תִּפֶּת, v. תּוֹפֶת.

תָּפְתָּה m. (b. h.) *symbolical name of Gehenna.* Erub. 19[a], v. פָּתָה. Lam. R. to I, 9; a. e.

תַּפְתִּיחָא m. (פתח; cmp. פַּתָּח *Pi.* 3) *broken ground, a field full of cracks and lumps.* B. Bath. 36[a] ת' לא הוי חזקה undisturbed possession of a *taftiha* gives no title.

תָּקוּ, v. תֵּיקוּ.

תִּקְוָה, תִּקְוָה f. (b. h.; קָוָה) *hope; term of time.* Y. Ber. IX, 13[b] bot. ת' מת אבדה תִּקְוָתוֹ ... כל זמן as long as a man lives, he has hope; when he dies, his hope is lost. Y. Naz. I, end, 51[c] הנותן ת' לנודרותו he who sets a limit to his vow of nazariteship (even if it exceed a life time); a. e.

תִּיק, תִּקּוֹלָא, תִּקּוֹלָא f. (תָּקַל II) *snare.* Targ. Koh. IX, 12. Targ. Prov. XXIX, 25 (ed. Wil. תקו).—V. תַּקָּלָא.

תְּקוּמָא, v. תְּקוּמָה ch.

תְּקוּמָה f. (b.h.; קוּם) *rising, preservation; existence; restoration.* Sabb. 66b, v. אֶבֶן. Ex. R. s. 31 10 הרי אומרים שאין להם ת' וכ' they (the gentiles) said that they (Israel) would not rise again, for the Lord has rejected them. Ib. s. 42 אם מניח ... אין לחם ת' לעולם if I leave Israel (to their fate) and go down the mountain, there will be no restoration for them forever; a. e.

תְּקוּמֹת ch. same. Targ. O. Lev. XXVI, 37 ed. Berl. (Ms. II תְּקוּמָא; ed. סירדא). Targ. Y. II Gen. XV, 12.

תְּקוֹנָא, תִּקּוּנָא, v. sub תִּקֵּן.

תְּקוֹעַ, תִּקּוֹעַ (b.h.) pr.n.pl. *Tekoa*, near Bethlehem in Judæa. Men. VIII, 3 (85b) ת' אלפא לשמן (Mish. ed. תקוּעה) Tekoa was the first choice for oil (for the Temple); Tosef. ib. IX, 5. Tosef. Shebi. VII, 15. Tosef. Erub. VIII (V), 6; Sabb. 147b; Erub. 91a; Men. 72a (v. Neub. Géogr. p. 128 sq.).

תָּקוֹעַ m. (תָּקַע) *one that blows the Shofar.*—*Pl.* תְּקוֹעִין. R. Hash. 30a (twice) כי הוה מסיים ... תקיעתא ביבנה לא שמע אינש ... מקל ת' (not תקיעה ביבנה, v. Rabb. D. S. a. l. note) when the reader closed the Musaf prayers (on the New Year's day, v. תְּקִיעָתָא), one could not perceive (his own) voice in his ear on account of the noise made by those (individuals) who blew the Shofar (outside); [Rabb. D. S. a. l. quotes the second time: תְּקִיעַיָּא דיחידאי, Ms. M. תקיעתא דיחידאי, *the blowings of individuals*; owing to these variants glossators in later editions added דיחידאי both times in brackets].

תְּקוֹעָאָה m. (תְּקוֹעַ) *of Tekoa.*—*Pl.* תְּקוֹעָיֵא. Y. B. Mets. X, beg. 12c.

תְּקוֹעָה, v. תְּקוֹעַ.

תְּקוֹף verb, v. תְּקַף.

תָּקוֹף m. (תְּקַף) 1) *strength, power; help, protection.* Targ. Deut. VIII, 17 (O. ed. Vien. תְּקֵף). Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 15, v. צְלַח. Targ. O. Gen. XV, 1 (h. text מגן). Targ. Ex. XIII, 16. Targ. O. Deut. XXXIII, 29 ed. Berl. (ed. Vien. תַּקִּיף); Y. I ib.; a. fr.—2) *attack.* Targ. Job XVI, 14 (h. text פרץ).—V. תּוֹקְפָא.

תְּקוּפָה f. (b. h.; קוּף) *turn, cycle.* Ber. 59b בתקופתה, v. חַמָּה. R. Hash. 8a (Tosaf. *pl.*); a. e.—Esp. *turn of the sun, solstice*; תקופת ניסן *vernal equinox*; ת' תמוז *summer solstice*; ת' תשרי *autumnal equinox*; ת' טבת *winter solstice.* Erub. 56a. Snh. 11b; Tosef. ib. II, 2 על שלשה ... ועל ת' we declare a leap-year for three reasons: on account of the spring crop, on account of the fruits of the trees, and on account of the solstice; a. fr.—*Pl.* תְּקוּפוֹת. Ab. III, 18 ת' the calculation of cycles (astronomy), v. פְּרַכְמֶה. Sabb. 75a חידוש לחשב ת' ומזלות וכ' he who understands the science of cycles and planets and does not practice it; a. e.

תְּקִיל, v. תָּקַל II.

תְּקִין, v. תַּקִּין.

תָּקִין m. (preced.) 1) *established, firm* (corresp. to h. נָכוֹן). Targ. Prov. IV, 18. Ib. XXIV, 3 (ed. Wil. מִתְקַן, *Ithpa.* of תָּקַן). Ib. XVI, 12. Targ. O. Gen. XLI, 32 (ed. Berl. תָּקֵין; ed. Vien. תַּקִּיף; Y. תַּקִּיף); a. fr.—2) *right, good* (corresp. to h. טוֹב, יָשָׁר). Targ. Gen. XIX, 8 (O. ed. Vien. תְּקַן). Targ. O. ib. I, 31. Targ. Ex. XVIII, 17. Targ. II Sam. XVIII, 4 (ed. Wil. תְּקֵין); a. fr.—*Pl.* תַּקִּירִין, תַּקִּירַנְיָא, תַּקִּינִין, תַּקִּינַיָּא. Targ. Ps. VII, 11 Ms. (ed. תריצי). Targ. I Sam. XIX, 4. Targ. Zech. VIII, 4. Targ. Ps. XI, 7; a. fr.—*Fem.* תַּקִּינָא, תַּקִּנָא. Targ. Jer. XXXI, 8. Targ. I Sam. II, 24; a. fr.—*Pl.* תַּקִּנָן, תַּקִּנִן. Targ. Ez. XVIII, 25. Targ. Ps. CXIX, 5; a. fr.

תְּקִיעָא m. *the blowing of the Shofar.*—*Pl.* תְּקִיעֵי, v. תְּקוֹעָא.

תְּקִיעָה f. (תָּקַע) *blowing the Shofar*; esp. *t'ki'ah, a succession of connected notes* (v. שְׁבָר I). R. Hash. 34a, v. שְׁבָר I. Ib. 30a תְּקִיעַת ר"ה ויובל blowing on the New Year's day and in announcing the jubilee. Ib. IV, 9 (33b) שיעור ת' וכ' (not תקיעות) the value of a *t'ki'ah* is equal to the length of three *t'ru'oth*; a. fr.—*Pl.* תְּקִיעוֹת. Ib. סדר ת' שלש וכ' the order of the blowing of the Shofar is this: three tunes, each consisting of three soundings, (*t'ki'ah, t'ru'ah, t'ki'ah*). Ib. 34a שתי ת' לכל אחת ואחת two *t'ki'oth* for each sounding; שלש תרועות ושש ת' וכ' three *t'ru'oth* and six *t'ki'oth* are sounded on the New Year's day. Ib. b top תשע ת' בתשע וכ' if one sounded the nine tunes within nine hours during the day; a. fr.

תְּקִיעֻתָּא ch. same. Targ. Ps. CL, 3 ת' דשופרא (Ms. תִּיקְשׁוּתָא).

תְּקִיעָתָה, תְּקִיעָתָא same; *pl.* תְּקִיעָתָא, תְּקִיעָתָה. Y. Succ. IV, 54b bot. לא תעבדון ת' בשבתא (רומא דת' =) do not arrange the calendar so as to make the New Year's Day fall on a Sabbath; a. e.—Esp. *the prayers on the New Year interspersed with blowing the Shofar, the Musaf of the New Year's Day.* R. Hash. 30a, מסיים ת' וכ', v. תְּקוֹעָא. Lev. R. s. 29 בת' דרב in the New Year's prayers composed by Rab; Tanḥ. Haăz. 4; Y. R. Hash. I, 57a תקיעיתא (corr. acc.); Yalk. Num. 782; Pesik. Baḥod., p. 150a; Dirshu, p. 156b; Y. Ab. Zar. I, 39c top ת' דבי רב; a. e.

תַּקִּיף, v. תַּקֵּף.

תַּקִּיף m. (b. h.; תָּקַף) *strong, powerful.* Sifré Deut. 307 הצור תם 'the rock' (Deut. XXXII, 4) means, the mighty; Yalk. ib. 942.—*Fem.* תַּקִּיפָה. Keth. 26b; a. e.

תַּקִּיף, תַּקִּיפָא ch. same, *strong, mighty; protector; hard, stern, severe.* Targ. Deut. I, 28 (h. text רם). Ib. XXXII, 15 (h. text צור). Targ. Ps. XXVIII, 1. Ib. XXXVII, 35 (h. text ערוץ). Targ. Is. XIX, 4 (h. text עז). Targ. O. Deut. XXVIII, 50 ואי אינש ת' אפין (h. text עז פנים); a. fr.—B. Mets. 64a הוא וכ' and if it is a hard-hearted man that is not likely to give presents; a. e.—*Pl.* תַּקִּיפִין, תַּקִּיפַיָּא, תַּקִּיפֵי. Targ. Ex. I, 9 (Y. ed. Vien. תַּקְפִין). Targ. Is. XIII, 11. Ib. X, 33 (h. text גבהים). Targ. Ez. III, 6 (h. text עמקי; ib. 5 עמק, עמיקי). Ib. 7; a. fr.—Snh. 11a sq. מאי בין תקיפי Ms. F. (ed. עניוותנא), v. עֲנִוְתָנָא; Meg. 28b; Taan. 23b; a. e.—*Fem.* תַּקִּיפָא, תַּקִּיפְתָּא. Targ. Ex. XIII, 9. Targ. Is. XXIII, 7 (ed. Wil. תַּקִּיף; h. text עליזה). Ib. XLVII, 7. Targ. Cant. VIII, 6; a. e.—Keth. 62a; a. e.

תְּקַל I = h. שָׁקַל, *to weigh.* Targ. Gen. XXIII, 16. Targ. Is. XLVI, 6; a. fr.—[Targ. Job VI, 2, v. *Ithpe.*]—Part. pass. מְתְקִיל; *pl.* מְתְקִילִין. Targ. Is. XL, 12 מְתַקַל תְּקִילִין (ed. Wil. מְתַקַל תַּקִילִין, corr. acc.); a. e.—B. Kam. 119[a] ... רב חסדא דהוה תָקֵיל ויהיב תקיל ושקיל Rab Ḥ. had a tenant who weighed and gave, weighed and took (i. e. who was very close in settling; oth. opin. who took one-half of the produces, instead of the customary one-third). B. Mets. 44[b] טבין ותקילין in good and full-weight Denars.

Af. אַתְקַל same.—[Targ. Is. XL, 12, v. supra.]—Y. Shebi. IV, end, 35[c] מַתְקַל גושרא weighed the clods (of the holy land); v. כְּרֵפָא I.

Ithpe. אִיתְתְקַל (אִתְקַל) *to be weighed.* Targ. Job VI, 2. Ib. XXVIII, 15; a. e.

תָּקַל (cmp. תְּקַע) *to strike, knock.*

Nif. נְתְקַל *to strike against, stumble* (cmp. כָּשַׁל). Yalk. Num. 764 כשתראה שנִתְקְלוּ בדבר וכ' when thou seest that they (Israel) have stumbled in anything, leap thou against (attack) them. B. Kam. III, 1 המניח ... ונ' בה ושברה if one left his pitcher on public ground, and another man came and struck against it, and broke it. Ib. 4 נ' הראשון ונפל ונ' וכ' and the first man stumbled and fell, and the second man stumbled over the first. Ib. 28[b] נ' באבן ונשתּוֹת וכ' if he struck against a stone, and the vessel was smashed by the stone; נ' בקרקע וכ' if he struck against soft ground, and the vessel was smashed through falling on the stone. Ib. 29[b] נ' פושע הוא he that does damage by stumbling is legally considered like one criminally negligent; a. fr.

Hif. הִתְקִיל same. Pesik. R. s. 44 הושע ... אלא מַתְקֶלֶת Hosea declared her (Israel) nothing more than a stumbler (ref. to כשלת, Hos. XIV, 2).

תָּקַל II ch. same, *to stumble, fail* (corresp. to h. כָּשַׁל). Targ. Is. VIII, 15. Ib. XXXI, 3. Targ. Ps. XXXI, 11; a. fr.

Pa. תַּקֵּל 1) same. Ib. LVI, 14 (misplaced in ed. Lag. a. oth. under LVII, 3).—2) *to clear,* v. infra.

Ithpa. אִתְתַּקַּל, אִתַּקַּל; *Ithpe.* אִתְתְּקַל (אִתְקַל) same; also: *to be caught, ensnared.* Targ. Ps. IX, 17 (h. text נוקש). Ib. CV, 37 למיתַּקְלָא Ms. (ed. לְמַתְקְלָא, corr. acc.). Targ. O. Deut. XII, 30 (Y. תִּיתּוֹקְלוּן). Targ. Hos. XIV, 2. Targ. Koh. IX, 12 מִיתַּקְלִין (ed. Vien. מִיתְקְלִין Hebraism); a. fr.—B. Kam. 29[a] איתקיל (איהו) ואִיתְתְּקְלָא וכ' Ms. M. (ed. דאתקיל ואתקילה, read with Rashi דאתקיל) when he stumbled, and the camel stumbled over him.

Af. אַתְקֵל 1) *to cause to stumble; to weaken.* Targ. Mal. II, 8. Targ. Lam. I, 14. Targ. Ps. V, 11; a. e.—2) *to remove obstacles, clear.* B. Bath. 54[a] תאר מאן דא' תיקלא וכ' (Ms. M. דתַקֵּיל *Pa.*) if one clears a field for the sake of the field (to sow) &c.; M. Kat. 10[b] דמַתְקֵיל ארעא.

תְּקַל I m. (תְּקַל I) *weight,* esp. (*half a*) *Shekel.* Targ. O. Gen. XXIV, 22 (h. text בקע). Targ. O. Ex. XXXVIII, 26; a. fr.—B. Mets. 80[a], v. נְפָחָא. Ḥull. 59[a] חד ת' חלתיתא one tikla of asafœtida; a. e.—*Pl.* תְּקְלֵי, תִּקְלִין, תִּקְלַיָּא, תְּקַל, תְּקַלֵּי. Targ. Hos. III, 2 (ed. Wil. תַּ). Targ. I Sam. XVII, 5; 7; a. e.—Ḥull. l. c. Shek. VI, 5 ת' חדתין box for the new (the year's) half-Shekels; ת' עתיקין for last year's half-Shekels; Yoma 55[b].

תְּקַל II m. (תָּקַל II) *stumbling, stumbling block, snare, offence.* Targ. Deut. VII, 16 (Y. ed. Vien. תּוֹ'). Targ. Prov. IV, 16 (ed. Wil. תָּ'). Ib. XVI, 18. Targ. Y. Num. XXXI, 16. Targ. O. Lev. XIX, 14 (ed. Vien. תְּקַ'; Y. תּוֹקַ'). Targ. Ex. X, 7; a. fr.—B. Bath. 54[a], v. תָּקַל II; a. e.—*Pl.* תַּקְלִין, תַּקְלַיָּא, תַּקַּ', תַּקְ', תּוּקַ', תְּ', תִּ'. Targ. Job XXXIV, 30. Ib. XL, 24. Targ. Ps. LXIV, 6; a. fr.

תַּקָּלָה f. h. same. Ber. IV, 2, v. אָרַע I. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. שלא תמציא לו ת' that thou provide no snare for him (temptation to sodomy). Snh. VII, 4 לפי שבאת לאדם ת' על ידה ... דבר אחר וכ' because an offence has come to a man through it (the animal with which sodomy has been committed), therefore the text says, that it must be stoned; another reason, (it must be put to death,) lest the animal pass by in the street, and men say, this is the animal for which such and such a man was stoned to death. Ib. 55[a] ת' וקלון וכ', v. קָלוֹן I. Mekh. B'shall. s. 1, end המקנה ... הם היו ת' וכ' the animals which the God-fearing (among the Egyptians) had saved became a snare (cause of evil) to Israel. Kidd. 57[b] (ref. to Lev. XIV, 7) לא אמרה תורה שלח לת' the Law would not order the bird to be sent off for a possible offence (which would be the case, if the bird sent off were not permitted to be used); Ḥull. 115[a]; 140[a]; Yoma 67[b]. Y. Dem. III, 23[c] top עושה ת' באים וכ' he prepares a snare (possibility of sin) to those coming after him. Yoma 86[b] ת' ... שלוה the prosperity of the wicked ends in a snare (leads them to sin). Ḥull. 53[b], a. e. (in Chald. dict.) אתי בהו לידי ת' one may be led to commit an offence through them; a. fr.

תַּקְלוּבְתָּא, v. תַּקְלָבְתָּא II.

תַּקְלָתָא I (or תַּקְלָא), constr. תַּקְלַת = h. תַּקָּלָה. Targ. Is. LVII, 14. Targ. I Sam. XXV, 31. Targ. Ez. III, 20; a. fr.—*Pl.* תַּקְלָן. Targ. Jer. VI, 21.

תַּקְלָתָא II f. (תָּקַל I) *imposts, taxes.* Targ. Is. LVIII, 3 תַּקְלָתְכוֹן (h. text עצביכם). Ib. L, 11 לתקלתכון תתיבון (ed. Wil. לְתַקְלָתְכוֹן; h. text למעצבה תשכבון!). Targ. Ez. XLV, 9 (h. text גְּרֻשֹׁת').

תָּקַן (b. h.; v. קָנַן a. קוֹן) *to make straight, firm, right.*

Pi. תִּקֵּן same, 1) *to straighten, mend, repair, set in order, prepare.* Sifré Deut. 308 אחד ... לְתַקְּנוֹ one that had a crooked staff, and gave it to a mechanic to straighten it; מְתַקְּנוֹ באור he tries to straighten it by heat; Yalk. ib. 942. Shek. I, 1 מְתַקְּנִין את הדרכים וכ' they put in repair the roads and the open places (stations) &c. Pesik. R. s. 28 מְתַקְּנִים את המועדות they arrange (fix the dates of) the festivals; R. Hash. I, 4. Bets. 34[a] אין מתקנין את השפוד וכ' you must not prepare (chip) a spit or sharpen it (on the Holy Day). Ib. מתקנין את הקונדס וכ' you may dress artichokes &c. Gitt. IV, 5 תִּקַּנְתָּם את רבו וכ' you have made it right for his master but not for himself; a. fr.—Trnsf. *to make things legally fit for use by giving the priestly dues.* Bets. 34[b] עבר ותקנו מִתּוֹקֵן if he transgressed (the law forbidding the separation of priestly

gifts on the Holy Day) and prepared it for use, it is prepared (the act is valid). Y. Dem. II, 23c bot. כל אחד ואחד מְתַקֵּן דמאי every one of them gives the priestly dues of his purchase as *d'mai* (v. דְּמַאי). Tosef. ib. IV, 5 ודאי שתִּרְקָנָה דמאי if one gives the dues of what is sure to be untithed, as if it were *d'mai*; a. fr.—2) *to establish, institute, introduce a legal measure, ordain.* Sabb. 33b תִּקְּנוּ שווקים וכ', v. שׁוּק III. Ib. bot. (ref. to Gen. XXXIII, 18) מטבע תי' לחם he introduced coinage for them. Meg. 4a, a. e. משה ת' להם ... שיהו וכ' Moses introduced the custom ... of discussing and studying the subject of the day &c. Sabb. 14b שמעון...ת' כתובה וכ' Simon ben Shetaḥ introduced the marriage contract (jointure) for the wife. Succ. V, 2, v. תִּרְקִין; a. v. fr.—*Part. pass.* מְתוּקָּן; f. מְתוּקֶּנֶת; *pl.* מְתוּקָּנִים, מְתוּקָּנִין; מְתוּקָּנוֹת *a) properly prepared, proper, good, right.* Bets. 34b, v. supra. Erub. 32a, a. e. ... חזקה דבר שאינו מת' the presumption is in favor of the Ḥaber (חָבֵר) that he will not let go out of his hands a thing not ritually prepared (tithed &c.). Tosef. Dem. IV, 8 חטבל והמת' שנתערבו if untithed and tithed things have been mixed up. Ib. VIII, 13 מעשרותיו מת' ופירותיו מקולקלין the tithes he separated are right, but his fruits are wrong (considered untithed). Ib. VI, 14 מת' scrupulous guardsmen. Snh. 39b כמת' שבחם וכ', v. קָלַקֵּל; a. fr.—*b) prepared, predestined, designated.* Pesik. R. s. 27-28 לצרה הזו חייתי עד ... הייתי מת' am I predestined for such trouble? Ib. (not חייתי) מת' לדבר before yet the world was created, thou wast designated for this thing (the prophetic mission). Tanḥ. Ki Thissa 13 שהוא מת' מבראשית וכ' that he (Bezalel) was from the time of creation designated to make the Tabernacle; a. fr.

Hif. הִתְקִין 1) *to prepare, fit.* Ab. II, 12 הַתְקֵן עצמך ללמוד וכ' fit thyself to study the Law, for it does not come to thee by inheritance. Ib. IV, 16, v. פְּרוּזְדּוֹר; a. e.—2) *to ordain, establish a custom, innovate.* Succ. 51b הִתְקִינוּ שיהו וכ' they ordained that the women should sit uptairs, and the men below. Shebi. X, 3, v. פְּרוּזְבּוֹל. Y. R. Hash. IV, 59b bot. מַתְקִין על דבר תורה introduced a measure extending a Biblical law; מתקין על דבריהן extending a Rabbinical ordinance. Ber. IX, 5 התקינו שיהו וכ' they ordained that they should say, 'from everlasting and unto everlasting'; a. fr.

Nif. נִתְקַן *to be straightened, mended, improved.* Koh. R. to I, 15 יכול להתקן (or להתקן *Hithpa.*), v. עָוַת. Ber. 40a בדבר ... בו נתקנו (or נִתְקְּנוּ *Nithpa.*) they were mended (restored) by the same thing by which they were impaired (sinned); Snh. 70b; a. e.

תָּקֵן ch. same, *to be firm, stand* (corresp. to b. h. כּוּן, כָּנַן). Targ. Ps. XC, 17 יְתַקְּנֵן ed. Ven. (Ms. יְתַקְּנֵן; ed. Wil. יְתַקְּנוּן *Ithpa.*). Targ. Prov. XXII, 18 נִיתְקְּנִין (ed. Wil. נְתִקְּנוּן *Ithpa.*).

Pa. תַּקֵּן 1) *to establish.* Targ. Ps. IX, 8. Ib. LXXIV, 16 Ms. (ed. *Af.*). Targ. Is. LXII, 7. Targ. II Sam. VII, 12; a. fr.—Part. pass. מְתַקַּן. Targ. Jud. XVI, 26 (not כּוּן ...). Targ. Ps. LXXXIX, 38 (ed. Lag. מְיתַקַּן *Ithpa.*); a. e.—2) *to prepare, arrange, set in order; to improve, do a thing properly.* Targ. Is. XL, 13 (h. text תכן). Targ. O. Ex. XVI, 5. Targ. Prov. VI, 8. Targ. Ps. XI, 2; a. e.—[Targ. O. Deut. XXII, 5, read with ed. Berl. יְתָקֵן.]—Part. pass. as ab. Targ. Ez. XVI, 13 (not כּוּן ...). Ib. XVIII, 12; a. fr.—Keth. 112a bot. מְתַקֵּן מתקלירה repaired its offences (dangerous places on the road to Palestine); Yalk. Ps. 855. Tam. 27b תַּקֵּן נפשך put thyself in order (regulate thy bowels). Sabb. 33b איזיל אֲתַקֵּן מילתא I will go and remedy something (do something to benefit the community). Ib. איכא מילתא דבעי לתַקּוּנֵי is there anything that requires to be remedied? Zeb. 15a אפשר לתַקּוּנֵי it can be remedied. Ib. 76b תַּקּוּנֵי גברא שאני when a person is to be made fit (restored from a disqualification), we make an exception; Men. 105b. Keth. 85a, a. fr. לתקוני שדרתיך, v. עֲצַת; a. fr.—Esp. *to make fit for use by separating the priestly gifts.* Gen. R. s. 60 תַּקַּנְתָּ אילין וכ' hast thou tithed those figs? Ib. תַּקַּנְתּוּהוּ have you tithed it (the barley)?; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. אפשר ... דלא מְתַקְּנָן is it possible that R. Z. should have eaten of them when they were not tithed?; a. fr.—3) *to introduce, ordain, innovate, reform.* Ber. 33b אי לאו ... ותַקְּנִינְהוּ בתפלה וכ' were it not that Moses had said them (the words, 'O God, great, mighty and terrible'), and the men of the Great Assembly had come and introduced them in the prayers, we could not dare to say them. Ib. תמני סרי תַּקּוּן וכ' eighteen benedictions they have ordained, nineteen they have not. Ib. 40b ברכה דלא תַּקִּינוּ רבנן a benediction which the Rabbis have not introduced. B. Bath. 90b רב פפא ... ת' כיילא וכ' Rab Papa ... introduced a measure of three K'fizas. Ib. אנא ... תַּקִּינֵי I have introduced a new measure; a. v. fr.

Af. אַתְקֵן 1) *to establish.* Targ. Prov. III, 19. Targ. Is. XXX, 33; a. e.—2) *to prepare, arrange, set in order* &c. (v. *Pa.*). Targ. Num. X, 33. Targ. Gen. XLIII, 16. Targ. Ex. XXX, 7; a. fr.—3) *to introduce, ordain, innovate, reform.* R. Hash. 34a איתקין ר' אבהו וכ' (read: אַתְּ; Ms. M. הִתְקִין Hebr.) R. A. introduced the custom in Cæsaræa of sounding one T'ḳi'ah, three notes of Sh'barim, and one T'ḳi'ah. Ib. מאי א' what has he improved (what has he achieved with his ordinance)? Gitt. 86a א' רב יהודה וכ' Rab Judah introduced the formula for the sale of slaves: 'this slave &c.' Y. Ḥag. I, 76c ר' יודה ... לאַתְקָנָא לון וכ' (or לְמֵיתַקְּנָא, *Pa.*) R. Judah the Nasi sent out R. Ḥ. ..., that they should pass the towns ... to institute teachers of Bible and of Mishnah for them; Midr. Till. to Ps. CXXVII; Lam. R. introd., beg. דיפקון וירַתְקְּנוּן קרייתא וכ' (or וירַתְקְּנוּן) that they should go and improve (the education of) the towns in Palestine; a. fr.

Ithpa. אִיתַּקַּן, אִיתְתַּקַּן; *Ithpe.* אִיתְתְּקִין, אִיתְּ 1) *to be established, confirmed; to be prepared, arranged.* Targ. I Kings II, 46. Targ. Prov. XII, 19. Ib. XIX, 29 (ed. Wil. מְתַּ, part. pass. *Pa.*); a. fr.—2) *to be prepared, dressed; to dress, adorn one's self.* Targ. Hos. II, 15. Targ. II Esth. V, 1; a. fr.—3) *to be instituted, ordained.* B. Kam. 82a עזרא תיקן ... מיתַּקַּנָא Ezra introduced this? was it not introduced before that (by Moses)?; a. e.

תִּקּוּן, v. תִּיקּוּן.

תַּקָּנָא, תַּקֵּן, תַּקֵּן, v. תַּקָּן.

תַּקָּנָה f. (תָּקַן) 1) *remedy.* Ḥag. 5a, v. מָצָא. Ib. 15a

מה כלי ... יש להם ת' ... יש לו ת' as gold and glass vessels, even when they are broken, can be mended (remolten), so may a scholar, even if he has sinned, be restored (through repentance); Ab.d'R.N. ch.XXIV. Y.Sabb.IX, end, 12[b], v. עוֹלָמִית; a.fr.—2) *arrangement, ordinance, improvement, measure for the public welfare, reform.* Keth. 10[a] תַּקָּנַת חכמים וכ' הואיל since it (the K'thubah) is merely a Rabbinical ordinance, she can collect her jointure only from the worst land. Ib. בְּתַקָּנָתָם, v. יָעַל. Gitt. IV, 6 we must not help captives to escape, מפני תקנת השבויין this regulation was made for the benefit of the (remaining) captives (who would be ill-treated after one escaped). Ib. V, 5 it has been decreed that if a joist is stolen and put into a building, the owner must accept the money for it, מפני תקנת השבים as a measure for the benefit of repentant sinners. R. Hash. I, 4 מפני תקנת קרבן in order to be able to regulate the sacrifices (for the New Year's day). B. Kam. 115[a], a.e. תקנת השוק, v. שׁוּק III. Y.R.Hash. IV, 59[b] bot. אחר תת' ויש ת' is there an ordinance after an ordinance, i.e. can a measure enacted by the Rabbis be extended by another enactment?; a.fr.—*Pl.* תַּקָּנוֹת. Bab. ib. 31[b] זו אחת מתשע ת' וכ' (not אחד) this is one of the nine reforms introduced by R. J. ben Zaccai. B.Kam. 82[a] עשר ת' וכ' (not עשרה) Ezra made ten regulations: that reading from the Law should take place on Mondays and Thursdays &c. Men. 51[b] שתי ת' וכ' (not שני) two reforms were introduced by the Rabbis &c. B. Mets. 112[b] הני הילכתא ניתנו הני ת' ניתנו do you call these *hălakhoth* (legal decisions)? these are reforms (changing the Biblical law). Ib. קבועות ת' measures deserving to be perpetuated (to supersede the Biblical law); a.fr.

תַּקָּנְתָּא ch. same, 1) *remedy.* Targ. Y. Num. IV, 19.—Meg. 3[a] מאי תַּקָּנְתֵּיהּ וכ' what is his remedy (what shall he do)? Let him read the Sh'm'a. Snh. 7[a] ולא הויא ת' לעולם and there would never be a remedy for them; אפשר ... ת' בתשובה there might have been a remedy for them through repentance. Zeb. 76[a] איתי ליה ת' ברעייה there is a remedy for it by letting it go to pasture; a.e.—2) *measure, ordinance, reform.* Meg. 2[a] אתו רבנן ועקרו ת' דתקינו וכ' will the Rabbis abolish an institution introduced by the men of the Great Assembly? Ib. אפי' בזמן הזה איתא להאי ת' this regulation is maintained even in our days (after the destruction of the Temple). B.Kam. 96[a] ת' לעכו"ם וכ' shall we introduce a measure for the benefit of a gentile (robber, as we do for the benefit of a repentant Jew)? B. Mets. 5[a] sq. שבועת ... ת' הויא ות' לת' לא עבדינן R. Nahman's oath of equity (v. חִיסְּתָא) is a reform, and we do not introduce a reform for a reform, i.e. the Rabbinical ordinance that, when one of the litigants is unfit to make oath, the opponent must swear, applies only to cases in which the oath is required by Biblical law, but not to cases in which the oath is itself a Rabbinical requirement; Shebu. 41[a]; 46[a]; a.fr.

תָּקַע (b.h.; cmp. תָּקַל) [*to bring into contact, knock, insert,*] 1) *to drive a peg in, put up a tent; to fasten.* Yalk. Cant. 981 הלואי יִתְקַע תורתי בלבנו וכ' Oh that he would drive his law into our heart as in former days. Ex. R. s.1 17 Caleb is named Tekoa (I Chr. II, 24), שת' לבו לאביו וכ' because he fastened his heart on his father in heaven. Yeb. 109[b] תּוֹקֵעַ עצמו לדבר הלכה he who nails himself to the matter of the law, i.e. confines himself to study, and is remiss in practical conduct; ואיבעית אימא תוקע ... בדיוקנא וכ' or I may explain, 'he who nails himself to the matter of the law' refers to a judge before whom a case comes, and he having learned a certain *hălakhah* decides by analogy, while there is a greater scholar than he whom he fails to consult; a.e.—*Part. pass.* תָּקוּעַ *lodged, placed.* B. Mets. 85[b] אצל מי אתה ת' next to whom art thou placed (in heaven)? Y. Sot. IX, 23[c] בלבו ותסכין ת' with the knife sticking in his heart; a.e.—2) (cmp. רָעַע) *to shout,* esp. *to blow* (*a horn*). B. Kam. 18[b] תרנגול ... ות' בו ושברו if a cock put his head into a glass vessel and crowed into it, and broke it; Kidd. 24[b]. Ib. ת' באזנו וכ' if one blew on a horn into a person's ear, and made him deaf; a.e.—Esp. *a) to blow the Shofar at services; b) to sound the plain note* (תְּקִיעָה). R. Hash. III, 5 בר"ח תּוֹקְעִין בשל זכרים on New Year's day they blow on a ram's horn. Ib. 7 התוקע לתוך החבור וכ' if one blows (the Shofar) into a pit &c. Ib. IV, 1 תוקעים ... יום טוב when New Year fell on a Sabbath, they blew in the Temple, but not in the country. Ib. 8 מלתקוע ... אין מעכבין we do not prevent children from blowing the Shofar (on the Sabbath). Ib. 9 תְּקָעוּ הכהנים וכ' תוקע ומריע ותוקע, v. רוּעַ I. Taan. II, 5 (the reader said,) sound the T'ki'ah, you priests, and they did so, (upon which he said,) He who has answered &c.; a.v.fr.—[3) *to slap with the back of the hand.* B. Kam. VIII, 6 (90[a]) התוקע לחבירו he who slaps his neighbor on the ear; oth. opin. who shouts into his neighbor's ear.]

Hif. הִתְקִיעַ *to cause to blow.* R. Hash. IV, 7 השני מַתְקִיעַ the second reader orders the blowing of the Shofar.

Nif. נִתְקַע 1) *to be driven in, be inserted.* Yeb. 54[a] וכ' and his membrum was inserted.—2) *to be lodged.* Taan. 24[a] אוי לו לדור שכך בכך Ms. M. (ed. שכן נ') woe to the generation that is placed in such a (bad) position.

תְּקַע ch. same, 1) *to clap.* Targ. Ps. XLVII, 2.—2) *to sound, blow.* Targ. I Chr. XXV, 5. Targ. Num. X, 3, sq.; a.fr.

Ithpe. אִתְתְּקַע *to be sounded.* Targ. Is. XXVII, 13.

תְּקִיעוּתָא, v. תְּקִיעָתָא.

תָּקַף (b.h.; קפף, cmp. תָּבַת) 1) *to seize, overpower.* Yeb. 54[a] ותקפתו רבמיתו (not ויתקפתה) and his sister-in-law seized (forced) him. Ib. תְּקָפוּהוּ נכרים וכ' gentiles seized him, and coupled them. B. Mets. 6[a] תְּקָפָהּ אחד בפנינו if one (of the two litigants) seized it (the object in dispute) in the presence of the court. Ib.[b] תְּקָפוֹ כהן if a priest seized it (the lamb of doubtful first birth). Ab. Zar. 23[a] יצרו תוקפו his passion overpowers him. Midr. Till. to Ps. XIX, 14 (ref. to אירתם ib., with play on אירתן) אלו תוקפי עבירות this refers to those who conquer sin; a.fr.—2) (with עַל) *to rest heavily upon, be hard.* Ab. III, 8 תָּקְפָה עליו משנתו if his study was too hard for him (and therefore he forgot again what he had learned); Men. 99[b]; a.e.

תְּקֵף, תַּקֵּף ch. same, 1) *to seize, hold firmly.* Targ.

Job XXVII, 6 תַּקְפִּית Ms. (ed. תַּקְפִּיתִ). Ib. VIII, 15 יִתְקְפִנֵּיהּ ed. Lag. (ed. Wil. תתקיף, corr. acc.; Ms. יִתּוֹקֵם *Ittof.*).—2) *to be strong, become powerful.* Targ. Ex. I, 7 (Y. ed. Vien. אִתְקְרִיפוּ *Af.*). Ib. XIX, 19 (Y. ed. Wil. תַּקִּיף, read: תַּקְרִיף). Targ. Gen. XLI, 57. Targ. O. Deut. XXXI, 6, sq. Targ. Jud. VII, 11 יִתְקְפָן ed. Lag. (ed. Wil. יתקוף, corr. acc.); a. fr.—3) *to be heavy, rest heavily upon, be hard.* Targ. O. Gen. XLVII, 20 (Y. תַּקִּיף). Targ. I Sam. V, 7 (ed. Wil. תַּקִּיפַת).—Gitt. 77b ת' לֵיהּ עלמא the world was heavy for him, i. e. he felt very ill (v. גַּלְיָל II). Kidd. 22b חזריה דתקיף ליה עלמא he saw that he was very sick; a. fr.—Ned. 91a, v. infra.—4) (with רוגזא, or sub. רוגזא) *to be vehement, hot, excited.* Targ. Gen. XXX, 2. Targ. Ex. XXII, 23. Targ. Ps. XVIII, 8 ת' לֵיהּ; Targ. II Sam. XXII, 8 ת' רוגזיה. Targ. Jon. IV, 4; 9 תָּקֵף ed. Lag. (ed. Wil. תַּקִּיף, a. תקוף). Targ. Gen. IV, 6 (Y. ed. Vien. תַּקִּיף); a. fr.—Yeb. 63b מִתְקְרִיף תַּקִּיפָא she is irascible, v. עֲבַר *Ithpe.*—Ned. 91a זמנין דתקיף לה מן גברא sometimes she has a strong feeling against her husband; [oth. interpret.: she has a strong passion for another man].—4) *to get hot, ferment, get sour.* B. Mets. 64a אי תַּקְפָה ברשותך if it should get sour, it shall be considered in thy possession (it shall be thy loss). Ib. 83a זבנית . . . ותקיפו להו I bought three hundred barrels of wine for thee, and they turned sour; ארבע . . . כי תַּקִּיפֵי וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 4) if four hundred barrels turn sour, this must have been rumored about; Yalk. Ex. 346 כי תַּקְפֵי; Ber. 5b (En Ya'ăḳob אִיתְחֲקוּף *Ithpe*); a. e.

Pa. תַּקֵּיף (cmp. חזק) 1) *to strengthen; to repair; to harden (the heart of).* Targ. Ps. CXLVII, 13. Targ. II Kings XII, 7; 9. Ib. 6 יְתַקְפִּין (not יְתַקְ'). Targ. Deut. I, 38. Targ. O. Ex. IV, 21 ed. Berl. (ed. Vien. *Af.*). Targ. Ps. LXXXIX, 41 (h. text פָּרְצ'!); a. fr.—2) *to seize, force.* Ḥag. 15a תַּקְפֵיהּ עיילֵיהּ וכ' he seized him and brought him to the school-house.—3) (v. תַּקִּיף) *to be strong* &c., v. supra.

Af. אַתְקֵיף 1) *to grow strong.* Targ. Y. Ex. I, 7 (v. supra); a. e.—2) *to strengthen, make strong, heavy; to harden.* Targ. Ps. CV, 24. Targ. I Kings XII, 10; 14. Targ. Jer. V, 3; a. fr.—Part. pass. מְתַקַּף. Targ. Is. XXX, 13.—3) *to seize, take hold of, to cause to seize.* Targ. Gen. XXI, 18. Targ. Ex. IV, 4. Ib. IX, 2; a. fr.—4) (scholastic term) [*to seize, stop,*] *to raise an objection.* Ḥull. 43a מַתְקֵיף לֵיהּ וכ' R. A. objected to it; a. v. fr.

Ithpa. אִיתְתַּקַּף, *Ithpe.* אִיתְקַף, *Ittof.* אִתּוֹקַף 1) *to strengthen one's self, be strong; to make an effort.* Targ. Y. Deut. XXXI, 6, sq. Targ. II Chr. I, 1. Ib. XVIII, 34. Targ. Ps. CVI, 23 (some ed. *Af.* incorr.); a. fr.—2) *to be hardened.* Targ. Ex. VII, 13; a. e.—3) *to get sour,* v. supra.—[Targ. Y. Num. XXXVI, 7 תיתקף, read: תיסתקף, v. I. סְקַף.]

תַּקְפָא, תַּקֻּף, v. תּוֹקֶף, הוּקְפָא.

תַּקְפָא, *pl.* תַּקְפִּין, v. תַּקִּיף ch.

תַּקְרָה f. (תָּקַר II) *roofing, ceiling, joists.* B. Mets. X, 2, v. מַצְדִּיבָה. Ib. 117a בחזוק ת' קמיפלגי (read: בְּחִזּוּקֵי) they differ as to whether the cement is for strengthening the ceiling (or for levelling the upper floor). Y. ib. X, beg. 12c התחתון נותן ת' ולעליונים the owner of the lower story must furnish the joists and the boards. Ex. R. s. 1 6 לפי שהם תִּקְרַת העולם זה שמתקן ת' וכ' because they (the tribes) are the ceiling of the world; he that arranges the joists properly puts the thick side of one beam by the thinner side of the other; Tanḥ. Sh'moth 3 תִּקְרָתוֹ של עולם (not תקרתן); a. fr.

תַּקְרֻבְתָּא, v. תַּקְרוּבְתָּא.

תַּקְרוֹבֶת f. (קָרַב) *gift, offering.* Tosef. B. Bath. VI, 14; Ḥull. 94a ולא ירבה לו בת' וכ' one must not overwhelm his guest with offers, when he knows that he will not accept; Y. Ab. Zar. I, 39c bot. Bab. ib. 32b ת' ע"א offering before an idol; a. e.

תַּקְרוּבְתָּא, תַּקְרֻבְתָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXXII, 14 (ed. Vien. תַּקְרֻבְ'). Targ. Jud. VI, 18. Targ. Y. Gen. XV, 9 תַּקְרוּבְתִּי = תַּקְרוּבְתִּין my offering; a. fr.

תַּקְרַת, v. תּוּקְרַת.

תַּקְשִׁיט, v. תַּכְשִׁיט.

תַּר, v. תּוֹר.

תָּרָא m. = תּוֹרָא I, *ox.* Targ. Esth. V, 14 ת' דנחשא a (heated) copper ox; cmp. טוּלָא II.

תָּרָא, v. תּוֹרָא II.

תָּרָא, v. תְּרֵי I, II.

תָּרָאדָא, תְּרָאדָא, v. תְּרֵדָא II.

תַּרְבָּא, תַּרְבָּא (תְּרֵיב) m. (רבי) *fat,* esp. = h. חֵלֶב, (*forbidden*) *abdominal fat.* Targ. Lev. III, 3. Ib. 17 (Y. תריב); a. fr.—Bekh. 30a top ת' דאטמא the fat of the flank (on the kidneys). Ḥull. 93a, v. קְלִירְבוּסְתָּא. Ib. חלתא משום ת' three (of the membranes) are forbidden as coming under the category of fat; a. fr.—*Pl.* תַּרְבֵּי, תַּרְבִּין. Targ. Lev. VIII, 26. Targ. II Chr. VII, 7; a. fr.—Ḥull. 80a שרי תַּרְבֵּיהוּ permitted to eat their fat.

בֵּי תַּ', תַּרְבּוּ pr. n. *Be-Tharbu,* name of a settlement near Pumb'ditha, and of a family. Yoma 77b (v. Rabb. D. S. a. l. note 6). B. Kam. 23b עיזי דבני ת' וכ' (Ms. H. תרכו) the goats of Be-T. did damage &c.

תַּרְבּוּכוֹת* f. pl. (רבב, v. רְבוּבָה, רְבִיבָה) *mixtures.* Lam. R. to I, 2 שלא היה קולן הולך מקול ת' היום Ar. s. v. רבך (differ. in ed.) their voice did not spread on account of the confused sounds of the day.

תַּרְבּוֹסִין, תַּרְבּוֹסִים, v. תַּרְפּוֹס.

תַּרְבּוּת f. (b. h.; רָבָה) 1) *growth, education, rearing.* B. Kam. 16b בני ת' tamed animals. Ib. ארי ת' a tamed lion.—Esp. ת' רעה *bad manners, depravity; degenerate child.* Nidd. X, 8 הרי זו ת' ר' this is mischievous conduct. Ḥag. 15a לאחר שיצא לת' ר' after he (Elisha ben Abuya) had become an infidel. Ex. R. s. 1, beg (ref. to Gen. XXI, 11) על שיצא לת' ר' (Abraham was displeased because of his son) because of his depravity. Ib. כל

המונע ... סוף בא ח' ר' when a man refrains from chastising his son, the latter will in the end turn to mischief. Ib. ללמוד ממנו ח' ר' to learn bad manner from him. Ib. קשה ח' ר' בתוך ביתו וכ' a degenerate child in a man's house is worse than the war of Gog and Magog. Gen. R. s. 28 למלך ... והוציאו לח' ר' a king that gave his son in charge of a pedagogue, and he led him to a bad life; a. fr.—2) *fructification.* Y. Ab. Zar. II, 41^{b}, v. תּוֹרִיב.

תַּרְבּוּתָא, תַּרְבּוּת ch. same, *training, manner.* Targ. Y. Gen. XXI, 12 נפק מתרבותך has gone out of (abandoned) thy teaching.—Gen. R. s. 28 יתמחק ... לח' בישא be that man's name blotted out, for he has led my son to a bad life.

תַּרְבִּינָא, v. sub תּוֹר.

תַּרְבִּיץ, v. תַּרְבֵּץ II.

תַּרְבִּיצָא m. = h. תַּרְבִּץ, 1) *garden near the house* (cultivated by sprinkling). M. Kat. 6^{b} האי ח' שרי לתרבוצי וכ' it is permitted to sprinkle the house garden during the festive week. B. Bath. 7^{a} ח' מטירה got for his share the garden. Ib. 67^{a} ח' משמע מר סבר Ms. F. a. Rashi (ed. תרבצא) one says, by *darta* the court was meant, v. דַּרְתָּא; a. e.—2) *hall,* esp. *school-hall.* Targ. I Chr. II, 55.—Men. 82^{b} ובח' אמור וכ' and in the school-hall they said &c. (v. Halévy, Doroth, 1897, p. 226). Ber. 57^{a} (v. Rashi).—*Pl.* תַּרְבִּיצֵי. Taan. 6^{b}, v. בּוֹר I ch.

תַּרְבִּית f. (b. h.; רָבָה) *increase, profit, interest.* B. Mets. V, 1 איזהו ח' what kind of interest is called *tarbith*?, v. רָבָה. Ib. 60^{b} ותיסברא דאיכא נשך בלא ח' am I to understand that there may be *neshekh* (receiving more than loaned) without *tarbith* (profit)? Ib. ח' ... נשך איכא in such a case there is *neshekh* ..., but no *tarbith*, because he has no profit, having loaned him a Danḳa and received a Danḳa; a. fr.

תַּרְבֵּץ I (*Taf.* of רָבַץ) *to sprinkle.* M. Kat. 6^{b} לתַרְבּוּצֵי, v. תַּרְבִּיצָא.

תַּרְבֵּץ II m. (רָבַץ) 1) *garden at the house* (cultivated by sprinkling), *court.* B. Bath. 98^{b}, v. קַנְטְרָר.—Trnsf. ח' הוושט *the wide part of the gullet.* Hull. 43^{b}, sq. Ms. M. (ed. תּוּרְבַּץ).—2) *hall, academy.* Tanh. Thazr. 9 ירדו לבבל ח' ועשו ח' לתורה they went down to Babylonia (with Jechoniah) and prepared a teaching place for the Law; Yalk. Kings 231 תַּרְבִּיץ.

תַּרְבָּצָא, v. תַּרְבִּיצָא.

תַּרְבַּקְנָה, v. תּוּלְבַקְנִי.

תַּרְבַּתַּר, v. תִּרְבּוּתָר.

תָּרַג, *Hif.* הִתְרִיג (denom. of אֶתְרוֹג) 1) *to give oranges to eat.* Y. Maasr. II, 50^{a} bot. הַתְרִיגוּ וכ' (ed. Krot. התריגי), v. בָּהַם.—2) *to make bright.* Erub. 53^{b} (in enigmatic speech) הַתְרִיגוּ לפחמין Ms. M. a. Ar. (ed. אַתְרִיגוּ Chaldaism) make the coals bright, v. זָהַב.

תַּרְגּוּם m. (תִּרְגֵּם) *interpretation, translation, version,* esp. *Targum,* the Chaldaic (Aramaic) versions of the Scriptures. Meg. 3^{a} ת' של תורה וכ' the translation of the Torah was composed by Onkelos the proselyte from the mouth (by direction) of R. El. and R. Joshua; ת' של נביאים וכ' the translation of the prophets was made by Jonathan ben Uzziel from the mouth of Haggai &c. Ib. ועוד בקש לגלות ח' של כתובים and he wanted furthermore to reveal the rendition of the Hagiographa. Ib. מפורש זה ת', v. פָּרַשׁ. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 2; Sabb. 115^{a} הרי כתיבין ת' וכ' if Scriptural books are written in Targum (Aramaic) or in any other language; ib. ובידו ספר איוב ת' and had in his hand the Book of Job in Targum. Ib.^{b} ... ת' שכתבו שכתבו ת' Aramaic Biblical passages written in Hebrew translation, or Hebrew passages written in Aramaic. Ib. ת' שבתורה Aramaic words in the Pentateuch (Y'gar Sahădutha, Gen. XXXI, 47). Kidd. 49^{a} ת' דידן our (the authorized Babylonian) Targum. Ber. 8^{a} bot., v. שְׁנַיִם. Yad. IV, 5 ת' שבעזרא וכ' the Aramaic passages in Ezra &c.; a. fr.

תַּרְגּוּמָא ch. same, 1) *loud speech.* Targ. Ps. VII, 1 ת' דאודייתא (ed. Lag. תִּרְגְּמָא; Regia תִּרְגָּמָא; ed. Ven. תורגמא) a shout (song) of thanksgiving (h. text שגיון).—2) *translation, version.* Meg. 3^{a} אלמלא ת' דהאי קרא וכ' but for the Aramaic rendering of that verse (Zech. XII, 11) we should never have known what it means; a. fr.

תִּרְגּוּמָה, v. next w.

תַּרְגִּימָא (or תִּרְגּוּמָא) m. (a popular adaptation of τράγημα, v. preced. art.) [*that which comes after the meal,* as the interpretation is read after reading from the original,] *dessert.* Tosef. Ber. IV, 4 (Var. תרגומה). Y. Pes. X, beg. 37^{b} תרוגימא; a. e.; v. טַרְגִּימָא.

תִּרְגֵּם, תִּיר' (late b. h.; רגם *to speak aloud,* Assyr.) *to deliver, proclaim* (v. Ezra IV, 7). Lev. R. s. 9 (ref. to Prov. XIV, 9 וליץ) הטיפש הזה מְתַרְגֵּם חובתו בפיו וכ' that fool proclaims his guilt with his own mouth and says, am I not bound to bring a sin-offering &c.?—Esp. *a) to explain, interpret,* act as an Amora (v. אֲמוֹרָא); *b)* (at public service) *to translate orally* (*in Aramaic*) *what has been read from the Scriptures in the original.* Y. Bicc. III, 65^{d} top ת' ר' וכ' R. Jacob ... (having to act as an Amora to an ignorant teacher) interpreted (the verse Hab. II, 19) &c. Y. Succ. V, 55^{b} bot. מהו מפקידין תי' ר' ... מפשילים what is *mafki'in?* R. H. (as Amora) before R. J. explained it by the word *mafshilim* (v. פָּשַׁל). B. Bath. 88^{a} אני וארי תִּרְגֵּימְנוּהָ (prob. to be read: תִּירְגְּמָ') I and the lion in our company (a great scholar) have explained it; (Snh. 8^{b}; Sabb. 111^{b} חַרְגִּימָא, חַרְגִּימָה Chald.). Ib. 53^{a} ישר וכן תִּרְגְּמָה וכ' it is right, and so did Aryokh (Samuel) teach it (as Amora) in Babylonia. Kidd. 49^{a}; Tosef. Meg. IV (III), 41 הַמְתַרְגֵּם קטן ... ומתרגם, v. צוּרָה, וכ' ■ minor may read from the Law and translate; a. fr.

Hithpa. הִתְתַּרְגֵּם, תִּיתַּ' *to be translated, interpreted.* Ib. 10 מִיתַּרְגְּמִין; Tosef. ib. IV (III), 31 מְתַּ', v. קָרָא; a. e.

תַּרְגֵּם ch. same, 1) *to read* (after reciting from the Pentateuch). Targ. II Esth. III, 8 קרין בספריהון ומְתַרְגְּמִין בנביאיהון they read from their books (the Pentateuch) and recite (as Haftarah, v. פָּטַר) from their prophets.—

2) *to interpret, translate, explain.* Sabb. 111b; Snh. 8b, v. preced. Sabb. 10b דמתרגמינן וכ׳, v. תרגן. Ib. 28a, v. סַמְגּוֹנָא. Ib. 64a. R. Hash. 33b. Gitt. 68a (ref. to שדה ושדות, Koh. II, 8) הכא תרגמוה וכ׳ here (in Babylonia) they translate it &c. Hull. 80a, v. תּוּרְבָּלָא. Keth. 110a . . . תַּרְגְּמָה אליבא וכ׳ R. N., developing the opinion of R. Sh., explained it &c.; Sabb. 52b; a. fr.

תַּרְגְּמוֹנְיָא, Y. Ḥall. IV, 60a bot., v. תּוּרְגְּמָנָא.

***תַּרְגֵּן** (a compound of תּוּר גְּנִי, based on a homiletical play on ותרגנו; v. Shebu. 47b, a. e., quot. s. v. תּוּר I) *to espy the fault of.* Targ. Y. Deut. I, 22 ויתרגנון (read: וירתרגנון; h. text וירחפרו, v. Sot. 34b); Targ. Y. I ib. 24 ותרגנו ed. Vien. (read: ותתרגנו; oth. ed. ותתרגנו; h. text וירגלו).

תַּרְד m. (cmp. טַרְוָא) a species of *beet* (bletum). Tosef. Kil. I, 11; Y. ib. I, 27a bot. תְּרִיד (R. S. to Kil. I, 4 תתרין); Tosef. ib. II, 15; a. e. — *Pl.* תְּרָדִין, תְּרָדִים. Erub. 28b bot. (interch. with סִילְקָא). Kil. I, 3 הת׳ והלעונים וכ׳ beet and garden-orach are not heterogeneous; Y. ib. 27a (not התתרון). Y. Ter. XI, 47d bot. Ber. 44b. Ib. 57b. Y. Pes. X, 37d top בתרדין (ed. Pietrkow בתירדין; P'neh Mosheh בתיגדין); a. e.

תְּרָדָא I ch. same. — *Pl.* תְּרָדִין. Gen. R. s. 67; Yalk. ib. 115. — [Erub. 53b (in enigmatic speech) שור במשפט = תתרדין = תּוֹר דִּין.]

תְּרָדָא II m. (תרד, cmp. טָרַד) *confused, senseless person, fool, madman.* Zeb. 25b (Ms. M. תְּרָאָרָא); Yalk. Lev. 541. B. Mets. 20b (Ms. M. תְּרָאדָא; Ms. F. תְּרָארָא). Ker. 18b (Ar. תְּרָרָא). B. Kam. 105b תרדא Ms. M. (ed. תרורא; Ms. H. תאראר, marginal correct. תררא; Ms. R. טָרוֹדָא; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. תראר). — [Ar. תראר, תרדא, fr. ריר, *one that lets his spittle run over his beard, madman.* — Sachs Beitr. I, p. 107, referring to preced. w., *silly person*, cmp. Lat. bliteus.]

תַּרְדָּה pr. n. m. (v. preced.) *T'radah*, name of a Persian king (nickname of Ahasuerus?). Esth. R. to I, 3, v. פְּרוֹסָה.

תַּרְדְּיוֹן pr. n. m. *T'radyon.* Ab. Zar. 18a חנינא בן (חנניה) ת׳; a. fr.

תַּרְדֵּמָה f. (b. h.; רָדַם) *torpor, trance.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII שנת ת׳ a trance-like sleep. Gen. R. s. 17, a. e. תַּרְדֵּמַת שינה the torpor of sleep; נבואה ת׳ the trance of prophecy; מרמיטה ת׳, v. מרמיטה. Ib. שטות ת׳ the torpor of madness. — *Pl.* תַּרְדֵּמוֹת. Ib. שלש ת׳ הן there are three kinds of torpor.

תָּרָה, v. תרי.

תַּרַח Ar., v. תֶּרַח.

תְּרוּבְתּוֹר m. (prob. apocopate of תרבתרב, cmp. תַּרְבּוּת, תַּרְבָּא) *a variety of cabbage.* Kil. I, 3 הכרוב והת׳ וכ׳ (Ms. M. התרוכ, Ar. תרבתר) cabbage and *t'rubhtor* are not heterogeneous; expl. Y. ib. 27a כרוב דקיק small (or young) cabbage.

תָּרוּגָא, תָּרוֹג m. = h. אֶתְרוֹג. — *Pl.* תְּרוּגִין. Targ. Y. Lev. XXIII, 40 (ed. Vien. תְּרוּז׳).

תְּרוּגְמָא, v. תַּרְגְּמָא.

תַּרְוָד, תַּרְוָד m. (Syr. תרוּדא = תְּרֵי יָד) *spoon* (pointed on top and curved at the end; v. Sm. Ant. s. v. Cochlear). Naz. VII, 2 (49b) מלא ת׳ רקב (Y. ed. Krot. תרויר, corr. acc.) a *tarvad*-full of dust (v. רָקָב); Tosef. Ohol. II, 3; Y. Naz. VII, 56b bot. Kel. XVII, 12 ת׳ גדול של רופאים the large spoon of the physicians (two handfuls). Ib. XXX, 2 . . . ת׳ על השולחן וכ׳ a *tarvad* which is put on the table is subject to uncleanness, if it has a receptacle ever so small; a. fr. — *Pl.* תַּרְוָדוֹת. Yad. IV, 6 לפי חבתן . . . עצמות אביו ואמו ת׳ in proportion to the esteem in which things are to be held, is their uncleanness; (human bones are declared unclean, whereas the bones of beasts are clean) in order that a man may not make spoons out of the bones of his father or mother.

תָּרוּט m., **תְּרוּטָה** f. 1) = טָרוּט, q. v. — 2) (cmp. רהט a. denominatives, a. תרץ) *straight-lined, abrupt.* — *Pl.* תְּרוּטִים; תְּרוּטוֹת. Midd. II, 5 לא היו ת׳ אלא מוקפות Ar. (Var., a. ed. ט׳) the steps to the Temple were not straight-lined but rounded off (semicircular). Mekh. B'shall. s. 1 לא היו ת׳ וכ׳ (the cavernous rocks, תְּרוּטוֹת) did not form straight vertical walls, but were rounded (convex). Y. Succ. I, 52a top; Y. Sabb. I, 2d חיו ת׳ . . . בשעה during the time that they were handing the boards (of the Tabernacle) from wagon to wagon, the wagons were straight-walled (not arch-covered, v. קַמְרוֹטוֹן). — [Bekh. 44a ת׳ *round*, Rashi, v. צִרְנָן, a. טָרוּט.]

תַּרְוֵי, v. תְּרֵי III.

תַּרוּכִין, v. תְּרוּכִין.

תְּרוּמָה f. (b. h.; רוּם) 1) *removal.* Yoma 22a, a. fr. תְּרוּמַת הדשן the removal of the ashes from the altar (v. Lev. VI, 3). — 2) [*lifting,*] *heave-offering, dedicated object; contribution for the sanctuary; sacred treasure.* Shek. III, 2; IV, 1 תרומת הלשכה, v. לִשְׁכָּה. Ib. הת׳ מה היו עושין בה what did they do with the treasure (of the half-Shekel contributions)? Y. ib. I, 45d bot. שלש תרומות . . . אדנים ות׳ שקלים ות׳ המשכן three kinds of contributions are spoken of in this section (Ex. XXV, 2 sq.): the contribution for the sockets (ib. XXXVIII, 26 sq.), the contribution of the head-tax (ib. XXX, 12 sq.), and the free-will contributions for the Tabernacle; a. fr. — Esp. *T'rumah, the priest's share of the crop, of dough* &c. Ter. I, 1 אין תְּרוּמָתָן ת׳ what they set aside for the priest's gift is not legal T'rumah. Ib. 3 תְּרוּמָתוֹ ת׳ what he set aside is T'rumah. Ib. IV, 3 שיעור ת׳ עין יפה וכ׳ the proportion of the priest's gift is, in case of liberality, one-fortieth &c. Ib. 5 אחד מעשרה כת׳ מעשר one-tenth, which is as much as the gift of tithes; יתר ממנה יעשנה ת׳ מעשר וכ׳ if he took out more than that, let him make it a contribution of tithes (for another pile). Ib. VII, 5 שתי . . . של ת׳ וכ׳ two piles, one containing T'rumah, and the other secular fruit (חוּלִין); a. v. fr. — *Pl.* תְּרוּמוֹת. Y. Shek. I. c. Taan. 7b

ביטול ת' ומעשרות neglect of the laws concerning T'rumah and tithes; a. fr.—Trnsf. *choice.* Gitt. 67ᵃ מידותי ת' מת' וכ', v. מְדָּה.— *T'rumoth* name of a treatise, of the Order of Z'ra'im, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

תְּרוּמַי, v. תִּירוּמַי.

תְּרוּנְגָּא m. = תְּרוֹגָא. Y. Gitt. II, 44ᵇ יהב ת' מתנה בריה (ed. Krot. תרנגא, corr. acc., or תרוגא) presented an Ethrog to his son; (Y. Succ. III, end, 54ᵃ אתרוגא).— *Pl.* תְּרוּנְגְּיָיא. Ib. כחדא ת' דווק וכ' as was the case when Ethrogim &c., v. צַפְצֵף I; Y. Gitt. l. c. כחדא תרונגא (corr. acc.).

תְּרוֹנוֹס m. (θρόνος) *chair, throne.* Tanḥ. T'rumah 9 עד שלא ... על ת' של וכ' (some ed. ט', corr. acc.) so long as the Temple was not built, the world rested on a throne of two legs; when the Temple was built, the world stood firm (v. בָּסֵס); Y'lamd. ib., quot. in Ar. תרנוס; Tanḥ. ed. Bub. ib. 8 תרנוס (Var. תרכוס; corr. acc.). Gen. R. s. 68 ת' של שלש וכ' (not תרכוסא) he showed him (Jacob) a throne on three legs (the three pillars of the world); Yalk. ib. 119 תרנוס. Y. Sabb. III, 6ᶜ bot. ת' אסור וכ' (ed. תרכוס, corr. acc.) it is forbidden to move a large (teacher's) chair (on the Sabbath, interch. with כסא); a. e.—[Gen. R. l. c. כמטה וכת' Ar. (ed. וכפרנוס; Yalk. l. c. וכפורנס) read: וכטורוס, v. טוֹרוֹס, a. פִּלוּגְתָּא.]

תרונתק, read: **תְּרוּנָק**, or **תְּרוּנְקָס** m. (θρίναξ) *trident, fork,* used as a tool in writing, prob. for levelling the paper (cmp. Lat. charta dentata). Kel. XVI, 8 תיק מכתב ות' תיק וכ' the case for the stylus and the trident, the case of &c.—[The corrupt. of our w. arose from a dittography of the next following word תק or תי"ק,—which gave rise to the etymology תרין־תק. —Hai Gaon explains our w. with חמנק.]

תְּרוּעָה f. (b. h. רוּעַ I) *blowing the trumpet,* esp. *T'ru'ah, a rapid succession of three notes, tremolo.* R. Hash. IV, 9 שיעור תקיעה כת' שיעור ת' וכ' שיעור ת', v. יַבָּבָה. Ib. 34ᵃ the value of a T'ki'ah is equal to a T'ru'ah, and that of a T'ru'ah is equal to three Sh'barim. Ib. בפני עצמה ת' *t'ki'ah* (the verb תקע) means one thing, and *t'ru'ah* (the verb הריע) another thing; ת' וכ' תקיעה ותר' אחת היא they mean the same; a. fr.—*Pl.* תְּרוּעוֹת. Ib. IV, 9 כשלש ת', v. תְּקִיעָה. Ib. 34ᵃ; a. fr.

תְּרוֹעֲיָיא, v. תַּרְעֲיָיא.

תְּרוּפָה f. (b. h.; רוּם, v. רָפָא, a. רָפָא) *release, healing.* Snh. 100ᵃ (ref. to Ez. XLVII, 12) ר' יוחנן אמר לת' ממש (Ms. F. לתרפיון, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) R. J. says, it means 'for medicine' in its real sense, v. תַּרְפִּיוֹן; Yalk. Ez. 383 לתרפיון (corr. acc.).—[Y. Pes. I, 28ᵃ במקום התרופה, read: התוֹרָפָה.]

תָּרַז (cmp. טרד), *Hif.* **הִתְרִיז** *to squirt, splash; to have diarrhœa, commit a nuisance.* Ḥull. 38ᵃ בַּמַּיִם when the animal discharges with a splash, opp. בשותתת, v. שָׁתַת I. B. Kam. 47ᵇ אכל חטין וה' ומת the animal ate wheat, and got diarrhœa and died; B. Mets. 90ᵃ חיתה אוכלת ומתרזת. Succ. 53ᵇ; Yoma 77ᵃ ומתריזין, v. פָּרַע; Kidd. 72ᵇ ומתריזין עצמם (corr. acc.).

Nif. **נִתְרַז** *to be shocked, frightened; to be seized with a panic.* Lev. R. s. 1 ונתרזין מתוך וכ', v. פַּנְיָקְטִין; Tanḥ. T'rum. 9 ונתרזין בתוך אהליהם (not לתוך) and be panic-stricken in their camps. Ib. והן נתרזין and they were frightened.

תָּרָז m. (cmp. רֶזֶר, a. אָרֶז) *hard wood, wild oak.* Targ. Is. XLIV, 14 (h. text תִּרְזָה).

תָּרַח, *Ithpe.* **אִיתְתָּרַח** (denom. of רוּחַ) [*to breathe,*] *to rest, wait.* Targ. Y. Deut. I, 6 (v., however, אָרַח).—Sabb. 134ᵃ לִיתְתָּרְחוּ לֵיהּ וכ' (Ms. M. לישתהי; Ar. לִיתְתָּרְחוּ) let them wait with his circumcision, until the blood withdraws from the surface. Ib. 136ᵃ אי אִיתְתָּרְחִיתוּ לֵיהּ וכ' if you had waited until evening to kill it, we should have eaten of it. M. Kat. 28ᵃ אִיתְתָּרַח לִי וכ' (Ms. M. איתרך, v. Rabb. D. S. a. l. note) give me thirty days' time. Arakh. 9ᵃ קא מִיתְתָּרָא סיהרא וכ' Ar. (Var. מיתאחר) the new month would be delayed two (three) days; (ed. מייתרא the old month would gain &c.). Nidd. 30ᵇ אתרח ארבעין יומין וכ' Var. (read: אִתְתָּרָא; ed. אירתה) she may have waited forty days and then become pregnant; a. e.—B. Kam. 80ᵇ מאן נָתְרַח ניתרח וכ' (Rashi to Gitt. 68ᵇ מאן תרח ניתרח) who shall wait (in the antechamber)? shall Samuel wait, and Rab and R. Asi enter?; ונתרח רב או רב אסי but should Rab have waited or Rab Asi? [Ms. M. מאן טרח ניטרח וכ' who should be troubled? &c.]

Pa. **תַּרַּח** *to cause to wait, keep back.* Gitt. 68ᵇ תַּרְתֵּיהּ גביה וכ' (Ar. תַּרְתֵּיהּ *Paeli*) he kept him with him until &c.

Af. **אַתְרִיחַ** 1) *to be liberal.* Y. B. Mets. VI, beg. 10ᵈ לא דאנא ... אלא אנא חייה מַתְרִיחַ לכון (ed. Krot. מתריה, corr. acc.) not that I am legally bound to give you your wages, but I, Ḥiya, am liberal towards you.—2) *to allow time.* Ab. Zar. 18ᵃ מַתְרַחְנָא מִיתְרַח (not מרתח; Ms. M. מתרחנא only; v. Rabb. D. S. a. l. note) I will give you time (wait until you are well again); [prob. to be read: מַרְתַּחְנָא I am *hot,* v. רְתַח.]

תַּרְטָא, **תַּרְטִי** m. (תרט; cmp. תָּרוּט) *a flat stone, quoit* of a certain size, *tirṭa.* Ḥull. 124ᵃ אפי' כר ת' (Ar. תִּרְיָטָא) even (if the piece of flesh cut off with the hide in flaying be) as large as a *tirṭa*; B. Kam. 97ᵇ אפי' כר ת' Ms. R. a. Alf. (Ms. H. תרטא, corrected תרטא, read: תריטא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80; ed. תרטיא, corr. acc.) even (if the new coin be) as large &c.?—Trnsf. a market term for *a certain portion of meat, a slice.* Bets. 29ᵃ top בסורא אמרי ת' ופלגו ת' (Rashi Ms. תריטא) in Sura they say (when asking for meat on the Holy Day, when it is not permitted to mention the price or to weigh), give me a *tirṭa,* or half a *tirṭa.*

תרטיא, v. preced.

תַּרְטְיוֹת, a perversion of תִּיאַטְרִיוֹת, v. תִּיאַטְרוֹן.

תַּרְטְרַמַּר, v. טַרְטְרַמַּר.

***תָּרַי** pr. n. pl. *Taray* (Tareya(?), v. Fischer et Guthe Handkarte). Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. ר' סימון דת' (Naḥman. בר תריו).

תָּרָה, **תָּרֵי**, Hif. הִתְרָה (sec. r. of ראה, cmp. זָהַר *Hif.*) *to forewarn*, esp. *to inform a person about to commit a criminal act of the penalty which he will incur.* Snh. V, 1 (to witnesses) התְרִיתֶם בו have you warned him? Ib. 40[b] התרית בו קיבל עליו וכ' did you warn him? did he accept the warning? did he surrender &c.?, v. נָתַר. Tosef. ib. XI, 1 בין שהתרו בו כל וכ' whether all the witnesses against him or a part of them had warned him; עד שהתרו בו כל עדיו (he cannot be punished,) unless all his witnesses had warned him. Ib. 2 מתרין בו ושותק וכ' if they warn him, and he keeps silence &c. Sifré Num. 113 (ref. Num. XV, 33) מגיד שהתרו בו מעין מלאכתו this intimates that they warned him, mentioning the nature of his labor (the category under which it comes), מכאן ... שמתרים בהם וכ' from this we learn that in all cases of principal labors intimated in the Torah warning must be given and the category must be defined. Ib. מלמד שהתרו בו וכ' this shows that they warned him (to stop), and then (when he persisted) they brought him before Moses. Snh. 9[b] שהתרו בה אחרים ולא התרו וכ' when others had warned her, but the witnesses had not; a. fr. —Part. pass. מוּתְרֶה, *pl.* מוּתָרִים, מוּתְרִין. B. Mets. 109[b]; B. Bath. 21[b], v. שַׁהֲלָא.

תָּרָא, **תָּרֵי** I ch., *Af.* אַתְרֵי same. Targ. Y. Num. XV, 33.—Snh. 9[a] דאתרו ביה מלקות ולא אתרו ביה קטלא (Tosaf. למלקות) when they warned him telling him that the penalty of his act would be lashes, but they did not tell him of capital punishment; a. e.—[Koh. R. to III, 9 לא מתרין, v. שְׁרֵי.]

תָּרָא, **תָּרֵי** II = h. שָׁרָה I, *to dissolve, soak.* Naz. 37[a] אי תרו ליה וכ' if they steep it (meat) in milk for an entire day &c. Gitt. 27[a] בדוכתא היכא דתרו כיתנא in the place where they steep flax. Ib. 69[b] ונירתיירה במיא (not וניתיירירה) and let him soak it in water. Ab. Zar. 38[b]; a. fr.

Ithpe. אִתְתְּרֵי, אִיתְּ' *to be soaked.* Targ. Y. Num. VI, 3.

תְּרֵי, **תַּרְתֵּי**, **תַּרְתָּא**, **תַּרְתֵּי**, **תְּרֵין**, **תַּרְיֵי** III, m., **תַּרְתֵּין**, **תַּרְתָּא**, **תַּרְתֵּי**, **תַּרְיֵי** f. *two.* Targ. Gen. I, 16. Ib. IV, 19; a. fr.—B. Bath. 34[b] דחוו מינצו עלה בי ת' about which two persons had a dispute. Y. Dem. V, 24[d] top יחד מן דת' and one buys bread of two bakers. Ib. bot. כל קבעל ת' two authorities against two. Hull. 47[a] בושי ת' two abscesses. Kidd. 65[a] ת' are both done to him (forcing and persuading)?; a. fr.—With suff. תַּרְוֵי־, תַּרְתֵּי־; תַּרְתֵּי־. Targ. Gen. II, 25. Ib. III, 7; a. fr.—Tanh. B'huck. 5 מבין תַּרְוֵיהוֹן וכ' between the two that luckless woman died; Koh. R. to X, 15 מבירי תרויה וכ' (corr. acc.), v. סוּם II ch. Y. Meg. I, 70[d] top [read:] ר' ור' יהושע בן לוי תַּרְוֵיהוֹן אמרין ... R. H. and R. J. ben L. both say. Hull. 45[a] דאמרי תַּרְוֵיהוּ both of them say. B. Kam. 60[b] דשויא לתַרְוֵיכוּ ... אימא I will tell you something that fits both of you; Snh. 39[a] לתרוויכו Ms. M. (ed. לתרוויהו appropriate to both questions); a. fr.—תְּרֵין עֲשַׂר, תְּרַת עַ'; f. תְּרָתָא עֲשַׂרְ; contr. תְּרֵיסַר, תְּרֵיסְרֵי; f. תְּרֵיתֵי סְרֵי, תְּרֵיתְיסְרֵי *twelve.* Targ. Gen. XVII, 20. Ib. XIV, 4; a. fr.—B. Mets. 16[b], a. fr. ירחי שתא ת', v. יַרְחָא; a. fr.

תִּרְיָאקָא, v. תִּירְיָקָא.

תר"ג, numerical value, *six hundred and thirteen;* תר"ג מצות the six hundred and thirteen commandments (positive and prohibitive) of the Torah. Ex. R. s. 32, beg.; a. fr.

תָּרִיד, v. תָּרַד.

תִּרְמָא, v. תִּרְסָא.

תָּרְמֵי, v. תָּרַי.

תַּרְנֵי, v. תְּרֵי III.

תַּרְנְיָקָא, v. תִּירְיָקָא.

תַּרְנְיָקִי, v. תַּרְקִי.

תָּרִין, v. תְּרֵי.

תְּרֵיכוּתָא f. (תְּרַךְ) *trouble, anger.* Targ. Ps. LXXVIII, 49 (h. text זַעַם).

תְּרִינוֹס, v. תּוֹרִיבּוֹס.

תָּרִיס, v. תָּרַס.

תָּרִיס m. (= תאריס, v. אַרַס a. denom.; cmp. תָּגָא a. תָּאגָא) 1) *shield* (of twisted osiers &c.). Sabb. VI, 4. Kel. XXIV, 1 שלשה תריסין הן ת' כפוף וכ' there are three sorts of shields (with regard to levitical cleanness): the bent shield (which may be used as an improvised seat) is unclean as *midras* (v. מִדְרָס), and that with which they play in the camp &c., v. דִּיצָה. Midr. Till. to Ps. I; Yalk. ib. 833 (ref. to מגן, Ps. LXXXIV, 12) [read:] ת' שמקיף וכ' (איסקוטא פרסאה, אי"ש, being a gloss, v. נַטְרָגָא) that is the *taris*, which protects man on three sides, contrad. to צִנָּה. Ab. IV, 11 כת' בפני הפורענות תשובה ... repentance and good deeds are as a shield against misfortune; [oth. opin: as a *shutter*, v. infra).—Pl. תְּרִיסִין. Kel. l. c. Ber. 27[b]; Bekh. 36[a] בעלי ת' shield-bearers, i. e. great debaters.—2) (cmp. נַעַל) *shutter.*—*Pl.* as ab. Bets. I, 5 אין מסלקין את הת' וכ' you must not remove (take apart) shutters on the Holy Day; expl. ib. 11[b] תְּרֵיסֵי חנויות shutters of shops. Y. ib. I, 60[c], v. לָחַם I; Y. Sabb. XII, 13[c] התירצין (read: הַתְּרִיצִין).

תְּרֵיסָא, **תְּרִיס**, **תָּרִיס** ch. same, *shield.* Targ. Ps. III, 4 (h. text מגן). Ib. V, 13 (h. text צנה). Targ. Y. Deut. XXXIII, 29; a. fr.—*Pl.* תְּרֵיסִין, תָּרִיסִין, תִּירֵי. Targ. Ez. XXXIX, 9 (ed. Lag. תרסין). Targ. Job XV, 26 (ed. Wil. תְּרֵס); a. fr.

תְּרֵס', **תָּרֵיסְיוֹת** f. pl. (preced.; cmp. נָעַל a. נַעֲל) *the net-work of the strappings of sandals* (v. Sm. Ant., Engl. ed.[3], s. v. Solea). Sabb. 60[b] (of nails for ornament) שתים ואחת בתְרֵיסְיוֹתָיו ... two on each side, and one in the strappings. Yeb. 102[b] ותריסיותיו של שיער ... הוא if the sandal is of leather, and its strappings of hair. Y. ib. XII, 12[d] top והן שיהו תרסיותיו של עץ this means, that its strappings are of the vegetable kingdom, v. חֻבְּצָה I. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14; Y. ib. VI, 8[a]; a. e.—Bab. ib. 112[b] סנדל שיש לו ... וארבע תְּרֵסְיוֹתִים a sandal which has four loops, and four strapping arrangements.

תְּרֵיסַר, v. תְּרֵי III.

תְּרִיעָה m. (תְּרַע) *breach.* Y. Kidd. I, end, 61d; Y. Peah I, 16b bot. תרעין ת', v. סוּג I ch.; Y. Shebu. II, end, 33c תְּרָעָה; Yalk. Prov. 935 תְּרָעָא. Gen. R. s. 100, v. תְּרַבָּא.

תָּרִיץ, v. תְּרַץ.

תְּרִיצָא, תְּרִיץ m. (תְּרַץ) *straight, upright.* Targ. Job I, 1. Ib. XXIII, 7; a. fr.—[Targ. Ps. XLV, 7 מלכות תריץ Ms. a kingdom of *righteousness.*]—*Pl.* תְּרִיצִין, תְּרִיצַיָּא, תְּרִיצֵי. Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. Ps. CVII, 43. Targ. Prov. II, 21; a. fr.—Ḥull. 8b כי תריצי when the pieces of meat lie straight (as they should).—*Fem.* תְּרִיצְתָא, תְּרִיצָתָא. Targ. Ps. XLV, 7 חוטרא ת' שבט מישר a straight staff (h. text שבט מישר, v. supra). Targ. Prov. XII, 15. Targ. Ps. XXXVII, 37 אורחא ת' Ms. (ed. Lag. תריצתא, without אורחא; ed. Wil. תְּרִיצוּתָא); a. e.—*Pl.* תְּרִיצָן, תְּרִיצָתָא. Ib. LXXV, 3 (h. text מישרים). Targ. Prov. II, 13; a. fr.

תְּרִיצָאִית (preced.) (adv.) *straightly, in straightness.* Targ. Prov. XXIII, 31. Ib. XV, 21 תְּרִיצוּת.

תְּרִיצוּת, v. preced.

תְּרִיצוּתָא f. (preced.) *straightness, uprightness.* Targ. I Kings III, 6. Targ. Ps. XVII, 2. Ib. XXXVII, 37 ed. Wil. Ib. XXVI, 12 Ms. (ed. תְּרִיצָא; ed. Wil. תְּרָצָא); a. fr.

תְּרִיצָתָא f. same. Targ. Ps. XLIV, 19 תְּרִיצַת constr. (Ms. תְּרִיצוּת). Ib. XXXVII, 37 ed. Lag. (v. תְּרִיץ); a. e.

תַּרְנְקָא, תַּרְנָקָא, v. תִּרְנְיָקָא.

תַּרְסָאָה, v. תּוּרְסָנְיָה.

תָּרַךְ (cmp. עָרַךְ) *to run about, be excited.*

Pa. תָּרֵיךְ, תַּרֵיךְ 1) *to drive out, divorce, banish.* Targ. O. Gen. III, 24 (ed. Vien. תָּרַךְ; Y. טרד). Targ. Y. ib. 23. Targ. O. Ex. XI, 1; a. fr.—Part. pass. מְתָרָךְ, מְתַרַךְ; f. מְתָרְכָא, מְתַרְכָא; *pl.* מְתָרְכִין, מְתָרְכָן, מְתָרְכָן, מְתָרַכְתָּי. Targ. O. Lev. XXI, 14, a. e., v. מְתָרְכָא. Targ. I Kings I, 21 (h. text חטאים); a. e.—Gen. R. s. 10 ותַרְכִיה אתא ... a Roman came and drove him away. Gitt. 65b תָּרְכוּהָ (Hebr. form) if a husband says to witnesses, send her off (using the verb תרך for גרש); Y. ib. VI, 48a bot. (not תרכיה); a. e.—2) *to ban, imprecate trouble on, curse.* Targ. O. Num. XXIII, 7, sq. (h. text זעם).

Ithpa. אִיתְתָרִיךְ, *Ithpe.* אִיתְתָרִיךְ 1) *to be driven away, banished.* Targ. Ex. XII, 39. Targ. Lam. I, 1. Targ. Y. Lev. XXII, 13, v. מְתַרְכָא; a. e.—2) *to be cursed.* Targ. Is. LXV, 20.

תַּרְכוּנְתָא f. (רָכַן II) *sinking, fall, ruin.* Targ. Prov. XXVI, 28 ed. (Var. טַרְכְנוּתָא, q. v.; h. text מדחה).

תַּרְכּוֹס m. (תרך) = טרכוס (v. טַרְכֵּשׁ), *dresser, bracket, counter.* Y. Sabb. I, 2d top ת' שהוא עומד וכו' a *tarkos* (in front of a building) that stands in the public road ... which is used to hand things from within to the street, and from the street to within.—[Ib. III, end, 6c bot.; Tanḥ. T'rumah, ed. Bub. 8, v. תְּרוֹנוֹס.]—Tosef. ib. XIV (XV), 2 תַּרְקוֹשׁ, v. טַרְכֵּשׁ.—*Pl.* תַּרְכּוֹסִים, תַּרְכּוֹסִין. Kel. XXIV, 5 שלשה ת' של ספרין וכו' Ar. (ed. תרבוסין; Maim. Hilkhoth Kelim XXVII, 5 תרכ') there are three kinds of dressers (with regard to levitical cleanness): that of the barber shop, ..., that at which people eat (v. Sm. Ant.3 Engl. ed. s. v. Abacus) ..., and that on which olives are spread; [Maim.: a sort of *leather chest*].

תַּרְכּוֹסָא, v. תְּרוֹנוֹס.

תָּרַם (denom. of תְּרוּמָה) *to lift,* 1) *to remove* (*ashes*), *clear the altar* (Lev. VI, 3). Yoma II, 1 בראשונה כל מי שרוצה לְתָרוֹם ... formerly whosoever wanted to remove the ashes from the altar, could do it. Ib. 2 התקינו שלא יהו תוֹרְמִין וכו' it was arranged that they should clean the altar only by lot. Y. ib. 39b bot. זר שת' if an outsider removed the ashes. Tam. I, 2; 4; a. e.—2) *to separate the priestly gift, to make T'rumah.* Ter. I, 1 חמשה לא יְתָרְמוּ five persons should not make T'rumah, and if they did &c., v. תְּרוּמָה. Ib. התוֹרֵם את שאינו שלו he that separates T'rumah from what does not belong to him. Ib. נכרי ש' את של ישראל if a gentile makes T'rumah of what belongs to an Israelite. Ib. 4 אין תורמין זיתים על השמן וכו' you cannot consecrate olives as T'rumah for oil, or grapes for wine. Ib. 5 אין תורמין מן הלקט וכו' you are not bound to give the priestly share out of the gleanings &c.; a. fr.

תַּרֵם ch. same. Y. Ter. IV, 42d bot. הוה ילקט תָּרֵים חד וכו' if he was used to give as T'rumah one-fiftieth &c.; כד הוא תרים חד וכו' when he gives one-fortieth, he deprives himself of six quarters (of a Kab); a. e.

Pa. תָּרֵם same, *to lift, remove.*—Part. pass. מְתָרֵם. Esth. R. to III, 6 רישיך מְתוּרָם חלף וכו' רישיך (Hebr. form) thy head shall be lifted (removed) in place of their heads.

תַּרְמוֹדִי, תַּרְמוּד, v. תַּרְמוֹר.

תַּרְמוֹסָרָה, v. תּוּרְמָסַר.

תּוֹרְ, תַּרְמִל, תַּרְמִיל m. (*leather*) *bag.* Sabb. 31a ... גר במקלו ובתַּרְמִילוֹ the mean proselyte who came with nothing but his staff and travelling bag (I being without merit or ancestry). Y. Shebu. VIII, 38c bot. כיון ... ותרמילו עליה חייב as soon as he puts his staff and his bag on that animal, he becomes responsible; Tosef. B. Mets. VIII, 17. Sifra Metsor'a, Zab., Par. 1, ch. II התורמל חמשה קבים a *turmel* is a bag of five Kabs capacity; Kel. XX, 1. Ib. XIX, 8 תתו' שנפחתה וכו' a bag the inside pocket of which has become defective. Tosef. Bets. III, 17 ולא הרועה בתרמילו neither dare the shepherd go out with his bag (on the Holy Day); a. fr.—Trnsf. *seed-bag, pod.* Tosef. Shebi. II, 6 על מה נחלקו על הת' they differ concerning the laws of the Sabbatical year as applicable to plants in the stage of formation of pods, v. תַּרְמֵל.—*Pl.* תּוֹרְמָלִין. Kel. XXIV, 11 שלש ת' הן וכו' there are three kinds of bags (with regard to levitical cleanness): those having the standard capacity (five Kabs, v. supra).

תּוּר׳, תַּרְמִילָא ch. same. Targ. Ruth II, 18. Targ. I Sam. XVII, 40.

תַּרְמֵל (denom. of תִּרְמִיל) *to form pods.* Shebi. II, 8 משתִּרְמְלוּ וכ׳ when they have begun to form pods before New Year; Y. ib. 34ᵃ תִּרְמֵילוּ, expl. עבדין קנקולין, v. קַנְקַל ch.

תַּרְמֵל, v. תַּרְמִיל.

תָּרְנָא, תּוֹרְנָא, v. תּוֹרְנָא.

תרנגא, v. תְּרוּנְגָּא.

תַּרְנְגוֹל m. (ת״רגל with anorganic נ, as תְּרוּנְגָּא for תְּרוּגָּא; v. Targ. Prov. XXX, 31) [*spurred,*] *cock, chicken.* R. Hash. 26ᵃ, v. שָׂכְוִי. Yoma 21ᵃ ת׳ בינוני a normal cock (that crows neither too early nor too late). Snh. 98ᵇ, v. עֲטַפְּתָּ. Ib. 63ᵇ, v. נָרַגָּל. Tanh. Emor 2; Yalk. Sam. 139 אין כאן ת׳ שיקרא is there no cock here to crow (announcing the morning)? B. Mets. 86ᵇ מובחר שבעופות ת׳ (some ed. תרנגולת) the choice of fowls is the chicken. Bekh. 8ᵃ (of the *hen*); a. fr.—*Pl.* תַּרְנְגוֹלִין. B. Mets. l. c. Tanh. l. c. B. Kam. VII, 7 אין מגדלין ת׳ וכ׳ no chickens were raised in Jerusalem. Taan. 25ᵃ. Y. Ber. III, 6ᵈ top אדומים (ת׳) red cocks. Ab. Zar. I, 5 תרנגול לבן בין ת״ח . . . מותר you may sell him (the gentile) a white cock along with other cocks (although he may use the white cock for idolatrous purposes). Yeb. 84ᵃ כת׳ של בית בוקיא like the cocks of B. B. (that tolerate no intruder); a. fr.—[Y. Dem. II, 22ᵈ top תרנגול קיסריין, v. תַּרְנְגוֹלָא II.]—*Fem.* תַּרְנְגוֹלֶת *hen.* Snh. 63ᵇ (ref. to סכות בנות, II Kings XVII, 30) מאי ניהו ת׳ what is this (deity)? A hen. Tosef. Makhsh. II, 15. Sabb. 67ᵇ, v. גַּבְרִית; Tosef. ib. VI (VII), 5; a. fr.

תַּרְנְגוֹל, תַּרְנְגוֹלָא, תַּרְנְגֻלָּא I ch. same. Targ. Ps. L, 11, v. בַּר I ch.; a. fr.—Sabb. 78ᵃ ת׳ ברא Ms. M. (ed. תרנגולת), v. בַּר I ch. Lev. R. s. 5 (ref. to גבר, Is. XXII, 17) כהדין ת׳ דהוה וכ׳ like the cock that moves about from place to place; Yalk. Is. 290. Yoma 20ᵇ (expl. קריאת הגבר) קרא ת׳ the cock has crowed; Y. Succ. V, end, 55ᶜ תרנוגלא; Y. Shek. V, 48ᵈ bot.; a. fr.—*Fem.* תַּרְנְגוֹלָא, תַּרְנְגוּלְתָּא. Gitt. 55ᵇ אתרנגולא ות׳ חריב וכ׳ on account of a cock and a hen Ṭur Malka was destroyed. Lev. R. s. 25, v. שָׂכְוִי; Yalk. ib. 615. Ib. הדה ת׳ כד וכ׳ as long as her chicks are small, the hen calls them together &c. Midr. Till. to Ps. XLV ת׳ ברא the hen of the prairie; a. fr.

תַּרְנְגוֹלָא II pr. n. pl. *Tarn'gola* (*Watchtower*); 1) פִּרְחָא ת׳ *Fort Tarn'gola.* Targ. Y. Deut. II, 8 (h. text עציון גבר).—2) ת׳ דקיסריון *T. near Cæsarea* (Philippi). Targ. Y. I. Num. XXXIV, 15 חורנגלא דק׳ Targ. Y. I ib. 8.—Tosef. Shebi. IV, 10 תורנגלא עילאה דלעילא מן קסרין (Var. ת׳ עליריא דק׳) Upper T. above (near) Cæsaræa; Y. ib. VI, 36ᶜ ת׳ עילאה דלמעלה מן ק׳; Sifré Deut. 51 תרנוגלא עילאה קיסרי; Yalk. ib. 874 דקישרי . . . תרנגלא (corr. acc.).—Y. Dem. II, 22ᵈ top (h. form) תרנגול קיסריון (not קיסריין).—V. Hildesh. Beitr., p. 42 sq.

תרנוגלא, תַּרְנְגַלָּא, תַּרְנְגוּלְתָּא, v. preced. wds.

תָּרְנוֹס, v. תְּרוֹנוֹס.

תָּרַס (denom. of תְּרִיס), *Hif.* הִתְתָּרִיס 1) *to shield, protect.* Y. Sabb. V, 7ᵇ bot. (expl. לבובין כנגד) נותן . . . והוא מַתְרִיס כנגד תיה one places a hide from the tannery against its heart, and this protects it against attacks of wild beasts.—2) *to resist, fight, wrestle in debate.* Yeb. 121ᵇ שה׳ עם שמנים וכ׳ (ed. שהתירם, corr. acc.) who debated with eighty-five elders; Y. ib. XVI, 15ᵈ מַתְרִיסִין כנגד וכ׳ שהיו who debated with R. H.

תָּרַס ch., *Af.* אַתְרֵיס, *Pa.* תָּרֵיס same, 1) *to shield.* Targ. Job XLI, 7 מַתְרִיסִין Var. ed. Lag. (ed. תְּרֵיסִין noun).—2) *to fight, challenge, oppose.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ top ולא על יאות מְתָרֵס . . . but R. H. opposed him improperly; Y. Dem. III, 23ᶜ bot. מַתְרִיס לקבל . . . ולא עאל יאות (corr. acc.). Y. Gitt. III, 44ᵈ לא דריש לקיש מַתְרִיס לקבל וכ׳ not that R. L. opposed R. J. because they differed in theory, but &c. Tam. 32ᵃ אַתְרֵיסְתּוּן לקבלי מה דין (Rashi אִיתְתַר׳ *Ithpe.*) why, now, did you oppose me?—3) *to put on armor.* Y. Kidd. III, 63ᵈ מ״תרס כלין וכ׳ . . . והוה and R. H. put his armor on against (took up a debate with) &c.

Ithpe. אִיתְתְרִיס same, *to oppose.* B. Bath. 111ᵃ השתא איכו נח . . . אִיתְתְרִיסַת לקבלי Ms. M. (ed. השתא כי) now if R. H. were dead, you might have opposed me (by referring to his authority).

תְּרֵיסְיוֹתִים, תְּרֵיסְיוֹת, תְּרֵיסָא, v. sub תְּרֵיס׳.

תָּרַע (denom. of תְּרוּעָה), *Hif.* הִתְתְּרִיעַ *to sound alarm,* esp. *to blow the Shofar at public services* (at fast and prayer meetings &c.). Y. Taan. II, 65ᵇ top כל שנה שאין מַתְרִיעִין . . . שמתריעין לה בסופה if people neglect to blow the Shofar at the beginning of the year, they will sound it at the end, v. רוּעַ I. Taan. III, 1 צמחים ששנו מתריעין עליהם מיד when plants change (degenerate), we blow (call prayer meetings) for them at once (without waiting for the first rain). Ib. 3 אותה העיר מתענה ומַתְרַעַת ומַתְרִיעוֹת . . . that town must fast and blow the Shofar (at prayer meeting), and all those around must fast, but not hold prayer meetings; מתריעות ולא מתענות must hold prayer meetings, but not fast. Ib. 7 על אלו מתריעין בשבת וכ׳ on the following occasions the alarm is sounded on the Sabbath: when a city is surrounded by gentiles, or threatened with a flood, &c., v. טָרַח; a. fr.

תָּרַע I (*Tafel* of רָעַע) *to break, shatter, make a breach* (corresp. to h. פָּרַץ, a. נָתַץ). Targ. Jud. VI, 30. Ib. VIII, 9. Targ. II Sam. VI, 8; a. fr.—*Part. pass.* תְּרִיעַ; f. תְּרִיעָא *broken into, open.* Targ. Prov. XXV, 28.—Y. Peah I, 16ᵇ bot.; Y. Shebu II, end, 33ᶜ, a. e. ותַרְעִין וכ׳, v. סוּג I ch.

Pa. תָּרֵיעַ, תַּרֵיעַ same. Targ. O. Gen. XLIX, 6 תָּרְעִינוּ ed. Berl. (ed. Vien. תַּרְעִינוּ). Targ. O. Lev. XIV, 45 ed. Berl. (ed. Vien. *Pe.*). Targ. Ps. II, 9 תְּתָרְעִי׳ Ms. (ed. *Pe.*); a. fr.

Ithpe. אִיתְתָּרֵיעַ, אִיתְתָּרַע, *Ithpa.* אִתְתָּרַע *to be broken, shattered, be broken into.* Targ. Prov. XXIX, 18 (h. text יפרע). Targ. Jer. XXXIX, 2. Targ. Jud. VI, 28; a. fr.; v. רָעַע.

תְּרַע II, תַּרְעָה, תַּרְעָא c. (preced.) 1) [*opening,*]

door, gate (corresp. to h. פֶּתַח, a. שַׁעַר). Targ. Ex. XXXII, 27. Targ. Deut. XXII, 21; a. fr.—Lev. R. s. 5[8] ת' פתחה if she finds the door open; ת' נמשקית if she finds it shut. Num. R. s. 9[13], v. אָסֵי; a. fr.—[Yalk. Mic. 551, v. תִּרְעָיָא.]—*Pl.* תְּרָעִין, תַּרְעָיָא, תַּרְעָיְיהּ, תַּרְעֵי. Targ. Y. Deut. III, 5. Targ. Is. XXVI, 2. Targ. Prov. XXXI, 31; a. fr.—Y. Shek. V, end, 49[b] ר' אבון עבד אילין ת' וכ' R. A. was building those gates of the Great College; a. fr.—2) = h. שַׁעַר *market, market price.* B. Bath. 90[b], v. חֲרָפָא. B. Mets. 74[b] בחד ת' when prices remain unchanged; a. e.—*Pl.* as ab. Ib. בתרי ת' when there are two prices (prices have changed); a. e.

תְּרָעָא m. (preced.) 1) *gate-keeper, guard.*—תַּרְעַיָּא. Targ. I Chr. IX, 18; a. e.—2) *locksmith.*—*Pl.* as ab. Targ. II Kings XXIV, 16 (not תַּרְעָיָא; h. text כַּסְגֵּר); Targ. Jer. XXIV, 1 (not תַּרְעֵי).

תְּרָעָה, תַּרְעָא, v. תִּרְעֵיָה.

תַּרְעוֹמֵת f. (רָעַם) *murmur, complaint, quarrel.* B. Mets. VI, 1 אין להם ... אלא ת' they have nothing but a complaint (no legal claim) against each other. Ib. 76[a] ת' מאי עבידתיה what cause for complaint is there? [Answ. אמר ליה he may say to him, dost thou not believe in (Prov. III, 27), 'withhold not a benefit &c.'?] Y. ib. V, 10[b] המבטל כיס ... אלא ת' if an agent leaves his neighbor's money unemployed, the latter has no legal claim; ib. IX, beg. 12[a], opp. תריב לשפוה. Sabb. 56[b] לא עלך יש לי ת' וכ' (ed. תרעומיות) I have no quarrel with thee, but only with him &c.; Yalk. Sam. 151. Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. IX, beg. התרחק בן תת' וכ' keep aloof from murmuring (talking against a fellowman), for if thou talkest against thy neighbor, thou wilt commit other sins too. Ber. 12[a] בקשו ... מפני ת' המינין they wanted to read so (recite the Ten Commandments with the Sh'm'a in the prayers), had they not long ago abolished it on account of the seditious talk of the heretics (who declared nothing to be essential in the Law but the Ten Commandments); a. fr.—*Pl.* תַּרְעוּמוֹת. Tosef. Sot. VI, 1 ושאר כל תת' האמורות וכ' and all the other murmurings (against God) mentioned in that section (Job XXVII).

תַּרְעָיָא m. (תְּרַע I) *one that makes a breach.* Gen. R. s. 69 (play on ופרצת ימה, Gen. XXVIII, 14) את הוא ת' דימא (some ed. תִּרְעָיָא) thou art he that will break through the sea (thy children will pass through the Red Sea); Yalk. Mic. 551 הרשא (corr. acc.).

תַּרְעֵילָה, v. תַּרְעֵלָה.

תַּרְעִיתָא f. (רָעָה II) *plan, cunning, ambition* (in a good and an evil sense). Targ. Prov. XXVII, 9 (h. text עֵצָה). Ib. I, 4 (h. text מְזִמָּה). Ib. XXXI, 16. Ib. XXIV, 9; a. fr.

תַּרְעֵלָה I f. (b. h.; v. רָעַל) *reeling, staggering.* Esth. R. to I, 14 (play on שתר ib., v. שָׁתָה) כוס של ת' ... משקה I will make them drink the cup of staggering. Gen. R. s. 16 כוס תַּרְעֵלָה וכ' ... עתיד in the future the Lord will make the nations (that oppress Israel) drink the cup of staggering out of the place whence judgment goes forth (Eden).

תַּרְעֵלָה II pr. n. pl. *Tar'elah.* Y. Shebi. IX, 38[d] bot. ת' סכות Succoth (Josh. XIII, 27) is now called Tar'elah (v. Hildesh. Beitr., p. 48).

תְּרַעֵם (v. רָעַם *Hithpa.*, and תִּרְעוֹמֶת) *to make discontented, rebellious.* Pesik. R. s. 43, end (ref. to הרעמה, I Sam. I, 6) את מְתַרְעֶמֶת אותה עלי וכ' thou attemptest to make her rebellious against me, v. רָעַם.

תִּרְעַמְתָּא, תִּרְעֵמוּתָא, תִּרְעֵמָא, v. תּוּרְעֵמָא.

תּוּרְעָא, תּוּר', תִּיר', תִּרְעָא f. (תְּרַע) 1) *breach.* Targ. II Sam. VI, 8. Targ. I Kings XI, 27 (ed. Wil. תְּרַ'); a. fr.—Y. M. Kat. III, 83[c] top רסוג תּוּרְעָנָךְ, v. סוּג I ch.; Gen. R. s. 100 פסוג תּוּרְעָנָךְ; ib. תּוּר', תִּר', תִּרְעָתָא. Targ. Ez. XIII, 5 (ed. Wil. תַּרְעֵתָא, corr. acc.).—2) *gate.* Y. Snh. VI, 23[c] תִּירְעַת גיהינם the gate (door) of Gehenna; (Y. Ḥag. II, 77[d] bot. צירא דתַרְעָא וכ' a hinge of the gate of Gehenna).

תְּרַךְ (*Taf.* of רָפָה), *Hif.* חְתְרִיךְ 1) *to make soft.* Tosef. Shebi. I, 8 מפני שמְתְרִיפּוּ ... לא יקנח ed. Zuck. (oth. ed. שמתרין, שמתרן) (in the Sabbatical year) one must not smear resin over a root (of a bulbous plant), because it makes it softer (advances its ripening).—2) *to rot, decay; to become weak.* B. Bath. 19[b] בשתְּרִיפּוּ when the dates are rotten. Y. B. Kam. V, end, 5[a] בשהתריפו מחמת אוירו when the animals grew sick from the air in the pit (v. חֲבַל).

תְּרַךְ ch. same, *to be soft, dissolved, digested.* Y. Shek. VI, 50[a] bot.; Cant. R. to IV, 12, v. תְּרַפְיוֹן.

***Af. אַתְרִיךְ** *to use foul language, blaspheme.* Targ. Ps. XLIV, 7 Levita (ed. מגדף).

תרפא, Pirké d'R. El. ch. LI, end, v. תְּרַפְיוֹן.

תַּרְפוּת f. (תְּרַךְ) [*foulness,*] *obscenity, debauchery* at idolatrous festivals. Ab. Zar. II, 3 התהולכין לת' אסור וכ' you must not deal with those who journey to idolatrous festivals (Dionysia), but you may deal with those who are coming home; Tosef. ib. I, 15; Y. ib. II, 41[b] [read:] אית תניי תני ת' ואית תניי תני תרבות מאן ... תרפים וכ' some read *tarputh*, and others read *tarbuth*; he that reads *tarputh* refers to *t'rafim* (תְּרָפִים *obscenities*, v. תּוֹרָפָה) &c., v. תּוֹרִיב. Tosef. l. c. 16 לא ... עם שיירא בת' (our w. omitted in ed. Zuck.) a man (Jew) must not go with a party on an idolatrous pilgrimage. Bab. ib. 32[b] נכרי ההולך לת' וכ' if a gentile is going to an idolatrous festival, you must not deal with him, because he goes to offer his devotion to idolatry, but on his way back you may deal with him &c.; ישראל ההולך לת' וכ' if a Jew is going to an idolatrous festival, you may deal with him on his way to it, for he may reconsider and not go &c.; a. e.

תַּרְפּוּתָא, v. תּוּרְפִּיתָא.

תַּרְפּוּת, v. next w.

תַּרְפּוּן m. (תָּרַם, cmp. רִפְיוֹן) *a laxative.* Deut. R. s. 1, beg. (expl. לתרופה, Ez. XLVII, 12) לת' its leaves shall serve as a laxative; Y. Shek. VI, 50ª bot. תרפיה מצין עֲלָלָהּ ותרם (corr. acc.) a laxative, one sucks its leaves, and his food is digested; Cant. R. to IV, 12 לת' מְצִיין עליה ותרם מזונה; Pirké d'R. El. ch. LI לתרפא מציצין ליה ושרם מזונה (corr. acc.).—[Yalk. Ez. 383 לת', v. תְּרוּפָה.]

תְּרָפִים m. pl. (b. h.) *Teraphim*, a certain form of idols. Tanḥ. Vayetsé 12 וכי הת' מדברים הן do the Teraphim talk? Ib. לְמָה נקראו ת' שחן מעשה תורם וכ' v. תּוֹרָפָה (v. צִיר II). Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ, v. תַּרְפּוּת. Gen. R. s. 74; a fr.

תְּרַפֵּס, v. תָּפַס.

תְּרַפְּתָא f. (תרם, cmp. רפא) *healing, cicatrization.* Keth. 39ᵇ כי ת' דסיכורי Vers. in Rashi a. Ar. as much pain as is caused by the healing of the puncture made in letting blood.

תָּרַץ (cmp. הָרוּט) *to make straight, level.* Targ. Ps. CXIX, 128 (Ms. *Pa.*). Targ. Prov. XI, 6 תְּתָרוּץ Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Pa. תָּרֵיץ 1) *to make straight; to arrange, lead.* Ib. III, 6 יְתָרֵץ (some ed. תָּרֵיץ Part. *Pe.*). Targ. Job XXXIII, 27 Ms. (ed. Wil. יְתָרִיץ; h. text יְשַׁר!). Targ. Y. Ex. XXXIX, 33; a. e.—Targ. II Chr. XXIX, 34 תָּרְצוּ ed. Wil. (add.: לבא) they made their heart straight (ready; oth. ed תְּרִיצֵי לבא were straight of heart; h. text ישרי לב).—Ber. 46ᵇ, v. infra.—2) (mentally) *to set aright, settle, harmonize.* Gitt. 4ᵇ רבה מְתָרֵץ לטעמיה ורבא מתרץ וכ' Rabbah settles (explains the differences of opinion in the Mishnah) in accordance with his principle (so that both disputants agree with his principle), and Raba in accordance with his. B. Mets. 14ᵇ לאו תָּרוּצֵי קא מְתָרֵצַת תָּרֵיץ נמי בבעל חוב must you not (in order to uphold the Boraitha) explain it (that it refers to robbers)? explain it just as well that it refers to a creditor. Keth. 35ᵇ היכי מְתָרֵיץ לה how will he harmonize the Mishnah (with his principle)? Sabb. 62ª תָּרַצְתָּ אשה וכ' you have explained the case satisfactorily with regard to woman, what have you to say concerning the case of man? M. Kat. 13ᵇ; a. v. fr.

Ithpa. אִתְתָּרֵיץ, *Ithpe.* אִיתְתָּרֵיץ 1) *to straighten one's self, sit up.* Ber. 46ᵇ מְתָרֵיץ תָּרוּתֵּי וכ' he (that reclines at a meal in front of another diner) would have to sit up in order to talk to him.—2) *to be set aright, be harmonized.* B. Bath. 170ª מתניתא לא מִיתְתָּרְצָא אלא כדמְתָרְצָה מר וכ' (not כדמתרצא) the Boraitha cannot be satisfactorily explained, except as you explained it, and this being so &c.; a. e.

תָּרְצָא, v. תִּרְצוּתָא.

תַּרְקָא, v. תַּרְקַב.

תַּרְקַב m. (= תרי קב) [*two Kabs*; later] *three Kabs*, a dry measure (v. Herzfeld, Metrol. Voruntersuch. II, p. 63 sq.); also *a field requiring a Tarkab of seed.* Tosef. Maasr. II, 7 בינונית ארנה פחותה מת' וכ' a medium size basket is no less than a Tarkab, a small one no less than two Kabs; (differ. in Y. ib. II, 49ᶜ bot.). Tam. V, 4 והכף דומה לת' גדול וכ' the spoon (for frankincense) resembled a large Tarkab ..., containing three Kabs. Nidd. 49ᵇ או ת' וישב עליו or if he inverted a T. and sat on it; Sabb. 59ª; Ḥag. 23ᵇ (not עליה). Y. Ber. I, 2ᶜ bot., v. תַּמְצִית; a. fr.

תַּרְקַבָּא ch. same. Kidd. 11ª ת' דדינרי a Tarkabful of gold Denars. Yoma 18ª ת' דדינרי עיילא ליה וכ' Martha ... gave king Jannai a T. of Denars to nominate Joshua ben Gamla as one of the high priests (to be elected by the electors); a. e.

תַּרְקוֹשׁ, v. תַּרְכּוֹס, a. טַרְכֵּשׁ.

תַּרְקִי pr. n. (Θράκη) *Thracia, Thrace*, a country in the south-eastern extremity of Europe. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (ed. Rahmer Var. תַּרְקָנָא or תְּרַקְנָא; h. text תירס);—Y. Meg. I, 71ᵇ bot. תרקא; Gen. R. s. 37 תּוּרְקִי; Yalk. ib. 61; Yoma 10ª בית תְּרַיְיקִי (Ms. M. 1 טרוקי; Ms. M. 2 טראקי; Ms. O. a. Ar. טרקי; Ms. L. טרקאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Y. Kidd. I, 61ᵈ top; Y. Shebi. VI, 36ᵇ bot. תורקי (for תקדמני, Gen. XV, 19); Gen. R. s. 44 תרקי (for קנזי, Gen. l. c.); Yalk. ib. 78 טרקי.

תַּרְקָנָא I, v. preced.

תַּרְקָנָא II, v. טַרְקָנָא.—[Gen. R. s. 12, end; Yalk. ib. 19, v. next w.]

תַּרְקִיעַ m. (רָקַע) *beaten metal, foil.* Gen. R. s. 12, end (ref. to Job XXXVII, 18 תרקיע וכ') נראים כמין ת' (ed. Wil., as Ar., תרקיא) the heavens look like a beaten metal plate; Yalk. ib. 19 נראין כבשעת יציקתן כמו תרקיא they look always as at the time they were cast, like &c.; (Y. Ber. I, 2ᶜ bot. תרקיע מלמד ששווין כמס *tarki'a* intimates that they are like foil).

תרת, Y. B. Mets. VI, beg. 10ᵈ מתרית, v. תֵּרֵת.

תרתא, v. תּוּרְתֵּיָה.

תַּרְתֵּי, תַּרְתָּא, v. תְּרֵי III.

תַּרְתֵּיוּת, v. תּוּרְתֵּיָה.

תַּרְתֵּר (cmp. נָתַר *Pa.*) *to crumble, cast loose earth.* Pesik. B'shall., p. 80ª שרי מְתַרְתֵּר עפרא עלידהון it (the domestic serpent) began to crumble dust upon them (the garlic bulbs); Y. Ter. VIII, 46ª מישרי מתרתר וכ'.

תַּשׁ m. (תָּשַׁשׁ) *weak.* Y. Bets. V, 63ª top, v. תָּשָׁשׁ.—*Pl.* תַּשִּׁין, תַּשִּׁים. Midr. Sam. ch. IX האילת חזו אוברייה ת' וכ' the hind has tender limbs, and when she wants water, she is afraid &c. Gen. R. s. 20 (play on תִּשּׁוֹקָתִי, Cant. VII, 11) תשים אנו ואפי' שאנו ת' אנו מקוים וכ' we are weak (in good deeds), but although we are weak, we hope for &c. Num. R. s. 10 [1], v. תָּשַׁשׁ; a. e.—*Fem.* תַּשָּׁה. Yalk. Ps. 862 יעלה וו ת' הוא, v. יַעֲלָה; Gen. R. s. 12 תְּשִׁיָּה.

תְּשַׁבְּחָא, תִּשְׁבָּחָה, תִּשְׁבְּחָא, v. sub תּוּשְׁבָּחָה.

תַּשָּׁה, v. תֵּשׁ.

תִּשְׁבִּי pr. n. pl. *T'shubi*, native place of Elijah the Tishbite. Targ. I Kings XVII, 1; II Kings I, 8 ed. Lag. (oth. ed. תּוֹשָׁבִי); a. fr.

תְּשׁוּבָה f. (b. h.; שׁוּב) 1) *return to God, repentance.* Ab. IV, 11, v. תָּרִיס. Pes. 54ᵃ שבעה ... תורה ת׳ וכ׳ seven things were created before the world was made, they are: the Law, repentance &c. Ib. 119ᵃ (ref. to Ez. I, 8) כדי לקבל בעלי ת׳ ... זה ידו that is the hand of the Lord which is spread under the wings of the Ḥayoth (v. חַיָּה I) to receive the repentant sinners. Ber. 34ᵇ מקום שבעלי ת׳ עומדין וכ׳ where the repentant sinners stand, the perfectly righteous are not permitted to stand, for it is said (Is. LVII, 19) &c. Yeb. 21ᵃ (in Chald. dict.) הני אפשר בת׳ הני לא אפשר בת׳ these sins (of incest) may be remedied by repentance, but those (of giving false measures) cannot be remedied by repentance (because you can make no restoration). Pesik. R. s. 28 (ref. to Ps. CXXXVII, 2) בא וראה עפרה ... לת׳ וכ׳ come and see (the power of the love of) the dust of the land of Israel for repentance: as long as they were in the land of Israel, Jeremiah said to them, do penance, &c.; a. fr.—2) *reply, answer.* Sabb. 88ᵇ החזיר להן ת׳ give them an answer (refute their argument). Pes. 94ᵃ מה ת׳ השיבתו בת קול וכ׳ what was the reply the divine voice gave to that wicked man (Nebuchadnezzar), when he said (Is. XIV, 13), I will rise &c.?; Ḥag. 13ᵃ. Snh. 91ᵃ החזירו לו ת׳ make your argument against him; לא מצאו ת׳ they could find nothing to reply. Ib. 105ᵃ, v. נָצַח. Ab. Zar. 44ᵇ גנובה ת׳, v. גָּנַב; a. fr.—*Pl.* תְּשׁוּבוֹת. Yoma 12ᵇ שתי ת׳ בדבר חדא וכ׳ there are two arguments against it, first that &c.; Keth. 87ᵇ; a. fr.—Gen. R. s. 20 בעל ת׳, v. בַּעַל.

תַּשְׁוִיתָא, תַּשְׁוִיתָא f. (שְׁוִי) 1) *bed, couch, mattress, carpet.* Targ. Prov. XXII, 27.—*Pl.* תַּשְׁוִיתָן, תַּשְׁוִיתָן. Ib. XXXI, 22 (h. text מרבדים). Ib. VII, 16.—2) *bed, bottom.* Targ. Ez. XLIII, 13; 14; 17 (h. text חיק).

תְּשׂוּמֶת f. (b. h.; שׂוּם), ת׳ יד *trust, loan.* Sifra Vayiḳra, Ḥob., Par. 9, ch. XV; Shebu. IV, 5 פקדון ות׳ יד a charge or a loan. B. Mets. 48ᵃ, a. e. כגון שיחד לו וכ׳ ... ת׳ יד by *t'someth yad* we mean a loan for which the debtor has designated a certain object in his possession as security. Ib. (ref. to Lev. V, 24) לרבות ת׳ יד להישבון this includes the *t'someth yad* as amenable to the law of restoration (v. הֶשְׁבֵּן); a. e.

תַּשּׁוּעַ, v. תְּרוּעָה.

תְּשׁוּעָה f. (b. h.; יָשַׁע) *help, salvation.* Ex. R. s. 18, end ביום שעשיתי לכם ת׳ וכ׳ on the anniversary of the day on which I wrought salvation for you (on the fourteenth of Nisan), and in that very night. Ib. s. 19, end ועשה להם ת׳ and he saved them; a. e.

תְּשׁוּקָה f. (b. h.; שׁוּק I) *desire.* Gen. R. s. 20 אין תְּשׁוּקָתָהּ של אשה וכ׳ the wife's longing is for her husband (Gen. III, 16) אין תְּשׁוּקָתוֹ של יצר וכ׳ the tempter longs for Cain and the like of him (ib. IV, 7); אין תְּשׁוּקָתָן של the rains long for the earth (Ps. LXV, 10); ואין תשוקתו של הקב״ה וכ׳ and the Lord longs for Israel (Cant. VII, 11). Ib. תשובי לתְשׁוּקָתֵךְ return to thy desire; תשובי לתְשׁוּקַת אישך return to the desire for thy husband; a. e.—*Pl.* תְּשׁוּקוֹת. Ib. ארבע ת׳ הן וכ׳ there are four desires (four Biblical passages containing the word *t'shuḳah* or its root); Yalk. ib. 32.

תְּשׁוּרָה f. (b. h.; שור, v. שְׁרִירָה I) *traveller's gift* to the host, *present.* Yalk. Cant. 988 (ref. to תשורי, Cant. IV, 8) כת׳ הזו שעתידין ... the nations will bring Israel as the travellers' gift (alluding to Is. LXVI, 20; cmp. Cant. R. to l. c.). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to תשורי, Cant. l. c.) למה נקרא דורון ת׳ דבר נש מסתכל וכ׳ why is a gift called *t'shurah*? Because man looks at it and says, how beautiful! (ed. Bub. שמסתכלין בה ונומרין; by ref. to Job VII, 8); Yalk. ib. 838 (not תשורו).

תְּשׁוּשׁ *weak*, v. תָּשַׁשׁ.

תַּשּׁוּתָא f. (תְּשַׁשׁ) *weakness, feebleness.* Targ. Lam. I, 6 תַּשּׁוּת כח (ed. Vien. תָּשׁוּת).

תְּשָׁחוֹרֶת f. (שָׁחַר II, v. Ned. III, 8 quot. s. v. שָׁחוֹר I) 1) *early manhood, youth.* Ab. III, 2 נוח לת׳, v. נוֹחַ II; Y. Taan. II, 65ᵇ bot. (corr. acc.). Lam. R. to I, 2 הרה לה בן ת׳ ומת she had a grown up son, and he died; ib. II, 11.—2) (sub. מיתת) *death at manhood, premature death.* Ib. (דמיעה) של ת׳ tears over the loss of a grown up child. Treat. Der. Er. Zutta ch. IX כדי שתנצל ממלאך המ׳ in order that thou mayest be saved from the angel of premature death.—[3) *search for young men, conscription.* Tanna d'be Elijahu ch. I.]

תַּשְׁוִיתָא f. (תשי = תשש) = תַּשּׁוּתָא. Targ. Job XXX, 22 Ms. (ed. Lag. תַּשְׁוִירָתָא; ed. Wil. תְּשׁוּרָתָא; h. text תשוה, K'ri תשיח).

תְּשִׁיעִית, v. תֵּשַׁע.

תַּשְׁוִיתָא, v. תַּשְׁוִיתָא.

תְּשֵׁיסְרָאָה, תְּשֵׁיסַר, v. תְּשַׁע.

תְּשִׁיעָאָה m., תְּשִׁיעָתָא, תְּשִׁיעָיתָא f. (תְּשַׁע) *ninth.* Targ. Num. VII, 60. Targ. II Kings XVII, 6. Ib. XXV, 1; a. fr.

תְּשִׁיעִי m., תְּשִׁיעִית f. (b. h.; תֵּשַׁע) same. Yoma 81ᵇ כל האוכל ושותה ... ת׳ ועשירי whoever eats and drinks on the ninth (of Tishri, being cheerful in his faith in God's forgiveness) is considered as if he fasted on the ninth and the tenth. Bekh. IX, 8 קרא לת׳ עשירי if (in counting the sheep for tithes) he called the ninth the tenth; a. fr.

תְּשֵׁיעָאָה, תְּשִׁיעָתָא, v. תְּשַׁע.

תְּשִׁישׁ, v. תְּשִׁישׁוּת.

תָּשִׁישׁ m. (תָּשַׁשׁ) *weak, frail, sick.* Koh. R. to V, 12, v. כַּפְּיִן. Y. Ber. II, 4b top בגין דאנא ת׳ ואנא יכ׳ because I am feeble (old), and I become drowsy when reading the Sh'm'a &c. Ib. V, 9d top כד הוה ת׳ וכ׳ when he felt too weak (to pronounce the priestly benediction), he tied his head up &c. Y. Sabb. VI, 8c bot. דהוה ת׳ . . . סלקון they went to visit R. A., who was sick. Y. M. Kat. III, 83d top שמע דר׳ חנינא ת׳ heard that R. H. was sick; a. e.—*Pl.* תְּשִׁישִׁין, תַּשִּׁישֵׁי. Lev. R. s. 5, end מה תורי ת׳ . . . how are the oxen? Said he, they are sick; a. e.—Cant. R. to V, 16 לתשישין, read: לְתַשּׁוּשִׁין, v. תָּשַׁשׁ.]

תְּשִׁישׁוּת f. (preced.) *feebleness, frailty.* Koh. R. to X, 17 (ref. to בשתי, ib.) בגבורתו ולא בתְּשִׁישׁוּתוֹ (some ed. בתְּשִׁישׁוֹ) (who does good) while he is in his strength, and not when he is feeble (old).

תְּשִׁישָׁא, v. תַּשִּׁישָׁא.

תַּשְׁלוּם m. (שָׁלַם) 1) *payment, indemnity.*—*Pl.* תַּשְׁלוּמִים, תַּשְׁלוּמִין. B. Kam. I, 1 תַּשְׁלוּמֵי נזק, v. נֵזֶק. Ib. 2 חבתי בת׳ (Y. a. Bab. ed. 9b בתשלומי נזקו), v. חוּב h. Ib. 3 חנזק והמזיק בת׳ the injured and the injurer may be subject to payment of indemnities; Tosef. ib. I, 3 חנזק בת׳ . . . לשלם חצי נזק they may be subject to payment in the event of half-damage having to be paid (v. Bab. ib. 15a). Tosef. Keth. III, 5 יום הכפורים הרי הוא כשבת לת׳ the Day of Atonement is like the Sabbath with regard to indemnification; Keth. 30a . . . ופטור מן הת׳ וכ׳ מה שבת as he who does forbidden labor on the Sabbath forfeits his life, and is exempt from indemnity (if he did damage through his labor), so he &c. Sifra Emor Par. 14, ch. XX (ref. to Lev. XXIV, 21) מה מכה בהמת בת׳ אף . . . בת׳ as he who injures an animal pays damages, so he who injures a man has to pay an indemnity for the injured limb. Y. B. Bab. II, end, 3a ויעשה מי שחלו עליו ת׳ let him be treated as one on whom rests the obligation to pay damages. Ib. . . . נתחייב מיתה מכאן ותילך ת׳ על let him be guilty of death for the first ear of corn (which he ignited on the Sabbath), and guilty of damages for the rest; a. fr.—2) *complement.* Ker. 27a, v. next w.—*Pl.* as ab. Y. Erub. II, 20b מטלטלין בשני ת׳ לראשון you may move things (on the Sabbath) within the second partition as far as would make up the legally allowed distance for the first partition.

תַּשְׁלוּמָא, תַּשְׁלוּם ch. same, 1) *payment, retribution, reward; indemnity.* Targ. II Sam. XIX, 37 (h. text גמולה).—Y. Keth. IV, 29a top שכן הוא כותב ת׳ מן נכסיה וכ׳ for so he writes (in his marriage agreement), 'payment to be secured from property that may come to me' &c.; Y. Yeb. XV, 14d bot. תַּשְׁלַמְתָּה מן ניכסיי וכ׳.—*Pl.* תַּשְׁלוּמִין, תַּשְׁלוּמֵי. Targ. Y. II Lev. XXIV, 20 תשלומי in payment for (h. text תחת).—2) *complement.* Ker. 27a תשלום דסלע (Rashi תשלומי) that which is wanted to make it a full Sela.—*Pl.* as ab. Ib. ת׳ דסלע.

תְּשַׁלְמָא, תְּשַׁלֵּימָא, תְּשַׁלַּחְתָּא, v. sub תּוּשְׁלַ׳.

תַּשְׁלוּמָא v. תַּשְׁלוּמָא.

תַּשְׁמִישׁ m. (שָׁמַשׁ) 1) *handling, use*; (sub. כלי) *utensil.* Sabb. 8a ת׳ ע״י הדחק לא שמיה ת׳ use by force (with inconvenience) is not considered use (such as makes the place so utilized public ground for Sabbath purposes). Num. R. s. 18 8 (ref. to Num. XVI, 6) חרי לכם ת׳ החביב וכ׳ here is that service for you which is the choicest of all, the offering of frankincense &c.; Tanḥ. Kor. 5. Ib. בשביל תַּשְׁמִישׁוֹ של עולם for the service (benefit) of the world. Meg. 26b ת׳ קדושה הוא ואסיר it is an object used at a sacred function, and is therefore forbidden for profane use; ib. ת׳ דת׳ הוא it is an object subservient to an object which is used at a sacred function (e. g. a thing on which a sacred implement is laid); a. fr.—*Pl.* תַּשְׁמִישִׁים, תַּשְׁמִישִׁין. Ib. תַּשְׁמִישֵׁי מצוה נזרקין things used for a religious ceremony may be thrown away (after having served their purpose); תשמישי קדושה נגנזין implements for sacred things must be stored away (v. גָּנַז); ואלו הן ת׳ מצוה סוכה וכ׳ these are implements for a religious ceremony: the Succah, the Lulab &c.; ואלו הן ת׳ קדושה וכ׳ and these are sacred implements: boxes for sacred scrolls &c.; a. fr.—2) (with or without חמטה) *marital connection*; in gen. *copulation.* Yoma VIII, 1. Keth. 65b. Bekh. 8a כל שתַּשְׁמִישׁוֹ ביום all animals which copulate in day time; a. v. fr.

תַּשְׁמִישָׁא, תַּשְׁמִישׁ ch. same, 1) *implement.*—*Pl.* תַּשְׁמִישֵׁי, תַּשְׁמִישַׁיָּא, תַּשְׁמִישִׁין. Targ. Y. Deut. VII, 26.—2) (with or without ערסא) *marital connection, copulation.* Targ. Y. II Gen. XIX, 8. Targ. Y. Ex. XIX, 15; a. fr.

תַּשְׁמִישְׁתָּא f. same, 1) *use, handling.* Sabb. 7b ניחא הא ת׳ לחור והא ת׳ לחוד it is all right (that the castle serves as a passage) if this (the castle) serves the purpose which this (the house) serves is different from what this (the castle) serves; ib. כולא חדא ת׳ היא it all serves the same purpose; a. e.—2) *sexual intercourse.* Targ. Y. Lev. XVIII, 6; 21.

תַּשְׁנִיק, תַּשְׁנוּק m. (שָׁנַק) *strangulation, suffocation*; trnsf. *anguish.* Y. Ber. IV, 7b bot. (ref. to שנער, Gen. XI, 2; v. Targ. O. to Ex. XIV, 27 שַׁעֲנַק for h. text נָעַר) שנער שהם מתים בת׳ וכ׳ Babylonia is called Shinar, because they (the Babylonians) die in anguish, without light and without baths; Gen. R. s. 37; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) (some ed. בתַּשְׁנַק); Koh. R. to XII, 7; Yalk. Gen. 62.

תַּשְׁנִיק ch. same. Targ. II Esth. V, 1.

תַּשְׁנַק, v. תַּשְׁנוּק.

תְּשַׁסְרֵי, v. תֵּשַׁע.

תָּשַׁע, *Pi.* **תִּשַּׁע** (denom. of next w.) *to divide by nine.*—Part. pass. מְתוּשָּׁע; *pl.* מְתוּשָּׁעִים. Y. Shebi. I, 33b provided that there be no less than the quantity (of one Kikkar) divided by nine, i. e. that none of the nine trees yield less than one-ninth of a Kikkar.

תֵּשַׁע f., **תְּשָׁעָה** m. (b. h.) *nine; ninth.* Ber. 8a תֵּשַׁע מאות וכ׳ nine-hundred and thirty modes of death &c.

Taan. IV, 5 ת׳ ... זמן nine days in the year were designated for the offering of wood (for the Temple) by priests and the people. Ib. 6 בת׳ באב on the ninth of Ab; a. v. fr.—תְּשַׁע עֶשְׂרֵה, תְּשַׁע עָשָׂר *nineteen.*—*Pl.* תִּשְׁעִים *ninety.* Ab. V, 21, v. שׁוּחַ I. Gen. R. s. 47 בת׳ שנה at the age of ninety years. Lev. R. s. 16 וכ׳ (מתים) ת׳ ותשעה ninety-nine people die of ... against one of &c.; a. fr.

תֵּשַׁע f., **תִּשְׁעָה, תִּשְׁעָא** m. ch. same. Targ. Gen. V, 5. Targ. Num. I, 23. Targ. II Kings XXV, 3; a. fr.—Ber. 29ᵃ הני ת׳ דר״ה those nine benedictions in the New Year's prayer; a. fr.—תְּשַׁע עֶשְׂרֵי, תְּ׳ עַשְׂרֵי, תְּ׳ סְרֵי, תְּ׳, contr. תְּשַׂסְרֵי, תְּשַׂסְרֵי *nineteen.* Targ. Gen. XI, 25 (Y. ed. Vien. שתסרי, corr. acc.). Targ. Josh. XIX, 38; a. e.—Ber. l. c. תמני סרי תקון תשסרי וכ׳ eighteen benedictions they introduced, nineteen they did not; a. e.—תְּשֵׁיסְרָאָה, תְּשֵׁסְ׳ *the nineteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 16.

תְּשָׁעָה, v. preced., a. תֵּשַׁע.

תַּשְׁקוּפִים, v. תַּסְקוּפִים.

תִּשְׁרִי (v. Schr. KAT², p. 380) *Tishri*, the seventh month of the Jewish calendar, containing thirty days, varying between the fifth of September and the third of November. R. Hash. I, 1 באחד בת׳ וכ׳ the first of Tishri is the era for years, for Sabbatical years, for jubilees &c. Ib. 10ᵇ נברא העולם בת׳ the world was created in Tishri; Gen. R. s. 22; a. fr.

תָּשַׁשׁ (privative of יש; cmp. תָּשִׁישׁ) *to be weak, slender, old.* Ber. 32ᵃ עכשיו ... ת׳ כחו כנקבה now the nations will say, his (God's) power has grown weak as that of a woman. Pes. 62ᵇ מיום ... ת׳ כחן וכ׳ from the day that the Book of Genealogy was suppressed, the strength of the wise has failed, and the light of their eyes has grown dim. Esth. R. to I, 1 וחַשׁ, v. רָחַשׁ. Men. 29ᵇ; a. fr.—Part. pass. תָּשׁוּשׁ; *pl.* תְּשׁוּשִׁים, תְּשׁוּשִׁין. Midr. Till. to Ps. XVIII, 17 מה ... הת׳ וכ׳ what did the feeble (old) among them (that crossed the Red Sea) do?; Yalk. Sam. 161 הת׳ והפודגרין the feeble and the lame. Cant. R. to V, 16 (ref. to Ps. XXIX, 4) קול ה׳ בכח לבחורים ... לת׳ (not לתשו׳) 'the voice of the Lord with strength'—for the youths; 'the voice of the Lord with majesty'—for the feeble; (Num. R. s. 10¹ תַּחֲשִׁים); a. e.

Hif. הַתְּשִׁישׁ or הַתִּישׁ *to weaken.* Snh. 26ᵇ (play on תושיה, Is. XXVIII, 29) שמַּתָּשֶׁת כחו וכ׳ ... למה נקרא why is the law called *tushiyah*? Because the study of it weakens the strength of man (v. תַּשִׁיוֹתָא). Gitt. 70ᵃ שלשה דברים מַתִּישִׁין וכ׳ Ar. (ed. מחזין) three things weaken man's strength; a. e.

תַּשַּׁשׁ ch. same. Targ. Y. Num. XIV, 9 תַּשׁ.

Ithpe. אִיתְתְּשִׁישׁ, אִיתְּשִׁישׁ *to grow feeble, be sick.* Targ. Y. Deut. IX, 28.—Pesik. B'shall., p. 93ᵇ ר׳ ... א׳ ואיתגלית וכ׳ R. El. ... was falling away, and his (emaciated) arm was uncovered &c.; Koh. R. to XI, 2; a. e.—Cant. R. to II, 16 אתשש ed. Wil., v. חַשַּׁשׁ.

Polel תּוֹשֵׁשׁ *to weaken.* Targ. Ps. CXVIII, 10, sq. אֲתוֹשְׁשִׁינוּן Regia (ed. Lag. אֲתוֹשְׁינוּן; ed. Wil. אֲתְשִׁי׳ *Af.*).

תָּא, v. תְּחֵי.

תַּא (=תחתא) *below.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש) זיל מנינן מישלא לת׳ מה׳ לשילא וכ׳ go and count them (the joists) from the upper side (of the room) down (to the other end), and from there up, until &c. B. Bath. 45ᵃ, v. עִיל; a. e.—[Sabb. 102ᵇ, v. next w.]

תַּתָּאָה m. (preced.) *lower, nethermost.* Pes. 76ᵃ, v. גְּבַר I. Ḥull. 112ᵃ, v. כְּעֵי. Sabb. 102ᵇ Ms. M. (ed. תתא), v. צְדַד; a. e.—*Pl.* תַּתָּאֵי, תַּתָּאֵין. Targ. Y. Gen. VI, 16. Targ. II Chr. VI, 18; a. e.—B. Mets. 108ᵃ, v. עִילָּאָה. Pes. 8ᵃ; a. fr.—*Fem.* תַּתָּאָה; *pl.* תַּתָּאִיתָא. Ib.ᵇ למיעוטי ת׳ דת׳ Ms. M. (ed. תתאי דת׳) to exclude the nethermost casks of the lower rows.

תַּתָּאִי = תַּתָּא. Pes. 74ᵇ בית השחיטה לת׳ with the throat downward. Ḥull. 8ᵇ bot. קרמא מיפסיק מת׳ there is the membrane separating (the fat) from (the meat) below. Snh. 39ᵃ מפלגך לת׳ from the middle of thy body downward, v. אַהוּרְמִין; a. fr.

תַּתַּ, Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ bot. אתר ת׳, read: אַתַּרְתָּה; v. תּוֹת.

תְּתוּבָה, תְּתוּבָא f.=h. תְּשׁוּבָה, 1) *reply, refutation.* Y. Ḥall. III, 59ᵇ bot. לית הדא דר׳ זעירה ת׳ על וכ׳ (not תתי׳) what R. Z. said is no argument bearing on what R. Bun asked.—*Pl.* תְּתוּבָתָא. Y. Peah IV, 18ᵇ top כל אילין התיובתא (prob. to be read: תת׳), v. תְּחוֹבָתָא.—2) *return* to God, *repentance.* Targ. Ps. XC, 2. Targ. II Chr. XXXIII, 13; a. fr.—Lev. R. s. 35, v. חֲרוּבָא I; ib. s. 13; Yalk. Is. 256; a. e.

תְּתֵּי, *Pa.* תַּתֵּי (denom. of תַּתָּא) *to lower, go down.* Zeb. 54ᵇ נִיתַּתֵּי בית קלילי let us go down a little with it (build it a little lower; Yalk. Deut. 910 ליחתי ליה פורתא; Yalk. Josh. 24 נירחתא בית קלילי).

Ithpa. אִיתַּתֵּי *to be lowered, placed under.* Men. 99ᵃ מידלי לירה ומיתַּתֵּי לחו לדידהו פורתא it was lifted over and let down (and placed) a little lower than they (the other tables). Pes. 8ᵃ דמיתַּתְּיָא (not דמיתתאי) when the bed stands on low legs, opp. דמידלי, v. דְּלִי.

תְּתִיבָה, v. תְּתוּבָא.

אֵין ת׳, תְּתִית, Gen. R. s. 29 Ar. (ed. אינוניתא), a corrupt., prob. to be read: עֵין תּוּנָּה, v. עֵנְתּוּנָא (and correct art. אינוניתא).

תִּתְנָא, Lev. R. s. 9, read: אתענו, v. עֲנִי II.

Addenda et Corrigenda.

(Articles marked * are additional).

אֲבַדּוֹן, *add* Erub. 19ª.

אבהנוס, *for* Y. Kil. III, *read* Y. Kil. VIII.

אַבּוּב, *for* Men. X, 4, *read* Men. 66ᵇ.

אֲבוּס, *after* their stables., *add* Num. R. s. 21 ¹⁶; Lev. R. s. 27 ⁶; Tanḥ. Emor 10 הגדלות על אֲבוּסָךְ (אבוסה) animals reared in thy stables.

אבטיגא, *for* Sifré Deut. 80, *read* Sifré Deut. 81.

אָבִיב, *add*—[Men. 66ᵇ א׳ של קליות, read: אַבּוּב.]

אֲבִיר, *after* noblest sons., *add* 2) (in an evil sense) *stubborn*. Ber. 17ᵇ, v. מְחַסְּרָא.

אֲבַל, *add* B. Mets. 47ᵇ קאי בא׳, v. דָּבַר.

אָבֵל I, *add* Pes. 53ª Ms. M. (ed. אוכל, Rashi Var. אבל).

אָבֵל II, *for* Y. Rer., *read* Y. Ber.

אָבַל, *for* M. Kat. 7ᵇ, *read* M. Kat. 17ᵇ;—*after Rejoicings*, *add* M. Kat. 24ª.

*אבמסיו, Y. Meg. III, 74ª bot., read: אֲבַמּוֹסוֹס.

אֶבֶן, *for* Sabb. 66ª, *read* Sabb. 66ᵇ.

אֶבֶן, *add*—3) *testicles*. Mekh. B'shall. s. 5.

אֲבַסְקַנְטָה, *for* Y. Ber. IV, *read* Y. Ber. IX.

*אַבְרָהָם (b. h.) pr. n. m. *Abraham*, the patriarch; mostly א׳ אבינו (abbrev. א״א) our father A. Ber. 13ª כל הקורא לא׳ אברם וכ׳ he that speaks of Abraham as Abram transgresses a law (Gen. XVII, 5). Yoma 28ᵇ צלותיה דא׳ וכ׳ Abraham's afternoon prayer began at the time &c. Keth. 2ª, a. e. מריה דא׳ by the Lord of Abraham! Gen. R. s. 39; a. v. fr.

*אַבְרָם (b. h.) pr. n. m. *Abram*, 1) = Abraham. Ber. 13ª הוא אברהם וכ׳ Abram is the same as Abraham; at first he was the father of Aram, and afterwards the father of the whole world. Ib. הקורא לאברהם א׳, v. אַבְרָהָם.—2) A. an Amora. Gitt. 50ª חוזאה א׳.

אַבְרָנִי, *after* Esth. R. to III, 6 עוק, *add*; Matt. K. to Esth. I, 4 קברן.

אַבְשׁוֹנָא, *for* Ps. 39ᵇ, *read* Pes. 39ᵇ.

*אַגָּא = אֲגָה. Tosef. Kil. I, 12.

אַגַּב, *before* Snh. 101ᵇ, *insert* Targ. Job XXX, 18; a. e.—

אַגְבִּין, *for* קסריי, *read* קיסריי.

אַגָּדָה, *add*—2) *the use of the verb* חִגֵּיד. Y. Snh. III, 21ᶜ bot.

אַגּוֹנָא, *for ḥogeg* ibid. Ps., *read ḥogeg* Ps.

אַגּוּסְטוֹס, *for* read . . . אנגוויטוס *read* prob. to be read אַגְרוֹנִיטוֹס; cmp. Lev. R. s. 1⁸.

*אַגְרָדָה II f. (אָגַר I; cmp. נָגַר *Nif.*) *drop*; [b. h. אֶגְרֹף *a small coin*]. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 (ref. to ויגר, ib.) מה ששתית כמין א׳ אחת הירתה וכ׳ (ed. Bub. אַגְרָא) what thou hast drunk (of the cup of misery) was merely like one drop, but now &c.; Yalk. ib. 813 כמו אגרא אחד.

אַגְרִי, *after* myrrh fit for storage, *add*; Yalk. ib. 149 מורי אַגְרִי (corr. acc.). Tosef. Dem. IV, 23, v. קִיסְרִין.

אָגִיס *for wife's brother* or *kindred*, *read: wife's sister's husband.*

אַגָּלִים, *add* Cmp. עוּגָל.

אַגָּנָא, *for* Kadesh, *read* Kedesh.

*אַגְרָא *drop*, v. אֶגְרָה II.

אַגְרוּ, for שחתי, *read* שחמתית.

אַגֶּרֶת, *for* a wife's disobedience, *read* a wife's or a husband's rebellion.

אַדַּי, *for* אַדְרַבָּא, *read* אַדְּרַבָּא.

אֲדַדְרֵי, *add* Yalk. Sam. 124 צלמא הרודיס (?).

אַדַּי, *after* אַדֵּי, *add; Pa.* אַדֵּי;—*for* אַדְּרֵיה אדריי, *read* אַדְּרֵיה אַדְּרֵי.

אֲדִירָא, *for* store, *read* stove.

אֲדָמָה, *for* [earth], *read* 1) *earth, ground*. Gen. R. s. 36. Ber. 36ª, a. fr. בורא פרי הא׳ (abbrev. בפה״א); a. fr.—2)

*אַדַּמְּוּת f. (אָדוֹם) *red color*. Num. R. s. 2 ⁷ שאין אַדַּמְּוּתוֹ עזה (ed. Wil. אדמתו, corr. acc.) whose red color is not deep.

אַדָּנֵי, *for* Kil. VII, *read* Kil. VIII.

אדני מריונים, *add* ; v., however, אטקטיא.

*אדע, Targ. Ruth IV, 4, read: אַרַע, v. אַרָעָא.

אַדְרַע, *for* Y. Ber. I, *read* Y. Ber. II.

אַהֲבָה, *add*—*Pl.* אַהֲבוֹת. Num. R. s. 2 ¹⁶.

אַהֲדוּרְמִין, *for* Tosef., *read* Tosaf.

אַהֲלַיְתָּ, *for* Yalk. Ps. 624, *read* Yalk. Ps. 623.

אוּבְשִׁין, *add* Tosef. Ukts. I, 5 (ed. Zuck. עובשין, corr. acc.).

*אוֹגְבִין m. (v. אַגְּבִין) *cup*. Targ. Y. Gen. XLIV, 2; a. e.

*אוּגְיָא m. = h. אוֹגֶן *rim* (by which to handle a basket &c.).—*Pl.* אוּגְיָין. B. Mets. 25ª, v. צַנְיָא.

*אוֹגְרוּתָא, v. אוֹגַדְתָּא.

אוֹדָאָה, *add*—2) *confession*. Targ. Josh. VII, 19 ed. Lag. (oth. ed. הוֹדָאָה).

אוֹדְיָיתָא II, *for* (דוֹד, v. אַדְיוּתָא), *read* (נדר, v. אַדְיוּתָא).

אוֹדֶם, *add* Y. Sabb. III, 10ᶜ top, v. אָדֹם.

*אורנים, Sifré Deut. 22, read: אוֹמָנִים.

אַוְתָּן, *after* גִּיוְתַּנְיָא, *insert*; ed. Lag. אוותנטריא, corr. acc.

אור, אָרָה II, *add* Y. Sot. III, beg. 21b, v. בְּרֵכּוּר.—[Sifré Deut. 321 באוזים, v. אָזַז.]

אָוִיר, *add* Men. 39a ששה אווירין וכ' the six interspaces between the seven heavens.

אָוִירָא, *add* 4) *a moment of rest.* Koh. R. to III, 9, v. קַפְּדִיל I.

אוֹמָן, *add* Sifré Deut. 22 אוֹמָנִים (not אוונים); Yalk. ib. 805 אוֹמָנִין.

אוּמָן, *before—Pl. insert* Snh. 17b רופא ואי a physician and a surgeon (blood-letter).

אוֹמָנִית, *add* [Pesik. R. s. 33, read: אוֹמֶנֶת.]

*אוֹמֶנֶת f. (b. h.; אָמַן) *trainer, educator.* Pesik. R. s. 33, v. ברטיא.

*אומה, Arakh. 32a, read: אילו.

*אונימוס, read: אֲנִימוֹס, v. נִימוֹס I.

אוּנָן, *read* אוּנָם, אוּנָן;—*after flax., insert* Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

אוֹנָיָתָא, *add* Lam. R. to IV, 18 כוי (corr. acc.).

*אונן, Arakh. 32a, sq. *read* אוּנוֹ.

אוּנָסָא, *before—Pl., insert* Erub. 18b לאונסיה against his will. Y. Ber. III, 6a top, a. e. מכתיה אונס an accident (death in the family) befell him.

*אונקלוסיא, v. אַנְקְלָסְיָא.

*אוסל, Tosef. Kel. B. Mets. VII, 9, read: אֶסֶל.

אוֹפֶן, *before—Pl., add* Midr. Till. to Ps. VI, beg. כאי וכהלכה according to method and law.

אוֹצָרָא, *before—Pl., add* Y. Shebi. IX, 39a top הן אוצרה this storehouse.

*אוקנוס, Taan. ed. Bub. Mikkets 9, read: אִרְקָנוֹס.

*אוקצא, v. עוּקְצָא.

אוֹר I, *Nif., add* Yoma VIII, 6 עד שֶׁיֵּאוֹרוּ עיניו until his eyes are enlightened (his eye-sight is restored); a. e.—*Hif. add* Midr. Till. to Ps. XXX, end מֵאִיר לָהֶם מעיותיהן (not מעוותיהן) he illumines their errors for them (causes them to recognize their errors). Tosef. Taan. I, 6 עד האיר שבמזרח ed. Zuck. (read as Var. עד שיאור המזרח).

אוֹר I, *for* prop. *light, flame*; esp., *read: light, flame.* Ab. II, 10 warm thyself כנגד אוּרָן וכ' at the fire of the wise; a. e.—Esp.

אורוסטי, *for* Mas אירוסטו, *read* Mus. אוריוסטו; *for* Sabbath year, *read* Sabbatical year.

*אוֹרַח *path*, v. אֹרַח.

אוֹרְחָא, אוֹרָחָא, *before*—[אוֹרְחָא *guest, insert* B. Bath. 9b אָרְחַיְתָה דאימיה, v. שְׁנַשׁ.

אוּשְׁפִּי, *add*—Cmp. ἄσκι in Lübker Reallex., p. 1251b.

אוֹת II, *for* He is the ensign among, *read* He is recognized by.

אָזוֹב, *add—Pl.* אֲזוֹבוֹת, אי. Y. Ber. VII, beg. 11a.

*אֲזוֹרָה, אי f. = אֵזוֹר. Shebu. 43a.

*אָח III f. (b. h.) *kindling wood, pile.—Pl.* אָחוֹת. Midr. Till. to Ps. LIII ועשו עצמן א' and made themselves to be fuel (for Gehenna).

אֲחַד *after* Targ. Josh. VI, 1; a. e., *add*—Ab. Zar. 47a בבא הוא דאחידא וכ' Ms. M. (ed. דאחיזא ... דשא) the gate is locked before it (no conception possible).

אֲחוּזָּה, *for* Ḥull. 75a, *read* Ḥull. 57a top;—*add* Arakh. III, 1, sq. שדה א' inherited land, opp. בקנה.—Tosef. Ḥull. VIII, 18, v. אֲחִיזָה.

*אֲחַז = אֲחַד. Targ. Job XVIII, 20 Ms.—Ab. Zar. 47a; a. e.

*אֲחִיזָה f. (אָחַז) *taking hold, capture.* Ḥull. IX, 3 כדי א' no more of the skin than is required for taking hold (in order to flay it); Tosef. ib. VIII, 18 אחוזה. B. Mets. 91a ראחזו by insertion is meant, and *aḥizah* is used as a euphemism. Sabb. 125a; 126b בית א' *handle*; a. e.—אֲחִיזַת עינים *optical delusion* (v. אָחַז). Y. Snh. VII, end, 25d, opp. מיעשה. Ḥull. 56b sq. שחטיה קמיה באי ע' (not באחו') he cut his throat in his (the father's) presence by an optical deception.

אַחֲרוֹן, *add*—2) *inferior.* Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 שהם אחרונים למי שהוא אחרון וכ' for they (the gods) are the inferiors of one who is himself an inferior as regards conduct; and who is that inferior in conduct? He that makes them his gods.

אַחֲרִיוּת, *add*—2) *alternative, chance.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 2, ch. II לתת א' וכ' to offer an alternative for the cutting of the hair, so that if he has not cut his hair on the seventh day &c.

אַחֲרִית, *add* B. Bath. 14b דאית לה א' (v. Rabb. D. S. a. l. note 2) it (the Book of Ruth, beginning with evil) has a happy ending. Y. Ber. IV, 7d bot.; a. e.

*אטליטין, read: אַטְלִיטִין, v. אַטְלִיטִים.

*אִי II m. (v. אֲגַר III; cmp. תגר) *trade, market.* Pes. 113a קבא ... מא' rather have a Kab from the ground, than a Kor from trade; (comment.: rather ... home, than ... from the market abroad).

אִיד, *add* Tosef. Ab. Zar. I, 1 אידין הקבועין stationary festivals.

*אַיָּה f. (b. h.) *ayyah*, name of an unclean bird. Ḥull. 63b א' ודיה אחת היא *ayyah* is the same as *dayyah.*

אַיְלֵן, *for* אר הלין, *read* איר אילין; cmp. חֵרֵי;—*add* Y. Erub. III, 20d top אילין אינון (corr. acc.) what are these?

אֵיְרִינוֹן, *for* (εἰρίνεον, εἰρινοῦν, neut.) *woolen, read* (ἀέρινον) *sky-blue.*

אִיכָּרָא, *before Pl., insert* Snh. 26b אִיכָּרֵיהּ דרב זבידי a field-laborer of &c.—

אֵילָה, *before*—2), *insert* Midr. Till. to Ps. XLII; a. e.

*אילי, v. אִילָא.

אִילֵּין, *for* insert מאי, *read* read: אֵירֵילֵן.

*אילמוג, Tosef. Kel. B. Mets. I, 9, read: אַלְמוּג.

*אִילֻמּוֹת f. pl. (v. אִלֵּם; cmp. אֲלוּמָה) *well-tied bunches.* Tosef. Makhsh. III, 8.

*אילעא, v. אִילָא.

*אימי, v. אַמִּי.

אִימְרָא, *for* μέλαινα, *read* μελανή.

אִימַּר, *for* א' עדקין, *read* א' דעדקין.

אַיִן I, *for* III, 12, *read* III, 19.

*אינגלין, v. אַנְגְלִין.

*אינוניתא, *for* a corruption *to* ת' בר סיסיי, *read* v. עֲנָתוֹנָיָא.

אִינְיָנֵי, *dele* V. אינוניתא.

*אינימוס, read: אֲנִימוֹס, v. נִימוֹס I.

אִיסְטַמָּא, *for* Tosef. ib. IV, 7, *read* Tosef. ib. IV (V), 6, sq.

*אִיסֵל, Tosef. Par. VII (VI), 3, read: אֶסֶל.

*אִיסְפּוּן m. *Spanish.* Tosef. Bets. II, 1, v. קוֹלָרִיס.

אִיסְפִּיסְרִיאוֹן, *add* (Yalk. Is. 291 קומיס ואיפרכוס).

אִיסְתְּוָרָא, *for* a door turning, *read* a bolt moving;—*after* from the ankle, *add,* opp. סיכתא upright bolt.

*אִיסְתְּוִירִיט, v. סוּט ch.

אִיפְּטִיקוֹס, *dele from—Pl., to* note 4)

*אִיפְּלְטִיסִין, Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 52 ed. Bub., read: אִירְפּוּסִיתִין, v. אֵירְפּוּס.

אִיפַּסְטִילִין, *for* פַּסְטִילוֹס, *read* פַּסְטִילִין.

אִיקּוֹן, *before* V. אִיקּוֹנִין, *add* Koh. R. to IX, 10 [read:] חפון אפייא דאיקונתא וכ' they covered the faces of the statues with mats.

*אִיקְלְטָאוֹת, Tosef. Ohol. XIV, 3, read: אִילְקְטָאוֹת, v. אַלְקְטִית.

*אִיקְנְתָא, Koh. R. to IX, 10, *read:* אִיקּוֹנְתָא, v. אִיקּוֹן.

*אִיקְסְגוֹרִין, Y. Shebi. VIII, 38[a] top, *read* אֶקְסִירְגוֹן, v. אֶקְסִירְגוֹן.

אִירָא, *for* in the hands of the dyer, *read* in the hands of the weaver.

אִירְסָא, v. אֶרֶס ch.

אִישׁ, *add* Num. R. s. 9[2] שני אישים two beings that are named *ish* (God and the husband).

אִישׁוּר, *for adoration, read blessedness;—before* Y. Succ. III, *insert* Num. R. s. 14[19] אִישׁוּרָן של ישראל the blessedness of Israel;—*add* 3) *firmness, energy.* Num. R. l. c. Asher is named על שם אִישׁוּרוֹ for his energy (in executing the law).

*אִישְׁכּוֹל, v. אֶשְׁכּוֹל.

*אִישְׁתַּדָּא, v. אִשְׁתַּדָּא.

אִיתָן *after normal condition, add* or *strength.* Mekh. B'shall. s. 6, v. הוֹקִם;—*after essential, strong, add; hard; old.* Mekh. l. c. Sot. 46[b];—*before*—3), *insert* Gen. R. s. 98, end מן האי from the presence of the (Egyptian) men of power.

*אֲבָלָא, v. אוּבְלָא II.

אבספט־אס, *for* ἀθνίας, *read* ἀνθίας; *for Athnias read Anthias.*

אֲבָסָרָה, *for* Ms. M. אסכרא, *read* Ms. M. אבסרא;—*add* [V., however, מְבַסּוֹרִין.]

אֲבָגְבִּישׁ, *add* Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 מיני א' various kinds of hail.

אֲבוֹהַּ, *add*—3) אלהים *authorized judges.* B. Kam. 84[a], sq. א' בעינן וכ' these cases require authorized judges (Ex. XXII, 7, sq.), and there are none (in Babylonia).

אֲבוּל, *for* the second of October, *read* the fourth of October.

אֲבוֹנְטִית I, *for* I Sam XX, 10, *read* I Sam. XXI, 10.

אֲבוֹת, *add—Pl.* אֲבוּפִים. Ex. R. s. 15[4]; a. e.

*אֲבוֹפַסוֹן m. (ἀλλοφάσσων) *talking in delirium.* Tanḥ. ed. Bub., Mikḳets 15 (not אלופסין).

*אֲבַח, *Nif.* נֶאֱבַח (b. h.) *to be spoiled, rotten* (morally). Midr. Till. to Ps. LIII, 4 נֶאֱבָחִים מבחוץ וג' מבפנים rotten within and rotten without (ed. Bub. נא' מבחוץ ומלאים רשע מבפנים rotten without, and full of wickedness within); Yalk. ib. 770 נאנחים וכ' (corr. acc.).

אֲבִיבָא, *before* B. Kam., *insert* Targ. I Chr. XI, 11.

אֲבַם, *add Pi.* אִבֵּם *to tie up, close,* v. עָבַם I.

אֲבַמּוּג, *for* v. גלומי, *read* v. גּוֹלֶם.

*אֲבַעַאי, pr. n. m. *Il'ay,* v. לַעְיִר.

אֲבִיבַטִּיס, *for* Y. Kel. *read* Y. Kil.

*אֲבִמְטִין, v. אִרְמְטִין.

*אֲבִמִּי, אֲבִמַּי pr. n. m. *Ammi, Immi,* name of several Amoraim, esp. A. bar Nathan. Gitt. 44[a]. Y. Sabb. III, 5[d] bot. Y. Meg. III, 74[a] bot. Snh. 17[b]; a. v. fr.—Others: Y. Ned. X, 42[a] bot.—Y. Meg. I, 71[c] top, a. oth.; v. Fr. M'bo, p. 63[a] sq.; v. Jew. Encycl. s. v. Ammi.

*אבין, Zeb. 40[b] top, v. יָמִן.

*אֲבִיתִ־, v. אֱמֶת.

*אֲבִיתָתָה f. (v. אֱמֶת) *truth, reality.* Ex. R. s. 30[19] אמר אֲבִיתַּת הדבר he stated the case as it really had happened.

אבכותי, *cancel* the entire article, and *substitute* אבכותי, v. בַּכּוּתִי.

אָבִן I, *before* Ch. חִיבֵּן, *add* Taan. 8[a] המאבין בחקב"ה who makes God the witness of his promise.

*אֲבַן, v. יָמַן.

אָבַר I, *dele b) to heap up, and d) to contract, bargain, exchange.*

אֲבַר, *dele from* פְּלוּגַּר *to* פְּרִיגּוּ.

אֲבַרְפּוֹל, *add* [Perles Et. St., p. 106: Pers. *amârgir accountant.*]

*אבגלין, v. אַגְלוּגִין.

*אבולוגין, Lam. R. to I, 14, read: אֵילוּגִין.

אָבוּשׁ, *add* 2) (part. pass. of אָנַשׁ) *oppressed, weak.* Yalk. Is. 336 בן אנוש א' of weak man; (Pesik. R. s. 33 ומן אנוש only).

*אַבְטִירְמְרוֹס = אַבְתִּירְמְרוֹס, q. v. Treat. Sof'rim ch. XIII, 6.

אֲבִיסָא, *add* (h. form) אֲבִיסָה f.; *pl.* אֲבִיסוֹת. Targ. Cant. VI, 6 (not אֲבִיסוֹת).

אֲבִיסִין, *for* Ḥall. II, 11, *read* Tosef. Ḥall. II, 11.

*אבי״ם, v. לק״ת.

אָבַס, *add* Y. B. Mets. X, end, 12[c] שלא ייאבס, read: שלא ייאָבֵס.

אָבֵס, *before*—3), *insert* B. Mets. 86[b] בדלא אָבִיס (an ox) which has not been used for labor; בדלא אָבְסָא (a hen) which has not been used for hatching.

*אַבְּפִלִּין, Targ. Cant. IV, 12 בא', read: בְּפָאפִלִּין, q. v.

*אַבָּקָא *camel,* v. גַּאקָא.

אֲבָקָה III f. (אָבַק) *sigh, groaning.* Ex. R. s. 15[21].

*אִבְּצִ', אִיסְ', אִצְ', אִסְטַבְלָא I f. (stabulum) *stable.*—*Pl.* (h.) אִסְטַבְלָאוֹת, אִצְ' &c. Snh. 21[6]; Num. R. s. 11[7]; Sifré Num. 42 סטבלאות (corr. acc.).—(Chald.) אִסְטַבְלִין, אִצְ'; אִסְטַבְלָא. Targ. II Chr. XXXII, 28 (not אסת').

*אִסְטַוְולִין, v. אִסְטַבְלָא I.

אִסְטוֹמְכָא I, *for* Lev. R. s. 4, *read* Lev. R. s. 3[4].

*אַסְטִירוּתָא f. (סְטַר) 1) אַסְטִירוּת דין *diversion of justice, wresting judgment.* Targ. Ez. IX, 9 (h. text מטה). Targ. Is. LVIII, 9 (h. text מוטה).—2) אסטירות חובא *turning aside, removing guilt.* Ib. XXVII, 9.

אִסְטַלִּית, *for* a suite, *read* a suit.

אִסֵּל, *add—Pl.* אִסְלָאוֹת *chairs.* Midr. Till. to Ps. LXXXVII, ed. Bub.

אִסְפַּדִיכָא, *for* Gitt. 69[a], *read* Gitt. 69[b].

אִסְפּוֹרָק, *add* Tem. 30b.

אִסְפָּלָנִית, *for* Sabb. IX, 2, *read* Sabb. XIX, 2.

*אִסְפַּרְגּוֹס, v. אִיסְ׳.

אָסַר, *add Hithpa.* הִתְאַסֵּר *to be forbidden.* Men. 15b שלא יִתְאַסֵּר (Ms. R. יֵאָסֵר) that it should not become forbidden matter.

*אִפְּטְרוֹן, Yalk. Ps. 701, read: אֶפִּיטְרוֹפּוֹס.

*אֶפִּיפָנִיס pr. n. m. (Antiochus) *Epiphanes,* King of Syria. Targ. II Esth. I, 2 ed. Lag. (v. אנריפונים).

אֶפֶל II, *add*; Tosef. Taan. III (II), 1; Y. ib. III, 67a top הִטְפִּיל.

*אֲפַסִיקִין m. (ὀψίκιον, S. = obsequium) *retinue, suite.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 2.

*אַפָּקוּתָא f. (נָפַק) 1) *that which goes forth, issue, product* (h. מוֹצָא). Targ. O. Deut. XXIII, 24. Ib. VIII, 3; a. fr.—2) *the carrying forth.* Targ. Y. Lev. XXVI, 5 (ed. Vien. אַפָּקוּת).

אַפְקַעְתָּא, *for* Sabbath and Yobel Years, *read* Sabbatical and jubilee years.

אֶפְרָא II, *for* Taan. II, *read* Taan. III.

*אִפַּרְטִין, v. אִפּוֹרְטִין.

אַפְרְסְנָא, *dele* R. Hash. 23a;—*add* R. Hash. 23a (expl. עֵץ שֶׁמֶן, Is. XLI, 19) אַ׳ (sub. אַצְא) *resin-wood, pine,* v. דְּדִינָן, a. מְשָׁח III.

*אַפַּרְסָקָא, v. פַּרְסָקָא.

*אַפְתִּי f. (v. אַפְתָא II) *wide place, release.* Targ. Job XXXVI, 16 (not אַפְתִי).

אֲצַבְתָּא, *before—Pl., insert* Ab. Zar. 29a, v. מָלוֹא ch.

אַצְרוֹת, *for* a kali, *read* an alkaline substance.

*אקדח, Yalk. Ex. 317, read: בִּיקְדַח.

*אֶקְלִיטָא, אֵיקְ׳ f. (ἔκκλητος, v. אֶנְקְלִיטוֹן) *appeal.* Y'lamd. to Deut. III, 23, quot. in Ar.

אַקְנִיוֹתָא, *for* קְנִי II, *read* קָנֵי I.

*אַקְנָתָא, v. אַגְמוֹן.

*אַקְרוֹקוֹנְיָא, אַקְרוֹנְיָא, v. קוֹרְקוֹנְיָא.

אַרְגְּזוֹתָא, *add* Targ. Y. Lev. XXIV, 14 (*blasphemy*).

*אַרְדְּחָה, Y. Succ. V, 55d top, v. אַרוּבָה II.

אַרוּבָה II, *add* Naz. 54a, v. חָלַל; a. fr.—Trnsf. (of anorganic objects) Arakh. 10b ולא היתה להם א׳ (not חיה) and they could not be repaired; Y. Succ. V, 55d top ולא עלתה להם ארוחה (corr. acc.).

אַרְזִין, *add* Y. Snh. VI, 23d bot. בְּאַרְזִים; Y. M. Kat. I, 80c bot. ברזים (corr. acc.).

*אוֹ׳, אֹרַח m. (b. h.) *path.*—*Pl.* אוֹרְחוֹת, אָרְחוֹת. Num. R. s. 8 3 אוֹרְחוֹתָיו, v. רָשַׁר. Sot. 5b, a. e. השם אורחותיו, v. שׁוּם I.

אֲרִי I *for* (√ אר, cmp. ירי) prop. *to point, throw, read* (cmp. עָרָה II) *to stir up*;—*after* (go to law), *add*; Y. Gitt. V, 46d bot. ויררין.

אֲרָיָא, *before*—Fem., *insert Pl.* אֲרִיכֵי. Erub. 65a, v. נוּם ch. Ḥull. 63a; a. e.

אֲרִיכִין, *for* VII, *read* VI.

אָרִיס I, *add* [Koh. R. to VII, 8 באריסה, read: בְּאַרְסָה, v. אֶרֶס, a. רִיס I. Gen. R. s. 98, v. רִיס I.]

אֲרִיסוּת, *for* חֲכִירוּת, *read* חֲכִירוּת;—*add* Y. M. Kat. III, 82a bot. שטרי ארסות (read אריסות or אריסיות) documents relating to tenancy.

*אַרְכְּבָה, v. אַרְפּוּבָה.

אַרְכּוּבָה, *add* Bekh. VII, 6, a. e. אַרְפּוּבוֹתָיו.

אַרְכִי I *for* Zephoris, *read* Sepphoris;—*add* Y. Meg. I, 70d בארכיים in their (the Persians') archive; Ruth R. to II, 4 בין הכרכים (corr. acc.).

*אַרְכִיאַטְרוֹס m. (ἀρχίατρος) *chief physician.* Ex. R. s. 46 4 (not ארכיאטוס).

אַרְמוֹן III, *before* אַרְמוֹנִים, *insert Pl.*

אַרְמְנְיָא, *for* 48d, *read* 48a.

אַרְסָא, אֲרָסָא, *add* Targ. Cant. II, 14 אַרְסֵיהוֹן (ed. Lag. אור׳).

*אַרְסוּת, read: אֲרִיסוּת or אֲרִיסִיוּת.

אָרַע I, *add Pu.* אוֹרַע *to be joined, attached.* Gitt. 39b, v. עָרָה II. B. Bath. 113b להיות דין ... אוֹרְעָה the entire section (Num. XXVII, 1—11) has been joined together to serve as a judicial precedent.

אָרַע II, *cancel the entire paragraph under Pu.*

אַרְעָאָה *for* Targ. Esth. אַרְעִ׳ מינית, v. לְאַרְעָא, *read* Targ. Esth. I, 2 אַרְעָא מִינִיָּה (ed. Vien. עַרְעָא) of inferior quality. Targ. Ruth IV, 4 ארע מינך (not אדע) second in rank to thee.

*אַרַשׁ, v. אֶרֶס.

א״ת, *add* Sabb. 104a.

אֶת, *add* 2) אֶת *with.* Shebu. 30a, v. עִמִּית; a. fr.

אַתָּא *Af, after* I cannot bring it., *add* Ned. 81a מַתְיָא לידי וכ׳ leads to (produces) &c.

*אָתוֹן f. (b. h.) *she-ass.* Num. R. s. 20 15; a. e.—*Pl.* אֲתוֹנוֹת. Tosef. B. Mets. V, 8; Y. ib. V, 10b bot.; a. e.

*אִתְפַּלְגוּ f. (פְּלַג I) *destruction.* Targ. Y. Num. XVII, 11.

אֶתְנָן, *add* Ex. R. s. 1 17 מוליך א׳ לאשתו brings a present to his wife (to win her affection).

אָתַר, *before—Pl., add* Trnsf. (= h. מָקוֹם) *God.* Targ. Y. Ex. XVII, 15 (v. Mekh. B'shall., Amalek, s. 2).

בָּגַד, *after* (b. h., v. infra), *insert* 1) *to tear, pull.* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) זה בוגד מכאן וכ׳ the one pulls one way, the other the other way, until they tear it (the garment).—2) *to tear away*;—*before* Snh. 37a, *insert* Ib. (R. Ḥan. 2) בָּגַדְנוּ בצורנו we have been faithless to our Rock.

בָּגָד, *for* Day of Atone., *read* Day of Atonement.

*בְּגָדָא ch. = h. בֶּגֶד.—*Pl.* בְּגָדִין. Y. Sabb. III, 5d bot. דשטחן בְּגָדֵיהוֹן וכ׳ who spread their garments against the warm air of the stove.

בַּד II *for* Sabbath year, *read* Sabbatical year.

בְּדוּלָחָא, *add* Targ. O. Num. XI, 7 (ed. Vien. בְּדֹלַח); Y. בִּידַלְחָא.

בְּדִי I, *for* Y. Sabb. II, *read* Y. Sabb. VII.

*בְּדִירִין, Y. Ned. III, 37d, v. קָרוּכִין.

*בְּדֹלַחְא, v. בְּדוּלָחָא.

*בְּהָא pr. n. m. *Beha,* an Amora. Tem. 29a.

*בְּהוֹנוֹת, *pl.* of בֹּהֶן.

*בּוֹ׳, בֹּהֶן m. (b. h.) *thumb, great toe.* Neg. XIV, 9; a. fr.—*Pl.* בְּהוֹנוֹת. Yoma 61b; a. e.

בָּהָק, *before* [Sifra Thazr., *insert* B. Mets. 27b סימן נ׳ a distinct (reliable) mark for identification.

*בּוֹ, Kidd. 48a, a. e., v. בּוֹ.

*בּוּבִיס, בּוּבִים, Tosef. Kel. B. Bath. I, 5, read: כּוּבָּס (v. R. S. to Kel. XXI, 1).

***בּוּדָקָא** m. (בְּדַק) *searcher*. Gen. R. s. 67 אנא הוא בּוֹדֵקִיהוֹן וכ׳ I am the searcher of hearts; Yalk. ib. 115.

בּוֹדַנִין, *after* בן נבו היין, *add*; Y. Pes. IV, 31[b] bot. בן מבריא יין.

***בּוֹהֵן**, v. בֹּחֶן.

בּוּטָא, *add* Meg. 31[b] לוי בר ב׳ Ms. M. (ed. בּוּטִי); Yalk. Prov. 932; Y. Meg. III, 74[b] bot. פאטי (פסטי, פכטי); Koh. R. to VIII, 3 בן פנטי.

***בּוּטִי** pr. n. m. *Buti*, v. בּוּטָא.

בּוּכָנָא, *for* concerning a club, for he pounds with it, *read bukhana* is that with which one pounds.

***בּוּלְדְּרִיס**, read: בּוּלְדַּרְסִי m. (v. בַּלְדַּרְסִין) *Brundisian, sailor to and from Brundisium*. Koh. R. to IX, 8.

***בּוּנְטוֹס**, v. פּוּנְטוֹס.

***בּוּנְיָס (בּוּנְיוֹס)** pr. n. m. (*Bunios,*) *Bunias*, name of a wealthy man. Erub. 83[a] בוניוס (Ms. M. בן בוניס; Ms. R. בּוּנָא בן בוניס; v. Rabb. R. S. a. l. note); ib. 85[b] בונייס בן בונייס (Ms. M. בוניס בן בוניוס, v. Rabb. D. S. a. l. note); Gitt. 59[a] בוניים בן נוניים (corr. acc.).

בּוֹסָר, *for* גָּרַע, *read* גָּרַע II.

בּוּעַ, *add* 2) *to bubble, boil over* (in excitement). Targ. Job VI, 10 (h. text סלד).

בּוֹצְרִיָּה, *add* Y. Shebi. VI, 36[c] bot. חוטא דב׳, read: דבוצְרָה.

בּוּר II, *add* 3) *uncultivated land*. Peah II, 1, v. נִיר II. Y. Naz. VII, 56[b] top שדה ב׳ an unbroken field; a. e.

בּוּרָא I, *add* Koh. R. to I, 18 מלין בּוּרְיִין coarse things, v. קַפְּלִיל II.

***בּוּרְיָי**, Y. Kidd. I, 61[a], read: פּוּרְגָּרָא, q. v.

בּוּרְנִי I, *before* [Y. Kidd., *insert* Tosef. Succ. III, 8, v. לִיבָּרְנִין.

בּוּרְנִיץ, *add* Ar. בּוּרְצִנִין.

בּוְבּוּז, *for* Gen. R. s. 80, *read* Gen. R. s. 83.

***בּוְדָה**, v. בִּזָּה.

בָּזַז, *add Nif.* נִבְזַז *to be plundered*. Bicc. I, ‖ נִבְזָזוּ (Y. ed. נָבוּזוּ) if the first-fruits were taken away by robbers.

בָּזַז I, *add* Esth. R. introd. מְהַבְּזִזָה, v. סָגַר I.

בְּזִיוְקָא I, *after* Ms. O. אבי ב׳, *add*; Midr. Haggadol ed. Schechter, to Gen. XXV, 24 אבב בי זיקא.

בְּזִיז *for* prob., *read* properly.

בֶּזֶק *for* גריוי דחרדלא, *read* גְּרִיוֵי בְזַרָא דחרדלא;—*for* mustard, *read* mustard seed.

בְּזָרָא, *for* v. בְּזָקָא, *read* v. בֶּזֶק.

***בחבה**, Men. 63[a] מבחבותי Ar., v. מַחֲבוֹאָה II.

***בַּחֲיֵי** pr. n. m. *Baḥăyi*, v. בַּחְיָי.

***בְּחִינָה** f. (בָּחַן) *proving, use of the verb* בָּחַן. R. Hash. 16[a], v. עגן ch.

בָּטַח, *Af.*, *add* Snh. 98[a] אַבְטְחָךְ לך וכ׳ I assure thyself and thy father of a share in the hereafter.

***בְּטַח** m. (b. h.; בָּטַח) *safety, confidence*; (adv.) *in safety*. Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Gen. 138, v. עַיְּאנָן.

***בָּטֵי** pr. n. m. *Baṭi*. Kidd. 70[b].

בְּטַן, *add Af.* אַבְטֵין *to cause to abort*. Targ. Ps. XXIX, 9 (h. text חולל).

בִּיָּא, *add* [Compare, however, Lev. R. s. 1 עסוק בחייה של אגרונימון ... בדינה; Yalk. ib. 428 במחיה,—from which it would seem that our w. stands for βίος, *living*.]

בִּידָא, *before* [Rabad, *insert* Y. Yeb. VIII, 9[c], a. e., v. בְּדִי I.

***בידידה**, Tosef. Toh. X, 12, read: בְּדִידָה.

***בִּידַלָּא**, v. בְּדוּלָא.

***בִּיזָקָא**, v. בְּזָקָא.

***בִּיזָן**, v. בַּאדָן.

***בִּימוֹס** Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

בִּין, *add* Ḥag. 3[a], a. e. הִתְבּוֹנֵן, v. רָשָׁה.

בִּיקוּעַ, *for* spade or shovel, *read* axe;—*add* 3) *fissure, trench*. Tosef. Ohol. XVI, 1, v. תְּלוּלִית.

בִּירַאי, *add* Yoma 81[b], v. נָרַשׁ.

***בישין**, Y. Maas. Sh. IV, 55[b] בישין שיני, a corrupt dittography of פישן, q. v.

***בִּיתִינִי**, v. חִינִי 3.

בָּכַר, *Pi.*, *add* 5) *to do for the first time, invent*. Midr. Sam. ch. XVIII (ref. to בכור מות, Job XVIII, 13) ב׳ לו מיתה מרה he invented a bitter death for him; Pesik. R. s. 12 הִבְכִּיר (*Hif.*);—*under Hif.*, *add*—2) *to cut early, to destroy*. B. Kam. 58[b], v. סָמַר.—3) *to invent*, v. supra.

***בִּכּוּרוֹת** f. (v. בְּכוֹר) *share of the firstborn*. Num. R. s. 21[12].

בִּלְדַּרְסִין, *for* 41[a], *read* 41[b].

***בלווטין**, read: בּוּלְוָוטִין.

בְּלוּזָמָא, *for* ch. XI, *read* ch. XXXI.

בְּלִי, *add* Lam. R. to I, 4, v. בּוּרְגִּין; a. e.

***בלוסטוס**, v. בּוּלְבָּסָא.

בְּלַע, *Pe.*, *after* (cmp. סָפַג), *add* Targ. Prov. XXIX, 19;—*under Af.*, *add Part. pass.* מַבְלַע *enclosed*. Erub. 21[a] מַבְלָעָן, v. מָהָא;—*under Ithpe.* 1, *add* Sabb. 134[a] איב׳ ביה דמא his blood is resorbed (in the veins, the red surface disappears).

בְּלַע, *after* 1), *insert* (b. h.) *that which has been swallowed*. Gen. R. s. 68, end בְּלִיעוֹ (not בולעו).—2);—*for* 2), *read* 3);—*for* 3), *read* 4).

***בִּלְעֲדֵי**, **בִּלְעֲדֵי**, *without*. Gen. R. s. 79; Y. Shebi. IX, 38[d], a. e. מב׳ שמיא without the will of God, v. יְבַד.

***בְּלָאן**, v. בַּנִּי.

בְּלַאי, *before*—V. אַרְדִּיכַל, *insert Pl.* בַּנָּיִן, בְּנָאִים. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 2; Kel. XXIX, 3 (R. S. בנאים).

***בְּלוֹנִי**, v. בִּילוֹנִי.

בָּנִי, **בְּנִי** f. (v. בַּנָּאָה) *bathing*; בִּנִּי ב׳ *bath*. Targ. Y. Lev. XXIII, 27 הנית ב׳ בי ב׳ (not בין) the enjoyment of bathing; ib. XVI, 29 הוית בָּנִי (corr. acc.). Targ. Y. Num. XXIX, 7.—*Pl.* בָּנְיָן, בְּנָיִן, בַּנְיִן. Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. בנאון (ed. Vien. בניין). Targ. Esth. II, 3 (ed. Vien. בגאון, corr. acc.).

בָּנָה, *for* Is. LIV, 93, *read* Is. LIV, 13;—*before* Ex. R., *insert* Sifré Deut. 309 (play on לא התבונן, Is. I, 3) שלא היו בונים בדברי תורה because they did not educate themselves by the words of the Law; Yalk. Is. 254.

***בַּנֵּי**, *pl.* בַּנַּאי, v. בַּנַּאי.

***בִּנְיָמִין** (b. h.) pr. n. m. *Benjamin*, 1) son of Jacob. Sabb. 55[b]. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) name of a Tannai. Nidd. 21[b]; a. e.—Ber. 5[b], sq. Abba B.—3) name of several Amoraim, *a*) B. of Ginzak. Y. Ber. II, 5[b] top, v. גִּנְזַכְרָיָה.—*b*) B. bar Giddal. Y. Maasr. I, 49[a] bot.; a. e.—*c*) B. bar Japhet. Y. Ber. VI, 10[a]. Gen. R. s. 43; a. e.—*d*) B. bar Levi. Y. Peah I, beg. 15[a]. Ex. R. s. 8; a. e.—*e*) B. bar ʿAshtor. Y. Bicc. I, 64[a] top.—*f*) B. the physician. Snh. 99[b]; and others.—4) B.

the shepherd. Ber. 40b.—V. מְיוּמֵי, מְנָיְמִין.

*בְּנִיתָא *hair*, v. בִּירְיָתָא.

בְּסגֵר, *after* ב' של ערביא, *insert* (ed. Bub. סוגר).

בְּסִילְיוֹס, *add* Tanh. ed.Bub., Vaëra 7 בסילואוס; Yalk. Ex. 180 בשילואוש (corr. acc.).

בְּסִינָא, *for* אית כרנבי ב', *read* אית כרנבי מריריו ב'; —*for* sin begets sin, *read* evil begets evil.

בַּסִּין, *insert* Y. Maas. Sh. IV, 55c top.

*בַּעֲבִיוֹת f. pl. (cmp. בּוּעָא) *abscesses.* Tosef. Makhsh. III, 13.

*בְּעַד (b. h.) *behind, after.* Midr. Till. to Ps. XII שאל בַּעֲדוֹ וכ' he inquired after him (to know) where he was; a. e.

בְּעַט, *add* Gen. R. s. 80 בְּעִיטָא, v. נְגַשׁ.

*בְּצֵי, v. בְּצָא.

בָּצִיר I, *add* [Pesik. R. s. 6, end בצירנו, v. בְּצָר.]

בְּצִירָה, *add* בית הב' *wine-press.* Y. Macc. II, 31d; (Tosef. ib. III (II), 9 יצירה ed. Zuck., Var. יצירה).

בקלאנין, *for* קַלָּן, *read* קוֹלָן.

בַּקְעָתָא, *for* פְּקוּעָה, *read* פַּקּוּעָה.

*בָּקַק (b. h.) *to be empty.* Num. R. s. 8 9 כגפן בוקק like a bare vine.

בַּקָּא, *before—Pl., insert* B. Kam. 24b; a. e.

בַּר, בָּר, בָּרָא, *before*—4), *insert* Gitt. 69b צימרא ברא, v. צִימְרָא.

בַּר IV, *add* Gen. R. s. 82, v. שְׂרָב.

בָּרָאָה, *for* Gen. XIII, 25, *read* Gen. XVIII, 25.

*ברדינין, v. ברדנין.

בָּרוֹקָא III, *add*—2) *a jewel*, v. פַּרְקָתָא.

בָּרְחָא, *before* Y. B. Kam., *insert* Targ. Y. Gen. XV, 9;—*add*—*Pl.* בָּרְחַיָּא, בָּרְחֵי. Targ. Y. Num. VII, 17; a. fr.

בְּרִי I, בָּרָא *Hif.*, *add* 3) *to make strong.* Ber. 40a, a. e. מַבְרִין, v. פרי, פָּרָה.

בָּרִיחַ, *before—Pl., insert* B. Bath. I, 5; a. e.

*בריחיא, Y. Erub. II, 19a, *read:* פְּרִיחָא *rotten.*

*ברלא, B. Kam. 113b, v. בּוֹלָרָא.

*בְּרַם II f. (v. preced.) *piece, portion.* Targ. I Chr. V, 2 ב' מלכותא a portion of the dominion.

*ברניות, Midr. Till. to Ps. XLVIII, end, read: בִּירָנִיּוֹת.

בְּרָסִים, *add* Tosef. Kel. B. Bath. V, 11. Tosef. Neg. V, 14.

בְּרַק I, *for* מנחורא, *read* מנהרא.

בְּרָקָנִים, *add* Sabb. 59a; a. e.

*בשיל־אוש, v. בָּסִילְיוֹס.

בְּשַׁשׁ, *for* טָפֵל, *read* חָפֵל.

*בָּתַר, *Pi.* בִּתֵּר (b. h.) *to cut.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII.

בֶּתֶר, *for piece, decree, allotment, read* 1) *piece.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII.—2) *decree, allotment.*

גַּאָה, נַאי, *for* Job XXIII, 29, *read* Job XXII, 29.

גֶּבָא, *before—Pl., insert* Tosef. Ter. VII, 14; Y. ib. VIII, 46a top (not גובי); —*for* מישק, *read* משיק.

גַּבָּבָא, *for* v. next w., *read* v. גְּבָבָה.

*גַּבּוּי, v. גִּירְבּוּי.

*גַּבֵּי, v. גַּבָּא.

גַּבְיָא I, *after* XVI, 16., *add* Ib. X, 20; a. fr.

גְּבִין II, *add* Bekh. 44a (expl. שכבנא); Tosef. ib. V, 3 (expl. שכניה).

גָּבַל *Kal, add*—2) (b. h.) *to set a landmark* (גְּבוּל). Sabb. 85a.

*גַּבְלוּת f. (b. h. גַּבְלֻת; גָּבַל) *rounded, twisted cord.* Cant. R. to IV, 4, v. שַׁרְשֶׁרֶת.

גַּד II, *for* Ex. XVI, 7, *read* Ex. XVI, 31.

גַּדָּא, גַּד, *after* ערסא דג', *insert* (lectus genialis).

גְּדוּדִית II, *add*—2) *steep* or *abrupt embankments, precipitous rocks.* Mekh. B'shall., s. 1, opp. משופיעות.

גְּדוּלָה, *for* Num. XVIII, 11, *read* Num. XVIII, 8.

גְּדִי, *for* Y. ib. I, 19a, *read* Y. Snh. I, 19a;—*for* Deut. XV, 21, *read* Deut. XIV, 21.

גְּדַל II, *add* Keth. 103b מְגַדְּלָנָא (B. Mets. 85b גְּדִילָנָא), v. נְשָׁבָא.

גֶּדֶר, *add* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III גדר האמצעי *anti-helix*, v. גְּדִירָא.

גָּדָה, גָּדָה, *for* Ps. XXII, 7, *read* Ps. XXII, 10.

גּוֹבְבָתָא, *for* I Kings XIV, 25, *read* II Kings XIV, 25.

*גּוּבָּה, v. גּוֹב ch.

*גּוֹבִי, v. גּוֹבָאי. —[Y. Ter. VIII, 46a top, v. גֶּבָא.]

גּוּדָא I, *add* Ḥull. 60a אגידא דרביתא on the bank of the R'bitha.

גּוּדַגְּדִין, *add* Yalk. Lev. 587 המגבירה לגוורגרון.

גּוֹדָל, *add*—3) *age of majority.* Keth. II, 10, v. קוֹשָׁן.

*גַּוְוָאָה = גַּוָּרָא. Gitt. 69b, v. צִימְרָא.

גּוּלְגַּלָּא, *add* [Y. Peah I, 16a bot., v. גַּלְגַּלָּא.]

גּוּלָּה, *add* Tosef. Kel. B. Mets. II, 11 גוּלַּת חנוני the storekeeper's bowl (stationary tank.)

*גּוּנְחֵי m. *Goth.*—*Pl.* גּוּנְחֵיִם. Yalk. Ps. 702, v. עַנְחֵיִם.

גּוּף I, *before* Nidd. 6b, *insert* Ab. Zar. V, 3 וְגוּגוֹת, v. גָּגַב;—*under Hif., add* Sot. 42b מְגִיפִין shut their cuirasses, v. הֶגָפָה.

*גרופנך, v. גּוֹפָן.

*גורגדין, גורגרן, v. גּוּדְגְּדִין.

גּוֹר I, *Pi. add* [Yalk. Lev. 471 מגייר read: גִּיֵּיר, v. גִּיֵּר.]

גּוֹרֶן, *for* II Kings l. c., *read* I Kings l. c.

*גורקי, v. גּוּרְקָא II.

גּוּשְׁקָא, *after bran-bread, insert;* Syr. כושכרא, P. Sm. 1844.

גֵּז, *after* B. Kam. 118b, *add* Sabb. 48a, a. fr. גִּיזֵּי צמר, v. צִיפָּה. Ḥull. 136b רֵאשִׁית גִּזְרֵי, v. גִּזְרֵי.

גַּזָּא, *add*—*Pl.* בַּר גַּזִּין, בְּרֵ גְּזִין. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 נרגזא (נרגזן); Yalk. ib. 820 בר זגין (corr. acc.).

גְּזוֹרָאָה, *pl.* גְּזוֹרָאֵי, *cancel from* inhabitants *to* גְּדוֹרָא, *and substitute* (גְּזַר) *woodcutters.*

גָּזָז, *for* Cant. V, 11, *read* Cant. VI, 11;—*before* Part. pass., *insert* Ḥull. XI, 2 גּוּזּוֹת, v. גָּזַל II.

גֻּלְגֹּלֶת, *for* scull, *read* skull.

גְּזֵרָה, *after* Ohol. VIII, 2 Mish.,

insert (ed. Dehr. Var. גְּזִירוֹת, in Maim. Arab. comment. גְּזֵירוֹת).

גַּחֲמוּן, *for* גְּחָמוֹן m., *read* גַּחֲמוֹן.

גְּבִיבוּי, *add* B. Bath. 8[b] גְּבִיָּיתָהּ וְחִלּוּקָהּ the mode of its collection and that of its distribution.

*גְּדָא II *junction*, v. גּוּדָא.

*גְּדָא III *bank, shore*, v. גּוּדָא I.

*גִּדְהוּק m. (גָּהַק) *belching*. Ber. 24[b] top Ms. M. (ed. מגהק).

גֵּדְיָתָא, *after* Targ. O. Ex. XV, 1 ed. Berl., *add* Targ. Job VIII, 12 בגדיתיה ed. Wil., v. גַּדְיוּתָא.

*גִּזְמָא pr. n. pl. (Zeugma) *Gizma*. Kidd. 71[b], sq. מיברתא דג׳ the ford of G.

גִּיל I, *add* Part. גָּל; *pl.* גָּלִים. Midr. Till. to Ps. CXLIX.

גֵּילָה, *add* Pesik. R. s. 36 בגילת נפשי with gladness of my soul.

*גִּיפוֹן, Ex. R. s. 31, v. גִּימְפִּיוֹן.

גִּיר III, *for* he threw chaff and, *read* we threw chaff, and.

*גִּית־, גִּיתִית, v. גַּת, גִּתִּית.

*גלבטינון, v. גַּלַאקְסִינוֹן.

גַּלְגָּא, *add* Y. Peah I, 16[a] bot. גולגלוי (read גּוּלְגּוֹלוֹי).

גִּלְגֵּל, *add* 5) *to trifle with*. Y. Naz. V, 54[a], v. גֵּזֶר.

גַּלְדָּא, *for* וקלפי, *read* וקלידי.

גַּלוּסְקָא, *before* [Ex. R., *add* Treat. S'mah. ch. VIII גלוסקאות שהביאו אוכל olives ripe enough to be eatable.

גְּלִיד, *add* Targ. Ez. I, 22 *crystal*.

*גַּלְשׁוּשִׁיתָא = גַּלְשׁוּשִׁיתָא. Targ. Cant. VI, 5.

גָּמוּר *perfect*, v. גָּמַר.

*גְּמוּרָא = גְּמִירָא, *perfect*.—*Pl.* גְּמוּרֵי Ber. 61[b] צדיקי ג׳, v. גָּמַר.

*גְּמִירָה, גְּמִירָא f. (גָּמַר) *finishing, end*. Ab. d'R. N. ch. XXVII מלאכה שאין לה ג׳ (not בה) a work which you cannot expect to finish (Var. ed. Schechter גומרה, גמורה).

גָּמַם *Kal*, *for* v. next w., *read* v. infra.

גַּנָּא, *after*, v. אֲגַר II, *insert*; Koh. R. to IV, 1 גנייאן.

גְּנַאי, *add* Midr. Sam. ch. I גְּנָאוֹ (fr. גְּנַי).

גְּנוּבְתָּא I, *for* Ms. *read* Ar.

*גנוסטרא, גנוסטרי, v. אנגיסטור.

*גְּנִיחוּתָא, v. נְגִיחוּתָא.

*גנייאן, Koh. R. to IV, 6, read: גַּנָּיָא, v. גַּנָּא.

גָּנַן, *add Hif.* הֵגַן 1) *to find shelter*. Y. Pes. VII, 35[b] מגיגין תחתיהן find shelter beneath them. Ib. איכן להגן where to find shelter.—2) *to protect*, v. גּוּן.

גָּסַס, *add* V. נְגַס.

*גסקלגס, v. גַּיוּס.

גַּעֲגֵעַ, *for* h. text שעשע, *read* h. text ואשעה, cmp. שעשע.

*גָּעַר (b. h.) *to shout, rebuke*. Tanh. Ki. Thissa 19; a. e.

*גְּעָרָה f. (b. h.; גָּעַר) *rebuke*. Tosef. Ḥag. II, 12 (Var. נזיפה), v. שָׁתַק.

גַּפָּא I *for* ropes (or baskets), *read* rope (or basket).

גַּפְרִית, *add* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 10, a. e.; v. צָת.

גַּרְבָּא I, *after*; a. e., *add*—Y. B. Bath. VII, end, 15[c], a. e., v. נִקַּשׁ.

גָּרַג, *after stir up, insert* Targ. Ps. CXL, 3 (h. text רגזו).

*גרגרן Tosef. Sabb. VI (VII), 1, v. גּוּרְגְּרָן.

*גרמיסין, v. גרמסין. Pesik. R. s. 10.

*גָּרַס II (b. h.?) = גָּרַס II, *to acquire knowledge, to commit to memory*. Midr. Till. to Ps. CXIX, 20.

גַּרְסִי, *add* Tosef. Makhsh. III, 13; Bekh. 10[b].

*גֶּרֶף m. (גָּרַף) *a vessel for the collection of refuse*. Ber. 25[b], a. e., v. רָעַע II.

גָּרָע II, *before*—[2, *add* Zeb. 11[b] אַגְּרֵהּ, v. נָסַב.

דָּאָה I, *add* Erub. 53[b] (in Chald. dict.) יְדָאוּן, v. נָקַד I.

דָּאָה II, *add Pl.* דְּאוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; Yalk. ib. 820.

*דאטגמא, Deut. R. s. 5[14], read: דְּרַאֲטַגְמָא.

*דאיקוטטא, v. דְּרַאיקְרָטָא.

*דאסי, Targ. Job XXXVI, 28 (ed. Wil. דאתי), read: דָּסֵי, v. דָּסַי.

*דאתי, v. דאסי.

דְּבוֹרְיָא, *for* B. Bath. 108[a], *read* B. Bath. 18[a];—*after* (ed. דבירך), *add*; ib. 25[b] מדבורי (or מדבורי, *pl.* of דְּבוֹרָה).

דְּבִירָא, *read* דְּבִרְיָא, דְּבִרְיָא.

דָּבַק, *add* 4) דְּבָקִים *two words running into each other*, e. g. על לבבך. Ber. 15[a].

דָּבַר *Hithpa*, *add* 2) *to conduct one's self*. Koh. R. to III, 18, v. סִיגּוּף.

דָּבָר, *add* מִדִּבְרֵיהֶם *by their* (*the scholars'*) *words*, (= מדרבנן, v. רַבָּנָא) *rabbinical enactment*. Keth. 73[b]. Y. Orl. I, 60[d] top, opp. דבר תורה; a. fr.

*דַּבְּרָיָתָא, דַּבְּרְיָתָא, *pl.* of דַּבְּרָתָא.

דַּבְּרְיָתָא, *add* Sot. 48[b] דַּבְּרִיאָתָא.

*דַּבַּתַּרְתָּא pr. n. pl. *Dabbattarta* (prob. to be read דברתא, v. Neub. Géogr., p. 265). O. Orl. I, 60[d] top.

*דּוּבָּה (v. דּוֹב) *she-bear*. Gen. R. s. 86, v. קְפַד.

דּוּגְמָא, *before* Keth. 28[b], *insert* Tanh. K'dosh. 8 ועשאוהו ד׳ and they made him a frightening example (defaced him); cmp. פַּרְדִּיגְמָא.

*דּוּד m. (b. h.) *pot, boiler*. Num. R. s. 10 21 תחת הד׳ ... היה threw the hair under the boiler; a. e.—Trnsf. *cup-shaped knob of a stick*. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4; cmp. מֵינֶקֶת.—*Pl.* דּוּדִין. Ib. [R. S. to Kel. XIV, 2 reads דורין, דור.]

*דּוּדָאִים m. pl. (b. h.) *mandrakes*. Gen. R. s. 72; Cant. R. to VII, 14.

דָּוֶה, דּוי, *add* Sifré Num. 85 (expl. כמדוים את עצמם, Num. XI, 1) as if bemoaning themselves (considering themselves as mourners); Yalk. ib. 732.

*דְּוִי m. (b. h.; דָּוֶה) *grief, affliction*. Midr. Till. to Ps. XLI.

*דַּוַּי m. (b. h.; דָּוֶה) *afflicted, very sick*. Midr. Till. to Ps. XLI.

דּוֹן, *read* B. Bath. 90[b] and they named the measure introduced by Papa ד׳ פפא quot. Tosaf. to Yeb. 79[a] (ed. רוו; Ms. M. רז; Ms. H. כוו) Papa's keg.

*דוסקניתא, v. אוּסְקָנִיתָא.

דּוֹפָן, *after* בריפן (corr. acc.), *insert*; v., however, רְפִיוֹן.

דּוֹפֵק, *add* 2) *close-fitting lid*. Sifré Num. 126; Yalk. ib. 762, v. פָּתִיל.

הוץ II *before* [B. Bath., *add* Nidd. 62a; Sabb. 90a, v. שְׁלוֹם.

הור I *Hif., for* Y. Snh. Tanḥ., *read* Y. Snh. X, 28a משרה; Tanḥ.

הור, דיר, *add Ithpe.* אִתְהַדַּר *to be inhabitable.* B. Bath. 7a לא קא מִתְהַדַּר לִי I cannot live there (v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

הוּרְבָּנָא, *for* ed. Vien., *read* ed. Wil.

*דורמיטא, Yalk. Sam. 139, v. מרמיטה.

הוֹשֶׁן, *for* Jer. XXXI, 39, *read* Jer. XXXI, 40.

*דחיא, Targ. Y. Lev. XI, 14, read: דַּיְיתָא, v. טַרְפִּיתָא.

הָחָק, *add* 3) *force.* Sabb. 8a, a. e. עַל יְדֵי הד' v. תַּשְׁמִישׁ.

*דיגלתא, v. דַּגְלָתָא.

הִיוָּרָא, *cancel* [Prob. a corruption *to* v. next w.], *and substitute,* v. Pesh. a. l.

הִיווּי, *after* to his grief, *add* (cacophem. for: to his idolatrous debauchery).

*דימוס, Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

*דִּימִי pr. n. m. (abbrev. of אַבְדִּימִי) *Dimi,* name of several Amoraim (v. Jew. Encyclop. s. v. Abdimos). Y. Ned. IX, beg. 41b.—Erub. 22a. Yeb. 78a; 84b. Arakh. 16a; a. fr.—Men. 35a. B. Bath. 22a; a. others.

*הִימְתָא, v. הִמְתָא.

*דיסמוס, Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

*דיפורין, v. ריפורין.

הִיקוּרִיוֹן, *add* 2) *a member of the senate* in Roman colonies and municipalities. Yalk. Deut. 813; Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 דיקורין.

הַיִּר I, *add* Tosef. Maasr. III, 14 (in Hebr. dict.; Var. זיר), v. זוּר II.

הֵירָא, *add* Sabb. 32a בי הֵרֵי (or הֲרֵי) *stalls,* v. חוּטְרָא II.

*הַכָּא m. (b. h.; הָכָא) *crushed, humble.* Sot. 5a (ref. to Is. LVII, 15) אִתֵּי ד' the humble (shall reside) with me; אני את ד' I reside with the humble; a. e.

הַכַּב *Pi., add* 2) *to cause to leap down, to degrade.* Ex. R. s. 15 4 חרינו מְדַכְּבָן וכ' I will degrade them (the kings), and make them chiefs (*allufim*).

הלי, דָּלָה, *for* festive wreath, *read* festive booth.

הֲלִי, *after* zodiac, *insert* Pesik. R. s. 20.

הֵלֶת, *before Pl. insert Du.* דְּלָתַיִם. B. Bath. I, 5.

*הַמְיָמָה f. (דמם) *silence, submission.* Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. I.

הָמִין, הָמִי, *for* Ex. XX, 16, *read* Ex. XX, 17.

הִמְעָא, *for* as preced., *read* as preced., *fruits*; — *add* Targ. Deut. XXII, 9.

הַמַּר, *for* corr. acc., *read* v. רוּם ch.

הָנָא, *add—Pl.* הָנֵי. Ber. 5b; a. e.

*הָסְ, words sub הָסְ, v. sub הֵיסְ.

*דסיקרין, Y. Sot. V, 20b bot., read: הִיסְקְרִין.

הָעָה, *for* Cant. R. to IV, 3, *read* Cant. R. to IV, 8.

הַק II, *for Pl.* הוֹקִין, *read Pl.* הוֹקִים, הֹק', הוֹקִין. Y. Pes. IX, 36d bot.; Tosef. ib. VIII, 11, v. חַבְלוּל.

הַקְהוּק, *add—*3) *pl. delicacies.* Yalk. Cant. 982, v. רִיכּוּךְ.

הַקְלָא, *for* to meet a barren cane, *read* to meet barren trees.

הָר, הָרָא, *for* Targ. Ps. LXXXII, 15, *read* Targ. Ps. LXXXIII, 15.

הַרְגָּא, הֲרָגָא, *add* Targ. Cant. II, 14 הַרְגַּיְיתָא (ed. Lag. הַרְגַּיְיתָא; h. text מדרגה).

*הַרְגִּירָתָא f. (דרג) *stairs, steep place.* Targ. Cant. II, 14 ed. Lag., v. הַרְגָּא.

הַרָּנָא, *for* Ib. קרש, *read* Ib. 102b קרש.

הָרַשׁ, *Nif., add* 2) *to be inquired of, be sought; to respond.* Tanḥ. Haăz. 4 פעמים נ' וכ' at times the Lord can be sought (answers prayer) &c.

הָרְשָׁא, *for* Ex. XXII, 44, *read* Ex. XII, 44; —*add* Num. R. s. 9 אינשי דרשה v. מְדָרְשָׁא.

הָת, *after* הָתִין, *insert,* הָתוֹת. Esth. R. to III, 8 הָתוֹתֵיהּ, v. קְטָרֵג. Bets. 25b (ref. to אשדות, Deut. XXXIII, 2) הָתֵיהֶם של אלו אש וכ' the manners of these (Israelites) are fire (they are of a fiery temperament); if the Law had not been given them &c.

הַבַּל, *for* 2) *to be wanton, to sport, read* 2) = חבל, *to seize, take by force*; — *for* תְּהַבְּלוּן מְמוּנָא, *read* תְּהַבְּלוּן; — *after* תתחבלון, *add*; h. text תחבלו.

הַבְלָעָה, *add* 2) *overlapping.* Erub. 44b, a. e. הַבְלָעַת תחומין, v. תְּחוּם.

הַבְרָא, *add* [Tosef. Yoma I, 9 בהברא (Var. כבהראה), read: בְּהַבְרָה.]

הַבְרָאָה, *add* [Tosef. Yoma I, 9 בהבראה Var., read: בְּהַבְרָה.]

הַגִי, *for* Y. Ber. V, 9, *read* Y. Ber. V, 9a.

הַגְיוֹן, *add* 2) *thought, plan.* Gen. R. s. 12; Yalk. Job 914, v. רָמָז.

הַדָּם, *add* Kidd. 73b top, v. שְׁלַט.

הַדַּסָּא, הֲדַסָּא, *add* Y. Succ. III, 53d top הֲדַסָּה.

הָדַר *Kal, for* Gen. XXIV, 25, *read* Gen. XXIV, 65; — *under Hithpa., add* Num. R. s. 97. Tanḥ. Ḥayé 3 נְתַהַדְּרָתָּ; a. e.

הַדָּרָה, *add* Tanḥ. Ḥayé 3 הדרת זקנה the dignity of old age; a. e.

הוֹדָאָה, *for Hodaah, the first of, read Hodaah, the second of.*

הוּצָא I, 3, *for Pl.* הוּצֵי. Ib., *read Pl.* הוּצֵי, הוּצִין. Ib. B. Bath. 69b, v. תְּאֵלָא.

הוֹרְדוֹס, *add* Midr. Sam. ch. XIX צלמא הורדוסיס (צ' הורדוסיס); Yalk. Sam. 124 צלמא הרודיס the statue of Herod (?); v. אֲדוֹרֵי.

*הוֹרוֹדוֹס, v. הוֹרְדוֹס.

הֵירְגָּתָא, *for* חרגוגא, *read* חרנוגא.

*הֵירְהוּק, v. חֵירְהוּק.

הֵירְכּוֹל *for* is remained, *read* is left over.

הֵירְמִיסוּ, *add* Gen. R. s. 4 ed. Theodor (play on המסים, Is. LXIV, 1); Yalk. Is. 368 המסיו (corr. acc.).

הֵירָנִי 1), *after* Gitt. 80a, *insert*; B. Bath. 172a (Ms. M. הינו); Yeb. 116a.

*הִירְצִירִית, Yalk. Ps. 635 חרב ה', *read* חִירְנְדִית or חִירְנְדִוִית *Indian* sword; cmp. חִירְנְדָא.

הֵישֵׁק, *add* B. Kam. 79a ופרע בהקיפי and paid with it a debt for goods received on credit.

הִיתְלוּ, *add* Nidd. 9b; Y. ib. I, 48d bot.; 49b bot. עייחלו.

הַפֵּר, *for* Prov. XXIII, 23, *read* Prov. XXIV, 23.

הָלְאָה, *add*; Y. Snh. I, 18[c] bot. דלתן (corr. acc.).

הָלַי, *add* Targ. Mal. II, 17 ed. Lag., v. לְהָלַי.

הָמִים I, *add* Y. M. Kat. II, 81[d] top וחמות (not וח), v. סְתִיתָא.

*הַמְסִיוּ, v. הֲרִמְסוּ.

*הַנְהִירְקִי, v. הִירְהִיקִי.

*הָסָטָה f. = הֲסָטָה. Tosef. Zab. IV, 6.

*הָסִיק, v. הֶסֵק.

*הֵיסֵק, הֶסֵּיק, הֶסֵּק m. (נָסַק) *heating*. Pes. 30[b] הֶסֵּיקָן מבפנים their fireplace is inside. Bets. 33[a] לה' גדול for a large fire.

*הֲסָקָה f. same. Bets. 33[a] לא ... אלא לה' pieces of wood are intended for firing only (and may not be handled for other purposes on the Holy Day).

*הֲסָרָה f. (סוּר) *removal, taking off*. Num. R. s. 11[7] אין ישא אלא לשון ה' *yissa* (Num. VI, 26) has the meaning of removal (of the divine anger); a. e.—הֲסָרַת טבעת, v. טַבַּעַת.

הַפָּכָה, *add* 3) *inversion, transposition*. Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס.

הַפְכִיתָא, *for* XXIX, 20, *read* XXIX, 22.

הַפְלָאָה, *under* 1), *add* Tem. 3[b]; Macc. 13[b].

הַפְלֵג, *under* 1), *add* Y. Kil. III, 28[d] הרא ארכו הרא הַפְלֵגוֹ its length means the distance of its separation.

*הִפְתְּקוֹס, v. הִירְפִּיקוֹס.

*הַקְהָלָה f. (קָהַל) *calling the assembly*. Yalk. Num. 725 הקהלת העדה calling the congregation (v. עֵדָה); ה' הקהל calling the people; (Sifré Num. 74 הַקְהֵל את וכ').

הַקְרָבָה, *for* Lev. XVII, 1, *read* Lev. XVI, 1.

הַקְרָיָה, *for* Sifra, *read* Sifré.

*רַבְּרְבָה m. (b. h.; רַב) *much, many*. Sot. I, 4 ה' הירין עושה wine may do much (induce sin). Yoma 47[a] ה' עשו כן וכ' many men did so, but to no avail. Taan. 18[b] ה' הורגים וכ' God has many means to kill &c.; a. fr.

*הַרְבָּאָה, v. הַרְבָּאָה.

*הַרוֹדִיס, v. הוֹרוֹדוֹס, a. אֲדוּרִי.

*הַרְוִיחָא = הַרְוָיָחָא. M. Kat. 14[a].

הַרְמַנְיָא, *for* Ar. הרמנא, *read* Ar. קהרמנא.

הָרַס, *add Nif.* נֶהֱרַס *to be demolished, to be frustrated*. Snh. 26[b] נֶהֱרָסוֹת, v. מְחַשְּׁבָה. — [Midr. Till. to Ps. XXXIX מהרסין, v. תָּרַס.]

הַשְׁאָה, *for* Mish. ib. II, 8, *read* Mish. ib. II, 5.

הַשְׁלָמָה, *add* Yoma 82[a] ה' fasting the entire day, v. תִּינוֹף.

הַשְׁמָטָה, *add* Ab. V, 9 השמטת הארץ; Sabb. 33[a] השמטת שמטין, v. שְׁמִיטָּה.

הִתְמַהְמְהָה m. (מהמה, cmp. תְּמַהּ) *tarrying*. Erub. 54[a] (fr. Ben Sira?) אין למות ה' death tarries not.

וַדַּאי, *for* Ex. III, 3, *read* Ex. III, 10.

וַיתוֹר, *add* [Ruth R. to II, 9 (Par. 5, beg.) ויתור במה, read: והיתר במה, v. בְּמָה.]

*וַעַד, v. יְעַד.

וֶרֶד II, *under* 1, *add* Ex. R. s. 42[7] at Sinai היו שושנים ווֶרְדִין וכ' they (Israel) were lilies and roses, but now &c., v. סַרְווּת.

זְאֹזָא, *add*—*Pl.* זְאֹזָא. Targ. Ps. CIV, 12.

זְבוּרִית, *before* [Rabad to Maim., *insert* Tanh. ed. Bub., Tol'doth 4 בזו' אתה נותן וכ' thou givest me to eat in a saucer; put the whole pot into my mouth.

*זְבִיל, v. זְבַל.

*זְבֶל, זְבַל, זְבַל, ch., v. זְבַל.

*זְגִין, Yalk. Ps. 820 בר ד', *read* בַּר, v. גַּזָּא.

*זְדָרָא, v. זְדָא.

זוּחַ II, *for* (or מְזִרַת) *read* (or מְזֹרַת).

זוּן, *Pi., for* Ex. XXIII, 8, *read* Ex. XIII, 18.

זָחַל, *add Hof.* הוּזְחַל *to be made to creep*. Sifré Deut. 321 שיהו מוזחלין בעפר they shall be dragged along in the dust; Yalk. ib. 945 מוזחין (corr. acc.).

ז"ט, *for* זְרִיקָה, *read* זְרִירִי;—*for thy sneezing, read my sneezing; for* סנדך, *read* סנדי;—*for* thee, *read* me.

*זִיבַל m. = h. זֶבֶל, *dung*. Targ. II Kings IX, 37 (ed. Wil. זְבֶל). Targ. Jer. VIII, 2. Ib. XVI, 4 (ed. Wil. זְבַל). Targ. II Esth. I, 2 זְבִיל.

זִילוּתָא, *for* Job XXVIII, 17, *read* Job XXVIII, 18.

*זִיפָתָא, זִיפְתָּא, v. זֶפֶת, זֶפָא.

זִיקָא II, *after* זִירְקָא, *insert* זִיקֵר;—*add* Ab. Zar. 30[a], v. טְלָא II; a. e.

זְלִיל, *add* Y. Kidd. I, 58[d], v. רַקִּיר; a. e.

*זְלִיקְפָּא, זַלְפִּקְקָא, v. זְלִיקְפָּא.

זְמַן *Pi., add* 3) *to designate, prepare, send in due time*. Y. Ber. VIII, 12[b]; Gen. R. s. 11; a. fr.

זְמָרָא, *after* same, *insert* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) זמר ד' (not זימרא), v. רַקְדָא.

זְמָרָא I, זְמָרִי, *before*—*Pl.*, *insert* [Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 1) זימרא, read: זַמְרָא; v. רַקְדָא.]

*זְמָרִין m. pl. *slender* (like a rod, v. זְמוֹרָה). Esth. R. to I, 6.

זַן, *for* Dan. II, 5, *read* Dan. III, 5.

זְעַם, *add Nif.* נִזְעַם *to be the object of anger, be put under the ban*. Ex. R. s. 42[3] נתנדה משה וכ' Moses was excommunicated and put under the ban (cmp. נָזַף).

זְפָא, *after* Ex. II, 3, *insert*—Sabb. 20[b]; a. e.

*זְפֶת f. (b. h.; זוּף) *pitch*. Sabb. II, 1. Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot. רְפָתָן נתקלפה if their pitch coating is peeled off; a. fr.

*זְפַת (denom. of זְפֶת) *to pitch, line with pitch*. Ab. Zar. V, 11 שזפתה ... גת a stone vat which a gentile coated with pitch. Y. ib. II, 41[b] bot. בשעה שזופתין אותן when they line them (the vessels); a. fr.—Part. pass. זָפוּת; f. זְפוּתָה &c. Koh. R. to VII, 28, v. זַנָּן I. Y. Ab. Zar. l. c. בשעה שאינן זפותות when they are not lined; a. e.

*זְפַת ch. same. Y. Ab. Zar. II, 41[c] top חמא יההון זַפְתִין וכ' saw them (gentiles) pitch small bottles. Y. M. Kat. II, 81[b] top; a. e.

*זַפְתָּא m. (preced.) *pitch-maker* or *pitcher of vessels*.—*Pl.* זַפְתִּין, זַפְתִּים. Mikv. IX, 7.

*זְפַתָּא, v. זֶפֶת.

זְקִיף, *add*—3) *thumb*, v. זְקַף.

*זַקְפָּא m. (זקף) *thumb.* Ber. 55b (Ar. זְקִיפָא).

זָקַף, *before—Pl., insert* Targ. Y. Num. XIX, 2 וְזָקָא.

זָרַע, *add*—[Y. M. Kat. II, 27d מזרעת, read: מחלעת, v. חָלַע.]

זַרְעִית, *add* Y. Hor. III, end, 48c; Y. Sabb. XII, 13c bot. זרעין.

*חֲבָטָה II f.=חֲבָט II. B. Kam. 50b bot. יש ח׳ בפחות וכ׳ lesion may happen at a fall of less than &c.

*חֲבִירוּת, v. חֲבֵרוּת.

חָבַר *Pi., after* v. חָבַל, *add*; Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5; XI, 7.

*חגיין, Y. Sabb. XIV, beg. 14b, v. חָגָה.

*הדראקנו, Pesik. Vayhi, p. 63b, v. הֲרַקְלִיאוֹפוֹלִיס.

חַדָּא I, *add*—[Targ. Prov. XX, 25, *read:* תְּהֵא, v. תְּהֵי.]

חַדָּא II, *add* חַדְּרִין, חַדְּרֵיא, v. תְּהֵא. B. Bath. 9b חַדְרֵי (some ed. חַדֵּי; Ms. H. דְּדֵי).

חָדַל, *for* Gen. XVIII, 1, *read* Gen. XVIII, 11.

חָדַשׁ, *add—Pl.* חֲדָשׁוֹת. Keth. 7b, v. פָּנִים; a. e.

חוֹבָה, *add*—3) *unfavorable aspect of a case, disadvantage,* opp. זכות. Keth. 105b אין אדם רואה ח׳ לעצמו no man sees the unfavorable side of his own case. Snh. IV, 1; a. fr.

חוּדָּא, *add*—2) *a pointed head-dress.* Targ. Esth. VIII, 15 ed. Lag. (ed. Vien. חידא).

*חוֹזֶק m. (b. h. חֹזֶק; חָזַק) *strength, support.* B. Mets. 117a (Ms. H. חזוקי), v. תְּקָנָה.

חוּל I *Kal, add*—4) *to tremble.* Yalk. Prov. 959 שֶׁחָלִים, v. שָׁחַל I.

חוֹלָה II, *add*—In gen. *a line of men.* Y. Sabb. XIX, 16d bot. דרך ח׳, v. שִׁטְפָא. Ib. כל ח׳ בין . . . ח׳ whenever a line of men is formed, whether wittingly or not, it is a *ḥolah* (a partition for Sabbath purposes).

*חוֹלָנִית, חוֹלָנִי (denom. of חוֹלֶה) *sickly, ailing.*—*Pl.* חוֹלָנִיּוֹת. Gen. R. s. 20 ופניו ח׳ (not חלניה) looking pale. Ib. s. 63; a. e.—Ib. s. 90 (play on והתחלינה, Gen. XLI, 54) נכנסו ח׳ the years entered with suffering.

חוֹלֶת, *add—Pl.* חוֹלְפוֹת. Y. Succ. V, end, 55c בית הח׳ the store-room for the knives; Y. Yoma III, 41a top תחילפות (corr. acc.); v. חָלַף.—[Orl. III, 7 חוֹלָפוֹת *shoots,* v. חָלַף.]

*חוֹמֵר III, חֹמֶר m. (b. h.) *mortar.* Ex. R. s. 24; a. e.

*חוֹמֶר IV, חֹמֶר m. (b. h.) *Homer,* a (dry) measure containing thirty S'ah. Keth. 111b (ref. to Deut. XXXII, 14) א״ת חמר אלא ח׳ read not *ḥemar* (wine), but *ḥomer* (a Homer-ful).

*חומרות, Y. Snh. X, 28b top, v. חֲמוֹר.

*חונפניים pr. n. pl. Pesik. Vayhi, p. 63b, expl. תחפנחס; Pesik. R. s. 17 חיפיינס, expl. תחפנס.

*חוצפה f.=חוֹצֶף, *daring.* Gen. R. s. 98, v. גּוּר III.

חוּק, *add Polel* חוֹקֵק (denom. of חוֹק) *to legislate.* Snh. 5a מְחוֹקְקִין, v. שֶׁבֶט.

חוּרְבָּה *knife,* v. חֲרֶבָּה.

*חוֹרָנִית f. (v. חוֹר II) *freed-woman.* Succ. II, 7 יוחנן בן הח׳ J. the son of the freed-woman; Tosef. Eduy. II, 2; Tosef. Succ. II, 3 החורונית (corr. acc.; Var. החוֹרָנִית).

*חָזֶה m. (b. h.; v. חָזָה) *breast,* the priest's share. Ḥull. X, 1, v. שׁוֹק. Men. V, 6; a. e.

חָזַר, *Pa., add*—3) *to make to go around, take around* (begging). Y. Keth. XI, 34b bot. יהוות מְחַזְּרָא לֵיהּ וכ׳ she took him (the blind husband) around over the whole town; חד זמן חַזַּרְתֵּיהּ וכ׳ once she took him &c.; Gen. R. s. 17; a. e.

חָטֵי I, *add* Y. Pes. III, 30b top חַטָּנָן, v. רַבָּשׁ.

*חירא, Targ. Esth. VIII, 15, v. חוּדָּא.

חִידָּקִי, *for* 72b, *read* 72a.

*חִיזַרְתָּא, v. חִיזָר.

*חִיזָרְתִּי m. (חִיזָר) *whitish.* B. Bath. 73a, a. e., v. צוּצִיתָא.

*חיזותא, Targ. Y. Num. XXXV, 11, v. חִיוָּתָא.

חִיל II, 2) *after* to the study of the Law., *add* Gen. R. s. 20 לפום חילך according to thy means.

חִילּוּק 1) *add* B. Bath. 8b חלוקה the mode of its distribution.

חִילְפוֹת, *add* [Y. Yoma III, 41a top, v. חוֹלֶת.]

*חִילַפְתָּא pr. n. m. *Ḥillafta* (v. חֲלַפְתָּא). Tosef. Makhsh. III, 3 חילי בן קוינא (R. S. to Makhsh. VI, 2 חלי בן קוינא).

חִילַת II, *for* ימא דמילחא, *read* ימא דשלירית.

חִילָתָא, *before—Pl., insert* Lam. R. to I, 9 ח׳ בר הנום (not חלית) the valley of Bar Hinnom.

*חִירוֹנִית, v. אִירוֹנִית.

חִירָחוּר, *for* Job V, 2, *read* Job V, 21.

חָלָא III, *add* Y. Sabb. II, 4d top בר פְּתִירְתָּא חולא, v. פְּתִירְתָּא.

חֶלֶב, *for* Ex. XXIV, 19, *read* Ex. XXIII, 19.

חָלוּל, *before—Pl. insert* Lam. R. to I, 9 צלם ח׳ a hollow image.

*חָלוּץ m. (b. h.; חָלַץ) *vanguard.* Cant. R. to IV, 4, v. חָצַב.

חָלָה, חלי, *add Hithpa.* הִתְחַלָּה, *Nithpa.* נִתְחַלָּה *to be assuaged.* Num. R. s. 9 48 אחר שנ׳ עליהם וכ׳ after the Lord was assuaged (through Moses' prayer) concerning them, and he had removed the countenance of anger.

*חֲלָיוֹת, v. חוּלְיָא I.

חֲלִילָא, *for* chord, *read* cord.

חָלִים, *after* split straight through., *add* Men. 35a והדר ח׳ assumes again its original length, v. שְׁלָחָא I.

חֲלִיתָא, *add*—[Lam. R. to I, 9, read: חֲלִילָא.]

חֲלָם, חֲלִים, *Pe., add*—Yoma 28b, v. פְּשַׁר I; a. fr.

*חֹלָנִית, v. חוֹלָנִית.

חֲלַת I, *Pe., add* Ab. I, 13, v. שְׁעַשׁ.

חָלָק, *before*—Fem., *add*—Pl. חֲלָקִים. Gen. R. s. 20, end; a. e.

חָלַשׁ, *for* Ex. XVIII, 13, *read* Ex. XVII, 13.

חָלַשׁ, *add Ithpe.* אִתְחְלִישׁ *to become tender, smooth.* Targ. Job XXXIII, 25, v. קְלַשׁ.

חָלֵשׁ, *for* חֲלֵשׁ, *read* חֲלֵשׁ;—*for* Ex. XIII, 13, *read* Ex. XVII, 13.

חֲמִיסִין, *after* using foreign words., *insert* Keth. 17a;

*חַמִּירְתָּא f. (v. חַמִּיר I) *grave case.* Naz. 20[b], v. קִילְתָּא.

*חַנָּה (b.h.) pr.n.f. *Hannah,* 1) mother of Samuel. Ber. 31[a] חכי קראי דחנה those verses concerning Hannah (I Sam. I, 13, sq.). Ḥag. 6[a], v. מְפַנְקוּתָא. Deut. R. s. 2, beg.; a. fr. — 2) name of a woman. Taan. 23[b], v. רַפָּה.

*חָנָה, v. חנה.

חֲנִיכָה, *for* Y. Erub. VI, *read* Y. Erub. V; — *add* — Pl. חֲנִיכוֹת. Num. R. s. 2[10] תחלה לח' (ed. Wil. *sing.*) (Judah was) the first when encamping, v. נָסַע.

*חֲנִילַאי pr. n. m. *Ḥănilay,* an Amora. Gitt. 52[a], sq.; a. fr.—Taan. 6[a] Ms. M. (ed. נהילאי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

חֲנִית, *add* Y. Sot. VIII, 22[b] bot. כנגד הכיתי, read: חֲנִיתִים.

חָנַן, *add Pi.* חִנֵּן *to make suppliant, humble.* Midr. Till. to Ps. XIV (ref. to Prov. XXVI, 25) אתה מְחַנֵּן את דבריך לאביך thou (Esau) directest suppliant words to thy father.

חָנַן, *add Ithpe.* אִיתְחַנַּן *to pray.* Gitt. 68[a] sq. נפקא אִיתַחְנְנָא ליה she came out and begged him (not to touch the wall of her cot).

חָנֵךְ, *before*—Pl., *add* Gen. R. s. 25 חנוך ח' היה וכ' Enoch was fickle-minded, at times righteous, at times wicked; Yalk. Chr. 1072.

*חָסַד I = חָסַד I.

Ithpa. אִיתַחְסַד *to ask for kindness.* Lev. R. s. 5 לְמִיתַחְסְדָה . . . אילין those Cuthæans know how to beg.

חָסִילָא, *add* [Targ. Y. I Deut. XXXII, 11 חסילוי, ed. Vien., v. חָסִיל.]

חָסַל, *add Part. pass.* חָסוּל *lean.* Yalk. Gen. 82 (Gen. R. s. 48 חסר).

חֲסַל 1), *add* Lam. R. to I, 2 חֲסִילָה final, v. סְבַם.

חָפָּה, *after* weaving veils, *insert*; Y. Bets. V, beg. 62[d] הפולסוטות (corr. acc.).

*חֲפִית f. (חָפָה) *cover, palliation* (cmp. חֲפַת). Gen. R. s. 71, v. עִכּוּר; Yalk. ib. 126.

*חפיין, Targ. Y. Num. XXVI, 61, read: חַפַּיִן, v. חֲפִי.

חָפִיתָא, *after* raked fish, *insert*; Pesik. Ronni, p. 142[a] בהדא חפצתא (corr. acc.).

*חפצתא, Pesik. Ronni, p. 142[a], read: חָפִיתָא.

חָצַב, *Nif., after* must be chiselled., *add* Ex. R. s. 15 22, v. מַחְצֵב; a. e.

חָצָה, חצי, *add Pi.* חִיצָּה *to cut, carve.* Gen. R. s. 94 (play on רחצאל, Gen. XLVI, 24) שחיצו אלהות וכ' they carved gods with their own hand.

חָצַף, *add Pa.* חִצֵּף *to act irreverently.* Koh. R. to X, 2 מְחַצְּפָה, v. שמאל ch.

חַקְלָאָה, *add* Bets. 32[a] צעי ח', v. צְנָא.

חֹר, חָרָא, *for* pl. חֹרִין, *read* pl. חֹרִין, חֹרְבָּא.

חַרְבָּה, *add*; Sifra B'har Par. 1, ch. I בחורבה; Yalk. Lev. 658 בחרב.

*חַרוּלָא m. = h. חָרוּל. — *Pl.* חֲרוּלִין. Targ. Hos. IX, 6 חחולין (corr. acc.; h. text חוֹחַ).

*חֲרוֹנִית, v. אִירוֹנִית.

חַרְחוֹר, *dele* Tosef. ib. B. Mets. III, 13; — *add* — 2) *the pointed part of the baker's shovel, poker.* Tosef. ib. B. Mets. III, 7.

*חריית, v. חַדְרִית.

*חָרִים, v. חֲרַם.

*חָרִיס, Tosef. Kil. IV, 8 ed. Zuck., v. עָרִיס I.

חָרַךְ, *Kal, add* Erub. 54[a]; Ab. Zar. 19[a], v. צָיַד.

חָרַם, *Hif., add* 3) *to lay a net.* Midr. Sam. ch. XXIV כמה חרמים הַחֲרַמְתָּה how many nets thou hast laid!

חֵרֶם, *before*—2), *insert*—Pl. חֲרָמִים. Midr. Sam. ch. XXIV; a. e.

*חָרָנִית, v. אִירוֹנִית.

חֶרֶס I, *add* Tanḥ. Sh'laḥ 6 ח' של soil of a clayish nature; Num. R. s. 16[12] (Matt. K. חרסות, prob. to be read: חַרְסִית).

חָרַץ, *after a) grooved, insert,* v. חָרוּץ; — *dele c) flat-nosed,* v. חָרוּץ.

חָשַׁב, *add* Tosef. Ab. Zar. I, 2; Y. ib. I, 39[d] top במקום שהוא . . . לא ישאל מתחשב וכ' you should not go to salute him (the Roman) at the place where he holds councils, and if you meet him on the way &c.

*חֲשׁוּבָא m. = חֲשִׁיבָא. — *Pl.* חֲשׁוּבִי. Ab. Zar. 10[a], sq.

חַשְׁמוֹנַאי, *add* Yalk. Gen. 161 חַשְׁמוֹנִים.

חָשַׁק, *add, Part. Pu.* מְחוּשָּׁק; f. מְחוּשֶּׁקֶת *lovely.* Ab. Zar. 24[b], a. e., v. חֶקֶם I.

טַבָּא, *after Pl., insert* טַבְּחִין; — *add* Lam. R. to I, 7 טַבָּחוֹי, v. תּוֹרָא I; a. e.

*טְבָחָה f. (b. h.; טָבַח) *slaughter.* Esth. R. to III, 1, v. פְּטָם.

*טבריים, Yalk. Ps. 702 לט', read: לְבַרְבַּרִים, v. נַעֲנָתִים.

טָבוּס, *for* Yalk. Esth. 104[b], *read* Yalk. Esth. 1046.

טַבּוּסָא, *add* Gen. R. s. 70, v. פְּסִיטוֹנִי ch.

*טוּרְד, v. טְבַרְד.

טוּחַ *under Hif., after* his roof., *add* Tanḥ. P'ḳudé 11 הֵטִיחוּ פניהם מכל מקום וכ' they besmeared their faces (with perspiration, trying) from all sides, but could not put it up.

*טומאיות, Y. Sot. VIII, 22[b] bot. some ed., read: טוּרְמִיּוֹת.

*טוֹפַח m. = h. טָפַח. Targ. Y. II Ex. XXV, 25, v. פּוּשְׁכָא.

טוּשׁ I ch., *after* (ed. תשוטן, *dele* corr. acc. or תשוטן, v. שׁוּעַ.

טֶטְרָגוֹן, *add* — [Tosef. Zab. IV, 1 טטרגון; R. S. to Zab. III, 3 טטרגין, v. טַטְרָקִי.]

*טַטְרָקִי f. (= טרטרקי, v. טָרַק) *rocking board.* Tosef. Zab. IV, 1 (ed. Zuck. טטרגון; R. S. to Zab. III, 3 טטרגין; v. Zab. III, 1 רשבו על הנסר וכ').

*טִיבְרִי m. = טִבְרָנִי. Midr. Till. to Ps. LXXV, v. תירבי.

טִיגָּן, *for* Lev. VI, 14; 21, *read* Lev. VI, 14.

טִינָּא, *for* thorns to thorns, *read* refuse to refuse.

*טיפסים, Tosef. Snh. V, 2, read: פְּסִיפְּסִים.

טַל, טַלָּא, *add* Y. Sabb. VI, beg. 7[d] טַלְיָה דמרגליתא pearl *drops* (*beads*).

טָלָא, *dele* — V. טָלוּי.

*טָלָה, v. טלי.

טלופחא, *for* עֲדָשָׁה, read עֲדָשָׁה.

טָלְטוֹל, *for* B. LV, *read* Ps. LV.

טְמַע, *before* — 3), *insert* Y. R. Hash. II, end, 58[b] כד טְמַע וכ' when the sun sets . . . for the fourteenth time (in the month of Nisan).

טְנֵז, *for* Y. Kel., *read* Y. Kil.

טַסְקָא, *after* a *ṭaska* full of &c., *insert*; Yalk. Esth. 1059 טרס׳.

טָעוּת, *before*—2), *add* Midr. Till. to Ps. XXX, end טָעִיוֹתֵיהֶם ed. Bub. (not טעות׳, oth. ed. מיעונותיהן, corr. acc.), v. אוֹר I (in Addenda).

*טִפּוּטָא, read: טַפִּיטָא.

טָפָא, טְפֵי III, *add Pa.* טַפֵּי *to add to, enlarge.* B. Bath. 93[b] לטַפּוּגֵי, v. תַּנָּא.

טַפָּיָא, *after* v. next w., *add* a. חְפֵי.

טַפִּיטָא, *before—Pl., insert*; Pesik. Ul'ḳaḥ., p. 182[b] טפוטא. Tanḥ. ed. Bub., Emor 26, note 188 טפיטוס, v. עֵבוֹט.

טְפֵלָה, *after* to be eaten with it., *insert* Tosef. Sot. IV, 3; a. e.

טַפַּס, *for Hithpa.* הִסְתַּפֵּס, *read Pi.* טִפֵּס;—*for* 'טַפֵּס, *read* 'טְפֵס.

*טראפלים, Tosef. Erub. IX (VI), 25 ed. Zuck., v. פרטלים.

*טָרוֹדָא, v. תְּרֵדָא II.

טְרוֹמְיִטָא, *add* Tosef. Ukts. II, 15 טרמיסה (corr. acc.).

טַרְחוּת 1) *add* Num. R. s. 9[24] אין לו עלינו ט׳ וכ׳ he (God) has no trouble about us, except for those two drops of rain.

*טָרְחָן m. (טָרַח) *troublesome.—Pl.* טַרְחָנִין. Ex. R. s. 7; Sifré Num. 91; a. e.

*טְרָיָנָא = טְרַיְנָא. Yalk. Ez. 346 ט׳ אַדְרַיְנָא.

*טְרִידָה f. (טָרַד) *exile.* Midr. Till. to Ps. III, ed. Bub. 'לט ... שלא דנני that he did not condemn me to death, but only to exile.

טריון, *for* Gen. XXXIV, 19, *read* Gen. XXXIII, 19.

*טַרְפוֹנָא m., corruption of טְרִיקְלִינָא. Targ. II Esth. I, 2 (3); 10.

טרמוסיא, *for* τολητία, *read* τολμητία.

*טרמיסה, Tosef. Ukts. II, 15, v. טְרוֹמְיִטָא.

טָרַח, *after* ליעזר בן יעקב, *insert*; Y. Orl. I, 61[a], a gloss transferred from Y. Shebi. l. c.

טָרַשׁ *for the last two lines, read* [Y. B. Bath. IV, 14[c] bot. הט׳ המוקצין, read: החורשין, v. קָצָה.]

יָבַל, *before* when two scrolls, *insert* (read: תרתי תי);—*for* he carries one away and brings, *read* thou must carry one away and bring.

יָגַע, *for* Y. ib. V, 5[c], *read* Y. ib. II, 5[c] top.

*יָדָא (b. h.), *Pi.* יִדֵּא *to fly.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 והוא מְיַדֵּא וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. מדדה) and he flew upon the wings of the Cherubim.

יוֹבֵל, *for* Ex. XIX, 14, *read* Ex. XIX, 13.

יוֹחָנָן, *for* Bar Nafḥa, *read* Bar Nappaḥa.

יָחַד, *before Part. pass., insert* Midr. Till. to Ps. XVIII, 7 מְיַחֲדִין צרותיהן וכ׳ *speak* of Israel's troubles *in the singular number*, and lessen them.

*יִיבּוּם, יְבִ׳ m. (יִבֵּם) *levirate marriage.* Yeb. I, 1. Ib. 39[b]; Bekh. I, 7 מצות י׳ קודמת וכ׳ the levirate marriage has the precedence to *ḥălitsah*; a. fr.—*Pl.* יְיבּוּמִין, יְבִ׳ *the status and the duties of the levirate marriage.* Keth. 82[a] עדיין יְבוּמֵי הראשון וכ׳ the status originating from the first husband &c.; a. e.

*יִיחַד, v. sub יח׳.

יַעְבֵּץ 1) *add* Yoma 80[a] דינו של י׳ the court of Jabez; a. e.

יָעַד, *add Nif.* נוֹעַד *to be summoned to a meeting* (v. וַיַּעַד). Tosef. Pes. X, 12 ונועדו וחלכו וכ׳ Var. (ed. Zuck. וניעדו) and they were called (for prayers), and went to the schoolhouse.

יָעַד, *add Ithpa.* אִתְיַעַד *to be made permanent, settled.* Targ. Prov. X, 30, v. יַעַד.

יָעַל, *add* B. Bath. 53[a] נתן צרור וה׳ נטל ... וה׳ וכ׳ if he placed a pebble in the fence and produced some effect by it (stopping water off &c.), or took away a pebble and produced some effect, this is taking possession.

יָפוֹ, *before* Yalk. Is., *insert* Pesik. Ronni, p. 143[a];

*יצידה, v. יְצִירָה.

יְצִירָה, *add*—3) (v. יְצִירִין) *press* for grapes or olives. Tosef. Macc. III (II), 9 (ed. Zuck. יצידה; Y. ib. II, 31[d] בית הבצירה).

יָצַת, *add*; Y. Yoma IV, 41[d] top אש מַצַּתַת בגפרית fire igniting sulphur.

יָקַד, *before Hof., insert Hif.* הוֹקִיד *to burn up.* Gen. R. s. 48 (ref. to Is. XXXIII, 14) אילו ... היו מוֹקְדִים וכ׳ if permission were given them, they would burn up the whole world over its inhabitants in one moment.

יָקַד, *Af., add* [Targ. Lev. I, 16 דמוקדין, v. קְדֵר.]

יָקַר, *add Hithpa.* הִתְיַקֵּר *to press heavily.* Num. R. s. 4[14] כדי שלא יִתְיַקְּרוּ על הלחם in order that they (the staves) should not press on the bread.

יְרָאָה, *add* Koh. R. to X, 19, v. שְׂחוֹק.

יָרָה, יִרֵּי, *for* Sirach X, 26, *read* Sirach VII, 10.

*יְרִיחוֹ, יְרֵיחוֹ (b. h.) pr. n. pl. *Jericho.* Ned. 56[b]. Yoma 39[b]; a. fr.—V. יֶרַח.

*יְשׁוּרוּן (b. h. יָשָׁר; יְשֻׁרוּן) *Jeshurun*, poetic name of Israel. Y. Ber. IV, 8[a] ולזרע י׳ ירושה וכ׳ and to the seed of J. thou gavest an inheritance. Sifré Deut. 355 (ref. to Deut. XXXIII, 26) ישראל אינר אין כאל ... אל י׳ Israel said, none is like God, and the spirit of holiness said, the God of Jeshurun; a. e.

יָשַׁע, *for* Num. XIII, 17, *read* Num. XIII, 16;—*add* Yoma 70[a] שצריכין לְהִתְיַשֵּׁע that need to be helped; Sot. 41[a] לְיִתְיַשֵּׁע.

יָתֵב II, *before* Sabb. 19[a], *insert* Targ. Y. Ex. XXII, 16 לִיתְבָא (ed. Vien. לִיתֵב׳).

*כְּבוּדָה f. (b. h.; כָּבֵד) *honorable, stately.—Pl.* כְּבוּדוֹת. Num. R. s. 4[20] על מטות כ׳ on stately couches.

כְּבַר I, *add*—2) *surely.* Y. Nidd. II, 50[b] top דהוא מראיו כ׳ to be sure, these are its colors.

כָּבַשׁ *under Pi., for* Prov. XXVIII, 26, *read* Prov. XXVII, 26.

*כְּוָתֵהּ = כְּוָתֵהּ *like him, like it.* B. Bath. 110[b] מאן כו (not בו) who like him, i. e. who if not he? Kidd. 48[a] במאי כו (not בו) wherewith else? Sabb. 4[a] למאן כו׳ התירו Ms. M. (ed. למאן התירו, v. Rabb. D. S. a. l. note) to whom else should they permit it? Taan. 7[a], a. e. (in Mss., v. Rabb. D. S. a. l. note 8).

כְּוָרֵת, *for* נוֹם I, *read* נוֹם II.

כּוּלְב, *for* his bag, *read* his pitcher;—

before—Pl., insert [Snh. 103a; B. Mets. 84b, v. קוּלָּא.]

*כוליאי, כוליס, כולייר, v. כּוֹבְּלִיאָס.

כּוֹתְלָא, *for* (Ar. כוּת), *read* (Ar. קוּת).

כּוֹחַ, כּוֹחַ, *add*—2) name of a *lizard.* Hull. IX, 2.

כַּחֲלִי, *for* Ex. XXVIII, 13, *read* Ex. XXVIII, 18.

*כִּיל, v. כּוּל.

כִּילְכִּית, *add*—[Ab. Zar. II, 6 (35b) כלבית שוטנת בו, to be deleted, v. Rabb. D. S. a. l. note 5.]

*כימוניא, v. סִימוֹנְיָא.

כִּיסָנִין, *add* Y. Pes. X, 37b bot. כְּסָנִים, v. צוֹצָל.

כִּיעוּר, *add* Esth. R. introd. ט' ורע יש וכ' it is a disgrace and an evil for the slave when he has to go back to his former master.

כִּיפָּה, *before* Tanh. B'shall., *insert* Tosef. Dem. I, 11 כופת וכ' (Var. כִּירַת) fruit for sale in the archway of &c.

*כיתי, Y. Sot. VIII, 22b bot. כנגד הכ' (Var. חבריתים) read: כנגד חֲנִיתִים.

כְּלָה, *for* B. Bath. II, 11, *read* B. Bath. II, 1.

כַּלְמָתָא, *for* כַּלְמֵי, ז', *read Pl.* כַּלְמֵי, כַּלְמִין, כַּלְמֵי, כַּלְמִין.

*כמולנית, v. סַמְלָנִית.

כָּנַע* (b. h.) *to press, oppress.*

Hif. הִכְנִיעַ *to humble.* Y. Ber. II, 4d bot. הַכְנַע קמינו, v. קָם; הִכְנַעְתָּ וכ' thou dost humble our adversaries. Ib. 5a top מַכְנִיעַ זדים the additional (twelfth) section of the Prayer of Benedictions which closes with 'who humblest the wicked', v. זד; a. e.

Nif. נִכְנַע *to be humbled.* Ib. חזרים נִכְנָעִין the wicked shall be humbled; a. e.

כָּסוּתָא, *add* Lev. R. s. 16, v. צִיצָתָא I; Y. Snh. X, 29c bot. כסיתיך (corr. acc.).

*כסיפיס, כְּסִיפְּיָס, v. אכספטראס.

כְּסִיתָא, *add*—[Y. Snh. X, 29c bot. כסיתיך, v. צִיצָתָא I.]

כְּסָנִין, *for* כְּסָנִין, *read* כְּסָנִים, כְּסָנִין.

כָּסַס, *add Nif.* נִכְסַס *to be chewed.* Tosef. Ukts. I, 2.

*כְּפוּסָאי, v. קַבּוּסַאי.

*כְּפוּתָא c. (כָּפַת) *tied.* Koh. R. to IV, 6, v. צְפַר—*Pl.* כְּפוּתִין, v. כָּפַת.

כְּפָה, כְּפָה, *after* v. דְּרִגֵּשׁ, *insert,* Y. Ned. VII, end, 40c ניקפת (corr. acc.).

כְּפִיס, *add* Tosef. Erub. IX (VI), 16 כְּפָסִים ed. Zuck.; ib. 15 (not כפת); ib. X (VII), 10 כפיסין.—[Midd. III, 4 בכפיס של ברזל, v. כַּף.]

כְּפַן II, *for* lying, *read* dying.

*כַּפְנָאֵי m. pl. (v. כְּפָנִית) *a dish of early date-berries.* Esth. R. to I, 4, v. קִרְנָס.

*כפסים, v. כְּפִיס (in Addenda).

*כפרסת, read: כַּרְסֶפֶת.

*כפתים, Tosef. Erub. IX (VI), 15, a. e., v. כְּפִיס (in Addenda).

כָּרְבָא I, *add*—2) *plough.* B. Bath. 36b, v. שִׁירְבָּא.

כַּרְבַּלְתָּא, *for* Dan. III, 22, *read* Dan. III, 21.

כְּרֵי, כָּרֶה, *after* כָּרָה, *add* Midr. Till. to Ps. CXVI אין האזנים . . . כְּרוּיוֹת אלא וכ' the ears on high are hollowed out to hear my prayer (by ref. to Ps. XL, 7).

כְּרִידָא, *add*—Trnsf. *frail, rotten.* Y. Erub. II, 19a בריחיא (corr. acc.), v. שְׁרִירָא.

כְּרֵיסִית, *add*; Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II; Yalk. Lev. 567 כריתית.

כֶּרֶם, *add* Midd. III, 4.

כַּרְסֶפֶת, v. כְּרִסֶפֶת.

כְּשַׁר I, *add* Men. 10b תִּתְכַּשֵּׁר let it be *declared fit.*

*כַּשָּׁר m. (כָּשֵׁר), *pl.* כַּשָּׁרִים *vindicating witnesses.* Keth. 46a כַּשָּׁרֵי בתולים witnesses testifying to virginity.

כָּתוֹבָא, *add* Y. Meg. I, 71c top חייה כ'; Y. Yeb. XIII, end, 14a; Y. Ter. VIII, 46b top בתירה (corr. acc.); v. Revue des Etudes Juives XXXIX, 306.

כָּתוּבָה, *for widowhood, read jointure* in case of widowhood or divorce.

לָבַן II *Pi., for* מְלוּבָּן *finished, read* לִבֵּן *a) cleansed, washed* (wool). Bekh. IV, 7, a. e.; v. צוֹאר.—*b) finished*—; *under Hithpa.* 1), *add* Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 הרי כבר נִתְלַבְּנוּ וכ' (not נתלבנו) we have been cleansed, we have been tried (ref. to Dan. XI, 35).

לֶגְטוֹן, *for* Gen. XXIV, 6, *read* Gen. XXV, 6.

*לוקטמין, v. אֲנְקְטְמִין.

*לחא, v. לוּחָא.

*לִיגְטָן, לִיגְטָא, v. לֶגְטוֹן.

*לִימוֹדֶת f. (v. לִימוּד) *accustomed.* Y. Hall. II, end, 58d.

לִיטָה, *for* Ps. XC, 1, *read* Ps. XCI, 1.

לְשִׁישִׁית, *for* drying, *read* dyeing.

*לתן, Y. Snh. I, 18c bot. מן החוא ולהָלָא, read: תרעא דל'.

*מְאַסְּפָא m. (b. h.; אָסַף) *rear-guard.* Cant. R. to IV, 4, v. תְּאַם.

מְגוּרָה I, *for* שלמים, *read* מים של.

*מְגִיגָה f. (מָגַג) *steeping.* Y. Maas. Sh. II, 53c top ביניהן מ' they differ as to the manner of steeping.

מַגַּל, *before—Pl., add* Shebu. 43b; B. Mets. 82a, v. תָּאָה.

*מַדְעָא, מַדְיָא II m. (יָדַע) *place of study* (cmp. Koh. X, 20).—*Pl.* מַדְעָיִן. Targ. Ps. LXVIII, 13 מַדְעֵיהוֹן their studying rooms.

מוּךְ ch. *Af.* 1), *add* Lev. R. s. 28 אנא מִימְיךְ, v. חָדַל.

*מוסקיאות, בי מ', v. מוּסָכִי.

*מוצה, Kel. IX, 8 Ar., v. מִיצָה.

*מוֹרְקָאָה m. (v. מוֹרְקָא) *saffron planter.*—*Pl.* מוֹרְקָאֵי. Ab. Zar. 22a (Ms. M. מוריאקי, corr. acc.).

מוּרָנָא, *before* Targ. Y. Ex., *insert* Targ. Y. Deut. XXI, 8 (ed. Vien. מוֹרָנִין).

מָזַג *Pi., for* Cant. VII, 4, *read* Cant. VII, 3.

מָחָה, מָחָה, *add Nithpa.* נִתְמַחֵה *to be diluted, dissolved.* Tosef. Makhsh. III, 13 שנתמחו (ed. Zuck. שנמחתו, oth. ed. שנמתחו, corr. acc., or שנִתְמַחֲתוּ, or שנִמְתַּחוּ).

מְחִיָּה, *add*—2) *wiping out, deletion.* Num. R. s. 9 48 מחיית הכתב the washing off of the writing.

*מַחֲמוֹרוֹת, v. מַחֲמוֹרוֹת.

***מחת**, Tosef. Makhsh. III, 13 ed. Zuck., read: שנתמחו, v. מָחָה (in Addenda).

מַטֶּה, *add*—*Pl.* מַטּוֹת. Cant. R. to III, 7 (play on מטתו, ib.) מַשּׂוֹתָיו ושבטיו his tribes and clans.

מִטֵּי, *for* תיתאה, *read* תתאה.

מַטְמֵט, *after* ר' רגל מ', *insert* (not מטמטת).

מִימַר, *before* m.ch., *insert*, מֵימְרָא;—*add*, 3) *narration.* Gitt. 42[b]; B. Bath. 48[a] מ' הוא ומ' וכ' it is merely a report (of somebody's opinion, not meant as the citation of an authority), and R. . . . does not adopt it.

מִישָׁרָא 1), *after* v. preced., *add* B. Kam. 81[a], v. שְׁאַר II.

***מִכְוָותָא** f. pl. (v. מְכָוָה) *burns, scabs.* Ruth R. to I, 19 (not מכותיה); Yalk. ib. 601 רְדִידִיּוֹת.

***מכותיה**, v. מְכָוָתָא.

מָכְרוֹת, *for* Gen. XLIX, 6, *read* Gen. XLIX, 5.

מלקטי, *for* הַלְקָטֵי, *read* הֲלָקְטֵי.

מ"ם, מֵם, *for* Sabb. 103[a], *read* Sabb. 103[b].

***מְמַילָא**, v. מִילָא II.

***מנדא**, Targ. Y. II Deut. I, 1, read: מְנָתָא.

***מנולין**, v. מַנְטוּלִין.

***מָנָתָא** f. pl. (v. מַנָּא) *the gifts of manna.* Targ. Y. II Deut. I, 1 (ed. Vien. מנהא, corr. acc.).

מָסוֹסָא, *for* מחנה, *read* טחנה;—*add* Gen. R. s. 13, v. שָׁחַק II.

מַסּוֹרְתָא, *add* Targ. Ez. XX, 37 (h. text מָסֹרֶת).

מָסְמֵס II, *for* Koh. XII, 10, *read* Koh. XII, 11.

***מְסָעָד** m. (b. h.; סָעַד) *support.*—*Pl.* מְסָעָדִים. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI מְסָעֲדֵי לחם; Yalk. Lev. 675 סוֹעֲדֵי, v. סָעַד.

מְעַבְּרְתָא, *before*—B. Bath., *insert* Kidd. 71[b], v. גִּיזְנָא (in Addenda); a. e.

***מְעוּרָבוֹת**, *hostages*, v. עָרַב I.

מָעוּזָלָא, *add* Y. Sabb. VII, 10[c] top מְעָזְלָה, v. שָׁרַק III.

מְעַט II, *for* Koh. VII, 16, *read* Koh. VII, 17.

***מְעָיָק**, v. עִיק.

***מפוריא**, Yalk. Lev. 547, read: אֲפוּנְדָה.

***מפרכיתא**, Targ. Prov. II, 12 ed. Wil., v. תַּחְפוּכְתָא.

***מְקָנָה** f. (b. h.; קָנָה) *purchase.* Arakh. III, 2 שדה מ' acquired land, opp. אֲחוּזָה; a. e.

מַר II, *for* impissation, *read* inspissation.

מֵרְבִּית, *add*—3) *young animals.* Bekh. VI, 11 כל מ' הנגלים כן so are all young calves.

***מִרְטֵט, מַרְטֵט**, v. מְרַט I.

***מְרִירְתָא**, *add*—3) *venom.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 33.

מרמיטה, *dele the entire article, and substitute*

מַרְמִיטָה f. (רמט = רמץ; v. רָמַץ a. שָׁבָץ) [=b. h. שֶׁבֶץ II Sam. I, 9,] *cramp, catalepsy.* Gen. R. s. 17; s. 44; Yalk. ib. 23 מַרְמֵטָא; Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 21 מרמטא; Yalk. Sam. 139 דירמינא (corr. acc.).

***מְרִפְּדָה**, v. רִיפְּדָה.

מָרַר *Pi.*, *add* Sifré Num. 11 a. e. שמְמָרְרִין את הגוף, v. עָרַר II.

***מָרְתָא** f. (מרר) *venom.* Targ. O. Deut. XXXII, 33.

***מְשׁוֹעֵר**, v. שָׁעַר.

***מְשׁוּקְיוּתָא**, v. שׁוּקְיוּתָא.

מְשַׁמּוּשׁ, *add*—2) (v. שָׁמַשׁ) *use, service.* Uktsin I, 5 רוצה במְשַׁמּוּשָׁן one likes them for their usefulness; Ḥull. 119[a], sq. Ms. M. a. Rashi (ed. במשמישן), expl. בתשמישן.

***מִשְׁמִישׁ**, v. מְשַׁמּוּשׁ.

מְשָׁמַע, *add*—3) *sound, form of expression.* Sot. 16[b] שינה הכתוב במְשָׁמָעוֹ וכ' in speaking of it the text changes the expression (עפר in place of אפר, Num. XIX, 17) to make you draw an analogy thereform &c. Yoma 80[a] שינה הכתוב במְשָׁמָעָן (v. Rabb. D. S. a. l. note 5) in speaking of which (the eatables) the text changes the expression (using אשר לא תזנה in place of the plainer אשר תאכל, Lev. XXIII, 29).

מְשַׁמְּרִת, *for* (עָמַר *Pa.*), *read* (עָמַר *Pi.*); *after* Sabb. XX, 1, *insert* תולין את המ' וכ'.

מַתְבְּרָא, *for* G. ed. Dien., *read* O. ed. Vien.

מָתַח *Nif.*, *add*—[Tosef. Makhsh. III, 13 שנמתחו; ed. Zuck. שנמתחו, read: שנתמחו, or שנמחתו, v. מָחָה (in Addenda)].

***מְתַחְרָא**, v. מָתָא.

מִתִּינָתָא, מְתִינוּת, מְתִינָה, *read* מְ *for* מִ.

מִתְקַל, *add* Keth. 112[a] מתקן מְתָקְלִיה; Yalk. Ps. 855, מתקלא, v. תְּקֵן.

נָבַח *Pa.*, *add*—3) *to blab.* Men. 63[a] מְנַפֵּחַ נַבּוּחֵי, v. מַחֲבוֹאָה II.

נְגִידָה, *add*—Pl. נְגִידוֹת. B. Kam. 24[a], a. e., v. רָחַק.

נָדָה, נְדִי, *add Hof.* הוּדָה same. Macc. 11[b] שיודה . . . מי (Tosaf. שהודה) who brought it about that Reuben was excommunicated?; Yalk. Gen. 149.

נָדְנוּד, *for* Ps. LV, 9, *read* Ps. LV, 8.

נַדְנַוְנָה, *for* II Kings XVIII, 12, *read* II Kings XVIII, 11.

נָהִי I, *for* he pursues (is eager for), *read* we pursue (are eager for).

***נוּמָה**, v. תְּנוּמָה.

***נִיפַטְיִס** pr. n. m. (Νιφάτης) *Nifatius*, a proselyte. Yeb. 98[a].

נִיקוּד, *for nikkudim*, *read nikkudim.*

***נְמוֹשׁוֹת**, v. מוּשׁ.

נָסָה, נִסִּי, *for* Ex. XX, 28, *read* Ex. XX, 20.

***נָסָן** m. (b. h.?) *rye* or *oats.* Y. Ḥall. I, 57[b] top, v. שִׁרְפִּין.

***נָפְאָתָה** pr. n. f. *N'fathah.* Gitt. 63[b], v. תְּפָאתָה.

נַפָּא, *before* Gitt. 69[a], *insert* Snh. 42[a] כי נ' (Tosaf. Bekh. 44[a] תרוטה) round like a sieve.

נָצוֹרוֹת, *for* ib. 11, *read* ib. 12.

***נְצִיבִין** pr. n. pl. *N'tsibin, Nisibis*, in the north-east end of Mesopotamia, seat of R. Judah ben B'thera. Targ.

Y. Gen. X, 10 (h. text אכד). Targ. Ez. XXVII, 23 (h. text כנה). Gen. R. s. 37 (ms. pl. אכד, Gen. l. c.).—Snh. 32b. Pes. 3b. Tosef. Yeb. XII, 11; Yeb. 102a. Y. Sabb. I, 3d.

נָקַד I, *for* Gen. XVI, 6, *read* Gen. XVI, 5.

נָקִי I, *for* Koh. V, 17, *read* Koh. IV, 17.

נִקֵּשׁ, *Af.*, *for* Y. B. Bath. IV, *read* Y. B. Bath. VI.

נָשָׂא, *Hif.*, *for* Ps. IXXV, 5, *read* Ps. XXIV, 5;—*add* 6) *to cause to bear.* Keth. 72a מַשִּׂיאָהּ, מַשִּׂיאֶתְהוּ, v. נָשַׂן.

נָשַׁי *Ithpe.*, *add* 2) *to be forgotten.* B. Bath. 16a, v. רַחֲמָנוּתָא.

נְשִׂיאוּת, *for* Num. IV, 1, *read* Num. IV, 2.

נָתַי *Af. add* Y. Ab. Zar. II, 41d bot. אַתַּרְתָּהּ, אַתַּרְתֵּיהּ (not אתר תותיה, אתר תחה) it dropped it.

סָבַסְטִין, *for* Ex. XIII, 8, *read* Ex. XIII, 18.

*סַגְנָה, כְּפַר ס׳, v. סִיגְנָא II.

*סוֹחֲדָה f. (b. h. סָחַר; סָחָה) *buckler.* Num. R. s. 12 3 (ref. to Ps. XCI, 4) כל מי שבא ... הוא לו צנה וס׳ של אמת whoever comes to take shelter under the wings of God, to him he is a shield and buckler of truth.

*סונדרוקוס, סונדוקוס, v. סַנְדַקְתְּרוֹס.

סָחַר, *after to travel as a merchant, add* Tanḥ. Naso, ed. Bub. 27; Yalk. Ps. 842 (play on סחרה, Ps. XCI, 4) סוֹחֵר בתורה, v. צְנָה I; Tanḥ. Naso 23 חוסה (corr. acc.); Num. R. s. 12 3; a. e.

סִילְקִי, *add* B. Mets. 84a, v. סִיקְלַי.

*סירוף, Y. Ter. III, 42b לס׳ הכרי וכ׳, read: לא סיים הכרי וכ׳ [R. El. Wil. emends נשרף].

סָכַם, *for* Deut. XXV, 3, *read* Deut. XXV, 2.

*סלקי, B. Mets. 84a, בי ס׳, v. סִיקְלַי.

*סְמָטָא, v. סִימָטָא.

*סַמַנְטִירִין, v. סִימַנְטִיר.

סָרַב, *for* Ber. 4a, *read* Ber. 34a.

סָתַר II, *add Nif.* נִסְתַּר same. B. Kam. VIII, 1 חייתה ונסתרה if the wound was healed, and broke open again; a. e.

עָבַר, *add Pu.* עוּבַּר, only with צורה, *to be disfigured, decay.* Pes. VII, 9; ib. 73b, a. e. תְּעוּבַּר; Tosef. ib. VI, 6 (ed. Zuck. תעיבר, corr. acc.; Var. תְּעֻבַּר); Tosef. Zeb. VII, 6; VIII, 15 תיעבר, תעבר.

עָבַר *Pa.*, *after.*—3) *insert: to cause to transgress, force to sin.* Snh. 74b לעַבּוּרֵי מילתא וכ׳, v. קָטַל.—4).

*עָדָה I, v. ערי.

*עָדָה II (b. h.) pr. n. f. *Adah*, one of the two wives of Lamech. Gen. R. s. 23, v. עֲרִי I.

*עַדָּה, v. עֲרִי I.

עֶדֶר, *for* Is. LIX, 5, *read* Is. LIX, 15.

עוֹלֶלָה, *for* Lev. IX, 10, *read* Lev. XIX, 10.

עוֹנָה I, *for* Tosef. Ber. I, 3, *read* Tosef. Ber. I, 1.

עוֹנִי I, *for* I Chr. XXII, 13, *read* I Chr. XXII, 14.

*עוקם, Tosef. Maasr. III, 14 עוקמו, read: עוּקְצוּ, v. רִכְפָּא.

*עזר עָ׳, נָזַר עָ׳, v. נָזַק.

עָזַר, *for* Gen. II, 20, *read* Gen. II, 18.

עָטַר *Hithpa.*, *for* I Chr. II, 24; 26, *read* I Chr. II, 9; 26.

עִיטוּר, *for* Num. XII, 14, *read* Num. XXXI, 2.

*עִיר m. (b. h.) *foal, young full-grown ass.* B. Bath. 78b, v. סִיחָה.

עִיר II, *before*—Pl., *insert* Sabb. VI, 1 ע׳ של זהב a golden head-dress with the picture of Jerusalem on it, v. יְרוּשָׁלַם.

*עֲלוּמִים m. pl. (b. h.; v. עֶלֶם II) *youth.* Ned. 41a חוזר לימי עֲלוּמָיו he (who recovers from a disease) returns to the days of his youth (his sins being forgiven).

עֶלֶם I, *for* Ex. II, 15, *read* Ex. III, 15.

עֲצֶבֶת, *for* Lev. IV, 9, *read* Lev. III, 9.

עָקַר, *for* play on עקרת, *read* play on קערת.

עֵרְדַּסְקוֹס, *for* פרדיסקוס, v. פַּרְדַּסְקִין, *read* v. פַּרְדֵּסְקִים.

עָרַל, *for* Ex. XII, 43, *read* Ex. XII, 48.

עָרַץ, *after to frighten, add* also *to feel the strength of, fear.*

עֲשִׂירוּת, *for* I Chr. XXII, 13, *read* I Chr. XXII, 14.

פּוֹרְגָּא, *after* Yalk. Kings 172, *add*; Y. Kidd. I, 61a בורדי (corr. acc.).

*פּוּרְטָתָא, v. פְּרוּטָה.

פָּחַד *Hithpa.*, *for* thinking what the distinction will be which the king is to confer upon me, *read* thinking, what will be the distinction which the king is to confer upon me?—*for* thinking what the judgment will be &c., *read* thinking, what will be the judgment &c.?

*פִּיטְוִי, v. פַּרְיְטָן.

פִּינָה, *for* Ps. XVIII, 22, *read* Ps. CXVIII, 22.

פִּינְקֵס, *add*—[Yalk. Is. 372 כמו פנקסאות, *read* כמין סְקִיפַּסְטָאוֹת, v. אִסְקִפְּסְטֵי.]

*פִּירוּתִיזְמִיה, v. פְּרוּתִיזְמָא.

*פִּירְזוּמָא, v. פְּרוּזְמָא.

פַּלָּטִינוֹס, *for* Jer. XXXI, 19, *read* Jer. XXXI, 20.

*פְּנִיָּה f. (פָּנָה) *turn.*—*Pl.* פְּנִיּוֹת. Yalk. Lev. 446, v. פִּינָה. Pesik. R. s. 33 שכל הפ׳ פונים בו towards which all turns are made; v. פֶּה.

פַּס II, *for* Ps. LXIV, 31, *read* Ps. LXVIII, 31.

פְּסִיקְיָא, *add* Targ. Y. Num. XXV, 1 פְּסִיקְרֵיהוֹן (not פתקריהון).

פָּסַק, *Nif.*, *add*—2) *to be made to separate, be interposed.* Ber. 32b נִפְסְקָה חומת וכ׳ an iron wall was interposed between Israel and &c.;—*Hithpa.*, *add*—3) *to be decided.* Pesik. R. s. 40 דינכם מתפסק וכ׳ your judgment will be decided on the Day of Atonement.

*פַּעֲמוֹן m. (b. h.; פָּעַם) *bell*—*Pl.* פַּעֲמוֹנִים. Yalk. Deut. 829.

פָּרַאפּוּרְנוֹן, *for* Gen. XXIV, 12, *read* Gen. XXXIV, 12.

*פֶּרֶג m., *pl.* פְּרָגִים, פְּרָגִין (v. פָּרַג) *poppy* (v. Löw Pfl., p. 103). Shebi. II, 7; Ḥall. I, 4; Mekh. Bo, s. 8 (not פרגון); Sifré Num. 146 (not פרגום).

*פרגון, פרגום, v. פֶּרֶג.

פְּתַח, *Pi.*, *for* Gen. R. s. 76, *read* Yalk. Gen. 76.

פִּתְקִיידוֹן, Targ. Y. Num. XXV, 1 ed. Vien., read: פְּסִיקְיֵידוֹן.

צְבִיוֹן, *add*—[Midr. Till. to Ps. LII בצביון, ed. Bub. בציבון, read: בצְבוּר.]

*צדני, Yalk. Gen. 110, v. שׁוּדָנִי.

צָדַק, *Pi.* 1, *for* Job XXVI, 3, *read* Job XXXVI, 3;—*before* Num. R. s. 2, *insert* Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VIII (ref. to Deut. l. c.) צדק את המשקלות יפה וכ׳ give liberal weights, liberal ephahs &c.;—*under Hif.*, *for* Ps. XVI, 15, *read* Ps. XVII, 15.

צוּדָה, *for* Dan. VIII, 16, *read* Dan. VIII, 15.

צַלְמָנָא, *add* Tanh. R'eh 16; a. e.

צָמַת, *Pi.*, *add* Yalk. Cant. 988 כשאתם מצומתים לפניו וכ׳ when you are summoned before God, and you form bands (of followers).—3) *to smash, annihilate.* Ib. שבא לצַמֵּתְךָ והקב״ה לצוֹמְתוֹ who came to crush thee, and the Lord (came) to crush him.

קָבַר, *for* Treat. S'mal., *read* Treat. S'mah.

קוּם *Pi.* 2) *for* Gen. XV, 14, *read* Gen. XV, 13.

קִיוּמָא, קִיּוּמָא, *for* I Sam. XXV, 61, *read* I Sam. XXV, 6.

קֵירוּי II, *add* Y. Ber. II, 5[b] bot. לקֵרוּרוֹ on account of his (nocturnal) accident, v. קָרַר.

קֵירָס, *for* I Chr. XII, 23, *read* I Chr. XII, 33.

קָצַר *Ithpa.*, *add* 2) *to be sick.* B. Mets. 87[a] אִיקַּצּוּרֵי Ms. F., v. חְפַשׂ II.

קָרְתָא II, *add*—*Pl.* (masc.) קָרְתֵי. Taan. 3[b] שמשא דבינו ק׳ the sun that is seen through bald (cloudless) spots in the sky.

*קַרַסְטָלִין, v. קִרְסְטָלִין.

*קַרַקוּנְיָא, v. קִירְקוּנְיָא.

רְאוּבָה, *for* Ex. XXIV, 15, *read* Ex. XXIV, 5.

רַגָּז, *for* Lev. XXVIII, 65, *read* Deut. XXVIII, 65.

רַהַן, *add Hof.* הוּרְהַן *to be pledged.* Eduy. VIII, 2 תינוקת שהוּרְהֲנָה וכ׳ a girl that was pledged (with a gentile) in Ashkelon; Keth. 26[b].

רוּם *Hof.*, *for* Num. IV, 20, *read* Num. XV, 20;—*add Nif.* נָרוֹם=*Hof.* Ter. V, 2 תֵּרוֹם וכ׳ (Y. ed. תֵּירוֹם) let it be separated and then burned.

רְזָיָא, *for* Job l. c., *read* Job XXXVII, 6.

רְסַס, *Pe.*, *add* Targ. Job XXXVI, 28 דאסי (ed. Wil. דאתי), read: רָאסֵי (h. text ירעפו).

רָעַם *Hithpa.* 1, *add* Kidd. 80[b] מה יִתְרַעֵם על מדותיו why should one rebel against his measures (fate)?; a. e.

*רָצוֹצָא, v. רְצִיצָא.

רָתַק, *Nif.*, *for* מתאימות, ib., *read* מתאדמות, ib. 2.

שְׁאוֹר, *for* Ex. XXI, 15, *read* Ex. XII, 15.

שָׁבַח *Pi.*, *for* Num. R. s. 16[3], *read* Num. R. s. 16[13].

שׁוּעַ *Pi.*, *for* Gen. XXX, 6, *read* Gen. XXXII, 26.

*שְׁחוֹרֵי בי״תא דש׳, v. בִּירְתָא.

שָׁחַר II, *for* II Chr. I, 24, *read* I Chr. II, 24.

שָׁטַח, *for* Gen. XXI, 25, *read* Gen. XXV, 21.

*שִׁיחוֹרֵי בי״תא דש׳, v. בִּירְתָא.

שי׳קין, Targ. Y. Num. XXXV, 11 בש׳, read: בשׁוּקִין.

שָׁכַב, *for* Deut. VI, 9, *read* Deut. VI, 7.

שָׁכַר *Pi.*, *add* Sifra Sh'mini, Par. 1 כל המְשַׁכְּרִים all intoxicating drinks.

שֵׁל, *for* II Sam. VII, 7, *read* II Sam. VI, 7.

שֶׁל, *add*—[In some Mss. שׁל is written as prefix.]

שָׁלַם, *add*—*Hithpa.* הִשְׁתַּלֵּם *to be finished, consumed.* Midr. Till. to Ps. XXXVII השמן מִשְׁתַּלֵּם וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שלם) when the oil is consumed, the lamp goes out.

שָׁלֵם, *add*—2) *ended, consumed.* Midr. Till. to Ps. XXXVII (ed. Bub. משתלם).

*שַׁלְמוֹנִי pr. n. m. *Shalmoni.* Gen. R. s. 68.

שְׁמַע II, *for* Num. XVI, 37, *read* Num. XV, 37.

*שָׁנַן II, *Pi.* שִׁנֵּן (contr. of שנענ, apocop. of ש־נענע, v. נוּעַ) *to shake, swing* the myrtle branch before the bridal procession. Ab. d'R. N. ch. IV יעמדו וישַׁנְּנוּ ויקלסו לכלה וכ׳ they (the scholars at study) should rise and swing and clap for the bride (Var. וישמחו לכלה ויקלסו למת, v. ed. Schechter note 8). Ib. [read:] מעשה . . . וכברה כלה ולא היה בידן כדי צורכן ואחו (הדסה) והיה מְשַׁנֵּן בו עד וכ׳ it happened with R. J. b. I. that he sat teaching his disciples, when a bride passed, and there was not a sufficient escort with them, and he took up a myrtle branch and swung it, until the bride was past; Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 22 ואחז בידו שרביט של הדס והיה מְשַׁנְּנָן בו וכ׳.

שְׁעַן, *for* (Shaf. of עני . . . 4255) *to sing*, *read* (v. שְׁעְנֵן) *to shake.*

*שְׁעְנַן (transpos. of שנען, apocop. of שנענע, v. נוּעַ) *to shake, swing.* Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 22 מְשַׁעְנֵן וכ׳, v. שָׁנַן II.

תָּבַע *Nif.*, *add*—2) *to be claimed, collected.* Sabb. 148[b] לא ניתנה לִיתָּבֵעַ cannot be collected by legal process.

*תְּדוּרָא, B. Kam. 105[b], v. תְּרֵדָא II.

תּוֹעֶלֶת, *for* Is. XIV, *read* Hos. XIV.

תֹּפֶת, *add*—Lam. R. to I, 9 מקום . . . ת׳ שמה there was a place below Jerusalem named Tofeth (b. h. תֹּפֶת).

תּוֹקֶף, *for* Ex. XIV, 25, *read* Ex. XIV, 27.

תְּחוֹם, *for* Gen. I, 8, *read* Gen. I, 5.

*תִּינוּוֹתָא, Y. Ber. I, 2[c], read: תִּינַנְיָתָא, v. תִּינַנְיָא.

תֵּירוֹשׁ, *for* Deut. XIV, 22, *read* Deut. XIV, 23.

תְּבָךְ, *for* Ps. XXIX, *read* Prov. XXIX.

Index

of Talmudic and Midrashic interpretations of Scriptural verses, quoted in the Dictionary.

(The figures to the left refer to Bible chapters and verses, those to the right to pages of the Dictionary.)

Genesis

1—3 14 . . . . . 126a
1 1 189b, 1189b, 1499b, 1562a, 1646b
2 616a, 712b, 852a, 1183a, 1323a, 1362b, 1474a, 1648a, 1651a
4 . . . . . 521a
5 569a, 881a, 1124a
6 . . . . 442b, 762a
9 . . . . . 1326b
11 . . . 258a, 1275b
14 . . . . . 881b
18 . . . . . 481b
22 . . . . 195b, 1380b
25 . . . . . 1188a
26 312b, 1252b, 1284b
27 . 930b, 1188a, ib.b
28 461a, 610b, 1284b, 1451a
31 751b, 752a, 1436a
2 1 642b, 644a, 1257a, 1258b, 1562a, 1574b
3 . . . . 195a, ib.b
4 . . . . . 1197b
5 . . . . . 962b
6 . . . 1095b, 1518a
7 571a, 589a, 590b, 614a, 923b, 926b, 1056a, 1100a, 1188a, ib.b
8 1045a, 1081b, 1098b, 1324a
9 . . . . . 1194b
10 . . . . 23b, 882b
11 882b, 1172b, 1342b
12 . . . . 139a, 698a
14 . . . 425a, 1241b
15 . . . 1070a, 1081b
18 871b, 872a, 1062a
19 633b, 1188a, 1458a
21 . . . . 5b, 1000b
22 405b, 1238a, 1285b, 1420a
23 . . . 935b, 1203a
24 . . . . . 1509a
3 3 . . . . . 256a
7 90a, 424a, 1080b, 1116a
8 14b, 353a, 1457a, 1503a, 1624a
12 . . . . . 1647a
13 267b, 542b, 938b, 941b

Genesis

3 15 . . . . . 1591a
16 73a, 365a, 758b, 1066a, 1067a, 1101a, ib.b, 1442a, 1540b, 1703b
17 . . . . 603b, 1101b
18 1078a, 1340a, 1587b
19 . . . . . 388b
21 . . . . . 32b, 252b
22 . . . . 109b, 1285b
23 . . . . . 267a
24 . . . 693b (2), 730b
4 1 . . . . . 1582a
2 . . . . . 1654b
3 . . . . . 879a (2)
4 . . . . . 1598a
5 . . . . . 1610b
7 . . . . 758b, 1703b
10 . . . . . 1362b
13 . . . . . 950b
15 . . . . . 1493a
16 . . . . . 836a
18 . . . . 759a, 1113b
22 . . . . . 920b
23 . . . . . 1206a
26 . . . . 836b, 1644a
5 2 . . . . . 930b
29 . . . . . 940b
6 1 . . . . . 836b
2 . . . . . 67a
3 . . . . . 1522a
4 . . . . . 1096b
5 . . . . 590b, 1652a
6 . . . . 895b, 1102a
9 . 660a, 904b, 1677a
13 . . . . 200b, 478b
14 . . . . . 1643a
16 . 465b, 1265a, 1662a
17 . . . . . 224b
19 . . . . . 450b
22 . . . . . 1562a
7 4 . . . . . 59b
5 . . . . 633b, 1562a
10 . . . . . 1600b
13 . . . . . 1450b
16 . . . . . 1024b
21 . . . . . 224b
22 . . . . . 926b
23 . . . . . 591b
8 1 . . . . . 399b
4 . . . . . 897a
11 . . . . 557a, 1349a
20 . . . . 162b, 1562a

Genesis

8 21 921b, 1073a, 1473b, 1506a, 1591a
22 440b, 1339b, 1341a, 1366b
9 1 . . . . . 1562a
2 . . . . . 461a
6 312a, 485a, 1047a, 1616a
7 . . . . . 1226a
11 . . . . . 724b
13 936a, 1370b, 1428b
18 . . . . . 1154a
19 . . . . . 925b
20 . . . . 149b, 703b
20—24 . . . . . 373a
23 . . . . . 537a
24 . . . . . 1239a
27 586a, ib.b, 1573b, 1590a
10 7 . . . . . 1020a
8 . . . . . 836b
10 . . . . . 122b
11 . . . 779b, 1244a
14 . 31a, 914b, 1208a
17 . 125b, 126b, 464b
18 479b, 1168b, 1289b
25 . . . . . 1350a
30 . . . . 734a, 779a
11 1 . . 38b (2), 857b (2)
2 918a (2), 1317a, 1704b
3 . . . . . 1632b
4 . . . . . 1075a
5 . . . . . 480a
7 . . . 870b, 1673a
8 . . . . . 1269a
9 . . . . . 151a
29 . . . . . 989b
12 1 . . . . . 1571b
3 . . . . . 195a
5 . . . . . 226a
8 . . . . . 1130a
9 . . . . . 496b
12 . . . . . 194a
15 . . . 1070a, 1082a
17 . . . 524a, 1438a
13 9 . . . 1215b, 1591b
14 . . . . . 688b
14 1 . . . . 57a, 119a
2 . . . . 8b, 1505a
3 . . . 957b, 1291a
4 . . . . . 837a
6 . 69a, 245a, 780a
7 . . . . . 999b

Genesis

14 8 . . . . . 1222b
10 . . . . . 1523b
11 . . . . . 1036a
13 795b, 1040a (2), 1047b, 1179a, 1181b
14 483a, 597a, 1463a
18 595b, 1263a, 1417b, 1464a
20 . . . . . 796b
21 . . . . . 449a
15 1 . . . . . 729b
2 . . . 1417b, 1625b
5 . 329a, 614b, 868a
8 . . . . . 197b
9 569b, 570a, 1073a, 1656a
11 . . . 1068a, 1136a
12 . . . . . 510b
13 53b, 1330b, 1345b, 1608b, 1609a
17 . . . . 201b, 715a
18 . . . . . 201b
19 868b, 1113b, 1416b, 1428b, 1702b
16 1 . . . . . 1070b
5 . . . 478b (2), 931a
7 . . . . . 465b
11 . . . . . 600b
12 . . . . . 1213a
13 . . . . . 1080b
17 1 113a, 1524b, 1678a
4 . . . . . 1678a
5 . . . . . 887a
11 . . . . . 888a
13 . . . . . 1227b
15 . . . . . 1627a
23 . . . . . 1450b
18 1 . . . . . 1143b
2 . . . . . 1583b
5 . 687a, 754b, 1068b
6 . . . . . 68a
7 . . . . . 1454a
8 . . . 475a, 1354b
9 . . . . . 679b
11 . . . . 33a, 426b
12 374b (2), 1045a, 1067a, ib.b, 1605b
13 409a, 780a, 1605b
13—15 . . . . . 669b
19 120a, 336b, 1264a
20 . . . . . 1472b
22 642b, 1088a, 1666a
23 . . . 214b, 1013a

Genesis

18 25 189a, 468b, 1112b
27 1100a, 1263a, 1576b, 1591a
19 1 . . . 1111a, 1583b
2 . . . . . 1107a
3 . . . . . 824b
9 . . . . . 354a
11 686a(2), 918a, 1553b
13 . . . . . 806a
15 . . . . 48b, 826a
16 . . . . . 1675b
24 . . . . . 848b
26 . . . . . 696b
20 3 . . . 182b, 1082b
6 . . . . . 759a
16 614b, 653a, 1652b
17—**21** 1 . . . 1206b
18 . . . . . 1102a
21 1 . . . 1206b, 1209a
7 . . . . . 1384a
8 . . . . 250a, 859a
9 . . . 1273a, 1274a
11 . . . . . 1694b
12 . . . . . 167b
14 . . . 221a, 1575a
15 . . . . . 1503b
16 . 522a, ib.b, 872a
19 . . . . . 966a
20 . . . 1431a, 1455a
33 128b, 1143b, 1216a, 1418a
22 1 . . . 914b, 916a(2)
2 . . . . . 564b
3 . . . . 186a, 423b
5 . . . . . 614b
6 . . . . . 682a
8 . . . 589b, 1526b
11 . . . . . 1201a
14 . . . 1105b, 1417b
16 . . . . . 596a
17 . . . 1442a, 1648a
24 . 233b, 516b, 816b
23 . . . . . 1390a
4 . 297b, 834a, 1659a
8 . . . . . 1029a
13 . . . . . 1357a
16 . . . . . 272a
17 . . . 204b, 1391a
24 1 303b, 409b, 638b, 1163b, 1581b
5 . . . . . 1068b
6 . . . . . 67b
10 . . . . . 294b
13 . . . . . 896b
18 . . . . . 1206a
20 . . . . . 1188b
21 . . . . . 827a
22 . . . . . 1288a
23 . . . . 699b, 708b
25 . . . . 699b, 708b
32 . . . . . 402a
50 . . . . . 392a
53 . . . . . 1335b
60 . . . 1230b, 1439a
62 . . . 780a, 1080b
65 . . . . . 334b
25 2 935b, 1040a, 1062a, 1430b
3 . . . . . 700b
6 . 413a, 692a, 1563a
12 . . . . . 575a
20 . . . . . 1481a

Genesis

25 21 424b, 513a, 515b, 1059b, 1129b, 1553a
22 . . 1275b, 1495b(2)
23 . . . . . 201a
25 . . . . . 18a, 19a
27 . . . 1265b, 1529b
28 . . . . . 1338a
30 . . . . . 714b
34 . . . . . 1046a
26 2 . . . 928b, 1575a
12 . . . . . 1612b
14 . . . . . 1103a
16 . . . . . 1103a
24 . . . . . 572b
26 . . . . 272b, 273a
34 . . . . . 179a
27 11 . . . 1524a, 1561a
12 . . . . . 1683b
13 . . . . . 720a
16 . . . . . 295a
20 . . . . . 1058b
22 . . . 1124a, 1480a
27 . . . . . 137a
28 . . . . . 630b
30 . . . 1265b, 1266a
31 . . . 210a, 1688b
33 . . . . 498b, 638b
36 . . . . 462b, 907b
37 . . . . . 102a
39 . . . . . 1598a
40 1050a, 1158b, 1592a
41 . . 1006a, 1554a(2)
46 . . . . . 1399a
28 1 . . . . . 1419a
5 . . . . . 1483a
11 132a, 608a, 1133a, 1135a, 1602b
12 101b, 964b, 1002a, 1534b, 1566b
13 . . . 1165b, 1185b
14 . . . 986a, 1701a
15 . . . . . 1061b
19 . . . . . 696a
20 . . . . . 1389a
22 . . . . . 1028b
29 2 . . . 1417b, 1505a
3 . . . . . 249b
4 . . . . . 499b
5 . . . . . 690a
16 . . . . . 1185a
17 . . . 1478b, 1479b
21 . . . . . 1237b
31 . . . 1074b, 1466b
35 . . . . . 337a
30 8 . . . . 905b, 1173a
11 . . . . 210b, 859a
14 949b, 975b, 1009b
16 . . . 713b, 1029b
27 . . . . . 936b
28 . . . . . 989a
34 . . . . . 694a
37 . . . . . 432a
41 . . . . . 1432b
42 719b, 1063a, 1064a
43 . . . . . 1237b
31 9 . . . . . 907b
19 . . . . . 257a
35 . . . . . 303a
36 . . . . . 1160a
47 . . . . 970a, 1695b
32 1 . . . . . 969b
6 254a, 1541b, 1546a
8 . . . . . 1305a

Genesis

32 9 . . . . . 1508b
11 . . . . 613b, 1350a
25 . . . . . 1174a
25sq. 1460a
26 . . . . . 1538a
27 . . . . . 1157a
33 . . . . 234b, 580b
33 3 . . . . . 1394a
4 . . . . . 940b
5 . . . . . 483b
8 . . . . . 683b
9 . . . . . 1356b
11 . . . . . 638b
14 . . . . . 339b
18 43a, 342b, 1586b, 1692a
19 28b, 30a, 305a, 553a, 1243a, 1431b
34 2 . . . . . 1093b
3 . . . . . 1525b
12 . . . . 739b, 1213b
25 . . . . 506a, 1154a
30 . . . . . 1079b
35 6 . . . . . 1470b
11 . . . . . 1272b
16 . . . . . 1627b
17 . . . . . 1344b
18 . . . . . 1295a
22 . . . 1418a, 1678b
36 24 . . . . 355a, ib.b
32 . . . . . 173a
39 . . . . 521a, 534a
43 . . . . . 1120a
37 2 . . . . . 922a
3 . . . . . 491a
3sq. . . . . 1191a(2)
4 . . . . . 686b
7 . . . . . 1229a
9 . . . . . 1602b
14 . . . . . 422b
17 . . . . . 211b
19 . . . . . 344b
21 . . . . . 679a
23 1165b, 1166a, 1186a, 1214a
24 . . . 1109a, 1463b
31 . . . . . 1482a
32 . . . . . 351a
33 . . . . . 1449a
35 . . . . . 917a
38 . . . . . 1678b
1 . . . . . 175b
2 . . 147b, 1647a(2)
7 . . . . . 129b
13 . . . . . 1678a
14 . . . 1252a, 1670b
18 . . . . . 1253b
20 . . . . . 1482a
25 . 351a, 591a, 610a
26 . . . . . 1319a
29 . . . 1237a, 1441a
39 1 . . . . 594a, 1391b
2 1399a, 1532b, 1533b
5 936b, 1140b, 1391b
6 . . . . 720a, 882a
40 2 . . . . . 1406b
10 . . . 202b, 1205a
16 . . . . . 506b
20 . . . . . 240a
41 1 . . . . . 160b
2 . . . . . 38b, 39a
8 . . . . . 1202b
12 . . . . . 875b

Genesis

41 40 . . . . . 941b
43 . . . . . 641a
44 . . . . . 641a
45 . . . . . 430b
47 . . . . . 1333b
54 . . . . . 1184a
56 . . . . 130a, 1189a
42 1 . . 952b, 1518a(2)
2 . . . 1125a, 1451b
19 . . . . . 1518a
21 . . . . . 417b
23 . . . . . 701a
24 . . . . . 1305a
33 . . . . . 1518a
37 . . . . 169a, 1310b
38 . . . . . 89a
43 11 405a, 806a, 1610a
44 4 . . . . . 1523a
6 . . . . . 1523a
8 . . . . . 436a
12 . . . . . 459a
13 . . . . . 802b
16 825b, 1263b, 1678b
18 . . . 160b, 876b(2)
18—34 . . . . 1160a
21 . . . . . 370a
31 . . . . . 917a
45 3 . . . . . 1652b
8 . . . . . 1440a
23 . . . . . 1066a
24 . . . . . 1447a
46 2 . . . . . 1201a
13 . . . . . 1601b
21 174b, 226a, 491a, 492b
23 . . . 441a, 1285a
27 . . . . . 644b
29 . . . . . 98a
47 28 . . . . . 1031b
28sq. 1570b
29 1309a, 1410a, 1419b
48 5 . . . . . 578a
7 . 489b, 552a, 923b
14 1293b, 1294a, 1574a(2)
19 . . . . . 1444a
22 . . . . . 1575a(2)
49 1 . . . . . 1419a
3 . . . . . 1569a
4 372b, 374a, 386b, 406b, 588a(2), 1152a, 1182b, 1198b, 1504a
5 . . . . 782b, 784b
6 . . . . . 1541b
7 . . . . . 143a
8 . . . 1059a, 1158b
9 . . . . . 557a
10 1043b, 1321b, 1322b, 1512b, 1556a, 1562b
11 62a, 438b, 608a, 706a, 970b
12 455b, 629a, 1603b
13 . . . . . 378a
14 . . . . . 269b
16 . . . 573a, 1615b
17 . . . . . 1616a
19 . . . . . 238a
20 . . . . 660b, 1598a
21 . . . . . 1619b
22 16a, 213a, 1081a, 1084a, 1235b, 1241b, 1293b, 1440b
23 . 16a, 761a, 847b, 1554a(2)

Genesis

49 24 . . . . . 1431a
25 . . . . . 1631a
26 . . . . . 642b
27 . . . . . 556a
50 5 . . . . 666a, ib.b
24 . . . . . 1209a

Exodus

1 7 . . . . . 1663a
10 . . . 1101b, 1120a
11 . 786b, 808a, 1484b
12 . . . . . 1340a
13 1138a, 1226b, 1478b
14 . . . . . 779a
15 774a, 925a, 1144b, 1202a
16 . . . . . 957a
19 . . . . . 344b
21 . . . . . 791b
2 1 . . . . . 709b
3 . . . . . 967b
4 . . . . . 867a
5 . . . . . 75b, 352b
8 . . . . . 1084b
13 . . . . . 1418a
14 . . . . . 486a
18 . . . . . 1475b
20 . . . . . 1333a
21 . . . . . 739b
24 . . . . . 866b
3 2 687b, 688b, 1005a
4 . . . 1021b, 1201a
5 . . . . . 1087a
6 . . . . . 1379b
7 . . . 606a(2), 1436b
10 . . . . . 372b
15 . . . . . 1084b
16 . . . . . 1209a
18 . . . . . 1040b
4 2 . . . . . 753b
11 . . . . . 1208b
12 . . . . . 596a
16 . . . . . 1657a
20 . . . . . 937b
21 . . . . . 765b
24 . . . . . 514a
26 . . . . . 1227b
31 1209a, 1313b, 1596b
5 1 . . . . . 1310a
2 . . . . . 1028b
3 . . . . . 1083a
4 . . . . . 712b
8 . . . . . 532b
9 . . . . 926b, 1611b
6 6 . . . . . 949b
7 . . . . . 926a
14 . . . . . 573b
25 . . . 1140a, 1156b
7 9 . . . . . 630a
11 . . . . . 693b
14 . . . . . 607a
18 . . . . . 686a
22 . . . . . 693b
28 . . . . . 848b
8 2 . . . . . 1299a
15 . . . . . 1523b
9 2 . . . 1327a, 1406b
24 717b, 1128a, 1254b, 1282b, 1322a
32 . . . . . 1174b
11 7 . . . . . 639a
12 2 . . . . . 301a

Exodus

12 3 . . . . . 830b
4 453a, 800a, 911a, 936a, 970a
5 . . . . . 177a
8 . 349b, 595a, 839b
9 9b, 329a, 685b, 865a, 1069a, 1283b
11 . . . . . 491a(2)
13 . . . . . 1198b
15 . . . . 369b, 1505b
16 25a, 778a, 784b, 1271b
17 . . . . . 479a
19 . . . . 170b, 459a
21 . . 478a, 853a, ib.b
22 . 516b, 719a, 1011a
23 . . . . . 753b
28 . . . . . 790a
29 . . . . . 571a
34 . . . . . 838b
40 . . . . . 1088b
42 . . . . . 1601a
43 . . . . . 327b
44 . . . . . 326a
46 . . . . . 1133a
48 . . . . 983a, 1119b
13 1—10 . . . . . 1564b
2 . . . . 169a, 1157a
3 . . . . . 1073b
7 . . . . . 170b
9 . . . . . 946a
11—16 . . . . . 1564b
12 360a, 1137a, 1522b
13 215b, 1137a, 1526b
16 . . . . . 327a
17 . 894a, 895a, 904a
18 387b, 480b, 949a, 951a, 975b, 1445b
19 . . . . . 1098a
21 . . . 772b, 1190b
14 1 . . . . . 756b
2 . . . . 416a, 1173a
3 . . . . . 1112a
6 . . . . . 98a
7 . . . . . 1584a
8 . . . . . 1481a
10 . . . . 365a, 527a
14 . . . . . 703b
15 . . . . . 918a
18 . . . . . 607a
24 . 355b, 356a, 720a
27 . 62a, 1655b, 1680a
28 . . . . . 172a
30 . . . . . 601b
15 . . . . . 119b
1 204a, 1479a, 1482a, 1568a
1—18 . . . . . 1568b
2 865b, 866a, 884a, 887a(3), 1449a
4 . . . . . 1482a
5 . . . . 824a, 1124b
6 . . . . . 1488b
7 . . . . . 1330a
8 635a, 884a, 1117b, 1120a, ib.b, 1365b, 1400b, 1453b
9 . . . . . 473b(2)
11 773a, 1174b, 1649a
13 . . . . . 881a
15 . . . . . 913a
17 . . . . . 1202a
18 . . . . . 1453b

Exodus

15 20 . . . . . 1655a
22 . . . . . 1541a
25 273a, 366a, 916a, 1319a
26 . . . . 704a, 761b
16 5 . . . . 350b, 621b
12 . . . . . 1009b
14 . . . . . 489a
20 . . . . . 1329a
21 . . . . . 1248b
29 . . . . . 1660b
33 . . . 1282b, 1293b
17 5 . . . . . 449b
7 . . . . . 1470a
8 . . . . . 1490b
9 . . . . . 1128b
12 . . . . . 1294b
13 . . . . 474a, ib.b
18 . . . . . 605b
9 . . . . . 451a
11 391a, 508b, 1318b
13 . . . . . 1489b
19 . . . . . 641a
20 . . . . 455a, 1542a
21 . . . 329b, 1127b
19 1 . . . . . 1297b
3 . . . . . 365a
5 . . . . 953b, 955a
8 . . . . . 1510a
9 235a, 853a, 1123a, 1193b
10 . . . . 461a, 1355a
12 . . . . . 330b
13 . . . . 109a, 567a
15 . . . . . 1228a
17 . . . . . 1298a
18 . . . . 673a, 1574a
19 . . . . . 1574a
21 . . . . . 368a
20 2 . . . . . 680a
3 . . . . . 1247b
4 . . . 1589a, 1676a
5 . . . . . 1022b
8 . . . 399b, 1073b
10 . . . . . 1519b
12 630b, 1371b, 1525b
13 . . . . . 1493a
14 . . . . . 866b
15 . . . . . 1447a
18 715a(2), 1355a, 1451a
19 . . . . . 1218b
20 . . . . . 916a
22 . . . . . 673a
23 . . . . . 1602a
24 . . . 872a, 1028b
26 sq. 1198b
21 . . . . . 857b
1 . . . . 980b, 1249b
1—24 18 . . . . 857b
2 . . . . . 202b
3 . . . . . 574b
5 . . . . . 707a
6 753b, 1052a, 1195a, 1494a, ib.b
7 . . . . . 782b
8 . 137a, 537a, 583b
9 . . . . . 286a
10 1054b, 1368b, 1509a
13 . . . . . 1265b
14 391a, 1120a, 1494a
17 . . . . . 1544b
18 1043a, 1193b, 1264b

Exodus

21 19 150a, 855b, 1462b, 1519b
20 . . . . . 933a
21 . . . . . 569a
22 . . . . . 824b(2)
24 354a, 794b, 881a, 1071a, 1351a
25 . . . . . 1295a
26 . . . 650b, 1552b
27 . . . . . 996b
28 367a, 873b, 874a, 932b, 1020b
28—36 . . . . 1675a
29 360a, 745b, 1563b
30 . . . . . 624a
33 149a, 367a, 577b, 924a, 1253b
35 . . . . 874a, ib.b
36 . . . . . 354a
37 . . . . 256b, 480b
22 1 . . . . 312a, 765a
2 403b, 855b, 1602b
3 . . . . 660a, 1501a
4 181a, 182b, 367a, 772a, 1541b, 1603b
5 567a, 577b, 1384a
6—8 . . . 660a, 1224b
7 . . . . . 1419b
8 328a, 1007a, 1075b, 1224b, 1247a, ib.b, 1501a, 1596b
9 sq. 1537a
10 . . . . . 1580a
12 . . . . 17b, 1043a
13 . . . . . 1242a
13 sq. 1506b
14 . . . . . 1247a
15 739b, 1173a, 1253a
16 . . . . . 739b
17 677a, 785a, 1001a
18 . . . . . 1001a
19 378b, 935b, 1477a
21—22 . 688b, 1093b
22 1072a, 1093b, 1294a(2)
23 . . . . . 1617b
24 1075b, 1094a, 1563b, 1617b
25 . 416b, 757a, 854b
27 . 27a, 382b, 1294b
28 . . . . . 314b
23 1 . . . 1501b, 1570a
2 . 342b, 898b, 899a
4 . . . . . 1133a
5 1060b, 1238b, 1239a, 1446a, 1537b
6 . . . . . 342b
8 . . . . . 1263a
11 . . 899b(2), 1432a
12 . . . . . 904b
14 . . . . 424a, 1449a
17 . . . 1435b, 1436b
18 . . . . . 423b
19 . . . . 74a, 464a
21 . . . . . 767a
25 . . . 838a, 1249b
24 1 . . . 767a, 1193a
5 369a, 407a, ib.b, 1051a, 1436b
6 . . . . . 1256a
7 593a, 1113a, 1150a, 1202b, 1252b, 1543b, 1596a, 1678a
10 . . . . . 690b

Exodus

24 11 370a, 372a, 407b, 1361b
12 . . . 857a, 1657a
14 . . . . . 876b
17 . . . . . 655a
25 2 . . . . . 877a
2sq. 1696b
3 . . . . . 1151b
4 . . . . . 1636a
8 . . . . . 1573b
19 . . . . . 1631a
22 . . . . . 1573b
29 317a, 802b, 964a, 990a
26 1 . . . . . 1259b
6 . . . . . 734a
11 . . . . . 734a
15 . . . . . 854a
31 508a, 1376b, 1545a
36 . . . . . 508a
27 5 . . . . . 459b
7 . . . . . 738a
10 . . . . . 372a
20 . . . . . 397a
28 1 . . . . . 1419b
18 . . . . . 629a
19 . . . . . 618b
20 . . . . 836a, 842b
23—40 28 . . . 1275b
28 . . . . . 385b
39 . . . . . 1238a
29 9 . . . . . 1275b
29sq 1472b
34 . . . . . 1672b
35 . . . . . 1069b
42 . . . . . 584b
43 . . . . . 564b
30 1 . . . . . 1352b
11sq. . . 1316a, 1417b
12 . . . . 368a, 1460a
12sq. 1696b
13 989a, 1327b, 1435b, 1552b, 1617b, 1623b
14 . . . . . 1169b
18 . . . . . 893b
20 . . . . . 243a
23 . . . 748b, 1357a
23sq. 1156a
34 . . . . . 138a
31 14 . . . . . 811a
17 . . . . . 1293a
18 . . . . 639b, 702b
32 1 . . . . . 1558a
2 . . . . . 1288a
3 . . . . . 1485a
4 . . . 354a, 1639b
5 . . . . . 378b
6 . . . . . 1273a
7 . . . . . 837a
8 807b(2), 1026b, 1227a, 1530b(2), 1655a
9 . . . 807b, 1122b
11 40a, 433a, 456a, 467b(2), 469a, 843b
12 . . . 1498b, 1648b
13 . . . . . 1093a
14 . . . . . 895b
15 . . . . 297a, 529a
16 . . . . 460a, 579b
24 . . . . . 1212a
25 . . . . . 1235a
33 5 . . . . . 393b
7 . . . . . 1007a

Exodus

33 8 256a, 1058a, 1316a, 1512b
34 1 . . . . . 601b
6 . . . . 674a, 732b
7 . . . . 932a, 937b
10 . . . . . 674a
14 . . . . . 935b
21 . . . . . 502b
26 . . . . . 464a
28 . . . . . 708b
29 . . . . . 1379b
35 3 183a(2), 330a, 1271b
19 . . . . . 265b
22 . . . 1112b, 1485a
24 . . . . . 1292b
26 . . . . . 1554b
36 6 . . . 359b, 1038a
33 . . . . . 192a
38 5 . . . . . 297a
25 . . . . . 234a
26sq. 1696b
39 3 . . . . . 1404b
27 . . . . . 1635a
28 . . . . . 1635a
29 . . . . . 1635a
40 19 . . . . . 1232b

Leviticus

1 1 . . . . 294b, 1419a
2 . . . . . 685b
3 . . . . . 1492b
4 368b, 1000a, 1493a, ib.b
5 971a, 1309a, 1415a, 1546b
6 . . . . . 363a, 943b
7 . . . . . 1117a
11 921b, 1295b, 1297b
14 . . . . . 1155a
15 . . . . . 329a
16 . . . 370a, 889b(2)
17 . . . . 140b, 1565a
2 1 . . . . . 530a, 589a
4 . . . . 530a, 1472b
5 . . . . . 173a
6 1171a, 1250a, 1254a
11 . . . . . 685b
13 . . . . 162b, 1519b
14 . 530a, 785b, 1375b
3 3 . . . . . 784a
4 . . . . 654b, 1623a
6 . . . . . 1472b
9 585a, 1102a, 1208a, 1677a
10 . . . . . 1208a
17 . . . . . 464a
4 . . . . . 360a
2sq. 1212b
3 . . . 580b, 852a(2)
5 . . . . . 838b
6 . . . . 580b, 1011a
7 . . . . . 1616a
12 564b, 1316b, 1617a
15 . . . . . 1000a(2)
21 . . . . . 677a
22sq. 1528a
23 . 564b, 565a, 1098b
28 . . . . . 564b, 565a
34 . . . . . 1561b
5 1 301a, 330b, 428b, 871b, 939b
3 . . . . . 564b

Leviticus

5 4 815a, 1441a, 1472b
6—11 . . . . . 594a
8 . . . . . 742a
9 . . . . . 825b
11 . . . . . 799a
15 . . . 815b(2), 816b
16 . 127b, 129a, 436b
17 . . . . . 824a
18 . . . . . 994b
20—26 . . . . . 369a
21 815b, 1059b, 1126b, 1207b
23 . . . . . 945b
24 436b, 477b(2), 1437a, 1703a
25 . . . . 129a, 1200b
6 2 . . . . . 591a
3 . . . 1696b, 1699b
5 . . . . . 1585b
8 . . . . . 1333b
10 . . . . . 1556a
13 . . . . 204a, 419b
14 530a, 1441a, 1655b
18 . . . . . 1234b
21 . . . . 843a, 1554a
7 12 . . . 1441a, 1442b
13 . . . . . 799a
14 . . . . . 1221a
18 . . . . . 1159a
20 . . . . . 644b
34 . . . . . 1541a
35 . . . . . 852a
37 . . . . 644b, 936a
8 2 . . . . . 354a
5 . . . . . 1275b
15 . . . . . 863b
21 . . . . . 1411a
33 . . . . . 483b
35 . . . . . 1069b
9 1 . . . . . 679a
10 1 . . . . . 365a
3 . . . 365a, 1263a
8 . . . . . 573a
9 . . . . . 1577a
10 . . . . . 329a
11 . . . . . 353a
16 . . . . . 1407a
11 . . . . . 589a
1 . . . . 450b, 556a
3 . . . . . 1233b
4 . . . 272b, 1605b
5 . . . . . 1294a
6 . . . . 123b, 1294a
11 . . . . . 1642a
12 . . . . . 1280b
13 . . . . . 942b
17 . . . . . 1582a
18 . . . 135a, 1467b
19 . . . . . 295b
21 . . . . . 946b(2)
22 879a, 907a, 1499a
26 . . . . . 1608a
27 . . . . 360b, 657a
29 . . . . . 1257a
29sq. 1633b
30 . . . . . 135a
32 577a, 907a, 1361a, 1380b, 1620b
34 . . . . 677a, 858a
35 . . . . . 944a
38 677a, 944b, 1482b
39 . . . . . 870a
42 371b, 879a, 1589b

Leviticus

11 43 532a, 869b, 1642a
44 . . . . . 1319a
12 . . . . . 589a
2—8 . . . . . 706b
4 . . . . . 400a
5 . . . . . 930b
8 . . . . . 1387b
13 . . . . . 342a
2 143a, 204a, 1012b, 1087b
3 . . . . 834b, 875b
4 . . . . 359a, 956a
5 . . . . . 834b
7 . . . . . 1194b
10 . . . . . 468b
11 . . . . . 1303b
12 . . . 1223a, 1225b
16 . . . . . 1014a
23 . . . . . 1688b
24 . . . . . 760b
28 . . . . . 1086a
30 . . . . 718b, 1264b
33 . . . . . 1193b
34 . . . . . 1227a
37 . . . 1277a, 1287a
39 . . . . . 143a
42 . . . . . 17a
45 1227a, 1235a, 1236a, 1242a, 1613b
47 . . . . . 1249b
49 . . . . . 598b
51 . . . . . 724a
54 . . . . . 1667b
55 205b, 1416a, 1551a, 1624a
56 . . . . . 1619b
57 . . . . . 1424b
14 2—8. . . . . 1646b
4 322b, 1169b, 1329a
5 . . . . . 830b
7 . . . 1563a, 1691b
8 . . . . . 1017b
13 . . . . . 349b
14 . . . . . 887a
16 . . . . . 580b
21 . . . 309b, 1680b
30 . . . . . 1387b
35 . . . . . 573a
36 . . . . . 1165a
37 598a, 696b, 1625a
39 . . . . 159a, 1556b
40 . . . . . 469a
43 . . . . . 1556b
44 . . . . . 159a
45 . 683b, 944a, 945a
15 1—15 . . . . . 377b
3 . . . . 513a, 1477b
4 . . . . 751b, 1472b
7 . . . . . 1361b
9 . . . . . 844a
19—24 . . . . . 377b
28 . . . . . 1012b
33 . . . . . 878a
16 1 . . . . . 365a
2 . . . . 817a, 1294b
4 . . . . . 137b
6 . . . . . 373a
8 . . . . 332a, 360a
9 . . . . . 1671b
10 . . . . . 1580a
11 . . . . . 373a
12 328b, 491b, 492a, 704a

Leviticus

16 15 . . . . . 1125b
20 . . . . 641a, 662b
21 333a, 373a, 1000a, 1521a
22 . . . . 231b, 232b
25 . . . . . 1625b(2)
29 . . . . . 1294b
31 . . . . . 1072b
17 3 . . . . . 1547b
7 . . . . . 1523b
8 . . . . . 976b
13 . . . . 634a, 1000a
18 . . . . . 1355a
3 896b, 1280a, 1333a
4 . . . . . 873a
6 . . . . . 1509a
7 . . . . 648b, 1076b
12 . . . . . 1509a
13 . . . . . 1509a
17 . . . . . 394b
18 . . . . . 1115a
21 . . . . 123a, 359b
22 . . . . . 1570b
23 . . . 1573a, 1644b
25 . . . . . 1323a
27 . . . . . 1606b
29 . . . . 674b, 936a
30 . . . . . 856b
19 1314a, 1322b, 1355a
2 . . . . 496a, 1222a
3 . . . . 630b, 748b
4 . . 1187b(2), 1188a
7 368b, 1133b, 1159a
9 632a, 718a, 1357b
9sq. 1331a
10 604a, 682a, 942a, 1052a, 1061b(3), 1224b
13 699b, 945b, 1059b, 1202a, 1310b
14 27a, 1058a, 1189b, 1627a
15 . . . . . 1088b
16 544b, 1344a, 1478b, 1479b
17 . . . . . 1652a
18 644a, 901b(2), 1351b
19 131b, 360a, 438b, 638b, 1247a
20 165a(2), 493a, 500a, 505a, 1116b
21 . . . . . 129a
23 1098b, 1119b, 1120a
24 346a, 456a, 901a, 1137a
26 . . . 865b, 896b(2)
27 364b, 369b(2), 934b, 1131a, 1262b, 1646b
28 678b, 680b, 869b, 1397b
29 . . . . 394b, 406b
32 343b, 409b, 748b, 1088a, 1362a
35 396b, 526b, 734a, 850b, 858a, 1326a, 1502b
36 . . . . 348a, 748b
20 5 . . . . . 1099a
11—14 . . . . 1357a
12 . . . . . 1644a
14 . . . . . 1357a
16 . . . . . 1442b
17 . . . . 486a, 674b

Leviticus

20 18 . . . . . 360b
20 . . . . . 1118a
21 . . . . . 1118a
23 . . . . . 1339a
27 . . . . . 1b
21 2 823b, 1509a, 1586b
6 . . . . . 704a
7 . 382b, 388a, 470b
8 . . . . . 704a
9 . . . . . 1633b
10 213a, 1227a, 1235a
12 . . . . . 1468b
13 . . . . . 470b
15 . . . . . 470a
18 1058a, 1594a, 1627b
20 171a, 203a, 206b, 207b, 208a, 509b, 762b, 838b, 841a, 857a, 987a, 1361a
22 2 . . . . . 891b
7 328a, 517a, 520b, 814b
10 . . . . 412a, 712a
13 . . . . . 1053b
14 . . . . . 755a
22 . . . . 442b, 500a
23 . . . . . 1374a
26 . . . . . 853b
27 368b, 1410a, 1541b
28 . . . . 668a, 1468b
29 . . . . . 36b
23 2 . . . . . 103a
4 . . . . . 103a
10—12 . . 358b, 427b
10—14 . . . . 1053b
11 . . . . . 764a
14 . . . . . 595a
15 . . . . 600a, 1677a
17 . . . . 465a, 704a
22 . . . . . 604a
23 . . . . . 896b
24 596a, 1510b, 1516a
30 . . . . . 1073b
32 . . . . . 1093b
37 . . . . . 103a
40 134a, 288b, 334a, 343b, 349b, 624b, 657a, 663a, 698b, 699a, 719a(2), 1037a, 1096a, 1104b, 1112a, 1298a, 1674b
42 . . 38a, 587b, 805a
24 3 . . . . . 1043b
11 . . . . . 1154b
14 . . . . . 126a
15 . . . . . 1544b
16 . . . . 438a, 930b
21 . . . 1349a, 1704a
25 5 . . . . 891b, 1013b
6 394a, 786b, 858a, 1520a
8—16 . . . . . 567a
9 . . . . . 359b(2)
10 289a, 1052a, 1319b
12 . . . . . 338b
14 . . . . . 1391b
19 . . . 224b, 1151a
22 . . . . . 995b
23 . . . . 567a, 855a
24 . . . . . 567a
25 . . . . . 216b
26 . . . . 369b, 825a
27 . . . . . 343a

Leviticus

25 30 467a, 1288a, 1290a
35 . . . . 773a, 1659a
36 . . . . . 748b
41 . . . . . 1556b
42 . . . . . 981a
45 . . . 1391b, 1392b
47 . . . . . 202a
54 . . . . . 202b
55 . . . . . 1035b
26 1 478a, 1125b, 1362a, 1495a
3 . . . 1378a, 1662a
4 . . . . . 1434b
10 . . . . . 601a
11 . . . . . 854a
13 . . . . 771b, 1378a
14—44 1200a, 1378a, ib.b
16 . . 752a, 1549b(2)
19 601a, ib.b, 699a, 1434b
23 . . . . . 1109b
26 . . . . . 1009b
31 . . . . 210b, 1597a
34 . . . . . 1493b
36 . . . . . 750b
37 . . . . . 1111a
39 . . . . . 832a
43 585a(2), 732a, 1054b, 1378a, 1437a
44 . . . . . 723b
46 . . . . . 427b
27 2 . 362a(2), 746a(2)
2—13 . . . . 1118b
6 . . . . . 1119a
7 . . . . . 1119a
8 369b, 773a, 782a, 958a
10 . . . . . 1676a(2)
11 . . . . . 360b
13 . . . . . 1137a
14—24 . . . . 1320b
16 . . . . . 1524a
18 . . . . 242b, 271b
21 . . . . . 1524a
22 . . . . . 1524a
27 . . . 436b, 1337a
28 . . . . . 503b
30 . . . . . 587b
32 . . . . . 360a
33 . . . . . 748a
34 . . . . . 824a

Numbers

1 2 . . . . 1221b, 1336b
39 . . . . . 1285a
47 . . . . . 1169b
2 2 . . . . 280a, 872a
4 2 . . . . 939a, ib.b(2)
20 . . . . . 175a
21 . . . . . 939b
47 . . . . . 1036a
5 1sq. 1563a
4 . . . . . 1125a
8 . . . . . 816b
12 815b(2), 816b, 1207b
12—31 . . . . 963a(2)
13 1031a, 1032b, 1089a, 1363a
15 . . . . 1010b, 1270a
17 . . . . . 1100b

Numbers

5 18 126a, 1033a, 1221b, 1235a
19 . . . . 485a, 932b
23 759a, 761a, 1265a
24 . . . 370b, 1121b
28 . . . . 932b, 1184a
6 1—21 . . . . 891b
2 362a(2), 893a(2), 1175a, 1181a, 1242a
3 576b, 893a, 1576b
4 . . . . . 379b
5 . . . . . 360a
7 . . . . . 893a
9 . . . . . 1250a
10 . . . . . 1410a
11 . . . 1242b, 1294b
12 . . . . 129a, 893a
18 . . . . 364b, 945b
19 . . . . 199a, 651a
21 . . . . . 893a
24 . . . 195b, 1189a
25 . . . . 484a, 848b
26 . . . . . 965a
27 . . . . . 354a
7 . . . . . 1253b
3 549b, 1257a, 1286b, 1328a
5 . . . . . 338b
9 . . . . . 115a
12 . . . . . 575a
12—83 . . . . 1609b
26 . . . . . 490a
55 . . . . . 1108b
61 . . . . . 1075a
83 . . . . . 1209a
8 7 . . . . . 360a
9 2 . . . . 232b, 644b
10 . . . 931a, 1465b
10sq. 1194a
13 . . . 426b, 1125b
10 2—8 . . . . . 810a
35 . . . . . 640a
11 1 . . . . 748a, 863a
5 . . . . . 495b
7 . . . . . 209b
8 707a, 1280b, 1523b(3)
10 . . . 945a, 1099a
16 . . . . . 920b
20 37a, 325a, 414a, 1410b, 1412a
21 . . . 1449a, 1548a
22 . . . . 896a, 1584b
28 . . . . . 641a
31 . . . . . 902a
12 1 . . . . . 1296a
7 . . . . . 1183a
9 . . . . . 891a
14 . 342a, 436a, 644b
13 11 . . . . 209b, 983b
12 . . . . . 1087b
14 . . . . . 1198b
16 . . . . . 601b
22 1097a, 1511b, 1548a, 1569b, 1670a, 1672a
23 . . . . 526b, 740b
28 . . . . . 1096a
30 . . . . . 583b
14 1 . . . . . 939b
11 . . . . . 1411a
14 . . . . . 1054a
19 . . . . . 1498b
29 . . . . . 1207b
44 . . . . . 1100a

Numbers

15 18 . . . . . 595a
20 465a, 1073a, 1117b, 1460a
20sq. 1120b
24 . . . . . 1322b
29 . . . . . 926a
30 . . . . . 214a
31 . . . 389a, 674b(2)
32 1433a, 1673b, 1698a
37—41 400a, 588b(2), 1200a, 1419a, 1599b
38 651a, 1253b, 1254b, 1280a
38sq. 1096a
39 399b, 1029a, 1280a
40 . . . . . 943a
16 1 717a, 1174b, 1181b, 1322a
6 . . . . . 1704b
12 . . . . . 194b
13 . . . . . 1446a
15 . . . . . 1088a
27 . . . . . 363b
30 . . . . . 1252a
17 13 . . . . . 1103a
18 8 . 211a, 333b, 851a
15 . . . . . 1137a(2)
21 . . . . . 68b
26 . . . . 518a, 820a
27 . . . . . 280b
28 . . . . . 736a
32 . . . . . 939b
19 773b, 1212b, 1319b
3 . . . . . 1062a
5 . . . 1211a, 1242a
9 . . . . . 1282b
12 . . . . . 453b
13 . . . . . 298b
14 . . . . . 752a
15 . . . 1250b, 1254a
16 . . . . . 470b
18 298b, 469b, 470b, 1354a
21 . . . . . 753b
20 1 . . . . . 1308a
2 . . . . . 789a
10 . . . . . 749b
13 . . . . . 1454a
14 . . . . . 719a
22 . . . . . 1685a
24 . . . . . 93b
21 1 1095b, 1114b, 1593a, 1656a
5 . . . . . 260b
8 . . . 1242b, 1608b
16 . . . . . 1138a
17sq. 1568b
19 . . . 894b, 1625a
20 . . . . . 1625a
27 . 509a, 855a, 977b
28 . . . 977b, 1559a
30 . 275a, 907a, 1481a
33 . . . . . 19a
22 2—24 25 1018a, 1243b
3 . . . . 14a, 1340a
4 . . . . . 917a
6 . . . . . 118b
7 . . . . . 1396b
21 . . . . . 223b
29 . . . . . 1025a
39 . . . . . 1541a
23 3 . . . . . 1616a
4 294b, 738a(2), 1418b

Numbers

23 5 . . . . . 1209b
7 . . . 175b, 1481a
8 . . . . . 1307b
9 . . . . . 42a
10 . . . 1056a, 1443a
16 . . . . . 1209b
19 628a, 895b, 1648b
23 . . . . . 1202b
24 . . . . 119a, 1573a
24 . . . . . 700a
5 . . . . 498a, 854b
6 520b, 894b, 1030a, 1141b
9 . . . 1573a, 1649b
17 . . . . . 618a
25 1 . . 1553a, 1554a(3)
3 1054b, 1286b, 1288a(2)
4 . . . . . 340b
5 . . . . . 1288a
8 . . . . . 1323a
9 . . . . . 1554a
11 . . . . . 575a
12 . . . . . 372a
14 . . . . 405b, 994a
15 628a, 911a, 1533b
26 10 . . . . . 1658a
55 . . . . . 1513a
27 1—11 . 1095a, 1293b
2 . . . . . 1028b
5 . . . . . 1097a
8 . . . . . 1053b
11 . . . . . 125a
12—23 . . . . 1095a
28 1—15 . . . . . 427b
2 . . . . . 232b
3 609a(2), 611a, 1599b, 1676b
4 . . . . . 1046a
7 416a, 1459a, ib.b, 1514b, 1576b
14 . 301a, 427a, 986a
22 . . . . . 372a
29 19 . . . . . 567b
31 . . . . . 567b
33 . . . . . 567b
35 1102b, 1103a, ib.b
30 2—16 . . . . 1241b
3 . 98a, 469b, 507b
5 . . . . 503a, 507b
6 . . . . . 357a
8 . . . . . 503a
9 . . . . . 363a
12 . . . . . 507b
13 . . . . . 362b
31 2 . . . . . 1068b
3 . . . 412b, 1587b
5 . . . . 807a, 810b
9 . . . . . 1460a
10 . . . . 534b, 901b
23 . 241a, 517a, 706a,
50 237a, 1062a, 1139b
32 1 . . . . . 1416a
9 . . . . . 1517a
16 . . . . . 218b
20—23 . . . . 1680a
29—30 . . . . 1680a
33 3 . . . . . 491a
8 . . . . . 773b
55 . . . . . 603a
35 5 . . . . . 1130b
11 . . . . 247a, 365a
12 . . . . . 1376b
17 . . . . . 216b

Numbers

35 19 . . . 1261b, 1262b
22 . . . . . 1262b
24 . . . . . 1043a
24sq. 1615b
27 . . . . . 1493a
28 . . . . . 1556b
33 . . . . . 482b
36 7 . . . . 359a, 949a

Deuteronomy

1 1 . . . 1618b, 1686b
5 . . . . . 135b
12 . . . . . 1462a
13 . . . . . 129a
16 . . . . . 1645a
17 . 911b, 912a, 1097a
21 . . . . . 515b
22 . . . . . 1112b
27 863a(2), 1450a, 1656a
28 . . . . 347a, 809b
34 . . . . . 1407a
44 . . . . . 1531a
2 3 . . . . 948b, 1297b
6 . . . . . 1517a
7 . . . . . 711a
9 . . . . . 1294b
19 . . . . . 242b
20 . . . . . 728a
23 . . . 1049a, 1262a
3 11 . . . . . 1561b
17 . . . . . 595b
18 . . . . . 472b
23 . 458b, 484b, 1498b
24 . . . . 469b, 470a
26 . . . . 1039a, 1040a
27 . . . . . 688b
4 2 . . . . . 583a
4 . . . . 277b, 1288a
7 . . . . . 1413a
28 . . . . . 826b
34 . . . . 1252b, 1594a
35 . . . . . 674b
36 . . . . . 673a
41 . . . . . 413a
44 . . . . . 998b
5 1 . . . . . 712b
14 . . . . . 1224b
25 . . . . . 1369a
6 4 38b, 573a, 668a, 1221a, 1598b
4—9 754a, 1050b, 1253b, 1419a, 1599b(2)
5 654a, 687a, 721a
6 338b, 622b, 1014b, 1303a
7 275a, 425b, 1086a, 1098a(2), 1235a, 1306a, 1362a, 1564b, 1570b, 1573a(2)
8 120a, 324b, 523a, 681a, 1317b, 1354b, 1687a
9 573a, 681a(3), 754a, 1265a
13 . . . . . 1228a
7 1 . . . . . 939b
2 . . . . . 481a, 483a
4 . . . . . 969a
5 . . . 1557a, 1631b
7 . . . . . 511b
9 . . . . . 347b
10 . . . . . 849b

Deuteronomy

7 11 . . . . . 1576a
12 . . . . . 1104b
13 975a, 1077a, 1126b
14 142b, 1024b, 1108a, ib.b
15 1071b, 1290b, 1487a, 1671b
25 . . . . . 1197a
26 . . . . . 338a
8 3 1054b, 1072b, 1485b
5 . . . . . 582b
8 . . . . . 776a
15 . . . . . 1633a
9 8 . . . . . 1404b
20 . . . . 632a, 1106b
21 . . . . . 1100b
25 . . . . . 907a
10 8 . . . . . 1569a(2)
18 . . . . . 537a
20 . . . . . 132a
11 6 . . . . . 591b
13 . . 1036a, 1599b(2)
13—21 754a, 1050b, 1243b, 1419a
14 . . . 571b, 1666b
15 . . . . . 1514b
17 . . . . 561a, 1102b
18 271a, 998b, 1687a
19 . . . . . 679a
20 573a, 681a, 754a, 1265a
22 . . . . . 294b
30 . . . . . 389a
31 . . . . . 595a
12 2 . . . 162b, 1200a
3 . . . . . 944a
5 . . . . 328b, 354a
8 . . . . . 602a(2)
9 . . . . . 798b
13 . . . . . 200b
18 . . . . . 165b
20 . . . . . 199b
21 . . . . 383a, 515b
24 . . . . . 1616a
27 . . . . . 901a
13 1 . . 11b, 170b, 271a
7 583b, 970b, 1605b
13 . . . . . 878b
13—18 . . . . . 878a
17 . . . . . 1312a
18 . . . 1467a, 1468a
14 1 210b(2), 212a, 218a, 1330b, 1674a
3 . . . . . 1683b
4 . . . . 573a, 575a
5 . . . . . 1641b
7 . . . . . 1608a
10 . . . . . 1642a
21 211b, 464a, 679b, 870a, 943b, 1224a, 1672b
22 820a, 1127a, 1287a
23 . . . 295a, 1666b
24 470a, 782b, 1368b, 1474a
26 644b, 1137a, 1663a
15 2 . . . . 370a, 876b
3 . . . . 876b, 1001a
9 . . . . . 1218b
12 . . . . . 782b
14 . . . . 360b, 1096a
17 360b, 846b, 964a, 1494a

Deuteronomy
15 18 . . . . . 369a
16 1 . . . . . 5a
3 491a, 1055a, 1072b
8 . . . . . 1103b
10 . 159a, 647a, 812a
11 . . . . . 1593b
12 . . . . . 704a
14 . . . . . 1593b
16 . . . . . 849b
18 . . . 1532a, 1539a
19 999b, 1058a, 1263b
22 . . . . . 822b
17 4 . . . . . 497b
5 . . . . . 1612b
6 . . . 946a, 1005b
8 . . . . . 585a
9 . . . . . 1539a
11 . . . 969a, 1591b
12 . . . . . 341b
15 . . . 853a, 1081b
16 . . . . . 567b
17 . . . . . 969a
18 3 412a, 580b, 864a, 1307b
4 228a, 518a, 1466b, 1555a
7 . . . . . 1569a
8 . . . . . 784a
10 359b, 398a, 637a, 1054a
10—12 . . . . . 893b
11 . . . .421a, 1485b
17 . . . . . 342b
20 . . . . . 341b
19 3 . . . . . 351a
5 186b, 585b, 825b, 939b(2), 941a
6 . . . . . 216b
11 . . . . . 113b
14 . . . . . 960b
15 . . . . . 278b
16 969a, 1023b, 1026a
18 . . . . 1626a, ib.b
19 . 330a, 342a, 403a
20 1—9 . . . . . 597b
5—9 . . . . . 819b
10 . . . . . 1286b
11 . . . . . 1513b
19 . . . . . 1552b
19—20 . . . . 1407a
20 . . . . . 1030a
21 1 470b, 1229b, 1272b
1—9 . . . . 1122b
2 . . . 1073a, 1539a
3 . . . . . 1341b
4 340b, 894b, 1118a
5 . . . . . 1472b
7 . . . . . 1493a
7sq. 1041b
9 . . . . . 330a
10 . . . . . 585b(2)
10sq. . . 1554b, 1676b
11 . . . . . 709b
12 . . . 1125b, 1407a
15 169a, 909b, 1604a
17 . . . . 284b, 912a
18 . . . . . 585b
18sq. . . . 842a, 1554b
19 . . . . . 679b
20 . . . . . 381b
22 . . . . . 1671b
23 640b, 699b, 1308a, 1355a, 1377b

Deuteronomy
22 3 . . . . . 825a(2)
6 404a, 713b, 910a, 1359a
6sq. 1387b
7 . . . . . 1371a
8 . . . . 427b, 819a
9 131b, 591a, 1320a
9—11 . . . . . 638b
10sq. 1224a
13 451b, 709b, 717a, 1357a
14 . . . 1060a, 1563b
17 197b, 438b(2), 855b, 1596b
19 . . . 338a, 1345b
21 . . . 884b, 1252a
24 . . . . . 1612b
25sq. 1132a
26 . . . . . 1493a
27 . . . . . 751b
29 . . . 739b, 1393b
23 1 . . . . . 651a
2 674a, 678a, 1205b, 1206a, 1322b, 1616b, 1617a
3 . . . . . 1322b(2)
4 427b, 688b, 692b, 1322b(2)
8 . . . . . 16a
8sq. 1124b
9 . . . . . 1322b(2)
11 . . . . . 1418b
15 . . . . . 1463b
19 251a, 1477a, 1564b
21 . . . . . 940b
23 . . . . . 426b
24 . . . . . 1125a
25 . . . . . 921b
24 1 182a, 497a, 668a(2), 678b, 826a, 901a, 1014a, 1114b
2 . . . . 338b, 935b
3 267b, 674a, 1590b, 1616b
4 . . . . 850a, 1655a
5—10 . . . . . 945b
6 . . . . . 1466a
7 . . . . 825a, 1090b
15 . . . . . 810b
17 . . . . 51b, 543b
19 . . . 1053a, 1572b
20 . . . 934b, 1131b
25 1 . . . 1263a, 1501a
2 991a, 1501b, 1502a
4 306a(2), 403b, 487b(2), 685b
5 233b, 338b, 438a, 561b, 1116b
5—10 . . . . . 469a
6 . . . . 587a, 758a
7 . . . . . 233b
8 . . . . . 233b
9 106a, 412b, 472b(2), 816b, 920b(2), 1331b, 1463b, 1497a, 1587b
10 . . . . . 945b
15 . . . . . 1263a
17 . . . . 449b, 534b
18 406a, 511a, 1073b, 1248b
26 2 . . . . . 446b
3sq. 1419a
5 . . . 226a, 1624b

Deuteronomy
26 5—10 . . . . 1417b
6 . . . . . 2b
12 337a, 820a, 1036b
12—14 . . . . . 334a
13 . . . . . 1083b
14 . . . 1055a, 1669b
15 . . . . . 370b(2)
16 . . . . . 687a
17 . . . . 50b, 449b
27 6 . . . . . 1586b
7 . . . . . 378b
8 . . . . 90b, 746b
9 . . . . . 683b
12 . . . . . 518b
14 . . . . . 1481a
15—25 . . . . . 644b
26 . . . . 644b, 924b
28 6 . . . . . 1257a
8 . . . . . 999a
10 . . . . . 1687b
12 . . . . . 1253b
13 . . . . . 777b
15—69 146a, 857a, 1199b, 1200a, 1378b
40 . . . . . 939b
42 . . . . . 1123a
47 . . . . . 1036a
48 . . . . . 1487a
57 . . . . . 807a
63 . . . 729a, 1542b
65 . . . 275a, 1447b
66 . . . . 978b, 1282a
67 . . . . 187b, 395b
68 . . . 1095a, 1391b
69 . . . 191b, 1158b
29 2 . . . . . 806a
4 . . . . . 1343a
8 . . . . . 194b
9 . . . . 822b, 1437b
23 . . . . . 506b
28 . . . . . 931a
30 11 . . . . . 1181a
12 . . . . . 1040a
31 10 . . . . . 60b
12 . 428a, 545a, 548a
14 . . . 296b, 1309b
16 . . . . . 389a
18 . . . . . 359a
19 . . . . . 981b
21 . . . 825b, 1438a
32 . . . 630b, 1560b
1—43 . 341b, 1568b
2 36a, 338a, 650b, 717b, 892a(2), 1010b, 1059a, 1118a, 1122a(2), 1442a(2), 1610b
4 . . . . . 1690b
5 . . . . . 1255a
6 327a, 549a, 617a, 622b, 870a, 1393a
11 . . . . . 1474a
14 770a, 1008b, 1335b
17 1523b, 1610b, 1612a, ib.b
18 571a, 761b, 1270b(2)
19 . . . 865b, 866b(2)
20 . . . . 631a, 1649a
24 493b, 843b, 890b(2), 1079a
30 . . . . . 956a
31 . . . . . 1655b
32 . 838a, 839b, 843b
33 . . . . . 1255a

Deuteronomy
32 34 . . . . 620b, 723b
36 . . . . . 1648b
39 . . . . 760b, 772b
47 . . . 563a, 1476b
33 2 . . . . 586b, 1611a
4 124a, 296a, 595a, 751a(2), 1322b
8 . . . . . 1020a
12 . . . . 492b, 731a
16 . . . . . 1005b
17 . . . 1140b, 1422b
19 . . . . 398a, 554b
22 . . . . . 395a
23 . . . . . 975a
24 . . . . 660b, 1493b
25 . . . . . 276a
26 . . . . . 773a
27 . . . . . 814b
28 . . . . . 1059a
29 . . . . . 1332a
34 1 . . . . . 1192a
6 . . . . . 252b
7 . . . . . 702a(2)
9 . . . . . 856a
10 . . . . . 1330a

Joshua
1 11 . . . . . 1275a
2 1 504b, 507b, 875b, 1318a, 1319a
15 . . . . . 1368a
6 1 . . . . . 956a
5 . . . . . 567a
7 5 . . . . . 405a
9 . . . . . 1639b
19 . . . . . 564a
21 . . . . . 1302b
24 . . . . 405a, 1079a
25 . . . . . 1079b
8 9 . . . . . 1053a
13 . . . . . 1053a
29 . . . . . 296b
9 12 . . . . . 908a
27 . . . . . 943b
10 13 . . . . . 602a
12 3 . . . . . 17b
23 . . . . . 610a
13 22 . . . . . 1396b
27 914a, 1091a, 1701b
15 19 . . . . . 871a
21 . . . . . 1312a
22 . . . . . 1388a
24 . . . . 395b, 524a
31 . . . . . 692b
37 . . . 210b, 1290b
59 . . . . . 135a
16 6 . . . . . 56a
17 11 . . . . . 610a
19 15 . . . . . 460a
19 . . . . . 1100b
34 . . . . . 460a
35 . . . 453b, 481a(2)
37 . . . . . 19a
38 . . . . . 135a
20 7 . . . . . 907a
24 19 . . . . . 1314b
30 . . . . . 261b

Judges
1 11 . . . . . 277a
26 . . . . . 695b

Judges

1 30 . . . . . 1279a
2 . . . . . 1054b
3 8 . . . 1501a, 1502a
20 . . . . . 1070b
22 . . . . . 1244b
23 . . . . . 526a
4 3 . . . . . 894b
5 . . . . . 1679a
9 . . . . . 106a
18 . . . . 406b, 852b
5 2 . . . . . 1236a
11 . . . . . 1150b
20 . . . . 707b, 984a
21 . . . . . 1113a
24 . . . . . 1071b
6 16 . . . . . 1176a
7 3 . . . . . 1297a
13 . . . . . 1284a(3)
19 . . . 1651b, 1664b
11 3 . . . . . 967a
11 . . . . . 748a
37 . . . . . 594a
13 5 . . . . . 749a
18 . . . 1175a, 1181b
25 . . . . . 1431b
14 1 . . . . . 1678a
9 . . . . . 916a
20 . . . . . 1486b
15 19 . . . . . 785a
16 14 . . . . . 1637b
21 . . . . . 528a
23 . . . . . 279b
29 . . . . . 716a
17 . . . . . 773a
7 . . . . . 263b
18 27 . . . . . 710a
30 . . . . 247b, 802b
19 . . . . . 208a
2 . . . . . 406b
25 . . . . . 1321a
20 . . . . . 208a

I Samuel

1 1 . . . 1269a, 1296b
6 . . . 1487b, 1701b
11 749a, ib.b, 1273a, 1623a
13 . . . . . 1470a
14 . . . . . 577a
16 . . . 509a, 1491a
22 . . . . . 1052a
2 1 . . . . . 1173b
2 . . . . 827a, 1276a
7 . . . . . 1460a
8 . . . 1636b, 1638b
10 . . . . . 952b
21 . . . . . 1209a
27 . . . . . 247b
32 . . . . . 1000a
36 . . . . . 1012b
3 1 . . . . . 1635b
10 . . . . . 1201a
14 . . . . . 662a
4 13—17 . . . . . 90b
6 12 . . . . 601b, 602a
7 6 . . . . . 465b
9 12 sq. 1516a
15 sq. 1175b
24 . . . . 68b, 1539b
10 2 . . . . . 1272b
11 8 . . . . . 154a
14 9 . . . . . 896b

I Samuel

15 4 . . . . . 1288a
5 . . . . 894b, 927b
19 . . . . . 1063a
27 . . . . . 815b
33 1574a, 1608a, 1620b
16 1 . . . . . 118b
2 . . . . . 749b
12 . . . . . 1436a
18 . . . . . 1436a
17 1 . . . . . 106b
4 . 177a, 363b, 866a
5 . . . . . 1377a
14 . . . . . 1350b
16 . . . . . 363b
18 . . . . 211b, 283a
23 . 866a, 1116a, ib.b
38 . . . . . 732a
40 . . . . . 474a
46 . . . 359a, 1303b
55 . . . . . 1084b
18 14 sq. 1574a
19 18 . . . . . 887a
21 8 . . . . . 275b
10 . . . . . 68a
22 18 . . . . . 275b
19 . . . . . 883a
23 11 . . . . . 958b
24 4 . . . . . 990a
6 . . . . . 1280a
11 . . . . . 1043b
12 . . . . . 1265b
25 5 . . . . . 692b
6 . . . . . 1356b
14 . . . . . 1223b
20 . . . . . 1418b
29 . . . . . 1380a
31 399b, 1145b, 1211a(2), ib.b, 1212a
32 . . . . . 1134a
26 8 . . . . . 976a
14 . . . . . 1043b
28 3 . . . . . 209b
8 . . . .493a, 1135a
19 . . . . . 760b
30 17 . . . . . 679a
31 3 . . . . . 749b

II Samuel

1 18 . . . . . 602a
24 . . . . . 1045a
2 14 . . 1273a, 1546a(2)
29 . . . . . 814a
32 . . . . . 814a
3 15 . . . . . 1179a
29 377b, 1061a, 1182b
35 . . . . . 666b
39 . . . . . 1474b
5 6 . . . . . 1193b
21 . . . . . 322b
6 1 . . . . . 321a
6 . . . . 631a, 1594a
7 . . . . 641b, 1577a
10 . . . . . 1150a
13 . . . . . 1293b
16 . . . . . 1007b
20 . . . . . 1476b
20—22 . . . . . 30a(2)
7 18 . . . . 352a, 999a
23 . . . . . 447b
8 1 . . . . . 860a
2 . . . . . 1155a
14 . . . . . 18b

II Samuel

10 4 . . . . . 1215b
16 . . . . . 1228b
11 11 . . . . . 1368b
12 3 . . . . . 611a
4 . . . . . 353a
6 . . . . . 1493a
9 . . . . . 1096b
13 3 . . . 463a, 1501b
9 . . . 530a, 1605b
22 . . . . . 686b
15 18 . . . . . 668a
24 . . . . . 590a
30 . . . . . 575b
16 13 . . . . . 1285b
17 19 . . . . . 505a
28 . . . . . 1178a
18 23 . . . 913a, 1038b
19 18 . . . 1399a, 1533b
36 . . . . . 1489b
20 3 . . . . . 1380b
18 . . . . . 1678a
21 . . . . . 769a
1 . . . . . 305a
10 . . . . . 1355a
14 . . . . . 1129b
16 . . . . 367b, 908a
19 . . . . . 114b
22 . . . . . 1122b
22 12 . . . . 351b, 510b
14 . . . . . 1487b
26 . . . 197b, 1678a
37 . . . . . 1116a
40 . . . . . 413a
41 . . . . . 1158b
23 1 . . . . . 1408b
5 . . . . . 1118b
6 . . . . . 883b
8 1044b, 1617a, 1661a
11 . . . . . 1091b
13 . . . . . 455b
16 . . . . . 808a
24 1 . . . . . 359b
6 . . . 215a, 1189a
9 . . . . . 810a
16 . . . 1438a, 1439b
22 . . . . . 749b

I Kings

1 5 . . . . . 354a
31 . . . . . 1355a
47 . . . . . 1071b
2 1 . . . . . 1419b
8 . . . . . 846a
24 . . . . . 622a
3 15 . . . . . 647b
19 . . . . . 845a
4 10 . . . . . 1418b
11 . . . . . 610a
5 3 8a, 190a, 845b, 1156a, 1486b
6 . . . . . 34a
25 . . . . . 577a
29 . . . . . 1462a
6 1 . . . . . 392a, ib.b
16 . . . . . 558a
18 . . . . . 248b
20 . . . . . 381a
35 . . . . . 1221b
7 21 . . . . . 1087a
23 . . . 590a, 1323a(2)
36 . . . . 698a, 1116b
50 . . . . 490a, 1149b

I Kings

7 51 . . . 1585b, 1586a
8 1 . . . . . 1322b
23—53 . . . . 1484b
54 . . . . 450a, 931a
9 13 . . . . . 608b(2)
10 1 . . . . . 791b
12 . . . . . 71b
17 . . . . . 1546b
18 . . . 591a, 1149b
19 . . . . . 1434a
21 . . . . . 689a
11 4 . . . . . 304b
14 . . . . . 1554b
23 . . . . . 1554b
25 . . . . . 1554b
29 . . . . . 1173b
12 7 . . . . . 1035b
27 . . . . . 90b
31 . . . . . 1193a
13 18 . . . . . 1626a
14 9 . . . . . 202b
21 . . . . . 575b
25 . . . . . 1623a
15 23 . . . . . 1139b
17 1 . . . . . 534a
6 . . . 1058b, 1112a
8 . . . . . 1304b
18 32 . . . . . 1684a
42 . . . . . 233b
19 6 . . . . . 1495b
11 897a, 1326a, 1489a
18 . . . . . 1509b
20 35 . . . . . 376b
21 5 . . . . . 1021b
10 . . . . . 868a
13 . . . . 174b, 868a
27 . . . . . 575b
22 10 . . . . . 227b(2)
19 . . . . . 898b
22 . . . . . 868a

II Kings

2 12 . . . . . 1424a
4 . . . . . 890a
11 . . . . . 298b
4 9 . . . 1314a, 1677a
10 . . . . . 814a
27 . . . . . 337a
42 . . . . . 1299a
5 2 . . . . . 922a
6 23 . . . . . 638a
25 . . . . . 277a
9 13 . . . . . 270a
10 22 . . . . . 792b
27 . . . . . 679b
12 8 . . . . . 141b
14 25 . . . . . 217a
17 9 . . . . . 491a
30 . . . 127b, 1700a
31 . . 19a, 522a, 639a
32 . . . . . 1340a
35—41 . . . . . 263b
18 6 . . . . . 1522a
11 . . . . 258b, 881a
16 77b, 1298b, 1407b
18 . . . . . 949b
27 . . . . . 1564a
32 . . . . . 108b
37 989b, 1017a, 1021a
20 13 . . . . . 911a
20 . . . . . 959a
23 13 . . . . . 851b

II Kings
24 16 507a, ib.b, 956a(2)
25 14 . . . . . 1210b
19 . . . 746b, 1029a

Isaiah
1 4 . . . . . 1060b
14 . . . . . 686a
17 . . . . 478b, 479a
18 690a, 1604b, 1605a, 1652b
20 . . . . . 497a
21 . . . . . 1152a
23 . . . . . 43a
26 . . . . . 595b
2 4 . . . . . 42a
9 . . 1547a, 1617a(2)
22 . . . . . 508a
3 2 409a, 1396b, 1539a, 1593a
3 . . . . 704b, 937b
4 . . . 921b, 1683b
6 . . . . . 1596b
11 . . . . . 1485a
12 . . . 1052a, 1321a
16 124a, 218b, 225a, 656a, 1021a, 1079a, 1360b, 1482a, 1538b
17 614a, 1012b, 1618b
18 993b, 1341b, 1514a
19 . . . 645a, 1487b
20 90a, 703a, 1139b, 1321a
21 . . . . . 453a
22 818b, 951a, 1226b, 1328a
23 . 249a, 713a, 957a
24 . . . 935a, 1285b
5 2 . . . . . 1570a
15 . . . . . 1618a
18 . . . 1037a, 1380b
19 . . . 1080a, 1331a
30 . . . . . 882a
6 3 . . . 682b, 1314a
5 . . . . . 314a
6 328a, 793b, 1495a
10 . . . . 1489a, ib.b
13 . . . . . 1281a
7 3 . . . . . 610a
6 . . . . . 516a
11 . . . . . 916a
19 . . . . . 200b
8 3 . . . . . 1585a
8 . . . 741a, 1280a
12 . . . . . 1433a
19 331a, 1269a, 1296b
23 249a, 355b, 781a, 1073b, 1270a
9 4 . . . . . 947b
11 . . . . . 1059a
10 14 . . . . . 1296a
19 . . . . . 1025a
30 689b, 710a, 1097b, 1269b
32 . . . . . 561a
11 2 . . . . 798b, 852a
3 sq. 1473b
6 . . . . 53a, 1031b
13 20 . . . . . 129b
21 . . . 1523b; 1524a
14 1 . . . . . 1012b
4 . 281a, 731b, 732a
5 . . . . . 831a

Isaiah
14 12 . . . 474b, 1146a
13 . . . 1418a, 1703a
15 2 . . . . . 271b
16 1 . . . . . 128b
12 . . . . . 686a
17 6 . . . . . 908b
11 82b, 208b, 209a, 879a, 975a, 1213b, 1406a
18 6 . . . . . 1339b(2)
19 2 . . . . . 654b
4 . . . . . 992b
9 . . . . . 1029b(2)
18 . 368b, 369a, 504b
20 3 . . . . . 575b
21 1 . . . 1085a, 1597a
2 . . . . . 1300b
3 . . . . . 1280b
4 . . . . . 716b
5 . . . . . 802b
11 383a, 1461a, 1536b, 1611a
12 . . . . . 181a
22 2 . 292a, 426a, 836a
3 . . . 1431a, 1433b
5 729b, 1427a, 1538a
7 . . . . . 859a
15 . . . . . 992a
16 . . . 494a, 1311a
17 411a, 536a(2), 1700a
18 . . . . . 655b
23 . . . . . 603a
23 18 . . . 653a, 1129b
24 2 . . . . . 1081b
5 . . . . 484b, 485a
16 . . . 152b, 1464b
25 6 . . . . . 1208b
26 10 . . . . . 484a
19 . . . . . 1179a
27 8 . . . 947b, 1563a
11 . . . . . 1467a
13 . . . . . 878a
28 5 . . . 1065a, 1561b
7 . . . 1169a, 1182a
20 . . 1632a(2), 1634b
25 204b, 623b, 1310a, 1566b
29 . . . 1641a, 1705a
29 1 119a, 343b, 482b, 1397a, 1419b
2 . . . . . 979b
4 . . . . . 1559b
14 . . . . . 1181a
16 . . . . . 1271b
17 . . . . . 441a
30 6 . . . . . 1079b
15 . . . . . 904a
17 . . . . . 1658a
18 . . . . . 461b(2)
20 . . . . . 651a
22 . . . . . 912a
23 . . . . 16a, 636b
28 . . . . . 889a
32 1256b, 1265a, 1680b
33 1090a, 1115a, 1117a, 1252b
31 9 . . . . . 60a
32 1 . . . . . 205a
33 1 . . . . . 137a
6 . . . 162b, 1338b
7 . 113b, 559b, 848a
15 . . . . . 78b
34 5 . . . . . 1459a

Isaiah
34 6 . . . . . 516b(2)
7 . . . . . 1461b
11 . . . . . 1183a
15 . . . . . 279b
17 . . . . . 474a
35 3 676a(2), 1489a, 1490a
36 12 . . . . . 1564a
37 6 . . . . . 1279b
38 2 . . . . . 1368a
40 1 . . . . . 867b
3 . . . . . 1396b
4 . . . . . 1480b
6 . . . . . 1652a
7 . . . . . 869b
12 . . . 1548b, 1611a
29 . . . . . 1418b
41 2 . . . 601a, 1263b
5 . . . . . 1403b
7 . . . 354a, 1304a
8 . . . . . 564b
9 . . . . . 1185a
10 . . . . . 1537b
16 . . . . . 322b
19 88b, 1170a, 1505b, 1542a, 1658a
21 . . . . . 1332b
24 . . . 1202b, 1655a
42 10 . . . . . 1568b
13 . . . . . 1352b
22 . . . . . 418a
43 14 . . . . . 392b
22 . . . . . 1425a
44 25 . . . . . 139b
27 . . . 385b, 1284a
45 2 . . . . 332b, 772b
5 . . . . . 73a
7 . . . . . 1418a
8 . . . . . 1251a
14 . . . . 302a, 646b
19 . . . . . 1186a
46 1 . . . . . 1427b
10 . . . . . 1164a
12 . . . . . 549a
47 2 . . . 1292a, 1381a
4 . . . . . 216b
5 . . . . . 884b
48 12 . . . . . 404a
17 . . . . . 1019a
49 6 . . . . . 929a
8 . . . . . 962b
14 1061a, 1572a(2), ib.b
18 . . . . . 639b
21 . . . . . 250b
22 . . . . . 1286b
50 5 . . . . . 1125a
6 . . . . . 527b
51 12 . . . . . 881b
14 . . . . . 1195b
21 . . . 1157a, 1576b
23 703b, 738a, 1179b
52 2 . . . . . 921a
10 . . . . . 510b
54 10 . . . . . 740b
11 . . . 967b, 1121b
12 . . . . . 315a
13 . . . . . 176b
55 3 . . . . . 1394a
7 . . . . . 703b
10 . . . . . 182a
13 198a, 921a, 1476a
57 13 . . . . . 633b
14 . . . . . 784b

Isaiah
57 16 1064a, 1406b, 1578b
17 . . . . . 1650a
19 48b, 249b, 688b, 883a, 902a, 1469b, 1680b, 1703a
58 1 . . . . . 447b
5 . . . . . 12b
7 . . . . . 1232a
10 . . . . . 1485b
11 150a, 387b, 412b, 465b, 472b
12 . . . . . 1238a
13 366a, 492b, 1054a, 1092a, 1271b
59 13 . . . . . 366b
15 1045b, 1046a, 1585a
20 . . . . . 216b
60 13 . . . . . 56b
19 . . . . . 1095b
61 1 . . . . . 1251b
8 . . . . . 1344b
62 8 . . . . . 1687b
63 1 . . . . 457b, 928b
1 sq. 1104a
16 . . . . . 1669a
64 3 . . . . . 1045a
5 . . . . . 1419b
65 8 . . . . . 128a
22 . . . 957b, 1623b
66 3 . . . . . 1029a
6 . . . 1353a, 1379b
7 . . . . . 1608b
20 . . . . . 1703b

Jeremiah
1 3 . . . . . 247b
11 . . . 696a, 1621a
2 3 . . . . . 1117b
6 . . . 1285a, 1531a
13 . . . 376b, 1485a
24 . . . . . 1213a
25 . . . 573b, 1286b
27 . . . . . 1059a
31 . . . . 354b, 724a
3 19 1258a(3), 1371b, 1687b
20 . . . . . 1475b
4 7 . . . . . 710a
22 . . . . . 1553b
30 . . . . . 1502a
5 23 . . . . . 1021b
6 29 . . . . . 864b
7 16 . . . . . 1133a
18 . . 617a(2), 619a
8 5 . . . . . 928a
18 . . . . . 275a
19 . . . . . 1538a
9 7 . . . 493b, 1546b
9 . . . . . 1362b
11 . . . . . 1242b
12 . . . . . 1242b
20 . . . . . 1051b
25 . . . . . 1119b
10 11 . . . . 63a, 597b
11 16 . . . 477b, 1488a
13 16 . . . . . 875b
17 . . . . 201b, 812b
23 . . . 914a, 1497b
15 1 . . . . . 109b
19 . . . . . 386b
16 5 . . . . . 840b
17 11 . . . . 279b, 378b

Jeremiah
17 13 . . . 520a, 829b
18 23 . . . . . 676b
19 2 . . . . . 882a
20 9 . . . . . 688b
17 . . . . . 369a
22 24 . 944a, 945a(2)
26 . . . 592a, 767b
23 6 . . . . . 1263b
7 . . . . . 1074b
13 . . . . . 1686b
19 . . . . . 273a
29 . . 907b, 1145b
31 . . . . . 887b
25 26 . . . . . 131b
30 . . . . . 884a
27 18 . . . . . 1133a
28 1 . . . . . 308a
29 2 . . . . . 592a
22 . . . . . 1373a
30 23 . . . 273a, 956b
31 18 . . . . . 1180a
19(20) 1611b
20(21) 435a, 1275b(2), 1277b(2)
40 . . . . . 291a
32 11 . . . . . 1432b
18 . . . . . 593b
44 . . . . . 1432b
36 5 . . . . . 1102b
22 . . . . . 39a(2)
23 . . 39a(2), 1193b
27 . . . . . 221a
37 21 . . . . . 1354b
38 13 . . . . . 1081b
39 3 . . . . . 513a
41 . . . . . 1310a
44 20 . . . . . 910a
46 15 . . . . . 971b
18 . . . . . 671b
19 . . . . . 139a
20 729a, 1278b, 1425a
48 11 . . . . . 289b
30 . . . . . 1066a
37 . . . . . 271b
49 7 . . . . . 1025a
10 . . 812b, 1381a
51 27 . . . . . 548b
39 . . . . . 273a
59 . . . . . 798b
52 16 . . . . . 466a

Ezekiel
1 . . . . . 844a(2)
5 . . . . . 528b
7 . . . . . 1401b
8 . . . . . 1703a
10 . . . . . 664b
14 . 154a, 396a, 504b
15 . . . . . 31b
26 . . . . . 1271b
27 . . . . 162b, 511b
3 6 . . . . . 48b
13 . . . . . 941b
4 12 . . . . . 1040b
5 7 . . . . . 1382a
11 . . . . . 850b
6 6 . . . . . 129a
7 11 . . . . . 1675b
8 3 . . . . . 1096a
5 . . . . . 160b(2)
14 . . . . . 169b
16 345b, 1235a, 1552b

Ezekiel
8 17 . . . . . 240b
9 4 460b, 1500b, 1663b
6 . . . . . 1319b
10 2 . . . . . 1089a
7 . . . . . 1248b
12 3 . . . . . 1554a
17 . . . . . 1222b
13 4 . . . . . 1296b
9 . . . . 779b, 961b
10 . . . . . 455a
16 3 . . . 784b, 1066a
7 . . . . . 1046a
10 104b, 1148a, 1636a
11 . . . . . 1045a
22 . . . . . 1643b
25 . . . 1167a, 1201b
61 . . . . . 662b
17 5 . . . . . 1298a
20 6 . . . . . 1258a
33 . . . . . 1503a
21 26 184a, 421b, 1651b
27 534a, 611b, 643a, 669b, 1017a
31 . . . . . 1460a
32 . . . . . 1262a
22 11 . . . . . 394b
18 . . . . . 975a
24 . . . . . 1675b
23 14 . . . . . 497b
21 . . . . . 673a
42 . . . 294a, 1324a
43 . . . . . 172b
47 . . . . . 666b
48 . . . . . 582b
24 6 493a, 768a, 1377a, 1385a
10 . . . . . 847b
17 965b, 1131b, 1266b
25 7 . . . . . 137a
26 2 . . . . 498a, 785b
20 . . . . . 1258b
27 4 . . . . . 703b
5sq. 1658a
11 . . . . . 703b
17 . . . . . 801b
19 . . . . . 38a
30 5 . . . . . 616a
24 . . . . . 1538a
31 3 . . . . . 1377a
8 . . . . . 77b
9 . . . . . 256a
15 . . . . . 1085b
32 24 . . . . . 461a
33 21 . . . . . 1593a
24 . . . . . 38b
31 . . . . . 74b
34 19 . . . . . 846a
31 . . . . . 1417b
36 4 . . . . . 971a
25 . . . . . 944a
26 . . . . 180a, 198b
37 . . . . . 454a
6 . . . . . 623b
11 . . . . . 855b
12 . . . . . 1253b
38sq. 726b
39 4 . . . . . 1156a
9 . . . . 37a, 1219b
11 . . . . . 488a
15 . . . 1275b, 1277b
40 17 . . . . . 1495a
41 22 . . . . . 661b
26 . . . 789b, 1046b

Ezekiel
43 2 . . . . . 1574a
17 . . . . . 459b
44 18 . . . 388b, 1636a
20 . . . . . 699b
45 9 . . . . . 243a
15 . . . . . 946a
46 18 . . . . . 29a
22 . . . . . 1353a
47 2 . . . . . 1174b
3 . . . . . 1423b
5 792b, 1531a, 1558b
12 714a, 1138a, 1649b, 1697a, 1701a
48 19 . . . . . 1462a

Hosea
1 3 . 255a, 276b, 277a
2 7 . . . . . 1540b
8 . . . . . 1570b
11 . . . . . 1666b
13 . . . . . 322a
23sq. 1092a
3 5 . . . . . 1151a
4 4 . . . 534b, 1061a
11 . . . . . 1553b
12 . . . 727b, 1396b
5 6 . . . . 472b, 473a
6 8 . . . . . 1104a
7 11 . . . . . 1252b
13 . . . . . 1136b
8 14 . . . . . 345b
10 5 . . . . . 607a
11 4 . . . . . 63a
12 2 . . . . . 1487a
8 . . . . . 1623b
12 . . . . . 243b
13 1 . . . 129a, 1478b
14 . . . . . 72a
14 1 . . . . . 1240b
2 . . . . . 1691a
3 . . . . . 1655a
7 . . . . . 1474a

Joel
1 11 . . . . . 69a
17 . . . . . 272a
2 13 . . . . . 1310a
20 . . . . . 1297b
3 5 . . . . . 1631a
4 3 . . . . . 281a
18 . . . . 901a, 1560a

Amos
1 11 . . . . . 896b
2 6 . . . . . 1005a
3 8 . . . . . 119a
11 . . . . . 69b
4 7 . . . . 769b, 1648b
12 . . . . 621b, 1139b
13 977b, 1278b, 1559a
5 4 . . . . . 1086b
19 . . . . . 941b
25 . . . . . 1310a
6 1 . . . . . 951a
2 481a, 1184a, 1601a
4 1024b, 1025a, 1358a
5 . 869b, 870b, 1224a
6 . . . . 411b, 1177b
7 834a, 840b, 969a, 1024b

Amos
7 7 . . . . . 29a, 85b
8 3 . . . . 345b, 1512b
4 . . . . 129b, 1508b
5 . . . . . 1350a
9 . . . . 560a, 569a
9 9 . . . . . 881a
11 . . . . . 907a

Obadiah
1 6 . . . . 181a, 184b

Jonah
1 3 . . . . . 1272a
6 . . . 1313b, 1660a
13 . . . . . 749a
2 4 . . . . . 824a
3 8 . . . . . 1558a
4 2 . . . . . 99b

Micah
1 14 . . . . . 1563a
2 9 . . . . . 1093b
10 . . . . . 846a
13 . . . . . 192a
3 3 . . . . . 1509a
12 . . . . . 1330b
4 13 . . . . . 426b
5 6 . . . . . 1509b
6 2 . . . . . 365a
7 3 . . . 1037b, 1586a
4 145a, 426a(2), 427a(2), 602a, 988b
5 . . . . . 1006b
8 . . . . . 1155b
18 1038b, 1039a, 1339b, 1533b, 1561b

Nahum
1 2 . . . . . 901b
2 6 . . . . . 1135b
3 8 . . . . . 1446b

Habakkuk
2 3 . . . . . 461b
5 . . . . . 884b
11 . . . . . 1454b
16 . . . . . 1323a
19 . . . . . 1695b
3 2 . . . 1368b, 1456a
6 . . . . . 946a
8 . . . . . 967a
17 . . . . . 629a

Zephaniah
1 12 . . . . . 493a(2)
1 1370b, 1429b, 1433a
3 . . . . . 620a
4 . . . . . 1365b
5 . . . . . 674a
14 . . . . 950a, 1488a
3 1 . . . . . 748b
5 . . . . . 1200b
7 . . . . . 369b
18 . . . . . 1295a

Haggai
2 19 . . . . . 227b

Zechariah

1 7 . . . . . 1310a
8 . . . . . 1029b
17 . . . . . 704a
2 12 . . . . . 648b
17 . . . . . 921b
3 2 . . . . . 261b
3 . . . . . 1265a
8 . . . . . 867a
4 2 . . . . . 216b
3 . . . . . 852a
10 . . . . . 1350b
12 . . . . . 1293b
14 . . . . . 588a
6 12 . . . . . 1287b
7 14 . . . . . 1010b
8 4 . . . . . 1330b
8 . . . . . 1138a
19 . . . . . 1267b
9 7 . . . . 248b, 1426a
8 . . . . . 155a
10 1 . . . . . 443b
11 . . . . . 1300a
11 7 . . . . . 920b
12 1 . . . 1270b, 1305a
11 . . . . . 1695b
13 6 . . . . . 1214a
8 . . . . . 1588b
9 . . . . . 1298a
14 1 . . . . . 357b
6 . . . . . 1295a
8 . . . . . 632b
10 . . . . . 591a
20 . . . 826a, 1284a
21 . . . . . 1647a

Malachi

1 10 . . . . . 32b
11 . . . . . 1352b
2 5 . . . . . 897b
12 . . . . . 1057a
13 . . . . . 1554a
17 . . . . . 563a
3 5 . . . . . 1623a
6 . . . . . 1605a
8 . . . . . 1311a
10 . . . . . 172b
12 . . . . . 491a
16 . 295a, 518a, 1272b
19 . . . . . 569a
20 . . . . . 593a
21 . . . . . 178a
23 . . . . . 68b

Psalms

1 . . . . 755b, 1243b
1 111a, 701a, 716b(2), 1392a, 1660a
2 . . . . . 1418a
3 . . . . . 1638b
5 . . . . . 956b
2 755b, 1001a, 1243b
6 . . . . . 1637b
11 . 238a, ib.b, 1486a
12 . . . . . 189a
3 . . . . . 1001a
1 . . . . . 1362b
3 . . . . . 1256a
4 . . . . . 368a
8 . . . . . 1627b
4 1 . . . . 907b, 928b
3 . . . 1477b, 1497b

Psalms

4 5 . . . 656b, 1447b
5 1 . . . . 894a, 895a
4 . . . . . 958a
5 . . . . 272a, 727a
11 . . . . . 1021b
8 3 . . . . . 1051b
9 . . . . . 755b
1 . . . . . 1084b
18 . . . . . 1501b
20 . . . . . 1061b
21 . . . . . 749a
10 . . . . . 755a
5 . . . . . 1151a
11 . . . . . 1204a
14 . . . . . 1461a
11 1 . . . . . 877b
2 . . . . 605a, 861b
3 . . . . 764b, 859b
5 . . . . . 571a
6 . . . . . 1140b
12 4 . . . . . 674b
6 . . . . . 1524a
7 . . . 1008a, 1255b
8 . . . . . 686b
9 401b, 671a, 1460b
15 . . . . . 1086b
5 . . . . . 768b
16 7 . . . . . 612a
8 sq. 1532b
11 . . . 1163b, 1654b
17 1 . . . . . 1475a
13 . . . . 105b, 666a
14 464b(2), 465a, 1051b
15 . . 1263a, 1366b(2)
18 2 . . . . . 1467a
5 . . . . . 1189a
7 . . . . . 164b
12 . . . . 351b, 510b
13 . . . 527a(2), 923a
16 . . . . . 1145b
20 . . . . . 1150a
26 . . . . . 1677a
31 1303b, 1304a, 1677a
40 . . . . . 413a
19 . . . . . 1360b
5 . . . . . 1556a
8—10 . . . . 1201b
9 . . . 189a, 1360b
11 . . . . . 889b(2)
13 . . . . . 1521a
20 3 . . . . . 977a
21 3 . . . 126a, 1641b
9 . . . . . 825a
22 8 . . . 888b, 1157b
10 . . . . . 215b
15 . . . . . 1538a
16 . . . . 129b, 376a
21 . . . . . 639a
23 2 . . . . . 326b
24 . . . . . 1391a
5 . . . . . 938a
25 1 . . . . . 938b
6 . . . . . 613a
8 sq. 1493a
26 2 . . . . . 916b
6 . . . . . 1469a
27 14 . . . . . 1356a
29 . 37b, 342a, 1598a
2 . . . . . 499a
4 . . . . . 1705a
11 . . . . . 1049a
30 . . . . . 1135b
31 18 . . . . . 507a

Psalms

31 19 980a, 1130a, 1229a
20 . . . . . 1297b
32 1 . . . . 204b, 938b
6 . . . . . 778b(2)
9 . . . . . 173b
33 1 . . . . . 884a
2 . . . . . 870a
18 . . . . . 1513a
34 9 . . . . . 543a
13 . . . . . 1245b
35 15 . . . . . 1285a
16 . . . . . 692b
36 7 913b, 1028b, 1068b, 1115a, 1438a
8 . . . . . 1403a
37 4 . . . . . 1054a
7 . . . . . 456a
20 . . . . 593a, 1156a
25 . . . . 1061a, ib.b
29 . . . . . 1575a
39 3 . . . . . 521a
12 . . . . . 809b
40 2 . . . . . 1356a(2)
3 . . . . . 372b
5 . . . 1439a, 1446b
10 . . . . . 1185a
41 2 . 100b, 398b, 990b
4 . . . . . 1010a
42 . . . . . 755b
5 11a, 314a, 430a, 990a
8 . . . 1291b, 1452a
43 . . . . . 755b
44 24 . . . . . 1057b
45 3 . . . . . 586b
8 . . . . . 1263a
9 . . . . . 137b
10 . . . . . 1522a
12 . . . . . 586a
13 . . . . . 467b
17 . . . . . 1214b
46 1 . . . . . 1084b
47 4 . . . . . 295a
5 . . . . . 693b
9 . . . . . 751b
48 3 358b, 889a(2), 905b, 906a
14 . . . . . 433b
15 132b, 413b, 1083b
49 2 . . . . . 464b
4 . . . . . 331a
12 . . . . . 1418a
50 2 . . . 644a, 1574b
5 . . . . . 378b
6 . . . . . 1681a
10 . . . . . 143a
23 601b, 1535a, ib.b, 1650b
51 8 . . . . . 766b
16 . . . . . 1336a
52 7 . . . . . 1635a
54 2 . . . . 389a, 395b
55 8 . . . . . 879b
16 . . . . . 315b
23 . . . . . 565b
56 1 . . . . . 780b
9 . . . . . 884a
57 9 . . . 1057b, 1058a
58 2 . . . . . 71a, 736a
4 . . . . . 415b
9 127a, 632b, 1657b
59 12 . . . . . 536a
60 1 . . . . . 782a
5 . . . . . 1684b

Psalms

60 6 914b, 916b, 1344b
8 . . . . . 990a
9 . . . . . 1292b
10 . 919b, 969a, 986b
11 . . . . . 185a
61 6 . . . . . 859b
8 . . 599a(2), 1126a
62 3 . . . . . 859b
10 . . . . . 329a
63 2 . . . . . 646a
12 . . . . . 94a
65 2 . . . . . 998b
5 . . . 1410b, 1419b
8 . . . . . 1525a
10 1126b, 1540b(2), 1703b
11 . . . . 210b, 379a
66 3 . . . . . 796b
5 sq. 1191a
15 . . . . . 759b
68 5 . . . 1379b, 1612a
6 . . . . . 1461a
7 169b, 172a, 315b, 637a, 1568a
9 . . . . . 1489a
11 . . . . . 1024b
13 . . . . 280b, 786a
14 . . . 797b, 1620b
15 . . . . . 1285a(2)
17 . . . 208a, 1493a
18 . . . . 280a, 1604b
19 . . . . 648b, 719a
26 . . . . . 1068b
27 . . . . . 1322b
28 . . . . . 1449b
31 451b, 1191a, 1328b, 1389a, 1419b
36 593b, 1319b, 1332b
69 14 . . . . . 1128a
32 . . . . . 833b
34 . . . . . 968a
71 18 . . . . . 1556b
72 3 . . . . . 939a
10 . . . . . 128b
16 . . . . . 716a(2)
17 . . . . . 580b
73 3 466b, 1112a, 1563a
4 . . . . . 1054b
7 . . . . . 991a
27 . . 406b, 1469a(2)
74 12 . . . . . 1202b
13 . . . . . 1171a
20 . . . . . 28a
75 4 . . . . . 726a
5 71a, 373b, 466b, 1112a, 1251a
7 . . . . . 1461b
8 1460a, 1552b, 1617b
76 9 . . . . . 593a
77 5 . . . . . 1596b
7 797a, 874b(2), 1248a, 1517a, ib.b
8 . . . . . 1493b
9 . . . . . 106a
16 . . . . . 534b
78 7 . . . . 549a, 654b
19 . . . . . 949a
27 . . . . . 1509a
36 . . . 1202b, 1523a
43 . . . . . 1501a
45 . . . 369a, 1191a
47 . . . . 482b, 484a
48 . . . . . 1502a

Psalms

78 63 . . . . . 346a
79 1 . . . . . 1362b
2 . . . . . 870b
7 . . . . . 884a
80 3 . . . . . 372b
9 . . . 918a, 1112b
14 . . . 440b, 559a
81 . . . . . 1568b
4 427a, 652b, 653a(2), ib.b, 1619b
5 . . . . . 754a
7 . . . . . 949b
10 . . . 411a, 791a
11 . . . . . 1305b
82 3 . . . . . 1263b
83 14 . . . . . 238a
84 4 . . . . . 1387b
6 . . . . . 1514a
11 . . . . . 985a
12 . . . . . 1698b
85 4 . . . . . 1040a
87 2 . . . . . 1277b
4 . . . . . 1453b
88 6 . . . . . 493a
89 16 . . . . . 1252b
24 . . . . . 683b
38 . . . 789b, 1134b
52 . . . . . 1104b
90 3 . . . . . 306b
5 . . . . . 413b
6 . . . . . 152b
9 . . . . . 843b
10 . . . 205a, 281b
91 1 . . 669b(2), 708b
1—9 . 1135b, 1281b
2 . . . . . 1396a
3 . . . 337b, 1150b
4 . . . . . 1290b
5 . . . . . 1524b
6 . . . . . 1346a
7 . . . . . 876b
8 . . . . . 1578b
10 . . . . . 1135b
15 . . . . . 1642a
92 . . . . . 755b
8 . . . . . 1145a
9 . . . . . 1462b
13 . . . 986a, 1679a
14 . . . . . 1638b(2)
16 . . . . . 1380b
93 1 . . . . . 1049a
2 . . . . . 1324a
3 285b, 306b(2), 307b
4 . . . . . 18a
94 4 . . . . . 79a
12 . . . . . 565b
95 6 . . . . . 195b
11 . . . . . 1407a
98 8 . . . . . 490a
99 3 . . . . . 602a
4 . . . . . 1060a
6 . . . . . 1623a
100 1 . . . . . 1650b
102 1 . . . 719b, 1064a
8 . . . . . 139a
9 . . . . . 1083a
18 . . . . . 1122b
103 7 . . . . . 1060a
20 . . . . . 1689a
104 . . . . . 755b
1 . . . . . 691b
2 . . . . . 632a
3 . . . . . 1479a

Psalms

104 5 . . . . . 1222a
11 . . . . . 1518a
18 . . . . . 584b
23 . . . . . 1145a
24 . . . . . 29a
26 . . . 697a, 787b
35 . . . . . 447a
106 2 . . . . . 792b
16 . . . . . 1390b
20 . . . . . 1625b
23 . . . . . 369b
26 . . . . . 939b
28 . . . . . 1054b
29 . . . . . 1238a
30 . . . . . 1182a
107 23—28 . . . . 982a
30 . . . . . 757b
108 10 . . . . . 1079a
12 . . . . . 185a
109 . . . . . 755b
110 3 . . . 335a, 1467b
111 8 . . . . . 1001a
10 . . . 964b, 1124b
113 7 . . . . . 1505b
114 . . . . . 353b
115 5—7 . . . . 1194a
116 1 . . . . . 1662a
4 . . . . . 774a
6 . . . 581a, 1253a
16 . . . . . 745a
118 1 . . . . . 1094a
22 . . . . . 1165a
27 . . . . 53b, 119a
119 . . . . . 1678a
20 . . . . . 271a
61 . . . . . 1048b
69 . . . . . 548a
96 . . . . . 986a
126 . . . 225b, 1128b
147 . . . . . 941b
120—134 . . . . . 817a
120 3 . . . . . 910b
121 1 . . . . . 812b
122 6 . . . . . 1588a
124 1 . . . . . 948a
125 3 . . . 357b, 904b
126 6 . . . . . 1051a
130 1 . . . . . 204b
4 . . . . . 593b
131 2 . . . . . 581b
132 18 . . . . . 1279b
135 7 . . . 644a, 1095b
136 4 . . . . . 1174b
13 . . . . . 1174b
24 sq. 1174b
25 . . . . . 1174b
137 2 . . . . . 1703a
7 967b, 1121b, 1135b, 1174b, 1188b, 1203a, 1397b
139 5 . . . . . 39b
6 . . . . . 1181b
11 . . . . . 1538b
15 . . . . . 1497a
16 . . . . . 222a
20 . . . . . 580a
24 . . . . . 1101a
140 2 . . . . . 472b
6 . . . . . 823b
8 . . . 941b, 942a
9 . . 403b(2), 636a
142 8 . . . . . 644a
144 4 . . . . . 330a

Psalms

144 14 . . 950b(2), 1238a
145 . . . . . 1649a
9 . . . . . 1490b
148—150 . . . . . 405b
148 8 . . . . . 1010b
149 6 . . . . . 1138a
150 1 . . . . . 1314a
6 . . . 940a, 1474a

Proverbs

1—9 . . . . . 855b
1 6 . . . . . 790b
9 436a, 698a, 744b, 1096b
14 . . . . . 633b
20 . . . . . 23a
2 1 . . . . . 1297b
3 . . . . . 74a
7 . . . . . 1297b
11 . . . . 394a, ib.b
3 2 . . . . . 1604b
6 . . . . . 1243b
9 . . . . 339b, 484a
11 . . . . . 1340a
12 . . . . 582b, 606a
15 . . . 492b, 1532a
16 . . . . . 580b
26 . . . 653b, 1167b
32 . . . . . 961b
34 . . . . . 1688a
35 . . . 1329a, 1373a
4 2 . . . . . 717b
8 . . . . . 995b
12 . . . . . 1293b
25 . . . . . 601b
5 6 . . . 536a, 1514a
10 . . . . 1101a, ib.b
18 . . . . . 832b
6 1 . . . 396b, 1111a
3 . . . 1191a, 1453b
5 . . . . . 591b
6 . . . 1080b, 1102b
21 . . . . . 120a
26 . . . . . 1257a
7 4 . . . . . 738b
7 . . . . . 1253a
9 . . . . . 941b
10 . . . 1530b, 1546b
11 145a, 542b, 543a, 1523b
18 . . . . . 449a
8 11 . . . 492b, 1532a
12 . . . 1115b, 1120a
14 . . . . . 1659a
17 . . . . . 1684b
21 . . . . . 598b
22—29 . . . . 1315b
26 . . . . . 1644a
30 1136b, 1176b, 1292b, 1446b
31 . . . . 1644a, ib.b
9 16 . . . . . 1252b
10—24 . . . . . 855b
10 2 . . . . . 1264a
7 . . . 1262a, 1496a
8 . . . . . 688b
19 . . . . . 1084a
11 4 . . . . . 1264a
17 . . . . . 1509a
18 . . . . . 1202a
22 . . . . . 711b
26 . . . 1307a, 1517b

Proverbs

11 27 . . . . . 735b
12 4 . . . . . 1064b
11 . . . . . 1035b
18 . . . . 156b, 846a
25 . . . . 915b, 962b
27 505b, 592b, 1276a
13 11 . . . . 419a, 1312a
12 . . . . . 1652a
23 . . . . . 1013a
24 . . . . . 1551b
14 9 . . . . . 1695b
14 . . . . . 975a
15 . . . 1173a, 1253a
34 . . . . 447b, 458b
15 7 . . . . . 1618b
15 . . . . . 1468a
19 . . . . 426b, 988a
24 . . . 990b, 1065a
16 10 . . . . . 1396b
11 . . . 633b, 1654b
28 . . . 1215a, 1450a
30 . . . . . 634b
17 2 . . . . . 369b
6 . . . 1064b, 1065a
13 . . . . . 968a
14 250b, 902a, 1161a
28 . . . . . 507a
18 1 . . . . . 1215a
7 . . . . . 101a
8 . . . . . 1450a
19 . . . . . 1247b
21 . . . . . 778b
22 . . . . . 825b
23 . . . . . 1125b
19 14 . . . . . 392b
15 . . . . . 1146a
20 2 . . . . . 882a
21 . . . . . 155a
25 . . . . . 700a(2)
30 . . . . . 846b
21 3 . . . . . 1263b
8 . . . . . 602a
18 . . . . . 137a
30 . . . . . 1643b
22 2 . . . . . 1498b
3 . . . . . 1250a
4 . . . . . 964b
5 . . . . . 1290b(2)
9 . . . . . 1071b
18 . . . . . 322b
20 . . . . . 1588b
22 . . . 309a, 1657b
28 . . . . . 1081a
29 412b, 509b, 510b, 588a(2)
23 2 . . . . . 834b
6 . . . . . 1071a
10 . . . . . 881a
22 . . . . . 409a
25 . . . . . 1609b
29 1b, 4a, 24b, 296b. 1137b, 1161b, 1206a, 1602b
29 sq. 1401a
30 . . . . . 795b
31 24b, 633b(2), 779b, 1003a
32 . . . 1242b, 1244b
34 . . . 419b, 1313b
35 . . . . . 538a
24 6 1313b(3), 1660a(2)
10 . . . . . 1300a
16 . . . . . 674a

Proverbs

24 21 . . . . 45b, 1355a
23 . . . . . 351a
28 . . . . . 1252b
25—31 . . . . . 855b
25 1 . . . . . 1130a
7 . . . . . 751b
11 . . . . . 303a
13 . . . . . 1281a
19 768b, 1122a, 1491a
20 . . . 1033a, 1496b
22 . . . . . 1585b
26 . . . 740b, 1491a
26 6 . . . . . 654a
11 . . . 1553a, 1650a
22 . . . . . 863a(2)
23 . . . . . 1523a(2)
27 17 . . . . . 425b
22 367b, 476b, 505a, 786b, 1253a
25 . . . . . 1193b
26 610a, ib.b, 611b, 1129a
28 9 . . . . . 1655a
10 . . . . . 1548a
13 . . . 1060b, 1240b
23 . . . . . 1176a
29 4 . . . . . 465a
8 . . . . . 1160b
11 . . . . . 1525a
13 . . . 1498b, 1668a
21 42a, 798b, 864b, 1190b
23 . . . . . 1677b
30 1 . . . . 14a, 1014b
8 . . . . . 557a
10 . . . . . 1377b
15 . . . . . 1499a
17 . . . . . 713b
27 . . . . . 496a
28 . . . . . 1688b
32 403a, ib.b(2), 869b(2)
33 . . . . . 475a
31 1 . . . . 74a, 662a
2 . . . . . 189a
3 . . . . 454b, 760b
4 . . . 1458a, 1464b
6 . . . . . 2b
7 . . . . . 1477b
8 . . . . 456b, 471b
10 . . . . . 1066a
26 . . . . . 1587a
27 . . . . . 1269a
29 . . . . . 411b

Job

1 1 . . . . . 377b
10 . . . . . 1237a
15 . . . . . 1517b
2 3 . . . . . 583b
8 . . . . . 272b
3 3 . . . . . 707b
4 . . . . . 202b
8 . . . . . 698a
10 . . . . . 311b
16 . . . . . 1051b
26 . . . 1456a, 1578b
4 4 . . . . . 676a, ib.b
5 5 729a, 1290a, 1508b
7 . . . 52a, 1502a(2)
9—10 . . . . . 205a
10 . . . . . 1580b
21 . . . . . 460a

Job

5 22 . . . . . 660b
23 . . . . . 17b
26 . . . . 620a, 701b
6 14 . . . . 713a, 801b
15 . . . . . 1145b
17 . . . . . 413b
18 . . . . . 715b
7 1 . . . 1257a, 1258b
9 7 . . . . . 504b
17 . . . . . 1010b
10 1 . . . . . 1326a
11 . . . . . 990b
22 . . . 959a, 1285a
11 9 . . . . . 986a
11 . . . . . 1517b
12 . . . . . 867b
14 . . . 1051a, 1167b
20 . . . . . 1665b
12 5 152b, 715a(2), 1518a
16 . . . 1521b, 1553b
14 5 . . . . . 505b
7 . . . . . 703b
14 . . . . . 1257a
18 . . . . . 1130a
20 . . . . . 1655b
15 20 . . . . . 470b
28 . . . . . 1128b
16 11 . . . . . 1471b
17 . . . 711b, 1079b
18 4 . . . . . 1270b
7 . . . . . 1196a
20 7 . . . . . 249b
23 . . . . . 703b
26 . . . 922b, 1631a
21 10 . . . . . 241a
11 . . . 581a, 1049b
22 14 . . . . . 1204a
16 . . . . . 1384b(2)
20 . . . . . 172a
22 . . . . . 29b
24—25 . . . . . 185b
29 . . . . . 202a
30 . . . . 194b, 932b
24 12 . . . . . 1538a
15 . . . . . 866b
20 . . . . . 864a
24 . . . . . 638b
25 6 . . . . . 1470a
26 7 . . . . 173a, ib.b
9 . . . 1232a, 1524b
12 . . . . . 1453b
14 . . . 1482a, 1487b
27 . . . . . 1701a
8 . . . . . 1582a
28 3 . . . . . 1285a
7 . . . . . 1435a
10 . . . . 47b, 1291a
18 . . . . . 66b
25 . . . . . 1348b
29 18 . . . . . 433a
25 . . . . . 155b
30 3 . . . . 250a, 490a
23 . . . . . 1446a
24 . . . 1159b, 1538a
31 10 . . . . . 528a
24 . . . . . 654b
33 23 . . . . . 665b
24 . . . . . 1137b
27 . . . . . 1542a
34 20 . . . . . 262a
29 . . . . . 1621b
30 . . . 485a, 1431a
37 . . . . . 1016a

Job

36 3 . . . . . 1263a
7 283a(2), 1146b, 1401a
15 . . . . . 472b
19 . . . 1299a, 1305b
28 . . . . 271b, 892a
33 . . . . . 1475b
37 1 . . . . . 946b
2 . . . . . 331a
5 . . . . . 1487b
6 . . . . . 1465a
13 . . . . . 208a
17 . . . . . 1622a
18 . . 590a(2), 1702b
20 . . . . . 1017a
21 . . . . . 142a
38 1 . . . 905a, 1010b
2 . . . . . 510b
4 . . . . . 58a
8 . . . . . 1550a
9 . . . . . 1616a
16 . . . . . 1376a
25 317a, 1555b, 1684a
28 . . . . . 12b
31 . . . 1045a, 1433a
32 . . . . . 756a
36 . 156a, 522b, 523b
37 . . . . . 1571a
38 . . . . . 590a
39 13 . . . . . 449a
29 . . . . . 71a
30 . . . 261a, 1085b
40 17 . . . . . 492b
20 . . . . 135b, 145b
30 421a, 636a, 1647a
41 3 . . . . . 1457b
4 . . . . . 1117a
7 . . . 1145b, 1271b
10 . . . . . 1063b
14 . . . . . 492a
21 . . . . . 1664a
22 . . . . . 1008a
26 . . . . . 1550a
42 14 1141a, 1428a, 1502a

Canticles

1 1 . . . . . 1568a
2 511b, 941b, 942a, 1111a, 1541a
2sq. 1253b
3 . . . 1084b, 1463a
4 808a, 844a, 854b, 855a
5 . . . . . 176b
6 . . . . . 1552a
7 . . . . . 712b
9 . . . 1487a, 1569b
10 1162b, 1656a, 1486b, 1649b, 1664b
12 . . . . . 1026a
13 . . . . . 847b
14 . . . . . 671a
15 . . . . . 1611a
17 . . . . . 1454a(2)
2 1 . . . . . 375a
4 279b(2), 299b, 693a
5 . . . . 128a, 130b
7 . . . . . 1257a
8 . . . . . 1403a
9 . . . . . 296a
11 . . . . . 628a
12 . . . . 927b, 1664b
17 . . . . . 1160b

Canticles

3 6 . . . . . 1459b
9 . . . . 632a, 1147a
10 . . . . . 1476a
11 . . . . 461a, 1275b
4 1 1286b, 1288b, 1290a
2 . . . 1504a, 1574a
3 731a, 1466b, 1477a
4 . 729a, ib.b, 1138a
8 . . 1549b, 1703b(2)
11 . 25b, 906a, 1484a
12 . 256a, 816a, 1187a
13 . . . . . 1580b
14 1085b, 1164b, 1194b
15 . . . . . 892a
16 257b, 258a, 394a, 921b, 1057b
5 1 . . . . . 847b
2 . . . 1642a, 1678a
5 . . . . 848a, 1038a
6 . . . . . 449a
7 . . . . . 713a
10 . 280a, 283a, 1272b
11 1110b, 1111a, 1340a, 1546a, 1574b, 1670b
13 . . . . 702b, 834a
14 . . . 1228a, 1603b
15 . . . . . 1540b
6 4 . . . . . 279b
6 . . . . . 1291a
7 . . . . . 1290a
8 . . . . 189a, 1177a
10 . . . . . 879a
11 . . . . . 13b, 229a
7 1 . . . . . 55a
2 . . . . 920a, 1272a
3 156a, 382b. 752b, 753a, 960a, ib.b, 970b, 1256a, 1634b
6 . . . . . 1454a
9 . . . . . 1008a
10 . . . . . 276a
11 1540b, 1702b, 1703b
14 . . . . . 1295b
8 2 . . . 1156a, 1482b
5 . . . . . 400a
6 . . . . . 1498b
7 . . . . . 983a
13 . . . . . 258a

Ruth

1 1 . . . . . 265b
5 . . . . . 1561a
13 . . 1042a(2), 1067a
14 . . . . 277b, 941b
2 4 . . . 1516a, 1627b
7 . . . . . 701a
10 . . . . . 911b
14 . . . . . 711a
3 3 . . . . . 1116a
4 1 . . . . . 71b
2 . . . . . 859a
7 469a, 1584a, 1587b
8 . . . . . 716a
11 . . . . . 804a

Lamentations

1 1 139a, 713a, 1334a, 1625b, 1630b
7 . . . . . 1519b
12 . . . 1052a, 1323b
13 . . . . 928a, 1261a

Lamentations

1 14 1026b, 1020b, 1621a
15 275a, 948a, 1197b
17 895a, 922a, 1232b, 1474a
18 . . . . . 1263b
20 . . . . . 748b
22 . . . . 318b, 1051b
2 1 . . . . . 1065b
2 . . . . 865b, 1046b
8 . . . . . 1541b
13 160a, 383a, 1044b, 1370a, 1647b
14 . . . . . 1686b
16 . . . . . 1038b
17 . . . . . 1038b
3 7 . . . . . 768a
13 . . 25a, 31a, 129b
17 . . . . . 938b
23 . . . . . 427a
33 . . . 1189b, 1202b
41 . . . . . 1533a
45 . . . . . 722b
65 . . . . . 1061b
4 1 . . . 1087b, 1443a
3 . . . . . 594b
4 . . . . . 1051b
7 . . . . . 232b
15 . . . . 824b, 987b
22 . . . . 100b, 1671b
5 10 . . . . . 647b
14 . . . . . 1519a
22 . . . . . 722b

Ecclesiastes

1 6 . . . . . 948b(2)
13 . . . . . 1566a
15 . . . . 489b, 1059b
2 2 . . . . 339a, 1112a
3 . . . . . 991a
6 . . . . . 1168a
8 1225b, 1523b, 1558a(2)
9 . . . . . 805b
3 5 . . . . . 1197a
11 586a, 1051b, 1084b, 1553a
15 . . . . . 1453a
16 . . . . . 1263a
4 3 . . . . . 132a
5 . . . . . 654b
6 . . . . . 1486b
8 . . . . . 45b
14 . . . . 676a, 1499a
17 . . . . 932b, 1485a
5 5 . . . . . 1655a
8 . . . . 604b, 605b
9 . . . . . 354b
6 2 . . . . . 1654b
12 . . . . . 1281b
7 1 . . . . . 713a
3 . . . . . 1546a
7 . . . . . 1111b
8 . . . . . 1135a
17 . . 815b, 1501a(2)
8 1 . . . . . 1604a(2)
3 . . . . 142b, 1186a
4 . . . . . 1581b
5 . . . . . 874b
8 . . . . 370a, 855b
10 . . . . 1312a, ib.b
13 . . . . . 748b
14 . . . . . 1501b
9 5 . . . . . 1262b

Ecclesiastes

9 11 . . . . . 1122a
16 . . . . . 807b(2)
18 . . . . . 870b
10 5 . . . . . 1521a
8 . . . 1017a, 1617b
10 . . . 951a, 1321b
11 . . . . . 1638b
17 . . . . . 1704a
18 . . . . . 1102b
19 . . . . . 1546a
11 6 . . . . 170a, 571b
9 . . . . . 1492b
10 . . . . . 1551a
12 1 . . . . . 136a
2 431b, 713b, 1380a
3 . . . . . 528b
4 . . . 1344a, 1559b
5 209a, 461a, 475b, 787b, 1040b, 1641b, 1651a
6 83b, 672a, 1446b, 1463a
10 . . . . . 1330b
11 89a, 490a, 612a, 803a, 808b, 809a, 837b, 1311a, 1444a, 1635a, 1639a
12 198b, 331a, 693b, 713b, 714a, 973a
14 . . . 1217a, 1497b

Esther

1 1 373a, 790b, 1464a, 1498b(2)
2 . . . . . 71a
9 . . . . . 859a
10 . . . . . 670b
12 . . . . . 311b
14 621b, 673b, 776b, 845a
22 . . . . . 1216b
2 1 . . . . . 1573a(2)
5 575b, 580a, 682b, 935b, 1655b
16 553a, 1082a, 1310a
18 . . . . . 310a
20 . . . . . 1032b
21 . . . . . 1406b
3—7 10. . . . . 126a
3 1 781a, 1489a, 1655b
9 . . . . . 1390a
12 . . . . . 1221a
14 . . . . . 83a
15 . . . . . 1112b
4 5 . . . . . 512b
5 11 . . . . . 1454b
13 . . . . . 1532a
6 1 . . . . 877b, 1655b
2 . . . . . 1603a
13 . . . . . 924a
7 4 . . . . . 1532a
5 . . . . . 860b
10 . . . . . 1573a
8 7 . . . . 357b, 539b
16 . . . . . 573a
17 . . . . . 263b
9 6—10 . . . . . 1335a
7 . . . . . 119b
18 . . . . . 1322b
21 . . . . . 1200b
27 . . . . 822a, 1125b
28 . . . . 399b, 822a

Esther

9 29 . . . . . 1655b
31 . . . . . 286b

Daniel

2 1 . . . . 67a, 1202b
2 . . . . 129b, 1508b
5 . . . . . 356b
10 . . 53a, 61b, 129b
14 . . . . . 16b, 119a
15 . . 16b, 327b, 496a
17 . . . . . 16b
19 . . . . . 16b, 248a
22 . . . . . 881a
25 . . . . . 566a
27 . . . . . 129b
29 . . . . . 88a
30 . . . . . 248a
31 . . . . . 67a
35 . . . 16b, 18a, 19a
37 . . . . . 489a
39 . . . . . 39b
41 . . . . . 227b
43 . . . . . 328a
3 1 . . . . . 42a
2 55b, 210a, 327b, 743b, 1187b
3 . 18b, 210a, 1517b
5 . . 405a, ib.b, 982b
10 . . . . . 543b
12 . . . . . 17b, 566b
13 . . . . . 70b
14 . . . . . 28b
19 . . . . . 37a
20 . . . . . 1377a
21 664a, 747b, 1022a, 1155b
22 . . . . . 37a, 496a
25 . . 59a, 328a, 420b
27 . . . . . 1431b
28 . . . . . 59a, 66b
4 4 . . . . . 129b
10 . . . . . 1075a
11 . . . . . 210b
12 . . . . . 89a, 196a
14 . . . . 914b, 1075a
16 . . . . 131a, 1609b
18 . . . . . 1099b
20 . . . . . 210b
24 . . . . . 121a
27 . . . . . 437a
28 . . . . . 1371b
30 . . . . 274a, 1296a
5 . . . . . 1022b
1 . . . . . 1407a
5 . . . . . 713a
6 . . . . . 1358b
7 . . . . 115a, 356a
11 . . . . . 129b
12 . . . . . 40a
17 . 196a, 449a, 867b
25 . . . . . 1a, 796a
6 . . . . . 1022b
1 . . . . . 1407a
8 . . . . . 584b
16 . . . . . 327b
17 . . . . . 1141b
19 . 167b, 291a, 526b
24 . . . . . 515a
25 . . . . . 1194a
7 . . . . . 1022b
2 . . . . . 237a

Daniel

7 5 39b, 276a, 282a, 973b
6 . 39b, 116a, 201a
7 . 80a, 116a, 201a
8 . . . . . 833a
9 . . . 626a, 1633b
10 . . . . . 1360b
12 . . . . . 121a
13 . . . 116a, 1095b
19 . . . . . 588a
22 . . . . . 1129b
24 . . . . . 1422b
25 . . . . . 374b
8 . . . . . 1022b
2 . . . . . 21a
3 . . . . . 21a
6 . . . . . 21a
12 . . . . . 1283a
13 . . . 1183b, 1190a
14 . . . . . 187b
15 . . . . . 1271b
16 . . . . . 209a
10 3 . . . . . 475b
11 . . . . . 1662a
21 . . . . . 1500b
11 43 . . . . . 705b
12 11—12 . . . . . 604a
13 . . . . . 580a

Ezra

1 2 . . . . . 1512a
9 . . . . . 13b, 762a
2 11 . . . . . 159a
66 . . . . . 265b
4 3 . . . . . 1490b
7 . . . . . 1695b
8 . . . . . 1603a
9 . . . . . 648a
10 . . . . . 95a
13 81a, 171a, 353a, 732a, 797a, 1253a
15 . . . . . 131a
17 . . . . . 648a
19 . . . . . 131a
22 . . . . . 420b
5 3 . . . . . 130b
8 . . . . . 97a, 99a
14 . . . . . 561a
6 2 . . . . . 40b
4 . . . . . 877b(2)
5 . . . . . 561a
11 . . . . . 760a
16 . . . . . 697b
7 11 . . . . . 968b
23 . . . . . 18b
25 . . . . . 327b
26 . . 89a, 356b, 366a
8 27 . . . . . 823a

Nehemiah

3 8 . . . . . 814b
15 . . . . . 1518b
5 14 . . . . . 704a
18 . . . . 112a, 191a
7 7 . . . . . 161b
16 . . . . . 159a
61 . . . . . 16a, 842a
8 5 . . . . . 1638a
6 . . . . . 213a
8 543b, 805a, 832b, 1201b, 1242b

Nehemiah
8 10 . . . . . 426a
9 5 . . . . . 1649a
6 . . . . 29b, 849b
7 958b, 985b, 1017b
8 . . . . . 1248b
18 . . . . . 1552b
12 27 . . . . . 481b
13 15 . . . . . 17a
19 . . . . . 1284b

I Chronicles
1 19 . . . . . 165b
2 6 . . . . 405a, 1079a
9 . . . . . 1064b
18 . . . 1060b, 1451b
19 . . . . . 1180a
20 . . . . . 601b
24 . . . 1551b, 1693b
26 . . . . . 1064b
54 . . . . . 898a
55 . . . . . 1012b

I Chronicles
3 17 . . . 1638b, 1639a
4 1 sq. 1528b
2 . . . . . 1436b
5 . . . . . 921b
7 . . . . . 1300a
8 . . . 1258b, 1407a
9 . . . . . 585a
10 917a, 1039a, 1520b
18 201a, 406b, 566b, 594a, 989b
22 628a, 1129b (3), 1130a (2)
23 929b, 1238a, 1319a
5 1 . . . . . 575b
6 34 . . . . . 1261b
60 . . . . . 460a
7 31 . . . . . 191b
8 8 . . . . 441a, 1552a
9 . . . . . 427b
27 . . . . . 1489a
29—38 . . . . . 111a
34 . . . . . 927b

I Chronicles
8 37 . . . . . 111a
9 20 . . . . . 1380a
35—44 . . . 111a
11 13 . . . . . 1091b
12 2 . . . . . 941b
33 (32) 1066a, 1369b (2)
34 (33) 1045b
39 (38) 1045b
13 6 . . . . . 840a
9 . . . . . 631a
14 15 . . . . . 169b
16 27 . . . . . 1101b
19 16 . . . . . 1528b
22 14 . 1055a, 1126a
24 7—18 . . . 600a
25 3 . . 327b, 1224b
26 5 . . . . . 1202a
18 . . . . . 1213b
24 . . . . . 1528a
28 9 . . . . . 589a
29 11 . . . . . 984a

II Chronicles
2 7 . . . . 718b, 738b
3 3 . . . . . 1643b
4 21 . . . . 641b, 783a
6 18—41 . . . . 1484b
9 17 . . . . . 844a
13 8 . . . . . 486a
15 16 . . . . 400b, 709b
16 14 . . . . 394a, 405b
24 20—22 . . . . . 400b
24 . . . . . 1566a
25 11 . . . . . 657a
24 . . . . . 1110a
31 13 . . . . . 79b
32 1 . . . . . 326b
3 . . . . . 1031b
33 11 . . . . . 742a
13 . 513a, 514b, 765a
14 . . . . . 1055b
35 13 . . . . . 199a
24 sq. 1443a

7783 X

PRINTED BY W. DRUGULIN, LEIPZIG (GERMANY).

110029

Ref.
PJ
5205
J3
1903
V.2

THEOLOGY LIBRARY
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
CLAREMONT, CALIFORNIA
91711

8/96

110029

DEMCO

FOR REFERENCE

110029

NOT TO BE TAKEN FROM THE ROOM

CAT. NO. 23 012

PRINTED IN U.S.A.